D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

HOTĂRÎRILE CONGRESULUI CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

AMPLU PROGRAM DE ACŢIUNE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

Numărul 27 ● Vineri 3 iulie 1981

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Plenara C.C. al P.C.R. a aprobat proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în cincinalul 1981–1985 și proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe perioada 1981–1985.

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV
PENTRU
CONSILIILE POPULARE

Industria mică

Utilizarea muncii la domiciliu de către unitățile de industrie mică

Dezvoltarea și diversificarea bunurilor de consum și serviciilor face necesară utilizarea în activitatea industriei mici a muncii la domiciliu.

La Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare din 20—21 iunie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că: „În altă ordine de idei, trebuie să încurajăm mai bine producția la domiciliu, angajarea în mai mare măsură a unor cetățeni în producția de bunuri materiale — inclusiv a pensionarilor, a bătrînilor".

Noua reglementare a utilizării muncii la domiciliu, căreia Legea nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici i-a consacrat o întreagă secțiune în cadrul capitolului III, constituie un real progres față de dispozițiile anterioare, în prezent abrogate. (H.C.M. nr. 1956/1970, modificată prin H.C.M. nr. 1319/1972).

● Spre deosebire de prevederile H.C.M. nr. 1956/1970 care delimitau într-o oarecare măsură, activitățile la care se putea folosi munca la domiciliu și anume la producția de artizanat, covoare, țesături, broderii, confecții, împletituri și alte produse la a căror realizare nu sînt necesare mașini și utilaje speciale, art. 36 din Legea nr. 2/1980 lărgește considerabil această sferă de activitate, dispunînd că unitățile de industrie mică pot folosi munca la domiciliu în activitatea de producție, inclusiv prestarea de servicii. Or, noțiunea de „producție, inclusiv prestare de servicii" cuprinde, așa cum este și firesc, o varietate de produse și servicii în cadrul industriei mici, care, potrivit legii, se stabilesc prin liste de către organele centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, fiecare pentru unitățile din subordine.

Dacă listele de produse se stabilesc de către organele centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene pentru unitățile economice subordonate, se înțelege că, aceleași organe pot revizui aceste liste, corespunzător cerințelor populației și posibilităților tehnice și de aprovizionare tehnico-materială.

Pe de altă parte, persoanele încadrate cu muncă la domiciliu sînt obligate să realizeze numai produsele și serviciile stabilite în condițiile legii, fiind deci exclusă executarea altor produse sau servicii.

● Munca la domiciliu poate fi utilizată, prin încheierea de convenții civile sau contracte de muncă de către unitățile de industrie mică din subordinea consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperației agricole de producție.

Mai pot utiliza această modalitate de organizare a muncii și unitățile subordonate ministerelor și altor organe centrale, dacă din analize și calcule economice rezultă că se asigură o eficiență corespunzătoare.

● Subliniem că, unitățile industriei mici ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperației agricole de producție vor fi îndreptățite să utilizeze munca la domiciliu, dacă asigură, prin această formă de organizare a producției, o eficiență economică corespunzătoare. Altfel spus, nu se poate utiliza munca la domiciliu dacă prin aceasta unitatea își încheie activitatea fără să realizeze sarcinile de plan și beneficiul planificat prin planul de venituri și cheltuieli.

Tocmai de aceea, chiar drepturile pe care le conferă calitatea de persoană încadrată în muncă, cuvenite celor care prestează muncă la domiciliu pe baza unui contract de muncă, se acordă dacă aceștia realizează un volum de producție egal cu cel stabilit pentru persoanele care își desfășoară activitatea la sediul unității.

● Așa cum prevede și art. 37 din Legea nr. 2/1980, munca la domiciliu poate fi efectuată prin două modalități:

— pe baza unei convenții civile pentru executarea de produse și lucrări prin muncă la domiciliu, care dă dreptul numai la retribuirea pentru activitatea desfășurată. Această convenție se încheie condiționat de faptul că, perioada în care urmează să se realizeze produsele și lucrările ce fac obiectul respectivei convenții, se limitează

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 27 1981

pînă la trei luni de zile sau dacă volumul de producție este redus, neputînd justifica un contract de muncă ;

— pe baza unui contract de muncă, care se poate încheia pe durată determinată, în cazul cînd volumul de producție prevăzut a se realiza implică o activitate neîntreruptă de 3—12 luni sau pe durată nedeterminată, dacă producția necesită o activitate continuă de peste 12 luni.

Este de reținut faptul că, convenția pentru executarea de produse și lucrări, nefiind un contract de muncă este supusă, în principal, dispozițiilor Codului civil, în timp ce contractul de muncă pe durată determinată sau nedeterminată urmează regulile legislației muncii.

Alegerea uneia din cele două modalități de prestare a muncii la domiciliu nu poate fi stabilită prin înțelegerea părților, impunîndu-se deci, respectarea strictă a criteriilor prevăzute de lege.

Consecințele nerespectării criteriilor prevăzute de lege sînt diferite, corespunzător modalităților de efectuare a muncii la domiciliu.

Intr-o primă situație, dacă s-a încheiat o convenție civilă pentru executarea de produse sau lucrări, corespunzătoare unui volum de activitate care ar necesita o muncă continuă mai mare de trei luni, se înțelege că, de fapt, a intervenit un contract de muncă, astfel încît convenția inițială va fi considerată nulă, respectiv încheiată împotriva legii.

Cea de-a doua situație are în vedere faptul că inițial s-a încheiat un contract de muncă, cu toate că produsele și lucrările realizate nu au necesitat decît o activitate mai mică de trei luni de zile, ceea ce înseamnă că respectivul contract de muncă este lovit de nulitate, chiar de la data încheierii, efectele sale rezumîndu-se doar la retribuirea muncii prestate.

● Convenția civilă pentru executare de produse și lucrări prin munca la domiciliu și contractul de muncă pentru prestarea muncii la domiciliu nu pot fi încheiate cu persoane încadrate în muncă.

Sîntem de părere că din categoria persoanelor încadrate în muncă fac parte, mai întîi, persoanele care au încheiat contracte de muncă cu unitățile socialiste de stat. Mai apoi, se cuprind în aceeași categorie și persoanele cu contracte de muncă din organizațiile cooperației de consum, precum și membrii cooperativelor meșteșugărești.

Dacă însă noțiunii de „persoane încadrate în muncă" i se conferă o înțelegere mai cuprinzătoare, ea ar putea cuprinde și membrii cooperativelor agricole de producție, membrii asociațiilor de creație, avocații etc... În legătură cu aceste categorii de persoane urmează să se pronunțe Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, ministerele și celelalte organe centrale ce au în subordine unități ce utilizează munca la domiciliu care vor elabora cu avizul Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Muncii norme tehnice cu caracter metodologic privind organizarea muncii la domiciliu.

O precizare care se impune este și aceea că persoanele care lucrează la domiciliu, pe bază de convenție civilă sau contract de muncă, nu pot utiliza pentru realizarea de produse și servicii persoane retribuite.

● O altă problemă care urmează să fie rezolvată se referă și la posibilitatea pentru persoanele care desfășoară activitatea prin muncă la domiciliu, de a fi ajutate de către membrii lor de familie.

In acest sens, este de menționat că, prin art. 5 din H.C.M. nr. 1956/1970, în prezent abrogat, persoanele care au încheiat convenții civile sau contracte de muncă puteau fi ajutate de membrii lor de familie, respectiv soț, copii, părinți, surori și frați.

Prin noua reglementare a muncii la domiciliu nu se mai face nici o precizare privind ajutorul ce poate fi acordat de membrii de familie ai persoanei contractante. Se înțelege că ajutorul este exclus acestei forme de organizare a producției sau legiuitorul a subînțeles că el poate fi acordat, nefiind necesară o precizare în cuprinsul reglementării muncii la domiciliu ?

Apreciem că membrii de familie pot ajuta persoanele care prestează munca la domiciliu. Spre aceasta ne conduce și menționea din art. 37 alineat ultim din Legea nr. 2/1980 care prevede că cei ce au încheiat convenții sau contracte de muncă pentru prestarea muncii la domiciliu nu pot folosi pentru desfășurarea activității persoane retribuite. Deci, în măsura în care membrii de familie consimt să ajute persoana care lucrează la domiciliu, nefiind retribuiți în acest scop, se înțelege că ajutorul poate fi dat oricînd este necesar.

● În ceea ce privește retribuția persoanelor care prestează muncă la domiciliu, aceasta se stabilește pe bază de acord, în concordanță cu normele de muncă și rețelele tarifare, corespunzător categoriei de încadrare a lucrărilor și treptelor de retribuire cu care acestea se tarifează.

Nu sînt aplicabile persoanelor care au încheiat contracte de muncă privind prestarea muncii la domiciliu prevederile art. 86 din Codul muncii modificate corespunzător prin Legea nr. 57/1974.

● Indiferent sub ce modalitate se organizează munca la domiciliu, pe bază de convenție civilă sau contract de muncă, este necesară asigurarea valorilor materiilor prime și materialelor încredințate persoanelor contractuale. În acest sens contractul sau convenția civilă încheiată va prevedea, în mod expres, luarea de garanții materiale sau garanții personale din partea altor persoane încadrate în muncă, aplicîndu-se astfel norma specială, respectiv Legea nr. 22/1969 șiH.C.M. nr. 2230/1969.

● Trebuie făcută precizarea că, persoanele care prestează muncă la domiciliu răspund material, civil, administrativ, disciplinar și penal pentru executarea convenției civile sau contractului de muncă.

● Cu privire la rezilierea convenției pentru executarea de produse și lucrări și desfacerea contractului de muncă încheiat de persoana care prestează muncă la domiciliu, este de reținut că, acestea urmează regimuri juridice diferite.

Rezilierea convenției pentru executare de produse și lucrări, dat fiind natura sa juridică, subordonată normelor dreptului civil, se poate face, fie prin acordul părților, fie din inițiativa persoanei fizice sau întreprinderii, respectiv cooperativei, în cadrul căreia funcționează unitatea de industrie mică.

Desfacerea contractului de muncă urmează normele dreptului muncii, respectiv temeiurile juridice prevăzute de Codul muncii.

Răspunderea disciplinară a persoanelor cu muncă la domiciliu

Răspunderea disciplinară avînd natură contractuală, izvorînd din contractul de muncă, este firesc ca să-și găsească aplicare numai față de persoanele care prestează activitate la domiciliu în baza contractelor de muncă. Persoanele care lucrează la domiciliul lor pe baza unei convenții civile nu au — nu pot avea — răspundere disciplinară.

Răspunderea disciplinară a personalului ce lucrează la domiciliu pe baza contractelor de muncă nu are o reglementare expresă, totuși din cauza condițiilor speciale în care se prestează munca, ea prezintă anumite aspecte particulare nu în ce privește esența sa, ci în legătură cu faptele (acțiuni sau omisiuni) ce-i cad sub incidență, care sînt deosebite — parțial — în raport cu cele ale restului personalului ce lucrează în cadrul unității. Altfel spus, abaterile disciplinare sînt — parțial — altele decît cele ce pot fi săvîrșite de restul personalului.

Este de subliniat deci că natura răspunderii disciplinare și elementele sale esențiale rămîn aceleași, indiferent că subiectul abaterii este încadrat în unitate sau lucrează la domiciliul său.

Răspunderea disciplinară va fi deci atrasă în toate cazurile cînd a avut loc încălcarea cu vinovăție a obligațiilor inclusiv a normelor de comportare. În materia de care ne ocupăm însă obligațiile de serviciu sînt în mare măsură altele decît cele aferente locurilor de muncă din cadrul unității. Într-adevăr, pentru cei ce prestează munca la domiciliu o serie de obligații, specifice muncii din unitate, nu-și găsesc aplicabilitate. Astfel, de pildă, respectarea programului de lucru, folosirea integrală a timpului de muncă, respectarea ordinii și disciplinei la locul de muncă și altele similare cum ar fi nepărăsirea locului de muncă pînă la sosirea schimbului ; respectarea regulilor de acces în locurile de muncă unde intrarea este permisă numai în anumite condiții, etc. etc. nu sînt aplicabile celor ce lucrează la domiciliu constituind obligații de serviciu.

Sancțiunile disciplinare aplicabile sînt cele prevăzute în art. 100 alin. 1 din Codul muncii, cu excepția aceleia prevăzute sub lit. d., adică reducerea retribuției și a indemnizației de conducere pe durata de 1—3 luni, cu 5—10 la sută, deoarece aceasta este aplicabilă numai funcțiilor de conducere care primesc respectiva indemnizație ; ceea ce nu este cazul în materia de față.

Procedura aplicării sancțiunii este aceeași, fiind absolut obligatorie cercetarea prealabilă a faptei, ascultarea făptuitorului și verificarea susținerilor sale, sub sancțiunea nulității măsurii luate.

Este de la sine înțeles că eventualii membrii de familie care ajută pe cel ce lucrează la domiciliu nu pot fi sancționați disciplinar, ei neaflîndu-se în raporturi de muncă cu unitatea. Ei pot avea răspundere administrativă, dacă, fapta constituie contravenție sau răspundere penală, dacă acțiunea sau omisiunea lor prezintă caracter infracțional.

Semnalăm și unele prevederi legale în legătură cu răspunderea disciplinară, care nu-și au aplicabilitate în cazul muncii la domiciliu. Astfel, prevederea cuprinsă în art. 100 alin. 2 din Codul muncii, potrivit căreia colectivul de muncă (compartimentul) din care face persoana vinovată poate să ia în dezbatere abaterea săvîrșită și să ceară conducerii unității aplicarea de sancțiuni disciplinare, este evident că nu se aplică în cazul muncii la domiciliu. De asemenea, prevederea cuprinsă în art. 12 alin. 2 din Legea nr. 12/1971, care este corelată cu dispoziția din Codul muncii, citată mai sus, nu-și poate avea aplicabilitate.

Sancțiunea disciplinară poate fi stabilită și va trebui comunicată în scris celui sancționat în cel mult 30 de zile de la data cînd cel în drept să o aplice a luat cunoștință de săvîrșirea abaterii ; aplicarea sancțiunii nu se va putea face însă mai tîrziu de 6 luni de la data săvîrșirii abatorii. Mustrarea și avertismentul se pot aplica și de șefii de compartimente de muncă, potrivit regulamentului de ordine interioară, aplicarea celorlalte sancțiuni fiind de competența directorului sau a împuternicitului său, potrivit legii.

Încheierea contractelor de muncă cu persoanele ce prestează muncă la domiciliu

Raporturile juridice de muncă stabilite între unitățile socialiste și persoanele care prestează munca la domiciliu pe bază de contract de muncă sînt guvernate — în principiu — de normele legislației muncii. Deoarece condițiile în care este prestată activitatea de către titularii contractelor de muncă prezintă multe deosebiri — unele chiar esențiale — față de cele în care se desfășoară munca în secții de producție și dat fiind faptul că nu lucrează împreună cu alte persoane încadrate în unitate, unele din prevederile legislației muncii nu-și găsesc aplicare, stabilindu-se astfel un regim juridic deosebit în unele aspecte față de cel aplicabil personalului ce activează în unitate.

● Persoanele ce urmează a fi încadrate cu muncă la domiciliu au obligația a se prezenta la examenul medical prealabil pentru a se stabili dacă starea sănătății le permite să îndeplinească munca ce li se va încredința. Aparent, această obligație nu-și are rațiune, deoarece persoana în cauză va munci la domiciliul său. În realitate, această obligație este motivată de cel puțin două considerente : primul are în vedere protecția sănătății sale, urmărindu-se a se stabili dacă munca ce urmează a fi prestată nu-i periclitează starea sa de sănătate ; în al doilea rînd, prin efectuarea examenului medical se urmărește a nu se încadra în muncă persoane suferinde care, odată încadrate, să beneficieze de ajutoare materiale, concedii medicale, acțiune ce ar putea fi calificată drept fraudă la lege.

● Persoanele trebuie să aibă, de regulă, vîrsta de 16 ani (împliniți). În cazul în care urmează a se încheia un contract de muncă pe durată determinată (pînă la 3 luni) încadrarea se poate face și de la vîrsta de 15 ani în unitățile industriale sau de la 14 ani în alte unități, cu încuviințarea părinților sau a tutorilor, dar numai pentru munci potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele lor. Încuviințarea se va da prealabil încadrării.

● Este de discutat dacă persoanele calificate ce urmează a presta munca la domiciliu trebuie sau nu trebuie să se prezinte la examinare în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor. Răspunsul este afirmativ. Nici o prevedere legală și nici un argument relevant de ordin programatic nu pledează pentru încheierea acestor contracte de muncă fără verificarea pregătirii profesionale — potrivit normelor legale — a celor în cauză. Dimpotrivă, considerăm că verificarea pregătirii prin prezentarea la examen în fața comisiei corespunde unui dublu scop: al unității, prin faptul că se evită eventuale provocări de rebuturi sau produse necorespunzătoare calitativ și al persoanei respective, dîndu-i-se posibilitatea de a realiza volumul de lucrări și produse necesar pentru consolidarea calității sale de titular al unui contract de muncă.

● Art. 37 alin. 2 din Legea nr. 2/1980 cuprinde o interdicție specială privind prestarea muncii la domiciliu. Potrivit art. 37 alin 2 din Legea nr. 2/1980, convențiile civile și contractele de muncă pentru prestarea muncii la domiciliu nu pot fi încheiate cu persoane încadrate în muncă. Această dispoziție prezintă un caracter de excepție prin aceea că prevederile legislației muncii interzice, de regulă, numai cumulul de funcții, adică existența simultană a două contracte de muncă, nu și posibilitatea unei persoane încadrate pe baza unui contract de muncă de a presta concomitent și o altă activitate lucrativă pe baza unui contract civil. (Dreptul muncii, tratat vol. I. Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Editura științifică și enciclopedică, Buc., 1978 p. 240). Interdicția prevăzută de art. 37 alin. 2 din Legea nr. 2/1980 privește, desigur, nu numai momentul încheierii contractului, ci se aplică pe toată perioada de executare.

Textul la care ne referim necesită unele lămuriri și în ce privește redactarea sa. Interdicția privește „persoanele încadrate în muncă". Ce semnificație dă legiuitorul încadrării în muncă: se referă numai la persoanele ce prestează munca în temeiul unui contract de muncă sau la toți cei ce se află în raporturi de muncă de orice fel? Dat fiind că scopul legii este de a evita orice cumul credem că interdicția se referă la toate persoanele care se află în raporturi de muncă, indiferent de natura acestora, adică la militari, la membrii organizațiilor cooperatiste, în afară de membrii C.A.P. și la avocați. Cît privește pe membrii cooperativelor agricole de producție, neexistînd interdicții de a cumula calitatea lor cu o altă activitate lucrativă, socotim că ei pot încheia astfel de convenții civile sau contracte de muncă. În cazul în care înainte de a înceta convenția civilă sau contractul de muncă pentru prestarea muncii la domiciliu, persoana se încadrează în muncă, noul ei contract este nul absolut — încălcînd o dispoziție legală imperativă (art. 37 alin. 2 din Legea nr. 2/1980) — dar nulitatea este remediabilă dacă ulterior convenția sau contractul pentru muncă la domiciliu încetează, și prin consecință noul raport de muncă se consolidează.

● Desigur că prevederea cuprinsă în art. 65 din Codul muncii nu-și găsește aplicare în cazul încadrării cu munca la domiciliu. Înștiințarea colectivului nu-și are nici o rațiune. De asemenea, nu-și găsește locul în astfel de contracte nici inserarea în cuprinsul lor a unor clauze în care să se specifice îndatorirea persoanei de a desfășura activitatea într-o anumită rază determinată sau în alt loc decît la domiciliu, astfel cum prevede art. 64 alin. 2 din cod. Dimpotrivă este obligatoriu a se specifica îndatorirea celor în cauză de a lucra numai la domiciliu.

Răspunderea civilă a persoanelor care prestează munca la domiciliu

Art. 43 alin. 1 din Legea nr. 2/1980, cu privire la dezvoltarea industriei mici prevede că persoanele care prestează muncă la domiciliu răspund material, civil, administrativ, disciplinar și penal, după caz, de păstrarea în bune condiții a materiilor prime și a materialelor încredințate de unitate, de folosirea lor conform tehnologiilor stabilite și exclusiv pentru executarea convenției sau contractului de muncă. Din modul în care este redactată prevederea citată rezultă caracterul său specific, circumstanțial, referindu-se exclusiv la împrejurări caracteristice proprii activităților desfășurate la domiciliu. Desigur, că responsabilitățile — de orice natură — a persoanelor cu muncă la domiciliu nu sînt circumscrise numai la faptele comisive sau omisive legate de păstrarea și folosirea conform legii a bunurilor primite, astfel cum prevede dispoziția citată. Ele își angajează răspunderea lor materială, civilă, administrativă, disciplinară și penală și pentru alte fapte neprevăzute de textul citat, dar care produc direct sau indirect prejudicii unității cu care se află în raporturi juridice de muncă, ori au caracter disciplinar sau prezintă elementele infracțiunii ori ale contravenției.

În cele ce urmează ne vom ocupa de răspunderea civilă a persoanelor ce prestează muncă la domiciliu pentru faptele lor (comisive sau omisive) prin care au prejudiciat unitatea, indiferent dacă sînt sau nu în legătură cu păstrarea și folosirea materialelor primite de la unitate spre a fi supuse procesului de prelucrare. Astfel, realizarea unor produse cu deficiențe calitative reprezintă un exemplu tipic de faptă prejudiciabilă care nu este legată de păstrarea și folosirea exclusivă a materiilor prime și materialelor pentru executarea convenției sau contractului, atrăgînd răspunderea civilă a persoanelor care activează pe baza unei convenții de executare de lucrări.

● **Răspunderea civilă a persoanelor ce prestează munca la domiciliu în temeiul unor contracte de muncă.** Aceste persoane au — în condițiile legii (art. 39) — toate drepturile celor încadrați în unități în temeiul unui contract de muncă și deci beneficiază de prevederile protegutoare ale Codului muncii privind răspunderea materială — bineînțeles dacă elementele ei constitutive sînt întrunite. Prin consecință, pentru faptele lor prin care au prejudiciat unitatea, persoanele în cauză urmează a răspunde material.

Răspunderea lor civilă poate fi totuși angrenată în cazurile în care prin fapte cu caracter infracțional aduc prejudicii patrimoniului unității. În asemenea situații nu se aplică prevederile Codului muncii, ci ale Codului civil, acțiunea în despăgubiri a unității putînd fi exercitată fie ca acțiune civilă, în cadrul procesului penal, fie separat într-un proces civil subsecvent celui penal.

În situațiile de excepție cînd deși persoanele respective sînt încadrate în temeiul unui contract de muncă și acesta este nul, adică atunci cînd nu sînt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 39 din legea citată, respectiv cei în cauză nu au realizat un volum de producție egal cu cel stabilit pentru persoanele care lucrează la sediul unității, răspunderea urmează a se stabili potrivit legislației civile. Nu putem opta pentru o soluție contrară, deoarece pe de o parte în materia de față aparența nu poate crea o stare de drept, iar pe de altă parte actul juridic în temeiul căruia ar urma să fie generate unele drepturi este nul absolut. Așadar, și în aceste cazuri de rară frecvență, răspunderea este de natură civilă pentru că, în esență, nu în aparență, munca s-a prestat în temeiul unei convenții civile și nu a unui contract de muncă.

● **Răspunderea civilă a persoanelor ce prestează munca la domiciliu în temeiul unor convenții de executare de produse și lucrări.** Este incontestabil că această categorie de persoane răspunde pentru prejudiciile aduse unității în condițiile Codului civil.

Valorificarea dreptului la despăgubiri al unității are loc, în principiu, prin formularea unei acțiuni în pretenții împotriva autorului daunei. Acțiunea se introduce la judecătoria în a cărei rază de activitate domiciliază pîrîtul.

În situațiile cu totul de excepție în care dauna unității nu s-a produs direct și nemijlocit în patrimoniul acesteia, ci în mod indirect, cum ar fi cazul în care produsele realizate de persoanele cu muncă la domiciliu sînt livrate unei terțe persoane (fizice sau juridice) și sînt necorespunzătoare calitativ, unitatea va fi obligată a repara prejudiciul provocat terților, avînd apoi acțiune în regres împotriva celor ce au executat produsele. Dacă terța persoană păgubită este o unitate socialistă care obține repararea daunei în cadrul unui litigiu arbitral, unitatea furnizoare va promova ulterior o acțiune civilă distinctă împotriva celor ce au executat produsele calitativ necorespunzătoare. În situațiile cu totul rare cînd terța persoană păgubită este un particular sau o organizație obștească, iar litigiul este de competența instanțelor judecătorești, unitatea pîrîtă va putea chema în garanție în cadrul aceluiași litigiu persoana vinovată de fabricarea unor produse cu vicii, pentru ca probele administrate să-i poată fi opozabile și acesteia.

În toate cazurile, prejudiciul supus reparării în cadrul răspunderii civile va cuprinde atît paguba efectivă cît și beneficiul de care a fost lipsită unitatea.

Principalele îndatoriri și drepturi ale persoanelor care au preluat în gospodărire și gestiune unități de producție și prestări de servicii

1. Prin contractul de dare în gospodărire și gestiune a unor unități de producție și prestări de servicii către persoane fizice s-a avut în vedere dezvoltarea și diversificarea, și pe această cale, a bunurilor de consum și serviciil r, în scopul satisfacerii în bune condiții a cerințelor populației.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare din 20—21 iunie 1980 : „Cei care le preiau să răspundă de producție, să asigure plata drepturilor statului, a obligațiilor către cooperație și să aibă posibilitatea, dacă lucrează bine, să realizeze venituri suplimentare, depășind ceea ce este prevăzut astăzi în sistemul nostru cooperatist".

Buna desfășurare a activității unităților date în gospodărire și gestiune, activitate care este cuprinsă în planul economic și bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii sau cooperativei, după caz, face necesară stabilirea, încă de la început, a obligațiilor și drepturilor de care se bucură persoanele fizice care au preluat asemenea unități.

2. Este evident că, principala obligație este aceea a realizării în bune condiții a producției și serviciilor prevăzute în contractul de dare în gospodărire și gestiune a unității și funcționarea acesteia în tot cursul anului, potrivit programului stabilit. În acest sens este de reținut și faptul că asemenea obligații impun totodată respectarea prevederilor regulamentului privind organizarea și funcționarea unităților pentru servirea populației, precum și regulile generale de comerț.

Ținînd seama de faptul că, întreprinderea sau cooperativa care încheie contractul de dare în gospodărire și g stiune a unității asigură spațiul necesar, fondurile fixe și obiectele de inventar pentru desfășurarea activității, apare de înțeles, obligația persoanei fizice de a gospodări cu grijă localul, utilajele, mobilierul, sculele și celelalte bunuri luate în primire. Dealtfel, pentru eventualele pa-

gube aduse, răspunderea patrimonială se stabilește prin decizie de imputare, emisă în condițiile legii, care constituie titlu executoriu.

Pentru produsele și serviciile realizate, persoana fizică contractantă trebuie să asigure respectarea prețurilor și tarifelor, în limita celor stabilite pentru activitățile similare efectuate de unitățile socialiste, avînd grija afișării lor. Așa fiind, întreprinderea sau cooperativa urmează să comunice contractantului tarifele și prețurile respective, regimul de impozit pe circulația mărfurilor, precum și reglementările legale în vigoare cu privire la acestea.

În mod corespunzător, persoana fizică care a preluat unitatea de producție și prestări de servicii va plăti întreprinderii sau cooperativei chiria localului, regia, contravaloarea uzurii pentru fondurile fixe și obiectele de inventar primite, impozitul pe circulația mărfurilor, valoarea materialelor, mărfurilor, pieselor de schimb și imprimatelor tipizate. De asemenea, va suporta valoarea lucrărilor de amenajare, întreținere și reparații curente a acestora.

Nu mai puțin se remarcă și obligația plății beneficiului prevăzut în contract, care nu va putea fi mai mic de 10% din volumul activității.

Respectarea normelor de calitate, de protecție a muncii, cele igienico-sanitare, normele de pază și securitate împotriva incendiilor, precum și celelalte reguli specifice activității pe care o desfășoară, constituie o altă obligație pentru persoana contractantă. Această obligație este asigurată prin faptul că întreprinderea sau cooperativa comunică contractantului reglementările în vigoare privind calitatea, protecția muncii, paza și securitatea împotriva incendiilor, organizînd în mod corespunzător instructaje cu contractantul. În ce privește pe membrii de familie care îl ajută în activitatea desfășurată, respectiv soțul sau soția, copiii și părinții oricăruia dintre soți, contractantul este îndatorat să-i instruiască despre normele menționate și să răspundă personal pentru eventualele abateri săvîrșite de aceștia.

De vreme ce persoana fizică care preia în gospodărire și gestiune unitatea de producție și prestări de servicii folosește bunuri proprietate de stat sau cooperatistă, se înțelege că urmează să i se aplice dispozițiile legale prevăzute pentru gestionari. În acest sens se vor stabili garanții în numerar și constitui garanții suplimentare, în condițiile Legii nr. 22/1969 și H.C.M. nr. 2230/1969.

Trebuie arătat că, similar unităților care își desfășoară activitatea în cadrul structurii organizatorice a întreprinderii sau cooperativei, persoana contractantă urmează să elibereze bonuri pentru lucrările care necesită păstrarea în unitate a bunurilor populației și pentru care se impune certificarea calității și garanția serviciilor efectuate. La cererea clienților trebuie să se elibereze asemenea bonuri și pentru orice alte servicii sau lucrări.

Necesitatea evidențierii activității, a impus introducerea unui registru de evidență, elaborat de organele centrale în subordinea cărora funcționează întreprinderi și cooperative care predau în gospodărire și gestiune unități de producție și prestări de servicii, avizat de Ministerul Finanțelor. În consecință, persoana fizică contractantă urmează să țină și să înregistreze zilnic în această evidență simplă, cheltuielile și încasările efectuate.

În fine, o altă obligație este și aceea cu privire la plata directă a impozitului pe venit și majorarea de impozit pentru persoanele fără copii la organele financiare, precum și cotizațiile privind asigurările sociale la Casa de asigurări sociale și pensii a cooperației meșteșugărești, corespunzător reglementărilor în vigoare pentru meșteșugarii care exercită meserii în atelierele proprii, determinate în raport cu venitul realizat din cota parte din încasări.

3. În ceea ce privește drepturile persoanei fizice, trebuie să precizăm, de la bun început, că ea beneficiază de cotă parte din încasări, care se stabilește ca diferență între sumele încasate și cheltuielile, respectiv obligațiile asumate prin actul adițional la contract.

Așa după cum s-a mai arătat, întreprinderea sau cooperativa asigură spațiul necesar, fondurile fixe și obiectele de inventar, de care astfel beneficiază persoana fizică contractantă în cadrul procesului de realizare a produselor și serviciilor pentru care s-a angajat prin contract.

Pentru funcționarea organizată a unității, contractantul este îndreptățit să stabilească un program de lucru, care desigur urmează să satisfacă cerințele locale ale populației și să se încadreze condițiilor prevăzute de lege. Acest program se pune de acord cu organele locale și nu poate fi mai redus decît programul unităților de stat sau cooperatiste similare. Desigur că, persoana contractantă va putea să-și desfășoare activitatea și peste orele stabilite.

De asemenea, persoana contractantă beneficiază de aprovizionarea cu materii și materiale asigurată de întreprindere sau cooperativă, după caz, la prețurile în vigoare pentru unitățile socialiste care prestează servicii populației, cu plata imediată sau pe măsura încasărilor, în condițiile și termenele stabilite prin contract și actele adiționale. În completarea necesarului de materii și materiale se preconizează și posibilitatea aprovizionării directe pe plan local, de la unitățile comerciale cu amănuntul sau de la producători individuali, cu excepția acelora a căror comercializare constituie monopol de stat sau a produselor a căror achiziționare se face numai de organe unice de achiziții.

Cu acordul întreprinderii sau cooperativei de care aparține unitatea, persoana fizică contractantă poate folosi utilaje și scule proprietate personală, necesare desfășurării activității. Desigur că întreținerea și repararea acestora se vor face pe cheltuiala sa.

În condițiile Decretului Consiliului de Stat, persoana contractantă este îndreptățită să cumpere cu plata în rate utilaje și scule de la unitățile comerțului socialist. La rezilierea contractului, întreprinderea sau cooperativa, după caz, va putea reține aceste utilaje și scule, dacă îi sînt necesare, achitînd contravaloarea, mai puțin uzura.

Unele îmbunătățiri sau modernizări ale spațiilor închiriate se pot face de persoana care a preluat în gospodărire și gestiune unitatea, plata lor suportîndu-se, de contractant, urmînd să fie evidențiate în registrul zilnic de evidență și reduse din venitul impozabil.

Subliniem că pensia și celelalte drepturi de asigurări sociale de care va beneficia persoana contractantă, se stabilesc în condiții similare meșteșugarilor care exercită meserii în cadrul atelierelor proprii.

Cît privește timpul în care o persoană își desfășoară activitatea într-o unitate preluată în gospodărire și gestiune în condițiile Decretului nr. 101/1980, aceasta se consideră vechime în muncă și în specialitate, cu excepția persoanelor care au și calitatea de pensionari.

Nu mai puțin, contractantul are și dreptul de a cere rezilierea contractului, cu înștiințarea prealabilă, respectiv cel puțin 90 de zile, a întreprinderii sau cooperativei, după caz.

4. Avînd în vedere desfășurarea corespunzătoare a activității unității de producție și prestări de servicii predată, în cadrul preocupării și satisfacerii mai bune a cerințelor populației, controlul și luarea măsurilor necesare revine întreprinderii sau cooperativei, după caz, care trebuie să urmărească îndeplinirea tuturor obligațiilor prevăzute în contract și îndeosebi respectarea profilului unității, prețurile și tarifele, asigurarea existenței și integrității bunurilor încredințate.

Se înțelege că, nerespectarea de către contractant a obligațiilor prevăzute în mod expres în contract poate conduce la rezilierea acestuia. De asemenea, constituie cauze de reziliere și implicarea într-un proces penal privind avutul obștesc sau cînd s-a stabilit printr-o hotărîre judecătorească definitivă că persoana contractantă nu justifică dobîndirea licită a unor bunuri sau valori. Dacă alte considerente impun rezilierea contractului, întreprinderea sau cooperativa este obligată să încunoștințeze pe contractant cu cel puțin 45 de zile înainte.

În cazul rezilierii contractului, contractantul va preda pe bază de proces-verbal și inventar faptic bunurile primite în folosință de la întreprindere sau cooperativă, avînd obligația ca mijloacele fixe să fie în stare de bună funcționare, obiectele de inventar să fie în stare bună și de același tip cu cele date în folosință la încheierea contractului sau în timpul executării acestuia, spațiile unității să fie curate și cu toate instalațiile în funcțiune, iar mărfurile primite și aflate în stoc să nu fie degradate, cu termenul de garanție depășit și să îndeplinească condițiile pentru a putea fi comercializate.

Pe de altă parte, încălcarea prevederilor contractului poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală a celor vinovați.

Grupaj realizat de : dr. **C. JORNESCU**, dr. **Emil VICOL**

Despre comisiile permanente ale consiliilor populare

Potrivit art. 64 din Legea nr. 59/1968, consiliile populare aleg pentru întreaga durată a mandatului lor, comisii permanente de deputați.

O primă subliniere care se impune este aceea că în aceste comisii pot fi aleși numai deputați ai consiliului popular. Constituția și Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare nu stabilesc numărul de comisii permanente și nici numărul membrilor, acest lucru fiind lăsat la aprecierea organelor locale ale puterii de stat, în funcție de ramura sau domeniul de activitate și potrivit specificului și nevoilor locale. În practică, consiliile populare aleg comisii permanente pentru industrie, gospodărie comunală și locativă, pentru construcții, arhitectură și sistematizare, pentru comerț, aprovizionare și prestări servicii. Nu poate lipsi, de asemenea, dintre comisiile permanente ale consiliilor populare, comisia permanentă pentru învățămînt, cultură, sănătate, muncă și ocrotiri sociale și nici comisia permanentă pentru buget, finanțe, juridică și administrație locală.

Din formularea art. 64 din Legea nr. 59/1968 rezultă că se pot organiza și alte comisii, potrivit specificului și nevoilor locale, ca de exemplu : comisile permanente pentru agricultură, silvicultură și gospodăria apelor. Prin această prevedere se elimină riscul unei uniformizări rigide, existînd astfel posibilitatea adaptării comisiilor permanente la nevoile concrete, practice, pe care le are fiecare organ local al puterii de stat.

Fiecare comisie permanentă își alege un președinte și, după caz, un vicepreședinte, precum și un secretar. În ceea ce privește numărul de membri, acesta este flexibil, avîndu-se în vedere aceleași considerente expuse și la stabilirea numărului de comisii permanente, precum și gradul de organizare a unității administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea, organele locale ale puterii de stat (comună, oraș, municipiu, județ).

Președintele fiecărei comisii permanente propune acesteia programul de lucru în vederea întocmirii lucrărilor ce îi revin, ia măsuri pentru buna desfășurare a întregii activități și asigură pregătirea documentației și a informațiilor necesare.

Sarcinile comisiilor permanente sînt astfel stabilite în art. 63 din Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare încît ele cuprind, în general, întreaga activitate de conducere a vieții economice și sociale a unităților administrativ-teritoriale. Se dă astfel expresie complexității sarcinilor ce definesc actuala etapă, caracterizată printr-o serie de măsuri legislative ce au sporit atribuțiile și responsabilitățile consiliilor populare în diverse domenii de activitate economice și sociale pe plan local.

Activitatea comisilor permanente de deputați cuprinde 3 forme principale :

● **Studiu.** Comisiile permanente studiază diferitele aspecte privind realizarea planului de dezvoltare a economiei locale și bugetului local, precum și celelalte probleme ce interesează unitatea administrativ-teritorială. Această activitate poate avea loc pe baza hotărîrii consiliului popular, a cererii comitetului ori biroului executiv, ori din proprie inițiativă, pe baza unui plan de muncă, întocmit de regulă, trimestrial.

● **Control.** Această activitate se realizează prin ascultarea de către comisiile permanente, periodic și pe probleme a unor rapoarte prezentate de conducători ai organelor locale de specialitate ale administrației de stat, ai unităților economice și instituțiilor subordonate consiliului popular.

Prin aceste rapoarte organele locale ale puterii de stat sînt informate asupra felului în care organele a căror activitate este discutată, realizează politica partidului în diverse domenii de activitate. Astfel, de exemplu, comisia permanentă de deputați pentru gospodărie comunală și locativă, a unui organ local al puterii de stat, controlînd

ritmul de desfășurare a unor lucrări de reparații, constată că nu întodeauna s-au executat lucrări de nivel corespunzător și la termenele stabilite, fie din cauza unei aprovizionări neritmice, fie din cauza unei repartizări necorespunzătoare a forței de muncă ; sau, din controlul efectuat de comisia permanentă de deputați pentru comerț, aprovizionare și prestări servicii, în rețeaua comercială, a rezultat că deși șefii de unități au avut în vedere lansarea de comenzi pentru depozitele cu ridicata, nelivrarea în întregime a cantităților comandate a condus la lipsa periodică în unități a unor mărfuri care existau în depozite. În aceste cazuri comisia permanentă, în funcție de concluziile la care ajunge, informează consiliul popular în vederea luării unor hotărîri asupra problemelor pe care le ridică activitatea organelor analizate sau controlate.

În concordanță cu rolul pe care îl au, controlul comisiilor permanente se extinde și asupra relizării planului de dezvoltare a economiei locale, a realizării execuțiilor bugetare la partea de venituri și cheltuieli. Considerăm că esența conținutului activității de control este redată în prevederea potrivit căreia comisiile permanente de deputați controlează modul în care organele locale de specialitate ale consiliilor populare, unitățile economice și instituțiile subordonate consiliului popular aplică dispozițiile legale, hotărîrile acestuia, deciziile comitetului sau biroului executiv, precum și modul cum sînt rezolvate propunerile, scrisorile și sesizările oamenilor muncii, aducînd în acest fel un aport însemnat la întărirea legalității socialiste.

● **Propuneri.** Comisile permanente de deputați prezintă consiliului popular, din proprie inițiativă, proiecte de hotărîri ; avizează proiectele de hotărîri și de decizii elaborate de comitetul sau biroul executiv care urmează să fie supuse spre adoptare sau ratificare consiliului popular ; pot prezenta rapoarte sau corapoarte la problemele supuse dezbaterii consiliului popular.

În ceea ce privește funcționarea comisiilor permanente, Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare, prevede că ele se întrunesc periodic și ori de cîte ori este necesar, atrăgînd în activitatea lor cetățeni care prin pregătirea de specialitate și experiența lor pot contribui la îndeplinirea sarcinilor acestor comisii.

O sarcină deosebită în sprijinirea activității acestor comisii revine și comitetelor executive sau birourilor executive care conform dispozițiilor legii trebuie să le creeze condiții pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin.

Raporturile dintre comisiile permanente și comitetele executive sau birourile executive excluzînd subordonarea ierarhică a vreuneia dintre părți sînt caracterizate ca fiind raporturi de colaborare, Dealtfel, președintele comisiei permanente de deputați participă la ședințele comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, ori de cîte ori se examinează probleme din ramura sau domeniul de activitate al comisiei. Se urmărește astfel un contact permanent cu activitatea desfășurată de membrii comisiilor permanente în vederea valorificării la un nivel superior a celor mai corespunzătoare soluții.

Am arătat că Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare nu stabilește numărul membrilor comisiilor permanente și nici modul de adoptare a proiectelor de hotărîri, decizii, propuneri prezentate spre adoptare sau ratificare organului local al puterii de stat.

În lipsa unei reglementări speciale considerăm că, comisiile permanente de deputați își desfășoară activitatea conform regulilor generale de procedură aplicabile organelor colegiale, lucrînd valabil în prezența majorității membrilor și adoptînd deciziile cu votul majorității membrilor comisiei permanente.

În cazul unor opinii contrare majorității sau a unor abțineri de la vot, secretarul comisiei întocmește procesul verbal de ședință în care sînt consemnate opiniile (voturile) contra cu indicarea nominală a celor ce au votat împotrivă și eventual cu motivarea punctului de vedere negativ.

Comisiile permanente fiind organe interne cu un preponderent caracter tehnic, răspund față de consiliile populare care le-au ales pentru întreaga activitate pe care o desfășoară.

Răspunderea comisiilor permanente și a membrilor acestora are un caracter politic și neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a unor sarcini nu poate să atragă consecințe juridice.

Potrivit prevederilor constituționale fiecare deputat este obligat să prezinte periodic alegătorilor dări de seamă asupra activității sale și a consiliului popular în care a fost ales, iar Legea electorală precizează că deputații pot fi revocați în cazul în care nu-și îndeplinesc îndatoririle ce le revin. Ținînd seama de dispozițiile Legii nr. 59/1968, potrivit căreia în comisiile permanente pot fi aleși numai deputați ai consiliului popular, în dările de seamă pe care aceștia le prezintă trebuie a se face referire și la activitatea pe care deputatul a desfășurat-o în cadrul comisiei permanente.

Pentru situații deosebite consiliile populare pot alege din rîndul deputaților comisii temporare în vederea examinării unor probleme, stabilind în acest sens și modul de activitate pentru fiecare din aceste comisii.

Deosebirea dintre cele două feluri de comisii de deputați — permanente și temporare — constă în durata limitată de funcționare a acestora din urmă, mandatul lor încetînd odată cu examinarea problemei pentru care au fost constituite spre deosebire de celelalte care funcționează pe toată durata mandatului consiliului popular (5, respectiv 2 ani și jumătate).

Natura juridică a comisiilor permanente ale consiliilor populare a suscitat un viu interes, pozițiile adoptate de autori fiind dintre cele mai diverse. Astfel, comisiile permanente au fost considerate organizații obștești, luîndu-se în considerare faptul că sînt alcătuite nu numai din deputați, ci și dintr-un activ de oameni ai muncii, pe de altă parte, că prin activitatea lor comisiile permanente nu realizează puterea de stat. Comisiile permanente mai sînt considerate forme organizatorice prin care deputații participă la îndeplinirea atribuțiilor consiliilor populare. Mai recent, s-a opinat că sînt suficiente temeiuri pentru a considera comisiile permanente ca fiind organe de stat, avînd **atribuții proprii.**

Fără a insista asupra tuturor punctelor de vedere exprimate în această problemă, socotim că multitudinea diversității de opinii exprimate cu privire la natura juridică a comisiilor permanente ale consiliilor populare, pleacă de la faptul că pozițiile adoptate de autori cu privire la comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale sînt va-

labile și la cele alese de consiliile populare, luîndu-se în considerare că atît Marea Adunare Națională cît și consiliile populare fac parte din același sistem al organelor statului socialist. Nu se ține seama că deși organele citate fac parte din același sistem al organelor statului socialist, ele exercită, totuși, puterea în modalități diferite (una supremă, alta locală) și că, în ultimă instanță reglementările legale privind comisiile permanente ale consiliilor populare, diferă de cele privind comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale (în acest sens, a se vedea Regulamentul de funcționare a M.A.N.).

În executarea sarcinilor desprinse din atribuțiile consiliilor populare, comisiile permanente întocmesc după caz, rapoarte, corapoarte, avize, propuneri. Aceasta înseamnă că ele nu se substituie în exercitarea atribuțiilor ce revin consiliilor populare și nici nu sînt supraordonate comitetelor sau birourilor executive ori organelor locale de specialitate ale administrației de stat.

În sistemul nostru de drept, rapoartele, avizele și propunerile sînt totdeauna, forme procedurale prealabile emiterii unui act juridic, neproducînd ele însele efecte juridice. Natura acestor acte ale comisiilor permanente, ca acte pregătitoare rezultă și din faptul că neavînd calitatea de organe de stat, ele nu au deci dreptul de a emite acte obligatorii, ci numai a prezenta propuneri consiliului popular sau comitetului (biroului) executiv competent a hotărî sau decide.

Comisiile permanente ale consiliilor populare nu ar putea fi socotite nici organe obștești și nici organe de stat. Subscriem la definirea comisiilor permanente ca organe cu caracter intern ale consiliilor populare (vezi Ilie Iovănaș ș.a. în Organizarea și funcționarea organelor locale ale puterii și administrației de stat, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 180), constituite în scopul de a le sprijini în îndeplinirea sarcinilor, la care am adăuga un preponderent caracter tehnic, ele fiind organizate pe principalele ramuri și domenii de activitate în funcție de specificul unității administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea.

ILIE VASILE

Atribuțiile consiliilor populare privind activitatea cooperativelor agricole de producție

Sarcinile mari ale actualei etape de dezvoltare a societății noastre impun sporirea continuă a competenței și răspunderii consiliilor populare — organe locale ale puterii de stat — și a comitetelor executive, respectiv a birourilor executive — organe locale ale administrației de stat — în conducerea unitară a întregii agriculturi, pentru asigurarea dezvoltării acestei ramuri de bază a economiei naționale pe raza fiecărei unități administrativ-teritoriale.

În acest scop, art. 12 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare (modificată și completată prin Legea nr. 3/1980) cuprinde următoarele prevederi : consiliile populare răspund de întreaga activitate de producție agricolă, de buna organizare și desfășurare a lucrărilor agricole, de folosirea rațională și eficientă a fondului funciar, creșterea producției vegetale și animale ; controlează și sprijină activitatea unităților agricole de stat și cooperatiste, precum și a gospodăriilor populației din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese și adoptă măsuri corespunzătoare. De asemenea, în baza art. 23 și 24 din aceeași lege, consiliile populare asigură conducerea unitară a întregii agriculturi din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese, în scopul creșterii producției agricole, sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale și la ridicarea nivelului de trai al populației ; iau măsuri și răspund pentru apărarea, conservarea, și ameliorarea și folosirea integrală și eficientă a pămîntului, principalul mijloc de producție agricolă, pentru cultivarea tuturor suprafețelor de teren din sectorul de stat, sectorul cooperatist și gospodăriile populației.

Consiliile populare asigură condițiile necesare dezvoltării creșterii animalelor în vederea acoperirii cerințelor sporite de consum ale populației și nevoilor de materii prime ale industriei ; iau măsuri pentru buna gospodărire a întregii suprafețe ocupate cu pajiști și pășuni naturale, folosind întregul potențial existent pentru continua dezvoltare a zootehniei.

În conformitate cu art. 50 lit. i din Legea nr. 57/1968, republicată în 1980, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare stabilesc programe de măsuri în vederea executării la timp și în bune condiții a lucrărilor agricole de către toți deținătorii de terenuri agricole și răspund pentru aducerea lor la îndeplinire, asigură conservarea și folosirea integrală și eficientă a fondului funciar, aplicarea criteriilor științifice de zonare a producției și realizarea unei structuri raționale a culturilor, executarea integrală a lucrărilor de împăduriri și buna gospodărire a pădurilor care se află în administrarea lor directă, întreținerea pășunilor și fînețelor naturale și dezvoltarea patrimoniului pomi-viticol.

Atribuțiile organelor locale privind activitatea cooperativelor de producție sînt prevăzute și concretizate în Legea nr. 6/1974.

În conformitate cu art. 1 din legea citată, consiliile populare și comitetele, respectiv birourile lor executive, poartă întreaga răspundere pentru realizarea sarcinilor stabilite prin planul de stat cu privire la producția agricolă în unitățile administrativ-teritoriale în care au fost alese. Desigur că, prevederea legală pe care am citat-o mai sus se referă în primul rînd și cu precădere la răspunderea moral-politică pe care o are fiecare organ în sistemul de organizare a statului socialist și fiecare membru al acestui organ. Dar norma legală la care ne referim poate constitui, prin coroborarea sa cu alte prevederi legale, și temeiul unei răspunderi juridice a membrilor acestor organe care nu-și îndeplinesc propriile sarcini.

● În ce privește folosirea rațională a fondului funciar, stabilirea și respectarea structurii culturilor, comitetele respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții principale :

— asigură, împreună cu conducerea C.A.P., identificarea tuturor suprafețelor de terenuri ;

— controlează ca unitățile agricole, inclusiv C.A.P., să asigure exploatarea rațională a suprafețelor amenajate pentru irigat, să respecte structura culturilor și să execute lucrările de întreținere ;

— controlează ca scoaterea din circuitul agricol a terenurilor să se facă numai în condițiile prevăzute de lege, iar redarea în circuitul agricol a celor scoase temporar să se facă la termenul stabilit ;

— exercită controlul și ia măsuri în vederea bunei organizări și completa folosire a pajiștilor.

● Cu privire la activitatea de planificare în agricultură, comitetele respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții :

— elaborează proiectul de plan pentru producția agricolă a unității administrativ-teritoriale, înglobînd și planul cooperativei de producție ;

— urmărește folosirea cu eficiență maximă a resurselor materiale și umane ;

— urmărește și răspunde împreună cu conducerea C.A.P. de realizarea livrărilor la fondul de stat, a cantităților de produse vegetale și animale prevăzute în plan ;

— urmărește permanent și analizează periodic stadiul realizării planului în profil teritorial, preocupîndu-se și de modul de executare a sarcinilor de plan ale cooperativei agricole de producție ;

— controlează activitatea de realizare a tuturor investițiilor din domeniul agriculturii, din unitatea administrativ-teritorială respectivă, deci și a celor din cadrul C.A.P., stabilind măsurile necesare pentru punerea în funcțiune a acestora în termen și atingerea parametrilor proiectați. În acest domeniu se impune o colaborare strînsă între consiliul de conducere al cooperativei și organul administrativ local ;

— sprijină conducerea cooperativei în pregătirea profesională a țărănimii cooperatiste.

● Cu privire la realizarea însămînțărilor, executarea lucrărilor de întreținere a culturilor și depozitarea produselor, comitetele respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții :

— exercită controlul cu privire la însămînțarea tuturor suprafețelor de teren cultivabile, luînd măsuri ca acestea să se execute în perioade optime, respectîndu-se în mod strict structura culturilor aprobată prin planul de stat și stabilită pentru fiecare cooperativă agricolă de producție ;

— controlează modul în care se execută lucrările de întreținere a culturilor și plantațiilor de vii și pomi fructiferi ;

— ia măsuri de elaborare a prognozelor atacurilor de boli și dăunători și informează operativ cooperativa asupra datelor și condițiilor în care trebuie efectuate tratamentele ;

— ia măsuri pentru asigurarea transporturilor, a spațiilor de depozitare, a mijloacelor mecanizate și a forței de muncă pentru fiecare campanie ;

— colaborează cu conducerea cooperativei în vederea estimării producției, răspunzînd de datele stabilite.

● În ce privește creșterea animalelor, comitetele respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții :

— controlează modul în care cooperativa îndeplinește programul de reproducție și selecție a animalelor ;

— controlează modul în care se valorifică întregul potențial furajer, depozitarea, prepararea și administrarea furajelor ;

— controlează modul în care se aplică și se respectă dispozițiile legale cu privire la tăierea animalelor, precum și modul de funcționare a punctelor de tăiere și a abatoarelor.

● Comitetele respectiv birourile executive ale consiliilor populare sprijină cooperativele agricole de producție mai puțin consolidate în elaborarea unor programe de măsuri tehnice și organizatorice în vederea îmbunătățirii activității lor economice și urmărește aducerea lor la îndeplinire.

● Comitetul respectiv biroul executiv al consiliului popular poate solicita direcției generale județene pentru agricultură și industrie alimentară schimbarea din funcție sau aplicarea de măsuri disciplinare inginerilor șefi de specialitate agricolă, contabililor șefi, precum și medicilor veterinari, dacă activitatea celor în cauză nu este satisfăcătoare.

Atribuțiile sus-menționate nu reprezintă acțiuni sporadice și intermitente, ci o activitate continuă, susținută, dusă cu competență și spirit gospodăresc.

Exercitarea acestor atribuții presupune însă și participarea dinamică a conducerilor cooperativelor agricole de producție în vederea dezvoltării acestora și pentru creșterea veniturilor și a nivelului de trai al țărănimii cooperatiste.

dr. C. JORNESCU

Competența comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare de a înființa cantine-restaurant pentru oamenii muncii

Legea nr. 9/1971 a conferit în sfera de competențe ale comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare și pe aceea de a înființa cantine-restaurant pentru oamenii muncii.

Potrivit prevederilor art. 1 din legea amintită, cantinele-restaurant pentru oamenii muncii se înființează și se organizează la cererea și pe lîngă organizațiile socialiste de stat, prin decizii ale birourilor sau comitetelor executive ale consiliilor populare orășenești, municipale sau județene. În municipiul București această atribuție este exercitată de către comitetele executive ale consiliilor populare ale sectoarelor.

Totodată, textul de lege menționat mai sus instituie obligația comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare care emit decizii prin care se înființează cantine-restaurant pentru oamenii muncii de a consulta organele sindicale locale. Deși în ceea ce privește modalitatea în care trebuie să se facă consultarea cu organele sindicale locale Legea nr. 9/1971 nu face referiri exprese, prevederile acesteia trebuie interpretate în raport de textul art. 39 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare care stabilește că la ședințele comi-

tetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare participă, de regulă, și reprezentanții consiliilor teritoriale ale sindicatelor și că unele hotăriri (cum ar fi cele cu privire la repartizarea locuințelor pe întreprinderi și alte unități socialiste, cele privind aprovizionarea populației și cele cu privire la probleme social-culturale) se iau de comun acord de către comitetele sau birourile executive și consiliile teritoriale ale sindicatelor.

Potrivit prevederilor art. 2 din lege, cantinele-restaurant pentru oamenii muncii sînt subordonate organizațiilor comerciale locale, au gestiune economică, țin evidența activității și încheie bilanț propriu.

Pentru asigurarea bunei desfășurări a activității cantinelor-restaurant, conducerea acestora a fost încredințată, potrivit legii, unui organ colectiv, denumit comitet de conducere și format din cîte un delegat al conducerii unității socialiste de stat, al sindicatului, al organizației U.T.C. și al comisiei de femei, din mai mulți reprezentanți ai oamenilor muncii abonați la cantină aleși de către aceștia în raport cu numărul lor. Din comitetul de conducere al cantinei-restaurant mai face parte și șeful cantinei-restaurant care, potrivit legii, se numește și se eliberează din funcție de către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular cu acordul comitetului de conducere al cantinei-restaurant.

Membrii comitetului de conducere al cantinei-restaurant aleg din rîndul lor un președinte care nu poate fi șeful cantinei.

Prin lege, comitetele de conducere ale cantinelor-restaurant au stabilite atribuții în legătură cu buna organizare a activității cantinei, înființarea, în funcție de nevoi, a bufetelor, chioșcurilor, tonetelor în incinta unităților socialiste de stat în cadrul cărora își desfășoară activitatea, îmbunătățirea permanentă a calității meniurilor servite, respectarea normelor igienico-sanitare, utilizarea eficientă a bunurilor cantinei, stabilirea cu acordul conducerii unității a orarului de funcționare al cantinei-restaurant, stabilirea meniurilor fixe, analizarea și avizarea dărilor de seamă prezentate de șeful cantinei-restaurant.

Comitetul de conducere al cantinei-restaurant și membrii acestuia răspund de măsurile luate și activitatea desfășurată atît față de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular cît și față de oamenii muncii, conducerile întreprinderilor și organizațiilor obștești pe care le reprezintă.

Atribuțiile stabilite prin lege șefului cantinei-restaurant se referă la conducerea în mod operativ a întregii activități a cantinei-restaurant, la adoptarea de măsuri concrete pentru îndeplinirea hotăririlor comitetului de conducere, angajarea patrimonială a cantinei-restaurant, precum și la faptul că acesta răspunde de activitatea economico-financiară.

La emiterea deciziei de înființare a cantinei-restaurant se ia în considerare opinia întreprinderii comerciale în subordinea căreia se va găsi cantina-restaurant, întreprindere care, de regulă, asigură întregul personal necesar desfășurării activității cantinei-restaurant, inclusiv șeful acesteia. Totodată, pentru organizarea activității cantinei-restaurant este necesar să se obțină autorizația sanitară de funcționare emisă de centrul sanitaro-antiepidemic teritorial, în baza atribuțiilor conferite acestuia prin art. 41 din Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației.

Trebuie, de asemenea, să se verifice condițiile pe care le oferă clădirea în care urmează să-și desfășoare activitatea cantina-restaurant în așa fel încît să se respecte atît normele igienico-sanitare, dar în același timp să se asigure și spațiile corespunzătoare în vederea desfășurării activităților specifice cantinei (pregătirea mesei, servirea abonaților, aprovizionare etc.).

În legătură cu activitatea cantinelor-restaurant, Legea nr. 9/1971 stabilește pentru comitetele și birourile executive ale consiliilor populare și o serie de alte sarcini și răspunderi. Astfel, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare răspund (împreună cu Ministerul Comerțului Interior) de aprovizionarea și buna funcționare a cantinelor-restaurant (art. 13), iau măsuri pentru ca aprovizionarea cantinelor-restaurant să se facă în mod organizat și cu prioritate față de celelalte unități de alimentație publică (art. 14), adoptă măsuri organizatorice pentru ca bucătăriile mari ale unor cantine-restaurant care dispun de o bază materială corespunzătoare să aprovizioneze și alte cantine-restaurant cu semipreparate și preparate culinare, precum și în ceea ce privește înființarea unor gospodării anexe mari care să aprovizioneze mai multe cantine (art. 15). De asemenea, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare iau măsuri în vederea asigurării pregătirii și instruirii personalului cantinelor-restaurant.

D. SIMINIUC

Sarcinile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare privind asociațiile de locatari

Industrializarea — cu corolarul său urbanizarea — pune în fața organelor locale ale administrației de stat o sumă de sarcini din care îndrumarea, coordonarea și verificarea activității asociațiilor de locatari prezintă o deosebită importanță dat fiind că în prezent aproape 50% din populația localităților urbane locuiește în clădiri cu mai multe apartamente.

Concretizînd unele prevederi ale Legii nr. 57/1968, statutul privind organizarea și funcționarea asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, conferă comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare o serie de sarcini și atribuții pe care le evidențiem și analizăm în cele ce urmează.

● În baza art. 7 alin. 2 din statut, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot dispune, prin decizie, anularea hotărîrilor nelegale ale adunării generale a asociației locatarilor, rămase definitive prin neexercitarea dreptului de contestație de către membrii asociației. Aceștia pot contesta hotărîrile adunării generale prin care se încalcă legile sau statutul, în termen de 15 zile de la data adoptării lor.

Anularea pe cale administrativă a hotărîrilor nelegale luate de adunarea generală a asociației nu poate avea loc decît după expirarea termenului de 15 zile de la adoptarea acestora, interval de timp în care ele pot fi contestate la judecătorie. Deși nu există o dispoziție statutară expresă în acest sens, considerăm că atribuția organului administrativ se limitează la anularea hotărîrii luate de adunarea generală a locatarilor fără a o înlocui cu o hotărîre proprie a administrației. În cazul anulării, adunarea generală urmează a fi reconvocată spre a lua o nouă hotărîre conform legii și statutului. Din statut nu rezultă că hotărîrea administrației este supusă unei căi de atac din partea asociației, care are astfel obligația de a o aduce la îndeplinire. Sub acest aspect decizia este executorie. Hotărîrea inițială — anulată ca nelegală — nu va produce efecte, iar cele ce s-au produs pînă la anulare vor fi considerate ca inexistente, potrivit principiului că un act nul nu poate produce efecte. Din prevederea cuprinsă în art. 7 alin. 2 din statut reiese că înainte de a proceda la anularea hotărîrii nelegale, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular este dator să verifice îndeplinirea condiției ca hotărîrea nelegală a adunării asociației locatarilor să fi rămas definitivă, prin neexercitarea dreptului de contestație de către membrii asociației. Este important de reținut că în activitatea practică nu este nevoie să se recurgă la aplicarea acestei sancțiuni pe cale administrativă, dacă adunarea generală a locatarilor înțelege să revină asupra propriei hotărîri nelegale adoptate și să o anuleze.

● În baza prevederii cuprinse în art. 5 lit. e din statut, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular confirmă alegerea comitetului asociației locatarilor. Această atribuție se exercită de către organele locale ale administrației de stat ca o activitate proprie și permanentă fără a fi necesară o sesizare din partea asociației sau a membrilor acesteia. Singura obligație a asociației neprevăzută expres, dar implicată în dispozițiile art. 5 lit. e din statut constă în comunicarea în orice mod a alegerii noului comitet al asociației către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular. Considerăm că prezența delegatului organului local la ședința adunării generale prin care se alege comitetul scutește asociația de o asemenea comunicare, iar confirmarea sau infirmarea alegerii comitetului se face nemotivat și fără o procedură contradictorie.

● În conformitate cu prevederile cuprinse în art. 24 alin 1 din statut, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare controlează modul în care se îndeplinesc obligațiile legale de întreținere și reparare a construcțiilor și instalațiilor, indiferent de forma de proprietate asupra lor și luarea măsurilor în vederea remedierii defecțiunilor și degradărilor constatate. Potrivit acestor prevederi, controlul exercitat de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare privind respectarea obligațiilor legale de către comitetele asociațiilor de locatari referitoare la întreținerea și repararea părților și instalațiilor de folosință comună ale clădirilor nu este limitat nici de anumite perioade de timp și nici de forma de proprietate asupra clădirilor, așa cum este limitat controlul exercitat în baza contractelor de închiriere aprobate prin H.C.M. nr. 860/1973, anexele nr. 2 și 4.

● Aceleași organe, în baza art. 25 din statut, procedează la constituirea unor comisii de control financiar-contabil, alcătuite din specialiști în domeniul economic și financiar, încadrați în muncă la organele financiare teritoriale și locale, la unitățile de gospodărie comunală și locativă, la alte unități socialiste din localitatea respectivă, precum și din pensionari, care asigură instruirea și îndrumarea comisiilor de cenzori și a personalului de administrare și evidență de la asociațiile de locatari și controlează activitatea acestora și gestiunile asociațiilor de locatari.

● Aprobarea exploatării de către asociațiile de locatari a unor centrale termice care servesc o singură clădire, cu condiția de a exista deplina siguranță în funcționarea instalațiilor, reprezintă de asemenea o atribuție a comitetelor sau birourilor executive, în baza art. 27 alin. 2 din statut.

● Asigurarea aplicării de către asociațiile de locatari a normelor stabilite prin metodologia de încheiere, executare și încetare a raporturilor de muncă, de conducere a evidenței, efectuare a operațiilor și disciplină financiară și de casă, precum și de verificare financiar-contabilă la asociațiile de locatari, este tot de atributul acestor organe ale administrației locale, în baza art. 30 din statut și art. 2 din Ordinul nr. 5/1978.

J. COSTIN

Forme noi în organizarea unor unități de producție și prestări de servicii

1. Unul dintre obiectivele principale ale politicii partidului în etapa actuală de dezvoltare multilaterală a societății socialiste este și acela cu privire la creșterea și diversificarea bunurilor de consum și prestărilor de servicii, în preocuparea constantă de a satisface cît mai deplin cerințele populației.

Prin dispozițiile Decretului nr. 101/1980 privind organizarea unor activități de prestări de servicii în condițiile stabilirii pe bază de cotă-parte din încasări a veniturilor cuvenite persoanelor ce desfășoară aceste activități, s-a avut în vedere asigurarea și pe această cale a cerințelor în permanentă creștere ale populației de la orașe și sate cu produse și servicii.

Evenimentele ulterioare marcate de Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare din 20—21 iunie 1980 și intrarea în vigoare a Legii nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici, au imprimat o valență nouă și au configurat mai bine modalitatea preconizată prin Decretul nr. 101/1980

de atragere în activitatea de producție și prestări de servicii a unor persoane fizice, concretizată sub forma încredințării acestora în gospodărire și gestiune de unități prestatoare pentru populație [1].

În cuvîntarea rostită la Consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „În acest cadru trebuie să ne gîndim, în general, la lărgirea muncii în acord și a plății în procente în sistemul cooperatist, inclusiv la aplicarea prevederilor legii de a trece unele unități în administrare cu plata în procente".

Pe de altă parte, din prevederile art. 1 alin. 2 și art. 29 din Legea nr. 2/1980 se desprinde cu evidență că activitatea depusă de persoanele fizice care au preluat în gospodărire și gestiune unități de producție și prestări de servicii se cuprinde în noțiunea de industrie mică, urmînd în acest sens reglementările proprii acesteia, dar concomitent și norma specială, respectiv dispozițiile Decretului nr. 101/1980.

În această ordine de idei trebuie reținut faptul că între prevederile art. 1 din Decretul nr. 101/1980 și art. 29 din Legea nr. 2/1980 ar rezulta o neconcordanță. Astfel, din lecturarea art. 1 din Decretul nr. 101/1980 se desprinde faptul că pot fi date în gospodărire și gestiune numai unitățile prestatoare de servicii pentru populație, în timp ce art. 29 din Legea nr. 2/1980 stabilește că predarea poate avea ca obiect unitățile de producție și de prestări de servicii.

Neconcordanța este numai aparentă și aceasta din mai multe considerente.

Mai întîi, Legea nr. 2/1980 a intervenit ulterior adoptării Decretului nr. 101/1980, ceea ce se poate aprecia ca o completare a textului inițial în discuție.

Dealtfel din însăși expunerea de motive a legii rezultă că, ceea ce se urmărește prin această reglementare este tocmai dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii.

Un alt considerent are în vedere faptul că, dacă micii meseriași pot executa, așa după cum prevede art. 23 din Legea nr. 2/1980, în afara prestărilor de servicii și produse și lucrări, pe baza autorizației emisă de către organele competente, nu ar fi de înțeles, de ce persoanelor fizice care preiau în gospodărire și gestiune unități din subordinea organelor și organizațiilor de stat și cooperatiste li s-ar interzice să realizeze unele produse necesare populației, limitîndu-li-se în acest fel activitatea numai la efectuarea de prestări de servicii pentru populație.

Ar mai fi utilă și precizarea că, de regulă, unitățile de industrie mică ale consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste efectuează o activitate variată în același cadru structural și spațiu, respectiv într-o unitate se realizează atît prestări de servicii, cît și unele produse și lucrări pentru populație, care nu este cazul să fie organizate distinct.

Astfel fiind, aceste considerente ne conduc la concluzia că, obiectul de activitate al unităților ce se predau în gospodărire și gestiune unor persoane fizice poate fi producția bunurilor și prestarea de servicii enumerate în nomenclatura aprobată de lege.

Sigur că, realizarea unor bunuri de consum de către persoanele fizice care preiau în gospodărire și gestiune unități ale consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste trebuie să aibă în vedere cerințele de consum ale populației, evitîndu-se în acest fel crearea unor stocuri de produse, care fără îndoială, prin existența lor, afectează nemijlocit posibilitățile de cîștig ale acestor persoane.

2. Pentru darea în gospodărire și gestiune a unităților de producție și prestări de servicii se încheie un contract, pe durată nedeterminată, care se aprobă de către organul colectiv de conducere al întreprinderii sau cooperativei, după caz [2].

Așa după cum prevede și art. 1 din Decretul nr. 101/1980 părțile din contractul de predare în gospodărire și gestiune sînt: întreprinderea sau cooperativa căreia îi aparține unitatea de producție și prestări de servicii și persoana fizică care consimte să preia această unitate.

În ceea ce privește unitatea de producție și prestări de servicii ce urmează să fie dată în gospodărire și gestiune, este de reținut că, numai acele unități cu un volum redus de activitate și în care lucrează 1—3 persoane, de regulă ce nu sînt pe deplin rentabile, pot face obiectul respectivei predări în gospodărire și gestiune.

Reținînd exact exprimarea din art. 1 al Decretului nr. 101/1980 și anume că, obiectul predării are în vedere „unitățile prestatoare de servicii (inclusiv cele de producție) cu un volum redus de activitate și cu 1—3 lucrători", sîntem de părere că, de bună seamă legiuitorul a înțeles că numai unitățile existente pot fi predate în gospodărire și gestiune, iar nu și cele care se vor înființa în viitor.

Referindu-ne, de această dată, la persoana fizică parte în contractul de dare în gospodărire și gestiune, trebuie să menționăm că aceasta trebuie să aibă domiciliul în localitatea în care este amplasată unitatea de producție și prestări de servicii, cu excepția cabanelor izolate și popasurilor turistice care pot fi preluate și de către persoane cu domiciliul în localități apropiate.

Dacă, așa cum este de înțeles, nu se pot încheia contracte pentru darea în gospodărire și gestiune cu persoane încadrate în muncă, art. 10 din Decretul nr. 101/1980 prevede posibilitatea atragerii în activitatea de producție și prestări de servicii a pensionarilor care au împlinit vîrsta la care unitățile pot cere, potrivit legii, pensionarea, precum și cu pensionarii invalizi și accidentații de război, cu pensionarii de invaliditate gradul I și II. Aceste categorii de pensionari cu care s-au încheiat contracte de dare în gospodărire și gestiune beneficiază de dreptul de a cumula pensia, inclusiv pensia suplimentară, cu drepturile bănești corespunzătoare muncii prestate.

O remarcă trebuie făcută cu privire la faptul că, persoanele care au preluat unități de producție și prestări de servicii pot fi ajutate în desfășurarea activității de către soț și soție, copiii și părinții oricăruia dintre soți.

3. Subliniem că, activitățile desfășurate de unitățile care vor putea fi date în gospodărire și gestiune unor persoane fizice sînt stabilite în mod limitativ prin nomenclatorul prevăzut în aneva nr. 1 la Decretul nr. 101/1980, care cuprinde o mare varietate de profiluri, începînd cu croitorie, cizmărie, frizerie, lenjerie și terminînd cu chioșc de artizanat și creșcătorie de animale mici pentru blănuri.

În context cu amplificarea, dar și diversificarea cerințelor populației, nomenclatorul activităților poate fi completat și cu alte profiluri. Astfel, la propunerea comitetelor executive ale consiliilor populare, uniunilor județene

ale cooperativelor meşteşugăreşti, uniunilor judeţene ale cooperativelor de consum sau altor organe care au în subordine întreprinderi de producţie şi prestări de servicii, fiecare în domeniul său de activitate. Consiliul pentru coordonarea şi îndrumarea activităţii de aprovizionare şi prestare de servicii către populaţie, împreună cu Ministerul Finanţelor sînt competente să stabilească şi alte activităţi decît cele prevăzute în nomenclator.

4. Bineînţeles că, indicatorii de plan şi financiari corespunzători unităţilor încredinţate în gospodărire şi gestiune vor fi cuprinşi în planul economic şi bugetul de venituri şi cheltuieli ale întreprinderii sau cooperativei, la nivelul celor prevăzuţi în contract. Anual, prin acte adiţionale la contract, aprobate de către organele de conducere colectivă, părţile stabilesc volumul total al veniturilor şi cheltuielilor necesare realizării acestora, beneficiul şi alte obligaţii băneşti.

5. În ceea ce priveşte drepturile băneşti ale persoanelor care au preluat în gospodărire şi gestiune unităţi de producţie şi prestări de servicii, pe bază de contract, acestea se stabilesc indiferent de realizările înregistrate pe întreprindere sau cooperativă, prin repartizarea cotei-părţi din încasări, care se determină ca diferenţă între sumele încasate şi cheltuielile, respectiv obligaţiile asumate prin actul adiţional la contract, aferente activităţii desfăşurate. Repartizarea între persoanele contractante se face în raport cu munca prestată, pe baza unei înţelegeri prealabile, consemnată în scris de către acestea.

De bună seamă că, veniturile individuale ale persoanelor prevăzute în contractul de dare în gospodărire şi gestiune se impun de organele financiare ale comitetelor executive, cu cotele prevăzute în anexa nr. 2 la Decretul nr. 101/1980.

6. O concepţie nouă se reflectă şi în ce priveşte răspunderea patrimonială pentru pagubele cauzate întreprinderii sau cooperativei de către persoanele fizice care au preluat în gospodărire şi gestiune unităţi de producţie şi prestări de servicii. Astfel, recuperarea pagubelor se face prin decizie de imputare, aşa cum se procedează în cazul persoanelor încadrate pe bază de contract de muncă, decizie care constituie titlu executoriu.

Mai mult, litigiile cu privire la executarea şi încetarea contractului de gospodărire şi gestiune se soluţionează de către organele de jurisdicţia muncii.

7. Desigur că, reglementarea completă a contractului de predare în gospodărire şi gestiune nu putea omite drepturile şi obligaţiile părţilor contractante, despre care însă ne vom ocupa într-un viitor articol.

dr. Emil VICOL

---

[1] În sensul Decretului nr. 101/1980 prin unitate se înţelege structura interioară din compunerea întreprinderii sau cooperativei, respectiv : formaţia de lucru, magazinul, localul de alimentaţie publică şi altele asemenea.

[2] Ministerele şi celelalte organe centrale coordonatoare ale activităţiilor ce fac obiectul acestor contracte au elaborat cu acordul Ministerului Finanţelor un contract-cadru, obligatoriu pentru părţile contractante.

Atribuţii ale consiliilor populare privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii

Participarea conştientă a întregului popor la dezvoltarea economico-socială a ţării şi legătura permanentă cu masele reprezintă însăşi esenţa orînduirii socialiste.

Propunerile şi sesizările, precum şi rezolvarea reclamaţiilor şi cererilor oamenilor muncii reprezintă o importantă formă de participare directă şi efectivă a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat şi obşteşti şi totodată o expresie a afirmării drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, consfinţite de Constituţie.

În acest scop, Legea nr. 1/1978 instituie obligaţii, sarcini şi răspunderi tuturor organelor de stat şi de partid.

● **Primarii** comunelor sînt obligaţi, în baza art. 16 alin. 1 din lege să stabilească o zi de audienţă în fiecare săptămînă la sediul consiliului popular pentru primirea cetăţenilor care au de rezolvat probleme personale.

Tot pentru rezolvarea problemelor personale ale cetăţenilor, primarii comunelor vor stabili un program săptămînal de deplasare în satele comunei spre a primi în audienţă cetăţenii din localităţile respective. Prevederea legală fiind redactată sub formă imperativă constituie o obligaţie a primarilor şi totodată un drept al cetăţenilor.

Pentru problemele de ordin general ale comunei (cu caracter economic, politic şi social), primarul este obligat să primească pe cetăţeni ori de cîte ori se află la sediul consiliului popular, astfel cum dispune art. 16 alin. 2 din citata lege.

● Biroul executiv al consiliului popular comunal va fi informat lunar asupra scrisorilor primite, a sesizărilor din cadrul audienţelor, precum şi a modului de rezolvare a problemelor ridicate de cetăţeni. Desigur că această prevedere legală, cuprinsă în art. 16 alin. 3 presupune şi luarea măsurilor ce se impun de către biroul executiv, întrucît nici un organ de stat nu poate rămîne pasiv şi inactiv faţă de deficienţele constatate.

● Art. 16 alin. 4 instituie în sarcina **Consiliului popular comunal** obligaţia de a analiza semestrial, în sesiuni, activitatea de cercetare şi soluţionare a problemelor sesizate de cetăţeni prin scrisori sau audienţe, prezentînd concluziile cu privire la problemele de interes general în adunările cetăţeneşti din sate sau pe comună.

● **Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare orăşeneşti, municipale şi judeţene,** în baza art. 17 din lege, vor fi informate lunar cu privire la soluţionarea propunerilor, sesizărilor, reclamaţiilor şi cererilor cetăţenilor, precum şi la problemele ridicate în audienţe. Aceste organe vor trebui să stabilească măsurile de îmbunătăţire a activităţii în acest domeniu.

● **Consiliile populare orăşeneşti, municipale şi judeţene** vor analiza semestrial în sesiuni, pe baza rapoartelor întocmite de comitetele sau birourile executive, modul de soluţionare a scrisorilor, urmînd a lua măsurile necesare în vederea îmbunătăţirii activităţii aparatului propriu în acest domeniu şi totodată de informare a cetăţenilor asupra rezolvării problemelor de interes general.

● **Preşedinţii, prim-vicepreşedinţii, vicepreşedinţii şi secretarii** comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor

populare sînt obligați, în baza art. 18 din lege, a primi în audiență, fiecare în cîte o zi pe săptămînă, pe cetățenii din unitatea administrativ-teritorială respectivă, asigurînd soluționarea operativă și legală a problemelor sesizate.

● **Președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene**, în conformitate cu art. 10 din lege, sînt obligați să examineze și să soluționeze sub conducerea și îndrumarea lor directă :

— scrisorile care se referă la probleme de importanță deosebită ;

— propunerile, sesizările și reclamațiile primite cu privire la aceeași problemă din același loc de muncă sau localitate, oricînd acestea sînt semnate de colective de cetățeni.

● **Termenele maxime de comunicare** a răspunsurilor către cetățeni sînt următoarele :

— 30 de zile pentru propuneri, sesizări și reclamații adresate consiliilor populare județene și Consiliului popular al municipiului București ;

— 20 de zile pentru propunerile, sesizările și reclamațiile adresate consiliilor populare orășenești, municipale și comunale ori organelor acestora ;

— 20 de zile pentru soluționarea cererilor adresate tuturor organelor sus-arătate.

Art. 5 din lege dispune ca scrisorile oamenilor muncii să fie rezolvate prin cercetare directă la fața locului, iar art. 10 conține o prevedere care asigură obiectivitatea deplină a rezolvării și soluționării sesizărilor și reclamațiilor stabilind că :

— cercetarea și rezolvarea acestora este de competența organelor ierarhic superioare celor împotriva cărora sînt îndreptate ;

— este interzisă trimiterea spre cercetare a sesizărilor și reclamațiilor către organele sau persoanele la a căror activitate se referă.

J. COSTINESCU

Întrebări și răspunsuri

● **ELISABETA VLAD, Sebeș, Alba** — Din scrisoarea dv. rezultă că aveți o vechime în calitate de persoană încadrată cu contract de muncă de peste 10 ani, și că ați mai lucrat ca membră a cooperativei agricole de producție alți 10 ani. Avînd vîrsta de 60 de ani, puteți solicita unității unde lucrați să vă întocmească dosarul de pensionare. Conform art. 13 din Legea nr. 3/1979 aveți dreptul la o pensie lunară de 350 lei, majorată cu 40% conform Decretului nr. 210/1977, respectiv 490 lei lunar. Pentru perioada lucrată la C.A.P. veți prezenta dovezile corespunzătoare, urmînd să primiți o pensie separată, care însă vi se va trimite tot de Oficiul de pensii al județului Alba.

● **COOPERATIVA „TEHNOLEMN", Baia Mare** — Modul de desfășurare a activității de încărcare-descărcare a mărfurilor în și din vagoanele căii ferate, precum și termenele pentru efectuarea acestor operațiuni este reglementat de Tariful local de mărfuri, în vigoare de la 1 ianuarie 1974. Pentru a cunoaște în orice moment situația încărcării-descărcării vagoanelor, se folosește atît de către calea ferată, cît și de către clientelă „registrul de urmărirea încărcării-descărcării vagoanelor". În acest registru se evidențiază, printre altele, cu dată și oră, următoarele momente : sosirea vagoanelor în stație, avizarea, punerea vagoanelor la încărcare-descărcare, terminarea operațiunilor. Pentru toate acestea, delegatul împuternicit al beneficiarului confirmă sub semnătură. După cum rezultă din rubricile acestui registru de urmărire a încărcării-descărcării vagoanelor și din prevederile Tarifului local de mărfuri, avizarea sosirii transporturilor se face și se înregistrează o singură dată, nici un alt act normativ neprecizînd un al doilea termen de avizare.

Prin Ordinul nr. 13e/144/1971, publicat în Buletinul Comercial CFR nr. 14/1971, Direcția mișcare și comercial din MTTc a reglementat modul de procedare, de către personalul CFR, în cazurile cu totul excepționale care determină imposibilitatea punerii vagoanelor la dispoziția beneficiarilor pentru efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare. La acest capitol, ordinul prevede : „ — să se respecte modul de avizare stabilit cu întreprinderile pe care le deservește stația, iar cînd vagoanele nu s-au introdus la punctele respective și la orele comunicate prin avizarea inițială, depășindu-se termenul de introducere cu mai mult de 4 ore, să se acorde cel de-al doilea termen de avizare, calculat de la ora reală de introducere. Acest termen se va scădea din timpul de întîrziere la încărcare-descărcare".

● **CONSTANTIN AURELIAN, Ploiești** — Unitatea gestionară (depozitul de desfacere a combustibililor solizi) se încarcă în evidența primară cu întreaga cantitate de lemn de foc (în kg) înscrisă în documentele de expediție (aviz de expediție, scrisoare de trăsură), chiar dacă greutatea per metru ster depășește pe cea prevăzută de STAS-ul 2340/71. Cantitatea ce reprezintă bonificația se evidențiază separat de întreprinderea comercială de care aparține depozitul în evidențele sale contabile. La efectuarea inventarierii mărfurilor din depozite, dacă la sortimentul lemn de foc sînt depășite procentele de pierderi prin uscare admise, se acordă gestionarului drept pierderi normale și cantitatea ce i s-a acordat de furnizori drept bonificație, considerînd că această depășire este datorată excesului de umiditate conținut de lemn la livrare. Dacă bonificația primită de o gestiune pe perioada de la precedenta inventariere pînă la ultima inventariere nu se consumă pentru acoperirea unor pierderi, așa cum s-a arătat în alineatul precedent, valoarea respectivă se varsă la buget. Relația privitoare la acordarea de bonificații în condițiile livrării din depozitele de desfacere ale comerțului nu poate fi aplicată întrucît, în general, lemnul de foc se vinde unităților socialiste tăiat în lungimi de 35—40 cm, ceea ce nu permite formarea de metri steri, precum și datorită faptului că unui număr mare de unități li se livrează cantități mici variind între 1—3 tone.

● **U.T.C., Vîlcea** — În art. 6 al. 2 din Decretul nr. 465/1979 se prevede obligația organizațiilor de masă, de a atrage mase largi de oameni ai muncii la acțiunile de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile, iar în art. 8/c se stipulează că toate resursele materiale refolosibile recuperate de la populație, instituții, organizații cooperatiste și obștești vor fi predate întreprinderilor județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile. Prețurile materialelor refolosibile recuperate de unitățile socialiste fiind mai mari decît cele pentru organizațiile de masă, nu este admis ca acestea din urmă să predea materialele în cauză prin intermediul unităților economice socialiste.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE POMPE DIN BUCUREȘTI

În curînd Întreprinderea de pompe din București va aniversa 100 de ani de activitate. Începînd din anul 1979 cunoscuta întreprindere bucureșteană s-a reprofilat pe fabricarea unor pompe speciale ce constituie unicat. Diversificarea și calitatea pompelor românești au determinat solicitarea lor în industria chimică și petrolieră, minieră, energetică și navală, în agricultură, construcții și gospodărie comunală etc.

Exportul pompelor românești se face în 29 de țări ca: Anglia, Egipt, Somalia, Venezuela, R.F.G., R.D.G., Polonia, Ungaria, Bulgaria, U.R.S.S., China, India, Ecuador, Iran și altele. Numai în familia de pompe de procese TN-DN folosite în industria chimică și petrolieră sînt cuprinse 42 de tipodimensiuni. În anul 1980 ponderea produselor noi în valoarea producției marfă a fost de 75%.

Dintre produsele apreciatei întreprinderi bucureștene amintim:

— Pompe verticale pentru unitățile agricole MV-253, MW 203

— Pompe NV 2002 cu debit de aproximativ 15 mc și cu o înălțime de pompare de 35 de metri

— Pompe canal lateral pentru dotarea unităților din construcții — tip TC

— Pompe tip BZ 350 folosite în industria energetică, în termocentrale

— Pompe tip EPEG pentru ape reziduale, de uz general

— Pompe CH utilizate în întreprinderile de celuloză și hîrtie

— Pompe ermetice ghidate de tip EPEG

— Pompe DN-TN pentru industria petrochimică și rafinării.

Printre produsele asimilate recent se numără pompa EPEG 150-30 destinată în gospodăria apelor, zootehnie, construcții, agregate de pompare automatizate R.D.N. utilizate la irigații, sau cele mai noi familii de pompe ale anului 1981 ca: pompa C.O.-2000 necesară industriei alimentare, în special întreprinderilor de zahăr; pompele A.F.-300 și E.T.-150 utilizate în industria minieră și altele.

*

De remarcat și faptul că noile pompe asimilate recent în fabricație sînt mai ușoare cu 100 kg/pompă, în condițiile în care calitatea acestora este cu mult superioară.

La realizarea unor produse competitive pe piața internațională contribuie un colectiv de specialiști cu un înalt grad de profesionalitate, care lucrează în laboratoare și secții moderne dotate cu utilaje și instalații la nivel mondial. Centrul de proiectare al întreprinderii contribuie, de asemenea, la introducerea în fabricație a unor pompe cu grad înalt de utilitate.

Ion VASILESCU

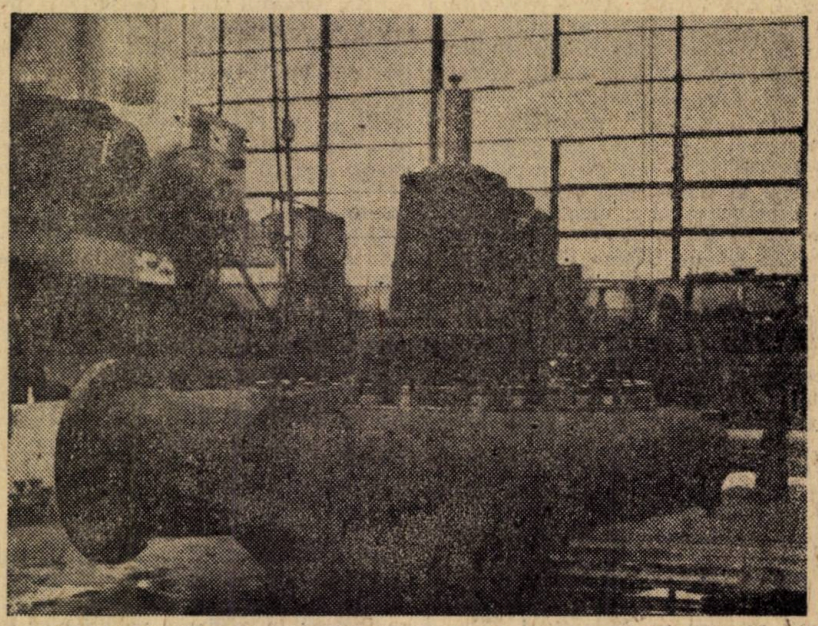

Pompa C.O. 2000 este un compresor de bioxid de carbon cu inel de lichid, utilizată la fabricile de zahăr. Se execută din oțeluri speciale inoxidabile.

Pompa A.F. 300 este o pompă pentru hidrotransport folosită în industria minieră. Principalele piese în contact cu lichidul vehiculat sînt protejate prin cauciucare, acest lucru asigurînd reducerea consumurilor de oțeluri aliate cu mangan. Performanțe hidraulice — debite de peste 900 metri cubi pe oră și presiune de peste 30 metri coloană de apă.

Pompa E.T.-150 este o electropompă submersibilă transportabilă, pentru industria minieră, asigură vehicularea lichidelor încărcate cu suspensii abrazive, realizînd debite de peste 120 mc pe oră.

AMPLU ŞI MOBILIZATOR PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

ÎNCHEIEREA primei jumătăţi a acestui an s-a caracterizat, pentru poporul nostru, printr-o deosebit de intensă activitate politică. Este suficient să amintim acţiunile pregătitoare ale celui de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, lucrările propriu-zise ale Congresului, acest mare forum al democraţiei noastre muncitoreşti, ale Plenarei Comitetului Central al partidului, ale Plenarei Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, ale Marii Adunări Naţionale. În domeniul economiei naţionale activitatea acestor organisme ale democraţiei noastre socialiste s-a soldat cu adoptarea unor documente de maximă însemnătate. Este vorba, în primul rînd, de planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, Planul de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pentru aceeaşi perioadă, Programul Directivă de creştere a nivelului de trai în acest cincinal şi de ridicare continuă a calităţii vieţii, precum şi de alte hotărîri în probleme cum sînt introducerea cuceririlor progresului tehnic în economie, modernizarea şi înnoirea producţiei, tipizarea construcţiilor şi a produselor, organizarea şi normarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, reducerea normelor de consum la resursele materiale şi energetice, recalcularea preţurilor de producţie etc. Au fost, de asemenea, adoptate documente politice cum sînt Hotărîrea şi Chemarea celui de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii şi Apelul pentru pace adresat tuturor popoarelor de Congresul oamenilor muncii.

În acest ansamblu de documente menite să orienteze activitatea poporului nostru în actualul cincinal, în vederea trecerii la o nouă calitate, a înscrierii României în rîndul ţărilor cu nivel mediu, obiectiv strategic fundamental stabilit de cel de al XII-lea Congres, se distinge prin bogăţia ideilor novatoare, prin capacitatea de cuprindere şi de analiză a fenomenelor noi din viaţa internă şi internaţională, magistrala Expunere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii. De altfel, ca expresie a inestimabilei valori teoretice şi practice a expunerii, a înaltei aprecieri şi deplinei aprobări cu care a fost primită de cei 11 000 participanţi, Congresul a hotărît adoptarea expunerii ca document programatic, care îi va călăuzi pe toţi oamenii muncii în activitatea lor pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de dezvoltare multilaterală economico-socială a României.

Sinteză a istoricelor realizări economice, politice şi sociale pe care le-am înregistrat sub conducerea partidului, investigare şi prefigurare a viitorului, Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu evidenţiază, o dată mai mult, contribuţia de nepreţuit pe care secretarul general al partidului, cu recunoscuta sa capacitate de a interpreta şi dezvolta creator principiile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, cu gîndirea sa dinamică, revoluţionară, de un profund umanism, o aduce la elaborarea întregii politici interne şi externe a partidului, la fundamentarea strategiei progresului multilateral şi neîntrerupt al naţiunii noastre. Tezaurul de idei cuprinse în Expunere, idei izvorîte din încrederea în forţele progresului, din ataşamentul nemărginit faţă de cauza socialismului, din devotamentul puternic faţă de patrie şi de popor, din apropiata cunoaştere a realităţilor, îmbrăţişează într-o amplă viziune unitară multiplele şi complexele probleme ale dezvoltării noastre, ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România.

Retrospectiva pe care secretarul general al partidului o face asupra realizărilor deceniului trecut evidenţiază cu forţă marile transformări economico-sociale cantitative şi calitative petrecute în patria noastră în această perioadă, în care, pe baza intensei dezvoltări a economiei naţionale, s-a realizat cea mai importantă creştere a nivelului de bunăstare şi de civilizaţie al maselor. În condiţiile în care producţia industrială a crescut de circa 3 ori, producţia agricolă de 1,6 ori, venitul naţional de 2,4 ori, veniturile totale ale populaţiei practic s-au dublat în deceniul trecut ca, de altfel, şi vînzările de mărfuri prin comerţul socialist. Aceste realizări, obţinute în condiţiile cînd pe plan internaţional s-au manifestat puternic instabilitatea, criza economică şi îndeosebi cea energetică, cînd marea majoritate a ţărilor lumii se află în faţa unor situaţii economice extrem de dificile, demonstrează superioritatea socialismului, caracterul ştiinţific, realist al politicii promovate de Partidul Comunist Român. Deosebit de important este că pe baza realizărilor dobîndite, intrăm în noua etapă pe care ne propunem să o parcurgem cu un potenţial economic net superior, România transformîndu-se dintr-o ţară cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminamente agricolă, într-o ţară industrial-agrară cu o economie în plină dezvoltare, cu o puternică bază tehnico-materială, garanţie materială a succeselor viitoare.

Analizînd obiectivele şi orientările fundamentale ale planului 1981—1985, secretarul general al partidului l-a caracterizat ca un plan al dezvoltării calitative a întregii activităţi economico-sociale, el urmărind să asigure dezvoltarea armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, perfecţionarea relaţiilor sociale, ridicarea continuă a gradului de civilizaţie, a nivelului de trai material şi spiritual al poporului. După cum preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „caracteristica generală a planului o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă"**, urmînd ca în acest cincinal să se acţioneze **„nu atît pentru crearea de noi unităţi economice, cît pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al potenţialului existent"**.

Ţinînd seama şi de situaţia de pe piaţa internaţională a materiilor prime şi energetice şi de nivelul general de dezvoltare la care am ajuns, planul pune un accent deosebit pe dezvoltarea bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum şi pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii, sectoare considerate ca fiind hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a ţării noastre, pentru ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor. După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, orientarea generală a planului cincinal privind trecerea la dezvoltarea economică intensivă impune creşterea în ritmuri susţinute a producţiei industriale, adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime şi materialelor, valorificarea superioară a acestora în toate sectoarele economiei naţionale. Cît priveşte orientările structurale ale producţiei industriale intervin, de asemenea, o serie de accente noi. Fără a intra într-o analiză de detaliu subliniem doar că industria chimică va înregistra în continuare cel mai ridicat ritm de dezvoltare, că se constată o tendinţă de accelerare a dezvoltării industriei alimentare şi uşoare şi de apropiere a ritmurilor acestor două ramuri producătoare de bunuri de consum de ritmurile unor ramuri ale industriei grele.

Făcînd o riguroasă analiză asupra direcţiilor de dezvoltare şi a sarcinilor principalelor ramuri ale economiei naţionale, secretarul general al partidului a insistat în mod deosebit asupra laturilor calitative ale activităţii economice. A fost subliniat în acest sens că normele de consumuri materiale şi energetice trebuiesc considerate ca maxime, că ele sînt încă mai mari decît în alte ţări. De asemenea, se subliniază în Expu-

nere, pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate, trebuiesc luate toate măsurile. Concentrate toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei, cu atît mai mult cu cît în unele sectoare nivelul productivității muncii este încă simțitor mai mic. **„Să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fiind conștienți că, în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc".**

Sub același semn al calității, al creșterii eficienței se află și dezvoltarea comerțului nostru exterior. Creșterea lui mai rapidă decît a produsului social și a venitului național semnifică o participare din ce în ce mai activă a țării noastre la circuitul economic mondial, iar faptul că exportul va crește în ritmuri net superioare importului va asigura echilibrul balanței de plăți precum și restituirea creditelor scadente în această perioadă. Semnificativ pentru noua calitate a economiei românești este și faptul că circa 27% din sporul exportului în 1985 față de 1981 se va realiza pe seama îmbunătățirii structurii și a creșterii gradului de valorificare a produselor.

Din analiza întreprinsă de secretarul general al partidului asupra obiectivelor României în următorii cinci ani se evidențiază cu putere, o dată mai mult, că dezvoltarea generală a societății noastre, a forțelor de producție, creșterea avuției naționale, a venitului național, sînt subordonate țelului suprem al politicii partidului nostru comunist, ridicarea nivelului de trai, a bunăstării generale a poporului, edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul.

Creșterea anuală a produsului social cu peste 6% și a venitului național cu peste 7% va asigura mijloacele necesare atît pentru dezvoltarea forțelor de producție, cît și pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai. Pentru asigurarea unei creșteri a retribuției reale cu circa 16%, așa cum s-a stabilit la cel de al XII-lea Congres al partidului și ținînd seama de o creștere a prețurilor cu circa 8% pe întregul cincinal, retribuțiile nominale vor crește cu circa 25%. Pe această bază, și odată cu sporirea producției, îndeosebi la produsele de bază, sporesc și consumurile populației la principalele bunuri alimentare și nealimentare. De asemenea, cheltuielile social-culturale ale statului vor crește pînă în 1985 cu peste 20% iar, după generalizarea în acest an a săptămînii de lucru de 46 de ore, se va trece, pînă la sfîrșitul cincinalului, la săptămîna de lucru de 44 de ore. Sînt obiective pe care le găsim detaliate în profunzime în Programul special consacrat creșterii nivelului de trai și a calității vieții și care ne dau, ca și realizările de pînă acum, convingerea fermă că tot ceea ce realizăm ne este destinat în întregime, cu bunăstarea generală a poporului, făurirea unei vieți tot mai îmbelșugate, depind numai și numai de munca poporului, de rodnicia activității noastre.

Întreaga expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu se constituie într-o înflăcărată pledoarie, în spiritul revoluționar care îi este propriu, pentru nou, pentru promovarea fermă în viață a ceea ce servește mersului înainte al societății, pentru eliminarea din gîndirea și practica socială a oricărei închistări, a tot ceea ce este perimat și nu mai corespunde noilor etape de dezvoltare. **„Trăgînd învățăminte din activitatea trecută,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, atît din ceea ce este bun, cît și din lipsuri să acționăm în spiritul cerințelor dezvoltării sociale ; să nu ne fie teamă să înlăturăm acele teze și noțiuni care nu mai corespund noilor condiții istorice și sociale".** Și, reluînd aceeași prețioasă idee : **„Nu de înnoire trebuie să ne temem, ci de stagnare în gîndire, de păstrarea formelor învechite ! Pericolul pentru socialism nu constă în căutarea noului, ci în păstrarea vechiului !"**

Consecvent în această viziune înalt revoluționară asupra dezvoltării societății, secretarul general al partidului analizează în expunerea sa un complex de probleme de cea mai mare importanță teoretică și practică. Diferitelor aspecte ale conducerii societății, prin prisma unui spirit profund democratic, umanist, căutării unor forme noi, cît mai adecvate asigurării participării maselor populare la conducerea societății li se consacră un spațiu important. De altfel, expunerea secretarului general al partidului cuprinde un adevărat program de măsuri practice, concrete, care vor determina o nouă și considerabilă adîncire a democrației noastre socialiste, o puternică extindere, prin noi forme, noi competențe și atribuții conferite sistemului de organisme democratice de care dispunem, a participării directe a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate la toate nivelurile ierarhice. În același context, secretarul general a făcut o temeinică analiză, materialist dialectică și istorică, asupra raportului dintre dictatura proletariatului și democrația socialistă, demonstrînd că în condițiile actuale statul nostru nu mai poate fi considerat ca un stat al dictaturii proletariatului, ci un stat al democrației muncitorești, concept care reflectă noua calitate pe care a dobîndit-o în procesul edificării noii orînduiri

Totodată, sesizînd unele carențe în planificarea și conducerea activității economico-sociale, unde s-au manifestat fenomene de superficialitate și birocratism, faptul că s-a acționat cu timiditate în introducerea noului mecanism economic, în folosirea acțiunii legilor economice obiective, secretarul general al partidului a precizat că în noua etapă este necesară îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate, creșterea rolului centralelor și întreprinderilor în elaborarea planului, crearea condițiilor pentru participarea cît mai largă a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor sociale, la planificarea și conducerea diferitelor sectoare de activitate. În planificare, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** trebuie să se țină seama într-o mai mare măsură **„de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice".** Faptul că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze în socialism impune luarea lor în considerație în planificare și conducere, ca și în alte procese economice ca stabilirea prețurilor, a prețului de cost și de producție, a rentabilității și beneficiilor. Totodată, participarea tot mai intensă a țării noastre la circuitul economic mondial face necesar ca în stabilirea planului, a obiectivelor pentru fiecare etapă, să se țină seama de tendințele generale care se manifestă în lume, pentru a preveni și înlătura influențele unor fenomene negative și a asigura astfel dezvoltarea stabilă, armonioasă a întregii economii.

Iată deci, coordonatele esențiale ale procesului de perfecționare a planificării și conducerii activității economico-sociale, conturate de secretarul general al partidului, proces care, ca și aplicarea fermă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, a noului mecanism economico-financiar — a cărui esență constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu maximum de rentabilitate și beneficii — ridică răspunderi deosebite atît în fața cadrelor din economie, cît și a celor care se consacră cercetării economice, sau acelora care pregătesc viitoarele cadre de economiști. De altfel, referindu-se la acest aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în expunerea sa **„necesitatea unei preocupări mai mari pentru ridicarea nivelului cadrelor care lucrează în planificarea și conducerea economiei, a organizării mai bune a ridicării cunoștințelor întregului nostru activ de partid și de stat. Să avem permanent în vedere că numai prin înțelegerea legilor obiective, a necesităților și cerințelor dezvoltării economice și sociale, într-o etapă sau alta, se poate asigura o conducere justă, se pot evita o serie de greșeli, vom putea progresa în toate domeniile"**

În deplin consens cu politica de construire a noii orînduiri, de progres și bunăstare a poporului promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, se află și politica internațională a partidului și statului nostru consacrată păcii, edificării unei noi ordini internaționale, a unei lumi mai bune și mai drepte. Înfăptuirea cu succes a marilor programe de înflorire economică și socială pe care ni le propunem, spunea secretarul general al partidului, este strîns legată de asigurarea unui climat de pace, securitate și colaborare în întreaga lume. Făcînd o riguroasă analiză a situației pe plan internațional, în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu se concluzionează că în lumea de azi se confruntă două tendințe diametral opuse : pe de o parte tendința politicii de destindere și independență, de colaborare și pace, iar pe de altă parte, tendința politicii imperialiste de forță, dominație, război, de încălcare a libertății și independenței popoarelor. Și, deși încordarea vieții politice internaționale pune tot mai grav în pericol libertatea și independența popoarelor, existența și viitorul omenirii, din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu se desprinde încrederea în posibilitatea popoarelor, a forțelor înaintate, ca prin unitate și conlucrare să oprească agravarea în continuare a situației internaționale, să determine reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare și pace, pentru soluționarea tuturor problemelor pe calea pașnică a tratativelor. Aceasta este, de altfel, și substanța Apelului pentru pace adresat tuturor popoarelor de Congresul consiliilor oamenilor muncii, în care sînt reluate cuvintele rostite de la înalta tribună a Congresului de către președintele României socialiste : **„În mîinile popoarelor stă pacea, stă însăși civilizația noastră ! Avem deplina convingere că popoarele vor ști să impună pacea și independența tuturor națiunilor".**

(Continuare în pag. 17)

O nouă și elocventă mărturie a prețuirii internaționale a contribuției președintelui României la cauza păcii, înțelegerii și colaborării între popoare

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST CONFERITĂ DISTINCȚIA „OM AL ANULUI 1980 — PENTRU PACE"

Cu sentimentul împlinirilor și al unor noi deschideri am fost cu toții martori, în ultimele zile de iunie, la evenimente de o deosebită însemnătate în viața politică și economico-socială a țării. Congresul oamenilor muncii a constituit o nouă și puternică manifestare a democrației noastre socialiste, evidențiind încă o dată rolul determinant, hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conceperea și conducerea amplului proces de adîncire a democrației socialiste, în perfecționarea necontenită a întregii activități economico-sociale a țării.

Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea Consiliului Național al Oamenilor Muncii a coincis în chip fericit și semnificativ cu conferirea distincției **„Om al anului 1980 — pentru pace"**, o nouă și elocventă expresie a înaltei considerații și prețuiri de care se bucură în lume activitatea prodigioasă pe care președintele României o desfășoară în slujba păcii, înțelegerii și colaborării internaționale. Înalta distincție a fost acordată președintelui României socialiste pentru aportul său remarcabil la promovarea cauzei nobile a păcii și prieteniei între țări și popoare, la întărirea încrederii și dezvoltarea conlucrării rodnice între națiuni, de către un juriu al Adunării pentru integrare națională din India — juriu format în principal din membri ai Parlamentului indian —, pe baza unui amplu vot popular organizat de revista „International Reporter".

De altfel, înmînarea înaltei distincții a avut loc la numai puțin timp după apariția, în India, a volumului „România și președintele Ceaușescu", fapt care, împreună cu rezultatele amplului vot de opinie organizat de revista „International Reporter" și decizia juriului Adunării pentru integrare națională din India, a dat o nouă dimensiune recunoașterii internaționale a contribuției pe care România, președintele ei o aduc la apărarea păcii în lume. Sînt pline de semnificații, în acest sens, cuvintele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu la festivitatea înmînării înaltei distincții : **„Dacă și alte țări și alți conducători ar manifesta, la fel ca România și președintele Ceaușescu, același interes față de Națiunile Unite și față de activitățile acesteia în favoarea păcii mondiale, în cadrul și în afara organizației, există toate motivele să credem că lumea ar fi capabilă să evite războiul și să trăiască în pace, în ciuda marilor probleme cu care este confruntată".**

Înalta recunoaștere acordată activității șefului statului român survine într-o perioadă caracterizată prin intensificarea cursei înarmărilor, creșterea cheltuielilor cu destinație militară — fonduri deturnate de la destinația lor firească de a servi dezvoltării și asigurării unor condiții mai bune de trai pentru populația globului —, cînd sîntem martorii tot mai multor conflicte armate în diferite părți ale lumii, manifestărilor politicii de forță, fenomene de natură să contribuie la agravarea încordării și tensiunii în lume, la periclitarea păcii mondiale, a libertății și independenței tuturor națiunilor lumii. În aceste momente de mare răspundere pentru viitorul omenirii asistăm, însă, la acțiuni tot mai hotărîte și mai energice din partea popoarelor pentru stăvilirea politicii de forță, împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, de independență și pace. Conștientă de răspunderile care îi revin în acest context, **România** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntul de răspuns adresat membrilor delegației indiene — **este vital interesată într-o politică de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Sîntem conștienți că numai în condiții de pace, atît poporul român, cît și celelalte națiuni ale lumii își pot concentra forțele spre dezvoltarea economico-socială, pentru a-și ridica astfel nivelul de viață materială și spirituală.**

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Cincinalul 1981-1985

ADÎNCIREA PROCESULUI DE DEZVOLTARE INTENSIVĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

PLANUL CINCINAL pe perioada 1981—1985, dezbătut și aprobat recent de Congresul consiliilor oamenilor muncii, de plenara C.C. al P.C.R. și adoptat de Marea Adunare Națională, se înscrie ca o etapă de mare însemnătate pentru progresul economiei naționale, pentru creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Prevederile planului relevă dezvoltarea în continuare dinamică a economiei. Creșterea susținută a producției industriale și agricole (cu ritmuri medii anuale de 8,8% pentru producția netă industrială și 7,6% pentru cea globală, și respectiv 4,5—5,0% pentru producția agricolă), un volum de investiții de 1 200 mld. lei, cu peste 267 mld. lei mai mare decît cel din cincinalul trecut, ca și un comerț exterior dinamic (un ritm mediu anual de creștere de 11,9%) urmăresc să asigure resursele pentru sporirea pe mai departe a bunăstării oamenilor muncii — retribuția nominală și reală urmînd să crească pe cincinal cu 24,8% și respectiv 15,5%, veniturile țărănimii cu 18%, desfacerile de mărfuri cu amănuntul cu 26,6%, iar prestările de servicii cu 76%. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la Congresul consiliilor oamenilor muncii, înfăptuirea prevederilor planului de creștere armonioasă a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor sociale, de sporire a nivelului de trai asigură realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a obiectivului strategic fundamental de trecere a României la sfîrșitul acestui cincinal în rîndul țărilor cu un grad mediu de dezvoltare economică.

Temeiurile acestei strategii sînt constituite de trecerea la o nouă calitate în conducere și planificare, în întreaga activitate economico-socială ; de aplicarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea puternică a științei și învățămîntului, de ridicarea nivelului profesional, științific și cultural al tuturor oamenilor. Se asigură astfel premise esențiale pentru sporirea productivității, a eficienței în economie, pentru reducerea pronunțată a consumurilor materiale și energetice ca o trăsătură hotărîtoare a amplificării competitivității produselor românești pe piața mondială. În fapt, este vorba de trecerea de la dezvoltarea extensivă — tip de progres bazat pe un consum material și de forță de muncă proporțional cu anvergura dezvoltării, la dezvoltarea intensivă — tip de progres bazat, la același nivel al dezvoltării, pe un consum material și de forță de muncă cît mai redus, ceea ce presupune o puternică și continuă sporire a creativității, inventivității, a consumului de inteligență și spiritualitate.

Pregnanța elementelor calitative

FELUL ÎN CARE SE CONCRETIZEAZĂ în acest cincinal corelațiile de maximă sinteză între efortul investițional și dinamica produsului social și venitului național pune semnificativ în lumină această profundă mutație prevăzută pentru anii 1981—1985 în economia țării (vezi tabelul). Datele prezentate relevă pentru cincinalul 1981—1985 — și mai ales comparativ cu cincinalul anterior — numărul cel mai mic de unități de creștere a investițiilor necesare pentru a obține creșterea cu o unitate a produsului social și venitului național — ceea ce pune în evidență atît sporirea eficienței investițiilor, cît și a eficienței de utilizare a potențialului material și uman deja existent.

O asemenea orientare de intensificare a economiei — pornind de la însești realizările însemnate obținute în dezvoltarea economico-socială a țării și solicitînd acțiunea conjugată a unor mutații structurale, a unor factori și pîrghii economico-sociale, de implicare mai puternică a maselor, de amplificare a responsabilității și satisfacțiilor fiecărui om al muncii în procesul dezvoltării calitative a economiei — se înscrie ca o caracteristică generală a întregului plan. Ea asigură elemente vitale pentru progresul economiei, al bunăstării, în condițiile restricțiilor severe generate de criza mondială de materii prime și energie, ale unei concurențe tot mai acerbe manifestate pe piața mondială. Dar să urmărim mai îndeaproape cîteva din elementele care susțin creșterea cu precădere intensivă a economiei românești în actualul cincinal.

Prioritățile cincinalului în curs sînt concretizate în dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice, precum și în dezvoltarea mai puternică a agriculturii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., producția de țiței, cărbune, alte minereuri, cea din agricultură trebuie sporită în mod nelimitat, ținînd seama că ea reprezintă o bază solidă pentru dezvoltarea industriei, a economiei, pentru creșterea nivelului de trai. Se are în vedere creșterea gradului de constituire din țară a necesarului material al dezvoltării — prevenindu-se în mai mare măsură importurile cu prețuri galopante, mai ales la țiței, dar și la cărbune cocsificabil, minereu de fier, metale neferoase, bumbac ș.a., se urmărește asigurarea resurselor agricole pentru un consum al populației tot mai pretențios, diversificat, cu parametrii nutritivi ridicați.

Ca urmare, față de cincinalul trecut, industria extractivă ca și sectoarele intensive ale agriculturii înregistrează o accentuare a ritmului de creștere, proces complex, fundamentat de ample acțiuni și măsuri. Se urmărește intensificarea activității geologice pentru descoperirea și punerea în valoare de noi substanțe utile, accentuarea elaborării tehnologiilor menite să permită exploatarea cît mai economică a tuturor zăcămintelor ce le avem, utilizarea corespunzătoare a minereurilor, a produ-

Repere ale efortului investițional necesar pentru creșterea produsului social și a venitului național — în % —

Perioada	Indicatorii — Dinamică — Investiții *)	Produs social	Venit național	Dinamică investiții — Dinamică produs social	Dinamică investiții — Dinamică venit național
1971—1975	165	165	171	1,000	0,965
1976—1980	167,5	139,6	141,5	1,200	1,183
1981—1985	128,8	134,3	141,1	0,960	0,913

*) Dinamică pe cincinale.

selor din zăcăminte în industrie, în toate sectoarele economiei. **„Este necesar să trecem cu hotărîre la realizarea în țară a materialelor pentru electronică, energie nucleară, aviație și alte materiale speciale"** — sublinia secretarul general al partidului. În sectorul energiei este prevăzută accentuarea producerii energiei pe bază de cărbune și resurse hidro, reducîndu-se treptat consumul de produse petroliere și gaze ; se urmărește construirea de centrale pe șisturi bituminoase, realizarea primei centrale atomoelectrice, creșterea gradului de utilizare a energiilor neconvenționale etc.

Asigurarea necesarului material și energetic al dezvoltării, întregul proces al creșterii economiei sînt concepute în condițiile adîncirii gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, sporirii randamentului în activitate, valorificării superioare a potențialului în toate sectoarele economiei. În sectorul energetic se au în vedere măsuri pentru perfecționarea condițiilor de exploatare a centralelor electrice pe cărbune și creșterea randamentului lor ; este concepută reducerea severă a consumurilor energetice în întreaga economie, realizîndu-se o diminuare sensibilă a acestora la unitatea de venit național. În întreaga industrie crește ponderea activităților complexe ce valorifică mai bine resursele, asigură consumuri energetice reduse.

Astfel, în construcția de mașini și în industria chimică și de prelucrare a țițeiului — cu ritmuri medii anuale de creștere de 8,8% și respectiv 10,2%, devansînd pronunțat ritmul de creștere pe ansamblul industriei — se urmărește accentuarea dezvoltării electronicii și microelectronicii, a mijloacelor de automatizare și conducere a producției, respectiv realizarea de noi produse superioare din mase plastice, fire și fibre chimice, dezvoltarea chimiei fine, realizarea materialelor speciale pentru electronică și alte sectoare de activitate. Sînt produse care contribuie la promovarea progresului tehnic în întreaga economie, la realizarea unor exporturi avantajoase. Pe fondul acestor condiții a fost posibil să se opereze reduceri substanțiale ale consumurilor materiale și energetice practicate în economie. Cu un rol însemnat în acest sens acționează continuarea la un nivel superior a acțiunii de tipizare a produselor, reducîndu-se în toate sectoarele numărul prea mare de produse și subproduse.

Ca o componentă fundamentală a valorificării mai bune a potențialului, a asigurării, în condiții raționale, a bazei de materii prime și energie a țării, se înscrie refolosirea materialelor, precum și recondiționarea pieselor și subansamblelor. Faptul că echilibrul material al dezvoltării este conceput în condițiile în care, în toate sectoarele, pînă la 50% din necesarul de materiale, piese și subansamble urmează să se constituie astfel, implică, la toate nivelele, acțiuni hotărîte în scopul colectării la timp a acestor materiale, elaborării tehnologiilor de redare a lor în folosință. Sînt măsuri care trebuie desfășurate concomitent, eliminîndu-se cît mai grabnic situațiile în care — în pofida prevederilor legiuitorului — unele sorturi de materiale nu sînt colectate pentru că la momentul oportun nu există ambalaje, mijloace de transport și spații corespunzătoare de depozitare, sau sînt colectate, dar eforturile respective sînt compromise ca urmare a faptului că tehnologiile de utilizare și valorificare a acestora nu sînt încă puse la punct.

Antrenare deplină în procesul dezvoltării intensive

ÎN PLANUL măsurilor concrete care trebuie întreprinse în fiecare întreprindere și unitate economică, este necesar ca normele de consumuri materiale și energetice să fie privite ca maxime. Nu este permisă nici o depășire a acestora, echilibrul material al planului fiind cu strictețe calculat pornind de la aceste norme. În schimb, se impune o permanentă acțiune pentru perfecționarea tehnologiilor și înnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale cît mai mici. Multe din normele stabilite sînt încă mult mai mari decît cele din alte țări, ceea ce, pornind de la însești condițiile de dotare tehnică ridicată din unitățile noastre, de la posibilitățile dovedite de numeroasele cadre tehnice, economice, de muncitorii din unități, indică mari rezerve de reducere în continuare a consumurilor, de creștere a performanțelor tehnice și economice ale produselor. Numai în asemenea condiții, prin utilizarea mai bună a mașinilor și instalațiilor, printr-o organizare superioară, o ordine și disciplină desăvîrșită, se poate realiza sporirea eficienței, asigura o competitivitate ridicată a produselor românești pe piața mondială, creșterea puternică a exportului. Sînt imperios necesare asemenea acțiuni întrucît, alături de accentuarea cooperării în producție, inclusiv sub forma unor întreprinderi și societăți mixte, cu toate statele — sporirea exportului asigură constituirea resurselor valutare necesare importurilor, restituirii creditelor contractate și lichidării datoriei externe a țării.

O expresie însemnată a caracterului intensiv al dezvoltării în actualul cincinal o constituie sporirea accentuată a productivității muncii, calea prin care se obține partea covîrșitoare a sporului de producție. Amplificarea productivității, a eficienței nu este reflectată doar de ritmul mediu anual de 7% cu care acest indicator este prevăzut să crească în industrie — nivel apropiat de cel din cincinalul trecut, dar pornind de la o bază de raportare considerabil mai mare — ci și de faptul că în actualul cincinal, deși este concepută o creștere a numărului de personal de peste 600 mii oameni și deși ritmurile de creștere ale economiei se mențin în continuare ridicate, față de cincinalul trecut sporul de personal este cu circa 40% mai redus. Utilizarea mai bună a forței de muncă în industrie, agricultură, în întreaga economie, trecerea muncitorilor la lucru la mai multe mașini, mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, creșterea gradului de automatizare și introducerea roboților industriali sînt principalele acțiuni chemate să asigure sporirea productivității, creșterea randamentului în activitate al fiecărui om al muncii.

Înfăptuirea ritmurilor și nivelelor acestui cincinal este hotărîtor condiționată de realizarea exemplară a sarcinilor de către fiecare unitate din economie. Ca o pîrghie esențială pentru ridicarea la cote superioare a activității din unități, pentru îndeplinirea exemplară a planului, se constituie acțiunea noului mecanism economico-financiar. Aceasta asigură antrenarea mai puternică a fiecărui om al muncii, a responsabilității sale în procesul de conducere și desfășurare a activității, premise esențiale pentru funcționarea tuturor sectoarelor pe principiul autoconducerii și autogestiunii, pentru obținerea beneficiilor — pentru creșterea astfel a venitului național și avuției naționale. În același sens, stimulînd valorificarea superioară a potențialului material, acționează măsurile de actualizare a prețurilor, astfel încît acestea să reflecte în mod real cheltuielile de producție, să reflecte creșterea costurilor materiilor prime și energetice importate din străinătate.

De o mare importanță se vădesc măsurile urmărind să permită mărirea gradului de cointeresare materială în producție a fiecărui om al muncii. Pentru că, în fapt, repartiția egalitară pentru o activitate inegală cantitativ și calitativ; utilizarea cu larghețe a personalului muncitor pentru lucrări solicitînd în realitate un efort de muncă mai redus; participarea la împărțirea beneficiilor fără o participare corespunzătoare la producerea lor — inadverdențe manifestate în bună măsură în actualul sistem de retribuire — nu sînt de natură să stimuleze preocuparea pentru sporirea productivității, pentru o activitate calitativ superioară. Tocmai de aceea, secretarul general al partidului solicita eliminarea neîntîrziată a acestor neajunsuri, necesitatea stimulării prin toate mijloacele și în primul rînd prin venituri mai mari a interesului pentru o muncă de calitate, desfășurată în condiții superioare de productivitate, eficiență, creativitate.

Știința, pregătirea profesională, factori ai progresului economiei

ȘTIINȚA, activitatea de cercetare, de ridicare continuă a nivelului profesional al personalului sînt puternic implicate în procesul de intensificare al dezvoltării economiei românești în acest cincinal. În acest scop planul asigură premise însemnate pentru o mai bună orientare a activității de cercetare pe probleme și grupe de probleme, pentru scurtarea duratei de cercetare și de trecere de la faza de laborator sau pilot, la faza industrială, pentru formarea unor grupe de cercetare pe produse care să lucreze direct în unitățile productive, pentru o mai bună integrare între știință, învățămînt, producție. Totodată, activitatea de calificare, de reciclare a cadrelor, de ridicare a nivelului profesional și tehnic al muncitorilor, maiștrilor, inginerilor și celorlalți specialiști condiționează hotărîtor înfăptuirea exigențelor de economicitate, de productivitate, de calitate ale dezvoltării în acest cincinal. **„Să fie bine înțeles,** arată astfel secretarul general al

dr. Dan POPESCU

(Continuare în pag 7)

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I)

UNUL DIN FACTORII importanți de sporire accelerată a productivității muncii îl reprezintă utilizarea la parametrii cît mai ridicați a tuturor capacităților de producție de care dispune actualmente economia națională. Ținînd seama de înaltul nivel tehnic de dotare cu mașini, utilaje și instalații a întreprinderilor noastre, intensificarea preocupărilor pentru deplina lor folosire poate asigura nu numai sporirea accentuată a rodniciei muncii, ci și creșterea producției fizice și nete, reducerea sistematică a cheltuielilor materiale și a costurilor pe unitatea de produs. „În prezent, *sublinia la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii tovarășul* Nicolae Ceaușescu, dispunem, în linii generale, de o bază puternică tehnico-materială... De aceea, în acest cincinal vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice, ci pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completînd dotarea din unele sectoare, cît și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem".

Cu potențialul existent — producție superioară

CINCINALUL CARE A TRECUT a marcat o etapă importantă în procesul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnice a industriei. În ultimii 5 ani au fost puse în funcțiune peste 2 260 capacități industriale, concomitent cu modernizarea și reutilarea unui număr însemnat de întreprinderi, secții și ateliere. Peste 2/3 din valoarea totală a fondurilor fixe productive existente au o vechime sub 10 ani, ceea ce atestă caracterul modern al industriei noastre.

Nivelul capacităților medii de producție a înregistrat o dinamică ascendentă, fiind cu circa 60% mai mare în 1980 față de anul 1975, în condițiile realizării unei încărcări superioare a dotărilor tehnice din unitățile productive. Dinamica mai accentuată a capacităților de producție în industria metalurgică, constructoare de mașini și chimie a avut ca efect sporirea în 1980 a ponderii acestor ramuri la peste 50% din totalul capacităților pe ansamblul industriei socialiste. De asemenea, este de reținut faptul că participarea acestor ramuri la crearea producției globale industriale în 1980 a fost de peste 54%. Pe ansamblul industriei, în 1980, 35% din sporul de capacitate s-a obținut prin creșterea performanțelor fondurilor fixe productive existente la începutul anului și 65% prin punerea în funcțiune de noi capacități. Ponderi mai mari (50—55%) din sporul total de capacitate obținut pe seama îmbunătățirii utilizării acestora au fost înregistrate la unitățile M.I.U. și M.I.C.M.

În ce privește gradul de utilizare a capacităților de producție — calculate unitar, pe întreaga industrie, corespunzător unui fond de timp de trei schimburi pe zi — acesta reprezenta la nivelul anului 1980 peste 85% la M.I.M. și M.I.C.M. și peste 90% la M.E.F.M.C. și M.I.U.

Trecerea la realizarea sarcinilor de plan pe 1981 marchează o etapă nouă, calitativ superioară, în dezvoltarea economico-socială a țării. O atenție deosebită se acordă în această perioadă folosirii cu eficiență sporită a fondurilor de investiții, acordîndu-se prioritate modernizării și reutilării unităților în funcțiune. Introducerea în planul de investiții a noi obiective este condiționată de utilizarea deplină a suprafețelor productive și capacităților de producție existente.

În acest an se prevede o creștere a capacităților medii anuale față de nivelul din 1980 cu peste 80 mld. lei pe ansamblul industriei (+ 7%), localizată în principal în industria siderurgică (+ 28 mld. lei), construcțiilor de mașini (+ 16 mld. lei), chimică (+ 13 mld. lei), alimentară (+ 8 mld. lei), ușoară (+ 7 mld. lei). De remarcat că sporul de capacitate medie pe seama punerii în funcțiune de noi obiective de investiții reprezintă peste 35 mld. lei, cea mai mare pondere a sporului realizîndu-se pe seama îmbunătățirilor tehnologice și organizatorice ce se aduc capacităților existente.

Sarcini deosebite se ridică în domeniul îmbunătățirii gradului de utilizare a capacităților de producție, cu atît mai mult cu cît creșterea nivelului capacităților cu 7% trebuie să asigure un spor de producție marfă industrială de 8% față de realizările din 1980. În acest sens, se prevede ca în anul în curs gradul de utilizare a capacităților de producție să atingă, în medie pe industrie, 90,2%, comparativ cu 86,8% realizat în 1980, sarcini mai importante revenind Ministerului Industriei Chimice, pentru asigurarea creșterii gradului de utilizare de la 83,0% la 90,3%, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, de la 84,4% la 90,1%, Ministerului Industriei Metalurgice, de la 86,6% la 89,4%.

Creșterea cu numai 1% a gradului de folosire a capacităților de producție poate avea ca efect obținerea — la nivelul anului 1981 — a unei producții suplimentare în valoare de peste 10 miliarde lei.

Sporirea gradului de folosire a potențialului industrial productiv este fundamentată prin prevederi corespunzătoare privind **îmbunătățirea indicilor de utilizare extensivă și intensivă a principalelor instalații și utilaje tehnologice și a mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor.** Astfel, prin planul pe 1981 se prevăd indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru superiori realizărilor înregistrate în 1980 la excavatoare cu roată cu cupe în carierele de lignit (de la 58,8 la 75%), instalații de turnare continuă a oțelului (de la 64,6 la 80%), instalații de laminare pentru țevi (de la 65,7 la 86%), linii de formare și turnare (de la 84,5 la 91%), instalații de fibre și fire sintetice (de la 93,7 la 99%) etc. Se are în vedere, de asemenea, atingerea în anul 1981 a unui indice mediu de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte de 86,6% față de 84,7% realizat în 1980.

Planul stabilește, de asemenea, niveluri pentru indicii de utilizare intensivă, respectiv producțiile specifice (orare) pe unitate de volum, suprafață sau altă dimensiune caracteristică a capacității respective, la principalele instalații și utilaje tehnologice din domeniul extractiv, al metalurgiei, chimiei, materialelor de construcții și industriei ușoare.

Atingerea parametrilor proiectați

UNUL DIN PRINCIPALII FACTORI care frînează creșterea gradului de încărcare a capacităților de producție îl constituie întîrzierile în atingerea parametrilor proiectați la unele dintre capacitățile noi puse în funcțiune. Din analizele efectuate a rezultat că acolo unde conducerile centralelor industriale și întreprinderilor s-au preocupat intens de respectarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Așa este cazul cu turnătoria de piese de fontă de la întreprinderea „Victoria" — Călan, capacitățile pentru produsele noi de sinteză organică pentru medicamente de la Întreprinderea de medicamente București, fabrica de mobilă de la Întreprinderea de prelucrare a lemnului Iași, secțiile de tras geamuri de la Întreprinderea de geamuri din Scăeni și Mediaș etc., capacități care au realizat, în termenul stabilit, indicatorii de etapă prevăzuți pentru primul trimestru al anului în curs.

Trebuie însă să arătăm că la sfîrșitul trimestrului I a.c. un număr însemnat de capacități industriale importante, ai căror indicatori au fost aprobați prin decrete sau hotărîri ale Consiliului de Miniștri, aveau parametri încă nerealizați (instalația de brichetare cu lianți a lignitului de la Întreprinderea minieră Căpeni, dezvoltarea și sistematizarea întreprinderii

mecanice „Ceahlăul" Piatra Neamț, fabrica de ciment de la Combinatul pentru lianți Hoghiz, fabricile de zahăr de la Întreprinderile pentru industrializarea sfeclei de zahăr Corabia și Roman etc.). Pe lîngă aceste capacități cu stagiu mai îndelungat în ce privește neatingerea parametrilor proiectați, sînt și unele capacități care, deși încă nu au depășit termenele prevăzute în grafice, nu și-au realizat indicatorii prevăzuți pentru etapa trimestrului I 1981.

Măsurile luate începînd de la finele anului trecut de către ministere și centralele industriale au avut ca efect diminuarea numărului de capacități ai căror parametri aprobați nu se realizează la termenele prevăzute în grafice. Este necesar însă ca în continuare să se insiste pentru lichidarea principalelor cauze care conduc la depășirea termenelor de realizare a indicatorilor proiectați și care constau în principal în : neasigurarea structurii și calității materiilor prime prevăzute în documentațiile tehnice, desele modificări ale structurii sortimentale a producției determinate de cererile unor consumatori, funcționarea defectuoasă a unor utilaje și instalații achiziționate din țară sau importate etc. Este evident faptul că nerealizarea producțiilor aferente noilor capacități la termenele stabilite conduce la dezechilibrarea balanțelor materiale, nerespectarea contractelor economice încheiate cu unitățile din țară și partenerii externi, crearea unor goluri în producția altor întreprinderi etc.

Reviziile și reparațiile executate la termenele stabilite

O ALTĂ CAUZĂ care afectează folosirea deplină a capacităților de producție constă în opririle accidentale ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor provocate de defecțiuni mecanice și electrice. Neexecutarea la timp și de calitate corespunzătoare a reviziilor și reparațiilor capitale a redus substanțial potențialul productiv al fondurilor fixe într-o serie de domenii, la aceasta contribuind în mare măsură lipsurile în exploatarea și întreținerea mașinilor și utilajelor, deficiențele în aprovizionarea cu piese de schimb etc.

Prin planul pe 1981 sînt nominalizate utilajele și instalațiile tehnologice la care se execută lucrări de reparații capitale necesare conform normativelor de funcționare și întreținere, cu precizarea lunii în care începe execuția reparațiilor, duratei de imobilizare a utilajelor respective în reparații, valorii lucrărilor și executantului. Sînt prevăzute, totodată, lucrările de modernizare ce urmează a se efectua în cadrul reparațiilor capitale, în vederea îmbunătățirii parametrilor tehnico-economici, a randamentelor, performanțelor, diminuării consumurilor energetice, de materii prime și materiale de bază, creșterii gradului de automatizare a proceselor tehnologice, toate aceste îmbunătățiri reflectîndu-se în sporirea capacității productive și a eficienței producției. Pe lîngă sarcinile privind reparațiile capitale, planul prevede efectuarea, la principalele instalații și utilaje tehnologice, a reviziilor generale. În planul de reparații, un capitol important reprezintă producția de reparații capitale și modernizări la o serie de mașini și utilaje ce se execută de către întreprinderile specializate, cu defalcarea sarcinilor anuale pe trimestre și pe beneficiari.

Față de aceste sarcini, realizările pe trimestrul I 1981 nu sînt, din păcate, pe deplin satisfăcătoare, valoarea totală a reparațiilor capitale efectuate la utilaje reprezentînd doar 80% din prevederile de plan. În timp ce M.E.E. și M.E.F.M.C. și-au depășit planul valoric de reparații, realizările M.A.I.A., M.I.C.M. și M.I.Ch. se situează la 63—74%. Din totalul de 296 utilaje și instalații tehnologice planificate pentru reparații capitale în trimestrul I a.c., aceste lucrări nu au fost începute la 37 utilaje, iar reviziile generale au fost amînate la 19 instalații, din cele 61 prevăzute în plan. Amînarea termenului de executare a reviziilor și reparațiilor capitale poate duce pentru moment la obținerea unor avantaje aparente, concretizate prin cantități suplimentare de produse, dar pierderile ulterioare de producție — cînd durata și costurile reparațiilor vor fi mult mai mari — depășesc cu mult plusul de producție obținut.

Pentru reducerea substanțială a opririlor accidentale și implicit a numeroaselor pierderi de producție generate din aceste cauze este necesar să se pregătească din timp documentațiile, tehnologiile de execuție, materialele și piesele de schimb necesare executării lucrărilor de reparații, întocmai ca la executarea lucrărilor de investiții. În sectorul extractiv o atenție deosebită este necesar să fie acordată îmbunătățirii întreținerii excavatoarelor mari cu rotor cu cupe la care, dacă fondul de timp de lucru ar fi fost utilizat la nivelul planului, s-ar fi putut obține în anul 1980 o producție suplimentară de cca. 6 mil. tone lignit, echivalentul unui import de țiței în valoare de 250—300 milioane dolari. O eficiență sporită s-ar putea obține în această ramură prin asigurarea în mai mare măsură a execuției centralizate a unor reparații de utilaje speciale din dotarea exploatărilor de cărbuni, precum și organizarea unor ateliere de reparații și întreținere la exploatările miniere. În industria metalurgică extinderea metodelor de reparații prin înlocuirea subansamblelor și pieselor de schimb cu altele recondiționate, la laminoare, poate avea efecte salutare în reducerea timpului de staționare pentru reparații. În industria constructoare de mașini apare eficientă dezvoltarea capacităților de producție pentru reparații în unități specializate, precum și lărgirea utilizării calculatoarelor electronice în munca de planificare, urmărire și folosire rațională a capacităților de reparații. Pentru repararea utilajelor de mare complexitate și precizie apare necesară crearea unor grupe de specialiști de înaltă calificare care să asigure execuția reparațiilor respective. La lucrările de revizii sau reparații, de volum mare, cum este cazul în industria chimică și metalurgică, încheierea de convenții între întreprinderi pentru întrajutorare cu muncitori calificați în perioadele de execuție a reparațiilor poate conduce la creșterea calității și scurtarea duratei lucrărilor respective.

Sporirea siguranței în exploatare a mașinilor și utilajelor, scăderea numărului și duratei opririlor accidentale este desigur direct condiționată de permanenta îmbunătățire a tehnologiilor de execuție a reparațiilor, creșterea stocului de piese de schimb, prin recondiționarea acestora, elaborarea unor normative pentru recepția corespunzătoare a lucrărilor efectuate.

H. PINCAS
Z. CSIK

Dezvoltarea intensivă a economiei românești

(Urmare din pag. 5)

partidului, **că fără a asigura ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională și tehnică a tuturor cadrelor nu se poate realiza obiectivul trecerii la o nouă calitate în întreaga economie și viață socială, nu se poate obține un nivel tehnic superior al producției".** Profesionalismul, pregătirea, capacitatea de a înțelege și a discerne tehnic și economic, valorificarea deplină a acestei capacități se înscriu, deci, pe primul plan al activității. Cu atît mai mult într-o perioadă în care pentru economia românească progresul înseamnă nu vorbe, nu preocuparea de a găsi justificări potrivite în raport de neajunsurile manifestate, nu tărăgăneală și apatie — cum se mai întîmplă uneori — ci saltul general la o nouă calitate, o muncă superior concepută și desfășurată, cu rezultate concrete, fizice, cît mai înalte.

ATÎT ÎN PLANUL PREVEDERILOR, al fundamentării, cît și în planul pîrghiilor și mecanismelor economico-financiare și sociale, există toate condițiile pentru realizarea întocmai a sarcinilor acestui cincinal. Esențială în acest sens devine acum munca stăruitoare, perseverentă, consacrată de fiecare realizării ritmice, la nivelele prevăzute, a tuturor obiectivelor, obținerii economiilor materiale și energetice planificate și sporirii, prin toate mijloacele, a eficienței în activitate. În condițiile de dificultate generate de criza mondială de materii prime și energie, de situația economică și politică mondială de o complexitate fără precedent, apare mai limpede ca oricînd că înfăptuirea obiectivelor sociale ale acestui cincinal, a obiectivelor de creștere a bunăstării materiale și spirituale a poporului, depinde nemijlocit, hotărîtor, de obținerea rezultatelor prevăzute pentru dezvoltarea pronunțat calitativă și intensivă a economiei românești.

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Reducerea consumurilor energetice — orientare fundamentală a politicii partidului de sporire a eficienței economice

EPOCA MODERNĂ și, implicit, marea industrie este indestructibil legată de producerea pe scară largă — și utilizarea în cele mai diverse domenii — a energiei electrice. Sesizînd interdependența puternică ce se stabilește în procesul făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului, între dezvoltarea industriei și resursele energetice, partidul nostru a inclus, ca un obiectiv prioritar, încă din primele planuri elaborate, lărgirea continuă a bazei energetice proprii.

Tendințe în dimensionarea consumurilor

CONCOMITENT cu asigurarea resurselor energetice, partidul situează în centrul politicii economice orientarea privind utilizarea cu eficiență cît mai înaltă a energiei, gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a tuturor agenților energetici atrași în circuitul economic. Preocuparea pentru utilizarea economică a energiei se înscrie ca o componentă firească în concepția generală a partidului nostru de valorificare cu înalt randament a resurselor materiale, umane și financiare ale țării, ca o condiție a sporirii avuției sociale. În expunerea sa la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii secretarul general al partidului s-a oprit asupra acestei chestiuni, relevînd cu insistență **condiționarea hotăritoare dintre progresul pe mai departe al economiei românești și obținerea unor consumuri materiale și energetice cît mai mici.**

Evaluarea tuturor implicațiilor pe care diminuarea absolută a resurselor de hidrocarburi existente pe plan mondial, sporirea în ritmuri galopante a prețurilor, instabilitatea în ce privește sursele de aprovizionare și siguranța acestei aprovizionări pe un termen mai îndelungat le au asupra dezvoltării economiei implică un efort deosebit de mare, o abordare concertată multidisciplinară. Dificultatea problemelor — probleme care se cer, de altfel, soluționate în funcție de condițiile concrete ale fiecărei țări — rezidă, în principal, în faptul că dezvoltarea în continuare a economiei necesită sporirea efectivă a cuantumului de resurse energetice atrase în circuitul productiv. Totodată, orice proiect de reducere a dependenței energetice trebuie să pornească de la premisa că, într-o proporție covîrșitoare, tipul de industrie pe care îl cunoaștem se bazează ca principiu tehnologic pe energia electrică, în timp ce dezvoltarea altor tehnologii energetice se află, comparativ cu electricitatea, într-un stadiu incipient. Tocmai în acest spirit **„Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei"**, aprobat la cel de al XII-lea Congres al partidului, stipulează, ca una din căile de atingere a obiectivului energetic fundamental : asigurarea, la finele acestui deceniu, a independenței energetice a României, lărgirea continuă a bazei energetice naționale. În această optică se urmărește îmbunătățirea structurii economiei, valorificarea tuturor surselor hidroelectrice (inclusiv a apelor cu debite mici), convertirea energiei eoliene, a biomasei etc. în agent energetic utilizabil în procesele tehnologice.

O cale de însemnătate covîrșitoare în asigurarea resurselor energetice necesare economiei și asupra căreia în documentele de partid, în cuvîntările secretarului general al partidului se revine cu stăruință, o constituie **reducerea substanțială,** continuă și în toate domeniile de activitate, a consumurilor energetice. Criteriul minimizării consumurilor energetice dobîndește, în actuala conjunctură mondială, calitatea de reper fundamental în dimensionarea și evaluarea oricărei activități — atît la nivel macro cît și microeconomic. Problema nu își găsește însă un răspuns imediat și simplu. Cercetarea economică, ca și cea tehnologică, își află un larg domeniu de investigare, avînd în vedere că energia parcurge drumuri adesea lungi și extrem de sinuoase atît de la producere și pînă la utilizare, cît și, ulterior, în procesul încorporării sale în produse. Contribuie la această diversitate de aspecte specificul proceselor de producție ale fiecărei ramuri de activitate, al fiecărei activități în parte, explicabile de altfel, ce caracterizează gradul de elaborare a unor indicatori statistico-economici și tehnici capabili să exprime, fidel și, totodată, operativ, informații precise cu privire la consumul energetic pe produs.

Într-un plan sintetic, indicatorul cel mai expresiv îl constituie consumul de energie pe care îl necesită obținerea unei unități de venit național. În direcția sporirii nivelului de eficiență cu care este utilizată energia la nivelul economiei românești s-au obținut, în ultimii ani, succese importante. Astfel, după cum se desprinde din datele tabelului nr. 1, în perioada 1974—1977 valoarea indicatorului „consum de energie electrică pentru 1 000 dolari venit național" s-a redus în România cu peste

Tabelul nr. 1

Consum de energie electrică pe o mie de dolari venit național (kWh/1 000 dolari)

Țara	1974	1977
Franța	690	637
R.F.G.	899	703
Anglia	1 453	1301
R.D.G.	1 402	...
R.S.C.	1 279	...
România	2 221	1660

25%. În perioada menționată nivelul aceluiași indicator s-a redus în Marea Britanie cu 10%, în Franța cu 8%, în R.F.G. cu 20%. Dar și în condițiile acestor importante reduceri, România consumă la 1 000 dolari venit național de 2,6 ori mai mulți kWh decît Franța, de 2,4 ori mai mulți kWh decît R.F.G., de 1,3 ori mai mulți kWh decît Marea Britanie, fapt care pune în evidență însemnatele rezerve care mai există, care se cer valorificate. Este limpede deci că, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **„avînd în vedere consumul ridicat de energie primară și electrică trebuie să facem totul pentru a limita și reduce consumul de energii primare și electrice... Trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obținem o creștere**

mai puternică a producției industriale și agricole, a produsului social și național".

Industria, domeniu prioritar de acțiune

DIN ACEASTĂ OPTICĂ LARGĂ, de amplă deschidere — cea a creșterii eficienței cu care este consumată energia la nivelul complexului economic național — se cere privită și orientarea strategică promovată de partid privind îmbunătățirea structurii economiei. Efectele majore, dar în același timp complexitatea procesului de restructurare a economiei — și în primul rînd a industriei, care absoarbe circa 63% din totalul energiei electrice consumate — în funcție de criteriul minimizării consumului energetic apar deosebit de limpede urmărind datele tabelului nr. 2. Se vădește, astfel, că structura industriei noastre, care a fost concepută în condițiile energiei ieftine și abundente, trebuie să se adapteze rapid noilor condiții. Căci, subramuri industriale a căror dezvoltare accentuată a fost considerată cu deplin temei drept expresie a caracterului modern, avansat al unei economii, sînt astăzi supuse, din perspectiva criteriului energetic, unor judecăți diferite.

În cadrul industriei se detașează ca mari consumatori ramurile chimiei, metalurgiei feroase și neferoase etc. Aceste ramuri sînt caracterizate prin indici de consum de energie electrică la o mie de lei producție globală industrială cu valori ridicate. Chimia, de exemplu, consuma în anul 1979 cca. 140 kWh pentru a obține o producție globală de o mie de lei, metalurgia feroasă consuma în același an cca. 76 kWh pentru a obține o producție globală industrială la un nivel similar, în timp ce metalurgia neferoasă consuma cca. 194 kWh pentru a obține același rezultat. Comparativ cu aceste ramuri, valorile corespunzătoare înregistrate în anul 1979 în construcția de mașini sînt de cca. 19 kWh, industria textilă cca. 21 kWh, iar în industria alimentară de cca. 12 kWh. Necesitatea reorientării producției industriale este încă și mai clar pusă în evidență dacă avem în vedere nu numai ponderea consumului de energie electrică a ramurii în total consum industrial de energie electrică, dar în egală măsură aportul fiecărei ramuri la crearea producției globale industriale. În tabelul nr. 2 sînt date valorile menționate pentru anul 1979.

Se poate astfel constata că chimiei îi revine cca. 23% din totalul energiei electrice consumată în industrie în anul 1979, dar că ea participă cu numai 8,7% la formarea producției globale industriale. De asemenea, metalurgia (feroasă și neferoasă) are o pondere mai mare în consumul de energie electrică pe total consum industrial comparativ cu participarea ei la formarea producției globale industriale. Pentru fiecare din ramurile construcțiilor de mașini, textilă și alimentară ponderea consumului de energie electrică în total consum industrial de energie electrică este mai mică decît ponderea participării acestor ramuri la formarea producției globale industriale.

Interpretarea acestui nou tablou în care sînt puse față în față consumul de energie al fiecărei subramuri și aportul său la crearea producției globale ne permit să înțelegem complexitatea deosebită pe care o implică materializarea orientării de mare actualitate a partidului privind reducerea ponderii ramurilor energointensive și dezvoltarea mai accentuată a celor mic-consumatoare, care permit valorificarea superioară a resurselor. O atare restructurare, care în plan teoretic și operațional a fost considerabil clarificată și îmbogățită în intervalul de timp ce a trecut de la lucrările Congresului al XII-lea, trebuie să urmărească : evitarea pe cît posibil a risipei de mijloace de producție pe care le implică, de regulă, orice acțiune de restructurare, avînd în vedere că în unitățile productive din fiecare ramură este înmagazinat un volum uriaș de muncă socială; îmbinarea criteriilor eficienței imediate cu cele de perspectivă; sesizarea tendințelor din economia mondială, asigurarea bazei materiale și financiare necesare dezvoltării ramurilor eficiente

Tabelul nr. 2

Ponderea consumului de energie electrică a unor ramuri în consumul total industrial de energie electrică și participarea acelorași ramuri la crearea producției globale industriale

Ramura	Ponderea consumului de energie electrică a ramurii în total consum industrial de energie electrică %	Aportul ramurii industriale la formarea producției globale industriale %
	1979	1979
Chimie	23,1	8,7
Metalurgie feroasă	11,1	7,7
Metalurgie neferoasă	11,8	3,2
Construcții de mașini	12,5	34,0
Textilă	3,4	8,3
Alimentară	3,0	13,6

din punct de vedere energetic, pentru ca această schimbare în opțiunile dezvoltării să nu afecteze procesele de creștere a economiei etc.

Responsabilitatea deosebită pe care și-o asumă partidul în adaptarea structurii economiei naționale la criza energetică mondială este și mai clar subliniată de faptul că, în întreaga lume, statele se află într-o competiție acerbă și că resortul principal care asigură succesul îl reprezintă clarviziunea, operativitatea, nivelul de tehnicitate al economiei.

Promovarea consecventă a progresului tehnic constituie o orientare cu efecte pozitive în ce privește reducerea consumurilor energetice, atît sub aspectul creșterii randamentelor, cît și diminuarea efectivă a consumurilor energetice pe unitatea de produs. Importanța valorificării plenare a acestei posibilități de economisire a energiei se vădește și din faptul că, pentru anumite produse, consumurile specifice sînt încă foarte ridicate comparativ cu cele similare de pe plan internațional, înregistrîndu-se, totodată, diferențe sensibile chiar și între anumite unități din țară. Astfel, pentru obținerea aluminiului, produs recunoscut prin caracterul său energointensiv (care are un consum specific de cca. 14 900 kWh/tonă), a oțelului electric (care are un consum specific de cca. 779 kWh/tonă), a carbidului (care are un consum specific de cca. 3 010 kWh/tonă) și a sodei caustice electrolitice (care are un consum specific de cca. 3 373 kWh/tonă) s-a consumat în 1979 cca. 19% din totalul energiei electrice destinată industriei. Generalizarea proceselor tehnologice moderne numai la aceste produse ar conduce la importante economii de energie. De exemplu, modernizarea halelor de electroliză a aluminiului ar asigura reducerea consumului specific cu cca. 400 kWh/tonă, iar aplicarea în practică a unui nou procedeu de obținere a acestui produs, procedeu care în anul 1979 se afla în faza de cercetare pilot, ar conduce la consumuri specifice estimate a fi mai mici cu cca. 25% față de cele actuale.

O importanță tot atît de mare în politica de economisire a resurselor energetice o are și asigurarea recuperării surselor energetice secundare, între care un loc important ocupă gazele evacuate din cuptoarele electrice și utilizarea acestora la preîncălzirea fierului vechi din încărcătura șarjelor. Numai această acțiune permite reducerea consumurilor specifice cu cca. 70 kWh/tonă. De asemenea, este necesar să se acționeze cu răspundere pentru respectarea neabătută a normelor de consum la energie, combustibil, materii prime și materiale și să se acționeze, în continuare, cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor. Rezultă cu claritate că normele de consumuri specifice reprezintă valori maxime de încadrare în limitele stabilite, reducerea lor continuă constituind o sarcină de primă importanță a economiei românești.

În materializarea orientării privind reducerea cît mai substanțială a consumurilor de energie pot fi utilizate cu rezultate bune și alte căi. Astfel, lucrările de mică mecanizare și modernizare a unor procese necesită mijloace financiare relativ reduse și pot fi însoțite de economii însemnate de energie. Dotarea mașinilor și utilajelor cu regulatoare de sarcină permite creșterea eficienței exploatării acestora prin optimizarea consumurilor de energie electrică în funcție de sarcina de încărcare. Întreținerea atentă a mașinilor și utilajelor asigură, la rîndul său, funcționarea corespunzătoare a acestora, oglindită în bilanțuri energetice optime pentru fiecare utilaj.

Toate aceste eforturi, desfășurate în plan tehnic, economic, organizatoric trebuie să se materializeze în ridicarea continuă a eficienței cu care este consumată energia. Reducerea cu 40% a consumului de energie electrică la o mie de lei producție globală industrială pînă în 1985 și de cca. 2,6 ori în anul 2 000 față de anul 1980, niveluri prevăzute în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, reprezintă pentru întregul nostru popor sarcini mobilizatoare. Ele constituie, alături de amplele programe, măsuri și acțiuni concrete inițiate de partid, cu aportul hotărîtor de originalitate și inventivitate al secretarului său general, o expresie de netăgăduit a politicii realiste, patriotice promovată cu consecvență de partid în anii construcției socialiste.

dr. Emil COSTIN

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUCȚIEI: OBIECTIVE, MĂSURI, RESPONSABILITĂȚI

REALIZAREA unei calități ridicate, sporirea continuă a nivelului performanțelor produselor în condițiile reducerii costurilor de fabricație reprezintă o cerință de bază a creșterii competitivității și eficienței, pentru înfăptuirea căreia în toate întreprinderile sînt necesare eforturi organizatorice și de creativitate sporite, mobilizarea amplă a valorosului potențial tehnic și uman disponibil al economiei. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea făcută la deschiderea lucrărilor celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **în fiecare unitate economică atenția se cere concentrată spre obținerea unei producții de înaltă calitate, situată la un nivel tehnic competitiv cu cele mai bune realizări similare de pe plan mondial, și care concomitent să asigure o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, să corespundă pe deplin cerințelor partenerilor noștri și să fie realizată în condiții de eficiență sporită.**

Pentru realizarea acestor obiective, preocupările specialiștilor, ale tuturor oamenilor muncii sînt orientate spre utilizarea acelor pîrghii și instrumente de acțiune care să permită ridicarea performanțelor produselor în condițiile economisirii resurselor materiale și umane utilizate, înfăptuirea acelui echilibru optim pe baza căruia reducerea cheltuielilor aferente fabricației să nu afecteze calitatea produselor ci, dimpotrivă, să se realizeze în condițiile înregistrării unor substanțiale sporuri de calitate, eficiență și competitivitate. **Printre mijloacele care stau la îndemîna specialiștilor din unitățile economice pentru realizarea simultană a celor două comandamente majore — sporirea calității și reducerea costurilor — deosebit de eficientă este aplicarea gestiunii calității** produselor, sistem complex de abordare a problemelor calității în întreprindere, care **are la bază principiul** că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil.

Dat fiind că din investigațiile noastre rezultă că, față de eficiența ridicată pe care o determină în practica productivă din țara noastră și din alte țări implementarea acestei metode, ea este încă prea puțin utilizată, „Revista economică" își propune să continue și să-și amplifice preocupările desfășurate pînă acum pe o perioadă îndelungată de timp în sprijinul extinderii gestiunii calității cu o acțiune consecventă de prezentare și generalizare a experienței pozitive acumulate în întreprinderi, de intervenție activă în vederea înlăturării obstacolelor din calea aplicării sale pe scară lărgită. În acest cadru, prezentăm în continuare un studiu efectuat la întreprinderea „Electroaparataj" din Capitală, privind posibilitățile de aplicare cu eficiență ridicată a gestiunii calității produselor, care vine să demonstreze că abordarea în această optică face posibilă ridicarea ștachetei calității produselor concomitent cu sporirea economiilor.

Performanțe superioare, economii sporite

ÎNTREPRINDEREA **„Electroaparataj"**, unitate de frunte a industriei noastre electrotehnice, produce o gamă largă de aparataj electric de joasă tensiune de înaltă calitate și fiabilitate: întrerupătoare automate, contactoare, microîntrerupătoare, aparataj electric pentru locomotive și vagoane, electromagneți, lămpi, selectoare, manipulatoare ș.a. Aplicarea gestiunii calității produselor a început în această unitate economică experimental, în 1978, într-o primă fază în care s-au întreprins acțiuni de studiu ale conținutului și sferei sale de cuprindere, fiind elaborate metodologii proprii și metode specifice de lucru și trecîndu-se apoi la efectuarea de încercări de introducere în practică a acestui mod de îmbunătățire a caracteristicilor tehnico-funcționale a produselor realizate; au urmat în continuare alte etape de îmbunătățire continuă a rezultatelor obținute atît pe linia ridicării calității, cît și a reducerii costurilor. Interesul pe care centrala industrială de resort (C.I.E.T.A.) l-a manifestat de la început față de această metodă, precum și sprijinul susținut acordat întreprinderii „Electroaparataj" în definirea precisă a scopului urmărit prin aplicarea gestiunii calității, în stabilirea și urmărirea derulării acțiunii de implementare, a forțelor și mijloacelor angrenate, a modalității de utilizare a datelor, în evidențierea dificultăților apărute și a unor propuneri de extindere a sa, a făcut ca în scurt timp în anii care au urmat să se obțină rezultate demne de interes. În acest an preocupările pe această linie au fost continuate și amplificate, analiza evoluției nivelului calității și a structurii costurilor aparatajului electric de joasă tensiune produs punînd în evidență în primele luni din 1981 următoarele aspecte:

1 **performanțele produselor fabricate au fost sporite față de anul și cincinalul trecut**, fapt reflectat în creșterea cu circa 50% a exportului în semestrul I 1981, față de perioada corespunzătoare din 1980, în depășirile realizate la indicatorul ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției realizate

Influența aplicării gestiunii calității asupra costurilor

	Costuri cu prevenirea apariției defectelor	Costuri cu identificarea defectelor	Costuri pentru remedierea unor deficiențe de calitate	Costuri totale ale calității
Nivelul costurilor înaintea aplicării gestiunii calității	100	100	100	100
Nivelul costurilor în trim. I 1981, după aplicarea gestiunii calității față de situația anterioară	108	74	95	80

2 **ponderea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate** în totalul costurilor pentru calitate este în creștere cu circa 8 puncte în acest an față de anul 1977, anterior aplicării gestiunii calității (tabelul). Analiza acestei categorii de costuri arată că în primele luni ale acestui an **principalele elemente de cheltuieli** cu pondere mai mare în totalul costurilor pentru prevenirea apariției defectelor sînt, în ordinea mărimii,

următoarele: ● **dotarea** întreprinderii cu aparate de măsură și control și standuri de probă, și ● **verificarea calității proiectării** constructive și tehnologice a produselor. Sporirea acestor categorii de cheltuieli demonstrează că **în întreprindere s-au depus eforturi sporite pentru ca încă din faza previzională**, înainte de introducerea în faza de fabricație a produselor și înainte de controlul final, **să se asigure un nivel calitativ corespunzător.**

Astfel, este adevărat că s-a acordat și se acordă în continuare în 1981 o atenție deosebită și s-au cheltuit mai multe fonduri pentru verificarea calității proiectării, perfecționarea pregătirii constructive și tehnologice a produselor, dotarea cu aparatură de control; tot atît de adevărat este însă și faptul că aceste acțiuni au determinat diminuări ale deficiențelor de calitate în fabricație și deci ale costurilor cu identificarea defectelor, precum și a celor cu remedierea unor deficiențe de execuție. La categoria de produse întrerupătoare, de exemplu, verificarea, și pe această bază îmbunătățirea calității soluțiilor constructive și tehnologice proiectate inițial (prin revizuirea sistemului de prindere a tamburului-contact la cutia cu întrerupător de comandă sau prin realizarea capacului cu bucșe încastrate pentru fixarea dispozitivului de acționare cu motor în scopul obținerii interschimbabilității la unele întrerupătoare automate de pildă), precum și dotarea cu standuri de probă (pupitre de reglaj termic, electromagnetic, de străpungere) și A.M.C.-uri (simulatoare, multimetre, osciloscoape) au făcut ca prin sporirea pe această cale a cheltuielilor cu prevenirea cu circa 6 puncte, cheltuielile cu identificarea defectelor să poată fi diminuate cu peste 15 puncte, iar cele datorate defectelor și remedierii lor cu mai mult de 5 puncte.

În ceea ce privește ponderea cheltuielilor efectuate cu calificarea personalului, deși în această direcție în întreprindere s-au depus eforturi sporite în ultimii ani și s-a realizat în mod cert o creștere sensibilă a nivelului de pregătire profesională, se poate aprecia că nu au fost mobilizate încă toate posibilitățile și că acest element de cheltuieli rămîne în continuare o sursă departe de a fi epuizată de sporire a calității întregii producții ;

3 **ponderea cheltuielilor cu identificarea deficiențelor de calitate a scăzut cu circa 25 de puncte, iar a celor datorate remedierii defectelor de calitate cu peste 5 puncte** față de anul anterior aplicării gestiunii calității. Dacă în unele secții ale întreprinderii, la anumite operații tehnologice, s-au mai înregistrat în trimestrul I a.c. rebuturi și remanieri, trebuie arătat că, cu toate eforturile depuse în întreprindere, ele s-au manifestat, alături de alte elemente de cheltuieli din această ultimă categorie de costuri datorită în principal următoarelor **cauze:** ● nerespectarea de către unii furnizori de materii prime și materiale a clauzelor contractuale privind specificul unor materiale solicitate de întreprinderea „Electroaparataj" prin specificații (de exemplu sîrmă), problemă pentru rezolvarea căreia în întreprindere se acționează în acest an și pentru urmărirea mai consecventă a precizării în contractele economice încheiate cu unitățile producătoare a condițiilor tehnice de recepție a materiei prime și materialelor aprovizionate, ● anumite întîrzieri în realizarea unor depozite de materiale și semifabricate care sînt prevăzute a fi finalizate cît mai operativ în acest an, ● existența în anul trecut a unor probleme incomplet clarificate privind sistemul de asigurare a calității, pentru rezolvarea cărora în acest an s-a trecut la revizuirea regulamentelor de organizare și funcționare a sarcinilor de serviciu la toate nivelurile de conducere și execuție, pentru cuprinderea de atribuții și răspunderi cît mai clare în legătură cu controlul respectării disciplinei tehnologice etc.;

4 **costurile totale ale calității în întreprindere au fost diminuate cu circa 20 de puncte față de anul anterior aplicării gestiunii calității** (tabelul) și aceasta, datorită, așa cum am arătat, sporirii relativ reduse a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate, factor capabil să determine diminuarea celorlalte categorii de costuri ale calității și obținerea de economii.

Soluții pentru înlăturarea obstacolelor în calea generalizării gestiunii calității

ÎN SCOPUL creșterii eficienței în utilizare, al extinderii aplicării gestiunii calității produselor, și plecînd de la constatarea că dimensiunile folosirii în economie a acestei metode sînt încă mult prea restrînse față de avantajele însemnate pe care le oferă, apare necesară evidențierea principalelor **obstacole** care stau în prezent în calea atingerii acestor obiective și a unor **propuneri** concrete privind posibilitățile de înlăturare a lor.

Din analiza întreprinsă au rezultat, în acest sens, în principal, următoarele aspecte:

● **limitarea fluxului etapelor a căror parcurgere le presupune aplicarea eficientă a gestiunii calității numai la întocmirea bilanțului calității fără corelarea lui cu evidențierea cauzelor și a remediilor diminuează considerabil eficiența în aplicare.** În contextul analizei întreprinse se cere relevat că unele întreprinderi din cadrul C.I.E.T.A. care au aplicat această metodă au parcurs numai prima etapă referitoare la colectarea datelor și întocmirea bilanțului calității și numai o parte (întreprinderile „Electroaparataj", „Electromagnetica", I.P.T.E. Alexandria și I.A.E.M. Timișoara) au trecut la interpretarea acestor date în vederea luării măsurilor necesare pentru reducerea costurilor aferente remedierii deficiențelor de fabricație. Este adevărat că centrala industrială de resort a întocmit programe pentru introducerea experimentală și urmărirea pe calculator a bilanțului calității, astfel încît fiecare întreprindere raportează trimestrial cuantumul costurilor calității pe categorii de cheltuieli; totuși, avînd în vedere că întocmirea bilanțului, deși condiționează trecerea la o etapă următoare, reprezintă numai o acțiune premergătoare gestionării efective și optimizării costurilor calității, **apare necesară o sporire a eforturilor în vederea înlăturării abordării fragmentare și în mod izolat a diferitelor elemente componente ale gestiunii calității** — peste tot unde o asemenea practică se mai manifestă — **în favoarea unei abordări sistemice, unitare;**

● **trecerea întregului complex de sarcini și responsabilități pe care le necesită aplicarea gestiunii calității în sarcina compartimentului de control tehnic de calitate, celelalte compartimente fiind mai puțin informate și antrenate,** îngreunează considerabil sarcina și așa destul de dificilă a implementării operative și eficiente într-o întreprindere a unui mod nou de abordare a relației calitate-costuri. Și la întreprinderea „Electroaparataj", deși de la început s-a acționat pentru depășirea unor dificultăți de această natură și s-au obținut rezultate considerabile pe linia colaborării în aplicarea gestiunii, totuși se poate aprecia în continuare ca utilă întărirea conlucrării intercompartimentale în special în ce privește întocmirea unui buget previzional eficient ;

● **trecerea mai operativă de la întocmirea bilanțului costurilor calității numai pe întreprindere la elaborarea acestuia și pe produsele de bază fabricate,** în special în întreprinderile care au acumulat o anumită experiență, ar permite, inclusiv la „Electroaparataj", evidențierea mai clară a rezervelor de reducere în continuare a costurilor calității, posibilitate diminuată în prezent de mascarea unor anumite elemente de cheltuieli datorită evidențierii globale a costurilor;

● **perfecționarea și tipizarea sistemului actual de evidență primară a costurilor calității,** și în general a sistemului informațional economico-financiar actual privind calitatea produselor, dat fiind că acesta nu definește și nu prezintă nemijlocit și unitar în toate întreprinderile costurile calității cu toate elementele lor componente se conturează ca fiind cerința de bază în extinderea și aplicarea eficientă a gestiunii calității. În cadrul C.I.E.T.A., de exemplu, este adevărat că din datele culese și prelucrate pe calculator la nivel de centrală se face trimestrial o apreciere a rezultatelor obținute de diferitele întreprinderi privind modul de gestionare a costurilor calității. Nu este mai puțin adevărat însă și faptul că întrucît coeficienții procentuali de evidențiere a activităților diferă de la o întreprindere la alta, aceștia fiind stabiliți în funcție de situațiile proprii existente în fiecare unitate, atît rezultatele obținute cît și aprecierile finale au un coeficient anumit de relativitate, din această cauză neputîndu-se face comparații pe ansamblu între rezultatele obținute de diverse întreprinderi, ci numai în cadrul aceleiași unități comparativ cu alte perioade anterioare.

În acest context se impune cu evidență necesitatea ca în cadrul ministerelor și centralelor industriale **să se acorde o atenție sporită elaborării unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității,** în repartizarea costurilor pe cele trei categorii capabile să acordeze diferite optici care există în întreprinderi atît în ce privește structura costurilor calității cît și includere acestora în diferitele categorii. În acest sens, revenim la propunerea de **sporire a operativității în finalizarea și aplicarea în unitățile industriei constructoare de mașini a normei metodologice** a Institutului Central pentru Construcții de Mașini care cuprinde nomenclatorul privind costurile calității, repartizarea lor pe categorii, metodologia unitară de aplicare, analiză și interpretare a lor, precum și răspunderile și atribuțiile în luarea deciziilor în această problemă.

Bogdan PĂDUR

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Căi de creștere a eficienței comerțului exterior

Structuri competitive de export

PENTRU activitatea de comerț exterior cincinalul 1981—1985, al dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale va însemna orientarea tot mai hotărîtă spre căile de creștere intensivă a exporturilor, promovarea cu fermitate a principiului echilibrului valutar la nivel de unitate economică, centrală, ramură și pînă la nivelul economiei naționale, intensificarea cooperării economice internaționale.

Pe planul producției de export obiectivele noii calități subliniate în expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 se referă la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în vederea realizării unei producții competitive la nivel mondial, elaborarea de noi tehnologii și înnoirea producției la nivelul cerut de revoluția tehnico-științifică mondială, continuarea specializării producției de export în unitățile actuale și crearea de noi capacități specializate pentru export. Pentru a evidenția însemnătatea și dimensiunile reale ale acestor orientări în dezvoltarea economică concretă de ramură ne-am oprit la producția de mașini-unelte, construcțiile de mașini fiind — cu începere din anul 1975 — cea mai importantă grupă de mărfuri (ca pondere) în structura comerțului nostru exterior.

Program de export axat pe cerințele viitorului

DACĂ în anul 1980 industria constructoare de mașini deține o pondere de peste 34% din producția industrială a țării, pentru perioada actualului cincinal se prevede creșterea la 37,5% a acestei ponderi la nivelul anului 1985, iar potrivit unor prognoze de ramură [1]) în anul 2000 această pondere va fi de 45%. În 1980 ponderea construcțiilor de mașini în exportul țării era de 25%, urmînd ca și în perioada actualului cincinal ritmul de creștere al exportului în ramură să devanseze ritmul de creștere a producției, menținîndu-și astfel locul de frunte în structura comerțului nostru exterior. Una din subramurile construcțiilor de mașini care în cincinalul trecut a înregistrat ritmuri din cele mai alerte de creștere a fost industria de mașini-unelte — ritm mediu anual de creștere de peste 20%. Numai în anul 1980 producția de mașini-unelte a crecut cu 47% față de 36% mecanica fină și optica, 27% electronica industrială etc.

Aceasta a făcut ca România să se înscrie azi printre principalii producători mondiali de mașini-unelte. (vezi tabelul)

Tabelul evidențiază creșterea continuă a producției și exportului, ceea ce denotă nivelul tehnic ridicat, competitivitatea acestor produse.

Cele 19 întreprinderi producătoare de mașini-unelte cîte însumează azi această puternică subramură a construcțiilor de mașini sînt grupate organizatoric în cadrul Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule, care dispune de propriul său institut de proiectare. În cincinalul recent încheiat, așa cum arată datele statistice, s-a realizat un salt calitativ important în producția de mașini-unelte românești, prin consolidarea fabricației de mașini-unelte grele și a mașinilor-unelte cu comandă numerică.

Prin alocarea unor importante fonduri de investiții pentru modernizări și dezvoltări de noi capacități, în cadrul întreprin-

(milioane dolari)

Anul	Producția	%	Exportul	%
1955	4,0	—	—	—
1960	12,0	300	—	—
1965	15,0	125	4,0	—
1970	31,0	206	13,0	325
1975	143,0	461	46,0	354
1976	169,0	118	61,0	132
1977	212,0	125	67,0	110
1978	294,0	138	88,0	131
1979	403,6	137	130,7	149

Sursa: L'afirmation des machines — outils roumaines sur les marches internationaux, „Camera de comerț și industrie a R. S. România", 1980

derilor : I.M.U.A.B. București, „Înfrățirea" — Oradea, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, Întreprinderea mecanică Roman, ca și prin construirea de noi întreprinderi ca : Întreprinderea de utilaj greu Craiova (pentru freze portal grele și strunguri paralele grele), Întreprinderea de mașini-unelte pentru prese și forje Tîrgu Jiu (pentru prese mecanice și hidraulice de la 160 t. f. pînă la 630 t. f.), Întreprinderea de mașini-unelte și agregate speciale Iași (pentru elemente tipizate și mașini speciale), Întreprinderea de mașini-unelte, accesorii și scule Baia Mare (pentru mașini de polizat și broșat) ș.a., România dispune în prezent de unul din cele mai largi nomenclatoare de fabricație de mașini-unelte grele din lume.

De remarcat faptul că mașinile unelte grele sînt indispensabile în execuția utilajelor și instalațiilor energetice și termonucleare domenii ce vor înregistra o dezvoltare tot mai puternică pînă la sfîrșitul secolului. Astfel, se prognozează că încă înainte de sfîrșitul deceniului actual toate țările europene vor dispune de centrale electrice nucleare sau vor avea programe avansate de dotare La nivelul anului 1985 centralele nucleare vor furniza 28% din energia electrică, centralele termice 61%, iar cele hidroelectrice 11%, ceea ce implică o cerere în creștere de mijloace de producție pentru realizarea acestor obiective. Preocupările de înnoire a nomenclatorului de fabricație și respectiv export în proporție de peste 70% în cincinalul trecut au condus la restructurarea producției centralei în favoarea mașinilor-unelte moderne, cu randamente ridicate, extinzîndu-se comanda numerică la tot mai multe mașini-unelte ca și programarea complexă cu ajutorul calculatorului.

Volumul exportului a crescut în intervalul 1976—1980 de peste 3 ori, din care peste 40% îl constituie exportul de devize libere. Pe relația devize libere principalii parteneri către care se îndreaptă 75% din export sînt țări cu o producție proprie puternică de mașini-unelte ca : S.U.A., Canada, R.F. Germania, Italia, Franța, ceea ce vorbește elocvent despre calitatea mașinilor-unelte românești. Se dezvoltă, de asemenea, ascendent comerțul și cooperarea în producție cu țările socialiste, printre partenerii I.C.E. Mașiniexportimport — întreprinderea specializată în comerțul exterior cu mașini unelte — figurînd U.R.S.S., R.D. Germană, Cehoslovacia, Ungaria ș.a. Amploarea pe care au căpătat-o acțiunile de cooperare și specializare în producție este evidențiată de faptul că în ultimii 5 ani circa jumătate din volumul schimburilor noastre de mașini și utilaje cu țările socialiste, s-au efectuat pe baza convențiilor de specializare și cooperare în producție, a acordurilor comerciale pe termen lung.

Mașinile-unelte românești sînt bine cunoscute și în celelalte continente — Africa, Asia, America Latină — printre partenerii statornici fiind : Argentina, Brazilia, Egipt, Grecia, Iran, Turcia și multe alte țări.

Ce presupune o strategie ofensivă

DEZVOLTAREA preconizată a subramurii de mașini-unelte în cincinalul actual va face ca România să se situeze, la nivelul anului 1985, printre primii producători mondiali de mașini-unelte. Corespunzător acestei creșteri va spori și contribuția sa la expansiunea exporturilor și a cooperării economice internaționale a României. (Încă în 1980 întreprinderi ca I.M.U.A.B.-București dădeau la export 70% din producția marfă). Dacă ar fi să extrapolăm numai procentul mediu de desfacere la export a producției marfă pe întreaga ramură a construcțiilor de mașini de circa 40% la nivelul anului 1980,

rezultă necesitatea creșterii de cîteva ori a exportului, avînd în vedere dinamica pe care o va înregistra producția.

O problemă de maximă responsabilitate și, în același timp, decisivă pentru viitorul acestei industrii este : cu ce produse vom întîmpina viitorul ? Dacă avem în vedere că ponderea covîrșitoare a comerțului mondial cu mașini, utilaje și mijloace de transport (circa 87%), este concentrată în țările capitaliste dezvoltate, rezultă de aici efortul pe care o țară în curs de dezvoltare trebuie să-l facă pentru a se alinia competiției internaționale. Această structură pe grupe de țări a schimburilor internaționale se datorește în primul rînd opțiunilor pe care aceste state le-au făcut în cheltuielile de cercetare-dezvoltare. Astfel, în ultimii 10 ani cheltuielile de cercetare pentru principalele subramuri ale construcției de mașini (bunuri de investiții, mașini electrice, industria aerospațială și cea de automobile) au absorbit între 76—92% din cheltuielile de cercetare-dezvoltare ale Franței, R.F. Germania, Italiei, Japoniei, Angliei, S.U.A. etc.

Studiul „Prognoza industriei construcțiilor de mașini" [1], elaborat sub conducerea ing. Ion Crișan, în capitolul consacrat strategiei de dezvoltare a ramurii pe plan mondial identifică pentru țările în curs de dezvoltare două strategii alternative de dezvoltare a construcțiilor de mașini :

1. O strategie avînd ca obiectiv satisfacerea cît mai completă a necesarului propriu prin producerea unei game cît mai largi de produse, cu efort valutar pentru transfer de tehnologie minim.

2. O strategie „ofensivă" de pătrundere pe piețele externe cu un nomenclator selectiv de export, structurat pe baza prognozelor tehnologice și de piață, producătorul menținîndu-se în avangarda progresului tehnic prin programe de cercetare-dezvoltare „ofensive", care să-i asigure condiții de maximă competitivitate, vizînd obținerea unui aport valutar maxim.

Dacă prima strategie este caracteristică etapei de dezvoltare extensivă a economiei, de formare a structurilor industriale, cea de-a doua corespunde unui stadiu mai avansat, de dezvoltare intensivă a economiei, cînd „aportul valutar maxim" se poate obține prin dobîndirea unor avantaje comparative în comerțul internațional al grupei respective de produse. Pentru tara noastră, care abia la nivelul anului 1985 își propune să atingă stadiul de țară cu dezvoltare economică medie, pot prezenta interes ambele variante de dezvoltare, prima pentru completarea necesarului intern de mijloace de producție, cea de-a doua pentru dezvoltarea producției de export.

În acest sens capătă o deosebită semnificație orientările privind realizarea planului de dezvoltare economico-socială pentru perioada 1981—1985, prin accentul pus pe specializarea unităților de producție pentru export. **„Este necesar —** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — la recentul Congres al Consiliilor oamenilor muncii **— să realizăm o mai bună specializare a întreprinderilor pentru export și să organizăm noi capacități de producție, îndeosebi pentru export".**

Dar, pentru ca această specializare organizatorică a producției de export să se transforme în „aport valutar", este necesară și o modificare de optică — corespunzătoare strategiei secunde, „ofensive", la nivelul tuturor funcțiilor întreprinderii specializate pentru export, centralei industriale, ca și în îndeplinirea funcțiilor conducerii în aceste unități (planificare-prognoză, organizare a producției, muncii, implementarea programelor și control). Astfel, începînd cu elaborarea prognozei tehnologice și de marketing pentru fundamentarea planurilor de cercetare-dezvoltare, trebuie făcute opțiuni bine delimitate privind programul de export actual și viitor în întreprinderile specializate pentru export, potrivit obiectivului „aport valutar maxim". Forța de cercetare-dezvoltare aferentă acestei producții trebuie să atingă prin dimensiuni „masa critică" capabilă să genereze inovația și să mențină pe producătorul specializat pentru export la nivelul competitivității mondiale. Procesul de înnoire trebuie să fie stimulat și nu îngrădit prin indicatorii economico-financiari repartizați acestor unități [2]).

În îndeplinirea funcției comerciale, ca și în întreaga activitate de conducere a acestor unități trebuie avută în vedere indicația secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** care arăta : **„Se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice".**

Pentru a scurta ciclul prognoză tehnologică-dezvoltare în prezent asistăm la procesul de integrare organizatorică între prognoza tehnologică și planificarea produselor noi în structuri de tipul „sistems engineering", (tehnologia sistemelor), care îmbină eficiența concepției sistemice în rezolvarea tehnologică a unei funcțiuni (necesități economice) cu viteza de reacție în asimilare.

Analiza comparată a sistemelor de mașini ce îndeplinesc funcții diferite (finalități economice diferite) permite identificarea subsistemelor cu funcționalitate comună, cu soluții tehnice tipizate, modularizate și reintegrarea acestor module după noi scheme, asigurîndu-se flexibilitatea ofertei, promptitudine, eficiență.

Oferta pachet (integrată) de utilaje, mașini plus servicii inginerești de analiză și proiectare a funcției unui sistem industrial, care să răspundă cît mai exact condițiilor concrete de exploatare constituie în prezent o altă caracteristică a strategiei ofensive de penetrare pe piața internațională de mașini-unelte consultigul fiind avanpostul pătrunderii pe noi piețe.

O altă cale de creștere a participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, subliniată cu tărie în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, o constituie **extinderea cooperării economice internaționale.**

Specializarea internațională în fabricația de sisteme industriale formate din subsisteme modularizate nu exclude, ci dimpotrivă, presupune, din motive de economie de scară, dezvoltarea schimburilor cu subsisteme modulate, cooperarea strînsă începînd de la structurarea într-o concepție unitară a sistemelor, asigurarea „interfeței" în amontele și avalul fluxului tehnologic, mergînd pînă la conlucrarea pe produs.

Dezvoltarea industriei orizontale furnizoare de piese și subansamble a căpătat în țări capitaliste ca S.U.A., R.F. Germania, Suedia, o dezvoltare atît de mare încît concură cu succes ca cifră de afaceri industriile furnizoare ale produselor finite, bineînțeles în condițiile organizării multinaționale a producției și desfacerii.

Pornindu-se de la acest raționament economic, dar în condițiile specifice socialismului, între țările socialiste membre C.A.E.R. se dezvoltă cu succes cooperarea și specializarea în producție, produsele specializate deținînd o pondere în totalul exportului construcțiilor de mașini de 33%. Convențiile de specializare încheiate de România cu celelalte țări membre C.A.E.R. numără numai în domeniul mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor : 786 tipodimensiuni de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, 426 tipodimensiuni de mașini și utilaje pentru presare-forjare și 199 poziții de scule de înaltă productivitate.

Un exemplu pozitiv în acest sens îl constituie și recenta convenție încheiată de Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule cu firma nord-americană „Sceffer Grindig Co" — California privind realizarea, în comun, a unei noi familii de mașini de rectificat plan cu ax vertical și masă rotativă de mare productivitate, compusă din cinci tipo-variante.

Desigur, eforturile în modernizarea structurilor de producție trebuie continuate cu perfecționarea structurilor de comercializare prin forme de distribuție, promovare și marketing aliniate exigențelor pieții mondiale, prin profesionalism și competență, în desfășurarea întregului flux de operațiuni de comerț exterior, inclusiv în serviciile de decontări internaționale, credite, asigurări, transporturi ș.a.m.d.

dr. Ioan GEORGESCU

[1] „Economia mondială — orizont 2000", Ed. Academiei R. S. România, București, 1980.

[2] În acest sens a se vedea „Pîrghii de stimulare a exportului în condițiile noului mecanism economico-financiar", în R.E. nr. 22, 23/1981.

Expoziție de mașini-unelte românești la Torino

RECENT a fost inaugurată la sediul firmei „SIGMU" din Torino, în prezența conducătorilor Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule — CIMUMFS — din București și ai firmei italiene, o expoziție permanentă de mașini-unelte de fabricație românească. Expoziția are drept scop prezentarea noilor tipuri de mașini-unelte românești utilizatorilor potențiali de pe piața italiană. În expoziție sînt prezentate o serie de mașini-unelte modernizate, de mare productivitate, competitive cu produsele similare realizate de firmele din țările cu tradiție în fabricația de mașini-unelte, ca de exemplu : mașini de frezat pentru scularie tip UWF-500, strunguri carusel cu suporți verticali cu curse mărite și cu indexare automată a turelei port-sculă, mașini orizontale de alezat și frezat suprainălțate, cu dispozitiv automat de prindere a sculei etc.

Firma italiană și CIMUMFS au convenit ca în această expoziție să fie permanent prezentate cele mai recente realizări ale producătorilor români de mașini-unelte și scule. În acest scop se are în vedere realizarea în cadrul expoziției a unui sector special în care să fie expuse sculele realizate de întreprinderile din Rîșnov și Brașov, precum și cele executate de Întreprinderea de mecanică fină din București (ca burghie, capete de frezat scule de mînă, scule cu diamante, aparatura de măsură și de control, aparatură de control activ etc.).

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI NORMĂRII — LA BAZA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

FUNDAMENTÎND — în Expunerea la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii — principalele căi pentru atingerea parametrilor de eficiență economică prevăzuți pentru actualul cincinal, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„O atenție deosebită va trebui să acordăm creșterii mai accentuate decît se prevede în plan a productivității muncii, pe baza normării științifice a muncii, a organizării mai bune a proceselor de producție, reducerii personalului neproductiv și trecerii muncitorilor la cît mai multe mașini, mecanizării, automatizării și introducerii roboților industriali, desigur acolo unde aceștia se justifică."**

Planul de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985, recent adoptat de către Marea Adunare Națională, prevede în acest sens **creșterea productivității muncii** (calculată pe baza producției nete) **într-un ritm mediu anual de 7,0% în industrie și 5,4% în construcții-montaj.** Principalele orientări și măsuri pentru înfăptuirea acestui obiectiv sînt cuprinse în **Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în perioada 1981—1985** Elaborat — ca și celelalte programe naționale ce fundamentează și detaliază planul cincinal — din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe baza prevederilor cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., acest document — adoptat de către Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii — este astfel conceput, încît să răspundă sarcinilor de modernizare a economiei, de creștere a eficienței întregii activități economice și sociale, în vederea înfăptuirii obiectivului de trecere a României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie.

Potrivit acestor orientări și măsuri, urmează a fi stabilite, la toate eșaloanele de organizare a economiei, sarcinile anuale, într-o dinamică aptă să asigure atingerea nivelelor stabilite pentru 1985.

Un instrument științific de valorificare a rezervelor

ÎN ANSAMBLUL metodelor de conducere a proceselor economice, un instrument eficient îl va constitui, începînd cu anul 1982, **programul privind organizarea și normarea științifică a producției și creșterea productivității muncii.** Prin conținutul său, acesta va inventaria rezervele concrete ale fiecărei unități, întreprinderi și va stabili responsabilitățile precise de valorificare a lor pe secții, ateliere, locuri de muncă, orientînd în permanență eforturile colectivelor de oameni ai muncii spre cele mai raționale și eficiente acțiuni și măsuri pentru realizarea obiectivelor planificate. Programele întocmite de fiecare unitate economică în parte vor fi centralizate la nivelul centralelor economice coordonatoare, apoi la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale.

Programul la care ne referim cuprinde contribuția pe care urmează să o aducă, la îmbunătățirea normelor de muncă, astfel de factori cum sînt progresul tehnic, organizarea producției și a muncii, creșterea calificării forței de muncă, precum și unele măsuri legate de creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, organizarea proceselor de muncă, disciplina tehnologică și de muncă ș.a.

Toate acestea fac din program **un instrument de fundamentare, urmărire și control** în îmbunătățirea normelor de muncă, creșterea productivității muncii, determinarea consumului de muncă pentru fiecare produs în parte și, pe această bază, în stabilirea **fondului total de timp de muncă** — indicator introdus la nivelul întreprinderii, o dată cu noul mecanism economico-financiar. El furnizează conducerii, pe toate treptele ierarhice, informații utile privind gradul de îndeplinire a sarcinilor planificate, eventualele nerealizări, cauzele care le-au generat, măsurile de întreprins, astfel încît conducerea să poată adopta decizii menite să asigure înscrierea în nivelul planificat al productivității muncii și depășirea lui.

Coordonarea și controlul realizării sarcinilor de perfecționare a organizării și normării științifice a producției și de creștere a productivității muncii — prin măsurile cuprinse în programele elaborate de unități și centralizate la nivelul ministerelor economice, care sînt aprobate și fac parte din planul național unic de dezvoltare economico-socială — completează în mod armonios sistemul de conducere al unităților economice și întregește baza pentru **dirijarea științifică a procesului de muncă.** În acest fel, programele permit organelor de conducere colectivă să identifice rezervele existente în procesul de muncă, oferind fundamente concrete în ce privește îmbunătățirea normelor de muncă, avînd ca obiectiv final mărirea productivității muncii.

Eficiența principalilor factori care modifică nivelul productivității muncii, cuprinși în programele privind organizarea și normarea științifică a producției și creșterea productivității muncii, desăvîrșește premisele pentru stabilirea măsurilor concrete necesare ridicării permanente a nivelului de organizare a întregii activități economice a întreprinderii. În acest context, programele amintite — judicios elaborate — fac posibilă **stabilirea unor obiective care să contribuie eficient la elaborarea, fundamentarea și la certitudinea realizării planului.** Totodată, ele permit oamenilor muncii să exercite **un control mai concret,** prin comparație cu elementele stabilite și aprobate în adunarea generală, **asupra felului cum evoluează întreaga activitate de producție și de sporire a eficienței muncii.**

Normele de muncă — expresie a nivelului tehnic și organizatoric

ÎN CONDIȚIILE actuale de dezvoltare și de complexitate a activității unităților economice, este necesar ca modul de organizare a producției și a muncii să se bazeze permanent **pe cuceririle științei și tehnicii, pe experiența înaintată,** folosite în producție în vederea creșterii neîncetate a productivității muncii.

Pentru a fi eficiente, programele trebuie să stabilească drept obiectiv principal concordanța dintre situația reală — ca rezultat al nivelului organizării producției și a muncii, al nivelului de dotare tehnică — și situația proiectată. Acest nivel realizat poate fi analizat, reprezentat și verificat cu ajutorul indicatorului **„economie de consum de muncă vie"**, respectiv sporul de productivitate obținut, comparat cu prevederile din plan (după cum se știe, începînd din acest an economia de consum de muncă ce trebuie realizată se stabilește, prin planul național unic, pe ministere, care la rîndul lor o desfășoară pe centrale și întreprinderi.

Cunoașterea stării și evoluției diverselor aspecte care caracterizează nivelul progresului tehnic, al organizării procesului de producție, al condițiilor în care se desfășoară aceasta, al pregătirii și perfecționării cadrelor dintr-o unitate economică constituie elemente esențiale pentru luarea deciziilor pe diferite trep-

O cerință a afirmării noii calități

CREȘTEREA în ritmuri susținute a productivității muncii, ca o resursă prioritară a dezvoltării, a constituit în întreaga perioadă a construcției socialiste un obiectiv de prim ordin al politicii economice și sociale a partidului, importanța lui crescînd și mai mult în ultimii 15 ani, în contextul măsurilor inițiate de Congresul al IX-lea al P.C.R. pentru dezvoltarea accelerată și pe baze moderne a întregii economii, pentru dotarea întreprinderilor cu o bază tehnică avansată, folosirea eficientă a forței de muncă, organizarea superioară a producției și a muncii.

Ca urmare, în intervalul 1950–1980 productivitatea muncii a crescut de 9,2 ori în industrie, de 7,2 ori în construcții-montaj, de 3,7 ori în transporturile feroviare — ritmurile medii anuale fiind, respectiv, de 7,7%, 6,8% și 4,4%. Prin contribuția adusă pe această cale la sporirea venitului național, s-a putut demonstra faptic corelația dintre productivitate și resursele alocate ridicării nivelului de trai ; retribuția medie s-a mărit în intervalul considerat, de aproape 7 ori.

Față de nivelul din 1965, volumul fondurilor fixe în economie a crescut în 1975 cu 137%, iar în 1980 cu 284% ; gradul de înzestrare a muncii (mii lei fonduri fixe pe un om al muncii) este astăzi de 2,2 ori mai mare decît în urmă cu 15 ani. **Aproape 70% din totalul fondurilor fixe de care dispune în prezent economia națională au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu.**

Caracterul intensiv al dezvoltării în noul cincinal, pe baza consolidării și valorificării superioare a acumulărilor cantitative de pînă acum, rezultă, printre altele, din următoarea corelație : în perioada 1981–1985, comparativ cu 1980, volumul investițiilor totale în economie va crește într-un ritm mediu anual de 5,2% (calculat pe 5 ani), iar productivitatea muncii cu 70% în industrie și cu 5,4% în construcții-montaj. **Economia de manoperă ce se va realiza în noul cincinal, comparativ cu cel precedent, va însuma o medie anuală de peste 1,4 ori mai mare ;** sporul de productivitate în industrie va fi obținut în proporție de 55% pe seama introducerii progresului tehnic, 31% prin organizarea superioară a producției și a muncii și 7% prin calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor, iar în construcții-montaj ponderile respective vor fi de 56%, 33% și 6%, ceea ce semnifică orientarea cu precădere a investițiilor spre **sporirea potențialului și eficienței capacităților existente,** prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție și înnoirea tehnologiilor, ca principală cale de reducere a consumului de muncă.

Să reținem următoarele cifre : în cincinalul 1981–1985, **circa 84% din sporul venitului național, circa 80% din sporul producției industriale și întregul spor al volumului de activitate în construcții-montaj se vor realiza pe calea creșterii productivității muncii.** La nivelul anului 1985, **creșterea cu un procent a productivității muncii în industrie va aduce un spor de producție netă reprezentînd circa 143% față de cel din 1980.** Ceea ce, pe de o parte, ținînd seama de baza de la care pornim evidențiază valoarea reală a creșterilor planificate, iar pe de altă parte subliniază necesitatea concentrării eforturilor pentru depășirea acestor nivele, ca o condiție a asigurării resurselor pentru o ridicare și mai puternică a nivelului de trai.

A. R.

te ierarhice. Estimarea acestor laturi ale activității economice permite dirijarea coordonată, pe bază de programe, a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii pentru rezolvarea problemelor curente și de perspectivă, **diversele aspecte ale nivelului de organizare constituind obiective parțiale ale programului, care se integrează organic în obiectivele generale ale întreprinderii.**

Din necesitatea cuprinderii acelor elemente care pot influența nivelul economiilor de consum de muncă, al productivității muncii ca aport al muncii vii, apare necesitatea ca încă din procesul de elaborare a sarcinilor privind îmbunătățirea normelor de muncă, **să se analizeze și să se coreleze programele privind organizarea și normarea științifică a producției cu prevederile celorlalte programe** — cum ar fi, de exemplu, cel privind introducerea cuceririlor revoluției tehnico-științifice și intensificarea progresului tehnic, modernizarea și înnoirea producției, tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice și a produselor ș.a.

În accepțiunea celor prezentate mai înainte, urmărirea și controlul activității de economisire a manoperei prin programe special elaborate nu constituie un scop în sine, ci **un mijloc de atingere a obiectivelor,** atît în perioada curentă, cît și în perioadele cuprinse în planificarea de perspectivă.

Pentru a realiza aceste obiective trebuie să existe, însă, **încrederea în normare și convingerea că aceasta este, într-adevăr, necesară și de o importanță vitală pentru întreprinderi.**

Deseori, în prezent, toată atenția în normarea muncii este îndreptată spre munca productivă de bază, acordîndu-se insuficientă atenție lucrărilor auxiliare, de servire, precum și masei uriașe a muncii de birou. Este știut că activitatea muncitorului de bază este legată nemijlocit de crearea de valori noi, dar cîte economii s-ar realiza dacă s-ar acorda atenție unor probleme ca : folosirea utilajelor, micșorarea timpului de reglare a acestora, reducerea producției neterminate, accelerarea circulației stocurilor, asigurarea cu scule-dispozitive și îmbunătățirea lor, diminuarea cheltuielilor materiale, legarea normelor de muncă — încă în procesul elaborării acestora — de nivelul realizării producției și productivității nete a muncii, al retribuțiilor etc. !

Rezolvarea unitară a acestor probleme își găsește răspunsul în Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii, care stabilește ca sarcină de bază **ca normele de muncă să fie fundamentate tehnic și economic.**

Cu alte cuvinte, calitatea normelor de muncă, este condiționată și de o bună fundamentare economică — adică, ele trebuie să aibă un caracter **progresiv, dinamic, în pas cu progresul tehnic și să fie sistematic reexaminate, îmbunătățite. În aceste condiții se cere ca activitatea de organizare și normare a producției să reprezinte un proces continuu, permanent, la care să participe nemijlocit toți oamenii muncii.**

Un alt obiectiv principal al desfășurării activității de normare a muncii este ca aceasta să înceapă **încă din faza de proiectare a tehnologiilor și produselor,** astfel încît o dată cu stabilirea modului de fabricație a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și produselor, să se fundamenteze pe baze științifice și **consumul de muncă necesar.** La proiectarea investițiilor, a noilor produse și tehnologii de fabricație urmează să se adopte cele mai bune realizări obținute în țară sau pe plan mondial, personalul necesar stabilindu-se potrivit cerinței realizării unei înalte productivități a muncii. În aceste condiții, **consumul de muncă necesar realizării produselor se va determina în funcție de cele mai corespunzătoare procese de producție și condiții tehnice și organizatorice, care realizează bunuri materiale identice sau similare, cu normele de muncă cele mai reduse ;** consumurile de muncă **pe produs** astfel elaborate vor fi unice pe economie și obligatorii de aplicat pentru toate întreprinderile care execută asemenea produse, lucrări și activități productive.

Prin această prevedere se asigură realizarea unei funcții de bază a normării muncii (neglijată, într-o oarecare măsură, în prezent), aceea de **factor mobilizator în generalizarea a tot ceea ce este mai înaintat și valoros** în domeniul progresului tehnic, al organizării producției și a muncii ; **norma de muncă va trebui să fie aceea care propulsează productivitatea muncii** — și nu cum se petrece acum în practica multor unități, ca nivelul normelor de muncă să fie determinat de cerințele sporului de productivitate planificat.

Succese reale, de durată vor avea loc numai atunci cînd prevederile din programele elaborate de întreprindere vor constitui o răspundere efectivă a conducerilor colective din întreprinderi, atunci cînd conducerea operativă a acestora își va asuma răspunderea executivă, folosind date de la responsabilul cu normarea muncii, pe care le va orienta în sensul adecvat soluționării creșterii productivității muncii, utilizării rationale a forței de muncă, stimulării personalului corespunzător activității depuse pentru realizarea unor norme de muncă de cea mai bună calitate, pe care se bazează o serie întreagă de alți indicatori tehnico-economici.

Acest imperativ al elaborării și planificării unor norme de muncă puse de acord, în mod operativ, cu toate modificările tehnice și organizatorice care intervin la locurile de muncă trebuie să stimuleze dorința tuturor oamenilor muncii de a lucra mai bine, de a reduce costurile materiale de producție, de a crește neîntrerupt productivitatea muncii, de a realiza mai multe bunuri materiale, mai bune și cu minimum de efort uman și material.

dr. Petre FRUJINA

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

„Congresul hotărăște ca pe primul plan al activității consiliilor de conducere ale ministerelor și organelor centrale, ale consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice, să stea preocuparea privind identificarea căilor și soluțiilor pentru folosirea cu eficiență tot mai înaltă a puternicului potențial de care dispunem în industrie și celelalte ramuri, pentru promovarea unei politici ferme de gospodărire a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar, în vederea realizării programului de creștere continuă a nivelului de trai al poporului."

(Din Hotărîrea Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii)

PREOCUPĂRI PRIORITARE PENTRU CONSILIUL OAMENILOR MUNCII

SINTETIZÎND învățămintele, clarificările și îndemnurile desprinse din dezbaterile la Congresul oamenilor muncii, dar mai cu seamă din indicațiile și sarcinile cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, consiliul oamenilor muncii de la Întreprinderea Optica Română, din București, și-a întărit convingerea că stă în puterea colectivului de 8 500 de lucrători ai reputatei unități, să afirme pe deplin superioritatea autoconducerii și autogestiunii, orientînd întregul potențial — și există destule forțe, și tehnice, și materiale, și umane — spre realizarea tuturor indicatorilor planului, spre funcționarea precisă și eficientă a mecanismului economico-financiar. Expunerea prezentată de secretarul general al partidului, jalonînd probleme care-l preocupă în cea mai înaltă măsură, este și pentru consiliul de conducere de aici un real și concret program de acțiune în unirea eforturilor întregului colectiv pe linia unei calități noi, superioare, care să impregneze fiecare latură a activității.

Această convingere o demonstrează modul în care conducerea colectivă abordează ori își propune să abordeze principalele probleme de care depinde atingerea cotelor de eficiență stabilite pentru acest an și pentru întregul cincinal, și în primul rînd asigurarea unei astfel de organizări, instaurarea unui astfel de climat, care să facă din fiecare lucrător un participant conștient și activ la buna gospodărire a resurselor, la întărirea ordinei, la exploatarea avantajelor progresului tehnic, la ridicarea prestigiului mărcii fabricii.

Cei 9 reprezentanți ai colectivului I.O.R., participanți la marele forum democratic, au dus cu ei un raport bogat. Continuînd linia confirmată, în 1980, de rezultate bune la toți indicatorii, întreprinderea a încheiat primele 5 luni din acest an cu depășiri de 3—4 procente la producția fizică, cea netă, la producția marfă vîndută și încasată. Portofoliul de contracte și comenzi pe întregul an, pentru beneficiarii interni și la export, acoperă cu prisosință capacitatea uzinei; noțiunea de producție pe stoc nu e cunoscută aici. Din acest punct de vedere, planul nu pune probleme. Ceea ce nu scutește însă consiliul oamenilor muncii, biroul executiv, de preocupări de deosebită actualitate. Ele devin și mai pregnante în lumina hotărîrilor congresului. Căci dacă, prin însuși specificul și structura producției, 68—70% din volumul acesteia reprezintă valoare nou creată, este necesar ca încărcătura de muncă înalt calificată și de inteligență, a produselor — care dă producția netă — să se realizeze la asemenea parametri, încît să sporească sensibil beneficiile.

Rezultatele globale și componentele de detaliu ale eficienței

ESTE UN MERIT neîndoielnic al conducerii colective a întreprinderii că nu se lasă furată de euforia realizărilor globale pozitive. Orientările date de congres au validat justețea acestei poziții de a interpreta calificativul „bine" prin prisma posibilului și necesarului „mai bine".

O frămîntare actuală este legată de înscrierea în nivelul admis al cheltuielilor la mia de lei producție-marfă. Consiliul oamenilor muncii a identificat, încă din primul trimestru, cauzele depășirilor și a acționat corectiv, stabilind măsuri pe fiecare factor responsabil, urmărind realizarea lor, apelînd la conștiința și la ambiția profesională a lucrătorilor acestei unități cu veche tradiție industrială. În ultimele două luni s-au obținut îmbunătățiri serioase în principalele domenii de influență a costurilor. Indicele de utilizare a mașinilor-unelte a ajuns la 86,4%. Prin diminuarea absențelor nemotivate și a învoirilor, proporția folosirii fondului de timp de lucru a crescut la 96,2%. Pierderile din rebuturi la prelucrări mecanice și optice s-au diminuat la nivelul admis sub raport tehnologic. Dar reînscrierea în plafoanele normale nu trebuie să stopeze cursul redresării, cu atît mai mult cu cît încă nu tot ceea ce s-a hotărît de către C.O.M., cu prilejul analizelor repetate, a fost materializat. Mai sînt lucruri de pus la punct, inclusiv în mentalitatea unor oameni care, din ecuația eficienței, adoptă doar termenul „efort minim". Și, totodată, trebuie atins punctul de grație dintre măsurile corective și cele preventive, astfel încît reglajul activității să se facă a priori, barînd apariția unor situații limită.

Mai este de pus la punct și ritmicitatea producției. Programarea e bună, dar încă nu pretutindeni s-a înțeles că ea trebuie, ca atare, să fie respectată, că o secție își poate recupera în ultima decadă andantele din primele două, dar secțiile care depind de ea nu o mai pot face. E cazul secțiilor de prelucrări care, neținînd pasul, determină dificultăți la montaj. Membrii C.O.M. se află, acum, în miezul problemei, urmăresc situația la fața locului, participă la ședințele de analiză pe secții, explicînd necesitatea unei corecte corelări pe întregul flux și modalitățile de a o asigura. Au fost depistate răspunderile reale pentru unele dereglări ivite în aprovizionarea cu materiale, S.D.V.-uri, în derularea unor colaborări și s-a intervenit pentru a se asigura ritmicitatea pornind de la rezolvarea acestei premise.

Cel mai sigur sprijin — propriile rezerve

AVANTAJELE de principiu ale specializării și cooperării nu pot fi puse la îndoială. Dar cînd mecanismul cooperării funcționează greoi și cînd încercările de a-l remedia pe cale bilaterală nu dau rezultate, soluția cea mai bună, măcar pentru moment, este nu de a clădi pe această situație un eșafodaj de justificări, ci de a rezolva lucrurile prin forțe proprii.

Garniturile de cauciuc sînt departe de a se număra printre cele mai valoroase componente ale produselor I.O.R.. Dar ele sînt indispensabile, iar calitatea lor devine o condiție restrictivă de prim ordin în cazul, de pildă, al aparatelor ce se exportă în țări cu condiții de climă dificile. Furnizorul — o relativ tînără întreprindere de articole tehnice din cauciuc — nu reușea să se achite de obligațiile de cooperare, în ce privește atît ritmicitatea livrărilor, cît și caracteristicile fizico-chimice ale materialului. I.O.R. avea acest singur furnizor, dar acesta, solicitat de mulți beneficiari, nu reușea să dea fiecărei comenzi atenția cuvenită. Așa că a fost satisfăcut de soluția propusă de întreprinderea bucureșteană. I-a cedat

prin transfer două prese ; s-au găsit pentru ele, la I.O.R., loc într-o hală și muncitori specializați care să le servească ; și s-a organizat o producție proprie de garnituri de bună calitate.

Nevoit să recurgă la astfel de rezolvări de ultimă instanță pentru a ieși din impas, colectivul întreprinderii nu respinge cîtuși de puțin principiul cooperării, al întrajutorării. Nu puține unități apelează cu succes la I.O.R. pentru lucrări de mecanică fină la repere speciale.

Întreprinderea are, într-adevăr, un număr important de cadre cu înaltă specializare. Dar, pe ansamblu, categoria medie a lucrărilor este mai mare decît cea a muncitorilor. E și firesc ; dezvoltarea unității a antrenat multe cadre tinere, absolvenți ai propriei școli, în specialități avînd, în parte, caracter de unicat în economie. Poziția consiliului oamenilor muncii a fost aceea că însuși colectivul poate și trebuie să-și asigure refacerea gradului de concentrație al profesionalității. În secțiile de montaj, prelucrări optice și mecanice au fost organizate cursuri de ridicare a calificării, utilizîndu-se cu deosebită eficacitate, pentru partea teoretică, aportul inginerilor stagiari. Instruirea practică o asigură muncitorii cu mare experiență, de categoria a 6-a, care reunesc fiecare în jurul lor cîte șase-șapte tineri. Aceștia își însușesc astfel nu numai cunoștințele și deprinderile necesare, dar și o atitudine de respect față de muncă, apropierea între generații se realizează firesc, fără conflicte, iar calitatea produselor își menține ștacheta.

La această comuniune de înțelegere, de interese și de rezultate contribuie și acordul global. Insistența cu care s-a pus, la recentul congres, problema generalizării acestei forme superioare de organizare și retribuire a muncii arată că aceasta este, într-adevăr, o problemă vitală pentru cointeresare, pentru productivitate. Unele întreprinderi au renunțat nejustificat la acordul global, sub pretextul metodologiei complicate. Dar acesta este un aspect neesențial și care poate fi depășit. Acordul global, unind eforturile, face și o selecție chiar din interiorul formațiilor de lucru. Cine muncește bine și prețuiește calitatea, acela rezistă ; cine vrea doar cîștig fără efort, acela să-și caute altceva — și se va convinge că aceleași condiții i se pun peste tot, fiindcă le pune însăși societatea.

În prezent, 3 secții de la I.O.R., întrunind aproape o treime din totalul muncitorilor, lucrează cu întregul personal în acord global ; maiștrii, inginerii, lucrătorii auxiliari sînt legați și ei prin obligațiile și drepturile conferite de același contract. Cotele de eficiență atinse, de pildă, de secția obiective foto reprezintă un model pe întreprindere.

Există, la I.O.R., opinia că sfera rezolvărilor prin forțe proprii s-ar putea extinde cu folos. Un exemplu : peste 40% din produsele întreprinderii sînt destinate exportului. În afara cooperărilor stabile și de durată cu firme străine, s-ar putea cuceri piețe noi și s-ar putea obține prețuri mai avantajoase, corespunzătoare competitivității reale a produselor, dacă întreprinderea ar fi mai mult implicată în prospectare și comercializare. Sau dacă reprezentanții întreprinderii de comerț exterior ar cunoaște mai bine caracteristicile aparaturii fabricate aici, calitățile prin care ea depășește alte oferte de pe piața externă și le-ar populariza la nivelul pe care îl impune concurența ; or, din acest punct de vedere lucrurile lasă încă mult de dorit.

Ceea ce rămîne, oricum, în afara sferei de acțiune a întreprinderii este importul. Întreaga cantitate de sticlă optică utilizată în producție se procură din afara țării, iar prețurile pe piața mondială ale acestui material s-au triplat în ultimii ani. Oare industria noastră de profil, în stadiul de dezvoltare la care a ajuns, nu poate face saltul tehnologic necesar pentru asimilarea produsului ? Institutul de cercetări și proiectări tehnologii sticlă și ceramică fină a venit pînă acum cu unele încercări timide și neconcludente, departe de a satisface cerințele. Definitivarea tehnologiei ar trebui situată pe planul urgențelor ; I.O.R. se oferă să coopereze la cercetare, cu opticienii săi și cu alte posibilități de care dispune.

Autoconducerea potențează forța colectivului

CAUZE nu în totalitate imputabile întreprinderii puseseră, anul trecut, în pericol realizarea planului pe ultimul trimestru. Situația a fost dezbătută în comitetul de partid, în consiliul de conducere, în colectivele secțiilor. S-a cerut și s-a obținut o mobilizare generală care, pe fondul unei organizări adecvate noii ordini a priorităților, a asigurat recuperarea.

Forța colectivului, a acestei familii muncitorești unite, s-a amplificat în condițiile autoconducerii. Climatul de seriozitate, de răspundere individuală și colectivă pentru bunul mers al întreprinderii se vădește nu numai la locul de muncă, ci și în relațiile în dublu sens cu conducerea colectivă, în interesul general pentru soluționarea problemelor. Conduse de oameni capabili, perseverenți și cu personalitate, comisiile pe domenii sînt un sprijin real al consiliului, în investigarea fenomenelor din viața întreprinderii, a rezervelor, a liniilor de acțiune. S-a ridicat calitatea contribuției reprezentanților oamenilor muncii. Aceasta și datorită faptului că fiecărui membru al C.O.M. i s-au încredințat sarcini precise, de îndeplinirea cărora raportează, iar în ședințele colectivului de conducere nu se practică interpelarea de la masa prezidiului, oamenii își spun părerea deschis, colegial, democratic și cu deplina conștiință a responsabilității. Exercitarea în C.O.M. a mandatului dat de oamenii muncii din secții, exercitarea în secții a mandatului dat de organul de conducere întregesc un flux care alimentează cu valoroase inițiative și decizia colectivă, și înfăptuirea ei.

Hotărîrile Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii dau, pentru noul cincinal, substanță precisă acestui mod de a lucra, acestui mod de a orienta eforturile spre problemele precumpănitoare. Lucrătorii din I.O.R. le-au primit cu deplină aprobare și își pun întreaga capacitate în slujba înfăptuirii lor.

Dan CONDREA

Amplu și mobilizator program pentru dezvoltarea economico-socială a patriei

(Urmare din pag. 2)

Lucrările Congresului consiliilor oamenilor muncii au pus cu claritate în evidență deplina concordanță și unitate dintre partid și popor, capacitatea clasei noastre muncitoare de a-și înfăptui cu deplin succes misiunea sa istorică de clasă conducătoare, de a analiza cu maturitate și de a decide cu înaltă responsabilitate revoluționară asupra viitorului țării. În același timp, a fost un minunat prilej prin care poporul nostru și-a manifestat atașamentul, respectul și dragostea față de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în a cărui realegere în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al oamenilor muncii, prin votul unanim și entuziast al celor 11 000 de participanți la Congres, întreaga noastră țară vede, așa cum se arată în Hotărîrea Congresului „chezășia sigură a continuității și succesului în înfăptuirea Programului partidului, a mersului continuu ascendent al economiei românești", a creșterii necontenite a prosperității întregului popor, a afirmării tot mai puternice a patriei noastre în rîndul celorlalte națiuni libere și suverane ale lumii.

Dispunem acum de programe clare de activitate, după cum dispunem și de toate condițiile materiale necesare pentru îndeplinirea lor. Esențial este, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, să trecem cu toate forțele, fără să precupețim nici un efort, la realizarea măreților obiective pe care ni le-am propus. **„Avem cu toții înalta misiune istorică de a asigura înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la încheierea Congresului. **Generației noastre îi revine înalta răspundere de a lucra în așa fel, încît să asigure patriei un viitor luminos, un viitor demn, liber — viitorul comunist !".** Iar hotărîrea de a îndeplini cu cinste această misiune istorică, de a răspunde prin fapte de muncă chemării adresate oamenilor muncii de Congres, de a face totul pentru ridicarea națiunii noastre pe noi culmi de civilizație și progres, de a asigura întărirea continuă a României socialiste, a independenței și suveranității sale, este exprimată în aceste zile ca într-un singur glas, de oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, de pe întreg cuprinsul patriei.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

ACTUALELE TERENURI SLAB PRODUCTIVE POT DA RECOLTE MARI ȘI CONSTANTE

– Eficiența ameliorării cu amendamente calcaroase a solurilor acide –

VALORIFICAREA cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole reprezintă o condiție esențială pentru a asigura realizarea producțiilor agricole prevăzute în planul pe 1981 și pe întregul cincinal. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la cel de-al II-lea Congres al agriculturii : **„...ținînd seama de faptul că în prezent există suprafețe de pămînt cu o fertilitate scăzută, o sarcină primordială o constituie ridicarea potențialului productiv al pămîntului, executarea lucrărilor de combatere a eroziunii solului și eliminarea excesului de umiditate, a celorlalte lucrări ameliorative care și-au dovedit eficiența. Trebuie să se acorde toată atenția ameliorării și redării producției agricole a terenurilor sărăturate și neproductive."**

Dintre terenurile cu fertilitate scăzută fac parte și solurile acide, care prin măsuri ameliorative își pot ridica în mod substanțial potențialul productiv.

Din totalul de aproape 15 mil. ha teren agricol al țării noastre, solurile acide reprezintă circa 1,8 mil. ha. Potențialul natural de producție al acestora este scăzut și foarte scăzut, atingînd în medie doar 25—50% din capacitatea de producție a solurilor normale, în unele cazuri chiar mai puțin (sînt ani agricoli cînd pe astfel de suprafețe recoltele sînt complet compromise).

Cauzele directe ale acestei situații se diferențiază în raport de gradul de acidifiere. Solurile puternic acide au un conținut mare de aluminiu mobil și mangan solubil, ambele toxice pentru plante ; conținut redus de humus, de slabă calitate ; o rezervă mică și foarte mică de elemente nutritive de bază și unele microelemente. Solurile acide au, de asemenea, însușiri fizice nefavorabile, se taseză puternic, sînt greu permeabile pentru apă. Acestor însușiri fizico-chimice nefavorabile le corespunde o activitate biologică redusă. În lipsa măsurilor ameliorative, astfel de soluri răspund slab și cu totul neeficient la aplicarea celor mai corecte verigi tehnologice și în primul rînd la aplicarea îngrășămintelor chimice și lărgirea sortimentului de culturi valoroase. Din aceste cauze, pe mari suprafețe ele sînt tratate ca pajiști naturale, chiar dacă sînt înregistrate în evidența funciară ca teren arabil.

Concluziile unor experimentări de durată

UNA DINTRE cele mai eficiente măsuri de ameliorare a solurilor acide o constituie amendarea calcică. Cercetările experimentale efectuate timp de 19 ani la Stațiunea de cercetări agricole Livada-Satu Mare (tabelul nr. 1) conduc la următoarele concluzii practice mai importante :

● pe solurile acide neamendate, nivelul mediu al recoltelor de grîu și porumb — în condiții experimentale — nu depășesc

Tabelul nr. 1

Rezultate experimentale privind eficacitatea îngrășării și amendării podzolului argilo-iluvial de la S.C.A. Livada în perioada 1962—1980

Tratamentul aplicat	Producția obținută			
	Grîu		Porumb	
	t/ha	%	t/ha	%
Neîngrășat, neamendat	0,6	100	2,2	100
Îngrășat anual cu $N_{100}P_{70}K_{60}$	1,0	167	2,5	114
Amendat cu 5 t/ha la fiecare 5 ani	1,4	233	3,0	136
Amendat și îngrășat	3,3	550	5,1	232

600 și respectiv 2 200 kg ha — chiar dacă se aplică îngrășăminte chimice și se respectă riguros celelalte măsuri tehnologice — și oscilează mult de la un an agricol la altul ;

● îngrășămintele chimice aplicate pe solurile acide neamendate, pe lîngă faptul că nu sporesc semnificativ producția, accentuează și mai mult aciditatea solului. Aceleași îngrășăminte administrate pe teren amendat își evidențiază atît propriul efect de stimulare a recoltelor, cît și o potențare a amendării, **cele două măsuri — amendarea și îngrășarea chimică — avînd un efect sinergic.** În mod corespunzător **crește și constanța anuală a producțiilor ;**

● nivelul producțiilor obținute prin amendarea concomitentă cu îngrășarea, la grîu și porumb, în condițiile experimentale de la S.C.A. Livada, este de 3 300, respectiv 5 100 kg/ha, cu **un spor global de circa 2 700—2 900 kg/ha.** Participarea celor două măsuri — ca pondere — la realizarea acestui spor este în relație directă cu starea de aciditate inițială a solului. Pe solurile puternic acide, amendarea contribuie cu 50—60 la sută la realizarea plusului de recoltă, pentru ca pe solurile cu aciditate moderată pînă la slabă, efectul dominant să fie al îngrășămintelor, amendamentele contribuind cu un spor anual de 500—800 kg/ha grîu-porumb ;

● amendarea solurilor acide în medie cu 5 t/ha are un efect prelungit, pînă la 8—10 ani, dar care descrește evident după primii 5—6 ani. Este important de reținut că — prin exploatarea intensivă și mai ales ca urmare a îngrășării chimice anuale — indicii de aciditate ai solurilor amendate cu 8—10 ani în urmă se accentuează treptat, readucînd solul în starea de dezechilibru inițială.

Aceste concluzii sînt confirmate de rezultatele obținute de către multe unități agricole din județul Satu Mare (tabelul nr. 2). Evident, tendința generală de creștere de la an la an a producțiilor agricole exemplificate nu se poate atribui în mod unilateral amendării ; la realizarea recoltelor concură toate măsurile tehnologice aplicate. Este însă neîndoielnic că pe solurile acide, amendarea are un rol preponderent. De aici, tendința generală a unităților agricole de a extinde an de an suprafețele amendate.

Tabelul nr. 2

Dinamica suprafețelor amendate și producțiile obținute în cîteva unități agricole din județul Satu Mare

Perioada	Ponderea suprafeței amendate (%)	Producții realizate (t/ha) Grîu ha	Grîu t/ha	Porumb ha	Porumb t/ha	Orz ha	Orz t/ha
S.C.A. Livada							
1962—1965	40	482	2,5	387	3,2	61	3,0
1966—1970	100	506	2,7	267	2,9	166	3,1
1571—1975	179	468	3,2	233	3,5	136	3,5
1976—1980	257	336	4,0	220	4,0	144	4,7
C.A.P. Livada							
1971—1975	45	480	2,0	820	2,7	100	2,5
1976—1980	100	502	3,6	928	3,5	167	4,2
C.A.P. Baba Novac							
1966—1970	5	340	1,5	290	1,2	—	—
1971—1975	51	350	2,3	310	2,7	—	—
1976—1980	102	362	2,4	333	2,7	—	—

Pe ansamblul agriculturii județului — de stat și cooperatistă — din totalul de 186 mii ha soluri acide, au fost amendate în ultimii 10 ani 118,8 mii ha, adică circa 64%, proporție ce va crește la finele acestui an la 75%, prin tratarea a încă 21 mii ha.

Ce arată calculele economice

ÎN TABELUL nr. 3 sînt detaliate cheltuielile ocazionate de calcarizarea cu 5 t/ha în condițiile S.C.A. Livada. Datele se referă la cele două tipuri principale de amendamente folosite în județul Satu Mare : agrocalcar provenit de la Aleșd-Bihor și precipitat de carbonat de calciu provenit de la combinatul de îngrășăminte „Azomureș" din Tîrgu Mureș.

Tabelul nr. 3

Cheltuieli pentru amendare la hectar în condițiile S.C.A. Livada (cu 5 t/ha)

Elemente de cheltuieli	U/M	Cantitatea	Cheltuieli — lei pe unit. de măsură	Cheltuieli — lei pe ha total
I. Agrocalcar — Aleșd.				
Agrocalcar măcinat + 1% cota de aprovizionare	t	5	50,5	253
Transport C.F.R. Aleșd-Mediești Aurit (185 km)	t/km	925	0,162	150
Descărcat mecanic*)	t	5	5,0	25
Încărcat mecanic*)	t	5	5,0	25
Transport cu RM-2 la 10 km	t	5	7,0	35
Reîncărcat mecanic*) în MA-3,5	t	5	5,0	25
Împrăștiat cu MA-3,5	ha	1	80	80
Lucrări manuale	—	—	—	57
Total cheltuieli directe	—	—	—	650
Cheltuieli indirecte 20%	—	—	—	130
Total cheltuieli pentru amendare cu agrocalcar				780
II. Precipitat de carbonat de calciu „Azomureș"				
Precipitat de carbonat de calciu + 1% cota de aprovizionare	t	5	40,4	202
Transport Tg. Mureș — Mediești Aurit (366 km)	t/km	1 830	0,145	165
Celelalte elemente (ca la agrocalcar)				247
Total cheltuieli directe				614
Cheltuieli indirecte 20%				123
Total cheltuieli pentru amendare cu precipitat				737

*) Descărcarea-încărcarea se face cu IPG-0,5 și TIA-445.

Tarifele de transport sînt cele în vigoare la 1 V 1981 ; gara de destinație pentru Livada este Mediești Aurit, de unde materialul este transportat în continuare, pe 10 km, cu mijloacele S.M.A. După cum rezultă din calcul, amendarea unui hectar cu 5 tone revine la 780 lei în cazul agrocalcarului și 737 lei în cazul precipitatului de la „Azomureș" ; socotind că amendarea are un efect de 5 ani, cota anuală a cheltuielilor pentru un hectar este de 150—160 lei, putînd ajunge, în cazul unor distanțe mari de la gară, pînă la 180 lei/ha.

Calculul de eficiență economică a amendării este redat în tabelul nr. 4, luînd ca bază producțiile exprimentale obținute de S.C.A. Livada cu respectarea măsurilor tehnologice optime reieșite din cercetările proprii. Prețul de valorificare luat în calcul a fost cel în vigoare pentru cooperativele agricole de producție *), respectiv 1,50 lei/ kg la grîu și 1,27 lei/kg la porumb, la care s-a adăugat și valoarea producției secundare aferente sporului de recoltă în boabe.

*) Decretul Consiliului de Stat nr. 393/1980.

Tabelul nr. 4

Eficiența economică a calcarizării podzolului argilo-iuvial de la S.C.A. Livada (Valori medii anuale pe perioada 1962—1980)

Indicatorii economici	Grîu Calcar 5 t/ha	Grîu N_{100} P_{70} K_{60}	Grîu Calcar + N_{100} P_{70} K_{60}	Porumb Calcar 5 t/ha	Porumb N_{100} P_{70} K_{60}	Porumb Calcar + N_{100} P_{70} K_{60}
Cheltuieli cu tratamentul (lei/ha)	235	1 120	1 355	235	1 100	1 335
Spor de recoltă, boabe kg/ha)	800	400	2 700	800	300	2 900
Valoarea sporului de recoltă (lei/ha)	1 350	675	4 320	1 180	450	4 200
Venit net suplimentar (lei/ha)	1 115	—445	2 965	945	—630	2 865
Indice de eficiență (venit net/cheltuieli)	4,7	—	2,2	4,0	—	2,1

NOTĂ : Calcarizarea se repetă la fiecare 5 ani, iar îngrășămintele chimice se dau anual, în dozele optime economic menționate ; Sporurile de recolte sînt considerate față de parcela care nu a fost amendată și nici îngrășată și care a produs în cazul grîului, 600 kg//ha, iar în cazul porumbului — 2 200 kg/ha ; Prețul de valorificare al grîului este 1,50 lei/kg, iar al porumbului 1,27 lei/kg. În valoarea totală a sporului s-a inclus și valoarea producției secundare.

Din datele prezentate reiese că pe solurile acide eficiența îngrășării minerale sau a amendării, aplicate separat, este minimă — sau chiar negativă în cazul îngrășămintelor chimice. Aplicate împreună, cele două măsuri duc la un spor de recoltă la grîu-porumb de 2 700, respectiv 2 900 kg/ha, venitul net suplimentar anual revenind la 2 965, respectiv 2 865 lei/ha, cu un indice de eficiență economică cuprins între 2,1 și 2,2.

Unele propuneri pentru stimularea extinderii

REZULTATELE cercetărilor efectuate timp de 19 ani la S.C.A. Livada privind amendarea solurilor acide sînt în măsură să fundamenteze o serie de propuneri privind îmbunătățirea actelor normative în vigoare (H.C.M. nr. 350/1971 și 666/1974), pentru a stimula mai puternic acțiunile de corectare a aciditații solurilor prin amendare :

- finanțarea de la buget a acțiunii de amendare a solurilor acide și alcaline din sectorul agricol cooperatist (în forma aprobată prin H.C.M. nr. 666/1974) să includă toate solurile agricole care reclamă astfel de măsuri, indiferent de numărul ciclurilor de amendare deja aplicate ;
- volumul real al sumelor decontate de la buget să acopere efectiv valoarea materialului + transportul pe calea ferată + cheltuielile S.M.A. pentru descărcare-încărcare în gara de destinație + transportul S.M.A., cînd distanța de la gară este mai mare de 5 km ;
- stabilirea oportunității amendării și, deci, avizarea finanțării de la buget a acțiunii să intre în competența oficiilor județene de studii pentru pedologie și agrochimie (O.J.S.P.A.), în colaborare cu stațiunile experimentale zonale ; avizul respectiv să constituie un act oficial în dosarul de decontare de la buget a creditelor acordate de către sucursalele județene ale Băncii pentru agricultură și industrie alimentară. Acelorași oficii județene să le revină sarcina de a îndruma, controla și recepționa lucrările de amendare, avizînd decontarea creditelor prin direcțiile generale agricole județene (D.G.A.I.A.) și, respectiv, B.A.I.A. ;
- programul anual de amendare și sortimentul de amendamente necesar să fie stabilite de către O.J.S.P.A. și aprobate de către D.G.A.I.A. ;
- în acest sortiment să fie incluse și materiale locale ce pot servi la amendare (marnă, dolomită ș.a.) ;
- să se redimensioneze parcul de tractoare și utilaje pentru amendare, la nivelul formațiilor de lucru, în funcție de programele de amendare pe un cincinal și de condițiile specifice zonelor interesate (climă, accesibilitatea și starea drumurilor, distanțele de transport cu mijloacele S.M.A., intervalul anual efectiv util pentru aplicarea amendamentelor). Pentru manevrarea și administrarea în timp util a unui mare volum de material calcaros sînt necesare utilaje de capacitate și productivitate sporită comparativ cu MA-3,5 și IPG-0,5 folosite în prezent.

dr. ing. Ioan VLĂDUȚU
director al S.C.A. Livada
dr. ing. Ioan BOERIU
director al Oficiului județean de pedologie și agrochimie Satu Mare

Democrația muncitorească socialistă, caracteristică fundamentală a societății noastre

ESTE INCONTESTABILĂ relația de directă condiționare dintre socialism și democrație. Eliminînd de pe scena socială clasele exploatatoare, inegalitatea dintre membrii societății, provocată de poziția diferită față de mijloacele de producție și instaurînd o egalitate reală și de esență prin faptul că tuturor oamenilor muncii le conferă, alături de calitatea de producător, pe cea de proprietar și de beneficiar, socialismul creează, pentru prima dată în istorie, terenul propice pentru afirmarea unei profunde și adevărate democrații. Socialismul este orînduirea construită în mod conștient de masele populare care își asumă — deplin și în cunoștință de cauză — răspunderea pentru viitorul națiunii și care, în temeiul acestui fapt, participă direct și din ce în ce mai eficient la conducerea societății.

Dar, creînd aceste condiții obiective socialismul nu asigură de la sine extinderea și aprofundarea, afirmarea deplină și temeinică a democrației pe toate treptele și în toate celulele societății. Pentru aceasta este necesară o acțiune conștientă, coordonată la scara socială și aici intervine rolul determinant al factorului politic conducător, partidul comunist. Practica democrației presupune un sistem instituțional, principii, forme și metode de conducere a societății de către poporul însuși, care nici nu pot fi moștenite de la vechea orînduire și nici nu pot fi create dintr-o dată. În plus ea presupune un anumit nivel de conștiință și de cunoaștere din partea maselor, deci pregătirea lor pentru a-și lua viitorul în propriile mîini, iar toate acestea implică o vastă activitate politică și organizatorică din partea partidului. Desigur că democrația socialistă avînd o esență unică, formele și căile concrete prin care ea se realizează în timp diferă de la țară la țară, de la un popor la altul, în funcție de particularitățile, specificitățile naționale și factorii de tradiție.

Ținînd seama de toate acestea, în concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, edificarea democrației socialiste este un proces creator de durată, de o mare complexitate, în care factorii politici, economici, sociali ca și cei educaționali se află într-o strînsă îmbinare și condiționare. Tocmai de aceea, în întreaga perioadă de după cel de al IX-lea Congres al partidului, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acționat cu deosebită vigoare și perseverență pentru crearea unui sistem democratic optim, care să asigure participarea directă a maselor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății, și concomitent pentru ridicarea conștiinței sociale la acel nivel care să facă această participare operațională. Practic, în această perioadă, care pe toate planurile vieții națiunii noastre s-a dovedit cea mai rodnică, s-a constituit și sistemul democrației noastre socialiste, iar democrația s-a afirmat pe deplin în toate sectoarele societății și domeniile ei de activitate, participarea maselor la conducere, la actul de decizie cunoscînd o dinamică deosebit de accentuată.

După cum se știe, principiul muncii colective s-a afirmat cu vigoare și odată pus în practică și-a dezvăluit valențele pozitive, devenind principiul de bază al conducerii activității la toate nivelurile și în toate domeniile. În unitățile economice au fost instituite consiliile oamenilor muncii, în care 30% din membri sînt muncitori direct productivi, iar adunările generale ale oamenilor muncii, adevărate foruri muncitorești, au devenit organele supreme de conducere. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al consiliilor oamenilor muncii **„Instituționalizarea adunării generale, ca organ suprem de conducere al proprietarilor și producătorilor, constituie o înaltă expresie a democrației revoluționare, muncitorești, în care masele populare hotărăsc nemijlocit asupra tuturor problemelor dezvoltării economico-sociale".**

Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost instituționalizate ca organisme ale democrației la scară națională o serie de congrese convocate cu regularitate și care dezbat și aprobă principalele direcții de dezvoltare și linii directoare ale politicii interne și externe ale statului nostru. În acest sens, cea mai recentă și elocventă expresie a democrației noastre muncitorești o constituie al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii în cadrul căruia 11 000 de delegați ai oamenilor muncii de pe tot cuprinsul patriei au dezbătut și aprobat, în cea mai deplină libertate de expresie, probleme de importanță cardinală. **„Congresul,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea sa, **reflectă în modul cel mai elocvent rolul de clasă conducătoare al muncitorimii în societatea românească, constituind, totodată, expresia profundei noastre democrații muncitorești, a democrației socialiste în general, care asigură făurirea conștientă de către masele muncitoare a propriului lor destin, a viitorului lor liber și fericit".** La acest Congres se adaugă Congresul Consiliilor Populare, Congresul Agriculturii, Congresul Educației și Învățămîntului etc. Au fost, de asemenea, create o serie de organisme care întrunesc caracteristici ale organelor de partid, de stat și obștești și care prin componența lor sînt în același timp, forumuri democratice cu o largă participare a oamenilor muncii. În rîndul acestor organisme se înscriu Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale etc.

Crearea și apoi creșterea rolului Frontului Democrației și Unității Socialiste în viața social-politică a patriei noastre, cadru propice de manifestare și valorificare a gîndirii și experienței avansate a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, s-a definit ca un moment cu adevărat revoluționar, semnifică o treaptă calitativ superioară a unității de voință și de acțiune a națiunii noastre, a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pentru a putea însă contura cît mai realist sistemul democrației noastre, la acest cadru instituțional trebuie neapărat să adăugăm legătura nemijlocită, directă, pe care partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o are cu masele de oameni ai muncii, dialogul viu, neîntrerupt pe care îl poartă cu specialiștii, cu muncitorimea, cu țărănimea, în frecventele și repetatele sale vizite de lucru în întreprinderi, pe șantiere și pe ogoarele patriei, vizite din care izvorăște temeinica și profunda cunoaștere a realităților, și care, de fiecare dată, se soldează cu prețioase orientări și măsuri practice de îmbunătățire a activității.

Prin toate acestea, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, a fost creat un sistem al democrației superior oricărei forme a democrației burgheze, care, datorită numeroaselor forme originale ale instituțiilor și modalităților sale de exercitare a puterii de către popor, prin îmbinarea armonioasă a formelor democrației directe cu cele ale democrației reprezentative, este unic în felul său, asigurînd cea mai largă și mai efectivă participare a maselor la conducerea societății.

Indisolubila legătură între rolul conducător al partidului și aprofundarea democrației socialiste

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, a secretarului său general, exercitarea drepturilor democratice de către masele populare, adîncirea, pe toate planurile, a democrației socialiste, sînt indisolubil legate de înfăptuirea rolului conducător al partidului comunist. Ca exponent al intereselor cele mai generale — fundamentale — ale oamenilor muncii, al celor mai nobile și mai înalte aspirații ale poporului, partidul comunist a cărui politică, în concepție și acțiune, este pe deplin consacrată progresului multilateral și bunăstării națiunii, făuririi ce-

lei mai drepte și mai umane orînduiri — comunismul, este și garantul menținerii și dezvoltării continue a democrației socialiste **„Îmbinarea armonioasă a rolului conducător al clasei muncitoare cu rolul politic de conducere al partidului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor celui de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii — **constituie o unitate dialectică a democrației noastre muncitorești socialiste, expresia aplicării practice a legităților generale în actuala etapă de dezvoltare a României socialiste"**.

În adevăr, conducerea de către partid a tuturor activităților sociale constituie însăși concretizarea misiunii istorice a clasei muncitoare, a rolului ei de clasă conducătoare în societate. Majoritatea covîrșitoare a partidului comunist este constituită din oamenii muncii direct productivi, iar ca urmare a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 cel puțin 30% din membrii organismelor colective de conducere, atît pe plan local cît și central, sînt muncitori direct productivi. Astfel o caracteristică esențială a societății noastre o constituie participarea directă, nemijlocită a clasei muncitoare la conducerea societății. Fapt deosebit de expresiv, în Consiliul Național al Oamenilor Muncii stabilit la recentul Congres, din 1 591 membri 839 sînt muncitori și maiștri care lucrează în producție. De altfel, în întregul sistem al democrației noastre muncitorești socialiste, cele 6 000 de consilii ale oamenilor muncii, la a căror activitate participă circa 114 000 de oameni ai muncii din care peste 35 000 muncitori din producție, au un rol deosebit de important, ele avînd menirea de a elabora planurile tuturor unităților economice, de a acționa pentru traducerea lor în viață, de a conduce activitatea economico-socială ca organe ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești.

Prezența nemijlocită a muncitorilor în organele de conducere aduce un puternic suflu înnoitor, revoluționar, în întreaga activitate economico-socială, crescînd în acest fel eficiența actului de conducere. **„În elaborarea concepției sistemului democrației noastre**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul U.G.S.R., **noi am pornit de la faptul că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății trebuie să fie prezentă nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partidul nostru, în conducerea sa. Aceasta asigură în fapt împlinirea rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare a întregii națiuni"**. Deci, în viziunea profund dialectică a secretarului general al partidului nostru, partidul comunist, ca partea cea mai înaintată a clasei muncitoare, conduce nu în numele ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor, nu este o forță situată deasupra societății ci este organic integrat în toate celulele acesteia.

În acest context trebuie subliniată abordarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, a unei probleme principiale, de o deosebită însemnătate, teoretică și practică, și anume aceea a definirii statului și a formelor de conducere din societatea noastră socialistă prin prisma raportului dintre dictatura proletariatului și democrația socialistă. Cu marea sa capacitate de a sesiza și a promova noul, cu cutezanța revoluționară care îl caracterizează, secretarul general al partidului nostru demonstrează incompatibilitatea dintre cele două noțiuni, faptul că odată cu transformările petrecute în societatea noastră socialistă, cu încetățenirea metodelor democratice de conducere, noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților social-istorice din țara noastră. Practic, în societatea noastră tuturor claselor și categoriilor sociale, tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate, le este asigurată participarea, în deplină egalitate și libertate, la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Iar formele de conducere prin care masele populare iau parte în mod nemijlocit la conducerea societății, cum sînt consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii, congresele naționale, însăși organele statului, condus el însuși de popor, nu pot fi, în nici un caz, considerate ca expresii ale dictaturii proletariatului.

Cu atît mai mult cu cît, odată cu desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție, a exploatării burgheze, proletariatul s-a transformat într-o clasă nouă, conducătoare, proprietară, producătoare și beneficiară a tuturor bogățiilor naționale. Și întrucît interesele fundamentale ale clasei muncitoare coincid cu interesele celorlalte clase, cu ale întregului popor, clasa muncitoare, partidul comunist, ca partea cea mai avansată a sa, nu au nici un motiv să recurgă la metode dictatoriale de conducere, ci la acele metode, cît mai larg democratice, care să permită fructificarea înțelepciunii colective a maselor, să asigure participarea lor liberă, conștientă, la amplele procese revoluționare ale făuririi noii orînduiri ; din această unitate moral-politică izvorăște de altfel și forța de nezdruncinat a socialismului. Iată de ce în expunerea sa la Congresul consiliilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că ar trebui avută în vedere înlocuirea noțiunii de dictatură a proletariatului cu noțiunea de democrație muncitorească sau de stat al democrației muncitorești, care poate reflecta conținutul nou dobîndit de societatea noastră. **„O asemenea noțiune**, preciza secretarul general al partidului, **corespunde realităților sociale noi și subliniază superioritatea socialismului și comunismului, ca orînduirea cea mai democratică și mai umană în care poporul își făurește în deplină libertate, în mod conștient, propriul său viitor"**.

Un amplu proces de perfecționare

PE PLAN ECONOMIC cea mai vie expresie a afirmării democrației o constituie autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, a căror introducere, reprezentînd un adevărat salt calitativ în domeniul sistemului de organizare și conducere a economiei, a fost pregătită de întregul complex de măsuri de democratizare adoptate în perioada de după cel de al IX-lea Congres al partidului. Dar, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, formele concrete de realizare ale autoconducerii nu sînt perfecte, ci prefectibile, nu sînt imuabile ci trebuie să urmeze dinamica generală a societății, să corespundă cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a sa. În acest sens, la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că în noua etapă de dezvoltare în care ne aflăm se impune îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin accentuarea autoconducerii și autogestiunii, prin democratizarea continuă a aparatului de stat. Este vorba deci de continuarea pe plan superior a dezvoltării, în forme noi, originale, a democrației noastre muncitorești, și în această privință secretarul general al partidului a și schițat în expunerea sa principalele coordonate ale acestui amplu proces.

● Împletirea tot mai strînsă a activității organelor de stat cu noile organisme democratice, trecînd tot mai mult în seama acestora o serie de atribuțiuni în domeniul planificării și conducerii activității economico-sociale, ceea ce va asigura întărirea rolului maselor populare în adoptarea hotărîrilor, în îndeplinirea și controlul îndeplinirii lor. În acest scop guvernul va prezenta anual în fața Consiliului Național al Oamenilor Muncii dări de seamă cu privire la îndeplinirea planului și dezvoltarea economico-socială a țării. De asemenea, numirile în funcții de conducere din guvern, vor fi aprobate de Biroul Executiv al Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

● Pentru mai buna coordonare a activității consiliilor oamenilor muncii, se vor constitui consilii județene ale oamenilor muncii, la care urmează să participe reprezentanți ai tuturor unităților și instituțiilor economice din județul respectiv.

● Se vor lărgi considerabil atribuțiile adunărilor generale și ale consiliilor oamenilor muncii. În acest sens, pe lîngă cele două adunări generale semestriale, care dezbat toate problemele activității curente a întreprinderilor, urmează să se organizeze o adunare generală specială în lunile septembrie-octombrie pentru discutarea și aprobarea planului pe anul următor. În consiliile de conducere urmează să fie discutate propunerile de numire a noilor cadre de conducere. Practic se are în vedere ca nimeni să nu poată fi numit într-o funcție de conducere dacă nu întrunește aprobarea consiliului de conducere și a adunării generale și ca, în general, primirea de noi membri în întreprinderi sau instituții să se facă cu aprobarea consiliului de conducere și a adunării generale din secția sau sectorul respectiv. Corespunzător, întrucît democrația implică spirit de răspundere și disciplină, încălcarea normelor de ordine și disciplină va fi discutată în cadrul colectivului.

● Se va realiza, lucru subliniat, de altfel, și la Congresul Sindicatelor, o mai bună diviziune a muncii între consiliile oamenilor muncii și sindicate, astfel încît acestea din urmă să acorde o atenție mai mare aspectelor sociale, soluționării diferitelor probleme de muncă și de viață ale oamenilor muncii.

Iată deci un adevărat program concret de adîncire a democrației, de intensificare a participării maselor la conducere, prin care însuși conceptul de democrație muncitorească dobîndește valențe noi, justificînd pe deplin aprecierea că statul nostru socialist este cu adevărat un stat al democrației muncitorești.

N. IONESCU

Om-tehnică-mediu

REZERVELE ENERGETICE ALE METALURGIEI NEFEROASE

PROCESELE din metalurgia neferoasă sînt deosebit de variate şi complexe, se desfăşoară în faze solide, gazoase sau topituri la temperaturi ridicate şi, de asemenea, în soluţii apoase, acide sau bazice, utilizîndu-se un număr mare de reactivi. Aceste procese se desfăşoară în utilaje cu funcţionare continuă sau discontinuă, care utilizează combustibili solizi, lichizi sau gazoşi. Materiile prime utilizate în metalurgia neferoasă sînt deosebit de complexe. O mare parte din concentratele de metale neferoase din ţara noastră conţin, pe lîngă metalul de bază, cantităţi importante de alte metale. Astfel, concentratele cuproase conţin zinc, plumb, bismut, cadmiu, arsen, stibiu etc. În asemenea situaţii, pentru obţinerea metalului pur, fluxul tehnologic este completat cu operaţii de rafinare care introduc consumuri suplimentare de combustibil şi energie. Gazele reziduale provenite din metalurgia neferoasă conţin o serie de compuşi nocivi, de aceea, pentru a fi evacuate în atmosferă, aceste gaze trebuie trecute prin instalaţii de reţinere a componenţilor toxici, ceea ce duce la cheltuieli suplimentare.

Astfel, din punct de vedere energetic, metalurgia neferoasă, este unul dintre cei mai mari consumatori de combustibil şi energie. Societatea modernă, însă, nu poate fi concepută fără metale neferoase, astfel că această ramură constituie un important domeniu pentru cercetări energetice. Studierea problemei energiei în metalurgia neferoasă are importanţă atît pentru creşterea eficienţei economice cît şi pentru economisirea unor importante cantităţi de combustibil şi energie, care ar putea fi folosite pentru rezolvarea altor nevoi economice sau sociale.

Pentru a răspunde acestor cerinţe, în metalurgia neferoasă este necesar să se valorifice integral resursele energetice secundare, atît căldura gazelor reziduale (domeniu în care există preocupări) cît şi căldura metalelor topite, a zgurelor metalurgice şi a altor produse sau subproduse fierbinţi.

O atenţie deosebită trebuie acordată creşterii randamentelor energetice directe. Utilizarea energiei cu randamente mărite constituie o sursă suplimentară de energie, nouă, care se poate obţine fără valută, fără volum mare de investiţii, investind doar mai multă ştiinţă. În domeniul metalurgiei neferoase există rezerve suficiente şi în această direcţie avînd în vedere faptul că majoritatea instalaţiilor s-au proiectat în perioada energiilor ieftine. Pentru aceasta trebuie perfecţionate procesele de ardere a combustibililor şi proceselor electrotermice, precum şi procesele fizico-chimice care stau la baza extragerii şi rafinării metalelor (oxidarea, reducerea, vaporizarea, condensarea, zgurificarea etc.).

Căldura gazelor reziduale

GAZELE REZIDUALE din metalurgia neferoasă preiau pînă la 40—60% din căldura dezvoltată în cuptoare. La ieşirea din cuptoare, cu cîteva excepţii, aceste gaze au o temperatură de 800—1 200°C, în funcţie de procesul tehnologic ce se desfăşoară în ele.

În ceea ce priveşte valorificarea căldurii gazelor reziduale din metalurgia neferoasă s-a dobîndit multă experienţă; azi funcţionează un preîncălzitor de aer şi un cazan recuperator la instalaţia de topire în suspensie a concentratelor cuproase, două cazane recuperatoare la cuptoarele de rafinare termică a cuprului; de asemenea, sînt avansate lucrările pentru recuperarea căldurii din gazele reziduale de la cuptorul de topire cu reverberaţie. Însă, în sectorul metalurgiei neferoase sînt încă, în acest sens, rezerve importante. Astfel, trebuie să trecem la introducerea de cazane recuperatoare sau preîncălzitoare de aer la convertizoarele de cupru. Gazele rezultate în procesul de convertizare a matelor cuproase (topituri de sulfură de cupru şi sulfură de fier) părăsesc convertizorul cu o temperatură de 1 100—1 200°C, conţinînd 35—45% din căldura care se dezvoltă în convertizor.

O parte însemnată a costului de convertizare o constituie consumul de energie necesar pentru suflarea aerului comprimat în convertizor. Deşi căldura gazelor evacuate din convertizor este comparabilă cu energia necesară pentru suflarea aerului, dificultăţile tehnice întîmpinate la construirea instalaţiilor de recuperare a căldurii au întîrziat recuperarea căldurii acestor gaze. Dar, trebuie să avem în vedere că aburul care s-ar putea obţine prin recuperarea căldurii conţinută în gazele de convertizor este suficient pentru acţionarea unor turbosuflante care ar putea alimenta convertizoarele cu aer. Cazanele recuperatoare pot produce, în mers normal, abur la o presiune de cca. 40 kgf/cm^2 şi temperatura de 250°C, iar dificultăţile determinate de funcţionarea discontinuă a convertizoarelor ar putea fi rezolvate prin folosirea unor acumulatoare de abur.

O sursă de căldură la fel de importantă o constituie gazele care rezultă la instalaţiile Wältz. Aceste gaze părăsesc cuptorul cu o temperatură de 700—900°C. Considerăm că răcirea gazelor rezultate la convertizoarele de cupru şi a gazelor de la cuptoarele Wältz cu răcitoare care nu asigură recuperarea căldurii este o tehnică uzată moral, o tehnică ce trebuie înlocuită. Desigur însă că şi la cazanele recuperatoare aflate în funcţiune mai trebuie rezolvate o serie de probleme tehnice în ce priveşte profilul cazanului, geometria suprafeţei de transfer, materialul de execuţie, modul de exploatare etc.

Recuperarea căldurii gazelor reziduale din metalurgia neferoasă ridică multe probleme datorită particularităţilor acestora. Aceste gaze rezultă în cuptoare tehnologice în care se prelucrează materii prime complexe cu cupru, plumb, zinc, fier, sulf, arsen etc. Datorită acestui fapt gazele din metalurgia neferoasă conţin oxizi ai sulfului (SO_2 şi SO_3) şi o anumită cantitate de praf formată din compuşi ai Pb, Zn, As, Sb, Fe etc.

În unele utilaje conţinutul oxizilor de sulf şi conţinutul de praf în gaze variază în funcţie de faza procesului tehnologic care se desfăşoară în utilajul respectiv sau de compoziţia materiei prime. Compoziţia chimică şi mineralogică a prafurilor este, de asemenea, diferită. Acest lucru este foarte important de reţinut deoarece o parte din praful antrenat se depune în cazanele recuperatoare sau preîncălzitoarele de aer.

Prezenţa prafurilor în instalaţiile de recuperare a căldurii complică transferul de căldură. Prafurile aderă într-o măsură mai mare sau mai mică la pereţii cazanelor recuperatoare sau preîncălzitoarelor de aer. Depunerile pe suprafeţele de transfer termic duc la diminuarea transferului termic, uneori chiar pînă la 50% din valoarea coeficientului de transfer termic al suprafeţelor curate. Are loc, de asemenea, o interacţiune între componenţii prafului depus şi materialul din care este executată instalaţia, interacţiune care, de regulă, duce la uzură instalaţiei. În anumite condiţii şi oxizii de sulf au o acţiune corozivă asupra materialelor din care sînt realizate instalaţiile de recuperare a căldurii. Toate acestea duc la o serie de dificultăţi în ce priveşte realizarea şi exploatarea acestor instalaţii. Problemele nu sînt de nerezolvat, dar pentru aceasta este necesară o abordare complexă, luîndu-se în analiză o multitudine de factori.

La proiectarea şi realizarea instalaţiilor de recuperare a căldurii din gazele rezultate în metalurgia neferoasă nu este suficient să se ia în considerare numai temperatura şi debitul gazelor. Este necesară cunoaşterea în detaliu a gazelor purtătoare de căldură, atît din punct de vedere al conţinutului mediu de praf, al compoziţiei acestuia, al compoziţiei gazelor cît şi al variaţiilor în timp a acestor parametri şi, de asemenea, al corelaţiei care există între procesul tehnologic din agregatul metalurgic şi caracteristicile prafului şi gazelor. Este necesar, de asemenea, studierea gazodinamicii şi transferului de căldură în condiţiile specifice gazelor din metalurgia neferoasă, în care praful se depune pe suprafeţele de transfer sub forma unor depozite foarte rezistente.

Instalaţiile de recuperare a căldurii gazelor reziduale din metalurgia neferoasă trebuie să asigure în afară de un tran-

sfer de căldură optim și curățirea prafului depus pe suprafețele de transfer și, de asemenea, evacuarea continuă a prafului din instalație. Ca urmare, trebuie rezolvate o serie de probleme de vibrare, suflare sau ciocănire. La realizarea acestor instalații trebuie să se țină seama de faptul că proprietățile gazelor reziduale (purtătoare de energie) depind de parametrii procesului tehnologic care se desfășoară în utilajele metalurgice. De aceea, pentru a se realiza un proces eficient, de recuperare a căldurii, este necesar să se asigure și o corelare bună între parametrii de funcționare ai instalației de recuperare a căldurii și parametrii de funcționare a instalației tehnologice, care generează sursa secundară.

Căldura fizică a topiturilor

ÎN BALANȚELE ENERGETICE din metalurgia neferoasă o pondere importantă o are căldura fizică a metalelor topite, zgurelor și altor produse sau subproduse. În viitor trebuie să trecem la valorificarea în totalitate a căldurii fizice a acestor produse. Această problemă devine foarte interesantă în condițiile zgurelor din metalurgia cuprului, care reprezintă 60—80% din greutatea șarjei și conțin 10—25% din căldura dezvoltată în cuptor, fiind în prezent supuse unui proces de răcire controlată ce constă dintr-o răcire lentă, în aer, de la temperatura de cca. 1 200°C pînă la 800°C, urmînd apoi o răcire rapidă prin stropire cu apă. Prin acest procedeu întreaga cantitate de căldură conținută de zgura topită se pierde. Desigur, problema prezintă interes și pentru zgurele rezultate la furnalele de zinc sau clinkerele rezultate la cuptoarele Wältz.

Răcirea zgurelor în aer liber sau prin stropire cu apă duce la pierderea totală a căldurii conținute. Acest procedeu trebuie înlocuit. Trebuie să trecem la răcirea zgurelor în tunele de răcire sau în alte instalații care să asigure și recuperarea căldurii. Energia recuperată de la astfel de resurse poate fi cedată fie procesului tehnologic care a generat-o fie unui alt purtător de energie, făcînd-o utilizabilă de către un alt consumator.

Clinkerele rezultate la cuptoarele Wältz se evacuează din cuptor la o temperatură de 900—1 100°C. Aceste clinkere reprezintă 60—80% din șarja încărcată. În prezent pentru a putea fi transportate la haldă sînt răcite prin stropire cu apă. Căldura conținută se pierde în totalitate. Stingerea uscată a acestor clinkere ar putea duce la obținerea de aer preîncălzit sau apă caldă.

În viitor trebuie să luăm în considerare și valorificarea căldurii fizice a metalelor neferoase aflate în stare topită. Turnarea în lingouri trebuie să asigure și recuperarea căldurii conținute de metalele topite. O atenție deosebită trebuie acordată căldurii fizice a metalelor topite, care urmează să se supună, în continuare, unui proces de rafinare ce decurge la temperaturi ridicate, în fază topită sau de vapori. În astfel de cazuri trebuie evitată turnarea în lingouri și, apoi, retopirea metalului în instalația de rafinare.

Astfel, căldura fizică a cuprului de convertizor, în condițiile în care rafinarea termică nu se realizează în uzina în care se produce cupru brut, se pierde. Cea mai mare cantitate de căldură în procesul de rafinare termică a cuprului se consumă pentru retopirea cuprului. Economii de combustibil se pot obține și în cazul zincului, dacă zincul brut s-ar introduce în stare lichidă în instalația de rafinare. De asemenea, în viitor trebuie să avem în vedere elaborarea unor aliaje sau prealiaje utilizîndu-se metalele de bază în stare lichidă. Acest procedeu se poate extinde mult la aluminiu, zinc sau plumb.

În situația introducerii metalelor topite în procesul de rafinare termică și în procesul de elaborare a aliajelor se poate face o economie de energie primară mai mare ca energia care s-ar putea obține prin recuperarea căldurii degajate în procesul de răcire. Aceasta datorită faptului că în procesul de topire a metalelor, pe lîngă energia calorică necesară topirii și care se regăsește în metalul topit, se consumă căldura datorită pierderilor în mediul înconjurător și datorită temperaturii înalte a gazelor rezultate în urma arderii.

Cercetarea științifică are sarcina să studieze și resursele energetice secundare existente sub forma topiturilor metalurgice și să dea soluții pentru introducerea în circuitul economic a tuturor rezervelor de energie aflate sub această formă. Numai în felul acesta putem să asigurăm o folosire maximă a capacității calorice a combustibililor.

Randamentul energetic

RANDAMENTUL ENERGETIC poate fi privit ca rezultatul interferenței unor fenomene și procese complexe, de asemenea, ca rezultat al gradului de cunoaștere, de stăpînire, de organizare și conducere al acestora ; valoarea sa exprimă nivelul de realizare tehnică a instalațiilor de ardere și a instalațiilor tehnologice în ansamblu și, totodată, volumul cunoștințelor științifice concretizate în acestea.

Procesele de ardere a combustibililor sînt procese complicate și se desfășoară după unele legi și principii din aerodinamică, chimie, fizică, termodinamică, schimb de masă și căldură. De aceea, pentru realizarea unui randament energetic ridicat al cuptoarelor metalurgice, o atenție deosebită trebuie acordată introducerii unor instalații de ardere adecvate atît tipului de cuptor cît și formei și dimensiunilor geometrice ale spațiului de ardere ale acestuia și, de asemenea, procesului tehnologic ce se desfășoară. Pentru a organiza corect și eficace procesele de ardere este necesară cercetarea fenomenelor intime ale arderii în condițiile specifice fiecărui cuptor.

În procesele pirometalurgice randamentele energetice nu depind numai de instalațiile de ardere a combustibililor, ci și de particularitățile proceselor care se desfășoară în agregatele metalurgice, de mecanismul și cinetica acestora. Într-o serie de tehnologii de extracție sau rafinare (prăjire, aglomerare, topire, convertizare, rafinare oxidantă etc.), la desfășurarea proceselor metalurgice participă o cantitate mare de aer. Ca urmare, o atenție deosebită trebuie acordată și randamentului de utilizare a aerului tehnologic, vehiculat de suflante și compresoare.

Astfel, randamentul de utilizare a aerului insuflat în baia de cupru pentru operația de oxidare a impurităților este diferit, în funcție de tipul și caracteristicile cuptorului în care se realizează rafinarea termică. De aceea, la stabilirea tipului și caracteristicilor cuptorului de rafinare termică trebuie să se aibă în vedere și faptul că, un randament scăzut de utilizare a aerului duce la creșterea cantității de aer insuflat și, ca urmare, la o cantitate suplimentară de combustibil necesară pentru încălzirea aerului și, totodată, la creșterea cantității de energie electrică consumată de suflantă.

Bilanțul energetic este influențat negativ și de aspirația de aer fals pe traseele de vehiculare a gazelor reziduale, fapt ce duce în cele din urmă la necesitatea vehiculării unor cantități mai mari de gaze și ca urmare, la ventilatoare de putere mai mare. În asemenea cazuri succese importante se pot obține prin introducerea automatizării și perfecționarea dispozitivelor de etanșare.

Prin îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor și prin creșterea gradului de recuperare a resurselor energetice secundare se reduce cererea de energie primară și se îmbunătățește randamentul de ansamblu cu care aceasta este utilizată. Dar, principalii purtători de energie primară în metalurgia neferoasă sînt gazul metan, păcura și cocsul, combustibili deficitari și scumpi, prezentînd o marcantă tendință de creștere a prețurilor. Ca urmare, politica energetică în metalurgia neferoasă trebuie să aibă în vedere nu numai reducerea consumurilor specifice de combustibil sau recuperarea căldurii reziduale ci și substituirea combustibililor mai scumpi și deficitari cu alții, disponibili la un preț mai redus. Trebuie să avem în vedere și elaborarea unor tehnici care să permită utilizarea cărbunilor ca purtători de energie primară în metalurgia neferoasă.

În procesul de fabricație un rol important în consumul energetic îl are calitatea materiilor prime și a materialelor ce se prelucrează. Sub acest aspect putem pune problema folosirii minereului de sulf ca fondant în procesele de prelucrare a concentratelor cuproase.

Pentru micșorarea consumurilor energetice din metalurgia neferoasă este necesar ca cercetarea științifică să dea noi soluții pentru îmbunătățirea metodelor de exploatare a instalațiilor metalurgice. Economisirea fermă a energiei se poate asigura numai prin soluții tehnice și organizatorice fundamentate științific.

În actualele condiții ale crizei de energie, considerăm că pentru determinarea eficienței economice a măsurilor de creștere a randamentelor de utilizare directă a energiei, precum și a recuperării și valorificării resurselor energetice secundare, studiile comparative de fundamentare tehnico-economică trebuie să se întocmească luîndu-se în calcul prețul și tendințele prețului combustibilului pe piața mondială.

dr. doc. Florea OPREA
Viorel ȚIBEA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Consideraţii ale economiştilor sovietici privind condiţionarea şi exprimarea eficienţei producţiei sociale (II)

CORELAŢIA dintre creşterea eficienţei economice şi modificările de structură ce o determină este analizată mai profund şi sub raportul dintre cheltuielile de muncă vie şi volumul mijloacelor de muncă în funcţiune. Este cunoscut faptul că societatea, ţinînd cont de o serie de criterii de ordin economic, social şi de alt ordin, acordă prioritate dezvoltării acelor mijloace tehnologice de producţie care, satisfăcînd nevoile sociale la un moment dat şi în condiţiile anumitor cheltuieli de muncă socială, asigură un efect economic maxim.

Acest efect se concretizează în creşterea venitului naţional, în maximizarea lui. Desigur se pune problema găsirii unui indicator care să reflecte cît mai corect acest proces, cu elementul său esenţial creşterea productivităţii muncii.

În anumite condiţii, cum ar fi de pildă, nivelul scăzut de ocupare a populaţiei, resurse de materii prime, materiale şi de energie limitate, se poate crea situaţia în care pentru realizarea creşterii producţiei sociale, se impune dezvoltarea ramurilor care cer un volum mare de muncă, ceea ce determină o anumită structură a activităţii productive şi duce implicit la o reducere relativă a ritmurilor de creştere a productivităţii muncii. În condiţiile în care se constată o lipsă de forţă de muncă, devine legică tendinţa contrară şi anume dezvoltarea ramurilor cu un consum mic de forţă de muncă şi de resurse materiale. În acest sens se consideră că este corect să se afirme că există o interacţiune relativă dintre munca vie şi munca trecută şi în consecinţă că există posibilitatea de a le combina, de a varia elementele producţiei materiale în aşa fel încît să se obţină un efect economic maxim.

Prezentînd corelaţiile de mai sus, V. D. Ahundov, în lucrarea citată, se întreabă dacă toate acestea nu pun sub semnul întrebării acţiunea legii creşterii necontenite a productivităţii muncii în condiţiile socialismului ? Tot el precizează că această lege nu este contrazisă deoarece creşterea productivităţii muncii, ca urmare a progresului tehnic, se înfăptuieşte în fiecare ramură a producţiei industriale, sau în general a producţiei materiale. În această situaţie modificările în structura de ramură, determinate de condiţiile obiective menţionate, pot, la nivelul întregii economii, să determine doar schimbări în dinamica productivităţii muncii.

O problemă mai complexă ce apare în legătură cu corelaţia dintre structura de ramură şi eficienţa întregii activităţi economice este, după aprecierea economiştilor sovietici, abordarea complexă a problemei eficienţei şi a diferitelor laturi ce o compun [7]). Problema este foarte complicată şi deosebit de acută deoarece ea atinge o chestiune în care se exprimă cele mai variate opinii şi de multe ori diametral opuse. Astfel unii economişti susţin punctul de vedere al compensării elementelor care determină eficienţa economică, iar alţii necesitatea ca fiecare element în parte să constituie o componentă a eficienţei globale. Problema este dezbătută deoarece ea are implicaţii practice şi sociale, deosebit de complexe. Prima categorie de economişti susţine în fond că unele ramuri pot fi sacrificate în favoarea altora şi dacă acest punct de vedere la structura de ramură nu atrage după sine obiecţii prea mari, la nivelul structurii teritoriale, respectiv regionale, punctele de vedere globale sînt combătute, deoarece aceasta înseamnă că unele regiuni economice pot fi „sacrificate" în vederea obţinerii unei eficienţe globale [8]).

Ca şi în alte dispute şi în acest caz punctele limită sînt conciliate în sensul că toate criteriile globale şi locale de eficienţă nu pot fi opuse în mod forţat şi în consecinţă se impune punctul de vedere după care eficienţa locală sau regională se deduce din eficienţa globală, fără ca aceasta să elimine posibilitatea ca în anumite situaţii între cele două viziuni asupra eficienţei să apară contradicţii. Nu insistăm asupra acestei probleme deoarece ne preocupă modificările structurale de ramură ale producţiei sociale şi implicaţiile lor asupra eficienţei economice.

Revenind deci, la corelaţia structură–eficienţă în practica conducerii şi planificării activităţii economice amintesc că în prezent ea este abordată prin prisma balanţei legăturilor dintre ramuri. În problema stabilirii corelaţiilor determinate de modificările structurilor economice un rol de o deosebită însemnătate revine planificării macroeconomice de perspectivă (care determină în fond jaloanele planificării curente), iar aceasta, la rîndul său, de metoda B.L.R. Un punct de vedere calitativ nou pe care îl impune introducerea în practica planificării a B.L.R. este necesitatea realizării unei planificări cît mai corelate a diferitelor activităţi economice, ceea ce scoate pe primul plan principiul complexităţii în planificare. Acest principiu, după aprecierea economiştilor sovietici, nu se reduce la o prognoză me-

FIŞE

Al. Roşca
Creativitatea generală şi specifică

● *Constituie un fapt demn de semnalat numărul ridicat al lucrărilor ştiinţifice consacrate, în ultima vreme, mecanismelor creativităţii. În aceeaşi măsură se impune a fi subliniat faptul că cele mai multe cărţi explorînd acest spaţiu – volume cărora li se adaugă şi recenta apariţie la* Editura Academiei *a cărţii academicianului* Alecsandru Roşca „CREATIVITATEA GENERALĂ ŞI SPECIFICĂ", *au fost prezentate în paginile Revistei economice – ceea ce decurge din legăturile tot mai strînse ce se nasc, în societatea noastră socialistă, între creativitate şi progres, chiar şi cele mai strict specializate lucrări elaborate de psihologi avînd influenţe asupra economiei. Acest lucru este prezent şi în cazul de faţă, prin principalele secţiuni ale lucrării: creativitatea în mecanismul dezvoltării ştiinţei contemporane, creativitatea ca proces şi produs, personalitatea creatoare, climatul creativ, creativitatea în activitate, creativitatea colectivă, stimularea gîndirii creatoare etc. Iată tot atîtea teme incitante, de reflecţie, pentru economişti, tot atîtea probleme care se cer soluţionate pentru convertirea noului în fapt de progres economic şi social.*

Analiza globală

● *Analizînd, în cadrul unei lucrări publicate recent sub egida* Academiei de ştiinţe din Budapesta – Academiai Kiado – fenomenele ce caracterizează evoluţia economiei mondiale în ultimul deceniu *(titlul cărţii:* „INTERDEPENDENCE AND CONFLICTS IN THE WORLD ECONOMY") Mihaly Simai *consacră un capitol problemelor globale ale omenirii. În această sferă de preocupări, constată autorul, se poate vorbi, în momentul actual, de un proces evolutiv. Urmînd unui moment de sensibilizare a cercurilor ştiinţifice spre abordarea problemelor dezvoltării în viziune planetară – exemplul cel mai sugestiv constituindu-l aşanumitul „Grup de la Roma" –, perspectiva holistică înregistrează o apropiere evidentă între mecanismele ştiinţifice şi cele politice. Tot mai numeroase sînt organismele internaţionale, observă M.S., care urmăresc, prin incorporarea rezultatelor cercetării, să rezolve din această optică problemele resurselor materiale şi energetice, sau ale decalajelor economice. Desfăşurînd analiza într-un viitor previzibil, pot fi desprinse, pe această bază, concluzii deosebit de importante pentru ţările în curs de dezvoltare. Spre exemplu, un proces cum este cel al deplasării industriilor poluante din ţările industrializate spre cele în curs de dezvoltare, ar putea determina, în condiţiile adoptării unor reglementări internaţionale privind protecţia mediului – acţiune în sine salutară – apariţia unor dificultăţi în calea progresului acestor din urmă ţări.*

Progresul tehnic şi calificarea

● *Dacă este îndeobşte acceptat că sporirea productivităţii muncii constituie, în principal, rezultanta a doi factori – progresul tehnic şi calificarea forţei de muncă – nu este mai puţin adevărat că măsurarea aportului celui de al doilea factor reprezintă o problemă complicată. Faptul se datoreşte, opinează* Bernard Meriaux *în studiul* „Le travail et les performances économiques" *publicat de revista* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *în numărul său din 8 aprilie a.c., unor dificultăţi de ordin metodologic general, proprii ştiinţelor sociale, care nu pot utiliza procedee precise de măsurare a fenomenelor, cum ar fi, de exemplu, experimentarea. Evaluarea cît mai riguroasă a contribuţiei calificării la sporirea productivităţii rămîne însă o*

canică de corelare a indicatorilor și a modificărilor de stuctură. Este vorba de corelarea indicatorilor care evidențiază funcționalitatea economiei, or, tocmai B.L.R. permite o strînsă corelare între toți acești indicatori.

Din acest punct de vedere se apreciază că, B.L.R. prezintă un interes deosebit atît pentru cercetările economice teoretice, cît și pentru practica planificării elasticității proporțiilor corelate. Un aspect special care decurge din această apreciere globală se referă la faptul că B.L.R. permite evidențierea corelațiilor de structură privind formarea, repartizarea și folosirea celor mai importante produse și totodată stabilirea coeficienților de cheltuieli materiale totale. În particular acești coeficienți permit fundamentarea mai științifică a indicatorilor privind consumul total de energie, de energie electrică în special, de metal și de alte produse care au o însemnătate deosebită în consumul productiv. Tocmai acest aspect este considerat a fi deosebit de prețios pentru repartizarea și folosirea rațională a mijloacelor de producție și determinarea unei eficiențe ridicate a producției sociale. Cu toate că B.L.R. oferă aceste avantaje, introducerea și folosirea ei în practică planificării economice în Uniunea Sovietică întîmpină greutăți de ordin metodologic și organizatoric.

Greutățile metodologice în folosirea B.L.R. în practica planificării structurii economiei sovietice sînt considerate a fi determinate în special de faptul că nu există o concordanță suficientă între indicatorii analogi prin care se urmărește activitatea unei ramuri și modalitățile tehnologice folosite în ramura respectivă. Este cunoscut faptul că într-o ramură de producție pe lîngă tehnologia de bază, caracteristică ramurei, se folosesc și alte tehnologii pentru activitățile auxiliare, anexe etc. Or, B.L.R. acceptă indicatorii numai pentru specializarea sau activitatea de bază din cadrul ramurei. În consecință modificările în perspectivă din structura ramurei nu pot fi prevăzute și evaluate prin intermediul B.L.R. Din aceste considerente se propune trecerea la o nouă optică asupra structurii macroeconomice și anume stabilirea acestei structuri nu în conformitate cu clasificarea actuală a ramurilor economice, ci în funcție de producțiile pure, respectiv activitățile de bază. Aceasta, evident, cere în prealabil o vastă acțiune de precizare a ramurilor pure. Elaborarea unei structuri economice pe ramuri pure atrage, pe lîngă avantajul principal arătat (folosirea B.L.R. pentru planificarea în perspectivă a modificărilor de structură), și alte avantaje cum ar fi de pildă, reflectarea mai exactă prin intermediul indicatorilor valorici a structurii în expresie fizică a producției sociale (în timp ce producția unei ramuri economice include de regulă, valori de întrebuințare cu totul deosebite, producția unei ramuri pure cuprinde o variație mult mai mică).

Greutățile organizatorice se concentrează în special în jurul faptului că baza informațională necesară întocmirii corecte a B.L.R., a folosirii ei în practica planificării economice, nu este corespunzătoare, în sensul că datele oferite de evidența statistică nu corespund pe deplin cerințelor balanței. Din acest considerent se apreciază că extinderea prelucrării automate a datelor în statistică și planificare, de care depind calitatea și operativitatea întocmirii B.L.R., constituie premisa fundamentală pentru aprofundarea cercetărilor în direcția legăturilor dintre activitățile economice și, odată cu aceasta, ridicarea la un nivel superior a practicii de planificare în profil structural a dezvoltării activității economice. Această optică atrage după sine și cîteva aspecte organizatorice proprii acțiunii de elaborare a B.L.R., care trebuie să răspundă, în cazul planificărilor de structură, și exigenței de a reflecta resursele rezervă în toate verigile activității economice. Concret se insistă asupra necesității ca aceste resurse să fie înglobate în coeficientul cheltuielilor nemijlocite, ceea ce va permite echilibrarea variațiilor de producție, repartiție și consum de resurse materiale și financiare pe fiecare sector al economiei naționale ; – evidențierea dependenței coeficienților de cheltuieli directe de volumul producției, ceea ce va contura mai bine dinamica diferitelor cheltuieli materiale ; – corelarea (în timp și teritorial) a producției și a consumului de resurse materiale.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

[7]) Vezi de pildă, A. F. Samohvalov și A. M. Urinson : Analiz structurnih solvigov v ekonomike na osnovè otcetnih mejotraslevîh balansov, Revista Ekonomika i matematiceskie metodi, Tom. XI, Nr. 1/1979. Ei consideră că în condițiile unei economii intensive consecințele creșterii economice nu mai pot fi reflectate, numai prin indicatorul care arată ritmul de creștere și în consecință susțin că se impune și o analiză a modificărilor de structură. Aceasta cu atît mai mult cu cît apare o situație paradoxală și anume datorită creșterii forțelor de producție și perfecționărilor producției sociale are loc creșterea eficienței economice, iar pe de altă parte dacă rezultatele sînt apreciate prin indicatorii obișnuiți de ritm atunci apare că dezvoltarea economică se încetinește. După părerea noastră, o astfel de apreciere este unilaterală, deoarece în mod normal efectele creșterii eficienței economice se reflectă și în ritmurile de creștere economică. De asemenea vezi și V. S. Velikanov : Mera effectivnosti sotialisticeskogo Vosproizvodstva, Ed. Misl. Moskova, 1978.

[8]) În viziunea globală a eficienței se înscriu părerile lui A. G. Granberg, N. N. Nekrasov etc. A. G. Granberg în lucrarea Optimizația teritorialnih proportii narodnogo hozeaistva, Ed. Ekonomika Moskova 1973, 232 p. propune ca interesele globale și regionale să fie coordonate printre altele prin încurajarea emigrării populației din regiunile mai puțin eficiente în cele „cu o eficiență mai mare". Aceste puncte de vedere sînt combătute de economiștii diferitelor republici unionale cum ar fi de pildă A. D. Ahundov, care, în lucrarea arătată, abordează problemele structurii teritoriale a economiei în ansamblu și integrarea în acest complex a economiei R.S.S. Azerbaidgene.

problemă deosebit de importantă în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane sub aspectul determinării, în dinamică, a unei structuri optime de calificare cît și asupra alocării rationale de fonduri pentru calificarea forței de muncă. O dificultate în acest sens, opinează B.M. rezidă în faptul că sporirea tehnicității mijloacelor de producție nu solicită în mod univoc o creștere a calității, iar adesea, localizat la perimetrul unei întreprinderi, procesul este invers. În aceste condiții, se subliniază în studiu, proiectarea structurilor de calificare impune o abordare globală, în care să se evidențieze efectele conexe ale promovării progresului tehnic în ramurile economiei naționale.

Societatea informației

● „SOCIETATEA INFORMAȚIEI" *ar corespunde, potrivit afirmațiilor cunoscutului sociolog american* Daniel Bell, *celui de al patrulea stadiu înregistrat în evoluția sistemelor de comunicare ale umanității – telecomunicațiile – cele precedente fiind graiul articulat, scrisul și tipăriturile. Deși extrem de complexe și cu un nivel înalt de diversitate, efectele răspîndirii noilor sisteme de comunicație asupra sistemului societal converg – susține autorul citat, în articolul „Communications tehnology", publicat în numărul 2/1981 al revistei „ECONOMIC IMPACT" – spre a imprima noi trăsături societății de mîine (în concepția sa o societate postindustrială). Astfel, susține D.B., penetrarea telematicii în noi sectoare de activitate ar avea două consecințe mai importante: prima se referă la creșterea ponderii în cadrul serviciilor – serviciile dobîndind, după cum este cunoscut, rolul principal în societatea postindustrială – a acelora centrate pe factorul uman (educație, sănătate), precum și a serviciilor profesionale – calculatoare, analize de sistem, cercetare și dezvoltare; cea de a doua, esențială, ar surprinde însuși resortul de progres al societății de mîine. În epoca telematicii, susține Daniel Bell, societatea postindustrială își va asigura progresul prin stimularea inovației și, în acest cadru, prin manipularea eficientă a ansamblului cunoștințelor teoretice oferite de știință.*

● *Necesitatea utilizării, în conducerea activităților economico-sociale, a unor sisteme informaționale științifice și clar structurate, este argumentul interesului pe care recenta apariție în*

FIȘE

EDITURA CERES a lucrării dr. ing. Pompiliu Aliu – „Organizarea, implementarea și generalizarea sistemelor informaționale în economia forestieră" – *îl poate prezenta pentru specialiștii nu numai din această ramură, ci și din alte sectoare. Bazat pe o bogată experiență în raționalizarea fluxului de date necesar conducerii moderne, autorul prezintă principii, validate de aplicații concrete, privind interdependența dintre structurile organizatorice și sistemele informaționale, obiective, căi, metode, mijloace și etape în organizarea acestora din urmă, practica proiectării în concepție unitară a sistemelor informaționale, cu estimarea eficienței lor directe și indirecte, aspecte legate de experimentarea implementarea, îmbunătățirea, întreținerea și actualizarea lor.*

Convorbiri economice cu H.A.J.F. MISSET

directorul Institutului olandez de studii avansate în ştiinţele sociale şi umane din Wassenaar

VALOAREA ŞI LIMITELE MODELĂRII

— Olanda este o ţară industrializată care depinde mult de comerţul exterior, prin intermediul căruia îşi exercită influenţa transformările din economia mondială. Care este reacţia economici olandeze faţă de aceste transformări ?

— Industrializarea în Olanda a început practic în secolul XIX, cu ramuri ca industria textilă, a hîrtiei şi tipăriturilor, construcţiile navale, care dispuneau de o bază de materii prime. Nu trebuie uitat că în secolul trecut Olanda era încă o putere colonială şi că deci obţinea anumite materii prime din colonii. Pe de altă parte, amplasarea geografică a ţării explică mult importanţa transporturilor şi construcţiilor navale. La începutul acestui secol apar societăţile multinaţionale (Philips în 1903). Dar pînă în 1945 Olanda nu era încă o ţară industrializată ; adevărata industrializare s-a produs, foarte rapid, începînd cu anii '50 : se dezvoltă industria chimică, siderurgică, electrotehnică etc.

În prezent se vorbeşte de o anumită concurenţă din partea aşa-numitelor „noi ţări industrializate" (Mexic, Brazilia, Hongkong, Singapore, poate Argentina, altor ţări din Asia şi Europa răsăriteană, între care România). Dar pentru o ţară ca Olanda o foarte mare importanţă prezintă în primul rînd concurenţa din partea S.U.A., Japoniei şi R.F.G., ca ţări foarte industrializate. Există şi o concurenţă din partea ţărilor în curs de dezvoltare, de exemplu în industria textilă, concurenţă căreia noi nu i-am rezistat, spre deosebire de R.F.G., care prin mecanizare şi automatizare, ca şi printr-o mai mare flexibilitate managerială, i-a făcut faţă, revitalizîndu-se. Acelaşi lucru s-a întîmplat şi în S.U.A.

După opinia mea, industrializarea „noilor ţări industriale" seamănă foarte mult cu procesul petrecut la noi din anii '50 în anii '70, perioadă în care Olanda s-a îmbogăţit. Apariţia acestei noi concurenţe înseamnă că noi trebuie să mergem mai departe, să dezvoltăm industria într-un mod diferit, mai avansat, utilizînd cercetarea. Problema nu este cea a preţului de vînzare al produselor noastre, pe care datorită nivelului de trai ridicat, şi deci costului mare al forţei de muncă, nu-l putem reduce, Noi nu ne putem menţine competitivitatea în viitor în raport cu noile ţări industrializate decît printr-un înalt grad de automatizare, de utilizare a electronicii, respectiv mergînd în direcţia urmată de S.U.A., Japonia, R.F.G., cu care de asemenea ne aflăm în concurenţă.

Pe de altă parte, nu trebuie uitat nici o clipă că Olanda e o ţară mică, care nu poate realiza economii la aceeaşi scară la care le obţine de pildă, S.U.A. Analizînd în acest context şansele de supravieţuire ale diverselor ramuri ajungem la concluzia că ar trebui să adîncim prelucrarea oţelului, să perseverăm în microelectronică etc. Philips nu poate concura cu I.B.M. în domeniul calculatoarelor mari, dar probabil că are o şansă în domeniul microelectronicii şi al aplicaţiilor ei la bunurile de consum de folosinţă îndelungată. În domeniul petrochimiei, pentru a face faţă concurenţei de pe piaţa mondială, trebuie neapărat să extindem automatizarea şi să sporim eficienţa, diversificînd totodată gama produselor. Rămîne însă avantajul amplasării geografice favorabile, al stocului de cunoştinţe şi de forţă de muncă calificată, pe care trebuie să-l valorificăm.

— Ce perspective întrevedeţi în acest context întreprinderile mici şi mijlocii, care au o pondere ridicată în economia olandeză

— Şi în acest sector, sporirea eficienţei reprezintă o exigenţă esenţială. De exemplu, o importanţă extraordinară au în Olanda agricultura şi industria alimentară, reprezentate în general prin întreprinderi mijlocii. Acestea cunosc dificultăţi în prezent, dar prin mecanizare, automatizare, cibernetizare, ele îşi vor putea menţine competitivitatea şi locul important în exportul olandez. Industria alimentară are la bază la noi o agricultură foarte eficientă, ceea ce îi dă posibilitatea să fie competitivă pe piaţa mondială. Agricultura însăşi exportă direct foarte mult, în special în Piaţa comună.

În cazul întreprinderilor mijlocii, care nu pot efectua cercetări comparabile cu cele ale firmelor mari, guvernul încearcă un sistem de sprijinire, de exemplu utilizînd institutele de tehnologie, care să-şi aplice cercetările în asemenea întreprinderi. Pînă acum ele nu au sprijinit prea mult industria, iar crearea tradiţiei va dura cîţiva ani. Pe de altă parte, asistăm la transferul activităţii de cercetare-dezvoltare din Olanda în alte ţări, datorită costului ei mai ridicat comparativ de pildă cu Anglia sau chiar S.U.A., ţinînd seama că este vorba de o activitate ce presupune mult personal. Guvernul încearcă să stimuleze pe diverse căi societăţile multinaţionale pentru menţinerea în Olanda a acestei activităţi, care are numeroase efecte secundare.

— Ţara dumneavoastră este una din cele în care se discută mult despre necesitatea sprijinirii mai active a ţărilor în curs de dezvoltare. Ce rol atribuiţi sprijinului acordat de ţările dezvoltate ?

— Raporturile dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare sînt de o importanţă excepţională pentru economia mondială. Olanda este una din ţările care alocă cel mai mult din P.N.B. ajutorului pentru dezvoltare, în vreme ce alte ţări îşi reduc acest ajutor sau îl menţin foarte scăzut. Primirea de ajutor nu este un lucru foarte plăcut, dar el are un rol pozitiv în sporirea cererii ţărilor respective, ceea ce se repercutează şi asupra ţărilor dezvoltate. Sporirea cererii trebuie să meargă mînă în mînă cu lărgirea ofertei, respectiv cu industrializarea. Rolul ajutorului este de a spori nu cererea de bunuri de consum, ci în primul rînd investiţiile, ceea ce sprijină întreaga economie mondială. De aici rezultă interesul tuturor ţărilor în sporirea ajutorului acordat ţărilor în curs de dezvoltare. Cînd vorbim de ajutor avem în vedere nu numai credite nerambursabile sau împrumuturi, ci şi preferinţe comerciale, transfer de tehnologie, de cunoştinţe. Acesta din urmă mi se pare esenţial; fără ele transferul de tehnologie poate să fie un eşec.

— Cum a evoluat concepţia despre modelare, activitate în care şcoala olandeză a fost un deschizător de drum, în condiţiile marilor transformări în mediul economic din ultimii ani ?

— Olanda, prin profesorul Jan Tinbergen, şi Norvegia, prin profesorul Ragnar Frisch, au fost într-adevăr pionierii modelării, în anii '30. Cei doi oameni de ştiinţă au şi primit pentru aceasta primul Premiu Nobel pentru economie.

Modelele erau iniţial foarte simple. După cel de al doilea război mondial ele au devenit mai complexe, s-au extins. Au apărut peste tot grupuri de modelare. Era prin 1970 cînd, participînd la o conferinţă pe această temă, am început să am unele îndoieli privind valoarea modelelor mari. Aceste îndoieli au crescut ulterior, putîndu-se vorbi acum de o anumită neîncredere în valoarea modelelor, pentru că realitatea economică este foarte greu de prins în modele. Cu cît modelele devin mai mari, ele sînt mai greu de testat şi devin destul de repede depăşite. Modelarea este totuşi preţioasă, pentru că oferă o mai bună înţelegere a funcţionării economiei, a relaţiilor din cadrul ei. Modelele au şi o anumită putere de predicţie. Noi în Olanda am constatat că previziunile sînt mai corecte utilizînd modelele. Totuşi valoarea lor pentru elaborarea politicii nu trebuie exagerată. Economia cunoaşte numeroşi factori perturbatori, care fac necesare foarte curînd corecţii în model altfel devenind inoperant. În Olanda vechiul model al Biroului central de planificare nu mai este atît de acceptat în ultimii ani, puterea sa de previziune fiind alterată de modificarea tendinţelor datorită crizei energetice şi altor factori. Nici din punct de vedere politic un guvern nu poate urma întotdeauna recomandările economiştilor. Modelarea însăşi a devenit dificilă. De exemplu, un model, porneşte de la o anumită ipoteză privind exportul — factor decisiv pentru o economie ca cea olandeză. Dar nivelul exporturilor în anii următori depinde foarte mult de evoluţia economiei mondiale. Cu alte cuvinte este imposibil să pui că există un singur model care reprezintă economia. Există prea multe variabile şi coeficienţi.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

MĂSURILE CONCRETE DE DEZARMARE, CERINȚĂ VITALĂ A OMENIRII

UNUL DIN cele mai evidente paradoxuri ale situației politice mondiale actuale se conturează, probabil, în domeniul dezarmării. Cu toate că, practic, în lume nu există luări de poziție oficiale[1]) care să nege dezideratul întreprinderii **grabnice** de măsuri în acest domeniu, dat fiind că astăzi — cum arăta președintele Nicolae Ceaușescu în expunerea la deschiderea Congresului consiliilor oamenilor muncii — **„principalul pericol pentru pacea și însăși existența omenirii îl constituie înarmările"**, arsenalele statelor au rămas, pînă acum, neatinse. Mai mult, cursa înarmărilor continuă, putem spune, nestingherită și fără să se întrevadă vreun semn cît de cît încurajator în ce privește oprirea unor tendințe din ce în ce mai periculoase în desfășurarea sa. Faptul a fost, de altfel, subliniat în repetate rînduri în documentele partidului și statului nostru: **„Deși în ultimii ani s-au purtat discuții îndelungate și s-au adoptat numeroase rezoluții cu privire la dezarmare, trebuie să spunem că, din păcate, cursa înarmărilor nu numai că nu a fost încetinită, dar a căpătat proporții fără precedent"[2]).**

Încă acum cîțiva ani se aprecia că numărul focoaselor nucleare — strategice și tactice — a ajuns să depășească de multe ori pe cel al tuturor țintelor imaginabile, civile sau militare, de pe teritoriile adversarilor potențiali ; puterea lor explozivă întrecea 16 000 MT, ceea ce înseamnă că stocurile disponibile au ajuns să reprezinte o forță de nimicire de circa 24 de ori mai mare decît ar „necesita" volumul actual al populației globului. Trebuie să menționăm, desigur, și nivelurile atinse în acumularea de armament clasic (în 1976, circa 128 000 tancuri, peste 37 000 avioane de luptă și aproximativ 15 500 nave de război). De asemenea, la mijlocul anilor '70, forțele armate ale lumii cuprindeau 26,5 milioane de oameni. În plus, puteau fi remarcate „progresele" înregistrate în globalizarea militarizării sistemului internațional. În mod deosebit este vorba de atragerea tot mai accentuată a țărilor în curs de dezvoltare în angrenajul cursei înarmărilor. Între 1971 și 1975, de pildă, numai primii patru mari exportatori au vîndut în aceste state 44 624 sisteme de arme majore. Ulterior, în trei ani (1975—1977) ele au importat armament în valoare de 20,8 miliarde dolari (prețuri 1975). Ca urmare a unei asemenea tendințe, dacă în 1960 numai 29 țări din „lumea a treia" aveau armate dotate cu blindate, 26 cu nave de luptă, 1 cu avioane moderne și 6 cu rachete, în 1977 cifrele respective erau : 85, 67, 84, și 42 și ele nu au încetat să crească. De altfel, ponderea statelor în curs de dezvoltare în bugetul militar mondial ajunsese în 1977 (calcul făcut în prețuri 1973) la circa 16,4% (față de 11,7% în 1972, de pildă)[3]. Toate acestea făceau mai mult decît justificat avertismentul, devenit curent în literatura de specialitate, ca și în declarații politice, că, în domeniul cursei înarmărilor, omenirea a ajuns la un adevărat moment de răscruce.

Cu toate acestea, începutul deceniului al nouălea marchează intrarea într-o nouă etapă a cursei înarmărilor. O asemenea afirmație este sprijinită, în primul rînd, de evenimentele deja produse. Astfel, în acest an cheltuielile militare mondiale au înregistrat o creștere substanțială față de anul precedent (circa 10% în prețuri curente), ajungînd la 550 mld. dolari. Este, de asemenea, vorba de trecerea unui nou prag și în privința acumulărilor de armament, datorită afirmării unei tendințe socotite „naturale" în condițiile „echilibrului dinamic și asimetric" existent : aceea a „modernizării graduale a armelor" de către „ambele grupuri de puteri" și, într-un asemenea cadru, a „compensării" dezavantajelor dintr-un domeniu prin obținerea de avantaje într-altul"[4]). În afară de aceasta am adăuga că înseși doctrinele strategice care inspiră căutarea securității și a păcii cu ajutorul „descurajării reciproce" au condus și conduc în mod necesar la acumularea continuă de noi arme, mai distrugătoare și mai periculoase.

Dar nu este vorba numai de urmările unui asemenea curs „cvasi-automat". Trebuie să avem în vedere, în mod deosebit, acțiunile întreprinse de statele puternic înarmate în contextul creării și manipulării unui sindrom al amenințării, respectiv al „alarmelor" despre iminența dobîndirii superiorității de către adversarul prezumtiv[5]). Avem în vedere aici punerea treptată în practică a deciziei N.A.T.O. din 1977 ca statele membre să-și sporească bugetul în domeniul „apărării" într-un ritm de 3% anual în termeni **reali** (este drept, acest lucru nu s-a întîmplat în toate cazurile). De asemenea, declanșarea procesului de realizare a hotărîrii din 1979 a aceluiași bloc militar de a produce și desfășura (din 1983) în Europa occidentală 108 rachete Pershing II și 464 Cruise. În sfîrșit, vom menționa inițierea de către S.U.A. a unor așa-zise eforturi pentru „menținerea" sau „redresarea" echilibrului la nivel strategic prin accelerarea diferitelor programe de dezvoltare tehnologică (racheta MX, submarinul Trident II etc.), în fapt prin continuarea cu intensitate sporită a cursei calitative a înarmărilor[6]). Aceasta este definită de apariția unei noi generații de arme nucleare (avînd o precizie sporită, o penetrabilitate mai mare și în general performanțe mai bune), de crearea unor noi sisteme de arme, bazate pe principii științifice încă „nevalorificate" (cum ar fi fasciculele de energie dirijată de diferite tipuri) de extinderea tot mai semnificativă a competiției în spațiu cosmic[7]).

Indiferent de argumente, semnificația dramatică a unor astfel de acțiuni nu poate fi eludată. Gravitatea lor va apare ș

---

1) Menționarea acestui fapt nu trebuie să implice neglijarea actualei contraofensive ideologice neoconservatoare, care urmărește parcă să realizeze, un acord mai deplin al vorbelor cu faptele — evident, într-un sens negativ (vezi tezele susținute în ultima vreme de teoreticieni cum sînt P. Nitze, R. Tucker, E. Luttwak ș.a.). Mai grav este faptul că presiunile în direcția unei politici de înarmare au început să se materializeze în accentele unor programe pe linie de stat (oricare ar fi motivele invocate și chiar dacă se vorbește de trecerea ulterioară la negocieri pentru... oprirea cursei înarmărilor).

2) Vezi **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Ed. politică, București, 1976, p. 316.

3) Pentru datele menționate vezi edițiile din 1978 și 1979 ale World Armaments and Disarmament. SIPRI Yearbook; World Military Expenditures and Arms Transfers 1966—1975, ACDA, Washington, D.C., 1977; R. Leger Sivard, World military and Social Expenditures, VMSE Publications, Leesburg, 1978.

4) Vezi A. Fokin and Y. Svedkov, The Arms Race : A Soviet Analysis, în „Scientific World", nr. 2, 1980, p. 10.

5) Astfel, pe baza unui studiu cantitativ, implicînd 49 de indicatori, asupra balanței militare între superputeri în jurul anului 1975, R.J. Rummel afirma că S.U.A. sînt acum „mai slabe" decît adversarul (Peace Endangered, Sage, Beverly Hills, London, 1976, p. VIII). La sfîrșitul anilor '70 poziții asemănătoare au exprimat P. Nitze, H. Brown sau H. Kissinger (R. Nixon, The Real War, Warner Books, New York, 1980, p. 159—160). Țelurile urmărite sînt lesne de văzut.

6) Este semnificativ că în bugetul militar al S.U.A. pentru anul fiscal 1981 creșterea cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare este de 22% (la o creștere a cheltuielilor pe ansamblul bugetului de circa 3%). Aceasta, cum afirma fostul președinte Carter, pentru „a întări baza tehnologică" a efortului de înarmare (Apud M. Thee, Military Research and Development, Paper prepared for „Impact of Science on Society" UNESCO, 1980, p. 2).

7) Trebuie să adăugăm aici și accelerarea eforturilor marilor puteri în privința modernizării și sporirii arsenalului **convențional**, menite să asigure capacități suplimentare de intervenție directă, prin forță armată, pentru promovarea intereselor lor în diferite părți ale lumii, în contextul luptei pentru sfere de influență (îndeosebi în Orientul Apropiat și în zona Golfului). În același cadru se remarcă sprijinirea în continuare a antrenării „lumii a treia" în cursa înarmărilor : importurile de arme ale acestor țări au ajuns în 1980 la aproape 9 mld. dolari, iar ritmul de creștere a cheltuielilor lor militare în ansamblu a fost de aproape două ori mai mare decît media mondială (SIPRI Yearbook 1980).

mai limpede dacă ținem seama de faptul că ne aflăm nu în fața unor secvențe epuizate, ci a unor întreprinderi **pe termen lung** și, de asemenea, a unor presiuni pentru **inițiative noi** în dobîndirea unei „poziții de forță". Să citățm doar recomandarea pe care o făcea așa-numitul „Committee on the Present Danger" (cu un rol deloc de neglijat în sugerarea căilor de urmat pentru politica militară a S.U.A.) privind cheltuirea în acest domeniu, într-un interval de șase ani, a unei sume suplimentare de 260 miliarde dolari. În general, aprecia P. Nitze, ar fi nevoie de sporirea ponderii cheltuielilor militare ale S.U.A. de la 5% la 6,5—7% din P.N.B.[8]).

Cum am subliniat deja, este vorba, fără nici o îndoială, de un nou val al cursei înarmărilor, de o accentuare majoră a competiției, de natură să facă inutilă, în cele din urmă, orice tentativă de control. În Europa, unde există deja cele mai însemnate acumulări de arme, iar pericolele existente sînt mult prea mari pentru a mai avea nevoie de vreo „întărire", s-ar putea ca în 1985 numărul mijloacelor capabile să transporte la țintă — pe acest teatru — focoase nucleare să ajungă (de la 3 915 în 1978) la un nivel situat între 4 502 și 6 766[9]). Dar ceea ce trebuie să ne rețină în mod deosebit atenția se referă la perspectivele unei destabilizări majore și la sporirea fără precedent a pericolului de război, urmări derivînd, în ultimă instanță, din autonomizarea tot mai pronunțată, caracteristică actualei etape, a așa-numitelor imperative tehnologice ale desfășurării cursei înarmărilor. Continuarea dezvoltărilor actuale în domeniul sporirii preciziei armelor, al tehnicilor de război antisubmarin, al activităților de „orbire" sau distrugere a sateliților mărește șansa apariției unor „ruperi" de echilibru, care să favorizeze tentația irațională a unei prime acțiuni. Aceasta întrucît nici nu este necesar ca o „primă lovitură" (de „eliminare", de „dezarmare") să devină cu adevărat posibilă, fiind suficient ca cei ce iau deciziile politico-militare să creadă că nivelul represaliilor poate fi redus la valori „acceptabile". Deosebit de grav este faptul că se vorbește tot mai mult de posibilitatea purtării și cîștigării unui eventual război nuclear așa-zis „limitat". În acest sens, simptom semnificativ pentru etapa parcursă, au apărut deja elementele doctrinare corespunzătoare[10]). Ca să nu mai vorbim de faptul că, printre altele, accentuarea constantă a sofisticării tehnologice a arsenalelor militare multiplică și prilejurile de declanșare a unei confruntări distrugătoare prin accident sau eroare de calcul[11]). Am putea spune, deci, că faptele nu încetează să confirme avertismentul pe care îl lansa încă acum cîțiva ani președintele **Nicolae Ceaușescu : „Ar fi o greșeală de neiertat să se creeze popoarelor iluzia că se poate trăi în liniște și siguranță în timp ce în lume se acumulează vertiginos noi și noi depozite de arme nimicitoare"[12]).**

Desigur, caracterizarea actualei faze în evoluția cursei înarmărilor nu ar fi completă dacă nu am adăuga acestui tablou agravarea consecințelor, am putea spune, dintotdeauna ale „reproducției lărgite" a arsenalelor : cele în plan social-economic. Ele constau, în esență, în risipirea pînă la epuizare a resurselor, fie ele materiale, tehnico-științifice, financiare sau umane, de care dispune omenirea și în denaturarea priorităților și reducerea posibilităților de dezvoltare în cazul tuturor categoriilor de state, în crearea sau amplificarea unor distorsiuni și disfuncționalități în economia acestora sau la nivel mondial. Din acest punct de vedere, spunea secretarul general al partidului nostru în expunerea la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **„Este semnificativ că ritmul de creștere al alocațiilor pentru înarmări depășește pe cel al investițiilor pentru producția de pace".**

Cum se sublinia în documentele prezentate de țara noastră în cadrul primei Sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, înarmările „frînează progresul economic și social, dezvoltarea cooperării între state și constituie un obstacol în calea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, pentru rezolvarea celorlalte probleme de care depinde viitorul omenirii". Pentru ilustrarea stărilor de lucruri existente este suficient să ne referim la așa-numitul cost de oportunitate, care evaluează pierderile înregistrate sau efectele pe care le-ar fi avut utilizarea în scopuri pașnice a mijloacelor alocate domeniului militar. Astfel, se apreciază că, în perioada 1970—1975, transformarea a 50% din fondurile cheltuite pentru înarmare, în investiții destinate sectoarelor civile ar fi asigurat, anual, o sporire cu 200 miliarde dolari a produsului mondial. De asemenea, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, un transfer integral în aceeași direcție a sumelor alocate cumpărării de arme din străinătate între 1973 și 1977 ar fi dus la o sporire cu 2% anual a ritmului de creștere economică. În sfîrșit, în statele industrializate, în comparație cu producția militară, un miliard de dolari investit în sfera civilă creează mai multe locuri de muncă[13]).

Ținînd seama de toate aceste coordonate caracteristice pentru actuala situație internațională, capătă o deosebită însemnătate sublinierea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala sa expunere la Congresul consiliilor oamenilor muncii: **„Popoarele, forțele înaintate de pretutindeni trebuie să se ridice cu cea mai mare energie și să spună un NU hotărît cursei absurde a înarmărilor ! Trebuie să se treacă — pînă nu e prea tîrziu — la măsuri concrete de dezarmare și în primul rînd de dezarmare nucleară!".** Este nevoie, în acest domeniu, de o abordare nouă, care să urmărească nu un „control al armamentelor", în fapt o codificare a înarmărilor, ci reducerea reală, efectivă a cheltuielilor militare, a trupelor și a armamentelor, a nivelului activităților forțelor armate. Aceasta ar permite și o corelare directă a rezultatelor pe calea dezarmării cu eforturile în domeniul lichidării subdezvoltării, al edificării noii ordini economice internaționale. După cum se știe, România a propus nu o dată ca o parte a sumelor economisite prin diminuarea bugetelor militare să fie destinată dezvoltării țărilor rămase în urmă.

Desigur, sublinia de asemenea secretarul general al partidului nostru, este de înțeles că trebuie să se asigure un anumit echilibru în contextul realizării măsurilor de dezarmare, de natură să împiedice afectarea securității vreunei țări. Dar aceasta, mai ales în Europa, implică nu accentuarea înarmărilor, amplasarea de noi arme, de noi rachete nucleare, ci diminuarea stocurilor existente : deci căutarea unui echilibru „în jos" și sporirea reală a încrederii prin acțiuni în domeniul dezangajării militare și al dezarmării. În această privință statelor mari, puternic înarmate le revin obligații deosebite. În același timp, așa cum demonstrează exemplul României, o politică hotărîtă, curajoasă și responsabilă, în măsură să contribuie la deblocarea situației actuale, la sfărîmarea cercului vicios al reacțiilor și contrareacțiilor este la îndemîna oricărui stat. Înscriindu-se pe această linie, Apelul pentru pace adresat recent tuturor popoarelor de Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din Republica Socialistă România cheamă să se acționeze pentru a se pune capăt agravării situației mondiale, pentru reluarea și continuarea neabătută a cursului spre destindere, independență și pace, pentru întronarea în lume a unui climat de egalitate și respect reciproc, de înțelegere și colaborare rodnică între națiuni. Totodată, apelul a dat glas voinței și hotărîrii întregului popor român de a nu precupeți nici un efort pentru promovarea neabătută a unei politici de pace și colaborare internațională.

conf. dr. Vasile SECĂREȘ
Academia „Ștefan Gheorghiu"

8) P. Nitze, Strategy in the 1980, în „Foreign Affairs", nr. 1, 1980, p. 95

9) Vezi A. Fokin and Y. Svedkow, op. cit. p. 10—11; R. Metzger and P. Doty, Arms Control Enters the Gray Area, în „International Security", nr. 3, 1978/1979, p. 30—35

10) În legătură cu afirmațiile referitoare la posibilitatea utilizării armelor nucleare într-un conflict pe teatrul european, Lord Zuckerman arată că toate analizele demonstrează clar imposibilitatea „controlării" acestuia. Orice schimb de lovituri nucleare ar provoca o escaladă rapidă către un război global (La Mise en oeuvre du contrôle des armements par l'innovation technologique, Colloque „Science et désarmement", IFRI, Paris, 15—17 janvier 1981, p. 14).

11) De la începutul anului 1979 și pînă la 30 iunie 1980 în S.U.A. au fost înregistrate 147 alarme false „suficient de serioase pentru a reclama evaluarea lor în perspectiva unui atac potențial". Alte 4 au condus la ordine date echipajelor bombardierelor B-52 și unităților de ICBM „de a intra într-o stare avansată de alertă". Se apreciază că de 2—3 pe an „defecțiuni în funcționarea echipamentelor" cauzează alarme importante (ca în noiembrie 1979 și iunie 1980). Apud R. Halloran, False Alerts of Nuclear Attacks Occur Frequently at U.S. Bases, în „International Herald Tribune" din 30.X.1980

12) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Ed. politică, București, 1976, p. 318

13) O analiză largă a consecințelor economico-sociale în : C. Murgescu și E. Dijmărescu, Efectele nocive ale cursei înarmărilor asupra dezvoltării economico-sociale contemporane, în Cursa modernă a înarmărilor, Ed. Militară, București 1980, p. 437—463

Lumea a treia: creșterea datoriei externe

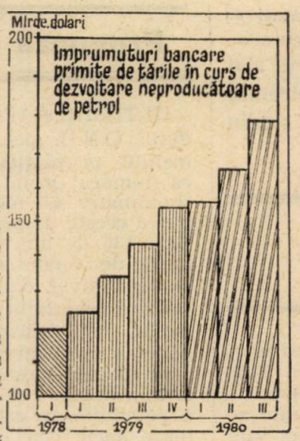

CIFRELE publicate de Banca Reglementelor Internaționale indică o creștere, cu circa 20% în 1980 față de 1979, a împrumuturilor externe contractate de țările în curs de dezvoltare. In perioada menționată au scăzut, însă, simțitor împrumuturile contractate pe piața europeană a creditelor. Majorarea diferenței dintre împrumuturile în eurocredite anunțate public și suma totală a împrumuturilor este interpretată de specialiști ca o manifestare a tendinței spre contracte bilaterale, cu caracter cît mai confidențial. De fapt aceasta nu este decît urmare a înrăutățirii accentuate și fără perspective imediate de ameliorare, a situației de dependență financiară în care se află țările în curs de dezvoltare, nevoite să se împrumute tot mai mult pe piețele externe.

In ultimii zece ani aspectul pieței împrumuturilor s-a schimbat radical prin creșterea dobînzilor, pe de o parte, și creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, pe de altă parte. Potrivit statisticilor publicate de Morgan Guaranty Trust, dobînzile plătite de principalii beneficiari acum zece ani se ridicau la un miliard dolari, respectiv 6% din valoarea exporturilor lor ; în 1981 această datorie se va ridica la 16 mld. dolari, sau 16% din exporturi, cu perspectiva de a se ajunge la 20% nu mai departe de sfîrșitul acestui an.

Înrăutățirea condițiilor de credit este pusă în evidență și de faptul că numai în 1980 nivelul peste libor al creditelor primite de țările lumii a treia a crescut în medie la 1,04% în lunile octombrie-noiembrie față de 0,82% în trimestrul III/1980.

R.F.G. — perspective pesimiste pentru 1981

R.F. GERMANIA va înregistra în acest an o reducere cu 1,5% a produsului intern brut, apreciază cele cinci institute de conjunctură vest-germane în raportul lor de primăvară. Potrivit acestui raport, numărul șomerilor va trece de la 800 mii în 1980 (3,8% din populația activă) la 1,25 milioane ca medie anuală pentru 1981. Inflația va continua să reprezinte o problemă sensibilă, cu o rată de 5% față de 5,5% în anul precedent. In sfîrșit, se așteaptă o oarecare reducere a deficitului balanței de plăți, apreciere bazată pe perspectiva majorării excedentului comercial în măsură să contrabalanseze creșterea pasivului la capitolul servicii.

Economiștii vest-germani apreciază că o revenire în evoluția economiei țării nu poate surveni înainte de sfîrșitul anului curent, dată fiind accentuarea recesiunii pe fondul creșterii prețului petrolului în 1980 și al politicii monetare restrictive duse de guvernul R.F. Germania.

O eventuală revenire va fi favorizată de perspectiva creșterii exporturilor vest-germane începînd cu o doua parte a anului 1981.

Programe de dezvoltare

R.P. Chineză: aplicarea noului sistem de conducere economică

EXPERIMENTAREA noului sistem de conducere economică în R.P. Chineză, ca element esențial al politicii de modernizare a economiei naționale, de asigurare a dezvoltării sale echilibrate, a început la sfîrșitul anului 1978, în provincia Siciuan ; efectuată inițial în șase întreprinderi, aplicarea sistemului s-a extins treptat, ajungînd să cuprindă anul trecut 6 600 de întreprinderi industriale de stat, care reprezentau doar 16% din numărul total al acestora, dar furnizau aproximativ 60% din producția industrială națională. Experimentarea a demonstrat — arată revista „China Reconstructs" (nr. 3/1981) — că noul sistem stimulează inițiativa întreprinderilor.

Noul sistem permite eliminarea dezavantajelor centralizării excesive, prin faptul că — în cadrul aplicării sale — se acordă prerogative sporite întreprinderilor bazate pe autoconducere, se face trecerea de la reglementarea numai pe baza planului de stat la îmbinarea acesteia cu reglementarea prin intermediul pieței precum și la conducerea prin mijloace economice, corelate cu cele legislative. Întreprinderile care au trecut la noul sistem de conducere dispun de drepturi mai largi în ceea ce privește autoconducerea producției și vînzarea produselor, folosirea diferitelor fonduri, acordarea de stimulente materiale, achiziționarea de noi echipamente ș.a.

Începînd din 1981 întreprinderile care trec pe principiul autogestiunii nu vor mai primi fonduri alocate de stat ; după achitarea impozitelor stabilite și a împrumuturilor contractate, ele vor putea dispune de veniturile realizate. Pe de altă parte, pe lîngă planul de bază, stabilit de stat referitor la producția pe care trebuie să o furnizeze, fiecare întreprindere poate să-și întocmească un plan suplimentar în funcție de necesitățile pieței și de resursele materiale pe care le are la dispoziție.

Este încurajată, de asemenea, dezvoltarea industriei locale, îndeosebi prin faptul că autoritățile administrative au primit dreptul de a păstra și folosi pe plan local o parte din veniturile obținute. Concomitent, se extinde înființarea de întreprinderi mixte, bazate atît pe proprietatea de stat cît și pe proprietatea colectivă, pînă la începutul anului curent în sistemul fermelor de stat fuseseră create peste o sută de asemenea întreprinderi agroindustriale.

După aprecierea economiștilor chinezi, generalizarea în decurs de cîțiva ani a noului sistem de conducere economică va asigura nu numai aplicarea largă a principiilor democrației în întreprinderi, ci și realizarea cu succes a celor două obiective esențiale : construirea economiei socialiste în R.P. Chineză și ridicarea nivelului de trai al poporului.

N. P.

EVOLUȚII MONETARE

In perioada 22—26. VI. 1981 au avut loc mișcări ample și contradictorii ale cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

După ce în prima parte a intervalului dolarul a continuat să piardă teren față de celelalte valute occidentale, ulterior, sub influența mișcărilor ascendente de dobîndă (dobînda preferențială „prime rate" a fost din nou ridicată de către principalele mari bănci nord-americane de la 19,5% la 20%, iar dobînzile la euro-iolari au urmat și ele o mișcare similară), cursul dolarului cunoaște o redresare accentuată, astfel că la închiderea din 26. VI. 1981 cotațiile sale erau — cu excepția francului elvețian — peste cele de referință din 19. VI. 1981.

Francul belgian a înregistrat pe ansamblul perioadei prezentate deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotînd pe 26. VI. la 39,35 franci/1 dolar, cu 1,4% sub cursul de închidere de referință. **Lira sterlină**, sub influența zvonurilor privind o reducere a dobînzii minime de împrumut, s-a depreciat cu 1,3% în relația sa cu dolarul, situîndu-se pe 26. VI. la 1,9450 dolari/ 1 liră, față de 1,97 dolari / 1 liră pe 19. VI. 1981. **Francul francez** a trebuit să suporte influența nefavorabilă a scăderii producției industriale cu 1,6% în aprilie a.c., după o creștere cu 4,1% în martie a.c. și a creșterii deficitului conturilor curente în trimestrul I 1981, astfel că la un moment dat a cotat aproape 5,75 franci/1 dolar — cel mai jos nivel din ultimii 23 de ani ; cursul său de la închiderea din 26. VI. de 5,74 franci / 1 dolar, reprezenta o depreciere de 1,2% față de cel de referință de 5,67 franci / 1 dolar. **Lira italiană** și **yenul japonez** cotau la închiderea săptămînii la 1 195 lire / 1 dolar (1 182 lire / 1 dolar pe 19. VI) și respectiv 225,75 yeni / 1 dolar (223,50 yeni / 1 dolar pe 19. VI.), ceea ce reprezenta o depreciere de circa 1%. **Marca vest-germană** era tranzacționată pe 26. VI. la 2,3975 mărci / 1 dolar, cu 0,7% sub nivelul de referință de 2,38 mărci / 1 dolar, continuînd să ocupe poziția cea mai bună în cadrul sistemului valutar vest-european. **Francul elvețian**, beneficiind de masive conversii de „bani fierbinți" („hot money"), ca urmare atît a unor instabilități economice, cît și politice se situa la încheierea săptămînii la 2,0450 franci / 1 dolar, cu 1,6% peste nivelul său din 19. VI., de 2,0775 franci / 1 dolar.

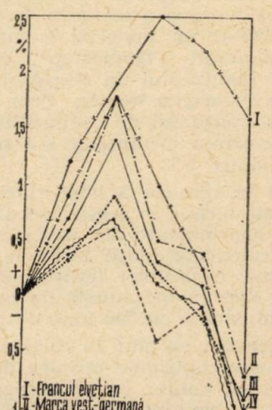

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere la eurodolari — 18% pe 26. VI., față de 17,625% pe 19. VI. și euro-francul elvețian — 10,5% comparativ cu 10,125%, în timp ce euromarca vest-germană a fost relativ constantă în jurul nivelului de 12,625%.

Prețul **metalului galben** la Londra continuă să manifeste o tendință de scădere, al doilea fixing din 26. VI., de 442 dolari / uncie fiind cu 16,25 dolari / uncia sub cel corespunzător din 19. VI. 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26 VI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 19 VI a.c.

Reconsiderări în industria chimică

CU UN RITM mediu anual de creştere de 10% pe an, industria chimică a fost una din cele mai dinamice ramuri ale industriei mondiale pînă în 1973. Ritmul s-a încetinit la 3% în 1974, sub impactul primului şoc petrolier şi s-a transformat într-o reducere cu 10% în 1975. A urmat o redresare, care în 1977 părea să anunţe o revenire la epoca anterioară declanşării crizei energetice. Majorarea substanţială a preţului petrolului în primăvara anului 1980 a afectat considerabil baza de materii prime a industriei chimice, determinînd o nouă inversare de tendinţă.

Incertitudinea aprovizionării cu materii prime şi scumpirea acesteia au dat un nou impuls cercetării ştiinţifice. În R.F.G., de pildă, care este cel mai mare exportator şi importator european de produse chimice, în anul 1980 s-a alocat pentru cercetare ştiinţifică suma de 5 miliarde de mărci, în majoritate pe bază de autofinanţare. Dacă în trecut principala orientare a cercetării ştiinţifice era obţinerea de noi produse, în prezent ea urmăreşte în special identificarea unor căi de economisire a energiei, de extragere a cît mai multe produse din fiecare litru de petrol şi de punere la punct a unor surse reînnoibile de energie.

Conducerea cercetării ştiinţifice prin calculator

AR PUTEA FI sensibil uşurată activitatea — complexă şi care necesită un mare consum de muncă — de conducere a cercetărilor ştiinţifice prin utilizarea calculatoarelor? Specialiştii în materie răspund în mod afirmativ referindu-se la repetabilitatea unei serii de probleme şi proceduri. Ca atare, nu se pune chestiunea dacă este sau nu cazul să se automatizeze procesul de conducere a cercetărilor ştiinţifice, ci cînd, unde anume şi în ce măsură să fie realizat acest lucru.

După aprecierea unor specialişti americani pot fi proiectate programe corespunzătoare, care să ajute aparatul de conducere în îndeplinirea următoarelor sarcini: calculul alocaţiilor necesare pentru înfăptuirea proiectelor; pregătirea dărilor de seamă financiare periodice; pregătirea documentaţiei de specialitate privind aprovizionarea tehnico-materială; elaborarea şi definitivarea bugetului; prognozarea transpunerii în practică a rezultatelor; repartizarea resurselor financiare şi controlul asupra utilizării acestora ; asigurarea — cu ajutorul mijloacelor electronice de transmisie — a unor contacte mai rapide şi mai frecvente cu coexecutanţii şi alte organizaţii interesate; păstrarea, căutarea şi furnizarea informaţiilor; pregătirea şi redactarea textelor; copierea şi multiplicarea materialelor informative; păstrarea setului necesar de documentare ş.a. Unele dintre aceste funcţii sînt deja îndeplinite de maşini electronice de calcul, altele aflîndu-se în studiu şi programare.

R. S. Vietnam: bilanţ agricol

ÎN PERIOADA celui de-al doilea plan cincinal (1976—1980), agricultura R.S. Vietnam a înregistrat succese însemnate, exprimate sintetic în creşterea cu 18, 7% a volumului producţiei sale globale. Aceasta s-a realizat prin lărgirea suprafeţelor însămînţate cu 1,8 mil. ha, concomitent cu aplicarea unor măsuri de raionare a culturilor de cafea, arbore de cauciuc, tutun şi pomi fructiferi. Totodată, sistemul de irigaţii a fost extins pe încă 600 mii ha, iar suprafaţa terenurilor desecate s-a mărit cu 180 mii ha.

În cursul cincinalului s-a consolidat şi baza tehnico-materială a agriculturii vietnameze, care a fost dotată cu 12,7 mii de tractoare de mare putere şi cu 10 mii de tractoare de puteri mici, fapt care a permis ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor solului la 37%, iar în zone agricole importante — cum sînt deltele fluviului Roşu şi fluviului Mekong — la 42—43%. În acelaşi interval au fost realizate plantaţii forestiere pe o suprafaţă de 570 mii ha.

Toate acestea au condus la realizarea în 1980 a unei recolte de peste 14 mil. tone la culturile alimentare, sporuri mai importante de producţie fiind obţinute la soia, cafea, tutun, iută ş.a., ceea ce a permis îmbunătăţirea continuă a aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare şi a industriei cu materii prime de provenienţă agricolă.

R.P.U. — Economie de combustibil prin izolarea clădirilor

PÎNĂ LA SFÎRŞITUL anului trecut la aproximativ 30 000 de apartamente din capitala Ungariei a fost efectuată izolarea termică a uşilor şi ferestrelor, folosindu-se un material izolator special denumit „Termostop", creat în cadrul Institutului de cercetări ştiinţifice al industriei textile. Prin această măsură consumul de combustibili pentru încălzirea locuinţelor s-a redus cu aproximativ 5%.

Pînă la sfîrşitul acestui cincinal vor fi izolate termic în acest mod alte circa 30 000 apartamente din Budapesta. Potrivit calculelor, după izolarea termică a tuturor locuinţelor termoficate se va obţine o economie anuală de combustibil echivalentă cu 500 tone de petrol.

Se prevede ca pînă la sfîrşitul anului 1981 toate centralele termice din capitală să fie dotate cu termoregulatoare automate, cu ajutorul cărora temperatura în apartamente să fie adaptată mai bine oscilaţiilor de temperatură din exterior.

Prognoză demografică

ULTIMUL RAPORT ANUAL al Fondului O.N.U. pentru activităţi în domeniul populaţiei (U.N.F.P.A.) relevă că numărul locuitorilor globului, de aproximativ 4,5 miliarde în prezent, ar putea creşte de peste două ori în următorii 130 de ani, ajungînd la 10,5 miliarde de oameni, şi apoi stabilizîndu-se la acest nivel, dacă actualele programe privind populaţia se vor menţine. Raportul mai afirmă — ceea ce poate părea surprinzător într-un moment în care foametea este încă atît de răspîndită în lume — că Pămîntul poate hrăni o populaţie de cel puţin două ori mai mare decît cea actuală: „Capacitatea fizică a Pămîntului de a hrăni 10,5 miliarde oameni nu poate fi pusă la îndoială. Într-adevăr, unele estimări sugerează ideea că un număr de patru ori mai mare de oameni pot fi hrăniţi avînd în vedere terenurile existente şi tehnologia actuală".

„Hrană se găseşte, dar ea este cumpărată de oamenii care au bani să o cumpere — conchide raportul. Aproximativ 36 din 40 de ţări cele mai sărace din lume exportă alimente în America de Nord. Şi Africa, cel mai înfometat continent, este o exportatoare netă de proteine în Europa".

Persistenţa discriminării

TRECÎND ÎN REVISTĂ progresele realizate în economia franceză pentru înfăptuirea egalităţii în drepturi a femeilor cu bărbaţii, revista **L'Usine Nouvelle** este nevoită să constate că, deşi încă din decembrie 1972 a fost introdus prin lege principiul „salariu egal la muncă egală", totuşi în mai 1981 femeile primeau — în medie — salarii

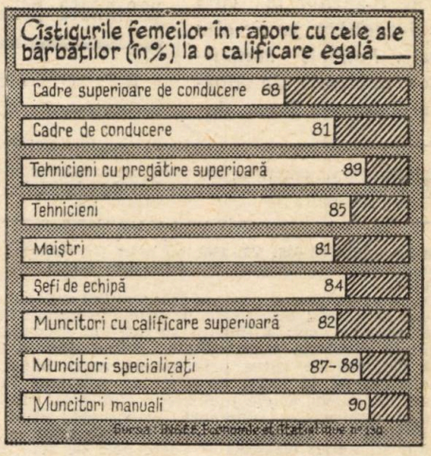

cu 33% mai mici decît bărbaţii. Se apreciază că, avînd un acces mai restrîns la calificare, femeile au şi şanse mai reduse de promovare, ele ocupînd — de pildă — sub 10% din funcţiile de conducere existente în întreprinderile din majoritatea ramurilor industriale.

Dar, chiar şi în condiţiile unei calificări egale, cîştigurile femeilor salariate rămîn sensibil în urma celor realizate de bărbaţi, după cum se vede din graficul alăturat, elaborat pe baza statisticilor oficiale franceze.

GLOSAR

Clauza națiunii celei mai favorizate

CLAUZA națiunii celei mai favorizate este una din clauzele pe care țările contractante o pot înscrie în tratatele și convențiile de comerț, în cazul în care înțeleg să se angajeze să extindă asupra schimburilor lor reciproce avantajele vamale sau de altă natură pe care le vor acorda ulterior unei terțe țări.

Prin aplicarea acestei clauze, cele două țări contractante au certitudinea că reducerea taxelor vamale la import și toate celelalte concesii comerciale care ar fi acordate unei alte țări, aflată în situația de a fi cea mai privilegiată dintre țările partenere, vor fi extinse asupra relațiilor lor reciproce.

Clauza națiunii celei mai favorizate poate fi de mai multe feluri :

(1) **Clauza necondițională** extinde în mod automat la țările beneficiare avantajele tarifare acordate unei terțe țări, fără ca țările beneficiare să fie obligate să efectueze la rîndul lor o contraprestație.

(2) **Clauza condițională** prevede extinderea avantajelor acordate țării celei mai favorizate, însă în condițiile în care avantajele au fost acordate acestei țări. Prin urmare, dacă țara cea mai favorizată a obținut avantajele în schimbul unei contraprestații, beneficiara clauzei le va obține în schimbul unei prestații echivalente.

(3) **Clauza nelimitată** se referă la totalitatea avantajelor acordate terței țări, în timp ce **clauza limitată** se referă la o parte specificată din aceste avantaje, cum ar fi de exemplu anumite articole din tariful vamal.

Clauza națiunii celei mai favorizate a fost aplicată și în secolul trecut, cînd era considerată ca fiind un instrument de lărgire a liberului schimb. Cu toată vechimea ei și cu toate că G.A.T.T. (Acordul general pentru tarife și comerț, încheiat în 1947) obligă părțile contractante să extindă imediat și necondiționat la toate celelalte părți contractante orice avantaj, privilegiu sau imunitate vamală pe care le acordă unei țări (deci clauza națiunii celei mai favorizate în materie vamală), această clauză nu se include ca o măsură firească în orice convenție sau acord comercial, ci numai în urma unor tratative laborioase care uneori se soldează cu un eșec. Țările ezită să acorde această clauză în cadrul unui tratat bilateral, nefiind sigure asupra consecințelor pe care le-ar avea extinderea automată a ei asupra tuturor celorlalte țări partenere. De asemenea, o țară nu se va grăbi să acorde reduceri tarifare în schimbul unor reduceri similare ale partenerilor, atunci cînd știe că oricum va beneficia de reducerile acordate altor țări.

În ce privește țările membre ale G.A.T.T., acestea prin însuși actul aderării nu mai au nevoie să insereze clauza în acordurile bilaterale, deoarece în virtutea principiilor G.A.T.T., concesiile tarifare bilaterale se extind în favorarea tuturor semnatarilor acordului G.A.T.T.

C. K.

Subdezvoltare

Stroe Mălin, Tîrgoviște — 1). Ediția din acest an a Atlasului Băncii mondiale, cuprinzînd date în general pînă în 1978 și în unele cazuri pînă în 1979, se referă la 133 țări și teritorii, dintre care 139 sînt membre ale Băncii.

Potrivit Atlasului, în cele aproape 40 de țări cu un produs național brut pe locuitor de sub 300 dolari pe an (210 dolari în medie), trăiau, la jumătatea anului 1978, peste 2 miliarde de oameni, respectiv aproape jumătate din populația planetei noastre. În același timp, 552 milioane de oameni din 25 de țări beneficiau de un P.N.B. pe locuitor de peste 7 000 dolari (în medie 9220 dolari) pe an.

Tot din datele Atlasului mai rezultă că în perioada 1970—1978 produsul național brut pe locuitor a înregistrat ritmuri negative în 38 de țări ale lumii, cu o populație totală de 169 milioane de oameni. În schimb, în 19 țări, însumînd 262 milioane de locuitori, și cu un P.N.B. pe locuitor de 4090 dolari, acest din urmă indicator a crescut cu peste 6 la sută pe an.

2) Deocamdată nu avem în vedere publicarea unui almanah al „Revistei economice". Reținem însă propunerea dumneavoastră.

Balanță tehnologică

Ioan Dobre, Bumbești. — Dacă în domeniul comerțului vizibil Japonia înregistrează constant un sold activ (2,2 miliarde dolari în 1930), în cel al comerțului invizibil încă-

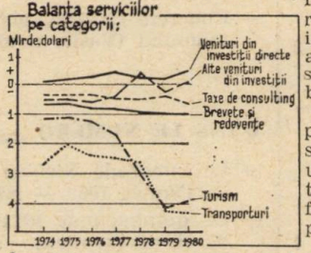

sările nu reprezintă mai mult de 70 la sută din cheltuieli, deficitul la acest capitol ridicîndu-se anul trecut la peste 11 miliarde dolari (vezi graficul). Principalele izvoare ale deficitului amintit sînt transporturile (circa 50 la sută) și turismul internațional (domeniu în care încasările Japoniei au fost anul trecut de 0,6 miliarde dolari, iar cheltuielile de 4,6 miliarde). Reține în mod deosebit atenția — fiind vorba de o țară cu un sector dezvoltat de cercetare-dezvoltare — deficitul așa-numitei „balanțe tehnologice", respectiv al comerțului cu brevete (354 milioane dolari încasări, față de 1,3 miliarde dolari cheltuieli pentru achiziționarea de tehnologii străine și plata redevențelor cuvenite, cu 14 la sută mai mult decît în urmă cu doi ani). În schimb, veniturile de pe urma investițiilor directe japoneze în străinătate sînt în prezent de trei ori mai mari decît dividendele repatriate de companiile străine din Japonia.

Pe plan mondial țările cu cele mai mari excedente ale comerțului invizibil sînt S.U.A. și Marea Britanie.

Consolidare

Radu Pascu, Iași — 1) Prin consolidare se înțelege procesul prin care puterea economică, independența, creditul de care se bucură o persoană sau o colectivitate crește ca urmare a dezvoltării mijloacelor materiale și financiare proprii, a reducerii volumului de datorii, a prelungirii scadențelor la împrumuturi etc.

Cazurile cele mai frecvente de consolidare le prezintă activitatea de credit. În aceste cazuri, prin consolidare se înțelege înlocuirea unui credit pe termen scurt cu un credit pe termen lung, eventual transformarea unui avans sau a unei creanțe într-o participație a creditorului la capitalul debitorului.

Consolidarea poate fi efectuată de creditor sau de un împrumutător diferit din punct de vedere juridic de creditor. Astfel, un credit bancar acordat pentru construcții poate fi consolidat prin înlocuirea lui cu un împrumut ipotecar pe termen lung acordat de un institut specializat în operații pe bază de ipotecă.

În domeniul finanțelor publice, prin consolidare se înțelege transformarea unei părți a datoriei pe termen scurt („datorie flotantă") într-o datorie pe termen mai îndelungat.

2) Redacția nu mai dispune de exemplare din nr. 23 din 5 iunie 1981, conținînd dosarul „Apa — o resursă vitală a dezvoltării". Vă sugerăm consultarea unei colecții la o bibliotecă.

Rezerve de petrol și gaze

Alexandru Kiss, Cluj-Napoca — Cunoscut mai ales ca un mare producător de petrol, Iranul dispune de rezerve certe de gaze naturale superioare celor de petrol, reprezentînd circa o cincime din rezervele mondiale cunoscute.

Potrivit afirmațiilor ministrului iranian al petrolului făcute cu ocazia celei de-a 73-a aniversări a descoperirii petrolului în această țară, Iranul ar putea să exploateze timp de 250 de ani rezervele sale certe de gaze, pe baza volumului producției celei mai ridicate din ultimii zece ani. Ținînd cont de rezervele și tehnicile actuale, el ar putea de asemenea produce petrol timp de 80 de ani în ritmul de 2 milioane de barili pe zi. Dar progresul tehnologic ar putea extinde de cinci ori această perioadă, a afirmat ministrul iranian, subliniind că în prezent lucrările de prospectare cele mai promițătoare se desfășoară în partea de nord a țării, spre Marea Caspică.

Sistemul bancar al R.P. Chineze

Ștefan Moraru, Tîrgu Mureș — Denumirea băncii centrale a Republicii Populare Chineze, înființată în decembrie 1948 și avînd sediul central la Beijing, este Banca Poporului din China. Din aparatul bancar al R. P. Chineze mai fac parte : Banca Chinei — pentru operațiile cu străinătatea, Banca Poporului pentru Investiții și Cooperativele de Credit (în regiunile rurale).

Banca Poporului din China deține monopolul emisiunii de bancnote și îndeplinește un rol cheie în dezvoltarea planică, proporțională și rapidă a economiei. Înainte de crearea B.P.C. au funcționat peste 40 de bănci regionale, înființate sub îndrumarea Partidului Comunist Chinez în regiunile eliberate în cursul războiului de rezistență împotriva Japoniei (1937—1945) și al războiului de eliberare (1946—1949). Aceste bănci au avut privilegiul de emisiune și au îndeplinit funcții bancare, contribuind într-o măsură importantă la finanțarea luptei de eliberare și la reconstrucția și dezvoltarea postbelică în regiunile respective. Pe măsura înființării lor au fost lichidate institutele bancare ale Kuomintanului și privilegiile acordate în acest domeniu străinilor. Pe această cale a fost creat un sistem financiar unificat și stabil pe întregul teritoriu al țării, sub controlul centralizat al statului.

Ca bancă centrală, B.P.C. deține pe lîngă monopolul de emisiune și funcțiile de control al creditului, de centru de decontare și centru de tranzacții cu numerar. Totodată, această bancă efectuează operații valutare și administrează metalele prețioase. Prin operațiile sale, banca promovează producția și circulația în diferite sectoare economice. Ea finanțează proiectele de dezvoltare, facilitează vînzările și supraveghează utilizarea corectă a creditelor și fondurilor publice.

B.P.C. are sucursale în orașe, precum și agenții și case de economii în sectoarele urbane (în număr de peste 5 000). În sectoarele rurale, depunerile de economii se efectuează la cele peste 50 000 cooperative de credit. Depunerile la B.P.C. sînt împărțite în două categorii : depuneri particulare și depuneri publice. Toate întreprinderile și organizațiile sînt obligate prin lege să depună numerarul la bancă, păstrînd numai o sumă minimă. Depunerile formează o sursă importantă de fonduri pentru acordarea de credite pe termen scurt planificate.

Moneda chineză este denumită Renminbi (moneda poporului), prescurtat R.M.B. Unitatea monetară de bază este yuanul, divizat în 10 ziao, iar 1 ziao = 10 fen. Moneda se bucură de o remarcabilă stabilitate.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 3 iulie 1981

— Amplu și mobilizator program pentru dezvoltarea economico-socială a patriei 1

— Tovarășului **Nicolae Ceaușescu** i-a fost conferită distincția „Om al anului 1980 — pentru pace" 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

● Cincinalul 1981—1985. Adîncirea procesului de dezvoltare intensivă a economiei românești **(Dan Popescu)** 4

● Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I) **(H. Pincas, Z. Csik)** 6

● Reducerea consumurilor energetice, orientare fundamentală a politicii partidului de sporire a eficienței economice **(Emil Costin)** 8

● Ridicarea calității producției : obiective, măsuri, responsabilități **(Bogdan Pădure)** 10

● Structuri competitive de export **(Ioan Georgescu)** 12

● Perfecționarea organizării și normării — la baza creșterii productivității muncii **(Petre Frujină)** 14

● Preocupări prioritare pentru consiliul oamenilor muncii **(Dan Condrea)** 16

— Actualele terenuri slab productive pot da recolte mari și constante **(Ioan Vlăduțu, Ioan Boeriu)** 18

TEORII — IDEI

— Democrația muncitorească socialistă, caracteristică fundamentală a societății noastre **(N. Ionescu)** 20

— Om-tehnică-mediu. Rezervele energetice ale metalurgiei neferoase **(Florea Oprea, Viorel Țibea)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Considerații ale economiștilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (II) **(Eugen Prahoveanu)** 24

— Valoarea și limitele modelării. Convorbiri economice cu **H.A.J.F. Misset** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Măsurile concrete de dezarmare, cerință vitală a omenirii **(Vasile Secăreș)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

— Comrade Nicolae Ceausescu has been confered the decoration "Man of the year 1980 — for peace" 3

— The 1981—1985 five year plan. Deepening of the process of intensive development of the Romanian economy **(Dan Popescu)** 4

— Ways to upgrow the efficiency of foreign trade. Competitive export structures **(Ioan Georgescu)** 12

— Workers' socialist democracy, a fundamental characteristic of our society **(N. Ionescu)** 20

— Energy reserves of the non-ferrous metallurgy **(Florea Oprea, Viorel Țibea)** 22

— Schools ● trends ● economists. Considerations of the Soviet economists on the conditioning and the expression of the efficiency of the social production (II) **(Eugen Prahoveanu)** 24

— Value and limits of modelling. Economic talks with **H.A.J.F. Misset** 26

— Concrete desarmament measures : a vital requirement of the mankind **(Vasile Secăreș)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le camarade Nicolae Ceaușescu a reçu la distinction „Homme de l'année 1980 — pour la paix" 3

— Le quinquennat 1981—1985. L'approfondissement du processus de développement intensif de l'économie roumaine **(Dan Popescu)** 4

— Moyens pour accroître l'efficience du commerce extérieur. Des structures d'export competitives **(Ioan Georgescu)** 12

— La démocratie socialiste des travailleurs, caractéristique fondamentale de notre société **(N. Ionescu)** 20

— Réserves énergétiques de la métalurgie non-ferreuse **(Florea Oprea, Viorel Țibea)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Considérations des économistes soviétiques sur le conditionnement et l'expression de l'efficience de la production sociale (II) **(Eugen Prahoveanu)** 24

— Valeur et limites du modélage. Discussions économiques avec **H.A.J.F. Misset** 26

— Mesures concrètes pour le désarmement, une nécessité vitale de l'humanité **(Vasile Secăreș)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Товарищу Николае Чаушеску было присвоено звание «Человек 1980-го года — за мир» 3

— Пятилетка 1981—1985 гг. Углубление процесса интенсивного развития румынской экономики **(Дан Попеску)** 4

— Пути повышения эффективности внешней торговли. Конкурентоспособные структуры экспорта **(Ион Джорджеску)** 12

— Социалистическая рабочая демократия, основная характерная черта нашего общества **(Н. Ионеску)** 20

— Человек-техника — среда. Энергетические ресурсы цветной металлургии **(Флоря Опря, Виорел Цибя)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Соображения советских экономистов относительно обусловленности эффективности социального производства и ее выражения (II) **(Еуджен Праховяну)** 24

— Ценность и пределы моделирования. Экономические беседы... с **Х.А.Ж.Ф. Мисее** 26

— Конкретные меры разоружения, жизненное требование человечества **(Василе Секареш)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

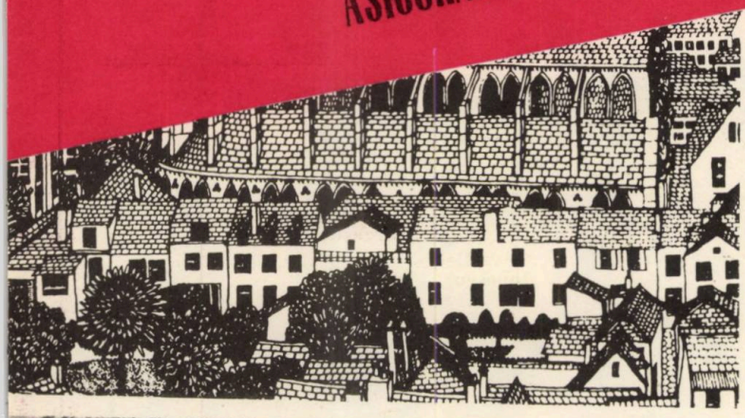

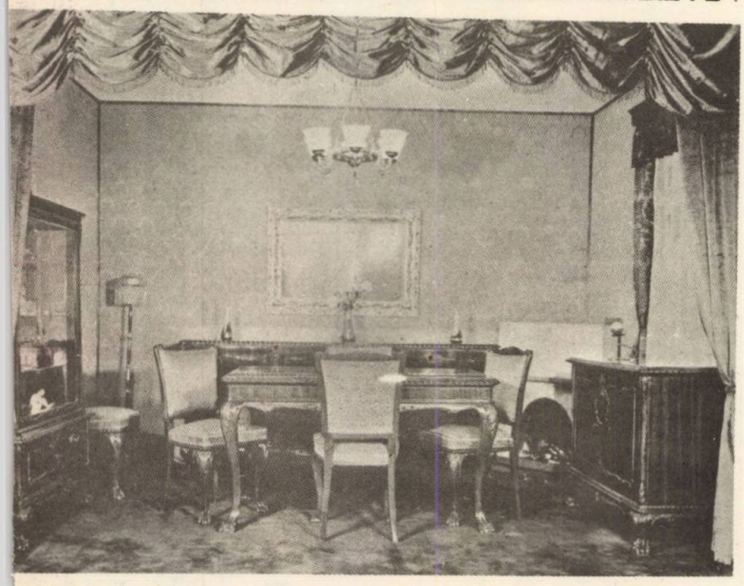

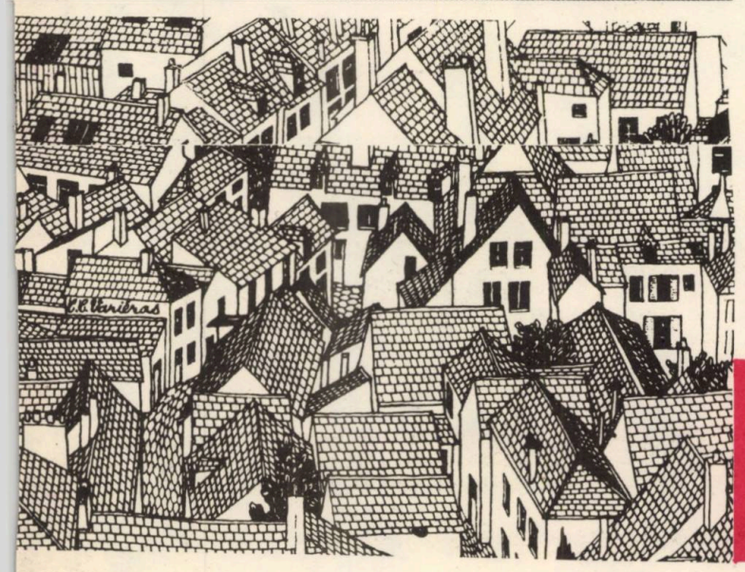

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie şi care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziţia cetăţenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în acelaşi contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

• ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, combustibil, materiale de construcţii şi multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — şi bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torenţială, inundaţie, grindină, furtună, prăbuşire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheaţă ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariţie cauzate de riscurile asigurate şi altele.

• ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soţia acestuia, precum şi părinţii şi copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acţiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită şi altele.

• ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat şi de soţia acestuia sau de persoane care se află în întreţinerea asiguratului, în calitate de locatar, faţă de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum şi pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereţii, planşeele, tavanele şi pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VARA A SOSIT!

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă o gamă extrem de largă şi diversificată de articole vestimentare pentru sezonul cald ale căror modele — concepute după cele mai recente viziuni ale creatorilor de modă — şi contexturi, reuşesc să satisfacă gusturile cele mai rafinate.

1981 JUL - 8

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

NOUL MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR ÎN ACȚIUNE

CREȘTEREA FUNCȚIONALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI

Numărul 28 ● Vineri 10 iulie 1981

În cadrul dialogului de lucru cu oamenii muncii, întîmpinat cu sentimente de profundă dragoste și stimă

Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Gorj și Mehedinți

În intreprinderile și pe șantierele vizitate — ample și rodnice analize cu muncitorii și specialiștii, recomandări prețioase pentru ridicarea calitativă a activității de producție și investiții, pentru creșterea eficienței economice, însuflețită angajare muncitorească și afirmare a voinței de a asigura înfăptuirea exemplară a obiectivelor planului pe acest an și ale întregului cincinal

Pe platforma din vecinătatea carierei Roșia de Jiu

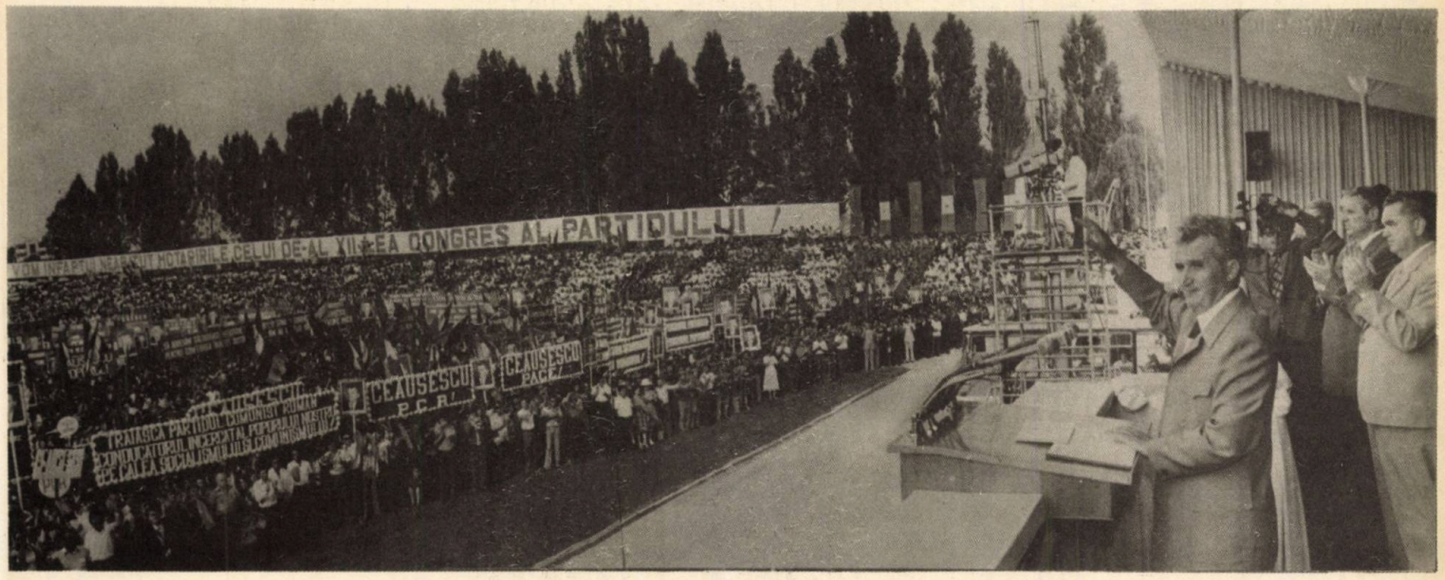

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Tg. Jiu

Pe șantierul hidrocentralei Porțile de Fier (II)

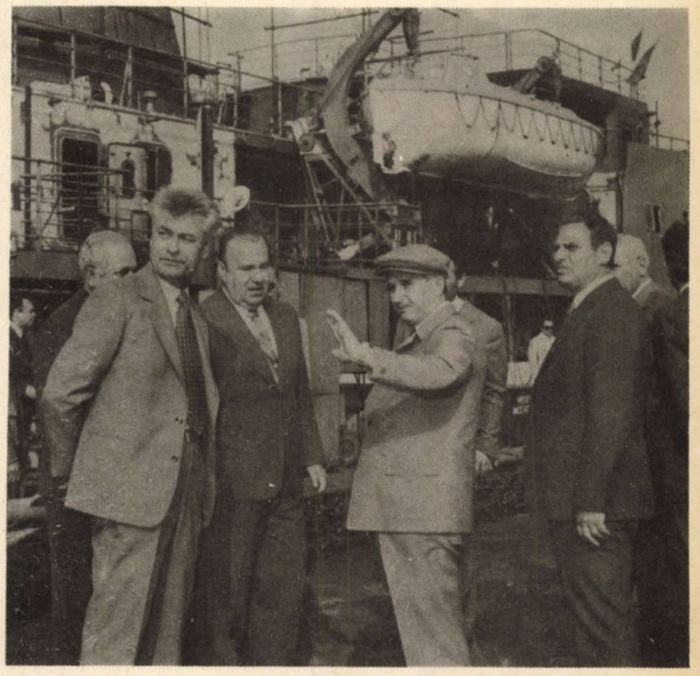

Frintre constructorii de nave severineni

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

transporturi

Plata taxelor de transport în sistemul tarifului unic pentru transporturile auto

1. Debitorul plății în contractul de transport. Vocația procesuală a cărăușului auto

Obligației de prestare a transportului îi corespunde obligația plății prețului, adică a taxei de transport propriu-zise și a tarifelor speciale sau a celor pentru operațiuni auxiliare și adiacente transporturilor.

În contractul de transport auto debitorul prețului este expeditorul.

În înțelesul Tarifului unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973, în vigoare de la 1 ianuarie 1979, prin expeditor, este denumită la art. 1(3),persoana fizică sau unitatea care, indiferent de gradul ei de organizare și de rolul pe care îl îndeplinește în procesul de transport (predător al mărfii, destinatar, unitate de expediții etc.), solicită cărăușului fie să-i execute un anumit transport de marfă care se pretează la un transport colectiv, fie să-i pună la dispoziție exclusivă un mijloc auto pentru efectuarea de transporturi. Această unitate sau persoană fizică are — potrivit disp. art. 1(3) alin. 2 din Tariful unic — obligația plății tarifelor corespunzătoare, în relații directe cu cărăușul.

În sistemul acestui tarif, relațiile contractuale privitoare la preț se stabilesc deci numai între cărăuș și expeditor și în consecință, toate datele înscrise în documentele de confirmare a transportului privind desfășurarea acestuia pe faze (încărcare, descărcare, primirea la program și eliberarea mijlocului auto) sînt opozabile expeditorului, chiar dacă unele din aceste faze se consumă în locuri în care expeditorul nu mai poate observa sau influența direct activitatea mijlocului auto și, în consecință, datele respective sînt confirmate de alte persoane.

Ca urmare, expeditorul suportă fără drept de contestare consecințele din punct de vedere tarifar ale confirmărilor diferitelor faze ale transportului de către persoane care nu aparțin nici de cărăuș și nici de expeditor.

În acest scop, potrivit art. 44(26) din Tariful unic scrisoarea de transport se emite în 4 exemplare din care un exemplar se reține de cărăuș, unul se reține de expeditor, iar celelalte două însoțesc transportul, servind la confirmarea pe parcurs a tuturor fazelor sale.

După executarea transportului, unul din exemplarele care au însoțit transportul se reține de cărăuș, iar celălalt de remite dacă este cazul, expeditorului, ca justificare a calculului tarifului sau eventualelor diferențe față de calculul anticipat al tarifului.

S-a urmărit ca eventualele litigii dintre expeditori și persoanele care participă la desfășurarea transportului (predători, destinatari), cu privire la inexactitatea unor date confirmate de acestea, să nu-l privească pe cărăuș și să nu afecteze suma de plată cuvenită drept taxă de transport.

In acest sens s-a pronunțat în mod constant și practica arbitrală, un exemplu mai recent fiind Dec. P.A.S. nr. 312 din 28 februarie 1981.

2. Tarifare dublă. Condiții de aplicare

Prin art. 8 din Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule, se prevede pentru întreprinderile și unitățile de transport, precum și pentru unitățile expeditoare, obligația de a asigura circulația autovehiculelor încărcate la capacitatea nominală sau volumetrică.

De la aceste dispoziții normative, art. 9 din decret, exceptează cazurile de forță majoră sau alte situații excepționale, în afara celor prevăzute de lege, cînd întreprinderile și unitățile de transport pot pune la dispoziție unităților expeditoare autovehicule pentru transport de mărfuri care, potrivit cererilor exprese ale acestora, urmează să circule încărcate parțial.

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 28 1981

In aceste situații, precum și în situația în care se solicită punerea la dispoziție a autovehiculelor în termene mai mici decît cele legal stabilite prin Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, aprobate potrivit H.C.M. nr. 425/1975, transportul se tarifează dublu.

Executarea și decontarea acestor transporturi se face pe bază de scrisori de transport speciale.

Corespunzător acestor dispoziții legale, în Tariful unic în vigoare de la 1 ianuarie 1979, la art. 21(7) se prevede aplicarea tarifului dublu, atunci cînd sînt îndeplinite condițiile expuse, adică atunci cînd din datele înscrise de unitatea expeditoare în documentul de solicitare a mijlocului auto, rezultă că acesta urmează să circule încărcat sub norma minimă prevăzută în anexa 3 la Decretul nr. 468/1977 sau cînd unitatea expeditoare cere punerea la dispoziție a mijlocului auto, în termene mai mici decît cele legal stabilite.

Potrivit art. 82 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, scrisorile de transport se depun unității de transport, cu toate datele cerute de formularul tip, semnătura și ștampila solicitantului, pînă la orele 13 a zilei lucrătoare, precedente celei pentru care se solicită punerea mijlocului auto la dispoziție.

Potrivit art. 45 din Decretul nr. 468/1977, unitățile expeditoare suportă dublul tarifului de transport și în următoarele cazuri stabilite corespunzător și în TR 2/832/1979, la art. 21 (8):

— cînd se expediază materii prime, materiale și produse prevăzute în anexa nr. 6 a sus-menționatului decret, fără a avea la bază programe prealabile de optimizare a transportului;

— cînd nu se respectă relațiile de transport optimizate și se depășesc distanța de transport sau zonele de desfacere-aprovizionare rezultate din programele de optimizare a transporturilor.

De precizat este și faptul că tarifarea se face prin dublarea totalului sumelor calculate pe documentul respectiv de transport, inclusiv cele stabilite ca tarife speciale sau pentru operațiuni auxiliare și adiacente transporturilor.

Avînd a se pronunța în litigii ivite între diferiți beneficiari din sistemul UNCAP și transportatorul auto I.T. Auto Cluj care a efectuat o tarifare dublă la prestații executate în beneficiul acestora, Arbitrajul de stat interjudețean Cluj a pronunțat hotărîrile nr. 1250 și 1251/1980 prin care a obligat I.T. Auto Cluj să restituie către C.A.P. Cara și C.A.P. Cojocna sume încasate nejustificat prin tarifare dublă, aplicată, fără temei.

În spețele respective, dispozițiile legale privitoare la tarif dublu nu-și găseau aplicabilitate deoarece din actele de solicitare a autovehiculelor nu rezultă cererea expresă a expeditorilor ca acestea să circule sub capacitatea nominală sau volumetrică și nici faptul că cererile au fost depuse în termene mai mici decît cele legal stabilite.

De asemenea, transporturile nu au fost însoțite de scrisori de transport speciale pentru ca toate condițiile cerute de lege să fie întrunite.

Această formalitate este absolut necesar să fie îndeplinită pentru ca expeditorii, care sînt și cei ce asigură plata prestației, să cunoască de la început că se aplică tarifare dublă și în consecință să aibă posibilitatea să accepte sau să refuze executarea transporturilor în aceste condiții.

Prin deciziile nr. 2009 din 30 august 1980 și nr. 2149 din 25 septembrie 1970, primul arbitru de stat a respins cererile de rearbitrare formulate de I.T. Auto Cluj împotriva hotărîrilor pronunțate de Arbitrajul de stat interjudețean Cluj, reținînd că tarifarea dublă nu și-a avut justificare și organul arbitral a făcut o corectă aplicare a tarifului la situația de fapt.

M. BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

Precizări privind tariful de transport

Tariful de transport reprezintă prețul aferent prestației îndeplinite de către cărăuș prin deplasarea mărfurilor la destinația indicată de către expeditor. În cazul transporturilor de cale ferată, aplicarea tarifului se face în funcție de felul expediției (coletărie sau vagoane), felul mărfii (clasa la care este încadrată marfa transportată), greutatea expediției și distanța pe care se execută transportul.

În ceea ce privește greutatea, ca element determinant al tarifului, se ia în considerare, potrivit tarifului local de mărfuri, partea I, cap. II, par. 1 (5):

— greutatea stabilită de calea ferată, în cazul în care cîntărirea s-a efectuat de calea ferată;

— greutatea indicată de predător în scrisoarea de trăsură, dacă stabilirea greutății s-a făcut numai cu mijloacele proprii ale predătorului;

— greutatea minimă de aplicare a tarifului.

Rezultă deci, importanța pe care o prezintă corecta determinare a greutății cu prilejul expedierii pentru justa percepere a taxelor de transport.

Pentru ceea ce s-a încasat de către calea ferată peste tariful aferent greutății transportate, unitatea expeditoare sau — după caz — destinatară poate formula pretenții de restituire, utilizînd instituția reclamației administrative și a acțiunii arbitrale.

Din acest punct de vedere, este de subliniat că dreptul de a reclama și de a acționa aparține unității care a achitat tariful de transport. Reclamațiile, ca și acțiunile, trebuie introduse, după caz, de către expeditor sau destinatar față de regionala de căi ferate pe raza căreia se află stația de expediție sau cea de destinație, în cadrul termenului de 6 luni prevăzut de art. 4, lit. e din Decretul nr. 167/1958.

În acest scop, unitatea furnizoare expeditoare și cea beneficiară destinatară sînt îndatorate să transmită din timp unității în drept a acționa calea ferată, toate documentele necesare acționării căii ferate. Nerespectarea acestei îndatoriri poate conduce la rezultate păgubitoare

care se suportă, în ultimă instanță, de către partea în culpă. Este cazul unității beneficiare care, deși a constatat la destinație, în condiții opozabile căii ferate, că s-a transportat o cantitate de mărfuri inferioară aceleia pentru care s-a încasat tariful de transport de stația de expediere, a transmis documentele respective după împlinirea termenului de prescripție, punînd astfel unitatea furnizoare în imposibilitatea de a recupera de la cărăuș ceea ce a încasat necuvenit drept tarif de transport.

În cazul tarifului de transport transmis — adică, a aceluia care se percepe de la unitatea beneficiară de către stația de destinație — achitarea unui tarif în plus ca urmare a indicațiilor greșite din scrisoarea de trăsură care nu se pot corecta la destinație într-un mod opozabil căii ferate, răspunderea revine, în final, unității furnizoare în culpă. Recuperarea acestor sume are loc în cadrul unor acțiuni în daune care sînt supuse termenului general de prescripție de 18 luni aplicabil în raporturile patrimoniale dintre unitățile socialiste, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

I. ICZKOVITS
Arbitrajul de Stat Central

Termenul de executare a transporturilor auto în regim rapid

In literatura juridică s-a relevat faptul că actul normativ care reglementează, **în general,** răspunderea cărăușului în transportul de mărfuri — Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 — nu cuprinde nici un fel de dispoziții cu privire la termenul de executare a transporturilor și răspunderea pentru depășirea acestui termen.

S-a considerat, în tăcerea Regulamentului din 1959, că transportatorului feroviar i se aplică prevederile Regulamentului de transport C.F.R. din 1929, respectiv termene de executare a transporturilor pe calea ferată stabilite de acest regulament.

Pentru cărăușul auto din transporturile în trafic intern nu există însă un text normativ similar, care să reglementeze, în general, obligația acestuia de executare a transporturilor într-un anumit termen, cu excepția transporturilor de mărfuri perisabile și vietăți, pentru care, prin Instrucțiunile aprobate cu Ordinul M.T.Tc. nr. 465 din 1961, s-au stabilit termene maxime de executare a transportului și răspunderea transportatorului în raport de pagubele cauzate prin depășirea duratei de transport.

Considerăm că și art. 21 pct. 5 din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto — stabilit în baza Decretului nr. 523/1973 — prevede un termen maximal de executare a transportului auto, în situația în care cărăușul asigură executarea anumitor transporturi „în regim rapid", prin parcurgerea în medie, la cursa respectivă, a mai mult de 300 km în fiecare 24 ore (între momentul plecării mijlocului auto de la încărcare și cel al ajungerii la locul de descărcare).

Unele mărfuri sînt considerate de tarif, din oficiu, ca justificînd un asemenea regim rapid de transport, ca de exemplu, vietățile (cu excepția albinelor) și peștele proaspăt (cînd nu este transportat cu autofrigorifere).

Transportul acestora în regim rapid este obligatoriu, aplicîndu-se majorările tarifare corespunzătoare, cu excepția cazului în care expeditorul menționează pe documentul de transport, înainte de începerea cursei, că nu este de acord cu aplicarea regimului rapid. Pentru restul mărfurilor, executarea transportului în regim rapid este condiționată de solicitarea expeditorului în acest sens, făcută în mod expres înainte de transport.

Ca atare, în funcție de parcursul minim obligatoriu de 300 km în fiecare 24 de ore și de distanța tarifară de parcurs (stabilită conform art. 3 pct. 13—20 din Tarif), se poate determina, anticipat, durata maximă de executare a transportului.

Așa cum rezultă din prevederile tarifare precizate, termenele astfel stabilite fiind maximale, cărăușul este în drept să execute transportul și înainte de expirarea lor, cu condiția să nu aducă deprecieri mărfii, dar, în același timp, este răspunzător pentru daunele cauzate prin depășirea termenelor respective (ca de exemplu, alterarea mărfii, neajungerea ei la cursa de avion sau maritimă programată pentru export etc.).

Temeiul legal al acestei răspunderi este art. 41 lit. b. fraza finală, din Legea contractelor economice, potrivit căreia „organizațiile de transport au obligația de a asigura transportul produselor în bune condiții și răspund, în caz de daune, pentru prejudiciul cauzat".

Răspunderea cărăușului auto este angajată în baza culpei contractuale rezultată din nerespectarea clauzei perfectate prin includerea în contractul de transport a „regimului rapid" și are drept consecință, obligația reparării pagubelor produse din această cauză în patrimoniul beneficiarului de transport.

Culpa sa, în situația cînd apar asemenea pagube, este prezumată prin însăși faptul depășirii duratei transportului, dar, desigur, răspunderea va înceta, revenindu-i obligația în caz de litigiu să dovedească că transportul a fost efectuat în termenul legal, iar în sarcina lui nu se poate reține vreo culpă în legătură cu producerea prejudiciului (în acest sens, Decizia P.A.S. nr. 2018 din 14 iulie 1977, publicată în Revista română de drept nr. 10/1977, pag. 69).

Teodor CREȚ
Arbitrajul interjudețean Oradea

Cîntărirea mărfurilor de către calea ferată

Obligația căii ferate de a cîntări mărfurile primite spre transport este enunțată de art. 26 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Ea privește mărfurile a căror cîntărire este obligatorie potrivit art. 28 din regulament sau altor dispoziții legale în vigoare și se îndeplinește prin stabilirea greutății încărcăturii (bruto și bruto minus tara). Pentru expedițiile de mărfuri care nu se încadrează în prevederile exprese și limitative ale art. 28 citat, efectuarea cîntăririi la solicitarea clientelei este facultativă pentru calea ferată.

In mod corespunzător, Tariful local de mărfuri, partea III B, prevede la Cod 14 că pentru expediţiile de mărfuri la care cîntărirea este obligatorie nu se percepe tariful de cîntărire. Pentru celelalte expediţii însă, pentru cîntărirea efectuată la cerere, în afară de tariful prevăzut pentru această operaţiune, calea ferată percepe şi tariful de manevră în raport de timpul de utilizare a locomotivei în cazul expediţiilor de vagoane.

Cererea de a se verifica tara vagonului se îndeplineşte în schimbul unui tarif de 25 lei per vagon. Dacă însă la verificarea tarei se constată o diferenţă în plus sau în minus mai mare de 2% faţă de greutatea înscrisă pe vagon, tariful amintit nu se mai percepe, verificarea tarei fiind consecinţa omisiunii căii ferate de a corecta tara înscrisă pe vagon.

Consecinţa firească a obligaţiei căii ferate de a efectua cîntărirea mărfurilor expres prevăzute de art. 28 din regulament este sancţionarea neîndeplinirii acestei obligaţii. Potrivit art. 75, calea ferată datorează în acest caz o amendă de 200 lei pentru fiecare necîntărire. Desigur că, amenda se aplică numai în cazul cînd omisiunea de a efectua cîntărirea este culpabilă. Nu poate fi reţinută vinovăţia căii ferate atunci cînd dovedeşte că efectuarea cîntăririi nu a fost posibilă datorită unor motive tehnice obiective.

Dar nici în această din urmă situaţie, omisiunea de a efectua cîntărirea nu rămîne fără consecinţe juridice. Potrivit art. 39 din regulament, „în cazul în care cîntărirea este obligatorie pentru cărăuş, acesta răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport, indiferent de faptul dacă a efectuat sau nu cîntărirea". Consecinţele textului citat pot fi din cele mai grave pentru calea ferată, aceasta răspunzînd patrimonial în legătură cu diferenţele cantitative constatate în minus la destinaţie în raport cu greutatea înscrisă de expeditor în scrisoarea de trăsură. Pentru a atenua aceste consecinţe, acelaşi art. 39 prevede posibilitatea căii ferate de a face dovada că, în realitate, a primit mai puţin de la expeditor sau că mărfurile sosite la destinaţie corespund cu greutatea neto sau cu specificaţiile din actele de livrare sau documentele de transport.

Sub acest aspect, este de relevat că prin cîntărirea mărfurilor se realizează numai una dintre metodele de determinare cantitativă. Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 a consacrat obligativitatea de a se efectua, la expediere, dubla determinare cantitativă a mărfurilor. În acest fel, se oferă mai multe posibilităţi de stabilire a cantităţii real expediate, cel de-al doilea element de determinare cantitativă oferind căii ferate posibilitatea de a dovedi, chiar şi în lipsa cîntăririi, că a predat la destinaţie chiar cantitatea de mărfuri preluată de la expeditor. Astfel, de pildă, dacă la destinaţie a sosit numărul de blocuri din oţel înscrise în documentele de livrare, se poate trage concluzia că nu s-a produs vreo lipsă de care să răspundă calea ferată întrucît, în timpul transportului, nu era posibilă diminuarea greutăţii blocurilor de oţel.

Desigur că sînt multiple mijloacele cu care poate dovedi calea ferată că a predat la destinaţie cantitatea de mărfuri pe care a preluat-o de la expeditor. Ceea ce interesează fiind realitatea obiectivă, considerăm că nu numai calea ferată, dar şi restul unităţilor participante la derularea transportului sînt îndatorate să pună la dispoziţie toate elementele şi datele de care dispun în scopul stabilirii situaţiei de fapt reale.

H. MATEI

Decontări

Răspunderea beneficiarului de import pentru plata cu întîrziere a produselor importate

In baza contractului economic pe bază de comision, încheiat între părţi, ISCE „Uzinimportexport" a importat pentru beneficiarul C.O.S. Tîrgovişte un laminor de profile mici.

Intrucît achitarea facturilor emise de importatoare s-a făcut cu întîrziere faţă de termenul legal, ISCE a solicitat prin acţiune obligarea beneficiarului de import la plata de penalităţi calculate la valoarea comisionului şi dobînzii de 6% pe an, conform Decretului nr. 311/1954, calculate la valoarea produselor.

Soluţionînd litigiul, Arbitrajul a admis acţiunea, înlăturînd apărările formulate de pîrît atît cu privire la lipsa disponibilităţilor financiare, cît şi cu privire la inaplicabilitatea Decretului nr. 311/1954.

Impotriva acestei hotăriri, pîrîtul a formulat cerere de rearbitrare.

In exercitarea dreptului de control prin Decizia P.A.S. nr. 786 din 13 aprilie 1981 s-a reţinut că organul arbitral a respins în mod justificat apărarea referitoare la lipsa fondurilor, dar că organul arbitral a făcut în mod greşit în cauză aplicarea Decretului nr. 311/1954.

Intr-adevăr, potrivit art. 155 din Legea finanţelor întreprinderile de comerţ exterior facturează beneficiarului mărfurile sosite din import, pe baza declaraţiilor vamale de import, a documentelor de transport pe parcurs extern şi în condiţiile stabilite prin contractele interne.

Beneficiarii de mărfuri de import au obligaţia să accepte sau să refuze plata mărfurilor după primirea şi recepţionarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerţ exterior. In cazul cînd primirea şi recepţia mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerţ exterior, beneficiarii sînt obligaţi să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferenţe în funcţie de verificare şi recepţie în cadrul termenelor şi condiţiilor din contractele externe.

Art. 158 din aceeaşi lege prevede cazurile în care beneficiarul are dreptul de a refuza plata integral sau parţial.

Lipsa fondurilor nu constituie o împrejurare care să justifice refuzul de plată sau întîrzierea plăţii, Legea fi-

nanțelor în art. 102 reglementînd modul de rezolvare a unor asemenea situații.

In ce privește problema dacă în raporturile dintre întreprinderile de comerț exterior importatoare și beneficiarii de import sînt incidente dispozițiile Decretului nr. 311/1954, urmează a se avea în vedere că :

Potrivit Legii nr. 71/1969, răspunderea patrimonială pentru nerespectarea obligațiilor din contractul economic constă în plata penalităților și despăgubirilor (art. 44).

Reglementînd răspunderea contractuală a părților pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor prevăzute în contractul economic de comerț exterior pe bază de comision, art. 80 din Legea nr. 71/1969, stabilește că întîrzierea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale de neplata prețului.

Pentru întîrzierea decontării valorii mărfii de către beneficiarul de import nu se prevede nici o penalitate.

Această marfă se achită de către întreprinderea de comerț exterior furnizorului extern în valută, din mijloacele circulante prevăzute la art. 51 din Legea finanțelor, B.R.C.E. acordînd întreprinderilor de comerț exterior credite rambursabile pe măsura încasării contravalorii mărfii de la beneficiarii de import.

Potrivit art. 56 din Legea finanțelor, întreprinderile de comerț exterior au obligația de a plăti dobînzi la aceste credite.

Aceste dobînzi sînt reglementate de Decretul Consiliului de Stat nr. 234 din 23 dec. 1974, privind dobînzile, comisioanele, taxele și tarifele bancare în relațiile cu unitățile socialiste, alte persoane juridice și persoane fizice.

La rîndul lor, întreprinderile de comerț exterior facturează produsele importate beneficiarilor de import care în conformitate cu art. 155 din Legea finanțelor, au obligația de a le achita în termen de cel mult 20 zile de la primirea facturilor, în cazul în care sînt admise la recepție.

Intre data achitării facturii externe de către ISCE și data la care beneficiarul de import are obligația de a efectua plata, există deci un interval pentru care nu se poate antrena răspunderea beneficiarului de import.

Dobînzile achitate de ISCE băncii după expirarea termenului de plată a facturii interne, prevăzut de art. 155 din Legea finanțelor, sînt însă imputabile beneficiarului de import, întîrzierea restituirii creditului, de către ISCE datorîndu-se culpei sale.

Ca atare, beneficiarul de import are obligația de a dezdăuna întreprinderea de comerț exterior cu suma corespunzătoare acestor dobînzi. Nu este justificat ca ISCE să încaseze dobînda de 6% prevăzută de Decretul nr. 311/1954, care poate reprezenta o sumă mai mare sau mai mică decît aceea pe care această unitate a achitat-o băncii, în temeiul altui decret.

Dealtfel, potrivit art. 1 din Decretul nr. 311/1954, dobînda legală de 6% se plătește în cazul în care potrivit dispozițiilor legale sau prevederilor contractuale o obligație este producătoare de dobînzi, fără a se fi stabilit cuantumul acestora.

Obligația ISCE de a achita factura furnizorului extern în valută și a credita pe beneficiarul intern cu prețul stabilit la intern nu constituie o obligație producătoare de dobînzi, ci o obligație legală a ISCE, motiv pentru care nici ISCE-urile nu pretind a li se rambursa dobînzile achitate băncii pe intervalul de la achitarea facturii externe și pînă la scadența plății facturii interne.

Pe de altă parte, obligația beneficiarului de import de a achita factura internă, nefiind sancționată de lege cu penalități nu poate fi sancționată nici cu daune-interese moratorii atîta timp cît întinderea daunelor creditorului poate fi stabilită.

Ca atare, ISCE nu poate pretinde decît recuperarea dobînzilor plătite de ea organului bancar pe perioada întîrziată.

EL. CIREAȘĂ

Construcții

Obligațiile beneficiarilor din contractele de închirieri de utilaje

Normele generale de închiriere a utilajelor de construcții (aprobate de Ministerul Construcțiilor Industriale cu nr. 108 din 4.XII.1976 și de Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții cu nr. 89 din 4.XII. 1976) prevăd unele obligații în sarcina unităților socialiste beneficiare ale utilajelor închiriate.

Aceste obligații se plasează în toate fazele încheierii și executării contractului de închiriere.

Astfel, în vederea încheierii contractului, unitatea beneficiară are îndatorirea de a emite o comandă care trebuie să conțină următoarele elemente necesare pentru completa configurare a conținutului contractului de închiriere și pentru pregătirea executării prestației :

— șantierele pe care vor fi folosite utilajele, inclusiv stațiile C.F.R. de deservire a șantierelor ;

— echipamentele cu care vor fi închiriate ;

— modul de transport al utilajelor închiriate la destinația indicată de către unitatea beneficiară (pe cale ferată, cu mijloace auto sau pe apă) ;

— perioada de închiriere a utilajelor, numărul de schimburi, numărul de ore pe schimb ;

— modul de închiriere a utilajelor (cu tarif normă pe unitate de produs sau cu tarif pe unitate timp — oră sau zi).

Executarea contractului de închiriere implică deplasarea utilajelor de la locul unde se află la punctul indicat de către unitatea beneficiară. Costul transportului efectuat în acest sens se suportă de către unitatea beneficiară care are — cu ocazia restituirii utilajelor — obligația de a suporta nu numai costul cheltuielilor de transport, dar și aceea de a organiza expedierea utilajelor care se restituie.

Obligația de restituire a utilajelor la încetarea raportului de închiriere se poate îndeplini — la cererea unității care le-a închiriat — și prin expedierea lor la noua unitate beneficiară. In acest caz însă toate cheltuielile implicate de expedierea utilajelor se suportă de către noua

unitate beneficiară în baza decontului care i se transmite de către unitatea inițial beneficiară.

Descărcarea utilajelor este întotdeauna în sarcina beneficiarilor utilajelor. Dacă unitățile beneficiare nu dispun de personal calificat pentru astfel de operațiuni, acest personal se asigură, contra cost, de către unitatea care închiriază, unității beneficiare revenindu-i — în acest caz — numai obligația de a pune la dispoziție personalul necalificat.

Operațiunile de montare și demontare a utilajelor sînt distincte de cele de expediere și de descărcare sau încărcare.

Montarea și demontarea utilajelor prezintă un grad apreciabil de complexitate tehnică, ceea ce face ca aceste operațiuni să se execute de către personalul specializat al celui care închiriază.

In conformitate cu art. 18 din normele menționate, prin contract se stabilesc mijloacele pe care unitățile beneficiare trebuie să le pună la dispoziție pentru executarea la termen a montării și demontării utilajelor de construcții, precum și termenele la care unitatea care închiriază trebuie să-i predea unității beneficiare planurile pentru fundații, căi de rulare etc.

Orice întîrziere în punerea la dispoziție a mijloacelor care sînt în sarcina unității beneficiare determină prelungirea termenului de montare sau demontare cu consecința suportării chiriei pe această perioadă de către unitatea menționată.

Cheltuielile ocazionate de montarea utilajelor în vederea punerii lor în funcțiune și cele de demontare a lor în scopul restituirii sînt în sarcina unității beneficiare. Pentru timpul normat al executării operațiunilor de montare și de demontare unitatea beneficiară datorează chiria orară a utilajelor.

In timpul executării contractului, unitatea beneficiară este obligată să folosească utilajul închiriat numai în limitele caracteristicilor sale tehnice și numai pentru lucrări corespunzătoare, asigurînd condițiile de exploatare prescrise prin normative sau stabilite prin contract.

Pe lîngă îndatorirea unității care închiriază de a asigura funcționarea corespunzătoare a utilajelor închiriate, unitatea beneficiară are obligația de a completa lipsurile și de a repara toate defecțiunile ivite din culpa sa. De asemenea, ea are obligația să achite chiria aferentă timpului de imobilizare a utilajelor datorită lipsurilor și defecțiunilor menționate.

O asemenea obligație este prevăzută de art. 22 din normele citate și în legătură cu lipsurile și defecțiunile existente în momentul restituirii utilajelor închiriate:

„Predarea către client a utilajelor care se închiriază fără mecanic se face pe baza unui proces-verbal încheiat între furnizor și delegatul clientului, sau între delegații fostului și noului client, la locul de predare, potrivit avizului scris dat de furnizor.

Din momentul semnării procesului verbal, obligațiunile în legătură cu transportul, folosirea, întreținerea și alimentarea utilajelor, trec în sarcina clientului care va plăti chiria utilajelor pînă la data restituirii lor cu uzură normală și fără lipsuri, pe bază de proces-verbal".

Ultima frază din textul citat necesită, după părerea noastră, unele circumstanțieri.

In ipoteza avută în vedere, obligația de a plăti chiria pe un interval ulterior restituirii utilajelor are scopul de a stimula unitatea beneficiară pentru înlăturarea defecțiunilor și lipsurilor produse din culpa sa.

Socotim însă că în cazul unui utilaj restituit și în legătură cu care unitatea beneficiară s-a obligat, față de unitatea care închiriază, să-i achite costul înlăturării defecțiunilor și lipsurilor, prevederile citate privind obligația plății chiriei în continuare nu se pot aplica decît cu prudență.

Intr-adevăr, în mod frecvent, unitățile beneficiare nu dispun de mijloacele tehnice necesare pentru înlăturarea defecțiunilor și completarea lipsurilor produse din culpa lor în timpul închirierii.

Intr-o astfel de situație, dacă utilajele restituite au fost primite de cel care le-a închiriat, iar angajamentul unității beneficiare privind suportarea costului înlăturării defecțiunilor și lipsurilor a fost, de asemenea, primit, socotim că nu s-ar justifica perceperea chiriei în continuare.

Intr-adevăr, dacă ar fi îndreptățit să încaseze chiria la nesfîrșit, unitatea care închiriază ar putea să prefere această soluție față de înlăturarea defectelor și lipsurilor pe contul unității beneficiare. În condițiile în care cel care închiriază nu a respins oferta unității beneficiare privind suportarea cheltuielilor menționate, perceperea chiriei în continuare ar constitui un abuz de drept și nici nu ar reprezenta o soluție justificată din punct de vedere economic.

Din acest punct de vedere, interesul constă în repararea grabnică a utilajelor pentru ca ele să fie folosite neîntîrziat potrivit destinației lor.

Acceptînd angajamentul unității beneficiare de a suporta costul înlăturării defecțiunilor și lipsurilor, cel care închiriază și-a asumat, implicit, obligația de a aduce utilajele în stare de funcționare. Ca atare, el nu poate percepe chiria în continuare, în loc să se preocupe de înlăturarea defecțiunilor și lipsurilor.

Trebuie admis, desigur, că încasarea chiriei este justificată pe intervalul obiectiv necesar pentru readucerea utilajelor în stare de funcționare, dar nu este admisibil, după părerea noastră, ca cel ce închiriază utilajele să obțină chiria pe un interval, practic, nelimitat.

I. IONESCU

jurisdicții

Cesiune de creanță primită după expirarea termenului de prescripție

Acțiunile contra căii ferate, derivînd din contractul de transport, aparțin — potrivit dispozițiilor art. 85 pct. 3 din Regulamentul CFR/1929, expeditorului, atîta timp cît el are dreptul să modifice contractul de transport și destinatarului, din momentul în care fie că a primit scrisoarea de trăsură, fie că și-a valorificat drepturile care îi aparțin.

Pentru a exercita aceste acțiuni, expeditorul trebuie să prezinte duplicatul scrisorii de trăsură. În lipsa duplicatului el nu poate acționa calea ferată decît dacă destinatarul l-a autorizat pentru aceasta sau dacă face dovada că destinatarul a refuzat marfa.

Dreptul la acțiune izvorînd din contractul de transport se prescrie în termenul de 6 luni prevăzut la art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă.

Pe timpul cît durează rezolvarea reclamației administrative introdusă de client, potrivit art. 87 pct. 3 din Regulamentul CFR/1929 la organele căilor ferate, cursul prescripției se suspendă.

În acest sens, la art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958 se prevede suspendarea cursului prescripției pînă la rezolvarea reclamației administrative, făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri, în temeiul unui contract de transport, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni socotit de la înregistrarea reclamației.

Se ivesc în practică deseori situații în care, după preluarea mărfii de la cărăuș, atunci cînd nu sînt indicii evidente că lipsurile cantitative sau calitative nu s-au produs pe timpul transportului și nu se datorează cărăușului, destinatarul să refuze plata prețului mărfii respective și nemaiavînd interes, să cesioneze furnizorului dreptul său de a-l acționa pe cărăuș pentru executarea necorespunzătoare a contractului de transport.

Primind cesiunea din partea destinatarului, furnizorul dobîndește calitatea procesuală de a se îndrepta împotriva cărăușului de destinație, dat fiind faptul că transportul fiind preluat de destinatar, acesta a aderat la contractul de transport și răspunderea pentru culpa proprie în executarea contractului de transport revine stației de destinație.

Pentru ca furnizorul să-l poată acționa deci pe cărăuș în termenul legal de prescripție, de 6 luni, trebuie să primească cesiunea din partea destinatarului, înlăuntrul acestui termen.

O reclamație administrativă formulată de furnizor în cursul acestui termen, dar fără să fi cerut sau respectiv primit, cesiunea din partea destinatarului este privită ca făcută de o persoană fără calitate și în consecință lipsită de orice efect juridic.

Dacă însă, după ce a introdus o reclamație administrativă la cărăușul de destinație, furnizorul primește și cesiunea din partea destinatarului, cărăușului îi revine obligația legală să procedeze la tratarea acestei reclamații, cursul prescripției pe toată această durată fiind suspendat, potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958.

Firește că dacă furnizorul nu primește cesiunea din partea destinatarului decît după expirarea termenului de prescripție, cursul prescripției nu se suspendă pentru că reclamația administrativă făcută în aceste condiții nu-și produce nici un efect.

În acest sens s-a pronunțat în mod constant și practica arbitrală, un exemplu fiind și litigiul ce a format obiectul dosarului nr. 251/1980, în care Arbitrajul de stat interjudețean Iași a pronunțat Hotărîrea nr. 967 din 6 mai 1980, menținută de P.A.S. prin Decizia nr. 2112 din 24 septembrie 1980.

Exercitarea dreptului de control asupra hotărîrilor pronunțate de organele Arbitrajului de Stat

Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat Central stabilește la art. 30 competențele în exercitarea dreptului de control asupra hotărîrilor pronunțate de organele Arbitrajului de Stat Central. Pentru hotărîrile pronunțate de Arbitrajul de Stat Central, în litigii patrimoniale a căror valoare depășește suma de 200 000 lei, dreptul de control se exercită de către Consiliul de Miniștri.

Primul arbitru de stat exercită dreptul de control pentru :

— toate hotărîrile pronunțate de Arbitrajul de Stat Central ;

— hotărîrile pronunțate de Arbitrajul de stat al municipiului București și arbitrajele de stat interjudețene în litigiile în care cel puțin una din părți este o instituție centrală de stat, o întreprindere sau organizație economică de stat de interes republican, o unitate centrală de cooperative sau o organizație obștească centrală ;

— hotărîrile pronunțate de arbitrajele de stat interjudețene sau Arbitrajul de stat al municipiului București, în litigiile dintre instituțiile locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative și alte organizații obștești locale, dacă nu toate părțile își au sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București ;

— hotărîrile pronunțate de arbitrajele de stat interjudețene sau de Arbitrajul de stat al municipiului București în litigiile în care părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative sau uniuni de cooperative și alte organizații obștești locale, dacă au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași Arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul municipiului București.

Arbitrii de stat șefi exercită dreptul de control asupra hotărîrilor pronunțate de arbitrajele de stat interjudețene sau Arbitrajul de stat al municipiului București în litigiile patrimoniale de o valoare mai mică de 5 000 lei.

Potrivit disp. art. 31 din lege, în exercitarea dreptului de control, Consiliul de Miniștri are dreptul, atunci cînd stabilește că hotărîrea este nelegală sau netemeinică, să o

desființeze, în total sau în parte și să trimită litigiul spre o nouă arbitrare, ori să o modifice sau să o anuleze.

Primul arbitru de stat și arbitrii de stat șefi ai arbitrajelor de stat interjudețene sau al Arbitrajului de stat al municipiului București au dreptul, atunci cînd se stabilește că hotărîrea este ilegală sau netemeinică, să desființeze, în total sau în parte hotărîrea controlată și să trimită litigiul spre o nouă arbitrare sau să-l rețină pentru a-l soluționa.

La art. 32 din aceeași lege se prevede că dreptul de control se poate exercita și din oficiu:

— de primul arbitru de stat sau arbitrii de stat șefi, în termenul de cel mult trei luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale;

— de Consiliul de Miniștri în termen de cel mult trei luni de la respingerea de către primul arbitru de stat a cererilor de rearbitrare ce i s-au adresat.

Dacă executarea în natură a sarcinii de plan mai este cu putință, legea prevede posibilitatea exercitării dreptului de control și după expirarea termenelor de mai sus.

In ceea ce privește sesizarea Consiliului de Miniștri, aceasta poate fi făcută numai de conducerea organelor centrale sau de Comitetul executiv al Consiliului popular județean sau al municipiului București.

In acest scop, părțile în litigiu care solicită exercitarea dreptului de control asupra unei hotărîri arbitrale supuse controlului Consiliului de Miniștri, trebuie să se adreseze, după caz, organelor centrale sau comitetelor executive ale consiliilor populare de care depind.

Consiliul de Miniștri nu primește cereri de rearbitrare a litigiilor sau de modificare sau anulare a hotărîrilor arbitrale, dacă cei interesați nu dovedesc că o cerere de rearbitrare adresată primului arbitru de stat a fost respinsă.

Sesizarea primului arbitru de stat ori a arbitrului de stat șef de către părțile în litigiu, organele lor tutelare sau cele de conducere centrală se poate face numai în termen de 30 zile de la pronunțarea hotărîrii arbitrale.

Sesizarea Consiliului de Miniștri de către conducătorul organului central și de către comitetele executive ale consiliilor populare de care depind părțile în litigiu trebuie să se facă numai în termen de 30 zile de la comunicarea respingerii de către primul arbitru de stat a cererii de rearbitrare ce i s-a adresat.

Se ivesc situații în practică în care după pronunțarea unei hotărîri arbitrale și după exercitarea dreptului de control, fie de către primul arbitru de stat, fie de către arbitrii de stat șefi, după caz, partea nemulțumită să formuleze o a doua cerere de rearbitrare împotriva hotărîrii arbitrale cît și a deciziei primului arbitru de stat. Astfel, prin hot. nr. 6578 din 26 noiembrie 1980, pronunțată de Arbitrajul de stat al municipiului București în dos. nr. 5364/1980 s-a admis o acțiune introdusă de Institutul național de motoare termice București, împotriva M.T.Tc.

In exercitarea dreptului de control, arbitrul de stat șef al Arbitrajului de stat al municipiului București a respins cererea de rearbitrare formulată de pîrîtul M.T.Tc. prin Decizia nr. 22 din 26 ianuarie 1981.

Pîrîtul M.T.Tc. a formulat o nouă cerere de rearbitrare împotriva hotărîrii și a deciziei sus-menționate, cerere adresată primului arbitru de stat. Întrucît împotriva hotărîrii în discuție, singura cale de atac prevăzută de Legea nr. 5/1954 și Regulile procedurii arbitrale a fost exercitată de petiționar prin cererea de rearbitrare soluționată de arbitrul de stat șef al Arbitrajului de stat al municipiului București, prin decizia pronunțată, iar împotriva acestei decizii neexistînd nici o cale de atac, sesizarea petiționarului-pîrît a fost clasată.

M. BARTOK

Puncte de vedere

Pe marginea articolului „Contract economic nesemnat de furnizor — consecințe"

Considerăm că în legătură cu articolul „Contract economic nesemnat de furnizor — consecințe"[1] și nota redacției care-i urmează sînt utile unele precizări, atît cu privire la situația de fapt, cît și cu privire la consecințele care rezultă din anumite acte juridice.

Potrivit art. 25 din Legea nr. 71/1969, emiterea proiectului de contract este în sarcina unității furnizoare. Proiectul de contract se întocmește în baza comenzii unității beneficiare sau — în lipsa acesteia — în temeiul repartiției care obligă părțile să stabilească raporturi contractuale.

In speța relatată de autorul articolului citat dispozițiile legale citate nu au fost respectate de către părți, întrucît proiectul de contract a fost emis de către unitatea beneficiară I.J.R.V.M.R. Dîmbovița și trimis spre semnare unității furnizoare I.J.G.C.L. Dîmbovița.

Împrejurarea de mai sus nu împiedica perfectarea raportului contractual în măsura în care unitatea furnizoare semna proiectul de contract care i s-a transmis, iar obiectul contractului se încadra în sarcina de plan stabilită de către organele competente.

In speță însă, unitatea furnizoare a refuzat să semneze proiectul de contract primit de la unitatea beneficiară. Acest refuz menținîndu-se în continuare, se pune problema dacă ne aflăm în fața unui contract încheiat cu obiecțiuni și dacă, prin nesesizarea organului competent să rezolve neînțelegerea precontractuală, se poate considera contractul perfectat prin acceptarea tacită a obiecțiilor, conform art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969.

In ceea ce ne privește, socotim cu tărie că nu ne găsim în prezența unui contract încheiat cu obiecțiuni din moment ce unitatea furnizoare a refuzat în mod constant să semneze proiectul de contract primit de la unitatea beneficiară.

[1] In Suplimentul la Revista economică nr. 20/1981.

Atît legea cît și literatura de specialitate fac distincție între refuzul de a contracta și semnarea contractului economic cu obiecții. Or, perfectarea contractului economic prin acceptare tacită, conform art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, se produce numai în cazul contractului economic **semnat de ambele părți,** dar cu obiecții. Reamintim că, în speță proiectul de contract este semnat exclusiv de către una dintre părți și anume, de unitatea beneficiară.

Admiterea punctului de vedere contrar ar duce la concluzia, inacceptabilă din punct de vedere economic și juridic, ca orice unitate socialistă să ajungă în situația de a se afla în raporturi contractuale prin simplul fapt că este destinatarul unei oferte de a contracta concretizată în proiectul de contract care i s-a transmis. Deși, prin ipoteză, proiectul de contract nu este semnat de destinatarul ofertei, acesta s-ar vedea angajat într-un raport contractual pe motiv că nu a sesizat organul prevăzut de art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969.

Opinia pe care o susținem este valabilă și în cazul contractelor economice care se încheie pe bază de repartiții, întrucît legătura contractuală nu poate fi decît rodul acordului de voință al părților realizat în baza și în vederea îndeplinirii sarcinii de plan. Dacă un atare acord nu se realizează, raportul contractual menit să asigure îndeplinirea sarcinii de plan nu ia naștere oricum, ci numai în urma actului administrativ emis de organul competent, potrivit procedurii stabilite de lege.

Din cuprinsul articolului la care ne referim rezultă, în mod neîndoielnic, că furnizoarea I.J.G.C.L. Dîmbovița a refuzat contractarea predării materialelor refolosibile care au constituit sarcina sa de plan. Care era calea de urmat de către unitatea beneficiară I.J.R.V.M.R. Dîmbovița pentru a obține încheierea contractului? Această unitate urma să sesizeze organele competente în vederea obligării I.J.G.C.L. Dîmbovița, ca unitate furnizoare, la contractarea materialelor refolosibile ce formează obiectul sarcinii de plan.

Sesizarea urma să fie rezolvată, conform art. 26 lit. c din legea citată, **în comun** de către organele tutelare ale părților cu precizarea că în cazul cînd se considera nejustificat refuzul I.J.G.C.L. Dîmbovița de a contracta, hotărîrea dată ar fi ținut loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți (art. 26 alin. penultim din Legea nr. 71/1969).

Sub acest aspect, nu putem subscrie la opinia exprimată de autorul articolului în sensul că din moment ce nu s-a semnat nici ulterior contractul de către unitatea furnizoare, comunicarea C.P.J. Dîmbovița prin care se admite punctul de vedere al I.J.R.V.M.R. Dîmbovița în problema contractării materialelor în discuție este lipsită de eficiență.

Într-adevăr, dispozițiile art. 26 alin. penultim din Legea nr. 71/1969 se impun a fi interpretate în sensul că hotărîrea de obligare la contractare ține loc de contract nu numai pînă la redactarea și semnarea contractului dintre părți, ci și în ipoteza în care una dintre părți — nedînd urmare hotărîrii de obligare la contractare — refuză în continuare să încheie înscrisul constatator al contractului. Contrar, hotărîrea de obligare la contractare nu ar fi eficientă, în sensul că îndeplinirea ei ar rămîne la latitudinea părților, ceea ce nu este de admis.

Relatările cuprinse în articolul pe care îl analizăm permit însă să se deducă concluzia că o hotărîre de obligare a I.J.G.C.L. Dîmbovița la contractare, în condițiile art. 26 din Legea nr. 71/1969, nici nu s-a dat.

În adevăr, așa cum s-a menționat mai sus, o asemenea hotărîre trebuia să emane de la organele tutelare ale ambelor părți. Or, în speță, se amintește numai despre poziția pe care a adoptat-o, în această problemă C.P.J. Dîmbovița, organul tutelar al I.J.G.C.L. Dîmbovița.

De asemenea, din comunicarea făcută ulterior de către C.P.J. Dîmbovița reiese că acest organ nu a emis un act care să țină loc de contract în sensul legii. Cu alte cuvinte, nu s-a dat o hotărîre de obligare la contractare în sensul art. 26 alin. penultim din Legea nr. 71/1969.

În lipsa unei asemenea hotărîri date în condițiile legii nu poate fi considerat perfectat raportul contractual dintre părți.

În încheiere, subliniem că precizările de mai sus s-au referit exclusiv la elementele ce rezultă din articolul amintit. Soluția legală și temeinică se va da ori s-a dat deja de către organul arbitral sesizat cu litigiul privind plata penalităților.

I. ICZKOVITS

Practică arbitrală comentată

CONFIRMARE DE COMANDĂ. COMPLETAREA UNOR CLAUZE CARE LIPSESC DIN COMANDĂ. ÎN CE CONDIȚII SE CONSIDERĂ ÎNCHEIAT CONTRACTUL

Reclamanta I.J.C.M. Vîlcea a cerut obligarea pîrîtei, Întreprinderea de materiale izolatoare „Matezol" la plata de penalități pentru nelivrarea în termen a produselor contractate cu comanda nr. 506/1980, confirmată de pîrîta-furnizoare cu nr. 207/1980.

Arbitrajul a respins acțiunea considerînd că în speță nu sînt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru ca comanda confirmată să aibă valoarea unui contract, confirmarea de comandă conținînd alte elemente decît cele din comandă.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare susținînd că prin comandă a solicitat o cantitate de carton bitumizat defalcată trimestrial în cote egale lunare, lăsînd sortimentul la latitudinea și respectiv posibilitatea piritei-furnizoare, care a confirmat întocmai cantitatea și termenele, precizînd sortimentul și prețul corespunzător acestuia, conform ordinului de preț.

Primind confirmarea de comandă, I.J.C.M. nu a formulat nici un fel de obiecțiuni la aceste completări, fiind de acord cu perfectarea contractului în aceste condiții.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că furnizoarea a fost în drept să completeze comanda cu sortimentul și prețul care nu erau prevăzute în comandă și că atîta vreme cît la primirea confirmării de comandă, beneficiarul a fost de acord cu aceste clauze nu se putea considera că între părți nu s-a încheiat un contract economic în formă simplificată prevăzută de lege.

Într-adevăr, în principiu pentru a se putea considera încheiat contractul economic, confirmarea de comandă trebuie să fie totală și fără rezerve sau condiții, întrucît numai în acest caz se poate realiza acordul de voință al părților. De asemenea, ea trebuie să fie făcută fără propuneri de modificare a clauzelor din comandă, forma comenzii confirmată fiind incompatibilă cu existența unor obiecții asupra clauzelor din comandă.

Voința unităților socialiste de a încheia contractul economic poate fi dedusă, însă, și din comportarea părților. Astfel, în cazul în care unitatea beneficiară face o comandă privind livrarea unei cantități de produse, fără să precizeze toate clauzele — cum ar fi sortimentul sau prețul —, lăsîndu-se la latitudinea și respectiv posibilitățile furnizorului, iar la primirea confirmării de comandă — completată cu aceste clauze —, unitatea beneficiară nu face nici un fel de obiecții, înseamnă că a fost de acord cu clauzele respective. (Decizia P.A.S. nr. 693 din 31 martie 1981).

PRESCRIPȚII, ACȚIUNEA PRIVIND RESTITUIREA CHELTUIELILOR DE TRANSPORT FĂCUTE DE BENEFICIAR ÎN CAZUL PRODUSELOR AVÎND PREȚUL FIXAT ÎN CONDIȚIA DE LIVRARE „FRANCO STAȚIA DE ÎNCĂRCARE". CARE ESTE TERMENUL DE PRESCRIPȚIE ?

Reclamantul, Grupul nr. 8 lucrări speciale din București a cerut ca pîrîta Întreprinderea materiale de construcții „7 Noiembrie" din București să fie obligată a-i restitui contravaloarea transportului cărămizilor ridicate cu mijloacele sale de transport, prețul acestora fiind fixat în condiția de livrare „franco stația de încărcare".

Arbitrajul a respins acțiunea ca prescrisă, considerînd că în speță sînt aplicabile disp. art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958, care prevede că „dreptul la acțiune pentru restituirea de diferențe de preț rezultate din aplicarea greșită a prețurilor sau tarifelor legale se prescriu în termen de 6 luni".

Reclamantul a formulat cerere de rearbitrare invocînd disp. art. 992 Codul civil și disp. art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că în speță nu este vorba de aplicarea greșită a prețului, ci de decontarea unei prestații făcută de reclamant în contul piritei și că deci își găsesc aplicațiune disp. art. 3 din Decretul nr. 167/1958 care prevede că „în raporturile dintre organizațiile socialiste, termenul de prescripție este de 18 luni".

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost admisă. (Decizia P.A.S. nr. 583 din 31 martie 1981).

NOTA

Speța pe care o adnotăm ridică o problemă destul de frecvent întîlnită în practica arbitrală și anume: care este termenul de prescripție pentru exercitarea acțiunii privitoare la restituirea de către furnizor a cheltuielilor de transport efectuate de beneficiar în cazul livrării unor produse avînd prețul fixat în condiții de livrare „franco vagon stația de încărcare", „franco vagon stația de destinație" sau „franco depozitul beneficiarului".

Condiția de livrare reglementează regimul cheltuielilor de transport stabilind în sarcina căreia dintre părțile din contract sînt aceste cheltuieli.

În cazul în care prețul este stabilit în condiția de livrare „franco vagon stația de încărcare", „franco vagon stația de destinație", sau „franco vagon depozitul beneficiarului", cheltuielile de transport de la sediul furnizorului pînă la stația de încărcare, respectiv pînă la stația de destinație sau pînă la depozitul beneficiarului sînt incluse în preț și ca atare obligația transportării produselor pînă la stația de încărcare, de destinație sau pînă la depozitul beneficiarului revine furnizorului.

În situația în care livrările se efectuează în altă condiție de livrare decît aceea prevăzută în actul normativ de fixare a prețului, partea interesată este îndreptățită să ceară decontarea cheltuielilor legale de transport.

În acest sens, art. 26 din Legea prețurilor nr. 19/1971 prevede că furnizorii și beneficiarii pot conveni, prin contract, că livrarea mărfurilor să se facă și în alte condiții de franco — decît cele prevăzute în actul normativ de fixarea prețului — cu decontarea cheltuielilor legale față de condiția de franco prevăzută în actul normativ respectiv.

Este vorba deci de contravaloarea unei prestații care poate să fie solicitată înlăuntrul termenului general de prescripție de 18 luni, iar nu de aplicarea greșită a prețului produselor, care se datorează integral — potrivit principiului obligativității prețului legal — indiferent dacă se respectă condiția de livrare prevăzută în actul normativ de fixare a prețului.

Eleonora CIREAȘĂ

Conducere

Imperative ale activității comerciale în întreprinderile industriale — în faza precontractuală

În cel de-al II-lea Congres al Consiliului oamenilor muncii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că „noua etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste impune îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin accentuarea autoconducerii și autogestiunii, prin democratizarea continuă a aparatului de stat". Și în continuare a subliniat că „se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare, de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să activeze în socialism și ca atare este necesar să ținem permanent seama de ele în planificarea și conducerea activității economice".

Dacă la numai cîțiva ani de la Plenara din martie 1978 putem afirma că principiile noului mecanism economico-financiar sînt în plină asimilare în întreprinderi, fiind creat, în linii generale, cadrul legislativ corespunzător, cu atît mai valoroasă apare indicația secretarului general al partidului, mai sus redată : se impune, în continuare, îmbunătățirea activității de planificare și conducere, în condițiile cunoașterii pieței și a cererii prezente și în perspectivă, luînd „în considerație rolul și influența legilor economice în stabilirea prețurilor, în calcularea prețului de cost, a prețului de producție, a rentabilității și beneficiilor" [1].

În conducerea modernă, eficientă a întreprinderilor, pentru atingerea scopului major urmărit — fabricarea acelor mărfuri care sînt cerute de piață, în condiții rentabile, cu un grad ridicat de beneficii — un rol primordial, de pivot central, îl are activitatea comercială, în sens larg și în ansamblul ei, începînd de la primul act de promovare și planificare a produselor și pînă la ultimul : încasarea prețului și constituirea beneficiilor nete. Plecînd de la această axiomă, în continuare vom face o analiză critică, axată pe cercetarea întreprinsă într-un număr de întreprinderi, privind diverse faze ale activității comerciale, cu scopul final de a surprinde direcțiile principale, cu caracter general, de perfecționare în continuare a mecanismului în acest domeniu.

Intensificarea acțiunilor privind studierea pieței și promovarea vînzărilor

Dicționarul de economie politică (Editura politică, 1974) definind noțiunea de marketing arată că el constituie „ansamblul activităților, metodelor și tehnicilor care au ca obiect studiul cererii consumatorilor și satisfacerea acestor cereri cu produse și servicii care, prin caracteristicile lor, prin prețurile și prin disponibilitățile lor în timp și în locurile unde sînt cerute, pot oferi o serie de avantaje prin care se asigură cumpărarea lor repetată de către consumatori și beneficiarii întreprinderilor". Într-adevăr, într-o economie modernă, în condițiile unor relații comerciale tot mai complexe, studierea prețurilor de desfacere și promovarea vînzărilor este o latură inseparabilă a activității comerciale a întreprinderii care precede în timp atît activitatea de planificare, cît și aceea de încheiere a contractelor. Cu alte cuvinte, conținutul funcției comerciale evoluează pe măsura dezvoltării economiei naționale, a diversificării pieței și mai ales a celei externe. Așa fiind, limitarea activității compartimentelor comerciale la activitățile sale primare, de început, respectiv la urmărirea primirii repartițiilor pentru aprovizionare și desfacere, la încheierea contractelor și la derularea lor, nu-și mai găsește justificare.

Acceptîndu-se, principial, necesitatea ca activitatea comercială să fie orientată spre acțiuni precontractuale care să preceadă cu mult faza emiterii repartițiilor și încheierii contractelor, activități care să contribuie la fundamentarea planului și la orientarea producției în perspectivă, în dreptul nostru economic au fost introduse norme de drept corespunzătoare. Astfel, prin Legea nr. 5/1978, art. 12, s-a statuat că întreprinderile au obligația să participe la **prospectarea pieței și să asigure reclama** și prezentarea produselor prin participarea la expoziții, **elaborarea și difuzarea cataloagelor comerciale.**

Cu privire la această latură a atribuțiilor comerciale ale întreprinderilor, din cercetarea întreprinsă rezultă că ele sînt traduse în viață într-o măsură insuficientă. Acele întreprinderi care au pătruns sensul și importanța vitală a acțiunilor de promovare a produselor pe care și le propun spre fabricare au înregistrat rezultate bune în urma publicității făcute prin presa de specialitate, prin editarea de cataloage, prospecte, pliante etc. Cu toate greutățile întîmpinate, a intrat în practica curentă a unor astfel de întreprinderi promovarea noilor produse prin realizarea unei reclame corespunzătoare (deși, uneori, nu poate fi privită decît ca minim necesară).

În antipod cu această categorie de întreprinderi, cealaltă categorie, care cuprinde majoritatea lor, nu au dat viață sub nici o formă sau într-o prea mică măsură, laturii de promovare a activității lor comerciale. Consecința ? Produse bine concepute tehnic, funcționale, cu randamente și performanțe la nivelul celor similare de pe piața internațională nu sînt cunoscute și riscă să nu fie introduse în fabricație pentru unicul motiv că oferta lor nu este cunoscută.

Este bine știut că pentru realizarea unui nou produs se investesc valori considerabile ; începînd cu conturarea ideii de produs, transpunerea lui pe planșe și apoi realizarea unicatelor presupun cheltuieli ale căror mărimi va-

[1] Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii, „Scînteia" nr. 11 401/25 iunie 1981.

riază în funcție de gradul de complexitate al acestuia. Asemenea cheltuieli, așa cum este normal, sînt înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și ele se justifică prin necesitatea de reînnoire a produselor, activitate care este o latură, un rezultat al muncii de cercetare și creație tehnico-științifică.

În schimb, cînd se pune problema promovării produsului în cauză, printr-o publicitate adecvată **sînt invocate dintr-o mentalitate eronată, neeconomică lipsa de fonduri pentru asemenea acțiuni.** Așadar, o necesitate obiectivă, instituționalizată prin normele de drept invocate, este blocată de unele considerente retrograde. Sub vălul unor economii bănești, sînt excluse din bugetul de venituri și cheltuieli fondurile necesare unei publicități eficiente și strict necesare, cheltuieli care nu reprezintă, uneori, decît 1/100, din cele alocate pentru realizarea prototipului. Rezultatul ? Unele din produsele noi realizate nu sînt contractate, sau cererea este mult sub necesarul potențial al pieței, deoarece nu sînt cunoscute, iar cheltuielile pentru crearea lor rămîn în parte, sau total, neamortizate. Credem că o reorientare conceptuală cu privire la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli se impune și sub acest aspect.

Datele statistice dovedesc, în lucrările de specialitate se subliniază că în țările cu economie capitalistă dezvoltată cheltuielile cu publicitatea dețin 20—30% din prețul produsului.

Legat tot de promovarea vînzărilor prin publicitate se constată o ruptură între reclama făcută pentru export și aceea pentru piața internă. S-a acreditat în cadrul unor întreprinderi ideea potrivit căreia de prima trebuie să se ocupe exclusiv întreprinderile de comerț exterior, iar de secunda, respectiv de reclama pentru piața internă, întreprinderile producătoare. O analiză atentă infirmă această judecată, furnizînd argumente pentru combaterea ei. În primul rînd, un argument de ordin economic, deloc pur teoretic. Piața internă nu este izolată de piața internațională, preferințele manifestate pe prima piață putînd fi identice cu acelea ale pieților externe, din mai multe țări. Ca urmare, o publicitate internă are influență și asupra pieților externe, prin receptarea ei de către agenții comerciali, de toate gradele, aflați în țara noastră. În al doilea rînd, publicitatea externă nu poate fi lăsată în sarcina exclusivă a întreprinderilor de comerț exterior cel puțin din două motive : a) întreprinderile de comerț exterior sînt comisionare ale celor producătoare de mărfuri, exportatorii propriu-zis fiind întreprinderile producătoare ; așa fiind, acestea sînt direct interesate de calitatea reclamei făcută pentru produsele lor ; b) sub aspect tehnic, realizarea unor cataloage, pliante și prospecte nu pot fi realizate decît în colaborare de cei doi parteneri — întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export și cele de comerț exterior. Sub aspect financiar problema urmează să fie rezolvată în funcție de faptul dacă în comisionul ce se cuvine întreprinderilor de comerț exterior sînt incluse sau nu cheltuielile cu publicitatea.

Aspectele abordate mai sus sînt valabile pentru toate produsele dar, în special, pentru cele realizate de ramura construcțiilor de mașini. În fața organelor de conducere colectivă a acestor întreprinderi, precum și a celorlalte, cu privire la activitatea comercială, se pune în prezent — și se va accentua în viitor — problema : Cum să asigurăm portofoliul de comenzi în perspectivă ? Răspunsul este unic. **Să oferim ceea ce se cere.** Or, tocmai pentru a stabili ceea ce se cere, se impune intensificarea activității precontractuale, sub multiple aspecte :

● Studierea comportării în funcțiune a produselor livrate, pentru a stabili direcțiile de îmbunătățire, — comerciantul modern nu se poate rezuma numai la livrarea produselor, ci trebuie să se documenteze și să poată răspunde la o serie de întrebări : ce a devenit produsul livrat ? ; cum se comportă la întreprinderea utilizatoare ? ; satisface pe deplin exigențele beneficiarilor ? ; ce îmbunătățiri se impun a fi aduse ? ; în condițiile actuale constructive vor mai fi cereri ?

● Investigația pieței produselor pe care le are în nomenclatorul de fabricație și în planul de creație, permite compartimentelor comerciale să aibă perspectiva comenzilor ; este important să se studieze și să se cunoască din timp : tendințele economiei interne și a pieților externe, în general, în domeniul construcțiilor de mașini ; întreprinderile, respectiv investitorii care sînt cumpărători potențiali ai produselor din profilul propriu de fabricație ; care este cererea și oferta în domeniul de activitate a întreprinderii in care activează ; care sînt caracteristicile tehnice necesare noilor produse, comparate cu cele din producția curentă ; care va fi locul ocupat de produsele noi în comparație cu cele vechi ; ce formă de prezentare și ce imagine trebuie să se dea produsului nou creat pentru a avea cele mai mari șanse să stîrnească interesul beneficiarilor potențiali. Dacă avem în vedere faptul că studiile întreprinse indică un procent de numai 10—15% pentru viabilitatea ideilor de produse noi în țările cu economie capitalistă, rezultă complexitatea activității comerciale precontractuale.

● Pentru cercetarea pieței construcțiilor de mașini este indicat să se utilizeze metode adecvate, proprii. Astfel, dacă în marketingul bunurilor de larg consum studierea pieței înseamnă studierea complexă a consumatorului — preferințe, putere economică etc. —, prin piața unui anumit utilaj se înțelege totalitatea organizațiilor economice care pot să-l folosească și care reprezintă cumpărătorii potențiali. Așa fiind, dacă în studierea preferințelor pentru un anumit produs de larg consum este suficient, de exemplu, să se constituie un panel reprezentativ și să se generalizeze observațiile înregistrate, aplicarea acestei metode nu și-ar găsi justificarea în cazul unui utilaj ; piața acestuia din urmă fiind precis determinată, în funcție de complexitatea, destinația și valoarea utilajului, se va alege o altă metodă de cercetare a preferințelor — contractul direct cu fiecare cumpărător potențial, oferta individuală, publicitate în reviste de specialitate etc. — după care, se ia decizia finală.

● Deplasarea accentului în activitatea comercială a întreprinderii spre subactivitățile precontractuale, care să furnizeze documentația necesară fundamentării planului în perspectivă, impune elaborarea, pe baze științifice, de către organul colectiv de conducere, a unui program de cercetare a pieței interne și externe și de promovarea vînzărilor, a cărui realizare să constituie o preocupare de prim ordin pentru factorii de răspundere din compartimentele comerciale. Analiza lui colectivă, observațiile făcute, concluziile trase trebuie să constituie o premisă fundamentală a consiliului oamenilor muncii în deciziile pe care le iau cu privire la orientarea planului de producție. Pentru aceasta este necesar să se prevadă în bugetul de venituri și cheltuieli fondurile necesare, științific necesare. Nu trebuie scăpat din vedere că aceste cheltuieli sînt o continuare logică a celor efectuate cu cercetarea și fără de care noile produse realizate nu pot fi contractate în vederea comercializării lor, la nivelul cererii potențiale.

Îmbunătățiri în practica perfectării contractelor economice

Este binecunoscut că, potrivit legislației economice, lansarea în fabricație a unui anumit produs nu se poate face fără ca în prealabil acesta să aibă desfacerea asigurată prin contracte. Cu alte cuvinte, planul de producție al oricărei întreprinderi, sub aspectul utilității finale, trebuie să poarte confirmarea oferită de contractele economice încheiate de compartimentele comerciale. Ca urmare, succesiunea logică a activităților privind realizarea producției este următoarea :

cercetarea pieței ⟶ contracte ⟶ programe de fabricație.

Dacă planul întreprinderii cuprinde indicatorii sintetici — producția fizică, valorică, producția netă etc. — credem că, *programele de fabricație*, care sînt veritabile documente interne de planificare, trebuie elaborate în mod analitic, în colaborare, de către compartimentele plan, producție și cele comerciale, cu luarea în considerare a mai multor factori : capacități de producție, asigurarea cu materii prime și, *în primul rînd, a obligațiilor de livrare asumate prin contractele de desfacere.*

Subordonarea programelor de fabricație altor factori, cum sînt productivitatea sporită la unele repere, costurile reduse etc., prin neglijarea cerinței fundamentale — executarea reperelor în cantitățile și la termenele care sînt înscrise în contracte — poate să avantajeze, uneori, indicatorul producției nete, dar, în mod sigur, va deteriora, în ansamblu, executarea întocmai a bugetului de venituri și cheltuieli, cu serioase consecințe negative asupra situației financiare.

Problema stabilirii unor obligații contractuale conforme cu posibilitățile de producție, pentru ca executarea acestora, întocmai și la termenele fixate să fie posibilă, în întreprinderile constructoare de mașini prezintă noi valențe, crește în importanță, dacă avem în vedere ponderea însemnată pe care o deține în producția acestora cooperarea cu alte întreprinderi din aceeași ramură. Specializarea în producție, a căror avantaje economice nu pot fi contestate, poate fi comparată cu un mecanism de ceasornic, din care dacă o singură piesă funcționează defectuos este pus în pericol întregul mecanism. Pentru ca mecanismul să funcționeze, în ansamblul său, este necesară sincronizarea, prin buna funcționare, a fiecărei piese în parte. Iată de ce, dacă din totalul angajamentelor contractuale asumate de un număr de întreprinderi constructoare de mașini care cooperează la fabricarea unui utilaj complex, un singur angajament de livrare nu va fi respectat de către o anumită întreprindere, acest fapt se va reflecta negativ nu numai asupra bugetului de venituri și cheltuieli al acesteia, ci și asupra bugetului întreprinderii partenere, care asamblează produsul final și care nu va avea posibilitatea să-și onoreze obligația de livrare către beneficiarul său contractual. Sîntem, deci, în fața unor fenomene în lanț, ale căror consecințe se amplifică direct proporțional cu gradul de complexitate al relațiilor contractuale cu beneficiarul final, în special, dacă acesta este un cumpărător extern.

Analiza făcută în mai multe întreprinderi a reliefat necesitatea fundamentării temeinice a ofertei, perfectarea operativă a contractelor și, odată perfectate, executarea lor întocmai, cu excluderea, pe cît este posibil a modificării lor.

a) **Determinarea științifică a capacității de producție.** Încheierea unor contracte realiste, posibil de executat, impune, ca o condiție *sine que non*, determinarea, pe baze științifice a capacităților de producție pe fiecare reper în parte și care, în totalitatea lor, constituie producție fizică. Orice discrepanțe în acest domeniu al planificării poate crea dificultăți în procesul de producție ; luîndu-se în considerare capacități de producție altele decît posibilitățile efective de fabricație, pentru acestea vor fi încheiate contracte care nu corespund posibilităților reale ; ca urmare, capacitățile de producție vor fi acoperite în mod diferit, de la reper la reper și s-ar putea să apară chiar unele goluri de producție în unele sectoare de fabricație, în timp ce în altele producția va fi sub cantitățile contractate. Legat de această problemă, arătăm că, uneori, se constată în cazul unor întreprinderi, discrepanțe între capacitățile de producție și obligațiile contractuale provocate de factori din afara întreprinderii. Astfel, de exemplu, se constată că, în unele situații, coordonatorii de balanțe emit repartiții la unele repere peste capacitățile de producție, în detrimentul altora, a căror capacitate nu este în întregime acoperită.

În asemenea situații, revine ca obligație esențială compartimentelor comerciale ale furnizorilor să facă, în mod documentat, demersurile necesare pentru restrîngerea acelor repartiții care sînt emise peste capacitățile de producție. Considerăm dăunătoare atitudinea acelor întreprinderi care acceptă, în orice condiții, repartițiile coordonatorilor — chiar și în cazurile în care sînt emise peste capacitățile de producție — și, ca urmare, încheie contracte de livrare. Fără îndoială că, potrivit Legii contractelor eco-

nomice, repartițiile emise de coordonatorii de balanță, fiind acte administrative de planificare, obligă la încheierea contractelor. Dar această regulă nu trebuie să-și găsească aplicarea în cazul în care repartițiile sînt emise cu încălcarea unui alt principiu fundamental : respectarea prevederilor din balanțele materiale care trebuie să fie elaborate în conformitate cu capacitățile reale de producție.

b) **Asigurarea bazei materiale.** Printre activitățile, precontractuale, menite să asigure executarea întocmai a obligațiilor asumate, se înscriu și cele legate de asigurarea bazei materiale. În domeniul construcțiilor de mașini, materiile prime fiind constituite din produse metalurgice, acestea se asigură prin repartiții. Cu toate acestea, compartimentelor de aprovizionare le revin importante sarcini privind stabilirea sortimentelor, impulsionarea încheierii contractelor etc.

Cum **executarea contractelor** de livrare nu este nu scop în sine, ci aceasta se face *în contextul unor cheltuieli cît mai reduse*, cu scopul final de a se asigura o rentabilitate ridicată, revine ca important atribut compartimentelor de aprovizionare ca, în colaborare cu cel tehnic și de producție, să găsească soluții pentru aprovizionarea cu acele sortimente care să satisfacă cerințele procesului de fabricație, dar care să fie și economice. Căutarea de înlocuitor pentru materialele deficitare și pentru cele scumpe, revizuirea normelor de consum în strînsă corelare cu necesarul efectiv, armonizarea termenelor de intrare a materiilor prime cu cele de fabricație, sînt numai cîteva din activitățile care trebuie privite ca majore de către compartimentele de aprovizionare.

Sub aspectul procesului de producție, asigurarea din timp cu materii prime, materiale și combustibil este o necesitate importantă, obiectivă. Aceeași problemă privită prin prisma economicității ridică o serie de întrebări, dintre care la următoarele două trebuie să răspundă compartimentele comerciale : 1. Cu cît timp înainte de consum este necesar să se facă aprovizionarea ?, 2. Ce stocuri de rezervă, tampon, se impun a fi aprovizionate ?

Răspunsul dat la aceste întrebări, corectitudinea cu care a fost formulat, se reflectă atît în procesul de producție cît și în situația financiară a întreprinderii, oglindită prin bugetul de venituri și cheltuieli. Într-adevăr, orice exagerări în creșterea perioadei dintre momentul aprovizionării și cel al consumului, precum și între necesarul de consum și cantitățile aprovizionate, duc la creșterea volumului cheltuielilor neeconomicoase : imobilizarea fondurilor circulante, dobînzi bancare nejustificate, stocuri supranormative etc. ; tot atît de adevărat este că, aprovizionarea cu întîrziere poate provoca întreruperea procesului de fabricație, întîrzieri în livrări, penalizări etc.

Analiza cheltuielilor de aprovizionare, necesară în vederea efectuării aprovizionării cu cheltuieli minime pe unitatea de produs, este o altă sarcină a compartimentelor de aprovizionare. Conceptul de „aprovizionare operativă în orice condiții" trebuie înlocuit cu concepția modernă, eficientă, de „aprovizionare curentă, planificată, în condițiile unor cheltuieli de circulație cît mai scăzute". Acest principiu, care trebuie să fie permanent în atenția conducătorilor și a economiștilor din compartimentele de aprovizionare, are în prezent o mare actualitate. În condițiile în care, prin bugetul de venituri și cheltuieli, sînt judicios determinate cheltuielile privind aprovizionarea, orice depășire a acestora prin alegerea sau acceptarea unor furnizori situați la mare distanță, stabilirea prin contract a unor modalități de transport neadecvate, acceptarea unor sortimente care în procesul de fabricație vor da naștere la „căzături", se vor repercuta în mod negativ asupra beneficiilor.

Stabilirea surselor de aprovizionare prezintă probleme numai în cazul produselor care nu sînt supuse repartițiilor. Dar, pentru produsele tradiționale, furnizorii interni sînt, de regulă, binecunoscuți ; problema devine mai dificilă în cazul unor producători de articole tehnice sau de materiale (înlocuitori) de creație recentă. Cercetările tehnico-științifice se concretizează continuu în produse noi, ai căror parametri tehnici și funcționali trebuie operativ cunoscuți de utilizatorii potențiali. În acest sens, un rol important, așa cum s-a mai spus în capitolele precedente, îl au cataloagele, prospectele, publicitatea prin presa de specialitate.

Pentru cunoașterea surselor de aprovizionare este necesar ca, în cadrul compartimentelor de aprovizionare, să se organizeze o evidență sistematică și la zi a tuturor furnizorilor pe produse — care interesează unitatea respectivă. Este de datoria fiecărui economist sau merceolog, care activează în cadrul compartimentelor de aprovizionare, de a cunoaște temeinic caracteristicile, gama sortimentală, condițiile de livrare etc. ale produselor oferite de furnizori, care ar putea interesa, la un moment dat, unitatea sa. În acest scop este strict necesară o permanentă urmărire a cataloagelor editate de furnizori și a publicațiilor cotidiene și periodice care se ocupă cu publicitatea economică.

Cele expuse, credem că, constituie suficiente argumente pentru a trage concluzia că, înainte de încheierea contractelor economice de aprovizionare, perfectarea acestora trebuie să aibă la bază o documentație analitică, elaborată de compartimentele implicate în procesul de producție și de aprovizionare, care să reflecte, pe baze științifice, necesarul de aprovizionat, termenele de intrare în depozitele întreprinderii, stocul de rezervă, consumul specific pe unitatea de produs etc.

Practica dovedește că, în acele întreprinderi în care organul de conducere colectivă a acordat atenția cuvenită activităților precontractuale, menite să creeze premisele necesare executării întocmai a obligațiilor contractuale asumate, rezultatele sînt pozitive. De aceea, nu trebuie uitat că modul în care vor fi executate obligațiile contractuale se hotărăște înainte de încheierea lor, prin ansamblul de măsuri întreprinse de toate compartimentele funcționale ale întreprinderii.

c) **Încheierea contractelor de livrare.** Este binecunoscut că contractele economice au menirea să concretizeze raporturile juridico-economice dintre întreprinderi, în calitatea lor dublă : de furnizori și beneficiari. Cu alte cu-

vinte, orice întreprindere industrială pentru desfășurarea activității sale încheie două seturi de contracte : un prim set, în care are poziția de beneficiar pentru materiile prime, materialele, combustibilii și energia cu care se aprovizionează ; în cel de-al doilea set, contractele apar ca părți furnizoare pentru comercializarea mărfurilor pe care le fabrică.

Cele două seturi de contracte economice — primul, pentru aprovizionare și al doilea, pentru desfacere — sînt într-o strînsă legătură ; primele nu pot fi perfectate decît după cunoașterea sortimentelor care urmează să se producă ; pentru încheierea contractelor de desfacere a mărfurilor, întreprinderea trebuie să se asigure că are posibilitatea să se aprovizioneze cu materii prime și materiale. Aceste imperative ale funcției comerciale trebuie realizate sincronizat și din timp. Iată de ce normele de drept obligă ca încheierea contractelor să se facă cu șase luni înainte de începerea perioadei de plan.

Cu privire la procedura de încheiere a contractelor, reglementările în vigoare prevăd realizarea acesteia în cadrul unei perioade de cel mult 90 de zile, cu respectarea următoarelor termene :

— unitatea beneficiară trebuie să emită comenzi în termen de 20 zile de la data primirii normativelor de plan, iar în cazul produselor pentru care se elaborează și balanțe materiale — de la data primirii repartițiilor ;

— în termen de 30 de zile de la primirea comenzii beneficiarului, unitatea furnizoare este obligată să emită proiectul de contract sau, după caz, confirmarea comenzii ;

— unitatea beneficiară are obligația să restituie proiectul de contract semnat, cu sau fără obiecții, în termen de 20 de zile de la data cînd l-a primit ;

— cînd sînt obiecții la contract, dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite — în termen de 15 zile ; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului ;

— furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate ; în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii.

Din analiza efectuată rezultă că procedura de încheiere are multe lacune, fapt care creează unele neajunsuri furnizorilor. Într-adevăr, observăm că în cazul în care furnizorul nu sesizează în termen de 5 zile organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții formulate de beneficiar, acestea se consideră acceptate, dacă nu contravin legii și, pe cale de consecință contractul de livrare este perfectat în sensul că obiecțiile respective sînt incluse de drept în cuprinsul lui. Prevederea legii este normală și în măsură să urgenteze perfectarea contractului, fără însă să fie completă. Legiuitorul nu a prevăzut și o altă normă de drept, potrivit căreia în cazul în care beneficiarul nu-și îndeplinește obligația privind restituirea, în termen de 20 zile, a contractului semnat, cu sau fără obiecții, proiectul de contract remis de furnizor să fie considerat de drept acceptat și deci perfectat.

În lipsa unui asemenea text, în practică unii beneficiari nu restituie cu lunile proiectele de contracte primite de la furnizori, fapt care dă naștere unei stări de incertitudine, incompatibilă cu nevoia unor raporturi contractuale ferme. Este lesne de închipuit consecințele unor contracte emise în baza unor repartiții, care nu au fost perfectate — pentru că beneficiarul nu le-a restituit — pînă la începerea perioadei de plan.

De asemenea, lipsa unor sancțiuni cu privire la nerespectarea termenului de 90 zile pentru încheierea contractelor face ca unele întreprinderi — furnizoare și beneficiare — să nu îl respecte. De aceea, considerăm temeinică practica arbitrală potrivit căreia în situația în care una din părți este prejudiciată din cauza unor întîrzieri, pentru stabilirea răspunderii, consecințele unei asemenea situații se analizează ținîndu-se seama de culpa pe care au avut-o părțile atunci cînd, prin poziția lor, au zădărnicit definitivarea la timp a contractului, refuzînd a-și asuma obligațiile, astfel cum ele au fost stabilite pînă la urmă (Dec. P.A.S. nr. 1437/1979).

Tot pe calea practicii arbitrare s-au dat soluții și în cazul nerespectării altor termene privind încheierea contractelor. Astfel, în cazul în care beneficiarul nu remite în termenul stabilit comanda sa, furnizorul este în drept, și are obligația, în cazul produselor pentru care a primit repartiții să emită proiectul de contract, înscriind elementele de care dispune (cantitatea și calitatea prevăzută în repartiție, termen calendaristic în interiorul trimestrului etc.). Procedînd astfel, beneficiarul este obligat să se pronunțe, iar în situația în care nu semnează contractul, cu sau fără obiecții, atitudinea sa va fi considerată drept refuz de contractare și, deci, va fi sesizat organul competent să soluționeze (Dec. P.A.S. nr. 274/1978). Aceeași cale este urmată și în situația în care deși beneficiarul a emis în termen comanda, nu restituie în termenul de 20 zile proiectul de contract semnat. Practica arbitrală este în sensul că prin nerespectarea termenului fixat pentru restituirea contractului, beneficiarul se consideră că refuză să contracteze și deci unitatea furnizoare este în drept a sesiza organul tutelar. Nu este nevoie în acest scop de un înscris emanat de la unitatea beneficiară prin care aceasta să confirme în mod expres refuzul de a contracta. De asemenea, neprezentarea beneficiarului la conciliere prezumă refuzul său de a contracta (Dec. P.A.S. nr. 280/1980).

În domeniul construcțiilor de mașini o problemă deosebită o prezintă comunicarea specificațiilor și a documentației tehnice de către beneficiar, furnizorului. Este binecunoscut că pentru îndeplinirea acestei obligații prin Legea contractelor economice s-au stabilit termene în funcție de complexitatea obiectului, care însă nu sînt în toate cazurile respectate de beneficiari. Dată fiind importanța respectării acestor termene pentru realizarea la timp a obiectivelor de investiții și reparații capitale, credem că se impune instituirea unor sancțiuni contractuale mai eficiente.

GHEORGHE MATEI
dr. GH. NISTORESCU

Vă prezentăm

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CREAȚIE ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ

Institutul național de creație științifică și tehnică (INCREST) din București are în preocupările sale probleme principale de cercetare și inginerie tehnologică din domeniul construcțiilor aeronautice.

În cadrul secțiunilor și laboratoarelor, oamenii de știință ai institutului efectuează cercetări teoretice și experimentale de aerodinamică, mecanica zborului, elasticitatea și rezistența materialelor, structuri aeronautice, vibrații și aeroelasticitate, comenzi și acționări mecano-hidraulice, instalații și aparatură de bord etc. Totodată, se concep și se proiectează aparatele de zbor care se construiesc în întreprinderile de specialitate ale Centrului Național al Industriei Aeronautice Române.

Pe lîngă aceste preocupări legate direct de aplicații practice cu caracter industrial, în institut se desfășoară și cercetări cu caracter fundamental, în domeniul matematicilor pure și aplicative.

Institutul își consacră o parte din activitatea sa și unor probleme ce contribuie la dezvoltarea economiei naționale, în unele domenii apropiate de profilul său de bază ca, de exemplu, studiul și realizarea de turbine eoliene.

În scopul asigurării mijloacelor necesare desfășurării activității, în institut a fost creată o puternică și modernă bază materială pentru încercări și experimentări. Institutul dispune astfel de o mare suflerie transonică-supersonică, în care se fac cercetări experimentale pe machete, în toate regimurile de zbor, începînd cu vitezele relativ reduse și terminînd cu cele de cîteva ori mai mari decît viteza sunetului. Există, de asemenea, un laborator modern dotat cu aparatură de înaltă precizie, pentru testarea și experimentarea rezistenței structurilor aeronautice la diferite tipuri de eforturi statice și dinamice, care simulează pe cele reale din zbor.

Alte laboratoare ale institutului posedă instalații adecvate pentru studiul regimurilor de aterizare și decolare la viteze mici și mijlocii (ca de exemplu, sufleria subsonică pentru studiul pe modele funcționale ale comenzilor și diferitelor instalații de bord, pentru cercetarea unor fenomene interesînd sistemele hidro-pneumatice etc.

În viitorul apropiat și în perspectivă, institutul are prevăzut în planul său de activitate studii, cercetări și proiecte privind îmbunătățirea și perfecționarea soluțiilor constructive ale aeronavelor, în vederea obținerii unor performanțe superioare, a lărgirii capacității de transport, concomitent cu micșorarea consumurilor de materiale și combustibili, asimilarea în țară a unor componente care astăzi se importă, mărirea siguranței de exploatare, într-un cuvînt realizarea unor aparate de zbor moderne, perfecționate și cît mai economice.

Ion VASILESCU

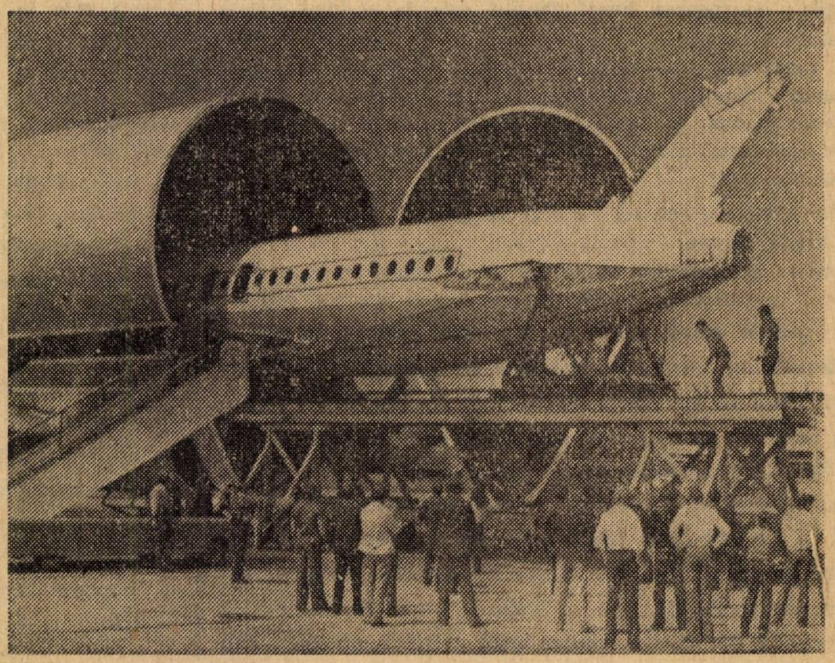

Construcția unor avioane, de tipul celor din imagine, va fi realizată în întregime de către specialiștii români.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN UNITĂȚI AGRICOLE DIN JUDEȚUL CONSTANȚA

Vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o în unități agricole din județul Constanța, dialogul purtat cu cei ce muncesc pe ogoare, cu specialiști au prilejuit o analiză concretă a modului în care se acționează în acest județ pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, a sarcinilor rezultate din planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe actualul cincinal. A fost, de asemenea, analizat mersul campaniei de recoltare a cerealelor păioase. Secretarul general al partidului a dat prețioase indicații pentru o și mai bună valorificare a potențialului de care dispun consiliile unice agroindustriale și unitățile vizitate.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

DINAMISMUL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎN CINCINALUL 1981-1985 (I)

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ a votat recent Legea pentru adoptarea planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985 — plan distinct, dar care se încadrează organic în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, marcînd și în agricultură trecerea hotărîtă de la importantele acumulări cantitative realizate în perioadele anterioare, la **o nouă calitate, la realizarea unei adevărate revoluții agrare** în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea generală din satele noastre.

Acest plan are la bază prevederile din Programul Partidului Comunist Român, obiectivele și sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, prevederile programelor speciale adoptate de cel de-al II-lea Congres al țărănimii. Întreaga activitate de elaborare și fundamentare a planului cincinal s-a desfășurat sub conducerea și cu sprijinul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a dat indicații deosebit de prețioase cu privire la nivelurile, ritmurile și direcțiile principale de dezvoltare a agriculturii în actuala etapă, precum și la concretizarea distinctă a mijloacelor tehnico-materiale și financiare puse la dispoziția agriculturii, pentru a corespunde cît mai bine sarcinilor acestei ramuri prioritare, de a satisface la un nivel optim cerințele de consum ale populației, necesitățile industriei și alte nevoi ale economiei naționale.

Creșterea producției, îmbunătățirea structurii

ATENȚIA DEOSEBITĂ ce se acordă dezvoltării bazei tehnico-materiale, promovării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii vor imprima producției agricole, în actualul cincinal, un puternic dinamism, toate subramurile urmînd să se dezvolte armonios și echilibrat. Producția globală agricolă va crește într-un ritm mediu anual, pe perioada de 5 ani, de 4,5—5%, iar producția netă de 6,3 %. Sporirea mai accentuată a producției nete va trebui să fie obținută prin **creșterea eficien-**

ței, prin **obținerea producției fizice în condițiile unei înalte productivități a muncii și cu cheltuieli materiale cît mai reduse.**

Ritmurile realizate de agricultura noastră și cele prevăzute pentru viitor sînt superioare celor înregistrate pe plan mondial [1]), ceea ce creează o importantă premisă pentru ca ea să se apropie treptat de nivelul agriculturii din țările dezvoltate economic, să justifice pe deplin rolul de ramură de bază, prioritară a economiei naționale, să contribuie într-o măsură importantă la realizarea obiectivului strategic de depășire a stadiului de țară în curs de dezvoltare și de intrare a României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie.

Întrucît ritmul de creștere a producției agricole va fi superior celui al populației, se vor crea bazele unui **nivel mai înalt al consumului de alimente pe o persoană** și se vor asigura disponibilități pentru export. În 1985, de exemplu, consumul pe locuitor va fi de 68 kg carne și produse din carne, 222 litri lapte și produse din lapte (exclusiv unt), 290 ouă, 32,5 kg zahăr și produse din zahăr, 160—170 kg legume și produse din legume etc., satisfăcîndu-se în acest fel necesitățile fiziologice și asigurîndu-se o dezvoltare satisfăcătoare și armonioasă a populației [2]). Va crește cu deosebire consumul de produse alimentare cu un conținut nutritiv mai ridicat și mai bogat în săruri minerale și se va reduce consumul de produse din cereale și cartofi. Vor avea loc modificări și în structura consumului alimentar, în sensul realizării unui raport mai echilibrat între produsele vegetale și cele de origină animală, ca urmare a sporirii mai accentuate a proteinelor de origine animală. Dinamismul producției agricole va asigura creșterea atît a consumurilor pe locuitor, cît și a exporturilor de produse agro-alimentare, care vor spori într-un ritm mediu anual de 9%.

Sporirea producției agricole, concomitent cu reducerea forței de muncă, posibilă ca efect al investițiilor mari în fonduri fixe și al îmbunătățirii tehnologiilor în cincinalul revoluției agrare, va marca și o accentuată creștere a ritmului productivității muncii, care în agricultură va fi superior celui din industrie — ceea ce va permite accelerarea lichidării decalajului care desparte aceste ramuri. În timp ce producția va crește, în intervalul 1981—1985, cu 24,4—27,4%, populația ocupată în agricultură se va reduce cu 17%, agricultura continuînd să fie și în viitor una din ramurile în care **sporirea producției se va realiza în condițiile unei diminuări continue a forței de muncă.**

Revoluția agrară urmărește atît accelerarea progresului întregii agriculturi, cît și dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor, creindu-se condiții pentru **reducerea disparităților zonale** și pentru **o mai bună echilibrare teritorială.** Sporirea producției agricole într-un ritm mai alert în zonele colinare cere — pe lîngă o mai bună zonare — și intensificarea acțiunilor de combatere a eroziunii solului și ameliorarea solurilor podzolice, mecanizarea complexă a lucrărilor pe pante, extinderea suprafețelor cultivate cu vii și pomi, dezvoltarea creșterii animalelor, a activităților industriale și intensificarea acțiunilor de cooperare.

Elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și de largă perspectivă pentru asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor zonelor va crea condiții pentru asigurarea unui nivel superior al standardului de viață al țărănimii, reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și cea din industrie.

O deosebită importanță pentru procesul de creștere economică în agricultură are stabilirea unor **proporții raționale între producția vegetală și cea animală, între diversele subramuri și sectoare.** Situarea agriculturii într-o măsură tot mai mare pe coordonatele modernizării, accentuarea laturilor ei calitative vor produce importante mutații în structura producției ; în acest sens s-au stabilit ritmuri mai accentuate pentru ramurile care promovează progresul tehnic, valorifică superior potențialul natural, material și uman al agriculturii și contribuie în mai mare măsură la satisfacerea necesităților economiei naționale.

Tendința evidentă de creștere a ponderii deținute de producția animală își are suportul în cerințele crescînde de produse animale, în importanța acestora pentru îmbunătățirea alimentației populației, în necesitatea de a valorifica la maximum posibilitățile de care dispunem, inclusiv sub aspectul însemnatelor suprafețe de pajiști naturale. **Ponderea producției animale în totalul producției globale agricole va ajunge la 47% în 1985 și 50% în 1990,** nivel apreciat ca fiind optim. Concomitent cu dezvoltarea mai accentuată a zootehniei în sectorul socialist, care va deține ponderea principală în ceea ce privește totalul efectivelor, o atenție mai mare se acordă, **creșterii și îngășării animalelor în gospodăriile populației,** în care scop se va da acestora un sprijin mai susținut în asigurarea furajelor, reproducătorilor și asistenței veterinare. Se va extinde cooperarea dintre unitățile agricole socialiste și producătorii individuali, pentru a mări participarea acestora la realizarea producției animaliere, folosind forța de muncă disponibilă și unele resurse gospodărești de furaje. Se vor organiza maternități de scroafe și incubatoare în cadrul cooperației de consum, pentru asigurarea numărului de purcei și pui necesari realizării unor cantități mai mari de carne în acest sector.

Ca urmare a orientării consecvente a agriculturii pe calea intensificării și dezvoltării multilaterale, se vor produce modificări în **structura suprafețelor cultivate,** urmărindu-se o asemenea dimensionare a ramurilor și culturilor, care să satisfacă într-o măsură tot mai mare cerințele de produse agricole, să asigure dezvoltarea prioritară a unor ramuri, corelarea judicioasă a ramurilor care se condiționează reciproc. La stabilirea structurii culturilor s-a ținut seama de problemele pe care le ridică îmbunătățirea continuă a alimentației populației, necesitatea de a dezvolta unele sectoare importante ale industriei alimentare, de a se crea disponibilități pentru export la acele produse care sînt cerute pe piața externă și de a se reconsidera produsele energo-intensive.

Pe măsură ce la unele culturi se vor crea condiții de disponibilizare a unor suprafețe, ca urmare a sporirii accentuate a randamentelor, se vor putea afecta suprafețe suplimentare la acele culturi care în trecut aveau o pondere mică, dar care acum capătă o mare importanță economică. Astfel, o mare dezvoltare o vor cunoaște **plantele tehnice** (în special floarea-soarelui, soia, sfecla de zahăr, inul pentru fibră), leguminoasele alimentare, cartofii, legumele, fructele și strugurii (pe linia măsurilor luate în vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu legume și fructe proaspete și conservate, ulei, zahăr ș.a.), precum și produsele animaliere. În 1985 va fi cultivată în regim irigat o suprafață de circa 2,9 milioane hectare — aproape o treime din suprafața arabilă *) — în structura căreia ponderea principală urmează să o dețină porumbul și soia, precum și plantele tehnice ; suprafața cultivată cu legume va fi irigată în întregime.

Schimbările care vor interveni în structura culturilor, concretizate în extinderea suprafețelor cultivate cu anumite plante agricole de bază și care prezintă o importanță deosebită pentru economia națională, precum și în introducerea unor culturi noi, mai intensive, paralel cu diminuarea altora, exprimă cu pregnanță procesul de **intensificare a agriculturii.**

Atenție prioritară creșterii randamentelor la hectar

AGRICULTURA este chemată, în acest cincinal al noii revoluții agrare, să valorifice mai deplin marile rezerve de care dispune pentru a obține o creștere substanțială a randamentelor la nivelul obținut de unitățile fruntașe. Ansamblul măsurilor de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale în noul cincinal vor avea ca rezultat intensificarea producției, o evoluție ascendentă a producției totale, care vor fi cu mult superioare celor realizate pînă acum (tabelul nr. 1 din pag. 12)

O caracteristică de bază a agriculturii românești o va constitui dezvoltarea continuă, în ritm armonios, a tuturor ramurilor, **sporurile de producție urmînd a se obține în principal pe seama randamentelor la hectar.** În condițiile unei creșteri limitate — de numai 2% — a suprafeței arabile, singura soluție de realizare a unor producții totale care să asigure realizarea tuturor destinațiilor stabilite prin plan o constituie sporirea accentuată a randamentelor la hectar, ca urmare a folosirii mai depline a fondului funciar, a tuturor mijloacelor din dotare, respectînd tehnologiile stabilite, aplicînd cu rigurozitate normele cu privire la asigurarea densității plantelor, efectuarea tuturor lucrărilor în epoca optimă și de bună calitate, îmbunătățirea continuă a tehnologiilor de întreținere și recoltare.

Ca o consecință directă a volorificării depline a condițiilor pedoclimatice și a resurselor materiale și umane din agricul-

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 12)

[1]) Ritmul mediu anual de creștere din 1961—1965 pînă în 1976—1978 a fost, la producția alimentară pe locuitor, de 1,4% în țările dezvoltate și de 0,6% în țările în curs de dezvoltare. Potrivit prognozelor efectuate de F.A.O., în perioada 1980—2000 producția agricolă va crește într-un ritm mediu anual de 2,7% în țările în curs de dezvoltare, ritm superior celui al populației care va fi de 2,3% (F.A.O. — Agriculture : Horizon 2000, Rome, 1979, pag. 23—25)

[2]) Consumul mediu anual pe un locuitor a fost în 1978 : la carne și produse din carne, de 60 kg în Finlanda, 68 kg în Grecia, 72 kg în Suedia ; la ouă, de 280 buc. în Austria, Belgia și Franța, 240 bucăți în Danemarca și Italia și 320 în S.U.A. ; la legume și produse din legume, de 79 kg în Austria, 102 kg în Belgia, 59 kg în Danemarca, 114 kg în Franța, 150 kg în Italia și 96 kg în S.U.A.

*) În 1978, ponderea suprafeței irigate din suprafața arabilă + vii și livezi a fost de 4,5% în Franța, 3,9% în R.F.G., 24% în Grecia, 23,2% în Italia, 24,5% în Portugalia, 14,3% în Spania. (Calculat după Anuarul F.A.O. vol. 33, Roma, 1980).

Atenția deosebită pe care partidul și statul nostru o acordă dezvoltării sectorului zootehnic, creșterii producției de carne și lapte a fost din nou confirmată cu prilejul vizitei de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o la complexul de creștere și îngrășare a taurinelor Osmancea — jud. Constanța. Aprecierile făcute și indicațiile date aici de secretarul general al partidului constituie orientări spre o eficiență sporită și pentru alte unități similare.

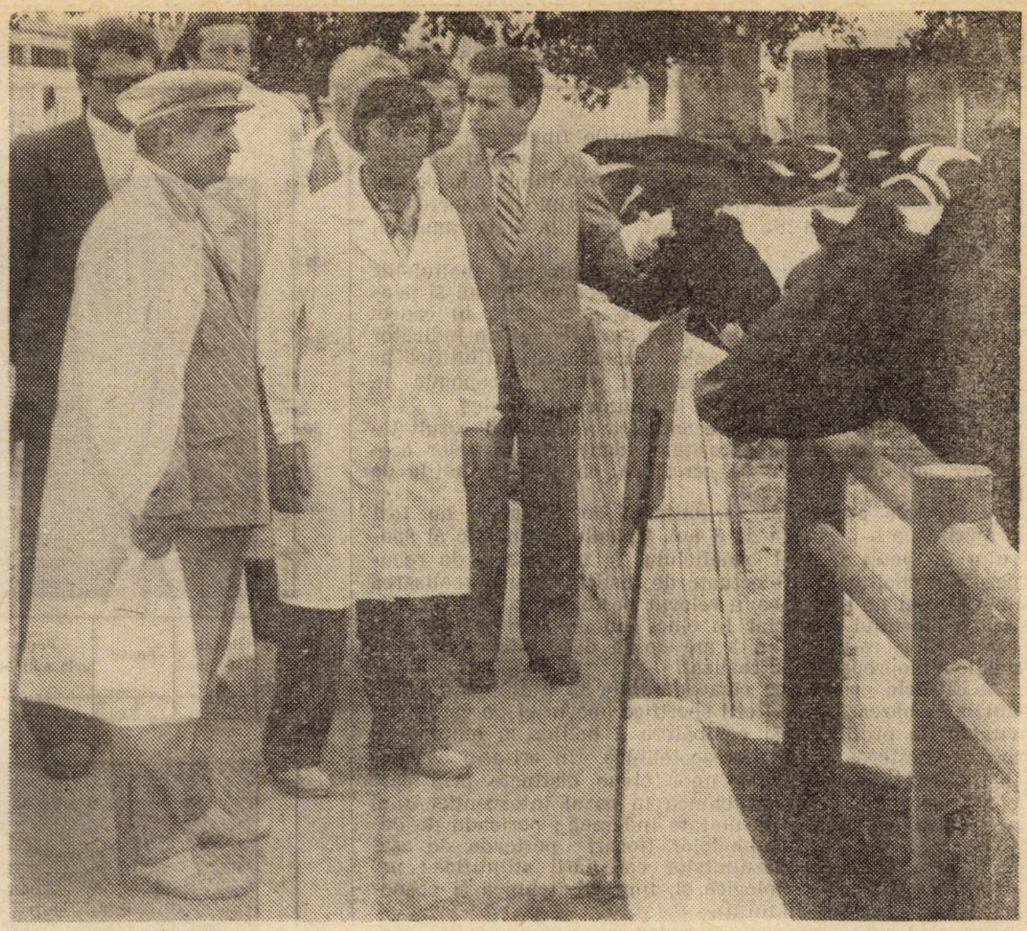

Cercetarea științifică în sprijinul eficienței

Efectul economic în producția zootehnică

— Studiu de caz : comensurarea rezultatelor aplicării unui nou preparat de uz veterinar —

REFERINDU-SE, în cuvîntarea la cel de-al II-lea Congres al țărănimii, la rezervele creșterii într-un ritm mai rapid a producției animaliere și a eficienței economice în zootehnie, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„O preocupare deosebită în zootehnie trebuie să o constituie îmbunătățirea activității sanitar-veterinare. Este necesar să se pună un accent mai mare pe efectuarea tratamentelor preventive celor mai eficiente, mai ales în complexele de creștere, pe respectarea strictă a normelor de igienă și apărare a sănătății animalelor, atît în unitățile socialiste, cît și la crescătorii individuali."**

Un aport important la crearea și menținerea unor condiții optime de desfășurare a producției zootehnice, la menținerea efectivelor de animale într-un tonus funcțional normal și o stare corespunzătoare de sănătate, îl aduce **cercetarea științifică veterinară**, domeniu cu o îndelungată tradiție în țara noastră. În condițiile trecerii la marea producție zootehnică în sistem industrial, ea are de rezolvat probleme de o mare răspundere, cu implicații directe asupra nivelurilor de producție și eficienței economice în creșterea animalelor.

Strînsa legătură cu nevoile producției conferă o însemnătate aparte eficienței economice a activității de cercetare în acest domeniu. **Calculul economic** — instrumentul de fundamentare științifică a eficienței economice a oricărei activități de cercetare care antrenează resurse umane, materiale și financiare, indispensabil în evaluarea contribuției cercetării științifice la creșterea venitului național — **trebuie utilizat de la elaborarea planului tematic pînă la implementarea rezultatelor în producție.**

Contribuția cercetării veterinare la elaborarea metodelor de diagnostic și la producerea mijloacelor imunoprofilactice pentru combaterea unor boli ce pot aduce pagube însemnate marilor unități zootehnice este înțeleasă, de cele mai multe ori, ca un efort al societății pentru menținerea unei activități de producție normale — pe cînd de fapt, după cum se poate demonstra prin aplicarea calculului economic, **fiecare dintre obiectivele acestui domeniu de cercetare are o anumită eficiență economică comensurabilă.**

Așa, de exemplu, studiindu-se efectele economice ale unui biopreparat de tip „F", conceput în cadrul Institutului de cercetări veterinare și biopreparate „Pasteur", s-a putut stabili eficiența economică a utilizării acestuia în practică.

În acest scop s-au determinat :

— efortul financiar total de realizare a obiectivului de cercetare științifică și de aplicare a lui în practică, însumînd cheltuielile pentru elaborarea metodelor de diagnostic și punerea la punct a tipului de vaccin amintit, cele pentru producerea pe scară industrială a acestuia, precum și cele de aplicare a mijloacelor imunoprofilactice la beneficiarii direcți (complexele de creștere și îngrășare a porcilor) ;

— efectul economic la unitatea de cercetare, evidențiat de creșterea venitului net și a beneficiului obținute prin producerea și livrarea vaccinului ;

— efectul economic la unitățile de tip industrial de creștere a porcilor, determinat prin stabilirea etapei de redresare economică a unității și compararea rezultatelor de producție din această perioadă cu cele anterioare.

Efortul financiar la unitatea de cercetare a fost stabilit prin integrarea elementelor componente [1] ; cheltuielile avansate pentru punerea la punct a preparatului biologic

1) Se utilizează formula :

$$I_c^s = \sum_{j=1}^{n} ka_1^j \cdot \sum_{j=1}^{n} c_t^j + \sum_{i=1}^{m} dv^i \cdot cd - V,$$

în care : I_c^s reprezintă efortul financiar la unitatea de cercetare ; j — numărul anilor pentru realizarea obiectivului de cercetare ; ka_1^j — factorul de actualizare pentru anul j al unei perioade trecute ; c_t^j — cheltuieli anuale de cercetare ; dv^i — numărul dozelor de vaccin produse anual ; i — numărul anilor de producere a vaccinului pînă la data analizei ; cd — costul de producție al unei doze ; v — veniturile încasate din valorificarea vaccinului.

amintit, la care s-au adăugat eforturile financiare de producere a acestuia la scară industrială în sectorul de producție al institutului de cercetare, au fost diminuate cu sumele încasate prin valorificarea vaccinului la beneficiarii interesați, rămînînd de recuperat, pînă la data analizei, numai 3,7 la sută.

Efortul la unitățile de producție însumează cheltuielile efectuate de beneficiari pentru asigurarea vaccinului și pentru aplicarea măsurilor de utilizare a acestuia în cadrul unității [2]). Pe baza determinării lui s-a calculat un indicator specific : **„cheltuieli pentru aplicarea cercetării științifice pe tona de carne-marfă"**, reprezentînd efortul economic în unitățile de producție, raportat la unitatea de produs.

Fundamentarea eficienței economice a aplicării rezultatelor cercetării științifice necesită evidențierea efectelor economice atît la unitatea de cercetare, cît și la unitățile de producție.

● **Efectele economice la unitatea de cercetare** au fost urmărite pe o perioadă de 3 ani. Calculul economic al sporului de venit net, al beneficiului și al duratei de recuperare a cheltuielilor efectuate de institut pentru realizarea obiectivului de cercetare, a relevat posibilitatea de acoperire a efortului financiar în cinci ani de la data începerii cercetărilor, respectiv în 3 ani de la data intrării în producție a biopreparatului realizat.

● **Efectele economice comensurabile la unitățile de producție** se bazează pe criterii specifice aportului pe care activitatea de profilaxie și combatere a bolilor la animale îl are în creșterea producției zootehnice. Un criteriu esențial îl reprezintă considerarea unor etape distincte prin care poate trece o unitate zootehnică în cazul intervenției unui agent patogen : etapa de unitate indemnă ; perioada de deteriorare a sănătății animalelor (focar) ; perioada de asanare prin aplicarea rezultatelor cercetării științifice ; perioada de redresare biologică și, implicit, tehnică și economică (vezi graficul alăturat).

Complexitatea problemei decurge din necesitatea ca evaluarea efectelor economice să răspundă unor obiective de ordin social, tehnic și economic. Este de reținut faptul că, dacă din punct de vedere social, tehnic și tehnologic, oportunitatea aplicării în practică a rezultatelor cercetării științifice veterinare este de la sine înțeleasă, din punct de vedere economic calculul de fundamentare a eficienței rezultatelor cercetării științifice deține o notă specifică. În acest sens, etapele amintite pot fi considerate și etape ale estimării efectului economic, pe baza cărora s-a efectuat analiza comparativă a indicatorilor și s-a dedus sporul de venit net și beneficiu în unitățile de producție.

Creșterea venitului net și a beneficiului în perioada imediat următoare aplicării rezultatelor cercetării științifice, cînd unitatea a revenit la normal, s-a produs ca rezultat al influențelor convergente ale următorilor factori : reducerea sacrificărilor de necesitate ; reducerea numărului de animale de prăsilă reformate ; revenirea la normal a fluxului tehnologic și creșterea producției medii la toate categoriile de animale ; înregistrarea unui spor de producție-marfă ca urmare a ridicării unor restricții impuse de focar.

Delimitarea influenței fiecăruia din acești factori a stat la baza evaluării efectului economic total obținut în unitățile de producție. Ca indicator sintetic s-a estimat **„coeficientul de eficiență economică globală a obiectivului de cercetare pe unitatea de producție"**.

ÎN FINAL, eficiența economică a rezultatelor cercetării pentru vaccinul de tip „F" studiat, care a determinat, după aplicarea sa, menținerea unui ritm normal de producție în complexele industriale de creștere și îngrășare a porcilor, a fost evaluată pe baza următorilor indicatori :

● **„coeficientul eficienței economice globale anuale"** (estimat la 2,18 pe an), reprezentînd raportul între efectele economice anuale realizate de unitatea respectivă în urma aplicării rezultatelor cercetării și eforturile depuse în acest scop ;

● **„coeficientul eficienței economice globale pe unitatea de producție-marfă"** (1,62 lei/tonă), care însumează efectul produs de rezultatele cercetării în toate unitățile care au beneficiat de aceasta ;

2) Se utilizează formula :

$$I^{\delta}_{AP} = \sum_{i=1}^{m} dv^{i} \cdot pd + (\alpha \cdot PM),$$

în care : I^{δ}_{AP} reprezintă efortul financiar la unitatea de producție ; pd — prețul de producție al unei doze de vaccin ; PM — producția-marfă la care se raportează acțiunea de utilizare a produsului biologic ; α — coeficientul de cheltuieli pentru aplicarea cercetării științifice, pe tona de carne-marfă.

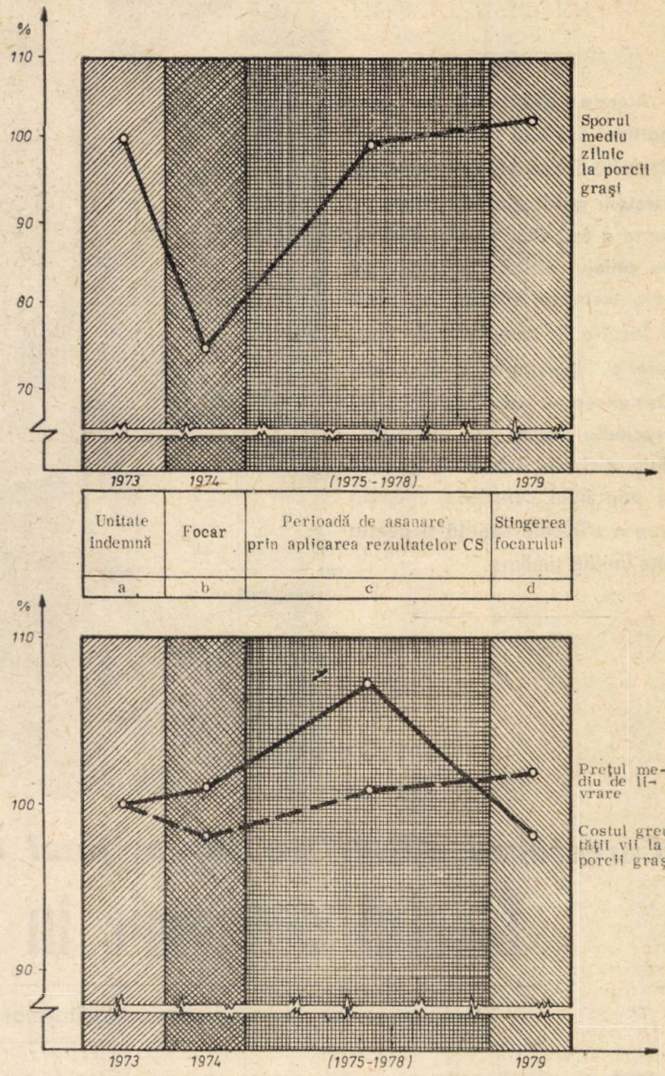

Evoluția unor indicatori tehnico-economici în diferite situații epizootologice (pe exemplul I.S.C.I.P. Fetești)

● **„coeficientul eficienței economice globale pe durata de viață economică a rezultatelor cercetării"** pentru obiectivul studiat. În utilizarea acestui indicator trebuie subliniat că în cazul realizării de către cercetarea științifică veterinară a unor biopreparate cu durată nelimitată de utilizare în practică, valoarea coeficientului amintit este direct proporțională cu mărimea perioadei pentru care a fost calculat (în situația de față el a fost determinat pentru o perioadă de 5 ani și este de 1,56) ;

● **„coeficientul aportului direct la creșterea venitului național"**, care se determină în funcție de raza de aplicare a rezultatelor cercetării. Pentru cercetarea științifică veterinară această situație este independentă de programarea producției și a muncii în unitățile zootehnice, rezultatele sale aplicîndu-se, de cele mai multe ori, numai în caz de nevoie ;

● **„coeficientul economiei de valută"**, care exprimă economia de valută realizată prin conceperea și fabricarea biopreparatului de tip „F" în țară, comparativ cu situația în care ar fi trebuit importat (pentru obiectivul studiat, economia de valută este de 37 dolari la fiecare mie de lei cheltuieli pentru cercetare și aplicarea rezultatelor ei în unitățile de producție).

Pornind de la concepția generală a metodologiei elaborate de C.N.S.T., calculul de eficiență economică a rezultatelor cercetării științifice veterinare din domeniul biopreparatelor destinate profilaxiei și combaterii bolilor la animale se integrează în efortul general de cunoaștere și aplicare a căilor de reducere a cheltuielilor materiale în zootehnie și îndeosebi în marile complexe industriale, deschizînd largi perspective orientării întregii activități de cercetare științifică veterinară pe calea creșterii continue a eficienței economice.

dr. Maria STROE
Angela POPESCU

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale — imperativ al creșterii eficienței economice

CREȘTEREA ÎN RITM SUSȚINUT a venitului național, al cărui spor mediu anual va devansa cu un procent creșterea produsului social, constituie un obiectiv de bază al actualului plan cincinal. Această corelație exprimă cel mai sintetic însemnătatea deosebită pe care o are reducerea cheltuielilor materiale, diminuarea continuă a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, căi hotărîtoare pentru accentuarea creșterii producției nete în fiecare unitate, sporirea, în ultimă instanță, a eficienței muncii sociale.

Necesitatea obiectivă a reducerii consumurilor materiale este determinată de faptul că dezvoltarea economico-socială a țării angajează un volum tot mai mare de resurse materiale, umane și financiare, utilizarea lor rațională constituind o condiție esențială pentru asigurarea ritmurilor susținute de creștere a produsului social și venitului național. Urmărind cu fermitate realizarea acestui obiectiv strategic al politicii noastre economice și ținînd seama de noile condiții create pe piața mondială de criza de materii prime și energetică, este pe deplin justificată sarcina prioritară stabilită de a intensifica eforturile pentru determinarea celor mai eficiente căi, mijloace și soluții atît pe plan creativ, cît și pe cel al acțiunilor practice concrete, de limitare strictă a creșterii consumului de materii prime și resurse energetice. Această cerință implică pe de o parte realizarea unor valori de întrebuințare cît mai mari din cantitatea de materii prime intrate în procesul de fabricație, iar pe de altă parte utilizarea lor optimă.

În afară de aportul la sporirea venitului național, reducerea consumurilor materiale determină implicații favorabile importante și în alte domenii, ținînd seama că pe această cale se asigură reducerea unor importuri de resurse materiale, este stimulată promovarea în producție a produselor și tehnologiilor noi, avansate, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Indicatori care fundamentează reducerea consumurilor

ÎN CURSUL cincinalului precedent au fost obținute importante reduceri ale consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie. Cu toate acestea, așa cum s-a subliniat la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, rezultatele sînt departe de a fi satisfăcătoare, anul 1980 încheindu-se cu o depășire a consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică de 1,8 mld. lei, îndeosebi la combustibili, energie electrică, oțel lingou și semifabricate pentru laminate, cocs metalurgic de furnal și altele. Reține atenția faptul că depășirile s-au localizat la o serie de materii prime și materiale de bază din industria metalurgică, și chimică, industria lemnului și materialelor de construcții, precum și la combustibili și energie electrică. De asemenea, unele instalații tehnologice, îndeosebi din industria chimică și din energetică, nu au funcționat la parametrii corespunzători, au avut întreruperi, ceea ce a influențat negativ consumul de materii prime, combustibili și energie, care s-a situat în unele cazuri peste nivelurile din proiectele aprobate. Așa a fost cazul cu grupurile energetice de 330 MW, îndeosebi cele de la centralele Rovinari și Turceni și al instalațiilor Kellog pentru producerea amoniacului anhidru care, în anul trecut, au consumat în medie cu 500 kg/tona de amoniac mai mult combustibil convențional decît consumul specific proiectat și a instalațiilor Sybetra la care consumul a fost depășit în medie cu 250 kg combustibil convențional pe tona de amoniac.

În industria metalurgică nu s-a realizat scoaterea planificată, consumul de oțel lingou și semifabricate turnate continuu pe tona de laminate fiind depășit cu 30 kg, datorită nerealizării planului la producția de oțel necalmat și turnat continuu, gamei și calității necorespunzătoare a prafurilor și plăcilor termoizolante, precum și a ponderii ridicate a declasatelor și scurtăturilor. Depășiri importante s-au înregistrat în industria metalurgică și la cocs de furnal, cărămizi refractare, electrozi de grafit, țagle, țevi, combustibil convențional și energie electrică, adică la o serie de materii prime și materiale de bază pentru această ramură.

Datorită preocupării insuficiente pentru extinderea tehnologiilor moderne, cu pierderi mici de fabricație în industria construcțiilor de mașini nu a fost realizat coeficientul de utilizare planificat al laminatelor de 0,86%, depășindu-se astfel consumul cu o cantitate de peste 200 mii tone laminate din oțel, care în loc să se regăsească în produse, s-a transformat în fier vechi, a cărui valorificare a consumat cantități importante de combustibil, energie electrică și alte materiale.

Toate acestea arată că în economia țării noastre sînt mari rezerve în ceea ce privește gospodărirea mai judicioasă a resurselor materiale și energetice. Pe baza orientărilor date de conducerea superioară, de soluțiile, căile și mijloacele rezultate din acțiunile întreprinse pentru reducerea consumurilor de materii prime și resurse energetice, de cele mai bune rezultate obținute în țară în ceea ce privește gospodărirea resurselor materiale și energetice, precum și de nivelurile aprobate prin documentația tehnică a fiecărei capacități de producție, **au fost proiectați pentru noul cincinal peste 55000 indicatori de eficiență a consumurilor materiale și energetice, care fundamentează reducerile de consumuri materiale stabilite prin plan.** Normele și normativele de consum, coeficienții de utilizare, normativele de valorificare și restricțiile de consumuri la unele materii prime și materiale deficitare, proiectate pentru 1985, fundamentează, la nivelul producției realizate în 1980, economii materiale de peste 23 mld lei.

Pentru asigurarea încadrării consumurilor de materii prime și energetice în nivelurile indicatorilor din program se impune ca ministerele, centralele și întreprinderile industriale, precum și institutele de proiectare și inginerie tehnologică să realizeze și să aplice, la termenele prevăzute, sarcinile înscrise în planurile de cercetare științifică și introducere a progresului tehnic cu efecte în ceea ce privește accentuarea reducerii și valorificării resurselor materiale și energetice și să aplice integral soluțiile stabilite de colectivele de specialiști care au analizat concepția produselor și tehnologiilor în cadrul acțiunii de reducere a consumurilor materiale și energetice.

Modalități de acțiune specifice fiecărei ramuri

ESTE NECESAR să se acționeze cu mijloace adecvate în fiecare ramură de producție, în așa fel încît în acest an și pe întregul cincinal să se obțină reduceri accentuate ale normelor de consum. Astfel, **în industria metalurgică** se impun îmbunătățiri substanțiale ale tehnologiilor în oțelării, îndeosebi printr-o mai bună pregătire a șarjelor de încărcare, respectarea strictă a proceselor tehnologice și a temperaturilor, trecerea la aplicarea tehnologiilor tandem cu afinarea și alierea în oală, extinderea turnării sub vid și

a retopirii sub vid și sub pat de zgură. Economii importante vor trebui obținute prin creșterea scoaterii de laminate din tona de oțel lingou cu 6—7%, îndeosebi prin extinderea turnării continue și a degajării sub vid, optimizarea parametrilor lingotierelor și utilizarea materialelor antiretasură la turnarea indirectă a oțelului etc. La cocsul de furnal, material deficitar și procurat în mare parte din import, se va acționa pentru îmbunătățirea pregătirii materiilor prime, creșterea temperaturii aerului insuflat și ameliorarea tehnologiei de elaborare a fontei, ceea ce va determina reduceri ale consumurilor specifice de aproape 3%. Un rol fundamental în creșterea eficienței consumurilor de materii prime în industria metalurgică îl va avea îmbunătățirea calitativă a produselor, în sensul garantării unui număr sporit de proprietăți de întrebuințare și tehnologice, al asigurării unor suprafețe curate și lipsite de decarburări și defecte superficiale, al diversificării tratamentelor termice aplicate în siderurgie în cazul materialelor care nu mai suferă prelucrări termice ulterioare.

Asigurarea reducerilor proiectate pentru normele de consum în **construcția de mașini** face necesară desfășurarea unor acțiuni susținute pentru reproiectarea constructivă și tehnologică a produselor, în cadrul cărora redimensionarea, îmbunătățirea principiilor funcționale și alegerea judicioasă a materialelor, luînd ca bază realizările de vîrf pe plan mondial, sînt căile hotărîtoare ce trebuiesc avute în vedere. Este necesar, totodată, să se urmărească cu fermitate și să se asigure micșorarea sensibilă a greutății nete a produselor, creșterea durabilității și a randamentelor lor în funcționare pentru a determina reducerea proiectată pentru consumul de materii prime și materiale necesare realizării lor, precum și scăderea substanțială a combustibililor, carburanților sau energiei cerută de funcționarea lor. În al doilea rînd, modernizarea tehnologiilor aplicate prin generalizarea celor mai bune rezultate obținute și extinderea de tehnologii eficiente (tratamente termice, mecanice și chimice moderne, forjarea în matriță și în stare semisolidă, ștanțarea, extruderea la cald și la rece, debitarea în zig-zag a tablei dinam etc.) determină reducerea pierderilor tehnologice și implicit creșterea coeficienților de utilizare a materialelor utilizate în această ramură prelucrătoare de metal pînă la 0,87 în medie, adică cu 8,6%. Accelerarea ritmului de înnoire și modernizare a producției este determinată și de faptul că unele din produsele realizate sînt mai grele decît cele similare fabricate în alte țări, iar coeficientul de utilizare a metalului este mai scăzut. Astfel, mașinile de alezat și frezat executate la I.M.U.A.B. sînt mai grele cu 20—25%, unele ventilatoare cu 80%. Adaosurile de prelucrare la unele întreprinderi, „Grivița Roșie", „23 August" I.C.M. Reșița și altele sînt uneori de 2—3 ori mai mari decît produsul finit, ceea ce, pe lîngă consumuri exagerate, conduce la menținerea unui nivel scăzut al productivității muncii.

Sarcini mari în reducerea consumurilor materiale revin și **industriei chimice.** În această ramură, hotărîtoare este extinderea și generalizarea tehnologiilor moderne cu randament sporit și îndeosebi cu consumuri diminuate de gaze naturale în procesele din industria anorganică (amoniac, metanol etc.), precum și revederea rețelelor și a tehnologiilor pentru reducerea în continuare a consumurilor de cauciuc natural, fosforite, sulf și altele. Se impune, de asemenea, creșterea gradului de valorificare a hidrocarburilor utilizate pentru fabricarea materialelor plastice, a cauciucului sintetic, precum și a materiilor prime pentru producția de fibre. Atît în chimie, cît și în celelalte ramuri, economisirea de materiale noi, prin intensificarea colectării și valorificării materialelor refolosibile uzate, reprezintă una din căile determinante de reducere a cheltuielilor materiale. Consumul de uleiuri vegetale și înlocuirea acestora cu produse pe bază de rășini alchidice și parțial cu vopsele emulsionate ca și organizarea în stații centralizate a unor procese de recuperare și regenerare a materialelor uzate (solvenți, reactivi, diluanți etc.), stau, de asemenea, la baza normelor îmbunătățite proiectate pentru noul cincinal.

În **industria materiallor de construcții,** este necesar să se mărească ponderea cimentului produs prin procedeul uscat, să se asigure condițiile de funcționare a capacităților existente la parametrii proiectați și să se dezvolte noi capacități cu consumuri energetice reduse. Prin extinderea utilizării substanțelor tensioactive la măcinarea cimentului și înlocuirea transportului pneumatic al cimentului cu transport mecanic, folosind benzi și elevatoare, se prevăd, de asemenea, importante economii de energie. Se impune intensificarea utilizării unor cantități sporite de zgură, cenușă de termocentrală și cărbune praf, ca adaos la măcinarea cimentului, concomitent cu extinderea arderii fracționate și asigurarea recuperării integrale a resurselor energetice secundare, inclusiv modernizarea tehnologiilor de ardere a produselor ceramice și a varului.

Firește, sarcini importante în privința reducerii consumurilor materiale pe unitatea de produs revin și celorlalte ramuri din economie — industria forestieră, industria energiei electrice și termice, industria ușoară, în agricultură și industria alimentară, în transporturi etc. Peste tot se cer restudiate normele de consum, nivelul acestora fiind adus la cotele corespunzătoare dotării tehnice și progresului tehnico-științific actual.

Calitatea produselor, factor fundamental al economisirii resurselor materiale

CALITATEA ȘI DURABILITATEA PRODUSELOR influențează, în mod hotărîtor, nivelul consumurilor de materii prime și materiale, întrucît anual o mare cantitate de astfel de resurse sînt consumate pentru menținerea în funcțiune a utilajelor, mașinilor și agregatelor aflate în dotare și pentru înlocuirea celor scoase din uz, inclusiv a bunurilor casnice de folosință îndelungată. **Importanța pe care o are creșterea fiabilității și durabilității produselor rezultă din aceea că activitatea anuală de întreținere și reparații se cifrează la peste 63 mld. lei, din care numai piesele de schimb reprezintă peste 28 mld. lei.** Consumul de metal pentru înlocuirea bunurilor de consum de folosință îndelungată și a mijloacelor fixe, pentru întreținerea și reparația lor reprezintă în jur de 30% din consumul intern și se ridică la peste 850 mii tone în acest an, din care circa 350 mii tone pentru producerea și recondiționarea pieselor de schimb.

Dimensiunea importantă a consumului de resurse materiale necesare înlocuirii, întreținerii și menținerii în funcțiune a patrimoniului de mijloace fixe și a bunurilor de consum de folosință îndelungată, impune să se acorde o atenție mult mai mare căilor de reducere a volumului de materii prime și materiale consumate pentru aceste activități. În acest sens, o măsură deosebit de eficace pentru reducerea consumurilor materiale o constituie **prelungirea duratei de viață a pieselor, ansamblelor și produselor, care trebuie asigurată încă din faza de concepție-proiectare a produselor.** Astfel, de exemplu, **creșterea durabilității acumulatoarelor cu plumb cu numai 10%,** ceea ce este ușor de realizat printr-o execuție mai îngrijită, **ar determina o economie anuală de circa 2 000 t plumb, iar la anvelopele din cauciuc sporirea cu 20% a duratei de exploatare în condițiile încadrării în caracteristicile tehnice ce permit folosirea, ar asigura o economie anuală de 7 000 t cauciuc.**

Analizînd **durabilitatea produselor** realizate se constată că **aceasta nu este corelată, în unele cazuri, cu cerințele și nu asigură un consum de materiale optimizat pe durata de utilizare a produsului.** Astfel, majoritatea aparatelor electrice de uz casnic au o durată de viață normată prea scurtă, în timp ce materialele și confecțiile textile au o durabilitate care depășește schimbările de modă și deci nu răspund unei cerințe funcționale. În consecință, în timp ce în domeniul mașinilor și aparatelor economiile de materii prime și materiale trebuie accentuate pe calea lărgirii duratei de funcționare a produselor, în domeniul confecțiilor textile sînt încă rezerve de reducere a cantității de materiale încorporate în produse și de accentuare a înlocuirii materialelor noi, scumpe și deficitare.

Din analizele efectuate a rezultat că în unele întreprinderi sînt deficiențe de execuție, ca urmare a utilizării unor tehnologii depășite, a gradului scăzut de echipare cu SDV-uri și AMC-uri, a abaterilor de la documentația tehnică. Asemenea aspecte se datoresc faptului că unele consilii ale oamenilor muncii, factorii de conducere ai producției nu manifestă exigența necesară pe întregul flux tehnologic, nu iau măsuri pentru întărirea asistenței tehnice, îndeosebi în schimburile I și III, precum și controlului interfazic, nu trag la răspundere pe cei vinovați. **Creșterea duratei de viață a utilajelor, instalațiilor și bunurilor de consum nu poate fi despărțită de ideea modernizării pe parcurs, cu ocazia reparațiilor,** astfel încît să se evite uzura morală și să se asigure menținerea utilajelor respective la parametrii competitivi, în pas cu progresul tehnico-economic.

Un al doilea aspect, strîns legat de cel anterior, îl reprezintă asigurarea atît din proiectare cît mai ales din execuție a unui astfel de nivel calitativ încît **să se evite orice întreruperi accidentale în funcționare și deci consumuri suplimentare pentru**

Mircea PÎRJOL

(Continuare în pag. 10)

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Îndeplinirea ritmică a producției fizice și nete

UNA DIN DIRECȚIILE PRIORITARE de acțiune în această etapă o reprezintă, așa cum s-a subliniat în documentele celui de-al II-lea Congres al Consiliului oamenilor muncii, realizarea integrală, la termene și cu eficiență economică sporită a tuturor prevederilor de plan. Aceasta permite, în condițiile creșterii interdependenței legăturilor dintre diferitele ramuri și sectoare de activitate, integrarea producției fiecărei întreprinderi în cerințele de plan, îndeplinirea, în structura aprobată și de calitate superioară, a întregii game de produse și sortimente necesare economiei naționale, corelarea și fundamentarea mai bună a planurilor proprii de dezvoltare economico-socială. Paralel cu aceasta, se asigură disponibilizarea, într-o proporție tot mai mare, a resurselor interne necesare creșterii și diversificării producției, lărgirii posibilităților de export, cu implicații directe asupra rezultatelor economice obținute. În acest context se înscriu și eforturile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea de mecanică fină București, pe linia îndeplinirii ritmice, lună de lună, a sarcinilor de producție.

Dimensiunile concordanței prevederi—realizări

ACTIVITATEA economică a întreprinderii, pe primele 5 luni din acest an, reliefează faptul că pe baza mobilizării întregului colectiv, prevederile de plan la principalii indicatori au fost realizate și chiar depășite. (tabelul)

Dinamica principalilor indicatori pe luni ale anului 1981 și comparativ cu 1980

%

Indicatorul	5 luni real/pl.	1981/1980 5 luni
Producție fizică	105,41	120,4
Producție netă	100,45	113,6
Producție marfă	101,14	119,8
Productivitatea muncii	100,49	109,3
Cheltuielile de producție	98,82	93,61

Merită relevat faptul că în fiecare lună realizările la indicatorii respectivi au depășit prevederile, astfel încît pe ansamblul întreprinderii s-a asigurat și onorarea contractelor economice la termenele fixate, atît cantitativ, cît și calitativ. Eforturile depuse de colectivul întreprinderii s-a concretizat în produse cu un înalt grad de prelucrare industrială (aparate de măsurat alezaje cu citire directă, aparate de control activ pe mașinile-unelte, mecanisme de temporizare cu precizie de sutime de secundă pentru releele electrice din sistemele de automatizare, relee de presiune și temperatură în agregatele frigorifice și motoare etc.), în mare măsură rod al gîndirii tehnice proprii, competitive atît față de solicitările beneficiarilor interni, cît și la export. Producerea unor sortotipodimensiuni de înaltă finețe și precizie, multe dintre ele recent asimilate în producție, calitatea superioară a acestora au asigurat, pe lîngă o eficiență sporită la beneficiar, și creșterea eficienței economice proprii. Din multitudinea căilor de acțiune întreprinse, două direcții au contribuit în mod hotărîtor la obținerea succeselor amintite :

1 Promovarea de tehnologii noi, eficiente și perfecționarea celor existente. La nivelul întreprinderii au fost organizate colective integrate de cercetare, la care participă și un număr însemnat de muncitori și specialiști din producție. Prin activitatea acestor colective s-a reușit obținerea unor importante sporuri de producție și economii de materiale pe seama modernizării unor tehnologii existente și asimilării altora noi. Astfel, perfecționarea tehnologiei de obținere a carcaselor de AMC-uri prin turnarea de precizie în modele ușor fuzibile a asigurat, pe lîngă o creștere a productivității muncii de 15%, și economii de peste 30 t de oțel. Semnificativ este și faptul că perfecționările constructive s-au realizat în special la acele tehnologii la care s-a reușit și înlocuirea totală sau parțială a metalelor neferoase cu repere din mase plastice, (de exemplu, injectarea pe plăcile mecanismelor a lagărelor din masă plastică la produsele de orologerie cu efecte economice directe în economisirea a 12 t alamă).

2 Amplificarea creației tehnice proprii, integrarea realizărilor operativ în producție. Prin dezvoltarea cercetării și proiectării la nivelul întreprinderii cît și al secțiilor de producție s-a accelerat procesul de asimilare și modernizare a produselor, reducerea perioadei de asimilare fiind în medie de 2,5—7 luni. Asimilarea, de exemplu, a sculelor pentru minerit de la combinele ce lucrează în subteran a permis scurtarea termenului de execuție cu circa 5 luni de zile, iar în cazul aparatelor și sistemelor de măsurare în domeniul lungimilor cu afișare numerică s-a reușit, pe lîngă scurtarea cu 3—4 luni a duratei de execuție, și obținerea unor economii de 4 000—5 000 lei kg/metal, care au condus la sporirea producției de comparatoare și aparate de măsurat parametrii roților dințate.

Trebuie să evidențiem și acțiunile largi întreprinse pe linia reproiectării unor produse și asimilării unor invenții și inovații. Realizarea, de exemplu, a planșelor de la presostatele cu membrană prin presare pe bachelită, pe lîngă faptul că a permis înlocuirea aliajului de aluminiu, a asigurat și economii de circa 500 000 lei la consumul de metal și de 700 000 lei la cheltuielile de manoperă. Pe de altă parte, reproiectarea și modernizarea unor produse cum este cazul comparatoarelor cu domeniu mare de măsurare (de 30, 50, 80 și 100 mm) a condus atît la îmbunătățirea calității sortimentelor realizate, cît și la creșterea programului de export al întreprinderii.

Este de relevat totodată gradul înalt de tipizare al producției pe componente, cît și acțiunile proprii de autodotare — acțiuni ce au facilitat o participare largă a specialiștilor cît și a cadrelor de cercetători. Gradul de tipizare la unele grupe de produse a ajuns în prezent la 70—80% (comparatoare cu cadran 75%, mecanismele de la pasametrele cu cadran circular 70%, presostate și termostate 82% etc.). O eficiență sporită a fost obținută și prin modul de valorificare, prin efort propriu, a propunerilor de realizare a unor mașini și instalații necesare dotării producției. De la începutul anului și pînă în prezent au fost introduse în producție, prin autodotare, mașinile de găurit de precizie cu copier pneumohidraulic, instalația de automatizare a pieselor de 63 tone pentru presarea segmenților diamantați și altele. Acțiunea respectivă a contribuit la o reducere a efortului valutar cu aproximativ 3,5 milioane dolari.

Decalaje între posibilități și gradul lor de valorificare

ȚINÎND SEAMA de eforturile depuse, rezultatele obținute nu oglindesc în întregime posibilitățile mari de care dispune întreprinderea, datorită

existenței unor neajunsuri pe filiera organizării și desfășurării proceselor de producție :

— neritmicitate în aprovizionare, atît cu materii prime și materiale cît și cu piese de schimb. Neîncheierea integrală sau la timp a contractelor economice pentru producția internă și export a condus în unele cazuri la întreruperi în procesele de producție. Dacă s-ar fi asigurat la timp, de exemplu, piesele de schimb necesare unor utilaje de producție din secțiile de bază ale întreprinderii, s-ar fi putut reduce timpul de stagnare a acestora în revizii și reparații, ceea ce ar fi permis, de la începutul anului, cu dotarea tehnică existentă, o creștere suplimentară de aproximativ 2% a producției planificate ;

— neasimilarea la termenele planificate a unor produse cu înalt grad de complexitate în producția de serie (manometre și termometre speciale, presostate și termostate speciale, pasametre, vitezografuri etc.) **paralel cu micșorarea diversității produselor din cadrul loturilor de produse executate.** Aceasta ar fi putut asigura o creștere de 15—20% a productivității muncii, la fiecare linie tehnologică în parte etc.

Evitarea unor astfel de neajunsuri în respectarea disciplinei tehnologice ar fi condus la un spor al productivității muncii pe întreprindere de circa 5%, cu consecințe favorabile asupra realizării indicatorilor de plan etc.

Analizele recente ce au avut loc în spiritul documentelor Congresului consiliilor oamenilor muncii au relevat numeroase posibilități ce se cer valorificate mai rapid și eficient, colectivul întreprinderii stabilind ca prime acțiuni în această direcție următoarele :

● **perfecționarea activității de pregătire a forței de muncă** pentru atelierele prelucrătoare, în special prin extinderea policalificării acesteia, respectiv trecerea și recalificarea unor muncitori din secțiile de montaj în secțiile de prelucrare — acțiune care va asigura o creștere de 1—2% a productivității muncii ; prin aceasta se va asigura încărcarea și utilizarea superioară a mașinilor de rectificat și frezat din cele trei secții de bază ale întreprinderii. Această acțiune, în concepția specialiștilor, trebuie corelată și cu extinderea polideservirii utilajelor, domeniu în care se înregistrează serioase restanțe, în special la mașinile de frezat, mașinile de rabotat cu cuțit mobil, cuptoarele și băile de săruri pentru tratament termic, mașinile de prelucrat prin electroeroziune etc. ;

● **îmbunătățirea colaborării interuzinale,** între secțiile de producție, în vederea utilizării superioare a suprafețelor și capacităților de producție, prin preluarea unor operații de la secțiile cu vîrfuri de producție la cele cu deficit. Este necesară în acest sens urmărirea în mai mare măsură a gradului de încărcare a fiecărei secții și a fiecărui utilaj, asigurarea unor fluxuri tehnologice optime prin adîncirea specializării pe operații și pe produs, înlăturarea locurilor înguste, precum și creșterea complexității utilajelor universale în executarea mai multor operații, în funcție de cerințele de moment și de perspectivă ale producției ;

● **asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materiile prime și materialele necesare și îmbunătățirea echipării cu SDV-uri** a utilajelor din secțiile de prelucrări mecanice (matrițe pentru operații de ștanțare fină, came pentru trecerea de pe strungurile paralele pe strungurile automate, dispozitive pentru mecanizarea operațiilor de montaj etc.), în scopul desfășurării continue a producției și scurtării termenelor de execuție planificate. Aceasta este o idee ce cîștigă tot mai mult teren în rîndul specialiștilor, mai ales în condițiile trecerii la producerea în serie a unor produse cu pondere mare în ansamblul producției întreprinderii.

Se desprinde astfel ideea că la nivelul întreprinderii de mecanică fină sînt încă serioase posibilități de sporire a producției, de creștere a productivității muncii, de îmbunătățire calitativă a rezultatelor activității economice. Importantă rămîne mobilizarea plenară și cît mai rapidă a acestor rezerve, care pot aduce un însemnat aport la îndeplinirea ritmică, lună de lună, a producției fizice și nete planificate.

Corneliu BĂRNEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului la producția de mobilă

MOBILA reprezintă produsul care asigură una din cele mai înalte valorificări a masei lemnoase. Astfel, în 1980, fiecare metru cub de lemn încorporat în mobilă, a căpătat o valoare de 5 437 lei, existînd perspectiva ca în 1985 să ajungă la peste 7 mii lei. Aceasta justifică pe deplin orientarea existentă privind dezvoltarea în ritm susținut a producției de mobilă, astfel ca nivelul din 1985 să reprezinte o creștere de circa 60% față de 1980.

În scopul acoperirii în continuare a necesarului intern și a cerințelor de export în condițiile unei eficiențe cît mai ridicate, are loc o diversificare a producției în paralel cu specializarea procesului de fabricație atît pe tipuri de mobilă, cît și pe elemente constructive (elemente masive, panouri, sertare etc.). Pe această cale se produc o serie de schimbări în structura producției de mobilă, astfel ca acele grupe de mobilier care răspund în cel mai înalt grad cerințelor complexe ale populației și economice să fie promovate cu precădere. De exemplu, producția de mobilier de artă, care asigură o valorificare ridicată a lemnului și un curs de revenire bun la export, are un ritm de creștere superior celorlalte grupe (graficul).

În legătură cu modul de realizare a producției în trim. I/1981, sînt de menționat unele rămîneri în urmă atît în expresie valorică, cît și la numărul de garnituri, pe toată structura planificată. Avînd în vedere că sarcinile de producție din trim. II sînt mai mari cu 12,5% ca cele din trim. I, iar cele din sem. II 1981 sînt cu 14,1% mai mari ca cele din sem. I este necesar ca întreprinderile producătoare de mobilă să ia măsuri energice care să ducă la realizarea planului. Măsurile respective trebuie să vizeze lichidarea neajunsurilor semnalate în cursul trim. I și anume : neritmicitatea în aprovizionarea cu unele materii prime lemnoase (cherestea de fag și stejar, PAL, furnire, plăci înnobilate etc.), care trebuie asigurată chiar de unitățile din cadrul M.E.F.M.C. ; neintrarea în funcțiune la termene sau neatingerea parametrilor proiectați la unele secții noi de mobilă (Brăila, București, Iași, Gherla, Piatra Neamț și Tg. Jiu) ; lipsa unor materiale de finisaj (lacuri și grunduri carbomidice, de la „Policolor"-București și „Azur"-Timișoara) ; lipsa unor materiale de tapițerie (stofe, plușuri și spume poliuretanice de la întreprinderile M.I.U.).

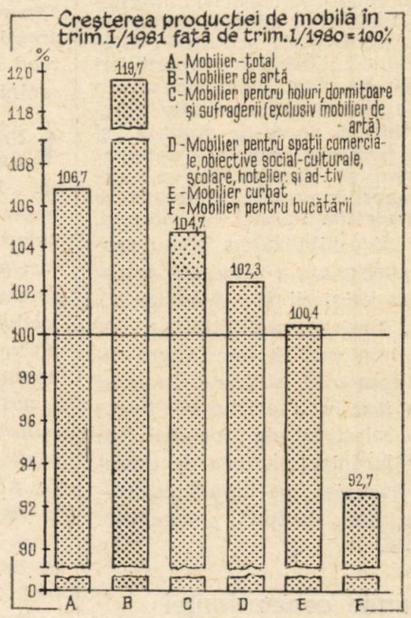

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

EXTINDEREA RECONDIȚIONĂRII PIESELOR ȘI SUBANSAMBLELOR

ASTĂZI, în întreaga economie, un număr însemnat de mijloace de producție sînt — pentru perioade mai lungi sau mai scurte — scoase din funcțiune din cauza uzurii, uneori foarte ușoare, a unei piese sau subansamblu. Ca urmare, utilaje scumpe, multe din import, sînt folosite sub capacitatea lor, iar producția și productivitatea sînt afectate, pentru că imobilizarea unui utilaj aduce pagube de 10 pînă la 1000 ori mai mari decît prețul piesei noi care, uzată fiind, i-a întrerupt funcționarea.

În aceste împrejurări sînt pe deplin justificate interesul și eforturile pentru menținerea și utilizarea la întregul potențial a tuturor capacităților de producție de care dispune economia noastră. Măsuri importante se impun în această privință pentru efectuarea corespunzătoare a reparațiilor curente și capitale, asigurarea la timp — și într-o măsură cît mai mare prin recondiționare — a pieselor și subansamblelor de schimb necesare.

Promovarea tehnologiilor avansate

CA ȘI CELELALTE RAMURI ale economiei naționale, prin investițiile realizate an de an, transporturile și telecomunicațiile au în dotare un număr mare de mijloace de transport (auto, material rulant, naval), utilaje de construcții, mașini-unelte etc. Volumul crescînd al acestora și exploatarea lor din ce în ce mai intensivă au condus la apariția unui număr sporit de piese uzate care trebuie înlocuite cu piese noi, fie cu altele recondiționate. Cum de multe ori piesele de schimb de complexitate ridicată, înglobînd o cantitate mare de metal și energie, nu pot fi procurate din producție internă sau din import, și nu ar fi nici rațional să se recurgă la piese noi, în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru transporturi tehnologice s-a trecut de mai mulți ani la inventarierea pieselor importante, la elaborarea tehnologiilor de recondiționare, proiectarea și execuția instalațiilor de recondiționat prin diverse procedee. Odată cu livrarea instalațiilor respective, institutul acordă beneficiarilor și asistență tehnică la montaj și în asimilarea tehnologiilor. Este de menționat faptul că acțiunile de recondiționare a pieselor și subansamblelor uzate nu numai că le aduc la nivelul calitativ corespunzător, dar în multe cazuri le conferă prin modernizare și parametrii mai ridicați.

Unul din procedeele adecvate, în special în cazul pieselor de revoluție, cu uzuri mici, este **metalizarea prin pulverizare în arc electric.** Tehnologia de recondiționare elaborată de specialiștii din I.C.P.T.T., ca și utilajul corespunzător, nu necesită nici un fel de importuri. Principalele avantaje ale acestui procedeu sînt următoarele : se pot depune straturi de metal între 0,3—10 mm, de diferite calități și durități, în funcție de necesitate ; piesa pe care se face depunerea nu se încălzește la peste 80°C și nu suferă deci transformări structurale, nu se deformează și nu are tensiuni interne care ar putea conduce la ruperea ei în timpul funcționării ; procedeul este simplu și relativ ușor de aplicat, după o tehnologie bine stabilită și se pretează la mecanizare și automatizare. Datorită acestor avantaje și necesităților crescînde în toate ramurile, proiectantul a executat pentru M.T.Tc., M.A.I.A., M.M.P.G., M.C.Ind., peste 20 instalații de acest fel, cu ajutorul cărora se recondiționează arbori cotiți de puteri pînă la 2 000 CP, axe de diferite tipuri, piese auto, osii de vagoane, piese de nave și de locomotive, de mașini agricole și de utilaje de construcții etc. Interesul crescînd și rezultatele bune obținute pînă în prezent la beneficiari au determinat ca, în anul 1981, să se producă în continuare alte 20 de asemenea instalații.

Pentru recondiționarea unor piese grele, cu uzuri mari, la care metalizarea nu se poate aplica, institutul a elaborat tehnologii și execută instalații de **sudură automată sau semiautomată,** folosind sudarea sub strat de flux (ceramic sau topit), sudarea în mediu de bioxid de carbon, argon sau amestec de gaze. În acest scop au fost realizate 12 instalații de acest tip pentru M.T.Tc. și alte ministere și sînt în curs de execuție alte 6 instalații, care vor fi livrate pe parcursul anului beneficiarilor interesați în utilizarea tehnologiilor respective de recondiționare.

Cu ajutorul tehnologiilor și instalațiilor de sablare-metalizare și sudură automată se obțin economii mari de materiale și manoperă la beneficiari. Pentru edificare, în tabelul alăturat sînt înserate denumiri de piese principale, tipul de recondiționare folosit și economiile realizate prin recondiționarea unor piese. O estimare a efectelor extinderii aplicării tehnologiilor de recondiționare la scară națională arată că, **anual, se pot evita în acest fel cheltuieli de miliarde lei** și se pot obține, totodată, beneficii de zeci de milioane care, toate, se pot resfrînge în creșterea însemnată a retribuției celor angrenați în asemenea acțiuni.

Eficiența aplicării unor tehnologii la recondiționare

Denumirea piesei tipul de uzură	Procedeu aplicat	Preț piesă — lei —	Valoarea nouă aproximativă a recondiționării — lei —	Economii posibile față de prețul piesei noi
Arbore cotit de locomotivă DH de 700 CP uzură la fusuri	metalizare	40 000	2 000	20 ori
Arbore cotit Raba uzură la fusuri	metalizare	6 250	200	31 ori
Arbore cotit Saviem uzură la fusuri	metalizare	3 160	150	21 ori
Crapodină fixă de vagon uzură la locașul de asamblare	sudură automată	1 300	300	4 ori
Flanșe pe arbore uzură pe locașul de semering	metalizare	2 000	100	20 ori
Osie de vagon uzură locaș rulment	metalizare	3 500	500	7 ori
Arbore naval SKL-6NVD-36-1 (import) uzură la fusuri	metalizare	100 000	3 000	33 ori

Un interes major trebuie acordat și aspectului, nu mai puțin important, că **datorită performanțelor tehnice și randamentului obținut, toate instalațiile date în exploatare pînă în prezent s-au amortizat prin economiile realizate, în 7—15 luni de zile.** Desigur că aceasta a depins în special de interesul fiecărei întreprinderi în aplicarea procedeelor de recondiționare

Un exemplu de generalizare a unei cercetări finalizate în anii trecuți îl constituie metalizarea arborilor cotiți auto pe baza tehnologiei stabilite și a încercărilor de probă pe banc la institut, 6 întreprinderi de reparații auto au fost dotate cu instalații de metalizare executate de I.C.P.T.T. urmînd ca, pînă la finele anului 1981, să se mai execute alte instalații pentru Centrala de reparații auto București. Astfel, toți arborii cotiți auto, ca și alte piese din acest domeniu, se recondiționează în mod curent, dublînd (cel puțin) viața aceseora. În acest fel, economiile ce se realizează prin recondiționare numai în cadrul M.T.Tc. vor depăși în 1981, dacă luăm în considerare și alte procedee aplicate de întreprinderile ministerului, 100 milioane lei. Dar cum M.T.Tc. deține numai o parte din parcul auto pe întreaga economie, ar fi de importanță majoră **ca și întreprinderile celorlalte ministere deținătoare de mijloace** auto să fie dotate cu asemenea instalații de recondiționare a pieselor.

Economiile realizate prin recondiționare vor căpăta însă o și mai mare însemnătate și vor crește mult, mai ales dacă se vor introduce și generaliza și alte procedee cum ar fi : sudarea

metal inert gaz — MIG, sudarea wolfram inert gaz — WIG la recondiționarea pieselor uzate din oțeluri speciale sau din metale neferoase, confecționarea unor piese (acum din metale neferoase) din oțeluri acoperite cu metale neferoase pentru economisirea acestora din urmă, sudarea prin frecare și prin topire intermediară, cromarea dură etc.

O atenție deosebită va trebui acordată și **aspectului preventiv al uzurii.** În acest scop, piesei venită la recondiționare urmează să i se aplice un strat dur, un tratament termic etc., care să-i mărească durata în exploatare față de piesa nouă. De mare importanță ar fi aplicarea unor procedee de vîrf în domeniul recondiționării, cum sînt de exemplu : metalizarea cu pulberi în jet de plasmă ; metalizarea cu pulberi ceramice ; nitrurarea ionică și alte procedee prin care durata de serviciu a unor piese crește de 3—5 ori.

Obstacole, căi și mijloace în extinderea recondiționărilor

IMOBILIZAREA utilajelor, ca urmare a uzurii unor piese componente și cheltuielile destinate confecționării pieselor noi, cauzează pe întreaga economie pagube considerabile. Pînă de curînd, mulți dintre conducătorii de întreprinderi, ai formațiilor de lucru au fost uneori, și din păcate mai sînt încă, preocupați în mare măsură de realizarea unor indicatori ai planurilor de producție, indiferent cu ce preț. De aceea, recondiționarea pieselor și subansamblelor a constituit o acțiune mai mult sporadică, efectuată pentru unele piese a căror lipsă periclita serios planul de producție.

După apariția unor acte normative care reglementează această problemă la scară națională (Decretul 465/1979 privind recondiționarea pieselor) și care facilitează chiar mărirea duratei utilizării pieselor între două reparații față de cele originale, acțiunea de recondiționare poate și trebuie să devină un sistem cît mai bine organizat în cadrul ministerelor, centralelor și întreprinderilor. Desigur, o contribuție importantă în introducerea și asimilarea unor tehnologii și utilaje noi, pentru reducerea importurilor și cheltuielilor materiale, poate fi adusă de institutele de cercetări și proiectări. Dar extinderea recondiționării pieselor și subansamblelor are de trecut mai multe obstacole nu chiar atît de ușor de învins. Între acestea sînt de reținut : ● lipsa unei concepții clare, la conducătorii unor întreprinderi, asupra a ceea ce trebuie întreprins în această direcție ; ● necunoașterea îndeajuns de către cei interesați a posibilităților și realizărilor din țară în domeniu ; ● insuficiența unui personal mediu și superior specializat, bun cunoscător al procedeelor de recondiționare ; ● optica păgubitoare a unor tehnicieni că recondiționarea pieselor se poate face numai cu materiale și utilaje din import ; ● lipsa unor utilaje și tehnologii puse la dispoziția întreprinderilor pentru a putea recondiționa pe grupe de piese și procedee ; ● insuficienta receptibilitate a unor ministere și întreprinderi în a depune eforturi pentru asimilarea, respectiv fabricarea în cantități suficiente a unor materiale (sîrme, pulberi, electrozi etc.) necesare recondiționărilor ; ● colaborarea deficitară între institute de cercetare și întreprinderi.

Pentru depășirea acestor obstacole și impulsionarea acțiunii de recondiționare, considerăm posibile cîteva **direcții de acționare.**

1 Ministerele, prin centralele și întreprinderile lor, să întocmească **cataloage pentru piesele importante de consum uzual,** ca și pentru cele care sînt scumpe, de import și de mare interes pentru producție. În catalog trebuie să fie anexat desenul piesei și să se noteze locul unde se produce uzura lor. Aceste cataloage ar urma să fie centralizate la M.A.T.M.C.G.F.F. și C.N.S.T.

2 **Să se inventarieze** prin C.N.S.T. și M.A.T.M.C.G.F.F. **instalațiile și tehnologiile de recondiționare,** puse la punct și ansamblul economiei, ca și executanții lor. Aceste date trebuie să stea la dispoziția direcțiilor tehnice și serviciilor mecano-energetice din ministere cărora le revin sarcinile de recondiționare.

Ca urmare a celor arătate, ministerele, centralele, respectiv întreprinderile, ar putea fi în măsură să stabilească : ce tipuri de instalații le sînt necesare ; ce volum de piese au de reparat și, ca urmare, de cîte instalații au nevoie ; ce economii de metal și manoperă s-ar putea face și ce fonduri de investiții în piese de schimb s-ar putea evita ;

3 C.N.S.T., M.A.T.M.C.G.F.F., M.I.M. și M.I.C.M. să conlucreze mai eficient pentru **preluarea cît mai urgentă în planul de cercetare-asimilare, respectiv producție a fabricării unor materiale de import** (sîrme, pulberi, electrolizi etc.), pentru ca recondiționarea să se poată aplica la cît mai multe piese și subansamble uzate.

Considerăm că măsurile menționate, ca și altele, transpune consecvent în procesul productiv, vor conduce la extinderea sistematică a recondiționărilor, trecîndu-se la o adevărată industrie a acestei activități, cu o deosebită eficiență pe ansamblul economiei.

Petre STOIANOVICI

Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale

(Urmare din pag. 6)

reparații și piese de schimb neavute în vedere la conceperea produsului. O asemenea abordare a proiectării produselor prin prisma creșterii fiabilității lor și în cadrul căreia comportarea și durabilitatea diferitelor piese este prestabilită, ar permite determinarea, pe baza unor normative riguros fundamentate, a necesarului cantitativ și sortimental de piese de schimb și pe această cale o reducere sensibilă a volumului de piese consumate.

Rezerve importante în reducerea volumului necesar de piese de schimb constau în **refolosirea pieselor uzate prin recondiționarea lor,** precum și a pieselor recuperate de la utilajele casate, eliminîndu-se practica predării ca fier vechi a unor repere sau subansamble înlocuite în cursul reparațiilor, stabilindu-se în acest scop, chiar de către proiectant, tehnologia și condițiile în care se efectuează remanierea diferitelor piese.

În sfîrșit, o atenție mult mai mare trebuie acordată **creșterii randamentelor în funcționare a agregatelor, mașinilor și utilajelor,** cu implicații directe asupra consumului de carburanți, combustibili și energie electrică necesare funcționării lor. Reducerea accentuată și sistematică a consumurilor materiale pe fiecare unitate de produs implică măsuri de importanță majoră, dintre care am evidențiat :

a) **prevederea în planurile anuale de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic a sarcinilor de proiectare constructivă și tehnologică, de modernizare a tehnologiilor și de asimilare a materialelor noi necesare pentru asigurarea încadrării în nivelurile indicatorilor de consum prevăzuți în program ;**

b) **proiectarea, asimilarea și realizarea de produse și tehnologii noi ale căror consumuri specifice, coeficienți de utilizare și grad de valorificare a materiilor prime și energetice să se situeze la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial ;**

c) **modernizarea proceselor și tehnologiilor care necesită consumuri specifice mai mari și/sau se realizează cu coeficienți de utilizare și grade de valorificare a materiilor prime și energetice mai mici decît cele proiectate pentru cincinalul actual ;**

d) **extinderea aplicării analizei valorii la conceperea și proiectarea tuturor produselor noi și modernizate înscrise în planul de introducere a progresului tehnic ;**

e) **orientarea cu precădere a planurilor de cercetare și introducere a progresului tehnic spre rezolvarea problemelor care vizează economisirea materiilor prime și energetice ;**

f) **trecerea la întocmirea de bilanțuri energetice pe localități și platforme industriale pentru a putea stabili măsuri concrete de folosire integrală a tuturor resurselor energetice în toate anotimpurile și a economisi combustibili și energie electrică ;**

g) **stabilirea unui program concret pentru proiectarea, asimilarea, omologarea și fabricarea recuperatoarelor, necesare pentru dotarea tuturor utilajelor consumatoare de energie primară existente în prezent în economie în vederea intensificării valorificării resurselor energetice refolosibile.**

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar

UNA DIN IDEILE FUNDAMENTALE cuprinse în ampla expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii o constituie aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, creșterea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, a clasei muncitoare în îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin întărirea autoconducerii și autogestiunii, sporirea rolului maselor populare în adoptarea hotărîrilor, în îndeplinirea lor și totodată a controlului asupra întregii activități a organelor de stat.

Organizarea activității de așa manieră încît să se asigure realizarea integrală a tuturor prevederilor planului — producția fizică și netă, productivitatea muncii, nivelul cheltuielilor, beneficii — trebuie să constituie preocuparea sistematică a consiliilor oamenilor muncii, a întregului personal.

Folosirea cu randament maxim a potențialului tehnic și uman

DUPĂ CUM SE ȘTIE, prevederile planului cincinal asigură realizarea obiectivului strategic de trecere a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată. În concordanță cu acest obiectiv strategic, planul cincinal reflectă accentuarea factorilor calitativi ai producției, creșterea eficienței în toate ramurile de activitate. Aceasta impune ridicarea calității producției, folosirea cu randament maxim a potențialului tehnic și uman, reducerea consumurilor de materii prime și materiale, economisirea de combustibil și energie, aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, a cărui esență constă în „realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii".

Dacă ne referim numai la cheltuielile de producție din industria republicană, în actualul cincinal acestea se vor reduce cu cca. 170 miliarde lei, față de circa 100 miliarde lei cît s-a realizat în cincinalul 1976—1980, ceea ce impune un efort de gîndire colectivă pentru modernizarea structurală a economiei noastre, pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație, reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie pe unitatea de produs, creșterea productivității muncii, căi sigure de sporire a rentabilității și a beneficiilor, de asigurare a fondurilor necesare autofinanțării și dezvoltării fiecărei unități economice, a restituirii fondurilor primite de la societate, a participării oamenilor muncii la beneficiile realizate. Totodată, în cadrul noului mecanism economico-financiar întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii, sporirea efectivă a autonomiei unităților economice impune răspunderi sporite din partea consiliilor oamenilor muncii pentru realizarea planului la toți indicatorii, gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești, cunoașterea de către fiecare colectiv a cheltuielilor cu care se realizează produsele, a rentabilității, stabilirea de măsuri operative și eficiente pentru înlăturarea lipsurilor care se mai manifestă în aplicarea noului mecanism economico-financiar.

În cadrul noului mecanism economico-financiar au fost introduși noi indicatori care dau posibilitatea exprimării mai reale a calității activității desfășurate, a rezultatelor obținute, cum sînt **producția netă** și **producția fizică**, au fost introduse noi instrumente și pîrghii prin care adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile oamenilor muncii pot și trebuie să acționeze pentru creșterea continuă a eficienței întregii activități.

Ca urmare a condițiilor create trebuie să crească rolul și contribuția adunărilor generale ale oamenilor muncii, a consiliilor oamenilor muncii la realizarea exemplară a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului, la mobilizarea tuturor rezervelor de sporire a producției și a productivității muncii, reducerea costurilor, trebuie să se afirme tot mai mult ca factori dinamizatori ai noului mecanism economico-financiar, ai autoconducerii și autogestiunii. Un cadru favorabil de manifestare a rolului și răspunderii sporite ce revin acestor organe în conducerea activității economico-sociale, în îndeplinirea planului la toți indicatorii, în fiecare unitate, îl va constitui aplicarea indicației secretarului general al partidului din expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii de a se organiza o adunare generală specială, în lunile septembrie-octombrie, pentru discutarea și aprobarea planului de producție al anului următor. Cadrul democratic creat va da posibilitatea sporirii contribuției oamenilor muncii la mai buna fundamentare a obiectivelor planului, care trebuie să țină seama de necesitatea cunoașterii și totodată a prevenirii și înlăturării fenomenelor negative ce se manifestă pe plan mondial pentru asigurarea unei dezvoltări armonioase, echilibrate, a întregii economii, pentru întărirea monedei naționale și a finanțelor țării.

Corelația cost real—preț și exigențele creșterii eficienței

ACORDÎND o importanță deosebită creșterii rolului pîrghiilor financiare în sporirea permanentă a eficienței întregii activități, creării condițiilor pentru aplicarea neabătută a noului mecanism economico-financiar, secretarul general al partidului arăta că se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței, al cererii, să avem în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze în socialism și deci trebuie avute în vedere în planificarea și conducerea activității economice. Totodată, se impune să luăm în considerație rolul și influența legilor economice în stabilirea prețurilor, în calcularea prețului de cost, a prețului de producție, a rentabilității și beneficiilor.

Pornind de la legitățile economiei socialiste, pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, s-a efectuat actualizarea și îmbunătățirea pe principii economice a corelării prețurilor de producție și de livrare, care se aplică de la 1 ianuarie 1981.

Noile prețuri de producție care se aplică în industrie, agricultură, construcții și transporturi asigură reflectarea mai reală în costurile de producție a cheltuielilor care se efectuează pentru realizarea producției, pentru importurile de materii prime și materiale. Totodată, noile prețuri de producție au dat posibilitatea comensurării mai exacte a contribuției fiecărei întreprinderi, a ramurilor economiei naționale, la crearea venitului național, baza asigurării dezvoltării noastre economico-sociale și a creșterii nivelului de trai al întregului popor. Corelarea prețurilor de producție pe principii economice a îmbunătățit raportul între prețurile materiilor prime și ale produselor finale, ceea ce a avut ca efect mutații atît între ramurile economiei naționale, cît și în cadrul industriei, în favoarea ramurilor primare și a celor ale prelucrării intermediare. Eliminarea finanțărilor de la buget în industria extractivă și la importul de materii prime a asigurat condiții mai bune pentru stimularea întreprinderilor în dezvoltarea producției interne de cărbune, țiței bauxită, minereuri feroase și neferoase etc., a dat posibilitatea evidențierii mai reale a aportului industriei extractive la dezvoltarea generală a întregii economii.

Noile prețuri de producție și de livrare care se aplică de la 1 ianuarie 1981 au întărit răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în îmbunătățirea calității producției, reducerea costurilor de producție, au eliminat finanțările de la buget, creînd astfel condiții pentru realizarea unei producții rentabile de către toate unitățile care gospodăresc cu eficiență fondurile materiale și bănești care le-au fost încredințate de societate. Fiind concepută nu ca o acțiune contabilă, ci ca una politică, în care au fost implicați toți factorii, în care un loc principal l-a ocupat stimularea prin preț a creșterii calității și a nivelului tehnic al producției, reducerea costurilor de producție și realizarea unei rentabilități sporite, prețurile de producție actualizate au contribuit la în-

tărirea autoconducerii, a autogestiunii, au dat posibilitatea aplicării, în mai bune condițiuni, a noului mecanism economico-financiar.

Acțiunea de actualizare a prețurilor de producție și de livrare nu trebuie considerată însă ca fiind încheiată. Participarea activă a economiei românești la diviziunea internațională a muncii (în actualul cincinal se prevede creșterea volumului comerțului exterior într-un ritm mediu anual de 11,9%), creșterea, în continuare, a prețurilor externe la principalele materii prime care se asigură într-o mare proporție din import impun revederea la perioade mult mai scurte a prețurilor de producție și de livrare. Astfel, prețurile externe la țiței, cărbuni cocsificabili, minereu de fier, cocs metalurgic, apatite-fosforite și alte materii prime din import au continuat să crească, mărind efortul valutar pentru efectuarea importurilor respective.

Pornind de la necesitatea perfecționării prețurilor actualizate, ținînd seama de tendințele prețurilor externe cu caracter de durată și pentru a stimula mai puternic economisirea de materii prime, materiale, combustibili și energie, în expunerea la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că va trebui să se mai aducă unele modificări nivelului prețurilor actuale „**determinate de o mai bună corelare a prețurilor materiilor prime din țară cu cele din import, luîndu-se ca bază prețurile internaționale**". Această acțiune de deosebită importanță pentru desfășurarea corespunzătoare a producției va avea ca efect reflectarea în prețuri a costurilor reale, ceea ce va asigura aplicarea legii valorii și a altor legități economice care acționează în economia socialistă.

Se poate aprecia că această măsură de maximă importanță va avea efecte deosebite asupra întregii economii, din care cele mai importante vor fi :

a) creșterea prețurilor materiilor prime din producția internă la nivelul prețurilor mondiale va stimula reducerea mai accentuată a costurilor de producție, în principal prin scăderea cheltuielilor materiale, întrucît orice gram de țiței, minereu de fier, cocs și alte materii prime economisit va avea o valoare mult mai mare. Aceasta va avea ca efect o scădere a presiunii asupra importurilor unor materii prime și respectiv o reducere a eforturilor valutare ;

b) alinierea prețurilor materiilor prime din producția internă la nivelul prețurilor de import va pune mai mult în evidență efectul economic favorabil al dezvoltării bazei proprii de materii prime, combustibili și energie, necesitatea de a pune în valoare toate resursele interne care să contribuie la asigurarea într-o proporție tot mai mare a consumului intern.

Noile prețuri vor da posibilitatea comensurării mai reale a eficienței măsurilor stabilite de conducerea de partid, înainte de declanșarea crizei energetice mondiale, de creștere a producției interne de materii prime, combustibil și energie și totodată de reducere substanțială a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs ;

c) introducerea în prețurile produselor din ramurile prelucrării intermediare și finale a noilor prețuri la materiile prime va avea ca efect o comparabilitate mai directă a eficienței produselor destinate exportului, prin intermediul cursului de revenire. În cazul în care la unele produse finite exportate va rezulta un curs de revenire mai mare decît cel al materiilor prime prelucrate, această situație va atrage atenția asupra necesității de a se acționa pentru reducerea costurilor de prelucrare, pentru creșterea calității producției corespunzător cerințelor pieței mondiale, precum și pentru obținerea unor prețuri externe mai mari. Trebuie să se asigure astfel un raport corespunzător între cursurile materiilor prime, combustibilului și energiei și cel al produselor finite exportate, respectiv din prelucrare să rezulte o eficiență valutar-financiară superioară.

Stabilirea și aplicarea noilor prețuri va impune o participare sporită a consiliilor oamenilor muncii, a colectivelor din unitățile economice la stabilirea măsurilor care să contribuie la recuperarea unei părți cît mai mari din efectul creșterii prețurilor materiilor prime, combustibilului și energiei, astfel încît să se asigure în continuare o rată înaltă a rentabilității. Noile prețuri vor determina acțiuni mai hotărîte pentru reducerea normelor de consum, reproiectarea și tipizarea produselor, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, creșterea calității producției, recuperarea și refolosirea materialelor, precum și recondiționarea pieselor și a subansamblelor.

Perfecționarea pîrghiilor valorice folosite în procesul de conducere și planificare a economiei naționale, luarea în considerare într-o măsură mai mare a rolului pieței, al cererii, vor spori rolul autoconducerii, al autogestiunii, vor contribui la mai buna înțelegere și la aplicarea mai fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, la creșterea răspunderii consiliilor oamenilor muncii în realizarea prevederilor de plan.

Gh. NICOLESCU

Dinamismul agriculturii românești

(Urmare din pag. 2)

tură, se prevede ca la sfîrșitul cincinalului actual să se realizeze următoarele randamente la hectar : 3 620 kg grîu-secară, 4 840 kg porumb boabe, 4 500 kg orz, 2 375 kg floarea-soarelui, 2 510 kg soia, 36 000 kg sfeclă de zahăr, 23 500 kg cartofi de toamnă, 18 670 kg de legume de cîmp [3]). Aceste producții sînt pe deplin realizabile, dacă avem în vedere că anul trecut, aproape 300 de unități au obținut peste 4 000 kg/ha grîu, iar 36 — peste 5 000 kg ; 119 unități au realizat peste 6 000 kg/ha porumb, iar 21 — peste 8 000 kg ; 230 unități au obținut peste 30 000 kg/ha sfeclă de zahăr, iar 43 — peste 40 000 kg.

Tabelul nr. 1

Creșterea producției vegetale (mii tone)

	1980	1985	1985/1980 (%)
Cereale petru boabe	20,200	28 500	141,1
Soia	448	966	215,1
Fasole	88,5	330	372,9
Floarea soarelui și rapiță	817	1 260	154,2
Sfeclă de zahăr	5 562	12 600	226,5
In pentru fibră	135	420	311,1
Cartofi de toamnă	3 676	6 700	182,3
Legume de cîmp	3 412	6 000	175,8
Fructe	1 418	3 000	211,6
Struguri	1 313	2 430	185,1

CEREALELE rămîn în continuare obiectivul prioritar al agriculturii noastre, de nivelul producțiilor depinzînd dezvoltarea zootehniei, ridicarea standardului de viață al populației. Ele vor deține aproape 2/3 din suprafața cultivată și cea mai mare pondere în structura producției agricole. Producția totală de cereale urmează să ajungă la 28,5 miloane tone, din care cea de grîu de 7,6 miloane tone și cea de porumb de 16,6 milioane tone, ceea ce înseamnă îndeplinirea sarcinii de a asigura o tonă de cereale pe locuitor, situînd România printre primele țări în ceea ce privește producția pe locuitor [4]), în condițiile asigurării unor cantități mai mari și la celelalte produse. Suprafața cultivată cu **grîu** va înregistra o ușoară scădere, corespunzînd tendinței rationale de reducere a consumului de pîine, iar necesarul populației se va asigura în condițiile creșterii substanțiale a randamentelor la hectar. Paralel cu sporirea producției de **porumb** în ogor propriu, se va extinde cu 300 mii ha cultivarea porumbului în cultură succesivă, pentru a se completa și echilibra balanța furajelor concentrate. Asigurarea proteinei necesare creșterii animalelor se va realiza prin majorarea în continuare a suprafețelor destinate culturii orzului, la 950 mii ha, față de numai 809 mii ha în anul trecut.

LEGUMINOASELE PENTRU BOABE vor trebui să aducă un aport substanțial în alimentația rațională a populației, dat fiind conținutul lor ridicat de proteină vegetală. În acest scop, se va cultiva în 1985 o suprafață de **fasole** în ogor propriu de 150 mii ha, față de 95 mii ha în 1980. Ținînd seama de suprafața în cultură succesivă și intercalată, producția totală va ajunge la 330 mii tone, față de numai 88,5 mii tone în prezent. Aceasta impune amplasarea leguminoaselor alimentare în zonele cele mai favorabile, în funcție de cerințele fiecărei specii, pe cît posibil în perimetre irigate, concentrarea suprafețelor la un număr cît mai restrîns de unități, amplasate de regulă în trupuri compacte de minimum 100 ha.

[3]) În 1979, în diferite țări, s-au realizat următoarele producții medii la hectar : la grîu — 3 146 kg în Austria, 3 896 kg în Bulgaria, 4 773 kg în Franța, 2 665 kg în Italia ; la porumb — 4 521 kg în Bulgaria, 5 139 kg în Franța, 6 637 kg în Italia ; la sfeclă — 25 892 kg în Bulgaria, 46 300 kg în Franța, 41 778 kg în Italia ; la cartofi — 10 811 kg în Bulgaria, 26 638 kg în Franța, 13 381 kg în Italia. (Anuarul F.A.O., vol. 33, Roma, 1980, pag. 96—97, 103, 113 și 169).

[4]) În 1979, producția pe locuitor la cereale a fost de 925 kg în Bulgaria, 318 kg în Franța, 370 kg în R.F. Germania, 312 kg în Italia și 708 kg în Iugoslavia. (Ibidem, pag. 94).

Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune

CREDITUL — instrument de realizare a sarcinilor de plan

Vasile RĂUȚĂ
Guvernatorul Băncii Naționale a Republicii Socialiste România

ÎN DEZVOLTAREA economiei noastre, sistemul de credit s-a afirmat ca un factor activ de accelerare a procesului reproducției socialiste lărgite, constituind, prin funcțiile pe care le îndeplinește, un important element al mecanismului economic. Astfel, pe de o parte, creditul mobilizează mijloacele bănești temporar disponibile, în unele ramuri ale economiei, pe care le redistribuie pentru satisfacerea nevoilor temporare ale altor ramuri economice. Pe de altă parte, datorită legăturii indisolubile pe care sistemul de credit o are cu întregul circuit al valorilor materiale, creditul devine un instrument deosebit de important de control asupra modului de folosire a tuturor mijloacelor angajate.

Pe această cale, sistemul de creditare contribuie la întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor socialiste și, prin aceasta, la creșterea continuă a acumulărilor, care constituie baza reproducției socialiste.

Rolul stimulativ al creditului în activitatea economică

SUBLINIIND rolul pe care creditul îl are în stimularea activității economice a unor întreprinderi nu trebuie însă să omitem faptul că în indicatorii financiari se reflectă modul de realizare a indicatorilor economici, că situația financiară a unei întreprinderi este condiționată, în primul rînd, de modul în care se desfășoară activitatea economică a acesteia, că numai o bună activitate economică, realizarea producției fizice, a producției nete și a celorlalți indicatori economici este în măsură a se finaliza prin înregistrarea unor rezultate financiare favorabile, pe calea creditului asigurîndu-se, totodată, o recirculare a banilor, o accelerare a vitezei de rotație a acestora.

Trebuie arătat că dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei noastre naționale a condus la creșterea volumului creditelor bancare, acestea fiind una dintre resursele principale de finanțare a activității economice. Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale au sporit și mai mult rolul creditului bancar, ca factor activ de influențare a proceselor economice. Astfel, din analizele efectuate a rezultat că, pe total economie, în anul 1980 creditul bancar a reprezentat circa 42 la sută din totalul resurselor de acoperire a mijloacelor circulante. Desigur, în cadrul fiecărei ramuri, ponderea creditului diferă de la minister la minister și chiar de la o întreprindere la alta.

Un rol deosebit în perfecționarea sistemului de creditare l-a avut adoptarea și promovarea principiilor noului mecanism economico-financiar. În acest cadru îmbunătățirea sistemului economico-financiar are în vedere lărgirea drepturilor și atribuțiilor întreprinderilor, acestea trebuind să-și elaboreze un plan propriu în cadrul sarcinilor ce le revin din planul unic de dezvoltare economico-socială, să aibă un buget propriu de venituri și cheltuieli și să poarte întreaga răspundere pentru buna desfășurare a activității economico-sociale, urmărind, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „gestionarea cu maximum de eficiență a fondurilor încredințate, astfel încît să se obțină pentru fiecare leu cheltuit un volum cît mai mare de producție marfă și beneficii"**. În înfăptuirea acestui imperativ un instrument deosebit îl constituie sistemul de credit, prin aportul pe care acesta îl aduce în finanțarea economiei, dar și prin controlul sistematic pe care-l exercită în mod permanent asupra realizării sarcinilor de plan.

În activitatea de creditare, un rol important au organele bancare, acestea trebuind să administreze creditul, în relațiile cu întreprinderile de așa manieră încît acesta să devină un instrument cît mai operativ și eficient în sprijinirea realizării planului. Astfel, organele bancare, cu ajutorul creditului, trebuie să cunoască fenomenele negative din întreprinderi și să tragă semnalul de alarmă asupra tuturor neajunsurilor din activitatea acestora. Pe de altă parte, organele bancare trebuie să fie mai exigente și să facă toate demersurile necesare pentru a determina ca toți factorii de răspundere din întreprinderi și din organele coordonatoare ale acestora să ia măsuri ferme în vederea redresării situației.

Contractul de credit la baza disciplinei financiare și de plan

PRIN INTRODUCEREA contractului de credit încheiat între întreprinderi și bancă, în baza prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, s-a creat un cadru mai bine conturat pentru angajamentele pe care le ia unitatea în cauză, cu privire la respectarea volumului creditelor aprobate, precum și la asigurarea rambursării la scadență a acestora. De menționat că, în cazurile în care nu sînt asigurate condiții de rambursare la scadență a creditelor, acestea se aprobă numai dacă contractele de credit sînt semnate de centralele sau ministerele cărora unitățile respective le sînt subordonate și dacă se întocmesc programe de măsuri care să garanteze rambursarea creditelor acordate.

Întocmirea **bugetelor de venituri și cheltuieli** trebuie să constituie, de asemenea, un moment deosebit de analiză atît pentru întreprinderi, cît și pentru organele bancare, în scopul atragerii în circuit a rezervelor interne latente existente, asigurării finanțării numai a valorilor și producției efectiv necesare economiei, în limitele stabilite prin plan, și, în funcție de aceste elemente, să se determine în mod just volumul mijloacelor bănești, care se impun a fi completate pe calea creditului bancar.

Ideea introdusă de noul mecanism, a **dimensionării necesarului total de mijloace circulante** al unei întreprinderi și introducerea acestuia în bugetul de venituri și cheltuieli reprezintă o valoroasă orientare teoretică și practică, avînd drept obiectiv stabilirea limitelor optime pentru constituirea acestor mijloace în condițiile unui circuit normal în procesul aprovizionare-producție-desfacere, aducînd în atenția conducerilor de întreprinderi problema asigurării solvabilității și lichidității permanente a fiecărei unități economice.

Trebuie arătat că, în cursul anului, prin intermediul procesului de elaborare a planurilor de credite trimestriale, la întocmirea și prezentarea cererilor de planificare a creditelor are loc o verificare suplimentară a unor procese și proporții economice, o punere de acord a acestor proporții cu posibilitățile financiare sau alte fenomene existente în economie, apărute în perioada respectivă, fiecare situație fiind supusă unor analize amănunțite prin prisma eficienței și oportunității economice. De asemenea, unitățile bancare nu admit prevederi de credite pentru cheltuielile de producție care depășesc nivelul planificat. În acest context, planificarea creditelor a căpătat o importanță deosebită, ocupînd un loc central în activitatea organelor bancare, în relațiile cu întreprinderile. De menționat că, după aprobare, atît volumul creditelor cît și obligațiile asumate cu ocazia analizelor de către întreprinderi, constituie elemente de bază ale contractului de credit, care se definitivează, după aprobarea planurilor de credite, în fiecare trimestru, constituind un element suplimentar pentru asigurarea respectării disiciplinei financiare și de plan. Respectarea **volumului planificat** constituie unul din principiile de bază ale creditului socialist și totodată o cerință fundamentală a economiei noastre, a cărei dezvoltare planificată cuprinde și relațiile de cre-

dit și, ca atare, imprimă acestora una dintre caracteristicile generale ale organizării și dezvoltării economiei socialiste.

O altă trăsătură importantă a creditului în condițiile noului mecanism economico-financiar, a cărei aplicare favorizează dezvoltarea economică, o reprezintă **destinația** precisă a creditului stabilită prin plan, principiu care asigură atît separarea activității mijloacelor de producție de cea a investițiilor, cît și în cadrul acestora, pe obiecte distincte de creditare, în concordanță cu necesitățile unor procese economice, cum sînt : credite pentru activitatea de circulație a mărfurilor, pe bază de aprobări speciale, activitatea de prelucrare a materiilor prime agricole, reparații capitale etc.

Prin operația de verificare a **garanției** creditelor, așa cum este concepută în actualul mecanism, întreprinderile sînt puse în situația de a cunoaște, pe lîngă imobilizările în stocuri de valori materiale, fără mișcare sau inutilizabile, și imobilizările de orice natură provenite din debitori, cheltuieli ce depășesc nivelul planificat al costurilor, deturnări de fonduri etc., precum și alte deficiențe din activitatea unităților economice. Trebuie să accentuăm, în acest context, atenția pe care organele bancare trebuie să o acorde modului de realizare a cheltuielilor de producție, dat fiind că numai diminuarea costurilor planificate este în măsură să determine realizarea rentabilității și a beneficiilor unei întreprinderi și prin intermediul fondului de participare la beneficii, să cointereseze în mod plenar colectivele de muncă în realizarea și depășirea sarcinilor de plan. În urma acestui control, pentru creditele stabilite ca fiind fără garanție se percepe o dobîndă majorată, rămînînd în această poziție pînă la lichidarea cauzelor care le-au generat, operațiunea fiind însoțită de un complex de măsuri care trebuie să ducă la mobilizarea colectivelor de lucru din întreprinderi pentru eliminarea abaterilor cu aspecte negative asupra modului de utilizare a mijloacelor materiale și bănești.

Rambursarea creditelor la termen, un alt principiu de bază al creditării, ocupă, de asemenea, un loc important în reglementările adoptate în cadrul noului mecanism de creditare. Trebuie să accentuăm că în modul de realizare și rambursare a creditelor, ca dealtfel și în modul de realizare a întregii situații financiare se reflectă gradul de realizare a indicatorilor economici, astfel că atît creditul cît și ceilalți indicatori financiari au rolul de a trage semnalul de alarmă asupra evoluției unor fenomene negative din activitatea unităților economice și să determine luarea unor măsuri eficiente pentru eliminarea neajunsurilor și redresarea situației economice a întreprinderii respective. Pentru bancă, ca organ de creditare și control, nerambursarea la termen a creditelor trebuie să constituie un indiciu care să orienteze atenția unităților bancare asupra acelor întreprinderi la care acest fenomen apare în mod cronic și la care dereglările nu sînt justificate de cauze temporare, impunînd intervenții și măsuri ferme pentru înlăturarea situațiilor care provoacă imobilizarea fondurilor în anumite faze ale circuitului economic. Menținerea intactă a **capacității de plată** trebuie să constituie, pe de altă parte o preocupare de prim ordin, atît pentru organele economice și financiare din întreprinderi și din organele coordonatoare ale acestora, cît și pentru cele bancare, ținînd seamă de faptul că pierderea capacității de plată produce greutăți nu numai la nivelul întreprinderii în cauză, ci antrenează o adevărată reacție negativă în lanț, în ce privește situația economico-financiară a unităților cu care aceasta are relații de plată.

Dar asigurarea unui circuit corespunzător al rotației valorilor materiale constituie un imperativ și pentru menținerea echilibrului monetar, pentru asigurarea stabilității monetare.

Prevenirea și lichidarea imobilizărilor de fonduri

DACĂ O MARE RĂSPUNDERE în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești revine organelor din întreprinderi, nu trebuie minimalizată nici răspunderea organelor bancare și financiare pe această linie. Băncile trebuie să fie mai ferme atunci cînd constată cazuri de slabă administrare, de neglijențe și risipă în gestiunea economică, să ceară și să aplice sancțiuni persoanelor vinovate și să aplice dobînzi penalizatoare. Considerăm că o parte din aceste dobînzi ar trebui să afecteze direct beneficiile ce se repartizează cadrelor din întreprinderi. Trebuie arătat că reglementările adoptate prin Legea finanțelor în aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar pun la dispoziția organelor bancare o gamă deosebit de variată de măsuri pentru redresarea situației financiare, ca de exemplu, acordarea unor credite pentru refacerea capacității de plată (cu dobîndă majorată), solicitarea aplicării, dacă este cazul, a unor sancțiuni administrative sau chiar refuzul de a se mai acorda credite. Pentru situațiile în care unele unități economice se mențin în incapacitate de plată o anumită perioadă, fără a rezolva cauzele care au condus la nerambursarea în termen a creditelor obținute sau neachitare obligațiilor de plată, deși au beneficiat de credite pentru nevoi temporare și pentru refacerea capacității de plată, se instituie **controlul prealabil al plăților** întreprinderii respective, băncile refuzînd efectuarea acelor plăți ce încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești. Această măsură este însoțită totodată de analiza situației economico-financiare a unității în cauză, urmărindu-se antrenarea organului ierarhic superior pentru determinarea măsurilor menite să ducă la redresarea situației.

O măsură mai severă constă în instituirea unui **regim special de supraveghere economico-financiară** de către un consiliu format din împuterniciți ai ministerului de resort și ai altor organe de sinteză cu aprobarea Consiliului de Miniștri și se aplică acelor întreprinderi care nu-și redresează situația economico-financiară. De asemenea, trebuie subliniat că și aplicarea penalităților prevăzute de Legea contractelor economice, în situațiile cînd unitățile economice nu-și respectă obligațiile contractuale, constituie un instrument eficient pentru mobilizarea acestora în vederea remedierii deficiențelor și îndeplinirii indicatorilor economici și financiari.

Trebuie arătat că o altă funcție de bază prin care creditul bancar contribuie în mod efectiv la dezvoltarea economiei este aceea de **control.** Controlul bancar prin credite, deși face parte din ceea ce se cunoaște sub denumirea de control financiar, are totuși specificul său aparte, atît ca sferă de acțiune, cît și ca metodă de realizare.

Fiind strîns legat de modul în care se pun la dispoziția întreprinderilor sume de bani pe calea creditului, pentru realizarea activității economice, controlul bancar are posibilitatea de a respinge cererile nejustificate din partea unor întreprinderi și, neacordîndu-le bani, de a le determina să evite o cheltuială nejustificată. În cadrul noului mecanism economico-financiar funcția de control a creditului apare întărită, fiind executată în toate momentele de intervenție a creditului și manifestîndu-și eficiența prin adoptarea celor mai exigente măsuri, menite să ducă la sporirea preocupărilor pentru economisirea și folosirea judicioasă a resurselor materiale, reducerea continuă a cheltuielilor de producție, combaterea tendințelor de imobilizare a fondurilor și accelerarea vitezei de rotație a acestora.

În cadrul acestui control o dezvoltare mai accentuată a căpătat controlul bancar preventiv, care a fost întărit și ca urmare a introducerii noilor instrumente de planificare și urmărire a execuției financiare, bugetul de venituri și cheltuieli și contractul de credite, care trebuie să accentueze responsabilitatea întreprinderilor în utilizarea creditelor. În noile condiții, controlul bancar se concentrează mai mult asupra unităților care, deși au beneficiat de asistență bancară, prin acordarea de credite pentru redresarea situației financiare, se mențin în incapacitate de plată pe o perioadă mai îndelungată, organele bancare trebuind să acționeze cu toată fermitatea, introducînd controlul prealabil al plăților și refuzînd efectuarea plăților ce încalcă normele de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești.

Cele expuse mai sus au relevat faptul că sistemul de credit reprezintă un important instrument financiar pentru realizarea sarcinilor economice ce derivă din planurile naționale unice de dezvoltare economico-socială, pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale. Totodată, însă, trebuie relevat și un alt aspect și anume acela că orice credit presupune creșterea cheltuielilor pe care le fac întreprinderile, prin perceperea dobînzilor aferente, astfel că cu cît volumul acestor credite va fi mai mare, cu atît și cheltuielile respective vor fi mai mari. Orice credit, chiar în condițiile noastre, unde se practică dobînzi mici, tot determină o creștere nejustificată a costurilor de producție. De aceea, unitățile trebuie să acționeze ferm pentru aplicarea principiilor autoconducerii, autofinanțării și autogestiunii, pentru a-și crea mijloace proprii și a reduce la minimum și chiar a renunța la credite pentru finanțarea activității lor.

Urmărirea și analizarea continuă a proceselor din economie, a activității fiecărei întreprinderi în parte, măsurile luate pentru mobilizarea tuturor resurselor existente în întreprinderile respective cît și pentru prevenirea sau lichidarea imobilizărilor de mijloace circulante, trebuie să devină o acțiune permanentă a sistemului nostru bancar, care să contribuie într-o măsură cît mai substanțială la dezvoltarea în ritmurile prevăzute a economiei naționale. În prezent, organele bancare sînt preocupate de problema elaborării într-o nouă perspectivă a sistemului de creditare, în scopul creșterii calitative a controlului bancar, de găsire a unor noi forme și metode care să permită ca controlul prin credite să devină un factor mai activ în sprijinirea dezvoltării economiei naționale.

O corelație de bază a dezvoltării

CREȘTEREA CALITATIVĂ, EFICIENTĂ — RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI

AȘA DUPĂ CUM sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, sporirea gradului de satisfacere a cerințelor tuturor membrilor societății, în condițiile creșterii veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum — în strînsă concordanță cu consumurile de bunuri, consumuri fundamentate științific — devine o finalitate reală numai în măsura în care se sprijină pe dezvoltarea economico-socială calitativă, eficientă, pe creșterea bogăției, a venitului național.

Accentuarea factorilor intensivi — condiție hotărîtoare a îmbunătățirii vieții

SUCCESELE obținute în toate domeniile de activitate, rezultatele remarcabile înregistrate în deceniul și cincinalul recent încheiat — care se înscriu ca noi și însemnate progrese în evoluția mereu ascendentă a națiunii noastre — constituie cea mai elocventă expresie a interdependenței care se creează între nivelul dezvoltării economico-sociale și gradul de bunăstare și civilizație al poporului. Asemenea realizări se înscriu ca rezultat al efortului propriu susținut, al muncii eroice, plină de abnegație și devotament a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării. Ele sînt mărturii ale saltului revoluționar pe care l-a făcut România, ale marilor împliniri pe care le-a înfăptuit poporul nostru în acești ani.

În cincinalul 1976—1980 au fost create un milion de noi locuri de muncă, din care mai mult de jumătate în industrie ; retribuția reală a personalului muncitor a crescut cu 29 la sută, față de circa 20 la sută cît era prevăzut, iar pe întregul deceniu veniturile populației aproape s-au dublat, vădindu-se cea mai mare creștere de venituri din întreaga perioadă a construcției socialiste.

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au sporit, în deceniul 1971—1980, într-un ritm mediu anual de 8,0 la sută, cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului cu un ritm mediu anual de 7,6 la sută, au fost construite în aceeași perioadă aproape 1,6 milioane apartamente. Sînt succese ale dezvoltării economico-sociale care trebuie apreciate cu atît mai mult cu cît în această perioadă — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — pe plan mondial s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică și îndeosebi cea energetică. Ceea ce pune, o dată mai mult, în lumină capacitatea partidului și a poporului nostru de a depăși prin muncă și eforturi susținute dificultățile, de a asigura un curs continuu ascendent dezvoltării economico-sociale a țării.

Avînd în permanență ca țel suprem creșterea continuă a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții oamenilor, partidul, întregul nostru popor și-au propus pentru cincinalul 1981—1985 obiective economico-sociale de mare însemnătate, menite să asigure înscrierea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie.

Hotărîtor pentru realizarea acestui obiectiv strategic fundamental, pentru îmbunătățirea în continuare a vieții este trecerea la o calitate nouă, superioară a activității în toate domeniile vieții economico-sociale. Așa după cum reafirma secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, acest salt revoluționar este condiționat de trecerea la o dezvoltare economică de tip intensiv — proces cu atît mai necesar în condițiile restricțiilor actuale de materii prime, energie. Se are în vedere aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, accentuarea și aprofundarea acțiunii factorilor calitativi, de eficiență, economisire și valorificare superioară a resurselor și energiei în toate domeniile de activitate, asigurarea tuturor condițiilor pentru creșterea competitivității produselor românești. Realizarea unei noi calități a muncii și a vieții presupune, de asemenea, creșterea continuă a calificării oamenilor muncii în pas cu exigențele progresului tehnico-științific contemporan, cu necesitatea valorificării superioare a materiilor prime și materialelor.

Avînd o premisă favorabilă în nivelul ratei consumului de peste 70 la sută (la o rată a acumulării cu puțin mai mică de 30 la sută, ceea ce evident că presupune sporirea eficienței cu care se utilizează fondul național de dezvoltare economico-socială). **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții** se va înfăptui în condițiile creșterii puternice și pe mai departe a venitului național, ale acțiunii factorilor calitativi, care sporesc eficiența muncii sociale cheltuite. Este edificator faptul că în actualul cincinal factorul principal al creșterii economice — respectiv productivitatea muncii — va spori cu peste 40 la sută, într-un ritm mediu anual de 7 la sută, asigurîndu-se condițiile ca aproape 80 la sută din sporul producției nete industriale să se obțină pe această cale. Totodată, planul prevede ca producția netă obținută în industria prelucrătoare la 1 000 lei fonduri fixe — valoare neamortizată — să crească de la 710 lei în 1980 la 800 lei în 1985, iar costurile totale la 1 000 lei producție marfă industrială să se reducă cu 8,2 la sută, asigurînd, pe această cale, economii de aproape 200 de miliarde lei.

Dacă la toate aceste prevederi mai adăugăm și faptul că pe ansamblul industriei gradul de valorificare a principalelor materii prime și materiale de bază va spori cu 30 la sută, că productivitatea muncii în agricultură va crește cu 50 la sută, iar în construcții-montaj cu 30 la sută, avem o imagine mult mai completă, mai edificatoare, a ceea ce înseamnă trecerea pe primul plan a factorilor de eficiență.

În vederea realizării obiectivelor stabilite, actualul plan cincinal pune un accent deosebit pe dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii. De asemenea, planul cincinal asigură condiții optime pentru creșterea și modernizarea producției bunurilor de consum, accentuîndu-se și în acest cadru, ca dealtfel în întregul proces de constituire a unor structuri moderne și eficiente ale economiei, valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea calității produselor.

Venituri și un volum de mărfuri tot mai ridicate

DEZVOLTAREA susținută și modernizarea producției materiale, creșterea mai accentuată a eficienței economice, creează condiții pentru sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de peste 7 la sută, asigurînd, prin nivelul său pe locuitor, mijloacele necesare atît pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, cît și pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Iată cum se prezintă o primă grupă de indicatori ai nivelului de trai ce caracterizează dependența veniturilor oamenilor muncii și a desfacerilor de mărfuri de creștere a avuției naționale, a venitului național (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția unor principali indicatori ai nivelului de trai

Indicatorii	U.M.	1980	1985	1985/1980 (%)
Retribuția medie nominală	lei-lunar	2 238	2 792	124,8
Retribuția reală	„	2 238	2 585	115,5
Veniturile reale ale țărănimii din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă	„	1 373	1 620	118,0
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	mld. lei	214,0	271,0	126,6
Volumul prestărilor de servicii	„	22,1	39,0	176,0
		1976—1980	1981—1985	
Apartamente și garsoniere construite de stat	mii	755,3	900	119,1

Pe fondul creșterii mai puternice a veniturilor mai mici, politica de ridicare continuă a nivelului de trai urmărește să asigure realizarea unui raport echitabil între veniturile mari și mici, care să permită înfăptuirea unei cointeresări materiale personale corespunzătoare. Și pentru actualul cincinal, avînd în vedere condițiile tehnice de producție și gradul de complexitate a muncii prestate, se prevede ca raportul între veniturile mari și mici să fie tot de circa 5—5,5 la 1. Desigur, în lumina actualului mecanism economico-financiar, aplicarea fermă a acordului global va trebui să ducă la o sporire mai puternică a cointeresării materiale în raport de producția ce se realizează, în raport de productivitatea muncii, de reducerea consumurilor materiale și energetice, de modul cum se îmbunătățește calitatea produselor.

Se știe că unul din indicatorii de bază ce caracterizează nivelul de trai al oamenilor muncii este capacitatea reală de cumpărare a veniturilor nominale. Această putere de cumpărare este determinată de mărimea veniturilor nominale nete și de nivelul prețurilor și tarifelor ce se practică într-o anumită perioadă. Practicînd o politică de creștere a veniturilor populației și de evoluție a prețurilor în concordanță cu exigențele legii valorii, ale celorlalte legități economice, cu necesitatea asigurării unei dezvoltări armonioase, echilibrate a economiei naționale, partidul nostru asigură în actualul plan cincinal o creștere a retribuției reale cu circa 16 la sută, iar a veniturilor reale ale țărănimii cu 18 la sută.

La fundamentarea acestor indicatori de bază ai nivelului de trai se are în vedere o evoluție a prețurilor și tarifelor riguros controlată, în limitele planificate, corespunzător unei creșteri a indicelui prețurilor cu amănuntul și tarifelor în medie anual de 1,6 la sută, respectiv de 8 la sută pe întregul cincinal *). Cu toate acestea, așa după cum evidențiază datele planului cincinal, la o creștere de circa 8 la sută a prețurilor bunurilor de consum pe întregul cincinal, ca urmare a prevederilor ca retribuția nominală să sporească cu circa 25 la sută, se asigură o sporire substanțială a capacității reale de cumpărare a populației.

Creșterea veniturilor omenilor muncii în actualul cincinal are loc ca urmare a dezvoltării generale, în ritm susținut, a economiei naționale, în condițiile creării a 580 mii noi locuri de muncă, mai ales în sfera productivă, precum și ca urmare a creșterii ponderii personalului calificat în totalul personalului muncitor la circa 89 la sută în anul 1985.

În raport direct cu creșterea veniturilor, a puterii de cumpărare a populației volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va spori continuu, atingînd în anul 1985 nivelul de 271 miliarde lei, ceea ce reprezintă un spor de 57 miliarde lei față de anul 1980. Această creștere cu 26,6 la sută a vînzărilor de bunuri de consum în actualul cincinal are loc în condițiile îmbunătățirii substanțiale a structurii sortimentale și ridicării calității bunurilor de consum, la nivelul realizărilor obținute în țările dezvoltate. Ținînd seama de necesitățile tot mai mari ale populației pentru servicii și avînd în vedere posibilitățile create pentru dezvoltarea și diversificarea acestui sector în toate zonele și localitățile țării, planul cincinal prevede o creștere a volumului prestărilor de servicii de la 22,1 miliarde lei în 1980, la 39 miliarde lei în 1985. Serviciile sînt chemate să contribuie mai substanțial la satisfacerea necesităților mereu crescînde ale populației, valorificînd superior resursele materiale și umane din toate județele patriei.

Parametrii superiori ai consumului populației

CORESPUNZĂTOR sporește consumul populației de produse alimentare și nealimentare, într-o structură lărgită și îmbunătățită, gradul de înzestrare al populației cu bunuri de folosință îndelungată. Pentru perioada 1981—1985 la indicatorii ce caracterizează consumul mediu pe locuitor la principalele produse industriale și agroalimentare și înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată s-au prevăzut creșteri importante (vezi tabelul nr. 2).

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabel, cincinalul actual asigură consolidarea și creșterea continuă a consumurilor medii pe locuitor la principalele produse agroalimentare și industriale în concordanță cu dezvoltarea economiei naționale și cu cerințele satisfacerii nevoilor populației, științific determinate.

*) Actualizările de prețuri care sînt prevăzute să se efectueze au în vedere necesitatea de a reflecta în mod real și la timp cheltuielile de producție, creșterea costurilor materiilor prime și energetice importate, precum și a costurilor interne determinate de extracția și valorificarea unor materii prime cu conținut util mai sărac. Desfășurîndu-se în limitele strict planificate, pe baza unui control riguros, măsurile ce se vor lua în domeniul prețurilor au astfel o determinare obiectivă.

Tabelul nr. 2

Dinamica unor principali indicatori ai consumului

Indicatorii	U.M.	1980	1985	1985/1980 %
Consumuri pe locuitor				
Carne și produse din carne	kg	62	68	109,7
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	180	222,0	123,3
Ouă	buc.	270	290	107,4
Zahăr și produse zaharoase	kg	28,2	32,5	115,2
Legume și produse din legume	kg	140,0	160—170	114,3—121,4
Pește și produse din pește	kg	5,9	12,4	210,2
Cartofi	kg	70,6	100,0	141,6
Țesături	m.p.	28,7	30,9	107,7
Tricotaje	buc.	10,8	11,5	106,5
Încălțăminte	perechi	3,5	3,8	108,6
Înzestrarea populației la 1 000 locuitori				
Aparate radio	buc.	250,7	300,0	119,7
Televizoare	buc.	209,7	256,0	122,1
Frigidere	buc.	156,6	192,0	122,9
Mașini de spălat rufe	buc.	102,2	155,0	151,7
Autoturisme	buc.	28,9	44,0	152,2

În ceea ce privește înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată, pe fondul unor creșteri continue la toate produsele, cele mai mari sporuri se înregistrează la autoturisme — peste 52 la sută, mașini de spălat rufe — aproape 52 la sută, frigidere — aproape 23 la sută, televizoare peste 22 la sută. Aceste creșteri reflectă atît capacitatea din ce în ce mai mare a producției de bunuri de consum de a oferi populației bunuri de folosință îndelungată, cît și posibilitățile din ce în ce mai mari pe care le vor avea oamenii de a cumpăra bunuri.

Desigur, în vederea atingerii acestor consumuri, elementul hotărîtor este realizarea producției fizice, a producției nete și marfă, în sortimentele și de calitatea stabilite prin plan. În același timp, în vederea satisfacerii în condiții cît mai bune a cerințelor populației, prin lege se prevede înfăptuirea unui sistem de măsuri, printre care livrarea ritmică a produselor destinate fondului pieței în structura sortimentală și a claselor de calitate prevăzute în plan ; aprovizionarea echitabilă a tuturor zonelor și localităților țării ; dezvoltarea și îmbunătățirea, în continuare, a funcționării rețelei comerciale și a unităților de prestări de servicii, asigurîndu-se repartizarea judicioasă pe teritoriu ; extinderea formelor directe de desfacere a mărfurilor.

Creșterea retribuției reale și a veniturilor reale ale țărănimii se înscrie ca un factor hotărîtor de sporire a veniturilor reale totale ale populației, care în 1985 vor fi cu 19 la sută mai mari decît în 1980. Totodată, o importanță deosebită în creșterea veniturilor reale totale ale populației, în acest cincinal, o va avea politica de majorare a fondurilor sociale de consum, care au fost dimensionate astfel încît să contribuie la îmbunătățirea ocrotirii sănătății și a instrucției publice, la sporirea alocațiilor pentru copii și a pensiilor etc.

Eforturile partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai se vor concretiza, de asemenea, în construirea a 900 mii de apartamente și garsoniere, la care se vor adăuga circa 100 mii locuințe ce se vor realiza de către populație în regie proprie. În actualul cincinal se va continua aplicarea programului de sistematizare teritorială, pentru crearea rețelei de orașe și centre urbane repartizate echilibrat pe întregul teritoriu — criteriul esențial fiind dezvoltarea orașelor și comunelor ca unități teritorial-administrative de bază și centre economice puternice, capabile să asigure condiții de muncă și viață optime tuturor locuitorilor. Totodată, se va trece treptat la realizarea celei de-a doua etape a reducerii săptămînii de lucru, astfel ca pînă în anul 1985 durata săptămînii de lucru să fie de 44 ore în întreaga economie.

Toate cele arătate demonstrează odată mai mult că ridicarea nivelului de trai, a bunăstării generale a poporului, este nemijlocit legată de dezvoltarea generală a societății, de creșterea avuției naționale, a venitului național, iar acestea depind numai și numai de activitatea de zi cu zi a oamenilor muncii. Făurirea unei vieți tot mai îmbelșugate stă, deci, în puterea minții și brațelor poporului nostru.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

INGINERII STAGIARI LA EXAMENUL ACTIVITĂȚII ÎN PRODUCȚIE

Investigație în sfera răspunderilor întreprinderii față de tinerele cadre

LUCRĂTORUL nou încadrat în cîmpul muncii, deci nou și în calitatea de producător și proprietar, vine în întreprindere cu propriile sale obiective, cu personalitatea sa și dorește să își satisfacă cît mai bine cerințele profesionale, materiale, sociale și psihologice. La rîndul său, conducerea întreprinderii, purtînd răspunderea gospodăririi eficiente a resurselor, trebuie să asigure și să gestioneze eficient potențialul uman și, în acest sens, să creeze condiții pentru ca fiecare lucrător să-și poată folosi întreaga capacitate și să dovedească utilitatea sa.

Centrul de perfecționare profesională din Bușteni al M.E.F.M.C. a organizat un program de perfecționare a tinerilor ingineri stagiari din unitățile Centralei de prelucrare a lemnului, avînd ca obiectiv **integrarea psiho-socio-profesională** a acestei categorii de lucrători. Pentru a adapta cît mai bine conținutul programului la cerințele unităților și ale fiecărui individ, au fost chestionați 29 de ingineri și subingineri, din diferite întreprinderi de prelucrarea lemnului.

În cele ce urmează prezentăm întrebările din chestionar, răspunsurile primite, unele observații și concluzii desprinse din acestea.

1 De cine ați fost primit la venirea în întreprindere și ce informații vi s-au furnizat ?

Răspuns :

— *Director*	17
— *Inginer șef*	5
— *Șeful compartimentului P.I.R.*	3
— *Mecanic-șef*	1
— *Șef de secție*	1
— *Șef de atelier*	1
— *Administrator*	1

16 tineri ingineri au confirmat că au primit și unele informații privind întreprinderea (se remarcă în acest sens conducerile C.P.L. Arad și Gherla, care și-au rezervat timp pentru primirea tinerilor ingineri, căutînd să le formeze o imagine cît mai completă asupra întreprinderii, orașului și posibilităților pe care le au pentru realizarea lor profesională). Cei care au ajuns direct în secțiile productive au afirmat că **informațiile cele mai utile le-au primit de la maiștri.** Nu au răspuns la a doua parte a întrebării 13 ingineri, fapt ce ne face să credem că nu au primit informații care să îi ajute să facă primul pas sigur în atmosfera uzinală.

Din răspunsuri se poate deduce și în ce măsură conducerea este orientată spre oameni. Dacă în circa 1/4 din cazuri, cadrele din conducerea întreprinderilor nu și-au rezervat timp să discute cu tinerii ingineri la primul contact al acestora cu unitatea, oare cît timp își rezervă pentru muncitori ? Preocuparea de a cunoaște oamenii, obiectivele cu care au venit, înclinațiile din facultate, trezește interesul noilor veniți pentru întreprinderea unde au fost încadrați și unde se pot realiza. Această primă imagine rămîne întipărită în mintea noului lucrător și poate să-l angajeze conștient spre performanță. Dimpotrivă, dacă e primit cu indiferență, aceasta îl poate demobiliza, devenind astfel un potențial fluctuant.

2 Aveți un program de stagiatură ? De cine sînteți urmărit și evaluat periodic ?

Răspuns :

— *Am program de stagiatură*	9
— *Nu am program*	18
— *Se ocupă cineva de mine, în mod constant*	2
— *Sînt evaluat periodic de către inginerul-șef, pe bază de proiect sau referate*	5
— *Nu sînt evaluat de nimeni*	24

Programul de stagiatură trebuie să cuprindă acțiuni care să conducă la integrarea tînărului ca specialist și lucrător industrial și ca potențial promotor al noului. În această perioadă se formează și se definesc unele trăsături de personalitate ale acestor tineri, urmînd ca apoi, ei să fie utilizați în postul pentru care au dovedit mai multe calități. Lipsa unor astfel de programe și neurmărirea metodică, de la început, a acestor lucrători nu le stimulează ambiția, le poate forma o concepție greșită despre producția materială și, din această cauză, după terminarea perioadei de stagiu unii doresc să părăsească secțiile de producție.

După cum rezultă din răspunsuri, unitățile procedează într-unul din următoarele două feluri :

— **așa cum trebuie,** respectiv stagiarii sînt trimiși **în secții** unde, conform programului, îndeplinesc anumite funcții ;

— **așa cum nu trebuie,** respectiv stagiarii se ocupă de evidențe sau lucrează în compartimente funcționale la munci de rutină — iar uneori sînt trimiși direct în proiectare. Or, ca să conduci sau să proiectezi trebuie mai întîi să cunoști producția, oamenii și munca lor.

3 Care sînt concordanțele și discordanțele între ce ați învățat în facultate și activitatea uzinală ?

Răspuns :

— *Modelul imaginar teoretic, privind întreprinderea, format în facultate diferă de cel întîlnit în activitatea practică*	17
— *Nu cunosc destule elemente privind conducerea, organizarea și relațiile cu oamenii*	6
— *Fără răspuns*	6

În facultăți li se dau studenților multe informații ce prezintă elemente de noutate în domeniu, dar care nu se regăsesc în totalitate în activitatea practică. Se poate afirma că facultățile procedează bine, în sensul că formează oamenii nu numai pentru prezent, dar și pentru viitor. Se pune însă întrebarea : **cît de mult pentru viitor și cît pentru prezent ?** De asemenea, modelele formate în imaginea tinerilor, privind procesul de producție în întreprinderi, dovedesc că activitatea de practică productivă din perioada studenției lasă încă de dorit — și în acest caz perioada de stagiatură, dacă este bine dirijată, vine să completeze sau să formeze un nou model real.

Facultățile se preocupă îndeosebi să creeze specialiști ; dar aceștia vor conduce și organiza munca altor oameni, vor trebui să-și realizeze obiectivele în condiții de eficiență, domenii în care pregătirea lor se dovedește uneori incompletă.

4 Ce obiective de viitor v-ați fixat în legătură cu activitatea profesională ?

Răspuns :

— *Completarea pregătirii profesionale, pentru a face față sarcinilor în producție* 10
— *Organizarea mai bună a producției în secții* 4
— *Implementarea unor tehnologii noi* 5
— *Activitate de proiectare* 5
— *Îmbunătățirea condițiilor de muncă* 1
— *Integrarea în atmosfera uzinală* 1
— *Reducerea consumurilor* 1
— *Fără obiective* 2

Domeniile spre care își îndreaptă obiectivele demonstrează bunele intenții ale tinerilor și faptul că mulți dintre ei își recunosc lacunele în pregătirea practică. În aceste condiții se dovedește utilitatea programelor de stagiatură, nu ca simple hîrtii, ci ca **instrumente ale conducerii în formarea acestor tineri,** în valorificarea talentului și energiei fiecăruia dintre ei, în funcție de calitățile și capacitățile manifestate.

5 Vă considerați pregătit pentru a ocupa funcții mai înalte pe scara ierarhică ?

Răspuns :

— *Da* 5
— *Nu* 18
— *Da, ca specialist ; nu, ca experiență și cunoștințe de organizare* 6

Corelînd răspunsurile la această întrebare cu cele de la precedenta, se observă că obiectivele unor tineri nu vizează ocuparea de funcții ce atrag responsabilitate ; se constată și tendința unora de a migra din secțiile productive spre cercetare-proiectare, sau de a rămîne ca ingineri tehnologi în secții, fără a li se încredința conducerea unui atelier, unei secții etc. Se preferă, deci, posturi cu autoritate **funcțională** de specialist — și nu posturi de conducere cu **autoritate ierarhică** și cu **răspundere complexă.** Dealtfel, analizînd nivelul de pregătire al participanților la programele de perfecționare pe care le realizăm cu șefii de secții, am constatat că doar 60 la sută dintre ei au studii superioare, iar 40 la sută studii medii. În aceste condiții programul de stagiatură își dovedește o dată mai mult utilitatea, fiindcă el trebuie să cuprindă elementele dublei profesionalizări a inginerului — ca **specialist și conducător** al proceselor de producție, iar evaluările repetate în această perioadă trebuie să pună în evidență elementele valoroase, care au înclinații și pot fi formați pentru a constitui **rezerva de cadre de conducere** a unității.

6 În ce domeniu v-ați dat seama că aveți lacune și cum vă gîndiți să le eliminați ?

Răspuns :

— *În conducerea formației de muncă și relațiile cu oamenii* 6
— *În domeniul economic* 5
— *În domeniul tehnologic : procedee de finisare a mobilierului* 6
— *Scule, mașini-unelte, instalații electrice* 3
— *Proiectare* 2
— *Cibernetică* 1
— *Nu cunosc îndeajuns problemele întreprinderii pentru a-mi da seama de lacune* 6

Ponderea mare a lacunelor indicate se găsește în domeniul conducerii și cel economic, ceea ce constituie și o explicație a răspunsurilor la întrebarea precedentă. Lacunele în domeniul tehnologic restrîns al procedeelor de finisare a mobilei au fost relevate de acei ingineri care, specializați fiind în produse semifinite din lemn, au fost repartizați în secții de produse finite. În ce-i privește pe cei care nu pot să spună ce lacune au, cu toate că își fixează obiective, motivînd că nu cunosc încă problemele din secții, situația nu poate fi explicată decît în două moduri :

— preocuparea lor redusă de a cunoaște munca, sau
— neurmărirea lor de către cadrele de conducere.

Dealtfel, ambiția profesională și socială nu se manifestă egal la toți tinerii ; întreprinderea are obligația să le trezească interesul, să-i motiveze și să-i educe, astfel ca să poată folosi cît mai eficient aportul lor.

7 Care sînt, după părerea dv., principalele probleme deficitare ale secției în care lucrați ?

Răspuns :

— *Greșeli în conducere* 6
— *Greutăți în aprovizionare-desfacere* 12
— *Organizarea producției* 20
— *Organizarea muncii* 6
— *Greutăți în asigurarea forței de muncă pregătite* 6
— *Nu cunosc* 3

(Unii dintre cei chestionați au indicat mai multe probleme deficitare, ceea ce explică numărul mai mare al răspunsurilor decît cel al subiecților).

8 Cum credeți că pot fi rezolvate aceste probleme și care ar putea fi contribuția dv. ?

Răspuns :

— *Promovarea în conducere a unor cadre capabile și pregătirea lor în acest domeniu* 7
— *Creșterea competenței personalului ce se ocupă de aprovizionare-desfacere* 7
— *Pregătirea și perfecționarea personalului* 6
— *Modernizarea și exploatarea rațională a utilajelor din dotare* 7
— *Îmbunătățirea structurii producției, orientarea spre mobilier de artă* 2
— *Creșterea elementelor de motivare a personalului* 1
— *Fără răspuns* 3

Răspunsurile la întrebările **7** și **8** arată că problemele importante, constatate de tinerii ingineri, privesc îndeosebi aprovizionarea, organizarea, pregătirea personalului. Pentru rezolvarea lor se impuneau, din partea tinerelor cadre, propuneri prin care **să se angajeze în activități cu elemente de creativitate,** de nou, atît în domeniul tehnologiei, cît și în cel al organizării. Pasiunea pentru munca desfășurată la locul unde se realizează bunurile materiale, îmbinată cu ambiția profesională și căutările permanente, trebuie să-l caracterizeze pe tînărul inginer care dorește să devină un adevărat cadru, să își pună în valoare capacitatea.

Un singur inginer a punctat și elemente de motivație, de interes, care presupun cunoașterea oamenilor, a preocupărilor lor, pentru a-i conduce și antrena într-un efort comun. Orientarea unora din tinerele cadre cu precădere spre elementele materiale și mai puțin spre om este, probabil, determinată de insuficienta experiență a muncii în colectiv, dar ea se cere de pe acum corijată.

9 Ce credeți că ar trebui să facă un inginer stagiar și ce face de fapt ?

Răspuns :

Ce trebuie să facă :
— *Să se ocupe de concepție-inovare (cercetare)* 13
— *Să cunoască tehnica producției în domeniul în care lucrează* 7
— *Să se ocupe de organizarea muncii în secție* 3
— *Să-și îmbogățească experiența practică în producție* 4
— *Să se ocupe de contacte umane* 1
— *Să coordoneze activitatea altor lucrători* 1

Ce face de fapt :
— *Informări* 1
— *Face munca maistrului și brigadierului* 2
— *„Vătăfie"* 3
— *„Birocrație"* 1
— *„Aleargă" după materiale* 1
— *„Fură" meseria* 1
— *Lucrări nereprezentative* 1
— *Se ocupă de pregătirea și perfecționarea profesională a lucrătorilor din secție* 2
— *Fără răspuns* 17

Se constată din răspunsuri că nu se cunoaște ceea ce de fapt trebuie să facă un inginer, existînd ideea că acesta este neapărat un lucrător de concepție, care nu trebuie să se integreze în activitatea practică. Concepție greșită, dar inspirată și de faptul că unii stagiari sînt repartizați în grupele de proiectare fără a cunoaște secțiile cu problematica lor, procesele de muncă din întreprindere. Tendința unora de a fugi de activitatea practică pentru a lucra în cercetare-proiectare (ca și cînd practica în sine nu ar ține de domeniul creației) denotă concepția unei separații, care nu ar trebui să existe, între omul ideilor și omul faptelor — cu toate că **ideea nu a fost și nu este străină de faptă, iar faptul nu este străin de idee.**

Este și aceasta o explicație a situației menționate, că sînt încă posturi de șefi de secție și ateliere ocupate nu de ingineri.

Cei ce nu se angajează în această muncă se gîndesc poate că ea i-ar solicita prea mult, dar trec cu vederea faptul că, totodată, le-ar forma un orizont larg și posibilitatea de a rezolva cu competență problemele producției.

Comparînd ceea ce, după părerea celor chestionați, trebuie să facă, cu ceea ce fac de fapt acum, în perioada de stagiatură — cînd trebuie să se integreze în atmosfera uzinală, să învețe latura practică a meseriei, modul cum se realizează contactele umane și cum se conduc oamenii — apare din majoritatea răspunsurilor o situație necorespunzătoare, reflectînd în unele cazuri un început de insatisfacție în exercitarea profesiei alese.

Pentru acești tineri s-au investit fonduri bănești în timpul școlarizării, sînt plătiți trei ani de către întreprindere fără a avea responsabilități prea mari, tocmai pentru a se forma cadre valoroase ; dar fiindcă uneori nu sînt deajuns de bine îndrumați, controlați, evaluați și educați, apar situații cînd stagiarii evită activitatea de producție sau nu se antrenează în lucrări care să le confirme pregătirea profesională — aplicarea creatoare a tehnologiilor, modernizare, organizare și, în fine, conducerea științifică a producției.

10 Dacă ar fi să alegeți din nou, ați începe aceeași facultate ?

Răspuns :

— *Da*	22
— *Nu*	5
— *Fără răspuns*	2

Faptul că unul din șase din cei chestionați ar dori să-și schimbe profilul reflectă dezorientare ; de la bun început ei nu se regăsesc în profesia aleasă, ceea ce face, probabil, ca randamentul lor să nu fie pe măsura așteptărilor. Oare faptul că nu sînt îndeajuns sprijiniți, urmăriți, controlați, apreciați nu constituie o sursă a indiferenței față de profesie ?

★

S-a cerut mai multor grupe de cursanți, ingineri stagiari, să întocmească referate privind diferite probleme cu care se pot întîlni — de exemplu să explice nerealizarea unor sortimente din plan, neîncadrarea în consumuri etc. S-a constatat că unora dintre ei nici facultatea, nici întreprinderea nu le-au dezvoltat **capacitatea de analiză, de a gîndi fenomenul,** de a ști să formuleze un răspuns la obiect ; ei preiau datele mecanic, ca un student mediu care învață pentru examen.

Răspunsurile date se prezintă astfel :

— *Se documentează asupra problemei*	12
— *Nu se documentează*	17
— *Stabilesc cauze*	4
— *Fac propuneri*	10
— *Argumentează propunerile*	2
— *Nu se străduiesc să înțeleagă conținutul problemei și o tratează în afara subiectului*	4
— *Nu finalizează, în sensul că nu propun soluții, cel mult cer sprijinul șefului direct*	15

Ar fi necesar ca în perioada de practică în producție a studenților, facultățile și întreprinderile să-i pună în situația de **a se confrunta cu problematica practică, de a găsi soluții apelînd la rațiune,** la formularea de soluții și căi de **a ieși din situații critice.**

★

Calitatea și eficiența înaltă a întregii activități, dominante ale actualului cincinal, presupun valorificarea la maximum a potențialului fiecărei întreprinderi. Cadrele tehnice care acum pășesc în profesie constituie un important element actual și de perspectivă al acestui potențial. Stimularea și utilizarea capacităților lor, integrarea lor organică în viața și preocupările colectivului de muncă, în eforturile acestuia, antrenarea lor continuă și bine orientată în rezolvarea problemelor sînt îndatoriri de la care cadrele de conducere operativă, ca și consiliile oamenilor muncii nu se pot abate. În optica acestora asupra rolului și contribuției inginerilor stagiari trebuie înrădăcinate solid cîteva principii :

● să nu considere că numai școala este obligată să dea oameni de înaltă performanță teoretică și practică, iar întreprinderea nu are altceva de făcut decît să-i pună la muncă ;

● un conducător este, în același timp, om politic și educator, om care formează oamenii ;

● să caute să le formeze o imagine favorabilă despre întreprinderea în care vor lucra, să încerce să-i cunoască, să știe ce obiective și-au propus pentru viitor, pentru a le modela în vederea integrării în obiectivele întreprinderii. Să-i învețe să trăiască „cu picioarele pe pămînt", să cunoască realitățile obiective și să privească în viitor de pe poziția omului care știe să înfrunte greutățile, care trebuie să găsească soluții, să rezolve, să inoveze continuu ;

● prin urmărirea metodică, după program, a integrării inginerilor stagiari, să-i ajute în eliminarea unor lacune, îndeosebi în domeniul organizării, al relațiilor cu oamenii, în înțelegerea unor fenomene economice și chiar a unor probleme tehnice în domeniul în care sînt pregătiți, să le mărească capacitatea creatoare și inovatoare. În această perioadă tînărul învață meserie, cunoaște întreprinderea, dar totodată este și cunoscut de cei care sînt puși în situația să îl evalueze. În funcție de calitățile și capacitatea sa, el trebuie încadrat ulterior pe un post unde să poată fi cît mai eficient, fiindcă nici un om nu poate face la fel de bine de toate, el realizează foarte bine numai o anumită activitate, care-i oferă condiții de a se desfășura și afirma.

Remus MICU

Formarea și valorificarea aptitudinilor noilor ingineri

● *O anchetă efectuată de revista „L'Usine nouvelle" în rîndul instituțiilor de învățămînt superior din Franța relevă unele modalități eficiente de* formare a unor ingineri ușor „asimilabili" de către industrie, *prin importanța ce se dă* stagiului de practică în producție a studenților. ● *Universitatea de tehnologie din Compiègne : pe parcursul școlarizării studentul efectuează 13 luni de practică în întreprinderi — din care o lună ca muncitor — cu notarea activităților.* ● *Școala națională superioară de tehnică industrială și minieră din Alès : practica durează 14 luni, în care studentul ocupă succesiv posturi de muncitor, șef de echipă, tehnician conducător de lucrări, ajutor de inginer. Proiectele de diplomă elaborate de studenți sînt considerate ca un mijloc eficace pentru evaluarea aptitudinii acestora de a-și pune rapid în practică cunoștințele ; ele tind să se apropie tot mai mult de condițiile reale ale concepției și realizării în întreprindere a unui nou produs, unei noi tehnologii, organizări etc., obișnuindu-i totodată pe studenți să lucreze în colectiv. În unele institute studenții consacră proiectului un întreg an școlar, lucrînd în grup împreună cu cadrele didactice, în laboratoarele facultății, în întreprinderi și institute de cercetare, pe bază de contract între facultate și aceste unități.*

● *Din materialul aceleiași anchete notăm unele încercări de a defini* ce este inginerul : ● *omul care întrunește capacități științifice polivalente, care-i permit să abordeze eficace problemele tot mai complexe ale activităților contemporane* ● *un practician rațional și rezonabil în problematica oamenilor, mașinilor și a relațiilor dintre aceste elemente* ● *omul a cărui sarcină este de a întruni și pune în valoare idei, resurse materiale și umane pentru a realiza proiecte sau produse susceptibile de confirmare economică* ● *omul echilibrului între soluția tehnică ideală, limitele materiei, contextul economic, contingența ecologică și progresul social* ● *un specialist într-un domeniu dat, dar capabil să se adapteze rapid la altă specialitate* ● *un om care aduce viitorul în prezent* ● *gestionarul schimbării* ● *omul capabil să valorifice competența sa și pe cea a colaboratorilor săi.*

● *„Ce tehnică și ce lume pentru mîine ?" Aceasta a fost tema unui congres al foștilor studenți ai Școlii naționale superioare de arte și meserii din Paris, cu prilejul bicentenarului acestei prestigioase politehnici. Constatînd că în întreprinderile din Franța, inginerii — însărcinați să rezolve în același timp problemele cotidiene și cele de pregătire a viitorului — dau inevitabil prioritate primei categorii și în consecință nu pot să-și valorifice capacitatea de inovare, participanții la congres au propus să se creeze funcții distincte pentru* „gestiunea prezentului" *și* „gestiunea viitorului". *În acest sens s-a considerat că întreprinderile ar trebui să-și formeze un* „sistem de intenții strategice" *care să organizeze și coordoneze înnoirea produselor, tehnologiilor, organizării, comercializării etc. S-a propus, de asemenea — iar Ministerul educației naționale a acceptat — ca diploma de absolvire a învățămîntului superior să fie nu un simplu atestat de încheiere a studiilor, ci mai degrabă un* certificat de aptitudini într-o profesie ; *sistemul ar urma să fie introdus în 1983.*

Reflecţii

Perspective de ieşire din criza unei creşteri cantitative antrenînd consumuri iraţionale

PRIMELE REACŢII la criza energetică — ale cărei reverberaţii au perturbat întreaga viaţă economico-socială a lumii, interferîndu-se cu crize de ordin financiar-valutar, alimentar, de materii prime etc., etc. — au avut un pregnant caracter alarmist. Întrucît avem de-a face cu fenomene şi probleme extrem de dinamice — care se propagă radial în toate zonele lumii — este necesar să ne străduim să evaluăm cu **luciditate** şi **circumspecţie** gravitatea situaţiei existente în lume, să încercăm să evităm alunecarea pe poziţii pesimiste, dar nici să nu subevaluăm consecinţele perturbărilor de pe piaţa mondială, pentru economia fiecărei ţări. În zilele noastre interdependenţele economice şi ecologice sînt atît de puternice încît estimăm că nu se mai pot nutri iluzii autarhice.

Adaptarea la condiţiile crizei mondiale impune înţelegerea faptului că situaţia actuală a economiei mondiale nu mai poate fi apreciată cu instrumentele ştiinţelor economice fundamentate în secolele de dezvoltare industrială şi cu cele „perfecţionate" şi adînc specializate în ultimele decenii de expansiune economică susţinută.

Necesitatea adaptării instrumentarului economic la noile condiţii ale vieţii a fost încă o dată argumentată cu convingere de preşedintele României : „Dacă sînt aduse îmbunătăţiri, chiar fundamentale, unor teze ale fizicii, ale chimiei, de ce oare să socotim că numai legile economice şi sociale sînt de neînlocuit, că ele trebuie să fie veşnice ? Numai pentru că ele au fost, la un moment dat, foarte avansate ? Oare să mergem pe calea de a crede că în ştiinţele sociale nişte noţiuni care şi-au dovedit odată valabilitatea rămîn de neschimbat, că trebuie să ne închinăm în faţa lor ?"*) Evident nu !

Necesitatea unei gîndiri integrative

CARACTERUL totalmente nou, esenţial diferit al etapei istorice în faţa căreia ne aflăm face ca multe din conceptele economice cu care ne-am deprins să operăm şi chiar unele mecanisme, soluţii ce s-au vădit eficiente în trecut să nu mai fie în măsură să ne ajute să înţelegem şi să diagnosticăm fenomenele economice actuale şi cu atît mai puţin să ne permită soluţionarea lor. În lumina acestor realităţi apare necesitatea de a încerca să înţelegem faptul că multe din greutăţile economice de astăzi sînt consecinţa unor erori de concepere din trecut a creşterii economice, că perpetuarea acestora nu ar face decît să perturbe şi mai mult evoluţia viitoare. Or creşterea cantitativă din trecut — bazată pe strategii ce nu ţineau seama de restricţii, de complexitatea şi gradul de interdependenţă dintre resursele naturale şi cerinţele de consum ale omenirii, de faptul că omul se află într-un raport obligatoriu de simbioză cu toate celelalte specii — vădindu-şi caracterul perimat, apare **necesitatea unei gîndiri integrative,** a unei viziuni globale asupra vieţii economico-sociale a lumii. Este, evident, deosebit de dificil de a încerca să caracterizăm şi să definim cu obiectivitate şi în mod complex situaţia economică a lumii de azi. Dar oricît de modeste şi incomplete ar fi evaluările ele apar stringent necesare pentru a putea contura o imagine globală, cît de cît realistă, asupra stării economiei mondiale la începutul deceniului nostru.

Avansăm ideea că multitudinea de crize despre care am amintit mai sus este posibil să reprezinte, de fapt, faţete ale unei crize globale pe care am putea să o considerăm drept **criză a creşterii cantitative,** bazate pe consumuri energetice şi de materii prime exagerate, iraţionale.

Pe măsură ce s-au dezvoltat, societăţile industriale au stimulat o creştere cantitativă caracterizată de :

1 Consumul unor vaste cantităţi de resurse neregenerabile minerale (care asigurau majoritatea elementelor chimice) şi combustibili fosili, cărbune iar apoi petrol şi gaze (care înmagazinau energia solară realizată prin fotosinteză şi conservată de-a lungul a milioane de ani).

2 Adîncirea la extrem a specializării, ceea ce a dus la utilizarea unor cantităţi infime din conţinutul materiilor prime şi la irosirea unor mari cantităţi de materie şi energie, la consumuri energetice exagerate pentru transporturi la distanţe mari şi pentru multiple manevrări şi depozitări ale produselor.

3 Tendinţa spre gigantism a organismelor industriale şi agricole, tendinţă cu consecinţe neprevăzute — ca aglomerarea unor vaste cantităţi de reziduuri, poluarea mediului, scoaterea terenurilor agricole din circuit.

4 Un anumit tip de industrializare şi specializare a agriculturii — care nu ţine seama de legile firesti ale naturii, proces care a transformat-o în consumatoare de energie neregenerabilă şi de mari cantităţi de substanţe chimice şi minerale.

5 Exploatarea resurselor naturale din colonii şi foste colonii, fapt care a provocat adîncirea continuă a decalajelor economice dintre state.

O serie de factori au acţionat pe un alt plan, dar cu efecte economice şi sociale similare cu cele arătate. Astfel :

a) creşterea demografică accentuată este agravată de polarizarea sărăciei şi a bogăţiei în zone diferite ceea ce intensifică lupta pentru putere în lume.

b) ritmul accelerat al cursei înarmărilor a dus la acumularea de materiale distrugătoare în stare să pericliteze însăşi existenţa planetei şi la sustragerea de la producţia bunurilor necesare satisfacerii cerinţelor fundamentale ale omenirii a unor importante cantităţi de materii prime şi energie.

c) aglomerarea excesivă a marilor oraşe a provocat acumularea unor imense cantităţi de reziduuri ce antrenează pierderi mari de materii şi energie, perturbă echilibrele naturii şi provoacă necorelări între producţia de bunuri industriale şi cea de produse alimentare, implică transporturi de la mari distanţe pentru aprovizionare.

În acest cadru trebuie subliniat că extinderea în timp şi spaţiu a tendinţelor de creştere cantitativă a antrenat acumularea unor profunde contradicţii între ritmul de creştere al consumului de materii prime minerale şi energetice fosile şi resursele, posibilităţile reale (cantitative, calitative şi de exploatare) ale acestora. A devenit evident faptul că materiile care nu se regenerează au un **caracter limitat** şi că în competiţia pentru satisfacerea nevoilor fundamentale (hrană, îmbrăcăminte, adăpost) **trebuie atrase în măsură mai mare tocmai acele resurse care oferă avantajul că se regenerează în fiecare an** — produse agricole, ale pădurilor şi apelor, microorganismele, animalele, forţa energetică a soarelui, vîntului, apelor etc.

Reevaluarea cerinţelor economice şi a căilor de satisfacere

A DEVENIT, de asemenea, evident faptul că **este necesară o reevaluare a cerinţelor economice şi a căilor de satisfacere** a acestora în scopul reducerii dependenţei de acele resurse care ar putea fi pe cale de epuizare sau a căror folosire devine tot mai costisitoare în viitor. Dealtfel, în ultimii ani are loc în lume o amplă acţiune de reevaluare a cerinţelor economice şi o restructurare profundă a economiilor naţionale. Exemplul Japoniei care a parcurs trei faze de restructurări profunde, cel al R.F.G., Franţei, Italiei etc., care şi-au restrîns sectoarele dependente de

*) Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creşterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti, socialiste, în patria noastră. Scînteia din 25 iunie 1981.

materii prime din import — cel siderurgic, textil etc. — sînt ilustrative în acest sens. Ca niciodată în întreaga lume şi într-un ritm intens se operează reevaluări ale potenţialelor economice ale statelor, ajustări şi adaptări la restricţii, se abandonează specializări tradiţionale şi **se caută soluţii optime de valorificare a disponibilităţilor şi avantajelor proprii ale statelor**, se accelerează **cursa asimilării progresului tehnic în producţie** — ca una din căile de reducere a consumurilor materiale şi energetice.

Înţelegerea erorilor de concepţie a modelului industrial liniar care a generat şi întreţinut o seamă de fenomene de criză impune **adoptarea unei maniere noi de gîndire şi acţiune economică.** O manieră bazată pe concepţia de sistem, integrativă care să conducă la strategii economice şi tehnici de producţie raţionale prin care să se administreze şi gospodărească în mod cît mai judicios resursele pe care ni le oferă natura şi să se evite orice perturbare a echilibrelor, să se releve limitele de toleranţă pe care nu le putem încă evalua corect şi să se evite depăşirea lor.

Dacă în trecut — şi într-o oarecare măsură şi acum, diferitele culturi, tipuri, metode şi procese tehnologice erau analizate separat în scopul evaluării potenţialului lor economic, **o viziune integratoare îndeamnă la analizarea posibilităţilor de utilizare globală a resurselor** naturale regenerabile şi neregenerabile, a avantajelor geografice etc., **de care dispun anumite comunităţi umane,** la evaluarea corectă a interacţiunilor dintre acestea pentru a se putea elabora planuri integratoare de dezvoltare. În asemenea ordine de preocupări se înscriu şi măsurile adoptate de partidul nostru în vederea asigurării autosatisfacerii cerinţelor de bază ale populaţiei din fiecare judeţ al ţării. Elaborarea de jos în sus a unor planuri integratoare de dezvoltare economică a judeţelor va permite o valorificare superioară a întregului potenţial de care dispun, în vederea realizării autoaprovizionării şi autosatisfacerii cerinţelor alimentare şi — acolo unde este posibil — şi a celor energetice.

Gospodărirea globală şi integrală a resurselor

DACĂ LUMEA în care pătrundem cu repeziciune este atît de îndepărtată de experienţa noastră de pînă acum — aşa cum subliniază A. Toffler în noua sa carte „Al treilea val" — şi dacă facem mai mult decît să abandonăm un sistem energetic în favoarea altuia sau să trecem de la o tehnologie la alta — este evident că ar fi absurd să ne imaginăm viitorul în termenii trecutului. Noile condiţii şi realităţi impun soluţii noi, şi nu soluţii universal valabile, ci **soluţii adecvate condiţiilor, particularităţilor şi potenţialelor concrete nu numai la nivelul statelor** ci chiar al comunităţilor mai mici.

Ideea de gospodărire globală şi integrală a resurselor răspunde restricţiilor crizei. În contextul actual **prin resurse se cuvine însă să înţelegem** nu numai — şi nu în primul rînd — resursele minerale şi energetice fosile ci **şi bioresursele care au o importanţă esenţială** pentru existenţa omului. De aceea, se cer revizuite concepţiile şi atitudinile, strategiile omului faţă de această vastă şi mereu reînnoibilă sursă de existenţă pe care ne-o oferă natura prin vegetaţie, microorganisme, animale, apă, sol. Ideea de gospodărire globală şi integrală a resurselor a stat la baza concepţiei de **Proces circular activ,** care oferă alternative promiţătoare în direcţia unei dezvoltări mai raţionale.

Conceptul reprezintă o manieră nouă de obţinere a bunurilor materiale de la natură, cu ajutorul unor tehnici raţionale şi eficiente care să urmeze modelul mecanismelor naturii în care nimic nu se pierde, totul se transformă şi care astfel evită orice perturbare a echilibrelor ei. Conceptul de Proces circular activ oferă premisele proiectării unor unităţi productive diferite faţă de cele specializate — în optica de pînă acum — întrucît pornesc de la evaluarea conţinutului materiilor prime şi materialelor intrate în producţie şi asigură fluxuri tehnologice raţionale care permit transformarea — pe loc — a tuturor componentelor materiale în produse utile, reciclarea şi refolosirea energiei secundare şi terţiare atît în procesul productiv, respectiv cît şi prin servicii la terţi. Pentru proiectarea complexelor productive pe baza procesului circular activ **este însă necesară schimbarea opticii referitoare la dimensiunea optimă a specializării şi concentrării producţiei,** şi aceasta atît la nivel macroeconomic cît şi la nivel microeconomic.

Domeniul în care conceptul de proces circular activ poate fi cel mai eficient aplicat şi extins este cel agricol, de producere a bioresurselor. În proiectarea sistemelor agroindustriale apare necesar să se adopte o metodologie nouă care să ia drept model şi să ţină seama de interrelaţiile dintre mecanismele sistemele naturale. Înţelegerea corectă a faptului că ştiinţa şi tehnologia modernă s-a dezvoltat „în sine", s-au specializat şi sofisticat, că a condus la organizarea unităţilor productive de dimensiuni gigantice, care periclitează mecanismele de reglare extrem de fine ale naturii (suportul şi baza însăşi de existenţă a vieţii); înţelegerea faptului că trăim într-un ciclu în care materia şi energia doar circulă, este deosebit de importantă pentru a putea concepe într-o manieră nouă unităţile productive şi **a le conferi dimensiuni şi valenţe noi, raţionalitate şi eficacitate.**

Se cuvine precizat că criticile formulate la adresa tehnologiei perturbatoare a ciclurilor ecologice nu echivalează cu negarea rolului ei important pentru viaţa economico-socială a lumii contemporane. În perspectivă, rolul tehnologiei se va amplifica şi dezvolta. **Ceea ce se impune cu acuitate** datorită rigorilor crizei energetice, alimentare, de materii prime, ecologice etc., **este însă orientarea radical diferită a acestora.**

La baza noii orientări a tehnologiei se cere aşezată o concepţie economică raţională, care să includă cuceririle esenţiale ale diverselor domenii ale cunoaşterii şi îndeosebi ale ecologiei astfel încît măsurile de protecţie a mediului să fie luate în consideraţie în **stadiul de concepere şi de lansare** a activităţilor de dezvoltare economică şi care să conducă la valorificarea integrală a substanţelor utile şi a energiei la locul producerii lor.

Elementul de pornire — evaluarea potenţialului de materii prime

NOUA METODĂ de proiectare a activităţilor productive este necesar să **ţină seama de noi criterii** impuse de **restricţiile energetice** şi să **pornească de la resurse la cerinţe.** Deci la baza stabilirii profilului unei activităţi productive trebuie să se situeze analiza corectă a potenţialului de resurse şi a posibilităţilor de prelucrare a acestora — cu consumuri energetice minime — în vederea realizării unei multitudini de produse şi servicii şi a evitării oricăror pierderi de materie şi energie. În acest cadru, avem cu deosebire în vedere :

Analiza condiţiilor geografice-pedologice locale în vederea valorificării corecte a întregului potenţial productiv.

Analiza disponibilului şi componenţei resurselor şi investigarea tuturor posibilităţilor de prelucrare integrală a lor.

Conceperea fluxurilor productive astfel încît, concomitent cu realizarea produsului (produselor principale) să se prelucreze, **pe loc,** toate produsele secundare, terţiare.

Intercorelarea fluxurilor productive astfel încît să permită utilizarea în trepte a energiei — primare, secundare, terţiare.

Principiul de bază al acestui concept teoretic şi mod practic de organizare este : „nimic nu se pierde totul se transformă" iar activităţile productive nu se organizează pe criteriul strict al specializării producţiei, „specializarea" unităţilor respective constînd tocmai în utilizarea integrală — pe loc — a resurselor şi energiei în cadrul unei game cît mai variate de activităţi.

Avantajele noii metode de concepere şi organizare a activităţilor productive bazate pe principiul procesului circular activ, comparativ cu organizarea strict specializată a acestora rezidă în aceea că :

a) Asigură folosirea tuturor componentelor din materiile prime şi materialele intrate în circuitul productiv (permite refolosirea şi reciclarea).

b) Permite utilizarea energiei în trepte pentru cele mai diverse cerinţe productive sau utilizări casnice

c) Evită risipa şi poluarea mediului cu agenţi nocivi şi ca atare elimină cheltuielile pentru neutralizarea agenţilor nocivi şi pentru purificarea apelor.

d) Elimină multe din posibilităţile de degradare a terenurilor agricole şi de scoatere a acestora din circuitul productiv.

e) Previn şi înlătură transporturile pe distanţe mari şi multiple manevrări şi depozitări ale produselor.

f) Permit valorificarea superioară a tuturor resurselor şi avantajelor decurgînd din particularităţile geografice locale.

g) Contribuie la autoaprovizionarea raţională şi eficientă a zonelor atît cu resurse agroalimentare cît şi cu resurse energetice.

h) Stimulează orientarea progresului tehnico-ştiinţific în direcţia reducerii consumurilor energetice, a recuperării căldurii, a diversificării resurselor energetice îndeosebi prin valorificarea resurselor regenerabile şi în direcţia recuperării şi refolosirii tuturor materiilor şi materialelor.

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 29)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești

REFERINDU-SE la direcțiile de orientare a dezvoltării economiei naționale, economiștii români progresiști de la sfîrșitul secolului trecut și începutul acestui secol, cercetători și oameni politici, aveau în vedere particularitățile țării și deopotrivă condițiile istorice favorabile de care au dispus statele occidentale în momentul trecerii la industrializare, avansul înregistrat astfel de către acestea. Tocmai în acest cadru ei relevau necesitatea unui progres economic susținut al țării, a concentrării eforturilor în scopul depășirii unor greutăți reale existente pe acest drum, cerința dezvoltării industriei naționale, a realizării, pe această bază a unor premise hotărîtoare pentru sporirea productivității muncii în agricultură, în întreaga economie, pentru ridicarea socială a țării. Gînditorii noștri nu se refereau, deci, la înscrierea României într-o evoluție de excepție, ci aveau în vedere necesități de mare însemnătate ale progresului, formulate în lumina unor legi obiective ale dezvoltării, în lumina experienței europene și mondiale a timpului.

A. D. Xenopol analiza evoluția unor grupări de state privite din unghiul mărimii și puterii lor economice, dar și din cel al momentului trecerii la dezvoltarea modernă. Primul grup de state, în cadrul căruia situa Anglia, Olanda, Franța, ș.a., îi apărea ca națiuni temeinic organizate, privilegiate sub raport material și cultural. Ceea ce se releva însă la Xenopol — așa cum se relevase dealtfel și pentru Fr. List și H. Carey — era preocuparea de a ilustra, prin noi exemple semnificative, modul diferit în care evoluau spre capitalism noi state față de felul în care dezvoltarea industriei se afirmase în Anglia și Franța. În acest context, el a sesizat că dezvoltarea inegală a țărilor generase o serie de particularități, care se integrau de acum într-o altă modalitate de progres — cazul Germaniei și, de asemenea, al Americii constituind pentru Xenopol un eșalon nou, distinct de state. A. D. Xenopol a analizat cu deosebire experiența, concepțiile economiștilor din aceste ultime state amintite, al căror model de evoluție nu-i apărea ca o simplă extrapolare a experienței europene anterioare, ci ca noi căi și mijloace care permiteau o dezvoltare susținută.

Deși urmăreau același țel — dezvoltarea industriei și economiei din țările lor rămase în urmă față de state avansate ale timpului, A. D. Xenopol a sesizat că Fr. List, referindu-se la Germania, exprima cerințele proprii unei țări, mari, cu mult mai dezvoltată în raport cu România, o țară interesată în obținerea priorității tehnice după modelul și împotriva Angliei. Xenopol deci, nu putea să-și însușească acest model teoretic, în susținerea tezelor sale el căutînd rațiuni mai adînci, riguroase în înseși realitățile economice autohtone. În acest cadru, cunoscutul economist român va urmări să pună în lumină avantajele dezvoltării industriale în condițiile unui stat mic, mai precis avantajul absolut al acestui proces față de o evoluție exclusiv agrară a economiei.

Industrializarea țărilor agrare mici — ca o condiție esențială pentru creșterea gradului de satisfacere din resursele interne a consumului productiv și social al țării — era privită de către Xenopol într-o viziune mai largă, ca un proces obiectiv de evoluție, asigurînd descentralizarea firească a industrializării în lume, deplasarea acesteia și spre țările europene răsăritene. Această viziune decurgea din concepția sa generală asupra progresului social și a civilizației, o concepție care avea în vedere dezvoltarea, progresul fiecărei țări, mari sau mici. În acest sens economistul român considera progresul tehnic ca un factor esențial în procesul evoluției. Așa se explică teza avansată de Xenopol cu privire la necesitatea de a promova în România industria de fabrică, „dezvoltarea industrială prin ultimele rezultate la care au ajuns popoarele apusene". [1])

Semnificația unei asemenea concepții, după care progresul tehnic creează posibilitatea accelerării dezvoltării economico-sociale, a înlăturării subdezvoltării în termene istorice relativ mai scurte, depășeș-

FIȘE

● *Nu constituie, credem, o exagerare afirmația că o abordare sintetică a complexelor probleme ale impactului resurselor materiale asupra dezvoltării — atît a economiei mondiale cît și a fiecărei națiuni în parte, cum este cea realizată de volumul* „Resursele și noua ordine internațională" *(coordonator : Nicolae Ecobescu) tipărită recent la EDITURA POLITICĂ a fost resimțită ca o necesitate în planul gîndirii economice din țara noastră. Căci, deși problemele diminuării resurselor de materii prime de care dispune omenirea, dezechilibrele create de sporirea necontrolată a prețurilor la hidrocarburi, sînt fapte care au marcat, practic, conștiința fiecărui individ, descifrarea implicațiilor acestui eveniment asupra evoluției comunității mondiale, presupune un asiduu efort de cercetare.*

Studiile reunite în volum își propun, și izbutesc, să răspundă unor asemenea cerințe. În primul rînd prin aria problematică deosebit de densă, autorii studiilor — N. Ecobescu, M. Florescu, V. Trebici, V. Roman, C. Mihăileanu, L. Șerbănescu, I. Olteanu, C. Ciubotaru, A. Iancu, M. D. Popescu, N. N. Constantinescu, S. Moldovan, M. Chiriță — investigînd aspecte de mare diversitate cum sînt : resursele și politica mondială ; dezvoltarea și resursele ; resursele umane ale terrei ; resursele științifice și tehnice și dezvoltarea lumii contemporane ; resursele energetice ; materiile prime minerale industriale ; resursele alimentare ; resursele marine ; raporturile de schimb și cerințe ale schimbării structurilor economice ; gestiunea resurselor naturale ; resursele naturale și protecția mediului natural ; programul integrat pentru produse de bază, gestiunea internațională a resurselor. În al doilea rînd — element de natură calitativă —, prin maniera unitară de investigație, prin efortul vădit al autorilor de a îmbina perspectiva largă cu problemele curente, de a integra aspectele specifice economiei românești în climatul economic mondial.

Eficiența exportului

● *Sporirea continuă a eficienței exportului constituie o preocupare prioritară a economiștilor iugoslavi se subliniază în articolul de fond publicat în numărul din aprilie al revistei* TRŽIŠTE ● NOVAC ● KAPITAL *(titlul articolului :* „Conditions for exporting more efficiently"*). Concretizarea acestui deziderat presupune racordarea flexibilă a două categorii de factori : pe de o parte structura pieței mondiale, care cunoaște un accentuat proces de diversificare, iar, pe de altă parte, structura economiei naționale, caracterizată, între altele, prin coexistența întreprinderilor mici și a celor de talie mare. În funcție de această realitate, se arată în articol, în condițiile lărgirii autonomiei tuturor categoriilor de întreprinderi privind desfășurarea relațiilor de comerț exterior, apare ca necesară elaborarea unei strategii diferențiate de sporire a eficienței exportului. Astfel, întreprinderile mari, care sînt dezavantajate de relativa lor rigiditate în ce privește schimbarea structurii producției, pot deveni eficiente prin asigurarea unor relații de cooperare pe termen lung cu partenerii străini. În cazul întreprinderilor de talie mică, se subliniază în articol, transformarea avantajelor sale potențiale în fapt economic — adaptare rapidă la cerințele pieței — necesită ridicarea continuă a nivelului lor de dotare tehnologică și a capacității de inovare.*

● *Recent a apărut la* EDITURA POLITICĂ *volumul* „Controlul activității economico-

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

te, deci, limitele problematicii legate de dezvoltarea economiei românești. Se observă idei similare cu aceea ce susținea Marx și anume că o națiune trebuie și poate să învețe de la altă națiune însă „...nu poate nici să sară peste fazele naturale ale dezvoltării, nici să le desființeze prin decrete, dar ea poate să scurteze și să atenueze durerile facerii". [2])

Un discipol al lui Xenopol — și fost student al său — Ștefan Zeletin — va teoretiza la rîndul lui această problemă, indicînd drept cauză economică a dezvoltării inegale recurgerea țărilor „întîrziate" la cuceririle experienței și tehnicii mondiale. „Cînd, de pildă, România întemeia linia ferată București—Giurgiu ea n-a întrebuințat tipul de mașină cu care germanii au deschis prima lor linie ferată Nürnberg—Fürt, ci a adus locomotive moderne... cînd s-a pus temelia unei industrii naționale, nu s-a început cu moara engleză, ci cu fabrica modernă". [3]) — scria astfel Zeletin, punînd, de asemenea, în lumină rolul de anvergură al progresului tehnic, al promovării acestuia pentru diminuarea, eliminarea „întîrzierilor" economice.

Desigur, asemenea idei nu neglijau dificultățile majore reale care se ridicau pe drumul dezvoltării industriei naționale, și anume acelea privind constituirea capitalurilor care urmau s-o finanțeze, acelea privind asigurarea, respectiv pregătirea forței de muncă care trebuie să lucreze în industrie etc. Considerînd problema industrializării de interes național, economiștii români fac însă apel la stat. Dar nu numai pentru ca statul să sprijine o măsură sau alta în domeniul economic, domeniu avînd un caracter relativ particular; ci promovînd ideea potrivit căreia statul trebuia să coordoneze și să sprijine, pe toate căile, politica economică generală, chiar dacă economia nu avea un caracter etatist.

Din principiile desprinse pe baza experienței construcției de stat și a luptei pentru independență a României, economiști și oameni politici ai vremii trăgeau concluzii — și nu greșeau — în cazul politicii economice. Între acestea se avea în vedere înlăturarea pericolului acaparării comerțului exterior de către o mare putere, prin dezvoltarea unei intense activități comerciale și industriale, prin orientarea țării spre relații comerciale directe cu cît mai multe state, prin stabilirea de tarife directe între căile ferate române și cele ale altor state. În concepția vremii s-a impus și ideea potrivit căreia transporturile, prin rolul lor hotărîtor în desfășurarea corespunzătoare a vieții economico-sociale a țării, se situau pe un plan de însemnătate mai înalt decît cel al regimului vamal în vigoare, care, potrivit aprecierii lui Xenopol, de exemplu, nu reflecta decît în parte interesele țării. În această lumină Xenopol solicita o participație și un control într-o măsură sporită ale statului asupra activității în transporturi. Pe baza unor asemenea rațiuni, pe care experiența României le confirmase, s-a conturat concepția despre lucrările și instituțiile de transporturi ca fiind bunuri publice, au fost elaborate coordonatele de bază ale doctrinei economice românești asupra Dunării și a comerțului maritim legat de fluviu.

Mai trebuie arătat că atît Xenopol, Aurelian îndeosebi, dar și Marțian au subliniat însemnătatea dezvoltării industriei cît și a agriculturii, considerîndu-se că agricultura era stimulată pe fondul progresului industrial al țării, cerîndu-se creșterea contribuției acestei ramuri a economiei la sporirea produsului național. Marea moșierime românească nu era însă nici în stare și nici dispusă să pornească pe calea dezvoltării intensive a agriculturii, promovînd cu deosebire o agricultură cu caracter comercial și bazată în general pe metodele extensive de exploatare. Aceasta explică, în bună măsură, lipsa de audiență la guvernanții timpului a unor idei valoroase privind dezvoltarea agriculturii.

Ca o concluzie a celor arătate se poate sublinia că în gîndirea burgheziei industriale din România necesitatea dezvoltării industriei, a economiei naționale era privită și subsumată ideii mai generale de progres economico-social al țării, nefiind vorba de idei care promovau adoptarea întocmai a modelului marilor țări capitaliste din Apus.

Aneta SPIRIDON

*) Articolul constituie o continuare a celui apărut în nr. 49/1980 al „Revistei economice".

[1]) A. D. Xenopol, Istoria ideilor mele, în vol. IV, Studii și documente literare, 6. 376, editat de I. E. Torouțiu.

[2]) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, București, 1966, p. 16

[3]) Ștefan Zeletin, Burghezia română, originea și rolul ei istoric, București, 1925

sociale" *purtînd semnăturile lui* Mircea Anghene și Mircea Stoica. *Subliniind că activitatea de control este o parte integrantă a sistemului de conducere a societății și a statului socialist, servind la cunoașterea temeinică a realităților, a modului în care își desfășoară activitatea diferitele organe și organizații ale sistemului social, autorii analizează pe larg principalele forme ale activității de control, scopul și modul de funcționare al fiecăreia în parte: controlul de partid și de stat, controlul administrativ, controlul jurisdicțional, controlul exercitat de procuratură, controlul oamenilor muncii.*

Volumul evidențiază faptul că, în condițiile transformărilor revoluționare din țara noastră, ale procesului complex de construcție a socialismului și înaintării spre comunism, exercitarea competentă, sistematică și permanentă a controlului constituie o cerință esențială pentru funcționarea sincronizată a tuturor compartimentelor mecanismului social, pentru evitarea și înlăturarea neconcordanțelor și altor fenomene ce frînează această dezvoltare, asigurînd creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate.

Alternative social-culturale ale dezvoltării

● *Nu este întîmplător faptul că unul dintre programele de cercetare care se desfășoară sub egida* UNIVERSITĂȚII NAȚIUNILOR UNITE *este consacrat alternativelor de dezvoltare socială. Reflectînd interesul în continuă creștere care se manifestă în mediile științifice și politice pentru previzionarea conturului și a structurilor societății de mîine, pentru găsirea unor răspunsuri viabile problemelor complexe ale dezvoltării sociale la nivel planetar, studiile reunite sub genericul* „Projet sur les alternatives socio-culturelles du développement dans un monde en transformation" *abordează o multitudine de aspecte din unghiuri variate de analiză. Elaborate de autori din țări diferite – Japonia, Iugoslavia, Franța, Ungaria etc., – materialele amintite investighează aspecte cum sînt: Conceptul de specificitate (Anouar Abdel-Malek). Aspecte ale creativității sociale indigene (Anisuzzaman); Modificarea structurilor economiei mondiale (Tamas Szentes); Tradiție și modernitate (Yves Barel, Christiane Arbaret și Jan Dessau); Noul universalism – noua socialibilitate (Miroslav Pecujlic) etc.*

FIȘE

IOAN L. CIOLAN

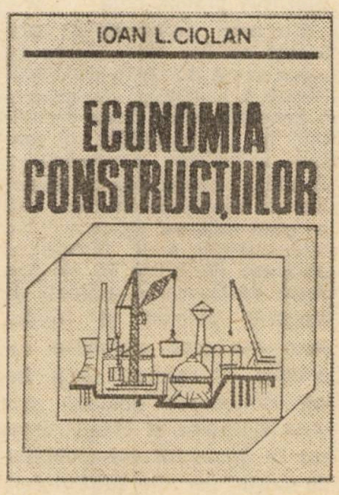

● *Prin sfera sa tematică, lucrarea* „Economia construcțiilor" *semnată de* I.V. Călan, *apărută recent la* EDITURA TEHNICĂ *investighează, din optică economică, principalele componente ale activității care se desfășoară în ramura construcțiilor. Alături de categoriile și noțiunile de bază ale economiei de ramură, atenția autorului se îndreaptă spre aspectele moderne și deosebit de actuale ale investițiilor și construcțiilor. Dintre acestea pot fi subliniate în mod deosebit problemele privind: optimizarea creșterii economiei în condițiile unei mai bune fundamentări a opțiunilor pentru obiectivele de investiții; introducerea progresului tehnic și dezvoltarea cercetării în construcții; extinderea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale în domeniul investițiilor etc. Prin modul în care a fost elaborată, lucrarea evidențiază preocuparea autorului pentru perfecționarea metodelor de conducere și, în primul rînd, pentru consolidarea noului mecanism economic în activitatea de construcții. În acest cadru, pe primul plan se situează analiza funcțională a autogestiunii și autofinanțării, prezentarea indicatorilor calitativi, precum și a rezultatelor aplicării lor care trebuie să se reflecte în înfăptuirea exemplară a planului, în beneficii și în alți indicatori de eficiență.*

TIPIZAREA — mijloc de sporire a eficienței economice

NU ESTE întîmplător faptul că o lucrare din literatura tehnico-economică românească consacrată problemelor standardizării și tipizării a văzut lumina tiparului nu de mult la **Editura Tehnică.** Volumul, semnat de **Ion Hera-Bucur***) — autor cunoscut prin preocupările sale de durată în domeniul tipizării — demonstrează că în actuala etapă a dezvoltării economiei standardizarea, și, respectiv, subdomeniul său: tipizarea, devin pîrghii foarte importante ale creșterii eficienței. Mai mult chiar, pe măsură ce însești aceste discipline care se dezvoltă la granița dintre tehnic și economic înregistrează un proces de maturizare, capacitatea lor de a acționa în direcția raționalizării proceselor economice sporește considerabil.

Faptul poate fi mai lesne sesizat dacă urmărim — demers logic pe care îl propune și autorul cărții — evoluția în timp și dinamica funcțiilor tipizării. Astfel, într-o primă etapă, tipizarea s-a afirmat cu deosebire ca o modalitate de a simplifica diverse procese tehnologice, de a reduce sortotipodimensiunile la o gamă mai rațională și a elibera astfel importante capacități de producție. Acțiune deosebit de actuală pentru economia românească — inițiată și susținută de conducerea superioară de partid, acțiune care, în procesul dezvoltării sale a încorporat un număr extrem de mare de repere, de diferite dimensiuni, acțiune prin care orientările de importnță cardinală pentru progresul economiei românești — stabilite la cel de-al XII-lea Congres al partidului — reducerea continuă și cît mai substanțială a consumurilor energetice și de materii prime — pot prinde mai repede contur faptic.

Autorul cărții îl conduce pe cititor și într-o altă sferă, cu mult mai cuprinzătoare, de mai largă deschidere în timp a activității de standardizare și tipizare — mutație de accent care nu diminuează cu nimic valențele de eficiență ale acestor activități concepute ca un instrument de simplificare și raționalizare. Este luată în considerație capacitatea metodelor specifice acestor domenii de investigație de a orienta procesele economice spre obținerea eficienței maxime încă din etapa conceperii și proiectării produselor și a tehnologiilor. De altfel, însuși faptul că standardizarea înglobează ca un domeniu specific al său elaborarea de normative de consum, de calitate, etc., este de natură să evidențieze însemnătatea și implicațiile largi pe care le are asupra economiei.

Din această perspectivă, pentru a cărei analiză de detaliu autorul afectează un important număr din paginile cărții, se impune, ca o sarcină de stringentă actualitate pentru specialiștii în domeniul standardizării și tipizării, asigurarea unei continue perfecționări a normelor tehnico-economice, raționalizarea lor continuă. Este știut că aceste activități se află la granița progresului tehnic, ele constituind ceea ce ar putea fi numit un „cod" în care elementele de progres dobîndite în domeniul tehnic sînt traduse în limbaj economic. Tocmai de aceea, astăzi se vorbește cu deplin temei despre un nou domeniu al tipizării și anume tipizarea previzională.

Nu este întîmplător nici faptul că Ion Hera-Bucur își alege drept domeniu de desfășurare a analizelor concrete și a generalizărilor fapte constatate în construcțiile de mașini. Industria construcțiilor de mașini reprezintă un domeniu de pionierat în care, atît pe plan național cît și pe plan internațional, s-au înregistrat progrese deosebite în ce privește desfășurarea acțiunii de tipizare precum și fundamentarea unor elaborate teoretice. În același timp însă, cantonarea analizei privind tipizarea și standardizarea în domeniul construcțiilor de mașini permite autorului să pună în lumină și alte dimensiuni, deosebit de importante, ale activității de tipizare. Căci, concepte care au fost încorporate, relativ recent, în vocabularul specialiștilor din sfera standardizării, precum agregatizare, modulizare etc. nu constituie pur și simplu o îmbogățire semantică ci ele evidențiază un nou spațiu de afirmare a necesității și eficienței acestor activități.

Industria modernă, de înaltă eficiență — fapt dovedit de tendințele ce se manifestă în ultima vreme în țările dezvoltate — se întemeiază în tot mai mare măsură pe o nouă concepție de dezvoltare. Concepție care vine în întîmpinarea a două imperative ale sporirii eficienței economice: reducerea consumurilor materiale, energetice, de forță de muncă, pe de o parte, și creșterea capacității de adaptare rapidă a producătorilor la cerințele în continuă schimbare ale beneficiarilor. În aceste condiții crearea de piese și subansamble modulare, interșanjabile, care să poată fi folosite pentru un număr cît mai mare de utilizări apare ca o soluție interesantă și eficientă, ca un prim pas spre realizarea automatizării flexibile — la nivel de atelier, fabrică, complex industrial — considerată de specialiști a reprezenta expresia cea mai înaintată a progresului tehnologic într-un viitor previzibil. Punerea în practică a unei asemenea concepții solicită, într-o măsură foarte importantă, activitatea de tipizare și standardizare, conceptele și metodologiile acestora — care, la nivelul lor, după cum subliniază cu îndreptățire autorul lucrării, se cer continuu îmbogățite și perfecționate, —, constituind și elementele de fundamentare a strategiei în acest domeniu.

Rolul economic al standardizării se evidențiază și mai pregnant dacă se are în vedere că punerea în practică a unei concepții modulare nu privește spațiul restrîns al unei singure unități economice. Dimpotrivă, o asemenea gîndire cuprinde una sau mai multe ramuri ale activității economice, întrucît ea presupune, ca acțiuni conexe, o reconsiderare a concepției privind diviziunea muncii la nivelul complexului economic național, o nouă concepție asupra specializării și cooperării în producție. În acest sens autorul lucrării subliniază necesitatea de a distinge două grupe de probleme care, deși în practică interferează, necesită, investigații aparte: pe de o parte, desfășurarea specializării și cooperării pe orizontală, direcție în care tendința cea mai puternică, prezentă cu deosebire în construcțiile de mașini, este cea a specializării pe componente și nu pe produse finite ; pe de altă parte încorporarea principiilor tipizării pe verticală, pe flux tehnologic. Din momentul conceperii și proiectării unui produs, se arată în carte, se cer stabilite și aplicate ferm anumite criterii de raționalitate economică pe care le oferă tipizarea. Optica este fundamental schimbată. Produsul nu este întîi realizat, urmînd a se stabili ulterior toate posibilitățile sale de utilizare, de asigurare cu piese de schimb etc.; dimpotrivă, în momentul în care se conturează o anumită variantă constructivă ea trebuie să permită o cît mai mare fiabilitate a produsului, trebuie să permită adaptarea rapidă a acestuia și pentru alte cerințe, să poată fi ușor întreținut, iar în anumite cazuri să permită reutilizarea sau recondiționarea unor piese și subansamble. Implementarea acestor criterii, susține autorul, necesită eforturi permanente și în planul articulării normelor și normativelor de consum proprii diferitelor subramuri de activitate, care să asigure economii maxime pe întreg lanțul de fabricație — de la producătorul de materii prime pînă la livrarea produselor finite.

Cîteva capitole de carte sînt mai puțin accesibile economistului, ele tratînd probleme strict tehnice. Este însă meritoriu efortul autorului de a proiecta chiar și aceste analize cu caracter tehnic în spațiul judecăților economice, în realitatea economică a țării noastre. Desigur, lucrarea are într-o bună măsură un caracter de sinteză, de însumare și comentare a rezultatelor obținute pînă în prezent atît pe plan național cît și în alte țări în domeniul tipizării. Prin caracterul său de pionierat ea are însă și calitatea de a stimula interesul specialiștilor din domenii diverse ale activității economice în direcția aprofundării, atît în planul acțiunii practice cît și metodologico-teoretic, a aspectelor numeroase și complexe pe care le ridică tipizarea.

dr. Ion IȘTOC

*) Ion Hera-Bucur „Tipizarea în construcția de mașini", Ed. Tehnică, 1980

PRIORITĂŢI PE AGENDA ENERGETICĂ A LUMII

CONSERVAREA energiei a fost validată drept cea mai importantă sursă de energie existentă în prezent şi, ca atare, ca o primă cale de acţiune în acest deceniu, pentru toate statele care au depăşit stadiul de dezvoltare energetică extensivă. Aspectele conservării şi economisirii energiei au fost abordate în toate domeniile şi pe toate treptele bilanţurilor energetice, mergînd pînă la înfiinţarea unor organisme specializate pentru stabilirea, rezolvarea şi urmărirea aplicării măsurilor de utilizare eficientă a energiei.

Deşi soluţiile de modernizare industrială se cunosc, ca şi acelea necesare dezvoltării surselor noi de energie, inepuizabile, motive economice au împiedicat, în unele cazuri, să se păşească mai hotărît pe calea conservării energiei. Potrivit unui studiu al Agenţiei Internaţionale pentru Energie (AIE) referitor la principalele şase ţări capitaliste dezvoltate [1]), coeficientul de elasticitate (definit ca fiind raportul între creşterea consumului de energie şi creşterea venitului naţional brut în acelaşi interval de timp), aflat pînă în anul 1973 la valori supraunitare, a scăzut treptat doar pînă la valori de ordinul 0,9... 0,91 în 1978.

Studiul menţionat al Agenţiei Internaţionale pentru Energie arată că : „A fost resimţită o lipsă de credibilitate în programele energetice în multe ţări membre, aceasta îngreunînd implementarea lor". Unele ţări au plasat centrul de greutate al politicii de conservare în zona măsurilor voluntare, altele au utilizat mai ales măsuri cu caracter legislativ. În orice caz, preţul energiei a fost considerat factorul cheie al politicii de conservare.

Cu toate acestea, punctul de vedere al ţărilor în curs de dezvoltare, foarte bine ilustrat de raportul OPEC la ultima Conferinţă mondială a energiei de la München (septembrie 1980) [2]), atrăgea atenţia asupra faptului că : „Pentru un produs atît de vital ca petrolul, nu putem lăsa lucrurile în libertate absolută. Creşterea economică şi mai exact creşterea consumului de energie trebuie să fie în continuare modificate. În acest scop, ţările dezvoltate, principale consumatoare de energie, trebuie să aplice o politică mai viguroasă în direcţia : a) eliminării tuturor formelor de risipă rezultînd din folosirea neraţională a hidrocarburilor ; b) revizuirii structurilor de producţie în scopul eliminării pierderilor actuale din conversia, transportul şi distribuţia energiei primare ; c) integrării în sistem a altor surse de energie care pot să contribuie în balanţă".

Datorită creşterii continue a consumului de energie pe locuitor în ţările puternic industrializate, s-a ajuns la situaţia paradoxală în care numai creşterea consumului de petrol pe locuitor al S.U.A. în perioada 1968—1978 a fost de şase ori mai mare decît valoarea absolută a consumului pe locuitor din Asia şi Africa împreună în anul 1978. Conform opiniei OPEC „creşterea consumului de petrol descrisă mai sus subliniază următorii factori : consumul multor ţări industrializate a fost mult mai mare decît proporţia ce le-ar reveni din sursele mondiale de energie, iar în al doilea rînd, toate zonele importante ale lumii depind încă de petrol ca sursă majoră de energie".

Rezerve importante de reducere a consumurilor energetice există încă şi în ţara noastră. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în expunerea prezentată la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, actualele consumuri se situează la nivelul ţărilor dezvoltate industrial sau chiar îl depăşesc, în condiţiile în care aceste ţări au un venit naţional de două şi chiar de trei ori mai mare decît al nostru. De aceea, sublinia secretarul general al partidului, trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obţinem o creştere mai puternică a producţiei industriale şi agricole, a produsului social şi naţional.

Cu ocazia ultimei Conferinţe mondiale a energiei s-a dovedit că, deşi prognozele avansate de statele industrializate şi de organisme internaţionale arată că în viitor vom asista la o deplasare a centrului de consum energetic din ţările dezvoltate spre ţările în curs de dezvoltare (vezi tabelul nr. 1), în perioada scursă de la declanşarea crizei petrolului consumul de energie al majorităţii ţărilor în curs de dezvoltare a înregistrat doar creşteri relativ modeste, cu toate eforturile financiare deosebite făcute de acestea. Situaţia s-a agravat într-atît încît organisme bancare internaţionale au refuzat creditarea unor proiecte de dezvoltare energetică în aceste ţări, sumele alocate servind strict menţinerii nivelului actual al consumului.

Tabelul nr. 1

Prognoza cererii de energie (Gtep)

	Ţări occidentale industrializate	Ţări socialiste	Ţări în curs de dezvoltare	Total mondial
1972	3,4	1,5	0,61	5,51
1980	4,95	1,95	1,05	7,05
1990	4,82	2,73	1,95	9,5
2000	5,5	3,8	3,45	12,75
2010	5,95	5,3	5,75	17,0
2020	6,33	7,4	9,02	22,75

Sursa : Rapport de la Commission de Préservation de la Conférence Mondiale de l'Energie, Paris, Ed. Techn. Econ., 1979

Nedescoperirea într-un ritm corespunzător consumului a altor zone petrolifere, precum şi o anumită instabilitate în rîndul ţărilor producătoare de petrol au determinat, în ultimii ani, limitarea livrărilor de **petrol** pe piaţa mondială concomitent cu o creştere spectaculoasă a preţului ţiţeiului brut.

Aceasta a făcut ca la recenta Conferinţă mondială a energiei **cărbunele** să apară ca principal susţinător al creşterii mondiale a consumului de energie, precum şi elementul central de înlocuire a hidrocarburilor în general, preconizîndu-se atît intensificarea ritmului de extracţie cît şi diversificarea proceselor tehnologice de valorificare a cărbunelui. În acest sens, apare sugestivă prognoza Băncii Mondiale privind creşterea producţiei de cărbune în diverse mari zone ale lumii, redată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Prognoza producţiei de cărbune în perioada 1977—1990 (Mtcc)

	1977	1980	1985	1990	Creştere anuală, % 1977—1985	1985—1990
Ţări occidentale industrializate	1 134	1 265	1 476	1 752	3,3	3,5
Ţări socialiste	1 463	1 662	2 089	2 610	4,6	4,5
Ţări în curs de dezvoltare	137	233	304	440	7,7	7,6
Total mondial :	2 774	3 160	3 869	4 802	4,2	4,4

Sursa : Aoki, H., „International Cooperation in World Coal Development", op. cit. vol. 2, pp. 461—479.

Prognoza amintită indică pentru actualul deceniu dublarea, practic, a producţiei mondiale de cărbune, un ritm de creştere deosebit avîndu-l producţia de cărbune a ţărilor în curs de dezvoltare care, în aceeaşi perioadă de timp, aproape se va tripla. În acelaşi context, un alt raport, citînd opiniile conducerii executive a Agenţiei Internaţionale pentru Energie, arată că : „producţia de cărbune trebuie să se tripleze pînă la sfîrşitul acestui secol dacă dorim să acoperim necesarul de energie cerut de creşteri economice moderate". Cărbunele va constitui, aşadar, o sursă importantă de energie, în principal pentru ţările care au rezerve proprii, deoarece piaţa potenţială a comerţului internaţional de cărbune nu va putea reprezenta, la sfîrşitul secolului, decît un sfert din cea a petrolului.

Dezvoltarea comerţului mondial cu cărbune va accentua, în primul rînd, problema transportului — atît maritim, cît şi terestru. Se reaminteşte că din cele circa 200 milioane de tone cărbune comercializat pe plan internaţional la nivelul anului 1975, mai mult de jumătate a fost transportat peste mări. Dacă în viitor cea mai mare parte a cantităţilor de cărbune vor proveni din Australia, India, Canada, Republica Sud-Africană, China sau Columbia, transporturile maritime vor însemna circa 170 milioane tone în 1985, respectiv 400 milioane tone în anul 2000. Iată de ce această prognoză trebuie corelată cu acţiuni

[1]) Reddington, J., Gradin, R., „Energy Conservation. A Cornerstone of the International Agency's Strategy", 11th World Energy Conference Papers, vol. 1B, pp. 177—196, sept. 8—12, 1980, Munich

[2]) Mimouni, M., „Necesity for an Optimum Energy-Mix. An OPEC Viewpoint", op. cit, vol. 2, pp. 149—164.

necesare în ceea ce privește construcția unor noi instalații portuare și de transbordare, cît și a rețelei de transport feroviar de la locul de descărcare la centrele de consum. Se subliniază că astăzi, țări industrializate ca S.U.A., Italia și chiar U.R.S.S. nu dispun de suficientă capacitate de transport feroviar pentru asigurarea necesarului viitor de cărbune. Din aceste motive cîștigă teren transportul hidraulic, prin conductă, al cărbunelui.

În efortul de a se folosi cantități sporite de cărbune, precum și de a obține forme superioare de energie din cărbune, se dezvoltă atît procedee pentru înnobilarea cît și pentru gazeificarea și lichefierea acestuia. Reconsiderarea cărbunelui ca materie primă pentru gazeificare și lichefiere este legată de recuperarea decalajului care s-a creat în ultimul sfert de veac față de tehnologiile plecînd direct de la hidrocarburi.

Statele avansate industrial au reacționat imediat, atît în direcția perfecționării metodelor de extragere a cărbunelui de la mare adîncime prin procedee clasice, cu îmbunătățirea condițiilor de siguranță în subteran, corespunzător tehnicii moderne, cît și în direcția îmbunătățirii metodelor și utilajelor de extragere a cărbunilor prin exploatare la suprafață și, îndeosebi, în direcția experimentării și generalizării de metode moderne de valorificare superioară.

În această lumină, programul energetic al României se înscrie hotărît în tendințele citate mai sus, stipulînd, așa cum se cunoaște, o creștere cu circa 250% a producției totale de cărbune în anul 1985 față de nivelul producției din 1978, cu triplarea extracției de lignit în aceeași perioadă. O atenție deosebită este acordată și exploatării șisturilor combustibile care vor contribui cu o producție de 15—16 milioane tone în 1985, corespunzător necesarului de combustibil pentru termocentrala electrică ce se realizează în scopul valorificării acestei surse primare de energie.

Recenta Conferință mondială a energiei a marcat un interes mai estompat în privința **amenajărilor hidroenergetice,** în raport cu planurile și programele prezentate cu ocazia Conferinței mondiale a energiei de la București din 1971. Explicația rezidă pe de o parte în lipsa de capital necesar unor astfel de investiții, datorită crizei economice mondiale prelungite, iar pe de altă parte, în terminarea amenajării principalelor bazine hidrografice în țările avansate. O serie de țări în curs de dezvoltare, cu rezerve hidroenergetice mari, insuficient exploatate, nu dispun la ora actuală de forța economică proprie care să le permită realizarea unor astfel de lucruri.

În perspectiva amenajării integrale a potențialului hidroenergetic național, țara noastră și-a propus ca de la utilizarea a circa 30% din potențialul hidroenergetic în 1980 să ajungă la 45% în 1985 și la 65% în 1990. Aceasta se va realiza atît prin amenajarea în continuare a Dunării și a rîurilor interioare, cît și prin înfăptuirea unui amplu program de construire de microhidrocentrale.

Toate studiile recente au arătat că **energia de origine nucleară** devine în mod necesar una din componentele de bază ale aprovizionării cu energie în viitor, luînd în considerare tendința unei utilizări crescînde a energiei electrice în toate sectoarele economice, ca vector energetic secundar în țările industrializate, și posibilitățile viitoare de aprovizionare cu petrol, care vor depinde — așa cum s-a arătat — mai mult de factori politici decît de resursele existente.

Sentimentul că energia nucleară se află într-o criză de încredere nu este valabil pentru întreaga omenire : țările socialiste și Franța au programe nucleare ambițioase pe termen lung ; Marea Britanie, Spania și Japonia, de exemplu, sînt dispuse să-și întărească programele lor nucleare, iar o serie de țări în curs de dezvoltare, ca Argentina sau Brazilia, își urmează cu fermitate programele lor nucleare. Viitorul energiei de origine nucleară depinde de încrederea investită în ea de responsabilii politici, de siguranța și securitatea sa, de mijloacele permițînd să se atingă obiectivele de neproliferare a armamentului nuclear și de posibilitățile de a convinge opinia publică asupra faptului că temerile actuale sînt nefundamentate. În domeniul securității nucleare și al amplasamentului, trei întrebări par a neliniști opinia publică : efectele deșeurilor radioactive asupra sănătății în timpul exploatării normale a centralelor nucleare, emisiile involuntare ca urmare a accidentelor și evacuarea, tratarea și stocarea deșeurilor radioactive cu perioadă lungă de înjumătățire [9]). Sarcina principală a comunității nucleare constă în a întări încrederea nespecialiștilor și a maselor largi oferind informații obiective asupra posibilităților tehnice, incidențelor economice și riscurilor ce ar putea apărea în urma exploatării de durată a centralelor nuclearo-electrice.

În România, în cadrul măsurilor vizînd dezvoltarea bazei energetice proprii, pe lîngă intensificarea utilizării cărbunilor în producția de energie electrică și termică și valorificarea potențialului hidroenergetic, construcția de centrale nuclearo-electrice ocupă un loc important. Pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 este prevăzută să intre în funcțiune prima centrală nuclearo-electrică cu 660 MWe, urmată de altele, astfel încît România să dispună de 3960 MWe instalați în anul 1990 și de circa 10 500 MWe la sfîrșitul acestui secol.

Pentru deceniile viitoare, conform tabelului nr. 3, alimentarea cu energie de origine nucleară pe plan mondial ar urma

Tabelul nr. 3

Evoluția filierelor nucleare (GWe)

Anul	Reactoare LWR		Reactoare HWR		Reactoare AGR		
	GWe	Creștere medie anuală %	GWe	Creștere medie anuală %	GWe	Creștere medie anuală %	Total mondial (GWe)
1985	255		12		13		280
2000	813	6,4	53	8,3	24	4,7	890
2020	2 285		200		65		2 550

Sursa : Beckurts, K.H. et. al. : „Nuclear Energy Futures", op. cit., vol. 4B, pp. 239—258.

să fie asigurată, în cea mai mare măsură (90%) din reactoare tip LWR (cu apă ușoară și uraniu îmbogățit), restul fiind furnizat de reactoare tip HWR (cu apă grea) (8%) și AGR (cu răcire cu gaze) (2%). Totodată se constată o intensificare și concentrare a eforturilor tehnice și materiale ale țărilor industrializate spre realizarea reactoarelor reproducătoare (FBR) și a reactoarelor de înaltă temperatură (HTR). Introducerea acestora va însemna reducerea deosebită a consumului de uraniu natural, la rîndul său o resursă energetică epuizabilă a planetei.

În ceea ce privește tehnologiile de îmbogățire a combustibilului nuclear, se remarcă eforturile deosebite pentru obținerea uraniului cu grad de îmbogățire în jur de 2,5—3% în instalații cu consum redus, deci accesibile și altor țări în afara statelor dezvoltate industrial. De fapt, existența pînă în prezent a instalațiilor de îmbogățire a combustibilului nuclear numai în țările foarte dezvoltate a creat și dezvoltat un sistem complicat de relații nucleare, o dependență a celor ce primesc combustibil nuclear îmbogățit față de cei ce posedă astfel de instalații. În acest context, dezvoltarea filierei HWR este singura care permite realizarea unei independențe în domeniul aprovizionării cu combustibil a oricărei țări ce dispune de resurse de uraniu natural. Așa cum se știe, țara noastră dispune de rezerve de uraniu natural, ceea ce face logică opțiunea de dezvoltare în România a filierei HWR în contextul asigurării unei independențe energetice pe termen lung.

Pentru țările în curs de dezvoltare, problema energeticii nucleare rămîne încă nerezolvată chiar dacă, după cum se remarcă în tabelul nr. 4, prognoza creșterii capacității nuclearo-electrice

Tabelul nr. 4

Prognoza dezvoltării capacității nuclearo-electrice instalată în centrale, în perioada 1979—2020 (GWe)

	1979	1985	2000	2020	Creștere medie anuală, %		
					1979—1985	1985—2000	2000—2020
Țări occidentale industrializate	109	235	610	1 390	13,6	6,5	4,2
Țări socialiste	12	30	200	770	16,4	13,3	7,0
Țări în curs de dezvoltare	4	15	80	390	24,5	11,7	8,3
Total mondial	125	280	890	2 550	...14,6	7,9	5,4

Sursa : op. cit.

instalată în acestea indică ritmurile cele mai ridicate. Această observație se bazează pe faptul că nu există încă instalații nuclearo-electrice mici și nesofisticate, adecvate țărilor respective, tehnologiile utilizate la construcția acestora fiindu-le inaccesibile. Singura modalitate de a ieși din impas ar fi regîndirea acestor tehnologii pentru țările care urmează să le aplice, pentru a le face adecvate forțelor și mijloacelor locale disponibile.

În România, mărirea gradului de integrare a producției de echipament nuclear va permite ca încă începînd cu a doua unitate nucleară, contribuția industriei românești să fie din ce în ce mai mare.

O trecere în revistă cît de succintă a priorităților energeticii mondiale nu poate face desigur abstracție de sursele noi și reînnoibile de energie. Problematica lor va face obiectul unui articol special, într-un număr viitor al revistei.

dr. ing. Călin MIHĂILEANU
dr. ing. Mihai G. M. POP
ing. Marius DĂNCILĂ

[9]) Sherman, R.J., „An Industry Perspective of the United States Nuclear Power Situation", op cit., vol. 4A, pp.565—575

Comerțul mondial cu cărbune

TENDINȚA de redresare, înregistrată încă din 1980 la livrările mondiale de cărbune va continua să se accentueze în acest an — apreciază revista britanică The Economist.

Tot potrivit sursei citate, creșterile preconizate la livrări în străinătate se vor răsfrînge în majorarea cantităților transportate pe nave maritime, respectiv cu 10 mil. t la un total de 185 mil. t în acest an. În cadrul livrărilor la extern se pare că un loc important îl va deține cărbunele destinat folosirii în termocentrale (exporturile urmînd să crească cu 20 mil. t la 80 mil. t) în timp ce exportul de cărbune cocsificabil va scade cu 10 mil. t (la un total de 105 mil. t).

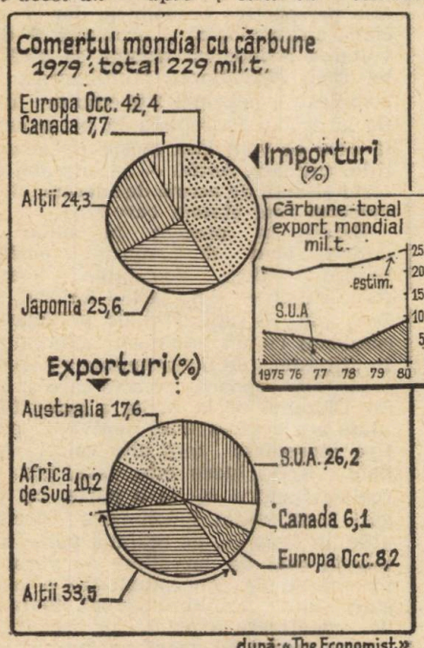

Franța: o nouă politică energetică

PREOCUPĂRILE franceze privind economisirea energiei și dezvoltarea surselor reînnoibile se vor concretiza într-un program de investiții însumînd 400 miliarde franci pînă în 1990, și în crearea a 200—250 mii noi locuri de muncă pe ansamblul economiei țării.

În lipsa unor restructurări de fond în materie de energie, Franța ar trebui să importe 220 mil. t de petrol în 1990. Deoarece obiectivul asumat de guvern prevede, însă, ca numai o treime din acest necesar să fie importat, eforturile vor trebui îndreptate către identificarea de noi surse din care să se obțină diferența de circa 150 mil. tone. În acest context, noua politică energetică are un dublu scop: asigurarea independenței energetice a țării și crearea de noi locuri de muncă, — politică preconizată să se realizeze prin economii de energie, dezvoltarea surselor alternative și realizarea programului electronuclear.

Cheltuielile de finanțare în ce privește economisirea energiei se vor cifra la 215 miliarde franci, respectiv 22 miliarde franci pe an, ceea ce corespunde cu o dublare a nivelului actual a investițiilor, și va permite crearea a 75 mii noi locuri de muncă, suplimentare față de cele 75 mii deja create în acest domeniu.

Investiții însumînd 145 miliarde franci vor fi consacrate surselor alternative și reînnoibile de energie (cărbune, energie solară, geotermică și surse locale). Productivitatea utilizării lor este prevăzută să crească de patru ori pînă în 1990. Se apreciază că realizarea acestui ultim capitol al programului energetic va permite înființarea a o sută de mii noi locuri de muncă.

Programe de dezvoltare

Peru: Valorificarea resurselor naturale

INDUSTRIILE extractivă și a energiei electrice ocupă un loc deosebit de important în economia peruană, de evoluția acestor ramuri depinzînd în mare măsură mersul întregii economii peruane. De altfel, exporturile de minereuri reprezintă aproape jumătate din veniturile din export ale țării.

Cifrele estimative pentru anul 1980 indică următoarele producții de minereuri neferoase: cupru minier — 360 mii tone; cupru brut — 350 mii tone; plumb — 185 mii tone, zinc — 500 mii tone. Producția de minereu de fier s-a situat la circa 5 milioane tone și se comercializează în proporție majoritară pe piețele externe.

În perspectiva următorilor 10—15 ani oficialitățile peruane au anunțat că Peru își va dubla producția de cupru. La sfîrșitul acestei perioade producția anuală va crește la circa 800 mii tone.

Pentru anul 1981 se are în vedere majorarea producției în zonele Toguepala, Cuajone și Tintaya prin efectuarea de noi investiții. De asemenea, se prevede intrarea în funcțiune, în prima parte a anului 1981, a rafinăriei de zinc de la Cajamarquilla, a cărei producție va fi destinată cu precădere exportului.

Producția de țiței se situează la o medie zilnică de 200 mii barili, iar rezervele de țiței sînt estimate la 4 milioane barili. Petroperu a anunțat că intenționează să investească 50,7 milioane dolari în procesul de recuperare secundară la 300 sonde situate în regiunile La Brea și Parinàs și pentru majorarea producției din cîmpurile petroliere din jungla Amazoanelor.

O importanță deosebită s-a acordat industriei energiei electrice pentru a cărei dezvoltare, se are, în continuare, în vedere un program de investiții în valoare de 134 milioane dolari destinat realizării unor proiecte energetice, construirii centralelor hidroelectrice Pocehos și Curumuy și construirii unei linii de transmisie care va lega centralele Montaro și Lima. Totodată va începe explorarea minereului de uraniu în țară. În 1980 a început construirea unui centru de cercetări nucleare la Huarangal unde va funcționa un reactor de 10 MW. Comisia națională argentiniană va furniza tehnologia necesară. Conform obiectivelor programului guvernamental în materie de dezvoltare nucleară Peru va dispune între anii 1990 și 2000 de centrale nucleare pentru producția de energie electrică.

În ceea ce privește producția de energie electrică din surse „clasice" s-a anunțat un program de investiții, pe perioada 1980—1987, în valoare de 5 300 milioane dolari. Printre proiectele avute în vedere în cadrul acestui program figurează: construirea hidrocentralelor Canon del Pato, Restitucion (a treia etapă a complexului hidroenergetic Mantaro), Carhuaguero, Yucan, Pocchos, Chorcani V, Majes; mărirea capacității instalate a hidrocentralei Machu Pichu; construirea termocentralei Alto Chicama (care va utiliza ca materie primă cărbunele) și continuarea lucrărilor de construcție la termocentralele Iquitos, Pucallpa, Chielayo, Piura, Arequipa și Cuzco.

Elena ANGELESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 29 iunie — 3 iulie a.c. cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut o evoluție diferențiată, ușoara deteriorare a poziției monedei americane de la începutul intervalului fiind urmată de o puternică creștere a cursului acesteia față de majoritatea valutelor occidentale, în special de lira sterlină, marca vest-germană și francul elvețian. Evoluția a fost motivată în principal de mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari, atît de pe piața S.U.A. cît și de pe cea internațională de capital. O serie de mari bănci americane au procedat la majorarea „dobînzii preferențiale de împrumut prin broker" (prime broker loan rate), iar Chase Manhattan Bank la majorarea dobînzii preferențiale, de la 20% la 20,5%.

Lira sterlină a înregistrat o depreciere substanțială atît în raport cu dolarul S.U.A. cît și față de valutele vest-europene. La finele intervalului cursul său se situa la 1,3870 dolari / liră (1,9450 dolari / liră în 26.VI. 1981). Deteriorarea poziției monedei britanice a fost motivată atît de situația curentă, puțin favorabilă, a economiei țării, cît și de influența negativă resimțită de lira sterlină ca valută petrolieră în urma reducerii anunțate a prețurilor la țițeiul din Marea Nordului precum și a prețului țițeiului livrat de alți exportatori. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a marcat o depreciere de 0,6% la nivelul întregului interval analizat, situîndu-se la finele săptămînii la 2,4115 mărci / dolar. La deteriorarea poziției mărcii au contribuit, dincolo de evoluția comparativă a dobînzilor dolar / marcă, și datele atestînd o situație economică mai puțin favorabilă.

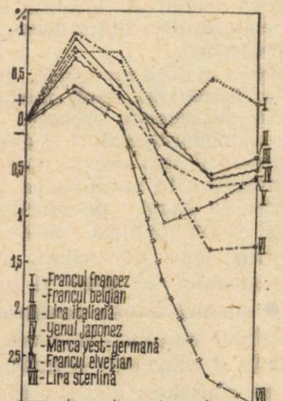

Cursul **francului elvețian** a înregistrat o slăbire mai pronunțată față de dolar decît marca vest-germană (depreciere de 1,3%) după nivelurile sensibil mai ridicate atinse în săptămîna anterioară. La 3 iulie cursul se situa la 2,0725 franci / dolar. **Francul francez** a prezentat, față de dolar, oscilații mai puțin pronunțate decît alte valute europene cotînd, la finele săptămînii 5,73 franci / dolar față de 5,74 franci / dolar la 26.VI. 1981. Poziția **francului belgian** față de dolar s-a deteriorat de asemenea, cursul atingînd 39,5 franci / dolar a 3.VII. comparativ cu 39,3 franci / dolar la 26.VI. În cadrul Sistemului monetar vest-european francul belgian a continuat să figureze ca cea mai slabă valută.

Dobînzile la depozitele în eurovalute au prezentat o evoluție diferențiată (se dau dobînzile la depozitele pe 6 luni din ziua de 3.VII. comparativ cu cele de la începutul săptămînii analizate): eurodolari — 18,0625 (17,625%), euromărci vest-germane — 12,5% (12,625%), eurofranci elvețieni — 10,0625% (10,1875%).

Sub influența nivelului înalt al dobînzilor la fondurile în dolari, **prețul aurului** a continuat să scadă, situîndu-se la cel de al doilea fixing la Londra la 414 dolari / uncie, cu 24 dolari sub nivelul ultimului fixing din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29.VI—3.VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 26.VI a.c.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

ERVIN LASZLO:

Limitele interne ale omenirii

REFLECȚIILE conținute în acest volum[1]) s-au născut în urma participării autorului la un proiect de cercetări coordonat de Clubul de la Roma. Raportul[2]) pregătit cu acest prilej, rod al investigațiilor întreprinse pe parcursul a mai bine de doi ani, a prilejuit atît satisfacții cît și neîmpliniri care trebuie puse la originea acestui demers. Critice și, pe alocuri, incisive, reflecțiile au totuși o evidentă tentă constructivă, emană un optimism ce derivă din încrederea în capacitatea ființei umane de a depăși marile problematici ale vremii contemporane.

Convingerea autorului evoluează plecînd de la ideea sa centrală referitoare la ceea ce se consideră a fi „limitele interne" ale omenirii. Admițîndu-se că identificarea problemelor este la fel de importantă ca și soluționarea lor, pe de o parte — consideră E. Laszlo — lumea occidentală s-a obișnuit în a le atribui o natură fizică și ecologică, iar, pe de altă parte, le caută rezolvarea în noi tehnologii. Dar, fie că este vorba de creșterea demografică, degradarea mediului înconjurător, criza energiei etc., de cele mai multe ori s-a considerat că acestea reprezintă probleme în sine cînd, de fapt, ele sînt numai manifestări exterioare ale unor cauze interne : simptomele unor disfuncționalități. Atacarea a ceea ce îndeobște se consideră a fi „limitele externe" a orientat atenția spre elemente ce înconjoară omul. S-a uitat, astfel, sau nu s-a înțeles că de fapt limitele sînt un atribut, o caracteristică în cele din urmă umană, oamenii fiind sursa însăși a propriilor probleme ce ne confruntă. De aceea, consideră autorul, numai prin redefinirea tiparelor noastre de gîndire și acțiune vom putea găsi soluții adecvate la problemele majore ale epocii noastre.

Limitele interne, care se regăsesc la nivelul fiecărui individ (psihologice) și care sînt de natură culturală și politică, trebuie să capete o relevanță mult mai mare, să determine conștientizarea oamenilor asupra direcțiilor în care se impune să se acționeze, deoarece ele constituie adevăratele bariere în dezvoltarea viitoare a omenirii. Ele denotă o veritabilă rămînere în urmă pe plan cultural, limită care nu va putea fi depășită în lipsa unor schimbări de natură „internă" — așa cum o definește autorul.

„Înainte de a proceda la reforma lumii, trebuie să vedem dacă nu este necesar să ne schimbăm noi înșine". Depășirea limitelor legate de modul în care gîndim și acționăm, ca indivizi și colectivitate, caracterizează o întreagă epocă „modernă", un comportament specific omului „modern". La baza acestui modernism stau „valori" sau principii date și care — într-o optică larg răspîndită azi — acționează în virtutea unor legi dincolo de posibilitatea intervenției omului. Potrivit acestor principii, interesul public s-ar armoniza de la sine cu cel privat, iar știința ar rezolva problemele de la sine ; singura cale de progres este specializarea îngustă ; eficiența echivalează cu productivitatea maximă a fiecărei unelte de muncă ; bogăția și puterea unei națiuni trebuie asigurate indiferent de mijlocul utilizat, fericirea umană rezidă în deținerea celor mai confortabile și sofisticate facilități ; natura își poartă singură de grijă etc. În opinia autorului, aceste principii și valori **au devenit o amenințare pentru viitorul oamenilor.** Modernismul care a început odată cu descoperirea revoluționară a tiparului în secolul al XV-lea de către Gutemberg și a cărui expresie actuală, ca întindere, densitate și intensitate este dată de civilizația industrială a ajuns în faza „randamentului descrescînd" — subliniază E. Laszlo, arătînd că cea mai mare parte a lumii ignoră acest lucru. O treime a populației globului care trăiește în statele bogate, are satisfacția de a fi „moderne", în timp ce celelalte două treimi ce locuiesc în țările în curs de dezvoltare doresc să devină „moderne".

Problema majoră nu rezidă, prin urmare, în întrebarea dacă omenirea va putea să depășească această manifestare a „modernismului" ci dacă timpul pe care îl mai are la dispoziție îi este suficient. În cazul unui răspuns afirmativ — bazat pe eforturi comune și voință politică concertată — contururile unor noi valori, adecvate epocii „globale" ar putea fi următoarele : ● singura soluție pentru ajutorarea săracilor este de a ameliora în mod sistematic și conștient condițiile lor de viață, de a asigura o participare a lor în procesele economice, sociale și politice, chiar dacă aceasta presupune sacrificarea unor privilegii ● este nevoie de o mai strînsă conlucrare între științele umaniste și cele tehnice, de complementarea specialiștilor în anumite sectoare cu alții, dînd o imagine holistică asupra proceselor evolutive în societate ● tehnologia să fie subordonată în întregime intereselor oamenilor, să fie evaluată nu numai dintr-o perspectivă economică, dar și socială, antropologică și ecologică ● dezvoltarea economică trebuie să aibă ca țel final dezvoltarea multilaterală și complexă a personalității omului : atenția ar trebui îndreptată în permanență la ceea ce vom lăsa moștenire generațiilor viitoare. Astfel — se întreabă autorul — față de aceste deziderate, cît de moderni mai sîntem oare ?

Există în prezent în lume un deficit acut de imagini pozitive despre viitor. Societățile noastre (occidentale — n.n.), arată autorul, suferă de o supradoză de pragmatism combinat cu un pesimism generalizat. În atmosfera de incertitudine au apărut o serie de rapoarte, printre care și cele ale Clubului de la Roma a căror finalitate era crearea unei motivații pozitive îndreptate spre alte valori globale. Acest lucru este, însă, greu de realizat pentru că de o parte, cei bogați și-au văzut amenințate privilegiile, în timp ce, de cealaltă parte, statele în curs de dezvoltare au văzut în încercările de conceptualizare a necesității unui echilibru global, tentativa de menținere a actualelor inegalități. Aceste reacții au generat o poziție defensivă generală în care preocupările se concentrau mai degrabă pe „gestionarea crizelor" și cîștigarea de avantaje imediate. Se poate observa de aici nevoia unor idealuri universale care să pună în mișcare resorturi menite să apropie interesele oamenilor. Este posibil ca acestea să fie reprezentate de idealuri străvechi, perene, a căror existență ar putea fi reafirmată în afara practicilor politice tradiționale. Este necesar însă ca reîntinerite, ele să capete un alt context. Se apreciază că două sînt punctele de referință în acest sens : în privința politicilor pe plan intern, sînt acestea menite să îndeplinească adevăratele aspirații ? Iar pe plan internațional, este oare posibil și realist să încerci să impui un model într-o lume interdependentă și diversă ? Libertatea, — spune autorul — trebuie să semnifice, să includă, dreptul de a alege idealurile sociale, economice și politice. Libertatea asupra deciziei și voința politică ar aduce — în opinia lui E. Laszlo — beneficii care includ pacea, securitatea, hrană pentru populație, valorificare și acces la surse de energie și alte resurse, mai multă echitate între națiunile lumii.

Problema securității a devenit în fapt problema insecurității. O singură cifră este elocventă. Peste 40 la sută din cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare, în lume, sînt alocate sectorului militar. Se impune, prin urmare, o schimbare fundamentală în maniera de formulare a politicilor naționale privind securitatea. Trebuie — subliniază autorul — să se acționeze pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru încetarea proliferării armei nucleare și a diseminării armamentului convențional. Problema alimentației este esențialmente o chestiune de distribuție și a for-

[1]) Ervin Laszlo, Inner Limits of the Mankind, Pergamon Press, New York, 1978

[2]) Ervin Laszlo et al (1977), Goals for Mankind, A Report to the Club of Rome on the New Horizons of Global Community, New York, Dutton ; Erwin Laszlo & Judah Bierman (1977), Goals in a Global Community, Pergamon Press, New York.

melor de producție care în prezent îi favorizează pe bogați. Mai mult de jumătate de miliard de oameni în țările în curs de dezvoltare suferă de foame ; în aceste state, în timp ce populația crește cu un ritm anual de 3,6 la sută, producția alimentară crește cu un ritm de 2,6 la sută. Astfel se mărește decalajul între nevoile și posibilitățile de satisfacere a lor. Cît de inegală este distribuția resurselor (a capacităților tehnologice) pentru producerea hranei este ilustrată de faptul că 12 la sută din fermierii din lume care posedă echipament modern, produc 67 la sută din alimentele globului. Săracii globului sînt la cheremul acestora în condițiile actualului sistem alimentar mondial. Rezolvarea nu rezidă în simpla modificare a unor tipuri de consum în statele avansate, ci în însăși restructurarea sistemului internațional, de natură să favorizeze accesul țărilor în curs de dezvoltare la noi tehnologii adecvate condițiilor locale, introducerea de noi forme de proprietate asupra pămîntului, utilizarea de surse de energie și îngrășăminte mai ieftine, realizarea unei stabilități sporite a prețurilor.

Problema energiei și a celorlalte resurse ar putea fi soluționată în viziunea lui E. Laszlo, pe calea instituirii unei ordini economice internaționale mai echitabile. Decalajele sînt susținute în întregul sistem de relațiile economice internaționale în vigoare. În dialogul dintre bogați și săraci transpare puternic „dualitatea de interese" care semnifică, în ultimă instanță, neglijarea intereselor generale ale umanității. Statele lumii sînt cele mai adesea preocupate de obținerea unor avantaje materiale și imediate, fiind tributare și din acest punct de vedere modernismului occidental.

Concluzia lui E. Laszlo constă în aceea că reconsiderarea acestor limite interne este un imperativ pentru supraviețuirea omenirii Timpul este scurt și, ca atare, trebuie să se acționeze fără întîrziere. Pornindu-se de la valorile universale ca dreptul la viață, progres și justiție, pot fi considerate ca jaloane pentru aspirațiile popoarelor ideile legate de capacitatea de susținere a creșterii, de dezvoltare și de echitate. Un atare prim jalon, cel ce se referă la capacitatea de susține creșterea, condiție sine qua non pentru aspirațiile sociale și economice ale oricărei societăți, semnifică reciclarea resurselor existente, punerea în valoare a resurselor regenerabile. A gîndi în perspectivă, pentru generațiile de mîine — spune E. Laszlo — înseamnă să **economisim resursele vitale ale omenirii** în măsură să dea noi dimensiuni acestor resurse.

Conceptul de dezvoltare — cel de al doilea element considerat de autor — constituie fundamentul pe care se bazează ideea de progres. Accepțiunea că o țară este „dezvoltată" duce la concluzia eronată asupra unor împliniri ce nu mai necesită, astfel, eforturi suplimentare. De fapt — se întreabă autorul — ce înseamnă dezvoltarea și cine poate stabili o limită a progresului dincolo de care s-ar vorbi de supradezvoltare. Nimeni nu-și poate asuma răspunderea să definească o marjă superioară a dorinței de progres a omenirii. Cît privește echitatea, ea vizează redistribuirea resurselor între bogați și săraci, potrivit contribuției lor la realizarea valorilor materiale și spirituale, precum și în funcție de necesitățile reale.

Din acest punct de vedere, inechitatea pentru țările în curs de dezvoltare înseamnă că populația din aceste regiuni rămase în urmă primește mai puțin decît i s-ar cuveni în mod normal potrivit trebuințelor sale de bază, corespunzător cu participarea sa la producția de bunuri — în timp ce — spune autorul, țările industrializate își bazează bunăstarea pe avantaje exagerat de mari sub același aspect al aportului și necesităților, pe consum irațional și pe risipă.

Sînt, toate acestea, numai cîteva din rațiunile care pledează pentru o mai mare interdependență înțeleasă și aplicată conștient în contextul unei noi ordini economice internaționale, singura alternativă capabilă să pună capăt competiției distructive în favoarea unor eforturi concertate către progresul general al umanității.

Cu cît omenirea va privi mai mult spre viitor, cu atît imaginea intereselor comune va fi mai bine conturată, putîndu-se valorifica potențialul de acțiune colectivă. Rămîne numai — conchide E. Laszlo — ca limitele interne să fie depășite cît mai curînd posibil.

Dan DĂIANU

REFLECȚII

(Urmare din pag. 21)

Posibilități de aplicare a metodei procesului circular activ există în toate domeniile agroalimentare.

Complexele de creștere a animalelor, bunăoară ar putea polariza o zonă limitrofă profilată pe producerea sorturilor de nutrețuri necesare animalelor respective. Fluxul tehnologic al creșterii animalelor ar trebui completat cu instalații de prelucrare a reziduurilor pentru obținerea de biogaz, și îngrășăminte. De asemenea ar fi necesar să fie completat cu instalații de prelucrare a produselor principale și secundare (abator, prelucrarea subproduselor piele, păr, coarne etc., etc.) eventual cu crescătorii de alte animale ce ar putea folosi subprodusele rezultate de la producția, principală (crescătorii de nutrii pe lîngă crescătoriile de păsări etc.). O interesantă soluție tehnologică de realizare a **autonomiei energetice** a unei mari unități de creștere a animalelor (din Gropeni Brăila) a realizat inginerul Petre Buleci. Schema sa generală de autonomie energetică se bazează pe un sistem simplu și pe cît de original și pe atît de eficient de obținere a biogazului și de utilizare a acestuia, pentru preparat hrana la cantină, la atelierul mecanic pentru tăiat table și sudură, la iluminat cu lămpi de tip Petromax, la acționarea motoarelor termice stabile etc.

În privința **producției vegetale,** de asemenea, s-ar putea realiza polarizări raționale între unitățile producătoare de conserve de legume și fructe, de zahăr și amidon, alcool, etc., și cele agricole din zonă. De asemenea, metoda procesului circular activ permite utilizarea tuturor subproduselor și reziduurilor indiferent dacă acestea duc la realizarea de produse alimentare, chimice sau materiale de construcții. Bunăoară la fabricile de zahăr se pot continua și multiplica logic fluxurile tehnologice astfel încît să se prelucreze melasa pentru a se obține alcool, drojdii furajere, îngrășăminte, iar reziduurile de carbonat de calciu să se utilizeze drept materiale de construcții.

Unitățile producătoare de amidon din cartofi pot fi diversificate asigurînd continuitatea între producerea cartofilor, sortarea și prelucrarea lor în alcool, drojdii furajere, îngrășăminte etc.

În zonele cu resurse de ape geotermale acestea pot fi utilizate în trepte — în funcție de temperatura necesară diverselor utilizări — sere de flori, de legume, culturi timpurii, crescătorii de animale, piscicultură, etc. În general apare ca rațională concentrarea în zone limitrofe ale crescătoriilor de animale, a industriilor de prelucrare a resurselor vegetale și a depozitelor de produse agricole pentru ca subprodusele și reziduurile unora să poată fi folosite — pe loc — fără cheltuieli de transport, manevrare, depozitare și evitîndu-se pierderile determinate de gradul de perisabilitate al acestora.

Referitor la **marile zone viticole** ale țării acestea oferă condiții optime pentru prelucrarea pe loc a tuturor componentelor, astfel ca în afară de vin, șampanie, coniac, rachiuri să se obțină alcool, drojdii, îngrășăminte ; din semințele de struguri se pot extrage uleiuri fine, dacă sînt măcinate se obține un praf cu puternice proprietăți antiseptice utilizat în industria alimentară.

Desigur că proiectarea unor asemenea ansambluri agroalimentare implică cunoștințe și competențe de mare diversitate, preocupări multiple și eforturi considerabile. Ele nu pot fi concepute decît de colective de specialiști din multiple domenii ale științelor biologice, agro-zootehnice, chimice, energetice, tehnologice, de economiști și ecologi. Eforturile reunite ale specialiștilor vor contribui la realizarea unor ansambluri productive rațional înlănțuite care vor încerca să realizeze marea eficacitate pe care o ating sistemele naturale și să evite în același timp perturbarea echilibrelor pe care natura le-a realizat în mileniile de existență a sistemului nostru solar. Și poate că din acest punct de vedere șocul produs de criza energetică are și un efect pozitiv — orientează progresul tehnico-științific într-o direcție nouă mai rațională, mai favorabilă progresului economico-social.

Sub efectul recesiunii

ESTIMAȚIILE experților O.N.U. privind dinamica în deceniul trecut a producției mondiale la o serie de produse importante (vezi tabelul) ilustrează faptul că — exceptînd unele metale neferoase și fibrele — pentru majoritatea produselor progresia a fost relativ lentă, respectiv într-un ritm de 1,8—4,7% pe an. O cauză importantă au

Dinamica producției mondiale*)

Produsul	U/M	1970	1980	Sporul (în %)
Cărbune	mil. t	2 567	3 066	19
Petrol (brut)	mil. t	2 253	2 869	27
Gaze naturale	10^3 Tcal.	9 244	13 078	41
Minereu de fier	mil. t	400	495	24
Fontă	mil. t	416	499	19
Oțel (brut)	mil. t	576	702	22
Cupru	mii t	6 221	7 654	23
Aluminiu	mii t	9 445	13 418	42
Zinc	mii t	4 664	4 774	2
Plumb	mii t	3 146	3 257	4
Energie electrică	mlrd. kWh	4 846	7 643	58
Ciment	mil. t	559	760	36
Fibre celulozice	mii t	3 465	3 486	1
Fibre necelulozice	mii t	4 870	10 482	215
Cauciuc natural	mii t	3 102	3 745	21

*) Fără R.P. Chineză.
Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, May 1981.

constituit-o criza energetică (care a frînat expansiunea producției și consumului de petrol), precum și recesiunea economică din țările capitaliste, care a determinat — la jumătatea deceniului — o scădere absolută, mai mult sau mai puțin substanțială, a producției mondiale de metale, de fibre artificiale, de cauciuc natural ș.a. Recesiunea economică prelungită din țările capitaliste industrializate s-a manifestat din nou anul trecut ca o frînă în calea dezvoltării producției industriale mondiale, aceasta din urmă crescînd doar cu 1—3% în 1980 (față de nivelul atins în 1979) în cazul a cinci din produsele cuprinse în tabel, stagnînd practic în cazul a patru produse și reducîndu-se pentru șase dintre ele.

S.U.A.: în întîmpinarea priorităților energetice

STATELE UNITE sînt așteptate să joace un rol semnificativ în următoarele două decenii, în ce privește acoperirea cererii în creștere de cărbune pe piața mondială, în condițiile impuse de actualele dificultăți energetice. Potrivit Asociației Naționale a Cărbunelui, exporturile americane de cărbune vor ajunge — de la 81 mil. t în 1980 — la 110—145 mil. t în 1990 și la peste 200 mil. t către sfîrșitul secolului. Acest trend este susținut de cererea mondială aflată în creștere continuă, respectiv de la 610 mil. t în 1979 la 1,1 mrd. t la nivelul anului 1990.

Specialiștii apreciază că programul economic al noii administrații este de natură să stimuleze dezvoltarea producției de cărbune, în acest sens conținîndu-se pe : coordonarea măsurilor de protejare a mediului cu necesitatea utilizării intensive a cărbunelui în termocentrale ; îmbunătățirea proceselor de muncă, de natură să asigure un flux continuu fără perturbări, al producției ; adoptarea unei legislații mai flexibile, astfel încît să se poată trece mai rapid la darea în exploatare a unor noi zăcăminte cu conținut ridicat de cărbune. Guvernul își propune, de asemenea, să contribuie la îmbunătățirea infrastructurii, respectiv a căilor de comunicații utilizate pentru transportul cărbunelui de la mine la principalele porturi ale țării.

R. P. Mongolă: politica în domeniul investițiilor

ÎN ANUL CURENT volumul total (respectiv din toate sursele de finanțare) al investițiilor în economia națională a R.P. Mongole se va ridica la 3,6 miliarde tugrici, 70% din această sumă urmînd a fi destinate dezvoltării producției materiale. Obiectivul fundamental al politicii în domeniul investițiilor îl constituie sporirea eficienței acestora, concentrarea forțelor și a mijloacelor asupra obiectivelor care prezintă o importanță deosebită pentru economia națională. Aproximativ 14% din investițiile alocate sferei producției materiale vor fi destinate lărgirii și reconstruirii capacităților de producție din întreprinderile și organizațiile economice existente.

Pe primul plan se situează investițiile în industrie, stabilite la circa 1,6 miliarde tugrici, cea mai mare parte a lor fiind orientată către întărirea bazei energetice și de materii prime, către dezvoltarea industriei miniere, ușoare și alimentare, a industriei materialelor de construcții.

O sumă de 520 mil. tugrici este destinată să contribuie la consolidarea în continuare a înzestrării tehnico-materiale a agriculturii ; la rîndul său, sectorul transporturilor beneficiază de investiții reprezentînd peste 239 mil. tugrici, alte alocații importante fiind atribuite construcțiilor de locuințe, de edificii social-culturale ș.a.

Măsuri de combatere a poluării aerului

APROXIMATIV două treimi din emisiunile de gaze sulfuroase din lume au loc în aria țărilor membre ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (circa 93 milioane tone de gaze lansate în 1978 în atmosferă, gaze rezultate îndeosebi din arderea cărbunelui și petrolului, deci cu un conținut considerabil de sulf), zonei respective revenindu-i în același an 73 la sută din consumul mondial de energie comercializată. După cum s-a arătat la cel de-al treilea Seminar asupra desulfurării combustibililor și a gazelor de combustie, ținut recent la Salzburg (Austria), în prezent sînt deja elaborate tehnologii corespunzătoare din punct de vedere tehnic și economic pentru a reduce considerabil poluarea atmosferei, cu efecte favorabile în domeniul sănătății populației, al preîntîmpinării coroziunii diferitelor materiale, al prevenirii poluării ecosistemelor acvatice, vegetației, solului și apelor subterane.

Participanții la seminar au subliniat, totodată, efectul economic al acestei operații, care permite obținerea unor cantități importante de acid sulfuric, de sulfați și sulfiți, de bitum și beton pe bază de sulf, respectiv materii prime necesare industriei chimice și sectorului construcțiilor.

Sistemul „Niederrhein"

ÎN REGIUNEA Ruhr (R.F.G.), zonă cu un înalt nivel de urbanizare și de dezvoltare a industriei, se lucrează în prezent la edificarea unui sistem complex de încălzire a cartierelor de locuințe, cu o eficiență economică sporită. Acest sistem denumit „Niederrhein", va lega între ele — printr-o conductă principală în lungime de 28 de km — trei sisteme locale deja existente, care erau deservite de termocentrale sau foloseau căldura degajată de instalațiile unei centrale electrice, bazată pe cărbune.

Prin conectarea la noul sistem a trei unități industriale — un furnal înalt, un laminor la cald și o fabrică de acid sulfuric — va fi asigurată încălzirea a circa 145 mii de locuințe din orașe situate pe ambele maluri ale Rinului — Moers, Duisburg și Dinslaken, în condiții care vor permite renunțarea la o parte din termocentralele propriu-zise.

Calitățile „vînzătorului"

ÎN CONDIȚIILE recesiunii economice prelungite existența unui personal comercial bine pregătit și combativ, a unor „vînzători" capabili nu numai să păstreze pentru firma respectivă piețele deja cucerite, ci să lărgească continuu sfera clienților săi, devine un factor de prim ordin.

În contextul menționat, o anchetă efectuată recent de revista **L'Usine Nouvelle** printre întreprinderile industriale franceze cu privire la cunoștințele și aptitudinile pe care trebuie să le posede cu prioritate „vînzătorii" în cauză, a condus la următoarea ierarhizare a lor :

Calități considerate a fi cele mai importante

(frecvența, în %, în răspunsurile la anchetă)

— Dinamism	84,9
— Priceperea de a stabili contacte umane	79,7
— Buna cunoaștere a produsului (a produselor)	67,9
— Inițiativă	57,9
— Aptitudini de negociator	55,0
— Capacitatea de argumentare comercială	50,4
— Aptitudinea de a aprecia în mod just pe client	47,2
— Capacitatea de a fi disponibil	46,8
— Calitatea de a fi prezentabil	45,5
— Devotamentul față de întreprindere	39,6
— Talentul de a-și organiza judicios munca	33,5
— Informarea adecvată asupra concurenților	31,3
— Disciplina muncii	29,2
— Buna cunoaștere a diverselor tehnici de vînzare	11,1

GLOSAR

Concurență

PRIN concurență se înțelege confruntarea liberă pe o piață dintr-o țară capitalistă în ce privește cererea și oferta de bunuri și servicii, de mijloace de producție și de capitaluri.

Teoria economică a capitalismului premonopolist a pus concurența la baza economiei de piață. Léon Walras se referă la o „piață perfectă" într-o „economie pură". Tot el constată însă că, de fapt, concurența este „un concept teoretic" care „permite obținerea unui maximum de utilitate în maximum de libertate".

În prezent, în Occident nu se mai utilizează termenul „liberă concurență". Se vorbește în schimb despre concurența „pură", existentă pe o piață care asigură o egalitate relativă a puterii concurențiale a unităților economice, o omogenitate a produselor și o libertate de intrare în circuitul productiv. Se mai vorbește despre concurența „perfectă", în cazul în care la caracteristicile concurenței pure se adaugă „transparența" pieței, adică posibilitatea pe care ar avea-o toți participanții de a fi informați asupra modului în care se desfășoară cererea și oferta, precum și capacitatea sectorului productiv de a se adapta rapid modificărilor de structură, proporții etc. ale pieței.

Condițiile în care se desfășoară actualmente viața economică în țările capitaliste nu permit realizarea elementelor de mai sus. Concurența este, în aceste condiții, victima următorilor factori :

— concentrarea producției capitaliste în mari unități care ajung să domine piața sau, în cel mai bun caz, să reducă numărul participanților ;

— diversificarea extremă a produselor și modernizarea comerțului, care nu mai fac posibilă omogenizarea produselor ;

— dispariția libertății de intrare în circuitul productiv, ca urmare a înțelegerilor exprese sau tacite intervenite între întreprinderile aflate cu produsele lor pe piață, a greutății de procurare a capitalurilor, a dobîndirii de subvenții numai de unele întreprinderi, în timp ce altele nu primesc un asemenea sprijin etc.

Concluzia este că nu se poate vorbi în general despre existența concurenței în capitalismul contemporan, ci numai despre gradul de concurență pe care îl admite o economie de piață într-o situație dată. Astfel, concurența monopolistă poate fi definită ca fiind acea concurență — foarte redusă, desigur — care mai există pe o piață în condițiile activității monopolurilor.

C. K.

Energetică nucleară

Ion Dumitrescu, Mediaș — În cursul dezbaterilor de la cel de-al V-lea simpozion anual al Institutului pentru uraniu (Londra, septembrie 1980), la care vă referiți, a predominat opinia că industria de extracție a uraniului are în lume perspective favorabile pe termen lung. A fost exprimată, între altele, părerea că peste un deceniu energetica nucleară va fi privită ca o sursă de energie acceptabilă și firească.

S-a apreciat, de asemenea, că perioada de după 1983—1985 va fi mai dificilă în privința acoperirii necesarului de combustibil și energie, ținîndu-se seama și de creșterea continuă a necesarului de produse petroliere pentru țările în curs de dezvoltare. Legat de aceasta, a fost relevată importanța elaborării prognozelor pe termen lung asupra evoluției pieței uraniului, întrucît prospectarea unor zăcăminte noi de uraniu și organizarea producției concentratelor de uraniu necesită o perioadă de 15—20 ani. S-au emis totodată păreri că dezvoltarea energeticii nucleare ar putea fi facilitată prin formularea mai explicită a principiilor schimbului internațional de tehnologie și materiale în acest domeniu, cu asigurarea premiselor nedisiminării armei atomice.

Industrie locală

Maria Dimiu, Petroșani — În R.P.D. Coreeană industria locală realizează circa jumătate din producția națională de bunuri de larg consum, constituind totodată cea mai importantă sursă de venituri a bugetelor locale. Producția globală a industriei locale este în prezent de aproape trei ori mai mare decît în 1969 iar varietatea articolelor de larg consum a crescut sensibil. În aceeași perioadă, numărul întreprinderilor industriei locale aproape s-a dublat ; fiecare oraș și district numără acum, în medie, circa 20 de asemenea întreprinderi și cooperative de producție la domiciliu.

După cum subliniază revista **La Corrée d' aujourd'hui**, răspîndirea rapidă a industriei locale este un factor important al dezvoltării echilibrate a tuturor regiunilor țării, permițînd prevenirea unei concentrări excesive a populației în orașele mari și antrenînd activ femeile în producție. Înființarea unui mare număr de întreprinderi mici producătoare de bunuri de larg consum în toate localitățile, prin forțele proprii ale acestora și folosind materiile prime și forța de muncă locale, a permis să se afecteze fonduri de investiții mai importante celorlalte ramuri industriale și agriculturii, accelerîndu-se astfel construcția economică a țării.

Reuniuni internaționale

Nicolae Dorobanțu, Ploiești — 1) Colocviul internațional pe tema „Politica economică în condițiile unei creșteri încetinite — experiența europeană" se va desfășura în primăvara anului viitor la Bruxelles, cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea catedrei de economie aplicată a Universității libere din acest oraș. Pe agenda colocviului figurează comunicări și dezbateri privind constrîngerile legate de utilizarea instrumentelor de politică economică, prezentarea și analiza unor experiențe naționale etc.

2) Conferința internațională privind tehnologiile off-shore de la Göteborg va fi organizată simultan cu primul tîrg suedez de tehnologie maritimă, găzduit de acest oraș între 19 și 21 august a.c. Vor fi prezentate 52 de comunicări referitoare la tendințele de dezvoltare a platformelor de foraj, riscurile legate de exploatările off-shore și sistemul de asigurări, exploziile submarine, utilizarea submarinelor în operațiile efectuate sub apă, comportarea oțelului în mediul marin, viitorul exploatării petrolului off-shore în Suedia.

3) Prima centrală nucleară-electrică siriană urmează să intre în funcțiune în anul 1991. Ea va permite obținerea unor însemnate economii la importul de combustibil.

Mediu global

Raluca Damian, Mangalia — „Grupul ad hoc asupra problemelor mediului global" — autor al așa numitului „Raport Okita" (după numele fostului ministru nipon al afacerilor externe, actualmente consilier economic special al primului ministru și conducător al grupului) a fost creat în septembrie 1980. Grupul respectiv, funcționînd sub autoritatea primului ministru, a fost însărcinat de guvern să elaboreze „principalele orientări privind acțiunile de întreprins pentru a face față problemelor mediului global".

O caracteristică a raportului amintit este că el nu are la bază cercetări proprii, ci analiza unor studii anterioare întreprinse pe plan internațional, precum raportul „Global 2000" (S.U.A.), diferite studii întreprinse sub egida O.N.U., raportul „Interfutures" al O.C.D.E., rapoarte către Clubul de la Roma etc.

Raportul japonez subliniază în concluziile sale că „în vreme ce în mod cert este necesar ca fiecare țară să aibă o politică națională în domeniul mediului, trebuie recunoscut că problemele globale nu pot fi soluționate prin simpla adiționare a politicilor naționale ale diferitelor țări". O acțiune care poate părea rezonabilă din punctul de vedere al protecției mediului unei anumite țări, poate fi dăunătoare din punct de vedere global.

Autorii pun în cauză însăși forma actuală a civilizației industriale, care nu încurajează suficient economisirea și reciclarea resurselor.

În sfîrșit, se reamintește că, dincolo de un anumit punct, refacerea mediului devine o operație extrem de lungă și costisitoare, atunci cînd degradarea nu se dovedește chiar ireversibilă.

Turism

Mihai Dumitru, Tulcea — 1) Una din țările europene în care numărul vizitatorilor străini dintr-un an este mai mare decît cel al populației este Grecia. Încasările din turism ale Greciei au crescut de șase ori în cursul deceniului trecut, ajungînd la 33,5% din totalul exportului. În același timp, cheltuielile Greciei la acest capitol nu reprezintă mai mult de 1,9% din importuri. Locul important ocupat de Grecia în turismul internațional și-a găsit recunoașterea și în numirea unui cetățean al acestei țări, George Kontogeorgis, în funcția nou creată de membru al Comisiei Pieței comune pentru turism. În timpul mandatului său se așteaptă acordarea unor stimulente suplimentare turismului în zonele rurale.

2) Problema pe care o semnalați — a efectelor negative ale frecventării excesive a anumitor atracții turistice — este reală și ea își găsește expresia în crearea de rezervații și parcuri naturale în cele mai diverse țări ale lumii. Anumite obiective au fost chiar închise pentru public, pînă cînd știința va găsi un mijloc de a le proteja : este cazul peșterii pictate de la Lascaux, din Franța. În cazul altor peșteri din Dordogne a fost fixat un plafon zilnic pentru numărul de vizitatori.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 10 iulie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
- Dinamismul agriculturii românești în cincinalul 1981—1985 (I) **(Ovidiu Popescu)** 1
- Efectul economic în producția zootehnică **(Maria Stroie, Angela Popescu)** 3

— Hotărîrile Congresului oamenilor muncii — un amplu program de acțiune
- Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale — imperativ al creșterii eficienței economice **(Mircea Pîrjol)** 5
- Îndeplinirea ritmică a producției fizice și nete **(Corneliu Bârnea)** 7
- Extinderea recondiționării pieselor și subansamblelor **(Petre Stoianovici)** 9
- Aplicarea fermă a principiillor noului mecanism economico-financiar **(Gh. Nicolescu)** 11
- Creditul — instrument de realizare a sarcinilor de plan **(Vasile Răuță)** 13

— O corelație de bază a dezvoltării : creșterea calitativă, eficientă — ridicarea nivelului de trai **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Inginerii stagiari la examenul activității în producție **(Remus Micu)** 17

TEORII — IDEI

— Reflecții. Perspective de ieșire din criza unei creșteri cantitative antrenînd consumuri irațională **(Maria D. Popescu)** 20

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Aneta Spiridon)** 22

— Tipizarea — mijloc de sporire a eficienței economice **(Ion Iștoc)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Priorități pe agenda energetică a lumii **(Călin Mihăileanu, Mihai G. M. Pop, Marius Dăncilă)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Ervin Laszlo : Limitele interne ale omenirii **(Dan Dăianu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pe probleme de arbitraj

IN THIS ISSUE

— Dynamics of the Romanian agriculture during the five-year plan 1981—1985 (I) **(Ovidiu Popescu)** 1

— Marked cut down of the material expenses : an imperative of the upgrow of the economic eficiency **(Mircea Pîrjol)** 5

— Firm set up of the principles of the new economic and financial mechanism **(Gh. Nicolescu)** 11

— Credits : un instrument for the achievement of the planned tasks **(Vasile Răuță)** 13

— Reflections. Prospects to overcome the crisis of an quantitative growth and irrational consumption **(Maria D. Popescu)** 20

— Problems of the future and development in the vision of specialists. Ervin Laszlo ; Inner limits of the mankind **(Dan Dăianu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le dinamisme de l'agriculture roumaine pendant le quinquinnat 1981—1985 (I) **(Ovidiu Popescu)** 1

— Réduction accentuée des coûts matériels — un impératif de la croissance de l'efficience économique **(Mircea Pîrjol)** 5

— Application ferme des principes du nouveau mecanisme économique et financier **(Gh. Nicolescu)** 11

— Le crédit — instrument pour la réalisations des tâches planifiées **(Vasile Răuță)** 13

— Reflexions. Perspectives de sortir de la crise quantitative entrainant des coûts irrationnels **(Maria D. Popescu)** 20

— Problèmes de l'avenir et du développement dans la vision des specialistes. Ervin Laszlo : Les limites internes de l'humanité **(Dan Dăianu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Динамическое развитие сельского хозяйства Румынии в пятилетке на 1981—1985 гг. (I) **(Овидиу Попеску)** 1

— Усиленное сокращение материальных затрат — повелительное требование для повышения экономической эффективности **(Мирча Ныржол)** 5

— Неуклонное претворение в жизнь принципов нового экономико-финансового механизма **(Г. Николеску)** 11

— Кредит — инструмент для выполнения плановых заданий **(Василе Рэуцэ)** 13

— Размышления. Перспективы выхода из кризиса количественного роста, ведущего к необоснованным расходам **(Мария Д. Попеску)** 20

— Проблемы будущего и развития в воззрении специалистов. Ервин Ласло: Внутренние пределы человечества **(Дан Дэяну)** .. 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 360 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

O ASIGURARE UTILĂ ÎN ORICE GOSPODĂRIE

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștința celor interesați că pot contracta ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI, care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, materiale de construcții și altele.

În baza acestei asigurări Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială furtună, avarii accidentale produse la instalația de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate etc.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliu : soții, precum și părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală se plătesc sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, se plătesc și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.
Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

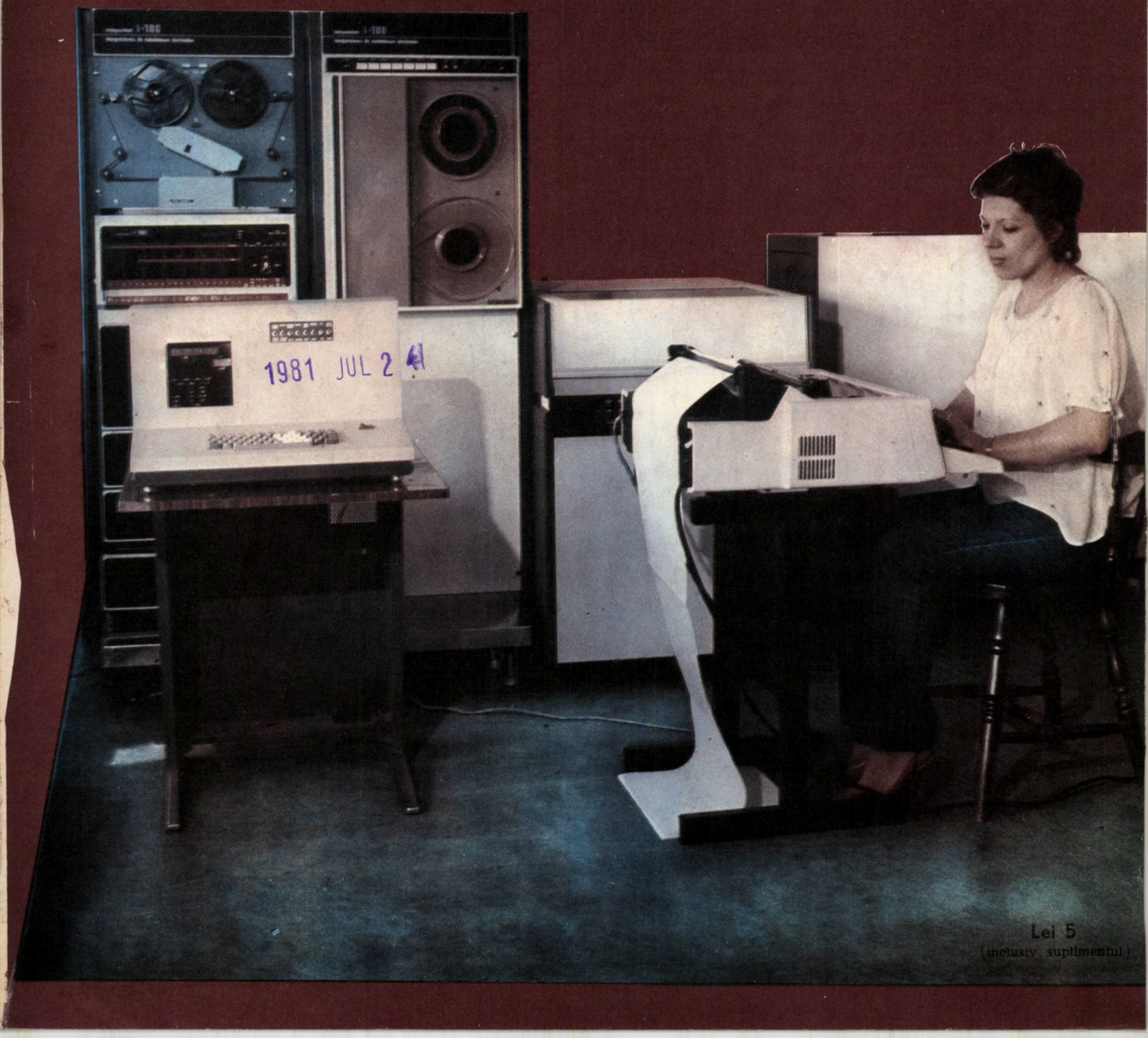

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O COMPONENTĂ DE BAZĂ ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR

Numărul 29 ● Vineri 17 iulie 1981

COTE ALE CINCINALULUI CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

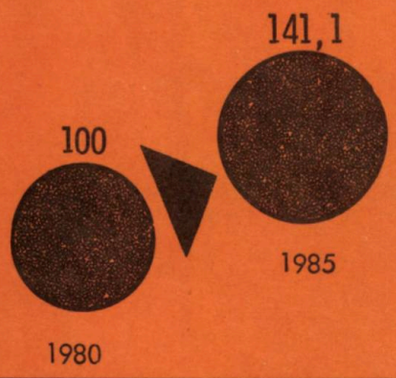

PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ
- în procente -

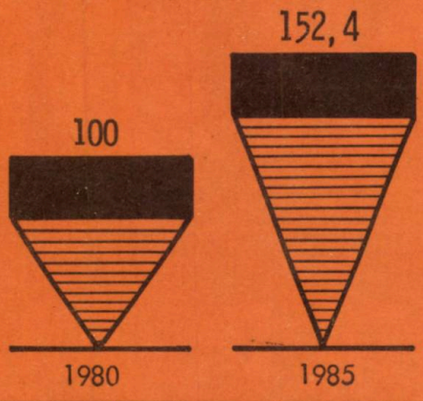

PRODUCȚIA MARFĂ INDUSTRIALĂ
- în procente -

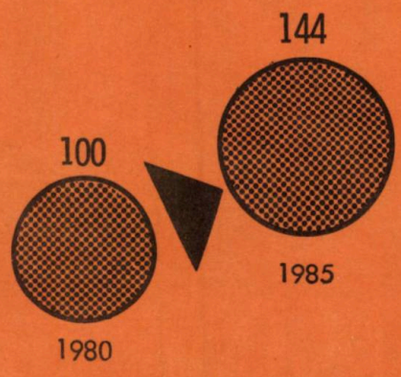

PRODUCTIVITATEA MUNCII
(calculată pe baza producției nete)
- în procente -

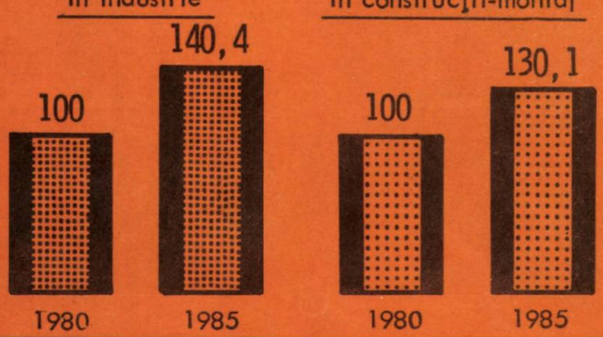

INVESTIȚII TOTALE ÎN ECONOMIE
- în procente -

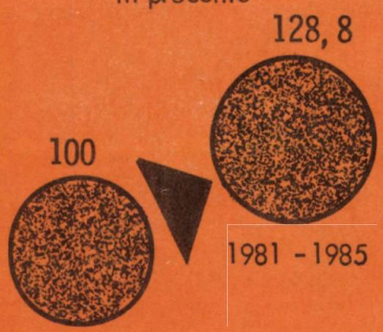

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ
- în procente -

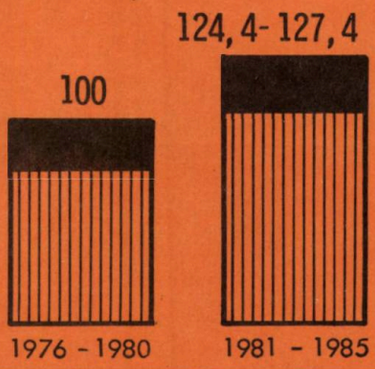

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR
- în procente -

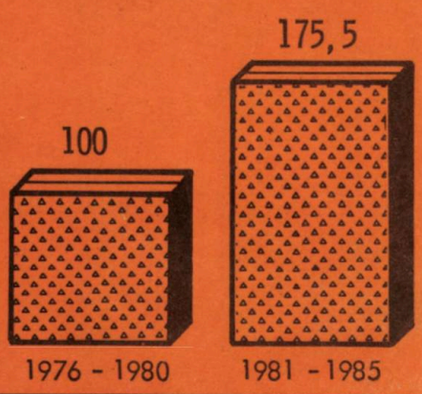

NUMĂRUL DE PERSONAL
- în procente -

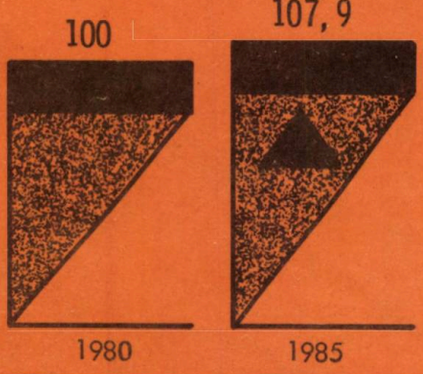

REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
- în procente -

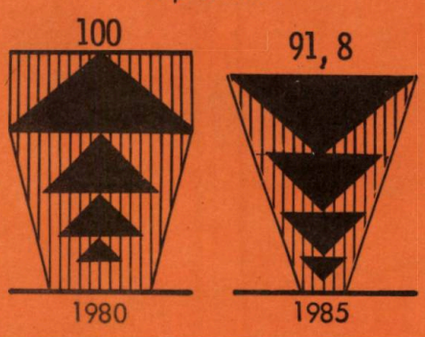

VENITURILE TOTALE REALE ALE POPULAȚIEI
- în procente -

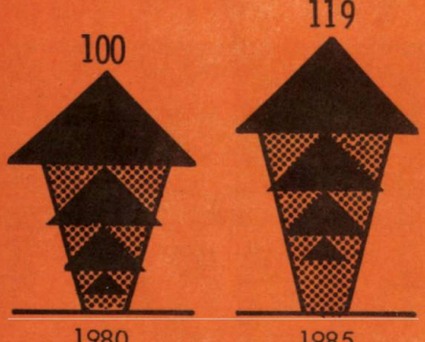

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL
- în procente -

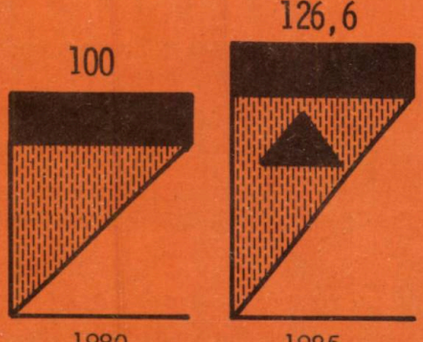

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE
- în procente -

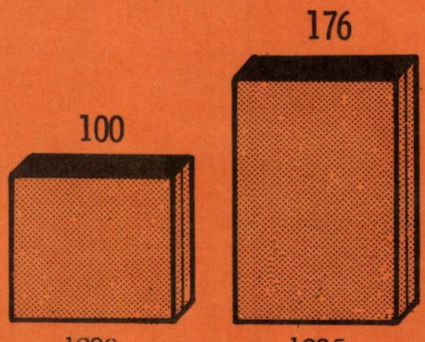

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Folosirea în transporturile comerciale a uzanțelor internaționale — INCOTERMS 1953

Cu multe secole în urmă, în vechile centre comerciale (tîrguri) ale evului mediu s-au format o serie de reguli specifice vînzării-cumpărării, care printr-o folosire repetată au devenit obiceiuri locale (uzanțe) bine cunoscute și larg aplicate de negustori, datorită avantajelor pe care le prezentau — facilitarea și simplificarea tranzacțiilor comerciale.

Pe măsura dezvoltării comerțului inter-tîrguri, devenit comerț internațional, odată cu formarea statelor moderne, s-a resimțit nevoia uniformizării uzanțelor folosite în diverse centre și zone comerciale, cu scopul realizării unui limbaj comercial uniform, atît de necesar înțelegerii comercianților din diferite țări. Astfel, bunăoară, odată cu dezvoltarea industriei, expresia privind o anumită modalitate de vînzare — **„Ex Works"**, respectiv **franco fabrică** — se impunea să aibă același conținut în toate țările, adică să i se dea aceeași interpretare de către toți comercianții, indiferent din ce țară erau ; cu alte cuvinte, pentru a se asigura celeritatea încheierii tranzacțiilor este necesar să se cunoască **apriori,** atît obligațiile vînzătorului, cît și cele ale cumpărătorului rezultate din condiția de livrare adoptată : Ex Works, FOB, FAS, CIF ș.a.

Plecînd de la această necesitate obiectivă impusă de dezvoltarea continuă a comerțului internațional, în perioada interbelică, Camera Internațională de Comerț de la Paris a luat inițiativa unificării principalelor uzanțe folosite în diferite zone și regiuni geografice, realizînd încă înainte de cel de-al doilea război mondial o importantă operă de uniformizare, printre care azi cunosc o răspîndire deosebită — Incoterms 1953.

Incoterms—1953 tratează 11 tipuri fundamentale de condiții de livrare: Ex Works — franco fabrică; FOR—FOT (free on rail, free on truck) — franco vagon sau camion (punct de plecare convenit) ; FAS (free alongside ship) — franco de-a lungul vasului (port de îmbarcare convenit) ; FOB (free on board) — franco la bord (port de încărcare convenit) ; C and F (cost and freight) — cost și navlu (port de destinație convenit); CIF (cost, insurance, freight)— cost, asigurare și navlu (port de destinație convenit) ; Freight or Carriage Paid to... — navlu sau porto plătit la... (punct de destinație convenit ; se utilizează numai pentru transporturi terestre pe trafic intern și internațional, precum și pe căile fluviale navigabile) ; Ex Ship... — pe navă la... (port de destinație convenit); Ex Quay... — pe chei... (port convenit, vămuit) ; Delivered at frontier... — livrat la frontieră... (locul convenit) ; Delivered... — livrat... (loc de destinație convenit în țara de import). Din înșirarea condițiilor de livrare de mai sus rezultă că autorii Regulilor Incoterms au avut drept criteriu modul de dozare a obligațiilor care revin părților, începînd cu clauza **Ex Works,** potrivit căreia obligațiile vînzătorului sînt la limita lor minimă — să pună marfa la dispoziția cumpărătorului la locul de depozitare stabilit, în cadrul întreprinderii sale — și pînă la clauza **Ex Quay** sau **Delivered...** în care obligațiile acestuia sînt maxime, în sensul că el suportă toate cheltuielile pînă la locul de destinație din țara importatorului.

Obligațiile diferite care revin vînzătorului, de la o condiție de livrare la alta, îl determină pe acesta ca, în cadrul prețurilor de vînzare să ia în calcul toate cheltuielile suplimentare, față de cheltuielile franco fabrică, în funcție de condiția de livrare stabilită în cadrul negocierii. Pentru ca lucrătorii din comerțul exterior să poată evalua just aceste cheltuieli în funcție de condițiile concrete ale tranzacției — modalitatea de transport, portul de încărcare, cel de descărcare, ruta folosită etc. — trebuie să dispună de o temeinică documentare privind : navlul, tarifele de transport terestru, cheltuielile de încărcare și descărcare, taxele portuare, vamale etc., din țara noastră și a cumpărătorului, taxele de asigurare FPA etc.

Supliment la
nr. 29 1981
Revista ECONOMICA

Subliniem faptul că Regulile Incoterms 1953 nu se limitează numai la stabilirea obligațiilor care revin părților din contractul de vînzare-cumpărare cu privire la suportarea cheltuielilor de livrare, ci stabilesc cu precizie ce activități trebuie să desfășoare fiecare din ele în vederea transferării efective a mărfurilor de la vînzător la cumpărător. Astfel, dacă analizăm condiția FOB, cea mai frecvent uzitată, constatăm că prima obligație a vînzătorului este „Să livreze marfa conform termenelor din contractul de vînzare, furnizînd orice atestare de conformitate cerută de contract". Această obligație fundamentală care este de esența însăși a vînzării-cumpărării se regăsește în toate celelalte condiții de livrare tratate de Incoterms. În continuare, în cadrul fiecărei condiții sînt stabilite activitățile concrete pe care trebuie să le desfășoare atît vînzătorul cît și cumpărătorul, precum și partea care suportă cheltuielile cu aceste activități; tocmai aceste activități, care diferă considerabil de la condiție la condiție dau fizionomia proprie fiecărei vînzări internaționale. Pe bună dreptate se arată în literatura de specialitate că dacă Ex Works este forma de vînzare cea mai simplă pentru vînzător, în cazul vînzării CIF el se află în fața a trei contracte diferite: contractul de vînzare-cumpărare, contractul de navlosire și contractul de asigurare, deoarece lui îi revine obligația să încheie toate aceste contracte pentru a putea preda marfa în portul de destinație.

Corespunzător obligației de livrare a vînzătorului, toate condițiile Incoterms conțin o obligație fundamentală a cumpărătorului de a prelua marfa și de a plăti prețul, obligație care în cazul condiției Ex Works este astfel formulată: „Să preia mărfurile de îndată ce acestea sînt puse la dispoziția sa la locul și data prevăzută în contract și să plătească prețul prevăzut în contract". Așadar, întinderea obligațiilor ce revin cumpărătorului diferă, de asemenea, de la o condiție de livrare la alta.

Incoterms 1953 mai prezintă avantajul că dă soluții precise cu privire la trecerea riscurilor de la vînzător la cumpărător. Potrivit acestor uzanțe, sînt cinci momente în care poate fi transferat riscul de la vînzător la cumpărător și anume:

— în condiția **Ex Works** la locul de depozitare al vînzătorului, momentul fiind acela al predării mărfurilor vînzătorului; dacă acesta nu se prezintă la termenul și locul stabilit, momentul transferării riscului este acela cînd lotul respectiv a fost individualizat;

— în condiția **FAS** la locul de îmbarcare, momentul fiind acela cînd marfa a fost efectiv livrată de-a lungul vasului;

— **în condiția Delivered at frontier...** la punctul de vas, în vagon sau în camion, momentul fiind acela cînd marfa a trecut bordul vasului sau cînd a fost predată transportatorului terestru;

— **în condiția Delivered at frontier...** la punctul de frontieră stabilit de părți;

— **în condiția Ex Ship, Ex Quay și Delivered...** la locul stabilit din țara importatorului.

Importanța stabilirii momentului transferării riscului de la vînzător la cumpărător rezultă cu claritate din art. 96 al Legii uniforme de la Haga: „Cînd riscurile au fost transferate cumpărătorului, acesta este obligat să plătească prețul, indiferent de pierderea sau deteriorarea lucrului, cu condiția ca aceste evenimente să nu se datoreze unui fapt al vînzătorului sau al unei persoane pentru care el răspunde".

O trăsătură specifică a Regulilor **Incoterms**, este subliniată și în preambul: „Prevederile acestor reguli nu sînt obligatorii cînd partenerii inserează în contract alte dispoziții speciale. Astfel, cele două părți se pot referi la Incoterms ca bază a contractului lor, dar pot prevedea anumite modificări sau adăugiri în funcție de natura mărfurilor care fac obiectul contractului".

Din caracterul facultativ al uzanțelor, în general, și al celor tratate de Incoterms, în special, rezidă nevoia ca pentru o deplină aplicare a acestora, tranzacțiilor încheiate de părți, să fie expres adoptate de către acestea. Adoptarea oricărela din condițiile de livrare tratate de aceste uzanțe se face prin simpla înscriere în contractul comercial de vînzare internațională a clauzei alese, urmată de precizarea denumirii prescurtate a regulilor. Exemplu: „FOB — Incoterms 1953". Dacă părțile doresc să înlocuiască unele prevederi din clauza aleasă sau să le completeze vor înscrie în continuare formulările convenite.

Alegerea condiției de livrare de către comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior trebuie să se facă în funcție de o serie de considerente: natura mărfii, modalitatea de transport (maritimă, feroviară, rutieră sau aeriană), preferințele partenerului comercial etc. Dar, înainte de toate se impune o temeinică cunoaștere a fiecărei condiții de livrare tratată de Incoterms 1953. Astfel, nu putem să ne explicăm eroarea comisă într-un contract de import de articole electronice, în care s-a prevăzut condiția de livrarea „CIF Otopeni, conform Incoterms 1953", deși mărfurile urmau să fie transportate pe calea aerului, decît printr-o imperfectă cunoaștere a Regulilor Incoterms. Din conținutul clauzelor privind condiția de livrare CIF rezultă că acestea reglementează raporturile contractuale dintre părți în cazul livrărilor **via mare**, stabilind în sarcina vînzătorului obligația de navlosire a navei și de a asigura marfa; cu alte cuvinte, de a o preda în portul de destinație pe cheltuiala sa. În același timp, condiția CIF prevede că **riscul** se transferă asupra cumpărătorului din **„momentul în care (marfa) a trecut bordul vasului efectiv, în portul de încărcare"**. Așadar, în speța amintită, condiția de livrare care se impunea să fie adoptată este „Delivered Otopeni", situație în care marfa este transportată pe **cheltuiala și riscul vînzătorului**, pînă la punctul de predare a mărfurilor — Otopeni — către cumpărătorul român, ceea ce a fost de fapt în intenția partenerilor, intenție care a fost însă greșit exprimată prin contract.

dr. Al. DETEȘAN

drept şi uzanţe internaţionale

Variante ale clauzei de compensare a garanţiei calitative

1. Clauza de compensare a garanţiei calitative, inserată în numeroase contracte de vînzare internaţională de mărfuri, departe de a se reduce la un model invariabil, prezintă forme diverse. Deosebirile sînt generate de particularismul unor situaţii concrete, cărora părţile în cauză au înţeles să le asigure un regim juridic corespunzător.

In adevăr, pe lîngă clauzele de compensare a garanţiei calitative, de felul celor prezentate anterior în această revistă (Supliment la nr. 4 şi 19 din 1981) şi pe care le putem considera tipice, practica arbitrală ne oferă o serie de exemple derogatorii de la modelul uzual.

2. Astfel în litigiul soluţionat de Comisia de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) prin hotărîrea nr. 254 din 25 noiembrie 1980, obiectul diferendului l-a format o clauză pauşal complexă. Aceasta a disociat pe de o parte defectele cu profil felurit (variat) ale mărfii vîndute, iar pe de altă parte defectele de serie. Fiecare dintre aceste categorii de imperfecţiuni a fost supusă unui regim de-sine-stătător cît priveşte compensarea garanţiei calitative prin rabatul de preţ.

a) Clauza avînd de obiect defectele cu profil felurit (variat) a stabilit o reducere procentuală de 3 la sută din preţul unitar. Aceasta trebuie scăzută din valoarea totală a mărfii. In schimbul rabatului arătat, cumpărătorul şi-a asumat obligaţia de a efectua, în decursul termenului de garanţie, toate reparaţiile necesare, fie în regie proprie, fie printr-un atelier de specialitate, dacă lipsurile calitative se datoresc fabricaţiei sau materialelor componente ale aparatelor livrate.

b) Clauza referitoare la defectele de serie a precizat mai întîi semnificaţia lor. Ele sînt imperfecţiuni de acelaşi gen, constatate la un număr mai mare de 10 la sută din aparatele livrate. Existenţa defectelor de serie poate fi reclamată de cumpărător, potrivit clauzei în discuţie în termenele prevăzute de paragraful 72 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975.

c) In fine, independent de cele două clauze citate — prima referitoare la defectele felurite, iar cealaltă privind defectele de serie — prin contract s-a mai stipulat că existenţa unor imperfecţiuni ce depăşesc procentul de 10 la sută dă cumpărătorului dreptul să formuleze o reclamaţie de calitate, în condiţiile prevăzute de paragraful 72 din C.G.L.

Această clauză finală, insuficient de precisă, a generat litigiul dintre părţi, deoarece nu specificase natura defectelor avute în vedere.

Prin hotărîrea C.A.B. nr. 254/1980 s-a reţinut că un lot de aparate livrate prezenta defecte variate — iar nu de serie — într-un procent mai mare de 10 la sută. In această situaţie, arbitrajul a respins, pe drept cuvînt, punctul de vedere al vînzătorului, care pretindea să fie exonerat de plata penalităţilor instituite de C.G.L. — C.A.E.R. în virtutea clauzei (a), citată mai sus, de compensare a garanţiei calitative. Soluţia organului arbitral o considerăm exactă, deoarece domeniul de aplicare al clauzei (a) se mărgineşte la defectele felurite, însă sub condiţia vădită să nu depăşească — nici ele — un procent de 10 la sută, ceea ce se deduce din coroborarea clauzei (a), cu clauza (c). Numai dacă proporţia defectelor este mai mică de 10 la sută, scutirea de penalităţile prevăzute de C.G.L. — C.A.E.R. pentru calitate necorespunzătoare ar fi putut să opereze în speţă, aşa cum a decis şi C.A.B.

Independent de hotărîrea arbitrală nr. 254/1980, este de reţinut că prin clauza complexă în discuţie s-a urmărit în fond o anumită agravare a răspunderii vînzătorului, comparativ cu regimul instituit prin stipulaţiile uzuale de pauşal. In adevăr, reducerea de 3 la sută din preţ poate să apere pe vînzător de penalităţile prevăzute de paragraful 75, pct. 2—6 din C.G.L., însă numai dacă defectele sînt într-o proporţie relativ redusă şi anume sub limita de 10 la sută, fie că ar fi vorba de imperfecţiuni felurite sau de serie. Dacă procentul este mai mare de 10 la sută, vînzătorul trebuie să suporte penalităţile instituite de C.G.L.—C.A.E.R. (deşi a consimţit rabatul de 3 la sută din preţ), atît pentru defectele de serie, potrivit clauzei (b), cît şi pentru defectele felurite, conform clauzei (c).

3. Din practica arbitrală recentă poate fi citat şi un alt exemplu de clauză care reglementează în mod diferenţiat răspunderea vînzătorului în perioada de garanţie, în situaţia că acesta a consimţit cu anticipaţie un rabat forfetar din preţul mărfii, Contractul la care ne referim a format obiectul hotărîrii nr. 247 din 20 noiembrie 1980 a C.A.B.

In litigiul menţionat, arbitrajul a reţinut că prin clauza pauşal inclusă într-un contract de service — el însuşi dependent de contractul principal de vînzare de mărfuri la export — rabatul de 2 la sută din preţul convenit avea un domeniu limitat, referindu-se numai la cheltuielile cumpărătorului de organizare şi echipare a atelierelor de reparaţii, la asistenţa tehnică acordată de vînzător şi la livrarea de piese de schimb în termenul de garanţie. In completare, clauza citată a prevăzut că unele defecte ale aparatelor livrate şi anume cele care se datoresc culpei vînzătorului, sînt penalizabile în situaţiile stabilite de paragraful 75, pct. 4 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975.

Ţinînd seama de această stipulaţie, organul arbitral a decis că nu există incompatibilitate între acordarea unui rabat de preţ şi aplicarea unei penalităţi vînzătorului conform paragrafului 75, pct. 4 C.G.L., în măsura în care clauza pauşal se mărgineşte, potrivit voinţei părţilor, la defectele ce nu se datoresc sub nici o formă culpei furnizorului extern. Cumpărătorul poate să cumuleze, cu alte cuvinte, în atari situaţii, două avantaje distincte, pe de o parte reducerea de preţ, iar pe de alta penalitatea pentru calitate necorespunzătoare, în limitele instituite de C.G.L. — C.A.E.R.

In cadrul clauzei pauşal de care ne-am ocupat, stipulaţie destul de neconvenabilă pentru vînzător, soluţia pronunţată de C.A.B. o socotim exactă. Nu este totuşi, mai puţin adevărat că, în practică, o clauză de compensare a garanţiei calitative, de felul celei în discuţie, prezintă inconvenientul de a obliga organul de jurisdicţie să proce-

deze la o dificilă apreciere de fapt, spre a putea astfel să izoleze defectele cauzate de culpa vînzătorului extern. S-ar putea chiar naște întrebarea dacă în acest mod nu se tinde, în realitate, să se impute vînzătorului un procent foarte ridicat de defecte, sau chiar totalitatea acestora. În atare caz, acordarea rabatului-pauşal nu-şi mai are însă justificare. În acest sens, rezultă neîndoielnic de ce clauza în discuție dezavantajează pe furnizor.

dr. O. CAPAȚINA

dreptul național al statelor

VENEZUELA: REGLEMENTĂRI PRIVIND ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR

Condițiile implementării unei filiale străine în domeniul distribuției. În conformitate cu prevederile Decretului nr. 2031/1977, o firmă străină nu este autorizată să-şi creeze o filială de comercializare-distribuție pe teritoriul venezuelean, societățile de distribuție trebuind să fie proprietate venezueleană (adică 80% din capitalul lor social trebuie să fie deținut de capitalul național). Totodată, sînt prevăzute o serie de excepții. Astfel, sînt autorizate să deruleze operațiuni de comercializare pe piața internă firmele care se angajează să realizeze — în intervalul a 3 ani — o medie de 51% din cifra lor de afaceri pe baza producției obținute local; mai mult, se prevede posibilitatea ca firmele străine să comercializeze în Venezuela nu numai produsele obținute de ele însele, ci şi pe cele realizate prin intermedierea unei alte societăți străine, asupra căreia dețin controlul capitalului sau al gestiunii. Această autorizație de comercializare vizează atît bunurile de echipament sau de consum îndelungat, cît şi accesoriile şi produsele intermediare nedurabile, dar a căror utilizare depinde de primele, cu condiția ca aceste bunuri să nu fie fabricate în Venezuela şi ca importul lor să nu fie limitat prin politica de protecție a sectorului industrial autohton. Autorizația este, de asemenea, acordată în funcție de facilitățile de service şi întreținere ce vor fi eventual prestate în țară; în acest sens, întreprinderile străine trebuie să facă apel la forța de muncă calificată de pe plan local şi să-i asigure acesteia formația necesară întreținerii bunurilor comercializate.

Proceduri privind achizițiile guvernamentale. Pentru achizițiile lor, statul şi întreprinderile publice trebuie să se conformeze următoarelor prevederi: a) pentru achizițiile de bunuri, pînă la 100 mii bolivari — achiziții directe; între 100 mii — 1 milion bolivari — cerere de ofertă (limitată sau deschisă); peste 1 milion bolivari — cerere de ofertă deschisă națională sau internațională; b) pentru achizițiile de servicii: pînă la 5 milioane bolivari — cerere de ofertă (limitată sau deschisă); peste 10 milioane bolivari — cerere de ofertă deschisă națională sau internațională.

Rezultă că pentru purtarea de negocieri comerciale cu statul venezuelean, există trei posibilități: a) existența unui reprezentant local. Este necesar ca relațiile cu acesta (în mod special capacitatea sa de negociere) să fie reglementată printr-un contract foarte complex şi complet, întrucît acesta este în acest caz interlocutorul unic al statului; b) domicilierea propriei firme în Venezuela. Variantă relativ costisitoare, întrucît este necesară mobilizarea a 1/1000 din capitalul societății-mamă; c) crearea unei societăți mixte (49—51%), în cazul în care se au în vedere activități de montaj local.

Instituția agentului în vamă. Caracterul în mod tradițional complex al formalităților de intrare a produselor în țară, conținutul vag al reglementărilor, caracterul descentralizat şi independent al administrației vamale, toate aceste elemente au avut drept efect direct specializarea profesională într-un sector bine determinat de activitate, respectiv acela al relațiilor administrative cu vama. Într-un asemenea context, agentul în vamă a devenit un auxiliar indispensabil al importatorilor din Venezuela. Se poate face aprecierea că el deține o poziție forte față de clienții săi, precum şi față de sub-contractanții săi (transporturi pe căi rutiere, spre exemplu). De-a lungul timpului, agentul în vamă şi-a cumulat activității sale specifice şi pe cea a agentului maritim, el putînd astfel exercita un control şi asupra **sosirii mărfurilor** (nu numai asupra **intrării** în vamă). În prezent, se observă că unele dintre cele mai importante şi dinamice societăți agent în vamă tind spre o diversificare mai profundă a activității lor, ele oferind — prin intermedierea societăților-surori — o gamă mult mai largă de servicii. Oricum, trebuie totuşi precizat că relația administrativă cu vama rămîne caracteristica fundamentală a activității lor.

În altă ordine de idei, este de menționat faptul că necesitatea unei cunoaşteri precise şi nemijlocite a diferitelor operațiuni ale circuitului vamal a făcut, fără îndoială, ca penetrarea firmelor străine în acest domeniu să fie extrem de limitată (în fapt, numai 4 firme străine au reuşit cu adevărat pînă în prezent să pătrundă în acest domeniu de activitate).

Legea vamală nu prevede în nici un fel obligativitatea recurgerii la serviciile unui agent în vamă. Totuşi, necesitatea cunoaşterii diferitelor mecanisme de detaliu, încetineala şi caracterul relativ independent („nereglementat") al serviciilor vamale au determinat o diviziune a muncii în acest sector. În consecință, nici o întreprindere venezueleană nu dispune în prezent de compartimente specializate în relațiile cu vama; toate aceste întreprinderi, indiferent de importanța şi mărimea lor, au recurs atît pentru importuri, cît şi pentru exporturi, la serviciile agentului în vamă. În general, în cazul unui importator cu un volum redus al cifrei de afaceri, acesta recurge la serviciile agentului în vamă atît pentru emiterea comenzii sale, cît şi pentru livrarea mărfurilor; în schimb, agentul în vamă îi solicită un depozit prealabil, precum şi împuternicirea de a acționa în numele importatorului. Totodată, se observă tendința procurării de „comenzi" din partea uneia sau mai multora dintre marile firme, astfel încît agentul în vamă să poată fi sigur pe un anumit nivel al operațiunilor sale. În această ipoteză, agentul dispune de o putere notorială, care-i permite şi determină înregistrarea pe lîngă autoritățile vamale. O astfel de practică se explică prin particularitățile legislației: legea venezueleană prevede, în fapt, că mărfurile pot fi

domiciliate pe numele importatorului, al băncii sau al agentului în vamă. De fapt, agentul — prin specializarea sa — este acela care își asumă întreaga responsabilitate pentru formalitățile de scoatere a mărfii din vamă, fapt care-i incumbă o serie de responsabilități. Legislația în vigoare prevede, în acest sens, următoarele:

— odată cu debarcarea mărfii, responsabilitatea trece de la căpitanul navei la autoritățile vamale, care sînt unicul proprietar al tuturor depozitelor portuare. Începînd cu momentul debarcării, autoritățile vamale se constituie în posesorul și responsabilul legal al mărfii;

— agentul în vamă, ca reprezentant împuternicit al proprietarului mărfii, deține totalitatea titlurilor de proprietate. Pentru autoritățile vamale, el este proprietarul. El asistă la identificarea mărfii; odată operațiunea efectuată, el devine posesorul și responsabilul mărfii. Responsabilitățile sale sînt, în consecință, multiple. Pe de o parte, față de autoritățile vamale, el este proprietarul și cel care trebuie să achite, în mod obligatoriu, toate impozitele, penalitățile și alte taxe. Pe de altă parte, față de proprietarul mărfii, el este responsabil pentru marfă pînă la livrarea acesteia.

MAROC: NOILE REGLEMENTĂRI MARCHEAZĂ AGRAVAREA FISCALITĂȚII

Deja puternic accentuată în ultimii ani — în special prin Legea finanțelor pe 1978 —, fiscalitatea marocană a înregistrat o importantă creștere de taxe în cursul anilor 1979 și 1980. Întrucît o serie dintre măsurile adoptate afectează, într-un grad mai mare sau mai mic, regimul produselor și serviciilor care constituie fluxurile de schimb cu străinătatea, vom căuta, în cele ce urmează, să facem o succintă analiză a noilor reglementări introduse. În materie de taxe asupra cifrei de afaceri, se prevede creșterea taxei speciale asupra importurilor, de la 12 la 15 la sută, precum și a taxelor asupra prestării de servicii, după cum urmează: a) taxa normală — creștere de la 7,5 la 12 la sută; b) activități — servicii prestate în cadrul profesiunilor medicale — creștere de la 6 la 12 la sută; c) vînzarea de băuturi și închirierea de spații pentru cazare în hoteluri și ansambluri imobiliare cu destinație turistică — creștere de la 4,17 la 7,5 la sută.

Au fost majorate anumite taxe de timbru (pentru pașapoarte, permise de vînătoare și de port-armă), iar taxa anuală aplicabilă transportului privat de mărfuri a crescut de la 5 dirhami la 20 dirhami pe tonă. De asemenea, a fost creată o taxă de „Contribuție pentru solidaritatea națională", calculată asupra veniturilor superioare nivelului de 100 000 dirhami, după cum urmează: a) venituri profesionale supuse impozitului asupra beneficiilor profesionale — 15 la sută; b) veniturile supuse prelevării pentru tratamente publice și private, indemnizații, salarii, pensii și rente viagere — 15 la sută; venituri locative supuse taxei urbane — 10 la sută; venituri supuse „Contribuției suplimentare pentru veniturile globale ale persoanelor fizice" — 10 la sută. Prin Legea finanțelor pe 1980, taxa de „Contribuție pentru solidaritate națională" este înlocuită prin „Participarea la solidaritatea națională", care este cu titlu definitiv și se aplică, pentru prima oară, veniturilor impozabile pentru anul 1980. Noii taxe îi sînt impozabili beneficiarii de venituri supuse precedentei taxe de „Contribuție...", precum și proprietarii de terenuri pe care nu s-a construit, situate în comunele urbane și zonele lor periferice neimpozabile taxei urbane (adică neafectate unei activități de exploatare) și contribuabilii supuși impozitului agricol.

Pentru veniturile provenind din salarii, pensii și rente viagere, suma anuală în cadrul „Participării..." se determină prin referire la venitul zilnic; acesta este egal cu suma echivalînd 1—8 zile de muncă, în funcție de mărimea venitului.

În ceea ce privește veniturile profesionale pasibile impozitului asupra beneficiilor profesionale (IBP), precum și veniturilor locative pasibile taxei urbane, „Participarea..." se ridică la 10 la sută din valoarea impozitului de bază (IBP sau taxa urbană). Ea este egală (în volum valoric) pentru veniturile supuse impozitului agricol, reprezentînd 20 la sută din acest impozit.

Legea finanțelor pe 1980 a majorat, de asemenea, anumite taxe de înregistrare, dintre care, în special, cele relative la vînzări sau alte acte de transferare a proprietății sau de uzufruct. Au fost, totodată, create taxe asupra veniturilor din spectacole și diverse jocuri.

În fine, încheiem această succintă panoramă a celor mai recente modificări de natură fiscală prin menționarea unei noi reglementări privind reducerea regimului fiscal aplicat societății-mamă. În fapt, este vorba despre prevederea de a nu mai înregistra ca beneficiu (impozabil) al societății-mamă veniturile obținute din valorile lor mobiliare și produse de participare care au fost deja impozitate prin IBP, în situațiile în care: a) acțiunile societății-mamă sînt cotate la bursa de valori sau deținute de către societăți de dezvoltare regională agreate (de autorități); b) capitalul societății-mamă este deținut pînă la 34% de către statul marocan, colectivitățile locale sau instituții publice, de către societăți bancare sau de asigurări, persoane fizice sau morale nerezidente.

MAREA BRITANIE: REGLEMENTĂRI PRIVIND COMERCIALIZAREA PRODUSELOR ALIMENTARE

Comercializarea produselor alimentare în Marea Britanie este reglementată prin numeroase texte, unele avînd caracter general, iar altele referindu-se numai la anumite categorii de produse.

În prima categorie de texte cu caracter de reglementare intră, în principal, următoarele:

— Decretul „Reglementări privind etichetarea produselor alimentare 1970" („Labelling of Food Regulations 1970"), modificat în 1972, 1976, 1978 și 1979;

— „Legea referitoare la măsuri și greutăți" din 1963 („Weights and Measures Act 1963"), modificată în 1975, 1976, 1977, 1978, 1979 și 1980;

— legile „Trade Descriptions Acts 1968—1972".

În cea de-a doua categorie de texte menționate intră diversele reglementări referitoare la aditivi alimentari, precum și cele care guvernează comercializarea anumitor produse specifice (de exemplu, carne, brînzeturi, băuturi etc.).

Este, de asemenea, de menţionat că există în materie o serie de „coduri de utilizare" elaborate de către producătorii britanici în colaborare, uneori, cu ministerele competente ; cu toate că aceste „coduri" nu au forţa juridică a actelor normative citate, este totuşi indicat ca prevederile lor să fie respectate.

A. Etichetarea produselor alimentare

Regulile în materie sînt precizate prin „Labelling of Food Regulations 1970".

1. Reguli generale

Ca regulă generală, produsele alimentare condiţionate în scopul vînzării cu amănuntul trebuie să fie astfel etichetate încît să indice :

a) în cazul unui produs conţinînd un singur ingredient, o denumire a produsului care să fie în concordanţă cu acest ingredient ;

b) în cazul unui produs compus din mai multe ingrediente :

— o denumire potrivită sau numele uzual al produsului; produsele pentru care există o normă specifică trebuie să poarte denumirea fixată prin acea normă ;

— lista ingredientelor în funcţie de importanţa lor cantitativă în ordine descrescătoare, listă precedată de cuvintele „Ingredients" sau „Ingredients in order of quantity" ; ingredientele pot fi indicate şi ca procente din conţinutul produsului ;

c) numele şi adresa producătorului sau a persoanei ori societăţii care a efectuat condiţionarea în vederea vînzării sau adresei firmei britanice în beneficiul căreia au fost efectuate aceste operaţiuni ;

d) Numele produsului, care trebuie înscris pe etichetă cu caractere avînd mărimi determinate în funcţie de dimensiunea ambalajului, mărimi care să nu fie inferioare cifrelor următoare :

— 2 mm pentru ambalajele de 12—30 cm ;
— 6 mm pentru ambalajele de 30—45 cm ;
— 8 mm pentru ambalajele de peste 45 cm ;

e) lista ingredientelor, care trebuie astfel plasată încît să poată fi citită în acelaşi timp cu numele produsului şi să fie încadrată sau tipărită pe un fond diferit de cel al restului etichetei ;

f) indicarea cantităţii, care se face în mod obligatoriu atît în unităţi de măsură britanice, cît şi în unităţi ale sistemului metric ; pentru produsele pentru care nu este posibilă decît indicarea cantităţii prin unităţi metrice, se va face menţiunea „Metric Pack" ;

g) durabilitatea minimă a produsului (perioadă de garanţie), precum şi condiţiile specifice de conservare şi utilizare a acestuia ;

h) originea mărfii, de obicei prin menţionarea adresei producătorului străin ; dacă această adresă este înlocuită prin cea a importatorului britanic, atunci produsul respectiv cade sub incidenţa legii „Trade Descriptions Acts, 1972", care impune indicarea expresă a originii produsului atunci cînd există posibilitatea inducerii în eroare a consumatorului în legătură cu provenienţa mărfii.

2. Menţiuni specifice

Sînt necesare menţiuni specifice pe etichetă, în special atunci cînd este vorba de comercializarea următoarelor produse :

— acid acetic cu o concentraţie de peste 150 g/litru ;
— produse de cofetărie pe bază de cacao, conţinînd alcool ;
— produse alimentare deshidratate ;
— băuturi alcoolice şi anumite băuturi nealcoolice ;
— mazăre în cutii sau congelată, preparată din mazăre uscată ;
— lapte, unt, smîntînă.

În anumite condiţii, pe etichete pot fi imprimate menţiuni referitoare la anumite proprietăţi deosebite ale produselor, precum : conţinut de calorii, de vitamine, de proteine, de săruri minerale, calităţi antidiabetice, tonice sau medicale.

B. Compoziţia produselor alimentare

1. Aditivi alimentari

Admiterea (sau interzicerea) utilizării anumitor aditivi alimentari este reglementată de diferite texte legislative, în funcţie de categoriile de aditivi, texte care prevăd, de asemenea, şi condiţiile de utilizare. Există reglementări speciale pentru următoarele categorii de aditivi : coloranţi, antioxidanţi, conservanţi, agenţi de emulsionare şi de stabilizare, solvenţi, uleiuri, grăsimi şi ceruri minerale.

Există, în acelaşi timp, norme stricte în legătură cu anumite substanţe (cupru, zinc, cositor etc.) care se pot afla în compoziţia sau pot intra în contact cu produsele alimentare.

2. Norme privitoare la compoziţia anumitor produse specifice

Anumite produse alimentare fac obiectul unor reglementări speciale prin care se stabilesc o serie de norme de compoziţie a căror respectare este obligatorie. Astfel de norme au fost stabilite, în principal, pentru următoarele produse : drojdii artificiale, extrase şi amestecuri de cafea, gelatine alimentare, crochete şi paté de peşte, margarină, maioneză, muştar, dulceţuri şi produse similare pe bază de fructe, sos tomat, miere, cacao şi produse din cacao, sucuri şi nectaruri de fructe, lapte condensat şi praf, unt, carne conservată, mezeluri, brînzeturi etc.

COLUMBIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Din punctul de vedere al **regimului de import**, mărfurile care intră în Columbia sînt împărţite în două categorii : (a) cele al căror import este liber şi (b) cele al căror import depinde de eliberarea unei licenţe de import. Orice import — indiferent de una sau alta din categoriile în care sînt incluse mărfurile — trebuie să fie înregistrat la Institutul columbian pentru comerţ exterior (INCOMEX) ; pentru mărfurile care intră în categoria (b) de mai sus, odată cu cererea de înregistrare se înaintează şi cererea de eliberare a unei licenţe de import.

Transferul în străinătate al sumelor reprezentînd plata mărfurilor importate face obiectul unei „licenţe de schimb" (document independent de licenţa de import) eliberată cu condiţia constituirii de către importator a unui depozit bancar prealabil echivalent cu 35% din valoarea „licenţei de schimb".

Facturarea mărfurilor importate se face, de preferinţă, în dolari S.U.A., iar **plata** acestora poate avea loc în orice monedă convertibilă.

În ceea ce privește **formalitățile de import,** orice import de mărfuri în Columbia presupune existența facturilor consulare în limba spaniolă, vizate de autoritățile consulare ale portului de îmbarcare. Aceste facturi trebuie redactate în 4 exemplare pe formulare speciale puse la dispoziție de către consulatele columbiene și este necesar ca, la prezentarea lor spre a obține viza consulară, să fie însoțite de următoarele documente:

— o factură comercială certificată, în 4 exemplare, semnată de exportator;

— permisul de import (transmis de către importatorul columbian exportatorului);

— documentul de transport (conosamentul maritim);

— un certificat sanitar (în anumite cazuri).

Colecțiile de **mostre** care urmează a fi introduse de către comercianți în Columbia sînt admise în franșiză temporară pentru 6 luni, sub rezerva constituirii unei garanții echivalente cu dublul cuantumului taxelor vamale normal aplicabile.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Este util ca exportatorii pe piața columbiană să aibă în vedere următoarele elemente suplimentare:

— în ceea ce privește corespondența: evitarea utilizării scrisorilor circulare; redactarea corespondenței de preferință în spaniolă sau în engleză;

— în ceea ce privește modalitățile de plată: sînt utilizate, cu prioritate, în practică, creditul documentar (irevocabil și confirmat) și plata contra documente la sosire;

— în ceea ce privește exportul de mașini și echipamente, este util să se acorde o atenție deosebită constituirii de stocuri de piese de schimb și acordării de service postvînzare pe plan local, deoarece, în lipsa acestor facilități, avînd în vedere formalitățile administrative și durata mare a transportului, livrarea de piese de schimb din străinătate poate dura circa 3 luni.

ARGENTINA: REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Conform **regimului de import,** cea mai mare parte a mărfurilor pot fi importate fără restricții cantitative; importatorul este ținut să declare importul pe care urmează a-l efectua la Secretariatul de Stat pentru Comerț Exterior, pe un formular intitulat „declarație de necesitate de import". Declarațiile menționate, efectuate înaintea fiecărui import, trebuie să indice, în principal, felul mărfii și prețul FOB al acesteia. Secretariatul de Stat pentru Comerț Exterior eliberează apoi un certificat de acceptare a declarației de import, certificat a cărui eliberare condiționează obținerea devizelor necesare plății importului respectiv.

În ceea ce privește **facturarea și plata mărfurilor,** aceste operațiuni pot fi efectuate în orice deviză convertibilă.

Reglementările referitoare la **marcarea** mărfurilor prevăd că este necesară indicarea țării de origine chiar pe produsul importat sau pe ambalajul ori pe eticheta principală a acestuia (eticheta pe care este menționată, de obicei, marca fabricantului).

Orice import de mărfuri în Argentina este condiționat de existența **facturilor comerciale** legalizate de către camerele de comerț și industrie competente și vizate de către serviciile consulare argentiniene din țara exportatoare.

Mostrele pot fi importate în regimul admisiei temporare pentru o perioadă de maximum 6 luni, cu constituirea unei garanții prealabile constînd în echivalentul taxelor vamale care s-au plătit în cazul unui import obișnuit.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Experiența dovedește că, în relațiile cu firme argentiniene, este util să se țină seama de următoarele elemente:

— în ceea ce privește corespondența: evitarea contactării clienților potențiali prin scrisori circulare; redactarea ofertelor și a documentațiilor de preferință în limba spaniolă; expedierea fără întîrziere a răspunsurilor la scrisori; calcularea prețurilor indicate în corespondență în condițiile de livrare FOB sau C & F;

— în ceea ce privește livrarea mărfurilor: punerea unui accent deosebit pe respectarea termenelor de livrare și, atunci cînd este necesar, înștiințarea cît mai urgentă a clientului cu privire la eventualele întîrzieri; acordarea unei atenții speciale, în cazul livrărilor de mașini și echipamente, asigurării de piese de schimb sau, preferabil, constituirii de stocuri de piese și acordării service-ului pe plan local;

— în ceea ce privește ambalajul: asigurarea unor ambalaje rezistente la numeroase operațiuni de încărcare-descărcare și manipulare, precum și la condiții de transport dificile.

BOLIVIA: REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

În conformitate cu **regimul de import** în vigoare, majoritatea mărfurilor pot fi importate în Bolivia fără a face obiectul unor licențe de import. Cu toate acestea, importatorul este ținut să constituie un depozit bancar prealabil în sumă de 25% din valoarea importului, sumă care rămîne blocată în bancă pentru o perioadă de 120 de zile.

Facturarea mărfurilor este recomandabil a fi făcută în dolari S.U.A., iar **plata** acestora — în orice monedă convertibilă.

În legătură cu **marcarea** mărfurilor provenite din import, este de menționat faptul că, cu excepția băuturilor, a produselor alimentare și a celor farmaceutice, nu este necesară indicarea țării de origine.

Pentru importul de mărfuri avînd o valoare de peste 100 dolari S.U.A., sînt necesare **facturile comerciale** redactate în limba spaniolă, în 6 exemplare. Aceste documente trebuie să cuprindă în mod detaliat valorile CIF și FOB ale mărfurilor care urmează a fi importate. Originalul facturii comerciale trebuie vizat de către o cameră de comerț și industrie competentă și de către serviciile consulare boliviene în străinătate; pentru acordarea vizei, serviciile consulare solicită, alături de 5 copii ale facturii comerciale, o listă a cheltuielilor de expediție a mărfurilor (în 6 exemplare) și un certificat de origine a acestora; nu este necesar ca acest din urmă document să fie vizat în prealabil de către o cameră de comerț și industrie.

Mostrele cu valoare comercială pot fi admise temporar în franșiză, pe baza unei garanții sau a unei depuneri în consignație a contravalorii taxelor vamale normal aplicabile ; sumele respective sînt rambursate la ieșirea din țară a mostrelor importate.

Recomandări suplimentare pentru exportator. În relațiile comerciale cu firme boliviene este util să se aibă în vedere următoarele elemente :

— în ceea ce privește corespondența : evitarea utilizării scrisorilor circulare ; redactarea corespondenței de preferință în limba spaniolă sau, în subsidiar, în limba engleză ; indicarea prețurilor oferite în condiția de livrare CIF port la Oceanul Pacific, în dolari S.U.A. ;

— în ceea ce privește modalitățile de plată : cea mai utilizată dintre acestea este creditul documentar cu 5% plată în numerar la primirea documentelor, soldul de 95% fiind plătibil în rate lunare ; în vederea acoperirii riscurilor eventualei neprimiri a documentelor, este recomandabil ca exportatorul să solicite plata unui acont de 5% plătibil la lansarea comenzii de către importatorul bolivian ;

— în ceea ce privește mijloacele de plată : atunci cînd este vorba de realizarea creanțelor prin trate, pentru ca acestea să poată fi protestate pentru neplată ele trebuie înregistrate cu cel puțin 10 zile înainte de scadență ; în caz de neplată, tratele trebuie să fie protestate în termen de 48 de ore de la data scadenței, în caz contrar intervenind dificultăți notabile în legătură cu realizarea creanțelor pe cale judiciară ;

— în ceea ce privește ambalajul : datorită numeroaselor operațiuni de manipulare la care trebuie să facă față, se recomandă ca ambalajele să constea în special din lăzi din lemn (cu o grosime de 2 cm), înălțime cu benzi metalice.

ALGERIA : UNELE ASPECTE SPECIFICE ACTUALE LEGATE DE APLICAREA ANUMITOR REGLEMENTĂRI DE COMERȚ EXTERIOR

Legea nr. 78-02 privind comerțul exterior cuprinde două dispoziții fundamentale de care trebuie ținut cu precădere seama în cadrul negocierii de contracte economice internaționale cu statul sau cu o întreprindere socialistă algeriană. Conform reglementării menționate, statul algerian dispune de monopol asupra importurilor de bunuri și servicii în Algeria, fiind în mod expres formulată interzicerea apelării la orice tip de intermediar. Cu toate acestea, practica curentă a pus în evidență existența unor situații specifice, care permit o nuanțare în interpretarea și aplicarea acestor prevederi și asupra cărora oficialitățile de resort algeriene nu și-au definit încă un punct de vedere final. Este motivul pentru care considerăm utilă prezentarea lor în continuare.

1. **Monopolul de stat asupra comerțului exterior.** Legea din 11.II.1978 prevede, prin articolul nr. 22, posibilitatea pentru Ministerul Comerțului de a acorda, cu titlu derogatoriu, autorizații de import unei firme străine care a încheiat un contract cu statul algerian sau cu o întreprindere socialistă, cu condiția existenței prevederii contractuale privind responsabilitatea firmei externe în ceea ce privește realizarea importului bunurilor contractate. Practica de pînă în prezent arată că nu au fost încă acordate de către Ministerul Comerțului astfel de derogări, întrucît o serie de dificultăți de natură administrativă nu și-au găsit încă rezolvarea. Pentru înțelegerea acestor dificultăți este necesar să precizăm faptul că, printr-o ordonanță din ianuarie 1974, a fost reglementat regimul autorizațiilor globale de import — „AGI". (Aceste autorizații, acordate exclusiv de către Ministerul Comerțului întreprinderilor socialiste și organismelor naționale, le permit acestora efectuarea importului tuturor bunurilor necesare realizării unei investiții, aceste autorizații fiind denumite „AGI-proiecte planificate"). Avînd în vedere faptul că regimul autorizațiilor „AGI" a rămas în vigoare în condițiile, adoptării Legii din 11.II.1978, contractele prevăd în general că, aplicarea ordonanței din ianuarie 1974, întreprinderile și organismele algeriene, și nu firmele străine co-contractante sînt cele care se vor ocupa de obținerea autorizațiilor de import („AGI — proiecte planificate") și de derularea operațiunilor de import.

2. **Excluderea „intermediarilor".** Recurgerea la orice fel de „intermediar" în vederea pregătirii, negocierii, încheierii sau executării oricărui contract comercial internațional este în mod expres interzisă ; prin „intermediar", în sensul articolului 10 al Legii din 11.II.1978, se înțeleg toate persoanele fizice sau juridice care, cu ocazia pregătirii, negocierii, încheierii sau executării unui contract, primesc sau încearcă să primească, direct sau indirect, o remunerare sau un avantaj în schimbul unei intervenții de orice natură și indiferent sub ce formă se exercită ea, care să urmărească înlesnirea încheierii unui contract în favoarea părții ne-algeriene (cea care le remunerează). Această definiție deosebit de largă ridică mai ales problema de a ști dacă statul sau întreprinderile socialiste algeriene pot încheia raporturi contractuale cu întreprinderi străine care nu produc ele însele bunurile furnizate; este în special cazul societăților de inginerie-consultanță care achiziționează de la întreprinderile industriale bunurile necesare realizării de proiecte „la cheie", pe care aceste societăți le oferă spre contractare părții algeriene. Pare evident că aceste societăți nu pot fi considerate drept „intermediari", în ciuda definiției extensive dată de reglementarea menționată anterior, întrucît această definiție nu se poate aplica altei persoane decît celei cu care partea algeriană a optat să contracteze. Este de menționat faptul că, într-o declarație relativ recentă făcută în cadrul Adunării Populare Naționale Algeriene, ministrul comerțului a susținut un punct de vedere identic în această problemă ; totuși, la diverse eșaloane ale administrației algeriene, această problemă nu pare a fi considerată ca fiind în întregime clarificată. Acest lucru și explică, dealtfel, faptul că intrarea în vigoare a anumitor contracte încheiate cu firme străine care nu sînt nemijlocit producătoare, a fost amînată.

Grupaj realizat de
Adrian CONSTANTINESCU
și
Costea MUNTEANU
I.E.M.

conducere

Decontarea din inițiativa beneficiarului

N.M. nr. 2/1980, la pct. 43, prevede că „decontarea din inițiativa plătitorului a contravalorii mărfurilor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate se va efectua în toate cazurile cînd acesta s-a prevăzut prin contractele încheiate între părți, prin normele băncilor, sau a fost dispusă de organele bancare. În aceste cazuri, se vor folosi ca instrumente de decontare, dispoziția de plată (cu sau fără factură sau cu situație de plată), talonul — „situație de plată, precum și cecul de decontare".

1. **Decontarea prin dispoziție de plată.** Pentru plata mărfurilor livrate a lucrărilor și serviciilor prestate se utilizează, în principal, dispoziția de plată cu factură, care se completează de furnizor și se remite, împreună cu celelalte documente, beneficiarului, odată cu marfa, sau prin poștă, de preferință cu confirmare de primire. Dacă furnizorul întocmește în aceeași zi mai multe facturi, se vor folosi facturi simple, care vor fi recapitulate într-o singură factură cu dispoziție de plată. Beneficiarul este obligat să organizeze evidența facturilor primite într-un registru separat de cel al registraturii generale, din care trebuie să rezulte, furnizorul, data primirii facturii, data efectuării recepției și a plății etc. Plata se efectuează — prin detașarea, semnarea și depunerea la bancă a dispoziției de plată —, în termen de 24 de ore de la terminarea recepției sau în alt termen stabilit cu banca, care nu va putea depăși 3 zile lucrătoare. Dacă recepția s-a făcut anterior primirii facturii, acest termen începe să curgă de la data primirii facturii. În cazurile în care factura nu a fost primită, cu toate intervențiile beneficiarului, într-un termen de 20 de zile de la primirea mărfurilor, iar acesta este în măsură să determine suma de plată, el este obligat să emită dispoziție de plată simplă, în care va menționa datele necesare identificării de către furnizor a lotului de marfă în contul căreia s-a efectuat plata. Dispoziția de plată simplă mai poate fi utilizată și în situațiile în care: furnizorul a emis facturi fără dispoziție de plată; mărfurile sosesc eșalonat, în tranșe, care se primesc și se recepționează. Ca urmare a recepției sau a verificării facturilor pot să apară situații care determină ca valoarea plății datorate să fie mai mică sau mai mare decît aceea înscrisă în dispoziția de plată. În asemenea situații se anulează cu o linie suma înscrisă inițial și se înscrie deasupra suma bună de plată, iar pe verso, la rubrica „refuz de plată" se vor explica detaliat cauzele corecturilor efectuate. În cazul în care suma de plată este mai mare decît acea inițială, denumirea rubricii va fi anulată și se va înlocui cu mențiunea „decontare suplimentară".

2. **Decontarea prin cecuri.** N.M. nr. 2/1980 (pct. 59) prevăd că „cecurile din carnete cu sau fără limită de sumă se pot folosi pentru efectuarea plăților cu caracter de frecvență privind livrările de mărfuri, executările de lucrări, prestările de servicii și alte cheltuieli ocazionate de acestea (transport, manipulare, locații, constrastalii, magazinaj etc.), transporturi de grupuri de persoane, deplasări individuale în străinătate, precum și pentru decontarea contravalorii în lei a valutei eliberate sau a devizelor transferate de Banca Română de Comerț Exterior. Cecul din carnet cu limită de sumă constituie regula în practica întreprinderilor, pe cită vreme cele fără limită nu pot fi folosite, potrivit pct. 69 din N.M. nr. 2/1980, decît de unitățile economice de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a mărfurilor, de turism și hoteliere, de cele care aprovizionează și prelucrează materii prime agricole, precum și de cele de colectare și achiziții, operațiuni care în mod obișnuit sînt creditate pe măsura efectuării aprovizionărilor și a cheltuielilor de producție sau de circulație. Prin pct. 73 și 74 din N.M. nr. 2/1980 sînt stabilite regulile comune pentru folosirea cecurilor din carnete cu sau fără limită și anume: carnetele de cecuri se eliberează și se folosesc pentru plăți în favoarea unei singure unități sau a mai multora; respectiv se pot folosi, fie un singur carnet de cecuri pentru toate categoriile de plăți, fie carnete separate pentru decontarea costului transportului și carnete separate pentru celelalte plăți; așa cum am mai arătat, cecurile se completează și se semnează de persoanele autorizate, cu cerneală sau cu pastă, menționîndu-se atît pe cecuri cît și pe cotor, pe lîngă celelalte elemente, felul, numărul, data și suma fiecărui document achitat, precum și felul mărfurilor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate; cecurile emise de împuterniciți poartă o singură semnătură; întreprinderea titulară a carnetului de cecuri este obligată: să verifice primirea mărfurilor (executarea prestațiilor) plătite cu cecuri și concordanța dintre valoarea acestora și suma apărută în extrasul de cont; să prezinte băncii, pentru anulare, carnetele cu blanchetele nefolosite, în cazul carnetelor cu limită de sumă, după epuizarea acestora, dacă nu solicită suplimentarea, precum și în cazul ambelor categorii de carnete, dacă încetează dreptul de a mai efectua decontări pe această cale. Furnizorii care au livrat mărfuri sau au prestat lucrări și servicii și care au fost plătiți cu cecuri, au obligația să le depună, în termen de 24 ore de la primirea lor, cu un borderou semnat de persoanele autorizate, la unitatea bancară la care au contul curent deschis. Facem mențiunea că furnizorii sînt obligați să refuze primirea la plată a cecurilor emise pentru livrări de mijloace fixe și obiecte de inventar de natura acestor mijloace.

Decontarea la cererea furnizorului

N.M. nr. 2/1980, pct. 80, prevăd că „instrumentele care se utilizează pentru efectuarea plăților la cererea furnizorului (creditorului) și care se decontează prin incaso bancar sînt: dispoziția de încasare cu factură (sau cu situația de plată) sau talon situație de plată și dispoziția de încasare fără factură".

1. **Dispoziția de încasare cu factură și simplă — cazuri de utilizare.** N.M. nr. 2/1980 (pct. 8) instituie regula, potrivit căreia dispoziția de încasare cu factură se utilizează pentru decontări între părțile unui contract economic ce au deschise conturile în localități diferite. În cazurile în care părțile au conturile la aceeași unitate bancară, sau la unități bancare diferite din aceeași localitate, utilizarea acestui instrument de decontare poate fi făcută numai cu aprobarea băncii furnizorului; aprobarea se acordă în situațiile în care se apreciază că beneficiarii în cauză nu pot fi în măsură să inițieze plata sau întîrzie cu rea-credință și în mod repetat plata. **a) Dispoziția de încasare cu factură** se utilizează de către părțile dintr-un contract economic, chiar dacă au conturile la unități bancare din aceeași localitate, în următoarele cazuri (prevăzute de N.M. nr. 2/1980): cînd obiectul contractului îl constituie utilaje și instalații tehnologice care se achită de beneficiari din fonduri de investiții (pct. 81, alin. 3); pentru decontarea produselor cu consum imediat, dacă părțile au convenit prin contracte ca plata să se facă imediat după preluare (pct. 85), furnizorul are obligația să facă mențiune pe documentele și instrumentul de plată „decontare imediată"; în cazurile în care beneficiarii sînt cooperative agricole de producție și asociații economice intercooperatiste, factura trebuie să fie însoțită și de adeverință de disponibil. **b) Dispoziția de încasare simplă** (fără factură) se utilizează potrivit N.M. nr. 2/1980 (pct. 120) de către creditori „pentru recuperarea unor drepturi de creanță exigibile provenite din relațiile economico-financiare, altele decît cele privind operațiile curente de livrări de mărfuri, executări de lucrări și prestări de servicii. Acest instrument poate fi folosit atît cu parteneri din aceeași localitate cît și cu cei din alte localități". În următoarele cazuri dispoziția de încasare se decontează fără avizarea plătitorului (prevăzute de pct. 122): dacă este însoțită de o hotărîre arbitrală, judecătorească, sau emisă de o comisie de judecată, învestită cu formula de executare, precum și de un titlu notarial sau de o hotărîre a organului ierarhic superior cu o mențiune în sensul că servește pentru decontare prin bancă; dacă se referă la sume pe care emitentul este autorizat prin dispoziții legale să încaseze fără consimțămîntul plătitorului și care nu au fost achitate la timp de debitori: sume care constituie venituri bugetare, taxe de timbru, prevăzute în hotărîrile de arbitraj sau judecătorești, amenzi sau penalități, altele decît cele contractuale etc.; dacă pentru sumele pretinse debitorul și-a dat consimțămîntul, menționat pe dispoziția de încasare, sau într-un document anexat. În cazurile prevăzute mai sus, la rubrica „obiectul plății" din dispoziția de încasare, se va menționa ce reprezintă suma solicitată, temeiul legal și orice alte elemente necesare identificării ei.

3. **Reguli privind emiterea dispoziției de încasare cu factură.** N.M. nr. 2/1980 (pct. 82) stabilesc regula esențială, potrivit căreia „dispoziția de încasare cu factură se primește spre încasare de unitățile băncii numai dacă este completată cu toate datele prevăzute în formular și dacă din aceasta și din documentele prezentate rezultă că produsele au fost expediate sau predate, lucrările au fost executate și serviciile au fost prestate, precum și dacă pe factură este menționat temeiul legal al prețurilor și tarifelor. Unitățile bancare ale furnizorilor vor restitui dispozițiile de încasare cu factură care nu conțin aceste elemente". Dreptul furnizorului de a introduce dispoziția de încasare cu factură este supus controlului bancar. Astfel, pct. 83 din N.M. nr. 2/1980 prevede că prin procesul-verbal care se încheie la începutul anului se stabilește limita valorică de la care dispoziția de încasare cu factură trebuie prezentată la verificarea prealabilă a documentelor care dovedesc executarea obligației contractuale facturate. De asemenea, în cazurile în care banca constată că unii furnizori introduc dispoziții de încasare cu factură fără ca în fapt să execute livrarea sau prestația a cărui preț se cere, pe lîngă sancțiunile ce se aplică, va fi luată măsura ca odată cu dispoziția de încasare să se prezinte și documentele care atestă executarea efectivă a obligației contractuale respective. Dispozițiile de încasare cu factură se depun la bancă, de regulă, a doua zi de la data executării obligației contractuale facturate, sau la alte termene stabilite de comun acord cu banca, prin procesul-verbal anual; furnizorul prezintă documentele sub semnătură, folosind condica sau borderoul. Subliniem prevederea pct. 92 din N.M. nr. 2/1980, potrivit căreia dispozițiile de încasare cu facturi emise de unitățile componente fără personalitate juridică, din alte localități și a căror încasare se face în contul unității de care aparțin, se depun la unitatea băncii în raza căreia își desfășoară activitatea unitățile respective, evident, cu înscrierea pe dispozițiile astfel emise, a denumirii și contului întreprinderii care încasează sumele. Dacă unitatea componentă autorizată să emită facturi are sediul în aceeași localitate cu întreprinderea, facturile se depun la aceasta, care, la rîndul ei, le introduce la bancă, potrivit normelor de mai sus. Dispozițiile de încasare cu factură pot fi însoțite, în circuitul bancar, — potrivit pct. 96, din N.M. nr. 2/1980 — de următoarele documente: dispoziția de livrare — aviz de expediere (în cazul livrărilor efectuate de baze), scrisoarea de acceptare a plății, certificatul de calitate, certificatul de garanție, buletinul de analiză sau alt document cu funcție similară, confirmarea de primire a mărfurilor (în cazul livrărilor către unitățile din sectorul special), procesul verbal de custodie și cel de recepție sau de autorecepție, scrisorile de transport sau borderourile de tarifare (în cazul unităților de transport auto), adeverința de disponibil (în cazul livrărilor către cooperativele agricole de producție sau asociațiile economice intercooperatiste), confirmarea dispeceratului M.A.I.A. de pe

lingă combinate privind încadrarea cantităților livrate în repartiții (pentru îngrășămintele livrate de combinatele chimice unităților agricole), procesul-verbal de lucrări întocmit de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, procesul-verbal de recepție și comunicarea privind datele obținute din valorificarea cercetării, iar în cazul livrărilor în tranzit și specificațiile cu avizele de expediere respective. Menționăm că anexarea documentelor de mai sus la dispoziția de încasare cu factură este facultativă, ele putînd fi expediate și direct beneficiarilor-plătitori.

4. Avizarea beneficiarului — termenele de acceptare a plății. Potrivit pct. 101, din N.M. nr. 2/1980, avizarea plătitorului (beneficiarul în cazul plăților rezultate din raporturi contractuale) „se face în ziua primirii documentelor sau cel mai tîrziu în prima zi lucrătoare după primirea acestora la bancă, prin predarea la ghișeul băncii a originalului facturii sau a altui document cu funcție similară, împreună cu exemplarul 3 al dispoziției de încasare, precum și a anexelor destinate plătitorului. Delegatul plătitorului semnează de primire pe exemplarul 1 al dispoziției de încasare". Normele menționate fac precizarea că în cazurile justificate — distanțe mari față de bancă etc. —, avizarea se poate face prin remitere poștală recomandată a documentelor arătate mai sus, „unitatea băncii urmînd a recupera spezele poștale de la titularii de cont respectivi, cu excepția unităților agricole cooperatiste, cu cont la unitățile Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară". Principiul dominant cu privire la stabilirea termenelor de acceptare este cel al necesității accelerării vitezei de rotație al fondurilor bănești ; ca urmare, prin pct. 100 din N.M. nr. 2/1980 s-a statuat că aceste termene se determină, după o temeinică analiză prin procesul verbal anual de stabilire a regulilor de decontare, care se încheie cu fiecare întreprindere în parte, și că nu vor putea fi mai mari de : 3 zile lucrătoare, cînd plătitorul are sediul în aceeași localitate cu unitatea bancară la care își are contul ; 7 zile lucrătoare cînd plătitorul are sediul în altă localitate, precum și în cazul cînd produsele se primesc sau se recepționează în alt loc decît cel al sediului beneficiarului și reclamă un termen mai mare de 3 zile ; cînd plătitorul este o unitate cooperatistă agricolă, dacă aceasta are sediul în aceeași localitate cu banca ; 10 zile lucrătoare, cînd plătitorul este o bază de aprovizionare și desfacere sau o întreprindere comercială cu ridicata, întreprindere de valorificare a produselor agricole, întreprindere comercială cu amănuntul care se aprovizionează direct de la întreprinderile producătoare ; de asemenea, și în cazul în care plătitorul este o unitate cooperatist agricolă care are sediul în altă localitate decît banca. Termenele de acceptare stabilite prin procesul verbal amintit încep să curgă din ziua următoare avizării beneficiarului-plătitor. Dacă avizarea urma să se facă prin predarea documentelor la ghișeu — prevede pct. 102 din normele menționate — iar delegatul plătitor nu s-a prezentat în zilele programate pentru a le ridica, termenul de acceptare începe să curgă din ziua următoare celei în care trebuie să fie ridicate documentele în cauză. Față de regula esențială potrivit căreia beneficiarul este dator să plătească numai contravaloarea mărfurilor efectiv primite și recepționate, N.M. nr. 2/1980 prevăd situații în care termenele de acceptare, stabilite potrivit criteriilor mai sus arătate, să poată fi prelungite. Astfel, în conformitate cu pct. 103 „unitatea băncii poate aproba prelungirea termenului de acceptare, pînă la cel mult 20 de zile calendaristice (calculate din ziua următoare avizării) la cererea plătitorului, introdusă înăuntrul termenului de acceptare. Prelungirea se poate acorda în cazul în care produsele nu au fost primite sau se găsesc în curs de verificare ori recepție, în cadrul termenului prevăzut prin dispoziții legale. Pentru mărfurile care sosesc în ultimele zile ale termenului de acceptare, prelungit la 20 de zile, se poate acorda prelungirea necesară și peste acest termen, pentru terminarea recepției, în cadrul termenului legal stabilit pentru aceasta". Reamintim că potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, art. 57 verificarea mărfurilor intrate în întreprindere trebuie făcută în termen de maximum 6 ore pentru mărfurile ușor alterabile și 5 zile pentru celelalte mărfuri. N.M. nr. 2/1980, mai prevăd la pct. 103 că pentru produsele agabaritice, pentru cele care se expediază prin transport combinat, precum și pentru mărfurile expediate în containere sau prin coletărie, termenul de acceptare poate fi prelungit, în funcție de condițiile concrete ale fiecărui caz în parte și peste termenul de 20 de zile.

5. Decontarea. N.M. nr. 2/1980, pct. 102, prevăd că în situația în care „plătitorul nu a prezentat, în cadrul termenului de acceptare, cerere de prelungire și nici refuz de plată, documentele se vor considera acceptate tacit și se va proceda la decontarea documentelor". Așadar, regula de bază este aceea că decontarea se face ca urmare a prezumției de acceptare prin expirarea termenului. De la această regulă, face excepție decontarea care are loc potrivit pct. 104 din norme : „Dacă produsele cuprinse în factură au fost primite și verificate în totalitate și plătitorul este în situația să accepte plata cu cel puțin 2 zile lucrătoare înainte de expirarea termenului de acceptare, acesta este obligat să accepte expres plata, fără a aștepta expirarea termenului stabilit. Aceste prevederi nu se aplică în cazul documentelor al căror termen de acceptare este de cel mult 3 zile". N.M. nr. 2/1980 (pct. 105) stabilesc regula potrivit căreia dispozițiile de încasare avizate plătitorului se decontează în ziua următoare expirării termenului de acceptare, în situația în care decontarea se face în baza prezumției de acceptare (acceptare tacită). În situații deosebite se poate aproba de către bancă decontarea dispozițiilor de încasare și în ziua expirării termenului de acceptare, după terminarea zilei operative. „Pentru accelerarea intrării sumelor de valori peste 50 000 lei în conturile furnizorilor — prevede pct. 106 din norme —, aceștia pot cere, menționînd expres pe dispoziția de încasare, sau plată cu factură, ca virarea sumelor respective să se facă prin telex sau telegrafic. Documentele (de încasare sau plată), de la 500 000 lei în sus, privind livrările de mărfuri, executări de lucrări și prestări de servicii, achitate de plătitori, se vor transmite obligatoriu prin telex către beneficiarii titulari de cont la alte unități bancare, dacă acestea sînt dotate cu telex, iar în caz contrar telegrafic".

Incapacitate de plată

Intreprinderile, în realizarea planului propriu de producție, au nevoie permanent de disponibilități bănești în cont, care se realizează pe două căi principale: încasări din vînzarea mărfurilor vîndute și livrate și, pînă la realizarea acestor încasări, din credite acordate de bancă. Cum aceste credite sînt plafonate la nivel planificat prin bugetul de venituri și cheltuieli, orice întîrzieri în încasarea mărfii livrate, ori a lucrărilor sau serviciilor prestate duce la imposibilitatea efectuării plăților scadente, situație care în limbaj curent este denumită blocarea contului. Incapacitatea de plată provoacă consecințe economice negative nu numai titularilor de cont, ci și întreprinderilor cu care sînt în raporturi contractuale. Ca urmare, Legea nr. 9/1972 prevede o serie de măsuri ce se impun a fi luate în asemenea situații. În primul rînd, întreprinderile furnizoare sînt în drept — potrivit art. 159 (1) din legea citată — să pretindă beneficiarilor care întîrzie în mod repetat plata să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, promovînd în acest scop modalitatea de plată prin acreditiv, prin scrisoare de garanție bancară etc. Art. 159 (2) prevede, în continuare că „în cazul în care beneficiarii nu asigură anticipat sumele necesare plăților, furnizorii pot suspenda livrările de produse, executările de lucrări sau prestațiile de servicii, încunoștințînd cu 30 de zile înainte de aplicarea acestei măsuri unitatea beneficiară și organul său ierarhic superior". Pentru a se trece la forma de decontare prin asigurarea anticipată a necesarului bănesc, N.M. nr. 2/1980 (pct. 21) prevăd obligația unităților bancare ca la cererea furnizorilor să dea relații cu privire la situația economico-financiară a unor beneficiari: volumul plăților restante al acestora, perspective de lichidare etc. În situația în care întreprinderile au beneficiat de credite și se mențin totuși în incapacitate de plată pe o perioadă de peste 60 de zile, potrivit art. 67 (1) din L. nr. 9/1972, băncile finanțatoare sînt obligate să instituie controlul prealabil asupra plăților întreprinderii, cu dreptul de a refuza efectuarea acestor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor circulante, disciplina de plan și financiară; de asemenea, băncile vor introduce instrumente de decontare condiționate de existența prealabilă a disponibilului de plată, arătate mai sus. Dacă întreprinderea titulară a contului curent a epuizat disponibilul și creditele acordate, plățile viitoare se fac în limita încasărilor, în următoarea ordine prevăzută de art. 160 (3) din L. nr. 9/1972: „a) plățile pentru retribuții și alte plăți asimilate; b) plățile către buget, plățile din fondul pentru acțiuni sociale, vărsămintele pentru finanțarea investițiilor și plățile pentru prime de asigurare; c) plățile pentru livrări de mărfuri, executări de lucrări și prestări de servicii; d) rambursarea creditelor bancare scadente; e) alte plăți". Din textul citat reiese că ordinea de preferință a plăților rezultate din raporturi contractuale este de-abia a treia în rang, motiv care pledează ca întreprinderile furnizoare să ia măsurile corespunzătoare de asigurare a încasării prețurilor, în cazurile în care unii beneficiari nu efectuează plățile la timp, în mod repetat. Evident, la aceste măsuri trebuie să se apeleze numai în situații bine verificate, cunoscînd că în majoritatea covîrșitoare întreprinderile de stat își execută obligațiile asumate. Încrederea reciprocă este, în cele din urmă o latură a spiritului de colaborare care trebuie să domine relațiile dintre întreprinderile socialiste.

Al. D.

Industria mică

Retribuirea muncii la domiciliu

Art. 41 din Legea nr. 2/1980 prevede că retribuția persoanelor care prestează muncă la domiciliu se stabilește pe bază de acord, fără a face alte precizări cu privire la o anumită variantă a acestei forme de retribuire. Dat fiind însă, specificul acestei activități și a modului ei de organizare — de regulă la domiciliul fiecărui prestator — este sigur că legea nu a avut în vedere — și nici nu putea să aibă — o altă formă de retribuire decît acordul direct individual. Cuantumul retribuției cuvenite rezultă, deci, din înmulțirea tarifului pe unitatea de produs sau pe lucrare cu numărul produselor sau al lucrărilor realizate. Așadar, retribuția este direct proporțională cu cantitatea de produse, lucrări sau alte unități fizice executate. În cazul cînd activitatea organizată prin muncă la domiciliu are caracter industrial, retribuția va fi direct condiționată de numărul de bucăți, de metri sau tone executate, iar în construcții în raport cu cantitatea de lucrări specifice realizate (dale, pavele, borduri, plăci etc.). În principiu, deci, retribuția se stabilește, potrivit art. 41 din Legea nr. 2/1980 coroborat cu art. 12 și art. 40, alin. 1 din Legea nr. 57/1974, în funcție de gradul de realizare a normelor de muncă.

Normele de muncă pe baza cărora se stabilește cuantumul retribuției pentru persoanele care execută produse sau lucrări prin munca la domiciliu sînt, de regulă, aceleași care se aplică în incinta unității pentru produse sau lucrări similare.

În situația în care prin munca la domiciliu se realizează produse, lucrări sau prestări servicii, altele decît cele care se execută în incinta unității, normele de muncă pentru acestea vor fi stabilite pe baza metodologiei de normare în vigoare în funcție de condițiile concrete de realizare a lor și de gradul de înzestrare tehnică.

La elaborarea acestor norme de muncă se va avea în vedere, ca dealtfel la elaborarea tuturor normelor de muncă, cantitatea de muncă reală, necesară executării lucrărilor sau operațiilor, stabilite pe baza unor procese tehnologice și de muncă rațional organizate.

Verificarea nivelului normelor de muncă pentru produsele care se execută la domiciliu se face prin atelierele unității în care se efectuează aceleași lucrări sau produse, ori altele asemănătoare. Dacă astfel de lucrări sau produse nu se execută în mod curent în atelierele unității, pentru verificarea nivelului normelor de muncă se vor organiza nuclee (colective) pentru executarea unor

asemenea lucrări în atelierele ei. La cooperativele meşteşugăreşti, în cazul cînd nu este posibil sau economic, să se înfiinţeze astfel de nuclee, executarea prin muncă la domiciliu a produselor sau lucrărilor respective, se va face numai după ce se obţine aprobarea uniunii respective care va aviza totodată, şi respectivele norme de muncă şi va urmări aplicarea lor. În cazul în care cooperativa execută, totuşi, asemenea produse sau lucrări prin muncă la domiciliu, fără ca să fi cerut şi obţinut aprobarea uniunii pentru utilizarea normelor de muncă respective, persoanele vinovate vor răspunde disciplinar şi material (dacă în acest fel a fost prejudiciat patrimoniul unităţii). În cazul în care, potrivit legii, sumele încasate în plus de persoanele cu munca la domiciliu prin utilizarea unor norme de muncă neaprobate de uniune, nu mai pot fi recuperate de la cei ce le-au încasat, ele vor fi recuperate de la beneficiari.

Retribuirea persoanelor care prestează munca la domiciliu se face pe baza tarifelor în acord, în raport cu normele de muncă şi cu reţelele tarifare care se utilizează în unităţile respective, corespunzător categoriei de încadrare a lucrărilor şi treptei de retribuire cu care acestea sînt tarifate.

Tarifele în acord vor fi cele practicate în atelierele unităţii. Ele se vor afişa la punctele de predare-primire ale lucrului la domiciliu.

Plata lucrărilor executate la domiciliul persoanelor încadrate cu contract de muncă în unităţile de stat se face fie la predarea lucrărilor conform programării afişate la punctele de predare-primire, fie la datele stabilite pentru întregul personal al unităţii. În cooperaţia meşteşugărească plata lucrărilor executate de către cooperatori cu munca la domiciliu şi a celor încadraţi cu contract de muncă se face numai la datele stabilite pentru întregul personal al unităţii.

Pentru persoanele care lucrează la domiciliu pe baza unei convenţii civile — fie în unităţile de stat, fie în cooperativele meşteşugăreşti — plata lucrărilor executate se face după primirea şi recepţia acestora, de către persoane stabilite în acest scop de conducerea unităţii, conform programării ce trebuie afişată.

Plata retribuţiilor personalului care prestează munca la domiciliu se face în unităţile de stat în limita fondului de retribuire a muncii aprobat prin planul naţional unic al Consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti.

Fondul de retribuire şi numărul de personal plătit din acest fond, precum şi producţia realizată, trebuie raportate de către unitate prin dările de seamă statistice, conform metodologiei elaborate de Direcţia Centrală de Statistică.

În conformitate cu art. 40 din Legea nr. 2/1980, prevederile art. 86 din Codul muncii privind retribuirea personalului în cazul întreruperii procesului de producţie din motive tehnice sau din alte motive, nu sînt aplicabile persoanelor cu contract de muncă privind prestarea muncii la domiciliu.

Unităţile socialiste de stat şi cooperativele meşteşugăreşti care organizează munca la domiciliu sînt obligate să asigure de lucru, cel puţin la nivelul retribuţiei tarifare de încadrare, membrilor cooperatori şi respectiv persoanelor care prestează munca la domiciliu pe baza unui contract de muncă. Faţă de persoanele cu care au încheiat convenţii civile pentru executarea de produse sau lucrări la domiciliu, unităţile nu sînt obligate de a le asigura lucrări în mod continuu. În acest scop, conducerea unităţii trebuie să urmărească să se încheie convenţii civile pentru executarea de produse şi lucrări numai în cazurile în care acestea nu pot fi realizate în atelierele proprii şi de persoanele cu muncă la domiciliu, încadrate cu contract de muncă.

J. COSTIN

Recuperarea sumelor încasate fără drept de persoanele cu muncă la domiciliu

Raporturile juridice de muncă între unităţile socialiste şi persoanele care prestează muncă la domiciliu sînt supuse unui regim juridic diferenţiat, în funcţie de natura convenţiei ce a intervenit între părţi. Într-adevăr, potrivit prevederilor art. 37 din Legea nr. 2/1980, munca la domiciliu poate fi prestată pe baza unei convenţii civile pentru executarea de produse şi lucrări, şi pe baza unui contract de muncă (pe durată determinată sau nedeterminată).

Convenţia pentru executarea de produse şi lucrări prin muncă la domiciliu nefiind un contract de muncă, este supusă în principal dispoziţiilor Codului civil, în timp ce contractul de muncă pe durată determinată sau nedeterminată urmează regulile legislaţiei muncii. Practica noastră în această materie este constantă şi îndelungă în acest sens, fiind în concordanţă deplină cu literatura juridică de specialitate, principiu care a fost cristalizat — în mod succint — şi în prevederile art. 37 din Legea nr. 2/1980.

Prin consecinţă şi obligaţia de restituire este supusă unui regim juridic deosebit.

● Obligaţia de restituire a sumelor încasate necuvenit (respectiv a retribuţiei) de persoanele ce prestează munca la domiciliu, pe bază de convenţie este reglementată, în principal, de prevederile art. 992 şi art. 1092 din Codul civil. Caracteristic obligaţiei civile de restituire este faptul că are de obiect nu numai suma primită, ci şi dobînda legală, iar valorificarea dreptului unităţii se face pe calea unei acţiuni civile, supusă regulilor Codului de procedură civilă, prescripţia fiind reglementată de prevederile Decretului nr. 167/1958, cu modificările ulterioare. Practic, aceasta înseamnă că persoana trebuie să restituie nu numai sumele încasate necuvenit, ci şi dobînda legală pe timpul cît a deţinut aceste sume ; unitatea trebuie să facă acţiune cu pretenţii la judecătoria în a cărei rază de activitate se află domiciliul debitorului pîrît ; se plătesc taxele legale, iar dreptul la acţiune se prescrie în termen de 3 ani de la data cînd se naşte acest drept, adică de la data plăţii necuvenite. În cazul unor plăţi repetate, fiecare este supusă unui termen de

prescripție propriu, dreptul la acțiune stingîndu-se în timp, în raport de data fiecărei plăți. De asemenea, prescripția este supusă cauzelor de suspendare și de întrerupere prevăzute de Decretul nr. 167/1958, fiind admisă și repunerea în termen.

● Obligația de restituire a sumelor încasate în mod necuvenit de persoanele ce prestează muncă la domiciliu pe bază de contracte de muncă este reglementată de prevederile Codului muncii. Obligația de restituire reglementată de Codul muncii are un pronunțat caracter de protecție, în raport cu obligația civilă de restituire. Astfel :

— persoana debitoare nu datorează dobînda, ci numai sumele primite efectiv ;

— obligarea la restituirea sumelor încasate fără drept se face prin decizie de imputare, deci debitorul nu suportă și taxele de timbru ;

— obligația de restituire include numai sumele plătite necuvenit în perioada de un an de la data primirii lor ; termenul de 1 an fiind considerat de decădere, nu este deci susceptibil de întrerupere și suspendare. Termenul de un an curge separat pentru fiecare sumă, în cazul cînd au avut loc plăți repetate.

● Așa cum am arătat, prestarea muncii poate avea loc în două modalități, alegerea lor nefiind lăsată la dispoziția unității, fiind obligatorie respectarea criteriilor prevăzute de lege. Se impune a analiza efectele produse asupra obligației de restituire în cazurile nerespectării criteriilor stabilite de lege. Astfel, dacă s-a încheiat o convenție civilă pentru executarea de produse sau lucrări, corespunzătoare unui volum de activitate care ar necesita o muncă continuă pe o perioadă mai mare de trei luni, se înțelege că, de fapt, a intervenit un contract de muncă, astfel încît convenția inițială va fi considerată nulă, fiind încheiată împotriva legii, și, prin consecință obligația de restituire va fi supusă regimului instituit de Codul muncii.

În cazul în care inițial s-a încheiat un contract de muncă, cu toate că produsele și lucrările realizate au necesitat o activitate pe un interval de timp mai mic de trei luni, va însemna că respectivul contract de muncă este lovit de nulitate, chiar de la data încheierii și deci, pe cale de consecință obligația de restituire va urma calea dreptului comun.

dr. C. JORNESCU

Răspunderea administrativă a persoanelor care prestează muncă la domiciliu

Răspunderea administrativă (contravențională) nu este condiționată de calitatea de persoană încadrată în muncă. Drept urmare, pentru angrenarea acesteia este indiferent dacă persoana în cauză — autorul contravenției — are calitatea de titular al unui contract de muncă sau a unei convenții civile.

Art. 43 din Legea nr. 2/1980 prevede că persoanele care prestează muncă la domiciliu răspund... administrativ... de păstrarea în bune condiții a materiilor prime și a materialelor încredințate de unitate, de folosirea lor conform tehnologiilor stabilite și exclusiv pentru executarea convenției sau contractului de muncă. Așa cum am mai învederat, textul citat nu limitează, nu circumscrie cîmpul de aplicare a altor prevederi legale prin care se stabilește răspunderea acestor persoane, menirea sa fiind tocmai aceea de a include printre faptele ce pot genera unele răspunderi — în funcție de natura faptelor — și pe cele legate de activitatea depusă la domiciliu, precum și de a sublinia odată în plus responsabilitățile acestor persoane. Întrucît textul se referă la păstrarea și utilizarea materialelor și materiilor prime potrivit destinației cu care au fost încredințate de unitate celor ce prestează muncă la domiciliu, ne vom referi în primul rînd la contravențiile legate de aceste activități.

Potrivit art. 4 alin. final din Legea nr. 2/1980, în cadrul industriei mici se asigură colectarea și punerea în valoare a materiilor prime și materialelor refolosibile, precum și a unor substanțe reziduale. Prin consecință, o parte deosebit de importantă din bunurile predate spre prelucrare la domiciliu fac parte din categoria materialelor refolosibile și a substanțelor reziduale, astfel încît eventualele contravenții în legătură cu păstrarea și folosirea respectivelor bunuri sînt prevăzute și sancționate prin acte normative cu incidență specifică acestor domenii.

Sînt considerate contravenții în baza art. 50 din Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 (B. Of. nr. 1 din 3 ianuarie 1980) următoarele fapte : încălcarea obligațiilor privind sortarea, pregătirea și depozitarea resurselor materiale recuperabile, conform standardelor de stat și normelor tehnice ; neexecutarea sarcinilor de recondiționare, predare a pieselor sau materialelor recuperabile provenite din casări ; distrugerea sau degradarea resurselor materiale recuperabile, în afara cazurilor prevăzute de lege. Contravențiile menționate mai sus se sancționează cu amendă de la 3000—7000 lei.

Legea nr. 7/1977 prin art. 81 stabilește și sancționează, de asemenea, unele contravenții susceptibile a fi comise și de persoanele cu muncă la domiciliu. Acestea sînt : livrarea de produse respinse sau sustrase controlului tehnic de calitate, sancționată cu amendă de la 3000 lei la 6000 lei ; neasigurarea condițiilor pentru menținerea integrității și calității produselor (cu amendă de la 1000 la 3000 lei) ; livrarea de produse fără aplicarea pe ambalaj, în condițiile legii, a datei de fabricație și a duratei de utilizare (amendă de la 500 la 1000 lei).

Potrivit art. 2—5 din H.C.M. nr. 2494/1963 constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 500 la 1000 lei neîndeplinirea măsurilor de protecție a muncii pentru exploatarea fără pericole a lămpilor de benzină ; cu amendă de la 300 la 800 lei neutilizarea dispozitivelor de protecție la organele de mașini în mișcare ; cu amendă de la 200 la 500 lei, nerespectarea normelor de protecție a muncii privind efectuarea operațiilor de încărcare și descărcare a materialelor și produselor de orice fel ; cu amendă de la 100 la 300 lei, folosirea de scule care nu corespund normelor de protecție a muncii, folosirea necorespunzătoare a utilajelor, sculelor, dispozitivelor, precum și solicitarea acestora, în procesele tehnologice, peste limita de rezistență admisă.

Am evidențiat unele din contravențiile susceptibile a fi mai frecvent săvîrșite de persoanele cu muncă la domiciliu. Oridecîte ori o persoană ce prestează muncă la domiciliu săvîrșește fapte considerate de lege drept contravenții își angajează răspunderea sa materială.

Dacă o persoană săvîrșește mai multe contravenții sancționate cu amendă, sancțiunea se aplică pentru fiecare contravenție în parte. Cînd contravențiile au fost constatate prin același proces-verbal, amenzile totalizate nu pot depăși dublul maximului de amendă prevăzută pentru contravenția cea mai gravă.

Aplicarea sancțiunii se prescrie în termen de 3 luni de la data săvîrșirii faptei.

În cazul în care contravenientul achită pe loc agentului constatator jumătate din minimul amenzii, nu se mai încheie proces- verbal dacă nu s-au cauzat pagube. De aceeași reducere beneficiază și contravenienții care o achită în 48 de ore.

Împotriva procesului verbal de constatare a contravenției se poate face plîngere în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia. Plîngerea suspendă executarea.

J. COSTINESCU

Întrebări și răspunsuri

● **ICHIM GETA — Iași** se interesează dacă unitatea beneficiară care reclamă lipsa unor produse la destinație este sau nu obligată să prezinte delegatului furnizorului sigiliile acestuia spre a se dovedi violarea mijlocului de transport. Este interesată a ști, de asemenea, care unitate (furnizor sau beneficiar) este abilitată a formula acțiune împotriva cărăușului. Păstrarea și prezentarea probelor (sigiliilor) de către beneficiar nu reprezintă o obligație legală a acestuia. Destinatarul este însă obligat a proceda — împreună cu prepusul cărăușului — la verificările prevăzute în art. 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 (și anume cîntărirea mărfurilor, verificarea sigiliilor, a semnelor sau a marcajelor, a mijlocului de transport, precum și a coletelor) și în cazul în care constată diferențe de greutate, urme de violare, avarii sau pierderi trebuie să ceară șefului unității de transport sau înlocuitorului acestuia să procedeze potrivit prevederilor art. 36 din același act normativ. Desigur că, păstrarea și prezentarea sigiliilor poate constitui o probă admisibilă în cadrul litigiului arbitral. Dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține furnizorului expeditor pînă în momentul primirii scrisorii de trăsură de către destinatar de la cărăuș. Din acest moment, destinatarul devine participant la contractul de transport și poate acționa cărăușul pentru daune.

● **MARALOIU GHIȚĂ — București**, întreabă dacă persoanele care depășesc venitul lunar de 1 500 lei sînt obligate a plăti diferența de chirie prevăzută de art. 35 din Legea nr. 5/1973 (modificată și completată în 1980) din luna respectivă sau beneficiază de o perioadă de 5 ani în care cuantumul chiriei rămîne nemodificat, astfel cum se menționează în alin. 2 a art. 35 din citata lege. Excepțiile prevăzute de alin. 2 sînt de strictă interpretare și nu sînt aplicabile altor categorii de chiriași decît celor indicați limitativ de text.

● **ICONARU DOBRE — contabil șef, Cooperativa de consum Făurei jud. Brăila**, se interesează dacă termenul de prescripție de 3 ani prevăzut de Decretul nr. 167/1958 este aplicabil și debitelor restante provenite din vînzarea de mărfuri în rate. Răspunsul este afirmativ cu condiția ca prejudiciul unității socialiste să nu fi fost pricinuit printr-o faptă ilicită (de pildă indicarea unor domicilii fictive, declarații false etc.).

● **CEPREAGĂ I. AUREL**, se interesează dacă chiria lunară fixată în funcție de elementele prevăzute în Legea nr. 5/1973 (venit lunar, membri de familie) se poate modifica ori de cîte ori se produc unele schimbări în sînul familiei ori a venitului. Răspunsul este afirmativ. Chiria se recalculează (în plus sau în minus față de cuantumul existent) ori de cîte ori apar modificări în elementele pe baza cărora a fost calculată.

● **MIHALACHE FLOREA și STÎNGĂ FLOREA — com. Crîngeni, jud. Teleorman**, vor a ști în sarcina căror persoane se stabilește răspunderea penală în cazul în care la o cooperativă de credit s-au prezentat cereri false de împrumut pe numele unor persoane fictive. Organele de urmărire penală sînt singurele abilitate în legislația noastră a întocmi rechizitorii și a pune sub inculpare persoanele care au comis infracțiuni. Ca atare, revista noastră nu poate da lămuriri în această chestiune cu atît mai mult cu cît dosarul penal nu este cunoscut. Vă arătăm însă că în Codul penal este prevăzută alături de infracțiunea de delapidare și aceea de neglijență în serviciu.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI bloc 9 S 14, aleea Valea Prahovei, nr. 5, sector 6, București.** În conformitate cu prevederile art. 3 din Statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, sînt de drept membri ai asociației : titularii contractelor de închiriere, proprietarii de apartamente care locuiesc în ele (în caz de proprietate comună, unul dintre coproprietari) și persoanele juridice care își au sediul sau desfășoară activități în suprafețele locative deținute în clădirea în care sînt și locuințe. Din scrisoarea dv. rezultă că întregul bloc este proprietate de stat, caz în care membri ai asociației sînt numai titularii contractelor de închiriere (cei ce au semnat contractul) nu și membrii lor de familie, precum și persoanele juridice ce dețin suprafețe locative (unități socialiste organizații obștești) ce dețin spații în blocul dv. Pentru constituirea valabilă a adunării generale este necesară prezența a cel puțin jumătate plus unu din totalul membrilor asociației arătați mai sus. La ședința adunării generale pot lua parte mai mulți delegați ai consiliului popular care însă nu au drept de vot.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

FABRICA DE PIESE AUTO ȘI PRODUSE METALICE PITEȘTI
Str. N. Bălcescu nr. 165

— Bare Al 19×19 kg 570
— Bare Al ∅ 22 kg 121
— Țeavă Al 20×20×2 kg 18
— Țeavă Al ∅ 14×3 kg 20
— Combinezoane doc buc. 3
— Candelabru cu 5 brațe buc 1
— Furtun ∅ 63×500 ml 15
— Ghete piele per 142
— Manometre ∅ 100/0-16 buc. 11
— Motor electric 45×3000 2N buc. 1
— Pantaloni vătuiți buc. 23
— Pantaloni prototip Arabis buc. 2
— iPetre polizor 500×50×50 buc. 3
— Plăcuțe aparat duritate buc. 3
— Sticle de nivel buc. 30
— Sezlong buc. 2
— Broaște uși tip II buc. 83
— Balamale uși buc. 290
— Balama pafta buc. 600
— Bandă laminată 30×4 kg. 6229
— Nituri 8×14 kg 429
— Oțel tras ∅ 7 kg 6160
— Oțel lat 70×10 kg 2900
— Piulițe M 36 kg. 509

CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN NEAMȚ DIRECȚIA DE DRUMURI ȘI PODURI
Str. Arcului, nr. 6, Piatra Neamț
Telefon 1.42.85 ; 1.22.95

Piese de schimb pentru tractor S. 80—100 — 100 M.
— Ante cameră buc. 17
— Arc buc. 2
— Ax pinion distribuitor buc. 2
— Ax pompă ulei buc. 2
— Ax cuplare buc. 1
— Axul rolei buc. 6
— Axul rolei superioare buc. 10
— Axul rolei conducătoare buc. 2
— Ax zală șenilă buc. 2
— Ax coroană troliu S. 80 buc. 4
— Ax cuplare pinion dr. stg. troliu buc. 1
— Ax tobă troliu buc. 2
— Bolț piston motor buc. 12
— Bolț scurt buc. 1
— Bușcă lagăr motoraș buc. 2
— Bucșă bielă buc. 32
— Bucșă C. N. buc. 5
— Bucșă canelată buc. 2
— Bucșă interioară buc. 11
— Bucșă role buc. 23
— Bucșă rolă superioară buc. 8
— Bucșă zală buc. 10
— Bucșă bronz diferite buc. 28
— Cămă buc. 6
— Casetă disc pornire buc. 2
— Carcasă rulment (corp maeu) buc. 1
— Capac rolă buc. 1
— Clichet dr. buc. 1
— Clichet stg. buc. 1
— Corp rulment buc. 1
— Coroană reductor buc. 6
— Coroană dințată cu rotire buc. 1
— Con oprire buc. 8
— Con axă planetară buc. 1
— Contragreutate buc. 4
— Corp buc. 2
— Cruce ambreaj asamblat buc. 3
— Culbutori supapă buc. 8
— Disc presiune ambreaj buc. 4
— Disc anterior buc. 5
— Element buc. 1
— Element pompă injecție buc. 30
— Fixator buc. 2
— Flanșă cu pinion buc. 1
— Flanșe buc. 1
— Furcă buc. 1
— Ghid supapă motoraș buc. 4
— Ghid supapă S.80-100 buc. 6
— Împingătorul mufei buc. 1
— Inel cămăși cilindru buc. 100
— Inel etanșare buc. 21
— Inel presiune buc. 2
— Pahar decantor buc. 10
— Pinion pompă ulei buc. 2
— Pinion reglare buc. 1
— Pinion melc cuplare buc. 1
— Pinion conducător buc. 1
— Pinion intermediar buc. 1
— Pinion antrenare buc. 1
— Pinion conic buc. 1
— Pinion buc. 8
— Pinion ax came buc. 1
— Pinion dublu buc. 3
— Pîrghie dublă buc. 2
— Placă șenilă buc. 21
— Pulverizator asamblat buc. 69
— Pulverizator buc. 12
— Rolă superioară buc. 4
— Rolă dublă buc. 1
— Suport rolă buc. 1
— Susținător locaș. buc. 2

ELECTROCERAMICA — TURDA
Str. Bihorului nr. 19
Telefon : 11401 — Telex 01 031 714

— Țevi inox W 4301 12×0,5 ml — kg. 1900
— Idem 22×1 ml. — kg 10400
— Idem 32×1 ml. — kg. 14200

ÎNTREPRINDEDEA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE PRODUSE FĂINOASE CLUJ-NAPOCA
Calea Baciului nr. 2-4 telefon 951/36738

— Țeavă construcții izolată de ∅ 325 ml. 297

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU AUTOTURISME — PITEȘTI OFERĂ CONTRA COST :

— Conducte ∅ 168×6,35 ml. 1600
— Idem ∅ 273×7,09 ml 3200
— Idem ∅ 141,3×6,55 ml. 4800
— Idem ∅ 114,3×6,55 ml. 3200
— Idem ∅ 219,1×6,35 ml. 1600

Livrarea se face în transoane între 20—30 ml.

Întîmpinat cu sentimente de profundă dragoste și stimă, într-o atmosferă de puternică angajare pentru realizarea sarcinilor actualului cincinal

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

MŰSZAKI EGYETEM KÖNYVTÁRA 1883

În cadrul amplului dialog cu colectivele de oameni ai muncii din unitățile social-economice vizitate, ca și în cuvîntarea rostită la adunarea populară din municipiul Constanța secretarul general al partidului a dat indicații prețioase cu privire la realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor privind dezvoltarea continuă a industriei și agriculturii, a întregii economii naționale.

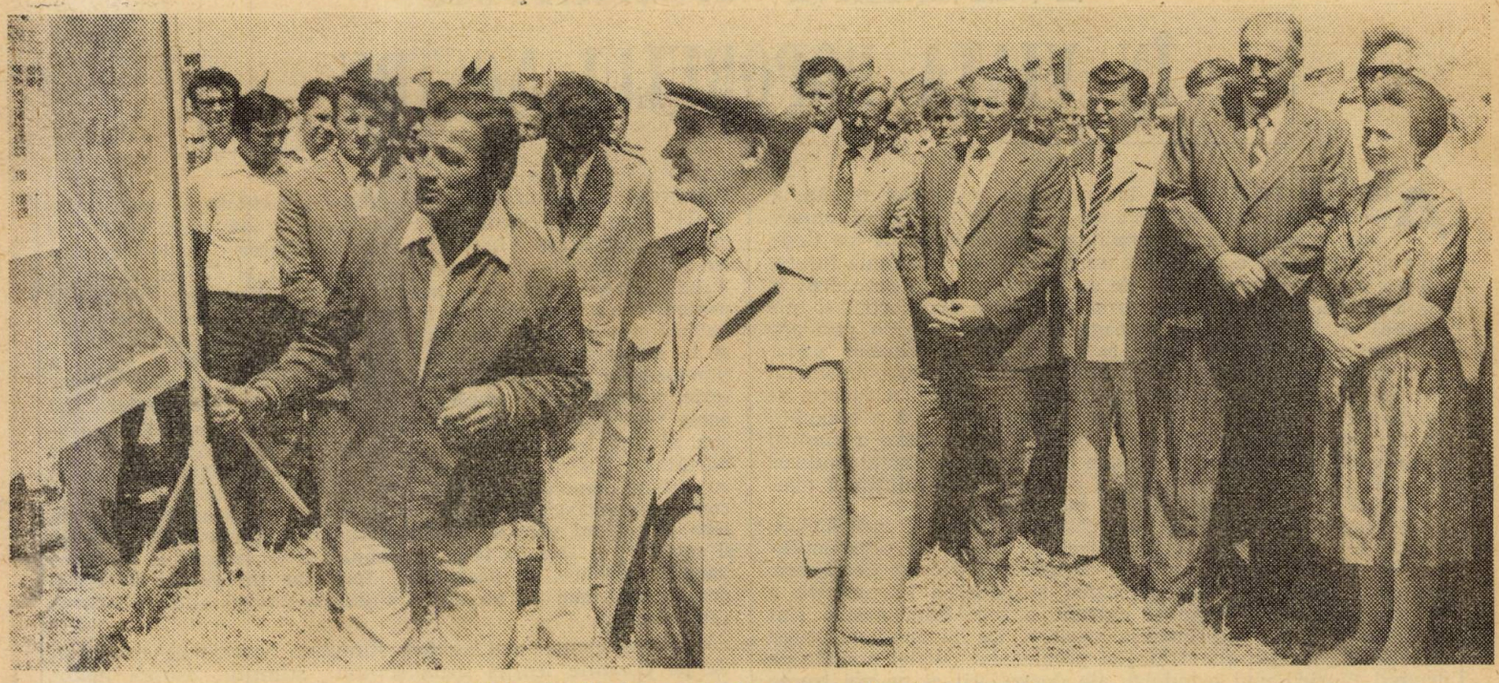

La Valul lui Traian se analizează rezultatele obținute

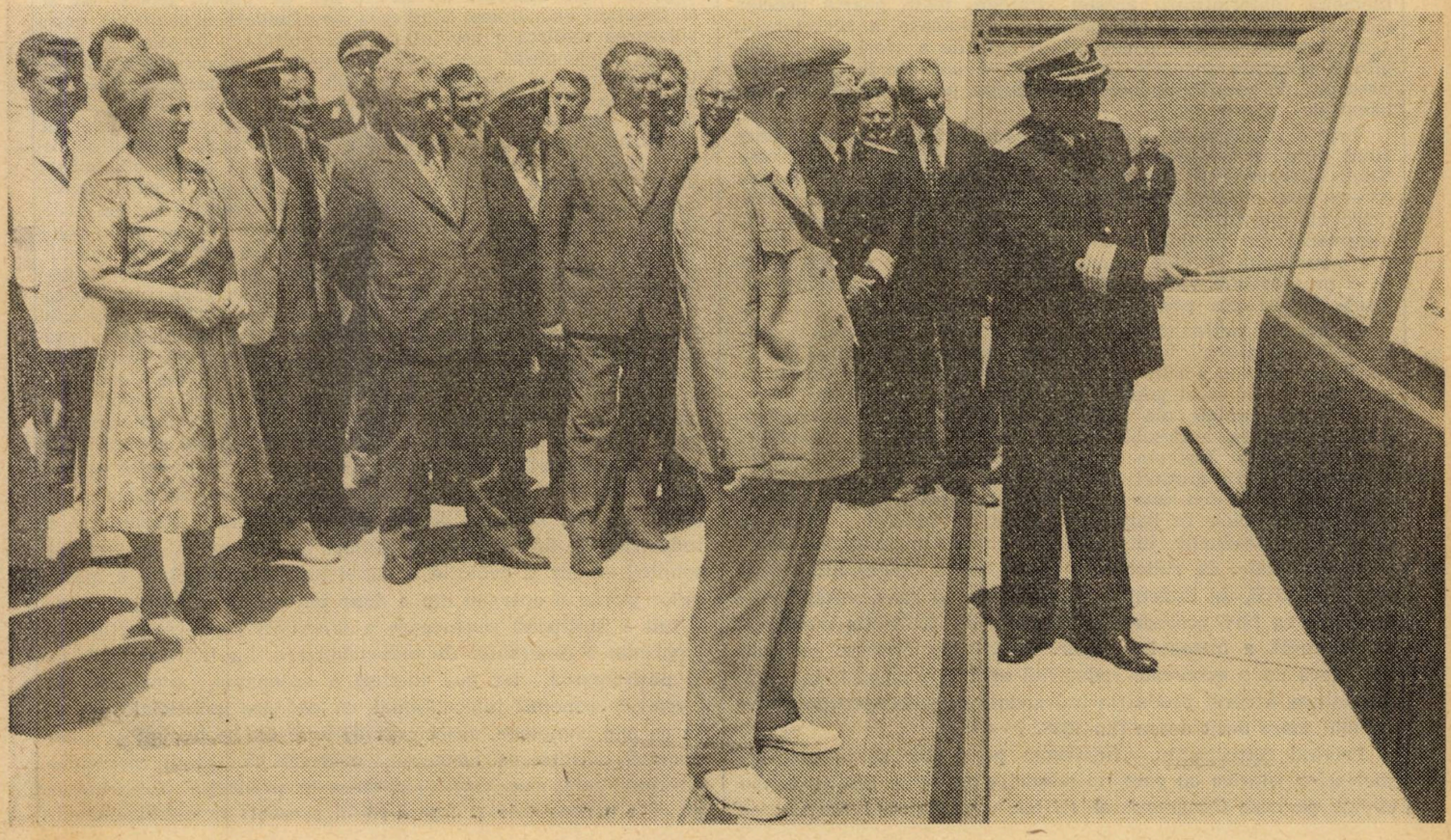

In cursul vizitei din portul Constanța

CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R., EVENIMENT HOTĂRÎTOR ÎN VIAȚA POPORULUI NOSTRU

A INTRAT PE DEPLIN în conștiința poporului român, a devenit convingerea profundă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, că cel de al IX-lea Congres al partidului a constituit un moment de cardinală însemnătate, a deschis o perioadă de un dinamism fără precedent în viața patriei noastre, a inaugurat epoca cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga sa istorie. Este o perioadă caracterizată printr-un uriaș avînt creator al maselor populare, descătușat de spiritul profund înnoitor pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales la acel Congres în suprema funcție de conducere în partid, l-a introdus în întreaga viață a societății noastre, spirit care a stimulat dezvoltarea creatoare a gîndirii și practicii construcției socialiste în raport cu noile cuceriri ale științei, cu condițiile istorice concrete, cu evoluția și apariția unor noi fenomene pe plan mondial.

Întreaga operă pe care am realizat-o în acești rodnici ani, uriașă prin dimensiuni, este indisolubil legată de personalitatea, de activitatea fără preget a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale cărui contribuții la elaborarea și punerea în practică a întregii politici interne și externe a partidului nostru sînt hotărîtoare și de inestimabilă valoare. De la fundamentarea direcțiilor generale ale strategiei progresului patriei noastre pe drumul făuririi noii orînduiri, ale dezvoltării ei pe noi trepte de progres și bunăstare, pînă la soluționarea concretă a problemelor materializării acestei strategii, toate poartă pecetea gîndirii revoluționare, cutezătoare, novatoare, a secretarului general al partidului, a capacității sale de a oferi soluții originale, puternic ancorate în realitate, a unui înalt și patriotic exemplu de muncă neobosită în slujba poporului și a socialismului.

Este o strategie de o deosebită complexitate, ale cărei baze fiind puse la Congresul al IX-lea al partidului, a fost continuu dezvoltată și îmbogățită — prin asimilarea a tot ceea ce era nou, corespunzător progresului — la Congresele următoare ale partidului, la Conferințele sale Naționale, în alte documente ale partidului comunist, în expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu — constituind o vastă operă de o inestimabilă valoare științifică și politică — devenite ele însele documente programatice ale partidului.

În această perioadă a fost elaborat sub conducerea nemijlocită și cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, Programul Partidului Comunist Român — de însemnătate istorică în viața poporului nostru — care, definind obiectivele fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a deschis larg orizontul înaintării României spre comunism. Justețea deplină a politicii partidului nostru sintetizată în Programul său ale cărei baze au fost puse la Congresul al IX-lea este elocvent demonstrată de schimbările radicale petrecute în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, în structura socială, în relațiile sociale și de producție, de ridicarea substanțială a potențialului economic al țării, de întărirea independenței și suveranității sale, de creșterea fără precedent a nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor. Astăzi România se prezintă ca o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare, a cărei producție industrială este de aproape 50 de ori mai mare decît aceea din 1938.

Privind retrospectiv, înțelegem pe deplin că la originea succeselor istorice cu care ne mîndrim astăzi se află acel nou climat pe care Congresul al IX-lea, proclamînd necesitatea stringentă a înlăturării dogmatismului, închistării, voluntarismului, preluării mecanice a unor teze, l-a inaugurat pe planul gîndirii științifice. Ignorarea sau neglijarea legilor, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al IX-lea al partidului, **„atrag după sine greșeli grave, dăunează dezvoltării armonioase a economiei și întregii societăți. Trebuie înlăturate subiectivismul și mulțumirea de sine, care duc la îngîmfare și la nesocotirea realității. Studierea temeinică a vieții, a fenomenelor noi, constituie principala cerință, absolut obligatorie, a unei juste conduceri și planificări a economiei".** Iar acest principiu, această atentă aplecare asupra realității, asupra noului, l-au călăuzit permanent pe secretarul general al partidului nostru, care, recent, la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, revenind asupra acestui adevărat comandament sublinia : **„să nu ne fie teamă să înlăturăm acele teze și noțiuni care nu mai corespund noilor condiții istorice și sociale"**, și **„Nu de înnoire trebuie să ne temem, ci de stagnare în gîndire, de păstrarea formelor învechite ! Pericolul pentru socialism nu constă în căutarea noului, ci în păstrarea vechiului !".**

În acest nou climat au fost stimulate dezbaterile creatoare, de pe pozițiile teoriei socialismului științific, asupra noilor fenomene din viața internă și internațională, dezbateri care s-au dovedit deosebit de fertile atît pe planul teoriei cît și al practicii economice. Studierea aprofundată a realității, considerarea realistă a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, a economiei românești în general, l-au condus pe secretarul general al partidului la elaborarea concepției sale cu privire la stadiile dezvoltării economiei naționale, la aprecierea științifică a nivelului dezvoltării României care, la începutul cincinalului 1966—1970, se afla încă în stadiul de țară slab dezvoltată și care abia la sfîrșitul acelui cincinal a intrat în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Această apreciere realistă ne-a dat imaginea clară a eforturilor pe care trebuie să le facem și a direcțiilor în care trebuie să le concentrăm, a necesității alocării unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, a accelerării procesului de industrializare socialistă a țării. Înlăturînd teze, care manifestau neîncredere în capacitatea poporului nostru de a dezvolta industrii moderne, de înaltă tehnicitate, argumentate prin lipsa de tradiție și de experiență sau prin necesitatea dezvoltării diviziunii internaționale a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a orientat cu fermitate procesul de industrializare tocmai spre ramurile de vîrf ale tehnicii moderne, care valorifică superior materia primă, energia, capacitatea creatoare a oamenilor muncii. Succesele pe care le-am obținut în deceniul trecut 1970—1980 — o creștere a producției industriale de circa 3 ori și a venitului național de 2,4 ori, remodelarea structurală a industriei în favoarea unor ramuri și subramuri de vîrf ale tehnicii — dar și evoluția situației pe piața mondială a materiilor prime și energiei din a doua parte a deceniului, au constituit o strălucită confirmare a orientării pe care partidul a imprimat-o procesului de industrializare. La fel, de altfel, ca și participarea tot mai intensă a economiei românești la circuitul economic internațional, cu produse industriale din ce în ce mai complexe, aprecierea de care ele se bucură pe plan mondial, extinderea formelor moderne de relații economice internaționale, cum este cooperarea în producție. Confirmarea pe care o constituie și faptul că în prezent, în cursul cincina-

lului pe care l-am început, ne putem propune să trecem la o nouă etapă calitativă — la stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare. Este deci o punere în practică economică și socială a unei concepții dialectice de o mare profunzime, care s-a desprins de acea identificare mecanicistă dintre orînduirea socială și nivelul de dezvoltare economică.

Odată cu dezvoltarea industrială modernă a fost promovată ferm o politică de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce a determinat înflorirea economică a tuturor județelor și zonelor țării, ridicarea pe această bază a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. Stabilirea unor asemenea obiective realiste, dar mobilizatoare în același timp, cum a fost o producție industrială minimă de 10 miliarde lei pentru fiecare județ în cincinalul trecut sau o producție totală de 70 000 lei pe locuitor în fiecare județ, în acest cincinal, indicator mai complex, reflectînd noul stadiu de dezvoltare, au constituit și constituie principalul factor de orientare a eforturilor pentru dezvoltarea armonioasă, echitabilă, a întregului teritoriu al țării.

Un adevărat moment de cotitură l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului și în politica agrară, redînd acestei importante ramuri locul ce i se cuvine de drept în ansamblul economiei românești. După o perioadă în care agricultura fusese în mare măsură neglijată, la Congresul al IX-lea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma **„Țara noastră dispune de o însemnată suprafață agricolă, de condiții de sol și climă favorabile unei agriculturi intensive. Reprezentînd un factor de mare importanță în ansamblul economiei naționale, agricultura trebuie să aducă un aport tot mai mare la progresul țării, la ridicarea bunăstării poporului. Continuînd în ritm intens industrializarea socialistă vom acorda o mai mare atenție dezvoltării agriculturii, sporirii producției vegetale și animale“.** Punerea în practică a acestei prețioase orientări a permis crearea unei puternice baze tehnico-materiale, înfăptuirea unei profunde reorganizări a agriculturii, extinderea aplicării metodelor moderne, științifice, de producție, toate acestea conducînd la o creștere a producției agricole de peste două ori. Este baza trainică pe care, în acest cincinal, ne propunem să înfăptuim o nouă revoluție în agricultură care va însemna ridicarea acestei ramuri de bază a economiei naționale producătoare de resurse regenerabile, ramură a cărei importanță s-a amplificat mult în condițiile crizei de materii prime și energetice.

Cu o deosebită forță de previziune, încă la cel de al IX-lea Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma : **„Trăim într-o epocă de mari prefaceri revoluționare, caracterizată și prin desfășurarea unei revoluții științifice și tehnice de o amploare fără precedent... satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale sînt indisolubil legate de progresul științei, de intensificarea cercetărilor fundamentale și aplicative în toate domeniile“.** Această apreciere a fost punctul de pornire al unei vaste activități de afirmare a capacității științifice a poporului nostru, de aplicare tot mai largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile. Punerea în practică a concepției revoluționare a secretarului general al partidului cu privire la îmbinarea organică a cercetării cu învățămîntul și producția a constituit axul pe care s-a sprijinit puternica dezvoltare a gîndirii științifice românești, materializarea ei cît mai amplă în producția materială.

Organic integrată teoriei cu privire la stadiile dezvoltării este și concepția partidului nostru cu privire la conținutul și dimensiunile procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, definirea acestei etape obiectiv necesare pe drumul înaintării spre comunism, care nu înseamnă doar o desăvîrșire liniară a proceselor construcției socialiste - ci implică modificări deosebit de profunde, de natură calitativă, în toate domeniile vieții sociale, avînd caracteristicile sale proprii. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului,** preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, **nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“.** Definirea clară a conținutului etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a reprezentat o contribuție hotărîtoare în procesul elaborării și fundamentării strategiei dezvoltării social-economice a României în perspectiva sfîrșitului acestui mileniu, în stabilirea realistă a obiectivelor fiecărui cincinal. Concepția dialectică, dinamică, de o deosebită profunzime științifică a secretarului general al partidului este, de altfel, direct implicată și în hotărîrile celui de al XII-lea Congres al partidului privind progresul multilateral al României socialiste în acest cincinal și, în general, în deceniul în care ne aflăm, ridicarea ei la nivelul de țară cu nivel mediu de dezvoltare, ca o nouă etapă pe care o străbatem în vederea lichidării decalajelor și apropierii de statele avansate ale lumii.

Perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea s-a caracterizat prin materializarea gîndirii umaniste, a concepțiilor democratice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în viața politică și socială a țării. Sînt anii în care în activitatea partidului, a fost imprimat un nou stil de muncă, caracterizat prin spirit combativ, critic și autocritic, cu adevărat revoluționar, prin cunoașterea realităților la fața locului, prin dialogul permanent al secretarului general al partidului cu oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei. Congresul al IX-lea, ca și celelalte congrese, proclamînd cu fermitate necesitatea creșterii rolului conducător al partidului comunist în societate, au pus permanent această cerință obiectivă în strînsă și directă legătură cu perfecționarea și aprofundarea democrației muncitorești, cu participarea activă, nemijlocită, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea activității economico-sociale, a societății în general.

Începînd cu cel de-al IX-lea Congres, atunci cînd secretarul general al partidului spunea **„Principiul călăuzitor după care trebuie să își desfășoare activitatea organele economice și de planificare — obligatoriu în toate domeniile construcției socialiste — este conducerea colectivă“,** s-a desfășurat o vastă activitate pentru perfecționarea organizării și conducerii societății noastre, pentru edificarea unui complex sistem al democrației muncitorești care să asigure participarea directă și efectivă a oamenilor muncii la conducerea societății. Îmbinînd organic formele democrației directe cu cele ale democrației reprezentative, prin instituții originale, acest sistem al democrației se definește a fi unic în felul său, superior oricărei forme a democrației burgheze. Trecerea la autoconducerea muncitorească și la autogestiunea economico-financiară — conținutul de fapt al noului mecanism economico-financiar — este de asemenea o puternică afirmare a democrației muncitorești pe planul activității economice. Procesul de adîncire a democrației în unitate dialectică cu creșterea rolului conducător al partidului este un proces care urmează dinamica socială în general și, la recentul Congres al consiliilor oamenilor muncii, secretarul general al partidului a expus un adevărat program concret de adîncire și de perfecționare în continuare a democrației noastre muncitorești. Ca o vie expresie a noilor realități din patria noastră secretarul general al partidului teoretiza cu marea sa originalitate și cutezanță revoluționară teza necesității înlocuirii noțiunii de dictatură a proletariatului cu aceea de stat al democrației muncitorești, noțiune capabilă **„să sublinieze superioritatea socialismului și comunismului, ca orînduirea cea mai democratică și mai umană în care poporul își făurește în deplină libertate, în mod conștient, propriul său viitor“.**

Viața, experiența noastră cotidiană, demonstrează cu deosebită convingere, justețea și realitatea tezei, dezvoltată de secretarul general al partidului încă de la Congresul al IX-lea, că obiectivul fundamental al întregii politici a partidului nostru îl constituie ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al poporului, înflorirea și afirmarea personalității umane și că singura bază pentru realizarea acestui obiectiv o constituie eforturile comune pentru sporirea avuției naționale, a venitului național. Strălucita sa demonstrație privind necesitatea unei rate înalte, optimă, din venitul național pentru dezvoltare ca unica posibilitate de maximizare a fondului de consum, a nivelului de trai al oamenilor muncii, și-a găsit o deplină confirmare prin dublarea, în anii deceniului trecut, a veniturilor reale ale populației, printr-o substanțială sporire a cheltuielilor sociale, prin puternica dezvoltare a învățămîntului, științei, culturii, a sistemului de ocrotire a sănătății.

Caracterul revoluționar-creator, dinamismul, umanismul care definesc politica noastră de edificare a societății socialiste le regăsim și în politica internațională a partidului și statului nostru. Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost anii unei intense și rodnice activități desfășurate în slujba nobilelor idealuri ale păcii și colaborării, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Elaborată cu inestimabila contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate politică a lumii contemporane, politica de pace și prietenie pe care o promovăm cu consecvență a adus României socialiste mai mulți prieteni ca oricînd, o înaltă prețuire în întreaga lume. Contribuțiile României socialiste, ale președintelui său, la fundamentarea necesității instaurării unor noi relații internaționale bazate pe respectarea principiilor independenței și suveranității, neamestecului în treburile in-

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 31)

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ȘANTIERELOR — MATERIALE DE CONSTRUCȚII LIVRATE RITMIC, LA NIVELUL CONTRACTELOR

ÎN SEMESTRUL I 1981

- **producția fizică peste plan: 178 mii tone ciment ; 9 mii tone var ; 540 mii tone plăci din azbociment**
- **52 mii tone ciment suplimentar la export**
- **consumuri energetice reduse cu 8,3 tcc la 1 000 tone ciment**

PUNÎND UN ACCENT MAI MARE pe utilizarea și valorificarea superioară a resurselor tehnice, materiale și umane din dotare, în semestrul I/1981 întreprinderile Centralei cimentului și-au realizat și chiar depășit prevederile de plan la indicatorul producție fizică (caseta). Aceasta a permis acoperirea într-o proporție sporită a necesarului de ciment și materiale de construcții și asigurarea ritmicității livrărilor spre șantierele de construcții.

Valorificarea superioară a resurselor disponibile

REZULTATELE POZITIVE se datorează îndeosebi măsurilor luate în toate unitățile centralei pentru valorificarea superioară a resurselor disponibile. În acest context o importanță deosebită au avut-o :

1 **Generalizarea procedeelor și liniilor tehnologice moderne de preparare și obținere a cimentului.** Este vorba îndeosebi de aplicarea pe scară largă a procedeului uscat pe linii tehnologice de 3 000 t/zi. Extinderea procedeului uscat și renunțarea treptată la procedeul umed asigură un spor însemnat al producției și eficienței economice în industria cimentului, paralel cu economisirea considerabilă a combustibilului și energiei. Astfel, prin aplicarea acestui procedeu s-a obținut o reducere a consumului de combustibil pe tona de clincher de la 210 kg c.c. în cazul procedeului umed la 125 c.c. cît se consumă în prezent. Astăzi, circa 74% din producția de ciment se realizează pe baza procedeului uscat, în ultimul cincinal fiind puse în funcțiune încă 7 linii mari de de 3 000 t/zi la Fieni, Hoghiz, Deva, Tașca etc. Aceasta asigură, totodată, și reducerea cu 40% a consumului de combustibil, concomitent cu creșterea gradului de fiabilitate și a randamentului în exploatare.

2 **Ridicarea calității reparațiilor și efectuarea lor în termene scurte.** În trecut una din cauzele care conduceau la diminuarea rezultatelor obținute au constituit-o desele întreruperi ale procesului de producție. Analiza acestor stări de lucruri a condus la stabilirea unor măsuri menite să asigure ridicarea calității reparațiilor și operativitate în executarea lor. Astfel, la nivelul întreprinderilor au fost întocmite programe complexe de revizii și reparații pe fiecare linie tehnologică în parte, stabilindu-se atît termenele și duratele de staționare a mașinilor și utilajelor, necesarul pieselor de schimb, cît și efectele tehnico-economice ale acestei activități.

Semnificativ este faptul că, activitatea de reparații s-a împletit cu cea de modernizări și îmbunătățiri funcționale ale mașinilor și utilajelor, în special la unele elemente componente ale liniilor de 3 000 t/zi de la Hoghiz, Deva și Tașca (elevatoare, separatoare rotoare de ventilator, răcitoare grătar etc.). Aceasta a fost posibilă și ca urmare a perfecționării activității echipelor complexe de întreținere și reparații și sporirii operativității și calității lucrărilor executate.

În strînsă legătură cu activitatea de reparații un accent deosebit a fost pus pe sporirea considerabilă a volumului **recondiționărilor de piese de schimb.** Pe primele șase luni din acest an volumul recondiționărilor a crescut cu 30% față de anul trecut, ceea ce a contribuit la o mai bună fundamentare a necesarului real de piese de schimb noi și diminuarea cu 10 la sută a consumurilor de metal.

Saltul calitativ impune o sporire mai accentuată a eficienței

DEȘI, ÎN ANSAMBLU, activitatea desfășurată în prima jumătate a anului este pozitivă atît la nivelul centralei cît și al întreprinderilor subordonate, există încă rezerve importante, care mobilizate pot aduce un aport substanțial atît în realizarea la cote mai ridicate a producției fizice, cît și a celorlalți indicatori calitativi și de eficiență. Pe această linie evidențiem cîteva din aceste rezerve :

a) **O mai rațională concordanță între nivelul dotării tehnice și nivelul calificării forței de muncă.** Este cunoscut faptul că introducerea unor linii tehnologice automate pe lîngă reducerea relativă a personalului muncitor, impune într-o măsură tot mai mare ridicarea nivelului calificării forței de muncă în concordanță cu cerințele programului tehnic de producție. Nu același lucru se poate afirma în cazul rezultatelor obținute de unele unități subordonate centralei cimentului. Cu toate acțiunile întreprinse, variate ca formă și conținut (calificarea la locul de muncă, cursuri intensive de calificare, policalificare etc.), nu s-a reușit încă atingerea unui nivel optim al calificării personalului, o structură profesională corespunzătoare cerută de funcționarea liniilor tehnologice moderne de 3000t/zi. Astfel, în marea majoritate a întreprinderilor noi (Hoghiz, Tașca, Deva etc.), nivelul 4 al categoriei de încadrare în funcție de calificarea corespunzătoare dotării tehnice este cu 1-2 clase sub categoria medie de încadrare prevăzută prin plan.

Această situație, cu efecte nefavorabile asupra nivelului realizărilor de pînă acum, asupra gradului de utilizare a liniilor și instalațiilor tehnologice și mărimii productivității muncii, este rezultatul unor deficiențe proprii și în sistemul de organizare pe linia asigurării unor forme și căi superioare de pregătire profesională, stabilității forței de muncă, eliminării fluctuațiilor, creșterii

Corneliu BĂRNEA

(Continuare în pag. 31)

Un factor al creșterii productivității muncii în industrie

MODERNIZAREA ȘI ÎNTREȚINEREA UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR DIN DOTARE (I)

O IMPORTANȚĂ deosebită în etapa actuală o reprezintă, pentru întreaga economie națională, creșterea gradului de utilizare și modernizare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, prelungirea duratei lor de viață în condițiile menținerii și ridicării permanente a performanțelor lor tehnico-economice inițiale. La recentul Congres al Consiliilor oamenilor muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că **„am realizat în deceniul trecut, îndeosebi în cincinalul 1976—1980, puternice întreprinderi industriale, dotate cu mașini și utilaje moderne... De aceea, în acest cincinal vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice, cît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completînd dotarea din unele sectoare, cît și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem".**

În acest cadru, relația modernizare-întreținere a mașinilor utilajelor, instalațiilor și reutilizarea pieselor lor componente, reprezintă o problemă care trebuie privită în mod unitar. Aceste acțiuni trebuie organizate corespunzător, deoarece conțin un ansamblu de factori tehnico-economici care asigură continuitatea producției, creșterea permanentă a productivității muncii ; ele trebuie abordate unitar, într-o strînsă intercorelare și interdependență, în așa fel încît să se asigure maximum de eficiență, de funcționalitate continuă a fondurilor fixe cu care sînt dotate unitățile industriale. Numai în acest nou cadru de lucru, se pot asigura în continuare condiții tot mai bune pentru creșterea disciplinei tehnologice și a calității produselor, precum și pentru obținerea de economii importante de materiale, de timp și financiare. În același timp, o problemă de deosebită importanță pentru etapa imediată trebuie să o constituie și sporirea preocupărilor pentru perfecționarea continuă a metodologiei și a rezultatelor acțiunii de corelare a volumului fizic necesar de piese de schimb în întreprinderile beneficiare cu posibilitățile de asigurare a lor de către unitățile producătoare mai ales din industria constructoare de mașini.

Dimensiuni actuale ale acțiunii de utilizare rațională a fondurilor fixe

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII, dezvoltarea și diversificarea ramurilor a determinat dotarea întreprinderilor industriale din țara noastră cu un număr mare de mașini, utilaje și instalații, a căror întreținere în condiții de calitate și de reparații la termenele planificate constituie un element fundamental pentru desfășurarea ritmică și normală a întregului proces de fabricație, precum și pentru utilizarea lor judicioasă și la indicii tehnico-economici prevăzuți în planurile anuale, astfel încît să se asigure realizarea producției materiale planificate în toate sectoarele de activitate. În acest sens, este lesne de înțeles că **aplicarea riguroasă, la timp, a programelor de folosire în grad înalt a utilajelor și instalațiilor în etapa actuală, capătă un rol important,** iar utilizarea, întreținerea și modernizarea permanentă a mașinilor și instalațiilor, trebuie considerate ca un proces continuu, care dă siguranța creșterii, an de an, a indicilor de utilizare ai acestora, a realizării unei producții superioare în condiții de sporire accentuată a productivității muncii.

După cum este cunoscut, valoarea fondurilor fixe a crescut an de an, la nivelul economiei naționale, și anume de la 1 203 miliarde lei în anul 1976 la 1 876 miliarde lei în anul 1980. În corelare cu fondurile fixe, volumul reparațiilor a crescut corespunzător față de anul 1975, de peste două ori în 1980, din care reparațiile capitale reprezintă 7,9 și respectiv 15,9 miliarde lei, iar lucrările de întreținere, revizii și reparații curente programate reprezintă 23,7 și respectiv 47,7 miliarde lei. Creșterea mai accentuată a volumului de reparații în valoarea fondurilor fixe în cincinalul precedent de la 2,62% în anul 1975 la 3,39% în anul 1980 s-a datorat și prelungirii duratelor de serviciu normate ale fondurilor fixe, în medie cu 34% la nivelul economiei, respectiv cu circa 6,5 ani, ceea ce a implicat majorarea numărului de reparații capitale la unele mașini, agregate și utilaje ca: locomotive de diferite puteri, vagoane, nave, instalații metalurgice, agregate energetice mari etc.

Pe baza volumului de reparații capitale, a lucrărilor de întreținere, revizii și reparații curente, necesarul de **piese de schimb** a crescut în anul 1980 de aproape trei ori față de anul 1975. Din anul 1975 necesarul de piese de schimb importante a fost asigurat integral din producția de piese noi, datorită măsurilor tehnico-organizatorice complexe elaborate și aplicate, trecîndu-se totodată la organizarea și modernizarea activității de recuperare și recondiționare a pieselor uzate, astfel încît numai 80% din necesar s-a asigurat din producția de piese noi (inclusiv asimilări),

Tabelul nr. 1

Dimensiuni ale producției și consumului de piese noi și activități de recondiționare a pieselor de schimb uzate

		1980 (realizări)	1981 (plan)
TOTAL ECONOMIE	a-b	217	219
din care :	c	100	118
Ministerul Industriei Constructoare de Mașini	a	231	248
	b	857	939
	c	100	308
Ministerul Industriei Chimice	a	225	239
	b	205	214
	c	100	103
Ministerul Industriei Metalurgice	a	251	253
	b	218	287
	c	100	100

a = Producția de piese noi (inclusiv asimilări)
b = Consumul de piese noi (inclusiv asimilări)
c = Recondiționări de piese uzate (în execuție proprie)

iar restul din recondiționări (tabelul nr. 1). În ceea ce privește **volumul recuperării și recondiționării pieselor uzate**, din realizările anului 1980 sînt de menționat cele dobîndite în cadrul unităților Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (circa 1,5 miliarde lei), Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (1,2 miliarde lei), Ministerului Industriei Metalurgice (0,6 miliarde lei). Producția de piese de schimb realizată în anul 1980 a fost destinată în principal pentru repararea și întreținerea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din agricultură și industria alimentară (18,2%), transporturi (14,9%), industria minieră și petrolieră (11%), industria chimică (9,51%), industria metalurgică (9,5%).

În cincinalul 1981—1985 se prevede ca valoarea fondurilor fixe din dotarea economiei să crească cu circa 900 miliarde lei, astfel încît la nivelul anului 1985 acestea să totalizeze 2 800 miliarde lei, deci o creștere de 50% față de anul 1980. Acestea reprezintă o zestre care trebuie mai bine întreținută și exploatată concomitent cu intensificarea activității de modernizare. De aceea, **se are în vedere ca în corelare cu valoarea fondurilor fixe, volumul total al reparațiilor să crească cu 37% în anul 1985 față de 1975,** din care 21,9 miliarde lei reprezintă reparații capitale și 65,7 miliarde lei lucrări de întreținere, revizii și reparații curente, absolut necesare (tabelul 2).

Pentru acoperirea în condiții cît mai bune a unui necesar sporit de piese de schimb au fost extinse capacitățile de producție ale unităților de profil și au fost date în exploatare noi capacități în cadrul cărora urmează să se asigure atît producția curentă, cît și piesele de schimb necesare bunei întrețineri și modernizări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în dotare (de exemplu. cel din cadrul întreprinderilor „23 August", I.M.G.B., „Autobuzul", Mecanică fină, I.M.U.A.B., Întreprinderea de pompe, „Republica", etc.). Ca urmare, se poate spune că producția de piese de schimb este prevăzută să crească, în perioada anilor 1981—1985, cu un ritm mediu anual de peste 15%, superior cu circa 2% celui din anii 1976—1980, creșteri mai mari revenind producției pieselor de schimb pentru mașinile-unelte, motoare electrice, mașini hidraulice, utilaj petrolier, miner și metalurgic, tractoare, autoturisme și autocamioane.

Rezerve de capacitate și modalități de valorificare

ÎN UTILIZAREA ȘI ÎNTREȚINEREA fondurilor fixe se mențin însemnate **rezerve** generate de unele neajunsuri înregistrate în activitatea productivă. În principal este vorba de :

● **avarii de utilaje și instalații în unele întreprinderi,** ca urmare a unei exploatări neraționale și a nerespectării timpului stabilit în graficele de revizii și reparații ;

● **durata uneori mare a reparațiilor fie ca urmare a insuficientei pregătiri a personalului de intervenție** de la sectorul mecano-energetic, fie din alte cauze (la intreprinderile „Conect", I.E.M.I., „Aversa", „23 August", „Vulcan", „Semănătoarea", „Electronica") ;

● **neasigurarea cu piese de schimb în cantitățile, de calitatea necesară și la timpul prevăzut** în programele de intervenții (la „Electronica" și întreprinderile de pompe, I.E.M.I., Conect", „Cinescoape" etc.).

Tabelul nr. 2

Volumul reparațiilor și necesarul de piese de schimb în corelare cu valoarea fondurilor fixe din dotarea unor ministere

1975=100

		1980 (realizări)	1981 (plan)
TOTAL ECONOMIE	a	183	202
	b	201	210
	b_1	201	210
	b_2	201	210
	c	270	283
din care :			
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	a	152	171
	b	342	412
	b_1	342	412
	b_2	342	412
	c	1 103	1 170
Ministerul Industriei Chimice	a	152	219
	b	342	355
	b_1	342	355
	b_2	342	355
	c	1 103	2 438
Ministerul Industriei Metalurgice	a	159	171
	b	193	234
	b_1	194	234
	b_2	192	234
	c	274	344

a = Valoarea fondurilor fixe
b = Volumul reparațiilor, din care : b_1 = reparații capitale (conform plan), b_2 = reparații curente și întreținere
c = Necesarul de piese de schimb exprimat în valori de producție-marfă și calculat în prețurile de producție și livrare din anul 1980

Avînd în vedere aspectele semnalate și în scopul completării resurselor de piese de schimb, astfel încît să se asigure integral necesarul destinat efectuării lucrărilor de reparații și întreținere, **este necesar ca în analizele și studiile efectuate de coordonatorii de balanțe și de principalele ministere beneficiare să se aibă mai mult în vedere capacitățile unităților constructoare de mașini existente la fiecare deținător de fonduri fixe, pe această bază stabilindu-se sarcini concrete pe fiecare grupă de piese de schimb și titular de plan.** Aceasta cu atît mai mult cu cît pentru perioada anilor 1976—1980, studiul întreprins a relevat că în calculul necesarului de piese de schimb a fost luat în considerație numai consumul ce se realizează anual în activitatea de reparații și întreținere a fondurilor fixe din dotare, nefiind cuprinse în calcul stocurile de siguranță pentru efectuarea operativă a unor reparații accidentale la mașini, utilaje și instalații de importanță deosebită în realizarea planului de producție, precum și stocurile obligatorii de piese de schimb pentru produsele de serie a căror fabricație a încetat, dar care sînt încă în exploatare, deoarece acestea au un alt regim de derulare și nu se includ în consumurile anuale. De aceea, pentru anii 1981—1985, în vederea asigurării intervențiilor operative în repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor aferente unor piese tehnologice, s-au constituit stocuri de siguranță cu completare anuală și care pot fi folosite de către unitățile economice deținătoare numai cu avizul ministerului tutelar, în cazuri de avarii.

Este cunoscut faptul că la întreruperea fabricației unor mașini, instalații și utilaje, producătorii au obligația să execute în continuare piesele de schimb necesare întreținerii și reparării lor pe o perioadă de timp tehnico-economică justificată, dar nu mai mică de 5 ani, convenită pe bază de contract de lungă durată cu coordonatorii de balanță în cazul în care piesele de schimb se derulează prin bazele acestora, sau cu avizul coordonatorilor de contracte încheiate cu alte baze prin care se efectuează derularea. Dat fiind însă că mai există situații în care această cerință nu se respectă, **se impune atît din partea coordonatorilor de balanță cît și a unităților furnizoare o atenție sporită, pentru fabricarea — cînd este necesar chiar și peste perioada celor 5 ani — a pieselor de schimb solicitate chiar și atunci cînd respectivele utilaje nu se mai fabrică.**

Totodată, pentru îmbunătățirea întregii activități programate de întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, apare necesară în continuare specializarea și dezvoltarea capacităților existente producătoare de piese de schimb sau crearea unor capacități care să asigure și piesele de schimb necesare atît din producția de piese noi, cît și din recondiționarea pieselor uzate.

Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE — LA BAZA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI MICI

ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane de care dispune economia națională, inclusiv a resurselor locale, concomitent cu creșterea continuă a gradului de valorificare a acestora. Avînd o contribuție importantă la dezvoltarea producției materiale a societății, industria mică urmărește dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii, în scopul satisfacerii superioare a cerințelor populației și a nevoilor de consum productiv ale economiei locale. Noul cadru organizatoric creat de Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici, adoptată în octombrie 1980, și care dă largi competențe consiliilor populare, comitetelor și birourilor executive ale acestora, asigură, în principal :

● dezvoltarea producției unor materiale de construcții prin extragerea și prelucrarea agregatelor minerale, tufurilor vulcanice, a cenușelor de termocentrale, argilei și a altor asemenea materiale și realizarea de materiale abrazive din zgurile de aluminiu ;

● folosirea în cît mai mare măsură a răchitei, paielor, sorgului etc., în vederea realizării unor articole pentru consum intern și export ;

● dezvoltarea producției de conserve, semiconserve și alte bunuri materiale rezultate din prelucrarea produselor agricole disponibile, a produselor secundare vegetale și animale, a ciupercilor, fructelor de pădure și a altor asemenea materii prime.

Un volum însemnat de producție realizată și de servicii prestate

ÎN LUMINA ACESTOR ORIENTĂRI s-au inițiat la nivelul județului Olt o serie de măsuri și acțiuni politico-organizatorice în scopul cunoașterii și aprofundării de către toți factorii de răspundere a sarcinilor ce le revin în dezvoltarea industriei mici, în creșterea volumului acestei activități în ansamblul economiei județului. Aceasta a și făcut posibilă realizarea, încă din anul 1980, a unei producții industriale în industria mică în valoare de 1,2 miliarde lei (cu 60% mai mult decît în anul anterior) și a unui volum de producție marfă industrială și prestări servicii neindustriale în cooperativele meșteșugărești de 318,9 milioane lei (ceea ce a reprezentat o dublare față de realizările anului 1979).

Organizarea celor 35 noi unități de producție și prestări servicii, precum și înființarea unui număr suplimentar de 11 secții de producție — prestații în cadrul Uniunii județene a cooperativelor de consum au permis ca și pe primele 4 luni ale anului 1981, planul producției marfă industrială și a prestărilor de servicii industriale din industria mică a județului Olt să fie depășit în proporție de 20,1%.

Toate aceste realizări au fost posibile ca urmare a aplicării ferme a tuturor măsurilor tehnico-organizatorice stabilite în programele proprii de dezvoltare, dintre care menționăm: ● inventarierea tuturor resurselor de care dispune fiecare localitate în parte, care a permis valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor locale și satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor de consum ale populației județului; ● folosirea pe scară largă a deșeurilor și altor resurse refolosibile existente în industria republicană în scopul creșterii eficienței în exploatare și producerii unor bunuri de consum ca: tricotaje, confecții, țesături, articole de uz casnic etc.; ● sporirea producției de nutrețuri combinate și produse furajere, prin valorificarea materiilor prime agricole și care a permis dezvoltarea bazei materiale a zootehniei etc.

Mobilitate și adaptabilitate sporite în satisfacerea cererii consumatorilor

PREVEDERILE planului cincinal 1981—1985 preconizează ca producția globală industrială să crească cu 61,7% și producția marfă industrială cu 59,2%, ceea ce va face ca în anul 1985 livrările de mărfuri către fondul pieței să atingă un volum de circa 350 milioane lei, iar exportul peste 40 milioane lei. În acest sens, Comitetul executiv al Consiliului popular județean, împreună cu Uniunea județeană a cooperației de consum și Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare au stabilit direcțiile prioritare de acțiune:

● **extinderea gamei sortimentale** a produselor obținute, prin valorificarea în mai mare măsură a resurselor locale și care vor satisface atît nevoile populației, cît și cele ale unor unități economice de pe teritoriul județului. Astfel, avînd în vedere rezervele de materiale de construcții (pietriș, nisip) de care dispune județul nostru, Întreprinderea de prestări servicii și producție Olt, Direcția județeană de drumuri și poduri, Întreprinderea județeană de construcții-montaj Olt, consiliile populare ale comunelor de pe văile rîurilor interioare vor amenaja puncte pentru exploatarea agregatelor de balastieră cît mai aproape de zonele de consum, în scopul creșterii producției, concomitent cu reducerea costurilor de transport. În acest fel, la nivelul anului 1985 se vor produce 500 mii mc agregate minerale de balastieră pentru mortare și betoane și 370 mii mc pentru lucrări de drumuri, căi ferate și îndiguiri. În scopul satisfacerii cerințelor de materiale de construcții se va acorda în continuare o atenție deosebită producerii de cărămizi și blocuri ceramice. Prin intensificarea îndrumării tehnice și de specialitate în scopul creșterii gradului de folosire a capacităților de producție și a reducerii cheltuielilor materiale, fabricile de cărămidă organizate atît în cadrul C.A.P.-urilor cît și cele subordonate consiliilor populare comunale, vor produce la nivelul anul 1985 aproape 50 milioane cărămizi, cantitate ce asi-

gură integral necesarul pentru lucrări de investiții-construcții, pentru fondul pieței și unele disponibilități pentru județele învecinate.

● **valorificarea superioară a legumelor și fructelor,** materii prime de care județul nostru dispune din plin, prin organizarea în cadrul consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste Strejești, Ștefan cel Mare, Verguleasa, Dejești, Alunișu, precum și pe lîngă consiliul popular al comunei Sîmburești a unor secții pentru producerea de conserve și semiconserve de pulpe și marcuri de fructe, prune uscate, sucuri din fructe și alte produse de pădure. Aceasta va face ca industria mică a județului Olt să producă în ultimul an al acestui cincinal 200 tone legume și fructe conservate prin sterilizare și pasteurizare, 500 tone de pulpe și marcuri de fructe și 200 mii hl. băuturi răcoritoare.

● **dezvoltarea și diversificarea producției de împletituri din răchită și sorg pentru intern și export.** În vederea asigurării, de exemplu, a materiei prime necesare pentru producția de împletituri se vor planta în acest cincinal noi suprafețe cu răchită nobilă (numai în cadrul C.A.P.-urilor vor fi plantate 500 ha pe suprafețe mlăștinoase improprii agriculturii).

● **lărgirea producției artizanale,** care va cunoaște în acest cincinal o puternică dezvoltare, astfel încît în anul 1985 se vor înregistra valori superioare la toate produsele prelucrate de meșterii artizani locali, care vor obține o producție de peste 30 de ori mai mare decît cea realizată în anul 1980. Astfel, în zona Oboga, renumită prin meșteșugul olăritului, se are în vedere diversificarea și amplificarea producției de ceramică, urmărindu-se în același timp într-o mai mare măsură pătrunderea acesteia pe piața externă, iar în comuna Vădastra, în cadrul secției existente, se va înființa un nou centru pentru cusut cojoace și pentru prelucrarea deșeurilor din piele provenite de la Tăbăcăria minerală Corabia. Tot în cadrul industriei artizanale se prevede introducerea în fabricație a unor produse ca: rogojini colorate și obiecte din papură și paie (în comunele Oboga, Optași și Stoicănești) și a noi modele de țesături și confecții cu motive populare — ii, fote, bluze, fete de masă etc. — la Milcov, Cezieni, Scorniceşti, Coteana.

● **utilizarea eficientă a forței de muncă,** mai ales în perioada în care activitatea în agricultură este mai redusă, prin extinderea muncii la domiciliu, urmînd ca la sfîrșitul cincinalului din totalul de 18 000 de oameni ai muncii peste 1 500 să-și desfășoare activitatea în această formă.

Totodată, este necesar ca la nivel județean să se acorde o atenție mai mare și următoarelor direcții, care pot contribui în mod eficient la creșterea rolului producției mici în ansamblul producției industriale, la valorificarea superioară a resurselor existente pe plan local :

1. asigurarea prin contracte a aprovizionării industriei mici cu materiale refolosibile care, eventual, nu pot fi valorificate în marile întreprinderi ;

2. urmărirea în profil teritorial, a nivelului realizării principalilor indicatori de plan ai industriei mici, eventual și pe cîteva produse mai importante ;

3. perfecționarea activității de conducere a industriei mici, în profil teritorial, prin organizarea, la nivelul fiecărui consiliu popular județean a unor compartimente de specialitate care să se ocupe cu îndrumarea și controlul acestei activități, să efectueze studii și analize în vederea dezvoltării și diversificării producției și prestărilor de servicii, inclusiv a muncii la domiciliu și artizanatului.

Se poate aprecia că, pe baza măsurilor luate și a perfecționării metodelor de conducere, prevederile stabilite din planul cincinal și care revin industriei mici în județul nostru vor fi integral realizate, asigurîndu-se și pe această bază valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor recuperabile și refolosibile, în vederea satisfacerii mai depline a cerințelor crescînde ale populației.

Nicolae SPÎNU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Agregat hidraulic de înaltă presiune pentru minele de cărbuni

PENTRU acționarea complexelor mecanizate de abataj din minele de lignit și de huilă cu grad de periculozitate a lucrărilor miniere a, b, și c — unde emanațiile maxime de gaz metan sînt sub 2 la sută și umiditatea relativă a aerului este de 95 la sută + 3 la sută — ca și pentru susținerile individuale din subteran, Întreprinderea de utilaj minier din Filipeștii de Pădure a introdus în fabricație de serie un modern agregat pe care-l prezentăm în fotografia alăturată.

Constructiv, acest agregat tip AH 78/350 destinat acționării în circuit închis este format din grupul de pompare acționat de un motor electric, instalația hidraulică și instalația automată de preparare a emulsiei. Pompa de presiune este prevăzută cu trei pistoane mici dispuse în linie care au diametrul de 40 mm și cursa de 45 mm. Pentru amortizarea șocurilor, în instalație se folosesc acumulatoare hidraulice de diferite capacități. Agentul hidraulic constă dintr-un amestec de apă potabilă și ulei emulsionabil în procent de 3—5 la sută. Prepararea acestui amestec hidraulic, controlul presiunii lui, cuplarea și decuplarea refulării agentului hidraulic în rețea se fac automat.

Cîteva din principalele caracteristici funcționale și constructive pot contura capacitatea și utilitatea acestui utilaj de mare productivitate : debitul — 78 litri/min., presiunea pe treapta maximă — 350 bar și pe treapta minimă 130 bar; acționarea agregatului cu motor electric de 550 kW la 1 460 rot/min; turația arborelui cotit — 460 rot/min; lungimea totală a agregatului — 5 400 mm, lățimea — 950 mm, înălțimea — 1 200 mm, greutatea netă — 3 520 kg.

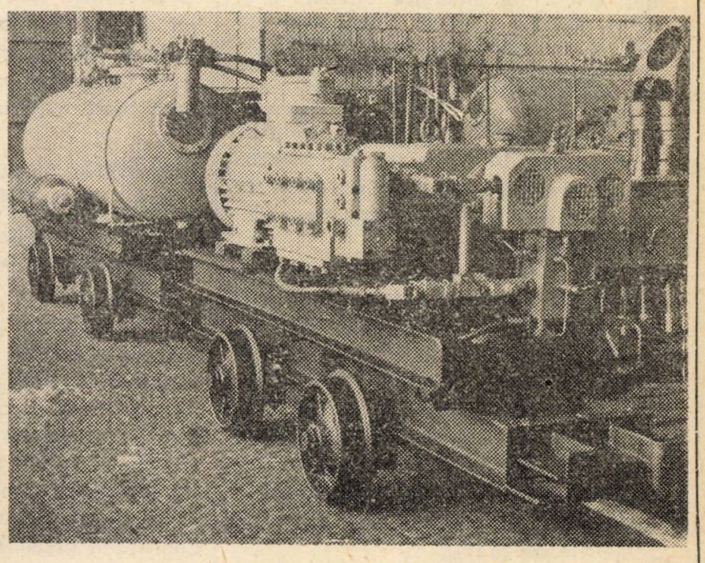

E. K.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BENEFICII MAXIME — CERINȚĂ ESENȚIALĂ A AUTOGESTIUNII

ÎNFĂPTUIREA, în actualul cincinal, a obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată impune realizarea unei noi calități a muncii și vieții, acordarea unei atenții deosebite creșterii eficienței și a rentabilității întregii activități economico-sociale, aplicarea neabătută a prevederilor noului mecanism economico-financiar. **„Autoconducerea muncitorească și autogestiunea**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **presupun ca fiecare unitate, desfășurîndu-și activitatea pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, să asigure obținerea unui beneficiu maxim".**

Principala sursă a autofinanțării

DE CE se pune un accent deosebit pe obținerea de către fiecare întreprindere a unui beneficiu maxim ?

În condițiile acțiunii legii valorii, ale existenței categoriilor valorice — preț, cost de producție, beneficiu, dobîndă ș.a. — beneficiul reprezintă, la nivel microeconomic, indicatorul care caracterizează cel mai bine rezultatele finale ale eforturilor depuse de către fiecare colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea producției fizice cu cheltuieli materiale și de muncă vie cît mai mici, la un nivel tehnic și de calitate competitiv și, totodată, măsura în care această producție este recunoscută de către societate, răspunde unei necesități sociale. Într-adevăr, beneficiul se constituie, practic, după deducerea din veniturile obținute din vînzarea producției, la prețurile care revin producătorilor (de producție, de contractare, de deviz etc.), a cheltuielilor de producție și de circulație aferente acestei producții, a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare, precum și, în cazul unităților industriale, a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete. Beneficiul este deci o parte din valoarea nou creată în unitățile economice, a cărei mărime redă posibilitățile reale pe care acestea le au pentru autofinanțarea propriei dezvoltări economice și sociale, cointeresarea materială a colectivelor de oameni ai muncii, satisfacerea unor necesități de consum social ale acestora, ca și pentru participarea la formarea fondurilor generale ale societății.

Semnificația acestui indicator, la nivelul unităților economice, este mai bine reliefată dacă subliniem că numai producția marfă care a fost vîndută și încasată și ale cărei consumuri materiale și de muncă vie aferente se încadrează în nivelurile prevăzute conduce la obținerea de beneficii. O producție fizică stocată, fără desfacere nu poate asigura nici un leu beneficii, după cum acest lucru nu-l pot asigura nici economiile realizate la unele consumuri de materii prime, materiale, combustibili, energie, de timp de muncă, care au fost înghițite de către depășirile de consumuri din aceeași unitate. Tocmai în acest sens, rațiunea economică a existenței fiecărei întreprinderi este producerea de mărfuri necesare consumului intern sau pentru export și obținerea de beneficii maxime.

La nivel macroeconomic, atenția care se acordă beneficiului trebuie pusă în legătură și cu faptul că acesta este elementul cel mai dinamic în structura venitului net al societății — izvorul principal al finanțării dezvoltării economico-sociale și a consumului social. Dacă ne referim, de exemplu, la impozitul pe fondul total de retribuire și la contribuția pentru asigurările sociale, care sînt și ele forme ale venitului net al societății, ritmul de creștere al acestora este condiționat de cel aferent fondului de retribuire care, de regulă, oglindește în expresie bănească dimensiunea participării unui factor extensiv la realizarea producției, și anume, a forței de muncă. Ritmul de creștere al beneficiului, indeosebi în actualul cincinal, este rezultanta acțiunii, cu precădere, a factorilor intensivi ai dezvoltării economice. Astfel, în timp ce în perioada 1981—1985 venitul național va crește cu un ritm mediu anual de 7,1 la sută, beneficiile vor spori, în medie pe an, cu aproape 17 la sută.

Totodată, beneficiul constituie o pîrghie importantă pentru orientarea fermă a organelor colective de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii în direcția gospodăririi eficiente a fondurilor fixe, a resurselor materiale, umane, valutare și financiare, pentru îmbinarea intereselor acestor colective cu interesele generale ale societății. Sugestiv este să arătăm faptul că, în ultimii ani, ca urmare a aplicării noului mecanism economico-financiar, a creșterii substanțiale a beneficiilor, întreprinderile au reținut, în general, între 30 și 40 la sută din beneficiul realizat pentru constituirea fondurilor proprii, comparativ cu circa 5 la sută cît se reținea de către întreprinderi pînă la introducerea noului mecanism (restul beneficiilor fiind vărsate la bugetul de stat și la organele lor ierarhic superioare). Alături de amortizare, repartizarea unei părți importante din beneficii pentru fondurile proprii a condus la creșterea însemnată a contribuției acestora la finanțarea producției, a necesităților de dezvoltare economico-socială și a altor necesități ale întreprinderilor.

Este un fapt incontestabil că noul mecanism economico-financiar a creat cadrul pentru ca, la nivelul întreprinderilor, beneficiul să-și exercite neîngrădit funcțiile sale. Măsurile adoptate în acest scop reflectă gîndirea cutezătoare, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, încă înainte de introducerea noului mecanism economico-financiar, a dovedit netemeinicia așa-ziselor teorii rudimentare antieconomice ale „eficienței globale" la nivelul întregii economii, potrivit cărora, în socialism, la nivelul întreprinderilor nu este neapărat necesar ca din veniturile proprii să se acopere cheltuielile și să se obțină beneficii. Asemenea „teorii" au generat, o lungă perioadă de timp, practica „planificării" unor unități economice și chiar a unor subramuri ale economiei cu pierderi, cu consecințe nefavorabile asupra modului de gospodărire a mijloacelor materiale și financiare.

Funcțiile beneficiului în economie

PROPRIETATEA socialistă asupra mijloacelor de producție, unică și indestructibilă, nu înseamnă diminuarea răspunderii pentru administrarea ei ci, dimpotrivă, fiecare colectiv de oameni ai muncii, exercitîndu-și plenar atributele autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, poartă întreaga răspundere pentru buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată spre administrare. Acest concept corespunde pe deplin intereselor generale ale societății și ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii, ține seama de cerințele legilor economice, îndeosebi ale legii valorii, care acționează nu numai la nivelul economiei socialiste, ci și la nivelul fiecărei celule a acesteia. În condițiile noului mecanism economico-financiar, prin așezarea activității întreprinderilor pe criterii economice, beneficiului i-a fost conferit un rol de maximă importanță în viața acestora.

În **primul** rînd, beneficiul a devenit principala sursă a autofinanțării dezvoltării economico-sociale a întreprinderii și o pîrghie importantă pentru cointeresarea materială a unităților, colectivelor de oameni ai muncii și a fiecărui lucrător în parte. Oamenii muncii, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, participă la realizarea beneficiului, dar și la repartizarea acestuia pentru constituirea fondurilor proprii ale întreprinderilor, inclusiv a celor destinate cointeresării lor materiale.

În **al doilea** rînd, între întreprinderi și organele lor ierarhic superioare, între întreprinderi și bugetul de stat au fost stabilite relații financiare clare, bazate pe principiul restituirii fondurilor bănești avansate de către societate pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor, pe necesitatea obiectivă a participării întreprinderilor, într-o măsură cît mai mare, la formarea fondurilor generale ale societății pentru finanțarea dezvoltării economico-sociale a țării și a celorlalte nevoi de consum social. A fost, astfel, desființată practica transferurilor de beneficii, fără bază economică, între întreprinderi și organele lor ierarhic superioare, în ambele sensuri, după cum a fost înlăturată practica acordării de fonduri din bugetul de stat fără să existe obligația de restituire a lor către societate, într-un termen cît mai scurt.

În **al treilea** rînd, beneficiul a fost introdus ca indicator important al activității economice în cooperativele agricole de producție, asigurîndu-se astfel, și în acest sector al economiei, folosirea beneficiului ca o pîrghie deosebit de eficace pentru stimularea unităților respective, cooperatorilor în obținerea de rezultate cît mai bune.

În **al patrulea** rînd, prin actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, corespunzător schimbărilor intervenite în condițiile interne de producție și în nivelul prețurilor externe, s-a asigurat reflectarea corectă în gestiunea întreprinderilor a dimensiunii reale a veniturilor și a cheltuielilor, astfel încît, în mod firesc, și beneficiul exprimă mai bine decît în trecut rezultatele finale ale eforturilor făcute de către colectivele de oameni ai muncii pentru realizarea producției cu o rentabilitate maximă. Așezarea pe principii economice a prețurilor a reprezentat o condiție esențială pentru ca beneficiul să-și îndeplinească rolul atribuit în cadrul noului mecanism economico-financiar, acționîndu-se cu fermitate pentru înlăturarea acelor situații cînd, în practică, folosirea prețului, beneficiului, ca și a altor categorii valorice era limitată la necesități de calcul, decontare și evidență.

În **al cincilea** rînd, pornindu-se de la interdependența tot mai strînsă dintre economia românească și economiile celorlalte țări, de la cerințele autogestiunii economico-financiare și valutare, au fost adoptate măsuri pentru ca rezultatele activității de comerț exterior și cooperare economică internațională să se reflecte în rezultatele financiare ale întreprinderilor și, deci, în nivelul beneficiilor. A fost înlăturat, în acest fel, sistemul de decontare și regularizare automată prin bugetul de stat a influențelor nefavorabile și favorabile din prețurile externe, întreprinderile producătoare devenind direct interesate în îmbunătățirea cursurilor de revenire, prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor pentru export, prin creșterea generală a eficienței comerțului exterior și acțiunilor de cooperare economică internațională.

În **sfîrșit**, subliniem că pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, a experienței acumulate în ultimii ani, a propunerilor făcute de către participanții la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, se vor aduce, în continuare, perfecționări mecanismului economico-financiar, care vizează și beneficiile. De exemplu, se va acționa pentru participarea într-o și mai mare măsură a beneficiului la finanțarea creșterii mijloacelor circulante, propunere în deplină concordanță cu cerințele autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, ca unitățile să recurgă tot mai puțin la credite pentru producție.

Căi de creștere a beneficiului

FIECARE întreprindere dispune de un potențial tehnico-economic bine determinat, a cărui mărime este rezultanta, pe de o parte, a unui anumit volum al resurselor alocate acesteia — fonduri fixe, resurse materiale, forță de muncă cu atributele sale de calificare și îndemînare — iar, pe de altă parte, a unui anumit nivel al eficienței folosirii acestor resurse, posibil de atins în condiții date, referitoare la tehnologiile folosite, organizarea producției și a muncii, spațiul geografic de desfășurare a activității. În măsura în care potențialul existent este confirmat de rezultatele obținute, iar prețurile sînt stabilite pe criterii economice, se poate vorbi de realizarea unui beneficiu maxim. În fapt, însă, beneficiul maxim este o noțiune dinamică, avînd în vedere rezervele inepuizabile existente în orice întreprindere pe linia creșterii eficienței.

În aprecierea mărimii beneficiilor obținute de către fiecare întreprindere există cîteva repere precise pentru activitatea practică. Ne referim, în primul rînd, la mărimea beneficiului cuprinsă în prețul de producție, care este primul indiciu orientativ pentru activitatea întreprinderilor. Deoarece prețurile sînt stabile, fiind actualizate la anumite perioade de timp, și au la bază cheltuielile de producție socialmente necesare, la nivelul fiecărei întreprinderi, condițiile individuale în care se desfășoară activitatea, precum și necesitatea conducerii planificate a acesteia impun stabilirea unei mărimi planificate a beneficiului obligatorie de realizat, corespunzător potențialului de care întreprinderea dispune. Modul de repartizare a beneficiului realizat stimulează colectivele de oameni ai muncii în obținerea de beneficii cît mai mari peste plan, prin mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a eficienței economice. Este important să precizăm, în acest sens, că din beneficiul peste plan o cotă de pînă la 25 la sută, stabilită diferențiat, în raport de căile pe care s-a obținut depășirea beneficiului, este destinată formării fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. La acest fond se mai repartizează, de altfel, o cotă fixă de 20 la sută din beneficiul majorat prin reducerea prelevării pentru societate o unei părți din valoarea producției nete, aferent producției livrată la export, precum și o cotă de pînă la 10 la sută din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii delegați de la întreprinderi ca, de exemplu, Combinatul petrochimic Brazi, „Romlux"-Tîrgoviște, Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții Cluj-Napoca, Întreprinderea de sticlărie pentru menaj Bistrița ș.a., au arătat că au îndeplinit și depășit planul de beneficii pe primele cinci luni din acest an. Căile pe care au obținut aceste rezultate favorabile sînt : realizarea producției fizice planificate, în structura prevăzută prin contractele încheiate ; asimilarea de noi produse cu performanțe ridicate, modernizarea produselor existente și a tehnologiilor ; reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime; creșterea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte ; reducerea la strictul necesar a cheltuielilor administrativ-gospodărești și a celorlalte categorii de cheltuieli ; folosirea mai bună a forței de muncă și creșterea productivității muncii ; reducerea cursurilor de revenire la produsele exportate prin obținerea de prețuri externe mai mari decît cele prevăzute.

În unele unități însă nu s-a acordat atenția necesară problemelor rentabilității. Analiza modului de realizare a beneficiului la nivelul întreprinderilor pe primele 5 luni din acest an arată că există unități care nu realizează producția fizică și producția netă prevăzută, nu se încadrează în nivelul planificat al costurilor de producție și de circulație și, în consecință, nu realizează beneficiile planificate. Există chiar unele întreprinderi care înregistrează pierderi în loc de beneficii, în condițiile în care aplică prețurile de producție actualizate. Întreprinderile care nu realizează beneficiul planificat au obligația, potrivit legii, de a repartiza cu prioritate beneficiul realizat pentru formarea fondurilor generale ale societății, în limita prevederilor de plan, prin efectuarea de vărsăminte la bugetul de stat și prin restituirea sumelor primite de la societate pentru investiții. În asemenea situații, întreprinderile în cauză nu pot constitui fondurile proprii la nivelul prevăzut prin plan, sînt nevoite să apeleze la credite bancare pentru producție sau pentru investiții peste cele planificate, care atrag după sine cheltuieli suplimentare cu plata dobînzilor majorate. Participarea oamenilor muncii la beneficii nu se poate înfăptui deoarece, așa cum s-a arătat cu toată claritatea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii „nu poți să participi la beneficii dacă nu realizezi o eficiență maximă — pentru a avea ce împărți".

ÎN CADRUL deosebit de favorabil creat în țara noastră prin participarea oamenilor muncii la adoptarea deciziilor, democratizarea continuă a procesului de planificare, organele de conducere colectivă din întreprinderi au la dispoziție o serie de instrumente menite a asigura conducerea planificată a activității în condiții de eficiență maximă. Ne referim, în primul rînd, la bugetul de venituri și cheltuieli în care se reflectă valoric întreaga activitate economico-financiară a întreprinderii, beneficiile, celelalte elemente ale rezultatelor financiare și modul lor de repartizare. Elaborarea, adoptarea, urmărirea în execuție și analiza realizării bugetului de venituri și cheltuieli oferă organelor de conducere colectivă prilejul de a determina luarea tuturor măsurilor pentru creșterea eficienței economice și obținerea, pe această cale, de beneficii cît mai mari. În strînsă legătură cu folosirea acestui instrument, scoatem în evidență necesitatea utilizării de către organele de conducere colectivă, într-o mai mare măsură decît pînă în prezent, a celorlalte instrumente menite a stimula colectivele de oameni ai muncii în obținerea de beneficii maxime : sistemul dinamic al normelor și normativelor privind consumurile din întreprinderi — de materiale, de muncă, de cheltuieli financiare ; sistemul de retribuire a muncii și cel premial ; programele de măsuri tehnico-economice pentru fundamentarea reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă, îndeosebi a celor materiale, a creșterii productivității muncii ș.a. ; metodele moderne de urmărire și calculație a costurilor de producție, a căror generalizare în toate unitățile economice se impune a fi accelerată, deoarece, prin posibilitățile pe care le oferă de cunoaștere mai bună a limitelor de cheltuieli la nivelul fiecărei secții, atelier, al fiecărui loc de muncă, asigură condițiile necesare pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar la aceste niveluri orientînd activitatea fiecărui om al muncii spre cel mai fertil domeniu al manifestării autoconducerii muncitorești și autogestiunii — întărirea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale, valutare și financiare ale societății. În același timp, aceste instrumente pot să-și îndeplinească menirea numai dacă toate ministerele, organele de conducere colectivă din întreprinderi, oamenii muncii vor acționa pentru asigurarea bunei funcționări a noului mecanism economic, pentru îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate, pentru rezolvarea operativă a tuturor problemelor pe care le ridică înfăptuirea prevederilor din planul național unic, bugetul de stat și bugetele de venituri și cheltuieli.

Theodor STOLOJAN
Ministerul Finanțelor

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

DINAMISMUL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎN CINCINALUL 1981-1985 (II)

Materii prime pentru industrie

CULTURILE TEHNICE vor continua să constituie o preocupare majoră, urmînd să se realizeze producții mult sporite de sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, soia, in și cînepă pentru fibră, care să satisfacă nevoile de materii prime ale industriei alimentare și ușoare. Se vor extinde culturile de sfeclă de zahăr și floarea-soarelui în gospodăriile membrilor cooperatori și ale țăranilor individuali, urmînd ca producția rezultată să fie prelucrată în industria alimentară, producătorii primind zahăr și ulei în schimb. Importanța care se acordă acestor culturi este reflectată și de evoluția ponderii lor în structura culturilor : de la 10,5% din suprafața arabilă în 1970, la 14,4% în 1980 și la 15,8% în 1985.

Sporuri însemnate sînt prevăzute pentru **floarea-soarelui,** a cărei producție totală va ajunge la 1 260 mii tone, adică aproape 55 kg pe locuitor, situîndu-ne printre primele țări producătoare din lume. Creșterea producției de floarea-soarelui reflectă tendința ce se afirmă pe plan mondial de reducere a consumului de grăsimi animale și de sporire a consumului de grăsimi vegetale, care au calități nutritive superioare.

Ca importantă sursă de făinuri proteice pentru producția animală și de ulei pentru consumul alimentar, cultura de **soia** va ajunge în 1985 la o producție de 966 mii tone, mai mult decît dublu față de anul trecut. Obținerea sporurilor de producție prevăzute impune amplasarea culturilor în zone favorabile, în regim irigat și concentrarea în unități specializate, dotate corespunzător, asigurîndu-se o rotație a culturilor la minimum 3—4 ani.

Cultura **sfeclei de zahăr** se va dezvolta în ritm accelerat, ajungînd la o producție de 12,6 milioane tone, respectiv 540 kg pe locuitor [5]), ceea ce va permite sporirea producției de zahăr pe locuitor. Randamentul la sfecla de zahăr va ajunge la 36 tone la hectar, deoarece această cultură va beneficia de rezultatul lucrărilor de ameliorare a seminței (se vor asigura semințe din soiuri monogerme de mare productivitate), de îmbunătățirea tehnologiei și de extinderea culturilor pe terenurile irigate (din suprafața de 350 mii ha, se vor cultiva în regim irigat 120 mii ha). Totodată, se va concentra cultura sfeclei de zahăr în zonele pedoclimatice cele mai favorabile și în unitățile agricole specializate, amplasate în jurul fabricilor de zahăr, pînă la o distanță de maximum 35 km.

Creșterea continuă a consumului de produse textile, ca urmare a ridicării nivelului de trai, a dus la mărirea nevoilor de materii prime. Ca urmare, pentru **plantele textile,** sînt prevăzute creșteri peste ritmul mediu al grupei plantelor tehnice ; de exemplu, la inul pentru fibră producția va ajunge la 420 mii tone, iar la cînepă pentru fibră la 227 mii tone. La aceasta se vor adăuga începerea prelucrării tulpinilor de in pentru ulei și extinderea culturii inului cu funcții mixte (fibră și semințe) de la 7,3 mii ha în 1980 la 20 mii ha în 1985. Creșterea mai intensă a producției plantelor tehnice va contribui la o mai bună valorificare a terenurilor, la asigurarea materiilor prime pentru industrie și la creșterea eficienței, realizîndu-se astfel o integrare tot mai mare a agriculturii cu unele ramuri industriale, ceea ce accentuează procesul de modernizare a acesteia.

Producții vegetale adecvate unei alimentații sănătoase

LEGUMICULTURA se afirmă tot mai mult ca o ramură cu o pondere deosebită în agricultura României, alimentația rațională necesitînd un consum ridicat de legume pe tot parcursul anului. Producția de legume de cîmp va ajunge în 1985 la 6 milioane de tone, prin cultivarea a 300 mii ha în ogor propriu și 100 mii ha culturi duble succesive, prin folosirea intensivă a perimetrului legumicol, a celorlalte terenuri după recoltarea cerealelor și furajelor în luna iunie, precum și prin creșterea mai accentuată a randamentului și folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale.

Realizarea producțiilor prevăzute impune amplasarea tuturor suprafețelor cultivate cu legume pe terenuri irigabile și cu potențial productiv ridicat, construirea de mari perimetre legumicole profilate și specializate în cultura legumelor care să permită **aplicarea unitară a tehnologiilor moderne,** creșterea gradului de mecanizare și chimizare etc. În profil teritorial, producția de legume se va dezvolta astfel încît toate județele cu condiții favorabile să-și asigure consumul propriu, iar în marile bazine legumicole din sudul și vestul țării să se realizeze producții suplimentare care, pe lîngă acoperirea necesarului local, să ofere disponibilități pentru alte zone ale țării cu condiții mai puțin favorabile precum și pentru export. În actualul cincinal se urmărește încheierea acțiunii de **concentrare** și **specializare** în acest sector ; se vor realiza diversificarea sortimentului de legume și o mai bună eșalonare a producției, valorificarea superioară a acesteia pe destinații. Fermele specializate — comerciale — trebuie astfel organizate încît 70—80 la sută din producție să fie livrată la fondul de stat.

Pentru asigurarea unor cantități sporite de legume timpurii, s-a prevăzut **extinderea suprafețelor de solarii,** astfel încît în 1985 să dispunem de 3 000 ha ; creșterea suprafețelor de seră va fi limitată la 1 080 ha. Ținînd seama de caracterul energointensiv al producției, vor fi valorificate prioritar posibilitățile de asigurare a căldurii necesare pe seama folosirii apelor termale și a căldurii reziduale. Pentru folosirea cu eficiență a acestor suprafețe, se vor lua măsuri privind **extinderea culturilor asociate și supraetajate,** aplicarea de tehnologii care să diminueze consumul de energie electrică și termică, introducerea de noi soiuri și hibrizi cu potențial ridicat de producție și cu cerințe reduse de căldură. Se prevede **organizarea exploatării serelor în două cicluri,** cu o producție anuală de 150 t/ha.

Producția de **cartofi de toamnă** va ajunge în 1985 la 6 700 mii tone, ca urmare a producerii cartofilor de sămînță din soiuri valoroase, a zonării producției pe bazine specializate, a introducerii de tehnologii perfecționate, precum și a unor măsuri speciale pentru păstrarea și prelucrarea recoltei. Se vor crea condiții ca toate județele **să-și acopere integral din producția proprie** necesarul de consum la cartofi și se va îmbunătăți amplasarea culturii, astfel ca din totalul suprafeței cultivate să se asigure, în 1985, condiții de irigare pentru 27 mii ha.

POMICULTURA se va dezvolta în continuare, ajungînd la o producție de 3 milioane tone de fructe, care să asigure consumul populației și unele excedente pentru export. Va spori potențialul de producție al plantațiilor pe rod, ca urmare a acțiunii de modernizare și consolidare (efectuată pînă în prezent pe 57 mii ha și prevăzută a se realiza în acest cincinal pe 50 mii ha). Noi plantații de pomi și arbuști fructiferi în sistem intensiv și superintensiv vor fi înființate în bazinele și centrele pomicole consacrate, pe o suprafață de 70 mii ha, corespunzător zonelor ecologice favorabile diferitelor specii și soiuri, urmărindu-se concentrarea și specializarea producției în scopul utilizării eficiente a bazei tehnico-materiale și asigurării unor partizi mari de fructe de bună calitate. Pentru îmbunătățirea structurii speciilor se va acorda o atenție deosebită înființării de plantații din speciile deficitare (cais, cireș, vișin, nuc și arbuști fructiferi).

VITICULTURA, ramură cu vechi tradiții în țara noastră, va ocupa și în viitor un loc important în cadrul dezvoltării multilaterale a agriculturii ; producția ei totală urmează să ajungă, la finele cincinalului, la 2 430 mii tone, ceea ce va

[5]) Producția pe locuitor în anul 1979 a fost de 499 kg în Cehoslovacia, 494 kg în Franța, 299 kg în R.F. Germania și 208 kg în Italia

asigura un consum pe locuitor de 87 kg struguri echivalent, din care 33 kg în stare proaspătă și industrializată. Această creștere a producției de struguri trebuie asigurată în principal pe seama sporirii producției medii, prin **modernizarea plantațiilor existente**, aplicarea la un nivel superior a tehnologiilor de cultură recomandate, sistematizarea viilor răzlețe (mai ales a celor amplasate în cîmpie — prin înființarea de noi plantații în apropierea satelor și defrișarea celor existente, în suprafețe echivalente, numai pe măsura intrării pe rod a plantațiilor noi), îmbunătățirea calității materialului săditor viticol și ridicarea valorii biologice a acestuia, înființarea de plantații moderne, specializate și în structură conformă cu cerințele consumului. În această perioadă urmează să fie modernizată și consolidată o suprafață de 46,6 mii ha ; se vor înființa noi plantații pe o suprafață de aproape 60 mii ha ; va crește nivelul tehnic al exploatării plantațiilor, prin **diferențierea tehnologiilor de cultură pe zone, direcții de producție și soiuri** și sporirea nivelului tehnic de execuție a lucrărilor. Producerea eșalonată a strugurilor de masă cu soiuri în conveier varietal și crearea de condiții pentru păstrarea a 30 mii tone, pînă la finele anului 1985, vor permite prelungirea consumului pe o perioadă cît mai îndelungată în timpul anului.

Creșterea animalelor — ramură prioritară

O ALTĂ DIRECȚIE menită să asigure o agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei, o constituie modernizarea **creșterii animalelor** — orientare prioritară în strategia generală a intensificării agriculturii. Ținînd seama de marea importanță a producției animale, se desfășoară o acțiune susținută, pe baza unor programe complexe, de creștere substanțială a efectivelor (paralel cu îmbunătățirea speciilor și raselor), care vor înregistra evoluția indicată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția efectivelor de animale (mii capete)

	1980	1985	1985 1980 %
Bovine	6 485	7 300	112,6
din care : vaci și juninci	3 198	3 700	116,0
Porcine	11 542	15 000	130,0
Ovine și caprine	16 212	21 500	132,6
Păsări ouătoare	52 606	63 300	120.6

Pentru realizarea efectivelor de animale prevăzute va trebui să se acorde o atenție deosebită îmbunătățirii activității de reproducție și ameliorare, prin **creșterea corespunzătoare a tineretului de înlocuire, producere dirijată a reproducătorilor și generalizarea însămînțărilor artificiale.** O atenție deosebită se va acorda în acest cincinal creșterii natalității, reducerii mortalității, reținerii în totalitate a tineretului femel pentru reproducție ; ca urmare, indicii de natalitate vor ajunge la 85 la sută la taurine (urmărindu-se dirijarea în așa fel a procesului de reproducție ca 70—80 la sută din fătări să se realizeze pînă în luna mai) și 99 la sută la ovine (urmărindu-se obținerea a 3 fătări în 2 ani).

S-au stabilit măsuri pentru amenajarea de maternități în toate fermele de vaci, creșterea și îngrășarea în ferme speciale a viteilor și junincilor, a căror selecție se va face după prima fătare. Îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare, în vederea reducerii substanțiale a pierderilor de animale și păsări, este o condiție de bază pentru realizarea planului în zootehnie.

Pe linia stimulării tuturor locuitorilor de la sate și orașe care dețin teren agricol, pentru a crește și îngrășa un număr mare de animale în gospodăriile personale, unitățile socialiste vor organiza producerea de purcei și de pui de o zi, care vor fi vînduți crescătorilor de animale.

Eficiența economică a creșterii animalelor va spori, în principal, prin **creșterea randamentelor pe fiecare animal**, care să atingă în unitățile agricole de stat o producție medie anuală de 3 500 litri lapte de vacă, 4,77 kg lînă și 240 buc. ouă, iar în cooperativele agricole de producție, respectiv 2 400, 3,5 kg și 235 buc. Greutatea medie de livrare a bovinelor la fondul de stat va ajunge la 470 kg în sectorul de stat și 435 kg în sectorul cooperatist.

Producția totală animalieră, ținînd seama de efectivele destinate sacrificării și producțiile medii prevăzute, va spori substanțial în acest cincinal (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Evoluția producției principalelor produse zootehnice

	1980	1985	1985 1980 (%)
— Carne în viu (mii t)	2 437	4 000	164,1
— Lapte de vacă (mii hl)	51 252	86 700	169,2
— Ouă (mil. buc.)	6 727	8 620	128,1
— Lînă (t)	39 554	64 200	162,3

Orientarea de bază a creșterii animalelor în profil teritorial o constituie **asigurarea nevoilor de consum cu produse animaliere din producția proprie a fiecărui județ.** Vor fi luate măsuri de corelare a efectivelor de animale cu spațiile de producție, de modernizare a fermelor gospodărești și de construire a unor adăposturi moderne.

Bovinele, care dețin ponderea cea mai ridicată în ansamblul producției animale, vor cunoaște o sporire accentuată a efectivului, paralel cu creșterea producției medii. Se urmărește utilizarea cu maximum de eficiență a condițiilor naturale din unitățile de pe întregul teritoriu. Amplasarea noilor unități se va face cu prioritate în zona colinară și de munte, pentru folosirea mai bună a resurselor ei furajere ; va continua acțiunea de **concentrare și specializare** a creșterii animalelor în unități de tip industrial pentru lapte și carne, cu dimensiuni de 500—700 locuri la vaci de lapte și 3 500—7 000 locuri la unitățile de îngrășare, precum și unități specializate de creștere a viteilor, cu 1 000—1 500 locuri. Noile unități vor fi organizate cu flux de producție industrial, iar modernizarea se va face cu prioritate în sistemul de exploatare în stabulație liberă, cu mulsul centralizat. Fermele existente vor fi modernizate prin mecanizarea mulsului, adăpării, evacuării dejecțiilor și preparării furajelor. În toate fermele de vaci se vor amenaja maternități, creșe, sectoare pentru creșterea viteilor și bucătării furajere. Sporirea producției de carne de bovine se va realiza prin **generalizarea tehnologiilor intensive**, cu preluarea timpurie a viteilor și îngrășarea lor pînă la greutatea medie de sacrificare stabilită. Îngrășătoriile de bovine vor asigura îngrășarea viteilor din zona respectivă, cooperînd cu unitățile agricole și acordîndu-le asistență și sprijin la îngrășare. Complexul va deveni singura organizație din zonă care contractează tineretul bovin și livrează animale către abator. Pentru aceasta, se vor extinde relațiile de cooperare cu gospodăriile populației, care vor fi sprijinite din punct de vedere tehnic, al utilizării mai judicioase a spațiului, forței de muncă și resurselor furajere.

Sectorul porcin se va dezvolta și el într-un ritm susținut ; pentru aceasta, dispunem de condiții favorabile, mai ales ținînd seama de faptul că producția de cereale oferă posibilitatea unei furajări corespunzătoare.

Creșterea porcinelor se va dezvolta în principal pe seama complexelor industriale, care vor ajunge la sfîrșitul anului 1985 să dețină majoritatea efectivelor, aplicînd furajarea cu nutreturi combinate la nivelul cerințelor biologice. Întreaga producție de carne se va realiza pe seama acestor complexe, care vor dezvolta **relații de asociere și cooperare** cu fermele din sistemul gospodăresc și cu crescătorii individuali ; complexele vor furniza grăsuni, furaje combinate, asistență tehnică, prestări de servicii pentru modernizarea adăposturilor și vor primi, pe bază de contract, porcii finisați pentru sacrificare. În acest sistem, pe lîngă faptul că întreaga producție de carne de porc se va realiza sub directa conducere a complexelor din sectorul socialist (care vor deveni singurele unități cu sarcini de livrare la abator), se vor crea condiții pentru **îmbunătățirea procesului de reproducție**, prin utilizarea mai intensivă a scroafelor și scrofițelor și se va asigura un potențial genetic ridicat, prin livrări dirijate de selecție.

În ce privește **ovinele**, sînt prevăzute sporirea efectivelor de oi cu lînă fină și semifină și creșterea producției de lînă pe oaie. O atenție deosebită se va acorda creșterii ovinelor în zonele pedoclimatice care au condiții de asigurare a furajelor — pășuni și fînețe naturale, unde se va intensifica procesul de ameliorare a raselor locale. Pentru creșterea producției de lînă și reducerea importului, se va reține anual un efectiv de 1—1,5 milioane de berbecuți, care vor fi tunși și livrați la export în anul următor. Întregul efectiv de ovine disponibil din sectorul socialist și gospodăriile populației va fi îngrășat în unități cu flux tehnologic industrial si cu posibilități de mecanizare a

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 19)

CONSIDERAȚII PRIVIND CORELAȚIA POPULAȚIE - DEZVOLTARE

Sinteza unor studii întreprinse în județul Iași în perioada 1976–1980

ELABORAREA modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași impune, între indicatorii fundamentali și restricțiile esențiale, o analiză temeinică a populației în dinamica și structura sa. Aprofundarea unei asemenea analize este determinată de numeroși factori din rîndul cărora menționăm incidențele dintre economie, populație și calitatea vieții puse în valoare de teoria și practica demo-economică, caracteristicile politicii demografice și economice în România și, în fine, specificitatea structurii și dinamicii populației din această zonă.

Interdependențele dintre creșterea economică și populație vizează deopotrivă nivelul produsului social și al venitului național, indicii de natalitate, mortalitate și sporul natural, proporția populației active și a celei ocupate, nivelul de instrucție, calificare și capacitatea productivă a acesteia. Ultimii ani consemnează în aceste domenii, la nivelul județului Iași, tendințe noi care, fie că se înscriu în tendințele naționale și chiar mondiale, fie că se prezintă ca elemente de specificitate. Analizînd aceste procese și tendințe, ne propunem să evidențiem în cele ce urmează cîteva probleme privind îndeosebi dinamica populației, structura acesteia, nivelul de pregătire, gradul de ocupare, evoluția, starea prezentă și perspectivele viitoare ale populației din zona Iași.

1 **Populația** județului Iași a înregistrat, în întreaga perioadă de construcție a socialismului, creșteri atît în mărimi absolute, cît și relative, determinînd sporirea densității pe un km² de la 79 locuitori în 1948 la 140 în prezent. Avînd în vedere soldul negativ al intrărilor în județul Iași, creșterea populației s-a realizat exclusiv pe seama sporului natural, determinat atît de nivelele ridicate ale natalității, cît și de proporția scăzută a mortalității.

În ultimii ani se înregistrează o tendință nouă, de reducere a natalității și a sporului natural, aplatizînd curba creșterii populației. O asemenea tendință se înregistrează și la nivelul țării și, cu unele excepții, și pe plan mondial. În județul Iași, însă, nivelul natalității este mai ridicat. Prognozele inițiale ale D.C.S. consemnau pentru 1980 — 796 mii locuitori, 1985 — 865 mii locuitori, iar pentru 1990 — 941 mii locuitori. La 1 iulie 1980 județul Iași înregistra, însă, 755 mii locuitori, deci mai puțin cu 41 mii persoane față de prognozele inițiale. Refacerea de către D.C.S. a prognozelor de viitor în spiritul noilor tendințe, înscrie 824 mii locuitori pentru 1985 și 893 mii locuitori pentru 1990 (tabelul nr. 1). Dar și față de aceste calcule avem rezerve, deoarece

Prognoza populației județului Iași

— în mii locuitori —

Tabelul nr. 1

Explicații	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Înregistrat 1.VII	600	677	736	755	...	...
Prognoză D.C.S.$_1$	X	X	X	796	865	945
Prognoză D.C.S.$_2$	X	X	X	773	836	940
Prognoză D.C.S.$_3$	X	X	X	739	824	893
Prognoză model optim$_1$ *)	X	X	X	755	858	870
Prognoză Al. Floareș	X	X	X	750	775	790

*) Este vorba de prognoza efectuată în cadrul lucrărilor de elaborare a Modelului optim de dezvoltare a județului Iași.

prevăd pentru următorul deceniu o creștere de 138 mii locuitori, în timp ce în deceniul pe care îl încheiem sporul a fost de 78 mii persoane. Dacă analizăm cu atenție noile cote ale curbei de sporire a populației și tendințele de aplatizare și extrapolare, soldul negativ al mișcărilor interjudețene, atunci noi prognozăm pentru 1985 doar 775 mii persoane, iar pentru 1990 — 790 mii persoane ; pragul de 800 mii locuitori ar urma să fie depășit abia spre mijlocul ultimului deceniu al secolului nostru, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1.

Așadar, noi apreciem că dacă se mențin actualele condiții, și în acest cadru, plecarea unei părți din forța de muncă în alte județe ale țării cît și tendința de atenuare a sporului natural, atunci populația zonei Iași va fi în anul 2000 cu peste 150 mii de locuitori mai mică față de prognozele întocmite cu 3 ani în urmă.

Tabelul nr. 2

Dinamica populației județului Iași pe medii

— în mii locuitori —

Explicații	1948 *)	1955	1965	1975	1980
Populația totală din care :	432	509	600	736	755
— urban	114	127	144	284	344
— rural	318	382	456	452	411
Din total urban					
— municipiul Iași	94	112	126	216	271
— orașul Pașcani	11	15	18	21	28

*) Datele recesământului ; celelalte date sînt la 1.VII ale fiecărui an.

Pentru menținerea unui ritm ridicat de creștere a populației este necesar să fie promovată o intensă activitate educativă. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît factorii psihologici au, alături de factorii economici, un rol important, iar populația activă de la începutul mileniului următor se decide în acești ani.

În același timp se impun a fi elaborate studii aprofundate asupra cauzelor care determină plecările din zona Iași în alte județe ale țării, plecări care se ridică anual la 20—25 de mii de persoane, care au, de regulă, vîrsta capacității maxime de muncă și creație. Aprecierea noastră este că plecările sînt determinate în principal de faptul că persoanele respective nu găsesc încă locuri de muncă în ramurile neagricole la nivelul cerințelor.

2 **Mobilitatea** populației privește în cea mai mare măsură mișcarea internă județeană. În acest cadru o problemă esențială o formează mișcarea populației rurale. Ca urmare a ritmului rapid de dezvoltare a municipiului Iași și a orașului Pașcani, a atragerii unor importante contigente de forță de muncă și, odată cu aceasta, a membrilor de familie, populația urbană a județului Iași a ajuns la 344 mii locuitori, reprezentînd 45,6 la sută, iar populația rurală s-a redus la 411 mii locuitori, reprezentînd 54,4 la sută din total, așa cum rezultă și din tabelul nr. 2. La aceasta se adaugă circa 35 000 de navetiști care se îndreaptă spre municipiul Iași și 5 000 spre orașul Pașcani, oameni care continuă să locuiască în satele în care s-au născut dar lucrează în mediul urban. Se explică în acest fel proporția de circa două treimi a locuitorilor municipiului Iași care nu s-au născut aici, în timp ce în orașul Pașcani această pondere este de sub 50 la sută.

Deoarece plecările din rural spre urban au antrenat, în principal, contigentele adulte masculine din categoriile de vîrstă cuprinse între 20 și 50 de ani, cît și populația școlară de ambele sexe după absolvirea clasei a VII-a, în cele mai

multe cooperative agricole se conturează un proces de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură. Acest proces este mai evident în localitățile apropiate orașelor sau așezate pe trasee care favorizează naveta, multe din ele, printre care : Lețcani, Tomești, Holboca, Bîrnova, Erbiceni, Belcești, Popricani, Hălăucești, Stolniceni, Vatra, Valea Seacă, Moțca devenind așa zise dormitoare pentru orașe, dar în același timp subzone cu o dezvoltare ascendentă datorită surselor variate și complexe de venituri, de desfășurare a unei activități și de obținere în acest fel a unor venituri.

3. **Populația activă** constituie al doilea indicator fundamental pe plan demografic care ne preocupă în elaborarea modelului optim, fiind definită de populația care participă la procesul muncii sociale și care desfășoară obișnuit o activitate profesională. Dimensiunile acestui indicator sînt influențate de numeroși factori, între care sporul natural și creșterea economică ocupă un loc determinant.

Pe plan mondial, țările dezvoltate înregistrează o tendință de reducere a indicelui de activitate. Aceeași tendință se înregistrează la nivelul României și al zonei Iași, ca urmare a creșterii numărului de ani de școlarizare, generalizării școlii de 10 ani. Tendința se menține și în viitor, cînd va avea loc generalizarea liceului de 12 ani și sporirea ponderii cadrelor care urmează învățămîntul superior, amplificarea numărului de pensionari. În prezent populația activă se ridică la circa 335 mii, revenind 448 persoane la 1 000 de locuitori. Locul principal îl ocupă personalul muncitor din ramurile neagricole, care a ajuns la 211 mii, adică 280 persoane la 1 000 de locuitori, din care peste 110 în industrie.

Prognozele întocmite pe plan local evidențiază o creștere a populației active a județului Iași în 1985 la 341 mii, din care 241 de mii în ramurile neagricole, iar în 1995 la 350 de mii, din care 300 de mii personal muncitor. În același timp, apreciem o creștere însemnată a numărului de pensionari, de la 80 de mii în 1980, reprezentînd 11% din totalul populației, la peste 120 de mii în anul 2000, reprezentînd mai bine de 14%.

Analiza gradului de ocupare a populației active evidențiază în prezent trei caracteristici distincte :

● Prima, deși s-a apreciat și se apreciază faptul că județul Iași are un excedent de forță de muncă, în realitate acest excedent este discutabil și cere numeroase precizări. Astfel, excedentul este de natură statistică, deoarece personalul neocupat în economia județului părăsește localitățile din zonă, îndeosebi în perioadele de primăvară-vară-toamnă, lucrează în alte județe, își menține rezidența aici, ca și restul familiei care, de regulă, este mai degrabă consumatoare decît productivă și se întoarce, în perioada de iarnă. De asemenea, Iașul înregistrează un excedent de personal cu un număr redus de ani de școlarizare, cu o vîrstă înaintată, de regulă femei necalificate sau calificate în industria ușoară și alimentară, dar prezintă un mare deficit în domeniul sectoarelor calde, finisori în construcții, instalatori, muncitori de întreținere etc.

● A doua trăsătură privește forța de muncă din agricultură, care se ridică în prezent la circa 100 de mii de persoane și care lucrează efectiv circa 100 de zile pe an. Adăugînd aici lucrările efectuate în gospodăria proprie, pe lotul de folosință, activitățile casnice, de întreținere și creștere a copiilor, rezultă aproximativ 150 de zile pe an, adică jumătate din timpul disponibil. Această disponibilitate este numai relativă, avînd în vedere caracterul sezonier al lucrărilor agricole, domeniu în care, în perioadele de vîrf, se înregistrează într-un mare număr de cooperative agricole un deficit crescînd de forță de muncă. În legătură cu forța de muncă din agricultură trebuie remarcat procesul de îmbătrînire, tot mai evident în ultimii ani. De menționat în acest cadru că cea mai mare parte a bărbaților îndeplinesc munci mai stabile, precum șefi de formații și atelaje, ca și activități industriale sau anexe.

Nivelul relativ ridicat al sporului natural, prezența unui mare număr de copii face ca statisticile de ansamblu să estompeze pentru județul Iași tendințele de îmbătrînire și feminizare. Acest proces este marcat de asemenea de numărul mare de elevi și studenți care studiază în școlile urbane, dar își mențin rezidența în rural. Este posibil ca măsura recent adoptată de a nu se mai acorda burse ale Ministerului Educației și Învățămîntului și să se acorde burse de către ministerele economice, cu obligația ca beneficiarii să lucreze în producție după absolvire, măsură care a determinat întoarcerea unui mare număr de copii, îndeosebi din clasele 9—10, din urban în rural să provoace anumite modificări. Procesul este însă în curs de conturare, urmînd a fi studiat și precizat în perspectiva anilor următori.

● A treia trăsătură privește aportul forței de muncă ocupate la crearea venitului național. Deși județul beneficiază de o bună repartiție pe sectoare — primar, secundar, terțiar și cu conturarea cuaternarului — totuși retribuția medie și, în ansamblu, veniturile proprii ale oamenilor din zonă sînt inferioare unui mare număr de județe și chiar mediei naționale. Aceasta se datorează :

— vîrstei tinere a forței de muncă, care are categorii de calificare inferioare chiar lucrărilor executate ;

— faptului că în interiorul zonei se execută lucrări de finețe și cu valori mai reduse, în timp ce lucrările cu manoperă de clasă mai ridicate sînt executate în alte județe. Așa spre exemplu, la întreprinderea „Nicolina", mașinile și agregatele fabricate au aparatura de finețe adusă din alte județe, aici efectuîndu-se doar scheletul și montajul. La Întreprinderea de antibiotice, dozarea, înfiolarea și alte lucrări care conduc la creșterea valorii finale sînt întreprinse în capitală. În construcții, la Iași se realizează structurile și pereții, iar restul componentelor — tîmplărie, acoperiș, instalații sanitare, o bună parte din mobilier, materialele pentru instalații electrice etc., sînt aduse din alte județe. La „Tehnoton", întreprindere cu caracter electronic, se face, de regulă, montaj, dar componentele, tranzistorii, piesele de finețe sînt realizate în alte zone.

Evident, din cele de mai sus nu se poate desprinde concluzia că ar fi necesar să se reproducă la nivelul fiecărui județ structura economiei naționale. Specializarea în producție și cooperarea dintre întreprinderi din diferite zone ale țării sînt procese în continuă dezvoltare, cu eficiență evaluată la scara economiei naționale. Considerăm însă că este necesară o mai mare judiciozitate din partea organismelor de planificare în ceea ce privește specializarea teritorială, ținînd seama și de restricțiile energetice, precum și de o preocupare mai mare din partea conducerilor întreprinderilor și a factorilor locali de decizie pentru asimilarea mai operativă a unor linii tehnologice, produse și tehnologii noi, mai ales pe spațiile construite care se cer mai bine valorificate. Nu poate fi trecută cu vederea nici practica unor întreprinderi de a realiza aceeași gamă de produse ca acum 10—15 ani, deși atît cererea internă cît și cea externă solicită noi sortimente cu parametri tehnici și economici superiori.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar în structura și în baza principiilor promovate reclamă o reconsiderare a concepției de dezvoltare economico-socială zonală. În acest cadru depășirea nivelurilor actuale impune ca factorii de decizie locali să orienteze dezvoltarea economică a județelor astfel încît fiecare întreprindere să-și ridice gradul de tehnicitate a producției și să conducă la creșterea valorilor, a aportului la produsul nou creat și venitul național. În egală măsură apreciem că pe asemenea căi se asigură amplificarea veniturilor oamenilor muncii și a puterii economice a fiecărei localități.

4 Pregătirea forței de muncă. Ponderea ridicată a populației tinere, exprimată și de faptul că 2/3 din locuitorii județului nu au împlinit 35 de ani, se reflectă și în cifrele ridicate ale populației școlare. Astfel, în prezent sînt în județul Iași 216 000 de elevi și preșcolari și 30 000 de studenți, ceea ce înseamnă că 1 din 3 locuitori este elev sau student, așa cum rezultă și din tabelul nr. 3, în timp ce la nivelul național raportul este de aproape 1 la 5.

Tabelul nr. 3

Dinamica populației școlare în județul Iași

— mii persoane —

Explicații	1948	1955	1965	1975	1980
Total populație școlară	59 621	69 654	158 608	215 604	245 200
din care :					
— studenți	4 665	8 479	19 440	24 421	29 156
— elevi	51 113	53 823	130 375	164 075	177 783
— preșcolari	3 843	5 352	8 793	27 126	38 281

Drept urmare, gradul de pregătire a forței de muncă a crescut sensibil de la o perioadă la alta, ceea ce face ca acum imensa majoritate a personalului muncitor să aibă un nivel corespunzător de calificare. Totuși, structura economică a județului face ca o parte din absolvenți să se îndrepte spre alte zone. Ca urmare, stocul de învățămînt, cu toate că a crescut de peste 4 ori în ultimii 30 de ani, este totuși defavorabil județului.

Pe baza calculelor statistice se apreciază că în perioada 1960—1980 au părăsit județul Iași, plecînd în alte județe, circa 200 000 persoane, din care 60 000 absolvenți ai învățămîntului

dr. Alecu Al. FLOAREȘ
Iași

(Continuare în pag. 16)

O optică orientată spre valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor

ANALIZA VALORII ȘI PRODUSUL CA SISTEM

DEFININD, în Expunerea la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii, obiectivele și orientările fundamentale ale noului cincinal, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Va trebui să punem un accent mai mare pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe realizarea unei producții la nivelul calitativ mondial... În mod deosebit trebuie să considerăm normele de consumuri materiale și energetice drept maxime și să luăm toate măsurile pentru perfecționarea tehnologiilor, pentru reproiectarea și înnoirea produselor, pe baza unor consumuri materiale cît mai mici."**

Evaluările medii rezultate din practica întreprinderilor industriale românești (confirmate de aprecieri similare în literatura străină) arată că circa 80% din cuantumul costurilor de producție este determinat în faza de **concepție-proiectare,** cea care fixează natura și calitatea materialelor, consumurile specifice, gabaritele, dimensiunile, toleranțele, complexitatea produsului, numărul subansamblelor etc. Toate eforturile ulterioare, în procesul de producție (de execuție) care trebuie să se desfășoare „în conformitate cu proiectul", nu mai pot acționa decît asupra unui cîmp restrîns de parametri, a căror influență în cuantumul cheltuielilor materiale și de muncă vie de regulă nu reprezintă mai mult de 20%.

Concluzia ce se desprinde este că **sporirea eficienței economice** (a producției materiale în special) **trebuie privită ca un obiectiv a cărui realizare depinde în primul rînd de calitatea concepției** (proiectării) **produselor** și de-abia în al doilea rînd de condițiile în care ele sînt executate. Prioritatea economică a fazei de concepție-proiectare a produselor față de fabricația propriu-zisă decurge și din faptul că ea poate fi motor sau frînă pentru deplina utilizare a posibilităților oferite de stadiul dezvoltării forțelor de producție și de revoluția științifico-tehnică.

Posibilitățile metodologice de orientare a concepției produselor spre soluții de maximă eficiență economică s-au lărgit considerabil prin afirmarea metodelor — mai mult sau mai puțin diferite între ele — cunoscute sub denumirea generică de **„analiză a valorii"** și avînd ca principală trăsătură comună linia de gîndire și de analiză **funcțională,** care schimbă modul de a privi motivația costurilor, în raport nu cu un corp material, fizic, ci cu **serviciile** (funcțiile utile, ca elemente de valoare de întrebuințare) **pe care acel corp material le oferă beneficiarilor** (consumatorilor). Produsul este definit nu ca un ansamblu de părți materiale, ci ca un **ansamblu de utilități** (funcții), mai mult sau mai puțin importante, costurile de producție fiind evaluate în raport nu cu anumite cantități de materiale și de manoperă (grupate pe elemente sau articole de calculație), ci cu serviciile pe care consumatorii le obțin ca urmare a folosirii produsului.

Această nouă viziune este capabilă să deschidă noi orizonturi. Să ne gîndim la cazul unui produs al cărui cost pare justificat, dacă avem în vedere complexitatea sa constructivă și materialele din care este confecționat ; dar dacă îl privim ca o sumă de utilități și analizăm ce obțin consumatorii prin folosirea sa, s-ar putea să constatăm că o parte mai mică sau mai mare din acest cost nu are o fundamentare economică și socială.

Analiza valorii, definită (potrivit STAS 11272/1—79) ca „metodă de cercetare-proiectare sistemică și creativă care, prin abordarea funcțională, urmărește ca funcțiile obiectului studiat să fie concepute și realizate cu cheltuieli minime, în condiții de calitate care să satisfacă necesitățile utilizatorilor în concordanță cu cerințele social-economice", apare deci astăzi, mai mult ca oricînd, ca **o metodă de raționalizare și optimizare, un instrument strategic indispensabil gîndirii și practicii economice corespunzătoare politicii noii calități.**

În acest context, consider că metodologiile preluate din experiența țărilor capitaliste și reunite sub genericul „analiza valorii" ar trebui să fie adaptate, completate și redefinite, dezvoltîndu-se un **concept metodologic autohton al analizei valorii,** care să aibă ca punct de plecare obiectivele fundamentale ale societății socialiste, nivelul de eficiență al produselor concepute și fabricate urmînd să fie raportat la **optimizarea concomitentă la producător, la beneficiar și la scara economiei naționale.**

Produsul marfă capătă astfel o triplă determinare, eficiența lui (nivelul de optimizare) putînd fi apreciată numai prin abordarea intercorelată a celor trei laturi ale sale : a) **tehnică-tehnologică-materială ;** b) **socială** (calitate, utilitate, valoare de întrebuințare, efecte utile la beneficiar, efecte utile pentru societate) ; c) **economică** (costuri, valoare, efort pentru producător, efort pentru societate).

Această accepțiune poate fi extinsă prin similitudine și în cazul **tehnologiilor, serviciilor, lucrărilor de investiții, al altor activități, al structurilor organizatorice** ș.a.

Optimizarea „sistemului PRODUS" (obiectiv principal al A.V.) va porni totdeauna de la analiza ultradetaliată (pe baza cunoașterii profunde, documentării ample, cercetării ș.a.) a celor 3 categorii : tehnice, economice, sociale, în intercalarea și intercondiționarea lor, pornind de la criterii fundamentale logice de eficiență, în special de la relația firească ce trebuie să existe între :

— existența fizică materială (tehnică, tehnologică) care determină un anumit cost (efort) la producător și o anumită calitate (utilitate) pentru beneficiar (efect util) ;

— nivelul de importanță al funcțiilor (elemente de valoare de întrebuințare) și costul lor ;

— efectul total (echivalentul valoric al materialelor, manoperei, energiei ș.a.) înglobat în produs și efectul util rezultat (grad de satisfacere calitativă-competitivă a cerințelor beneficiarului).

În aceste condiții, în economia socialistă analiza valorii apare ca o metodă interdisciplinară (avînd la bază o anumită linie de gîndire logică și un complex de principii directoare pentru optimizare, care vizează toți factorii implicați în acest proces) de maximă eficiență pentru reducerea costurilor și creșterea calității produselor (lucrărilor, serviciilor etc.), concomitent cu satisfacerea cerințelor sociale majore.

Pornind de la un scepticism creator față de factorul cheltuieli, argumentat prin identificarea și studierea contradicțiilor interne ale produselor-mărfuri, acest model de analiză „demască" acele surse de pierderi (costuri nejustificate, care pot fi cunoscute și înlăturate doar prin A.V.) generate de :

— cunoștințe tehnice-economice insuficiente (cel mai bun specialist proiectant de produs practică doar maximum o zecime din soluțiile tehnice ce pot rezolva obiectivul propus — tema de proiect, iar sub raport economic, cunoaște doar maximum o zecime din implicațiile valorice ale soluțiilor pe care le practică) ;

— prejudecăți tehnice și exagerări (larghețe la limite de toleranță, perfecționism inutil, precizie de prelucrare nejustificată, supradimensionări, coeficienți de siguranță exagerați ș.a.) ;

— dezacorduri între funcțiile utile ale produsului și modul tehnic-tehnologic, respectiv nivelul economic de realizare;

— comportamente psihologice negative (teamă de insucces, rezistență la schimbări și la introducerea noului, amor propriu, nerecunoașterea existenței obiective a unor soluții mai bune ș.a.).

Analiza valorii aduce, prin consecințele asimilării și utilizării ei, modificări în :

● **gîndirea economică :** rupe tipare învechite, care blocau creativitatea ; conferă gîndirii economice un plus de rigoare, ierarhizare metodică, argumentație logică și curaj. Gîndirea economică poate avea în analiza valorii un model concret, logic, sistemic și operant, precum și o metodă de cercetare analitică-critică-creativă-novatoare, care să confere substanță de maximă eficiență pentru practica economică ;

● **practica economică :** determină revelația realității, scoțînd la iveală elementele de fetiș tehnicist, de poluare tehnologică, de ignorare a implicațiilor economice ale proiectelor tehnice ș.a. ; oferă input-urile informaționale necesare factorilor de decizie, pe baza unor criterii de maximă eficiență economică-socială.

Din practica aplicării A.V. în condițiile economiei noastre socialiste apare obiectiv necesară o redefinire a valorii, de aici rezultînd o nouă dimensiune a însuși conceptului și metodei analizei valorii. Modelul capitalist de eficientizare în condițiile proprii mecanismelor capitaliste a condus la criză, la contradicții sociale, consum irațional, epuizarea resurselor, poluare ș.a. Menirea socialismului constă și în prefigurarea unui alt model de eficientizare, în care să se ia în considerare efectele utile și optimul economic atît pentru producător cît și pentru beneficiar, societate, natură, individ etc. Deci, sensurile ce le dăm valorii trebuie să fie mult mai nuanțate și bogate în conținut, extinzîndu-se de la sfera individuală la cea socială și chiar globală. Eficacitatea unui sistem tehnic (de exemplu, produs-marfă) trebuie privită, în consecință, prin raportarea la categorii globale, care să cuprindă ca :

● **valoare de întrebuințare** — suma efectelor utile pentru individ, grup, societate, natură, ambient ;

● **valoare** — totalul muncii social-mente necesare pentru cercetarea-proiectarea sistemului, ca și pentru fabricare (realizare), distribuție, utilizare-exploatare și reciclare.

Se poate concluziona, fără teama de a greși, că rolul și locul analizei valorii în gîndirea și practica economică socialistă sînt categoric mai profunde și mai pline de conținut decît în capitalism. Mai mult chiar, economia socialistă oferă teren unei gîndiri metodice mult mai largi, extinderii analizei valorii la nivele macroeconomice și macrosociale, pretențiile și țelurile fixate deplasîndu-se de la actualele modele limitate de eficientizare a unor produse, la modele **totale**, care să fixeze drept obiectiv **optimizarea valorii globale a sistemelor de produs-marfă pe întregul ciclu de viață al acestora**, de la cercetare fundamentală, orientată și aplicativă, la fabricare, distribuție, utilizare și reciclare, pînă la stingerea în natură, ca punct final al degradării entropice totale a respectivelor resurse.

Ioan OLARU

● AR MERITA și ar fi momentul ca o instituție centrală de profil (I.C.I. ? C.N.S.T. ?) să inventarieze, trieze, armonizeze și valorifice într-o **concepție autohtonă unitară** — mai cuprinzătoare decît cea reflectată în cele două standarde recomandative editate pînă în prezent — diversele elemente de principiu și metodologice relative la analiza valorii, formulate în lucrări prezentate în sesiuni științifice și / sau publicate (inclusiv în revista noastră de către numeroși cercetători și practicieni.

O interesantă abordare a A.V. este avansată de către **Horia Popa** și **Francisc Ioanovici**, de la politehnica timișoreană. Ei pornesc de la conceptul de **sisteme inginerești**, care satisfac cerințe funcționale social-umane, fie direct, ca bunuri de consum individual sau servicii, fie indirect, ca mijloace de producție sau procese utilizate pentru a produce bunuri sau servicii. **Funcția globală** a unui sistem ingineresc **S** reprezintă mulțimea de proprietăți ale acestuia, utilizate pentru realizarea obiectivului (cerința funcțională) ; ea se confundă cu **valoarea de întrebuințare**. Prin diviziune funcțională se pot determina subobiectivele — **funcțiile sistemului** ca **valori de întrebuințare elementare**. După natura legăturilor de ieșire (substanță, energie, informație) ale sistemului **S**, sistemul utilizator al funcției realizate de acesta va fi interesat în funcțiile **finale** (pentru care a fost construit sistemul **S**) și în cele **de performanță** (care contribuie direct la valoarea de întrebuințare a lui **S**) ; cerințele mediului exterior al sistemului **S**, cu care acesta este legat prin intrări-ieșiri, se regăsesc în funcțiile de performanță și în cele **colaterale** (altele decît cele pentru care **S** a fost special construit) ; sistemul **S** însuși cere anumite funcții **intermediare** (auxiliare), necesare pentru realizarea funcțiilor de performanță și care contribuie indirect la valoarea de întrebuințare. După criteriul posibilității de măsurare a variabilelor proceselor sau efectelor, funcțiile se clasifică în **obiective** sau **subiective**, după cum permit sau nu măsurarea cu unități bine definite.

Corelația populație-dezvoltare

(Urmare din pag. 14)

superior, 40 000 absolvenți ai școlilor medii și liceelor tehnice și 25 000 absolvenți ai școlilor profesionale. Avînd în vedere costurile totale care se ridică la nivelul anului 1980 la 2 510 lei pentru un elev din învățămîntul primar și gimnazial, 5 000 de lei pentru un elev din învățămîntul liceal, 13 000 lei pentru un elev din școlile profesionale și de maiștri și 15 000 de lei pentru un student, la care se adaugă costurile familiale, rezultă că Iașul continuă să „finanțeze" dezvoltarea altor zone, de regulă mult mai dezvoltate, îndeosebi a Capitalei, Brașovului, Constanței etc. Concludent în acest sens este soldul migratoriu care în anul 1979 a fost negativ cu 7 000 de persoane pentru zona București, 5 000 de persoane pentru zona Brașov, 4 000 pentru zona Constanța, 2 500 de persoane pentru zona Neamț etc., din totalul de 22 000. Asemenea stări de lucruri impun concluzii deosebite pentru definirea modelului optim de dezvoltare a județului pe termen mediu și lung :

— în primul rînd, este necesar ca în definitivarea modelului optim să se aibă în vedere continuarea procesului de amplasare a unui număr de unități cu caracter industrial în afara municipiului Iași, în viitoarele centre de polarizare urbană și mai ales în centrele consiliilor unice agroindustriale ;

— în al doilea rînd, este necesar ca, în afara unităților și subunităților de tip industrial, să se promoveze cu mai mult curaj și mai multă insistență unitățile de industrie mică și servicii, capabile să utilizeze forța de muncă răspîndită în afara sezoanelor agricole, să se amplifice prelucrarea și valorificarea resurselor locale ;

— în al treilea rînd, se impun măsuri legate de sporirea cointeresării tineretului satului spre a rămîne în acest mediu, unde se pot asigura condiții de muncă și de viață tot mai bune, determinînd, prin structura de vîrstă și nivel de calificare, ridicarea gradului de tehnicitate al activităților din mediul rural ;

— în al patrulea rînd, apreciem că este necesar să se militeze cu mai multă fermitate pentru creșterea gradului de prelucrare în cadrul aceleiași întreprinderi pe seama introducerii unor linii tehnologice noi, astfel încît valoarea nou creată, venitul național din zonă să sporească mai rapid. Concret, avem în vedere deplasarea spre județul Iași a unor activități de mai mare finețe, cu un consum mai redus de materiale și energie, dar cu valoare sporită. În fapt, abandonînd concepția industrializării după indicatorul producție globală, se impune promovarea unei concepții corespunzătoare noului indicator — producție netă, contribuția la crearea venitului național.

Fără îndoială, în elaborarea modelului optim trebuie adoptate acele variante care răspund cel mai bine atît zonei, cît și ansamblului economiei naționale. De asemenea, numeroase tendințe urmează a fi aprofundate în studiile care vor fi consacrate noii perioade de analiză și care se va întinde pînă în anii 2000—2010. Cercetarea interdisciplinară a mișcării proceselor și fenomenelor economico-sociale va pune în valoare tendințe și legități noi. Populația, prin interdependențele care le înscrie față de latura economică, va constitui principalul subiect de analiză.

CALITATEA VIEȚII: contribuții la definirea conceptului (I)

PROBLEMA CALITĂȚII VIEȚII și a definirii conținutului acestui concept constituie obiectul preocupărilor oamenilor de știință din diferite țări, inclusiv din România, avînd în vedere că aceasta are implicații atît teoretice cît și practice. În țara noastră aceste preocupări s-au intensificat în mod deosebit în legătură cu Congresul al XII-lea al partidului și cu adoptarea Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. În acest document este exprimată și concretizată concepția actuală a partidului nostru cu privire la scopul activității economico-sociale, la mijloacele pentru atingerea acestor țeluri în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Precizînd această concepție, elaborată cu contribuția sa hotărîtoare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia în ampla și magistrala sa expunere ținută la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii că **„țelul suprem al politicii partidului nostru comunist este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane, pentru valorificarea capacității creatoare și aptitudinilor fiecăruia, pentru manifestarea deplină a umanismului nou, revoluționar"**.

Călăuziți de această concepție științifică, cercetătorii din țara noastră au adus interesante și valoroase contribuții la aprofundarea cercetărilor referitoare la calitatea vieții. În cele ce urmează, ținînd cont de rezultatele cercetărilor de pînă acum, voi prezenta cîteva opinii cu privire la conținutul conceptului de calitate a vieții și la definirea acestuia.

Cercetarea calității vieții umane pornește, desigur, de la două premise esențiale : a) viața omului reprezintă forma cea mai înaltă și mai complexă de organizare a materiei și b) de la natură, prin originea și însușirile lor vitale fundamentale, oamenii sînt egali, au dreptul de a se bucura de o viață normală cu o calitate satisfăcătoare. Avînd în vedere că omul este o ființă bio-psiho-socială, calitatea vieții lui se dovedește a fi o categorie complexă, care solicită o abordare multidisciplinară, contribuția oamenilor de știință din diferite domenii. Opiniile din acest articol nu pretind să se substituie unei cercetări multidisciplinare, ci mai curînd doresc să incite o asemenea cercetare.

I. Un prim element component al calității vieții îl constituie **sistemul trebuințelor umane.** În literatura științifică s-au exprimat numeroase puncte de vedere cu privire la definirea trebuinței. În cele ce urmează, prin trebuință sau necesitate înțelegem lipsa unui bun (sau a unor bunuri) material, spiritual sau de ordin social, necesar pentru existența și funcționarea normală a ființei umane, a capacităților sale fizice și intelectuale, pentru efectuarea activităților sociale. Această lipsă generează pe plan subiectiv senzația de insatisfacție, de cerință, care poate avea intensități diferite, în dependență de gradul trebuinței și de accesibilitatea mijlocului de satisfacere.

Fără înlăturarea lipsei bunului respectiv, fără obținerea acestui bun și satisfacerea trebuinței, funcționarea ființei umane, desfășurarea activității omului intră într-un dezechilibru ce poate ajunge la criză, determinînd în om, în organismul său, reacții negative de diferite intensități, care pot duce în extremis chiar la încetarea vieții, cum este în cazul nesatisfacerii unor trebuințe primare.

Bineînțeles, prin trebuințe avem în vedere în acest studiu nevoile biologice, materiale, spirituale, sociale normale ale omului normal, trebuințele care nu sînt nocive semenilor săi, societății. Trebuințele individului nu sînt aceleași de la naștere pînă la moarte : ele evoluează cu vîrsta, apar unele noi, altele dispar sau li se reduc intensitatea, aria, importanța. Trebuințele au proprietatea dinamică de a se extinde în lanț. Una din legitățile ce guvernează sistemul de trebuințe este aceea că o trebuință satisfăcută generează alta și fiecare mijloc de satisfacere a unei trebuințe determină alte trebuințe pentru a crea respectivul mijloc de satisfacere [2]). Se poate aprecia că trebuințele constituie un motor al activității în orice orînduire social-economică.

Gruparea (ierarhia) trebuințelor efectuată în cele ce urmează (înfățișată în prima coloană a tabloului sinoptic din pag. 18) este ghidată de două criterii : a) domeniul în care ele se manifestă și în care își găsesc mijloacele de satisfacere ; b) gradul de indispensabilitate pentru viața biologică și socială a oamenilor, gradul urgenței satisfacerii lor în ordine descrescîndă.

1. Primare sînt necesitățile biologice, a căror satisfacere este cerută de — și asigură — reproducerea vieții, a proceselor vitale, reluarea lor în fiecare zi.

2. Secundare sînt trebuințele a căror satisfacere asigură protecția vieții, securitatea vieții oamenilor și dezvoltarea aptitudinilor lor productive, cognitive și creatoare

3. Terțiare sînt trebuințele de ordin social (societale), a căror satisfacere asigură încadrarea omului ca ființă socială (zoon politikon) în ansamblul raporturilor cu semenii săi, participarea sa la viața politico-socială.

4. Cuaternare sînt trebuințele omului de a avea și de a-și petrece timpul liber, a cărui folosire rațională este menită să contribuie la refacerea și stimularea capacităților sale.

De mult, producția socială, diferențele în repartiția bunurilor au adăugat trebuințelor primare, pe lîngă natura lor biologică, o semnificație și o determinare socială. Din frumoasele pagini, pătrunse de un generos umanism revoluționar, ale manuscriselor economico-filozofice din 1844 ale lui K. Marx, în care el a fundamentat această idee, voi menționa următoarele pasaje de mare valoare metodologică : „Mai întîi de toate trebuie să evităm a opune din nou „societatea", ca abstracție, individului. Individul **este ființa socială... Simțurile** omului sînt **altele** decît cele ale omului nesocial... Simțirea stăpînită de trebuința practică brută are numai un sens **mărginit.** Pentru omul înfometat nu există forma umană a hranei, ci numai existența ei abstractă ca hrană ; ea ar putea la fel de bine să se prezinte sub forma cea mai brută, și e greu de spus prin ce se deosebește această activitate nutritivă de activitatea nutritivă a animalelor... după cum, datorită mișcării proprietății private, mișcării bogăției și sărăciei ei — adică a bogăției și sărăciei ei materiale și spirituale — societatea în devenire găsește tot materialul necesar pentru **acest proces de formare** (a simțurilor umanizate — nota ns.), **tot astfel** societatea constituită îl produce pe om în toată această bogăție a ființei sale, produce pe **omul bogat, multilateral și profund în toate simțurile sale,** ca pe o realitate permanentă a ei" [3]). Făcînd un aspru rechizitoriu capitalismului, proprietății private, pentru dezumanizarea vieții omului muncitor, K. Marx scria : „Parțial, această înstrăinare (provocată de proprietatea privată capitalistă — nota ns.) se manifestă prin faptul că, pe de o parte, produce rafinarea trebuințelor și a mijloacelor pentru satisfacerea lor, iar pe de altă parte o sălbăticire animalică, simplificarea totală, brutală, abstractă a trebuințelor, sau, mai exact, ea nu face decît să se reproducă tot pe sine însăși în semnificația ei contrară. Pînă și nevoia de aer curat încetează de a mai fi o nevoie pentru muncitor..." [4]).

Desigur, trebuințele primare nu mai sînt identice cu trebuințele naturale ale omului primitiv, care la origine îl dominau aproape total pe el și comunitatea în care trăia, ci, datorită dezvoltării civilizației, forțelor de producție, creșterii productivității muncii, au devenit, în societățile dezvoltate, o categorie de

1. Dintre acestea remarc amplul studiu „Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism" de prof. dr. I. V. Totu, publicat în „Revista economică" în mai-iunie 1980, studiul introductiv — aparținînd lui Cătălin Zamfir și N. Lotreanu, la caietul documentar „Calitatea vieții", editat în 1980 la Academia „Ștefan Gheorghiu" și însăși culegerea de texte cuprinse în acest volum care înfățișează un diapazon larg de cercetări efectuate în țări socialiste și capitaliste, precum și studiul prof. univ. dr. Petru Pînzaru și prof. univ. dr. Aurel Negucioiu, publicat în introducerea la caietul documentar „Rolul trebuințelor și intereselor în dezvoltarea social-economică contemporană", elaborat la Academia „Ștefan Gheorghiu" în 1979, volum care înfățișează, de asemenea, o largă panoramă a punctelor de vedere cu privire la aceste probleme deosebit de importante.

2. Aprecieri pertinente, substanțiale cu privire la trebuințe și legile formării și mișcării lor sînt cele ale prof. univ. dr. P. Pînzaru și prof. univ. dr. A. Negucioiu, expuse în studiul menționat mai sus.

3. K. Marx. Cu privire la critica economiei politice, în Marx-Engels, Mici scrieri economice, Ed. politică, 1969, pag. 104, 106, 107.

4. K. Marx, op. cit, pag. 113

Trebuinţele	Activităţile vitale	Condiţii de satisfacere a trebuinţelor		Gradul de satisfacere a trebuinţelor
		Factori de realizare a mijloacelor necesare	Factori restrictivi sau deterioranţi	
Primare - hrană - apă - aer - căldură - îmbrăcăminte - sănătate, igienă - reproducerea speciei - somn	1. Biologice - consumul alimentar - îndeplinirea altor funcţii fiziologice - relaţii sexuale, înmulţirea populaţiei	1. Calitatea înzestrării biologice a omului - starea sănătăţii - aptitudinile fizice şi intelectuale - durata vieţii	- bolile, morbiditatea - frecvenţa sporită a accidentelor - foametea, malnutriţia - insalubritatea	- Amplocarea, intensitatea şi frecvenţa trebuinţei - Calităţile bunului cu care este satisfăcută trebuinţa, gradul său de adevvare la necesităţi - Cuantumul mijloacelor adecvate de satisfacere aflate la dispoziţia societăţii şi repatizarea lor între categoriile sociale şi între individi - Tipul de organizare şi desvoltare a societăţii - Modelul (tipul)de consum dominant al societăţii - Scara valorilor individului (ierarhia trebuinţelor personale)
Secundare - protecţia vieţii - locuinţă (adăpost) - cunoştinţe despre natură, societate, despre sine - aptitudini noi, capacităţi - creaţie - stocarea de bunuri şi de cunoştinţe - desfăşurarea unei munci productive sau activităţi utile	2. Asimilarea naturii şi transformarea bunurilor - munca, activitatea productivă - valorificarea resurselor naturale - activitatea economică intermediară (schimburi de activităţi) 3. Protecţia (asigurarea securităţii vieţii) - asigurarea adăpostului (locuinţei) - ocrotirea sănătăţii - protejarea individului împotriva violenţei - asigurarea securităţii colectivităţii împotriva folosirii forţei şi agresivităţii din partea altor colectivităţi 4. Instruirea, educaţia, dezvoltarea aptitudinilor - învăţămîntul - însuşirea de deprinderi, calificarea profesională, perfecţionarea - formarea unei concepţii despre lume şi viaţă 5. Creaţia - Cercetarea ştiinţifică (căutarea noului, descoperirea de fenomene, legi ale naturii şi societăţii) - Creaţia artistică, literară 6. Social-politice -Primare (în familie şi cu cei apropiaţi) -raporturile (colaborare, exploatare, subordonare, dominare, apropiere, confruntare) cu restul societăţii -organizarea şi funcţionarea comunităţilor (urbane, rurale); habitatul -organizarea diferitelor activităţi economice politice, culturale ş.a. (ordinea socială) -participarea la diferite asociaţii, organizaţii politice şi de alte feluri -participarea la organizarea socială, la administrarea treburilor, la luarea deciziilor şi rezolvarea problemelor societăţii la diferite niveluri (democraţia) 7. Recreerea - Alocarea şi volumul timpului dedicat odihnei - Utilizarea timpului de recreere (în mod individual sau împreună cu alţii);distracţii - Activităţi culturale - Activităţi sportive	2. Calitatea mediului natural - apa (mări şi oceane) - aerul - solul - pădurile - spaţiul extraatmosferic 3. Structura şi calitatea mediului social (locul şi situaţia omului în sistemul economico-social) - structura relaţiilor de proprietate asupra mijloacelor de producţie - relaţiile de producţie - relaţiile de repartiţie; veniturile - schimburile şi redistribuirea veniturilor - tipul (modul)de desvoltare economică - structura socială şi poziţia individului în societate - tipul (modelul)de organizare politică - rolul statului - asigurarea drepturilor şi libertăţilor politice democratice - asigurarea dreptului la muncă, la învăţătură, asigurări sociale ş.a. - calitatea mediului internaţional, a ordinii economice internaţionale	- poluarea apelor - poluarea aerului - degerturile, eroziunea solului - exploatarea neraţională a unor resurse naturale, aflate aproape de epuizare - calamităţi naturale - munca istovitoare - nesiguranţa locului de muncă - exploatarea, frustrarea de o parte din valoarea nou produsă. - inflaţia, fiscalitatea - marile inegalităţi în venituri şi în consum - subdezvoltarea - crize ale economiei, recesiuni - inegalitatea şi stratificarea socială - dominaţia banului, a profitului - alienare - dictatura, autocraţia - violenţa,criminalitatea - oprimarea rasială, naţională. - şomajul, subocupaţia - ignoranţa, obscurantismul - congestionarea zonelor urbane - cursa înarmărilor, ameninţarea unui război nuclear, atotdistrugător - decalajele între ţări - crizele economice - însuşirea de către ţările bogate a unei părţi din venitul naţional al ţărilor sărace - tensiunea şi instabilitatea - discriminări, bariere - folosirea forţei, presiuni - amestec în treburile interne	
Terţiare - încadrarea într-o colectivitate - familia - relaţii cu alţi membri ai societăţii (prietenie, solidaritate, schimburi ş.a.) - comunicare - deplasare, transport - participarea la conducerea treburilor la diferite niveluri - libertate				
Cuaternare - timp liber pentru refacerea energiei cheltuite în activităţi productive - recreare cultural-spirituală - menţinerea condiţiei fizice				

necesităţi ce se satisfac fără greutăţi, lăsînd în ierarhia generală o pondere mai mare altor trebuinţe din celelalte categorii. Elementul social a redus acuitatea unor trebuinţe primare în ţările dezvoltate, a schimbat prioritătile dintre componentele acestor trebuinţe ; de exemplu, în unele ţări, a devenit mai importantă asigurarea purităţii aerului, apei, mediului ambiant decît obţinerea hranei şi îmbrăcămintei.

Fiecare trebuinţă are **mijlocul şi modul** său specific de satisfacere. Uneori, aceeaşi trebuinţă poate fi satisfăcută cu mijloace similare, dar aceasta nu înseamnă substituirea **necesităţii** respective, ci numai a mijlocului de a o satisface.

II. Un element deosebit de important pentru definirea calităţii vieţii este faptul că o trebuinţă sau trebuinţele generează impulsul spre acţiune — o acţiune care duce la producerea sau obţinerea mijloacelor adecvate satisfacerii trebuinţei respective şi, prin aceasta, la desfăşurarea normală a proceselor vitale umane. Acţiunile prin care individul sau societatea generează obiectele, serviciile sau acţiunile ce servesc satisfacerii trebuinţelor le numim **activităţi vitale.**

Înseşi bunurile destinate satisfacerii unor trebuinţe devin utile numai prin intermediul unor activităţi sociale şi în măsura în care societatea are nevoie de ele. Marile domenii, tipurile de activităţi vitale sînt înfăţişate în coloana a doua a tabloului sinoptic. După cum se vede, ele sînt strîns legate, sînt derivate din trebuinţe şi genurile acestora.

Activităţile vitale sînt atît ale individului, cît şi ale societăţii. Ele poartă germenii dezvoltării, ai asigurării — prin desfăşurarea acestor activităţi — a condiţiilor progresului armonios al individului şi societăţii. Rezultatul desfăşurării tuturor activităţilor vitale ale individului, în condiţiile în care ele sînt bine corelate şi se încheie cu satisfacţii, îl constituie **autorealizarea personalităţii,** afirmarea acesteia şi crearea posibilităţilor de a se dezvolta mai departe spre binele individului şi al societăţii. De fapt, în aceasta constă starea de fericire.

Privite în ansamblul şi interacţiunea lor cu celelalte elemente ale sistemului, trebuinţele şi activităţile **economice** constituie impulsul fundamental în realizarea şi îmbunătăţirea calităţii vieţii.

III. O altă componentă esenţială a calităţii vieţii o constituie **condiţiile de satisfacere a trebuinţelor.** Prin aceasta înţelegem factorii care condiţionează realizarea, menţinerea şi distribuirea mijloacelor necesare pentru satisfacerea diferitelor categorii de trebuinţe.

Posibilităţile materiale, condiţiile obiective naturale şi sociale sînt cele care determină cadrul de viaţă, de activitate al omului, precum şi materialul necesar confecţionării, obţinerii mijloacelor de satisfacere a necesităţilor. Ca urmare, în acţiunile pentru crearea mijloacelor necesare satisfacerii trebuinţelor lor, oamenii intră în două feluri de raporturi : pe de o parte, raporturile dintre ei şi natură, iar pe de altă parte, între ei şi ceilalţi semeni. Deşi trebuinţele sînt ale individului, ele nu pot fi rupte din cadrul social în care apar şi în care se creează mijloacele de satisfacere a lor, fiind în strînsă interdependenţă cu mediul social.

Evidenţierea rolului determinant al factorilor materiali în viaţa individului şi a societăţii, a condiţionării subiectivului, conştiinţei de către obiectiv, ţinînd seama totodată de interacţiunea lor, conferă baza ştiinţifică, autentic realistă, concepţiei materialist-dialectice cu privire la calitatea vieţii, verificată de evoluţia societăţii, inclusiv de realităţile contemporane, distingînd-o de concepţiile idealiste, eclectice.

Factorii care condiţionează satisfacerea trebuinţelor pot fi grupaţi după diferite criterii ; după natura lor, ei pot fi materiali sau spirituali ; după domeniul de acţiune pot fi naturali şi sociali, iar aceştia pot fi împărţiţi în economici, politici, culturali, societali ş.a. Factorii principali ce contribuie la realizarea, menţinerea şi distribuţia mijloacelor necesare satisfacerii trebuinţelor sînt prezenţi în coloana a treia a tabloului sinoptic. Din cele de mai sus rezultă că, în ansamblu, societatea, calitatea mediului social, joacă rolul de regulator al condiţiilor de satisfacere a trebuinţelor.

Calitatea vieţii se asigură prin edificarea factorilor care creează mijloace de satisfacere a trebuinţelor, dar şi prin combaterea celor care au o acţiune contrară, care împiedică satisfacerea unor trebuinţe sau ameninţă realizarea acesteia. De aceea, înscriem separat (în coloana 4 a tabloului sinoptic) factorii cu

acțiune restrictivă sau de deteriorare care influențează asupra condițiilor de satisfacere a trebuințelor.

Concluzia ce se desprinde este că condițiile **reale** de satisfacere a trebuințelor sînt rezultanta acțiunii și împletirii unor factori contradictorii din domenii diferite, care fac ca într-un domeniu nevoile să poată fi satisfăcute mai bine, iar în altul incomplet sau chiar să fie înfrînate, calitatea vieții să cunoască serioase deteriorări. Această acțiune cumulativă a factorilor contradictorii trebuie luată în diferite țări sau la diferite categorii sociale, în același interval de timp, cît și în examinarea evoluției ei în aceeași țară sau pentru aceeași pătură socială, comunitate socială, într-o perioadă mai îndelungată, sau în perioade cu condiții social-economice diferite.

IV. Ciclul existenței unei trebuințe și al activității pe care o generează se încheie, după obținerea bunului necesar, cu consumarea acestuia și satisfacerea trebuinței respective. Finalitatea ciclului o constituie satisfacerea trebuințelor. După aceasta, așa cum este cazul trebuințelor primare și al altora, ciclul se reia, dar nu întotdeauna în aceleași condiții.

Aceasta ridică problema **gradului de satisfacere a trebuințelor**, prin care înțelegem măsura în care individul sau membrii unei societăți dispun și folosesc mijloacele necesare pentru acoperirea insuficientă, parțială, completă sau din abundență a uneia sau mai multor categorii de trebuințe. Desigur, este greu de definit gradul de satisfacere a unei trebuințe, pentru că aceasta presupune anumite evaluări subiective, dar putem contura cîțiva factori de care depinde realizarea satisfacerii (a se vedea coloana 5 din tabloul sinoptic) [5]).

Gradul sau nivelul de satisfacere a unei trebuințe nu este același în diverse perioade și diferă de la o necesitate la alta, într-un moment dat. El oscilează între punctul minim, în care trebuința este integrală, nu a fost cu nimic satisfăcută, și punctul maxim, al saturației. Între aceste limite se situează și se poate măsura elasticitatea satisfacerii. Utilizarea acelorași mijloace peste limita de saturație nu mai aduce satisfacție, ba chiar poate dăuna, deoarece intensitatea trebuinței a fost anulată. Pe de altă parte, menținerea unei trebuințe la punctul intensității integrale sau aducerea ei în stare paroxistică provoacă daune ființei umane, împiedică funcționarea ei normală, determinînd acțiuni de apărare și de obținere cu orice preț a mijloacelor deficitare de satisfacere a trebuințelor. Putem afirma că există următoarea legitate : **cu cît gradul de satisfacere a unei trebuințe este mai redus, cu atît intensitatea ei este mai mare ; sau, cu alte cuvinte, intensitatea trebuinței și nivelul satisfacerii ei au dinamici inverse.**

În legătură cu aceasta, trebuie menționat că necesitățile biologice ajung la un prag de saturație, determinat de limitele organismului, după care se stabilizează ; în aceste condiții, pentru satisfacerea lor se apelează la relativ același cuantum de mijloace.

Desigur, problema măsurării gradului de satisfacere a unor trebuințe este complicată ; oameni de știință din diverse țări caută o rezolvare cît mai cuprinzătoare și obiectivă a acestei probleme, propunînd diferiți indicatori. Adesea, inclusiv în statistica din România, satisfacerea unor necesități se măsoară indirect, prin resursele materiale sau echivalentul acestora care revin unui individ și pe care le poate folosi pentru a satisface anumite trebuințe. Această exprimare a unor consumuri prin cifre medii nu corespunde însă întotdeauna realității consumului individual și nici al unor grupuri sociale, necesitînd numeroase corective și detalieri.

În legătură cu cele de mai sus, mi se pare necesară o precizare de principiu. **Trebuința** și **satisfacerea** ei sînt separate în timp și spațiu. Legătura dintre ele o stabilește **mijlocul de satisfacere** a trebuinței, care poate fi de ordin material (în sens fizic), de ordin social, spiritual-cultural sau pură acțiune (activitate) fiziologică. Precizarea mi se pare necesară, deoarece unii cercetători se referă doar la trebuință și satisfacere, pe care le tratează ca o structură — așa cum procedează prof. dr. Petru Pînzaru și prof. dr. Aurel Negucioiu în valorosul lor studiu pe care l-am citat. Or, după părerea mea, mijlocul de satisfacere a trebuinței nu poate fi omis sau asimilat cu satisfacerea însăși, deoarece **modul** în care oamenii creează sau dobîndesc aceste mijloace este un element de sine stătător foarte important care se realizează prin excelență în cadrul social. În ansamblul acestui mod social, cel de producere a bunurilor materiale necesare existenței omului are rolul hotărîtor. Triada trebuință — mijloc de satisfacere a trebuinței — satisfacere nu are un caracter nici pur biologic, nici pur social-economic, nici pur psihologic-spiritual, ci constituie un microsistem complex, dar unitar, dinamic, determinat în mod obiectiv. Pe acest sistem tridimensional, îndeosebi pe modul de obținere a mijloacelor de satisfacere a trebuințelor, se construiesc și se înalță întregi edificii de activități economice, sociale, culturale ce se încheagă în formațiunea social-economică, care, la rîndul său, influențează microsistemul tridimensional.

Gheorghe BADRUS

[5]) Desigur, cititorul a înțeles că, din cauza lipsei de spațiu, nu am analizat conținutul fiecărei coloane a tabloului sinoptic, făcînd doar trimiteri la acestea și anumite comentarii necesare. Prezentarea și analiza amănunțită a fiecărui grup de elemente constitutive ale calității vieții, a contradicțiilor dintre acestea, ar ocupa un articol aparte. Întregul tablou nu are pretenții de exhaustivitate, ci prezintă numai elementele principale.

Dinamismul agriculturii românești

(Urmare în pag. 12)

lucrărilor de întreținere, în care se vor valorifica resursele de furajare specifice fiecărei zone.

Avicultura va cunoaște în acest cincinal un ritm intens de creștere, dezvoltîndu-se cu prioritate în sectorul socialist — urmînd să se construiască noi capacități de tip industrial și să se modernizeze unele capacități existente. Se vor organiza ample acțiuni de cooperare, în cadrul cărora întreprinderile avicole socialiste vor aproviziona gospodăriile populației cu pui, furaje, vor acorda asistență tehnică și vor sprijini industrializarea producției în abatoare moderne. Construirea de noi unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime și extinderea acțiunilor de cooperare menționate vor da posibilitatea să se asigure **producții mai mari și mai ieftine**, cu efecte pozitive asupra calității producției și ritmului de livrare.

Necesitățile industriei, ale pieței interne și externe impun să se dea o atenție mai mare **dezvoltării sericiculturii, creșterii animalelor cu blănuri prețioase și apiculturii.** Producția de gogoși de mătase va ajunge în 1985 la 2,5 mii tone, la nivelul capacităților de prelucrare. Se vor crea condiții ca producția de miere să ajungă în 1985 la 21 mii tone, urmînd ca această activitate să cunoască o dezvoltare susținută atît în unitățile agricole socialiste, cît și în gospodăriile populației.

Asigurarea bazei furajere

AFIRMAREA unei noi calități în zootehnie impune rezolvarea asigurării **furajelor**, care reprezintă în momentul de față problema de bază a acestei ramuri. Programul de asigurare a bazei furajere prevede extinderea speciilor, hibrizilor și soiurilor de plante furajere cu potențial de producție ridicat, cum sînt : lucerna, sfecla, gulia și rapița furajeră, amestecurile de leguminoase și graminee perene, practicarea pe scară largă a sistemului cu două culturi furajere anual, de preferință pe terenurile irigate. Paralel cu creșterea suprafețelor de culturi furajere, vor fi luate măsuri speciale pentru **sporirea randamentelor la hectar** — care vor ajunge la 45 tone la masă verde (plante perene), 70 tone la rădăcinoase furajere, 3,8 tone la fînuri naturale, 20 tone la masă verde de pe pășuni naturale și cel puțin 12 tone la culturile succesive. Se vor folosi în totalitate (și se va extinde prepararea lor) resursele secundare furajere rezultate de la cereale și plante tehnice — în special tulpinile și ciocălăii de porumb, care vor fi însilozați în amestec cu nutreturi suculente sau cu melasă și uree ; vor căpăta extindere tehnologii ca amonizarea, tratarea hidrobarotermică, drojduirea și dospirea paielor și cocenilor tocați. Valorificarea superioară a celor 4 milioane hectare de pajiști naturale va asigura o importantă sursă furajeră. În scopul eliminării transporturilor neeconomice, se va extinde și îmbunătăți activitatea stațiunilor de măciniș și amestec, amplasate în cadrul marilor unități zootehnice.

ÎNFĂPTUIREA prevederilor cincinalului în agricultură și industria alimentară prezintă o importanță esențială nu numai sub raport economic, ci și social, fiind direct corelată cu programul de îmbunătățire a condițiilor de trai și creștere a calității vieții întregii populații — ceea ce implică din partea tuturor celor ce lucrează în această ramură prioritară, a ramurilor care îi asigură resurse tehnico-materiale, o puternică mobilizare și o înaltă responsabilitate. **Nivelele de producție stabilite pentru actualul cincinal, dinamica lor trebuie considerate ca minimale**; orice depășire își va reflecta pozitiv efectele în consolidarea și mărirea rentabilității unităților agricole, în sporirea veniturilor oamenilor muncii din agricultură, în satisfacerea mai bună a cerințelor de consum și în creșterea venitului național.

Om-tehnică-mediu

Aspecte ale strategiei de economisire a resurselor energetice

ÎNCEPÎND CU ANUL 1973, cînd s-a declanşat cu violenţă criza energetică, în întreaga lume s-au luat măsuri severe de menajare a resurselor energetice clasice prin economii pe toate căile cunoscute, prin studierea şi descoperirea de noi căi pentru economisire şi prin extinderea utilizării aşa-ziselor energii neconvenţionale.

Una din căile cunoscute pe care s-a mers a fost şi reducerea temperaturilor interioare în locuinţe, precum şi restrîngerea programului de furnizare a apei calde menajere. Este, desigur, o cale care poate fi avută în vedere, dar al cărei aport este relativ mic în totalul consumului energetic naţional, dacă ţinem seama că întreg consumul casnic de energie (termoficare, combustibili solizi, lichizi, gazoşi, energia electrică) deţine o pondere, în ţara noastră, de 8—9%. Nici o economie nu este însă prea mică atunci cînd este vorba de energie, iar acţiunea în sine trebuie să cuprindă efortul colectiv. Reducerea consumului casnic de combustibil, pe lîngă efectul concret, relativ mic, aşa cum am spus, are însă un puternic rol educativ asupra întregii populaţii, în spiritul instaurării unui regim general de austeritate energetică, rol care să ducă la multiplicarea efectului prin acţiunile fiecărui cetăţean la locul său de muncă, în cercetare, proiectare sau producţie, ca organizator al proceselor de muncă sau ca executant.

În consumul casnic valorile curente ale factorului de utilizare a energiei primare (energia termică utilă / energia primară consumată), sînt cuprinse între 45—55%, dar prin luarea unor măsuri tehnice şi organizatorice la nivel de proiectare, realizarea investiţiei şi exploatare, pot fi atinse valori de 60—75%, ceea ce ar determina economii mergînd pînă la 30—40% din consumul iniţial. Măsurile pe această linie pot fi simple, fără să necesite investiţii, ca de pildă închiderea clapetelor de aer de ardere şi de gaze arse la oprirea cazanelor, limitarea temperaturii de furnizare a apei calde menajere la 55°C, eliminîndu-se consumul de supraîncălzire, optimizarea şi respectarea diagramelor de consum etc., sau pot necesita unele investiţii, dar nesemnificative, cum ar fi de exemplu : echilibrarea circuitelor de încălzire între diferiţi consumatori prin diafragme, izolarea termică mai bună a cazanelor şi conductelor, montarea de robinete cu reglaj termostatic la fiecare consumator ş.a.

De fapt, chiar în condiţiile unui consum casnic mai mic de combustibili, poate fi realizat un confort termic corespunzător printr-o serie de măsuri, care trebuie luate atît la nivelul economiei, cît şi de către locatari. Astfel, un mare rol în creşterea eficienţei încălzirii locuinţelor revine izolaţiei termice. Prin izolarea termică a locuinţelor scade pe toată durata exploatării, consumul de energie şi se reduce mărimea surselor de căldură, dar cresc, iniţial, cheltuielile determinate de realizarea izolaţiei termice. Cele două tendinţe se întîlnesc într-un punct, marcînd izolaţia optimă a clădirii, mai sus de care izolaţia costă mai mult decît cîştigul în energie şi sub care cheltuielile cu energia sînt mai mari decît economia de investiţii pe seama izolaţiei termice. Dar în aceste calcule trebuie să se ţină seama neapărat de tendinţa preţurilor la energie, mai ales că noile construcţii au o durată mare de utilizare.

Fiecărui sistem de încălzire îi corespunde o izolaţie optimă specifică. La locuinţele individuale, izolaţia termică optimă permite economisirea a cca. 50% din energia care s-ar consuma dacă clădirea ar fi neizolată. La locuinţele din blocurile cu parter şi patru etaje, prin izolare termică, se obţine o economie de energie de cca. 12%, iar la blocurile înalte, cu 8—10 etaje, economia se ridică la cca. 8%. În general, cu cît numărul de apartamente este mai mare, sînt mai puţini pereţi exteriori şi economia de combustibil scade în valoare relativă, rămînînd totuşi substanţială în valoare absolută : existenţa izolaţiei termice la toate construcţiile ar fi determinat în anul 1980 economii de cca. 4 milioane tone combustibil convenţional, echivalentul a aproape 10 milioane tone lignit.

În plus, izolarea clădirilor, conferă acestora o mai mare inerţie termică. Pe baza experimentărilor efectuate la Institutul de cercetări şi modernizări energetice, s-a constatat că la o clădire bine izolată, după 4 ore de la întreruperea sursei de căldură, temperatura interioară scade cu numai 2°C, în timp ce la o clădire neizolată scade cu 10—15°C. Desigur, problema izolării s-a complicat în ultimii ani, prin interzicerea folosirii polistirenului expandat ca izolant, sau a altor produse care derivă din petrol sau sînt energofage, cum ar fi vata de sticlă, de exemplu. În prezent se folosesc în cea mai mare măsură plăci din beton celular autoclavizat şi se fac experimentări cu plăci din talaş şi rumeguş, din puzderie de in şi cînepă, din paie tocate ş.a. cu amestec de ciment şi silicaţi.

În orice caz, creşterea preţurilor la energie determină căutări intense pe plan mondial şi tehnicile de izolare termică se află în continuu progres. Pentru a da un singur şi foarte recent exemplu, în Franţa a fost creată o peliculă transparentă izolatoare care, aplicată pe geamuri, iarna, radiază spre interior de două ori mai multă căldură decît geamurile obişnuite, astfel încît reduce cu pînă la 38% pierderile de căldură. Practic, un geam simplu, astfel tratat, are efect izolator echivalent cu al unui geam dublu. În schimb vara reflectă 79% din energia solară şi reduce cu 37,5% efectul termic în interior. Important este şi faptul că pelicula poate fi aplicată direct de locatari. De asemenea, aceştia mai pot contribui la o bună izolare termică a locuinţei şi prin limitarea rosturilor la uşi şi ferestre cu purfix, aerisirea raţională în timpul iernii, montarea unor panouri reflectorizante (ex. din plăci fibrolemnoase melaminate) în spatele caloriferelor pentru a nu mai fi absorbită o parte din căldura emisă de pereţii pe care sînt montate ş.a.). Izolarea termică permite să se beneficieze în mai mare măsură şi de aportul de căldură adus de diverse surse din locuinţă, sau cum se mai numeşte „căldura gratuită". Sursele tipice de căldură gratuită au următoarele echivalente de valori termice : o persoană — 95 W (80 Kcal/h), căldura solară ce revine la un metru pătrat de fereastră — 290W (250 Kcal/h), un bec electric de 60 W — 60 W (50 Kcal/h), un televizor — 175 W (150 Kcal/h) etc.

În economisirea resurselor energetice accentul principal trebuie însă axat pe căile care oferă posibilităţi mult mai mari. În primul rînd, cred că toate eforturile trebuie concentrate spre îmbunătăţirea randamentului energetic global. În balanţa energetică a fiecărei naţiuni, pierderile totale au valori impresionante : în S.U.A. 52,51% în 1970, în Europa 67,02% în 1972, din care în Europa occidentală 66,77%, şi în Europa orientală 67,99%. România, cu un randament global de cca. 35%, ocupă o poziţie medie faţă de celelalte ţări europene, avînd o evoluţie corespunzătoare. Pierderile, însumînd 65% din totalul energiei consumate, rămîn totuşi mari. Consumul de energie primară pe unitatea de venit naţional, deşi a scăzut în ultimii ani, este încă mare comparativ cu alte ţări. Astfel, consumul de energie primară pe un dolar produs naţional brut a fost în 1974 de 2,19 kg combustibil convenţional şi a scăzut în 1976 la 2,01 kg combustibil convenţional, în timp ce acest consum a fost de 1,90 în R.D. Germană, 1,43 în Iugoslavia, 1,87 în Polonia, 1,63 în Un-

garia, 0,88 în Austria, 0,80 în Franța, 0,91 în R.F. Germania, 1,14 în Italia, 1,53 în Regatul Unit, 0,83 în Spania, 1,72 în S.U.A., 0,80 în Suedia. Referindu-se la aceeași problemă, dar sub un alt aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arătînd că în anul 1985 consumul de combustibil convențional va fi de circa 5 000 kg pe locuitor și cel de energie electrică va depăși 3 500 kWh, sublinia că **„aceste consumuri sînt la nivelul — și unele chiar depășesc — țărilor dezvoltate industrial, cu un venit național de două și chiar de trei ori mai mare decît al nostru. Aceasta înseamnă că noi consumăm multă energie și obținem încă o rentabilitate slabă în industrie. Trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obținem o creștere mai puternică a producției industriale și agricole, a produsului social și național".**

O măsură eficientă de creștere a randamentului energetic, în direcția căreia s-au făcut pași mari în țara noastră, dar care, din păcate, este limitată, o constituie grăbirea amenajării apelor interne și instalarea unei puteri cît mai mari în hidrocentrale. Pe lîngă faptul că se produce energie electrică fără combustibili fosili, însuși consumul tehnologic propriu este mic : 0,78%, față de cca. 6% la centralele care funcționează cu hidrocarburi și aproape 8% la cele pe cărbune.

Spre a avea o idee despre ponderea energiei hidroenergetice în totalul energiei primare, evidențiem cîteva cifre din lucrarea „Resursele mondiale de energie 1950—1974", editată de Națiunile Unite în 1976. Energie hidroelectrică și nucleară : România 1%, Bulgaria 2,5%, Austria 8,3%, Iugoslavia 6,4%, Spania 6,2%, Suedia 16,3%. Prin intrarea în funcțiune a hidrocentralelor de pe Olt și a complexului hidroenergetic Stînca-Costești de pe Prut, precum și a unui mare număr de microhidrocentrale, desigur că raportul față de alte țări s-a îmbunătățit în ultimii ani în ce privește ponderea energiei hidroenergetice în totalul energiei primare și se va îmbunătăți în continuare după intrarea în funcțiune a Hidrocentralei Porțile de Fier II, precum și a altor obiective prevăzute în plan. Sînt necesare însă, în continuare, eforturi mari pentru amenajarea întregului potențial hidroenergetic al țării, în conformitate cu programul de largă perspectivă aprobat de conducere în acest domeniu și cu programul de realizare a surselor de energie nucleară.

O altă cale importantă de economisire a energiei o constituie diminuarea consumurilor prin introducerea de tehnologii perfecționate, îmbunătățirea randamentelor pe toată filiera de producere, transport și distribuție a energiei, folosirea resurselor secundare. Pe această linie, din indicația conducerii, au fost întreprinse ample măsuri, s-au elaborat programe speciale pe domenii de activitate, realizîndu-se o reducere a consumurilor, în industrie, în 1980, față de 1975, cu peste 20%. Consumul de combustibil la un milion lei producție industrială a scăzut în cursul cincinalului trecut cu 20—24% la Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Chimice.

În sfîrșit, reducerea consumului de combustibili fosili poate fi realizată și prin folosirea energiilor neconvenționale : energia solară, eoliană, geotermică, a apelor geotermale, conversia deșeurilor menajere, agricole și industriale etc.

Civilizația industrială a trăit pînă în prezent exclusiv pe seama exploatării energiei stocate în combustibilii clasici de-a lungul erelor geologice, energie finită și deci epuizabilă. Din această cauză, de acum înainte se are în vedere tot mai mult contribuția energiilor neconvenționale, dintre care energia solară pare deocamdată cea mai importantă. După părerile cercetătorilor în domeniu, ar fi suficient să se acopere o miime din suprafața Terrei cu captatori, pentru a se dispune anual de 60 miliarde megawați/h, ceea ce reprezintă de 40 de ori consumul mondial actual de energie. În Franța, de exemplu, energia solară se utilizează deja, desigur la scară încă redusă, la încălzirea locuințelor, producția apei calde menajere, încălzirea piscinelor, răcirea locuințelor în timpul verii, desalinizarea apelor marine și chiar, experimental, la un cuptor pentru topit metale. Suprafețele captatorilor solari au crescut an de an, evoluînd de la 1 000 mp în 1974, la 4 000 mp în 1975, 12 000 mp în 1976, 40 000 mp în 1977. La finele anului 1980, erau asigurate cu energie solară 12 000 locuințe, iar în 1985, se speră ca energia solară să dețină o pondere de 4—6% în totalul consumului casnic de combustibil.

În țara noastră a fost elaborat un program special care grupează activitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică orientate spre găsirea unor soluții tehnice eficiente economic pentru punerea în valoare a surselor și purtătorilor de energie neconvențională. Se au în vedere, în principal, soluții complementare sau de înlocuire față de energia bazată pe hidrocarburi, cum ar fi : valorificarea complexă a apelor subterane termale ; folosirea practică a energiei solare ; dezvoltarea utilizării energiei eoliene ; valorificarea deșeurilor urbane, din agricultură și zootehnia industrială ; conversia cărbunilor inferiori și a șisturilor bituminoase ; utilizarea hidrogenului ca purtător de energie ; perfecționarea și realizarea de noi surse electrochimice ; conversia magnetohidrodinamică a căldurii ; noi soluții energetice în transporturi ; noi procese și tehnologii din domeniile fizicii, chimiei și biologiei cu aplicații potențiale în energetică. Conform programului, punerea în valoare a noilor surse de energie își va aduce contribuția la acoperirea necesităților de energie ale țării, încă în acest cincinal. Efectele lor economice se vor face însă simțite mult mai mult în cincinalul următor.

Apreciem că, în perspectiva înlocuirii inevitabile, treptate, în următorii 20—30 de ani a petrolului ca sursă de energie cu alte surse primare, introducerea în circuitul economic a unor noi surse energetice, îndeosebi a acelora care se reînnoiesc în mod natural, ca energia solară, eoliană și geotermală, reprezintă o sarcină importantă și actuală care necesită eforturi susținute din partea tuturor sectoarelor cercetării științifice și ingineriei tehnologice. În ce privește energia nucleară, apare necesară implantarea și dezvoltarea moderată și eșalonată de centrale nucleare electrice, și credem că fără să se ajungă într-un viitor apropiat ca acest tip de energie să constituie una din sursele de bază în acoperirea balanței energetice, întrucît resursele de uraniu cunoscute pînă în prezent sînt relativ mici.

În cadrul acțiunii generale de economisire a energiei, o sarcină deosebită a etapei o constituie disponibilizarea combustibililor superiori, folosiți în prezent la producerea energiei electrice, energiei termice sau în procese tehnologice, în scopul valorificării lor mai eficiente în alte sectoare. Rezolvarea acestei sarcini vizează trecerea de la consumul de gaze și păcură la consumul de combustibili solizi în termocentralele care mai folosesc în prezent asemenea combustibili, grăbirea intrării în funcțiune a termocentralei pe bază de șisturi bituminoase din zona Anina, valorificarea resurselor energetice secundare nerecuperate, modernizarea sau înlocuirea tehnologiilor de fabricație cu consumuri energetice ridicate, modernizarea sau înlocuirea arzătoarelor și cazanelor de apă caldă, cu consum mare de combustibil, accelerarea producerii cazanelor pe combustibili solizi în gama necesară de tipuri, extinderea la maximum posibil a producerii de energie hidroelectrică, urmărirea utilizării raționale a combustibililor la toți consumatorii — industriali sau casnici.

Pentru îndepărtarea spectrului crizei energetice, strategia energetică românească trebuie să aibă în vedere toate mijloacele și posibilitățile de conservare și gospodărire rațională a energiei, urmărind, în principal, cercetarea exhaustivă și evaluarea rezervelor naționale, inclusiv prin metode avansate ca teledetecția, dezvoltarea industriei cărbunelui, avînd în vedere resursele mari de care dispunem și asigurarea unor tehnologii de conversie a cărbunelui în combustibili sintetici, dezvoltarea industriei petrolului, punîndu-se accent pe creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcăminte, precum și pe abordarea unor noi orizonturi petroliere posibile, prin foraj la mare adîncime și foraj marin, dezvoltarea și modernizarea industriei energiei electrice, creșterea tensiunilor de transport, pentru diminuarea pierderilor în rețea, și a gradului de interconectare a rețelelor electrice, modernizarea sistemelor de dispecerat, conexiune și comutare, cercetarea și dezvoltarea surselor alternative de energie, între care, așa cum am mai spus, combustibilii sintetici, energia hidrogenului, valorificarea energiei solare, eoliene, hidrogeotermale ș.a.

Virgil DINCĂ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tendinţe şi orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (I)

CREŞTEREA ECONOMICĂ şi dezvoltarea au polarizat gîndirea economică din perioada postbelică, atît în legătură cu aspiraţia generală spre sporirea bunăstării cît şi în legătură cu deficienţele care se manifestau în funcţionarea mecanismelor economice din diferite ţări şi la scară mondială (decalaje, dezechilibre, crize etc.). Pe baza metodologiei keynesiste şi „neoclasice", numeroşi gînditori din ţările capitaliste dezvoltate (ca de pildă : R. F. Harrod, E. D. Domar, S. Kuznets, J. Tinbergen, T. C. Koopmans, L. Stoleru etc.) au investigat mai ales aspecte cantitative şi funcţionale ale creşterii economice, legate îndeosebi de progresul tehnic (acumulări, investiţii şi rata creşterii economice, precum şi numeroşi coeficienţi tehnico-economici legaţi de aceste categorii). Din perspectiva socialismului care se dezvolta în lărgime şi se consolida, numeroşi specialişti au abordat de pe poziţii marxiste problemele creşterii economice şi ale dezvoltării nu numai în legătură cu progresul tehnic, ci mai ales pornind de la valenţele de progres ale relaţiilor de producţie socialiste (ca de pildă : S. G. Strumilin, M. Kalecki, E. Dobrescu, J. Kornai etc.).

Confruntările de idei care au avut loc în jurul acestei problematici în decursul perioadei postbelice au adus numeroase clarificări privind conţinutul celor două procese economice — creştere, privită ca un proces mai ales tehnic ; dezvoltare — un proces de evoluţie profund, economico-social — privind factorii care le condiţionează, interdependenţa dintre ele, precum şi implicaţiile lor, social-politice —, clarificări ce au fost binevenite în situaţia în care mulţi specialişti confundau dezvoltarea cu creşterea economică.

Fiind abordată **din unghiuri de vedere foarte diferite,** cu ajutorul metodologiei tradiţionale a gîndirii economice burgheze convenţionale (consacrată îndeosebi relaţiilor cantitative şi funcţionale ale variabilelor implicate în aceste procese) sau cu ajutorul metodologiei materialist-dialectice (care implică legarea cercetării cantitative de analiza calitativă, a studierii legilor economice obiective cu stimularea inovaţiei şi creativităţii umane), această problematică s-a reflectat în **viziuni foarte diferite** despre creşterea economică şi dezvoltare. Era firesc, în aceste condiţii, să se ajungă la **modele şi teorii** de creştere economică şi de dezvoltare **extrem de diferite** în ce priveşte rigoarea construcţiei lor interne, valoarea lor cognitivă şi utilitatea lor practică, capacitatea lor prospectivă şi deci folosirea lor în activitatea de prognoză şi planificare.

Pe măsura înaintării investigaţiilor în acest domeniu au apărut probleme noi legate de nivelul la care erau examinate procesele economice (micro-, macro- şi mondoeconomic) şi de orizontul de timp avut în vedere pe termen scurt, mediu şi lung). De la analiza creşterii la scară macroeconomică pe termen scurt şi mediu (R. F. Harrod, E. D. Domar, N. Kaldor, J. Robinson etc.) atenţia specialiştilor s-a deplasat treptat spre analiza creşterii economice la scară globală sau planetară (J. W. Forrester, D. L. Meadows, M. Mesarovič, E. Pestel, J. Tinbergen, W. Leontief, G. O. Barney etc.), pe termene din ce în ce mai lungi (un sfert, o jumătate de secol sau chiar un secol întreg), corelind problematica strategiilor dezvoltării cu încercările de prospectare a viitorului (E. Mishan, H. Kahn, A. Toffler etc.). De la investigaţii preponderent teoretice ale acestei problematici (W. A. Lewis, J. Tinbergen) sau preponderent empirice (W. Leontief, S. Kuznets), cercetarea creşterii economice a trecut la studii comparative pe ţări (E. F. Denison), la minuţioase cercetări tehnico-economice pe subprobleme cum sînt acumularea, investiţiile (J. Robinson, E. S. Phelps), coeficienţii care încearcă să cuantifice influenţa reciprocă a variabilelor din modelele de creştere economică şi rezultatele acestui proces (funcţia producţiei, coeficientul capitalului, eficienţa investiţiilor, multiplicatorul, acceleratorul etc.), precum şi la analiza comparativă a instrumentarului analitic utilizat de diferiţi autori cu prilejul cercetării creşterii economice şi a dezvoltării (P. A. Samuelson, R. Dorfman, R. Solow, G. O. Barney etc.)

Larga utilizare a metodelor matematice în domeniul modelării economice a uşurat considerabil acest proces, dar a dat naştere şi unor capcane greu de evitat, nu numai pentru publicul neiniţiat, ci chiar şi pentru unii specialişti. În literatura economică burgheză convenţională s-a manifestat, cu timpul, **o tendinţă de tehnicizare** a problematicii creşterii economice şi a metodelor de rezolvare a acesteia, a fost pus accentul pe aspectele cantitative şi relaţiile funcţionale ale diferitelor variabile implicate în procesul creşterii economice şi pe ecuaţiile care încercau să redea aceste relaţii uitînd sau ocolind cu bună ştiinţă determinările calitative, concret-istorice ale acestui proces în diferite ţări ale lumii şi deci obiectivele social-politice diferite care erau urmărite de creşterea economică în fiecare caz în parte. Insuficienţa sau absenţa unuia dintre factorii de creştere (de exemplu, a capitalului) era considerată drept o explicaţie suficientă a subdezvoltării unei ţări (R. Nurkse — teoria cercului vicios al subdezvoltării datorită insuficienţei de capital), ocolind, de fapt, rădăcinile mai adînci ale fenomenului semnalat şi analiza mecanismului economico-social care a dus la insuficienţa respectivă.

Folosirea matematicii în cercetarea creşterii economice a conferit o aureolă de rigoare ştiinţifică modelelor şi teoriilor despre creşterea economică, deşi aceasta nu era prezentă în mod real în toate cazurile. Iluziile care au apărut pe acest teren au fost amplificate de ruptura care a apărut între acest instrumentar matematic de analiză cantitativă şi cerinţele mai complexe ale analizei calitative a creşterii economice şi a dezvoltării, însăşi conţinutul social diferit pe care-l aveau aceste procese în diferite ţări ale lumii. Aceasta a dus la o **îngustare artificială** a problematicii creşterii economice, la absolutizarea relaţiei cantitative dintre acumulare, investiţii şi venit, iar în final la identificarea creşterii economice cu dezvoltarea şi a ambelor procese cu progresul social. În mod indirect, aceasta a dus la repunerea în circulaţie, fie şi parţială, a unor elemente ale teoriei desuete a echilibrării automate a economiei mondiale,

FIŞE

EDUARD RĂDĂCEANU

limbaje de simulare

● *Literatura de specialitate în domeniul utilizării calculatoarelor electronice s-a îmbogăţit recent cu o nouă lucrare. Este vorba de cartea „Limbaje de simulare", tipărită la* Editura Militară *sub semnătura lui* Eduard Rădăceanu. *După cum precizează însuşi autorul, lucrarea are un dublu caracter : informativ şi formativ. Pe de o parte, ea realizează introducerea în problematica simulării şi a aplicaţiilor acesteia ca metodă de studiu, în aria proceselor complexe (tehnice, economice etc.). Pe de altă parte, prin modul de abordare şi prezentare a limbajelor de simulare, utilizînd o gamă largă de exemple, volumul măreşte facilitarea accesului cititorului la însuşirea acestor limbaje şi, în special, la utilizarea lor concretă în construirea şi studierea modelelor de simulare. Cartea pune în evidenţă în aceeaşi măsură virtuţile utilitare ale metodei simulării care au determinat ca domeniile sale de aplicabilitate să cunoască o extindere rapidă. Extindere consemnată nu numai în domeniul în care experimentul nu este posibil sau nu se justifică din punct de vedere economic, dar şi în multe alte sfere ale investigaţiei ştiinţifice : dimensionarea fluxurilor tehnologice şi conducerea producţiei industriale, jocurilor decizionale etc.*

Valorificarea resurselor

● *Într-una din apariţiile sale recente (numărul din iunie a.c.) revista de economie din Republica Democrată Germană „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT" inserează un material consacrat posibilităţilor de utilizare eficientă în economie a materialelor şi resurselor energetice recuperabile. Astfel, în articolul „Ökonomische Aspekte stoff-und energiewirtschaftlich effektiverer Technologien und einer verstärkten wirtschaftlichen Nutzung von Abprodukten als Sekundärrohstoffe" (Aspecte ale elaborării de tehnologii eficiente în utilizarea mai economicoasă a reziduurilor şi materialelor secundare) autorul — Kurt Kutzschbauch — consideră că în prezent problema recuperării şi a reutilizării materialelor secundare şi a energiei se cere gîndită cu deosebire într-un plan practic. Şi anume, pe de o parte, în direcţia elaborării unor tehnologii care să permită valorificarea lor economicoasă, iar pe de altă parte la nivelul sistemului de planificare, macro şi microeconomică, în sensul elaborării şi integrării unor indicatori specifici acestor activităţi în sistemul ge-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

cu toate că postulatul autoreglării capitalismului la scară macroeconomică a fost demolat, în esență, încă în perioada interbelică de către J. M. Keynes.

În felul acesta s-a ajuns la **absolutizarea creșterii economice.** S-a considerat că preocuparea pentru sporirea venitului național ar fi **suficientă** pentru a asigura dezvoltarea și progresul omenirii în mod automat. Pe această cale, creșterea economică a fost transformată într-un scop în sine, susținut prin referirea la diferite „miracole" economice (nordamerican, vestgerman, japonez etc.). S-a luat în considerație, apoi, ideea potrivit căreia creșterea economică s-ar transmite în mod automat și spre alte zone ale lumii, că ar putea apare pe această cale și alți „poli de creștere" care ar difuza acest proces prin „efectul de antrenare" sau de „propagare", depășind în mod spontan starea de subdezvoltare care se manifestă tot mai pregnant în perioada postbelică.

Dublînd apologia creșterii economice de tip tradițional cu prejudecăți anticomuniste, unii autori burghezi (W. W. Rostow) au încercat să imprime acestei viziuni elitiste și tehnocratice despre creștere și dezvoltare un caracter de generalitate, enunțînd teoria stadiilor dezvoltării. Aceasta urmărea să acrediteze, pe de o parte, ideea că subdezvoltarea ar fi „o stare normală" pe care ar fi cunoscut-o toate popoarele lumii, iar pe de altă parte, ideea că subdezvoltarea ar putea fi lichidată prin transmiterea automată a creșterii economice de la țările dezvoltate spre țările subdezvoltate, pe calea fluxurilor comerciale și financiare internaționale.

Viziunea simplificatoare despre creștere economică și dezvoltare, ca și imaginea idilică despre „transmiterea" creșterii și dezvoltării spre țările sărace prin canalele tradiționale ale relațiilor economice internaționale au fost infirmate de procesul adîncirii decalajelor și al manifestării subdezvoltării pentru o parte însemnată a omenirii în perioada postbelică, ceea ce a dus treptat la discreditarea acestei viziuni, determinîndu-i pe specialiști să reconsidere în mod critic și autocritic metodologia folosită anterior și să abordeze mai realist, mai cuprinzător problematica creșterii economice și a dezvoltării.

Treptat, în decursul perioadei postbelice, s-au acumulat obiecțiuni și critici din ce în ce mai consistente la adresa viziunii burgheze convenționale despre creștere economică și dezvoltare, precum și despre corelația dintre acestea și desfășurarea relațiilor economice internaționale.

Din interiorul gîndirii burgheze înseși au fost criticate mai ales excesul de formalizare matematică (printre alții și de către W. Leontief), neluarea în considerare a repartiției venitului național (N. Kaldor, J. Robinson) și costul crescînd al creșterii economice pe baze tradiționale (E. J. Mishan, W. Nordhaus, J. Tobin, S. C. Kolm). Din afara teoriei burgheze a fost criticată mai ales ignorarea determinării social-politice a creșterii economice de către gîndirea burgheză convențională, ignorarea consecințelor economice și social-politice inegale ale creșterii economice în diferite țări ale lumii, îndeosebi a inegalităților în repartiția venitului național. **Gîndirea economică marxistă** a atras atenția asupra tipurilor diferite de creștere economică în funcție de natura obiectivului urmărit în procesul sporirii venitului național (profitul unei minorități sau ridicarea nivelului de trai al maselor populare) și a analizat mecanismul creșterii economice pornind de la contradicțiile antagoniste care sînt inerente creșterii economice din capitalism (M. H. Dobb, P. A. Baran, Ch. Bettelheim, A. Pesenti, O. Lange, M. Kalecki etc.) sau de la noua logică și noua calitate a oamenilor muncii care decurg din proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și conducerea planificată a economiei socialiste la scară macroeconomică (L. V. Kantorovici, V. S. Nemcinov, B. N. Mihalevski, O. Lange, M. Kalecki, E. Dobrescu, M. H. Dobb, Ch. Bettelheim, M. Décaillot, A. Pesenti etc.). Gîndirea economică radicală (J. Attali, A. Emmanuel etc.) a pus accent pe urmările sociale negative ale creșterii economice tradiționale, îndeosebi pe exploatare, alienare, subdezvoltare, cursa înarmărilor etc.

La confluența dintre gîndirea economică marxistă și cea radicală, pe de o parte, și elementele raționale și realiste din gîndirea unor autori burghezi, pe de altă parte, precum și în lupta împotriva tuturor formelor de dogmatism, deceniul al 8-lea al secolului nostru a marcat o cotitură importantă în teoria despre creșterea economică și dezvoltare, examinate corelat la scară națională și internațională. Esența acestei cotituri constă în critica și depășirea viziunii elitiste (tehnocrate sau „economiste") despre creșterea economică și dezvoltare, în pătrunderea unui puternic suflu inovator — constituit mai ales prin prisma cerințelor de economisire riguroasă a materiilor prime și energiei cît și prin prisma reconvertirii din acest unghi a teoriilor de creștere și dezvoltare, în pătrunderea unui suflu democratic și umanist, în acest domenlu. Aceasta a impus atît **redefinirea problematicii dezvoltării** (îmbogățirea ei considerabilă), cît și deplasarea analizei spre factori calitativi, lărgind orizontul cercetării în timp (pe termen lung) și în spațiu (la scară planetară, în funcție de trăsăturile ordinii internaționale actuale și de perspectiva instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale).

Pornind de la faptul real al restricțiilor pe care le pun resursele naturale limitate în calea creșterii economice și a dezvoltării popoarelor lumii, dar în același timp, ocolind piedicile de natură social-politică ce stau în calea acestor procese, un grup de economiști nordamericani ajung la concluzia îngrijorătoare potrivit căreia „Cu tot progresul revoluționar în tehnologie, viața pentru cea mai mare parte a populației de pe Pămînt va fi mai precară în anul 2 000 decît este acum, dacă națiunile lumii nu vor acționa decisiv pentru a modifica tendințele actuale" [1]).

Pentru ca națiunile lumii să întreprindă o astfel de acțiune curajoasă este nevoie, evident, ca ele să înțeleagă natura tendințelor actuale, resorturile care le pun în mișcare. Se pune, deci, întrebarea hotărîtoare dacă gîndirea burgheză tradițională (convențională) este sau nu capabilă să ofere o astfel de înțelegere, să constituie suportul științific pentru strategiile pe care urmează să le practice națiunile lumii pînă la sfîrșitul secolului nostru.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

1) Thé Global 2000 Report to the President. Entering the Twenty First Century, The Summary Report, volume one, 1980, p. L.

neral de indicatori de plan. Din perspectiva primului aspect, K.K. consideră că o atenție deosebită ar trebui să se acorde creării bazelor științifico-tehnologice ale tehnologiilor de recirculare a materiilor secundare, deopotrivă cu găsirea unei game cît mai bogate de utilizări a acestor substanțe utile. Cît privește mecanismul de planificare, autorul accentuează importanța includerii între parametrii noilor produse a unor elemente noi : capacitatea de recirculare a acestora, costul recuperării materialelor incorporate în produs etc.

Inventică

● *Comentînd, în articolul „Les franc – maçons de l'invention", publicat în numărul din iulie a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE", semnificația înființării și dezvoltării rapide a așa-numitei „Organizații naționale a cercetătorilor și utilizatorilor de invenții din domeniul industriei" (S.N.C.U.P.I.), Gérard Morice consideră că organizația respectivă îndeplinește deopotrivă o funcție economică și socială însemnată. Deoarece – practica celor cîțiva ani de existență a S.N.C.U.P.I. o demonstrează din plin – pe această cale se realizează o legătură mai bună, mai flexibilă între inovatori și mediul industrial, ceea ce, pe ansamblu, este profitabil pentru întreaga economie. După cum susține G.M., în acest cadru inventatorii găsesc un sprijin calificat sub aspect juridic dar și sub aspectul facilitării de contacte cu industriașii interesați în aplicarea invențiilor. Totodată, fapt cu mult mai important, noua organizație a luat inițiativa creării unor micro-unități industriale în care inventatorii își pot materializa ideile sub forma prototipurilor și a produselor noi.*

„Logica cercetării"

● *Faptul că în ultimele decenii lucrările consacrate cunoașterii mecanismului intern al dezvoltării științei, legităților sale specifice, au cunoscut o puternică proliferare, exprimă nu numai încercarea de a înțelege dintr-o perspectivă particulară (una din multiplele posibile) triada știință-societate-economie. În aceeași măsură acest efort de cunoaștere corespunde dezideratului oamenilor de știință de a surprinde acele elemente apte să asigure unitatea științei, să evidențieze unitatea în diversitate, elementele comune ce leagă deopotrivă științele exacte și pe cele social-umane, între care și economia. În această optică, publicarea, în versiune românească, la* EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ *a lucrării filozofului austriac* Karl Popper – Logica cercetării – *reprezintă un eveniment editorial. Se creează astfel posibilitatea accesului cititorului din țara noastră la una din lucrările fundamentale ale filozofiei științei. Deopotrivă, ținînd seama că prima ediție a lucrării a apărut în anul 1934, ideile și concluziile cărții pot fi proiectate și evaluate în lumina schimbărilor profunde pe care ultimii cincizeci de ani i-au consemnat în planul dezvoltării științei, al implicării sale în accelerarea progresului social.*

FIȘE

ŢĂRILE SOCIALISTE

LA CONFLUENŢA A DOUĂ CINCINALE

EVOLUŢIA DIFERIŢILOR FACTORI de influenţă — şi nu în ultimul rînd conjunctura economică mondială — au determinat o serie de mutaţii în politica social-economică a ţărilor socialiste, deplasări în privinţa preocupărilor majore legate de dezvoltare, paralel cu diversificarea şi perfecţionarea pîrghiilor şi instrumentelor economico-financiare, legislative, administrative etc., folosite pentru promovarea noilor orientări pe termen mediu sau lung.

S-a făcut tot mai pregnant simţită necesitatea de a studia perspectiva pe termen lung şi de a stabili o strategie corespunzătoare, la nivel naţional, de către fiecare partid comunist sau muncitoresc, de guvernămînt, într-o serie de ţări socialiste fiind deja elaborate complexe de măsuri sau chiar ample programe directivă, cunoscute sub genericul de strategii economice ale deceniului al nouălea.

Spre o nouă calitate a întregii activităţi economice

DIN CONFRUNTAREA tematicii planurilor pe termen mediu şi lung (septenale) din a doua jumătate a deceniului trecut şi prima jumătate a deceniului actual, se reliefează diferenţierea apreciabilă pe ţări a obiectivelor majore, determinată de nivelul diferit de dezvoltare, precum şi de capacitatea specifică de reacţie şi adaptare a fiecărei economii naţionale la condiţiile în continuă schimbare ale diviziunii muncii pe plan internaţional. În acelaşi timp, programele de dezvoltare social-economică a ţărilor socialiste se remarcă printr-o serie de trăsături şi priorităţi asemănătoare într-o măsură mai mare sau mai mică.

Astfel, un asemenea obiectiv urmărit în politica economică a ţărilor socialiste în perioada examinată (1976—1985) îl constituie **accentuarea rolului factorilor intensivi în economia naţională, trecerea treptată de la formele şi pîrghiile legate de dezvoltarea extensivă la cele proprii dezvoltării intensive.**

Accentuarea rolului factorilor intensivi se realizează, desigur, în modalităţi specifice fiecărei ţări, dintre acestea putînd fi menţionate :

— **modernizarea structurii economice** (în primul rînd a industriei), precum şi a capacităţilor de producţie. La stabilirea priorităţilor de dezvoltare a diferitelor ramuri şi producţii se ţine seama în mai mare măsură de nivelul consumului aferent de energie şi materii prime, de faptul dacă ele se bazează pe materii prime autohtone sau procurate din import, dacă au sau nu asigurată desfacerea produselor lor pe piaţa internă sau la export ş.a.m.d.

— **aplicarea unui nou sistem de conducere în economie,** bazat, în general. pe autogestiunea economico-financiară. Este vorba de un evantai larg de situaţii — de la diverse măsuri organizatorice în vederea gospodăririi chibzuite a resurselor materiale, financiare şi de muncă şi pînă la perfecţionări mai mult sau mai puţin profunde ale mecanismului economic ;

— **sporirea rolului cercetării ştiinţifice** şi eforturi pentru introducerea accelerată a progresului tehnic în toate domeniile de activitate ;

— **promovarea unei politici mai mult sau mai puţin avansate de economisire a materiilor prime şi materialelor, combustibililor şi energiei,** bazarea în măsură crescîndă pe resursele materiale interne.

Întrucît, începînd din a doua jumătate a deceniului trecut, şi economia ţărilor socialiste se resimte de pe urma impactului unor fenomene economice nefavorabile care au loc în lume, cum sînt : „criza" energiei şi a materiilor prime, recesiunea economică prelungită din ţările capitaliste, variaţiile bruşte ale preţurilor de pe piaţa mondială la diferitele grupe de mărfuri sau recrudescenţa măsurilor protecţioniste în comerţul internaţional, în planurile economice ale practic tuturor ţărilor socialiste se găsesc prevederi — mai mult sau mai puţin riguroase, în funcţie de gradul de dependenţă al economiei naţionale respective de comerţul exterior — vizînd **echilibrarea balanţei schimburilor comerciale şi a celei de plăţi externe, reducerea datoriei externe.** Căile folosite de regulă constau în : asigurarea unui ritm devansator al creşterii exporturilor faţă de importuri ; restructurarea exporturilor prin micşorarea ponderii produselor energo-intensive şi sporirea ponderii articolelor avînd un înalt grad de prelucrare ; substituirea unei serii de importuri, prin dezvoltarea unor producţii similare, bazate pe resurse interne ş.a.

Totodată, ţările socialiste pun, în perioada examinată, un accent crescînd pe **colaborarea şi cooperarea internaţională** — pe plan economic, tehnico-ştiinţific, industrial, precum şi în alte sectoare de activitate. Ceea ce îşi găseşte expresia în numărul tot mai mare de acorduri, convenţii, contracte etc. bilaterale, încheiate la nivel guvernamental sau cu parteneri direcţi din ţările în curs de dezvoltare sau din ţările capitaliste industrializate, precum şi în extinderea şi diversificarea colaborării multilaterale între ţările socialiste membre ale C.A.E.R.

În sfîrşit, o preocupare constantă, reflectată atît în prevederile cincinalului trecut cît şi în cele ale cincinalului actual, o constituie eforturile de **menţinere şi ridicare în continuare a nivelului de trai al populaţiei.** În acest sens, în numeroase ţări socialiste se acordă o atenţie sporită dezvoltării producţiei agricole, atît prin măsuri organizatorice şi folosirea unor pîrghii stimulatoare, cît şi prin mărirea ponderii investiţiilor alocate agriculturii, industriei alimentare şi celei uşoare, în vederea extinderii şi diversificării producţiei de mărfuri destinate să satisfacă tot mai bine cerinţele de consum.

Concomitent, în ultimii ani şi în perspectivă, în ţările socialiste este încurajată dezvoltarea micii industrii, crearea de unităţi productive menite să valorifice în măsură crescîndă, cu investiţii relativ reduse, resursele de materii prime şi forţa de muncă existente pe plan local, în primul rînd în scopul măririi ofertei de bunuri de consum pentru populaţie.

Preocupări specifice — orientări prioritare

DUPĂ CUM SE VEDE din datele publicate, cuprinse în tabelul din pag. 25, previziunile pentru cincinalul următor (1981—1985) reflectă, în general, o transferare a accentului de pe realizările cantitative spre o serie de obiective calitative : asigurarea stabilităţii în dezvoltare şi a unei mai bune armonizări între diferite ramuri şi sectoare, restructurarea din mers a economiei şi a principalelor sale ramuri în scopul ridicării eficienţei acestora, întărirea competitivităţii şi a poziţiei economiei naţionale în cadrul diviziunii internaţionale a muncii ş.a.m.d.

S-au afirmat şi se afirmă în perspectivă pe primul plan al preocupărilor variate necesităţi, tendinţe şi orientări, legate înainte de toate de specificul dezvoltării istorice a fiecărei ţări socialiste, de sarcinile prioritare care stau în faţa fiecărui popor în raport cu etapa atinsă în înaintarea pe calea construirii socialismului şi comunismului.

Axat pe sporirea eficienţei, ca obiectiv major al întregii activităţi economice, planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a **R. S. România** pe perioada 1981—1985 se caracterizează printr-o remarcabilă continuitate a dezvoltării dinamice : majorarea într-un ritm mediu anual de 7,1 la sută a venitului naţional, de 8,8 la sută a producţiei industriale nete, de 4,5—5,0 la sută a producţiei agricole globale etc. Alături de aceasta, se remarcă grija pentru întărirea rolului factorilor intensivi (în condiţiile continuării, pe o treaptă superioară, a industrializării ţării), dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei şi accentuarea procesului de restructurare a acesteia, valorificarea superioară a materiilor prime şi realizarea de produse competitive pe piaţa internaţională. Se menţine în continuare prioritatea acordată extinderii mai accentuate a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum şi dezvoltării puternice a agriculturii — aceste sectoare fiind considerate drept factorul decisiv al dezvoltării continue a economiei româneşti.

Deschizînd noi perspective de înaintare pe calea edificării integrale a societăţii socialiste în **R.P.S. Albania,** conform principiului sprijinirii pe propriile sale forţe, cel de-al şaptelea plan cincinal (1981—1985) de dezvoltare a economiei şi culturii albaneze prevede, între altele, creşterea rapidă a forţelor de producţie în toate ramurile şi sectoarele economiei naţionale (ceea ce urmează să asigure, de pildă, un spor de 24 la sută al producţiei agricole), perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste, ridicarea în continuare a nivelului de trai al populaţiei etc.

În **R. P. Bulgaria** principala cale de dezvoltare şi intensificare a economiei naţionale în cursul cincinalului 1976—1980 a constat în modernizarea infrastructurii existente, în ridicarea

Dinamici ale dezvoltării economice (sporuri, în %)

Țara / Indicatorul	Bulgaria 1980/1975	Bulgaria 1985/1980	Cehoslovacia 1980/1975	Cehoslovacia 1985/1980	Cuba 1980/1975	Cuba 1985/1980	RDG Germană 1980/1975	RDG Germană 1985/1980	Iugoslavia 1980/1975	Iugoslavia 1985/1980	România 1980/1975	România 1985/1980	Ungaria 1980/1975	Ungaria 1985/1980	U.R.S.S. 1980/1975	U.R.S.S. 1985/1980
Venitul național	34,6	25-30,0	20,0	14-16,0	4,0[1,2]	5,1[1,2]	25,4[3]	28-30,0	cca. 6,0[1,2]	cca. 4,5[1,2]	41,5	41,1	17,0	14-17,0	24,0[4]	18-20,0
Producția industrială (globală)	cca. 35,0	30-35,0	25,0	18-20,0	4,0[2]	2,3[2]	32,3[5]	28-30,0	7,0[2]	cca. 5,0[2]	57,4	44,0[5]	18,0	19-22,0	24,0	26-28,0
Producția agricolă (globală)	cca. 12,0	20-22,0	9,0	cca. 10,0	3,5[2]	2,6[2]	...	...	...	1,0[2,6]	26,4[4]	24,4-27,4[4]	12,0	12-15,0	9,0[4]	12-14,0[4]
Volumul total al investițiilor în economia națională[3]	...	...	26,0[7]	...	cca. 75,0	15-20,0	27,0[7]	5,9[2]	...	cca 1,5[2]	67,5	28,8	35,0	10,5-12,5	29,0[4]	12-15,0
Volumul total al transporturilor interne de mărfuri	32,0	cca. 20,0	...	7-9,0	31,0[8]	3,2[2]	...	...	...	...	20,0	...	...	10,0	26,0[4]	14-15,0[9]
Volumul total al comerțului exterior	de 1,8 ori	cca. 40,0	cca. 30,0	peste 25,0	...	30,0[10]	61,0	cca. 36,0	peste 2,0[2,6]	8,0[2,11]	114,1	75,5[3,12]	40,0[6,11]	25-30,0	...	...
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	30,0	20-22,0	20,2	...	20,0[3]	...	22,0	20-22,0	...	...	46,2	26,6	...	...	24,0	22-25,0
Productivitatea muncii, pe un lucrător (socială)	6,1[2]	30-35,0	...	17-19,0[13]	3,4[2]	...	...	28-30,0[13]	2,3[2]	cca. 2,0[2]	40,4[13]	40,4[13]	25,0[13]	cca. 20,0	...	17-20,0
Veniturile reale ale populației	12,7[14]	16-18,0	cca. 23,0[15]	...	...	15-20,0[14]	21,0	21-23,0[14]	1,1[14]	peste 2,0[14]	34,0	19,0	8,0[14]	6-7,0[14]	...	16-18,0[14]
Locuințe construite și date în folosință (mii unități)	cca. 352	400	647	550	cca. 83	cca. 200	813[16]	930-950[16]	...	750	755,3[17]	900[17]	453	370-390	...	530-540[18]

1. Produsul social 2. Ritmul mediu anual de creștere 3. În cincinalul respectiv, față de cincinalul precedent 4. Media anuală din cincinalul respectiv, față de media pe cincinalul precedent 5. Producția industrială marfă 6. În prețuri constante 7. Volumul construcțiilor capitale 8. Întreaga activitate a transporturilor 9. În traficul feroviar 10. Cu țările membre ale C.A.E.R. 11. Numai volumul exporturilor 12. În prețurile planificate pe 1981 13. În industrie 14. Venitul real pe locuitor 15. Veniturile bănești ale populației 16. Inclusiv cele modernizate 17. Locuințe construite de stat 18. Milioane mp.
Sursa : Comunicatele organelor centrale de statistică din țările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1976—1980 ; planurile de dezvoltare a economiei naționale a țărilor respective pe perioada 1981—1985, alte documente oficiale.

neîncetată a nivelului său tehnic și tehnologic, cu efecte favorabile asupra structurii producției, concentrării, specializării și cooperării acesteia. În cursul celui de-al optulea cincinal (1981-1985) accentul urmează să fie pus pe dezvoltarea prioritară a sectoarelor și producțiilor capabile să asigure intensificarea și dezvoltarea armonioasă a întregii economii naționale, pe ridicarea rapidă și o mai bună utilizare a producției de cereale (care urmează să atingă nivelul de 10,5—11 mil. tone), pe perfecționarea relațiilor de producție socialiste (îndeosebi a organizării socialiste a muncii și a pregătirii cadrelor), precum și pe lărgirea și adincirea participării Bulgariei la diviziunea internațională socialistă a muncii.

Direcțiile fundamentale ale dezvoltării economice și sociale a **R. S. Cehoslovace** pe anii 1981—1985, aprobate nu de mult de Congresul al XVI-lea al P. C. Cehoslovac (ca parte a strategiei pe termen lung a partidului), se axează pe ridicarea eficienței producției și a calității muncii, trecerea economiei pe calea dezvoltării intensive, utilizarea rațională a potențialului de producție, economisirea resurselor, perfecționarea conducerii, larga desfășurare a inițiativei oamenilor muncii și antrenarea mai profundă a economiei cehoslovace în diviziunea internațională a muncii. A fost pus în aplicare un program complex de restructurare a industriei, prin dezvoltarea diferențiată a principalelor sale ramuri (în scopul ridicării competitivității produselor cehoslovace pe piața mondială), se accelerează procesele de modernizare și raționalizare a producției industriale, pe baza recurgerii la tehnica de vîrf din alte țări. Una din sarcinile de bază ale noului cincinal constă în urmărirea creșterii în continuare a venitului național, în condițiile utilizării unui volum de resurse materiale și de muncă, aproximativ egal cu cel din cincinalul trecut.

În **R. P. Chineză** se află în curs de aplicare politica de reajustare, restructurare, consolidare și perfecționare a economiei naționale. Încă din 1979 au fost promovate măsuri de reajustare a proporțiilor între sectoarele de bază ale economiei (s-a modificat raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum, în favoarea acestuia din urmă ; s-a accelerat dezvoltarea agriculturii și industriei ușoare etc.) ; totodată, a fost inițiată o reformă a organizării și conducerii activității economice, pe baza a trei principii : corelarea reglementării prin plan cu reglementarea prin piață, luarea în considerare atît a intereselor pe plan central cît și a celor pe plan local, realizarea concordanței între interesele oamenilor muncii și cele ale întreprinderilor în care lucrează aceștia. Printre măsurile de reajustare, aplicate în prezent și în perspectiva apropiată, se numără: reducerea investițiilor în construcțiile capitale și concentrarea lor asupra celor mai avantajoase obiective de construcții ; reducerea cheltuielilor bugetare pentru apărarea națională, a celor destinate subvenționării întreprinderilor nerentabile și a cheltuielilor cu caracter administrativ ; acordarea de prioritate dezvoltării industriei ușoare ; perfecționarea conducerii economice și reorganizarea întreprinderilor existente ; asigurarea stabilității prețurilor și îmbunătățirea nivelului de trai al populației etc., preconizîndu-se în același timp să se continue politica de restructurare a economiei, pe baza extinderii experienței pozitive rezultate din promovarea reformei economice.

Oamenii muncii din **R. P. D. Coreeană** sînt antrenați în prezent în efortul de realizare a prevederilor celui de-al doilea plan septenal (1978—1984), sarcinile prevăzute pentru primii trei ani fiind îndeplinite înainte de termen. Principalele obiective strategice pentru deceniul actual constau în asigurarea construcției depline a societății socialiste în țară și ridicarea substanțială a nivelului de trai material și cultural al populației ; în acest sens se preconizează ca în 1990 producția industrială să crească de 3,1 ori în comparație cu nivelul anului 1980, recolta de cereale să ajungă la 15 mil. tone, valoarea exportului să sporească de peste 4,2 ori ș.a.m.d. Una din orientările strategice fundamentale o constituie modernizarea economiei naționale, prin mecanizarea și automatizarea pe scară largă a producției, introducerea sistemelor de telecomandă în industriile-cheie (extractivă, metalurgică, chimică și cea a materialelor de construcții), în sectorul construcțiilor, în transporturi și comunicații etc. Pe linia perfecționării structurii economiei R. P. D. Coreene se prevede să se dezvolte cu prioritate industria extractivă și să se extindă rapid producția de energie electrică, prin construirea unui mare număr de hidrocentrale, centrale termice bazate pe cărbune și centrale atomice.

Printre cele mai de seamă orientări în îmbunătățirea structurii economiei naționale a **Republicii Cuba** în perioada 1976—1985 figurează dezvoltarea în continuare a industriei (în vede-

rea sporirii participării sale la formarea produsului social şi a venitului naţional, precum şi în scopul reducerii dependenţei de importul unei serii de produse şi al valorificării mai bune a resurselor interne de materii prime), diversificarea pe mai departe a producţiei agricole (prin extinderea plantaţiilor de citrice şi bananieri, a culturii orezului, a cartofului şi legumelor, prin dezvoltarea intensivă a sectorului zootehnic etc.), lărgirea ofertei la export ş.a. În pofida unor dificultăţi întîmpinate în cursul cincinalului 1976—1980, au fost obţinute rezultate notabile în dezvoltarea economiei naţionale, în perfecţionarea administraţiei de stat, în introducerea noului sistem de planificare şi conducere a economiei ; prevederile pentru cincinalul 1981—1985 sînt menite să asigure avansul continuu al ţării pe calea industrializării socialiste, dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor economiei naţionale şi creşterea bunăstării populaţiei.

Strategia economică a P.S.U.G. atît pentru cincinalul 1981—1985 cît şi pe ansamblul deceniului actual prevede orientări în dezvoltarea economiei naţionale a **R. D. Germane**, cum sînt : utilizarea mai largă a realizărilor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, înfăptuirea unui program cuprinzător de raţionalizare a proceselor de producţie şi de muncă, precum şi sporirea considerabilă a productivităţii muncii ; orientarea preponderentă a investiţiilor capitale în scopul raţionalizării şi utilizării mai eficiente atît a capacităţilor de producţie existente cît şi a resurselor de materii prime şi energie ; întărirea luptei pentru o înaltă calitate a produselor, lărgirea sortimentului articolelor de larg consum de calitate superioară ş.a. Se apreciază că toate eforturile depuse în domeniul perfecţionării conducerii şi planificării activităţii economice, al stimulării acesteia trebuie axate, de asemenea, pe intensificare.

Planul social-economic de dezvoltare a **R.S.F. Iugoslavia** pe anii 1981—1985 prevede ritmuri mai moderate de creştere la principalii indicatori ; după cum s-a arătat în cadrul dezbaterilor asupra proiectului planului, această orientare, corelată cu o mai puternică bizuire pe posibilităţile proprii (respectiv pe resursele disponibile şi pe acumularea internă reală), urmăreşte să creeze condiţiile pentru înfăptuirea stabilizării economice în ţară. Unul din elementele-cheie ale strategiei economice îl constituie intensificarea exporturilor şi frînarea importurilor în vederea îmbunătăţirii poziţiei economice internaţionale a ţării, prin reducerea deficitului balanţei de plăţi, a nivelului datoriei externe şi a dependenţei de import. Acelaşi scop va fi urmărit şi de politica investiţiilor, în cadrul căreia se va pune accent pe depăşirea disproporţiilor structurale în economie şi pe încurajarea exporturilor.

În cea de-a doua jumătate a deceniului trecut efortul principal în dezvoltarea economiei **R. D. Laos** s-a concentrat asupra agriculturii şi economiei forestiere, obţinîndu-se o serie de realizări remarcabile, concomitent cu iniţierea cooperativizării ţărănimii, cu înfăptuirea unor sensibile transformări economice şi social-culturale în mediul rural. Cel dintîi plan cincinal (1981—1985) — considerat ca o primă etapă a dezvoltării ţării pe calea construirii societăţii socialiste — prevede, drept sarcini principale, lichidarea stării de înapoiere economică, accelerarea ritmului de creştere a producţiei naţionale (un spor de 38—40 la sută al venitului naţional, de 100—120 la sută al producţiei industriale, de 23—24 la sută al celei agricole etc.), utilizarea mai eficientă a resurselor materiale, financiare şi de forţă de muncă şi ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Planul cincinal de dezvoltare a economiei naţionale a **R. P. Mongole** pe perioada 1981—1985 are drept obiectiv principal asigurarea dezvoltării susţinute a producţiei (se preconizează o creştere globală a venitului naţional cu 38—41 la sută, a producţiei industriale cu 52—58 la sută, iar a celei agricole — în medie pe cincinal — cu 22—26 la sută) şi ridicarea eficienţei sale. De o atenţie şi preocupare deosebită se va bucura dezvoltarea în continuare a agriculturii, prin consolidarea bazei ei tehnico-materiale şi îmbunătăţirea organizării producţiei, în condiţiile adîncirii permanente a procesului de industrializare a economiei.

În **R. P. Polonă** planul guvernamental de măsuri şi acţiuni prioritare cu caracter social-economic, elaborat la începutul acestui an, urmăreşte crearea premiselor necesare pentru stabilizarea treptată a economiei naţionale şi asigurarea unei activităţi eficiente în toate sectoarele acesteia. În cercurile economice din ţară se apreciază că îndeplinirea prevederilor planului trienal de stabilizare (a cărui elaborare a început încă cu cîteva luni în urmă), ca şi înfăptuirea în decurs de 2—3 ani a unei reforme generale în activitatea economică vor permite să se lichideze fenomenele negative (ascensiunea inflaţionistă a preţurilor, rata negativă a creşterii economice, dezechilibrul balanţei comerciale şi majorarea datoriei externe etc.). Se consideră că prin măsuri, ca: sprijinirea complexă a ridicării producţiei agricole, aplicarea unei politici adecvate în domeniul veniturilor populaţiei, redistribuirea judicioasă a investiţiilor, a capacităţilor de producţie neutilizate în cadrul industriei şi a materiilor prime, eşalonarea rambursării datoriei externe şi realizarea — începînd din 1983 — a unor excedente ale balanţei comerciale se va ajunge în cîţiva ani la stabilizarea, pe plan intern şi extern, a economiei poloneze.

Economia **R. P. Ungare** a fost confruntată în cea de a doua jumătate a deceniului trecut cu dificultăţi, ceea ce a determinat renunţarea la o serie de obiective iniţiale ale planului cincinal pe anii 1976—1980, o anumită reducere a ritmului creşterii economice. Ţinîndu-se seama de aceasta, opţiunea principală în cadrul politicii economice pe perioada celui de-al şaselea plan cincinal (1981—1985) constă în stabilizarea economiei naţionale şi — în acest cadru — realizarea echilibrului schimburilor comerciale externe. În acest scop, se preconizează modernizarea accelerată a structurii producţiei, promovarea mai activă a progresului tehnico-ştiinţific, punerea accentului pe calitatea activităţii, perfecţionarea sistemului de gestiune economică, stimularea iniţiativei şi a creativităţii în toate verigile, întărirea capacităţii de adaptare a economiei naţionale la condiţiile în continuă schimbare pe plan intern şi extern, extinderea colaborării şi cooperării.

Semnalîndu-se şi unele neîndepliniri, în presa sovietică se arată că cincinalul 1976—1980 marchează în ansamblu, realizarea unui nou pas înainte pe toate direcţiile dezvoltării social-economice a **Uniunii Sovietice.** În ceea ce priveşte cel de-al unsprezecelea cincinal (pe anii 1981—1985), obiectivul său fundamental constă în asigurarea creşterii continue a bunăstării poporului sovietic pe baza dezvoltării stabile, progresive, a economiei naţionale, în condiţiile accelerării progresului tehnico-ştiinţific şi ale trecerii economiei pe calea dezvoltării intensive, ale utilizării mai raţionale a potenţialului de producţie al ţării, ale economisirii pe cît posibil a tuturor categoriilor de resurse şi ale îmbunătăţirii calităţii muncii.

Printre măsurile concrete prevăzute în acest scop se numără perfecţionarea structurii producţiei sociale în vederea asigurării caracterului echilibrat al reproducţiei sociale (între altele, prin devansarea ritmului de creştere a producţiei ramurilor industriale din grupa „A", de către cel al ramurilor din grupa „B"), ridicarea perseverentă a eficienţei producţiei sociale pe calea intensificării multilaterale a acesteia, perfecţionarea conducerii şi a metodelor de gospodărire (inclusiv a calităţii producţiei) în toate verigile economiei naţionale, întărirea protecţiei mediului înconjurător etc. Totodată, va fi consolidată baza tehnico-materială a complexului agro-industrial al ţării, se va urmări dezvoltarea armonioasă, dinamică a tuturor ramurilor sale componente, reducerea pierderilor din producţia agricolă pe traseul său de la producător la consumator ş.a.m d.

În cursul anilor 1976—1980 oamenii muncii din **R. S. Vietnam** au realizat progrese în construirea bazei tehnico-materiale a socialismului, în dezvoltarea multilaterală a economiei naţionale. Ele se exprimă, între altele, prin creşterea cu 18,7 la sută a producţiei agricole, cu 17,3 la sută a celei industriale, prin dezvoltarea considerabilă a transporturilor, mărirea gradului de ocupare a populaţiei apte de muncă şi ridicarea calificării forţei de muncă etc.

Politica economică şi socială a statului vietnamez pe perioada următoare are în vedere, ca orientări fundamentale, continuarea făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului, accelerarea transformărilor socialiste în sudul ţării, consolidarea şi perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie în nordul acesteia, stabilizarea economiei şi asigurarea dezvoltării ei consecvente, sporirea producţiei, perfecţionarea sistemului de conducere a economiei ş.a.

Trecerea succintă în revistă a evoluţiei economiei ţărilor socialiste în a doua jumătate a deceniului trecut şi a obiectivelor preconizate pentru prima jumătate a deceniului actual evidenţiază, fără echivoc, că — în pofida dificultăţilor cu care se confruntă procesele dezvoltării economice, dificultăţi datorate unor factori interni şi externi — aceste ţări au obţinut noi şi importante realizări în dezvoltarea forţelor de producţie, în promovarea progresului economic şi tehnico-ştiinţific, în ridicarea bunăstării popoarelor lor. Ţările membre ale C.A.E.R., de pildă, au depăşit în ultimul deceniu de circa două ori ţările capitaliste dezvoltate în ceea ce priveşte ritmurile de creştere a venitului naţional şi a producţiei industriale, fapt care contribuie la întărirea continuă a rolului ţărilor socialiste în contextul economiei mondiale.

N. POPOV

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Șomaj în industria oțelului

INDUSTRIA oțelului în țările capitaliste dezvoltate a înregistrat în 1980 un număr record de șomeri. Potrivit unui recent studiu al OCDE, în această zonă și-au pierdut locul de muncă mai mult de 100 mii muncitori, ceea ce reprezintă 6% din totalul forței de muncă angajată în acest sector și aproape jumătate din totalul locurilor de muncă pierdute anul trecut pe ansamblul țărilor din OCDE. Potrivit studiului citat, nu sînt încă vizibile semnele unei reveniri în ce privește cererea la nivel mondial. Pe de altă parte, însă, o reducere previzibilă de 2% a producției pe ansamblul țărilor din OCDE va antrena o reducere și mai pronunțată a gradului de utilizare a capacității oțelăriilor în funcțiune.

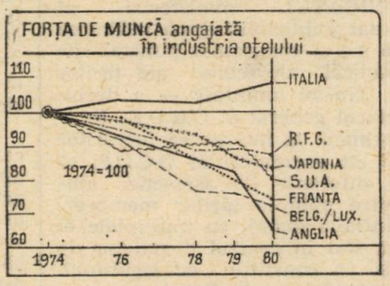

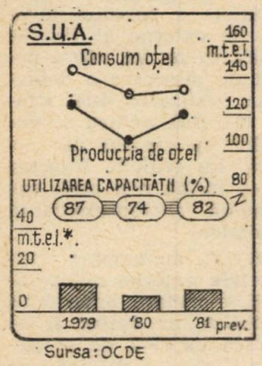

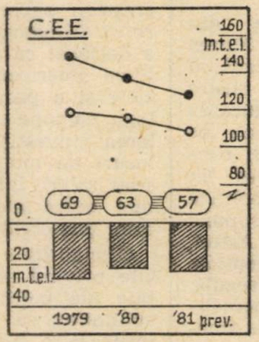

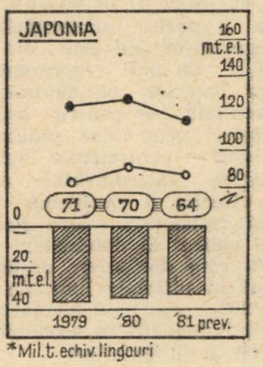

Sursa: OCDE

*Mil. t. echiv. lingouri

Perspective bune pentru cereale

ULTIMELE estimări ale FAO arată că producția de cereale ar putea atinge 1 280 mil. t în 1981 (estimări anterioare se refereau la cifra 1 160 mil. tone). Se așteaptă, de asemenea, o recoltă bună la grîu, respectiv de 480 mil. t, cu 50 mil. t peste nivelul sezonului anterior.

Producția scăzută a anului trecut a dus la reducerea simțitoare a stocurilor, așteptîndu-se ca la încheierea actualului sezon acestea să atingă 213 mil.t, cu 38 mil. t sub nivelul anului trecut. Ca urmare, comerțul cu cereale este estimat la cifra record de 191 mil. t în perioda iulie 1980 — iunie 1981.

Țările în curs de dezvoltare vor importa în această perioadă 85,8 mil. tone. Ajutorul alimentar nu se va bucura de perspective deosebit de favorabile : potrivit estimărilor FAO, aceste ajutoare vor totaliza 9,2 mil. t cereale, sub nivelul de 9,49 mil. t din 1978—79.

Pînă în februarie 1981, angajamentele în cadrul Programului alimentar mondial totalizau 699 milioane dolari, departe de obiectivul fixat de F.A.O., de un miliard dolari.

Programe de dezvoltare

Panama — diversificarea economiei

IN ULTIMII ani, Republica Panama trece printr-un proces de înnoire și diversificare a structurii sale economice. Industria prelucrătoare este încă slab dezvoltată, deși alături de industria textilă, au apărut și ramuri noi, ca de exemplu industria chimică, a materialelor de construcții și industria de asamblare a autovehiculelor.

O concentrare a unităților industriale s-a produs în zona liberă Colon, a doua ca mărime în lume după Hong Kong, unde alături de întreprinderi panameze acționează, numeroase filiale ale societăților străine din cele mai diverse domenii industriale (industria ușoară, electronică, electrotehnică etc.). În anul 1980 a demarat un program de dezvoltare a acestei zone libere prin extinderea suprafeței, implantarea de noi unități industriale și stimularea activității de turism.

O preocupare susținută se manifestă în prezent în direcția dezvoltării industriei extractive. Principalul proiect în acest domeniu îl reprezintă exploatarea importantului zăcămînt de minereu de cupru Cerro Colorado, din provincia Chiriqui, estimat la 900 milioane tone minereu de cupru cu un conținut mediu de 0,6%. Investițiile necesare pentru deschiderea lucrărilor sînt apreciate la 2 miliarde dolari. Se apreciază că exploatarea acestui zăcămînt va începe în 1985 cu un nivel de producție de 171 mii tone cupru blister/an.

In vederea reducerii dependenței față de importurile de țiței, un accent deosebit se pune în ultimii ani pe exploatarea potențialului hidroenergetic de care dispune țara. Un volum important de investiții a fost alocat pentru finanțarea lucrărilor de construcție a hidrocentralelor La Fortuna și Chanquinola, ca și pentru realizarea unei salbe de microcentrale pe riul Chagres.

Deși sectorul agricol cuprinde 33% din populația activă a țării, participarea acestui sector la formarea produsului intern brut este redusă, nedepășind 14%. Investițiile se concentrează în direcția sporirii gradului de autoaprovizionare a țării cu produse agroalimentare (valoarea importurilor depășește de trei ori pe cea a exporturilor). Paralel s-au luat măsuri de sporire a nivelului producției la principalele produse agricole de export (banane, zahăr, carne).

Este în curs de realizare un program de dezvoltare a zonei Canalului Panama prin extinderea spațiilor de depozitare, modernizarea instalațiilor de semnalizare și a sistemelor de încărcare și descărcare, instalarea de dispozitive de tracțiune suplimentare etc. Volumul investițiilor alocate realizării acestui program s-a ridicat la 35 milioane dolari în 1980 și la 30 milioane dolari în 1981.

Schimburile comerciale dintre România și Republica Panama cunosc un curs ascendent. Printre produsele exportate de România în Panama în ultimii ani menționăm mase plastice, diferiți produși chimici, țesaturi de bumbac etc. Semnarea în acest an a Acordului comercial și de cooperare economică între Republica Socialistă România și Republica Panama deschide noi perspective pentru amplificarea și diversificarea colaborării economice dintre cele două țări.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

IN INTERVALUL 6—10 iulie a.c poziția **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale s-a consolidat, prelungindu-se astfel tendința conturată începînd cu jumătatea săptămînii anterioare. Principalul factor care a contribuit la îmbunătățirea cursului monedei americane l-a reprezentat menținerea la nivel ridicat a dobînzilor la depozitele în dolari pe fondul continuării politicii creditului scump de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. În cursul săptămînii analizate marile bănci americane au procedat la majorarea dobînzii preferențiale de la 20% la 20,5%.

Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a înregistrat scăderi pronunțate, atingînd și cote de peste 2,47 mărci/dolar și situîndu-se la 10 iulie la 2,44 mărci/dolar (nivelul de referință din ziua de 3 iulie fiind de 2,4440 mărci/dolar). Evoluția a reflectat atît procesul de consolidare, în general, a poziției monedei americane pe piața valutară internațională, cît și conjunctura slabă din economia vest-germană. **Francul elvețian** a pierdut, comparativ, mai puțin teren față de dolar, atingînd la sfîrșitul săptămînii 2,0850 franci/dolar (2,0725 franci/dolar nivelul de referință). **Lira sterlină** a marcat, după scăderile de curs înregistrate față de dolar și față de majoritatea valutelor vest-europene în săptămîna anterioară, o revenire sensibilă. Menținerea însă a dobînzii minime de împrumut la 12% în condițiile evoluției ascendente a dobînzilor la fondurile în dolari a contribuit la slăbirea procesului de revenire amintit. La 10 iulie cursul se situa la 1,8975 dolari/liră (1,8870 nivel de referință din ziua de 3 iulie a.c.). **Francul francez** a continuat să piardă teren în raport cu dolarul S.U.A. atingînd, la finele intervalului analizat 5,83 franci/dolar (o depreciere de peste 1,70% față de nivelul de referință). **Francul belgian** a marcat noi slăbiri de curs față de dolar (40,03 franci/dolar la 10 iulie, de la 39,5 franci/dolar la 3 iulie a.c.) ocupînd în continuare și cea mai slabă poziție în cadrul Sistemului Monetar European. Poziția **lirei italiene** s-a deteriorat sensibil în raport cu dolarul S.U.A., la sfîrșitul săptămînii înregistrîndu-se un curs de 1 216 lire/dolar (o depreciere de 1,25%).

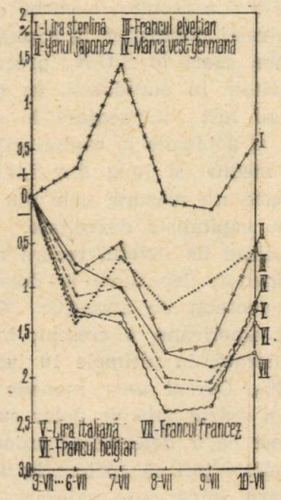

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10 iulie, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 3 iulie a.c.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe termen de 6 luni atinse în prima și în ultima zi a intervalului analizat) : eurodolari — 17,9375% și 18,4375%, euromărci vest-germane — 12,5% și 12,625%, eurofranci elvețieni — 10,1875% și 10,3125%.

Prețul aurului a înregistrat scăderi sub cota de 400 dolari/uncia în cursul săptămînii, reflectînd în principal procesul de creștere a dobînzilor la fondurile în dolari. La finele săptămînii, metalul galben a marcat o revenire cotînd, la închiderea pieței de la New York, la 420 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DILEMA INFLAȚIE-ȘOMAJ ȘI CONTROVERSELE INTEROCCIDENTALE

APROPIATA REUNIUNE la nivel înalt a principalelor țări capitaliste dezvoltate, care se va desfășura la Ottawa la 20—21 iulie a.c., a fost caracterizată de premierul canadian P. E. Trudeau drept cea mai importantă întîlnire pentru destinele lumii occidentale în următorii ani. Precedată de un șir de întîlniri pregătitoare și de mai multe contacte politice directe, reuniunea se anunță deosebit de furtunoasă : pe agenda ei se află problema generală a strategiei comune care va trebui urmată în Occident pentru ieșirea din actualele dificultăți economice.

Este însă cunoscut — și întîlnirea anuală a miniștrilor de externe și de finanțe din țările membre ale O.C.D.E. din 16—17 iunie a.c. de la Paris a scos cu prisosință în relief acest lucru — că între țările capitaliste dezvoltate există divergențe adînci în ceea ce privește coordonatele esențiale ale politicii economice. Punctele sensibile se numesc : nivelul înalt al dobînzilor din economia americană și creșterea vertiginoasă a cursului dolarului în ultimele 10 luni.

Pe un plan mai larg, controversa constă în alegerea obiectivului prioritar al politicii economice ce trebuie urmată în perioada următoare : lupta contra inflației și acceptarea costurilor acestei lupte, sau combaterea șomajului care a atins noi niveluri record (aproape 26 milioane persoane pe ansamblul O.C.D.E.).

Strategia în dispută

COMUNICATUL ministerial al O.C.D.E. dat publicității după întîlnirea din iunie a.c. a consemnat punctele de vedere radical deosebite ale țărilor membre. „Nu-mi amintesc — a declarat secretarul general al O.C.D.E., Emile von Lennep la încheierea lucrărilor — ca un alt comunicat al O.C.D.E. să cuprindă diferențe de asemenea amploare între opiniile țărilor membre". Dilema inflație-șomaj, cu multiplele ei aspecte, a stat în centrul disputelor de atunci și va constitui, cu siguranță, punctul nevralgic și la Ottawa.

Pe de o parte, oficialitățile din S.U.A., sprijinite de cele din Marea Britanie și de unii reprezentanți ai cercurilor bancare occidentale, susțin drept esențială — pentru asigurarea unei creșteri economice sănătoase pe termen lung — continuarea luptei contra inflației. Instrumentul ales în această direcție îl constituie politica monetară restrictivă, care presupune un nivel ridicat al dobînzilor. Astfel, în S.U.A. rata dobînzilor preferențiale s-a situat în ultimele luni, de regulă, la peste 20%, ceea ce a afectat nefavorabil activitatea atît în economia americană, cît și în exterior.

Pe de altă parte, oficialitățile din majoritatea celorlalte țări (în mod deosebit Franța, Italia, Elveția, Belgia, Norvegia) apreciază că în prezenta conjunctură, obiectivele prioritare ale politicii economice trebuie să fie sporirea numărului locurilor de muncă, prin stimularea investițiilor și a creșterii economice. În consecință, se consideră inacceptabile costurile politicii monetare restrictive, care, prin scumpirea creditului, determină agravarea șomajului și slăbirea creșterii economice.

Politica monetară a S.U.A. a constituit centrul atacurilor. Din a doua jumătate a anului trecut, Sistemul Federal de Rezerve (Banca Centrală a S.U.A.) a impus un control sever al creșterii masei monetare, restricționînd, prin toate mijloacele avute la dispoziție, evoluția agregatelor monetare. De aici a rezultat o curbă ascendentă a ratei dobînzilor la capitalurile pe termen scurt în S.U.A., precum și la depozitele în eurodolari. În consecință, au fost influențate în sensul creșterii și dobînzile la capitalurile pe termen mediu și lung din S.U.A. și, într-o oarecare măsură, cele din celelalte țări capitaliste dezvoltate.

Beneficiind de nivelul record al ratei dobînzilor, depozitele în dolari au devenit deosebit de atractive. Cursul monedei americane, a crescut, în medie ponderată, în ultimele 10 luni, cu circa 12%. Cursul unor monede occidentale a scăzut față de dolar cu 15—30%, ceea ce a determinat autoritățile din aceste țări să apeleze la măsuri de apărare, între care majorarea ratei dobînzilor pe piețele de capital naționale.

Rezultatul a fost declanșarea unui „război al dobînzilor", fiecare țară procedînd la escaladarea taxelor de scont pentru a proteja moneda națională. Țările vest-europene continentale nu au putut însă majora prea mult nivelul dobînzilor datorită recesiunii din economiile lor, ceea ce a sporit nemulțumirile la adresa politicii americane.

În acest context, oficialitățile franceze au criticat în repetate rînduri în ultimele săptămîni politica economică actuală a S.U.A., arătînd că aceasta are efecte negative asupra creșterii economice și angajării forței de muncă în țările partenere, ca urmare a nivelului record al dobînzilor și a creșterii substanțiale a cursului dolarului. Ministrul de externe al Franței a declarat că țara sa nu va tolera politica americană de majorare a dobînzilor și a propus realizarea unei strategii comune a O.C.D.E. pentru stimularea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă. La criticile franceze s-au raliat, într-o formă mai mult sau mai puțin atenuată, și reprezentanții altor țări occidentale.

Oficialitățile S.U.A. au respins criticile privind efectele externe nefavorabile ale politicii monetare americane, subliniind că S.U.A. nu doresc și nu urmează o politică expresă de creștere a ratei dobînzilor, ci o politică de combatere a inflației, care are drept efecte majorarea ratei dobînzilor și creșterea cursului dolarului. S-a menționat că, de fapt, autoritățile americane urmează o politică similară cu cea pe care țările vest-europene au cerut-o cu insistență S.U.A., în urmă cu doi-trei ani, pentru a rezolva problemele inflației și ale deprecierii dolarului. „Convingerea Administrației Reagan — a precizat subsecretarul de stat pentru probleme economice al S.U.A. — este că politica actuală va fi de o deosebită importanță pentru cursul pe termen lung atît al economiei americane cît și al economiei celorlalte țări."

Dialogul în impas

EFECTELE EXTERNE ale politicii economice americane au constituit, în ultimele luni, un element central în dialogul interoccidental. Cancelarul R.F. Germania, Helmut Schmidt și primul ministru al Canadei, Pierre Trudeau, și-au exprimat public îngrijorarea în legătură cu impactul negativ al nivelului înalt al dobînzilor din S.U.A. De asemenea, raportul anual al Băncii Reglementelor Internaționale, dat recent publicității la Basel, deși sprijină politica fiscal-bugetară a Administrației Reagan, exprimă temeri serioase referitoare la acceptarea costurilor sociale, economice și politice ale actualei politici monetare restrictive. În acest sens, se apreciază că nivelul înalt al dobînzilor și creșterea cursului dolarului ar putea întîrzia pînă în

Creşterea economică şi evoluţia preţurilor în ţări capitaliste dezvoltate în perioada 1963—1979 (%)

	Media 1963 1972	Modificarea faţă de anul precedent						
		1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Creşterea reală a P.N.B.	4,7	6,2	0,3	—0,6	5,3	3,8	4,0	3,4
Canada	5,2	7,6	3,6	1,2	5,5	2,2	3,4	2,7
S.U.A.	3,9	5,5	—1,4	—1,3	5,9	5,3	4,4	2,3
Japonia	10,5	10,0	—0,6	1,5	6,5	5,4	6,0	6,0
Franţa	5,5	5,4	2,8	0,3	4,6	3,0	3,6	3,3
R. F. Germania	4,5	4,9	0,4	—1,8	5,3	2,6	3,5	4,4
Italia	4,8	6,9	4,2	—3,5	5,9	1,9	2,6	5,0
Anglia	2,9	7,8	—1,2	—0,7	3,7	1,0	3,5	0,9
Creşterea deflatorului	4,3	7,4	12,1	11,3	7,6	7,6	7,4	7,7
Canada	3,6	9,2	15,2	10,8	9,5	7,0	6,3	10,3
S.U.A.	3,6	5,7	9,4	9,6	5,2	6,0	7,3	8,9
Japonia	4,9	10,8	20,0	8,6	5,7	5,5	4,1	2,0
Franţa	4,8	7,7	11,2	13,1	9,7	9,1	9,7	9,6
R. F. Germania	4,1	6,0	6,8	6,7	3,2	3,8	3,9	3,9
Italia	5,0	11,7	18,3	17,4	18,0	18,9	14,1	15,1
Anglia	5,1	6,7	14,9	27,2	14,3	13,8	10,6	14,4

Sursa : International Monetary Fund, Annual Report 1980.

primăvara anului 1982 ieşirea din recesiune a ţărilor vest-europene. Perpetuarea dificultăţilor economice interne în ţările occidentale ar putea avea efecte negative pe plan extern, generînd o nouă escaladare a măsurilor protecţioniste.

Perseverenţa autorităţilor americane în promovarea politicii monetare restrictive rezidă parţial în faptul că efectele negative ale nivelului înalt al dobînzilor sînt încă puţin evidente în S.U.A. În trimestrul I a.c. creşterea reală a produsului naţional brut american a fost destul de viguroasă (8% în ritmuri anuale), producţia industrială a crescut şi ea întrucîtva, inclusiv în lunile aprilie şi mai a.c. (0,1 şi 0,3%), iar rata şomajului s-a menţinut sub 8%. Scumpirea creditului se va face simţită însă şi în S.U.A. În acest sens, se estimează că în trimestrul II a.c., creşterea reală a produsului naţional brut american a fost aproape nulă, ceea ce ilustrează încetinirea care s-a produs.

Unele cercuri ale vieţii publice americane consideră că pentru a evita înrăutăţirea climatului conjunctural este momentul să se renunţe la nivelul înalt al ratei dobînzilor. În acest context, nouă membri democraţi ai Comitetului economic comun al Congresului S.U.A., între care Edward Kennedy şi Henry Renss s-au pronunţat pentru scăderea nivelului dobînzilor, prin utilizarea în lupta contra inflaţiei a instrumentelor fiscal-bugetare şi nu a politicii monetare.

Inflaţie sau şomaj

COMBINAŢIA DE MĂSURI de politică economică necesare pentru a scoate ţările occidentale din impas constituie, alături de alegerea obiectivului prioritar al strategiei economice, un alt aspect al disputelor interoccidentale. Cît de mult şi pentru cît timp trebuie politica monetară să rămînă restrictivă pentru a evita reluarea inflaţiei, dar în acelaşi timp şi creşterea la niveluri inacceptabile a şomajului ? Care este rolul politicii fiscale, să stimuleze economia, sau să ajute politica monetară în lupta contra inflaţiei ? Care este rolul altor măsuri de politică economică, de exemplu politica energetică, politica balanţei de plăţi, modificarea cursului de schimb ş.a. ?

Răspunsul la aceste întrebări este îngreunat de existenţa stagflaţiei : combinaţia dintre inflaţie şi şomaj. Stagflaţia a spulberat teoria curbei Phillips, care, pornind de la aprecierea unei corelaţii inverse şi pozitive dintre inflaţie şi şomaj, a constituit baza politicii economice occidentale pînă la începutul deceniului trecut : şomajul era atenuat printr-o anumită doză de inflaţie, iar inflaţia prin acceptarea unei diminuări a creşterii economice şi o creştere a şomajului. Tabelul de mai sus ilustrează faptul că în toate ţările occidentale agravarea inflaţiei s-a produs concomitent cu încetinirea creşterii economice. Sau, în exprimarea mai colorată a unui economist occidental, „stagflaţia înseamnă coexistenţa bolii şi a tratamentului". Altfel spus o boală incurabilă.

În noua situaţie caracterizată prin stagflaţie, problema nu se mai pune de a combate inflaţia cu şomaj şi invers, ci de a face o balanţă între costurile continuării inflaţiei şi cele ale luptei contra inflaţiei. După mai mult de zece ani de inflaţie ridicată, autorităţile occidentale ştiu că aceasta înseamnă : distorsiuni în repartizarea resurselor ; încetinirea investiţiilor productive şi accentuarea celor neproductive, speculative ; evitarea de către cercurile de afaceri a marilor proiecte de investiţie pe termen lung, respectiv a factorului principal de progres şi creştere a productivităţii ; denaturarea calculelor de eficienţă şi obţinerea de profituri iluzorii ; descurajarea acumulărilor de fonduri şi a activităţii pe pieţele de capital ; perturbări sociale şi psihosociale, cu efecte multiple şi de durată. Pericolul cel mai mare al continuării inflaţiei îl constituie faptul că nu se poate controla procesul de accelerare a creşterilor de preţ, deci nu se poate spune cu precizie cînd o inflaţie tîrîtoare se transformă într-una galopantă şi apoi evoluează spre hiperinflaţie şi spre blocarea mecanismului economiei de piaţă.

Pe de altă parte, lupta contra inflaţiei se dovedeşte la rîndul ei dureroasă şi costisitoare : prelungeşte stagnarea economică şi îngreunează ieşirea din recesiune ; agravează şomajul şi problemele sociale care decurg de aici ; descurajează investiţiile şi afectează negativ productivitatea muncii. Pe termen lung, riscurile politicii antiinflaţioniste apar şi mai evidente, deoarece potenţialul productiv nefolosit (capacităţi de producţie, personal de specialitate etc.) poate fi definitiv pierdut şi atunci rezultă o pierdere absolută din avuţia naţională. Este semnificativă, în acest sens, prognoza elaborată recent de banca „Crédit suisse" care apreciază că, datorită luptei contra inflaţiei şi crizei energetice, creşterea economică în ţările occidentale în actualul deceniu se va situa la 2,5% faţă de 3,5% în deceniul trecut şi 4,5% în anii '60.

Dacă este evident că economia occidentală trebuie stimulată pentru a evita agravarea inacceptabilă a şomajului, tot atît de evident este că oprirea cursei preţurilor este indispensabilă pentru revitalizarea economică. Aşa cum remarca preşedintele Băncii centrale a R.F. Germania, K. Poehl, „inflaţia şi şomajul ridicat constituie o combinaţie explozivă, mai ales dacă durează". Depăşirea unei asemenea situaţii explozive necesită o conlucrare perfectă a tuturor factorilor de decizie. Experţii O.C.D.E. apreciază că rezolvarea acestor probleme depinde de situaţia din fiecare ţară. Pe ansamblul ţărilor occidentale s-a recomandat însă evitarea protecţionismului şi concentrarea eforturilor pentru elaborarea unei politici de cooperare între ţări. Important este — se apreciază în studiile O.C.D.E. — cît de repede va fi atenuată inflaţia şi cît de repede vor fi reduse dobînzile.

Banca Reglementelor Internaţionale în raportul său consideră că lupta contra inflaţiei nu poate fi dusă cu mijloace fiscal-bugetare sau pe alte căi (acestea s-au dovedit insuficiente în deceniul trecut) şi că o politică monetară restrictivă are şanse mai mari de reuşită, dar costurile acesteia pot fi considerate inacceptabile. Preşedintele B.R.I., J. Zijlstra, consideră însă că modul practic de control al masei monetare în S.U.A. nu este cel mai adecvat şi că din această cauză au rezultat nivelul exagerat al dobînzilor pe piaţa monetară americană şi mişcările exagerate ale acestui nivel.

Ce apreciere va rezulta în urma apropiatei reuniuni la nivel înalt de la Ottawa ? Vom vedea....

Mugur ISĂRESCU

R.F. Germania

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA BALANȚEI ENERGETICE

OBIECTIVUL politicii energetice a R. F. Germania îl constituie asigurarea unei aprovizionări constante, la prețuri acceptabile și protejînd mediul înconjurător. Soluționarea acestei probleme majore — care preocupă diferite organe specializate și largi cercuri de specialiști care își desfășoară activitatea în întreprinderi, în institute de cercetări etc. — nu este văzută numai prin reducerea relativă a consumului de energie utilă pusă la dispoziția consumatorilor, ci mai ales prin micșorarea diferenței între cantitatea de energie primară introdusă în circuitul economic și cantitatea de energie utilă, respectiv care ajunge la consumatori; cu alte cuvinte, în primul rînd pe calea creșterii randamentelor de utilizare a energiei primare.

Pornindu-se de la studierea atentă a tendințelor care se manifestă pe plan mondial în legătură cu cererea și oferta de energie și de la necesitatea economisirii energiei și substituirii petrolului, în ultimii ani au fost intensificate eforturile pentru aplicarea unor noi tehnici de extracție, recuperare, prelucrare și utilizare a resurselor existente, iar pe de altă parte de cercetare, punere la punct și promovare a tehnicilor promițătoare, mai ales a celor care prezintă cel mai mic risc și sînt mici consumatoare de resurse materiale prețioase și limitate.

În aceste condiții, în balanța energiei primare a R.F.G. se produc o serie de modificări, care se înscriu de fapt, în linii generale, în tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Este vorba, înainte de toate, de **reducerea ponderii petrolului** (la aproximativ 40% în 1990, față de 57% în 1973 și 48% în 1980). În acest cadru este încurajată orice soluție pentru substituirea petrolului. În scopul degrevării balanței de plăți, între altele, din 1974 s-a interzis construirea centralelor pe țiței sau gaze; totodată este prevăzută (și sprijinită) reconvertirea pe cărbune a centralelor care în prezent funcționează pe hidrocarburi. O importanță deosebită pentru înlocuirea petrolului (folosit în proporție de peste 40% la încălzirea locuințelor) este atribuită extinderii sistemului de termoficare, considerat ca una din soluțiile cele mai economicoase. În același sens, al reducerii consumului de petrol, va acționa și deschiderea mai largă a pieței, începînd cu anul 1981, pentru importul cărbunelui.

Se preconizează o **creștere a ponderii cărbunelui** (singura resursă proprie) în acoperirea balanței de energie primară. Ținînd seama că exploatarea cărbunelui este mai costisitoare, datorită condițiilor geologice nefavorabile, statul acordă o serie de subvenții menite să stimuleze punerea mai rapidă în valoare a zăcămintelor de cărbune.

Energia **nucleară** este considerată ca una din resursele care poate substitui petrolul, ponderea acesteia urmînd să se mărească de la 3,7% în 1980 la 17% în 1990. Programul de construire a centralelor nucleare cunoaște însă o încetinire, practic în toate țările occidentale, determinată în principal de doi factori: a) deși energia produsă în aceste centrale este mai ieftină în comparație cu cea produsă în centrale convenționale, investițiile necesare sînt considerabile, ceea ce în condițiile actualei situații economice dificile ridică probleme foarte serioase; b) reacția populației față de multiplicarea instalațiilor nucleare de producere a energiei electrice.

O atenție deosebită se acordă în ultimii ani valorificării **noilor surse de energie.** Activitatea de cercetare, dezvoltare și demonstrare a posibilităților pe care le oferă aceste surse a căpătat o extindere considerabilă, fiind subvenționată de stat. În anul 1990 ponderea energiilor regenerabile (hidraulică, geotermică, biomasă, solară, eoliană, a mareelor) în consumul brut de energie va fi de 1,1% în R.F.G. (față de 0,9% în 1979). Intensificarea — prevăzută — a eforturilor în domeniul noilor energii este justificată prin faptul că orice degrevare a balanței de energie primară (provenită în proporție de circa 2/3 din import) este în avantajul economiei naționale.

coasta Mării Nordului, va avea o putere de 3 000 kW la o viteză a vîntului de 12 m/s; totodată, se pun la punct instalații mai mici, cu o putere de 10—20 kW, destinate consumatorilor din zone rurale, situați în afara rețelei de distribuție a energiei și obligați acum să-și acopere necesitățile prin grupuri electrogene cu motor Diesel.

În ansamblul preocupărilor pentru utilizarea rațională a resurselor energetice un loc important ocupă cele menite să contribuie la **economisirea energiei.** Spre deosebire de anii '70 însă, cînd au fost realizate economii importante prin efectuarea unor investiții de proporții reduse, care vizau în primul rînd eliminarea risipei și a pierderilor, în prezent reducerea consumurilor de energie presupune investiții mai mari, în stare să determine creșterea randamentului instalațiilor de ardere prin modernizarea celor în funcțiune și introducerea altora noi, izolarea mai bună a construcțiilor, realizarea unor produse mici consumatoare de energie etc. Se apreciază că, deși sînt costisitoare, investițiile pentru economisirea energiei sînt convenabile.

Într-o serie de situații statul sprijină din punct de vedere financiar întreprinderile sau populația în acțiunea de realizare a unor economii. De pildă, pentru perioada 1978—1982 s-au alocat 4,35 mld. mărci în vederea încurajării investițiilor menite să contribuie la economisirea combustibilului folosit la încălzirea locuințelor. Din acest fond se acordă subvenții (pînă la 30% din costul investițiilor) sau reduceri fiscale pentru: îmbunătățirea izolării termice (a ferestrelor, zidurilor, acoperișurilor etc.), reducerea pierderilor și consumului de energie în instalațiile de încăl-

Consumul de energie primară al R.F.G.

	1979		1980 (preliminări)		Diferențe 1980 față de 1979			Pondere (%)		
	PJ	mil. t. cc	PJ	mil. t. cc	PJ	mil. t. cc	%	1979	1980	1990 (previziuni)
Petrol	6 062	206,8	5 451	186,0	—611	—20,8	—10,1	50,7	47,6	40
Huilă	2 223	75,8	2 272	77,5	+ 49	+ 1,7	+ 2,2	18,6	19,8	22
Gaze naturale	1 915	65,3	1 864	63,6	— 51	— 1,7	— 2,7	16,0	16,3	16
Lignit	1 116	38,1	1 149	39,2	+ 33	+ 1,1	+ 3,0	9,3	10,0	...
Energie nucleară	407	13,9	422	14,4	+ 15	+ 0,5	+ 3,7	3,4	3,7	17
Energie hidro și soldul dintre importul și exportul de energie electrică	169	5,8	223	7,6	+ 54	+ 1,8	+32,0	1,4	1,9	...
Altele (lemn de foc etc.)	72	2,5	79	2,7	+ 7	+ 0,2	+ 9,7	0,6	0,7	...
Total	11 964	408,2	11 460	391,0	—504	—17,2	— 4,2	100,0	100,0	

1 PJ (Petajoule) = 10^{15} Joule

De remarcat că în numeroase întreprinderi există sectoare bine delimitate care se ocupă de aceste probleme. La întreprinderea M.A.N. din München, de pildă, producerea instalațiilor pentru valorificarea surselor noi de energie este integrată în cadrul secției Tehnologii avansate, secție care dispune și de un centru de cercetare. În profilul secției (a cărei producție se situează încă de pe acum la cca. 3% din producția totală a întreprinderii) intră construirea de instalații și elaborarea de tehnologii în domeniile de vîrf ale termodinamicii, aerodinamicii, hidrodinamicii, energiei (nucleare, solare, eoliene), transportului etc. Tot aici este în curs de studiu și realizare proiectul unei mari instalații eoliene („Growian"), comandată de Ministerul Federal al Cercetării și Tehnologiei: instalația, care va fi amplasată pe zire, racordarea clădirilor la rețeaua urbană de încălzire, recuperarea căldurii, instalarea de pompe de căldură sau panouri solare. Totodată, au fost instituite norme obligatorii cu privire la condițiile de izolare termică ce trebuie să le îndeplinească o locuință nouă.

Rezultatele obținute în ultimii ani în domeniul economisirii energiei în R.F.G. demonstrează că este pe deplin posibilă o disociere progresivă între creșterea economică și creșterea consumului de energie; datele arată o scădere cu 4,2% a consumului de energie primară în 1980 față de 1979, în condițiile unei creșteri economice de 1,8%. Într-o altă exprimare, se apreciază că în 1990 consumul de energie pe unitatea de produs național brut va fi cu 13% mai mic față de 1979.

Stere GIOGA

ȘANTIERELOR — MATERIALE DE CONSTRUCȚII

(Urmare din pag. 4)

gradului de omogenitate a colectivelor de oameni ai muncii din noile unități înființate etc.

Totodată, analiza întreprinsă a scos în evidență faptul că unele întreprinderi (Hoghiz, Deva, Tașca, etc.), lucrează încă la 60—70% din capacitate, ca urmare fie a lipsei de forță de muncă calificată, fie a întreruperilor în procesul de producție datorate printre altele unei mai slabe programări a producției, cantității și calității necorespunzătoare a pieselor de schimb etc. Este necesară, din acest punct de vedere, o mai aprofundată muncă de fundamentare și optimizare a diferitelor faze ale procesului tehnologic, dimensionarea rațională a necesarului de forță de muncă, în special calificată, pe fiecare schimb, etc.

O altă problemă care îi preocupă pe specialiști și care are implicații directe asupra producției planificate este aceea a **optimizării raportului între activitățile de bază și cele auxiliare** pe linia utilizării eficiente a personalului de înaltă calificare și corelării mai judicioase sub aspect cantitativ și calitativ a necesarului de forță de muncă de pe liniile tehnologice productive și celelalte sectoare complementare. Analiza atentă a acestui raport scoate în evidență două aspecte deosebit de importante : pe de o parte, structura personalului ocupat pe liniile tehnologice de bază nu este corespunzătoare, în sensul lipsei totale sau parțiale a forței de muncă calificată în anumite meserii, iar pe de altă parte ponderea de 70% a activităților complementare (la carieră, concasare, transport de materii prime, activitatea mecano-energetică etc.), este prea mare în raport cu necesitățile și nivelul dotării tehnice. Aceasta implică, lucru confirmat de însăși orientările programelor de măsuri, o mai atentă fundamentare a necesarului cantitativ și în structură a forței de muncă pe fiecare fază și proces tehnologic în parte, în vederea dimensionării optime a muncitorului productiv colectiv, accelerării acțiunii de calificare în meseriile deficitare, distribuirii muncitorilor auxiliari la unele instalații și linii tehnologice etc.

b) **Ridicarea gradului de fiabilitate al unor utilaje și elemente componente ale liniilor tehnologice.** Problema implică creșterea responsabilității unor furnizori (întreprinderile „23 August", I.M.G.B. etc.), în sporirea performanțelor utilajelor și pieselor de schimb. De altfel, așa cum subliniază specialiștii centralei, aceasta este o problemă ce trenează de mai mulți ani și care a făcut ca în 1981 din fondul total de timp neutilizat al liniilor tehnologice, circa 70% să se datoreze reparațiilor accidentale generate de calitatea necorespunzătoare a unor utilaje și piese de schimb.

c) **amplificarea funcțiilor productive ale progresului tehnico-științific** prin introducerea și generalizarea unor noi procedee tehnologice de mare randament, multe din ele rod și al eforturilor de creativitate proprii ale specialiștilor și tehnicienilor centralei. Este cazul să evidențiem procedeul tehnologic cu precalcinator (ce se va introduce la noile fabrici de la Aleșd și Medgidia), recuperarea căldurii de la răcitorul pentru uscarea zgurei, arderea dublă a făinei pentru producerea clincherului prin montarea de arzătoare în schimbătoarele de căldură ale liniilor tehnologice existente etc. Numai montarea arzătoarelor în schimbătoarele de căldură va permite atît creșterea cu 2—3% a gradului de folosire a instalațiilor respective, cît și sporirea cu 1—2% a producției fizice de ciment.

Se cuvine să menționăm la acest capitol și o altă direcție deosebit de importantă, ce s-a cristalizat de acum în concepția specialiștilor și a cărei finalitate are o eficiență tehnico-economică sporită. Este vorba de **accentuarea cercetării și explorării tehnologice proprii, precum și a celei integrate,** cu efecte economice favorabile asupra sporirii parametrilor tehnico-funcționali ai instalațiilor, reducerii consumurilor energetice, creșterii fiabilității în exploatare etc. Astfel, finalizarea cercetărilor de obținere a clincherului cu cărbuni din țară cu putere calorică redusă de 1800-2000 kcal/kg va permite printre altele reducerea cu circa 15-20% a timpului disponibil neutilizat al instalațiilor și liniilor tehnologice datorită actualelor restricții energetice în exploatare. Pe de altă parte, îmbunătățirea calității materialelor refractare (cărămizi), pentru căptușelile din zona de clincherizare a cuptoarelor și care implică modernizarea pieselor de mare capacitate, va conduce la reduceri importante ale costurilor de producție, pe lîngă sporirea cu 1-2% a producției realizată în prezent.

Congresul al IX-lea al P.C.R.

(Urmare din pag. 3)

terne și renunțării la forță, a cerinței vitale ca și a căilor edificării unei noi ordini economice, menită să lichideze subdezvoltarea și serioasele decalaje dintre state sînt binecunoscute și întrunesc aprecierea largă a forțelor progresiste din întreaga lume. Concret, Partidul Comunist Român, România socialistă, manifestă o prezență activă, teoretică și practică, în analiza și încercările de a găsi soluții unor astfel de probleme fundamentale care frămîntă lumea contemporană cum sînt : asigurarea posibilităților de aprovizionare cu materii prime și energie, eliminarea discriminărilor și a obstacolelor din comerțul internațional, accesul neîngrădit și echitabil al țărilor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, eliminarea sărăciei, cu întregul ei cortegiu de consecințe nefaste, de pe planeta noastră.

Deosebit de activ militează România, președintele Nicolae Ceaușescu, pentru înlăturarea spectrului războiului, a unui război nuclear care ar distruge, datorită uriașei acumulări de forțe, întreaga civilizație umană. Viața, evoluția fenomenelor internaționale au confirmat pe deplin magistralele analize pe care partidul nostru, secretarul său general, le-au făcut asupra raportului de forțe pe plan internațional. Manifestînd în repetate rînduri îngrijorare pentru încordarea vieții politice internaționale, care pune grav în pericol libertatea și însăși existența omenirii, președintele României și-a exprimat totodată încrederea în capacitatea popoarelor de a opri această evoluție nefastă, de a impune reluarea cursului spre destindere, spre colaborare și pace. Apelurile președintelui Nicolae Ceaușescu pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase pe cale pașnică, inițiativele concrete ale României în această direcție, răspund intereselor generale ale umanității, au un larg ecou în rîndul popoarelor, ale tuturor forțelor progresiste din lume.

Aniversăm cel de-al IX-lea Congres al partidului într-o perioadă de muncă intensă pentru traducerea în viață a obiectivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului și ale Congresului consiliilor oamenilor muncii. Planul cincinal, recent adoptat, ne dă perspectiva clară a direcțiilor în care trebuie să acționăm în continuare, imaginea unei României mai puternică, mai prosperă, cu un nivel superior de bunăstare materială și spirituală, liberă, independentă și suverană. Iar faptul că în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai stimat și mai iubit fiu al poporului, marile înfăptuiri pe care le-am dobîndit în cei 16 ani care s-au scurs de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, realitatea incontestabilă că tot ceea ce ne-am propus în acești ani a fost realizat cu succes, ne dau puternica și ferma încredere în capacitățile noastre, convingerea că și ceea ce ne propunem acum va deveni deplină realitate.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 17 iulie 1981

— Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment hotărîtor în viața poporului nostru **(Nicoară Ionescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Șantierelor — materiale de construcții livrate ritmic, la nivelul contractelor **(Corneliu Bârnea)** 4

— Modernizarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor din dotare (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

— Valorificarea resurselor locale — la baza dezvoltării industriei mici **(Nicolae Spînu)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Beneficii maxime —cerință esențială a autogestiunii **(Theodor Stolojan)** 9

— Dinamismul agriculturii românești în cincinalul 1981—1985 (II) **(Ovidiu Popescu)** 11

— Considerații privind corelația populație-dezvoltare **(Alecu Al. Floareș)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Analiza valorii și produsul ca sistem **(Ioan Olaru)** 15

TEORII — IDEI

— Calitatea vieții : contribuții la definirea conceptului (I) **(Gheorghe Badrus)** 17

— Aspecte ale strategiei de economisire a resurselor energetice **(Virgil Dincă)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (I) **(Sultana Sută Selejan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările socialiste. La confluența a două cincinale **(N. Popov)** 24

— Tendințe — conjuncturi 27

— Dilema inflație — șomaj și controversele interoccidentale **(Mugur Isărescu)** 28

— R.F. Germania. Modificări în structura balanței energetice **(Stere Gioga)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The R.C.P. 9th Congress : a decisive event in our people's life **(Nicoară Ionescu)** 2
— Dinamics of the Romanian agriculture within the period of the five-year plan 1981—1985 (II) **(Ovidiu Popescu)** 11
— Some considerations concerning the relation population — development **(Alecu Al. Floareș)** 13
— Quality of life : contributions to the definition of the concept (I) **(Gheorghe Badrus)** 17
— Aspects of the strategy for energy resources saving **(Virgil Dincă)** 20
— Schools ● trends ● economists. New trends and orientations in the dialogue on development (I) **Sultana Sută Selejan)** 22
— Socialists countries. At the confluence of two five-year plans **(N. Popov)** 24
— Dilemma inflation-unemployment and the interoccidental disputes **(Mugur Isărescu)** 28
— F.R. of Germany. Changes in the structure of the energy balance **(Stere Gioga)** 30

DANS LE NUMÉRO

— Le 9e Congrès du P.C.R., événement décisif dans la vie de notre peuple **(Nicoară Ionescu)** 2
— Le dinamisme de l'agriculture roumaine pendant le quinquennat 1981—1985 (II) **(Ovidiu Popescu)** 11
— Considérations sur la corrélation population — développement **(Alecu Al. Floareș)** 13
— Qualité de la vie : contributions à la définition du concept (I) **(Gheorghe Badrus)** 17
— Aspects de la stratégie concernant les économies des ressources d'énergie **(Virgil Dincă)** 20
— Ecoles ● courrants ● économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (I) **(Sultana Sută Selejan)** 22
— Pays socialistes. A la confluence des deux quinquennats **(N. Popov)** 24
— Le dilemme inflation — chomage — controverses interoccidentales **(Mugur Isărescu)** 28
— La R.F. d'Allemagne. Changements dans la structure de la balance énergétique **(Stere Gioga)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Девятый съезд Р.К.П., решающее событие в жизни нашего народа **(Никоарэ Ионеску)** 2
— Динамическое развитие сельского хозяйства Румынии в пятилетке на 1981—1985 гг. (II) **(Овидиу Попеску)**..... 11
— Соображения по поводу соотношения население-развитие **(Алеку Ал. Флореш)** 13
— Качество жизни: вклад в определение концепта (I) **(Георге Бадрус** 17
— Аспекты стратегии сбережения энергетических ресурсов **(Вирджил Динкэ)** 20
— Школы ● течения ● экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (I) **(Султана Сутэ Сэлэжан)** 22
— Социалистические страны. У слияния двух пятилеток **(Н. Попов)** 24
— Дилемма инфляция-безработица и межзападные споры **(Мугур Исэреску)** 28
— Ф.Р. Германия. Изменения в структуре энергетического баланса **(Стере Джога)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

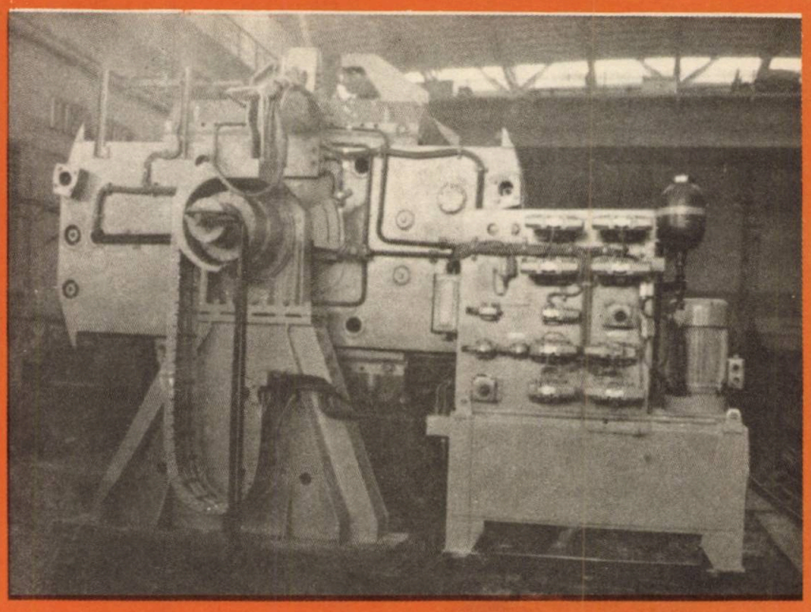

Renumită prin gradul de complexitate al utilajelor şi instalaţiilor pe care le realizează, uzina „INDEPENDENŢA“ din Sibiu este recunoscută ca una dintre întreprinderile reprezentative din industria românească constructoare de maşini. Evantaiul larg al produselor sale ne oferă posibilitatea să le descoperim în aproape orice unitate economică românească, îndeosebi în combinatele siderurgice sau chimice, în turnătorii şi în întreprinderi miniere sau în cele cu profil alimentar. Legat de ultimele, consemnăm ca realizare importantă îndeplinirea unor sarcini prioritare vizînd construcţia — înainte cu 6 luni faţă de termenul planificat — a unor utilaje destinate noilor fabrici de zahăr de la Zimnicea, Calafat şi Arad. La 15 iunie au fost livrate utilajele pentru unitatea din Zimnicea, la 30 iunie pentru cea de la Calafat, iar acum 2 zile, pe 15 iulie pentru unitatea din Arad.

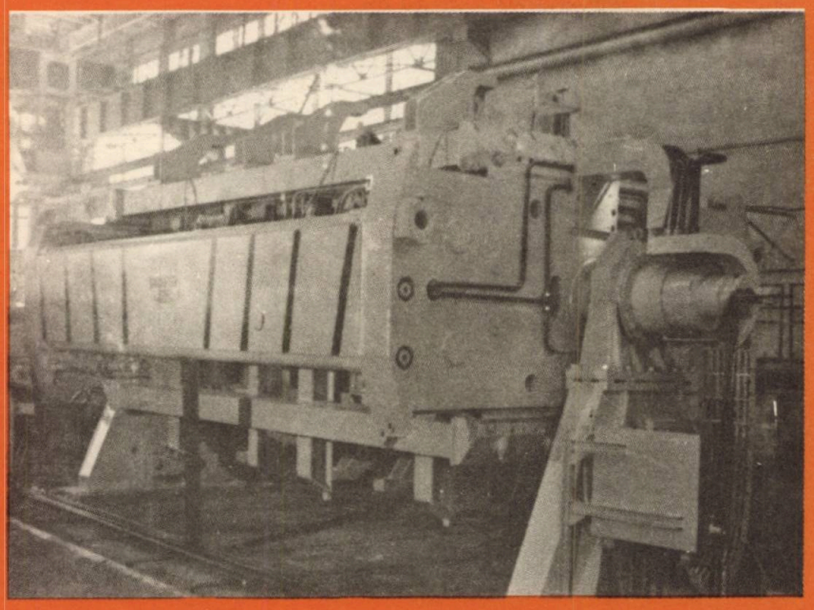

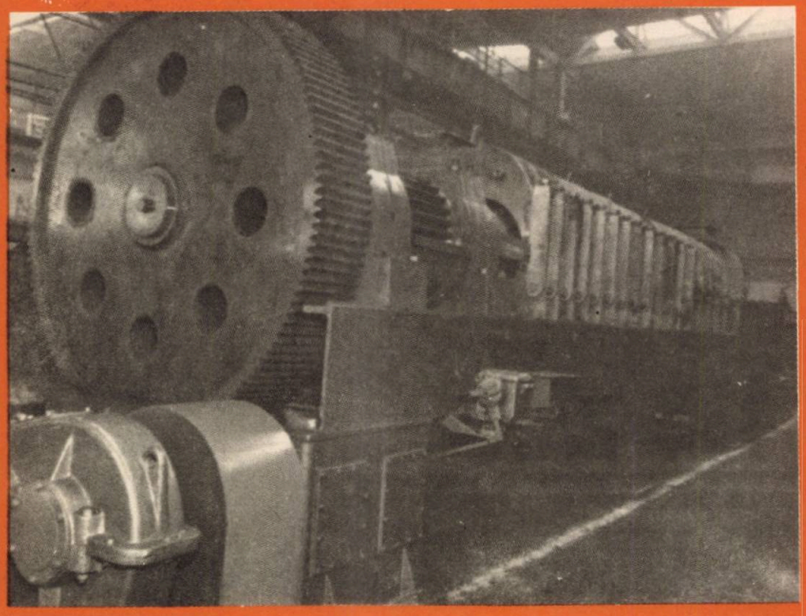

ÎNTREPRINDEREA INDEPENDENŢA SIBIU

Str. Karl Marx Nr. 33
Telefon 3 41 00; Telex 049275

Nu numai în acest sezon !
VIITORUL GARDEROBEI DV.: POBAC

POBAC

O bogată și variată gamă de țesături din lînă, tergal și poliester, moderne, suple și rezistente.

Țesăturile cu eticheta Întreprinderii „PROLETARUL" din Bacău (Bd. Unirii nr. 30, tel. 3 50 00, telex 21238) — o garanție pentru vestimentația dumneavoastră.

1981 JUL 24

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

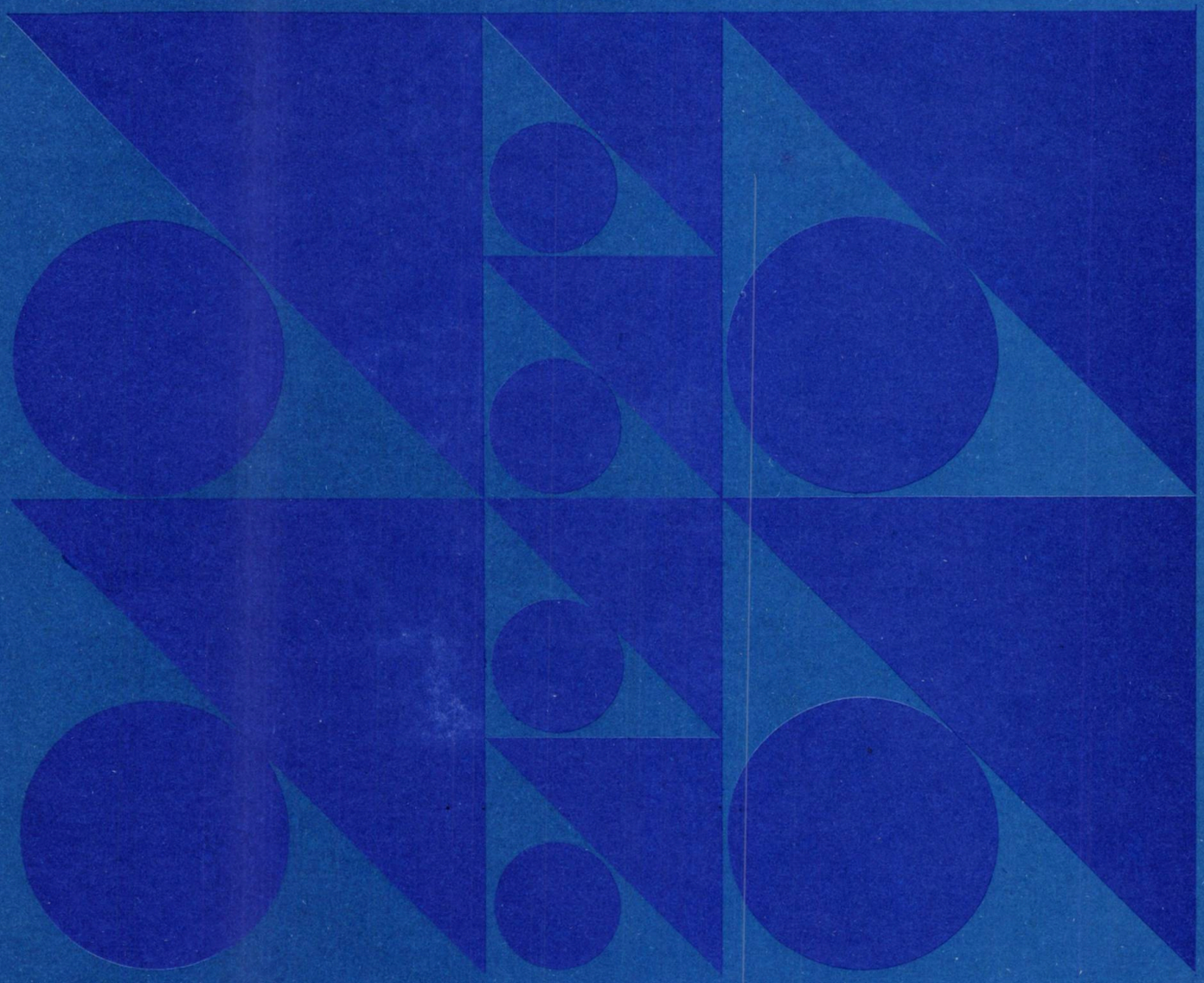

PROGRESUL TEHNIC ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI

Numărul 30 ● Vineri 24 iulie 1981

Cincinalul calității și eficienței

ACCELERAREA ÎNNOIRII ȘI MODERNIZĂRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

ÎN PERIOADA 1981 - 1985, CERCETAREA ȘTIINTIFICĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ VOR ACȚIONA PENTRU :

- abordarea a **3000** obiective principale
  din care : 2600 vor fi aplicate în practică pînă la sfîrșitul cincinalului
- aplicarea a **770** tehnologii noi
- extinderea a **180** tehnologii avansate
- asimilarea de noi produse și materiale

• În cincinalul 1981 - 1985, cercetarea științifică proprie va asigura peste 98% din produsele și tehnologiile noi puse în fabricație.

PONDEREA PRODUSELOR NOI ȘI MODERNIZATE INTRODUSE ÎN FABRICAȚIE ÎN VALOAREA PRODUCȚIEI MARFĂ REALIZATE

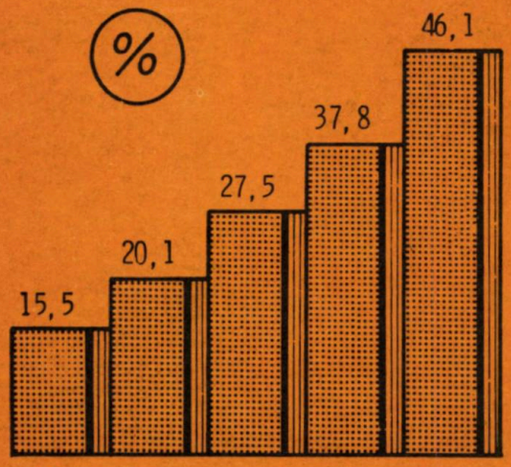

• În 1985, produsele noi și modernizate asimilate în actualul cincinal vor deține o pondere de 45% în producția marfă a ramurilor prelucrătoare ale industriei.

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIE (calculată pe baza producției nete)

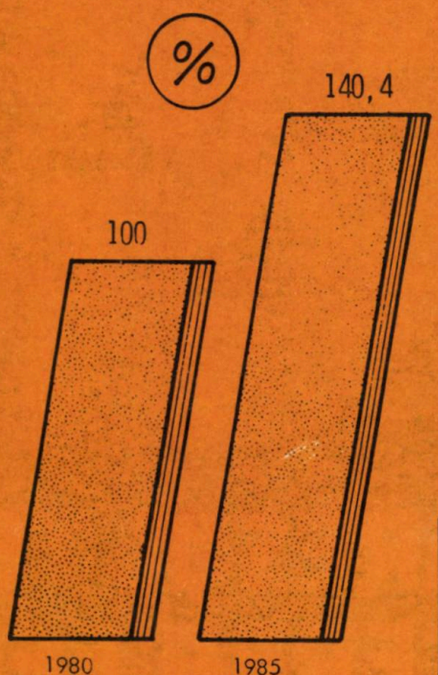

SPORUL DE PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ OBȚINUT PE SEAMA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

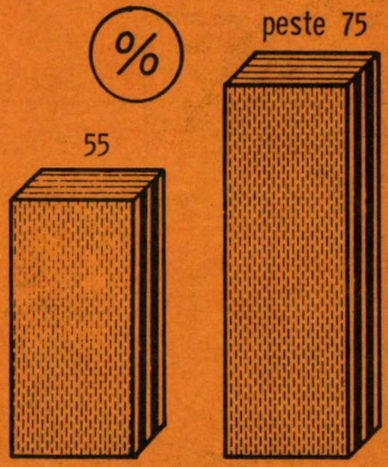

• În cincinalul 1981 - 1985, aproape 80% din sporul producției nete în industria socialistă se va obține pe seama creșterii productivității muncii.

D 646

OBSZÁGOS HUSZÁK-KÖNYVTÁR ES * DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT * 638

curier
economic legislativ

breviar

EXPERTIZA CONTABILĂ ŞI TEHNICĂ – REGULI PROCEDURALE

I **Proba cu expertiză. Numirea experţilor — incompatibilităţi**

1. Dispunerea efectuării expertizei
2. Recomandarea şi numirea experţilor
3. Expert recomandat de parte
4. Specialişti de înaltă calificare
5. Obiectivele expertizei
6. Termenul de efectuare a expertizei
7. Incompatibilitatea: abţinerea şi recuzarea experţilor.

II **Retribuirea experţilor — costul expertizelor**

8. Stabilirea retribuirii muncii prestate de expert
9. Costul expertizelor — elemente
10. Retribuţia experţilor
11. Cheltuielile de deplasare
12. Cheltuielile cu dactilografierea
13. Cheltuieli poştale
14. Decontul de cheltuieli privind costul expertizei.

III Efectuarea expertizei

15. Examinarea materialului documentar
16. Lămuriri cerute de expert — legătura cu părţile
17. Expertiza la faţa locului în cauze civile şi arbitrale — citarea părţilor
18. Expertiza la faţa locului în cauze penale
19. Colaborarea expertului cu organele de control şi cu experţii care au efectuat lucrări anterioare
20. Colaborarea expertului contabil cu expertul tehnic

index

21. Prelungirea termenului de efectuare a expertizei
22. Imposibilitatea efectuării expertizei contabile
23. Sancţiuni aplicabile conducătorilor unităţilor la care se efectuează expertiza
24. Obligaţii şi interdicţii privind activitatea experţilor.

IV **Raportul de expertiză contabilă**

25. Atribuţiile birourilor locale pentru expertize contabile
26. Raportul de expertiză contabilă
27. Dezacordul dintre experţi
28. Îndrumări obligatorii privind completarea sau refacerea raportului de expertiză contabilă
29. Avizul biroului local, cînd acesta este în dezacord cu expertul contabil.

V **Aprecierea raportului de către organele care au dispus efectuarea expertizei şi de către părţi**

30. Măsuri pe care le poate lua organul care a dispus efectuarea expertizei
31. Suplimentul de expertiză
32. Contraexpertiza.

VI **Reguli specifice expertizei tehnice**

33. Recomandarea şi numirea experţilor
34. Raportul de expertiză tehnică
35. Atribuţiile birourilor locale pentru expertize contabile cu privire la expertiza tehnică
36. Atribuţiile Biroului central pentru expertize tehnice cu privire la recomandarea specialiştilor.

VII **Răspunderea experţilor**

37. Abateri disciplinare — sancţiuni
38. Infracţiuni
39. Amenzi ce pot fi aplicate de organele care dispun efectuarea expertizei
40. Plîngerile experţilor referitoare la sancţiunile dispuse împotriva lor.

Supliment la
nr. 30 1981 Revista ECONOMICA

Probă de o factură aparte, expertiza contabilă are o frecvență deosebită în procesele cu caracter economic, în cele avînd ca obiect soluționarea unor litigii dintre organizațiile socialiste sau în litigiile de muncă. Și este firesc să fie așa dacă ținem seama că toate fenomenele economice (și uneori și cele sociale) se concretizează, în final, în evidențe contabile. Știință de-sine-stătătoare, contabilitatea și, respectiv evidența contabilă, poate fi organizată și, deci, interpretată numai de specialiști în această ramură a științelor economice. Iată de ce în interpretarea corectă a unor fenomene sau a unor litigii de ordin contabil-financiar ce constituie obiectul unor dosare de judecată penale, civile sau de arbitraj este necesară administrarea probei, denumită de legiuitor expertiză contabilă.

Aceleași fenomene economice, amintite, sînt generate de nenumărate ori de fenomene de ordin tehnic sau tehnologic a căror interpretare și evaluare corectă și exactă intră în sfera de preocupări și cunoștințe a specialiștilor cu pregătire tehnică, respectiv, a experților tehnici, care sînt solicitați să rezolve prin lucrarea de expertiză tehnică obiectivele de ordin tehnic în multe din cauzele aflate în cercetare sau pe rol la organele de urmărire penală, instanțele de judecată sau organele arbitrajului de stat.

Decretul nr. 79/1971 (devenit Legea nr. 37/1971), privind expertiza contabilă și expertiza tehnică — cu aplicare de la 16.IV.1971 (dată cînd a fost abrogat Decretul nr. 434/1957) — ca lege specială, constituie cadrul legislativ al activității de expertiză contabilă și tehnică.

Normele procedurale privind activitatea de expertiză, în general, valabile pentru ambele genuri de activități de expertiză (contabilă și tehnică) sînt prevăzute în Codul de procedură civilă și în Codul de procedură penală.

Prin Decretul nr. 79/1971, coordonarea, controlul și îndrumarea activității de expertiză contabilă au fost încredințate Biroului central pentru expertize contabile din cadrul Ministerului Finanțelor.

Prin același act normativ, coordonarea, controlul și îndrumarea activității de expertiză tehnică se realizează prin Biroul central pentru expertize tehnice care funcționează în cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Pentru a veni în sprijinul tuturor celor interesați în efectuarea expertizelor contabile și tehnice, publicăm în cele ce urmează un breviar, în care reglementările normative amintite sînt prezentate sistematic, pe materii, într-o formă care să asigure o operativă documentare.

I. PROBA CU EXPERTIZĂ. NUMIREA EXPERȚILOR — INCOMPATIBILITĂȚI

1. DISPUNEREA EFECTUĂRII EXPERTIZEI

Expertiza contabilă (și tehnică) se dispune de organul de urmărire penală, instanța de judecată, organele arbitrajului de stat, la cerere sau din oficiu, cînd pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, în vederea aflării adevărului, sînt necesare cunoștințele unui expert.

Reglementare: art. 201 din Codul de procedură civilă; art. 116 din Codul de procedură penală.

2. RECOMANDAREA ȘI NUMIREA EXPERȚILOR

La solicitarea organelor care au dispus efectuarea expertizei, birourile locale pentru expertize contabile recomandă un număr de experți din cei aflați în evidența biroului, în vederea numirii unuia sau unora dintre ei pentru efectuarea expertizei.

În cazuri excepționale, Biroul central pentru expertize contabile recomandă specialiștii de înaltă calificare, la cererea organelor județene ale Ministerului de Interne, Procuraturii Republicii Socialiste România, a instanțelor judecătorești sau a organelor arbitrajului de stat, comunicînd biroului local pentru expertize contabile numele persoanelor recomandate.

Numirea expertului se face de către organul care dispune efectuarea expertizei, dintre experții recomandați de birourile locale.

Numirea ca experți dintre specialiștii de înaltă calificare se face de organul care dispune efectuarea expertizei contabile dintre persoanele care intră în această categorie, recomandați de Biroul central pentru expertize contabile.

Organul care dispune efectuarea expertizei numește unul sau mai mulți experți dintre experții recomandați de birourile locale, cărora le comunică numele expertului (experților) numit (numiți). Aceleași organe, în cazuri excepționale pot numi să efectueze expertize unul sau mai mulți specialiști de înaltă calificare recomandați de Biroul central pentru expertize contabile, căruia îi comunică numele expertului (experților) numit (numiți).

Dacă expertul numit nu se înfățișează, instanța poate dispune înlocuirea lui.

În legătură cu recomandarea și numirea experților, subliniem următoarele:

— experții recomandați trebuie să fie dintre cei existenți în evidența biroului local căruia i s-a solicitat efectuarea expertizei contabile. Recomandarea unor experți din evidența altor birouri locale se va putea face cu acordul acestor birouri și nu înainte de a se fi epuizat posibilitățile de utilizare a experților din evidența biroului local care face recomandarea;

— experții numiți la cererea părților vor fi aleși numai dintre cei care figurează în evidența birourilor locale; ei au aceleași drepturi și obligații ca și experții numiți în urma recomandării birourilor locale.

Reglementare: art. 4 alin. e, art. 5 alin. c, art. 13 alin. 1, 3 și 4 din Decretul nr. 79/1971; art. 201, 202 și 205 alin. 2 din Codul de procedură civilă; art. 118 alin. 2, din Codul de procedură penală.

3. EXPERT RECOMANDAT DE PARTE

Părțile au dreptul să ceară ca pe lîngă expertul numit la recomandarea biroului local să participe la efectuarea expertizei — pe cheltuiala sa — și a unui expert recomandat de ea, care figurează în evidența birourilor locale pentru expertize contabile.

În cazul în care se dispune efectuarea unei expertize potrivit art. 3, alin. 2 din Decretul nr. 79/1971, partea interesată va putea recomanda participarea și a specialiștilor de înaltă calificare.

Experții recomandați de părți au aceleași drepturi și obligații ca și experții numiți să efectueze expertiza pe baza recomandării birourilor locale.

Raportul de expertiză contabilă se redactează și se semnează împreună de experții numiți la recomandarea biroului local și de expertul numit la recomandarea părților. Cînd expertul recomandat de părți este în dezacord total cu ceilalți experți, întocmește un raport separat; cînd dezacordul este parțial, va face mențiune despre aceasta la sfîrșitul raportului de expertiză sau într-o anexă la raport.

Pînă la intrarea în vigoare a Decretului nr. 434/1957, Codul de procedură penală prevedea dreptul părților ca pe lîngă expertul numit de instanță, la efectuarea lucrării „să asiste" și un consilier al părții (sau al părților). Odată cu intrarea în vigoare a decretului amintit, instituția „consilierilor tehnici" a fost desființată și înlocuită cu aceea de „expert recomandat de parte", făcîndu-se, ulterior, modificările corespunzătoare și în Codul de procedură penală. Din cele de mai sus rezultă că utilizarea termenului de „consilier tehnic" în locul celui de „expert recomandat de parte" — destul de frecvent utilizată în prezent — este improprie (termenii nefiind sinonimi) și nelegală.

4. SPECIALIȘTI DE ÎNALTĂ CALIFICARE

Sînt considerați specialiști de înaltă calificare ce pot fi utilizați ca experți: membrii ai unei academii, profesorii sau conferențiarii din învățămîntul superior, doctorii docenți în științe sau doctorii — care nu figurează în evidențele birourilor locale pentru expertize contabile.

Recomandarea specialiștilor de înaltă calificare în domeniul contabil se face de Biroul central pentru expertize contabile la cererea organelor județene ale Ministerului de Interne, Procuraturii Republicii Socialiste România, a instanțelor judecătorești sau a organelor arbitrajului dt stat.

Numirea ca expert a specialiștilor de înaltă calificare urmează regulile obișnuite pentru experții care figurează în evidența birourilor locale.

Specialiștii de înaltă calificare pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizei — pe cheltuiala lor — în aceleași condiții ca și pentru experții contabili care figurează în evidența birourilor locale.

Reglementare: art. 3, alin. 1, art. 4, alin. e și art. 15 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971.

5. OBIECTIVELE EXPERTIZEI

Obiectivele (întrebările) date spre rezolvare expertului contabil sînt consemnate în scris de organul de urmărire penală în ordonanță, de instanța de judecată în încheiere și de organele arbitrajului de stat în procesul-verbal de ședință.

În cauzele civile stabilirea obiectivelor (punctelor) asupra cărora urmează să se pronunțe expertul se face odată cu numirea expertului (sau experților).

În cauzele penale comunicarea către părți și către expert a obiectivelor expertizei și a întrebărilor la care expertul trebuie să răspundă se face cu ocazia convocării acestora de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată, cînd li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

In practica de expertiză contabilă s-au ivit unele probleme în legătură cu obiectivele expertizei care au fost soluționate astfel:

— necesitatea extinderii obiectivelor expertizei contabile și a efectuării și a altor expertize (tehnice, grafice etc.) va fi sesizată deîndată de expertul contabil cînd în timpul executării expertizei se ivesc situații în care apare această necesitate;

— în cazul cînd dintre obiectivele date spre rezolvare pot fi soluționate numai o parte din ele, în raportul de expertiză contabilă se va răspunde numai la aceste obiective, iar pentru celelalte obiective se vor arăta motivele nesoluționării lor, cu propuneri corespunzătoare privind condițiile în care s-ar putea soluționa și acestea.

Reglementare: art. 14 alin. 1 din Decretul nr. 79/1971; art. 201 din Codul de procedură civilă; art. 120 alin. 2 din Codul de procedură penală.

6. TERMENUL DE EFECTUARE A EXPERTIZEI

Organul care dispune efectuarea expertizei contabile este obligat să stabilească prin ordonanță, încheiere sau proces-verbal de ședință, după caz, data depunerii raportului de expertiză.

La data cînd sînt chemate părțile și expertul, după examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vederea expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștiințîndu-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

Odată cu dispunerea refacerii sau completării expertizei, organul care a dispus efectuarea expertizei va fixa în acest scop un termen corespunzător.

Reglementare: art. 14 din Decretul nr. 79/1971; art. 120 alin. 4 din Codul de procedură penală.

7. INCOMPATIBILITATEA, ABȚINEREA ȘI RECUZAREA EXPERȚILOR

a) **Incompatibilitate.** Un expert contabil este în situația de incompatibilitate de a efectua o expertiză contabilă într-un anumit dosar, în următoarele cazuri:

— dacă a pus în mișcare acțiunea penală, a emis mandat de arestare, a dispus trimiterea în judecată, a pus concluzii în fond în calitate de procuror sau a fost judecător (sau asesor) în același dosar;

— dacă a fost martor sau reprezentant (expert recomandat de parte), ori apărător al vreuneia din părți;

— dacă există împrejurări din care rezultă că este interesat, sub orice formă expertul, soțul sau vreo rudă apropiată în soluționarea cauzei într-un anumit mod, care este de natură a-l face pe expert să fie subiectiv.

Tot pentru motive care ar putea pune la îndoială obiectivitatea expertului, credem că sînt incompatibile, următoarele împrejurări în care se poate găsi un expert contabil :

— dacă face parte din sistemul organizatoric al uneia din părți în proces — organizații socialiste (din întreprinderea în cauză, dintr-o subunitate sau dintr-una din verigile ierarhic superioare, pînă la minister ori alt organ central) ;

— dacă s-a pronunțat asupra unor aspecte care constituie obiectul dosarului, în calitate de organ de control, de conducere, tehnic de specialitate, ori a luat parte, ca executant, la întocmirea actelor primare, a evidențelor contabile, tehnic-operative etc.

Prevederea din Codul de procedură penală, art. 54 alin. ultim : „Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare", credem că trebuie interpretată în sensul că același expert poate efectua, în același dosar, mai multe lucrări cum ar fi : expertiza de bază, suplimentul de expertiză în cadrul acelorași obiective sau unele obiective lărgite, completarea expertizei cu lămuriri scrise sau verbale date instanței etc. Nu credem că poate fi numit a efectua o nouă expertiză (așa-zisă „contraexpertiză") în același dosar unde și-a exprimat odată opinia, unde instanța s-a considerat nelămurită de prima expertiză (conform Codului de procedură civilă, art. 212) sau despre care organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză conform Codului de procedură penală, art. 125), deoarece ar fi în fața unei împrejurări „din care rezultă că este interesat" (conform Codului de procedură penală, art. 48) într-o anumită soluție.

Calitatea de expert este incompatibilă cu aceea de martor în aceeași cauză. Calitatea de martor are întîietate.

b) **Abținere-recuzare.** Expertul care știe că este incompatibil sau că există un motiv de recuzare în privința sa este dator să declare biroului local pentru expertize contabile, președintelui instanței sau procurorului care supraveghează cercetarea penală că se abține de la efectuarea expertizei, cu arătarea cazului ce constituie motivul abținerii.

Experții, ca și judecătorii, pot fi recuzați în următoarele cazuri :

— cînd el, soțul, ascendenții ori descendenții lor au vreun interes în judecarea pricinii sau cînd este soț, rudă sau afin, pînă la al patrulea grad, inclusiv, cu vreuna din părți ;

— cînd soțul este rudă sau afin a uneia din părți pînă la al patrulea grad inclusiv ;

— dacă între ei și una din părți a fost o judecată penală în timp de 5 ani înaintea recuzării ;

— dacă este tutore, curator sau consiliu judiciar al uneia din părți ;

— dacă și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă ;

— dacă a primit de la una din părți daruri sau făgăduieli de daruri ori altfel de îndatoriri ;

— dacă este vrăjmășie între ei, soțul sau una din rudele sale pînă la al patrulea grad inclusiv și una din părți, soții sau rudele acestora pînă la gradul al treilea inclusiv.

În situația în care experții nu se abțin de a participa la efectuarea expertizei, ei pot fi recuzați după regulile prevăzute de procedura civilă și penală.

Recuzarea se formulează oral sau scris, cu arătarea cazului de incompatibilitate care constituie motivul recuzării, atît în cursul urmăririi penale cît și în cursul judecății, de oricare dintre părți, în termen de 5 zile de la numirea expertului, dacă motivul ei exista la acea dată.

Reglementare : art. 24, 25, 27 și 204 din Codul de procedură civilă ; art. 48, 50—54 din Codul de procedură penală.

II. RETRIBUIREA EXPERȚILOR — COSTUL EXPERTIZELOR

8. STABILIREA RETRIBUIRII MUNCII PRESTATE DE EXPERT

Organul care a dispus efectuarea expertizei fixează, în mod provizoriu, prin ordonanță, încheiere sau proces-verbal de ședință, după caz, odată cu dispunerea expertizei, remunerația expertului numit. După depunerea raportului de expertiză și a decontului de cheltuieli, vizate de biroul local, același organ stabilește suma definitivă cuvenită.

Suma stabilită ca definitivă se virează de către organul care a dispus efectuarea expertizei, în contul biroului local. Cînd costul expertizei urmează a fi suportat de părți, depunerea sumelor se va face de către acestea.

În cazul litigiilor de competența organelor arbitrajului de stat, dacă se dispune din oficiu efectuarea unei expertize, organul arbitral este îndreptățit să stabilească partea care va suporta costul expertizei, aceasta fiind obligată să vireze suma respectivă în contul biroului local.

Dacă expertiza se face de o altă instanță prin delegație (comisie rogatorie), statornicirea plății ce li se cuvine experților se va putea lăsa în sarcina acelei instanțe.

Biroul local va urmări încasarea în contul său a remunerațiilor cuvenite experților, și va asigura plata la timp a acestora.

Organul care a dispus efectuarea expertizei va putea, chiar și după dezînvestirea sa, să dispună măsurile necesare pentru a se asigura plata sumei cuvenită expertului.

În practica activității de expertiză s-a stabilit că, în cauzele civile, experții nu sînt obligați să înceapă lucrarea de expertiză dacă nu au fost virate în contul biroului local sumele reprezentînd remunerațiile experților.

Reglementare : art. 14 alin. 1 și 3, art. 27, 28 și 31 din Decretul nr. 79/1971 ; art. 202, art. 213 alin. 2, art. 214 și art. 274 alin. 2 din Codul de procedură civilă.

9. COSTUL EXPERTIZELOR — ELEMENTE

În costul expertizei sînt cuprinse retribuția (onorariul) cuvenit expertului pentru munca prestată, cheltuielile de deplasare, cheltuielile cu dactilografierea lucrărilor expertizei și cheltuielile de poștă și telegraf efectuate de expert pentru citarea părților, trimiterea raportului de expertiză părților, în cauzele arbitrale etc.

Expertul are obligația să depună odată cu raportul de expertiză și un decont în care va înscrie remunerația ce i se cuvine, precum și cheltuielile făcute cu executarea expertizei (cheltuieli de deplasare, cheltuieli cu dactilografiere, cheltuielile de poștă-telegraf).

Biroul local are obligația de a verifica decontul prezentat de expert din punct de vedere al legalității actelor anexate, al justificării numărului de ore lucrate, al realității și exactității calculelor pe care le conține. Decontul va fi vizat și înaintat organului care a dispus efectuarea expertizei împreună cu raportul de expertiză. Biroul local poate face propuneri în vederea modificării sumei fixate inițial.

Reglementare: art. 5 lit. e, art. 14 alin. 1 și 3 și art. 26—31 din Decretul nr. 79/1971; art. 202 și 213 alin. 2, art. 214 și 274 din Codul de procedură civilă.

10. RETRIBUȚIA EXPERȚILOR

Retribuția (remunerația) cuvenită experților pentru fiecare oră de muncă prestată în scopul efectuării lucrărilor de expertiză este stabilită de la 12 la 25 lei, barem care poate fi majorat cu pînă la 50% în cazul expertizelor efectuate de specialiști de înaltă calificare.

Stabilirea retribuției (remunerației) se va face ținîndu-se seama de complexitatea expertizelor și de gradul de calificare al experților.

Din sumele stabilite drept remunerație pentru expertizele contabile se va reține o cotă de 10%, ce rămîne la dispoziția birourilor locale.

Sumele cuvenite experților, rămase după reținerea cotei de 10% se impozitează în conformitate cu prevederile art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970 și pct. 17 din Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1527/1970. Impunerea este lunară și se face cu ocazia fiecărei plăți efectuate, prin cumulare cu sumele plătite anterior în cursul aceleiași luni pentru alte expertize.

Reglementare: art. 26 și 32 din Decretul nr. 79/1971; art. 1 din H.C.M. nr. 845/1971.

11. CHELTUIELILE DE DEPLASARE

Dacă pentru efectuarea expertizei încredințate expertul trebuie să se deplaseze din localitatea unde domiciliază în alte localități, el are dreptul la rambursarea cheltuielilor de deplasare (transport, cazare și diurnă), care fac parte din costul expertizei, urmînd a fi incluse în decontul de cheltuieli care se depune la biroul local odată cu raportul de expertiză.

Decontarea acestor cheltuieli se face potrivit prevederilor legale care reglementează drepturile bănești ale personalului muncitor care se deplasează în interes de serviciu — respectiv H.C.M. nr. 822/1959 republicată în anul 1963.

Pentru calcularea drepturilor de deplasare ale experților se va avea în vedere retribuția tarifară de la locul de muncă al experților încadrați în muncă sau cuantumul pensiei lunare, pentru experții pensionari.

Expertul contabil primește de la biroul local pentru expertize contabile, după terminarea lucrării, drepturile ce i se cuvin pentru efectuarea expertizei.

Reglementare: art. 29 și 30 din Decretul nr. 79/1971; art. 189 și 190 alin. 1 din Codul de procedură penală.

12. CHELTUIELILE CU DACTILOGRAFIEREA

Cheltuielile cu dactilografierea lucrărilor de expertiză (corespondența cu părțile și cu organul care a dispus efectuarea expertizei, raportul de expertiză și anexele sale etc.) fiind necesare realizării și finalizării expertizei și făcînd parte din costul expertizei, sînt rambursabile și se includ de către expert în decontul de cheltuieli care se depune la biroul local odată cu raportul de expertiză.

Decontarea acestor cheltuieli se poate face în limita tarifelor în vigoare pentru astfel de lucrări.

Reglementare: art. 5 lit. e și art. 27 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971; art. 189 din Codul de procedură penală.

13. CHELTUIELI POȘTALE

Cheltuielile de poștă și telegraf făcute de expert (pentru citarea părților, pentru trimiterea raportului de expertiză părților în cauzele arbitrale etc.) fiind necesare realizării și finalizării expertizei și făcînd parte din costul expertizei, sînt rambursabile și se includ de către expert în decontul de cheltuieli care se depune la biroul local odată cu raportul de expertiză.

Decontarea acestor cheltuieli se face în baza recipiselor eliberate de oficiile P.T.T.R. și a copiilor documentare remise (adrese, telegrame etc.).

Reglementare: art. 5 lit. e și art. 27 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971; art. 189 din Codul de procedură penală.

14. DECONTUL DE CHELTUIELI PRIVIND COSTUL EXPERTIZEI

Decontul de cheltuieli întocmit de expert prin care se justifică pe de o parte numărul de ore utilizate pentru efectuarea lucrării de expertiză și suma cuvenită drept retribuție (remunerație) iar pe de altă parte cheltuielile efectuate cu expertiza (cheltuielile de deplasare, cheltuielile cu dactilografierea lucrărilor și cheltuielile de poștă-telegraf) se depune la biroul local pentru expertize odată cu raportul de expertiză.

După verificarea decontului de cheltuieli din punct de vedere al legalității actelor anexate, al justificării numărului de ore lucrate, al realității și exactității calculelor pe care le conține, biroul local vizează decontul și îl înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei împreună cu raportul de expertiză contabilă.

Reglementare: art. 5 alin. e și art. 21 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971.

III. EFECTUAREA EXPERTIZEI

15. EXAMINAREA MATERIALULUI DOCUMENTAR

Examinarea materialului documentar este prima activitate pe care o desfăşoară expertul contabil după numirea lui. Expertul are dreptul să ia cunoştinţă de materialul aflat la dosarul cauzei, necesar pentru efectuarea expertizei şi cînd acesta este insuficient, să solicite organului care a dispus efectuarea expertizei contabile să completeze materialul documentar.

Examinarea materialului privind cauza în care s-a solicitat sau s-a dispus efectuarea expertizei contabile se face la sediul organului beneficiar al expertizei prin studierea dosarului cauzei şi, în situaţia cînd se consideră necesar, se poate face şi la sediul (domiciliul) părţilor cu ocazia expertizei la faţa locului.

Expertul poate examina şi alte documente (acte, evidenţe) aflate la părţi sau la terţi, cu ocazia desfăşurării expertizei la faţa locului.

În cauzele penale, expertul are dreptul să ia cunoştinţă de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei. În cursul urmăririi penale, cercetarea dosarului se face cu încuviinţarea organului de urmărire. Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanţei de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei. Părţile, cu încuviinţarea şi în condiţiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanţa de judecată, pot da expertului explicaţiile necesare.

Cînd de la dosarul cauzei lipseşte actul de control (nefiind făcută revizia de fond), evidenţele contabile nu sînt la zi sau sînt necesare alte asemenea lucrări pentru efectuarea expertizei, expertul contabil întrerupe lucrarea de expertiză şi întocmeşte despre aceasta un proces-verbal de imposibilitate a efectuării expertizei, pe care îl înaintează, prin biroul local pentru expertize contabile, organului care a ordonat efectuarea expertizei. Acest organ poate cere efectuarea de către organele competente a reviziei de fond sau a celorlalte lucrări necesare, îndeplinirea lor de către expertul contabil fiind interzisă.

Despre materialul pe baza căruia expertiza contabilă a fost efectuată, precum şi despre faptul dacă părţile care au participat la aceasta au dat explicaţii în cursul expertizei, se vor face menţiunile corespunzătoare în cuprinsul raportului de expertiză în partea introductivă (cap. I. „Introducere").

Reglementare : art. 18 din Decretul nr. 79/1971 ; art. 121 şi 123 alin. b din Codul de procedură penală.

16. LĂMURIRI CERUTE DE EXPERT — LEGĂTURA CU PĂRŢILE

Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanţei de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei.

Părţile, cu încuviinţarea şi în condiţiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanţa de judecată, pot da expertului explicaţiile necesare.

Cu ocazia expertizei la faţa locului, părţile prezente sînt obligate să dea expertului orice lămuriri în legătură cu obiectul lucrării.

Din practica de expertiză contabilă au reieşit unele aspecte de care experţii trebuie să ţină seama cînd vin în contact cu părţile şi anume :

— expertul nu va lua explicaţii scrise de la părţi şi nici nu va solicita viza raportului de expertiză de către acestea ;

— expertul trebuie să aibă în vedere explicaţiile părţilor (inclusiv ale martorilor) dar le va analiza în funcţie de datele expertizate, menţionînd în raportul de expertiză contabilă concordanţa sau neconcordanţa acestora cu datele examinate.

Reglementare : art. 130 alin. 1 şi art. 208 alin. 1 din Codul de procedură civilă ; art. 120, 121 alin. 3 şi art. 124 din Codul de procedură penală.

17. EXPERTIZA LA FAŢA LOCULUI ÎN CAUZE CIVILE ŞI ARBITRALE — CITAREA PĂRŢILOR

Desfăşurarea lucrărilor de expertiză în afara sediului organului care a dispus efectuarea expertizei (denumită pe scurt „expertiză la faţa locului"), care constă din examinarea unor documente aflate la părţi sau la terţi şi din obţinerea de informaţii de la acestea cu ocazia deplasării expertului la sediul (domiciliul) lor, este necesară în toate cazurile cînd pentru rezolvarea obiectivelor ce i s-au dat spre rezolvare expertul apreciază că nu-i sînt suficiente documentele existente la dosarul cauzei.

Pentru expertiza la faţa locului, în cauzele civile şi în cele arbitrale, expertul contabil este obligat să anunţe părţile despre data şi locul efectuării acesteia, fără să aibă vreo obligaţie în cazul în care părţile nu se prezintă.

Anunţarea (citarea) părţilor se face în scris printr-o carte poştală recomandată, scrisoare recomandată sau (şi) telegramă, remise cu „confirmare de primire".

La raportul de expertiză trebuie să se anexeze „confirmarea de primire" semnată de destinatar şi nu recipisa de expediere a citaţiei.

Cu ocazia expertizei la faţa locului părţile (prezente) sînt obligate să dea orice lămuriri solicitate de expert în legătură cu obiectul lucrării.

Reglementare : art. 208 din Codul de procedură civilă ; Instrucţiunile Ministerului Finanţelor nr. 151165/1964.

18. EXPERTIZA LA FAŢA LOCULUI ÎN CAUZE PENALE

În cauzele penale, expertiza la faţa locului — respectiv examinarea unor documente aflate la sediul (domiciliul) părţilor sau la terţi, precum şi solicitarea de către expert de relaţii de la acestea cu ocazia deplasării la faţa locului se poate realiza cu încuviinţarea şi în condiţiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanţa de judecată.

Reglementare : art. 121 alin. 3 din Codul de procedură penală.

19. COLABORAREA EXPERTULUI CU ORGANELE DE CONTROL ŞI CU EXPERŢII CARE AU EFECTUAT LUCRĂRI ANTERIOARE

Consultarea organelor de control şi a experţilor care au efectuat lucrări anterioare în cauza expertizată este o necesitate obiectivă pentru elucidarea tuturor aspectelor pe care le ridică o expertiză contabilă complexă.

Deşi această problemă nu este prevăzută ca atare în actele normative în vigoare, apreciem că ea îşi are suportul legal în prevederile art. 122 alin. 1 din Codul de procedură penală, în sensul că în lucrarea de expertiză contabilă trebuie rezolvate sau consemnate deosebirile de păreri sau opiniile separate ale diferitelor organe care s-au pronunţat anterior în cauza expertizată.

În practica curentă a activităţii de expertiză contabilă şi pentru considerentele de mai sus s-a admis că această colaborare este necesară, avînd totuşi caracter facultativ, pentru a se putea lămuri mai bine punctele de vedere ale fiecăruia şi în final pentru a se asigura calitatea lucrării de expertiză şi accelerarea rezolvării cauzei.

Reglementare: art. 122 alin. 1, din Codul de procedură penală.

20. COLABORAREA EXPERTULUI CONTABIL CU EXPERTUL TEHNIC

Colaborarea expertului contabil cu expertul tehnic se realizează prin studierea de către expertul contabil a raportului de expertiză tehnică depus la dosarul cauzei, ceea ce înseamnă că expertul contabil nu îşi va putea finaliza lucrarea decît după executarea expertizei tehnice dispusă în aceeaşi cauză. În aceste cazuri expertul contabil va studia expertiza tehnică şi va stabili în ce măsură constatările ei pot fi utilizate la rezolvarea obiectivelor de organul care a ordonat expertiza contabilă.

Lipsa raportului de expertiză tehnică de la dosarul cauzei poate constitui, în înţelesul prevederilor art. 18, alin. 2 din Decretul nr. 79/1971, motiv de imposibilitate a efectuării expertizei contabile.

Pentru considerentele de mai sus, expertiza contabilă şi expertiza tehnică nu pot fi redactate în comun în cuprinsul aceluiaşi raport de expertiză.

Reglementare: art. 18, alin. 2 din Decretul nr. 79/1971.

21. PRELUNGIREA TERMENULUI DE EFECTUARE A EXPERTIZEI

Termenul de efectuare a expertizei şi de depunere a lucrării (raportului) de expertiză se fixează în scris, prin ordonanţă sau încheiere, de către organul care a dispus efectuarea expertizei.

Birourile locale pentru expertize au sarcina de a urmări efectuarea la timp a expertizelor contabile.

Prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză se încuviinţează de organul care a dispus efectuarea expertizei (în faza de urmărire penală se poate dispune şi prin rezoluţia motivată a organului de urmărire penală) la cererea motivată a expertului însoţită de avizul şefului biroului local pentru expertize contabile.

În practica de expertiză contabilă a reieşit necesitatea ca prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză să poată fi solicitată direct de birourile locale pentru expertize contabile în cazul cînd raportul de expertiză nu poate fi depus în termen datorită timpului necesar expertului pentru refacerea lucrării în urma îndrumărilor date în acest sens de biroul local.

Prelungirea termenului de efectuare a expertizei se dispune, motivat, şi de către organul care a ordonat expertiza în cazurile cînd expertiza este considerată nesatisfăcătoare şi s-a dispus refacerea sau completarea ei.

Reglementare: art. 5 alin. d, art. 14 şi 23 din Decretul nr. 79/1971, art. 120 din Codul de procedură penală.

22. IMPOSIBILITATEA EFECTUĂRII EXPERTIZEI CONTABILE

În cazul cînd expertiza contabilă nu se poate efectua fără o prealabilă revizie de fond a unităţii, fără aducerea la zi a evidenţelor sau fără efectuarea prealabilă a altor asemenea lucrări, expertul întrerupe lucrarea de expertiză şi întocmeşte despre aceasta un proces-verbal de imposibilitate a efectuării expertizei pe care îl înaintează, prin biroul local pentru expertize contabile, organului care a ordonat expertiza.

Acest organ poate cere efectuarea, de către organele competente, a reviziei de fond sau a celorlalte lucrări necesare, îndeplinirea lor de către expertul contabil, fiind interzisă.

Dacă organul care a dispus expertiza va menţine necesitatea efectuării ei, expertiza contabilă va fi continuată de expert şi va fi predată la noul termen ce se va fixa, în măsura în care cauzele care au condus la întocmirea procesului-verbal de imposibilitate a efectuării expertizei au fost înlăturate.

Reglementare: art. 18 din Decretul nr. 79/1971.

23 SANCŢIUNI APLICABILE CONDUCĂTORILOR UNITĂŢILOR LA CARE SE EFECTUEAZĂ EXPERTIZA

Pentru neluarea de către conducătorul unităţii în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză, a măsurilor necesare pentru realizarea acesteia, se aplică amenda judiciară de la 50 la 500 lei.

Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul cînd fapta constituie infracţiune.

Amenda se aplică de organul de urmărire penală prin ordonanţă, iar de instanţa de judecată prin încheiere. Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori reducerea amenzii în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanţei ori a încheierii de amendare, în baza justificărilor prezentate de persoana amendată, organul de urmărire penală sau instanţa de judecată, apreciind, dispune scutirea sau reducerea amenzii.

Reglementare: art. 198 alin. g şi alin. ultim. art. 199 din Codul de procedură penală.

24 OBLIGAŢII ŞI INTERDICŢII PRIVIND ACTIVITATEA EXPERŢILOR

În legătură cu aspectele procedurale privind activitatea de expertiză contabilă, experţii contabili au următoarele obligaţii:

— să arate organului judiciar sau arbitral dacă se află în situaţia de abţinere sau recuzare prevăzută de lege;

— să efectueze lucrarea de expertiză contabilă în cauza în care a fost numit, avînd în vedere că aceasta este

sarcină obligatorie, legalmente datorată, care nu poate fi refuzată decît numai pentru motive temeinice ;

— să execute singur lucrarea de expertiză pentru care a fost numit ;

— să depună lucrarea de expertiză cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată ;

— să se înfățișeze ori de cîte ori li se va cere, înaintea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată spre a da lămuriri suplimentare în scris ori pentru a da explicații verbale asupra raportului de expertiză. În astfel de situații experții au dreptul la despăgubiri (respectiv la rambursarea cheltuielilor).

În activitatea de expertiză contabilă actele normative în vigoare prevăd o serie de interdicții exprese la adresa experților și anume :

— interdicție de a încredința unei alte persoane efectuarea expertizei pentru care au fost numiți ;

— interdicția divulgării datelor de care au luat cunoștință cu ocazia îndeplinirii sarcinii primite.

Lsa interdicțiile de mai sus, prevăzute în actele normative arătăm în continuare și alte interdicții la adresa experților rezultate din practica curentă de expertiză contabilă :

— interdicția de a ridica și păstra la domiciliul lor dosarul cauzei (sau materiale din acest dosar), în care efectuează expertiza ;

— interdicția de a ridica de la părți acte de orice fel pe care să le depună la dosarul cauzei sau să le atașeze la raportul de expertiză ;

— interdicția de a efectua revizia de fond, inventarierea sau aducerea la zi a evidențelor contabile ;

— interdicția de a lua explicații scrise de la părți sau de la terți și de a solicita viza raportului de către acestea ;

— interdicția de a elibera copii de pe raportul de expertiza părților în cauză sau terților.

Reglementare : art. 16 alin. 1, art. 19 și 20 din Decretul nr. 79/1971 ; art. 209 și 211 din Codul de procedură civilă; art. 50 și 124 alin. 2 din Codul de procedură penală.

IV. RAPORTUL DE EXPERTIZĂ CONTABILĂ

25. ATRIBUȚIILE BIROURILOR LOCALE PENTRU EXPERTIZE CONTABILE

Birourile locale pentru expertize contabile, care funcționează în cadrul administrațiilor financiare ale consiliilor populare județene și a municipiului București, au următoarele atribuții procedurale legate de activitatea de expertiză contabilă :

— recomandă organelor care au dispus efectuarea expertizei contabile un număr de experți din cei aflați în evidența biroului, în vederea numirii unuia sau unora dintre ei pentru efectuarea expertizei ;

— urmăresc efectuarea la timp a expertizelor contabile dispuse de organele de urmărire penală sau de organele de jurisdicție ;

— verifică rapoartele de expertiză contabilă întocmite de experți (din punct de vedere al calității expertizei, precum și cu privire la respectarea dispozițiilor legale), precum și deconturile de cheltuieli, pe care le vizează ;

— avizează cererea motivată a expertului prin care acesta solicită organului care a dispus efectuarea expertizei, prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză ;

— urmăresc ca raportul de expertiză să fie depus în termen la organul care a dispus efectuarea expertizei ;

— remite organului care a ordonat efectuarea expertizei, procesul-verbal de imposibilitate a efectuării expertizei întocmite de expertul contabil în cazul cînd expertiza contabilă nu se poate efectua fără o prealabilă revizie de fond a unității, fără aducerea la zi a evidențelor sau fără efectuarea prealabilă a altor asemenea lucrări ;

— remite organului care a dispus efectuarea expertizei, rapoartele de expertiză contabilă găsite corespunzătoare la verificare, împreună cu decontul de cheltuieli, vizate ;

— restituie expertului raportul de expertiză contabilă apreciat ca necorespunzător la verificare, în vederea completării sau refacerii expertizei, dîndu-i în acest scop îndrumările necesare ;

— cînd raportul de expertiză este întocmit cu respectarea dispozițiilor legale fără ca totuși să se realizeze un punct de vedere unitar între biroul local pentru expertize contabile și expert, raportul de expertiză va fi înaintat organului care a dispus efectuarea expertizei cu un aviz în care biroul local va arăta cu privire la care puncte și pentru care motive nu este de acord cu opiniile expertului.

Reglementare : art. 5, 14, 18 și 21 din Decretul nr. 79/1971.

26. RAPORTUL DE EXPERTIZĂ CONTABILĂ

Raportul de expertiză contabilă este documentul care concretizează activitatea expertului contabil numit să efectueze o lucrare.

Raportul de expertiză contabilă se întocmește în formă scrisă. Cînd sînt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiză. Dacă sînt deosebiri de păreri, opiniile separate sînt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă. Cînd între experți dezacordul este total, fiecare expert contabil va întocmi un raport de expertiză separat.

Raportul de expertiză contabilă se depune de către expert la biroul local pentru expertize contabile, însoțit de decontul de cheltuieli, spre verificare.

Verificarea raportului de expertiză contabilă de către biroul local se face din punct de vedere al calității expertizei, precum și cu privire la respectarea dispozițiilor legale.

În cazul în care raportul de expertiză contabilă este corespunzător, biroul local îl înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei, împreună cu decontul de cheltuieli, pe care le vizează.

Dacă biroul local pentru expertize contabile consideră că raportul de expertiză contabilă nu este corespunzător, îl restituie expertului în vederea completării sau refacerii expertizei, dîndu-i în acest scop îndrumările necesare.

În situația în care raportul de expertiză contabilă este întocmit cu respectarea dispozițiilor legale, fără ca totuși

să se realizeze un punct de vedere unitar între biroul local pentru expertize contabile şi expert, raportul de expertiză va fi înaintat organului care a dispus efectuarea expertizei cu un aviz în care biroul local va arăta cu privire la care puncte şi pentru care motive nu este de acord cu opiniile expertului.

Dacă organul care a dispus efectuarea expertizei contabile o găseşte nesatisfăcătoare, va dispune refacerea sau completarea ei (supliment la expertiză), fixînd în acest scop un termen corespunzător.

Organul de urmărire penală sau instanţa de judecată, cînd socoteşte necesar, cere expertului lămuriri suplimentare în scris ori dispune chemarea lui spre a da explicaţii verbale asupra raportului de expertiză. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispoziţiilor privitoare la ascultarea martorilor.

Dacă organul de urmărire penală sau instanţa de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize (contraexpertiză).

Raportul de expertiză cuprinde trei părţi :

a) partea introductivă, în care se arată organul de urmărire penală sau instanţa de judecată care a dispus efectuarea expertizei, data cînd s-a dispus efectuarea acesteia, numele şi prenumele expertului, data şi locul unde a fost efectuată, data întocmirii raportului de expertiză, obiectul acesteia şi întrebările la care expertul urma să răspundă, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată şi dacă părţile care au participat la aceasta au dat explicaţii în cursul expertizei ;

b) descrierea în amănunt a operaţiilor de efectuare a expertizei, obiecţiile sau explicaţiile părţilor, precum şi analiza acestor obiecţii ori explicaţii în lumina celor constatate de expert ;

c) concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse şi părerea expertului asupra obiectului expertizei.

Din practica de expertiză contabilă au reieşit unele aspecte de care trebuie să se ţină seama în legătură cu rapoartele de expertiză contabilă, şi anume :

— raportul de expertiză contabilă, inclusiv anexele, se întocmeşte, de regulă, în două exemplare (originalul pentru organul care a dispus efectuarea expertizei şi copia pentru biroul local) ; dacă organul care a ordonat efectuarea expertizei dispune altfel, raportul se întocmeşte într-un număr de exemplare a căror destinaţie este stabilită în mod expres de acest organ ; organele arbitrajului de stat şi Curtea Superioară de Control Financiar, solicită exemplare din raportul de expertiză contabilă pentru fiecare din părţile în litigiu ;

— toate exemplarele raportului de expertiză vor fi semnate pe fiecare filă (inclusiv pe anexe) de expertul contabil ; orice modificare de cifre este autentificată de expert prin semnătura sa ;

— în cazul cînd după efectuarea expertizei contabile apar probleme în legătură cu care expertul contabil este de părere că ar fi bine să reţină atenţia organului judiciar, problemele respective vor fi arătate la finele raportului de expertiză la capitolul „concluzii" ;

— anexele fac parte integrantă din raportul de expertiză contabilă ;

— este interzis ca experţii contabili şi experţii tehnici (care se pot consulta reciproc) numiţi în aceeaşi cauză, să-şi redacteze constatările în comun, în cuprinsul aceluiaşi raport de expertiză.

Reglementare : art. 5 alin. e, art. 21 şi 23 din Decretul nr. 79/1971 ; art. 210 şi 212 din Codul de procedură civilă; art. 122 alin. 1—3, art. 124 alin. 1—2, art. 123 şi 125 din Codul de procedură penală.

27. DEZACORDUL DINTRE EXPERŢI

Cînd într-o cauză sînt numiţi mai mulţi experţi, iar între aceştia există deosebiri de vederi care se referă numai la unele aspecte ale lucrării de expertiză, se întocmeşte un singur raport în care se va consemna — în cuprinsul său sau într-o anexă separată — părerea motivată a fiecăruia dintre experţi.

În practica activităţii de expertiză contabilă s-a stabilit că în cazul în care între experţii numiţi există dezacord total, fiecare dintre experţi va trebui să întocmească cîte un raport de expertiză separat. În astfel de situaţii precum şi în cazurile cînd dezacordul dintre experţi este parţial, biroul local îşi va formula punctul său de vedere în avizul cu care înaintează lucrarea de expertiză la organul care a dispus efectuarea expertizei.

Reglementare : art. 210 din Codul de procedură civilă ; art. 122 alin. 2 din Codul de procedură penală.

28. ÎNDRUMĂRI OBLIGATORII PRIVIND COMPLETAREA SAU REFACEREA RAPORTULUI DE EXPERTIZĂ CONTABILĂ

Dacă biroul local pentru expertize contabile cu ocazia verificării efectuate, consideră că raportul de expertiză contabilă nu este corespunzător din punct de vedere al calităţii expertizei, precum şi cu privire la respectarea dispoziţiilor legale, îl restituie expertului în vederea completării, modificării sau refacerii expertizei, dîndu-i în acest scop îndrumările necesare.

În practica de expertiză contabilă s-a stabilit că în cazul în care raportul nu poate fi depus în termen datorită timpului necesar pentru refacerea lui (în urma îndrumărilor date de biroul local pentru expertize contabile), biroul local poate cere organului care a dispus efectuarea expertizei prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză contabilă.

Refacerea sau completarea expertizei contabile se dispune, motivat, şi de către organul care a ordonat efectuarea expertizei cînd acesta o găseşte nesatisfăcătoare, fixînd în acest scop un termen corespunzător.

Reglementare : art. 21 alin 1 şi art. 23 din Decretul nr. 79/1971.

29. AVIZUL BIROULUI LOCAL, CÎND ACESTA ESTE ÎN DEZACORD CU EXPERTUL CONTABIL

În situaţia în care raportul de expertiză contabilă prezentat la verificare, este întocmit cu respectarea dispoziţiilor legale, fără ca totuşi să se realizeze un punct de ve-

dere unitar între biroul local pentru expertize contabile și expert, raportul de expertiză va fi înaintat organului care a dispus efectuarea expertizei cu un aviz în care biroul local va arăta cu privire la care puncte și pentru care motive nu este de acord cu opiniile expertului.

Reglementare: art. 21, alin. 4 din Decretul nr. 79/1971.

V. APRECIEREA RAPORTULUI DE CĂTRE ORGANELE CARE AU DISPUS EFECTUAREA EXPERTIZEI ȘI DE CĂTRE PĂRȚI

30. MĂSURI PE CARE LE POATE LUA ORGANUL CARE A DISPUS EFECTUAREA EXPERTIZEI

Raportul de expertiză se depune la organul de urmărire penală, la instanța de judecată sau la organul de arbitraj care a dispus efectuarea expertizei.

Dacă organele menționate mai sus nu sînt lămurite prin expertiza făcută sau au îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, pot dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză.

Cînd organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată, la cerere sau din oficiu, că expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiză fie de către același expert, fie de către altul. De asemenea, cînd se socotește necesar se cer expertului lămuriri suplimentare în scris, avizate de biroul local, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiză. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor.

În faza de urmărire penală, măsura de a se reface sau de a se completa expertiza, se poate dispune și prin rezoluția motivată a organului de urmărire penală care a ordonat efectuarea expertizei.

În practica de expertiză contabilă s-a stabilit că raportul de expertiză se întocmește, de regulă, în două exemplare (originalul pentru organul care a dispus efectuarea expertizei și copia pentru biroul local). Dacă organul care a ordonat expertiza dispune altfel, raportul se întocmește într-un număr de exemplare a căror destinație este stabilită în mod expres de acest organ. Organele arbitrajului de stat și Curtea Superioară de Control Financiar solicită exemplare din raportul de expertiză contabilă pentru fiecare din părțile în litigiu.

Reglementare: art. 14 alin. 3 și art. 22 din Decretul nr. 79/1971; art. 212 din Codul de procedură civilă; art. 122 alin. 3 și art. 125 din Codul de procedură penală.

31. SUPLIMENTUL DE EXPERTIZĂ

Suplimentul de expertiză contabilă se efectuează din dispoziția organelor care au ordonat expertiza în vederea clarificării unor aspecte insuficient tratate în raportul de expertiză inițial sau în vederea rezolvării unor obiective noi care să ajute la clarificarea cauzei. Suplimentul de expertiză poate fi cerut și de către părți.

Suplimentul de expertiză se efectuează de regulă de expertul care a realizat expertiza inițială, iar uneori, de alt expert.

La efectuarea suplimentului de expertiză se urmează aceleași reguli ca și la expertiza inițială.

Reglementare: art. 212 din Codul de procedură civilă; art. 124 alin. 1 din Codul de procedură penală.

32. CONTRAEXPERTIZA

Instanța poate dispune efectuarea unei noi expertize cînd nu este lămurită prin expertiza făcută; expertiza contrarie (denumită curent și contraexpertiză) va trebui cerută motivat la primul termen după depunerea lucrării, de către părți, sau dispusă din oficiu.

Expertiza nouă urmează a fi efectuată de către un alt expert contabil, întrucît expertul care a efectuat expertiza anterioară, după părerea noastră, este incompatibil avînd în vedere că exprimîndu-și odată opinia ar fi pus în fața unei împrejurări „din care rezultă că este interesat" într-o anumită soluție care ar avea caracter subiectiv.

Reglementare: art. 212 din Codul de procedură civilă; art. 48 și art. 125 din Codul de procedură penală.

VI. REGULI SPECIFICE EXPERTIZEI TEHNICE

33. RECOMANDAREA ȘI NUMIREA EXPERȚILOR

În mod obișnuit expertizele tehnice pot fi efectuate numai prin birourile locale pentru expertize contabile și de către experții tehnici care figurează în listele ce au fost comunicate acestora de către Biroul central pentru expertize tehnice, din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. În mod excepțional, asemenea expertize pot fi efectuate, la cererea organelor județene ale Ministerului de Interne, Procuraturii Republicii Socialiste România, a instanțelor judecătorești sau a organelor arbitrajului de stat și de specialiști de înaltă calificare — membri ai unei academii, profesori sau conferențiari din învățămîntul superior, doctori docenți în științe sau doctori — care sînt recomandați acestor organe de către Biroul central pentru expertize tehnice și în același timp sînt comunicați, nominal, biroului local pentru expertize contabile.

De asemenea, tot în mod excepțional, în cazurile în care în listele biroului local nu figurează experți tehnici din spe-

cialitatea cerută, expertizele tehnice pot fi efectuate și de ingineri, arhitecți, tehnicieni sau alți specialiști, care au experiență deosebită în specialitatea respectivă, fără a avea calitatea de experți tehnici și fără a îndeplini condițiile de specialiști de înaltă calificare. Recomandarea către organele care solicită efectuarea expertizei tehnice a acestor specialiști, în vederea numirii lor se face, cu consimțămîntul acestora, de către birourile locale pentru expertize contabile la indicația Biroului central pentru expertize tehnice.

Reglementare: art. 3, art. 4 alin. e, art. 9 alin. e, art. 11 și art. 13 alin. 1 din Decretul nr. 79/1971.

34. RAPORTUL DE EXPERTIZĂ TEHNICĂ

În privința raportului de expertiză tehnică sînt de urmat, în general, aceleași reguli indicate pentru raportul de expertiză contabilă, cu precizările specifice expertizei tehnice, arătate în continuare.

Raportul de expertiză tehnică împreună cu decontul de cheltuieli se depune de către expertul tehnic la biroul local pentru expertize contabile care, împreună cu decontul de cheltuieli verificat și vizat, îl înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei tehnice. Este de reținut faptul că faza de verificare a raportului de expertiză de către un organ intermediar (care este biroul local, în cazul expertizelor contabile) este eliminată în cazul rapoartelor de expertiză tehnică, iar ca urmare expertul tehnic poartă întreaga răspundere cu privire la calitatea expertizei efectuate și la respectarea dispozițiilor legale.

Raportul de expertiză tehnică va fi redactat separat de raportul de expertiză contabilă (dispus în aceeași cauză) și depus la organul care a ordonat expertiza, înaintea raportul de expertiză contabilă. Este interzis ca experții tehnici și experții contabili (care se pot consulta reciproc), numiți în aceeași cauză, să-și redacteze constatările în comun, în cuprinsul aceluiași raport de expertiză. Neefectuarea expertizei tehnice în aceeași cauză poate constitui pentru expertul contabil motiv de imposibilitate a efectuării expertizei contabile.

Reglementare: art. 11 alin. d, art. 18 și art. 22 din Decretul nr. 79/1971.

35. ATRIBUȚIILE BIROURILOR LOCALE PENTRU EXPERTIZE CONTABILE CU PRIVIRE LA EXPERTIZA TEHNICĂ

Birourile locale pentru expertize contabile, care funcționează în cadrul administrațiilor financiare județene și a municipiului București au următoarele atribuții cu privire la expertiza tehnică:

— țin evidența experților tehnici de pe raza lor de activitate, în baza comunicărilor făcute de către Biroul central de expertize tehnice din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe;

— recomandă organului care a dispus efectuarea expertizei un număr de experți tehnici din cei aflați în evidența biroului, în vederea numirii unuia sau unora dintre ei pentru efectuarea expertizei tehnice;

— urmăresc efectuarea la timp a expertizelor tehnice dispuse de organele în drept, sesizînd Biroul central pentru expertize tehnice asupra întîrzierilor produse din vina experților tehnici sau din cauze a căror înlăturare depășește posibilitățile biroului local;

— verifică (din punct de vedere al legalității actelor anexate și al realității și exactității calculelor pe care le conține) și vizează deconturile de cheltuieli ocazionate de efectuarea expertizei tehnice, înaintîndu-le, odată cu raportul, organului care a dispus efectuarea expertizei tehnice;

— avizează cererile motivate ale experților tehnici, de prelungire a termenelor de depunere a rapoartelor de expertiză tehnică.

Reglementare: art. 11, art. 13 alin. 3 și art. 14 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971.

36. ATRIBUȚIILE BIROUL CENTRAL PENTRU EXPERTIZE TEHNICE CU PRIVIRE LA RECOMANDAREA SPECIALIȘTILOR

În calitate de organ coordonator al activității de expertiză tehnică la nivel național, Biroul central pentru expertize tehnice din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodărrii Fondurilor Fixe, are următoarele atribuții procedurale cu privire la expertiza tehnică:

— recomandă specialiștii de înaltă calificare, la cererea organelor județene care dispun efectuarea expertizei, pentru a fi numiți să efectueze expertizele tehnice și comunică biroului local pentru expertize contabile numele persoanelor recomandate;

— indică biroului local, în situația cînd în evidența acestuia nu figurează experți tehnici din specialitatea cerută, cu consimțămîntul lor, ingineri, arhitecți, tehnicieni sau alți specialiști care au experiență deosebită în acea specialitate, spre a fi recomandați organelor care solicită efectuarea expertizei tehnice în vederea numirii lor ca experți.

Reglementare: art. 3 alin. 2, art. 9 alin. e și art. 13 alin. 2 din Decretul nr. 79/1971.

VII. RĂSPUNDEREA EXPERȚILOR

37. ABATERI DISCIPLINARE — SANCȚIUNI

Experților vinovați de abateri comise în exercitarea sarcinilor primite, li se aplică, în raport de gravitatea abaterii săvîrșite, următoarele sancțiuni disciplinare:

a. Avertismentul — se aplică de către biroul local pentru expertize contabile pentru următoarele abateri:

— refuzul neîntemeiat al expertului contabil de a efectua lucrarea de expertiză pentru care a fost legal numit ;

— efectuarea de către expertul contabil a reviziei de fond sau a celorlalte lucrări care trebuiau să fie realizate înainte de numirea expertului ;

— încredințarea unei alte persoane să efectueze expertiza pentru care a fost numit ;

— efectuarea unei lucrări de calitate necorespunzătoare;

— întîrzierea, fără motive temeinice, în depunerea raportului de expertiză ;

— nearătarea cazului de recuzare în care se găsește.

b. Interzicerea exercitării drepturilor conferite de calitatea de expert, pe o perioadă de la 3 luni la un an ; se aplică de către biroul local pentru expertize contabile, pentru săvîrșirea în mod repetat de abateri pentru care se aplică sancțiunea „avertisment", precum și în alte cazuri care prezintă gravitate datorită urmărilor provocate.

c. Retragerea calității de expert — se aplică de către Biroul central pentru expertize contabile, respectiv cel pentru expertize tehnice, pentru cazurile în care expertul săvîrșește abateri repetate după executarea sancțiunilor aplicate potrivit punctului b. de mai sus, sau comite fapte de o gravitate deosebită care aduc atingere reputației de expert.

Reglementare : art. 24 din Decretul nr. 79/1971.

38. INFRACȚIUNI

Codul de procedură civilă, asimilînd expertul cu funcționarul de stat, prevede, la art. 213, că experții care vor cere sau vor primi mai mult decît plata statornicită, se vor pedepsi pentru luare de mită.

Expertul contabil poate răspunde penal și pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 260 din Codul penal, fiind aplicabile prevederile alin. 1 al acestui articol de cîte ori „...face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe privitor la împrejurările asupra cărora a fost întrebat..."

Dacă fapta expertului nu constituie o altă infracțiune, poate fi reținută în sarcina lui și infracțiunea de favorizare a infractorului, evident sub condiția îndeplinirii prevederilor art. 264 din Codul penal.

Condamnarea expertului care a efectuat expertiza, constituie, conform prevederilor art. 322 alin. 4 din Codul de procedură civilă, motiv de revizuire a unei hotărîri rămase definitive.

Reglementare : actele normative arătate în text.

39. AMENZI CE POT FI APLICATE DE ORGANELE CARE DISPUN EFECTUAREA EXPERTIZEI

a. În cauze civile. Neîndeplinirea de către expert a sarcinii ce i s-a încredințat, precum și neînfățișarea înaintea instanței spre a da deslușiri, cînd i se cere, se sancționează cu amendă de la 25 la 250 lei și obligarea la despăgubiri față de partea vătămată.

Nedepunerea lucrării de expertiză cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată, se sancționează cu amendă de la 25 la 250 lei.

Amenda este dispusă de instanța de judecată printr-o încheiere de condamnare executorie.

b. **În pauze penale.** Lipsa nejustificată a expertului legal citat și tergiversarea de către acesta a îndeplinirii însărcinărilor primite, se sancționează cu amendă de la 50 la 500 lei.

Neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză, a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia se sancționează cu amendă de la 50 la 500 lei.

Amenda este dispusă de organul de urmărire penală, prin ordonanță sau de instanța de judecată, prin încheiere de condamnare executorie.

Reglementare : art. 205 alin. 3, art.209 alin. 2-3 și art. 211 din Codul de procedură civilă ; art. 198 alin. c, d și g și art. 199 din Codul de procedură penală.

40. PLÎNGERILE EXPERȚILOR REFERITOARE LA SANCȚIUNILE DISPUSE ÎMPOTRIVA LOR

Împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate experților (a. avertismentul ; b. interzicerea exercitării drepturilor conferite de calitatea de expert pe o perioadă de la 3 luni la un an și c. retragerea calității de expert contabil) cel în cauză poate face plîngere în termen de 15 zile de la comunicare. Plîngerea făcută în termen suspendă executarea sancțiunii pronunțate.

Plîngerea se rezolvă de Biroul central pentru expertize contabile în cazul sancțiunilor aplicate de biroul local pentru expertize contabile, iar în cazul sancțiunilor aplicate de Biroul central pentru expertize contabile, de ministrul finanțelor.

Sancțiunile rămase definitive vor fi comunicate birourilor locale pentru expertize contabile.

Împotriva amenzilor aplicate de organul de urmărire penală sau de instanță de judecată, persoana amendată poate cere anularea sau reducerea amenzii în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare.

Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, apreciind, dispune anularea sau reducerea amenzii.

Reglementare : art. 24 alin. 7-9 din Decretul nr. 79/1971; art. 199 din Codul de procedură penală.

Nicolae TRIFAN
drd. Grigore OLĂNESCU
Redactor coordonator
dr. Al. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

● **CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU TRACTOARE — Brașov.** solicită unele lămuriri în legătură cu încheierea, modificarea și încetarea contractelor de cercetare științifică. Nici Legea nr. 23/1969 privind organizarea activității de cercetare științifică și nici H.C.M. nr. 77/1970 privind aplicarea sistemului contractual în activitatea de cercetare științifică (cu modificările suferite prin H.C.M. nr. 1500/1971, H.C.M. nr. 1598/1974 și Decretul nr. 14/1976) nu cuprind prevederi specifice referitoare la încheierea, modificarea și încetarea acestor contracte. Fiind însă prin natura lor contracte economice li se vor aplica prevederile cuprinse în Legea nr. 71/1969 astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 3/1979. Încheierea acestor contracte se va face deci avîndu-se în vedere prevederile art. 25 din citatul act normativ. În cazul în care au existat obiecții la contract rămase neconciliate, furnizorul este obligat să sesizeze în termen de 5 zile forul său ierarhic superior pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate. Dacă termenul de sesizare a fost depășit obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii. În cazul în care una din părți refuză de a contracta, cealaltă parte va sesiza organele competente prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969 cu modificările și completările aduse prin Legea nr. 3/1979. În cazurile în care urmează a avea loc adaptarea, modificarea, sau actualizarea contractului și părțile nu cad de acord se va proceda conform art. 32, 25 și 26 din aceeași lege. Așa cum rezultă din lege părțile nu pot refuza încheierea unui contract economic dacă a fost emis actul de planificare respectiv. Partea interesată va proceda conform art. 25 și 26 din legea citată. Lipsa semnăturii conducătorului unității atrage nulitatea înscrisului însă unitatea poate fi obligată a contracta conform procedurii sus indicate.

● **MIRCEA NICOLAE — contabil șef la Cooperativa „Constructorul" — Sibiu, a suferit diminuarea retribuției** din cauză că beneficiul nu a fost realizat de unitate dat fiind că în perioada anterioară încadrării sale în unitate, costurile au fost influențate favorabil în mod artificial prin neînregistrarea anumitor cheltuieli și a raportării în plus la producția marfă și apoi au avut loc regularizările necesare și intrarea în legalitate. În situația relatată de dv. diminuările trebuie să fie suportate de personalul care a activat în perioada în care costurile au fost influențate artificial prin raportări și înregistrări fictive. Din cele relatate de dv. se poate trage concluzia că faptele săvîrșite prezintă caracter infracțional, caz în care termenul de 1 an prevăzut de art. 108 alin. 1 din Codul muncii nu-și găsește aplicare.

● **RUGINĂ NICOLAE — șef birou financiar, Centrala gazului metan — Mediaș,** se interesează de modul legal de repartizare a atribuțiilor privind achiziționarea și achitarea unor mărfuri. Regulamentul de organizare și funcționare al unității trebuie să cuprindă respectivele precizări și delimitări. În baza acestui regulament se întocmește fișa postului în care trebuie să fie incluse toate obligațiile fiecărei persoane încadrate în muncă. Pentru a afla răspunsul solicitat consultați regulamentul amintit.

● **ONIȚĂ ION — contabil șef O.G.A.— Vrancea.** Litigiul de muncă la care vă referiți fiind în curs de soluționare, revista noastră nu are calitatea de a da îndrumări instanțelor de judecată, cu atît mai mult cu cît nu cunoaștem dosarul cauzei. Desigur, instanțele vor avea în vedere deciziile Tribunalului Suprem la care faceți referire dacă sînt aplicabile situației de fapt.

● **ISTODORESCU EMIL — jurisconsult I.I.C. — Mehedinți,** solicită unele lămuriri cu privire la calcularea termenului de recurs în condițiile Decretului nr. 274/1954, în cazul cînd una din părți a participat la dezbaterea cauzei la instanța de fond, dar nu a fost prezentă la pronunțarea sentinței. Decretul nr. 274/1954 cuprinde, o prevedere derogatorie de la dreptul comun în sensul că termenul de recurs este de 10 zile și curge de la data pronunțării pentru partea care a fost prezentă și de la data comunicării pentru partea care a lipsit. Actul normativ citat nu face precizarea dacă prezența părții este obligatorie la pronunțare, dar dacă se referă la data (respectiv ziua) pronunțării, termenul începe să curgă din acea zi, dacă partea a fost prezentă la dezbatere, iar pronunțarea s-a făcut la aceeași dată.

● **ION CORNEL — președinte asociație locatari — București,** se interesează dacă un îngrijitor poate primi două indemnizații lunare de la aceeași asociație de locatari, dat fiind că în timpul de lucru de 4 ore zilnic nu poate efectua toate lucrările de curățenie și îngrijire. Răspunsul este negativ. Vă sugerăm a încheia convenție cu încă o persoană.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ȚEVI SUDATE — Zimnicea.** Potrivit prevederilor art. 68 din H.C.M. nr. 792/1960 (modificată în 1969) organele financiare din localitatea în care s-a născut debitorul, precum și acelea din localitatea în care acesta și-a avut ultimul domiciliu sînt obligate a da relații — la cererea unității socialiste creditoare — cu privire la starea materială a debitorului. Consiliile populare și organele de miliție dau, de regulă, toate informațiile solicitate de unitățile socialiste, în baza principiului fundamental al întrajutorării unităților statului socialist. În cazul în care unitatea comunică decizia de imputare prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, iar aceasta nu este returnată expeditoarei, creditoarea trebuie să repete această modalitate sesizînd unitatea P.T.T.R. de a-și îndeplini o obligație legală, cu condiția ca domiciliul datornicului să fie menționat exact. Eventual, decizia de imputare poate fi înmînată datornicului de către curierul unității pe baza unei dovezi de primire semnată de debitor.

Termenul de prescripție a executării silite pentru debitorii persoane fizice este de 3 ani de la data cînd

se naște dreptul de a cere urmărirea silită, adică din ziua în care există titlu executor. Prevederile art. 71 din Codul muncii și ale art. 21 din Legea nr. 1/1970, precum și Decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 11 a Plenului Tribunalului Suprem cuprind normele de drept și modul lor de aplicare privind cheltuielile de școlarizare.

● **CĂLINU LIVIU — Reșița** vrea a ști dacă pentru hotărîrile care prejudiciază patrimoniul unității, luate de C.O.M., răspund toți membrii acestui organ de conducere colectivă ori numai directorul și contabilul șef. Potrivit art. 38 din Legea nr. 5/1978, membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii răspund — potrivit Codului muncii — pentru pagubele cauzate unității din vina lor. În cazul în care hotărîrea este luată de însăși C.O.M., membrii acestuia își angajează propria lor răspundere, deoarece activitatea de conducere implică în mod necesar și organic și ideea de răspundere. Desigur că potrivit art. 105 din Codul muncii directorul și contabilul șef pot avea o parte mai însemnată la producerea pagubei, caz în care ei vor avea de acoperit o parte mai mare din prejudiciu, în raport cu contribuția celorlalți membri ai C.O.M. Trimitem pentru amănunte la lucrarea „Legislația autoconducerii și autogestiunii întreprinderii" pag. 253 și urm. editată de „Revista economică" în anul 1980.

● **NAGY ALEXANDRU — Tg. Mureș** se interesează de condițiile în care funcționează răspunderea materială a persoanelor care dau viza de control preventiv. Susținerea dv. nu este conformă legii. Cel ce dă viza de control preventiv răspunde pentru toate sumele plătite nelegal oricăror persoane. Nu poate constitui un motiv de apărare valabil faptul că anterior o altă persoană a exercitat controlul preventiv asupra unei părți din sumele respective.

● **IOAN ALBU, Tulcea** — Retribuțiile nete plătite de unitățile socialiste, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, personalului angajat temporar pentru munci necalificate (cultivare de porumb, lucernă, orez și alte plante agricole, cosit fîn, stropit pomi, tuns oi, încărcat-descărcat) sînt supuse impozitului pe fondul total de retribuire prevăzut de Legea nr. 1/1977.

● **ÎNTREPRINDEREA CINEMATOGRAFICĂ, Botoșani** — Deplasarea personalului care îndeplinește funcția de depanator utilaj cinematografic cu atribuții în legătură cu întreținerea și repararea aparatelor de proiecție din mediul rural, precum și a personalului de pe caravanele cinematografice, nu constituie delegări în sensul prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 822/1959. Deplasarea nu este dispusă de conducerea unității în vederea îndeplinirii unei misiuni în afara localităților unde personalul respectiv își are locul de muncă obișnuit, ci reprezintă însăși prestarea actului de muncă, potrivit atribuțiilor pe care acest personal le îndeplinește.

● **I.A.S. RECAȘ, TIMIȘ** — Cînd lucrează în acord global, mecanicii agricoli vor fi retribuiți conform art. 18 din Decretul nr. 390/1980, cu tarife pe tona de produs, nelimitat, în raport cu producția obținută pe fiecare cultură de către formația din care fac parte, independent de producția realizată de celelalte formații sau pe ansamblul unităților servite. Plata drepturilor bănești cuvenite mecanicilor agricoli, angajați ai S.M.A. o fac stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. Retribuția acestora nu este afectată de realizarea lucrărilor în ha a.n.

● **ELENA COSTACHE, Tîrgul Lăpuș, Maramureș** — În calculul venitului mediu lunar pe membru de familie, determinat în conformitate cu prevederile art. 4 din H.C.M. nr. 880/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973, republicată, se cuprind toate veniturile provenind din retribuții sau alte forme de retribuire a muncii. Potrivit prevederilor de la art. 31 din Legea nr. 5/1973, calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai multe persoane încadrate în muncă se face pe baza retribuției tarifare lunare celei mai mari și nu în baza venitului mediu lunar pe membru de familie. Venitul mediu lunar pe membru de familie se calculează pentru a se stabili dacă este mai mare de 1500 lei lunar (art. 35 din Legea nr. 5/1973 republicată), caz în care se procedează la majorarea chiriei stabilită potrivit art. 28 astfel cu 50% pentru cazul în care retribuția care a constituit baza de calcul a chiriei este de pînă la 1800 lei; cu 75% pentru cazul în care retribuția este de la 1801 pînă la 2200 lei și cu 100% pentru cazul în care retribuția este mai mare de 2200 lei. De la această majorare a chiriei sînt scutite persoanele prevăzute la art. 35 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, republicată. În ceea ce privește faptul că în anumite perioade de timp unele elemente ale retribuției se schimbă și deci venitul mediu lunar pe membru de familie se modifică, arătăm că, potrivit prevederilor de la pct. 7 din contractul de închiriere, anexă la H.C.M. nr. 880/1973, chiriașul este obligat să comunice întreprinderii de administrare a fondului locativ orice schimbare intervenită cu privire la venitul pe fiecare membru al familiei în termen de 10 zile de la data producerii acestora. În baza acestor comunicări se recalculează chiria și dacă se constată că chiriașul a plătit o chirie mai mare decît cea legală, diferențele plătite în plus vor fi socotite în contul chiriei viitoare. Cînd chiria este mai mare, chiriașul trebuie să plătească întreaga diferență pe trecut cu majorările prevăzute de normele legale în vigoare.

● **AUREL CEPREAGA, Botoșani** — Acordarea indemnizației (ajutorului) pentru maternitate mamei care — la data nașterii copilului — avea contractul de muncă desfăcut de mai puțin de 9 luni este condiționată de cerința ca desfacerea contractului să nu se fi făcut din vina celei în cauză. În situația semnalată de dv. desfacerea contractului de muncă pe baza art. 130 lit. i din Codul muncii (încălcarea repetată a obligațiilor de muncă) — nu se poate acorda indemnizația de maternitate.

● **MARIAN BIRTA, Baia Mare** — După cum vă este cunoscut, potrivit art. 33 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, trecerea la gradația a 7-a se poate face numai în mod excepțional, cu confirmarea organului ierarhic superior al unității. Numărul personalului încadrat în gradația a 7-a nu poate depăși 5—8% (după caz) din totalul personalului încadrat pe gradații din cadrul fiecărei unități. Din cele de mai sus rezultă că, în aplicarea prevederilor Decretului nr. 100/1979, nu se poate stabili retribuția la gradația a 7-a, această încadrare putînd fi făcută numai cu respectarea prevederilor art. 33 din lege.

● **TRAIAN BUȘTEA, Oradea** — Potrivit art. 13 din Hotărîrea nr. 880/1965 atît indemnizațiile (ajutoarele) pentru sarcină și lehuzie, cît și cele pentru îngrijirea copilului bolnav sînt cuprinse la același capitol III „ajutoare în caz de maternitate". Potrivit acestei prevederi, ajutoarele se acordă din prima zi, în cuantumul integral cuvenit. Broșura la care vă referiți cuprinde o soluție la care s-a revenit. Prevederile art. 6 din hotărîre sînt categorice. Pentru concediile medicale acordate înainte de concediul de maternitate (pe parcursul gravidității) se aplică prevederile art. 6 alin. 1, 2 și 3 după caz). În cazul bolilor obișnuite, se aplică reducerea de 50% pentru primele trei zile. Art. 6 alin. 3 se aplică exclusiv accidentelor de muncă, sau în legătură cu munca, nu accidentelor semnalate de dv.. În asemenea situații, se aplică reducerea cu 50% a indemnizațiilor cuvenite pe primele trei zile.

● **CORNELIA ARHIP, Comănești** — 1) Pentru a putea fi promovată în funcția de contabil principal aveți nevoie de o vechime minimă în specialitate de cel puțin cinci ani. Simpla îndeplinire a acestei condiții nu obligă unitatea să vă promoveze în funcție. 2) Ca urmare a majorării retribuției la 1 decembrie 1980, cuantumul alocației pentru copii trebuia să se modifice, corespunzător, de la 1 ianuarie 1981. 3) Pensionarilor de gr. III li se oprește contribuția datorată de persoanele încadrate în muncă, în vîrstă de peste 25 ani, care nu au copii.

● **ALECSANDRU LUNGU BARON, Dăbuleni, Dolj** — Dacă la desfacerea contractului dv. de muncă și pînă la reîncadrare au trecut mai mult de trei luni, vechimea dv. în muncă și în aceeași unitate a fost întreruptă. În această situație, în aplicarea Legii nr. 57/1974 sînteți considerat nou încadrat. În mod legal ați fost retribuit la nivelul de bază al funcției pe care o ocupați în prezent. Prevederile alin. 2 ale art. 200 din legea sus-menționată se aplică numai celor care și-au păstrat vechimea neîntreruptă în muncă.

● **ZOLTAN KAJCSA, Reghin** — Programul de lucru al dirigintelui de șantier este cel stabilit de către C.O.M. Dirigintele nu este prevăzut între funcțiile cu program prelungit de lucru.

● **S. GALOFTEANU, Bacău** — La data transferării dv. (1 martie 1980) aveți o retribuție tarifară lunară de încadrare nemajorată de 2 070 lei. În funcția de tehnician principal vi s-a stabilit retribuția de 2 310 lei la nivelul de bază al retribuirii funcției pe care o ocupați în prezent. Această încadrare corespunde reglementărilor în vigoare, deoarece trecerea de la funcția de maistru instructor școală ca tehnician principal nu se consideră promovare, neputînd fi aplicate prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974. Faptul că, în urmă cu 11 ani, ați fost încadrat la clasa a 19-a de retribuire, nu este relevant, deoarece între timp ați ocupat alte funcții, inferior retribuite.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

ÎNTREPRINDEREA DE AGREMENT ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TURISM
Str. Luterană nr. 9, sector 1
București
Telefon 14 96 08, 13 78 60, Telex 10093

— Profil omega OL 37 50×20 kg. 26 000
— Coroană rep. 31980 kg. 5
— Falie aluminiu kg. 100
— Inele bronz sinterizare buc. 893
— idem buc. 8572
— idem buc. 500
— Mașini pas mic buc. 10
— Mașini pas mare buc. 4
— Sîrmă cromenar kg. 73
— idem kg. 322
— Cutii miez buc. 2
— Bandaje caucluc buc. 35
— Balamale U.F.A. buc. 20
— Coloane plastic buc. 3
— Casetă vacumată buc. 14
— Cilindru sticlă buc. 74
— Țesătură sîrmă zinc kg. 137
— Volanți biciclete buc. 26
— Furtun pînză ml. 30
— Elemente amortizor buc. 92
— Nacele vacumate buc. 19
— Furtun extracție ∅ 16 ml. 59
— Rame cap pat buc. 255
— idem tapisate buc. 110
— Nituri aluminiu 4×18 kg. 141
— idem 6×24 kg. 199
— Sector melcat kg. 14
— idem F.C.25 kg. 148
— Saltele semifinite buc. 75
— idem buc. 28
— Ampermetru auto buc. 4
— Angrenaj intermediar buc. 1
— Bec LVF buc. 20
— Bec 220×1000 buc. 13
— Bec 20×300 buc. 110
— Bucșă grafit buc. 8
— Bec 12V × 2 A buc. 585
— Bec 12 V × 3 W buc. 922
— Bec 12 V × 5 W buc. 261
— Bec 12 V × 15 W buc. 35
— Bec 6 V × 6 W buc. 1573
— Bec 6 V × 5 W buc. 1355
— Bec 6 V × 5 W buc. 1349
— Bec 6 V × 5 W buc. 1470
— Bec 8 V × 0,2 A buc. 1506
— Bec 8 V × 0,2 A buc. 179
— Bec 8 V × 6,2 A buc. 1283
— Bec 12 V × 2 W buc. 375
— Bec 12 V × 0,2 W buc. 226
— Bec 12 V × 0,2 W buc. 518
— Bec 12 V × 2 W buc. 182
— Bec 6 V × 15 W buc. 180
— Bec 6 V × 1 W buc. 170
— Bec 6 V × 1 W buc. 8772
— Bec 24 V × 3 W buc. 910
— Bec 24 V × 3 W buc. 250
— Bec 12 V × 60 W buc. 990
— Bec 24 V × 100 W buc. 95
— Bucșă arc buc. 9
— Bec sofit 12 V × 21 W buc. 20
— Contor abonat buc. 160
— Clemă racord 16 mm buc. 1812
— Contactor C 400220001 buc. 29
— idem C 400220001 buc. 40
— idem C 400220001 buc. 19
— idem C 400220001 buc. 21
— idem AR 63 A 3808110 buc. 75
— Cui ponto buc. 4
— Condensator auto buc. 60
— Ceas kilometraj MOBRA buc. 19
— Dispozitiv galerie ml. 235
— Electromotor ST. parbriz buc. 73
— Franjuri perdea ml. 48
— Planșă cordon SR buc. 2
— Garnitură presată buc. 112
— Întrerupător pt. cumpănă buc. 100
— idem pt. basculant buc. 228
— idem semnalizare buc. 4
— idem IMS buc. 2
— Inele siguranță buc. 100
— Jigler oscilant buc. 7
— Lînă albă kg. 3
— idem bleumarin kg. 3
— Motor electric I.C.P.C. buc. 1
— idem I.C.P.E. buc. 1
— Membrană pompă benzină buc. 18
— Perie colectoare buc. 980
— idem buc. 575
— idem buc. 960
— idem B.G. 98×8 buc. 1121
— Picior desjunctor buc. 830
— Perie colectoare buc. 64
— Pinion viteză buc. 1
— Robinet trecere 211 buc. 499
— idem cana gaze buc. 373
— Rezistență DR 1300 W × 380 buc. 92
— Releu semnaliz. 6 V × 18 W buc. 50
— Ampermetru MOBRA buc. 15
— Baie ulei IMS buc. 1
— Braț inferior ARO buc. 1
— Butuc roată buc. 4
— Bielă Dacia 1300 buc. 4
— Bolț arc buc. 20
— Braț inferior Dacia 1300 buc. 3
— Cruce cardan buc. 1
— Casetă satelit buc. 1
— Colector evacuare buc. 1

Vă prezentăm

SERVICIILE ŞI PRODUSELE OFERITE DE

COOPERATIVA RADIO PROGRES

Cooperativa Radio Progres prestează servicii pentru populaţie şi întreprinderi, execută produse electronice şi electrotehnice pentru dotarea reţelei UCECOM, pentru fondul pieţei şi pentru întreprinderi.

● PRESTAŢII:

Centrala Cooperativei Radio Progres coordonează activitatea a 52 unităţi prestatoare de servicii dispersate pe întreg teritoriul municipiului Bucureşti cu următorul specific:

- reparaţii radio-receptoare
- reparaţii magnetofoane
- reparaţii casetofoane
- reparaţii radiocasetofoane
- reparaţii picupuri
- reparaţii televizoare
- reparaţii şi instalaţii antene individuale de radio şi televizoare
- reparaţii microfoane, difuzoare şi transformatori
- reparaţii amplificatori, stabilizatori de tensiune
- reparaţii aparate de măsurat şi control electrice şi electronice
- înregistrări benzi magnetice şi casete cu bandă magnetică
- închirieri de staţii amplificare cu sau fără asigurarea asistenţei tehnice de specialitate
- instalaţii şi reparaţii interfoane
- sonorizări
- rebobinări de transformatori
- reparaţii jucării electronice şi electrotehnice

O prestare de servicii importantă este repararea televizoarelor pe bază de abonament anual.

Relaţii referitoare la reţeaua prestatoare de servicii se pot lua de la Centrul de informare a cooperaţiei meşteşugăreşti din Bucureşti, telefon: 13.58.84 sau 13.58.65 şi de la secretariatul Cooperativei Radio Progres tel.: 13.42.77 sau 15.13.32.

● INDUSTRIE MICĂ:

Activitatea de mică producţie cuprinde realizarea următorului nomenclator de produse:

- pistol de lipit electric 100 W – 220 V
- ciocan de lipit electric 35 W – 220 V
- amplificator stereo 2x20 W
- incintă acustică 20 W
- seturi ornamentare de flori pentru pomul de iarnă
- joc aritmetic 5x5
- trusă montaje electronice I
- Idem II
- trusă interfon jucărie
- interfon jucărie
- aparat pentru îngrijit cosmetice - ionoderm
- aparat de măsurat multitest I
- sisteme de intercomunicaţii tip interfon cu 10, 15 şi 20 linii
- alimentator de tensiune stabilizat pentru laboratoare de depanare radio, magnetofoane, televizoare
- transformator separatori reglabil
- instalaţii pentru verificarea cunoştinţelor în laboratoarele de protecţia muncii – logitest
- încălzitor electric cu radiaţie pentru fermele zootehnice

Alte produse electronice complexe pe bază de comandă cu caracter de mică serie sau unicat cum ar fi:

- generator de impulsuri
- echipament de dirijare a navigaţiei aeriene, sol-aer-sol
- echipament de pază şi alarmare

Relaţii referitoare la posibilităţile de execuţie a produselor se pot lua de la Serviciul aprovizionare-desfacere tel.: 15.46.30.

MŰSZAKI EGYETEM KÖNYVTÁR 1883

OBSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS SZÁMÍTÓGÉPPONT KÖNYVTÁR

Progresul tehnic și creșterea eficienței

REZULTANTĂ FIREASCĂ a condițiilor tehnico-materiale și sociale ale unei anumite etape istorice, nivelul eficienței activității industriale este intim legat de promovarea în producție a celor mai avansate cuceriri ale progresului tehnic. Modernizarea structurii producției, accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor determină în fiecare întreprindere, în întreaga economie creșteri însemnate ale nivelului producției realizate în unitatea de timp pe un utilaj tehnologic și muncitor, diminuarea — printr-un aport sporit de inteligență tehnică — a consumurilor materiale și energetice pe fiecare produs. De asemenea, acțiunea respectivă permite creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea importurilor și conectarea la circuitul productiv al resurselor locale, creșterea calității și competitivității. Referindu-se la legătura strînsă dintre introducerea progresului tehnic și creșterea eficienței activității de producție, la rolul creației tehnico-științifice în propulsarea României pe noi trepte ale civilizației și progresului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„La baza întregii activități trebuie să punem cele mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, asigurînd ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor, aplicarea unor tehnologii noi care să permită reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, scăderea cheltuielilor de fabricație. Să concentrăm energia, forța creatoare, inteligența și pricepere a întregii națiuni pentru sporirea mai rapidă a productivității muncii — factorul hotărîtor de care depinde creșterea venitului național, ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, mersul tot mai ferm al României pe calea progresului socialist“.**

Viața a demonstrat că legarea tot mai strînsă a cercetării de cerințele concrete ale dezvoltării societății, integrarea ei organică cu producția, au sporit continuu rolul și aportul științei la promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, la înnoirea și modernizarea produselor, a proceselor tehnologice, la creșterea eficienței. Astfel, în industrie, produsele noi și reproiectate introduse în fabricație în cincinalul recent încheiat reprezentau la sfîrșitul anului 1980 aproape 44% din valoarea producției. Pe bază de cercetare științifică și tehnologică proprie au fost asimilate circa 5 000 de mașini, utilaje și instalații noi și reproiectate, precum și peste 3 300 noi materiale și bunuri de consum. Totodată, au fost introduse în producție aproape 3 900 tehnologii moderne. Cercetarea națională a asigurat, în cincinalul încheiat, circa 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și peste 90% din tehnologiile noi.

Din problematica cu un evantai extrem de larg a promovării progresului tehnic în industrie, în cele ce urmează ne vom concentra atenția asupra contribuției cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la înnoirea produselor și a tehnologiilor în scopul creșterii eficienței economice.

Intensificarea acțiunilor de înnoire și modernizare

ÎN AMPLUL PROCES de înnoire a produselor și tehnologiilor de fabricație sînt antrenate toate ramurile industriale și, în mod deosebit, sectoarele promotoare ale progresului tehnic — construcții de mașini, chimia, metalurgia. În industria construcțiilor de mașini de pildă, se depun eforturi importante pe plan material, uman și financiar vizînd ridicarea necontenită a nivelului calitativ al întregii activități. Pentru a ilustra aceste eforturi este suficient să relevăm că în cincinalul 1976—1980 acestei ramuri i-au fost alocate circa 50% din fondurile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic aferente industriei republicane. O dispunere relativ asemănătoare au înregistrat și efectele economice realizate pe seama acțiunilor de promovare a progresului tehnic în această ramură. Demn de relevat este și faptul că în 1980 circa 90% din fondurile destinate cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în construcțiile de mașini au fost alocate pentru asimilarea de produse noi, iar 10% pentru introducerea de noi tehnologii, extinderea tehnologiilor avansate și promovarea mecanizării și automatizării.

Din realizările cercetătorilor și colectivelor de muncă din industria constructoare de mașini în cincinalul 1976—1980 se remarcă produsele de mare complexitate și tehnicitate, cum sînt : locomotiva Diesel-electrică de 3 000 CP ; strungul carusel cu diametrul de 16 m : strungul carusel cu diametrul de 5 000/8 000 mm, cu 2 montanți ; centrul de prelucrare de alezat și frezat cu diametrul de 132 mm ; strungul paralel cu diametrul de 500 mm cu comandă numerică de conturare ; autobasculanta de 50 tone ; autobasculanta cu tracțiune Diesel-electrică DAC 120E ; calculatoare electronice ; echipament pentru conducerea cu minicalculator a proceselor tehnologice ; noi tipuri de instalații de foraj etc.

Dintre tehnologiile realizate pe seama fondurilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în construcțiile de mașini în 1980 se remarcă : introducerea de subansamble sudate în construcția de mașini-unelte, cu un efect în sporirea beneficiilor de peste 3,4 milioane lei ; realizarea de piese din fontă cu grafit nodular utilizînd prealiaje și modificatori românești, cu un efect în sporirea beneficiilor de 22 milioane lei ; execuția miezurilor și a formelor prin procedeul croning, care asigură sporirea beneficiilor cu peste 20 milioane lei/an ș.a.

În ce privește acțiunile de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă din industrie realizate în anul 1980 în construcțiile de mașini, merită să fie menționate : curățirea pieselor turnate pe linii de curățire prin aplicare și polizare pe contur și prelucrarea pieselor pe mașini cu centru de prelucrare numerică a pieselor, care asigură sensibile reduceri de costuri și sporirea însemnată a beneficiilor.

Fără îndoială, realizările obținute în crearea unor produse și tehnologii noi, eficiente, sînt incontestabile ; trebuie menționat însă și faptul că uneori s-au constatat și ritmuri relativ lente, în raport cu cerințele, pe linia promovării unor tehnologii moderne economisitoare de materii prime, materiale și energie, precum și în direcția schimbărilor structurale impuse de restricțiile tot mai pronunțate în domeniul procurării materiilor prime și trecerii hotărîte la miniaturizarea produselor, crearea și utilizarea de înlocuitori, valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie ș.a. Tocmai pornindu-se de la astfel de neîmpliniri pe planul promovării progresului tehnic, în acest cincinal se intensifică eforturile în vederea accelerării asimilării de noi produse și modernizarea celor existente, pentru dezvoltarea accentuată a acelor sectoare care valorifică din plin și eficient inteligența umană — electronică, mecanică fină, aviație, electrotehnică etc.

Eforturi susținute sînt îndreptate și în ce privește ridicarea coeficientului de utilizare a metalului care la o serie de produse (strungul Carusel SC 1 600, mașina de prelucrat AF 125, mașina de găurit G 40, presa cu excentric de 40 tone ș.a.) este mai mic la noi în comparație cu cel realizat în alte țări. Aici se reflectă adaosurile de metal la piesele turnate mici, mijlocii și mari, care în multe cazuri depășesc pe cele din țările dezvoltate industrial cu 30—70%, precum și efectele unor tehnologii învechite în domeniul forjării, care determină adaosuri de prelucrare cu 10—20% mai mari decît cele înregistrate de firmele de prestigiu de peste hotare. Pe de altă parte este necesar ca și în alte sectoare să se depună eforturi pentru crearea și asigurarea unor materiale de calitate superioară : în metalurgie — îndeosebi oțeluri, profile laminate și table speciale necesare construcțiilor de mașini și celorlalte ramuri industriale ; în industria chimică — coloranți, medicamente, lacuri și vopsele ; în industria materialelor de construcții — fabricarea sau extrage-

rea și prelucrarea acelor materiale care implică un consum minim și o înaltă eficiență în activitatea de construcții-montaj (valorificarea pe scară din ce în ce mai mare a pietrei naturale, producerea de prefabricate din beton cu amestec de cenuși de la termocentrale ș.a.).

Concepție modernă în înnoirea produselor

REALIZAREA UNUI SALT CALITATIV în domeniul modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație implică creșterea contribuției cercetării-proiectării din toate ramurile industriei românești. Planul național unic de dezvoltare economică și socială pe 1981 înscrie sarcini deosebite în domeniul promovării progresului tehnic. Astfel, vor fi introduse și extinse tehnologii noi, cu eficiență ridicată, în toate ramurile industriale și, în mod deosebit, în construcțiile de mașini, industria chimică, metalurgică și industria ușoară. Numai în industria ușoară, de pildă, vor fi introduse peste 200 de tehnologii moderne, care vor contribui la sporirea proporției produselor cu un grad înalt de finisare, de calitate superioară, care să corespundă exigențelor crescute ale cumpărătorilor. Totodată, vor fi asimilate noi produse și materiale, astfel încît în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane producția-marfă va fi realizată în proporție de 12% pe seama produselor noi și modernizate, ce se vor introduce pentru prima oară în fabricația de serie în acest an.

Realizarea unei înalte eficiențe economice și a unor produse de calitate, competitive, este determinată în mare măsură de schimbarea radicală a concepției despre înnoirea produselor și a tehnologiilor. Aceasta înseamnă că **încă din faza de concepție trebuie să se pornească de la funcțiile și utilitatea produsului,** ceea ce permite să se folosească acele soluții în temeiul cărora produsele au o mare fiabilitate, randamente ridicate și greutate redusă. Iată de ce trebuie să se pună un accent deosebit pe întărirea rolului proiectării, în așa fel încît aceasta să devină un instrument decisiv în modernizarea producției și în creșterea eficienței economice. În ultimul timp au fost inițiate acțiuni de studiu și analiză în marile întreprinderi industriale pentru amplificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, a activității proprii de concepție și a reproiectării unor produse supradimensionate, cu consumuri mari de materii prime, materiale, energie și combustibil. De exemplu, specialiștii din compartimentele de concepție și constructorii de mașini reșițeni au reușit să înlocuiască vechile compresoare de aer cu o nouă familie de compresoare, care au performanțe superioare, așa cum rezultă din datele pe care le prezentăm :

	Tip vechi	Tip nou	Diferență (%)
Greutatea specifică în kg/mc/minut	176	91	48,3
Consum specific de energie electrică kWh/mc	6,35	5,1	19,7

Numai prin trecerea la execuția noii familii de compresoare de 100, de 50 și de 25 mc/minut, în cincinalul 1981—1985 se vor obține anual economii de circa 1 100—1 200 tone de metal, de aproape 65 000—70 000 MWh de energie electrică și de 11—12 milioane mc de apă de răcire.

Avantaje economice incontestabile au fost înregistrate și în domeniul fabricației motoarelor Diesel de tracțiune feroviară. Între altele, prin reproiectare s-a adoptat un motor pentru propulsie navală prevăzut să echipeze o parte din navele noastre fluviale și de pe canalul Dunăre—Marea Neagră, la care s-au folosit elemente de la familia motoarelor de tip R 251, asigurîndu-se o reducere a consumului de combustibil cu circa 3% față de agregatele realizate pînă acum și o creștere a duratei de exploatare între două reparații capitale cu circa 50%. Asemenea preocupări privind ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime prin realizarea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate, competitive și la costuri reduse se cer extinse, astfel ca în actualul cincinal să se obțină noi progrese pe linia îmbunătățirii calității produselor și creșterii eficienței.

În contextul creșterii calității și eficienței se înscrie și **contribuția cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în domeniul asigurării resurselor energetice și gospodăririi economicoase a acestora,** pe linia creării sistemei de mașini adecvate pentru exploatarea cărbunelui, perfecționării metodelor de ardere a cărbunelui inferior în termocentrale, extinderii utilizării recuperatoarelor de căldură și preîncălzitoarelor de aer etc. Astfel, de exemplu, în 1981 se vor recupera cu peste 20% mai multe resurse energetice decît în 1980. Totodată, circa 60% din acestea vor trebui utilizate în alte instalații decît cele din care rezultă, ceea ce a impus, încă din anul 1980, măsuri adecvate de proiectare și de executare a lucrărilor necesare.

Direcții prioritare de investigație și acțiuni necesare

PROMOVAREA CONSECVENTĂ în toate domeniile a cuceririlor progresului tehnico-științific contemporan constituie una din căile eficiente de creștere a economiei naționale. Valorificarea condițiilor create de-a lungul anilor — bază tehnico-materială modernă, un mare număr de cercetători și proiectanți — impune, așa cum se subliniază în documentele de partid, intensificarea și orientarea eforturilor tuturor factorilor interesați — întreprinderi, centrale, institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, ministere, organe centrale de sinteză — spre o serie de direcții de acțiune prioritare :

— **concentrarea forțelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică în vederea realizării în termene cît mai scurte a programelor speciale elaborate pe ramuri și subramuri ale industriei și evitarea abordării de probleme mărunte și dispersării forțelor de cercetare pe un număr prea mare de teme.** Aici este locul să arătăm că, în vederea realizării acestui obiectiv, notele de fundamentare tehnico-economică pentru introducerea în fabricație a produselor și a tehnologiilor noi sau perfecționate, care se aprobă de organele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale titulare de plan, este necesar să devină într-o măsură tot mai mare instrumente reale de conducere a dezvoltării tehnice, care să asigure o înaltă eficiență economică, materializată în reducerea cheltuielilor de producție și materiale, creșterea beneficiului, reducerea importului, majorarea exportului, îmbunătățirea cursului de revenire și a aportului valutar net, atît la producător, cît și la beneficiar;

— **optimizarea** raportului între cercetarea aplicativă și cea fundamentală în vederea soluționării problemelor stringente ale economiei în domeniile prioritare ale producției materiale cît și asigurării unei continuități de perspectivă în gîndirea tehnică care să răspundă cerințelor de înnoire și dezvoltare impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană ;

— **îmbunătățirea informării cercetătorilor** asupra realizărilor obținute pe plan național și internațional în vederea evitării imobilizării capacităților de cercetare și a fondurilor materiale și financiare în obiective de cercetare de acum rezolvate. Sarcinile majore care revin institutelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică pe linia asimilării în țară de produse și tehnologii impun o informare tehnico-științifică de calitate, la care își pot aduce contribuția deopotrivă institutele de profil și cercetătorii și ceilalți specialiști din compartimentele tehnice ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Nici un efort material, uman și financiar, consacrat cunoașterii realizărilor obținute în unul sau altul din domenii, nu este mai mare decît cel de cercetare și creație tehnică propriu-zisă. De aceea, în cursul inițierii și înfăptuirii programelor de dezvoltare tehnică sînt necesare : schimbul de publicații cu instituții similare din alte țări, difuzarea largă prin buletine sau alte publicații a noutăților tehnice și a informațiilor obținute din țară și din străinătate, inclusiv valorificarea multilaterală și imediată a informațiilor culese cu prilejul participărilor la tîrguri și expoziții internaționale, schimburilor de experiență și documentărilor în alte țări ;

— **scurtarea timpilor de la idee la materializarea acesteia în produse și tehnologii, pentru evitarea implicațiilor negative ale uzurii morale.** Astăzi, mai mult decît oricînd în trecut, producătorul trebuie să fie conștient că competiția puternică pe linia cîștigării și menținerii segmentului de piață în domeniul dat impune promovarea rapidă în producție a noutății tehnice. Este, de asemenea, tot mai evident că șansele de succes sînt de partea întreprinderilor care reușesc să satisfacă la timp și în condiții ireproșabile cerințele beneficiarilor privind produse și tehnologii de înaltă calitate și eficiență ;

— **corelarea mai strînsă a eforturilor institutelor de cercetare și inginerie tehnologică cu sarcinile unităților productive** atît pe linia asigurării documentației produselor, cît și a obligațiilor asumate privind promovarea în producție a tehnologiilor avansate, de înaltă eficiență economică, cu efecte în accelerarea realizării de produse și tehnologii noi, și în creșterea eficienței la beneficiarii creației tehnice. În acest fel, vor fi evitate pierderile de efecte economice utile determinate de necorelările ce pot apare între momentul realizării cercetării și cel privind asigurarea condițiilor tehnice, materiale și organizatorice necesare pentru trecerea soluțiilor tehnice și a produselor noi în fabricația de serie, în special de neluarea măsurilor corespunzătoare pentru asigurarea proiectării și executării S.D.V.-urilor necesare trecerii în producția de serie a soluțiilor tehnice și produselor noi. De asemenea, pot fi prevenite prelungirea peste limitele normale a duratei elaborării lucrărilor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și neasigurarea în termene corespunzătoare a desfacerii pentru noile produse realizate.

P. ROTARU

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea materiilor prime și energiei implică

SPORIREA FACTORULUI FINAL DE RECUPERARE A ȚIȚEIULUI DIN ZĂCĂMÎNT

ACOPERIREA în cît mai mare măsură a nevoilor de țiței din resurse proprii constituie un obiectiv de seamă în politica noastră energetică. În afara creșterilor de rezerve ce se pot obține prin lucrările de cercetare geologică, o resursă importantă o constituie mărirea factorului final de recuperare. Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, încă din anul 1974 a fost elaborat Programul de creștere a factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței (se prevede atingerea unui nivel de recuperare de 42% pînă în anul 1990), care cuprinde un complex de măsuri pentru cercetarea și aplicarea unor tehnologii moderne capabile să contribuie la creșterea cantităților recuperate din zăcămînt.

Cunoașterea corectă a rezervelor geologice și recuperabile reprezintă una din cele mai importante probleme ale industriei de petrol care determină alegerea metodei de exploatare, a ritmului și nivelelor de producție posibil de realizat pe un zăcămînt sau altul, volumul investițiilor și al lucrărilor de foraj și, în final, costurile de producție. În acest context este de subliniat faptul că încă cu mulți ani în urmă s-a trecut de la utilizarea metodelor de exploatare folosind numai energia proprie a zăcămîntului, la aplicarea cu succes pe un număr important de zăcăminte a metodelor așa-numite convenționale (injecție de apă sau gaze), care urmăresc împingerea sau spălarea țițeiului din stratele prin care acesta curge.

Noile tehnologii — performanțe ridicate

ÎN MEDIE, exploatarea naturală conduce la realizarea unor factori de recuperare situați între 20—25%, factori ce pot fi sporiți cu 5—10% prin aplicarea metodelor convenționale, respectiv prin aport energetic din exterior. Exemple deosebite de aplicare cu succes la noi în țară a proceselor convenționale le constituie realizările obținute pe zăcămintele din schelele Țicleni, Cartojani, Boldești, Moinești-Lucăcești, Oprișenești, Cobia sud și altele, unde se asigură prin injecție de apă factori finali de recuperare între 40 și 55%. Prin programul de creștere a factorului final de recuperare, în afara extinderii metodelor convenționale și a îndesirii și completării de gabarit la toate zăcămintele la care aplicarea acestora este posibilă și indicată, s-a avut în vedere și trecerea la implementarea metodelor noi și anume :

— **procedee termice** (injecția de abur și combustia subterană), care au drept scop creșterea recuperării prin introducerea căldurii în zăcămînt cu efect asupra scăderii viscozității, și deci îmbunătățirea condițiilor de curgere ; aceste metode se aplică cu mult succes pe zăcămintele de la Moreni (abur) și Suplacul de Barcău (combustie). Este de menționat că procesul industrial de combustie umedă de la Suplacul de Barcău este, ca extindere, cel mai mare din lume — producția obținută fiind de circa 1 200 t/zi, față de cel mai dezvoltat proces din S.U.A. (West Newport), care produce 550 t/zi ;

— **procedee chimice** (injecția de apă viscoasă — cu polimeri, de soluții micelare, de substanțe alcaline și tensioactive), care urmăresc ca, prin adăugirea unor aditivi la apa de injecție, să se creeze condiții pentru îmbunătățirea curgerii și micșorarea cantității de țiței reținută în porii stratelor ;

— **procedee miscibile** (injecții de bioxid de carbon sau alte gaze la înaltă presiune) pentru fluidizarea țițeiului și împingerea sa mai ușoară către sondele de extracție ;

— **procedee petrominiere** (extragerea țițeiului prin lucrări miniere — puțuri, galerii sau sonde subterane) ;

— cercetări mai recente, efectuate atît în țara noastră cît și în străinătate, au arătat că **sporirea densității sondelor de producție și reacție**, respectiv completarea și îndesirea gabaritului de sonde, permite creșterea factorului de recuperare și, în consecință, constituie o metodă ce trebuie să fie luată în considerare în continuare în viitor.

Posibilitatea aplicării metodelor convenționale și a celor de mărire a recuperării la care ne-am referit este determinată de diversitatea caracteristicilor geologo-fizice ale zăcămintelor care variază în limite foarte largi de la un zăcămînt la altul. Principalii parametri care determină sfera de acțiune a metodelor noi constau în volumul de petrol rămas în zăcămînt după exploatarea naturală sau prin injecție de apă și comportarea zăcămîntului în trecut ; caracteristicile geologo-fizice ale formației (porozitatea, permeabilitatea, grosimea, adîncimea, gradul de fisurare sau de omogenitate, natura rocii, temperatura, presiunea) ; proprietățile țițeiului (viscozitate, greutate specifică, aciditate) și ale apei de zăcămînt (salinitate, carbonați etc.). Domeniul de aplicabilitate al metodelor noi în funcție de acești parametri este prezentat schematic în tabel, din care se poate observa că nici un procedeu nu poate fi aplicat la toate zăcămintele și că există încă o gamă mare de zăcăminte la care nici unul din aceste procedee nu este aplicabil (de exemplu, la zăcămintele puternic fisurate, neomogene, cele cu permeabilități mici etc.).

Experiența obținută pînă în prezent prin cercetările și experimentele efectuate a arătat, de asemenea, că performanțele aceleiași metode pot varia de la un zăcămînt la altul, de multe ori imprevizibil. Numai prin verificarea ipotezelor de cercetare și proiectare, prin realizarea unor experimente pilot de producție semiindustrială de lungă durată (2—4 ani) pe fiecare zăcămînt în parte, se pot trage concluzii mai complexe asupra posibilității și eficienței aplicării unui procedeu sau al altuia.

Creșterea factorului final de recuperare necesită aplicarea diferitelor metode pe un număr sensibil mai mare de obiective decît cel prevăzut inițial și executarea unui număr sporit de lucrări (săpări sonde, instalații, conducte etc.) la limita și chiar peste capacitatea de execuție și dotare existente, ceea ce s-a și prevăzut prin programele anuale de măsuri. Astfel, ca urmare a acțiunilor desfășurate în perioada 1975—1980, comparativ cu prevederile cuprinse în programul de măsuri, s-au executat lucrări și au fost înregistrate realizări superioare : ● pentru realizarea experimentelor și proceselor s-au săpat un număr de circa 2 400 sonde noi de injecție, reacție și pentru îndesirea și completarea de gabarit față de 1 200 sonde prevăzute în program ; ● numărul de obiective la care s-au executat lucrări pentru inițierea de procese de creștere a factorului final de recuperare a fost de 142, cu 60 mai multe decît se stabilise inițial ; ● s-au înregistrat creșteri importante la volumele de fluide (apă, gaze și aer pentru combustie subterană, abur) injectate în zăcămînt, cu ritmuri medii anuale între 11,8 și 43,4% ; ● activitatea de cercetare desfășurată în laborator și prin experimente de șantier s-a concretizat prin executarea a 344 studii și proiecte de zăcămînt față de 106 prevăzute în program.

La începutul anului 1981 metodele de recuperare au ajuns să se aplice industrial și experimental la un număr de peste 180 de obiective din cele aproximativ 350 zăcăminte existente în țară ; rezervele recuperabile inițiale ale acestor zăcăminte au o pondere de peste 75% din totalul pe țară. De asemenea, în perioada 1975—1980 au fost depășite an de an sarcinile privind producția ob-

Metode de creștere și domenii de aplicabilitate a recuperării

Procedeul	Mecanismul	Creșterea de factor %	Domeniul de aplicabilitate
PROCEDEE TERMICE			
— injecție de abur	reduce vîscozitatea țițeiului	10—25	Zăcăminte de țiței greu, situate la adîncimi pînă la 1 000 m și cu permeabilități relativ mari
— combustie subterană	reduce vîscozitatea țițeiului	10—35	Zăcăminte cu țiței greu și vîscos, situate la adîncimi pînă la 1 500 m cu strate subțiri (pînă la 25 m) și permeabilități mari
PROCEDEE MISCIBILE			
— injecție de CO_2	miscibilitatea CO_2 în țiței reduce vîscozitatea acestuia și crește volumul deci și presiunea	10—20	Zăcăminte cu adîncimi pînă la 2 000 m, cu grosimi mici și permeabilități mai mari de 50 milidarcy
PROCEDEE CHIMICE			
— injecție de polimeri	creșterea vîscozității apei de injecție	15—25	Zăcăminte cu grad de consolidare și neuniformitate peste medie, cu permeabilitate medie și mare și grosime mică (pînă la 20 m) ; țițeiuri relativ vîscoase (5—80 centipoise)
— injecție de soluții tensioactive	reduce tensiunea interfacială	10—20	Zăcăminte relativ permeabile, conținînd țiței cu densitate mijlocie, apă cu salinitate redusă și argile puține
— injecție de soluții micelare	reduce tensiunea interfacială	10—30	Zăcăminte nisipoase și grezoase cu grosimea mai mică de 10—15 m și permeabilitatea mai mare de 50 milidarcy, conținînd țiței cu densitate mijlocie și apă de zăcămînt puțin sărată.
— injecție de soluții alcaline	crește vîscozitatea fluidului injectat reduce tensiunea interfacială umectabilitate la apă	5—10	Zăcăminte conținînd țițeiuri acide, cu densitate mijlocie și avînd permeabilitate mai mare de 50 milidarcy și grosimea mai mică de 15 m

ținută ca urmare a aplicării metodelor respective, în total cu peste 2 500 mii tone (sau 20,5%). Ponderea producției obținută prin metode de mărire a recuperării în producția totală a crescut astfel de la 10,5% în 1974, la peste 27% în 1980. Un aport deosebit la realizarea producției în anul 1980 l-au avut procesele de combustie de la Suplacul de Barcău (peste 400 mii tone), de injecție de apă de la Drăgoești (circa 230 mii tone), Videle (225 mii tone), Oprișenești (120 mii tone), Tazlău-Moinești-Lucăcești (peste 115 mii tone), și de injecție de abur de la Moreni (peste 107 mii tone).

Programul de recuperare

ÎNTRUCÎT metodele convenționale se aplică astăzi, practic, la totalitatea zăcămintelor la care sînt indicate, pentru creșterea în viitor a factorului de recuperare mediu pe țară al țițeiului se impune utilizarea unor noi tehnologii. Trecerea la aplicarea acestora presupune însă realizarea obligatorie succesivă a următoarelor etape : cercetarea teoretică și în pilot de laborator ; experimentarea de șantier pe o porțiune a zăcămîntului pentru verificarea ipotezelor teoretice și obținerea informațiilor necesare pentru proiectarea instalațiilor ; trecerea la exploatarea pe scară industrială a zăcămîntului prin aplicarea diferitelor metode etc. Ținînd seama de stadiul actual al cercetărilor și experimentelor efectuate, se înțelege că pentru perioada 1981—1985 trebuie realizat un vast program de acțiune, menit să conducă la creșterea maximă a factorului final de recuperare. Direcțiile principale ale programului sînt :

— experimentarea și trecerea mai rapidă la faza industrială a metodelor termice de combustie subterană și injecție ciclică și continuă de abur la toate zăcămintele la care apare indicată aplicarea lor (de menționat că la majoritatea acestor zăcăminte lucrările de experimentare sînt începute) ;

— realizarea integrală a experimentelor și promovarea rezultatelor favorabile la toate zăcămitele la care se pretează aplicarea metodelor de injecție cu apă vîscoasă ;

— experimentarea și trecerea la aplicarea industrială a injecției de bioxid de carbon la zăcămintele la care este indicată aplicarea metodelor și există surse apropiate de agent ;

— introducerea la un număr important de zăcăminte a metodelor chimice, respectiv a injecției de soluții micelare și a celei de substanțe alcaline sau tensioactive. De menționat că aceste metode se găsesc atît la noi cît și în străinătate în faza de cercetare de laborator și în foarte puține cazuri (în S.U.A.) în cea de experiment de șantier ;

— experimentarea în scopul lămuririi posibilităților de aplicare a unor metode speciale neconvenționale de injecție de apă sau gaze (injecție ciclică, prin îmbinare alternativă de apă-gaze, schimbarea liniilor de curent etc.), care să permită creșterea recuperării la unele zăcăminte cu caracteristici defavorabile sau cu condiții tehnice de exploatare foarte dificile. La aceste tipuri de zăcăminte experimentarea va trebui să dureze cel puțin 2—3 ani, pentru a se putea trage concluzii corespunzătoare ;

— intensificarea și îmbunătățirea activității de cercetare în vederea elaborării unor noi metode și perfecționării celor existente în special prin : ● reanalizarea situației exploatării zăcămintelor la care se aplică metode de mărire a recuperării convenționale sau termice în vederea creșterii eficienței acestora, îndeosebi în ceea ce privește potențialul de recuperare, reducerea consumurilor energetice și combaterea efectelor negative provocate de neuniformitatea stratelor ; ● realizarea în laborator și în stații pilot a soluțiilor micelare și altor substanțe tensioactive adecuate zăcămintelor noastre și experimentarea lor în șantier pentru a se putea organiza fabricarea industrială a acestora ; ● adaptarea metodelor termice și chimice de mărire a recuperării la zăcămintele cu proprietăți și condiții fizice grele ; ● elaborarea și experimentarea la cel puțin 3 obiective a tehnologiilor miniere de exploatare a zăcămintelor și într-o uzină pilot a tehnologiilor de extracție a țițeiului din masa minieră ; ● cercetarea și elaborarea unor metode noi de mărire a recuperării bazate pe alte principii și cunoștințe fizico-chimice, diferite de cele cunoscute.

Realizarea acestui program de acțiune, precum și a unei producții de țiței prin aplicarea metodelor preconizate de peste 5 mil. tone în 1985 necesită, în cincinalul actual, un efort deosebit de foraj, investiții și dotare, cu mult mai mari decît cele realizate în cincinalul precedent. Pentru a exemplifica mărirea efortului trebuie arătat că numărul de sonde ce urmează a fi săpate și puse în funcțiune în acest cincinal pentru realizarea experimentelor și aplicarea industrială a metodelor va depăși 6 000 față de 2 400 realizate în perioade anterioare.

Cerințe și priorități de acțiune

CUNOȘTINȚELE ACTUALE obținute pe baza experienței noastre cît și a celei pe plan mondial, în ce privește aplicarea măsurilor de mărire a recuperării, arată că extinderea ei este legată de satisfacerea mai multor cerințe. Este vorba, printre altele, de : utilizarea unei rețele de sonde mult mai dense decît la exploatarea prin metode naturale sau convenționale, precum și, în cazul metodelor termice, a unei construcții de sondă mai complicată ; un consum energetic sensibil mai mare ; condiții de exploatare mai complicate, necesitînd un număr mai mare de intervenții și reparații la sonde, respectiv de brigăzi ; instalații mai mari și complexe pentru prepararea, tratarea și injecția de fluide în strat ; o durată relativ mare de exploatare, respectiv ritmuri mici de extragere a rezervelor.

Toate acestea conduc la faptul că indicatorii economici (costuri, productivitate, ritm de recuperare a investițiilor etc.) sînt inferiori celor obținuți prin exploatarea naturală sau prin metodele așa-numite convenționale. Dacă se are în vedere însă situația prețurilor țițeiului pe piața internațională, precum și tendința sa de creștere în viitor, este indiscutabil că prețul de revenire al tonei de țiței ce se poate obține prin aplicarea metodelor menționate este, în marea majoritate a cazurilor, inferior celui obținut din import.

În legătură cu experimentarea și aplicarea industrială a metodelor noi mai trebuie menționate două aspecte ce trebuie avute în vedere la programele viitoare, și anume : volumul mare al investițiilor și investiția specifică ridicată determinată de caracteristicile arătate mai înainte, precum și posibilitatea ca, în unele cazuri, rezultatele experimentării să fie negative, sau ca la aplicarea industrială să se obțină rezultate

Iulian COHN
Direcția generală autonomă a petrolului și gazelor

(Continuare în pag. 14)

Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (II)

AȘA CUM SE RELATA în prima parte a articolului publicat sub același titlu în „Revista Economică" nr. 27, alături de atingerea cît mai rapidă a parametrilor proiectați la toate obiectivele intrate în funcțiune, organizarea temeinică a activităților de revizie, reparații și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, sînt și alți factori care pot influența pozitiv utilizarea la indici superiori a capacităților de producție. Între aceștia de o deosebită importanță sînt : asigurarea stocurilor strict necesare de materii prime și materiale în cantitățile și sortimentele care să facă posibilă organizarea unui flux continuu a proceselor tehnologice, încheierea cu partenerii interni și externi a contractelor economice care să asigure desfacerea întregii producții programate, utilizarea eficientă a timpului disponibil de lucru al mașinilor și instalațiilor, calificarea corespunzătoare a forței de muncă, evitarea supradotărilor cu utilaje etc. În cele ce urmează prezentăm o analiză a acestor factori cu influențele lor pozitive și negative asupra utilizării capacităților de producție.

Ritmicitate în aprovizionarea tehnico-materială

APROVIZIONAREA ritmică a unităților de producție cu materii prime, materiale, combustibili și piese de schimb, constituie una din cele mai importante măsuri pentru utilizarea deplină și eficientă a capacității mașinilor, utilajelor și instalațiilor. În 1980 producția realizată ar fi putut fi mai mare cu peste 10 mld. lei la M.A.I.A., cu circa 8 mld. la M.I.Ch., cu cîte 4 mld. lei la M.I.C.M. și M.I.U. dacă aprovizionarea s-ar fi derulat corespunzător prevederilor de plan și contractelor economice încheiate. Neasigurarea la timp, în cantități suficiente și de calitate corespunzătoare, a resurselor materiale, a afectat negativ nivelul producției îndeosebi la : îngrășăminte cu azot, fibre polinitrilacrilice, ulei în echivalent floarea soarelui, laminate și țevi din oțel, rulmenți, mijloace de automatizare, tricotaje etc.

Deși ministerele, centralele industriale și întreprinderile depun eforturi pentru asigurarea bazei materiale necesare realizării sarcinilor de producție, unele dificultăți în asigurarea materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor continuă și în anul în curs. Astfel, neritmicitățile în aprovizionarea întreprinderilor constructoare de mașini reprezintă cauza principală a nerealizării, în primele cinci luni ale anului, a unui volum important de utilaje tehnologice și a nelivrării către obiectivele de investiții a circa 23 mii tone de asemenea utilaje, a rămînerilor în urmă față de graficele de producție la autocamioane, vagoane pentru transportat mărfuri, motoare electrice, televizoare etc. În aceste condiții, o deosebită importanță prezintă respectarea de către unitățile M.I.M. a livrărilor curente de produse metalurgice, îndeosebi a celor destinate întreprinderilor specializate pentru fabricația de utilaje tehnologice, de mijloace de transport auto și feroviar, de utilaje și aparatură electrotehnică și electronică, precum și de material tubular necesar sectorului de foraj — extracție de țiței și gaze. În același timp se impun măsuri eficiente din partea organelor de resort din M.I.C.M. și centralelor industriale pentru *realizarea riguroasă a prevederilor programelor de cooperare* între întreprinderi, punerea acestora în concordanță cu cerințele concrete ale producției din fiecare perioadă, pentru sprijinirea întreprinderilor în asigurarea bazei corespunzătoare de materii prime și materiale.

Dintre produsele chimice la care restanțele în producție și în livrări generează dificultăți în desfășurarea normală a producției și utilizarea deplină a capacităților la unitățile beneficiare, menționăm — anvelopele. La această grupă de produse se înregistrează în anul în curs un deficit de livrări de aproape 20% față de nivelul planului, afectînd îndeosebi beneficiarii din cadrul M.I.C.M., M.T.Tc., M.A.I.A. O atenție deosebită pentru echilibrarea balanței anvelopelor necesită lucrările de punere în funcțiune în scurt timp a noii instalații de anvelope de la Zalău, mult întîrziată față de termenul programat. De asemenea, rămînerile în urmă față de graficele de producție la etilenă, datorate în principal funcționării sub capacitatea normală a celor două pirolize de la Pitești, au condus la nerealizarea unei importante producții de policlorură de vinil la combinatul de la Rîmnicu Vîlcea.

În sectorul de prelucrare a lemnului merită evidențiat faptul că nerealizările de producție de mobilă se cifrează la zeci de milioane lei lunar, ca urmare a neasigurării la nivelul necesarului și în mod ritmic a unor materiale de bază, chiar din sector, cum sînt : cheresteaua, plăcile aglomerate din lemn, furnirele, precum și a unor materiale de la întreprinderile ministerelor industriei chimice, industriei ușoare și industriei metalurgice. Printre aceste materiale putem evidenția grundurile cu uscare rapidă, lacurile mate și diluanții de la „Azur"-Timișoara și „Policolor"-București, stofele pentru mobilă de la întreprinderile din București și Gheorghieni, oglinzile de la Buzău, profilele de aluminiu de la întreprinderea din Slatina, materialele abrazive de la „Carbochim" -Cluj și altele.

Aceste cîteva exemple nu epuizează, nici pe departe problemele legate de asigurarea bazei materiale a producției ; am căutat doar să subliniem importanța și necesitatea preocupărilor continue, la toate nivelurile organizatorice, pentru o aprovizionare ritmică și corespunzătoare — factor hotărîtor în utilizarea deplină a capacității productive și drept rezultat realizarea sistematică, lună de lună, a producției fizice planificate.

Cum este utilizat fondul de timp de lucru

AȘA CUM SE SUBLINIAZĂ în ultimele documente de partid, măsurile luate în vederea îmbunătățirii normelor de muncă pe 1981 au drept scop stimularea activității în vederea utilizării cu maximum de eficiență a resurselor umane și materiale de care dispune economia noastră națională și realizării unei cît mai înalte productivități a muncii. În acest context, *utilizarea cu indici cît mai ridicați a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor* se înscrie ca una din rezervele importante de utilizare eficientă a capacităților de producție, de sporire accentuată a productivității muncii.

Dacă ne referim la parcul de mașini-unelte din industria constructoare de mașini, constatăm că la unele grupe — îndeosebi la cele constituite în aproape 900 linii tehnologice — indicii de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru depășesc 90% (la nivelul trim. I 1981). Astfel, fondul de timp a fost utilizat integral în trimestrul trecut la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, Întreprinderea de utilaj chimic și forje Rîmnicu Vîlcea, Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște, întreprinderea „Metalochimica"-Tîrgu Mureș etc. Este incontestabil un merit al colectivelor de oameni ai muncii din aceste întreprinderi care, aplicînd cu rigurozitate programele de măsuri stabilite, au reușit să utilizeze la cele mai înalte cote utilajele din dotare, înregistrînd o folosire maximă a timpului disponibil.

Rezutatele de ansamblu puteau fi superioare dacă în unele întreprinderi preocupările pentru valorificarea potențialului de producție la mașinile unelte ar fi fost mai susținute. La aceste întreprinderi, utilizarea fondului de timp a fost sub 80%, ca de exemplu : „Hidromecanica" Brașov (66,9%), întreprinderile mecanice din Cîmpina (67,3%) și Alba-Iulia (73,5%), Întreprinderea de osii și boghiuri Balș (77,4%) etc. Ca urmare a insuficientei preocupări pentru asigurarea necesarului de forță de muncă din punct de vedere numeric și al calificării, a deselor opriri, îndeosebi pentru executarea unor reparații accidentale, precum și a schimburilor neprogramate, timpul disponibil de lucru neutilizat al mașinilor unelte continuă să se mențină încă ridicat, ceea ce conduce la rea-

lizarea unor indici de utilizare scăzuți (în cursul tr. I. 1981, circa 20% din numărul întreprinderilor la care se urmărește utilizarea fondului de timp disponibil au realizat indici sub 80%).

Pentru creșterea gradului de folosire a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor unelte, *este necesară actualizarea în fiecare trimestru — și chiar în perioade mai scurte — a lucrărilor privind încărcarea acestor utilaje, pentru stabilirea disponibilităților de capacități, a locurilor înguste și, pe această bază, a colaborării cu celelalte întreprinderi, adoptărilor de tehnologii, transferului de utilaje disponibilizate.* De asemenea, mașinile de performanță, precum și cele deficitare din punct de de vedere al capacității, se cer asigurate prioritar cu forță de muncă calificată, la nivelul celor trei schimburi.

Rolul hotărîtor al forței de muncă

PRINTRE FACTORII care influențează în mod direct utilizarea potențialului tehnic productiv un loc însemnat îl ocupă problemele legate de forța de muncă, atît sub aspect numeric, cît și sub cel al nivelului de calificare. Pentru a sublinia importanța acestei probleme, considerăm suficient să arătăm că la M.I.C.M., M.I.Ch. și M.I.U. producția realizată în cursul anului trecut ar fi putut fi mai mare între 1 și 9 mld. lei dacă efectele lipsei de forță de muncă nu s-ar fi făcut simțite.

Ținînd seama de faptul că în perspectiva actualului cincinal, numărul persoanelor ocupate în industrie va spori substanțial, în paralel cu creșterea productivității muncii, *este necesar să fie asigurate măsurile corespunzătoare pentru recrutarea și calificarea întregului necesar de forță de muncă, în special a muncitorilor calificați, corespunzător mutațiilor intervenite în structura și dezvoltarea ramurilor industriale.* Concomitent, este necesar să fie asigurată îmbunătățirea pregătirii forței de muncă, în strînsă legătură cu diversificarea cerințelor, cu exigențele progresului tehnic, legînd mai puternic procesul de învățămînt de activitatea productivă.

Pentru asigurarea necesarului de cadre al industriei, îndeosebi cu muncitori calificați, sînt în curs de aplicare programe speciale vizînd măsuri concrete. Printre acțiunile preconizate, un loc important îl ocupă măsurile organizatorice pentru deservirea simultană de către un muncitor a mai multor mașini. Crearea unui cadru unitar al activității de deservire simultană (poliservire) a mașinilor și utilajelor trebuie să țină seama de caracteristicile funcționale ale dotărilor tehnice, precum și de structura producției. Rezultate remarcabile în acțiunea de poliservire a mașinilor și utilajelor au obținut colectivele de muncitori de la Întreprinderea de autoturisme Pitești,unde poliservirea se aplică la mașinile de danturat, rectificat, strunguri automate etc., Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, Întreprinderea „23 August"-București etc. La unitățile M.I.U. stabilirea zonelor de servire, a numărului de mașini și utilaje, se face potrivit normativelor elaborate la nivelul centralelor industriale, ținînd seama, printre altele, de tipul mașinilor, caracteristicile principale ale materiilor prime și ale produsului finit.

Este necesar ca, în continuare, ministerele și centralele industriale să sprijine efectiv acțiunea de poliservire a mașinilor, ca unul din mijloacele principale de asigurare a forței de muncă la nivelele prevăzute în plan, creînd condițiile tehnice și organizatorice corespunzătoare. În același timp, vor trebui luate măsuri de selecționare a personalului muncitor, pentru ridicarea calificării acestuia, pentru a putea lucra la mai multe mașini diferite.

În general, în analiza factorilor de influență ai capacităților de producție se au în vedere cauzele majore care determină încărcarea fondurilor fixe productive, despre care, de altfel, ne-am ocupat în cuprinsul acestui material. Considerăm necesar însă că în aceste analize să nu fie omise și așa-zisele cauze minore, care de obicei — în toate evidențele și dările de seamă — sînt însumate și încadrate la o poziție globală intitulată „alte cauze". Pentru a sensibiliza factorii de analiză și decizie din întreprinderi, am putea arăta că în 1980 producția realizată, de exemplu, la unitățile M.I.M. ar fi putut fi cu peste 23,2 mld. lei mai mare, la M.I.C. cu circa 1,6 mld. lei, iar la M.I.U. cu aproape 1 mld. lei, dacă ar fi fost înlăturate așa-zisele „alte cauze".

Dar de fapt, în ce constau aceste așazise „alte cauze", care — cum s-a văzut — nu sînt deloc neglijabile ? Cea mai mare parte a acestora sînt legate de organizarea defectuoasă a producției și a muncii. Pe primul loc ar fi problemele de indisciplină (numeroase învoiri sau întîrzieri de la program, concedii neplanificate etc.). Dacă analizăm structura timpului neutilizat pe tr. I. 1981, învoirile, concediile fără plată și absențele nemotivate reprezintă un procent relativ ridicat din totalul timpului neutilizat. Aceste lipsuri trebie să constituie obiect de analiză și măsuri adecvate, îndeosebi la unitățile M.M.P.G., M.I.C.M. și M.A.I.A. la care stagnările

H. PINCAS
Z. CSIK

(Continuare în pag. 12)

NOTE

Transporturile și eficiența activității de construcții

PRINCIPALA cale pentru sporirea productivității muncii în construcții o constituie industrializarea, cu latura sa specifică — prefabricarea. În această ordine de idei, este lesne de înțeles că apariția unităților de industrializare a lungit traseul pe care trebuie să-l parcurgă materialele de la unitățile producătoare la șantier.

Această tendință — care poate însoți preocuparea de industrializare — nejudicios controlată, se poate repercuta într-un domeniu de multe ori ignorat : al transporturilor pentru construcții. Spunem aceasta pentru că, încă de la începutul deceniului '79, construcțiile — pentru mărfuri și produse — reprezintă în țara noastră principalul utilizator al rețelei de transporturi auto și pe calea ferată. Pentru a contura o imagine mai precisă este de subliniat că pentru fiecare milion lei producție de construcții-montaj se manipulează și transportă, în funcție de categoria de lucrări, între 3 500 și 7 500 tone de diverse materiale, cu tendință evidentă de stabilizare spre limita superioară.

Se poate spune că, într-un fel, construcțiile se înscriu printre responsabilii principali care influențează dimensionarea întregii rețele de transport a țării, determinînd, într-o măsură importantă, investițiile din acest sector, ca și o bună parte din consumurile de energie și combustibili înregistrate în sfera de activitate la care ne referim. În aceast context, situația apare în mare măsură agravată și de faptul că materialele de masă utilizate în construcții (agregate, ciment, prefabricate etc.) se transportă cu mijloace speciale sau amenajate special, pentru care indicele de utilizare poate fi de cel mult 50%, din cauza parcursului în gol.

*Așadar, una din implicațiile majore pe care programul de construcții îl transmite economiei naționale este reprezentată de presiunea ce se exercită asupra sferei transporturilor. Minimizarea acestei implicații, care trebuie coroborată cu utilizarea superioară a forței de muncă, de care ne-am ocupat într-un material anterior *), într-o acțiune globală de optimizare, presupune un complex de direcții de acțiune, din care menționăm ca mai importante :*

- *reducerea volumelor ce trebuie transportate prin creșterea ponderii utilizării unor materiale locale, ieftine și ușoare, prelucrate în forme care să nu influențeze negativ productivitatea muncii pe șantiere și gradul de industrializare ;*
- *eliminarea tuturor tendințelor de supradimensionare și utilizare nejustificată a materialelor, mai ales a celor ce intervin cu volume mari sau sînt aduse de la depărtări considerabile ;*
- *analizarea cu atenție a profilului de fabricație al unităților producătoare existente și a amplasamentului viitoarelor unități, pentru ca transporturile de materii prime către acestea și de produse finite către șantiere să fie cît mai scurte ; astfel s-ar putea ca, la nivelul unui județ sau al unui grup de județe învecinate, să se asigure, de exemplu, satisfacerea pe plan local a tuturor nevoilor de materiale de construcții cu un efort de transport minim ;*
- *utilizarea unor mijloace moderne de optimizare a transporturilor, în așa măsură încît, cu colaborarea activă a ministerului de resort, să se elimine transporturile încrucișate și neeconomicoase ;*
- *sporirea preocupării pentru punerea la punct a unei producții de materiale și elemente de construcții modulate, ușoare și eficiente, în condițiile specifice țării noastre, și a unor sisteme constructive tipizate care să valorifice avantajele ce decurg din această calitate nouă : ușurința construcțiilor.*

Aceste direcții de acțiune trebuie urmărite global, pentru ca prin înfăptuirea lor să nu se afecteze productivitatea muncii pe șantiere, consumurile energetice înglobate sau cele consumate în perioada de exploatare a construcției. În același timp, trebuie acționat pentru eliminarea pe cît posibil a importurilor de materii prime prin asimilarea acestora sau a componentelor ce se procură pe această cale. Desigur, modul în care se acționează pentru minimizarea implicației pe care transporturile pentru construcții le transmit economiei naționale trebuie să fie unitar, într-o abordare sistematică, în cadrul unui complex de criterii și opțiuni științific fundamentate.

Gh. POLIZU

*) Vezi nota „Maximizarea eficienței muncii sociale în construcții", R.E. nr. 12/20 martie a.c.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Posibilități de creștere a producției și rentabilității în sectorul avicol cooperatist

GENERALIZAREA sistemului de creștere industrială a păsărilor, care a permis obținerea unor rezultate tehnice și economice din ce în ce mai bune, a transformat radical caracterul producției avicole. Începînd din 1970 s-a trecut la o nouă etapă, caracterizată prin trecerea de la creșterea și întreținerea pe așternut permanent, la baterii — sistem modern și economic.

Complexele din sectorul cooperatist au ca notă caracteristică faptul că nu sînt prevăzute cu sector de reproducție (puiculețele de o zi, sexate, cu valoare biologică ridicată, sînt cumpărate de la fermele de părinți ale întreprinderilor avicole de stat) și cu stații de sortare a ouălor; ele funcționează, deci, numai cu două verigi din fluxul complet de producție, și anume creșterea femelelor pînă la vîrsta de 18 săptămîni și întreținerea găinilor hibride de la 18 la 77 săptămîni, după care întreg efectivul este valorificat la consum.

Două variante tehnologice cu eficiență economică echivalentă

FERMELE au capacități de 90 mii, 106 mii și 121 mii de capete găini ouătoare, mărimea efectivului de puicuțe achiziționat fiind în funcție de capacitatea halei destinată creșterii, corelată cu cea a halelor de găini adulte, respectiv în funcție de numărul de baterii.

Potrivit tehnologiei din proiectele elaborate de I.S.P.C.A.I.A., o hală de tineret asigură puicuțe de înlocuire pentru 3 sau 4 hale de găini ouătoare (raport 1:3, respectiv, 1:4), în funcție de capacitatea halei și de densitatea păsărilor adulte în halele destinate creșterii și exploatării lor.

Fluxul tehnologic și durata principalelor etape de creștere sînt prezentate în tabelul nr. 1.

Se poate constata că din durata totală (77 săptămîni) de la primirea puicuțelor și pînă la depopularea halelor de găini ouătoare, circa 32% reprezintă timpul pînă la intrarea tineretului în producție, iar 68% timpul de exploatare efectivă a păsărilor adulte.

Fluxul tehnologic în producția de ouă în fermele specializate are la bază **principiul populării și depopulării totale a halelor și populării și depopulării succesive a complexului avicol,** corelarea spațiului respectînd raportul 1:3 sau 1:4 (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Fluxul tehnologic pentru un ciclu de producție

Perioada I	Perioada a II-a				
Hală pentru tineret	**Hală pentru găini ouătoare**				
Durata totală: 18 săptămîni	**Durata totală: 63 săptămîni**				
1 zi — 18 săptămîni	Creștere tineret (acomodare)	Exploatare găini ouătoare	Depopulare, curățenie	Dezinfecție, pregătire populare	Odihnă hală
	6 săptămîni	53 săptămîni	1 săptămînă	1 săptămînă	2 săptămîni

În prima variantă, folosind **corelarea spațiului** în raportul 1:3 (adică un grup de adăposturi pentru tineret de înlocuire și trei grupuri de adăposturi pentru găini ouătoare), la o fermă cu capacitatea de 106 mii găini ouătoare se obține anual un efectiv de 82 200 capete (diferența pînă la capacitatea nominală se explică prin vînzările către unitățile agricole cooperatiste și prin mortalitate) și o producție de ouă de 18 084 mii bucăți (tabelul nr. 3).

Noile prețuri de producție permit realizarea unei activități rentabile, cu un beneficiu anual de 2 893 mii lei la o capacitate de 106 mii locuri. În plus, acest raport de corelare permite obținerea a 84 t de carne din găini reformate, a cărei valoare în prețuri medii de realizare este echivalentă cu cheltuielile de producție, deci o rentabilitate zero. **Gradul de ocupare a halelor** de găini este de 84%, adică 306 zile pe an, restul reprezentîndu-l perioada de acomodare (10%) și cea rezervată pentru dezinfecție (6%).

În varianta de corelare a spațiului după raportul 1:4, gradul de exploatare a halelor de găini scade la 80%, ca urmare a faptului că puicuțele folosesc pentru **acomodare** hala de găini 10 săptămîni (15%), iar perioada pentru **dezinfecție** este de 4 săptămîni (5%); **durata de exploatare** fiind de 54 de săptămîni. Hala de tineret rămîne disponibilă timp de 17 săptămîni, în care poate fi folosită la creșterea a două serii de pui pentru carne.

Într-un an se realizează: o producție de 17 257 mii ouă, la un efectiv mediu de 78 440 găini, cu un beneficiu de 2 761 mii lei; o producție de carne de 84 t din găini reformate și de 62 t din pui de carne crescuți în spațiul de cazare disponibil, cu un beneficiu de 130 mii lei, (beneficiul total ajungînd la 2 891 mii lei).

Comparînd cele două variante, constatăm că diferența între ele, sub raportul beneficiului obținut, este nesemnificativă; cea de-a doua variantă, la care producția de ouă este inferioară cu 4,6%, prezintă însă avantajul unei producții de carne cu 73,8% mai mare.

Un sistem care mărește sensibil producția și rentabilitatea

ESTE CUNOSCUT faptul că **cererea de ouă** este mai redusă în perioada de vară, cînd consumatorii se orientează cu precădere către produsele vegetale și cînd o parte din consum este asigurat din producția de ouă realizată în gospodăriile populației din mediul ru-

Tabelul nr. 2

Corelarea spațiului de cazare

— săptămîni —

Specificare	Raport: tineret/adulte	Hală pentru tineret	Hală pentru găini adulte	Total ciclu
Spațiu ocupat	1:3	18	59	77
	1:4	14	64	78
Spațiu liber pentru dezinfecție	1:3	3	4	7
	1:4	3	4	7
Total	1:3	21	63	84
	1:4	17	68	85

Tabelul nr. 3

Producția de ouă în condițiile populării și depopulării succesive

raport: 1/3

Luna	Efectiv mediu furajat (mii capete)	Producția medie ouat (buc./cap)	%	Producția totală (mii buc.)	Preț mediu la 1 000 ouă (lei)	Valoarea producției (mii lei)
ianuarie	93,2	15	50	1 440	1 150	1 656
februarie	68,4	15	52	996	1 150	1 145
martie	67,7	17	54	1 130	900	1 017
aprilie	66,6	16	54	1 080	800	864
mai	98,1	19	60	1 820	700	1 274
iunie	97,4	20	68	1 990	550	1 094
iulie	96,6	21	68	2 040	571	1 165
august	68,2	23	65	1 380	600	828
septembrie	67,6	20	65	1 320	900	1 188
octombrie	66,8	19	60	1 240	1 050	1 302
noiembrie	98,1	19	60	1 760	1 050	1 848
decembrie	97,7	19	62	1 888	1 150	2 171
Total	82,2	220	60	18 084	860	15 552

ral; atît piața internă cît și cea externă prezintă însă o creștere a cererii în perioada septembrie—mai, cînd și prețurile de desfacere sînt mai mari. Pornind de la acest considerent, se impune **restructurarea actualului sistem de organizare a producției de ouă** — ritmic în cursul anului, trecînd la un sistem care să urmărească strict cererea de consum, asigurînd și o rentabilitate sporită.

Propunem, în acest sens, ca în locul populării și depopulării totale a halelor și populării și depopulării succesive a fermei, să se introducă **populareа și depopularea totală a fermei în întregime.** Aceasta presupune dotarea fermelor ce se vor construi în viitor cu un număr de hale pentru tineret egal cu cel pentru găini ouătoare (raport 1:1), iar în cazul fermelor existente, completarea lor cu încă două hale de tineret. Introducerea în producție a acestui sistem ar face posibilă, în condițiile menținerii actualului flux tehnologic corespunzător raportului de corelare 1:3, **reducerea duratei totale de acomodare, exploatare, depoluare, dezinfecție și odihnă a halelor pentru găinile ouătoare,** cu 11 săptămîni, prin micșorarea perioadei de exploatare a găinilor ouătoare, de la 53 la 42 de săptămîni.

În condițiile noii tehnologii preconizate, în perioada (de 31 săptămîni) în care halele de tineret rămîn disponibile, în acestea se vor crește pui de carne.

Pentru ca oferta de ouă să urmărească cererea de consum, popularea cu tineretul femel de înlocuire de o zi urmează a avea loc în prima decadă a lunii martie. Data transferării în halele de găini va fi între 5 și 10 iulie, iar cea de exploatare în halele de găini de la 10 iulie (anul introducerii) la 31 mai (anul reformării). În acest interval de timp, perioada de obținere a producției este de 40 de săptămîni (tabelul nr. 4).

Comparînd producțiile realizate fizic și evaluate în prețurile de valorificare pe perioade, rezultă, față de sistemul actual, o producție suplimentară de 500 mii ouă într-o perioadă de 40 de săptămîni de exploatare, procentul de ouat crescînd de la 60% la 62%, iar producția medie de la 220 la 227 bucăți/cap, ca urmare a menținerii efectivului la ouat pînă la vîrsta de 40 de săptămîni. **Producția suplimentară** asigură un **plus de beneficiu** de 2 693 mii lei. Se realizează producția de vîrf în lunile octombrie—februarie, atunci cînd ouăle sînt cel mai mult solicitate. În plus, în cele 3 hale de tineret disponibile pe durata de 31 de săptămîni, pot fi crescute 3 serii de pui pînă la vîrsta de 8 săptămîni, ceea ce înseamnă o producție de carne de 774 t, a cărei valoare depășește cheltuielile, rezultînd un beneficiu de 391 mii lei. De notat că această producție apare într-o perioadă cînd este solicitată din plin la consum. Dacă adăugăm și cantitatea de 126 t, obținută din reformarea anuală a 90 mii de găini ouătoare, avem imaginea completă a producției de carne în noua variantă tehnologică (tabelul nr. 5).

AVANTAJE :

- **o producție de carne de 10,7 ori mai mare**
- **un spor de 2,5% la producția de ouă**
- **adaptarea producției la fluctuația sezonieră a cererii**
- **dublarea beneficiului**

Tabelul nr. 4

Producția de ouă în condițiile populării și depopulării totale

Luna	Efectiv mediu (mii capete)	Producția medie ouat (buc./cap)	%	Producția totală (mii buc.)	Preț mediu la 1 000 ouă (lei)	Valoarea producției (mii lei)
august	105,2	10	33	1 050	600	630
septembrie	103,6	15	50	1 554	900	1 399
octombrie	102,0	23	78	2 386	1 150	2 744
noiembrie	100,4	23	75	2 330	1 150	2 680
decembrie	98,8	23	73	2 230	1 150	2 564
ianuarie	97,2	22	70	2 100	1 150	2 415
februarie	95,6	18	65	1 740	1 150	2 001
martie	94.0	19	62	1 800	900	1 620
aprilie	92,4	18	60	1 660	800	1 328
mai	90,8	19	60	1 690	700	1 183
Total 10 luni	98,0	227	62	18 540	1 001	18 564

Tabelul nr. 5

Efecte economice comparative

Indicatori tehnico-economici	Varianta actuală	Varianta propusă
Producția fizică		
— ouă (mii buc.)	18 084	18 540
— carne (t)	84	900
Producția marfă (mii lei)		
— ouă	15 552	18 564
— carne	882	12 163
Beneficiu		
— din producția de ouă	2 893	5 586
— din producția de carne	—	391
— total	2 893	5 977

Unitatea avicolă poate, deci, realiza un beneficiu suplimentar anual de 3 084 mii lei, ceea ce îi va permite să amortizeze întreaga investiție pentru construirea celor două hale de tineret, în 1,4 ani. Raportat la construcția unei ferme noi, termenul de recuperare a investiției se va diminua cu 3,5 ani.

Pe lîngă obținerea de beneficii suplimentare, prin noua soluție se realizează și următoarele avantaje ce vor contribui la creșterea eficienței :

- corelarea raportului „cerere-ofertă" la ouă pentru consum, specialiștii avînd posibilitatea să fixeze vîrful curbei de ouat în perioadele cînd cererea este maximă;
- reducerea, pînă la sistare, a producției de ouă în perioada cînd cererea de consum este minimă, economisindu-se anual aproximativ 400 mii kWh față de situația actuală, cînd ferma este nevoită ca în perioadele cu vînzare lentă, ce coincid cu perioadele de vară, să conserve producția prin frig;
- se oferă consumatorilor permanent ouă proaspete, eliminîndu-se de pe piață ouăle conservate, care se depreciază din punct de vedere calitativ;
- se asigură piața cu cantități sporite de carne de pasăre;
- prin depopularea totală a fermei se creează condiții pentru reducerea mortalității la găini și puicuțe, întrucît se poate face o dezinfecție mai riguroasă, eliminîndu-se riscul transmiterii bolilor de la o hală la alta;
- se obțin economii prin efectuarea centralizată a tratamentelor sanitar-veterinare;
- se creează posibilitatea analizei și verificării atente a compoziției furajelor, folosind o singură rețetă furajeră;
- li se înlesnește specialiștilor urmărirea atentă a dezvoltării tineretului, a evoluției producției de ouă, putînd interveni în cazul dereglărilor tehnologice;
- se poate aplica cu succes năpîrlirea forțată întregului efectiv.

Vasile ZAHIU
Agatha POPESCU

Rentabilitatea — expresie a gradului de valorificare a potențialului productiv

Investigație în sfera rezultatelor economice obținute de două consilii unice agroindustriale

AFIRMAREA puternică a noii calități în agricultură, sarcină hotărîtoare pentru realizarea obiectivelor economice ale acestei ramuri de bază în actualul cincinal, impune sporirea răspunderii pentru asigurarea unei activități rentabile în toate unitățile. **„Și în agricultură, ca în întreaga economie** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la cel de al II-lea Congres al țărănimii — **introducerea noului mecanism economic înseamnă, înainte de toate, realizarea și depășirea producțiilor și a beneficiilor stabilite, autofinanțarea, echilibrul financiar permanent al tuturor unităților.“**

În aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii, un rol important revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, formă avansată de organizare și conducere a agriculturii. În cei doi ani de cînd funcționează acestea și-au demonstrat necesitatea și utilitatea pe linia planificării, organizării și conducerii unitare a întregii activități agricole din raza în care își exercită atribuțiile. O sarcină principală ce stă, în etapa actuală, în fața conducerii la nivelul C.U.A.S.C. o constituie rentabilizarea activității tuturor unităților componente și creșterea eficienței economice pe întreg ciclul producție-valorificare.

Dintr-o analiză efectuată în două consilii : Fierbinți, jud. Ialomița și Codlea, jud. Brașov, a reieșit că există, în general, preocupare pentru **implementarea principiilor autoconducerii și autogestiunii** în toate unitățile agricole componente, dar în fapt ea este stînjenită de o serie de cauze obiective, și subiective.

Atît ca urmare a efectelor negative cumulate ale activității trecute, insuficient întemeiată pe principii economice, cît și datorită valorificării nesatisfăcătoare a potențialului existent, unele unități nu realizează un beneficiu care să stimuleze dezvoltarea producției și cointeresarea materială. Astfel, în cadrul C.U.A.S.C. Codlea, în ultimii doi ani, mai multe unități cooperatiste și-au finalizat activitatea cu pierderi. Dar chiar și dintre unitățile cu beneficii, nu toate își pot asigura fondul de dezvoltare prevăzut prin statut, nu se pot deci autofinanța, aflîndu-se în situația de a apela la credite. În sectorul de stat al consiliului, nivelul beneficiilor a fost influențat negativ îndeosebi de pierderile înregistrate de I.A.S. Rîșnov (specializată în creșterea bovinelor).

În condițiile noii etape de dezvoltare a agriculturii, autogospodărirea, autoconducerea, autofinanțarea, reprezintă o cerință primordială. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar ca **„fiecare unitate, de orice fel, să ajungă să trăiască prin mijloacele proprii și să apeleze numai în cazuri cu totul excepționale la anumite credite“.**

Nerealizarea beneficiilor în unitățile agricole analizate se datorează, în principal, randamentelor scăzute la ha sau pe cap de animal. Din această cauză, cheltuielile de producție pe unitatea de produs devin ineficiente. De altfel, din analiza comparativă a indicatorilor de eficiență pe cele două consilii unice agroindustriale (tabelul nr. 1) reiese, în cazul C.U.A.S.C. Codlea, o pondere mai ridicată a cheltuielilor materiale în totalul producției globale — 80,9%, din care în sectorul cooperatist 58,4%.

Sub aspectul **ponderii producției nete în totalul producției globale** se constată o eficiență scăzută la unitățile C.U.A.S.C. Codlea, în comparație cu consiliul Fierbinți. Pentru a înțelege însă semnificația reală a acestui indicator, trebuie să facem cîteva precizări în legătură cu baza de comparație. C.U.A.S.C. Fierbinți are în componența sa doar unități agricole cooperatiste, care-și desfășoară activitatea în zona de cîmpie, cu tradiție în obținerea unor producții medii ridicate la cultura cerealelor și a legumelor. Consiliul Codlea realizează atît producție agricolă propriu-zisă, obținută în I.A.S. și C.A.P., cît și producție agroindustrială (în fabrici de nutreturi combinate, întreprinderea de sere, unități de creștere industrială a porcilor, a păsărilor etc.). Deși deține o pondere ridicată de pășuni și fînețe — circa 54% față de 2% la consiliul Fierbinți, consiliul Codlea are un grad de intensificare a producției mult mai ridicat. Astfel, producția globală la un hectar de suprafață agricolă este de peste 3 ori mai mare, datorită în principal sectorului industrial de prelucrare. Or, intensificarea determină — odată cu ridicarea nivelului productivității muncii — și creșterea ponderii cheltuielilor materiale. Așa se și explică ponderea mai mică a producției nete în totalul producției globale.

Însă, dacă urmărim **ponderea beneficiului în producția netă**, concluzia este alta : C.U.A.S.C. Codlea are o situație avantajoasă. De aici se pot desprinde două variante, de interes deosebit pentru factorii de conducere : urmărirea maximizării fie a ponderii producției nete în totalul producției globale, fie a beneficiului în cadrul producției nete. Desigur, pentru asigurarea reproducției lărgite poate fi aleasă varianta a doua, deoarece interesează cu cît contribuie munca vie la producerea venitului net. Tocmai de aceea considerăm că în asemenea situații este necesar ca, alături de volumul absolut al producției nete, să se analizeze :

— ponderea beneficiului în totalul producției nete ;

— beneficiul obținut la un leu retribuție a lucrătorilor, ca indicator al eficienței muncii vii.

În același timp, trebuie arătat că ponderea mai scăzută a producției nete în totalul producției globale, înregistrată la unitățile din Consiliul Codlea, se explică prin faptul că în componența sa existînd unități industriale de prelucrare a produselor agricole, valoarea producției la o unitate se înregistrează la următoarea, din avalul său, ca o cheltuială materială, fără însă ca beneficiul să scadă, ci dimpotrivă marcînd o creștere puternică. În acest mod se închide o parte din „circuitul producției agricole“ (proces agricol-industrial-comercial), beneficiul creat rămînînd la nivelul ramurii și fiind folosit ca pîrghie a funcționării noului mecanism

Tabelul nr. 1

Structura principalilor indicatori sintetici

Indicatori	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Ponderea producției nete în producția globală	48,3	19,1	16,3	41,6
Ponderea beneficiului în producția netă	25,3	39,5	30,5	27,9

economico-financiar. Ar fi însă nefundamentat să considerăm că, în condițiile intensificării producției agricole realizată la Codlea, nu ar mai exista posibilități de creștere a ponderii producției nete în totalul producției globale.

Ridicarea randamentelor ar face ca ritmul de creștere a valorii producției globale (respectiv a productivității muncii) **să-l devanseze pe cel al cheltuielilor materiale**, proces prin care s-ar ridica volumul producției nete. Această cale poate fi urmată și de unitățile din consiliul Fierbinți — adică prin accentuarea procesului de intensificare a producției agricole, ritmul productivității să-l depășească pe cel al cheltuielilor materiale, astfel încît, chiar dacă sporește nivelul retribuțiilor, beneficiul unităților să evolueze ascendent. Realizarea unei asemenea evoluții implică o analiză aprofundată a structurii cheltuielilor materiale și a direcțiilor prioritare de intensificare a producției. Din studiile efectuate a rezultat că eficiența cea mai ridicată asupra creșterii producției o au cheltuielile realizate cu întreținerea și recoltarea producției, respectiv aplicarea de îngrășăminte și mecanizarea lucrărilor.

Aspectele menționate sînt confirmate și de analiza separată a sectorului de stat și celui cooperatist din cadrul consiliului Codlea. Astfel, se pune problema : cum se face că din ponderi de 30,5%, respectiv 27,85% ale beneficiului în cadrul producției nete pe cele două sectoare, rezultă o medie mai ridicată (39,5%) pe ansamblul consiliului ? Explicația este dată de existența unităților de prelucrare industrială a produselor agricole, care nu au fost incluse în cele două sectoare analizate și care realizează un beneficiu superior, cu toate că ponderea producției nete în totalul producției lor globale este mai scăzută. Creșterea producției nete (ca nivel absolut) și a beneficiului confirmă necesitatea **integrării producției agricole cu cea de prelucrare** — posibilitate realizabilă în contextul dezvoltării micii industrii în mediul rural. Integrarea va rezolva o serie de probleme — nu numai economice, pentru unități, dar și de ordin social, de ridicare a gradului de civilizație al satului românesc.

Continuînd analiza, sub aspectul **producției globale și nete raportate la un** lucrător (tabelul nr. 2), se confirmă faptul că ponderea producției nete în

Tabelul nr. 2

Indicatori pe un lucrător	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Suprafața arabilă + livezi (ha)	3,63	4,08	2,46	5,2
Producția globală (lei)	38 231	314 636	191 071	111 603
Producția netă (lei)	19 770	60 102	31 150	46 398
Beneficiul (lei)	5 010	23 745	9 512	12 923
Fond de dezvoltare (lei)	3 429	9 661	3 685	10 991

producția globală nu constituie singurul indicator elocvent al eficienței aplicării noului mecanism în agricultură, ci trebuie avut în vedere și **nivelul productivității muncii,** care creează posibilitatea unei retribuții mai mari, deci a unor condiții mai bune de cointeresare a lucrătorilor.

Intensificarea a făcut ca la C.U.A.S.C. Codlea, productivitatea muncii pe un lucrător să atingă un nivel mărit (chiar comparativ cu cel din industrie), fiind raportată la producția globală — de circa trei ori mai mare decît la consiliul Fierbinți.

Creșterea productivității muncii conduce la obținerea unui beneficiu ridicat și, deci, la posibilități lărgite pentru reproducție prin autofinanțare și pentru cointeresarea materială.

În sfîrșit, elemente semnificative pentru determinarea comparativă și absolută a eficienței economice oferă și **corelația dintre cheltuielile materiale, producția globală, cea netă și beneficiul** care rezultă din datele tabelului nr. 3.

Deși unitățile din cadrul consiliului Codlea prezintă indicatori mult superiori față de cei ai C.U.A.S.C. Fierbinți, totuși se poate aprecia că ele nu au exploatat toate posibilitățile de creștere a eficienței economice. Astfel, cheltuielile materiale apar (chiar ținînd seama de existența unui puternic sector cu caracter industrial) ca nejustificat de mari, în condițiile în care mai mult de jumătate din suprafață o reprezintă pășunile și fînețele, pentru care volumul acestor cheltuieli este redus.

În contextul noului mecanism economico-financiar, în cadrul consiliilor unice agroindustriale vor trebui analizate critic nivelul și structura cheltuielilor materiale, în strînsă corelație cu ceilalți indicatori de eficiență. În același timp, unitățile care dispun de condiții naturale favorabile trebuie să pună accentul pe măsuri ce nu reclamă cheltuieli suplimentare (amplasarea culturilor în teritoriu, semințe selecționate, efectuarea la timp a lucrărilor etc.) sau care (cum e cazul îngrășămintelor) au un raport efect/efort favorabil, ca și pe dezvoltarea procesului de intensificare, pe diverse căi, inclusiv prin dezvoltarea industrializării și prelucrării produselor agricole obținute.

Tabelul nr. 3

Indicatori (%)	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Cheltuieli materiale la ha	100	566	423	112
Producția globală la ha	100	338	244	93
Producția netă la ha	100	124	77	75
Beneficiu	100	194	127	81
Ponderea suprafeței arabile în total	98,3	45,18	33,06	44,41
Ponderea suprafeței de pășuni și fînețe în total	1,5	53,93	66,75	54,37

Camelia CAMAȘOIU

AGRORAMA

Proteine din alge marine

● *EXPERIENȚELE efectuate de un laborator de cercetări din Israel arată că prin cultura intensivă a algei marine Dunalelia, în bazine cu apă de mare îmbogățită cu unele elemente minerale și cu insuflare de bioxid de carbon, de pe 1 kmp se poate recolta zilnic o cantitate suficientă pentru extracția a 40 tone de proteine echivalînd ca valoare nutritivă cu soia, precum și a unei cantități egale de glicerol, utilizat în industria alimentară, chimică (farmaceutică, cosmetică) și, eventual, pentru producția de biogaz.*

Frunzele de plop — furaj de bună calitate

● *INSTITUTUL național de cercetări agronomice și Asociația forestieră din Franța au demonstrat, prin rezultatele unor cercetări recente, că frunzele uscate de plop constituie un furaj de bună calitate și acceptat de animale. Exploatarea în acest scop a unor plantații de plopi poate furniza anual 1 200—1 400 kg de proteine la hectar, față de 230 kg/ha la soia, 340 kg/ha la lucernă și 110 kg/ha la porumb.*

O subramură promițătoare a zootehniei

DUPĂ OPINIA unor specialiști vestgermani, creșterea iepurilor de casă ar putea deveni, în perspectivă, o sursă importantă de proteine animale pentru populația țărilor în curs de dezvoltare, îndeosebi în zonele unde condițiile climatice nu sînt favorabile creșterii vitelor.

Aceasta ținîndu-se seama atît de prolificitatea — devenită proverbială — a acestei specii de animale, de faptul că iepurii sînt relativ puțin pretențioși în ceea ce privește hrana și valorifică bine subprodusele agricole și deșeurile industriale agroalimentare, precum și de faptul că nu există interdicții de ordin religios privind consumarea cărnii de iepure.

Se apreciază că, prin avantajele enumerate, creșterea iepurilor de casă poate constitui o îndeletnicire rentabilă și pentru gospodăriile țărănești și micile ferme în întinse zone rurale îndeosebi din Africa și Asia, experimente în acest sens efectuîndu-se în țări ca Volta Superioară, Nepal și altele.

CRITERIUL AVANTAJULUI COMPARATIV ÎN ORIENTAREA STRUCTURII EXPORTULUI

VIGUROASA dezvoltare a economiei naționale românești a creat premisele unei participări tot mai active a țării noastre la schimbul internațional de valori. Volumul comerțului exterior ce revine unui locuitor al țării era în 1980 de peste 15 mii de lei, ceea ce înseamnă de 6,6 ori mai mult decît în 1965 și de peste 30 de ori mai mult decît în urmă cu trei decenii. Devansînd net dinamica tuturor celorlalți parametri ai dezvoltării economico-sociale a țării, această creștere în ritmuri constant înalte a comerțului exterior înseamnă, totodată, sporirea influenței sale asupra realizării reproducției social-ste lărgite. De remarcat, totodată, că ponderea exportului în venitul național produs în România a ajuns la aproape o treime.

O necesitate obiectivă a dezvoltării

SE ȘTIE că participarea unei țări la circuitul economic mondial este cu atît mai avantajoasă cu cît nivelul productivității sociale a muncii se apropie mai mult de nivelul recunoscut al acesteia pe plan mondial. Pe baza acestei concluzii a teoriei avantajului comparativ al încadrării în diviziunea internațională a muncii, **schimbul de valori de întrebuințare dintre țări este apreciat ca factor indispensabil al lărgirii reproducției sociale la scară națională, ca o modalitate de sporire suplimentară a rodniciei muncii naționale.**

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia în acest sens în Expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii : **„O latură importantă a întregii activități economice și de producție o constituie comerțul exterior... activitatea de comerț exterior, dezvoltarea schimburilor economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea generală a țării noastre, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Chiar dacă prin activitatea de export o țară în curs de dezvoltare, cum este și România, cedează o parte din valoarea nou creată de societate, totuși ca urmare a faptului că productivitatea muncii naționale se situează sub nivelul recunoscut al acesteia pe plan internațional, comerțul exterior poate contribui la economisirea muncii naționale, la creșterea eficienței întregii munci depuse, dacă mijloacele de plată obținute la export sînt cheltuite pentru importul acelor mărfuri a căror producție nu este posibilă pe plan local sau ar necesita un efort economic, financiar și uman nejustificat de mare în raport cu prețul ofertei internaționale. Dacă economia de muncă socială obținută prin import acoperă integral și generează un excedent față de pierderea rezultată prin export, se poate spune că participarea la diviziunea internațională a muncii este avantajoasă.

Privită dintr-o perspectivă diacronică, sporirea sau reducerea avantajului comparativ al încadrării în diviziunea internațională a muncii poate fi estimată raportînd creșterea productivității muncii în ramurile economiei noastre naționale la evoluția aceluiași indicator în țările partenere. Întrucît în România, dinamica productivității muncii în industrie — principalul furnizor [1]) de mărfuri de export — este superioară, în general, creșterii înregistrate de acest indicator în principalele țări partenere, rezultă că avantajul comparativ obținut prin participarea la circuitul economic mondial evoluează în favoarea țării noastre.

În condițiile sporirii volumului schimburilor noastre comerciale cu străinătatea, au avut loc și importante **mutații structurale, în sensul diversificării și al specializării ofertei noastre de export**, care, alături de dinamica productivității muncii sociale, au contribuit la rîndul lor la sporirea avantajului comparativ ce decurge din practicarea comerțului exterior.

O primă mutație în structura exportului nostru de mărfuri, în sensul valorificării prioritare a produselor din ramurile economiei naționale cu o productivitate a muncii superioară față de medie, constă în **creșterea ponderii produselor industriale în totalul mărfurilor exportate.** În perioada 1951—1980, exportul de produse industriale a crescut de 1,55 ori mai repede decît exportul total de mărfuri, deși și acesta s-a multiplicat din punct de vedere valoric de peste 40 de ori. Mutația este net favorabilă, dacă ținem seama de faptul că în pofida tuturor eforturilor depuse în celelalte sectoare ale economiei naționale pentru înzestrarea muncii cu mijloace fixe de înalt randament, productivitatea muncii în industrie se estimează a fi de 3,8 ori superioară celei din agricultură și de 1,7—1,8 ori mai mare decît în celelalte ramuri ale producției materiale.

Paralel cu sporirea ponderii exportului de produse industriale s-a înregistrat și un accentuat proces de diversificare a ofertei, astfel încît în prezent coeficientul de concentrare a exportului de mărfuri prelucrate industrial (0,326) este sensibil egal cu cel al producției globale industriale (0,330). În cadrul diversificării, s-a acordat o atenție deosebită **exportului de produse industriale cu un înalt grad de prelucrare și finisare**, produse ce înglobează mai multă muncă vie și creativitate tehnică și științifică națională. Acesta este un al doilea aspect al mutațiilor structurale survenite în exportul nostru în sensul sporirii avantajului comparativ. Ponderea mașinilor, utilajelor și a mijloacelor de transport, a produselor chimice și a mărfurilor industriale de larg consum a crescut de la 7,2% în 1950 la 24,7% în 1965 și la cca. 52% în 1980, reflectînd preocuparea pentru valorificarea superioară la export a potențialului uman de care dispune economia noastră națională.

Pătrunzînd mai adînc în analiza structurală a exportului de produse industriale, se observă că ramurile industriei se diferențiază, pe de o parte, în funcție de înzestrarea cu fonduri fixe și eficiența folosirii acestora, iar pe de altă parte, în funcție de productivitatea muncii depuse. Cota-parte a exportului din produsul global al fiecărei ramuri ar trebui — în mod logic — să varieze în raport cu eficiența netă diferențiată a investițiilor și cu nivelul diferit al productivității muncii în ramurile producției industriale. Cu cît eficiența netă a investițiilor este mai înaltă, cu cît rodnicia muncii vii este mai mare, cu atît disponibilitatea de export a ramurii ar trebui să fie mai mare și invers. Cota exportului din producția fiecărei ramuri a economiei naționale este influențată însă și de mulți alți factori. Înainte de toate, se produce pentru a satisface o anumită necesitate pe plan național, doar o parte a producției fiind destinată schimbului internațional. În afară de cei doi factori amintiți mai sus, eficiența producției depinde și de costul materiilor prime, al materialelor auxiliare, al combustibililor și al energiei, de gradul de dificultate a procurării acestora din propria economie națională sau din import. Totodată, oferta noastră de export întîlnește pe piața internațională o concurență mai mult sau mai puțin susținută, o cerere în creștere pentru unele produse, în descreștere pentru altele. Calitatea produselor, parametrii lor tehnologici și de exploatare, prețul, condițiile de comercializare — într-un cuvînt, competitivitatea ofertei noastre — influențează, de asemenea, nivelul relativ al producției ce se realizează ca marfă pe piața internațională.

Valorificarea superioară a resurselor naționale prin comerțul exterior

ÎN ACESTE CONDIȚII, între cele trei variabile : **cota de export** ca variabilă rezultativă, **eficiența netă a investițiilor** și **productivitatea netă a muncii** ca variabile factoriale se stabilește o legătură de tip stohastic. Apreciem că, în funcție de nivelul dezvoltării forțelor de producție în fiecare țară, se poate

[1]) Agricultura — ramură de bază a economiei noastre naționale — traversează în prezent o profundă revoluție menită să sporească cantitativ și calitativ producția vegetală și animală, astfel că ea va continua să furnizeze la exportul nostru de mărfuri cel puțin 10—12 la sută din totalul produselor, așa cum s-a înregistrat și în cincinalul trecut.

stabili un model — o expresie analitică a tendinței medii de valorificare a resurselor naționale prin comerțul exterior. Cu cît corelația este mai strînsă, cu atît specializarea internațională a producției industriale realizează o mai bună valorificare a celor doi factori (fonduri fixe și forță de muncă) și invers.

Combinînd influența acestor doi factori asupra formării cotei de export din producția celor 18 ramuri industriale [2]), rezultă o funcție de regresie liniară :

$$f(x_{1i}, x_{2i}) = 7{,}2034 + 1{,}859\ x_{1i} + 1{,}0916\ x_{2i}$$
unde, $i = 1, 2, \ldots 18$.

care sintetizează 53,63% din variația cotelor părți înregistrate în ramurile producției industriale. Totodată, raportul de corelație multiplă indică o strînsă legătură între cele trei variabile ($R = 0{,}7323$). Întrucît seriile inițiale de date au fost micșorate prin media calculată pentru fiecare variabilă pe întreaga industrie, cei doi coeficienți de regresie sînt direct comparabili nu numai ca sens, ci și ca mărime. Se observă că ambele influențe sînt directe, dar influența primului factor (x_{1i} = eficiența netă a investițiilor în ramura „i") este superioară celei exercitate de al doilea factor (x_{2i} = productivitatea muncii calculată pe baza producției nete din ramura „i"). Este un fapt pozitiv că nivelul relativ al producției realizată ca marfă pe calea exportului sporește în ramurile industriei pe măsura creșterii eficienței nete a investițiilor. Pe de altă parte, cerințe ca **valorificarea mai bună a materiilor prime, înnobilarea produselor cu creativitate științifică și tehnologică originală, sporirea calității lor** devin obiective imediate ale practicii, ale planificării structurii viitoare a exportului de mărfuri al țării noastre.

Chiar dacă acceptăm acest „echilibru" al valorificării celor doi factori de producție prin activitatea de export, abaterile unor ramuri industriale sub cota estimată prin funcția de regresie nu pot exprima altceva decît că potențialul tehnic și uman disponibil în respectivele ramuri nu este corespunzător folosit în formarea cotei de export.

Construcțiile de mașini, de exemplu, au realizat la export, în anii din urmă, cu 19% mai puțin decît tendința medie specifică industriei noastre, în condițiile în care exportul ramurii nu a acoperit decît 71,8% din importurile sale. Sub nivelul tendinței de formare a cotei de export s-au aflat și ramuri ca energia electrică, metalurgia neferoasă, minereurile nemetalifere, materialele de construcții, industria textilă, alimentară, industria cosmetică, deși acestea prezintă o bună acoperire a importului prin export. O serie de ramuri ale producției industriale, la care ne așteptam să se înregistreze cote sub nivelul tendinței (combustibili, metale feroase, lemn, celuloză și hîrtie) s-au caracterizat prin cote de export mai mari decît ceea ce se poate stabili pe întreaga noastră industrie. Ținînd seama de specificul acestor ramuri, cotele mai mari de export presupun orientarea spre alte piețe a unor produse cu un grad inferior de prelucrare a unor materii prime scumpe, nu rareori importate.

Proporțiile implicării comerțului exterior în reproducția socialistă lărgită ne obligă să nu fim indiferenți la sporirea eficienței acestei activități, la eficacitatea socială a comerțului exterior. O structurare mai judicioasă a exportului nostru și **în funcție de costurile de producție** permite o mai mare apropiere de acest obiectiv și, concomitent, **sporirea avantajului comparativ absolut și relativ ce decurge din schimburile externe de mărfuri.** Acesta este cel de-al treilea aspect al mutațiilor în structura exportului de produse industriale, care poate influența pozitiv nivelul mediu și dinamica productivității muncii în ramurile exportatoare.

Indicatori ai participării ramurilor producției industriale la export

procente

Ramuri ale industriei	Cota parte a ramurii în totalul exportului de produse industriale	Gradul de acoperire a importului prin export	Abaterea cotei reale de export față de cota prin funcția de regresie
Energie electrică	0,9	211,9	34,1
Combustibili	12,3	52,2	186,5
Metale feroase	8,0	43,3	120,4
Construcții de mașini	31,6	71,8	81,3
Metale neferoase	1,8	38,6	75,7
Chimie	11,8	109,9	186,5
Minereuri nemetalifere	0,2	5,3	53,5
Materiale de construcții	1,7	125,7	47,2
Lemn	8,6	1 461,5	190,7
Celuloză și hîrtie	1,1	129,4	132,7
Sticlă, porțelan, faianță	0,6	310,8	132,5
Textile	4,8	106,9	94,9
Confecții	4,7	2 102,7	100,0
Pielărie-încălțăminte	2,5	912,2	106,7
Alimentară	8,3	138,2	82,8
Săpunuri-cosmetică	0,1	164,3	66,0
Poligrafie	0,1	92,6	46,7
Alte industrii	0,9	1 847,1	53,5
TOTAL INDUSTRIE	100,0	83,6	—

Sursa : Calcule ale autorului (date 1978).

Obiectivele planului cincinal 1981—1985 au în vedere o astfel de mutație în structura exportului nostru, corespunzător criteriului formulat de secretarul general al partidului : **„Să ne propunem să realizăm producții care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, și care să corespundă pe deplin cerințelor partenerilor noștri."** Din sporul valoric al exportului planificat pe anul 1985 față de 1981, circa 27% urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii și a creșterii gradului de valorificare a materiilor prime încorporate în produsele care se exportă. Astfel, gradul de valorificare la export a materiilor prime de bază în industria metalurgică se preconizează să crească de 3,5 ori, în industria constructoare de mașini de peste 11 ori, în industria chimică de 10—12 ori, în industria ușoară de 5—6 ori.

În vederea realizării acestor obiective, au fost deja alcătuite programe de măsuri pentru îmbunătățirea, modernizarea și reînnoirea produselor de export, care, împreună cu obținerea unor prețuri externe mai avantajoase pe unitatea de produs, urmăresc îmbunătățirea eficienței comerțului nostru exterior, mărirea aportului său valutar.

Mihai KORKA

2) Funcția prezentată este specifică anului 1978, dar concluziile sînt valabile pentru întregul cincinal 1976—1980, parametrii funcției modificîndu-se nesemnificativ de la un an la altul

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 6)

în producție datorată acestor cauze reprezintă procente ridicate din timpul neutilizat.

În sfîrșit o ultimă problemă pe care dorim s-o abordăm este cea a mașinilor și utilajelor de proveniență internă sau din import, devenite disponibile în procesul de producție. Schimbarea structurii producției, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reprofilarea unor secții sau întreprinderi, duce în unele cazuri la disponibilizarea unor mașini, utilaje sau chiar instalații mai complexe. Sînt și cazuri (din păcate nu puține) cînd unele utilaje aduse din import sau produse în țară stau neutilizate un timp îndelungat pînă la intrarea lor în fluxul tehnologic, uneori devenind disponibile chiar înainte de a fi montate. Deținerea unor asemenea capacități fără utilizare, sau cu o utilizare extrem de redusă, constituie însemnate pierderi pentru economie. La sfîrșitul trimestrului I 1981 în întreprinderile industriale ale M.I.M. existau mașini și utilaje nefolosite în valoare de circa 215 mil. lei, la M.I.C.M. 210 mil. lei, la M.I.Ch., M.E.F.M.C. și M.I.U. cca. 150 mil. lei.

Întrucît ponderea cea mai mare o constituie utilajele specializate, îndeosebi din industria metalurgiei neferoase, chimiei și industriei textile, este necesar ca centralele industriale și întreprinderile să asigure redistribuirea și punerea în funcțiune a acestora, tot în cadrul ministerelor deținătoare. Pentru celelalte, cum sînt mașinile-unelte, redistribuirea s-ar putea face, prin transfer prin ministere, către unitățile care au nevoie de asemenea utilaje. O utilizare eficientă ar putea fi asigurată pentru mașinile, utilajele sau instalațiile disponibile, cu grad avansat de uzură, prin desfacerea și folosirea pieselor de schimb și subansamblelor recuperate.

Sînt cîteva idei a căror luare în considerare ar putea contribui la creșterea gradului de folosire a capacităților de producție, la obținerea pe această cale a unui însemnat spor de producție.

COORDONATE ALE PERFECȚIONĂRII PLANIFICĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN STRATEGIA generală a partidului privind dezvoltarea, în ritmuri susținute și la cote de înaltă eficiență și calitate, a economiei și societății un loc esențial îl ocupă obiectivele și direcțiile dezvoltării în profil teritorial. După cum sublinia secretarul general al partidului la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii, **„trebuie să nu uităm nici un moment că înfăptuirea principiilor socialismului, afirmarea eticii și echității presupun ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea condițiilor de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei noastre"**. Dar, de bună seamă, dezvoltarea, respectiv planificarea în profil teritorial, pentru a răspunde cerințelor de ordin social — scopul ultim și cel mai însemnat al însuși procesului de dezvoltare a societății — trebuie să încorporeze, într-un ansamblu armonios, parametri de natură economică, politică, culturală etc.

Din această perspectivă, concepția partidului asupra dezvoltării teritoriului se evidențiază prin raționalitatea, consecvența și fermitatea sa. Urmărind — într-un cadru administrativ care, odată cu înființarea județelor s-a vădit mai bine adaptat realităților naționale — obiectivul de amplă deschidere privind ridicarea nivelului de dezvoltare a tuturor zonelor și localităților patriei, partidul a stimulat creșterea potențialului industrial, a potențialului economic în ansamblu, a fiecărui județ. Pe baza unor programe riguroase, științific fundamentate, s-a urmărit cu precădere, ridicarea nivelului economic al acelor județe rămase, în trecut, la un nivel redus de dezvoltare.

Exprimarea exigențelor calitative

URMĂRINDU-SE cu consecvență satisfacerea unor cerințe economico-sociale — asigurarea de noi locuri de muncă (care, de regulă, fiind create în sectoare de o complexitate crescută, asigurau venituri mai mari), făurirea unor infrastructuri la nivelul județelor, dezvoltarea elementelor de urbanism și civilizație, ridicarea vieții de la sate la niveluri de confort superioare, deopotrivă cu asigurarea condițiilor pentru valorificarea în condiții de eficiență a resurselor existente — concepția privind planificarea în teritoriu a cunoscut o evoluție progresivă. Stabilirea criteriilor care să asigure optimizarea dezvoltării teritoriale a fost determinată, pentru fiecare etapă în parte, în funcție de obiectivele generale urmărite, de strategia promovată pentru îndeplinirea acestor obiective. Astfel, pentru cincinalul pe care l-am încheiat nu de mult, indicatorul sintetic la nivel de județ considerat apt să exprime, să măsoare și să mobilizeze l-a constituit crearea condițiilor ca fiecare județ să dispună de capacități industriale pentru a realiza o producție globală minimă de 10 mld. lei.

Marcînd o etapă superioară în procesul dezvoltării și, corespunzător, a concepției cu privire la dezvoltarea economico-socială, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit noi criterii de planificare, evaluare și urmărire a apropierii nivelurilor de dezvoltare a județelor. Prezentați în maniera sintetică și unitară a „Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985", parametrii în funcție de care se urmărește apropierea nivelurilor de dezvoltare a județelor în condițiile realizării unei eficiențe economice maxime sînt mai nuanțați, mai complecși. Procesul și calitatea dezvoltării sînt astfel evaluate prin raportarea nivelurilor de plan la resursele de populație existente, avîndu-se în vedere că, din acest punct de vedere, între județe există importante deosebiri. Totodată, considerarea cuantumului de 70 000 de lei producție globală pe locuitor ce urmează a se realiza în fiecare județ la finele acestui cincinal conține și indicații importante cu privire la structura unei producții ce concentrează activități din industrie, agricultură, construcții, transporturi, din sfera serviciilor etc., la repartizarea activităților în teritoriu.

Este evident că atingerea nivelurilor stabilite în documentele de partid, niveluri al căror realism și temeinică fundamentare științifică au fost validate de cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii — implică o vastă operă desfășurată nu numai în planul activității practice, dar, într-o măsură tot mai însemnată, în plan teoretico-metodologic. Creșterea complexității activității, condițiile adesea fluctuante înregistrate în economia mondială și care se repercutează și asupra economiei românești solicită eforturi considerabile de creativitate pentru perfecționarea instrumentelor de planificare.

În acest spirit se cer a fi înțelese și ideile de mare respirație teoretică și cu inestimabile valențe practice ale secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cuprinse în cuvîntarea rostită la recentul Congres al oamenilor muncii : **„Noua etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste impune îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin accentuarea autoconducerii și autogestiunii, prin democratizarea continuă a aparatului de stat. Este necesar să se aplice în mod consecvent prevederile legii cu privire la întocmirea planului de jos în sus, fiecare unitate avînd propriul plan cincinal și anual, să crească rolul centralelor atît în elaborarea planului cît și în buna desfășurare a activității economice și de producție".**

Creșterea rolului planificării în fundamentarea, proiectarea și realizarea proceselor de dezvoltare economico-socială trebuie să își găsească răspunsul adecvat și în domeniul planificării teritoriale. Pentru că, în fapt, planul unic de dezvoltare economico-socială, nivelurile stabilite la principalii indicatori pentru acest cincinal — o creștere, în 1985 față de 1980, cu 34,3 la sută a produsului social ; cu 41,1 la sută la venitul național ; cu 52,4 la sută la producția netă industrială etc. — reprezintă efectiv o însumare a realizărilor consemnate la nivelul fiecărui județ. Din acest unghi se relevă însemnătatea perfecționării instrumentelor de planificare, acțiune care, alături de alte elemente, vizează cu precădere articularea mai bună, mai flexibilă, a planului unităților economice cu planul în profil teritorial și cu indicatorii cuprinși în sistemul planului național unic, acțiune menită să surprindă însăși dinamica înaltă a modificărilor care trebuie să se desfășoare în economie.

Procesul deosebit de complex de armonizare a dezvoltării generale cu dezvoltarea de detaliu a fiecărei zone și localități se desfășoară pe fondul unor importante schimbări ale factorilor ce influențează activitatea economico-socială. Echilibrarea optimului macroeconomic cu cel teritorial se va desfășura în viitor în condițiile restricțiilor energetice severe, ale limitării resurselor materiale, ale imperativului creșterii eficienței economice, ceea ce impune o nouă gîndire asupra raportului dintre economic și social în dezvoltarea teritorială, factorul economic, eficiența dobîndind o importanță deosebită. Căci, în condițiile restricțiilor materiale și energetice, eficiența socială globală nu se poate obține decît printr-un nivel ridicat de eficiență la nivelul fiecărei unități. O structură rațională a transportului ; apropierea noilor unități de sursele de materii prime, sau, după caz, de consumator ; cerințele ce izvorăsc din orientarea cu privire la autoaprovizionarea județelor; sporirea rolului agriculturii în economia fiecărui județ și dezvoltarea industriilor agroalimentare de talie mică ; dezvoltarea industriei mici în vederea valorificării cît mai bune a resurselor din fiecare zonă ; noile orientări privind dezvoltarea orașelor agroindustriale etc., se constituie în tot atîtea elemente calitativ noi, care trebuie să fie exprimate adecvat în sistemul de indicatori ai planurilor elaborate.

În determinarea unor posibile direcții de perfecționare a planificării teritoriale trebuie respectat un principiu de bază al planificării : asigurarea continuității. Totodată, se cere considerat la justa sa valoare practică cadrul larg democratic, instituționalizat în țara noastră privind sistemul de planificare deopotrivă la nivel de întreprindere și de unități teritorial-administrative. Este necesar, sublinia secretarul general al partidului, să asigurăm o împletire tot mai strînsă a organelor de stat cu noile organisme democratice, trecînd tot mai mult în seama acestora o serie de atribuțiuni în domeniul planificării și conducerii economico-sociale.

Subsistemul planificării teritoriale

CA PARTE INTEGRANTĂ a sistemului național de planificare a dezvoltării economico-sociale, planificarea teritorială este organic legată de toate celelalte capitole ale planului. Iată în acest cadru cîteva din trăsăturile ei. Planificarea teritorială se structurează în funcție de formele organizatorice administrativ-teritoriale, detaliindu-se pe nivelele județean, municipal, orășenesc și comunal.

Pentru planificarea teritorială s-au creat mijloacele instituționale necesare, alcătuite din organe de specialitate, precum și normele juridice adecvate, care sînt concepute ca elemente ale cadrului instituțional pentru conducerea planificată a întregii economii naționale. Trebuie remarcat, de asemenea, că funcționarea sistemului de planificare teritorială se desfășoară în cadrul sistemului de conducere teritorial, asigurîndu-se în acest mod interferența necesară între toate atributele conducerii, prin intermediul sistemului informațional și al modelelor de armonizare, defalcare, urmărire, optimizare etc., adaptate la nivelul teritorial. Planificarea teritorială asigură profilul teritorial al planului național unic într-o coerență cu aspectele de ramură, departamentale și pe sectoarele social-economice (de stat, cooperatist, gospodării individuale).

Aspectele menționate pun în evidență atît structura destul de complexă a sistemului planificării teritoriale, cît și caracterul de sinteză teritorială pentru lucrările de planificare ce au loc la nivelul localităților, mai ales la nivelul județelor și al municipiului București. Categoriile de elemente ale sistemului de planificare teritorială sînt, desigur, adaptări la specificul teritorial ale elementelor sistemului de planificare și prognozare la nivel național. Totodată, atît sistemul de planificare al întregii economii, cît și sistemul de planificare teritorială, aparținînd tipului socialist de planificare, au o finalitate unică — satisfacerea nevoilor în continuă creștere și diversificare ale oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor patriei. În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar pentru elaborarea planului în profil teritorial, un rol deosebit revine Comisiei de planificare teritorială. Este evident că activitatea în toate aceste verigi și interconexiuni trebuie ridicată la nivelul exigențelor calitative.

Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar presupune și sporirea răspunderii organelor locale de partid și de stat în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale a localităților și județelor, pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. Indiscutabil, afirmarea cu mai multă eficiență a organelor locale în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale trebuie să se realizeze în cadrul conducerii unitare a întregii țări. Este, în fapt, vorba de necesitatea ridicării nivelului calitativ al conducerii vieții economico-sociale, implicînd conducerea planificată a dezvoltării localităților și județelor ca pe o latură esențială a conducerii societății socialiste românești. Or, se înțelege, calitatea conducerii planificate este condiționată în mod substanțial și de calitatea planificării. Procesul de ridicare a nivelului calitativ al conducerii teritoriale a dezvoltării economico-sociale apare astfel condiționat, într-o bună măsură, de perfecționarea sistemului de planificare teritorială, acțiune ce a fost și trebuie concepută pe fondul general al perfecționării conducerii teritoriale a dezvoltării economico-sociale.

Principalele direcții de orientare a eforturilor privind perfecționarea sistemului de planificare teritorială vizează elementele componente de bază, iar aspectele concrete supuse analizei în vederea raționalizării trebuie să țină seama atît de formele organizatorice administrativ-teritoriale, de conexiunile planificării teritoriale cu planificarea departamentală și cu planificarea de ramură — în limitele teritoriului aferent — cît și de integrare organică a lor în contextul ansamblului național. Dacă ne oprim asupra analizei conexiunilor dintre elementele planificării teritoriale și formele organizatorice administrativ-teritoriale, perfecționarea planificării teritoriale comportă studierea și raționalizarea unor probleme cum sînt : perfecționarea cadrului instituțional de elaborare și aprobare a planului ; îmbunătățirea sistemului informațional și a operativității și autenticității informației pe diferite nivele de competență ca element indispensabil al fundamentării planului ; crearea unui cîmp larg, optim de afirmare a pîrghiilor economico-financiare și îmbunătățirea previziunilor privind evoluția pieței (interne și externe), toate acestea proiectate pe diferitele niveluri ale organizării administrativ-teritoriale : comună, oraș, municipiu, județ. Se impune, deci, conlucrarea organelor de planificare teritorială cu toate formele organizatorice din subordinea diferitelor ministere sau organe centrale care sînt titulari de plan pentru activitățile de interes republican din fiecare unitate teritorial-administrativă.

Perfecționarea sistemului de planificare teritorială comportă, prin urmare, o amplă gamă de probleme și aspecte, a căror soluționare înseamnă, de fapt, aplicarea la condițiile specifice fiecărei unități administrativ-teritoriale a măsurilor de perfecționare a întregului sistem de planificare și prognozare al țării noastre. Un rol deosebit de important revine planificării teritoriale în determinarea tuturor posibilităților, a tuturor rezervelor de creștere a bazei proprii de materii prime și energie, în identificarea și valorificarea deplină a potențialului existent la nivelul fiecărei unități administrative, contribuind astfel la progresul general al patriei noastre socialiste.

Pătru DUMITRU
Iași

Recuperarea țițeiului din zăcămînt

(Urmare din pag. 4)

inferioare indicatorilor obținuți la experimentare, riscurile fiind cu atît mai mari cu cît cunoașterea situației reale a zăcămîntului este mai slabă. De aceea, considerăm necesar a accentua, încă o dată, importanța hotărîtoare a obținerii unor informații cît mai complete asupra zăcămîntului înainte de a se trece la executarea unor experimente sau la aplicarea industrială, ceea ce necesită o dotare corespunzătoare. În acest context trebuie subliniat că deși programul pune în fața petroliștilor sarcini ce presupun nivelul cel mai înalt de cunoaștere și tehnicitate, informațiile existente, în special asupra proprietăților zăcămintelor vechi, precum și posibilitățile de obținere a acestora prin investigare sînt îngreunate de insuficiența aparaturii moderne de recoltare a probelor și de investigare. În același timp, este de menționat că cercetările efectuate la noi în țară pe unele zăcăminte au arătat diferențe (ce pot atinge 20—25%) între valorile rezervelor calculate anterior și cele obținute prin măsurători efectuate cu aparatură modernă.

Înfăptuirea programului de mărire a factorului de recuperare necesită rezolvarea cît mai grabnică a unor probleme între care :

- asimilarea în termen foarte scurt în unitățile constructoare de mașini a aparaturii de investigare geofizică și mecanică, a diverselor tipuri de pompe de înaltă presiune și rezistență la coroziune, de compresoare, generatoare de abur de presiune, utilaje pentru realizarea soluțiilor chimice micelare, pakerelor rezistente la temperaturi mari etc.;
- însușirea și introducerea în fabricație în industria chimică a diverșilor produși chimici necesari preparării soluțiilor micelare și tensioactive sau măririi productivității sondelor, precum și a polimerilor pentru realizarea apei vîscoase ;
- realizarea de către unitățile industriei metalurgice a diverselor oțeluri speciale și a țevii pentru burlane, conducte și injecție.

Dar asigurarea creșterii recuperării țițeiului din zăcăminte presupune și ridicarea la un nou nivel a activității întregii industrii extractive de țiței. Aceasta este legată, în primul rînd, de revizuirea și îmbunătățirea concepției de organizare, pentru a se întări specializarea tehnologică a sectoarelor de bază. Dintre măsurile ce se impun în această privință sînt de menționat : organizarea unor unități speciale pentru exploatarea zăcămintelor mai importante la care se aplică metode noi de recuperare, a unor secții speciale de mărire a recuperării în cadrul schelelor de extracție, organizarea de unități independente de foraj și îmbunătățirea structurii schelelor de foraj și producție. Înaltul nivel de tehnicitate al metodelor noi și caracterul lor complex impune, pe de altă parte, o grijă deosebită pentru pregătirea personalului operator din schele. Aceasta necesită completarea personalului de toate categoriile cu oameni specializați în mecanică, termotehnică, automatizări și chimie, precum și realizarea unei discipline ferme, ridicarea cunoștințelor sale prin reciclarea întregului personal în problemele noilor tehnologii.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Culegeri

APLICAREA legislației în practica unităților economice evidențiază numeroase inițiative și soluții valoroase ale acestorg în exercitarea atribuțiilor acordate prin lege. Pentru cunoașterea și generalizarea lor ar fi necesară, după părerea noastră, publicarea unor culegeri exemplificative de decizii ale organelor de conducere colectivă.

Utilă ar fi și o culegere de contracte colective de muncă pentru relevarea aspectelor concrete pe care le dobîndește conținutul lor în funcție de specificul fiecărei unități a drepturilor, obligațiilor și răspunderilor pe care le generează.

Prin aceste culegeri s-ar stimula însușirea legislației, pe baza practicii întreprinderilor, de către cadrele de conducere, economice, de control ș.a. Totodată s-ar promova rolul organizatoric, mobilizator-educativ al reglementărilor adoptate, potrivit cerințelor noului mecanism economico-financiar. Această practică a unităților economice poate contribui și la îmbogățirea unor principii ale legislației referitoare la conducerea planificată și organizarea economiei naționale.

M. PASCU
București

ECOURI

Cooperația de consum

PROPUNERILE și recomandările cuprinse în articolul intitulat „Aportul cooperației de consum la creșterea producției agricole", publicat în numerele 10 și 11 ale „Revistei economice", fac parte din sarcinile importante ale organizațiilor cooperației de consum. Contractarea și achiziționarea produselor agricole de la gospodăriile populației pentru fondul de stat constituie preocuparea prioritară a organizațiilor cooperației de consum. Aceasta asigură preluarea de la gospodăriile populației a produselor pentru care este autorizată, prin centre special amenajate, precum și prin magazinele de desfacere cu amănuntul. În acest scop sînt stabilite sarcini de plan pe achizitori, gestionari și vînzători, care sînt în contact permanent cu producătorii și cunosc posibilitățile și resursele de valorificare ale acestora.

În prezent se acționează pentru creșterea și îngrășarea de porci, creșterea iepurilor de casă, a păsărilor ș.a.; în acest scop, organizațiile cooperației pun la dispoziția producătorilor purcei, iepuri mătcă, pui de o zi și unele cantități de furaje.

Asistența tehnică a unităților de producție zootehnică este asigurată de personalul specializat din circumscripțiile zooveterinare, care are stabilite obligații precise în acest sens, iar îndrumarea și controlul sînt efectuate de specialiștii de la unitățile județene ale cooperativelor de consum și de la Centrala de contractări-achiziții și producție alimentară din CENTROCOOP.

Mulțumim redacției pentru sprijinul acordat prin tratarea, în paginile revistei, a unora din preocupările cooperației de consum, prezentînd propuneri și preocupări pentru îmbunătățirea activității în viitor.

M. PENCEA
director în Centrala de contractări-achiziții și producție alimentară

★

ASPECTELE semnalate în „R. E." se încadrează pe linia acțiunii de creștere a producției agricole, aportul cooperației de consum fiind concretizat prin sarcinile sporite ce-i revin în ce privește achizițiile de produse agricole de la gospodăriile populației, organizarea unor sectoare proprii de producție, lărgirea acțiunii de prestări de servicii și industrializarea unor produse agricole etc. În vederea prelucrării unor materii prime rezultate din cultivarea terenurilor proprii ale familiilor țărănești, CENTROCOOP a elaborat propuneri pentru stabilirea unor norme tehnice privind manipularea și industrializarea produselor, precum și pentru decontarea operațiunilor respective. Pentru asigurarea bazei materiale necesare valorificării eficiente a produselor agricole din gospodăriile populației s-au prevăzut fonduri de investiții destinate realizării unor obiective agroindustriale de producție și valorificare a produselor agricole achiziționate, punîndu-se un accent deosebit pe amenajarea, în construcții existente, a unor maternități de scroafe și ateliere de producție din sectorul industriei mici.

Apreciem pozitiv aportul revistei în ce privește informarea oamenilor muncii pentru cunoașterea preocupărilor și sarcinilor sporite ce revin cooperației de consum în creșterea resurselor destinate îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri și servicii.

Nela IONESCU
vicepreședinte în Comitetul de Stat al Planificării

★

ÎN spiritul indicațiilor și recomandărilor conducerii de partid și de stat și în conformitate cu atribuțiile ce-i revin, Comitetul de Stat pentru Prețuri a urmărit ca prin măsurile ce se iau, cooperația să-și sporească aportul în creșterea producției agricole și a intrărilor la fondul de stat. Astfel, la elaborarea propunerilor pentru majorarea prețurilor de contractare și achiziții la produsele agricole, care au făcut obiectul Decretului Consiliului de Stat nr. 393/1980, s-au avut în vedere și produse ce intră în sfera de activitate a CENTROCOOP, atît ca producător, cît și ca achizitor. De asemenea, comitetul nostru a colaborat la elaborarea, de către CENTROCOOP și M.A.I.A., a proiectului de „Program privind organizarea producției de purcei și pui de o zi pentru gospodăriile populației" și își va aduce în continuare contribuția la soluționarea tuturor problemelor de prețuri ce se vor ivi în acest domeniu.

M. PASCARU
șef de serviciu în Comitetul de Stat pentru Prețuri

Pămîntul

ARTICOLUL „Utilizarea integrală și valorificarea eficientă a pămîntului — elemente de primă însemnătate pentru creșterea potențialului agricol al țării", apărut în nr. 9 al „R.E.", menționează producțiile mici, sub potențialul real, care se obțin în zonele necooperativizate.

În spiritul sarcinilor primite, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a asigurat întreg necesarul de puieți pentru producătorii individuali, livrîndu-le în acest an peste 3 milioane de pomi, din specii și soiuri valoroase; s-au repartizat întreg necesarul de porumb pentru sămînță, o mare parte din semințele de cereale păioase și plante de nutreț. Pentru mecanizarea lucrărilor agricole, în toate S.M.A.-urile în raza de activitate a cărora intră și zone necooperativizate, se depun eforturi în vederea organizării unor formații de mecanizatori care să-i servească pe producătorii individuali. De asemenea, a crescut numărul motocositoarelor și uneltelor agricole care se produc de către industrie pentru gospodăriile populației.

Organele agricole județene și comisiile producătorilor agricoli individuali din localitățile necooperativizate au constituit peste 300 de asociații ale crescătorilor de animale și pomicultorilor. Acțiunea se desfășoară în continuare, în direcția organizării de noi asociații și consolidării celor existente. Pentru stimularea producției zootehnice în sectorul gospodăriilor populației, M.A.I.A., împreună cu U.N.C.A.P. și B.A.I.A., elaborează în prezent un sistem de contractare cu unitățile de stat și cooperatiste privind creșterea și îngrășarea animalelor la domiciliul producătorilor.

Ion ILEA
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Norme

CU PRIVIRE la nota intitulată „Auxiliară sau productivă", apărută la rubrica „Cititorii cu cuvîntul", facem următoarele precizări: potrivit prevederilor Normelor metodologice nr. 1 a/1981 emise de C.S.P. și D.C.S., cap. A pct. 4. l. b., pag. 6, cantitățile de metal rezultate din procesul de producție sub formă de rebuturi și materiale refolosibile nu se cuprind în producția industrială, chiar dacă se valorifică ca atare. În condițiile în care metalul rezultat din procesul de producție este supus unor operații ulterioare de prelucrare, fiind transformat în diverse produse, subansamble, piese etc. valoarea acestora se include în producția industrială (producția marfă, producția globală) potrivit prevederilor din normele menționate — cap. A, pct. 2. De asemenea, produsele rezultate din prelucrarea materialelor refolosibile se includ și în producția netă ca orice produs finit.

I. NICOLA
director general adjunct în Direcția Centrală de Statistică

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

O condiție pentru reducerea duratei săptămînii de lucru

FOLOSIREA INTEGRALĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ

DUPĂ CUM S-A STABILIT la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, trebuie luate măsurile pentru generalizarea, în acest an, a săptămînii de lucru de 46 de ore, iar în planul cincinal se prevede că „se vor crea condițiile corespunzătoare pentru reducerea treptată, pînă în anul 1985, a duratei săptămînii de lucru la 44 ore în toate sectoarele de activitate, pe baza perfecționării activității unităților economice, utilizării raționale a timpului de muncă, extinderii mecanizării și automatizării".

De la nivelul echipei, întreprinderii pînă la cel al economiei, atenuarea diferenței dintre fondul de timp corespunzător programului de lucru al muncitorilor și timpul efectiv lucrat, prin **reducerea și chiar eliminarea întreruperilor din cadrul timpului de muncă,** reprezintă o rezervă organizatorică importantă pentru creșterea productivității muncii.

În evaluarea timpului de lucru nefolosit din vina muncitorilor, la nivelul unei întreprinderi, este necesară delimitarea cauzelor subiective de cele ce pot avea în parte determinări obiective (navetiști, mame cu copii mici, dereglări în transportul în comun etc.), ceea ce presupune o cunoaștere profundă a structurii personalului muncitor ; aceasta nu se poate realiza numai pe baza informațiilor statistice existente la locurile de muncă ale muncitorilor, ci se impun și cercetări sociologice.

În cele ce urmează ne referim la un element de analiză care prezintă interes pentru cunoașterea cauzelor întreruperilor : **repartiția întreruperilor pe zilele săptămînii, iar în cadrul zilelor, pe ore.**

În acest sens, la două locuri de muncă din cadrul unei întreprinderi industriale din municipiul Cluj-Napoca s-a efectuat o observare timp de mai multe săptămîni, fotografiindu-se cîte o oră de lucru (în cele șase zile lucrătoare) pe următoarele perioade ale schimbului I : **I** — orele 6—7 ; **II** — orele 10—11 ; **III** — orele 13—14.

Curbele din fig. 1 reprezintă evoluția valorilor medii pe intervalul analizat, ale întreruperilor — în minute — pe zile ale săptămînii și pe cele 3 perioade luate în studiu, pentru totalul muncitorilor de la cele două locuri de muncă — **A** și **B.**

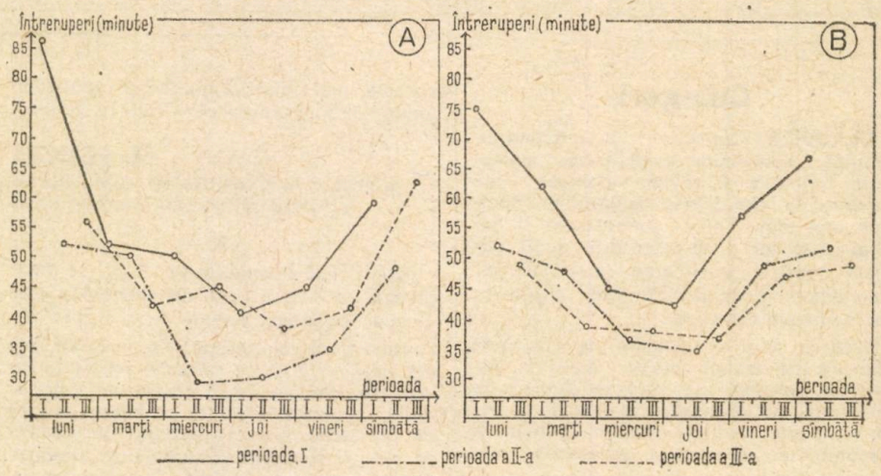

Fig. 1

Din studierea lor se desprind următoarele concluzii :

— zilele cu cele mai mari întreruperi, în toate cele trei perioade, sînt cele de la începutul și sfîrșitul săptămînii ; locul de muncă **A** prezintă puncte de maxim lunea în perioada I și sîmbăta în perioada a III-a, iar locul de muncă **B** — în perioada I atît lunea, cît și sîmbăta ;

— zilele cu cele mai reduse întreruperi sînt cele de la mijlocul săptămînii. Astfel, la locul de muncă **A** întreruperile încep să scadă în ziua de marți, atingînd nivelul minim în perioada a II-a a zilei de miercuri, după care încep din nou să crească. La locul de muncă **B,** întreruperile încep să scadă, de asemenea, în ziua de marți, ating nivelul minim în perioada a II-a a zilei de joi, după care încep să crească în perioada a III-a a aceleași zile.

Analiza întreruperilor pe cele trei perioade ale zilei relevă că la locul de muncă **B,** curba întreruperilor din perioada a II-a a schimbului de lucru se situează deasupra curbei corespunzătoare perioadei a III-a, în zilele de luni și marți, coboară sub nivelul acesteia în ziua de miercuri, după care poziția ei se schimbă din nou ; la locul de muncă **A,** întreruperile din perioada a II-a sînt mai mari decît cele corespunzătoare perioadei a III-a numai în ziua de marți, în celelalte zile ea înregistrînd valori mai scăzute ; la ambele locuri de muncă, curba întreruperilor corespunzătoare perioadei I se situează constant deasupra curbelor din perioadele a II-a și a III-a, cu o excepție — la locul de muncă **A,** unde întreruperile din perioada a III-a a zilei de miercuri sînt mai mari decît în celelalte două perioade.

În scopul aprofundării analizei, întreruperile din cadrul timpului de lucru au fost grupate pe cauze, astfel :

— întreruperi **dependente de muncitori (td),** care includ : întîrzieri la începerea programului de lucru, discuții particulare cu colegii de muncă, părăsirea locului de muncă înainte de terminarea schimbului de lucru etc. ;

— întreruperi **independente de muncitori (ti),** determinate de : lipsa temporară a curentului electric, defectarea accidentală a utilajelor ca urmare a întreținerii lor necorespunzătoare, întreruperi în alimentarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale etc.

Ponderea celor două cauze în totalul întreruperilor din cele trei perioade, pe zilele săptămînii, este redată în fig. 2.

După cum se constată, cu excepția zilei de luni la locul de muncă **B,** întreruperile independente de muncitori au valori mai ridicate comparativ cu cele dependente, atingînd ponderi maxime în zilele de marți la locul de muncă **A** și vineri la locul de muncă **B.** Ponderea întreruperilor din cauza muncitorilor este cea mai ridicată în zilele de joi la locul de muncă **A** și luni la locul de muncă **B.**

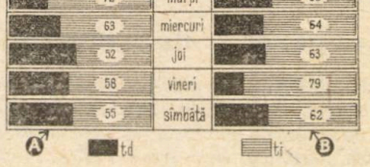

Fig. 2

Studierea repartiției întreruperilor pe zilele săptămînii și pe perioade din zi, ca și a cauzelor lor, evidențiază existența unor **deficiențe în organizarea producției și a muncii ;** se impune luarea unor măsuri pentru înlăturarea lor, astfel încît curbele din fig. 1 să ajungă paralele cu axa absciselor și cît mai apropiată de ea.

O imagine semnificativă asupra dereglărilor ce se produc în lanț prin nefolosirea integrală a timpului de lucru poate da analiza comparativă a întreruperilor la un loc de muncă **(y)** și la cel ce-l precede **(x)** sau urmează **(z)** în fluxul tehnologic. Se va putea constata că, în mare parte, întreruperile dependente de muncitori la locul de muncă din amonte duc la întreruperi independente de aceștia la locul de muncă din aval, prin neasigurarea ritmică a materialelor sau semifabricatelor la prelucrarea cărora participă deopotrivă **x, y** și **z.**

Deși concluziile desprinse din analiza concretă făcută la întreprinderea luată în studiu nu pot fi generalizate, credem totuși că efectuarea unor analize similare și la alte întreprinderi ar releva — cu diferite variații cantitative — o serie de aspecte care ar trebui luate în considerare, acționîndu-se în consecință în vederea creșterii eficienței întregii activități :

— cele mai productive zile din cadrul săptămînii sînt miercuri și joi ;

→

Întrecerea socialistă — generator de experiență înaintată, reproductibilă

NU DE MULT au fost date publicității criteriile pentru stabilirea fruntașilor — organizații de partid și consilii populare județene, unități economice, centrale, institute de cercetare și proiectare, subunități, formații de lucru, oameni ai muncii — în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială. Documentul, aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., evidențiază legătura organică a întrecerii socialiste cu autoconducerea și autogestiunea economico-financiară, rolul ei deosebit în sistemul stimulentelor morale ca puternic element de motivare pentru dezvoltarea inițiativei și răspunderii personale și colective, ca factor de unire a eforturilor oamenilor muncii pentru înfăptuirea politicii economice și sociale a partidului și statului nostru.

Noul sistem de analiză și clasificare introduce, în comparație cu criteriile și punctajele practicate în trecut, îmbunătățiri de esență :

- indicatorii-cadru care stau la baza aprecierii rezultatelor obținute de unități, subunități și formații de lucru orientează atenția asupra obținerii unor performanțe înalte în realizarea principalelor obiective ale dezvoltării intensive a economiei, în aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar, întărind astfel baza de masă a luptei pentru o nouă calitate, pentru o eficiență superioară în întreaga activitate. Pentru unitățile economice și centrale sînt prevăzuți și unii indicatori de organizare a producției și a muncii, a căror luare în calcul introduce nivelul de utilizare a potențialului tehnico-material și uman, ca un element de corecție la aprecierea rezultatelor în îndeplinirea planului ;
- la nivelul unităților economice și al institutelor de cercetare și proiectare, comitetele sindicatelor și consiliile oamenilor muncii au posibilitatea de a stabili, în funcție de specificul activității, obiective ale întrecerii și indicatori precișii pentru subunități, formații de lucru și pentru oamenii muncii, ceea ce asigură angajamentelor în întrecere o orientare concretă și unitară, așa încît din însumarea lor de jos în sus să rezulte angajamentul unității ;
- sistemul detaliat — și ierarhizat după importanța economico-socială a indicatorilor — de punctare pentru îndeplinirea (depășirea sau nerealizarea) planului oferă un temei obiectiv atît pentru clasificarea prin comparație, cît și pentru evaluarea în dinamică a nivelului de eficiență atins în activitatea unităților, subunităților și formațiilor de lucru ;
- în interiorul unităților se lărgește caracterul colectiv al analizei rezultatelor obținute de fabrici, uzine, secții, ateliere, șantiere etc., de formațiile de lucru și oamenii muncii, prin constituirea unor comisii cu caracter larg reprezentativ, care vor stabili lunar rezultatele, adunările generale ale oamenilor muncii urmînd să aprobe semestrial și anual fruntașii.

Este de așteptat ca în noile condiții de organizare și desfășurare, întrecerea socialistă să capete — alături de valențele de emulație — și caracterul unui important mijloc de dezvoltare și generalizare a experienței înaintate. Chiar dacă sarcinile de plan stabilite pe fiecare centrală, unitate, subunitate, formație de lucru în parte nu sînt întotdeauna (iar uneori nici nu pot fi) strict corelate cu potențialul efectiv al acestora, chiar dacă diferiți factori de influență fac ca expresia cifrică a rezultatelor să nu reflecte întotdeauna gradul real de încordare prin care au fost obținute, logic este ca situarea pe un loc fruntaș la ansamblul sau cea mai mare parte a indicatorilor, dar mai cu seamă detașarea pozitivă netă la un indicator sau altul să indice un mod de lucru, de orgnizare, de abordare și rezolvare a problemelor, care poate servi ca model.

În ultimii ani s-au înregistrat evoluții semnificative ale unor unități, subunități și locuri de muncă, selecționate și sprijinite pentru a deveni model în sfera unor criterii limitate. Chiar dacă uneori li s-au creat condiții de seră, care le-au pus într-o situație avantajoasă, acestea au oferit demonstrații de netăgăduit ale eficienței. Cu atît mai mult putem presupune că experiența unor colective care s-au impus prin ele însele, fără suport de consultanță și autoritate din exterior, se cere studiată, evaluată, perfecționată și reprodusă.

Întreprinderile, centralele, ministerele au avut și pînă acum latitudinea și chiar atribuția (a se citi : obligația) de a studia și-a generaliza experiența înaintată din propriul lor sistem, de a face din ea un bun comun și, pe această bază, de a ridica nivelul rezultatelor de ansamblu. Ceea ce s-a făcut pe această linie este încă insuficient și neconcludent, unele încercări s-au diluat pe parcurs, și-au pierdut suflul, s-au văzut strivite de presiunea sarcinilor imediate ori blocate de teama de a abandona comoditatea rutinei.

Dar imperativele economice actuale, inclusiv expresia lor formalizată și legiferată prin planul național unic, nu mai lasă loc pentru indiferență. Pentru a obține, în înnoirea produselor, cuplul (pe care unii îl consideră încă de domeniul fanteziei) între un plus de calitate și un minus de consumuri materiale, să vedem ce și cum fac cei care aplică analiza valorii. Pentru a realiza reducerea stabilită a consumului de timp de muncă pe unitatea de produs, să procedăm după exemplul celor care deja se înscriu cu cheltuiala de manoperă la — sau chiar sub — nivelul prevăzut în plan. Așa cum întrecerea îi implică pe toți într-un efort comun, stabilirea fruntașilor trebuie să-i implice pe toți cei ce nu se află pe podium, în a aspira la locuri fruntașe și, mai cu seamă, în a beneficia de căile urmate de către cei ce au obținut titlul.

Rezultă de aici necesitatea de a da o valoare nouă și proporții mai ample comunicării, colaborării, schimbului de experiență între unități, între microcolectivele din cadrul acestora.

Avem nevoie de un schimb de experiență nu întîmplător ca loc și timp, pentru a bifa un punct dintr-un plan de acțiuni, ci permanent și la cei mai buni ; un schimb de experiență în care „modelul" nu numai să-și demonstreze rezultatele și să primească elogiile cuvenite, ci să atragă atenția celorlalți asupra căutărilor, a momentelor de eșec, a piedicilor întîmpinate, a modului în care le-au depășit, astfel ca să le netezească drumul spre succes și să stimuleze confruntarea de idei, indispensabilă creației și progresului ; un schimb de experiență urmat de acțiuni concrete — și concretizate ca responsabilități și termene — pentru preluarea, adaptarea și implementarea elementelor din care s-a constituit modelul.

Întrecerea socialistă departajează numai pe etape, iar intervalul de timp între stabilirea fruntașilor și ridicarea tuturor la nivelul acestora trebuie să fie cît mai scurt. Este și aceasta o condiție, ce nu poate fi trecută cu vederea, a dezvoltării intensive.

Dan CONDREA

←

— cea mai productivă perioadă din cadrul schimbului de lucru este a II-a (orele 10—11) ;

— atît repartiția întreruperilor dependente de muncitori, cît și cea a întreruperilor independente evidențiază **integrarea necorespunzătoare a muncitorilor în activitate la începutul zilei, respectiv la începutul săptămînii**, precum și **lipsa de preocupare** din partea factorilor răspunzători **pentru pregătirea temeinică a condițiilor de lucru.**

La cele două locuri de muncă luate împreună, totalul întreruperilor din timpul de lucru într-o săptămînă — pentru toți muncitorii respectivi — reprezintă 1 746 minute, echivalînd cu **3,6 om-zile irosite.**

Utilizarea incompletă a timpului de muncă se reflectă negativ asupra eficienței întregii activități a întreprinderilor, prin : diminuarea productivității muncii și, deci, a volumului producției ; folosirea nerațională a utilajelor ; lucrul în asalt la sfîrșitul perioadelor de plan ; creșterea costurilor, diminuarea beneficiului și a rentabilității.

Măsurile de luat — variate, în funcție de condițiile fiecărei întreprinderi — se înscriu pe planuri diverse, dar interconditionate : **disciplină, normarea muncii, programarea producției, întreținerea mașinilor și utilajelor, echilibrul capacității locurilor de muncă din flux, studierea și rezolvarea unor probleme sociale ale muncitorilor** etc.

Efectuarea de **analize statistico-economice ale timpului neutilizat** la nivelul unităților economice — acțiune în care pot fi antrenate atît **compartimentele de organizare**, cît și **comisiile pe domenii** — oferă consiliilor oamenilor muncii un instrument util pentru cunoașterea gradului de folosire a potențialului productiv, pentru stabilirea de măsuri care să elimine întreruperile în activitatea muncitorilor, determinate de cauze subiective și temporare și să minimizeze efectele celor care au cauze obiective ce nu pot fi înlăturate total.

Natalia GIURGIU
Anca DĂNCILĂ
Cluj-Napoca

CALITATEA VIEȚII: contribuții la definirea conceptului (II)

V. Din cele expuse pînă aici reiese că între elementele ce compun calitatea vieții există o anumită înlănțuire dialectică, relații ce sînt guvernate de legi. Calitatea vieții umane are contingență, practic, cu toate domeniile esențiale ale existenței omului ca individ și ca membru al societății, reflectînd această existență, unitatea ei reală, complexă, contradictorie, dialectică. **Calitatea vieții este sinteza, nu suma mecanică, ci rezultanta interacțiunii elementelor obiective ce concură la realizarea ei, în scopul satisfacerii trebuințelor umane, al autorealizării și dezvoltării personalității omului în plenitudinea sa, al valorificării potențelor ei creatoare în interesul individului și al progresului societății.** Pentru înfăptuirea scopului enunțat mai sus este necesar ca domeniile variabile ce constituie calitatea vieții să se afle într-o relație de echilibru, de proporționalitate optimă, capabilă atît să satisfacă nevoile omului în multitudinea și complexitatea lor, cît și să-l stimuleze la noi împliniri.

Calitatea vieții este o chintesență, un tablou al universului uman. Ea nu este o categorie abstractă, aistorică, cu un conținut neschimbat, același în toate timpurile și în toate condițiile, ci îmbracă forme concrete, istoricește determinate, legate de treapta de dezvoltare a societății și de specificul fiecărei formațiuni social-economice. Calitatea vieții poate fi asigurată și evaluată numai încadrînd-o și raportînd-o la relațiile sociale și la caracterul acestora.

Este un merit al concepției materialist-dialectice și istorice de a fi demonstrat determinarea calității vieții individului de condiția lui socială, de situația lui față de mijloacele de producție, față de puterea statală și ierarhia socială, de apartenența la o anumită clasă, categorie sau pătură socială, de gradul de dezvoltare a societății, de condițiile materiale, sociale și spirituale pe care aceasta i le poate oferi sau asigura. În același timp, calitatea vieții nu este și nu poate fi uniformă pentru toți membrii unei societăți, oricît de avansată ar fi aceasta, deoarece indivizii își au particularitățile lor, scările lor de valori.

Nu se poate pretinde că ar exista un etalon sau standard internațional de calitate a vieții, valabil pentru toate țările sau la care acestea să se raporteze. Realitățile contemporane evidențiază existența unor mari discrepanțe, decalaje, între calitatea vieții unor mase de sute de milioane de oameni din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare, care trăiesc în sărăcie absolută și mizerie, și traiul îndestulat al celor din țările dezvoltate. În același timp, contraste stridente există între calitatea vieții celor bogați și superbogați și cea a oamenilor de rînd din înseși țările dezvoltate. Chiar numărul și varietatea nevoilor considerate minime ale locuitorilor din țările dezvoltate și mijloacele pentru satisfacerea lor sînt mai mari decît ale celor din țările în curs de dezvoltare.

Calitatea vieții este un concept sintetic, dinamic, cu caracter istoric. Limitele între care oscilează calitatea vieții sînt, pe de o parte, supraviețuirea, adică satisfacerea minimă a trebuințelor ce asigură menținerea vieții la limita inferioară și, pe de altă parte, echilibrul optim al componentelor, sale, care duce la realizarea multilaterală a personalității omului. Privite într-un moment dat, unele elemente sau mecanisme ale calității vieții acționează ca factori de stabilitate și ameliorare a întregului sistem, iar altele ca factori de instabilitate, înrăutățire sau incertitudine. Din împletirea unora și a altora se realizează sinteza ce o reprezintă calitatea vieții.

Uneori, calitatea vieții este identificată sau este redusă la bunăstarea materială a individului. În realitate, calitatea vieții nu se măsoară numai prin bunurile materiale sau banii aflați în posesia individului, ci este o categorie mult mai complexă, ce are în vedere, totodată, nevoile spirituale, sociale ale omului, atitudinea lui față de munca sa ș.a. Calitatea vieții nu este sinonimă nici cu fericirea[6]. Conceptul de calitate a vieții nu rezumă traiul omului la condițiile materiale ale acestuia, ci are un conținut mai bogat, dar nici nu ignoră și nu poate șterge deosebirile dintre bogați și săraci și nici nu anulează rolul determinant al condițiilor materiale ale existenței umane față de domeniul spiritual, cultural etc.

Sensul etic principal al calității vieții, al ridicării și îmbunătățirii ei nu se rezumă — după opinia mea — la o filozofie epicureană, de a practica plăcerile în mod sobru, sub controlul rațiunii, ci rezidă în a-l face pe om să se simtă om în plenitudinea calităților și drepturilor sale, în a-i crea condițiile pentru autorealizarea personalității și a-i dezvolta capacitățile creatoare în egală măsură cu ale celorlalți membri ai societății.

Din cele prezentate se desprinde o concluzie metodologică deosebit de importantă — și anume că sistemul calității vieți cu toate elementele sale componente trebuie cercetat la 4 niveluri în profiluri diferite : al individului ; microsocial (familie, colectivitate de lucru ș.a.) ; macrosocial (clase, categorii sociale, național) ; internațional (comparativ cu alte țări, popoare, rolul raporturilor internaționale ș.a.). La fiecare nivel calitatea vieții se măsoară cu indicatori specifici, prezintă trăsături proprii, care nu se întîlnesc la alte niveluri, dar influențele și interacondiționările sînt reciproce, întregul ansamblu găsindu-și reflectarea și principalul criteriu de apreciere în viața individului.

Motorul evoluției calității vieții, al modificării și ameliorării ei îl constituie : a) trebuințele omului, aflate în continuă diversificare ; b) activitățile creatoare ale omului, care, acționînd pentru satisfacerea unor trebuințe, generează, găsește noi mijloace și, totodată, modifică mediul natural și cel social ; c) dezvoltarea societății, în primul rînd a bazei ei materiale, a sistemului ei social și spiritual ; d) contradicțiile dintre elementele constitutive ale sistemului calității vieții.

Calitatea vieții își are mecanismele ei de realizare și de influențare, care merită a fi studiate cu contribuția mai multor științe ce pot da o imagine cuprinzătoare. De pildă, ar merita să fie studiate științific, aprofundat, legăturile și influențele reciproce — pe care le intuim mai mult empiric — existente între sporirea productivității muncii de către muncitor și îmbogățirea universului său moral, care se reflectă printr-un plus de satisfacții asupra calității vieții lui ; sînt oare acestea legături nemijlocite sau sînt intermediate prin cointeresarea materială ? Evident că cercetarea calității vieții și elaborarea acțiunilor pentru ridicarea continuă sau pentru prevenirea deteriorării ei necesită o abordare diferențiată a componentelor sale. Fără îndoială, există caracteristici proprii ale calității vieții în mediul urban și în cel rural, ale calității și modului de viață ale diferitelor categorii de vîrstă (copii, adolescenți, tineri, maturi, bătrîni), ale diferitelor clase și categorii sociale, inclusiv în cadrul aceleiași clase, care trebuie studiate pe profesii și medii de activitate (de exemplu, muncitorii forestieri și cei minieri, cei portuari și cei din industria electronică etc.) ș.a.

CALITATEA VIEȚII se vădește a fi un concept la definirea căruia contribuie mai multe științe, îndeosebi social-umaniste, cu care el are interferențe. În același timp, abordarea unor probleme ale acestor științe, ale dezvoltării sociale prin prisma calității vieții se dovedește a fi un unghi fertil de tratare ce contribuie la mai buna descifrare a altor fenomene social-economice și la orientarea pertinentă a acțiunii sociale.

După părerea mea, **studiul economiei politice ar trebui să înceapă cu cunoașterea sistemului de trebuințe umane, a activităților și condițiilor de satisfacere a acestora, pentru a se înțelege mai bine factorii motivaționali ai activității umane, inclusiv ai celor economice, sistemul relațiilor interumane, sociale, în care se încadrează raporturile economice.** În acest fel ar fi mai bine evidențiată îngemănarea dintre factorii economic, social, politic, spiritual, unitatea și contradicțiile vieții și activității umane, finalitatea acestora, reliefîndu-se și urmărindu-se pe o filieră ramificată rolul determinant al factorului economic, valențele sale social-umaniste și evitîndu-se, totodată, exclusivismul economic îngust. Abordînd problemele mai concret, se poate vedea că, de exemplu, cunoașterea mai bună a raportului dintre trebuință și bunul care o satisface contribuie la înțelegerea mai aprofundată a valorii de întrebuințare. Oricîte calități fizice, chimice, biologice ar avea un bun, atîta timp cît nu este raportat la trebuințele omului și la calitatea vieții acestuia, el rămîne inutil, nu este „umanizat". Valoarea de întrebuințare a unei mărfi își are specificitatea ei, depinzînd de calitățile naturale ce le posedă bunul respectiv, de cele pe care i le-a imprimat activitatea productivă, socială, spirituală, creatoare a omului și societății și, firește, de trebuința pe care ea o satisface.

Contradicțiile dintre participarea la crearea bunurilor materiale și repartiția și însușirea veniturilor de către diferite clase în societățile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, inclusiv în capitalismul contemporan, constituie baza contrastelor flagrante existente în calitatea vieții în aceste societăți. După cum se știe, analizele făcute de Marx și Engels situației clasei muncitoare din Anglia în domeniul alimentației, locuințelor, ocrotirii sănătății, șomajului, folosirii muncii femeii și copiilor, cît și al locului real în stat, al democrației, vieții spirituale, libertăților etc. au evidențiat caracterul precar al calității vieții muncitorilor în societatea capitalistă, contrastant cu huzurul și dominația burgheziei exploatatoare.

În zilele noastre, cînd traiul multor sute de milioane de oameni din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare este atît de mizer încît viața lor este o luptă pentru supraviețuire, iar

[6] În această privință o bună delimitare este făcută în studiul lui Cătălin Zamfir și Nicolae Lotreanu semnalat mai sus.

calitatea acestei vieți se reduce la cîteva nevoi elementare ce nu sînt satisfăcute în mod cronic, eradicarea într-un timp cît mai scurt a sărăciei de pe glob a devenit un obiectiv pentru întreaga umanitate, nu numai al popoarelor din țările respective.

Enunțînd punctul de vedere că marile probleme actuale ale omenirii sînt acelea care corespund celor mai joase niveluri ale calității vieții de-a lungul celei mai largi fracțiuni a populației lumii și pornind de la această premisă, un grup de cercetători asociat cu Fundația Bariloche din Argentina [7]) a elaborat o metodologie interesantă de cercetare și de întocmire a modelelor globale, a emis opinii ce merită a fi luate în considerație cu privire la pauperitățile speței umane și posibilitățile lichidării lor în cadrul unei noi ordini economice internaționale.

Din examinarea dinamicii și a componentelor vieții oamenilor de-a lungul mileniilor și secolelor, în strînsă legătură și în funcție de dezvoltarea societății, a diferitelor formațiuni social-economice, se desprinde concluzia că ameliorarea continuă, creșterea complexității calității vieții, extinderea sferei ei de cuprindere, în ciuda unor reculuri și stagnări, constituie o lege generală, sociologică a dezvoltării ascendente a omenirii, o expresie a progresului, civilizației și culturii. Fiecare formațiune social-economică a însemnat un pas înainte față de cea precedentă nu numai prin dezvoltarea forțelor de producție, instaurarea unui ansamblu nou de relații de producție și sociale, ci și prin realizarea unui nivel superior al calității vieții oamenilor în diferitele ei compartimente.

Totodată, evoluția societății demonstrează că ameliorarea continuă a calității vieții nu este un rezultat automat al dezvoltării, ci se realizează — în societățile bazate pe clase antagoniste — prin înfruntarea dintre forțele de clasă opuse. De-a lungul istoriei, atunci cînd calitatea vieții — fie pe tărîm material sau politic, social, spiritual — a unor mari categorii de oameni a devenit precară, insuportabilă pe o perioadă îndelungată de timp sau s-a agravat brusc, aceasta a creat o asemenea stare de nemulțumire în rîndul claselor oprimate, al majorității populației, încît acestea au folosit acțiunile de protest, mișcările sociale și chiar au recurs la forță și violență, mergînd pînă la revoluția socială, pentru a-și schimba condițiile de trai materiale, politice. Desigur, aceste cazuri fac parte din cele în care forța este folosită pentru restabilirea echilibrului sistemului calității vieții, în interesul majorității poporului. Conceptul de calitate a vieții aruncă o lumină nouă asupra cauzelor și resorturilor luptei de clasă, constituie în mare măsură o bază pentru a înțelege mai bine această luptă, pozițiile diferitelor clase în diverse țări și perioade. Calitatea vieții se afirmă ca un concept ce merită a intra în arsenalul teoretic al materialismului istoric.

Din examinarea tabloului sinoptic ce însoțește acest articol, (vezi prima parte) rezultă că, de fapt, calitatea vieții înmănunchează elementele pe care se bazează drepturile esențiale ale omului. Acest concept înfățișează și cuprinde acele trebuințe, activități ale omului, care sînt într-adevăr fundamentale pentru viața lui pe plan economic, politic, biologic, social, spiritual, într-o gradație științifică obiectivă, în cadrul unui ansamblu unitar, ce demonstrează caracterul diversionist al încercărilor de a deturna atenția în problemele drepturilor omului de la problemele prioritare spre aspecte secundare, exagerate sau dramatizate artificial.

Criticînd economia politică burgheză pentru faptul că propovăduia sărăcirea vieții oamenilor, golirea ei de conținutul autentic uman, în scopul îmbogățirii capitaliste, K. Marx scria : „Renunțarea de sine, renunțarea la viață și la trebuințele omenești constituie principalul ei precept. Cu cît mănînci și bei mai puțin, cu cît cumperi mai puține cărți, cu cît mergi mai rar la teatru, la bal, la cafenea, cu cît gîndești, iubești, teoretizezi, cînți, pictezi, scrimezi mai puțin etc., cu atît **economisești** mai mult, cu atît **mai mare** devine tezaurul tău, pe care nu-l mănîncă nici moliile, nici praful — **capitalul** tău. Cu cît **ești** mai puțin, cu cît îți exteriorizezi mai puțin viața, cu atît **ai** mai mult, cu atît e mai mare viața ta **înstrăinată**, cu atît pui la păstrare mai mult din esența ta înstrăinată" [8]). Din această critică la adresa concepțiilor și practicii burgheze de alienare, rezultă, totodată, viziunea largă a lui K. Marx cu privire la **calitatea vieții ca ansamblu al unor factori variați ce contribuie la realizarea esenței umane**, cu privire la obstacolele derivate din însuși mecanismul și scopurile societății capitaliste care stau în calea asigurării unei existențe bogate din toate punctele de vedere pentru toți membrii societății.

Din cele mai vechi timpuri oamenii caută și visează la o societate, la o lume construită în așa fel încît să le asigure o calitate a vieții optimă, să aibă condiții pentru a se bucura de plăcerile normale ale vieții, a avea satisfacțiile unei existențe libere, prospere, protejată din toate punctele de vedere, a fructifica aptitudinile lor în domeniile care le dau cele mai dorite împliniri.

Socialismul realizează o cotitură radicală în întreaga istorie a omenirii și pune bazele pentru a se ajunge la această societate care va fi comunismul, pentru înfăptuirea căruia militează comuniștii. Socialismul dă omului statutul său firesc în societate, desființează privilegiile, contrastele izbitoare, înlătură o serie de factori cu acțiune nocivă pe plan economic și social, în primul rînd proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, creează condițiile și posibilitățile ca toți membrii societății să aibă parte de o calitate a vieții satisfăcătoare, ridică echitatea și raționalitatea la rang de principii generale, transformă accesul la putere, la conducerea treburilor în societate dintr-un apanaj al unei minorități dominante într-un drept și o realitate a maselor populare, instaurînd o democrație autentică.

Unul din avantajele socialismului este acela că el nu lasă ca realizarea calității vieții la diferite niveluri și pe ansamblul societății să fie rezultatul unor procese spontane, a căror evoluție este greu de anticipat, ci poate să dirijeze evoluția diverselor elemente ale calității vieții, să le dozeze, să acționeze sistematic asupra lor, pornind cu trebuințele de bază, pentru a asigura echilibrul și dinamica ansamblului.

În timp ce în capitalism problema calității vieții este un aspect subsidiar, în socialism asigurarea unei calități superioare a vieții constituie scopul producției și al întregii activități sociale. Nu numai măsurile ce se iau în domeniul economic, ci și cele de perfecționare a democrației socialiste, a activităților culturale, de protejare a mediului ambiant etc., au în socialism țelul de a da omului satisfacțiile la care are dreptul. Așadar, perfecționarea, îmbunătățirea continuă a calității vieții membrilor societății, în concordanță cu condițiile și mijloacele de care dispune societatea și pe baza acțiunii sistematice, planificate pe care aceasta o desfășoară, dezvoltarea multilaterală a personalității omului și afirmarea largă a posibilităților sale creatoare, în conformitate cu principiile raționale, ale echității și eticii socialiste, constituie **legea fundamentală a socialismului**. Aceasta este o lege nu exclusiv economică, ci a întregii formațiuni sociale a socialismului.

Desigur, crearea unor posibilități egale pentru membrii societății în socialism nu înseamnă uniformizarea, nivelarea calității vieții lor ; dimpotrivă, aceasta constituie mediul propice pentru valorificarea capacităților reale diferite ale indivizilor, pentru stimularea și răsplătirea după aportul lor efectiv. În același timp, fructificarea acestor posibilități depinde de politica promovată de societate în diferite domenii.

În concepția partidului nostru, ridicarea, îmbunătățirea calității vieții în socialism nu este un rezultat automat al noii orînduiri și — în consecință — nici nu trebuie așteptată de membrii societății ca un lucru care le vine de-a gata. Dimpotrivă, realizarea unei calități superioare a vieții necesită o atitudine activă, eforturi din partea tuturor pentru a valorifica spre binele fiecăruia și al societății posibilitățile existente, întregul potențial material, social, politic, uman, spiritual al țării și a ne ridica astfel pe noi trepte de progres.

Profundele transformări petrecute în anii socialismului în România, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism evidențiază elocvent atît schimbările radicale pozitive ce s-au produs în calitatea vieții poporului român, cît și orientările de viitor pentru ameliorarea continuă a acesteia. Prevederile Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții — după cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — **„demonstrează cu putere că tot ce realizăm în patria noastră este destinat omului, bunăstării și fericirii sale. Se evidențiază cu putere că ridicarea nivelului de trai, a bunăstării generale a poporului, este nemijlocit legată de dezvoltarea generală a societății, a forțelor de producție, de creșterea avuției naționale, că depinde numai și numai de munca proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor mijloacelor de producție și ai bogăției naționale, propășirea patriei socialiste, făurirea unei vieți tot mai îmbelșugate"**.

Partidul și statul nostru acționează perseverent, pe un front larg, pornind de la condițiile concrete ale țării și cu perspectiva dezvoltării ei, pentru realizarea scopului suprem al politicii sale — asigurarea prosperității materiale, a unei bogate vieți spirituale și a participării active a poporului la activitatea socială, ridicarea continuă a gradului de civilizație și a calității vieții, afirmarea deplină a personalității umane. În spiritul politicii sale realiste, dialectice, partidul subliniază adevărul confirmat de realitate că în țara noastră calitatea vieții oamenilor depinde de activitatea lor, de folosirea plenară a capacităților creatoare ale poporului nostru.

Gheorghe BADRUS

[7]) Carlos A. Mallmann, Oscar Nudler, Manfred A. Max-Neef, Quality of Life and Global Social Modelising Oriented Development, S.C. de Bariloche, Rio Negro, Argentina, 10 aprilie 1979

[8]) K. Marx, op. cit., p. 115

PUNCTE DE VEDERE

Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale

ANALIZÎND tendințele și rezultatele din practica mondială și din țara noastră se constată ample preocupări de adaptare a formelor de specializare și concentrare a producției în concordanță cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, cu cerințele economiei naționale și ale pieței mondiale.

Specializarea și concentrarea producției industriale, ca forme perfecționate de organizare socială a producției și de adîncire a diviziunii sociale a muncii, au un rol important în procesul de industrializare competitivă, asigurînd premise și condiții pentru asimilarea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, ridicarea nivelului de calitate al produselor, extinderea gamelor tipodimensionale, în vederea satisfacerii depline a necesităților și cerințelor utilizatorilor interni și externi.

Conform definițiilor din literatura de specialitate, specializarea reflectă concentrarea activității întreprinderilor în vederea fabricării unor produse omogene, ceea ce are ca efect restrîngerea nomenclaturii sortimentelor de fabricație și mărirea numărului tipodimensiunilor aceluiași produs, iar concentrarea este procesul planificat de comasare și de creștere a forțelor de producție într-o întreprindere pe baza tehnicii celei mai înaintate. Într-un sens mai larg, se asimilează noțiunii de „concentrare" și situarea pe un anumit teritoriu a mai multor întreprinderi sau caracteristica legată de concentrarea organizatorică a conducerii întreprinderilor.

1. Considerații privind formele actuale de specializare și concentrare (grupare) a producției industriale

ÎN ȚARA NOASTRĂ s-au realizat următoarele forme de specializare :

● **specializarea pe produse** (specializarea pe orizontală) — specializarea întreprinderilor în fabricarea unor produse finite ; ● **specializarea pe obiecte** sau **specializarea organologică** (specializarea pe verticală) — specializarea în fabricarea anumitor părți sau piese ale unui produs finit în întreprinderi de sine stătătoare ; ● **specializarea tehnologică** — specializarea în efectuarea anumitor stadii sau operații tehnologice ; ● **specializarea mixtă, tehnologică și pe obiect** (piese) — specializare tehnologică pe anumite tipodimensiuni de obiecte ; ● **specializarea funcțională** are în vedere prestarea anumitor servicii (efectuarea reparațiilor, producerea S.D.V.-urilor etc.).

În ce privește concentrarea producției, respectiv gruparea întreprinderilor, utilizînd sensul extins al noțiunii de concentrare, arătat anterior, se pot prezenta principalele criterii care au stat la baza constituirii unităților cu statut de centrală :

— **criteriul omogenității produselor sau tehnologiilor de fabricație,** care a condus la constituirea unor centrale ce realizează același gen de produse înrudite ;

— **criteriul cooperării diferitelor întreprinderi la realizarea unor produse sau lucrări, care are în vedere unirea** în aceeași organizație economică a mai multor unități care prin activitatea lor contribuie la realizarea unor produse sau instalații complexe ;

— **criteriul teritorial**, respectiv gruparea unităților pe un anumit teritoriu sau pe o anumită platformă industrială.

Urmînd principalele direcții de perfecționare și adîncire a specializării și concentrării utilizate la noi în țară se constată că în ultimii ani s-au extins formele de specializare pe produse, tehnologică, mixtă (tehnologică și pe obiect de fabricație) și organologică. De asemenea, se acordă o atenție mai mare specializării funcționale, aceasta însă în domenii destul de limitate, numai pentru unele servicii sau activități pentru întreprinderi.

O altă direcție, amplu dezbătută, în literatura economică, are în vedere organizarea proceselor de producție cu finalități multiple, respectiv **„procesul circular activ"**. Se urmărește transformarea în produse utile a tuturor elementelor componente ale materiilor prime și ale materialelor intrate în procesul de fabricație, pentru reducerea la minimum a pierderilor. Sub aspectul specializării întreprinderii rezultă că, în acest caz, pe lîngă produse, piese sau alte activități pentru care s-a specializat, întreprinderea va realiza și alte produse utile sau materiale care satisfac necesitățile aceluiași proces sau cerințe ale economiei naționale.

Tot pe linia concentrării producției s-a accentuat preocuparea pentru dimensionarea rațională a întreprinderilor, gruparea și conducerea lor mai eficientă. De asemenea, în ultima perioadă se manifestă o direcție de perspectivă, și anume gruparea și dezvoltarea unor întreprinderi specializate pe produse, mașini și instalații destinate unor ramuri sau subramuri, precum și conducerea și organizarea mai eficientă a platformelor industriale.

Observăm că în paralel cu intensificarea procesului de industrializare a economiei s-au dezvoltat și diversificat formele de specializare și concentrare a producției, s-au conturat și unele direcții în care se pot extinde acestea în viitor. Totodată, se constată că atît în definirea conținutului și sferei de cuprindere a specializării și concentrării producției, cît și în modul de materializare a formelor, predomină accentul și orientarea spre „producție", spre produsul și obiectul de fabricație „în sine", care satisface parțial o anumită cerință economico-socială.

2. Dezvoltarea unor forme noi de specializare și grupare a producției industriale

CU TOATE REALIZĂRILE IMPORTANTE în domeniile specializării și concentrării producției industriale apreciem că există încă posibilități de a dezvolta și extinde unele forme noi de specializare, mai mult, de a adopta o nouă **optică** în acest domeniu, care să corespundă mai eficient, mai complet, etapelor viitoare de industrializare și de dezvoltare a economiei naționale. Creșterea gradului de complexitate al economiei naționale, intensificarea acțiunilor pentru industrializarea competitivă, accelerarea ritmului schimbărilor pentru optimizarea structurii economiei, introducerea progresului tehnic, urmărirea laturilor calitative ale activităților, impun perfecționarea continuă a formelor de organizare și conducere. În acest context ne asociem opiniilor exprimate în literatura de specialitate[1]) privind necesitatea unor măsuri organizatorice menite să înlăture neconcordanțele ce apar între exigențele noi și modul vechi de organizare a economiei vizînd, printre altele, și continuitatea relației dintre producător și beneficiar ca o trăsătură nouă a vieții economice.

Ideea centrală pe care o susținem vizează specializarea și gruparea întreprinderilor în primul rînd pe domenii sau subdomenii ale cerințelor, după care pot fi avute în vedere și celelalte aspecte ale specializării privind realizarea produselor și serviciilor.

La prima vedere s-ar putea obiecta că întreprinderile noastre chiar așa și sînt specializate. Problema de fond se

[1]) M.D. Popescu, Imperativul adaptării rapide la exigențele competitivității. Revista economică, nr. 41, 1978

pune însă în legătură cu gradul în care sînt satisfăcute aceste cerinţe, pe părţi sau integral, cu modul în care se conturează clar domeniul cerinţelor în care se înscrie întreprinderea. Optica pe care o propunem urmăreşte abordarea unei concepţii integratoare, ce vizează sistemul cerinţelor în corelaţie cu microsistemul economic industrial care le realizează, într-o structură bine definită a corelaţiilor şi interdependenţelor necesare între unităţile sistemului, pentru realizarea completă a cerinţelor specifice domeniului. Nu negăm dificultatea şi complexitatea tratării în această concepţie a specializării şi grupării întreprinderilor, începînd cu identificarea cerinţelor şi necesităţilor, continuînd cu realizarea concretă a soluţiilor de specializare şi rezolvarea completă a cerinţelor, dar, în acelaşi timp, remarcăm faptul că această concepţie deschide ample posibilităţi întreprinderilor de a desfăşura o activitate de durată într-un anumit domeniu, eficientă pentru economia naţională, cerinţele fiind permanente, iar modificările care apar putînd fi intuite din timp, luîndu-se măsuri de adaptare la momentul oportun.

Pentru a ilustra felul în care propunem specializarea şi gruparea întreprinderilor, ne referim la unele cerinţe ale unei întreprinderi (vezi figura) în raport cu alte întreprinderi (elemente de intrare şi servicii), respectiv la cerinţele economiei în raport cu activitatea întreprinderii respective (elemente de ieşire).

montarea (colaborare) şi punerea în exploatare a noului sistem ; asigurarea „service-ului“ şi a pieselor de schimb.

În acest mod, prin specializarea şi gruparea întreprinderilor în domeniul unor cerinţe specifice s-ar putea soluţiona integral necesitatea, la un nivel tehnic superior şi cu o eficienţă ridicată. Concomitent, întreprinderile beneficiare vor fi degrevate de astfel de probleme, atenţia principală fiind orientată spre activitatea ei de bază, care urmăreşte satisfacerea altor cerinţe ale economiei naţionale.

Extinzînd aria de cuprindere a specializării, în domeniul funcţional se pot identifica şi alte cerinţe specifice referitoare la specializarea mai largă a întreţinerii şi reparării unor maşini şi instalaţii : de exemplu, întreprinderi pentru repararea şi întreţinerea sistemelor de comandă electronică a maşinilor, similar unităţilor care asigură „service-ul“ pentru calculatoarele electronice ; specializarea unor întreprinderi în domeniul execuţiei echipamentelor şi rezolvării cerinţelor privind protecţia şi paza contra incendiilor şi tehnica securităţii muncii, care să stabilească soluţiile şi să rezolve integral sistemul tehnic necesar ; întreprinderi specializate pe probleme de ergonomie pentru asigurarea microclimatului, izolării fonice şi vibraţiilor, mobilier ergonomic, echipament pentru organizarea locurilor de muncă, tipizări etc. Fără a epuiza domeniul specializărilor funcţionale am căutat să evidenţiem unele posibilităţi de specializare în ideea rezolvării complete a unor necesităţi.

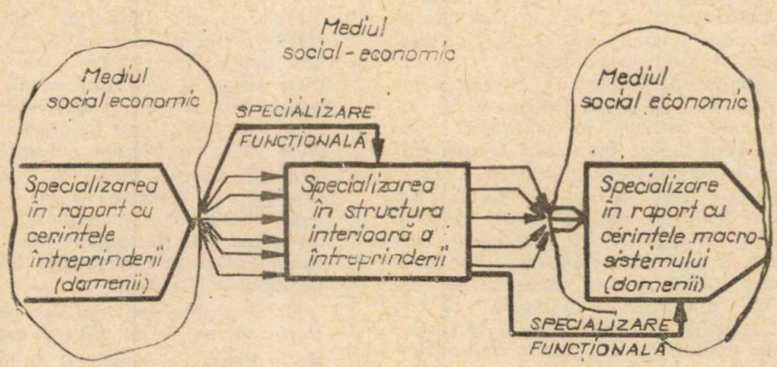

a) Din acest domeniu larg al cerinţelor şi necesităţilor vom evidenţia, la început, un aspect în domeniul cerinţelor funcţionale ale întreprinderii, „servicii pentru întreprinderi“, şi anume organizarea raţională şi eficientă a transportului intern şi a depozitării.

În condiţiile actuale ale specializării, întreprinderea care caută să raţionalizeze activitatea de transport intern şi depozitare cumpără de la diferite întreprinderi unele echipamente, pe altele le execută ea.

Dacă ar exista un grup de întreprinderi specializate în domeniul transportului intern şi depozitare, atunci o întreprindere care urmăreşte raţionalizarea activităţii ei în această direcţie ar putea comanda la grupul de întreprinderi (centrul de coordonare) proiectul de raţionalizare, execuţia întregului echipament necesar, inclusiv

b) Un alt domeniu de specializare îl reprezintă cel al obiectelor de fabricaţie produse sau tehnologii. Considerînd, de exemplu, rulmenţii — care se realizează în întreprinderi specializate — constatăm că aceştia satisfac în realitate o anumită categorie de cerinţe dintr-un domeniu mai larg, „lagăre de alunecare“, care cuprinde în plus şi lagăre cu cuzineţi, sintetizate, din mase plastice etc.

Folosind concepţia pe care o propunem, am avea în vedere în acest domeniu un grup de întreprinderi care să satisfacă orice cerinţă în domeniul lagărelor de alunecare şi să ofere cele mai corespunzătoare soluţii, incluzînd deci şi „consulting-ul“. Aceeaşi extindere a domeniului specializării se poate da şi altor „obiecte de fabricaţie“, ca de exemplu : elemente de asamblare (şuruburi, nituri etc.), elemente de transmisie pe diferite subdomenii etc. Toate „obiectele de fabricaţie“ specifice unui domeniu cu subdomeniile lui s-ar realiza într-un grup de întreprinderi, care ar satisface integral cerinţele.

c) În acelaşi mod poate fi abordat şi domeniul mijloacelor de muncă pentru întreprinderi aparţinînd unei ramuri. Există deja o serie de realizări referitoare la specializarea întreprinderilor pentru realizarea de maşini, instalaţii pentru diferite ramuri (agricultură, forestieră, minieră, chimică, alimentară etc.). Se impune însă conturarea mai exactă a activităţilor lor, astfel încît să fie satisfăcute complet cerinţele şi necesităţile, colaborarea producători-beneficiari pe perioadă îndelungată sub toate aspectele, asistenţă tehnică, reparaţii, piese de schimb etc.

Vom menţiona şi alte posibilităţi de specializare. Ne referim la unele cerinţe ale întreprinderilor pentru instalaţii de acoperiri anticorozive a pieselor. Această cerinţă poate constitui un domeniu de specializare a întreprinderii care să realizeze complet instalaţii de vopsire, instalaţii de acoperiri galvanice, instalaţii de metalizare, de aluminizare etc. În acest sens, s-a concretizat domeniul echipamentelor de sudură, tăiere şi lipire. Există şi alte domenii în care întreprinderile specializate pot să-şi dezvolte activitatea, de exemplu : maşini şi echipamente pentru diferite procese tehnologice, instrumente de măsură şi control, S.D.V.-uri etc. Pentru a încheia exemplificările ne referim la „produse“ mai complexe, şi anume la mijloacele de transport în comun. Există un domeniu al cerinţelor transportului urban. Toate mijloacele de transport în comun (tramvaie, troleibuze, metrou, autobuze, alte sisteme) s-ar putea realiza în întreprinderi care fac parte din grupul de întreprinderi specializate în domeniul cerinţelor transportului în comun, avînd un centru de coordonare unic, care trebuie să colaboreze la dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a unor sisteme eficiente de transport în comun în centrele urbane. Şi în alte domenii economico-sociale sau umane, satisfacerea cerinţelor şi necesităţilor se poate realiza în aceeaşi concepţie.

Jalonînd unele posibilităţi care conturează direcţii de dezvoltare a noilor forme de specializare şi grupare a întreprinderilor, considerăm că abordarea prin această optică a problemelor ar permite întreprinderilor o mai bună cunoaştere a cerinţelor şi mijloacelor eficiente de rezolvare a acestora, satisfacerea integrală şi la înalt nivel calitativ a necesităţilor economico-sociale actuale şi de perspectivă.

prof. dr. V. CRĂCIUNESCU
Universitatea Timişoara

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tendinţe şi orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (II)

NUMEROŞI economişti burghezi, care se străduiesc să abordeze problematica lumii contemporane, reproşează gîndirii economice convenţionale şi publicisticii oficiale din ţările occidentale care o susţine, faptul că întreţine o serie de mituri, de idei greşite, aureolate în mod forţat cu pretenţia de adevăruri generale şi universal valabile. Cel mai frecvent şi mai nociv dintre aceste mituri, prin implicaţiile lui practice şi ideologice este mitul pieţei concurenţiale. Este vorba de iluzia că această piaţă ar putea asigura în mod spontan armonizarea creşterii economice şi a dezvoltării, inclusiv a intereselor individuale şi naţionale la scară planetară, deci eficienţa maximă a economiei, optimizarea ei.

M. Hudson (S.U.A) semnalează nepotrivirea flagrantă dintre imaginea idealizată a pieţei capitaliste, bazată pe liberul schimb („laissez-faire") şi practicile curente din tranzacţiile comerciale pe piaţa mondială în perioada postbelică, scriind că „a devenit evident faptul că pieţele mondiale erau dominate de mari firme internaţionale din ţările industriale, dirijate, la rîndul lor, de guvernele respective. Forţele automate ale pieţei (pentru ţările industriale), despre care se credea că sînt „obiective", nu mai pot astfel să îndeplinească rolul de arbitru pentru fixarea preţurilor internaţionale şi pentru alocarea de resurse" [2]). Înfăptuirea „idealurilor de egalitate mondială" reprezintă, după aceeaşi apreciere, un „obiectiv pe care nu l-a putut atinge niciodată piaţa internaţională „liberă". „În realitate, arată autorul citat, ceea ce teoria convenţională a numit în mod eufemistic „proces de îmbogăţire mondială" s-a constatat ulterior a fi „un proces de exploatare internaţională", ducînd la ceea ce el numeşte „sindromul monoculturii". În aceste condiţii, acelaşi autor consideră că „Manualele de teorie economică pot să înfăţişeze principii ale comerţului şi investiţiilor internaţionale întemeiate pe mecanismul pieţei, dar mecanismele înfăţişate aparţin unei epoci trecute".

În efortul de demitizare a pieţei concurenţiale, în general, a celei mondiale, în special, Mahbub Ul Haq (Pakistan) atrage atenţia asupra faptului că această piaţă nu este un mecanism neutru, că ea nu funcţionează după regulile deduse din imaginea idilică a unei „mîini invizibile" care ar putea înfăptui eficienţa economică, echitatea şi armonia dintre oameni, fără un efort deliberat din partea acestora. Prezenţa tot mai vizibilă a factorului politic în funcţionarea pieţii şi în activitatea mecanismelor economico-financiare internaţionale l-a dus pe autorul menţionat la concluzia că majoritatea pieţelor sînt „administrate" şi că mecanismele financiare internaţionale funcţionează în favoarea celor bogaţi, care pot influenţa piaţa în favoarea lor. Dovada acestui adevăr o constituie, după părerea autorului citat, marile inegalităţi care există în repartiţia bogăţiei şi a veniturilor. „Din moment ce există mari inegalităţi în repartiţia venitului în interiorul unei ţări – scrie Mahbub Ul Haq –, mecanismul de piaţă nu mai funcţionează nici eficient, nici echitabil, deoarece el este puternic înclinat în favoarea puterii de cumpărare aflată în mîna celor bogaţi. Cei care dispun de bani pot să facă piaţa să se încline după propria lor voinţă. Acest lucru este şi mai adevărat la nivel internaţional decît la nivel naţional" – subliniază autorul[3]).

Constatînd discreditarea numeroaselor mituri grefate pe piaţa concurenţială, inclusiv „mitul virtuţilor armonizatoare ale legilor pieţii", R. Prebisch (Argentina) arată, în comunicarea ţinută la Congresul Internaţional al Economiştilor din Mexic (1980) că „aceste mituri continuă să existe în legătură cu problemele ţărilor de la periferia sistemului, ca şi în ce priveşte relaţiile lor cu ţările de la centrul lui", ajungînd la concluzia că trebuie depăşite şi aceste mituri şi formulînd cerinţa elaborării unei „teorii a transformării". [4]).

În această atmosferă de sporire crescîndă a îndoielilor faţă de mecanismele pieţii denumită „liberă" şi de discreditare a poziţiei teoriilor burgheze convenţionale, un număr crescînd de specialişti realişti cu vederi democratice exprimă tot mai frecvent necesitatea eliberării opiniei publice şi a specialiştilor înşişi de sub influenţa acestor teorii depăşite de viaţă, sugerînd căutarea de noi repere.

După aprecierea lui R. Kothari (India), rezolvarea marilor probleme ale contemporaneităţii impune participarea activă a intelectualilor în calitate de catalizatori ai schimbărilor care se fac simţite. Pentru aceasta el susţine că trebuie învinsă şi depăşită deprinderea unor intelectuali din ţările în curs de dezvoltare de „a imita modele importate" sau de a acorda prioritate unor probleme derivate din sfera consumului, neglijînd problematica primordială a producţiei şi a repartiţiei. Subliniind necesitatea înnoirilor teoretice, Raportul Tinbergen (1976) arată că „Edificarea progresivă a unei ordini sociale echitabile nu va fi uşurată de răspunsurile dogmatice la problemele naţionale şi internaţionale. Toate ideologiile dogmatice pretind că ele reprezintă întregul adevăr şi astfel tind să fie restrictive. Concepţiile ortodoxe şi dogmatice sînt duşmanii unei societăţi deschise şi, prin însăşi natura lor, au tendinţa de a menţine sistemul, nu de a-l transforma. Ele funcţionează ca nişte corsete intelectuale şi operaţionale care inhibă spiritul deschis necesar pentru a face faţă ansamblului, în continuă creştere, de probleme care se regenerează şi cu care omenirea este confruntată în prezent" [5]).

Mai recent, Raportul Scheveningen (1979) a ajuns la concluzia că o dezvoltare autentică a ţărilor din lumea a treia poate fi realizată numai dacă reprezentanţii lor, în primul rînd intelectualii lor reuşesc „să se elibereze de gîndirea contravenţională despre dezvoltare". În acelaşi spirit, W. Brandt preciza în introducerea la lucrarea „Nord–Sud" (1980) că „A crede că problemele de astăzi pot fi stăpînite cu mijloacele convenţionale ale deceniilor trecute ar fi periculos şi înşelător".

Opiniile invocate mai sus relevă concluzia că, pe cît de urgentă este trecerea de la discuţii şi negocieri la acţiuni care să permită dezvoltarea multilaterală a tuturor statelor, pe atît de importantă

FIŞE

Utilizarea mijloacelor electronice

● *Recent, a fost tipărită la* EDITURA DACIA *din Cluj-Napoca lucrarea* „Utilizarea mijloacelor electronice de capacitate mică la prelucrarea datelor economice", *elaborată de un colectiv de autori format din* P. Pintea, D. Racoviţan, N. Ghişoiu *şi* I. Netea. *Pornind de la necesitatea utilizării cu maximă eficienţă a mijloacelor moderne de prelucrare a informaţiilor, mijloace cu care sînt dotate numeroase dintre unităţile economiei româneşti, lucrarea redă, sub forma unor aplicaţii concrete, principalele operaţii privind evidenţa economică a unităţilor şi care se pot realiza cu ajutorul maşinilor electronice de capacitate mică. Cele mai multe dintre aplicaţiile prezentate de autori sînt axate pe exemplul unor întreprinderi industriale, dar ele pot fi preluate şi folosite, în aceeaşi structură sau cu anumite adaptări, şi de către unităţile din celelalte ramuri ale economiei. Utilizarea eficientă a unor asemenea mijloace moderne de calcul şi evidenţă pentru culegerea, prelucrarea şi transmiterea datelor, relevă autorii, creează posibilitatea obţinerii unor informaţii bogate, de înaltă acurateţe, cu un rol tot mai însemnat în fundamentarea deciziilor la nivel microeconomic.*

Planificarea teritorială

● *În Editura Academiei de ştiinţe a R.P. Bulgaria a apărut cartea* Problemi na modelirane i izmervane na ikonomiceskite protesi v N.R. Bălgarija. *(Probleme ale modelării şi măsurării proceselor economice în R.P. Bulgaria, Sofia, 1981), care grupează un şir de studii asupra unor probleme legate de: structura pe ramuri a economiei şi legăturile dintre acestea; măsurarea şi analiza unor caracteristici de creştere relevate la nivel macroeconomic; agregarea şi dezagregarea ramurilor în balanţa legăturilor dintre ramuri ; modelele inter-regionale şi inter-ramuri de dezvoltare a economiei naţionale.*

În cadrul acestui din urmă capitol (autor Nina Iankova) se urmăreşte studierea aspectelor teritoriale ale dezvoltării economiei naţionale cu deosebire prin prisma modelelor inter-regionale ale relaţiilor dintre ramuri. În acest sens, utilizarea schemei de principiu a sistemelor de modele economico-matematice de planificare a economiei naţionale oferă posibilitatea de a determina expresii concrete ale mo-

este elaborarea unor teorii adecvate care să fundamenteze în mod științific strategii realiste ale dezvoltării în diverse țări ale lumii și la scara întregii planete.

Întărirea convingerii unui număr crescînd de reprezentanți ai opiniei publice mondiale, de intelectuali, inclusiv economiști, că pentru soluționarea durabilă a problemelelor complexe ale contemporaneității **trebuie depășit orizontul gîndirii burgheze convenționale** este legată, fără îndoială, și de creșterea necontenită a prestigiului metodologiei materialist-dialectice și a teoriei marxiste, de sporirea forței de atracție a socialismului pentru masele largi populare, pentru popoarele lumii. În acest sens, în Programul Partidului Comunist Român se arată că „în viitor transformările revoluționare vor cunoaște o și mai mare diversificare. Fiecare popor, pornind de la principiile generale ale socialismului științific, va trece la socialism pe o cale proprie ; fiecare partid, fiecare popor vor îmbogăți prin experiența lor tezaurul universal al teoriei și practicii revoluției, al construcției socialiste. În legătură cu trecerea în viitor a noi popoare spre socialism trebuie pornit nu de la scheme și șabloane lipsite de viabilitate, ci de la cerințele imperioase ale vieții, de la realitățile sociale noi din fiecare țară". În aceeași ordine de idei, Santiago Carrillo (Spania) arată că „Toți cei care astăzi manifestă neliniște revoluționară sau pur și simplu transformatoare se intitulează comuniști sau socialiști... Nu există o mișcare eliberatoare în epoca noastră care să nu poarte în ea, într-o măsură mai mare sau mai mică, influențe marxiste. Chiar în sînul bisericii catolice există curente care recunosc justețea soluțiilor politice și economice ale comunismului pentru suprimarea nedreptăților societății capitaliste"[6]).

Acordînd prioritate creșterii economice (sporirea pe locuitor a PNB sau a venitului național) și considerînd, în mod eronat, dezvoltarea ca o derivată automată a acesteia, teoria burgheză convențională a pus accentul pe lucruri (bunuri, mărfuri, bani, capital, profit etc.), pierzînd din vedere oamenii și relațiile dintre ei, mascate, adeseori, tocmai de aceste lucruri. Pe această cale s-a ajuns, în cele din urmă, **la identificarea celor două procese** (creșterea și dezvoltarea), ceea ce a avut unele efecte nocive și paralizante pentru forțele sociale care aveau de suferit de pe urma acestui tip de civilizație. „Una din principalele deficiențe ale abordărilor tradiționale ale dezvoltării se referă – potrivit Raportului Tinbergen – la însăși definiția dezvoltării. Confuzia s-a datorat identificării „creșterii" cu „dezvoltarea". Aceste două noțiuni sînt compatibile, dar nu sînt sinonime. O astfel de simplificare ignorează unul din cele mai importante aspecte ale dezvoltării : creșterea prosperității pentru toate grupurile populației".

În măsura în care tipul tradițional de creștere economică și dezvoltare a fost modelat după criteriul „eficienței", conceput numai ca o relație tehnică funcțională, ceea ce în viziunea tehnocrată sau „economistă" însemna, de fapt, maximizarea profitului privat, acesta a dus, fie la o **dezvoltare defectuoasă** (anarhică și inegală, bazată pe risipă, exploatare și crize) chiar pentru țările puternic industrializate, fie la **subdezvoltarea majorității țărilor lumii** (dezvoltarea dependentă și deformată sau „dezvoltarea subdezvoltării"), avînd ca rezultat accentuarea decalajelor între țări și hipertrofia formelor aberante ale acestora – foametea în masă și cursa înarmărilor. Aceasta a generat, după cum se exprimă F.H. Cardoso (Brazilia) crearea unei societăți a cărei principală caracteristică este „civilizația sărăciei pentru cei mulți și a fricii pentru toți".

Organizat de Fundația Internațională pentru Alternativele Dezvoltării (I.F.D.A.), din inițiativa directorului general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională din cadrul O.N.U., Simpozionul de la Scheveningen a prilejuit un competent schimb de idei referitor la strategiile naționale și internaționale ale creșterii economice și dezvoltării, în întîmpinarea celei de a XI-a Sesiuni Speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată lansării strategiei pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării și noii ordini economice internaționale. Pornind de la raportul prezentat de R. Kothari, B.A. Jenny și M. Zammit-Cutajar, cei aproximativ 50 de participanți din toate categoriile de țări ale lumii, printre care G. Corea, M. Nerfin, J. Berthelot, I. Sachs, F.H. Cardoso, Z. Lazarevič, J. Pajetska, Wang-Ceng-Zhung etc., au adus contribuții substanțiale la **definirea noii problematici umane** la scară planetară, demonstrînd, cu argumente demne de luat în considerare, necesitatea elaborării unei noi strategii a dezvoltării la scară internațională, și sugerînd o serie de priorități în direcția traducerii în viață a acestei strategii. Expresia sintetică a acestui simpozion – Raportul Scheveningen – cuprinde o analiză critică a experienței dobîndite pînă acum în domeniul dezvoltării, îndeosebi la scară internațională. Astfel, raportul menționat constată că „strategiile naționale și internaționale ale dezvoltării au dus la „absența dezvoltării și preponderența unei dezvoltări defectuoase în numeroase părți ale lumii". Totodată, raportul menționat precizează că strategia O.N.U. pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării a eșuat deoarece la baza ei a stat „concepția nerealistă despre economia mondială potrivit căreia creșterea din țările industrializate ar fi fost transmisă mai mult sau mai puțin automat spre țările din lumea a treia prin mecanismele comerțului, transferului de tehnologie și al finanțelor pentru dezvoltare". Se pare – se subliniază că înșeși țările din lumea a treia – în mare parte – au acordat o atenție mai mică nevoii de schimbări calitative și structurale, preferînd să se bazeze pe logica modelului PNB, pe baza căruia un anumit nivel al creșterii ar fi trebuit să sporească în mod necesar producția, nivelul de trai. În realitate, tocmai faptul că s-a urmat această strategie a sporit dezechilibrele, inegalitățile, precum și sărăcia din lume.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

---

2) M. Hudson : Global Fracture. New International Economic Order, Harper and Row Publishers, New York, 1977, p. 188

3) Mahbub Ul Haq : A View from the South. The Second Phase of the North-South Dialogue, în volumul The United States and World Development, Agenda 1979, Martin M. Mc Laughlin and The Staff of the Overseas Development Council, Praeger Publishers, New York, 1979, p. 116

4) R. Prebisch : The Latin American Periphery in the Global System of Capitalism, Sixth World Congress, Human Resources, Employment and Development, Mexico, 1980, p. 29

5) Jan Tinbergen (coordonator) Restructurarea ordinii internaționale. Ed. Politică, București, 1978, p. 134—135.

6) Documente ale Partidului Comunist din Spania, Ed. Politică, București, 1976, p. 140.

---

delelor inter-regionale ale relațiilor dintre ramuri. Schema balanței regionale este considerată drept principală sursă de informații cu privire la legăturile dintre ramuri, manifestate în plan teritorial, informații necesare pentru construirea atît a modelelor inter-regionale ale relațiilor dintre ramuri, cît și a balanței inter-regionale, a relațiilor dintre ramuri la scara întregii țări. În studiu sînt analizate modele de optimizare dinamice și semidinamice, destinate prognozării și planificării pe termen lung și mediu privind repartiția teritorială a forțelor de producție. Rezultatele experimentelor cu aceste modele – evidențiază N.I. – au confirmat oportunitatea modelelor elaborate și aplicabilitatea lor practică.

Distribuția mărfurilor

● Jule R. Arbose *analizează articolul „A fre sh, approach to food distribution" publicat în revista* INTERNATIONAL MANAGEMENT *în numărul său din iulie a.c. elementele care au permis unei firme engleze ce își desfășoară activitatea în rețeaua de distribuire a alimentelor să obțină importante succese comerciale în ultimii ani. Ideea diriguitoare este aceea că, asigurînd vînzarea celor mai multe produse în stare proaspătă, se pot asigura deopotrivă satisfacerea cerințelor consumatorilor și un nivel de rentabilitate mulțumitor. Pentru a atinge acest scop, relatează J.A., firma respectivă a acționat în două direcții : a) a organizat un sistem informațional eficient, pe bază de computer, care permite corelarea operativă a volumelor și structurii sortimentale a cererii de consum cu producătorii, astfel încît mărfurile să ajungă în maximum 24 de ore în magazine ; b) dezvoltarea unui parc de camioane dotate cu sisteme frigorifice. Așa cum opinează J.A., experiența respectivă pune în evidență și un spirit inovator în ce privește evaluarea parametrilor de rentabilitate ai activității de aprovizionare cu produse alimentare. Întrucît, spre*

FIȘE

deosebire de o mentalitate încă larg răspîndită în rîndul oamenilor de afaceri potrivit căreia cheltuielile cu distribuirea au, de regulă, un caracter oneros, investițiile destinate dotării cu sisteme informatice moderne și mijloace de transport perfecționate permit în fapt, realizarea de economii însemnate prin eliminarea a numeroase manipulări intermediare a mărfurilor și a pierderilor datorate perisabilității produselor în condițiile nesincronizărilor ce apar între cerere și producție.

ECONOMICUL ŞI VARIABILA DEMOGRAFICĂ

IMPORTANŢA crescîndă ce se acordă studierii relaţiilor de interdependenţă dintre populaţie şi economie îşi află originea, în bună măsură, în amploarea pe care au luat-o eforturile de dirijare ştiinţifică a proceselor de dezvoltare economico-socială în perioada postbelică. Dar, deşi proiectate la nivel global, analizele respective s-au desfăşurat cu precădere prin considerarea a două variabile — numărul populaţiei şi sectorul activ al acesteia — ceea ce a diminuat considerabil valenţele practice ale concluziilor formulate pe baza unor asemenea analize. De fapt, relaţiile dintre economic şi variabila demografică sînt extrem de complexe şi ele nu pot fi înţelese printr-o schemă simplificatoare. Tocmai de aceea, o abordare creatoare, realistă a acestei problematici trebuie să-şi propună surprinderea complexităţii, trebuie să ţină seama de relativa independenţă a evoluţiei celor două domenii, de influenţele, adesea imprevizibile, ale factorului timp. În acest spirit, aşa cum de altfel însăşi autorul o mărturiseşte, a elaborat şi **Constantin Băloiu** lucrarea **„Evoluţia demografică şi creşterea economică“**, publicată nu de mult la „Editura Academiei“.*).

Problema centrală a cărţii este aceea a optimului demoeconomic. În funcţie de acest obiectiv autorul întreprinde, în prima parte a lucrării, o analiză competentă şi bine documentată a economicului văzut prin prisma noţiunilor de creştere şi dezvoltare. Conţinutul acestor două noţiuni este comentat în funcţie de diversele sale accepţiuni statuate în doctrinele unor şcoli şi curente de gîndire economică contemporană. Efortul de a desprinde cele mai importante determinante ale conceptului de creştere economică nu are însă, în optica autorului, o funcţie scolastică. Dimpotrivă, clarificarea acestei noţiuni sub aspect teoretic oferă un fundament solid încercărilor de a-i conferi şi virtuţi metodologice — sub aspectul tehnicilor de analiză şi cuantificare —, elemente indispensabile pentru includerea factorului demografic ca element determinant (nu unic, evident) al ecuaţiei creşterii.

Reformularea ecuaţiei generale a creşterii economice în funcţie de criteriul participării populaţiei la crearea şi utilizarea venitului naţional (de unde şi gruparea populaţiei în populaţie de vîrstă de muncă, economic activă şi ocupată) ar prezenta, potrivit argumentaţiei avansate în lucrare, avantajul de a face posibilă determinarea mai riguroasă a venitului naţional produs şi a gradului de eficienţă macroeconomică.

Capitolele III şi IV ale lucrării reprezintă, după opinia noastră, secţiunea cea mai însemnată şi mai consistentă, problematica optimului demoeconomic constituind un domeniu pe cît de însemnat al planificării dezvoltării economice şi sociale, pe atît de complex şi dificil sub aspectul cunoaşterii şi structurării sale într-un ansamblu de indicatori adecvat, flexibil.

Dar cum ar putea fi definit — deopotrivă în plan conceptual şi operaţional — optimul demoeconomic? Constituie aceasta o simplă asociere a optimului demografic şi a celui economic? Căutînd răspuns acestor întrebări autorul consideră că optimul economic poate fi asociat noţiunii de maximizare a output-ului final în condiţiile minimizării cheltuielilor de muncă vie şi materializată. Or, întrucît problema minimizării acestor cheltuieli îmbracă forme şi încorporează elemente diferite de la o etapă la alta de dezvoltare, rezultă logic că optimul economic nu poate fi gîndit decît în termeni temporali şi relativi. La rîndul său, determinarea optimului demografic implică soluţionarea unor probleme cu un grad similar de dificultate. De regulă, această stare este caracterizată în funcţie de unul dintre indicatorii demografici de bază: volumul populaţiei, structura acesteia pe vîrste sau ritmul de creştere. Cele trei variabile se află însă în raporturi de dependenţă reciprocă şi de aceea optimizarea uneia poate afecta negativ evoluţia celorlalte. Pe de altă parte, inerţia şi stabilitatea fenomenelor demografice impun, spre deosebire de alte domenii ale social-economicului, o indispensabilă viziune pe termen lung în scopul orientării evoluţiilor.

Opţiunile autorului sînt îndreptate, în mod evident, spre tipul de creştere „progresiv“ a populaţiei, realizat însă în condiţiile unor creşteri în limite raţionale, convergente cu posibilităţile economice. Cînd însă o creştere este deplin concordantă cu aceste din urmă posibilităţi? La ce nivel se măsoară convergenţa: al performanţei economice sau al sarcinii economice pe care societatea trebuie să o suporte pentru a o realiza?

În carte sînt avansate — ca un posibil răspuns la aceste întrebări — o serie de idei cu caracter original. Între acestea se cere reţinută aprecierea potrivit căreia optimul demografic nu poate fi înţeles decît ca o categorie cu valenţe spaţiale şi temporale. El formează o problemă de maxim cînd apare ca unică posibilitate pentru a preveni deteriorarea structurii pe vîrste a populaţiei (şi deci pentru a preveni afectarea resurselor de muncă într-un viitor mai îndepărtat), îmbrăcînd concret forma unor măsuri de stimulare a creşterii rapide a natalităţii. Dar, în acelaşi timp, optimul demografic poate constitui şi o problemă de minim ori de cîte ori ritmul rapid de creştere a populaţiei poate duce la încetinirea sau la stagnarea procesului creşterii economice. Cu alte cuvinte se desprinde astfel concluzia, bogat argumentată în carte, potrivit căreia optimul demografic este un concept intim legat de o anumită politică naţională de dezvoltare, stabilită pentru etape de dezvoltare istoric determinate, şi că acest concept nu are un caracter universal valabil.

O a doua etapă a analizei desfăşurată în carte o constituie articularea optimului demografic cu factorul economic, respectiv cu optimul economic. Încercînd o definire a optimului demoeconomic autorul apreciază că acesta reprezintă o stare rezultată din combinarea conştientă şi dirijată a optimului social-economic cu cel demografic şi concretizată într-o creştere economică dinamică şi echilibrată. Cu alte cuvinte această noţiune ar surprinde modul în care se combină creşterea venitului naţional şi creşterea populaţiei.

Analiza, din perspectiva conceptului de optim, a factorului economic şi demografic permite autorului — fapt care atestă calităţile volumului — să evidenţieze şi alte aspecte care, în analizele demografilor sau ale economiştilor sînt, adesea, ignorate. Între acestea, implicarea plenară a condiţiilor economice şi sociale concrete din fiecare ţară; cerinţa de a trata variabila numărul populaţiei drept criteriu de bază al optimului demoeconomic cu o anumită prudenţă şi de a îmbogăţi analiza cu noi elemente etc. O atenţie aparte este acordată în lucrare problemei investiţiilor demografice, tratate, de asemenea, în contextul general al relaţiilor demoeconomice. Reţine atenţia rolul particular acordat investiţiilor demografice în strategia generală a dezvoltării şi îndeosebi încercarea de a demonstra că atît venitul naţional, cît şi cuantumul ce revine prin raportarea sa la numărul populaţiei sînt afectate de investiţia demografică numai atunci cînd nu se realizează o evoluţie corect sincronizată a factorului demografic cu venitul naţional, a acestuia din urmă cu investiţia economică şi a investiţiei economice cu investiţia demografică.

Rod al unor investigaţii ştiinţifice de amploare, cartea lui Constantin Băloiu se înscrie în suita eforturilor economiştilor noştri de a găsi răspunsuri şi oferi soluţii de rezolvare unora din problemele de mare actualitate ale progresului economico-social.

dr. Vasile GHEŢĂU

*) Constantin V. Băloiu: Evoluţia demografică şi creşterea economică. Editura Academiei R.S.R., 1981, 247 p.

Perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R. în scopul accelerării progresului tuturor țărilor membre

CEA DE-A XXV-A SESIUNE A C.A.E.R., desfășurată la București în iulie 1971, a constituit un moment important al dezvoltării activității consiliului, prin adoptarea „Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.", program care definește principiile, metodele, formele și stabilește un ansamblu de acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică multilaterală între statele membre. Tot la București, în vederea concretizării și dezvoltării prevederilor Programului complex, sesiunea a XXXII-a a consiliului din anul 1978 a adoptat și primele programe speciale de colaborare pe termen lung, menite să contribuie — prin realizarea acțiunilor de cooperare economică și tehnico-științifică, incluse în aceste programe — la satisfacerea în condiții tot mai bune a necesarului țărilor membre de combustibili, energie, materii prime, mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, tehnologii moderne și produse alimentare.

România socialistă, care se numără printre membrii fondatori ai C.A.E.R., a acționat cu consecvență, încă de la înființarea consiliului, pentru dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice cu țările membre, aducîndu-și contribuția activă la eforturile pentru perfecționarea și creșterea eficienței activității acestei organizații, pentru ca ea să corespundă cît mai bine scopurilor pentru care a fost creată, să-și îndeplinească în condiții tot mai bune obiectivele și atribuțiile conferite prin statut

Acest lucru a fost subliniat în repetate rînduri de secretarul general al Partidului Comunist Român. Recent, la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la prevederile actualului cincinal, preciza că **„planul prevede extinderea în continuare a relațiilor țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și, în acest cadru, accentuarea specializării și cooperării în producție în scopul satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților reciproce de materii prime și energetice, materiale, mașini, utilaje și altele. Doresc să menționez că în această privință mai sînt multe de făcut în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și vom acționa, împreună cu celelalte state, să obținem o îmbunătățire a activității consacrate acestor țeluri".**

Este, de altfel, și unul din principalele aspecte asupra cărora s-au concentrat eforturile delegației române la cea de a XXXV-a sesiune a C.A.E.R., desfășurată recent la Sofia, într-un moment în care toate țările membre au încheiat o etapă importantă în construirea noii orînduiri și se află la începutul unui nou cincinal. Este vorba, deci, de o perioadă de definire a strategiilor dezvoltării în continuare, pentru a asigura valorificarea cît mai bună a resurselor, creșterea potențialului economiilor naționale, ridicarea activității economice la un nivel superior.

După cum se știe, ținînd seama de bazele lor de plecare, țările socialiste au stadii diferite de dezvoltare și, deși în procesul făuririi noii orînduiri, datorită eforturilor depuse de popoarele acestor țări, precum și extinderii colaborării reciproce, s-a realizat o apropiere relativă a nivelelor lor economice, totuși continuă să se mențină diferențe substanțiale în privința nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, mărimii venitului național pe locuitor, productivității muncii, condițiilor de trai. Tocmai de aceea, colaborarea și cooperarea în cadrul C.A.E.R., se apreciază în „Programul complex", are ca un obiectiv esențial să contribuie în mai mare măsură la accelerarea progresului economic și social al tuturor țărilor membre și, în special, al țărilor care au pornit de la un nivel de dezvoltare mai scăzut, la înfăptuirea, într-un termen istoric cît mai scurt, a egalizării nivelurilor lor de dezvoltare economică.

În cei 10 ani care au trecut de la adoptarea Programului complex, țările membre ale C.A.E.R. au obținut noi și importante succese în dezvoltarea lor economică. Este suficient să amintim că, pe ansamblu, venitul național al țărilor membre C.A.E.R. a crescut în decursul acestui deceniu cu 66%, că ritmurile de creștere ale venitului național și producției industriale au fost de circa două ori mai mari decît ale țărilor capitaliste dezvoltate. Evident, odată cu eforturile depuse și progresele înregistrate de țările socialiste membre în dezvoltarea și modernizarea economiilor lor naționale, s-au amplificat și posibilitățile de a colabora și conlucra în cadrul C.A.E.R.

În ce privește România socialistă, în deceniul la care ne referim, ea a cunoscut progrese considerabile în dezvoltarea și ridicarea nivelului tehnic al forțelor de producție, în modernizarea industriei și agriculturii, a întregii economii naționale, în creșterea produsului social și a venitului național, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Astfel, producția netă industrială a României a crescut de 3,0 ori, venitul național de 2,4 ori, produsul social de 2,3 ori, producția agricolă de 1,6 ori, iar veniturile totale ale populației s-au dublat. S-au înregistrat realizări importante în schimbarea structurii producției, s-au dezvoltat impetuos ramuri industriale moderne, bazate pe tehnica de vîrf, s-a diversificat simțitor producția de mașini și utilaje, produse chimice, bunuri de larg consum etc. Toate aceste succese, creșterea puternică a potențialului economic al României sînt rodul muncii entuziaste a întregului popor, care înfăptuiește neabătut politica justă elaborată de Partidul Comunist Român pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. În același timp, la obținerea acestor succese a contribuit colaborarea tot mai largă pe care România o desfășoară cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, participarea ei activă la diviziunea internațională a muncii. Succesele obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale au creat României condițiile pentru a-și intensifica și diversifica continuu participarea la colaborarea în cadrul C.A.E.R., pentru a-și amplifica conlucrarea cu celelalte țări membre. Ca o expresie a acestui fapt, volumul schimburilor comerciale ale României cu celelalte țări membre ale Consiliului a crescut în ultimul deceniu de peste 3 ori.

În ceea ce privește preocuparea permanentă a României pentru dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R. pentru înfăptuirea „Programului complex", aceasta își găsește

materializarea în participarea ei la realizarea unui număr de peste 200 de convenţii multilaterale privind specializarea şi cooperarea internaţională în producţie, colaborarea tehnico-ştiinţifică, relaţiile valutar-financiare şi de credit, transporturile de mărfuri etc. Împreună cu alte ţări interesate membre ale C.A.E.R., ea a participat şi participă la construirea, prin eforturi comune, a unor mari capacităţi în industria celulozei, azbestului, feroaliajelor şi la valorificarea unui zăcămînt de gaze naturale în U.R.S.S., la construirea unei uzine de nichel şi cobalt în Cuba, urmînd să primească în schimb cantităţile convenite din produsele realizate în obiectivele respective. În acelaşi timp, România manifestă tot interesul pentru participarea ei la specializarea şi cooperarea în cadrul C.A.E.R., ea fiind prezentă în majoritatea convenţiilor multilaterale încheiate de ţările membre C.A.E.R. privind specializarea şi cooperarea în producţia construcţiilor de maşini. România participă nemijlocit şi la activitatea unor organizaţii şi uniuni economice internaţionale specializate, create de ţările membre ale C.A.E.R. în astfel de domenii ca : funcţionarea interconectată a sistemelor energetice naţionale, utilizarea mai bună a unor mijloace de transport, producţia şi livrările reciproce a unor produse siderurgice, chimice, electrotehnice, rulmenţi, utilizarea paşnică a energiei nucleare, explorarea cosmosului, informatică, cercetarea ştiinţifică, activitatea bancară şi financiară etc. O dezvoltare rodnică cunoaşte şi colaborarea tehnică şi ştiinţifică a României cu celelalte ţări membre ale C.A.E.R. Astfel, România participă la un număr de circa 100 de convenţii de cooperare tehnico-ştiinţifică în domenii importante cum sînt : lărgirea bazei energetice şi de materii prime şi asimilarea de noi surse de energie, crearea de noi maşini, utilaje, instalaţii, materiale şi înlocuitori, precum şi la programe de cooperare în domeniile biofizicii, coroziunii, maselor plastice, valorificării superioare a materiei prime lemnoase, a resurselor oceanului planetar etc.

Obiectivul fundamental al cincinalului în care ne aflăm, definit de cel de-al XII-lea Congres al partidului, îl constituie ridicarea României din rîndul ţărilor în curs de dezvoltare la nivelul ţărilor cu o dezvoltare medie. Aceasta impune, desigur, eforturi considerabile şi se bazează pe trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, pe calea afirmării puternice a cuceririlor tehnico-ştiinţifice, valorificării superioare a resurselor naturale şi umane, sporirii substanţiale a productivităţii muncii, a eficienţei economice, a avuţiei naţionale. Producţia globală industrială va creşte cu 44 la sută, cea netă cu 52,4 la sută, iar venitul naţional cu 41,1 la sută. Pentru realizarea acestor mari obiective pe care şi le propune, România este, deci, profund interesată să dezvolte în continuare cooperarea în producţie cu ţările membre ale C.A.E.R., ca şi cu toate ţările socialiste, cu toate celelalte state, atît pe plan bilateral, cît şi multilateral, în spiritul principiilor deplinei egalităţi în drepturi şi avantajului reciproc, al respectării independenţei şi suveranităţii naţionale. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., **„România este hotărîtă să-şi aducă şi în viitor întreaga contribuţie la colaborarea în cadrul C.A.E.R., în scopul satisfacerii necesităţilor de materii prime, materiale şi energie, de maşini unelte şi tehnologii moderne ale ţărilor membre, astfel încît activitatea acestei organizaţii să constituie un adevărat model de raporturi echitabile, de conlucrare fructuoasă între state socialiste, libere şi suverane, să dea un nou imbold construcţiei socialiste şi comuniste“.**

În mod corespunzător, România manifestă în cadrul consiliului o preocupare permanentă pentru orientarea activităţii tuturor organelor sale spre problemele concrete ale colaborării economice, cooperării şi specializării în producţie, în dorinţa de a-şi extinde relaţiile economice cu ţările membre şi, desigur, de a beneficia, alături de alte ţări, de efectele pozitive ale dezvoltării raporturilor de colaborare şi întrajutorare tovărăşească. În acest sens, România consideră că sînt necesare eforturi pentru identificarea a noi posibilităţi şi acţiuni de cooperare, cu atît mai mult cu cît există un număr de probleme rămase deschise şi de a căror soluţionare depinde, în mare măsură, accelerarea progresului social-economic al tuturor ţărilor membre ale C.A.E.R., creşterea eficienţei colaborării lor reciproce, afirmarea efectivă a superiorităţii relaţiilor economice internaţionale de tip nou. Aceasta apare cu atît mai necesar cu cît, aflate la început de cincinal, ţările membre ale C.A.E.R. îşi propun obiective mari, a căror înfăptuire presupune, desigur, şi eforturi considerabile, iar unul dintre principalele obiective ale colaborării este tocmai acela de a înlesni înfăptuirea acestor obiective, de a aduce o contribuţie sporită la soluţionarea unor probleme noi, complexe, cu care se confruntă diferitele economii naţionale ale ţărilor membre ale Consiliului, şi ca urmare a amplificării fenomenelor de criză din economia mondială, a agravării crizei energetice şi de materii prime, a accentuării măsurilor protecţioniste, a instabilităţii monetare şi a înrăutăţirii condiţiilor de credit. Această situaţie sporeşte exigenţele faţă de colaborarea reciprocă în cadrul C.A.E.R., faţă de modul în care activitatea organizaţiei este legată nemijlocit de preocupările actuale ale ţărilor şi contribuie la soluţionarea problemelor care se ridică în procesul dezvoltării economiilor lor naţionale.

În acest sens, Partidul Comunist Român, ţara noastră acordă o deosebită atenţie problemelor coordonării planurilor pe anii 1981—1985, care, de altfel, au ocupat un loc central şi în lucrările recentei sesiuni a C.A.E.R. de la Sofia, deoarece activitatea de coordonare a planurilor determină, în cea mai mare măsură, amploarea şi eficienţa colaborării în general. În activitatea intensă desfăşurată în această direcţie s-au obţinut o serie de rezultate pozitive, cum sînt sporirea livrărilor reciproce de mărfuri, prelungirea şi lărgirea unor convenţii bilaterale şi multilaterale, elaborarea de noi convenţii de specializare şi cooperare în producţie. Cu toate acestea, aşa cum s-a arătat în cuvîntarea şefului delegaţiei române la recenta Sesiune a C.A.E.R., tovarăşul Ilie Verdeţ, prim-ministru al guvernului, rezultatele obţinute nu oglindesc pe deplin posibilităţile oferite de potenţialul economic şi tehnico-ştiinţific al ţărilor membre ale C.A.E.R. şi nu dau încă soluţii depline la numeroase probleme esenţiale ale dezvoltării cooperării între aceste ţări. Practic, deşi în anii ultimului deceniu volumul schimburilor economice ale ţării noastre cu celelalte ţări membre ale Consiliului s-a triplat, totuşi ponderea lor în comerţul exterior al României s-a redus, în aceeaşi perioadă, de la 50% la 34%.

În acest context, România consideră că ar trebui făcute progrese mult mai substanţiale în îndeplinirea prevederilor „Programului complex“ privind necesitatea asigurării mai depline a nevoilor crescînde ale ţărilor membre de combustibili, energie, produse metalurgice şi alte materii prime, pe baza unirii eforturilor ţărilor interesate. De altfel, în acest scop a fost elaborat şi un program special de colaborare pe termen lung care prevede tocmai asigurarea certă a necesarului, fundamentat economic, al ţărilor membre ale C.A.E.R., de diverse tipuri de energie şi materii prime industriale. România şi-a exprimat în mod constant interesul de a participa la acţiunile de colaborare în acest domeniu, subliniind această dorinţă la toate sesiunile consiliului, ca şi necesitatea convenirii unor noi acţiuni de colaborare între ţările membre ale C.A.E.R. pentru soluţionarea în mai bune condiţii a problemei respective. Încă la sesiunea consiliului din 1978, cînd a fost adoptat şi programul special, România a arătat că se face simţită necesitatea unor noi acţiuni de cooperare pentru valorificarea rezervelor existente în ţările membre în vederea majorării livrărilor şi acoperirii în mai mare măsură a necesarului ţărilor care dispun de resurse limitate, ţinînd seama că în programele speciale nu sînt prevăzute acţiuni concrete în asemenea domenii de importanţă vitală pentru economiile lor naţionale, cum sînt, de exemplu, cele privind asigurarea necesarului de ţiţei şi gaze naturale. În ceea ce priveşte România, se poate spune că efectele colaborării sale în cadrul C.A.E.R. în acest domeniu sînt puţin semnificative, ţinînd seama că ponderea cantităţilor de combustibili, materii prime, minerale şi metale obţinute pe această cale, în ansamblul importurilor româneşti de astfel de produse, a scăzut de la 47% în 1970 la 21% în 1980, deci o poziţie considerabil inferioară locului pe care îl ocupă comerţul total cu ţările membre ale C.A.E.R. în schimburile comerciale de ansamblu ale României : ca atare, cele mai mari cantităţi de ţiţei şi de materii prime de bază şi le procură din alte ţări, cu plata în valută convertibilă, — fapt de natură să limiteze dimensiunile de ansamblu ale colaborării României în C.A.E.R. În acelaşi timp, în virtutea principiului avantajului reciproc, România a precizat că soluţionarea echitabilă a problemei presupune participarea ţărilor interesate, deci şi a României, la eforturile necesare pentru punerea în valoare a resurselor naturale existente în ţările membre ale C.A.E.R.

Ţara noastră consideră, de asemenea, că ar trebui elaborate şi alte propuneri de acţiuni concrete de cooperare, în această privinţă, ceea ce ar putea oferi un exemplu de soluţionare prin eforturi comune a unei probleme deosebit de complexe, cu care se confruntă în prezent un mare număr de ţări ale lumii.

Un loc important se acordă în cadrul C.A.E.R. problemelor extinderii și adîncirii specializării și cooperării internaționale în producția celor mai importante tipuri de utilaje și mașini, perfecționării colaborării țărilor membre în construcțiile de mașini, radiotehnică și electronică, ramuri deosebit de importante pentru progresul general al economiei tuturor țărilor socialiste. Întrucît România continuă să dețină încă o pondere destul de scăzută în ansamblul schimburilor reciproce de mașini și utilaje specializate, produsele ei de înaltă tehnicitate contribuind doar într-o proporție extrem de redusă la aceste schimburi, se poate aprecia că structura participării sale la specializarea în producție între țările membre ale C.A.E.R. reflectă insuficient nivelul de dezvoltare și de tehnicitate atins de industria românească constructoare de mașini, radiotehnică și electronică, ceea ce reduce și din eficiența acestei participări. De aceea, România acționează pentru promovarea unei asemenea specializări pe produse finite, subansamble sau piese, care să asigure fiecărei țări producerea, asamblarea și livrarea de produse industriale de complexitate ridicată, creșterea seriilor de fabricație, ridicarea substanțială a calității și nivelului tehnic al produselor.

În același timp, România apreciază că prin intermediul colaborării în cadrul C.A.E.R. este necesar să se acopere în mai mare măsură necesitățile crescînde ale țărilor membre de utilaje tehnologice și instalații complexe, mașini-unelte grele și agregate multifuncționale, mijloace de automatizare și tehnică de calcul, echipamente și componente electronice etc., în vederea reducerii unor importuri constisitoare, în valută convertibilă, din terțe țări.

Deoarece în prezent sînt în curs de elaborare noi convenții generale de colaborare multilaterală, inclusiv în electrotehnică și microelectronică, ar fi necesar și util să se acționeze pentru concretizarea lor în cel mai scurt timp, astfel încît chiar în cursul acestui cincinal să se convină livrări reciproce cu o participare corespunzătoare și a industriei românești. De asemenea, ar trebui să se acorde, în cadrul colaborării, o atenție sporită utilizării mai bune a capacităților de producție, deoarece în timp ce unele țări prevăd construirea unor noi capacități în diferite ramuri și subramuri, în alte țări se conturează rezerve de capacitate.

În sfîrșit, se constată o lipsă de progres în privința stabilirii de acțiuni concrete de colaborare în domeniul stimulării economice a creșterii producției agricole și exportului de produse agroalimentare. România apreciază în această privință, că, pe baza prevederilor de principiu din „Programul complex" și a unor hotărîri adoptate anterior, este necesară convenirea unor măsuri de participare a țărilor interesate la eforturile pentru dezvoltarea producției alimentare, îndeosebi pe calea prețurilor și altor mijloace economice care să favorizeze realizarea de investiții în agricultură și creșterea eficienței în această ramură de bază.

Se vede, deci, că în lucrările de coordonare a planurilor economice pentru perioada 1981—1985 o serie de probleme importante au rămas încă deschise, ceea ce face necesară continuarea tratativelor pentru stabilirea de noi acțiuni care să permită rezolvarea tuturor problemelor și creșterea mai substanțială, pe această bază, a comerțului reciproc .Totodată, activitatea de coordonare a planurilor ar putea fi perfecționată prin extinderea realizării de înțelegeri de colaborare pe perioade mai mari de 5 ani, în anumite probleme fundamentale, ținînd seama că în anumite ramuri — cum sînt industria extractivă, energetica, unele sectoare ale construcțiilor de mașini — chiar ciclul cercetare-investiție-producție depășește această perioadă de timp. Soluționarea echitabilă a problemelor care stau în fața țărilor membre ale C.A.E.R., perfecționarea în continuare a colaborării lor economice și tehnico-științifice ar demonstra, și pe această cale, superioritatea orînduirii socialiste, a relațiilor economice internaționale pe care aceasta le generează, contribuind astfel la afirmarea tot mai puternică a ideilor și principiilor socialiste pe plan mondial.

Acționînd neobosit în direcția extinderii colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., România dezvoltă, în același timp, conlucrarea cu toate statele socialiste, apreciind că aceasta corespunde atît intereselor reciproce, cît și cauzei întăririi unității, solidarității și forțelor socialismului. Totodată ea acționează pentru întărirea cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, pentru lărgirea legăturilor economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, participă activ la diviziunea internațională a muncii.

În acest mod, răspunzînd intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale poporului român, România socialistă aduce o contribuție activă la întărirea și afirmarea socialismului, a superiorității sale pe plan mondial, la instaurarea unui climat de pace, colaborare și destindere în Europa și în întreaga lume.

N. IONESCU

Industria fibrelor chimice

ÎN DECENIUL TRECUT, sub efectul crizei petrolului, al scumpirii repetate a materiilor prime de bază și energiei consumate de industria fibrelor chimice, al concurenței crescînde din partea fibrelor naturale, precum și al recesiunii economice din țările capitaliste dezvoltate, producția mondială nesocialistă a acestei ramuri industriale a cunoscut succesiv (în anii 1975 și 1980) două reduceri absolute. În 1980 producția de fibre chimice s-a micșorat în toate principalele țări producătoare, respectiv cu 10% (față de 1979) în Europa occidentală, cu 7% în S.U.A. ș.a.m.d., determinînd scăderea gradului de utilizare a capacităților existente, în medie, la 65%.

După cum se vede din tabel, ponderea fibrelor sintetice a crescut continuu (la peste 74% din 1980), în timp ce ponderea fibrelor celulozice — în scădere — înregistrează o tendință de stabilizare la circa 26% din total. De asemenea, în cadrul producției de fibre sintetice a sporit sensibil ponderea fibrelor poliesterice, cu scăderea concomitentă a celei a fibrelor poliamidice.

Totodată, se constată un proces de diseminare geografică a industriei fibrelor chimice, care a condus la îngustarea poziției deținute în producția lor mondială nesocialistă de către Europa occidentală și Japonia, în condițiile sporirii rolului altor țări, îndeosebi al țărilor care dispun de resurse proprii de hidrocarburi lichide și gazoase.

Produsul	Total țări nesocialiste (mii tone)	Din care (în %)			
		S.U.A.	Europa occid.	Japonia	Alte țări
Total fibre chimice					
1970	8 394	27	32	17	24
1975	10 671	28	25	13	34
1980	14 221	27	21	13	39
Din care :					
— fibre sintetice					
1970	4 809	32	32	20	16
1975	7 461	34	25	14	27
1980	10 591	32	20	13	35
— fibre celulozice					
1970	3 585	—	—	—	—
1975	3 210	—	—	—	—
1980	3 630	—	—	—	—

Sursa : B.I.K.I., nr. 79—80/1980

În cercurile de specialitate se apreciază că înviorarea așteptată a activității economice într-o serie de țări capitaliste în cursul semestrului II 1981 ar putea asigura redemararea industriei fibrelor chimice și absorbirea treptată, cel puțin parțială, a amplelor capacități neutilizate în ultimul timp în această ramură.

N. P.

Produsele de bază — iunie 1981

TENDINȚA DE SCĂDERE a prețurilor produselor de bază, pe piețele internaționale, înregistrată de la începutul acestui an, a continuat și în luna iunie.

Indicele agregat, calculat de Institutul de economie mondială, reflectă o scădere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România cu 2,4% în luna iunie a.c.

Menținerea unei cereri reduse pe piața materiilor prime și semifabricatelor industriale *s-a soldat cu scăderea prețurilor, în medie cu 3,0%. Prețurile au scăzut practic la toate produsele : minereuri (—3,2%), metale (—3,1%), cauciuc natural (—2,4%), lemn și produse din lemn (—3,5%), fibre animale și vegetale (—0,5%) și piei brute (—9,3%).*

Prețurile la produsele agroalimentare *au scăzut pe ansamblu cu 2,4%, reflectînd interesul redus de cumpărare caracteristic la finele sezonului de comercializare, precum și în perspectiva de supraofertă în noul sezon 1981/1982. Prețurile au scăzut la cereale (—3,4%), semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (—1,6%), precum și la animale, carne și produse animaliere (—3,9%).*

Contrar acestei tendințe, indicele I.E.M. indică o creștere a prețurilor la grupa de zahăr și produse tropicale (+0,9%). Cu toate că și la aceste produse prețurile au prezentat o tendință de scădere aproape în tot cursul lunii iunie a.c., creșterea menționată mai sus reflectă evoluția ascendentă a prețurilor la cacao de la sfîrșitul intervalului.

Activitatea economică slabă s-a reflectat și în evoluția prețurilor la combustibili, *care au scăzut pe ansamblu cu 1,8%. Prețurile au scăzut la cărbuni cocsificabili și cocs (—3,4%), precum și la produse petroliere (—2,2%), scădere care se referă în special la distilatele medii și grele și mai puțin la benzine, pentru care există un consum sezonier sporit. La țiței, cu toate că prețurile oficiale ale țărilor membre ale O.P.E.C. au rămas „înghețate", prețurile de tranzacții s-au situat sub nivelul celor oficiale, datorită supraofertei de țiței existentă pe piața internațională.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1979-1980 SI MAI-IUNIE 1981

1970-1972 = 100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	mai	iunie
INDICE GENERAL	1979	338,5	331,4	347,8
	1980	382,9a)	383,8	381,1
	1981		349,4a)	341,0a)
1. Produse alimentare	1979	223,2	213,6	224,6
	1980	264,7	257,3	257,9
	1981		230,4a)	224,8a)
- cereale	1979	231,1	217,1	245,0
	1980	258,7	235,4	235,3
	1981		252,1	243,6
- semințe oleag., prod. deriv., grăs. anim. și veg.	1979	237,0	235,4	243,8
	1980	223,0	206,9	204,9
	1981		231,5a)	227,8a)
- animale, carne și prod.anim.	1979	200,1	195,9	194,3
	1980	222,6	217,3	219,1
	1981		198,4a)	190,7a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	221,9	239,8
	1980	455,1	485,6	488,4
	1981		275,3a)	277,9a)
2. Combustibili	1979	759,3	742,0	812,6
	1980	903,2	922,1	909,4
	1981		873,5a)	857,7a)
- cărbuni și cocs	1979	403,2	380,0	384,8
	1980	461,1	475,0	468,7
	1981		394,1a)	380,7a)
- țiței	1979	837,3	765,7	813,9
	1980	1425,8	1437,2	1437,2
	1981		1582,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	1047,8	1183,4
	1980	1106,1	1130,7	1107,9
	1981		1042,7	1019,4
3. Materii prime industriale	1979	258,1	254,9	257,6
	1980	275,0a)	273,6	272,6
	1981		240,6a)	233,4a)
- minereuri	1979	158,3	152,4	163,1
	1980	193,0a)	190,8	188,8
	1981		172,1a)	166,6a)
- metale	1979	250,8	248,3	250,7
	1980	251,5	252,6	251,5
	1981		220,1a)	213,3a)
- cauciuc	1979	357,9	368,2	387,6
	1980	401,5	376,6	385,9
	1981		327,8	319,9
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	288,1	293,9
	1980	356,3	365,2	367,6
	1981		299,2a)	288,7a)
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	226,1	229,7
	1980	280,0	265,6	254,5
	1981		263,6a)	262,3a)
- piei	1979	389,7	492,7	432,9
	1980	240,2	173,9	188,9
	1981		235,2	213,3

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

Acordul internațional pentru cacao (A.I.C.)

DUPĂ UN AN de negocieri, la 1 august a.c. va intra provizoriu în vigoare noul Acord internațional pentru cacao, menit să asigure o stabilitate a prețurilor acestui produs pe piața internațională. Primul acord de acest fel a intrat în vigoare la 1 octombrie 1973. Acordul, ca de altfel și următorul (1976—1980), nu a avut practic nici un efect, prețurile de intervenție fiind mult sub nivelul celor practicate pe piața internațională.

În cursul anului 1980 și în prima parte a acestui an au avut loc la Geneva noi negocieri între țările producătoare și consumatoare de cacao boabe, pentru încheierea celui de-al treilea Acord internațional, care să intre în vigoare în anul 1981. Noul acord conține o serie de pîrghii menite să contribuie la asigurarea unui echilibru între cerere și ofertă, și anume constituirea unui stoc tampon de 250—350 mii tone și stabilirea unor niveluri minime (2 425 dolari/tonă) și maxime (3 308 dolari/tonă) ale prețurilor, care să servească fie drept bază de achiziționare pentru stocul tampon, fie pentru punerea în vînzare a unor cantități de cacao din acest stoc. Contingentele de export existente și în acordul precedent ar urma să fie menținute ca instrumente suplimentare de stabilizare, în anumite condiții dificile, pe piața internațională a boabelor de cacao.

Pentru ca noul acord să poată intra în vigoare este necesar ca cel puțin 5 țări exportatoare de cacao, care asigură 80% din volumul exportului mondial, și țările care preiau cel puțin 70% din importul mondial al acestui produs, să depună instrumentele de ratificare a acordului, acceptarea sau consimțămîntul.

La 30 iunie a.c., 32 de țări principale exportatoare și importatoare de cacao, reunite la Geneva, cu excepția Coastei de Fildeș (principalul producător mondial) și S.U.A. (principalul consumator mondial), au convenit ca cel de-al treilea Acord internațional pentru cacao să intre în vigoare începînd cu 1 august a.c., deși procentajele cerute pentru ratificare nu au fost întrunite.

C.E.E., care deține 50% din importul mondial de cacao, a optat pentru semnarea unei anexe la această înțelegere în care se arată că va notifica secretarului general al O.N.U., înainte de 1 august a.c., dacă va accepta să adere la noul acord. În acest timp, C.E.E. va continua să depună eforturi pentru a convinge atît S.U.A. cît și Coasa de Fildeș să adere la acest acord. La 13 iulie a.c. miniștrii de externe din țările membre ale Pieței comune au hotărît să sprijine condiționat aplicarea provizorie, începînd cu 1 august a.c. a Acordului internațional pentru cacao.

Cele două condiții puse de C.E.E. stipulează menținerea fondului disponibil pentru finanțarea stocurilor tampon și revizuirea anuală a situației pieței internaționale a acestui produs. R.F. Germania, unul din principalii importatori mondiali de cacao boabe, a hotărît, după o lungă perioadă de ezitare, să sprijine această decizie, ceea ce înseamnă că Piața comună va avea o poziție unitară în negocierile ce vor mai avea loc.

Întrucît Coasta de Fildeș, principalul producător mondial și S.U.A., primul importator mondial, nu au ratificat acordul și deci procentul de semnături nu este suficient, înseamnă că aplicarea de la 1 august a.c. a acordului va avea un caracter provizoriu.

Virginia CĂMPEANU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 13—17 iulie a.c. cursul **dolarului** S.U.A. a cunoscut o evoluție contradictorie față de majoritatea valutelor occidentale. După o deteriorare la începutul intervalului, în special în raport cu valutele europene continentale, moneda americană a înregistrat o revenire, atît ca efect al declarațiilor oficiale privind intențiile de continuare a unei politici ferme a creditului scump, cît și al publicării estimărilor oficiale privind slăbirea ritmului inflației în S.U.A. la 9,9% ca rată anuală în condițiile unei creșteri mai rapide a produsului național brut al țării (cu 11,8%). Revenirea cursului dolarului a fost însă temporară. Reducerea de către o serie de mari bănci americane a ratei dobînzii de împrumut prin broker de la 20,5—20% la 19,5—19%, ca și diminuarea dobînzii preferențiale („prime rate") de către Southwest Bank din St. Louis a condus la o nouă deteriorare a poziției monedei americane.

Lira sterlină a înregistrat o slăbire a cursului nu numai față de dolar, dar și față de celelalte valute vest-europene. La 17 iulie cursul se situa la 1,8725 dolari/liră, comparativ cu 1,8975 dolari/liră la 10 iulie.

Cursul **mărcii vest-germane** a înregistrat o revenire de la nivelurile scăzute atinse în intervalul anterior, situîndu-se la 17 iulie la 2,4250 mărci/dolar (de la 2,44 mărci/dolar la 10 iulie). **Francul elvețian** a cunoscut oscilații de curs mai puțin pronunțate decît moneda vest-germană, urmînd însă o tendință similară. La finele intervalului cursul era de 2,0850 franci/dolar, practic neschimbat în raport cu cel din ziua de referință (10 iulie). O revenire sensibilă, după atingerea unor niveluri de curs deosebit de scăzute în ultimele săptămîni, a marcat **francul francez.** Procesul a fost motivat mai mult de factori tehnici intervenîți pe fondul unei ușoare slăbiri a cursului dolarului. La finele săptămînii cursul se ridica la 5,7525 franci/dolar (5,83 nivelul de referință). Cursul **francului belgian** a urmat îndeaproape mișcările de curs ale mărcii vest-germane, situîndu-se la 17 iulie la 39,75 franci/dolar, față de 40,03 franci/dolar în ziua de referință (+0,7%). **Lira italiană** a marcat o apreciere mai puțin pronunțată de curs față de dolar (0,66%), cotînd la finele săptămînii la 1 209 lire/dolar. **Yenul japonez** a pierdut teren atît față de dolar cît și față de valutele continentale europene. La aceasta a contribuit lichidarea unor poziții în yeni de către importatorii japonezi, precum și anunțarea scăderii cu 1,8% a producției industriale a țării în luna mai a.c.

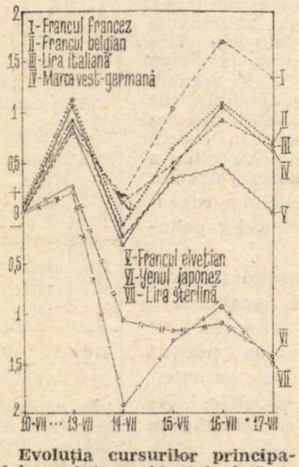

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17.VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 10.VII.a.c.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut între 10 și 17 iulie următoarea evoluție (la depozitele pe termen de 6 luni) : eurodolari 18,4375% și 18,25%, euromărci vest-germane 12,625% și 12,5624%, eurofranci elvețieni 10,375% și 10,125%.

Prețul aurului a oscilat între 402 și 420 dolari/uncie, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 17 iulie la 415 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Abordarea globală a utilizării surselor de energie

ORGANIZAȚIILE neguvernamentale se vor prezenta la Conferința de la Nairobi pentru surse noi și regenerabile de energie cu o strategie comună reflectînd preocuparea lor față de probleme legate de dezvoltare și conservarea mediului înconjurător, în intenția de a atrage atenția asupra responsibilităților ce revin țărilor dezvoltate în acest domeniu. Declarația de principii, adoptată în cadrul unei reuniuni preliminare care a avut loc la Tunis, subliniază o serie de aspecte asupra cărora participanții la Conferința de la Nairobi vor trebui să-și concentreze atenția. Iată cîteva din problemele considerate în acest document de lucru.

● Soluționarea crizei energetice rezidă în realizarea unei mutații globale în materie de energie. Organizațiile neguvernamentale se pronunță pentru încetarea abuzului în ce privește folosirea resurselor neregenerabile și a tehnologiilor ce contribuie la risipa de energie, pentru a se adopta, în schimb, o formulă globală de utilizare a diverselor surse de energie inepuizabile și mai puțin costisitoare. O asemenea mutație ar duce la înlăturarea practicilor distructive asupra mediului înconjurător, social și cultural, în favoarea unor forme de exploatare pe termen lung și fără influențe nocive. Totodată, o atare mutație ar fi însoțită de transformări în relațiile sociale și politice, în sensul dispariției raporturilor de dependență.

● Politica energetică trebuie integrată în obiectivele globale de dezvoltare, ținînd cont de diversitatea situațiilor din diferite țări — care impun abordări tot atît de diferite — și respectînd condițiile sociale, culturale și pe cele legate de mediul înconjurător.

● Principalele obstacole în calea adoptării de metode valabile pe termen lung în ce privește utilizarea energiei țin de faptul că țările industrializate practică un consum exagerat și o exploatare ineficace a energiei, iar exportul de tehnologie se face tot în favoarea țărilor dezvoltate. Ca atare se impune o transformare radicală în utilizarea energiei, în special în scopuri industriale, transformare bazată pe folosirea crescîndă a surselor regenerabile. În plus, țările industrializate ar trebui să accepte să reducă din consumul total energia obținută din surse convenționale, astfel ca aceste rezerve să fie puse parțial la îndemîna țărilor în curs de dezvoltare.

● Capacitatea de planificare în materie de energie — bazată pe evaluarea cît mai exactă a necesităților — este esențială în vederea unei utilizări raționale a resurselor energetice, în special în vederea unei repartizări mai echitabile între mediul rural și sectoarele industriale urbane.

● *În perioada 1973—1978, creșterea economică a țărilor Pieței comune a fost realizată în proporție de 95% prin economiile realizate în materie de energie.*

● *În 1977, 97% din creșterea produsului național brut în Statele Unite a fost datorată unui randament sporit în utilizarea energiei.*

● *În Danemarca, consumul de energie sub formă de carburant s-a redus cu 20% în cursul ultimilor ani, iar creșterea cererii de energie electrică a fost, practic, anulată*

● *În Japonia, începînd cu anul 1973 produsul național brut înregistrează o creștere anuală de 4%, fără o creștere paralelă a cererii de energie.*

● Complexitatea problemelor legate de criza energetică, interesele multiple implicate impun o participare sporită și cît mai reprezentativă social la luarea deciziilor.

Pornind de la aceste probleme, reprezentanții organizațiilor neguvernamentale au stabilit o listă de obiective prioritare pentru a fi supuse dezbaterilor în cadrul reuniunilor preliminare conferinței de la Nairobi. Astfel, în materie de finanțare, ar trebui acționat pentru modificarea modalităților actuale de atribuire a fondurilor destinate cercetării și dezvoltării, fonduri de care să beneficieze în mai mare măsură activitățile legate de valorificarea surselor noi și reînoibile de energie. Alte aspecte se referă la : planificare și formarea cadrelor ; conservarea energiei și randamentul utilizării ; interesul sporit ce ar trebui acordat cercetărilor în vederea valorificării surselor regenerabile față de cele destinate exploatării șisturilor bituminoase (în condițiile în care eforturile pentru reducerea cheltuielilor sînt mai avantajoase în cazul surselor regenerabile) ; participarea companiilor transnaționale la strategiile și la activitatea de planificare în materie de energie în diverse țări, în special sub forma unor contribuții la dezvoltarea surselor noi și regenerabile.

Breviar

F.A.O. apreciază că, în ce privește agricultura, ultimii doi ani au fost caracterizați printr-o instabilitate accentuată determinată de prețurile fluctuante la numeroase produse și de scăderea cererii în general pentru produse agricole și în special pentru materii prime.

Revista „F.A.O. : Raport et Perspectives sur les produits 1980—1981" (care realizează analize anuale asupra comerțului mondial cu produse agricole) consideră că această situație este cauzată de efectul combinat al mai multor factori, printre care : modificări în structura cererii și a consumului ; recesiunea economică mondială și imposibilitatea realizării unor planuri eficace de stabilizare internațională, protecționismul, acțiunile speculative.

MAI MULTE ȚĂRI din Asia au inițiat, recent, o nouă acțiune de cooperare regională în domeniul agriculturii. Condițiile concrete din zonă fac dificilă practicarea marii agriculturi, deși nici mica agricultură nu se bucură de stimulente deosebite din partea autorităților din țările respective, în sensul facilitării introducerii mecanizării în fermele mici sau în gospodăriile individuale. Printre cauze — dezvoltarea tehnologică inadecvată, nivelul redus al calificării forței de muncă, capacitatea restrînsă de absorbție a piețelor interne. Pentru depășirea acestor dificultăți a fost creată o rețea regională a institutelor naționale de cercetare în scopul dezvoltării și adaptării mașinilor-unelte și a echipamentelor destinate micii agriculturi. Această rețea de institute va asigura și fluxul de informații asupra programelor de mecanizare și tehnologiilor agricole cele mai adecvate tipului de agricultură practicată în zonă.

Țările participante la această acțiune de cooperare sînt : India, Indonezia, Iran, Pakistan, Filipine, Coreea de Sud, Sri Lanka și Thailanda.

Anchete socio-economice

SE VORBEȘTE ASTĂZI tot mai mult despre noi orientări ale politicilor de dezvoltare în țările rămase în urmă, în sensul că acestea trebuie să servească la satisfacerea trebuințelor de bază ale populației. În acest cadru, alături sau în locul proiectelor de amploare care presupun eforturi investiționale considerabile, accentul se pune tot mai mult pe agricultură, alimentație, sănătate, învățămînt. Pornind de la aceste deziderate, Agenția Statelor Unite pentru dezvoltare internațională a adoptat, recent, metoda anchetelor de impact social, anchete care — în concepția autorilor — ar trebui folosite înaintea inițierii oricăror proiecte de dezvoltare. Iată, potrivit, revistei **Development Forum** întrebările la care ar trebui să răspundă aceste anchete :

● În ce măsură proiectul în cauză este compatibil cu instituțiile socio-culturale existente în țara respectivă ?

● Cum poate fi organizată participarea populației la realizarea proiectului ?

● Care va fi impactul proiectului ?

● În ce constă utilitatea sa ?

● Ce obstacole ar putea apare în calea participării populației la realizarea proiectului ?

● Ce avantaje va aduce acest proiect și cum vor fi ele repartizate ?

● În ce măsură vor beneficia de aceste avantaje (de pe urma realizării proiectului) păturile sociale cele mai sărace ?

● În ce măsură se vor extinde sau care va fi aria de extindere a efectelor ulterioare realizării proiectului.

● Pot apare efecte negative imprevizibile inițial ?

● Rezultatele avantajoase vor fi de durată ?

Autorii consideră că specialiștii care vor organiza aceste anchete trebuie să posede o serie de calități, printre care :

— capacitatea de a defini problemele prioritare, ceea ce presupune cunoașterea factorilor locali, cum ar fi condițiile de infrastructură, condițiile sanitare, situația agriculturii și învățămîntului ;

— capacitatea de a menține un raport corect între diverse interese locale și principalii parametri ai proiectelor de dezvoltare.

Experiența unor acțiuni deja realizate a demonstrat că în componența unor astfel de echipe trebuie să fie inclusi atît specialiști autohtoni — care cunosc cel mai bine problemele interne ale țării respective — cît și experți străini care să dea o imagine globală a problemelor ținînd cont inclusiv de priorități legate de posibilități și strategii regionale de dezvoltare, conservarea mediului etc.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Structuri ale producției de energie electrică

STRUCTURA producției de energie electrică — în raport cu purtătorii de energie folosiți — din țările capitaliste industrializate prezintă mari deosebiri, în funcție de natura resurselor autohtone, cît și de accesul la importul de hidrocarburi ieftine în perioada postbelică a constituirii sistemului electroenergetic național.

Din tabelul de mai jos, care include principalele țări capitaliste dezvoltate (exceptînd Japonia), se vede că cea mai rațională structură a producției de energie electrică se întîlnește în țări ca Anglia și R.F.G., în timp ce Italia, Belgia și Olanda rămîn net tributare în acest domeniu consumului de produse petroliere și gaze naturale — materii prime prețioase pentru industria prelucrătoare.

(% din total producție de energie electrică, 1979)

Țara	Termoelectrocentrale			Centrale nucleare	Hidrocentrale
	combustibili lichizi	gaze naturale	cărbune		
Anglia	15,0	0,5	73,0	10,0	1,5
Australia	41,7	9,7	41,4	0	7,0
Belgia	40,0	20,0	30,0	10,0	0
Canada	4,0	2,2	15,4	9,4	69,0
Franța	23,0	5,0	26,0	15,0	29,0
Italia	57,0	6,0	0	4,0	33,0
Olanda	25,0	45,0	10,0	20,0	0
R.F.G.	8,0	16,0	58,0	11,0	7,0
R.S.A.	0,	2,25	94,25	0	3,5
S.U.A.	13,5	14,7	48,0	11,4	12,4

Sursa : „American Dyestuff Report", 1980.

S.O.S.! Coroziunea

SE apreciază că pagubele cauzate de coroziune în Ungaria se ridică anual la circa 16—17 miliarde forinți, nocivitatea coroziunii crescînd de patru ori în ultimele două decenii. Dacă această sumă s-ar raporta numai la instalațiile din oțel, reiese că o pătrime din producția ungară de oțel ar trebui cheltuită pentru înlocuirea mecanismelor din metal ruginite. De altfel, în întreaga lume pagubele provenite din coroziune sînt în creștere. Nocivitatea coroziunii crește în mod simțitor odată cu extinderea chimizării (în special utilizarea unor îngrășăminte chimice foarte agresive), a emanațiilor de gaze conținînd îndeosebi sulf ș.a. ; de asemenea, prin extinderea utilizării sării pentru dezăpezirea căilor de comunicații.

Actualmente, în R.P. Ungară, de activități legate de protecția anticorozivă se ocupă circa 40 de mii de persoane, între care 400 de ingineri specializați în problemele coroziunii. După ultimele evaluări, datorită utilizării producției „industriei" anticorozive se economisesc în principiu circa 1,4% din produsul social brut.

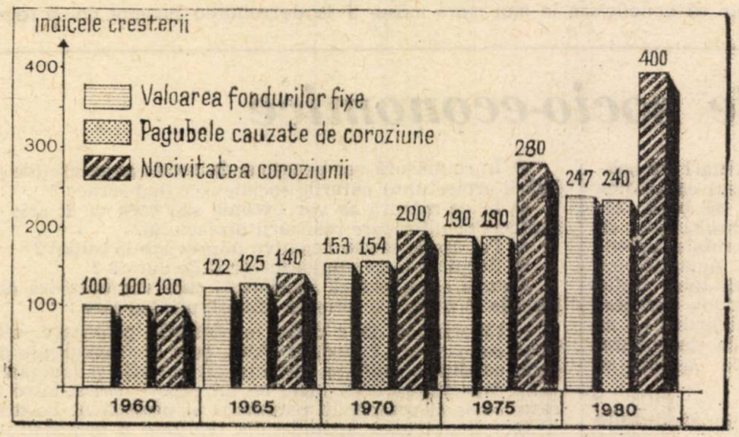

Graficul pe care-l reproducem din revista **Figyelö** (nr. 24/1981) prezintă evoluția nocivității și daunelor produse de coroziune între anii 1960 și 1980 (în %).

Polonia: preocupări pentru dezvoltarea producției de cărbune

ÎN ACTUALA etapă de dezvoltare a economiei poloneze o deosebită atenție este acordată lărgirii bazei energetice a țării, în primul rînd prin înscrierea pe o traiectorie ascendentă a extracției de cărbune, mai ales de huilă. Se consideră că sporirea forței de muncă utilizate în industria carboniferă va permite majorarea producției de cărbune la 198 mil. tone în anul 1982, ceea ce ar reprezenta un important factor al creșterii cu 3—4% a venitului național prognozate pentru anul viitor. În acest cadru s-a anunțat continuarea construirii unor mine în bazinul carbonifer Lublin și s-a relevat necesitatea concentrării eforturilor asupra amenajării bazinului minier-energetic Belhatow.

În același timp, o mare importanță este acordată utilizării raționale a combustibililor, una din căile preconizate fiind reașezarea prețurilor la cărbune.

Costuri disimulate

PRINTRE preocupările Institutului de socio-economie a întreprinderilor și organizațiilor din Franța un loc important îl ocupă punerea în evidență a costurilor „disimulate" (de fapt, neînregistrate — de regulă — la capitolul „pierderi"), generate de factori ca : absenteismul de la lucru, fluctuația personalului, accidentele în muncă, calitatea scăzută a produselor etc., precum și studierea posibilităților de comprimare a acestor costuri.

Publicînd o sinteză a rezultatelor obținute în acest sens în diferite ramuri și sectoare de activitate, revista **L'Usine Nouvelle** arată că, în unele cazuri, costurile „disimulate" reprezentau — înainte de aplicarea unor măsuri profilactice — valori importante în raport cu fondul de salarii sau cu valoarea producției întreprinderilor respective. Aceasta, deoarece factorii menționați au un efect complex, multilateral. Astfel, de pildă, calitatea scăzută a producției generează costuri „disimulate", legate de apariția rebuturilor, de micșorarea producției prin afectarea unui anumit timp pentru reparații sau retușuri, de salariile aferente muncii de înlăturare a defectelor — costuri, la care se adaugă altele, cu caracter indirect, legate de perturbarea procesului de producție, a relațiilor cu beneficiarii ș.a.m.d. La rîndul ei, fluctuația personalului provoacă pierderi legate de salariații care pleacă din întreprindere (investiția — nerecuperată — în recrutarea și formarea persoanelor respective), cheltuieli similare pentru noii angajați, perturbări ale procesului de producție cauzate de plecarea unor cadre calificate etc.

GLOSAR

Intervenționism

TERMENUL de intervenționism definește intervenția statului capitalist asupra vieții economice în scopul realizării unor obiective, ridicată la rangul de principiu politic. Această intervenție, tot mai frecventă și mai cuprinzătoare, a alterat cu desăvîrșire imaginea jocului liber al forțelor economice, considerat odinioară drept trăsătură fundamentală a capitalismului. Ea a pus capăt liberalismului teoretic, reacțiilor spontane ale economiei, concurenței libere.

Nu orice intervenție poate fi inclusă în sfera acestei noțiuni, ci numai aceea care duce la o schimbare evidentă a sensului evoluției pe care fenomenele economice o vădeau înainte de intervenție. Deși, așa cum s-a arătat, intervenția este a statului, într-un sens mai larg se consideră că ar exista intervenție și în cazul acțiunii unor factori particulari, cum ar fi monopolurile. Totuși, în adevărata accepție a termenului, intervenționismul este o politică a statului capitalist și urmărește în principiu realizarea unor interese generale : echilibrul economic, sprijinirea unor ramuri sau subramuri economice aflate în declin, repartizarea teritorială justă a forțelor de producție etc.

Există mai multe forme de intervenție : (1) planificarea capitalistă, ea însăși avînd mai multe forme : (a) planificarea „suplă", care lasă întreprinderilor o anumită libertate de acțiune ; (b) planificarea „indicativă", care reprezintă o prognoză bazată pe studii și ipoteze ; (2) dirigismul, care nu presupune implicit planificarea, întrucît intervențiile se fac de la caz la caz.

Măsurile de intervenție pot fi grupate astfel :

— **măsuri de etatizare,** în urma cărora patrimoniul și conducerea întreprinderilor sînt trecute din proprietatea particulară în proprietatea statului ;

— **acordarea de stimulente,** prin directive, măsuri fiscale, subvenții, garanții ;

— **măsurile de apărare și precauție,** cum ar fi controlul prețurilor și tarifelor, represiunea fraudelor etc ;

— **intervențiile de ordin contractual,** prin care statul cooperează cu capitalul particular în conducerea sau gestiunea unor întreprinderi.

Experiența dovedește că intervenționismul nu poate înlătura relele capitalismului. Mai mult : el poate degenera în birocratism și tehnocrație, astfel încît în loc să însănătoșească viața economică, afectată de dezechilibre și crize, adaugă un plus de dificultăți și de frîne. Din această cauză, perioadele de manifestare a intervenționismului alternează cu perioade în care intervenționismul este înfierat și se pledează pentru libertatea de acțiune a inițiativei particulare, fără rezultate convingătoare.

C. K.

Securitate alimentară

Anca Preda, Brașov — Eforturile considerabile întreprinse pe multiple planuri pentru combaterea muștei tse-tse se datoresc faptului că aceste insecte reprezintă agentul transmisibil nu numai al bolii somnului la oameni, ci și al unor maladii ale șeptelului bovin. Maladiile respective reprezintă un obstacol major în calea creșterii producției de carne și deci în soluționarea problemei alimentare în numeroase țări marcate de foamete cronică. Experții F.A.O. apreciază că dacă eforturile pentru combaterea muștei tse-tse ar fi încununate cu succes în vastul spațiu african cuprins între Sahara și fluviul Zambezi ar fi posibilă sporirea șeptelui cu cel puțin 120 milioane de capete, ceea ce ar asigura o producție suplimentară de 1,5 milioane tone de carne. Căutările cercetătorilor se îndreaptă în prezent în mai multe direcții, între care imunizarea vitelor prin vaccinare, punerea la punct de insecticide selective, crearea în laborator de insecte sterile, mai rezistente decît cele obișnuite.

Cercetare pentru dezvoltare

Petre Boc, Zalău — Reuniunile Asociației europene a institutelor de cercetare și formare a cadrelor pentru dezvoltare (E.A.D.I.) au loc o dată la trei ani. Ultima reuniune a avut loc la Milano în 1978, iar cea din acest an este programată a se desfășura la Budapesta între 11 și 14 noiembrie.

Pe agenda reuniunii din 1981 figurează două teme mari : contribuția pe care o poate aduce Europa la realizarea unei structuri mai echilibrate a economiei mondiale și aportul continentului nostru la studiile privind dezvoltarea economică și socială, cu sublinierea implicațiilor pentru restul lumii, în special pentru țările în curs de dezvoltare, ale deciziilor de politică economică din țările dezvoltate, în condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială. În deschiderea ședinței plenare vor lua cuvîntul József Bognar, directorul Institutului de economie mondială al Academiei maghiare de științe și Willy Brandt, președintele Comisiei independente pentru problemele dezvoltării internaționale. Sînt prevăzute de asemenea dezbateri în numeroase grupuri de lucru pe teme ca : restructurarea economiei și utilizarea forței de muncă, cooperarea pentru dezvoltare, comerțul mondial și produsele de bază, probleme monetare și financiare, societățile multinaționale și dezvoltarea, știința și tehnologia în serviciul dezvoltării, migrația internațională a forței de muncă, turismul și creșterea economică, dezvoltarea rurală, strategii pentru satisfacerea trebuințelor umane de bază, dezvoltarea și mediul înconjurător, rolul statului, femeile și dezvoltarea, informarea și documentarea ca factori ai dezvoltării, cooperarea în pregătirea cadrelor.

La reuniune se așteaptă participarea și a unor specialiști din țări în curs de dezvoltare, precum și a reprezentanților unor organizații internaționale.

Serie lungă

Emil Munteanu, Oradea — Tipul de automobil cu cea mai lungă serie de fabricație pe plan mondial este cunoscuta „broscuță" a uzinelor „Volkswagen" : primele exemplare — concepute de profesorul Ferdinand Porsche (1875—1951) — au ieșit de pe banda de montaj a uzinelor din Wolfsburg în 1938. Cu o caroserie aproape neschimbată, dar cu numeroase perfecționări constructive în interior, ea a fost fabricată la Wolfsburg pînă în 1978, cînd locul său a fost luat de tipuri mai scumpe. În prezent ea mai este produsă numai în Mexic, la filiala din Puebla a uzinelor „Volkswagen". Recent aceasta a livrat „broscuța" cu numărul 20 de milioane. Din producția uzinelor mexicane aproape 10 000 de autoturisme se exportă anual în R.F.G., țară în care sînt încă inmatriculate aproape 2 milioane de autoturisme de acest tip.

Recordul precedent în materie de longevitate în fabricație era deținut de modelul „Tin Lizzie" al firmei Ford (15 007 033 exemplare). El fusese depășit de tipul amintit de Volkswagen la 17 februarie 1972. De atunci s-au mai produs în lume încă 5 milioane de „broscuțe".

Filiale ale firmei „Volkswagen" există — în țările în curs de dezvoltare — și în Brazilia, Peru, Uruguay, Filipine și Nigeria. În perspectivă o filială își va începe activitatea și în Egipt.

Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia

I.Vlad, Tîrgoviște — Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia a fost creat în anul 1967 de Adunarea generală a O.N.U., care a recunoscut în el singura autoritate legitimă capacitată să administreze pînă la obținerea independenței acest teritoriu din sud-vestul Africii. Adunarea generală a O.N.U. a adoptat această măsură după ce a ajuns la concluzia că Africa de Sud, care administra teritoriul respectiv de la sfîrșitul primului război mondial (pînă atunci Namibia fusese o colonie a Imperiului german), nu și-a îndeplinit mandatul pe care și-l asumase în fața Ligii Națiunilor.

La crearea O.N.U., în 1945, Africa de Sud refuzase să plaseze Namibia sub tutela O.N.U., așa cum s-a procedat cu celelalte teritorii sub mandat, afirmînd însă că va administra teritoriul respectiv în spiritul mandatului Ligii Națiunilor, ceea ce — după cum se știe — nu s-a întîmplat. Cu o suprafață de 830 000 kmp (egală cu cea a Marii Britanii și Franței luate la un loc) și cu o populație de peste 850 000 de locuitori, Namibia deține importante zăcăminte de diamante, cupru, plumb, zinc și alte minereuri.

Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia numără în prezent 25 de țări membre, iar la reuniunile sale participă și reprezentanți ai Organizației Unității Africane și ai Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.), în calitate de observatori.

Militînd cu consecvență pentru lichidarea neîntîrziată a ultimelor vestigii ale colonialismului, și încetarea ocupării ilegale a Namibiei de către regimul rasist sud-african, țara noastră a acordat și acordă poporului namibian și mișcării sale de eliberare S.W.A.P.O. un sprijin multilateral — politic, diplomatic, material și moral. Ea se pronunță cu fermitate pentru respectarea dreptului inalienabil al poporului namibian de a-și alege singur calea dezvoltării economice și sociale, de a trăi liber într-o patrie independentă și unitară.

Hotel off-shore

Mariana Dobrițoiu, Constanța — Cel mai mare hotel plutitor din lume, care recent a părăsit portul Hamburg, are cinci etaje dotate cu tot confortul.

Construcția nu a fost așezată pe o platformă plutitoare ci a fost concepută de la bun început ca o adevărată navă. Ca semn distinctiv, coșul pentru evacuarea gazelor are o înălțime de 45 m. În sfîrșit, platforma pentru elicoptere a fost montată pe acoperișul unuia din compartimentele construcției.

Recensămînt

Dana Velișcu, Arad — Rezultatele preliminare ale recensămîntului populației și locuințelor desfășurat în Marea Britanie la 5 aprilie a.c. sînt așteptate la jumătatea anului viitor, iar cele definitive pentru vara anului 1984. Primul recensămînt englez a avut loc în anul 1801. De atunci recensămintele s-au desfășurat în primul an al fiecărui deceniu, cu excepția anului de război 1941. Un moment deosebit în așezarea pe baze științifice a acestei vaste operații statistice a fost marcat de recensămîntul din anul 1841. Compararea în timp a rezultatelor a oferit din acel moment concluzii foarte interesante privind modificările pe termen lung din viața națiunii.

La recensămîntul din 5 aprilie au fost folosiți peste 100 000 recenzenți, mulți dintre ei fiind recrutați din rîndul șomerilor.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 24 iulie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Progresul tehnic și creșterea eficienței **(P. Rotaru)** 1

— Sporirea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt **(Iulian Cohn)** 3

— Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (II) **(H. Pincas, Z. Csik)** 5

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

● Posibilități de creștere a producției și rentabilității în sectorul avicol cooperatist **(Vasile Zahiu, Agatha Popescu)** 7

● Rentabilitatea — expresie a gradului de valorificare a potențialului productiv **(Camelia Cămășoiu)** 9

— Criteriul avantajului comparativ în orientarea structurii exportului **(Mihai Korka)** 11

— Coordonate ale perfecționării planificării în profil teritorial **(Pătru Dumitru)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O condiție pentru reducerea duratei săptămînii de lucru : folosirea integrală a timpului de muncă **(Natalia Giurgiu, Anca Dăncilă)** 16

— Întrecerea socialistă — generator de experiență înaintată, reproductibilă **(Dan Condrea)** 17

TEORII — IDEI

— Calitatea vieții : contribuții la definirea conceptului (II) **(Gheorghe Badrus)** 18

— Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale **(V. Crăciunescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (II) **(Sultana Sută Selejan)** 22

— Economicul și variabila demografică **(Vasile Ghețău)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R. în scopul accelerării progresului tuturor țărilor membre **(N. Ionescu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 28

— Forumul dezvoltării 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Increase of the final recovery factor of crude oil from the oil fields **(Iulian Cohn)** 3

— The comparative advantage criterion in structuring exports **(Mihai Korka)** 11

— Coordinates of improving planning in the territory **(Pătru Dumitru)** 13

— Quality of life : contributions to the concept definition (II) **(Gheorghe Badrus)** 18

— Specialization and concentration of industrial production on fields of socio-economic requirements **(V. Crăciunescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. New trends and orientations in the dialogue on development (II) **(Sultana Sută Selejan)** 22

— Improvement of the collaboration within the CMEA aimed at accelerationg the progress of all member states **(N. Ionescu)** 25

1981 AUG

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement du facteur de récupération finale du pétrole des gisements **(Iulian Cohn)** 3

— Le critère de l'avantage comparatif dans la structuration des exportations **(Mihai Korka)** 11

— Coordonnées du perfectionnement de la planification en profil territorial **(Pătru Dumitru)** 13

— La qualité de la vie : contributions à la définition du concept (II) **(Gheorghe Badrus)** 18

— La spécialisation et la concentration de la production industrielle par domaines des besoins économiques et sociaux **(V. Crăciunescu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (II) **(Sultana Sută Selejan)** 22

— Le perfectionnement de la collaboration dans le cadre du CAEM en vue de l'accéleration du progrès de tous les pays membres **(N. Ionescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Увеличение конечного коэффициента нефтеотдачи месторождения **(Юлиан Коп)** 3

— Критерий сравнительной выгоды в ориентировке структуры экспорта **(Михай Корка)** 7

— Координаты совершенствования планирования в территориальном разрезе **(Пэтру Думитру)** 13

— Качество жизни: вклад в определение концепта (II) **(Георге Бадруc)** 18

— Специализация и концентрация промышленного производства по областям экономико-социальных требований **(В. Крэчунеску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (II) **(Султана Сутэ Сележан)** 22

— Совершенствование сотрудничества внутри СЕВ-а с целью ускорения прогресса всех входящих в него стран **(Н. Ионеску)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

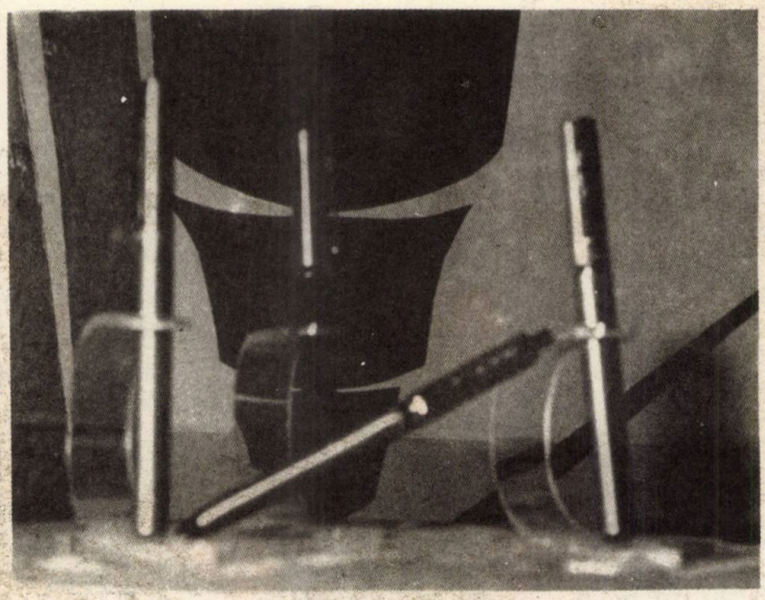

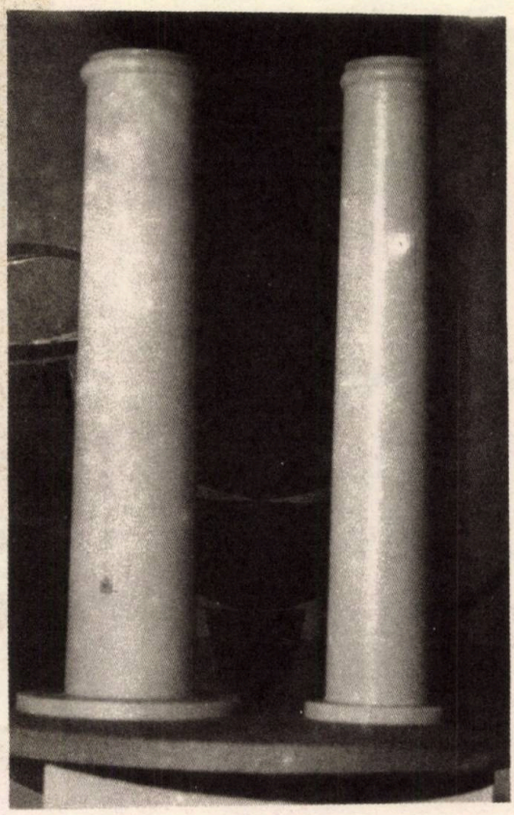

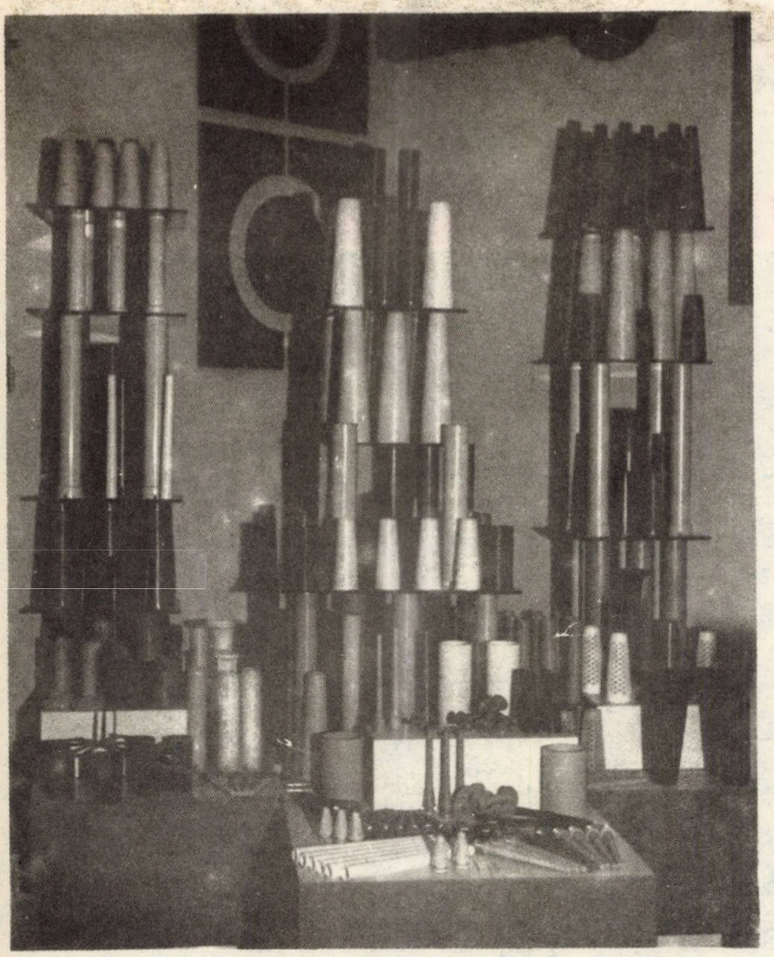

NU CONTAŢI ÎNTOTDEAUNA PE MEMORIE...

Ea poate fi uneori infidelă, dar un stilou marca „Flaro", niciodată !

Aşadar, pentru întreaga dv. familie, familia „SELENA" !

Asimilată foarte recent, noua generaţie de articole de scris din componenţa familiei „SELENA" — stilouri şi creioane cu pastă, prezente în două variante : a) stilou cu capac metalic şi corp din material plastic, cu mecanism de umplere cu pipetă sau cu piston + creion cu pastă şi b) stilou complet metalic, cu mecanim de umplere cu pipetă sau cu piston + creion de pastă — se remarcă prin realizarea unor performanţe superioare la scriere, ca şi pixurile din familia „PAST" (1, 2 şi 3) pe care în curînd le vom găsi în librării. Din altă familie — cea a accesoriilor textile — care reprezintă ponderea mare în nomenclatorul întreprinderii „FLARO" — Sibiu, remarcăm asimilarea a două tuburi din plastic, precum şi a altor numeroase piese de schimb.

Flaro

«FLAMURA ROŞIE» SIBIU Str. Rîului, Nr. 33, Telefon 21080, Telex 012—723

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viață cu/pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate, în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunară, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop, se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPONENTĂ A CREŞTERII EFICIENŢEI

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI

Numărul 31 ● Vineri 31 iulie 1981

Cincinalul calității și eficienței

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI

"... în acest cincinal vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice, cît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completînd dotarea din unele sectoare, cît și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem. În acest cadru va trebui să punem accent mai mare pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe realizarea unei producții la nivel calitativ mondial ".

NICOLAE CEAUȘESCU

DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

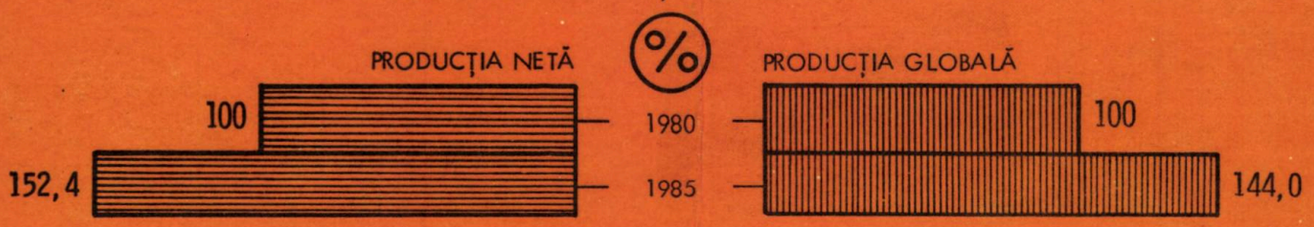

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE PE PRINCIPALELE RAMURI

- în procente -

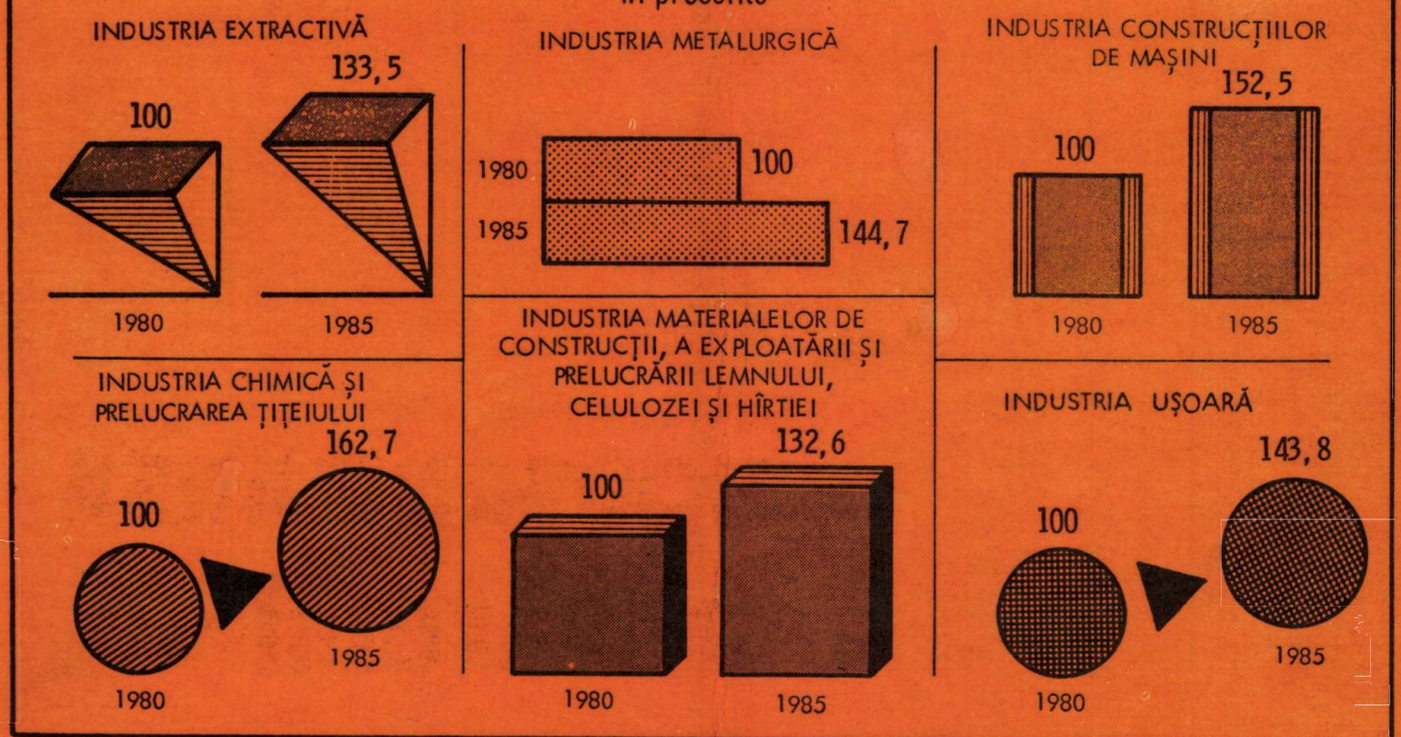

ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 SE VA ACȚIONA PENTRU:

- Dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei și ridicarea gradului de tehnicitate.
- Intensificarea procesului de restructurare a industriei, punîndu-se accentul pe sectoarele mici consumatoare de energie și materii prime.

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Gestiunea conservării energiei

CALITATEA ȘI EFICIENȚA SUPERIOARĂ a activității, coordonată esențială a dezvoltării intensive a economiei românești în actualul cincinal, presupun ca un atribut indispensabil conservarea energiei — utilizarea acesteia în mod cît mai rațional, cu maximum de randament, eliminînd orice sursă de risipă, fie ea de natură tehnologică, organizatorică, gospodărească sau ținînd de înseși structura producției și concepția produselor. Acest imperativ rezultă din chiar cifrele planului cincinal, care prevăd, de pildă, pentru intervalul 1981—1985 o creștere a producției de energie electrică (cu 22,3%) considerabil mai mică decît creșterea producției marfă industriale (cu 44%), a producției globale agricole (cu 24,4—27,4%), a venitului național (cu 41,1%).

La nivelul unităților economice, principalele consumatoare de energie, aceasta implică o optică nouă, ample schimbări pe planul deciziilor și acțiunilor, reconsiderarea aspectelor conservării energiei în sensul trecerii lor pe primul plan, ceea ce impune mutații în cel puțin două direcții :

— **elaborarea și implementarea de strategii și politici speciale** privind conservarea energiei ;

— **perfecționarea sistemului de conducere, a principalelor sale componente,** în vederea asigurării unei eficiențe sensibil superioare în conservarea energiei.

Diminuarea drastică a consumurilor energetice devine, astfel, **o importantă problemă a autoconducerii și autogestiunii.**

ELABORAREA DE STRATEGII SPECIALE

Strategiile de conservare a energiei se fundamentează pe următoarele premise : folosirea unor temeinice prognoze tehnice și economice privind producerea și folosirea energiei de către unitatea respectivă ; corelarea cu strategiile generale și cele privind conservarea energiei, elaborate la nivelul ramurii și al economiei naționale ; abordarea problemei într-o viziune sistemică, corelînd-o strîns cu ansamblul aspectelor implicate de funcționarea și dezvoltarea eficace a unităților economice ; utilizarea pe scară largă a formelor de muncă colectivă și conducere participativă, conlucrarea permanentă și organizată a specialiștilor cu diferite profile.

Elaborarea propriu-zisă a strategiei implică, în principal, următoarele elemente :

● **determinarea obiectivelor strategice** pe care unitatea economică își propune să le realizeze în domeniul conservării energiei : menținerea la un nivel cît mai redus a costurilor cu energia, fixîndu-se anumite praguri maxime ; diminuarea la minimum rațional a consumului de energie pe unitatea de produs ; diminuarea, pe cît posibil pînă la eliminare, a consumului purtătorilor de energie deficitari pentru economia națională — în primul rînd petrolul, stabilindu-se concret structura surselor de energie spre care se va tinde în viitor ; valorificarea cît mai largă a posibilităților locale de obținere a energiei (hidraulică, solară, eoliană ș.a.), prevăzîndu-se ponderea acestora în totalul consumului energetic al unității ;

● **evaluarea resurselor disponibile sau accesibile** (al căror caracter pronunțat limitativ le face să treacă, de regulă, înaintea opțiunilor strategice), grupate în două categorii : resurse **interne** unității (baza tehnico-materială, resursele financiare, cele umane, mentalitatea personalului unității, managementul) și resurse **externe** acesteia (cele tehnico-materiale — felul și cantitățile de combustibili, energie etc. pe care le poate achiziționa, instalațiile de fabricație cu parametri energetici avantajoși pe care și le poate procura ; cele umane și financiare din contextul socio-economic la care conducerea întreprinderii poate apela);

● **stabilirea opțiunilor strategice** [1], pe baza unor temeinice analize economice și tehnice, urmărindu-se creșterea gradului de siguranță și de economicitate a realizării obiectivelor strategiei ;

● **luarea în considerație, la stabilirea termenelor de realizare a strategiei, a mai multor elemente, în mod cumulativ :** strategia să acopere un orizont suficient de îndelungat — de preferință 5 ani, așa încît programul special elaborat în acest sens să poată fi corelat cu planul cincinal al unității — pentru a permite inițierea și aplicarea unui complex de decizii care să vizeze aspectele de fond ale conservării energiei, într-o viziune pronunțat prospectivă ; pentru fiecare obiectiv și opțiune strategică să se stabilească, în mod precis, perioada de realizare ; termenele pentru conceperea și implementarea componentelor strategiei să fie armonizate avînd în vedere, în principal, succesiunea logică a mutațiilor antrenate în cadrul unității și restricțiile privind obținerea și utilizarea resurselor necesare ; revizuirea termenelor stabilite inițial — îndeosebi a celor intermediare — în funcție de evoluția implementării strategiei, de modificările majore neanticipate ce se manifestă în contextul economic, politic și social în care unitatea își desfășoară activitatea, astfel încît

1 De pildă: înlocuirea utilajelor mari consumatoare de energie și cu randamente energetice scăzute, cu altele superioare din acest punct de vedere; modernizarea utilajelor de fabricație și energetice existente; renunțarea la fabricarea anumitor produse energointensive; reproiectarea tehnologiilor de fabricație, în sensul diminuării consumurilor de energie pe care le antrenează ; realizarea (achiziționarea) și folosirea de instalații producătoare de energie electrică sau termică ce valorifică resursele locale regenerabile, prin transformarea energiei solare, eoliene, hidraulice etc., ca și de instalații pentru recuperarea energiei termice reziduale; reorganizarea regimului de lucru în unitate, pentru a diminua costurile cu energia; introducerea unor regimuri raționale de încălzire în toate spațiile de producție și administrative, izolarea, repararea și întreținerea corespunzătoare a clădirilor pentru diminuarea pierderilor de căldură etc.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 31 1981

să se mențină caracterul realist și mobilizator al strategiei ;

● **predeterminarea eficienței.** În acest sens se folosesc : indicatori privind eficiența opțiunilor strategice preconizate și a unității în ansamblul său, din punctul de vedere al implicațiilor economice ale producerii și folosirii energiei necesare (de exemplu : consumul — în unități naturale sau valorice — de energie pentru un produs de bază sau pentru o categorie de produse ; ponderea cheltuielilor cu energia la nivel de produs, secție sau unitate, în costurile respective ; costul pe unitatea de energie — kWh, tonă de abur — produsă în cadrul întreprinderii etc.) ; indicatori privind eficiența de ansamblu a unității, în care se reflectă, în final, eficacitatea modificărilor preconizate prin strategia respectivă, firește coroborate cu efectele celorlalte decizii și acțiuni din cadrul unității (beneficii, rentabilitate, producție netă ș.a.).

Subliniem cerința ca toate analizele efectuate să folosească calcule de actualizare (pentru a lua în considerare efectele modificărilor ce survin, din punct de vedere economic, în perioada considerată) și comparații cu alte unități, din țară și de peste hotare, care au rezultate bune în conservarea energiei, astfel încît determinările să fie cît mai realiste și mobilizatoare.

Strategia se elaborează în special la nivel de centrală industrială și de mari întreprinderi, care au asigurate sau își pot asigura premisele necesare (personal pregătit corespunzător, bază informațională, resurse financiare și tehnice, competențe decizionale) ; în întreprinderile mici și mijlocii se va pune accentul pe elaborarea de **politici** de conservare a energiei, concretizînd la specificul lor strategia și politica la nivel de centrală.

Pe baza strategiei se elaborează programele anuale cu caracter operațional, care prevăd detaliat acțiunile de realizat, responsabilii principali, executanții, termenele etc.

Planul sau programul strategic, după ce este analizat și îmbunătățit de către consiliul oamenilor muncii, este supus dezbaterii și aprobării adunării generale a oamenilor muncii.

PERFECȚIONAREA SISTEMULUI DE CONDUCERE

Asigurarea unor sisteme de conducere ale căror caracteristici structurale și funcționale să corespundă cerințelor unei eficiențe ridicate în utilizarea energiei presupune efectuarea, în prealabil, a unui studiu aprofundat pentru identificarea acțiunilor ce trebuie întreprinse[2]. În acest sens apreciem ca necesară cuprinderea, în componentele sistemului de conducere, a unor elemente specifice :

● **structura organizatorică :** prevederea, în regulamentul de organizare și funcționare, a atribuțiilor precise în domeniul conservării energiei, care revin fiecărui compartiment vizat ; constituirea — în cadrul comisiei pentru calitatea producției și eficiență economică de pe lîngă consiliul oamenilor muncii, sau chiar cu statut de comisie aparte — a unui colectiv pentru conservarea energiei (alcătuit din reprezentanți ai compartimentelor care pot avea cele mai substanțiale contribuții la economisirea energiei, cadre din conducerea unor secții mari consumatoare de energie, maiștri și muncitori cu experiență), care să efectueze studii și analize, informînd periodic conducerea colectivă asupra rezultatelor studiilor aplicate, sesizînd eventualele abateri și propunînd măsuri corective ;

● **sistemul informațional :** reconceperea subsistemelor informaționale aferente principalelor activități mari consumatoare de energie sau generatoare de pierderi energetice, în sensul prevederii unor informații, circuite informaționale, suporți de vehiculare a informațiilor și proceduri de lucru care să permită identificarea, localizarea și evaluarea tuturor elementelor enumerate mai sus și să conducă, treptat, la sporirea capacității sistemului informațional de a furniza toată gama de informații necesare luării unor decizii riguros fundamentate (de pildă, pentru stabilirea balanțelor energetice pe fiecare proces important sau instalație complexă mare consumatoare de energie) ; crearea unui portofoliu de informații privind eficiența utilizării energiei în unități similare din țară și din străinătate ; constituirea treptată a unei bănci de date privind conservarea energiei ;

● **cadrul de relații** (formale și informale): conștientizarea deplină a fiecărui om al muncii cu privire la acuitatea problemei energetice, la răspunderea pe care o poartă pentru modul în care participă la conservarea energiei, la necesitatea de a căuta permanent soluții superioare din punct de vedere energetic ; dezvoltarea relațiilor cu alte unități, în vederea realizării unor transferuri eficace de experiențe pozitive și schimburi de opinii cu privire la acțiunile întreprinse, eficiența acestora și învățămintele trase ; lărgirea surselor de informații asupra noutăților tehnice și tehnologice înregistrate pe plan național și mondial, prin consultarea institutelor și centrelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și proiectare, a oficiilor documentare ș.a. ;

● **metodele și tehnicile de conducere :** extinderea folosirii metodei conducerii prin bugete, a metodei timp-oră-mașină (sau a variantei acesteia cost-oră-producție) și altor metode care permit evidențierea costului energiei pe centre de consum și, implicit, localizarea consumurilor energetice nejustificate ; utilizarea în domeniul specific a conducerii prin proiecte (pentru conceperea și implementarea, într-o anumită perioadă, a unui ansamblu de soluții tehnologice, organizatorice și economice vizînd aspectele esențiale ale conservării energiei), a conducerii prin obiective (fixarea unor obiective colective și individuale pentru reducerea consumurilor energetice și diminuarea pînă la anulare a pierderilor), a conducerii prin excepții (stabilirea unor baremuri de abateri și eșalonarea pe diferitele niveluri ierarhice a competențelor decizionale privind măsurile corective pentru înlăturarea lor) ;

● **modalitățile de luare și transmitere a deciziilor :** fundamentarea temeinică a deciziilor privind conservarea energiei, pe baza portofoliului de informații menționat, în vederea stabilirii unor programe concrete de acțiune, într-o strategie unitară, rațional conturată și orientată ; introducerea unor tablouri de bord, la nivelul conducerii unității și a secțiilor mari consumatoare de energie, care să conțină informații la zi privind consumurile normate și cele realizate, efectele măsurilor luate, indicatori de eficiență a utilizării energiei.

dr. Corneliu RUSSU
dr .Ovidiu NICOLESCU

[2] Această analiză trebuie să cuprindă: localizarea cazurilor de utilizare ineficientă a energiei și de risipă a acestela, precum și determinarea precisă a pierderilor care se înregistrează pe aceste căi, ceea ce va permite conturarea măsurilor ce trebuie luate pentru a aduce funcționarea componentelor implicate la nivelul normal de eficiență; determinarea cauzelor pentru care anumite mașini, utilaje, instalații și echipamente funcționează cu parametri energetici necorespunzători (alegere neconformă nevoilor, întreținere și reparații necorespunzătoare, exploatare deficientă etc.); stabilirea modificărilor necesar a fi operate în diferitele subsisteme energetice din cadrul unității, în vederea dobîndirii de către acestea a unei eficiențe energetice sporite; precizarea modului în care modificările respective trebuie realizate, precum și a efectelor directe sau induse pe care modificările operate într-un subsistem le vor avea asupra celorlalte subsisteme ale unității, inclusiv pe planul conducerii unității; identificarea problemelor pe care le vor genera fiecare din acțiunile ce vor trebui întreprinse, pe planul sistemului energetic al unității și al subsistemelor acestuia, pe cel al sistemelor neenergetice, precum și în ce privește conducerea și personalul unității; evaluarea costului fiecărei alternative de acțiune și a perioadei necesare pentru realizarea sa integrală; evaluarea economiei de energie și de cheltuieli realizabilă prin fiecare acțiune întreprinsă.

Metoda de conducere prin sisteme informatice

CADRUL DEMOCRATIC creat și cerințele perfecționării conducerii planificate a economiei naționale fac necesară promovarea largă de noi metode de conducere, prin care să se asigure aplicarea eficace în practică a conceptelor științei conducerii științifice a societății. Dotarea crescîndă a economiei cu tehnică modernă de calcul oferă în acest sens importante facilități adecvate imperativelor dezvoltării.

Conducerea prin sisteme informatice, ca metodă de organizare și conducere, vizează subordonarea proceselor

informaționale, proceselor decizionale, în vederea creșterii calității și eficienței proceselor de execuție. Folosind tehnici și procedee specifice de lucru (modelare, programare, simulare, teletransmisie etc.), ea urmează să asigure justificarea efortului făcut în domeniul informaticii, prin **efecte utile maxime în desfășurarea activității economico-sociale.**

Aplicarea metodei de conducere prin sisteme informatice este favorizată prin existența premiselor organizatorice, informaționale, tehnice și tehnologice specifice.

PREMISE ORGANIZATORICE

În principal, premisele organizatorice, care asigură structurarea elementelor sistemului economic în concordanță cu exigențele conducerii prin sisteme informatice, constau în :

— **raționalizarea structurilor organizatorice,** astfel încît să reiasă cu claritate : funcțiile sistemului, conținutul și rolul acestora, compartimentele în care ele se realizează, norme și normative de reglementare a exercitării funcțiilor, nivelele organizatorice de delimitare a atribuțiilor, autorității și responsabilităților în îndeplinirea funcțiilor, legăturile dintre nivelele ierarhice care favorizează desfășurarea transformărilor (eficace) din sistem ;

— **adaptarea regulamentelor de organizare și funcționare la cerințele impuse de noile structuri organizatorice,** astfel încît la fiecare nivel organizatoric să fie bine delimitate atribuțiile și sarcinile executanților, avînd în vedere : obiectivele sistemului economic, specializarea în procesul diviziunii muncii, colaborarea între posturi de muncă și nivele organizatorice, autoritatea și responsabilitatea subiecților în luarea deciziilor ;

— **adoptarea tipului de structură organizatorică, ce corespunde noilor condiții create în funcționarea mecanismului economic.** Concentrarea producției, nivelul tehnic superior al desfășurării activității economice, gradul înalt de cooperare și specializare în producție, valorificarea superioară a resurselor naturale fac ca structura funcțională cu „stat-major" să devină cea mai adecvată. Oficiile și centrele de calcul devin cele mai importante compartimente (unități) de „stat-major" în elaborarea și fundamentarea deciziilor.

PREMISE INFORMAȚIONALE

Din categoria **premiselor informaționale,** care asigură cadrul propice funcționării mecanismului economic, fac parte:

— **perfecționarea și modernizarea sistemului informațional de ansamblu,** în vederea creșterii calității și eficienței informației economice, ca resursă potențială de maximă utilitate în atingerea finalității sistemului. Aceasta presupune : reconsiderarea evidenței tehnico-operative, în sensul raționalizării procedurilor manuale de interfață cu calculatorul ; adaptarea tehnicilor contabile la cerințele modelării econometrice a proceselor și fenomenelor economice ; utilizarea de procedee și tehnici statistice, care să asigure fundamentarea științifică a tendințelor analitice și globale ce se manifestă în sistem ; elaborarea de metodologii privind analiza funcțională și organică a activității economice, relevarea factorilor, cauzelor și a rezervelor potențiale ; creșterea calității informației cu caracter previzional ce caracterizează dinamismul și **stările viitoare ale sistemului ;**

— **integrarea orizontală și verticală a componentelor informatice existente și proiectarea de noi componente informatice, într-o viziune globală, sistemică.** Experiența dobîndită în domeniul informaticii și cerințele aplicării metodelor moderne de conducere fac posibilă creșterea performanțelor în exploatarea sistemelor informatice, prin transformarea lor în principalul factor de ordine în unitățile economice.

PREMISE TEHNICE ȘI TEHNOLOGICE

Din punctul de vedere al **tehnicii** și al **tehnologiei,** conducerea prin sisteme informatice presupune :

— **extinderea mecanizării și automatizării prelucrării datelor,** în concordanță cu posibilitățile și necesitățile de funcționare a organismelor economice. Criteriile ce trebuie avute în vedere sînt : asigurarea unor condiții de muncă adecvate creșterii caracterului util al efortului depus, cerințele privind tratarea automată a datelor și de creare a sistemului informatic național, posibilitățile financiare existente, gradul de utilizare a capacității echipamentelor electronice de calcul, randamentul util al acestora, nivelul consumurilor generate etc. ;

— **corelarea și adaptarea tehnologiei de prelucrare a datelor la tehnologiile de producție,** astfel încît colecțiile de date rezultate să devină o imagine fidelă a realității, care să ofere informații complete și relevante asupra desfășurării activităților trecute, prezente și viitoare din sistem.

NORMA SISTEMULUI ȘI POLITICA DE CONDUCERE

Bazată pe realizarea premiselor enunțate, **esența** conducerii prin sisteme informatice reiese din următoarea schemă de reprezentare :

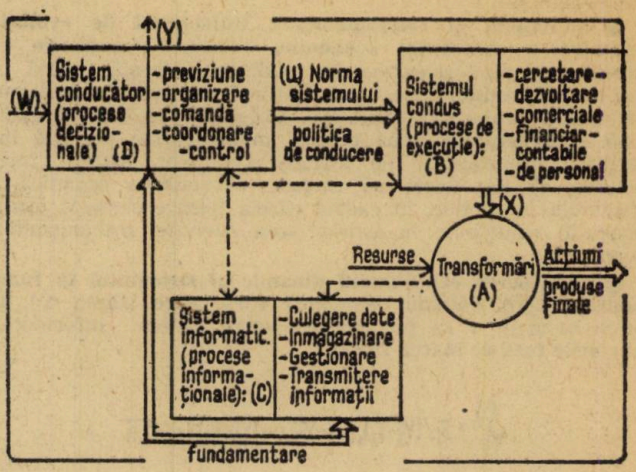

Prin sistemul informatic sînt culese și înmagazinate datele privind : baza tehnico-materială, tehnologiile aplicate, relațiile economice cu alte sisteme, forța de muncă utilizată, realizările obținute în desfășurarea activităților. Procedurile de gestionare a datelor și de transmitere a informațiilor asigură fundamentarea procesului decizional în vederea exercitării funcțiilor conducerii. **Sistemul conducător determină obiectivele generale și specifice sistemului, exprimate prin indicatori de plan, norme și normative de funcționare a mecanismului economic.**

Ansamblul acestor mărimi constituie **norma sistemului** și exprimă finalitatea sistemului economic în timp și spațiu. Totalitatea regulilor și a sarcinilor, stabilite de sistemul conducător în vederea realizării eficiente a normei, constituie **politica de conducere,** prin care sistemul este dirijat de la starea inițială (prezentă) spre starea finală (prevăzută prin normă). Politica de conducere este concretizată prin fixarea traiectoriei sistemului, care asigură abateri minime, în timp, de la normă.

Realizarea politicii de conducere se face prin exercitarea **funcțiilor** sistemului condus. Acțiunile acestuia sînt menite să asigure transformarea resurselor potențiale în produse finale (produse finite, lucrări, servicii), conform politicii de conducere, de îndeplinire eficientă a obiectivelor prestabilite.

Folosind următoarele notații : **X** — vector de stare (inițială) a elementelor sistemului ; **A** — matrice a proceselor (transformărilor) sistemului ; **D** — matrice a deciziilor sis-

temului conducător (de previziune) ; **u** — vector al mărimilor de comandă ; **B** — matrice a comenzilor ; **W** — vector al indicatorilor de plan (rezultați din defalcarea planului național unic) ; **Y** — vector al indicatorilor efectivi — funcționarea sistemului economic închis (presupunînd că din exterior sînt aplicate mărimile de intrare **W**, iar reacția se realizează prin **Y**) este descrisă prin următoarele relații matematice * :

$$\begin{aligned} &\dot{X}=A\cdot X+B\cdot u \\ &Y=C\cdot x \\ &u=D\cdot(W-Y) \end{aligned} \iff \dot{X}=A\cdot x+B\cdot D\cdot(W-Y)=A\cdot x+B\cdot D\cdot(W-C\cdot x)$$

$$\Longrightarrow \begin{cases} \dot{X}=(A-B\cdot D\cdot C)X+B\cdot D\cdot W \\ Y=C\cdot X \end{cases}$$

Reglarea și autoreglarea funcționării sistemului sînt realizate prin luarea **deciziilor (D)** astfel încît **comportarea sistemului în ansamblu să asigure realizarea normei, conform politicii de conducere.** Deciziile sînt afectate de orice modificare a mărimilor de stare.

FUNCȚII ADECVATE ALE SISTEMULUI CONDUCATOR

Aplicarea metodei de conducere prin sisteme informatice implică atribuirea de funcții particulare sistemului conducător, cum sînt :

● **elaborarea și fundamentarea traiectoriei de evoluție organică a sistemului economic.** Tendințele analitice de funcționare sînt integrate în tendința generală, avînd în vedere că acumulările cantitative care vizează viitorul determină schimbări calitative. Colecțiile de date, organizate și structurate după criterii multiple, fac posibilă integrarea procedurilor de tratare a datelor, astfel încît politica de conducere să asigure dezvoltarea organică a sistemului economic, în cadrul căreia fiecare element (componentă) contribuie la armonizarea evoluției mecanismului economic ;

● **menținerea echilibrului dinamic al sistemului în funcționare.** Cum sistemul economic tinde spre starea Y*, la orice moment t se pot măsura (prin sistem informatic) **abaterile** față de starea finală :

$$\frac{dY_i}{dt}=F_i/(Y_1^*-Y_1),(Y_2^*-Y_2),\cdots,(Y_n^*-Y_n)/\,;\ i=\overline{1,n}$$

Ecuațiile descriu oscilațiile sistemului analizat în jurul traiectoriei, spațiul stărilor fiind strîns legat de traiectorie ;

● **integrarea aplicării metodelor moderne de conducere în cadrul conducerii planificate unitare a economiei naționale.** Definirea și corelarea obiectivelor prin sistem informatic creează condiții propice de aplicare a **conducerii prin obiective,** în conformitate cu direcțiile fundamentale de dezvoltare, stabilite prin documentele de partid. Prin procedurile de gestionare a datelor este asigurată cunoașterea oportună și operativă a situațiilor de excepție, care presupun intervenția decidenților. În acest mod, sistemele informatice creează posibilitatea aplicării eficace a metodei de **conducere prin excepții.** Ponderea însemnată a indicatorilor calitativi și de eficiență în formularea normei sistemului și a politicii de conducere oferă condiții adecvate de aplicare a metodei de **conducere prin costuri.**

Metoda de conducere prin sisteme informatice, prin funcțiile specifice ce și le propune spre realizare, contribuie în mare măsură la afirmarea autoconducerii și a autogestiunii în unitățile economice, la utilizarea eficace a tehnicii electronice de calcul și a rezultatelor cercetării științifice în perfecționarea și modernizarea sistemului informațional economic.

Dumitru OPREAN
Cluj-Napoca

* Vezi : Constantinescu P., Negoiță C.V. : Sisteme informatice. Modele ale conducerii și sistemului condus. Ed. tehnică, București, 1975.

Un breviar de metode și tehnici de realizare a sistemelor informatice

Colaboratorul nostru Dumitru Oprean, *de la Facultatea de matematică din Cluj-Napoca, este autorul lucrării „Metode și tehnici utilizate în realizarea sistemelor informatice", recent apărută în colecția „Informatica" a Editurii Dacia.*

Într-o expunere clară, accesibilă și succintă sînt prezentate — pentru uzul celor ce participă la elaborarea și introducerea de sisteme informatice, dar și pentru alți specialiști cărora le revin sarcini în reorganizarea activităților din unitatea economică sau socială în care urmează să funcționeze un astfel de sistem — modalități de utilizare a metodelor și tehnicilor de lucru (cu exemplificări), potrivit indicațiilor metodologice ale I.C.I., în cadrul fiecărei etape de realizare. Unele dintre aceste metode și tehnici avînd o sferă largă de aplicare în domeniul conducerii și organizării, descrierea lor face ca lucrarea să fie un breviar util inginerilor și economiștilor, conducerilor colective ale unităților.

Astfel, în legătură cu etapa planificării și coordonării *sistemelor informatice este recomandată și exemplificată folosirea tehnicii diagramelor Gantt, a metodei drumului critic și metodei PERT. Pentru* etapa de elaborare a temei *sînt expuse tehnici și metode de analiză a sistemului existent (documentarea, analiza-diagnostic, anchetele, diagramele de flux informațional, evidența economică, analiza activităților, și de studiu al dezvoltării sistemului economic (analiza valorii, determinarea tendinței activităților economice, scenariile). Etapa de* elaborare a conceptiei *sistemului informatic este abordată prin prisma metodelor de delimitare a ariei și a legăturilor externe ale sistemului informatic (analiza ieșirilor, definirea aspectelor informaționale pe activități, răspunsul la stimuli, metoda compartimentală, analiza cu ajutorul calculatorului) și a modelării stării și funcționării sistemului (modele de evidență economică, de analiză intrări-ieșiri, de gestiune a stocurilor, de calculație și control al costului producției) ; capitolul relativ la această etapă se referă, de asemenea, la stabilirea necesarului de produse-program, tehnici și metode de ierarhizare după criterii multiple (indicele de analogie, metode ELECTRE), aspecte metodologice ale determinării și urmăririi eficienței sistemului informatic (evaluarea cheltuielilor de realizare și exploatare, a efectelor și estimarea eficienței globale).*

Trecînd la activitățile de proiectare tehnică *a componentelor sistemului informatic, autorul prezintă : metodologia de codificare a datelor ; metode și tehnici de organizare a acestora (fișiere independente, bază de date) și a prelucrărilor ; tehnici de control ; tehnica tabelelor de decizii (cu intrări limitate, extinse, mixte ; închise, deschise). Se fac, de asemenea, referiri detaliate la metodologia de proiectare tehnică a sistemului informatic de calculație a costurilor de producție. (Dealtfel, lucrarea face largi referiri la aspectele teoretice și practice ale conducerii prin costuri). Pentru etapa* elaborării programelor *sînt indicate metodele lui Warnier (L.C.P.), cea a programării modulare și cea a programării structurate. În sfîrșit, sînt amintite pe scurt metodele specifice etapei de* implementare : *introducerea imediată, în paralel, pilotată, implementarea în compartimente, soluții mixte.*

Capitolul final al lucrării se referă la tendințe în realizarea sistemelor informatice, legate de adaptarea acestora la cerințele creșterii autonomiei microsistemelor (determinată de autoconducere și autogestiune), de industrializarea proceselor informaționale, de realizarea unor structuri tip rețea de sisteme informatice interconectate etc., subliniindu-se necesitatea ca la proiectarea, implementarea și funcționarea sistemelor să participe, alături de specialiști în informatică, și celelalte cadre din diferitele domenii de activitate ale unității.

A. R.

Flux informațional pentru activitatea de programare, lansare, execuție și urmărire a producției

Metoda priorităților

IN CADRUL Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au fost elaborate, în concepție unitară, sisteme informaționale model pentru conducere, adecvate unităților din diferitele subramuri.

Prezentăm, în cele ce urmează — ca un exemplu al modului științific în care trebuie abordată realizarea unor astfel de sisteme — partea care se referă la fluxul informațional al activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției, cu aplicație la sectorul fabricației de mobilă.

Pentru facilitarea înțelegerii conceptului acestui nou sistem informațional pentru conducere, inclusiv a schemei grafice prezentate alăturat (parte din schema fluxului informațional privind activitatea de conducere și efec-

tuare a producției, cerut de noul mecanism economico-financiar) sînt necesare cîteva date privind funcționarea sistemului proiectat.

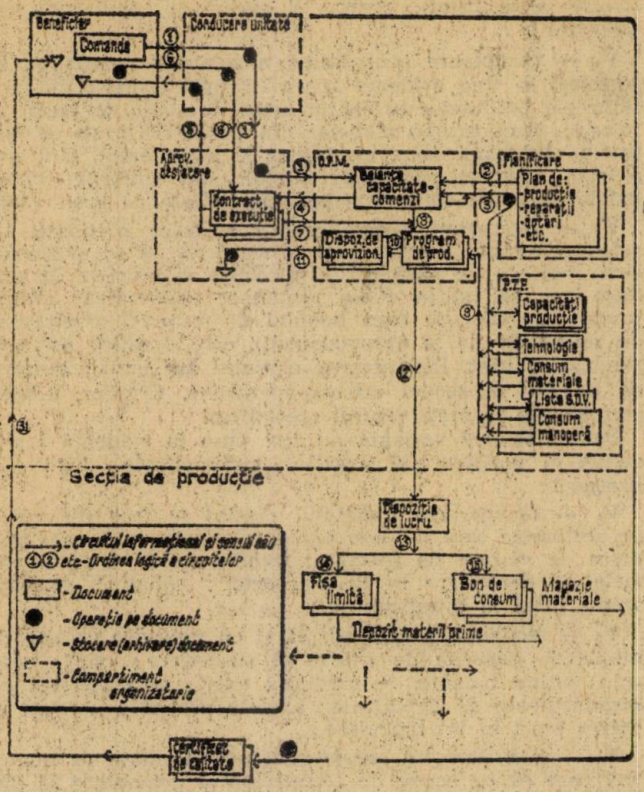

Astfel, compartimentul în care se efectuează activitatea de aprovizionare-desfacere-depozitare primește, prin conducerea unității, comanda și, eventual, desenele de execuție ale unor produse, înaintate de către beneficiari, în cîte un exemplar. După ce analizează comanda, o înaintează compartimentului însărcinat cu activitatea de programare și lansare a producției — care, împreună cu speliștii din activitatea tehnologică și de planificare, stabilește dacă ea poate sau nu să fie executată, în funcție de utilajele existente.

Dacă din punct de vedere tehnic se poate executa comanda în întreprindere, compartimentul de producție, avînd în atenție indicatorii de plan (fizici și valorici) și capacitățile de producție (la care se are în vedere și planul de reparații, dotări etc.), efectuează, cu mijloace manuale sau electronice, „Balanța capacitate-comenzi". Datele de bază ale acesteia sînt transmise activității de aprovizionare-desfacere-depozitare, care, după unele analize — ținînd seama de orientările rezultate din marketing — întocmește „Contractul de execuție" (în trei exemplare), pe care-l prezintă conducerii, pentru analiză și decizie.

După stabilirea deciziei — inclusiv semnarea contractului de către conducere, responsabilul cu această activitate înaintează două exemplare din document, beneficiarului intern care a făcut comanda.

Beneficiarul analizează datele din contract și, dacă ele se încadrează în condițiile necesare realizării sarcinilor de producție pe care le are, semnează contractul, iar dacă nu, poate comunica producătorului cauzele neacceptării proiectului de contract. În fluxul proiectat pentru această subactivitate nu s-a putut stabili cu precizie numărul de trimiteri reciproce ale datelor, deoarece, din diferite cauze, fie că această acțiune se poate finaliza în primul circuit al informațiilor (realizarea înțelegerii în prima acțiune), fie că — după un interval mare de timp, cu un consum important de energie (culegere de date, calcule, circuite informaționale, deplasări, ședințe etc.) — se ajunge la decizia de a se scoate din plan sarcina respectivă.

In marea majoritate a cazurilor, beneficiarul analizează prevederile proiectului de contract (în special termenele propuse) și, dacă datele corespund nevoilor sale, semnează contractul — care devine definitiv — și înapoiază producătorului unul din cele două exemplare primite.

Compartimentul de organizarea producției-programare, pe baza contractelor definitive existente în întreprindere și a balanței „Capacitate-comenzi", întocmește „Programul de producție", utilizînd metode moderne. (În industria lemnului s-a proiectat — și se folosește în unele unități — metoda priorităților, cu un larg cîmp de aplicare în majoritatea întreprinderilor economiei noastre naționale). Pe baza programelor de producție se întocmește „Dispoziția de aprovizionare" (în două exemplare, din care unul este înaintat compartimentului aprovizionare-desfacere-depozitare) și „Dispoziția de lucru" pentru secțiile de producție. Secțiile, pe baza dispozițiilor de lucru și a programelor de producție, elaborează și lansează „Fișa limită" și „Bonul de consum", pe care le prezintă depozitelor și magaziilor, de unde delegații secțiilor de producție ridică materia primă și materialele necesare începerii execuției lucrărilor.

După efectuarea tuturor operațiilor tehnologice și completarea suporților de informații impuși de fluxul informațional aparținînd activității de producție, se întocmește (de către cel ce are această sarcină prin regulamentul de organizare și funcționare a unității) „Certificatul de calitate", care, împreună cu unele documente financiar-contabile se înaintează, odată cu produsul, la utilizator (beneficiar).

In cazul utilizării metodei „priorităților" — care are ca scop, conform condițiilor de bază cerute de noul mecanism economico-financiar, folosirea integrală a mijloacelor de producție, obținerea unei producții cantitativ și calitativ superioare și realizarea unor importante economii — se întrebuințează ca element esențial **„prioritatea"**, adică se asigură executarea operațiilor-reper în ordinea priorității lor, astfel ca fiecare component al produsului finit să ajungă, în mod normal (fără a aștepta executarea altor repere din flux) și în ordinea necesară, la locul și în momentul stabilite, pentru asamblarea subansamblelor și a produsului finit.

Prioritatea funcționează potrivit regulii unei absolute discipline tehnologice, după care orice lucrare se repartizează și se execută în ordinea crescătoare a numerelor care o exprimă, numărul cel mai mic avînd prioritate.

Prioritatea este reprezentată printr-un număr care se înscrie în documentul denumit „Itinerariu", în dreptul fiecărei operații din fluxul tehnologic al fiecărui reper aflat (sau care va fi lansat) în fabricație.

Pentru prima operație ce se execută la un reper sau subansamblu, prioritatea se calculează prin scăderea ciclului reperului sau al subansamblului, din numărul pe care îl are în calendar ziua în care produsul finit (lotul din produsul comandat) trebuie terminat și predat pentru livrare. Prin această scădere se află numărul zilei (prioritatea) intrării în lucru a reperului. La acest număr se adună succesiv durata fiecărei operații din flux, iar numărul obținut pentru fiecare operație reprezintă prioritatea ei.

De exemplu, calculul priorității primei operații la un lot de 200 bucăți din reperul „cercevea interioară stînga", care trebuie livrat pe data de 25 aprilie, se efectuează în felul următor: din numărul de zile de la începutul anului pînă în ziua de 25 aprilie (115) se scade numărul de zile necesare efectuării tuturor operațiilor pentru acest lot-reper (115—3,37=111,63). Numărul 111,63 reprezintă prioritatea și indică ziua de 21 aprilie, dată la care trebuie să înceapă executarea primei operații-reper, adică data la care trebuie să intre în lucru lotul respectiv.

Prioritatea pentru operațiile următoare, la acest lot, se calculează însumîndu-se succesiv durata fiecărei operații-lot. Aceste date (priorități) se înscriu în itinerariul care însoțește lotul. Itinerariile se depun din timp la locul de

muncă unde urmează să se efectueze prima operație-reper, înscrisă în itinerariu. La fiecare loc de muncă, reperele sînt introduse în lucru în ordinea crescătoare a numerelor care reprezintă prioritatea fiecăruia, adică reperul (lotul) cu numărul cel mai mic intră primul în lucru.

Pentru a utiliza această metodă de programare, lansare și urmărire a producției, deci pentru a calcula prioritățile, este necesar să se calculeze mai întîi „ciclul de fabricație al lotului-reper", adică durata cumulată a trecerii lotului prin operațiile succesive, stabilite în documentația tehnologică. Cumularea se face conform sistemului numărării inverse (timpul zero fiind data predării produselor finite) pe ansamblul produsului finit. La timpul de montaj general se adaugă timpul prevăzut pentru subansamble și cel prevăzut pentru operații-reper.

Ciclul de fabricație, astfel calculat, se înscrie în „gama de operații".

Gama de operații și ciclul de fabricație se întocmesc folosind schema fluxului tehnologic.

P. A.

Fundamentarea științifică a deciziilor C. O. M.

Evaluarea consecințelor — control indispensabil al viabilității și eficienței soluțiilor adoptate

AFIRMAREA în practică a principiilor muncii și conducerii colective, necesitatea adoptării unor decizii fundamentate — probleme asupra cărora s-a insistat la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — **impun realizarea unui climat propice dezbaterilor, punerea în valoare a potențialului de gîndire și acțiune al tuturor membrilor consiliului, atragerea colectivelor de specialiști, a comisiilor pe domenii la elaborarea, în mai multe variante, a soluțiilor de rezolvare, consultarea sistematică a colectivelor din secții și ateliere.**

Studiul de caz pe care-l prezentăm în cele ce urmează confirmă, pe de o parte, eficacitatea unui astfel de stil de muncă al C.O.M., iar pe de altă parte, necesitatea ca **antrenarea la actul decizional să fie însoțită de aplicarea unor metode științifice de optimizare a deciziei în raport cu obiectivele urmărite.**

PUNEREA PROBLEMEI ȘI ORGANIZAREA REZOLVĂRII

La o întreprindere constructoare de mașini din județul Brașov, care utilizează în procesul de producție metale și pietre prețioase, consiliul oamenilor muncii a analizat modul în care sînt gestionate și folosite aceste valori de importanță deosebită pentru economia națională. Constatînd existența unor deficiențe, organul de conducere colectivă a stabilit un ansamblu de măsuri menite să reducă substanțial consumurile de metale și pietre prețioase folosite în procesele de producție. Totodată, s-a hotărît **să se perfecționeze sistemul de organizare a evidenței circulației, colectării, păstrării și gestionării produselor ce înglobează aliaje de metale prețioase,** desemnîndu-se un colectiv care să studieze și propună variante de soluții. Colectivul de pregătire a deciziei a antrenat în activitatea sa membri ai comisiilor pe domenii, cadre de conducere de la nivelul secțiilor și atelierelor, oameni ai muncii care utilizează produsele respective.

VARIANTE, CRITERII DE APRECIERE, OPȚIUNE

În urma sistematizării informațiilor culese și a diferitelor puncte de vedere emise, au fost stabilite trei variante posibile:

V_1 — recuperare descentralizată a aliajelor din metale prețioase. Evidența și recuperarea se fac în fiecare sector de activitate al întreprinderii, în care sînt folosite produse și materiale ce conțin asemenea valori. Aliajele sînt apoi strînse la depozitul central și expediate prelucrătorului autorizat;

V_2 — recuperare centralizată a aliajelor prețioase. Pe cartoteci se ține evidența intrărilor în/și ieșirilor din gestiune ale produselor ce conțin astfel de aliaje, pe locuri de folosire. Recuperarea aliajelor din produsele uzate se face într-un laborator (care efectuează și decontarea), fără a fi extrase metalele prețioase; aliajele sînt cîntărite și ambalate în pungi care se expediază, sigilate, la prelucrător;

V_3 — recuperare centralizată a aliajelor prețioase. Un referent, special desemnat de la serviciul de aprovizionare ține evidența pe cartoteci a intrărilor și ieșirilor de produse noi, ce conțin aliaje prețioase. Eliberarea acestor produse se face pe baza bonului de material (contravizat de referentul de la aprovizionare), care certifică predarea produsului uzat. Recuperarea aliajului are loc în atelierul de bobinaj al secției mecano-energetice. Ulterior, aliajele sînt trimise la prelucrătorul specializat.

Pentru fiecare variantă au fost puse în evidență implicațiile ei pozitive sau negative, sistematizate după cum urmează:

V_1 — recuperarea metalului prețios se face diferențiat pe sectoarele care folosesc aliajele; este necesar un număr mare de cîntare de precizie; trebuie create condiții speciale de depozitare în fiecare sector; aliajul parcurge trasee lungi în întreprindere;

V_2 — recuperarea centralizată și cu procedee unitare diminuează riscurile de irosire și sustragere; sînt necesare puține balanțe de precizie; există deja condiții corespunzătoare de depozitare; aliajele prețioase parcurg un traseu scurt în întreprindere;

V_3 — este necesară organizarea unei formații de muncitori care să se ocupe de recuperare și demontare în atelierul de bobinaj; trebuie procurate utilaje și aparate noi pentru dotarea acesteia; se impune crearea de condiții sigure de depozitare în atelierul de bobinaj (cele actuale nefiind corespunzătoare); aliajele parcurg un traseu scurt în întreprindere.

Ținînd seama de aceste implicații, colectivul de pregătire a deciziei s-a oprit la trei **variabile** (criterii) cu ajutorul cărora a luat în calcul consecințele fiecărei variante (vezi Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Variabile (criterii)	Variante		
	V_1	V_2	V_3
X_1 – Încadrarea în prevederile Decretului nr. 244/1978 și ale normelor R.S.România	Nu se respectă	Se respectă	Se respectă
X_2 – Fonduri de investiții necesare pentru:	– 24 balanțe – 24 depozite	–	– 1 balanță – 1 dep. centr.
X_3 – Numărul de oameni implicați în manevrarea aliajului prețios	30	2	2

Biroul executiv al C.O.M., analizînd aceste elemente, a exclus varianta V_1, care nu respecta prevederile normative și a supus atenției C.O.M. celelalte două variante. Organul de conducere colectivă s-a orientat asupra variantei V_2 — care presupune cheltuieli reduse de aplicare — și a stabilit fluxul tehnologic și organizatoric al produselor ce conțin metale prețioase. De asemenea, au fost determinate atribuțiile și responsabilitățile ce revin sectoarelor de activitate, cadrelor de conducere, tuturor celor ce folosesc, manipulează și gestionează aceste produse.

Ca urmare a aplicării acestei decizii a C.O.M., **în anul 1980 au fost recuperate în întreprindere 27 kg de metale prețioase,** față de numai 4 kg în anul 1979.

ANALIZA CRITICĂ A PROCESULUI DECIZIONAL

Deși opțiunea C.O.M. este justificată, V_3 impunîndu-se prin cea mai mare economie de resurse la aceleași rezultate scontate, ne propunem să facem o analiză a procesului decizional prin prisma elementelor de teoria deciziei, evidențiind astfel o metodologie de lucru valabilă și pentru alte probleme de conducere.

● **Definirea problemei nu a fost destul de clară,** deoarece **au fost presupuse ca subînțelese unele aspecte neformulate explicit.** Propunem următoarea formulare: elaborarea și aplicarea unui sistem de evidență, circulație, colectare, depozitare, recuperare și gestionare a aliajelor de metale prețioase conținute în toate materiile prime, materialele de bază și auxiliare, piesele de schimb, instrumentele, aparatele, alte obiecte de inventar existente sau care intră în întreprindere, sistem care să asigure respectarea prevederilor normative în acest domeniu (Decretul nr. 244/1978 și instrucțiunile B.N.R.S.R.) și recuperarea cît mai completă a metalelor prețioase. O astfel de definire precizează **scopul** urmărit de acțiunea proiectată (recuperarea metalului prețios), **limitele** impuse acțiunii (cadrul normativ) și **conținutul** acesteia (descris în totalitatea sa). În ipoteza că s-ar fi pornit de la această formulare, V_1 nici nu mai putea fi luată în considerare, întrucît depășea limitele impuse.

● Căutarea variantelor s-a bazat pe **o investigare largă în rîndul oamenilor implicați,** pe adunarea unor **informații** bogate de către colectivul desemnat. Totuși, etapa ar fi putut deveni mai productivă dacă acest colectiv ar fi folosit, în final, **metode ordonate de stimulare a creativității,** pentru multiplicarea soluțiilor sugerate de cei investigați. Ne gîndim, de pildă, la **metoda listei de atribute,** specifică problemelor ce au deja o soluție cunoscută. Iată o scurtă prezentare a ei:

— **descrierea detaliată a soluției existente,** cu elementele ei pozitive și negative;

— **stabilirea atributelor soluției** — părți componente esențiale, caracteristici etc. (modul de evidență a intrărilor în întreprindere ale bunurilor ce conțin metale prețioase; modul de eliberare a acestor bunuri către secții și servicii; unde, cine și cum asigură o privire de ansamblu asupra circulației lor; evidența, gestionarea și urmărirea utilizării în secții și servicii; modul de predare, decontare și înregistrare a bunurilor uzate; locul de colectare a acestora; modul de verificare și consemnare a cantității și calității aliajelor prețioase din bunurile uzate; locul, frecvența și urmărirea demontării acestora; evidența comparativă a cantității și calității aliajelor prețioase recuperate; depozitarea și gestiunea lor; frecvența expedierilor de aliaje de către întreprindere și modul de decontare a acestora; modul de verificare generală a acțiunii, de intervenție operativă, de prevenire a eventualelor abateri). Fiecare atribut se precizează pentru soluția existentă;

— **căutarea schimbărilor posibile la fiecare atribut în parte.** Analizîndu-se atribut cu atribut, fără a se ține seama de restricții și limite, se încearcă să se imagineze și alte posibilități de existență a lui. Este important să se înlăture imaginea de ansamblu a soluției (prin „spargerea", „concasarea" acesteia) și să se depășească rețetele de gîndire formate în legătură cu problema. Pentru aceasta este nevoie să se abordeze fiecare atribut ca o problemă de sine-stătătoare, ce nu are nimic de-a face cu problema generală. (De exemplu, atributul „locul de colectare a bunurilor uzate", poate fi abordat astfel: la laboratorul existent; în secții; la atelierul de bobinaj; la depozitul central al întreprinderii; la baza de aprovizionare; la întreprinderea autorizată; la metrologie; la un depozit special etc.). În această fază se admit și idei aparent neverosimile, deoarece pot declanșa idei valabile;

— **trierea schimbărilor.** În funcție de limitele impuse (prevederile normative), de scopul propus și de alte criterii evidente (securitatea aliajelor prețioase, posibilități de sustragere etc.), se elimină acele schimbări care nu pot fi acceptate. (De exemplu: colectarea în secții a bunurilor uzate nu oferă condiții de securitate; colectarea la întreprinderea autorizată presupune transporturi inutile de ansamble mari etc.). Trierea trebuie amînată pînă după căutarea schimbărilor, pentru a nu bloca gîndirea asupra unui singur aspect al problemei și a nu frîna exprimarea creativității;

— **construirea unor soluții complete.** Prin combinarea multiplă a schimbărilor atributelor se reconstituie soluții (variante) complete, inedite, diferite de cea inițială. Fiecare variantă este descrisă prin precizarea tuturor atributelor. Deoarece apar extrem de multe posibilități de combinare, se reține numai soluțiile ce oferă avantaje cît mai mari și dezavantaje cît mai mici. Este rațional să ne oprim la un număr accesibil de variante, să zicem 4—8 soluții, pentru a nu face greoaie opțiunea ulterioară (un exemplu convingător: dacă la fiecare din cele 12 atribute există cîte 2 schimbări admisibile, inclusiv soluția inițială, combinările ce formează variantele complete sînt într-un număr total de 2^{12}, adică 4096).

● **Variantele alese pentru problema în cauză nu descriu nici toate implicațiile de la care s-a plecat, nici scopul urmărit,** fiind relativ puține și oarecum colaterale. Considerăm că procesul decizional ar fi fost mai corect dacă s-ar fi luat în discuție variabilele: W_1 — durata medie a procesului de recuperare a aliajelor prețioase, din momentul în care bunul uzat nu mai este folosit în secții și servicii și pînă cînd aliajul este expediat spre întreprinderea autorizată (unități de timp sau exprimare calitativă); W_2 — riscul de sustragere, risipire, degradare etc. a aliajului prețios din bunurile noi sau uzate (exprimare calitativă); W_3 — stimularea utilizării intensive a bunurilor ce conțin aliaje prețioase (exprimare calitativă); W_4 — cheltuielile globale cu introducerea sistemului general de recuperare a aliajelor prețioase (unități valorice); W_5 — persoanele ce manipulează aliajele prețioase (număr); W_6 — posibilitățile de control operativ al acțiunii (exprimare calitativă); W_7 — posibilitățile de planificare a acțiunii de recuperare (exprimare calitativă); W_8 — durata intrării în funcțiune a sistemului propus (unități de timp).

Respectarea prevederilor normative fiind utilizată drept criteriu de triere în căutarea soluțiilor, nu mai are sens să figureze ca variabilă.

● La problema în cauză, cu variabilele luate în discuție, V_2 se impunea evident ca mai bună. Totuși ar fi fost mai convingătoare o abordare sistematică, cu ajutorul unei **metode raționale de luare a deciziei.**

LUAREA DECIZIEI CU AJUTORUL UNEI METODE RAȚIONALE

VOM MENȚINE, din cele prezentate pînă acum, rezultatele etapelor decizionale; a) definirea problemei; b) colectarea și analiza informațiilor; c) elaborarea variantelor de acțiune (V_2 și V_3 din procesul decizional al biroului executiv al C.O.M.); d) stabilirea variabilelor (W_1, W_2,... W_8 din propunerile noastre).

Continuăm aplicarea metodei de luare a deciziei cu etapele:

— **precizarea consecințelor variantelor** (vezi Tabelul nr. 2, ale cărui date sînt aproximative și nu corespund situației reale decît ca tendință generală).

Tabelul nr. 2

Variabile	V_2	V_3	Sens*
W_1 – Durata de recuperare (zile)	45	2o	d
W_2 – Risc: sustragere, risipire etc.	mic	mic	d
W_3 – Stimularea utilizării intensive	mare	mare	c
W_4 – Cheltuieli globale (mii lei)	2o	2ko	d
W_5 – Nr.pers.ce manipulează aliaje	16	8	d
W_6 – Posibilit. de control operativ	mari	mari	c
W_7 – Posibilități de planificare	mari	mari	c
W_8 – Durata intrării în funcțiune a sistemului (luni)	6	3	d

* Sens favorabil: d = descrescător; c = crescător

Observăm că W_2, W_3, W_7 își pierd pertinența în problema noastră, deoarece consecințele celor două variante sînt identice. Rămîn de analizat numai 5 variabile, care au consecințe distincte ;

— **stabilirea consecințelor limită.** La fiecare variabilă (inclusiv la cele 3 nepertinente) stabilim limitele peste/sub care soluțiile sînt de neadmis din punctul de vedere al necesităților, posibilităților și restricțiilor impuse : C_1 = maximum 60 de zile ; C_2 = maximum risc mic ; C_3 = minimum stimulare medie ; C_4 = maximum 500 mii lei ; C_5 = maximum 20 persoane ; C_6 = minimum medii ; C_7 = minimum medii ; C_8 = maximum 6 luni. Aceste valori corespund unei utilități nule, fixînd originea scalelor de utilitate. Stabilirea lor trebuie să se facă în colectiv, dezbătîndu-se implicațiile efective ale consecințelor în contextul necesității/posibilității. Constatăm că cele două variante respectă aceste limite și, deci, sînt amîndouă acceptabile ;

— **compararea consecințelor maxime.** Pentru fiecare variabilă se reține consecința cea mai favorabilă, indiferent cărei variante îi aparține. Lucrăm numai cu variabilele pertinente. Rezultă : C_1 max. = 20 zile durata recuperării, U_1 max. = 1,0 ; C_4 max. = 20 mii lei cheltuieli totale, U_4 max. = 0,2 ; C_5 max. = 8 persoane ce manipulează, U_5 max. = 0,6 ; C_6 max. = posibilități foarte mari de control, U_6 max. = 0,9 ; C_8 max. = zero luni intrare în funcțiune, U_8 max. = 0,5. Comparîndu-le între ele, s-au stabilit utilitățile corespunzătoare, prin notarea pe ecartul 0,0—1,0, în funcție de implicațiile efective. Și aici apare evidentă utilitatea deosebită a gîndirii colective, pentru evaluarea consecințelor din mai multe unghiuri de vedere ;

— **determinarea utilităților consecințelor.** Folosind interpolarea liniară și cele două utilități precizate, se calculează utilitățile, în modul următor : se consideră **a** — mărimea consecinței extreme pentru care s-a apreciat o utilitate minimă ; **b** — mărimea consecinței extreme pentru care s-a apreciat o utilitate maximă ; **c** — mărimea consecinței intermediare pentru care se dorește determinarea utilității. La sens favorabil crescător, utilitățile sînt egale cu raportul dintre **(c — a)** și **(b — a)** ; la sens favorabil descrescător — cu raportul dintre **(a — c)** și **(a — b)**.

Tabelul nr. 3

Variabile	V_2	V_3
W_1	0,38	1,00
W_4	0,20	0,13
W_5	0,20	0,60
W_6	0,45	0,90
W_8	0,50	0,25
S.U.*	1,73	2,88

*Suma utilităților

În locul consecințelor se pot trece utilități, comparabile între ele (Tabelul nr. 3). Însumînd utilitățile la fiecare variantă, determinăm utilitatea globală a acesteia, în funcție de care se face opțiunea. În problema analizată, varianta V_3 — avînd utilitatea globală mai mare decît a V_2 — este cea optimă. (Diferența față de opțiunea reală a C.O.M. provine din luarea în considerație și a altor implicații — durata de recuperare a aliajului, riscul de risipire etc. — introduse ca variabile).

În concluzie, recomandăm **folosirea unor metode de luare a deciziei care să asigure pătrunderea în esența problemei, să oblige decidenții să privească multilateral situația de conducere în care se află.**

Mircea CALOTĂ
Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

DE PESTE HOTARE

Informatizarea pregătirii și urmăririi producției

Industria franceză manifestă preocupări tot mai susținute pentru utilizarea tehnicii moderne de calcul în programarea, lansarea și urmărirea producției, mizînd pe avantajele ce se pot obține pe această cale sub raportul operativității și al eficienței economice. Iată două exemple elocvente.

● *AUTOGAM este denumirea unui sistem de pregătire a producției asistată de calculator, bazat pe programe modulare adaptabile la condițiile diferitelor întreprinderi, prin intermediul unor fișiere (memorii) în care sînt stocate datele permanente. Programele pot fi grupate pe familii de piese, corespunzător principiilor tehnologiei de grup. Prin dialogul operatorului cu calculatorul, exploatînd informațiile de pe discurile memoriei, se obțin pe imprimante date privind diferitele faze de execuție — mașinile și utilajele ce trebuie folosite, condițiile de execuție, timpii de prelucrare etc. Pentru fiecare gamă, sistemul calculează costul în funcție de mărimea seriei și indică gama cea mai economică.*

● *O întreprindere constructoare de mașini a introdus 70 de terminale care înregistrează direct de la cele 120 de mașini-unelte (unele dintre acestea, mai mici, grupate mai multe la un terminal), pe discuri-diagramă, informațiile privind cantitatea de piese produsă și timpii de oprire, pe cauze (înscrise pe piste distincte) : lipsă de scule, lipsă de operator, schimbarea sculei, alimentare, reglaj, așteptarea reglorului, întreținere, control. Operatorul mașinii-unelte apasă el însuși clapele terminalului care comandă înregistrarea timpilor de oprire pe cauze, pentru a nu fi făcut răspunzător de întreruperile de care nu e vinovat (reglare, lipsă de material etc.). La sfîrșitul schimbului, cele 70 de discuri sînt descifrate de un codificator și datele sînt prelucrate de un calculator, care editează în mai puțin de 2 ore documentele de urmărire a producției, inclusiv indicatori sintetici : indicele de utilizare a mașinii, procentajul timpului neproductiv.*

Pe baza acestor date, șefii de echipă și maistrul fac bilanțul schimbului, comparînd rezultatele obținute cu obiectivele stabilite (gradul de utilizare a mașinilor, timpii limită de oprire, durata diferitelor operații) și intervenind pentru corecție — de pildă : repararea sau înlocuirea unei mașini, amenajarea postului de lucru pentru reducerea întreruperilor datorate transportului, modificarea timpului afectat pentru un ciclu etc.

Supercalculator

Modernizarea sistematică și pe etape a construcției economice, aflată în centrul programului de modernizare socialistă a R.P. Chineze, pune un accent deosebit pe utilizarea tehnicii de calcul avansate. În prezent, în țară funcționează peste 1 500 de calculatoare, produse de industria electronică proprie ; performanțe bune au demonstrat cele 4 modele din seria DIS-20, cu capacitatea între 100 mii și 1 milion de operații pe secundă. Uzina de piese radio nr. 7 din Șanhai a asimilat în fabricație, în ultima perioadă, circuite integrate ultrarapide, care vor permite construcția unui supercalculator capabil să realizeze 20 milioane de operații pe secundă. Progresele tehnologice obținute creează R.P. Chineze, condiții pentru a deveni exportatoare de tehnică de calcul, oferind totodată și software, ca și asistență prin echipe de programatori și specialiști în sisteme.

Tipizare bazată pe modulare

Sistemul Modular 8000, introdus de firma suedeză de echipamente pentru construcții Linden-Alimak, constă din 61 de module tipizate, a căror fabricație în serie mare asigură o productivitate înaltă, economii de metal și alte avantaje la producător. Din aceste module se pot realiza, prin combinare, nu mai puțin de 41 272 diferite tipuri de macarale și alte echipamente de ridicat, cu capacități cuprinse între 100 și 600 tm, pentru o gamă largă de utilizări generale și speciale. Un asemenea record al gradului de diversificare prin tipizare se bazează pe o concepție constructivă și mai ales funcțională complet nouă, care ține seama de cea mai avantajoasă repartizare a eforturilor.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

conducere

Custodia mărfurilor la furnizor

Alături de expedierea mărfurilor ori de predarea directă către beneficiar a mărfurilor, o altă modalitate de eliberare de obligația de livrare o constituie preluarea mărfurilor în custodie de către furnizor. N.M. nr. 2/1980 (pct. 84) stabilește regula potrivit căreia decontarea produselor neexpediate și lăsate în custodia furnizorului se va efectua numai prin dispoziție de încasare cu factură, care trebuie să fie completată, la rubrica „mențiuni speciale", cu cuvintele: „custodie la furnizor". Textul menționat limitează situațiile în care mărfurile pot fi lăsate în custodie la furnizor, stabilind și condițiile în care pot fi constituite. a) Custodia pentru mărfurile destinate consumului industrial sau desfacerii la intern către populație poate fi constituită numai dacă dispoziția de încasare cu factură este însoțită de acordul beneficiarului, dat prin semnarea actului de recepție cantitativă și calitativă. Pentru acele custodii care au ca obiect mărfuri destinate fondului pieței, procesul-verbal de custodie trebuie să aibă și aprobarea direcției de credite din centrala băncii, la cererea ministerului de care aparține beneficiarul. Așadar, în asemenea cazuri, alături de acordul părților din contract se impune avizul organului central al beneficiarului și acordul băncii centrale. b) Custodia pentru materiale disponibile preluate de bazele de aprovizionare de la întreprinderi, pentru a fi admisă — în baza dispoziției de încasare cu factură — trebuie să îndeplinească două condiții. Prima, constă în încheierea de procese verbale de recepționare pentru materialele respective, după care acestea „să fie depozitate, etichetate și evidențiate separat în contabilitate". Față de importanța și finalitatea urmărită în cazul unor astfel de custodii — valorificare în condiții bune a stocurilor disponibile — lit. d din textul mai sus citat, impune o a doua condiție: „constituirea custodiei trebuie să fie făcută pe bază de contracte de custodie, în care să fie prevăzute clauze cu privire la condițiile de păstrare a materialelor pînă la valorificarea lor completă, documentele pe baza cărora se vor elibera sau expedia materialele de către custode, precum și alte obligații ce revin părților". c) Custodia pentru utilajele, mașinile și instalațiile tehnologice destinate investițiilor este admisă sub condiția ca beneficiarul să nu aibă capacitatea de depozitare sau în cazurile în care, deși a solicitat, nu i s-au asigurat mijloacele de transport necesare. Pentru ca dispoziția de încasare cu factură să fie admisă la decontare, furnizorul este obligat să anexeze procesul verbal de recepție cantitativă și calitativă semnat de persoanele autorizate ale beneficiarului, document care trebuie să conțină o mențiune expresă cu privire la acordul părților de a constitui custodia la furnizor. Pentru produsele din această categorie livrate în avans, față de termenele contractuale, nu se admit constituirea de custodii. Din cele prezentate mai sus rezultă că pentru constituirea de custodii — care sînt, de fapt, contracte de depozit — se cere în toate cazurile efectuarea recepției și încheierea unui proces-verbal prin care să se constate acordul părților de a lăsa mărfurile în păstrarea și conservarea furnizorului, devenit custode. Numai într-un singur caz — materialele preluate de bazele de aprovizionare — se cere ca pe lîngă procesul verbal de recepție să se încheie și un contract de custodie sub forma unui înscris unic. Pentru ca în baza acestor documente, care sînt anexe la dispoziția de încasare cu factură, să se poată deconta prețul, este necesară „viza prealabilă a inspectorului, din care să rezulte că produsele sau mărfurile respective fac obiectul unui contract, că există în realitate și că au fost ambalate,

Cititori!

În decada a doua a lunii august

– sînteți în concediu ?

– sînteți la serviciu ?

– sînteți în deplasare ?

Oriunde veți fi, cereți unităților de difuzare a presei lucrarea

Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii

- Raporturile contractuale privind : livrarea, exportul, importul, transporturile, conturile bancare, finanțarea și decontarea
- Sinteză din practica organelor de arbitraj pe anii 1976—1980

împachetate, etichetate, depozitate în bune condiții și separat de celelalte stocuri ale furnizorului". Același text din N.M. nr. 2/1980 (pct. 81, alin. penultim) prevede că în cazul în care se invocă drept motiv pentru constituirea custodiei lipsa de spațiu de depozitare la beneficiar, furnizorul este obligat să prezinte, odată cu dispoziția de încasare cu factură, și avizul băncii beneficiarului, „din care să rezulte temeinicia motivului invocat, precum și faptul că livrarea se face în cadrul termenului și a condițiilor prevăzute în contract, aviz care trebuie menționat în factură și reținut la banca furnizorului".

Custodia mărfurilor la beneficiar

În mecanismul de aprovizionare tehnico-materială, în anumite situații, mărfurile provenite din producția internă sau din import sînt predate în custodia beneficiarilor, cărora le revine obligația ca pe măsura folosirii lor să le plătească furnizorilor. De regulă, în cazul unor asemenea aprovizionări, prin contractele de livrare se întocmesc grafice de consum și plăți. Decontarea se face, într-o primă modalitate, prin dispoziție de plată, care se depune la bancă de beneficiar în ziua următoare scoaterii din custodie a mărfurilor sau la alte termene convenite cu furnizorul prin graficele anexate la contract. Dacă modalitatea de decontare creează greutăți părților în identificarea facturilor, în stabilirea prețului etc. N.M. nr. 2/1980 (pct. 49) prevăd că acestea pot conveni ca decontarea să se facă prin dispoziție de încasare cu factură emisă de furnizor, în baza consumului efectiv comunicat de beneficiar (custode), la perioadele stabilite prin graficele anexe la contractul de livrare. Pentru evitarea unor indiscipline financiare, N.M. nr. 2/1980, prevăd că în cazul în care după expirarea unui termen de 10 zile de la data prevăzută în grafic, sau de la data stabilită pentru comunicarea consumului, beneficiarul nu dispune plata și nici nu a solicitat modificarea graficelor de plată ca urmare a unor consumuri mai mici sau a neconsumărilor de mărfuri în perioada respectivă, furnizorul este în drept să emită dispoziție de încasare cu factură, potrivit prevederilor din graficul anexă la contract. N.M. nr. 2/1980 (pct. 50) prevăd posibilitatea ca în cazul în care consumurile de mărfuri aflate în custodie se face cu caracter de frecvență regulată, decontarea să se facă prin dispoziție de plată emisă pe bază de convenții de plăți planificate. O asemenea convenție, care se încheie anual sau pe o altă perioadă, trebuie să cuprindă : felul mărfii ; suma ce urmează a se vira periodic ; termenele de virare ; termenele de întocmire și predare a facturii către beneficiar ; perioada la care urmează a se face regularizarea eventualelor diferențe de sume față de livrările (consumurile) efective. Convenția intră în vigoare cu acordul unității bancare la care are furnizorul deschis contul curent.

Al. D.

raporturi de muncă

Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav

Codul muncii, în art. 157, prevede dreptul femeilor încadrate în muncă, care au copii **în vîrstă de pînă la 3 ani inclusiv** la concedii plătite pentru îngrijirea copiilor bolnavi, conform avizului organelor medicale competente.

Pînă la 1 martie 1973 vîrsta limită a copiilor era stabilită la numai doi ani, astfel că prin dispoziția sus-menționată, a Codului muncii, a fost modificat implicit art. 17 din Hotărîrea nr. 880/1965, privind acordarea indemnizațiilor (ajutoarelor) pe linia asigurărilor sociale de stat.

Durata concediilor pentru îngrijirea copilului bolnav a fost stabilită — diferențiat — de Ministerul Sănătății și Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, — în raport de gravitatea bolii copilului.

Mamele încadrate cu contracte de muncă **pe durata determinată** au dreptul la indemnizații numai dacă îndeplinesc condițiile de vechime în muncă prevăzute de art. 3, alin. 2 din Hot. nr. 880/1965, respectiv numai dacă au o vechime de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului pentru îngrijirea copilului bolnav sau de 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului.

Cuantumul indemnizației cuvenite în timpul concediului se stabilește în aceleași cote procentuale din retribuția tarifară lunară de încadrare cu cele prevăzute de art. 5 din hotărîrea sus-menționată — astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968 — pentru persoanele încadrate în muncă, aflate în concedii medicale.

Trebuie menționat că în art. 6 din hotărîre se prevăd — limitativ — unele cazuri cînd **indemnizațiile se acordă din prima zi** în cuantumul integral cuvenit.

La aplicarea Hotărîrii nr. 880/1965 — în întrebările și răspunsurile comunicate de U.G.S.R. în legătură cu prevederile Hotărîrii, s-a precizat — în răspunsul la întrebarea 3 a — că în cazul concediilor de maternitate — sarcină, lehuzie și **îngrijirea copilului bolnav — indemnizațiile nu se reduc pe primele trei zile,** acordîndu-se integral din prima zi.

Ulterior **s-a adoptat soluția** ca numai în cazul concediilor acordate pentru sarcină și lehuzie nu se aplică această reducere, indemnizațiile acordate în cazul concediilor pentru îngrijirea copilului bolnav avînd același regim cu cel prevăzut de art. 6 pentru personalul muncitor aflat în concedii pentru incapacitate temporară de muncă.

Această din urmă soluție a fost reexaminată. Această reexaminare a ținut seama de faptul că în art. 6 din Hot. nr. 880/1965 nu se face nici o deosebire în ce privește regimul prevăzut pentru concediile de maternitate și că în art. 13 sînt prevăzute la capitolul „concedii de maternitate" atît concediul pentru sarcină și lehuzie cît și concediul pentru îngrijirea copilului bolnav. În consecință s-a revenit la soluția inițială în sensul că **indemnizațiile acordate pentru concediile de îngrijirea copilului bolnav, nu se reduc în primele trei zile, acordîndu-se în cuantumul integral cuvenit.**

S. IOAN

financiar

Controlul prealabil asupra plăților

Înainte de modificarea și completarea Legii nr. 9/1972, prin Legea nr. 2/1979, supravegherea temporară asupra efectuării plăților din credite era reglementată prin fostele Norme metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste. Această măsură se instituia, potrivit pct. 19 din normele citate, la unitățile care, prin încălcarea disciplinei de plan și financiare, înregistrau importante imobilizări de mijloace circulante în stocuri de materii și materiale și care nu îndeplineau cele stabilite în vederea remedierii situației.

Prin Legea nr. 2/1979, o instituție similară — controlul prealabil asupra plăților — a fost consacrată la nivelul actului normativ superior care este legea.

Potrivit art. 67 din Legea nr. 9/1972, așa cum a fost modificată și completată prin legea citată, în situația unităților economice care au beneficiat de creditele prevăzute la art. 65 și 66 și se mențin totuși în incapacitate de plată pe o perioadă de peste 60 de zile, băncile finanțatoare instituie controlul prealabil asupra plăților întreprinderii, cu dreptul de a refuza efectuarea acelor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, disciplina de plan și financiară și de a introduce instrumente de decontare pentru unitatea respectivă, condiționate de existența prealabilă a disponibilităților de plată.

De asemenea, prin art. 68 și 69 din aceeași lege sînt precizate măsurile care se iau la diferite nivele pentru redresarea economico-financiară a unităților economice care în mod frecvent își imobilizează mijloacele circulante și nu sînt în măsură să ramburseze la scadență creditele.

În ceea ce privește executarea contractelor economice, interesează, în mod deosebit, următoarele dispoziții ale art. 68 citat: „(4) Băncile vor anunța principalii furnizori ai unităților economice în cauză despre situația economico-financiară a acestora, urmînd ca livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii să se efectueze de către furnizori numai pe baza unor instrumente de decontare bancară prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată".

Aceste dispoziții reglementează o situație deosebită de aceea prevăzută de art. 159 din legea menționată care consacră dreptul unităților economice furnizoare, executante sau prestatoare de a pretinde clienților lor, care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților.

În cazul art. 68, condiționarea executării obligațiilor care revin furnizorilor de prezentarea unor anume instrumente de decontare se face din **inițiativa băncii,** pe cînd, în situația reglementată de art. 159, suspendarea executării se realizează din inițiativa furnizorului, executantului sau prestatorului și numai cu condiția îndeplinirii celor prevăzute în ultimul alineat al acestui articol.

Aplicarea dispozițiilor art. 68(4) și art. 159(2) din Legea nr. 9/1972 conduce la efecte identice: suspendarea executării contractelor economice pînă la asigurarea posibilităților de plată necesare achitării contravalorii prestației care constituie obiectul obligației furnizorului, executantului sau prestatorului. Ne aflăm deci, în fața unui impediment legal de executare neimputabil debitorului obligației menționate. În consecință, acest debitor nu poate fi ținut să răspundă pentru neîndeplinirea obligației sale, atîta timp cît neexecutarea se datorează măsurii dispuse de bancă în virtutea art. 68(4) din Legea nr. 9/1972.

În cazul în care, după aplicarea măsurilor prevăzute de art. 65—68 din legea menționată, unitatea nu-și redresează situația economico-financiară, se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară a activității unității respective. Pe durata regimului special de supraveghere economico-financiară se instituie — potrivit art. 69(3) — un consiliu de supraveghere economico-financiară a activității unității. Componența consiliului de supraveghere, precum și durata regimului special de supraveghere economico-financiară, se aprobă prin hotărîre a Consiliului de Miniștri.

În conformitate cu art. 69(6) din aceeași lege, „după instituirea regimului special de supraveghere economico-financiară banca reia creditarea curentă a unității respective pentru desfășurarea activității acesteia, potrivit planului și contractelor".

Deci, spre deosebire de supravegherea asupra efectuării plăților din credite, reglementată prin pct. 19 din fostele Norme metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, regimul special de supraveghere economico-financiară a activității consacrat prin art. 69 din Legea nr. 9/1972, nu împiedică încasarea de către furnizori a contravalorii produselor livrate în executarea contractelor economice.

I. ICZKOVITS

jurisdicții

Determinarea competenței comisiilor de judecată după criteriul valoric

Criteriul valoric prezintă o importanță deosebită în stabilirea competenței comisiilor de judecată, în raport de atribuțiile instanțelor judecătorești. Într-adevăr, legiuitorul a dat în competența comisiilor de judecată acele litigii de muncă care nu depășesc plafonul valoric de 5 000 de lei, peste această valoare fiind atrasă competența instanțelor judecătorești. Litigiile evaluabile în bani și care atrag competența comisiilor de judecată impun unele precizări particulare.

O primă precizare se referă la stabilirea momentului procesual, în funcție de care se determină competența organelor de jurisdicție a muncii. În dreptul procesual civil este consacrat principiul potrivit căruia competența se stabilește prin și din momentul promovării cererii de chemare în judecată. Principial, o atare soluție urmează a fi luată în considerare și pentru determinarea competenței comisiilor de judecată după criteriul valoric.

In această privință va trebui să ținem seama atît de pretențiile formulate pentru trecut cît și de pretențiile solicitate pentru viitor prin acțiune sau, după caz, prin contestație. O soluție identică a fost promovată de instanța noastră supremă și cu privire la determinarea competenței judecătoriei în materia plîngerilor împotriva hotărîrilor pronunțate de comisiile de judecată (Trib. Suprem, Plen. Dec. de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, în C.D. 1976, pct. 1, p. 37). **Mutatis mutandis** soluția este aplicabilă și pentru determinarea competenței comisiei de judecată, ea fiind de fapt adoptată și în practica judiciară (Trib. Suprem, secț. civ., Dec. nr. 1020 din 15 iunie 1971, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1969—1975, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, nr. 130, p. 289).

Se ridică însă problema de a cunoaște dacă modificările ulterioare sesizării comisiei de judecată au sau nu vreo influență asupra determinării competenței. Într-adevăr, potrivit art. 132 c. proc. civ., reclamantul sau, după caz, contestatorul, are posibilitatea să-și majoreze sau să-și reducă pretențiile formulate inițial. Majorarea sau diminuarea pretențiilor poate fi făcută în tot cursul judecății, organul de jurisdicție luînd act de această împrejurare în încheierea de ședință. Normele procedurale privitoare la competența organelor de jurisdicție a muncii au un caracter imperativ, astfel că modificările ulterioare nu pot fi lipsite, în principiu, de consecințe juridice pe planul determinării atribuțiilor acestor organe. Așa fiind, ori de cîte ori persoana încadrată în muncă — care apare cel mai adesea în poziție de reclamant sau contestator — își majorează pretențiile peste plafonul valoric de 5 000 de lei, comisia de judecată urmează să-și decline competența în favoarea judecătoriei. În sens invers, judecătoria va trebui să-și decline competența în favoarea comisiei de judecată, adică ca urmare a reducerii pretențiilor sub plafonul de 5 000 de lei.

O problemă delicată în legătură cu determinarea competenței după criteriul valoric este aceea de a cunoaște ce soluție trebuie să pronunțe comisia de judecată atunci cînd partea interesată nu-și modifică pretențiile, dacă constată că acțiunea sau contestația este întemeiată pentru o valoare mai mare de 5 000 lei. Evident, exigențele principiului disponibilității procesuale nu permit organului de jurisdicție să acorde mai mult decît ceea ce a solicitat partea interesată prin acțiune sau contestație. Obiectul cererii fiind determinat de parte, urmează că organul de jurisdicție va reține cauza spre soluționare dacă persoana interesată nu apreciază necesar să-și majoreze pretențiile. Soluția prezentată nu poate fi reținută însă și atunci cînd judecătoria sesizată cu un litigiu de muncă a cărei valoare, precizată prin acțiune sau contestație, este peste plafonul de 5 000 lei, dacă se apreciază că pretențiile sînt întemeiate pentru o sumă mai mică. Într-o asemenea situație judecătoria va trebui să-și decline competența în favoarea comisiei de judecată. Ne întemeiem această opinie pe caracterul imperativ al normelor de competență. Dacă am adopta soluția contrară, aceasta ar putea conduce la eludarea normelor de ordine publică privitoare la competență, ca urmare a atitudinii uneia din părți. Într-adevăr, partea interesată s-ar putea sustrage de la jurisdicția organului obștesc (comisia de judecată) prin promovarea acțiunii sau a contestației la judecătorie, ca urmare a formulării unor pretenții peste valoarea lor reală. Or, respectarea normelor de ordine publică privitoare la competență nu poate fi lăsată la latitudinea părților. Pe de altă parte, organul de jurisdicție are obligația de a-și verifica propria sa competență luînd toate măsurile ce se impun în această privință.

A doua precizare la care urmează să ne referim vizează situația prejudiciului cauzat prin fapta mai multor persoane. În această privință practica judiciară s-a pronunțat în sensul că un atare litigiu urmează să fie soluționat de comisia de judecată sau de judecătorie, după cum valoarea integrală a obiectului său depășește sau nu suma de 5 000 lei (Trib. Suprem, Plen. Dec. de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, pct. 5, p. 38; Trib. Suprem, secț. civ., Dec. nr. 1541 din 14 septembrie 1971, în C.D. 1971, p. 176; Trib. Suprem, secț. civ., Dec. nr. 1418 din 15 iunie 1974, în C.D. 1974, p. 233; Trib. Suprem, secț. civ., Dec. nr. 1727 din 2 octombrie 1979, în C.D. 1979, p. 229—230). Așadar, în această situație nu este relevant cuantumul despăgubirilor ce urmează să fie suportate de către o persoană.

În concluzie, dacă valoarea totală a pagubei este sub 5 000 de lei litigiul va fi soluționat de comisia de judecată. Dimpotrivă, dacă valoarea pagubei depășește suma de 5 000 lei, competența de soluționare a litigiului va reveni judecătoriei chiar dacă răspunderea ce incumbă unora din persoanele vinovate este sub plafonul valoric menționat. Opinia prezentată se sprijină pe necesitatea judecării împreună a persoanelor care printr-un fapt unic au produs o pagubă unității „...chiar dacă unele urmează să răspundă pentru o pagubă mai mare, iar altele, pentru o pagubă mai mică, în raport de criteriul valoric de așezare a competenței organelor de jurisdicție, deoarece numai în acest mod se poate stabili, printr-o hotărîre opozabilă tuturor, în ce măsură a contribuit fiecare la producerea pagubei și se evită pronunțarea unor soluții contradictorii" (Trib. Suprem, Plen. Dec. de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, în C.D. 1976, p. 38). Într-adevăr, în cazul faptei comune ne aflăm în prezența unei răspunderi materiale conjuncte. Or, într-o asemenea împrejurare răspunderea fiecărei persoane se stabilește în funcție de măsura în care a contribuit la producerea faptei. Acest lucru se poate determina doar prin chemarea tuturor autorilor în proces. În aceste condiții, se va stabili printr-o hotărîre opozabilă tuturor măsura în care au contribuit la producerea pagubei. Cu alte cuvinte, ne aflăm în prezența unei coparticipări procesuale obligatorii.

Rațiunile care stau la baza soluției analizate subzistă și în situația emiterii mai multor decizii de imputare, respectiv pentru fiecare persoană vinovată, deși prejudiciul cauzat este unic (Trib. Suprem, Plen. Dec. de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, în C.D. 1976, p. 31—32). În practica unor organizații socialiste se procedează la emiterea mai multor decizii de imputare, adică pentru fiecare persoană ce a contribuit la producerea pagubei, fără a se ține seama de caracterul unic al faptei. Socotim că este necesar să se emită o singură decizie de imputare ori de cîte ori prejudiciul a fost cauzat printr-o faptă unică (V.

în acest sens, Trib. Suprem, col. civ., Dec. nr. 691 din 18 iunie 1962, în C.D. 1962, p. 270). În acest fel se evită într-o oarecare măsură posibilitatea sesizării unor organe diferite de jurisdicție de către persoanele în cauză.

În ipoteza în care pagubele cauzate unității sînt rezultatul unor fapte distincte, competența se va stabili în raport cu fiecare din acestea, iar nu în funcție de valoarea totală a obiectului litigiului. Astfel, de pildă, o persoană încadrată în muncă poate contesta mai multe decizii de imputare prin care s-a stabilit răspunderea materială generată de unele fapte distincte. De asemenea, este util să arătăm că în practica judiciară s-a decis că retribuția încasată nelegal de mai multe persoane nu prezintă caracterul unui fapt unic cauzator de prejudicii, spre a determina astfel organul competent a soluționa contestațiile introduse în raport de totalul sumelor plătite de unitate (Trib. Suprem, secț. civ., Dec. nr. 566 din 31 martie 1976, în C.D. 1976, p. 219).

In fine, o ultimă precizare pe care înțelegem să o facem cu privire la determinarea competenței după criteriul valoric vizează ipoteza litigiilor evaluabile în bani, dar a căror obiect nu poate fi stabilit în momentul sesizării organului de jurisdicție.

Această problemă se ridică în legătură cu acele litigii a căror valoare nu poate fi prestabilită întrucît ele sînt în strînsă legătură cu durata nedeterminată a contractului de muncă. Este de pildă, cazul în care persoana încadrată în muncă solicită organului de jurisdicție să i se recunoască dreptul la o diferență de retribuție mai mică de 5 000 lei, dar pretinde ca aceasta să-i fie plătită și în continuare. În literatura de specialitate s-a exprimat opinia potrivit căreia asemenea litigii urmează să fie soluționate de către judecătorie. Spre a se ajunge la o asemenea concluzie literatura noastră de specialitate s-a întemeiat pe practica mai veche a instanței supreme. Astfel, sub imperiul vechiului cod al muncii, Plenul Tribunalului Suprem a statuat, prin Decizia de îndrumare nr. 9 din 28 iunie 1966, că litigiile la care ne referim intră în competența judecătoriei, deoarece ele sînt în legătură cu durata nedeterminată a contractului de muncă.

Unii autori au formulat rezerve față de soluția promovată în practica judiciară. În ce ne privește opinăm că argumentul reținut de practica judiciară și de literatura de specialitate nu poate justifica, în contextul legislației actuale, soluția anterior menționată. Așa cum am arătat deja, comisiile de judecată au plenitudine de jurisdicție în materia litigiilor de muncă. Or, litigiile evaluabile în bani, dar a căror valoare nu poate fi prestabilită, la data promovării contestației sau a acțiunii, nu sînt date în competența altor organe de jurisdicție. Așa fiind, ne exprimăm părerea că aceste litigii urmează să fie soluționate de comisia de judecată, în temeiul dispoziției de principiu consacrate în art. 173, al. 2, lit. c din Codul muncii.

Soluția pe care am adoptat-o este, în opinia noastră, conformă cu îndrumările date de instanța noastră supremă cu privire la unele probleme de jurisdicția muncii. În acest sens, Plenul Tribunalului Suprem, prin Decizia de îndrumare nr. 3/1976, a decis că: „Competența de a soluționa plîngerile împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată aparține judecătoriei și în cazul în care, deși obiectul litigiului este evaluabil în bani, totuși cuantumul pretențiilor bănești nu poate fi stabilit de la început, întrucît este în strînsă legătură cu durata nedeterminată a contractului de muncă". Decizia de îndrumare menționată se referă expres la competența judecătoriei de a soluționa plîngerile împotriva hotărîrilor comisiei de judecată. În acest fel, Tribunalul Suprem confirmă, implicit, că litigiile la care ne-am referit se soluționează în fond, de către comisiile de judecată.

Socotim că aceste succinte considerații asupra competenței comisiilor de judecată pot contribui la corecta determinare a litigiilor de muncă ce sînt date de lege spre soluționare organelor obștești de influențare și jurisdicție, constituite la nivelul diferitelor organizații socialiste.

dr. IOAN LEȘ

dreptul național al statelor

IRLANDA: MAJORAREA TAXEI DE ACCIZA ASUPRA ULEIURILOR MINERALE

Conform deciziei autorităților irlandeze, începînd din luna februarie 1981 taxa de acciză asupra uleiurilor minerale a fost majorată după cum urmează (în paranteze sînt trecute nivelurile anterioare ale taxei):

1) uleiuri minerale ușoare: 16,53 lire irlandeze/hl. (13,54);

2) alte uleiuri: 10,88 lire irlandeze/hl. (7,89).

ITALIA: REGLEMENTĂRI PRIVIND MARCAREA PRODUSELOR ALIMENTARE

În vederea comercializării pe piața italiană, produsele alimentare trebuie să poarte — pe ambalaj sau pe eticheta aplicată pe acesta, în mod lizibil și în limba italiană — următoarele mențiuni:

a) denumirea exactă a produsului;

b) numele sau marca înregistrată și sediul întreprinderii producătoare și al unității care a procedat la condiționarea produsului în vederea comercializării;

c) lista ingredientelor, cu indicarea acestora în ordine descrescătoare din punctul de vedere al ponderii în compoziția produsului finit; ingredientele trebuie menționate în unități de măsură de greutate sau de volum și precedate de mențiunea „INGREDIENTI";

d) lista aditivilor chimici, precedată de mențiunea „CONTENENTE";

e) atunci cînd este cazul, pentru produsele aromatizate, mențiunea „AROMI NATURALI" și/sau „AROMI ARTIFICIALI", fără obligația de a specifica în mod expres substanțele aromatizante utilizate;

f) lista coloranților utilizați, precedată de mențiunea „COLORATO CON...";

g) greutatea sau volumul net al produsului; pentru produsele prezentate în lichid, este necesar să se indice, suplimentar, și greutatea netă a produsului fără lichidul respectiv;

h) data fabricației.

Întrebări și răspunsuri

● **MARIA POP, Oradea.** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați ocupat mai mult de trei ani funcția de inginer șef, fiind retribuit la clasa 29 A de retribuire și cu o îndemnizație de conducere de 168 lei lunar. Fiind transferată în interesul serviciului — ca inginer principal — într-o unitate la care nivelele de retribuire pentru funcția de inginer principal sînt prevăzute la clasele 23—31 de retribuire, conform prevederilor Decretului nr. 100/1979 puteți fi încadrată la clasa 29 de retribuire, fără ca această posibilitate să constituie o obligație pentru unitate.

● **ILIE DRAGOMIR, Rîmnicu Vîlcea.** — Condițiile de studii prevăzute pentru ocuparea funcției de contabil sînt cele prevăzute de Legea nr. 12/1971. Potrivit acestei legi absolvenții fostelor gimnazii comerciale nu pot ocupa funcția de contabil pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu. Personalul care, la aplicarea Legii nr. 12/1971, ocupa — cu respectarea reglementărilor legale — funcția de contabil, a putut și poate ocupa în continuare, în condițiile art. 68 din lege, funcția susmenționată, fără îndeplinirea condițiilor de studii.

● **AUREL STANCU, Afumați, București.** — Fiind absolvent al A.S.E. — cursuri serale, la încadrarea dv. ca economist vi se aplică prevederile art. 35, lit. b din Legea nr. 57/1975. Dacă retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate vă asigură o creștere a retribuției cu cel puțin 5% față de aceea avută pînă la absolvire, stabilirea acestei retribuții corespunde legii. Dacă nu vă asigură această creștere trebuie să fiți încadrat la nivelul de bază al retribuției prevăzută pentru funcția de economist. În cazul absolvenților învățămîntului superior seral, nu se pune problema stagiaturii.

● **VIORICA JARJUCA, Cîmpulung Moldovenesc.** — Dni scrisoarea dv. nu rezultă dacă sînteți absolventă a învățămîntului mediu. În caz afirmativ, dacă înainte de transferarea la E.G.C.L. ați avut o activitate de cel puțin 2 ani, conform prevederilor poziției 69 lit. c din anexa nr. 2 din Legea nr. 12/1971, îndepliniți condițiile prevăzute de lege pentru ocuparea funcției de contabil, astfel că retrogradarea este ilegală. Dacă nu îndepliniți aceste condiții unitatea putea ca, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 100/1979 să vă mențină retribuția avută, păstrîndu-vă funcția avută înainte de transferare. Adresați-vă oficiului juridic din unitate pentru a vă ajuta în rezolvarea situației pentru care există o bază legală.

● **MARIN CODREANU, Ploiești** — În lucrarea „Drepturi și obligații" (legislația muncii de la A la Z) s-a strecurat o eroare tipografică. Alin. 3 al pct. 216 (Retribuția tarifară majorată pentru munca în condiții grele) trebuie citit: „Retribuția tarifară majorată se ia în calculul retribuției medii pentru stabilirea indemnizației cuvenite în timpul concediului de odihnă. De asemenea, se ia în calculul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă".

● **ELENA NEGULESCU, Ploiești** — Potrivit soluției adoptate de Comisia centrală de pensii, care a modificat soluția ce v-a fost comunicată de D.P.O.M.S. Prahova, vechimea în muncă dovedită cu acte sau cu martori cu respectarea reglementărilor legale din perioada reconstituirii și înregistrată ca atare în carnetul de muncă, constituie vechime utilă pentru stabilirea dreptului la pensii. Adresați-vă Oficiului de pensii al județului Prahova și — în cazul unui răspuns nesatisfăcător — Ministerului Muncii — Direcția generală a asigurărilor sociale de stat. Înainte de a vă adresa Ministerului Muncii, solicitați verificarea înregistrării în Carnetul de muncă a perioadei dovedite cu martori. Dacă D.P.M.O.S. Prahova constată că au fost respectate reglementările în vigoare la data reconstituirii, precizați în sesizarea către Ministerul Muncii că s-a constatat de D.P.M.O.S. că reconstituirea a fost făcută conform legii în vigoare la acea dată.

● **AUTOBAZA III LITORAL, Constanța.** — Trecerea temporară a unui șofer de la conducerea unui autovehicul într-o grupă inferioară, nu duce la micșorarea retribuției. Nota la care vă referiți are în vedere trecerea definitivă (nu cu caracter temporar) a unui șofer de pe un autovehicul dintr-o grupă în altă grupă. În cazurile semnalate de dv. se aplică prevederile art. 67 din Codul muncii.

● **FELICIA HANULESCU, Brașov** — Conform prevederilor Legii nr. 57/1974, personalul din secțiile, atelierele și colectivele de proiectare organizate pe baza normelor unitare de structură stabilite pentru unități economice este retribuit în aceleași condiții ca și personalul din unitatea în care funcționează. Legea nu prevede diferențierea retribuirii în funcție de specialitatea inginerului proiectant. Adresați-vă organelor sindicale și juridice cu cererea de a se reveni asupra Deciziei nr. 12/125/1981 care n-are temei legal. Dacă nu obțineți revenirea, adresați-vă comisiei de judecată.

● **SPITALUL COMUNAL, Rucăr.** — Dacă personalul la care vă referiți este retribuit pe baza rețelei de retribuire prevăzute de Legea nr. 57/1974 care se aplică în unitățile sanitare (anexa IV, poziția 26), atunci el beneficiază de alocație de stat pentru copii în cuantumul pentru mediul urban, indiferent de mediul în care domiciliază. Dacă este retribuit pe baza retribuției prevăzute în anexa VII — funcții comune pe economie — se acordă alocația în raport de mediul în care locuiește beneficiarul. Sporul pentru munca în timpul nopții nu se include în retribuția pe baza căreia se acordă alocația. Indemnizațiile de conducere și cele acordate intendentului se iau în considerare. În cazurile semnalate de dv. retribuția tarifară se calculează prin împărțirea retribuției tarifare lunare de încadrare la 25,5 zile. În unitățile unde s-a aplicat reducerea cu o zi pe lună a timpului de lucru, împărțirea se face la 24,4 zile.

● **MEDREANA MALIȚA, Aștileu Bihor.** — La data decesului soțului dv. (în anul 1972) au rămas 6 copii. Ulterior, după anul 1977, unii copii au atins vîrsta majoratului. În asemenea cazuri se aplică prevederile alin. 2 al art. 46 din Legea nr. 3/1977 potrivit cărora „cînd unul dintre urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată".

● **GEORG ABERTH HANS, Brașov** — Avînd studii medii tehnice și cursul de specializare — de analiză programare a datelor — nu îndepliniți condițiile de studii prevăzute pentru ocuparea funcției de programator cu studii superioare. Derogarea de la condițiile de studii s-a acordat la timpul său, pe baza Hotărîrii nr. 1053/1960, a H.C.M. nr. 914/1968 și a Legii nr. 12/1971 și numai în condițiile expres prevăzute de actele normative susmenționate.

● **EUGEN DUMITRESCU, Pitești.** — Conform prevederilor din Instrucțiunile privind emiterea, gestionarea și circulația bonurilor cu cantități fixe de benzină și motorină aprobate prin Ordinul Ministerului Industriei Chimice nr. 1579/1973, conducătorii auto care nu justifică în 48 de ore de la înapoiere din cursă bonurile primite pentru alimentarea pe parcurs, sînt penalizați cu 0,5% întîrziere pe zi asupra valorii bonurilor. Penalizarea se calculează pe numărul de zile pînă cînd conducătorul auto prezintă gestionarului justificarea tuturor bonurilor consumate sau neconsumate. În cazul în care conducătorul auto a pier-

dut bonurile sau cotoarele b.c.f., conducerea întreprinderii va face cercetările necesare și, în funcție de rezultatul acestora, va lua măsurile ce se impun. Instrucțiunile menționate prevăd că se vor lua măsuri disciplinare sau materiale, după caz.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Carei** — Stabilirea cuantumului indemnizației de concediu se face conform prevederilor art. 17 din Legea nr. 26 din 27 decembrie 1967, pe baza retribuției medii zilnice pe ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Prevederile pct. 2 alin. 2 din anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979 se referă la alte situații decît cele privitoare la concediul de odihnă (de pildă, la stabilirea indemnizației de transferare art. 75 din Legea nr. 57/1974).

● **NICOLAE ROȘU, Iași.** — Propunerea dv. de constituire a unui Centru Național de Informare Juridică a fost transmită Consiliului Legislativ, întrucît acesta este organul competent a o rezolva.

● **ION BUCĂ, Videle.** — Răspunsul la întrebarea dv. se găsește în prevederile art. 7 (alin. 1) din Decretul nr. 246/1977 potrivit cărora alocația de stat pepntru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. În luna următoare celei în care un copil a depășit vîrsta în funcție de care se acordă alocația, celorlalți copii li se modifică cuantumul dreptului, în raport cu noile lor ranguri (pentru al doilea, spre pildă, se va acorda alocația prevăzută pentru copilul de rangul întîi etc.).

● **I.A.S. RECAȘ, Timiș** — Sînt considerați mari consumatori de energie electrică acei consumatori care au o putere instalată de 50 kW sau mai mare. Marii consumatori sînt grupați în industriali și neindustriali. Citirea consumului de energie electrică la marii consumatori se face lunar, în prezența delegatului întreprinderii consumatoare, încheindu-se procesverbal în care se menționează toate locurile de consum și indexele contoarelor de decontare. Procesul-verbal se semnează de delegatul consumatorului și al furnizorului. Temeiul legal este Regulamentul de furnizare și utilizare a energiei electrice, aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968.

În conformitate cu art. 188 pct. 6 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, consumurile de energie electrică ale căminelor de familiști sau nefamiliști se plătesc cu prețurile pentru iluminat și utilizări casnice, chiar dacă titularul contractului de furnizare a energie electrice este o unitate socialistă. Aceasta numai în măsura în care locatarul respectiv suportă integral contravaloarea energiei electrice, consumată efectiv, înregistrată de contor sau determinată după sistemul paușal. În caz contrar, consumurile respective se vor plăti cu prețurile pentru iluminat general. Oamenii muncii care locuiesc în blocuri alimentate cu energie electrică din rețeaua furnizorului sînt luați în evidență în calitate de abonați casnici, furnizorul fiind obligat să monteze contoare pentru fiecare apartament și să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu fiecare titular al contractului de închiriere în spațiul căruia se află contorul electric. În această situație, relațiile privind furnizarea, utilizarea, citirea, facturarea și încasarea energiei electrice consumate se stabilesc direct între abonat și furnizor.

● **Elena Anton, București; Emil Vătășescu, Ploiești; Octavian Chipăruș, Iași; Doru Stoica, Craiova; Victor Dumitrescu, Vîlcea; Marcela Maria Zsurkis, Carei; Constantin Decuseară, Teaca, Bistrița Năsăud; Iuliana Brumă, Huși; Eraclie Vasile, Focșani; Iuliana Racz, Orșova; Șerban Marcu, Călărași; Marcela Brebu, Constanța; Aurel Gavra, Oradea; Rodica Micșa, Brașov; SCPP, Măgurele, Prahova; Școala generală nr. 1, Bîrlad; SMA, Costești, Argeș: Asociația economică intercooperatistă, Horia, Neamț; ITSAIA, Neamț; IAS, Poiana-Turda; IMAIA Botoșani; Șantierul de construcții, Mediaș; Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară, Baia Mare; Întreprinderea de utilaj chimic, Făgăraș; Întreprinderea viei și vinului, Iași ȘANTIERUL NAVAL Brăila; ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Mîrșa; CONSILIUL UNIC AGROINDUSTRIAL DE STAT ȘI COOPERATIST, Berheci, Galați; C.A.P. PECHEA, Galați; Blau Ioan, Timișoara; Petru Bejenaru, Fălticeni ș.a.** — Întreabă dacă se reeditează lucrarea „Legislația muncii de la A la Z". Lucrarea este epuizată, dar va fi actualizată și integrată într-o lucrare de mari proporții, intitulată „Legislația întreprinderii de la A la Z", care va fi difuzată abonaților pe anul 1982, în luna ianuarie.

● **SAVA TUDOSĂ, Suceava** — La acordarea concediilor pentru îngrijirea copiilor bolnavi în vîrstă de pînă la trei ani inclusiv, indemnizația (ajutorul) pe linia asigurărilor sociale se cuvine, din prima zi, în cuantumul integral stabilit (art. 6 și 13 din H.C.M. nr. 880/1965).

VIOREL PÎRVU, Oravița — Din scrisoarea dv. rezultă că de la 10 octombrie 1980 ați beneficiat de concediu medical, iar la 1 iunie 1981 ați fost încadrat pensionar de invaliditate de gr. II, desfăcîndu-vi-se contractul de muncă. În această situație aveți dreptul la compensarea în bani a concediului de odihnă pe anul 1980 (dacă nu ați beneficiat de acest drept pînă la 10 octombrie 1980), precum și de indemnizația de concediu pe anul 1981, pentru cinci luni. În art. 8 din Legea nr. 26/1967 se prevede că nu are dreptul la concediu de odihnă numai personalul care a fost în incapacitate temporară de muncă întregul an calendaristic. Dv. ați avut însă un concediu de 6 luni și 20 de zile.

● **FLORIN HOMOROZEANU, Brașov** — În perioada concediului de maternitate nu se acordă ajutor social, ci o indemnizație (ajutor) pe linia asigurărilor sociale de stat. Cuantumul indemnizației, potrivit art. 15 din H.C.M. nr. 880/1965, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968, este de 85% din retribuția tarifară lunară, în cazul persoanelor cu o vechime neîntreruptă în muncă de peste 12 luni, 65% în cazul celor cu o vechime neîntreruptă între 6-12 luni și 50% în cazul celor cu o vechime neîntreruptă mai mică de 6 luni.

● **MARIN PODEANU, Galați** — În art. 12 din Legea nr. 26/1967 se precizează (alin. 5) că pentru personalul reîncadrat și nou încadrat, primul concediu se programează numai după ce s-a realizat o vechime neîntreruptă în muncă de 11 luni. Legea se referă deci la „programare" și nu la naștere dreptului. Dreptul la concediu de odihnă se naște însă din prima zi de muncă. În cazul relatat de dv., potrivit „Precizărilor" Ministerului Muncii cu nr. 2038/1968, se datorează compensarea în bani a concediului neefectuat, în raport cu timpul lucrat. Legea nr. 26/1967 nu prevede excluderea personalului căruia i s-a desfăcut contractul de muncă, din vina sa, de la dreptul la compensarea bănească a concediului cuvenit.

● **ROMEO IONESCU, Focșani** — Conform prevederilor Decretului nr. 502/1973 Institutul de marină „Mircea cel Bătrîn" este un institut militar de învățămînt superior tehnic. Absolvenții Facultății de electromecanică din cadrul institutului pot fi încadrați, după îndeplinirea activității prevăzute în angajamentul semnat la înscriere, în orice unitate socialistă, într-o funcție tehnică superioară.

● **MARIA LĂZANU, Cluj-Napoca** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți încadrată de patru ani ca profesor titular la Școala ajutătoare din orașul Bistrița. În anul de învățămînt 1980—1981 ați fost detașată — între 1 octombrie 1980 — 31 mai 1981 — la Casa de copii preșcolari din orașul Gherla și la Școala pentru surzi nr. 1 din Cluj-Napoca. Indemnizația de concediu de odihnă urmează să vi se plătească de Școala ajutătoare din orașul Bistrița, unitatea unde sînteți titularizată.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „LAMINORUL“ DIN BRĂILA

Întreprinderea „Laminorul“ din Brăila, al cărei act de naștere datează din anul 1959, a devenit în scurt timp cunoscută și apreciată atît în țară cît și peste hotare datorită calității tuturor produselor livrate. Astăzi, această importantă unitate economică din țara noastră dispune de un colectiv de laminoriști care își desfășoară activitatea în trei ateliere dotate cu utilaje de performanță internațională, un laborator cu cea mai modernă aparatură, o școală profesională etc.

Produsele realizate la un înalt nivel calitativ sînt apreciate, solicitate în diferite țări ca: R.F.G., Austria, Egipt, Liban, Siria, Iordania, Nigeria, R.P. Bulgaria și altele, fapt ce a adus întreprinderii un renume de prestigiu.

Întreprinderea „Laminorul“ din Brăila ocupă în economia românească o importanță deosebită. Este unica întreprindere care produce profile speciale ca: POL, PERIDOC, PIȘCOT, CONTRAPIȘCOT, ROMBIC, oțel lat de dimensiuni 12×5 — 35×7 mm, oțel pătrat de 8—14 mm, semirotund, unele dimensiuni de cuie, lanțuri comerciale în dimensiuni ∅ 2,8—9 mm, unelte agricole, furci, oțel beton cu profil peridoc în dimensiuni de ∅ 6—8 mm. La Brăila se produc în prezent peste 1 460 sortotipodimensiuni care asigură atît populației, cît și unităților economice întreaga gamă sortimentală de lanțuri, cuie și furci pentru agricultură.

Ținîndu-se cont de cerințele tot mai mari ale economiei, colectivul de oameni ai muncii de la „Laminorul“ — Brăila se preocupă intens de sporirea capacităților proiectate la trăgătoria de bare cu încă 20 000 tone anual. Prin atingerea capacității proiectate cu trei luni înainte de termen la laminorul de profile mijlocii, întreprinderea va livra în plus economiei naționale 100 000 tone. Noul obiectiv, este dotat în exclusivitate cu utilaje românești fabricate la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul“ din Brăila, Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, „Electroputere“ — Craiova și Întreprinderea metalurgică Aiud.

În 1980 volumul exportului s-a mărit de 12 ori față de 1979. De asemenea, 70% din producția realizată o reprezintă produsele noi, ponderea revenind oțelurilor aliate.

În cincinalul 1981—1985, la Întreprinderea „Laminorul“ din Brăila va avea loc o dezvoltare ce va însuma 900 milioane lei și va consta în: mărirea capacității de laminare pentru rulmenți (laminorul 2); centrala termică de zonă; modernizarea laminorului 1.

Ion VASILESCU

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A VIZITAT NOUL POD GRANT DIN CAPITALĂ

Realizarea acestei mari și complexe lucrări se înscrie în cadrul vastului program de sistematizare a Bucureștiului, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului — program care urmărește să confere Capitalei patriei noastre atributele unei metropole moderne, dotată cu frumoase și trainice ansambluri arhitectonice, cu rețele de trafic din cele mai eficiente.

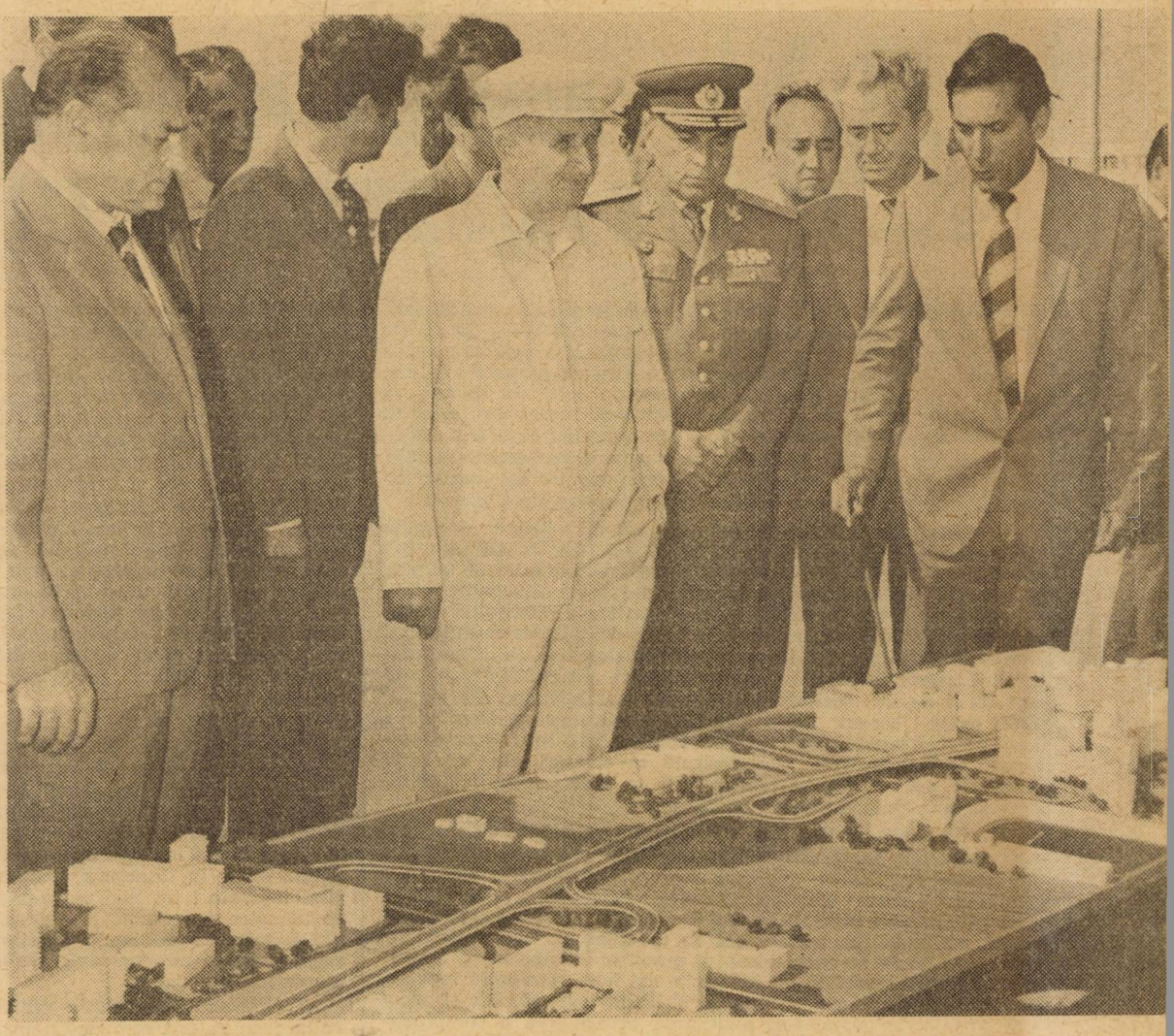

23 AUGUST

ROMÂNIA PE NOI TREPTE ALE PROGRESULUI ŞI CIVILIZAŢIEI

REVOLUŢIA de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 — piatră de hotar în istoria milenară a poporului şi a patriei noastre — a deschis drumul glorios pentru realizarea plenară a năzuinţelor şi idealurilor nobile ale maselor largi de oameni ai muncii : de lichidare, pe vecie, a oricăror forme de împilare şi asuprire, atît din interior cît şi din exterior, de a fi cu adevărat stăpîne pe glia străbună, pe resursele patrimoniului naţional şi a le utiliza, în deplină libertate, potrivit intereselor lor supreme de civilizaţie şi bunăstare, de progres multilateral.

Legitimitatea istorică şi întreaga măreţie pentru destinele naţiunii noastre a actului de la 23 August 1944 — înfăptuit sub conducerea Partidului Comunist Român — se reflectă în amploarea şi profunzimea prefacerilor din toate domeniile vieţii economico-sociale, în schimbările radicale ale peisajului economic şi social al ţării, în treptele înalte de progres multilateral pentru toţi fiii patriei, în perspectivele deschise de către hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. **„În cei 37 de ani care au trecut de la istoricele evenimente revoluţionare din august 1944,** arăta recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, România a parcurs mai multe etape istorice. Dintr-o ţară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminamente agricolă, România s-a transformat într-o ţară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare".**

Marile realizări din anii construcţiei socialiste, dinamismul accentuat din toate domeniile constituie expresia sintetică a înfăptuirii concepţiei politice originale, profund novatoare a partidului nostru comunist. Această concepţie s-a manifestat mai ales în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului, perioada cea mai fertilă în realizări pe toate planurile, dar şi perioada în care teoria şi practica revoluţionară a construcţiei noii societăţi în România au fost strălucit inovate, promovîndu-se cu consecvenţă noul în întreaga gîndire şi practică socială, asigurîndu-se abordarea prospectivă a complexului de factori şi condiţii concrete, obiective şi subiective, interne şi externe, în care se desfăşoară opera construcţiei socialiste.

Transformări calitative pregnante

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ s-a înscris, în întreaga perioadă postbelică, ca una dintre cele mai dinamice. Această trăsătură s-a manifestat de-a lungul tuturor cincinalelor construcţiei socialiste, atît pe ansamblul activităţii productive, cît şi pe plan sectorial, al ramurilor şi teritorial, cu toate că au trebuit învinse nu puţine piedici şi greutăţi de tot felul. Evoluţia nivelului absolut şi a sporului înregistrat de principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României relevă constanţa dinamismului creşterii şi dezvoltării economice. Produsul social a sporit de la 83 mld. lei în anul 1950 la 344 mld. lei în anul 1965, ridicîndu-se apoi la 544 mld. lei în 1970 şi la 1 275 mld. lei în anul 1980, iar venitul naţional — sursa dezvoltării şi consumului — a crescut de la 35 mld. lei în anul 1950 la 146 mld. lei în anul 1965, ajungînd la un nivel de 214 mld. lei în anul 1970 şi respectiv 516 mld. lei în anul 1980. Producţia industrială, al cărei volum ajunsese la 936 mld. lei în anul 1980, a cunoscut o creştere de 6,5 ori în anul 1965 faţă de anul 1950, şi în anul 1980 o creştere de 33 de ori faţă de aceeaşi bază. Producţia agricolă a sporit, în aceleaşi intervale, de 1,9 ori şi respectiv de 3,5 ori, volumul ei mediu anual în 1976—1980 fiind de 128,2 mld. lei. Numai volumul producţiei industriale obţinut în anul 1980 are aproximativ aceeaşi mărime absolută cît reprezenta 80 la sută din întreaga producţie a deceniului 1956—1965.

Evoluţia unor asemenea indicatori sintetici oglindeşte şi faptul că partea covîrşitoare din sporurile înregistrate aparţinc deceniului 1971—1980, cu deosebire cincinalului care s-a încheiat, reprezentînd materializarea concretă a suflului nou imprimat politicii noastre economice de un deceniu şi jumătate încoace. Clarviziunea acestei politici, care este realmente politică a poporului însuşi, îşi vădeşte şi mai strălucit virtuţile dacă ţinem seama de realitatea că marile transformări economico-sociale petrecute în ţara noastră în deceniul trecut, sporirea substanţială a avuţiei naţiunii, au fost obţinute în condiţiile în care, pe plan internaţional, s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică şi îndeosebi cea energetică, şi s-a accentuat criza politico-socială a lumii capitalului, fenomene care, datorită adîncirii interdependenţelor economice în lumea contemporană, au creat serioase dificultăţi în înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor prevăzute în planurile şi programele noastre.

Retrospectiva drumului glorios al făuririi vieţii noi în România subliniază că industrializarea socialistă a ţării, concepută ca operă vastă, de largă perspectivă, pe baza realităţilor şi cerinţelor economiei româneşti şi-a confirmat valenţele de opţiune fundamentală a politicii partidului în construcţia socialistă, de verigă principală a progresului economico-social multilateral al patriei. Sporirea rapidă a avuţiei ţării, profunzimea schimbărilor în structura complexului economic naţional relevînd indicatori tot mai ridicaţi de eficienţă, de productivitate, de adîncire a prelucrării materiilor prime, de calitate şi competitivitate, împlinirile în domeniul bunăstării poporului — sînt argumente de nezdruncinat ale progresului înregistrat de economia românească.

Obiectivele şi opţiunile planurilor şi programelor de dezvoltare au suferit remodelări în consonanţă cu exigenţele calitative ale progresului României în noile etape ale construcţiei socialiste, cu cerinţele afirmării plenare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, ale transformărilor radicale de conţinut, de eficienţă, de calitate în toate ramurile, cu imperativele participării ample şi eficiente a economiei noastre la schimburile de valori materiale şi spirituale cu toate popoarele. Asemenea mutaţii au avut şi au la bază analiza şi reevaluarea exigentă, atît a realizărilor, cît şi stărilor de lucruri negative din activitatea economică, înlăturarea unor teze şi viziuni înguste, rutiniere, de preluare mecanică şi absolutizare a unor experienţe valabile în alte condiţii, care s-au manifestat în anumite perioade. În acest fel s-a consolidat puternic şi se modernizează rapid baza tehnico-materială a societăţii noastre. Cu toate că România este încă o ţară socialistă în curs de dezvoltare, ea realizează, pe locuitor, la o serie de produse de bază, niveluri atinse de ţări dezvoltate economic.

Conţinutul şi efectele calitative ale dezvoltării industriei se oglindesc în importantele deplasări de structură, de eficienţă. Astfel, industria contribuie cu aproximativ 60 la sută la producerea venitului naţional, procente la care se adaugă cele care sînt urmarea efectului de propagare ; ramurile construcţiilor de maşini, chimiei şi metalurgiei — iar în acest cadru cu deosebire sectoarele de vîrf, de prelucrare complexă — au o greutate specifică de 56,4 la sută în ansamblul producţiei industriale, pondere care se situa la 46 la sută în anul 1965. Datorită creşterii puternice a potenţialului tehnic şi de producţie al industriei constructoare de maşini, această ramură asigură la sfîrşitul cincinalului trecut aproape 80 la sută din necesarul de utilaje pentru investiţii şi peste un sfert din exportul ţării.

Asemenea deplasări calitative, structurale, însoțite de sporuri absolute de mari dimensiuni, atestă avîntul puternic al forțelor de producție, viteza mare cu care, în condițiile socialismului, au putut fi micșorate decalajele economice impresionante moștenite din trecut.

Procese importante de dezvoltare și modernizare a parcurs agricultura țării. Datorită fermității cu care a acționat partidul pentru înlăturarea manifestărilor de subapreciere a agriculturii, această ramură a căpătat, alături de industrie, rolul de ramură fundamentală pentru societatea noastră, pentru construcția socialistă și comunistă în ansamblu. Odată cu eforturile mereu sporite de investiții pentru asigurarea agriculturii cu mijloacele tehnice necesare, pentru creșterea capacității de încorporare a cuceririlor științei moderne, pentru accelerarea procesului de făurire a unei agriculturi socialiste moderne, intensive, de înalt randament și productivitate, această ramură s-a angajat tot mai amplu în procesul trecerii de la acumulări cantitative la transformări calitative, la rezultate economice superioare. Roadele acestor eforturi și orientări se reflectă tot mai mult în dinamismul producției agricole, în ridicarea contribuției ramurii la acoperirea, în condiții tot mai bune, a nevoilor populației cu bunuri agroalimentare și a celorlalte nevoi ale economiei naționale. În aceste condiții, în deceniul 1971—1980 producția globală agricolă a sporit cu 58,1 la sută.

Datorită înfăptuirii consecvente a politicii partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, s-au micșorat substanțial decalajele care existau în nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor și județelor. S-au creat în toate județele platforme industriale, în fiecare județ existînd capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 mild. lei, lucru ce reflectă anvergura prefacerilor economico-sociale și în profil teritorial, ca fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, al ridicării gradului general de bunăstare și civilizație.

Progresul viguros al economiei naționale, al tuturor ramurilor și sectoarelor, al tuturor județelor și localităților țării, întărirea considerabilă a forței materiale a României, au fost și sînt rezultatul muncii eroice și eforturilor întregului popor, al mobilizării și utilizării cît mai chibzuite și cu eficiență mereu superioară a resurselor patrimoniului național. **„Tot ceea ce am înfăptuit**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este rezultatul muncii creatoare a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor. Nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer ! Totul este rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru, care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea economică și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora"**. Elocvent în această privință este și faptul că, în anii 1971—1980, volumul total al investițiilor în economia națională a crescut cu aproape 178 la sută, iar al fondurilor fixe cu 146 la sută. Datorită politicii de acumulare și de investiții, fondurile fixe din economie au ajuns, în anul 1980, la un volum de 1 870 mld. lei, față de 760 mld. lei în anul 1970, 517 mld. lei în anul 1965 și 207 mld. lei în anul 1950.

Creșterea bunăstării — țelul suprem al politicii partidului

EVOLUȚIA întregii vieți economico-sociale în cei 37 de ani care au trecut de la evenimentele epocale din august 1944 demonstrează că tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră este destinat omului muncii, bunăstării și fericirii întregului popor. Pe măsura dezvoltării generale a societății, a creșterii și modernizării forțelor de producție, a sporirii avuției naționale, a înflorit continuu viața materială și spirituală a membrilor societății noastre, s-au obținut realizări cu adevărat istorice în ridicarea bunăstării generale a oamenilor muncii. Referindu-ne la evoluția cîtorva indicatori, în mărime absolută, rezultă că retribuția lunară medie netă a personalului muncitor a sporit de la 377 lei în anul 1950, la 1 028 lei în anul 1965, la 1 289 lei în anul 1970 și la 2 238 lei în anul 1980 ; veniturile nominale nete ale țărănimii, pe o persoană activă, au sporit de la 167 lei lunar în anul 1950, la 495 lei în anul 1965, în anul 1970 la 571 lei, iar în anul 1980 la 1 373 lei.

O dinamică rapidă au cunoscut indicatorii consumurilor la toate produsele industriale și agroalimentare, toți ceilalți indicatori care caracterizează nivelul de bunăstare materială și spirituală a membrilor societății, calitatea vieții. Așa, de exemplu, România se află printre primele 10 țări în lume în ceea ce privește consumul de calorii pe locuitor, iar din punct de vedere al dezvoltării generale a științei, învățămîntului, culturii și a altor domenii ea a ajuns și chiar a depășit multe țări dezvoltate.

Mai departe, trebuie arătat că deceniul 1971—1980, ca etapă a anilor cu cele mai bogate realizări în dezvoltarea economică, se caracterizează și prin cea mai importantă creștere a nivelului de bunăstare a maselor. În cincinalul precedent indicatorii respectivi au fost realizați la un nivel superior celor prevăzuți inițial. Toate acestea confirmă cu pregnanță că țelul suprem al politicii partidului este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa.

Perspective dintre cele mai luminoase

REALIZĂRILE obținute în deceniul, în cincinalul trecut, potențialul economic net superior de care dispune țara sînt temelia trainică pentru înfăptuirea obiectivelor cutezătoare ale cincinalului 1981—1985, ale hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. care au pus ca sarcină centrală trecerea la o nouă calitate în toate domeniile. În aceste condiții, în cincinalul în curs, se va asigura realizarea obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată economic. Acest cincinal constituie realmente planul dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale.

Un accent deosebit se pune pe dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii, sectoarele respective fiind definite ca factor hotărîtor pentru dezvoltarea economico-socială a țării. Se are în vedere modernizarea structurilor industriei și ale economiei în ansamblu, pe criteriul unei înalte eficiențe. În industria prelucrătoare, ramurile de înaltă tehnicitate, care necesită consumuri materiale și energetice reduse și realizează valorificarea superioară a materiei prime vor cunoaște ritmuri medii anuale superioare.

O caracteristică fundamentală a cincinalului dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. O serie de corelații macroeconomice, cum ar fi creșterea mai rapidă a venitului național decît cea a produsului social, devansarea producției globale industriale de către producția netă, ritmurile mai înalte de creștere a produsului social, venitului național și producției industriale comparativ cu investițiile, realizarea unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie de peste 4 ori mai mare decît al numărului mediu de personal, reflectă dimensiunea consecințelor pozitive, de profunzime, acțiunea largă a factorilor reproducției lărgite intensive.

Planul cincinal reflectă ridicarea multilaterală a bunăstării poporului, a calității vieții sale în concordanță deplină cu realizările pe tărîmul creșterii economiei, cu evoluția indicatorilor de eficiență. În condițiile în care în multe țări ale lumii, unele foarte dezvoltate, se discută nu atît problema creșterii în continuare a veniturilor și a consumurilor, cît problema asigurării menținerii nivelului de consum la care s-a ajuns, în țara noastră, în cincinalul 1981—1985, retribuția reală va spori cu 15,5 la sută, veniturile reale ale țărănimii cu 18 la sută, veniturile totale reale ale populației cu 19 la sută, iar pînă în 1985 se va generaliza în întreaga economie săptămîna de lucru de 44 de ore.. Niveluri superioare vor înregistra și indicatorii privind consumul de bunuri și servicii, condițiile de locuit, de ocrotire a sănătății, de odihnă etc.

MĂREȚELE REALIZĂRI obținute pe planul transformării din temelii a vieții economico-sociale a țării, perspectivele deschise de hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. atestă prin graiul lor semnificativ că socialismul și numai socialismul a putut și poate realiza plenar năzuințele fierbinți pentru care au luptat de-a lungul veacurilor cei ce muncesc din patria noastră. De aceea, în întreaga țară oamenii muncii acționează cu elan și dăruire patriotică pentru realizarea integrală, la cote cît mai înalte de eficiență și calitate, a sarcinilor de plan.

conf. dr. Costinel LAZĂR

INVESTIȚII

CONCENTRAREA EFORTURILOR PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PROGRAMELOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

ÎNDEPLINIREA ritmică, integrală, a planului de construcții-montaj, accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție prioritare reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, pentru a cărei îndeplinire exemplară se cer concentrate și mai bine coordonate eforturile tuturor factorilor implicați — de la constructori și montori la furnizorii de utilaje tehnologice, de la beneficiari și proiectanți la producătorii de materiale de construcții. În acest context, prezentăm o analiză a stadiului îndeplinirii planului de construcții-montaj în cadrul Trustului de montaj utilaj chimic București, urmărind, pe lîngă prezentarea experienței pozitive, și evidențierea unor obstacole care mai frînează ritmul de lucru pe unele șantiere.

Factori de accelerare a ritmului de lucru pe șantiere

ÎN CADRUL Trustului de montaj utilaj chimic, care execută lucrări pe toate marile platforme ale chimiei, planul de construcții-montaj pe semestrul I a.c. a fost îndeplinit și depășit atît pe total (100,18%), cît și pe fiecare grup de șantiere. Preocupările contructorului s-au materializat în această perioadă — cu sprijinul celorlalți factori implicați — și în punerea în funcțiune înainte de termen a unor noi capacități de producție cum sînt : instalația de oxigen de la I.P.A.U.S. București (termen de punere în funcțiune luna septembrie a.c.), instalația de produse magnezice Tulcea (termen luna august a.c.), instalația de produse fotosensibile Tîrgu Mureș, serele de legume de la Iernut — Tîrgu Mureș ș.a.

Obținerea acestor rezultate a fost posibilă în primul rînd prin atenția deosebită care s-a acordat **concentrării potențialului material și uman disponibil pe obiectivele prioritare,** prin redistribuirea și mobilizarea sa în grad înalt în cadrul grupurilor de șantiere Pitești, Craiova, Năvodari, Bacău, București etc. Pentru creșterea eficienței în utilizarea forțelor disponibile și pentru scurtarea execuției, o atenție prioritară s-a acordat **perfecționării continue a pregătirii tehnologice a activității propriu-zise de construcții-montaj** prin completarea din fază de proiect a documentației cu detalii de execuție, elaborarea de desene de atelier pentru prefabricarea conductelor realizate în cadrul producției industriale a trustului, stabilirea tronsonării optime și a modului de transport a utilajelor agabaritice.

Un sprijin deosebit pentru sporirea productivității muncii și deci a volumului de lucrări executate în timpul prevăzut l-a constituit **efortul susținut de perfecționare a tehnologiilor de lucru** care a avut în vedere în special reactualizarea fișelor de sudare pe categorii de oțeluri, întocmirea și editarea fișelor tehnologice pentru montajul utilajului pe tipuri de structuri și investiții (ca rezervoare cilindrice, sferice, construcții metalice, utilaje de rafinărie etc.). Asimilarea tehnologiilor specifice a reprezentat dealtfel și elementul central al realizării unei cantități mari de prefabricate (conducte tehnologice și confecții de profil) în bazele proprii de producție industrială ale trustului situate la Popești Leordeni, Tîrgu Mureș, Pitești, ceea ce a permis continuitate și ritm de lucru ridicat și uniform la capacitățile noi de la Midia-Năvodari, Giurgiu, Cîmpulung. Tot în acest cadru merită amintite și preocupările de perfecționare a tehnologiilor de evidență și control a lucrărilor, în general a sistemului informațional, prin extinderea prelucrării automate a datelor — aflată în exploatare din anii anteriori — precum și prin introducerea în exploatare a unor noi programe pentru evidența documentației pe poziții de plan și a variantelor tehnologice pe articole de deviz.

Asigurarea și montarea mai operativă a utilajului tehnologic

ASIGURAREA ȘI MONTAREA operativă a utilajului tehnologic reprezintă o condiție hotărîtoare a realizării integrale a planului de construcții-montaj, a scurtării duratelor de conectare la circuitul producției a obiectivelor de investiții ale chimiei, fapt pentru care în cadrul unităților trustului s-au depus în această direcție eforturi deosebite. În perioada primului semestru din acest an a fost montat un volum de circa 43 000 t, ceea ce reprezintă cea mai mare cantitate de utilaje montate, situată cu peste 5 000 t peste media înregistrată în perioadele corespunzătoare ale anilor din cincinalul trecut. Tot atît de adevărat este însă și faptul că stocul de utilaje nemontate existent pe șantierele trustului se menține la un nivel ridicat : peste 18 000 t la data de 30 iunie 1981, ceea ce a făcut ca realizarea programului de montaj al utilajelor tehnologice să se situeze în semestrul I a.c. la numai 82% față de prevederile planificate. Principalele **cauze** care au contribuit la aceasta se referă la :

1 **Durata mare a ciclului de montaj,** motiv pentru care sînt încă neasamblate circa 7 200 t utilaj chimic. Aceasta apare în multe cazuri din cauza ciclului lung de montaj al anumitor utilaje ; nu este mai puțin adevărat însă și faptul că în alte cazuri durata prea mare a montajului se datorește și unor deficiențe în activitatea constructorului generate de neasimilarea la vreme pe toate șantierele a unor tehnologii de montaj de mare productivitate, de nivelul mai scăzut al calificării unor montori, de neasigurarea de către unele dintre unitățile trustului a echipelor de montaj la nivelul necesarului (în special pentru Rafinăria Brazi, Combinatul de mase plastice Plenița etc.). În vederea obținerii unor rezultate superioare în activitatea de montaj, în unitățile trustului se cere acționat în acest context pentru utilizarea în grad mai înalt a forței de muncă, pentru folosirea rațională a utilajelor de construcții-montaj din dotare, prin mai buna pregătire a lucrărilor în special la obiectivele de pe platformele Rîmnicu Vîlcea, Calafat, Arad.

2 **Neasigurarea fronturilor de lucru pentru montaj de către trusturile de antrepriză generală** din cadrul M.C.Ind. Dat fiind că acest lucru împiedică substanțial micșorarea stocului de utilaje nemontate, apare necesar ca în special Trustul de construcții agrozootehnice București (pentru 1 098 t de utilaje la Combinatul chimic Giurgiu), Trustul de construcții chimice Midia Năvodari (pentru 380 t utilaje la Combinatul petrochimic Midia), Trustul de construcții industriale Pitești (pentru utilaje în valoare de 115 milioane lei la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea) și Trustul de construcții industriale Brăila (pentru Combinatul de fibre artificiale Brăila) să privească cu mai multă responsabilitate și să treacă mai operativ și mai eficient la asigurarea fronturilor de lucru necesare asamblării utilajelor.

3 **Restanțele furnizorilor în livrarea utilajelor tehnologice,** care la obiectivele chimice cu termen de punere în funcțiune în anul 1981 se ridicau la sfîrșitul semestrului I 1981 la circa 2 700 t față de termenele și prevederile din contractele de livrare. În acest cadru se impune cu necesitate cerința ca producătorii în cauză : Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București (la buncăre și coloane) și Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vîlcea (la reactoare) pentru Combinatul petrochimic Năvodari, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești (la autoclave) și Întreprinderea de utilaj chimic Găești (la schimbătoare) pentru Combinatul petrochimic Pitești, Întreprinderea „Griviția roșie" București (la condensatoare de carbamat și coloane) pentru Combinatul de îngrășăminte chimice Arad etc. să suplimenteze efortul de fabricație pentru lichidarea cît mai grabnică a restanțelor deloc mici de instalații necesare punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare din economie. Furnizorii de utilaje tehnologice trebuie să înțeleagă mai bine că lipsa oricăror instalații tehnologice, chiar simple sau de dimensiuni reduse, poate ține în loc montajul unei linii tehnologice complexe, că livrarea diferitelor subansamble în ordinea cerută de montaj și specificată în contracte sau livrarea lor completă, integrală, pe șantiere reprezintă cerințe de bază pentru sporirea contribuției lor la realizarea planului de investiții, modalități de impulsionare a punerii în funcțiune la termen și în devans a noilor capacități de producție.

Șerban STELU

Un factor al creșterii productivității muncii în industrie

MODERNIZAREA ȘI ÎNTREȚINEREA UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR DIN DOTARE (II)

ÎN ANII DIN URMĂ în unitățile industriale s-a intensificat substanțial activitatea de modernizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, de întreținere și reparare a lor, precum și de recondiționare a pieselor uzate. În cele ce urmează ne propunem să prezentăm aspecte ale experienței acumulate în acest domeniu, a cărei extindere poate conduce la creșterea productivității, ridicarea calității și în final la obținerea unui volum însemnat de economii, prin recondiționarea pieselor uzate.

Generalizarea experienței înaintate

1 **Elaborarea unor programe speciale de activitate,** în întreprinderile Centralei industriale de echipamente pentru telecomunicații și automatizări, de exemplu a urmărit : corelarea mai bună a activităților de întreținere-reparații cu cele de proiectare de tehnologii, piese de schimb și S.D.V. ; specializarea muncitorilor și constituirea unor echipe profilate pentru executarea anumitor tipuri de piese de schimb și activități de reparații-recondiționări ; dimensionarea rațională și optimă a stocurilor de piese de schimb ; recondiționarea pieselor de schimb cu complexitate și valoare mare — componente ale utilajelor din producția internă sau importate.

Studiul întreprins atestă faptul că principalele efecte rezultate în anii 1976—1980 din aplicarea programului în cadrul unităților economice ale centralei au constat în : ● creșterea calității reparațiilor și a fiabilității pieselor (cu circa 65%) ; ● scurtarea duratei ciclului reparațiilor cu 10—30% ; ● prevenirea imediată a defecțiunilor accidentale ; ● sporirea accentuată a duratei de menținere în funcționare a utilajelor și deci a gradului lor de utilizare cu aproape 30—35% ; ● obținerea unei producții însemnate suplimentare și creșterea productivității muncii ; ● micșorarea substanțială a cheltuielilor de reparații-recondiționări (cu circa 15—25 %). Dacă ne referim numai la activitatea de recondiționare și refolosire, rezultatele înregistrate sînt remarcabile sub raportul eficienței (tabelul nr. 3), ceea ce face necesar ca acest gen de activitate să fie în continuare intensificat.

2 **Acțiunea de recondiționare a fost profilată** la Întreprinderea de mașini electrice București, **pe grupe de mașini, utilaje și instalații,** în funcție de tehnologiile adecvate formei geometrice, funcționalității și calității materialului din care sînt confecționate piesele uzate. În această unitate s-a acordat de altfel și o mare atenție recondiționării în condiții de eficiență tehnico-economică maximă a pieselor mari din materiale deficitare, iar pentru piesele mici s-au prevăzut pentru anii 1981—1985 tehnologii specifice de recondiționare ca metalizarea, cromarea dură, sudură și altele.

Pentru obținerea rezultatelor bune în acțiunea de recondiționare sau de refolosire a pieselor uzate au fost luate încă de la începutul anului 1980 o serie de măsuri dintre care cele mai importante sînt : instruirea personalului tehnico-ingineresc și a maiștrilor coordonatori privind recondiționarea și refolosirea reperelor, pieselor și subansamblelor uzate ; organizarea pe secții și specializarea echipelor de reparații pe grupe de mașini, utilaje, instalații ; stabilirea reperelor pieselor, subansamblelor care se recondiționează, precum și a celor posibile de folosit în continuare ; elaborarea de tehnologii proprii în sectoarele de reparații pentru recondiționarea pieselor și subansamblelor. Dintre elementele recondiționate în perioada ianuarie-decembrie 1980 și pe primele șase luni ale anului 1981, pot fi menționate : axele pentru cutii de viteză și reductoare, roțile pentru poduri rulante, electroambreiajele, elemente de comandă hidraulice și pneumatice, dispozitivele de la mașinile de ștanțat tablă ș.a.

3 **Acțiunile întreprinse pentru recondiționarea pieselor de schimb uzate au fost orientate** la Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoare" **pe grupe de materiale :** feroase (în special aliate) și neferoase (bronzuri, alame) și urmăresc în primul rînd refolosirea componentelor de gabarit mai mare de la alte mașini la confecționarea celor cu gabarite mai mici pentru aceleași tipuri de mașini. De exemplu, din axele uzate rămase de la presele cu excentric de 500 și 250 tf, precum și de la alte tipuri de utilaje s-au confecționat axe pentru prese mai mici de 75 și 63 tf, ceea ce a condus la o economie anuală de 10 tone de oțel aliat. O metodă eficientă de recondiționare utilizată și în această unitate o constituie încărcarea cu sudură a suprafețelor grupurilor de axe fără solicitări deosebite și prelucrarea lor după detensionare, tehnologie aplicată după caz pieselor din structura foarfecilor, ghilotinelor, preselor, transportoarelor ș.a. Pentru înlăturarea jocurilor și a uzurilor se folosește metoda bucșării la cald a unor axe sau alezaje ale roților dințate de mare gabarit și volanților, iar pentru recondiționarea interioară a lagărelor de la freze și strunguri este utilizată protecția prin cositorire și alămuire.

4 **Organizarea activității de reparații, confecționare, recondiționare de piese de schimb pe formații de lucru** (una pentru utilaje și instalații active și una pentru utilaje și instalații pasive) și a formațiilor pe echipe și grupe de utilaje. La I.P.R.S. Băneasa, în cadrul secției 2 800, o asemenea organizare a permis ca reperele, piesele și subansamblele recondiționate să dețină cîteva zeci de procente din necesarul total al pieselor de schimb, efectuîndu-se operațiuni care au ca efect valori anuale de milioane de lei.

Cu toate acestea, experiența anilor trecuți arată că pentru o gamă largă de repere, piese, subansamble, necesare îndeosebi pentru pompe, compresoare, cazane de abur, motoare cu combustie internă, tractoare, autovehicule rutiere cu motor Diesel, utilaje de construcții, autoturisme de oraș ș.a. sînt înregistrate și unele nerealizări fizice, atît la producția de piese noi cît și în ce privește recondiționarea și refolosirea multor subansamble de la fonduri fixe uzate, ceea ce creează în multe întreprinderi multe greutăți în utilizarea fondurilor fixe.

Cerințe ale întreținerii eficiente a fondurilor fixe

PERFECȚIONAREA activității de întreținere a fondurilor fixe face necesară sporirea eforturilor destinate asigurării pieselor de schimb, atît prin fabricarea operativă, de calitate și la nivelul necesarului a celor noi, cît și prin recondiționări. În acest sens considerăm că ar fi util ca în continuare să stea în atenția specialiștilor următoarele căi și mijloace de acțiune :

● **adaptarea continuă și mai operativă de către coordonatorii de balanțe, împreună cu producătorii și principalii beneficiari, a nomenclatoarelor de piese de schimb la sortimentele existente în fabricație,** pentru cuprinderea noilor repere care devin necesare ca piese de schimb, precum și pentru determinarea cît mai riguroasă a normativelor de consum, ținînd seama de consumurile reale, în funcție de fiabilitatea fiecărui reper, atît ca piesă nouă cît și avînd în vedere introducerea sarcinilor sporite de recuperare și recondiționare. În acest sens **se impune ca coordonatorii de balanțe, împreună cu ministerele economice producătoare de mașini și utilaje de serie și principalii lor deținători, să elaboreze nomenclatoare și normative de recuperare a reperelor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea la scoaterea din uz a fondurilor fixe respective,** ținîndu-se seama de posibilitățile de valorificare a acestora ca piese de schimb în funcție de parcul existent

*) Prima parte a articolului a apărut în Revista economică nr. 29/1981

Tabelul nr. 3

Denumirea reperului	Cantități aproximative buc/an	Costul recondiționării lei/buc	Valoarea din țară sau import economisită lei/buc
Tamburi abreiaj prese	140	110	330
Plăci ambreiaj prese	900	30	70
Axe principale pentru strunguri automate și rezervor	200	300	200
Cap rezervor pentru strung automat	200	200	100
Șuruburi (seturi) pentru strunguri paralele și freze	400	150	600
Snecuri pentru mașini de injecție termoplast și termorigid	200	100	600
Masă prese mecanice, hidraulice	100	600	3 000
Bloc pompă presă hidraulică	20	500	4 500
Distribuitor hidraulic pentru prese hidraulice și mașini de injecție	100	200	1 400

în dotare sau în producția de mașini și utilaje noi.

Un sprijin deosebit ar trebui să acorde institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, care **odată cu modernizarea produselor ar trebui să elaboreze și nomenclatoarele de piese de schimb**, normative de consum pentru piese noi și recondiționate, norme de reparații și mai ales tehnologii de recondiționare a pieselor de schimb, dat fiind că, după părerea noastră, tehnologiile de recondiționare constituie una din problemele de bază care asigură maximum de eficiență a folosirii mașinilor și utilajelor din dotare ;

● pentru **dimensionarea mai riguroasă** a necesarului trebuie mai mult ținut seama de faptul că, deși încă din anul 1976, pentru a se concretiza preocuparea unităților industriale producătoare în vederea realizării prevederilor de plan la producția de piese de schimb, îndeosebi la cele deficitare, s-a introdus în plan nominalizarea producției în unități fizice, practica arată că acțiunea a fost doar parțial definitivată. Cauza — după părerea noastră — este insuficienta cunoaștere a corelației dintre starea tehnică a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, condițiile curente de întreținere, reparații, recondiționări, aferente necesarului de piese de schimb (structură, cantități, valori, termene), capacitățile de producție disponibile și programarea producției, ceea ce impune de urgență acțiuni energice pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri acolo unde ele se mai manifestă. În acest cadru apreciem utilă extinderea acțiunii de raportare, cel puțin odată pe trimestru, a realizării producției nominalizate de piese de schimb, pentru asigurarea urmăririi și adoptării măsurilor necesare. La aceasta trebuie să aducă o contribuție sporită și unitățile economice deținătoare de mașini, utilaje și instalații, care ar trebui să solicite și să nominalizeze necesarul anual de piese de schimb, iar coordonatorii de balanță să stabilească cote și niveluri de producție — cu respectarea nomenclatoarelor de piese, a normativelor de consum și a normelor de reparații — pornind de la sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor uzate și ținînd seama de stocurile existente ca urmare a neconsumării integrale a cantităților aprovizionate în perioada precedentă. Pentru produsele care se scot din fabricație la producător în cadrul lucrărilor de elaborare a planului anual, și pe baza comunicării ministerului producător, cu avizul Ministerului Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe, **coordonatorii de balanțe, împreună cu deținătorii de parc, ar putea să stabilească, conform normativelor de muncă și nomenclatoarelor, cantitățile de piese de schimb ce trebuie menținute sau introduse suplimentar în producție** și

Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

(Continuare în pag. 19)

NOTE

Între volum și greutate — consum inutil de energie

PENTRU TRANSPORTUL unei părți din producția de cărbune, întreprinderile din cadrul combinatelor miniere Oltenia și Ploiești sînt dotate cu un parc activ de circa 950 autobasculante tip 19215, care prin construcție au asigurată capacitatea de 16 tone încărcătură (putere motor, transmisie, rezistență la suspensie, șasiu, punte față-spate etc.). De asemenea, pentru acoperirea necesarului de mijloace de transport pentru cărbune, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor detașează în completare auto-basculante din care un număr destul de mare sînt tot de tipul 19215.

Datorită capacității volumetrice limitate a benei (în formă de scafă), care este de 9 mc, autobasculantele de acest tip nu pot să încarce mai mult de 11 tone (cărbunele avînd greutatea specifică de 0,8—1,2 t/mc). Limitarea încărcării cu lignit a autobasculantelor, datorită volumului redus al benei, face să se piardă 30—35% din capacitatea de transport, ceea ce conduce la consum suplimentar de motorină, lubrefianți și anvelope (în general produse din țiței), diminuarea calitativă a indicelui de utilizare a parcului auto, folosirea nerațională a forței de muncă, întîrzierea livrării cărbunilor către beneficiari.

Incercarea unor întreprinderi de a mări capacitatea de încărcare prin suprainălțarea obloanelor, nu rezolvă această carență decît în mică măsură. În această situație apare necesar ca bena autobasculantei în cauză să fie adaptată pentru a putea încărca 16 tone cărbune, adică la capacitatea sa nominală. In vederea realizării acestui obiectiv combinatele miniere Oltenia și Ploiești, împreună cu Centrala industrială de autovehicule pentru transport și Centrala de transporturi auto ar trebui să ia măsuri concrete și eficiente cu termene precise de punere în practică a unor obiective cum ar fi :

— stabilirea, prin inventariere, a parcului de autobasculante tip 19215 destinate transportului de cărbune sau a altor materiale cu greutatea volumetrică sub 1,5 t/mc ;

— studierea, proiectarea și construirea de bene noi de capacitate volumetrică mai mare (eventual prin modificarea actualei forme), care să permită încărcarea efectivă a 16 tone de materiale, sau adaptarea în acest scop a benelor existente care să fie montate pe autobasculante tip 19215 ;

— programarea unei întreprinderi de construcții metalice care să organizeze producția de bene cu o capacitate volumetrică corespunzătoare pentru 16 tone cărbune, respectiv adaptarea celor existente.

Considerăm că efortul organizatoric de revizuire parțială a concepției constructive în cazul vehiculelor la care ne referim se justifică din toate punctele de vedere și, în primul rînd, economic. Astfel, prin încărcarea autobasculantelor la capacitatea nominală, adică prin lichidarea pierderilor de 30—35%, în condițiile transportării a 2500 t pe o distanță convențională de 20 km, din calculele estimate rezultă că se pot economisi circa 1250 tone motorină, valorînd milioane de lei (calculat în prețurile practicate la fondul pieței). Dar la aceasta trebuie adăugate intensificarea folosirii mijloacelor de transport, a utilizării mai raționale a personalului de bord și, nu în ultimul rînd, grăbirea livrării cărbunelui către centralele termoelectrice. E mult, e puțin ? Lăsăm pe cei în drept să aprecieze și să întreprindă acțiunile de rigoare.

C. NĂSTASE-URSU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Plantațiile pomicole intensive și superintensive:

PRODUCȚII ȘI BENEFICII SPORITE

POMICULTURA, ramură de tradiție a agriculturii noastre, a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare importantă. Ținîndu-se seama de condițiile pedo-climatice, au fost extinse o serie de sisteme de cultură care au luat în considerare, ca elemente de bază, vigoarea și precocitatea pomilor, portaltoiul, tipul de coroană, producția de fructe pe pom și la unitatea de suprafață. În mod frecvent însă, sistemele introduse în producție au avut în vedere mai mult considerente de ordin biologic și mai puțin criteriile economice.

În prezent, suprafețe mari sînt ocupate cu plantații în sistem extensiv, caracterizate printr-un număr redus de pomi la hectar, distanțe mari la nutriție și, în consecință, o folosire neraționalâ a fondului funciar. Aceste tipuri de plantații, în masiv sau în gospodăriile populației, realizează randamente medii reduse la unitatea de suprafață, efectele economice necorespunzînd efortului făcut în investiții și în cheltuieli de exploatare.

Referindu-se, în cele ce urmează, la **plantațiile de măr,** remarcăm de la început că — indiferent de sistemul de cultură — acestea antrenează investiții mari pentru înființare și întreținere, la care se adaugă cheltuielile anuale necesare îngrijirii pomilor pe rod. De aceea, pentru ca acest efort să aibă un efect cît mai mare pe planul rentabilității, este necesar să se aleagă cele mai adecvate sisteme de cultură.

Utilizarea judicioasă a terenului

ÎN CE PRIVEȘTE folosirea terenului, la plantația extensivă (55-365 pomi/ha) revin pe fiecare pom 27-180 mp de teren fertil, la plantația intensivă (714-1 650 pomi/ha) 6-14 mp, iar la plantația superintensivă (1 900-5 000 pomi/ha) numai 2-5,25 mp. Aceste date scot în evidență **avantajul sistemului de cultură superintensiv, mai ales în zona de șes,** unde se recomandă să fie extinse.

Sistemul superintensiv se pretează foarte bine și la organizarea de **microplantații** în gospodăriile populației, în incinta școlilor, fabricilor, instituțiilor, pe alte terenuri disponibile, obținîndu-se nu numai o producție sporită de fructe, dar și îmbunătățirea mediului înconjurător. Desigur, asemenea plantații impun organizarea unui întreg sistem de consultații tehnice (mai ales privind avertizarea și combaterea bolilor și dăunătorilor) și de servire promptă, rapidă a producătorilor. Pe această cale, suprafețele ocupate cu plantații îmbătrînite, în declin, neproductive, cele de pe terenurile cu pante ușoare vor putea fi eliberate pentru culturi agricole de strictă necesitate.

Din unele estimări rezultă că o plantație extensivă poate produce 70-80 tone de fructe la ha, ceea ce permite amortizarea investiției în 10-12 ani. Plantația intensivă produce **130-150 t/ha,** asigurînd rambursarea investițiilor în 6-7 ani, iar plantația superintensivă dă **300 t/ha,** investițiile rambursîndu-se în aproximativ 5 ani.

Analizîndu-se indicatorii corespunzători potențialului biologic al pomilor la diferite sisteme de cultură și utilizînd date din activitatea de producție a trustului specializat, reiese că în comparație cu plantația extensivă (clasică), la unitatea de suprafață, **producția medie este mai mare cu 200% la plantația intensivă și cu 300% la plantația superintensivă,** cheltuielile de producție crescînd cu 23%, respectiv cu 36,9%, datorită unor lucrări costisitoare (tăieri de rodire, combaterea bolilor și dăunătorilor, tăieri în verde, palisare). În ce privește consumul de forță de muncă la hectar, acesta este mai ridicat cu 33,7% la plantația în sistem intensiv și cu 23,9% la cea superintensivă, date fiind unele lucrări manuale specifice acestor tipuri de livezi. Consumul de combustibil este ridicat în cazul livezilor superintensive, pentru lucrările de combatere a bolilor și dăunătorilor și de recoltare a fructelor.

O producție cu înaltă productivitate

PRINCIPALII indicatori ai **eficienței economice sînt cu mult** superiori la plantațiile intensive și superintensive. Astfel, **beneficiul este de 10,6** și respectiv **18,8 ori mai ridicat,** comparativ cu plantația extensivă ; **rata rentabilității este de 224%** la plantația superintensivă și de numai 16% la cea clasică ; **cheltuielile de producție** la 1 000 de lei producție marfă **sînt de** 2,5 ori mai reduse la sistemul superintensiv, cu garduri fructifere.

În condiții de producție, patru cooperative agricole din bazinul pomicol Dîmbovița, cu situații pedoclimatice similare, au obținut — cu variații în funcție de vîrsta plantației și de numărul de pomi la hectar — rezultate deosebit de semnificative (tabelul nr. 1). Astfel, randamentul cel mai ridicat se obține la 10 pînă la 12 ani de la plantare, cînd pomii sînt în plină rodire (cu 7-15 tone la hectar mai mult față de plantații de 12-15 ani) ; rata rentabilității este de 3,6-1,4 ori mai ridicată, iar cheltuielile la 1 000 de lei producție-marfă sînt mai scăzute cu 56-79%, comparativ cu plantația în vîrstă de 6 ani.

Tabelul nr. 1

Eficiența economică la plantațiile de măr ale unor C.A.P. din bazinul Dîmbovița (1976—1980)

Indicatori	Malu cu flori	Dragomirești	Ungureni	Colanu
Vîrsta pomilor (ani)	6	10	12	15
Nr. pomi la ha	800	600	580	548
Producția medie (kg/ha)	2 205	15 520	17 308	7 340
Val. prod. (lei/ha)	4 762	33 523	37 387	20 174
Chelt totale (lei/ha)	3 312	13 068	20 441	15 675
Beneficiu (lei/ha)	1 450	20 455	16 944	5 099
Cost de prod. (lei/t)	1 502	842	1 181	1 614
Rata rentabilit. (%)	44	157	83	34
Chelt. la 1 000 lei prod. marfă (lei)	696	390	547	747

O experiență valoroasă a acumulat și C.A.P. Mănești, din același județ, unde, organizîndu-se bine munca, aplicîndu-se cu strictețe toate verigile tehnologiei, eliminîndu-se orice goluri

din plantații, s-a obținut pe 127 ha de livadă intensivă o producție medie pe 4 ani de 24 kg/pom, valoarea totală a producției ridicîndu-se la 45 209 lei/ha. În această unitate, plantațiile de măr furnizează 60% din totalul veniturilor bănești.

Plantațiile intensive de meri au devenit eficiente și la I.A.S. Pucioasa, unitate cu mari suprafețe ocupate cu această specie pomicolă ; totuși, aici rezultatele economice au fost sub nivelul celor posibile, din cauza golurilor în plantații și a nivelului exagerat și nejustificat al cheltuielilor de producție.

Ce arată rezultatele stațiunilor de cercetare

O DEMONSTRAȚIE elocventă a relației sistem de cultură — eficiență economică continuă să dea reputata Stațiune de cercetări și producție Voinești, județul Dîmbovița. Aplicarea cu strictețe a tuturor componentelor tehnologice, lipsa golurilor în plantație, avertizarea și combaterea la timp a bolilor și dăunătorilor au făcut ca, anul trecut, pe cele 125 ha ale fermei nr. 2 producția medie să fie de **24,6 t/ha, iar beneficiul la ha de 20 393 lei** (raport cheltuieli-venituri = 42%). S-a evidențiat avantajul folosirii soiurilor tip „Spur" cu rodire precoce, care se pretează la densități mari, fiind totodată deosebit de productive și rezistente la boli. Astfel, în plantația superintensivă (cu 5 714 pomi/ha), la soiurile Golden delicious și Jonathan s-a înregistrat o producție de **52,6 tone de fructe la hectar,** prima recoltă obținîndu-se încă din anul al 3-lea de la plantare.

Concluzii interesante oferă și rezultatele altor unități de cercetări pomicole. La ferma Băneasa a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" București s-a demonstrat că randamentul (producția de fructe), crește numai pînă la o densitate de 5 000 de pomi la hectar ; suprafața de nutriție cea mai indicată — de 3x1 m sau 3,5x1,5 m, în rînduri simple — asigură **o producție de 59,8, respectiv 57,7 t/ha.** La Stațiunea de cercetări și producție Bistrița-Năsăud, în livadă superintensivă, cu forme intensive de coroană (fus alungit ușor aplatizat), cheltuielile la operațiile de tăieri și dirijare a ramurilor sînt reduse (1 606-1 863 lei/ha), ca și consumul de muncă manuală (176-207 ore-om/ha).

Bilanț energetic pozitiv

PRODUCȚIA și consumul de energie pot constitui indicatori de bază în alegerea unui sistem de cultură, în stabilirea eficienței lui economice. Din estimările făcute rezultă un **bilanț energetic pozitiv** la sistemele intensiv și superintensiv (tabelul nr. 2) ; deși consumurile sînt ridicate, se realizează un coeficient de conversie energetic mai mare.

Este foarte important de evidențiat că, în totalul consumului de energie, ponderea principală o dețin — luate împreună — combustibilul (35,6% la sistemul extensiv, 30,1% la cel intensiv și 30,7% la cel superintensiv), îngrășămintele chimice (respectiv 17,9%, 43,9% și 39,2%) și cele organice (respectiv 11,9%, 18,9% și 21, 8%).

Problemele actuale pentru cercetare și producție

SCURTA analiză economică și energetică prezentată atrage atenția asupra mai multor elemente ce condiționează direct rezultatele de producție și economice.

Tabelul nr. 2

Producția și consumul de energie (kW/ha) la diferite sisteme de cultură a mărului

	Sistemul de cultură		
	extensiv	intensiv	superintensiv
Producția de energie	6 400	12 800	19 200
Consumul de energie din care :	7 926	10 044	12 985
— forță de muncă	68	89	88
— îngrăș. organice	950	1 900	2 850
— îngrăș. minerale	3 805	4 416	5 096
— insectofungicide	150	300	450
— apă	—	150	450
— combustibil	2 833	3 033	3 997
— lubrifianți	120	156	204
Bilanț energetic	—1 526	+2 756	+6 215
Coeficient de conversiune energetică	0,81	1,27	1,48

● În primul rînd se impun **respectarea densității la unitatea de suprafață** (în mod deosebit pentru plantațiile sub formă de garduri fructifere, la care cheltuielile de producție sînt mai ridicate), **completarea golurilor.** Modernizarea plantațiilor extensive, prin îndesirea lor în funcție de tipul de coroană adoptat, va aduce în decurs de 4-5 ani o apreciabilă ridicare a randamentului.

● O importanță deosebită prezintă, de asemenea, **stabilirea perioadei optime de producție** a plantației pînă la înlocuirea ei, determinarea nivelurilor **costurilor de producție** pe tipuri de plantații, sisteme de cultură, perioade de vîrstă și verigi tehnologice, precum și a **eficienței economice a investițiilor** pentru înființarea de noi plantații în diferitele sisteme de cultură. Clarificarea acestor aspecte necesită studii aprofundate.

● În vederea reducerii consumului de energie, trebuie acționat în direcția **optimizării dozelor de îngrășăminte chimice** și a **folosirii pe scară mai largă a îngrășămintelor verzi.**

● **Executarea la timp a lucrărilor, organizarea lor în flux, folosirea în agregat a mai multor utilaje** (de pildă — cum se practică la I.A.S. Reghin — administrarea erbicidelor concomitent cu afinarea solului cu freza) sînt tot atîtea elemente de reducere a consumului de combustibil și, implicit, a costurilor de producție.

dr. doc. Bujor MĂNESCU
Victor MANOLE
R. THIESZ
Academia de Studii Economice București

AGRORAMA

Găini mai puțin grase

INSTITUTUL național de cercetări agricole din Franța experimentează o linie de găini care se îngrașă foarte puțin (depun puțină grăsime în carcasă). Avînd o viteză de creștere comparabilă cu a altor linii, găinile din această linie consumă mai puțină hrană ; ele nu necesită rații bogate în proteine pentru evitarea îngrășării excesive a carcaselor, fapt care micșorează cu 20% cantitatea de soia folosită în hrana păsărilor. Economia realizată pentru 1 000 tone carne de pasăre ar reprezenta 40 mii tone de nutreț.

Cultura mixtă : porumb+soia

CULTURA MIXTĂ pe cîte două rînduri alternate de porumb furajer și de soia prezintă anumite avantaje, cu condiția administrării de îngrășăminte azotate pentru porumb și inoculării semințelor de soia. Producțiile totale de substanță uscată ale culturilor mixte sînt comparabile cu cele ale culturilor de porumb cu densitate medie, făcîndu-se o economie de 150 kg/ha îngrășăminte azotate la culturile mixte. Cultura mixtă porumb-soia produce în medie cu 2 000 unități nutritive mai puțin la ha decît cultura de porumb pentru siloz, în schimb, ea furnizează în plus 140 kg/ha substanțe azotate digestibile. Nutrețul rezultat din cultura mixtă conține ceva mai puțină energie (0,78 U.N. față de 0,85 U.N.), dar cu 15—20 g mai multe substanțe azotate digestibile pentru 1 kg. S.U. în raport cu silozul de porumb (55—60 g față de 40 g pentru porumb). Silozul rezultat are gust excelent, valoare nutritivă mai mare și dă sporuri mari de creștere în greutate.

SISTEMUL DE INDICATORI ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ LA NIVELUL UNITĂȚILOR AGRICOLE

REALIZAREA unei înalte eficiențe economice în fiecare consiliu agroindustrial, în fiecare unitate agricolă constituie obiectivul esențial al aplicării noului mecanism economico-financiar în agricultură. Stabilirea priorităților și concentrarea eforturilor în această direcție reclamă — printre altele — cunoașterea reală a nivelului și dinamicii eficienței economice. Aceasta presupune însă, pe de o parte, un sistem corespunzător de indicatori ai eficienței economice — inclusiv calcularea lor corectă, iar pe de altă parte, utilizarea unor modele adecvate de analiză economică.

Eficiența economică — rezultatul economic ce revine pe unitatea de resursă folosită — va fi corect cuantificată numai în măsura în care între modul de măsurare a efectului și, respectiv, a efortului există o corespondență deplină ; exprimarea lor incompletă sau deformată afectează nivelul și calitatea analizei economice. Totodată, sistemul indicatorilor de eficiență trebuie să surprindă toate laturile activității economice — în ceea ce privește atît gama rezultatelor economice, cît și cuantumul resurselor aferente acestor rezultate.

Pornind de la aceste considerente, în cele ce urmează propunem unele **îmbunătățiri privind sistemul de indicatori, calculul și analiza eficienței economice.**

Productivitatea muncii pe produs și utilizarea resurselor

ASTFEL, considerăm că în I.A.S. și C.A.P. ar fi util să se calculeze **productivitatea muncii pe produs** prin raportarea timpului de muncă atît la producția fizică, cît și la producția STAS obținută — sau, în cazul produselor care se obțin și se livrează fizic pe calități, la producția exprimată în unități convenționale (producția fizică recalculată la calitatea I-a, cu ajutorul coeficienților de echivalență) În felul acesta, productivitatea muncii pe produs — purtînd implicit „amprenta" calității producției — va reflecta mai complet (și, deci, mai corect) **eficiența economică a muncii vii,** fiind posibil totodată să se demonstreze că productivitatea muncii pe produs, ca variabilă rezultativă, este de fapt o funcție nu de doi factori direcți (volumul fizic al producției obținute și timpul de muncă consumat), ci de trei (adăugîndu-se și calitatea producției obținute).

În sprijinul acestei propuneri vin nu numai faptul că producția STAS sau producția convențională exprimă mai bine **valoarea de întrebuințare** — și, ca atare, și efectul economic util al muncii vii —, ci și practica, întrucît în mod curent se procedează la calcularea unor indicatori de eficiență economică (cum este, de pildă, costul unitar pe produs) pe baza producției fizice și STAS.

Totodată, trebuie să se țină seama că o parte din efortul uman care participă la obținerea producției în I.A.S. și C.A.P. aparține S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc. Ca atare, pentru stabilirea cuantumului integral al acestui efort, numărul mediu scriptic al personalului muncitor și timpul de muncă aferent diverselor produse trebuie amplificate cu partea care reprezintă efortul uman prestat în perioada respectivă de către unitățile de mecanizare, transport ș.a.

Se impun **perfecționări și în privința calculului eficienței economice a utilizării resurselor materiale și financiare,** domeniu în care sistemul informațional prezintă unele lacune :

— inexistența unui sistem complex de indicatori care să ofere o imagine integrală, sistemică a eficienței economice.

— fondul funciar, principalul mijloc de producție în agricultură, nefiind exprimat valoric și, ca atare, nefiind inclus în totalul resurselor materiale și financiare ale unităților, pe de o parte, nu se poate calcula eficiența economică la nivelul întregului cuantum al mijloacelor de care dispune unitatea într-o perioadă dată, iar pe de altă parte în analiza economică se utilizează un nivel supraestimat al eficienței economice, în cazul cînd aceasta vizează în exclusivitate mijloacele fixe și circulante ale unității ;

— în calculul eficienței economice nu sînt luate în considerare acele mijloace fixe și circulante care participă la obținerea rezultatelor economice ale unității, dar aparțin altor unități agricole (S.M.A., I.T.S.A.I.A. ș.a.), ceea ce generează de asemenea o supraestimare a nivelului actual al eficienței ;

— totodată, acest calcul nu include și cuantumul resurselor materiale și financiare „alocate" unităților într-o perioadă dată (fond funciar, mijloace fixe și circulante, mijloace și cheltuieli pentru investiții).

Apreciere complexă a rezultatelor economice

ȚINÎND seama de cerințele noului mecanism economico-financiar și pentru înlăturarea lacunelor menționate, propunem :

● **stabilirea unui sistem complex de indicatori care să aibă în vedere întreaga gamă de rezultate economice ale unității** (beneficiul, producția netă, producția marfă, veniturile totale, producția globală), **precum și resursele materiale și financiare „ocupate" și cele „alocate" ;**

● **includerea fondului funciar** (în expresie valorică) **în totalul resurselor materiale și financiare ale unității.** În această situație sistemul indicatorilor de eficiență economică ar putea fi grupat astfel :

— indicatori care exprimă eficiența economică a utilizării resurselor materiale și financiare **„alocate"** unității în perioada respectivă ;

— indicatori care exprimă eficiența economică a utilizării resurselor materiale și financiare **„ocupate"** de unitate în perioada respectivă, din care : a) calculați în exclusivitate **la nivelul fondului funciar** al unității (exprimat atît fizic, cît și valoric), și b) calculați în exclusivitate **la nivelul mijloacelor fixe și circulante** ale unității (din care, pentru sectorul zootehnic, calculați în exclusivitate la nivelul șeptelului).

La totalul mijloacelor fixe și circulante ale unității se va adăuga și **valoarea medie a mijloacelor fixe și circulante cu care S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc. au participat, în perioada respectivă, la realizarea sarcinilor de producție.**

În I.A.S. și C.A.P., spre deosebire de industrie, nivelul și dinamica eficienței economice a mijloacelor fixe (chiar dacă se procedează la operația de corectare menționată) nu reflectă în modul cel mai concludent realitatea, deoarece în sfera acestor mijloace nu sînt incluse pămîntul, ca principal mijloc de producție, iar la I.A.S. — și o parte însem-

nată a șeptelului. În plus, între dinamica mijloacelor fixe (ca variabilă factorială) și dinamica producției (ca variabilă rezultativă) nu există o **relație** de tip determinist. Ca atare, utilizarea în analiza economică a unor asemenea indicatori trebuie făcută numai cu rezerva corespunzătoare.

Utilizarea fondului funciar

CALCULAREA eficienței economice a utilizării fondului funciar în funcție de valoarea terenului reflectă într-un mod mai corect și mai cuprinzător această situație, întrucît se ține seama nu numai de mărimea (suprafața) terenului, ci și de **varietatea calitativă a diverselor trupuri de teren** — potențialul productiv al solului fiind, în general, diferențiat de la o fermă la alta, iar uneori chiar și în cadrul aceleiași ferme. În plus, mărimea terenului de care dispune o unitate într-o perioadă dată poate să rămînă constantă sau chiar să scadă, în timp ce potențialul său productiv înregistrează, ca urmare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (inclusiv de irigații), a investițiilor succesive, o continuă creștere. Tocmai de aceea, **dinamica valorii terenului exprimă mult mai edificator evoluția în timp a fondului funciar** ca principală resursă materială în agricultură.

Acțiunea asupra producției a factorului pămînt se exercită atît în mod direct, nemijlocit — ca în fermele vegetale, cît și în mod indirect — prin intermediul bazei furajere și al șeptelului, ca în fermele zootehnice, sau prin intermediul materiei prime de natură vegetală și zootehnică destinată prelucrării industriale sau semiindustriale, ca în fermele industriale. În consecință, **sistemul de indicatori utilizat în analiza eficienței economice a fondului funciar** trebuie divizat în două grupe : a) **indicatori direcți**, care reflectă nemijlocit utilizarea intensivă a terenului — rezultatele economice în acest caz vizînd în exclusivitate sectorul vegetal al unității ; b) **indicatori indirecți**, care reflectă atît nemijlocit, cît și mijlocit utilizarea intensivă a terenului — rezultatele economice vizînd activitatea agricolă sau chiar întreaga activitate economică (agricolă și neagricolă) a unității.

Prima grupă de indicatori surprinde legătura nemijlocită dintre o serie de rezultate economice și mărimea terenului folosit într-o perioadă dată. Dar în agricultura modernă, intensivă, de înaltă productivitate, indicatorii care reflectă în modul cel mai complet eficiența economică a utilizării pămîntului sînt indicatorii indirecți — mai ales cei aferenți activității agricole, deoarece zootehnia, îmbinarea rațională a acesteia cu producția vegetală valorifică cel mai bine roadele pămîntului, contribuind astfel la creșterea eficienței economice a fondului funciar și a celorlalte resurse materiale și umane ale unităților agricole.

Valoarea nou creată și rentabilitatea

ÎN cadrul sistemului popus de indicatori ai eficienței utilizării resurselor materiale și financiare, un rol de bază — potrivit noului mecanism economico-financiar — revine **producției nete și beneficiului pe unitatea de resursă** ; prin însăși conținutul lor, ei exprimă în modul cel mai sintetic și mai concludent fie efortul unității în **creșterea valorii nou create**, în formarea venitului național (ca în cazul producției nete), fie toate laturile activității unității și ale eficienței (ca în cazul beneficiului). Evident, celorlalți trei indicatori de eficiență pe unitatea de resursă (producția marfă, veniturile și producția globală) le revine rolul de a surprinde și aspecte legate de întregul volum de activitate al unităților, precum și ritmurile de creștere calculate pe această bază. Nu trebuie uitat însă că atît veniturile totale, cît și producția globală totală admit, prin calcul, o serie de **duble înregistrări**, ceea ce impune și o rezervă corespunzătoare în aprecierile care se fac din acest punct de vedere.

În privința **eficienței economice a cheltuielilor de producție** în unitățile agricole de stat, sistemul actual de indicatori (cheltuieli la 1 000 de lei producție marfă și cost unitar pe produs — fizic și STAS) vizează, evident, numai o parte a resurselor umane, materiale și financiare consumate de unitate într-o perioadă dată. De aceea, se impun și indicatori cum ar fi „cheltuieli la 1 000 de lei venituri totale" și „cheltuieli la 1 000 de lei venituri din livrări interne", care caracterizează eficiența economică a utilizării acestor resurse în toate ipostazele sale.

În dările de seamă anuale ale C.A.P. nu există astfel de indicatori. Chiar și costul unitar al produselor se calculează extracontabil. Ținînd seama de specificul acestor unități, indicatorii necesari pentru aprecierea eficienței economice a cheltuielilor de producție sînt : cheltuieli la 1 000 de lei producție globală și cost unitar pe produs — fizic și STAS.

Eficiența economică a unităților agricole trebuie apreciată, în ultimă instanță, pe baza **situației rentabilității** — indicatorii acesteia constituind însăși chintesența eficienței întregii activități economice. Trebuie făcută însă precizarea că o cunoaștere integrală a eforturilor unității pentru îndeplinirea planului din acest punct de vedere necesită **clasificarea indicatorilor rentabilității în două grupe :** a) care reflectă situația rezultatelor financiare ale unității ; b) care reflectă situația **rentabilității propriu-zise** a unității (potrivit Legii nr. 29/1978). Din prima grupă fac parte indicatorii : mărimea absolută a rezultatelor financiare favorabile și mărimea relativă (rata) a rezultatelor financiare favorabile. Grupa a doua cuprinde : beneficiul și rata rentabilității.

Spre deosebire de indicatorii din grupa a doua, care se calculează numai la nivelul întregii activități pe total unitate, cei din prima grupă reflectă rezultatele economice finale în toată complexitatea lor, întrucît pot fi calculați și pe **tipuri de activitate** (producție marfă, livrări interne), pe **profile organizatorice** (ferme, sectoare de servire, compartimente, complexe comerciale, șantiere de construcții etc.), pe **produse**. La acest nivel de investigare, analiza rentabilității va dobîndi profunzimea necesară, oferind orientări pentru propuneri și măsuri concrete de lichidare a unor situații deficitare, de **creștere a rentabilității pe fiecare produs**. Aceste propuneri vor fi întregite apoi cu cele care vizează beneficiul unității, respectiv posibilitățile de reducere a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate.

În legătură cu indicatorii rentabilității, mai considerăm necesare unele adaptări la cerințele mecanismului economico-financiar.

- Pentru asigurarea comparabilității — în timp și în spațiu — a rezultatelor financiare favorabile și a beneficiului, ar fi util să se folosească în analiză, ca indicatori de eficiență : **mărimea absolută a rezultatelor financiare favorabile**, respectiv **beneficiul, atît la 100 ha, cît și la 1 000 lei mijloace de producție** (fond funciar, mijloace fixe și circulante).
- Întrucît totalul cheltuielilor de producție conține și unele duble înregistrări, ceea ce duce la o diminuare a ratei rezultatelor financiare și a ratei rentabilității, este necesar ca în calculul celor doi indicatori să se utilizeze **„cheltuielile de producție, degrevate de duble înregistrări"**.
- Rata rentabilității trebuie calculată prin **raportarea beneficiului atît la cheltuielile de producție ale unității**, cît și la acestea amplificate cu **suma cheltuielilor care se suportă direct din rezultate** — avîndu-se astfel în vedere cuantumul integral al eforturilor depuse de unitate pentru obținerea beneficiului.

În consecință, pentru a putea desprinde concluzii juste cu privire la rodnicia utilizării diferitelor resurse într-o unitate agricolă, **sistemul indicatorilor eficienței economice** trebuie să cuprindă practic, următoarele subsisteme :

— subsistemul aferent **resurselor umane** ;

— subsistemul aferent **resurselor materiale și financiare** (alocate și ocupate) ;

— subsistemul aferent **cheltuielilor de producție** (ca resurse umane, materiale și financiare consumate) ;

— subsistemul aferent **rezultatelor economice finale** ale activității productive.

Constantin C. COJOCARU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ACORDUL GLOBAL — formă stimulativă de retribuire și de creștere a productivității muncii

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ale întregii activități economice și sociale în cincinalul 1981—1985, trecerea hotărîtă la dezvoltarea intensivă a economiei naționale necesită măsuri energice din partea tuturor ministerelor, consiliilor de conducere și colectivelor de oameni ai muncii pentru desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, manifestarea plenară a personalității umane, valorificarea capacității creatoare și a aptitudinilor fiecărui om al muncii, afirmarea mai puternică a revoluției tehnico-științifice, ridicarea gradului de organizare a producției și a muncii. Referindu-se la întregul complex de obiective, sarcini și măsuri menite să asigure obiectivul strategic al partidului nostru de trecere a României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că se impune **„să aplicăm mai ferm principiul de retribuție socialistă și, mai cu seamă, să trecem cu fermitate la aplicarea acordului global..., în felul acesta să ne gîndim și să realizăm formele de stimulare a producției, de retribuire, de creștere a veniturilor în raport cu producția ce se realizează"**.

Examinarea eficienței formelor de retribuire în cointeresarea materială și folosirea rațională a forței de muncă presupune înainte de toate o bună cunoaștere a proporțiilor și evoluției acestora. Fiecare formă de retribuire are nu numai o sferă de aplicare, dar și o sferă optimă de utilizare care, atinsă în fiecare caz în parte, asigură bune premise folosirii raționale a forței de muncă. Determinate pe baza consumului efectiv de om-ore lucrate, proporțiile acordului și regiei se modifică sensibil în intervalul 1959—1979. Astfel, după o tendință de scădere a ponderii acordului și de sporire a regiei, care a urmat anului 1959 și care, practic, a continuat pînă în anul 1966, urmează o tendință nouă, de creștere a acordului și de reducere a regiei. Dacă în anul 1959 deținea 49,6% din volumul total de om-ore cheltuite în industria republicană, ponderea acordului se reduce în 1966 la 46,4%, pentru ca în 1979 să ajungă la 66,3%.

Cercetarea atentă a proporțiilor celor două forme de retribuire pe ramuri ale industriei, pe de o parte, și a particularităților tehnologice ale acestora derivînd din nivelul înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii, pe de altă parte, arată că dinamica acordului nu se micșorează odată cu creșterea accelerată a progresului tehnic. Proporțiile însemnate și crescătoare ale acordului se explică și prin aceea că odată cu promovarea progresului tehnic în toate ramurile industriei, s-a realizat de fapt o bază mai obiectivă lărgirii normării muncii, chiar și în sfera acelor activități pînă nu de mult considerate dificil sau imposibil de normat. Este de menționat totodată și faptul că extinderea acordului în industrie s-a realizat prin promovarea acordului global.

Analiza care urmează explică mai deplin nu numai concordanța proporțiilor formelor de retribuire cu particularitățile tehnologice ale ramurilor, dar și alte cauze importante ale extinderii acordului în țara noastră, posibilitățile lui încă apreciabile de extindere în sfera unor activități.

Sfera de cuprindere a acordului global

PRINCIPALA mutație intervenită în ultimul deceniu în structura formelor de retribuire o reprezintă **promovarea și lărgirea proporțiilor acordului global.** Pe seama acordului global a crescut ponderea acordului în consumul total de muncă în industrie.

Acordul global este **o formă mixtă de retribuire, îmbinînd elemente ale regiei și acordului** atît în organizarea muncii, cît și în mecanismul său de cointeresare ; include în sfera sa nu numai muncitori direct productivi (ca acordul individual), ci și muncitori indirect productivi — auxiliari, personal de conducere, maiștri și personal de specialitate, toți aceștia, tradițional, aparținînd regiei ; se bazează pe timpul efectiv lucrat, ca și în cazul retribuirii muncii în regie ; utilizează norme de muncă — de timp, de producție, de personal — care este o caracteristică a acordului.

Avînd un caracter mixt (acord-regie), **acordul global nu numai că nu contravine sau afectează nivelul crescînd al progresului tehnic în industrie, dar corespunde pe deplin cu interesul valorificării depline a tuturor avantajelor care decurg din acesta.** Pe o asemenea bază, proporțiile acordului în ansamblul său se pot lărgi în continuare, stimulînd creșterea eficienței întregii baze tehnico-materiale și umane a producției.

Avînd un caracter colectiv, decurgînd direct din cerințele progresului tehnico-științific, **acordul global se prezintă ca o formă de muncă și retribuire care concordă cu principiile socialiste de muncă și repartiție.** Prin urmare, în acordul global se poate „vedea" nu numai o formă a prezentului, dar mai ales o formă de muncă și repartiție a viitorului.

Analiza evoluției celor două forme de retribuire, a cauzelor care determină creșterea acordului în defavoarea regiei în condițiile ridicării continue a înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii este înlesnită de examinarea structurii și dinamicii formelor de retribuire în acord (tabelul nr. 1). Extinderea

Tabelul nr. 1

Structura consumului de om-ore efectiv lucrate, pe forme de retribuire, în industria republicană în anul 1979.

— în % —

Ramura	Total om-ore efectiv lucrate, normale și suplimentare, lucrate în acord și regie	din care :			
		în regie	în acord total	din care :	
				în acord fără acord global	în acord global
Total ind. republicană	100,0	33,7	66,3	22,7	43,6
Energie electrică și termică	100,0	92,0	8,0	2,5	5,5
Combustibil	100,0	65,2	34,8	22,1	12,7
Metalurgie feroasă	100,0	33,3	66,7	9,6	57,1
Metalurgie neferoasă	100,0	37,7	62,3	12,9	49,4
Construcții mașini	100,0	29,5	70,5	37,7	32,8
Chimie	100,0	55,1	44,9	6,8	38,1
Extracția minereurilor nemetalifere	100,0	34,7	65,3	15,9	49,4
Materiale construcții	100,0	30,2	69,8	20,4	49,4
Exploatarea și prelucrarea lemnului	100,0	18,0	82,0	26,0	56,0
Celuloză și hîrtie	100,0	44,4	55,6	32,0	49,6
Sticlă, porțelan, faianță	100,0	27,6	72,4	14,6	57,8
Textile	100,0	29,8	70,2	15,7	54,5
Confecții	100,0	20,7	79,3	0,8	78,5
Pielărie, blănărie, încălțăminte	100,0	21,8	78,2	7,6	70,6
Alimentară	100,0	34,8	65,2	17,0	48,2
Săpunuri, cosmetice	100,0	66,4	33,6	13,8	19,8
Poligrafie	100,0	98,6	1,4	1,1	0,3
Alte ramuri	100,0	67,7	32,3	8,0	24,3

acordului s-a realizat, firește, pe seama retribuției în regie. Totuși, în aceste condiții, odată cu extinderea acordului s-au produs mari schimbări în structura acestuia. Dacă în anii 1959—1966 structura acordului era dominată de retribuirea în acord individual, prin trecerea la noul sistem de retribuire proporțiile acestuia s-au redus considerabil în favoarea acordului colectiv și, ulterior, îndeosebi a acordului global ; în 1979, în condițiile în care pe ansamblul industriei republicane acordul deținea o pondere de 66,3% din consumul total de manoperă, acordul global constituia partea covîrșitoare, adică 43,6% din același consum total de manoperă. Cu alte cuvinte, acordul global reprezenta 2/3 din totalul muncii prestate în acord în 1979 (65,8%).

Tabelul nr. 2

Gradul de extindere a acordului și a acordului global în industria de stat, în perioada 1975—1979

— în procente din fondul total de timp lucrat în acord și regie = 100 —

	1975	1977	1979
Trim. I — Total acord	—	65,7	67,6
— acord global	—	44,7	50,3
Trim. II — Total acord	67,3	69,9	66,7
— acord global	36,5	46,9	44,0
Trim. III — Total acord	—	67,4	66,4
— acord global	—	50,0	40,6
Trim. IV — Total acord	62,4	68,0	65,4
— acord global	37,8	52,9	39,3

În concluzie, acordul global nu este o apariție întîmplătoare, ci o formă de retribuire care rezultă din acțiunea unor cerințe social-economice obiective.

Datele tabelului nr. 2 arată că acordul global acoperă partea covîrșitoare a acordului, ponderea sa în total consum de muncă, inclusiv în raport cu acordul, fiind în creștere ; în 1979 însă se întrerupe ascendența spectaculoasă a acordului global, care „trage" în jos, oarecum, și acordul în favoarea regiei. Scăderea ponderii acordului global se datorește faptului că în unele cazuri nu s-au asigurat toate măsurile impuse de folosirea lui, și îndeosebi de aprovizionarea cu materii prime și materiale, de aplicarea sa corespunzătoare, care să permită folosirea integrală a avantajelor pe care acesta le prezintă. O asemenea evoluție arată că în economie — alături de progresul tehnico-științific, asupra căruia ne-am referit — își manifestă acțiunea și alți factori de influență. Dezvoltîndu-se și restrîngîndu-se către aceleași forme pe terenul cărora se naște, acordul global apare ca o formă mixtă, întrunind atît trăsături ale regiei, cît și ale acordului. Natura mixtă a acordului global rezultă cu pregnanță și din analiza structurii acordului global, a formelor de retribuire în acord global (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Repartizarea volumului de om-ore lucrate în acord global pe cele două forme ale acestuia, în industria republicană, în 1979

— acord global = 100

Ramura	În acord global de tip I	În acord global de tip II
Industrie republicană — total	92,55	7,45
Energie electrică și termică	100,000	—
Combustibil	68,26	31,74
Metalurgie feroasă	76,25	23,75
Metalurgie neferoasă	42,61	57,39
Construcții mașini	93,99	6,01
Chimie	97,42	2,58
Extracția miner. nemetalifere	34,30	65,70
Materiale de construcții	92,07	7,93
Exploatarea și prelucrarea lemnului	95,31	4,69
Celuloză și hîrtie	46,74	53,26
Sticlă, porțelan, faianță	100,00	—
Textile	99,77	0,23
Confecții	100,00	—
Pielărie, blănărie, încălțăminte	100,00	—
Alimentară	97,19	2,81
Săpunuri, cosmetice	100,00	—
Poligrafie	36,89	63,11
Alte ramuri	97,96	2,04

Acordul global îmbracă în practică două forme : acordul global pe bază de norme de timp și de producție (tip I), și acordul global pe bază de prețuri de deviz, tarife și norme de personal (tip II). Ambele tipuri de acord satisfac cerința de a fi forme mixte nu numai pentru că s-au născut din acord sau din regie ci și pentru că fiecare dintre ele se bazează pe un fel sau altul de norme de muncă, pe elemente care provin din mecanismele specifice ale formelor clasice de acord și respectiv de regie.

Acordul global de tip I deține ponderea covîrșitoare în volumul total de om-ore efectiv lucrate în acordul global. O proporție mult mai redusă deține acordul global de tip II care, în plus, în unele ramuri, are o prezență sporadică sau lipsește cu desăvîrșire. În elucidarea acestui aspect — și de aici a unora din rezervele care există de extindere a acordului global în general și a celui de tip II în special — ne vom servi de analiza datelor a două întreprinderi cercetate, care oferă situații diferite, caracteristice și în ce privește tipurile de acord global : Întreprinderea „Electrotehnica", practică doar tipul I de acord global, ceea ce corespunde cu situația constatată pe ansamblul industriei pentru multe subramuri ; Întreprinderea de mase plastice din București practică ambele forme de acord global, oferindu-ne prilejul să reliefăm și particularitățile acestora în ce privește categoriile de personal asupra cărora se extind (tabelul nr. 4). Astfel, dacă acordul global de tip I include, de regulă, muncitorii care lucrează cu norme de timp și de producție sau personal de specialitate care lucrează cu asemenea norme (institute de cercetări și proiectări etc.), acordul global de tip II, potrivit practicii de la Întreprinderea de mase plastice, cuprinde manopera indirectă prestată de muncitorii indirect productivi (mecanici, electricieni, muncitori necalificați), conducători de formații de lucru (maiștri), personal de specialitate din secții (șef secție, contabil etc.).

Tabelul nr. 4

Ponderea acordului global și a celor două forme ale sale în volumul de om-ore efectiv lucrate în acord și regie la întreprinderile „Electrotehnica" și „Mase plastice"-București

	1973	1977	1979
Electrotehnica			
Total om-ore lucrate în acord și regie :	100,0	100,0	100,0
— acord global total	2,8	30,9	25,8
— ac. gl. tip I	2,8	30,9	25,8
— ac. gl. tip II	—	—	—
Mase plastice			
Total om-ore lucrate în acord și regie :	100,0	100,0	100,0
— acord global total	...	54,7	45,2
— ac. gl. tip I	...	42,0	35,3
— ac. gl. tip II	...	12,7	9,9

Posibilități de extindere a acordului global

DATELE statistice pe ramuri și din cele două întreprinderi arată existența unor posibilități largi de extindere a acordului global în toate ramurile, atît pe seama muncitorilor direct și indirect productivi, cît și a personalului de specialitate. Necesitatea și posibilitatea aplicării acordului global în toate ramurile, la cele mai diferie categorii de personal, sînt confirmate de practică în special sub aspectul eficienței lui economice, care în multe cazuri se dovedește superioară altor forme de retribuire.

În efortul de extindere a acordului global o atenție sporită trebuie să se acorde **studierii posibilităților de diversificare a lui**, găsirii și experimentării de variante care să satisfacă în același timp atît cerințele creșterii producției și productivității muncii, cît și o stimulare materială corespunzătoare a tuturor categoriilor de personal. În acest sens, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în expunerea la Congresul consiliilor oamenilor muncii, arăta de altfel că **„va trebui să găsim forma de a include în acord global maistrul și inginerul, șeful de secție, dacă**

Gh. RĂBOACĂ

(Continuare în pag. 14)

CĂI EFICIENTE DE PROMOVARE A EXPORTULUI PRODUSELOR ROMÂNEȘTI

Participarea la tîrguri și expoziții internaționale

PRINTRE CARACTERISTICILE actuale ale relațiilor comerciale internaționale se detașează lărgirea continuă a ofertei de export, mobilitatea sporită a pieților, a relațiilor dintre parteneri, accentuarea puternică a concurenței, ceea ce implică și o intensă activitate promoțională din partea exportatorilor.

Una dintre formele cele mai folosite de propagandă și reclamă comercială care au căpătat o dezvoltare deosebit de rapidă o constituie activitatea expozițională internațională. *La solicitarea redacției noastre, directorul Întreprinderii de tîrguri și expoziții București,* Nicolae Suciu, *ne-a furnizat, în legătură cu participarea țării noastre la această activitate, informațiile și aprecierile pe care le redăm mai jos.*

ÎN LUME se organizează anual circa 2 000 de manifestări expoziționale cu caracter tehnico-comercial, dintre care peste 400 sînt tîrguri și expoziții mari, de prestigiu, cu tradiție. În condițiile unui comerț exterior modern, acestea constituie pîrghii importante în procesul complex de adîncire și dezvoltare a relațiilor comerciale și cooperării economice, de integrare a producătorilor în circuitul economic mondial.

Mijlocind contactul direct între cerere și ofertă, între producător și client în prezența nemijlocită a produsului, manifestările expoziționale oferă largi posibilități de cunoaștere a potențialului economic al partenerilor, contribuind la facilitarea schimburilor de valori materiale, la intensificarea raporturilor de cooperare în producție, știință și tehnică, la accelerarea și generalizarea progresului contemporan, la schimbul de idei și experiență și la cunoașterea între oameni.

Condițiile oferite de aceste manifestări, statornicirea sau adîncirea relațiilor între parteneri, mijlocesc adesea încheierea unor contracte de durată, transferul de tehnologii și asistență tehnică.

Pe plan internațional, organisme ca Uniunea Tîrgurilor Internaționale (la care sînt afiliate circa 300 de tîrguri și expoziții din 49 de state de pe diferite continente) și Asociația tîrgurilor internaționale din America (care reunește în rîndul ei tîrgurile de prestigiu din țările de dincolo de Atlantic) s-au afirmat ca un factor activ în efortul de liberalizare a comerțului, ca adevărate nuclee în mijlocirea tranzacțiilor comerciale. La scară națională există în lume numeroase organisme, care concură puternic la promovarea comerțului exterior al țărilor lor, prin intermediul manifestărilor expoziționale și reclamei comerciale.

Semnificativ pentru prezența României în circuitul economic mondial este faptul că țara noastră întreține azi relații economice și comerciale cu peste 140 de state din toate zonele geografice ale lumii.

Modificarea dinamică a structurii exportului românesc, în care în ultimul deceniu și jumătate, factorii progresului tehnic s-au manifestat pregnant, a determinat extinderea și adîncirea schimburilor de valori materiale, intensificarea cooperărilor și a transferului de tehnologii. Oferta românească de produse noi, considerînd numai intervalul 1976—1980, a reprezentat peste 35% din valoarea producției-marfă a ramurilor producătoare ale industriei republicane, ca rezultat nemijlocit al valorificării superioare a potențialului propriu de cercetare științifică și tehnologică. Ritmuri dintre cele mai mari au înregistrat domenii de vîrf cum ar fi electronica, electrotehnica, mecanica fină și chimia, unde, ca urmare a mutațiilor structurale intervenite, s-au realizat creșteri însemnate ale valorilor realizate pe tona de produse. De altfel, ca urmare a promovării prioritare a produselor cu grad ridicat de prelucrare, pe ansamblul cincinalului trecut acestea au reprezentat peste 50% din volumul total al mărfurilor exportate.

În amplul proces de penetrare a economiei românești pe piața mondială, un rol cu totul aparte l-a jucat prezența noastră la tîrguri și expoziții internaționale. În acest context, Întreprinderea de tîrguri și expoziții, alături de agenția „Publicom" — ambele sub egida Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România — și-au afirmat misiunea importantă în promovarea comerțului exterior al țării, în cunoașterea pe meridianele lumii a realizărilor economiei românești.

Astfel, I.T.E., ca unitate de comerț exterior — singura în țară cu acest profil — organizează toate participările oficiale ale României la tîrguri și expoziții internaționale peste hotare, avînd, de asemenea, în sarcină organizarea și desfășurarea Tîrgului Internațional București și altor manifestări expoziționale internaționale sau cu caracter intern ce au loc în incinta complexului expozițional din Piața Scînteii. Aria de servicii specifice pe care întreprinderea le oferă prin personalul său calificat cuprinde : lucrări de proiectare, construcții și amenajări „la cheie" de pavilioane și standuri în țară și peste hotare ; organizarea de simpozioane, conferințe tehnice ; proiecții de filme de reclamă comercială, reclamă generală audio-vizuală la comanda firmelor străine sau a întreprinderilor românești de comerț exterior ș.a. Ne preocupăm în prezent de stabilirea unei puternice rețele de reprezentare — în colaborare cu parteneri străini specializați în domeniul manifestărilor expoziționale — care să ne permită crearea unor condiții superioare în desfășurarea activității comerciale de către întreprinderile românești de export-import.

Pentru a putea defini și mai expresiv rolul manifestărilor expoziționale în promovarea comerțului exterior al țării noastre, este elocventă următoarea comparație : dacă în intervalul de 7 decenii de la prima noastră participare — la Tirgul internațional de la Paris, în 1867 — și pînă în anul 1939, țara noastră a fost prezentă la numai 37 de tîrguri și expoziții internaționale, începînd din anul 1965 și pînă în prezent media participărilor anuale a depășit 40 de manifestări, ilustrînd o dată în plus dinamismul dezvoltării noastre economice, reflectat din plin în volumul, cantitatea și diversitatea ofertei de export.

O mențiune aparte trebuie făcută în legătură cu Tîrgul Internațional București. În decursul celor zece ani de activitate, acesta și-a căpătat un binemeritat prestigiu internațional, semni-

LA O EFICIENȚĂ MAI RIDICATĂ A ACTIVITĂȚII PROMOȚIONALE POT CONTRIBUI :

- **prezența la manifestări expoziționale din zonele unor piețe potențiale**
- **lărgirea gamei exponatelor**
- **accentul pe prezentarea produselor noi, cu parametri tehnici, funcționali și de design competitivi**
- **lărgirea și diversificarea reclamei și propagandei comerciale**

ÎN PREGĂTIRE:

A 7-a ediție a Tîrgului Internațional București

Platforma complexului expozițional bucureștean din Piața Scînteii cunoaște din nou febra ce precede marile manifestări comerciale. Pavilioanele și platformele sînt în curs de pregătire pentru a primi exponatele.

Peste două luni și jumătate, aici își va deschide porțile **Tîrgul Internațional București,** aflat la a 7-a ediție de la înființare.

Deși înscris relativ de puțină vreme pe lista locurilor de întîlnire a producătorilor, exportatorilor-importatorilor și oamenilor de afaceri din diferite țări ale lumii, T.I.B. și-a cîștigat prestigiu prin numărul în continuă creștere al participanților, prin varietatea și nivelul ridicat al exponatelor, prin cifra de afaceri ce se realizează în urma tranzacțiilor pe care le prilejuiește. De altfel, însăși dezvoltarea continuă a relațiilor economice ale României cu alte țări reprezintă un factor ce determină accentuarea caracterului internațional al tîrgului.

Ediția 1981 a Tîrgului Internațional București, programată pentru intervalul 15–23 octombrie, se va desfășura sub deviza unui deziderat economic major al contemporaneității: **„COMERT – COOPERARE – DEZVOLTARE".** Relația de cauzalitate în dublu sens între schimburile economice internaționale și dezvoltarea pe plan național și mondial este subliniată de caracterul tîrgului, care, în coordonatele unui profil general, pune accentul pe mașini, utilaje și instalații specifice diferitelor ramuri și sectoare ale producției materiale. In acest fel se realizează integrarea tematică a profilelor specializate ale diferitelor manifestări expoziționale periodice de pînă acum.

Ca și la edițiile anterioare, ponderea principală a exponatelor va fi deținută de produse ale construcției de mașini, printre care utilaje, echipamente și instalații pentru metalurgie, pentru prelucrarea metalelor, pentru industria energetică minieră, a petrolului și gazelor ș.a., echipamente pentru electronică și automatizări, pentru telecomunicații, mașini de uz general – motoare de forță, pompe, compresoare ș.a.

În ce privește oferta românească, ea va fi reprezentată de un număr important de exponate – din care peste 15% în premieră – realizate de producători din cadrul tuturor ramurilor economiei naționale și aflate în nomenclatorul de export a 45 de întreprinderi de comerț exterior. Pe cartea de vizită a acestor produse sînt înscrișii parametri ridicați de tehnicitate, funcționalitate, fiabilitate, eficiență în utilizare.

Interesul cu care este întîmpinat Tîrgul Internațional București '81 îndreptățește opinia că această manifestare internațională va constitui cadrul adecvat pentru contacte și tranzacții care să marcheze un nou pas în dezvoltarea schimburilor de mărfuri și a cooperării economice dintre țări.

ficativă fiind în această direcție creșterea considerabilă a numărului participanților: în medie, peste 30 de participări oficiale ale țărilor și mai mult de 700 de firme străine, reprezentînd, practic, parteneri din toate continentele. Valoarea contractelor încheiate în acești ani a depășit 150 miliarde de lei.

În cincinalul 1981—1985, în comparație cu cel precedent, urmează ca volumul comerțului exterior al României să marcheze o creștere de 75,5%, corespunzînd unui ritm mediu anual de 11,9% — considerabil mai mare decît al tuturor celorlalți principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Legea pentru adoptarea planului cincinal prevede în mod expres că, în vederea realizării sarcinilor de creștere a exporturilor în condiții de eficiență economică sporită, se va acționa pentru **intensificarea prospectării pieței externe, diversificarea formelor de comercializare și extinderea piețelor de desfacere.** De aici rezultă și un rol sporit al activității promoționale, prin lărgirea sferei participărilor noastre la manifestările internaționale, alături de modificarea concepției despre conținutul acestei participări. Avem în vedere ca, odată cu diversificarea gamei exponatelor, prezența produselor noi să fie mai expresivă, marcînd saltul calitativ real înregistrat de producție — și să fie însoțită în același timp și de un design corespunzător, latură căreia este necesar să-i acordăm cea mai mare importanță, pentru că, după cum a arătat experiența, multe exponate competitive din punctul de vedere al parametrilor funcționali nu și-au găsit întotdeauna o rezolvare atrăgătoare pe plan estetic.

Activitatea expozițională trebuie precedată de studii sau sondaje efectuate atît pe piețele unde se participă în mod tradițional, cît și pe alte piețe potențiale, asigurîndu-se pe această bază o mai adecvată selectare a produselor prezentate și creșterea eficienței participării la manifestările expoziționale, sub aspectul atît al efectului comercial propriu-zis, cît și al gospodăririi judicioase a fondurilor valutare, în concordanță cu principiile autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior.

Pornind de la creșterea importantă a ofertei românești de export, împărtășim părerea exprimată adesea, că este imperios necesar ca producătorii să-și lărgească gama exponatelor, în raport direct cu dinamica dezvoltării ramurilor, cu efortul real de înnoire și modernizare a producției. În ce privește manifestările organizate la noi în țară, experiența pozitivă pe care au reprezentat-o Salonul internațional al chimiei și Tîrgul internațional al bunurilor de consum se cere continuată și valorificată prin integrarea acestora în cadrul edițiilor anuale ale Tîrgului Internațional București, date fiind rezultatele prestigioase înregistrate de aceste manifestări pe parcursul ultimilor ani, precum și faptul că, de exemplu, chimia reprezintă astăzi circa 1/4 din volumul total al comerțului nostru exterior.

Un alt deziderat ar fi acela de a se recurge la mijloace (și cheltuieli) de reclamă și propagandă comercială la un nivel corespunzător nevoilor unei activități promoționale moderne, care să permită formarea unei imagini cît mai exacte asupra evoluției extrem de rapide a potențialului de export al României, facilitînd astfel cunoașterea pe piețele lumii a produselor românești, a posibilităților pe care economia noastră le oferă pentru lărgirea cooperării economice internaționale.

ACORDUL GLOBAL

(Urmare din pag. 12)

secția lucrează în acord global. Aceasta e valabil și în mină și în construcții. Toți trebuie să beneficieze de acest sistem, în frunte cu inginerul !"

În acțiunea de extindere hotărîtă a acordului global nu poate fi omis faptul că întregul conținut al acestuia concordă pe deplin cu esența noului mecanism economico-financiar. Astfel, menirea acordului global este aceea de a stimula la maximum economia de muncă vie și materializată, de a atrage pe muncitori la economisirea muncii chiar acolo unde nu sînt norme fundamentate (producție unicată, muncitori indirect productivi, personal de specialitate). Acordul global asigură corelații mai bune între retribuție și producție: dacă noul mecanism prevede eliberarea fondului de retribuire în dependență de producția netă, acordul global realizează corelația retribuției cu producția fizică, el contribuind astfel la însăși aplicarea cît mai fidelă a esenței mecanismului economic.

Pentru ca acordul global să-și dovedească integral eficiența este necesară satisfacerea următoarelor cerințe: aplicarea acordului global să se facă corespunzător, pentru a se putea beneficia de avantajele lui; să se asigure o mai bună aprovizionare tehnico-materială, proporțiile acordului global și eficiența acestuia în general fiind criterii de apreciere a muncii conducerilor întreprinderilor pe linie de aprovizionare; buna evidențiere a sarcinilor și a contribuției aduse de fiecare membru al formațiilor de muncă reprezintă o cerință esențială pentru aplicarea principiului la muncă egală, retribuție egală.

Pe ordinea de zi a adunărilor generale

ale oamenilor muncii

ÎNDEPLINIREA PLANULUI ANUAL ŞI A ANGAJAMENTELOR LA TOŢI INDICATORII

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ — amplă emulaţie care angajează milioane de oameni ai muncii, stimulînd tot mai puternic participarea fiecărui colectiv la îndeplinirea în condiţii de maximă eficienţă a planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, la aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti şi realizarea unei noi calităţi în toate domeniile de activitate — a dus la încheierea cu rezultate, pe ansamblu, bune a primului semestru din 1981. O serie de colective din diverse ramuri şi sectoare s-au detaşat ca fruntaşe, prin depăşirea substanţială a principalilor indicatori de plan pe cele 6 luni. Se poate aprecia că s-au pus baze solide pentru un bilanţ pozitiv al primului an al cincinalului.

Pe aceste baze trebuie acum ca în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă să se acţioneze ferm, disciplinat, cu eforturi concentrate, în vederea folosirii depline a întregului potenţial tehnic şi uman pentru ca producţia şi rezultatele economico-financiare să se înscrie, pe întregul an, cel puţin la nivelul angajamentelor şi să asigure o bună racordare cu sarcinile din 1982.

Realizarea condiţiilor necesare, definirea măsurilor suplimentare ce trebuie luate, corecţia unor abateri ce au apărut în diferite domenii din activitatea complexă a unităţilor, accelerarea unor acţiuni menite să sporească eficienţa constituie obiectul adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanţilor acestora, ce se desfăşoară în perioada pînă la 15 august în întreprinderile industriale, de construcţii, din transporturi şi telecomunicaţii, în institutele şi centrele de cercetări şi proiectări, precum şi în unităţile comerciale, de turism şi prestări de servicii.

Avînd loc la puţin timp după Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, adunările generale au ca valoros îndreptar în canalizarea dezbaterilor asupra problemelor celor mai actuale la nivel macro şi microeconomic, **orientările şi indicaţiile din Expunerea prezentată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la marele forum democratic de conducere al clasei muncitoare, hotărîrile adoptate la congres.** Fiecare om al muncii, participant la autoconducere este şi trebuie să se simtă implicat — manifestîndu-se ca atare — în tot ce se întreprinde în unitatea unde lucrează, pe planul deciziei şi al acţiunii, pentru înscrierea pe coordonatele dezvoltării intensive a economiei româneşti. Pentru ca, aşa cum a cerut secretarul general al partidului, adunările generale să-şi accentueze şi mai mult rolul în conducerea activităţii economico-sociale, în îndeplinirea planului la toţi indicatorii, se cere ca analiza — atît în darea de seamă a consiliului oamenilor muncii şi comitetului sindicatului, cît şi în luările de cuvînt pe marginea acesteia — să nu se mărginească la un tablou sinoptic al rezultatelor şi perspectivelor, ci să abordeze în profunzime mecanismul intern de înfăptuire a parametrilor eficienţei.

O atenţie prioritară se dă, cum e şi firesc, **producţiei fizice**, realizării cantităţilor stabilite **pe sortimente.** Aşa cum întregul sistem întreprindere este construit în vederea realizării obiectivului „produs" (proiect, lucrare de cercetare finalizată, serviciu prestat), tot aşa şi funcţionarea lui va fi apreciată prin prisma bunurilor pe care efectiv le furnizează circuitului economic. Propunerile şi soluţiile avansate în adunările generale, măsurile ce se adoptă trebuie să vizeze reglarea de detaliu a intercondiţionărilor pe secţii şi ateliere, pe locuri de muncă — respectiv pe faze tehnologice, pe operaţii — astfel încît prin armonizarea capacităţilor şi a gradului de folosire a lor, prin eliminarea locurilor înguste, să se asigure un flux normal şi cît mai condensat în timp, între intrări şi ieşiri, între materia primă şi produsul finit, livrat la beneficiar. În contextul autogestiunii, aceasta înseamnă şi accent pe **producţia marfă vîndută şi încasată,** adică pe transformarea rezultatelor activităţii în resurse necesare reluării ciclului.

Importanţa de prim rang ce se dă, pe planul întregii noastre economii, dezvoltării schimburilor economice internaţionale şi echilibrării balanţei de plăţi se reflectă, la nivelul întreprinderii, în sarcinile privind **producţia pentru export.** Este o problemă nu numai a funcţiei comerciale, ci **a fiecărui om al muncii,** care trebuie să considere participarea sa la executarea comenzilor pentru export în structura, sortimentaţia şi parametrii calitativi determinaţi prin contracte, la conceperea şi fabricarea unor produse competitive pe piaţa externă — şi participarea sa la stabilirea, în adunarea generală, a căilor îndeplinirii exemplare a acestor sarcini — ca o îndatorire profesională şi cetăţenească majoră.

Congresul oamenilor muncii a apreciat că dispunem de condiţiile necesare pentru a obţine în cel mai scurt timp progrese decisive în ce priveşte **calitatea de concepţie şi de execuţie a produselor, creşterea nivelului lor tehnic şi funcţional.** În adunările generale, aceste condiţii şi modalităţile exploatării lor depline trebuie evaluate cu toată răspunderea, aşa ca să devină operante încă în lunile ce urmează. De felul în care colectivele institutelor şi întreprinderilor vor răspunde, competent, operativ şi angajat acestui imperativ depind valorificarea superioară a resurselor înglobate în produse, capacitatea acestora de a răspunde cerinţelor sporite ale ramurilor utilizatoare, ale consumatorilor, ale pieţei externe.

Situaţia la semestru a **producţiei nete,** mersul realizării **bugetului de venituri şi cheltuieli** oferă adunărilor generale substanţă pentru o interpretare concretă, realistă şi precis direcţionată a exercitării autogestiunii. Interesează şi aspectul cifric, contabil al bilanţului semestrial, dar mai cu seamă interesează să se aprecieze, în raport cu strictul necesar, cît consumă pentru a produce fiecare unitate, secţie, şantier, atelier, formaţie de lucru, la ce nivel se situează **consumurile de materii prime, materiale, energie, combustibili** faţă de cele normate, **cheltuielile materiale la mia de lei producţie.** Devenite indicator de plan, sarcinile privind **recuperarea, colectarea, recondiţionarea şi reintroducerea în circuit a materialelor refolosibile** se cuvine a fi tratate într-o optică gospodărească, în care responsabilitatea şi iniţiativa la locul de muncă să se îmbine cu creaţia tehnică, pentru a majora pe această cale economia de materii prime şi energie.

Ca o coordonată esenţială a noii calităţi, realizarea şi depăşirea nivelului planificat al **productivităţii muncii** trebuie să constituie, de asemenea, o temă principală a dezbaterilor şi măsurilor în adunările generale. Legat de aceasta, se impune să se analizeze efectele obţinute — comparativ cu cele scontate — prin materializarea prevederilor în acest domeniu din programul unitar de măsuri pe acest an, stadiul îmbunătăţirii şi modul de aplicare a normelor şi normativelor de muncă, situaţia trecerii în munci direct productive a personalului eliberat din activităţi auxiliare şi de servire. Este, de asemenea, momentul de a sensibiliza colectivele de oameni ai muncii asupra indicatorilor fizici ai productivităţii — **consumul de manoperă pe unitatea de produs şi pe unitatea de timp de funcţionare a instalaţiei,** care evidenţiază efortul cumulat al muncitorilor şi formaţiilor de lucru ce participă la acelaşi flux tehnologic. În mod special se cere investigată asigurarea condiţiilor — sub raportul productivităţii, al altor indicatori de plan — pentru **aplicarea săptămînii de lucru reduse.**

Discutarea şi aprobarea de către adunarea generală a secţiilor, atelierelor şi altor subunităţi similare, a formaţiilor de lucru şi oamenilor muncii fruntaşi pe semestrul I oferă prilejul de a înscrie **generalizarea experienţei lor pozitive** între măsurile suplimentare în vederea realizării planului şi a bugetului de venituri şi cheltuieli pe al doilea semestru şi pe întregul an.

Autoconducerea cuprinde în sfera ei de acţiune şi latura socială a dezvoltării întreprinderilor. Din analiza situaţiei **protecţiei muncii** pe anul 1980 şi semestrul I 1981 şi a îndeplinirii angajamentelor din **contractul colectiv de muncă,** aferente primelor 6 luni trebuie desprinse acţiunile imediat necesare şi posibile, în sarcina consiliului oamenilor muncii şi a comitetului sindicatului, pentru îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de muncă şi de servire socială a lucrătorilor fiecărei unităţi, pentru desfăşurarea unor activităţi culturale şi de petrecere a timpului liber, care să contribuie la satisfacerea nevoilor spirituale ale acestora.

Depinde nu numai de consiliul oamenilor muncii şi de preşedintele adunării generale, ci de fiecare participant la acest for suprem de conducere a unităţii, ca dezbaterile să aibă un caracter de lucru, profund democratic. Interpretarea în spirit critic şi autocritic a rezultatelor de pînă acum, concentrarea asupra problemelor-cheie, numărul şi calitatea propunerilor, adoptarea de hotărîri concrete şi organizarea punerii lor în practică vor conferi efectiv adunărilor generale valoarea ce le este atribuită în sistemul democraţiei noastre muncitoreşti.

C. DAMIAN

O condiție pentru funcționarea normală, eficientă a noului mecanism economico-financiar

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL

MECANISMUL economico-financiar poate exista și funcționa normal ca factor motor, dinamizator al sistemului nostru economic, numai dacă are ca element de bază și un sistem informațional propriu, științific organizat. Se impune deci, în mod obiectiv, organizarea unui sistem informațional care, prin structura sa logică, să asigure informațiile necesare și suficiente pentru luarea deciziilor.

Sub îndrumarea Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență din unitățile socialiste, colective de specialiști din ministere, organe centrale și locale, în strînsă colaborare cu oamenii muncii din unități, au analizat în lumina noului mecanism și au proiectat în concepție unitară **sisteme informaționale model** în 90 de unități economice și social-culturale (centrale industriale, întreprinderi, instituții, consilii populare etc.) ; se prevede ca prin generalizarea lor în peste 18 000 de unități din țară, să se obțină **o deosebită eficiență economică directă și indirectă**, precum și **reducerea volumului de muncă și a consumului de hîrtie** pentru funcționarea sistemelor informaționale, cu aproximativ 78 milioane ore-om/an (36%), respectiv 1750 tone hîrtie/an (38%).

Ministere	Nr. proiecte de sist. inf. elaborate	Nr. unități în care se aplică în prezent	Economie anuală evaluată	
			timp (mii ore-om)	hîrtie (tone)
M.E.F.M.C.	15	317	2 254	24
M.I.C.M.	14	223	25 860	759
M.I.M.	59	112	10 400	172
M.T.Tc.	7	115	1 700	71
M.I.U.	5	89	500	14
M.I.Ch.	10	78	1 100	39

În acest sens, din datele culese de la ministere, dăm în tabel cîteva exemple privind realizările acestora. Datele pot da naștere la unele nedumeriri. Pentru înțelegerea și interpretarea lor cît mai corectă, subliniem că volumul de muncă și cantitatea de hîrtie necesare funcționării normale a sistemului informațional nu depind exclusiv de numărul de unități în care se utilizează acest sistem, ci, în esență, de numărul personalului muncitor, de unele caracteristici de bază ale tehnologiilor de producție utilizate și de alți factori din fiecare unitate.

De exemplu, numărul mai mare al unităților economice din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, în care se aplică noile sisteme informaționale proiectate, ar putea să conducă la ideea că la acest minister este necesar să se consume, pentru funcționarea sistemului, mai multă muncă și hîrtie decît la celelalte — deci costul acestui sistem să fie mai mare și ca atare, într-un fel, mărimea cheltuielilor pentru realizarea producției să aibă o influență negativă în talerele balanței noului mecanism economico-financiar. Realitatea este alta — și ne vom da seama de acest lucru dacă avem în vedere, de pildă, că un inspectorat silvic județean (coordonat de M.E.F.M.C.) are încadrați permanent, în medie, aproximativ 350 de oameni ai muncii, iar livrarea produsului finit de bază se face o dată pe an, pe cînd o întreprindere a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini are, în medie, aproximativ 4000 de oameni ai muncii și livrează produse finite, în valori foarte mari, normal în fiecare zi. În mod firesc, consumurile de muncă și hîrtie pentru funcționarea sistemelor informaționale sînt radical diferite ; ca atare, reducerile (bazate pe analize științifice) au valorile aproximative redate în tabel — valori care se reflectă în balanța de venituri și cheltuieli.

Sistemul informațional are un rol important în realizarea faptică a unor principii de bază ale noului mecanism economico-financiar. Astfel, lărgirea și întărirea democrației socialiste sînt înlesnite printr-un sistem informațional care să permită întregului colectiv al unității cunoașterea realităților privind activitatea acesteia, așa încît — pe baza informațiilor necesare și suficiente — la luarea deciziilor să participe, în funcție de nivelul ierarhic respectiv, toți cei ce pot contribui la stabilirea celor mai bune soluții. Sistemul informațional contribuie la întărirea simțului de răspundere prin stabilirea nivelului de decizie acolo unde se cunoaște în mod nemijlocit situația reală și se pot stabili, în timp optim, cele mai eficiente măsuri pentru realizarea sarcinilor colectivului respectiv. Luarea deciziilor duce la mărirea atenției și răspunderii celor implicați în actul de conducere. În acest sens, la proiectarea sistemului informațional s-a prevăzut și trebuie să se prevadă ca purtătorii de informații să fie semnați de cei ce trebuie să răspundă de exactitatea și corectitudinea datelor înscrise, de executarea la timp și în cele mai bune condiții a activității respective.

Aplicarea efectivă, cu eficiența dorită a autogestiunii și autofinanțării în fiecare unitate este posibilă numai dacă sistemul informațional al activității financiar-contabile este organizat în mod adecvat. Creșterea nivelului calității muncii întregului personal din unitate, economicitatea ei sînt determinate, alături de alți factori, și de existența unui sistem informațional simplu, complet și ieftin, care să facă posibilă creșterea calității și operativității deciziilor bazate pe informații proaspete, pertinente, obiective, precise, verificabile și fiabile, un sistem informațional care să dea posibilitatea de a se prevedea, organiza, conduce, coordona și controla la un nivel superior toate activitățile unității.

Unul din instrumentele de bază pentru determinarea și evaluarea rezultatelor economice, a întregii activități din unitatea respectivă, pentru asigurarea echilibrului financiar al acesteia este bugetul de venituri și cheltuieli. Acoperirea cheltuielilor din veniturile provenite din vînzarea producției depinde direct de realizarea indicatorului „producție marfă vîndută și încasată". Aceasta impune ca lansările în producție să se facă în raport cu sarcinile de producție fizică și cu termenele contractuale, astfel încît să se poată asigura livrarea produselor și încasarea valorii lor într-o perioadă cît mai scurtă.

Ca una din condițiile care să contribuie la realizarea acestui important element al noului mecanism economico-financiar, s-au proiectat sisteme informaționale în care declanșarea producției să se facă de către subactivitatea de contractare (activitatea aprovizionare-desfacere-depozitare), iar ca element esențial pentru asigurarea posibilității de executare a producției și de livrare a produselor la termenele contractuale să stea informațiile pe baza cărora se fac analize și se iau decizii — din documentul „Balanța capacitate de producție-comenzi", în funcție de care se stabilesc termenele din contractele ce se încheie între beneficiari și producători.*)

În scopul de a contribui într-o măsură cît mai mare la buna funcționare a noului mecanism economico-financiar, ministerele și celelalte organe centrale și locale, sub îndrumarea comisiei guvernamentale și cu sprijinul Institutului central pentru conducere și informatică, au elaborat, utilizînd metoda priorităților sau alte metode, peste 60 de proiecte de sistem informațional privind programarea, lansarea și urmărirea producției din ramurile sau subramurile economiei naționale. Din calculele efectuate rezultă că prin generalizarea proiectelor elaborate se va obține, printre altele, o reducere a consumurilor de muncă, cu aproximativ 130 000 ore-om/an și de hîrtie cu 31 000 kg/an. Eficiența aplicării studiilor efectuate, a noilor metode de organizare, programare și conducere a producției constă, pe lîngă aceste avantaje cuantificabile direct, în ordonarea producției, cunoașterea în timp optim a modului în care ea se desfășoară (inclusiv livrarea produsului), întărirea disciplinei muncii, crearea de condiții suplimentare pentru creșterea productivității muncii, posibilitatea de identificare a cauzelor care duc la unele deficiențe în desfășurarea procesului de producție, la unele pagube materiale, în vederea adoptării de măsuri pentru înlăturarea lor.

Pompiliu ALIU

*) Un exemplu este prezentat în suplimentul acestui număr al revistei.

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (I)

PREFACERILE care au loc în economia noastră ca şi în economia mondială, sub influenţa accelerării progresului tehnic şi ştiinţific şi a accentuării caracterului deficitar al energiei, impun formularea unor noi orientări în evoluţia structurii industriei, realizarea unor măsuri ferme de perfecţionare şi modernizare a structurii acestei ramuri. Pe baza unei analize multilaterale efectuate asupra realităţilor economiei româneşti privite în contextul economiei mondiale, în documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în hotărîrile celui de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, în expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la congres, s-a formulat un amplu program de acţiune pe linia perfecţionării şi modernizării structurii industriei. Orientările formulate îşi găsesc expresia în obiectivele şi sarcinile planului cincinal 1981—1985 în care problemele modernizării structurii industriei ocupă un loc central.

În cele ce urmează vom sublinia cîteva aspecte de detaliu privind perfecţionarea şi modernizarea structurii industriei ţinînd seama de tendinţele progresului tehnic şi de restricţiile din domeniul resurselor energetice.

Industria — sistem structural deschis

INDUSTRIA a devenit ramura cea mai importantă a economiei naţionale atît prin volumul preponderent al activităţilor pe care le cuprinde, cît şi prin rolul pe care ea îl are în dezvoltarea economică şi în promovarea progresului tehnic în economie *). Industria a devenit treptat un sistem cu o structură proprie, învecinat cu alte sisteme şi structuri, în cadrul economiei naţionale. Acest sistem, în care sînt cuprinse ca subsisteme componente structurile de producţie, de forţă de muncă, de fonduri de producţie, structurile tehnologice, energetice şi informaţionale, se află în creştere şi transformare, avînd la bază anumite legi specifice subordonate funcţiilor obiective ale întregului sistem al economiei naţionale. În evoluţia sa — arată prof. I. V. Totu — industrializarea cunoaşte un mecanism propriu de funcţionare, cu legităţi şi corelaţii obiectiv necesare, dar şi cu mobiluri şi impulsuri specifice care acţionează în cadrul fiecărei economii naţionale.

Industria, ca subsistem al economiei naţionale, are structuri deschise faţă de exterior sau faţă de mediul ambiant la toate nivelurile ierarhice.

Cînd se defineşte caracterul deschis al structurilor industriale se au în vedere următoarele caracteristici şi funcţiuni : a) dezvoltarea industriei nu trebuie privită ca un scop în sine **) ci ca un mijloc esenţial de dezvoltare economică generală, de modernizare a structurilor economico-sociale generale, prin faptul că industria este aceea care revoluţionează toate procesele de producţie din ramurile economiei prin materiile prime, resursele energetice şi uneltele de producţie pe care le livrează, precum şi prin procedeele noi de lucru pe care acestea le transmit celorlalte ramuri ; b) între industria în dezvoltare şi celelalte subsisteme ale economiei se formează şi se amplifică legăturile economice, industria fiind aceea care, pe de o parte, primeşte din afara sistemului materii prime, energie, forţă de muncă, condiţii de mediu şi, pe de altă parte, livrează în afara sistemului cantităţi sporite — ca volum, diversitate şi performanţe — de produse finale care să satisfacă în condiţii optime necesităţile celorlalte ramuri ale economiei, inclusiv cererea solvabilă de consum a populaţiei ; c) industria, dezvoltîndu-se şi modernizîndu-se, îşi justifică întreaga sa existenţă numai în măsura în care ea reuşeşte prin produsele şi serviciile sale să răspundă cerinţelor de dezvoltare, de modernizare şi de satisfacere a necesităţilor celorlalte ramuri ale economiei — agricultură, transporturi, comerţ — şi, în final, ridicării nivelului de trai material şi spiritual al poporului, precum şi realizării obiectivelor privind independenţa economică şi politică a ţării ; d) prin intermediul industriei se realizează şi se obţin roadele progresului ştiinţei şi tehnologiei. Industria oferă cîmp larg de experimentare şi, în special, de realizare a mijloacelor de amplificare a capacităţilor fizice şi intelectuale umane prin fabricarea de materiale şi combustibili cu proprietăţi superioare, de maşini şi aparate tot mai perfecţionate şi diversificate, utilizabile în ramurile economiei şi, în general, în activităţile umane productive, social-culturale şi de consum ; e) nivelul de dezvoltare a sistemului industrial şi caracteristica structurii industriei sînt puternic determinate de nivelul dezvoltării economice generale, şi anume de puterea investiţională a economiei, de nivelul de calificare a forţei de muncă şi de nivelul dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, precum şi de putinţa de a promova progresul tehnic în economie. De asemenea, o influenţă puternică asupra structurii industriei o au evoluţia structurii resurselor de materii prime şi de înlocuitori, precum şi perspectiva disponibilităţilor de resurse energetice accesibile din punct de vedere tehnologic şi economic.

Subliniind caracterul deschis al structurii sistemului industrial dorim să atragem atenţia asupra necesităţii unei mai strînse corelări a acesteia cu schimbările în perspectivă în domeniul resurselor energetice şi de materii prime, precum şi în domeniul agriculturii şi asupra orientării structurii industriei spre realizarea scopului final al activităţii economice — ridicarea nivelului de trai al populaţiei şi realizarea celorlalte obiective economice, sociale şi politice ale partidului şi statului nostru. Acest lucru apare cu atît mai necesar cu cît în ultimul timp s-au produs importante schimbări în domeniul factorilor de producţie, au apărut noi cerinţe ale dezvoltării [1]), aşa încît se impune o reanalizare critică a vechilor concepte — instrumente de lucru şi o adaptare corespunzătoare a structurilor industriale la noile condiţii [2]).

Principalele orientări ale perfecţionării structurii industriei potrivit noilor condiţii economice interne şi internaţionale sînt subliniate în expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la lucrările Congresului al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii

Noi condiţii şi orientări care stau la baza evoluţiei în perspectivă a structurii industriei

DUPĂ CE, în general, au fost puse temeliile industriei naţionale în care ramurile de bază — energetică, metalurgică, chimie şi construcţii de maşini — au căpătat rolul preponderent, atît prin aceea că şi-au sporit ponderea în întreaga producţie industrială (60% în 1979) cît şi prin faptul că au devenit un propulsor al promovării şi diseminării progresului tehnic şi un mijloc de valorificare superioară a resurselor materiale, a apărut necesitatea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare. Acest stadiu se concretizează prin sporirea preocupărilor pentru ridicarea eficienţei folosirii resurselor materiale şi de muncă şi accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creşterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, precum şi prin realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi mici consumatoare de energie, paralel cu sporirea contribuţiei industriei la dezvoltarea agriculturii şi la creşterea nivelului de trai al populaţiei.

Tendinţe noi încep să-şi facă apariţia în economia noastră, să domine sau să impună un curs nou evoluţiei viitoare a structurii industriei de care trebuie ţinut seama în viitor. Iată cîteva din cele mai semnificative.

---

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, Expunere la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, 25 iunie, 1981

[2]) Vezi Maria D. Popescu, Reflecţii la început şi sfîrşit de deceniu, Revista economică nr. 52/1980 şi nr. 1/1981

*) Ioan V. Totu, General şi particular în procesul de industrializare, în politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a ţării, Bucureşti, Ed. Academiei R. S. România, 1978, p. 10

**) Nicoară Ionescu atrage atenţia asupra pericolului apariţiei unor grave dezechilibre economice atunci cînd se manifestă tendinţa de a privi industria grea ca un sistem autonom (vezi Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I), în Revista economică, nr. 10/1981, p. 19

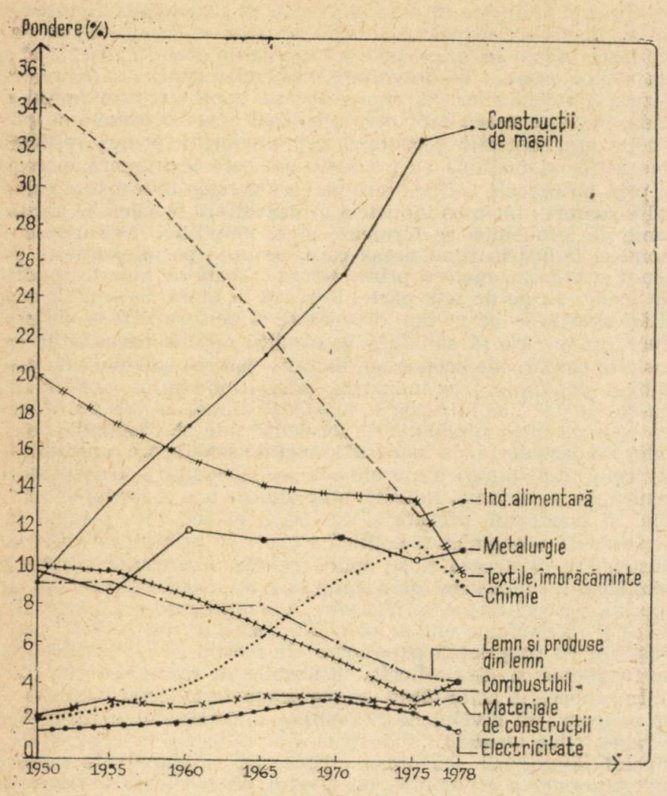

Evoluția ponderii ramurilor industriei în producția global industrială în R. S. România

1 Resursele naturale cu condiții favorabile de exploatare sînt treptat epuizate, ceea ce determină trecerea la exploatări de resurse în condiții tot mai grele și mai costisitoare, în situația în care industria prelucrătoare formulează cereri sporite de resurse de materii prime și de energie, iar pe piața mondială prețurile cresc considerabil.

2 În același timp, tot mai multe țări în curs de dezvoltare, odată cu trecerea la industrializare, își definesc ca obiective politice prioritare prelucrarea internă a resurselor naționale de materii prime și energetice și reducerea treptată a exportului de materii prime.

3 Nivelul general de dezvoltare economică și tehnologică, alături de tendințele arătate mai sus, impune trecerea la o nouă fază de dezvoltare, cu noi structuri, care să asigure un grad ridicat de eficiență a utilizării resurselor și o valorificare superioară, cu consumuri scăzute de energie și de materii prime și consumuri ridicate de muncă de complexitate și tehnicitate înaltă.

4 Economia națională fiind antrenată tot mai mult în relații de comerț exterior și de cooperare economică cu alte țări, structura industriei trebuie adaptată rapid la exigențele pieților externe, sporind în acest scop competitivitatea produselor industriale și punînd accentul pe posibilitățile de substituție a unor produse și resurse deficitare, îndeosebi a celor energetice.

5 În prezent și mai ales în perspectivă, un rol deosebit asupra modificării structurii îl are progresul tehnic și științific, acesta constituind în fapt factorul dinamizator al schimbării structurilor. Tocmai dezvoltarea inegală a științei și tehnologiei pe ramuri și țări duce la modificări structurale profunde ale sistemului industrial, atît prin ritmurile diferite de sporire a producției subramurilor și ramurilor industriale, cît și prin ritmurile deosebite de consum a resurselor ca urmare a acțiunii legii de antrenare.

6 În dezvoltarea sa complexă și echilibrată, sistemul industrial, ca și cel economic, de ansamblu, este supus acțiunii legii de propagare a efectelor. Astfel, dezvoltarea unei noi ramuri industriale sau schimbarea importantă a parametrilor unor produse sau a unor tehnologii cu o pondere ridicată în industrie provoacă schimbări mai mari sau mai mici în celelalte ramuri după cum așa-numiții multiplicatori ai legăturilor dintre ramuri, care exprimă mărimea influențelor directe și indirecte ale schimbării dintr-o ramură asupra schimbării din cadrul celorlalte ramuri, sînt mai mari sau mai mici [3]). De exemplu, trecerea la miniaturizarea produselor electronice și a tehnicii de calcul duce la scăderea consumului de metale și, prin aceasta, a cererii către metalurgie. Această ramură își reduce volumul producției și prin aceasta, consumul de combustibili și energie, consumul de minereuri și de forță de muncă etc. Reducerea consumului de minereuri și de energie influențează reducerea extracției sau a importului de combustibili și are ca efect, economisirea mijloacelor valutare ș.a.m.d.

Caracterizarea generală a evoluției structurii pe ramuri a industriei

PE MĂSURA dezvoltării economice, în cadrul industriei se produc schimbări esențiale ca urmare a creșterii și diversificării ramurilor. Aceste modificări pot fi caracterizate în felul următor : fiecărui stadiu de dezvoltare economică a unei țări îi sînt proprii ascensiunea și afirmarea anumitor ramuri industriale și stagnarea sau declinul relativ al altor ramuri. Asemenea tendințe sînt determinate de o mare diversitate de factori generali și specifici țărilor. [4]).

În țările aflate într-un stadiu incipient de dezvoltare industrială, în mod normal sînt în ascensiune ramurile primare ale industriei sau care fabrică produse cu un grad relativ mai mic de prelucrare, cu un nivel adecvat de tehnicitate și cu consum specific mic de fonduri de investiții și de forță de muncă calificată. Pe măsura dezvoltării industriale a țărilor, încep să se afirme ramuri ale industriei ușoare ca și ramurile producătoare de produse destinate consumurilor intermediare și construcțiilor, industriile energetice, extractive și de prelucrare, ramurile metalurgice și ale materialelor de construcții, ramurile industriei chimice, precum și unele ramuri ale industriei construcțiilor de mașini cu produse de tehnicitate relativ scăzută. Odată cu trecerea industriei spre stadiul de maturitate, se afirmă cu putere industria metalurgică, construcțiile de mașini cu produse standardizate sau clasice de tehnicitate mai ridicată, industria chimică anorganică și petrochimică. În stadiile mai înalte de dezvoltare industrială a țărilor, ramurile cu prelucrări primare bazate pe tehnologii clasice, ramurile cu produse standardizate și cu un grad mai redus de mobilitate în ce privește asimilarea progresului tehnic în țările dezvoltate devin stagnante sau chiar intră în declin, alunecînd treptat spre țările în curs de dezvoltare. În țările dezvoltate, acestor ramuri încep să le ia locul tot mai pronunțat ramurile cu tehnicitate ridicată, precum și cele bazate pe cercetare și care necesită forță de muncă cu un nivel ridicat de calificare [5]).

O analiză a structurii industriei românești în comparație cu cea a altor țări oglindește, pe de o parte, stadiul în care se află industria noastră, iar pe de altă parte, tendința evoluției structurii în raport cu traiectoriile generale ale dezvoltării ramurilor în țările cu niveluri diferite de dezvoltare. În acest scop vom folosi indicatorii cei mai adecvați ce pot fi construiți pe baza unor date disponibile. Astfel, ritmurile de dezvoltare ale fiecărei ramuri raportate la ritmul mediu de dezvoltare a întregii ramuri industriale pe perioada 1965—1977 scot în evidență gradul de intensitate și direcțiile în care se modifică structura industriei. Coeficienții suprauniitari calculați prin raportarea fiecărui ritm al ramurii la ritmul industriei se realizează pe plan mondial tocmai la ramurile cu mobilitate ridicată în schimbarea sortimentală și în asimilarea progresului științific și tehnic cum sînt, de exemplu : produse chimice, petrochimice și plastice — 1,46, produse metalice, mașini și echipamente — 1,25, mașini electrice — 1,75 etc. Cei mai scăzuți coeficienți se înregistrează la ramurile extractive, industria textilă, îmbrăcăminte, hîrtie. În România, în perioada 1967—1976, s-au realizat coeficienți aproximativ asemănători : pentru industria chimică — 1,39, pentru produse din metal — 1,34, pentru mașini — 1,44, pentru mașini electrice — 1,64 [6]). În cincinalul 1976—1980 și în deceniul 1981—1990 aceste ramuri ca și altele care asigură produse de tehnicitate ridicată, o prelucrare superioară a resurselor mate-

[3]) Emilian Dobrescu, Optimul economiei socialiste, București, Ed. politică, 1976 ; Aurel Iancu, Vasile Bogdan, Alexandru Mihăilescu, Mihail Giuvelea, Resursele și structura industriei, București, Ed. Academiei R.S. România, 1980

[4]) N. Ecobescu (coordonator), Resursele și noua ordine internațională, Ed. politică, București, 1981 ; Ioniță Olteanu, Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (I), (II), (III), Revista economică nr. 11, 12, 13/1981

[5]) A. Velea, Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare, (I), (II), (III), Revista economică, nr. 20, 21 22/1981

[6]) Calculat pe baza datelor din U.N., Yearbook of Industrial Statistics 1977

riale și un consum ridicat de muncă de înaltă calificare vor continua să realizeze ritmuri de dezvoltare superioare celor medii pe întreaga ramură a industriei.

Amploarea și direcțiile schimbărilor structurale ale ramurilor industriale în ansamblu se pot evidenția mai clar prin analiza evoluției ponderii ramurilor în producția globală industrială și în totalul personalului. Tocmai în acest sens s-a construit graficul privind evoluția în timp a ponderilor ramurilor în totalul producției industriale globale, caracterizată prin creșterea spectaculoasă a ponderii ramurii construcțiilor de mașini și a industriei chimice, paralel cu scăderea corespunzătoare a ponderii altor ramuri ca, de exemplu, industria alimentară, textilă și îmbrăcăminte, lemn și combustibil.

Deși pare firească și necesară o asemenea evoluție a structurii, a sosit totuși timpul de a-i aduce anumite corecturi pentru a evita apariția unor disproporții în cadrul întregului sistem și pentru valorificarea resurselor, în care scop **se cere promovarea mai puternică a ramurilor care au o bază proprie de materii prime în țară.** Schimbări mai importante ce se impun sînt cele care privesc ramurile industriei extractive, ramurile care contribuie la dezvoltarea agriculturii, care prelucrează produsele agricole, în special industria alimentară, precum și unele ramuri ale industriei chimice și ale industriei construcțiilor de mașini.

În perioada care urmează, în general, nu se întrevăd schimbări esențiale la nivelul ramurilor industriale agregate, ci îndeosebi în cadrul structurii interne a acestora. Pentru orientarea dezvoltării structurilor trebuie cunoscuți factorii, tendința de modificare și acționare a acestora. Din studiile de prognoză efectuate, folosind ca tehnică de calcul analiza de regresie transversală pe o multitudine de țări, s-a desprins influența mai multor factori asupra structurilor de ramură care acționează în mod diferit în funcție de nivelul de dezvoltare economică și socială a țărilor, de mărimea pieței și de caracteristica ramurilor și a produselor. Pe lîngă factorii generali, există și factori specifici care influențează deopotrivă evoluția globală a acestor ramuri, precum și structura producției înăuntrul ramurilor respective. Din numeroasele observații și studii efectuate, rezultă că nivelul venitului real pe locuitor și raportul dintre export și import sînt factorii dominanți ai evoluției structurii multor ramuri. De altfel, aceștia se intercondiționează întrucît, de exemplu, la produsele cu o elasticitate ridicată în raport cu venitul real și cu scara producției, o economie care are un nivel ridicat al venitului obține avantaje comparative în comerțul internațional. Deci raportul export/import apare în acest caz ridicat. În cazul produselor primare, ca și în cazul unor producții specializate, țările cu venit real mai scăzut pot obține avantaje comparative, fapt care constituie factori de stimulare pentru dezvoltarea ramurilor respective chiar în cazul existenței unui nivel scăzut al venitului național pe locuitor. Un rol determinant asupra structurii unor ramuri ale industriei, în special asupra ramurilor extractive și de prelucrări primare, îl poate avea și situația privind rezervele de materii prime și energetice, precum și o serie de resurse nesubstituibile.

Concepția privind influența pe care o au factorii menționați mai sus asupra modificării structurii pe ramuri a industriei, adeseori, este considerată tradiționalistă în raport cu faptul unanim recunoscut că progresul tehnico-științific a devenit factorul cu influență tot mai puternică în orientarea structurilor industriale, în special începînd de la un anumit nivel de dezvoltare economică a țărilor, precum și în anumite sectoare ale industriei, strîns legate de creativitatea științifică și tehnică. Ideea lui Schmookler de a înregistra numărul de invenții și inovații realizate și de a le clasifica pe ramuri a scos în evidență un fapt de maximă importanță : creșterea ponderii și diversificarea puternică a producției se realizează tocmai în acele ramuri ale industriei din țările dezvoltate care sînt cele mai fertile din punct de vedere al progresului tehnic, deci care realizează cel mai ridicat număr de invenții și inovații. Tocmai aceasta reprezintă principala cale către care se orientează modificările structurale ale industriei țărilor cu o economie modernă, dezvoltată. Aceasta constituie, de asemenea, calea pe care ar trebui să o urmeze țările care au ajuns în stadiul de a-și moderniza structura industriei, stadiu în care se află și România.

Nici un factor nu are un rol exclusiv în imprimarea orientării structurii ramurilor. Firește, progresul tehnic a devenit un factor important și omniprezent în toate ramurile. Însă nici acesta nu trebuie suprasolicitat, prin neglijarea celorlalți factori, după cum nici el nu trebuie neglijat în nici una din ramuri.

dr. Aurel IANCU

Modernizarea și întreținerea utilajelor

(Urmare din pag. 6)

care vor constitui stocuri obligatorii pentru asigurarea funcționării acestora la beneficiari o perioadă de timp tehnico-economic justificată pînă la scoaterea din uz a întregului parc, dar nu mai mică de 5 ani, iar Ministerul de Finanțe să stabilească condiții speciale la creditare ;

● referitor la execuția și livrarea **pieselor de schimb noi** apare necesar ca ministerele economice, centralele industriale și întreprinderile producătoare să asigure capacităților de producție necesare pentru realizarea integrală a cantităților de piese noi stabilite pe baza normativelor de consum și să contracteze repartițiile emise de coordonatorii de balanțe în cadrul cotelor aprobate prin plan pentru fiecare minister beneficiar ;

● ministerele economice, centralele industriale și **întreprinderile producătoare de mașini, utilaje și instalații sau care au cooperat la realizarea produselor finite ar trebui să asigure piesele de schimb necesare întreținerii acestora pe întreaga perioadă de funcționare,** în cantitățile solicitate și justificate pe baza normativelor de consum pentru piese noi. La transferarea fabricației, întreprinderea care transferă este obligată să asigure piesele de schimb necesare pînă la începerea fabricației la noul producător, într-un termen de maximum un an ;

● **întreprinderile beneficiare — producătoare de piese de schimb recondiționate — sprijinite de centralele industriale, să stabilească în timp util prețurile de producție și de livrare a acestora,** astfel încît acestea să poată fi luate în considerație la stabilirea sarcinilor de plan, iar în continuare pentru anii 1981—1985 ar fi necesar să se eșaloneze sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor de schimb uzate și să se urmărească permanent respectarea programului stabilit, cu atît mai mult cu cît pentru această perioadă ministerele economice au stabilit la planurile anuale indicatorii specifici activității de recondiționare, precum și modul de raportare a acestora, fiind create toate condițiile pentru desfășurarea unei activități eficiente ;

● **analizarea de către organele de specialitate a posibilităților de organizare a fabricației de piese de schimb în secții sau ateliere specializate,** organizate pentru a se asigura utilizarea integrală a capacităților destinate pentru aceste produse la nivelul prevederilor de plan, propunere care are în vedere faptul că, în situația actuală, piesele de schimb se execută în general pe aceleași capacități pe care se realizează producția de bază, acordîndu-se prioritate produselor cu pondere în valoarea producției industriale și marfă ;

● dimensionarea rațională și cît mai eficientă a capacităților afectate producției pieselor de schimb în funcție de necesarul impus de cerințele noilor obiective de investiții ; în acest sens trebuie menționat faptul că, datorită necunoașterii cererilor la elaborarea documentațiilor de investiții, unele capacități aprobate nu pot acoperi actualele cereri ale beneficiarilor ;

● organizarea în cadrul industriei mici a producției unor piese de schimb de tehnicitate și serie redusă, cu sprijinul centralelor industriale interesate.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (III)

PARTICIPANȚII la dezbaterile privind dezvoltarea – desfășurate la Scheveningen – au recunoscut că creșterea economică este o componentă necesară a strategiei dezvoltării, dar au atras atenția asupra faptului că ea nu este suficientă. Pe un plan însemnat, transformarea posibilităților materiale pe care le poate oferi creșterea economică în factor real al dezvoltării depinde de sistemul de repartiție a venitului național (în interesul capitalului sau în interesul maselor largi populare), condiționat, la rîndul lui, de modul de producție și modul de adoptare a deciziilor în economie (fără sau cu participarea maselor populare). Paradoxul dezvoltării tradiționale a omenirii constă în faptul că sărăcia absolută și relativă coexistă cu mijloacele materiale, care, dacă ar fi utilizate în mod rațional, în interesul general, ar putea permite lichidarea acestui flagel rușinos al omenirii. Această posibilitate a fost subliniată în mod deosebit, atît de echipa latino-americană care a elaborat Raportul Bariloche (sub conducerea lui A.O. Herrera), cît și de Marc Nerfin, președintele I.F.D.A. (Fundația Internațională pentru Alternativele Dezvoltării).

Autorii modelului latino-american de creștere și dezvoltare (1976) consideră că omenirea dispune de resursele materiale necesare lichidării subdezvoltării și sărăciei, că acest obiectiv ar putea fi atins pînă spre sfîrșitul secolului nostru, nu neapărat prin sporirea spectaculoasă a ratei de creștere economică la scară planetară (de altfel, imposibil de realizat), ci mai ales printr-o repartiție democratică a bunurilor fundamentale și a serviciilor, pe bază de egalitate. „Soarta omului – conchid autorii citați – nu depinde, în ultimă analiză, de bariere fizice de netrecut, ci de factori sociali și politici pe care omul îi poate schimba. Rezolvarea nu este deloc ușoară – precizează autorii în mod realist – pentru că, așa cum dovedește istoria, este mult mai greu să schimbi organizarea și valorile societății decît să depășești limitele fizice. Cu toate acestea, singura cale deschisă pentru a îmbunătăți situația omenirii este să se încerce rezolvarea acestei sarcini" [7]). Pentru cei care se tem de schimbări sociale radicale, autorii amintesc cuvintele semnificative ale lui John Stuart Mill care spunea, încă pe la mijlocul secolului trecut, că „Pentru un rău mare, un remediu mic nu duce la un rezultat mic, ci nu dă nici un rezultat". La rîndul său, Marc Nerfin arată că „Există resurse pentru a satisface nevoile umane. Problema constă în repartiția și utilizarea lor, cu condiția de a se înțelege faptul că sarcina nu este aceea de a defini nevoile într-un mod tehnocratic sau birocratic, ci de a crea condiții pentru accesul tuturor la resursele necesare în cadrul unor limite (minime și maxime) determinate în mod social". [8])

Negocierile care au avut loc între țările în curs de dezvoltare și țările industrializate, dar mai ales dezbaterile care le-au însoțit, atît cele oficiale (mai ales în cadrul O.N.U. și al organizațiilor ei specializate – UNESCO U.N.C.T.A.D., U.N.I.D.O., U.N.I.T.A.R., F.A.O. etc.) cît mai ales cele neoficiale, academice și publice, au impus, în decursul deceniului al 8-lea al secolului nostru, reconsiderarea critică a problematicii dezvoltării, pornind de la eșecul strategiilor tradiționale de creștere și de la deziderатul instaurării unei noi ordini internaționale. Contribuții substanțiale în această direcție au adus : Declarația de la Cocoyoc (1974), Conferința de la Alger și primul congres internațional al economiștilor din lumea a treia (1975), studiul elaborat în cadrul Fundației Dag Hammarskjöld în vederea celei de a VII-a sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., intitulat „Și acum ce urmează ? Un alt mod de dezvoltare" (1975), simpozionul de la Haga privind noua ordine internațională (1975), sesiunile de la Paris și București ale Institutului pentru noua ordine internațională (1975), Forumul lumii a treia, ținut în Mexic (1976), ultimele rapoarte către „Clubul de la Roma" (Mesarovič-Pestel, Tinbergen, King-Colombo, Th. de Montbrial etc.), modelul mondial latino-american (1976), studiile reunite de Fundația Dag Hammarskjöld în volumul „Un alt mod de dezvoltare : abordări și strategii" (1977), rapoartele W. Brandt, Mc. Bride și Scheveningen (1979–1980), studiile elaborate sub egida O.N.U. (W. Leontief), U.N.I.T.A.R. și C.E.E.S.T.E.M. (E. Laszlo și J.A. Lozoya), studiile elaborate de I.F.D.A. (îndeosebi Dosarul Nr. 17 din mai 1980) etc.

Pe baza acestor dezbateri s-a ajuns la concluzia că nu este suficientă examinarea creșterii economice în mod izolat pe țări, ci se impune examinarea sistemică a interdependenței dintre țări, respectiv examinarea creșterii economice și la scară planetară. S-a subliniat, de asemenea, că pentru a se trece de la creșterea economică la dezvoltare se impune schimbarea reperului la care se raportează aceste procese și anume că accentul trebuie pus pe oameni și necesitățile lor fundamentale și nu pe lucruri.

Din această perspectivă s-a considerat că polemicile tradiționale dintre experții burghezi în probleme de creștere și dezvoltare sînt unilaterale și sterile. În acest sens, F.H. Cardoso precizează că „Discuția care urmărește un nou mod de dezvoltare nu trebuie să fie confundată cu confruntarea dintre atitudinea nesănătoasă a celor care spun «binecuvîntată să fie poluarea» și nici cu naivitatea celor care cred că este mai bine să se oprească industrializarea decît să se contamineze ecosistemul ; nici cu discuția dintre cei care propovăduiesc ruralizarea lumii și cei care proclamă virtuțile urbanizării cu orice preț. În astfel de condiții – precizează autorul citat –, discuția se transformă într-un dialog al surzilor" [9]). Pentru a depăși aceste posibile neînțelegeri și erori de optică, promotorii transformărilor radicale și ai gîndirii creatoare au considerat necesară determinarea conținutului și a trăsăturilor caracteristice ale noului mod de dezvoltare, spre deosebire de dezvoltarea tradițională defectuoasă.

În viziunea I.F.D.A. „dezvoltarea este procesul de eliberare a oamenilor și a societăților : el nu poate fi redus la creșterea economică, oricît ar fi aceasta de necesară, atunci cînd este justificată din punct de vedere social". În opoziție cu viziunea tehnocrată despre creșterea eco-

FIȘE

● *Una dintre cele mai recente apariții în colecția „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate" (seria Economie) a* EDITURII POLITICE *este consacrată contractelor economice. (Titlul cărții :* „Contractele economice și rolul lor în fundamentarea și realizarea planului".) *Autorii – G. Horja, E. Nasta, S. Șerban – abordează rolul și funcțiile contractului economic, privit cu deosebire prin prisma atributelor sale de pîrghie economică, în strînsă legătură cu ansamblul de perfecționări realizate prin aplicarea noului mecanism economico-financiar. Este analizată, în acest cadru, unitatea dialectică dintre plan și contractele economice, sînt detaliate funcțiile contractelor economice : instrument de bază în activitatea de planificare ; mijloc de concretizare a schimbului de activități ; cale de ridicare a calității produselor ; pîrghie de control a realizării producției. Capitolul final al lucrării este consacrat aspectelor juridice legate de aplicarea eficientă a legislației în domeniul contractelor ce se încheie între diferiți parteneri economici, cum ar fi disciplina contractuală, executarea contractelor, activitatea de recepție a produselor, răspunderile ce revin părților contractante.*

Producție cu mai puțină energie

● *Modul în care se reflectă impactul restricțiilor energetice asupra economiei chineze nu vizează atît resursele existente – R. P. Chineză înscriindu-se între primele țări din lume în ce privește rezervele de cărbuni și hidrocarburi – cît eficiența cu care este utilizat agentul energetic în procesele productive. Orientarea privind sporirea randamentelor de utilizare a energiei, a cărei concretizare este exprimată prin tendințele opuse înregistrate în anul 1980 la producția industrială și la consumul de energie (producția industrială a sporit cu 8,4 la sută comparativ cu anul precedent, în timp ce consumul energetic a scăzut cu 2,99 la sută) are la bază, opinează Neng Yuan în articolul* „Produire davantage avec moins d'énergie", *publicat de revista* „LA CHINE EN CONSTRUCTION" *în numărul său din iunie a.c., importante re-*

nomică și dezvoltare, care absolutizează lucrurile și ună oamenii cu nevoile lor fundamentale, J. Galtung (Norvegia) arăta în 1975 la simpozionul de la Haga că dezvoltarea, fiind un proces care se referă la ființele umane, trebuie să înceapă cu săracii din fiecare societate și că nevoile fundamentale ale oamenilor constituie drepturi umane și nu pur și simplu un volum de mărfuri care trebuie produse.

După părerea lui Marc Nerfin (Elveția), esența noului mod de dezvoltare constă în cinci trăsături caracteristice, strîns legate unele de altele, interdependente și anume :

– orientarea spre satisfacerea nevoilor, adică dezvoltarea să fie organizată în așa fel încît să satisfacă nevoile esențiale ale tuturor oamenilor, atît nevoile materiale, cît și cele nemateriale (hrană, îmbrăcăminte, adăpost, educație, sănătate). Acest nou mod de dezvoltare începe cu satisfacerea nevoilor de bază ale celor dominați și exploatați, care constituie majoritatea locuitorilor lumii, și asigură, în același timp, umanizarea tuturor ființelor omenești prin satisfacerea nevoii lor de exprimare, creativitate, egalitate, precum și înțelegerea și stăpînirea propriului lor destin ;

– caracterul endogen, adică elaborarea modelului și strategiei dezvoltării pornind din interiorul fiecărei societăți, care își definește în mod suveran valorile și viziunea despre propriul ei viitor. Întrucît nu există un model universal de dezvoltare, se consideră că pluralitatea modelelor de dezvoltare poate să răspundă condițiilor specifice din fiecare situație concretă ;

– caracterul autonom al dezvoltării, în sensul că fiecare societate se bazează, în principal, pe propriile ei resurse și pe energia membrilor ei, respectiv pe mediul ei natural și cultural. Se are în vedere exercitarea autonomiei la nivel local, respectiv național, cît și la nivel internațional (autonomia colectivă) ;

– caracterul sănătos al dezvoltării din punct de vedere ecologic, ceea ce înseamnă folosirea rațională a resurselor biosferei, ținînd seama de limitele exterioare planetare și locale impuse generațiilor prezente și viitoare, ceea ce presupune atît accesul echitabil la resurse pentru toți, cît și folosirea atentă de tehnologii eficiente din punct de vedere social ;

– dezvoltarea pornind de la schimbări structurale în domeniul relațiilor sociale, atît în ce privește exercitarea puterii, cît și în activitățile economice și amplasarea lor teritorială, în așa fel încît să devină posibilă autoadministrarea, respectiv participarea tuturor membrilor societății la adoptarea deciziilor care privesc activitatea lor ca și a tuturor popoarelor în rezolvarea problemelor internaționale și planetare.

Mai pe scurt, **esența** noului mod de dezvoltare constă, după aceeași apreciere, în faptul că „el implică abolirea tuturor formelor de dominație și a schimbului economic inegal care rezultă din acestea, precum și o cooperare adevărată între parteneri egali care împărtășesc aceleași experiențe și aspirații" sau, altfel spus, „un alt mod de dezvoltare înseamnă eliberare".

Luînd în considerare atît „eșecul paradigmei occidentale a dezvoltării" (generatoare de dezechilibre), cît și „impasul dialogului Nord-Sud" (rezistența Nordului la schimbările cerute de Sud), Raportul Scheveningen se pronunță pentru **o nouă strategie a dezvoltării** care, „dacă se vrea să aibă succes, nu poate să urmeze liniile definite în ultimii 20 sau 25 de ani – îndeosebi de către economiști ; ea trebuie să conste, în esență, într-un mecanism politic care să cuprindă o intervenție majoră în procesul istoric pentru a opri și a schimba tendințele care au loc în prezent, pe baza unei abordări complet noi a procesului dezvoltării". Redefinirea conceptului și problematicii dezvoltării trebuie să pornească, după aceeași apreciere, cel puțin de la patru elemente și anume :

– interacțiunea dintre dezvoltare și **procesul politic** (schimbarea radicală a procesului de adoptare a deciziilor, pentru a asigura participarea maselor populare la acest proces) ;

– demilitarizarea ca obiectiv esențial al strategiei dezvoltării, ca mijloc de luptă împotriva relațiilor de dependență și dominație ;

– pluralitatea de alternative culturale și de civilizații, comparativ cu „modelul dominant occidental de dezvoltare" (care a dus la dezechilibre și deformări) ;

– o strategie a dezvoltării compatibilă cu protejarea mediului natural, care să asigure un echilibru între om, natură și tehnologie, spre deosebire de „tehnologia lacomă", caracteristică modelului occidental, care pune în pericol echilibrul ecologic. „Pe scurt – conchide Raportul Scheveningen –, principala rațiune (în original : raison d'être – n.ns.) a noii strategii internaționale a dezvoltării ar trebui să fie crearea unei noi ordini economice și politice internaționale".

În această viziune, principalele sarcini prioritare care ar trebui să constituie obiectul negocierilor internaționale sînt : respectarea independenței și suveranității statelor, eradicarea analfabetismului și rasismului, controlul asupra rețelei internaționale a mijloacelor de informație ; un program treptat de dezarmare și demilitarizare ; controlul asupra resurselor naturale proprii, participarea tuturor țărilor lumii la administrarea bunurilor comune ale umanității ; restructurarea cadrului internațional pentru desfășurarea cooperării reciproc avantajoase în domeniul comerțului, monetar și financiar, inclusiv controlul asupra activității companiilor transnaționale.

Realizarea acestor obiective în timp util presupune, după aceeași apreciere, conștientizarea politică a maselor populare atît în țările „Nordului", cît și în țările „Sudului". „Însăși noua strategie – arată raportul citat – ar trebui să devină un instrument important al unei astfel de educații politice". Pe această cale ar putea fi sporită considerabil puterea de negociere a țărilor din lumea a treia, ar putea fi reunite într-un puternic șuvoi comun toate forțele sociale care doresc schimbări radicale atît în „Nord" cît și în „Sud".

Astfel de acțiuni de anvergură presupun, evident, explicarea prealabilă și înțelegerea profundă a schimbărilor de structură pe care le are în vedere noua strategie a dezvoltării, precum și legătura dintre acestea și sarcinile complexe care stau în fața științelor sociale în zilele noastre.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

[7]) A. O. Herrera, ș.a., Catastrofă sau o nouă societate. Un model latino-american al lumii. Ed. politică. București, 1981, p. 163
[8]) M. Nerfin, în volumul „Another Development" ed. cit., p. 17
[9]) F. H. Cardoso, în volumul de mai sus, p. 29–30

structurări în domeniul industriei. Întemeindu-se pe calcule economice complexe, care evidențiază că pentru aceeași valoare a producției (de 100 milioane de yuani, de exemplu) industria ușoară consumă de cinci ori mai puțină energie decît industria grea, planificatorii chinezi estimează obținerea unor importante economii prin modificarea proporțiilor de creștere a acestor două ramuri industriale. Un loc important în strategia energetică a țării, susține N.Y., revine și modernizării tehnologiilor de exploatare a zăcămintelor de țiței și cărbune, precum și valorificării pe scară largă – atît pentru uz individual cît și la nivel de unitate industrială – a surselor energetice neconvenționale.

Diversificarea muncii feminine

● *Este bine cunoscută existența, în țările capitaliste dezvoltate, a unei duble piețe a forței de muncă, opinează* Marion Janjic *în articolul* „Diversifier l'emploi des femmes : une condition indispensable à une vraie égalité de chances" *inserat în numărul 2/1981 al publicației* „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL" : *o piață a forței de muncă masculine și o alta a forței de muncă feminine, femeile fiind în general dezavantajate sub aspectul remunerației, al disponibilităților creative ale activităților pe care le desfășoară, al șanselor de promovare socială. Conștientizarea, la nivel politic, a acestor discrepanțe ce camuflează raporturi de inechitate socială, se află la baza unor acțiuni diversificate, menite să asigure egalitatea în fapt a bărbaților și femeilor : măsuri de natură legislativă – urmărind crearea unui cadrul legal favorabil, măsuri organizatorice desfășurate în planul perfecționării sistemului de calificare a forței de muncă feminine etc. Deoarece, în unele țări, aceste politici sînt aplicate de cîțiva ani, apare interesantă în momentul de față, susține M.J., cunoașterea efectelor înregistrate la nivelul unor întreprinderi economice. Autoarea amintește în acest sens o serie de studii de detaliu desfășurate pe eșantioane reprezentative în S.U.A., Suedia, Elveția, care au evidențiat faptul că probleme importante legate de utilizarea forței de muncă feminine în locuri de muncă considerate tradițional ca aparținînd exclusiv bărbaților sînt de natură psihosociologică și culturală. Pe de o parte, susține autoarea, se vădește necesară susținerea procesului de integrare a femeilor în colective de muncă preponderent masculine iar, pe de altă parte, se impune însăși schimbarea unor modele culturale proprii diferitelor colectivități umane care au promovat, în timp, o viziune segregaționistă în ce privește muncile cu specific feminin și, respectiv, cele masculine.*

FIȘE

PRODUSUL INDUSTRIAL — evoluţii conceptuale

ABORDAREA produsului industrial într-o dublă perspectivă : diacronică şi sincronică pune în evidenţă multiplicitatea şi diversitatea concepţiilor şi definiţiilor referitoare la produsul industrial. Această multiplicitate şi diversitate de concepţii şi definiţii se justifică prin necesitatea modificării şi adaptării permanente a concepţiilor şi conceptelor cu care operăm la actele de progres economic.

Unghiul de vedere diacronic permite urmărirea evoluţiei în timp a conceptului de produs industrial, luînd în considerare istoria formării acestuia, în relaţie cu etapele dezvoltării economice precum şi cu exigenţele teoretice.

Lucrările clasicilor economiei politice burgheze pun în evidenţă sincretismul primelor abordări ale produsului industrial. Aceştia nu au stabilit o ierarhie logică, ontologică sau epistemologică a entităţilor : lucruri, mărfuri şi produse, ceea ce face ca însăşi distincţia între ele să nu fie sesizată [1]). Fiecare marfă corespundea, în accepţiunea clasicilor economiei politice burgheze, unui produs. Confundînd produsul cu marfa, cu lucrul, clasicii economiei politice burgheze n-au reuşit, în abordările lor, să conceptualizeze produsul industrial.

Primele judecăţi, primele constatări formulate în legătură cu produsul industrial sînt, deci, sincretice şi nu analitice. Începutul analizei ştiinţifice a produsului industrial este reprezentat de procesul de abstractizare şi generalizare la care a recurs Marx în lucrarea sa „Capitalul", constatînd că : „produsul (.....) este o valoare de întrebuinţare, o materie naturală, adaptată prin schimbări de formă trebuinţelor omeneşti" [2]). Iar în ceea ce priveşte raportul produs-marfă, Marx precizează : „un lucru poate fi folositor şi produs de munca omenească fără a fi o marfă. Omul, care prin produsul său îşi satisface propria sa nevoie, creează desigur valoare de întrebuinţare, dar nu marfă" [3]).

Încercări de definire a produsului industrial sînt identificabile şi la marginaliştii, al căror merit rezidă în introducerea criteriului diferenţierii [4]).

Literatura economică de specialitate pune în evidenţă multitudinea sensurilor produsului industrial, fapt pentru care, la rangul de concept, definiţia derivă la intersecţia unor puncte de vedere aplicabile diversităţii de planuri considerate.

Produsul industrial este o categorie generală a producţiei sociale, un bun material rezultat dintr-un proces de muncă industrial. O tendinţă care se manifestă din ce în ce mai pregnant, face ca produsul industrial să nu mai fie privit ca un simplu obiect de fabricaţie, „ca o însumare de atribute şi caracteristici tangibile, fizice, chimice, reunite într-o formă identificabilă" [5]), ci ca o entitate a cărei funcţionalitate, în timp, este determinată de modul de rezolvare a unui complex de probleme legate de crearea, proiectarea, producerea, livrarea, garantarea şi întreţinerea sa.

Mutaţiile ce se produc în concepţia despre produsul industrial determină schimbarea opticii creatorului industrial şi a producătorului, făcînd ca aceştia să nu se mai limiteze numai la imaginarea unui produs, schematizarea, realizarea şi fabricarea lui. Investigaţiile şi preocupările acestora s-au extins şi în domeniul esteticii, ambalării, distribuirii, utilizării, fiabilităţii, mentenabilităţii şi ergonomicităţii produsului industrial. Această schimbare de optică pune în evidenţă intensificarea preocupărilor creatorilor şi producătorilor industriali în direcţia optimizării corelaţiei utilitate — funcţionalitate — estetică — eficienţă.

Nuanţarea continuă a nevoilor consumatorilor a generat tendinţa înglobării în produsul industrial şi a elementelor acorporale, a comunicaţiilor privind produsul, precum şi a imaginii acestuia [6]). Aceste elemente, precum şi cele corporale, prin ele însele, nu răspund nici unei necesităţi sociale şi în consecinţă nu pot fi concepute decît integrate în ansamblul produsului. În acest cadru produsul industrial poate fi definit ca un „bun material, simplu sau complex, rezultat dintr-un proces (industrial — n.n.) de muncă, ce însumează o serie de atribute şi caracteristici funcţionale reunite într-o formă identificabilă şi apreciate obiectiv cu ajutorul unor parametri fizici, chimici, tehnici, economici, estetici, datorită cărora el este capabil să satisfacă o anumită nevoie socială" [7]).

Dacă vom căuta să degajăm unele trăsături generale ale acestei accepţiuni, vom constata că produsul industrial este abordat cu precădere, din punct de vedere structural-fizic, ca un „material organizat" destinat să răspundă unei anumite nevoi sociale în virtutea unor caracteristici funcţionale pe care le posedă. Această linie de gîndire se pare că subordonează utilitatea produsului şi structura sa funcţională structurii sale fizice, deşi raportul ar trebui să fie invers. Replica la acest mod de gîndire este abordarea funcţionalistă a produsului industrial. În această nouă viziune produsul industrial nu mai este definit ca un ansamblu de părţi materiale ci ca un ansamblu de utilităţi. Principiul funcţionalismului cere ca produsele să fie riguros determinate de funcţia lor, iar structura fizică a produselor să fie un rezultat al concretizării acestor funcţii. Cîştigă tot mai mult teren ideea conform căreia produsul industrial trebuie „curăţat" de tot ce nu e funcţionalitate. Funcţionalismul a fost ridicat, astfel, la rang de doctrină. Cel care a fundamentat şi dezvoltat doctrina funcţionalismului este francezul Paul Sourian [8]).

Abordarea esenţialmente funcţionalistă a produsului industrial este necesară, dar nu şi suficientă, deoarece produsul industrial trebuie abordat în toată complexitatea sa într-un demers sistemic. Viziunea sistemică asupra produsului industrial răspunde exigenţei de aprofundare şi sistematizare a definiţiilor şi concepţiilor existente într-o sinteză superioară, ceea ce evidenţiază că ele nu sînt contradictorii ci complementare. Poziţia privilegiată a analizei sistemice în refundamentarea conceptului de produs industrial derivă din abordarea produsului în contextul general al creaţiei, proiectării, fabricării, comercializării şi utilizării lui la beneficiar (consumator), din punct de vedere funcţional, tehnic, economic, estetic informaţional, ergonomic, al disponibilităţii şi al relaţiilor cu mediul.

Recunoaşterea priorităţii concepţiei de ansamblu a produsului industrial în raport cu elementele sale componente generează reorientări în abordarea raportului parte-întreg. Un produs devine neinteligibil dacă îi studiem izolat părţile structurale, deoarece el are însuşiri noi, proprietăţi distincte de cele ale componentelor şi nederivabile din însumarea lor. Sub impactul abordării sistemice, corelaţia între subsistemele produsului industrial (subsistemele funcţional, fizic şi informaţional) se modifică radical, şi în acelaşi timp se modifică ponderea lor la realizarea ansamblului.

Produsul industrial ca sistem nu este efectul însumării subsistemelor componente, ci al interconexiunii acestora, el reprezintă o sinteză a unor sfere de cuprindere şi a unor feluri şi calităţi diferite. În acest context produsul industrial nu este numai un subsistem sau altul ci toate subsistemele îmbinate armonios într-un întreg — identificabil prin diferenţierea sa faţă de alte entităţi similare [9]). Conceput, fabricat, comercializat şi utilizat ca un întreg, produsul industrial este un sistem integrat, polifuncţional, optimabil şi dinamic într-o permanentă acţiune şi reacţiune cu mediul înconjurător, putînd realiza conexiuni sinergice.

Ioan PETRIŞOR
Timişoara

[1]) David Ricardo, „Principiile de economie politică şi de impunere" (Biblioteca monetară, economică şi financiară), Bucureşti 1939. (Ricardo a folosit noţiunile de „lucru", „marfă" şi „produs" fără să facă o distincţie clară între ele. Vezi ex. : Cap. I „Despre valoare", op. cit.)

[2]) Karl Marx, „Capitalul" vol. I. Cartea I „Procesul de producţie a capitalului" (Ediţia a III-a). Editura de Stat pentru literatură politică, Bucureşti 1957, p. 210

[3]) Idem op. cit., p. 80

[4]) Chamberlin, H.E. — „Monopolistic competition revisited" (Economica nov. 1951) citat după dr. Aurel Vainer, „Marketingul produselor noi", ICDT 1972, p. 30

[5]) W. J. Stanton, „Fundamental of marketing" McGraw-Hill, ed. a 3-a 1972, citat după D. Patriche „Marketing industrial", Ed. tehnică Bucureşti, 1977, p. 218

[6]) „Marketing", Ed. didactică şi pedagogică Bucureşti 1975, sub redacţia dr. C. Florescu, p. 172

[7]) „Dicţionar de marketing", Ed. Junimea Iaşi, 1979, p. 266

[8]) Iulian Creţu, „Iniţiere în estetica produselor", Ed. tehnică Bucureşti 1973, p. 16—17

[9]) Dumitru Mareş, Victor Crăciunescu: „Înnoirea produselor şi îmbunătăţirea calităţii acestora — obiective centrale ale activităţii întreprinderilor industriale", Ed. politică, Bucureşti 1977, p. 25

Psihologia industrială în sistemul de stimulare a factorilor calitativi

SUB INFLUENȚA amplelor transformări calitative ce se desfășoară la nivelul economiei naționale, a imperativelor de sporire continuă și substanțială a eficienței activității, dar, într-o măsură tot atît de însemnată, ca efect nemijlocit al legităților sale interne, întreprinderea de tip industrial cunoaște un evident proces de maturizare. Această apreciere vizează deopotrivă componentele tehnico-economice ale activității — dobîndirea unei experiențe de producție, capacitatea de a-și elabora strategia de dezvoltare, consolidarea poziției în mediul economic etc. — cît și, ceea ce ar putea fi denumit simbolic, configurarea unei structuri de personalitate ; noțiune care exprimă dezvoltarea întreprinderii sub dimensiunea sa de colectivitate umană.

Aflate într-o firească unitate, latura tehnico-economică și cea umană a întreprinderii evidențiază, în condițiile producției moderne, un proces alert de întrepătrundere, o dinamică accentuată a funcțiilor lor. În această optică — căreia îi subscrie și volumul tipărit recent la EDITURA ACADEMIEI **„Psihologia muncii industriale"** (volum realizat sub coordonarea lui Gheorghe Iosif și Constantin Botez), — cunoașterea și dirijarea variabilelor psiho-sociologice se înscriu tot mai pregnant între premisele fundamentale ale creșterii eficienței economice.

Acoperind o arie problematică vastă — în care sînt incluse, ca domenii consacrate de investigație, activitățile de orientare și selecție profesională a personalului, accidentele de muncă, relațiile ce iau naștere în grupul de muncă etc., precum și sfere cuprinse relativ recent în cercetare, cu m ar fi, de pildă, procesul conducerii moderne — metodele psiho-sociologice se afirmă ca instrumente eficiente de potențare a calității factorului uman. Sporirea productivității muncii, asigurarea calității produselor, transpunerea în fapt a orientărilor conducerii de partid privind reducerea continuă a consumurilor materiale implică în mod hotărîtor omul, capacitatea sa de muncă și cunoștințele dobîndite, ambianța — favorabilă sau nu — în care își desfășoară activitatea, măsura în care locul de muncă, întreprinderea oferă toate condițiile pentru împlinirea aspirațiilor sale.

„Psihologia muncii industriale", Ed. Academiei, 1981. Autori : C.D. Blaj, Z. Bogathy, M. Bolos, V. Ceaușu, C. Botez, G. D. Spînoiu, P. Ene, L. Gherguț, Gh. Iosif, N. Jurcău, M. Mamali, A. Neculau, Gh. Pătru, I. Petrescu, H. Pitariu, E. Popescu, T. Prună, P. Pufan, N. R. Rădulescu, A. Tabachiu, S. Tudor, I. P. Vasilescu, Z. Weintraub, Gh. Zbăganu, M. Zlate

Un proces paralel de întrepătrundere a economicului, tehnicului și umanului se desfășoară la nivelul procesului de producție ca atare. Astfel, dacă în primele decenii ale secolului nostru, în fazele sale incipiente, optimizarea procesului de muncă în scopul obținerii unor randamente superioare viza în exclusivitate adaptarea ființei umane la particularitățile și restricțiile impuse de mașină, concepția modernă promovează o viziune sistemică, integratoare. Așa cum subliniază autorii lucrării, proiectarea în viziunea sistemică a raportului om — mașină — mediu, deopotrivă cu exprimarea proceselor în termenii teoriei informației, oferă un cîmp de investigație cu mult mai amplu și mai fertil. În momentul de față se vădește necesitatea adaptării mașinilor, a ambianței de lucru în general, la cerințele ființei umane ca o condiție sine qua non a realizării unei înalte productivități. În această optică încorporarea criteriilor psihologice, a celor de natură ergonomică sau fiziologică în strategia concepерii, proiectării și promovării produselor noi poate constitui o premisă a succesului economic

Aceeași abordare sistemică a triadei om-mașină-mediu (ambiant și social), abordare care, din punct de vedere metodologic a oferit autorilor lucrării o bază științifică și unitară de selectare și prezentare a problematicii psihologiei industriale, pune în evidență și un alt domeniu în care aportul psihologiei este de neînlocuit : studiul muncii. În contextul transformărilor revoluționare ce se desfășoară la nivelul mijloacelor de producție — exprimate îndeosebi prin extinderea automatizării complexe, prin expansiunea mijloacelor electronice de prelucrare a informației — munca, munca în general, dobîndește o tot mai pronunțată încărcătură intelectuală munca fizică diminuînd în importanță. Urmărind îndeaproape această dialectică apare legitim ca în studiul muncii accentul să se deplaseze de la descompunerea secvențială a mișcării — așa cum proceda, într-o epocă de pionierat, americanul Taylor —, la analiza proceselor psihice complexe. Această schimbare de interes în studiul muncii este larg analizată în volum, numeroase pagini fiind afectate prezentării detaliate atît a realizărilor obținute pe plan mondial și în țară în direcția cunoașterii proceselor intelectuale specifice muncii, cît și a celor mai însemnate direcții de cercetare care se conturează în perspectivă.

Analiza psihologică a modificărilor ce au loc în procesul muncii sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane deschide largi posibilități de perfecționare a activității practice. Autorii lucrării includ astfel, în sfera investigației și un domeniu în care activitatea psihologului industrial a dobîndit certificatul eficienței și utilității : orientarea și selecția profesională. Determinarea cît mai riguroasă a concordanței între aptitudinile, aspirațiile fiecărui individ, pe de o parte, și satisfacerea criteriilor economice în utilizarea cu maximum de eficacitate a mijloacelor de producție reprezintă nu numai un imperativ al progresului economic, dar și o cale fundamentală de realizare a ființei umane, de umanizare a muncii, o pîrghie efectivă de îmbogățire a personalității. Și, deoarece procesul educației prin muncă este caracterizat prin continuitate, intervenția psihologului industrial vădește, la rîndul său, un caracter de permanență, integrarea sa plenară în ansamblul factorilor apți să concretizeze politica partidului nostru în domeniul perfecționării pregătirii profesionale.

Sistematizînd cele mai însemnate elemente de joncțiune între activitatea psihologică și procesul educațional, autorii volumului rețin drept semnificative două direcții. Este, astfel, susținută utilitatea aplicării instrumentarului de investigație psihologică în optimizarea procesului de instruire pe coordonatele apropierii învățămîntului de producție, prin descifrarea celor mai eficiente mijloace de articulare a cunoștințelor teoretice cu deprinderile practice. Psihologia, alături de pedagogie și sociologie, poate imprima procesului de învățare un caracter diferențiat, adaptat la particularitățile subiectului uman.

În același timp însă, susțin autorii cărții pe bază unei ample argumentații, psihologia va deveni un element indispensabil în perfecționarea planificării necesarului de forță de muncă. Amplele mutații ce se desfășoară, sub influența revoluției din știință și tehnică, în planul forțelor de producție, subminează însăși criteriile tradiționale ale diviziunii muncii, ale determinării nomenclatorului de meserii. Apar, în aceste condiții, deosebit de interesante încercările prezentate în lucrare de a grupa profesiunile — a surprinde și anticipa evoluția lor — și pe baza unor criterii psihologice, ceea ce ar permite — desigur, nu în manieră absolută — proiectarea în mai mare măsură în continuitate a pregătirii profesionale, a reciclării, policalificării etc.

Un amplu spațiu este consacrat, în economia lucrării, analizei, din perspectivă psihosociologică, a problemelor conducerii unităților industriale. Prin modul de desfășurare a analizei autorii au urmărit să pună în evidență două planuri a căror distincție metodologică ar permite sesizarea celor mai semnificative procese ce se desfășoară în sfera conducerii la acest nivel. Este astfel subliniat aportul psihologiei și sociologiei în selecția științifică a cadrelor de conducere, pe linia perfecționării mijloacelor de comunicare în cadrul întreprinderii în procesul conducerii și la nivelul microgrupurilor de muncă, în planul sporirii eficienței acestui act hotărîtor pentru progresul economico-social. În același timp însă, constituindu-se ca părți componente, esențiale ale universului de cunoștințe — teoretice și practice — ale conducătorului, psihologia și sociologia, pot determina, la nivelul conducătorilor de întreprindere, o mai largă receptivitate față de investigarea factorului uman, promovarea unei viziuni elastice asupra eficienței economice care să încorporeze ca variabile și factori psihosociologici.

Sporirea eficienței actului de conducere necesită însă din partea psihologului industrial nu numai un efort de sensibilizare a factorilor decizionali. În aceeași măsură se impune o preocupare susținută din partea specialiștilor din științele socio-umane care activează în industrie de a înțelege ei înșiși procesele economice, ca o condiție de bază a realismului și aplicabilității soluțiilor propuse, aspect care, după opinia noastră, nu și-a aflat o tratare corespunzătoare în volum.

Cristian POPESCU

Aparenţe şi realităţi în constituirea şi administrarea rezervelor monetare internaţionale

UN CRITERIU important de apreciere a situaţiei financiar-valutare a unei ţări îl constituie mărimea rezervelor sale monetare internaţionale raportată la anumite elemente de referinţă : potenţialul economic, evoluţia schimburilor cu străinătatea, regimul monedei naţionale, rezultatele balanţei de plăţi.

Nivelul rezervelor monetare este considerat relevant, deoarece la aceste mijloace se apelează atunci cînd devine imperativă o intervenţie a autorităţilor, în vederea rezolvării unor probleme de amploare apărute în desfăşurarea relaţiilor comerciale şi financiar-valutare cu străinătatea. În mod uzual se recurge la rezerve atunci cînd se înregistrează un deficit al plăţilor externe ale unei ţări, provenind din schimburile comerciale sau din mişcările de capital. Acoperirea deficitului se face fie prin utilizarea directă a unei părţi din rezervele monetare, fie prin mobilizarea de fonduri de pe pieţele internaţionale, în care situaţie mijloacele de rezervă deţinute apar ca o garanţie a rambursării creditelor angajate. O însemnătate deosebită prezintă mărimea rezervelor monetare internaţionale pentru ţările cu monedă convertibilă. Autorităţile monetare din ţările respective apelează curent la rezerve pentru a interveni pe pieţele valutare în vederea menţinerii unui curs al monedei naţionale corespunzător intereselor economice şi monetare ale ţării în cauză.

Trecerea de la sistemul cursurilor fixe la cursurile fluctuante, în urmă cu opt ani, nu a schimbat situaţia, aşa cum apreciau mulţi specialişti. În fapt, autorităţile din ţările cu monede avînd un rol internaţional au fost nevoite să intervină pe piaţă aproape permanent, în toată această perioadă, pentru a contracara modificările prea mari de curs, ţinînd seama de incidenţa lor negativă pe plan economic, comercial, financiar.

Este de subliniat că existenţa unui volum ridicat de rezerve monetare internaţionale creează o atmosferă de încredere pentru investitorii străini, întrucît le oferă siguranţa transferării capitalurilor plasate şi a profiturilor obţinute. Pornind de la aceste premise, autorităţile din fiecare ţară manifestă preocupare în ce priveşte situaţia rezervelor monetare internaţionale, căutînd — atunci cînd au posibilitatea — să le menţină la un nivel considerat optim prin raportarea la elementele de referinţă menţionate.

Tendinţă de creştere a rezervelor

CORESPUNZĂTOR dezvoltării pe care o cunosc pe plan mondial schimburile comerciale, prestările de servicii, transporturile, mişcările de capital — cu toate implicaţiile lor pe plan valutar — a apărut de mai mulţi ani o **tendinţă de creştere a rezervelor monetare internaţionale**, accentuată în 1980. Potrivit datelor publicate de Fondul Monetar Internaţional, totalul mondial al acestor rezerve — fără ţările socialiste — a fost la sfîrşitul anului 1980 de 353 miliarde DST [1]), respectiv 448 miliarde dolari S.U.A., prezentînd o creştere în cursul anului de 50 miliarde dolari, faţă de 37 miliarde dolari cît s-a înregistrat în 1979. Sporul a fost însă inegal, diferenţiat pe grupe de ţări. În timp ce rezervele monetare internaţionale ale ţărilor industriale au crescut în 1980 cu 31 miliarde dolari, pentru a atinge 269 miliarde dolari, iar cele ale ţărilor producătoare de petrol s-au mărit cu 19 miliarde dolari, totalizînd 93 miliarde dolari, cifrele referitoare la ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au înregistrat un spor modest, de numai 500 milioane dolari şi un total de 86 miliarde dolari.

Evoluţia şi repartizarea rezervelor monetare internaţionale în cursul ultimilor doi ani este ilustrată în tabelul alăturat.

[1]) DST = drepturi speciale de tragere

Cifrele scot în evidenţă **disparităţile mari ale volumului mijloacelor de rezervă deţinute de diferitele grupuri de ţări.** Astfel, un număr de cinci ţări industriale deţin peste o treime din totalul mondial, beneficiind de creşteri importante de mai mulţi ani, iar grupul ţărilor industriale dispune de peste 60% din acest total. Este de remarcat şi sporirea cu peste 25% a rezervelor ţărilor producătoare de petrol, a căror pondere în totalul mondial a crescut în decurs de numai un an de la 18,5% la 20,8%. În ce priveşte ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, stagnarea în mod practic a rezervelor lor a decurs din enormele deficite de balanţă înregistrate în 1980.

Dar repartizarea rezervelor monetare este în realitate mult mai inechitabilă decît rezultă din cifrele referitoare la volumul lor pe ţări şi pe grupuri de ţări. În conformitate cu Statutul Fondului Monetar Internaţional, rezervele monetare sînt expresia valorică a stocului de aur şi a disponibilităţilor valutare constituite în acest scop, precum şi a mijloacelor deţinute sub formă de poziţie de rezervă şi de drepturi speciale de tragere în cadrul Fondului. În practica unor ţări, însă, rezervele sînt mai cuprinzătoare, incluzînd şi alte disponibilităţi şi facilităţi de credit care pot fi mobilizate, într-o anumită perioadă de timp, pentru a face faţă angajamentelor externe. Din această categorie fac parte aşa-numitele acorduri de „swap" (încheiate de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. cu băncile centrale din 10 ţări occidentale) şi diferite alte acorduri speciale — bilaterale şi multilaterale — încheiate pentru obţinerea cu împrumut de fonduri în valutele necesare la un moment dat. Trebuie precizat că asemenea acorduri sînt încheiate numai între ţări industriale, mărind considerabil capacitatea lor de acţiune pe plan valutar, în timp ce ţările în curs de dezvoltare nu au posibilitatea să beneficieze de astfel de facilităţi suplimentare. O inegalitate mult mai flagrantă între grupurile de ţări rezultă însă dacă se cercetează situaţia reală din spatele cifrelor publicate de F.M.I. privitoare la nivelul rezervelor de care dispun ţările membre.

Aşa după cum sublinia un raport publicat la începutul anului 1981 de UNCTAD, puţine evenimente au demonstrat mai clar decît creşterea preţului aurului din ultimii ani că **sistemul actual de relaţii financiar-valutare internaţionale favorizează ţările bogate în detrimentul celor sărace.**

Este cunoscut că în cadrul discuţiilor purtate, de peste un deceniu, referitoare la reforma sistemului monetar internaţional,

Evoluţia şi repartizarea rezervelor monetare internaţionale

Ţara	decembrie 1979	decembrie 1980	În % din total	Modificare 1980 faţă de 1979 (în %)
	milioane dolari	milioane dolari		
Ţări industriale	**237 927**	**269 601**	**60,1**	**+13,3**
Anglia	20 584	21 492	4,8	+ 4,4
Elveţia	20 275	19 375	4,3	— 4,6
Franţa	21 356	30 995	6,9	+45,1
R. F. Germania	56 939	52 259	11,6	— 9,0
Italia	21 273	26 117	5,9	+22,8
Japonia	20 638	25 719	5,8	+24,6
S.U.A.	19 983	27 396	6,1	+37,1
Alte ţări	56 379	66 248	14,8	+16,5
Ţări petroliere	**74 147**	**93 214**	**20,8**	**+25,7**
Arabia Saudită	19 484	23 641	5,3	+21,3
Emiratele Arabe Unite	1 458	2 041	0,4	+39,9
Kuweit	2 988	4 042	0,9	+35,3
Nigeria	5 576	10 263	2,3	+84,0
Venezuela	7 813	7 093	1,6	—10,1
Alte ţări	36 828	46 134	10,3	+25,3
Ţări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	**85 357**	**85 880**	**19,1**	**+ 0,6**
Total	397 431	448 695	100,0	+12,9

Sursa : F.M.I.

s-a susținut că acesta trebuie să fie „neutru" în ce privește crearea și distribuirea de rezerve monetare între țări, pentru a se evita distorsiunile pe care le-ar provoca alocări de mijloace valutare nefundamentate pe elemente certe economice. Principiul respectiv a stat, de altfel, la baza creării drepturilor speciale de tragere, fiind invocat permanent de țările industriale pentru a se împotrivi utilizării acestor instrumente monetare, emise în cadrul Fondului Monetar Internațional, ca mijloc de a oferi ajutor suplimentar țărilor în curs de dezvoltare. Tot țările industriale au fost cele care au susținut și au obținut demonetizarea aurului, rezultată din modificarea adusă în 1976 Statutului Fondului Monetar Internațional, potrivit căreia țările membre trebuie să ducă o politică a rezervelor care să facă din DST principalul mijloc de rezervă. Modul de a acționa al băncilor centrale nu s-a înscris însă în spiritul hotărîrii adoptate. Exceptînd unele vînzări de aur efectuate de S.U.A. și Canada, băncile centrale ale țărilor industriale și-au păstrat integral stocul de metal galben.

Creșterea prețului aurului cu începere din 1978 a provocat unul dintre cele mai mari transferuri de resurse petrecut vreodată, dar nu în favoarea țărilor care aveau o nevoie acută, ci a celor mai bogate. Grupul țărilor industriale este cel care deține circa 85% din totalul mondial al rezervelor de aur. Se cuvine precizat că unui număr de șapte țări : S.U.A., R.F. Germania, Franța, Italia, Elveția, Olanda și Belgia îi aparțin aproape trei sferturi din stocul de rezervă de metal galben existent în lume. Ca urmare a creșterii puternice a prețului aurului pe piață s-a produs o sporire însemnată a valorii reale a rezervelor de metal, avînd loc a revalorizare de fapt a acestuia ca activ de rezervă.

Datele din tabelul alăturat nu reflectă, așadar, situația reală, întrucît Fondul Monetar Internațional, care le-a publicat, a calculat componenta aur din rezervele monetare la prețul de 35 DST (respectiv 44,64 dolari conform cursului de la finele anului 1980) pentru o uncie de metal. O evaluare a rezervelor de aur pe baza nivelului în jurul căruia s-a situat prețul aurului pe piață în decembrie 1980 ar duce la o valoare a rezervelor monetare internaționale de 960 miliarde dolari, adică mai mult decît dublul celei rezultînd din datele publicate de către F.M.I. Practic, numai valoarea componentei aur ar fi depășit 550 miliarde dolari la prețul pieței din decembrie 1980. Acestea nu sînt simple considerațiuni teoretice, pentru că un număr de aproape 50 de țări, precum și Fondul European de Cooperare Monetară (la care participă țările membre ale Pieței comune) evaluează rezervele de aur nu pe baza prețului oficial folosit de Fondul Monetar Internațional, ci pornind de la nivelul prețului pieței.

Trebuie amintit că în cadrul discuțiilor privind reforma sistemului monetar internațional au fost respinse în mod repetat propunerile de sporire a rezervelor prin majorarea prețului oficial al aurului, pe motiv că distribuirea între țări a stocurilor de metal ca activ de rezervă era inegală și ar fi creat inegalități ale cîștigurilor rezultate dintr-o astfel de modificare. Revalorizarea de fapt a aurului ca activ de rezervă a dus acum la o creștere neoficială, dar reală, a rezervelor monetare internaționale, nu în conformitate cu necesitățile diverselor țări sau cu alte criterii obiective, ci numai în funcție de disponibilitățile existente de metal.

Proporțional cu stocurile de aur deținute, cele șapte țări industriale menționate beneficiază de peste 75% din creșterea valorii reale a rezervelor, în timp ce țărilor în curs de dezvoltare le revine mai puțin de 10% din această creștere. Pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol apare însă o suplimentare limitată la 6%, iar pentru țările cele mai sărace de numai 0,15%.

O disparitate flagrantă apare și din raportarea pe locuitor a cîștigului din revalorizarea aurului monetar. Pe ansamblul țărilor dezvoltate rezultă o medie de 500 dolari pe locuitor, cu variații de la o țară la alta, ajungînd în cazul Elveției la 6 000 dolari. În schimb, pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol cîștigul pe locuitor este de 15 dolari, celor mai sărace revenindu-le numai 2,80 dolari.

Există puncte de vedere potrivit cărora, față de cerințele actuale de lichiditate internațională, această creștere neoficială dar efectivă a rezervelor monetare ar reprezenta o necesitate obiectivă, întrucît altfel ar fi trebuit să se creeze și să se distribuie o sumă mai mare de drepturi speciale de tragere. Specialiștii UNCTAD au luat în considerare această ipoteză și au ajuns la concluzia că rezervele monetare internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare ar fi fost cu peste 100 miliarde dolari mai ridicate decît nivelul real din momentul de față, dacă aceste rezerve ar fi crescut mai curînd prin noi alocații de drepturi speciale de tragere decît prin revalorizarea de fapt a aurului.

Situația existentă este rezultatul faptului că, spre deosebire de țările industriale, țările în curs de dezvoltare nu au putut acumula aur în decursul timpului, deoarece disponibilitățile lor erau foarte mici și trebuiau să le țină în valute pentru a menține o lichiditate adecvată necesităților curente. Pe lîngă aceasta, țările în curs de dezvoltare au crezut în ceea ce se proclama că dolarul S.U.A. este „la fel de bun ca aurul" și acum trebuie să plătească un preț greu pentru aceasta.

Spre un sistem diversificat

COMPONENTA în valute a rezervelor monetare internaționale reprezintă un alt element care acționează în favoarea celor mai dezvoltate țări, cu precădere a celor cu monede puternice. După cum se știe, în anii '70 s-a produs o evoluție inexorabilă de la un sistem bazat pe dolar spre un sistem de rezerve multivalutare. Dar, datorită deficitelor persistente ale balanței americane de plăți a apărut pericolul acumulării unor rezerve excedentare de dolari pentru majoritatea țărilor industriale, iar accentuarea inflației în S.U.A. și politica monetară a autorităților din această țară au dus la deprecierea monedei americane și respectiv la reducerea valorii activelor constituite în acest mijloc de rezervă. Scăderea cursului dolarului a ilustrat riscul deținerii disponibilităților numai în moneda americană, făcînd să apară necesitatea diversificării rezervelor.

Lirei sterline, care avea un rol limitat de mijloc de rezervă, i s-au alăturat în ultimii ani marca vest-germană, francul elvețian și yenul japonez ca posibile alternative pentru dolar. Activele exprimate în aceste valute au totuși un volum redus, menținute astfel în mod deliberat de autoritățile din țările în cauză, care au urmărit să frîneze internaționalizarea monedelor respective. Rezultatul trecerii la un sistem multivalutar este că proporția reprezentată de dolarul S.U.A. în rezervele mondiale în valută a scăzut de la 85% în 1973 la circa 75% în 1980, crescînd ponderea mărcii vest-germane de la 5,8% la circa 12%, a yenului japonez de la sub 1% la 3,6% și a francului elvețian, de la 1,2% la 3,1%. Rezistența la extinderea rolului de activ de rezervă a monedelor respective a fost motivată prin faptul că o țară cu o asemenea monedă nu poate ține sub control politica economică internă. De asemenea, s-a susținut că rolul de mijloc de rezervă mărește vulnerabilitatea la speculații și respectiv instabilitatea cursului unei monede.

În ultimul timp se observă, însă, o ridicare a restricțiilor impuse de autorități pe această linie, în special în R. F. Germania și Japonia. Explicația este că preferința țărilor O.P.E.C. de a diversifica rezervele lor monetare favorizează țările cu monede puternice, care se simt asigurate astfel împotriva efectelor viitorului șoc petrolier, putînd reglementa parte din factură cu propria monedă. Este interesant că majoritatea băncilor centrale consideră că acest sistem de rezerve multivalutare este în mod inevitabil instabil, întrucît sporește volatilitatea pieților valutare. În mod paradoxal, și această instabilitate oferă avantaje țărilor cele mai dezvoltate, rezultînd din modul de administrare a rezervelor monetare internaționale.

Poziția băncilor centrale era în urmă cu cîțiva ani destul de reținută în privința administrării rezervelor și, în general, se limitau să-și țină activele valutare în titluri ale Trezoreriei S.U.A. În ultimii ani, însă, băncile centrale au devenit din ce în ce mai preocupate nu numai de a-și diversifica disponibilitățile prin plasamente în mai multe valute și instrumente financiare, ci și de a obține venituri din asemenea operațiuni, pentru a spori pe această cale volumul rezervelor constituite.

Reorientarea activității băncilor centrale a atras marile bănci comerciale, care urmăresc să fie antrenate în avizarea sau efectuarea de operațiuni de ordinul miliardelor de dolari, pentru instituții oficiale. Unii dintre negociatorii de valute din New York s-au specializat în ultimul timp, ocupîndu-se exclusiv de operațiunile valutare ale circa 40—50 bănci centrale din lume. Declarațiile unora dintre operatorii de pe piață confirmă că deși principala preocupare a băncilor centrale o constituie menținerea rezervelor cît mai lichide, ele se arată tot mai interesate să și cîștige. Se manifestă astfel o înclinație din ce în ce mai pronunțată pentru ceea ce bancherii denumesc „administrarea activă a valutelor străine" sau, cu alte cuvinte, speculații valutare.

Este evident că poziția cea mai favorabilă în această acțiune o au țările industriale, care dispun de un sistem bancar dezvoltat și adăpostesc principalele centre financiare internaționale unde se încheie tranzacțiile valutare. În schimb, țările cele mai sărace, care au cea mai acută nevoie de fonduri de valută, dispun de un volum de rezerve atît de redus încît nu le acoperă nici necesitățile curente, oferind cu atît mai puțin posibilitatea unei sporiri pe calea efectuării de plasamente rentabile.

Situația reală a rezervelor monetare ilustrează și ea temeinicia poziției României, care afirmă necesitatea ca în cadrul statornicirii unei noi ordini economice în lume să fie puse pe alte baze, mai echitabile și relațiile financiar-valutare internaționale.

Radu NEGREA

Indonezia : reciclarea excedentelor petroliere

CREȘTERILE prețurilor la petrol pe piața internațională în ultimii doi ani au constituit principalul factor care a contribuit la redresarea balanței de plăți a Indoneziei, țară care își asigură cea mai mare parte a încasărilor externe pe seama livrărilor de țiței și gaze naturale.

Deși excedentele petroliere vor asigura o situație favorabilă a balanței de plăți pînă către mijlocul actualului deceniu, Banca Mondială apreciază că situația de ansamblu a economiei indoneziene nu se va modifica semnificativ în absența unor modificări structurale pe plan economic. Printre măsurile propuse de experții Băncii Mondiale se numără : stimularea eficienței și competitivității în industrie, creșterea nivelului de calificare a forței de muncă, simplificarea procedurilor legate de activitatea investițională.

Metalele strategice: o piață riscantă

RECENTA conferință din capitala britanică referitoare la perspectiva metalelor strategice în anii '80 a relevat scepticismul investitorilor față de acțiuni de amploare pe o piață apreciată drept „riscantă" în perioadă de criză.

Cu unele excepții, prețurile la aceste metale au marcat o tendință de scădere, ca efect al recesiunii. Deși inițial se prevedeau creșteri semnificative de prețuri la cobalt și tungsten, spre exemplu, investițiile sînt mult diminuate în condițiile tendinței generale de reducere a prețurilor. În ultimul timp, însă, au apărut și evoluții de altă natură, mai puțin previzibile. Astfel, speculațiile de bursă au determinat creșterea artificială a prețurilor, avînd ca rezultat diminuarea, tot atît de artificială, a cererii în cazul unor metale ca bismutul și seleniul. Prețurile ridicate au avut ca efect intensificarea cercetării pentru găsirea de substituenți, ajungîndu-se, în final, la dispariția aproape totală a cererii.

Rezultă, așadar, un echilibru destul de fragil între cerere și ofertă pe piața acestor metale, unde un aflux investițional poate genera dereglări însemnate. Tot potrivit concluziilor participanților la reuniunea de la Londra perspectivele unor beneficii ridicate de pe urma investițiilor în aceste metale sînt în mare parte nesigure — cel puțin pentru anii cît se va mai prelungi actuala criză.

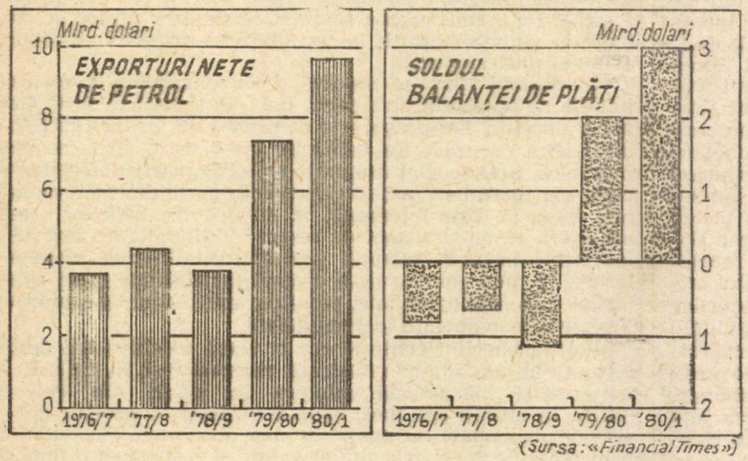

(Sursa : «Financial Times»)

Programe de dezvoltare

Uganda : prioritatea reconstrucției economice

UGANDA (12,6 milioane locuitori în 1980) se remarcă pe plan economic în primul rînd prin potențialul său agricol (agricultura furnizînd peste 50% din P.N.B.), iar în schimburile internaționale prin exporturile sale de cafea, bumbac, ceai, piei de bovine etc.

Din 1981 economia Ugandei a intrat într-o nouă etapă de planificare a dezvoltării naționale, după ce pînă în 1980 P.N.B. pe locuitor scăzuse la 60% din nivelul anului 1971. Actuala fază de reconstrucție face parte dintr-un program-cadru mai larg, a cărui primă etapă (1981—1982) urmărește reconstrucția economiei. În această primă etapă, eforturile se vor concentra către asigurarea cu alimente și bunuri esențiale de consum pentru întreaga populație și refacerea situației financiare a țării, urmînd a se trece ulterior la creșterea producției în toate sectoarele economice și la diversificarea structurală a producției naționale prin creșterea ponderii ramurilor industriale.

În agricultură în perioada 1981—1985 vor fi efectuate investiții de 530 milioane dolari. Eforturile de revitalizare, la început a principalelor capacități de producție, vor fi continuate pînă în 1985 prin extinderea terenurilor agricole și prin măsuri de creștere a productivității muncii. Pentru perioada următoare se are în vedere trecerea în toate zonele de cultură de la agricultura de subzistență la agricultura modernă. Printre măsurile preconizate se remarcă prioritatea acordată culturilor alimentare, dezvoltării de noi zone agricole, sprijinirii de către stat a micilor producători, integrării culturilor de export cu obiective agroindustriale.

În industrie, programul de investiții între 1981—1990 este de 747 milioane dolari. În refacerea capacităților existente se acordă prioritate producției de bunuri de consum, de materiale de construcție și de bunuri de echipament. În perioada de reconstrucție, în afară de noi fabrici de piese de schimb și echipamente de întreținere a utilajelor, nu vor fi construite noi fabrici decît în cazuri excepționale. În perspectiva 1985—1990, guvernul pune în centrul politicii industriale reducerea disparităților dintre zonele geografice ale țării și restructurarea producției industriale prin programe speciale de dezvoltare a următoarelor industrii : zahăr, ciment, sticlărie, ceramică, panificație, textile și încălțăminte, săpunuri, hîrtie, produse chimice și de cauciuc, metalurgie, prelucrări mecanice și electronică.

Noile preocupări de dezvoltare a Ugandei oferă întreprinderilor românești multiple posibilități de lărgire a schimburilor și a cooperării economice româno-ugandeze, în spiritul politicii României de sporire continuă a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 20—24 IULIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut o îmbunătățire sensibilă față de majoritatea valutelor occidentale, poziția monedei americane consolidîndu-se pe fondul evoluției ascendente a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital. În intervalul analizat o serie de mari bănci americane au procedat la majorarea dobînzii de împrumut prin broker de la 19,5% la 20,5%, iar nivelul dobînzilor la depozitele în eurodolari a marcat creșteri de 0,75—1,0%. Îmbunătățirea cursului valutei americane s-a produs cu oscilații pronunțate, reflectînd în principal incertitudinea de pe piața valutară internațională în legătură cu evoluția viitoare a dobînzilor pe piața S.U.A. La începutul săptămînii, după publicarea datelor privind creșterea masei monetare în economia americană, majoritatea operatorilor de devize au apreciat că aceasta va conduce la menținerea măsurilor de control a creditului de către autoritățile monetare ale S.U.A., apreciere justificată de cursul evenimentelor. Ulterior, sub influența știrilor privind scăderea produsului național brut al S.U.A. cu 1,9% (în termeni reali, calculat pe bază anuală) în trimestrul II a.c., după o creștere cu 8,9% în trimestrul I, cursurile majorității valutelor occidentale față de dolar au cunoscut o ușoară revenire temporară.

Cursul **lirei sterline** a marcat, în prelungirea tendinței din ultimele săptămîni, noi reduceri în raport cu dolarul S.U.A., atingînd la 21 iulie cel mai scăzut nivel din ultimii trei ani. La 24 iulie cursul se situa la 1,8550 dolari/liră, față de 1,8725 dolari/liră la sfîrșitul săptămînii anterioare. Poziția **mărcii vest-germane** față de dolar s-a deteriorat, înregistrîndu-se o depreciere de aproape 0,9% la 24 iulie (cînd cursul s-a situat la 2,4460 mărci/1 dolar) față de nivelul din ziua de referință. În cadrul Sistemului Monetar European marca vest-germană s-a menținut ca cea mai puternică valută. **Francul elvețian** a marcat față de dolar o depreciere mai puternică decît marca vest-germană, de 1,3%, cursul situîndu-se la finele intervalului analizat la 2,1120 franci/1 dolar (2,0850 în ziua de referință).

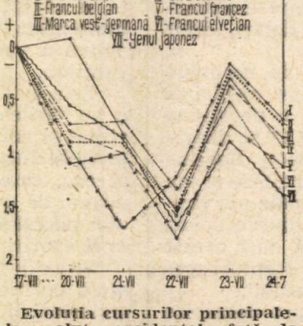

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 20—24 VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 17 iulie a.c.

Slăbiri pronunțate de curs față de dolar au înregistrat și **francul francez** (depreciere de peste 1,1%, de la 5,7525 la 5,8175 franci/1 dolar) și **yenul japonez** (depreciere de 1,4%, de la 231,75 yeni/1 dolar la 17 iulie la 235,10 yeni/1 dolar la finele intervalului analizat).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut o evoluție diferențiată (se dau nivelurile atinse la depozitele pe termen de 6 luni în zilele de 17 și 24 iulie a.c.) : eurodolari 18,25% și 19%, euromărci vest-germane 12,5625% și 12,75%, eurofranci elvețieni 10,125% și 10,0625%, eurolire sterline 14,50% și 14,375%.

Sub influența menținerii ferme a dobînzilor la fondurile în dolari și a îmbunătățirii cursului valutei americane **prețul aurului** a înregistrat o tendință descendentă, situîndu-se la 24 iulie, la al doilea fixing de la Londra la 407 dolari/uncie, cu 8 dolari/uncie sub nivelul celui de al doilea fixing de la sfîrșitul săptămînii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.P. POLONĂ

Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, combustibili și energie

UNUL DINTRE OBIECTIVELE prioritare ale dezvoltării actuale a economiei Poloniei îl constituie folosirea rațională și economisirea tuturor tipurilor de materii prime, combustibili și energie.

Este cunoscut faptul că în structura consumului intern de purtători de energie cărbunele (huila și cărbune brun) reprezenta 78,4% în anul 1978, petrolul — 14%, gazele naturale — 6,7%, lemnul de foc și turba — 0,8%, iar hidroenergia — 0,1%. Deși eficiența unei baze energetice întemeiată pe cărbune este inferioară, în condițiile actuale, celei fundamentate pe utilizarea prioritară a hidrocarburilor lichide și gazoase, în cercurile de specialitate se apreciază că și în viitor va fi întărit rolul cărbunelui în asigurarea satisfacerii necesarului energetic al economiei naționale. Aceasta, deoarece Polonia dispune de resurse considerabile de cărbune, fapt care garantează stabilitatea aprovizionării cu acest purtător de energie.

În anul 1979 industria carboniferă din Polonia a reușit să depășească pentru prima oară pragul a 200 milioane tone de cărbune extras, ceea ce a situat țara pe locul patru în lume la producția de huilă și pe locul cinci la cea de cărbune brun. S-a produs, totuși, o anumită rămînere în urmă a industriei energiei și combustibililor în raport cu cerințele altor ramuri de activitate, iar la producția de cărbune s-a înregistrat în primele luni ale acestui an o reducere față de nivelul anului trecut.

În extinderea preconizată a extracției de cărbune — ca și a altor minerale utile (cupru, sulf etc.) aflate în subsolul țării — un rol important se prevede să-l joace reconstruirea și modernizarea minelor și a fronturilor de lucru, ridicarea nivelului mecanizării și automatizării lucrărilor în subteran, sporirea efectivului forței de muncă în această ramură a industriei polone, intensificarea și adîncirea colaborării cu alte țări socialiste.

Printre altele, în studiul specialiștilor polonezi se află proiectul „minei viitorului", concepută ca o unitate industrială cu automatizare complexă, dispunînd de un sistem electronic de conducere de la suprafață, care asigură controlul tuturor proceselor de producție cu ajutorul tehnicii electronice. Prevăzute să fie realizate și date în exploatare încă în actualul deceniu, precum și în deceniul următor, asemenea mine vor permite îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici ai activității în industria carboniferă, ridicarea rentabilității acesteia, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale minerilor și sporirea securității muncii, protejarea mediului înconjurător de efectele poluării ș.a.m.d.

La proiectarea noilor mine de cărbuni se va ține seamă și de destinația producției lor : drept combustibil pentru termoelectrocentrale sau drept materie primă, care să fie transformată — pe cale chimică — pentru obținerea de combustibili superiori (gazoși, lichizi și solizi) sau de produse neenergetice. De asemenea, ele urmează să se realizeze prin utilizarea largă a experienței avansate, științifice și tehnice, din alte țări, pe baza colaborării internaționale.

În cincinalul 1976—1980 baza energetică a țării s-a consolidat prin punerea în funcțiune a unor capacități de producție însumînd peste 6 500 MW (pentru energia electrică) și peste 6 000 Gcal/oră (pentru energia termică), ceea ce a determinat o anumită reducere a deficitului de capacități în acest sector. După cum evidențiază publicația „Inwesticji i budownictwo", obiectivele prioritare ale investițiilor în energetică în perioada 1981—1985 constau în asigurarea creșterii producției de combustibili și energie, corespunzător cerințelor de dezvoltare a economiei naționale, extinderea capacităților de producție ale întreprinderilor furnizoare de cazane, precum și a capacităților industriei electrotehnice, întărirea potențialului întreprinderilor de construcții-montaj în sectorul energetic, sporirea puterii blocurilor electroenergetice și a tensiunii liniilor pentru transportul energiei electrice ș.a. Principala realizare din prima jumătate a actualului deceniu urmează s-o constituie darea în exploatare a complexului energetic de la Belhatow.

Alături de eforturile vizînd sporirea producției interne de materii prime, materiale și energie, mijlocul cel mai accesibil și mai puțin costisitor de remediere a deficitului actual de resurse în domeniul menționat îl constituie, așa cum s-a relevat la Congresul al IX-lea extraordinar al P.M.U.P., folosirea mai eficientă, rațională a resurselor respective. În acest sens, în Polonia a fost adoptat deja un program special de economisire și se apreciază că aplicarea — de la 1 ianuarie a anului viitor — a unui sistem reașezat de prețuri va constitui o pîrghie stimulativă pentru gospodărirea judicioasă a resurselor materiale în întreaga economie.

Un indicator important al ridicării eficienței utilizării materiilor prime, materialelor și energiei îl constituie — în industrie și construcții — scăderea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției vîndute. În perioada 1965—1978 consumul de resurse materiale pe o unitate de venit național a rămas, în linii mari, stabil ; în ceea ce privește industria și construcțiile, după o perioadă de reducere continuă a cheltuielilor materiale specifice, în anii 1978—1979 acest proces s-a încetinit.

Rolul fundamental în creșterea venitului național al R.P. Polone în anii '80 urmează să-l joace ridicarea eficienței gospodăririi economiei naționale, o mai bună adaptare a structurii producției la cerințele societății și ameliorarea sistematică a calității produselor ; în aceste condiții în fața industriei a fost pusă, între altele, sarcina de a reduce consumul specific de materii prime și materiale cu 6—8% în perioada 1981—1985. Se preconizează ca această sarcină — de fapt, permanentă — să fie realizată prin diferențierea ritmului de creștere a producției diferitelor ramuri în funcție de energo și materialointensivitatea acesteia, precum și prin introducerea pe scară largă, în toate ramurile, a mașinilor și instalațiilor care consumă mai puține materiale și energie, a unor tehnologii mai economicoase, prin substituirea unor materiale cu altele etc. Se estimează că rezerve apreciabile în acest sens există în ramuri ca : industria alimentară (unde capacitatea de absorbție a materiilor prime și a energiei pe o unitate valorică de produs este de trei ori mai ridicată decît în medie pe economia națională), în metalurgie, în industria confecțiilor ș.a.

Totodată, în cadrul investițiilor capitale — ca o orientare componentă a politicii de intensificare a economiei naționale a R.P. Polone, de sporire a eficienței sale — un accent crescînd se va pune pe modernizarea și reconstruirea capacităților de producție, exprimîndu-se deziderатul ca o parte din capacitățile disponibile să fie folosite — iar unele din obiectivele industriale noi să fie realizate — în colaborare cu alte țări socialiste, pe principiul avantajului reciproc.

În scopul ridicării calității muncii în toate domeniile de activitate se va pune un accent sporit pe promovarea cuceririlor progresului tehnic, pe valorificarea cît mai bună a resurselor științifice de care dispune țara, pe stimularea inițiativei cadrelor cu înaltă calificare, pentru ca întreg acest potențial de creativitate să fie pus în slujba cerințelor economiei polone.

N. TABĂRĂ

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

ACȚIUNI CONCERTATE PENTRU RESTRUCTURAREA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

LA RUBRICA NOASTRĂ „Forumul dezvoltării" [1]) am relatat despre seminarul asupra noii ordini economice internaționale, care a avut loc la Havana anul trecut și în cadrul căruia participanții au ajuns la concluzia că fenomenele noi apărute în ultimul timp în economia mondială — stagflația, cronicizarea șomajului, dezvoltarea companiilor transnaționale — fac necesară actualizarea preocupărilor vizînd instaurarea unei noi ordini economice în lume.

De fapt, seminarul de la Havana a marcat lansarea unui nou proiect de cercetare al Universității Națiunilor Unite pe această temă, proiect a cărui inițiere a fost considerată drept utilă și necesară ca urmare a multiplelor aspecte noi relevate cu ocazia sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., din 1980, dedicată noii ordini economice internaționale.

Ne propunem să prezentăm în continuare opinii și sugestii în acest sens aparținînd cunoscutului economist și publicist brazilian, profesorul **CELSO FURTADO.**

ÎN ABORDAREA SA, Celso Furtado pleacă de la premisa că ordinea economică internațională reprezintă, ca orice sistem de norme, expresia manifestă a raporturilor de forță, a unei anumite structuri a puterii care, la rîndul ei, se răsfrînge asupra multiplelor activități economice în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Astfel, arată C. Furtado, „schimbarea ordinii economice internaționale presupune, sub o formă sau alta, restructurarea acestor activități atît la nivelul producției cît și la nivelul însușirii plusprodusului creat".[2])

Atenția economistului brazilian se îndreaptă asupra gravelor decalaje alimentate și amplificate de actuala ordine în care orientarea tehnologică — arată C. Furtado, — generată de economiile cu grad înalt de acumulare a dus la existența simultană a supraconsumului cu imposibilitatea satisfacerii trebuințelor de bază ale populației.

Regăsim aici teoria profesorului norvegian Johan Galtung asupra „tunelului" dezvoltării, prin care pături ale populației din unele țări ale lumii a treia au fost obligate să treacă direct de la stadiul de subdezvoltare la societatea de supraconsum, fără a mai atinge faza optimă de corelare necesități — disponibilități, cu toate distorsiunile pe care această evoluție le imprimă creșterii economice și situației sociale din respectivele țări. Furtado pune această evoluție, cel puțin în ce privește utilizarea materiilor prime, pe seama faptului că interesele marelui capital pătruns în țările rămase în urmă au orientat dezvoltarea lumii a treia către tehnologii bazate pe utilizarea intensivă, „prădalnică" — spune autorul — a acestor materii prime și în special a surselor de energie, în scopul obținerii de profituri ridicate și imediate.

În concluzie — arată C. Furtado — asistăm la un echilibru instabil în țările în curs de dezvoltare datorită implicațiilor determinate de orientările cu caracter exogen impuse lor și, pe de altă parte, la transnaționalizarea pieței, la transformarea relațiilor economice internaționale în simple tranzacții interne ale companiilor transnaționale care își orientează investițiile cu precădere spre străinătate. Rezultă de aici caracterul de criză al tensiunilor provocate de aceste mutații structurale, ireversibile în măsura în care nu se va ajunge la înțelegerea necesității unor schimbări radicale în ordinea ce guvernează în prezent relațiile economice mondiale. Aceste tensiuni, subliniază autorul, sînt departe de a se atenua. Pentru a reveni la problema materiilor prime, economistul brazilian are în vedere creșterea în continuare a cererii și a consumului irațional — cu efecte distructive asupra ecosistemului.

ÎN CE PRIVEȘTE situația din țările dezvoltate — continuă autorul — tensiunile se mențin și se extind la scară internațională prin faptul că aceste țări nu mai dispun de instrumentele necesare de decizie și coordonare în spațiul național, referitor, de exemplu, la ocuparea forței de muncă, asigurarea stabilității interne, controlul asupra consumului. „Criza economică actuală, spune autorul, rezultă din transformările structurale ale economiei capitaliste care și-a redus capacitatea sistemelor de decizie pe care le reprezintă statele naționale". Această afirmație ar ridica, însă, întrebarea : dacă statele naționale dezvoltate occidentale ar controla în continuare sistemele de decizie, atunci ar putea fi orientată evoluția economiei mondiale către instituirea unor raporturi echitabile între țări aflate pe trepte diferite de dezvoltare ? Ajungem, astfel, la tratări care pun cauzele crizei economice mondiale pe seama incapacității țărilor dezvoltate de a mai controla evoluțiile propriilor lor economii. Cînd, de fapt, este vorba de criza structurală a sistemului economiei capitaliste care a făcut posibilă apariția și dezvoltarea societăților transnaționale „ilegitime și acționînd într-o lume neguvernabilă" — cum le caracterizează Furtado.

În viziunea acestuia, o analiză pertinentă asupra tendințelor și opțiunilor pe planul relațiilor economice mondiale trebuie să țină cont de o serie de elemente definitorii ale situației actuale, caracteristici care s-au conturat cu mai multă precizie în intervalul de timp de cînd lumea a început să se preocupe de necesitatea schimbării actualei ordini economice mondiale. Iată cîteva din aceste elemente luate în considerare de Celso Furtado :

- chiar în cazul ipotezelor cele mai favorabile țărilor industrializate, în următoarele decenii vom asista la creșterea ponderii în economia mondială, în special în industrie, a țărilor în curs de dezvoltare ;

- mutații structurale în economia mondială sînt puțin probabile în măsura în care dezvoltarea economiei mondiale va continua să fie sub influența preponderentă a țărilor occidentale industrializate ;

- menținerea actualului tip de dezvoltare — căruia îi corespunde o anumită orientare a progresului tehnic — va face puțin probabilă posibilitatea unor îmbunătățiri, la nivel internațional, în forma de redistribuire a veniturilor și a bogăției ;

- efectele negative ale accentuării confruntării dintre „Nord" și „Sud" se vor răsfrînge tot mai mult asupra țărilor industralizate datorită dependenței acestora de sursele de materii prime și sursele de energie

[1]) Vezi Revista economică nr. 7, 1981
[2]) Celso Furtado, Réagir à l'ordre ancien. Forum du développement no. 66, oct. 1980

din țările „lumii a treia", precum și datorită frînării procesului de dezvoltare în țările rămase în urmă, cu repercusiuni asupra progresului socio-economic al întregii comunități umane ;

● integrarea pieței țărilor industrializate a stimulat transnaționalizarea marilor întreprinderi din aceste țări, transformînd o parte importantă a tranzacțiilor internaționale în operațiuni interne ale acestor întreprinderi.

● în ceea ce privește reducerea dependenței față de străinătate a țărilor „lumii a treia", prioritare devin eforturile proprii și în interes național.

O nouă ordine economică pune, astfel, două probleme : cea a structurii „puterii" — spune C. Furtado, referindu-se la capacitatea de decizie și la factorii de creștere și de dezvoltare la nivel mondial, precum și problema organizării sociale, mai cu seamă în regiuni întinse ale globului unde sute de milioane de oameni trăiesc în sărăcie absolută".

În ce privește ultima problemă menționată, desigur că este nevoie de un efort intern, simultan — după cum notează autorul — pentru modificarea actualului tip de dezvoltare. Dar, în același timp, nu trebuie uitat faptul că răspunderea principală pentru această situație o poartă însești țările interesate în menținerea actualelor relații internaționale, a actualelor raporturi de forțe generatoare de decalaje și polarizare a avuției. Ar fi greu de presupus, luînd cazul unei țări dintre cele mai sărace, că voința conjugată a populației și a unui guvern realmente interesat în progresul țării respective ar putea substitui total lipsa mijloacelor financiare și materiale, a tehnologiilor și a pregătirii cadrelor, lipsa unei baze economice și sociale care să permită concretizarea eforturilor îndreptate către dezvoltare. S-ar putea vorbi mai curînd, așa cum menționa tot Furtado, de implicațiile profunde ale actualelor decalaje asupra ansamblului economiei mondiale pe termen lung — fapt care nu este luat în considerare de țările occidentale dezvoltate datorită priorităților economice pe termen scurt pe care ele le au în vedere în raporturile cu țările în curs de dezvoltare. Referitor la „sursele puterii" — cum le denumește autorul — el are în vedere : controlul asupra tehnologiei, resurselor financiare, piețelor, controlul accesului la resursele neregenerabile și la forță de muncă ieftină [3]).

Ceea ce numim astăzi „societatea industrială" — arată Celso Furtado — este rezultatul unei anumite orientări a creativității umane care favorizează acumularea și tinde să reproducă anumite structuri sociale. Produsul unei astfel de orientări este tehnologia modernă — element important al procesului de acumulare — ceea ce face ca, în lupta împotriva dependenței, controlul asupra tehnologiei să prevaleze față de controlul asupra efectelor combinate ale altor surse de supremație economică. O caracteristică de dată mai recentă a controlului asupra tehnologiei o constituie extinderea influenței societăților transnaționale, ceea ce face ca în prezent transferul de tehnologie să constituie tot mai mult operațiuni limitate la nivelul unor grupuri sau filiale ale acestor societăți în măsură să utilizeze și să-și compenseze reciproc cunoștințele tehnologice.

Amplificînd cadrul oferit de Furtado, am putea spune că, plecînd tocmai de la această delimitare a spațiului în care acționează transferul tehnologic, sau mai bine-zis ca o reacție la efectele unui astfel de transfer a apărut, în ultimul timp, orientarea multor specialiști în probleme ale dezvoltării către rezolvarea cu prioritate a cerințelor cele mai stringente ale națiunilor rămase în urmă, a ceea ce se cheamă trebuințele umane de bază. Este vorba, în esență, de rolul pe care tehnologiile trebuie să îl aibă în depășirea unor probleme vitale pentru lumea „a treia" — eradicarea sărăciei, a foametei și bolilor, a analfabetismului, — pentru a crea condițiile dezvoltării ulterioare a unei structuri economice viabile.

Rolul și influența transnaționalelor sînt evidente — după cum arată C. Furtado — și în ce privește accesul la resursele financiare. Societățile transnaționale își dobîndesc profiturile în mare măsură de pe piețele țărilor în curs de dezvoltare unde sînt implantate : profituri din operațiunile de comerț exterior, fuziuni cu întreprinderi locale, subsidii guvernamentale etc., alături de capitalul obținut de pe piața financiară internațională și a cărui rambursare este garantată de autoritățile monetare locale. Fără a epuiza lista surselor de venituri, rezultă că, de fapt, țările în curs de dezvoltare devin — și pe piața financiară — furnizoare pentru țările dezvoltate sau, altfel privit, țările respective ar putea folosi aceste însemnate resurse în interesul propriei lor dezvoltări.

Penetrarea companiilor transnaționale este și mai ușoară pe piețele de mărfuri ale țărilor în curs de dezvoltare. „Asistăm, în prezent, — arată Furtado — la apariția unor piețe competitiv monopoliste" în țările lumii a treia, a căror caracteristică este multiplicarea tipurilor de produse realizate, susținute de o publicitate dusă la extrem, concomitent cu neutilizarea integrală a capacităților de producție autohtone și cu implicarea unor cheltuieli sociale ridicate. Alternativa ar fi, astfel, creșterea controlului din partea țărilor-gazdă asupra acestor întreprinderi, încadrarea activității întreprinderilor în sistemul economic național — sau regional, în cazul constituirii de astfel de organizații, — în măsură să dea naștere la o piață a tehnologiilor autohtone în favoarea dezvoltării de tip endogen.

În ce privește problema resurselor neregenerabile aflate în cea mai mare parte în țările în curs de dezvoltare, interesele ce acționează în țările industrializate au făcut totul pentru a distrage atenția de la faptul că aceste resurse sînt epuizabile și că avansul tehnologic de care dispun este chemat să asigure trecerea la utilizarea altor tipuri de resurse, noi și regenerabile. Se impune — subliniază Furtado — ca și în acest domeniu să se instituie o nouă ordine, controlul asupra prețurilor materiilor prime fiind o condiție apriorică în vederea reducerii risipei, precum și pentru a crea posibilitatea utilizării de tehnologii adecvate scopurilor de dezvoltare asumate de țările rămase în urmă, posesoare de materii prime.

În sfîrșit, ultimul factor considerat de C. Furtado ca „resursă a puterii" îl constituie mîna de lucru ieftină, existentă din abundență în țările slab dezvoltate și a cărei exploatare constituie o sursă facilă de profit pentru companiile transnaționale. Ceea ce se impune, în acest context, din partea țărilor în curs de dezvoltare este — după cum precizează autorul — reconsiderarea acestei avuții naționale la adevărata ei valoare — măsurată prin ceea ce ea produce pentru piața internațională — odată cu aplicarea de pîrghii fiscale de natură să împiedice liberul acces din afară, în discordanță cu interesele naționale.

S-ar naște o întrebare, firească după afirmația de mai sus, în legătură cu alternativa utilizării forței de muncă autohtone în cazul limitării penetrării transnaționalelor și pe fondul unor structuri economice slab dezvoltate existente în țările lumii a treia. Desigur că simpla închidere a canalelor de acces pentru utilizatorii externi nu rezolvă problema ocupării forței de muncă. Este vorba de un complex de condiții pe plan intern care să determine o atare posibilitate și de aici rezultă necesitatea acțiunii conjugate a factorilor considerați de Furtado în vederea dezvoltării economice și sociale a țărilor rămase în urmă.

Lista factorilor propuși de Furtado poate constitui în continuare subiect de discuții, interpretări și îmbunătățiri în funcție de elementele noi caracteristice pentru situația raportului de forțe și a relațiilor internaționale. Esențial este însă demersul său în favoarea unor acțiuni concertate ale țărilor în curs de dezvoltare pentru a impune, cît mai repede, restructurarea radicală a relațiilor internaționale în favoarea creșterii economice în țările respective, a progresului întregii colectivități umane.

Em. STANCU

[3]) Furtado, Celso „Power resources — The Five Controls", IFDA Dossiers, May 1979, după Criatividade e dependencia na civilizaçâo industrial, Rio de Janeiro, Paz e Terra, 1978

O.C.D.E. — prognoză neliniștitoare

SITUAȚIA economică a țărilor industrializate va continua să fie dificilă în cursul întregului an 1981, reluarea creșterii — scontată anterior — fiind întîrziată cu peste șase luni, apreciază autorii raportului semestrial al O.C.D.E. asupra evoluției și perspectivelor economiei celor 24 de țări membre. În cazul majorității țărilor respective se prevede o perioadă de tranziție prelungită între recesiune și relansarea activității, în cursul căreia inflația va continua să se mențină la un nivel ridicat, iar șomajul va crește ; ca factori de incertitudine se menționează existența unor rate ridicate ale dobînzilor, precum și deprecierea monedelor europene față de dolar.

Se consideră că în acest an creșterea produsului național brut al țărilor membre ale O.C.D.E. va atinge ceva mai mult de 1%, dar cele mai mari țări vest-europene ar putea înregistra reduceri cu aproximativ 1% al P.N.B. ; pe de altă parte, în următoarele 18 luni șomajul ar putea spori de la 7% la 7,5% din populația activă (respectiv pînă la nivelul de aproximativ 26 milioane de șomeri în 1982). În ceea ce privește remediile situației, experții consideră că relansarea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă ar trebui să constituie obiectivele-cheie ale politicii economice a țărilor membre ale O.C.D.E.

R.P. Chineză: realizări și orientări în domeniul energeticii

DEȘI R.P. Chineză a produs ceva mai puțină energie în 1980 față de 1979 — evidențiază presa chineză — producția industrială a crescut efectiv cu 8,4%, între altele datorită folosirii mai eficiente a energiei. De fapt, R.P. Chineză nu duce lipsă de resurse energetice, îndeosebi de hidroenergie (valorificată în proporție de numai 5%) și cărbune (rezerve evaluate la 600 miliarde tone), fiind capabilă să-și satisfacă singură necesitățile legate de dezvoltarea economiei. Totodată, anul trecut China s-a situat pe locul nouă în lume în ceea ce privește volumul extracției de petrol, în perspectivă fiind prevăzută exploatarea mai intensivă a sondelor aflate în funcțiune și valorificarea unor noi zăcăminte de petrol.

În viitor o atenție deosebită se va acorda construcției de hidrocentrale și deschiderii de noi exploatări carbonifere, concomitent cu punerea în valoare a surselor regenerabile de energie. Anul trecut în zonele nordice ale țării funcționau circa 200 de centrale electrice eoliene, iar pe coasta răsăriteană au fost puse în funcțiune cinci centrale electrice care folosesc forța fluxului marin. S-au construit pînă acum șase centrale electrice bazate pe utilizarea izvoarelor termale (al căror număr a ajuns la 2 000), se obține gaz metan din turbă, se experimentează diferite căi de întrebuințare a energiei solare, studiindu-se, de asemenea, posibilitățile de folosire pașnică a energiei nucleare.

R. F. G. : concentrarea activității de export

APROAPE un sfert din producția industrială a R.F. Germania merge la export, respectiv valoarea exporturilor respective a reprezentat anul trecut 290,4 miliarde mărci vest-germane, din cele aproximativ 1 200 miliarde mărci la cît s-a ridicat cifra de afaceri globală a întreprinderilor industriale. După cum se vede din graficul alăturat există o apreciabilă concentrare a activității de export, circa 63% din volumul total al exporturilor industriale revenind unui număr de trei subramuri ale construcțiilor de mașini și industriei chimice. Aceleași sectoare industriale, plus siderurgia, prezintă cele mai ridicate ponderi ale exportului în cadrul cifrei de afaceri (între 28 și 43%), în timp ce pe ansamblul celorlalte ramuri industriale ponderea medie a exporturilor nu atinge 14%.

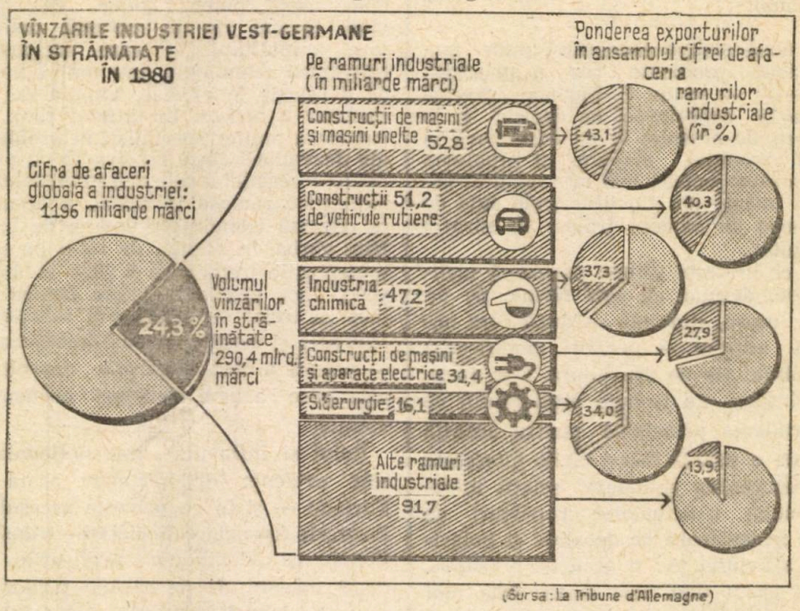

(Sursa : La Tribune d'Allemagne)

„Utilizări alternative"

UN studiu elaborat de „Worldwatch Institute" din Statele Unite ajunge la concluzia că industria de materiale sintetice ar trebui să aibă prioritate în folosirea petrolului și gazelor naturale, întrucît producția de materiale sintetice constituie una dintre cele mai eficiente utilizări a hidrocarburilor lichide și gazoase. Se constată astfel, că — în condițiile actualelor tehnologii de producere a fibrelor naturale, a diverselor articole din lemn sau metal — este nevoie deseori de o cantitate comparativ mai mare de energie, reprezentată prin surse care constituie, totodată, materia primă necesară fabricării maselor plastice (de pildă, producția de țevi din mase plastice necesită un consum de energie de două ori mai mic decît în cazul fabricării unor țevi similare din ceramică sau din metal).

Anual în lume se consumă 10 mil. tone de cauciuc sintetic, 10 mil. tone de fibre sintetice și 60 mil. tone de mase plastice, încît în medie pe un locuitor al globului revin cîte 20 kg de materiale sintetice pe an. Se apreciază că, în pofida creșterii prețurilor la petrol și la materiale sintetice, producția și consumul acestora din urmă se vor extinde în viitor, astfel încît — dacă în prezent industria materialelor sintetice utilizează, ca materie primă, în jur de 3% din volumul anual al extracției de petrol și gaze, către anul 2 000 ponderea sa va spori la 6%.

Cultura — obiect al finanțării internaționale

DE... APROXIMATIV TREI ANI funcționează prima „bancă culturală" internațională, respectiv Fondul internațional pentru dezvoltarea culturii, constituit sub egida UNESCO. El se formează pe baza contribuțiilor voluntare ale guvernelor, instituțiilor de stat și persoanelor particulare, volumul disponibilităților sale apropiindu-se anul trecut de 5 milioane de dolari.

Principala misiune a Fondului constă în acordarea de ajutor financiar unor sectoare ale activității culturale, ca pregătirea cadrelor (planificatori, tehnicieni, administratori etc.) necesare bunei desfășurări a diferitelor proiecte cu caracter cultural ; menținerea producției artizanale, a calității sale artistice și tehnice ; păstrarea unor valori culturale tradiționale, amenințate cu dispariția într-un viitor nu prea îndepărtat ș.a. Sub aspect geografic, atenția specialiștilor Fondului se îndreaptă mai ales către țările în curs de dezvoltare, iar în cadrul acestora — către punerea în valoare a bogatelor tradiții culturale ale țărilor africane, lor revenindu-le peste o treime din sprijinul financiar acordat.

GLOSAR

Termeni și definiții din demografie [I]

ÎN FOLOSIREA CURENTĂ a terminologiei demografice cele mai frecvente confuzii se fac între vîrsta medie și viața medie, între durata medie de viață și longevitate. Se mai produc confuzii între viața normală, viața probabilă și viața medie.

Media, mediana și modul sînt expresiile cele mai generale ale tendinței centrale ; ele se determină pe baza unei repartiții statistice care presupune un șir de valori ale variabilei x (x_1, x_2, ..., x_n) cu frecvențele respective (f_1, f_2, ..., f_n).

Pentru calcularea **vîrstei medii**, populația respectivă (națională, urbană sau rurală, a unui județ etc.) este repartizată după caracteristica vîrstei (X), exprimată în ani, luîndu-se valorile 0, 1, 2....., 100 ani (considerată convențională ca vîrstă limită). În acest caz, frecvențele vor fi efectivele populației ca funcție de vîrstă.

Întrucît însă fiecare valoare de un an reprezintă, de fapt, un interval, pentru a calcula indicatorii tendinței centrale — în cazul nostru, media aritmetică ponderată — va trebui să luăm centrul intervalului : 0,5; 1,5; 2,5;... 99,5; 100,5 ani.

De cele mai multe ori, vîrsta medie se calculează pe baza unei repartiții statistice pe grupe cincinale (vezi tabelul). Exemplificăm modul de calcul al vîrstei medii (X) cu populația României la recensămîntul din 5 ianuarie 1977 (date readuse la 1 ianuarie 1977).

Grupe cincinale de vîrstă	Mijlocul intervalului ($x + 2,5$)	Efectivele populației (${}_5P_x$)	$(x + 2,5 \cdot {}_5P_x)$
0—4 ani	2,5	1 995 209	4 888 023
5—9 ani	7,5	2 194 418	16 458 135
10—14 ani	12,5	1 368 116	17 101 450
. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
95—99 ani	97,5	2 329	227 078
100 ani și peste	102,5	124	12 710
Suma	—	21 558 348	712 174 870

Vîrsta medie a populației României (ambele sexe) :

$$X = \frac{712\,174\,870}{21\,558\,348} = 33{,}03 \text{ ani}$$

În mod similar se calculează vîrsta medie a populației masculine (32,0 ani) și a populației feminine (34,04 ani), a diferitelor altor subpopulații.

Acest indicator are o certă valoare analitică atît în studiile diacronice cît și în cele sincronice. El ne poate da o indicație în legătură cu procesul de îmbătrînire a populației. De pildă, vîrsta medie a populației României a evoluat astfel : 26,66 ani (1930), 29,98 ani (1956), 32,43 ani (1966) și 33,03 ani (1977). În decurs de 47 de ani, vîrsta medie a crescut cu circa 6 ani și jumătate. Indicatorul respectiv este util în analiza comparativă a vîrstei medii a populației urbane și rurale :

Populația	1956	1966	1977
Urbană	31,47	32,65	31,66
Rurală	29,92	32,37	34,42

Îmbătrînirea demografică accelerată a populației rurale este evidentă : în perioada 1956—1977, vîrsta medie a populației urbane a crescut cu 0,19 ani, în timp ce a populației rurale a sporit cu 4,5 ani. De asemenea, prezintă interes calculul vîrstei medii pentru populația masculină și cea feminină : îmbătrînirea este mai avansată în rîndul populației feminine. Să mai adăugăm interesul pe care-l prezintă vîrsta medie pe unități teritorial-administrative sau pe regiuni geografice. La recensămîntul din 1977, cînd vîrsta medie a populației României a fost de 33,03 ani, același indicator pentru populația Moldovei a fost de 30,77 ani, iar pentru populația municipiului București a fost de circa 36 ani, deci o diferență de peste 5 ani.

Cît privește vîrsta medie a populației active (1977) ea a fost de 38,3 ani, dar a populației active a categoriei sociale „muncitori" a fost de 34,7 ani, iar a categoriei sociale „țărani cooperatori" de 44,2 ani. Se reține cu ușurință îmbătrînirea înaintată a populației active din agricultură. Se poate continua cu calculul vîrstei medii a populației active din industrie, din construcții, din învățămînt, a personalului muncitoresc din diferite întreprinderi etc.

Vladimir TREBICI

Deficit

Sorin Șerbănescu, București — Decizia de a menține în circulație avionul supersonic Concorde a fost luată în Anglia de Ministerul Comerțului în urma recomandării din aprilie a.c. a unei comisii parlamentare ca avionul să fie casat dacă nu se vor găsi căi de amortizare a cheltuielilor. Construcția și exploatarea avioanelor Concorde a costat pînă acum pe contribuabilii britanici aproape 849 milioane de lire sterline (circa 1,57 miliarde dolari), între altele datorită faptului că nici o altă companie aeriană în afară de British Airways și Air France nu a cumpărat acest tip de avion, iar cele șapte avioane aflate în dotarea celor două companii menționate nu sînt utilizate la întreaga lor capacitate.

Ministerul Comerțului a relevat că cheltuielile de exploatare au cunoscut în ultima vreme o anumită reducere și că trimiterea avioanelor la fier vechi ar costa dublu în raport cu menținerea lor în circulație. Se menționează că dacă cele două curse pe zi pe ruta Londra — New York sînt rentabile, în schimb cursa zilnică pe ruta Londra — Washington se soldează cu pierderi. British Airways studiază în prezent posibilitatea utilizării avioanelor sale Concorde și pe rutele Londra — Miami și Londra — Lagos, în condiții de rentabilitate.

Minioțelării

Iulian Cosma, Șimleu Silvaniei — Minioțelăriile sînt unități de producție cu o capacitate de cel mult 1 milion tone de oțel pe an. Se estimează că la sfîrșitul deceniului trecut existau deja în lume circa 300 de minioțelării cu o capacitate medie de circa 200 000 tone, cele mai numeroase aflîndu-se în Italia și Spania. Răspîndirea lor în creștere, care pare paradoxală într-o epocă de concentrare a producției în vederea obținerii unor economii de scară, se explică printr-o serie de avantaje potențiale ale acestui tip de unități, care nu reprezintă în nici un caz un model redus al marilor combinate siderurgice integrate. Linia lor de producție este mult mai simplă, iar gama lor de fabricație este limitată la numai două-trei grupe de oțeluri de calitate și dimensiuni determinate, utilizate mai ales în industria construcțiilor. Ele dau dovadă însă de o flexibilitate mai mare la modificarea condițiilor de aprovizionare și desfacere, avînd nevoie de mai puțin timp și de mai puține fonduri decît oțelăriile tradiționale, integrate, pentru a proceda la adaptările tehnologice pe care le presupune menținerea competitivității. Simplitatea organigramei asigură și pe planul luării deciziilor o mai mare viteză de reacție. Minioțelăriile sînt competitive și sub raportul costurilor, în ce privește atît investițiile pe tona de capacitate instalată, cît și consumul specific de energie (cu pînă la o treime mai redus), cheltuielile de transport etc. Productivitatea muncii poate ajunge la 500—1 500 tone pe muncitor și an, comparativ cu 300—1 000 tone într-o mare oțelărie.

Vulnerabilitatea minioțelăriilor este legată mai ales de dependența lor totală de piața fierului vechi cu care se aprovizionează (adeseori din import) : o materie primă prea scumpă sau de slabă calitate poate compromite total avantajul competitiv al minioțelăriilor. Creșterea costului energiei electrice acționează și ea în aceeași direcție, majoritatea minioțelăriilor fiind dotate cu cuptoare electrice.

Cu toate acestea se prognozează creșterea în continuare a numărului acestui gen de unități, mai ales în țările sau regiunile mai puțin dezvoltate, dar dispunînd de surse de energie și materii prime.

Refacerea mediului înconjurător

Grete Dumbravă, Mediaș — Acoperirea necesarului de energie al R.F. Germania pînă în anul 2020 presupune extragerea a circa 2,4 miliarde tone de lignit, din care o bună parte se va exploata în carieră. Societățile care extrag cărbunele în carieră au într-adevăr obligația ca la încheierea lucrărilor să refacă terenul respectiv, costul acestei operații fiind inclus în prețul de vînzare al cărbunelui. O asemenea operație este surprinsă în fotografia alăturată, reprodusă după buletinul **Flash sur l'Allemagne**, realizată într-o zonă de 8 500 ha cuprinsă între Köln și Aachen. Cu ajutorul unor excavatoare și macarale gigant, în „peisajul lunar" din imagine este în curs de amenajare un mare lac conceput ca rezervație naturală și de agrement. Întrucît umplerea acestui „crater" cu apă subterană ar dura secole, va fi construită o conductă prin care se va aduce apă din Marea Nordului.

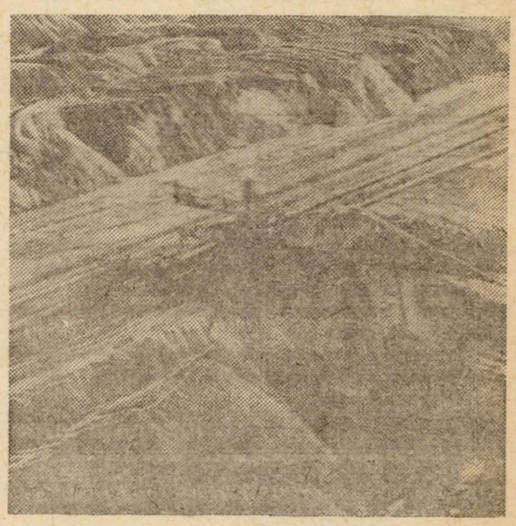

Automobile

Vasile Brănescu, Lehliu Gară — 1) Trecerea Spaniei de pe locul zece pe locul șapte, în anul 1980, în rîndul marilor producători mondiali de automobile se explică nu printr-o creștere mai rapidă a producției spaniole ci printr-o scădere mai lentă (6,4%) în raport cu cea înregistrată de Marea Britanie (16,4%), Brazilia și Canada, care pînă anul trecut se situau înaintea Spaniei. În 1980 Spania a produs 976 216 autoturisme. Primele șase locuri în ierarhia amintită au revenit anul trecut, în ordine, Japoniei, S.U.A., R.F.G., Franței, Italiei și U.R.S.S.

2) Răspunsul la întrebarea pe care ne-o adresați vă poate fi furnizat numai de I.D.M.S.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 31 iulie 1981

— 23 August 1944 — 23 August 1981. România pe noi trepte ale progresului și civilizației **(Costinel Lazăr)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a programelor de construcții-montaj **(Șerban Stelu)** 4

— Un factor al creșterii productivității muncii în industrie : modernizarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor din dotare (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
● Plantațiile pomicole intensive și superintensive : producții și beneficii sporite **(Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz)** 7
● Sistemul de indicatori și eficiența economică la nivelul unităților agricole **(Constantin C. Cojocaru)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Acordul global — formă stimulativă de retribuire și de creștere a productivității muncii **(Gh. Răboacă)** 11

— Căi eficiente de promovare a exportului produselor românești. Participarea la târguri și expoziții internaționale 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Pe ordinea de zi a adunărilor generale ale oamenilor muncii. Îndeplinirea planului anual și a angajamentelor la toți indicatorii **(C. Damian)** 15

— Organizarea științifică a sistemului informațional **(Pompiliu Aliu)** 16

TEORII — IDEI

— Modernizarea structurii industriei (I) **(Aurel Iancu)** 17

— Școli ● curente ● economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (III) **(Sultana Sută Selejan)** 20

— Produsul industrial — evoluții conceptuale **(Ioan Petrișor)** 22

— Psihologia industrială în sistemul de stimulare a factorilor calitativi **(Cristian Popescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Aparențe și realități în constituirea și administrarea rezervelor monetare internaționale **(Radu Negrea)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— R.P. Polonă. Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, combustibili și energie **(N. Tabără)** 27

— Acțiuni concertate pentru restructurarea relațiilor internaționale **(Em. Stancu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Romania, on new stages of progress and civilization **(Costinel Lazăr)** 2

— Intensive and superintensive fruit growing ● Increased production and profits **(Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz)** 7

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The global wage arrangement — a stimulative way of payment and labour productivity growth **(Gh. Răboacă)** 11

— Modernizing industrial structures (I) **(Aurel Iancu)** 17

— Schools ● trends ● economists. Tendencies and orientations in the dialogue on development (III) **(Sultana Sută Selejan)** 20

— Appearences and realities in setting up and managing the official international reserves **(Radu Negrea)** 24

— The Polish People's Republic : rational management of raw materials, fuels and energy resources **(N. Tabără)** 27

— Concerted actions to restructure the international relations **(Em. Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La Roumanie sur la voie du progrès et de la civilisation **(Costinel Lazăr)** 2

— Les vergers intensifs et superintensifs : production et bénéfices accrues **(Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz)** 7

— Une forme stimulative de rétribution et d'accroissement de la productivité du travail **(Gh. Răboacă)** 11

— La modernisation de la structure de l'industrie (I) **(Aurel Iancu)** 17

— Ecoles ● courants ● économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (III) **(Sultana Sută Selejan)** 20

— Apparences et réalités dans la constitution et la gestion des réserves officielles de dévises **(Radu Negrea)** 24

— La R. P. Polonaise. La gestion rationnalle des ressources de matières premières, combustibles et énergie **(N. Tabără)** 27

— Actions concertées pour restructurer les relations internationales **(Em. Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румыния, на новые ступени прогресса и цивилизации **(Костинел Лазэр)** 2

— Интенсивные и сверхинтенсивные плантации фруктовых деревьев: повышенная продукция и прибыль **(Бужор Мэнеску, Виктор Маноле, Р. Тийс)** 7

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Валовая аккордная система — поощрительная форма оплаты труда и повышения производительности труда **(Г. Рэбоакэ)** 11

— Модернизация структуры промышленности (I) **(Аурел Янку)** .. 17

— Школы ● течения ● экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (III) **(Султана Сутэ Сележан)** 20

— Видимости и действительности в создании официальных валютных запасов и в распоряжении ими **(Раду Негря)** 24

— Польская Н.Р.: Рачительное хозяйствование сырьевых ресурсов, топлива и энергии **(Н. Табэрэ)** 27

— Согласованные действия для перестройки международных отношений **(Ем. Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

adas

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin băneşc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitate asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

Asigurarea familială mixtă de viaţă dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viaţă cu îndemnizaţie pentru urmaşi garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici comune dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 65 ani.

● Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1981 AUG — 7

Noutăţi ale Întreprinderii „FARMEC“!
MAGNOLIA — deodorant cu extract de plante, un dar plăcut pentru femei, bărbaţi şi tineret.
Produsele cosmetice cu marca „FARMEC“ satisfac cele mai protenţioase exigenţe

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

cerință a gospodăririi judicioase a fondurilor

CONTROLUL ECONOMIC PREVENTIV

Numărul 32 ● Vineri 7 august 1981

ÎNTÎLNIREA PRIETENEASCĂ DINTRE TOVARĂŞII NICOLAE CEAUŞESCU ŞI LEONID BREJNEV

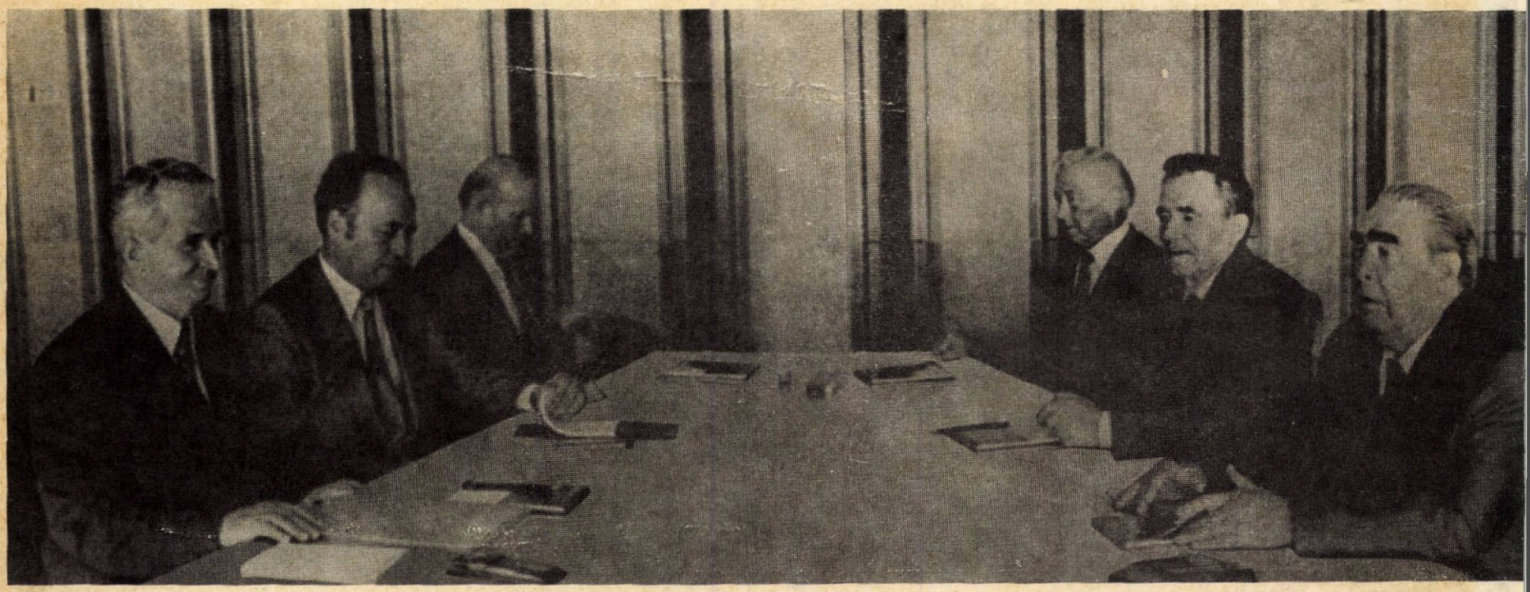

D 646

curier
economic legislativ

NORME METODOLOGICE PENTRU ORGANIZAREA ŞI EXERCITAREA CONTROLULUI ECONOMIC PREVENTIV

Curtea Superioară de Control Financiar (sub nr. 179) şi Ministerul Finanţelor (sub nr. 1517) au emis **„Norme metodologice pentru organizarea şi exercitarea controlului economic preventiv prin cadre tehnice şi economice"**, care au intrat (şi urmează să intre) în vigoare, în mod eşalonat, în cursul anului 1981.

Pentru a veni în sprijinul întreprinderilor, publicăm mai jos integral Normele metodologice, împreună cu anexele lor, cu subliniereа că în acest număr al revistei a apărut şi un amplu documentar privind controlul economic preventiv.

Facem precizarea că **controlul economic preventiv** vine să întregească **controlul financiar preventiv**, care se va exercita în continuare, potrivit prevederilor din Legea nr. 9/1974.

1. Potrivit aprobării conducerii partidului, comunicată de Cancelaria C.C. al P.C.R., cu nr. 390/2284/1980, se instituie controlul economic preventiv prin cadre tehnice şi economice la nivel de întreprindere, uzină, fabrică, exploatare, grup de şantiere, secţie, şantiere, şi alte unităţi similare, care au activitate industrială sau construcţii-montaj.

Controlul economic preventiv are sarcina de a contribui la utilizarea cu maximă economicitate a mijloacelor materiale şi băneşti şi a forţei de muncă şi la creşterea pe această bază a beneficiului şi rentabilităţii, în vederea aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, printr-o mai strînsă conlucrare între organele tehnice şi economice.

Persoanele împuternicite, exercită controlul economic preventiv pe baza documentelor şi formularisticii existente în unităţi, de regulă cu respectarea actualului circuit al acestora, concomitent cu stabilirea de atribuţii şi răspunderi directe pentru persoanele care exercită acest control.

Organizarea şi exercitarea controlului economic preventiv se introduce treptat, pe ministere, alte organe centrale şi consilii populare, potrivit graficului din anexa 1.

Controlul economic preventiv se efectuează asupra următoarelor operaţii :

I. La unităţile cu activitate industrială

a) programarea şi lansarea în fabricaţie a produselor ;

b) consumurile de materii prime şi materiale peste normele stabilite ;

c) stabilirea normelor de muncă locale şi realitatea muncii prestate ;

d) efectuarea reparaţiilor curente şi capitale ale fondurilor fixe.

II. La unităţile cu activitate de construcţii-montaj

a) începerea lucrărilor de construcţii-montaj ;

b) consumurile de materiale peste normele stabilite pe categorii de lucrări, ca urmare a schimbării unor tehnologii sau a înlocuirii materialelor ;

c) realitatea muncii prestate ;

d) necesarul de utilaje şi mijloace de transport ;

e) raportarea producţiei de construcţii-montaj.

2. Documentele supuse controlului economic preventiv, funcţiile persoanelor care exercită controlul şi obiectivele care se verifică de aceste persoane, sînt cele din anexele 2 şi 3 care fac parte din prezentele norme.

În funcţie de volumul şi complexitatea operaţiilor şi de condiţiile concrete existente, conducerea ministerelor şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, au dreptul să aprobe cu acordul prealabil al Curţii Superioare de Control Financiar şi al Ministerului Finanţelor, la propunerea justificată a orga-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 32 1981

nelor de conducere colectivă din unitățile socialiste subordonate, ca exercitarea controlului economic preventiv să se facă și de persoane încadrate în alte funcții decît cele prevăzute în anexele 2 și 3 care au în sarcinile proprii de muncă problemele respective.

3. Conducătorul unității va stabili, prin decizie, nominal, persoanele care vor exercita controlul economic preventiv, (titularii și înlocuitorii de drept), circuitul documentelor supuse acestui control, termenele înlăuntrul cărora acestea trebuie prezentate la control, precum și termenele de exercitare a controlului economic preventiv, pe operațiile supuse acestui control.

Conducătorul compartimentului în care are loc operația va prezenta la control documentația din care să rezulte legalitatea, necesitatea, oportunitatea și economicitatea operațiilor respective, precum și alte documente sau date pe care le solicită cel ce exercită controlul economic preventiv.

4. Controlul economic preventiv se exercită înainte ca documentul respectiv să fie semnat pentru aprobare de către organele în drept.

Dovada exercitării controlului economic preventiv de către persoana împuternicită, în acest scop, se face prin semnătura pusă pe documentul prezentat la control.

Prin semnarea documentelor, persoanele împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv își asumă răspunderea că au verificat și că operațiile respective îndeplinesc condițiile înscrise în anexa 2 sau 3 la prezentele norme.

5. Persoanele care exercită controlul economic preventiv sînt obligate de a examina conținutul operațiilor, pe baza actelor normative care reglementează obiectivele de verificat, consultîndu-se cu cadrele de specialitate, pentru stabilirea situației reale.

6. Operațiile rezultate din documentele supuse controlului economic preventiv nu vor putea fi efectuate dacă documentele respective nu au fost controlate și semnate de organele împuternicite în acest scop.

7. În cazul în care nu se îndeplinesc condițiile arătate la pct. 4 de mai sus, persoanele împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv nu vor semna documentele respective, iar operațiile în cauză nu vor putea avea loc. În asemenea situații, cei ce exercită controlul economic preventiv vor informa operativ pe conducătorul unității.

În situația în care compartimentul unde s-a întocmit documentul susține efectuarea operației pentru care nu s-a primit viză de control economic preventiv, conducătorul unității hotărăște pe proprie răspundere, dispunînd în scris pe documentul respectiv, asupra efectuării sau neefectuării operației respective.

8. Cazurile de refuzuri, numărul, valoarea și natura lor, cît și cauzele care le-au generat, se înregistrează și vor fi analizate trimestrial în organul de conducere colectivă în scopul luării măsurilor pentru lichidarea și prevenirea neajunsurilor și a tragerii la răspundere a celor vinovați.

9. Conducătorii unităților socialiste, la care se instituie controlul economic preventiv, sînt obligați să asigure:

— condiții pentru desfășurarea corespunzătoare a acestei activități;

— punerea la dispoziția persoanelor împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv a dispozițiilor legale necesare desfășurării în condiții corespunzătoare a acestui control;

— analiza operativă și aplicarea măsurilor ce se propun de persoanele împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv pentru înlăturarea neajunsurilor constatate;

— instruirea, îndrumarea și verificarea activității persoanelor împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv;

— întocmirea și înaintarea la ministerul tutelar și la comitetul executiv al consiliilor populare județene respective, anual în cadrul informării privind controlul financiar preventiv, într-un capitol separat, a rezultatelor controlului economic preventiv și problemele ce se ridică cu propuneri corespunzătoare.

10. Sarcinile și răspunderile cadrelor tehnico-economice din prezentele norme metodologice privind introducerea controlului economic preventiv asupra operațiilor de la pct. 1 de mai sus, vor fi introduse în termen de 30 de zile de la instituire în regulamentele de organizare și funcționare.

11. Ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor controla și îndruma permanent organizarea și exercitarea controlului economic preventiv la unitățile socialiste subordonate în condițiile prezentelor norme metodologice și vor raporta anual în cadrul informării privind controlul financiar preventiv, asupra rezultatelor și problemelor pe care le ridică controlul economic preventiv.

12. Controlul financiar preventiv prevăzut de Legea nr. 9/1974 se va exercita în continuare în condițiile normelor existente.

ANEXA 1

GRAFICUL INSTITUIRII CONTROLULUI ECONOMIC PREVENTIV

Ministerul	Data introducerii
1. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	ianuarie 1981
2. Ministerul Construcțiilor Industriale	ianuarie 1981
3. Ministerul Industriei Metalurgice	februarie 1981
4. Ministerul Industriei Chimice	februarie 1981
5. Ministerul Industriei Ușoare	martie 1981
6. Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	martie 1981
7. Ministerul Energiei Electrice	aprilie 1981
8. Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	aprilie 1981
9. Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor	mai 1981
10. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	iunie 1981
11. Alte ministere și organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, care au unități sau activități industriale și de construcții-montaj	trim. III. 1981

ANEXA 2

DOCUMENTELE SUPUSE CONTROLULUI ECONOMIC PREVENTIV, FUNCȚIILE PERSOANELOR CARE EXERCITĂ ACEST CONTROL ȘI OBIECTIVELE CE SE VERIFICĂ DE ACESTE PERSOANE, LA UNITĂȚILE CU ACTIVITATE INDUSTRIALĂ

Nr. crt.	Documentele supuse controlului economic preventiv	Funcțiile persoanelor care exercită controlul	Obiectivele care se verifică cu ocazia exercitării controlului
	1. Programarea și lansarea în fabricație a produselor		
	Programul de fabricație, comanda internă sau alt document prin care se lansează produsele în fabricație	Directorul comercial sau șeful compartimentului desfacere, conform hotărîrii conducerii unității	Dacă produsele ce urmează a fi lansate în fabricație, în sortimentele și cantitățile înscrise în document, au desfacerea asigurată prin contracte, sau comenzi ferme încheiate cu beneficiarii interni sau externi pentru luna în care produsul se prevede a fi terminat sau în luna imediat următoare. În cazul lansării în fabricație de produse în avans, se va verifica dacă există avizul beneficiarului pentru livrarea înainte de termenul contractual, iar atunci cînd se lansează în fabricație produse pe stoc, se va verifica dacă există aprobarea legală a organelor competente pentru fabricarea de produse pe stoc.
		Șeful compartimentului de prețuri	Dacă produsele ce urmează a fi lansate în fabricație au prețuri legal stabilite sau aprobarea prevăzută de dispozițiile legale pentru lansarea în fabricație de produse fără prețuri aprobate.
	2. Consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite		
	Documentul de justificare a depășirilor de consumuri de materiale peste normele tehnologice stabilite prin nomenclatoare de piese, liste de consum, rețete de fabricație sau alte documente prin care s-au aprobat norme de consum de materiale ptr. producția de bază și auxiliară sau pentru regie	Inginerul șef	Dacă sortimentele și cantitățile de materiale înscrise în document peste normele de consum stabilite prin documentațiile tehnologice, sînt solicitate în cazuri cu totul excepționale și sînt strict necesare și pe deplin justificate pentru realizarea producției. **NOTĂ:** În astfel de cazuri, conducătorul unității va trebui să analizeze și să stabilească măsuri de prevenire a unor astfel de situații, precum și răspunderea materială a celor vinovați, atunci cînd este cazul.
	3. Drepturi de retribuire, sub aspectul stabilirii normelor de muncă locale		
	Fișa normelor de muncă, fișa tehnologică, sau alte documente prin care se stabilesc normele de muncă	Inginerul șef al unității	Dacă norma de muncă, în ore, minute și lei, înscrisă în document a fost corect stabilită și fundamentată în raport de normativele unificate în vigoare, de condițiile tehnice și organizatorice existente în cadrul unității la locurile de muncă respective și de prevederile indicatoarelor tarifare de calificare, evitîndu-se plata unor drepturi necuvenite.
	4. Drepturi de retribuire, sub aspectul realității muncii prestate		
	Foaia colectivă de prezență	Șefii de echipă, maiștrii sau alți conducători ai formațiilor de lucru	Dacă orele lucrate înscrise în foaia colectivă de prezență corespund timpului efectiv lucrat și sînt în concordanță cu cele din fișele sau condicile de prezență.
	Raport de producție, raport pentru calculul retribuției, bon de lucru sau alt document în care se evidențiază semifabricatele, produsele, lucrările sau serviciile realizate în vederea calculării drepturilor de retribuție	Șefii de echipă, maiștrii sau alți conducători ai formațiilor de lucru	Dacă cantitatea de semifabricate, produse, lucrări sau servicii înscrise în document corespunde cu aceea efectiv realizată, rezultată din nota sau alte documente de predare la secția următoare, la magazia intermediară, la magazia de produse finite, la beneficiar etc. după caz, și se încadrează în aceea lansată în fabricație sau execuție.
	5. Efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe		
	Programul lunar sau comanda internă pentru executarea reparațiilor capitale, reparațiilor curente, reparații accidentale și revizilor tehnice (periodice)	Șeful compartimentului mecano-energetic	Dacă lucrările de reparații capitale și reparații curente înscrise în document sînt necesare în raport de starea tehnică a fondurilor fixe respective. Dacă lucrările de reparații capitale și reparații curente înscrise în document sînt prevăzute în planul de reparații aprobat pentru perioada de plan și sînt respectate ciclurile de reparații normate. Dacă costul reparațiilor capitale sau reparațiilor curente înscrise în comanda internă se încadrează în acela din planul de reparații și în planul cheltuielilor indirecte. În cazul lansării reparațiilor pe comenzi colective pe secții, se va verifica dacă costul înscris în comanda internă a fiecărei secții se încadrează în costul total stabilit prin planul de reparații pentru utilajele ce urmează a se repara în luna respectivă.

ANEXA 3

DOCUMENTELE SUPUSE CONTROLULUI ECONOMIC PREVENTIV, FUNCȚIILE PERSOANELOR CARE EXERCITĂ ACEST CONTROL ȘI OBICTIVELE CE SE VERIFICĂ DE ACESTE PERSOANE, LA UNITĂȚILE CU ACTIVITATE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

Nr. crt.	Documentele supuse controlului economic preventiv	Funcțiile persoanelor împuternicite să exercite controlul	Obiectivele care se verifică cu ocazia exercitării controlului
	1. Începerea lucrărilor de construcții-montaj		
	— Ordinul de începerea execuției lucrărilor de construcții-montaj	Conducătorul unității	— Dacă lucrarea este înscrisă în planul de producție — Dacă există documentație de execuție aprobată în condițiile prevăzute de lege și contract de execuție — Dacă există comunicarea băncii finanțatoare că finanțarea este deschisă și este aprobat plafon de decontare — Dacă sînt asigurate resursele materiale, forța de muncă, utilajele de construcții și contractate, utilajele tehnologice, potrivit graficului de execuție.
	2. Consumurile de materiale peste normele stabilite pe ca tegorii de lucrări ca urmare a schimbării unor tehnologii sau a înlocuirii materialelor		
	— Bonul de consum	Șeful de șantier din cadrul grupurilor de șantiere sau șefii de lot	— Să nu se execute lucrări fără documentația legală de schimbarea tehnologiei — Să nu se depășească valoarea totală a materialelor înscrise în documentația de execuție și pe întreaga lucrare — Dacă prin schimbarea tehnologiei sau înlocuirea materialelor din documentații se obțin îmbunătățiri calitative de execuție și economii. **NOTA:** Pentru depășirea normelor legale de consum, conducătorul unității va analiza și stabili măsuri de prevenire a unor astfel de situații, precum și răspunderea materială a celor vinovați, acolo unde este cazul.
	3 .Realitatea muncii prestate		
	— Raportul de lucru pentru lucrări executate	Șeful de lot	— Concordanța între cantitățile prevăzute în rapoartele de lucru, documentația de execuție și stadiile fizice realizate — Dacă lucrările executate au fost corect încadrate în prețurile unitare din normele de timp aprobate.
	4. Necesarul de utilaje și mijloace de transport		
	— Documentul prin care se stabilește necesarul de utilaje din planul operativ trimestrial	Șeful compartimentului de mecanizare din grup sau șantiere independente, după caz	— Concordanța dintre utilajele și mijloacele de transport solicitate cu: prevederile din documentația de execuție, graficele de eșalonare a execuției lucrărilor și stadiilor fizice atinse, volumul și structura lucrărilor — Respectarea tehnologiilor de execuție — Dacă utilajele și mijloacele de transport solicitate vor fi folosite la indicii planificați — Se va ține seama și de indicii de utilizare a parcului existent.
	5. Raportarea producției de construcții-montaj		
a)	Nota de raportare operativă a producției de C+M pentru întocmirea dării de seamă statistice CS_1 și taloane situații de lucrări lunare	Șeful compartimentului de programare, pregătire și urmărirea lucrărilor din grup sau șantiere independente	a) Dacă lucrările raportate corespund cu documentația de execuție legal aprobată și cu stadiile fizice realizate și întrunesc condițiile legale pentru a fi raportate, precum și dacă valorile raportate se încadrează în plafoanele de decontare și planul aprobat
b)	Situațiile de lucrări trimestriale, anuale și definitive pentru încasarea producției realizate care se înscrie în bilanț	Șeful compartimentului de programare și urmărirea lucrărilor din grup sau șantiere independente	b) Dacă situațiile de lucrări trimestriale și anuale corespund cu datele raportate prin CS_1.

Cititori!

In decada a doua a lunii august

– sînteți în concediu ?
– sînteți la serviciu ?
– sînteți în deplasare ?

Oriunde veți fi, cereți unităților de difuzare a presei lucrarea

Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii

- Raporturile contractuale privind : livrarea, exportul, importul, transporturile, conturile bancare, finanțarea și decontarea
- Sinteză din practica organelor de arbitraj pe anii 1976—1980

Industria mică

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR INDUSTRIALE, DE PRELUCRARE, CONSTRUCȚII ȘI SERVICII ÎN SISTEMUL LEGII NR. 7/1971

În vederea folosirii mai complete și în tot cursul anului a forței de muncă din localitățile rurale și urbane, a valorificării resurselor locale de materii prime și materiale, precum și pentru satisfacerea într-o măsură mai mare, pe această cale, a cerințelor crescînde ale populației și ale unităților socialiste cu unele produse și servicii și pentru creșterea volumului și diversificării exportului, în baza Legii nr. 7/1971 (modificată și republicată în B. Of. I nr. 28/1973), consiliile populare, unitățile aparținînd acestora, cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot organiza și dezvolta în localitățile rurale și urbane activități industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii.

Potrivit art. 1 alin. 2 din acest act normativ aceste activități economice de producție și de prestări de servicii care în esență sînt proprii și specifice industriei mici, reprezentînd însăși conținutul ei, pot fi organizate dacă se îndeplinesc — în mod cumulativ — următoarele condiții :

— contribuie la folosirea forței de muncă (din localitățile rurale și urbane) ;

— contribuie la valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale ;

— produsele și serviciile realizate au desfacerea asigurată (la intern sau la export) ;

— veniturile realizate acoperă integral cheltuielile de producție și asigură și beneficii ;

— formațiile de lucru (ateliere, secții, centre etc.), să aibă sediul în raza de activitate a unităților socialiste care le organizează ;

— se obține în prealabil, o autorizație de funcționare de la comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității pe al cărei teritoriu urmează să ia ființă asemenea formații.

Dintre condițiile stabilite prin prevederile legale citate, unele au caracter general, fiind aplicabile tuturor unităților sau subunităților economice, cum ar fi obligativitatea acoperirii integrale a cheltuielilor de producție, obținerea de beneficii, precum și asigurarea desfacerii prin comenzi și contracte. În concepția actuală nu este îngăduit ca o unitate economică să nu-și acopere cheltuielile și să nu contribuie prin realizarea de beneficii la dezvoltarea economiei în general, ori să producă fără a avea asigurată desfacerea. În schimb, unele condiții sînt specifice activităților organizate în baza prevederilor Legii nr. 7/1971. Astfel, utilizarea forței de muncă locale, valorificarea cu precădere a resurselor locale, stabilirea sediului într-o anumită rază administrativ-teritorială, precum și obținerea unei autorizații prealabile de la organele locale ale administrației de stat. De aceste condiții ne vom ocupa în cele ce urmează.

● Prevederea cu caracter general și oarecum subînțeleasă, cuprinsă în art. 1 alin. 2 din lege, cu privire la folosirea forței de muncă locale, este detailată în art. 4, aducîndu-se unele precizări, iar redactarea îmbracă o formă imperativă. Potrivit art. 4 din lege, unitățile socialiste pot recruta forță de muncă disponibilă numai din localitățile în care sînt situate formațiile de producție și de prestări de servicii. De la această regulă generală, același text din lege instituie o excepție pentru activitățile de exploatare a carierelor de piatră și balastierelor, cărămidării, vărării, prestări în construcții, artă populară și artizanat și exploatarea masei lemnoase, îngăduind atragerea de forță de muncă disponibilă și din alte localități. Pentru lucrările care necesită o calificare superioară sau de o anumită specialitate — cu aprobarea pentru fiecare caz în parte a organelor ierarhic superioare — se pot încadra persoane cu calificare corespunzătoare și din alte localități, cu condiția să nu existe cadre disponibile pe plan local. Localitate în înțelesul legii înseamnă satul, comuna, orașul și municipiul. Asupra condițiilor și modalităților privind încadrarea în muncă în formațiile de producție organizate în baza prevederilor Legii nr. 7/1971, se va reveni cu amănunte și precizări.

● A doua condiție specifică pentru organizarea activităților economice potrivit Legii nr. 7/1971 constă în interdicția de principiu de a se utiliza materii prime și materiale care sînt deficitare pe economie și pentru care se elaborează balanțe. În conformitate cu art. 5 din lege, activitățile economice de producție și de prestări de servicii se vor desfășura pe baza resurselor locale de materii prime și materiale. În cazuri excepționale, unitățile socialiste care au organizat astfel de activități pot fi aprovizionate cu unele materii prime și materiale din fondul

central dacă acestea au o pondere mică în valoarea (nu în cantitatea) produselor și serviciilor ce urmează a se executa, și numai dacă sînt absolut necesare pentru realizarea acestora, adică nu pot fi înlocuite în procesul de producție.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestei prevederi legale prin care s-a restricționat aprovizionarea cu materii prime și materiale din fondul central, destinate activităților organizate în baza Legii nr. 7/1971, organele bancare sînt autorizate a respinge de la decontare facturile furnizorilor care au livrat asemenea materiale. Într-adevăr, potrivit art. 15 alin. final din lege, organele financiare și bancare sînt autorizate a respinge de la finanțare, creditare și decontare acele operațiuni care nu se încadrează în prevederile Legii nr. 7/1971.

● Activitățile economice de producție și prestări de servicii — astfel denumite de lege — se pot desfășura în ateliere, secții sau formații ce au sediul în raza teritorială de activitate a unității care le înființează, astfel cum prevede art. 2 din lege. În vederea unei repartizări teritoriale raționale a acestor activități de mică industrie, art. 3 stabilește raza administrativ-teritorială a unităților socialiste care au calitatea de a organiza asemenea formații de producție și de lucru și deci implicit și teritoriul pe care pot lua ființă astfel de centre, secții, ateliere etc. Potrivit art. 3 din lege:

— consiliile populare comunale, orășenești și municipale, precum și unitățile aparținînd acestora, pot organiza activități economice de producție și prestări de servicii în raza lor administrativ-teritorială;

— cooperația de consum organizează activități de industrie mică în orice localitate rurală, precum și în localitățile urbane în care își au sediul cooperativele de consum;

— cooperativele agricole de producție în localitățile rurale sau urbane în care-și desfășoară activitatea de bază;

— cooperația meșteșugărească în localitățile urbane și balneoclimaterice, iar în mod excepțional în comunele rurale dacă celelalte unități socialiste menționate mai sus nu au organizat asemenea activități.

În mod special, operațiunile de exploatare a masei lemnoase, situată în locuri greu accesibile provenită din doborîturi de vînt sau tăieri de igienă a pădurilor, sînt supuse unui regim special în ce privește autorizarea. Ele pot fi efectuate de toate unitățile prevăzute de lege în art. 1, cu autorizarea Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții cu respectarea prevederilor legale și pe baza aprobării comitetului executiv al consiliului popular județean în a cărui rază administrativ-teritorială urmează a fi efectuate respectivele operațiuni, dată la cererea organelor județene în subordinea cărora se află unitățile socialiste prestatoare.

● Ultima cerință a legii se referă la existența unei autorizații de înființare a formațiilor de producție și prestări de servicii. Autorizația trebuie să fie prealabilă înființării. Ele nu pot funcționa decît în baza acestei autorizații. Autorizația cerută de Legea nr. 7/1971 se eliberează de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității pe al cărei teritoriu urmează să se înființeze formația de producție și prestări de servicii. Este evident că în cazul în care însăși comitetul (biroul) executiv al consiliului popular decide organizarea unor activități economice de producție și de prestări de servicii pe raza sa teritorial administrativă o asemenea autorizație reprezintă un non sens, ea nefiind necesară.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru toate activitățile economice de producție și prestări de servicii care urmează a se înființa. Autorizația se eliberează la cererea unității socialiste care înființează sau în cadrul căreia funcționează aceste activități. În cerere se va specifica: unitatea care înființează sau pe lîngă care funcționează activitățile și sediul acesteia; secția, atelierul, centrul sau altă formație de producție și prestări de servicii pentru care se cere autorizația, locul desfășurării activității (localitatea, strada, numărul) și obiectul activității. La cerere se va anexa și o copie de pe autorizația de înființare și funcționare, certificată de unitatea în cauză.

Autorizațiile se vizează anual în luna decembrie, reînnoindu-se astfel pentru anul următor.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru fiecare secție, atelier, centru sau altă formație de producție sau prestări de servicii, care își desfășoară activitatea în cadrul unui sediu distinct, chiar dacă acestea aparțin unei singure unități.

Încetarea activității secției, atelierului, centrului sau altei formații de producție și prestări de servicii trebuie comunicată de îndată consiliului popular care a eliberat autorizația de înființare și funcționare, depunîndu-se și autorizația respectivă pentru anulare.

● Din corelarea și coroborarea prevederilor art. 1, 2 și 14 din Legea nr. 7/1971 rezultă că activitățile economice de producție și prestări de servicii, înființate sau dezvoltate în conformitate cu dispozițiile acestei legi pot avea caracter industrial (respectiv de mică industrie astfel cum este aceasta înțeleasă de Legea nr. 2/1980 — vezi amănunte mai departe), precum și de prelucrare de produse agricole, executarea de lucrări și construcții, prestări de servicii. Cu privire la lucrările de construcții, art. 14 din Legea nr. 7/1971, aduce următoarele precizări:

— birourile executive ale consiliilor populare comunale pot executa lucrări de întreținere, reparații și construcții atît în mediul rural, cît și urban, pentru sectorul particular și sectorul socialist fără limită de valoare;

— cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot executa asemenea lucrări în mediul rural pentru sectorul socialist și particular, indiferent de valoare, iar în mediul urban în mod diferențiat și anume: nelimitat pentru unitățile cooperatiste și populație și pînă la o valoare a manoperei de 200 000 lei pentru fiecare obiectiv la unitățile de stat. Nerespectarea acestor limite și condiții fixate de lege atrage, în afara răspunderii persoanelor vinovate și nedecontarea de către organele bancare a operațiunilor efectuate cu încălcarea prevederilor legii.

ÎNCADRAREA PERSONALULUI ÎN FORMAȚIILE DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI DE SERVICII

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. 1 din Legea nr. 7/1971, consiliile populare, unitățile aparținînd acestora cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot organiza și dezvolta în localitățile rurale și urbane activități industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii.

● **Categorii de persoane.** Pentru asigurarea desfășurării activității economice de producție și prestări de servicii, unitățile socialiste prevăzute de Legea nr. 7/1971, pot recruta forța de muncă disponibilă numai din localitățile în care sînt situate formațiile de producție și de prestări de servicii.

Condiția generală cerută de Legea 7/1971 pentru a se proceda la încadrarea în muncă în unitățile organizate potrivit prevederilor sale este ca persoanele în cauză să nu se afle în raporturi juridice de muncă cu o altă unitate socialistă de stat sau cooperatistă. De la această regulă cu caracter general, legea admite o singură excepție de care ne vom ocupa mai jos. Drept consecință, în aceste unități de producție nu se pot face decît încadrări directe în muncă, transferul în interesul serviciului sau transferul în interes personal neputînd constitui modalități de încadrare. Aceasta rezultă din prevederile art. 4 alin. 2 din citata lege, potrivit cărora, pentru formațiile de producție și prestări de servicii, nu pot fi încadrate persoane ce sînt încadrate în alte organizații socialiste de stat sau cooperatiste, cu excepția membrilor cooperativelor agricole de producție, dacă organele de conducere ale C.A.P. și-au dat acordul în acest scop. Subliniem că legea cere acordul nu avizul C.A.P., astfel că nu se poate trece peste hotărîrea respectivă.

A doua condiție cu caracter general privind încadrarea, se referă la domiciliul persoanelor respective. De regulă, persoanele ce urmează a lucra în aceste unități trebuie să locuiască în localitățile în care sînt situate formațiile de producție și prestări de servicii. Legea nu face distincție între domiciliu și reședință sau între domiciliu permanent sau flotant, ceea ce înseamnă că textul normativ nu a fost restrictiv, persoana în cauză putînd avea numai reședința în localitatea respectivă, dar să locuiască efectiv. Pentru activitățile de exploatare a carierelor de piatră și balastierelor, cărămidării, vărării, prestări în construcții, artă populară, artizanat și exploatarea masei lemnoase, unitățile socialiste pot încadra persoane și din alte localități. Enumerarea legii este limitativă, nu exemplificativă, astfel încît pentru alte activități nu se poate folosi forță de muncă decît din localitatea unde se află sediul formațiilor de producție și de prestări de servicii.

În cazul cînd nu există cadre disponibile pe plan local pentru efectuarea unor lucrări care necesită o calificare superioară sau de o anumită specialitate, unitățile socialiste pot încadra specialiști proveniți din alte localități decît acelea în care sînt situate formațiile cu îndeplinirea a trei condiții cumulative:

— persoanele în cauză să nu se afle încadrate în muncă;

— încadrarea fiecărei persoane se va face cu aprobarea — pentru fiecare caz în parte, prevede art. 4 alin. 3 din Legea nr. 7/1971 — a organelor ierarhic superioare;

— cei în cauză să posede calificarea corespunzătoare potrivit legii.

Fiecare condiție cerută de lege necesită unele lămuriri. Art. 4 alin. 2 din Legea nr. 7/1971 prevede: „Pentru formațiile de producție și de prestări servicii nu pot fi angajate persoane încadrate în organizațiile socialiste". Pentru aplicarea corectă a acestei prevederi este necesar deci a se stabili în prealabil ce a înțeles legea prin „persoane încadrate". Într-o interpretare restrictivă, legea s-ar referi numai la persoanele care au încheiate contracte de muncă cu unitățile socialiste. Dacă însă noțiunii de „persoane încadrate" i se conferă o înțelegere mai cuprinzătoare, ea ar putea cuprinde și membrii cooperatori ai cooperativelor meșteșugărești, de consum și a cooperativelor agricole de producție. Legea a adoptat noțiunea mai largă, mai cuprinzătoare, înțelegînd prin persoane încadrate în muncă și membrii unităților cooperatiste. Aceasta rezultă din însăși textul legii și anume din art. 4 alin. 2 care prevede că încadrarea în aceste formații de producție și prestări de servicii nu poate avea loc dacă persoanele în cauză sînt încadrate în organizațiile socialiste, cu excepția membrilor C.A.P., dacă organele lor de conducere își dau acordul în acest scop. Rezultă fără echivoc că în categoria de persoane încadrate legea a cuprins și pe membrii cooperatori.

A doua condiție cerută de lege se referă la calificarea corespunzătoare potrivit legii a celor încadrați din alte localități. Prin calificare corespunzătoare se înțelege, în primul rînd, ca persoana în cauză să aibă calitatea de muncitor calificat, tehnician etc., adică, pregătirea necesară pentru efectuarea lucrărilor de specialitate respectivă. Este cunoscut că indicatoarele tarifare de calificare prevăd și activitatea în producție înrudită cu meseria ce formează obiectul indicatorului respectiv. Vor fi considerate deci că au calificare corespunzătoare persoanele ce urmează a presta activități înrudite cu meseria ce o au. În fapt, încadrarea în aceste formații a unor persoane calificate ce nu se află încadrate în muncă în unități socialiste este o situație rar întîlnită pentru că, de regulă, toată forța de muncă calificată din țara noastră se află încadrată în muncă (cu excepția pensionarilor, a celor ce sînt în incapacitate de muncă etc.).

Pentru fiecare încadrare a persoanelor calificate, din alte localități, este necesară aprobarea organului ierarhic superior, ceea ce înseamnă că decizia este de competența unităților imediat ierarhic superioare consiliilor populare, cooperativelor agricole de producție, cooperativelor meșteșugărești și a celor de consum.

● **Modalități de încadrare.** Am arătat că încadrarea prin transfer în interesul serviciului și prin transfer la cerere (pentru interese proprii) nu este admisibilă pentru că în formațiile de producție și de prestări de servicii nu pot fi încadrate persoane ce se află deja încadrate în alte unități socialiste. Așadar, singura modalitate de încadrare în muncă este încadrarea directă.

Încadrarea în muncă în formațiile organizate în baza Legii nr. 7/1971 are loc în mod diferențiat după cum activitățile economice de producție și prestări de servicii sînt înființate de unități socialiste de stat, adică de consiliile

populare și de unitățile aparținînd acestora (vezi art. 1 fraza primă din legea citată), sau de organizații cooperatiste.

● În unitățile socialiste de stat încadrarea se va face potrivit prevederilor Legii nr. 12/1971. Legea nr. 7/1971 fiind un act normativ specific, are o incidență limitată și prin consecință, prevederile sale se aplică în mod prioritar în domeniul pe care-l reglementează. Deoarece însă nu cuprinde dispoziții derogatorii cu privire la încadrarea în muncă, față de regimul comun stabilit prin Legea nr. 12/1971, iar aceasta, la rîndul său, fiind ulterioară legii speciale și necuprinzînd prevederi de excepție pentru unitățile de care ne ocupăm, singura concluzie care se impune este că încadrarea în muncă urmează a se face potrivit Legii nr. 12/1971 și Codului muncii.

Pot fi încadrate în formațiile de muncă și de prestări de servicii organizate de unitățile de stat, persoanele care au 16 ani împliniți și îndeplinesc și celelalte condiții sus arătate. Încadrarea în munci temporare se poate face și de la vîrsta de 14 ani, iar în unitățile industriale (dacă e cazul în sectorul de față), de la vîrsta de 15 ani. În ambele situații este necesară încuviințarea prealabilă a părinților sau tutorilor. Muncile pe care urmează a le presta acești tineri trebuie să fie potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele lor.

Înainte de încadrarea în muncă, celor ce urmează a fi încadrați trebuie să li se facă un examen medical pentru a se stabili dacă starea sănătății le permite să îndeplinească munca ce li se încredințează. Examenul medical este obligatoriu și se face anterior examinării sau verificării solicitatorilor.

Încadrarea în muncă a muncitorilor necalificați se va face de către conducătorul unității în care sînt organizate formațiile de producție și prestări de servicii în baza prevederilor art. 39 lit. i din Legea nr. 5/1978, la propunerea maistrului (dacă există) sau a șefului formației, care verifică, pe baza unei probe practice, capacitatea celor în cauză de a îndeplini sarcinile prevăzute în listele de lucrări necalificate. Această modalitate de verificare a capacității la încadrarea muncitorilor necalificați este prevăzută de art. 23 alin. 1 din Legea nr. 12/1971 și se aplică și la încadrarea în muncă în formațiile organizate în baza Legii nr. 7/1971 a persoanelor necalificate.

Încadrarea se face în categorii, în raport cu lucrările pe care le au de executat, precum și — dacă e cazul — în trepte, în raport cu condițiile de vechime prevăzute de art. 22 din Legea nr. 12/1971.

Încadrarea persoanelor calificate, se face — potrivit prevederilor art. 7 din Legea nr. 12/1971 — pe bază de examen. Considerăm că încadrarea prin concurs a muncitorilor calificați în formațiile de producție și prestări de servicii, este o modalitate extrem de rară, deoarece sînt rare cazurile în care doi sau mai mulți muncitori calificați — care nu se află deja în raporturi de muncă cu alte unități socialiste — să candideze pentru un loc vacant.

Încadrarea se face pe baza rezultatului obținut la examen în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor, existentă în unitatea în cadrul căreia este organizată formația de producție și prestări de servicii. Comisia este alcătuită în baza art. 8 din Legea nr. 12/1971, din: împuternicitul conducătorului unității în calitatea de președinte, delegatul compartimentului de personal, ca secretar și din șeful formației de muncă sau maistrul acestuia, delegatul sindicatului și 1—3 ingineri, tehnicieni sau muncitori de înaltă calificare, ca membrii. Desigur că, în cazul cînd o asemenea comisie există în cadrul consiliului popular sau al unității subordonată acestuia în care este organizată activitatea economică de producție și prestări de servicii, examenul se va ține în fața respectivei comisii. În situația în care ea nu există, prin hotărîrea organului de conducere colectivă al unității, potrivit art. 8 din Legea nr. 12/1971, se va constitui o comisie ad-hoc. Examenul constă, astfel cum prevede art. 30 din Legea nr. 12/1971, din verificarea cunoștințelor profesionale de specialitate și din susținerea unei lucrări practice. Pe baza rezultatelor obținute, conducătorul unității va proceda la încadrare.

Pentru ambele categorii de muncitori — calificați și necalificați — se vor întocmi contracte de muncă în scris, ce se vor semna din partea unității de conducătorul acesteia sau de împuternicitul său, în condițiile legii, și de persoana încadrată în muncă.

Contractele se pot încheia pe durată nedeterminată, de regulă, și, prin excepție, pe durată determinată, pentru prestarea unor munci cu caracter sezonier, precum și a altor activități temporare.

După încadrare, dar înainte de a începe activitatea, i se va indica fiecărui muncitor drepturile și obligațiile ce-i revin, sarcinile pe care le are de îndeplinit, precum și normele de protecție a muncii. Instructajul de muncă prealabil este absolut obligator. Neefectuarea acestuia atrage răspunderea disciplinară a celor ce au în atribuțiile lor respectiva obligație, iar în cazurile prevăzute de lege, poate fi atrasă și răspunderea lor penală.

● În organizațiile cooperatiste încadrarea în muncă a personalului din formațiile de producție și prestări de servicii se face potrivit normelor specifice fiecărui sistem.

O precizare prealabilă se impune. În cazul în care unitățile cooperatiste au capacitatea legală de a încheia contracte de muncă și consideră utilă încheierea acestora cu persoanele ce vor activa în formațiile de producție și prestări de servicii, regimul juridic aplicabil acestor raporturi de muncă este stabilit de Codul muncii și de alte prevederi aparținînd legislației muncii. În cazul în care unitățile cooperatiste nu au capacitatea de a încheia contracte de muncă sau le consideră inoportune sau nepotrivite specificului lor de activitate, încadrarea în aceste formații, organizate potrivit Legii nr. 7/1971, se va face prin primirea persoanelor respective în cooperativă, conferindu-li-se astfel calitatea de membrii cooperatori.

ÎNLESNIRILE FINANCIARE ACORDATE UNITĂȚILOR ORGANIZATE PE BAZA LEGII NR. 7/1971

Potrivit prevederilor art. 6 din Legea nr. 7/1971, pentru activitățile economice noi cu caracter industrial, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii, unitățile economice și cele bugetare se bucură de următoarele înlesniri financiare pe o perioadă de 2 ani de la înființare:

— comitetele (birourile) executive ale consiliilor popu-

lare şi unităţile aparţinînd acestora se scutesc de plata impozitului pe circulaţia mărfurilor ;

— cooperativele agricole de producţie se scutesc de plata impozitului pentru încasările realizate din valorificarea unor produse provenite din activităţi fără caracter agricol;

— cooperativele meşteşugăreşti şi cele de consum se scutesc de plata impozitului pe circulaţia mărfurilor, precum şi de impozitul pe venit.

Pentru a beneficia de înlesnirile arătate mai sus activităţile economice de producţie şi prestări de servicii nou înfiinţate trebuie înregistrate la organele financiare locale. Inregistrarea are de scop evidenţierea distinctă a acestor activităţi spre a se putea stabili şi delimita cu precizie de către organele financiare scutirile de impozite de care urmează a beneficia unităţile socialiste. Faţă de redactarea imperativă a textului (art. 6 alin. final) şi din întreaga economie a legii trebuie dedusă concluzia că neînregistrarea activităţilor respective la organele financiare locale are de efect neacordarea scutirilor prevăzute de actul normativ.

Aşa cum rezultă din art. 6, pentru a beneficia de înlesniri financiare activităţile trebuie să fie noi.

Se consideră activităţi economice de producţie şi prestări de servicii noi, atelierele, secţiile, centrele, formaţiile de lucru etc. organizate după 1 ianuarie 1971 în localităţile în care unitatea de bază (întreprinderea de stat, cooperativa, consiliul popular) nu are organizată o astfel de activitate. Dacă unitatea are asemenea activităţi în localitate şi înfiinţează noi secţii cu acelaşi obiect de activitate, acestea nu se consideră activităţi noi, ci dezvoltarea celor existente. Activitatea economică nouă se consideră pe fiecare unitate socialistă în parte, ca atare, chiar dacă într-o localitate există două sau mai multe activităţi de acelaşi fel ; activitatea înfiinţată se va considera nouă dacă unitatea de care aparţine nu mai are creată una asemănătoare.

Nu se consideră activităţi noi, subunităţile (centre, formaţii, secţii, ateliere etc.) care iau fiinţă prin desprinderi, fuzionări etc.

Unităţile şi organele prevăzute de art. 7 din lege, respectiv comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare şi unităţile aparţinînd acestora, cooperativele agricole de producţie, cooperativele meşteşugăreşti şi cele de consum beneficiază de aceleaşi înlesniri financiare arătate mai sus (specificate în art. 6 din Legea nr. 7/1971), în cazul în care obţin din dezvoltarea activităţilor existente un volum de producţie marfă sau de prestări de servicii cu cel puţin 50% mai mare faţă de cel realizat în anul precedent. Înlesnirile se acordă pe o perioadă de doi ani, pentru întreaga depăşire.

Este absolut necesar ca unităţile socialiste şi organele financiare să delimiteze exact rezultatele obţinute din desfăşurarea acestor activităţi de restul rezultatelor obţinute de unităţile economice, pentru că numai în asemenea condiţii pot beneficia de înlesnirile legii.

Pentru a beneficia de înlesnirile acordate de lege unităţile trebuie să evidenţieze distinct în contabilitate realizările din activităţile economice nou înfiinţate sau dezvoltate cu cel puţin 50% faţă de anul precedent.

Suma reprezentînd scutirea de plata impozitului pe circulaţia mărfurilor se determină direct, pe proprie răspundere, de fiecare unitate în parte prin aplicarea impozitului legal la realizările impozabile din activităţile nou înfiinţate.

Scutirea de plata impozitului pe circulaţia mărfurilor se calculează numai pentru produsele livrate şi prestaţiile efectuate, dacă în preţurile şi tarifele respective este cuprins impozitul respectiv.

Scutirea de plată nu se referă la impozitul inclus în preţurile de aprovizionare, ci numai la produsele, lucrările sau serviciile executate, livrate sau predate.

Sumele reprezentînd impozitul care nu se varsă la bugetul de stat, se reflectă în rezultatele unităţii care a beneficiat de scutire.

FINANŢAREA ŞI CREDITAREA ACTIVITĂŢILOR ECONOMICE DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI DE SERVICII

Operaţiunile de finanţare a activităţilor economice de producţie şi prestări de servicii organizate în baza prevederilor Legii nr. 7/1971, sînt diferenţiate dat fiind faptul că însăşi modul de proprietate al unităţilor socialiste care înfiinţează şi dezvoltă asemenea activităţi este deosebit. Intr-adevăr, în cazul consiliile populare şi în unităţile aparţinînd acestora ne aflăm în prezenţa unei proprietăţi de stat, în cazul organizaţiilor cooperatiste (cooperative meşteşugăreşti, de consum sau agricole de producţie) proprietatea este cooperatistă.

Pornind de la această realitate juridică, prevederile art. 9 din Legea nr. 7/1971 reglementează în mod diferit finanţarea activităţilor economice de producţie şi prestări de servicii. Astfel, fondurile necesare unităţilor cooperatiste agricole, meşteşugăreşti şi de consum pentru înfiinţarea şi dezvoltarea acestor activităţi se asigură din propriile lor mijloace financiare sau din credite bancare acordate în condiţiile legii, în timp ce fondurile necesare în acelaşi scop (al înfiinţării şi dezvoltării activităţilor economice de producţie şi prestări de servicii în comune) se asigură de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti din beneficiile peste plan vărsate bugetelor locale de către întreprinderile şi organizaţiile economice de stat de interes republican, precum şi din fondul de rezervă bugetară la dispoziţia acestora. În afara acestor două surse de finanţare la dispoziţia comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, Legea nr. 7/1971 prin art. 9 alin. final, pune la dispoziţia consiliilor populare din comune o sursă proprie. Intr-adevăr potrivit prevederii citate, birourile executive ale consiliilor populare comunale pot folosi, în scopul înfiinţării şi dezvoltării activităţilor economice de producţie şi prestări de servicii, încasările realizate din veniturile proprii, peste cele planificate prin bugetele comunelor, precum şi cele din impozitul asupra clădirilor situate în mediul rural.

Distincţia dintre cele două forme de proprietate socialistă (de stat şi cooperatistă) are înrîurire şi asupra operaţiunilor de creditare. Cooperativele meşteşugăreşti cele de consum şi cooperativele agricole de producţie fiind, în esenţă, organizaţii economice — avînd scop lucrativ — băncile le vor acorda creditele necesare ca oricăror altor unităţi economice ; în timp ce birourile executive ale consiliilor populare comunale — dat fiind că sînt organe cu caracter administrativ — au nevoie — pentru obţinerea de credite bancare de o abilitare specială. Ceea ce şi face art.

10' din Legea nr. 7/1971. Potrivit textului citat, băncile sînt autorizate să acorde credite direct birourilor executive ale consiliilor populare comunale care înființează și dezvoltă activități economice de producție și prestări de servicii în mediul rural, în condițiile de creditare a lucrărilor cu caracter productiv.

Căutînd a aplica activităților economice de producție și prestări de servicii un tratament cît mai apropiat de cel al unităților economice din toate punctele de vedere, Legea nr. 7/1971 prin art. 10 prevede că pentru desfășurarea activității curente de producție și prestări de servicii, băncile pot acorda credite birourilor executive ale consiliilor populare comunale. Creditele vor purta o dobîndă de 3 la sută pe an. S-a arătat că beneficiile realizate din activitățiile economice de producție și prestări de servicii desfășurate în mediul rural de către consiliile populare comunale rămîn la dispoziția acestora. În acest scop este necesară evidențierea distinctă în contabilitate a rezultatelor acestor activități. Tot pentru a facilita deosebirea dintre rezultatele obținute din activitățile economice înființate sau dezvoltate în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971, de celelalte rezultate derivînd din restul activităților unităților socialiste, art. 11 din legea citată prevede că băncile pot deschide conturi separate pentru evidența încasărilor și plăților privind activitățile economice de producție și prestări de servicii organizate de consiliile populare comunale, cooperativele agricole de producție și cooperativele de consum, la cererea acestora. Utilizarea unor conturi bancare distincte facilitează și un control eficient asupra legalității și temeiniciei operațiunilor efectuate în cadrul acestor activități economice.

REGIMUL APLICABIL BENEFICIULUI REALIZAT DE CONSILIILE POPULARE COMUNALE DIN ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI DE SERVICII

Art. 35 din Legea nr. 2/1980 prevede că regimul beneficiilor este supus reglementărilor legale în vigoare. Prin consecință, unitățile socialiste vor aplica prevederile Legii nr. 29/1978, în afară de consiliile populare comunale care sînt exceptate printr-o dispoziție legală derogatorie. Într-adevăr, potrivit art. 8 din Legea nr. 7/1971, beneficiile realizate din activitățile economice de producție și prestări de servicii existente, precum și din cele nou înființate în mediul rural de către consiliile populare comunale rămîn la dispoziția acestora, după deducerea sumelor cuvenite pentru cointeresarea personalului, conform legii. Fondurile realizate vor fi folosite pentru dezvoltarea activităților economice de producție și prestări de servicii în comune, precum și pentru acțiuni gospodărești și social-culturale. Prevederea citată mai sus impune o serie de lămuriri, atît cu privire la modul de formare a beneficiului cît și la destinația acestuia.

Este cunoscut că, astfel cum prevede art. 5 din Legea nr. 29/1978, care constituie sediul materiei, beneficiul este partea din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice, constituită după repartizarea următoarelor elemente: prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete; retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; cheltuielile de cercetare și pentru introducerea tehnicii noi; impozitul pe fondul total de retribuire; contribuția pentru asigurări sociale; alte cheltuieli cu munca vie.

Deoarece pe de o parte, potrivit art. 1 din Decretul nr. 429/1978, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete se varsă la bugetul de stat numai de către unitățile economice de stat, iar pe de alta, art. 8 din Legea nr. 7/1971, care are caracter derogatoriu, constituind o normă specifică, prevede că din beneficiul realizat se scad numai cheltuielile pentru retribuirea personalului (și celelalte drepturi legale cuvenite acestuia) se poate conchide că beneficiul se constituie conform dispozițiilor din Legea nr. 7/1971, care se vor aplica în mod corespunzător, ținîndu-se seama de prevederile legislative în vigoare. Date fiind modificările survenite în legislația financiară din anul 1971 și pînă în prezent se vor deduce din beneficiile realizate și impozitul pe fondul total de retribuire care se plătește de unitățile socialiste, precum și contribuția pentru asigurări sociale, diferența reprezentînd beneficiul net care rămîne la dispoziția consiliului popular comunal.

De asemenea, dat fiind caracterul de normă specială a textului cuprins în art. 8 din Legea nr. 7/1971, beneficiul nu va avea destinațiile prevăzute în art. 11 și 12 din Legea nr. 29/1978, ci rămîn la dispoziția consiliului popular comunal care-l va folosi potrivit celor stabilite în legea specială.

În conformitate cu prevederile art. 8 alin. 2 din Legea nr. 7/1971, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pot prelua o parte de pînă la 20% din beneficiile realizate din activitățile economice de producție și prestări de servicii organizate de consiliile populare comunale, atunci cînd acestea au ajuns la un grad mai mare de dezvoltare. Aceste sume se vor folosi în scopul înființării sau dezvoltării de activități economice, precum și pentru acțiuni gospodărești și social-culturale în alte comune din județ.

REGIMUL PREȚURILOR ȘI TARIFELOR INSTITUIT PRIN LEGEA NR. 7/1971

Așa cum s-a învederat, finalitatea Legii nr. 7/1971, scopul ei major, constă în încurajarea înființării și dezvoltării — mai ales în mediul rural — a unor activități industriale, de prestări de servicii și executări de lucrări pentru atragerea forței de muncă disponibile pe plan local și utilizarea cu precădere a resurselor locale. Pentru dezvoltarea unei asemenea rețele economice, legea citată cuprinde o serie de prevederi care facilitează activitatea acestor mici unități economice. Printre cele mai însemnate prevederi instituite în acest scop sînt cele referitoare la regimul prețurilor și tarifelor.

Regimul derogatoriu instituit prin Legea nr. 7/1971 cuprinde prevederi distincte pentru consiliile populare, pentru cooperativele meșteșugărești și cele de consum și pentru cooperativele agricole de producție în ce privește pre-

turile și tarifele, ținînd seama de specificul fiecărei categorii de unități socialiste.

Regimul prețurilor și tarifelor practicate de consiliile populare și de unitățile subordonate se caracterizează prin două trăsături și anume: prețurile și tarifele unice, stabilite de organele centrale de stat, sînt obligatorii și pentru aceste organe locale; prețurile și tarifele de învoială ce se stabilesc prin învoială cu beneficiarii privesc numai produsele, lucrările sau serviciile ce fac obiectul activităților din mediul rural.

Potrivit art. 13 din lege, prețurile și tarifele pentru produsele și serviciile executate de unitățile aparținînd comitetelor executive ale consiliilor populare și care fac obiectul activităților economice de producție și prestări de servicii din comune se stabilesc de către aceste organe prin învoială cu beneficiarii, avînd la bază cheltuielile de producție antecalculate, un beneficiu de pînă la 10 la sută, precum și impozitul pe circulația mărfurilor legal stabilit. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pot delega competența de stabilire a prețurilor și tarifelor unităților subordonate pentru produse și servicii de mai mică importanță realizate de acestea. La nivelul unității subordonate competența de stabilire a prețurilor și tarifelor aparține organelor de conducere colectivă.

Organizațiile cooperației meșteșugărești și ale celei de consum stabilesc prețuri și tarife pentru produsele și serviciile care fac obiectul activităților economice de producție și prestări de servicii, potrivit reglementărilor legale în vigoare. Așadar, în baza prevederii cuprinse în art. 13 alin. 3 din Legea nr. 7/1971, cooperativele meșteșugărești și cele de consum practică un sistem de prețuri și tarife uniform, indiferent de faptul că anumite activități sînt organizate în baza acestei legi.

Cooperativele agricole de producție pot stabili — în baza prevederii art. 13 alin. 4 din legea citată — prețuri și tarife prin învoială cu beneficiarii pe baza Metodologiei elaborate de UNCAP, avizată de Comitetul de Stat pentru Prețuri cu nr. 7762/2 noiembrie 1971 (a se vedea Instrucțiunile de aplicare în Buletinul C.A.P. nr. 6/1972) completată cu reglementările ulterioare. Aceeași prevedere legală abilitează unitățile de stat beneficiare de a practica aceste prețuri de învoială în cadrul limitelor stabilite prin normativele date de Comitetul de Stat pentru Prețuri.

UNELE OPERAȚIUNII ECONOMICE ȘI FINACIAR-CONTABILE PRIVIND ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI DE SERVICII ORGANIZATE DE CONSILIILE POPULARE

Prevederea cu caracter general și de principiu cuprinsă în art. 53 pct. 3 lit. c din Legea nr. 57/1968 (modificată în 1980 și republicată în B. Of. I nr. 96 din 3 noiembrie 1980), potrivit căreia birourile executive ale consiliilor populare comunale organizează unități de prelucrare a produselor agroalimentare, a materiilor prime locale, de alimentație publică și de prestări de servicii pentru populație, confirmă și reactualizează — în esență — dispozițiile din Legea nr. 7/1971 în baza cărora consiliile populare comunale pot organiza direct și nemijlocit activități economice de producție și prestări de servicii.

Aceste unități economice (secții, centre, ateliere, formații de producție etc.) fiind considerate ca unități proprii ale consiliilor populare comunale, înființarea, organizarea și conducerea lor este de atributul biroului executiv al consiliului popular comunal, iar activitatea lor (cu caracter economic, de producție și prestări de servicii) se alătură activității de ordin administrativ și gospodăresc a organului local.

Din această cauză unele prevederi legale care sînt aplicabile unităților economice cum sînt cele privind contractele economice, evidența primară și contabilă, amortizarea fondurilor fixe etc. nu se pot aplica absolut în aceleași condiții ca în unitățile economice, deoarece trebuie avut în vedere că — în concepția și sistemul Legii nr. 7/1971 — un organ administrativ organizează, conduce și dezvoltă în mod direct și nemijlocit o activitate cu caracter economic.

De aici o serie de consecințe pe care le evidențiem și le analizăm în continuare.

● În ce privește raporturile dintre activitățile economice organizate de consiliile populare comunale și alte persoane fizice și juridice sînt de arătat cele ce urmează. Activitățile economice de producție și prestări de servicii, organizate de consiliile populare comunale sînt reprezentate, în relațiile cu terții, prin președintele biroului executiv al consiliului popular comunal, care răspunde de bunul mers al activității și de păstrarea integrității valorilor materiale și bănești sau prin persoanele abilitate în acest sens de biroul executiv.

Actele prin care se angajează obligații contractuale (plăți, credite bancare și orice alte operațiuni privind patrimoniul unităților respective) se semnează de către președintele biroului executiv al consiliului popular comunal și de contabil.

● Însăși metodologia de întocmire a proiectului și respectiv a planului economic, de producție și financiar este adecvată, ținîndu-se seama de faptul că activitatea economică face parte integrantă din activitatea unui organ cu caracter administrativ. Pentru activitățile nou înființate, birourile executive ale consiliilor populare întocmesc un plan financiar cuprinzînd un număr redus de indicatori.

● Evidența contabilă este și ea organizată și condusă în alt mod decît la unitățile economice. Contabilitatea activităților economice organizate pe lîngă consiliile populare comunale se conduce în mod distinct, folosindu-se aceleași modele de registre ca și pentru evidența executării bugetului comunal și potrivit metodologiei de înregistrare existentă în consiliile populare. Pentru activitățile economice organizate de consiliile populare se folosesc documentele primare de evidență (bon de materiale, fișa de magazie, dispoziție de livrare etc.) prevăzute în Nomenclatorul formularelor generale pentru unitățile economice.

● Este cunoscut că în conformitate cu prevederile Legii nr. 62/1968 (cu modificările ulterioare) amortizarea fondurilor fixe este o operație ce se efectuează numai în cadrul și de către unitățile economice. Dat fiind însă faptul că în materia de față unitățile administrative desfășoară și o activitate economică s-au stabilit o serie de norme spe-

cifice cu privire la amortizarea fondurilor fixe. Astfel, amortizarea fondurilor fixe se calculează lunar, pe baza unei norme medii unice stabilită în funcție de normele de amortizare din catalogul aprobat prin Legea nr. 62/1968.

Norma medie unică se stabilește de o comisie formată din persoane încadrate la consiliul popular județean și administrația financiară și se aprobă de către comitetul executiv al consiliului popular județean și al municipiului București. Norma medie se stabilește la începutul anului de plan, iar pentru unitățile nou înființate, de la înființarea acestora.

Amortizarea se include în cheltuielile de producție și se varsă la unitatea bancară finanțatoare a investiției. Amortizarea se calculează lunar și se varsă în ziua de 10 a fiecărei luni pentru luna expirată.

Grupaj realizat de:
dr. C. JORNESCU

Conducere

Sub acest titlu de rubrică publicăm în fiecare număr o suită de teme privind instrumentele economico-juridice de realizare a conducerii întreprinderilor, competențele și răspunderea organelor de conducere privind toate domeniile de activitate: planificare economico-financiară, organizarea muncii-raporturile de muncă, aprovizionare-desfacere, gestionarea valorilor materiale și bănești, control.

Temele vor fi prezentate succint, cu indicarea actului normativ care le reglementează, astfel încît fiecare din ele să constituie o celulă, o componentă a unei viitoare lucrări care va cuprinde, sub formă de breviar, toate normele de drept care alcătuiesc armătura juridică a noului mecanism economico-financiar, lucrare pe care am intitulat-o, în mod provizoriu:

Legislația întreprinderii de la A la Z

CONDUCERE

- **instrumente economico-juridice**
- **activități**
- **competențe-răspunderi**

Invităm cititorii să ne sugereze ce teme îi interesează cu prioritate și care anume ar trebui să fie conținutul și structura lucrării; de asemenea, îi rugăm să ne sesizeze orice erori în cuprinsul temelor publicate și faptul dacă modul de prezentare răspunde exigențelor profesionale.

Pe parcursul prezentării temelor vom folosi următoarele abrevieri: L = lege; D = decret; N.M. = norme metodologice; M.A.T.M. = Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe; P.A.S. = primul arbitru de stat.

Planificarea transporturilor de mărfuri

Actul normativ care stabilește modalitatea de determinare a sarcinilor de transport este H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea programului de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviare, auto și pe apă, în baza căreia au fost emise: Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri și contractul economic model de prestații de transport pe calea ferată, aprobate prin Ordinul nr. 673/1976 al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor; Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto și contractul economic model de prestații de transport cu mijloace auto, aprobate prin ordinul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor nr. 725/1976. Actele normative invocate stabilesc metodologia planificării transporturilor care poate fi grupată în două faze: prima, determinarea necesarului de transport și, a doua, încheierea contractelor anuale de transport, care sînt veritabile acte de planificare a acestei activități economice.

1. Determinarea necesarului de transport — balanțele de capacitate. Necesarul de transport fiind în strînsă legătură cu obligațiile contractuale rezultate din contractele economice de livrare, era normal ca determinarea lui să se facă în strînsă corelare cu data perfectării acestor contracte. Așa fiind, pînă la 15 octombrie sau în termen de 15 zile de la data stabilită prin actul normativ pentru adaptarea anuală a contractelor economice de livrare, expeditorii — care vor deveni părți în contractele anuale de transport — sînt obligați să prezinte transportatorului necesarul de transportat. Acest necesar se prezintă: pentru transporturile feroviare, stației de cale ferată prin care se face expedierea, care îl primește în numele direcției regionale de cale ferată, utilizîndu-se formularul „programul de transport de calea ferată pe anul...“; pentru transportul rutier, se prezintă întreprinderii de transporturi auto în a cărei rază de activitate se află locurile de încărcare a mărfurilor. În termen de 15 zile de la primirea necesarului de transportat, acesta se analizează de viitorii parteneri ai contractelor anuale, expeditorii fiind obligați să dea toate explicațiile suplimentare cerute de transportator. Concluziile analizelor făcute se înscriu în situația prezentată de expeditor, operîndu-se modificările convenite. În baza acestor documente centralizate pe direcții regionale de cale ferată și, respectiv, pe întreprinderi de transporturi auto: Departamentul căilor ferate elaborează balanțele anuale de capacitate pe categorii de vagoane; Centrala de transporturi auto elaborează balanța anuală de capacitate pe categorii de mijloace auto din dotare și pe întreprinderi componente. Balanțele de capacitate, luîndu-se în considerare corecturile aduse în urma analizelor făcute la nivelul organelor centrale, se definitivează, după care se transmit: de către Departamentul căilor ferate, direcțiilor regionale, care le defalcă pe întreprinderi expeditoare; de Centrala de transporturi auto, întreprinderilor componente, care le defalcă și le remit expeditorilor. Balanțele de capacitate de transport îndeplinesc o funcție similiară balanțelor materiale, generînd încheierea — pînă la 31 decembrie — a contractelor anuale de transport.

2. **Contractul anual de prestații de transport feroviar.** Prin conținutul lor aceste contracte sînt adevărate acte de planificare a transporturilor. Părțile adoptă o arie de clauze generale și unele specifice, potrivit cărora: prevederile contractului pot fi modificate la cererea expeditorului, formulată cu 45 zile înainte de începerea fiecărui trimestru; modificările care vizează majorarea pot fi acceptate în funcție de capacitățile disponibile, iar capacitățile nefolosite ca urmare a neutilizării complete a vagoanelor, se anulează la sfîrșitul fiecărei decade; se reglementează condițiile în care se programează și se realizează transporturile de mărfuri destinate porturilor, sau sosite pe calea apei, precum și a transporturilor agabaritice, navetizate, marșrutizate etc. În baza contractelor anuale de transport, în ziua de 5 ale fiecărei luni se întocmește de expeditori programul de transport pe calea ferată pentru luna următoare. După ce este supus analizelor de optimizare și se confruntă cu posibilitățile reale de execuție, programul lunar se definitivează pînă la 20 ale lunii precedente, devenind astfel un act de planificare obligator pentru părți; partea corespunzătoare fiecărui expeditor devine astfel o anexă a contractului anual. La 26 ale lunii precedente lunii de execuție, expeditorii eșalonează decadal prevederile programului lunar. În zilele de 6, 16, și 26 ale fiecărei luni expeditorii prezintă stației de cale ferată de încărcare programarea vagoanelor pe zilele decadei. Consecința renunțărilor la o parte din vagoanele programate, înainte de introducerea la încărcare este anularea lor din program și suportarea penalităților legale de către expeditor.

3. **Contractul anual de prestații de transport rutier.** Părțile în contractele anuale de prestări de transporturi auto sînt întreprinderile de transport auto, în calitate de cărăuș, și întreprinderile beneficiare, în calitate de expeditoare. Ele cuprind clauze generale și, în funcție de condițiile concrete de executare, clauze speciale. În cadrul contractului se înscriu clauze cu privire la „dislocarea" mijloacelor auto, situație în care expeditorul își asumă obligații speciale cu privire la parcarea lor și condiții de lucru și odihnă a personalului dislocat. Capacitatea de transport contractată pe un an prevăzută în anexe cuprinde mediile lunare ale numărului mijloacelor auto pe categorii de capacitate, în baza cărora se stabilesc: programul lunar de transport, care se depune de expeditor pînă în ziua de 20 ale lunii precedente celei de execuție; eșalonarea pe săptămîni a programului lunar, care se depune de expeditor la autobaza respectivă cu 3 zile înainte de începerea lunii în care se execută; programul pe zile este ultima operație de planificare și se depune în fiecare vineri, pînă la orele 13, pentru săptămîna viitoare. Contractul anual de prestații de transport prevede, de asemenea, modalitățile de renunțări la unele capacități de transport și consecințele — penalizările — suportate în cazul neîndeplinirii lui.

Contractele de transport intern de mărfuri

Contractele anuale de prestări de transporturi îndeplinesc funcția de planificare, de determinare și de rezervare a capacităților de transport pe perioada unui an, precum și de detaliere, în cadrul acestuia, pe luni, decade (săptămîni) și zile. Contractele în baza cărora în mod efectiv cărăușul se obligă să transporte o anumită marfă determinată, dintr-un loc de expediere stabilit, la o destinație determinată, contra unui preț stabilit potrivit tarifelor legale, plătit, de regulă, de expeditor sînt: scrisoarea de trăsură, pentru transportul feroviar; scrisoarea de transport și bonul de transport, în cazul transportului auto.

1. **Scrioarea de trăsură.** Prin art. 53 al Regulamentului de transport C.F.R. se stabilește principiul potrivit căruia contractul de transport este încheiat din momentul în care stația de cale ferată a primit pentru transport marfa, împreună cu scrisoarea de trăsură, primire constatată prin aplicarea ștampilei, și înscrierea datei. Scrisoarea de trăsură, potrivit art. 2 din T.L.M., se compune din cinci părți: exemplarul de serviciu, unicatul (care însoțește marfa și se eliberează destinatarului), duplicatul (care rămîne expeditorului), copia și avizul cu adeverința de primire. Se completează de către expeditor, iar părțile din chenarele cu linii groase de către cărăuș. Pentru a-și îndeplini funcția de document probator al predării mărfurilor pentru transport, pe scrisoarea de transport nu sînt admise răsături sau adăugiri, iar ștersăturile sînt tolerate numai dacă predătorul le confirmă prin semnătura sa și dacă cantitatea rectificată este înscrisă în litere (greutate, număr de colete etc.). Expeditorul are răspunderea exactității datelor înscrise în scrisoarea de trăsură, iar cărăușul are dreptul să verifice realitatea acestora; în cazul unor declarații neconforme cu realitatea, expeditorul suportă penalități și eventuale daune rezultate din aceste fapte. Regulamentul de transport C.F.R., art. 66, prevede că expeditorul are dreptul să modifice contractul de transport pînă în momentul în care scrisoarea de trăsură este predată destinatarului sau acesta și-a valorificat drepturile rezultînd din acest document. Modificarea contractului de transport — prin declarație scrisă dată stației de încărcare și cu mențiunea corespunzătoare în duplicatul scrisorii de trăsură prezentat de expeditor — poate să fie făcută cu privire la: retragerea mărfii din stația de predare; oprirea ei în cursul transportului; amînarea eliberării la locul de destinație sau în orice alt punct pe parcursul transportului; schimbarea destinatarului; înapoierea mărfii la stația de predare (expediere).

2. **Scrisoarea de transport auto.** Pentru transporturile interurbane cu mijloace auto contractul de transport îl reprezintă scrisoarea de transport, document care îndeplinește trei funcții esențiale: în faza precontractuală, prin completarea și înmînarea ei de către expeditor cărăușului se realizează comanda de transport; în faza de executare, confirmă activitatea mijlocului de transport; scrisoarea de transport constituie documentul de valorificare tarifară a

transporturilor executate. Pentru realizarea acestor funcții, scrisoarea de transport se întocmește în patru exemplare: unul rămîne la expeditor (la data depunerii comenzii), unul la întreprinderea (baza) de transport; celelalte două se înmînează conducătorului auto, iar după efectuarea transportului, unul se remite expeditorului împreună cu documentul de decontare, iar ultimul se anexează la foaia de parcurs. Scrisoarea de transport fiind actul prin care se încheie efectiv contractul de transport, cuprinde toate datele necesare efectuării transportului, confirmării lui, și plata prețului pentru prestația executată. Ca urmare, completarea eronată sau cu date inexacte, atrage răspunderea expeditorului, așa cum vom vedea în secțiunea finală.

3. **Bonul și fișa de transport auto.** În cazul transporturilor locale cu mijloace auto cu caracter ciclic, repetat, se folosește bonul de transport, care se întocmește în două exemplare, din care unul pentru expeditor, iar cel de al doilea pentru cărăuș. Auxiliar bonului de transport, se folosește fișa de transport, care servește la înregistrarea succesivă a curselor de transport efectuate. Fișa de transport are funcția de a evidenția toate cursele făcute în cursul unei zile, fiind completată de către cărăuș cu privire la elementele de identificare a mijlocului de transport și numărul foii de parcurs, iar expeditorul înscrie elementele de executare: ora începerii, confirmarea fiecărei curse de transport și, la sfîrșitul zilei, ora terminării activității. Legat de documentele de transport, cîteva precizări se impun în legătură cu foaia de parcurs. Acest document nu constituie un document propriu-zis de transport, opozabil expeditorului sau destinatarului mărfii. Potrivit Tarifului unic, ediția 1979, foaia de parcurs are, în exclusivitate, funcția de document primar care atestă legalitatea deplasării mijlocului auto, pe drumurile publice. Ca urmare, completarea ei se face exclusiv de personalul cărăușului, expeditorii și destinatarii nefiind obligați și neavînd nici dreptul să facă vreo mențiune pe acest document.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **ELENA AGÎRBICEANU, Sibiu** — Întreruperea activității dv. fiind determinată de necesitatea creșterii copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, la reîncadrarea în muncă, în termen de trei luni de la data împlinirii de către copil a acestei vîrste (sau mai înainte) se consideră — conform art. 9 din Legea nr. 1/1971 — că aveți vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă. În această situație, întrucît în mod legal ați ocupat funcția de vînzătoare II, puteți ocupa la reîncadrare aceeași funcție.

● **ALEXANDRU DALAVERA, Amzacea, Constanța** — Pentru a ocupa funcția de economist fermă de gradul II este necesară o vechime în funcții economice de 9 ani. Conform art. 63 din Legea nr. 12/1971, organele de conducere pot reduce cu doi ani vechimea în muncă a cadrelor ce urmează a ocupa funcții de conducere pînă la nivelul șefilor de servicii sau de secții (inclusiv a șefilor de ferme). Perioada lucrată în funcții tehnice nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice.

● **NICOLAE MANEA, București** — Pentru a putea ocupa funcția de contabil șef al Secției de întreținere drumuri și siguranța circulației București Sud, unitatea de gradul II, este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic.

● **FLORIAN CRIȘTUȚIU, Bănișor, Sălaj** — Din datele comunicate rezultă că pînă în anul 1975, înainte deci de a vi se anula permisul de conducere, ați fost încadrat ca șofer în categoria a II-a de retribuire. În anul 1977, obținînd din nou permisul de conducere, ați fost reîncadrat ca șofer, în aceeași categorie. Greșit s-a procedat la trecerea dv. în anul 1979 la categoria a III-a, legea neprevăzînd o asemenea măsură. Desigur, perioada 1975—1977 cît n-ați lucrat ca șofer nu se include în vechimea în meserie. Dacă unitatea nu vă reîncadrează în categoria I, adresați-vă comisiei de judecată.

● **VASILE RÎMBULEA, Sîngeorz Băi** — Începînd cu data de 16 martie 1968 ați ocupat — cu respectarea reglementărilor existente în perioadele respective — funcțiile de contabil I (principal), merceolog principal și contabil principal, iar o scurtă perioadă și o funcție superioară. La data aplicării Legii nr. 12/1971 erați încadrat contabil I, respectiv contabil principal. Este vorba de aceeași funcție căreia i s-a schimbat numai denumirea. Față de cele de mai sus și ținînd seama de prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971 puteți ocupa în continuare funcția de contabil principal.

● **HUZA G. GHEORGHE, Cristești, Mureș** — Beneficiați de prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 potrivit cărora „maiștrii care absolvă cu diplomă sau licență cursurile fără frecvență ale învățămîntului superior, se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de aceea avută în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu aceea avută. Față de prevederile susmenționate, dacă pentru funcția de economist există în unitatea unde lucrați și clasa 25 de retribuire, urmează să fiți încadrat în această clasă. Răspunsurile publicate în presă, deși bazate pe dispozițiile legii, nu sînt obligatorii pentru unitate. Dacă nu se aplică prevederea legală sus-menționată, adresați-vă comisiei de judecată din unitate.

● **ELENA N. BUICA, Țigănești, Teleorman** — Sînteți absolventă a liceului industrial și, după un stagiu ca practicant, veți fi încadrată direct în categoria a II-a, astfel cum se prevede în tabelul din anexa nr. 1 la Legea nr. 12/1971. Durata stagiului este diferențiată, între 6 și 18 luni. Verificați la serviciul de retribuire care este durata stagiului de practicant stabilită pentru unitatea dv.

● **ION TRESTIOREANU, Ploiești** — Potrivit soluțiilor adoptate de organele competente, asigurările sociale de stat nu acoperă diferența sporului de vechime plătit pentru șase ore în loc de 8 ore, pentru personalul care beneficiază de program redus de lucru. Art. 196 din Legea nr. 57/1974 se aplică numai în cazul încapacității temporare de muncă și nu în cazul dv. (refacerea și întărirea sănătății).

● **VASILE SPÎNU, Brașov** — Soluția legală în aplicarea art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 este aceea că tuturor absolvenților cursurilor învățămîntului superior, serale sau fără frecvență, trebuie să li se asigure o clasă de retribuire în plus. Atunci cînd retribuția este mai mică decît cea prevăzută pentru anul 2 de activitate, se acordă retribuția corespunzătoare acestui an, iar dacă este egală cu aceea prevăzută pentru anul 2 de activitate se acordă retribuția la nivelul de bază.

INTREPRINDEREA
ACE DE TRICOTAT — București
Str. Unității 79—91

PROFILE GRELE
— UNP ∅ 260 mm kg. 129
— UNP ∅ 240 mm kg. 142

SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 KGF/MM2
— Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm kg. 1100
— idem OLC 45 ∅ 2 mm kg. 2542
— idem OSC 8 ∅ 1,58 mm kg. 4500

PIETRE POLIZOR
— 350×40×127 — 25 M kg. 15
— 350×50×127 — 25 M kg. 10
— 350×25×127 — 25 M kg. 18

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20
— 23×0,14 mm kg. 35
— 22×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 25×0,25 mm kg. 10
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg. 150

RULMENȚI
— N 306 buc. 2
— NU 311 Na buc. 3
— NU 209 buc. 10
— NU 305 MA buc. 2
— NU 310 MA buc. 5
— NF 310 buc. 3
— 608 Z buc. 4
— Bucșe H 207 buc. 30
— idem H 209 buc. 15
— idem H 305 buc. 10
— Rulmenți NU 309 buc. 4
— 1205 buc. 10
— 1209 buc. 25
— 1211 K buc. 2
— 1303 buc. 10
— 1304 buc. 10
— 1305 buc. 5
— 2200 buc. 3
— 2207 K buc. 20
— 2305 K buc. 20
— 2307 K buc. 5
— NN 3011 buc. 2
— 2310 K buc. 3
— 3203 buc. 3
— 3211 buc. 10
— 3306 buc. 4
— 6011 buc. 5
— 6209 buc. 2
— 6211 buc. 20
— 6214 ZZ buc. 3
— 6215 buc. 1
— 6216 buc. 1
— 7200 buc. 5
— 30202 buc. 20
— 7205 buc. 8
— 30215 buc. 10
— 7215 buc. 3
— 30217 buc. 4
— 7217 B buc. 1
— 30220 A buc. 1
— 30304 buc. 15
— 30305 buc. 15
— 30306 buc. 10
— 30308 buc. 2
— 31305 buc. 15
— 32205 buc. 3
— 32210 buc. 8
— 32211 buc. 1
— 32214 Conici buc. 2
— 32303 buc. 5
— 32304 buc. 10
— 32305 buc. 20
— 32309 buc. 2
— 51106 buc. 12
— 51108 buc. 5
— 51109 buc. 5
— 51114 buc. 30
— 51200 buc. 5
— 51201 buc. 20
— 51202 buc. 15
— 51203 buc. 10
— 51305 buc. 15
— 51306 buc. 3
— 51407 buc. 20
— 52202 buc. 15
— 52305 buc. 20
— 52405 buc. 12

CURELE TRAPEZOIDALE
— 17×11×850 buc. 4

CURELE DIN PIELE
— Curele răsucite 10—12 mm kg. 25

CURELE MĂTASE FĂRĂ SFÎRȘIT
— 1110×35 mm buc. 8
— 1900×30 mm buc. 25

MATERIALE ELECTRICE
— Buton ciupercă fără reținere buc. 16
— Chei comandă cu placă buc. 6
— Cond. Fy 10 mm m. 1800
— Cond. V.L.P.Y. 2,5 mm m. 200
— Contactori CA 43 S 1 5 A buc. 10
— Corp iluminat FIRA 1×40 buc. 20
— Condensatori ceramici buc. 24
— Coloană RS 7510B 50×50 buc. 3
— Redresor RS 7510B 40×40 buc. 34
— idem SR 7510 H 40×40 buc. 3
— idem SR 705093/ 40×40 buc. 7
— idem RS 70507B 40×40 buc. 3
— idem RS 7134 1 A 40×40 buc. 6
— Microîntrerupător GW 73 buc. 4
— idem GW f3 2K13B buc. 4
— idem buc. 6
— idem GW F.3 2B13B buc. 10
— Bloc releu TSA 10 A — 0,4 A buc. 43
— idem TSA 10 A — 1,3 A buc. 88
— idem TSA 32 A 1,8 A buc. 20
— idem TSA 10 A — 2,4 A buc. 24
— idem TSA 10 A — 3,3 A buc. 46
— idem TSA 10 A — 4,5 A buc. 47
— idem TSA 10 A — 6 A buc. 11
— idem TSA 10 A — 11 A buc. 12
— idem TSA 32 A — 15 A buc. 5
— Releu 2 RH 30 buc. 20
— Reductor automat 0,63×1500 2 GA buc. 1
— R.T. pa 7 220 V buc. 3

DIVERSE
— Condensatori ceramici B 3000 2000 TGL 68—109 buc. 24
— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3
— NR Z 25 65 buc. 2000
— Electrozi arămiți crăițuire ∅ 10 mm buc. 900

PIESE AUTO
— Contact platinat TV M 461 per. 8
— Camere auto 560/13 buc. 2
— Anvelope 560/13 buc. 3
— Diafragme pompă benzină 8 g buc. 27
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac Delco TV M 461 buc. 2
— Site pompă benzină M 461 buc. 23
— Brațe ștergător cu lame pentru IMS buc. 4

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCȚIONARE
— 0,8×1410 Gab.90 663788 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3571 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3572 buc. 1
— 1,0×1410 Gab. 100 315830 buc. 1
— 1,1×940 Gab. 90 62245 buc. 1
— 1,1×940 Gab. 100 706420 buc. 1
— 1,7×930 Gab. 140 449125 buc. 1
— 3×1410 Gab. 140 551881 buc. 1
— 4,5×900 Gab. 140 281612 buc. 1
— 0,15×2820 Gab. 63 760344 buc. 1

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ȘI UTILAJE PENTRU CERCETARE BUCUREȘTI

str. Fabricii nr. 47, sectorul 6 (Platforma Institutului politehnic) Telefon 816020; Telex 10297

Primește comenzi pentru :

- **cercetare științifică**
- **inginerie tehnologică**

Execută, la cerere, aparate din următoarele domenii :

Spectrometrie	Spectrofotometru în vizibil, Pirometru optic, Luxmetru, Aparate fotometrice
Analiză chimică	Ionemetru, Polarografe, Oxigenometre, Higrometre Analizoare CO, Fummetre, Cromatografe de gaze Complexe pentru determinarea calității apelor
Aparatură de laborator	Malaxoare de laborator, Agitatoare cu ax flexibil Inflametre, Viscozimetre, Centrifuge de laborator Pompe peristaltice, Pompe de verificat manometre Aparatură pentru învățarea limbilor moderne Transferometre, Analizoare statistice etc.
Traductori	Traductori de deplasare 1—100 mm, Traductori de presiune-forță și torsiune, Aparate de măsurat abateri de formă și circularitate Aparat multicanal de măsurat temperatura
Standuri	Standuri de fiabilitate, Standuri de încercare a oțelurilor la fluaj, Standuri pentru complexe avicole, Linii mecanizate de montaj și etalonare, Mașini de măsurat în trei coordonate
Psihomatică	Aparate pentru testarea aptitudinii, Reactivitate complexă, Rezistență la monotonie, Percepția culorilor

Primim comenzi directe pentru anii 1981—1985. Pentru informare și documentare, solicitați catalogul produselor noastre și vizitați laboratorul I.A.U.C., în care sînt expuse și se demonstrează funcționarea aparaturii pe care o producem.

MAGYAR KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL TULCEA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

Secretarul general al partidului a analizat la fața locului, împreună cu factorii de răspundere din ministere, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu specialiști și cu numeroși oameni ai muncii, realizările obținute în primul semestru al anului în industria și agricultura județului, perspectivele dezvoltării activității productive, precum și probleme de ordin social-cetățenesc.

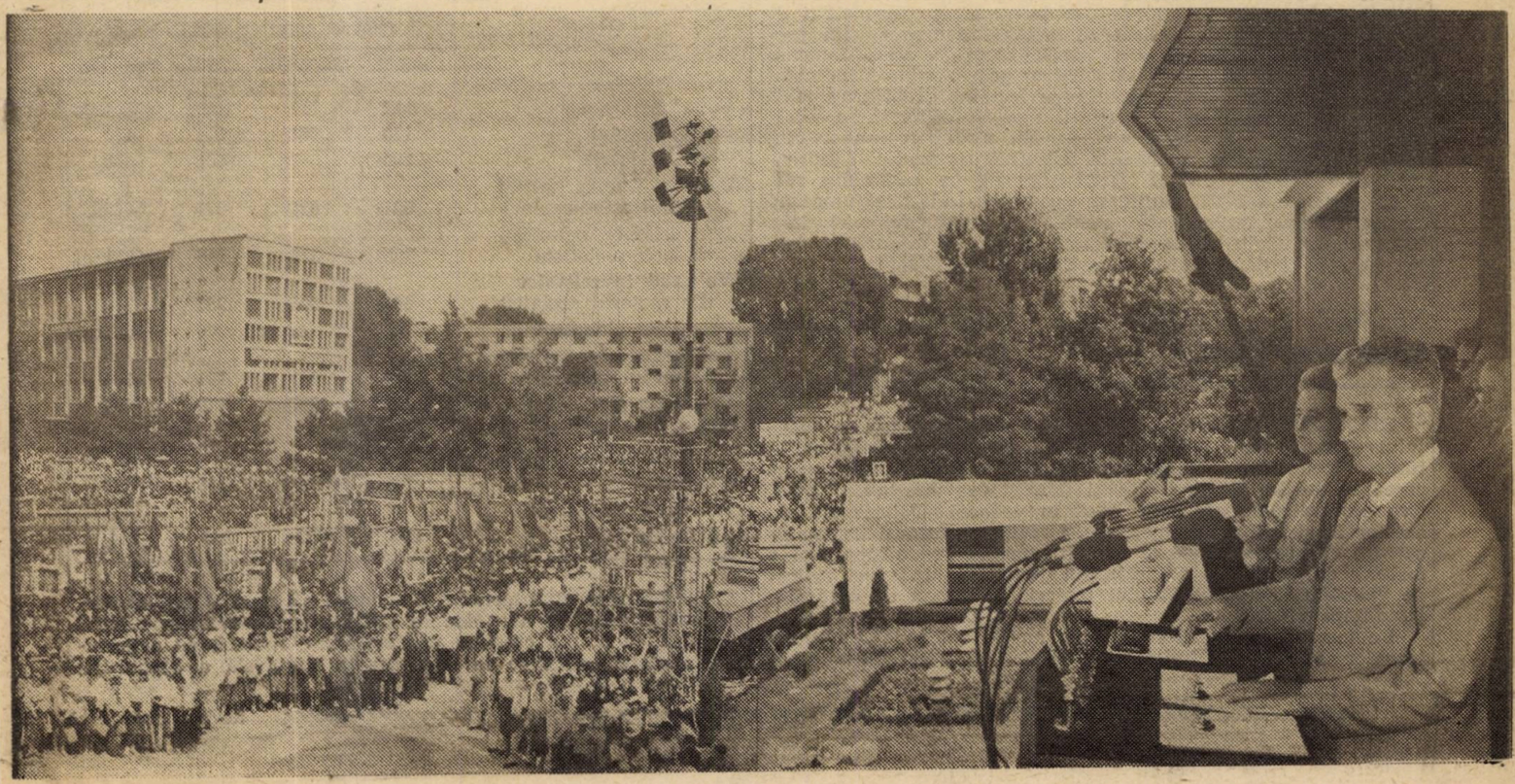

23 AUGUST

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE ÎN ECONOMIA JUDEȚULUI OLT

Ion ALBULEȚU
Prim-secretar al Comitetului județean Olt al Partidului Comunist Român

DEZVOLTAREA armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, într-o concepție fundamentată pe cunoașterea realităților țării și care urmărește îmbinarea criteriilor economice și sociale reprezintă o coordonată esențială a făuririi unei economii multilateral dezvoltate, echilibrate și eficiente. **„Făurirea socialismului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului — **presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării"**.

Înfăptuirea acestui obiectiv major, cu profunde implicații economice, sociale și politice în viața întregii țări, a fiecărui județ și localitate a dobîndit consistența de netăgăduit a faptelor îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Cursul înnoitor, dinamismul remarcabil al dezvoltării economico-sociale generale a României socialiste în această perioadă, interval de timp care se înscrie în istoria multimilenară a patriei noastre ca o etapă distinctă, de măreție realizări, ca o etapă marcată în elementele sale definitorii de personalitatea secretarului general al partidului, și-au dovedit efectele pozitive și la nivel zonal, determinînd dezvoltarea mai rapidă a județelor cu nivel mai scăzut de dezvoltare.

Un moment însemnat în strategia dezvoltării în profil teritorial l-a constituit Congresul al XI-lea al P.C.R. din anul 1974. Prin documentele aprobate cu acest prilej s-a urmărit a se conferi politicii de dezvoltare în profil teritorial o unitate de măsură care să permită evaluarea și direcționarea eforturilor. Astfel, procesul de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor — obiectiv cu caracter de permanență al politicii partidului — a fost raportat la un indicator macroeconomic determinant : constituirea, în fiecare județ, a unor capacități de producție industriale capabile să asigure realizarea unei producții de 10 mld. lei. O nouă perfecționare în acest domeniu a fost adusă de Congresul al XII-lea, prin statuarea indicatorului 70 000 lei producție globală pe locuitor drept parametru de bază al comensurării dezvoltării în profil teritorial. În aceste condiții, județul Olt, înscris cîndva în rîndul regiunilor cele mai puțin dezvoltate ale țării, a cunoscut o autentică înflorire. Economia județului, viața social-culturală în ansamblul său a parcurs o etapă de simțitoare progrese ; industria împreună cu agricultura, cu celelalte ramuri ale producției materiale întreaga activitate social-economică din județ asigură o viață prosperă și civilizată locuitorilor de la oraș și sate.

Realizări de prestigiu prin afirmarea pregnantă a factorilor calitativi

PROCESUL general al creșterii economico-sociale a județului a avut drept obiectiv central dezvoltarea echilibrată a tuturor localităților. În consens cu aceste opțiuni, la repartizarea fondurilor de investiții și amplasarea diferitelor obiective economico-sociale s-au avut în vedere nevoile reale ale acestor localități, astfel încît să se realizeze ritmuri corespunzătoare de creștere care să permită dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul județului, un nivel ridicat de valorificare a potențialului material și uman de care dispune fiecare localitate.

Pe temeiul realizărilor obținute an de an, județul Olt s-a transformat dintr-un județ agrar — dar cu o agricultură înaintată — într-un județ industrial-agrar. Noul profil îi conferă un echilibru economic, creează posibilitatea realizării din surse proprii a necesarului de produse agroalimentare, a unei părți din celelalte bunuri de consum și oferă condițiile obiectiv necesare pentru integrarea sa organică în circuitul economic național, contribuind efectiv la procesul de afirmare a țării în diviziunea mondială a muncii.

Apreciind, în cadrul adunării populare ce a avut loc în municipiul Slatina cu ocazia recentei vizite efectuate în județul Olt, rezultatele bune obținute de oamenii muncii de pe aceste meleaguri, sub conducerea directă a organelor și organizațiilor de partid, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Ca rezultat al politicii de dezvoltare a tuturor județelor și zonelor țării și județul Olt a cunoscut o puternică dezvoltare. Cine nu-și amintește ce reprezenta, spre exemplu, industria județului Olt în urmă cu 20 sau chiar 15 ani — și ce reprezintă astăzi, cu producția sa, care s-a ridicat în 1980 la peste 21 miliarde lei, cu uzinele sale moderne, de înaltă tehnicitate. Industria județului Olt constituie astăzi o mîndrie a României socialiste, iar în ce privește aluminiul, aici în Olt, avem singura uzină de acest fel din republica noastră socialistă"**.

Județul Olt se înscrie între județele cu cele mai înalte ritmuri de dezvoltare în ultimii cincisprezece ani. Astfel, de la o producție industrială de 1,5 miliarde lei în 1965, s-a ajuns la peste 21 miliarde în 1980, iar producția agricolă aproape s-a triplat. S-a modificat radical structura economiei județului pe ramuri, industria realizînd 56,7% din produsul global al județului, agricultura 23,1%, construcțiile 9,4%, transporturile 2,3%, iar comerțul 2,7%. În acest fel județul Olt se ancorează din ce în ce mai mult și la noi cote de calitate și eficiență în circuitul economic național.

Dinamica unor principali indicatori ai dezvoltării județului Olt
(1980) — % —

	1965 = 100		1970 = 100	
	R.S.R.	Jud. Olt	R.S.R.	Jud. Olt
Populație	117	112	110	107
Personal total	170	221	144	179
— în industrie	198	587	161	339
Fonduri fixe în unități socialiste industriale	521	625	277	332
Fonduri fixe în unități agricole socialiste	393	379	246	251
Volumul investițiilor din sectorul socialist	466	302	266	248
Producția globală ind.	476	12 ori	289	567
Productivitatea muncii pe un lucrător în industrie	258	221	181	164
Producția globală agricolă	189	277	172	234
Vînzări de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	295	382	203	234
Producția globală pe locuitor	295	382	203	244

Modificarea structurilor economice și, paralel cu aceasta, schimbările ce au avut loc în structura și nivelul populației ocupate, în planul creșterii productivității muncii, au determinat mutații calitative în componența materială a produsului

social al județului, în structura lui valorică pe ramuri, în ponderea muncii vii și a celei materializate. Factorul esențial în acest amplu proces de modernizare l-a constituit accentuarea laturilor calitative, proces concretizat în sporirea de aproape trei ori numai în ultimele două cincinale a producției nete industriale, diminuarea cu peste 25% a cheltuielilor materiale, creșterea aportului județului la sporirea venitului național al României socialiste.

Dezvoltarea economiei județului a determinat profunde transformări și în viața social-culturală, în nivelul de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate. Veniturile reale ale țăranimii pe o persoană activă au crescut în ultimii 5 ani cu 34%, iar retribuția reală cu 28%. A crescut și s-a îmbunătățit structural consumul alimentar, iar gradul de înzestrare cu obiecte de folosință îndelungată, precum și condițiile de locuit sînt incomparabil mai ridicate decît în trecutul apropiat. Numai în ultimii cincisprezece ani au fost date în folosință 21 454 apartamente, precum și numeroase alte obiective edilitar-gospodărești. În prezent fiecare al patrulea locuitor învață în școli de cultură generală, profesională și licee, numărul grădinițelor ajungînd la peste 400, cel al sălilor de clasă, laboratoarelor și cabinetelor de studiu la 2 500 ; a crescut, de asemenea, numărul paturilor de asistență medicală, acestea ajungînd la 4 702, din care în spitale 3 285, precum și numărul medicilor.

Eficiența, competitivitatea — coordonate definitorii ale prezentului și perspectivei

ALĂTURI de întregul nostru popor, oamenii muncii din industrie, agricultură, construcții și celelalte sectoare de activitate ale județului Olt, acționînd sub conducerea directă a organelor și organizațiilor de partid, au trecut la înfăptuirea directivelor celui de al XII-lea Congres al partidului, la înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985.

Înscriindu-se în profilul definitoriu al noii etape — de trecere de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, de realizare a unei noi calități a muncii și a vieții, de aplicare largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, dezvoltare puternică a științei și învățămîntului — județul Olt va cunoaște transformări importante, de anvergură, în plan calitativ. Industria, agricultura, construcțiile, transporturile, prestările de servicii, precum și celelalte domenii ale activității vor cunoaște în anii ce vin o puternică dezvoltare. Astfel, potrivit prevederilor înscrise în planul de dezvoltare a județului, pentru următorii ani sînt prevăzute ritmuri susținute mai ales la indicatorii calitativi și de eficiență în concordanță cu exigențele noii etape de dezvoltare a țării, cu cerințele acțiunii noului mecanism economico-financiar. Vor avea loc, în continuare, importante mutații în structura economiei județului, concretizate în repartizarea echilibrată pe teritoriu a forțelor de producție, în dezvoltarea cu precădere a orașelor și localităților cu potențial economic mai scăzut (Drăgănești, Corabia), a localităților ce vor deveni centre urbane : Scornicești, Radomirești, Vădastra și, într-o etapă ulterioară, Piatra Olt, Potcoava, Vitomirești.

Continuînd orientările de bază promovate în anii anteriori, industria va cunoaște o puternică dezvoltare în acest cincinal. Vor fi puse în funcțiune unele noi capacități de producție, se vor extinde și se vor moderniza cele existente. Perfecționarea tehnologiilor, accelerarea ritmului de înnoire și modernizare ale producției, utilizarea cu eficiență sporită a mijloacelor materiale și bănești, a forței de muncă vor crea condiții pentru creșterea susținută a eficienței economice. O atenție aparte se acordă transpunerii în fapt a orientării privind restructurarea ramurilor industriei, astfel ca obiectivele noi ce vor intra în funcțiune să asigure încă din primele zile de producție valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului prin reducerea consumurilor de resurse materiale și forță de muncă concomitent cu creșterea calității și competitivității produselor realizate.

Mutațiile calitative preconizate a avea loc în structura pe ramuri a industriei au ca suport principal realizarea unor ritmuri de creștere mai înalte în ramurile industriei energetice (respectiv industria hidroenergetică), construcțiilor de mașini, chimiei, confecțiilor și industriei alimentare. Astfel, în acest cincinal vor intra în funcțiune încă trei hidrocentrale pe riul Olt, precum și alte importante obiective industriale : Întreprinderea de piese turnate din aluminiu și pistoane auto, Șantierul naval Corabia, Întreprinderea de rulmenți și cea de țevi, Întreprinderea de anvelope, cea de fibre sintetice etc. ; se vor extinde, totodată, capacitățile de producție la Întreprinderile de piese și subansamble auto Scornicești, întreprinderile de utilaj alimentar, de tricotaje, Tăbăcăria minerală ș.a.

O atenție deosebită în strategia dezvoltării industriei, a economiei județului în ansamblu, se va acorda amplificării activităților de industrie mică și artizanală, activități investite cu importante resorturi de valorificare superioară a resurselor locale — materiale și de forță de muncă. În cadrul industriei mici și artizanale vor funcționa, în cincinalul actual, circa 1 200 unități și formații de lucru, în care își vor desfășura activitatea peste 18 mii de oameni ai muncii.

Deopotrivă cu aspectele cantitative ale creșterii — în anul 1985 se vor realiza mai mult decît în prezent cu 454 mil. kWh energie electrică, 42 mii tone oțel, 20 mii tone aluminiu prima și aliaje, 12 mii tone laminate din aluminiu, 17 mii tone electrozi și nipluri din grafit, 3 mii tone utilaj alimentar, 472 va goane marfă, 15 mii bucăți de osii montate, 9 500 tone fibre sintetice și alte produse — semnificative sînt elementele calitative ale dezvoltării economiei din județul Olt. Se estimează astfel realizarea unui coeficient de devansare ridicat al producției nete față de producția globală a județului — de 1,4 — fapt ce dovedește că și în industria județului Olt, ca de altfel în întreaga țară, există însemnate rezerve, posibilități reale de trecere la o nouă calitate a muncii.

Noua treaptă de dezvoltare, problemele complexe ce se cer rezolvate în procesul dezvoltării economico-sociale a județului Olt în această etapă, impactul restricțiilor energetice și alte efecte ale conjuncturii internaționale la care economia națională va trebui să se adapteze, impun răspunderi sporite la toate nivelele, și pentru fiecare om al muncii din județul nostru. Un rol deosebit revine în acest sens promovării științei ca factor esențial al progresului, perfecționării permanente a producției și a muncii, mecanizării și automatizării producției utilizării cu eficiență sporită a bazei tehnico-materiale moderne de care dispunem, întăririi autoconducerii și autogestiunii economice, factorul politic avînd un rol hotărîtor în realizarea acestui deziderat.

Totodată, procesul de dezvoltare a economiei județului va fi marcat de prioritatea ce se cere acordată agriculturii. Realizarea unei profunde revoluții în agricultură — obiectiv de însemnătate excepțională al politicii partidului, la a cărui înfăptuire județul Olt, prin amplele disponibilități naturale de care dispune, este chemat să participe plenar — se va desfășura pe de o parte prin politica de investiții care va permite sporirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri de bază a economiei, iar pe de altă parte prin creșterea rolului consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste în organizarea științifică a producției și a muncii, mecanizarea și chimizarea complexă a proceselor de producție, extinderea suprafețelor irigate, utilizarea integrală a fondului funciar, ridicarea fertilității terenului, aplicarea agrotehnicii avansate și utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor tehnice din dotare. În același timp se va acționa pentru modernizarea zootehniei, creșterea producției animaliere și dezvoltarea largă a activităților de prelucrare a produselor agricole și altor resurse locale, ajungîndu-se astfel ca producția globală agricolă a anului 1985 să însumeze aproape 7 miliarde lei.

SPORURILE de producție ce vor fi obținute în acest cincinal în industrie, agricultură și în celelalte sectoare de activitate, vor permite crearea unor însemnate resurse pentru consumul productiv, pentru fondul pieței, și export, județul Olt integrîndu-se din ce în ce mai profund în complexul economic național ; circa 30% din producția marfă ce se va realiza va fi livrată la export, ponderea fondului de marfă în comerțul nostru exterior urmînd să fie deținută de produsele cu un înalt grad de prelucrare din construcția de mașini, metalurgia neferoasă, industria chimică și alimentară, cu un înalt grad de competitivitate și eficiență economică. Oltul va deveni astfel un important exportator de produse din aluminiu, utilaje complexe și instalații pentru industria alimentară, material rulant, produse textile și tricotaje, produse chimice, ale industriei alimentare etc., aducîndu-și o importantă contribuție la realizarea unei balanțe comerciale și de plăți echilibrate la nivelul economiei, la diminuarea și lichidarea datoriei externe.

Pe temeiul dezvoltării forțelor de producție se va asigura creșterea susținută a bunăstării materiale și spirituale a locuitorilor județului. Numărul locuitorilor noi de muncă va spori cu circa 13 mii. O importanță deosebită în procesul îmbunătățirii continue a calității vieții revine creșterii gradului de profesionalizare a populației rurale ca urmare a dezvoltării industriei sătești și a prestărilor de servicii, a transformării activității agricole într-o variantă a muncii industriale. Vor crește în continuare veniturile provenite din muncă, se va extinde rețeaua comercială, vor fi create condiții pentru accelerarea procesului de sistematizare a localităților, de creștere a gradului de echipare edilitar gospodărească, accentuîndu-se, totodată, procesul de urbanizare a localităților rurale. Înfăptuirea acestor obiective va crea baze trainice pentru ridicarea economico-socială a județului, va schimba înfățișarea orașelor și satelor, va avea implicații asupra nivelului de cultură și civilizație al locuitorilor din această zonă a patriei.

23 AUGUST

Primatul factorilor intensivi – trăsătură dominantă a dezvoltării economico-sociale

IN CEI 37 DE ANI care au trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, în țara noastră s-au produs profunde schimbări economico-sociale. Dintr-o țară eminamente agrară. România a devenit o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare, cu un nivel de trai material și spiritual ridicat.

Corelații care exprimă creșterea eficienței

O IMAGINE asupra amplorii și intensității realizărilor obținute în cei 30 de ani de economie planificată ne-o redau datele tabelului nr. 1. În anul 1980 venitul național era de 14 ori

Tabelul nr. 1

Indicatori ai dezvoltării economiei românești

Indicatori	1950	1965	1970	1980
Volumul total al investițiilor în economia națională — mld. lei (media anuală a perioadei 1951—1965 și 1966—1980)		24,1		116,2
Fondurile fixe — mld. lei	207	517	760	1870
Venitul național — mld lei.	35	146	214	516
Producția globală industrială — mld. lei	27,5	178,4	324	936,0
Producția globală agricolă — mld. lei	32,4	62,5	81,1	128,2
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei	8,3	43,9	68,5	340,3
Productivitatea muncii în industria republicană pe o persoană (calculată pe baza producției globale) — mii lei	30,6	105,0	162,9	320,9
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1028	1289	2238
Veniturile nominale nete ale țărănimii pe o persoană activă — lei lunar	167	495	571	1373
Veniturile obținute de o persoană din fondurile sociale de consum — pe o persoană — lei anual	215	1204	1845	3566
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — mld. lei	12,1	63,7	99,1	213,1
Total locuințe construite în perioada 1951—1965 și 1966—1980 (mii apartamente)		370,3		1614

mai mare decît în 1950. Pe de altă parte, producția industrială a țării este astăzi de 48 de ori mai mare decît cea a perioadei înainte de cel de-al doilea război mondial. Numai în ultimii 10 ani producția industrială a crescut de 2,9 ori, iar producția netă industrială de 3 ori. Pentru a fi și mai elocvent redată forța industrială a României de astăzi, să amintim că producția realizată în anul 1980 în industrie reprezintă peste 80 la sută din întreaga producție obținută în perioada anilor 1956—1965. În cealaltă ramură de bază a economiei naționale, agricultura, s-au obținut, de asemenea, succese importante. În condițiile reconsiderării însemnătății acestui domeniu, cu deosebire după 1965, anul 1980 marchează atingerea unui nivel al producției agricole de aproape 4 ori mai mare decît cel din 1950, în ultimii 15 ani realizîndu-se o sporire de peste 2 ori a producției agricole. Preocuparea pentru dezvoltarea și modernizarea celor două ramuri de bază ale economiei a fost însoțită, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, și de înfăptuirea unor noi corelații între efortul de dezvoltare și efectele obținute, corelații care să constituie expresia unei eficiențe ridicate, condiția accelerării ei în perspectivă.

Avem în vedere creșterea mai rapidă a producției nete industriale în raport cu dinamica producției globale, manifestată cu deosebire în ultimul deceniu. S-a îmbunătățit și corelația dintre creșterea produsului social și cea a venitului național. Tendința de apropiere a dinamicii celor doi indicatori macroeconomici a avut ca rezultat, începînd cu cincinalul 1971—1975 și pe întregul deceniu recent încheiat, creșterea mai rapidă a valorii nou create în raport cu dinamica produsului social, fapt ce evidențiază acțiunea din ce în ce mai puternică a factorilor calitativi în dezvoltarea economiei noastre. Faptul că venitul național a crescut mai rapid decît produsul social exprimă preocuparea din ce în ce mai hotărîtă pentru valorificarea superioară a muncii materializate cheltuite, pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție și sporirea eficienței întregii activități de producție. În ultimii 10 ani gradul de valorificare a principalelor materii prime — metal, lemn, materii prime chimice și ale industriei ușoare, combustibili etc. — a crescut de 2—2,5 ori, fapt ce demonstrează capacitatea din ce în ce mai mare a industriei românești de a soluționa în mod eficient problemele complexe ale creșterii susținute a gradului de prelucrare și valorificare a resurselor materiale.

Elemente calitative în dezvoltarea economiei românești în anii edificării socialiste sînt ilustrate și de evoluția nivelului și dinamicii productivității muncii sociale. Astfel, în industrie, numai în ultimul deceniu productivitatea muncii aproape că s-a dublat, crescînd într-un ritm mediu anual de 7 la sută, contribuția acestui factor calitativ la sporirea producției fiind din ce în ce mai mare. În agricultură, creșterea productivității muncii, mai ales în ultimul deceniu, a avut loc într-un ritm mai puternic decît în industrie, ceea ce constituie un însemnat element ce contribuie la apropierea eficienței muncii din cele două sectoare de bază ale economiei naționale.

Toate aceste realizări sînt expresia nemijlocită a unei politici științifice, realiste, de promovare cu fermitate a celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate, de ridicare și perfecționare continuă a gradului de calificare și competenței profesionale a oamenilor muncii.

Dezvoltarea de tip intensiv – caracteristica generală a perioadei actuale

PENTRU CINCINALUL ȘI DECENIUL ACTUAL o trăsătură dominantă a economiei românești o constituie trecerea la o dezvoltare de tip intensiv, în care creșterea venitului național să se realizeze cu un consum cît mai mic de materii prime și energie, pe baza unei productivități superioare, practic în condițiile valorificării mai bune a potențialului țării.

Înfăptuirea dezvoltării economice de tip intensiv presupune în principal : 1) un consum rațional cît mai redus cu putință de resurse neregenerabile minerale și combustibili fosili ; 2) creșterea complexității producției în scopul utilizării mai bune a materiilor prime și energiei și diminuării substanțiale a consumurilor, atît în procesul de producție, cît și în circulație, depozitarea și păstrarea produselor ; 3) dimensiuni raționale pentru obiectivele industriale în acord cu sporirea eficienței economice și cu reducerea poluării mediului și a terenurilor scoase din circuitul agricol ; 4) restructurarea producției industriale, care să permită ridicarea gradului de valorificare a resurselor de materii prime și energie pe baza unor tehnologii noi, moderne, cu randamente energetice, materiale și economico-financiare superioare ; 5) atragerea în circuitul economic în proporție sporită a acelor resurse care se regenerează, cum sînt produsele agricole, produsele pădurilor și apelor, animalele, forța energiei solare, eoliene, biomasei, apelor ș.a. ; 6) dezvoltarea unei agriculturi complexe și eficiente pornind de la cerințele creșterii în continuare a bunăstării poporului, de la funcția agriculturii de sursă de resurse regenerabile, de la rolul ei complex în cadrul economiei ; 7) utilizarea rațională, deplină și eficientă a forței de muncă, ținîndu-se seama de evoluția acesteia sub aspect cantitativ, calitativ și structural ; 8) stimularea, prin toate mijloacele, a inițiativei și creativității fiecărui om al muncii. Modelul dezvoltării este gîndit, așadar,

din perspectiva calității, a eficienței, bazîndu-se pe reducerea dependenței de acele resurse a căror utilizare devine din ce în ce mai costisitoare, pe asimilarea sistematică a progresului tehnico-științific, pe asigurarea utilizării globale și integrale a resurselor, pe autogestiunea economico-financiară.

Dezvoltarea economiei românești în actuala etapă este concepută pornindu-se de la indicatorii eficienței economice, pe baza cărora au fost definitivați parametrii întregului cincinal. Programul dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985 asigură continuarea creșterii dinamice și echilibrate a economiei naționale, îndeosebi pe seama accentuării contribuției factorilor intensivi, orientare ce se reflectă sintetic în sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de 7,1%. Sporul de venit național pe locuitor prevăzut a se realiza în acest cincinal are ca bază îndeosebi sporirea productivității muncii și valorificarea superioară a resurselor materiale. Astfel, sporul mediu anual al venitului național va fi în acest cincinal de 42,3 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere cu peste 11 miliarde lei mai mult față de perioada 1976—1980 ; el va fi de peste 5,7 ori mai mare decît cel obținut în perioada 1951—1965 și de 1,7 ori mai mare decît media ultimilor 15 ani. Această evoluție a sporului mediu anual al venitului național trebuie apreciată cu atît mai mult cu cît în acest cincinal, partea din venitul național alocată pentru dezvoltare va fi cu ceva mai mică de 30%.

Avînd drept caracteristică de bază trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, actualul cincinal accentuează corelațiile de eficiență, creînd condițiile necesare pentru îmbunătățirea indicatorilor calitativi, de eficiență și competitivitate în toate sectoarele producției materiale, așa cum relevă datele din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Corelații și indicatori ai eficienței activității economice

	1976—1980	1981—1985
Devansarea creșterii produsului social de către creșterea venitului național	1,04	1,16
Devansarea creșterii producției globale de către creșterea producției nete (în industrie)	1,06	1,15
Ponderea volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor (%)	35	27
Creșterea productivității muncii (%)	1980	1985
— industrie	100	140,4
— agricultură	100	150,0
— construcții-montaj	100	130,0
Producția netă la 1000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată în industria prelucrătoare (lei)	1980	1985
	710	800
Gradul de valorificare a materiilor prime de bază în industria prelucrătoare (%)	1980	1985
	100	132
Economiile obținute ca urmare a reducerii cheltuielilor totale în industrie (mld. lei)	100	200

Prioritățile economiei — expresie a unor transformări calitative

ÎN CONTEXTUL îmbunătățirii elementelor calitative, prioritățile esențiale ale întregii activități din economie sînt date de dezvoltarea mai puternică a industriei extractive, a agriculturii, organizarea la scară industrială a reciclării materialelor, valorificarea superioară a întregului potențial material, financiar și uman. În acest fel se vor crea premisele ca pînă în 1985 România să-și poată acoperi din resurse interne 82% din energia primară consumată, 90—98% din necesarul de cărbuni și zinc și, practic, integral la aluminiu, circa 80% la fibre și fire textile etc.

Aceste prevederi sînt fundamentate pe lărgirea bazei proprii de materii prime, prin sporirea producției de lignit și cărbune brun la un nivel care va reprezenta peste 40% din volumul total al extracției. În aceeași direcție acționează aplicarea de noi tehnologii care conduc la majorarea factorului final de recuperare a țițeiului de la 30% în 1980 la 40% în 1985, ceea ce contribuie la creșterea bazei proprii de materii prime. De asemenea, volumul resurselor energetice refolosibile, prin recuperare și valorificare va crește în acest cincinal cu circa 80%. În același timp, pentru a asigura echilibrul preconizat al balanței energetice, sînt prevăzute ample măsuri pentru accentuarea regimului de economisire a energiei în toate sectoarele, încadrarea strictă în normele și normativele de consum energetice, accelerarea introducerii în fabricație a produselor cu consumuri energetice reduse.

Unul din elementele definitorii ale cincinalului actual îl constituie intensificarea procesului de restructurare a economiei — a industriei, a celorlalte activități — în concordanță cu necesitățile economiei naționale. Tocmai în acest sens se are în vedere dezvoltarea cu precădere a sectoarelor mici consumatoare de resurse și energie, cu o activitate ce prezintă un grad ridicat de complexitate, dezvoltarea puternică a industriei mici etc.

Actualul program de dezvoltare amplifică efectele de antrenare pe care le are realizarea priorităților dezvoltării asupra ramurilor și domeniilor de activitate legate nemijlocit de ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții. În acest context, industria ușoară și alimentară vor cunoaște în actualul cincinal o creștere cu 43,8% și respectiv 45%. Dezvoltarea, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor obținute în ramurile producătoare de bunuri de consum se desfășoară în concordanță cu necesitățile și gustul poporului și pe baza valorificării superioare a materiilor prime utilizate.

Programul actual de dezvoltare economico-socială a țării se caracterizează prin situarea creșterii eficienței în centrul întregii activități economice. Productivitatea muncii — factorul principal de creștere a venitului național — va spori în acest cincinal cu peste 40% în industrie, cu 50% în agricultură și cu 30% în construcții-montaj. În industrie aproape 80% din sporul producției nete se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. În direcția creșterii productivității muncii sociale în acest cincinal va acționa și creșterea complexității activităților, exprimată de faptul că ponderea personalului calificat în totalul personalului va ajunge la circa 89%.

Expresia sintetică a trecerii pe primul plan a elementelor intensive, calitative, o constituie prevederile privitoare la creșterea producției la 1 000 lei fonduri fixe, la reducerea costurilor de producție, totale și materiale, asigurîndu-se pe această cale, numai în industrie, economii de aproape 200 miliarde lei.

În pas cu epoca în care trăim, la fundamentarea prevederilor programului de dezvoltare a țării s-a luat în considerare creșterea substanțială a rolului progresului tehnic, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice pentru valorificarea unor noi resurse de materii prime, a resurselor secundare, reducerea consumurilor de combustibili și energie, accelerarea sporirii productivității în toate sectoarele producției materiale, precum și pentru creșterea nivelului calitativ al producției și competitivității produselor românești pe piața internațională. Volumul comerțului exterior se prevede să sporească cu 11,9% anual, creștere cu mult superioară dinamicii produsului social, venitului național și celorlalți indicatori macroeconomici ai dezvoltării. Este deosebit de semnificativ faptul că din sporul de export pe anul 1985 față de 1981, circa 27% urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii și creșterii gradului de valorificare a produselor.

ACȚIUNEA ENERGICĂ a tuturor colectivelor de oameni ai muncii în direcția reducerii cheltuielilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, pentru realizarea unei rentabilități ridicate constituie o cerință a înfăptuirii saltului revoluționar la o calitate nouă, superioară în toate domeniile vieții economico-sociale. În acest sens aplicarea noului mecanism economico-financiar înseamnă realizarea integrală și ritmică a producției fizice, nete și marfă cu cheltuieli materiale și de muncă cît mai reduse.

Asigurarea priorității factorilor calitativi de eficiență în toate sectoarele producției sociale se află în corelație directă cu nivelul de conștiință și competență profesională al fiecărui om al muncii. În sistemul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, oamenii muncii trebuie să acționeze la nivelul exigențelor ce decurg din calitatea lor de producători, proprietari, și beneficiari a tot ceea ce se creează, asigurîndu-se mersul ferm înainte al țării, propășirea și prosperitatea ei.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Reducerea efortului țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei

LEMNUL - VALORIFICAT SUPERIOR, EFICIENT

ANUL ACESTA, unitățile Centralei de prelucrare a lemnului trebuie să realizeze o producție mai mare față de 1980 cu peste 1,6 miliarde lei. Evident că o asemenea creștere impune mobilizarea tuturor eforturilor pentru ca fiecare metru cub de lemn să fie valorificat cît mai eficient, să se obțină produse de calitate superioară, îndeosebi mobilier, care să satisfacă exigențele beneficiarilor interni și externi.

Acțiunile și măsurile întreprinse la nivelul centralei și al unităților sale componente pentru acest an se materializează cu rezultate pozitive, în majoritatea cazurilor înregistrîndu-se o sporire sensibilă a valorilor obținute din lemnul prelucrat. Ținînd seama însă de unele neajunsuri din primul semestru al acestui an, de rezervele însemnate existente, atît centrala cît și unitățile sale acționează în prezent pentru a întîmpina cea de a 37-a aniversare a eliberării patriei cu realizări superioare, pentru ca toate prevederile de plan să fie îndeplinite și chiar depășite.

Utilizarea integrată și integrală a masei lemnoase

ÎN ÎNTREPRINDERILE centralei au fost concentrate în acest an eforturi sporite în vederea creșterii volumului producției fizice și a calității față de realizările din 1980, în condițiile ridicării gradului de valorificare a masei lemnoase, reducerii cheltuielilor de producție și, în general, creșterii eficienței economice. Pe această linie merită relevată preocuparea pentru diversificarea producției prin asimilarea unor noi tipuri de mobilier de calitate superioară, pentru valorificarea resurselor refolosibile în producția de subansamble și P.F.L., pentru utilizarea integrată și integrală a resurselor din lemn în cadrul unităților din fiecare județ etc. Rezultate deosebite au fost dobîndite și în ce privește creșterea volumului producției destinate exportului, care în acest an va reprezenta peste 50% din totalul producției realizate la nivel de centrală.

Dacă în semestrul I din 1981 au fost înregistrate importante sporuri de producție, de calitate și de desfacere față de anul trecut, atît la produsele destinate pieții interne cît și exportului (în special la combinatele de prelucrare a lemnului din Arad, Oradea, Suceava, Reghin, Tg. Mureș, Zalău), tot atît de adevărat este și faptul că în unele unități ale centralei realizările pe aceeași perioadă de timp s-au situat sub prevederile de plan (la unitățile de prelucrare a lemnului din Rîmnicu-Vîlcea, Sf. Gheorghe, Tg. Jiu, Botoșani, Craiova, Rădăuți). Aceasta a făcut ca pe total centrală, în perioada primelor sase luni din 1981, planul producției nete să fie îndeplinit în proporție de 99,4%, al producției marfă vîndută și încasată de 95,8%, iar productivitatea muncii planificată să fie realizată în proporție de 99,4%. Decalajele semnalate între prevederi și realizări în unele întreprinderi ale centralei au fost generate de diferite neajunsuri proprii sau de greutățile create în desfășurarea activității productive de unitățile colaboratoare, printre care se cer menționate în principal :

1 Neatingerea la termenele prevăzute a parametrilor proiectați la unele dintre noile capacități puse de curînd în funcțiune, ceea ce a determinat realizarea unor volume mai reduse de producție sau productivități situate sub prevederile de plan. Această problemă a rămas nesoluționată în decursul primului semestru a.c., sub acțiunea următorilor **factori :**

● **producerea unor schimbări în fluxul tehnologic și în dotarea cu utilaje tehnologice față de prevederile din proiect,** pentru modificarea structurii sortimentale a producției ce se va obține, în funcție de schimbările apărute în cererile și preferințele beneficiarilor, ulterioare elaborării documentației de execuție a unor noi capacități de producție (în special la Combinatul de prelucrare a lemnului din Rîmnicu-Vîlcea, Întreprinderea de mobilă Covasna). Desigur, trebuie ținut seama de faptul că în ultima vreme se înregistrează o mobilitate superioară față de trecut în evoluția cererii, mai ales pe piața externă ; totuși se poate aprecia că în unitățile centralei și, respectiv, în cadrul institutelor care au proiectat profilul acestor noi unități au existat preocupări mult prea reduse de utilizare a instrumentarului prognozei tehnologice și a marketingului, care ar fi permis evaluarea cu mult mai multă exactitate a fluctuațiilor și orientărilor preferințelor beneficiarilor și evitarea, deci, în măsură considerabilă a schimbărilor de ultim moment. Este demn de semnalat faptul că centrala a reacționat energic la această stare de lucruri, desfășurînd în prezent o serie de acțiuni complexe pentru cunoașterea și contactarea mai largă a beneficiarilor de pe diferite piețe externe (împreună cu I.C.E. „Tehnoforestexport"), precum și prin organizarea în cîteva centre (Pucioasa, Drobeta-Turnu Severin, Sighet) a unor acțiuni de contractare suplimentară pentru piața internă ; totuși, **multe din neajunsurile actuale ar putea fi evitate, după părerea noastră, printr-un apel mai frecvent și mai fundamentat al tuturor factorilor implicați la tehnicile de marketing și prognoză încă din faza de elaborare a proiectelor** de execuție a noilor capacități de producție ; ● **funcționarea neritmică a mecanismului cooperării în producție,** cu plăci aglomerate și semifabricate masive de la furnizori (la I.P.L. Pucioasa, de exemplu). Dat fiind că aceasta determină multe ore de stagnare a unor utilaje la noile capacități de producție precum și muncă în asalt și probleme de calitate în perioadele de livrare supraabundentă a acestor semifabricate, **apare necesară, pentru sporirea producției în întreprinderile de mobilă, la nivelul sarcinilor de plan, o concentrare a eforturilor productive la producătorii de astfel de semifabricate ;** ● **neasigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea necesară,** în anumite întreprinderi ale centralei (C.P.L. Sighet, I.P.L. Deva — fabrica de mobilă Petrila, C.P.L. Tg. Jiu) a creat de asemenea greutăți în atingerea parametrilor proiectați.

2 Întîrzieri în punerea în funcțiune la termen a unor noi capacități de producție (la C.P.L. Oradea — fabricile din Beiuș, Alfa Secuieni, la C.P.L. Brăila — fabricile de bucătării, la I.P.L. Iași — fabrica de mobilă corp și scaune Hîrlău, la C.P.L. Sf. Gheorghe — fabrica de mobilă de artă, la I.P.L. Botoșani — fabrica de mobilă de artă ș.a.). Dat fiind că nerespectarea termenelor planificate de punere în funcțiune s-a datorat în principal neasigurării la termenele prevăzute în contract a utilajelor tehnologice, precum și întîrzierii înregistrate de către constructori în asigurarea fronturilor de montaj, **se impune să se acționeze de urgență în cadrul tuturor furnizorilor în restanță din cadrul Centralei de utilaje și piese de schimb a M.E.F.M.C. pentru urgentarea livrărilor precum și în cadrul trusturilor de construcții forestiere din Brașov și Buzău pentru accelerarea ritmului de lucru pe șantierele fabricilor de mobilă amintite,** terminarea lucrărilor și punerea cît mai operativă în funcțiune a noilor capacități planificate.

3 Neasigurarea ritmică a aprovizionării cu materii prime necesare, a stocurilor normate de cherestea zvîntată, ce trebuia livrată de către unitățile Centralei de exploatare a lemnului. Pentru rezolvarea acestei probleme a fost stabilit, pentru semestrul II a.c. și în continuare un program comun de acțiune al celor două centrale angrenate în exploatarea și valorificarea lemnului ; în acest context, deosebit de important este ca M.F.M.C. să sprijine mai îndeaproape coordonarea eforturilor celor două centrale în cadrul acestor programe, asigurînd mai multă continuitate pe întreg fluxul tehnologic de valorificare a masei lemnoase.

Din fiecare metru cub de lemn — produse cu valori sporite

VALORIFICAREA superioară a masei lemnoase, în sensul de a obține din fiecare metru cub produse cu valori sporite, a constituit și constituie unul din obiectivele majore ale tuturor unităților Centralei de prelucrare a lemnului. Dacă avem în vedere faptul că peste 25% din volumul net de masă lemnoasă exploatată anual revine spre prelucrare unităților centralei amintite, putem avea imaginea importanței ce o reprezintă valorificarea deplină și eficientă a acestei prețioase materii prime. Este ilustrativ faptul că **în semestrul I 1981 valoarea producției globale realizată la nivelul centralei corespunzătoare consumului total de masă lemnoasă, are o eficiență de circa 4 000 lei/mc, depășind cu 100 lei/mc prevederile de plan.** Prin această creștere a valorii produselor obținute prin prelucrarea lemnului s-au economisit circa 62 000 m^3 masă lemnoasă. Care sînt pîrghiile prin care se acționează în vederea sporirii valorii produselor obținute din aceeași cantitate de lemn prelucrată ?

În primul rînd, așa cum o dovedește practica, se acționează în direcția **creșterii producției de mobilier de clase superioare.** Dacă în anul 1980 producția de mobilier reprezenta, la nivelul centralei, circa 55% din valoarea producției globale, în acest an (lucru confirmat și de realizările din semestrul I) ea se ridică la peste 60%, iar în 1985 va ajunge la circa 80%. La această grupă de produse se înregistrează o creștere a gradului de valorificare a masei lemnoase de 11,4% în semestrul I 1981 față de realizările din 1980. Merită evidențiat în această direcție faptul că atît la nivelul centralei, cît și al marilor combinate ce-i aparțin, au fost stabilite orientări clare și precise asupra acțiunilor ce urmează să aibă loc în fiecare an din actualul cincinal, în vederea creșterii valorii produselor obținute dintr-un metru cub de lemn. Este prevăzut, de pildă, ca prin creșterea proporției mobilierului de categorii superioare (lux și extralux) să se valorifice la cote mai ridicate materia primă, **obținîndu-se la nivelul anului 1985 o creștere a valorificării masei lemnoase cu peste 25% față de 1980.**

La celelalte produse (cherestea, placaje din lemn), unde eficiența valorificării masei lemnoase se regăsește între 800 și 1 500 lei/mc și unde materia primă este formată în exclusivitate din sortimente superioare din lemn (lemn rotund pentru industrializare), orientarea este ca producția fizică și valorică să se mențină constante anual în perioada 1981—1985, consumul acestor sortimente în diverse grupe de produse finite din lemn (mobilier din lemn, uși din plăci celulare, uși-ferestre clasice, case prefabricate din lemn) să prezinte reduceri de minimum 5% pe an, ca urmare a raționalizărilor constructive și creșterii valorii acestor produse prin adîncirea gradului de prelucrare, îmbunătățirea funcționalității și esteticii.

Un capitol distinct îl reprezintă colectarea, gospodărirea și valorificarea cu eficiență maximă, în scopuri industriale, a resurselor de materiale lemnoase recuperabile. La nivelul semestrului I 1981, din prelucrarea diverselor sortimente de lemn în produse finite și semifinite s-a recuperat un volum de circa 700 mii mc de resurse lemnoase refolosibile. Pe principalele destinații realizările obținute în acțiunea de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile au fost în semestrul I 1981 următoarele :

— materie primă pentru producția de PAL—PFL 45%
— combustibil în centralele termice (completare la combustibili superiori) 45%
— materie primă în diverse produse din nomenclatorul CPL/IPL 10%

O valorificare prioritară a resurselor recuperabile în scopuri industriale a fost posibilă la platformele care au tehnologii de fabricație pentru plăci din lemn (C.P.L. Pitești, Comănești, Drobeta—Tr. Severin, P. Neamț, Sighet, Suceava, Tg. Jiu etc.). Pentru platformele unde se găsesc numai fabrici de mobilă (I.P.L. Rădăuți, Cîmpeni, Vaslui, Galați, Sibiu, Tg. Mureș etc.) se menține scăzută sau inexistentă proporția de resurse lemnoase recuperabile valorificate industrial în producția de plăci. O explicație a situației respective se regăsește în faptul că nu întotdeauna este eficient transportul acestora la platformele cu fabrici de PAL—PFL, avînd în vedere optimizarea transporturilor, problemă care s-a impus în ultimii ani la nivel național. Dat fiind că volumul acestor resurse recuperabile reprezintă o valoare însemnată, vor trebui totuși găsite soluții pentru valorificarea lor superioară — întrucît prin ardere se pierd importante cantități utile de lemn. **Ar fi necesar,** de pildă, **să se orienteze livrarea acestor resurse refolosibile de la unitățile care nu au fabrici de PFL spre întreprinderile cele mai apropiate din județe învecinate.** În aceeași ordine de idei, **ar putea fi luată în considerație și posibilitatea ca o parte din resursele refolosibile să fie livrate industriei mici pentru a fi valorificate în diferite bunuri utile populației.**

Componente ale unei strategii dinamice, eficiente

PORNIND de la experiența acumulată în ultimii ani, de la greutățile apărute în realizarea sarcinilor de plan, **în cadrul Centralei de prelucrare a lemnului a fost fundamentată o amplă și riguroasă strategie de organizare și dezvoltare** la a cărei materializare se depun în prezent eforturi considerabile. Este vorba în esență despre o concepție unitară de soluționare operativă și eficientă prin forțe proprii în perioada următoare a problemelor pe care le ridică perfecționarea continuă a conducerii și organizării producției și a muncii. Principalele sale componente cuprind :

● **redimensionarea unităților mari ale centralei, în sensul reducerii lor.** Necesitatea unei asemenea opțiuni strategice a fost de altfel accentuată în preluarea în anul 1977 a unităților industriei locale, care au venit să adauge noi dimensiuni la sporurile de producție substanțiale înregistrate în fiecare

V. BOESCU
P. BOGDAN

(Continuare în pag. 12)

Realizări în întîmpinarea zilei de 23 August

● *Ca urmare a bunei organizări a activității pe schimburi și formații, a utilizării raționale a agregatelor și instalațiilor,* FURNALIȘTII DE LA COMBINATUL SIDERURGIC HUNEDOARA *au reușit să-și îndeplinească angajamentul anual la producția de fontă și să obțină economii de peste 18 milioane lei la costurile de producție. Rezultate notabile au obținut și alte colective de siderurgiști, cum sînt cele de la* Reșița, Galați și Hunedoara, *care au livrat suplimentar industriei constructoare de mașini, în perioada care a trecut din acest an, peste 39 000 tone oțel aliat și aliat superior.*

● *Chimiștii de pe* PLATFORMA „AZOMUREȘ" DIN TG. MUREȘ *înscriu, în întîmpinarea marii sărbători de la 23 August, bogate fapte de muncă. Astfel, prin utilizarea la parametri superiori a instalațiilor tehnologice, ei au realizat un spor de producție marfă de 46 milioane lei și de producție netă de 15 milioane lei. În expresie fizică, acestea înseamnă, între altele, 3 400 tone îngrășăminte cu fosfor, 2 500 tone îngrășăminte cu potasiu, 500 tone amoniac și alte produse.*

● MINERII DIN BAZINUL CARBONIFER AL GORJULUI *au rotunjit la 13 milioane de tone cantitatea de lignit extrasă și expediată beneficiarilor de la începutul anului. Acest succes s-a produs cu un însemnat avans, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut, față de care nivelul realizărilor este mai mare cu peste 1,3 milioane de tone, rezultat al dării în funcțiune a noi capacități la Tismana 2, Peșteana-Nord, Jilț-Sud și în alte unități.*

● SONDORII SCHELEI CRAIOVA *au realizat de la începutul anului o viteză de lucru cu 16 la sută superioară prevederilor de plan, cel mai înalt indice de pînă acum și care, la forajul de mare adîncime a reprezentat o creștere de 38 la sută. Succesul este urmarea acțiunilor întreprinse în direcția intensificării lucrărilor de prospectare a noilor perimetre petroliere și de realizare a planului de punere în funcțiune a capacităților planificate, preocupării pentru extinderea forajului optimizat și cu sape cu diamante, pentru folosirea cît mai bună a timpului de lucru. Colectivul schelei a depășit cu aproape 4 500 de metri planul fizic și a predat în plus beneficiarilor 11 sonde.*

● COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII MECANICE DIN CUGIR *a încheiat primele 7 luni ale acestui an cu importante sporuri la toți indicatorii. Astfel, sarcinile la producția-marfă au fost depășite cu 18 milioane lei, iar volumul producției nete obținute peste plan se ridică la peste 5 milioane lei, întregul spor fiind realizat pe seama creșterii productivității muncii. În perioada amintită au fost livrate suplimentar 2 500 mașini de spălat rufe, 1 500 mașini de cusut electrice, 47 mașini-unelte pentru așchierea metalelor și 3 200 cuplaje electromagnetice.*

● CONSTRUCTORII DE LOCUINȚE DIN JUDEȚUL IAȘI *au predat „la cheie" 620 de apartamente peste sarcinile ce le-au revenit în perioada care a trecut de la începutul anului. Alte aproape 1 000 de apartamente se află în stadii avansate de execuție, o parte însemnată dintre ele urmînd a fi date în folosință în cinstea sărbătorii de la 23 August. Pînă la sfîrșitul anului, constructorii ieșeni sînt hotărîți să realizeze integral, și să depășească prevederile planificate — aproape 7 000 apartamente.*

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUSELOR – o problemă vitală a fiecărei întreprinderi

DINTRE FACTORII care influențează eficiența economică în întreprinderile industriale un loc deosebit ocupă **ridicarea calității produselor.** Prin realizarea unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ se pot satisface mai bine nu numai exigențele beneficiarilor (interni și externi) , dar poate fi sporită și rentabilitatea fiecărei unități productive. Totodată, prin continua îmbunătățire a calității fiecărui produs realizat, întreprinderile pot să-și gospodărească mai rațional resursele materiale și tehnice, pot să-și ridice și să-și consolideze prestigiul mărcii proprii de fabricație. **„Trebuie să ne fie clar tuturor că în actuala etapă de dezvoltare a țării și în condițiile crizei materiilor prime și a energiei, a concurenței acerbe de pe piața internațională** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al consiliilor oamenilor muncii — **problema calității produselor este vitală, hotărîtoare. De ea depinde valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii noastre, creșterea eficienței economice și a participării la circuitul economic mondial, și în ultimă instanță, progresul întregii economii, ridicarea nivelului de trai".**

Toate aceste cerințe fac parte — în cadrul mai larg al aplicării în practică a noului mecanism economico-financiar — din strategia trecerii de la o dezvoltare de tip extensiv, la una de tip intensiv, prin consolidarea laturilor calitative ale producției și, în general, ale dezvoltării. În fond, esența acestor mutații constă în obținerea unor rezultate în fabricație la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai mici cheltuieli materiale și de muncă, cu maximă rentabilitate și cu beneficii mai mari. De modul în care produsele răspund scopului și cerințelor beneficiarilor interni și externi, de nivelul tot mai scăzut al cheltuielilor, și în mod deosebit al celor materiale depinde, în ultimă instanță, asigurarea cu contracte ferme pe piața internă și la export, sporirea valorii nou create și, deci, creșterea beneficiului.

Exigențe în determinarea indicatoriilor de calitate

INDIFERENT de destinația lor — pentru producție sau obiecte de consum — produsele se caracterizează prin particularități constructive și funcționale ce le conferă diferite calități utilitare. Ansamblul acestor calități subordonate satisfacerii unor necesități reprezintă valoarea de întrebuințare a produsului. Fiecare întreprindere urmărește orientarea fabricației spre produse calitativ superioare. Soluțiile constructive și tehnologice adoptate trebuie să țină seama de aceste cerințe. De un real folos este și găsirea celei mai bune modalități de apreciere a calității.

În industria construcțiilor de mașini, dat fiind gradul ridicat de complexitate al produselor, se folosesc, pentru a evidenția aspectul calitativ, **un complex de indicatori specifici** care caracterizează în mod curent calitatea produselor : viteza de avans, numărul de turații, gradul de automatizare, coeficientul de siguranță, consumul specific, greutatea specifică (kg/CP), viteza economică (km/h), consumul de ulei (l/100 km), consumul de pneuri, siguranța în funcționare, durabilitatea, complexitatea constructivă etc. Se practică frecvent metoda comparării valorilor parametrilor tehnico-funcționali — așa cum este cazul, de pildă, cu compararea greutății specifice a tractoarelor fabricate la Brașov, comparativ cu cele produse de firme similare străine Din datele tabelului rezultă că tractoarele românești între 38—55 CP sînt competitive, au greutate mai scăzută decît a celor fabricate de către firme cu renume, avînd, totodată, și parametri tehnico-funcționali mult îmbunătățiți. De asemenea, și în privința autocamioanelor trebuie arătat că aproape toate tipurile și tipodimensiunile realizate în prezent se situează la un nivel comparabil cu multe din cele similare produse de firme cu prestigiu în lume.

Greutatea tractoarelor fabricate de industria brașoveană comparativ cu produse similare realizate de unele firme străine

Tipul de tractor și firma	Puterea (CP)	Greutatea constructivă (kg)	Greutatea specifică (kg/CP)
U—350—U.T. Brașov	38	1538	40,47
— 2600—Ford	38	1815	47,7
U—445—U.T. Brașov	45	1755	39,00
— 4511—Zetor	45	2325	51,66
— 414—Kramer	42	2150	51,20
— 1020—John Deere	41	2070	50,4
U—530—U.T. Brașov	50	1755	35,10
— 500—Fiat Italia	50	1975	39,5
— 1120—John Deere	51	2250	44,11
U—550—U.T. Brașov	55	1885	34,27
— 5511—Zetor	55	2510	45,70
— 3050—Ford	54	2575	47,70
— E 3300—Schluter	55	2245	40,80

Desigur, un asemenea mod de determinare a calității dă o anumită imagine asupra caracteristicilor tehnico-funcționale ale produselor. Mai concludentă ar fi, după părerea noastră, analiza calității prin prisma unui singur indicator **— nivelul tehnic al produselor,** care să cuantifice calitatea produsului ca expresie globală a caracteristicilor sale *). În această accepțiune, nivelul tehnic poate fi exprimat printr-un anumit procentaj care să permită ierarhizarea fără ambiguitate a realizărilor în domeniul fiecărui tip de produs. Ponderile pot fi determinate prin coeficienții de elasticitate ai cheltuielilor de exploatare în raport cu caracteristicile tehnice ; acestea pot evidenția în unități relative cu cît se reduc cheltuielile de exploatare la o îmbunătățire de 1 la sută a fiecărei caracteristici tehnice.

Sînt de altfel în această privință căutări și chiar încercări de exprimare mai aproape de realitate a nivelului tehnic al unui produs. Este, după părerea noastră, o problemă de viitor, la care specialiștii trebuie să-și aducă aportul mai operativ — astfel încît dubiile în exprimarea cît mai corectă a nivelului calitativ al produselor din industria construcțiilor de mașini să poată fi evitate în totalitate.

Accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor

ESTE ÎNDEOBȘTE cunoscut faptul că revoluția tehnico-științifică determină o rapidă uzură morală a pro-

*) Indicatorul nivelul tehnic poate fi calculat cu ajutorul formulei

$$H_{taj} = \prod_{j \in P} \left(\frac{K_{ij}}{K_{ie}} \right)^{\gamma_i} \cdot \prod_{\substack{i \in S_1 \\ e \in P}} \left(\frac{K_{ie}}{K_{ij}} \right)^{\gamma_i} \cdot \prod_{\substack{i \in S_2 \\ e \in P}} \left(\frac{K_{ie}}{K_{ij}} \right)^{\gamma_i} \cdot 1000$$

H_{taj} — nivelul tehnic absolut al produsului j aparținînd mulțimii de produse P ; K_{ij} — valoarea caracteristicii i a produsului j; k_{ie} — valoarea caracteristicii i a produsului e, adoptat ca produs de referință ș γ_i — ponderea de influență a caracteristicii i asupra nivelului tehnic al produsului; S_1 — submulțimea caracteristicilor care este rațional să fie cît mai mari (randament, fiabilitate etc.) ; S_2 — submulțimea caracteristicilor care este rațional să fie cît mai mici (greutate specifică, consum specific etc.).

duselor din toate ramurile industriei. După calculele unor specialiști francezi, perioada de „tinerețe" a unui produs industrial este între 1—6 ani. La unele produse industria constructoare de mașini brașoveană se află la nivel mondial, dar la altele situația nu este pe deplin satisfăcătoare. Dintre performanțele bune menționăm producția de tractoare și autocamioane ; în primii 25 de ani, din cele 7 tipuri de tractoare fabricate la Brașov, 6 au avut o durată de viață între 2—8 ani, iar unele tipuri de autocamioane de 5—7 ani etc.

Merită reliefat faptul că eforturile depuse în industria constructoare de mașini brașoveană pentru înnoirea și modernizarea produselor s-au soldat cu rezultate promițătoare. Numai în prima jumătate a acestui an au fost realizate importante obiective din planurile tehnice ale fiecărei unități. Astfel, Întreprinderea de autocamioane, împreună cu Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule a realizat autocamionul cu platformă fixă și autocamionul „orice teren" 4x4 echipat cu motor de 123—154 CP ; întreprinderea „Hidromecanica" — transmisia Powerschift 2 420 H și transmisia hidromecanică tip 5 281 pentru autobasculante de 25 tone ; întreprinderea „Rulmentul" — mașina de superfinisat căi de rulare inele exterioare ; Întreprinderea mecanică Codlea — filtre pentru motoare MTU, mașini de stropit în livezi tip ESL montate pe autoșasiuri CGA etc ; **valoarea produselor noi și reproiectate pe semestrul I. a.c. în industria brașoveană a fost de 26,7 la sută față de 16 la sută cît era planificat.**

Cu toate aceste progrese însemnate, se mai mențin în fabricație unele produse care nu au atins nivelul tehnicii mondiale. La anumite tipuri de tractoare și autocamioane consumul de metal pe CP este mai mare față de tipurile similare fabricate în lume. Aceasta deoarece extinderea tehnologiilor moderne se face uneori greoi, iar aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice și activității de proiectare se finalizează cu întîrziere. De asemenea, în unele cazuri ciclul de cercetare-proiectare și aplicare în producție este prea lung. Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu ocazia vizitei de lucru la Brașov din 16 ianuarie a.c., **„s-a acționat citeodată cu prea mare încetineală pentru aplicarea măsurilor stabilite pentru modernizarea producției și ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, pentru introducerea noilor mașini și utilaje, a tehnologiilor noi. Brașovul, cu industria sa, cu sprijinul institutelor sale de învățămînt și de cercetare, putea rezolva mai rapid multe probleme apărute din acest cincinal".** Pentru unele produse chiar prin planul tehnic sînt prevăzute termene mult prea „largi", cum este cazul autobasculantei cu cuvă de 19 tone cu motor de 250 CP, pentru care Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule a prevăzut faza de proiectare — 1979, prototip 1980, omologare — 1982, pregătirea fabricației — 1983, și punerea în fabricație 1984.

Din situația prezentată rezultă că este necesar să se acorde de către unitățile constructoare de mașini brașovene o **atenție deosebită înnoirii și modernizării producției,** în scopul alinierii la nivelul tehnicii actuale, al creșterii receptivității la solicitările beneficiarilor, concomitent cu sporirea competitivității produselor pe piața externă. Totodată, se impune luarea unor măsuri deosebite pentru asimilarea și introducerea rapidă în fabricație a produselor restante din anii trecuți, fiind necesară devansarea termenelor de asimilare și modernizare a produselor și îmbunătățirea continuă a calității lor.

Priorități de acțiune pentru o nouă calitate

PORNIND de la imperativele actuale de a ridica necontenit performanțele tehnico-funcționale ale produselor și a satisface astfel exigențele crescînde ale beneficiarilor, precum și de a folosi rațional, eficient materiile prime și energia, unitățile constructoare de mașini brașovene și-au reconsiderat planurile tehnice pentru acest an, propunîndu-și noi obiective. Se are în vedere accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor, asimilarea unor noi tipuri de produse, astfel încît marea majoritate a acestora să fie comparabile cu produsele similare de pe piața externă.

Noile programe au fost amplu dezbătute în consiliile oamenilor muncii și în recentele adunări generale din întreprinderi. În planurile tehnice ale întreprinderilor de autocamioane, de tractoare, de rulmenți etc. au fost stabilite termene mai scurte pentru realizarea unor noi tipuri de produse, promovarea unor tehnologii de înalt randament, automatizarea unor procese tehnologice etc, toate avînd ca scop realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe 1981. Concomitent însă au fost stabilite și o serie de măsuri tehnico-organizatorice care să asigure creșterea responsabilității fiecărui lucrător la operațiile ce le execută pe întregul flux de producție. Acestea cuprind **măsuri pentru întărirea ordinei și disciplinei în muncă și tehnologice,** pentru **creșterea exigenței controlului tehnic de calitate în toate fazele procesului de producție,** atît în unitățile furnizoare de materii prime, piese și subansamble, cît și în cele care finalizează produsele. Pentru a mobiliza mai mult eforturile colectivelor de muncă în vederea ridicării calității produselor au fost organizate expoziții cu produse care reprezintă deficiențe sistematice de calitate în vederea analizării lor și a stabilirii măsurilor de eliminare. De asemenea, s-a stabilit că întreprinderile producătoare, cît și „AEXIM" și „UNIVERSAL-TRACTOR" vor trebui să acționeze cu mai multă receptivitate, operativitate și mobilizare față de solicitarea partenerilor externi în vederea acoperirii cu contracte și derulării în cele mai bune condițiuni a fondului de marfă pus la dispoziție.

Tot în vederea urmăririi realizării indicatorului de calitate, în cadrul Consiliului județean de control al activității economico-sociale și Direcției județene de statistică s-a introdus **urmărirea zilnică a îndeplinirii planului fizic la 61 de produse, a planului cantitativ și valoric la export, a planului de cooperare, cît și a parametrilor de calitate** în scopul rezolvării operative a greutăților și neajunsurilor care apar pe linia aprovizionării cu materii prime, materiale, piese de schimb, repere și subansamble din cooperare, realizării ritmice a producției, respectării disciplinei contractuale etc.

Starea calității la un moment dat are mare influență asupra situației economico-financiare. Trebuie acționat cu operativitate și cu măsuri imediate pentru eliminarea defectelor, a căror remediere solicită o serie de cheltuieli neeconomicoase, cu influențe directe asupra eficienței, a producției nete în primul rînd, dar și a celei fizice. În această direcție organele financiar-bancare își vor aduce un aport mai însemnat în asigurarea echilibrului economico-financiar din cadrul întreprinderilor prin **controale preventive și urmărirea modului cum se realizează bugetul de venituri și cheltuieli în cadrul noului mecanism economico-financiar.**

Mai multă atenție trebuie acordată și cheltuielilor provenite din rebuturi, reparații în termenul de garanție, din piesele înlocuite în garanție la export și intern. În acest sens au fost stabilite măsuri concrete în fiecare întreprindere. Astfel, ca să dăm numai un exemplu, la Întreprinderea de tractoare, pe fiecare linie tehnologică s-a format un colectiv din care nu lipsesc tehnologul, maistrul și controlorul tehnic de calitate care analizează minuțios modul cum se respectă disciplina tehnologică, dacă operațiile se execută conform documentației tehnice, mergîndu-se pînă la analiza regimurilor de lucru și a caracteristicilor sculelor și dispozitivelor utilizate.

Măsuri deosebite au fost întreprinse și pe linia **creșterii calificării forței de muncă,** factor esențial în realizarea unor produse de înalt nivel calitativ. În fiecare unitate constructoare de mașini brașoveană au fost inițiate cursuri speciale de policalificare și ridicare a calificării profesionale, au fost stabilite schimburi de experiență practice, s-au inițiat colocvii și conferințe despre cele mai moderne tehnologii de lucru etc. De asemenea, se acționează și în direcția **creșterii exigenței în recepționarea tuturor materiilor prime, materialelor, reperelor și subansamblelor din colaborare.** S-a stabilit, de asemenea, măsura convocării periodice a furnizorilor și colaboratorilor pentru a analiza eventualele deficiențe în vederea eliminării acestora și îmbunătățirii calității produselor.

Firește, au fost inițiate și alte măsuri care prevăd întărirea controlului de calitate interfazic și pe produs final, promovarea unor tehnologii înaintate care permit creșterea productivității concomitent cu ridicarea calității, întărirea răspunderii în privința gospodăririi materiilor prime și energiei etc. Punerea în aplicare a acestor măsuri va permite fabricarea unor produse de înaltă calitate, care să consolideze și să sporească prestigiul de care se bucură în țară și în lume.

Gh. RIZEA
președinte al Consiliului județean de control muncitoresc al activității economico-sociale
I. OLTEANU
Direcția județeană de statistică Brașov

Atragerea operativă în circuitul economic a resurselor refolosibile

RECUPERAREA și valorificarea materialelor refolosibile constituie un mijloc eficient pentru creșterea producției în condițiile limitării resurselor de materii prime și materiale. Restricțiile existente la scară națională au impus și colectivului nostru de muncă de la Întreprinderea „Dero"-Ploiești un nou mod de a gîndi și acționa, astfel încît fiecare gram de materie primă să fie cît mai rațional gospodărit pe întreaga filieră a procesului de fabricație. Totodată, resursele refolosibile care în urmă cu cîțiva ani nu-și găseau utilizare, în prezent, datorită unor studii efectuate de specialiști, sînt tot mai eficient valorificate prin transformarea lor în produse utile industriei sau consumului populației.

Pentru anul 1981, de pildă, s-au inventariat materiale și subproduse în valoare de peste 15 mil. lei, din care prin tehnologii noi s-au realizat pînă acum produse finite în valoare de 6 mil. lei (schema).

Tehnologii adecvate de utilizare deplină

REZIDUURILE OBȚINUTE în procesul de rafinare a produselor petrolifere (ulei, motorină, petrol, benzină grea), denumite leșii naftenice, constituie materii prime pentru obținerea acizilor naftenici distilați, procedeu ce aduce întreprinderii noastre peste 10 mil. lei producție marfă. Pînă nu de mult aceste reziduuri erau valorificate drept component de combustibil la o valoare inferioară.

Specialiștii unității și colectivul de cercetare ICECHIM din unitate au valorificat superior aceste reziduuri, obținînd **patru produse noi destinate industriei de foraj-extracție** ce înlocuiesc unele produse din import : **produsul „Incofor"**, folosit pentru prepararea soluțiilor micelare și a emulsiilor acide la stimularea sondelor de foraj, cît și drept component la fabricarea inhibitorilor de coroziuni pentru protecție anticorozivă a utilajelor ; **acizi naftenici F.F. 90**, utilizați pentru fabricarea inhibitorilor de coroziune pentru forajul sondelor ; **produsul „Lifomas"**, folosit ca aditiv pentru fluidele de foraj la mare adîncime și lubrifiant pentru garnitura de forare ; **„Motfamas"**, produs utilizat drept emulsie inversă la realizarea fluidelor de foraj. Aceste produse au fost asimilate și experimentate la beneficiari cu rezultate bune, sporind eficiența economică a unității noastre cu peste 3 mil. lei pe an, iar în industria de foraj-extracție efectul lor de întrebuințare este sporit prin reducerea importului cu peste 8 mil. lei pe an.

În cadrul întreprinderii au fost desfășurate și alte acțiuni în vederea atragerii în circuitul economic a unor resurse refolosibile nevalorificate în trecut. Astfel **solventul dezaromatizat** — obținut printr-un procedeu original avînd drept materie primă nesulfonabilul rezultat în procesul de sinteză a alchilarilsufonatului de sodiu (materie primă pentru detergenți) — constituie un bun solvent organic pentru fabricarea cremei de ghete și diluant pentru insecticide și lacuri. Acest produs aduce un spor de producție marfă de aproape 2 mil. lei pe an, valorificînd superior materia primă. Tot prin valorificarea superioară a subproduselor s-a realizat și produsul SEDERO 100, un amestec de substanțe tensioactive și solvenți pentru degresarea pieselor metalice auto (degresează și spală motoarele auto înainte de reparații) și pentru curățirea și spălarea cisternelor și tancurilor petroliere. Fabricarea lui conduce la un spor de producție netă de circa 3 mil. pe an.

În afara acțiunilor de a valorifica cît mai eficient subprodusele proprii, laboratorul nostru de cercetare în colaborare cu grupe de specialiști de la ICECHIM București se preocupă și de găsirea unor soluții eficiente pentru punerea în valoare a unor resurse refolosibile și din alte unități ale industriei chimice. Așa, de pildă, prin punerea la punct a tehnologiei de fabricație a lubricordului, un lichid concentrat emulsionabil pentru trefilarea sîrmei de oțel tare alămită, necesară la realizarea cordului metalic, se valorifică superior reziduurile de la distilarea uleiului de in de la Întreprinderea „Stela"-București, ceea ce permite reducerea importului la Ministerul Industriei Metalurgice cu circa 8 mil. lei pe an, iar la unitatea noastră valoarea producției marfă crește cu 1,6 mil. lei pe an.

Prin recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile se vor obține în anul 1981 :

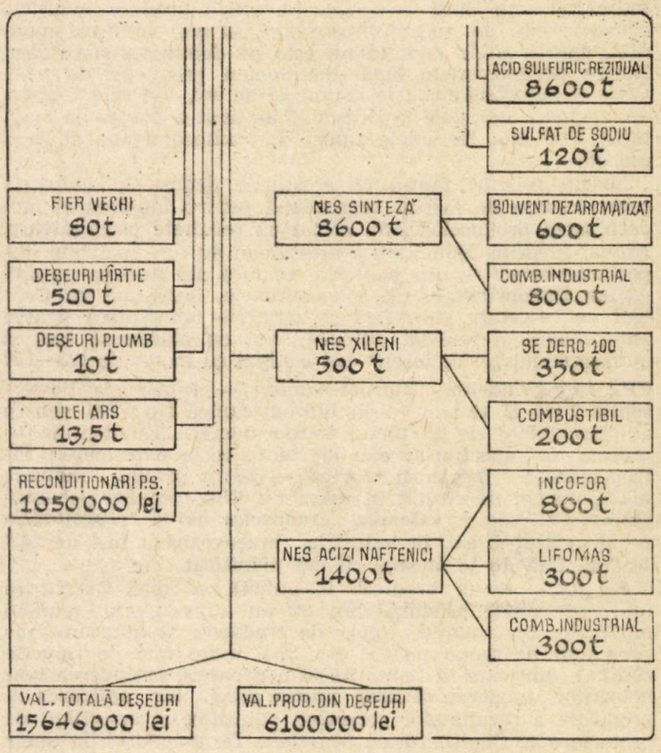

Opțiuni pentru extinderea acțiunii de recuperare

ÎN AFARĂ DE valorificarea subproduselor din procesul de producție a fost organizată în acest an mai bine și **acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb și a subansamblelor.** Pe primele 5 luni ale acestui an s-au recondiționat repere în valoare de circa 500 mii lei, cu o economie de metal de 17 tone. Acțiunea de dezmembrare a utilajelor și subansamblelor este urmărită de personal competent, care stabilește soluții de utilizare a pieselor ca atare sau prin recondiționare.

O atenție deosebită s-a acordat **colectării** hîrtiei, deșeurilor de carton rezultate din sectorul de tipărire a cutiilor de carton duplex, ambalaj individual pentru detergenți. Această preocupare a condus la reintroducerea în procesul de fabricație, în primele 5 luni din acest an, a 253 tone deșeuri de hîrtie și carton. Conștienți de rolul important pe care-l are introducerea în circuitul economic a ambalajelor, am organizat un atelier propriu de sortare și reparare a cutiilor din carton ondulat, ambalaj colectiv pentru detergenți, economisind astfel circa 70% din totalul ambalajelor. De asemenea, s-a organizat mai bine acțiunea de sortare și colectare a deșeurilor de fier vechi și metale neferoase, ceea ce a permis predarea pe 5 luni a 66 tone de fier vechi și 2 tone de plumb.

Pornind de la experiența acumulată, socotim că pentru extinderea acțiunii de recuperare și refolosire a ambalajelor, deșeurilor de hîrtie și metalelor, se impun, la scară națională, unele măsuri de perfecționare a activității și anume :

1) unitățile de colectare și valorificare a ambalajelor **să primească toate tipurile de ambalaje de sticlă**, chiar cu mici defecțiuni (ciobire la exterior sau stare de curățenie necorespunzătoare), **practicînd** prețuri diferențiate în funcție de calitatea ambalajului ; **acestea** pot fi folosite și ca adaos la fabricarea sticlelor și geamurilor ;

2) **organizarea colectării ambalajelor din polietilenă**, în special a flacoanelor cu dopurile respective de la detergenți și săpunul lichid. De preferat ca această colectare să se realizeze tot prin unitățile Ministerului Comerțului Interior, unde se desfac aceste produse ;

3) grupurile de gospodărire comunală să primească sarcini de **colectare a deșeurilor de metal, hîrtie și sticlă** și să fie obligate să doteze complexele de locuințe, pe lîngă ghenele de gunoi, cu cuve special destinate pentru aceste operațiuni.

Aristina PAROTĂ
director al întreprinderii „Dero" Ploiești

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

DOZAREA OPTIMĂ A ÎNGRĂȘĂMINTELOR CHIMICE ÎN RAPORT CU RESURSELE DISPONIBILE

EXPRIMÎND raportul între efortul și efectul economic, **funcțiile de producție constituie** un instrument de investigare cu ajutorul căruia se determină nivelele și structurile optime ale factorilor de intensificare, fundamentîndu-se astfel folosirea eficientă a resurselor.

În mod obișnuit, pe fondul funcțiilor de producție se explorează zona cuprinsă între **optimul tehnic și cel economic.** În cele ce urmează ne propunem să fundamentăm nivelul de reprezentativitate a diferitelor tipuri de funcții de producții pe linia **determinării limitelor raționale de substituire a sortimentelor de îngrășăminte chimice.**

Reprezentativitatea unor tipuri de funcții

PE FONDUL rezultatelor unei experiențe făcute la Stațiunea de cercetări agricole Valul lui Traian — Constanța, cu îngrășăminte chimice la cultura grîului, pe un sol cernoziom castaniu, testînd mecanismul de funcționalitate

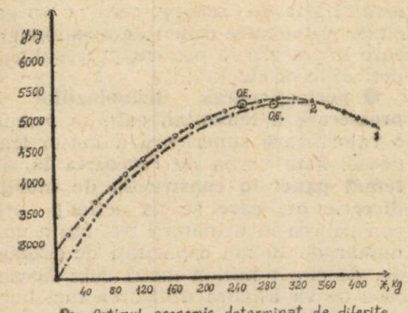

Fig. — Optimul economic determinat de diferite funcții de producție
1-funcția polinomială de gradul II; 2-funcția Cobb-Douglas.

al ecuațiilor de regresie corespunzătoare, exprimăm (pe baza reprezentării grafice din figura prezentată) caracteristicile funcțiilor de producție respective.

După cum se remarcă, în timp ce, pînă la un anumit nivel de fertilizare, curbele de producție sînt relativ identice, de la un prag dat evoluția lor se diferențiază, astfel încît, în final, fiecare dintre cele două funcții indică un alt optim economic. Se observă de asemenea că, în condițiile sporirii cantității de îngrășăminte **(X)**, funcția Cobb-Douglas înscrie o curbă continuu ascendentă a producției — fenomen neconform cu realitatea, în condițiile în care se cunoaște că în procesul de fertilizare are loc o creștere neproporțional mai mare a consumului de îngrășăminte în raport cu cea a producției.

Plafonarea și, apoi, involuția curbei în cazul funcției polinomiale de gradul II reflectă pe deplin **relația între efort și efect** în procesul de fertilizare, atestînd reprezentativitatea acestui tip de funcție pentru fenomenul dat.

Determinarea optimului de fertilizare pe baza funcțiilor de producție

ȚINÎND SEAMA de informația pe care o conferă experiențele, s-au calculat, pe baza funcțiilor de producție, optimul tehnic și cel economic privind **utilizarea îngrășămintelor chimice pe teritoriul țării ;** în tabelul nr. 1 sînt înscrise, cu titlu exemplificativ, astfel de rezultate la cultura porumbului, apreciindu-se că **nivelele optime de fertilizare** rezultate pot fi considerate proprii și pentru alte teritorii din țară, cu condiții naturale similare.

Tabelul nr. 1

Optimul tehnic și economic la porumbul neirigat

— kg/ha —

Localitatea	Solul	Optim tehnic			Optim economic		
		N	P_2O_5	Prod.	N	P_2O_5	Prod.
Tg. Mureș	Aluvial	70	80	5641	62	65	5605
Brăila	Cernoziom castaniu decarbonat	31	159	5862	36	105	5772
Jegălia-Ialomița	Cernoziom castaniu	129	30	4853	115	30	4837
Borșa-Cluj	Cernoziom mediu levigat	75	50	2963	49	32	2747
Perieni-Vaslui	Cernoziom levigat erodat	45	23	3652	42	24	3651
Simnic-Dolj	Brun roșcat erodat	75	61	3879	59	50	3842
Răcăjdie-Caraș	Brun podzolit	76	43	5294	69	32	5267
Găvojdia-Timiș	Brun podzolit	197	137	4372	146	90	4223
Albota-Argeș	Brun podzolit	125	120	4006	124	90	3926
Hereclean-Sălaj	Brun podzolit	79	51	3311	78	42	3293
Beiuș-Bihor	Brun podzolit	95	42	2914	78	30	2862
Bîrgăoani-Neamț	Podzol	72	36	3395	60	22	3356

Rezultatele din tabel evidențiază aportul însemnat al funcțiilor de producție în sensul determinării unor astfel de combinații ale resurselor — în cazul nostru, ale celor două feluri de îngrășăminte chimice : azotoase **(X_1)** și fosfatice **(X_2)** — care să permită, la nivelul optimului economic, obținerea unor producții foarte apropiate de plafoanele ce revin maximelor tehnice respective, dar cu o evidentă economie de îngrășăminte. În practică se remarcă, în general, un raport mai favorabil între plafoanele de fertilizare și cele de producție pe terenurile cu un potențial productiv al pămîntului mai scăzut și cu valori reduse ale indicelui termic. Faptul că pe același tip de sol (brun podzolit), la doze apropiate de îngrășăminte chimice, se obțin producții medii la hectar foarte diferite, subliniază rolul important al factorului climatic, respectiv al indicelui hidrotermic.

Posibilități de combinare a resurselor

ÎNTRUCÎT nu se dispune întotdeauna de îngrășăminte chimice în cantități și cu structură la nivelul maximului tehnic sau al celui economic, este deosebit de util să se cunoască și celelalte variante de fertilizare pe care le indică funcțiile de producție, pentru a se alege **soluția convenabilă sub aspectul resurselor de îngrășăminte de care se dispune și al economicității acestora.** În acest sens, în tabelul nr. 2 prezentăm — alături de optimul tehnic și cel economic — diferite alte variante de fertilizare testate la cultura porumbului într-o zonă cu teritoriu relativ puțin fertil.

Tabelul nr. 2

Producții obținute în diferite variante de fertilizare la porumb neirigat pe sol brun podzolit, în zona Bîrgăoani-Neamț

— kg —

Soluții de fertilizare	N (X_1)	P_2O_5 (X_2)	Producție (Y)
Optim tehnic	72	36	3395
Optim economic	60	22	3356
Alte variante :			
1	4	2	2253
2	32	16	3012
3	36	18	3079
4	40	20	3139
5	43	21	3193
6	47	23	3240
7	50	25	3281
8	54	27	3316
9	58	28	3344
10	61	30	3366
11	65	32	3382

La variantele menționate se remarcă faptul că cele două feluri de îngrășăminte chimice au un caracter complementar unul față de altul și pot fi, într-o anumită măsură, substituite reciproc. În cazul variantelor **8** și **9**, de exemplu, la doze totale de îngrășăminte și nivele de producție foarte apropiate de soluția optimului economic, sînt posibile alte proporții ale îngrășămintelor — mai mari la cele fosfatice și mai reduse la cele azotoase.

Se constată, de altfel, pe ansamblul rezultatelor obținute, că în timp ce la nivelul optimului economic raportul N/P este de aproximativ 3:1, la maximul tehnic și la celelalte variante (1-11) acest raport este de cca. 2:1. Este de reținut, de asemenea, faptul că în varianta **2**, cu o cantitate de îngrășăminte reprezentînd aproximativ jumătate din doza optimului tehnic și a celui economic, se obține o producție apropiată de plafoanele proprii acestor două soluții care marchează zona de optimalitate.

Sînt evidente, deci, avantajele care le prezintă, în conducerea procesului de fertilizare, **luarea în considerație și a altor variante decît optimul tehnic și optimul economic,** relevîndu-se astfel soluții adecvate, ca nivele și structuri, disponibilităților de resurse, **posibilități de substituiri și complementări,** căi mai economice de utilizare a mijloacelor de producție.

Zone de optimalitate a folosirii resurselor

IZOCUANTELE reprezintă curbele proiectate pe suprafața consumurilor sau a resurselor, indicînd toate valorile și combinațiile în care pot apare doi factori (resurse sau consumuri) pentru un anumit nivel de producție. Se pune problema în ce măsură valorile respective sînt utile și pot completa fondul informațional privind soluțiile de intensificare ce le indică funcțiile de producție. Pentru a analiza reprezentativitatea și funcționalitatea acestor soluții, înscriem în tabelul nr. 3 cantitățile de resurse și producții indicate la nivelul unor izocuante, determinate pe baza funcției polinomiale de gradul II, pornind de la datele unor experiențe cu îngrășăminte chimice.

Se constată că **aceleași nivele de producție pot fi obținute cu soluții de fertilizare diferite,** sub aspectul proporției îngrășămintelor azotoase și fosfatice și al cantităților totale ale acestor mijloace de producție. Numai că, în raport cu maximul tehnic și mai ales cu optimul economic, soluțiile respective nu se dovedesc a fi avantajoase sub aspectul relației dintre efortul și efectul economic. Așa încît, în situația în care se pune problema determinării unor nivele și structuri optime de resurse pentru obținerea unor anumite plafoane de producție, soluția va trebui căutată tot la nivelul **optimului economic,** într-o formulare în care, pornindu-se de la o producție cunoscută, se caută diferitele variante de intensificare care s-o satisfacă.

Tabelul nr. 3

Doze de îngrășăminte și plafoane de producție la porumbul neirigat, pe un sol aluvial, în zona Tg. Mureș

— kg —

Soluții de fertilizare	N (X_1)	P_2O_5 (X_2)	Producție (Y)
Optim tehnic	70	80	5641
Optim economic	62	65	5605
Izocuanta 1	65	80	5400
	68	75	5400
	67	76	5400
Izocuanta 2	61	80	5160
	66	71	5160
	64	73	5160
Izocuanta 3	56	80	4920
	64	67	4920
	61	69	4920
Izocuanta 4	52	80	4680
	62	63	4680
	58	66	4680

N. BRAȘOVEANU

LEMNUL — valorificat superior, eficient

(Urmare din pag. 7)

an în întreprinderile de prelucrare a lemnului. Pe această bază, din unitățile mari se vor desprinde o serie de unități mai mici, care vor căpăta personalitate juridică proprie și al căror număr se va amplifica cu încă 10 în următorii trei ani. Transformarea acestor unități în unități de sine stătătoare, cu personalitate juridică, va facilita procesul conducerii și organizării producției atît în noile unități, cît și în cele din care provin, va spori mobilitatea producției și adaptabilitatea mai operativă la cerințele beneficiarilor, prin dimensionarea mai rațională a seriilor de fabricație, va crea condiții de sporire a nivelului de retribuire a personalului muncitor în funcție de creșterea gradului acestor întreprinderi și a importanței pe care o capătă pentru economia națională ;

● **limitarea mai strictă a consumului productiv în funcție de materia primă lemnoasă existentă în fiecare județ,** prin măsuri care merg pînă la schimbarea capacităților existente și a structurilor actuale ale producției, în așa fel încît să se evite cît mai mult cu putință, și mult mai mult decît în prezent, transporturile de lemn în și din interiorul unui județ către altele. Un exemplu este pe deplin edificator : capacitățile de producție de la Pitești, care prelucrau o mare cantitate de cherestea de fag ce se aducea de la Caransebeș, își vor diminua producția care utilizează această materie primă, sarcinile de producție de produse finite din cherestea de fag urmînd a fi preluate de noua fabrică construită la Caransebeș.

Pe baza studiilor și calculelor întocmite, prin care s-a demonstrat că costul transportului interjudețean al lemnului și al depozitării sale este sensibil mai mare decît costul renunțării relative la concentrarea producției și la specializare, se va trece în următorii ani la plasarea de fabrici de P.A.L. practic în toate județele țării și la construirea a încă 75 de noi fabrici de mobilă în județele cu disponibil de lemn (în Harghita, Mureș, Caraș-Severin, Suceava, Neamț, Bacău etc.). Evident, pentru materializarea acestui program, care se va încheia în anul 1984, vor fi avute în vedere toate schimbările de structură a producției care se impun.

În fapt, **esența actualului program de dezvoltare o constituie completarea rețelei marilor combinate de prelucrare a lemnului construite în perioada anilor '60—'70 cu unități satelit care să contribuie la valorificarea superioară a masei lemnoase,** pe principiul procesului circular activ. Și aceasta deoarece, conform opiniei cadrelor de conducere ale centralei, specializarea prea adîncă conduce uneori la diminuarea eficienței, ca urmare, amplasarea noilor capacități de prelucrare a lemnului va include concomitent construirea în fiecare județ a cîte trei fabrici : una de mobilă corp, una de mobilă de artă și alta de scaune, ceea ce va exclude problemele dificil de soluționat pe care le creează în prezent procesul cooperării în producție ;

● **perfecționarea tehnologiilor de prelucrare a lemnului,** care să asigure o valorificare superioară a masei lemnoase. Este vorba de **revenirea la sistemul panel în construcția de mobilă,** direcție în care se va acționa prin construirea în următorii trei ani a unui număr de 10 noi capacități de producție, de cîte 1 milion metri cubi fiecare, ceea ce va asigura utilizarea mai bună a cherestelei, precum și **creșterea calității mobilei prin înlocuirea plăcilor aglomerate cu panel.** De asemenea, se are în vedere **trecerea pe scară mult mai largă la fabricarea de mobilier demontabil,** ceea ce va asigura o sporire a integrității mobilei realizate, o calitate sporită la beneficiar și o manevrabilitate sensibil mai ridicată.

DEZBATERE „R. E.“

Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor

PERFECȚIONAREA și întărirea continuă a colaborării cercetare-producție reprezintă o cerință de bază în scurtarea duratelor de asimilare și creșterea eficienței acestei activități, în accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, este necesar să scurtăm durata de cercetare și de trecere de la faza de laborator la faza industrială, să formăm grupe de cercetare pe produse care să lucreze direct în unitățile productive, să întărim legătura între știință și producție. În lumina acestor sarcini de o deosebită importanță pentru întreaga economie națională, continuăm dezbaterea noastră (vezi R.E. nr. 13, 28, 40, 47 din 1980 și 25 din 1981) cu prezentarea opiniilor specialiștilor participanți privind unele modalități concrete de acțiune pentru întărirea legăturii cercetare-producție în scopul accelerării procesului de înnoire.

O formulă viabilă : echipele mixte de cercetare pe produs

ARISTIDE PREDOI : „Existența unor preocupări permanente pentru găsirea celor mai eficiente formule de conlucrare între cercetători și proiectanți, pe de o parte, și personalul tehnic-ingineresc al fabricii pe de altă parte, constituie o cerință de bază a accelerării înnoirii. Conceperea de la început a muncii de cercetare și asimilare propriu-zisă, ca o activitate colectivă unitară, ce poate fi realizată eficient în cadrul unor echipe mixte, care să poarte răspunderea integrală — de la elaborarea schemei și pînă la realizarea primelor loturi de producție și, ulterior, pe parcursul înnoirii și perfecționării produsului, pe lîngă faptul că determină sporirea competențelor și cunoștințelor grupului în ansamblul său și elimină o serie de obstacole de natură birocratică, creează posibilitatea reducerii duratei ciclului de asimilare prin desfășurarea în paralel a unor activități componente. Astfel, în timp ce se elaborează și se încearcă prototipul, se poate trece fără teamă de greșeală la pregătirea fabricației, la elaborarea tehnologiei de execuție, de control și testare a calității și chiar la execuția echipamentelor tehnologice specifice. Se pot, deci, asigura într-un timp mai scurt parametrii de eficiență urmăriți în producția și exploatarea noilor produse și tehnologii, reducerea consumurilor de energie și combustibili, diminuarea cheltuielilor materiale, creșterea productivității și a calității etc., încă din primele zile ale fabricației. Desigur, acest lucru se poate realiza numai în condițiile asigurării unei corelări flexibile a diferitelor capitole incluse în planul financiar. Consider necesară în acest sens finanțarea simultană a dezvoltării, atît a produselor, cît și a utilajelor specifice, a procedeelor tehnologice noi preconizate“.

VIORICA TAMAȘ : „Mi se pare interesantă ideea creării și extinderii unor grupuri de cercetare care să se situeze — după părerea mea — în întreprindere, și să fie capabile să preia cercetarea efectuată în cadrul institutelor de specialitate și să o transpună în practica producției. Cu alte cuvinte, este vorba despre oportunitatea revigorării și reînființării laboratoarelor de cercetare uzinale. Apreciez însă ca deosebit de importantă cerința ca să se depună eforturi sporite pentru evitarea paralelismelor între cercetarea realizată în institute și cercetarea desfășurată în fabrici, și de aceea consider ca necesară căutarea și găsirea în acest scop a unor modalități organizaționale eficiente, adaptate noilor realități ale economiei naționale — care să permită ca aceste laboratoare uzinale să fie concepute și dotate astfel încît să poată prelua operativ și eficient pregătirea tehnologiilor noi realizate de cercetare și să nu constituie doar o reeditare a formulei laboratoarelor uzinale din anii '60—'70“.

La dezbatere au participat : **Ioan Buiu**, inginer principal în Direcția generală tehnică din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini ; **Michel Baier**, din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie ; **Aristide Predoi**, director al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizare și tehnică de calcul ; **Aurel Sandu**, director al Institutului de cercetare și proiectare de mașini — unelte ; **Viorica Tamaș**, șef de secție la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice ; **Ion Nedelcu**, șef de secție cercetare-proiectare la întreprinderea „Automatica“ și **Horia Melinte**, inginer la Întreprinderea de prelucrare mase plastice din București.

AUREL SANDU : „Pentru a edifica într-o formă eficientă formula modernă a colectivelor mixte de cercetare și, în general, pentru apropierea cercetării de producție, apreciez totuși ca utilă evitarea unor interpretări unilaterale și anume ca numai cercetătorul să meargă în producție. Eu consider că reprezintă o necesitate ce izvorăște din însăși logica promovării progresului tehnic ca integrarea cercetare-producție sub aspectele menționate anterior să se desfășoare și în sens invers, și anume ca diferite cadre din întreprinderi să participe efectiv la cercetarea și proiectarea noilor produse și tehnologii. Acestea ar contribui, pe de o parte, la orientarea cercetărilor în funcție de posibilitățile și cerințele producției și ar asigura, pe de altă parte, aplicarea mai operativă a rezultatelor cercetării în practică. În aceste condiții consider că laboratoarele uzinale ar avea de jucat un rol substanțial sporit în accelerarea eficientă a înnoirii“.

ION NEDELCU : „Cred că problema locului în care să se afle și subordonarea unei astfel de grupe sau colectiv mixt de cercetare este de fapt o falsă problemă : în institut sau în întreprindere. Esențial este ca ea să lucreze pentru un scop bine determinat : finalizarea cercetării pînă la asimilarea unei diversități sporite de produse și tehnologii perfect adaptate cerințelor beneficiarilor, cu înaltă eficiență la producător și utilizator“.

ARISTIDE PREDOI : „Din propria noastră experiență aș dori să arăt că practica echipelor mixte de cercetare și-a demonstrat și își demonstrează în continuare înalta eficacitate în rapoturile Institutului de proiectări pentru automatizare cu întreprinderea «Automatica» — București. Ca urmare, sîntem pe cale de a statornici relații similare și cu celelalte unități din cadrul Centralei industriale de echipamente de telecomunicații și automatizări. Mai mult decît atît, colectivele mixte au desfășurat și desfășoară acțiuni comune și cu alte institute în cadrul unor programe multidisciplinare, respectiv cu personalul din catedrele și facultățile Institutului politehnic București (în domeniul sistemului de conducere a proceselor tehnologice), cu Institutul politehnic din Cluj-Napoca (în domeniul echipamentelor de test automat cu calculatoare), în domeniul tehnicii de calcul de proces cu Institutul central de informatică, iar cu Institutul politehnic din Timișoara în domeniul componentelor semiconductoare etc.

În acest cadru, considerăm că pentru a asigura o îmbinare și mai profundă a preocupărilor cercetării și ingineriei tehnologice, din domeniul automatizărilor cu problemele producției, s-ar putea examina soluția transformării actualului institut I.P.A.Tc.T. în întreprindere de cercetare, inginerie tehnologică și producție pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații. Apreciez că o atare formulă organizatorică ar putea contribui la : optimizarea activității de contractare-aprovizionare cu materii prime, materiale, utilaje ; ar asigura o mai bună cooperare cu unitățile producătoare ; ar stimula crește-

rea vitezei de realizare a prototipurilor de aparate și echipamente, valorificarea mai corespunzătoare a tipizării și, desigur, nu în ultimul, elaborarea de noi procedee și utilaje tehnologice specifice și echipamente de test automat a calității aparatelor și simulării echipamentelor. Totodată, pe această cale s-ar putea îmbunătăți sistemul de asigurare cu cadrele necesare activității proprii, ca și cel de perfecționare și instruire a personalului unităților beneficiare afectat activităților de montaj, reglaj și punere în funcțiune a aparaturii și instalațiilor la noile obiective de investiții".

IOAN BUIU : „O asemenea experiență valoroasă ca și altele existente în unitățile noastre ar trebui generalizată la nivelul întregii ramuri a construcțiilor de mașini. Pentru că, alături de rezultate bune, trebuie arătat că mai sînt întreprinderi care nu dispun de grupe de concepție-proiectare a produselor capabile să asigure în mod operativ gestiunea produselor din fabricație, evaluarea lor permanentă și din mers — ca răspuns la cererile beneficiarilor interni și externi, preluarea unor „vîrfuri" de asistență tehnică la introducerea în fabricație a unor produse noi sau modernizate ș. a.".

Echilibru riguros între capacitatea de înnoire a institutelor și întreprinderilor

ION NEDELCU : „Perfecționarea colaborării între cercetare și producție reprezintă pentru întreprinderile producătoare o cerință esențială a accelerării introducerii tehnicii noi și a sporirii eficienței economice a acestei activități. Evident, și în prezent se poate spune că există o colaborare mulțumitoare între institutele de cercetare specializate și întreprinderea „Automatica" — București. Totuși, apreciem că ea se cere în continuare perfecționată, deoarece în situațiile în care asimilarea de prototipuri se realizează în cadrul microproducției institutului mai există unele cazuri cînd, deși omologarea produsului nu este complet finalizată de către cercetare, se trece totuși la producție. Această procedură determină ca anumite probleme funcționale ale produselor rămase nerezolvate să trebuiască a fi reluate în faza seriei zero în întreprindere. Au existat, de exemplu, unele mașini noi de alezat și frezat sau strunguri carusel nedefinitivate în cadrul institutului de cercetare specializat în domeniul mașinilor-unelte, care au fost totuși trecute în fabricație, pentru că s-a cerut de la început o serie mare de astfel de produse. Pe parcursul fabricației și al probelor efectuate în întreprinderile în care au fost puse în funcțiune aceste mașini însă, ciclul de asimilare și punere în fabricație s-a prelungit cu perioada necesară rezolvării problemelor nesoluționate în institut, consemnîndu-se și o serie de dificultăți noi în remedierea lor în condițiile unei producții deja lansate

Și în situația în care întreprinderile execută aceste prototipuri ritmul asimilării poate fi grăbit printr-o serie de acțiuni desfășurate în paralel cercetare-producție. O astfel de acțiune în paralel desfășurată în cadrul institutelor și întreprinderilor ar permite ca, odată cu elaborarea proiectelor, să se transfere la întreprinderi o serie de elemente de proiectare și, pe această bază, întreprinderile să-și poată începe programul de aprovizionare sau să înceapă să execute structurile echipamentelor, chiar dacă, să zicem, proiectarea nu a definitivat partea electrică a unor mașini-unelte sau echipamente de automatizare. Această procedură ar avea efecte însemnate asupra scurtării ciclului de asimilare a unor astfel de produse".

MICHEL BAIER : „Pentru ca întreprinderea să poată prelua în mod real și în termen foarte scurt cercetarea realizată de institut, pentru a o aplica cred că este necesar să i se creeze posibilități mai largi de recrutare și selecționare a personalului propriu de concepție. Totodată, consider că anumite normative de personal, cum este bunăoară cel care include inginerii de concepție în categoria TESA, nu sînt de natură să asigure întreprinderii un personal de concepție eficient și de bună calitate.

Desigur, există în întreprinderi un aparat de cercetare propriu, dar în anumite cazuri este depășită din acest punct de vedere posibilitatea de asimilare a întreprinderii, în sensul că acolo unde apar astfel de situații întreprinderea nu dispune de forțele necesare ca să realizeze operativ capacitățile de asimilare. De aceea, ar fi util ca factorii de resort să se preocupe mai mult de realizarea unui echilibru între capacitatea institutului de cercetare și capacitatea întreprinderii beneficiare".

ION NEDELCU : „Într-adevăr, problema corelării mai riguroase a capacităților de proiectare și a capacităților de asimilare sau introducere a progresului tehnic se cere operativ rezolvată. Întreprinderile nu mai au secții de proiectare, iar uneori colectivele de concepție existente sînt utilizate mai mult pentru rezolvarea unor probleme curente ale procesului tehnologic și pentru asistența tehnică în fabricație (care devine necesară deoarece documentațiile sînt din ce în ce mai sumare, pentru că institutele care produc aceste proiecte nu cunosc în măsură suficientă specificul întreprinderilor cu care vor colabora) decît pentru proiectarea propriu-zisă. Rezolvarea acestei probleme, după opinia mea, necesită crearea unei legături mai strînse între cercetare și producție, astfel încît institutele să cunoască bine întreprinderile care finalizează aceste produse. În cazul întreprinderii noastre problema a fost rezolvată pe baza unei colaborări îndelungate cu întreprinderile care cooperează în realizarea unor componente ; acestea știu cu ce proiectant să discute și să realizeze partea pregătitoare iar cercetarea elaborează proiectele pe tehnologia întreprinderilor care finalizează. Sînt totuși unele unități de proiectare (de exemplu, întreprinderile județene de proiectare din subordinea consiliilor populare) care nu cunosc tehnologia și semifabricatele întreprinderilor beneficiare și proiectele pe care le elaborează ; în aceste condiții ele solicită, pentru a fi puse în practică, un volum de personal tehnic suplimentar pe care proiectantul nu îl poate întotdeauna asigura".

HORIA MELINTE : „Probleme deosebite în acest sens se pun în cazul întreprinderilor mai mici, cum este Întreprinderea de mase plastice din București, care, datorită faptului că este încadrată ca întreprindere de gradul II, nu poate avea, prin normativele în vigoare, compartiment propriu de concepție. De aceea, activitatea de concepție se desfășoară prin antrenarea unui grup de ingineri, tehnicieni și muncitori din întreprindere sau din institutele de cercetări și proiectări de pe platformă. Dificultatea cea mai mare apare însă în elaborarea unor strategii de perspectivă în ce privește dezvoltarea tehnică a întreprinderii. Ceea ce reușim să realizăm, în condițiile amintite, nu ne permite decît să asigurăm rezolvarea problemelor curente. Or, ținînd seama că în numeroase state dezvoltate industrial — cum ar fi, de pildă, R.F.G. —, întreprinderile mici dețin un rol foarte important în promovarea progresului tehnic, consider că dimensionarea compartimentelor de cercetare numai în funcție de indicatori de producție sau de personal și, nu, așa cum ar fi normal, în funcție de rentabilitate și competitivitate, constituie o frînă pentru înnoirea și perfecționarea producției, un obstacol atît pentru fiecare unitate în parte, cît și pentru economia națională în ansamblu".

IOAN BUIU : „Problema corelării mai bune, sub toate aspectele, a activității de concepție-execuție reprezintă, într-adevăr, o cerință majoră dacă avem în vedere complexitatea mult sporită a produselor ce se asimilează în prezent, participarea la acțiunile respective a unui mare număr de unități colaboratoare cu diferite profile, specialități și subordonării. Soluționarea ei necesită, după opinia noastră, înscrierea în planul național unic a unor sarcini paralele — într-o strînsă corelare și interdependență de termene și resurse, la zeci de unități și în secțiuni diferite (asimilări, investiții, aprovizionare, import, pregătire, forță de muncă etc.). În acest context revenim asupra observației că actualul sistem de lucru nu dispune de un instrument metodologic sau de planificare cu ajutorul căruia să se asigure în toate cazurile păstrarea și reglarea permanentă a corelării între toate sarcinile de plan „depersonalizate" în contextul fiecărui participant, capitol sau secțiune, în special atunci cînd apar modificări — poate justificate în condițiile secțiunii respective de plan — și care din această cauză nu mai pot fi avizate și coroborate preventiv în contextul termenului final al produsului, pe care orice modificare îl poate afecta.

Soluționarea acestor aspecte ar trebui să aibă în vedere ca planificarea coordonată a tuturor acțiunilor, măsurilor și resurselor necesare realizării obiectivelor de progres tehnic să se facă prin programe speciale de cercetare-dezvoltare experimentală și introducere în fabricație, care să se întocmească și aprobe o dată cu documentațiile de fundamentare pentru înscrierea în plan a obiectivului. Programele să înglobeze în ele, pe lîngă un grafic-rețea coordonator, toate sarcinile ce trebuie înscrise în toate secțiunile de plan și la toți titularii angrenați. Nici o modificare ulterioară a acestor sarcini să nu fie inițiată fără recoordonarea lor cu programul și în caz de necesitate programul însuși să fie modificat prin includerea influențelor ce rezultă".

Dezbatere organizată de
Cristian POPESCU
Bogdan PĂDURE

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

CONTROLUL ECONOMIC PREVENTIV — CONDIȚIE A GOSPODĂRIRII JUDICIOASE A FONDURILOR MATERIALE ȘI BĂNEȘTI

DEZVOLTAREA economico-socială a țării angajează un volum tot mai mare de resurse materiale, umane și financiare, a căror utilizare rațională constituie o condiție esențială în evoluția mereu ascendentă a națiunii noastre. Tocmai de aceea, unul din obiectivele majore ale funcționalității noului mecanism economico-financiar este legat de crearea condițiilor pentru utilizarea rațională și cu simț gospodăresc a mijloacelor materiale și bănești, care au un rol hotărîtor în realizarea programului economico-social al țării și în ridicarea gradului de bunăstare și civilizație al celor ce muncesc. **„Esența noului mecanism economic**, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea sa la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii, **constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii".**

De o deosebită însemnătate în acest context este accentuarea controlului societății asupra modului în care fiecare om al muncii își îndeplinește sarcinile și mai ales asupra modului în care sînt gospodărite valorile materiale și mijloacele financiare pe care statul le-a pus la dispoziția unităților socialiste. În această privință, un rol de seamă are controlul financiar în general și în special cel preventiv, fiind unanim recunoscut faptul că este mult mai avantajos pentru societate să se prevină cheltuirea neeconomicoasă, ineficientă și ilegală a fondurilor, decît să se constate ulterior asemenea abateri care de regulă nu se mai pot îndrepta. Introducerea controlului economic preventiv este rezultatul preocupărilor pentru aducerea la îndeplinire a indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat cu privire la întărirea controlului preventiv în economie și perfecționarea formelor în care acesta se exercită. Prin acest control se realizează o urmărire mai atentă a mișcării valorilor materiale înăuntrul gestiunii unităților socialiste, care pînă acum se efectuau pe propria răspundere a șefilor compartimentelor în care aveau loc operațiile respective.

Mișcarea valorilor materiale sub un control riguros

POTRIVIT art. 4 din Legea nr. 9/1974, completată și republicată în luna decembrie 1977, sînt supuse controlului financiar preventiv care se exercită de către personalul financiar-contabil numai operațiile din care derivă drepturi sau obligații patrimoniale pentru o unitate socialistă față de o altă unitate socialistă ori față de alte persoane juridice sau persoane fizice. Mișcarea valorilor materiale, în cadrul unităților socialiste, nu era supusă nici unei forme de control preventiv, cu toate că ea influențează gestiunea unităților în cauză. Necesitatea supunerii unui control preventiv a operațiilor de această natură a fost pusă în evidență și de analizele făcute pe baza bilanțurilor contabile anuale, cît și de controalele efectuate de Curtea Superioară de Control Financiar, Ministerul Finanțelor și de celelalte organe de control financiar-bancar din economie, cu care ocazie s-au constatat frecvente abateri și neajunsuri în mișcarea valorilor materiale și a fondurilor bănești în cadrul unităților socialiste.

Astfel, au fost cazuri cînd s-au lansat în fabricație produse care nu aveau desfacerea asigurată prin contracte și comenzi ferme din partea beneficiarilor interni și externi sau care nu aveau prețuri legal aprobate, din care cauză produsele respective s-au stocat, imobilizîndu-se astfel importante fonduri, ceea ce a influențat negativ gestiunea unităților respective. În unele cazuri au fost începute lucrări de investiții care nu erau înscrise în plan, sau care nu aveau documentația de execuție aprobată, nu aveau finanțarea deschisă și nu erau asigurate resursele materiale, forța de muncă și utilajele necesare, creîndu-se astfel mari greutăți materiale și financiare întreprinderilor de construcții-montaj respective. În același timp, unele unități socialiste au înregistrat depășiri de consumuri de materiale, prin nerespectarea normelor tehnice stabilite, fapt care a dus la creșterea cheltuielilor totale de producție și în special a cheltuielilor materiale, diminuîndu-se în mod corespunzător beneficiile, respectiv rentabilitatea produselor în cauză. Totodată, organele de control din economie au constatat că încă se mai fac plăți de retribuții necuvenite, care nu erau întotdeauna justificate prin realizarea unei producții fizice corespunzătoare, majorîndu-se astfel cheltuielile de producție cu influențe directe asupra nivelului beneficiului.

Prin urmare, complexitatea activității economice, în condițiile exigenței impuse de noul mecanism economic, face necesar ca unele operații cu caracter tehnic și economic să fie supuse unui control preventiv exigent și permanent din partea organelor de specialitate din domeniile respective. Pornindu-se de la toate aceste considerente, conducerea superioară de partid și de stat a aprobat în anul 1977 începerea experimentării la unele unități economice a organizării și exercitării controlului economic preventiv prin cadre tehnice și economice la nivel de secție, fabrică și șantier. Ca urmare, Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor, împreună cu unele ministere economice au experimentat în anii 1978 și 1979, în unități economice reprezentative, organizarea și exercitarea controlului economic preventiv prin cadre tehnice și economice.

Încă de la început, în organizarea și desfășurarea experimentării noii forme de control preventiv, s-a avut în vedere ca acesta să se exercite în secție, fabrică, șantier, adică acolo unde se realizează producția, unde au loc de fapt consumurile de materiale și manoperă și unde se folosesc și se repară utilajele. S-a urmărit, de asemenea, să se accentueze preocuparea și răspunderea cadrelor tehnice și economice, pornind de la faptul că, deși operațiile în cauză erau promovate de cadrele respective, acestea nu examinau întotdeauna cu toată răspunderea și în întreaga lor complexitate consecințele deciziilor pe care le luau. Această nouă formă de control folosește formularele, documentele și evidențele existente și nu aduce modificări circuitului acestora și nici normelor de întocmire și aprobare a lor.

Conlucrare strînsă între cadrele tehnice și economice în obținerea unei eficiențe maxime

GOSPODĂRIREA rațională a mijloacelor materiale și financiare este o sarcină a tuturora și în primul rînd a celor ce lucrează nemijlocit în procesul de producție. Tocmai de aceea, controlul economic preventiv a fost gîndit să se exercite cu cadrele tehnice și economice existente în cadrul unităților socialiste, urmărindu-se ca volumul de muncă al acestor cadre să fie același, astfel încît preocupările lor să rămînă în continuare, în principal, asupra problemelor tehnico-economice. Prin acest control se realizează o conlucrare mai strînsă între organele tehnice și economice și cele financiar-contabile, în procesul îndeplinirii sarcinilor de plan, creîndu-se baza unei unități de acțiune în îndeplinirea indicatorilor fizici și de eficiență.

Criteriul principal al producției, în etapa actuală, este eficiența economică. Nu se mai poate admite să producem în orice condiții. Este momentul de a se trece și în această privință la o nouă calitate, în sensul de a valorifica superior materiile prime și materialele, de a economisi combustibilul, de a obține o îmbunătățire evidentă a calității produselor și de a realiza o rentabilitate cît mai ridicată în toate sectoarele de activitate.

Din analiza făcută de Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor împreună cu ministerele și cu specialiștii din unele întreprinderi, cît și din examinarea rezultatelor experimentării, s-a desprins concluzia că desemnarea unor organe tehnice și economice pentru exercitarea controlului economic preventiv asupra mișcării unor valori materiale în cadrul unităților socialiste, la nivel de secție, fabrică și șantier, a dat acestora posibilitatea de a aprofunda și extinde analiza soluțiilor tehnice într-un spirit de maximă eficiență economică.

Astfel, exercitarea controlului economic preventiv asupra lansărilor în fabricație a produselor a determinat sporirea răspunderii în ce privește asigurarea desfacerii și existența prețurilor aprobate pentru produsele ce urmează să fie introduse în fabricație, ceea ce a contribuit la diminuarea stocurilor de produse finite, fără mișcare. Așa, de exemplu, la întreprinderea „Țesătura" din Iași stocurile de produse finite s-au redus în perioada experimentării controlului economic preventiv și pe această cale de la 19,2 mil. lei la 7,6 mil. lei, iar la întreprinderea de încălțăminte „Dîmbovița" de la 21,8 mil. lei la 11,3 mil. lei. Efectuarea controlului economic preventiv asupra consumurilor de materiale a contribuit, alături de alte măsuri, la eliminarea depășirilor nejustificate ale normelor tehnologice stabilite, participînd la reducerea nivelului cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă în aproape toate unitățile la care s-a aplicat experimentarea, obținîndu-se chiar și unele economii față de plan. La Întreprinderea mecanică navală din Galați și la Combinatul de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș, nivelul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă s-a redus în perioada experimentării acestui control cu 43 lei, respectiv cu 125 lei, situîndu-se sub nivelul planificat.

Efectuarea unui control economic preventiv asupra realității muncii prestate a întărit răspunderea șefilor formațiilor de muncă care întocmesc documentele primare ce stau la baza statelor de plată. De asemenea, exercitarea controlului economic preventiv asupra reparațiilor curente și capitale ale utilajelor a întărit răspunderea cadrelor tehnice în efectuarea la timp și în cadrul planului a acestor reparații, asigurîndu-se astfel funcționarea în bune condiții a mijloacelor respective.

Pe baza rezultatelor obținute în cursul experimentării, conducerea superioară de partid și de stat a aprobat în luna septembrie 1980 ca organizarea și exercitarea controlului economic preventiv să se introducă în toate unitățile socialiste cu activitate industrială și de construcții-montaj, începînd cu luna ianuarie 1981, eșalonat, pe baza unui grafic. În acest scop, Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor au elaborat Normele metodologice privind organizarea și exercitarea acestui control *) stabilind totodată operațiile, documentele, criteriile de verificare și funcțiile celor ce urmează să exercite controlul economic preventiv.

Competențe și răspundere materială

POTRIVIT acestor norme metodologice, controlul economic preventiv se efectuează în următoarele condiții :

a) **La unitățile cu activitate industrială.**

Programarea și lansarea în fabricație a produselor se verifică de către directorul comercial și șeful compartimentului prețuri care răspund de existența desfacerii asigurate și a prețurilor legal aprobate ; se previne astfel crearea de stocuri de produse finite care ar conduce la imobilizări de fonduri, plăți de penalități sau dobînzi și ar influența negativ în final situația financiară și rezultatele activității unității.

Consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite se verifică de către inginerul șef al unității, care are sarcina de a asigura utilizarea cît mai rațională a valorilor materiale, evitînd depășirea consumurilor specifice aprobate, introducînd un regim strict de economii și întărind răspunderea materială a tuturor celor ce în activitatea lor pot produce asemenea depășiri.

Drepturile de retribuire, sub aspectul stabilirii normelor de muncă locale și al realității muncii prestate se verifică de către organele tehnice și șefii formațiilor de muncă, care au sarcina de a preveni efectuarea de plăți de drepturi necuvenite și de a asigura ca drepturile de retribuire să corespundă cu munca efectiv prestată.

Efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe se verifică de către șeful compartimentului mecano-energetic, care are sarcina de a asigura întreținerea și funcționarea corespunzătoare a utilajelor și instalațiilor în vederea prelungirii duratei lor de exploatare și încadrarea în cheltuielile aprobate, cerințe ale noului mecanism economico-financiar.

*) **Normele sînt publicate în Suplimentul revistei din această săptămînă.**

b) **La unitățile cu activitate de construcții-montaj.**

Începerea lucrărilor de construcții-montaj se verifică de către conducătorul unității, care trebuie să asigure respectarea întocmai a condițiilor prevăzute de legislația în vigoare (investiția să fie înscrisă în plan, să existe documentația aprobată, să fie asigurate condițiile de finanțare și materiale etc.), prevenindu-se astfel greutățile materiale și financiare ale constructorului care ar ataca lucrări ce nu îndeplinesc aceste condiții.

Consumurile de materiale peste normele stabilite pe categorii de lucrări, ca urmare a schimbării unor tehnologii sau înlocuirii materialelor, se verifică de către șeful de șantier, care răspunde de încadrarea în valoarea totală a materialelor prevăzute în deviz.

Realitatea muncii prestate se verifică de către șeful de lot, care trebuie să asigure concordanța între stadiile fizice, documentația de execuție și cantitățile prevăzute în rapoartele de lucru, precum și prețurile unitare din normele de timp aprobate.

Necesarul de utilaje și de mijloace de transport se verifică de către șeful compartimentului de mecanizare, care are sarcina de a asigura folosirea judicioasă și eficientă a utilajelor și mijloacelor de transport și încadrarea în documentația de execuție și în cheltuielile aprobate.

Raportarea producției de construcții-montaj se verifică de către șeful compartimentului de programare, pregătire și urmărire a lucrărilor din grup sau șantiere independente, care trebuie să asigure concordanța cu documentația de execuție aprobată, lucrările fizice real executate și condițiile legale pentru raportare.

În funcție de volumul și complexitatea operațiilor și de condițiile concrete existente, conducerea ministerelor și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, au dreptul să aprobe, cu acordul prealabil al Curții Superioare de Control Financiar și al Ministerului Finanțelor, la propunerea justificată a organului de conducere colectivă din unitățile socialiste subordonate, ca exercitarea controlului economic preventiv să se facă și de persoane încadrate în alte funcții, care însă au în sarcinile proprii de muncă întocmirea sau aprobarea operațiilor respective.

Potrivit normelor metodologice, în cazul în care nu se îndeplinesc condițiile arătate mai sus, persoanele împuternicite cu exercitarea controlului economic preventiv nu vor semna documentele respective, iar operațiile în cauză nu vor putea avea loc. În asemenea situații, cei ce exercită controlul economic preventiv, vor informa operativ pe conducătorul unității care va hotărî, pe proprie răspundere, asupra operației oprite la controlul economic preventiv, dispunînd acest lucru în scris pe documentul respectiv. Prin această prevedere se întărește răspunderea conducătorului unității. Sarcinile și răspunderile ce revin cadrelor tehnice și economice pe linia exercitării controlului economic preventiv trebuie să fie înscrise în fișa postului, completîndu-se în mod corespunzător regulamentele de organizare și funcționare a unităților în cauză.

Conform graficului stabilit, controlul economic preventiv s-a instituit, pînă în prezent, la toate unitățile socialiste cu activitate industrială și de construcții-montaj din subordinea ministerelor, urmînd ca în trim. III. a.c. să se introducă și la consiliile populare. Toți cei ce exercită controlul economic preventiv au fost sau vor fi instruiți la nivelul ministerelor, centralelor, întreprinderilor și consiliilor populare, după caz, cu sprijinul Curții Superioare de Control Financiar și al Ministerului Finanțelor.

Este adevărat că controlul financiar preventiv prevăzut de Legea nr. 9/1974 se va exercita în continuare în condițiile normelor existente. Controlului economic preventiv îi revine sarcina de a anticipa constatarea unor cheltuieli neeconomicoase și ineficiente într-o etapă în care controlul financiar preventiv nu se poate efectua și de a acționa cu mult înainte ca acestea să influențeze negativ gestiunea unităților în cauză.

Controlul economic preventiv în sprijinul înfăptuirii autogestiunii

ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ se poate afirma cu toată convingerea că exercitarea corectă a controlului economic preventiv ușurează mult sarcina controlului financiar preventiv, făcîndu-l mai eficient.

Pe baza rezultatelor obținute timp de doi ani, prin generalizarea controlului economic preventiv la unitățile cu activitate

Cr. DINU
Curtea Superioară de Control Financiar

(Continuare în pag. 21)

CALITATEA PREGĂTIRII – CALITATEA MUNCII

„Avînd în vedere exigențele deosebite ale planului cincinal, se impune să înfăptuim cu toată fermitatea prevederile privind calificarea și reciclarea cadrelor, ridicarea nivelului profesional și tehnic al muncitorilor, maiștrilor și inginerilor. Să fie bine înțeles că fără a asigura ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională și tehnică a tuturor cadrelor nu se poate realiza obiectivul trecerii la o calitate nouă în întreaga economie și viață socială, nu se poate obține un nivel tehnic superior al producției."

NICOLAE CEAUȘESCU

PENTRU COLECTIVELE unităților socialiste, pentru consiliile de conducere, planurile privind perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor încep să dețină o importanță echivalentă cu a planurilor de producție, a celor de investiții, cu a programelor privind înnoirea produselor și tehnologiilor, îmbunătățirea calității, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice. Pentru că, în contextul trecerii la o nouă calitate, competența și capacitatea de inițiativă a oamenilor capătă valoarea unei condiționări directe a realizării acestor programe ; iar perfecționarea profesională este aceea care permite îmbunătățirea calității fiecărui om, adaptarea ei la rolul de creator de productivitate și de competitivitate.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, această relație a fost evidențiată pregnant, secretarul general al partidului subliniind obligația ministerelor și întreprinderilor de a înfăptui neabătut legile și măsurile pentru buna pregătire a muncitorilor, maiștrilor, inginerilor și celorlalte cadre din economie, potrivit exigențelor sporite ale revoluției tehnico-științifice.

Beneficiem, în această privință, de un cadru normativ, principii de organizare, o rețea de instituții specializate și o varietate de forme validate de un deceniu de experiență, care situează România printre statele cu un sistem avansat de formare continuă. Se cere acum o valorificare superioară, cu **eficacitate economico-socială sporită**, a acestor condiții ; se cere ca perfecționarea personalului muncitor să se înscrie decisiv între **factorii dezvoltării intensive**, pe coordonatele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului ; se cere **o calitate profesională — și, prin ea, o calitate a muncii — care să asimileze și genereze nou, să multiplice efectul utilizării potențialului uman, material și tehnic de care dispunem, să ne propulseze în rîndul țărilor cu o economie avansată.**

Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în perioada 1981—1985, adoptat de Congresul consiliilor oamenilor muncii, creditează calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale cu o proporție de **7%** în **industrie** și **8%** în **construcții-montaj în sporul total al productivității** (calculată pe baza producției nete) **în actualul cincinal.**

Ca factor hotărîtor pentru utilizarea deplină și eficientă a mijloacelor moderne cu care este dotată economia națională, pregătirea și perfecționarea profesională a tuturor oamenilor muncii urmează să contribuie la diminuarea consumului de manoperă, numai în industrie, cu 175 milioane ore-om. Programul prevede creșterea ponderii muncitorilor calificați de la 83,2% în 1980 la 87,8% în 1985 ; în acest interval își vor însuși o meserie 2,4 milioane de persoane, pentru ocuparea noilor locuri de muncă și pentru a-i înlocui pe cei ce ies din activitate ; peste 88% din numărul muncitorilor ce vor căpăta o calificare vor fi absolvenți de școli profesionale și licee, pregătiți în cel puțin două meserii înrudite. **Anual vor fi cuprinse în programele de reciclare peste 2 milioane de persoane** (față de 1,8 milioane în anii cincinalului trecut) — astfel ca în cei cinci ani, fiecare om al muncii să participe cel puțin la o formă organizată de perfecționare — punîndu-se accentul pe **policalificare**, pe **acomodarea permanentă la schimbările și noutățile tehnologice**, pe **lărgirea orizontului cultural-științific** al muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor, inginerilor, celorlalți specialiști, al cadrelor de conducere.

Acestea sînt cifrele, dimensiunea cantitativă a unui proces în care primatul trebuie să aparțină însă **caracterului performant al efectelor obținute.**

Performanța o va putea asigura, în primul rînd, **determinarea judicioasă a nevoilor de pregătire și perfecționare**, corelate cu comandamentele economico-sociale ale cincinalului și cu sarcinile concrete ce revin fiecărei unități, cu problemele pe care aceasta le are de rezolvat în activitatea ei privită la momentul dat și în perspectivă. Este deci vorba de **o opțiune strategică, în definirea căreia e indispensabilă o largă implicare a oamenilor muncii** ; de vreme ce de reciclare beneficiază întregul personal muncitor, apare firesc ca decizia asupra obiectivelor acesteia să aparțină adunării generale. Astfel de

Tipuri de programe de perfecționare a personalului muncitor

● *Personalul nou încadrat în unitate (în urma absolvirii unei școli sau venit prin transfer), precum și cel care și-a schimbat locul de muncă trebuie ajutat pentru o integrare rapidă în producție. Aceasta se realizează prin*

PROGRAME DE INTEGRARE

sub forma de instruire la locul de muncă (în prima săptămînă de la ocuparea acestuia), prezentarea specificului și condițiilor unității (secției etc.), discuții.

● *Cînd într-o unitate sînt lucrători care nu posedă la nivelul necesar cunoștințele, deprinderile, aptitudinile necesare pentru îndeplinirea normelor de muncă sau a sarcinilor, pentru respectarea tehnologiilor, a cerințelor privind calitatea produselor (lucrărilor, serviciilor) și consumurile specifice, pentru exploatarea rațională, întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor etc., ei trebuie sprijiniți prin cuprinderea în*

PROGRAME DE REMEDIERE

a dificultăților în realizarea sarcinilor curente. De regulă, aceste programe se organizează la locul de muncă (instruire sub controlul șefului direct, iar dacă sînt cuprinși cel puțin 10 muncitori — cursuri de perfecționare) ; desfășurarea lor cu caracter intensiv (de preferință zilnic, timp de 1—2 luni) va asigura un termen scurt de obținere a efectelor scontate în ce privește îndeplinirea cerințelor postului.

● *Înnoirea sau modernizarea produselor, tehnologiilor, utilajelor, echipamentului, S.D.V.-urilor, a tehnicilor, procedeelor și metodelor de organizare și conducere a diferitelor activități, schimbările organizatorice care influențează atribuțiile și relațiile de muncă ale personalului pot antrena inițial unele dificultăți ; pentru limitarea și prevenirea acestora sînt necesare*

PROGRAME DE ADAPTARE

pe baza cărora personalul muncitor implicat să-și însușească anticipat cunoștințele și deprinderile adecvate. După nevoie ele se vor realiza prin instruire la locul de muncă, prin cursuri intensive de perfecționare și stagii de practică, pe o durată de pînă la 3 luni.

● *Activitățile de cercetare, inginerie tehnologică, producție, comercializare etc. capătă un caracter tot mai complex, impactul revoluției științifice și tehnice diversifică și detaliază domeniile proprii diferitelor specialități, crează continuu noi domenii de vîrf și interdisciplinare. Personalul antrenat (sau care urmează să fie antrenat) — ca efect al acestei evoluții — în rezolvarea unor sarcini deosebit de cele pe care le îndeplinește în mod curent și pentru care a fost pregătit are nevoie de o aprofundare și completare a cunoștințelor, pe care o poate obține prin*

PROGRAME DE SPECIALIZARE

fie sub forma unor stagii de practică și specializare în alte uni-

obiective pot fi legate de promovarea tehnologiilor moderne, mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție, utilizarea mai bună a capacităților de producție, înnoirea produselor și îmbunătățirea calității lor, reducerea consumurilor materiale și energetice etc.; de organizarea și normarea științifică a producției și a muncii, utilizarea rațională a forței de muncă; de respectarea riguroasă a principiilor noului mecanism economico-financiar; de ameliorarea condițiilor de muncă sub raportul igienei, securității, cerințelor ergonomice, conservarea și protecția mediului ambiant ș.a.

Această listă de probleme poate fi lărgită, detaliată, concretizată. Dar și dintr-o asemenea enumerare exemplificativă rezultă o caracteristică derivînd din tripla calitate a omului muncii, proprietar-producător-beneficiar: **împletirea necesară a temelor ținînd strict de exercitarea profesiei cu cele privind gestiunea resurselor, împletirea cunoștințelor tehnice cu cele economice și a ambelor cu cele social-umane.** Perfecționarea profesională este chemată să modeleze, corecteze, dezvolte nu numai **aptitudini, ci și atitudini** — față de muncă, față de avutul obștesc, față de colectivitate și societate. De aceea, dintre obiectivele ei nu pot lipsi însușirea și aplicarea principiilor politice și prevederilor normative referitor la **conducerea colectivă, la democrația și autoconducerea muncitorească,** la organizarea și funcționarea formelor instituționalizate ale acestora, promovarea metodelor moderne de luare a deciziilor, dezvoltarea participării largi, conștiente, active, constructive și responsabile a oamenilor muncii la conducerea unităților.

Performanța obținută prin perfecționarea pregătirii profesionale în direcțiile astfel determinate este condiționată de **selectarea acelor tipuri de programe** (vezi prezentarea din subsolul acestor pagini) **care corespund cel mai bine nevoilor concrete** constatate la nivelul locurilor de muncă, al secțiilor, al unității, de organizarea lor **în momentul cel mai propice** pentru rezolvarea problemelor respective, de asigurarea unui **conținut adecvat** și a unor **instructori** care să posede atît fondul de cunoștințe și deprinderi ce trebuie transmis, cît și capacitatea pedagogică și propria motivare, psihică și de altă natură, de a le transmite.

Această condiție — **calitatea instructorilor** — este cheia de boltă a activităților de perfecționare. Se prevede ca 220—250 mii de maiștri și alt personal de specialitate care conduc formații de lucru să fie cuprinși, pe cît posibil în prima jumătate a cincinalului, în programe care, pe lîngă probleme privind organizarea producției și a muncii, tehnici și tehnologii, protecția muncii, să includă cu o pondere însemnată metode de instruire profesională a muncitorilor cu care lucrează. Apare necesar ca și programele pentru ingineri și alți specialiști să conțină un modul privind pregătirea acestora ca instructori pentru perfecționarea personalului din subordine. Cadrele didactice, personalul din cercetarea științifică și proiectarea tehnologică, specialiștii cu experiență din ministere, centrale și întreprinderi vor fi atrași mai larg în elaborarea și realizarea programelor; unele experiențe de pînă acum relevă și utilitatea reciprocă a colaborării învățămîntului superior cu centrele departamentale de perfecționare, pentru ca proliferarea cunoștințelor de vîrf să se facă pe fondul specific al cerințelor practicii dintr-un domeniu sau altul.

Ministerul Educației și Învățămîntului a scos recent de sub tipar **„Metodologia perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor"**, la elaborarea căruia au fost avute în vedere principii, forme de organizare, metode cu valoare confirmată și care țin, totodată, seama de tendințe avansate în această activitate. Îndrumările metodologice, sistemul de planificare și evidență propus trebuie însușite și implementate în cît mai scurt timp, pentru a se realiza o organizare unitară și care să ofere certitudinea unor rezultate la nivelul celor scontate.

Importante atribuții și răspunderi în legătură cu planificarea și realizarea perfecționării profesionale revin **organelor de conducere colectivă** din ministere, centrale, consilii populare, întreprinderi și instituții. Pe lîngă orientarea generală a politicii de pregătire și perfecționare a personalului muncitor, pe lîngă deciziile asupra planurilor anuale și de perspectivă și a programelor care o concretizează, pe lîngă controlul sistematic al realizării lor, aceste organe au îndatorirea de a încadra corespunzător, a îndruma și sprijini principalele verigi din structura sistemului de perfecționare. Înscrierea în fișa postului a sarcinilor ce revin lucrătorilor din compartimentul de personal-învățămînt al unităților nu este întotdeauna suficientă pentru a garanta ca ele să fie îndeplinite la nivelul calitativ cerut; poate că antrenarea (formalizată sau nu pe planul structurii) în această activitate și a unor specialiști din compartimentele de organizare ar aduce potențialul de concepție și acțiune la ștacheta marilor exigențe ale etapei. O atenție aparte se cere a fi dată activizării și eficientizării **comisiilor de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă**; paralelismul unora din atribuțiile lor cu cele ale compartimentelor de resort este doar aparent, căci dacă domeniul este același, în schimb formele și metodele de intervenție diferă. Comisiile există înăuntrul masei de oameni ai muncii, în strînsă și permanentă legătură cu aceștia, ceea ce prin definiție le îndepărtează de optica funcționărească a birtiilor și le apropie de cea a realităților, a relațiilor interumane, ceea ce și explică rolul lor în determinarea nevoilor de perfecționare, în selecționarea lectorilor și instructorilor, în crearea climatului psihosocial favorabil desfășurării unei perfecționări eficiente, în inițierea unor măsuri de stimulare materială și morală, în aplicarea în producție a soluțiilor propuse în lucrările, proiectele, studiile elaborate de participanții la programe.

Perfecționarea pregătirii personalului muncitor reprezintă o investiție de efort, iar acesta trebuie justificat prin efect. Obținerea unor rezultate superioare în activitatea individuală și colectivă — ca măsură a calității instruirii — implică dorința și voința fiecăruia de a valorifica din plin cunoștințele dobîndite, dar și asigurarea condițiilor — organizatorice, tehnice, de încadrare, de climat — pentru aplicarea lor; mai mult chiar, condițiile determină tocmai motivarea necesară. Este, și aceasta, o răspundere majoră a conducerilor colective.

Dorin CONSTANTINESCU

---

tăți, cu profil adecvat, fie prin cursuri de perfecționare (de pînă la un an), cursuri postuniversitare sau doctorat.

● *Personalul cu vechime are avantajul experienței practice, dar și dezavantajul unei pregătiri de bază ce i-a furnizat cunoștințe profesionale care, în prezent, pot fi depășite. Împrospătarea și/sau înnoirea acestora prin însușirea realizărilor actuale ale științei și tehnologiei din domeniul lui de specialitate sau din domenii interdisciplinare implică parcurgerea unor*

PROGRAME DE RECICLARE

în cadrul unității (programe personale, cursuri) sau în afara ei — în instituții de învățămînt, centre de perfecționare ș.a., inclusiv prin cursuri post-universitare.

● *Determinări obiective sau subiective (schimbarea profilului unității, evoluția tehnică și tehnologică, desființarea unor posturi de muncă indirect productive, modificări ale capacității personale de muncă, trecerea într-o unitate cu alt specific, dorința de a practica altă meserie) îi pun pe unii lucrători în situația de a se pregăti pentru altă profesie decît cea actuală. În sprijinul lor se organizează*

PROGRAME DE RECALIFICARE

ca importantă modalitate de a rezolva coordonat mobilitatea profesională și imperativul folosirii cît mai judicioase a forței de muncă la nivelul întreprinderii, unității teritorial-administrative, ramurii și economiei naționale, corespunzător cerințelor tehnicii moderne și schimbărilor ce intervin în structura economiei.

● *Lărgirea profilului meseriilor, comasarea celor înrudite reprezintă o tendință obiectivă și cu efecte pozitive asupra gradului de folosire a forței de muncă. Însușirea, pe lîngă meseria de bază, a unei noi calificări este necesară pentru personalul a cărui activitate are un caracter discontinuu sau sezonier ori nu asigură folosirea integrală a timpului de muncă; pentru personalul a cărui activitate de bază este stînjenită prin lipsa unui lucrător care să execute operații și lucrări de mic volum din meserii înrudite; pentru personalul ce-și poate exercita sarcinile curente, concomitent la două sau mai multe locuri de muncă (poliservirea mașinilor). Ea se capătă prin*

PROGRAME DE POLICALIFICARE

sub forma unor cursuri, pe baza nomenclatorului meseriilor înrudite.

● *În vederea dobîndirii anticipate a cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor necesare personalului care îndeplinește celelalte condiții cerute pentru promovare (într-o categorie de încadrare, o funcție de conducere sau de execuție superioară) sau pentru a face parte din rezerva de cadre, se organizează*

PROGRAME DE PROMOVARE

ce au loc în unitate (cursuri de perfecționare, stagii, asistarea sau înlocuirea temporară a unor cadre cu funcție superioară) sau — după caz — în afara acesteia, la instituții specializate.

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (II)

Structura sistemului energetic

SISTEMUL ENERGETIC — cunoscut ca fiind nervul vital al întregii economii — suferă însemnate modificări structurale datorită apariției unor condiții deosebite cu unele tendințe de agravare a acestora, ca de exemplu : încheierea perioadei de abundență a resurselor de energie, paralel cu deschiderea unei perspective de declin a rezervelor de combustibili clasici în țară și pe plan mondial : ridicarea rapidă a costurilor unitare de exploatare și de investiții la țiței și la gaze naturale ; accentuarea politicii monopoliste pe plan mondial în domeniul combustibililor, ceea ce provoacă creșterea rapidă a prețurilor și greutăți deosebite în aprovizionarea cu combustibili lichizi, mai ales pentru țările care au posibilități mai restrînse de procurare a resurselor valutare.

În cursul anilor '60 elasticitatea consumului de energie în raport cu venitul național a fost supraunitară (1, 13), iar în anii '70 coeficienții de elasticitate au scăzut substanțial. Deși în ultimul deceniu structura balanței energetice a suferit unele modificări, sporind, într-o anumită măsură, contribuția importurilor de combustibili, a continuat totuși ca în balanța de energie primară să rămînă predominantă ponderea gazelor naturale (50%) și relativ ridicată ponderea țițeiului (25%). Toate acestea au însemnat o folosire nerațională și ineficientă a energiei în economia națională, fapt care a impus o reconsiderare a întregii politici energetice. Creșterea economică în ritmuri ridicate nu mai poate fi susținută de ritmuri tot așa de ridicate ale producției și ale consumului de energie. Se pune problema sporirii eforturilor, pe de o parte, pentru schimbarea structurală a sistemului energetic național în conformitate cu posibilitățile și necesitățile economiei românești, iar pe de altă parte, pentru conservarea energiei, așa încît pînă la sfîrșitul anilor '80 să se realizeze obiectivul politic formulat la Congresul al XII-lea al P.C.R. : de asigurare a independenței țării din punct de vedere al aprovizionării cu energie și combustibil iar, în perspectivă, să se asigure condițiile pentru trecerea la așa-numitul nou sistem energetic postfosil. În acest context, în energetica românească se pun probleme noi și importante ale căror direcții de soluționare sînt cuprinse în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1980—1990 și orientările principale pînă în anul 2000.

În primul rînd, revin sarcini cercetării geologice care trebuie să asigure identificarea și introducerea în circuitul economic a noi rezerve de combustibil, precum și dezvoltarea bazei de materii prime în vederea satisfacerii necesarului de combustibili pentru funcționarea centralelor nucleare-electrice. În al doilea rînd, se va accentua extinderea construcțiilor de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi și în special, a lignitului, trecerea la construcția de centrale nucleare, urmînd să se restrîngă consumul de hidrocarburi, în scopul conservării acestora pentru o folosire cît mai îndelungată pentru valorificări superioare. În al treilea rînd, un accent deosebit se pune pe folosirea noilor surse de energie (geotermală, solară, eoliană, biologică), dîndu-se atenție sporită cercetărilor științifice și experimentale în aceste domenii, precum și producerii materialelor noi necesare pentru folosirea noilor surse. Toate acestea vor avea ca efect ameliorarea structurii producției și consumului de resurse energetice primare. O ameliorare trebuie să se producă în continuare și în direcția folosirii energiei la consumatorii intermediari și finali prin creșterea ponderii utilizării unor resurse energetice ca materii prime și diminuarea ponderii cantităților de energie folosite în industrie pentru ardere și pentru consumuri tehnologice.

Adeseori se apreciază că există cantități imense, inepuizabile, de energie disponibilă sub diferite forme și tipuri (solară, eoliană, geotermală, biogaz ș.a.). Dar pentru ca energia disponibilă să devină accesibilă și pentru a întreține în stare de funcționare sistemul energetic, este necesar atît un consum energetic cît și consum de muncă. În primul caz ne referim la eficiență în termeni energetici : cînd inputul de energie direct și încorporat pentru întreținerea și asigurarea funcționării sistemului este mai mic decît outputul de energie livrat în afara sistemului (output — net) este asigurată eficiența energetică a transformării ei din starea disponibilă în cea accesibilă. În cel de-al doilea caz : cînd se cheltuiește un volum de muncă în mod direct sub formă de muncă vie și indirect sub formă de muncă încorporată, trebuie verificat dacă volumul de muncă cheltuită pentru a face accesibilă o cantitate de energie nu depășește volumul de muncă înlocuită sau economisită prin folosirea în procesul economic a cantității respective de energie accesibilă. În caz contrar, are loc violarea principiului eficienței economice pe care trebuie să se bazeze orice gestiune economică. O analiză privind trecerea unei surse din starea disponibilă la cea accesibilă poate fi considerată reală și completă numai atunci cînd se determină și se corelează eficiența energetică cu cea economică.

În vederea unui aport suplimentar în balanța de energie primară, se vor accentua preocupările pentru punerea în valoare a noilor surse de energie și a tehnologiilor neconvenționale, în care scop se vor asimila și se vor produce în țară echipamentele și mașinile necesare investițiilor prevăzute. În legătură cu folosirea surselor noi de energie se ridică încă numeroase probleme de eficiență pe care cercetarea trebuie să le rezolve. Acestea vizează următoarele două obiective : reducerea investiției specifice și reducerea costurilor unitare de producție. S-a constatat de altfel că, în prezent, față de soluțiile pe care le dau cercetarea și proiectarea, producția de energie din surse noi este încă prea scumpă în raport cu producția de energie din surse clasice sub raportul investiției specifice și a costurilor de producție. Această situație impune, pe de o parte, intensificarea eforturilor de cercetare pe linia găsirii unor soluții eficiente de folosire a surselor noi, iar pe de altă parte, promovarea, în etapa actuală, pe scară mai largă a măsurilor de conservare a energiei care, în general, au un potențial de eficiență mai ridicat decît producerea energiei din noile surse. [7]) Într-adevăr, la o ofertă tot mai restrînsă de energie la care se poate face față tot mai greu, în condițiile rezervelor cunoscute, descreșterea cererii (numită conservare) se înscrie ca una din soluțiile cele mai eficiente și mai la îndemînă. De aceea, se consideră că sursa principală și condiția hotărîtoare a dezvoltării în continuare a economiei naționale este asigurarea unei creșteri substanțiale a eficienței în utilizarea energiei, întregul sistem energetic — de producție și de consum — oferind însemnate posibilități în acest sens. Potrivit estimărilor, indicele mediu de consum de energie primară la 1 000 de lei producție industrială va scădea în 1985 față de 1980 cu 21—23%, iar pînă în 1990 cu 40%.

Aceste prevederi devin realizabile pe următoarele două căi :

a) prin îmbunătățiri tehnologice care să ducă la reducerea consumurilor specifice de energie și la recuperarea resurselor energetice termice și combustibile și valorificarea acestora. Faptul că peste 60% din totalul energiei intrate în sistemul economic este pierdută în cursul transformării diferitelor forme de energie primară sau intermediară în cadrul diferitelor agregate și instalații cu randamente scăzute sau este pierdută sub formă de căldură în procesele economice, evidențiază rezervele importante care există pentru realizarea unor însemnate economii de energie. Pe măsura creșterii prețurilor la combustibili, tot mai multe lucrări de investiții, reuti-

[7]) Lee Schipper, Another Look at Energy Conservation, The A.E.R mai 1979, p. 362 ; G. N. Hatsopoulos, E. P. Gyftopoulos, R. W. Sant, T. F. Widmer, „Capital Investments to Save Energy", Harvard Business Review, martie-aprilie 1978

lări și modernizări în vederea economisirii energiei devin eficiente din punct de vedere economic ;

b) prin perfecționarea structurii producției pe calea dezvoltării acelor ramuri și producții care au consum redus de energie și un grad înalt de prelucrare și de tehnicitate, concomitent cu limitarea la strictul necesar al producției de produse energointensive. Din investigațiile efectuate s-a desprins faptul că pentru condițiile României, cele mai importante și mai fezabile căi de ameliorare a structurii producției cu efecte mari asupra conservării energiei se referă la substituția unor materii prime și produse destinate consumului intermediar, precum și la substituția produselor destinate exportului. Tocmai de aceea, la orientarea structurii acestora criteriul economisirii energiei joacă un rol tot mai important, care trebuie luat în considerare la orientarea structurii interne a ramurilor industriei, ținînd seama, bineînțeles, și de alte criterii generale și specifice.

Structura industriei metalurgice

SE DEZVOLTĂ rapid producția și consumul de mase plastice și rășini sintetice, de materiale ceramice, de materiale compozite — materiale întărite cu particule sau fibre, se obțin noi aliaje cu proprietăți superioare, se găsesc noi forme de acoperiri metalice sau nemetalice ale materialelor feroase. De asemenea, există tendința de dezvoltare a materialelor noi care urmăresc realizarea unor materiale cu structuri polifazate asemenea materialelor biospecializate.[8]). Noile materiale înlocuiesc tot mai mult materialele clasice naturale, devenind competitive în raport cu metalele feroase atît calitativ cît și ca preț. Firește, asemenea tendințe se manifestă în fapt pe plan tot mai larg și provoacă schimbări însemnate în industrie, în construcții, în transporturi, ca și în întreaga viață economică.

În ultimul deceniu, la o serie de materiale metalifere importante prețurile au cunoscut o ascensiune fără precedent, datorită fie tendinței de epuizare a resurselor și necesității adoptării unor tehnologii mai scumpe, fie apariției sau întăririi unor tendințe monopoliste a principalilor deținători de rezerve. De asemenea, situația în domeniul energetic provoacă anumite schimbări în domeniul producției unor materiale energointensive. În perspectivă, pot apărea situații nesatisfăcătoare la o serie de elemente de aliere (niobiu, molibden, tungsten, zirconiu etc.) sau la unele metale neferoase (cupru, cositor, zinc etc.) care ar putea să producă greutăți în obținerea unor oțeluri aliate sau la obținerea metalelor neferoase necesare industriei electrotehnicii și electronicii. Cu toate acestea, în deceniile următoare, în industria construcțiilor de mașini, în construcții, în transporturi, materialele metalice vor continua să-și mențină rolul preponderent. Dintre toate materialele, mai ales în construcții de mașini, se pare că oțelul va continua, o oarecare perioadă, să reprezinte circa 80—90% din totalul consumului de materiale metalice, acest metal continuînd să-și lărgească domeniul de utilizare.

La orientarea dezvoltării producției de metale și a structurii acesteia se au în vedere în primul rînd cererile crescînde ale ramurilor prelucrătoare care au un ritm înalt de dezvoltare, în al doilea rînd posibilitățile de procurare a materiilor prime din surse interne și din import, în al treilea rînd posibilitățile investiționale ale țării. În perspectiva anilor '80, în țara noastră se va putea ca, în urma eforturilor investiționale și a unor importuri de cocs, de cărbune cocsificabil, precum și a lărgirii bazei proprii de materii prime minerale, să se acopere, din producția internă, într-o proporție cît mai mare necesarul de oțel și de aluminiu și peste 1/2 din necesarul de cupru, plumb, zinc. Accentul deosebit se va pune pe găsirea surselor interne, iar numai după aceea se va recurge la import de minereu și de cocs.

În privința folosirii resurselor interne, se au în vedere două direcții principale :

a) sporirea cantităților de minereu extras. În acest scop, la minereul de fier vor fi puse în exploatare noi zăcăminte din județele Suceava și Hunedoara și se va începe valorificarea rezervelor de la Palazul Mare, iar la minereurile neferoase va spori mai accentuat producția de minereuri cuprifere sărace, prin dezvoltarea exploatărilor de la Moldova Nouă și Roșia Poieni și vor fi puse în funcțiune noi capacități de extracție a minereurilor complexe. În vederea valorificării complete a resurselor și a asigurării eficienței exploatărilor minereurilor cu conținut util redus, trebuie intensificate preocupările pe linia extragerii, alături de metalul de bază, și a celorlalte elemente componente ca vanadiu, galiu, cadmiu, telur etc., precum și a recuperării metalelor din zgură, din produse secundare și uzate. De asemenea, va fi necesar să se asigure folosirea mai largă în siderurgie a cărbunilor energetici inferiori și slab cocsificabili, iar la obținerea aluminiului, trecerea la noi procedee tehnologice care să ducă la diminuarea consumului de energie ;

b) Sporirea gradului de recuperare și de refolosire a tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum. În acest sens, în anul 1985 se va asigura, pe această cale, acoperirea necesarului pentru nevoile interne ale economiei în proporție de 40% la fier, 41% la cupru, 40% la plumb ș.a. Reciclarea resurselor joacă un rol tot mai important în aprovizionarea cu resurse pe măsură ce sporește stocul de bunuri metalice ce urmează să fie scoase din uz. De pildă, în țările dezvoltate unde aceste stocuri se găsesc într-un volum mai ridicat și unde procesul reciclării resurselor este bine organizat, ponderea refolosirii materiilor prime în totalul nevoilor interne ale economiei sporește foarte mult. De exemplu, în S.U.A. în anul 1976 ponderea resurselor reciclate a reprezentat 48% la aluminiu, 50% la cupru, 50% la plumb. În felul acesta are loc o anumită atenuare a solicitării rezervelor de resurse naturale existente în condițiile satisfacerii cererii de materii prime, precum și realizarea unei însemnate economii de energie, întrucît se știe că prin reciclarea și refolosirea unor materii prime de bază are loc solicitarea unor cantități mult mai mici de energie decît în cazul extragerii lor din resursele primare.

Pentru dezvoltarea în perspectivă a producției de metale, s-au efectuat numeroase studii de prognoză atît pe plan mondial cît și în țara noastră. Seriile de date statistice aduse la zi, precum și prognozele arată creșteri ale consumului aparent de oțel și ale producției de oțel ce nu depășesc, de regulă, 700 kg/locuitor pînă în 1985 și 900 kg/locuitor pînă în anul 2000, cu excepția Japoniei și a Luxemburgului care au depășit cantitatea de 1 000 kg/locuitor.

În unele variante de prognoză se prevede ca Japonia, de exemplu să ajungă pînă în 1985 la o producție de 1 400 kg de oțel pe locuitor, iar pînă în anul 2 000 la circa 1 700 kg. În acest caz Japonia se prezintă ca o excepție dacă ținem seama că în țări cu tradiție din acest punct de vedere și care au condiții interne favorabile dezvoltării acestei ramuri, ca de exemplu U.R.S.S., S.U.A. și Suedia, producția de oțel pe locuitor nu va depăși 700 kg în anul 1985 și 820 kg în anul 2000 [9]).

De altfel, din cauza urcării prețurilor la combustibili și a cerințelor impuse de protecția mediului înconjurător și în Japonia au apărut anumite elemente de descurajare a creșterii producției de oțel, ceea ce va însemna o reconsiderare drastică a prognozelor elaborate. Se remarcă faptul că în Japonia și în multe alte țări o asemenea reconsiderare cuprinde, în ultimul timp, nu numai sectorul siderurgic ci și alte sectoare ale economiei.

În ce privește România, producția de oțel pe locuitor a ajuns în 1980 la circa 600 kg. Potrivit unor variante de prognoze mai vechi, ar urma ca producția de oțel să crească la 25—27 mil. tone în anul 1990, ceea ce ar însemna atingerea unui nivel de circa 1 000 kg de oțel pe locuitor. Asemenea prevederi ar trebui reanalizate prin prisma noilor exigențe ale economiei românești în legătură cu limitarea importurilor de resurse, cu posibilitățile de plată a acestor importuri, cu necesitatea reducerii consumului și a exportului de materii prime și semifabricate energointensive ș.a. De altfel, faptul că, pe de o parte, produsele metalurgice sînt energointensive, iar pe de altă parte, prețurile combustibililor cresc în ritm rapid, cererea de materii prime metalurgice se adaptează la noua situație a prețurilor combustibililor, ceea ce are drept urmare o reconsiderare treptată a programelor de dezvoltare a producției oțelului, aluminiului și a altor metale din multe țări ale lumii capitaliste și socialiste.

Ținînd seama de problemele specifice cu care se confruntă economia țării noastre, precum și de noile orientări generale conținute în documentele Partidului Comunist Român din ultimul timp, respectiv în actualul plan cincinal, între alternativa privind creșterea în ritmuri ridicate a producției de oțel și cea privind îmbunătățirea structurii, în mod firesc trebuie optat pentru alternativa a doua, ceea ce ar corespunde mai bine următoarelor cerințe de mare importanță : ridicarea eficienței consumului de energie în industria metalurgică, satisfacerea mai bună a cererilor construcțiilor de mașini cu produse metalurgice de calitate superioară și diversificate, valorificarea superioară a materiilor prime. În sprijinul celor afirmate anterior pot veni și următoarele argumente.

a) Ce ar însemna, în termeni energetici, continuarea dezvoltării cantitative a industriei metalurgice ? Ținînd seama că consumul cumulat de energie pe tona de oțel prelucrat în lami-

[8]) V. Bănescu, D. Radulian „Tendințe în utilizarea materialelor în construcția de mașini" I.E.I. Sesiunea științifică iunie 1980

[9]) Vezi : Economia mondială orizont 2000, coord. M. Florescu, M. Malița, M. Horovitz, Edit. Academiei R. S. România 1980 ; Draft World-Wide Study of the Iron and Steel Industry, 1975—2000, UNIDO, 1976

nate și în piese turnate din oțel este de aproximativ 1,5 tcc, o eventuală urcare în perspectivă a producției de oțel pînă la 30 milioane de tone ar însemna o grevare a balanței energetice cu un consum total de energie de aproximativ 45 milioane tcc, nemaiținînd seama de o suprasolicitare care s-ar produce pentru mijloacele de transport și pentru balanța de plăți externe cu importul de cocs, cărbune cocsificabil și minereu de fier. Deci, numai pentru producția de oțel, ar însemna ca în perspectivă necesarul de combustibil să reprezinte cca 1/2 din consumul total de energie în economia națională, în ipoteza menținerii consumurilor specifice actuale ;

b) Ce ar însemna continuarea structurii actuale a ramurii metalurgice în termenii eficienței economice, poate fi ilustrată de unele date despre România comparativ cu alte țări. De exemplu, la consumul specific de energie, exprimat în tone echivalent țiței pe tona de oțel brut produs pe locuitor, România se înscrie la nivelul realizat de alte țări dezvoltate. La alți indicatori însă, ca, de exemplu, la consum de energie al industriei siderurgice raportat la totalul P.I.B. pe economia națională și producția de oțel raportată la P.I.B. realizat în economia națională, în România se realizează niveluri de 1,5—2 ori mai mari decît în celelalte țări. Deci, pentru obținerea unei valori de un milion de dolari P.I.B. în România față de alte țări dezvoltate se consumă de 1,5—2 ori mai mult oțel brut și mai multă energie în industria metalurgică [10].

Avînd în vedere gradul înalt de energointensivitate a aluminiului, față de prevederile unor variante de prognoze mai vechi, producția de aluminiu primar din țara noastră se menține mai departe la aceeași cantitate, atenția urmînd să se îndrepte spre adîncirea prelucrării. În această privință în țara noastră există, de altfel, însemnate rezerve ilustrate de datele cuprinse în tabelul alăturat, care arată gradul de prelucrare a aluminiului în România comparativ cu alte țări.

Dacă în Japonia și în Franța întreaga cantitate de aluminiu primar este supusă prelucrării pentru obținerea laminatelor și a tablei, în România ponderea acestora în totalul producției de aluminiu primar reprezenta în 1979 doar circa 1/3. Trebuie ținut seama că în faza producerii aluminiului primar se consumă cea mai mare parte din energia încorporată și că aluminiul cu un grad înalt de prelucrare își sporește mult valoarea și, prin aceasta, eficiența producției și a consumului de energie în această ramură. Tocmai de aici rezultă interesul economic deosebit pentru adîncirea prelucrării industriale a aluminiului ca și a celorlalte materii prime și produse intermediare.

Gradul de prelucrare a aluminiului în R.S.R. comparativ cu alte țări

(tone)

	Producția de aluminiu primar	Laminate din aluminiu	Tablă din aluminiu
Japonia (1972)	1 014 861	957 820	55 330
Franța (1975)	364 400	340 400*)	29 930
România (1979)	217 000	66 333	—

*) Structura producției de laminate din aluminiu în Franța

— Bare, fire, cabluri	79 910
— Laminate, profile și țevi	86 390
— Laminate, profile și țevi din aliaje ușoare	144 170
— Folii subțiri de aluminiu	29 930
Total :	340 400

Sursa : Din datele existente în lucrări din Institutul de economie industrială

Pe linia ameliorării structurilor și a ridicării calității producției în metalurgie, prognozele elaborate în ultimul timp de Institutul de cercetări metalurgice, prevăd însemnate obiective. Astfel, față de anul 1980 valoarea produselor noi și reproiectate va fi mai mare de 2,4 ori în anul 1985 și de 3,2 ori în anul 1990. Pînă la sfîrșitul secolului se vor realiza produse de tehnicitate și calitate ridicată, așa încît nu se vor mai importa practic produse din oțel și aliaje pe bază de aluminiu pentru domeniile industriale de bază ale tehnicii de vîrf ce se vor dezvolta. Printre obiectivele de interes major, de asemenea, sînt înscrise în programul de dezvoltare utilizarea energiei reactorilor nucleari de înaltă temperatură, recuperarea energiei pe întregul flux al produselor siderurgice, gazeificarea cărbunilor energetici și utilizarea gazelor reducătoare, cercetarea proceselor de solidificare și turnare a oțelului, sisteme de instalații de intensificare a transferului de căldură în agregatele termotehnologice și altele.

dr. Aurel IANCU

[10]) Calculat pe baza datelor din Joel Darmstadter și colab., How Industrial Societies Use Energy, John Hopkins Press, 1977, p. 119, iar pentru România din datele statistice naționale

Controlul economic preventiv

(Urmare din pag. 16)

industrială și de construcții-montaj, Curtea Superioară de Control Financiar împreună cu Ministerul Finanțelor au sarcina de a prezenta conducerii superioare de partid și de stat concluziile și măsurile ce se impun a fi luate în continuare.

Desigur, în viitor, pe lîngă răspunderile existente, ar trebui să se reglementeze și răspunderea celor împuterniciți să exercite controlul economic preventiv, în condițiile în care nu se respectă criteriile stabilite. Așa, de exemplu, în cazul în care în cadrul unor unități socialiste se formează stocuri de produse finite care nu au desfacere asigurată sau care nu pot fi vîndute din lipsă de prețuri legal aprobate, **cei ce au avizat la controlul economic preventiv lansarea în fabricație a produselor respective ar trebui să fie susceptibili de a suporta dobînzile pe care unitatea în cauză le plătește pentru creditele bancare pe care le ia ca urmare a imobilizării mijloacelor financiare proprii în astfel de stocuri. O astfel de răspundere ar trebui să fie stabilită și pentru cei ce dispun începerea de lucrări de construcții-montaj înainte de a se îndeplini toate condițiile prevăzute de lege.**

De asemenea, **în cazul în care la controlul financiar ulterior se constată că s-au efectuat plăți de retribuții necuvenite, sub aspectul realității muncii, în sensul că cei înscriși în statele de plată nu au fost prezenți la muncă în perioada respectivă sau nu au realizat cantitatea de produse înscrisă în rapoartele de lucru, cei ce au semnat sau vizat documentele respective pentru realitatea muncii ar trebui să suporte paguba creată, dacă aceasta nu se mai poate recupera de la cei ce au beneficiat de acele drepturi necuvenite conform legii.**

O atenție deosebită trebuie să se dea din partea conducătorilor unităților socialiste cazurilor în care se depășesc normele de consum stabilite prin documentațiile tehnologice, analizînd condițiile în care au avut loc astfel de depășiri și stabilind atît măsuri pentru prevenirea lor în viitor, cît și răspunderea materială a celor ce se fac vinovați. O astfel de măsură are și menirea de a contribui la respectarea cu strictețe a tehnologiilor stabilite și la existența și menținerea unui climat de ordine și disciplină în producție.

Pentru ca această nouă formă de control preventiv să poată constitui o pîrghie eficientă în aplicarea noului mecanism economico-financiar în unitățile socialiste cu activitate industrială și de construcții-montaj, este necesar ca ministerele, direcțiile tehnice și de specialitate din cadrul acestora, conducătorii de centrale și întreprinderi să sprijine și să îndrume, controlînd permanent exercitarea controlului economic preventiv. De asemenea, organele de conducere colectivă din unitățile socialiste (întreprinderi, centrale, ministere) trebuie să analizeze periodic problemele pe care le ridică exercitarea controlului economic preventiv și să ia măsuri operative pentru eliminarea neajunsurilor care apar.

În același timp, organele Ministerului Finanțelor cît și cele ale Curții Superioare de Control Financiar trebuie să urmărească, să îndrume și să controleze la ministere, centrale și întreprinderi modul în care este organizat și se exercită controlul economic preventiv, astfel încît acest control să funcționeze ca o pîrghie în aplicarea noului mecanism economic, prin participarea lui activă și efectivă la mai buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești și la creșterea eficienței economice prin întărirea ordinii și disciplinei în toate unitățile socialiste.

Participarea științei și tehnicii românești la valorificarea superioară a resurselor

Posibilități de extindere a colaborării internaționale în industria petrolieră

COOPERAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ constituie unul din cele mai importante canale de transfer de tehnologie și cunoștințe tehnice. Totodată, prin extinderea activității de cooperare tehnico-științifică internațională a țării noastre se intensifică schimbul de valori materiale, schimb în care țara noastră are partea sa de beneficiu ; se mărește gradul de participare a României la diviziunea internațională a muncii, folosindu-se astfel într-o măsură mai mare avantajele ce decurg din aceasta, prin asigurarea unor relații stabile și de lungă durată care caracterizează cooperarea tehnico-științifică.

Și în domeniul industriei petroliere participarea științei și tehnologiei românești la activitatea de colaborare și cooperare internațională reprezintă un mijloc de a rezolva, prin conlucrare cu parteneri externi, probleme științifice și tehnologice de interes pentru industria noastră petrolieră și totodată un mijloc de valorificare a capabilității științei și tehnologiei românești prin participarea la descoperirea și punerea în valoare a unor zăcăminte de hidrocarburi în țări partenere, aceasta putînd constitui o sursă, pe termen lung, de asigurare cu hidrocarburi (țiței și gaze), a economiei noastre naționale.

În fapt, știința și tehnologia românească are în acest domeniu un important potențial și o experiență îndelungată. Industria extractivă de țiței și gaze din țara noastră are o vechime de peste 120 de ani, iar activitatea ei s-a desfășurat pe o varietate foarte mare de zăcăminte.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a pus în fața petroliștilor români sarcini de mare răspundere pe linia dezvoltării bazei de hidrocarburi atît de necesare economiei noastre socialiste în plin avînt. Astfel, sînt stabilite sarcini pentru investigarea și punerea în exploatare de noi zăcăminte de țiței și gaze situate la adîncimi mari și pe platforma continentală românească a Mării Negre, precum și pentru creșterea eficienței lucrărilor de pospecțiune și explorare prin utilizarea tehnicilor moderne de investigare geologică complexă. Activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în industria extractivă petrolieră îi revine ca sarcină principală elaborarea de tehnologii moderne de exploatare intensivă, în condiții de maximă eficiență economică, a rezervelor de hidrocarburi, în acest scop urmînd să asigure tehnologii eficiente de săpare a sondelor și exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi la mare adîncime, de creștere a factorului de recuperare a țițeiului din zăcăminte. Totodată, obiectivele stabilite de cel de-al XII-lea Congres privind dezvoltarea colaborării și cooperării științifice și tehnologice internaționale creează un cadru deosebit de favorabil și implică sarcini importante pentru dezvoltarea și creșterea eficienței activității de cooperare pe plan internațional, în domeniul industriei extractive de țiței și gaze.

Și în acest domeniu înfăptuirea Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic creează premisele promovării tot mai intense a cooperării tehnico-științifice internaționale a României, factor primordial de modernizare, în ritm rapid, a economiei naționale, de valorificare superioară a potențialului tehnic și științific propriu, de favorizare a transferului de tehnologii avansate, de participare la progresul tehnico-științific universal.

Înalta competență a specialiștilor români, calitatea și performanțele, apreciate pe plan mondial, a utilajelor fabricate în țară, la care în ultimii ani se adaugă și platforme de foraj marin, constituie un factor de prim ordin pentru extinderea și mărirea eficienței colaborării și cooperării tehnico-științifice internaționale a țării noastre, în domeniul industriei extractive de țiței și gaze.

Totodată, este de menționat că activitatea de colaborare și cooperare tehnico-științifică internațională a țării noastre în domeniul industriei extractive de țiței și gaze din ultimele decenii a cunoscut, în general, o evoluție ascendentă. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică pentru petrol și gaze din țara noastră a realizat colaborări și cooperări pe linie bilaterală cu toate țările socialiste cu industrie petrolieră cum sînt : R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R.P. Chineză, R. P. Ungară, U.R.S.S. ș.a. precum și pe linie multilaterală, în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.). De asemenea, a desfășurat activități de colaborări cu parteneri din țările capitaliste dezvoltate cum sînt S.U.A., Franța, R.F.G., Marea Britanie și cu alte țări din Europa, cum sînt Grecia și Turcia, cu țări în curs de dezvoltare cum sînt Argentina, Algeria, Indonezia, precum și cu alte țări din America de Sud, Africa și Asia de sud-est și Orientul Apropiat. Reamintim că cel de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului a avut loc în 1979 la București.

Cu toate rezultatele pozitive înregistrate, activitatea de colaborare și cooperare tehnico-științifică românească, în domeniul industriei de petrol și gaze, nu s-a ridicat totuși la nivelul posibilităților sale, atît ca extindere cît și ca eficiență, ceea ce face necesară o mai intensă participare a țării noastre la activitatea de colaborare și cooperare tehnico-științifică internațională în domeniul industriei petroliere.

România — participare mai activă la „Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare" în domeniul industriei petrolului

CA ȚARĂ MILITANTĂ pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, România este cunoscută și apreciată în lume atît prin activitatea de largă colaborare cu țările în curs de dezvoltare cît și prin activitatea desfășurată și inițiativele sale în cadrul Organizației Națiunilor Unite. Prin reprezentanții săi la reuniunile „Grupului celor 77" sau ale O.N.U. și în organele de lucru ale acestei organizații, țara noastră a susținut necesitatea sprijinirii țărilor slab dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare pentru ca acestea să devină stăpîne pe resursele lor naționale de materii prime și energie și pentru ca acestea să fie sprijinite la punerea în valoare a resurselor lor naturale, contribuindu-se astfel la ridicarea nivelului economic al acestor țări.

Atît prin consecvența cu care țara noastră militează pentru soluționarea problemei materiilor prime și energiei, pentru crearea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru lichidarea relațiilor de inechitate și realizarea progresului general, cît și prin potențialul științei și tehnicii românești în domeniul industriei petroliere, cu o îndelungată experiență și tradiție, România constituie un partener de cooperare deosebit de interesant pentru participarea la realizarea unor programe P.N.U.D în domeniul industriei de petrol și gaze.

Participarea redusă de pînă acum a țării noastre la cooperarea în cadrul programelor P.N.U.D. se datorește atît reținerii nejustificate manifestată la angajarea unor astfel de acțiuni de cooperare, cît și cunoașterii insuficiente a cadrului și modului de organizare a acestei activități în cadrul P.N.U.D Dintre obiectivele de programe înscrise pe lista de priorități a P.N.U.D. și care prezintă interes pentru cooperarea în domeniul industriei extractive de țiței și gaze sînt de menționat următoarele :

— promovarea de măsuri pentru conservarea energiei, dezvoltarea și exploatarea rațională a resurselor, în special a resurselor care nu se reînnoiesc;

— formarea unui potențial propriu în țările în curs de dezvoltare, care să selecționeze și să negocieze transferul de tehnologii, precum și să realizeze dezvoltarea unor tehnologii convenabile condițiilor și obiectivelor locale.

Programele P.N.U.D. în domeniul valorificării unor resurse de hidrocarburi constituie pentru țara noastră nu numai un mijloc de a traduce în practică principiile politicii de militant activ pentru instaurarea noii ordini economice și politice în lume, ci și o cale

deosebit de utilă pentru valorificarea în exterior a potențialului tehnico-științific al industriei noastre extractive de țiței și gaze.

Activitatea de participare a științei și tehnologiei românești la realizarea programelor finanțate de P.N.U.D. se poate referi atît la punerea în valoare a zăcămintelor de hidrocarburi din diferite țări în curs de dezvoltare, cît și la participarea în cadrul unor programe științifice de interes mai larg, cum sînt : studii pentru determinarea structurilor adînci ale scoarței terestre în diferite zone ale globului, studiul și urmărirea prin observații a cîmpurilor geofizice potențiale și stabilirea mișcărilor verticale recente ale scoarței, studii complexe pentru stabilirea distribuției temperaturilor, gradienților și fluxului geotermic și conturarea rezervelor de perspectivă pentru resurse geotermale.

Cooperare în activitatea petrolieră, marină pe platformele continentale ale altor țări

ACTIVITATEA DE PROSPECȚIUNE SEISMICĂ desfășurată pe platforma continentală românească a Mării Negre pentru descoperirea de structuri geologice favorabile acumulărilor de hidrocarburi, activitate începută cu peste 10 ani în urmă, precum și lucrările efectuate în această perioadă pentru asimilarea și producerea în țara noastră de platforme de foraj (de tip autoridicător) și lucrările de foraj ale sondelor marine de pînă în prezent au pus bazele unei noi activități a industriei noastre de petrol, care dobîndește astfel largi perspective de valorificare atît în ce privește activitatea pentru descoperirea și punerea în valoare de zăcăminte de hidrocarburi pe platforma continentală românească a Mării Negre, cît și pentru participarea, în cadrul unor cooperări cu parteneri externi, la investigarea și punerea în valoare a unor zăcăminte de țiței și gaze pe platformele continentale marine ale altor țări.

Perfecționarea și dezvoltarea în continuare a potențialului industriei noastre de petrol în acest domeniu, ținînd seama de marile perspective ale dezvoltării în numeroase zone ale globului a activității petroliere marine, deschid un cîmp larg de cooperare pentru industria petrolieră din țara noastră. În legătură cu aceste perspective sînt de luat în considerație următoarele aspecte :

— din totalul suprafeței zonelor marine cu perspective pentru petrol și gaze numai cea a 7-a parte a fost sau urmează a fi explorată, astfel că o imensă suprafață (circa 60 000 km^2) urmează să constituie obiect de activitate a explorărilor petroliere viitoare ;

— rezervele de hidrocarburi localizate în zăcămintele marine care nu au fost pînă în prezent atacate cu lucrări se estimează la circa 22 miliarde tone ;

— efervescența care domnește în activitatea de cercetare petrolieră marină constituie o conjunctură deosebit de favorabilă, în care țara noastră, ca producătoare de platforme marine de foraj și care dispune de specialiști în domeniul cercetărilor geofizice marine pentru hidrocarburi și în domeniul forajului marin, reprezintă un partener foarte atractiv pentru acțiuni de cooperare constînd în lucrări de descoperire și punere în exploatare a zăcămintelor marine de țiței și gaze pe diferite meridiane ale globului.

Forme mai eficiente de colaborare și cooperare tehnico-științifică

ÎN MAJORITATEA CAZURILOR, la rezolvarea unor probleme ale industriei noastre petroliere privind perfecționarea sau realizarea de noi tehnologii din domeniul explorării zăcămintelor de țiței și gaze, forajului și exploatării sondelor de țiței și gaze, tratării sondelor pentru intensificarea extracției, sau acționării asupra zăcămintelor pentru creșterea factorului de recuperare a țițeiului, forma de colaborare tehnico-științifică practicată a constat din schimburi de experiență, vizite de documentare ale specialiștilor sau schimburi de materiale de informare și documentare tehnico-științifică.

În condițiile în care colaborarea și cooperarea științifică și tehnologică a țării noastre cu alte țări, în diferite domenii economice și tehnico-științifice s-a dezvoltat și perfecționat continuu, în ritm cu progresele realizate în domeniul cooperării pe plan mondial, limitarea acestei activități, în cadrul industriei extractive de petrol și gaze, numai la schimburi de experiență și vizite de documentare înseamnă lipsirea acestei activități de cea mai mare parte a avantajelor pe care le poate asigura cooperarea efectivă, prin diviziunea efortului între parteneri.

Pe această bază, un mijloc important de creștere a contribuției colaborării și cooperării tehnico-științifice internaționale îl constituie, în special în cazul partenerilor cu potențial tehnico-științific ridicat, practicarea unor forme cu eficiență superioară și anume :

— realizarea cu eforturi comune de programe de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și realizare în producție a unor obiective de interes comun, cu valorificarea rezultatelor atît în țările partenere cît și în terțe țări ;

— crearea, împreună, de institute, laboratoare sau stații pilot în care activitățile comune de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică să se desfășoare conform condițiilor ce se convin :

— crearea de colective mixte (cu specialiști ai ambelor părți) de cercetare-dezvoltare care să își desfășoare activitatea pentru rezolvarea unor probleme de interes comun, pe bază de programe de lucru în condiții materiale și financiare puse de acord ;

— transferul, pe bază de reciprocitate, de cunoștințe tehnologice și industriale, folosirea în comun de licențe și brevete de invenții, precum și dezvoltarea în comun de noi tehnologii, care prezintă interes reciproc ;

— realizarea de activități în comun pentru dezvoltarea sau valorificarea unor brevete de invenție aparținînd unuia dintre parteneri ;

— acțiuni de cooperare pentru dezvoltarea bazei materiale a activității de cercetare-dezvoltare (aparatură de cercetare, stații pilot, centre experimentale etc.) în vederea creerii condițiilor pentru efectuarea unor viitoare activități comune de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în domeniul petrolier extractiv ;

— realizarea în comun de studii și proiecte, de tehnologii și instalații de interes reciproc, inclusiv pentru terți parteneri ;

— acordarea și primirea de asistență științifică și tehnică, pe bază de contract, constînd în consultații în faza lucrărilor de proiectare, realizarea de studii și proiecte, pregătirea de cadre de specialitate pentru diferite tehnici și tehnologii de lucru etc. ;

— efectuarea în condiții convenite, de încercări și verificări științifice și tehnice precum și executarea unor prestări de activități tehnico-științifice ;

— organizarea de expoziții industriale, însoțite de conferințe științifice și tehnice, pe probleme de interes comun, precum și simpozioane și comunicări științifice cu participarea specialiștilor ambelor părți.

Pe probleme specifice, colaborarea și cooperarea tehnico-științifică românească în domeniul industriei extractive de țiței și gaze cu parteneri din țări socialiste sau capitaliste dezvoltate, avînd experiență și potențial de nivel asemănător sau superior în comparație cu cel al industriei noastre de petrol și gaze, este posibil să se realizeze prin lucrări de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de realizare industrială privind :

— dezvoltarea cercetării geologice pentru hidrocarburi prin teledetecție, cît și prin alte tehnici de vîrf pentru descoperirea zăcămintelor de hidrocarburi localizate la mare adîncime sau în capcane subtile ;

— aplicarea de procedee moderne (imagini obținute prin satelit, metode nucleare, metode electronice, etc.) în tehnologia de cercetare geologică, geofizică și geochimică pentru descoperirea de zăcăminte de hidrocarburi ;

— perfecționarea tehnologiilor de lucru la forajul sondelor și exploatarea zăcămintelor marine de hidrocarburi. Reducerea consumului energetic în procesul de foraj și optimizarea regimului de foraj ;

— elaborarea de metode noi, diferite esențial de cele cunoscute, pentru creșterea factorului de recuperare a țițeiului, la valori de 50—60%.

În cazul colaborării și cooperării cu parteneri din țări în curs de dezvoltare, în care știința și tehnologia românească poate aduce o contribuție la dezvoltarea științei și tehnologiei sau a industriei petroliere extractive în țările respective, colaborarea îmbracă, în cea mai mare parte, caracterul de furnizare, de către partea română, de asistență tehnico-științifică în vederea descoperirii și punerii în valoare a unor zăcăminte de hidrocarburi în țările respective.

Inițierea și desfășurarea de acțiuni fructuoase de cooperare în cadrul unora dintre obiectivele enumerate, cît și identificarea de alte noi obiective de cooperare necesită din partea română o preocupare susținută, permanent ofensivă, pentru atragerea unor parteneri valoroși de cooperare.

dr. C. RUSIN

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Implicații ale doctrinei „convergenței" socialismului cu capitalismul

PRIN ANSAMBLUL argumentelor pe care adepții doctrinei „convergenței sistemelor" le invocă, ei încearcă să escamoteze problemele capitalismului contemporan, să evite concluzia pe care întreaga evoluție contemporană a lumii o impune : faptul că socialismul a devenit o puternică forță mondială și — cu toate lipsurile și greutățile care s-au manifestat într-o țară sau alta, — așa cum arăta recent secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prestigiul socialismului, ca singură orînduire socială care asigură eliberarea omenirii de exploatare și asuprire, care deschide calea spre o societate mai bună și mai dreaptă, se afirmă cu tot mai multă putere.

După cum remarcă mai mulți atuori, printre care O. Trăsnea, doctrina convergenței, înglobînd mai multe teorii, revendică caracterul globalității, prezentîndu-se drept o teorie generală. Totodată, însă, ea este eterogenă și manifestă o mare ambiguitate în preconizarea soluțiilor pentru societatea viitoare, care va rezulta din presupusa convergență a sistemelor capitalist și socialist. Îndeplinind funcții social-politice și ideologice specifice ; negînd opoziția de esență dintre socialism și capitalism ; încercînd să dea răspuns favorabil capitalismului la întrebarea mistuitoare și deosebit de actuală pentru epoca pe care o trăim : încotro se îndreaptă omenirea și pe ce căi ; operînd cu termenul de „convergență" preluat din biologie — unde acest termen desemnează procesul de apariție și dezvoltare a unor asemănări în structura și funcțiile unor organisme ca răspuns al adaptării lor la condiții de viață aproximativ identice — adepții „convergenței" celor două sisteme social-politice — socialismul și capitalismul — susțin că în condițiile dezvoltării contemporane acestea încetează de a fi două entități cu structuri și țeluri deosebite, devenind mai degrabă trepte care evoluează spre o societate unică.

Scopul final al dezvoltării social-economice ar fi, după opinia adepților acestei teorii, atît în sistemul capitalist cît și în cel socialist, „binele comun", ceea ce ar face să dispară mobilul societății capitaliste — obținerea profitului, trecîndu-se cu vederea peste diferența esențială dintre capitalism și socialism. Teoreticienii respectivi pretind că fiecare dintre cele două sisteme și-ar învinge, prin influență reciprocă, propriile lipsuri, împrumutînd trăsăturile pozitive ale celuilalt. Dar să vedem cum au apărut aceste teorii, ce trăsături și semnificații conțin ele.

Odată cu deceniul al VI-lea, mai mulți economiști burghezi, în cercetările lor au pus și pun accentul pe acumularea progresivă a unor trăsături comune în cele două orînduiri, pe apropierea lor reciprocă și continuă, trăgînd din aceasta concluzia că ar fi apărut o tendință spre contopire sau fuziune într-un viitor nedefinit, într-o societate nouă, care n-ar mai fi, în fond, nici capitalism nici socialism. Una din explicațiile esențiale ale acestor orientări o constituie faptul că progresul multilateral realizat într-un timp record de țările socialiste, amplificarea continuă a procesului revoluționar mondial au demonstrat că noua orînduire deține inițiativa istorică în promovarea progresului social ; aceasta a făcut ca gîndirea burgheză să nu mai poată ignora sau contesta acest adevăr, fapt pentru care unii dintre exegeții ei s-au îndreptat spre postularea unei „împăcări" sau „simbioze" între capitalism și socialism.

Fără să existe posibilitatea unei delimitări riguroase a teoriilor „convergenței" sistemelor social-politice opuse, ci în funcție de accentul pus pe o latură sau alta a dezvoltării social-economice, după unii autori „teoriile" convergenței se pot împărți astfel : a) teorii care pornesc de la considerente politice (R. Aron, M. Duverger, S. Pitirim, L. Kleps ș.a.) ; b) teorii care au ca punct de plecare „unitatea" societății industriale moderne (J. Fourastié, J. K. Galbraith) și c) teorii care pornesc de la procesul creșterii economice (A. Touraine, W. W. Rostow, W. S. Buckhingham).

Variantele politice sui-generis ale doctrinei „convergenței" apar cu claritate în construcțiile teoretice ale lui Pitirim Sorokin. „Sînt înclinat să cred — afirma Pitirim Sorokin — că dacă omenirea va evita noi războaie mondiale și va putea învinge situația critică actuală, atunci tipul predominant al societății și culturii nu va fi probabil nici capitalist nici comunist, ci un tip specific pe care îl putem considera ca integral. El va constitui un tip intermediar între orînduirile și modurile de viață capitalist și comunist" [1]).

Spre aceeași concluzie tinde și M. Duverger, susținînd că țările cu sisteme social-economice și politice opuse merg către același țel „printr-o dublă mișcare :

FIȘE

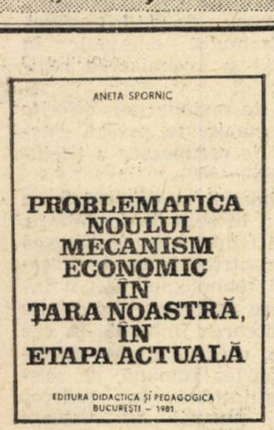

● *Faptul că, începînd cu anul 1978, problemele vizînd noul mecanism economico-financiar au dobîndit un pronunțat caracter practic nu reduce importanța perspectivei teoretice în cadrul amintit. Dimpotrivă, incitați de volumul apreciabil de date concrete acumulate, numeroși cercetători caută să desprindă tendințe ale fenomenelor economice ce se conturează prin implementarea noului mecanism, o dovadă în acest sens constituind-o și recentul volum, tipărit la* EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, „Problema noului mecanism economic în țara noastră în etapa actuală", *semnat de Aneta Spornic. Cele mai multe pagini ale lucrării sînt consacrate unor aspecte cum ar fi : principiile fundamentale ale noului mecanism economico-financiar ; condițiile funcționării eficiente a mecanismului economic ; pîrghiile de acționare a mecanismului economico-financiar în etapa actuală. Prin ancorarea analizelor respective în realitatea economiei românești, prin raportarea fenomenelor economice la principiile generale ale politicii economice a partidului de sporire continuă a eficienței și de perfecționare a activității în toate domeniile volumul oferă o viziune clară, cuprinzătoare asupra problemelor noului mecanism economico-financiar, în etapa actuală de dezvoltare a economiei românești. Lucrarea este menită să asigure explicarea principiilor noului mecanism economic unui public cît mai larg, atît de formație economică cît și din alte domenii de activitate.*

Calitatea producției

● *In articolul* „Problemele social-economice și practica gestiunii calității producției în condițiile progresului științifico-tehnic" *(vezi* EKONOMICESKI NAUKI *nr. 6/1981) P.D. Gumeniuc abordează aspectele metodologice și organizatorice ale sistemului de gestiune a calității producției. In condițiile în care funcția unității economice de control a calității — relevă P.D.G. — s-a transformat într-un factor de conducere a producției, sistemul de ansamblu de apreciere și asigurare a calității producției, aplicat în prezent, nu este indeajuns de cuprinzător, de eficient. Chiar în întreprinderile în care, prin aplicarea unui sistem de asigurare a calității producției, aceasta a crescut considerabil, autorul relevă totuși tendința de a nu se rezolva toate problemele, neajuns determinat și de faptul că sistemul complex al asigurării calității producției dintr-o anumită întreprindere nu este coordonat în suficientă măsură pe verticală și orizontală cu alte întreprinderi, ramuri și cu economia națională în ansamblu.*

Pentru îmbunătățirea acestei situații P.D. Gumeniuc propune crearea la scara întregii țării a unui sistem mai complex de concepere și realizare a calității producției, sistem care ar cuprinde următoarele verigi : întreprinderea ; întreprinderea-întreprinderile conexe ; întreprinderea-întreprinderile furnizoare; întreprinderea-ramura ; întreprinderea-economia națională. După opinia autorului, pivotul funcționării eficiente a unui a-

liberalizarea Estului și socializarea Vestului" [2]), intîlnindu-se la o dată determinată, realizînd o fuziune pe terenul unui „socialism democratic". Considerînd acest proces politic ca fiind nemijlocit determinat de progresul tehnic și de dezvoltare economică – desigur procese cu implicații deosebit de însemnate în plan social-politic, dar inapte să determine de la sine caracterul social al unei orînduiri – Duverger comite o dublă greșeală concepînd „liberalizarea politică a Estului", ca o apropiere de capitalism, de democrația burgheză.

Printre argumentele principale folosite în sprijinul susținerii „convergenței" menționăm așa-zisul împrumut reciproc de metode și procedee organizaționale, asimilarea unor procedee tehnice moderne etc., negîndu-se astfel în mod voit necesitatea transformării revoluționare a capitalismului. Socialismul fiind societatea în care „...masa populației obține posibilitatea realizării unui nivel mai înalt de trai, susține J. Fourastié (el) se va instaura în cea mai dezvoltată parte a lumii nu prin revoluție, ci spontan, ca urmare a reducerii timpului de muncă". [3])

Marele neajuns teoretic al acestor doctrine constă în faptul că pornind de la unele similitudini reale, generate mai ales de efectele revoluției tehnico-științifice contemporane asupra dezvoltării economiei, ignoră deosebirile de esență dintre socialism și capitalism, denaturează sensul istoric al dezvoltării lor. În nici un caz nu putem fi de acord cu teza după care dezvoltarea industrială, avînd asemănări reale, în ambele sisteme, ar duce la idealuri, la concepții comune despre lume, la sisteme social-politice identice. Atîta timp cît există proprietatea privată iar profiturile se repartizează nu în funcție de muncă ci în funcție de capital, capitalismul nu se apropie de socialism și nici socialismul de capitalism.

Încercînd să demonstreze „ștergerea" deosebirilor esențiale dintre capitalism și socialism, adepții doctrinei „convergenței" încearcă să acrediteze ideea că orînduirea bazată pe exploatare ar fi susceptibilă de perfecționări fundamentale, apte să anuleze statutul socialismului și comunismului ca expresii legice ale progresului istoric. Finalitatea politică, cu vădită esență de clasă a doctrinei „convergenței" urmărește să acrediteze ideea că n-ar mai fi importantă opțiunea popoarelor pentru o societate socialistă sau capitalistă din moment ce în ultimă instanță omenirea se îndreaptă spre o societate mixtă. Apare astfel limpede strădania gîndirii politice burgheze contemporane de negare a necesității inexorabile a transformării revoluționare a capitalismului.

Cele două sisteme – capitalismul și socialismul – nu pot fi convergente în plan social, deoarece deosebirile sociale dintre aceste orînduiri nu decurg din nivelul științei și tehnicii, ori al forțelor de producție, ci din nivelul și specificul calitativ al relațiilor de producție, care determină scopul folosirii forțelor de producție, decizînd în folosul cui se realizează creșterea economică, întreaga dezvoltare socială. Desigur, capitalismul „se apropie" de socialism, dar într-un sens cu totul diferit decît cel afirmat de către adepții „convergenței", anume prin crearea premiselor materiale și organizatorice ale socialismului. Instaurarea acestuia impune însă cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi, instaurarea relațiilor socialiste de producție – ceea ce echivalează cu revoluția socialistă. Numai lichidarea izvoarelor economice obiective, sociale și politice, ale antagonismelor dintre socialism și capitalism poate asigura dezvoltarea în direcție socialistă a societății. Întreaga evoluție a capitalismului contemporan evidențiază faptul că relațiile interne și internaționale generate de orînduirea capitalistă nu mai pot oferi căi de soluționare a problemelor deosebit de complexe cu care se confruntă lumea contemporană, îndreptățind concluzia formulată în Programul partidului nostru, după care, **„Legitățile obiective, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă sfărîmarea vechilor cătușe care pun în pericol însăși civilizația umană, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general".** Transformările revoluționare de anvergură care au loc în lume demonstrează în mod cert perimarea relațiilor de producție capitaliste. Se exprimă astfel tendința procesului revoluționar ireversibil – trecerea omenirii de la capitalism la socialism și comunism.

conf. dr. A. ANDRIȘ

[1]) Pitirim Sorokin, The Basic Trends of our Times, New Haven (Conn.) 1974, p. 78

[2]) M. Duverger, Introduction à la politique, Paris, 1964, p. 363—380

[3]) J. Fourastié, Les 40 000 heures, Paris, 1965, p. 227

---

semenea sistem îl constituie munca de calitate în efectuarea tuturor categoriilor de lucrări – de la planificarea produselor și pînă la finalizarea lor, la livrarea la beneficiar.

Comportament demografic

● *Una dintre cele mai recente teorii în domeniul comportamentului demografic – teoria „legii numerelor" elaborată de americanul Richard A. Easterline – pare să dobîndească importante confirmări practice, opinează Alexandre Dorozynski în articolul „Un nouveau „Boom" de la natalité dans les aneés 1990 ?" publicat în numărul din iunie al revistei „SCIENCE ET VIE". Argumentele avansate de A.D. se referă la anumite evoluții ale natalității, în sensul creșterii sau descreșterii, la o serie de analize cu caracter istoric care au evidențiat existența în timp și în țările capitaliste dezvoltate a unei mișcări „flux-reflux" în ce privește numărul nașterilor. Dacă fluctuațiile demografice nu sînt cauzate în exclusivitate de situația existentă pe piața forței de muncă, subliniază autorul, există neîndoios o corelație pozitivă între posibilitățile unei anumite generații de a-și satisface cerințele legate de încadrarea în muncă și opțiunile în materie de planificare familială. Astfel, potrivit tezei de bază a teoriei lui Easterline, cînd tinerele generații devin mai numeroase în comparație cu cele vîrstnice, apar dificultăți de încadrare în muncă, ceea ce determină o limitare a nașterilor. În aceste condiții generația care urmează va fi mai restrînsă ca număr și va întîlni condiții mai bune de încadrare, ceea ce va determina o opțiune pentru familii mai numeroase. Se încheie astfel, arată autorul, un ciclu de variații ale natalității care ar dura circa patru decenii.*

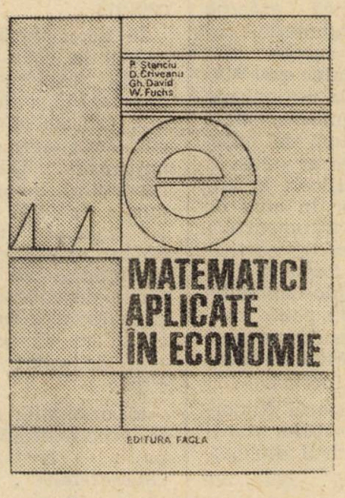

● *De mai multă vreme instrumentarul matematic a fost încorporat cu drepturi depline în pregătirea generală și de specialitate a economistului modern, întrepătrundere ce își află temeiul în sporirea continuă a complexității fenomenelor economico-sociale, în cerințele de a cunoaște, în profunzime, procesele ce se desfășoară în această sferă a activității umane, în necesitatea de a elabora previziuni cît mai realiste. Totodată, prin utilizarea lor în studiul fenomenelor economice – mai ales a unor fenomene specifice –, înseși științele matematice au înregistrat un proces de specializare. Deoarece, după cum subliniază P. Stanciu, D. Criveanu, Gh. David, W. Fuchs – autorii cărții „Matematici aplicate în economie", publicată recent la editura timișoreană „FACLA", aplicarea matematicii în investigarea realității economice nu trebuie identificată cu transpunerea mecanică a unor metode cantitative. În această optică, prezentarea în volum a unor capitole importante ale matematicii (adesea într-o manieră didactică), precum : algebra liniară, geometria analitică, analiza matematică, programarea liniară, teoria grafurilor, este îmbogățită printr-o serie de aplicații concrete, cum ar fi problema, deosebit de actuală, a optimizării transportului în economie.*

FIȘE

NOUA ORDINE INTERNAȚIONALĂ — inadvertențe în argumentațiile teoretice occidentale

DIFERITELE aspecte și probleme referitoare la instaurarea unei noi ordini economice internaționale suscită o atenție tot mai mare din partea specialiștilor din țările capitaliste dezvoltate și aparținînd fie unor medii universitare, guvernamentale, fie desfășurîndu-și activitatea în cadrul unor organizații și organisme internaționale.

În acest context se înscrie și conferința organizată — cu participarea a 19 economiști occidentali — la Refsnes (Norvegia) în 1980. Chiar dacă reduce **a priori** problematica noii ordini la problemele abordate în cadrul negocierilor Nord-Sud, raportul asupra lucrărilor conferinței susmenționate alcătuit de G. K. Helleiner, de la Universitatea din Toronto [1]), conține o serie de idei interesante reieșite din discuțiile purtate.

PROPUNÎNDU-ȘI ca temă de dezbatere relevanța teoriilor economice occidentale în contextul dialogului Nord-Sud axat pe problematica instaurării noii ordini economice internaționale, participanții au pornit de la a recunoaște faptul că, în anii '70, țările dezvoltate nu au precupețit nici un efort pentru a frîna și împiedica punerea în practică a propunerilor cu caracter de reformă a mecanismelor care guvernează relațiile economice internaționale, propuneri rezultate din „presiunea" tot mai accentuată a țărilor în curs de dezvoltare în direcția modificării „regulilor jocului" în acest domeniu.

Într-adevăr, în ciuda rezoluției adoptate prin consens la cea de-a VI-a Sesiune Specială a Adunării Generale a O.N.U. (1974), pașii făcuți în direcția transpunerii ei în practică au fost nesemnificativi, mulți politicieni din țările dezvoltate considerînd această situație drept un „succes" al politicii externe promovate de țările lor. Argumentul cel mai des utilizat de către aceștia din urmă pentru menținerea **status quo-ului** în ceea ce privește actualele mecanisme ale relațiilor economice internaționale este acela că nu ar fi cîtuși de puțin evident că modificările care ar putea fi convenite ar conduce nemijlocit la îmbunătățirea situației țărilor în curs de dezvoltare. Inadvertența argumentului nu este trecută cu vederea de participanții la Conferința de la Refsnes, care recunosc că această pseudo-explicație care se vrea și teoretică nu poate constitui decît un îndemn la inacțiune pentru țările dezvoltate, interesate în menținerea actualelor stări de lucruri.

În sensul de mai sus, autorul Raportului arată că la baza „pozițiilor nordiste" neconstructive în cadrul dialogului economic Nord-Sud stă „ortodoxa teorie economică neoclasică occidentală". Aceasta are la bază ideea — cu caracter de axiomă — că, pe scena relațiilor economice internaționale, activează în mod individual și rațional „actori" bine informați care urmăresc, în cadrul unui climat de competitivitate, realizarea propriilor lor interese ; de aici caracterul „sănătos" al pieței internaționale — privită ca instituție —, caracter sănătos care ar deriva din faptul că mecanismele de piață actuale ar permite participanților la circuitul economic mondial atingerea unor „niveluri de bunăstare" de neconceput în cazul în care ei ar acționa în mod izolat unii față de alții

Dar rigiditatea teoriei neoclasice este pusă în evidență de însăși situația de fapt din unele țări occidentale (țările scandinave, Olanda, Japonia) unde, în cadrul așa-numitei „economii mixte", proliferează intervențiile guvernamentale în administrarea și desfășurarea diferitelor faze ale procesului de producție. Aceasta conduce, în opinia autorului, la concluzia că motivarea înclinației spre **status quo** prin necesitatea de a asigura cîmp liber de acțiune mecanismelor de piață — care, chipurile, ar asigura în mod automat bunul mers al relațiilor economice internaționale, nu poate fi în nici un caz acceptată.

În acest context, care este, atunci, cadrul în care trebuie căutate adevăratele explicații pentru atitudinea oportunistă a țărilor capitaliste dezvoltate față de eforturile îndreptate spre edificarea noii ordini economice internaționale ? După părerea autorului raportului la care ne referim în rîndurile de față, în căutarea unor astfel de explicații trebuie să se pornească de la „cadrul de referință" politico-economic global luat în considerație de țările dezvoltate pentru a-și construi argumentația **pro-status quo**. Helleiner consideră că acest cadru de referință este delimitat de următoarele aprecieri :

a) economia mondială, în ansamblul ei, administrată — mai mult sau mai puțin — pe baza unui aproximativ „laissez-faire", sub egida instituțiilor născute la Bretton Woods și a G.A.T.T., funcționează relativ corespunzător și nu necesită ajustări instituționale suplimentare (cu excepția cazului cînd apar „circumstanțe speciale" [2]).

b) „Sudul" nu ar constitui o componentă suficient de importantă a ansamblului economiei mondiale, el nefiind înzestrat, din acest motiv, să joace un rol mai mare decît cel actual în procesul global de luare a deciziilor pe acest plan ;

c) influențele cele mai importante asupra bunăstării Nordului sînt determinate de acordurile și dezacordurile care intervin în relațiile Nord-Nord (inclusiv relațiile Est-Vest) și, deci, asupra acestora ar trebui să se concentreze atenția prioritară ;

d) relațiile cu Sudul ar trebui, în consecință, tratate ca o problemă separată, care să facă obiectul unor abordări separate, pornindu-se de la prezumția că „ceea ce Sudul, în calitate de client, primește este o chestiune a voinței discreționare a patronilor nordiști".

Aceste linii de gîndire conduc la opinia, din partea țărilor dezvoltate, că numai atunci cînd — și dacă — anumite țări în curs de dezvoltare, prin eforturi proprii, vor deveni suficient de importante, ele vor fi admise — ca „tineri parteneri" — în cercurile de discuții ale Nordului ; aceasta însă, cu condiția ca ele să respecte regulile de joc stabilite în cadrul „clubului" țărilor dezvoltate.

În fapt, este vorba de existența sau inexistența voinței țărilor lumii de a se angrena nu în abordarea unor elemente faptice cu efecte pe termen scurt asupra economiei mondiale, ci în posibile modificări fundamentale, cu efecte pe termen lung, ale modelului actual al relațiilor economice internaționale, care să conducă la un nou comportament din partea țărilor participante. Or, pentru aceasta, nu mai sînt suficiente instrumentele îmbătrînite ale teoriei economice occidentale clasice, ci sînt necesare abordări conceptual noi ale problemelor majore care formează obiectul dialogului Nord-Sud".

Inconsistența preceptelor teoriei economice clasice occidentale în raport cu realitățile economiei mondiale contemporane este evidentă dacă se au în vedere fie și numai cîteva din problemele care se află pe agenda diferitelor etape ale dialogului Nord-Sud, precum comerțul internațional cu produse manufacturate, și comerțul mondial cu produse de bază.

[1]) G. K. Helleiner : „Economic Theory and North-South Negotiations on a New International Economic Order. A Report on the Refsnes Conference July 1980", Norwegian Institute of International Affairs, NUPI Rapport nr. 49

[2]) Datorită intereselor lor specifice, țările dezvoltate sînt unanime în a aprecia că un astfel de caz special îl constituie energia. Ele sînt dispuse să scoată acest domeniu de sub guvernare necondiționată a mecanismelor de piață și să convină, în mod separat, pe bază de negocieri, instrumente „impure" din punctul de vedere al legilor pieței libere, capabile să atenueze și să elimine distorsiunile din sectorul materiilor prime energetice.

În ceea ce privește **comerțul internațional cu produse manufacturate,** autorul remarcă faptul că înseși țările dezvoltate — adepte declarate ale acțiunii libere a mecanismelor de piață — abdică, în fapt, de la propriile lor susțineri pentru a introduce diverse instrumente cu caracter protecționist în politicile lor comerciale, instrumente care constituie obstacole importante în calea importurilor de produse prelucrate din țările în curs de dezvoltare. Iar luările de poziție ale acestora din urmă în direcția atenuării protecționismului se lovesc de refuzuri exprese sau tacite. Alături de barierele tarifare și netarifare, între factorii care alcătuiesc „zidul protecționist" al țărilor dezvoltate în fața produselor prelucrate ale țărilor în curs de dezvoltare se numără și înțelegerile intervenite între diferite firme în vederea monopolizării anumitor sectoare de piață, fluxurile comerciale intra-firme, imprimarea unei competitivități artificiale, nebazate pe preț, produselor proprii etc. De adăugat, în același context, problemele deosebit de importante pe care le ridică pentru țările în curs de dezvoltare rolul dominant și în creștere al societăților transnaționale în comerțul internațional.

Evaluînd în mod realist însemnătatea elementelor de mai sus și făcîndu-se ecoul participanților la Conferința de la Refsnes, Helleiner consideră drept îndreptățite pozițiile constante ale țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește necesitatea reglementării, la nivel internațional, a practicilor comerciale restrictive, prin convenirea unor principii, reguli și coduri de conduită care să guverneze aceste tipuri de instrumente protecționiste (inclusiv cele utilizate de societățile transnaționale), în concordanță cu litera și spiritul G.A.T.T. și cu rezoluțiile adoptate în cadrul U.N.C.T.A.D. Astfel de abordări, în opinia participanților, ar fi, potențial, mult mai bogate în rezultate concrete decît „artificiile" utilizate în discursurile reprezentanților țărilor dezvoltate menite să susțină superioritatea așa-numitelor poziții liberschimbiste și anti-dirijiste. În acest scop însă, pentru dialogul Nord-Sud nu ar fi suficientă o „teorie revizuită", bazată pe modelul neoclasic al comerțului internațional, ci s-ar impune abordări principial noi, într-un cadru mai larg, oferit de organizațiile internaționale.

Un alt domeniu în care argumentele oferite de teoria economică neoclasică occidentală nu se verifică este **comerțul internațional cu produse de bază.** Multiple au fost în ultimii ani discuțiile pe plan internațional în legătură cu reglementarea acestor fluxuri comerciale prin adoptarea unor mecanisme care să asigure stabilitatea prețurilor la niveluri remunerative pentru producători și acceptabile pentru consumatori. Adoptarea Programului integrat pentru produse de bază și crearea Fondului comun au întîmpinat însă numeroase piedici în ceea ce privește transpunerea lor în practică. Și aceasta, o dată în plus, din cauza pozițiilor neconstructive ale țărilor dezvoltate care, bazîndu-se pe o bogată literatură economică neoclasică, încearcă să demonstreze că, în anumite circumstanțe, stabilizarea prețurilor ar fi utilă pentru economia mondială luată în ansamblu, însă ar fi dăunătoare, din punctul de vedere al efectelor antrenate asupra veniturilor, fie pentru producători ca grup, fie pentru consumatori ca grup (în funcție de faptul dacă instabilitatea prețurilor este generată de șocuri pe planul cererii sau pe planul ofertei) ; în consecință, s-ar ajunge la concluzia ireală că astfel de instrumente de reglementare a comerțului internațional cu produse de bază ar putea fi dăunătoare pentru înseși țările în curs de dezvoltare.

În realitate, după opinia participanților la Conferința de la Refsnes, aceste argumentări sînt dictate de interesele specifice ale firmelor de diferite naționalități, de interesele strategice în ceea ce privește aprovizionarea cu produsele de bază. Căci, pe termen lung, controlul asupra prelucrării, comercializării și distribuției acestor produse este, de fapt, mult mai important, pentru anumite cercuri, decît asigurarea unei stabilități a prețurilor. Iar susținerile teoretice ale reprezentanților țărilor dezvoltate sînt menite să îndepărteze atenția de la aceste probleme fundamentale. Este evident, în acest context, că sînt îndreptățite pozițiile țărilor în curs de dezvoltare vizînd asigurarea stabilității prețurilor produselor de bază — poziții izvorîte din înțelegerea faptului că prețurile sînt departe de a fi stabilite în mod neutru, pe baza mecanismelor de piață, ci sînt fixate pe baza unor compromisuri rezultate din conflicte și negocieri, pe baza raporturilor de forță.

Evidențiind, în raportul său, o serie de inadvertențe între argumentațiile teoretice utilizate de țările dezvoltate în așa-numitul „dialog Nord-Sud" și realitățile economiei mondiale contemporane — inadvertențe evocate de participanții la Conferința de la Refsnes —, G.K. Helleiner subliniază necesitatea unei îmbunătățiri a înțelegerii din punct de vedere teoretic a problemelor economice care fac obiectul disputelor Nord-Sud. Aceasta în scopul facilitării procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale. Trebuie menționat însă că, pe lîngă faptul că noua ordine nu poate fi redusă numai la rezultatele unor negocieri sectoriale între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ea nu poate fi înfăptuită — subliniază Helleiner în finalul raportului său — pe baza restrîngerii capacității de acțiune independentă a statelor prin „domesticirea, la nivel internațional, a subiecților naționali independenți (inclusiv guvernele) care acționează pe scena mondială". Din contră, edificarea unei noi ordini economice nu poate avea loc decît în virtutea voinței liber exprimate a statelor, voință bazată pe perceperea realităților economiei mondiale contemporane, a interesului tuturor statelor de a se proceda la o restructurare de fond a actualelor mecanisme care guvernează relațiile economice internaționale.

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

Priorități și reorientări în politica economică

Controlul calității în Japonia

ÎN ULTIMELE DECENII — datorită abordării complexe a problemei controlului calității producției — în Japonia conducerea calității a devenit treptat una din verigile esențiale ale structurii organizatorice a întreprinderii industriale, fiecare membru al personalului său avînd atribuită o funcție în acest sens. Deceniul al optulea a cunoscut o nouă etapă în perfecționarea sistemului de conducere a calității prin restructurări organizatorice, prin crearea unor grupuri de studii și seminarii asupra fiabilității, prin extinderea metodei controlului statistic al calității, prin sporirea numărului birourilor de control în cadrul firmelor etc.

Sistemului japonez îi este caracteristică existența — în cadrul firmelor și întreprinderilor — a unei rețele larg ramificate de grupe de conducere a calității, care elaborează în mod regulat propuneri de îmbunătățire a calității și controlează rezultatele aplicării acestora. După aprecierea conducerilor unor firme japoneze, între un sfert și o treime din economiile sau beneficiile realizate de ele provin de pe urma măsurilor de îmbunătățire a calității producției.

Pornind de la principiul că profilaxia este preferabilă înlăturării unor deficiențe deja apărute, activitatea de îmbunătățire a calității în industria japoneză se bazează pe următoarele premise : conducerea calității reprezintă, de fapt, conducerea întregii activități a întreprinderii, începută cu mult înainte de finisarea produselor ; controlul calității are datoria să prevină apariția rebuturilor, iar calitatea trebuie făurită în cursul întregului proces de producție, deoarece ea nu poate fi asigurată și cu atît mai puțin îmbunătățită numai în faza controlului tehnic al produselor finite.

Un mijloc eficient de asigurare a calității înalte a producției industriale îl reprezintă sistemul de atestare a produselor și de atribuire a semnului de calitate pentru acestea. Semnul constituie o mărturie a faptului că produsul respectiv corespunde cerințelor standardelor industriale naționale, guvernul japonez garantînd calitatea articolelor care poartă semnul de calitate.

O atenție deosebită se acordă în Japonia problemelor calității produselor destinate exportului, în care caz se ține seama de caracterul specific al cererii de pe piețele externe și de acuitatea concurenței ; datorită acestei preocupări, între altele, Japonia și-a putut spori ponderea în exportul global al țărilor nesocialiste de la 1,5% în 1950 la 7% în 1979.

Controlul calității produselor destinate exportului, efectuat de către organizații speciale de stat, cuprinde aproximativ 40% din exportul de mărfuri al Japoniei, extinzîndu-se îndeosebi asupra producției construcțiilor de mașini, celei a industriei chimice și textile, a metalurgiei, asupra producției agricole. Articolele de export sînt supuse verificării sub trei aspecte principale : concordanța parametrilor produsului cu cerințele standardelor, calitatea materialelor folosite și a tehnologiei de fabricație, calitatea ambalării produsului și a protecției pe care o asigură produsului ambalajul respectiv.

După opinia specialiștilor, deși măsurile de control menționate au determinat un nivel al compensațiilor plătite pe baza reclamațiilor primite de la beneficiarii produselor japoneze de 2—3 ori mai redus (de 0,002% din valoarea exportului) decît în cazul altor țări capitaliste dezvoltate, rămîne necesară o permanentă perfecționare a sistemului de control al calității.

Conferința Națiunilor Unite pentru surse noi și regenerabile de energie

LA 10 AUGUST, precedată de lucrări de „armonizare", va începe la Nairobi Conferința Națiunilor Unite pentru surse noi și regenerabile de energie. Geneza acestei Conferințe reflectă atît preocuparea reală, de mari dimensiuni, a comunității internaționale de a găsi o ieșire din actuala criză energetică, care are implicații profunde în economia fiecărei țări, dar mai ales în economia țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol și de alte surse energetice, cît și caracterul complex, contradictoriu al acestei crize, al naturii sale, a modurilor de interpretare și abordare. Se împletesc și se contrazic aici rațiuni de ordin economic, politic, științific, ecologic și altele, care au făcut ca actuala Conferință să se limiteze — cel puțin în condițiile date — numai la sursele de energie care în general nu se pretează la abordări fundamental controversate. În consecință, pe agenda Conferinței de la Nairobi figurează numai sursele regenerabile : energia hidraulică, solară, eoliană, geomarină (energia valurilor, a mareelor, precum și cea datorată diferențelor termice), geotermică, biogaz, biomasa, șisturi bituminoase, lemnul de foc (mangalul).

Este, într-adevăr, o alcătuire puțin cam eterogenă referitoare la surse care în cea mai mare parte nu sînt, practic, necunoscute. Numitorul lor comun constă însă în faptul că sînt regenerabile și deci, mai puțin susceptibile de a fi speculate, așa cum se întîmplă cu sursele „clasice" neregenerabile (petrol, cărbune, gaz metan). Aceste surse reînnoibile — mai puțin hidroenergia — au fost sau sînt încă relativ puțin dezvoltate, ceea ce oferă un cîmp larg cooperării internaționale de natură să pună la dispoziția țărilor, mai ales a celor mai puțin favorizate și cu mai slabe resurse financiare, disponibilități energetice relativ ieftine și mai abordabile din punct de vedere tehnologic. Colaborarea devine, așadar, indispensabilă. Astfel, dacă resursele hidrologice au devenit de mai mult timp clasice, ca tehnologie de exploatare, problemele legate de utilizarea energiei solare, a mareelor și valurilor, a biomasei sînt încă în faza căutărilor. Dar totul conduce la concluzia — pe care experiența României și a altor țări o confirmă — că o cercetare riguroasă, continuă și mai ales lipsită de intenții de monopol și limitări va crea realmente posibilități dintre cele mai importante. De altfel, se și prevede ca în anul 2000 necesarul de energie pe Terra să fie acoperit în proporție de 25% din surse noi, regenerabile. Mai ales că toate aceste surse se găsesc pe toate continentele, potențial la îndemîna tuturor țărilor. Și acest lucru nu trebuie uitat de delegațiile ce se vor întîlni la Nairobi. Căci orice cîștig în lupta contra cronometrului pentru mai multe surse de energie regenerabilă și ieftină este un cîștig imens în contextul eforturilor pentru progres economic și social al omenirii de astăzi, în care dezvoltarea înseamnă și energie. Și nu în ultimul rînd.

Evident, dosarul crizei energiei nu este nici pe departe epuizat prin organizarea acestei conferințe. Esența depășirii crizei energetice constă totuși în rezolvarea corespunzătoare a accesului normal, la toate sursele de energie și la tehnologii adecvate, în cointeresarea producătorilor și consumatorilor, în respectarea rațiunilor economice referitoare la fixarea prețurilor, a respectului justiției și echității în ceea ce privește sursele „clasice" de energie (petrol, cărbune, gaz metan) sau pe cale de a deveni „clasice".

Rezolvarea de structură a crizei energetice nu se poate face decît în cadrul procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale. România are în această privință o concepție clară, fundamentată și promovată cu consecvență pe arena internațională. În una din expunerile sale, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„un imperativ al noii ordini economice internaționale este rezolvarea judicioasă a problemei materiilor prime și energiei, bazată pe respectarea dreptului fiecărui popor de a dispune liber de bogățiile și resursele naționale, pe satisfacerea cerințelor de materii prime ale tuturor țărilor pentru dezvoltarea lor economică și socială. În acest domeniu este de asemenea necesar să existe o largă cooperare între state pentru folosirea superioară a resurselor existente, eliminarea risipei și consumului irațional, pentru descoperirea de noi resurse spre a răspunde cerințele de progres ale întregii omeniri"...**

„Noi considerăm, sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu** într-o altă expunere, **de o importanță fundamentală pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale să se stabilească un raport echitabil între prețurile la materiile prime și energie și prețurile produselor industriale, o corelare corespunzătoare între aceste prețuri și prețurile produselor agroalimentare. Este normal ca țările care produc materii prime să primească prețuri care să le permită să înregistreze cea mai rapidă dezvoltare economică și socială posibilă ; în același timp, produsele industriale trebuie să fie vîndute la prețuri care să încurajeze dezvoltarea în continuare a producției industriale".**

Iată numai cîteva repere fundamentale ale procesului de rezolvare, în concepția românească, a crizei energetice. Ele își vor găsi fără îndoială ecoul cuvenit la conferință și, în orice caz, în cadrul „negocierilor globale" inițiate de Organizația Națiunilor Unite.

Dorel MICULESCU

Breviar

Ajutoare pentru dezvoltare

AJUTORUL oficial pentru dezvoltare acordat de țările industrializate a crescut de la 0,35% din PNB în 1979 la 0,37% anul trecut, atingînd cel mai ridicat nivel din 1968 încoace. După cum apreciază revista britanică „The Economist", cifrele sînt, însă, într-un anumit sens inexacte, dat fiind în special faptul că în 1980 Statele Unite au vărsat Băncii Mondiale fondurile datorate în 1979 și rămase restante. În țările membre ale O.C.D.E., ponderea de 0,43% din P.N.B. a acestor ajutoare a rămas neschimbată.

Surse ale O.C.D.E. apreciază că datoria totală a țărilor în curs de dezvoltare se ridica la 456 miliarde dolari la sfîrșitul anului trecut, cu 16% peste nivelul corespunzător perioadei anterioare. Aceasta a fost cea mai mică creștere din ultimii ani, în ciuda majorării puternice a deficitelor în balanțele de plăți externe. Explicația este pusă, parțial, tot pe seama unor interpretări statistice, respectiv faptul că întărirea dolarului a redus valoarea în dolari a datoriilor exprimate în alte monede. Principala cauză rezidă, însă, în aceea că în 1980, spre deosebire de perioada 1975—1979, țările în curs de dezvoltare și-au plătit o parte a datoriilor fără ca, în același timp, să-și mai poată majora rezervele lor internaționale, prin exporturi sau încasarea de dobînzi provenite din depozite bancare.

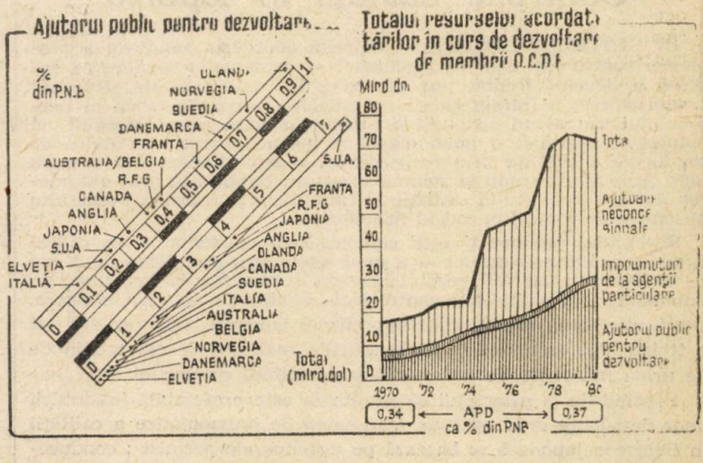

Raportul anual al B.R.I.

Poate fi combătută inflaţia numai cu mijloace monetare?

RITMUL de creştere a preţurilor la consum s-a accelerat în ultimii ani în lumea capitalistă, luînd proporţii tot mai greu de suportat. Astfel, calculată global, numai pentru anii 1979 şi 1980 creşterea a fost în S.U.A. de 25%; în Anglia 40%; în Italia 40,9%; în Franţa peste 25%; în R.F.G. 11,4%, iar în ţările în curs le dezvoltare neexportatoare de petrol a variat între 10 şi 80%. În aceste condiţii de mai mulţi ani în majoritatea ţărilor capitaliste cu economie de piaţă se acordă o atenţie deosebită şi s-a stabilit chiar ca obiectiv prioritar al politicii economice combaterea inflaţiei. Această preocupare constantă, deşi netransformată întotdeauna şi în toate ţările în măsuri concrete de limitare şi reducere a ritmului inflaţiei, a fost şi este considerată pe deplin justificată. Evoluţia economiei mondiale în ultimii ani a dovedit pe deplin că nu se poate acţiona cu succes împotriva şomajului, a stagnării şi a instabilităţii cursurilor de schimb ale monedelor atît timp cît inflaţia nu este stăvilită şi redusă la minimum.

Acordînd o atenţie deosebită acestui fenomen negativ care bîntuie economia capitalistă, Raportul anual al Băncii Reglementelor Internaţionale (B.R.I.)[1] din Basel scoate în evidenţă că „inflaţia provoacă numeroase nedreptăţi, creează tulburări structurale şi determină o alocare necorespunzătoare a resurselor". Agravarea inflaţiei în ţările capitaliste începînd de la sfîrşitul anului 1978 şi pînă la începutul anului 1980 s-a datorat într-o mare măsură — după cum se afirmă în raport — creşterii vertiginoase a preţurilor mondiale ale materiilor prime şi combustibililor. Dintre acestea cea mai spectaculoasă creştere a fost cea a preţului petrolului, care între octombrie 1978 şi martie 1980 a fost de aproape trei ori (de la circa 13 dolari barilul a ajuns la 34 dolari, preţ de contract pentru petrolul arab).[2] Preţurile celorlalte materii prime şi ale produselor alimentare au crescut în aceeaşi perioadă — potrivit indicelui revistei The Economist — cu 44%.

De menţionat însă că, acţionînd împotriva inflaţiei, majoritatea guvernelor s-au bazat, unele exclusiv, altele în principal, pe politica monetară. Indiferent care este motivarea, respectiv o alegere a autorităţilor sau un concurs de împrejurări, „recurgerea cu precădere la politica monetară în lupta contra inflaţiei ridică probleme de o gravitate crescîndă", afirmă autorii. Trei dintre aceste probleme merită o atenţie deosebită:

1. Efectele pe termen scurt ale politicii monetare asupra nivelului producţiei şi şomajului. Este ştiut că politica monetară antiinflaţionistă ia forma unei restrîngeri a creşterii masei monetare, a majorării dobînzilor şi reducerii lichidităţilor, acţionînd în primul rînd asupra cheltuielilor deci şi a activităţii productive, mărind numărul şomerilor. Se consideră însă că nu se poate acţiona împotriva inflaţiei dacă nu se restrîng disponibilităţile monetare, deşi în timpurile noastre, cînd inflaţia a devenit un mod de viaţă, evoluţia atît a preţurilor cît şi a veniturilor nominale este puţin sensibilă la apariţia capacităţilor de producţie excedentare şi la sporirea numărului şomerilor. Trebuie deci căutate mijloacele care să susţină efectul antiinflaţionist al politicilor monetare, căci nu se poate aştepta ca şomajul să fie acceptat să dureze mult timp la actualele nivele ridicate.

2. Încurajarea competitivităţii şi acţionarea pe piaţă pentru a înlătura situaţia prezentă cînd orice majorare a cererii duce repede la creşterea preţurilor, în timp ce sporirea ofertei are drept urmare o scădere a folosirii capacităţilor de producţie. Raportul B.R.I. constată că s-a făcut puţin pentru crearea condiţiilor economice ale unei relansări a economiei, pentru o dezvoltare a producţiei fără inflaţie.

3. Aplicarea unei politici a veniturilor bazate pe un consens şi nu pe constrîngere. Pentru a nu fi sortită eşecului această politică ar trebui concepută nu ca o alternativă a politicii monetare, ci ca un sprijin al acesteia.

Raportul B.R.I. propune adoptarea de măsuri care să ducă la reducerea pînă la înlăturare a deficitelor bugetare. Insistîndu-se asupra acestei probleme se menţionează că existenţa deficitelor bugetare pune autorităţile monetare în faţa unei alternative inacceptabile. Astfel, dacă ele acceptă finanţarea monetară a deficitului, înseamnă că se abţin de la neutralizarea efectelor expansioniste şi evită pe termen scurt creşterea dobînzilor, dar compromit şansele de succes ale politicii antiinflaţioniste. Dacă autorităţile monetare refuză finanţarea monetară a deficitului, provoacă o lipsă de fonduri pe pieţele financiare şi în consecinţă o creştere puternică a dobînzilor. Aceasta se va răsfrînge în primul rînd asupra investiţiilor întreprinderilor, ceea ce va avea drept rezultat o încetinire a formării capitalului fix, deci o micşorare a potenţialului creşterii viitoare a economiei, cu corolarul imposibilităţii resorbirii şomajului nu numai pe termen scurt ci şi în perspectivă. Soluţia este deci evitarea deficitelor bugetare şi lichidarea lor pe calea unei politici fiscale corespunzătoare. Frînarea investiţiilor apare şi ca rezultat al nesiguranţei create de fluctuaţiile nivelului dobînzilor pe termen lung, nesiguranţă care se resimte deja în S.U.A. Dificultăţile provenite din evoluţia dobînzilor pe termen scurt în S.U.A. au şi repercusiuni de ordin internaţional.

Variaţiile dobînzilor în S.U.A. — se arată în raport — „sînt responsabile de puternica instabilitate a cursului de schimb a dolarului faţă de monedele europene începînd cu anul 1980". Problemele care se pun izvorăsc din faptul că evoluţia cursurilor ca urmare a nivelului dobînzilor pe termen scurt maschează influenţa factorilor fundamentali, în principal diferenţa de ritm de inflaţie. Cum acest lucru este posibil doar pe termen scurt, este de aşteptat ca revenirea la determinarea cursurilor pe piaţă în funcţie de puterea de cumpărare a monedelor — adică în primul rînd de ritmul inflaţiei — să determine noi fluctuaţii ale cursurilor de schimb. Preşedintele B.R.I., profesorul dr. Jelle Zijlstra, care este şi guvernatorul Băncii Centrale a Olandei, sublinia în alocuţiunea sa la Adunarea generală a B.R.I. din iunie 1981 că nu este îngăduită o politică de dezinteres faţă de „preţul extern" al monedei naţionale, aşa cum nici o ţară nu este indiferentă faţă de preţul intern al monedei sale. „Nu se poate, fără a fi pedepsiţi, să ne bazăm pe principiul fluctuării cursurilor de schimb în funcţie de forţele pieţei. Cursul este o variabilă macro-economică mult prea importantă pentru a lăsa ca determinarea sa să fie făcută numai de aceste forţe".

Referindu-se la ansamblul problemelor economice, Raportul B.R.I. menţionează, în concluzie, că necesitatea de a se corecta dezechilibrele de plăţi, extrem de grele, care apasă economia mondială, precum şi necesitatea de a face să se reducă simultan inflaţia, impun o strînsă cooperare internaţională. „Această cooperare constituie în realitate cel mai bun stăvilar pentru a preveni repetarea evenimentelor de felul celor care au marcat anii '30 şi au dus în final la dezintegrarea economiei mondiale".

De altfel, problema efectelor negative asupra economiilor celorlalte state a politicii monetare a autorităţilor Statelor Unite a fost discutată şi la Conferinţa de la Ottawa a şefilor de stat şi de guvern din cele 7 ţări industrializate. Preşedintele Franţei şi primul ministru al R.F. Germania au cerut vehement ca S.U.A. să ia măsuri de reducere a dobînzilor şi de stabilizare a cursului dolarului. Independent de felul în care se vor aplana divergenţele privind nivelul dobînzilor şi intervenţiile pentru stabilizarea cursurilor de schimb, problema mijloacelor de folosit pentru combaterea inflaţiei rămîne. Evident că sînt dificultăţi mari în utilizarea simultană a diverselor politici de frînare a ritmului inflaţiei şi de trecere a ei sub control. Practica a dovedit însă că numai cu mijloace monetare inflaţia nu poate fi combătută eficient, ci poate fi doar temporar frînată, cu dezavantajele arătate.

Se impune deci — subliniază experţii occidentali — folosirea concomitentă a unei politici bugetare de echilibrare a cheltuielilor cu veniturile, inclusiv prin reducerea cheltuielilor militare, a unei politici de stabilizare a preţurilor, a unor măsuri de limitare a fluctuaţiei cursurilor de schimb.

Dorel OPRESCU

[1] Al 51-lea Raport anual al B.R.I. (1 ianuarie 1980 — 31 martie 1981) publicat la 15 iunie 1981

[2] Pe „piaţa liberă" preţul petrolului brut a crescut şi mai rapid şi anume de la 11 dolari barilul (159 litri) în septembrie 1978, la 38 dolari în septembrie 1980

Australia: măsuri antiinflaționiste

CRIZA economică prelungită care afectează în egală măsură Australia, alături de alte state industrializate, a determinat decizia guvernului de la Canberra de a revizui opțiunile în domeniul exploatării resurselor naturale ale țării. De teama consecințelor inflaționiste ale unor investiții mari, guvernul federal a hotărît, recent, să restrîngă cu 23 la sută proiectele deja aprobate și să renunțe la alte asemenea noi proiecte.

Industria aluminiului este prima care va avea de suferit de pe urma austerității economice, în condițiile în care au fost introduse restricții severe la consumul de energie, în special în statele New South Wales și Victoria. Companiile din această industrie au început deja să-și îndrepte atenția asupra unor surse mai ieftine de energie care să le permită extinderea proiectată a capacității de rafinare.

Pe de altă parte, rata actuală a inflației, de 10 la sută, contrastează puternic cu cea de 3 la sută existentă în perioada lansării proiectelor în domeniul exploatării resurselor minerale ale țării. În intenția de a stăvili fenomenele inflaționiste, guvernul și-a propus să acționeze asupra pîrghiilor monetare și fiscale. Astfel, principalele bănci și-au majorat rata dobînzii, cheltuielile statelor federale și ale autorităților locale sînt prevăzute să se reducă cu 4 la sută, în cifre reale, în anul financiar 1981—1982, iar cheltuielile guvernului federal vor fi majorate cu numai 2 la sută în aceeași perioadă.

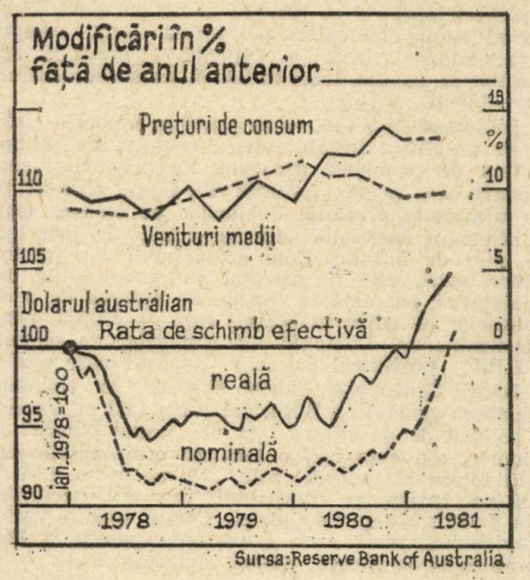

Bumbac: producție majorată

PENTRU sezonul agricol 1980—1981, producția mondială de bumbac este estimată la 65,4 milioane baloturi (1 balot = 180 kg), în creștere cu 200 mii baloturi față de estimările anterioare, dar cu 600 mii baloturi sub recolta anului trecut. Comitetul internațional al bumbacului apreciază că se vor obține producții majorate în țări ca Brazilia, Spania, Pakistan.

În ce privește perspectivele pentru anul agricol 1981—1982, se prevăd majorări substanțiale la suprafețele cultivate cu bumbac, față de situația din acest an. Este, însă, greu de apreciat dacă și producția mondială va crește corespunzător, date fiind disponibilitățile reduse de forță de muncă și creșterea prețurilor la îngrășăminte și pesticide. Principalele majorări la suprafețele cultivate sînt anticipate în Mexic, Nicaragua și Honduras.

Programe de dezvoltare

Jamahiria Arabă Libiană: reducerea dependenței de petrol

DUPĂ UN PRIM plan cincinal încheiat cu un bilanț apreciat drept pozitiv (7% creșterea medie anuală a producției industriale), Congresul general al poporului a aprobat în luna ianuarie a. c. liniile directoare ale celui de al doilea plan, pe perioada 1981—1985, care își propune ca principale obiective o rată de creștere a P.N.B. de 9,4% pe an, un spor al producției de 21,6% în industrie, 7,4% în agricultură, 15,1% în sectorul energiei electrice.

Preocuparea prioritară a noului plan cincinal o constituie reducerea dependenței de petrol, partea din venitul național realizată în sectorul nepetrolier urmînd să crească de la 35 la 53%. Se prevede, de asemenea, reducerea însemnată a tuturor importurilor, astfel că în industrie acestea vor trebui să dețină 65% din necesar (față de 73% în prezent), iar în industria alimentară — 38% (în prezent ponderea importurilor fiind de 46%.)

Pentru sectorul industrial este prevăzută creșterea productivității 21% în special pe seama industriei metalurgice, mecanice și a petrochimiei. Planul prevede ca în cadrul industriei prelucrătoare să intre în funcțiune linii de montaj pentru automobile, camioane, tractoare și alte mijloace de transport. Producția de ciment va trebui să ajungă pînă în 1985 la 250 mii tone, ceea ce va permite obținerea de excedente pentru export. La nivelul aceluiași an, industria petrolului și de derivate va atinge un volum al exporturilor evaluat la un miliard de dinari libieni.

Un efort deosebit este prevăzut în agricultură: se are în vedere creșterea producției astfel încît să se acopere din consum intern 90% din necesarul de lactate, 75% la carne, 100% la ouă, precum și majorarea producției de legume și fructe, care să acopere respectiv 96 și 85% din necesarul de consum. În cadrul planului se mai preconizează extinderea irigațiilor pe 66 mii hectare cultivate.

În domeniul energiei electrice este prevăzută o creștere a puterii instalate de la 4800 MW în prezent la 9400 MW în 1985. Creșterea va fi destinată în mare parte majorării capacității fabricilor de desalinizare a apei, care vor ajunge la o producție de 300 mii mc pe zi.

În cadrul relațiilor comerciale româno—libiene, țara noastră exportă în principal mașini-unelte, utilaje electrotehnice, tractoare și mașini agricole, produse siderurgice, produse chimice, diverse materiale de construcții, produse textile și agroalimentare. Se dezvoltă, de asemenea, cooperarea bilaterală, importante fiind acțiunile în direcția valorificării în comun a unora din resursele minerale ale Libiei, în domeniul dezvoltării și modernizării agriculturii, realizării unor proiecte de infrastructură, în domeniul industriei metalurgice, al construcției de locuințe și obiective social-edilitare.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

IN PERIOADA 27—31 IULIE a.c., cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut, după o inițială slăbire față de majoritatea valutelor occidentale, o evoluție ascendentă, poziția monedei americane consolidîndu-se în special în raport cu francul elvețian, marca vest-germană și yenul japonez. Ușoara slăbire a cursului dolarului, de la începutul săptămînii, a fost motivată de diminuarea nivelului dobînzilor la fondurile în această valută după publicarea datelor privind reducerea volumului masei monetare în S.U.A. în săptămîna încheiată la 15 iulie. Dobînzile la fondurile în eurodolari s-au menținut ferme, cu toate că în intervalul analizat autoritățile monetare centrale ale S.U.A. au întreprins măsuri vizînd majorări ale lichidității iar o serie de mari bănci americane au procedat la reducerea nivelului dobînzii de împrumut prin broker cu circa 1%.

Lira sterlină a prezentat o evoluție contradictorie față de dolar; cunoscînd o ușoară revenire după nivelurile deosebit de scăzute atinse în săptămîna anterioară. La finele intervalului analizat cursul se situa la 1,8575 dolari/liră comparativ cu 1,8350 dolari/liră în ziua de referință (24 iulie). Poziția monedei britanice a rămas, pe ansamblu, mai slabă decît în urmă cu cîteva săptămîni. Cursul **francului elvețian** față de dolar a marcat o depreciere de circa 1% în intervalul analizat, fiind, la 27 iulie, de 2,1325 franci/1 dolar. În cursul săptămînii au fost înregistrate în repetate rînduri și niveluri de peste 2,14 franci/dolar.

Deprecierea suferită de **marca vest-germană** față de dolar a fost mai puțin pronunțată (de 0,65% în ziua de 27 iulie, cînd cursul a atins 2,4620 mărci/1 dolar, în raport cu nivelul din ziua de referință de 24 iulie). În parte aceasta s-a datorat și publicării, la jumătatea săptămînii, a unor date indicînd o evoluție relativ mai favorabilă a economiei R.F.G. în luna iulie a.c.

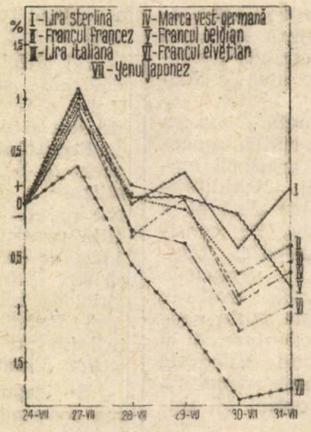

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27—31 VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 24 iulie a.c.

Cursul **francului francez** față de dolar s-a deteriorat situîndu-se la 5,84 franci/1 dolar la finele săptămînii, comparativ cu nivelul de referință de 5,8175 franci/dolar. O depreciere puternică față de dolar a înregistrat **yenul japonez,** în principal sub influența unor factori tehnici, influență ce nu a putut fi contracarată de publicarea unor date privind evoluția actuală a economiei nipone (majorarea excedentului balanței comerciale la 2,58 mrd. dolari în iunie, de la 856 mil. dolari în mai, soldarea excedentară a balanței plăților curente în iunie — surplus de 1,31 mrd. dolari, după un deficit de 277 mil. dolari în mai).

Dobînzile pe piața internațională de capital au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile oferite pe piața londoneză a eurovalutelor pentru depozitele pe termen de 6 luni din zilele de 24 și 27 iulie a.c.): eurodolari 19 și 18,9375%, eurofranci elvețieni 10,0625 și 9,9375%, euromărci vest-germane 12,75 și 12,6375%.

Prețul **aurului** s-a menținut la un nivel scăzut, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra, din ziua de 27 iulie, la 406 dolari/uncie, apropiat de nivelul celui de al doilea fixing de la finele săptămînii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Folosirea potențialului hidroenergetic

DUPĂ cum se estimează într-un studiu publicat de cunoscuta instituție pentru studii economice din S.U.A. — „Worldwatch Institute" — cursurile de apă de pe Terra ar putea asigura acoperirea tuturor necesităților mondiale de energie electrică. Astfel, capacitatea instalată a hidrocentralelor din lume însuma anul trecut 363 mii MW (ele acoperind 23 la sută din consumul mondial de energie electrică și 5 la sută din cel de energie, în general) ; în ceea ce privește potențialul tehnic utilizabil, acesta se ridică la 2,2 mil. MW, respectiv de șase ori nivelul folosit în prezent.

Posibilitățile de valorificare sporită a acestei surse reînnoibile de energie sînt deosebit de mari în țările în curs de dezvoltare, întrucît partea utilizată din potențialul hidroenergetic reprezintă doar 5 la sută în Africa, 8 la sută în America de Sud și 9 la sută în Asia, față de circa 60 la sută în Europa.

Pe lîngă faptul că nu provoacă poluare, valorificarea resurselor hidroenergetice deschide posibilități de extindere a resurselor piscicole și a irigațiilor. Studiul recomandă construirea cu precădere de baraje mici, care prezintă mai puține riscuri de tulburare a echilibrului ecologic decît marile proiecte, evidențiind în acest sens realizările obținute în R. P. Chineză, unde — începînd din 1968 — au fost construite 90 mii de baraje mici, care asigură funcționarea unor capacități hidroenergetice de 6 330 MW.

Efectele recesiunii asupra desfacerii automobilelor

INDUSTRIA de automobile din țările capitaliste este simțitor afectată în ultimii ani de recesiune, care s-a manifestat — înainte de toate — prin scăderea volumului vînzărilor de autoturisme pe piață sau a numărului înmatriculărilor de automobile noi. După cum se vede din tabelul de mai jos (tendința fiind similară și în cazul autovehiculelor utilitare), primele repercusiuni ale recesiunii s-au manifestat pe piața automobilelor încă din anul 1975 (în Anglia, Australia, Franța, Italia, Spania, S.U.A.), din 1976 (Canada, Japonia) sau din 1977 (Olanda).

După o revenire, în cadrul căreia în aproape toate țările examinate nivelul înmatriculărilor din 1974 a fost depășit într-o măsură mai mare sau mai mică, anul trecut a marcat o scădere evasigenerală a acestora, respectiv cu peste 11 la sută — față de 1979 — pe ansamblul țărilor cuprinse în tabel.

Înmatriculări de turisme noi (mii bucăți)

Țara	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Anglia	1292,8	1231,4	1324,8	1351,1	1676,6	1753,0	1536,6
Australia	475,7	472,0	468,6	430,4	441,5	460,6	453,5
Canada*)	943,0	989,2	946,6	991,4	988,9	942,0	932,1
Franța	1569,8	1519,0	1858,3	1907,0	1945,1	2001,3	1873,3
R.F.G.	1692,9	2106,0	2312,0	2561,1	2663,7	2623,2	2426,0
Italia	1280,8	1063,6	1161,4	1219,2	1126,6	1360,4	1464,2**)
Japonia	2060,8	2599,5	2279,0	2367,7	2736,9	2980,9	2805,3
Olanda	404,3	450,2	530,5	551,9	574,7	568,9	450,0
Spania	575,7	572,2	619,8	662,9	654,0	620,7	574,1
S.U.A.	8410	8262	9752	10326	10946	10357	8763,6**)

*) Vînzări de autoturisme noi ; **) Extrapolarea rezultatelor din primele trei trimestre.
Sursa : U.N., Monthly Bulletin of Statistics, June 1981

U.R.S.S.: dimensiuni ale politicii de economisire

CONFORM calculelor, în economia Uniunii Sovietice se folosesc anual materii prime, materiale, combustibili și energie în valoare de aproximativ 500 miliarde ruble. Deși ele sînt utilizate cu randamente relativ ridicate (la combustibil și energie, de pildă, acesta este — în medie — de circa 43 la sută), totuși există încă mari rezerve nefolosite, consumul energetic neproductiv putînd fi redus în următorul deceniu — după opinia unor oameni de știință — cu o treime. Într-un domeniu ca transporturile, reorganizarea rațională a acestora ar putea determina chiar reducerea la jumătate a consumului de resurse energetice.

Pe de altă parte, se acordă o atenție tot mai mare refolosirii căldurii, ținîndu-se seama de faptul că — la un consum anual de aproximativ 2 miliarde t.c.c. — în țară se formează resurse termice secundare însumînd aproape 350 milioane de gigacalorii. Printre noile tehnologii de recuperare poate fi amintită și schema elaborată recent de folosire în trepte a energiei termice obținute prin arderea gazelor naturale. Ea urmează a fi aplicată într-o serie de întreprinderi constructoare de mașini, unde va permite economisirea a 15 mil. mc de gaze pe an, investițiile necesare recuperîndu-se în decurs de numai 12 luni.

Se prevede ca, prin promovarea diferitelor măsuri de raționalizare și gospodărire judicioasă, în cincinalul 1981—1985 pe întreaga economie a U.R.S.S. să se economisească 160—170 mil. tone de combustibil convențional, consumul specific de laminate feroase în ramura construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor să se micșoreze cu 18—20 la sută, iar cel de țevi din oțel cu 10—12 la sută.

Bulgaria pe piața mondială a engineering-ului

ÎN Bulgaria cîteva zeci de organizații economice oferă servicii de engineering, axate în special pe patru domenii de activitate : executarea de construcții în străinătate, export de instalații „la cheie", prospecțiuni miniere și geologice, precum și lucrări de concepție. Pe primul loc, respectiv cu aproape jumătate din valoarea prestațiilor de engineering efectuate în cincinalul trecut, se situează construcția diferitelor obiective în alte țări, ca Libia, Irak, Siria, Algeria, Nigeria, Mexic ș.a. În ceea ce privește exportul de instalații „la cheie", în perioada 1976—1980 acesta a sporit de aproape două ori față de cincinalul precedent în relațiile cu țările socialiste și aproape s-a triplat în direcția altor țări, cele mai importante sectoare abordate fiind industria constructoare de mașini, cea alimentară și ușoară, precum și construcțiile. Totodată, aceste activități contribuie la soluționarea problemei aprovizionării economiei bulgare cu materii prime și energie, întrucît ele sînt efectuate în cea mai mare parte în țări bogate în zăcăminte minerale.

Un nou pas în dezvoltarea activității menționate a fost făcut prin crearea unor întreprinderi sau organizații mixte cu țări socialiste sau capitaliste, inclusiv în vederea implantării pe terțe piețe. Asemenea întreprinderi au fost înființate în colaborare cu România, cu Japonia, fiind în curs tratative în același scop cu firme din R.F.G., Franța, Italia și Anglia.

Calculatorul traducător

ACUM cîtva timp în țări industrializate au fost realizate calculatoare de buzunar care permit traducerea dintr-o limbă în alta a unui anumit vocabular, jucînd rolul de microdicționare electronice. În prezent experți în materie din mai multe țări ale Pieței comune vest-europene lucrează la elaborarea unei mașini de tradus texte întregi, din și în cîteva limbi europene. Ei sînt confruntați cu dificultățile programării diferitelor sensuri ale cuvintelor și a gramaticii din fiecare limbă, dificultăți care se dovedesc a fi mai ample decît în alte domenii.

Deocamdată, în cadrul universității din Saar (R.F.G.) funcționează două sisteme de traducere automată, care dispun de o bancă de date, privind sensurile posibile ale cuvintelor și expresiilor dintr-o limbă sau alta. După opinia unor cercetători, depășirea în următorii ani a dificultăților existente va permite ca în 1986 să vadă lumina zilei prima mașină electronică de tradus, capabilă să memoreze cîte 20 000 de cuvinte din fiecare limbă programată.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 7 august 1981

23 August 1944 — 23 August 1981

● Mutații înnoitoare fundamentale în economia județului Olt **(Ion Albuleț)** 2

● Primatul factorilor intensivi, trăsătură dominantă a dezvoltării economico-sociale **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Lemnul — valorificat superior, eficient **(V. Boescu, P. Bogdan)** 6

— Ridicarea calității produselor — o problemă vitală a fiecărei întreprinderi **(Gh. Rizea, I. Olteanu)** 8

— Atragerea operativă în circuitul economic a resurselor refolosibile **(Aristina Parotă)** 10

— Dozarea optimă a îngrășămintelor chimice în raport cu resursele disponibile **(N. Brașoveanu)** 11

— Dezbatere „R.E.". Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 13

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Controlul economic preventiv, condiție a gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și bănești **(Cr. Dinu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Calitatea pregătirii — calitatea muncii **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Modernizarea structurii industriei (II) **(Aurel Iancu)** 19

— Participarea științei și tehnicii românești la valorificarea superioară a resurselor. Posibilități de extindere a colaborării internaționale în industria petrolieră **(C. Rusin)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Implicații ale doctrinei „convergenței" socialismului cu capitalismul **(A. Andriș)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Noua ordine internațională : inadvertențe în argumentațiile teoretice occidentale **(Adrian Constantinescu)** 26

— Forumul dezvoltării 28

— Raportul anual al B.R.I. Poate fi combătută inflația numai cu mijloace monetare ? **(Dorel Oprescu)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Innovative changes, fundamental for the development of the district Olt **(Ion Albuleț)** 2

— Basic role of the intensive factors — an essential characteristic of the socio-economic development **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 4

— Accelerate process of renovating and modernizing products and technologies 13

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Preventive economic control — a condition for the judicious management of the material and monetary funds **(Cr. Dinu)** 15

— Industrial structure modernization (II) **(Aurel Iancu)** 19

— Participation of the Romanian science and technology to a better turning into account of the resources **(C. Rusin)** 22

— Schools ● trends ● economists. Implications of the doctrine of the convergence of socialism and capitalism **(A. Andriș)** 24

— The new international economic order : inadvertencies in the occidental theoretical arguments **(Adrian Constantinescu)** 26

— The B.I.S. Yearly Report. Is the monetarism the only way to fight the inflation ? **(Dorel Oprescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Mutations fondamentales dans l'économie du departement Olt **(Ion Albuleț)** 2

— La priorité des facteurs intensifs, trait essentiel du developpement économique et social **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 4

— L'accélération du renouvellement et de la modernisation des produits et des technologies 13

— Le contrôle économique préventif, condition d'une gestion judicieuse des fonds materiaux et monétaires **(Cr. Dinu)** 15

— La modernisation de la structure de l'industrie (II) **(Aurel Iancu)** 19

— La participation de la science et de la technique roumaines à la valorisation supérieure des ressources **(C. Rusin)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Implications de la doctrine de la convergence du socialisme avec le capitalisme. **(A. Andriș)** 24

— Le nouvel ordre économique international : inadvertances dans les argumentations théoriques occidentales **(Adrian Constantinescu)** 26

— Le Rapport annuel de la B.R.I. Peut-on lutter contre l'inflation seulement avec des moyens monétaires ? **(Dorel Oprescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Основные обновляющие сдвиги в экономике уезда Олт **(Ион Албулецу)** 2

— Первенство интенсивных факторов, существенная черта экономико-социального развития **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 4

— Ускорение обновления и модернизации продукции и технологии 13

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Предварительный экономический контроль, условие разумного хозяйствования материальных и денежных фондов **(Кр. Дину)** 15

— Модернизация структуры промышленности (II) **(Аурел Янку)** 19

— Участие румынской науки и техники в деле наилучшего использования ресурсов **(К. Русин)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Последствия теории конвергенции между социализмом и капитализмом **(А. Андриш)** 24

— Новый международный экономический порядок: несоответствия в западных теоретических аргументациях **(Адриян Константинеску)** 26

— Годовой отчет Б·М.Р. Можно ли бороться против инфляции употребляя лишь денежные средства? **(Дорел Опреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

De la ADAS

Printre asigurările pe care ADAS le pune la dispoziția cetățenilor este și „asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente asigurate, neprevăzute și nedorite. Totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Asigurarea mixtă de viață se mai practică și în alte trei variante realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață" se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

La „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente" suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași" se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Asigurările menționate prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani.**
- **Se pot contracta pe termene de la 5 ani la 15 ani.**
- **Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.**
- **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.**
- **Asigurările participă la tragerile de amortizare.**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

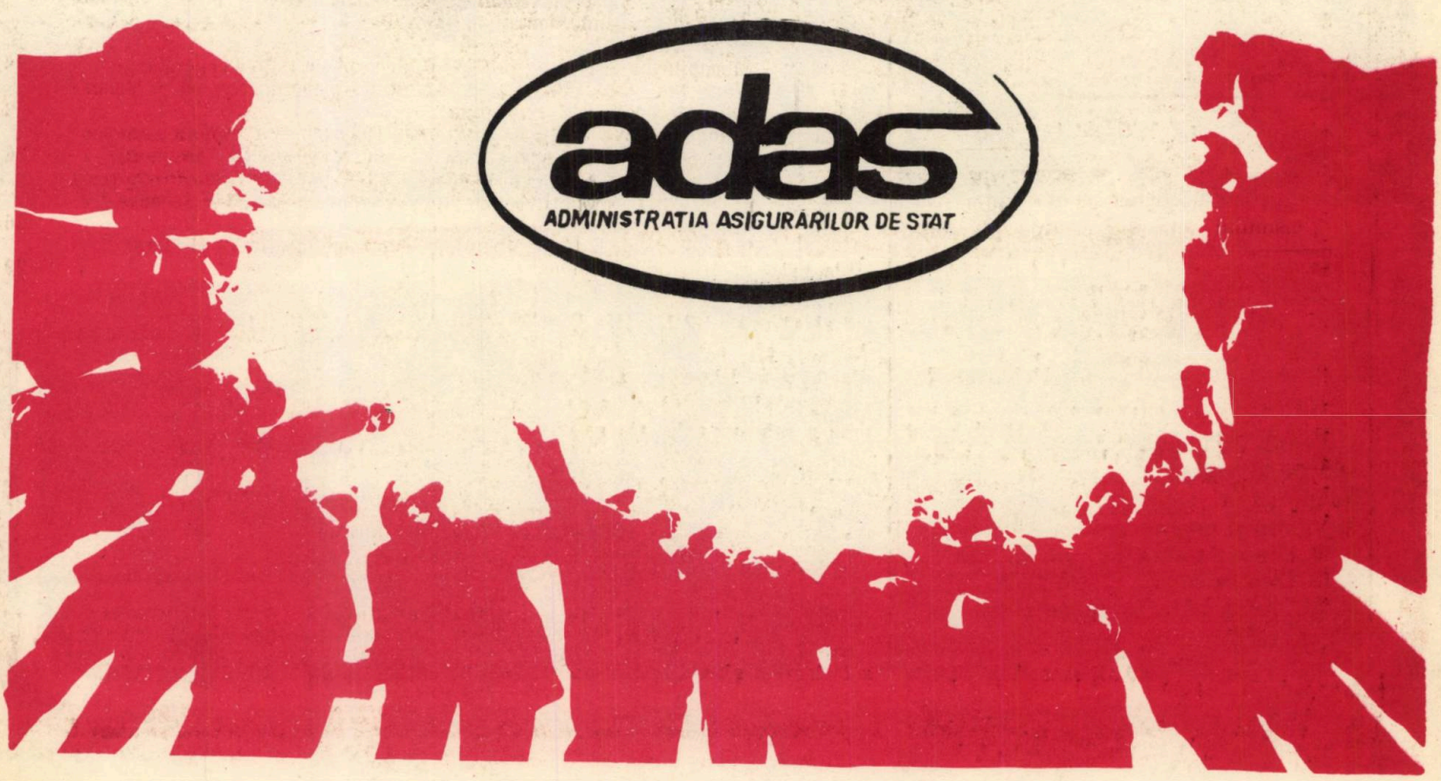

1981 AUG 14

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Pentru frumusețea dumneavoastră !

Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ" – București vă recomandă gama „GEROVITAL" pentru îngrijirea și regenerarea pielii și părului.

- **Lapte demachiant GEROVITAL**
- **Loțiune tonică GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten uscat GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten gras și normal GEROVITAL**
- **Cremă nutritivă de noapte GEROVITAL**
- **Șampon GEROVITAL cu sulf**
- **Șampon GEROVITAL cu gudron**

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII

competitivitate-eficiență

Numărul 33 ● Vineri 14 august 1981

Cincinalul calităţii şi eficienţei

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

" Dezvoltarea agriculturii şi industriei alimentare, pe baza planului aprobat de Congresul agriculturii, asigură realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XII - lea al partidului, obţinerea produselor necesare atît pentru satisfacerea cerinţelor interne de consum, în conformitate cu prevederile planului, cît şi disponibilităţi de export ".

NICOLAE CEAUŞESCU

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE

PRODUCTIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

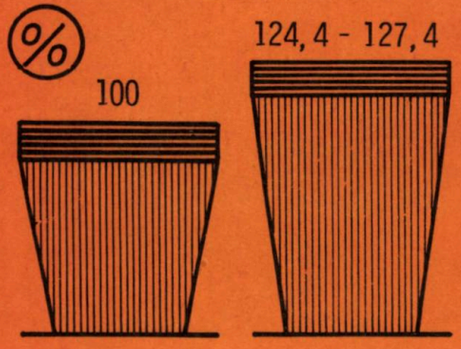

PRODUCŢIA NETĂ AGRICOLĂ

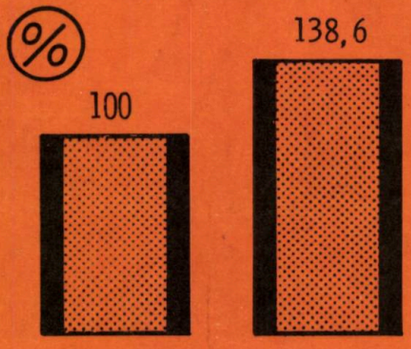

VOLUMUL LUCRĂRILOR EXECUTATE DE STAŢIUNILE PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII

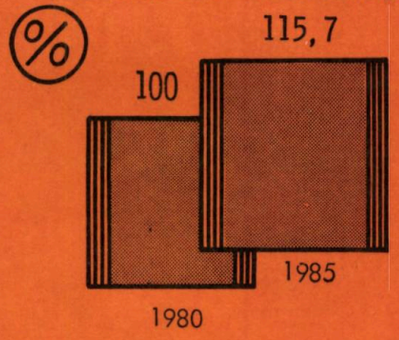

PRODUCTIA NETĂ INDUSTRIALĂ A MINISTERULUI AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE

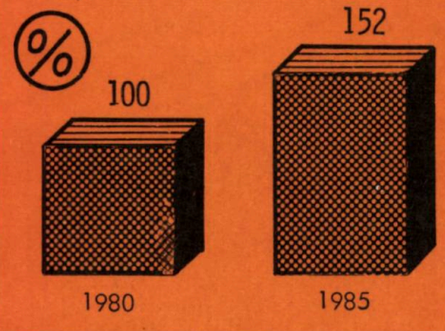

PRODUCŢIA MARFĂ INDUSTRIALĂ A MINISTERULUI AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE

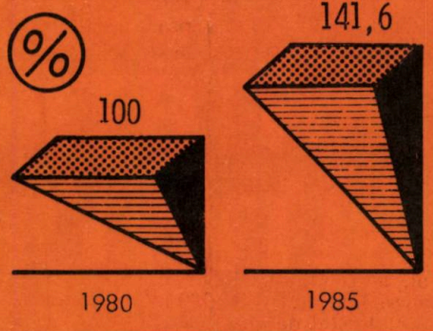

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE (M.A.I.A.) (calculată pe baza valorii producţiei nete)

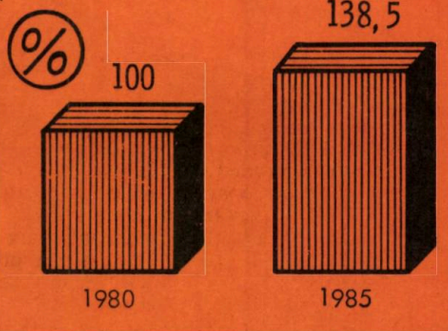

REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCŢIE MARFĂ

- în procente -

ÎN AGRICULTURĂ

Întreprinderi agricole de stat

Staţiuni pentru mecanizarea agriculturii (la 1000 lei venituri)

ÎN INDUSTRIE (M.A.I.A.)

Cheltuieli totale

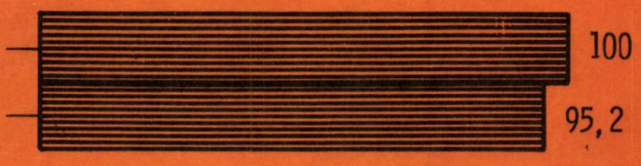

Cheltuieli materiale

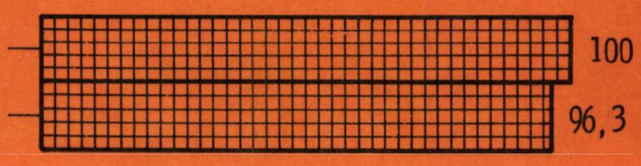

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Criterii de specializare a producției de export

Schimburile internaționale pe bază de prețuri de producție realizează mai complet principiul economiei de muncă decît schimbul de mărfuri după valoarea lor, dar extinderea lui la nivel internațional dezavantajează țările slab dezvoltate, cărora piața mondială nu le recunoaște o parte a timpului de muncă materializată în mărfurile produse. Participînd la comerțul mondial, acestea din urmă subvenționează cu o parte însemnată costurile înzestrării cu capital a țărilor dezvoltate, progresul lor tehnic.

Difuzarea mai lentă a creșterilor de productivitate la scara întregii economii mondiale comparativ cu cadrul economic național determină o mai mare inerție a valorii mărfurilor pe piața internațională comparativ cu cele naționale, atrăgînd profituri suplimentare, de lungă durată prin participarea la comerțul internațional, pentru țările cu productivități superioare mediei. Aceste profituri suplimentare se permanentizează pentru țările care acumulează un stoc mai mare de capital și care au o compoziție organică a capitalului ridicată (vezi Tabelul nr. 1).

Desigur că în formarea scării valorice internaționale un rol hotărîtor revine **necesarului mondial.** Astfel, cînd producția unei mărfi pentru piața mondială depășește necesarul mondial, valoarea de piață este dată de timpul de muncă individual aparținînd țărilor exportatoare care produc mai ieftin. Pentru țările exportatoare, care înregistrează un timp de producție individual mai ridicat, nu este recunoscută pe piața mondială o parte a muncii naționale. Exportatorii periferici dispar de pe piață.

Situația inversă, cînd producția pentru piața mondială este insuficientă, se caracterizează prin stabilirea unei valori de piață la nivelul dat de timpii de muncă naționali ai țărilor unde cheltuielile de muncă sînt mai ridicate. În aceste condiții, profiturile exportatorilor cresc și se extinde producția pentru piața mondială.

In dinamică progresul tehnic face să apară mijloace de producție noi, perfecționate, care funcționînd alături de cele vechi, mai puțin eficiente, aduc profituri suplimentare; în același timp creșterea necesarului mondial face ca, alături de cele mai bogate resurse, să fie atrase în exploatare și resurse noi, a căror utilizare nu era rentabilă anterior. Diferențele naționale ale cheltuielilor de muncă, generate de eficiența diferită a condițiilor de producție de la o țară la alta, devin prin participarea la comerțul mondial o sursă durabilă de venituri suplimentare pentru țările cu resurse naturale bogate și/sau tehnologii avansate.

Potrivit unor studii [1], în perioada 1972—1976 renta exportatorului și-a sporit ponderea în prețul final la exportul de bauxită de la 3% la 7%, la fosforită de la 4 la 13%, la cositor de la 18 la 24%, la petrol (din țările OPEC) de la 9 la 32%, în timp ce la minereul de fier a scăzut de la 10 la 4%.

Raymond Vernon [2] distinge în cadrul ciclului de viață a produsului în comerțul internațional, trei faze: de noutate, de difuzare a acestuia la țările dezvoltate și de standardizare. Potrivit acestei dezvoltări, calculatoarele se mai aflau acum un deceniu în prima fază, în timp ce textilele, produsele din piele, de cauciuc și hîrtia la extrema cealaltă. Automobilele sînt la granița standardizării.

Trecerea unui produs prin cele 3 faze menționate cu consecințe asupra producției și exportului este ilustrată în graficul din pag. 2.

Un caz tipic pentru această evoluție a fost cel al produselor sintetice, care inițial au fost caracterizate de un „gap tehnologic" între țări, favorizînd exportul pe baza avantajelor absolute de costuri. Într-o primă fază, exportul țării de origine (S.U.A.) s-a amplificat, permițînd extinderea producției peste nevoile interne și scăderea costurilor unitare. Apoi producția s-a răspîndit și în alte țări, avantajul absolut al țării de origine fiind estompat de avantajul comparativ al partenerilor, care au devenit exportatori. Și semiconductorii urmează o dezvoltare asemănătoare cu cea prezentată mai sus, producția lor extinzîndu-se și la țări în curs de dezvoltare.

Țările care apar ca imitatori sînt obligate să producă mărfuri conform standardelor internaționale, exporturile lor deținînd o cotă însemnată în totalul producției, în condițiile în care necesarul intern scăzut nu permite reducerea substanțială a costurilor. Spre exemplu, Belgia produce componente pentru automobile — baterii, pneuri, geamuri, textile pentru tapiserie, radiatoare etc. — solicitate de

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 33 1981

toţi producătorii de automobile, fiind standardizate, dar nu produce subansamble sau părţi, care variază considerabil atît între producători, cît şi între modele. Alte ţări mici ca Suedia, Danemarca, Olanda, Elveţia exportă produse foarte diferenţiate, adeseori exportul contribuind mai mult decît necesarul intern la atingerea volumului optim al producţiei. Astfel sînt mobila daneză, echipamentul şi aparatele electrice olandeze, maşinile, rulmenţii cu bile şi telefoanele suedeze, ceasurile şi produsele farmaceutice elveţiene.

Optimul specializării producţiei unei ţări este flexibil, dinamic, deplasîndu-se, odată cu dezvoltarea forţelor de producţie ale ţării. În condiţiile actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, acesta este determinat într-o măsură tot mai mare de apariţia de noi tehnologii şi de participarea muncii cu înaltă specializare şi a cercetării ştiinţifice în producţie.

Estimările empirice dovedesc că avantajul comparativ în producţie şi respectiv structura exporturilor se modifică, odată cu acumularea de capital fizic şi uman. Studiind structura exporturilor pe 184 de grupe de mărfuri, agregate apoi în 18 mari grupe, la 36 de ţări, atît dezvoltate cît şi în curs de dezvoltare, Bela Balassa[3] a ajuns la concluzia, dealtfel în concordanţă cu numeroase alte studii efectuate pe ţări, că produsele petroliere şi din cărbune, produsele chimice, hîrtia şi produsele din hîrtie se caracterizează prin ponderi ridicate ale capitalului în structura cheltuielilor de producţie, iar confecţiile, textilele, produsele din piele, produsele de ceramică şi sticlă au specific ponderi ridicate ale cheltuielilor cu forţa de muncă.

Urmărind dezvoltarea unui produs, se poate constata trecerea sa dintr-o clasă în alta, ţinînd seama de preponderenţa factorilor în producţia acestuia. Produsele cu tehnologii noi necesită elemente de know-how şi cercetare ştiinţifică, personal specializat, tehnicienii şi personalul

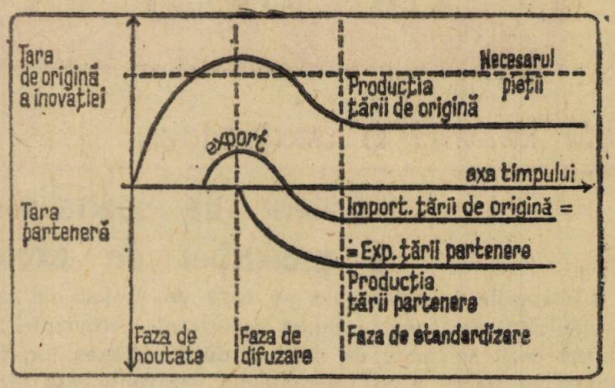

ştiinţific reprezentînd peste 9—10% din mîna de lucru utilizată. Pînă ce este pusă la punct, tehnologia este instabilă, producţia necesitînd intervenţia personalului foarte calificat. Odată puse la punct, tehnologiile se stabilizează, se face apel tot mai redus la personalul înalt calificat, în stadiul producţiei şi produsele devin tradiţionale.

Ţinînd seama de ponderea diferitelor componente ale cheltuielilor de producţie, mărfurile pot fi astfel grupate[4]:

— **mărfuri cu intensitate ridicată a resurselor naturale:**

Intensităţile medii ale factorilor pentru 18 grupe de mărfuri (dolari S.U.A.) **Tabelul nr. 1**

Nr. crt.	Grupa de mărfuri	Ponderea în exporturile totale ale celor 36 ţări (‰) *)	Valoarea adăugată		
			Capital pe lucrător ($)	Salariu mediu pe lucrător ($)	Raport (3):(4)
1.	Textile	75,38	3885	5919	0,656
2.	Confecţii	22,98	3583	5165	0,693
3.	Cherestea şi produse de lemn	31,75	4452	6431	0,692
4.	Mobilă	9,80	4431	6669	0,664
5.	Hîrtie şi produse de hîrtie	43,30	11467	10397	1,103
6.	Poligrafie	13,54	8962	6941	1,291
7.	Produse chimice	117,73	19485	9882	1,972
8.	Petrol şi produse de cărbune	24,45	31310	11910	2,629
9.	Cauciuc şi materiale plastice	24,11	6406	7784	0,823
10.	Piele şi produse din piele	7,75	4420	6824	0,648
11.	Ceramică şi produse de sticlă	11,96	5571	6742	0,826
12.	Metale primare	99,91	6674	10385	0,652
13.	Produse de metal	16,99	7330	8715	0,841
14.	Maşini neelectrice	148,36	7326	9704	0,755
15.	Echipament electric	96,98	5808	8916	0,651
16.	Echipament de transport	190,19	11090	10824	1,024
17.	Instrumente	28,34	13530	9619	1,407
18.	Alte produse manufacturate	24,71	6228	9319	0,668
	Toate grupele	1000,00	9645	9308	1,036

Sursa: Bela Balassa, Op. cit. pag. 22. *) Dintre cele 36 ţări, 18 sînt dezvoltate şi 18 în curs de dezvoltare.

produsele agricole (exclusiv tutunul), cauciucul natural, lemnul, pasta de hîrtie, hîrtia, îngrășămintele minerale, sulful, minereuri și concentrate de fier, minereuri metalice neferoase, cărbune, cocs, brichete, petrol brut, gaze naturale, pietre prețioase, perle, metale neferoase ;

— **mărfuri cu intensitate ridicată a capitalului :** băuturi, tutun prelucrat, fier, oțel, vehicule rutiere, produse de rafinare a petrolului și de cărbune, săpunuri, vopsele, articole de cauciuc, ciment ;

— **mărfuri cu intensitate ridicată a mîinii de lucru :** articole din piele, articole manufacturate din lemn, plăci de lemn, articole de hîrtie, textile, articole manufacturate din metal, minereuri nemetalice, materiale de construcție, sticlă, aparate de uz casnic, material rulant de cale ferată, nave, aparate de radio, televizoare, articole de birou, articole din materiale plastice, jucării, bijuterii, mărfuri de consum, diverse ;

— **mărfuri cu tehnologie nouă :** produse chimice, produse farmaceutice, medicamente, materiale plastice și sintetice, generatoare de forță, mașini agricole, mașini de birou, mașini pentru prelucrarea metalelor, mașini pentru industrii specializate, mașini pentru distribuirea electricității, aparate electrice, aparate de telecomunicații, aeronave, instrumente, materiale foto, ceasuri.

La ultimele trei grupe de produse acționează așa-numita „lege Verdoorn", potrivit căreia productivitatea muncii crește mai rapid în ramurile unde producția sporește în mai mare măsură. (Cf. „Structure and Change in European Industry", New York, 1977 pag. 10, la țările din Europa Occidentală relația dintre productivitatea muncii (P) și producție (Q) este dată de ecuația : $P = 1{,}5+0{,}587Q$, unde P și Q sînt ritmuri). O condiție a sporirii producției în cazul țărilor mici este exportul, a cărei competitivitate crește pe măsura ridicării productivității muncii. Acest fapt determină ca la țările dezvoltate, convergența structurilor de producție să fie însoțită de dezvoltarea rapidă a schimburilor. Se intensifică diviziunea internațională a muncii pe baza unor grupe tot mai restrînse de produse, exporturile și importurile țărilor partenere devenind tot mai asemănătoare ca structură pe grupe mari de mărfuri, dar tot mai diversificate în detaliu, sporește importanța schimburilor intrasectoriale față de cele intersectoriale, promovîndu-se tot mai mult specializarea de produse și pe procese tehnologice.

Lector univ. **Ovidiu RUJAN**

[1] H. Hughes and Shamsher Singh — Economic Rent : Incidence in Selected Metals and Minerals. In „Resources Policy", June, 1978, p. 139 și H. Hughes — Economic Rents, The Distribution of Gains from Mineral Exploitation and Mineral Development Policy, World Development, vol. 3, nr. 11, 1975, pag. 811.

[2] Raymond Vernon ed. — The Technology Factor in International Trade Universities — National Bureau, New York, London, 1970.

[3] Bela Balassa — A „Stages" Approach to Comparative Advantage" — paper presented at the 5th World Congress of the International Economic Association, Tokio, August-September 1977.

[4] Herbert Giersch (ed.) — The International Division of Labour. Problems and Perspectives. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1974 și P.B.W. Raymont — The Homogenity of Manufacturing Industries with Respect to Factor Intensities. In Oxford Bulletin of Economics and Statistics, vol. 58, no. 3, August 1976.

Negocierea în operațiunile comerciale internaționale cu aport valutar

Mutațiile înregistrate în ultimele decenii în domeniul comerțului internațional au impus atît găsirea unor forme noi de comercializare cît și o riguroasă organizare a activității de realizare a valorii mărfurilor în procesul schimburilor internaționale.

Răspunzînd acestor deziderate Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, identifică și creează cadrul dezvoltării operațiunilor cu aport valutar — pe planul găsirii unor forme de comercializare adaptate condițiilor pieței mondiale, evidențiind totodată activitatea de negociere („tratative și contractare externă") — pe planul organizării moderne a întreprinderilor de comerț exterior.

Abordarea corelată a acestor două activități de comerț exterior poate constitui sursa realizării unor operațiuni cu aport valutar menite să asigure venituri în valută din însuși actul de comercializare internațională.

DIVERSITATEA OPERAȚIUNILOR

Identificarea „operațiunilor cu aport valutar" în contextul general al operațiunilor pentru realizarea planului de export-import și cooperare economică internațională, are loc în practică pe baza unei serii de criterii din care enumerăm :

— asigurarea bunei gospodăriri a resurselor valutare prin realizarea de beneficii suplimentare în valută (reexportul în formele lui „clasice" este un exemplu de astfel de operațiune) sau degrevarea balanțelor comerciale de unele plăți în valută (vezi spre exemplu operațiunea de switch) ;

— tranzacționarea unor mărfuri și servicii ce nu implică consumul de materii prime sau alte materiale indigene ;

— valorificarea unor contrapartide de import din operațiuni de compensație ce nu prezintă interes pentru piața locală, pentru exporturile de mărfuri și servicii indigene la care se înregistrează o situație conjuncturală nefavorabilă la vînzare etc.

Caracteristicile de mai sus ale operațiunilor cu aport valutar determină clasificarea lor în :

a) **Operațiuni cu aport valutar subordonate** realizării unor procese de aprovizionare-desfacere a unor unități sau complexe de producție. Acestea avînd ponderea cea mai mare sînt constituite din :

— operațiuni de switch ;

— operațiuni de valorificare prin reexport a unor contrapartide de import ;

— importuri de completare la instalații sau exporturi de servicii complexe, pentru reexport, cu diferență valutară suplimentară ;

— operațiuni de lohn prin care se asigură folosirea cu maximum de eficiență a unor capacități de producție indigene ;

— alte operațiuni comerciale subordonate unor procese de desfacere a unor mărfuri indigene în condiții conjunc-

turale nefavorabile sau unor procese de aprovizionare cu materii prime deficitare.

b) **Operațiuni cu aport valutar independente:**

— arbitrajul de marfă și arbitrajul valutar;

— intermedieri între vînzători și cumpărători străini (reexportul pe cont propriu sau intermedierea pe bază de comision);

— alte operațiuni ce asigură beneficii în valută prin valorificarea „know-how-ului" de comercializare internațională.

Această clasificare impune deja o serie de concluzii pe planul tehnicilor specifice de negociere în operațiunile cu aport valutar.

In primul rînd se remarcă diferențele în baza argumentării în cazul negocierii între cele două categorii de operațiuni. În timp ce în cazul operațiunilor cu aport valutar subordonate, baza pentru argumentație o constituie legarea de anume avantaje pe care traderul le aduce în cadrul unor procese de aprovizionare-desfacere, în cazul operațiunilor cu aport valutar independente, baza argumentației o va constitui abilitatea comercială (respectiv oferirea unui avantaj sau asumarea unui risc pe planul strict al comercializării).

In acest sens se impune, ca în cadrul favorabil creat de Legea nr. 12/1981 pentru dezvoltarea operațiunilor cu aport valutar fiecare întreprindere de comerț exterior să dezvolte operațiuni cu aport valutar în concordanță cu nomenclatorul de activitate propriu. Experiența de comercializare combinată cu existența cadrului legislativ apropiat dezvoltării unor operațiuni cu aport valutar determină pe planul negocierii o elasticitate deosebită ce constă în principal în:

— acceptarea în contrapartida unor exporturi, de mărfuri ce nu prezintă interes pentru piața internă cu obținerea dreptului de reexport;

— ofertarea în contrapartidă la importurile noastre a unor produse din nomenclatorul propriu sau din nomenclatorul altor întreprinderi de comerț exterior;

— sesizarea complementarității de aprovizionare a unor unități productive străine cu nevoile noastre de import și respectiv importul „en gros" cu reexportul loturilor ce nu prezintă interes pentru piața internă (prezentînd în schimb un interes deosebit pentru parteneri externi ce achiziționează la prețuri „en detail");

— realizarea unor exporturi complexe prin încorporarea de importuri de completare (piese sau servicii ce se valorifică superior în cadrul unor ansamble);

— realizarea exporturilor unor produse prelucrate în cadrul unor operațiuni de lohn;

— acceptarea în cadrul unor acorduri sau aranjamente de cooperare a unor produse ce nu prezintă interes direct pentru piața internă, concomitent cu obținerea dreptului de reexport pentru aceste produse.

In al doilea rînd este de remarcat complexitatea actului de negociere în cadrul primului tip de operațiuni cu aport valutar. În acest caz, drumul parcurs de negociator pornește de la urmărirea realizării unor operațiuni de export, în concurență cu mai mulți parteneri ce oferă același produs, succesul în negocieri fiind asigurat în majoritatea cazurilor de acceptarea unor contrapartide ce constituie baza unor operațiuni de reexport. Este edificator în acest sens exemplul pe care îl constituie așa-numita „formulă românească de cooperare".

In al treilea rînd operațiunile cu aport valutar independente reflectă atingerea unui anume nivel de abilitate comercială, respectiv acumularea unei bogate experiențe de comercializare, deținerea unor surse de informare pentru negociere și a unui aparat de interpretare a lor bine pus la punct. Este nivelul «obiectiv»pentru orice compartiment de negociere angrenat în operațiuni cu aport valutar.

Trebuie remarcat însă că experiența de negociere în operațiunile cu aport valutar este atinsă de firmele de trading tot în cadrul nomenclatorului propriu de activități și nu printr-o diversificare excesivă.

Cunoașterea și interpretarea corectă a „charturilor" de bursă — ca instrument specific al marketingului de aport valutar — nu se poate realiza pentru o gamă foarte largă de produse, ci numai pentru cîteva produse.

Același lucru este valabil și pentru cunoașterea politicilor și riscurilor de comercializare specifice pe tip de marfă sau piață ce pot constitui argumente în procesul de negociere.

DIVERSIFICAREA ABORDĂRII

Pentru a determina specificul actului de negociere în cadrul operațiunilor cu aport valutar este necesar să se pornească de la modul în care intermediarul abordează operațiunea: pe cont propriu sau pe cont străin. Aceasta determină folosirea uneia din cele două tehnici principale folosite în operațiuni cu aport valutar:

— tehnici de tipul reexportului pe cont propriu și

— tehnici de tipul reexportului pe cont străin.

Caracteristica principală a primelor, din punct de vedere al negocierii, o constituie tratarea simultană cu cele două extreme ale rețelei de desfacere, furnizorul și respectiv beneficiarul, adaptarea și transferarea condițiilor discutate la un pol al rețelei cu cele ce se tratează la celălalt pol al ei.

Astfel, argumentele de ofertă ale furnizorului vor fi folosite de intermediar adaptate la specificul beneficiarului, în relația cu acesta din urmă. În același timp termenele de livrare, valabilitatea pentru acreditiv sau oferta vor fi adaptate de intermediar, la noile condiții necesare pentru respectarea termenilor contractuali stabiliți cu beneficiarul. Se produce astfel transferul și pe planul negocierii a principiului „back to back" cunoscut în domeniul

derulării operațiunilor cu aport valutar (îndeosebi de la plățile prin acreditive).

În ceea ce privește tehnicile de tip reexport pe cont străin, din punct de vedere al negocierii au ca principală trăsătură transferarea automată, nefiltrată, a rezultatelor negocierii de la un capăt al rețelei de comercializare către celălalt capăt al ei.

Acționînd în aceste cazuri în postură de comisionar sau agent, intermediarul (traderul), transferă toate condițiile ofertelor, depunînd diligența maximă pentru încheierea tranzacției comerciale.

Separat de tranzacția de marfă în care se negociază o ofertă specifică, are loc însă procesul de negociere a condițiilor în care acționează comisionarul (întinderea mandatului, comisionul etc.).

În acest al II-lea caz, al tehnicilor de reexport pe cont străin, are loc aplicarea și în domeniul negocierilor a principiului „transferabilității" de la derularea operațiunilor cu aport valutar (cunoscut sub această denumire în primul rînd din domeniul acreditivelor).

Ambele tipuri de tehnici de comercializare în operațiuni cu aport valutar, și respectiv principii de negociere au ca trăsătură comună, tratarea cel puțin a unei oferte specifice de marfă. Ceea ce le deosebește însă pe planul negocierii, din punctul de vedere al traderului, este obținerea cîștigului, în primul caz ca diferență de condiții negociate cu beneficiarul și respectiv furnizorul și sub formă de comision în cel de-al doilea caz (acest comision fiind rezultatul unor negocieri aparte cu partenerul în numele căruia acționează traderul).

Dacă în domeniul negocierii unor oferte de marfă argumentarea asupra naturii serviciului prestat este relativ ușoară, în cazul negocierii operațiunilor de intermediere acesta se determină mai greu din punct de vedere al avantajelor pe care le oferă intermediarul.

Considerăm că principalele lui surse pentru întreprinderile noastre de comerț exterior sînt:

— experiența în comercializarea unui produs sau cunoașterea unei anume piețe;

— situarea geografică ce permite introducerea mai ușoară pe o anume piață (inclusiv, spre exemplu, prin folosirea portului liber Sulina);

— aranjamentele comerciale ale întreprinderii (aranjamente tip barter, sau formula românească de cooperare etc.);

— posibilitatea utilizării unor capacități de prelucrare, a rețelei externe și bazei de comercializare a întreprinderii respective;

— posibilitatea oferirii de servicii comerciale de o structură și gamă foarte diversă prin cooperarea între mai multe întreprinderi de comerț exterior (colaborare cu Terra, B.R.C.E., Navlomar, Romtrans etc.).

Analiza atentă a tuturor oportunităților pentru operațiuni cu aport valutar ce apar în cadrul negocierilor întreprinderilor noastre de comerț exterior poate deveni pentru acestea sursa unor importante venituri în valută.

Florin POGONARU

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Variabilitatea cursurilor de schimb. Concluziile unei analize

Problema fluctuațiilor înregistrate de cursurile de schimb începînd cu anul 1973 (cînd s-a generalizat politica de flotare a cursurilor de către principalele țări capitaliste dezvoltate) prezintă, așa cum s-a arătat în articolul nostru din numărul precedent, atît o importanță teoretică, cît și una practică. Analiza acestui fenomen stă la baza aprecierilor privind implicațiile multiple pe care le-a avut renunțarea la politica de fixitate a cursurilor.

Fondul Monetar Internațional a efectuat un calcul amplu al indicilor de valabilitate pentru monedele țărilor membre, prezentați în Tabelul nr. 1. Indicii de variabilitate sînt corelați cu deviația standard a modificărilor medii lunare ale cursurilor efective de la modificarea medie a anului respectiv. Cifrele pentru grupele de țări menționate sînt medii neponderate ale indicilor de variabilitate pentru monedele țărilor din grup.

Analiza cifrelor obținute de F.M.I. și prezentate în Tabelul nr. 1 scoate în relief cîteva concluzii:

1. În primul rînd, este evident că variabilitatea cursurilor este la rîndul ei un fenomen instabil; după perioade de accentuare a acesteia (de exemplu în 1978) urmează perioade de relativă liniște (1979). Fluctuațiile cursurilor de schimb — respectiv modificările pe termen scurt care dispar după cîteva zile — nu pot fi distinse, în momentul apariției, de modificările pe termen lung. Mai mult, chiar modificările pe termen lung sînt însoțite, de multe ori, de importante fluctuații în jurul tendinței generale. Cu alte cuvinte, nu se poate vorbi despre accentuarea continuă a instabilității cursurilor de schimb, ci de „puseuri" de instabilitate, care apar în momentele de criză pe piețele valutare.

2. În al doilea rînd, anul 1978 a fost, pînă în prezent, cel în care s-au înregistrat cele mai importante fluctuații în curs. Urmează, ca amploare, anii 1973—1977, cînd fluctuațiile au fost mai importante (în cazul țărilor capitaliste dezvoltate) decît cele din 1979, anul cel mai calm. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, indicii de variabilitate au manifestat o mai mare continuitate, comparativ cu cei din țările dezvoltate.

3. Indicii de variabilitate ai diferitelor monede occidentale denotă, de asemenea, cîteva aspecte interesante. Se remarcă, în mod deosebit, variabilitatea mare a yenului japonez și a francului elvețian; indicii acestor mo-

nede au depăşit în 1978 nivelul de 3%. Trebuie subliniat că prin metoda utilizată, indicele de variabilitate al dolarului a fost cel mai scăzut în toate perioadele analizate, situîndu-se cam la jumătatea nivelului mediu înregistrat pe ansamblul ţărilor dezvoltate; cu alte cuvinte, din punct de vedere al fluctuaţiilor de curs, dolarul a fost moneda cea mai stabilă.

4. Au existat excepţii de la tendinţa generală a variabilităţii. Astfel, spre deosebire de celelalte monede, variabilitatea lirei sterline s-a accentuat în 1979 faţă de 1978. Un alt exemplu îl constituie lira italiană, al cărui curs a dovedit o relativă stabilitate în anii 1977—1978—1979.

Este cunoscut, că, în perioada menţionată, autorităţile monetare din ţările occidentale au luat măsuri de limitare a fluctuaţiilor excesive ale cursurilor de schimb, prin măsuri de intervenţie directă pe pieţele valutare. Acest lucru explică, în parte,evoluţia sinusoidală a indicilor de variabilitate. În funcţie de gradul de fluctuaţie a cursurilor de schimb, firmele particulare şi băncile au luat măsuri de contracarare a riscurilor valutare.

Ion ANTON
Mugur ISĂRESCU

Tabelul nr. 1

Variaţia medie lunară a cursurilor de schimb efective, în perioada aprilie 1973—decembrie 1979 (%)

	1973-1976	1977	1978	1979
Ţări industrializate	1,41	1,13	1,44	0,96
Canada	0,87	1,14	1,40	1,21
Franţa	1,62	0,50	1,61	0,64
R.F. Germania	1,82	0,98	1,33	0,64
Italia	1,98	0,60	0,73	0,68
Japonia	1,36	1,68	3,13	2,03
Elveţia	1,42	1,73	3,38	0,91
Anglia	1,45	0,97	1,61	2,16
S.U.A.	0,74	0,42	0,94	0,60
Alte ţări industrializate	1,41	1,21	1,22	0,87
Ţări în curs de dezvoltare	1,60	0,98	1,67	1,48
Cu moneda legată de dolar	1,47	0,56	1,57	1,53
Cu moneda legată de DST	1,93	0,63	1,99	2,58
Cu moneda legată de francul francez	0,81	0,25	0,70	0,37
Alte ţări în curs de dezvoltare	1,87	1,63	1,99	1,53

Sursa: International Monetary, Fund., Annual Report 1980, pag. 48.

documentar

Restructurarea comerţului internaţional cu produse manufacturate

Ridicarea de industrii naţionale în ţările „lumii a treia", nu este suficientă pentru a se atinge o restructurare fundamentală a relaţiilor economice dintre state. Creşterea industrială şi mutaţiile ce intervin, trebuie urmate de o schimbare în volumul şi structura comerţului. Creşterea volumului şi diversificarea structurii comerţului statelor în curs de dezvoltare, este o parte componentă principală a procesului de industrializare.

Cu toate eforturile făcute şi unele progrese înregistrate, ONUDI apreciază că pînă în anul 2000 nu vor avea loc schimbări importante în structura comerţului cu produse manufacturate. Exporturile ţărilor în curs de dezvoltare, de produse manufacturate, vor continua să crească, dar se vor exporta în continuare multe produse de volum mare şi valoare mică. Statele în curs de dezvoltare vor servi şi pe mai departe, ca debuşee pentru produsele manufacturate de tehnicitate ridicată.

Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială a întreprins unele studii privitoare la actuala situaţie din comerţul internaţional. Concluziile desprinse din aceste studii arată că este necesară o coordonare a politicilor macroeconomice de dezvoltare a statelor în curs de dezvoltare. Din experienţa de pînă acum, se poate aprecia că o asemenea acţiune este greu de finalizat.

Actualele structuri tarifare din ţările dezvoltate, sînt în favoarea unui import de materii prime din statele în curs de dezvoltare şi nu de produse manufacturate. În teorie, sistemele tarifare nu discriminează ţările, ci produsele. Ţinînd însă cont că multe dintre statele în curs de dezvoltare sînt specializate în producerea şi comercializarea unui produs sau a unei game restrînse de produse, sînt afectate şi ele, sistemele tarifare constituind o piedică importantă în calea dezvoltării comerţului cu produse manufacturate.

Asupra comerţului cu produse manufacturate mai acţionează, în mod negativ, şi barierele netarifare. Efectul acestora cade aproape în exclusivitate asupra statelor în curs de dezvoltare. În ultima vreme se apelează tot mai mult la reduceri voluntare şi aranjamente de piaţă. Aceste metode, de frînare artificială a dezvoltării comerţului cu produse manufacturate, au efecte nefaste în primul rînd asupra maselor populare din statele dezvoltate şi asupra economiilor ţărilor în curs de dezvoltare. Procedurile de licenţiere complicate şi standardele dificile, sînt doar cîteva din barierele netarifare, care sînt tot mai des folosite în ultima perioadă. La acestea se mai adaugă importurile prin filialele societăţilor transnaţionale, precum şi ajutoarele date de guvernele statelor dezvoltate pentru acestea.

În prezent, în statele industrializate, se vehiculează tot mai mult ideea trecerii la politici de ajustare, în loc de măsuri protecţioniste. Aceasta implică o ajustare a econo-

miei ţărilor în curs de dezvoltare simultan cu cea a statelor industrializate. Ajustările economice propuse sînt menite să arunce greutăţile actualei ordini economice în spatele maselor populare, permiţînd astfel societăţilor capitaliste să obţină profituri tot mai mari.

Faţă de aceste măsuri, ţările în curs de dezvoltare, au crescut comerţul cu produse manufacturate între ele, care încă are un volum mult prea mic. Evoluţiile din ultimii ani, arată că dezvoltarea comerţului cu produse manufacturate dintre statele în curs de dezvoltare, nu împietează asupra dezvoltării de ansamblu a comerţului internaţional cu produse manufacturate.

Rezultantă a profundelor mutaţii din ultima perioadă de timp, ce au loc în comerţul internaţional, dialogul nord-sud, a fost chemat să contribuie în mod activ la soluţionarea gravelor probleme cu care sînt confruntate ţările în curs de dezvoltare. Desfăşurat la diferite nivele, dialogul dintre statele dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, nu a dat cel puţin pentru moment, rezultatele scontate.

O concluzie care s-a desprins din dialogul nord-sud, este aceea că ţările în curs de dezvoltare trebuie să aibă o parte echitabilă a comerţului cu produse manufacturate. Aceasta implică, în primul rînd, o legătură directă între importurile de produse manufacturate din ţările dezvoltate şi exporturile de produse manufacturate ale ţărilor în curs de dezvoltare, către aceste state. În acest sens, programul de la Lima prevede că partea din produsul naţional brut al ţărilor dezvoltate, alocată pentru importul de produse manufacturate din ţările în curs de dezvoltare, să crească de la 0,5% în 1974 la 4% în anul 2000.

Pentru atingerea acestui scop, este necesară o diversificare şi o creştere a economiei statelor în curs de dezvoltare, fără de care nu se poate participa la schimbul mondial de produse manufacturate. O cale pentru a se ajunge la o poziţie mai bună în comerţul internaţional cu produse manufacturate o constituie şi sporirea continuă a gradului în care importurile de produse manufacturate al ţărilor în curs de dezvoltare, vor fi acoperite de exporturile de produse manufacturate. Programul de la Lima prevede ca în anul 2000, cota de acoperire a importurilor, prin exporturi de produse manufacturate, să fie de 65%.

Rolul pe care îl joacă comerţul în dezvoltarea unui stat, trebuie considerat în funcţie de strategia aleasă de fiecare stat în curs de dezvoltare. În strategia de export, vor fi necesare noi mecanisme economice pentru a facilita accesul pe piaţă. Comunitatea internaţională, trebuie să găsească metode de a feri aceste state de influenţele nefaste ale tulburărilor pieţei internaţionale şi recesiunii din străinătate. Iar în strategia importurilor accentul trebuie în mod necesar să cadă pe un transfer în sfera producţiei. Importurile vor trebui să fie importuri de completare sau importuri de mijloace de producţie, nu importuri de bunuri de consum. Acestea din urmă nu duc decît la o sporire aparentă şi de moment a nivelului de trai, şi au consecinţă directă adîncirea şi mai mare a decalajelor economice. Pe de altă parte, importul masiv de bunuri de consum duce la o scoatere inevitabilă a ţărilor în curs de dezvoltare din competiţia pentru ocuparea unei poziţii cît mai avantajoase în comerţul cu produse manufacturate.

Eliminarea piedicilor artificiale din comerţul cu produse manufacturate trebuie făcută simultan cu acţiuni împotriva barierelor netarifare şi a acţiunilor vizînd dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare. Programul de la Lima, arată că trebuie aplicate mai puternic principiile tratamentului nereciproc, folosirea la maximum a complementarităţii statelor în curs de dezvoltare şi în general acordarea de preferinţe intraregionale.

În vederea atingerii obiectivului central şi anume eradicarea subdezvoltării şi apropierea nivelurilor de dezvoltare a tuturor statelor, este necesară şi o stabilizare a veniturilor din export, precum şi o mai bună coordonare a politicilor de dezvoltare economică. În acest sens, se impune o creştere şi mai accentuată a comerţului sud-sud. De asemenea, este necesară o prevenire a ascuţirii riscurilor fluctuaţiilor în producţie şi export, lucru foarte greu în condiţiile actualei crize economice a lumii capitaliste, care naşte implicaţii asupra întregii economii mondiale.

Ţările în curs de dezvoltare au nevoie în permanenţă de noi legături comerciale, care să le asigure astfel o stabilitate volumului exporturilor şi încasărilor. Pînă în prezent au fost utilizate numai o parte a legăturilor comerciale, posibil a se realiza.

Pentru rezolvarea acestor dificultăţi de ordin comercial, este necesar ca activitatea de marketing să se bucure de o atenţie mai mare. Problemele de marketing, rezolvarea lor incluzînd eliminarea barierelor netarifare din calea comerţului, vor trebui să fie privite în mod mai concret şi să se bucure de o abordare reală şi eficientă din partea organelor de resort din statele în curs de dezvoltare. O altă problemă deosebit de importantă a oricărei economii în curs de dezvoltare, este aceea a adaptării rapide a producţiei la cerinţele pieţei. Acest lucru nu se poate face însă, fără o prospectare şi o cunoaştere aprofundată şi permanentă a pieţei şi fără existenţa unui mecanism adecvat al legăturii dintre marketing şi producţie.

Problema marketingului în statele în curs de dezvoltare este o problemă de o maximă importanţă pentru atingerea obiectivului de participare mai mare a acestor ţări la comerţului mondial cu produse manufacturate.

Vladimir NARDIN

dreptul naţional al statelor

ALGERIA : MODIFICĂRI ŞI TENDINŢE ACTUALE ÎN CADRUL LEGISLAŢIEI FISCALE PRIVIND ÎNTREPRINDERILE STRĂINE TITULARE DE CONTRACTE DE CONSTRUCŢII-MONTAJ

Legislaţia fiscală (inclusiv vamală) care se aplică întreprinderilor străine care exercită o activitate temporară în Algeria a evoluat în mod substanţial în ultimii doi ani, în sensul unei simplificări a formalităţilor şi al unei reduceri importante a fiscalităţii. Ne propunem să prezentăm în continuare cele mai semnificative aspecte legate de legislaţia fiscală aplicată întreprinderilor străine care exe-

cută lucrări de construcții-montaj, tipul cel mai reprezentativ de firme cu regim de activitate temporară în Algeria.

1. **Taxe ce se aplică cu ocazia importurilor.** În conformitate cu prevederile ordonanței din ianuarie 1974, întreprinderea socialistă sau organismul public algerian parte la un contract comercial internațional sînt cele care, în general, se obligă contractual să se ocupe de formalitățile de vămuire, în mod special să achite taxele pe care această operațiune le implică. Este vorba despre :

— taxele vamale, limitate la 3% din valoarea CIF a bunurilor importate, sub rezerva satisfacerii condițiilor puse de articolul 82 din Legea finanțelor/1978 (importul de bunuri destinate realizării de investiții planificate ale întreprinderilor socialiste) ;

— redevența vamală, reprezentînd 2°/00 din valoarea CIF ;

— taxa unică globală de producție (TUGP), calculabilă asupra valorii CIF + taxe vamale + redevența vamală, la niveluri variind în funcție de natura bunurilor importate (cel mai des de 10 sau 20%).

2. **Taxele asupra cifrei de afaceri.** Întreprinderile străine exercitînd o activitate temporară în Algeria în cadrul pieței lucrărilor de construcții-montaj sînt impozabile prin :

— TUGP de 10%, în cazul în care prestează lucrări de antrepriză ;

— taxa unică globală pentru prestarea de servicii (TUGPS), la nivelul de 6%, în cazul în care realizează lucrări de montaj ;

a) Exonerarea sectorului petrolier. Întreprinderea petrolieră națională algeriană SONATRACH și societățile petroliere străine care îi sînt asociate în lucrări de prospectare-exploatare a hidrocarburilor sînt exonerate de TUGP și TUGPS pentru achiziționarea anumitor bunuri și servicii necesare nemijlocit prospectării, exploatării și transportului hidrocarburilor ; sub rezerva unei atestări remise de către aceste societăți petroliere și vizate de către serviciile fiscale algeriene, întreprinderile străine care au relații contractuale cu aceste societăți nu trebuie, în consecință, să remită trezoreriei algeriene TUGP sau TUGPS asupra valorii contractului respectiv ;

b) Taxarea lucrărilor de antrepriză. Întreprinderile străine care execută contracte privind construcția de clădiri sau realizarea de lucrări publice sînt impozabile TUGP în mod identic, cel mai ades, cu întreprinderile care realizează obiective „la cheie". Cifra de afaceri impozitată prin TUGP cuprinde prețul total al lucrărilor de antrepriză, ante-taxare, fără a se face distincție între diversele prestații sau furnituri necesare și indiferent de moneda de plată. Întreprinderile străine care execută lucrări de antrepriză în Algeria trebuie să factureze TUGP clienților lor și să verse TUGP astfel încasată bugetului statului algerian, sub condiția deducerii TUGP recuperabilă care le-a fost facturată de către sub-contractanții sau furnizorii lor sau care le-a fost achitată în vamă în momentul importului bunurilor încorporate lucrărilor realizate ; cu alte cuvinte, TUGP trebuie „neutralizată" pentru aceste întreprinderi, astfel încît să nu se repercuteze asupra costurilor lucrărilor ce le-au fost acestora comandate. Practica mai recentă a aplicării acestui sistem a pus în evidență o serie de dificultăți legate de funcționarea sa armonioasă, generate în principal de faptul că, în conformitate cu ordonanța din ianuarie 1974, vămuirea bunurilor încorporate lucrărilor realizate de întreprinderile străine este în general încredințată întreprinderilor socialiste sau organismelor publice algeriene părți contractante. Acestea din urmă sînt, în consecință, determinate să achite TUGP prima oară în vamă, pentru furniturile importate în numele lor și a doua oară pentru valoarea globală a contractului, care le-a fost facturată de către întreprinderea străină co-contractantă ; rezultatul este acela că aceste organisme naționale sau întreprinderi socialiste algeriene achită de două ori TUGP asupra furniturilor importate. Pentru soluționarea acestei dificultăți — care a stat la originea a numeroase litigii fiscale —, autoritățile algeriene au permis, printr-o circulară din 1977, ca întreprinderile străine co-contractante să recupereze TUGP plătită în vamă de către întreprinderea socialistă sau organismul public algerian parte contractantă. Întreprinderea străină continuă în acest caz să factureze în mod normal TUGP clientului său, dar acesta din urmă nu îi va remite decît diferența dintre TUGP facturată și TUGP plătită în vamă, al cărei drept de recuperare a fost transferat întreprinderii străine. Practica demonstrează totuși că și acest sistem este defectuos, întrucît TUGP plătită în vamă excede cel mai adesea TUGP facturată, care este diminuată prin TUGP recuperabilă achitată de către întreprinderea străină ; aceasta dispune în cazul acesta de o impozitare a TUGP care nu este rambursabilă de către bugetul statului și care constituie, în consecință, un element al costurilor de realizare a lucrărilor, suportat fie de către întreprinderea străină, fie de către clientul algerian, în funcție de dispozițiile contractuale ;

c) Taxarea lucrărilor de montaj. Sînt supuse unei TUGPS de 6%, care trebuie să se bazeze pe valoarea globală a lucrărilor, ante-taxare, indiferent de moneda de plată. Elementul generator al taxei îl reprezintă încasarea parțială sau totală a prețului. TUGPS trebuie achitată de către întreprinderea străină datoare, fără să fie posibilă nici o deducere a TUGP sau TUGPS pe care această întreprindere le-a achitat propriilor săi sub-contractanți și furnizori.

3. **Impozite directe.** Întreprinderile străine care exercită o activitate temporară în Algeria în cadrul unor contracte de lucrări de construcții-montaj sînt în mod obligatoriu supuse unei taxe forfetare (TF), în cazul în care aceste întreprinderi sînt de altă naționalitate decît franceză și care nu au stabilimente autonome în Algeria (prin „stabiliment autonom", administrația fiscală algeriană înțelege o sucursală sau o agență). Cît privește întreprinderile de naționalitate franceză — pentru contractele încheiate cu execuția după 1.I.1979 —, precum și întreprinderile, indiferent de naționalitate, care au un stabiliment autonom în Algeria, acestea sînt supuse în mod obligatoriu unui impozit asupra beneficiilor industriale sau comerciale (BIC) și unei taxe asupra activității industriale și comerciale (TAIC). În sfîrșit, întreprinderile străine, indiferent de naționalitate, sînt impozabile printr-un vărsămînt forfetar asupra salariilor (VF).

a) Taxa forfetară. Baza de calcul cuprinde prețul total al lucrărilor, ante-taxare, indiferent de moneda de plată. Elementul generator al taxei îl reprezintă încasarea totală

sau parțială a sumei taxabile. Cifrindu-se la 8% pînă în decembrie 1978, TF a fost redusă la 4% începînd cu 1979. TF este reținută de către client, care o varsă apoi bugetului algerian, din ordinul și în contul întreprinderii datoare, clientul trebuind să-i remită acesteia chitanțele reglementare atestînd vărsămîntul. Întreprinderea (străină) datoare poate fi urmărită în mod solidar cu clientul său de către serviciile fiscale algeriene, indiferent de clauzele contractuale stabilite între aceștia, în cazul nerespectării de către client a dispozițiilor legale privitoare la vărsarea TF;

b) Impozitul asupra beneficiilor industriale și comerciale (BIC) și taxa asupra activității industriale și comerciale (TAIC). BIC este calculat la nivelul de 60% din suma impozabilă, obținută din rezultatele contabile prin agregarea cheltuielilor înregistrate ne-deductibile (cheltuielile aferente imobilelor în mod indirect afectate exploatării, cote-părți din cheltuielile de deplasare și reprezentare care depășesc nivelul alocațiilor pentru funcționarii algerieni, donații și subvenții ș.a.). Cheltuielile angajate în afara Algeriei sînt examinate cu foarte mare atenție de către serviciile fiscale algeriene, în special cheltuielile de ședere, de studii ș.a. Ca modalitate generală, administrația fiscală algeriană vizează impozarea în Algeria a totalității beneficiilor realizate de către o întreprindere străină prin execuțarea unui contract de lucrări de construcții-montaj, chiar și dacă această firmă efectuează anumite prestații în afara Algeriei (studii, achiziții de bunuri destinate a fi încorporate lucrărilor executate ș.a.).

Taxa asupra activității industriale și comerciale (TAIC) este bazată pe nivelul de 2,5% (2,53% în comunele cu peste 100 000 de locuitori) asupra valorii totale a lucrărilor, ante-taxare, indiferent de moneda de plată. TAIC, care se plătește lunar către bugetul statului algerian, are la bază fie facturarea, fie, pentru întreprinderile de construcții și lucrări publice, încasarea. Ea reprezintă o cheltuială deductibilă din beneficiul impozabil;

c) Vărsămîntul forfetar. Îi sînt impozabile în special întreprinderile străine exercitînd în Algeria o activitate temporară în cadrul unor contracte de construcții-montaj și se calculează la nivelul de 6% din suma salariilor achitate personalului lor detașat în Algeria sau recrutat local.

4. Taxe datorate admisiei temporare în Algeria a materialelor de șantier. Întreprinderile străine care doresc să importe în Algeria materiale de șantier sub regimul admisiei temporare, trebuie să depună la Direcția națională vamală algeriană un dosar de cerere pentru admisie temporară. Întrucît Direcția vamală dispune de o putere nelimitată în materie, autorizațiile de admisie temporară sînt în mod general acordate, în măsura în care materialele în cauză sînt destinate executării de contracte încheiate cu statul sau o întreprindere socialistă algeriană.

Admisia temporară nu exonerează de plata taxelor aplicabile cu ocazia importurilor, însă aceste taxe sînt în acest caz calculate nu la valoarea materialelor importate, ci în funcție de o cotă-parte din această valoare, determinată de către autoritățile vamale. În general, această cotă-parte este în funcție de durata șederii materialelor în Algeria, prin raportarea la durata totală „de viață" a acestora.

Materialele în regimul de importuri temporare trebuie reexportate în termenele prevăzute, în caz contrar aplicîndu-se sancțiuni severe. Dacă termenele acordate inițial se dovedesc a fi insuficiente, se obișnuiește depunerea, cel mai tîrziu cu trei luni înaintea expirării, a unei cereri de prelungire. Toate mențiunile anterioare nu se referă la autoturisme, pentru care există o procedură specială care permite importul în admisie temporară cu scutire totală de taxe, sub rezerva remiterii unei cauțiuni bancare.

5. Cotizația CNAT. Deși nu este vorba despre un impozit propriu-zis, considerăm necesar a menționa în cadrul acestui material faptul că întreprinderile străine exercitînd în Algeria o activitate în cadrul sectorului construcții și lucrări publice trebuie să verse anual către un organism profesional, Centrul Național de studiere și de sprijinire a întreprinderilor de lucrări (CNAT), o cotizație egală cu 2‰ din cifra lor de afaceri. Această cotizație se calculează pe baza unor modalități sensibil diferite în cazul în care întreprinderea străină a fost „acceptată" de către ministerul algerian competent.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

R.A. EGIPT: NOI REGLEMENTĂRI ÎN DOMENIUL IMPORTURILOR

În baza Deciziei nr. 15/1980, importurile realizate de către importatorii privați trebuie să fie achitate prin acreditiv documentar. De asemenea, aceste importuri fac obiectul unui depozit prealabil constituit în devize convertibile la băncile expres autorizate de către Banca Centrală a Egiptului.

Depozitul valutar prealabil se constituie după cum urmează:

— 25% la deschiderea acreditivului, pentru unele produse alimentare de primă necesitate;

— 40% pentru combustibili, materii prime, echipamente și alte bunuri de investiții (cu excepția mijloacelor de transport);

— 100% pentru toate celelalte produse, inclusiv mijloacele de transport.

În primele două cazuri de mai sus, diferența pînă la 100% se depune la sosirea documentelor de expediere a mărfurilor.

Conform aceleiași decizii, plata taxelor vamale în lire egiptene se poate efectua numai la băncile locale agreate.

Redactor coordonator
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Expedierea produselor în vagon comun

Expedierea produseor în vagon comun constituie o modalitate care asigură utilizarea eficientă a mijloacelor de transport pe calea ferată. Modalitatea la care ne referim își găsește justificarea numai în condițiile în care produsele sale ajung în posesia beneficiarului contractual la data, în cantitatea și în calitatea convenită.

În acest scop, pct. 44 din Normele metodologice nr. 2/1980 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, prevede că furnizorul este obligat să comunice destinatarului (adică, unității care figurează, în această calitate, în scrisoarea de trăsură) adresele celorlalți beneficiari și să menționeze în facturile emise asupra acestora adresa la care a fost expediat vagonul. Destinatarul pe adresa căruia a fost expediat vagonul are obligația ca, la sosirea acestuia să înștiințeze și pe ceilalți beneficiari.

Dacă această reglementare este respectată, produsele ajung neîntîrziat în posesia beneficiarilor contractuali, realizîndu-se eficiența prestației atit din punctul de vedere al utilizării mijloacelor de transport, cît și din punctul de vedere al aprovizionării corespunzătoare a unităților beneficiare.

Iată de ce susținem că pentru a produce efectele proprii furnizărilor de produse, livrările în vagon comun se impun a fi efectuate cu stricta respectare a celor de mai sus.

Astfel, de pildă, dacă beneficarul contractual nu este anunțat de către furnizor asupra expedierii produselor în vagonul comun trimis destinatarului și nici acesta nu-i comunică beneficiarului sosirea produselor pe adresa sa, nu poate fi considerată îndeplinită obligația de furnizare pe data expedierii produselor în vagonul comun.

Ne întemeiem opinia pe dispozițiile Secțiunii 3 a Legii nr. 71/1969 care nu pot fi interpretate decît în sensul că operațiunile de recepție, autorecepție și expediere se efectuează către beneficiarul contractual în favoarea căruia înțelege furnizorul să livreze produsele. Aceste dispoziții trebuie să fie respectate și în cazul livrărilor în vagon comun prin îndeplinirea întocmai a regulilor de urmat potrivit normelor metodologice citate mai sus. Contrar, nu are loc nici individualizarea produselor livrate în vagon comun beneficiarului contractual și nici nu se poate socoti că operațiunea de expediere se face în folosul acestui beneficiar.

Alături de cele înfățișate, considerente de ordin economic ne determină să susținem că, în situația dată, obligația de livrare a furnizorului nu poate fi considerată îndeplinită decît în măsura în care beneficiarul a fost pus în situația de a putea prelua produsele expediate în vagon comun.

În adevăr, din unghiul de vedere al beneficiarului, livrarea produselor care formează obiectul contractului de furnizare este menită să-i permită realizarea sarcinilor sale de producție, desfacere, investiții etc. În ipoteza în care este în situația de a nu putea utiliza produsele respective, este, oare satisfăcut interesul economic al beneficiarului ? Desigur că nu. Iată de ce credem că obligația de livrare poate fi considerată îndeplinită numai din momentul în care furnizorul și destinatarul și-au îndeplinit obligațiile care le revin față de beneficiarul produselor livrate în vagon comun. Mai precis, pînă în momentul în care acest beneficiar este în situația de a putea prelua produsele care îi aparțin.

Astfel, omisiunea furnizorului de a menționa în factură denumirea și adresa destinatarului căruia i-a fost expediat vagonul comun este acoperită de comunicarea ulterioară făcută în acest sens. De la data primirii acestei comunicări, refuzul de plată nu se mai justifică, afară de cazul cînd se prezintă, conform pct. 111 din normele citate, confirmarea scrisă a destinatarului în legătură cu neprimirea produselor respective.

Sub acest aspect, este de relevat că — spre deosebire de cazul livrărilor obișnuite — simplul fapt al neprimirii produselor nu îndreptățește refuzul de plată al beneficiarului unor produse livrate în vagon comun. El trebuie să prezinte, pentru ca banca să admită refuzul, confirmarea destinatarului în privința neprimirii produselor.

Destinatarul răspunde atît față de furnizor cît și față de beneficiar cu privire la realitatea confirmării date. Totodată, în calitatea sa de destinatar al vagonului comun, el are obligația de a încheia acte de constatare opozabile cărăușului și furnizorului cu privire la întregul conținut al vagonului. Prin urmare, destinatarul poate fi ținut răspunzător în legătură cu acele cantități de produse nepredate beneficiarilor pentru care nu a întocmit acte de constatare opozabile la primirea vagonului.

I. ICZKOVITS

Raporturi de muncă

Considerații asupra motivării unor acte de dreptul muncii

În rîndurile de față ne-am propus să formulăm cîteva observații cu privire la necesitatea motivării unor acte de modificare și de desfacere a contractului de muncă.

Legea recunoaște unităților socialiste, în calitatea lor de părți ale raportului juridic de muncă, dreptul de a modifica sau desface din proprie inițiativă contractul individual do muncă. Actul prin care se concretizează măsura luată de unitate urmează să fie emis cu respectarea condițiilor prevăzute de lege. Printre aceste condiții un loc important revine motivării, în fapt și în drept a măsurii luate.

În lumina reglementărilor în vigoare motivarea nu este prevăzută ca o cerință cu caracter general. Cu toate acestea se poate afirma că motivarea unui act de dreptul

muncii își vădește importanța prin rolul său de protecție a persoanei încadrate în muncă împotriva oricărui arbitrariu. În principiu, măsurile luate de unități, în calitatea lor de părți ale raportului juridic de muncă, pot fi contestate la organele de jurisdicție a muncii. Așa fiind, din punct de vedere procesual, motivarea este necesară spre a-i oferi persoanei în cauză posibilitatea de a-și formula apărarea într-un eventual litigiu generat de o măsură ilegală a unității.

În practică se întîlnesc și cazuri în care unitățile socialiste nu își motivează măsurile luate, fapt ce determină consecințe negative, în sensul că poate conduce la anularea deciziilor respective. Astfel, de pildă, o organizație socialistă din județul Sibiu a modificat unilateral contractul de muncă al unei persoane prin schimbarea funcției și retribuției. Judecătoria Sibiu sesizată cu contestație împotriva deciziei luate de unitate a reținut că aceasta a schimbat unilateral felul muncii și retribuția fără a preciza temeiul juridic al măsurii respective. Drept urmare, instanța a anulat măsura luată ca fiind ilegală (dosar nr. 3584/1979, sentința nr. 6732/1979).

De remarcat că, după promovarea contestației unitatea, la cererea organului de jurisdicție, a precizat printr-o adresă separată că măsura luată față de contestator vizează retrogradarea acestuia pe timp de 3 luni. În aceste condiții s-ar putea ajunge la concluzia că unitatea a aplicat persoanei în cauză sancțiunea disciplinară prevăzută de art. 100 lit. e din Codul muncii. Este de fapt și soluția la care a ajuns Tribunalul județean Sibiu.

Problema pe care a ridicat-o măsura luată de unitate, în cauza menționată, nu reprezintă o chestiune de speță ci una de principiu, și anume de a ști dacă temeiul juridic al măsurii luate poate fi determinat după sesizarea organului de jurisdicție. În ce ne privește socotim că răspunsul trebuie să fie negativ, mai multe argumente pledînd în acest sens. Spre a ne argumenta punctul nostru de vedere prețuim util să ne referim, chiar succint, la forma și necesitatea motivării unor acte de dreptul muncii.

Dispozițiile Codului muncii nu prevăd în toate cazurile forma scrisă ca o condiție de validitate a măsurii luate de unitate. Astfel, în cazul modificării contractului de muncă (prin delegare, detașare, transfer sau trecere într-o altă muncă) legea nu prevede necesitatea formei scrise. Pornind de la această constatare s-ar putea susține că actele prin care se modifică contractul de muncă nu implică cu necesitate o motivare în fapt și în drept.

Forma scrisă este impusă însă de lege în cazul desfacerii contractului de muncă. Potrivit art. 134 al. 1 din Codul muncii: „Desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile, se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității, cu arătarea motivelor, a prevederilor legale pe care se întemeiază, a termenelor, precum și a organelor la care măsura luată se poate ataca". Același text, în alineatul următor, prevede necesitatea comunicării deciziei de desfacere a contractului de muncă. Necesitatea comunicării este prevăzută și de art. 13 al. 4 din Legea nr. 1/1970, în privința deciziei de sancționare.

În toate cazurile menționate motivarea și comunicarea măsurii luate de unitate reprezintă unul dintre mijloacele prin care se asigură dreptul la muncă, constituind deopotrivă o puternică garanție a dreptului la apărare. Tocmai în considerarea intereselor proteguite de lege, s-a apreciat în practica judiciară că motivele nu pot fi comunicate ulterior (v. Trib. Suprem, dec. nr. 44/1972, pronunțată în compunerea prevăzută de art. 39 al. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, în C.D. 1972, p. 233).

De asemenea, în practica judiciară s-a decis că este inadmisibilă modificarea ulterioară a motivelor de fapt și a temeiului juridic al desfacerii contractului de muncă (v. Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 1647/1967, în R.R.D. nr. 3/1968, p. 151). Instanța noastră supremă a statuat în această privință că: „...motivele pentru care s-a desfăcut contractul de muncă se determină la data cînd se ia această măsură, fără ca unitatea să le mai poată schimba ulterior" (Trib. Suprem, secț. civ., dec. nr. 2114/1975, în R.R.D. nr. 7/1976, p. 58). Așadar, motivele cuprinse în decizia unității nu pot fi modificate ulterior nici de organizația socialistă și nici de organul de jurisdicție. Desigur, soluțiile instanței supreme au în vedere îndeosebi acele situații în care motivele au fost determinate inițial prin decizie, însă în mod greșit.

Pentru identitate de rațiune aceeași soluție se impune și în acele cazuri în care unitatea a omis să determine, odată cu emiterea deciziei, motivele de fapt și de drept ale măsurii luate. Așadar, nemotivarea deciziei adoptate de unitate nu poate fi suplinită ulterior în fața organului de jurisdicția muncii. Unitatea are doar posibilitatea de a-și revoca propria sa decizie atunci cînd apreciază că aceasta a fost emisă cu încălcarea legii. La rîndul său, instanța are posibilitatea de a rectifica încadrarea în drept a desfacerii contractului de muncă, dacă aceasta a fost indicată în mod greșit (Trib. Suprem, secț. civ., dec. nr. 320/1970, în R.R.D. nr. 8/1970, p. 166; Trib. Suprem, secț. civ., dec. nr. 2266/1972, în R.R.D. nr. 7/1973, p. 170). Practica judiciară are în vedere acele situații în care faptele au fost bine stabilite în cuprinsul deciziei de desfacere a contractului de muncă. Într-o atare împrejurare rectificarea încadrării în drept este întotdeauna posibilă. Persoana în cauză nu se poate plînge întrucît are efectiv posibilitatea de a-și da seama de natura și motivele măsurii luate de către unitate. O soluție contrară se impune în ipoteza în care decizia unității nu cuprinde elemente suficiente din care să se poată desprinde fără echivoc natura măsurii luate.

Legea nu conține prevederi referitoare la cuprinsul deciziei de sancționare, art. 134 din Codul muncii vizînd doar ipoteza desfacerii contractului de muncă. Pe bună dreptate s-a considerat în literatura noastră de specialitate că prin analogie decizia de sancționare trebuie să cuprindă, în toate cazurile, ca elemente esențiale și arătarea motivelor și a prevederilor legale pe care se întemeiază măsura luată (S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, op. cit., vol. II, p. 72).

Ne propunem să dăm răspuns în continuare și la următoarea întrebare: decizia de modificare a contractului de muncă trebuie să fie motivată? Prima precizare pe care înțelegem să o facem este aceea că legea nu conține prevederi referitoare la conținutul și necesitatea comunicării deciziei de modificare a contractului de muncă. De aici

nu se poate trage însă concluzia că decizia prin care se modifică contractul de muncă este legală chiar şi în lipsa oricărei motivări. Este adevărat însă, că adeseori motivarea este implicită, ea decurgînd din însăşi natura măsurii luate de unitate. Aşa este, de exemplu, cazul în ipoteza delegării şi a detaşării. Asemenea măsuri sînt determinate de anumite necesităţi ale procesului de muncă. De asemenea, motivarea poate fi dedusă din însăşi sarcinile ce-i sînt trasate persoanei delegate sau detaşate.

Este esenţial însă ca orice decizie, prin care s-a luat o anumită măsură de către unitate, să conţină elemente suficiente din care să se poată desprinde natura şi temeiul juridic al acesteia. În alţi termeni, măsura luată de unitate trebuie să fie clar determinată, astfel ca persoana în cauză să cunoască dacă i s-a aplicat o sancţiune disciplinară sau dacă s-a luat o măsură determinată de interesele serviciului. Referindu-ne la decizia unităţii nu avem în vedere un act supus comunicării, întrucît legea nu impune o asemenea condiţie în cazul modificării contractului de muncă. Avem în vedere actul de decizie al unităţii, care poate fi materializat într-un proces-verbal, ordin, sau într-un alt înscris constatator al măsurii luate.

Determinarea în concret a acelor elemente prin intermediul cărora se poate stabili însăşi natura măsurii luate de conducerea unităţii este uneori indispensabilă. Aceasta îndeosebi în acele situaţii în care este posibilă „o asimilare" a unor măsuri care au totuşi o individualitate proprie. Astfel, de pildă, trecerea într-o altă muncă poate avea caracter disciplinar sau poate fi determinată de interesele producţiei. De aceea, socotim că trecerea într-o altă muncă fără indicarea (cel puţin) cauzei care a determinat-o şi a duratei sale nu poate fi considerată ca o sancţiune disciplinară. Dimpotrivă, trecerea într-o altă muncă ne apare în asemenea condiţii ca o măsură arbitrară a unităţii. Aceasta deoarece persoana în cauză nu are posibilitatea de a cunoaşte natura măsurii luate şi nici motivele ce au determinat-o. Aşa fiind, persoana în cauză se află în imposibilitate de a-şi exercita pe deplin dreptul la apărare în cadrul contestaţiei pe care o poate formula potrivit legii.

În aceste condiţii, şi formulînd prezentele consideraţii pe marginea speţei mai sus-menţionate, ne apare cu multă evidenţă că trecerea într-o altă muncă (cu schimbarea unilaterală a felului muncii şi a retribuţiei), fără determinarea duratei şi a temeiului ei juridic, nu poate fi considerată decît ca o măsură ilegală ce urmează să fie anulată de organul de jurisdicţie a muncii. Dealtfel, în practica judiciară se consideră în mod constant că trecerea într-o altă muncă se poate dispune de unitate fără consimţămîntul persoanei încadrate în muncă dar numai în mod temporar (v. Trib. Suprem. Plen. dec. de îndrumare nr. 9/1974, în C.D. 1974, p. 32; Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 al. 2 şi 3 din Legea pentru organizarea judecătorească decizia nr. 17/1978, în C.D. 1978, p. 196).

Pe de altă parte, nedeterminarea în concret a naturii unei anumite măsuri poate antrena consecinţe negative şi sub aspectul stabilirii competenţei organelor de jurisdicţie a muncii. Este ceea ce s-a întîmplat şi în cauza rezumată mai sus, în care s-a reţinut de către instanţa de recurs că trecerea într-o altă muncă a avut ca temei săvîrşirea unei abateri disciplinare. Spre a statua în acest sens s-a ţinut seama, desigur în mod greşit, de precizarea făcută de unitate cu prilejul judecăţii în faţa primei instanţe. Aşa fiind, instanţa de recurs a casat hotărîrea atacată, pentru necompetenţă, cauza fiind trimisă spre soluţionare organului ierarhic superior. Or, aşa cum am relevat deja, nu se putea lua act de precizarea făcută ulterior sesizării instanţei. Prin urmare, în mod greşit instanţa de recurs a procedat la casarea hotărîrii pentru necompetenţă.

În consecinţă, determinarea naturii unei anumite măsuri, din chiar momentul aplicării ei de unitate, prezintă importanţă atît sub aspectul dreptului material cît şi din punct de vedere procesual. De asemenea, este util să arătăm că dacă s-ar accepta posibilitatea determinării ulterioare a conţinutului măsurii luate, aceasta ar putea conduce la încălcarea unor dispoziţii legale imperative. Astfel, de pildă, dacă contractul de muncă a fost modificat unilateral, susţinîndu-se ulterior în faţa organului de jurisdicţie că în fapt s-a aplicat o sancţiune disciplinară, aceasta ar contraveni obligaţiei prescrise de art. 13 din Legea nr. 1/1970 privitoare la necesitatea efectuării unei anchete administrative.

Iată de ce motivarea unor acte de dreptul muncii reprezintă o cerinţă esenţială în lipsa căreia nu se poate determina uneori natura măsurii luate de unitate. De aceea, decizia prin care unitatea ia o anumită măsură trebuie să cuprindă elemente suficiente de natură a determina configuraţia juridică a acesteia. Lipsa unor asemenea elemente afectează valabilitatea măsurii luate, unitatea neavînd posibilitatea de a modifica ulterior temeiul juridic al acesteia sau de a-i determina natura juridică.

dr. Ioan LEŞ

Cititori!

Cereţi unităţilor de difuzare a presei:

Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii

- Raporturile contractuale privind: livrarea, exportul, importul, transporturile, conturile bancare, finanţarea şi decontarea
- Sinteză din practica organelor de arbitraj pe anii 1976—1980

Dreptul la indemnizații — categorii

Potrivit reglementărilor în vigoare se acordă indemnizații: pentru incapacitate temporară de muncă; pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății; pentru concediu prenatal, postnatal și îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 3 ani; în caz de deces.

Beneficiază de aceste indemnizații persoanele încadrate în muncă, potrivit dispozițiilor Codului muncii, pe durată nedeterminată sau pe durată determinată, în întreprinderi, instituții, organizații cooperatiste sau obștești, la persoane fizice sau juridice, altele decît organizațiile socialiste.

In unele cazuri, cînd persoanele cu contract de muncă pe durată nedeterminată încetează activitatea în condiții care mențin vechimea neîntreruptă în muncă, care se găsesc în incapacitate temporară de muncă sau această incapacitate se ivește în termen de 90 zile de la data desfacerii contractului de muncă, beneficiază de indemnizații din fondul asigurărilor sociale de stat. De asemenea, și femeile încadrate în muncă cu contract pe durată nedeterminată, care au încetat activitatea în condițiile de mai sus, ori pentru creșterea unui copil în vîrstă de pînă la 7 ani, beneficiază de indemnizații pentru concedii prenatale și postnatale, dacă nasc în termen de 9 luni de la data desfacerii contractului de muncă.

De indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă beneficiază și tinerii care se îmbolnăvesc în termen de 3 zile înainte de încorporare sau în termen de 15 zile de la lăsarea la vatră.

1. Indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă se acordă persoanelor care din cauza unei boli sau a unui accident nu pot să-și exercite profesiunea.

a. Persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată (permanenți, potrivit art. 70(1) din Codul muncii) au dreptul la indemnizații din prima zi a îmbolnăvirii ori accidentării și pînă la însănătoșire sau pensionare de invaliditate, cînd se constată de medici că nu există posibilitate de recuperare. Atunci cînd incapacitatea temporară de muncă survine în timpul concediului de odihnă sau al unui concediu fără plată, aceste concedii se întrerup și se efectuează ulterior, iar indemnizația se acordă, dacă concediul medical este mai mare de 7 zile, sau dacă bolnavul a fost internat într-o unitate medico-sanitară. În același fel se procedează și atunci cînd se îmbolnăvește copilul în vîrstă de pînă la 3 ani și mama se găsește în concediu de odihnă sau fără plată.

b. Persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată determinată (temporari sau sezonieri, potrivit art. 70(2) din Codul muncii), beneficiază de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau accident pe o durată de cel mult 65 zile lucrătoare într-un an calendaristic (1.I—31.XII) numai, dacă la data virii incapacității au o vechime în muncă de cel puțin 1 luni în ultimele 12 luni sau de 10 luni în ultimele 24 ani premergătoare concediului medical. Legea prevede că și cei încadrați temporar sau sezonieri beneficiază de indemnizație pe toată durata incapacității, indiferent de vechimea în muncă, în cazul accidentelor de muncă sau îmbolnăvirilor profesionale.

La art. 5 din Hot. nr. 880/1965, modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968 se menționează că indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă se acordă în procente din retribuția tarifară lunară în raport de vechimea neîntreruptă în muncă, prevăzută la art. 10 și 11 din Legea nr. 1/1970, după cum urmează: pînă la 2 ani — 50%, de la 2 la 5 ani — 65%, de la 5 la 8 ani — 75%, peste 8 ani — 85%. Pentru tineri între 14 și 18 ani, cu o vechime neîntreruptă de pînă la 2 ani, cuantumul indemnizației este de 56% din retribuția tarifară.

În cazul accidentelor de muncă (dovedite cu documente întocmite de organele de protecție a muncii), al îmbolnăvirilor profesionale (confirmate de organele medicale de specialitate), al tuberculozei și al carantinei, cuantumul indemnizației este cel maxim, adică 85% din retribuția tarifară, indiferent de durata contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă.

În caz de boală obișnuită sau accident în afara muncii cuantumul indemnizației pe primele 3 zile calendaristice de concediu medical se acordă redus cu 50%. Se acordă în cuantum integral din prima zi: în caz de accident de muncă, boală profesională, tuberculoză, urgență medico-chirurgicală sau boli transmisibile (stabilite și menționate de medic), concediu prenatal și postnatal, îngrijirea copilului bolnav, carantină și diferență de cură balneară.

2. Indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății:

a) Persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată predispuse la îmbolnăviri sau care necesită condiții corespunzătoare recuperării, beneficiază de indemnizații în cadrul asigurărilor sociale de stat. Aceste indemnizații se acordă de conducerea unității la recomandarea medicului în cazul reducerii cu 1/4 din durata normală a programului de lucru, pe o durată de cel mult 90 zile într-un an calendaristic și care reprezintă diferența pînă la retribuția avută anterior reducerii programului normal de lucru, fără însă a depăși 25% din acesta.

b) Pentru prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea și refacerea sănătății, persoanele cu contracte de muncă pe durată nedeterminată (permanenți) trimise în timpul concediului de odihnă la tratament balnear sau în preventoriile T.B.C., li se acordă indemnizații pentru zilele ce depășesc durata concediului legal de odihnă, la care se adaugă 2—3 zile pentru transport și readaptare după întoarcerea din stațiune. Această diferență se acordă de medicul unității pe baza biletului de ieșire din sanatoriul balnear sau preventoriu și menționii duratei concediului legal de odihnă făcută de conducerea unității.

c) Pentru prevenirea răspîndirii unor boli contagioase, persoanelor sănătoase — care au fost în contact direct cu astfel de bolnavi și cărora li se interzice de către organele medicale competente să meargă la serviciu —, li se acordă prin asigurările sociale de stat indemnizații pentru carantină în cuantum maxim de 85% din retribuția tarifară, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă, potrivit art. II din Hot. nr. 1356/1968.

Persoanele cu contract de muncă pe durată nedeterminată beneficiază de indemnizații din fondul asigurărilor sociale de stat pentru procurarea de proteze chirurgicale, dentare, oculare, auditive, centuri abdominale și aparate ortopedice, în procente de 50—100% din costul lor, în raport de retribuția tarifară.

3. **Indemnizații pentru concediu prenatal, postnatal și îngrijirea copilului bolnav.** Potrivit art. 155 din Codul muncii și art 14 din Hot. nr. 880/1965, femeile încadrate cu contract de muncă au dreptul la indemnizație din fondul asigurărilor sociale de stat pentru concediu prenatal și postnatal de 112 zile, din care 52 zile înainte de naștere, indiferent de vechimea în muncă și durata contractului de muncă. Cuantumul indemnizației pentru concediul prenatal și postnatal se stabilește în raport de vechimea neîntreruptă în muncă, astfel:

— 85% din retribuția tarifară — la o vechime neîntreruptă în muncă de peste 12 luni;

— 65% din retribuția tarifară — la o vechime neîntreruptă în muncă de 6—12 luni;

— 50% din retribuția tarifară — la o vechime neîntreruptă în muncă mai mică de 6 luni.

In cazul femeilor care nasc al treilea copil și următorii, cuantumul indemnizației este de 94% din retribuția tarifară, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă și de durata contractului de muncă.

Femeile încadrate cu contract pe durată nedeterminată, care au copii pînă la vîrsta de 3 ani, potrivit art. 152 din Codul muncii și art. 17 din Hot. nr. 880/1965, au dreptul la concediu medical plătit din fondul asigurărilor sociale de stat, pentru îngrijirea copilului bolnav.

In cazul cînd acestea sînt încadrate cu contract de muncă pe durată determinată, beneficiază de indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav dacă au o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni sau de 10 luni în ultimele 24 luni premergătoare concediului medical.

4. **Ajutorul în caz de deces.** Din fondul asigurărilor sociale de stat se acordă ajutoare în cazul decesului unei persoane încadrate în muncă, potrivit Codului muncii, precum și la decesul membrilor de familie. Cuantumul ajutorului este de 800 lei în cazul decesului persoanei încadrate și de 500 lei la decesul membrilor de familie (soț, soție, copii în vîrstă de pînă al 18 ani sau, dacă urmează o școală, inclusiv învățămîntul superior, pînă la terminarea acesteia; copiii incapabili de muncă, indiferent de vîrstă, dacă și-au pierdut capacitatea de muncă înainte de împlinirea vîrstei de 18 ani sau școlii, fiind în întreținerea părinților). Se mai acordă ajutor la decesul părinților și bunicilor persoanei încadrate în muncă sau soției (soțului) respectiv, care nu au un venit lunar mai mare de 500 lei.

La decesul persoanei încadrate în muncă, ajutorul se acordă membrilor de familie sau, cînd nu sînt asemenea membri, persoanelor străine care dovedesc că au suportat cheltuielile ocazionate de deces.

Aceste ajutoare se acordă și în cazul persoanelor încadrate cu contract de muncă pe durată determinată sau sezon, dacă au o vechime în muncă de 4 luni în ultimele 12 luni sau de 10 luni în ultimele 24 luni.

In caz de accident de muncă sau boală profesională ajutorul pentru persoanele încadrate temporar ori sezonier se acordă indiferent de vechimea arătată mai sus.

Potrivit dispozițiilor legale (Legea nr. 14/1972), în cazul cînd decedează un membru de familie al unei persoane care a fost încadrată în muncă și efectuează stagiul militar, se acordă ajutor pentru deces numai dacă l-a avut în întreținere la data plecării în armată.

Mai beneficiază de ajutoare și persoanele care au încetat activitatea în condițiile în care se menține vechimea neîntreruptă în muncă și decesul se produce în termen de 90 zile de la data desfacerii contractului de muncă.

5. **Stabilirea și plata drepturilor din fondul asigurărilor sociale de stat.** Indemnizațiile și ajutoarele se stabilesc și se plătesc la locul de muncă prin unitatea unde lucrează persoanele în cauză, din fondurile create prin contribuția depusă de unitate.

Indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, concediu prenatal, postnatal și îngrijirea copilului bolnav, pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății, carantină, se acordă pe baza certificatelor de concediu medical eliberate de medic. Pentru proteze și în caz de deces ajutorul se acordă pe bază de documente stabilite de reglementările în vigoare.

La calcularea indemnizațiilor se are în vedere retribuția tarifară, majorările, precum și alte sume care, potrivit legii, fac parte din retribuție, iar în caz de incapacitate temporară de muncă, la retribuție se mai adaugă sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și sporul pentru muncă în condiții deosebite; se mai are în vedere vechimea neîntreruptă în muncă, precum și cauza care a produs incapacitatea de muncă.

In cazul pensionarilor de invaliditate gradul III care lucrează 4 ore indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă se calculează ca și pentru celelalte persoane, pe baza sumei rezultate din însumarea retribuției tarifare corespunzătoare pentru jumătatea de normă, a pensiei ori a cotei-părți din aceasta, pe care o primește potrivit Legii nr. 3/1977 pe timpul cît lucrează (fără pensie suplimentară), precum și a majorărilor și a altor sume care, potrivit legii, fac parte din retribuție. În caz de incapacitate de muncă se mai adaugă sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și sporul pentru muncă în condiții deosebite.

Pe perioada concediului medical, aceștia nu mai primesc pensie separat, întrucît aceasta a intrat în calculul concediului medical.

Plata indemnizațiilor se aprobă de conducerea unității după ce în prealabil certificatele de concediu medical au fost luate în evidență și vizate de medicul unității, de președintele comitetului sindical și de controlul preventiv.

In cazul cînd conducerea unității, din anumite motive prevăzute de lege, refuză plata indemnizațiilor, persoana nedreptățită se poate adresa comisiei de judecată din unitate, care este competentă a analiza și hotărî asupra legalității măsurilor luate de conducătorul unității.

I. DUMA

Întrebări și răspunsuri

● **GHEORGHE POPESCU, Timișoara** — Soluția ce se aplică în cazul semnalat de dv. este aceea de a fi transferat în funcția de consilier juridic, conform prevederilor Decretului nr. 100/1979, vi se poate păstra gradația avută, beneficiind de creșterea corespunzătoare a retribuției ca urmare a trecerii într-o unitate unde se aplică nivele de retribuire mai mari. Nimic nu se opune însă ca, ulterior, să fiți promovat, pe bază de examen în postul de consilier juridic principal cînd, potrivit art. 33 din Legea nr. 57/1974, veți beneficia de majorarea cu o clasă de retribuire a retribuției ce vi s-a stabilit la unitatea unde ați fost transferat. Postul de consilier juridic principal poate fi ocupat de un consilier juridic, fără să se modifice schema unității.

● **JENICA ALEXANDRA — Constanța; MORĂRESCU, București** — Din fișa de pe carnetul dv. de muncă rezultă că, fiind absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală, în anul 1959 ați fost încadrată ca planificator principal, iar în anul 1962 în funcția de contabil principal. În anul 1969 ați fost promovată contabil șef secție, funcție pe care ați deținut-o și la data aplicării Legii nr. 12/1971. În anul 1973, în aplicarea Decretului nr. 162/1973 ați fost trecută, cu respectarea reglementărilor în vigoare la acea dată, contabil principal. În anul 1979 (ianuarie) ați fost din nou promovată șef contabil, șef secție iar, în noiembrie același an, ați revenit în funcția de contabil principal. Din cele de mai sus rezultă că au fost respectate prevederile Legii nr. 12/1971, trecerea dv. în anul 1979 ca contabil șef, șef de secție constituind o promovare, astfel că revenirea la funcția deținută anterior s-a făcut cu respectarea prevederilor art. 68 din legea sus-menționată. În situația dv. nu este deci necesară, pentru ocuparea funcției de contabil principal, absolvirea cursului cu profil economic prevăzut la poziția 68 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971.

● **I. MARINESCU, București** — La pct. 2 (Modul de calcul a indemnizației cuvenite în perioada concediului de odihnă), din articolul „Acordarea zilei libere în cursul lunii", publicat în Suplimentul Revistei Economice nr. 21/1981, s-a strecurat o eroare. Textul corect este următorul: „În unitățile unde ziua liberă se acordă de mai mult de 12 luni premergătoare concediului, indemnizația zilnică se stabilește prin împărțirea retribuției medii lunare la 24,4 zile în loc de 25,5 zile" (art. 17 din Legea nr. 26/1967). În unitățile unde acordarea zilei libere s-a făcut mai recent, pentru lunile în care s-a aplicat regimul de lucru neredus retribuția medie lunară se împarte la 25,5 zile, iar în lunile unde s-a aplicat regimul de lucru redus, împărțirea retribuției lunare se face la 24,4 zile. Retribuția zilnică se înmulțește cu numărul de zile lucrătoare din perioada concediului.

● **TRAIAN BUȘTEA, Oradea** — La răspunsul publicat în suplimentul menționat de dv. precizăm că accidentul de muncă se constată de organele județene de protecție a muncii. Conducerea unității are obligația să verifice legalitatea eliberării certificatului medical și să dispună, plata drepturilor cuvenite pe linia asigurărilor sociale de stat numai dacă certificatul s-a eliberat cu respectarea reglementărilor în vigoare.

● **ILIE SABĂU, Tg. Mureș** — Absolvenții învățămîntului superior încadrați ca ingineri, în primii doi ani de activitate, fac parte din categoria personalului tehnic de execuție și primesc retribuția tarifară cuvenită în aceleași condiții cu restul personalului tehnic de execuție din compartimentul unde lucrează.

● **ION MOTOC, Tecuci** — Personalul încadrat cu contracte de muncă pe durată determinată are drept la indemnizația (ajutorul) acordată pe linia asigurărilor sociale de stat numai dacă a lucrat cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical sau 10 luni în ultimii 2 ani premergători concediului medical. Cei care nu au această vechime n-au dreptul la indemnizație, indiferent dacă incapacitatea temporară de muncă se datorează unei boli obișnuite sau tuberculozei. Art. 7 din Hot. 880/1965 se referă exclusiv la cuantumul indemnizației și nu la nașterea dreptului.

● **IOANA ALEXA, Bacău** — În situația relatată de dv. era posibil, nu obligatoriu, ca la trecerea din funcția de recepționer în aceea de pregătitor completator, unitatea, bazîndu-se pe prevederile Decretului nr. 100/1979, să vă stabilească o retribuție tarifară apropiată sau cel mult egală ca aceea avută, prin încadrarea la treapta I sau a II-a, după caz, a categoriei tarifare ce vi s-a stabilit.

● **MATEI ALEXANDRU — București.** Vă mulțumim de aprecierile și sugestiile făcute referitor la Breviarul privind expertizele contabile și tehnice, publicat în Suplimentul nr. 30/1981, de care vom ține seama la elaborarea unei viitoare lucrări privind controlul gestionar și expertizele contabile.

● **FLORIN ATANASIU, Piatra Neamț** — În conformitate cu Ordinul M.I.C.M. nr. 107/1978 (art. 80, paragraful C) consumurile materiale se întocmesc de atelierele proiectare-tehnologie pe formularul tip 12.01.1 în cinci exemplare. Un exemplar se difuzează la compartimentul norme consum înființat tot pe baza ordinului de mai sus, un exemplar organului de lansare după care se întocmesc bonurile de materiale pentru secțiile de producție, un exemplar la serviciul aprovizionare pentru întocmirea specificațiilor de materiale și un exemplar la serviciul planificare pentru întocmirea antecalculației de preț. În secțiile de producție documentul oficial este bonul de materiale. Pentru relații suplimentare, secțiile de producție pot solicita lămuriri la organul ce a întocmit consumul specific, dar nicidecum să ceară un exemplar suplimentar. Secțiile de producție au oboligația să respecte cu strictețe consumurile de materiale prevăzute în bonurile emise de compartimentul lansare pe baza fișei de consum tip 12.01.1, iar în scopul raționalizării, respectiv al reducerii în continuare a consumurilor materiale în contextul noului mecanism economico-financiar este necesar să se ia toate măsurile tehnico-organizatorice la fiecare loc de muncă cu respectarea prevederilor Decretului nr. 465/28.XII.1979.

NICOLAE ROȘU, Iași — Propunerea formulată de dv. se include în problema mai vastă a organizării întregii informații cu caracter juridic: deci, nu numai sub aspectul normelor juridice, ci și sub acela al practicii judiciare (și juridice în general), precum și al teoriei, al doctrinei juridice. În acest sens, la Consiliul Legislativ a fost conceput și parțial experimentat și pus în aplicare Sistemul informatic juridic românesc — SIJUR, sistem computerizat complex de creație românească și de mare performanță, gîndit ca parte integrantă din Sistemul informatic național — SIN. Funcționarea sa este condiționată de cuprinderea treptată a vastei informații juridice: deocamdată servește nevoilor de serviciu ale Consiliului Legislativ și ale aparatului Consiliului de Stat și al Marii Adunări Naționale, urmînd a fi deschis în viitor, succesiv, pentru organele, organizațiile și celelalte unități socialiste, precum și pentru nevoile publicului larg. În raport cu această avansare a lucrărilor se va putea avea în vedere și constituirea Centrului de informare juridică preconizat.

ROZETA CIOCAN, Călărași, Dolj — Conform art. 3 și 9 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, se consideră vechime timpul cît o persoană a desfășurat activitatea în baza unui contract de muncă pentru care unitatea respectivă a depus contribuția prevăzută de lege la fondul de asigurări sociale de stat. Dacă persoana în cauză și-a desfășurat activitatea în cooperativa agricolă de producție cu respectarea condițiilor legale mai sus arătate și a fost transferată în interesul serviciului la o unitate economică de stat, beneficiază de luarea în calcul, la stabilirea vechimei neîntrerupte în aceeași unitate, a perioadei lucrate în C.A.P.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE ȚEVI DIN ROMAN

Intreprinderea de țevi din Roman, una din unitățile reprezentative în economia noastră națională, a intrat în funcțiune la 1 ianuarie 1958. Întreprinderea s-a dezvoltat an de an, pentru ca în prezent să dispună de secții moderne de lucru, dotate cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Un calcul întocmit de specialiștii acestei unități ne arată că de la intrarea în funcțiune și pînă în prezent, la Roman s-au produs peste 8,3 milioane tone țevi în lungime de aproape 300 mii km.

În cincinalul 1976—1980, Întreprinderea de țevi din Roman a realizat un volum de investiții superior cincinalului anterior cu 58%, fapt ce se reflectă în punerea în funcțiune a noi capacități de producție ca: laminorul nr 2, cu o capacitate de 110 000 tone țevi/an; o capacitate de 7 000 tone țevi cazane/an; laminorul Stossbank de 79 500 țevi/an; trăgătoria de țevi nr. 2.

Punîndu-se accent și pe diversificarea producției, s-au asimilat noi sortimente de țevi cu grad ridicat de valorificare a metalul cum sînt: burlane de foraj adînc, inclusiv pentru forajul marin, țevi trase pentru cazane, țevi de extracție, țevi pentru schimbătoare de căldură, țevi pentru temperaturi scăzute și altele. În nomenclatorul de producție al întreprinderii sînt cuprinse peste 3 000 de sortotipodimensiuni care asigură necesarul tubular pentru industria petrolieră, chimică, industria constructoare de mașini, precum și unele solicitări ale beneficiarilor externi din țări din Europa, Asia și Africa. Pentru rezultatele remarcabile obținute în realizarea sarcinilor pe linia creșterii și diversificării producției de țevi, colectivul de muncă de la Întreprinderea de țevi din Roman a primit o serie de premii și distincții, printre care și Ordinul Muncii clasa a II-a.

Comparativ cu anul 1980, în anul 1985, datorită dezvoltării capacităților de producție, producția de țevi va crește cu 32%, astfel că întreprinderea se va situa pe un loc de frunte în ierarhia mondială a producătorilor de țevi.

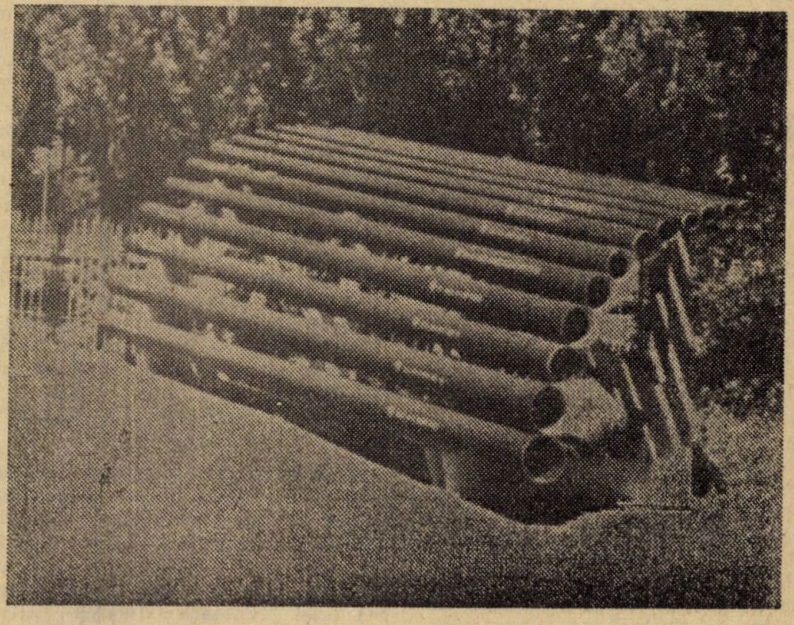

Ion VASILESCU

ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖNYVTÁR

MUNKÁSMOZGALMI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

O CONCEPȚIE CUPRINZĂTOARE ASUPRA ROLULUI PRESEI ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ

NOUL VOLUM, recent apărut în colecția „Din gîndirea social-politică a președintelui României", cel de-al XVIII-lea, „Rolul presei în opera de edificare a socialismului", contribuie cu elemente esențiale la completarea imaginii despre concepția profund științifică, umanistă și revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra vieții și societății, asupra făuririi noii orînduiri sociale. Pentru că presa, mijloacele de comunicare în general s-au dovedit a fi, mai ales într-o lume a comunicațiilor cum este apreciată lumea în care trăim, factori de mare însemnătate în stimularea progresului, în promovarea ideilor nobile ale păcii, echității și demnității umane, ale socialismului, după cum nu trebuie să uităm că mai există pe glob și o presă nefastă, pusă în slujba unor ideologii în flagrantă contradicție cu interesele și aspirațiile popoarelor. Și poate că însăși apariția acestei lucrări în preajma Zilei presei române, a aniversării a jumătate de veac de la apariția, în ilegalitate, a primului număr al ziarului comunist „Scînteia", trebuie considerată ca o expresie a prețuirii și interesului pe care partidul nostru, secretarul său general, le acordă presei, ca instrumente ale muncii politice, ideologice, ale înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului. Sînt de altfel, cele două dominante care se desprind din lectura volumului, care, selectînd idei esențiale expuse cu diverse prilejuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu privitor la activitatea de propagandă în general și la cea de presă în special, conturează o concepție superioară, dinamică, cu puternice accente umaniste și democratice, asupra funcțiilor politice și civice ale presei în opera complexă a edificării noii orînduiri, de formare a omului nou, cu o conștiință înaintată, constructor conștient al propriului său viitor.

Specific modului de abordare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a oricărui domeniu de activitate sau oricărei probleme, conceptele teoretice sau orientările de ordin general cu privire la funcțiile și caracteristicile mijloacelor de comunicare în masă se îmbină organic cu indicații concrete, de o mare precizie și claritate, privind modalitățile practice pentru o cît mai bună transpunere în viață a misiunii care le revine, a sarcinilor lor specifice, pentru ridicarea activității publicistice, a muncii slujitorilor presei la cotele unei calități superioare. Iată de ce materialele selectate în volum sînt structurate, cu aceeași logică, de la conducerea de către partid — principiu de bază al activității presei noastre, pînă la căile ridicării continue a calității muncii redacționale, condiție primordială a eficienței presei.

În viziunea partidului nostru comunist, a secretarului său general, promotor consecvent al unui permanent și amplu dialog cu masele, presa, toate mijloacele de comunicare în masă, constituie modalități specifice de realizare a acestui dialog între partid și popor, instrumente de comunicare dinamică în ambele sensuri. Activitatea din domeniul presei, arată secretarul general al partidului **„constituie o latură inseparabilă a legăturilor partidului și statului cu masele de oameni ai muncii. Ea constituie o parte inseparabilă a democrației noastre socialiste, care se bazează tocmai pe contactele nemijlocite cu oamenii, pe soluționarea directă a problemelor ce privesc condițiile de viață și de muncă ale maselor largi populare"** (pag. 35).

În mod firesc, într-o strînsă filiație de idei, conducerea presei de către partid, ca și a tuturor celorlalte sectoare de activitate, este concepută ca o conducere politică și nu una birocratic-administrativă, cerință subliniată în repetate rînduri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Partidul conduce societatea prin integrarea sa în fiecare celulă socială și nu ca o pătură suprapusă. Afirmarea rolului politic conducător al partidului, spunea secretarul general al partidului, presupune ca, în toate sectoarele, comuniștii să-și îndeplinească sarcina de membri ai partidului, să lupte și să asigure înfăptuirea liniilor politicii partidului în domeniile în care lucrează, fapt cu deosebire valabil și în presă, deoarece : **„Izvorul prestigiului și autoritatea presei în rîndurile maselor, al încrederii cu care este înconjurată de oamenii muncii rezidă în devotamentul cu care ea slujește cauza socialismului, în înflăcărarea cu care acționează ca purtător de cuvînt al partidului, ca tribună de răspîndire a politicii sale, a ideilor marxism-leninismului, cu care își îndeplinește înalta răspundere față de popor"** (pag. 19).

În această optică și consecvent în convingerile sale democratice, secretarul general al partidului a inițiat o seamă de măsuri pentru perfecționarea activității presei, dintre care se detașează prin importanță și semnificații desființarea cenzurii. Așa cum reiese din volum, această măsură constituie o puternică manifestare a democratismului societății noastre, a marilor drepturi și libertăți de care se bucură oamenii muncii în România, inclusiv în ce privește exprimarea opiniilor prin intermediul presei, a posibilităților nelimitate ale maselor de a participa la dezvoltarea vieții spirituale. În același timp ea reprezintă o expresie a maturității politice a poporului nostru, ca și a competenței politico-profesionale a lucrătorilor din presă, a încrederii pe care partidul o are în puterea lor de discernămînt, în devotamentul lor nețărmurit față de politica partidului nostru comunist. **„Din moment ce în toate redacțiile lucrează membri de partid, activiști de partid,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu trebuie să le dăm lor răspunderea de a aplica linia generală a partidului în domeniul respectiv ? Este nevoie să punem pe cineva din afară să controleze ce fac acești activiști ?"** Este deci vorba de aplicarea, în condițiile specifice

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 3)

Tradiţii militante ale presei comuniste din România

50 de ani de la apariţia primului număr al „Scînteii"

ÎN ÎNDELUNGATA istorie a mişcării noastre muncitoreşti presa revoluţionară şi comunistă ocupă un loc important. Ea s-a dezvoltat în strînsă legătură cu etapele de dezvoltare a mişcării muncitoreşti, fiind o parte integrantă a acesteia. În acest context, presa revoluţionară românească a străbătut un drum glorios de la prima publicaţie muncitorească (cunoscută pînă acum) — „Tipograful român" din 1865 — pînă la presa care apare în prezentul socialist.

Presa comunistă din România a continuat tot ce a avut mai înaintat în slujba cauzei clasei muncitoare publicistica mişcării socialiste din a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Atenţia pe care revoluţionarii români au acordat-o presei rezultă şi din faptul că, la Congresul de făurire a Partidului Comunist Român, un punct distinct la ordinea de zi se referea la această problemă importantă. Şi aceasta — aşa cum arăta raportul la Congres, fiindcă presa „este oglinda în care se oglindeşte puterea de conştiinţă şi vitalitate a mişcării noastre".

Preocuparea Partidului Comunist Român faţă de cuvîntul scris s-a reflectat în strădania sa permanentă de a asigura apariţia continuă a numeroase publicaţii proprii sau de a influenţa, prin militanţii săi, orientarea a foarte multe ziare şi reviste democratice, progresiste. Din 1921 şi pînă la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, partidul a condus direct, a îndrumat sau influenţat peste 500 de publicaţii prin care s-a făcut auzit punctul său de vedere asupra problemelor fundamentale cu care era confruntată ţara şi s-a făcut cunoscută politica sa îndreptată spre abolirea exploatării şi apărarea fiinţei şi independenţei naţionale.

Între publicaţiile editate de Partidul Comunist Român un loc important l-a deţinut ziarul „Scînteia", organul central de presă al P.C.R., al cărui prim număr a apărut în urmă cu cinci decenii, la 15 august 1931. Evidenţiind semnificaţia acestei gazete, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** apreciază că „Scînteia" **„a purtat cu neînfricare cuvîntul partidului în popor, a adus o contribuţie preţioasă la mobilizarea maselor în lupta împotriva exploatării şi asupririi, a reacţiunii şi fascismului, pentru eliberarea naţională şi socială, pentru independenţă, democraţie, pace şi socialism".**

Apariţia „Scînteii" răspundea unei necesităţi imperioase. Relevînd acest fapt, în articolul-program din primul număr al „Scînteii", se preciza că gazeta apare într-o situaţie extrem de încordată, cînd „partidul comunist are sarcina colosală de a pregăti, organiza şi conduce lupta pentru ieşirea revoluţionară din criza actuală". Pornind de la sarcinile care se aflau în faţa partidului, „Scînteia" a dezvăluit condiţiile grele în care trăiau masele populare, a denunţat cu fermitate stîrbirea prerogativelor suverane ale ţării de către monopolurile străine, a popularizat amplele acţiuni sociale desfăşurate de clasa noastră muncitoare, care, în acei ani, au culminat cu eroicele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din ianuarie-februarie 1933.

În deceniul al patrulea, în acei ani de grea cumpănă, cînd asupra României planau grave primejdii, atît din interior, din partea agenturii hitleriste — „Garda de fier" — cît şi din afară, din partea Germaniei naziste şi a aliaţilor săi, presa comunistă şi muncitorească a oglindit în toată plenitudinea eforturile depuse de Partidul Comunist Român pe linia ralierii întregului popor în lupta împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii ţării. Prin intermediul „Scînteii", ca şi al altor organe de presă, P.C.R. a depus eforturi stăruitoare pentru realizarea unităţii de acţiune a clasei muncitoare, în jurul căreia să se grupeze toate forţele naţiunii, ameninţate de pericolul fascist. Aceasta cu atît mai mult cu cît şi celelalte partide muncitoreşti şi organele lor centrale de presă — Partidul Social-Democrat (şi „Lumea nouă"), Partidul Socialist-Unitar (şi „Proletarul") — se situau pe poziţii antifasciste şi de apărare a independenţei şi suveranităţii naţionale. În această perioadă preocuparea pentru făurirea Frontului unic muncitoresc răzbate în fiecare număr al „Scînteii", organul central al P.C.R. Astfel, la 1 septembrie 1935, „Scînteia" a publicat propunerile de front unic ale P.C.R. către P.S.D., în care, după ce se releva că „unitatea este cel mai scump bun al muncitorimii", se arăta în continuare : „Noi, comuniştii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independenţa României, dacă ţara noastră ar fi silită să ducă un război naţional, de apărare contra imperialismului fascist".

Începînd cu anul 1935, lupta pentru frontul unic se va împleti organic cu cea pentru crearea Frontului popular antifascist, iar strădaniile depuse pentru închegarea lor vor constitui subiectul a zeci şi zeci de articole din presa proletariatului român. Sub titlul **„Să-şi dea mîna tot ce e cinstit, tot ce e muncitor"**, organul central al P.C.R., din acel an, scria : „Astăzi, un pericol direct ameninţă însuşi poporul român. În Europa centrală se formează cu repeziciune un bloc de state imperialiste războinice... Existenţa neamului românesc ca naţiune, existenţa României ca ţară independentă sînt în joc... Frontul popular antifascist, în care să-şi dea mîna tot ce e cinstit, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România, are un rol naţional. De închegarea rapidă şi de lupta energică a acestui front al poporului va depinde nu numai salvarea libertăţilor lăuntrice ale poporului, ci şi existenţa sa ca naţiune".

Forţa presei comuniste, a „Scînteii" ilegale, consta în faptul că ea reprezenta adevărul ; cuvîntul ei viu, combativ şi mobilizator era ascultat şi urmat de masele largi. Trecînd în revistă succesele obţinute în acei ani pe linia respingerii pericolului fascist — victoria forţelor populare în alegerile din 1936 în judeţele Mehedinţi şi Hunedoara, marea demonstraţie de la 1 mai 1939 ş.a. — presa revoluţionară releva cu pregnanţă rolul istoric în această luptă a Partidului Comunist Român.

Cînd, în perioada următoare, bezna dictaturii fasciste avea să se întindă şi asupra României, lupta antifascistă desfăşurată pînă atunci de poporul român s-a transformat într-o amplă mişcare de rezistenţă. Este marele merit al Partidului Comunist Român că s-a aflat în acele împrejurări grele în fruntea luptei pentru apărarea intereselor poporului român, elaborînd programul rezistenţei antifasciste, care cuprindea imperativele cele mai arzătoare ale momentului, ca doborîrea dictaturii militare fasciste, ieşirea din războiul hitlerist şi alăturarea României forţelor coaliţiei antihitleriste, eliberarea părţii de nord-vest a Transilvaniei de sub ocupaţia horthystă, alcătuirea unui guvern al independenţei naţionale din reprezentanţii tuturor forţelor patriotice.

Aceste sarcini au fost popularizate în modul cel mai cuprinzător în presa clandestină a Partidului Comunist Român. Este demn de relevat că în anii 1940—1944, P.C.R. a editat şi difuzat în rîndul maselor peste 20 de gazete centrale şi regionale. Îndelungata activitate ilegală a P.C.R. îi asigura, în această direcţie o experienţă bogată pe care n-o avea nici un alt partid politic antifascist din România. Vibrantele chemări patriotice de luptă ale partidului au fost consemnate număr de număr, în presa sa clandestină. Sub titlul **„Chemări la unire sub faldurile gloriosului drapel al independenţei naţionale"**, ziarul central al mişcării de rezistenţă, „România liberă", scria în 1943 : „Lupta ce o ducem este a întregii suflări româneşti. Sunăm chemarea la unire sub cutele gloriosului şi neînvinsului drapel al independenţei şi libertăţii naţionale... Pînă la izbîndă, pe care o vom cuceri cu orice sacrificiu, noi vom repeta mereu chemarea noastră : Jos războiul hitlerist !... Trăiască unirea tuturor forţelor naţionale antihitleriste ! Trăiască România liberă". Totodată, publicistica antifascistă editată de partid a difuzat în rîndul maselor documentele cele mai importante ale mişcării de rezistenţă : Acordul de încheiere a Frontului Patriotic Antihitlerist (toamna anului 1943), Manifestul Frontului Unic Muncitoresc (1 mai 1944) şi Declaraţia Blocului Naţional-Democratic (iunie 1944). Realizarea acestei largi coaliţii de forţe a dat posibilitatea Partidului Comunist Român ca, în colaborare cu celelalte forţe antihitleriste, să treacă la înfăptuirea insurecţiei armate, la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antiimperialistă şi antifascistă.

În organele de presă, care ,după 23 august 1944, şi-au reluat apariţia legală, era subliniată importanţa extremă a angajării plenare a tuturor energiilor naţionale în războiul împotriva hitlerismului. În primul număr al

„Scînteii" legale, apărut la 21 septembrie 1944, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pe atunci secretar general al Uniunii Tineretului Comunist, scria că **„tineretul trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor Armatei române, Armatei roșii și armatelor aliate"**.

Pe calea nouă, deschisă de actul istoric de la 23 august 1944, „Scînteia" și celelalte ziare comuniste, muncitorești și democratice s-au afirmat ca o puternică armă de luptă a Partidului Comunist Român în marile bătălii pe care le-a condus pentru cucerirea puterii politice, pentru reconstrucția țării și edificarea societății socialiste.

Perioada cea mai fertilă în realizări și în domeniul presei a fost cea marcată de congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale Partidului Comunist Român, care au jalonat căile și au stabilit obiectivele dezvoltării țării într-o etapă superioară — etapa făuririi societății socialiste pe pămîntul României. Sarcini mărețe a pus în fața presei, a „Scînteii" tovarășul Nicolae Ceaușescu prin magistralele sale expuneri și mesaje adresate lucrătorilor pe acest tărîm de-a lungul ultimului deceniu și jumătate.

În acest spirit, „Scînteia", publicațiile de partid centrale și locale mobilizează masele la progresul general al societății noastre, la împlinirea marii opere de edificare a socialismului și comunismului în România. Una din sarcinile centrale care stau în fața presei românești în etapa actuală este implicarea ei în înfăptuirea programelor dezvoltării economice a țării, în generalizarea experienței înaintate, în promovarea cu mai multă operativitate și sporită fermitate a noului. În acest context, presa acordă o atenție deosebită problemelor economice actuale, cum sînt cele ale acumulării, eficienței, ale noii calități, ale formării conștiinței oamenilor muncii.

Strîns legată de mase, condusă de încercatul Partid Comunist Român, presa noastră în frunte cu „Scînteia" își aduce o contribuție de seamă la dezvoltarea multilaterală a patriei, slujind cu abnegație măreața operă de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

dr. Gheorghe UNC

ROLUL PRESEI

(Urmare din pag. 1)

ale presei, a concepției revoluționare, originale, a partidului nostru cu privire la creșterea rolului conducător al partidului, prin accentuarea răspunderii, a autorăspunderii fiecăruia față de partid, față de popor.

În contextul acelorași preocupări pentru democratizarea și asigurarea libertății presei, secretarul general al partidului a inițiat și alte măsuri de o deosebită însemnătate practică. Este vorba, evident, de adoptarea noii Legi a presei prin care se asigură o reglementare juridică unitară a întregii activități de presă, a îndatoririlor și drepturilor organelor și ale lucrătorilor din presă, precum și de inițierea unor forme colective largi, de conducere a activității în acest domeniu. Participarea în consiliile de conducere ale mijloacelor de comunicare în masă a unui număr de muncitori și alți oameni ai muncii care lucrează direct în producție este de natură să întărească spiritul muncitoresc, revoluționar, al presei, să strîngă și mai mult legăturile sale trainice cu masele de oameni ai muncii.

Evident, în cadrul operei de edificare a noii orînduiri, o orînduire a civilizației și bunăstării, consecințe directe ale unei economii moderne, puternice, avansate, problemele dezvoltării economice sînt situate în centrul atenției și corespunzător ele au o pondere sporită, chiar majoritară, în activitatea de presă. Acestor aspecte le este de altfel consacrat cel de-al doilea capitol din volum, capitol din care se desprinde cu claritate concepția secretarului general al partidului cu privire la presa economică, drept principal mijloc de promovare a noului și experienței înaintate în economie, de luptă împotriva vechiului, a **stărilor de lucruri negative, atitudinilor de comoditate**, închistare și rutină, ca o importantă forță de mobilizare a maselor de oameni ai muncii în înfăptuirea marilor obiective ale dezvoltării economice, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, ca un instrument pus în slujba preocupărilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei, în general a activității economice. **„Îndeplinirea marilor obiective economice care ne stau în față**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, cere eforturi deosebite din partea tuturor celor ce muncesc, a întregului nostru popor ; presa trebuie să contribuie la crearea unui spirit de înaltă responsabilitate în muncă, la întărirea hotărîrii oamenilor muncii de a-și înzeci eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin, de a nu precupeți nimic pentru a asigura dezvoltarea continuă a economiei, progresul general al țării"** (pag. 31). Dar, evidențiind rolul important al presei economice, marile sarcini și răspunderi care îi revin, secretarul general al partidului a menționat, cu spiritul analitic și critic ce îl caracterizează, și lipsurile care încă se manifestă în munca presei în acest domeniu, numeroasele posibilități de perfecționare, de creștere a eficienței publicisticii economice. Din acest punct de vedere, lectura volumului oferă și trebuie să ofere fiecărui slujitor al presei, puternice motive de meditație, de evaluare în spirit critic a activității desfășurate în vederea unei necesare perfecționări a ei în viitor.

O largă reflectare își găsesc în volum și aprecierile secretarului general al partidului cu privire la rolul formativ al presei, al contribuției care îi revine la formarea omului nou, a noii conștiințe înaintate, de proprietar, producător și beneficiar al întregii avuții naționale, la răspîndirea cunoștințelor științifice, a concepției materialist-dialectice despre lume și societate, la afirmarea principiilor eticii și echității socialiste, la combaterea mentalităților retrograde, obscurantiste. Referindu-se la aceste probleme tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Presa este chemată să militeze sistematic pentru înarmarea întregului popor, a opiniei publice, cu concepția marxist-leninistă a partidului nostru, să explice maselor, de pe pozițiile partidului, problemele centrale ale vieții noastre sociale, evenimentele vieții internaționale contemporane"**, subliniind că organele de presă **„trebuie să-și perfecționeze activitatea pentru a-și îndeplini în condiții cît mai bune misiunea de mare răspundere ce le revine în crearea unui om cu înalte idealuri, cu înaltă conștiință, a omului pătruns de demnitate, luptător dîrz pentru dreptate, pentru pace, dornic de a-și înfăptui năzuințele de progres..."** (pag. 44). În mod deosebit insistă secretarul general al partidului și asupra nobilei misiuni a presei de a contribui la educarea tinerei generații în spirit patriotic și revoluționar, la formarea ei în cultul muncii, al cinstirii valorilor fundamentale, perene, ale poporului nostru și ale umanității în general. În același timp i se cere presei să adopte o atitudine activă, militantă, combativă pentru că spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă trebuie să facem loc în presa noastră unei confruntări libere de păreri, aceasta nu înseamnă că trebuie să stăm pasivi față de ideile retrograde, să nu militäm pentru concepția noastră, să nu exprimăm, cu putere ideologia și politica noastră.

În acest sens în volum este inclusă și o secțiune cuprinzînd aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul presei în promovarea politicii externe a partidului și statului nostru. Rol care, așa cum se desprinde din paginile consacrate acestor aspecte, nu face decît să crească în condițiile actuale de mare complexitate, cînd în lume există și se accentuează forțele care generează încordare și violență, care mențin și caută să aprindă noi focare de conflict. De aceea, subliniază secretarul general al partidului, presa noastră trebuie să explice cititorilor, de pe pozițiile partidului, sensul faptelor și evenimentelor noi ajutîndu-i să aibă o viziune clară, realistă, obiectivă, asupra proceselor social-economice caracteristice epocii pe care o trăim. Ea trebuie să promoveze și să militeze pentru afirmarea în viață și așezarea relațiilor dintre state pe principiile noi ale egalității între națiuni, ale respectului independenței și suveranității fiecărei țări, ale neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, să aducă o contribuție activă la eforturile pentru înfăptuirea securității europene, pentru lichidarea focarelor de încordare, pentru înfăptuirea dezarmării și, în primul rînd, a celei nucleare, pentru pace, înțelegere și colaborare între popoare, pentru edificarea unei noi ordini internaționale și eradicarea subdezvoltării.

Ultimul capitol al lucrării, consacrat ridicării calității muncii redacționale, se constituie ca un adevărat îndrumar concret pentru fiecare ziarist comunist, pentru creșterea eficienței sociale și politice a muncii sale. De o deosebită valoare în strădaniile ziariștilor pentru ridicarea în continuare a nivelului calitativ al publicisticii românești, mai ales în această perioadă în care munca se desfășoară pretutindeni sub semnul calității, rămîne deosebit de prețioasă îndrumarea pe care secretarul general al partidului o dă ziariștilor de a strînge necontenit legătura cu masele, de a cunoaște nemijlocit viața, realitatea. **„O îndatorire esențială a ziariștilor este de a spori continuu bogăția de idei a articolelor, ca rezultat al studierii atente și responsabile a realităților, al folosirii inteligenței și experienței maselor, al confruntării faptelor și părerilor exprimate de oamenii muncii, al reflectării multilaterale asupra datelor pe care le oferă viața..."** (pag. 84).

Lectura acestui cel mai recent volum „Din gîndirea social-politică a președintelui României", ne ajută să ne întregim, așa cum spuneam la început, imaginea asupra concepției politice cuprinzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, odată mai mult, prin ideile sale curajoase, novatoare, cu privire la mijloacele de comunicare în masă, la rolul lor în societatea socialistă demonstrează marea sa vocație de eminent om politic și gînditor, profundul său umanism și democratism, înalta sa răspundere pentru destinele poporului nostru și ale omenirii în general.

23 AUGUST

Pregnanța laturilor calitative — trăsătură esențială a dezvoltării economiei sibiene

Vasile BÂRBULEȚ
prim secretar al Comitetului județean Sibiu al Partidului Comunist Român

ANII care au trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, și cu deosebire perioada de după Congresul al IX-lea al partidului constituie și pentru județul Sibiu o etapă de avînt fără precedent a vieții economico-sociale, o perioadă de muncă și realizări de mare semnificație patriotică. Bilanțul acestor ani de muncă și creație, de dăruire și abnegație a tuturor celor ce trăiesc pe aceste străvechi meleaguri românești — români, germani, maghiari — și ca să ne referim la o perioadă mai recentă, bilanțul cincinalului trecut evidențiază puternic răspunsul muncitoresc al județului Sibiu la îndemnul de adîncă vibrație patriotică al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a valorifica integral potențialul material și uman de care dispunem, de a face totul pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării — condiție esențială a creșterii bunăstării poporului, a consolidării și afirmării independenței și prestigiului României socialiste.

Amplificarea acțiunii factorilor intensivi

REALIZĂRILE județului Sibiu, parte din marile împliniri care au marcat și marchează evoluția țării noastre, confirmă rolul deosebit de însemnat al accentuării laturilor de ordin calitativ ale activității economice, al înfăptuirii — pe toate planurile — a saltului revoluționar de la acumularea cantitativă la o calitate nouă, superioară, viabilitatea principiilor noului mecanism economic. În cincinalul trecut, încheiat cu un avans de peste trei luni și cu o producție industrială suplimentară de 10,2 miliarde lei, accentul s-a pus, în întreaga noastră activitate, pe realizarea unei schimbări radicale în concepția tuturor oamenilor muncii, în sensul concentrării și amplificării preocupărilor din sfera de acțiune a factorilor intensivi ai producției : productivitatea, rentabilitatea, eficiența. Investițiile au fost orientate aproape exclusiv spre dezvoltări ale unităților existente, spre echiparea și modernizarea acestora la nivelul tehnicii mondiale, organizarea științifică a producției, promovarea progresului tehnic ; în aceste condiții, productivitatea muncii a crescut anual cu 6%, întreg sporul de producție industrială din etapa respectivă realizîndu-se pe seama acestui indicator.

O opțiune de cea mai mare însemnătate a constat în promovarea sistematică a noului, în așezarea progresului tehnic, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii la temelia tuturor realizărilor județului. Astfel, ponderea produselor noi și reproiectate a fost de peste 62 la sută, acționîndu-se concomitent pentru asimilarea unor noi tehnologii, de randament și economicitate ridicate. Pe această cale, a valorificării investiției de inteligență și spirit creator ale colectivelor noastre de muncitori, ingineri și tehnicieni, s-au asigurat premise fundamentale pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, a competitivității produselor. În cincinalul 1976—1980, volumul comerțului exterior, de exemplu a crescut de peste 2 ori, produsele industriei sibiene fiind solicitate în 83 de țări, cu 10 mai multe decît în 1975.

Asemenea realizări, expresii ale unor mutații de ordin calitativ în economia județului s-au obținut cu cheltuieli mai reduse — cu deosebire ca urmare a diminuării cheltuielilor materiale, cu cca. 26 la sută mai scăzute decît în 1975. Este și acesta un rezultat al întăririi spiritului de buni gospodari al oamenilor muncii din industria județului, al afirmării în practică a avantajelor funcționării noului mecanism economic, a avantajelor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Pe această bază ponderea producției nete în producția globală industrială a sporit la 39,5 la sută, iar la 1000 lei fonduri fixe s-au obținut peste 1100 lei producție netă și aproape 800 lei beneficii, s-au realizat importante economii de materii prime, combustibili și energie.

Structura pe ramuri a economiei județului — în continuă și pozitivă evoluție — reflectă, de la un an la altul, dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf ale industriei, care realizează produse de înaltă tehnicitate, valorifică superior resursele materiale și energetice, impulsionează cercetarea științifică și utilizează forță de muncă de înaltă calificare.

În acest fel, județul Sibiu se situează pe locuri de frunte între județele țării în ceea ce privește rezultatele muncii, exprimate sintetic prin producția industrială și agricolă pe locuitor, producția netă, ponderea ridicată în totalul producției unor însemnate produse ale construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei ușoare ș.a. Este necesară, în acest context, precizarea că dezvoltarea dinamică, armonioasă a economiei județului s-a desfășurat pe baza elaborării unor programe realiste pe ramuri și subramuri, programe care au stabilit priorități și au fundamentat obiective și măsuri în consens deplin cu cerințele și particularitățile micro-economice, au asigurat concentrarea eforturilor materiale și umane și valorificarea tot mai bună a potențialului productiv existent.

Valențele investiției de creație și inteligență

ÎN CONDIȚIILE acestor realizări, cincinalul 1981—1985, program menit să asigure, prin ritmurile, proporțiile și opțiunile sale strategice, intrarea țării noastre într-o etapă nouă, superioară, de progres și civilizație, prezintă o serie întreagă de elemente de mare însemnătate pentru dezvoltarea economică a județului Sibiu. În această etapă, așa după cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vor avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele și domeniile de activitate, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă de bunăstare a întregului popor. Trecerea la o nouă calitate polarizează toate măsurile și acțiunile ce se întreprind la nivel macro și microeconomic, găsindu-și o concretizare directă în sarcinile de bază și orientările prioritare stabilite.

În anul 1985 urmează să se obțină o producție globală totală de 127 mii lei pe locuitor, din care 97 mii în industrie, aproape 10 800 lei în agricultură și peste 19 mii în celelalte ramuri. Producția industrială va ajunge la finele cincinalului la peste 52,6 miliarde lei, cu 19,3 la sută mai mare decît în 1980. Volumul investițiilor totale pe întregul cincinal se ridică la peste 14 miliarde lei, din care 5,1 miliarde lei construcții-montaj. Majoritatea acestor investiții vor fi alocate actualelor capacități de producție, mai precis dotării unităților cu mașini, utilaje și instalații moderne, de un înalt randament și productivitate. Ridicarea eficienței economice își află o expresie nemijlocită în creșterea susținută a productivității muncii, în reducerea costurilor totale de producție la 1 000 lei producție marfă cu 43,9 lei, iar a celor materiale cu 31,5 lei, în promovarea pronunțată, pe scară largă, a progresului tehnic, creației originale, a spiritului gospodăresc.

Înfăptuirea acestor sarcini, pe care le considerăm minime, impune ca fiecare unitate economică să acționeze cu hotărîre pentru mobilizarea tuturor rezervelor existente, folosirea deplină a capacităților de producție și a potențialului creator al personalului muncitor ; pentru aplicarea unui regim sever de economisire a resurselor materiale, respectarea normelor tehnice de exploatare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, întărirea ordinii și disciplinei în întreaga activitate. Trecerea la o calitate nouă, superioară în toate sectoarele de activitate impune întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate unitățile noastre. Aceasta presupune — înainte de toate — realizarea ritmică și integrală a producției fizice și nete, onorarea tuturor contractelor economice, indiferent de valoarea lor, la cel mai ridicat nivel calitativ.

În agricultură, date fiind condițiile pedoclimatice din zona noastră, accentul va fi pus și în continuare pe zootehnie, subramură care va deține pînă la finele actualului cincinal peste 50 la sută din producția agricolă a județului. Problema problemelor în acest sector rămîne și în anii ce vin asigurarea furajelor în cantitățile și structura necesare și prevăzute în fiecare an. Pentru a realiza acest deziderat, urmărim să luăm cele mai eficace măsuri referitoare la organizarea exemplară a producției și a muncii, să instaurăm în această ramură de bază a economiei mai multă ordine și disciplină.

În producția vegetală, accentul se pune pe obținerea unor recolte superioare și stabile la toate culturile în general și la porumb, grîu, cartofi, sfeclă de zahăr în special. Legumicultura se prevede a se dezvolta pe cale intensivă, urmărindu-se sporirea simțitoare a producției la hectar și realizarea unei palete sortimentale diversificată, care să asigure aprovizionarea ritmică a populației pe întreg parcursul anului. Înfăptuirea noii revoluții agrare, trecerea fermă la o nouă calitate impun în fiecare unitate agricolă, de stat sau cooperatistă, inițierea și aplicarea unor acțiuni și măsuri — deja concepute și desfășurate în programe unde responsabilitățile sînt precis stabilite — care să asigure sporirea rezultatelor, creșterea eficienței economice a întregii activități din agricultură.

Hotărîre fermă pentru înfăptuirea exemplară a cincinalului

FIREȘTE, referitor la actualul cincinal se poate vorbi de o serie de preocupări consacrate unor sarcini și obiective imediate, și altele axate pe acțiuni și programe de amplă perspectivă. Referindu-ne la cele dintîi, avem în vedere preocuparea continuă, susținută a tuturor colectivelor de muncă din județ de a realiza la cel mai înalt nivel calitativ și de eficiență angajamentele asumate în chemarea la întrecere pe care județul Sibiu a adresat-o în debutul acestui an tuturor organizațiilor județene de partid. Realizările „la zi" confirmă că aceste obiective se înfăptuiesc exemplar, pe măsura potențialului material și uman de care dispunem.

Sibiul este în același timp extrem de sensibil și receptiv la cerințele cele mai importante ale economiei naționale : chiar în aceste zile întreprinderea „Independența" finalizează cu un apreciabil avans utilajele necesare pentru construcția a trei mari fabrici de zahăr din țară ; de asemenea, la Întreprinderea mecanică Mîrșa se depun mari eforturi pentru asigurarea la timp a mijloacelor de transport de mare capacitate absolut necesare santierelor și exploatărilor miniere, la întreprinderea „Balanța" se intensifică preocupările pentru a onora prompt cererile de elemente hidropneumatice de automatizare etc.

În prim planul preocupărilor din toate unitățile economiei sibiene se află realizarea exemplară a producției fizice în vederea derulării optime a contractelor economice. În acest scop au fost întreprinse analize temeinice, detaliate în fiecare întreprindere, au fost stabilite programe concrete de măsuri în vederea recuperării unor restanțe la producția fizică într-un timp foarte scurt. Există toate condițiile pentru îndeplinirea programului de investiții industriale și social-culturale din acest an, capacități suficiente pentru realizarea integrală a planului de export, unitățile fiind pregătite să-și adapteze producția, operativ și elastic, la cerințele partenerilor externi. În ceea ce privește progresul tehnic, înnoirea sortimentelor și tehnologiilor, stimularea activității de creație tehnică și a inițiativelor muncitorești valoroase, se depun eforturi pentru depășirea substanțială a obiectivelor prevăzute pentru acest an, urmărindu-se totodată fundamentarea, în principiu, a sarcinilor și direcțiilor de acțiune pe întregul cincinal — potrivit posibilităților reale ale județului și cerințele cincinalului calității și eficienței.

Un accent deosebit îl acordăm calității ca atare a producției, în special a producției destinate exportului, ridicării nivelului tehnic și competitivității acesteia. În această privință, organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii au fost îndrumate să acționeze cu o mare răspundere și exigență pentru abordarea problemelor tehnice și organizatorice ale producției, eliminarea neajunsurilor semnalate, aplicarea în practică a tuturor prevederilor cuprinse în programele speciale de calitate întocmite de către fiecare colectiv și completate recent în cadrul unor plenare ale comitetelor de partid cu activul. Alte programe concrete de acțiuni răspund direct cerințelor perfecționării mecanismului economico-financiar, cuprinzînd fundamentarea temeinică a bugetelor de venituri și cheltuieli, măsuri pentru îndeplinirea planului la producția marfă vîndută și încasată și a beneficiilor, concretizarea sarcinilor fizice în funcție de nevoile reale ale economiei naționale, diminuarea cheltuielilor de producție, creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și înglobarea în produse a unei tot mai mari valori nou create.

În contextul exigențelor actuale de economisire a resurselor materiale, al prețioaselor indicații date de conducerea partidului, personal de către tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, preocupările noastre se concentrează cu prioritate asupra unor obiective și acțiuni care să conducă la economisirea mai pronunțată a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, reciclarea în mai mare măsură a materiilor prime și energiei secundare, eliminarea rebuturilor și reducerea pierderilor tehnologice. Aceste cerințe au pus cu stringență problema creării unei optici noi, cu exigențe sporite în abordarea proceselor economice și tehnice, crearea unei opinii de masă în vederea gospodăririi cu maximum de raționalitate a tuturor resurselor energetice și materiale. În acest scop s-a acționat și se acționează pentru creșterea aportului creației originale, al cercetării științifice și al dezvoltării tehnologice la înnoirea produselor și tehnologiilor, pentru reducerea normelor de consum, extinderea unor procedee neconvenționale de prelucrare a metalului, a reciclării deșeurilor, pentru producerea de materiale noi, mai economicoase.

Pornind de la documentele programatice ale celui de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, avem permanent în vedere faptul că, în afara măsurilor tehnice, economice propriu-zise, funcționarea noului mecanism economico-financiar trebuie privită și prin prisma participării oamenilor muncii la conducere. Esența funcționării optime a mecanismului nu poate face abstracție de factorul uman. Dimpotrivă, această funcționare depinde hotărîtor de declanșarea tuturor resorturilor ce decurg din tripla calitate a oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari. Ridicarea nivelului de pregătire profesională, cultură generală și conștiință revoluționară constituie, deci, o condiție hotărîtoare pentru ca aceștia să-și poată spune cu competență și spirit de răspundere cuvîntul în cadrul mecanismului democrației economice, pentru ca democrația însăși să ființeze și să se poată exercita ca o puternică și dinamizatoare forță materială.

URMARE FIREASCĂ a dezvoltării, diversificării și mai cu seamă a perfecționării activității tuturor sectoarelor productive din economia județului, s-au creat și se creează permanent premisele pentru sporirea fondului de consum și mărirea — pe această bază — a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît a celor directe, provenite din muncă, cît și a celor din fondul social de consum. În vederea satisfacerii, în mai bune condițiuni, a cerințelor populației pentru produse alimentare și nealimentare, la finele actualului cincinal volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist se va cifra la aproape 6,4 miliarde lei (peste 12 mii lei pe locuitor), cu 26,4 la sută mai mult decît în 1980, iar prestările de servicii către populație vor crește cu 61,9 la sută, ajungînd la aproape 1,9 miliarde lei. Se urmărește creșterea consumului populației județului la produsele alimentare și nealimentare, într-o structură lărgită și îmbunătățită, un grad superior de înzestrare cu bunuri de folosință îndelungată, diversificarea gamei de servicii și ridicarea calității acestora.

La nivelul județului, se vor construi, în acest cincinal, 19 500 apartamente, circa 1 300 locuri în grădinițe, 114 săli de clasă, 3 538 locuri în internate școlare, 1 032 locuri în ateliere-școală, două spitale în Sibiu și Mediaș cu cîte 430 locuri fiecare, o sală polivalentă de 2 000 locuri, 1 300 locuri în hoteluri, 12 săli de gimnastică etc. Totodată, ca urmare a grijii partidului nostru pentru generalizarea în toate sectoarele și domeniile de activitate — încă din acest an — a săptămînii reduse de lucru, s-au luat și se iau în continuare cele mai eficiente măsuri pentru crearea unor condiții bune în vederea petrecerii de către toți oamenii muncii a timpului liber într-un mod cît mai plăcut și mai util. Desigur, pentru a beneficia de această zi liberă este necesară o mobilizare mai mare a tuturor colectivelor de muncă în vederea realizării în mod ritmic, cantitativ și mai cu seamă calitativ a tuturor indicatorilor de plan, a tuturor angajamentelor asumate.

Oamenii muncii din județul Sibiu sînt ferm hotărîți să asigure realizarea exemplară a prevederilor actualului cincinal la toți indicatorii cantitativi și calitativi de eficiență, onorarea exemplară a angajamentelor în întrecerea socialistă — prin creșterea continuă a calității muncii, prin sporirea aportului județului la dezvoltarea țării, la creșterea bunăstării poporului.

23 AUGUST

FACTORI ŞI CARACTERISTICI ÎN PROCESUL CREŞTERII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

AŞA CUM releva secretarul general al partidului la cel de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, victoria revoluţiei antifasciste şi antiimperialiste de eliberare naţională şi socială şi apoi revoluţia socialistă au dus la profunde transformări revoluţionare economico-sociale în patria noastră. A fost răsturnată orînduirea burghezo-moşierească, au fost lichidate pentru totdeauna clasele exploatatoare, orice formă de asuprire. Am edificat cu succes orînduirea nouă, socialistă. Pe plan economic, România s-a transformat dintr-o ţară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminamente agricolă, într-o ţară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare. A fost făurită o nouă bază tehnico-materială, producţia industrială fiind de aproape 50 de ori mai mare decît în anul 1938 şi s-a ridicat puternic nivelul de trai material şi spiritual al poporului.

În cercetarea acestui amplu proces de creştere economică, intensificat după 1965 şi mai ales în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, prezintă, desigur, interes şi cunoaşterea factorilor care l-au stimulat şi a caracteristicilor sale în diferite etape parcurse.

Dacă identificăm creşterea economică cu creşterea venitului naţional şi considerăm ca factori direcţi ai acestui proces potenţialul uman cu cele două laturi ale sale (volumul populaţiei ocupate şi eficienţa utilizării ei reflectată prin creşterea productivităţii muncii) şi potenţialul material, care impulsionează dinamica venitului naţional prin reducerea, în structura produsului social, a cheltuielilor materiale de producţie, devine posibilă şi determinarea aportului acestor factori.

Calculele pun în evidenţă faptul că în întreaga perioadă 1970—1985, sporirea **populaţiei ocupate ca principală bogăţie a ţării a avut un aport precumpănitor**, acoperind chiar influenţa negativă a cheltuielilor materiale de producţie din anul 1980. Produsul social şi venitul naţional este creat, însă, de lucrătorii ocupaţi în sfera producţiei materiale, sferă care a deţinut în ultimii ani peste 88% din populaţia ocupată. În acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** preciza : **„Trebuie să avem în vedere că numai şi numai pe baza activităţilor productive a tuturor oamenilor muncii... vom obţine creşterea eficienţei, vom asigura tot ce este necesar pentru progresul patriei noastre, pentru înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.“ [1])**

Aportul populaţiei direct productive la creşterea venitului naţional depinde şi de modernizarea structurii ocupării acesteia în favoarea activităţilor industriale, activităţi în care lucrează în prezent cca 71% din populaţia ocupată a ţării şi vor lucra 73% în anul 1985. Analiza coeficienţilor de dependenţă a ponderii ramurilor în structura venitului naţional faţă de ponderea lor în totalul populaţiei ocupate reliefează, potrivit datelor din ultimul anuar statistic, că în anul 1979, populaţia ocupată în ramurile neagricole a produs 38,7% din venitul naţional ; numai industria a participat cu 66%. Extinderea în agricultură a domeniilor bazate pe tehnica contemporană : irigaţii, îmbunătăţiri funciare, chimizare, ameliorarea plantelor şi raselor de animale, creşterea animalelor în complexe industriale, dezvoltarea industriei mici, transformarea cît mai rapidă a agriculturii într-o variantă a industriei, aplicarea cît mai fermă în practică a tuturor măsurilor luate la Congresul agriculturii, vor face ca, în 1985 faţă de 1980, producţia netă a acestei ramuri să sporească cu 38,6% şi în mod corespunzător să crească şi contribuţia agriculturii la creşterea venitului naţional.

Punerea în dependenţă a sporului ridicat al venitului naţional (faţă de anul 1970 de 70,8% în 1975, de 2,44 ori în 1980 şi de peste 3,43 ori în 1985) cu cel relativ redus al populaţiei ocupate (2% şi respectiv 7% şi 18,8% în aceeaşi perioadă) evidenţiază **aportul în continuă scădere al laturii cantitative a forţei de muncă** ; de numai 2,8% în 1975, 4,9% în 1980 şi 17,7% în 1985, sporind corespunzător aportul laturii calitative a forţei de muncă, care a potenţat creşterea dimensiunilor venitului naţional cu peste 85% în întreaga perioadă analizată. Explicaţia constă în faptul că progresul tehnic, aplicat cu fermitate în toate domeniile, a produs schimbări calitative profunde în condiţiile muncii şi a necesitat cadre cu o pregătire profesională şi instruire generală la nivelul cunoştinţelor oferite de tehnica contemporană. Cu atît mai necesară devine ridicarea pregătirii profesionale în etapa actuală, a trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate. De aceea, secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, sublinia recent : **„Să fie bine înţeles că fără a asigura ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională şi tehnică a tuturor cadrelor nu se poate realiza obiectivul trecerii la o calitate nouă în întreaga economie şi viaţă socială, nu se poate obţine un nivel tehnic superior al producţiei“ [2]).**

O posibilitate de reflectare, fie chiar şi aproximativă, a rolului calificării forţei de muncă în realizarea creşterii economice o constituie raportarea fondului total de retribuire a muncii de 145 miliarde lei în anul 1975 şi 221,3 miliarde lei în 1980 la retribuţia minimă atribuită unui muncitor necalificat de 1 114 lei şi respectiv 1 425 lei, în aceiaşi ani. Calculele arată că pentru producerea venitului naţional de 362 miliarde lei în 1975 şi 516,4 miliarde lei în 1980 ar fi fost necesar să lucreze în economie 13 016 mii şi respectiv 15 530 mii lucrători. În realitate, venitul naţional a fost produs însă, cu un volum de forţă de muncă de numai 10 150,8 mii şi respectiv 10 400 mii persoane (excluzînd influenţa altor factori), ceea ce putem aprecia că se datoreşte ridicării calificării şi creşterii productivităţii muncii.

Aportul forţei de muncă superior calificate, posibilităţile aplicării în practică a cunoştinţelor dobîndite depind, într-o măsură însemnată şi de gradul de înzestrare tehnică a muncii. Sporirea înzestrării tehnice a muncii de 2,27 ori în perioada 1970—1980 (raportul între sporul de 2,47 ori al volumului fondurilor fixe şi 1,07 ori al volumului populaţiei ocupate) a avut drept efect economic şi creşterea productivităţii muncii de 2,29 ori (raportul dintre sporul de 2,243 ori al venitului naţional şi 1,07 ori al populaţiei ocupate) ; creşterea productivităţii muncii a contribuit astfel la sporul venitului naţional, faţă de 1970 cu 89,3% în 1975, 95,6% în 1980, şi va contribui cu 85,2% în 1985. Evoluţia semnifică o relativă reducere a aportului productivităţii muncii faţă de creşterea dimensiunilor venitului naţional. De aceea, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** indica : **„Pentru a ne ridica la nivelul ţărilor dezvoltate şi ţinînd seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două şi chiar de trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forţele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creşteri a productivităţii muncii în toate ramurile economiei naţionale“ [3]).**

Luînd în considerare cel de-al doilea factor al creşterii economice, potenţialul material, avem în vedere atît **fondurile fixe cît şi cele circulante, ambele regăsindu-se în structura produsului social sub forma cheltuielilor materiale de producţie.** Ca parte a produsului social, venitul naţional este cu atît mai mare cu cît cheltuielile materiale de producţie sînt mai mici, ceea ce justifică întrutotul **considerarea reducerii cheltuielilor materiale ca factor important al creşterii venitului naţional.**

Din necesitatea ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii, **volumul fondurilor fixe** a sporit necontenit, ajungînd la 1 870 miliarde lei în prezent şi va ajunge la circa 3 000 mi-

[1]) **Nicolae Ceauşescu :** Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980. Ed. politică, Bucureşti, 1980, p. 20

[2]) **Nicolae Ceauşescu :** Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creşterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti, socialiste, în patria noastră. Scînteia nr. 12 060 din 25 iunie 1981

[3]) **Nicolae Ceauşescu :** Idem

liarde lei în 1985, revenind cîte 120 mii lei fiecărui locuitor al patriei. În mod corespunzător a crescut și consumul specific al fondurilor fixe pe unitatea de spor de venit național (calculat prin raportarea volumurilor fondurilor fixe de 757 miliarde lei în 1970 și 1 870 miliarde lei în 1980 la sporul venitului național de 212 miliarde lei și respectiv 516,4 miliarde lei) de la 3,57 lei în 1970 la 3,62 lei în 1980. Un aspect pozitiv cu implicații directe asupra creșterii venitului național este acela că în cadrul fondurilor fixe a sporit cu precădere partea celor productive, ajungînd la 71,3% în anul 1979, din care industria deține peste 61%.

De asemenea, în cadrul fondurilor fixe productive a sporit partea celor active, a utilajelor, care au ajuns la cca 48%, și s-a accentuat gradul de reînnoire și modernizare a fondurilor fixe, cu efecte pozitive reale asupra randamentului acestora ; 83% din fondurile fixe existente în prezent în economie sînt puse în funcțiune în ultimii 15 ani, iar în ultimul cincinal expirat circa o treime din total. Dacă avem în vedere **structura pe ramuri a fondurilor fixe,** așa cum se reflectă în datele din ultimul anuar statistic, măsura în care acestea au influențat sporul venitului național este redată de coeficienții de dependență calculați prin raportarea ponderii ramurilor în structura venitului național la ponderea lor în totalul fondurilor fixe, coeficienți supraunitari în construcții în întreaga perioadă 1970—1979, iar în industrie și agricultură numai în anul 1979, ceea ce arată că la o unitate a fondurilor fixe revine o parte tot mai ridicată de venit național, mai ridicată de 1,48 ori în construcții, 1,36 ori în agricultură și 1,34 ori în industrie.

Sporul de venit național la 1 leu fonduri fixe care a fost de 0,34 lei între 1971—1975 s-a situat în cincinalul 1976—1980 la 0,26 lei, ceea ce denotă necesitatea intensificării eforturilor pentru utilizarea mai eficientă a utilajelor din dotarea economiei naționale. **„Dispunem de fonduri fixe în stare să satisfacă, în bune condiții, cerințele dezvoltării economico-sociale“** [4]) **și „Trebuie să le folosim cum trebuie, să asigurăm ca ele să producă din plin, să producă economic“** [5]), — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Ca parte a produsului social, venitul național este cu atît mai mare cu cît cheltuielile cu munca trecută sînt mai mici. Ponderea ridicată și în creștere a acestor cheltuieli în produsul social (58,8% în anul 1979, față de 56,9% în 1965 și 48,8% în 1950) dovedește, însă, că procesul creșterii economice a necesitat transformarea în produse finite a unui volum tot mai ridicat de resurse materiale (cheltuielile materiale specifice pe unitatea de venit național au fost în anul 1980 de 1,5 lei față de 1,38 lei în 1975 și 1,37 lei în 1950) ; de altfel, potrivit aprecierilor din documentele de partid, la unele produse consumurile sînt mai mari cu 20—30% față de multe țări dezvoltate. De aici concluzia că resursele materiale n-au fost în modul cel mai eficient utilizate, că aportul lor la sporul de venit național a fost încă redus. De altfel, potrivit calculelor reiese că datorită cheltuielilor materiale de producție, creșterea venitului național a fost influențată negativ în anul 1980 cu 0,5%, ceea ce a echivalat cu 1,0328 miliarde lei. **„În mod deosebit trebuie să considerăm normele de consumuri materiale și energie drept maxime** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — și să luăm toate măsurile pentru perfecționarea tehnologiilor, pentru reproiectarea și înnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale cît mai mici“** [6]).

Coeficienții de dependență dintre ponderea venitului național și cea a cheltuielilor materiale în structura produsului social, supraunitari la nivelul economiei naționale, în întreaga perioadă 1970—1980 pun în evidență că venitul național a fost creat cu consumuri materiale mai ridicate. Deși în anul 1980 coeficientul s-a redus ușor, el se menține totuși ridicat, fapt pentru care secretarul general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia : **„Este, de asemenea, necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pentru a obține dintr-o tonă de materie primă și materiale o producție cu o valoare mult mai mare“** [7]).

★

Este știut că preponderența și caracteristicile factorilor sporului de venit național imprimă întregului proces al creșterii economice anumite trăsături. Potrivit datelor statistice și prevederilor de plan rolul diferiților factori în creșterea venitului național în perioada 1970—1985, la nivelul întregii economii, comparativ cu anul 1950, permite evidențierea unor trăsături în timp, a procesului creșterii economice, în țara noastră.

Rolul diferiților factori la sporul venitului național în perioada 1970—1985 față de anul 1950

		Anii			
		1970	1975	1979	1985
Economia națională	1	102,4	98,8	99,6	97,2
	2	3,6	2,3	1,8	1,9
	3	— 6,0	— 1,1	— 1,4	0,9

* Sursa de date : Pentru perioada 1950—1979 — Anuarul Statistic al R.S.R. 1980 D.C.S. p. 96, 97, 112, 113. Pentru perioada 1980—1985 — Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1979, p. 18 ; 45 și Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985. Scînteia nr. 12086 din 2 iulie 1981.

Notă : 1. Rolul productivității muncii
2. Rolul volumului populației ocupate
3. Rolul cheltuielilor materiale de producție

Calculele reflectă că în întreaga perioadă 1950—1985, la creșterea de 20,63 ori a venitului național, un aport precumpănitor (peste 97%) revine laturii calitative a forței de muncă, respectiv eficienței cu care a fost consumată sub forma productivității muncii, ceea ce arată că **au acționat și unii factori intensivi în economia țării noastre.**

Dintre ramurile economiei, în agricultură, aportul creșterii productivității muncii a fost cel mai ridicat, anihilînd influența negativă a celorlalți doi factori — reducerea populației ocupate și creșterea cheltuielilor materiale de producție ; în construcții contribuția acestui factor a fost între 76,4% și 84,9%, cu o relativă stabilitate după anul 1975 ; în industrie el s-a situat constant peste 64% ; în transporturi și telecomunicații aportul productivității muncii a fost cel mai redus, respectiv între 47,2% și 55,6%.

Descreșterea la nivelul întregii economii a rolului productivității muncii în structura factorilor creșterii economice, de la 102,4% în 1970 la 97,2% în 1985, trebuie apreciată și în legătură cu evoluția celuilalt factor intensiv și anume reducerea cheltuielilor materiale de producție, în sensul transformării acestora într-un factor efectiv de sporire a venitului național. Avem în vedere că în timp ce în anul 1970 cheltuielile materiale de producție au diminuat cu 6,0% sporul de venit național, în anul 1985 dimpotrivă, ele se vor transforma într-un factor de creștere, aportul lor urmînd să fie de 0,9%. Acest aspect conduce la concluzia că **laturile calitative și factorii intensivi s-au extins, în perioada făuririi economiei socialiste, că, deci, potențialul nostru productiv va fi din ce în ce mai eficient utilizat.**

Descreșterea continuă, la nivelul întregii economii, a rolului factorului cantitativ — volumul populației ocupate, în sporul venitului național, de la 3,6% în 1970 la 2,3% în 1975 și la numai 1,9% în 1985, întărește și mai mult concluzia privind **accentuarea caracterul intensiv al creșterii noastre economice, în cincinalul în curs.** Dintre ramurile producției materiale industria, transporturile și telecomunicațiile au influențat cu precădere tendința generală. În construcții, menținerea ridicată a contribuției factorului cantitativ este determinată de dinamica populației ocupate, aproape dublă comparativ cu transporturile, telecomunicațiile și mai mare de 3—4 ori față de industrie. În agricultură valoarea negativă a factorului cantitativ este urmarea trecerii masive a populației rurale spre activitățile neagricole.

Asociind, potrivit Legii pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, ritmul mediu anual de creștere a venitului național de 6,1%, care va determina sporirea acestuia cu 134,3% în anul 1985, cu creșterea de numai 10,6% a volumului populației ocupate, în paralel cu sporirea la 39% a ponderii personalului calificat și cu reducerea cu 5,5—6% a cheltuielilor materiale de producție pe seama ridicării indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei pe ansamblul industriei (calculat pe baza valorii producției marfă) cu 30% și cu accentuarea celorlalte laturi calitative ale dezvoltării, se ajunge la concluzia că procesul creșterii economice a țării noastre va dobîndi un caracter intensiv. De altfel, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii **„caracteristica generală a planului o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă“** [8]), aceasta urmînd să se realizeze tocmai printr-o nouă calitate în economie și în toate domeniile de activitate.

Angelica M. VRABIE
Galați

[4]) **Nicolae Ceaușescu :** Ibidem
[5]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste din 23 decembrie 1980. Ed. politică, București, 1980, p. 14
[6]) **Nicolae Ceaușescu :** Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră. Scînteia nr. 12 080 din 25 iunie 1981
[7]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Plenara Consiliului național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980. Ed. politică, București, 1981, p. 11
[8]) **Nicolae Ceaușescu :** Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră. Scînteia nr. 12 080 din 25 iunie 1981

23 AUGUST

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI — ELEMENT FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

PARTICIPAREA directă, activă și eficientă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea întreprinderilor și instituțiilor, a tuturor unităților socialiste, a întregii societăți, constituie în concepția partidului nostru „o necesitate legică a construcției socialiste, esența însăși a noii noastre orînduiri"[1]. În această concepție proprie, închegată, profund argumentată, elaborată și continuu dezvoltată prin contribuția decisivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se reflectă poziția fără echivoc a partidului privind unitatea dialectică, indisolubilă dintre socialism și democrație, sensurile înnoitoare în permanentă aprofundare și îmbogățire pe care atît socialismul, cît și democrația le capătă în procesul edificării noii noastre orînduiri, precum și răspunderea istorică ce revine partidului în asigurarea rolului conducător al clasei muncitoare în societate, în participarea acesteia, ca și a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la decizie, în făurirea unei democrații revoluționare, muncitorești.

Potrivit viziunii partidului nostru, noua orînduire trebuie să fie nu numai o societate în stare să asigure membrilor săi o viață materială și spirituală demnă, civilizată, să satisfacă din plin necesitățile raționale ale acestora, dar și o societate capabilă să realizeze cele mai înalte aspirații de libertate și fericire, posibilități de participare nestingherită a oamenilor muncii, fără nici un fel de descriminare națională sau de altă natură, la conducere. Necesitate intrinsecă a organizării, funcționării și afirmării valorice a noii orînduiri, democrația muncitorească constituie un factor esențial al sudării societății și unirii tuturor eforturilor în realizarea progresului general și armonios al patriei. Ea contribuie la dezvăluirea și soluționarea la timp a contradicțiilor vieții noastre sociale, reprezentînd, totodată, cadrul adecvat de afirmare a rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate, a rolului conducător al clasei muncitoare, de manifestare largă a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate.

Legitimitatea istorică și superioritatea de fond a democrației muncitorești emană, potențial, din specificul calitativ al relațiilor politice, economice și sociale pe care socialismul este chemat să le realizeze, din statutul social și politic radical modificat al clasei muncitoare și celorlalte categorii de oameni ai muncii, din sistemul de instituții, norme și principii, drepturi, libertăți și îndatoriri menite să asigure participarea activă și efectivă a maselor la conducerea societății, la făurirea propriului lor destin. Premisele fundamentale ale înfăptuirii unei astfel de democrații noi, revoluționare, pentru cei ce muncesc le constituie deținerea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii ; existența și continua perfecționare a relațiilor de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție, stăpînirea avuției naționale de către cei ce muncesc ; suprimarea exploatării și a oricăror discriminării sociale și naționale ; afirmarea principiilor socialiste de repartiție, ale echității și justiției ; înfăptuirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate ; făurirea și dezvoltarea necontenită a unui cadru organizatoric și instituțional cuprinzător și suplu, în măsură să antreneze și să stimuleze participarea maselor largi la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului viitor ; promovarea largă a unui climat de conlucrare activă și eficientă între organele de conducere și cetățeni, întemeiat pe responsabilitate socială, conștiință politică ridicată, competență, ordine și disciplină, pe respectul legilor și normelor de convietuire socială. Prin natura sa, societatea socialistă este în măsură nu numai să proclame dar și să asigure practic un conținut real drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, să ofere un cadru adecvat pentru participarea efectivă și responsabilă a oamenilor muncii la actul decizional.

Evident, esența revoluționară a funcțiilor și rolului democrației muncitorești, socialiste nu se realizează de la sine. Marea complexitate a proceselor revoluționare — sociale și naționale — ale lumii contemporane, diversitatea uriașă a condițiilor și situațiilor în care are loc edificarea noii orînduiri în epoca noastră ridică importante sarcini și elemente inedite a căror soluționare teoretică și practică nu se poate asigura doar prin invocarea unor teze elaborate în alte etape istorice și nici prin copierea diverselor experiențe generate de alte condiții, desconsiderîndu-se raportul dialectic dintre general, particular și individual. Sporește în aceste împrejurări în mod considerabil răspunderea forțelor politice și sociale revoluționare pentru găsirea și continua perfecționare a formelor și metodelor de organizare și conducere a vieții sociale care, răspunzînd realităților și cerințelor concrete, să contribuie, totodată, cît mai eficient la impulsionarea energiilor creatoare și unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea accelerării și valorificării cît mai depline a resurselor noului tip de progres social. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum arată experiența, existența ca atare a temeliilor economice, sociale, politice socialiste nu duce de la sine la afirmarea unei democrații autentice, revoluționare, nu constituie o garanție suficientă împotriva distorsiunilor, abuzurilor, ilegalităților.

Purtător al celor mai avansate idealuri de dreptate, echitate și egalitate socială și națională, al celor mai glorioase tradiții de luptă pentru progres, libertate și independență națională, partidul nostru, întemeindu-și politica, acțiunile pe generalizarea experienței proprii și pe concluziile desprinse din evoluția societății contemporane, a promovat, cu deosebire după Congresul al IX-lea, din inițiativa și prin contribuția nemijlocită a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o vastă activitate politică, organizatorică și ideologică pentru elaborarea, aplicarea și verificarea practică a unui întreg ansamblu de măsuri menite să asigure dezvoltarea continuă a democrației socialiste, muncitorești, participarea nemijlocită a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la conducerea societății. Totodată, partidul a luat atitudine intransigentă față de greșelile, ilegalitățile și abuzurile comise în trecut, a acționat cu hotărîre pentru înlăturarea cauzelor care au făcut posibile asemenea manifestări, pentru evitarea repetării lor.

Din inițiativa și sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țara noastră a fost creat și se perfecționează continuu, un sistem cuprinzător și dinamic, unic în felul său, al democrației muncitorești, socialiste, care întruchipează atît cadrul instituțional-organizatoric și juridic în măsură să faciliteze și să impulsioneze participarea activă și efectivă a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea vieții sociale, cît și drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor în societatea noastră, principiile și normele funcționării vieții democratice, ale asigurării climatului de convietuire civică întemeiată pe demnitate, dreptate, egalitate, pe umanism revoluționar.

Spiritul novator, realist, profund revoluționar ce caracterizează întreaga activitate teoretică și practică a partidului nostru își găsește o strălucită întruchipare în ansamblul de măsuri ce se referă la instituționalizarea și dezvoltarea atribuțiilor adunărilor generale ale oamenilor muncii și consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice și sociale, legiferarea și organizarea sistematică a congreselor și conferințelor pe domenii, ca și a organismelor permanente ale acestora la nivel național ; în lărgirea și aprofundarea continuă a acelor laturi ale organizării politice a societății noastre care exprimă angajarea nemijlocită a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducere, elaborarea și înfăptuirea politicii partidului. Congresul consiliilor oamenilor muncii, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, celelalte congrese și consilii hotărăsc în problemele fundamentale ale politicii interne și externe ale României. Ele reprezintă, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „o formă nouă, superioară, de planificare și conducere a societății, în care masele populare participă direct la elaborarea hotărîrilor, la înfăptuirea lor".**[2]

Departe de a se reduce la elementele formal-juridice, sistemul democrației noastre muncitorești se impune, tot

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Ed. politică, București, 1979, p. 294.
[2] **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, Ed. politică, București, 1981, p. 44

mai evident, ca o expresie și, totodată, ca o condiție esențială a realizării practice a posibilităților pe care noua societate le oferă pentru stăpînirea propriei sale dialectici, pentru asigurarea corelării cît mai judicioase a tuturor laturilor vieții sociale, pentru dezvoltarea rapidă, armonioasă și echilibrată a societății. El cuprinde într-o viziune unitară, integratoare atît domeniul politico-juridic, activitatea statului și instituțiilor sale, cît și domeniul vieții economice și sociale, sfera hotărîtoare a vieții sociale — producerea bunurilor materiale și spirituale —, domeniul culturii și învățămîntului, al educației și vieții spirituale a societății. În cadrul acestui sistem, activitatea partidului — forța politică conducătoare — se îmbină cu cea a organelor de stat, a organismelor de participare nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea în toate domeniile, cu activitatea organizațiilor de masă și obștești, a Frontului Democrației și Unității Socialiste.

O semnificație deosebită pentru întreaga viață democratică a societății o are faptul că partidul nostru și-a asumat înalta misiune de a asigura exercitarea de către clasa muncitoare a rolului conducător în societate. Partidul pornește în această privință de la aprecierea că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — în calitate de clasă conducătoare a societății — trebuie să fie prezenți nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partid, în conducerea sa. E cunoscut în acest sens că în toate consiliile de conducere din întreprinderi și centrale, în cele din cercetare, învățămînt și cultură, în consiliile de conducere ale ministerelor, cel puțin 30 la sută din totalul membrilor sînt muncitori și alți oameni ai muncii din producție. **„Destinul clasei muncitoare, bunăstarea sa** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sînt destinul și bunăstarea întregii națiuni"** [3]).

Realitate social-politică fundamentală, cu multiple implicații pentru fizionomia poporului și perspectivele dezvoltării acestuia, rolul conducător al clasei muncitoare conferă democrației noastre socialiste o serie de trăsături importante. Clasa muncitoare aduce cu sine o vastă experiență în organizarea și unirea maselor în lupta pentru prefacerea revoluționară a societății, în edificarea noii orînduiri. Ea cultivă și dezvoltă sentimentul oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale și grija pentru o cît mai judicioasă și eficientă gospodărire a acestora, înalta răspundere față de suveranitatea poporului și independența națională a țării, pentru viitorul națiunii. Rolul conducător al clasei muncitoare întrunește consensul național general și se realizează prin alianță și unitate cu toate categoriile de oameni ai muncii, în condițiile influenței hotărîtoare, pe care această clasă o exercită prin politica și concepția despre lume și viață, prin idealul socialist și comunist, asupra fizionomiei și comportamentului întregului popor. Toate acestea imprimă democrației socialiste dinamism, deschidere și receptivitate față de ceea ce e nou și avansat, umanism revoluționar, pe scurt, însușirea de democrație muncitorească.

În esența sa, democrația muncitorească este străină oricăror tendințe birocratice sau de formalism. Ea este incompatibilă cu viziunile liberaliste, mic-burgheze, cu spiritul anarhic și încălcarea legilor țării, a disciplinei în muncă și normelor de convietuire socială. Dimpotrivă, ea este o democrație a faptelor concrete, a analizelor și soluțiilor temeinice, implicînd spirit de disciplină și ordine, înaltă responsabilitate în întreaga activitate, angajare socială revoluționară, comunistă în soluționarea tuturor problemelor.

Ineditul istoric al democrației muncitorești, socialiste rezidă astfel în faptul că ea întruchipează sistemul de organizare și funcționare a relațiilor sociale corespunzător cu cerințele promovării consecvente a intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, în frunte cu clasa muncitoare, asigură participarea conștientă și crescîndă a întregului popor la conducerea societății, la înfăptuirea idealului socialist și comunist. Ea contribuie la îmbinarea armonioasă a intereselor generale ale colectivității cu cele ale fiecărei clase și categorii sociale, ale fiecărui cetățean, permite și solicită înflorirea largă a capacităților și talentelor fiecărui om al muncii, manifestarea neîngrădită a personalității, în acest fel răspunzînd țelurilor profund umaniste ale ridicării oamenilor la rangul de stăpîni ai relațiilor și mișcării sociale, de făuritori conștienți ai viitorului comunist.

În strînsă corelare cu obiectivul strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic, cu exigențele perfecționării întregii activități de planificare și conducere economico-socială, ale realizării unei noi calități a muncii și a vieții, se impune trecerea la o nouă calitate și în activitatea organelor de conducere colectivă. În acest sens, Congresul al II-lea al oamenilor muncii a stabilit măsuri pentru îmbunătățirea activității adunărilor generale ale oamenilor muncii, a celorlalte organe de conducere colectivă, pentru perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă.

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Ed. politică, București, 1981, p. 9.

Sporesc în mod considerabil atribuțiile și răspunderile adunărilor generale și ale consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economice și sociale. Ele sînt chemate să acționeze cu toată răspunderea pentru folosirea cu maximum de eficiență a tuturor capacităților de producție, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă. Valorificarea cît mai eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, economisirea lor severă, realizarea producției fizice și nete, asigurarea unor produse de calitate superioară, îndeplinirea necondiționată a sarcinilor de export, sînt doar cîteva din sarcinile ce se impun cu acuitate în actuala etapă în munca organelor colective de conducere. Lărgirea atribuțiilor adunărilor generale, organe supreme ale conducerii în întreprinderi și instituții, e de natură să ofere un cadru optim pentru dezbaterea fructuoasă și responsabilă a sarcinilor economice, să stimuleze puternic inițiativa creatoare a maselor în înfăptuirea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială.

Un rol deosebit în promovarea unei noi calități a muncii revine consiliilor oamenilor muncii. Prezența în toate sectoarele de activitate a peste 6 000 de consilii ale oamenilor muncii, la activitatea cărora participă circa 114 000 de oameni ai muncii, cadre de conducere, activiști de partid și de stat, din care peste 30 la sută sînt muncitori din producție, oferă ample posibilități de cuprindere și impulsionare a activității economice și sociale. Consiliile oamenilor muncii poartă răspunderea pentru elaborarea planurilor tuturor unităților, ele conduc nemijlocit activitatea economico-socială a acestora, acționînd ca organe ale autoconducerii și autogestiunii, răspunzînd pentru activitatea lor în fața colectivelor de oameni ai muncii.

Pentru mai buna coordonare a activității organelor colective de conducere din întreprinderi și instituții s-a hotărît constituirea consiliilor județene ale oamenilor muncii în care să fie reprezentate toate unitățile industriale, de transport, finanțe și comerț din județul respectiv. Avînd în vedere că adunările generale semestriale dezbat toate problemele unităților respective, s-a stabilit să se organizeze o adunare generală specială, în lunile septembrie-octombrie, pentru discutarea și adoptarea planului de producție al anului următor. Toate aceste măsuri reflectă preocuparea partidului de a ridica și mai mult rolul consiliilor oamenilor muncii și al adunărilor generale în conducerea activității economico-sociale.

În consiliile oamenilor muncii urmează să se discute propunerile de numire a noilor cadre de conducere — director, inginer șef, alte cadre —, înainte de adoptarea deciziilor respective de către organele superioare. Totodată, propunerile de numire a directorilor și altor cadre de conducere vor fi supuse și aprobării adunărilor generale sau conferinței reprezentanților oamenilor muncii. Pornind de la calitatea și răspunderea pe care aceste foruri le au în buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată, primirea de noi membri în întreprinderi sau instituții urmează să se facă cu aprobarea consiliului de conducere și a adunării generale din secția sau sectorul în care aceștia doresc să lucreze. De asemenea, încălcarea normelor de ordine și disciplină care necesită sancționarea sau îndepărtarea unei persoane din colectiv, propunerea de sancționare sau îndepărtare vor fi discutate în cadrul colectivului respectiv. Asemenea măsuri vor trebui să ducă la sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii față de starea de ordine și disciplină din unitățile economice și sociale, față de creșterea continuă a avuției naționale, promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste, asigurarea unui climat sănătos de muncă și creație.

Între rolul politic conducător al partidului și rolul de clasă conducătoare al muncitorimii în viziunea partidului nostru nu există nici o contradicție, ele condiționîndu-se reciproc. Nu se poate vorbi de rolul politic conducător al partidului, arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fără a asigura conducerea de către clasa muncitoare a tuturor domeniilor. Tot așa, după cum nu se poate asigura rolul conducător al clasei muncitoare fără recunoașterea și exercitarea rolului politic al partidului revoluționar, al partidului comunist. Partidul nostru pornește consecvent de la faptul că realizarea rolului conducător al clasei muncitoare și a rolului politic conducător al partidului se poate înfăptui numai pe baza unei largi democrații revoluționare, muncitorești, socialiste. Creșterea continuă a rolului partidului în toate domeniile de activitate — creștere impusă atît de exigențele noii etape de dezvoltare a societății noastre cît și de complexitatea vieții internaționale — se află, deci, în cea mai strînsă legătură și interdependență cu afirmarea formelor democratice de conducere a societății. **„Partidul** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor".**

Iată, dar, repere ale democrației tot mai profunde a societății noastre, democrație care conferă noi și însemnate valențe personalității umane, ridicată în anii socialismului pe culmi dintre cele mai înalte.

prof. dr. Vasile NICHITA

CALITATE SPORITĂ CU COSTURI REDUSE

„R.E." militează pentru aplicarea gestiunii calității produselor

CREȘTEREA CALITĂȚII și competitivității produselor în condițiile reducerii cheltuielilor de fabricație și, în primul rînd, a celor materiale reprezintă în toate întreprinderile din economia națională un imperativ de bază pentru amplificarea gradului de satisfacere a cerințelor consumatorilor industriali și ale populației cu o eficiență înaltă la producător.

În cadrul instrumentelor de acțiune disponibile pentru realizarea simultană în unitățile economice a celor două obiective majore — sporirea calității și reducerea costurilor — evidențiem din nou ca fiind deosebit de eficientă în practică **aplicarea gestiunii calității produselor.** Această metodă acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil. În acest context, revenim aspura cerinței extinderii aplicării gestiunii calității *, prezentînd experiența dobîndită în acest domeniu în cadrul **Întreprinderii optice române din București,** unde calitatea produselor reprezintă, poate mai mult decît în alte domenii de activitate, o problemă deosebită, date fiind specificul produselor realizate, complexitatea și finețea operațiilor tehnologice specifice industriei de optică și mecanică fină.

Etape ale unei implementări operative și eficiente

INTRODUCEREA GESTIUNII calității la I.O.R. s-a realizat în mai multe etape, care au reprezentat perfecționări succesive ale modalităților de lucru utilizate :

1 În primul rînd s-a avut în vedere **elaborarea unei metodologii proprii de aplicare** cu aparatul matematic necesar, pe de o parte, și grefarea acesteia pe o familie de produse, pe de altă parte. Metodologia a fost elaborată într-o primă variantă și verificată din punct de vedere al aparatului matematic utilizat prin aplicarea gestiunii calității din anul 1979 la anumite sortimente de produse, iar ulterior, pe baza experienței cîștigate, a fost extinsă și la alte familii de microscoape.

2 În cursul anului 1980 **metodologia a fost dezvoltată, constituindu-se într-un veritabil instrument de lucru capabil să prelucreze datele referitoare la costurile cu calitatea din evasitotalitatea punctelor procesului tehnologic de fabricație și procesului de consum la beneficiar, în perioada de garanție.** Noua formă a fost astfel concepută încît să fie cu ușurință implementată pe calculator ; folosindu-se experiența acumulată în aplicarea gestiunii calității la trei tipuri de microscoape, au fost realizate într-un timp relativ scurt etapele de analiză și proiectare, ajungîndu-se ca în 1981 să fie în curs de finalizare etapa de implementare cu date reale din procesul de producție și exploatare. Fără a simplifica algoritmul de calcul, capabil să evidențieze și cele mai mărunte costuri cu noncalitatea, au fost realizate într-un timp foarte scurt o serie de programe care, în primul rînd, vor folosi actuala **bancă de date** restrînsă, față de datele reclamate de gestiunea calității. Astfel, programele realizate vor fi adaptate la nivelul posibilităților actuale de obținere a informațiilor necesare și aplicare efectivă. Pentru elaborarea programelor nu s-a adoptat varianta aplicării gestiunii calității global, pe întreaga producție a întreprinderii, întrucît aceasta are caracter neomogen din punct de vedere al tipurilor de produse.

3 În anul 1981 **preocupările de adaptare la specificul producției au fost continuate și amplificate,** avînd în vedere caracteristicile producției fizice din semestrul I a.c., cînd datorită numărului mare de tipuri de produse și a seriilor relativ mici au apărut fenomene specifice care au determinat aplicarea gestiunii și a bilanțului valoric al calității într-un mod special, în vederea desprinderii unor concluzii elocvente. În acest sens s-a acționat în vederea analizării și comensurării costurilor în detaliu, avînd în vedere existența unei diversități de costuri cu valoare redusă, dar a căror însumare reflectă posibilități importante de rentabilizare a activității productive. Din această categorie de costuri fac parte, de exemplu, costurile cu resortarea produselor, reinspecția și probele repetate. De exemplu, dacă la nivel de produs aceste costuri sînt de 203 lei, 42 lei, 102 lei și respectiv 55,90 lei (pentru familia microscoape), la nivelul întregii producții aceste costuri se ridică la suma de 432 067 lei. Avîndu-se în vedere aceste aspecte, s-a extins aplicarea gestiunii calității în acest an și la microscopul MI, întregindu-se familia de microscoape analizate.

Urmărind eficiența obținută în 1981 în aplicarea gestiunii calității, relevant este faptul că **la noul bilanț al calității se poate constata o reducere de costuri ale calității față de vechiul bilanț în valoare de 200 809 lei la cheltuielile cu identificarea defectelor** (sumă care reprezintă 47,6% din reducerea de costuri preconizată prin aplicarea gestiunii calității), **precum și la costurile defectelor.** Avînd în vedere aceste reduceri, cît și sporirea cu 18 000 lei a costurilor cu prevenirea defectelor pe baza cărora s-au obținut, rezultă economii totale în valoare de 292 737 lei, adică 16,8% din costurile totale cu calitatea și noncalitatea produselor analizate (numai pentru familia de microscoape). Măsurile care au condus în cadrul gestiunii calității la obținerea acestor realizări în condițiile sporirii performanțelor și competitivității produselor au fost: întărirea controlului la preluarea reperelor de la secțiile optic și mecanic pentru secția montaj, diminuarea volumului de muncă de control prin renunțarea la operațiile care nu erau relevante, asigurarea de asistență tehnică din partea tehnologilor proiectanți ș.a.

Cerințe ale maximizării efectelor obținute

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, rezultatele obținute pot fi substanțial îmbunătățite dacă vor fi folosite și mai riguros posibilitățile gestiunii calității printr-o serie de acțiuni care prezintă interes pentru toate întreprinderile care urmăresc în continuare sporuri de calitate cu costuri reduse și după aplicarea în-

*) Vezi și „R.E." nr. 32, 48 din 1976, 8, 24, 46 din 1977, 37 și 50 din 1978, 19 și 26 din 1979, 23 și 36 din 1980 și 24 din 1981

tr-o primă fază a acestei metode. Pentru maximizarea efectelor obținute în perioada următoare, un accent deosebit se pune pe coordonarea mai bună a acestei activități, motiv pentru care s-a întocmit un scenariu de urmărire și desfășurare a aplicării gestiunii calității. Dar pentru ca el să devină funcțional, cu o eficiență înaltă, considerăm că se impune :

● crearea unui colectiv de coordonare, direcționare și urmărire a problemelor gestiunii calității, format din 3—6 cadre cu pregătire superioară și medie (în funcție de numărul de produse analizate și de volumul producției), care să inițieze compartimentele ce vor colabora asupra modalităților specifice metodologiei, să conducă analizele datelor din bilanțul calității, să urmărească modul de aplicare a măsurilor generate de gestiunea calității, să repartizeze diferitelor compartimente realizarea acestor măsuri, să perfecționeze metodele gestiunii calității prin adaptarea dinamică a acestora la procesele de producție specifice, să culeagă concluziile aplicării gestiunii calității pe mai multe produse, asigurînd prelucrarea statistico-matematică a rezultatelor în vederea ridicării calității noilor produse încă din faza de concepție-proiectare ;

● în desfășurarea etapizată a activităților pe care le presupune sporirea eficienței în aplicarea gestiunii calității, conform scenariului, **o primă etapă o reprezintă activitatea de culegere a datelor în cadrul compartimentelor funcționale.** Aceste date aflate pe documente primare sînt verificate și validate total sau parțial de C.G.C. (colectivul gestiunii calității) în special din punct de vedere al volumului de informații necesar și, în funcție de volumul de informații, acestea sînt prelucrate de C.G.C. sau pe calculator.

În urma prelucrării datelor rezultă **liste finale și liste provizorii care conțin informații sintetice pe produs și categorii de costuri** ordonate după diverse criterii (în ordinea valorii lor, de exemplu). O importanță specială se cere acordată listei care conține, pe lîngă valorile costurilor, indicatorii specifici, precum și cauzele, respectiv soluțiile prevăzute pentru eliminarea acestor costuri. Listele elaborate vor fi analizate de „Colectivul mixt de analiză" pe care îl preconizăm să aibă drept nucleu C.G.C. și să fie format din proiectanți tehnologi, specialiști din producție, controlori, economiști cu activitate legată de produsele analizate.

Colectivul mixt de analiză condus de C.G.C. analizează toate aspectele legate de apariția costurilor cu calitatea și noncalitatea, propunînd în final mai multe **variante de seturi de măsuri** în cadrul unor consfătuiri de lucru (zile de analiză a bilanțului calității organizate cu aceeași frecvență cu care se calculează bilanțul calității). După calcularea costurilor acestor seturi de măsuri, **se poate determina varianta optimă de aplicat** sau eventuala atingere a unui optim local ce incumbă măsuri speciale prevăzute în metodologie. Odată precizată varianta aleasă pentru aplicare devine posibilă repartizarea pe compartimente a măsurilor, cu detalierea pe termene a punerii lor în aplicare. Modalitățile de aplicare a măsurilor se stabilesc de către colectivul mixt de analiză care realizează și urmărirea respectării aplicării lor din punct de vedere tehnologic și al încadrării în termenele stabilite, fiecare în compartimentul în care își desfășoară activitatea.

Din urmărirea acestui scenariu de aplicare rezultă două **categorii de costuri :** pentru activitatea de gestiunea calității și pentru aplicarea măsurilor propuse de activitatea de gestiune a calității. Dacă prima categorie de costuri implică retribuția unui număr de 3 pînă la 6 cadre, cea de a doua categorie prevede o serie de cheltuieli cu un cuantum apreciabil, devansate însă substanțial și în timp scurt de sporurile de calitate astfel realizate. Date fiind considerentele prezentate, considerăm adecvată finanțarea acestor măsuri în **aceleași condiții cu planul MTO**, planul calității etc., care au un ciclu bine precizat în activitatea întreprinderilor.

Odată cu trecerea la generalizarea aplicării gestiunii calității pentru întreaga producție, **la I.O.R. se are în vedere posibilitatea de control a corectitudinii prelucrării datelor** (colectare, perforare, actualizare etc.) prin utilizarea conturilor financiare sintetice care au fost dezvoltate în analitic pe tipuri de costuri. La întreprinderile cu puține tipuri de produse, cu produse de serie mare, aceste conturi se pot utiliza și ca instrument de calcul efectiv al costurilor. Rămîne însă de verificat rentabilitatea în cazul I.O.R. a ținerii acestor conturi în activitatea de aplicare a gestiunii calității.

Evoluția dinamică a modalităților de aplicare a gestiunii calității relevă și alte măsuri ce pot îmbunătăți rezultatele implementării acestei metodologii. Astfel, avem în vedere introducerea drept cost al gestiunii calității, a pierderilor tehnologice, pe de o parte pentru urmărirea acestora și pe de altă parte pentru stimularea reducerii lor continue prin măsuri generate din analizele gestiunii calității. Aceasta presupune generalizarea utilizării fișei individuale de planificare și pontaj, cu ajutorul căreia se pot evidenția printr-o codificare minimă o serie de costuri legate de activități ce intră sub incidența gestiunii calității.

Dan Anghel CONSTANTINESCU
Întreprinderea optică română
București

În întîmpinarea zilei de 23 August

Producție fizică și netă peste plan

● *Printr-o bună organizare a muncii și a producției, COLECTIVUL RAFINĂRIEI DE PETROL PLOIEȘTI — unitate fruntașă pe primul semestru 1981 — a depășit în perioada scursă din acest an producția fizică și cea marfă cu 24,1 și, respectiv, 20,8 la sută. În condițiile creșterii cu 27,2 la sută a productivității muncii, valorificării superioare a „aurului negru", au fost livrate economiei naționale, pînă la data de 12 august, peste prevederi, mai bine de 200 000 tone derivate din țiței.*

● *Prin punerea în aplicare a unui amplu program de măsuri tehnice și organizatorice vizînd îmbunătățirea aprovizionării cu materii prime și materiale și creșterea ritmului de uzinare și montare pe toate fazele fluxului de producție, COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE VAGOANE ARAD a livrat peste hotare, în plus față de planul la export, de la începutul anului și pînă acum, aproape 200 de vagoane de marfă și 112 vagoane de călători.*

● *Preocuparea COLECTIVULUI ÎNTREPRINDERII FORESTIERE DE EXPLOATARE ȘI TRANSPORT DIN PITEȘTI pentru onorarea exemplară a sarcinilor de plan revenite la producția fizică s-a soldat, în perioada parcursă din acest an, cu realizarea unor însemnate cantități suplimentare de bunuri materiale destinate atît beneficiarilor interni, cît și celor de peste hotare, printre care : 4 100 mc lemn pentru celuloză, 2 820 mc bușteni pentru industrializare, 1 200 mp uși-ferestre, mobilă și piese de mobilier în valoare totală de 6 milioane lei.*

● *COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII BUZĂU a obținut în perioada ce a trecut din acest an însemnate depășiri de plan la producția fizică : 500 mc prefabricate din beton armat, 2,5 km de tuburi „Premo", 1,7 milioane blocuri de zidărie și 700 mc agregate minerale. Concomitent s-a înregistrat o producție netă suplimentară de 2,5 milioane lei și beneficii în valoare de 1,2 milioane lei.*

● *ÎNTREPRINDEREA DE ARMĂTURI INDUSTRIALE DIN OȚEL STREHAIA a produs și livrat în plus beneficiarilor de la începutul anului 15 000 pompe centrifuge diverse pentru industrie, agricultură, pentru alte ramuri ale economiei naționale, multe dintre ele solicitate la export. Însoțit de reducerea cu 73 de lei a cheltuielilor materiale sub nivelul stabilit, succesul a permis colectivului să depășească cu aproape 15 procente producția netă, să înregistreze însemnate sporuri la ceilalți indicatori cantitativi și calitativi ai planului economic.*

● *MINERII DE LA SOTÎNGA ȘI FILIPEȘTII DE PĂDURE au realizat în primele șapte luni din acest an la producția fizică un plus de 20 000 tone lignit, care a și fost livrat termocentralelor. În același timp, colectivele amintite, care au fost dotate anul acesta cu noi complexe mecanizate de fabricație românească, au realizat o producție netă dublă comparativ cu cea planificată și o depășire cu aproape 12 milioane lei a volumului de beneficii.*

PRODUCTIVITATEA MUNCII
la baza creșterii eficienței economice

ACCENTUAREA ROLULUI factorilor intensivi de creștere, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială depind într-o măsură hotărîtoare de nivelul atins în creșterea productivității muncii atît în cadrul fiecărei întreprinderi, centrale și ramuri de activitate, cît și pe ansamblul economiei naționale, ca o condiție prioritară a sporirii gradului de folosire a potențialului tehnico-economic și uman disponibil, a valorificării superioare a resurselor materiale, cu efecte pozitive asupra nivelului eficienței economice.

Pornind de la importanța pe care o are productivitatea muncii în sporirea valorii nou create și maximizarea eficienței economice, ne propunem să analizăm, pe exemplul Centralei industriei bumbacului, rezultatele obținute și mai ales direcțiile de acțiune pe linia creșterii rapide și continue a productivității muncii.

Factori de influență

DINAMICA productivității muncii în ultimii ani reliefează faptul că s-au înregistrat creșteri importante de la o perioadă la alta, atît la nivelul centralei, cît și al întreprinderilor subordonate (tabelul). Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a eforturilor depuse pentru realizarea integrală a prevederilor de plan și aplicarea fermă a unor măsuri tehnico-organizatorice.

Dinamica productivității muncii
1977 = 100%

Întreprinderea	1978	1979	1980	Sem. I 1981 / Sem. I 1980
„Dacia" București	104,9	99,3	116,2	88,3
„Suveica" București	108,8	131,8	139,3	105,7
„Textila" Arad	105,5	117,1	127,5	105,3
„Textila" Pitești	116,2	121,6	145,5	113,2
„Oltul" Sf. Gheorghe	102,7	100,7	105,5	104,9
„Bucegi" Pucioasa	107,9	108,1	127,2	106,9
„Textila" Galați	102,0	125,3	140,5	100,9
„Textila" Tîrnava	105,4	119,5	125,8	104,5
„Textila" Timișoara	104,3	104,7	126,8	114,0
Total Centrala industriei bumbacului	105,1	114,0	125,1	103,1

Analiza factorială reliefează faptul că în dinamica ei productivitatea muncii a fost influențată de o triplă suită de factori și anume : progresul tehnico-științific, perfecționarea organizării conducerii producției și a muncii și creșterea calificării lucrătorilor, a îndemînării acestora. Din multitudinea acestor factori se desprind două direcții prioritare, specifice activității centralei, și anume :

A **Extinderea poliservirii ca formă principală de sporire a îndemînării lucrătorilor și de creștere a productivității muncii.** Procesul tehnologic în flux continuu specific activității din filaturi și țesătorii face posibilă și necesară extinderea poliservirii, pe baza normării corespunzătoare a muncii, în funcție de specificul fiecărei secții de producție. Pe baza studiilor și analizelor ergonomice întreprinse privind organizarea optimă a locurilor de muncă, utilizarea rațională a timpului de lucru, s-a asigurat un nivel ridicat de folosire a forței de muncă și reducerea consumului de forță de muncă pe unitatea de produs, paralel cu scăderea ponderii personalului muncitor care nu-și realizează norma de producție. Astfel, de la începutul anului ponderea muncitorilor care nu-și realizau norma s-a diminuat cu 5—6%, ceea ce a contribuit cu circa 3% la creșterea productivității muncii.

Adîncirea poliservirii a fost completată și de acțiunea privind creșterea calificării și îndemînării lucrătorilor, prin organizarea — pe baza unor planuri anuale — a unor forme variate de calificare (de la calificarea la locul de muncă, pînă la cursuri speciale de calificare) care au asigurat adaptarea într-o măsură tot mai mare a forței de muncă la mașinile și utilajele noi, cu care sînt dotate întreprinderile. Lărgirea poliservirii a fost posibilă și ca urmare a măsurilor întreprinse privind **trecerea direct în producție a circa 30% din personalul indirect productiv și de deservire, acțiune care pînă în prezent a fost finalizată în proporție de 80—85%.**

Analiza detaliată a gradului de folosire a forței de muncă și a rezultatelor privind poliservirea scoate însă în evidență existența unor diferențieri între întreprinderi, datorate atît nivelului diferit al dotării tehnice și calificării, cît și tendinței de deplasare a forței de muncă (în majoritate femei) spre alte ramuri industriale în care se lucrează în două schimburi. Faptele dovedesc că tocmai în întreprinderile în care se înregistrează o fluctuație mai mare și care au și un nivel de utilizare a timpului de lucru mai redus (întreprinderile textile Galați, „Oltul", I.T.A. etc.) gradul de realizare a normelor este mai scăzut. Apare necesară din acest punct de vedere o preocupare mai susținută din partea factorilor de răspundere pentru înlăturarea pe cît posibil a fluctuației, stabilizarea în mai mare măsură a personalului, folosirea integrală a timpului de lucru, ca măsuri concrete pentru extinderea poliservirii, creșterea cantitativă și calitativă a producției realizate și, pe această bază, sporirea productivității muncii.

B. **Introducerea pe scară largă a noilor cuceriri ale progresului tehnico-științific în toate fazele procesului de producție,** acțiune care s-a desfășurat în mod unitar, coordonată la nivelul centralei, prin participarea tuturor colectivelor de cercetare și proiectare tehnologică din fiecare întreprindere. Aceasta a permis dirijarea întregului proces pe baza unui plan bine fundamentat, cu termene și responsabilități și a cărei finalizare a contribuit într-o proporție de 3—4% la creșterea mai rapidă a productivității muncii.

În această perioadă au fost introduse în producție unele tehnologii noi și au fost perfecționate cele existente (tehnologia de prelucrare a amestecului de fibre bumbac cu conținut crescut de celofibră, tehnologia de utilizare a coloranților și produselor auxiliare în industria textilă, procese tehnologice de finisare diferențiată pe faze de pregătire etc.), au fost mecanizate o serie de operații și modernizate unele mașini (operația de transport în finisaj, mașinile de încleiat tip „Metalul Roșu" etc.) ; toate acestea au contribuit la creșterea productivității muncii cu circa 3%. Paralel cu promovarea unor tehnologii noi, s-a acordat o atenție deosebită introducerii unor noi produse a căror realizare este în mare măsură rod al cercetării proprii (țesături scămoșate pentru lenjeria de corp cu fire, cu conținut mărit de materiale recuperabile la „U.T.A.", „Moldova", Galați, „Dunăreana" ; produs chimic, realizat în filaturile de bumbac, pentru reducerea aderenței firelor pe manșoane, la flayere și mașini de filat cu inele și care a asigurat reducerea efortului valutar cu peste 250 000 lei valută (la Filatura română de bumbac, întreprinderile textile din Pitești și Lugoj etc.).

Acțiuni conjugate în sprijinul sporirii rodniciei muncii

REZULTATELE obținute pînă în prezent sînt, fără îndoială, importante ; ele nu reflectă în întregime însă posibilitățile tehnice, materiale și umane de care dispune centrala pe linia sporirii mai rapide a productivității muncii, în condițiile maximizării valorii nou create și creșterii eficienței economice. Analiza atentă reliefează o serie de rezerve a căror mobilizare poate aduce un aport important la realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an, la îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite prin planurile de măsuri. Localizate la nivelul unităților economice, aceste rezerve se referă, în principal, la :

● **Perfecționarea desfășurării proceselor tehnologice la unele întreprinderi.** Urmărirea atentă a desfășurării ciclurilor de producție evidențiază faptul că, la unele întreprinderi, se menține încă o anumită indisciplină tehnologică în

desfășurarea acestora. Astfel, în filaturi este necesară stabilirea într-o mai mare măsură a unor criterii tehnologice concordante cu destinația firelor în rețetele de amestec, creșterea omogenității amestecurilor, asigurarea unui reglaj corespunzător la unii parametri de lucru ai utilajelor, cu consecințe directe asupra nuanțelor de culoare, caracteristicilor și aspectului unor fire și, implicit, calității produselor realizate.

La țesături, analiza întreprinsă numai la operația de încleiat a evidențiat o serie de rezerve pe linia respectării rețetei de încleiere, reglării corespunzătoare a temperaturii cilindrilor de uscare și care determină în final reducerea procentului de deșeuri, a ruperilor în faza de țesut etc. (la „Ardeleana", Pitești, „Dunăreana", Lugoj, Slatina, Vaslui). La aceasta trebuie să mai adăugăm necesitatea creșterii preocupărilor pentru funcționarea la întreaga capacitate a tuturor dispozitivelor și instalațiilor (cum este cazul dispozitivului de îndreptare a bătăturii la secția finisaje și instalația de răcire a soluției la operația de mercerizat) cu implicații directe asupra eliminării întreruperilor nejustificate ale procesului de producție, sporirii calității unor produse obținute și, în final, asigurarea unui nivel ridicat al productivității muncii („Ardeleana", U.T.A., Pitești).

Mobilizarea cît mai rapidă a acestor rezerve impune, așa cum s-a desprins din relatările unor specialiști cît și din diferitele analize întreprinse de centrală, asigurarea unui nivel superior de folosire a instalațiilor și utilajelor, creșterea calificării și îndemînării forței de muncă, perfecționarea organizării producției și a muncii la unele locuri de fabricație, întărirea exigenței și controlului din partea conducerilor unor întreprinderi, a factorilor de răspundere de la anumite secții și locuri de muncă și înlăturarea deficiențelor care mai apar în fluxul informațional privind transmiterea operativă la unele locuri de muncă a cunoștințelor tehnologice necesare, în vederea implementării lor rapide în procesul de producție.

● **Îmbunătățirea calității unor fire pentru țesături** și realizarea pe această bază a întregii producții fizice în structura planificată, cu implicații directe asupra nivelului valorii nou create și productivității muncii. De exemplu, la firele de bumbac atenția specialiștilor este deja îndreptată spre asigurarea unui grad ridicat de uniformitate la finețea și rezistența firului, creșterea sarcinii de rupere pînă la limita superioară, cu consecințe directe în țesătorii în ceea ce privește diminuarea consumului de manoperă și energie (Năsăud, Oltenița, Slatina, Alexandria, Vaslui, Carei, Huși etc.). Aceasta va asigura atît îmbunătățirea calității țesăturilor finisate, cît și acoperirea într-o proporție mai mare a cerințelor beneficiarilor interni și externi, realizarea integrală a planului de export și maximizarea, pe această bază, a rezultatelor economice obținute.

● **Asigurarea unor revizii și reparații eficiente,** de calitate superioară, atît prin sporirea calificării personalului din activitatea mecano-energetică, cît și prin creșterea competenței în executarea unor lucrări. Aceasta antrenează după sine eliminarea întreruperilor accidentale ale procesului de producție, creșterea productivității muncii și, implicit, sporirea producției. Un aspect deosebit reprezintă problema pieselor de schimb, atît în sensul că pînă în prezent din necesarul contractat cu furnizorii M.I.C.M. doar 45—50% s-a livrat centralei, cît și faptul că unele întreprinderi și-au constituit stocuri prea mari de piese de schimb (Timișoara, Calafat, „Dunăreana"), în timp ce la altele această problemă este deficitară. Se impune, din acest punct de vedere, necesitatea reconsiderării procesului cooperării intercentrală și în domeniul pieselor de schimb, prin transferarea lor de la întreprinderile cu excedent la cele cu deficit, în așa fel încît să se asigure desfășurarea ritmică a procesului de producție, evitarea formării unor stocuri supranormative și depășirii cheltuielilor materiale de producție, cu consecințe directe asupra creșterii productivității muncii.

Paralel cu valorificarea rapidă a acestor rezerve interne colectivul de oameni ai muncii din cadrul centralei, pornind de la experiența de pînă acum, precum și de la sarcinile mobilizatoare ce-i stau în față în acest an, și-a stabilit și alte cîteva obiective, pe termen scurt, orientate, în principal, în următoarele domenii :

— **promovarea largă a cercetării științifice și ingineriei tehnologice pentru introducerea de tehnologii și produse noi.** Din cele 60 obiective de cercetare (43 rezolvate prin efort propriu la nivelul centralei) cîteva teme deosebit de importante sînt deja în fază de finalizare: elaborarea tehnologiei de obținere a unor fire cu conținut mărit de materiale recuperabile și reciclabile la întreprinderile textile „Oltul", Cîmpulung Moldovenesc, Pitești ; automatizarea operației de scoatere a levatei de pe ring și de pregătire a noi levate în filatura de vigonie Timișoara ; realizarea unor articole noi din fire unice în urzeală și bătătură în locul articolelor din fire răsucite și care va permite reducerea cu 10—15% a consumului de manoperă și de combustibil etc. Prin introducerea și extinderea tehnologiilor avansate se estimează ca valoarea producției marfă să crească cu peste 500 milioane an, iar beneficiul cu aproximativ 40 milioane/an. În ceea ce privește produsele noi, introducerea celor 234 sortimente și desene noi față de cele 150 planificate va conduce la o sporire a producției cu peste 25 000 mii lei, paralel cu reducerea importului cu circa 3 000 mii lei.

— **folosirea integrală a fondului de timp din cadrul zilei de lucru** prin generalizarea producției în flux continuu. Rezultatele bune obținute în acest an la filaturile din Galați, Slobozia și Arad au permis stabilirea unor măsuri concrete pentru revizuirea normativelor de timp și deservire pe întreprinderi, extinderea zonei de deservire etc.

— **determinarea corespunzătoare a consumului de manoperă pe produs, la produsele de bază și reprezentative.** Începînd cu anul următor, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, întreprinderile centralei vor beneficia de cîte un plan privind consumul de manoperă pe produs, în care scop încă de pe acum, pe baza metodologiei elaborate, s-au determinat indicii de reducere ai acestora.

Corneliu BĂRNEA

În întîmpinarea zilei de 23 August

Noi capacități de producție date în exploatare

● *FORMAȚIILE DE LUCRU ALE MINISTERULUI CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE au predat zilele acestea șase noi capacități importante de producție, ridicînd astfel la 42 numărul celor puse în funcțiune de la începutul anului de lucrătorii din unitățile subordonate acestui minister. Astfel, pentru sectoarele calde ale construcțiilor de mașini au fost date în producție, la Bistrița, în cadrul Întreprinderii de turnătorie de piese de oțel, o modernă secție capabilă să realizeze anual 1 000 tone piese, iar la întreprinderea similară din Rîmnicu Sărat — o alta, cu o producție planificată de 2 000 tone piese turnate pe an. De asemenea, constructorii de pe Șantierul de dezvoltare al Întreprinderii de utilaj petrolier Tîrgoviște au dat în exploatare două capacități moderne, care au asigurate toate condițiile necesare realizării în fiecare an a 10 instalații de foraj petrolier. Și pentru subramura electrotehnicii, constructorii industriali au pus în funcțiune două noi unități : una la întreprinderea „Electrotehnica" — Tg. Mureș, profilată pe fabricația de piese și scule electrice, iar cea de-a doua, la „Electro-Argeș", din Curtea de Argeș, prevăzută a realiza anual bunuri electrocasnice în valoare de 28 milioane lei.*

● *ÎN ORAȘUL DUNĂREAN ISACCEA, județul Tulcea, a început să producă o nouă unitate economică. Este vorba de o filatură cu o capacitate totală de 1 310 tone fire cardate și pieptănate. Caracterizată printr-o înaltă tehnicitate, unitatea este dotată cu utilaje produse de industria noastră constructoare de mașini. De altfel, datorită asimilării recente în țară a unor piese și subansamble ce proveneau din import, costurile utilajelor din dotarea noii filaturi au fost reduse față de devizul inițial cu 10 milioane lei.*

● *ÎN MUNICIPIUL DEVA a fost terminată construcția unei moderne stații „Dacia-Service" integrată în rețeaua unităților aparținînd Întreprinderii de asistență tehnică și service auto din Pitești. La cele 75 posturi amenajate în cadrul halelor se vor executa revizii și reparații ale autoturismelor în termenele de garanție, reparații ale motoarelor, lucrări de tinichigerie, vopsitorie și recondiționări de acumulatori. Tot aici funcționează un depozit intermediar pentru aprovizionarea cu piese de schimb.*

● *PE ȘANTIERUL VIITOAREI HIDROCENTRALE DE LA TISMANA, constructorii au înregistrat în ultima perioadă noi și semnificative succese. În clădirea subterană a sălii mașinilor, de exemplu, au fost aduse în stadiu final lucrările de excavații, la casa vanelor s-a încheiat montajul podului rulant de 32 tone și a început lansarea virolelor pentru puțul prin care apele vor pune în funcțiune turbinele. În același timp, la frontul de debușare al galeriei de fugă a intrat în funcțiune prima combină „Alpin-miner" cu ajutorul căreia volumul zilnic de excavații a crescut cu peste 50 metri cubi.*

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

ÎMBUNĂTĂȚIREA RANDAMENTULUI ENERGETIC ÎN PRODUCȚIA VEGETALĂ

ÎN CADRUL complexului economic național, agricultura este ramura care, după industrie, consumă cele mai mari cantități de energie; pe măsura introducerii progresului tehnic, tendințele cele mai dinamice se înregistrează la consumurile de produse din petrol, în timp ce consumurile de energie umană și animală sînt în continuă scădere. Imperativul economisirii hidrocarburilor implică, în prezent și pentru viitor, **reconsiderarea criteriului energetic în aprecierea eficienței producției agricole.**

Folosirea acestui criteriu presupune **identificarea și cuantificarea tuturor cheltuielilor de energie,** care însumate dau **consumul total de energie.** Se poate determina apoi **potențialul energetic al producției obținute.**

După modul cum participă la obținerea producției agricole vegetale, diferitele tipuri de energie cheltuită pot fi grupate în trei mari categorii:

— energie activă directă, care include energia umană, tracțiunea animală, combustibilii (solizi, lichizi, gazoși), energia electrică etc. Această categorie de energie produce forța necesară executării lucrărilor agricole;

— energie activă indirectă, cuprinde îngrășămintele chimice și naturale, erbicidele, pesticidele, amendamentele, semințele etc.;

— energie pasivă, cea cheltuită pentru producerea mijloacelor fixe (mașini, tractoare, construcții etc.), sau a unor produse necesare desfășurării proceselor de producție din agricultură. Spre deosebire de primele două categorii de energie, care se consideră că se transmit în totalitate într-un ciclu de producție asupra produselor obținute, cea de-a treia (cea pasivă) se transmite, ca și uzura, în mod treptat.

Determinarea potențialului energetic al producției obținute se face prin însumarea energiilor brute ale tuturor produselor care o compun (folosind ca unitate comună de comensurare kilowattul-oră).

În cele ce urmează prezentăm analiza, pe un interval de 4 ani, a eficienței energetice a producției vegetale și unele concluzii privind măsurile care se impun pentru creșterea acesteia pe exemplul **cooperativelor agricole din Consiliul unic agroindustrial Valul lui Traian,** județul Constanța. Este vorba despre 8 C.A.P. cu profil cerealier și a căror suprafață arabilă este aproape în întregime amenajată pentru irigații.

Folosind metodologia menționată, au fost calculate producția anuală de energie și consumul aferent (tabelul nr 1).

Tabelul redă și **coeficientul de conversiune energetică,** indicator care exprimă sintetic eficiența energetică a producției agricole, arătînd cîte unități de energie metabolizabilă, materializată în diferite produse, se pot obține prin cheltuirea unei unități de energie (calculul lui se face raportînd echivalentul energetic al producției la cel al cheltuielilor aferente).

Analizînd datele prezentate remarcăm că, în condițiile unei tendințe de scădere a cheltuielilor energetice, producția agricolă vegetală exprimată în kWh a prezentat în primii trei ani ai perioadei o tendință de creștere, ceea ce s-a reflectat pozitiv pe planul coeficienților de conversiune energetică.

Situația s-a schimbat însă în al patrulea an, cînd nivelul coeficientului de conversiune obținut a scăzut considerabil. Să fi fost oare acesta efectul unei modificări substanțiale a structurilor anuale a culturilor, în sensul creșterii ponderii celor care necesită cheltuieli energetice la hectar mai ridicate și ale căror produse au un conținut energetic mai redus? Pentru a verifica această ipoteză au fost calculați coeficienții de structură ai suprafețelor cultivate, rezultînd, pe cei patru ani: I — 3,49; II — 3,36; III — 3,45; IV — 3,49; medie — 3,44.

A existat, deci, o mare stabilitate a structurii culturilor în perioada analizată; mai mult, în al 4-lea an structura a fost similară cu cea din primul an. Așadar, cauzele care au dus la o astfel de scădere a coeficientului de conversiune energetică trebuie căutate nu atît în nivelul echivalentului energetic al producției, care a fost oricum superior celui realizat în primul an, cît mai ales în cel al cheltuielilor de producție (cu peste 39 la sută mai mare). În acest sens, prezentăm (în tabelul nr. 2) evoluția structurii consumului total de energie pe cele trei mari categorii (activă directă; activă indirectă și pasivă), precum și a ponderii consumului de carburanți, lubrifianți și îngrășăminte chimice în consumul total de energie.

Urmărind evoluția consumului total de energie activă directă, comparativ cu cea a ponderii carburanților și lubrifianților în consumul total de energie, se poate observa că între ele există aproape o similitudine. Același lucru este valabil, dar mult mai pregnant, și pentru evoluțiile consumului total de energie activă indirectă și consumului de îngrășăminte chimice. Deci, la baza acestor discontinuități stau tocmai nivelurile consumurilor de car-

Tabelul nr. 1

Producția vegetală și cheltuielile aferente exprimate în unități energetice (mii kWh)

	Anul I	Anul II	Anul III	Anul IV	Medie
Echivalentul energetic al producției	194 082	223 094	242 511	213 660	218 337
Echivalentul energetic al cheltuielilor de producție	82 096	80 724	78 484	114 196	88 875
Coeficientul de conversiune energetică	2,36	2,76	3,09	1,87	2,46

Tabelul nr. 2

Evoluția structurii consumului de energie, a ponderii carburanților și lubrifianților și a îngrășămintelor chimice (%) în cei 4 ani

	I	II	III	IV	Medie
Total energie consumată	100	100	100	100	100
— activă directă	49	44	46	33	42
— activă indirectă	38	43	41	58	46
— pasivă	13	13	13	9	12
Ponderea carburanților și lubrifianților în:					
a) consumul de energie	43	38	38	29	36
b) energie activă directă	90	90	86	87	88
Ponderea îngrășămintelor chimice în:					
a) consumul de energie activă indirectă	24	27	24	50	33
b) energie activă indirectă	61	65	61	88	71

Victor MANOLE
Academia de studii economice București

(Continuare în pag. 17)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PUNCTE DE VEDERE

Fundamentarea planului de producție netă în construcții

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar, producția netă a devenit unul din principalii indicatori care caracterizează cantitativ, dar mai ales calitativ, întreaga activitate a unităților economice. În ramura construcții-montaj acest indicator s-a introdus începînd cu anul 1979, ceea ce a însemnat un pas înainte în direcția mai bunei comensurări a eforturilor proprii depuse pentru realizarea obiectivelor de investiții ale economiei naționale și a aportului acestei ramuri la formarea venitului național. Elementele componente ale producției nete în unitățile de construcții-montaj sînt : retribuțiile personalului muncitor, impozitul pe fondul de retribuire a muncii, contribuția la asigurările sociale, contribuția la fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, alte cheltuieli cu munca vie și beneficiul.

Indicaforul producția netă a ridicat și ridică în continuare o serie de probleme privind metodologia de planificare și de urmărire, mai ales la unitățile de construcții-montaj cu activitate și structură diversificată. Printre acestea amintim : pregătirea datelor necesare elaborării proiectelor de plan privind fundamentarea indicatorului de producție netă pe activități și pe structura organizatorică a unui trust sau întreprindere de construcții-montaj ; corelarea cifrelor de plan definitivate la nivel de centrală și transmise ca sarcină de plan întreprinderilor (trusturilor) subordonate, cu posibilitățile concrete de realizare pe unități și subunități ; defalcarea corectă, în funcție de necesități și posibilități, a sarcinilor de plan privind producția netă pe unitățile componente ale întreprinderii (trustului) de construcții-montaj.

Metodologic, producția netă se determină conform reglementărilor actuale, după metoda indirectă, prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală. După opinia noastră această metodologie are unele neajunsuri, dintre care relevăm următoarele : nu se poate determina cu exactitate ponderea fiecărui element component al producției nete ; nu permite cunoașterea reală a participării fiecărui loc de muncă și gen de activitate la formarea valorii producției nete ; erorile posibile în determinarea valorii producției globale, ca urmare a multitudinii elementelor luate în calcul, se transmit și indicatorului de producție netă. Eliminarea neajunsurilor semnalate mai sus în determinarea producției nete se poate face, după părerea noastră, **prin trecerea la calculul acestui indicator prin metoda directă**, potrivit unei metodologii adecvate trusturilor sau întreprinderilor de construcții-montaj.

Materialul de față încearcă să prezinte unele opinii privind fundamentarea planului de producție netă luînd în studiu, ca unitate de documentare, **Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca,** aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale. Ca structură producția netă la acest trust se compune din producția netă provenită din activitatea de bază de construcții-montaj și din producția netă din activitatea industrială.

Producția netă de construcții-montaj se referă la:

A) **Producția netă a șantierelor sau grupurilor de șantiere,** reprezentată de elementele muncii vii cuprinse în devizele obiectivelor de construcții-montaj. În procesul de fundamentare a planului, aceste elemente se culeg printr-o prelucrare adecvată a devizelor lucrărilor de construcții-montaj, inclusiv a devizelor financiare pentru unele categorii de cheltuieli, prelucrare care nu prezintă probleme practice deosebite.

B) **Producția netă a stațiilor de mecanizare,** care la rîndul ei se referă la activitatea de prestații cu utilaje, diminuată cu cheltuielile de muncă vie ale mecanicilor care servesc pe șantiere utilajele de construcții închiriate acestora (ce se raportează ca producție industrială) și la activitatea de reparații la utilajele respective efectuate în contul șantierelor și decontate acestora. La fundamentarea planului producției nete de prestații utilaje s-a avut în vedere, ca punct de plecare, planul producției globale pentru această activitate. În ce privește fundamentarea planului producției globale s-au luat în calcul următoarele elemente principale : capacitățile disponibile ale utilajelor de construcții din dotare, realizările perioadei precedente și capacitățile planificate a se utiliza în perioada de plan determinate de necesitățile producției de bază de construcții-montaj. În acest scop s-a conceput „Situația de fundamentare a planului producției globale și nete pentru activitatea de prestații cu utilaje de construcții", redată în macheta nr. 1.

Macheta nr. 1

SITUAȚIA

de fundamentare a planului producției globale și nete pentru activitatea de prestații utilaje închiriate pe perioada

INDICATORI / SUBSRUPA UTILAJE	FOND DE TIMP				PRODUCȚIA GLOBALĂ			DIFERENȚA VALORICĂ LA PRODUCȚIA GLOBALĂ		PRODUCȚIA NETĂ								OBS
						VALOARE				COEF. PROD. NETĂ			VAL. PRODUCȚIEI NETE			DIFERENȚE VALORICE		
	TIMP EFECTIV DIN PERIOADA PRECEDENTĂ	TIMP DISPONIBIL	TIMP PLANIFICAT (CONFORM NECESARULUI DIN PLAN)	GRADUL DE UTILIZARE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE (COL.3 : COL.2)	TARIF - LEI/ORA	PERIOADA PRECEDENTĂ COL.1 X COL.5	CONFORM CAPACITĂȚII DISPONIBILE (COL.2 X COL.5)	PLANIFICATĂ (COL.3 X COL.5)	FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL.8 - COL.6)	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE (COL.8 - COL.7)	FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE	FAȚĂ DE PRODUCȚIA PLANIFICATĂ	FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL.7 X COL.11)	CONFORM REALIZĂRILOR PERIOADEI PRECEDENTE (COL.8 X COL.12)	CONFORM PRODUCȚIEI GLOBALE PLANIFICATE (COL.8 X COL.13)	FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL.16 - COL.14)	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE (COL.16 - COL.15)	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Macheta nr. 2

SITUAȚIA

de fundamentare a planului de producție industrială globală și netă pe anul (trim., lună) _____

INDICATOR / UNITATEA INDUSTRIALĂ	CAPACITĂȚI EXISTENTE							PRODUCȚIA GLOBALĂ REPARTIZATĂ DIN PLANUL T.C.I. CONFORM NECESARULUI PERIOADEI			PRODUCȚIA NETĂ PLANIFICATĂ						BIFERENȚE (+,-)						OBS
		PREȚ UNITAR			ÎN EXPRESIE VALORICĂ (MII LEI)						COEFICIENT PRODUCȚIE NETĂ			VALOAREA PRODUCȚIEI NETE (MII LEI)			LA PRODUCȚIA GLOBALĂ			LA PRODUCȚIA NETĂ			
																		Rezultate					
	ÎN UNITĂȚI FIZICE (mc, tone, etc.)	CONFORM DEVIZ	REALIZAT ÎN BAZĂ	APROBAT T.C.I.	CONFORM PREȚ DE DEVIZ (COL.1 X COL.2)	CONFORM PREȚ ÎN BAZĂ (COL.1 X COL.3)	CONFORM PREȚ APROBAT DE T.C.I. (COL.1 X 4)	CANTITĂȚI (mc, to)	VALORI (MII LEI)	GRAD DE ÎNCĂRCARE A CAPACITĂȚILOR COL.8 / COL.7	CONFORM DEVIZ	CONFORM REALIZĂRI ÎN BAZĂ	CONFORM APROBĂRI T.C.I.	CONFORM DEVIZ COL.9 X COL.11	CONF. REALIZĂRI ÎN BAZĂ (COL.9 X COL.12)	CONF. APROBĂRII T.C.I. (COL.9 X COL.13)	PRODUCȚIA GLOBALĂ REPARTIZATĂ LA PREȚ DE DEVIZ (COL.2 X COL.8)	FAȚĂ DE CAPACITATE (COL.7 - COL.9)	FAȚĂ DE DEVIZ (COL.2 - COL.8)	FAȚĂ DE DEVIZ (COL.16 - COL.14)	FAȚĂ DE REALIZĂRI ÎN PLAN (COL.16 - COL.15)		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	

Macheta nr. 3

SITUAȚIA CENTRALIZATOARE

pentru fundamentarea și repartizarea producției nete la nivelul T.C.I. Cluj-Napoca

INDICATORI / SUBUNITATEA (ACTIVITATEA)	PRODUCȚIA GLOBALĂ		PONDEREA PRODUCȚIEI NETE ÎN PRODUCȚIA GLOBALĂ		PRODUCȚIA NETĂ.														OBS.
					REZULTATĂ DIN FUNDAMENTARE							PLANIFICATĂ CONFORM SARCINILOR TRASATE DE FORUL TUTELAR							
						DIN CARE:							DIN CARE:						
	REZULTATĂ DIN FUNDAMENTAREA INDICATORULUI LA NIVELUL SUBUNITĂȚILOR	PLANIFICATĂ CONFORM SARCINILOR TRANSMISE DE FORUL TUTELAR	PROPUSĂ DE SUBUNITATE	PROPUSĂ DE T.C.I.	TOTAL	REMUNERAREA PERSONALULUI MUNCITOR	IMPOZIT PE FONDUL DE REMUNERARE A MUNCII	CONTRIBUȚIA LA ASIGURĂRI SOCIALE	CONTRIB. LA FD. DE CERCET. ȘTIINȚ. DEZV. TEHN. ȘI INTROD. PROGR. TEHNIC.	ALTE CHELTUIELI CU MUNCA VIE	BENEFICIUL	TOTAL	REMUNERAREA PERSONALULUI MUNCITOR	IMPOZITUL PE FONDUL DE REMUNERARE A MUNCII	CONTRIBUȚIA LA ASIGURĂRI SOCIALE	CONTRIB. LA FD. DE CERCET. ȘTIINȚ. DEZV. TEHN. ȘI INTROD. PROGR. TEHNIC.	ALTE CHELT. CU MUNCA VIE	BENEFICIUL	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
I. PRODUCȚIA NETĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ																			
TOTAL T.C.I. - DIN CARE																			
• GRUP ȘANTIERE SAU ȘANTIER.																			
• STAȚIE MECANIZARE — ACTIVITATE PRESTAȚII — ACTIVITATE REPARAȚII UTILAJE ÎNCHIRIATE ȘANTIERELOR																			
• ACTIVITATE TRUST — COORDONARE — PROIECTARE — REZULTATE FINANCIARE ALE PROD. INDUSTRIALE																			
II. PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ																			
TOTAL T.C.I. - DIN CARE:																			
• STAȚIA DE MECANIZARE — ACTIVITATE CARIERA — ACTIVITATE DE SERVIRE UTILAJE — REPARAȚII PT. UTILAJE ALE TERȚILOR																			
• SECȚIA PRODUSE INDUSTRIALE																			
• ATELIERE — PREGĂTIRE BETOANE — CONFECȚII																			

Cu ajutorul acesteia se obțin următoarele informații : gradul de utilizare a capacității de producție pe fiecare subgrupă de utilaje și total secție de mecanizare, care se calculează ca un raport între fondul de timp planificat și fondul de timp disponibil ; valoarea producției globale calculată în trei variante și anume : producția globală din perioada precedentă, producția globală aferentă capacității disponibile și producția globală pentru perioada planificată, care poate să fie peste nivelul celei din perioada precedentă dar fără să depășească posibilitățile capacităților disponibile ; diferențele valorice la producția globală planificată față de capacitatea disponibilă și față de realizările perioadei precedente ; valoarea producției nete determinată pentru perioada de plan, calculată în trei variante : pe baza ponderii producției nete în producția globală privind capacitățile existente pe baza ponderii acesteia în realizările perioadei precedente și pe baza structurii acesteia în producția globală a perioadei de plan. Pentru aceasta s-au folosit coeficienți ai producției nete care reprezintă ponderea elementelor muncii vii față de producția globală ; diferențele valorice dintre producția netă a perioadei de plan aferentă producției globale planificate și cea corespunzătoare capacităților disponibile și respectiv realizărilor perioadei precedente.

Situația respectivă cuprinde fiecare utilaj în parte cu totaluri pe subgrupe, grupe de utilaje și secție de mecanizare. Totalul general format pe secție urmează să fie denumit producție industrială aferentă personalului de servire a utilajelor închiriate care, așa cum s-a arătat, se raportează ca producție industrială.

Pentru prestațiile secției de mecanizare, constînd din reparații la utilajele proprii închiriate șantierelor, efectuate în contul acestora, și reparații diverse la alte utilaje ale terților, se poate utiliza o situație de fundamentare a planului producției globale și nete, separate, în care nu se au în vedere date cantitative, ci numai valorice. Fundamentarea producției globale respective se face plecînd de la realizările perioadei precedente și luînd în considerare condițiile concrete ale perioadei de plan. Pentru producția netă se vor lua în calcul coeficienți de corecție ai producției globale, ce constituie ponderea producției nete în producția globală, stabiliți în mod distinct pentru acest gen de prestații.

C) **Producția netă privind activitatea proprie a trustului**, ce cuprinde elementele de muncă vie privind activitatea de coordonare a trustului și cea de proiectare, la care se adaugă rezultatele financiare ale secțiilor de producție industrială.

Activitatea de coordonare, control și urmărire a trustului generează, după cum se știe, cheltuieli de conducere și administrativ-gospodărești, care sînt cunoscute sub denumirea de cheltuieli generale ale întreprinderii. Aceste cheltuieli se referă atît la costuri cu munca materializată, cît și la costuri cu munca vie, producția netă a acestei activități fiind constituită numai din elemente de cheltuieli cu munca vie. Fundamentarea acestei producții nete are loc concomitent cu activitatea de normare a cheltuielilor respective. În situația de fundamentare a acestei producții, cheltuielile generale ale trustului (grupate în cheltuieli materiale totale și cheltuieli cu munca vie totale, defalcate pe elementele componente), se vor prezenta comparativ pe trei părți : realizări din perioada precedentă, normate pentru perioada de plan și planificate pentru perioada respectivă. Desigur, că producția netă a perioadei de plan reprezentată de cheltuielile cu munca vie nu va putea depăși cheltuielile normate, ea putîndu-se situa chiar sub nivelul acestora, exprimînd astfel preocuparea de reducere a cheltuielilor administrativ-gospodărești. Repartizarea cheltuielilor generale ale trustului pe subunități se face potrivit metodologiei în vigoare, baza de repartizare utilizată fiind producția globală planificată. În felul acesta fiecare subunitate va putea cunoaște partea de producție netă aferentă cheltuielilor generale transmise de trustul de construcții-montaj.

Pentru activitatea de proiectare a trustului, fundamentarea planului producției nete urmează să se facă utilizînd o situație de fundamentare asemănătoare celei ce se întocmește pentru cheltuielile generale ale trustului. La repartizarea cheltuielilor acestei activități, pe locuri de repartizare, se vor folosi ca indicatori : ore prestate, tarif, suma repartizată, diferența între costul efectiv și tarif și cheltuielile efective repartizate (defalcate pe : cheltuieli materiale, cheltuieli cu munca vie și total cheltuieli). Producția netă în activitatea de proiectare va fi formată din totalul cheltuielilor cu munca vie.

Producția netă din activitatea industrială se compune din elementele muncii vii aferente producției industriale obținute în secții de producție secundar — industrială, în secții de utilaj-transport (numai producția de carieră, balastieră și parțial prepararea betoanelor) și pe șantiere de construcții-montaj. În

structura producției industriale se cuprind : produsele de carieră și balastieră, betoanele preparate pe șantiere și în stații centralizate, prefabricatele din beton, confecțiile și construcțiile metalice etc.

La elaborarea concepției pentru stabilirea unei metodologii adecvate de fundamentare a producției nete din activitatea industrială s-au avut în vedere următoarele : luarea în considerare a capacităților de producție existente atît pe total trust, cît și pe fiecare subunitate din cadrul trustului ; asigurarea unei concordanțe între necesarul de producție industrială determinat de volumul și structura activității de bază de construcții-montaj și capacitățile de producție industrială existente ; posibilitatea planificării și respectiv urmăririi producției industriale atît la nivelul trustului (pe fiecare produs și pe locuri de obținere), cît și la nivelul subunităților de producție industrială ; determinarea producției nete industriale în funcție de producția globală industrială și de ponderea cheltuielilor cu munca vie.

În acest scop s-a conceput situația redată în macheta nr. 2, care se elaborează la nivelul trustului în perioadele de întocmire a lucrărilor de plan pentru fiecare perioadă. Se prezintă în două variante corelate între ele și anume : pe produse industriale cu defalcarea pe unități producătoare și pe unități producătoare cu defalcarea pe produse industriale.

Situația de fundamentare a planului la producția industrială globală și netă furnizează informațiile redate în macheta pe care o reproducem.

În producția netă industrială se mai cuprind, după cum s-a arătat, și cheltuielile cu retribuțiile și alte elemente ale muncii vii legate de activitatea mecanicilor care servesc pe șantiere utilajele închiriate acestora, precum și cheltuielile cu munca vie privind reparațiile la utilajele terților.

Pentru centralizarea producției nete în funcție de componentele arătate, pe structura organizatorică a trustului se poate utiliza situația redată în macheta nr. 3. Ea se va completa pe baza datelor furnizate de subunități prin situațiile redate în machetele amintite mai sus și a cifrelor de plan transmise de forul tutelar. În cazul unor diferențe între producția globală și netă rezultată în etapa de fundamentare și cea transmisă de forul tutelar, diferențele se vor corela prin modificarea, pînă la nivelul cifrelor transmise de forul tutelar, a propunerilor de plan preluate de la subunități. Modificările respective vor ține seama de mărimea capacităților de producție a subunităților, de personalul existent, precum și de necesitățile de sporire sau reducere a potențialului material și uman ale trustului. Ele vor fi introduse în aceleași situații de fundamentare a planului descrise în materialul de față. Transmiterea sarcinilor definitive privind producția globală și netă către subunități se poate face cu ajutorul acelorași situații folosite în etapa de elaborare și fundamentare a acestor indicatori.

Metodologia descrisă asigură o fundamentare mai bună a indicatorului producția netă în toate etapele de elaborare și definitivare a planului, contribuind astfel la folosirea mai judicioasă a potențialului productiv al fiecărei verigi organizatorice în activitatea de construcții-montaj.

R. CRIȘAN, P. PĂNTEA, P. DUMBRAVĂ, M. NAGHI, A. MUREȘAN
Cluj-Napoca

Îmbunătățirea randamentului energetic

(Urmare din pag. 14)

buranți și lubrifianți și de îngrășăminte chimice (tabelul nr. 3), care dețin împreună circa 69 la sută din consumul mediu anual de energie.

Se poate aprecia că la consumurile de carburanți și lubrifianți, diferențele de la un an la altul nu sînt semnificative (de exemplu, 205—244 l motorină la ha), comparativ cu cele înregistrate la îngrășăminte chimice (care variază între 97 și 300 kg/ha).

Tendințele de sporire a consumului de resurse energetice la unitatea de suprafață pot fi justificate numai cînd sînt însoțite și de **o creștere corespunzătoare a producției suplimentare de energie obținută.** Or, în ultimul an al perioadei (caracterizat și prin condiții de climă nefavorabile), comparativ cu cel precedent, s-a înregistrat o necorelare între eforturile energetice suplimentare — materializate în sporirea consumurilor la hectar cu 197 kg s.a. îngrășăminte chimice și 26 l motorină — și energia produsă. Dacă s-ar lua ca bază, în calcule, realizarea unui coeficient de conversiune energetică egal cu 1 (pe care ar trebui să-l considerăm ca limită minimă în alocarea unor cantități suplimentare de resurse), în anul al 4-lea (în condițiile unui consum mai mare cu 12,5 la sută la carburanți și lubrifianți și cu 200 la sută la îngrășăminte chimice față de anul anterior) ar fi trebuit să se obțină un spor de energie produsă echivalent cu 41 095 mii kWh.

Tabelul nr. 3

Consumul de carburanți, lubrifianți și îngrășăminte chimice în cei 4 ani

	I	II	III	IV	Medie
Consumul total de carburanți și lubrifianți (mii l)	2 486	2 183	2 057	2 314	2 268
Echivalentul energetic al carburanților și lubrifianților consumați (mii kWh)	29 220	25 666	24 181	27 205	26 658
Consumul de carburanți și lubrifianți la hectar (l)	244	214	205	231	224
Consumul total de îngrășăminte chimice (tone s.a.)	982	1 209	1 036	3 112	1 585
Echivalentul energetic al îngrășămintelor consumate (mii kWh)	18 119	20 774	16 902	56 193	27 997
Consumul de îngrășăminte la hectar (kg s.a.)	97	118	103	300	157

Reliefarea cauzelor care au dus la neconcordanța între cheltuielile suplimentare de energie și efectul obținut este cu atît mai important, cu cît ea a influențat negativ și eficiența economică a producției.

În mare parte, situația rezultată se datorește nerespectării unor recomandări tehnice și organizatorice. Așa, de pildă, s-a manifestat o insuficientă preocupare a specialiștilor din unitățile analizate pentru utilizarea cît mai rațională a îngrășămintelor chimice, care nu au fost aplicate la timp, uniform, în dozele optime și proporțiile dintre N, P, K cerute de normele agrotehnice pentru plantele cultivate. Este însă adevărat că aplicarea la timp a îngrășămintelor chimice depinde nu numai de unitatea agricolă, ci, într-o măsură foarte însemnată, și de respectarea graficului de livrare a acestora de către fabricile producătoare. Spre exemplu, îngrășămintele fosfatice trebuie aplicate în toamnă, odată cu lucrările de bază ale solului; dacă ele sînt administrate primăvara, coeficientul de utilizare a lor de către plante scade foarte mult (de la 1 la 0,4), ceea ce înseamnă un rezultat economic nefavorabil.

Pentru evitarea acestor pierderi ar trebui ca — pe lîngă livrarea de către industrie, la termen, a cantităților planificate și fără să se facă rabat la calitate — în cadrul Consiliului unic agroindustrial să se amenajeze **depozite** care să asigure condiții corespunzătoare păstrării îngrășămintelor chimice pe tot parcursul anului.

Pe de altă parte, ținînd seama de necesitatea raționalizării consumului de carburanți și lubrifianți, se impune folosirea mai intensă — în condițiile cooperativelor analizate — a **tractorului A-1 800,** care, cu setul de mașini corespunzător, poate asigura efectuarea la cereale (mai ales la păioase) a **3—4 lucrări la o singură trecere.** De asemenea, prin **reducerea adîncimii lucrărilor de bază ale solului,** cu pînă la 5 cm, se poate obține o economie de circa 8 l de motorină/ha, adică 80 mii l de motorină pentru cele peste 10 mii hectare de suprafață arabilă din raza consiliului.

O deosebită importanță pentru realizarea producțiilor scontate au și pregătirea în condiții optime a patului germinativ, însămînțarea la momentul cel mai potrivit, precum și asigurarea densității optime a plantelor, cerințe care în acest an au fost mai bine îndeplinite la cooperativele din cadrul consiliului Valul lui Traian.

Construcția de mașini – domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA, promovînd în mod consecvent o politică de dezvoltare continuă a relațiilor economice externe, acordă o deosebită atenție extinderii schimburilor comerciale, colaborării și cooperării economice cu toate țările socialiste, în primul rînd cu țările membre ale C.A.E.R. Referindu-se la orientările de bază ale cincinalului 1981—1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în Expunerea la al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii : **„Planul prevede extinderea în continuare a relațiilor cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și, în acest cadru, accentuarea specializării și cooperării în producție, în scopul satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților reciproce de materii prime și energetice, materiale, mașini, utilaje și altele."**

În ansamblul relațiilor economice cu țările socialiste o pondere însemnată o deține colaborarea în domeniul industriei construcțiilor de mașini, care prin rolul său în perfecționarea continuă a mijloacelor de producție, producerea bunurilor de consum de folosință îndelungată, în ridicarea nivelului tehnic și creșterea eficienței producției sociale constituie o ramură de bază pentru dezvoltarea economiei naționale.

CONSTRUCȚIA de mașini din țara noastră a cunoscut — îndeosebi în ultimii 15 ani — ritmuri de dezvoltare deosebit de înalte, superioare celor ale industriei în ansamblu. Pe această bază ea și-a sporit ponderea în producția industrială a României, ajungînd, în anul 1980, la 34,3%. Noul plan cincinal prevede că, pînă în 1985, în comparație cu nivelul din 1980, producția industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalului va crește cu 52,5%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 8,8% ; se vor dezvolta într-un ritm rapid subramurile electronică și microelectronică, mijloace de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașini-unelte, mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice. Producția industriei constructoare de mașini va asigura 80—85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții din cincinal și dublarea exportului. Creșterea volumului producției, ca și diversificarea și ridicarea nivelului tehnic al produselor au condus și vor conduce și în viitor la satisfacerea în măsură tot mai mare a nevoilor interne de mașini și utilaje, la crearea de condiții mai favorabile pentru lărgirea schimburilor comerciale externe, pentru participarea mai largă la specializarea și cooperarea internațională în producție.

Relații stabile, dinamică ascendentă a schimburilor

SCHIMBURILE de mașini și utilaje ale României cu țările socialiste au reprezentat în ultimii cinci ani circa 60% din volumul schimburilor noastre de mașini și utilaje și s-au dezvoltat pe baza convențiilor de specializare și cooperare în producție, a acordurilor comerciale pe termen lung, ceea ce a conferit un caracter stabil relațiilor cu aceste țări.

În această perioadă, volumul livrărilor reciproce de mașini și utilaje între România și celelalte țări membre ale C.A.E.R. a înregistrat o dinamică ascendentă, pe baza posibilităților crescînde ale industriei construcțiilor de mașini din țara noastră și ținînd seama de necesarul tot mai mare de mașini și echipamente pentru realizarea programului de investiții. Astfel, volumul acestor schimburi a crescut în 1980 față de 1975 cu R.D. Germană de 2,5 ori, cu Bulgaria, Cehoslovacia și cu U.R.S.S. (care a fost în continuare principalul partener comercial al României) de 2,1 ori, cu Polonia de 2 ori și cu Ungaria de 1,8 ori. Datorită creșterii mai rapide a exportului, la sfîrșitul cincinalului trecut s-a realizat o apropiere a volumelor exportului și importului de mașini și utilaje în comerțul reciproc cu țările membre ale C.A.E.R. S-a obținut, totodată, o anumită îmbunătățire a structurii exportului de mașini și utilaje în aceste țări, prin creșterea livrărilor de produse cu un grad mai ridicat de prelucrare. Astfel, s-a majorat ponderea mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor și a produselor electrotehnice și au apărut la export grupe noi de produse din domeniul industriei electronice, care nu figurau în trecut sau se livrau în cantități foarte mici — de exemplu, mijloace de telecomunicații, aparatură de măsură și control, produse electronice.

Un factor important care a contribuit la creșterea volumului exportului l-a constituit participarea organizațiilor economice și de comerț exterior românești la specializarea și cooperarea în producție, pe cale atît bilaterală, cît și multilaterală. În perioada 1976—1980, specializarea și cooperarea în producția construcțiilor de mașini a țărilor membre ale C.A.E.R. a cuprins principalele subramuri și grupe de mașini, ca : mașini și utilaje pentru prelucrarea metalelor, utilaje energetice, utilaje pentru extracția și prelucrarea țițeiului, nave și utilaje navale, tractoare și mașini agricole, material rulant de cale ferată, autovehicule, rulmenți, produse ale industriei radiotehnice, electronice și electrotehnice ș.a. Acțiunile de specializare s-au finalizat prin încheierea a 85 de convenții multilaterale.

Organizațiile românești au participat în această perioadă la 45 de convenții de specializare, țara noastră specializîndu-se la peste 1 600 tipodimensiuni de utilaje, din cele aproape 5 000 incluse în convențiile respective. În aceeași perioadă au fost încheiate un număr important de înțelegeri bilaterale privind cooperarea și specializarea în producție cu diferite țări membre ale C.A.E.R.

Intensificarea activității de specializare din ultimii ani a fost însoțită de creșterea substanțială a schimburilor reciproce de produse specializate. Astfel, volumul exportului de produse specializate a crescut în 1980 de peste 2,6 ori față de 1975.

Intensificarea participării la convențiile bi și multilaterale

ÎN ANII 1979—1980 au fost desfășurate ample lucrări pentru prelungirea perioadei de valabilitate și lărgirea convențiilor de specializare și cooperare în producție încheiate pe intervalul 1976—1980, precum și pentru elaborarea de propuneri relative la specializarea pentru noi grupe de mașini și utilaje. Pînă în prezent au fost elaborate în cadrul organelor C.A.E.R. peste 100 de convenții, dintre care organizațiile economice din România și-au exprimat interesul să participe la

80 (12 în domeniul industriei electrotehnice, 11 în cel al industriei electronice și tehnicii de calcul și 57 în alte domenii ale construcțiilor de mașini) ; din totalul celor peste 9 500 de tipodimensiuni cuprinse în cele 80 de convenții, organizațiile economice românești sînt înscrise ca parte specializată la realizarea a peste 3 700.

Date fiind posibilitățile tot mai mari ale industriei noastre constructoare de mașini, organizațiile economice românești s-au înscris ca parte specializată la un nomenclator mult mai lărgit de produse decît în cincinalul trecut, în concordanță cu programele naționale de dezvoltare a construcțiilor de mașini, cu necesitatea majorării exportului și acoperirii necesarului propriu. Principalele grupe de mașini care au o pondere mai însemnată în schimburile reciproce pe perioada 1981—1985 se referă la utilaj petrolier (la care România este principalul exportator), material rulant de cale ferată, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, tractoare și mașini agricole.

Totodată, organizațiile economice din România s-au specializat la o serie de produse noi sau produse la care nu au participat la specializare în perioada anterioară, cum sînt utilaje pentru centrale nuclearo-electrice, acționări electrice pentru mașini-unelte, utilaje metalurgice, miniere, pentru industria alimentară, unele produse ale industriei radiotehnice și electronice și mijloace ale tehnicii de calcul.

Paralel cu intensificarea participării la convențiile multilaterale, s-a acordat o atenție deosebită realizării de noi înțelegeri bilaterale privind specializarea și cooperarea în producție, urmărindu-se în principal realizarea unor asemenea acțiuni în domeniile neacoperite de convențiile multilaterale sau care nu au fost abordate pe linia C.A.E.R.

Înțelegerile de specializare bilaterală cu alte țări membre ale C.A.E.R. vizează un nomenclator larg de produse importante ale construcțiilor de mașini : nave, utilaje electrotehnice, tractoare și mașini agricole în relația cu U.R.S.S. ; optică și mecanică fină, separatori electrici și transformatoare de putere, locomotive diesel-hidraulice în relația cu R.D.G. ; mașini-unelte (strunguri carusel grele, mașini de găurit în coordonate), circuite integrate și dispozitive semiconductoare în relația cu R.S. Cehoslovacă ; utilaje de ridicat și transportat (automacarale de 16 tone), mașini-unelte, casetofoane, în relația cu R.P. Polonă ; elemente hidraulice, ansamble și subansamble pentru autovehicule, aparate medicale în relația cu R.P. Ungară ; mijloace de transport auto (autospeciale, autobasculante, autofrigidere, moto- și electrostivuitoare), mașini-unelte generale, în relația cu R.P. Bulgaria.

Pe baza înțelegerilor de specializare — bi- și multilaterale — convenite pînă în prezent precum și a celor în curs de tratative, se preconizează ca volumul exportului de produse specializate în perioada 1981—1985 să crească de aproape 2,5 ori, comparativ cu realizările din cei 5 ani precedenți. Ca urmare, volumul exportului de produse specializate va reprezenta, în cincinalul actual, peste 60% din livrările totale de mașini și utilaje, convenite la coordonarea planurilor și prin acordurile comerciale de lungă durată. În unele domenii (utilaj petrolier, material rulant de cale ferată și rulmenți), livrările ce se efectuează pe baza înțelegerilor de specializare în producție depășesc acest nivel și vor avea un rol important în realizarea exportului de mașini și utilaje în țările membre ale C.A.E.R. la produsele respective.

Direcții de extindere a specializării și cooperării

CU TOATE rezultatele pozitive obținute comparativ cu perioada anterioară, România deține încă o pondere redusă în ansamblul schimburilor reciproce de mașini și utilaje. Deși participăm la majoritatea convențiilor multilaterale de specializare, totuși volumul, structura și eficiența acestei participări reflectă insuficient stadiul actual de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice, posibilitățile reale de angajare în specializarea și cooperarea în producție fiind considerabil mai mari. În același timp — așa cum, de altfel, a rezultat și din analiza acestei activități în cadrul C.A.E.R. — specializarea și cooperarea în producție pe linie multilaterală a contribuit pînă în prezent în mică măsură la acoperirea necesarului de mașini și utilaje deficitare, care se importă pe devize libere, la mărirea seriilor de fabricație, la îmbunătățirea calității produselor și a nivelului tehnic al acestora, la creșterea eficienței producției și exportului.

Cu ocazia examinării îmbunătățirilor ce trebuie aduse activității de specializare, delegațiile române în organele C.A.E.R. au militat permanent pentru creșterea eficienței acestei activități. În legătură cu aceasta, delegația română la ședințele a XXXIV-a și a XXXV-a ale Sesiunii C.A.E.R. a arătat că eforturile țărilor trebuie concentrate asupra specializării și cooperării în ramurile cele mai avansate ale producției contemporane, în care în prezent nu reușim să acoperim necesarul economiilor noastre și asupra ridicării substanțiale a calității și nivelului tehnic al produselor specializate, astfel încît, acestea să contribuie efectiv la accelerarea progresului în țările noastre și la creșterea participării la schimburile internaționale. Totodată, s-a subliniat necesitatea ca preocupările în domeniul specializării și cooperării să fie îndreptate cu prioritate în direcțiile care stimulează asimilarea de noi tehnologii, creșterea seriilor de fabricație, folosirea capacităților de producție existente și lărgirea schimburilor cu produse specializate, mai ales în ramurile și subramurile de vîrf, în care sîntem încă tributari unor importuri în valută convertibilă.

Pornind de la considerentele expuse de delegațiile țărilor membre, organele C.A.E.R. au elaborat și adoptat o serie de măsuri privind îmbunătățirea acestei activități, care se referă în principal la : accelerarea progresului tehnico-științific, prin crearea și introducerea de tehnică nouă și creșterea nivelului tehnic al produselor ce se livrează reciproc ; asigurarea necesarului țărilor membre ale C.A.E.R. și creșterea livrărilor de produse specializate, înlăturarea importului nejustificat de mașini, utilaje, subansamble, piese, produse de completare și de materiale din terțe țări ; intensificarea caracterului complex al colaborării, pe calea corelării activității de colaborare pe întregul ciclu cercetare — proiectare — producție — desfacere ; lărgirea specializării și cooperării pe subansamble și piese, pe baza folosirii de elemente modul, tipizate și unificate.

În afară de orientările generale, de principiu, conținute în măsurile menționate, s-a convenit ca activitatea concretă de cooperare și specializare în perioada următoare să fie concentrată în principal asupra unor produse de mare importanță pentru economiile naționale în etapa actuală, ca : echipamente și sisteme automatizate pentru conducerea proceselor tehnologice, dispozitive semiconductoare și materiale speciale cu grad înalt de puritate pentru industria electronică și îndeosebi microelectronică, sisteme de mașini pentru mecanizarea complexă a agriculturii, sisteme de mașini și utilaje — inclusiv roboți industriali — pentru mecanizarea lucrărilor de încărcare-descărcare, transport și depozitare, complexe de mașini și utilaje moderne pentru exploatarea la zi a minereurilor, echipamente cu consum economic de combustibil, energie ș.a.

Ținînd seama de sarcinile importante care stau în fața industriei construcțiilor de mașini din țara noastră în actualul cincinal, se prevede intensificarea în continuare a participării organizațiilor economice românești la specializarea și cooperarea în producție în acest domeniu cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. În acest scop, delegațiile României în organele de lucru ale C.A.E.R., în organizațiile economice internaționale create de țările membre ale consiliului, precum și în grupele de lucru pe linia comisiilor mixte interguvernamentale de colaborare bilaterală au exprimat cerința ca activitatea de colaborare să fie orientată spre soluționarea unor probleme prioritare ale dezvoltării noastre economice, urmărindu-se prin aceasta să se asigure lărgirea schimburilor reciproce dintre țările membre ale C.A.E.R., folosirea mai deplină a capacităților de producție, asimilarea prin cooperare de produse noi, îndeosebi deficitare, creșterea eficienței producției și a volumului exportului de mașini și utilaje.

Extinzînd și adîncind conlucrarea cu organizațiile similare din celelalte țări membre ale C.A.E.R., din toate statele socialiste, organizațiile și întreprinderile economice românești acționează, totodată, pentru lărgirea participării și specializării internaționale în domenii avansate ale producției construcțiilor de mașini, pentru intensificarea, pe această bază, a schimburilor de mașini și utilaje, reciproc avantajoase și echitabile.

Cornel LAZĂR
Ion STAN

Probleme actuale ale normării consumului de muncă vie pe unitatea de produs

DEZVOLTAREA complexă a economiei naționale conduce la necesitatea perfecționării în continuare a metodelor de fundamentare, planificare și analiză a productivității muncii. În aceste condiții, măsurarea cheltuielilor de muncă pentru un produs numai prin normarea muncii care contribuie direct la producerea acestuia — singura metodă folosită în prezent în cadrul întreprinderilor — trebuie completată cu astfel de metode de normare a consumului de manoperă care să orienteze spre realizarea unui ritm cît mai înalt de creștere a productivității muncii. Aceasta presupune **cuprinderea tuturor categoriilor de muncă vie ce participă, direct sau indirect, la obținerea unui produs.**

Înfăptuirea în bune condiții a unei asemenea cerințe majore obligă întregul personal cu atribuții în domeniul organizării și normării să asigure la un nivel calitativ înalt nu numai elaborarea judicioasă a **normelor de consum de muncă pe produs,** dar și folosirea efectivă a acestora în munca de conducere a activității economice din toate întreprinderile.

Este, astfel, necesară cunoașterea acțiunii tuturor factorilor și măsurilor care influențează nivelul absolut al normelor de consum de muncă, în vederea găsirii de soluții pentru reducerea acestora. Pe această linie, o mare importanță prezintă **calitatea normelor de muncă** elaborate și aplicate ; ea permite utilizarea consumului normat de muncă pe produs pentru fundamentarea nivelului planificat al productivității muncii și a numărului de personal muncitor. Obținerea unor consumuri minime de muncă și a unei eficiențe economice maxime nu reprezintă numai cerințe de ordin teoretic, ci sarcini de mare importanță practică în condițiile aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, în punerea de acord a intereselor întreprinderilor cu cele ale economiei naționale.

Îmbinarea centralismului democratic cu creșterea autonomiei unităților de bază în cadrul economiei noastre socialiste planificate presupune și optimizarea planificării consumului de muncă între ramuri și întreprinderi — și, în cadrul acestora, a normelor de muncă, a gestiunii proprii și a repartiției după muncă. Normele de consum de muncă, exprimînd cuantumul maxim de muncă vie ce se stabilește a fi cheltuit pentru obținerea unui produs, trebuie să stimuleze realizarea proporțiilor optime de producție, reducerea la minimum a timpului de muncă necesar, în condițiile organizării îndeplinirii planului pe baza autogestiunii. Cu alte cuvinte, **planificarea normelor de consum de muncă pentru fabricarea produselor trebuie să fie strîns legată de planificarea producției și productivității muncii la toate nivelele.**

Pentru asigurarea unei asemenea legături strînse, se are în vedere ca la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, normele de consum de muncă să se aprobe **pentru toate produsele,** odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Ca și în cazul teoriei optimizării costurilor de producție, raportul dintre creșterea producției și reducerea normelor de consum de muncă pe unitatea de produs trebuie examinat în funcție de evoluția producției și **totalul consumului de muncă vie** — a personalului direct și indirect productiv, de servire, conducere, administrație și funcționari — precum și de dependența dintre diferitele categorii de consum de muncă vie care participă direct sau indirect la realizarea unei producții date.

O asemenea analiză a dependenței globale a evoluției producției de cea a consumului total de muncă vie pe unitatea de produs, precum și dependenței analitice a fiecărei categorii de consum de muncă de creșterea producției (respectiv cînd acest consum se modifică diferit), pornește de la necesitatea de a se delimita consumurile de muncă ce variază, de cele care rămîn constante sau relativ constante la modificarea volumului fizic al producției pentru fiecare produs. Vom constata astfel că reducerea consumului de muncă constant pe unitatea de produs este consecința directă a ritmului de creștere a producției și că la o valoare dată a acestui ritm, reducerea consumului total de muncă este dependentă de ponderea pe care o are volumul de muncă constant în consumul total. Cu alte cuvinte, la nivelul unui produs oarecare **consumul total de muncă scade cu atît mai mult, cu cît crește mai repede producția și cu cît sînt mai mari ponderile consumurilor constante în consumul total de muncă vie.**

În ceea ce privește **consumul variabil de muncă vie** pe unitatea de produs, acesta este **direct proporțional cu ritmul de creștere a producției.** Reducerea consumului variabil pe produs are loc numai în condițiile **îmbunătățirii activității productive,** prin introducerea de măsuri privind creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, mai buna organizare a producției și a muncii etc., ale căror efecte asigură tendința degresivă a consumurilor variabile de muncă vie, proporțional cu volumul fizic al producției. Se poate remarca astfel faptul că **reducerea consumului total de muncă vie pe unitatea de produs se accentuează odată cu sporirea ponderii consumurilor degresive în totalul consumurilor variabile de muncă.**

Aceste aspecte ale activității de normare a muncii, care pînă în prezent nu s-au bucurat de o abordare cuprinzătoare în teoria de specialitate, merită o dezbatere aprofundată pentru a releva ce ar trebui să reprezinte pentru întreprinderi aplicarea efectivă și la un nivel calitativ ridicat a **măsurării muncii** și îndeosebi **a rezultatelor muncii.** Am în vedere contribuția pe care trebuie să o aducă normarea în ceea ce privește creșterea eficienței muncii în general și a productivității acesteia în special.

Desigur, rezolvarea unor asemenea probleme necesită din partea personalului care acționează în domeniul normării muncii cunoștințe de ordin atît tehnic, cît și economic. Acești specialiști trebuie să sprijine conducerile colective ale unităților economice în coordonarea activității, desfășurînd o muncă susținută de **prevedere** și de **execuție.** În acest fel, cadrele de conducere vor fi ajutate să se preocupe mai mult de aspectele profesionale, în loc ca atenția să le fie acaparată de importanța relativă a unor metode de normare a muncii a căror semnificație poate le scapă ; își vor putea orienta analizele, deciziile și acțiunile în funcție de măsurarea rezultatelor muncii și de soluțiile găsite pentru creșterea producției și a productivității muncii, în condiții de eficiență economică maximă.

Menținerea unor norme de consum de muncă reale impune **reexaminarea normelor de muncă, pe măsura creșterii producției și a productivității muncii.** Dacă nu se realizează o asemenea cerință, nu va exista nici încredere în valabilitatea timpilor normați, sau în faptul că ei pot fi folosiți în mod eficient pentru fundamentarea indicatorilor de plan, pentru o retribuire stimulativă, pentru control și previziune.

Sarcini importante privind normarea consumului de muncă pe produs revin și celor ce lucrează în domeniul proiectării produselor și utilajelor. Deseori se apelează la analiza valorii, ca la răspunsul cel mai potrivit ; aceasta însă, după ce s-au cheltuit bani și muncă pentru proiectul inițial — în loc să se recurgă de la început la stabilirea soluției pe baza A.V. Se are în vedere ca **în domeniul proiectării de produse și utilaje, normarea muncii să ofere datele necesare comparării timpilor de fabricație,** astfel ca hotărîrile care se iau încă din faza de proiectare să se fundamenteze pe o cunoaștere clară a costului muncii.

Fără îndoială că buna calitate a normării muncii reprezintă o problemă de mare actualitate, dar aceasta nu înseamnă că și ea se bucură de pe acum de o largă înțelegere în rîndurile întregului personal. Din păcate, nu în toate cazurile se cunoaște adevăratul conținut al normării muncii. Continuă uneori să rămînă înrădăcinată ideea că norma de muncă progresivă ar conduce la creșterea efortului fizic al personalului muncitor în activitatea de producere a bunurilor materiale. Ce-i drept, este posibilă o astfel de situație — și anume, atunci cînd normele de muncă **nu** se elaborează pe baza unor metode științifice de măsurare a timpului de lucru, atunci cînd personalul de normare **nu** are pregătirea necesară, iar în procesul de elaborare a normelor **nu** este atras personalul muncitor cu bogată experiență în producție și cu o înțelegere clară a principiilor ce călăuzesc politica partidului și statului în domeniul creșterii productivității muncii și al ridicării nivelului de trai.

În cadrul complexului de acțiuni pentru asigurarea înfăptuirii obiectivelor economice ale cincinalului 1981—1985, conducerea de partid și de stat a adoptat măsuri pentru întărirea disciplinei în domeniul normării muncii, pentru creșterea productivității muncii și perfecționarea relațiilor de muncă. Ele sînt cuprinse în **Programul de îmbunătățire a normelor de muncă pe anul 1981,** aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 23 iunie a.c. și în **Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în perioada 1981—1985,** adoptat de Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii.

Aceste măsuri vizează în principal :

— asigurarea decalajului necesar între creșterea productivității muncii și creșterea retribuțiilor ;

— exercitarea unei influențe în sensul folosirii rationale a personalului muncitor și a timpului de muncă ;

— întărirea disciplinei în muncă, a disciplinei tehnologice și organizatorice.

Eficiența tuturor măsurilor în domeniul îmbunătățirii pe baze științifice a normării muncii va depinde atît de calitatea acțiunilor desfășurate în acest sens de ministere și centrale, cît și de atitudinea activă a conducerilor colective din întreprinderi în legătură cu introducerea gestiunii economice pînă la locul de muncă, cu rezolvarea problemelor concrete privind elaborarea și aplicarea unor norme de consum de muncă pe produs, care să asigure economia de manoperă prevăzută în cincinal, ca o condiție a dezvoltării intensive și a creșterii bunăstării întregului popor.

Petre FRUJINA

Economia de manoperă – expresia reală a creșterii productivității muncii

O ANALIZĂ referitoare la modul în care unitățile industriale din județul Arad au fundamentat sarcina de creștere a productivității muncii (raportată la producția netă) pe anul 1981 arată că din sporul total prevăzut, 23,3% se va realiza pe seama progresului tehnic, 26,8% prin măsuri de îmbunătățire a organizării producției și a muncii, 4,3% ca rezultat al perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor — și o proporție de 45,6% pe seama modificărilor în structura producției și în ponderea diferitelor produse.

Variațiile programelor de fabricație — dictate de cerințele economiei naționale pentru un produs sau altul — influențează desigur, ca un factor aleator, nivelul expresiei valorice a productivității muncii. Absolutizarea acestei influențe, considerarea ei a priori ca un factor al reducerii relative a consumului de muncă vie pe ansamblul activității unei unități economice prezintă însă un triplu risc. Pe de o parte, unele întreprinderi și eșaloane superioare lor vor putea fi tentate să insiste pentru cuprinderea prioritară în plan a acelor produse care le avantajează din acest punct de vedere. Pe de altă parte, în anul următor cererea va putea determina o altă structură sortimentală, care va coborî nivelul relativ al productivității. În ambele situații, posibilitatea unei „fundamentări" prin jocul cifrelor de plan va abate atenția de la efortul ce trebuie depus pentru micșorarea efectivă a consumului de muncă vie, singura capabilă să garanteze eficiența reală.

De aceea, Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în actualul cincinal instituie pentru centrale industriale, întreprinderi, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică obligația de a stabili consumurile de muncă pentru toate produsele din plan, pe bază de normative de consum de muncă pe produs finit, unice pe economie — determinate, la rîndul lor, pe bază de norme și normative de muncă corespunzătoare proceselor de producție și condițiilor tehnico-organizatorice din întreprinderile care, la executarea unor produse de același fel, au cele mai reduse consumuri specifice de muncă. În consecință, toate întreprinderile care execută produse, lucrări, activități identice sau similare vor fi puse în fața necesității, fără alternativă, de a lua — și de a realiza în termene cît mai scurte — măsuri pentru a-și asigura în propria gospodărie condiții tehnice și organizatorice de talia celor din unitățile de referință.

Stabilirea și aplicarea consumurilor de muncă unice pe produs va constitui una din căile realizării misiunii ce revine normării științifice a muncii, de a asigura în mai mare măsură repartizarea echilibrată a sarcinilor pe colectivele de muncă și între membrii acestora, pe baza fundamentării consumului de muncă, utilizării rationale a mijloacelor de producție și a timpului de lucru, determinării necesarului de personal pe locuri de muncă, secții, ateliere, întreprinderi, ramuri și pe economia națională.

Pentru continuarea la un nivel calitativ superior a acțiunii de perfecționare a normării muncii se impune ca acestui proces să i se confere nu numai permanență, ci și dinamism, așa încît rezultatele sale să reflecte fidel schimbările antrenate de progresul tehnico-științific în calitatea și structura mijloacelor de producție, în tehnologiile aplicate, în organizare, în calificarea și ridicarea nivelului de pregătire a forței de muncă, ridicarea nivelului de conștiință al personalului muncitor, creșterea motivării sale în activitatea ce o desfășoară. Început în acest an, ciclul îmbunătățirii tuturor normelor de muncă aplicate în producție, prin punerea lor de acord cu condițiile concrete din întreprinderi, secții, ateliere și locuri de muncă, urmează să se încheie pînă la finele cincinalului.

Participarea la stabilirea normelor a cît mai multor muncitori fruntași, maiștri, tehnicieni, ingineri și economiști care cunosc bine întreprinderea și specificul ei, a organelor sindicale, dezbaterea normelor noi și a celor îmbunătățite cu întregul personal muncitor, înainte de aplicarea lor sînt cerințe de neocolit pentru a pune în valoare rezervele existente, pentru a da normelor un caracter realist și totodată mobilizator, pentru a scurta la minimum perioada de „rodaj" la asimilarea lor.

În orice moment, normele vor trebui să exprime cantitatea de muncă necesară pentru realizarea sarcinilor de producție ; ele vor fi astfel un instrument al autoconducerii muncitorești pentru folosirea deplină și cu eficiență maximă a potențialului uman al întreprinderilor.

Adrian RUSU

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (III)

Structura industriei constructoare de mașini

STRÎNSA DEPENDENȚĂ a structurii industriei construcțiilor de mașini de structura economiei naționale constituie una din trăsăturile importante ale acestei ramuri. Dezvoltarea pe baze moderne a oricărui sector economic este hotărîtă și însoțită de dezvoltarea și diversificarea structurii industriei construcțiilor de mașini. Structura economiei este caracterizată printr-un grad ridicat de complexitate datorită diversității relativ mari a ramurilor, subramurilor și a nomenclatorului de produse. Asemenea caracteristică este transmisă în întregime asupra industriei construcțiilor de mașini în stadiile superioare de dezvoltare economică. Tocmai aceasta explică nu numai ritmul înalt de dezvoltare ci și creșterea complexității structurii acestei ramuri din România.

Întrebarea este dacă asemenea trăsături se vor menține la nivelul actual sau se vor accentua în perspectivă.

Avînd în vedere situația fluctuantă de pe piața mondială — care după toate probabilitățile va continua — precum și necesitatea economisirii mijloacelor valutare pentru redresarea balanței de plăți externe, în perioada următoare va continua să crească rolul construcțiilor de mașini în realizarea programului de investiții și în extinderea și îmbunătățirea structurii exportului de produse, ceea ce va impune acestei ramuri o rată relativ ridicată de dezvoltare comparativ cu alte ramuri, paralel cu diversificarea și modernizarea producției și adaptarea rapidă a acesteia la noile cerințe.

Structura producției ramurilor industriei construcțiilor de mașini trebuie să se caracterizeze printr-o mobilitate și adaptabilitate crescîndă la noile situații sau tendințe privind exploatarea și valorificarea resurselor, noile tehnologii, materializarea unor invenții sau realizarea unor programe de dezvoltare economică sau a unor programe extraeconomice cu un grad ridicat de antrenare ș.a. De altfel, prin natura existenței sale, această ramură hotărăște ritmul și direcția evoluției celorlalte ramuri ; ele depind de tipul și calitatea utilajelor produse și livrate de ramura construcțiilor de mașini. Tocmai de aceea trebuie precizat următorul fapt : cu cît este mai receptivă la noile tendințe ale dezvoltării ramurilor economice, ale situației în domeniul resurselor și ale progresului tehnic cu atît ramura construcțiilor de mașini este mai eficientă și competitivă.

În perioada următoare se vor produce schimbări structurale indeosebi în domeniile performanțelor calitative ale mașinilor și utilajelor care echipează ramurile economice, în domeniul energiei, unor mijloace de transport, al ramurilor cu tehnică de vîrf și al agriculturii. Modul cum construcțiile de mașini vor trebui în viitor să răspundă la cerințele schimbărilor în performanțele mașinilor, în baza energetică, la necesitatea asimilării tehnicii de vîrf și la cerințele dezvoltării agriculturii poate fi ilustrat pe scurt, prin cele ce urmează :

a) Cele mai semnificative schimbări vor fi prilejuite de preocupările deosebite privind asigurarea utilajelor cu performanțe ridicate necesare echipării tehnice a ramurilor economiei prin asimilarea de noi tipuri de mașini, utilaje și instalații și prin realizarea de sisteme complexe, cu integrare progresivă a mecanicii fine, electronicii și tehnicii de calcul în structura mașinilor. Schimbări structurale importante ale industriei construcțiilor de mașini vor fi înfăptuite prin însăși punerea în aplicare a orientărilor cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. și în Programul — Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

b) În industria construcțiilor de mașini se produc deplasări structurale importante și datorită unor modificări profunde care vor avea loc în structurile energetice și de materii prime din sferele producției, transportului, distribuției și consumului acestora. Astfel, intensificarea cercetărilor geologice pentru descoperirea unor noi surse de energie, trecerea la exploatarea rezervelor de minereuri și combustibili la mari adîncimi și cu un grad scăzut de elemente utile, trecerea la exploatarea platformelor continentale ale mărilor și oceanelor, extracția gazelor cu presiune în scădere, precum și sporirea însemnată a cantităților de combustibili inferiori înseamnă creșterea considerabilă a cantităților de instalații și utilaje investite pe unitatea de element util extras. De exemplu, investiția specifică în lei pe unitatea de creștere a rezervelor de minerale a sporit din 1951—1955 pînă în 1976—1980 la țiței de circa 6 ori și la gaze de 2,5 ori. Totodată, conținutul util al producției unor resurse de minereuri metalifere a scăzut din 1963 pînă în 1977 astfel : la minereu de fier de la 26,8% la 21,8%, la cupru de la 0,66% la 0,40%, la plumb de la 3,10% la 1,3%, la zinc de la 3,8% la 2,1% și la minereu cuprifer de la 1,37% la 0,82%. De asemenea, dificultățile de exploatare a mineralelor sînt în creștere. Firește, asemenea tendințe fac ca pentru aceleași cantități extrase și prelucrate de minerale să fie necesar un volum mult sporit de mașini, utilaje și instalații, cu performanțe îmbunătățite. De exemplu, ridicarea ponderii combustibililor inferiori, ca lignitul, în totalul combustibililor utilizați și trecerea treptată la folosirea șisturilor bituminoase înseamnă o scădere a puterii calorice pe o tonă de combustibil brut utilizat. Aceasta înseamnă o sporire importantă a cantității de utilaje și agregate necesare pentru aceeași putere calorică. Astfel, dacă pentru producerea a 1 000 de tone de abur pe oră folosind păcură sînt necesare investiții concretizate în 6 000 de tone de utilaje, pentru aceeași cantitate de abur sînt necesare investiții în utilaje de 13 000 de tone dacă se folosește lignit și 25 000 de tone dacă se folosesc șisturi bituminoase. Schimbări în structura industriei construcțiilor de mașini vor avea loc și datorită creșterii rolului energiei electrice în balanța energetică a țării. Astfel, dacă pînă în prezent forma de energie electrică a reprezentat mai puțin de 25% din totalul balanței de energie primară, în perspectiva următoarelor decenii, ponderea energiei electrice trebuie să crească substanțial, mai ales dacă ținem seama că unii combustibili cum sînt cei nucleari, lignitii, energia hidraulică etc. pot fi utilizați mai cu seamă sau în mod exclusiv prin intermediul electricității. Trecerea masivă la producția și consumul acestei forme de energie va avea drept consecință, pentru construcțiile de mașini, dezvoltarea într-un ritm rapid a ramurilor industriei de utilaj termoenergetic pe cărbune, la turbine și instalații hidroelectrice și de utilaj nuclearo-electric ; pentru transportul energiei electrice se va dezvolta producția de cabluri, construcții metalice și transformatori, iar pentru utilizarea energiei electrice la consumatori — motoare electrice, instalații de topire a oțelului, instalații de electroliză, de mijloace de transport electrice, de aparate electrocasnice ș.a. Construcția de mașini este adînc implicată în trecerea la utilizarea noilor surse de energie, prin cercetarea și realizarea noilor sisteme de instalații folosind energia solară, geotermică, prin realizarea instalațiilor pentru gazeificarea cărbunelui în subteran, pentru producerea și folosirea hidrogenului și metanolului, adaptînd echipamentele din centralele electrice și mașinile de lucru la noile surse de energie.

c) În domeniul industriei de automobile încep să se pună probleme deosebite în ce privește orientarea structurii producției avînd în vedere, pe de o parte, efectele crizei energetice, iar pe de altă parte, schimbările care au loc atît în producția mondială, cît și pe piața externă a automobilelor. Într-adevăr, în perioada care urmează, strategia dezvoltării ramurii construcțiilor de automobile se pune în termeni radical schimbați, mai ales pentru țările care nu dispun de o piață internă de desfacere suficient de mare datorită apariției unor noi fenomene pe piața mondială. De exemplu, în cele mai multe țări dezvoltate, stocul de autoturisme se apropie de starea de saturație. Deja s-a ajuns, de exemplu, ca la fiecare mie de locuitori să revină 500—600 de vehicule în S.U.A., 400 în Europa Occidentală, 300 în Japonia. Ținînd seama de diferiți factori ca densitatea populației, politicile guvernamentale față de diferitele categorii de transport, atitudinea populației față de automobil ș.a., se apreciază că spre sfîrșitul anilor '80 circa 85%

din volumul total al cererii să-l constituie cererea de înlocuire. Pînă la finele secolului, urmează ca toată cererea de autoturisme să o constituie cea de înlocuire. Totodată, datorită diminuării ritmurilor de creștere economică, modificării structurii venitului național și ridicării prețului combustibililor, se întrevede o diminuare a cererii de automobile în țările dezvoltate. În schimb, se apreciază că producția de automobile va aluneca treptat spre țările în curs de dezvoltare ținînd seama de evoluția și dorința lor de industrializare, de creșterea treptată a nivelului tehnic al producției din aceste țări, de creșterea cererii de vehicule pe piața internă. Se va produce astfel o redistribuire geografică a producției de automobile, în prima fază în domeniul asamblării, iar în fazele ulterioare pînă la asimilarea fabricației întregii producții de bază, acoperind astfel cererea internă a țărilor producătoare, iar treptat creîndu-se disponibilități pentru export. Sînt stadiile prin care a trecut România și prin care vor trece și alte țări în curs de dezvoltare. De exemplu țările din Orientul Mijlociu vor reuși ca în 1985 să acopere din producția totală din zonă circa 35% din totalul cererii lor de automobile, iar țările Americii Latine vor asigura o expansiune a industriei de automobile astfel încît în 1990 acestea să contribuie cu 10% la producția mondială de automobile.[11])

Paralel cu redistribuirea producției și a cererii pe zone geografice în domeniul automobilelor, se va intensifica concurența pe piața mondială datorită creșterii lente a cererii și a accentuării crizei energetice, ceea ce va avea drept consecințe punerea în valoare a potențialului tehnico-științific al țărilor dezvoltate în dorința lor de a-și menține rolul dominant în domeniul producției de automobile, precum și tendința de expansiune a companiilor multinaționale, rolul dominant avîndu-l capitalul marilor firme producătoare de automobile americane și japoneze. Vor putea rezista concurenței numai cei care vor putea și vor fi hotărîți să aducă îmbunătățiri constructive, tehnologice și estetice substanțiale și rapide cu consecințe asupra reducerii consumului de combustibili și a substituției acestora cu alții mai ieftini, ca și reducerii altor categorii de costuri de exploatare și asupra îmbunătățirii calității produsului — confort, siguranță în exploatare etc.

d) Complexul electronicii are rolul hotărîtor în modernizarea economiei și a întregii vieți economico-sociale și, dat fiind caracterul său puternic antrenant, influențează profund structura consumului și a întregului mod de viață. Mai mult decît în cazul oricărei ramuri, dezvoltarea acestuia are la bază, ca mijloc de generare, un nivel tehnic ridicat al producției și un volum apreciabil de cercetări, iar ca rezultat, consumuri minime de materiale și energie cu o valoare adăugată mare care încorporează un volum mare de muncă de înaltă calificare reprezentată de munca de cercetare, proiectare și execuție. Măsura în care această categorie de produse asigură un grad înalt de valorificare a materialelor consumate se poate vedea din datele de mai jos care reprezintă raportul în care se află, din punct de vedere al prețului pe unitatea de greutate, unele produse cu diferite grade de valorificare a resurselor de materii prime : construcții metalice 1 ; mașini-unelte convenționale 3,5 ; autoturisme 5,0 ; mașini-unelte cu comandă numerică 8,5 ; rulmenți 10,0 ; televizor color 30,0 ; aparate de filmat 100 ; calculatoare electronice 1 000 ; circuite integrate 2 000.

Atît din punctul de vedere al generării acestei producții cît și din cel al avantajelor privind valorificarea superioară a resurselor, există o strînsă corelație între nivelul de dezvoltare economică și tehnică și nivelul de dezvoltare, pe de o parte, a capacității de producție, iar pe de altă parte, a capacității de absorbție a produselor acestei ramuri. De exemplu, analizînd situația existentă în țările nesocialiste, a rezultat că în 1975 un număr de cinci țări (S.U.A., Japonia, R. F. Germania, Franța, Marea Britanie) produceau peste 85% și absorbeau peste 80% din producția și respectiv din cererea mondială. Se apreciază că S.U.A își vor păstra încă superioritatea în tehnologia componenților electronici care asigură dezvoltarea electronicii industriale, deși se consideră că Japonia este țara care are programul pe termen mediu și lung cel mai coerent și, deși poziția industriei R.F. Germania oferă cadrul favorabil de dezvoltare a electronicii industriale în toate direcțiile.

Ca și în alte domenii, în producția electrotehnică mondială se vor produce schimbări de structuri regionale semnificative. Astfel, în țările cu nivelul economic și tehnologic cel mai dezvoltat continuă să se concentreze acele categorii de produse care necesită o capacitate tehnologică și de cercetare importantă sau în care procesele de producție necesită un grad foarte ridicat de dotare tehnică și de automatizare. Spre țările cu o dezvoltare economică medie, inclusiv în țările în curs de dezvoltare cu un nivel tehnic și al venitului național mai ridicat, există tendința de a se deplasa producția produselor și aparatelor destinate consumului de masă și care necesită o dotare tehnică și științifică medie adecvată. În țările în curs de dezvoltare este încurajată producția acelor produse electrotehnice de tehnicitate mai redusă, cu cerere ridicată pe piață și care necesită un volum mare de muncă de calificare relativ redusă.

Cazul României, în ce privește dezvoltarea acestei ramuri în concordanță cu evoluția economică generală, poate fi edificator. În 1951—1979 la o creștere medie anuală a industriei construcțiilor de mașini de 18%, industriei electrotehnice i-a revenit un ritm mediu anual de 22%. Ponderea acestei ramuri în totalul industriei construcțiilor de mașini urmează să crească de la 15% în 1978 la peste 20% în 1985. Și în perspectiva următoarelor două decenii ritmul mediu anual al acestei ramuri va fi superior celui din construcțiile de mașini. Raportul industriei electronice față de industria electrotehnică va crește de la 2/3, la sfîrșitul anilor '70, la 5/4 la sfîrșitul anilor '80. În 1990 ponderea electronicii în totalul construcțiilor de mașini va ajunge la peste 16%. Se apreciază că în cazul industriei electronice, grupa de produse privind calculatoarele și echipamentele de calcul va cunoaște o creștere mai rapidă față de grupele privind componentele electronice și electrotehnice de consum. Explicația trebuie găsită, în primul rînd, în cîmpul larg de folosire a acestora, inclusiv ca microprocesoare în procesele de producție, iar în al doilea rînd, în reducerea spectaculoasă a raportului preț/performanță ca urmare a scăderii prețurilor, a dimensiunilor, a greutății, a consumului de energie, a creșterii fiabilității, a vitezei de lucru și a capacității de calcul. Astfel, potrivit estimărilor, urmează ca în deceniul al 9-lea prețul să scadă de 3—4 ori, iar prețul pe o operație de peste 10 ori. Ca urmare a dezvoltării circuitelor integrate, a memoriilor cu circuite integrate și a microprocesoarelor, se va răspîndi producția și folosirea minicalculatoarelor și microcalculatoarelor de proces. Acestea vor crea posibilitatea practică de a include în ansamblul utilajelor tehnologice echipamentele de automatizare complexă, ceea ce va însemna practic contopirea instalațiilor tehnologice cu cele de automatizare, dînd astfel posibilitatea realizării unor sisteme automatizate ierarhizate, relativ independente, cu înlăturarea centralizării datelor la un singur calculator. Pe această cale vor fi construiți și folosiți pe scară largă roboții industriali în diferite domenii industriale și neindustriale, în operații repetitive apoi nerepetitive, folosind adaptori.

e) Economia României își accentuează caracterul său complex prin diversificarea ramurilor și a producției acestora. Un element definitoriu al acestei complexități îl constituie dezvoltarea în țara noastră a unui puternic sistem agroalimentar care, pe de o parte, corespunde condițiilor naturale de climă și sol existente în țara noastră, iar pe de altă parte, răspunde creșterii cererii de produse alimentare în perspectivă ca urmare a sporului populației și a ridicării nivelului de trai al acesteia.

Datele statistice și de prognoză actuale arată că în sistemul agricol va lucra probabil, o parte tot mai redusă a populației ocupate — circa 15% în 1990 și poate mai puțin de 10% în perspectiva anului 2000, sporul producției urmînd să se realizeze numai pe seama creșterii productivității muncii. O analiză atentă arată însă că imaginea este redată într-un mod prea simplificat întrucît multe activități sînt preluate de ramurile industriale specializate și încorporate în cadrul acestora. Aceste ramuri, în fapt, deservesc pe un plan superior agricultura ca și întregul sistem agroalimentar. Este cazul ramurilor care produc sistemele de mașini și utilaje destinate mecanizării muncilor agricole, cele care fabrică îngrășăminte chimice și produsele chimice de protecție a culturilor, precum și sistemul industrial de tratare și de prelucrare a produselor agricole în vederea consumării lor. Dacă într-o agricultură bazată în cea mai mare parte pe procese biologice naturale, pentru a produce produse alimentare echivalente cu o calorie, se consumă mai puțin de o calorie, în sistemele agroalimentare industrializate, pentru aceeași calorie produsă, se consumă mai multe calorii de combustibili fosili ca, de exemplu, în țările din Extremul Orient 1—2 calorii, în Franța 5,5 calorii, în America de Nord, 8,5—10 calorii. Deci o mare parte a activităților desfășurate în industria construcțiilor de mașini, în industria energetică, în industria de îngrășăminte chimice, precum și în alte ramuri industriale deservește în mod direct sau indirect sistemul agroalimentar. În realitate, acesta din urmă funcționează și se dezvoltă în cea mai mare parte în mod direct și indirect pe seama dezvoltării și modernizării industriei construcțiilor de mașini, chimiei și altor ramuri industriale, potențînd randamentul productiv și randamentul muncii în sistemul agricol.

De aici trebuie trasă concluzia importantă că dezvoltarea agriculturii ca și a întregului complex agroindustrial depinde în măsură hotărîtoare de dezvoltarea ramurilor industriale, de adaptarea lor rapidă la cerințele modernizării agriculturii.

dr. Aurel IANCU

[11]) Pérspectives de l'industrie mondiale, L'Observateur de l'OCDE, Franța, nr. 100, septembrie, 1979

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale gîndirii economice cooperatiste din România

– perioada interbelică –

(I)

ÎN perioada interbelică, studiile consacrate doctrinei şi practicii cooperatiste – întocmite mai ales de Gromoslav Mladenatz, Virgil Madgearu, Ion Răducanu etc. – au ocupat un loc important în ansamblul literaturii social-economice din ţara noastră. [1]) Vasta literatură pe tema cooperaţiei a reflectat în mod pregnant disputa între diferite partide, fracţiuni de partide şi orientări cooperatiste intitulate independente, dispută desfăşurată pentru cucerirea mişcării cooperatiste.

În timp ce masele populare, reprezentanţii acestora au văzut în cooperaţie un mijloc de îmbunătăţire a soartei lor, reprezentanţii claselor privilegiate au văzut în cooperaţie un mijloc de atenuare a conflictelor de clasă, în limitele şi în cadrul capitalismului. „Cooperaţia – scria astfel I. G. Duca – este un sistem care-şi propune de a rezolvi chestia socială, transformînd lent şi progresiv situaţia actuală". [2]) În fapt, cooperatismul nu a reprezentat o teorie sau un curent de sine stătător, independent de alte teorii şi mişcări sociale. „În teoria şi practica cooperaţiei – recunoştea Virgil Madgearu, teoreticianul principal al ţărănismului – se întîlnesc concepţii şi direcţii deosebite, potrivit atitudinii faţă de principiile şi bazele de organizare ale societăţii capitaliste. În general se face o separaţie fundamentală între cooperaţia rurală şi aceea a păturilor de mijloc de la oraşe, care se socoteşte a fi întemeiată pe principii capitaliste, şi între cooperaţia de consum şi de producţie a muncitorilor, care s-a dezvoltat în numele altui ideal social, care mărturiseşte credinţa că organizarea ei este antagonistă faţă de regimul capitalist şi tinde către o altă ordine economică a societăţii" [3]). Într-adevăr, cooperaţia – în mare măsură chiar şi cea rurală şi a păturilor de mijloc de la oraşe – a exprimat tendinţele şi interesele maselor populare, atît ale micii burghezii sătesti şi ale celei orăşeneşti cît şi cele ale clasei muncitoare. Burghezia a încercat însă – şi chiar a reuşit în bună parte – să-şi subordoneze cooperaţia propriilor interese, abătînd mişcarea de la scopurile propuse iniţial.

Unii reprezentanţi ai mişcării socialiste din România în perioada reformei agrare 1918–1921 au susţinut ideea înfiinţării unor tovărăşii ţărăneşti provizorii, subliniind necesitatea ca cele care se vor dovedi rentabile să se permanentizeze. Această măsură trebuia să se aplice diferenţiat, de la caz la caz. În „ceea ce priveşte măsurile concrete – susţinea astfel un deputat socialist – pentru Moldova, unde ţăranul este mai mult zilier pe pămînturile moşierului, ideea organizării tovărăşiilor ţărăneşti provizorii este bună, şi în cazul rentabilităţii să rămînă multe asemenea tovarăşii". [4]). Alţi deputaţi socialişti susţineau că în afara tovărăşiilor ţărăneşti propriu-zise, în preajma oraşelor să se organizeze tovărăşii ale populaţiei de la periferie, la care să participe şi unii muncitori în vederea aprovizionării cu legume, fructe etc.

Dîndu-şi totuşi seama că în capitalism cooperativele se subordonează pînă la urmă orînduirii pe fondul cărora s-au format, mişcarea socialistă nu şi-a pus prea mari nădejdi în cooperatism. Relevînd faptul că Partidul ţărănesc nu exprima în fond interesele de clasă ale ţărănimii ci pe cele ale unor pături ale burgheziei, că această burghezie îşi subordonează în mare măsură cooperaţia, un socialist scria : „Dv. nu sînteţi ţărănimea muncitoare. Ceea ce aţi făcut cu băncile şi cooperativele vreţi să faceţi şi cu partidul ţărănesc". [5])

Doctrina cooperatistă îşi află geneza în doctrina solidarismului social-economic, care permitea, datorită caracterului său eterogen şi reformist, să fie îmbrăţişată şi adaptată intereselor celor mai diverse clase sociale. „Solidaritatea ca simţămînt social şi solidarismul ca doctrină –, scria I. N. Angelescu, reprezentant al liberalismului economic din perioada interbelică – se înfăptuiesc în instituţiile economice ale cooperaţiei, pe care n-o combat şi vor s-o folosească pentru nevoi electorale şi partidele de clasă" [6]) (ţărănist şi socialist – n.n. T. I.). Iar un reprezentant al ţărănismului scria că „Ideea de solidaritate, solidarismul, este o concepţie care a generat diverse doctrine şi reforme... Solidarismul este un sistem de gîndire care cuprinde şi cooperatismul. Solidarismul este mai mult o doctrină, cooperaţia este şi doctrină, dar mai cu seamă un program. Solidarismul constată, cooperaţia aplică". [7])

Teoria solidarismului social-economic folosită de reprezentanţii Partidului Naţional-Liberal, de cei ai Partidului Naţional Ţărănesc ca şi de adepţii „independenţi" ai cooperatismului, pornea de la concepţia – greşită – potrivit căreia cooperaţia – considerată de ei aplicare practică a solidarismului – poate înfăptui armonia de interese, poate aduce pacea între clase sociale diferite. „Coo-

FIŞE

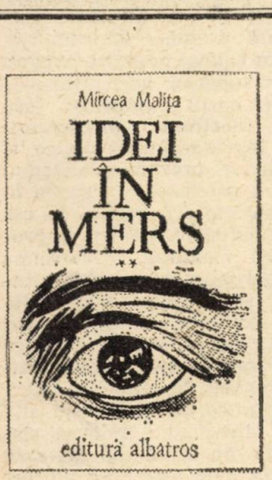

● *La interval de şase ani, cel de-al doilea volum de eseuri purtînd titlul generic „Idei în mers" – volum semnat de Mircea Maliţa – a văzut lumina tiparului la Editura Albatros. Continuînd preocupările autorului pentru înţelegerea unor probleme de mare actualitate care frămîntă lumea contemporană – destinul fiinţei umane, posibilităţile de implicare a aspiraţiilor sale spre progres etc – actualul volum este consacrat conturării conceptului de „umanism al secolului al XX-lea". Un concept în care se cer integrate armonios, într-un cadru explicativ unitar, cunoştinţele dobîndite în cele mai diverse domenii ale ştiinţei. Dar care sînt elementele ce ar putea defini noul umanism al zilelor noastre? Potrivit opiniei autorului, o încercare de a preciza statutul omului contemporan, ca fiinţă biopsihosocială, trebuie să se oprească cel puţin asupra a trei grupuri de probleme – desigur fără ca aria de investigaţie să fie astfel închisă. Aceste direcţii de cercetare, cărora în economia lucrării le sînt consacrate capitole distincte, privesc: omul şi sistemul său complex de trebuinţe – biologice, sociale, culturale; ştiinţa ca forţă reformatoare a universului natural şi social; procesele de informare şi învăţare privite ca pîrghii ale afirmării esenţei umane.*

Limitarea pierderilor de produse agricole

● *Problema agricolă dobîndind un statut prioritar la nivel mondoeconomic, tot mai numeroase sînt studiile efectuate în scopul identificării celor mai eficiente căi de sporire a volumului resurselor alimentare. Un loc foarte important în acest context, arată* Jana Kastaukova *în articolul „Ztraty v reprodukcnim procesu vyzouy" (Pierderi în procesul de reproducţie al produselor alimentare) publicat în numărul 6/1981 al revistei cehoslovace „Politicka Ekonomie", dobîndeşte analiza surselor de risipă a produselor alimentare de la producerea acestora şi pînă la consumul efectiv. Localizate fie în etapa recoltării produselor, a transporturilor sau depozitării, fie în procesul de prelucrare, a cărui concepţie tehnologică nu asigură valorificarea tuturor componentelor utile, pierderile de substanţe sînt, la nivelul economiei R.S. Cehoslovace, destul de importante. Desigur, problema în discuţie, subliniază J.K. nu îşi află un răspuns simplu. Este necesar ca, odată cu promovarea unei concepţii organizaţionale integratoare prin care să se urmărească prelucrarea, pe cît posibil în cadrul unei aceleiaşi unităţi, a tuturor substanţelor utile, să se asigure şi tehnologiile corespunzătoare. Dar, arată J.K., cu toate că realizarea şi aplicarea pe scară largă a unor asemenea tehnologii presupune eforturi financiare însemnate, o serie de calcule, evidenţiază faptul că valoarea investiţiilor necesare în acest scop este de 2,4 ori mai mică decît efortul financiar implicat de creşterea producţiei cu o valoare echivalentă pierderilor.*

Inovaţii

● *Asimilarea descoperirilor ştiinţifice, a inovaţiilor în producţie vădeşte adesea un ca-*

peraţia – scria astfel I. N. Angelescu – potoleşte luptele de clasă... pentru că taie rădăcina puterii de exploatare a unei clase şi cu aceasta toate urile şi resentimentele înăscute... ea nu se clădeşte pe ura şi lupta de clasă".[8]) La rîndul lor, reprezentanţii ţărănismului de diferite orientări, apelind şi ei la solidarism, scriau, printre altele, că „...Cooperaţia tinde să stabilească o colaborare tot mai strînsă între compartimentele aceleiaşi clase sociale şi să realizeze apoi o atenuare a asperităţilor dintre clasele sociale, asperităţi adîncite de doctrinele extremiste şi de propaganda tendenţioasă, precum şi de abuzul de avere şi de putere al patronului industrial şi agricol".[9]) Bazaţi şi ei pe aceeaşi teorie a solidarismului social-economic, reprezentanţii cooperatismului „independent" susţineau că „Mişcarea cooperatistă trebuie să se dezvolte în chip autonom de mişcarea politică ca şi de cea sindicală a clasei muncitoare, fiindcă ea nu poate avea ca principiu de bază lupta de clasă".[10]) Deci în plan social cooperaţia era considerată de reprezentanţii burgheziei şi ai micii burghezii ca un mijloc de conciliere a intereselor claselor exploatate cu cele ale claselor exploatatoare.

Posibilităţile de evoluţie a cooperatismului erau interpretate diferit, de la un partid la altul şi chiar de la un economist la altul. Astfel, în timp ce reprezentanţii Partidului Naţional Liberal şi ai altor partide de mai mică importanţă susţineau că solidaritatea de clasă poate fi realizată de cooperaţie în cadrul capitalismului, plecînd de la constatările lui V. Madgearu şi ale lui A. G. Galan cu privire la caracterul capitalist al băncilor populare de după primul război mondial şi de la unele premise teoretice greşite, Ştefan Zeletin considera mişcarea cooperatistă din România ca fiind o mişcare exotică, fără o bază reală. Întrucît România era o ţară slab dezvoltată din punct de vedere capitalist şi industrial – arăta astfel Zeletin – ea nu-şi poate dezvolta cooperaţia care este – după el – ca şi socialismul, rezultatul unui capitalism dezvoltat.

Spre deosebire de Ştefan Zeletin, reprezentanţii ţărănismului şi ai cooperatismului „independent" susţineau că, deşi în cooperaţia românească au pătruns elemente ale capitalismului, ea poate fi folosită în cadrul capitalismului pentru a realiza, în mod treptat, o nouă orînduire integral cooperatistă. Luînd naştere în capitalism, cooperaţia – considera, spre exemplu, Gromoslav Mladenatz – va cuceri în mod treptat capitalismul : pornindu-se de la întreprinderea cooperativă ca celulă a „sistemului economic – social cooperativ, prin federalizare pe categorii, pe judeţe, regiuni şi apoi prin crearea unei federale unice pe ţară".[11]) În mod gradual – susţinea Gr. Mladenatz – se va ajunge „să se elaboreze şi să se execute un plan economic." Şi acest plan economic nu va fi altceva decît rezultatul unui sistem cooperatist generalizat devenit „sistem economic-social cooperativ" – explica T. C. Ionescu-Paşcani. Acesta „se poate întinde peste tot pămîntul, la toate popoarele, şi în sînul popoarelor la toate grupările (clasele) obşteşti (sociale). În acest fel cooperaţia nădăjduieşte ca, încetul cu încetul, să poată cuprinde în ea toată suflarea omenească, pe toată faţa pămîntului" Răspîndită pe toată suprafaţa pămîntului, cooperaţia – considera T. C. Ionescu-Paşcani, ar fi putut realiza o mai dreaptă împărţire a avuţiilor între oameni, aducînd totodată şi schimbări în structura de clasă, lichidînd clasele, lupta de clasă etc. Aceasta era, evident, o poziţie utopică, eronată atît din punct de vedere economic cît şi social-politic.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Printre cele mai importante studii de acest gen amintim : „Istoria gîndirii cooperatiste" (1931), „Tratat general de cooperaţie" (1935), „Gîndirea cooperatistă în România" (1938), „Socialismul şi cooperaţia" (1945—1946), şi altele de Gromoslav Mladenatz ; „Dinamica economiei cooperatiste" (1941) de Victor Jinga, „Cooperaţia în Ardeal" (1933) de Gh. Dragoş, „Reforma cooperaţiei" (fără an) de Virgil Madgearu şi Gr. Mladenatz ; „Problema cooperaţiei române" de Ion Mihalache, M. Gormsen, Ion Răducanu (1940), „Capitalismul român şi cooperaţia" (fără an) de G. Taşcă ; „Cooperaţia română" (1925) de Ştefan M. Zeletin ; „Cooperaţie. Fapte, idee, doctrină" (1927) de N. Ghiulea ; „Cooperativele agricole" (1942) de Cerchez Crigonici ; „Problemele cooperaţiei române" (1925), „Monografia cooperaţiei de credit din România" (1935) de A. G. Galan etc.

[2]) Vezi „Problemele cooperaţiei române", Bucureşti, 1925, p. 15. Trebuie făcută precizarea că la începutul secolului mişcarea cooperatistă românească s-a găsit sub influenţa şi sub controlul Partidului Liberal, care a căutat apoi continuu să-şi menţină poziţia. După primul război mondial marile dispute pentru cucerirea cooperaţiei s-au desfăşurat între Partidul Naţional Liberal şi Partidul Naţional Ţărănesc. Aceste partide — şi altele — vedeau în cooperaţie o cale de cucerire şi dirijare politică a maselor populare, în special a ţărănimii. Un loc deosebit în disputele teoretice l-au ocupat şi teoreticienii cooperatismului intitulaţi independenţi, în frunte cu Gromoslav Mladenatz.

[3]) V. Madgearu şi Gr. Mladenatz, Reforma cooperaţiei, Colecţia actualităţi. Cultura naţională, p. 21.

[4]) Presa Muncitorească şi Socialistă din România, vol. III, 1907—1921, partea I-a, 1917—1919, Ed. polit., Buc., 1971, p. 189.

[5]) Idem, p. 425

[6]) Problemele cooperaţiei române, Bucureşti, 1925, p. 58.

[7]) Vezi Actualitatea doctrinei solidariste, în : Observatorul social-economic, anul IV, iulie—decembrie, nr. 3—4, p. 253.

[8]) Problemele cooperaţiei române, Bucureşti, 1925, p. 58.

[9]) Vezi Dinamica economiei cooperatiste, Braşov, 1941, p. 15.

[10]) Gromoslav Mladenatz, Cooperaţia şi clasa muncitoare. Bucureşti, p. 14.

[11]) Gromoslav Mladenatz, Istoria gîndirii cooperative, Bucureşti, 1935, p. 240.

---

racter contradictoriu. Aceasta este o concluzie spre care converg numeroase cercetări efectuate în ultima vreme, investigaţii care au stat la baza definirii a două tipuri de inovaţie: inovaţia progresivă şi inovaţia regresivă. În timp ce primul tip de inovaţie, opinează Jean-Paul Courtheoux *în articolul „Modalités du progrès et innovation regressive", publicat de revista „Problèmes Economiques" în numărul său din 15 iulie a.c., determină numai efecte pozitive la nivelul economiei, invenţia regresivă determină, temporar, o scădere de productivitate, fie la producătorul care o aplică, fie în sectoare conexe. Explicaţia teoretică a acestui fenomen o constituie faptul că nu pot fi stabilite relaţii de echivalenţă între caracterul de noutate tehnică sau tehnologică al unei inovaţii şi obţinerea imediată, în mod necondiţionat, a unor efecte economice pozitive. Distingerea, în plan metodologic, a celor două tipuri de inovaţie prezintă desigur, importanţă practică. O atare perspectivă asupra promovării progresului tehnic, afirmă J.P.C., sugerează necesitatea ca, înainte de a se decide asimilarea în fabricaţie a unei invenţii, să se întreprindă o examinare de detaliu a tuturor efectelor pe care le poate genera o inovaţie atît la nivelul producătorului, al întreprinderilor cu care acesta întreţine relaţii de colaborare, cît şi la nivelul economiei naţionale.*

• *Ciclul* „Surse noi de energie", *a cărui publicare a fost iniţiată de* Editura Tehnică, *s-a îmbogăţit recent cu un nou volum:* „Economia energiei", *purtînd semnătura* prof. dr. doc. Vasile Nitu. *Constituind prima parte a unei lucrări de proporţii mai mari, proiectată în două volume, cartea analizează principalele domenii ale energeticii contemporane într-o perspectivă globală, în strînsă dependenţă cu implicaţiile factorului energetic asupra economiei. De altfel, însuşi titlul cărţii sugerează un dublu înţeles: pe de o parte economia energiei privită ca modalitate de organizare şi evaluare a rezultatelor*

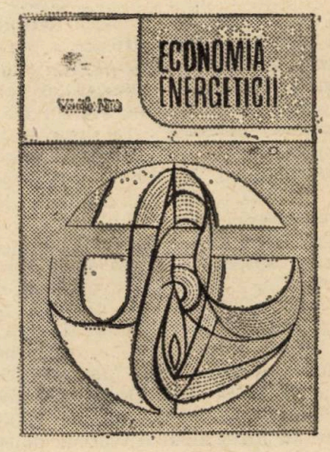

FIŞE

unei ramuri distincte de activitate: energetica, prin metodele specifice economiei; pe de altă parte economia de energie concepută ca un sistem de acţiuni îndreptate spre reducerea consumurilor energetice. Acestui al doilea aspect îi este consacrată şi prima parte a cărţii în care autorul investighează, în manieră sistematică, căile de reducere a consumurilor energetice în economie: bilanţurile energetice, recuperarea resurselor secundare, ridicarea randamentelor de utilizare a energiei, perfecţionarea sistemului de normare a consumului etc. Alte capitole din carte cuprind analizele şi consideraţiile autorului privind probleme importante ale sporirii eficienţei de utilizare a energiei la nivelul economiei naţionale.

RELAȚIILE ECONOMICE EST-VEST ÎN CONDIȚIILE CONTEMPORANE

ÎN CADRUL CIRCUITULUI mondial de valori materiale și spirituale, un rol important au relațiile economice dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, cunoscute sub denumirea de „relații economice Est-Vest".

Importanța acestor relații este dată în primul rînd de faptul că atît țările socialiste cît și țările capitaliste dispun de un însemnat potențial economic, tehnic, științific și uman care în anumite domenii este complementar. Unele țări sînt mai dezvoltate, altele mai puțin dezvoltate, unele dispun în anumite sectoare de o tehnologie modernă, de vîrf, altele urmează să intre în posesia acestei tehnologii. În majoritatea țărilor capitaliste industriale există un surplus relativ de capital, iar unele țări socialiste, cum este și România, spre exemplu, au posibilități relativ limitate de a procura tehnica avansată. Totodată trebuie avut în vedere interesul deosebit al unor firme din Occident de a-și desface mărfurile pe piața țărilor socialiste ca urmare a dificultăților pe care le întîmpină pe piața țărilor capitaliste industriale. La aceasta se adaugă gradul mai mare de certitudine pe care îl prezintă pentru firmele occidentale piața țărilor socialiste.

Relațiile economice Est-Vest au în același timp o pondere majoră în dezvoltarea încrederii și conlucrării între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, în soluționarea pe cale pașnică a diferendelor și stărilor tensionale, în asigurarea coexistenței pașnice între țările cu orînduiri sociale diferite. În acest sens, extinderea relațiilor economice Est-Vest corespunde pe deplin politicii de pace și prietenie pe care o promovează țările socialiste pe plan mondial.

Corespunzător cerințelor obiective amintite, România extinde în cadrul politicii sale economice externe și relațiile cu țările capitaliste industriale. Fundamentînd necesitatea extinderii relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că **„aceasta permite o intensificare a participării la diviziunea internațională a muncii, accesul mai rapid la tehnica și tehnologia avansată și, totodată, se înscrie în politica generală de promovare a relațiilor de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială [1])"**. La baza relațiilor sale internaționale, a raporturilor cu celelalte state, România așează principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și colaborării reciproc avantajoase.

Deși relațiile economice dintre țările socialiste și țările capitaliste industriale au un caracter obiectiv, putînd fi reciproc avantajoase și servind cauza păcii și prieteniei între popoare, extinderea lor a întîmpinat, și mai întîmpină încă, greutăți însemnate. După cum se știe, în primii ani postbelici principalele state capitaliste dezvoltate au impus, sub influența cercurilor reacționare, un embargou economic aproape total față de țările socialiste în speranța că acesta va frîna dezvoltarea lor economică. Urmare a acestei orientări, relațiile comerciale dintre țările capitaliste și cele socialiste au înregistrat o scădere considerabilă. Astfel, potrivit unor calcule, la începutul deceniului al șaselea exporturile țărilor capitaliste dezvoltate din Europa către țările europene devenite socialiste reprezentau în anul 1953, circa 60% față de nivelul realizat în 1948 și numai 23% față de cel al anului 1938. Pe de altă parte, nivelul exportului acelorași țări către cele capitaliste europene se redusese în anul 1953 la 58% față de 1948 și la 21% față de 1938 [2]). Dar embargoul economic n-a putut să împiedice țările socialiste să obțină succese remarcabile în dezvoltarea lor economico-socială. În același timp, îngustarea relativă a pieței capitaliste după încheierea procesului refacerii economice postbelice, evoluția ciclică a economiei capitaliste și pagubele cauzate de restrîngerea relațiilor economice Est-Vest — au obligat cercurile de afaceri și statele capitaliste să reia legăturile tradiționale cu țările socialiste. Prevalarea rațiunii economice a împins statele capitaliste industriale să ia unele măsuri de liberalizare a comerțului lor cu țările socialiste, fapt ce a contribuit la extinderea relațiilor economice Est-Vest. În promovarea relațiilor economice internaționale, în crearea cadrului adecvat pentru extinderea cooperării internaționale un anumit rol au avut organizații și instituții internaționale cum sînt : Comisia Economică O.N.U. pentru Europa sau UNCTAD.

În spiritul Actului final

DEZVOLTAREA și instaurarea înțelegerii, a colaborării și păcii pe continentul nostru este la rîndul său un factor esențial pentru extinderea relațiilor comerciale dintre țările socialiste și țările capitaliste industriale, pentru conlucrarea rodnică, reciproc avantajoasă între state. În acest sens, în spiritul Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, la reuniunea de la Madrid, România a propus convocarea unei Conferințe pentru întărirea încrederii și dezarmare în Europa.

Extinderea relațiilor economice Est-Vest presupune totodată lichidarea oricăror bariere și îngrădiri artificiale, trecerea la soluționarea cu forțe comune a unor probleme esențiale pentru popoarele de pe întregul continent în domeniul cooperării industriale, energiei, transporturilor, agriculturii, mediului înconjurător, științei și tehnicii, domenii de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială a tuturor țărilor. În această direcție la reuniunea de la Madrid, România a făcut propuneri concrete privind : dezvoltarea cooperării industriale ; dezvoltarea colaborării în domeniul științei și tehnicii și dezvoltarea colaborării în domeniul agriculturii.

Deși în relațiile economice Est-Vest continuă să existe unele dificultăți, comerțul dintre țările socialiste și țările capitaliste a înregistrat, îndeosebi începînd cu anii '60, o creștere însemnată. Mai mult, nivelul scăzut la care ajunsese acest comerț în primul deceniu postbelic a făcut ca în ultimii 20 de ani creșterea volumului comerțului dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate să fie mai rapidă decît creșterea volumului comerțului dintre țările socialiste.

Dacă ne referim numai la comerțul țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate rezultă o intensificare continuă. Astfel, în perioada 1960—1970 creșterea a fost de 2,4 ori, iar în deceniul 1970—1979 de 4 ori, mai rapidă decît a comerțului acelorași țări cu țările socialiste. Un anumit rol în realizarea acestei dinamici l-a avut și evoluția prețurilor.

Menționăm totodată că în perioada amintită în cadrul dinamicii volumului total al comerțului Est-Vest, importul țărilor socialiste din țările capitaliste a înregistrat o creștere mai accentuată în raport cu creșterea exportului. Spre exemplu, importul țărilor membre ale C.A.E.R. din țările capitaliste dezvoltate economic era în 1979 de 10,2 ori mai mare decît în anul 1960, în timp ce volumul exportului în țările amintite era de numai 9,4 ori mai mare.

Ca urmare a evoluției amintite a comerțului Est-Vest a avut loc și o creștere însemnată a ponderii comerțului țărilor socialiste cu țările capitaliste dezvoltate.

După cum se vede din tabelul nr. 1, în perioada 1960—1979

Tabelul nr. 1

Ponderea țărilor socialiste și a țărilor capitaliste dezvoltate în volumul comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R.

— în% —

	Țări socialiste			Țări capitaliste dezvoltate		
	1960	1970	1979*)	1960	1970	1979*)
Total comerț exterior	72,5	67,2	60,5	20,6	23,7	29,6
Import	71,2	66,8	59,7	21,4	25,7	32,2
Export	73,8	67,7	61,3	19,7	21,6	27,0

*) Fără R.S. Vietnam

ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul total al comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R. a crescut de la 20,6% la 29,6%.

Pe fiecare țară socialistă europeană membră a C.A.E.R. ponderea comerțului exterior cu țările capitaliste industriale a

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, București, Ed. Politică, 1974, p. 229

[2]) Alexandru Puiu, Relațiile economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, București, Ed. Politică, 1973, p. 22

evoluat astfel : Bulgaria 13,1% în 1960 și 14,9% în 1979 ; Ungaria 23,3% și respectiv 35,2% ; R.D. Germană 21,1% și 26,0% ; Polonia 29,8 și 34,6% ; România 22,3% și 35,9% ; U.R.S.S. 19,0% și 32,1% ; Cehoslovacia 17,8% și 22,1%. Evidențiind evoluția pozitivă a comerțului Est-Vest menționăm totodată că aceasta nu reflectă pe deplin posibilitățile existente în țările socialiste de a extinde comerțul cu țările capitaliste dezvoltate. În anul 1975, spre exemplu, țările socialiste dețineau peste 40% din producția industrială mondială. Restricțiile practicate de țările capitaliste fac însă ca ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al țărilor capitaliste dezvoltate să fie foarte mică, respectiv 3—4%.

Datele tabelului nr. 1 arată totodată că în relațiile economice Est-Vest se înregistrează un anumit sold negativ. Astfel, ponderea importului țărilor membre ale C.A.E.R. din țările capitaliste dezvoltate era mai mare decît ponderea exportului lor în țările respective cu 1,7 puncte procentuale în 1960, cu 4,1 puncte în 1970 și cu 5,2 puncte în 1979. Notăm de asemenea că în anul 1975 diferența dintre ponderea importului și a exportului era considerabil mai mare (9,6 puncte). Evident, diferența dintre importul și exportul țărilor socialiste a afectat balanța lor comercială cu țările capitaliste dezvoltate. Deși în ultimul timp balanța comercială a țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate a cunoscut o anumită îmbunătățire — per total ea continuă să fie deficitară. În bună măsură inegalitatea în balanța import-export a țărilor socialiste pe relația Vest se explică prin faptul că țările capitaliste limitează prin numeroase măsuri restrictive importurile din țările socialiste. Lichidarea acestor restricții ar fi de natură nu numai să asigure echilibrarea balanței comerciale a țărilor socialiste cu țările capitaliste dezvoltate, dar și să dea un nou impuls relațiilor economice Est-Vest.

Tabelul nr. 2

Structura pe grupe de mărfuri a exportului și importului țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate

— în % —

	1960		1970		1979*)	
	Export	Import	Export	Import	Export	Import
Mașini, utilaje și mijloace de transport	5,3	30,2	8,0	34,5	7,5	32,2
Combustibil, materii prime minerale, metale	32,3	27,8	39,0	18,3	56,7	20,6
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	6,2	8,8	4,8	11,3	5,3	11,9
Materiale de construcții	1,1	0,6	1,2	1,1	0,9	1,4
Materii prime nealimentare și produse prelucrate (afară de cele cuprinse în celelalte grupe)	20,9	19,0	14,4	15,4	9,3	11,2
Animale vii (în afară de cele pentru tăiere)	0,1	0,2	0,7	0,2	0,2	0,1
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	11,5	5,3	7,1	5,6	2,5	13,1
Mărfuri alimentare	12,3	5,3	12,1	6,1	5,9	4,4
Mărfuri industriale de larg consum	9,9	2,7	12,4	7,1	10,5	4,9

*) Fără Cuba și România.

Analiza pe grupe de mărfuri

ANALIZA pe grupe de mărfuri a comerțului Est-Vest arată că acesta a contribuit la satisfacerea reciprocă a trebuințelor de consum productiv și de consum personal ale țărilor socialiste și respectiv ale țărilor capitaliste industriale. Datele evidențiază totodată existența unor însemnate asimetrii (vezi tabelul nr. 2, referitor tot la comerțul exterior al țărilor C.A.E.R.).

În întreaga perioadă analizată, țările membre ale C.A.E.R. au fost importatoare nete la grupele de produse : mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice, îngrășăminte și cauciuc, produse care prin natura lor încorporează un mare volum de muncă și cu deosebire de muncă calificată, de concepție și cercetare științifică. Analiza balanței comerciale cu țările capitaliste dezvoltate pe grupe de produse conduce la concluzia că fiecare țară socialistă europeană este importatoare netă de mașini, utilaje, mijloace de transport și produse chimice.

În schimb, țările membre ale C.A.E.R. sînt per total exportatoare nete la grupa de produse : combustibil, materii prime minerale și metal, produse care, după cum se știe, încorporează un volum relativ mic de muncă socială. La această împrejurare se adaugă și faptul că grupa respectivă de produse deținea în anul 1979 mai mult de 1/2 din exportul țărilor membre ale C.A.E.R. în țările capitaliste dezvoltate. Exportatoare nete de combustibil, materii prime minerale și metale sînt numai U.R.S.S., Ungaria, Polonia și Cehoslovacia.

Menționăm că balanța comerțului exterior al României la combustibil, materii prime minerale și metale cu țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare este negativă. Datorită creșterii considerabile a prețurilor, îndeosebi la combustibil, și faptului că plata produselor respective se face în valută liberă, România trebuie să exporte în mai mare măsură produse ale industriei prelucrătoare pentru a obține mijloacele de plată necesare. Or, după cum se știe, restricțiile practicate de țările capitaliste în comerțul cu țările socialiste se concentrează cu prioritate la produsele industriei prelucrătoare și la produsele agricole.

Pînă în anul 1970 țările membre ale C.A.E.R. au fost exportatoare nete și la grupa de materii prime pentru producerea mărfurilor nealimentare, dar ulterior la grupa respectivă au devenit importatoare nete. La celelalte grupe de mărfuri care cuprind materii prime, raportul dintre importul și exportul de produse este relativ echilibrat.

Singura grupă de produse care încorporează un volum relativ mai mare de muncă calificată și la care țările membre ale C.A.E.R. sînt exportatoare nete, sînt mărfurile industriale de larg consum. La această grupă de produse balanța comercială cu țările occidentale este pozitivă la aproape toate țările socialiste europene. De asemenea, țările membre ale C.A.E.R. sînt exportatoare nete la grupa mărfuri alimentare, dar în ultimul timp diferența dintre ponderea exportului și importului de mărfuri alimentare în volumul total al exportului și importului s-a diminuat considerabil, de la 7 puncte procentuale în 1960 la 1,5 puncte procentuale în 1979.

Dezvoltarea economiei mondiale în epoca contemporană are loc în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii. Tipul tradițional de diviziune internațională a muncii generat de capitalism de genul „agricultură-industrie", „industrie extractivă - industrie prelucrătoare" este înlocuit de un alt tip de diviziune internațională a muncii de genul — „industrie-industrie" cu deosebire în variantele cele mai avansate „mașini-mașini" și „chimie-chimie". De aici, pe de o parte formarea unei simetrii a ramurilor și subramurilor de producție în țările dezvoltate și pe de altă parte intensificarea și diversificarea schimburilor comerciale între țările respective.

Asimetriile care apar în comerțul exterior al țărilor socialiste cu țările capitaliste nu reflectă, așa cum s-a mai afirmat, potențialul și structura de producție a țărilor socialiste. Este adevărat că în relațiile economice Est-Vest au apărut unele progrese în ceea ce privește structura comerțului exterior pe grupe de mărfuri. Astfel, ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport în exportul țărilor socialiste către țările capitaliste dezvoltate a crescut de la 5,3% în 1960, la 8% în 1970 ; 8,4% în 1975, pentru ca în 1979 să se reducă la 7,5%. La produsele chimice, îngrășăminte și cauciuc se înregistrează abia în ultimul deceniu o ușoară creștere a ponderii lor în exportul către țările capitaliste industriale (4,8% în 1970, 4,9% în 1975 și 5,3% în 1979). Prin importul din țările socialiste de mașini, utilaje și mijloace de transport, firmele occidentale intră în posesia unor produse competitive, corespunzătoare tehnicii moderne, de vîrf.

Creșterea volumului vînzărilor în țările capitaliste de produse ale industriei prelucrătoare în țările socialiste depinde, în primul rînd de lichidarea restricțiilor valutare și nevalutare care limitează accesul liber al țărilor socialiste pe piața capitalistă. Creșterea volumului vînzărilor amintite este legată totodată și de ridicarea în continuare a competitivității produselor țărilor socialiste, de creșterea performanțelor lor tehnice și economice.

dr. Constantin GRIGORESCU
Institutul de economie socialistă

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Restructurări industriale

ÎN Spania a fost aprobat, recent, un decret-lege referitor la restructurările industriale.

Potrivit noilor reglementări, statul va putea hotărî restructurarea unui sector industrial după consultări cu organizațiile patronale și sindicale. Întreprinderile din sectorul respectiv își vor stabili planurile de restructurare urmînd să justifice măsurile propuse : reducerea producției în vederea adaptării la cerere, specializarea în domenii cu competitivitate sporită, îmbunătățirea productivității etc. Odată aprobat acest plan, întreprinderile în cauză vor putea beneficia de o serie de avantaje cum ar fi reduceri de taxe fiscale, facilități de credit cu garanții guvernamentale. După cum arată ziarul Le Monde, *drepturile sporite pe care le capătă patronatul în ce privește reducerea forței de muncă au creat controverse serioase între guvern și sindicate, această măsură fiind considerată ca avînd un rol agravant asupra șomajului (care afectează deja 13% din populația activă a țării). Măsura a fost luată totuși, guvernul considerînd-o ca fiind singura soluție pentru asanarea situației economice a unor sectoare puternic afectate de criză.*

Prețul petrolului

MĂSURILE de conservare a energiei și de reducere a consumului de petrol au determinat, în ultima perioadă, o diminuare a cererii urmată, în consecință, de diminuarea prețului la unii din principalii producători de țiței. Cu toate acestea, în ultimele 15 luni pe piețele țărilor occidentale dezvoltate s-au înregistrat creșteri însemnate ale prețurilor cu 32% în Italia, cu 24% în Anglia și R.F. Germania, cu 17% în Franța. Analizînd această situație, revista britanică The Economist *notează cîțiva dintre factorii care generează evoluția „antigravitațională" a prețului petrolului : majorarea, în continuare, a taxelor aplicate în țările respective asupra prețului cu amănuntul al petrolului ; întărirea cursului dolarului american față de principalele valute vest-europene (cu circa 20% de la începutul acestui an), cu influență directă asupra prețului la petrol, în condițiile în care acesta este exprimat, de regulă, în dolari ; reducerea cererii din partea principalilor consumatori occidentali. În aceste condiții, producătorii au apelat la majorarea prețurilor pe considerentul că s-au văzut nevoiți să diminueze gradul de folosire a capacităților de producție, înregistrînd cheltuieli sporite pe unitatea de produs și pentru desfacere.*

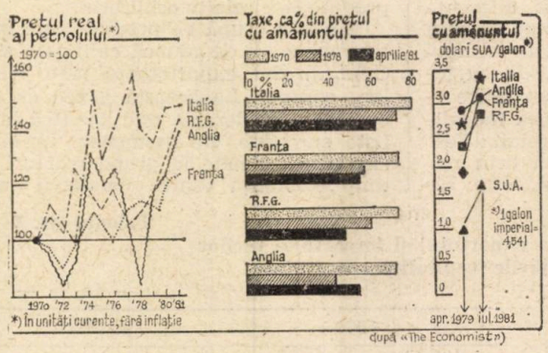

după «The Economist»

Programe de dezvoltare

Mali: preocupări pentru independență economică

ÎN privința potențialului său economic, Mali (7 milioane de locuitori) se remarcă, îndeosebi, prin mărimea sectorului agricol în care activează 85% din populație. Se cunosc o serie de zăcăminte de bauxită, mangan, minereu de fier și uraniu, neexploatate încă. Pe piețele externe, Mali participă deocamdată mai ales cu exporturi de produse vegetale și animale : bumbac, animale vii, arahide, pește.

Obiectivul general al politicii actuale de dezvoltare se concentrează pe construirea unei economii independente, capabilă să satisfacă într-o măsură sporită necesitățile esențiale materiale și culturale ale populației. Înscris pe această direcție, planul național 1981—1985 urmărește : acoperirea din producție proprie a necesităților alimentare ; exploatarea resurselor de apă și stăvilirea înaintării deșertului ; dezanclavarea unor regiuni ale țării cu potențial agricol și minier. Pentru realizarea acestor obiective sînt prevăzute investiții totale de 1 605 miliarde franci malieni (circa 3 miliarde dolari).

Economia rurală va trebui să satisfacă integral necesarul de alimente (mai ales cereale), apă și materiale de construcții ; să aprovizioneze industria prelucrătoare cu materii prime agricole ; să sporească disponibilul de export, inclusiv prin livrarea unor produse cu valoare ridicată. În acest sens se urmărește : cultivarea intensivă a bazinelor cursurilor de apă, integrarea culturii plantelor cu creșterea animalelor în zonele mai aride, realizarea de zone împădurite în apropierea orașelor și satelor, dezvoltarea cercetării agronomice. Printre programele agricole speciale se numără : dezvoltarea văii Nigerului Superior, a unor bazine agricole în jurul lacurilor interioare, a văii fluviului Senegal și înființarea unor sisteme de irigații ; dezvoltarea culturii arahidelor, a porumbului și a altor culturi alimentare ; constituirea unor stocuri de securitate de alimente și de îngrășăminte chimice ; realizarea de programe de cercetare agronomică, zootehnică și forestieră etc.

În industrie, politica guvernamentală urmărește promovarea producției de bunuri de consum pentru satisfacerea cererii locale, a producției de materiale și echipamente necesare diferitelor ramuri economice, încurajarea înființării industriilor de substituire a importurilor și a industriilor orientate spre exporturi de produse prelucrate. Statul își propune să sprijine într-o măsură sporită industriile mici și mijlocii și să reactiveze atelierele mici și artizanale. Printre noile proiecte industriale se numără fabrici de sticlărie, îngrășăminte fosfatice, textile, încălțăminte, alimente etc. În industria extractivă vor continua programele de prospectare și cercetare care să pregătească, pentru o etapă viitoare, exploatarea zăcămintelor descoperite.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3—7 august a.c. piețele valutare internaționale au cunoscut o susținută activitate tranzacțională a cărei dominantă a fost dată de consolidarea puternică a poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în special față de lira sterlină, francul francez și francul elvețian. Evoluția ascendentă a cursului monedei americane a avut ca prim suport majorarea nivelului dobînzilor la fondurile în eurodolari și amplificarea ecartului între acestea și dobînzile la fondurile în alte eurovalute. Creșterea dobînzilor la dolar pe piața internațională de capital a avut loc pe fondul aprecierii date de către majoritatea operatorilor de devize cu privire la reușita continuării politicii economice promovate de actuala Administrație a S.U.A., precum și în condițiile anticipării, de către aceiași operatori, a unui necesar de finanțare al Trezoreriei S.U.A. pentru următoarele două trimestre ale anului, mult superior față de cel preconizat inițial. În condițiile estimării ca improbabilă a unei reduceri apropiate sau abrupte a nivelului de dobîndă în S.U.A., cursul dolarului s-a consolidat. Publicarea datelor privind reducerea ratei șomajului în S.U.A. de la 7,3% în iunie la 7,0% în iulie a fost interpretată pe piața valutară ca atestînd posibilitatea continuării politicii creditului scump în economia americană și a contribuit la îmbunătățirea cursului dolarului.

Cursul mărcii vest-germane față de dolar a înregistrat o depreciere pronunțată, atingînd la un moment dat cel mai scăzut nivel din ultimii 5 ani (2,5350 mărci/1 dolar). La finele săptămînii cursul mărcii se cifra la jumătatea zilei de 2,5235 mărci/1 dolar (o depreciere de 2,45% față de nivelul de referință din 31 iulie).

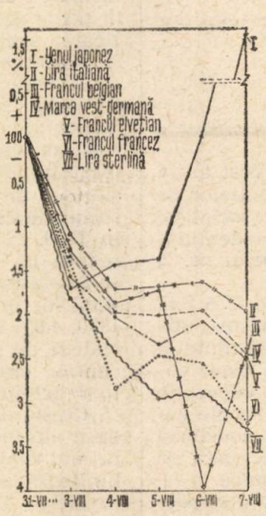

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7.VIII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 31.VII a.c.

Poziția francului elvețian a cunoscut o deteriorare mai pronunțată decît cea a mărcii vest-germane, cursul fiind la finele săptămînii de 2,1870 franci/1 dolar (o depreciere de peste 2,5%).

Cursul **lirei sterline** față de dolar a marcat o depreciere de peste 3,3%, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 1,7960 dolari/1 liră (în intervalul analizat cursul a coborît și sub 1,79 dolari/1 liră). **Poziția yenului japonez,** după un proces inițial de deteriorare, a marcat o revenire, reflectînd epuizarea unor influențe de ordin tehnic și situația conjuncturală relativ mai favorabilă din economia niponă.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau dobînzile la depozite pe 6 luni din 31 iulie și 7 august) : eurodolari — 18,9375% și 19,1875%, euromărci vest-germane 12,5625% și 12,5%, eurofranci elvețieni 9,9375% și 9,1875%.

Sub influența menținerii la nivel ridicat a dobînzilor la dolar, precum și a consolidării cursului monedei americane **prețul aurului** a înregistrat o evoluție descendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra, din ziua de 7 august a.c. la 397,25 dolari/uncie (406 dolari/uncie în ziua de referință).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DOBÎNZI RECORD ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

TENDINȚA DE CREȘTERE A DOBÎNZILOR, manifestată tot mai pronunțat spre sfîrșitul anilor '70, a luat proporții preocupante în ultima perioadă de timp în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Începînd din 1979, dobînzile au înregistrat o creștere netă în 12 dintre principalele țări industriale și numai în Anglia, unde erau deja foarte ridicate, s-a produs o scădere nesemnificativă.

Creșterile cele mai puternice s-au înregistrat în S.U.A., unde anumite dobînzi au ajuns la niveluri fără precedent, ca „prime rate" [1], care a atins 21,5% în 1980, și „federal funds rate" [2], care s-a ridicat pînă la 29% în iunie 1981. Și în alte țări ca Franța, Anglia, Canada, Italia, Belgia, la majoritatea operațiunilor de credit se aplică, de peste un an, dobînzi situate la niveluri neobișnuit de mari, depășind în mod sensibil 10%.

Situația actuală este ilustrată de comparația cu nivelurile la care se aflau cîndva dobînzile. Dacă se ia în considerare unul dintre cei mai sintetici indicatori — dobînda medie ponderată — care se publică de Union de Banques Suisses (calculată pe baza dobînzilor la creditele și la depozitele băncilor, precum și a randamentului obligațiunilor, în funcție de structura piețelor de credit din principalele 13 țări industriale occidentale), se constată că aceasta a crescut de la circa 4,5%, cît era la începutul anilor '60, la circa 6% la începutul anilor '70, pentru a depăși 10% în 1980 și 11% în 1981.

Aspecte neobișnuite

O TRĂSĂTURĂ CARACTERISTICĂ a evoluției din ultima perioadă de timp o reprezintă însoțirea creșterii deosebite a dobînzilor de oscilații foarte mari de nivel, intervenite la intervale scurte.

Un aspect neobișnuit îl constituie faptul că, atît pe piețele de credit naționale, cît și pe cele internaționale, dobînzile la împrumuturile pe termen scurt s-au situat, intervale mari de timp, la niveluri simțitor mai ridicate decît dobînzile pe termen lung, deși ar fi trebuit să fie invers. Este cunoscut că o diferență favorabilă de nivel reprezintă un principal element de atracție în favoarea operațiunilor de credit pe termen lung, prin care se obțin fondurile necesare finanțării investițiilor, majorărilor de capital, extinderilor de activitate.

O imagine relevantă a modificărilor intervenite, ca și a disparităților neuzuale dintre dobînzile pe termen scurt și cele pe termen lung, o oferă tabelul de mai jos, în care sînt consemnate dobînzi reprezentative pentru unele dintre piețele de credit naționale.

Consecințele acestei evoluții a dobînzilor nu au întîrziat să apară, cu atît mai mult cu cît ea a intervenit în condițiile unei slăbiri aproape generale a conjuncturii în lumea capitalistă. Sub impactul creșterilor deosebite, al oscilațiilor ample și al structurilor inverse ale dobînzilor, activitatea de pe piețele de credit a fost agitată, desfășurîndu-se într-o atmosferă de nesiguranță.

În mod special, piețele internaționale de capital au avut de suportat în ultimii doi ani un șoc extrem de puternic. Din cauza fluctuațiilor mari și neașteptate ale dobînzilor, pe piețele internaționale ale obligațiunilor s-a creat o situație nemaiîntîlnită, perioadele de activitate intensă de emisiune fiind urmate de perioade lungi de încetare completă a acestei activități. Astfel, în cursul primului trimestru al anului 1980, creșterea dobînzilor din S.U.A. a provocat o întrerupere totală, de mai multe săptămîni, a emisiunilor de obligațiuni exprimate în dolari cu dobîndă fixă. Din același motiv, volumul emisiunilor de obligațiuni cu dobîndă variabilă a fost foarte redus, întrucît solicitatorii de fonduri s-au reținut ținînd seama de costurile extrem de ridicate pe care urmau să le suporte. La rîndul lor, deținătorii de capitaluri au dat preferință unor plasamente mai rentabile, pe termene mai scurte.

Reducerea dobînzilor în S.U.A. în trimestrul II/1980 a provocat o reluare spectaculoasă a activității, fiind plasat pe piață un volum record de obligațiuni de 6 miliarde dolari, pentru ca noile creșteri de dobînzi din a doua jumătate a anului să ducă la reducerea bruscă a tranzacțiilor. În primele luni ale anului 1981 piața a fost iarăși confruntată cu dificultăți și s-a repetat încetarea completă a emisiunilor de obligațiuni cu dobîndă fixă. Concomitent, autoritățile competente din R.F. Germania nu au mai autorizat noi emisiuni de obligațiuni exprimate în mărci vest-germane. Pentru a se putea face față situației, în ultimele luni au fost abandonate instrumente clasice ale pieței și s-a apelat la altele noi, preferate de investitori, cum s-au dovedit a fi împrumuturile în dolari convertibile în acțiuni ale firmelor japoneze sau în acțiuni ale societăților petroliere americane.

Modul cum au evoluat piețele de credit nu reprezintă doar o reacție tehnică, de adaptare, la modificările de dobînzi, ci schimbări ce amenință să aducă atingeri elementelor constitutive ale mecanismului ce asigură fluxurile de capital. Există aprecieri că extrema volatilitate a dobînzilor este de natură să submineze însăși bazele formării capitalurilor pe termen lung, a căror mobilizare în scopuri direct productive este determinantă în desfășurarea activității economice. Implicațiile nivelului ridicat și ale instabilității dobînzilor au depășit însă cu mult limitele piețelor de credit, repercutîndu-se asupra unei game largi de operațiuni financiare și de investiții. În fapt, efectele acestei evoluții s-au resimțit pe piețele de mărfuri, la bursele de acțiuni, în domeniul finanțării exporturilor și al investițiilor industriale.

Consecințe multiple

DUPĂ CUM ARĂTAU reprezentanți ai cercurilor de afaceri din Anglia, menținerea de prea mult timp la un nivel ridicat a dobînzilor din această țară a dus la o restrîngere a stocurilor, care au fost reduse mai rapid și mai masiv decît în cursul crizei de la mijlocul deceniului trecut, imprimînd un ritm mai accelerat și mai puternic recesiunii începute în 1980.

Țara	Dobînzi pe termen scurt			Dobînzi pe termen lung	
	1973—1975	1976—1978	1979—1981	1973—1975	1980—1981
S.U.A.	11,9	11,0	18,2	9,3	14,3
Japonia	16,9	7,7	12,7	10,9	10,3
R.F.G.	14,8	5,1	14,5	10,7	10,3
Franța	14,8	11,0	13,3	11,5	15,0
Anglia	16,3	15,4	18,6	17,4	14,7
Italia	18,0	20,5	19,7	12,7	18,9
Belgia	12,0	13,8	17,5	9,3	13,6
Olanda	14,0	14,8	14,8	10,5	11,5
Elveția	6,0	3,5	8,0	7,9	5,5

Sursa : Banca Reglementelor Internaționale

Instabilitatea dobînzilor a fost cauza unor însemnate întîrzieri în eforturile întreprinderilor vest-germane de a încheia convenții de finanțare și a creat probleme serioase în ce privește creditarea activității de comerț exterior. Recent s-a anunțat că A.K.A. — consorțiu alcătuit din 52 bănci vest-germane specializat în finanțarea exporturilor — a hotărît să stopeze orice credite pe termen lung, cu dobînzi fixe, pe durate depășind 4 ani.

Așa cum se poate observa, piețele internaționale de mărfuri au fost marcate serios de instabilitatea dobînzilor, care a accentuat într-o perioadă de recesiune reticența firmelor industriale și comerciale de a constitui stocuri de mărfuri de bază. Se consideră că, deocamdată, orice tentativă de reconstituire a stocurilor într-un moment cînd dobînzile ar fi mai reduse se va anihila atît din teama că dobînzile vor reîncepe curînd să crească cît și datorită costurilor ridicate ale finanțării unor asemenea tranzacții.

O incidență mai puternică decît instabilitatea dobînzilor se pare că a avut

[1] Dobînda preferențială la care băncile acordă credite clienților de prim rang

[2] Dobînda la creditele acordate între bănci pentru a acoperi rezervele minime obligatorii ce trebuie ținute la băncile federale de rezerve

asupra pieţelor de mărfuri inversarea structurală persistentă, respectiv nivelul mai ridicat al dobînzilor pe termen scurt decît al celor pe termen lung. În faţa posibilităţii unor cîştiguri ridicate, certe şi imediate, deţinătorii de fonduri au preferat operaţiunile financiare, producîndu-se un volum sporit de transferuri de pe pieţele de mărfuri pe pieţele de credit. Tot ca o consecinţă a evoluţiei dobînzilor din ultimii ani trebuie văzută şi modificarea de comportament a deţinătorilor de fonduri decurgînd din situaţia denumită „scurtarea orizontului investitorilor".

Aşa cum au declarat în mai multe rînduri persoane oficiale din unele ţări arabe producătoare de petrol, acestea intenţionează să renunţe la politica investiţiilor pe termen lung şi să se adapteze modificărilor de pe piaţa operaţiunilor pe termen scurt. În general investitorii îşi concentrează acum atenţia mai ales asupra operaţiunilor pe termen scurt, atit din cauza procentului sporit de rentabilitate al acestora în comparaţie cu operaţiunile pe termen lung, cît şi din nevoia de a menţine flexibilitatea fondurilor, în condiţiile de instabilitate ale pieţei.

În faţa multiplelor schimbări intervenite în circuitul capitalurilor a fost necesar ca şi solicitatorii de fonduri să dea dovadă de o capacitate sporită de adaptare şi acţiune. **Evenimentele au impus o revizuire a concepţiilor şi modului de lucru al experţilor şi planificatorilor în materie de management financiar şi în probleme de investiţii** din cadrul întreprinderilor capitaliste. Dificultatea adaptării este scoasă în evidenţă de numărul sporit al întreprinderilor capitaliste avînd probleme de plăţi sau intrate în faliment.

Problema vădeşte o gravitate deosebită atunci cînd sînt luate în considerare **consecinţele scumpirii creditului asupra datoriei ţărilor în curs de dezvoltare.** Confruntate cu serioase dificultăţi economice interne, care sînt accentuate de criza energetică, de recesiunea şi procesul inflaţionist crescînd din ţările industriale, de protecţionismul sporit din comerţul internaţional, ţările în curs de dezvoltare sînt nevoite să apeleze tot mai mult la surse de finanţare externe.

Datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a crescut de la 73 miliarde dolari în 1971 la 373 miliarde dolari în 1980. Plăţile în contul serviciului datoriei externe au sporit în această perioadă, în termeni nominali, de la 11 la 91 miliarde dolari, într-o măsură importantă din cauza creşterii volumului dobînzilor aferente.

În condiţiile dificile ale pieţelor de credit numeroase ţări în curs de dezvoltare au fost constrînse, pentru a obţine asistenţa financiară necesară, să accepte condiţii mai dezavantajoase, faţă de anii anteriori, în special marje mai ridicate la dobînzi şi termene mai reduse. În faţa dificultăţii de a obţine noi credite, precum şi a costurilor crescînde pe care trebuie să le suporte, ţările în curs de dezvoltare s-au aflat în situaţia de a recurge la rezervele lor monetare oficiale, al căror total pe ansamblul ţărilor respective a prezentat în 1980 o reducere de 8 miliarde dolari.

Datorită înăspririi condiţiilor de acces pe piaţa creditelor internaţionale, în mod deosebit ca urmare a tendinţei de creştere a ratei dobînzilor, România consideră deosebit de actuală adoptarea unor măsuri care să ţină dobînzile în limite rezonabile şi să faciliteze accesul echitabil al ţărilor în curs de dezvoltare la sursele de finanţare externă.

Fluctuaţii valutare

ÎN TABLOUL implicaţiilor evoluţiei din ultimul timp a dobînzilor se înscrie şi influenţa ce o exercită asupra cursurilor valutare.

Situaţia economică generală, intensitatea inflaţiei, evoluţia balanţei de plăţi, politica monetară au o mare importanţă pentru poziţia monedei unei ţări, dar uneori toate acestea pot fi mai puţin luate în calcul decît nivelul dobînzilor. Capitalurile disponibile sînt întotdeauna în căutare de avantaje de dobînzi şi cînd le pot obţine trec imediat şi în proporţie masivă de pe o valută pe alta, provocînd fluctuaţii exagerate ale cursurilor valutare.

Întărirea deosebită din ultimele luni a dolarului S.U.A., al cărui curs a atins niveluri record pentru ultimii 5 ani în raport cu principalele valute occidentale, îşi găseşte explicaţia în special în diferenţele de dobînzi. Deoarece dobînzile din S.U.A. au prezentat un ecart favorabil depăşind uneori 10 puncte procentuale faţă de pieţele monetare din alte ţări occidentale, dolarul a avut o atractivitate mult mai mare comparativ cu alte valute. În schimb, monede structural ferme de o lungă perioadă de timp, ca marca vest-germană şi francul elveţian, au scăzut considerabil, apărînd acum, după toate aprecierile, ca nejustificat de subevaluate.

Riscul valutar a fost astfel sporit, întrucît evoluţia cursurilor a devenit şi mai puţin previzibilă, în imposibilitatea de a fi anticipată pe baza unor elemente economice şi financiare mai certe şi de durată decît jocul dobînzilor.

Datorită multiplelor sale implicaţii negative, problema dobînzilor ridicate din lumea capitalistă a ocupat în ultimele luni un loc important în cadrul discuţiilor interoccidentale, ajungînd pe agenda unor întîlniri la nivel de şefi de state şi guverne.

La întîlnirea la nivel înalt ţinută la Ottawa, în iulie 1981, dezbaterile pe această temă au fost destul de aprinse, însă din comunicatul final nu a rezultat realizarea unui consens asupra unei acţiuni concertate, menită să ducă la o schimbare într-o perspectivă apropiată.

Din declaraţiile oficiale făcute după multiplele întîlniri consacrate problemei dobînzilor rezultă modurile diferite în care este apreciată situaţia actuală. La un pol se situează ţările vest-europene, şi în primul rînd R.F. Germania, cărora li se alătură Japonia, Canada şi alte ţări. Poziţia acestui grup este că menţinerea nivelului ridicat al dobînzilor în S.U.A. va declanşa în celelalte ţări occidentale o criză mai gravă şi de mai lungă durată decît cele din trecut.

Se afirmă că politica de combatere a inflaţiei prin majorarea dobînzilor de către Sistemul Federal de Rezerve al S.U.A. ar putea avea efectele scontate după un răstimp îndelungat, însă victoria aceasta s-ar obţine în detrimentul economiei celorlalte ţări occidentale şi ar determina o creştere a şomajului. Aşa cum declarau, de exemplu, persoane oficiale vest-germane, cîtă vreme dobînzile din S.U.A. sînt ridicate, dobînzile din R.F. Germania trebuie şi ele menţinute la un nivel ridicat pentru a împiedica convertiri masive de mărci vest-germane în dolari S.U.A. Din cauza existenţei unor dobînzi ridicate în R.F. Germania, toate ţările vest-europene — şi în special cele membre la sistemul monetar vest-european (E.M.S.) — sînt silite să menţină dobînzi ridicate, care sînt total necorespunzătoare actualului încetinit al activităţii economice.

La un pol opus se situează S.U.A., numeroase personalităţi americane afirmînd cu fermitate intenţia de a se continua actuala politică a banilor scumpi în vederea obţinerii de rezultate concludente în stăvilirea procesului inflaţionist.

Realitatea este că dobînzile au ajuns la un nivel deosebit de ridicat în toate ţările occidentale ca urmare a măsurilor antiinflaţioniste luate în fiecare din aceste ţări în cursul ultimilor ani. Este cunoscut că sub impactul celui de al doilea „şoc petrolier" de la sfîrşitul deceniului trecut, procesul inflaţionist a luat o amploare considerată insuportabilă în cele mai multe dintre ţările occidentale. Rezervînd luptei contra inflaţiei un loc prioritar în politica lor economică, autorităţile din ţările respective au adoptat măsuri monetare restrictive, care au exercitat în mod implicit presiuni asupra dobînzilor. S.U.A. au adoptat — la insistenţele celorlalte ţări occidentale — o politică deosebit de restrictivă pentru ca, prin stăvilirea inflaţiei, să poată în ultimă analiză să consolideze poziţia dolarului, a cărui slăbiciune a contribuit determinant, în tot cursul anilor '70, la instabilitatea valutară internaţională. Situaţia creată ilustrează astfel, o dată mai mult, dilemele politicii economice a ţărilor capitaliste, care de cîte ori adoptă un ansamblu de măsuri destinate să pună capăt unor fenomene negative creează probleme şi dificultăţi pe alte planuri.

Pe de altă parte, datele problemei nu trebuie limitate doar la politica monetară a autorităţilor din ţările capitaliste. Cercurile de afaceri din aceste ţări se plîng de efectele negative ale dobînzilor asupra activităţii economice, făcînd abstracţie de propria lor contribuţie la starea de lucruri la care s-a ajuns.

Întrucît manifestă neîncredere în posibilitatea unei reduceri sensibile a inflaţiei, industriaşii, bancherii, investitorii caută să se protejeze prin dobînzi ridicate împotriva unor eventuale noi accese inflaţioniste. Se consideră că, în mod normal, dobînzile nu ar trebui să depăşească cu 3—4 puncte procentuale rata inflaţiei, astfel încît în S.U.A., de exemplu, un nivel corespunzător ar fi în prezent în jur de 15% şi nu de 20% cît este în realitate.

Acţiunea autorităţilor apare şi în acest caz însoţită de efectele şi incertitudinile pe care le au factorii şi acţiunile eratice specifice economiei ţărilor capitaliste.

Radu NEGREA

GLOSAR

Termeni și definiții din demografie [II]

DACĂ am urmări o generație oarecare, de la apariția ei și pînă la dispariția ultimului reprezentant, ceea ce înseamnă o observare statistică de-a lungul a aproximativ o sută de ani, și am nota riguros data decesului fiecărui membru al acestei generații am putea calcula un indicator statistic, cu semnificație de medie și care ar însemna **durata medie a vieții** generației respective.

Dacă o persoană a decedat la vîrsta de 70 ani și 6 luni, o a doua la vîrsta de 50 ani și 8 luni, iar a treia la vîrsta de 60 ani și 4 luni, media vieților lor ar fi de 60 de ani și jumătate. Aceasta este **viața medie**, iar dacă este calculată pentru o generație reală, după ce aceasta a dispărut, se numește **viața medie a unei cohorte sau generații reale**. Fiind vorba de o observare statistică pe o perioadă de o sută de ani — deci o repartiție statistică a deceselor ca funcție de timp — se mai pot determina și alte valori, cum ar fi **mediana**, adică vîrsta pînă la care jumătate din efectivul generației a murit, urmînd ca apoi să moară și cealaltă jumătate, sau vîrsta la care s-a înregistrat cel mai mare număr al deceselor generației respective, ceea ce ar fi **vîrsta modală**. În realitate, o asemenea observare statistică ar fi anevoioasă și de utilitate redusă. De aceea, valori precum viața medie, mediană sau modală se determină pentru o cohortă ipotetică, pe baza observării statistice a deceselor într-o perioadă scurtă de timp (un an sau 2—3 ani), repartizate pe ani de vîrstă. Acesta este principiul tabelelor de mortalitate, care ne oferă așa-numitele funcții biometrice, determinate după metoda transversală (sau sincronică) și nu după metoda longitudinală (sau de generație). În acest caz, indicatorii amintiți au o altă semnificație decît cei calculați pe o generație reală.

1. Viața medie (a unei cohorte ipotetice) este numărul mediu de ani pe care îi are de trăit un membru al unei cohorte (generații) ipotetice în momentul nașterii sale, considerînd că în continuare generația respectivă va avea, la fiecare vîrstă, intensitatea mortalității determinată pentru populația reală (la toate vîrstele) în anul (sau anii) cînd s-a întocmit tabela de mortalitate. În Anuarul statistic al României 1980 este indicată drept durată medie a vieții pentru bărbați 67,42 ani și pentru femei 72,18 ani. Sensul exact al acestor valori este următorul : dacă o persoană de sex feminin se naște în anii 1976—1978 ea are șansa de a trăi 72,18 ani, considerînd că mortalitatea la fiecare vîrstă va fi cea din anii 1976—1978. Este vorba deci de o valoare ipotetică, valabilă în condiții expres specificate. Aceasta este **viața medie** a unei cohorte fictive, denumită curent și **durata medie a vieții**, sau, mai exact, **speranța medie de viață la naștere**. Desigur, o asemenea speranță de a trăi se poate determina și pentru alte vîrste ; în acest caz singura expresie exactă este **speranța de viață la vîrsta x.**

După tabela de mortalitate a României 1970—1972, un bărbat în viață la vîrsta de 60 de ani are o speranță de a mai trăi 16,06 ani, iar o femeie la aceeași vîrstă, are o speranță de 18,29 ani.

Să remarcăm că vîrsta medie a populației României este de circa 33 ani (1977), iar viața medie (ambele sexe) este de aproape 70 ani (1976—1978), pentru a vedea cît de greșit ar fi să confundăm cele două valori.

Vladimir TREBICI

Obstacole

Mihai Caleșu, Oltenița — Pentru cele șase țări membre inițiale ale Pieței comune vest-europene, uniunea vamală s-a realizat la 1 iulie 1968, iar pentru cele care au aderat în 1973 faza de tranziție a luat sfîrșit la 1 iulie 1977. Aceasta a însemnat dispariția tarifelor vamale și a contingentărilor din schimburile dintre țările respective, dar nu și lichidarea tuturor obstacolelor din calea comerțului intracomunitar. Acestea se manifestă pe fondul unor mari disparități în condițiile de producție (nivelul fiscalității, al salariilor, al prețurilor etc.) și al instabilității cursurilor valutare, în absența unei uniuni economice și monetare.

Cele mai multe dintre obstacole sînt de natură tehnică și ele decurg din diversitatea exigențelor cărora trebuie să li se supună în fiecare țară produsele comercializate. Este vorba în primul rînd de diversitatea standardelor naționale și a prescripțiilor tehnice cu caracter obligatoriu cărora trebuie să le corespundă produsele — autohtone și importate — pentru a putea fi desfăcute pe piețele țărilor membre. Este de subliniat că, în principiu, standardele și prescripțiile respective nu au ca obiect frînarea comerțului, ci protecția consumatorilor sau a mediului. În practică însă ele atrag cheltuieli suplimentare, de adaptare, pentru exportatori, la care se adaugă un handicap de timp. Astfel, un exportator care vizează Piața comună și nu un membru anume trebuie de fapt să fabrice mai multe produse în loc de unul singur, din cauza acestei diversități.

Procesul de armonizare a exigențelor respective a fost pînă acum foarte lent, între altele datorită rapidității progresului tehnic, care face ca directivele comunitare privind armonizarea să devină curînd depășite. Datorită caracterului lor prin excelență tehnic și complex, prescripțiile respective sînt mai greu de incriminat decît formele clasice de protecționism. Se constată totuși că ele sînt mai severe în perioadele de creștere economică lentă, cînd apelurile la protejarea industriilor naționale se fac auzite cu mai multă vigoare.

Canalul Rin-Main-Dunăre

Damian Stăncioiu, Lugoj — Ideea unui canal care să lege Marea Nordului de Marea Neagră este mai mult decît milenară. Împăratul Carol cel Mare a fost primul care, în anul 793, a pornit la realizarea unui asemenea proiect, denumit „Fossa Carolina". El a trebuit însă abandonat din cauza unor ploi diluviene care au distrus digurile. Îndrăznețul proiect a fost reluat abia în secolul trecut, cînd în timpul regelui Ludovic I al Bavariei se realizează, între 1836 și 1845, canalul cu o sută de ecluze legînd rîul Main de Dunăre. Considerat o reușită din punct de vedere tehnic (el permitea trecerea unor vase cu o încărcătură de pînă la 120 tone), financiar el s-a soldat cu un fiasco, datorită concurenței căii ferate. Chiar și drepturile de pescuit în îngustul canal raportau venituri mai mari decît taxele de trecere a navelor, foarte puține la număr.

În 1921 proiectul este reluat, în ideea construirii unei căi nevigabile de mare gabarit. Din cei 677 km canal între Main și Dunăre mai rămîn actualmente de realizat numai circa 50 km, iar din cele nouă ecluze prevăzute pentru a ridica vasele, cu o încărcătură utilă de pînă la 1 350 tone, la 406 metri peste nivelul de bază, șase sînt deja construite.

Se pare totuși că terminarea canalului este de așteptat abia în secolul viitor. Motivele amînării — scrie **Die Welt** — nu sînt numai lipsa de fonduri, ci și temerile privind deteriorarea mediului unei regiuni deosebit de pitorești, durata mult mai lungă a transportului de la Mainz la Passau pe proiectatul canal (103 ore) în raport cu cel pe calea ferată (10 ore), ruta pe apă fiind cu 210 km mai lungă, și, în sfîrșit, temerea de concurența pe noua rețea navigabilă a flotelor altor țări, concurență care nu există în cazul căii ferate.

Transport maritim

Marin Predescu, Alexandria — Menținerea unor importante capacități de transport naval pentru cargo general neutilizate și reducerea, în consecință, a taxelor de afretare au făcut ca multe companii navale să se orienteze către utilizarea a noi tipuri de nave, mai rentabile ținînd seama de condițiile actuale ale pieței. Ca urmare, atenția armatorilor se îndreaptă, în prezent, spre nave de mai mic tonaj, adaptate atît pentru transportul în vrac cît și pentru cel petrolier.

Potrivit datelor furnizate de Lloyd's Shipping Economist, acest tip de nave cunoscute sub denumirea „combi", vor avea o perspectivă chiar mai bună decît se credea inițial. Comenzile pentru nave de pînă la 80 mii tdw au crescut cu 75% în cursul anului trecut, atingînd 2,75 mil. tdw. Avantajul acestor nave, de 70—80 mii tdw este dat, spre exemplu, de faptul că pot tranzita Canalul Panama încărcate cu cărbune pentru Japonia, la întoarcere transportînd petrol din Indonezia. Pe de altă parte, dat fiind că multe porturi nu pot prelua în nave de peste 80 mii tdw, aceste noi nave sînt apreciate ca dispunînd de o mai mare flexibilitate, mai ales că pot transporta atît cărbune cît și petrol.

Cheltuieli publicitare

Ioan Alexandru, Ploiești — Raportul anual al grupului principalelor agenții de publicitate occidentale **Interpublic** arată totuși că, din cele 13 țări prezentate în graficul de mai jos zece au înregistrat în perioada 1970—1979 ritmuri de creștere superioare Statelor Unite în ce privește cheltuielile cu caracter publicitar.

Sursa citată apreciază că pînă în 1990 cheltuielile pentru reclamă vor atinge 137 miliarde dolari în Statele Unite, respectiv mai mult decît dublul cheltuielilor efectuate în prezent în acest scop, datorită în principal creșterii veniturilor și inflației. Interpublic anticipează totodată și o anumită creștere a nivelului relativ al cheltuielilor americane de reclamă, exprimat ca procent din P.N.B., de la 2,14 la sută în 1980 la 2,20 la sută în 1990.

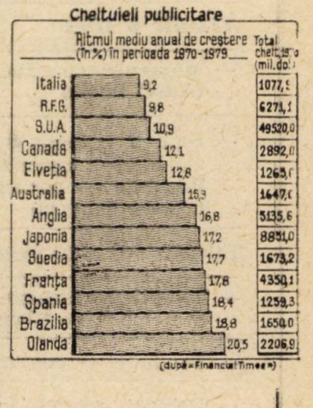

Pentru celelalte țări occidentale, cheltuielile publicitare sînt estimate să crească cu 300 la sută pînă la sfîrșitul actualului deceniu, cînd urmează să totalizeze circa 163 miliarde dolari.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 14 august 1981

— O concepție cuprinzătoare asupra rolului presei în societatea socialistă **(Nicoară Ionescu)** 1

— Tradiții militante ale presei comuniste din România **(Gheorghe Unc)** 2

— 23 August 1944 — 23 August 1981

● Pregnanța laturilor calitative — trăsătură esențială a dezvoltării economiei sibiene **(Vasile Bărbuleț)** 4

● Factori și caracteristici în procesul creșterii economiei românești **(Angelica M. Vrabie)** 6

● Adîncirea democrației muncitorești — element fundamental al dezvoltării economico-sociale **(Vasile Nichita)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Calitate sporită cu costuri reduse **(Dan Anghel Constantinescu)** 10

— Productivitatea muncii la baza creșterii eficienței economice **(Corneliu Bârnea)** 12

— Îmbunătățirea randamentului energetic în producția vegetală **(Victor Manole)** 14

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Fundamentarea planului de producție netă în construcții **(R. Crișan, P. Pântea, P. Dumbravă, M. Naghi, A. Mureșan)** 15

— Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. **(Cornel Lazăr, Ion Stan)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Probleme actuale ale normării consumului de muncă vie pe unitatea de produs **(Petre Frujină)** 20

— Economia de manoperă — expresia reală a creșterii productivității muncii **(Adrian Rusu)** 21

TEORII ● IDEI

— Modernizarea structurii industriei (III) **(Aurel Iancu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale gîndirii economice cooperatiste din România — perioada interbelică (I) **(Toader Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relațiile economice Est-Vest în condițiile contemporane **(Constantin Grigorescu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Dobînzi record în lumea capitalistă **(Radu Negrea)** 29

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A large conception on the role of the press in the socialist society **(Nicoară Ionescu)** 1
— Militant traditions of the communist press in Romania **(Gheorghe Unc)** 2
— Conspicuous quality-related aspects — an essential characteristic of the economic development of the Sibiu district **(Vasile Bărbuleț)** 4
— Factors and characteristics in the process of the Romanian economy growth **(Angelica M. Vrabie)** 6
— Deepening of the workers' democracy — a basic element of the socio-economic development **(Vasile Nichita)** 8
— Mechanical engineering — an important field of Romania's specialization and cooperation with the C.M.E.A. countries **(Cornel Lazăr, Ion Stan)** 18
— Modernizing industrial structures (III) **(Aurel Iancu)** 22
— Schools ● trends ● economists. Guide marks of the economic cooperative thought in Romania. The period between the two world wars **(Toader Ionescu)** 24
— East-West economic relations in the contemporary conditions **(Constantin Grigorescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Une conception large sur le rôle de la presse dans la société socialiste **(Nicoară Ionescu)** 1
— Traditions militantes de la presse communiste de Roumanie **(Gheorghe Unc)** 2
— La prépondérence des aspects qualitatifs — trait essentiel du développement de l'économie du département Sibiu **(Vasile Bărbuleț)** 4
— Facteurs et caractéristiques du processus de croissance de l'économie roumaine **(Angelica M. Vrabie)** 6
— L'approfondissement de la démocratie ouvrière — élément fondamental du développement économique et social **(Vasile Nichita)** 8
— L'industrie mécanique — domaine important de la spécialisation et de la coopération dans la production de la Roumanie avec les autres pays membres du C.A.E.M. **(Cornel Lazăr, Ion Stan)** 18
— La modernisation de la structure de l'industrie (III) **(Aurel Iancu)** 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Repères de la pensée économique coopératiste en Roumanie — la période d'entre deux guerres **(Toader Ionescu)** 24
— Les relations économiques Est-Ouest dans les conditions contemporaines **(Constantin Grigorescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Всеобъемлющая концепция о роли печати в социалистическом обществе **(Никоара Ионеску)** 1
— Боевые традиции коммунистичесой печати Румынии **(Георге Унк)** 2
— Преобладание качественных сторон — основная характеристика развития экономики уезда Сибиу **(Василе Бэрбулец)**.... 4
— Факторы и характеристики роста румынской экономики **(Анджелика М. Врабие)** 6
— Углубление рабочей демократии — существенный элемент социально-экономического развития **(Василе Никита)** 8
— Машиностроение — важная область специализации и кооперирования в производстве Румынии с остальными странами-членами СЭВ **(Корнел Лазэр, Ион Стан)** 18
— Модернуизация структры промышленности (III) **(Аурел Янку)** 22
— Школы ● течения ● экономисты. Указательные черты кооперативного экономического мышления в Румынии — межвоенный период **(Тоадер Ионеску)** 24
— Экономические отношения восток-запад в современных условиях **(Константин Григореску)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

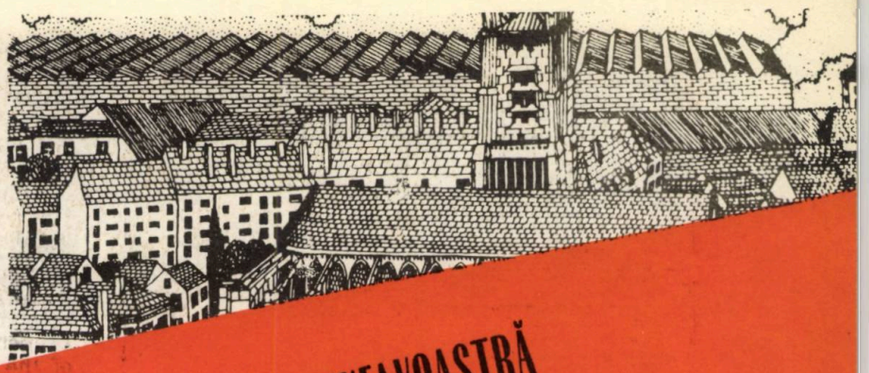

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

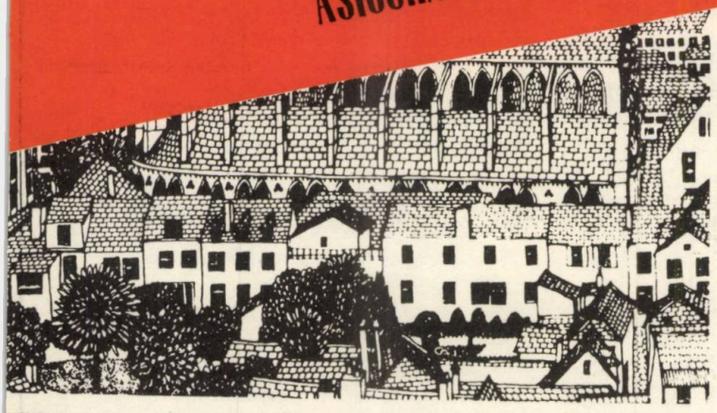

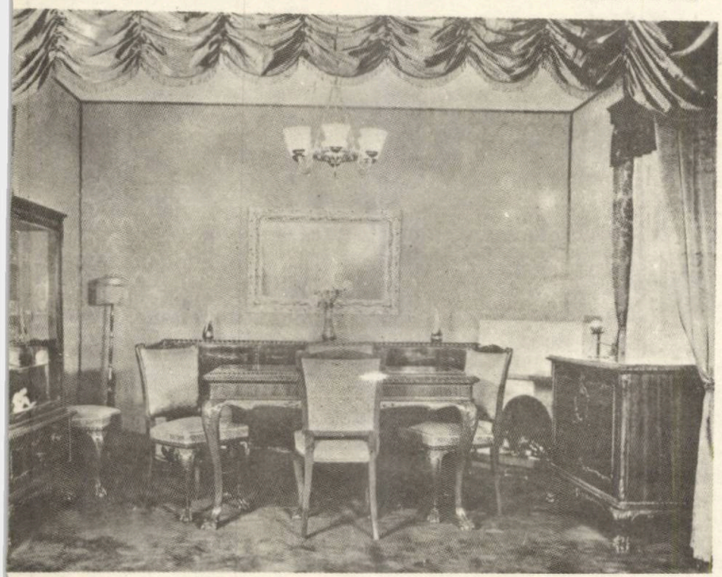

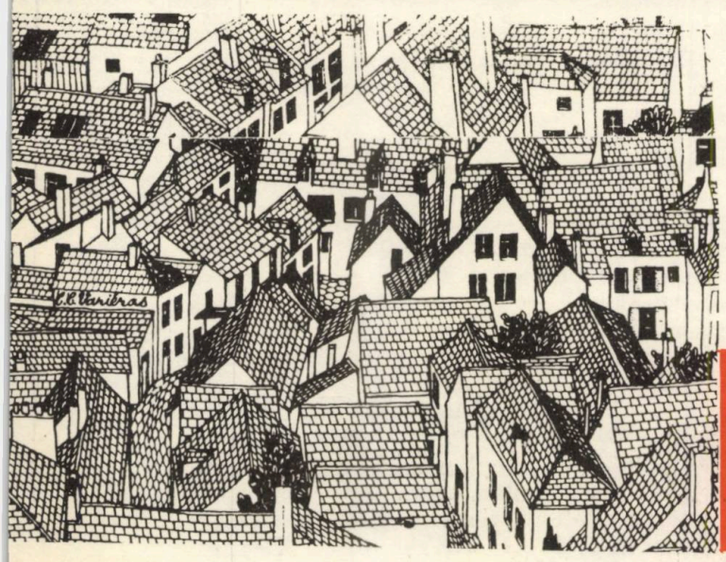

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie şi care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziţia cetăţenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în acelaşi contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, combustibil, materiale de construcţii şi multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — şi bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torenţială, inundaţie, grindină, furtună, prăbuşire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheaţă ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariţie cauzate de riscurile asigurate şi altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soţia acestuia, precum şi părinţii şi copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acţiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită şi altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat şi de soţia acestuia sau de persoane care se află în întreţinerea asiguratului, în calitate de locatar, faţă de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum şi pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereţii, planşeele, tavanele şi pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbuşirea de teren, explozia, trăsnetul, acţiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicaţia subită, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de trei luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeaşi perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita şi în rate.**

Primele de plată, la ambele variante se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, precum şi de durata contractului (spre exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 lei din sumele asigurate prevăzute în poliţă).

Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soţia acestuia şi pe toţi copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît şi cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice şi gospodăreşti ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei şi 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcţie de natura accidentului) şi de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite şi cele familiale cuprind şi pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliţă.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1980 AUG 2

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

23 AUGUST

Numărul 34 ● Vineri 21 august 1981

Aspecte de la Adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei.

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV
PENTRU
CONSILIILE POPULARE

REGLEMENTĂRI ÎN C.A.P.

REGIMUL JURIDIC AL REPARTIZĂRII PRODUCȚIEI, UTILIZĂRII MIJLOACELOR BĂNEȘTI ȘI MATERIALE ȘI CONSTITUIREA FONDURILOR ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE, ÎN BAZA LEGII nr. 29/1978

Introducerea în cooperativele agricole de producție a noului mecanism economico-financiar are menirea să așeze, în mod ferm întreaga activitate a acestora pe principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii, a eficienței economice. Acest proces, de ordin economic, a determinat concentrarea atenției generale spre laturi calitative, intensive ale procesului de creștere economică, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, realizarea de beneficii.

Pornindu-se de la exigențele actualei etape de dezvoltare economico-sociale a țării, aplicarea în cooperativele agricole de producție a principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii, reducerea cheltuielilor materiale și de forță de muncă, creșterea producției nete, realizarea unei repartizări juste a veniturilor care să asigure dezvoltarea continuă a averii obștești sînt cerințe stringente, reflectate în mare măsură în legea cu privire la formarea, planificarea și vărsarea beneficiilor. În contextul acestor idei din conținutul legii și a statutului, am desprins unele aspecte de ordin juridic pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

1. **Cu privire la repartizarea producției globale.** Producția globală care reprezintă valoarea produselor și serviciilor obținute în perioada unui an în producția vegetală, în zootehnie și în sectoarele neagricole, calculată la prețuri medii de vînzare, respectiv la prețuri unice convenționale pentru producția secundară, reflectă rezultatele activității depuse (valoarea mijloacelor de producție consumate și valoarea nou creată) și constituie punctul de plecare în repartiția producției și a veniturilor bănești obținute.

Potrivit legii, producția globală obținută în timpul anului se repartizează, economic vorbind, pentru acoperirea cheltuielilor materiale, după care se obține producția netă.

a) **Cheltuieli materiale.** Acestea încorporeaă în condițiile strict prevăzute de normele juridice, cheltuielile normale făcute cu :

— semințele și materialul de plantat ;

— furajele consumate de animale și așternutul ;

— plata lucrărilor efectuate de S.M.A. pentru producția anului curent ;

— îngrășămintele chimice și naturale, insectofungicide și erbicide aplicate ;

— amortizarea fondurilor fixe aferentă anului respectiv ;

— medicamentele și materialul biologic ;

— alte cheltuieli materiale și gospodărești.

In legătură cu aceste cheltuieli, privite nu sub aspectul conținutului economic, ci al reglementării juridice, se impune a fi reținute următoarele aspecte :

— cheltuielile materiale de producție, făcîndu-se cu evidențierea lor în mod distinct, pe elemente separate, se exclude posibilitatea compensării între ele, în realizare față de planificare ;

— nivelul și conținutul cheltuielilor posibile de realizat sînt date de normele și normativele de consum specifice. Depășirea nivelului de cheltuieli față de norma juridică atrage răspunderea persoanelor în cauză, în funcție de vinovăția, gravitatea faptei și prejudiciul creat pe această cale unității ;

b) **Producția netă.** Potrivit legii, producția netă reprezintă valoarea nou creată și se determină ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale aferente.

In lege și statut se prevede că producția netă, la care se adaugă dobînzile și alte venituri încasate, se repartizează pentru :

— retribuirea muncii. Aceasta se face în temeiul Legii nr. 26/1978 privind retribuirea muncii în C.A.P. și A.E.I. ;

— contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale în raport cu producția și veniturile obținute de cooperativă, calculată în condițiile prevăzute de lege. Potrivit art. 6 din Legea nr. 4/1977, contribuția C.A.P. constă din 8% din valoarea producției globale ;

— impozite pe terenuri, pe fondul de retribuire și pe

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 34 1981

veniturile din activităţile industriale. Impozitul pe terenuri şi pe fondul de retribuire este reglementat prin Legea nr. 3/1977 ;

— prime de asigurare. Acestea sînt reglementate prin Decretul nr. 470/1971 ;

— fondul de ajutor ;

— cheltuieli cu pregătirea cadrelor şi practica în producţie ;

— contribuţia bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obştesc, potrivit Legii nr. 20/1971, republicată în 1973 ;

— eventualele pierderi neimputabile neacoperite din anii precedenţi ;

— alte cheltuieli prevăzute de lege.

Rolul şi importanţa pe care o are producţia netă ca sursă principală a dezvoltării proprietăţii obşteşti şi a ridicării nivelului de viaţă al cooperatorilor sînt prevăzute în mod expres în lege şi în statut.

2. **Constituirea şi repartizarea beneficiilor.** Beneficiul se compune din suma rămasă după acoperirea din producţia netă a fondurilor, care, potrivit legii, se constituie din producţia netă, fonduri prevăzute dealtfel în mod expres în lege şi statut.

Beneficiul care, aşa după cum se prevede în lege, exprimă în mod sintetic rezultatul economic al cooperativei, se repartizează în procentele prevăzute în statut pe următoarele categorii de fonduri ;

— fondul de dezvoltare economică — cel puţin 70% ;

— fondul mijloacelor circulante — pînă la 10% ;

— fondul social-cultural şi sportiv — pînă la 1% ;

— fondul de rezervă pentru producţie şi retribuirea muncii, pînă la 2% ;

— fondul intercooperatist de întrajutorare şi consolidare — pînă la 2% ;

— fondul de participare la beneficii a cooperatorilor şi a celorlalţi oameni ai muncii — pînă la 15% ;

— fondul de participare la beneficii pentru partea socială constituită din depunerile în bani ale cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor agricoli.

3. **Constituirea şi destinaţia fondurilor.** Cum fiecare fond îşi are regimul său juridic, materializat prin determinarea precisă a modului de constituire, privit sub aspectul surselor şi cel de folosire, care se poate realiza în conformitate cu normele de drept specifice, le vom prezenta în cele ce urmează sub aceste două mari aspecte, care se prezintă după cum urmează :

a) Fondul de dezvoltare economică, care se constituie, în principal, din : sumele alocate anual din beneficiile realizate, la care se adaugă :

— cotele de amortizare a fondurilor fixe ;

— depunerile în bani, ca parte, socială, ale cooperatorilor, precum şi depunerile mecanizatorilor şi specialiştilor care lucrează în cooperativă ;

— alte surse (valorificarea mijloacelor fixe, debitori etc.), potrivit legii.

In statutul cooperativei agricole de producţie, detaliindu-se prevederile legii, se prevede că fondul de dezvoltare economică se foloseşte pentru :

— realizarea investiţiilor, inclusiv plata în natură şi în bani a forţei de muncă folosită pentru acestea ;

— contribuţia la fondul social al asociaţiilor economice intercooperatiste şi al asociaţiilor cu unităţi de stat sau ale cooperaţiei de consum ;

— rambursarea ratelor scadente din creditele primite pentru investiţii şi a dobînzilor aferente ;

— achitarea venitului garantat pentru partea socială depusă în bani la fondul de dezvoltare, în situaţia nerealizării beneficiului planificat ;

— restituirea părţilor sociale din depunerile în bani ale cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor ;

— contribuţia la constituirea fondului social al asociaţiilor la care participă cooperativa.

b) Fondul mijloacelor circulante se constituie din beneficiu şi alte surse legale. Acest fond se utilizează pentru constituirea stocurilor normate de materii prime, materiale, seminţe şi material de plantat, îngrăşăminte chimice, furaje, animale tinere şi la îngrăşat şi alte elemente de natura mijloacelor circulante, precum şi pentru acoperirea cheltuielilor aferente producţiei neterminate.

c) Fondul social-cultural şi sportiv se constituie din beneficiu, la care se adaugă sumele încasate din manifestările cultural-artistice şi sportive şi alte surse legale, se foloseşte pentru finanţarea cheltuielilor necesare desfăşurării acţiunilor din acest domeniu de activitate.

d) Fondul de rezervă pentru producţie şi retribuirea muncii se constituie în natură, pentru partea destinată producţiei şi în bani şi natură, pentru partea destinată retribuirii muncii.

In cadrul fondului de rezervă, în anii cu recoltă bună, cooperativa agricolă de producţie poate constitui un fond alimentar, de pînă la 2%, din producţia totală de cereale, în scopul ajutorării membrilor săi, în caz de calamităţi sau recolte slabe, potrivit hotărîrii adunării generale.

e) Fondul intercooperatist de întrajutorare şi consolidare se constituie în cereale şi în bani. Acest fond se administrează de uniunea judeţeană a cooperativelor agricole de producţie şi este destinat pentru sprijinirea cooperativelor agricole de producţie cu greutăţi economice temporare, sub formă de împrumut.

f) Fondul de participare a cooperativelor şi a celorlalţi oameni ai muncii la beneficii se repartizează acestora în raport cu contribuţia adusă la realizarea producţiei şi a beneficiilor.

g) Fondul de participare la beneficii pentru partea socială constituită din depunerile în bani ale cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor se constituie prin prelevarea unei cote din beneficiile anuale realizate, care să asigure deponenţilor un venit anual de 6%, calculat la mărimea totală a sumei depuse. În cazul depăşirii beneficiului planificat, venitul anual poate fi aprobat de adunarea generală între 6-8%, calculat la mărimea totală a sumei depuse, în funcţie de volumul beneficiului şi rentabilităţii obţinute de cooperativă. În cazul nerealizării beneficiului planificat, acest fond se constituie obligatoriu la un nivel care să asigure deponenţilor un venit anual garantat de 5%, calculat la mărimea totală a sumei depuse.

Cum fiecare fond are regimul lui juridic propriu, determinat aşa cum am relatat la început, pe de o parte de conţinutul modului de constituire, iar pe de altă parte de cel al modului de folosire, din aceste două laturi intrinseci specifice fiecărui fond, se desprind următoarele aspecte :

— sursele de formare ale fiecărui fond sînt specifice și prevăzute în mod expres de lege, fapt ce impune respectarea lor cu cea mai mare strictețe. Așa că este cu desăvîrșire exclusă posibilitatea constituirii unui fond din surse destinate altui fond ;

— folosirea fondurilor se poate face numai potrivit cu destinația prevăzută în mod expres de lege și statut. Prin urmare, deturnarea unor sume de la un fond la altul este interzisă, și nici organul suprem de conducere al cooperativei nu poate aproba, legal, deturnări de fonduri în cursul anului de plan ;

— folosirea fondurilor conform destinației se poate face numai cu respectarea normelor specifice pentru fiecare operațiune în parte. Normele financiare și cele de consumuri sînt obligatorii.

Orice încălcare a legii cu privire la constituirea și utilizarea fondurilor în C.A.P. atrage răspunderea pentru persoanele în cauză, în raport cu vinovăția, gradul de pericol și paguba adusă unității.

Parcurgînd cele prezentate, ne putem da seama de ce în Statutul C.A.P. reglementarea acestor probleme începe prin a preciza că dezvoltarea proprietății cooperativei este izvorul sporirii continue a producției vegetale și animale, a creșterii nivelului de viață al cooperatorilor.

Organele de conducere colectivă, se spune în statut, toți cooperatorii, au datoria să folosească în întregime și eficient mijloacele de producție, să gospodărească judicios mijloacele materiale și bănești ce li se încredințează, să obțină rezultate financiare optime, să acopere integral cheltuielile din veniturile proprii, asigurînd desfășurarea unei activități rentabile, care să permită ca din beneficiul obținut să se repartizeze în fiecare an, în mod obligatoriu, sume corespunzătoare la fondul de dezvoltare economică, în vederea reluării pe scară largă a procesului de producție și a dezvoltării averii obștești.

REGIMUL JURIDIC AL PĂRȚILOR SOCIALE ALE MEMBRILOR COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE

In cooperativele agricole de producție există două categorii de părți sociale ale cooperatorilor, fiecare cu regimul său juridic propriu. Astfel, întîlnim o categorie de părți sociale formate în perioada de transformare socialistă a agriculturii, în temeiul prevederilor art. 19 din fostul statut model care a guvernat raporturile din unitățile agricole cooperatiste pînă în anul 1966 și care cuprind 50—75% din contravaloarea mijloacelor de producție mobile pe care le-au adus țăranii în cooperative și o altă categorie de părți sociale depuse în bani, în baza Legii nr. 29/1978 pentru fondul de dezvoltare a cooperativei.

1. Cu privire la prima categorie de părți sociale, constituită, așa după cum am relatat, din valoarea de 50-75% din bunurile aduse în cooperativă, procentul concret pentru fiecare cooperativă fiind stabilit de adunarea generală a cooperativei, sînt de reținut următoarele aspecte, de ordin economic și juridic :

● Aceste părți sociale, deși sînt evidențiate pentru fiecare cooperator în parte, sub aspect valoric, sînt elemente intrinseci ale unor bunuri care, în prezent, în cea mai mare parte dintre ele nu mai există nici cel puțin prin subrogație reală, întrucît în majoritatea cooperativelor nu s-a realizat amortizarea fondurilor fixe în anii precedenți. Aceste părți sociale nu sînt aducătoare de venituri și dobînzi pentru membrii cooperatori.

● Părțile sociale constituite cu ocazia formării cooperativelor nu se restituie, de regulă, cooperatorilor, ele încorporîndu-se în mod treptat și sub aspectul evidenței, în proprietatea obștească socialistă. Restituirea acestor bunuri către cooperatori are loc în cazuri cu totul deosebite, anume prevăzute prin statut.

Amintim în această privință faptul că prin art. 15 din Statutul C.A.P., două excepții sînt prevăzute, cînd se poate face restituirea contravalorii părții sociale, și anume, atunci cînd are loc retragerea sau îndepărtarea din cooperativă. În această privință, în statut se spune că în cazurile amintite, cooperatorii primesc în bani contravaloarea părții sociale din bunurile aduse de ei în cooperativă.

Din reglementarea textului citat, rezultă concluzia că dreptul la restituirea părții sociale ia naștere în momentul pierderii voluntare sau forțate a calității de membru cooperator. Ca urmare, dacă cooperatorul decedează fără ca mai înainte să fi pierdut această calitate, în masa bunurilor succesorale nu va intra contravaloarea părții sociale, deoarece dreptul decedatului la restituirea acesteia nu se născuse.

În temeiul prevederilor statutare, partea socială nu se restituie chiar în același moment, în care încetează și calitatea de cooperator, deoarece statutul prevede că adunarea generală stabilește pentru fiecare caz în parte, în raport cu posibilitatea cooperativei, durata în timp și ratele lunare prin care se va face plata.

● Din punct de vedere al naturii juridice, dreptul la restituirea părții sociale apare ca un drept de creanță pe care îl are fostul cooperator față de cooperativa din care face parte. Fiind un drept de creanță ce se exercită în timp, fostul cooperator poate dispune de el, de exemplu, poate face o cesiune de creanță în favoarea unui terț. Acest drept poate fi, de asemenea, poprit de către creditorii fostului cooperator, înființînd poprire asupra creanței pe care o are la cooperativă fostul cooperator.

În legătură cu acest drept de creanță, trebuie să mai reținem faptul că sub aspect procedural, el are o natură juridică deosebită, determinată de faptul că originea sa o găsim într-un raport juridic de drept cooperatist, care a încetat să mai existe. Această natură juridică de ordin procedural trebuie privită sub aspectul că pentru realizarea acestui drept, cooperatorul va folosi mijloacele juridice de drept cooperatist agricol. Astfel, în caz de nerestituire a obligației de restituire de către cooperativă a părții sociale, fostul cooperator se va putea adresa organelor unionale, respectiv al uniunii județene și Uniunii Naționale. De aici, nu trebuie să ajungem la concluzia că în caz de nevoie, fostul cooperator nu se va putea adresa judecătoriei, deoarece competența organelor unionale nu o exclude pe cea a instanțelor de drept comun. Credem însă că adresarea la instanțe se va putea face numai după epuizarea mijloacelor juridice interne de drept cooperatist agricol.

● Cum în statutul cooperativei agricole nu se prevede un termen special, în cadrul căruia cooperatorul poate reclama restituirea părții sociale, considerăm că el poate folosi în caz de nevoie, termenul de prescripție general, de 3 ani, din dreptul civil. Acesta curge de la data cînd s-a născut dreptul fostului cooperator la restituirea părții sociale, dată care, apreciem că, avînd în vedere că la data respectivă dreptul la restituire a părții sociale a devenit cert, lichid și exigibil, curge din ziua încetării calității de cooperator.

2. Cu privire la cea de-a doua categorie de părți sociale, constituită prin depunerea anuală a unor sume de bani la fondul de dezvoltare al cooperativei, se evidențiază faptul că totalul depunerilor în bani făcute de cooperatori nu poate depăși 50% din valoare averii obștești.

Necesitatea autofinanțării propriei dezvoltări și a desfășurării unei activități rentabile, a impus ca în art. 30 din Legea nr. 29/1978 să se prevadă în mod expres că fondurile care rezultă din drepturile în bani ale cooperatorilor, ca parte socială se folosesc pe baza hotărîrii adunării generale numai pentru investiții cu caracter productiv destinate dezvoltării averii obștești, menite să ducă la creșterea permanentă a producției și a beneficiilor cooperativei agricole.

Pentru a pune capăt unor păreri controversate, amintim că investițiile productive ce se realizează atît din fondurile cooperativei, cît și din contribuția în bani a cooperatorilor ca și cea din credite de la stat, ca și a producțiilor obținute ca urmare a efectuării investițiilor, constituie proprietate obștească indivizibilă a cooperativei agricole de producție, ca persoană juridică. Părțile sociale ale cooperatorilor constituite în bani, deși se găsesc încorporate în bunuri materiale, au un regim juridic deosebit de acestea, reglementat în mod expres prin lege și statut.

Dat fiind scopul depunerilor — finanțarea investițiilor, în lege s-a prevăzut în mod expres că acestea se fac pe o perioadă de cel puțin 5 ani și că numai după curgerea acestei perioade, cooperatorul poate cere restituirea părții sociale depusă în bani. Dacă s-ar fi admis restituirea mai devreme nu s-ar fi putut realiza scopul urmărit de legiuitor, întrucît, așa după cum se cunoaște, unele din investiții, plantațiile, de pildă, produc după mai mulți ani.

Sub aspectul regimului juridic, aceste părți sociale se deosebesc din multe puncte de vedere de cele constituite la data dobîndirii calității de cooperator.

Partea socială constituită în condițiile Legii nr. 29/1978 este producătoare de venituri pentru depunători. Amintim în acest sens că, potrivit legii și Statutului C.A.P., deponenții au dreptul la un venit anual de 6% calculat la mărimea totală a sumei depuse ca parte socială. În cazul depășirii beneficiului planificat, venitul anual poate fi aprobat de adunarea generală între 6 și 8%.

In situațiile în care nu se realizează beneficiul planificat, cooperativa garantează deponenților un venit anual de 5% în raport cu suma depusă la partea socială.

După expirarea perioadei de 5 ani, deponenții pot cere restituirea totală sau parțială a sumelor depuse la fondul de dezvoltare economică. Legea prevede că restituirea este garantată și ca urmare, sumele respective pot fi restituite integral sau eșalonat, pe o perioadă de 2—3 ani, în raport de posibilitățile financiare ale cooperativei.

Față de prevederile legii, se poate spune că în cazul în care cooperativa agricolă de producție ar refuza cererea cooperatorului de a i se restitui partea socială sau parte din aceasta, după cum solicită, cooperatorul se poate adresa cu plîngere, în primul rînd, la adunarea generală a cooperativei. În cazul în care cererea cooperatorului nu ar fi satisfăcută de adunarea generală, acesta se poate adresa cu acțiune la judecătorie, cerînd obținerea titlului executoriu.

Cooperatorii care au depus sume de bani la fondul de dezvoltare al cooperativei, cu titlul de parte socială, au un drept de proprietate specifică cu privire la aceasta, care, din punct de vedere juridic, apare ca fiind un bun incorporabil.

Potrivit legii, după ieșirea la pensie, cooperatorii pot, după cum doresc, să ceară restituirea sumelor depuse ca parte socială sau să le mențină în continuare, situație în care au dreptul să participe la beneficii în raport cu mărimea părții sociale.

Sumele depuse de cooperatori ca parte socială pentru fondul de dezvoltare pot fi dobîndite prin moștenire, în condițiile prevăzute de lege. Potrivit legii succesorale, aceste sume se încorporează în masa succesorală a defunctului.

In cazul cînd un cooperator — prin căsătorie sau din din alte motive — își stabilește domiciliul în altă localitate, acesta poate deveni membru al cooperativei pe raza căreia se mută, cu procedura prevăzută de statut. În art. 15 din Statutul cooperativei agricole de producție se prevede că în astfel de cazuri, contravaloarea părții sociale a cooperatorului, deci și cea constituită prin depuneri în bani la fondul de dezvoltare, se transferă la cooperativa al cărui membru a devenit deponentul. În operațiunile de transferare, ca subiecte active apar cele două cooperative agricole, în sensul că prima are obligația să transfere partea socială, iar cea de-a doua să o primească și să o evidențieze pe numele deponentului. Statutul nu stabilește în ce perioadă să fie realizat transferul părții sociale, după mutarea cooperatorului. În ce ne privește, considerăm că operațiunea transferului poate avea loc în tot cursul anului, dar nu mai tîrziu de bilanțul anual care trebuie să evidențieze la ambele cooperative realizarea operațiuniii respective.

Am prezentat unele din aspectele de bază privind fondurile sociale ale cooperatorilor, al căror aport și pe această cale la dezvoltarea proprietății obștești se cere a fi sporit, ca dealtfel întregul lor efort la creșterea producției agricole, a veniturilor și beneficiilor, la sporirea aportului agriculturii la formarea venitului național.

FORȚA DE MUNCĂ ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE PENTRU INDUSTRIA MICA

Printre dezideratele majore ce se urmăresc prin dezvoltarea și diversificarea industriei mici, în temeiul Legii nr. 2 din 17 octombrie 1980, pe linia satisfacerii în tot mai bune condiții a cerințelor populației și a altor nevoi ale economiei naționale, se înscrie și acela al folosirii forței de muncă disponibile în tot cursul anului.

Acest deziderat trebuie privit ca o necesitate stringentă în unitățile agricole cooperatiste de producție unde, în cadrul producției agricole nu se poate asigura de lucru pentru cooperatori în tot cursul anului.

Corelînd prevederile legii micii industrii cu reglementările specifice pentru membrii cooperativelor agricole de producție cărora, în sistemul propriu de asigurări sociale li se consideră vechime în muncă, de regulă, anii în care au desfășurat activitate cel puțin 200 zile calendaristice, se desprinde necesitatea aplicării prevederilor menționate în art. 19 din legea micii industrii, asigurînd pe această cale participarea la muncă în tot timpul anului, a unui număr cît mai mare de cooperatori și creșterea treptată a gradului de ocupare a acestora, pînă la 300 de zile pe an, pentru realizarea acestui deziderat în art. 16 din Legea nr. 27/1976 se prevede că consiliile de conducere ale cooperativelor sînt obligate ca, pe lîngă activitatea agricolă, să dezvolte activitățile de producție în cadrul micii industrii, de construcții, prestări de servicii și alte activități asemănătoare, valorificînd pe deplin resursele de materie primă de care dispune fiecare unitate. În cooperativele agricole în care există forță de muncă disponibilă, consiliile de conducere sînt obligate să organizeze cu sprijinul consiliilor populare, brigăzi și echipe care să lucreze în alte unități agricole cooperatiste și de stat, pe șantiere, la exploatări forestiere și în alte activități.

Dată fiind importanța acestor activități, ele vor apărea și în activitatea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. În acest scop, în Decretul nr. 38/1980, ca și în art. 4 din statutul acestora se prevede că consiliile unice au îndatorirea să întreprindă măsuri eficiente pentru folosirea economică a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă existente în unitățile componente, în care scop organizează dezvoltarea întregii game de activități prevăzută în cadrul micii industrii, de prelucrare a produselor agricole, precum și de valorificare a altor resurse locale și de prestări servicii, în strînsă coordonare cu unitățile cooperației de consum și alte unități industriale de pe raza consiliului.

Consiliul unic asigură, împreună cu conducerile cooperativelor agricole de producție, organizarea atelierelor de rotărie, fierărie, tîmplărie, tinichigerie, binale și altele, care să completeze și să dezvolte activitatea de producție din fiecare unitate și, în același timp, să satisfacă celelalte nevoi din comună și din afara acesteia. El are obligația să organizeze și să dezvolte pe comune — printr-o repartizare rațională — unități pentru depozitarea și semiindustrializarea legumelor, fructelor și a altor materii prime, potrivit prevederilor din planul de stat, brutării, secții pentru sacrificarea animalelor și prepararea de produse animaliere, ca prestări de servicii pentru populație, precum și pentru prelucrarea unor cantități de carne și lapte rezultate din depășirea de plan, centre pentru răcirea și semiindustrializarea laptelui, ateliere de artizanat, împletituri, ceramică, cărămidării, vărării, precum și alte activități de producție. Sarcina cooperativelor agricole, prevăzută în art. 1 și 17 din Statut, art. 16 din Legea nr. 27/1976, ca și cele stabilite pentru consiliul unic, sînt de natură să asigure cooperatorilor de lucru, în tot cursul anului.

Dealtfel, practica a dovedit că acolo unde consiliile de conducere ale cooperativelor au dezvoltat, într-un mod armonios, producția agricolă cu cea industrială, de prelucrare și prestări de servicii, cooperatorilor li se asigură posibilitatea de a lucra în cooperativă în toate zilele lucrătoare din cursul anului, la fel ca ceilalți oameni ai muncii din fabrici, uzine și alte domenii de activitate.

În cadrul aceleiași ratiuni, se înscriu și prevederile Legii nr. 7/1971, republicată în 1973, în care, la art. 1 și 2, unde sînt menționate și cooperativele agricole de producție, se prevede că organizațiile cooperatiste și consiliile populare pot dezvolta acele activități economice, de producție și prestări de servicii care contribuie la folosirea forței de muncă din localitățile rurale și urbane, precum și la valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale, la obținerea de produse și servicii care au desfacere asigurată la intern sau la export și dacă prin veniturile realizate se recuperează cheltuielile de producție și se asigură un beneficiu. Aceste idei se desprind dealtfel din întreaga economie a legii micii industrii, care, sub acest aspect, putem spune că reactualizează prevederile legii amintite.

Necesitatea dezvoltării activităților cu caracter industrial și îndeosebi a celor de construcții, care au mare rol în realizarea producției agricole vegetale și animaliere, reglementate prin normele de drept amintite a fost subliniată în numeroase cuvîntări ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt deosebit de semnificative în această privință indicațiile pe care le-a dat secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată problemelor agriculturii, din zilele de 2—3 februarie 1978, unde, referindu-se la realizarea construcțiilor în cooperativele agricole de producție, a arătat că toate construcțiile în mediul rural să fie executate de meseriașii satelor. Fiecare cooperativă trebuie să organizeze echipe de constructori.

Organizarea muncii în aceste domenii de activitate nu prezintă probleme deosebite, prevederile art. 20 din Statut și art. 11—15 din Legea nr. 27/1976 fiind aplicabile în orice domeniu de activitate din cooperativă. În aceste condiții, se poate reține că activitatea cu caracter industrial, de construcții și prestări de servicii se poate organiza pe sectoare formate din echipe, în număr și mărime aprobate de adunarea generală a cooperatorilor.

Șeful de sector, ales de adunarea persoanelor care lucrează în sector și confirmat de adunarea generală a cooperativei are, în general, sarcinile prevăzute în art. 20, alin. 6 din Statutul C.A.P., concretizate, bineînțeles, prin regulamentul de ordine interioară, la condițiile specifice sectorului de producție organizat.

Cît privește forța de muncă, credem că și în aceste domenii de activitate sînt aplicabile întocmai prevederile art. 19 din Statut, în sensul că lucrările se execută prin munca membrilor cooperativei și a unor persoane încadrate de cooperativă.

Prevederea din art. 19 a legii micii industrii, în sensul că membrii cooperativelor agricole de producție pot lucra în activități de industrie mică, de regulă, în organizații cooperatiste din care fac parte, trebuie privită în sensul că au fost avute în vedere și asociațiile economice intercooperatiste. Încadrarea unor persoane din afara cooperativei poate avea loc, așa după cum se prevede în mod expres în art. 71 din Legea nr. 27/1976. Potrivit articolului citat, pe baza normativelor elaborate de MAIA și UNCAP, cooperativele agricole pot încadra cu contract de muncă:

— persoane calificate în meseriile de șofer, conducător de tractoare rutiere, lăcătuș, electrician și în alte meserii care să lucreze nemijlocit în producție, pînă la calificarea în aceste meserii a unor cooperatori;

— persoane cu pregătire tehnică, economică, financiară și de altă specialitate.

Încadrarea persoanelor care au calificările și pregătirile prevăzute la art. 27 din legea citată, se poate face cu respectarea întocmai a prevederilor Legii nr. 12/1970, cu privire la încadrarea și promovarea în muncă, pe bază de transfer, concurs sau ordin de repartizare, după caz și cu dovedirea prin acte originale a calificării sau meseriei necesare posturilor pe care se încadrează.

În folosirea forței de muncă în mica industrie din unitățile agricole cooperatiste trebuie avute în vedere și prevederile art. 33, alin. 2 din Legea nr. 2/1980, în care se prevede că pensionarii care lucrează în activitățile de industrie mică, au dreptul să cumuleze pensia integrală cu veniturile realizate din aceste activități cu plata impozitelor prevăzute de lege.

În temeiul art. 36 din Legea nr. 2/1980, coroborat cu art. 20 din Statut, cooperativele agricole de producție pot folosi în activitatea micii industrii munca la domiciliu, în baza unor convenții civile, contracte de muncă sau angajamente de lucru, în funcție de statutul juridic al persoanelor în cauză.

În încheierea acestor aspecte, trebuie să menționăm că, potrivit Legii nr. 7/1971, înființarea subunităților de producție industriale este condiționată de obținerea autorizației de la organul executiv al consiliului popular local.

Dacă se realizează produse fără caracter agricol, supuse impozitării, potrivit prevederilor art. 18 din Legea nr. 61/1968, se va face înregistrarea la administrația financiară județeană. Aceasta face scutirea de impozit pentru încasările realizate din valorificarea produselor pe o perioadă de 2 ani, în temeiul art. 6 din Legea nr. 7/1971.

METODOLOGIA DE STABILIRE A PREȚURILOR ȘI TARIFELOR LA PRODUSELE INDUSTRIALE ȘI PRESTĂRILE DE SERVICII ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

Din economia legii micii industrii, se desprinde ideea rentabilității privită nu în ansamblu, pe unitate, ci pentru fiecare sector de activitate în parte. În aceste condiții, și avînd în vedere și prevederile legii beneficiilor, se întărește și mai mult ideea că, cooperativele agricole de producție trebuie să realizeze produse industriale, să efectueze construcții și prestări de servicii cu cheltuieli materiale și forță de muncă cît mai reduse, care să permită obținerea și a unor venituri. Realizarea produselor și prestarea serviciilor la prețuri reduse este, dealtfel, o condiție esențială, alături de calitate, pentru găsirea beneficiarilor.

Operațiunea de stabilire a prețului la care se poate face învoiala cu beneficiarii, se realizează de către fiecare cooperativă agricolă în parte, pe baza unei metodologii elaborată de Uniunea Națională, avizată de Comitetul de Stat pentru Prețuri cu nr. 7762/2.XI.1971, completată fiind, bineînțeles, cu reglementările apărute ulterior.

Potrivit acestei metodologii și a noilor reglementări apărute la stabilirea prețurilor și tarifelor, se iau în calcul următoarele elemente:

a. — **Cheltuielile directe** (care se pot repartiza asupra costului unui anumit produs sau serviciu) ca materii prime, materii auxiliare, materiale, combustibil tehnologic, apă și energie electrică, determinate pe baza normelor de consum stabilite de conducerea unității agricole cooperatiste, se iau în calcul la prețurile la care au fost procurate plus cheltuielile normate de transport și manipulare. Normarea cheltuielilor de transport și manipulare se face, de asemenea, de conducerea unității agricole cooperatiste.

Produsele de mai sus, provenite din producția proprie, se iau în calcul la prețurile la care se procură din afara unității, produse identice sau similare. În cazurile în care unitatea agricolă nu procură din afară produse identice sau similare, pentru materiile prime, cele auxiliare etc., din producția proprie se iau în calcul cheltuielile necesare obținerii lor, stabilite de conducerea unităților agricole cooperatiste.

În cazul în care executarea unor produse sau prestări de servicii se face cu materialele clientului, integral sau parțial acestea nu se iau în calcul la determinarea prețului sau tarifului.

b. — **Cheltuielile directe** făcute cu manopera. Pentru a înțelege elementele din metodologie privind modul de calcul a manoperei, trebuie făcute aplicațiile prevederilor Legii nr. 27/1976 și ale Legii nr. 57/1974, cu privire la normarea și retribuirea muncii în aceste sectoare de activitate. Amintim în această privință că, potrivit art. 29 din Legea nr. 27/1976, retribuirea muncii cooperatorilor care lucrează în activitățile de producție industrială, de construcții și prestări servicii se face în acord cu tarif constant pe lucrare, pe unitatea de produs, ori la 1 000 lei

valoare a producției. Tarifele pe lucrare, unitatea de produs sau la 1.000 lei valoare a producției se determină potrivit normelor elaborate de MAIA, iar nivelul retribuției ce se poate acorda se aprobă de adunarea generală a cooperativei cu avizul direcției agricole județene.

In cazul executării unor produse sau lucrări de serie mică sau unicate, se poate aplica și forma de retribuire în regie. În acest caz, retribuirea muncii se face, așa după cum se prevede în art. 30 din aceeași lege, după timpul efectiv lucrat în cadrul programului normal de muncă și, în raport cu îndeplinirea sarcinilor de producție stabilite de consiliul de conducere, fără a se depăși valoarea manoperei prevăzute.

Legiuitorul a prevăzut (art. 31) ca cooperatorii care lucrează în asemenea activități să poată fi retribuiți și în condițiile art. 189 din Legea nr. 57/1974, pe baza rețelelor tarifare din unitățile de stat sau ale industriei locale, de profil și complexitate similare.

In art. 71(3) din Legea nr. 27/1976, se prevede că retribuirea persoanelor încadrate cu contract de muncă se face în condițiile Legii nr. 57/1974, cu condiția executării unor lucrări de volum și de complexitate similare cu cele stabilite pentru persoanele din unitățile de stat cu același profil și grad de organizare, fără a depăși retribuția lunară totală cuvenită președintelui cooperativei. Formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției se aprobă de adunarea generală, potrivit legii sus-amintite.

c. — **Cheltuielile comune de producție** ale activității industriale, de prelucrare a produselor agricole și de prestare a serviciilor (cheltuieli care nu se pot repartiza direct asupra costului unui anumit produs) ale unității agricole cooperatiste se calculează astfel :

$$\frac{\text{Volumul cheltuielilor comune-materiale prevăzute în planul de producție și financiar al unității pentru activitățile industriale, de prelucrare a produselor agricole și de prestare} \times \text{Volumul retribuirii personalului tehnico-administrativ care deservește exclusiv activitățile industriale, de prelucrare a produselor agricole și de prestare}}{\text{Fondul de retribuire planificat pentru activitățile industriale, de prelucrare a produselor agricole și de prestare}} \times 100 = \%$$

Procentul astfel calculat se aplică asupra manoperei, determinate potrivit punctului b de mai sus.

d. **Cheltuielile generale** ale unității agricole cooperatiste se calculează astfel :

$$\frac{\text{Volumul total al cheltuielilor generale-materiale prevăzute în planul de producție și financiar al unității pentru toate activitățile} \times \text{Retribuirea personalului administrativ de conducere prevăzut în planul de producție și financiar (diminuată cu volumul retribuției personalului tehnico-administrativ care deservește exclusiv activitățile industriale, de prelucrare și prestare)}}{\text{Fondul total de retribuire al unității, prevăzut în planul de producție și financiar}} \times 100 = \%$$

Procentul astfel calculat se aplică asupra manoperei directe, determinate potrivit punctului b de mai sus.

e. **Fondul de acumulare**[1] **și fondul social-cultural,** calculate asupra valorii manoperei prin metoda sutei micșorate, după formula :

$$\frac{\text{Fondul de acumulare și fondul social-cultural} + \text{valoarea manoperei} \times \text{procentul fondului de acumulare și fondul social-cultural stabilit}}{\text{100 — procentul fondului de acumulare și fondului social-cultural}}$$

f. **Beneficiul**[1], în cotă de pînă la 15%, calculat asupra totalului elementelor prețului sau tarifului de la pct. a-e.

g. — **Contribuția la Casa de pensii,** calculată asupra totalului elementelor prețului sau tarifului de la pct. a-f, prin metoda sutei micșorate.

h. — **Impozitul** asupra încasărilor realizate de cooperativele agricole de producție din vînzarea unor produse provenind din activități fără caracter agricol, potrivit articolului 18 din Legea nr. 61/1968, și a indicațiilor Ministerului Finanțelor, calculate prin metoda sutei micșorate, după formula :

$$\frac{\text{Totalul elementelor prețului sau tarifului (a+b+c+d+e+f+g)} \times \text{cota de impozit}}{\text{100 — cota de impozit}} = \text{Impozit}$$

In anii în care unitățile agricole cooperatiste beneficiază de scutiri de impozit, potrivit Legii nr. 7/1971, impozitul calculat rămîne unității producătoare.

Avînd în vedere că, potrivit art. 134, alin. 1 din Legea nr. 7/1971 (republicată în 1973), cooperativele agricole de producție vînd produsele și prestează serviciile, rezultate din activități neagricole, la prețuri și tarife de învoială determinate pe baza normativelor date de UNCAP, în același normativ s-a prevăzut că, pentru ca prețul și tariful să fie stabilite pe o bază cît mai reală organele de conducere ale cooperativelor agricole producătoare au obligația să determine corect cheltuielile de producție, urmărind permanent ca să nu fie luate în calcul cheltuielile materiale sau de muncă exagerate, nereale. În acest scop, stabilirea normelor de consum de materii prime, materii auxiliare, materiale, combustibil tehnologic, apă și energie electrică, precum și a normelor de muncă se va face astfel ca să se asigure folosirea cît mai economicoasă a resurelor materiale și a forței de muncă. Cu toate că conducerea unității agricole cooperatiste este direct răspunzătoare de abaterile de la această indicație, în practică, foarte multe unități au nesocotit aceste indicații, stabilind prețuri de învoială la voia întîmplării, care, în unele cazuri, au dus la activități fără beneficii sau chiar cu pierderi, iar în altele cu prejudicierea beneficiarilor, mai ales acolo unde cheltuielile cu manopera au fost stabilite necorespunzător.

PREȚUL DE ÎNVOIALĂ PRIVIND INDUSTRIA MICĂ ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

Prețul de învoială se impune ca o necesitate determinată de modul dreptului de proprietate al cooperativelor agricole de producție, de necesitatea realizării unor activități rentabile care să asigure beneficii.

Legea micii industrii conține numeroase prevederi din care rentabilitatea este situată la loc de frunte pentru fiecare sector de activitate în parte.

Cum în urma apariției acestei legi au fost puse diferite întrebări cu privire la faptul dacă prețul de învoială mai este sau nu operant în unitățile agricole cooperatiste, între-

[1] *În cît ne privește considerăm că metodologia stabilirii fondului de acumulare și beneficiu se impune a fi pusă de acord cu prevederile legii beneficiilor, pînă atunci reglementările respective sînt aplicabile.*

bări care ne obligă a preciza că prin nici o normă de drept el nu a fost desființat, așa că operează din plin.

Pentru precizarea cîtorva aspecte de ordin juridic, în acest domeniu, vom începe prin a relata că sub aspect procedural realizarea prețului de învoială îmbracă forma unei adevărate tîrguieli, producătorul oferă produsul la un anumit preț, iar cumpărătorul acceptă prețul sau se tocmește pînă îl obține la prețul dorit. În stabilirea prețului de învoială, se începe deci, cu oferta pe care o face cooperativa agricolă de producție producătoare sau prestatatoare de servicii, unității socialiste care este interesată în obținerea producțiilor sau folosirea serviciilor acesteia.

Prețul maxim la care se poate face oferta, în vederea învoielii, se referă la întreaga lucrare și nu detaliat, pe bază de operațiuni și este cel rezultat din însumarea elementelor rezultate din calcul întocmit după metodologia elaborată de UNCAP privind modul de formare a prețului, inclusiv impozitul pe care trebuie să-l plătească cooperativa.

Pe baza ofertei făcute, părțile intră în tratative, în vederea învoielii asupra prețului produselor sau prestărilor de servicii.

Cooperativa se poate învoi cu beneficiarii în realizarea unor produse sau prestări de servicii la prețuri și tarife mai mici decît cele rezultate din însumarea elementelor constitutive ale prețului și tarifului, cu condiția să realizeze un anumit beneficiu. La realizarea unor astfel de învoieli, cooperativele trebuie să țină seama de volumul comenzii, valoarea de întrebuințare a produselor sau utilitatea serviciilor, precum și de posibilitățile de desfacere (prestare) în raport cu prețurile și tarifele produselor și serviciilor similare din economie. În orice caz, fără obținerea unor beneficii, nu se poate realiza învoiala.

Legiuitorul a prevăzut posibilitatea realizării unor beneficii chiar mai mari decît cele stabilite prin metodologia amintită. Astfel, în situațiile în care, în comuna de reședință a unității agricole cooperatiste sînt și unități subordonate birourilor executive ale consiliilor populare, unități ale cooperației meșteșugărești sau ale cooperației de consum, care practică legal prețuri și tarife mai mari decît cele rezultate din calculele C.A.P., pentru produse și servicii identice, unitatea agricolă cooperatistă se poate învoi cu beneficiarul, dacă acesta este de acord, în limita acestora, chiar dacă prin învoiala respectivă cooperativa agricolă depășește cota de beneficiu de 15%.

Dacă părțile cad de acord asupra prețurilor și tarifelor stabilite în cadrul limitelor pe care le-am prezentat, calculate conform metodologiei amintite, învoiala se materializează prin încheierea unui contract economic sau notă de comandă din partea beneficiarului, din care să rezulte în mod obligatoriu obiectul convenției, calitatea și cantitatea produselor sau prestărilor de servicii, prețul ori tariful, modul de plată și de recepție.

Prețurile sau tarifele stabilite se înțeleg loco-unitatea agricolă cooperatistă furnizoare, încărcat în mijlocul de transport.

În încheierea acestor aspecte cu privire la prețul de învoială, trebuie reținut faptul că unitățile de stat se pot învoi la o anumită limită de preț prevăzută în cataloage interne, aprobate prin normele Comitetului de Stat pentru Prețuri cu nr. 5015/1972. Cum această limită nu este opozabilă cooperativei agricole de producție furnizoare sau prestatoare de servicii, ca dealtfel nici pentru unitățile de stat prețurile oferite de către cooperative, Ministerul Finanțelor, prin adresa nr. 65.263/2.XII.1975 a Direcției Veniturilor Statului, Prețurilor și Tarifelor, a precizat că în măsura în care prețurile de învoială plătite de unitățile de stat achizitoare depășesc limitele prevăzute în Normele C.S.p.P. nr. 5015/1972, culpa este a acestor unități și nu a cooperativelor agricole de producție furnizoare și, prin urmare, nu se poate pretinde restituirea diferenței de preț sau tarif. În acest mod s-a pronunțat, dealtfel, și Arbitrajul Central de Stat, prin Decizia nr. 2221/30.IX.1971 și altele, date în mod constant în acest sens.

Cu privire la prețul de învoială la construcții, se observă unele particularități față de cele prezentate pînă în prezent. În acest domeniu de activitate, legiuitorul a prevăzut posibilitatea efectuării unor lucrări și pe baza devizelor prezentate de beneficiar, ceea ce înseamnă că prețul de învoială care se ia în discuția părților este cel prevăzut în deviz. Temeiul acestui mod de învoială îl găsim în Legea nr. 7/1971, în care se prevede că, în cazul în care cooperativele agricole de producție și unitățile economice intercooperatiste execută lucrări de construcții și reparații pentru organizațiile socialiste (de stat, obștești, și cooperatiste, inclusiv cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste) pe baza devizelor de lucrări, prezentate de aceste unități, plata lucrărilor se va face la învoială în limita valorii totale a devizelor lucrărilor de construcții-montaj respective. Deci și aici, posibilitatea învoirii se circumscrie în limitele beneficiului de pînă la 15%, posibil de obținut de către unitatea agricolă cooperatistă prestatoare.

Cu privire la prețul de învoială, în cazul produselor vîndute direct către populație, legea permite o tîrguială în cadrul limitei de preț plafon stabilită prin mercurial. Astfel, în art. 134 alin. 2 din Legea nr. 19/1971, se prevede că în toate cazurile în care, potrivit dispozițiilor legale, se stabilesc prețuri maximale, de mercurial, pentru vînzările către populație efectuate în locurile prevăzute de lege, respectiv în piețe, prețurile de învoială se vor practica în limita acestora.

Cu toate că prețurile maximale de mercurial reprezintă limita maximă peste care nu se poate realiza învoiala, de regulă, acestea sînt privite ca prețuri ferme, producătorii neadmițînd învoieli sub nivelul lor.

Cu privire la răspunderea părților în cazul practicării prețului de învoială, trebuie să pornim de la faptul că învoiala dintre unitățile socialiste se materializează, așa după cum am menționat, într-un contract economic care, cu deosebirea modului de stabilire a prețului, conține toate elementele specifice ale acestuia, așa că asupra lor nu ne vom opri. Cîteva aspecte credem totuși că sînt necesare a fi subliniate:

Potrivit legii contractelor economice, organizația socialistă care nu-și exercită obligațiile ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalizări, precum și despăgubiri, în vederea acoperirii prejudiciului cauzat din culpa sa, în măsura în care acesta nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract. Acoperirea prejudiciului cuprinde atît paguba efectiv suferită, cît și beneficiul nerealizat.

În cazurile în care cooperativele agricole nu-și pot realiza obligațiile asumate prin contractul de învoială din cau-

ze de forță majoră, sînt obligate să încunoștiințeze beneficiarul în termen de 5 zile, de la apariția cauzei, iar în termen de 15 zile să-i trimită actele doveditoare. Actele doveditoare ale forței majore, confirmate, după caz, de C.S.P. sau MATMCGFF, constituie probe în fața organelor arbitrale.

Cum cooperativele agricole de producție sînt deseori puse în situația de a-și încasa cu întîrziere unele drepturi ce li se cuvin de la beneficiari, amintim că, potrivit legii contractelor economice, pentru întîrzierea plății produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate, se stabilesc în sarcina părții în culpă, următoarele penalități: 0,1% pe zi întîrziere, dacă întîrzierea nu depășește 10 zile; 0,2% pe zi dacă întîrzierea este mai mare de 10 zile, dar nu depășește 30 de zile; 0,3% pe zi întîrziere, dacă întîrzierea depășește 30 de zile.

Am prezentat aceste aspecte ale prețului de învoială, care fiind mai puțin cunoscute, sînt deseori neglijate, părțile intrînd în raporturi economice după principiile clasice, fapt ce face ca unitățile agricole cooperatiste să efectueze, în numeroase cazuri, activități la care înregistrează pierderi.

Față de amploarea pe care trebuie să o ia în viitor activitatea micii industrii, construcții și prestări de servicii, desfășurată de către unitățile agricole cooperatiste, s-ar impune o nouă reglementare în acest domeniu, prin care să fie soluționate unele probleme de principiu, cum sînt: asigurarea cu materii și materiale dirijate; prelucrarea unor produse de bază din sectorul vegetal și animalier prevăzute prin plan; asigurarea planificată a beneficiarilor; asigurarea forței de muncă calificată; asigurarea prin plan a utilajelor și agregatelor necesare; îmbunătățirea metodologiei de stabilire a prețului de învoială, care să permită realizarea unor beneficii mai substanțiale.

Grupaj realizat de:
Aurel ȘTIRBU

Cititori!

Cereți unităților de difuzare a presei:

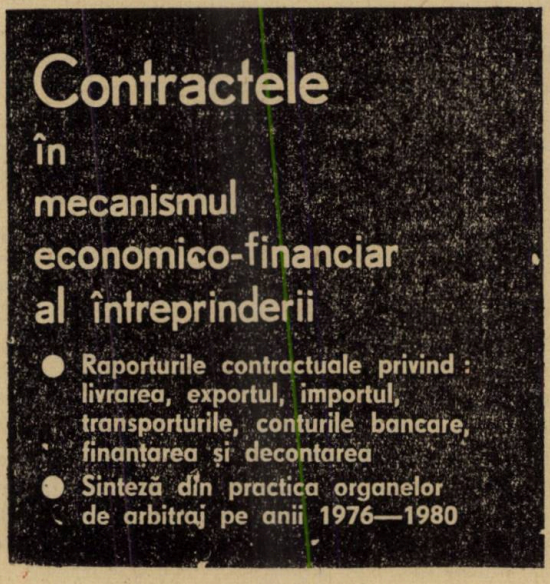

ATRIBUȚIILE CONSILIILOR POPULARE ÎN DOMENIUL AGRICULTURII

Activitatea consiliilor populare are la bază Legea nr. 57 din 1968 care precizează organizarea și funcționarea acestora, rolul și atribuțiile lor în dezvoltarea economico-socială a unităților administrativ-teritoriale. Sarcinile și rolul consiliilor populare sînt sugestiv ilustrate de conținutul articolului 18 din această lege.

Pe fondul realizării sarcinilor deosebite ce le revin în dezvoltarea economico-socială a unităților teritorial-administrative, consiliile populare au sarcini importante și în domeniul conducerii și dezvoltării agriculturii. Astfel, în articolul 23 din Legea nr. 58 se precizează: „Consiliile populare asigură conducerea unitară a întregii agriculturi din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese, în scopul creșterii producției agricole, sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale și la ridicarea nivelului de trai al populației".

Îndeplinirea atribuțiilor pe care consiliile populare le au în domeniul agriculturii, pornesc de la răspunderea pe care acestea o au pentru elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare în profil teritorial.

Conform legislației actuale, consiliile populare răspund pentru apărarea, conservarea, ameliorarea și folosirea integrală și eficientă a pămîntului, principalul mijloc de producție agricolă, pentru cultivarea tuturor suprafețelor de teren, indiferent cui aparțin.

Realizarea acestei sarcini presupune, în primul rînd, cunoașterea cu exactitate a modului de folosire a fondului funciar pe categorii de folosință și pe categorii de gospodării. De asemenea, o hotărîre justă în domeniul folosirii fondului funciar nu poate fi luată fără cunoașterea în amănunțime a particularităților naturale și a celor create de om. Fiind răspunzătoare direct de modul de transpunere în practică a hotărîrilor de partid și de stat pe linia valorificării cu maximă eficiență a acestei importante resurse de producție, consiliile populare au datoria să mobilizeze toți deținătorii de teren agricol pentru cultivarea întregii suprafețe de care dispun, să asigure efectuarea la timp și calitativ a lucrărilor agricole necesare. Atribuții și răspunderi directe revin consiliilor populare și în direcția folosirii de către producători a terenurilor agricole conform destinației lor, respectarea legislației în vigoare în cazul schimbării categoriei de folosință a terenurilor, evitarea risipei de teren și respectarea amplasamentelor pentru obiectivele de investiții aprobate. De asemenea, ele trebuie să mobilizeze toate forțele și să coordoneze activitatea de introducere și reintroducere în circuitul agricol a unor categorii de teren neproductiv, să urmărească modul în care producătorii agricoli asigură menținerea și sporirea fertilității terenurilor agricole etc. Ca primul gospodar al terenului agricol din perimetrul unei unități teritorial-administrative, consiliul popular trebuie să sprijine producătorii agricoli în procurarea materialului săditor de bună calitate și din soiuri de mare randament, corespunzătoare condițiilor specifice locale, să controleze modul în care aceștia respectă perioadele optime de semănat și normele de densitate, efectuarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor necesare întreținerii culturilor, recoltării și depozitării fără pierderi a producției.

Consiliile populare trebuie să controleze dacă cooperati-

vele agricole respectă normele legale cu privire la modul de atribuire, mărimea și amplasarea loturilor de teren în folosință personală, folosirea corespunzătoare a acestora. Folosirea judicioasă a fondului funciar impune din partea consiliilor populare aplicarea fermă a indicațiilor cu privire la sistematizarea localităților, organizarea teritoriului. Consiliile populare au, de asemenea, datoria să urmărească modul de realizare a producțiilor medii și totale planificate, calitatea producției obținute, recoltarea, depozitarea și utilizarea producției etc.

Împreună cu organele agricole de specialitate, consiliile populare trebuie să ducă la îndeplinire programul de zonare a producției agricole, de repartizare teritorială a culturilor de concentrare și specializare a producției.

Realizarea sarcinilor trasate de conducerea partidului privind dezvoltarea într-un ritm mai intens a producției zootehnice, sporirea numărului de animale și a producției pe animal, creșterea ponderii acestui sector de activitate la jumătate, în cadrul producției agricole, impun răspunderi sporite consiliilor populare în acest domeniu. În acest sens, ele au obligația de a asigura dezvoltarea sectorului zootehnic, printr-un număr și o structură corespunzătoare a efectivelor de animale, pînă la nivelul la care să se valorifice la maxim potențialul furajer de care dispune unitatea teritorial-administrativă. Așa cum se subliniază și în lege, consiliile populare vor întocmi programe de creștere a animalelor și păsărilor pentru fiecare gospodărie de pe raza administrativ-teritorială și vor lua măsuri pentru creșterea producției de furaje, pentru recoltarea, depozitarea și folosirea judicioasă a acesteia încît fiecare gospodărie să-și poată realiza obligația de a crește animale și păsări. Paralel cu activitatea de cunoaștere și mobilizare a potențialului de creștere a animalelor, consiliile populare trebuie să asigure pentru toate categoriile de gospodării prin propriile forțe sau din alte unități administrativ-teritoriale, a animalelor de prăsilă și a tineretului. Se impune ca ele să acționeze pentru generalizarea în toate categoriile de gospodării a acelor rase de animale care în condițiile specifice locale asigură producții mari și constante. Sarcini deosebite revin și pe linia urmăririi realizării producțiilor medii pe animal, a indicatorilor reproducției (natalitate, prolificitate) și reformei animalelor, a respectării de către producători a greutății medii la sacrificare etc. Realizarea programului în domeniul zootehniei asigură un rol important consiliilor populare și pe linia mobilizării producătorilor agricoli pentru construirea unor adăposturi corespunzătoare, prin valorificarea resurselor locale, pentru menținerea pe întreg teritoriul unității administrativ-teritoriale a unor condiții sanitar-veterinare optime.

Realizarea sarcinilor deosebite ce revin, face necesară mobilizarea și utilizarea în deplină concordanță cu aceste sarcini a tuturor resurselor de muncă. În acest sens, consiliile populare trebuie să cunoască atît mărimea resurselor de muncă, structura (pe sexe, virstă, pregătire profesională) și amplasarea pe teritoriu a acestora, cît și necesarul de forță de muncă pe categorii de unități, sectoare de activitate, profesiuni etc. Un rol deosebit îl au consiliile populare și pe linia desfășurării unei intense munci politico-educative pentru mobilizarea tuturor locuitorilor satelor, permanenți sau ocazionali (studenți, militari, elevi etc.) a personalului angajat în alte sectoare de activitate (învățămînt, ocrotirea sănătății etc.) la efectuarea lucrărilor agricole în perioadele optime. De asemenea, consiliile își pot aduce o contribuție directă la realizarea programului de pregătire a cadrelor și în special a coordonării activității de ridicare a pregătirii profesionale a acestora prin acțiuni specifice, (cursuri de reciclare, simpozioane, conferințe, demonstrații practice, popularizarea experienței unităților fruntașe etc.). În cadrul acestor acțiuni, se va urmări totodată cunoașterea de către fiecare cetățean a legislației agricole și a altor acte normative, precum și a hotărîrilor proprii ale consiliilor populare.

Paralel cu folosirea rațională a forței de muncă consiliile populare poartă răspunderea utilizării cu maximă eficiență a întregii baze tehnico-materiale de pe raza unității teritorial-administrative de care răspund. O deosebită atenție se va acorda modului de utilizare a tractoarelor și mașinilor agricole, gradul de încărcare a acestora, luînd măsuri de coordonare a acțiunii de întrajutorare a unităților pentru efectuarea în termenele optime a lucrărilor agricole. Consiliile populare vor sprijini producătorii agricoli individuali cu mijloacele tehnice necesare realizării anumitor lucrări agricole. De asemenea, ele au datoria să coordoneze și să mobilizeze unitățile agricole pentru efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor, pentru asigurarea necesarului de piese de schimb etc.

Prin prisma sarcinilor ce le revin în domeniul producției agricole consiliile populare trebuie să urmărească gradul de mecanizare a culturilor și lucrărilor agricole, calitatea acestora, gradul de utilizare a capacităților de producție, luînd măsuri pentru fundamentarea planului de dotare tehnică. În acest context trebuie evidențiate și atribuțiile importante pe care le au în domeniul investițiilor, pornind de la fundamentarea obiectivelor de investiții, amploarea acestora pe teritoriu, alegerea soluțiilor constructive cele mai bune, respectarea termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați etc.

Alături de aceste sarcini, consiliile populare răspund de realizarea fondului de stat la produsele agricole și de asigurarea consumului propriu al populației din raza lor de activitate. În acest sens, ele trebuie să controleze modul în care unitățile agricole respectă mărimea și structura suprafețelor planificate a fi cultivate, numărul și structura efectivelor de animale. De asemenea, trebuie să ducă o muncă politică și organizatorică intensă pentru valorificarea la maxim a potențialului agricol al gospodăriilor populației, asigurînd prin aceasta o sursă suplimentară de produse agricole pentru consumul propriu și pentru fondul de stat. Așa cum este dealtfel subliniat și în lege, satisfacerea în întregime a nevoilor de consum cu legume, cartofi și fructe, lapte și carne etc. nu se poate realiza decît în măsura în care au fost îndeplinite sarcinile la fondul de stat, s-a asigurat materia primă pentru întreprinderile prelucrătoare de pe raza lor de activitate etc.

Prin prisma sarcinilor ce le revin, consiliile populare au datoria să asigure pe raza unității teritorial-administrative de care răspund, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor de producție. Împreună cu consiliile unice agroindustriale, trebuie să asigure dezvoltarea acelor ramuri care să permită valorificarea superioară a unor produse și reziduuri agroalimentare, a resurselor suplimentare de forță de muncă etc.

Desfășurarea întregii activități a consiliilor populare pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, impun un control riguros din partea acestora asupra modului în care unitățile agricole folosesc cu maximă eficiență mijloacele materiale și financiare încredințate, dacă desfășoară o activitate rentabilă sau nu. Împreună cu organele de specialitate consiliile populare trebuie să întocmească programe concrete de măsuri pentru rentabilizarea tuturor unităților agricole, sprijinind și coordonînd aceste acțiuni.

GH. FRĂȚILĂ
GH. N. IOSIF
OV. GRASU

ADEVERINȚĂ DE DISPONIBIL

Art. 163 din Legea nr. 9/1972, așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, prevede că livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații.

Prin anexa nr. 5 a Normelor metodologice nr. 2/1980 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste a fost reglementată *adeverința de disponibil* ca principală formă de asigurare a posibilităților de plată în cazul prestațiilor care se execută pentru unitățile amintite.

Adeverința de disponibil este, potrivit pct. 11 din anexa menționată, un document prin care se confirmă rezervarea sumelor necesare achitării contravalorii prestațiilor. Ea se emite de cooperative și asociațiile economice intercooperatiste dintr-un carnet cu adeverințe de disponibil care se eliberează la cererea acestora de unitățile bancare la care au deschise conturile. În acest scop, se prezintă o dispoziție de plată la primirea căreia banca preia suma din contul de disponibilități pentru activitatea de producție sau din contul de mijloace bănești pentru finanțarea investițiilor, după caz, și o rezervă în contul „Carnete cu adeverințe de disponibil eliberate". Pentru decontările cu furnizorii privind cheltuielile materiale de producție se eliberează unităților C.A.P. carnete cu adeverințe de disponibil și din credite.

În acest fel se asigură certitudinea decontării livrărilor, lucrărilor și serviciilor prestate în favoarea cooperativelor și asociațiilor care completează adeverințele de disponibil și le trimit unităților prestatoare.

Potrivit pct. 18 din anexa nr. 5 a Normelor metodologice menționate, „pe baza adeverințelor de disponibil primite de la cooperative sau asociații, furnizorii eliberează sau expediază, execută lucrările sau prestează serviciile, în limitele înscrise în adeverință.

Pe dispoziția de încasare cu factură, la locul rezervat pentru „plătitor" furnizorii înscriu contul prevăzut în adeverința de disponibil, iar pe facură menționează seria și numărul adeverinței disponibil". Pct. 19 prevede că pentru a obține prețul care li se datorează, unitățile furnizoare, executante sau prestatoare trebuie să depună, odată cu dispoziția de încasare cu factură, adeverințele de disponibil.

În acest fel sînt satisfăcute exigențele dispozițiilor art. 163 din Legea nr. 9/1972 reproduse mai sus, executarea contractelor economice către unitățile C.A.P. făcîndu-se numai pe măsura asigurării disponibilului necesar achitării prețului prestațiilor. Este de menționat că lipsa adeverinței de disponibil nu afectează validitatea contractului, ci constituie doar un impediment legal în calea efectuării livrărilor, executării lucrărilor și a prestațiilor. Așadar, unitatea furnizoare, de pildă, care nu livrează produsele din această cauză, nu poate fi ținută să răspundă pentru neîndeplinirea obligației de furnizare, în măsura în care neîndeplinirea se datorează efectiv neasigurării disponibilului. Asigurarea acestuia cu întîrziere față de termenele de livrare determină îndeplinirea obligației contractuale de livrare în raport cu posibilitățile unității furnizoare la data asigurării disponibilului. Considerăm că la angajarea răspunderii unității furnizoare pentru nerespectarea termenelor de livrare contractuale trebuie să se țină seama alături de data asigurării disponibilului cu întîrziere și de posibilitățile reale de executare la aceeași dată, în special cu privire la programarea mijloacelor de transport.

Normele metodologice la care ne referim reglementează calea de urmat în situația cînd unitățile furnizoare sînt în imposibilitate de a livra produsele pentru care s-a asigurat disponibilul. În acest sens, pct. 20 din anexa citată prevede că „în cazul cînd furnizorii nu sînt în măsură să livreze mărfurile sau să presteze serviciile în 35 zile și să execute lucrările în 45 zile de la data emiterii, aceștia sînt obligați să restituie cooperativelor agricole sau asociațiilor respective adeverințele de disponibil în cel mult 5 zile de la primirea lor".

Dispozițiile și regulile expuse sînt aplicabile și în cazul produselor care se livrează prin întreprinderi de aprovizionare, adică atunci cînd unitățile C.A.P. nu stabilesc raporturi contractuale nemijlocite cu furnizorii, ci prin intermediul acestor întreprinderi, livrările efectuîndu-se în tranzit achitat. În situațiile la care ne referim acum, unitățile C.A.P. transmit adeverințele de disponibil la întreprinderile de aprovizionare care, la rîndul lor, confirmă furnizorilor posibilitățile de plată. Prin urmare și în acest caz furnizorii — deși nu se află în raporturi contractuale cu unitățile C.A.P. — pot trece la efectuarea livrărilor numai în urma confirmării posibilităților de plată ale unităților efectiv beneficiare. Este vorba, de această dată, numai de comunicarea prin care să se confirme posibilitățile de plată fără să se transmită adeverințele de disponibil care rămîn la întreprinderea de aprovizionare.

Regulile privind efectuarea prestațiilor către unitățile C.A.P. numai pe bază de adeverințe de disponibil cunosc o importantă excepție. Este vorba de îngrășămintele chimice livrate cooperativelor agricole de producție de către întreprinderile de aprovizionare, de lucrările executate și serviciile prestate de către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, de prestațiile executate de către întreprinderile de lucrări pentru îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor privind irigațiile și apărarea împotriva inundațiilor și de energia livrată. Pentru asemenea livrări și lucrări unitățile bancare comunică furnizorilor și unităților executante — la cererea unităților agricole cooperatiste — volumul *creditelor* de producție aprobate în vederea efectuării plăților respective.

În astfel de situații, dispozițiile de încasare cu factură se decontează fără adeverințe de disponibil, fiind suficient să se menționeze numărul comunicării creditelor aprobate.

I. ICZKOVITS

ATRIBUȚIILE COMITETELOR (BIROURILOR) EXECUTIVE ALE CONSILIILOR POPULARE PRIVIND REGISTRUL AGRICOL

Decretul nr. 692 din 28 decembrie 1973 privind registrul agricol a creat cadrul necesar asigurării de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București, unei evidențe unitare a gospodăriilor individuale ale populației, a efectivelor de animale, a terenurilor pe care le dețin pe categorii de folosință, a mijloacelor de transport etc.

Apărut ca o preocupare constantă a conducerii de partid și de stat în asigurarea unei evidențe temeinice a tuturor resurselor de bază existente în unitățile administrativ-teritoriale, astăzi cînd legea de organizare și funcționare a consiliilor populare (Legea nr. 57/1968 — modificată și completată prin Legea nr. 3/1980) conferă acestora atribuții tot mai mari în asigurarea condițiilor necesare dezvoltării creșterii animalelor, programelor de perspectivă și planurilor de cultură agricolă, în conservarea și folosirea integrală și eficientă a fondului funciar, Decretul nr. 692/1973 ne apare ca un instrument tehnic și juridic eficient, de control și evidență asupra dezvoltării agriculturii și a unei bune gospodăriri a resurselor locale.

Este și motivul pentru care Normele tehnice edictate pentru completarea registrului agricol asigură conform art. 1 „continuarea organizării completării registrului agricol în conformitate cu prevederile Decretului 692/1973". Prevederea a fost necesară dat fiind periodicitatea de 5 ani a întocmirii registrului agricol, corespunzătoare planului cincinal de dezvoltare economico-socială, cu excepția perioadei 1974-1980 care a fost cuprinsă într-un singur registru pe parcursul a 7 ani.

2. Din coroborarea art. 2 din Decret cu art. 2 din Norme reiese că registrul agricol constituie documentul oficial de evidență primară unitară a comunelor, orașelor, municipiilor și ale sectoarelor municipiului București, în care se înscriu datele pentru fiecare gospodărie a membrilor cooperativelor agricole de producție, țăranilor individuali, oamenilor muncii din instituții și întreprinderi, micilor meseriași individuali și altor grupe de populație, precum și pentru persoane juridice altele decît cele socialiste.

Considerarea lui ca „document oficial de evidență primară unitară" socotim că impune prevederi speciale în ceea ce privește consultarea datelor înscrise în registrul agricol. Este și motivul pentru care registrele agricole trebuie numerotate, sigilate și înregistrate în registrul de intrare-ieșire al comitetului (biroului) executiv, păstrarea registrelor trebuind a fi făcută în fișete metalice care să le apere împotriva degradării, distrugerii sau sustragerii.

Importanța pe care legiuitorul a conferit-o completării și ținerii la zi a registrului agricol reiese și din dispozițiile art. 8 alin. 3 din Decret și art. 6 alin. 3 din Norme conform cărora „secretarul comitetului (biroului) executiv al consiliului popular, coordonează, verifică și răspunde de modul de completare și ținere la zi a registrului agricol".

3. Inscrierea datelor în registrul agricol se face pe baza declarației verbale, sub semnătură proprie a capului de gospodărie sau în lipsa acestuia a unui membru major al gospodăriei, prin vizitarea gospodăriilor.

Dacă în ceea ce privește noțiunea de „gospodărie" atît Decretul cît și Normele tehnice sînt unanime a o considera ca fiind „totalitatea membrilor de familie, rudelor sau altor persoane care locuiesc și gospodăresc împreună avînd buget comun și, după caz, lucrează împreună terenul sau întrețin animalele, consumă și valorifică în comun produsele obținute" mai puțină claritate socotim că există în ceea ce Normele definesc „capul gospodăriei". Astfel, potrivit normelor menționate „capul gospodăriei" este persoana care conduce gospodăria și răspunde în fața autorităților pentru gospodăria respectivă. Or, este știut faptul că în special în comune exodul de populație rurală (bărbați) către orașe, în modul în care s-a produs în unele cazuri, a adus femeia în situația de a conduce gospodăria. În aceste condiții indicația ca la rubrica din registrul agricol „Numele și prenumele membrilor gospodăriei" sub rîndul pe care este trecut numele și prenumele capului gospodăriei se înscrie în următoarea ordine: soție, copii (în ordinea descrescîndă a vîrstei), noră, ginere, cumnat etc. — apare ca susceptibilă de îmbunătățire.

Cetățenii sînt obligați să facă declarațiile (verbale) pentru înscrierea în registrul agricol, anual, la termenele stipulate în Norme.

Astfel, datele anuale privind componența gospodăriei, casa de locuit, construcții gospodărești și mijloace de transport cu tracțiune animală, autoturismul, efectivele de animale existente la începutul anului, se vor declara între 5 ianuarie—20 ianuarie, iar datele privind modul de folosință a terenului, suprafețele cultivate și numărul pomilor fructiferi, între 25 mai—10 iunie.

In afară de aceasta, cetățenii mai au obligația de a declara în termen de 7 zile orice modificare intervenită în efectivele de bovine, porcine și ovine pe care le dețin, urmare a înstrăinării, cumpărării, sacrificărilor etc.

Declarația verbală va fi însoțită în aceste cazuri, în mod obligatoriu de documentele prevăzute în actele normative în vigoare privitor la adeverirea proprietății animalului, vînzarea acestora, dovezi privind mortalitatea, certificate pentru sacrificări de necesitate etc.

În decrete mai sînt prevăzute și alte obligații de declarare. Astfel, consiliile de conducere ale cooperativelor agricole de producție vor depune pînă la 15 mai la comitetele executive ale consiliilor populare comunale tabele cu membrii cărora li s-au repartizat loturi în folosință cu indicarea mărimii suprafețelor și categoriei de folosință a acestora. De asemena, conducerile unităților agricole de stat și cooperatiste, precum și ale oricăror unități socialiste care dețin terenuri agricole, pomi fructiferi sau animale domestice sînt obligate să înainteze la comitetul executiv al consiliului popular, respectiv pînă la 25 ianuarie, date privind efectivele la începutul anului (în cazul în care nu s-a efectuat recensămîntul animalelor) și pînă la 13 iunie, datele privind modul de folosință a terenurilor și numărul pomilor fructiferi. Aceste date pe fiecare unitate în parte se vor înscrie în anexa la centralizatorul registrului agricol pentru unitățile de stat și cooperatiste.

Ținînd seama de importanța respectării termenelor ca și de necesitatea unor declarații clare și complete, legiuitorul a prevăzut obligația comitetelor executive ale consiliilor populare de a aduce din timp, la cunoștința persoanelor fizice și juridice din localitate obligațiile pe care le au cu privire la registrul agricol.

4. În vederea unei înscrieri corecte a datelor furnizate de declaranți, înscrierea în registrul agricol se face de persoane anume desemnate, după cum urmează:

La comune, de către agentul agricol sau de statisticianul din aparatul consiliului popular căruia îi revine sarcina completării, ținerii la zi și centralizării datelor din registrul agricol. În acest caz, înscrierea datelor de către funcționarul sus-menționat se va face fără a mai fi necesară emiterea unei decizii de către biroul executiv al consiliului popular comunal. Cu totul altfel se prezintă situația atunci cînd sarcina de completare a registrului agricol este încredințată contabilului consiliului popular comunal caz, în care, decizia de desemnare a acestuia ca funcționar care, în cadrul atribuțiilor de serviciu o are și pe aceea de completare, respectiv ținere la zi a registrului agricol, devine obligatorie. În orașe, municipii și sectoarele municipiului București, înscrierea datelor se face de către un funcționar anume desemnat întotdeauna prin decizia comitetului (biroului) executiv al consiliului popular. În toate cazurile însă, răspunderea pentru completarea și ținerea la zi a registrului agricol, pentru verificarea acestuia o are secretarul Comitetului executiv al consiliului popular fără al cărui acord nu este permisă nici o modificare a datelor înscrise în registru.

5. Decretul nr. 692/1973 prevede reguli speciale privind completarea în registrul agricol a datelor privind efectivele de animale, verificarea datelor centralizate, privind modul de folosință a terenurilor.

Astfel, la centralizarea datelor privind modul de folosință a terenurilor va participa în mod obligatoriu și un tehnician cadastral, pentru verificarea exactității acestor date în raport cu situația din teren, delegat de oficiul județean de cadastru și organizare teritorială.

Este îndeobște cunoscut că transformările intervenite în economia țării, socializarea agriculturii, executarea unor lucrări de mare amploare, în domeniul îmbunătățirii funciare impuneau de la sine o evidență corespunzătoare a fondului funciar. În acest sens o serie de acte normative au stabilit în mod succesiv obligativitatea organizării cadastrale. (Decretul nr. 281/1955 și art. 13 din Legea nr. 12/1968, în prezent abrogate). Actualmente, Legea nr. 59/1974 privind fondul funciar, precizează din nou elementele cadastrului funciar stabilind condiții de aducere la îndeplinire a prevederilor legii existînd în acest sens și o bază tehnică materială la nivelul cerințelor impuse de amplasarea și calitatea lucrărilor. Insistăm asupra acestui punct deoarece prezența tehnicianului cadastral la verificarea datelor privind modul de folosință a terenurilor, nu este rodul întîmplării. Terenurile agricole constituie o subdiviziune a fondului funciar care cuprinde întregul fond de terenuri ce servesc în mod nemijlocit pentru producția plantelor agricole, indiferent dacă această producție este organizată și condusă în mod direct de om (cultura cerealelor, viilor etc.) sau, dacă producția este rezultatul mai mult al unui proces natural.

6. În scopul unei evidențe concentrate și centralizate, în afară de înscrierea datelor în registru pe gospodării, se fac și înscrieri în centralizatorul registrului agricol, în general de aceleași persoane care operează înscrierile și în registrul pe gospodării.

Centralizarea acestor date se face în fiecare an, în anumite perioade stabilite prin lege. Astfel, prin Decretul nr. 191/9.07.1981 pentru modificarea Decretului nr. 692/1973 centralizarea datelor pe comună (oraș, municipiu, sector al municipiului București) se va face în următoarele perioade: între 1—20 ianuarie, pentru datele privind membrii gospodăriei, clădirile de locuit, construcțiile gospodărești, mijloacele de transport cu tracțiune animală și evoluția efectivă de bovine, porcine și ovine pe total specie, pe întregul an. Efectivele de animale existente la începutul anului se stabilesc pe baza recensămîntului animalelor domestice, se înscriu în registrul agricol pentru fiecare gospodărie, precum și pe total comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București și se transmit potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 516/1978; între 1—15 ale lunii următoare trimestrului raportat, pentru evoluția efectivelor de bovine, porcine și ovine pe total specie în trimestrele I-III; între 1—15 iunie, pentru datele privind modul de folosință a terenului, suprafețele cultivate și numărul pomilor fructiferi; în termen de 2 zile de la încheierea lucrărilor de evaluare a producției în cîmp pentru producția principalelor culturi. Înscrierea datelor se va face pe baza rezultatelor furnizate de comisia de evaluare a producției agricole vegetale stabilite prin Decretul nr. 79/1973; pentru produsele la care nu se face evaluarea potrivit Decretului sus-menționat, datele privind producția se vor stabili de comisia de evaluare prin apreciere; între 1—10 februarie, pentru datele privind producția animală, pe baza evaluării făcute potrivit prevederilor art. 11 și 12 din Decretul privind registrul agricol.

7. O precizare importantă a Decretului o constituie obligația comitetelor (birourilor) executive al econsiliilor populare de a controla exactitatea datelor declarate de cetățeni. Procentul de verificare este de 10-15% din numărul gospodăriilor, dar nimic nu împiedică comisia constituită în acest scop a efectua mai multe vizite de control. Diferențele constatate în urma controlului vor fi operate în registrul agricol fiind încunoștiințat despre aceasta „capul gospodăriei". Legiuitorul a prevăzut pentru încălcarea prevederilor decretului răspunderea disciplinară, contravențională, penală, materială sau civilă, iar art. 24 din decret specifică că „declararea de date nesincere, refuzul de declarare, precum și nedeclararea la termenele stabilite a datelor ce fac obiectul registrului agricol, dacă faptele nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, sînt considerate infracțiuni, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 100 la 1000 lei. Aceste contravenții, care se încadrează în sistemul general al Legii nr. 32/1968, legecadru în materia contravențiilor, se constată de primari, ofițeri și subofițeri de miliție, de funcționari în ale căror atribuții intră întocmirea registrului agricol, precum și de alte persoane anume împuternicite de Ministerul Agriculturii, Direcția centrală de statistică, Ministerul Finanțelor, organele de constatare avînd și atribuții de aplicare a sancțiunii.

Procesul verbal de constatare a contravenției poate fi atacat cu plîngere în termen de 15 zile de la comunicarea la organul ierarhic superior celui care a făcut constatarea.

Ilie VASILE

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ
VASLUI
Str. Metalurgiei nr. 4
Biroul desfacere,
Telefon 13571-2-4-5
Telex 26236 iven.r.

● Reductoare cilindrice

Red. de uz general B.H.
— 1BH 12,5 Stg. buc. 15
— 2BH 12,5 Dr. buc. 16
— 2BH 28 Stg. buc. 28
— 3BH 8 Stg. buc. 51
— 12,5 Stg. buc. 25
— 28 Dr. buc. 40
— 31,5 Stg. buc. 1
— 31,5 Dr. buc. 1
— 40 Stg. buc. 6
— 4BH 20 Dr. buc. 6
— 25 Dr. export buc. 437
— 5BH 8Dr. buc. 13
— 12,5 Dr. buc. 12
— 40 Stg. buc. 15
— 6BH 22,5 Stg. buc. 6
— 22,5 Dr. buc. 20
— 28 Stg. buc. 13
— 28 Dr. buc. 12
— 35,5 Stg. buc. 5
— 7BH 12,5 Stg. buc. 2
— 28 Stg. buc. 4
— 28 Dr. buc. 4
— 8BH 10 Dr. buc. 2
— 22,5 Stg. buc. 15
— 22,5 Dr. buc. 6
— 9BH 28 Stg. buc. 3
— 10BH 12,5 Stg. buc. 1
— 22,5 Stg. buc. 1
— 22,5 Dr. buc. 4
— 28 Stg. buc. 1
— 40 Stg. buc. 1

Reductor R3-000-reductoare cilindrice în trei trepte utilizate pentru poduri rulante
— R3 450 rap. 21 var. I buc. 7
— R3 450 rap. 21 var. II buc. 3
— RT3 320 rap. 90 var. N5a buc. 3

Red. 2Rv-reductoare cilindrice folosite pentru linii de laminare
— 2Rv 250 rap. 31,5-1S buc. 22
— 2Rv 250 rap. 31,5-1N buc. 11
— 2Rv 250 rap. 35,5-1S buc. 8

Reductoare melcate
— Red. T550-3.6.0. — se folosesc pentru acționarea tobei simple la macaraua A.M. 5 buc. 128
— Red. T550-3.8.0. — se folosesc pentru acționarea mecanismului de rotire la macaraua A.M.5. buc. 104

● Motoreductoase cilindrice

Motoreductor M.R.S. 3003 — motoreductor cu trei trepte de reducere, este folosit la acționarea betonierelor și altor utilaje, fiind echipate cu motoare 380/220 Kw.
— M.R.S. 3003 3Kw×1500 rot/min. buc. 302
— M.R.S. 3003 4Kw×1500 rot/min. buc. 58
— M.R.S. 3003 4Kw×1500 rot/min export buc. 294

● Motoreductoare conice

Motoreductor M.R.S. 3005 — este un reductor conic prevăzut cu motor fiind folosit la construcția betonierelor
— M.R.S. 3005 11Kw×1500 rot/min. buc. 11

● Ventilatoare axiale industriale

Ventilatoare axiale tip VAT — destinate a fi montate în tubulaturi ptr. transportul de gaze sau aer, avînd rotori cu 6,9 sau 12 paleți și motoare de 380/200 Kw în construcție normală sau antiexplozivă
— VAT 315/6 0,25Kw×1500 rot/min. buc. 2
— 315/6 0,55 Kw×1500 rot/min. buc. 2
— VAT 400/6 0,55×1500 rot/min. inox buc. 5
— 400/6 0,75×1500 rot/min. aex. buc. 1
— 400/6 1,5 Kw×1500 rot/min. buc. 4
— 400/9 0,55 Kw×1500 rot/min. inox buc. 1
— 400/9 2,2 Kw×1500 rot/min. buc. 1
— 400/12 0,55×1500 rot/min. buc. 78
— 400/12 0,55 Kw×1500 rot/min. inox buc. 1
— 400/12 0,55 Kw×1500 rot/min anti-acid buc. 12
— VAT 500/6 0,25 Kw×1500 rot/min. buc. 1
— 500/6 0,55 Kw×1000 rot/min. aex. buc. 3
— 500/6 5,5 Kw×3000 rot/min. aex. buc. 3
— 500/9 5,5 Kw×3000 rot./min. aex. buc. 1
— 500/12 0,37 Kw×1000 rot/min. buc. 8
— 500/12 0,75 Kw×1500 rot/min. IP54 buc. 2
— 500/12 0,55 Kw×1000 rot/min. aex+ inox buc. 4
— 500/12 0,55 Kw×1000 rot/min. aex. buc. 1
— VAT 630/6 1,5 Kw×1500 rot/min. inox buc. 1
— 630/6 2,2 Kw×3000 rot/min. buc. 9
— 630/9 0,75 Kw×1500 rot/min. aex. buc. 4
— 630/12 0,75 Kw×1000 rot/min. aex. buc. 2
— 630/12 0,75 Kw×1000 rot/min. buc. 2
— 630/12 1,5 Kw×1000 rot/min. inox buc. 1
— VAT 800/6 1,5 Kw×1000 rot/min. buc. 15
— 800/9 7,5 Kw×1500 rot/min. buc. 9
— 800/9 7,5 Kw×1500 rot/min. aex. buc. 2
— 800/12 1,1 Kw×750 rot/min. buc. 4
— 800/12 2,2 Kw×750 rot/min. buc. 1
— 800/12 7,5 Kw×1500 rot/min. aex. buc. 4
— VAT 1000/6 5,5 Kw×1000 rot/min. buc. 1
— 1000/6 18,5 Kw×1500 rot/min. buc. 9
— 1000/6 30 Kw×1500 rot/min. buc. 5
— 1000/9 3Kw×750 rot/min. buc. 2
— 1000/9 22 Kw×1500 rot/min. flanșat buc. 20
— 1000/9 30 Kw×1500 rot/min., buc. 9
— 1000/12 3 Kw×750 rot/min. buc. 7
— 1000/12 3 Kw×750 rot/min. buc. 11
— 1000/12 7,5 Kw×1500 rot/min. buc. 1
— 1000/12 7,5 Kw×1000 rot/min. aex+ inox buc. 1
— 1000/12 30 Kw×1500 rot/min. buc. 17
— 1000/12 30 Kw×1500 rot/min IP54 buc. 3
— VAT 1250/6 5,5 Kw×750 rot/min. buc. 2
— 1250/6 11 Kw×750 rot/min. buc. 1
— 1250/9 7,5 Kw×1000 rot/min. buc. 1
— 1250/9 18,5 Kw×1000 rot/min. buc. 4
— 1250/12 11 Kw×750 rot/min. buc. 2
— 1250/12 18,5 Kw×1000 rot/min. buc. 1
— VAT 1600/12 5,5 Kw×1000 rot./min. buc. 1
— 1600/12 30 Kw×750 rot/min. buc. 8
— 1600/12 30 Kw×750 rot/min. aex. buc. 1

Ventilatoare axiale tip VVAT — sînt ventilatoare axiale de acoperiș și sînt destinate pentru aerisirea încăperilor și a halelor industriale
— VVAT 400/6 0,25 Kw×1500 rot/min. buc. 1
— 400/12 0,25Kw×1500 rot/min. anticoroziv buc. 2
— 400/12 2,2 Kw×3000 rot/min. buc. 21
— VVAT 500/6 5,5 Kw×3000 rot/min. buc. 1
— 500/9 5,5Kw×3000 rot/min aex. buc. 2
— 500/12 0,37 Kw×1000 rot/min. inox. buc. 1

— 500/12 0,55Kw×1000 rot/min. IP54 buc. 5
— 500/12 0,55 Kw×1000 rot/min. aex. buc. 1
— 500/12 5,5 Kw×3000 rot/min. buc. 12
— 500/12 5,5Kw×3000 rot/min. inox buc. 1
— VVAT 630/6 0,37Kw×1000 rot/min. IP54 buc. 5
— 630/6 1,5 Kw×1500 rot/min. flanșat buc. 14
— 630/6 1,5 Kw×1500 rot/min. aex. buc. 1
— 630/6 2,2Kw×1500 rot/min. IP54 buc. 11
— 630/6 2,2 Kw×1500 rot/min. inox buc. 1
— 630/6 2,2Kw×1500 rot/min. aex. buc. 4
— 630/9 0,75Kw×1000 rot/min. buc. 1
— 630/12 0,75Kw×1000 rot/min. buc. 1
— 630/12 0,75Kw×1000 rot/min. inox buc. 1
— VVAT 800/12 11Kw×750 rot/min. buc. 18
— 800/6 2,2Kw×1000 rot/min. buc. 3
— 800/12 7,5Kw×1500 rot/min. buc. 2
— VVAT 1000/6 5,5Kw×1000 rot/min. inox buc. 1
— 1000/9 3Kw×750 rot/min. buc. 2
— VVAT 1250/12 11Kw×750 rot/min. aex. buc. 4

Ventilatoare axiale tip VHR — sînt ventilatoare helicoidale cu rotor de tip monobloc turnat din aliaje de aluminiu utilizîndu-se la transportul aerului sau gazelor în tubulatură sau la aerisire în perete.

— VHR 500 5,5 Kw×750 rot/min. buc. 15
— VHR 630 3×750 buc. 10
— 630 5,5×1500 aex. buc. 3
— VHR 800 5,5×1000 buc. 8
— VHR 1000 30×1500 buc. 10
— 1000 30×1500 aex. buc. 1

● VENTILATOARE PENTRU AGRICULTURĂ

— Ventilator M.S.V.A. buc. 110
la mașinile de stropit vii cu tracțiune animală find acționate de motoare M.S.V.A. 200

— Ventilator S.U.P. buc. 420
este un ventilator de ti pcentrifugal este un ventilator de tip centrifugal folosit la mașinile pentru semănat universale S.U.P. 48.0

● CONSTRUCȚII METALICE DIVERSE

— Dulap vestiar cu trei uși buc. 40
— Box paleți tip „Euro" buc. 40
— Baracă neizolată 12×69×3 buc. 2
— Baracă șef echipă buc. 2

Echipament A.L.A.

— Filtru F.V.A. 49 buc. 70
— Oblon O.M.E. 2 buc. 26
— Oblon O.E. buc. 1

● UTILAJ REFRACTAR

● Echipament panouri exterioare

— E 36-5Dr 3971.0 buc. 2
— E 36-56Dr. 3899.0 buc. 3
— E 36-57Dr. 3901.0 buc. 4
— E-1 Stg. 5011.0 buc. 2
— E 36-44Dr. 3894.0 buc. 1
— E 8 Stg. 5013.0 buc. 1
— E 36-7 3889.0 buc. 3
— E 36-71Dr. 3991.0 buc. 2
— E 36-3b Stg. 3992.0 buc. 3
— E 36-25 Stg. 3891.0 buc. 3
— E 36-59 3902.0 buc. 1
— E 36-5Dr. 3886.0 buc. 3
— E 36-71 5009.0 buc. 1
— E 36-0 buc. 1
— E 27-40 3882.0 buc. 1
— E 36-55Dr. 5008.0 buc. 1
— E 18-1,2 3877.0 buc. 1
— E 36-5 Stg. 3885.0 buc. 3
— E 33-10 Stg. 3975.0 buc. 2
— E 33-55 3984.0 buc. 2
— E 36-5aDr. 3887.0 buc. 5
— E 36-5Dr. 3886.0 buc. 1
— E 36-44Stg. 3893.0 buc. 2
— E 36-40 3897.0 buc. 1
— E 21-3 Dr. 3944.0 buc. 1
— E 30-3b Stg. 3975.0 buc. 1
— E 33-56Dr. 3987.0 buc. 1
— E 33-71 Stg. 3990.0 buc. 2
— E 36-4 Stg. 3994.0 buc. 1
— E 36-4Dr. 3995.0 buc. 1
— E 18 Stg. 5015.0 buc. 1
— E 18Dr. 5016.0 buc. 1
—E 28Dr. 5018.0 buc. 1
— E 36-27Dr. 5002.0 buc. 1

● Echipament suplimentar

— E 36-56 3898.4.0. buc. 2
— E 36-57a 3901.4.0. buc. 1
— E 36-56 Stg. 3892.2.0. buc. 1
— E 18-1,2 3877.3.0. buc. 3
— E 36-56 Stg. 3898.13.0. buc. 3
— E 27-43bDr. 3894.2.0. buc. 1
— E 33-8 3974.4.0. buc. 1
— E 27-43 Stg. 3880.4.0. buc. 1
— E 36-15 3890.5.0 buc. 5
— E 36-7 Stg. 3889.5.0. buc. 6
— E 27-40 3882.4.0. buc. 3
— E 36-7Stg+Dr. 3889.4.0. buc. 6
— E 36-7Stg+Dr. 3878.5.0. buc. 1
— E 27-43 Dr. 3878.5.0. buc. 1
— E 30-3 Dr. 3960.5.0. buc. 2
— E 30-3b Stg. 3945.4.0. buc. 1
— E 36-56a Dr. 3899.13.0. buc. 5
— E 36-56 Stg. 3898.13.0 buc. 5
— E 36-17 Dr. 3905.13.0 buc. 2
— E 1 5012.4.0. buc. 3
— E 1 3943.4.0 buc. 1
— E 36-55 Stg. 3897.4.0 buc. 1
— E 30-3b Stg. 3960-4.0 buc. 1
— E 1 Dr. 5012.3.0. buc. 1
— E 1 Dr. 3885.4.0 buc. 1
— E 36-5Dr. 3886.5.0 buc. 3
— E 36-56 3899.5.0 buc. 1
— E 1 Dr. 5012.5.0. buc. 1
— E 18 Dr. 5016.5.0 buc. 1
— E 36-5 Stg. 3886.4.0 buc. 1
— E 36-71 3904.5.0 buc. 1
— E 36-44bStg. 3895.4.0. buc. 2
— E 28 Stg. 5017.4.0. buc. 1
— E 18-1,2 3877.2.0 buc. 1
— E 36-55 5007.5.0 buc. 2
— E 8 5013.5.0 buc. 2
— E 38-8 3964.4.0 buc. 1
— E 33-10 3975.4.0 buc. 2
— E 36- 71 Stg. 3904.13.0 buc. 2
— E 36-44 Stg. 3895.5.0. buc. 1
— E 24-36 Dr. 3946.4.0. buc. 1
— E 36-44b Dr. 3896.4.0 buc. 2
— E 36-44 3890.4.0 buc. 1
— E 36 3889.4.0 buc. 1
— E 36-44 Stg. 3898.5.0 buc. 1

● Echipament pentru planșee

— P-2t 3.0 buc. 1
— P-24-1Stg 5.0 buc. 1
— P 24-1t 6.0 buc. 2
— P 27-17 9.0 buc. 2
— P 27-17t 15.0 buc. 1
— P 23-37 17.0 buc. 1
— P 27-47 18.0 buc. 2
— P 30-15 19.0 buc. 1
— P 30-19 25.0 buc. 1
— P 30-19t 26.0 buc. 2
— P 33-15 35.0 buc. 1
— P 33-12 31.0 buc. 1
— P 33-12t 34.0 buc. 3
— P 36-1 48.0 buc. 2
— P 36-12 50.3.0 buc. 2
— P 36-61 70.0 buc. 2
— P 36-93 Dr 76.0 buc. 1
— P 36-12t 54.9.0 buc. 3
— P 36-1 2.4.0 buc. 1
— P 27-17 9.2.0 buc. 1

● INSTALAȚII REALIZAT CABINE SANITARE

— Cabină sanitară K1-K2 Dr. buc. 1
— Idem K1-K2 Stg. buc. 1
— Platformă mobilă K3-K4 buc. 2

Intrebări și răspunsuri

PETRE ROCSOREANU, București — Potrivit art. 18 lit. a din H.C.M. nr. 1052/1962 republicat în Buletinul Oficial nr. 58/1967, studenții admiși în învățămîntul superior fără frecvență beneficiază anual, de cîte un concediu fără plată de pînă la 30 zile calendaristice pentru prezentarea o singură dată la concursul de admitere, la examenele pentru promovarea fiecărui an de studii și la examenul de stat. Prevederile legale de mai sus nu disting alte măsuri pentru o a doua specialitate.

TRAIAN BUȘTEA, Oradea — În completarea răspunsului publicat în Suplimentul nr. 30, vă mai precizăm că accidentul de muncă se constată de organele județene de protecție a muncii. Conducerea unității are obligația să verifice legalitatea eliberării certificatului medical și să dispună plata drepturilor cuvenite pe linia asigurărilor sociale de stat, numai dacă certificatul s-a eliberat cu respectarea reglementărilor în vigoare.

I. STĂNESCU, Timișoara — Reglementările legale privind retribuirea muncii pentru personalul muncitor din cooperativele agricole — încadrat cu sau fără contract de muncă — și retribuit de acestea, sînt stabilite de Legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste nr. 27/1976. Conform prevederilor din legea sus-menționată (art. 37 lit. e și art. 73), avansurile lunare ce se acordă personalului cu funcții de conducere și de execuție tehnică, economică și de altă specialitate, cu atribuții pe întreaga cooperativă sau pe fermă, brigadă și sector sînt de pînă la 80% din drepturile de retribuire cuvenite, corespunzător perioadei lucrate, condiționat de respectarea cheltuielilor planificate, de realizarea livrărilor la fondul de stat și de celelalte sarcini de plan stabilite pentru luna respectivă. Șefii de fermă retribuiți de stat care lucrează în C.A.P. urmează să aibă rețineri de plan de 20% din retribuția tarifară de încadrare, conform prevederilor din proiectul de decret privind modificarea Legii nr. 57/1974 și Legii nr. 27/1976, elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și supus aprobării la organele competente. Restituirea reținerilor de plan pentru activitatea anului 1980 pentru membrii cooperatori și personalul muncitor — cu și fără contract de muncă — retribuiți de cooperativele agricole, se face în funcție de producția netă sau fizică realizată efectiv la nivel de unitate și pe subunități de producție (ferme, brigăzi), corectate cu valoarea producției calamitate recunoscute și plătite de ADAS, conform circularei M.A.I.A.—B.A.I.A. nr. 150.375-272/18.III.1981. Fondul de retribuire la C.A.P. nu poate fi asigurat integral, decît în situația obținerii producțiilor și veniturilor planificate, iar în caz de calamități naturale, valoarea producției fizice realizate efectiv va fi corectată cu sumele corespunzătoare plătite de ADAS, pentru producția calamitată. Normele tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în unitățile agricole de stat și în asociațiile economice intercooperatiste elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare cu nr. 118/977/1979 și avizate de Ministerul Muncii cu nr. 8546/1979 nu prevăd clauze privind restituirea reținerilor de plan datorate cauzelor independente de unitate, prevăzute la art. 48 alin. (2) din Legea nr. 57/1974 republicată. Conform telexului nr. 612/1981 transmis de B.A.I.A. urmează ca și la specialiștii agricoli retribuiți de stat care lucrează în C.A.P. restituirea reținerilor de plan pentru activitatea anului 1980 să se facă în aceleași condiții ca și la personalul încadrat cu contract de muncă, retribuit de C.A.P.

ÎNTREPRINDEREA FILATURA DE LÎNĂ, Mizil — În situația în care persoana căreia i s-au imputat cheltuielile de școlarizare ca urmare a nerespectării clauzelor contractuale, a revenit și s-a încadrat în unitatea cu care a încheiat contractul, cheltuielile de școlarizare încasate de la cel în cauză, pot fi restituite la data expirării perioadei de 5 ani. În acel moment se realizează scopul contractului de școlarizare.

EMIL BONDOC, București — Vă facem cunoscut că potrivit prevederilor art. 9 din Legea nr. 5/1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980, absolvenții repartizați în producție veniți din alte localități se încadrează în categoria a 4-a de prioritate în ce privește atribuirea locuințelor cu chirie din fondul locativ de stat. În baza art. 35 alin. 2 din aceeași lege, tinerii nou încadrați în producție sînt exceptați de la plata chiriei majorate (în cazul în care realizează un venit mediu lunar pe membru de familie mai mare de 1500 lei) timp de 5 ani de la încadrare.

M. STOIAN, București — Potrivit prevederilor art. 27 și 30 din Legea nr. 1/1977 în fondul total de retribuire asupra căruia se calculează impozitul nu se includ drepturile de autor sau de colaborator extern, retribuțiile pentru prestarea unor servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate, ca atare, prin legislația muncii. Veniturile obținute din muncă, altele decît cele asupra cărora se calculează impozitul pe fondul total de retribuire se impun în continuare potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data apariției acestei legi. Față de a[ceste] prevederi exprese ale legii și în[tru] recompensele bănești pentru invenții nu au la bază contracte de muncă și se calculează în funcție de economiile obținute, impunerea lor se face în continuare potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data apariției Legii nr. 1/1977, respectiv conform prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 545/1971 modificat prin Decretul nr. 74/1975 și instrucțiunile nr. 1527 din 1970. În cazul arătat de dv. impozitul se calculează astfel: pentru anii 1977 și 1978, din recompensa de 15 000 lei plătită în anul 1979 pentru invenția respectivă se scade tranșa neimpozabilă de 10 000 lei, rămînînd o recompensă impozabilă de 5000 lei la care, aplicînd cota minimă de impozit de 3,20%, revine un impozit de 160 lei. Recompensa de 9 000 ei primită în anul 1981 pentru anul 1979 se impozitează astfel: 15 000 lei + 9000 lei = 24 000 lei total recompensă pe trei ani. Din 24 000 lei se scade tranșa neimpozabilă de 10 000 lei, rămînînd o recompensă impozabilă de 14 000 lei. Aceasta se împarte la 12 luni, rezultînd 1167 lei recompensă lunară impozabilă la care revine un impozit de 77 lei, respectiv prin înmulțirea cu 12 = 924 lei. Din acest impozit se scade suma impozitului plătit anterior de 160 lei, rămînd de plată 764 lei. La fel se va proceda cu recompensele pentru anul IV și V de aplicare a invenției respective.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

OKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

Adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Stimați tovarăși și prieteni,

Sărbătorim 50 de ani de la apariția „Scînteii", moment cu profunde semnificații în istoria luptei partidului nostru pentru libertate, dreptate socială și națională, pentru edificarea socialismului în România. Totodată, sărbătorim „Ziua presei", ce se serbează anual la 15 august, subliniind prin aceasta caracterul revoluționar, partinic al presei și radioteleviziunii din România. **(Aplauze puternice, urale).**

Am deosebita plăcere să adresez, cu acest prilej, colectivului redacțional, colaboratorilor și corespondenților voluntari ai „Scînteii", muncitorilor și lucrătorilor care tipăresc și difuzează ziarul, un călduros salut comunist, revoluționar. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Adresez, de asemenea, un salut revoluționar călduros tuturor lucrătorilor din presă, tipografilor și corespondenților voluntari, maselor largi de cititori, cu prilejul „Zilei presei", și le urez succes în întreaga activitate viitoare. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Acordarea ordinului „Victoria socialismului", „Scînteii" constituie o înaltă apreciere a activității desfășurată de ziar în propagarea politicii partidului și statului nostru, în ridicarea nivelului politic al maselor largi populare. Aceasta subliniază și mai mult rolul pe care „Scînteia", presa și radioteleviziunea îl au în întreaga noastră activitate de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de dezvoltare continuă a patriei noastre, de întărire a independenței și suveranității sale. **(Aplauze puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Adresez, încă o dată, pentru această înaltă distincție, cele mai călduroase felicitări „Scînteii", întregului colectiv de redactori și muncitori, și le urez succese tot mai mari în activitatea viitoare. **(Aplauze puternice, prelungite ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Presa democrată, muncitorească și socialistă s-a dezvoltat odată cu mișcarea revoluționară de eliberare națională și socială, cu mișcarea muncitorească și socialistă și, după cum se știe, a jucat un rol de seamă în lupta poporului nostru împotriva asupririi și exploatării, împotriva regimului burghezo-moșieresc, pentru realizarea unității statului național, pentru asigurarea afirmării României ca țară liberă, pentru făurirea socialismului pe pămîntul patriei noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În acest context, apariția în luna august 1931 a „Scînteii" a marcat un moment important, s-ar putea spune o nouă calitate, în dezvoltarea presei muncitorești, revoluționare, din România, în creșterea combativității și capacității ei de luptă pentru afirmarea principiilor revoluționare, pentru apărarea intereselor vitale ale poporului nostru. Înfruntînd nenumărate greutăți și, în primul rînd, represiunile vechiului regim „Scînteia", ca dealtfel întreaga presă democratică, revoluționară, a acționat cu hotărîre pentru a duce în rîndul maselor populare cuvîntul partidului, contribuind la unirea eforturilor clasei muncitoare, a oamenilor muncii, a poporului, în marile bătălii împotriva burgheziei și moșierimii, a reacțiunii și fascismului, împotriva războiului, pentru libertate socială și independență națională, pentru democrație și socialism.

Putem spune că „Scînteia" ilegală, întreaga presă muncitorească revoluționară, democratică, cei care au scris-o, tipărit-o și răspîndit-o în acea vreme cu riscul vieții și libertății lor, au dat un luminos exemplu de eroism și abnegație comunistă, de slujire devotată a cauzei clasei muncitoare, a partidului, a poporului, a independenței și suveranității României. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Continuînd aceste tradiții, „Scînteia", întreaga presă, radioteleviziunea au desfășurat o amplă activitate în cele peste trei decenii și jumătate de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, afirmîndu-se ca un factor important în măreața epopee condusă de partid — de transformare revoluționară a societății noastre, în asigurarea victoriei revoluției socialiste în România, în făurirea unei vieți noi, în care poporul, liber și stăpîn pe destinele sale, își creează în mod conștient viitorul socialist și comunist. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Conducerea partidului dă o înaltă apreciere rolului pe care „Scînteia", ca organ al Comitetului Central, l-a avut și îl are în societatea noastră, în înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a patriei și ridicare a nivelului de viață și civilizație al poporului. Încă o dată, pentru întreaga activitate desfășurată de „Scînteia", de întreaga noastră presă, ca și de radioteleviziune, în anii construcției socialiste, doresc să adresez cele mai calde felicitări ; exprim convingerea că și în viitor „Scînteia", întreaga noastră presă, radioteleviziunea își vor îndeplini înalta misiune de a servi întotdeauna cauza poporului, a partidului, a socialismului, cauza păcii, independenței și suveranității României. Urez tuturor noi și noi succese ! **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Aniversarea a 50 de ani de la apariția „Scînteii" are loc în primul an al celui de-al VII-lea cincinal, în condițiile cînd

întregul nostru popor acționează cu toată fermitatea pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism a României. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Cel de-al VII-lea cincinal prevede trecerea României la o etapă superioară de dezvoltare — de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate. În aceste condiții, „Scînteia", întreaga presă, radioteleviziunea trebuie să-și concentreze forțele pentru unirea eforturilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii în vederea înfăptuirii cu succes a acestui obiectiv fundamental al politicii partidului nostru, să desfășoare o intensă activitate de promovare a spiritului revoluționar, a noului, în întreaga viață economică și socială

Trebuie să avem permanent în vedere că noua etapă de dezvoltare a patriei noastre presupune eforturi susținute, atît materiale cît și spirituale, o largă activitate științifică, culturală, ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, tehnică, științifică și politică a tuturor oamenilor muncii. Aceasta este condiția primordială pentru asigurarea mersului ferm al patriei noastre pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru trecerea la o nouă etapă și înfăptuirea unei civilizații superioare în patria noastră.

În aceste condiții, „Scînteia", toate celelalte publicații, radioteleviziunea trebuie să fie pătrunse de un înalt spirit revoluționar, partinic, să militeze cu toată consecvența pentru a face cunoscută politica partidului și statului nostru socialist, pentru a asigura ca toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, toți cetățenii patriei noastre să înțeleagă bine obiectivele acestei politici, rolul pe care îl au în înfăptuirea ei, în victoria socialismului și comunismului în România. Pornim de la faptul că socialismul și comunismul îl construim cu poporul și pentru popor — și numai în măsura în care oamenii muncii, întregul popor vor acționa în strînsă unitate sub conducerea partidului nostru comunist vom asigura victoria socialismului și comunismului. **(Aplauze, urale puternice. Se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Sîntem la o importantă aniversare. De aceea, nu aș dori să mă opresc asupra unor lipsuri care, din păcate, se mai manifestă în presă și la radioteleviziune. Dar nu aș putea să nu subliniez faptul că, cu toate rezultatele bune pe care le au, presa, radioteleviziunea — și în acest cadru, fără îndoială, și „Scînteia" — sînt încă datoare poporului, clasei muncitoare, partidului în îndeplinirea înaltei misiuni ce le revine în societatea noastră socialistă.

Aș menționa numai faptul că nu întotdeauna se reușește să se explice în mod corespunzător, pe înțelesul maselor, problemele fundamentale ale politicii partidului și statului nostru socialist, că nu în suficientă măsură spiritul de combativitate se simte în presă și la radioteleviziune, că se acordă încă o atenție neîndestulătoare problemelor noi ale dezvoltării economice, științei, culturii, că într-o măsură insuficientă sînt tratate problemele ce se ridică în patria noastră în noua etapă de dezvoltare. Așa cum nu în măsură suficientă sînt tratate problemele dezvoltării mondiale, ale unirii forțelor progresiste, antiimperialiste pentru o politică de pace, de independență națională, pentru asigurarea viitorului pașnic al omenirii.

Consider că, nediscutînd acum aceste probleme, colectivele de conducere ale presei și radioteleviziunii, toți lucrătorii din aceste sectoare vor face ei înșiși o analiză mai temeinică a lipsurilor existente. Necriticînd, cu acest prilej, mai aprofundat, unele stări de lucruri negative, conducerea partidului acordă un credit celor care lucrează în acest sector important de activitate ; sper că veți face totul pentru ca să răspundeți așa cum trebuie, și să vă achitați de această datorie. **(Aplauze vii, îndelungate).**

După cum se știe, Congresul al XII-lea, noul cincinal pun pe primul plan asigurarea bazei energetice și de materii prime într-o măsură cît mai mare cu forțele proprii, buna folosire a materiilor prime, a energiei, recuperarea și refolosirea materialelor pentru a asigura desfășurarea corespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale. În această direcție, „Scînteia", întreaga presă, radioteleviziunea trebuie să aibă un rol mult mai activ, făcînd bine înțeleasă această orientare a Congresului partidului de către toate cadrele noastre, de către toți oamenii muncii. Practic, trebuie să facem în așa fel încît să nu existe zi în care problemele bazei materiale, problemele folosirii raționale a mijloacelor de care dispunem să nu fie larg dezbătute, criticîndu-se energic neajunsurile, lipsurile ce se mai manifestă în acest domeniu.

Este necesar, de asemenea, să se acționeze cu toată hotărîrea în direcția dezvoltării activității științifice, pentru o legare mai strînsă a științei cu producția și învățămîntul, pentru soluționarea mai rapidă a problemelor multiple pe care economia noastră, societatea românească în general, le reclamă cercetării științifice.

Este necesar ca presa și radioteleviziunea să aibă un rol mai activ în stimularea inițiativei creatoare a maselor populare, a luptei pentru o nouă calitate, pentru o tehnică superioară, pornind de la adevărul bine cunoscut că socialismul trebuie să-și demonstreze superioritatea asupra capitalismului, și să învingă capitalismul tocmai în domeniul științei, al tehnicii, al unei calități noi, în domeniul productivității muncii, al eficienței și rentabilității întregii activități economice-sociale.

Este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru buna înțelegere a noului mecanism economico-financiar, pentru afirmarea în toate domeniile a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, pentru creșterea răspunderii conducerilor colective, a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale, în întreaga activitate, în buna gospodărire a avuției naționale, în dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste. Dezvoltarea democrației socialiste presupune neapărat o largă dezbatere publică a problemelor fundamentale ale activității de zi cu zi a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale. Presa și radioteleviziunea trebuie, prin întreaga lor activitate, să devină exponenții fideli ai preocupărilor clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor.

O atenție deosebită trebuie să fie acordată problemelor agriculturii, înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea privind modernizarea și dezvoltarea producției agricole, înfăptuirea noii revoluții agrare, care presupune o înaltă eficiență și o înaltă productivitate, satisfacerea din plin a necesităților de consum ale oamenilor muncii, ale poporului, ca și a necesităților de materii prime ale economiei naționale.

Este necesar să se acorde mai multă atenție în presa noastră problemelor ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate, atît în industrie cît și în agricultură, astfel ca fiecare om al muncii să înțeleagă bine că numai pe măsura dezvoltării economiei naționale, pe măsura creșterii mai puternice a industriei și a agriculturii, creăm condiții pentru dezvoltarea generală a țării, ca și pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

„Scînteia", presa în general, radioteleviziunea, trebuie să ofere cadrul organizat pentru generalizarea experienței celei mai avansate în toate domeniile de activitate, pentru o mai bună organizare a producției și muncii, să stimuleze cu toate forțele inițiativele creatoare ale maselor populare, întrecerea ce se desfășoară între toate unitățile economice și sociale, între județele și localitățile patriei noastre. Trebuie să facem astfel încît presa să oglindească permanent, nu numai la sfîrșitul anului, cum se desfășoară și ce rezultate se obțin în această întrecere și să stimuleze zi de zi această activitate care are un rol deosebit în stimularea inițiativei creatoare a oamenilor muncii.

Este evident, presa și radioteleviziunea trebuie să oglindească marile realizări obținute de oamenii muncii. Să popularizăm și să extindem tot ceea ce este bun și pozitiv în toate domeniile ! În același timp, să criticăm cu toată hotărîrea neajunsurile, rămînerile în urmă, stările de lucruri negative, orice manifestări de lipsă de răspundere față de proprietatea socialistă, apărînd cu intransigență revoluționară interesele generale ale oamenilor muncii, ale construcției socialiste din România !

În acest cadru, „Scînteia", celelalte publicații, radioteleviziunea trebuie să redea, într-o formă corespunzătoare, marile realizări obținute în dezvoltarea generală a patriei, în ridicarea nivelului de viață material și spiritual al poporului. Explicînd bine că tot ceea ce am realizat pînă acum este rezultatul politicii partidului nostru, și demonstrează cu putere justețea acestei politici — bazată pe aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale construcției socialiste la condițiile concrete din România, — faptul că partidul nostru comunist își îndeplinește cu cinste rolul de forță politică conducătoare a societății noastre, să arătăm că și în continuare înfăptuirea Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea este nemijlocit legată de afirmarea cu putere a rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

În același timp, să explicăm permanent că tot ceea ce am realizat este rezultatul muncii eroicei noastre clase muncitoare care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de clasă conducătoare a societății, al alianței dintre muncitorime, țărănime, intelectualitate, dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, că tocmai afirmarea în continuare a rolului clasei muncitoare, a unității tuturor claselor și categoriilor sociale în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea partidului nostru comunist, constituie chezășia mersului ferm înainte, a victoriei societății socialiste multilateral dezvoltate, a întăririi continue a patriei noastre socialiste, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România ! **(Aplauze puternice, prelungite, urale ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Este necesar, de asemenea, să se acorde o atenție mai mare afirmării eticii și echității socialiste, realizării principiilor socialiste de retribuție, în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse, acționîndu-se cu hotărîre împotriva oricăror denaturări sau abateri de la aceste principii, combătîndu-se ferm tendințele de a se obține venituri fără muncă, de a se trăi pe seama altora sau a societății. Este necesar să se facă totul pentru realizarea unor relații de deplină egalitate, pentru afirmarea neabătută a echității în toate domeniile ! Nu trebuie să uităm nici un moment că societatea socialistă este societatea bazată pe munca liberă a tuturor membrilor săi. Tot ceea ce se înfăptuiește aparține membrilor societății și trebuie repartizat după principiul socialist, în raport cu cantitatea și calitatea muncii, asigurîndu-se, totodată, dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale, întărirea capacității de apărare a patriei. Putem spune că, în această privință, avem încă multe de făcut. Presa noastră, radioteleviziunea trebuie să se angajeze cu mai multă fermitate și energie în această luptă, care trebuie să ducă la înlăturarea — și în perspectivă la lichidarea — unor manifestări negative, la dezvoltarea conștiinței noi, revoluționare, care înnobilează omul și îl face să devină cu adevărat liber, conștient că nu poate trăi decît prin munca și gîndirea sa. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În acest cadru un rol important are activitatea desfășurată de partid pentru formarea omului nou, constructor conștient al socialismului, munca politică-ideologică, activitatea cultural-artistică, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor largi populare. La baza întregii activități punem — după cum este bine cunoscut — concepția științifică, materialist-dialectică despre lume și societate, principiile socialismului științific, acționînd pentru înțelegerea lor de întregul partid, de toți oamenii muncii, de întregul nostru popor.

Presa și radioteleviziunea trebuie să acorde o atenție deosebită acestei activități, care are un rol de mare însemnătate în dezvoltarea patriei noastre, în formarea unui om cu o înaltă conștiință revoluționară și patriotică. Este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru combaterea concepțiilor retrograde, mistice, a influențelor și mentalităților înapoiate, moștenite de la vechea societate sau care pătrund sub diferite forme din lumea capitalistă. O atitudine intransigentă trebuie manifestată față de toți cei care, atrași de propaganda străină, de iluzia deșartă că în altă parte vor găsi, poate, un trai mai ușor, sînt gata să-și părăsească țara în care au trăit, să-și lase patria în care părinții și strămoșii lor au luptat pentru a o dezvolta, pentru a-i asigura viitorul liber și independent. Dacă mai sînt asemenea oameni — și, din păcate, mai sînt — aceasta este și un rezultat al lipsurilor din activitatea noastră politico-educativă, deci și a presei și radioteleviziunii. Fără îndoială că în țările capitaliste dezvoltate, care și-au asigurat actualul stadiu pe baza exploatării marii majorități a omenirii, există un nivel mai ridicat față de România, care sute de ani a fost asuprită și jefuită. De fapt, bogăția din aceste țări a fost realizată într-o bună măsură și pe seama petrolului, a produselor agricole și a altor produse românești, a muncii poporului nostru. Noi trebuie să explicăm poporului că avem datoria să facem totul pentru ca, în viitor, nimic din ce e al nostru să nu mai poată servi altora, ci numai și numai dezvoltării patriei noastre socialiste, bunăstării poporului român. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează : „Ceaușescu și poporul !").**

Este cunoscut că două treimi din popoarele lumii se află în stare de subdezvoltare, că, după datele Organizației Națiunilor Unite, — care nu poate fi în nici un caz bănuită că e o „organizație subversivă" — cîteva sute de milioane de oameni nu au ce mînca. Acesta este rezultatul politicii imperialiste și colonialiste. Noi trebuie să explicăm clar aceasta întregului popor, tineretului. Să arătăm limpede că greutățile pe care le mai întîmpinăm nu pot fi învinse decît de noi înșine, prin munca noastră unită, sub conducerea partidului nostru comunist. Este adevărat, mai avem greutăți ; dar, oare, cînd se consumau doar 16 kg carne anual pe locuitor — și aceasta era în 1950 — aceste greutăți erau mai mici ? Astăzi consumăm peste 60 de kg de carne anual. S-au publicat cifre în această privință — nu vreau să le mai repet. Am parcurs un drum lung, am ridicat nivelul general al patriei noastre la un stadiu cu care ne putem mîndri. Trebuie să facem să fie bine înțeles de întregul popor, de tineretul patriei că nu căutînd în afară, undeva, cîțiva arginți în plus, poți reuși să trăiești mai bine, ci aici în patria ta, muncind, luptînd pentru învingerea greutăților, pentru a construi societatea nouă prin munca și forța noastră creatoare ! Am realizat lucruri minunate ! Stă în puterea noastră — și avem deplina garanție — că vom înfăptui neabătut socialismul și comunismul în România ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !").**

În acest cadru, presa și radioteleviziunea trebuie să-și asume un rol mai activ, atît în a face cunoscută politica partidului și statului, marile realizări ale societății noastre, cît și pentru a combate politica imperialistă și colonialistă. Ele trebuie să facă larg cunoscut drumul pe care popoarele trebuie să-l urmeze în lupta pentru lichidarea deplină a dominației imperialiste și colonialiste, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, a egalității în drepturi, în care fiecare națiune să aibă posibilitatea să se dezvolte liber, fără nici o asuprire străină. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Să acordăm mai multă atenție dezvoltării spiritului patriotic, a dragostei față de patrie, față de popor ! Să facem mai bine cunoscut gloriosul trecut de luptă al poporului nostru pentru libertate și neatîrnare, pentru apărarea ființei naționale și dezvoltarea țării ! Să înfăptuim pe larg bogatele tradiții revoluționare ale mișcării muncitorești și socialiste, ale forțelor democratice progresiste, ale Partidului Comunist Român pentru transformarea revoluționară a societății ! Trebuie să facem ca toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, întregul tineret să fie pătrunși de adevărul că de mai bine de două milenii înaintașii noștri nu au părăsit aceste meleaguri, că ei au luptat și au învins multe greutăți, și-au dat viața, dar au păstrat tradițiile străbunilor și le-au dezvoltat în noile condiții. Ei au făcut totul pentru făurirea poporului român, a națiunii române, a statului național unitar ! Avem înalta datorie să dezvoltăm statul nostru socialist, să asigurăm un viitor demn, liber, comunist, națiunii noastre ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung : „Ceaușescu și poporul !").**

Trebuie combătute cu fermitate orice manifestări șoviniste, naționaliste, rasiste ; trebuie întărit spiritul de prietenie și frăție între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Să facem să fie bine înțeleasă politica națională a partidului nostru care a realizat, pentru prima oară în fapt, în România, deplina egalitate între toți oamenii muncii, fie ei români, maghiari, germani sau de altă naționalitate. Trebuie bine înțeles că numai clasele exploatatoare au avut și au interesul să învrăjbească oamenii muncii de diferite naționalități. Toți cetățenii României, indiferent de naționalitate, au aceleași drepturi și aceleași îndatoriri și, în deplină unitate, trebuie să asigure făurirea socialismului și comunismului, dezvoltarea patriei noastre, întărirea independenței și suveranității naționale ! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate, se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Trebuie să folosim mai bine mijloacele politico-educative de care dispunem — presa, radioteleviziunea, teatrul, cinematografia, activitatea de creație literar-artistică ! Să realizăm o largă mișcare de masă, în cadrul festivalului „Cîntarea României", în care toate capacitățile creatoare, întregul popor să se afirme ca o puternică forță în stare să asigure, odată cu dezvoltarea bazei materiale, o viață spirituală nouă, un înalt nivel de cultură și civilizație al națiunii noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În acest an vom avea, probabil, o plenară pe problemele activității ideologice — de aceea nu doresc să mă opresc mai pe larg asupra acestor domenii. Sînt multe de spus și în ce privește literatura, arta, muzica ușoară, ca și despre faptul că toate

acestea trebuie să se inspire într-o mai mare măsură din munca și viața poporului, să servească poporul. Trebuie să înlăturăm unele concepții cosmopolite care se mai manifestă și la noi potrivit cărora arta și cultura patriotică ar aparține unei perioade din secolul trecut, că acum nu mai sînt la modă. Aceasta este o concepție reacționară pe care trebuie s-o demascăm — așa cum am demascat-o și în trecut —, pentru că ea nu poate decît să slăbească forța proletariatului, a clasei muncitoare, forța poporului în lupta pentru progres, pentru independență, pentru o viață mai bună. **(Aplauze și urale puternice, se scandează „Ceaușescu—P.C.R. !").**

După cum vedeți, nu există sector al activității statului și partidului nostru, al societății, în care presa, radioteleviziunea să nu fie implicate într-un fel sau altul. Dispunem de o forță uriașă în acest sector de activitate.

Cu prilejul acestei adunări solemne aș dori să exprim convingerea că lucrătorii din presă și radioteleviziune vor face totul pentru a-și îndeplini în condiții și mai bune înalta misiune pe care o au în societatea noastră, că vor acționa cu toată fermitatea, în spiritul politicii partidului și statului nostru socialist, servind întotdeauna cauza socialismului, a partidului și poporului, a independenței patriei. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Dragi tovarăși și prieteni,

După cum este cunoscut, întotdeauna presa noastră — atît în condițiile ilegalității, cît și în anii construcției socialismului — a avut un rol activ în susținerea și promovarea politicii internaționale a partidului. Noi acționăm cu toate forțele pentru a contribui la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea privind activitatea pe plan internațional, politica de destindere și pace, de independență națională.

În viața internațională sînt probleme complexe. Se confruntă două linii diametral opuse : linia cercurilor imperialiste, colonialiste, de dominație și asuprire — și linia forțelor socialiste, progresiste, antiimperialiste, de pace, de independență, de lichidare a politicii de asuprire și inegalitate. Putem afirma fără teama de a greși că, în această luptă, forțele antiimperialiste, progresiste — în cadrul cărora țările socialiste ocupă un loc important — au obținut succese de seamă, avînd un rol tot mai mare în determinarea cursului politicii internaționale. Aceste forțe, acționînd unite, pot bara calea războiului, pot opri cursa înarmărilor, pot realiza o nouă politică internațională, democratică, de egalitate între toate națiunile, de conviețuire pașnică, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — pace !").** Acționăm ferm pentru soluționarea problemelor complexe, litigioase, pe calea tratativelor. Considerăm că trebuie să se excludă cu desăvîrșire recurgerea la forță ! Toate statele care au probleme de soluționat, să se așeze la masa tratativelor, și oricît de grele ar fi aceste tratative, ele sînt totuși incomparabil mai ușoare decît calea războaielor. Să facem totul pentru a exclude conflictele armate, războaiele, din viața societății, pentru soluționarea tuturor problemelor numai și numai pe calea pașnică, a tratativelor ! **(Aplauze puternice, se scandează „Ceaușescu — pace !").**

Este necesar să facem totul pentru înfăptuirea securității și cooperării în Europa, pentru încheierea cu succes a reuniunii ce se desfășoară la Madrid, pentru a se ajunge la convocarea unei conferințe consacrată încrederii și dezarmării în Europa, pentru continuitatea reuniunilor de securitate și cooperare pe continent. Pentru noi, pentru toate statele europene, problema securității și păcii este una din cele mai arzătoare probleme. De aceasta depind însești civilizația și viața tuturor națiunilor continentului european. Considerăm că trebuie să facem totul pentru a împiedica amplasarea de noi rachete în Europa ! Trebuie să ne ridicăm cu hotărîre împotriva noii arme, așa-zis „curate" — arma cu neutroni. Nu există armă atomică curată ! În general, nu există nici un armament despre care se poate spune că e curat ! Orice folosire a armamentului nuclear înseamnă distrugerea vieții și civilizației. Noi, în Europa, sîntem cei care avem înalta răspundere de a face totul ca pe acest continent, unde sînt concentrate uriașe mijloace de distrugere în masă, să le eliminăm, asigurînd ca această regiune a lumii să devină un continent al păcii, al colaborării egale în drepturi. **(Aplauze și urale puternice, prelungite).**

Ne pronunțăm ferm pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară. Înțelegem preocuparea de a se păstra un echilibru al forțelor și sîntem pentru o dezarmare, sub un control corespunzător, care să asigure acest echilibru, care să nu pună în primejdie securitatea nimănui. Dar securitatea, echilibrul trebuie realizate nu prin impulsionarea cursei înarmărilor, ci prin diminuarea continuă a armamentului. Aceasta este în interesul tuturor popoarelor, în interesul europenilor ! Noi, statele europene, trebuie să facem totul pentru a obține o dezarmare reală. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale, pentru relații noi în viața internațională, care să asigure progresul țărilor rămase în urmă și, totodată, dezvoltarea economiei mondiale — aceasta constituind una din cerințele esențiale ale unei politici de destindere, de pace și independență națională.

Este necesar să asigurăm participarea, cu drepturi egale, a tuturor statelor — indiferent de mărime sau orînduire socială — la soluționarea problemelor internaționale. Trebuie să facem totul pentru ca Organizația Națiunilor Unite, alte organizații internaționale, să aibă un rol mai important în soluționarea problemelor.

Să întărim colaborarea țărilor socialiste — ca un factor primordial al politicii de destindere și de pace —, să întărim unitatea forțelor antiimperialiste și progresiste de pretutindeni ! Să întărim unitatea și colaborarea țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, a tuturor popoarelor care se pronunță pentru o politică de pace, de independență națională ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Să acționăm, cu toată hotărîrea, pentru respectarea dreptului suprem al oamenilor și popoarelor — la viață, la independență ! Nici un drept nu este mai fundamental decît dreptul omului de a trăi liber, de a fi la adăpost de orice agresiune, de a nu fi asuprit și exploatat ! Acest drept la viață liberă și independentă trebuie să-l apărăm cu toată forța ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează : „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !", „Ceaușescu — Pace !").**

Dragi tovarăși și prieteni,

În cadrul politicii noastre internaționale, presa, radioteleviziunea au o misiune importantă. Este vorba nu numai de a susține și a face cunoscută în rîndul maselor populare, poporului politica noastră, dar și de a participa activ, pe plan internațional, la realizarea principiilor noastre fundamentale, știut fiind că numai în condițiile păcii, destinderii și respectului independenței putem înfăptui Programul partidului, asigura dezvoltarea patriei noastre socialiste, așa cum toate popoarele lumii își pot realiza obiectivele proprii. Politica de pace, independență și destindere nu este o politică abstractă, ci o politică vitală, de care depind construcția socialismului, viața, libertatea poporului nostru, ca și a altor popoare. Să facem totul pentru a apăra pacea, independența, pentru destindere, pentru o lume a egalității între toate națiunile ! **(Aplauze puternice).**

Putem spune că nu există sector al politicii interne sau internaționale în care presa și radioteleviziunea să nu aibă un loc important în înfăptuirea Programului partidului nostru. Iată de ce doresc să exprim convingerea că „Scînteia", care a împlinit 50 de ani de la apariție, întreaga noastră presă, radioteleviziunea vor acționa și în viitor în spirit revoluționar, partinic, vor face totul pentru a-și aduce o contribuție tot mai însemnată la înfăptuirea Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea.

Sînt convins că toți lucrătorii din presă și radioteleviziune vor înțelege răspunderea înaltă pe care o au față de popor, față de partid, față de cauza socialismului, și nu vor precupeți nimic pentru a-și face datoria, așa cum trebuie s-o facă fiecare revoluționar, fiecare patriot al României socialiste. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Cu această convingere, vă urez mult succes, dumneavoastră, tuturor lucrătorilor din presă și radioteleviziune, tuturor celor ce muncesc pe tărîmul propagandei, întregului nostru popor — pentru că el este, pînă la urmă, adevăratul făuritor a tot ceea ce înfăptuim în patria noastră. Lui îi aparțin și presa și radioteleviziunea — el este acela care trebuie să aprecieze dacă este bine slujit sau nu ! Și toți trebuie să slujim poporul, cauza socialismului, a independenței României, a păcii ! **(Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează : „Ceaușescu—România, stima noastră și mîndria !", „Ceaușescu—P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !". Într-o atmosferă de puternică însuflețire toți cei prezenți la adunarea festivă se ridică în picioare și aclamă îndelung pentru partid, pentru Comitetul său Central, pentru secretarul general al partidului și președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

23 AUGUST

POPORUL — FĂURITOR CONȘTIENT AL PROPRIULUI SĂU DESTIN

POPORUL NOSTRU SĂRBĂTOREȘTE cea de-a 37-a aniversare a revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă cu sentimentul mîndriei legitime pentru profundele transformări petrecute în viața social-politică, economică a țării, în condiția existenței fiecărei familii, a fiecărui cetățean care și-au putut vedea împlinite, în anii socialismului, cele mai îndrăznețe aspirații de bunăstare și fericire, de realizare a capacităților creatoare.

Aniversarea eliberării României de sub jugul fascist are loc în anul împlinirii a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare și animatoare a luptei antifasciste, a întregului proces revoluționar pe care-l deschidea insurecția din august 1944. Partidul comunist a fost inspiratorul și organizatorul poporului în obținerea tuturor victoriilor istorice din acești ani, care au fost ani de luptă și muncă eroică, dar și de culegere a roadelor învingerii înapoierii, a dificultăților, epocă de dezlănțuire a energiilor creatoare ale minunatului nostru popor, care a făcut din plin, în noile condiții, dovada hărniciei și priceperii, a setei sale de libertate și independență, de progres și bunăstare.

Insurecția națională din august 1944, operă a maselor populare conduse de partidul comuniștilor, a dat expresie vie voinței nestrămutate a întregului nostru popor de a-și lua soarta în propriile mîini, de a-și făuri de sine stătător, în libertate și suveranitate, viitorul potrivit obiceiurilor și tradițiilor sale, pentru ca nimeni altul să nu se mai amestece în treburile sale, să nu mai hotărască în problemele ce-l privesc, peste capul și împotriva intereselor sale, a voinței proprii. Unul din meritele nepieritoare ale partidului comunist în fața istoriei l-a constituit faptul că a asigurat unirea într-un singur front a tuturor forțelor antifasciste, democratice și patriotice împotriva dictaturii antonesciene, pentru întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste și salvarea țării de la dezastrul național spre care o împinsese regimul antonescian.

Se exprima, astfel, caracterul larg național, antifascist și antiimperialist al insurecției din august 1944, fără de care atingerea celorlalte obiective ale oricărui proces revoluționar, cu deosebire cele de ordin social, era de neconceput. Pentru că un adevăr de necontestat al istoriei moderne și contemporane, demonstrat cu putere și de evoluția societății românești, este acela că libertatea națională, cucerirea și asigurarea deplinei independențe a patriei sînt primordiale, condiții prealabile ale obținerii libertății sociale și individuale, condiția sinequanon a oricărei emancipări sociale și umane. De fapt, arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pînă la insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din 1944, poporul român nu s-a putut bucura cu adevărat pe deplin de independența sa. Abia din momentul cînd a fost lichidată cu desăvîrșire orice dependență de monopolurile străine, de țările imperialiste, cînd toate bogățiile naționale au devenit proprietatea poporului, putem vorbi despre adevărata independență națională, de crearea condițiilor pentru realizarea năzuințelor poporului de a fi pe deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri viața în mod liber, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară".**

Prin contribuția substanțială adusă la înfrîngerea hitlerismului, alături de armata sovietică și de celelalte armate ale coaliției antifasciste, poporul român și-a dobîndit, pe cîmpul de luptă, dreptul sacru de libertate și neatîrnare, dreptul de a fi pe deplin stăpîn pe bogățiile sale. El a luat ferma hotărîre de a-și făuri destinele potrivit intereselor și aspirațiilor sale seculare de progres și emancipare, de a construi pe pămîntul strămoșesc o orînduire dreaptă și echitabilă, lipsită de asuprire și exploatare, de silnicii și nedreptăți, o orînduire în folosul maselor populare, secole de-a rîndul private de libertate și frustrate de roadele muncii lor, ducînd o viață de mizerie. Punînd întregul său potențial uman, material, economic în slujba obținerii victoriei definitive împotriva Germaniei hitleriste, poporul nostru în frunte cu comuniștii, în colaborare cu forțe politice democratice care li s-au alăturat, aveau însă ațintite privirile încă de atunci, din focul bătăliilor, spre viitor. Spre înfăptuirea unui asemenea progres social-economic și cultural cum n-a mai fost realizat în patria noastră în îndelungata sa istorie, în care poporul să nu-și mai afle nici un fel de stăpîni, nici dinafară și nici dinăuntru, să-și fie propriul său stăpîn, el însuși producătorul, dar și proprietarul și beneficiarul tuturor valorilor materiale și spirituale, a tot ce se înfăptuiește prin munca și creația fiilor săi.

Tot ce a realizat poporul nostru în cei 37 de ani ce au trecut de la istoricele evenimente revoluționare din august 1944 stau mărturie a ceea ce este capabil să înfăptuiască un popor liber și deplin stăpîn pe bogățiile naționale, pe munca și creațiile sale, un popor deținător suveran al întregii puteri, un popor care știe să prețuiască și să fructifice condiția libertății odată cucerită, pentru că prea mult a îndurat, prea adesea a fost lipsit de ea sau i-a fost amenințată, iar cucerirea ei i-a cerut atîtea sacrificii.

În această perioadă, scurtă la scara cronologiei istorice, România a parcurs de fapt mai multe etape istorice : înfăptuirea revoluției democrat-populare și apoi a celei socialiste, construirea bazelor socialismului, consolidarea noii orînduiri și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv la realizarea căruia este angajată, în prezent, cu toate forțele sale, întreaga noastră societate. În decursul unei perioade relativ scurte România s-a transformat dintr-o țară agrară înapoiată, cu o economie slab dezvoltată, într-o țară socialistă cu o puternică dezvoltare industrială și o agricultură modernă, în plină dezvoltare, cu un nivel de civilizație materială și spirituală tot mai ridicat. Intensa dezvoltare pe care a cunoscut-o economia românească, în ritmuri dintre cele mai înalte pe plan mondial, a determinat creșteri de-a dreptul impresionante.

Odată cu dezvoltarea generală a economiei a sporit necontenit venitul național și s-a îmbunătățit substanțial nivelul de trai material și spiritual al oamenilor muncii, atît prin creșterea retribuției, a consumului de produse alimentare și industriale pe locuitor, cît și prin dezvoltarea construcției de locuințe, prin ameliorarea generală a condiției umane, prin făurirea unei civilizații superioare, a unei culturi noi. A avut loc în ultimii ani o adevărată revoluție în domeniul învățămîntului, științei și culturii, al ridicării nivelului de pregătire profesională științifico-tehnică și culturală a oamenilor muncii.

Toate marile înfăptuiri obținute în construcția socialismului în țara noastră sînt rodul muncii eroice a clasei muncitoare care și-a dovedit din plin virtuțile de clasă conducătoare în societatea noastră, rodul eforturilor țărănimii cunoscută prin hărnicie, dragostea față de pămîntul strămoșesc, al activității de creație a intelectualității noastre legată prin mii de fire de aspirațiile maselor, într-un cuvînt rodul activității întregului popor, fără deosebire de naționalitate, strîns unit în jurul partidului și a conducerii sale — care a asigurat în deplină unitate de voință realizarea neabătută a politicii partidului. Întregul popor vede în politica partidului propria sa politică, expresia vie a intereselor și năzuințelor sale fundamentale, iar în conducerea de către partid a societății, chezășia mersului neabătut spre înfăptuirea celei mai drepte și echitabile societăți pe pămîntul României, garanția progresului neîntrerupt al scumpei noastre patrii — România socialistă.

Drumul de realizări istorice și perspectivele luminoase deschise țării prin programul partidului, prin documentele adoptate de Congresul al XII-lea, evidențiază adevărul că partidul comuniștilor s-a dovedit continuatorul celor mai glorioase tradiții de luptă pentru libertate socială și eliberare națională, pentru libertate și independență, exponentul cel mai fidel al năzuințelor clasei muncitoare, ale întregului popor. Devenit partid de guvernămînt, forță politică conducătoare a societății prin meritele nepieritoare cîștigate în fața istoriei, a poporului său, Partidul Comunist Român nu guvernează el singur, în numele poporului, ci împreună cu întregul popor, creînd, treptat și metodic, cu deosebire după Congresul al IX-lea,

un larg sistem de pîrghii politice și forme organizatorice democratice de exercitare a puterii politice de către poporul însuși, pentru promovarea năzuințelor și aspirațiilor sale de progres, libertate și independență, colaborare și pace internațională.

Perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, fiind cea mai bogată în realizări din istoria țării noastre, pune, totodată, în evidență preocupările asidue ale partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre constituirea unui sistem organizațional larg, atotcuprinzător și armonios al democrației socialiste, care să asigure participarea efectivă a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității la gestionarea și conducerea întreprinderilor, cooperativelor agricole și instituțiilor, la luarea deciziilor colective, la elaborarea politicii interne și externe a statului, la guvernarea țării. O etapă nouă, superioară în evoluția democrației socialiste în genere, a celei economice în special, a reprezentat-o aplicarea, începînd din 1978, a principiului autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor și extinderea lui apoi în conducerea altor unități economice și administrativ-teritoriale.

Ca rezultat al acestor preocupări neîntrerupte s-a creat, așa cum se aprecia la Congresul al XII-lea, **„un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate"**. O asemenea apreciere — enunțată de secretarul general al partidului, era însoțită de indicarea direcțiilor noi în care va acționa partidul pentru perfecționarea edificiului organizațional al democrației socialiste. Cei doi ani care au trecut apoi s-au concretizat în noi măsuri de importanță istorică care lărgesc și adîncesc tot mai mult participarea responsabilă a maselor la conducerea vieții economico-sociale și politice.

Partidul își realizează rolul de forță politică conducătoare în societate numai pe baza unei largi democrații, printr-un larg cadru democratic pus în acțiune, în care partidul însuși este un organism democratic, centrul vital al națiunii, centrul său de inițiativă, întreprinzător și dinamizator, cel care prin programul și politica sa de largă perspectivă pune cu claritate în evidență tendințele de acțiune pentru asigurarea progresului neîntrerupt al patriei spre comunism. Conducerea societății de către partidul comunist se desfășoară dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice, prin integrarea sa tot mai organică în societate. Cea mai elocventă dovadă a acestei dialectici o constituie structura și modul de funcționare a Frontului Democrației și Unității Socialiste care, sub conducerea partidului, înmănunchind organizațiile de masă și obștești, toate clasele și păturile sociale ce alcătuiesc societatea noastră, dă expresie sistemului politico-organizatoric al democrației noastre socialiste, unității de voință, interese și aspirații ale întregului popor și constituie cel mai larg și reprezentativ organism al democrației socialiste sub conducerea partidului. **„Numai și numai cu poporul vom construi socialismul ! Pentru popor îl construim și numai acționînd în acest fel partidul nostru își va asigura în continuare rolul său de conducător politic în întreaga etapă istorică pe care o străbatem în momentul actual"**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul forum al democrației muncitorești.

În condițiile în care edificiul sistemului democratic a fost construit, ceea ce este acum esențial, așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă. Organismele democrației noastre socialiste — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, consiliile populare, organele de conducere democratică la nivel național — trebuie să capete un conținut tot mai profund, să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor"**. Asigurarea funcționalității sistemului instituțional al democrației socialiste, a fiecărei forme democratice de conducere a vieții economico-sociale și politice, de participare nemijlocită a maselor la gestiunea economică, la soluționarea treburilor publice, reprezintă obiectivul fundamental al tuturor perfecționărilor aduse în etapa actuală.

Democrația socialistă constituie pîrghia fundamentală de exercitare în fapt a puterii politice și economice de către popor, a exercitării suveranității sale în stat, de făurire conștientă a destinului său liber și fericit. Prin conținutul și esența puterii politice, orînduirea socialistă creează condițiile dispariției treptate a alienării dintre stat și cetățean, dintre suveranitatea statului ca expresie a voinței claselor dominante în societate și restul societății, dintre guvernanți și guvernați, toți cetățenii fiind într-o situație egală față de mijloacele de producție și de puterea politică. Calea exercitării suveranității naționale de către poporul însuși este, nu poate fi alta decît cea a democrației, a participării maselor la conducerea societății. Numai în socialism, unde puterea politică și economică aparține în întregime poporului, suveranitatea statului exprimă pe deplin voința națională.

Asigurînd tuturor claselor și categoriilor sociale, tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, credință religioasă sau sex, participarea în deplină egalitate, libertate și în cunoștință de cauză la viața politică, la conducerea societății, orînduirea socialistă, statul nostru socialist reprezintă, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul forum al clasei muncitoare **„expresia cea mai democratică a conducerii societății de către popor, o formă de democrație superioară oricărei democrații burgheze"**. A mai folosi în aceste condiții, în care există un larg sistem al democrației economice și politice, directe și reprezentative, prin care întregul popor participă la conducerea societății, noțiunea de dictatură a proletariatului pentru a caracteriza conținutul orînduirii socialiste, a activității statului nostru, ar fi un nonsens, venind în contradicție cu esența profund democratică a statului nostru socialist. Plecînd de la aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva necesitatea înlocuirii noțiunii de dictatură a proletariatului **„cu noțiunea de democrație muncitorească sau de stat al democrației muncitorești"**, pentru caracterizarea esenței orînduirii noastre și a statului socialist — o asemenea noțiune corespunzînd mult mai bine realităților sociale noi, esenței profund democratice și umaniste a socialismului și comunismului ca orînduirea în care poporul își făurește în mod liber și conștient propriul viitor, orînduirea echității și dreptății, a libertății și deplinei democrații.

Prin intermediul sistemului larg al democrației socialiste, atît reprezentative cît și directe, creat din grija partidului, poporul român s-a instituit definitiv ca singurul suveran și stăpîn în stat, statul identificîndu-se asimtotic cu poporul întreg, liber și stăpîn pe soarta sa, făuritorul conștient al destinelor sale. Socialismul a realizat astfel visul atît de îndrăznet pentru secolul trecut, visul vizionar și înflăcărat al lui Nicolae Bălcescu, de a vedea constituindu-se pe pămîntul străbun al României un stat național unitar, în care „singurul suveran și stăpîn" să fie „națiа întreagă".

Politica externă a partidului și statului nostru, într-o unitate indisolubilă cu cea internă, afirmă drept cheie de boltă a democratizării relațiilor internaționale principiul respectării și apărării suveranității și independenței naționale, fără de care nu putem concepe o lume a păcii și democratizării relațiilor dintre state. România socialistă luptă neabătut în relațiile sale externe împotriva oricărei forme de știrbire a suveranității naționale, fiind pe deplin solidară cu lupta popoarelor împotriva politicii imperialiste și neocolonialiste, de amestec în treburile interne ale altor state, pentru cîștigarea și consolidarea independenței naționale, pentru respectarea dreptului sacru al fiecărui stat la o existență de sine stătătoare, la organizarea vieții social-politice după voința și aspirațiile fiecărui popor, conform propriilor tradiții istorice. Întrunind adeziunea întregului nostru popor, politica externă a României este animată de o înaltă răspundere pentru cauza păcii și înțelegerii între popoare, pentru progresul general al umanității.

Masele populare s-au impus întotdeauna ca un factor determinant în istorie prin rolul hotărîtor jucat în producția materială, în luptele purtate pentru eliberare națională și socială. Istoria poporului român confirmă din plin justețea acestei idei a gîndirii materialist-istorice. Dar, în trecut, masele au fost permanent frustrate de roadele muncii lor și ale victoriilor obținute, progresul impunîndu-se cel mai adesea cu prețul exploatării și nedreptăților, al privațiunilor. Socialismul, desființînd exploatarea și asuprirea socială și națională, instituind egalitatea între oameni a redat maselor populare deplinele lor drepturi. Poporul nostru se bucură din plin de acest statut de stăpîn unic. El își făurește astăzi istoria, viitorul, și-și cinstește înaintașii eroi, victoriile trecutului și prezentului. El își pregătește cu grijă succesele viitoare sub conducerea partidului, ctitorul României socialiste, libere și prospere, în plină înflorire și respectată între națiunile și statele lumii.

prof. dr. Ion FLOREA

23 AUGUST

ROMÂNIA – ŢARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

PROGRAMUL de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, elaborat în deplină concordanţă cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, se înscrie ca o etapă de însemnătate deosebită în opera de edificare a noii orînduiri sociale în România. Pornind de la realizările însemnate obţinute pînă în prezent, cincinalul în care am păşit va consfinţi trecerea României la stadiul de ţară mediu dezvoltată din punct de vedere economic. **„În acest cincinal** — sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — **pe baza dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate, se va asigura realizarea obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de ţară în curs de dezvoltare la stadiul de ţară mediu dezvoltată".**

Depăşirea stadiului de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi transformarea României într-o ţară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic, constituie un obiectiv ce se integrează organic în prevederile Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Stabilirea unui asemenea obiectiv face parte din concepţia generală a partidului nostru, potrivit căreia construirea socialismului şi comunismului implică în mod necesar realizarea unei economii moderne şi de înaltă eficienţă, ridicarea ţării la nivelul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, iar înfăptuirea acestui deziderat are loc gradual, printr-un proces treptat de dezvoltare susţinută a forţelor de producţie în concordanţă cu cerinţele şi posibilităţile fiecărei etape a construcţiei socialiste. Ea dă expresie concretă stadiului de progres economico-social ce se va realiza în România prin înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea al partidului pentru perioada 1981—1965, precum şi locului pe care îl va ocupa România la mijlocul actualului deceniu în raport cu celelalte ţări ale lumii.

În concepţia partidului nostru, trecerea României de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la cel de ţară socialistă mediu dezvoltată nu se limitează la creşterea producţiei sociale, ci implică un ansamblu de transformări, cantitative şi calitative, de ordin economic, social, politic, cultural, prin care să se concretizeze o nouă calitate a muncii şi vieţii întregului popor. **„Aceasta presupune**, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, **o dezvoltare puternică a tuturor sectoarelor de activitate — atît a industriei şi agriculturii, cît şi a celorlalte ramuri economice, a ştiinţei, învăţămîntului, culturii, ridicarea puternică a nivelului de trai material şi spiritual, perfecţionarea conducerii şi planificării întregii activităţi, dezvoltarea la un nivel superior a democraţiei socialiste, a participării maselor populare, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".** Este elocventă în acest sens evoluţia principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale în perioada 1981—1985 (tabelul nr. 1) în comparaţie cu nivelul anului 1980.

Deşi în comparaţie cu cincinalul precedent sînt, mai reduse, ritmurile de creştere la indicatorii care caracterizează dezvoltarea economiei naţionale consolidează dinamismul economiei româneşti. Ele sînt dimensionate pe baza unei analize riguroase, ştiinţifice a cerinţelor şi posibilităţilor actuale ale economiei noastre naţionale, a schimburilor care au loc în sistemul de priorităţi şi valori normative ale dezvoltării economico-sociale în etapa actuală, ţinînd, totodată, seama şi de evoluţiile pe piaţa internaţională şi, în general, în economia mondială. Fundamentarea ritmurilor şi proporţiilor de creştere economică pentru cincinalul actual s-a făcut pe baza mai multor variante de plan şi a peste 200 de programe speciale, pe produse, ramuri şi subramuri, astfel încît prevederile planului naţional de dezvoltare economico-socială pe această perioadă să asigure nu numai creşterea producţiei sociale, ci şi restructurările necesare trecerii la o nouă calitate.

Desigur, investirea acestui obiectiv cu calitatea de obiectiv strategic se întemeiază pe nivelul actual de dezvoltare a forţelor de producţie, ia în calcul potenţialul în continuă creştere al economiei româneşti. În ultimele cincinale forţa materială, tehnică şi umană a economiei a sporit considerabil accentuîndu-se, totodată, laturile calitative ce caracterizează acest proces de accentuată complexitate. O dovadă grăitoare în acest sens o constituie faptul că producţia industrială era în 1980 de 33 ori mai mare, iar producţia agricolă de 3,5 ori mai mare în comparaţie cu 1950. Pe baza dezvoltării puternice a tuturor ramurilor economiei naţionale venitul naţional a crescut în aceeaşi perioadă de 14 ori, ridicîndu-se de la circa 2 200 lei pe locuitor în 1950, la 23 165 lei în 1980. Posibilităţile de progres de care dispune economia noastră naţională în prezent sînt elocvent ilustrate şi de puternica bază tehnico-materială creată prin vastele programe de investiţii, care au ridicat volumul fondurilor fixe integrate în economie — cea mai mare parte fiind puse în funcţiune în ultimul deceniu — la peste 1 870 miliarde lei.

O nouă calitate în întreaga activitate economico-socială

POTENŢIALUL actual al economiei naţionale, ritmurile de creştere prevăzute pentru perioada 1981—1985 permit obţinerea de sporuri absolute la venitul naţional pe locuitor, care asigură reducerea distanţei ce separă România de ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, sporul total al venitului naţional prevăzut pentru ultimul an al actualului cincinal, faţă de cincinalul trecut, este de peste 211 miliarde lei — de 1,36 ori mai mare în comparaţie cu sporul asigurat în cincinalul 1976—1980 faţă de cel precedent. Ca urmare, calculat pe locuitor, venitul naţional se va ridica de la 23 165 lei în 1980 la circa 31 000 lei în 1985, ceea ce înseamnă un spor mediu anual de circa 1 580 lei.

Partidul nostru promovează cu consecvenţă concepţia de largă perspectivă privind accentuarea acţiunii factorilor intensivi, privind afirmarea unei noi calităţi în toate domeniile de activitate. Această orientare îşi găseşte concretizarea atît în proporţiile macroeconomice ale dezvoltării economico-sociale, cît şi în prevederile specifice pe ramuri şi subramuri ale producţiei sociale, în modificările importante ce urmează să aibă loc în orientarea programelor de investiţii, în nomenclatorul şi mai ales în calitatea produselor realizate de unităţile economice. Sînt edificatoare în acest sens o serie de corelaţii calitative ale dezvoltării economico-sociale în actualul cincinal. Astfel, la un procent de creştere a venitului naţional în cinci-

Tabelul nr. 1

Principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României (perioada 1981—1985)

	U.M.	Realizat 1980	Prevederi pentru 1985	Ritm mediu anual 1981—1985 (%)
Produs social	mld. lei	1275,2	1708	6,1
Venit naţional	mld. lei	516,4	728	7,1
Venit naţional pe locuitor	mii lei	23,1	30,7—31,1	6,1
Producţie netă industrială	mld. lei	303,0	459	8,8
Producţie globală industrială	mld. lei	936,0	1327	7,6
Producţie globală agricolă	mld. lei	128,2*)	187—190	4,5—5,0**)
Investiţii totale (pe 5 ani)	mld. lei	932,3	1200	5,2**)
Volumul comerţului exterior	mld. lei	340,3	444,4	11,9**)
Numărul personalului	mii pers.	7340	7950	1,5
Retribuţia medie nominală	lei lunar	2238	2792	4,5
Retribuţia reală	lei lunar	2238	3585	3,0
Veniturile reale ale ţărănimii din munca în C.A.P. şi gosp. populaţiei (pe o persoană activă)	lei lunar	1373	1620	3,4
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist	mld. lei	214,0***)	271,0	4,8
Apartamente şi garsoniere construite de stat	mii	1976—1980 755,3	1981—1985 900	3,6

*) media anuală 1976—1980.
**) Calculat pe perioada de cinci ani.
***) în preţuri 1981.

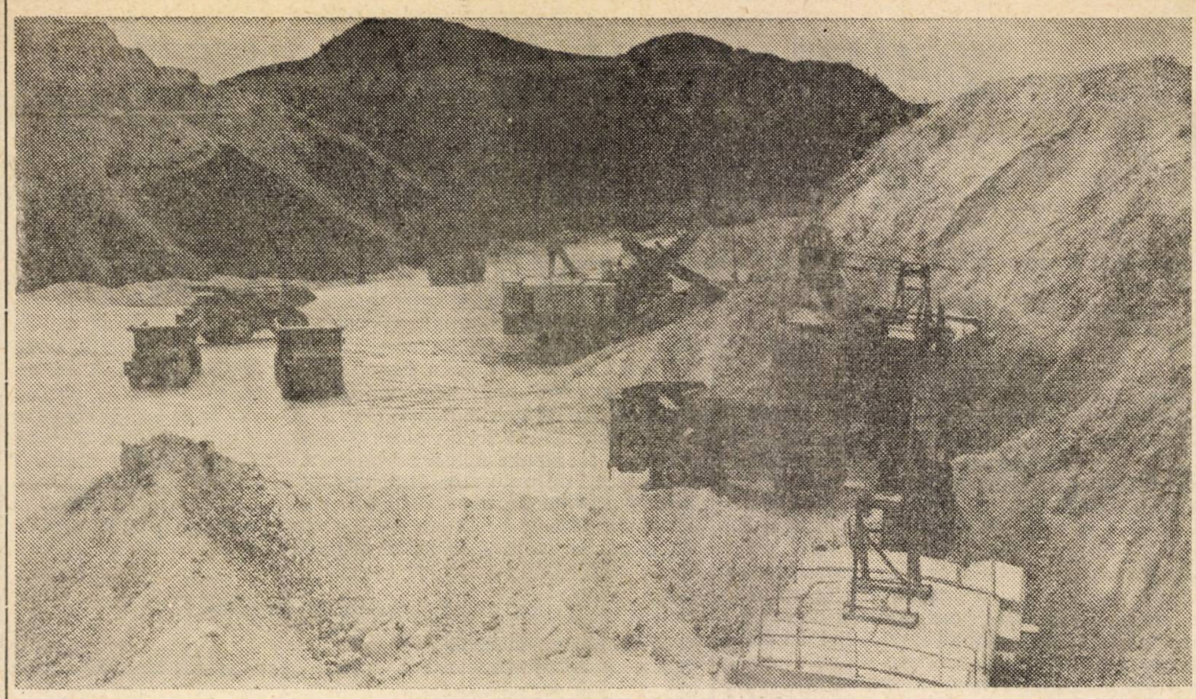

Descoperirea și punerea în valoare a noi resurse minerale necesare economiei naționale reprezintă sarcina principală a industriei extractive, ramură prioritară care pînă la sfîrșitul actualului cincinal își va mări volumul anual al producției cu 33,5% în comparație cu cel din 1980. În fotografie : lucrări de decopertare la cariera Roșia-Poeni, pentru darea în exploatare a unui important zăcămînt de minereuri cuprifere.

nalul 1981—1985 corespund : 0,902% creștere a investițiilor totale, 0,951% creștere a produsului social și 0,866% creștere a producției de energie electrică, iar la un procent mediu de creștere a producției globale industriale trebuie să se realizeze 1,15% creștere medie a producției industriale nete.

În acest context, o altă orientare de bază a cincinalului actual o reprezintă accentuarea procesului de structurare modernă a industriei și cu deosebire a industriei prelucrătoare. **Procesul de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor se va adînci și amplifica substanțial ținînd seama de restricțiile ce se manifestă pe plan mondial.** Apropierea României de țările dezvoltate din punct de vedere economic se va realiza în mod prioritar prin făurirea unei structuri a industriei prelucrătoare în care să fie reprezentate corespunzător ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate, care încorporează cu prioritate muncă complexă, printr-un înalt nivel al productivității muncii. În acest cadru, trebuie subliniat faptul că, simultan cu limitarea și chiar reducerea unor producții energo și materialo-intensive, subramurile de vîrf vor înregistra ritmuri de 2—3 ori mai ridicate decît media pe ansamblul industriei. Astfel, în cadrul industriei construcțiilor de mașini, pe baza celor 47 programe speciale pe produse, ritmurile medii anuale de creștere vor fi de 20% în electronică, aproape 18% în industria de mecanică fină și optică, a echipamentelor hidraulice și pneumatice, 19% în industria de mașini-unelte pentru prelucrat metale. În chimie ritmuri de 15—24%, superioare mediei pe ramură, sînt prevăzute pentru sectoarele producătoare de cauciuc sintetic și produse macromoleculare, fire și fibre chimice, medicamente și produse farmaceutice, detergenți și produse cosmetice, precum și la producția de pesticide.

Potrivit orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, în concordanță cu creșterea veniturilor și cu diversificarea cererii populației, cu sporirea capacității acestor activități de a crea venit național, de a asigura valorificarea eficientă a resurselor urmează să aibă loc și o creștere mai intensă a producției industriei bunurilor de consum, ramurile respective fiind prevăzute cu ritmuri de creștere foarte apropiate sau superioare ritmului mediu pe industrie ; astfel, producția industriei urmează să sporească în medie anual cu 7,5%, producția industriei alimentare cu 7,7%, iar producția bunurilor de consum realizate de industria construcțiilor de mașini va crește de peste 2,5 ori.

Un alt domeniu care, în concepția partidului nostru, trebuie să contribuie hotărîtor la progresul economico-social îl constituie agricultura. Realizarea unei autentice și profunde revoluții în agricultură este menită să asigure nu numai satisfacerea în condiții superioare a cerințelor de consum ale populației și industriei, sporirea producțiilor vegetale și animale, în condițiile unei eficiențe înalte, ci acest proces constituie o premisă a însăși realizării unei economii complexe, armonioase, de tip modern — știut fiind faptul că, în marea lor majoritate, țările dezvoltate au o agricultură valoroasă, intensivă, care acoperă o parte însemnată din exporturile acestora.

Organizarea mai bună a muncii, cointeresarea producătorilor, folosirea judicioasă a importantelor dotări de care dispune această ramură de bază a economiei vor conduce la creșterea producției pe locuitor la principalele produse ale agriculturii (vezi tabelul nr. 2), apropiind astfel România de nivelurile realizate de multe țări cu agricultură intensivă.

Un parametru de bază care caracterizează nivelul de dezvoltare economico-socială îl reprezintă, după cum se știe, gradul de participare a țării la circuitul economic mondial, volumul, structura și eficiența schimburilor economice externe. Realitatea demonstrează că țările dezvoltate din punct de vedere economic realizează și un volum ridicat al exportului pe locuitor.

Ținînd seama de posibilitățile sporite de care dispune economia națională, ca urmare a creșterii potențialului său productiv, precum și de necesitățile crescînde de valută pe care le are economia pentru acoperirea importurilor și reducerea datoriei externe, planul cincinal actual pune un accent deosebit pe dezvoltarea comerțului exterior, prevăzînd un ritm de creștere sensibil mai mare, care devansează ritmul mediu de creștere a venitului național și a producției industriale. Totodată, în timp ce volumul total al schimburilor cu străinătatea va spori în medie anual cu 11,9%, exportul va crește într-un ritm mediu anual de 15,7%. Pe această bază, volumul comerțului exterior se va ridica de la 15 260 lei pe locuitor în 1980, la circa 18 750 lei pe locuitor în 1985. Ponderea principală în volumul exporturilor o vor deține produsele cu un grad avansat de prelucrare, în special mașinile, utilajele, unele produse chimice, în condițiile asigurării eficienței din punct de vedere al consumurilor de materii prime și energetice înglobate. Este important de subliniat și faptul că, din sporul de export pe 1985 față de 1980, circa 27% urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii și creșterii gradului de valorificare a produselor.

Tabelul nr. 2

Producția pe locuitor la unele produse agricole

	U/M	1980	1985
Cereale pentru boabe	kg	918	1200
Sfeclă de zahăr	kg	249	530
Cartofi de toamnă	kg	165	280
Legume de cîmp	kg	153	250
Fructe	kg	64	127

Sporirea eficienței — trăsătură a progresului economic

DEPĂȘIREA stadiului de țară în curs de dezvoltare și transformarea României în țară mediu dezvoltată necesită **o creștere mai rapidă a productivității muncii sociale și, în general, a eficienței economice** — parametru de mare sinteză și de maximă importanță pentru definirea nivelului de dezvoltare economică. În acest sens, planul cincinal prevede o creștere a productivității muncii cu peste 40% în industrie, cu 50% în agricultură și cu 30% în construcții-montaj. Se poate estima că productivitatea muncii sociale, calculată prin valoarea nou creată pe un lucrător ocupat în sfera productivă, va spori în anii actualului cincinal de circa 1,4 ori, ajungînd la peste 77 mii lei în 1985. În acest scop, sînt prevăzute ample măsuri de introducere a progresului tehnico-științific, de ridicare a gradului de mo-

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 24)

23 AUGUST

Săptămîna științei și tehnicii românești

Știința ca factor esențial de potențare a progresului economico-social

Mihail FLORESCU
ministru secretar de stat,
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism are ca țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație a națiunii noastre. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea și modernizarea structurilor economiei naționale, pentru creșterea accelerată a produsului social și a venitului național.

În elaborarea concepției moderne a construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, un rol hotărîtor l-a avut secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Odată cu Congresul al IX-lea al partidului a fost subliniat permanent rolul științei, al revoluției științifico-tehnice în construcția socialistă, în cunoașterea umană și concepțiile filozofiei materialist-dialectice și istorice. Iată cum tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, enunța această teză în 1970, la Congresul internațional de fizică de la București : **„Se știe că dintotdeauna știința a avut un rol uriaș în viața societății, în eforturile pentru cunoașterea tot mai profundă a tainelor universului și stăpînirea legilor naturii, în accelerarea progresului material și spiritual al omenirii. Cu atît mai uriaș a devenit rolul științei astăzi, în epoca vertiginoasei revoluții tehnico-științifice contemporane, cînd, pe baza descoperirilor savanților și cercetătorilor, omul a pătruns cu temeritate în cosmos, a ajuns să stăpînească tot mai temeinic tainele atomului. Știința a devenit în mod nemijlocit în vremurile noastre o importantă forță de producție ; încorporarea în practică a rezultatelor ei a determinat o uriașă creștere a avuției materiale a societății, o sporire fără precedent a potențialului de creație al popoarelor. Prin influența sa hotărîtoare asupra vieții sociale, știința se afirmă tot mai mult drept o imensă binefacere a civilizației".**[1])

Știința este în măsură să contribuie, în condiții favorabile sociale și politice, naționale și mondiale, la soluționarea marilor probleme ale omenirii de azi, la utilizarea resurselor naturale energetice inepuizabile și regenerabile, la valorificarea superioară a resurselor naturale și de materii prime, la lichidarea nefastei crize alimentare care provoacă foamete în trei sferturi din omenire, la o calitate a vieții echitabile pentru toți oamenii, pentru toate popoarele, corespunzătoare unui nivel înalt de civilizație.

Forță de producție cu efecte remarcabile

TRANSFORMAREA ȘTIINȚEI în forță nemijlocită de producție și manifestarea acestui proces în toată amploarea au loc prin încorporarea nemijlocită a științei în procesul de producți, prin crearea și utilizarea mijloacelor de muncă noi, a obiectelor muncii cu proprietăți superioare, prin perfecționarea tuturor mijloacelor de producție și a calității forței de muncă, schimbarea conținutului și creșterea eficienței procesului muncii. Pentru a se manifesta ca forță de producție, orice știință trebuie să servească direct producția materială, practica social-economică. Acest rol îl îndeplinesc în primul rînd științele naturii : fizica, chimia, biologia ; științele exacte — matematica și cibernetica — exercită și ele, într-o măsură tot mai mare, rolul de forțe nemijlocite de producție, oferind cunoștințe cu caracter fundamental sau aplicativ. În al doilea rînd științele tehnice, atîta timp și în măsura în care legile, principiile, modelele și metodele pe care le oferă se aplică în practică, în diferitele domenii ale economiei.

Introducerea mijloacelor moderne ale ciberneticii a ridicat rolul științei în producția industrială. Automatizarea proceselor tehnologice prin microprocesoare, introducerea roboților în liniile de fabricație, utilizarea pe scară largă a minicalculatoarelor sînt elementele unei revoluții industriale care are la bază principii și aparatură cu un înalt grad științific. Asemenea realizări au fost posibile prin organizarea unui amplu program de cercetare științifică, fundamentală și aplicativă.

În țara noastră, organizarea și orientarea cercetării științifice, evaluarea potențialului științific material și uman, repartizarea și utilizarea lui în funcție de nevoile economiei naționale reprezintă preocupări de primă dimensiune. Asigurarea unui potențial material, financiar și uman tot mai ridicat în domeniul cercetării științifice și tehnologice constituie un obiectiv prioritar al politicii economice. Dacă în anul 1965 personalul ocupat în cercetare reprezenta 50 000 de persoane, în anul 1980 acesta crește la 200 000, iar în 1985 va ajunge la 245 000. Fondurile fixe au sporit în anul 1980 față de 1965 de 4,5 ori, iar cheltuielile pentru cercetare au crescut în această perioadă de la 5 miliarde lei (cincinalul 1961—1965) la 48 miliarde lei (cincinalul 1976—1980) și vor atinge 70 miliarde lei în cincinalul 1981—1985.

Concomitent cu dezvoltarea bazei materiale, în cercetare a avut loc o acțiune continuă de perfecționare a conducerii și structurilor organizatorice. Astăzi întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic este coordonată și îndrumată în România de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Organ de partid și de stat, deliberativ și larg reprezentativ, acesta este compus din peste 200 de reputați oameni de știință (directori generali și directori de institute, președinți de academii, profesori universitari, academicieni, cercetători din institute, centrale industriale și întreprinderi). Cercetarea științifică se realizează în fiecare ramură sau domeniu de institute ori centre de cercetare, în toată țara numărul acestora ajungînd la aproape 200. Activitatea lor este coordonată în mod unitar de 10 institute centrale de cercetare și 3 academii de profil. În ministere există direcții tehnice, iar în centrale și întreprinderi compartimente de concepție, care, paralel cu activitatea de cercetare, au sarcini exprese de aplicare în producție a cercetărilor științifice terminate. Dealtfel știința, cercetarea, sînt continuu efervescente în întreaga viață a economiei, o expresie concludentă în acest sens constituind-o amplele acțiuni de specific ce se desfășoară în cadrul **„Săptămînii științei și tehnicii românești"**.

Una din sarcinile principale este scurtarea ciclului cercetare-producție, creșterea eficienței economice a cercetării științifice, reducerea cheltuielilor în ciclu complet de cercetare-aplicare-dezvoltare. Aceasta cere largi cooperări interdisciplinare, prezența permanentă a cercetării științifice și ingineriei tehnologice, pe întregul ciclu, pînă la punerea în funcțiune și realizarea parametrilor proiectați. Studiile de marketing și fiabilitate, de asigurare cu materii prime și energetice, ecologice și sociale trebuie să constituie baza cercetărilor științifice cu caracter aplicativ.

Știința a devenit o forță nemijlocită de producție, în sensul participării ei cu un rol esențial la determinarea directă a conținutului și a rezultatelor proceselor productive — și aceasta atît prin atribuția sa de inovare, ca și prin cea de optimizare, atît prin soluții cît și prin decizii. Efectele practice, concrete ale științei sînt întotdeauna incluse în rezultatele activității productive, pe care știința o potențează necontenit.

Progresul civilizației prin știință provine, în principal, din capacitatea acesteia de a genera noi valori de întrebuințare, de a crea soluții tehnice care să asigure fie o nouă satisfacere a unor necesități cunoscute, fie satisfacerea unor noi necesități — fără a nega cîtuși de puțin aportul ei la creșterea productivității muncii vii și la reducerea cheltuielilor materiale în procesele de producție care realizează noile valori de întrebuințare. Pe de altă parte, eficiența care se obține cu ajutorul științei este legată de evoluția și propagarea în timp a unor acumulări cantitative care conduc la noua calitate economică.

Pornind de la rolul major al cercetării științifice în promovarea progresului tehnic, liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale viitoare a României prevăd că cercetarea va trebui să devanseze permanent dezvoltarea producției, concen-

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare de salut la cel de-al XVI-lea Congres internațional de fizică „Ampère" de la București — 1 septembrie 1970, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, p. 75—79.

trîndu-se spre soluționarea problemelor ce decurg din orientările majore ale creșterii economico-sociale. Devansarea producției de către cercetarea tehnico-științifică este, în primul rînd, o problemă hotărîtoare pentru asigurarea procesului continuu de dezvoltare economică. Aceasta decurge din faptul că cercetarea trebuie să materializeze descoperirile științifice și tehnice de care are nevoie producția și să le concretizeze în mijloace de producție, în tehnologii de înaltă eficiență, în organizarea și pregătirea forței de muncă de înaltă calificare. În al doilea rînd, această devansare este o problemă de ritm, ceea ce înseamnă că cercetarea tehnico-științifică trebuie să se dezvolte în ritm superior producției.

Un rol hotărîtor în procesul de dezvoltare și modernizare a economiei

EXPERIENȚA arată că cercetarea științifică, gradul și ritmul de aplicare a rezultatelor ei în economie, cu deosebire în producția materială, devine unul din factorii esențiali ai dezvoltării economice. Aceasta conferă cercetării un rol deosebit în procesul de ansamblu al reproducției sociale. În acest sens, este concludent faptul că, în țările avansate economic, cea mai mare parte din creșterea producției se asigură în prezent prin promovarea progresului tehnico-științific, care, la rîndul lui, depinde tot mai mult de nivelul, amploarea și rezultatele cercetării științifice. Sub impulsul cercetării și al altor factori determinați de revoluția tehnico-științifică contemporană, au avut loc sau sînt în curs de desfășurare ample modificări în structura pe ramuri a producției, crește gradul de prelucrare a materiei prime, au apărut ramuri și produse noi, s-au reînnoit în mare măsură sortimentele producției din ramurile tradiționale.

Sub acest aspect, în România, ca și în alte țări, cea mai importantă modificare constă în accentuarea caracterului industrial al producției. În condițiile unei evoluții în ritm susținut a producției principalelor ramuri ale economiei naționale, în anul 1979 ponderea industriei la formarea produsului social și venitului național a fost de 63 la sută și respectiv 59 la sută, față de 46,6 la sută și 44,0 la sută cît reprezentau în anul 1950. Schimbări însemnate s-au produs în aceste trei decenii în structura socială a țării noastre. Dacă în 1950 populația ocupată în industrie era de 12 la sută, în 1979 aceasta a fost de 37,7 la sută, iar în construcții creșterea a fost de la 2,2 la sută la 9,1 la sută ; în agricultură ponderea respectivă a scăzut de la 74,1 la sută la 30,7 la sută, în timp ce producția de cereale boabe a crescut de la 8 982,5 mii tone la 19 337,2 mii tone, adică de 2,15 ori, iar producția globală agricolă a crescut de 2,8 ori. Ponderea personalului muncitor în totalul populației ocupate a crescut, în aceeași perioadă, de la 25,3 la sută la 69,6 la sută. Aceste schimbări în structura socială nu sînt numai de natură cantitativă, ci au o semnificație calitativă revoluționară în viața socială și politică a țării, în sensul întăririi rolului clasei muncitoare atît în procesul producției bunurilor materiale cît și în activitatea politică și socială.

În concordanță cu obiectivul fundamental al etapei actuale, — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, planul cincinal 1981—1985 va asigura în continuare o dezvoltare susținută a bazei tehnico-materiale a societății. Industria are o pondere determinantă în crearea venitului național și înfăptuirea reproducției lărgite. Poziția cheie a industriei nu este numai rezultatul dezvoltării cantitative, ci și al modificărilor care s-au produs în structura sa sub impactul revoluției tehnico-științifice și care i-au permis să aibă o mai largă contribuție la echiparea cu tehnică superioară a ansamblului producției materiale, la punerea în valoare a unor surse noi și la valorificarea superioară a celor antrenate mai de mult în circuitul economic.

În vederea modernizării structurii producției industriale în pas cu cerințele progresului tehnico-științific s-a asigurat ramurilor de bază — energia electrică și termică, metalurgia, construcția de mașini și chimia — un ritm ridicat de creștere, astfel încît și-au sporit considerabil contribuția la realizarea producției industriale. S-a ajuns astfel ca ramurile care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale (respectiv sectoarele corespunzătoare din construcțiile de mașini, chimie, metalurgie etc.) să însumeze — în anul 1980 — peste jumătate din producția industrială a țării.

Impactul social de amploare al revoluției științifico-tehnice

ȘTIINȚELE sociale sînt chemate să-și sporească contribuția la perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale. Partidul nostru a subliniat adesea că aceste științe trebuie să acționeze tot mai mult și mai eficient în direcția cunoașterii și înțelegerii legităților generale ale dezvoltării societății și cu deosebire să elaboreze soluții pentru aplicarea lor la condițiile concrete ale României. Despre rolul științelor sociale în dezvoltarea țării noastre, a societății în general, secretar general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta la Congresul al X-lea din august 1969 : **„Alături de științele pozitive care sporesc potențialul de creație al omului modern, științele sociale îi ajută pe oameni în cunoașterea și interpretarea lumii, în înțelegerea interdependenței dintre diferitele legi obiective care guvernează societatea, oferă răspuns întrebărilor cu privire la marile schimbări care au loc în dezvoltarea vieții sociale atît în țara noastră, cît și în întreaga lume. Partidul nostru cere lucrătorilor din domeniul științelor sociale să-și concentreze activitatea pentru studierea fenomenelor care caracterizează dezvoltarea actuală a țării noastre, să-și aducă contribuția la generalizarea experienței construcției socialiste, să abordeze problematica nouă pe care o ridică dezvoltarea societății omenești în epoca contemporană. Avem nevoie în domeniul economiei, filozofiei, sociologiei, istoriei, dreptului, de cercetări cu adevărat științifice, care să ofere material pentru concluzii în vederea soluționării problemelor dezvoltării societății noastre".**[2])

Știința și tehnica au numeroase implicații în viața socială, determinînd profunde mutații în conștiința epocii noastre. Cunoașterea celor mai noi realizări științifice pe plan mondial, a confruntărilor de idei din gîndirea științifică și social politică contemporană, înțelegerea realităților din societatea noastră constituie o cerință fundamentală a întregii activități social-economice și, în ultimă analiză, a conducerii științifice a societății socialiste.

Factorul uman deține importanța hotărîtoare pentru cercetarea științifică și inovarea tehnică, la fel ca și pentru valorificarea cuceririlor științifico-tehnice. În acest sens se înscrie problematica legată de creșterea responsabilității sociale a oamenilor de știință, a specialiștilor din cercetare și inginerie tehnologică, de formare a profilului lor moral-politic, de sporire a contribuției lor la buna orientare și organizare a activității de cercetare și legarea ei organică de problemele cele mai actuale ale progresului economic și social. În același cadru intră preocupările pentru ridicarea continuă a calificării și lărgirea orizontului de cunoștințe ale tuturor oamenilor muncii, pentru dezvoltarea conștiinței lor sociale.

Constituind elemente de însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea producției, ca și pentru perfecționarea metodelor de conducere în viața economică și socială, știința și tehnologia reprezintă, totodată, pîrghii dintre cele mai puternice de ridicare a întregului popor la un înalt nivel de cultură și civilizație. Omul angajat în marile transformări pe care le cunoaște societatea noastră se manifestă tot mai mult cu noi responsabilități, în sensul participării sale nu numai la munca socială, ci și la conducerea vieții economico-sociale. Aceasta impune creșterea gradului său de competență prin dezvoltarea multilaterală a personalității — înțelegînd prin aceasta nu numai lărgirea orizontului de cunoștințe, formarea unei concepții înaintate despre natură și societate, a unei conștiințe morale și politice corespunzătoare, ci și receptivitatea față de nou.

Implicațiile profunde ale științei în societatea contemporană sînt în măsură tot mai mare condiționate de activitatea creatoare a omului. Dezvoltarea actuală a forțelor de producție are nevoie nu atît de solicitarea fizică a omului, cît de eforturile sale de acțiune și inovare tehnică, bazate pe o temeinică gîndire științifică. Alături de modificările esențiale pe care le determină revoluția științifică și tehnică în baza materială a societății, ea impune schimbări cel puțin tot atît de importante în ceea ce privește omul. În această direcție un rol tot mai important îi revine învățămîntului. Calitatea instruirii, volumul de cunoștințe de care dispune factorul uman și capacitatea lui de a acționa pe această bază sînt hotărîtoare pentru întreaga activitate economico-socială. În acest sens se poate arăta că în anul școlar 1978/79 învățămîntul liceal a dat 152 mii absolvenți (față de 13 mii în 1950/51) ; învățămîntul profesional și ucenicia la locul de muncă 71,6 mii absolvenți (24,7 mii în 1950/51) ; învățămîntul superior 35,3 mii absolvenți (9,5 mii în 1950/51). Se constată o creștere substanțială a tuturor formelor și nivelurilor de învățămînt, creșterea cea mai importantă înregistrîndu-se în cadrul învățămîntului liceal. Noua concepție asupra învățămîntului promovată de partidul nostru pornește de la premisa că în condițiile ritmului deosebit de accelerat în care progresează știința și tehnologia — avînd drept consecințe o specializare tot mai accentuată a activității umane și, în același timp, o mobilitate sporită a profesiunilor — numai o instruire integrată cu cercetarea științifică și activitatea productivă, asigurînd un profil larg de pregătire, este capabilă să contribuie la dezvoltarea multilaterală a omului.

Știința, cu multiplele sale valențe determină în final nivelul de cunoaștere, învățămînt, producție și conceptual, de calitate a vieții și nivelul de civilizație, influențează întreaga viață socială, materială și spirituală a societății.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 323—324.

23 AUGUST

REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE ALE AGRICULTURII ROMÂNEŞTI ÎN ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUŢII AGRARE

CONGRESUL al XII-lea al P.C.R., jalonînd drumul şi obiectivele agriculturii în cincinalul 1981—1985 şi în perioada de perspectivă, a accentuat în mod deosebit rolul ei în strategia dezvoltării de ansamblu a economiei naţionale, ţinîndu-se seama de necesitatea creşterii contribuţiei acestei ramuri la crearea venitului naţional, la satisfacerea cerinţelor de consum ştiinţific fundamentate pentru întreaga populaţie, la aprovizionarea industriei prelucrătoare de materii prime, precum şi la asigurarea unor cantităţi sporite de produse destinate exportului.

Abordînd multilateral problemele actuale ale agriculturii româneşti, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia, în Raportul la Congres : **„Un obiectiv esenţial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît şi organizarea producţiei. În acest scop se va asigura folosirea raţională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor şi stabilire a asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor şi chimizarea producţiei, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creşterea în continuare a efectivelor şi ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor".**

Aceste orientări, transpuse în obiectivele şi sarcinile Planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare în perioada 1981—1985, adoptat ca lege de către Marea Adunare Naţională, vizează **accelerarea procesului de dezvoltare intensivă şi de modernizare a agriculturii, ca ramură prioritară a economiei româneşti.**

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale

DEZVOLTAREA şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii a constituit şi constituie o coordonată fundamentală a politicii agrare a partidului şi statului. Caracteristică în acest sens este **creşterea continuă a investiţiilor în agricultură :** de la 5,8 miliarde lei în perioada 1951—1955, fondurile de investiţii alocate au crescut la 37 miliarde lei în 1961—1965, 77 miliarde în 1971—1975 şi 120 miliarde în 1976—1980.

Creşterea în expresie absolută a **investiţiilor din fondurile statului** şi ponderea ridicată a acestora în totalul investiţiilor din agricultură constituie o expresie grăitoare a sprijinului pe care statul nostru l-a acordat dezvoltării agriculturii, cu deosebire în ultimii 15 ani. Astfel, în ultimul cincinal fondurile de investiţii repartizate agriculturii din resursele statului au fost echivalente cu cele alocate întregii economii naţionale în perioada 1951—1958, depăşind totalul fondurilor de investiţii atribuite agriculturii în primele patru cincinale (1951—1970). Totodată, trebuie avute în vedere importantele eforturi financiare şi materiale pe care statul le-a făcut, în ramuri industriale cum sînt construcţia de maşini, chimia, materialele de construcţii ş.a., pentru crearea de noi capacităţi, a unui potenţial de producţie modern, ce asigură agriculturii baza tehnico-materială necesară intensificării producţiei vegetale şi animale.

Studiul repartizării investiţiilor pe categorii de unităţi agricole arată că o bună parte a fost destinată întreprinderilor agricole de stat, ţinînd seama de rolul lor în modernizarea şi promovarea progresului tehnic la nivelul întregii ramuri, de aportul lor la realizarea fondului de stat de produse agricole. Importante investiţii au fost alocate şi staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii, unităţi în care este concentrat aproape în exclusivitate parcul de tractoare şi maşini agricole, în continuă creştere. La acestea se adaugă şi ajutorul tot mai mare pe care l-au primit din partea statului cooperativele agricole de producţie, prin **credite** acordate pentru dezvoltarea capacităţilor de producţie. Totodată, pe măsura consolidării lor economico-organizatorice, a dezvoltării proprietăţii obşteşti, au sporit an de an şi **investiţiile din fondurile proprii ale cooperativelor.**

Ca o consecinţă firească a eforturilor în domeniul investiţiilor făcute de către stat şi cooperativele agricole de producţie au sporit continuu fondurile fixe în unităţile socialiste din agricultură. Astfel, în 1980 valoarea acestora era de peste patru ori mai mare decît în urmă cu două decenii.

Pentru progresul agriculturii, de cea mai mare însemnătate este modul cum sînt folosite investiţiile, direcţiile către care sînt îndreptate. Conducerea partidului şi statului, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu au orientat cu hotărîre investiţiile alocate agriculturii spre dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale în principalele domenii de activitate, ceea ce asigură nemijlocit creşterea producţiei agricole şi a eficienţei economice.

Amenajările pentru irigaţii, determinate de insuficienţa precipitaţiilor, factor limitativ în obţinerea unor producţii ridicate şi stabile în zonele cele mai fertile ale ţării, au ocupat ponderea principală în cadrul fondurilor de investiţii alocate pentru lucrările de îmbunătăţiri funciare. Suprafaţa amenajată a crescut de la 42 500 ha în anul 1950, la peste 2 300 000 ha în prezent. S-au făcut, de asemenea, mari eforturi de investiţii pentru combaterea eroziunii solului, a excesului de umiditate, pentru valorificarea terenurilor nisipoase, corectarea solurilor acide şi sărăturate, executarea de lucrări de indiguiri şi desecări etc.

Punerea în valoare a avantajelor organizării agriculturii ţării noastre în mari unităţi socialiste, cu un grad înalt de concentrare şi specializare a producţiei, capabile să asigure ridicarea productivităţii muncii, a impus creşterea înzestrării cu tractoare şi maşini agricole, prin alocarea unei însemnate părţi a investiţiilor pentru **mecanizarea completă şi complexă a agriculturii.** Comparativ cu anul 1938, parcul de tractoare a crescut pînă în 1980 de 35 de ori. Ca urmare, suprafaţa arabilă ce revine pe un tractor fizic a scăzut de la aproape 2 500 ha cît era în 1938 sau 920 în 1949, la 83 ha în 1980. Paralel a crescut dotarea cu o gamă largă de maşini agricole.

Alături de mecanizare, **chimizarea proceselor de producţie** s-a afirmat ca unul dintre factorii principali ai revoluţiei tehnico-ştiinţifice în agricultura României. Semnificativ este faptul că de la mai puţin de 1 kg substanţă activă la hectar, cît reprezenta media consumului de îngrăşăminte chimice în anul 1950, s-a ajuns la 27 kg s.a./ha în 1965, iar în 1980 la circa 130 kg. Concomitent, a crescut considerabil gama pesticidelor folosite.

Condiţiile deosebit de favorabile existente în ţara noastră pentru dezvoltarea viticulturii şi pomiculturii şi necesitatea ridicării productivităţii şi eficienţei economice a acestor subramuri au fost valorificate prin alocarea de investiţii pentru **extinderea patrimoniului vitipomicol,** prin executarea de plantaţii în sistem intensiv pe zeci de mii de hectare, modernizarea şi amenajarea intensivă a plantaţiilor existente.

Intensivizarea şi modernizarea agriculturii presupune — concomitent cu rezolvarea problemei cerealelor — sporirea considerabilă a producţiei animaliere ; mărirea ponderii acesteia în producţia globală agricolă la aproape 50% a constituit unul din obiectivele majore ale politicii agrare a partidului nostru. Pentru aceasta, la iniţiativa conducerii de partid şi de stat, s-a trecut la elaborarea şi transpunerea în viaţă a **programului naţional de dezvoltare a zootehniei,** în cadrul căruia un loc central l-au ocupat **crearea şi dezvoltarea de capacităţi de producţie cu flux tehnologic industrial,** în prima perioadă în unităţile agricole de stat, apoi şi în cooperativele agricole de producţie. Aceste capacităţi — adevărate uzine de producere a cărnii, laptelui, ouălor — au ajuns, în anul 1980, la peste 600 mii de locuri în îngrăşătorii de bovine, peste 6,5 milioane în îngrăşătorii de porcine, aproape 2 milioane în îngrăşătorii de ovine, peste 28 milioane locuri pui pentru carne şi circa 13 milioane găini ouătoare. În aceste condiţii, contribuţia complexelor industriale la totalul producţiei zootehnice a sectorului socialist al agriculturii se apropie de 75% la carne, iar la ouă trece de 90%.

Proiectarea, construirea, dotarea, organizarea activităţii şi exploatării marilor unităţi zootehnice de tip industrial — dintre care unele, cum sînt complexele de porcine şi combinatele avicole, se situează la un nivel ridicat pe plan mondial sub raportul capacităţii şi al unor performanţe de producţie — au acumulat o experienţă deosebit de valoroasă, un adevărat tezaur de învăţăminte şi concluzii, permiţînd, totodată, formarea unui numeros detaşament de ingineri şi tehnicieni specializaţi în zootehnia de tip industrial. Toate aceste realizări s-au afirmat ca un preţios capital de inteligenţă tehnică şi organizatorică românească, ce s-a valorificat şi se valorifică în acţiunile de cooperare în agricultură pe care România le desfăşoară cu un mare număr de state, în primul rînd cu ţări în curs de dezvoltare.

Potențial productiv superior

CREȘTEREA potențialului agriculturii românești și-a găsit expresia în mărirea continuă, cu un spor mediu anual de 5%, a producției agricole ; în deceniul 1971—1980, valoarea producției globale agricole anuale a înregistrat o creștere de circa 180%. Fizic, în cincinalul trecut s-a obținut o producție medie anuală de cereale boabe de 19,4 milioane tone, cu 4,5 milioane tone mai mult decît în cea din intervalul 1971—1975 ; a crescut apreciabil producția de legume, cartofi, fructe și struguri ; au sporit efectivele de animale la toate speciile, în special la porcine, ovine și păsări ; față de nivelurile medii anuale înregistrate în cincinalul anterior, s-au realizat mai mult cu 560 mii tone de carne, 10,3 milioane hectolitri de lapte de vacă și aproape 2 miliarde de ouă.

Succesele importante dobîndite în perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, în dezvoltarea agriculturii noastre socialiste, precum și saltul calitativ ce se prevede pentru evoluția sa în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă sînt indisolubil legate de gîndirea cutezătoare și de activitatea practică desfășurată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de capacitatea sa de a descifra cerințele mereu noi ale dezvoltării și de a le da expresie clară în elaborarea politicii agrare a partidului.

Analiza științifică a realităților din agricultura românească și definirea principalelor sale tendințe și-au găsit încununarea în elaborarea unei concepții originale și larg cuprinzătoare cu privire la rolul și locul agriculturii în complexul economic național.

Pornind de la realitatea că agricultura noastră constituie o ramură de bază a economiei naționale, partidul pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să aplice pe scară largă cele mai noi cuceriri ale științei. **„Este limpede** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la al II-lea Congres al țărănimii — **că fără o agricultură intensivă de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**

Realizarea unei asemenea agriculturi este echivalentă cu o revoluție în tehnica și tehnologia folosite în agricultura noastră. Ea se va înfăptui, înainte de toate, prin : asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale ; pătrunderea largă a progresului tehnic pe direcțiile sale principale — creșterea capacității productive a pămîntului (care, indiferent de caracterul proprietății — de stat, cooperatistă sau particulară — reprezintă un bun național, avuția întregului popor), mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, folosirea multilaterală a chimiei, aplicarea în producție a cuceririlor științelor biologice, în special a nutriției și geneticii ; ridicarea calificării forței de muncă ; îmbunătățirea continuă a activității noii structuri organizatorice și, în primul rînd, a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Rezultatul preocupărilor în direcțiile menționate îl vor reprezenta dezvoltarea și afirmarea tot mai pronunțată a unei **agriculturi de tip industrial** care, în perspectivă, va duce la transformarea activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Este deosebit de important că agricultura actualului cincinal se sprijină pe o bază tehnică ce va marca o puternică dezvoltare și modernizare. În acest scop, **volumul total al investițiilor pentru agricultură se va ridica la 155 miliarde de lei.** Baza tehnică a agriculturii noastre se va caracteriza prin sporirea numărului și diversității tractoarelor ; se va asigura necesarul de tractoare pe șenile de 80 CP pentru mecanizarea lucrărilor pe pantă, va crește ponderea tractoarelor specializate pentru mecanizarea lucrărilor în horticultură. Unitățile agricole vor primi — în corelare cu structura bazei energetice — mașini moderne de mare productivitate care, prin combinarea lor, vor permite să se folosească mai eficient puterea motoarelor ; va crește gradul de universalitate a mașinilor agricole, prin echiparea lor cu organe active diferite.

De asemenea, în actualul cincinal suprafețele irigate vor spori cu circa 600 000 hectare, se vor executa lucrări de combatere a excesului de umiditate pe încă 940 000 hectare, iar lucrări de combatere a eroziunii solului pe 575 000 de hectare.

La sfîrșitul cincinalului va reveni la hectarul de teren arabil, vii și livezi o cantitate de îngrășăminte chimice (substanță activă) aproape dublă, comparativ cu cea folosită în cincinalul 1976—1980. Industria va livra peste 16 milioane de tone de îngrășăminte chimice (substanță activă), permițînd realizarea unui consum mediu anual de 320 kg la hectar. Se vor folosi cantități mai mari de îngrășăminte concentrate și se va trece pe scară largă la utilizarea îngrășămintelor lichide cu azot, a îngrășămintelor cu acțiune foliară etc.

Obținerea unor producții agricole tot mai mari reclamă desfășurarea unor acțiuni susținute pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a tuturor lucrătorilor agricoli. Concomitent cu asigurarea și stabilizarea forței de muncă se pune problema formării unor muncitori agricoli cu pregătire multilaterală, capabili să asigure folosirea cu eficiență maximă a mijloacelor tehnice moderne.

De mare însemnătate sînt, de asemenea, obiectivele care vizează maturizarea diferitelor elemente ale **apropierii între cele două sectoare principale ale agriculturii românești — sectorul de stat și cel cooperatist** — prin intensificarea cooperării și asocierii în producție, extinderea conlucrării între ele și dezvoltarea elementelor comune, care le apropie, un rol important avînd în acest sens consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Recent, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat măsuri de dimensionare mai judicioasă a C.U.A.S.C. prin reducerea numărului lor și menținerea unei singure stațiuni pentru mecanizarea agriculturii la fiecare consiliu, măsuri ce vor crea condiții și mai bune pentru exploatarea rațională a fondului funciar și pentru creșterea producției.

În conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, cu prevederile noului cincinal, **producția agricolă** (medie anuală a perioadei) **urmează să crească cu 24,4%—27,4% față de cea din intervalul 1976—1980,** asigurîndu-se astfel aprovizionarea corespunzătoare a populației și acoperirea tuturor necesităților economiei naționale.

Planul prevede ca producțiile agricole să ajungă în anul 1985 — în condiții climatice normale — la 28,5 milioane tone de cereale, 1,2 milioane tone de floarea soarelui și rapiță, 12,6 milioane tone de sfeclă de zahăr, 6,7 milioane tone de cartofi de toamnă, 6 milioane tone de legume de cîmp, 3 milioane tone de fructe, 2,4 milioane tone de struguri ș.a. În zootehnie se prevede ca efectivele să ajungă în 1985 la 7 milioane de bovine, 15 milioane de porcine, 21,5 milioane de ovine și caprine și 63,3 milioane de păsări ouătoare. Vor fi puse în exploatare 375 de noi capacități (peste 180 mii locuri în ferme de vaci, 440 mii locuri în îngrășătorii de bovine, complexe de porci cu o capacitate totală de 310 mii tone de carne în viu, noi complexe de creștere a păsărilor).

Agricultura va dispune de o bază materială mai puternică și mai modernă, ce va da garanția îndeplinirii întocmai a programelor elaborate. Rezultatele sînt însă condiționate de intensificarea muncii de organizare, astfel încît în fiecare unitate agricolă, în fiecare fermă **suprafața agricolă să fie intensiv folosită, mijloacele mecanice să fie utilizate cu randamente maxime, noile obiective să intre în funcțiune la termenele prevăzute.**

Corespunzător obiectivelor stabilite de actualul cincinal, agricultura trebuie să satisfacă la un nivel superior **cerințele consumului de produse agroalimentare al populației,** care în 1985 va ajunge — pe locuitor — la 68 kg carne și produse din carne, 222 l lapte și produse lactate, 290 ouă, 39 kg zahăr și produse zaharoase, 160—170 kg legume și produse din legume, 100 kg cartofi ș.a.

Sarcinile și obiectivele actualului cincinal impun să se acorde o însemnătate deosebită ridicării **eficienței producției agricole,** punînd în fața tuturor factorilor din agricultură sarcina gospodăririi cu înaltă răspundere a resurselor umane, materiale și financiare existente, astfel încît de pe urma fiecărei cheltuieli efectuate să se obțină maximum de producție. Paralel cu modernizarea și dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale, se va acționa pentru crearea tuturor condițiilor necesare **aplicării noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile agricole,** care să asigure acestora atît posibilitatea de a contribui la dezvoltarea societății, cît și mijloacele necesare constituirii fondurilor proprii pentru autofinanțare, precum și pentru acoperirea cheltuielilor destinate unor nevoi sociale.

Înzestrarea în continuare a agriculturii cu mijloace tehnice moderne, creșterea calificării forței de muncă vor determina **o sporire substanțială a productivității muncii.** Astfel, în anul 1990 un lucrător din agricultură va trebui să asigure hrana pentru 25 de persoane, adică de 5—6 ori mai mult decît în prezent ; totodată, va crește ponderea producției industriale realizate la sate, urmînd ca în același interval, în localitățile rurale să se construiască un număr însemnat de obiective industriale care vor fi în măsură să creeze condiții pentru transformarea, pînă în 1990, a încă 300 de centre comunale în orașe agroindustriale.

Aceasta va determina o mai mare stabilitate a populației rurale și va contribui la dispariția treptată a deosebirilor esențiale privind condițiile de muncă și modul de viață al oamenilor muncii din industrie și din agricultură, la omogenizarea crescîndă a nivelului general de civilizație al societății noastre socialiste.

Marin CONSTANTIN

23 AUGUST

„Înfăptuirea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis o nouă eră în procesul luptelor revoluționare, în istoria patriei noastre. În aceste împrejurări partidul a acționat cu toate forțele pentru participarea României la războiul împotriva Germaniei hitleriste alături de Uniunea Sovietică și de celelalte forțe aliate, mobilizînd întregul popor în lupta pentru eliberarea deplină a patriei de sub ocupația trupelor hitleriste și horthyștilor și asigurînd participarea ostașilor români, alături de cei ai armatei sovietice, la luptele pentru eliberarea Ungariei, a Cehoslovaciei, precum și la luptele din Austria pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste".

NICOLAE CEAUȘESCU

Participarea României la victoria coaliției antihitleriste

VICTORIA revoluției de eliberare socială și națională din România, începută prin insurecția armată din august 1944, eveniment istoric de la a cărui săvîrșire se împlinesc anul acesta 37 de ani, ne oferă posibilitatea reliefării unor aspecte noi și poate mai puțin cunoscute ale acestei mari ridicări de mase — așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — care, începută la 23 august 1944 a avut drept obiectiv principal afirmarea deplină **„a dreptului sacru al poporului român de a fi liber și suveran în țara sa, stăpîn deplin pe bogățiile naționale, făuritor conștient al propriului său destin".**

Desfășurarea evenimentelor în condițiile istorice concrete, cînd, așa după cum s-a apreciat ulterior, de către reprezentantul U.R.S.S. la conferința de pace de la Paris, „nu se precizase clar înfrîngerea Germaniei" a impus ca o cerință a revoluției lupta cu arma în mînă împotriva unităților militare hitleriste care se aflau fie masate în aripa de sud a frontului sovieto-german (641 000 de militari), fie dispersate în diferite puncte strategice din țară. Așa stînd lucrurile putem aprecia că **evenimentele revoluționare din august 1944 au debutat ca un război de eliberare națională, fenomen care a precedat cu un pas lupta pentru reforme economico-sociale.**

Pregătit cu o remarcabilă minuțiozitate, întregul angrenaj insurecțional, declanșat la 23 August 1944, a funcționat rapid și cu șanse intacte de succes, asigurînd înfăptuirea unor acte politice și militare hotărîtoare pentru destinele poporului român : **răsturnarea dictaturii militare antonesciene și formarea unui nou guvern reprezentînd forțele politico-sociale ale coaliției naționale antifasciste ; scoaterea țării din războiul hitlerist și alăturarea ei Națiunilor Unite ; întoarcerea armelor de întreaga armată română contra trupelor Wehrmachtului ; eliberarea completă a Capitalei în primele zile ale insurecției, iar pînă la sfîrșitul lunii august lichidarea garnizoanelor germane din principalele centre și zone politico-economice și curățirea de hitleriști a părților centrale, de sud-est și sud-vest ale țării.**

Acțiunea hotărîtă a forțelor insurecționale române, militari și luptători din formațiile de luptă patriotice, totalizînd peste 460 de mii de oameni, sprijinite larg de către masele populare, acțiune desfășurată în perioada 23—31 august 1944 pe un spațiu geografic ce cuprindea sudul Moldovei, Muntenia, Oltenia și Dobrogea, s-a soldat cu un mare succes strategic : curățirea întregului teritoriu de trupele hitleriste. În aceste operațiuni, unitățile germane au suferit pierderi grele în oameni și tehnică de luptă ; pierderi evaluate de 5 000 de morți, circa 56 500 de prizonieri, între care 14 generali, 1 224 de ofițeri și 4 088 de subofițeri ; au fost capturate 222 de avioane, 438 de nave fluviale și maritime, precum și alte numeroase mijloace tehnice de luptă. Potrivit unor calcule comparate, armatele germane au pierdut în România numai în 8 zile de luptă efectivă, forțe umane echivalente a șase divizii, ceea ce reprezintă peste jumătate din totalul pierderilor suferite de armata germană pe frontul din Italia în decurs de 85 de zile.

Desfășurată concomitent cu ofensiva sovietică declanșată la 20 august 1944, insurecția română a avut o contribuție substanțială în provocarea uneia dintre cele mai grele înfrîngeri suferite de armata germană în cel de-al doilea război mondial. Referindu-se la aceasta fostul general nazist Hans Kissel socotește că amploarea consecințelor militare și politice ale acestei înfrîngeri „n-au fost mai puțin grave ca cele ale bătăliei de la Stalingrad". O comparație asemănătoare face și istoricul militar britanic de renume mondial, sir Basil Liddell Hart, iar compatriotul său, nu mai puțin celebru, istoricul H. Seton-Watson, arată că : **„Acțiunea de la 23 August 1944 a fost unul din evenimentele decisive ale celui de al doilea război mondial. Ea a deschis întreaga Europă sud-estică în fața Armatei Roșii".** Alte comentarii făcute în epocă așează insurecția din România alături de debarcarea anglo-americană în Normandia și în sudul Franței și de prebușirea grupului „Centru" din Bielorusia pe care istoriografia sovietică și cea vest-germană o consideră între cele mai mari catastrofe ale Wehrmachtului ; trebuie să arătăm că această apreciere nu este de fel exagerată deoarece trupele române, bizuindu-se pe un larg sprijin popular, au eliminat prin propriile forțe, în numai 8 zile (23—31 august) prezența Wehrmachtului pe cea mai mare parte a teritoriului țării (150 000 km pătrați), o suprafață egalînd pe cea a Danemarcei, Olandei, Belgiei și Elveției la un loc. Ceea ce a uimit pe contemporani și nu poate rămîne nerelevat de istorici a fost amplul consens național în realizarea obiectivelor insurecției, care pe plan militar și-a găsit expresie în faptul că armata română în totalitatea ei, de la masa soldaților la comandanții superiori, a întors armele împotriva trupelor hitleriste. Eforturile conducerii naziste de la Berlin de a scinda forțele armate și mai larg, forțele insurecționale, au suferit un eșec complet și imediat. „Nici un general român nu este dispus să continue lupta de partea Germaniei" — se constata în jurnalul de război al grupului de armate germane „Ucraina de sud" la 24 august 1944. Într-o lucrare publicată în anul 1966, istoricul sovietic N.I. Lebedev sublinia că „în apărarea clicii fasciste a lui Antonescu nu a acționat nici o subunitate a armatei române, care s-a situat în întregime de partea poporului". Se menționează în acest sens, că însăși garda personală a dictatorului fascist de mărimea unui regiment s-a alăturat insurecției și a participat la luptele duse cu trupe hitleriste.

Înscriindu-se distinct în contextul general al luptei antihitleriste, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din România a contribuit la rîndul ei la modificarea peisajului militar internațional. În mod direct, ea a dat posibilitate trupelor sovietice să străbată în marș strategic un teritoriu de peste 600 km., curățat de inamic.

Prin valoarea hotărîtoare pe care a avut-o pentru destinele și evoluția poporului român, ca și pentru desfășurarea celui de-al doilea război mondial, a luptei forțelor marii coaliții de state și popoare împotriva Reichului nazist, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din România poartă însemnele caracteristice marilor evenimente care aparțin deopotrivă istoriei naționale și universale. În această ordine de idei doi istorici militari francezi, generalul Cochet și locotenent-colonelul Pacquier, în studiul intitulat „România alături de Națiunile Unite", analizînd urmările insurecției române prin prisma însemnătății pe care o avea pentru Germania poziția geografică a României, sursele și căile ei de comunicație scriau : „Această acțiune a permis ca într-un interval de 8 zile, adică într-un termen excepțional de scurt, forțele române să se desprindă de frontul german, întregul teritoriu român să fie curățit de nemți, iar diviziile Wehrmachtului din Moldova și Basarabia să fie nimicite. La vest și la sud a rămas un front ce se întindea pe o lungime de 1 400 km. Odată cu aceasta, o importantă chezășie pentru viitor a constituit-o faptul că liniile de comunicație din România, întreprinderile industriale și petroliere, porturile și depourile, precum și navigația pe Dunăre au rămas intacte. Consecințele au fost importante și hotărîtoare. Armatele sovietice au putut să străbată țara în marș, cu arma pe umăr, îndreptîndu-se spre Ungaria și Bulgaria și să se concentreze în centrul și vestul Transilvaniei".

La începutul lunii septembrie, după ce într-o primă fază au asigurat siguranța frontierelor și au împiedicat trupele hitleriste și horthyste să-și asigure poziții puternice prin ocuparea trecătorilor, trupele române cu un efectiv de peste 250 000 de oameni, sprijinite de puternice forțe sovietice, s-au angajat într-o crîncenă bătălie pentru eliberarea Transilvaniei, operațiune strategică încheiată cu deplin succes la 25 octombrie 1944, eveniment marcat printr-un comunicat al Marelui Stat Major al armatei române în care se sublinia că prin eliberarea orașelor Carei și Satu Mare operațiunea de dezrobire a teritoriului din partea de nord-vest a țării s-a încheiat victorioasă ca urmare a luptelor eroice și a strînsei colaborări de arme româno-sovietice. În aceeași zi în întreaga țară au avut loc impresionante manifestări de bucurie și solidaritate națională, de prietenie față de ostașii sovietici care au luptat cu eroism și spirit de sacrificiu cot la cot cu ostașii români, dînd astfel noi dimensiuni relațiilor de prietenie româno-sovietice.

Comentînd aceste relații, un articol publicat în „Universul" din 28 septembrie 1944, scria : **„Umăr la umăr, roată de tun lîngă roată de tun, aripă de zburător lîngă aripă de zburător, ostașii români și ruși poartă biruitori flamurile liberatoare, neprecupețind nici un efort și în cea mai desăvîrșită camaraderie de arme".** Revenind peste trei decenii asupra acestor evenimente memorabile, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale dedicată sărbătoririi celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, arăta : **„În luptele comune desfășurate de armata română și armata sovietică, s-au pus bazele colaborării frățești între ostașii români și sovietici, relațiile de prietenie dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice au fost ridicate pe o treaptă nouă".**

Desăvîrșirea eliberării întregului teritoriu național a deschis armatei române perespectiva participării sale alături de celelalte forțe ale coaliției antihitleriste la lupta pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei și zdrobirea definitivă a mașinii de război germane.

Poporul român are marea satisfacție de a se fi găsit în ultimele 8 luni ale războiului alături de armatele sovietice și celelalte forțe antifasciste, de a-și fi adus contribuția activă la înfrîngerea Germaniei hitleriste, la marea victorie asupra fascismului, — ceea ce i-a creat posibilitatea de a-și făuri o viață nouă, independentă. În cursul celor 260 de zile de luptă, armata română a străbătut cu mult peste 1 000 km, de la țărmurile românești ale Mării Negre, pînă în Boemia ; a escaladat, prin lupte, 20 de masive muntoase, a forțat 12 cursuri mari de apă, a eliberat 3 831 de localități și alte așezări, dintre care 53 de orașe, a provocat inamicului pierderi cifrate la peste 118 000 de prizonieri și cca 20 000 de morți lăsați pe teren, ceea ce însumează efectivul aproximativ a 14 divizii.

La sfîrșitul războiului, pe front se găseau 16 divizii române, un corp aerian, un regiment de tancuri și alte unități și formațiuni militare, cu un efectiv total de aproape 196 000 de oameni. Pierderile armatei române în războiul antihitlerist au fost de circa 167 500 de oameni (morți, răniți și dispăruți). Contribuția totală a României, în efective luptătoare, precum și în personal ocupat cu îndeplinirea unor servicii legate nemijlocit de nevoile operative, de la 23 August 1944 și pînă la 12 mai 1945, cînd soldații români, urmărind resturile armatei germane înfrînte, au tras ultimele focuri de pușcă, a totalizat aproape 540 000 de oameni, cifră care nu cuprinde Formațiunile de Luptă Patriotice și alți numeroși cetățeni care au luat parte la lupte în țară sau în rîndurile partizanilor în U.R.S.S., Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, Franța, Belgia.

Poporul român a făcut în războiul antihitlerist mari eforturi economice și financiare. Întreaga economie națională a fost mobilizată pentru nevoile frontului. La chemarea partidului comunist sub lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie !", — oamenii muncii din industrie și agricultură, micii meseriași, vîrstnici și tineri — întregul popor și-a încordat puterile și a asigurat sporirea producției și refacerea întreprinderilor și aprovizionarea armatei. Sprijinirea frontului antihitlerist a cerut poporului român mari eforturi și sacrificii legate nu numai de aprovizionarea armatei române cu toate cele necesare ci și de îndeplinirea sarcinilor asumate alături de puterile aliate, de întreținerea trupelor sovietice și executarea clauzelor armistițiului.

Depășind limbajul datelor economice, aceasta a însemnat că populația civilă, care beneficiază de mai puțin de 20% din totalul producției industriale, uneori și mai puțin, a fost pusă în situația să facă uriașe sacrificii, să renunțe cel mai adesea chiar la strictul necesar, iar procesul de refacere a vieții economice să stagneze.

Referindu-se, de pildă, la situația aprovizionării populației cu cereale, ministrul cooperației arăta în ședința Consiliului de miniștri din 25 august 1945 că economia țării este deficitară cu peste 1 000 de vagoane de cereale, existînd pericolul de foamete. Cu același prilej subsecretarul de stat la departamentul aprovizionării raporta că „cel puțin cinci luni România nu va avea deloc nici grîu, nici porumb". Și aceasta în condițiile cînd cerințele frontului și ale subzistențelor sovietice fuseseră onorate, iar în contul convenției de armistițiu se livraseră numai în prima jumătate a anului 118 000 tone de cereale.

Meritul nepieritor al poporului nostru este acela că, la chemarea partidului comunist, și-a încordat toate forțele, a înfrînt aceste greutăți și a asigurat frontului antihitlerist cele necesare victoriei. Semnificativ este faptul că pe tot timpul războiului antihitlerist baza de aprovizionare a armatei române a constituit-o în exclusivitate economia țării. Industria a asigurat frontului antihitlerist cantități însemnate de armament, muniții, echipament, alimente, carburanți. După o evaluare aproximativă, contribuția economică a României la războiul dus contra Germaniei hitleriste se ridică la cca. 770 milioane dolari (valută 1938). Împreună cu pagubele materiale pricinuite țării noastre de trupele fasciste după 23 august 1944, efortul de război crește cu mult peste un miliard de dolari (valută 1938), sumă echivalentă cu de cel puțin 4 ori bugetul României din anul 1937-1938. Semnificativ pentru aprecierea acestui efort este și faptul că în anul 1945 venitul național al țării reprezenta numai 50% din cel al anului 1938.

Reprezentanți oficiali din diferite țări, personalități politice și militare, precum și presa străină au relevat deseori importanța deosebită a contribuției României la înfrîngerea Germaniei naziste. La 29 septembrie 1944, A. Eden, ministrul de externe al Marii Britanii, și viitor prim ministru, arăta că **„România a dat un ajutor substanțial cauzei aliaților".** În plin război, la 18 septembrie 1944 postul de radio New York, relatînd importanța participării României la războiul împotriva Germaniei naziste, menționa : **„Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție, căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite".** În același sens, la 7 ianuarie 1945, postul de radio Londra consemna : **„Dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului".**

În aceeași orientare șeful delegației sovietice la Conferința de pace de la Paris, V.M. Molotov, remarca la 10 octombrie 1946 : **„Știm cu toții că România a fost statul care printr-o acțiune hotărîtă s-a eliberat de regimul fascist al lui Antonescu, s-a alăturat aliaților... Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze"...**

Aceste aprecieri, care ne onorează, nu au fost însă, din păcate, susținute și prin fapte. Astfel, inserarea în Convenția de armistițiu a faptului că **„De la 24 august 1944 ora 4 a.m., România... a rupt relațiile cu Germania și sateliții săi, a intrat în război și duce războiul alături de Puterile Aliate împotriva Germaniei și Ungariei"** (art. 1), idee care în limbaj juridic înseamnă cobeligeranță efectivă, deși a fost preluată și în preambulul Tratatului de Pace, semnat la 10 februarie 1947, nu a fost însoțită și de recunoașterea de către marile puteri a statutului juridic de cobeligeranță, statut pe deplin justificat și meritat. Nerecunoașterea statutului de cobeligeranță, cum ar fi fost normal și după cum susținuseră chiar în cadrul Conferinței de la Paris reprezentanții R.S.S. Bieloruse, Republicii Cehoslovace, Republicii Franceze și ai Republicii Socialiste Sovietice Ucrainiene, a produs multă insatisfacție în rîndul maselor populare din România și a îngreunat sensibil efortul intern de reconstrucție economică a țării.

A rămas însă marea bucurie că și în aceste împrejurări, poporul nostru a demonstrat cu prisosință că nu a avut nimic comun cu războiul impus de dictatura militară fascistă și de Germania nazistă, și că în împrejurări grele, adesea dramatice, și-a adus fără rezerve contribuția sa de luptă și sacrificii la victoria forțelor democratice

dr. Gheorghe N. ȚUȚUI

23 AUGUST

Creşterea bunăstării şi civilizaţiei poporului – ţel suprem al politicii partidului

SATISFACEREA cît mai deplină a nevoilor de viaţă materială şi spirituală ale omului, creşterea bunăstării şi civilizaţiei poporului, ridicarea continuă a calităţii vieţii s-au aflat şi se află în permanenţă în centrul politicii Partidului Comunist Român de construire a socialismului. În era de nouă istorie a ţării partidul a condus şi conduce poporul pe culmile unei vieţi însorite, ale unei vieţi din care au dispărut pentru totdeauna exploatarea şi asuprirea omului de către om. În tripla calitate de proprietari, producători şi beneficiari ai roadelor muncii lor, cei ce muncesc se bucură în condiţiile societăţii noastre socialiste de o existenţă demnă. Stăpîni pe soarta lor, ei îşi împlinesc tot mai plenar aspiraţiile şi cerinţele unui trai material şi spiritual de care nu puteau să aibă parte în vechea orînduire burghezo-moşierească.

La baza creşterii bunăstării oamenilor muncii, partidul situează politica de dezvoltare dinamică, tot mai pregnant calitativă a economiei naţionale, rod al eforturilor depuse de întregul popor. Această dezvoltare asigură resursele necesare îmbunătăţirii vieţii, demonstrîndu-se pregnant că marile progrese ale poporului nostru sînt rodul nemijlocit al muncii sale, că succesele pe mai departe în această direcţie depind hotărîtor de activitatea superior concepută, organizată, realizată, desfăşurată de fiecare om al muncii.

Cea mai mare creştere de venituri ale populaţiei

CA REZULTAT al dezvoltării impetuoase a producţiei sociale s-au creat premisele pentru sporirea fondului de consum şi mărirea, pe această bază, a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît a veniturilor directe, provenite din muncă, cît şi a celor din fondul de consum social (tabelul nr. 1). Prin asigurarea unei proporţionalităţi corespunzătoare între partea din fondul de consum repartizată sub forma retribuţiei — deci în funcţie de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii (fond de consum personal) şi partea destinată satisfacerii unor nevoi social-culturale în mod gratuit de către stat (fond de consum social), precum şi prin menţinerea corelaţiei de 1 la 5,5 dintre retribuţia minimă şi cea maximă, au fost transpuse în practică principiile eticii şi echităţii socialiste în politica de retribuire şi rîdicare sistematică a veniturilor populaţiei.

După cum este cunoscut, în cincinalul 1976—1980 s-a realizat cea mai substanţială creştere a veniturilor populaţiei din întreaga istorie a construcţiei socialiste a ţării. Astfel, sporirea în cincinalul încheiat a retribuţiei medii nominale cu peste 40% şi menţinerea indicelui preţurilor şi tarifelor în limitele planificate, a asigurat o creştere a retribuţiei reale a personalului muncitor de 29%; creşteri asemănătoare au înregistrat, în acest răstimp, şi veniturile reale ale ţărănimii. În afara veniturilor directe obţinute prin muncă, retribuţia socială din fondurile de consum social asigură celor ce muncesc venituri suplimentare în bunuri şi servicii gratuite sau cu plată redusă. Între acestea se impun a fi menţionate: gratuitatea învăţămîntului de toate gradele şi a asistenţei medicale, alocaţia de stat pentru copii, burse, ajutoare familiale, indemnizaţii pentru incapacitate de muncă, întreţinerea creşelor, grădiniţelor, căminelor de nefamilişti, a cantinelor etc. Asemenea venituri ale populaţiei, prin care se îmbină repartiţia socialistă după muncă cu elemente ale repartiţiei comuniste, după nevoi, au crescut, numai în cincinalul precedent, cu 39%, revenind în 1980, aproximativ 12 000 lei, în medie, pe o familie.

Sporirea retribuţiei reale şi a puterii de cumpărare a populaţiei cu mult peste prevederile iniţiale ale cincinalului trecut (de 18—20%) demonstrează pregnant superioritatea orînduirii socialiste, justeţea liniei politice a partidului, grija sa permanentă pentru ridicarea bunăstării oamenilor muncii, capacitatea economiei socialiste de a asigura suportul material necesar. Asemenea preocupări ce caracterizează, ca o dimensiune definitorie, politica socială promovată de partid, politică care situează în prim plan omul cu nevoile sale complexe, multilaterale, cu aspiraţiile sale de mai bine — sînt prezenţe deosebit de reliefate în actualul cincinal. Adoptarea la cel de-al XII-lea Congres al partidului, a Programului-directivă de creştere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 şi de ridicare continuă a calităţii vieţii ilustrează convingător profundul umanism al politicii Partidului Comunist Român, eforturile ce se desfăşoară pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a maselor de oameni ai muncii.

În cei 37 de ani care au trecut de la eliberare, consumul populaţiei — element component esenţial al nivelului de trai — a evoluat pe o curbă continuu ascendentă, în cadrul lui intervenind importante mutaţii cantitative, dar mai ales, calitative, mutaţii ce atestă gradul tot mai înalt de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului nostru (tabelul nr. 2). Astfel, în 1980, corespunzător veniturilor sporite ale populaţiei, desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist au fost cu 215% mai mari decît în 1970, asigurîndu-se populaţiei ţării o tot mai bună aprovizionare cu produse alimentare şi nealimentare. Este de remarcat, totodată, faptul că, în prezent, din punct de vedere al consumului alimentar (exprimat în calorii) pe locuitor, România se situează printre primele 10 ţări din lume.

În condiţiile unei dezvoltări şi modernizări a industriei, producătoare de obiecte de consum, a fost îmbunătăţită continuu aprovizionarea populaţiei şi cu bunuri nealimentare şi de folosinţă îndelungată. De exemplu, cu un consum mediu anual de circa 29 mp ţesături şi confecţii pe locuitor, precum şi 3,5 perechi de încălţăminte în medie pe an şi locuitor, ţara noastră se află la nivelul unor ţări avansate. În acelaşi timp, trebuie remarcat că modificările apărute în structura social-economică şi spirituală a societăţii româneşti, sistematizarea localităţilor urbane şi rurale, construirea pînă în prezent a peste 4 milioane de locuinţe noi au dus la orientarea populaţiei spre achiziţionarea de obiecte destinate echipării gospodăriei personale şi uşurării muncii casnice. De pildă, creşterea vertiginoasă a producţiei de mobilă, precum şi faptul că peste 15 milioane de locuitori trăiesc în case noi, au condus la o dinamică dintre cele mai înalte a cumpărării de mobilă, plasînd şi din acest punct de vedere România printre primele state ale lumii.

Tabelul nr. 1

Creşterea veniturilor populaţiei în perioada 1970—1980

Specificaţie	1970	1980	1980 1970 %
Retribuţia medie netă a personalului muncitor — lei lunar	1 289	2 238	174
Veniturile nominale nete ale ţărănimii pe o persoană activă — lei lunar	571	1 373	240
Veniturile obţinute de populaţie din fondurile sociale de consum (pe o persoană) lei anual	1 845	3 566	193
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist — mld. lei	99,1	213,1	215

Premise tot mai largi pentru înflorirea personalităţii umane

CONCOMITENT cu îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei cu bunuri alimentare şi nealimentare, un rol deose-

Tabelul nr. 2

Consumul unor produse pe locuitor și înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată

Specificație	U/M	1970	1980	1980 1970 %
Consum pe locuitor				
Carne și produse din carne	kg	31	62	199
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	111	180	162
Ouă	buc.	142	270	140
Zahăr și produse din zahăr	kg	19,3	28,2	146
Cereale (în echivalent făină)	kg	62,3	70,6	113
Legume și produse din legume	kg	87	140	161
Țesături (inclusiv confecții)	mp	19,3	28,7	148
Încălțăminte	per.	2,6	3,5	134
Bunuri de folosință îndelungată la 1000 locuitori				
Aparate de radio	buc.	178,7	250,7	140
Televizoare	"	81,8	209,7	256
Frigidere	"	53,7	156,2	291
Mașini de spălat rufe	"	45,8	102,2	223
Autoturisme	"	6,4	28,9	452

bit de important în procesul ridicării continue a nivelului de bunăstare a maselor revine vastei activități educaționale, răspîndirii largi a cuceririlor științei și culturii, activității politico-ideologice și culturale de făurire a omului nou, dornic de a se informa, de a-și petrece cît mai plăcut și util timpul liber. Este un fapt incontestabil că cetățeanul de azi al României socialiste nu numai că se alimentează incomparabil mai bine ca în trecut, se îmbracă mai bine, are condiții de viață și de muncă la care nici nu putea visa în vechea orînduire dar, sub înrîuirea factorilor economico-sociali și politici proprii socialismului, el se preocupă tot mai intens de ridicarea gradului său de instrucție și educație, manifestă o tendință pronunțată nu numai spre îmbunătățirea confortului său fizic, ci și a celui spiritual, moral. Această orientare în structura nevoilor populației este atestată și de creșterile substanțiale la vînzările de produse ce satisfac trebuințele de ordin cultural : aparate de radio, televizoare, cărți, publicații, discuri muzicale, magnetofoane, instrumente muzicale etc.

România socialistă se poate mîndri astăzi, pe bună dreptate, că în privința unor realizări social-culturale se găsește la niveluri comparabile cu multe dintre țările cele mai avansate din lume. Astfel, este suficient să amintim generalizarea învățămîntului de 10 ani (prima treaptă liceală), proporția populației școlare ridicîndu-se în prezent la peste 25% din totalul populației țării. De asemenea, în domeniul ocrotirii sănătății, prin numărul de circa 40 mii medici (revenind 558 locuitori la un medic), al paturilor de asistență medicală în număr de peste 208 mii (revenind în medie 9,4 paturi de asistență medicală la 1 000 de locuitori) ne putem compara cu țări dintre cele mai avansate — Elveția, Franța, S.U.A., Belgia. Măsurile de politică sanitară ale țării noastre au condus la scăderea mortalității, îndeosebi a celei infantile, contribuind substanțial la creșterea duratei medii de viață la 70 de ani, nivel aproximativ egal cu cel înregistrat în statele dezvoltate ale lumii. Grija față de om se vădește de asemenea, în trecerea, începînd din anul 1978, la reducerea treptată a săptămînii de lucru, astfel ca aceasta să aibă pentru întregul personal muncitor, în anul 1985, o durată de 44 de ore.

Caracterul umanist al politicii sociale a P.C.R. este evidențiat și de atenția acordată dezvoltării și îmbunătățirii sistemului de asigurări sociale și pensii, activitatea ficărui om al muncii fiind recompensată după încheierea perioadei active, sau în caz de invaliditate, cu o pensie ce pune la adăpost pe fiecare cetățean muncitor, țăran sau intelectual, de grija zilei de mîine, asigurîndu-i condiții demne de trai pe tot parcursul vieții. Numai în cincinalul 1976—1980, pentru a ne referi la cele mai recente realizări, pensiile tuturor pensionarilor din sistemul asigurărilor sociale de stat au fost majorate în procente diferențiate, pînă la 8 și 40%, fondul total de pensii ridicîndu-se, în 1980, la 18,8 miliarde lei.

Concomitent au fost majorate și pensiile cooperatorilor, precum și celelalte pensii din cadrul sistemului de asigurări, instituindu-se pentru prima dată în țara noastră un sistem de pensionare și al țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate. Toate acestea constituie, în același timp, un puternic stimulent de punere în valoare a capacităților creatoare ale poporului nostru, pentru creșterea producției și productivității muncii, întărirea răspunderii pentru gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor de producție, pentru creșterea avuției naționale.

POTRIVIT prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985, pe baza creșterii producției materiale și a eficienței economice, a sporirii venitului național într-un ritm mediu anual de 7,1%, se vor asigura resursele necesare atît pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, cît și pentru îmbunătățirea în continuare a nivelului de trai al populației, realizarea unei calități noi a vieții materiale și spirituale a întregului nostru popor. În acest ses, pînă în anul 1985, veniturile reale ale populației vor crește cu 19%, comparativ cu anul 1980. Retribuția reală va spori cu 15,5% față de 1980. Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, vor crește cu 18% față de 1980. Pensia medie reală de asigurări sociale va spori cu circa 10% ; se vor mări, de asemenea, pensiile membrilor C.A.P. și ale altor categorii de pensionari. Alocația medie reală de stat pentru copii va crește în perioada actualului cincinal cu circa 12%, o majorare importantă înregistrînd ajutoarele pentru copiii membrilor C.A.P. Potrivit nivelurilor planificate volumul desfacerilor de mărfuri către populație va spori pînă în 1985 cu 26,6%, iar cel al prestărilor de servicii cu 76% (tabelul nr. 3). Totodată, în perioada 1981—1985 se va perfecționa învățămîntul de toate gradele, se va îmbunătăți ocrotirea sănătății, se vor dezvolta cultura, educația fizică și sportul. Vor dobîndi o și mai mare extindere construcția de locuințe, ridicarea gradului de urbanizare a localităților patriei.

Remarcabilele realizările obținute în direcția creșterii bunăstării și civilizației poporului, ca și orientările de viitor, pun în lumină, o dată mai mult, faptul că politica partidului de ridicare continuă a calității vieții pune în centrul său omul, cu sistemul său complex de trebuințe, se preocupă continuu de asigurarea celor mai bune condiții pentru traducerea în fapt a acestei orientări profund umaniste.

Tabelul nr. 3

Consumul pe locuitor la unele produse și gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată în anul 1985

Specificație	U/M	1985
Consumul pe locuitor		
— carne și produse din carne	kg	68,0
— lapte și produse din lapte	litri	222,0
— ouă	buc.	290,0
— zahăr și produse zaharoase	kg	39,0
— legume și produse din legume	kg	160—170
— cartofi	kg	100
— țesături	mp	30,9
— încălțăminte	perechi	3,8
Înzestrarea populației (la 1000 locuitori)		
— aparate de radio	buc.	300
— televizoare	"	256
— frigidere	"	192
— mașini de spălat rufe	"	155
— autoturisme	"	44

prof. dr. Gavril HORJA

23 AUGUST

Politica externă a României — politică a păcii, prieteniei şi colaborării cu toate popoarele

ANGAJAT cu toate forţele în îndeplinirea celui de-al şaptelea plan cincinal, care urmează să asigure realizarea obiectivului strategic stabilit de Programul Partidului Comunist Român şi de cel de-al XII-lea Congres al partidului — trecerea României în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare, poporul român are nevoie de un climat de pace, securitate şi colaborare în întreaga lume. Ca atare, România îşi aduce contribuţia activă la soluţionarea constructivă a problemelor complexe ale lumii contemporane, la eforturile consacrate păcii şi destinderii, întăririi încrederii şi securităţii internaţionale.

O amplă viziune asupra vieţii internaţionale

ÎN ÎNTREAGA sa activitate desfăşurată pe plan internaţional, Partidul Comunist Român, România socialistă pornesc de la aprecierea lucidă a evoluţiilor situaţiei economice şi politice internaţionale. Aşa cum sublinia secretarul general al P.C.R., preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, pe planeta noastră au loc adînci prefaceri revoluţionare, sociale şi naţionale. Se afirmă tot mai puternic voinţa popoarelor de a pune capăt cu desăvîrşire politicii imperialiste şi colonialiste, de asuprire şi dominaţie, de amestec în treburile interne ale altor state, hotărîrea tuturor naţiunilor de a se dezvolta libere şi independente, de a colabora în pace şi prietenie. Situaţia internaţională este însă deosebit de complexă şi contradictorie. Criza economică, agravată de criza energetică şi a materiilor prime, de criza financiar-monetară, de alte crize neciclice, accentuarea crizei politico-sociale a lumii imperialiste determină o ascuţire fără precedent a contradicţiilor sociale, intensificarea activităţii de consolidare şi reîmpărţire a sferelor de influenţă, continuarea vechii politici imperialiste de forţă şi dictat, de încălcare a libertăţii şi independenţei popoarelor. În plus, sîntem martorii reactivării diferitelor cercuri fasciste sau neofasciste, înmulţirii actelor de terorism, amplificării propagandei rasiste, şovine, anticomuniste, folosită de cercurile imperialiste ca mijloc de diversiune, pentru lichidarea drepturilor democratice ale maselor.

„Sintetizînd toate aceste realităţi, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, putem spune că în lumea de azi se confruntă două tendinţe diametral opuse: pe de o parte, tendinţa politicii de destindere şi independenţă, de colaborare şi pace, iar pe de altă parte, tendinţa politicii imperialiste de forţă, dominaţie şi război, de încălcare a libertăţii şi independenţei popoarelor. Încordarea vieţii politice internaţionale pune tot mai grav în pericol libertatea şi independenţa popoarelor, existenţa şi viitorul omenirii, însăşi civilizaţia mondială".** În asemenea condiţii, apreciază ţara noastră, apar mai necesare ca oricînd unirea şi conlucrarea tot mai strînsă a popoarelor, a forţelor înaintate, progresiste şi democratice de pretutindeni, pentru reluarea şi continuarea politicii de destindere, colaborare, independenţă şi pace, pentru soluţionarea tuturor problemelor pe cale paşnică, prin negocieri. Hotărîtor pentru asigurarea destinderii şi păcii este respectarea neabătută, în toate împrejurările, a dreptului suveran al popoarelor de a-şi hotărî singure destinele, de a se dezvolta liber şi independent, potrivit voinţei şi aspiraţiilor proprii, fără nici un fel de ingerinţe din afară.

Relaţii de largă colaborare cu toate ţările

PORNIND de la această amplă viziune asupra proceselor şi fenomenelor care caracterizează viaţa internaţională, de la interesele fundamentale ale poporului român, de la comandamentele progresului şi civilizaţiei pe întreaga planetă, România dezvoltă constant şi pe deplin constructiv o largă colaborare cu toate ţările, participă activ la eforturile pentru soluţionarea marilor probleme care confruntă omenirea.

România întreţine astăzi relaţii diplomatice cu 137 de ţări, iar relaţii economice şi culturale cu peste 140 de ţări. Partidul Comunist Român întreţine legături directe sau pe linia Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste cu aproximativ 280 de formaţiuni politice, partide comuniste şi muncitoreşti, partide socialiste şi social-democrate, partide de guvernămînt din ţările în curs de dezvoltare, mişcări de eliberare, alte formaţii politice din numeroase ţări.

Avînd în vedere că dezvoltarea colaborării şi solidarităţii ţărilor socialiste constituie o condiţie esenţială pentru făurirea cu succes a socialismului în fiecare ţară, pentru creşterea contribuţiei statelor socialiste la politica de destindere, pace şi colaborare internaţională, România pune pe primul plan întărirea prieteniei şi colaborării cu toate ţările socialiste, cu toate ţările care edifică noua orînduire. În acest context, România acordă o atenţie deosebită relaţiilor şi colaborării cu ţările socialiste vecine. Ca urmare a convorbirilor prilejuite de cele aproape 80 de vizite oficiale de prietenie efectuate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în ţările socialiste în ultimii 16 ani, şi celor circa 50 de vizite întreprinse în România de conducători de partid şi de stat din ţările socialiste, a semnării la cel mai înalt nivel a unor importante documente de colaborare politică, economică şi în alte domenii, volumul comerţului exterior al României cu ţările socialiste a crescut de circa 6 ori în intervalul 1965—1980, deţinînd astăzi o pondere de aproximativ 48% din totalul comerţului exterior al ţării. Se dezvoltă continuu cooperarea în producţie, în construirea în comun a unor importante obiective industriale, se adînceşte colaborarea tehnică şi ştiinţifică, în domeniul învăţămîntului, mijloacelor de informare în masă ş.a. Se amplifică schimbul de experienţă în toate sectoarele construcţiei socialiste.

România dezvoltă colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică atît pe plan bilateral, cu fiecare ţară socialistă, cît şi pe plan multilateral, îndeosebi în cadrul C.A.E.R., considerînd că această colaborare — bazată pe deplină egalitate, avantaj reciproc şi liber consimţămînt, pe respectarea drepturilor suverane ale fiecărui stat în conducerea şi planificarea propriei economii naţionale şi mai ferm orientată în direcţia coordonării planurilor economice, satisfacerii necesităţilor de materii prime, combustibil şi energie etc. — este menită să contribuie la modernizarea forţelor de producţie în fiecare ţară membră, la dezvoltarea multilaterală a economiilor naţionale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică ale statelor respective în interesul progresului economic şi social al tuturor ţărilor. Considerînd că mai sînt multe de făcut în cadrul C.A.E.R., România acţionează ca, împreună cu celelalte ţări membre, să obţină o îmbunătăţire a activităţii consacrate ţelurilor menţionate. În acelaşi timp, România dezvoltă relaţii de colaborare şi cooperare în producţie cu toate celelalte ţări socialiste.

România acordă, de asemenea, o atenţie deosebită întăririi relaţiilor de colaborare şi solidaritate cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările nealiniate — ca parte integrantă a politicii sale generale de luptă împotriva imperialismului şi colonialismului, pentru afirmarea dreptului popoarelor la dezvoltare liberă şi independentă. Ca urmare, în primul rînd a activităţii personale a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a istoricelor sale vizite în peste 40 de ţări din Africa, America Latină, Asia şi Orientul Mijlociu, a numeroase contacte avute în ţară cu şefi de stat şi de guvern, cu lideri de partide politice şi mişcări de eliberare naţională, s-au adîncit şi diversificat continuu relaţiile României cu aceste ţări. Numărul ţărilor în curs de dezvoltare cu care România întreţine relaţii diplomatice a ajuns astăzi la aproape 100. Pe baza a peste 100 de acorduri comerciale, de cooperare economică şi tehnică şi numeroase alte instrumente de colaborare, volumul total al schimburilor economice ale României cu ţările în curs de dezvoltare a fost în 1980 de circa 30 de ori mai mare decît în 1965, ponderea ţărilor respective în comerţul exterior al României crescînd de la circa 5% în 1965

la aproape 25% în 1980. România participă la realizarea a peste 130 de obiective economice și sociale în diferite țări în curs de dezvoltare, o contribuție deosebită la cooperarea economică și tehnică aducînd cele 30 de societăți mixte care funcționează în domeniul industriei, agriculturii, construcțiilor de mașini, comerțului etc. În cadrul acțiunilor de cooperare economică cu aceste țări, peste 15 000 de specialiști români se află în 60 de țări în curs de dezvoltare pentru a acorda asistență tehnică și a contribui la calificarea personalului autohton. De asemenea, în România învață aproape 20 000 de bursieri ai statului român. Dimensiuni tot mai importante capătă cooperarea în domeniul tehnologiei și științei, se amplifică raporturile bilaterale culturale și artistice, de natură să înlesnească apropierea dintre poporul român și popoarele țărilor în curs de dezvoltare.

O colaborare tot mai strînsă se realizează între România și țările în curs de dezvoltare în cadrul multilateral, în diferite organisme și instituții internaționale. Ca membră a „Grupului celor 77" al țărilor în curs de dezvoltare și participantă activă, cu statut de invitat, la mișcarea nealiniaților, România promovează importante inițiative, sprijină întărirea solidarității acestora în lupta pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

În spiritul principiilor coexistenței pașnice, România promovează relații cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Cele aproape 30 de vizite efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în mai multe din țările capitaliste dezvoltate, întîlnirile pe care le-a avut în România cu aproape 40 de șefi de stat și guvern, cele aproape 400 de întîlniri cu lideri politici, membri ai unor guverne din țările occidentale, parlamentari, reprezentanți ai vieții publice s-au soldat cu semnarea unui important număr de documente politice, de largă valoare internațională, ca și numeroase acorduri și convenții de cooperare, ele definind un nou tip, democratic de relații internaționale, modalități de soluționare a marilor probleme ale lumii contemporane în interesul păcii și securității mondiale.

La baza raporturilor cu toate statele, România așează ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. România militează, totodată, activ pentru generalizarea largă a acestor principii în întreaga viață internațională, considerînd că respectarea lor în raporturile dintre toate statele reprezintă condiția fundamentală a dezvoltării unor raporturi normale între state, a înaintării pe calea destinderii, securității și păcii.

Pentru o lume mai bună și mai dreaptă

ÎN SPIRITUL gîndirii novatoare a secretarului general al partidului, România apreciază că, — în condițiile unor profunde transformări revoluționare, sociale și naționale în lume, cînd revoluția științifică și tehnică are implicații dintre cele mai diverse și multiple asupra dezvoltării societății omenești, accentuînd în mod obiectiv interdependențele între țări, cînd continuă să se manifeste fenomene grave de criză economică, energetică, financiară, — dialogul continuu și cooperarea activă între toate țările, indiferent de mărime, nivel de dezvoltare, apartenență geografică sau sistem social-economic, devin adevărate imperative ale progresului general și civilizației.

Dezvoltînd relații cu toate statele și făcînd parte din peste 80 de organizații internaționale, participînd constant la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale, România este prezentă la dezbaterea tuturor marilor probleme internaționale, aducîndu-și contribuții substanțiale, larg recunoscute pe plan mondial, la adoptarea de măsuri pe linia securității și cooperării în Europa, dezarmării generale, în primul rînd a celei nucleare, soluționării pe cale politică a conflictelor sau stărilor conflictuale în lume, lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, democratizării relațiilor internaționale.

O atenție deosebită acordă România înfăptuirii securității europene. România militează, împreună cu alte state, pentru ca reuniunea de la Madrid să se încheie cu rezultate pozitive, care să dea un puternic impuls înfăptuirii unitare a documentelor de la Helsinki. Deosebit de important este să se ajungă la convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și înfăptuirii dezangajării militare în Europa, la asigurarea continuității procesului început la Helsinki, prin organizarea de noi reuniuni. Avînd în vedere că în Europa există în prezent cea mai mare concentrare de trupe și de armament de distrugere în masă, România consideră că trebuie să se facă totul pentru oprirea amplasării și dezvoltării de noi rachete nucleare pe continent, pentru a se trece cît mai neîntîrziat la tratative concrete în vederea opririi amplasării de noi arme nucleare în Europa.

România, ca și alte țări de pe continent, apreciază că este în interesul tuturor popoarelor să se realizeze o Europă unită, în care să se asigure o largă și neîngrădită colaborare economică, tehnico-științifică, culturală, pe baza respectării orînduirii sociale a fiecărei țări, a independenței și suveranității fiecărui popor, o Europă în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, la adăpost de orice agresiune sau amestec din afară.

O importantă contribuție la înfăptuirea securității pe continent o are crearea unor zone de înțelegere și pace. În acest spirit, România dezvoltă relații de colaborare și prietenie cu toate țările din Balcani, se pronunță pentru soluționarea diferitelor probleme dintre ele numai pe calea tratativelor, pentru întărirea prieteniei și colaborării, care să contribuie la securitatea europeană, la pace în întreaga lume.

România consideră că pe primul plan al luptei pentru înfăptuirea securității internaționale, se impune trecerea la măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare, deoarece uriașele arsenale militare acumulate constituie principalul pericol pentru pacea și existența omenirii. Aceasta presupune adoptarea unor măsuri efective de oprire a cursei înarmărilor, de reducere a cheltuielilor militare, trecîndu-se într-o primă etapă la reducerea cu cel puțin 10% a bugetelor militare, diminuarea trupelor și armamentelor sub un strict control internațional, interzicerea manevrelor militare, a demonstrațiilor de forță la granițele altor state, precum și măsuri menite să marcheze pași concreți pe calea dezarmării, a întăririi încrederii între state.

În condițiile existenței în lume a unor probleme deosebit de complexe, cînd orice conflict nu poate duce decît la încordarea atmosferei politice generale, România consideră că toate conflictele și divergențele dintre state trebuie soluționate numai și numai pe cale politică prin tratative, purtate în spiritul înțelegerii și păcii, al deplinei egalități și respectului reciproc. **„Nu există conflict sau problemă litigioasă — în orîcare parte a lumii —, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, care să justifice recurgerea la arme și care să nu poată fi soluționate pe căi pașnice, în interesul popoarelor, al cauzei destinderii și păcii în regiunea respectivă și în întreaga lume".**

În actuala situație internațională, deosebit de necesară apare, de pildă, intensificarea eforturilor în direcția rezolvării pe cale politică a conflictului din Orientul Mijlociu, prin realizarea unei păci globale, juste și trainice, care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967, la soluționarea problemei poporului palestinian, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent , la asigurarea independenței și suveranității tuturor statelor din zonă.

România apreciază că pentru soluționarea globală a conflictului din Orientul Mijlociu se impune organizarea unei conferințe internaționale sub egida O.N.U., cu participarea tuturor țărilor interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în vederea realizării unei păci drepte și trainice în această regiune. Pe calea tratativelor, a bunei înțelegeri trebuie rezolvate toate problemele litigioase care mai există în Africa, Asia de sud-est și din alte regiuni ale lumii, respectîndu-se libertatea și independența, dreptul fiecărui popor de a se dezvolta de sine stătător, pe calea progresului și civilizației.

O atenție deosebită acordă România edificării unei noi ordini economice internaționale, care trebuie să asigure lichidarea subdezvoltării, să așeze relațiile dintre toate statele pe principii de egalitate și echitate. Este în interesul tuturor țărilor să vină în întîmpinarea țărilor rămase în urmă și să le sprijine în mod activ pe parcursul aplicării strategiei internaționale pentru cel de-al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U., în vederea lichidării subdezvoltării, a întăririi stabilității economice mondiale, eliminării unor fenomene de tensiune și conflicte în viața internațională.

România socialistă nutrește convingerea fermă că soluționarea justă și durabilă a problemelor complexe din viața internațională contemporană nu poate fi asigurată decît cu participarea activă, în deplină egalitate, a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială, prin sporirea contribuției O.N.U. și a altor organisme internaționale la democratizarea relațiilor și vieții internaționale. Popoarele, masele populare — adevăratele creatoare ale istoriei — trebuie să-și asume un rol mai însemnat, să-și întărească solidaritatea și conlucrarea în lupta pentru promovarea fermă a unei politici de destindere, independență națională și pace.

Sărbătorind a XXXVII-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, poporul român este hotărît ca, alături de forțele înaintate de pretutindeni, să lupte pentru dezvoltarea puternică a respectului între națiuni, pentru cultivarea spiritului de prietenie între toate popoarele lumii, pentru înfăptuirea drepturilor umanitare fundamentale, în primul rînd pentru respectarea drepturilor supreme ale tuturor popoarelor — dreptul la muncă, la învățătură, dreptul la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

prof. dr. George MARIN

În întîmpinarea zilei de 23 August

Angajamente împlinite, producții suplimentare

● *COLECTIVELE UNITĂȚILOR DE PE PLATFORMA COMBINATULUI PETROCHIMIC DIN PITEȘTI au realizat o producție marfă peste prevederi, în valoare de 17 milioane lei, precum și importante cantități suplimentare de produse, obținute prin prelucrarea superioară a țițeiului și destinate atît economiei naționale, cît și beneficiarilor externi, printre care : 47 500 tone benzină, 6 360 tone benzen și toluen, 5 067 tone polietilenă de înaltă presiune, 1 495 tone polietilenă de joasă presiune, 15 tone de cauciuc terpolimer, 450 tone cianură de sodiu, 569 tone de monoetilenglicol și altele.*

● *ALUMINIȘTII ORĂDENI raportează îndeplinirea angajamentului anual asumat în întrecerea socialistă, obținînd peste plan o producție marfă în valoare de 14 milioane lei, în condițiile depășirii productivității muncii cu 3 la sută și economisirii, de la începutul anului și pînă în prezent, a 2 500 tone combustibil convențional și 600 000 kilowați-oră energie electrică. La rîndul lor, CONSTRUCTORII DE MAȘINI-UNELTE DE LA „INFRĂȚIREA" ORADEA anunță îndeplinirea angajamentelor asumate pe acest an, concomitent cu realizarea unei producții superioare cu 15—17 la sută față de cea obținută în perioada similară a anului trecut.*

● *ÎNTREPRINDEREA DE POSTAV BUHUȘI a realizat suplimentar de la începutul anului, peste 40 000 mp țesături și 25 tone fire. Prin utilizarea la întreaga capacitate a mașinilor și utilajelor, prin folosirea judicioasă a timpului de lucru, textiliștii au depășit cu 12 milioane lei, planul la producția marfă, cu 5,5 milioane lei la producția netă.*

● *Pe porțile ÎNTREPRINDERII DE VAGOANE DIN CARACAL a ieșit cel de-al 30 000-lea vagon de marfă pe 4 osii, realizat de la începutul fabricației și pînă acum care este, totodată, și al 18 000-lea vagon livrat la export. Profilată, inițial, pe fabricarea a numai două modele de vagoane, întreprinderea și-a extins, an de an, nomenclatorul său de producție, care a ajuns să cuprindă, în prezent, 12 tipuri, cel mai recent dintre ele fiind vagonul acoperit pe 4 osii, cu o capacitate de 60 tone și o viteză maximă de rulare de 120 km/h, conceput pentru transportul mărfurilor în vrac și, îndeosebi, a cerealelor.*

● *COMBINATUL PETROCHIMIC BORZEȘTI, unitate a cărei producție este acum egală cu cea a întregului județ Bacău din 1965, a depășit planul producției marfă cu 121,8 milioane, cheltuielile totale la 1 000 lei producție au fost reduse cu 23,6 lei iar cele materiale cu 23,7 lei. Colectivul de muncă al combinatului a realizat, de asemenea, un volum suplimentar de produse pentru export evaluat la 69 milioane lei.*

● *ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DIN CUGIR a livrat beneficiarilor, în aceste zile, a 200 000-a mașină de spălat rufe înregistrată în contul producției pe acest an, care reprezintă, totodată, și cea de-a 450-a bucată realizată suplimentar sarcinilor de plan. Produsul cu numărul 200 000 face parte din categoria mașinilor automate, intrate recent în fabricația de serie și executate în două variante : cu 12 și 16 programe.*

Producția fizică și netă — realizate ritmic, cu eficiență sporită

A DEVENIT O TRADIȚIE pentru colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, ca de altfel pentru toți oamenii muncii din țara noastră, de a aniversa marile evenimente istorice din viața partidului și a patriei cu rezultate de muncă remarcabile. Ziua de 23 August, zi cu semnificații istorice profunde pentru destinele României socialiste, s-a înscris ca un moment de rodnic bilanț al rezultatelor deosebite obținute de acest harnic colectiv pe linia realizării și depășirii producției fizice și nete planificate, a celorlalte prevederi de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. Astfel, pe primele 7 luni din 1981, primul an al cincinalului calității și eficienței economice producția fizică a fost îndeplinită în proporție de 100 la sută, producția netă 100,5 la sută, producția marfă 100,4 la sută, productivitatea muncii 100,7 la sută, exportul 110,9 la sută, cheltuielile materiale 97,2 la sută.

O strategie adecvată pentru promovarea produselor

ACTIVITATEA PRODIGIOASĂ desfășurată în acest an este legată, în primul rînd, de amplificarea unui factor important al desfășurării proceselor economice și anume *adîncirea flexibilității și adaptabilității producției întreprinderii la cerințele beneficiarilor interni și externi.* Aceasta a fost posibilă înainte de toate prin intensificarea legăturilor cu întreprinderile producătoare de instalații cu motoare Diesel și institutele de cercetare, în vederea cunoașterii tendințelor privind dezvoltarea producției de motoare, evoluția și modificările în structura cererii beneficiarilor, cu scopul asigurării unor *echipamente de injecție cu performanțe tehnico-funcționale superioare.*

Pe baza adîncirii acestei colaborări și cooperări în cercetare și producție s-a asigurat o prospectare mai atentă a pieței, s-au întocmit studii și analize tehnico-economice și a fost elaborat un amplu program de măsuri orientat în principal pe creșterea calității și competitivității produselor. La elaborarea strategiei, un rol hotărîtor l-a avut, cum era și firesc, *amplificarea gîndirii tehnice proprii, în vederea perfecționării tehnologiilor de fabricație, pentru diversificarea și înnoirea producției,* ca o condiție a maximizării valorii nou create și realizării unor produse de calitate superioară și în sortimentația solicitată de beneficiari. Din acest punct de vedere activitatea în acest domeniu este puternic integrată, existînd aici o simbioză perfectă între cercetare și producție.

Cum s-ar traduce în termeni concreți această preocupare esențială ? În decursul ultimilor 10 ani, prin eforturile de cercetare proprii, s-a reușit atît diversificarea gamei și numărului produselor executate, cît și introducerea unor noi tipuri de produse. De exemplu, la pompele de injecție rotative s-a ajuns, în 1981, la realizarea a 10 tipuri de produse într-o serie de 150 000 buc/an față de 2 tipuri în serie de 20 000 buc/an cît se realiza în urmă cu aproximativ 10 ani.

Pe de altă parte cercetarea s-a axat și pe extinderea procedeelor tehnologice moderne și îmbunătățirea celor existente, ceea ce a condus la atingerea unei structuri relativ stabile a producției, asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației la fiecare secție și loc de muncă, cu efecte directe asupra creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale. Astfel, prin reorganizarea fluxului tehnologic la secția de pulverizatoare Breaza pe baza principiului liniei de transfer la fiecare loc de muncă și amplasarea operațiilor tehnologice în funcție de similitudinea acestora, pe grupe de operații, s-a ajuns la reducerea cheltuielilor materiale cu 10—15 la sută. Actualmente, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, s-a trecut și la reorganizarea similară a fabricației de injectoare care va asigura o creștere de 20 la sută a productivității muncii, precum și introducerea montajului pe bandă la fabricația pompelor de injecție în linie.

Aspectul calitativ nou al cercetării la nivelul întreprinderii îl reprezintă și *operativitatea în asimilarea de noi produse.* Introducerea, de exemplu, a celor 6 noi tipuri de produse (echipamentul de injecție pentru motorul MAN supra-

alimentat, pompa de injecție și regulatorul pentru motoarele V 331 cu 6 cilindri etc.) din cele 12 prevăzute pentru acest an și care se găsesc în fazele de pregătire a fabricației, va permite o creștere a productivității muncii cu 3—4 procente, paralel cu eliminarea totală sau parțială a importurilor și reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs. Introducerea în fabricație a unor produse de mare precizie și finețe s-a concretizat în realizarea ritmică a producției fizice la toate sortimentele (produse ale industriei de mecanică fină și optică 100,5 la sută, piese de schimb 108,1 la sută, autoutilări 275 la sută), precum și acoperirea integrală a producției cu contracte economice ferme atît pentru beneficiarii din țară cît și pentru cei din străinătate.

Cerința amplificării laturilor calitative ale activității întreprinderii, în condițiile adîncirii flexibilității și adaptabilității producției, a făcut necesară alegerea acelei variante optime a dezvoltării care să asigure și o funcționalitate ridicată în exploatare, în condițiile maximizării valorii noi create, reducerii consumurilor materiale, creșterii productivității muncii și, în final, obținerii unei eficiențe economice sporite. În acest sens un domeniu foarte mult cercetat de specialiști îl reprezintă *economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor.* Rezultatele obținute pînă în prezent, concretizate în economii de peste 3 000 t oțel, 454 t aluminiu, 16,3 t cupru etc. sînt o dovadă a eficienței aplicării în producție a numeroase soluții date de specialiștii din cercetare. Măsurile și soluțiile preconizate vor asigura în continuare creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor care se va concretiza în economisirea a 21 t metal prin modificarea constructivă a injectorului și a 12 t metal prin extinderea procedeului de prelucrare a canalelor de la corpul distribuitor, economii de 61 000 lei și 7 t metal prin reutilizarea unor repere din SDV-urile uzate etc.

Pe de altă parte, măsurile întreprinse s-au concretizat și în creșterea rapidă a productivității muncii. Dacă luăm în considerație numai orientările stabilite pe linia perfecționării proceselor tehnologice (prelucrarea inelului pompei de transfer din semifabricat, sinterizat în locul prelucrărilor mecanice, prelucrarea greutății regulatorului pe mașină agregat etc.), aceasta reprezintă la nivelul întregului an economii de peste 32 000 ore, ceea ce asigură sporuri însemnate ale productivității muncii.

Calitate superioară, parametri ridicați = competitivitate

REALIZĂRILE de pînă acum pot și trebuie să fie amplificate pe linia valorificării superioare a resurselor interne ale îndeplinirii și depășirii în bune condiții a sarcinilor de plan. Pornind de la rezervele constatate și de la obiectivele mobilizatoare ce le stau în față, oamenii muncii din această citadelă a industriei de mecanică fină și-au stabilit orientările strategice pentru perioada următoare, axate în principal pe:

● *devansarea activității de producție de către cea de cercetare științifică fundamentală și aplicativă* care să permită creșterea adaptabilității producției la cerințele productive în continuă diversificare, reducerea considerabilă a importului și soluții tehnologice eficiente prin simplificarea procedeelor tehnologice folosite și creșterea rentabilității ;

● *sporirea mai rapidă a calității și asigurarea unor parametri tehnico-funcționali superiori produselor realizate.* Numai modificarea constructivă, de exemplu, la corpul dispozitivului de avans prin realizarea unei găuri prin turnare în locul procedeului mecanic va permite înlăturarea cu aproape 10 la sută a rebutului tehnologic la operația respectivă, pe lîngă sporirea continuă a utilității produsului și însemnate economii de muncă și fonduri ;

● *utilizarea integrală a întregii capacități de producție și îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor.* Aceasta implică, lucru confirmat de înseși programele de măsuri, încărcarea corespunzătoare a fiecărui utilaj, asigurarea unei multifuncționalități a acestora în exploatare, respectarea mai riguroasă a graficelor de revizii, sporirea nivelului calitativ al lucrărilor executate, creșterea calificării muncitorilor etc.

Toate aceste măsuri, la care mai putem adăuga asigurarea ritmicității producției, reducerea pe cît posibil a importului și deci economisirea fondurilor valutare ale statului, extinderea formelor de colaborare cu terți parteneri reprezintă tot atîtea direcții de acțiune și căi importante de sporire a nivelului calitativ al producției și al muncii.

B. CORNELIU

NOTE

De la raționalizarea transporturilor la reducerea consumurilor în construcții-montaj

ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI AUTO al bunurilor materiale există încă suficiente rezerve care printr-o mai bună organizare pot determina reducerea costurilor la beneficiari prin scăderea numărului mijloacelor auto, la nivelul optim al volumului ce urmează a fi transportat. Să concretizăm : în construcții-montaj, transportul agregatelor de balastieră de la locul de extracție și prelucrare (sortare etc.) la șantierele în lucru sau la bazele de producție a prefabricatelor ocupă un important număr de autovehicule (autobasculante îndeosebi).

Numărul mijloacelor de transport din acest sector poate fi redus substanțial, după părerea noastră, prin trecerea de la actuala formă de organizare a transporturilor, la o treaptă calitativ superioară cerută de însăși realitatea operațiunilor. Argumente : în prezent, limitrof localităților urbane unde se realizează importante valori de investiții, s-au identificat cariere pentru extracția agregatelor minerale. Transportul acestora se efectuează cu mijloace auto direct de la balastiere pe șantiere și combinat prin C.F.R. și mijloace auto, în raport de distanță și eficiența transportului.

În localitățile urbane cu volum mediu de investiții există mai multe unități de construcții-montaj, care exploatează agregate de balastieră din împrejurimi. Organizațiile de construcții-montaj dețin stații de balastiere în frecvente situații opuse zonei de consum de pe șantierele lor (sau a producției de prefabricate).

Așa stînd lucrurile, transportul agregatelor se face încrucișat, *traversînd localitatea, întîlnindu-se autobasculantele unei organizații de construcții care transportă din zona de Nord dar construiește în Sud, cu ale alteia care transportă din zona de Sud, dar construiește în Nord. Adică topografic nu este corelată extracția cu consumul, apărînd distanțe parcurse total nejustificat de circa 5—10 km pentru fiecare transport de acest gen. În asemenea condiții este poluat orașul, se folosesc nerațional mijloacele de transport, se consumă nejustificat cantități importante de carburanți și lubrifianți, iar costul investiției este mai ridicat.*

La Cluj-Napoca, de pildă, Trustul județean de construcții transportă agregate de la Apahida sau Sînicoară (Someșeni) în zona opusă, adică în cartierele „Mînăștur", „Grigorescu" sau „Zorilor". În paralel, Trustul de construcții industriale transportă agregate de la Florești sau Gilău (Căpuș) în zona opusă, adică în zona industrială a municipiului (pentru Combinatul de utilaj greu etc.). Din calcule estimative rezultă că la nivelul economiei naționale ar putea fi eliberate un mare număr de mijloace de transport și s-ar putea obține o reducere considerabilă a consumului de carburanți.

Pentru realizarea în practică a acestor economii ar urma să se întocmească o organigramă *care să sincronizeze toate operațiunile aferente ; pe această bază, indiferent de apartenența prin contract a sursei de extracție și prelucrare a agregatelor, deservirea șantierelor urmează să se facă în raport de așezarea topografică (apropierea de sursă) ; totalul extras ar urma să fie repartizat-transportat fiecărui șantier pentru a-i asigura cerințele producției, pe sortimente și în timp, cu acest component (material) de mare volum cerut de tehnologia construcțiilor. În paralel cu operațiunile amintite este posibil ca, prin grafice, să se stabilească pe zile, puncte de lucru, mijloace de transport etc., ca autobasculantele ce au transportat agregate să fie folosite (încărcate) în proporție cît mai mare cu pămînt din evacuări, operațiunea putînd fi eficientă, anticipînd crearea de stoc de agregate necesare obiectului (investiției).*

Gheorghe P. LĂZANU
Cluj-Napoca

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

SCURTAREA PERIOADEI DE DARE ÎN EXPLOATARE A NOILOR CAPACITĂȚI DE EXTRACȚIE A CĂRBUNELUI

AMPLUL proces de dezvoltare economică și socială a țării necesită cantități sporite de materii prime. Între acestea cărbunele, ca sursă principală de energie, ocupă un loc important. De aceea, specialiștii, toți oamenii muncii din domeniul geologiei și al extracției cărbunelui sînt angajați în elaborarea și aplicarea de noi tehnologii pentru dezvoltarea capacităților existente, punerea în funcțiune în termene cît mai scurte a unor noi obiective care să determine realizarea și depășirea sarcinilor din acest an și pe întregul cincinal.

Intensificarea activității pentru punerea în valoare a noi zăcăminte

POTRIVIT sarcinilor stabilite, producția de energie electrică realizată în termocentrale pe cărbuni și șisturi bituminoase va reprezenta peste 55% în 1985, față de 40% în 1980. Paralel și legat de aceasta, în cincinalul actual se prevede un ritm mediu anual de creștere a producției de cărbune de 9%, estimîndu-se atingerea în ultimul an al cincinalului a unui nivel de 85,6 milioane tone cărbune net. În cadrul acestor prevederi, producția de lignit și cărbune brun, principalii cărbuni energetici, va crește de 2,7 ori față de cea realizată în 1980, atingînd în 1985 circa 75 milioane tone.

Nivelurile prevăzute se vor realiza în cea mai mare parte prin dezvoltarea capacităților existente; **peste 40% din această creștere revine însă capacităților noi constînd în mine sau cariere care urmează a fi puse în funcțiune în acest cincinal** la zăcăminte în care determinarea rezervelor a făcut obiectul lucrărilor de explorare geologică în cincinalul precedent. Realizarea producției stabilite de lignit și cărbune brun va necesita însă și deschiderea și punerea în funcțiune a unor mine și cariere în zăcăminte la care cercetarea geologică se află în curs, pentru conturarea rezervelor, inclusiv determinarea caracteristicilor calitative ale acestora. În acest scop este necesară executarea unor importante lucrări de foraj, analize și determinări de laborator, atît asupra stratelor de cărbune, cît și asupra rocilor din culcușul și acoperișul acestora.

În consecință, activitatea de cercetare este orientată spre evidențierea de noi zăcăminte de cărbune în toate bazinele din țară care prezintă condiții favorabile, volumul lucrărilor de prospecțiuni și explorare fiind în continuă creștere (156% în 1981 față de 1979). Astfel, au fost amplificate lucrările miniere și de foraj în bazinele Cîmpulung-Muscel, Vîlcea, Mehedinți, Caransebeș, Lugoj-Sinersig, Sf. Gheorghe — Covasna, Bihor, Sălaj și au început cercetările în zonele Fălticeni — Boroaia — județul Suceava, Oaș — județul Satu Mare, Lăpuș — județul Maramureș, Căiuți — județul Bacău și altele. Totodată, în cadrul preocupărilor pentru găsirea de noi soluții de creștere a producției de cărblune, în anii 1980—1981 s-au inițiat și se desfășoară cu intensitate pe teren lucrări complexe în toate zonele cu cărbune aflate în cercetare, fiind selectate ca prioritare acelea în care pot fi create condiții pentru trecerea imediată la extracție.

Pentru fiecare din perimetrele amintite au fost elaborate programe de lucru care cuprind volumele lucrărilor miniere și de foraj, graficele de execuție a acestora, unitățile executante din cadrul M.M.P.G., precum și construcțiile de suprafață (drumuri, linii electrice, aeriene, regularizări de ape etc.) la a căror executare este necesară participarea unor unități de profil din cadrul altor ministere, organe centrale și locale. Pentru a da posibilitatea formării unei imagini, fie și numai parțiale, vom menționa că lucrările miniere și de foraj necesare pentru cercetarea zonelor respective și trecerea cît mai rapidă la extracția cărbunelui însumează, numai pentru anii 1980—1981, următoarele volume: peste 100 mii m foraje de cercetare geologică, circa 73 mii m lucrări miniere subterane și 2,255 mil. m³ excavații în cariere.

Datorită alcătuirii geologice a teritoriului țării noastre și, în cadrul acesteia, a răspîndirii formațiunilor purtătoare sau susceptibile a cuprinde strate de cărbune, ponderea mare a lucrărilor de cercetare geologică pentru cărbuni energetici se află în extinderea zăcămintelor aflate în exploatare din Oltenia, cel mai mare bazin carbonifer al țării noastre. Concomitent, preocuparea pentru evidențierea și valorificarea largă a resurselor minerale în cadrul dezvoltării industriale a tuturor regiunilor țării a impus ca, în cadrul programelor de cercetare geologică, să se acorde importanță bazinelor sedimentare în vederea identificării de noi acumulări de cărbuni. În acest scop cercetările geologice se desfășoară în acele bazine în care a fost identificată prezența cărbunilor sau cu perspectivă pentru astfel de substanțe, la programarea cercetărilor fiind avute în vedere zonele și regiunile deficitare în resurse energetice. Astfel, sînt în curs de execuție lucrări de prospecțiune și de explorare pentru cărbuni în județul Vîlcea, în extinderea bazinului Schitu Goleşti din județul Argeș, în zona subcarpatică din Muntenia și din Moldova, în partea de vest a platformei moldovenești, în bazinele Bîrsei, Oaș, în depresiunea Silvaniei, în bazinele văii Almașului, Borod, Lugoj, în depresiunea Bozovici etc.

Majoritatea acumulărilor de cărbune identificate în bazinele menționate se află în condiții geologice miniere dificile, datorită în principal situării stratelor de cărbune sub nivelul hidrostatic, avînd în acoperiș sau culcuș strate de nisip cu ape sub presiune. Din această cauză sînt frecvente cazurile cînd stratele de cărbune vin în contact direct cu nisipurile acvifere ori sînt localizate între strate de nisipuri instabile sau roci argiloase plastice.

Proiectarea și execuția lucrărilor de exploatare a zăcămintelor — fiecare din acestea în condiții geologice specifice — ridică, prin urmare, o multitudine de aspecte; pentru detalierea cunoașterii potențialului de rezerve sînt necesare analize și soluții dintre cele mai eficiente. De pildă, la zăcămîntul de cărbune identificat în partea de sud-vest a bazinului Olteniei, în perimetrele Prunișor — Izvorul Oneștilor — Livezile, reprezentant prin două strate de lignit de 2—4 m grosime, la care nisipurile din culcuș și acoperiș sînt greu asecabile „s-a adoptat cercetarea cu lucrări miniere și abataje experimentale în paralel cu cercetarea prin foraje. În altă parte a țării, în bazinul Bîrsei, unde a fost identificat un zăcămînt de lignit în care complexul cărbunos atinge 25 m grosime s-a conturat o zonă cu condiții de exploatare în carieră. Deoarece coperta sa este constituită din depozite cu mari variații litologice, cercetarea geologică se detaliază prin executarea de tranșee experimentale din care urmează a fi luate probe pentru încercări de ardere în termocentrale și, în final, pentru determinarea calității rezervelor extrase în condiții industriale.

În toate cazurile, pentru completarea gradului de cunoaștere a rezervelor la nivelul necesar cerințelor de proiectare și execuție a lucrărilor miniere de exploatare sînt prevăzute sau completate programe speciale întocmite pe obiective, cu aplicarea tehnologiilor de extracție folosind mijloace moderne adecvate.

Concentrarea eforturilor pe obiectivele prioritare

ALĂTURI de măsurile luate pentru intensificarea lucrărilor de cercetare geologică, de creștere a vitezelor la lucrările de foraj și miniere, programele de cercetare adoptate trebuie să conducă la scurtarea termenelor de dare în exploatare a rezervelor de cărbuni din zăcăminte. Proiectarea lucrărilor de cercetare a fost asigurată de organizațiile de explorare în colaborare cu institutele de specialitate, stabilindu-se amplasamentele și dimensiunile acestor lucrări, astfel încît, în cazul rezultatelor favorabile, lucrările să poată servi și viitoarelor exploatări. În acest fel, încă din faza de cercetare se creează condiții pentru scurtarea perioadei de atingere a capacităților de producție prevăzute la obiectivele menționate și chiar extracția, odată cu lucrările de cercetare, a unor cantități de cărbune care vor contribui la realizarea producțiilor planificate.

De altfel, după încheierea cercetărilor geologice și pentru continuarea și finalizarea lucrărilor din activitatea de investiții urmează etapa de elaborare și aprobare, în mod eșalonat, a documentațiilor tehnico-economice de fundamentare. Pentru aceasta sînt constituite colective de proiectare care, pe măsura conturării bazei de rezerve trebuie să întocmească în termene cît mai scurte, la un înalt nivel de eficiență și calitativ, proiectele complete pentru trecerea în exploatare a noilor mine și cariere de cărbune. Reducerea perioadei de trecere în producție este facilitată încă din faza de concepție a cercetării geologice, prin aceea că atît lucrările miniere de cercetare geologică, cît și unele lucrări de suprafață aferente acesteia sînt astfel amplasate și dimensionate încît să poată servi și activității viitoare de investiții și producție, urmînd a fi preluate ca mijloace fixe.

Desigur, pentru execuția lucrărilor geologice, de investiții și de extracție este necesar să se asigure în totalitate și din vreme diverse utilaje adecvate condițiilor specifice din acest sector de activitate, fie prin redistribuirea din dotarea existentă, fie din cea prevăzută în planurile de achiziționare. Dacă în acest fel au fost asigurate unele utilaje pentru săparea lucrărilor miniere și extracția cărbunelui din subteran, pentru executarea volumului sporit de lucrări geologice este necesară suplimentarea și corelarea forței de muncă cu ceilalți indicatori ai planului și cu nivelul de dotare tehnică, ca și utilizarea cu randament superior, cu eficiență ridicată a acesteia în toate unitățile și locurile de muncă.

Realizarea programelor de lucrări, atît pentru creșterea producției de cărbune, cît și pentru intensificarea lucrărilor geologice și începerea cît mai din vreme a activității de producție în zonele noi, impune cu prioritate unele acțiuni și măsuri ca :

● **îmbunătățirea gradului de cunoaștere a tuturor bazinelor cu perspective pentru cărbuni** prin concentrarea eforturilor în vederea ridicării calității prospecțiunii geologice și geofizice în toate etapele. În acest sens se cer intensificate prospecțiunile cu metode geofizice, atît de genul celor folosite pînă în prezent cît, mai ales, prin introducerea metodelor seismice specifice (seismică de detaliu) pentru determinarea cît mai exactă a stratelor de cărbuni, a poziției și dimensiunilor acestora. Aplicarea metodelor perfecționate trebuie să se extindă în toate zonele de perspectivă ale țării, în funcție de necesitățile descifrării condițiilor geologice concrete și de evidența aparaturii necesare;

● **asigurarea de către M.A.T.M.C. G.F.F. și M.I.C.M. a unor utilaje și materiale** (benzi transportoare, autobasculante de diferite tipuri, freze și excavatoare, cilindru-compresoare, barăci metalice și altele) și suplimentarea corespunzătoare a planului de dotare cu aparatură capabilă să realizeze, cantitativ și calitativ, performanțe de viteză și precizie la nivelul tehnicii mondiale în acest domeniu;

● **emiterea mai rapidă a aprobărilor de acces în terenurile vizate și de începerea lucrărilor în toate bazinele,** cu consimțămîntul deținătorilor, pe baza deciziilor consiliilor populare județene, a M.A.I.A. și M.E.F.M.C.;

● **executarea la timp și în condiții de calitate sporite de către unități ale M.E.E., M.T.Tc., Consiliul Național al Apelor și unele consilii populare județene** (Vîlcea, Argeș, Dîmbovița, Covasna, Sălaj, Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți, a lucrărilor de suprafață (drumuri, linii electrice aeriene, rețele telefonice, regularizări de rîuri etc.), ca și obținerea întregului concurs local necesar asigurării condițiilor de cazare și sociale pentru personalul muncitor chemat să desfășoare acțiuni îndelungate, uneori de pionierat, în zone pînă în prezent mai puțin solicitate.

Stelian COMEAGĂ
Gheorghe DRĂGHICI

În întîmpinarea zilei de 23 August

Noi construcții social-edilitare predate beneficiarilor

● *Colectivele de constructori ce înalță noul ORAȘ ROVINARI au finalizat lucrările la alte 120 de apartamente care, zilele acestea, au fost date în folosință minerilor din această importantă zonă carboniferă a Gorjului. Cu acestea, numărul apartamentelor ridicate pînă în prezent în această tînără localitate a trecut de 1 000. Tot aici au fost terminate lucrările la o cantină cu 500 de locuri și la primul hotel al localității, iar la cariera Pesteana Nord a fost dat în folosință un modern grup social, căruia, în următoarea perioadă, i se vor adăuga cele de la minele Drăgotești și Albeni, un număr însemnat de blocuri, localul școlii generale, alte edificii economice, sociale și de cultură.*

● *Constructorii vasluieni au predat la cheie, în aceste zile, apartamentul numărul 1 326, cifră care exprimă bilanțul rodnic al eforturilor lor de la începutul anului pînă în prezent, bilanț ce consemnează depășirea prevederilor cu aproape 400 apartamente. Cele mai multe dintre noile locuințe, cu 2, 3 și 4 camere și un confort sporit, sînt amplasate în CENTRELE CIVICE DIN VASLUI ȘI HUȘI, în zona de locuințe „Ceahlău" din BÎRLAD, în cartierele Gară din municipiul Vaslui și Bîrlad, la NEGREȘTI, în perimetrul altor localități, viitoare orașe pe harta județului Vaslui. Între obiectivele finalizate de constructorii vasluieni în această perioadă se înscriu, de asemenea, o sală de gimnastică și un centru stomatologic la Vaslui, precum și o creșă la Bîrlad.*

● *ÎN ZONA CENTRALĂ A CRAIOVEI, pe Calea Unirii, au fost date în folosință noi blocuri de locuințe ce au conturat artera principală a orașului, noi magazine comerciale și unități prestatoare de servicii și s-a terminat pavimentul stradal. Noi blocuri însumînd un număr însemnat de apartamente au fost construite în cartierele Craiovița Nouă, Sărarilor-Rovine, Brazda lui Novac, „1 Mai" și Romanescu, în alte zone ale Craiovei, precum și la Filiași, Calafat și Băilești, la Plenița și Bîrca, în alte așezări doljene. De altfel, în acest județ au fost date în folosință în perioada care a trecut din acest an 2 461 de apartamente.*

● *Constructorii de locuințe din JUDEȚUL MUREȘ au dat în folosință cel de-al 40 000-lea apartament construit în ultimii 15 ani — perioadă de ample și profunde prefaceri economice și social-culturale. Această bogată activitate de dezvoltare și înnoire a așezărilor mureșene în anii puterii populare face ca în prezent aproape 70 la sută din populația urbană mureșeană să locuiască în apartamente noi.*

● *LA DROBETA-TURNU SEVERIN au fost date în folosință primele 1 000 de apartamente din planul acestui an. Dealtfel, în anii de dezvoltare planificată a economiei naționale, constructorii au dat aici în folosință peste 16 000 de apartamente, cărora li s-au adăugat 1 017 case construite de către populație cu fonduri proprii, edificii în care trăiesc, în condiții superioare de confort, mai mult de 50 000 de locuitori.*

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

FOLOSIREA PÎRGHIILOR VALORICE

— Soluții pentru aplicarea consecventă a autogestiunii și autofinanțării în cooperația agricolă —

ÎN CADRUL obiectivelor de bază ale revoluției agrare se are în vedere atît dezvoltarea bazei tehnico-materiale, cît și organizarea producției, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități din agricultură și respectiv asigurarea unei eficiențe economice superioare.

Transformările revoluționare (creșterea substanțială a producțiilor, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor în general și a cheltuielilor materiale în special, pe unitatea de produs, creșterea rentabilității și a eficienței economice etc.) sînt condiționate de modul de înțelegere și îndeosebi de modul de aplicare a mecanismului economico-financiar, a elementelor sale constitutive : autoconducerea muncitorească, autogestiunea economică și autofinanțarea întregii activități, a fiecărei unități agricole socialiste. În acest scop, începînd cu 1 ianuarie 1980 a fost generalizată aplicarea noului mecanism economico-financiar în activitatea tuturor cooperativelor agricole de producție, introducîndu-se pentru prima dată calculul beneficiului.

Echilibrarea cheltuielilor cu veniturile proprii — condiție a autogestiunii

INTRODUCEREA indicatorului beneficiu a produs un reviriment în activitatea cooperativelor agricole de producție. Organele centrale au stabilit pentru sectorul cooperatist noi indicatori valorici, s-au introdus norme obligatorii, fără de care nu poate fi calculat beneficiul, cum sînt : limita minimă și maximă a retribuției, calculul amortizării etc. Cel mai important lucru a fost însă creșterea preocupării organelor centrale, a organelor județene și a consiliilor de conducere din unități pentru găsirea de soluții prin care în 1—2 ani să se obțină **echilibrarea cheltuielilor cu veniturile proprii la toate cooperativele agricole și în plus să se realizeze și un anumit venit suplimentar**, beneficii, care să asigure autofinanțarea dezvoltării activității, finanțarea cheltuielilor social-culturale și sportive la nivelul cooperativei, concomitent cu o sporire substanțială a cointeresării cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii în obținerea unor producții mari și la costuri reduse.

Din analiza modului de aplicare în 1980 a noului mecanism economico-financiar rezultă multiple aspecte legate de perfecționarea calculului indicatorilor economici și financiari și de introducere a altora care să ducă la perfecționarea aplicării pîrghiilor valorice, stimularea dezvoltării activității și creșterii eficienței economice.

La întreprinderile agricole de stat beneficiul, ca parte din producția netă creată în activitatea productivă, se determină contabil ca diferență între valoarea producției marfă vîndută și încasată, calculată la preț de producție sau de livrare și valoarea aceleiași producții fizice la costul de producție planificat sau efectiv în raport de etapele de determinare a acestuia (plan sau realizări), mai puțin cheltuielile care, potrivit legii, se suportă din rezultatele financiare. La cooperativele agricole de producție beneficiul, potrivit Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, **se stabilește după repartizarea din producția netă, a retribuirii muncii și contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale, a impozitului pe terenuri, pe fondul de retribuire, pe veniturile din activitățile industriale, primele de asigurare, precum și a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate.** Pentru transpunerea în practică a acestei reglementări în bugetele de venituri și cheltuieli s-a prevăzut că rezultatele financiare se stabilesc ca diferență între veniturile și cheltuielile aferente producției totale vegetale, animale, industriale, de prestări servicii. La venituri se includ și încasările din alte surse (cota parte din beneficiile asociațiilor economice la care participă cooperativa, prime pentru producție, încasări din despăgubiri ADAS etc.). Din rezultatele financiare se deduc cheltuielile care, potrivit legii, se suportă din rezultate, obținîndu-se în final beneficiul unității. Concomitent, continuă să se mențină relații în natură: plata lucrărilor executate mecanizat de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii la un număr important de culturi, repartizarea de produse pentru munca depusă de cooperatori, trecerea de animale tinere din producție proprie la turma de bază, precum și utilizarea în investiții a unor materiale de construcții din producție proprie. În etapa actuală, aceste relații este necesar să fie menținute; aceasta nu înseamnă însă că în evidența contabilă să nu se facă evaluarea bănească — financiară — a acestor relații. Produsele respective pot fi considerate marfă atît la nivel macro-economic, cît și la nivelul unităților. Pentru a le include ca producție marfă sînt necesare doar niște precizări din partea organelor competente. După părerea mea, **plata în natură către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii trebuie evaluată la nivelul prețului de decontare dintre întreprinderea de recepționare a produselor agricole și stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, plata în natură către membrii cooperatori — la prețul mediu de valorificare a produsului respectiv, animalele tinere — la prețul legal cu care s-ar vinde animalele de rasă către alte unități socialiste, iar materialele de construcții — la prețurile legale cu care se cumpără aceste materiale de către cooperativele agricole de stat.**

Din analiză a rezultat că se stabilesc rezultate financiare la toată producția obținută, inclusiv producția neterminată: sporul de creștere în greutate la animalele tinere destinate reproducției, sporul de creștere în greutate a animalelor tinere sau mature din categoria „animale la îngrășat", producția vegetală sau animală în stoc, precum și diferența de costuri față de cele planificate la producția vegetală neterminată. În acest fel se evidențiază beneficii care nu pot fi materializate sub formă bănească, deoarece animalele tinere și cele de la îngrășat nu pot fi valorificate, iar diferența la costurile producției neterminate nu în toate cazurile provine din economii efective care să poată fi mobilizate și utilizate. În aceste condiții, beneficiile evidențiate nu pot fi repartizate pe destinații sau se fac repartizări din disponibilitățile existente în cont pe seama altor resurse.

Este necesar ca și la cooperativele agricole de producție să se adopte o metodologie prin care să se stabilească, că se realizează beneficii la producția marfă vîndută unităților de stat, cooperatiste, la fondul pieții sau cooperatorilor potrivit destinațiilor legale, inclusiv plata în natură a lucrărilor executate mecanizat sau date ca plata muncii sau stimulente cooperatorilor sau mecanizatorilor. De asemenea, la rezultate financiare să fie trecute și economiile efective de cheltuieli obținute pe kilogramul de spor în greutate la animalele tinere și la îngrășat, la stocurile de produse, sau pe hectarul de producție vegetală neterminată. Nu pot fi considerate beneficii „economiile" provenite din nerealizarea nivelului de cheltuieli pe hectar sau pe animal provenite din lipsa bazei materiale (îngrășăminte, furaje, neexecutarea de lucrări potrivit tehnologiei etc.) și care în cele mai multe cazuri se reflectă în nerealizarea producției și depășiri de costuri pe unitatea de produs.

În legătură cu finanțarea turmei de bază se ridică și alte probleme. În cazul întreprinderilor agricole de stat fac parte din turma de bază numai taurinele și ovinele, celelalte specii fiind asimilate mijloacelor circulante. Întreprinderile agricole de stat pot cumpăra animale din fondurile de investiții numai dacă îndeplinesc condițiile de trecere la turma de bază; dacă se cumpără animale tinere în vederea trecerii la turma de bază, plata lor se face de la mijloace circulante și se decontează de la investiții la îndeplinirea condițiilor de trecere la turma de bază.

Ar fi indicat ca această soluție să se aplice și în cazul c.a.p. În acest fel, s-ar evita situațiile în care se cumpără tineret pentru prăsilă dar care, justificat sau nejustificat, nu mai corespunde apoi pentru turma de bază, vînzîndu-se ulterior pentru carne, cu influențe financiare negative pentru cooperativa respectivă.

Din analiza efectuată rezultă și faptul că amortizarea fondurilor fixe nu a fost inclusă în costuri de toate cooperativele agricole de producție și îndeosebi de cele care nu și-au realizat indicatorii financiari planificați. Amortizarea inclusă pe costuri reprezintă pe ansamblul sectorului cooperatist doar 35% din volumul total de amortizare în raport de fondurile fixe existente și de cotele de amortizare legale.

Reevaluarea fondurilor fixe pe baza unor norme unitare

UN ALT ASPECT : în cooperativele agricole de producție valoarea fondurilor fixe și îndeosebi construcțiile-montaj și plantațiile pomiviticole au valori diferite nu numai de la o unitate la alta, dar și în cadrul aceleiași unități, în funcție de anul construirii. Valoarea diferită este determinată de faptul că investițiile respective nu se execută pe baza prețului de deviz, ci în funcție de costul materialelor de construcții și nivelul retribuirii muncii care este diferențiat în raport de puterea economică a cooperativei. **S-ar impune ca în viitorul apropiat să aibă loc o reevaluare a tuturor fondurilor fixe.** Reevaluarea ar trebui precedată de o pregătire temeinică a acestei acțiuni, cu stabilirea unor norme de evaluare unitare a construcțiilor și a plantațiilor pomiviticole nu numai pentru perioada expirată, ci și pentru evaluarea în viitor. Sistemul viitor de evaluare trebuie să țină seama de necesitatea unor norme unitare de stabilire a valorii fondurilor fixe, să stimuleze unitățile care-și execută investițiile cu materiale locale și cu munca membrilor cooperatori.

În ce privește constituirea fondurilor din beneficii nu se ridică probleme deosebite la unitățile care realizează beneficiile cel puțin la nivelul planului. Se cunoaște faptul că în agricultură timpul de muncă nu se suprapune cu timpul de producție. Se execută lucrările agrozootehnice în funcție de tehnologii, costurile pe hectar sau pe animal cresc perioadă de perioadă pînă la obținerea producției. Cum majoritatea culturilor se recoltează în toamnă, costurile și respectiv beneficiile nu se cunosc în timpul anului. Pe parcursul anului, calculul rezultatelor financiare are un anumit grad de relativitate și un caracter orientativ. Cerința principală este aceea de a se efectua cheltuieli în strînsă corelație cu lucrările executate și apreciate ca atare.

În aceste condiții se ridică problema dacă fondurile din beneficii calculate în condițiile planului pot fi folosite în cursul anului și în caz afirmativ ce soluții se găsesc pentru situațiile în care nu se realizează beneficiile și respectiv nu se constituie efectiv fondurile. După părerea mea, **cel mai indicat ar fi ca fondurile constituite într-un an să fie utilizate în anul următor și către această situație trebuie să se tindă.** Deci, este necesar ca fiecare cooperativă să urmărească crearea unor rezerve anuale pentru a se ajunge în situația ca în anul de plan să se consume fonduri constituite în anii precedenți. Pentru fondul de dezvoltare și pentru fondul mijloacelor circulante s-ar putea adopta măsura ca într-un an să fie luate ca surse de acoperire a necesităților de fonduri numai soldul fondurilor reportate din anii anteriori și fondul de dezvoltare constituit în anul de plan din amortizarea fondurilor fixe, care sînt alocări sigure la fondul de dezvoltare.

De asemenea, este necesar să fie reglementată acoperirea unor cheltuieli sociale cum ar fi: întreținerea grădinițelor de copii, creșelor și altele de aceeași natură, stabilite potrivit legii. Aceste cheltuieli ar trebui să se efectueze, în lipsa fondului social, cultural și sportiv, din cheltuielile care se suportă din rezultatele financiare sau chiar incluse în cheltuielile de producție.

Clarificarea problemelor de mai sus contribuie la înțelegerea și aplicarea în condiții mai bune a noului mecanism economico-social. Esențial este, așa cum a subliniat în nenumărate rînduri conducerea de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, să se asume de către toate colectivele de muncă sarcini la nivelul eforturilor care se fac la nivelul economiei naționale, să se adopte asemenea măsuri care să asigure realizarea fizică și valorică a acestora în condițiile unei eficiențe economice sporite de la an la an, cincinalul actual fiind și pentru cooperația agricolă cincinalul calității și eficienței.

I. ALFIRI
director în Ministerul Finanțelor

România — țară cu nivel mediu de dezvoltare economică

(Urmare din pag. 8)

dernizare a capacităților de producție prin extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complexe automatizate.

În acest context trebuie menționat că o contribuție mai mare la creșterea productivității muncii trebuie să aducă factorii neinvestiționali, ridicarea gradului de calificare, folosirea mai bună a capacităților de producție. Trecerea la un nivel mediu de dezvoltare și realizarea unei productivități mai mari implică, de aceea, nu numai creșterea gradului de înzestrare tehnică, ci în mod deosebit realizarea unei discipline riguroase a muncii în toate sectoarele de activitate — inclusiv în industrie — în toate unitățile economice, prin ridicarea atît a calificării, cît și a organizării producției și muncii la nivelul de complexitate al producției moderne.

Totodată, avîndu-se în vedere, pe de o parte, cerințele sporite de materii prime și materiale (și cu atît mai mult în condițiile sporirii prețului acestora pe piața mondială), iar, pe de altă parte, faptul că în economia noastră se obține pe tona de metal, de bumbac și de alte materii prime o valoare a producției de două-trei ori mai mică decît în alte țări (de pildă, la o unitate de venit național reveneau peste 2 kg consum combustibil convențional, în timp ce Elveția consuma numai 0,4 kg, Franța 0,6 kg, Suedia, Danemarca, Norvegia, Japonia și Austria 0,7 kg, iar Italia, Finlanda și Belgia 0,9 kg), se impun măsuri concrete, ferme, pentru îmbunătățirea indicilor de utilizare a substanțelor utile atrase în producție. Astfel, pentru perioada 1981—1985 s-au stabilit ca obligații minime, creșterea gradului de valorificare a principalelor materii prime și materiale de bază pe ansamblul industriei cu 30% (calculat pe baza producției-marfă), prin ridicarea gradului de prelucrare și obținerea de produse de valoare economică superioară care să încorporeze în principal concepția tehnologică modernă, calificare superioară.

O cerință majoră față de toate unitățile economice o reprezintă ridicarea nivelului tehnic al produselor, realizarea unei producții de nivel calitativ mondial fiind premisa hotărîtoare a creșterii eficienței economice în producția națională și a competitivității pe piața internațională, a satisfacerii la un nivel superior, a necesităților societății.

Se prevede ca 45 la sută din producția marfă a industriei prelucrătoare să fie realizată pe seama produselor noi și modernizate. Dacă se are în vedere că și în cincinalul trecut ponderea produselor noi și modernizate introduse în fabricație a fost de 46 la sută, rezultă că într-un interval de un deceniu, întreaga producție se înnoiește — pe ansamblul industriei prelucrătoare republicane — ceea ce reprezintă un indicator comparabil cu cel realizat de multe țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Condiția hotărîtoare a realizării acestei prevederi este promovarea fermă a progresului tehnico-științific, extinderea muncii de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție, ridicarea exigenței și eficienței pe tot acest circuit.

Înfăptuirea obiectivului de trecere a României la stadiul de țară mediu dezvoltată, necesită, totodată, perfecționarea întregii activități de planificare și conducere a activității economico-sociale, creșterea răspunderii organelor de decizie și a oamenilor muncii din toate unitățile economice și teritorial-administrative astfel încît să se realizeze mobilizarea plenară a potențialului de creație, folosirea eficientă a resurselor.

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție, în procesul trecerii la stadiul de țară mediu dezvoltată urmează să se realizeze o creștere sistematică a veniturilor oamenilor muncii, ridicarea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor. În acest fel, procesul de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată se integrează organic în ansamblul procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care definește conținutul actualei etape pe care o străbate construcția socialistă în țara noastră.

DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ: concepte, probleme și orientări noi (I)

PREOCUPAREA privind rolul științei și tehnologiei (S+T) din perspectiva evoluției societale a depășit, mai ales în ultimul deceniu, frontierele comunității științifice și apare în toate formele de dialog, antrenînd participarea tuturor organizațiilor și organismelor, factorilor de decizie și a opiniei publice în cadrul forumurilor politice și științifice, naționale și internaționale. Este exemplificatoare, în acest sens, importanța esențială care a fost acordată problemelor dezvoltării social-economice de perspectivă a societății românești, în mod particular a dezvoltării S+T, în cadrul lucrărilor Congresului XII al P.C.R. și ale recentului Congres al consiliilor oamenilor muncii.

Referindu-se la aceste aspecte, în expunerea sa la acest Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „Realizarea prevederilor cincinalului 1981—1985 impune o atenție sporită pentru intensificarea activității de cercetare științifică în toate domeniile". Plecînd de la asemenea premise, în cele ce urmează ne propunem să prezentăm unele aprecieri mai recente din literatura științifică privind **dezvoltarea tehnologică**, urmărind aspecte cu caracter global pe care le considerăm relevante mai ales din perspectiva țărilor în curs de dezvoltare.

Problematica dzvoltării social-economice : repere actuale ale modelării

STUDIEREA modului de abordare a problematicii dezvoltării sociale — mai ales în relație cu sistemul S+T, pune în evidență următoarele dimensiuni caracteristice :

Dimensiunea politică : opțiunile cruciale de acțiune pentru evoluția societală nu mai privesc doar zona selectării obiectivelor, mijloacelor și resurselor pentru dezvoltare, ci devin, în primul rînd, de natură esențialmente valorică. Ele vizează modul de implementare a configurației de valori a ambientului social-economic, în stabilirea orientării și alegerea procedeelor de realizare a proceselor de dezvoltare. Spațiul dezvoltărilor posibile trebuie studiat și proiectat conform aspirațiilor și scopurilor dorite, pe baza unei fundamentări valorice explicite a interogației științifice și a acțiunii social-politice [1]). În proiectarea obiectivelor, mijloacelor și resurselor pentru dezvoltare, caracterul politic al investigației științifice se materializează prin antrenarea nemijlocită a valorilor social-politice în procesul de cercetare, atît la nivelul deciziilor teoretice și metodologice cît și privind desfășurarea concretă a cercetărilor, prin implicarea axiologică a „producătorilor" de știință și tehnologie. În realizarea proceselor de dezvoltare apare în mod evident rolul conducerii politice, manifestat din punctul de vedere al fundamentării elaborării și implementării politicilor de dezvoltare a subsistemelor societale, conform imaginii politice privind misiunile acestora în cadrul dezvoltării de ansamblu a sistemului societal.

Dimensiunea sistemică : fenomenele de dezvoltare sînt conceptualizate în strînsă interdependență cu caracteristicile ambientului social-economic. Rezolvarea problemelor legate de proiectarea și realizarea dezvoltării are un caracter continuu, restructurîndu-se atît soluțiile cît și formularea problemelor în funcție de mutațiile anticipate și de schimbarea imaginilor conceptuale asupra esenței fenomenelor de dezvoltare. Ideea de sistemicitate reclamă atît un efort inter- și trans-disciplinar în modelarea dezvoltării, cît și asocierea tuturor actorilor sistemului societal în procesul de identificare, proiectare și rezolvare a problemelor considerate relevante pentru evoluția societală.

Dimensiunea prospectivă : necesitatea anticipării tendințelor și evenimentelor viitoare, precum și a interacțiunilor dintre acestea, apare ca determinantă pentru studierea realistă a stărilor viitoare — posibile, dorite și adecvate, ale dezvoltării societale. În mod concret apare necesitatea orientării efortului de creativitate socială către identificarea sau proiectarea de probleme viitoare ale dezvoltării, precum și spre evaluarea complexă a relevanței modului actual de formulare și rezolvare a problemelor dezvoltării din perspectiva situațiilor viitoare prefigurate.

Dimensiunea participativă : în realizarea dezvoltării societale, un element esențial este acela al participării democratice și angajate valoric a tuturor părților implicate în procesul de evoluție și, în mod particular, a sistemului S+T. Dinamica socială apare astfel ca rezultantă a proiectării colective de sisteme și procese dinamice, cu caracter evolutiv. În formularea lui E. Jantsch [2]), paradigma participativă asociază întrebărilor tradiționale: „a ști cum" (care antrenează nivelul resurselor și mijloacelor pentru dezvoltare) și: „a ști ce" (cu referire la nivelul formulării obiectivelor), întrebarea : **„a ști încotro"** — care constituie punctul de plecare al proceselor de proiectare participativă și se referă la scopurile generale ale dezvoltării, stabilind identitatea specifică fiecărei evoluții societale.

Această enumerare succintă a noutăților calitative ce au intervenit în imaginea modernă asupra problematicii dezvoltării subliniază **complexitatea** acestui tip de fenomene. Se face acut simțită nevoia elaborării de modele globale — bazate pe relația dialectică dintre teoria și practica evoluției societale — care să îmbine în mod sintetic tratarea prospectivă și sistemică, într-un spirit participativ și angajat valoric. Acestui imperativ îi răspund unele dezvoltări recente din domeniul studiilor privind politicile alternative de dezvoltare ale sistemului S+T, în contextul dezvoltării societale de ansamblu.

O direcție nouă de cercetare o reprezintă studiile de impact societal al S+T. Prin evaluarea complexă a impactului dezvoltărilor prefigurate ale științei și tehnologiei — din perspectivă socială, politică, științifică, etică, ecologică, economică precum și a calității vieții, acest tip de cercetări își propune identificarea, analiza și diagnoza prospectivă a consecințelor potențiale, de mare amploare și pe orizonturi de timp largi, conducînd la fundamentarea politicilor de dezvoltare a S+T și a celorlalte subsisteme societale influențate [3]). Prin intermediul studiilor de impact, relația dialectică dintre „mijloacele" și „scopurile" asociate dezvoltării societale este integral introdusă în cîmpul judecăților de valoare cu caracter sistemic și prospectiv. (În această formulare găsim o reflectare a celor spuse de Marx : „Adevărul nu include numai rezultatul, ci și calea care duce la el").

Din această perspectivă, una din problemele centrale ale dezvoltării societale este aceea a **adecvării scopurilor dezvoltării și a proceselor de realizare asociate, la caracteristicile determinante ale contextului social-economic, uman și natural.** Conceptul **de dezvoltare adecvată** urmărește îmbinarea organică a tuturor proceselor de dezvoltare din sistemul societal conform aspirațiilor și posibilităților naționale și luînd în considerare și vocația internațională a fiecărei societăți.

Dimensiunile calitative noi ale imaginii privind dezvoltarea social-economică constituie, în particular, cadrul de raportare în investigarea problemelor legate de dezvoltarea tehnologică.

Dezvoltarea tehnologică : delimitări tehnologice

DEOARECE ACCEPȚIUNILE date dezvoltării tehnologice în literatură sînt dependente de nivelul de raportare și de context, se impun unele delimitări privind semnificația sa.

În primul rînd, pentru conceptul de **tehnologie** vom considera, ca defini-

A. VASILESCU
Universitatea din București

(Continuare în pag. 29)

[1]) Așa cum observa A. Rapoport, dihotomia dintre știință și valori se reflectă în separarea întrebărilor : „ce este", de „ce ar trebui să fie" și, respectiv, a întrebărilor : „cum", de : „în ce scop". Cu alte cuvinte, interogația științifică nu poate avea un caracter neutru, ci trebuie să reflecte, în mod responsabil, valorile umane și sociale. (Rapoport A., Introduction. Gen. Systems. XIX, 1974)

[2]) Jantsch, E. Design for Evolution, G. Braziller, New York, 1975

[3]) Chițimia, R., Dragomirescu, I., Ionescu Sisești, I., Priboi, S., Rusu, D., Sandi, A.M., Vasilescu, A. Impactul dezvoltării științei și tehnologiei asupra progresului științific, tehnic, economic și social. Raport de cercetare, Universitatea din București, 1980

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Repere ale gîndirii economice cooperatiste din România

– perioada interbelică –

(II)

ÎN PERIOADA interbelică a circulat și concepția, la fel de inconsistentă, de greșită, atît în plan teoretico-social cît și practic, privind cooperatismul ca alternativă a capitalismului și socialismului. Cooperația era considerată ca o cale de mijloc între socialism și capitalism. Teoria cooperației ca alternativă a socialismului și capitalismului făcea mult caz de așa zisele legități specifice ale României, țară agrară, care cereau asemenea legități, în comparație cu legitățile ce acționează în țările industriale. Ion Mihalache – reprezentant al țărănismului – susținea că în țările „cu caracter industrial mijlocul principal de luptă este sindicatul... La baza acțiunii stă natura și tehnica producției industriale și legile de evoluționare în industrie... În țările agricole însă... datorită legilor deosebite de evoluție a transformărilor proprietății, datorită naturii deosebite a conflictului dintre capital și muncă... forma economică de luptă contra speculei capitalului este cooperatismul". [12])

Virgil N. Madgearu susținea că viitorul aparține cooperației țărănești ca urmare a legilor specifice ce acționează în agricultură, legi care fac din mica proprietate țărănească o gospodărie cu productivitate superioară celei moșierești. „Cooperația agricolă țărănească – scria el – apare astfel ca o instituție de interes social și este menită să devină un factor de transformare socială, în măsura în care se va generaliza structura agrară întemeiată pe proprietatea de muncă". [13]) Deci Virgil Madgearu vedea cooperația ca un sistem generalizat, în care va domina mica proprietate țărănească, în care dispărea capitalismul ca orînduire.

Dar cel mai clar este expusă teza cu privire la cooperație ca alternativă a socialismului și capitalismului în concepția unor profesori clujeni. Capitalismul, afirma, bunăoară, Gh. Dragoș, punînd stăpînire pe producție, circulație și consumație urmărește obținerea unor profituri cît mai mari. „Dar un profit prea mare în favorul capitalismului are drept urmare o descreștere a profitului celorlalte categorii : muncitor, datornic și consumator". [14]) Acest fapt a dus la concentrarea avuțiilor în mîna unora și sărăcirea marii mase a consumatorilor. Starea aceasta „fiind nedreaptă n-a putut fi suportată cu resemnare de cei mulți, ci a pornit reacțiunea (reacția, n.n.) fie prin mijloace violente, fie prin mijloace pașnice dar în același timp mai eficace. Așa a apărut cooperația, asocierea celor mulți și slabi, cu scopul de a armoniza interesele consumatorilor cu ale producătorilor, ale deținătorilor de bani cu ale deținătorilor de brațe de muncă. Așa a apărut tendința de a înlocui regimul capitalist cu unul cooperatist, păstrînd, deci, bineînțeles capitalului rolul cuvenit în producțiune, schimb și credit". [15])

Capitalismului – susțineau mai mulți reprezentanți ai cooperatismului – cei ce au văzut tarele acestei orînduiri, i-au opus și alte sisteme în afara cooperatismului. Sistemul principal în afara cooperatismului opus capitalismului a fost – după aceștia – comunismul. Iar în acest cadru „Cooperația – solidarismul este... un sistem de mijloc între individualism și comunism, și este cel mai echitabil sistem, deoarece se bazează pe libertate, pe respectarea proprietății, pe egalitate și mutualitate". [16])

Se avansau și opinii potrivit cărora cooperația era considerată ca fiind cea de a treia cale – în afara capitalismului și comunismului – pe care va putea păși omenirea în viitor. „Sînt două căi – se scria astfel – pe care inevitabil că trebuie să apuce economia mondială, capitalismul și comunismul. Pe calea arătată de cooperație, care deși e mai lungă totuși va fi parcursă în mai puțină vreme și cu mult mai mare eficacitate, se gîndesc încă puțin s-o apuce... Noi afirmăm că ea, cooperația este a treea cale, cea mai corespunzătoare progresului societății omenești". [17])

Este evident că avem de-a face cu teorii eronate, care exagerau și absolu-

FIȘE

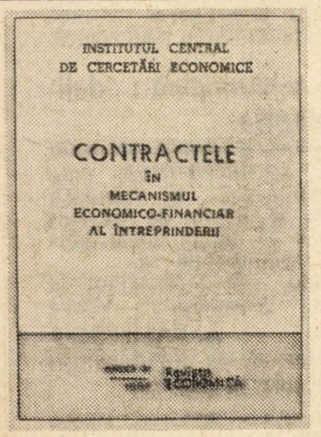

● *Apărută recent sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, lucrarea lui* Al. Deteșan și R. Demetrescu, „CONTRACTELE ÎN MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII" *se constituie într-un foarte util instrument teoretic și practic. Contractul, în concepția autorilor, nu este privit numai din punct de vedere juridic în sine, ci mai ales ca o pîrghie de perfecționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderilor. Îmbinînd considerațiile teoretice cu cele practice, lucrarea sintetizează interdependențele organice dintre raporturile economice și raporturile contractuale, conținutul și funcțiile crescînde ale contractelor în condițiile noului mecanism economico-financiar din țara noastră.*

Autorii și-au dezvoltat analizele în lumina ultimelor acte normative adoptate în acțiunea de perfecționare a cadrului juridic, acțiune menită să asigure dezvoltarea eficientă a tuturor laturilor și părților componente ale acestui mecanism. Lucrarea are meritul de a aborda aspecte legate de autogestiunea economico-financiară și valutară în activitatea de comerț exterior, raporturile contractuale din sfera transporturilor și activităților financiar-bancare – probleme, cum se știe, mai puțin investigate pînă în prezent în literatura de specialitate.

Prețurile în economia socialistă

● *Dezbaterile teoretice asupra esenței, formării și funcționării sistemului de prețuri în economia socialistă conduc nemijlocit la problema valorii, a sesizării dinamicii și comensurării acesteia, afirmă* Josef Vojtko *în studiul „Obsah a forma zakladu ceny za socializmu" (Conținut și formă în domeniul prețurilor în economia socialistă), publicat în numărul din iunie a.c. al revistei cehoslovace „Ekonomiky Casopis". În articol se subliniază că numeroși autori deduc modificările ce survin în structura valorii mărfurilor exclusiv din perspectiva componentelor materiale, subestimînd rolul condițiilor sociale. Or, opinează J.V., modificarea valorii mărfurilor este influențată hotărîtor de ansamblul condițiilor sociale existente la un moment dat. Pentru a surprinde cît mai fidel influența factorilor sociali este necesară analiza separată a factorilor – obiectivi și subiectivi – care influențează productivitatea muncii sociale. Dar, afirmă autorul studiului, și expresia concretă a modificării valorii sub forma modificării prețurilor în raport cu aceasta trebuie temeinic investigată; aceasta constituie o premisă, un instrument de mare însemnătate pentru cunoașterea, pentru comensurarea reală a efectelor economice înregistrate în diferite sfere ale activității productive.*

Declinul productivității

● *Dacă există un consens quasi-general în a considera unele mutații ce au survenit la nivelul forței de muncă drept un factor de bază al descreșterii productivității muncii în economia americană de la sfîrșitul anilor '70 (ceilalți factori considerați sînt: reducerea investițiilor, diminuarea inovației tehnologice, mutații în diviziunea sectorială a muncii, anumite reglementări pe linia guvernamentală și reducerea creșterii economice) mai puțin convergente sînt opiniile în ce privește cauzele acestor schimbări. Potrivit opiniilor exprimate de* George Bohlander *în studiul „Declining productivity: trends and causes" (Declinul productivității : tendințe și cauze) publicat în numărul 2/1981 al revistei „Arizona Business", explicațiile oferite de economiști și sociologi în ce privește mutațiile în structura forței de muncă (cu incidență a-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

tizau unele procese ce surveneau realmente în planul dezvoltării forţelor de producţie, făcînd însă în mod nejustificat abstracţie de relaţiile de producţie, mai precis de caracterul acestor relaţii – definit cu deosebire de poziţia oamenilor faţă de mijloacele de producţie – care imprimă caracterul social al unei orînduiri sau al alteia. În acest cadru, tezele burgheze ale cooperatismului erau greşite pentru că neglijau caracterul capitalist al economiei, care, inevitabil îşi punea amprenta asupra cooperaţiei, dominînd-o şi subordonînd-o propriilor interese. În fapt, reprezentanţii cooperatismului integral porneau de la concepţiile, dovedite eronate, despre primatul circulaţiei şi consumului asupra producţiei. Susţinînd asemenea teorii T. C. Ionescu-Paşcani considera că cooperaţia poate realiza un „preţ just" vînzînd mai ieftin decît negustorii particulari, pe care-i va determina apoi să reducă şi ei preţurile, ceea ce va duce la ieftinirea traiului. În felul acesta cooperaţia ar deveni... „regulatorul pieţii", cucerind capitalismul în mod treptat şi lichidînd veniturile care provin din alte izvoare decît cele obţinute din muncă. „Cooperaţia născindu-se şi trăind în sînul orînduirii capitaliste, mai bătrînă şi mai încercată decît ea – afirma acelaşi autor – împrumută de la dînsa tot progresul dobîndit pînă astăzi, în tot ce priveşte regulile gospodăreşti (tehnice). Acesta este cel mai straşnic mijloc de izbîndă a cooperaţiei, căci merge pe un drum bătut şi n-are nevoie să răstoarne şi să tulbure maşinăria întocmită de astăzi, căreia îi preface doar ceva, adică mută capitalul din rîndul de sus, în cel de jos, unde era munca, pe care o urcă sus şi maşinăria cu această schimbare îşi vede de drum, cu singura deosebire că, acum nu foloseşte numai pe cei puţini, ci şi pe cei mulţi, care-şi primesc tot rodul muncii lor, nevătămat de nimeni".[18] Cooperaţia generalizată, în concepţia lui T. C. Ionescu-Paşcani, ar fi oferit posibilitatea reglementării producţiei. Fiind în mîna consumatorilor se înlătura specula asupra nevoilor probabile, şi în felul acesta s-ar fi putut produce numai în măsura cererilor. Astfel se considera că se puteau înlătura supraproducţia, concurenţa, deci se evitau toate racilele capitalismului ca şomajul, reducerea veniturilor reale, inflaţia, folosirea incompletă a capacităţilor de producţie, crizele etc. Cooperaţia „se autoreglează" după expresia lui Ion Mihalache.

Iată deci cît de simplist – fără o bază teoretică reală – pornind de la dorinţe care erau pur şi simplu ridicate la rangul de principii ştiinţifice se priveau, se analizau şi se încerca să se rezolve problemele ; şi este vorba de probleme economico-sociale complexe, cum ar fi caracterul unei orînduiri, realizarea produsului social şi a reproducţiei lărgite, intercorelarea dezvoltării forţelor cu relaţiile de producţie etc. Ori, investigarea unor asemenea probleme necesita nu afirmaţii superflue ci analize profunde, ştiinţifice, demonstraţii riguroase, cercetarea realităţilor şi formularea numai în această lumină a concluziilor, ceea ce, într-o însemnată măsură, teoreticienii burghezi ai cooperatismului nu au putut să o facă.

Analiza tezelor cooperatismului integral, ale cooperatismului ca alternativă a socialismului şi capitalismului ne arată că aceste teorii şi planuri – dincolo de unele idei interesante, de unele intenţii bune, prin precaritatea ideilor şi elementelor pe care le avansau erau irealizabile. Autorii burghezi şi mic-burghezi ai cooperatismului integral n-au putut să înţeleagă faptul că cooperaţia nu poate să devină un sistem social economic de sine stătător. Realitatea istorică a demonstrat că cooperaţia se încadrează modului de producţie în care ia naştere.

Mişcarea socialistă încă de la începuturile sale a manifestat îndoială faţă de posibilitatea acesteia de a putea înlătura, prin ea însăşi, orînduirea capitalistă, subliniind în acest cadru locul şi rolul teoriei revoluţionare, al luptelor şi transformărilor revoluţionare.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

12) Problemele cooperaţiei române, Bucureşti, 1925, p. 24—25

13) Virgil Madgearu, Gramoslav Mladenatz, Reforma cooperaţiei române, Colecţia actualităţi, Cultura Naţională, p. 28

14) Gh. Dragoş, Cooperaţia în Ardeal, Oficiul Naţional al cooperaţiei Române, 1935, p. 5

15) Ibidem, p. 6

16) Ibidem, p. 7

17) vezi Dinamica economiei cooperatiste, Braşov, 1941, p. 151—152

18) T. C. Ionescu-Paşcani, Regulile practice sau principiile cooperaţiei şi aplicarea lor, p. 61—62

---

supra evoluţiei productivităţii) vizează cîteva domenii importante. Ca una din cauzele menţionate se consideră a fi decalajele ce au survenit între generaţiile vîrstnice de lucrători şi generaţiile ajunse astăzi la maturitate în ce priveşte calificarea şi experienţa în munca industrială. Alţi cercetători, relevă G.B., caută explicaţii în contradicţia ce se conturează între nivelul de aspiraţii al lucrătorilor şi posibilităţile insuficiente de care dispun aceştia de a-şi afirma forţa creativă, de a se împlini pe plan spiritual. În sfîrşit, amplificarea unor fenomene precum absenteismul, fluctuaţia, lipsa de interes în muncă ar putea fi explicate, se arată în articol, „prin erodarea sistemului de valori care au susţinut etica tradiţională a muncii"

Macroeconomia în criză

● *Criza economică declanşată în primii ani ai deceniului şapte a ridicat semne de întrebare nu numai asupra eficacităţii politicilor economice promovate de statele capitaliste dezvoltate, dar asupra însăşi bazelor teoretice pe care erau fundamentate acţiunile politice – fie ele de inspiraţie neokeynesistă, neoclasică, neoliberală etc. Proiectată în planul teoriei, opinează* Yves Ullmo *în articolul „Existe-t-il une crize de la macro-economie?" publicat în numărul 1 723 al revistei „Problemes Economiques", criza economică a pus în lumină incapacitatea concepţiilor macro-economice de a găsi explicaţii ştiinţifice noilor fenomene din economia capitalistă şi mondială. Neconcordanţa dintre teorie şi practica macro-economică, se arată în articol, are şi o cauză metodologică; anume faptul că dezvoltarea macro-economiei aplicate, de inspiraţie keynesistă, s-a realizat fără a exista o legătură logică necesară cu teoriile micro-economice, care au la bază paradigma echilibrului general.*

Confruntate cu numeroase probleme noi, teoriile macroeconomice cunosc un proces de metamorfoză în care sînt supuse judecăţii riguroase şi confruntării cu realitatea nu numai conceptele fundamentale dar însuşi obiectul de cercetare al acestor teorii, problemele ce pot fi cuprinse în sfera lor de investigaţie. Din această perspectivă, afirmă Y.U., există cel puţin trei domenii în care macro-economia îşi poate găsi un teren de autentică afirmare şi utilitate: studiul monedei şi al relaţiilor monetare, analizele globale ale economiei mondiale, asigurarea unui fundament teoretic unitar între gîndirea micro şi macro-economică.

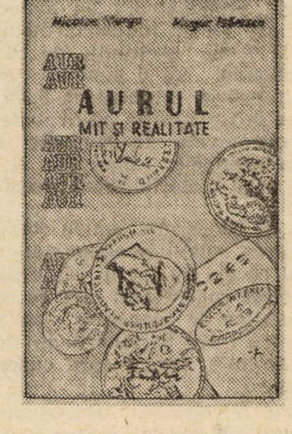

● *Încercînd o îmbinare între istorie, economie şi literatură, autorii lucrării sugestiv intitulate „AURUL : MIT ŞI REALITATE", apărută recent la* Editura Junimea, Nicolae Murgu *şi* Mugur Isărescu, *pun la dispoziţia cititorului fenomene, legende şi fapte care se străduiesc să definească rolul real al metalului galben de-a lungul vremii. „Mitizat, demitizat şi acum remitizat, aurul rămîne o realitate pe arena internaţională, afirmă autorii lucrării, măsurînd ca cel mai bun barometru climatul economic şi politic din lume". Considerînd că fenomenele actuale ale pieţii internaţionale a aurului focalizează evenimente dintre cele mai importante ce au loc pe plan mondial, autorii lucrării caută să descifreze principalele tendinţe ce se manifestă în acest domeniu, perspectiva preţului aurului, politica faţă de aur a principalilor posesori de aur monetar, impactul acestora asupra altor fenomene economice ale pieţei mondiale.*

FIŞE

RELAȚIILE ECONOMICE EST-VEST ÎN CONDIȚIILE CONTEMPORANE

ÎN AFIRMAREA LARGĂ a diviziunii internaționale a muncii în relațiile economice Est-Vest, un rol esențial îl are completarea formelor clasice ale relațiilor economice internaționale, în principal relațiile comerciale, cu forme moderne ale acestor relații. Avem în vedere, îndeosebi, cooperarea industrială, cooperarea tehnico-științifică și cooperarea agricolă. Importanța acestor relații este dată de faptul că ele ridică pe un plan superior eficiența relațiilor economice externe.

Apărută îndeosebi în deceniul șapte, cooperarea economică a căpătat o pondere însemnată în relațiile economice Est-Vest. Datele arată că în anul 1979 cooperarea economică participa cu circa 20% la volumul total al relațiilor economice dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate. Prin faptul că asigură o legătură de durată între parteneri, cooperarea economică Est-Vest se dovedește a fi o condiție majoră a desfășurării în bune condițiuni a activității economice. Cooperarea economică contribuie la accelerarea progresului tehnic, la asimilarea acestuia de către parteneri, la satisfacerea reciprocă a trebuințelor de tehnică modernă, capital, piață de desfacere, organizarea producției, calificarea forței de muncă etc. ale partenerilor, la diversificarea schimburilor reciproce și asigurarea unei stabilități mai mari în relațiile reciproce.

Studiile privind cooperarea economică Est-Vest evidențiază faptul că toate țările socialiste desfășoară acțiuni de cooperare industrială, tehnico-științifică și în alte domenii cu țările occidentale. Astfel, potrivit unui studiu al C.E.E./O.N.U., repartizarea pe țările europene membre ale C.A.E.R. a unui eșantion de 314 contracte de cooperare în vigoare la sfîrșitul anului 1978 se prezenta astfel : U.R.S.S. — 41,1%; Ungaria — 24,2% ; Polonia — 17,2% ; România — 8,9% ; Bulgaria — 3,5% ; Cehoslovacia — 2,9% și R.D. Germană — 2,2% [1]). Dacă avem în vedere și Iugoslavia, numărul contractelor de cooperare ale țărilor socialiste europene se ridica la 444.

Cea mai mare parte a acțiunilor de cooperare au loc în industrie, cu deosebire în industria constructoare de mașini și industria chimică (vezi tabelul nr. 3).

Pe total, ponderea ramurilor în funcție de numărul contractelor de cooperare era următoarea : industria chimică — 24,5% ; industria de mașini și utilaje — 19,4% ; industria electronică și electrotehnică — 18,0% ; industria producătoare de materiale de transport 11,3% ; industria ușoară 9,9% ; industria metalurgică (inclusiv industria extractivă) 7,7%. Acțiunile de cooperare din celelalte ramuri ale economiei au o pondere redusă (9%), din care în agricultură și industria alimentară 5,2%. În lumina datelor din tabelul nr. 3 se poate aprecia că în toate țările acțiunile de cooperare sînt concentrate în ramurile care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, în ramurile și sectoarele care materializează progresul tehnic.

Rolul stimulativ al acțiunilor de cooperare pentru folosirea rațională a resurselor și amplificarea relațiilor comerciale Est-Vest este dat nu numai de faptul că ele au loc în ramurile de bază ale industriei, dar și de formele concrete în care se realizează. În procesul extinderii acțiunilor de cooperare s-au afirmat numeroase forme de conlucrare între partenerii din țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, forme care cunosc o continuă diversificare și perfecționare.

Dintre formele mai des utilizate menționăm : coproducția și specializarea, livrarea de uzine sau echipament contra plată în produse, cooperarea pe terțe piețe, societățile mixte etc. Studiul

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 33 din 14 august 1981 al revistei noastre

[1]) Commission Economique pour l'Europe ; La coopération industrielle Est-Ouest, Nations Unies, New York, 1980, p. 4 și 18

Tabelul nr. 3

Ponderea ramurilor în totalul contractelor de cooperare cu țările dezvoltate ale unor țări socialiste (în %)

Țara	Chimie	Mașini și utilaje	Electrotehn. și electronice	Mijl. de transp.	Metalurgia	Ind. ușoară	Alte ramuri
BULGARIA	—	45,5	18,2	9,1	—	—	27,3
UNGARIA	14,5	17,1	32,9	11,8	2,6	11,8	9,2
POLONIA	16,7	27,8	14,9	9,3	7,4	13,0	11,2
R.D.G.	14,3	57,2	—	14,3	—	—	14,3
ROMÂNIA	39,3	10,7	10,7	21,4	10,7	7,1	—
CEHOSLOVACIA	33,3	44,4	11,1	11,1	—	—	—
U.R.S.S.	36,4	20,2	12,4	5,4	13,2	6,2	6,2
IUGOSLAVIA	20,8	13,1	19,2	15,4	6.2	13,8	11,5
TOTAL :	24,5	19,6	18,0	11,3	7,7	9,9	9,0

Sursa : C.E.E./O.N.U., La coopération industrielle Est-Ouest, New York, 1980, p. 21

O.N.U. menționat prezintă în felul următor formele și ponderea acțiunilor de cooperare practicate în prezent în relațiile economice Est-Vest de țările socialiste europene [2]) :

— coproducție și specializare . . . . . 37,6% ;
— operații în asociere . . . . . 31,3% ;
— livrare de uzine sau de materiale . . . . . 13,3% ;
— concesionare de licențe . . . . . 6,1% ;
— acorduri de cooperare tripartite . . . . . 5,9% ;
— proiecte comune bazate pe acorduri pur contractuale sau acorduri de tip consorțiu . . . . 3,1% ;
— subcontractare . . . . . 2,7% ;

Formele de cooperare, precum și ponderea fiecăreia în totalul acțiunilor de cooperare diferă de la țară la țară. Astfel, în Bulgaria, Ungaria, Polonia și U.R.S.S. pe primul loc se află cooperarea sub forma coproducției și specializării. În R.D. Germană principala pondere în acțiunile de cooperare este deținută de forma privind livrarea de uzine și materiale. România, Cehoslovacia și Iugoslavia practică cu precădere diverse forme de asociere între întreprinderi pentru producerea și comercializarea produselor.

Deși cooperarea economică Est-Vest a înregistrat progrese însemnate, țările socialiste și țările capitaliste industriale dispun de mari posibilități economice, tehnice, financiare și umane pentru dezvoltarea în continuare a cooperării lor industriale, tehnico-științifice precum și în alte domenii. Avem în vedere potențele mari pe care această formă a relațiilor economice Est-Vest le are pentru diversificarea și stabilitatea raporturilor și legăturilor economice, difuzarea rezultatelor științei moderne și accesul la tehnici și tehnologii noi.

În dorința de a da un nou impuls cooperării economice Est-Vest — industriale, tehnico-științifice și în alte domenii — România a făcut propuneri concrete la reuniunea de la Madrid. Astfel, țara noastră se pronunță și acționează pentru lărgirea formelor superioare de cooperare cum sînt : crearea, administrarea și exploatarea în comun a unităților industriale, crearea de societăți mixte pentru comercializarea produselor rezultate din cooperare, executarea în comun de proiecte pe terțe piețe. Pentru stimularea cooperării industriale se au în vedere : asigurarea unui schimb permanent de informații și date economice între partenerii potențiali ai acțiunilor de cooperare ; organizarea periodică, inclusiv în cadrul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, a unor mese rotunde, simpozioane și seminarii, cu participarea reprezentanților unor instituții centrale, firme, societăți, oameni de afaceri și alți specialiști care să examineze probleme de ordin tehnic, financiar, administrativ și juridic, legate de cooperarea industrială ; crearea unui cadru permanent (centru, birou, oficiu) care prin căi și mijloace adecvate să contribuie la promovarea cooperării între țările interesate.

Pentru dezvoltarea colaborării în domeniul științei și tehnicii, propunerile României au în vedere facilitarea transferului de informații tehnico-științifice, inclusiv prin folosirea experienței dobîndite în această privință de C.E.E./O.N.U. și UNESCO și alte organisme din sistemul Națiunilor Unite și convocarea cu sprijinul C.E.E./O.N.U. și UNESCO a unui grup de experți care să identifice căi și modalități concrete de colaborare în domeniul științei și tehnicii.

Există, de asemenea, mari posibilități pentru extinderea cooperării Est-Vest în domeniul agriculturii pentru ameliorarea raselor de animale și a soiurilor de plante ; prevenirea și combaterea bolilor infecțioase ; folosirea și conservarea solului ; folosirea și utilizarea optimă a resurselor de apă etc.

Așa cum a rezultat din datele prezentate, relațiile economice Est-Vest cuprind numai o parte a relațiilor economice externe ale țărilor socialiste. Cea mai mare parte a comerțului lor exterior și a relațiilor de cooperare internațională se realizează între țările socialiste. Ele își extind, totodată, relațiile economice și cu țările în curs de dezvoltare.

În perioada actuală România socialistă a pășit la realizarea noului său plan cincinal care prevede continuarea dezvoltării în ritm susținut a forțelor de producție pe baza afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice, creșterii eficienței în toate sectoarele de activitate, înfăptuirii unei profunde revoluții agrare și ridicării gradului general de bunăstare și civilizație al întregului popor.

Relațiile economice externe ale României vor cunoaște, de asemenea, o continuă dezvoltare și perfecționare, fiind chemate să contribuie la înfăptuirea obiectivelor noului cincinal. În această privință România acordă o importanță deosebită lărgirii cooperării în cadrul C.A.E.R. precum și cu celelalte țări socialiste în scopul satisfacerii într-o mai mare măsură a necesităților de materii prime, materiale și energie, de mașini-unelte și tehnologii moderne. Totodată, se are în vedere o perfecționare a relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate industrial. În acest scop s-au preconizat o serie de obiective care să stea în centrul atenției organelor economice, obiective menite să ducă la creșterea eficienței comerțului nostru exterior. Dintre acestea menționăm : creșterea mai rapidă a exportului de mașini și utilaje, de produse ale industriei prelucrătoare ; echilibrarea cu fiecare țară capitalistă a exportului cu importul prin introducerea principiului vînzării în compensație, îndeosebi la mașini și utilaje ; conlucrarea cu parteneri din țările socialiste în realizarea unor acțiuni de cooperare pe diferite piețe, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare.

Extinderea fără restricții a cooperării economice Est-Vest a tuturor formelor de relații economice dintre țările socialiste și țările capitaliste se înscrie în preocuparea majoră de făurire a unei noi ordini economice internaționale. Ea este chemată să contribuie la asigurarea stabilității economiei mondiale, la rezolvarea marilor probleme care confruntă omenirea. Practic, în făurirea noii ordini economice internaționale sînt interesate toate statele, inclusiv țările capitaliste dezvoltate. **„Trebuie să pornim de la faptul,** subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că realizarea unei noi ordini economice internaționale constituie o necesitate pentru toate națiunile — mici, mari, mijlocii, dezvoltate și în curs de dezvoltare —, că înfăptuirea unei păci trainice presupune realizarea unor raporturi de dreptate, a unor relații mai bune atît pe plan național, cît și pe plan internațional“** [3]).

În condițiile făuririi noii ordini economice internaționale, întemeiată pe deplină egalitate și echitate între state, se poate asigura progresul rapid al tuturor statelor și în primul rînd al celor rămase în urmă, o largă și nestingherită colaborare internațională, accesul liber al tuturor popoarelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, la sursele de materii prime. Ca principale purtătoare ale transformărilor revoluționare în epoca contemporană, țările socialiste sînt profund interesate în extinderea neîngrădită a relațiilor economice dintre toate țările lumii și în acest cadru a relațiilor economice Est-Vest.

În prezent, cînd asistăm la adîncirea decalajelor economice dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, la accentuarea crizei energiei și materiilor prime, la creșterea instabilității economiei capitaliste, la recrudescența protecționismului, orice inițiativă, bilaterală sau multilaterală, în direcția făuririi noii ordini economice internaționale, a perfecționării relațiilor Est-Vest, servește cauza progresului și a păcii, a colaborării și prieteniei între popoare.

dr. Constantin GRIGORESCU
Institutul de Economie Socialistă

[2]) Idem, p. 22
[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, București, Ed. politică, 1974, p. 196/7

DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ

(Urmare din pag. 25)

ție de lucru, pe cea propusă de G. Dobrov [4]) : Tehnologia este un sistem alcătuit dintr-un ansamblu de mijloace tehnice (notat în engleză — hardware), de metode și proceduri de utilizare efectivă a acestor mijloace (software) și de organizare specifică (orgware), proiectat spre a fi utilizat de către factorii de decizie.

Se observă că tehnologia este înțeleasă în sens larg, ca „instrument“ proiectat de om pentru a face posibilă acțiunea umană. Ca atare, spațiul ei de aplicare este dat de zonele fundamentale ale acțiunii umane și anume de procesele fizice, biologice și sociale. Sînt puse astfel în evidență trei tipuri de bază ale tehnologiei; tehnologia fizică, biologică și socială, ce constituie suportul acțiunii umane în raport cu sistemul natural, cu sistemele vii, cu sistemele artificiale proiectate de om și cu sistemul societal (înțeles ca sistem proiectat de om și avînd componentă umană). În accepțiunea sa extinsă, conceptul de tehnologie permite diagnoza complexă a proceselor proiectate, realizate și / sau conduse de om, prin intermediul cărora — așa cum observa H. Henderson [5]) —, „cunoașterea umană este aplicată la rezolvarea problemelor umane“.

Vom remarca, cu această ocazie, necesitatea fundamentării conceptului de **tehnologie de cunoaștere științifică,** care ar opera o nouă deschidere teoretică în interpretarea legităților proprii și a interdependențelor ce se manifestă în dezvoltarea sistemului S+T și, în sens larg, a evoluției „industriei“ producătoare de inteligență științifică și tehnologică — definită, de unii autori, ca sector cuaternar al societății. Relevanța sa operațională se va manifesta în planul proiectării strategice a componentelor dezvoltării S+T: resurse, mijloace și obiective. Acest nou tip de tehnologie — acoperind spațiul proceselor de producție a informației științifice — va completa celelalte trei tipuri fundamentale de

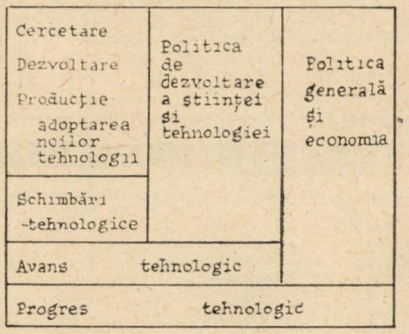

Nivele de conceptualizare a dezvoltării tehnologice [Sursa : (7)]

tehnologii, contribuind astfel la o mai realistă înțelegere a potențialului tehnologic național [6]).

Analizînd conceptul de **dezvoltare tehnologică,** G. Dobrov [7]) propune trei nivele de analiză și interpretare, definite din perspectiva procesului de conducere a sistemului societal (fig. 1):

— nivelul schimbării tehnologice
— nivelul avansului tehnologic
— nivelul progresului tehnologic

Primul nivel corespunde activității de conducere a proceselor de cercetare, dezvoltare și transfer a inovațiilor tehnologice, denumită „conducerea schimbărilor tehnologice“. El se referă deci la sistemul S+T, privit ca subsistem societal.

Al doilea nivel corespunde activității de conducere a proceselor de generare și implementare a politicilor de dezvoltare a S+T, incluzînd promovarea, difuzarea și utilizarea rezultatelor tehnologice, denumită „conducerea avansului tehnologic“. Această activitate se referă la interrelațiile S+T cu celelalte subsisteme sociale.

Cel de-al treilea nivel — al conducerii porgresului tehnologic —, se referă la problemele conducerii sociale. În definirea progresului tehnologic intervin criteriile, prioritățile și ideile privind nevoile și valorile asociate întregului sistem social-economic și politic și se ia în considerare întreaga gamă de influențe exercitate asupra societății de impactul utilizării inovațiilor tehnologice.

Dezvoltarea tehnologică reflectă deci ansamblul de modificări de natură tehnologică din sistemul societal, apărute ca urmare a operaționalizării rezultatelor obținute în sistemul S+T (deci a dezvoltării tehnologiei).

Conform delimitărilor teoretice introduse, interpretarea fenomenului tehnologic se face din perspectivă societală, urmărindu-se în mod preponderent semnificațiile sale umane, sociale, politice, culturale, economice și ecologice. Studiile de impact tehnologic pun în evidență consecințele potențiale asupra identității prefigurate a sistemului societal și subliniază necesitatea controlului social asupra dezvoltării tehnologice.

[4]) Dobrov, G. A Strategy for Organized Technology, Technol. Forecast. Soc. Change, 13, 1979
[5]) Henderson, H. Science and Technology : The Revolution from Hardware to Software. Technol. Forecast. Soc. Change, 12, 1978
[6]) Vasilescu, A. Demersul sistemic în studierea impactului dezvoltării științei și tehnologiei. Raport de cercetare, Op. cit.
[7]) Dobrov, G. Systems Assessment of New Technology. Technol. Forecast. Soc. Change, 12, 1978

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază
— iulie 1981 —

INDICELE AGREGAT, elaborat de Institutul de Economie Mondială, arată o scădere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România cu 1,1 % în iulie a.c., comparativ cu scăderea de 2,4% înregistrată în luna precedentă.

Prețurile materiilor prime și semifabricatelor industriale, *cu toate că au marcat o majorare la metale neferoase și piei, au înregistrat pe ansamblu o scădere de 1,4% (—3,1% în luna iunie a.c.), reflectînd menținerea perspectivelor nefavorabile în ce privește activitatea industriilor prelucrătoare occidentale.*

Prețurile produselor agroalimentare *au prezentat în luna iulie a.c. o mai mare stabilitate (pe ansamblu s-au redus cu numai 0,04%) după scăderea accentuată din prima jumătate a anului curent. Această evoluție a fost determinată de unele măsuri de politică comercială luate de unele țări exportatoare de cafea și boabe de cacao (în sensul limitării cotelor de export), de influența temporară a înghețului la plantațiile de cafea din Brazilia, precum și de atitudinea de expectativă a comercianților în legătură cu expirarea unor acorduri comerciale privind livrările de cereale.*

Prețurile combustibililor *au scăzut pe ansamblu cu 1,2%. În timp ce prețurile oficiale de vînzare ale țițeiului stabilite de O.P.E.C. au rămas neschimbate, prețurile produselor petroliere au crescut (+4,3%). Prețurile au scăzut la cărbuni și cocs (—2,5%), reflectînd fenomenele de criză din industria siderurgică vest-europeană.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1979-1980
SI IUNIE-IULIE 1981
— 1970-1972 = 100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	iunie	iulie
INDICE GENERAL	1979	338,5	347,8	352,5
	1980	382,9	381,1	382,9 a)
	1981		341,8 a)	338,0 a)
1. Produse alimentare	1979	223,2	224,6	232,6
	1980	264,7	257,9	262,9 a)
	1981		224,8 a)	224,7 a)
- cereale	1979	231,1	245,0	257,4
	1980	258,7	255,3	255,3
	1981		243,6	243,2
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și vegetale	1979	237,0	243,8	254,6
	1980	223,0	204,9 a)	223,6 a)
	1981		227,8 a)	226,2 a)
- animale, carne și prod. anim.	1979	200,1	194,3	200,2
	1980	222,6	219,1 a)	220,6 a)
	1981		190,7 a)	188,8 a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	239,8	240,9
	1980	455,1	488,4	454,4 a)
	1981		277,9	286,0 a)
2. Combustibili	1979	759,3	812,6	826,0
	1980	902,2	909,4 a)	902,4 a)
	1981		857,7 a)	847,5 a)
- cărbuni și cocs	1979	403,2	384,8	397,3
	1980	461,1	468,7	474,3 a)
	1981		380,7	370,9 a)
- țiței	1979	837,3	813,9	923,5
	1980	1425,8	1437,2	1486,4
	1981		1582,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	1183,4	1163,9
	1980	1106,1	1107,9	1086,6
	1981		1019,4	1063,7
3. Materii prime industriale	1979	258,1	257,6	258,6
	1980	275,0	272,6 a)	275,9 a)
	1981		234,7 a)	231,5 a)
- minereuri	1979	158,3	163,1	184,8
	1980	192,7	188,8 a)	191,4 a)
	1981		174,4 a)	170,1 a)
- metale	1979	250,8	250,7	250,3
	1980	251,5	251,5 a)	252,2 a)
	1981		213,2 a)	211,7 a)
- cauciuc	1979	357,9	387,6	380,3
	1980	401,5	385,9	379,7
	1981		319,9	290,3
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	293,9	305,0
	1980	356,3	367,6 a)	369,6 a)
	1981		292,2 a)	284,9 a)
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	229,7	231,7
	1980	280,0	254,5	267,8 a)
	1981		262,3	260,4 a)
- piei	1979	389,7	432,9	391,5
	1980	240,2	188,9	220,4
	1981		213,3	223,9

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, mierc, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

Programe de dezvoltare
Coasta de Fildeș — accent pe calitate și rentabilitate

ÎN ULTIMII ANI, economia Coastei de Fildeș a suferit consecințele unei conjuncturi nefavorabile pe piața internațională pentru principalele sale produse de export — cafea și cacao —, determinînd o întrerupere a creșterii rapide din anii precedenți, care permisese atingerea unui produs intern brut pe locuitor de 1 000 dolari. În obiectivele planului de dezvoltare 1981—1985, actuala politică economică de austeritate promovată de guvernul ivorian este reflectată nu numai prin reducerea fondului de investiții față de planul anterior, ci prin atenția sporită care se acordă identificării proiectelor prioritare și cu rentabilitate ridicată. Planul pune, de asemenea, pe prim plan aspectul calitativ al opțiunilor. Agricultura își va redobîndi rolul principal în dezvoltarea economică, urmînd ca și industria să înregistreze rate de creștere susținute.

În perioada celor cinci ani de plan se prevede o creștere medie a P.I.B. de 5,7%, cu un ritm mai susținut în partea a doua a perioadei (7—8%). Se așteaptă ca agricultura să se dezvolte într-un ritm anual de 5,3% în urma unor măsuri de modernizare și reorganizare, capabile să asigure creșterea producției, să reducă exodul populației rurale către centrele urbane și să ridice competitivitatea produselor pe piața internațională.

Politica de industrializare tinde spre o valorificare mai intensă a resurselor disponibile, rentabilizarea întreprinderilor și dezvoltarea cooperării regionale. De asemenea, se prevede încurajarea activităților artizanale și tradiționale la care participă încă o mare parte a populației ivoriene.

În sectorul energetic, noi explorări și exploatări ale resurselor existente vor contribui la reducerea dependenței țării de importul de petrol. Deși producția de petrol a Coastei de Fildeș este încă modestă — estimată la 500 mii tone în 1981 — se așteaptă ca în anii următori ea să cunoască o creștere mai rapidă, astfel încît să poată acoperi într-o măsură mai mare consumul intern al țării și să permită reducerea deficitului balanței de plăți.

Extinderea schimburilor comerciale externe constituie un obiectiv important al dezvoltării. Relațiile economice ale României cu Coasta de Fildeș se desfășoară în baza acordului comercial, încheiat la 30 mai 1975 la București și a Memorandumului semnat la Abidjan la 1 iunie 1977. Țara noastră exportă în Coasta de Fildeș tractoare, autoturisme de teren, aparate electrocasnice, televizoare, anvelope, îngrășăminte chimice, diverse produse agroalimentare și importă unele produse tradiționale ale acestei țări cum sînt lemn tropical, cafea și bumbac.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 10—14 AUGUST a.c. a reprezentat o perioadă „agitată" pe piețele valutare, înregistrîndu-se oscilații abrupte și contradictorii ale cursului **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. După două zile în cursul cărora dolarul a cunoscut noi aprecieri substanțiale, în special față de valutele vest-europene, procesul a încetat brusc, înregistrîndu-se o tendință opusă, în principal sub influența slăbirii treptate a dobînzilor pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital, a intervențiilor repetate, prin vînzări de dolari ale băncilor centrale dintr-o serie de țări occidentale (în acest sens detașîndu-se cele operate de Banca Federală a R.F.G. și de Banca Franței) precum și a lichidării de poziții în scopul realizării de profit de către un număr tot mai mare de bănci.

Reflectînd în principal tendința de slăbire a cursului dolarului din cea de a doua parte a săptămînii, îmbunătățirea temporară a cursului **lirei sterline** a fost influențată și de publicarea datelor privind majorarea producției industriale și reducerea ritmului creșterii prețurilor cu ridicata în Marea Britanie în luna iulie a.c.

Cursul **francului francez** a fost supus unor puternice presiuni urmare mai ales a așteptărilor operatorilor de devize privind o eventuală realiniere a sa în cadrul sistemului monetar vest-european (în sensul devalorizării sale), astfel că la închiderea săptămînii nivelul de cca. 6,07 franci/1 dolar reprezenta o depreciere cu 0,7% în raport cu cel corespunzător din 7.VIII.81 de 6,0275 franci/1 dolar. Sporirea nivelului comenzilor primite din străinătate de către economia vest-germană, precum și unele anticipări privind o posibilă majorare a dobînzii de lombard a contribuit la redresarea cursului **mărcii vest-germane**, pînă la un nivel de 2,5275 mărci/1 dolar pe 14.VIII.81, cu doar 0,1% sub închiderea săptămînii precedente. O evoluție și mai favorabilă a înregistrat-o **francul elvețian**, care, urmare a sporirii în primele 10 zile ale lunii în curs a rezervelor internaționale ale țării cu 2,36 miliarde franci și a reducerii de la 708 milioane franci în luna iunie a.c., la 511 milioane franci în luna iulie a.c. a deficitului comercial, se situa la închiderea intervalului prezentat la 2,18 franci/1 dolar, cu 0,3% peste închiderea de referință de 2,1375 franci/1 dolar. Consolidarea poziției **yenului japonez** (233,75 yeni/1 dolar pe 14.VIII.81, comparativ cu 235,50 yeni/1 dolar pe 7.VIII.81) reflectă ameliorarea situației conjuncturale în economia niponă, excedentul comercial sporind în luna iulie a.c., la 1,53 miliarde dolari, față de 1,47 miliarde dolari cu o lună în urmă.

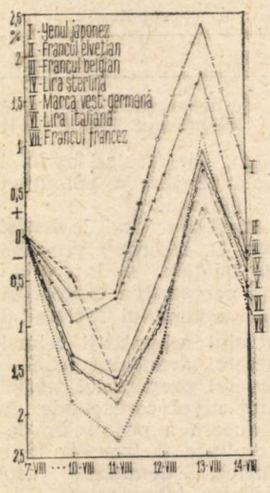

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14.VIII., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 7.VIII a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere la eurodolari (19% p.a. pe 14.08., față de 19,1875% p.a. pe 7.VIII.81) și o creștere la euromarca vest-germană (de la 12,5 la 12,6875% p.a.) și eurofrancul elvețian (de la 9,1875 la 9,5% p.a.).

Pe fondul slăbirii cursului dolarului, **prețul aurului** la Londra a înregistrat o tendință ascendentă, astfel că al doilea fixing din 14.VIII.81 de 413 dolari/uncia era cu 15,75 dolari/uncia peste cel corespunzător din 7.VIII. 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Şomajul — pe coordonate tot mai înalte

DUPĂ cum se vede din graficul alăturat, publicat de cotidianul **Le Monde** spre ilustrarea unui studiu asupra conjuncturii economice din ţările vest-europene, în decurs de aproape un an şi jumătate curba şomajului a progresat aproape continuu în Anglia (efectivul somerilor ajungînd să reprezinte în mai a.c. 10,35% din populaţia activă), în Franţa (8,35%) şi în R.F.G. (5,4%). Tendinţe similare se manifestă în S.U.A. (cu o rată a şomajului de 7,6%) şi în Japonia, unde la sfîrşitul sem. I 1981 numărul şomerilor era cu 20% mai ridicat decît cu un an înainte. În ciuda diferitelor măsuri întreprinse de guvernele unor ţări capitaliste, pînă în prezent ascensiunea şomajului nu a putut fi stăvilită.

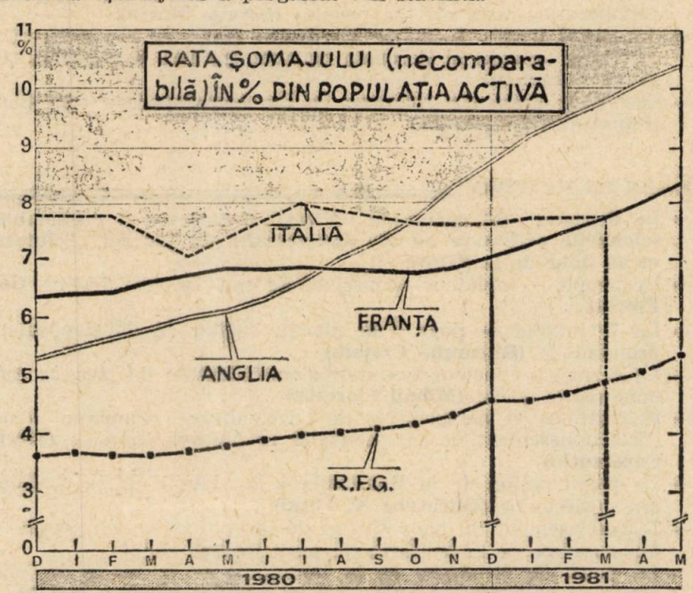

Cehoslovacia: program energetic

ŢINÎNDU-SE seama de perspectivele creşterii consumului de energie în Cehoslovacia (chiar în condiţiile menţinerii unui raport de 0,5—0,6 între dinamica consumului de energie şi cea a creşterii venitului naţional), se apreciază că în 1990 — şi cu atît mai mult în anul 2000 — exploatarea resurselor interne de purtători clasici de energie (cărbune brun, huilă, hidroenergie) şi importul acestora nu vor putea satisface cererea mărită de energie.

De aceea, programul energetic elaborat pentru deceniul următor acordă o atenţie susţinută utilizării crescînde a energiei atomice (se prevede ca producţia de energie electrică furnizată de centralele atomice să sporească de circa 9 ori între anii 1980 şi 1990, ajungînd la 40 miliarde kWh), iar în perspectivă — a celei solare şi geotermale. Totodată, un accent deosebit se pune pe politica de economisire a combustibililor şi energiei ; în acest sens economiile medii anuale realizate în perioada 1976—1980 au reprezentat 2,3% din volumul scontat al consumului purtătorilor de energie, preconizîndu-se în perspectivă realizarea de economii echivalente cu 12,4 mil. tcc la nivelul anului 1985 şi cu 27 mil. tcc în 1990 (în raport cu anul 1980).

Evoluţia parcului de calculatoare

CONFORM previziunilor unor specialişti occidentali parcul de calculatoare electronice aflate în funcţiune în ţările nesocialiste, care a sporit numeric de 50 de ori în perioada 1960—1978, va creşte de două ori în următorul interval de cinci ani şi încă de aproape două ori pînă în 1988. Datele din tabelul de mai jos reflectă diseminarea crescîndă, pe plan geografic, a parcului de calculatoare, astfel încît S.U.A., cărora le reveneau în 1960 peste trei cincimi din totalul acestuia, nu vor mai deţine în 1988 decît 40% din parc.

În ceea ce priveşte valoarea (în miliarde dolari) a parcului de calculatoare electronice, aceasta cunoaşte o dinamică comparativ mai puţin spectaculoasă, sub efectul combinat al sporirii capacităţii de prelucrare a datelor şi de memorizare de care dispun modelele mai noi de calculatoare şi al reducerii treptate a costului lor. Ca urmare, se apreciază că, în perioada 1960—1988, în timp ce parcul de calculatoare va creşte de circa 200 de ori, valoarea sa se va majora de aproximativ 80 de ori.

Parcul de calculatoare (în mii bucăţi)

Anul	S.U.A.	Europa occid.	Japonia	Alte ţări nesocialiste	Total
1960	5,5	1,5	0,4	1,6	9,0
1970	65,0	21,0	6,0	18,0	110,0
1973	110,0	55,0	19,0	46,0	230,0
1978	200,0	110,0	45,0	95,0	450,0
1983*)	400,0	225,0	70,0	205,0	900,0
1988*)	700,0	450,0	140,0	460,0	1750,0

*) Estimaţii
Sursa : B.I.K.I., nr. 32/1981

S. U. A: probleme ale cercetării

UN STUDIU elaborat de Consiliul naţional al cercetării ştiinţifice din S.U.A. asupra perspectivelor ştiinţei şi tehnologiei americane în următorii cinci ani evidenţiază pericolul slăbirii poziţiei dominante pe care o ocupă în acest domeniu Statele Unite, în cadrul lumii occidentale, dacă partea din P.N.B. consacrată cercetării şi dezvoltării continuă să scadă, în condiţiile creşterii sale în alte ţări capitaliste dezvoltate. Astfel, între anii 1963 şi 1979 ponderea alocaţiilor respective a scăzut în S.U.A. de la 2,87% la 2,25%, în timp ce în R.F.G. a sporit de la 1,41% la 2,28%, în Japonia — de la 1,44% la 1,92%, în Franţa — de la 1,58% la 1,79% (în Anglia s-a redus, de asemenea, de la 2,30% la 2,05%). În plus activitatea de cercetare din S.U.A. este confruntată cu o serie de dificultăţi majore ca : agravarea constrîngerilor bugetare din cauza inflaţiei, scumpirea aparaturii de cercetare, presiunile vizînd rentabilitatea pe termen scurt şi degradarea sistemului de învăţămînt.

Ca urmare, se apreciază că productivitatea din industria vest-germană, japoneză sau franceză ar putea fi superioară la sfîrşitul deceniului actual celei din industria americană, ţinîndu-se seama şi de faptul că — în ţările respective — cercetarea beneficiază de o serie de avantaje comparative, legate de aplicarea planificării, de modul de finanţare a lucrărilor ş.a.

Acvacultura: necesitatea depăşirii fazei de demaraj

EPUIZAREA treptată a resurselor marine de peşte şi crustacee, cauzată de exploatarea lor forţată prin metode industriale de pescuit, sporeşte interesul şi preocuparea pentru dezvoltarea acvaculturii, O.N.U. stabilind chiar obiectivul obţinerii în anul 1990 pe această cale a unei producţii de proteine animale apropiată de cea furnizată de pescuitul marin şi oceanic. În prezent, printre ţările capitaliste Japonia beneficiază de un stadiu mai avansat al acvaculturii, fiind urmată de S.U.A. şi Norvegia.

În cercurile de specialitate se apreciază că există trei grade de intervenţie a omului în acest domeniu, corespunzătoare acvaculturii extensive, semiextensive şi intensive. În primul caz, omul nu face decît să amenajeze şi să întreţină lagunele marine existente şi să pescuiască în perioada migrării peştilor spre marea deschisă ; întrucît nu necesită investiţii mari şi personal de specialitate — această metodă poate fi larg folosită de ţările în curs de dezvoltare, care dispun de litoral maritim. Acvacultura semiextensivă şi mai ales cea intensivă presupun investiţii crescînde pentru construcţii şi instalaţii, pentru hrana peştelui sau a crustaceelor, pentru personalul de specialitate, unele instalaţii şi tehnologii moderne de acvacultură intensivă fiind încă în curs de experimentare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 21 august 1981

— **Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă consacrată celei de-a 50-a aniversări a „Scînteii" și sărbătoririi Zilei presei** 1

— 23 August 1944 — 23 August 1981
- Poporul — făuritor conștient al propriului său destin **(Ion Florea)** 5
- România — țară cu nivel mediu de dezvoltare economică **(Gheorghe Crețoiu)** 7
- Știința ca factor esențial de potențare a progresului economico-social **(Mihail Florescu)** 9
- Realizări și perspective ale agriculturii românești în înfăptuirea noii revoluții agrare **(Marin Constantin)** 11
- Participarea României la victoria coaliției antihitleriste **(Gheorghe N. Țuțui)** 13
- Creșterea bunăstării și civilizației poporului — țel suprem al politicii partidului **(Gavril Horja)** 15
- Politica externă a României — politică a păcii, prieteniei și colaborării cu toate popoarele **(George Marin)** 17

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică și netă — realizate ritmic, cu eficiență sporită **(B. Corneliu)** 19

— Scurtarea perioadei de dare în exploatare a noilor capacități de extracție a cărbunelui **(Stelian Comeagă, Gheorghe Drăghici)** 21

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Folosirea pîrghiilor valorice. Soluții pentru aplicarea consecventă a autogestiunii și autofinanțării în cooperația agricolă **(I. Alfiri)** 23

TEORII — IDEI

— Dezvoltarea tehnologică : concepte, probleme și orientări noi (I) **(A. Vasilescu)** 25

— Școli • curente • economiști. Repere ale gîndirii economice cooperatiste din România — perioada interbelică (II) **(Toader Ionescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relațiile economice Est-Vest în condițiile contemporane **(Constantin Grigorescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— **President Nicolae Ceaușescu's speech at the festive meeting consecrated to the 50th anniversary of „Scînteia" newspaper and to the Press Day celebration** 1
— The people : conscious creator of its own destiny **(Ion Florea)** 5
— Romania — a medium developed country **(Gheorghe Crețoiu)** 7
— Science as an essential factor for turning into account the potential of the socio-economic development **(Mihail Florescu)** 9
— Achievements and prospectives of the Romanian agriculture in the context of setting up the new agrarian revolution **(Marin Constantin)** 11
— Romania's participation to the victory of the anti-hitlerite coalition **(Gheorghe N. Țuțui)** 13
— Upgrowing the welfare and the civilization of the people — supreme goal of the policy of the party **(Gavril Horja)** 15
— Romania's foreign policy, a policy of peace, of frienship and collaboration with all the peoples **(George Marin)** 17
— Schools • trends • economists. Guide marks of the cooperatist economic thought in Romania between the two world wars (II) **(Toader Ionescu)** 26
— East-West economic relations in the contemporary conditions **(Constantin Grigorescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— **Le discours du camarade Nicolae Ceaușescu à l'Assemblée solennelle consacrée au 50e anniversaire du journal „Scînteia" et au Jour de la Presse** 1
— Le peuple — créateur conscient de son propre destin **(Ion Florea)** 5
— La Roumanie — pays d'un niveau moyen de développement économique **(Gheorghe Crețoiu)** 7
— La science — facteur essentiel d'amplification du progrès économique et social **(Mihail Florescu)** 9
— Réalisations et perspectives de l'agriculture roumaine dans l'accomplissement de la nouvelle révolution agraire **(Marin Constantin)** 11
— La participation de la Roumanie à la victoire de la coalition anti-hitlérienne **(Gheorghe N. Țuțui)** 13
— L'accroissement du bien être et de la civilisation du peuple — but suprême de la politique du parti **(Gavril Horja)** 15
— La politique étrangère de la Roumanie — politique de paix, amitié et colaboration avec tous les peuples **(George Marin)** 17
— Ecoles • courants • économistes. Repères de la pensée économique coopératiste en Roumanie — la periode d'entre deux guerres (II) **(Toader Ionescu)** 26
— Les relations économiques Est-Ouest dans les conditions contemporaines **(Constantin Grigorescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

Речь товарища Николае Чаушеску на торжественном собрании посвященном пятидесятилетию „Скынтеи" и празднованию „Дня печати" 1
— Народ — сознательный созидатель собственного будущего **(Ион Флоря)** 5
— Румыния — страна со средним уровнем экономического развития **(Георге Крецою)** 7
— Наука — как существенным фактор содействия социально — экономического прогресса **(Михаил Флореску)** 9
— Достижения и перспективы румынского сельского хозяйства в осуществлении новой аграрной революции **(Марин Константин)** 11
— Участие Румынии в победе антигитлеровской коалиции **(Георге И. Цуцуй)** 13
— Рост благосостояния и цивилизации народа — высшая цель политики партии **(Гаврил Хоржа)** 15
— Внешняя политика Румынии — политика мира, дружбы и сотрудничества со всеми народами **(Джордже Марин)** 17
— Школы • течения • экономисты. Указательные черты кооперативного экономического мышления в Румынии — межвоенный период (II) **(Тоадер Ионеску)** 26
— Экономические отношения восток — запад в современных условиях **(Константин Григореску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Aparate practice şi economice pentru gospodăria dv.

ÎNCĂLZITOARE ELECTRICE DE APĂ CU ACUMULARE DE CĂLDURĂ SUB PRESIUNE!

În magazinele şi raioanele de specialitate ale COMERŢULUI DE STAT vă puteţi procura încălzitoare electrice de apă cu acumulare de căldură sub presiune, de diverse capacităţi, în funcţie de preferinţele dv; încălzitoarele corespunzînd celor mai avansate tehnici în domeniu.

În gama aparatelor electrocasnice, funcţionalitatea lor este de primă importanţă, încălzitoarele electrice de apă răspunzînd, deci, unor necesităţi cotidiene în orice gospodărie : în bucătărie la spălatul vaselor şi la gătit, în băi, în mediul rural, în gospodării particulare, grădiniţe şi ferme, apa caldă oferind beneficiarului un grad sporit de eficienţă şi confort.

Funcţionarea lor în condiţii optime nu duce la costuri ridicate ci, dimpotrivă, aduce economii importante.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI — BUCUREȘTI

In sprijinul dumneavoastră, **INTREPRINDEREA „POLICOLOR"** oferă o gamă variată de produse cu calități tehnice superioare pentru întreținerea locuinței și a automobilului dv. :

PALUX și **SUPERPALUX** — lac pentru parchet

VINAROM — pentru vopsirea fațadelor și pentru decorări interioare

SODILAC — email alb

EMAUR — emailuri pe bază de rășini sintetice

EMA — emailuri metalizate

GUDROPOL — grund anticoroziv

Producător : Întreprinderea de lacuri și vopsele POLICOLOR
București, B-dul. Ion Șulea nr. 309, sector 3.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

investiții

ACȚIUNI PENTRU PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE

Numărul 35 ● Vineri 28 august 1981

Într-o atmosferă de puternică unitate a întregii naţiuni
în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu

POPORUL ROMÂN A SĂRBĂTORIT CU ENTUZIASM ŞI MÎNDRIE PATRIOTICĂ A XXXVII-A ANIVERSARE A ZILEI DE 23 AUGUST

— Marea demonstraţie din Piaţa Aviatorilor —

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Aplicații ale metodei drumului critic

REDUCEREA DURATEI REPARAȚIILOR CAPITALE

PRINTRE ACȚIUNILE desfășurate la Întreprinderea de autocamioane Brașov pentru perfecționarea continuă a activității, mărirea rezultatelor economice, reducerea consumului de resurse umane și materiale s-au înscris și cele privind îmbunătățirea exploatării, întreținerii și reparării utilajelor productive. Din multitudinea măsurilor aplicate prezentăm un exemplu ce ilustrează **eficacitatea folosirii metodei drumului critic pentru programarea și urmărirea lucrărilor de reparații capitale.**

Problema abordată a constituit tema unei lucrări de absolvire a cursurilor de perfecționare a pregătirii echipei de conducere, organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu" și Școala interjudețeană de partid Brașov. Colectivul care a elaborat-o a cuprins cadre de conducere din compartimentele de proiectare, din cele de execuție a reparațiilor și din secția beneficiară.

ETAPELE ABORDĂRII PROBLEMEI

1. **Stabilirea obiectivelor și măsuri pregătitoare.** Lucrarea s-a referit la **linia de formare-turnare a blocului motor** — utilaj de mare complexitate, cu un înalt grad de mecanizare și de a cărui funcționare depinde în mare măsură îndeplinirea planului întreprinderii la producția fizică. Obiectivul principal urmărit a fost **reducerea la jumătate a timpului de staționare.** Luîndu-se în considerare și perspectivele de dezvoltare a întreprinderii, s-a stabilit totodată drept necesară **modernizarea utilajului, astfel încît randamentul lui să crească cu cel puțin 50%.** În vederea îndeplinirii acestor obiective, s-a început cu reproiectarea și executarea în întreprindere a instalațiilor și subansamblurilor care urmează să le înlocuiască pe cele cu uzură pronunțată sau randament scăzut. Cu forțele proprii ale întreprinderii au fost realizate 75% din subansamblurile ce compun echipamentul tehnologic. În același timp au fost asigurate, încă înainte de demararea lucrării de reparații și modernizări, toate reperele necesare produse de alte unități.

2. **Analiza operațiilor principale ce compun lucrarea.** Ținînd seama de structura liniei de formare-turnare și de tehnologia de modernizare și reparații elaborată de compartimentul de specialitate, au rezultat 33 de operații de sine stătătoare, din care 20 de operații de reparații și modernizări și 13 operații de încercări, probe etc. (Tabelul nr. 1).

Fiecărei operații i s-a asociat un anumit număr de ore-om necesar executării, stabilit pe baza normativelor republicane sau a experienței acumulate la lucrări similare. Relațiile de interdependență dintre operații au fost deduse din tehnologia proiectată și din logica internă a lucrării. Au fost reținute numai condițiile de anterioritate, suficiente pentru elaborarea grafului de ordonanțare.

3. **Întocmirea grafului lucrării în ore-normate.** Cu ajutorul Tabelului nr. 1 și al relațiilor cuprinse în acesta s-a construit graful din fig. 1, folosindu-se convențiile de reprezentare standard din metoda drumului critic. Sub simbolul fiecărei operații este trecută norma de timp aferentă. A rezultat o lungime a drumului critic (1.2.6.18.20.21. 22.23) de 21 100 ore-om normate. Prin așezarea convenabilă a nodurilor au fost evitate orice încrucișări sau întoarceri.

4. **Alocarea resurselor umane și determinarea duratei operațiilor.** Aceasta a fost etapa cea mai laborioasă. Ideea centrală a fost **reducerea la minimum a rezervelor de timp ale fiecărei operații în parte,** prin alocarea resurselor umane strict necesare încadrării în termenul-limită, folosindu-se integral muncitorii disponibili în diferite faze ale lucrării. Ca urmare s-a aplicat varianta simplificată a metodei PERT. S-a stabilit ca durata lucrării — implicit, durata drumului critic — să nu depășească 45 de zile (pentru o lucrare de acest gen, normativele republicane prevăd un timp de staționare a liniei pentru reparații capitale de 90 de zile). În același timp, s-au luat măsuri pentru a se crea, în cele trei luni imediat anterioare lucrării, un stoc de blocuri motor acoperitor pentru întreruperea planificată și eventualele prelungiri ale acesteia.

O analiză aproximativă a disponibilului de forță de muncă a evidențiat posibilitatea de a antrena la lucrare 180 de muncitori. Adunînd timpii normați ai operațiilor, a rezultat un total de 78 005 ore, din care 230 ore pentru încercări, probe etc. și 77 775 ore pentru reparații, modernizări etc.

Duratele în zile ale operațiilor de tip A (probe, încercări, recepții) nu depind direct de numărul muncitorilor folosiți, ci sînt impuse de considerente tehnice și tehnologice; numărul de muncitori alocat acestor operații este determinat de necesitățile specifice fiecăreia, deduse din experiență. Operațiile de tip B (reparații, modernizări, vopsiri) au duratele direct dependente de numărul de muncitori repartizați fiecăreia (în anumite limite, impuse de condițiile fizice ale activității și de posibilitățile de asigurare a cooperării în muncă); atît numărul de muncitori, cît și duratele se pot calcula în așa fel încît să fie respectate cerințele enunțate, referitoare la durata totală și la utilizarea resurselor umane. Regimul de lucru mediu pentru întreaga lucrare a fost determinat în funcție de disponibilul aproximativ de muncitori și de numărul total de ore normate acordate operațiilor de tip B. Determinarea numărului de muncitori și a duratei operațiilor s-a făcut din aproape în aproape, pe secvențe ale drumurilor din graf. Pentru a avea o marjă de siguranță satis-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 35 1981

făcătoare, toate rotunjirile — atît la numărul de muncitori, cît și la duratele operațiilor — s-au făcut în plus. În Tabelul nr. 2 sînt trecute rezultatele tuturor calculelor.

5. **Întocmirea grafului lucrării în zile.** De data aceasta s-a elaborat un graf real, corespunzător alocării de resurse umane stabilită. În fig. 2 este reprezentat graful, sub fiecare simbol figurînd durata în ore a operației respective.

Calculele au evidențiat două drumuri critice: 1.2.6.18.20.22.23, compus din operațiile A, Y, Z, a, U, g, h și 1.2.8.14.15.17.21.22.23, compus din operațiile A, B, C, M, d, f, g, h. Asupra acestor operații s-a concentrat atenția în timpul executării lucrării, întrucît orice întîrziere a lor ar fi avut drept consecință mărirea timpului de staționare a liniei.

Nr. crt.	Simbol	Conținutul operației	Operații imediat anterioare	Număr de ore afectate
1	A	Pregătirea liniei pentru reparație	■	20
2	B	Reparat mașină de format și buncăr de dozare	A	6000
3	C	Încercat buncăr de dozare	B	20
4	D	Reparat căi cu role antrenate	A	1125
5	E	„ dispozitive de răsturnare forme	D	6800
6	F	„ dispozitiv de depunere ramă inf.	A	1125
7	G	„ „ de împerechere	F	1650
8	H	Încercat „ „ „	e•,G	20
9	I	Reparat „ de îngreunare	E	2025
10	J	„ conveior de turnare	A	1125
11	K	„ „ de răcire	J	600
12	L	„ lifturi conveior de răcire	K	2200
13	M	Încercat dispozitiv de frînare ramă inferioară conveior de răcire	C, I, L	20
14	N	Reparat dispozitiv de împingere pe dezbătător	P	1100
15	O	Încercat căi cu role înainte de desperechere	M, N	20
16	P	Reparat demulator	A	9625
17	Q	Încercat cilindru de acționare a căruciorului de transfer la demulare	O	20
18	R	Modernizare platformă preluare pachet și cărucior transfer la demulare	A	12500
19	S	Încercat platformă preluare pachet	R	20
20	T	Reparat dispozitiv desperechere	A	1500
21	U	Încercat „ „	a, T	20
22	V	Reparat instalație pneumatică mașina de format	A	300
23	W	Încercat „ „ „ „ „	V	5
24	X	Reparat și modernizat împingător rame și cărucior schimbare model	A	1500
25	Y	Reparat instalație hidraulică de acționare	A	15000
26	Z	„ „ electrică	Y	6000
27	a	Încercat „ hidraulică de acționare	b Q S Z	20
28	b	Execuție racorduri între tabloul mare de forță și tabloul de comandă	X	3500
29	d	Reparat instalație automată de acționare	N	3600
30	e	Încercat elemente de sesizare	d	5
31	f	Vopsirea întregii instalații	d	500
32	g	Execuție probe și reglaje de funcționare ciclu automat	f H U V	20
33	h	Recepția lucrării	g	20
		TOTAL ore normate		78005
		din care: ■ pentru probe, încercări		230
		■ „ reparații, modernizări		77775

Tabelul nr. 1

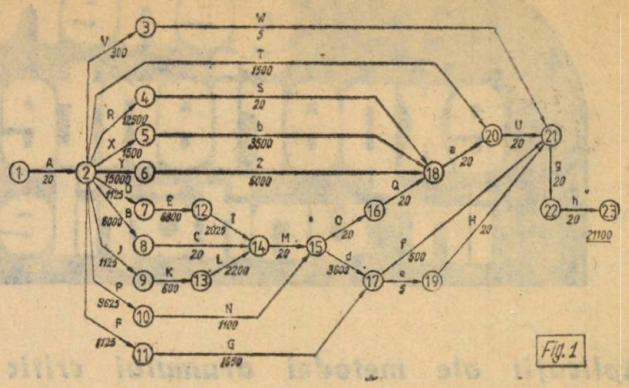

Fig. 1

6. **Calculul rezervelor de timp ale operațiilor.** Folosindu-se formulele obișnuite în metoda drumului critic, s-au calculat mai întîi momentele cele mai devreme (I) și momentele cele mai tîrziu (S) în care pot avea loc evenimentele de început și de sfîrșit ale operațiilor (nodurile). Momentul cel mai devreme aferent unui nod a fost obținut însumînd momentul cel mai devreme aferent nodului imediat anterior cu durata operației care se sfîrșește în nodul respectiv, iar momentul cel mai tîrziu — scăzînd, din momentul cel mai tîrziu aferent nodului imediat posterior,

Nr. crt.	Simbol	Nod		date de început		date de sfîrșit		Durată	Rezerve		Număr de muncitori	Rezerve zile-om	Observații
		i	j	I_j	S_i	I_j	S_j		R_t	R_l			
1	A	1	2	0	0	2	2	2	0	0	220		DC
2	B	2	8	2	2	30,6	30,6	28,6	0	0	21		DC
3	C	8	14	30,6	30,6	30,8	30,8	0,2	0	0	4		DC
4	D	2	7	2	2	5,3	5,5	3,3	0,2	0	35	7,0	
5	E	7	12	5,3	5,5	24,8	25,0	19,5	0,2	-0,2	35		
6	F	2	11	2	2	16,1	20,8	14,1	4,8	0	8	38,4	
7	G	11	17	16,1	20,8	41,6	41,6	20,7	4,8	0	8		
8	H	19	21	41,8	42,5	43	43	0,5	0,7	0	2		
9	I	12	14	24,8	25,0	30,8	30,8	5,8	0,2	0	35		
10	J	2	9	2	2	10,1	10,7	8,1	0,6	0	14	8,4	
11	K	9	13	10,1	10,7	14,4	15,0	4,3	0,6	-0,6	14		
12	L	13	14	14,4	15,0	30,8	30,8	15,8	0,6	0	14		
13	M	14	15	30,8	30,8	31,8	31,8	1	0	0	2		DC
14	N	10	15	28,1	28,8	31,8	31,8	3	0,7	0	37	25,9	
15	O	15	16	31,8	31,8	32,8	40	1	7,2	0	2	14,4	
16	P	2	10	2	2	28,1	28,8	26,1	0,7	0	37		
17	Q	16	18	32,8	40	41	41	1	7,2	0	2		
18	R	2	4	2	2	39,9	40	37,9	0,1	0	33	3,3	
19	S	4	18	39,9	40	41	41	1	0,1	0	2		
20	T	2	20	2	2	42	42	37,5	2,5	2,5	4	10,0	
21	U	20	21	42	42	43	43	1	0	0	2		DC
22	V	2	3	2	2	32	42,5	30	10,5	0	1	10,5	
23	W	3	21	32,0	42,5	43	43	0,5	10,5	0	1		
24	X	2	5	2	2	13,6	14	11,6	0,4	0	13	5,2	
25	Y	2	6	2	2	29,8	29,8	27,8	0	0	54		DC
26	Z	6	18	29,8	29,8	41	41	11,2	0	0	54		DC
27	a	18	20	41	41	42	42	1	0	0	2		DC
28	b	5	18	13,6	14	41	41	27	0,4	0	13		
29	d	15	17	31,8	31,8	41,6	41,6	9,8	0	0	37		DC
30	e	17	19	41,6	41,6	41,8	42,5	0,2	0,7	0	4		
31	f	17	21	41,6	41,6	43	43	1,4	0	0	37		DC
32	g	21	22	43	43	44	44	1	0	0	2		DC
33	h	22	23	44	44	45	45	1	0	0	2		DC

Tabelul nr. 2

durata operației care începe în nodul respectiv. Valorile I sînt calculate pornind de la nodul de început ($I_1 = 0$) pe toate drumurile posibile, iar valorile S — pornind de la nodul de sfîrșit ($S_{23} = 45$) pe toate drumurile posibile. În Tabelul nr. 2 sînt consemnate și rezultatele acestor calcule.

Rezervele de timp ale operațiilor s-au calculat cu formulele: rezerva totală = Sk+1 — Ik — Dk; rezerva in-

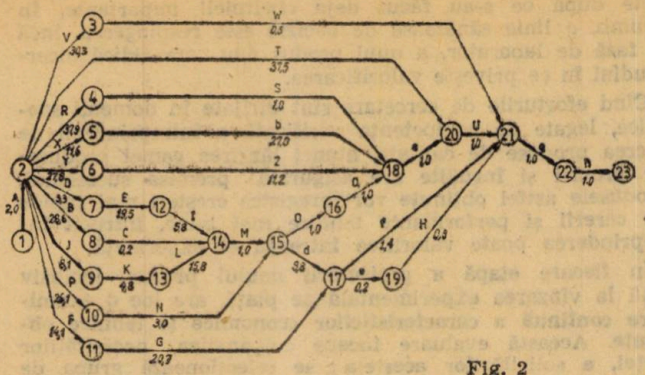

Fig. 2

dependentă = Ik+1 — Sk—Dk, în care; Ik, Sk reprezintă momentele (devreme și tîrziu) corespunzătoare nodului de început al operației k, iar Ik+1, Sk+1 momentele (devreme și tîrziu) corespunzătoare nodului de sfîrșit al operației k. Valorile rezervelor sînt și ele consemnate în Tabelul nr. 2. În limitele acestor rezerve, operațiile pot fi prelungite fără a afecta durata totală a lucrării; sau pot fi redistribuiți muncitori către operațiile aflate în dificultate, fără a se perturba esențial lucrarea în ansamblu. Înmulțind rezerva în zile cu numărul de muncitori alocați operației, se obține rezerva în om x zile, care oferă o imagine mai reală asupra posibilităților de redistribuire. La consemnarea acestor din urmă rezerve în Tabelul nr. 2 s-a ținut seama că ele sînt valabile doar pe drumurile necritice privite în totalitatea lor. Dacă se redistribuie sau se consumă o rezervă totală de la o operație dintr-un drum necritic, atunci operațiile ulterioare din același drum nu mai au rezerve. S-a evitat, deci, înregistrarea multiplă a rezervelor totale, ele figurînd numai la prima operație a secvenței corespunzătoare.

Totalul rezervelor (123,1 om x zile), comparat cu numărul total de om x zile necesar lucrării (8263,5 om x zile), reprezintă numai 1,5%, ceea ce atestă faptul că **resursele umane au fost alocate rațional** și că **programarea lucrării este foarte strînsă.** Teoretic, dacă s-ar putea antrena toate rezervele și s-ar scurta corespunzător operațiile din drumul critic, durata totală a lucrării ar fi: 45 x (1—123,1/8263,5) = 44,33 zile, ceea ce înseamnă o modificare nesemnificativă față de durata impusă.

ÎNTOCMIREA GRAFICULUI GANTT ASOCIAT

Vizualizarea plasării în timp a operațiilor a fost făcută pe un grafic Gantt, precizîndu-se și datele de început și de sfîrșit ale operațiilor. El a servit la **urmărirea operativă** a stadiului de execuție a **diferitelor operații și la stabilirea intervențiilor necesare încadrării în termene. Atunci** cînd situațiile ivite în execuție au impus-o, s-a operat o redistribuire a forței de muncă de la operațiile cu rezerve de timp către operațiile ce înregistrau rămîneri în urmă, în limitele rezervelor în om x zile disponibile. Graficul Gantt a permis și stabilirea necesarului zilnic de muncitori pe total lucrare, a cărui valoare maximă a fost de 220, cu 22% mai mare decît cea estimată inițial — surplus ce a fost acoperit prin folosirea muncitorilor din secția beneficiară. Analiza graficului Gantt și a curbei de resurse umane dovedește un consum constant de forță de muncă pe parcursul a aproape 80% din durata lucrării. Nu s-a considerat, deci, necesară utilizarea rezervelor pentru aplatizarea curbei de resurse, existînd oricum puține posibilități.

REZULTATELE APLICĂRII METODEI

În urma desfășurării lucrării de reparații capitale și modernizării la linia de formare-turnare a blocului motor, s-au înregistrat următoarele consecințe pozitive pentru întreprindere:

- obținerea, în timpul **cîștigat prin scurtarea staționării cu 45 de zile, a unei producții suplimentare de aproximativ 20 milioane de lei;**
- **eliminarea completă a importului** pentru partea mecanică a echipamentului subansamblurile și reperele respective fiind executate în întreprindere, în faza de pregătire) și diminuarea lui cu 35% pentru acționările hidraulice și comenzile utilajului;
- **creșterea randamentului instalației cu 60%,** ca urmare a modernizărilor făcute;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă și de protecție a muncii.

Pe lîngă avantajele arătate ale metodei de programare și urmărire a lucrării, trebuie subliniat că se înlătură — practic complet — improvizațiile, intervențiile la întîmplare pe parcursul lucrării. Execuția acesteia în termenul impus a dovedit incontestabil posibilitățile de aplicare în producție, cu rezultate remarcabile, a cercetării operaționale, chiar și fără ajutorul echipamentelor electronice de calcul. Ceea ce nu presupune însă renunțarea la acestea, atunci cînd volumul de calcule și corelații le impune.

Gheorghe MĂRGINEANU
Ioan POPESCU
Isaia IONESCU

Întreprinderea de autocamioane Brașov
Mircea CALOTĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

„Metoda celor 10 puncte"

S-A ARS o siguranță? Nici o problemă. În cîteva secunde ea e înlocuită și...

În marea majoritate a cazurilor, acest „și" va însemna: noua siguranță se va arde și ea, cîtă vreme nu căutăm și remediem defecțiunea care a provocat pana. Și nu numai defecțiunea cea mai aparentă, ci și cauza ei, cauza cauzei etc., mergînd pînă la adevărata origine — și eliminînd-o atît la instalația în cauză, cît și la cele la care încă nu și-a manifestat efectele.

Aceasta este esența unei noi metode care mărește eficiența activității de întreținere și reparații, combinînd intervențiile pentru înlăturarea unor defecțiuni accidentale, cu întreținerea preventivă, pentru **a corecta definitiv** fenomenele care le-au provocat.

Aplicarea metodei presupune parcurgerea următoarelor etape:

1. **analiza simptomelor, culegerea de informații.** Înainte de a proceda la reparație trebuie făcut un recensămînt al tuturor defectelor. Pentru aceasta, mai cu seamă în cazul utilajelor și echipamentelor complexe, prevăzute cu numeroase instrumente de măsură și control, este necesară determinarea **în prealabil a stării de referință,** înscriind într-o fișă a **mașinii valoarea mărimilor fizice** (presiune, debit, temperatură, pierdere de sarcină, intensitate, viteză etc.) **corespunzătoare funcționării normale.** Astfel, în momentul **apariției unei avarii,** decelarea defectelor se poate face rapid și sigur dacă știm care dintre parametrii respectivi a evoluat necorespunzător. Un asemenea document cere, pentru a fi întocmit, destul de multă muncă, dar el nu numai că înlesnește reparația, ci orientează și întreținerea preventivă;

2. **luarea unei decizii de oportunitate:** trebuie oprită mașina, sau poate fi lăsată să funcționeze în timpul în care se caută originea defectului? Opțiunea depinde de gravitatea acestuia, de gradul de alertă sau alarmă pe care-l dau simptomele (abaterile de la parametrii normali), de existența unei mașini de rezervă, de urgența comenzii la care se lucrează etc. Este, deci, o decizie care se ia de la caz la caz, cîntărind cu toată răspunderea implicațiile tehnice și economice;

3. **stabilirea unui diagnostic, cercetarea cauzei celei mai probabile.** Un simptom poate fi provocat de una sau mai multe cauze. Apariția simultană a mai multor simptome poate restrînge aria cercetării sau, dimpotrivă, poate mări numărul cauzelor probabile. Iată de ce, cel puțin în această **etapă a aplicării metodei,** este nevoie ca — în loc de a tatona direct pe mașină, modificînd la întîmplare regla-

jele în speranța de a descoperi tot din întîmplare cauza — să se recurgă la consultarea reciprocă a tuturor celor ce pot contribui la rezolvarea problemei : mecanic de întreținere, mecanic de reparații, electrician, operatorul de la mașina respectivă (și schimbul său). Cel mai bine este ca, în scurta lor consfătuire, fiecare să-și spună părerea, apoi fiecare opinie în parte să fie discutată în colectiv, mergînd din aproape în aproape pînă la formularea diagnosticului ;

4. **verificarea cauzei considerate ca fiind cea mai probabilă.** Dacă la această verificare (demontarea subansamblului, efectuarea unui anumit reglaj, controlul unui anumit circuit etc.) diagnosticul se dovedește greșit, se revine la faza anterioară ;

5. **executarea reparației** și repunerea în funcțiune a mașinii ;

6. **verificarea rezultatului reparației ;**

7. parcurgerea în amonte a lanțului cauzal, căutînd **cauza cauzei.** În frecvente cazuri se va descoperi că totul pornește de la un regim de exploatare necorespunzător, de la un defect de construcție etc. — și atunci reparația nu va face decît să permită aceleiași cauze să-și reia ciclul de acțiune ;

8. **cercetarea altor consecințe posibile ale defectului.** De pildă, se poate ca vibrațiile determinate de uzura unui lagăr să se fi transmis la alt organ al mașinii, uzîndu-l și pe acesta ;

9. **verificarea tuturor mașinilor similare.** Pornind de la principiul că aceeași cauză produce, de regulă, același efect, este important să se profite de experiența cîștigată la repararea mașinii avariate, luînd și la celelalte mașini măsurile necesare pentru a preveni defectarea lor. Acesta constituie un element deosebit de important al metodei, întrucît permite obținerea unor substanțiale economii prin reducerea volumului reparațiilor și prelungirea duratei de funcționare normală a mașinilor ;

10. **consemnarea, în cartea mașinii, a tuturor datelor referitoare la simptome, defect, cauză și la reparația sau remedierea efectuată.**

Acestea sînt cele „10 puncte", cele zece etape ale metodei. Dar succesul aplicării ei este condiționat în mare măsură de o etapă „zero", **pregătitoare,** constînd în :

— **instruirea** personalului de conducere operativă a activității de întreținere și reparații și sensibilizarea muncitorilor din echipele de intervenții ;

— **întocmirea fișelor** menționate la punctul 1, care pot căpăta și forma unor instrucțiuni detaliate de exploatare și supraveghere a mașinii de către operator, cuprinzînd secvențele și parametrii fiecărei operații.

A. R.

Utilizarea metodei PERT în realizarea produselor noi

REALIZAREA unor produse alimentare noi reprezintă o operație complexă și plină de responsabilități atît sociale, cît și economice.

Introducerea noilor produse este legată de cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare și pentru comercializare. Pentru a reduce cît mai mult factorii de risc este necesar ca produsele noi să se realizeze pe baze științifice, să se execute o adevărată proiectare în toate etapele concepерii și lansării lor — cercetare, selecționare, studiul financiar al beneficiului scontat, proiectarea tehnologică, testarea și comercializarea ; în fiecare etapă se impune luarea unei decizii ferme privind abandonarea produsului sau continuarea procesului.

La început trebuie definit cu claritate domeniul produselor care pot fi introduse în fabricație, ținînd seama de specificul întreprinderii, de competența cadrelor, de dotarea tehnică a fabricii. Lipsa de fermitate în stabilirea unui astfel de punct de vedere are drept consecință șovăieli, nesiguranță în acceptarea proiectelor individuale ale unor specialiști, respingerea unor cercetări sau proiecte după ce s-au făcut deja cheltuieli importante. În schimb, o linie sănătoasă de decizie este respingerea, încă în fază de laborator, a unui produs nou care ridică incertitudini în ce privește valorificarea.

Cînd eforturile de cercetare sînt dirijate în domenii specifice, legate de competența verificată a întreprinderii de a crea produse de calitate, atunci lărgirea gamei produselor proprii și înrudite are asigurată premisa succesului. Produsele astfel obținute vor înregistra creșteri mai rapide ale cererii și performanțe tehnice mai bune, întrucît întreprinderea poate valorifica întreaga ei experiență.

În fiecare etapă a proiectării noului produs, inclusiv pînă la vînzarea experimentală pe piață, are loc **o examinare continuă a caracteristicilor economice și tehnice obținute.** Această evaluare începe cu analiza necesităților pieței, a solicitărilor acesteia ; se selecționează grupa de produse solicitate ; se continuă cu investigarea calității noului produs, trecînd apoi la aproximarea costurilor cercetării, proiectării și producției, la estimarea vînzărilor potențiale, pentru a se încheia cu aprecierea intervalului de prețuri acceptabil. În orice etapă a dezvoltării produsului se poate renunța la acesta, dacă se ajunge la concluzia că el nu îndeplinește cerințele respective — criteriile devenind tot mai precise pe măsură ce se acumulează mai multe cunoștințe și experiență.

Practica unor mari firme de produse alimentare din străinătate arată că reușita inovației în realizarea de noi produse este determinată de trei condiții pe care să le îndeplinească întreprinderea :

— să posede o **strategie a inovației,** respectiv să aibă clar conturate direcțiile în care dorește să-și dezvolte produsele ;

— să dispună de **o structură organizatorică adecvată** realizării și promovării produselor noi, care nu trebuie să se confunde cu preocupările de rutină ale celorlalte servicii ;

— să aibă o **metodologie de realizare și de control** al activității în domeniul produselor noi.

O metodologie eficientă, capabilă să asigure desfășurarea procesului în timp optim și cu cheltuieli materiale și umane minime, este **metoda PERT** (evaluarea programelor și tehnica de revizuire), care se bazează pe reprezentarea programării execuției lucrărilor sub forma unui grafic-rețea ce include toate activitățile necesare realizării programului. Ea se aplică acolo unde duratele activităților nu pot fi determinate cu precizie, motiv pentru care se folosesc trei estimări ale acestora ;

— **durata optimistă,** notată cu **a,** care este durata cea mai scurtă, cu o probabilitate de realizare de 1/100 ;

— **durata pesimistă,** notată cu **b,** care este durata cea mai lungă, cu o probabilitate de realizare de 1/100 ;

— **durata probabilă,** notată cu **m,** care corespunde, în principiu, cu durata apreciată în cazul folosirii metodei drumului critic.

Cu ajutorul acestor estimări se determină o valoare medie a duratei activității, **da ;** ea se calculează pe baza relației :

$$da = (a + 4\,m + b) : 6,$$

care rezultă din distribuția beta.

În cazul realizării unui produs alimentar sînt incluse următoarele activități (vezi figura din pag. 5) :

Activitatea de cercetare cuprinde un volum mare de muncă, eșalonat în următoarele etape : enunțarea și programarea scopurilor, obiectivelor etc. ; informare și documentare ; examinarea, precizarea și sistematizarea datelor ; sistematizarea informației ; planificarea experimentărilor ; experimentările ; observarea, înregistrarea și prelucrarea datelor.

În mod obișnuit, activitatea de cercetare pentru realizarea unui produs nou în industria alimentară se desfășoară pe parcursul a patru etape : **caracterizarea materiilor prime necesare, caracterizarea materialelor auxiliare, stabi-**

lirea nivelului optim de calitate și alegerea ambalajului — indicate de evenimentele **02, 03, 04** și **05.**

Caracteristicile materiei prime, activitatea 02, prezintă o importanță deosebită în asigurarea unui produs finit conform calității dorite. Această activitate include și stabilirea metodelor de transport și soluția optimă de depozitare. Se apreciază că această etapă necesită între 2 și 8 săptămîni, cu o durată probabilă de 4 săptămîni.

Activitatea 03 implică **alegerea materialelor auxiliare** sub aspectul caracteristicilor senzoriale dorite, ale prețurilor, al condițiilor de transport, depozitare și utilizare. Avînd în vedere că prin utilizarea materialelor auxiliare se poate influența profund asupra calităților senzoriale și valorii nutritive, această activitate se estimează cu o durată de la 4 la 10 săptămîni, probabil 8 săptămîni.

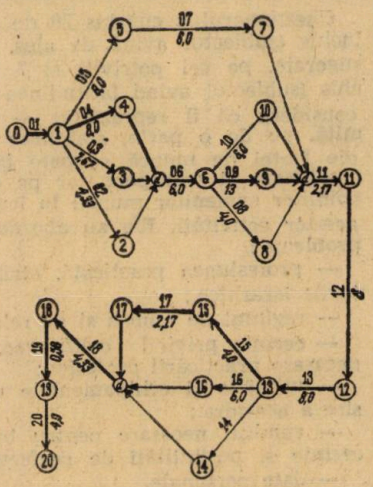

Deciziile privind **stabilirea nivelului optim de calitate,** activitatea **04,** prezintă o importanță deosebită pentru promovarea produsului nou, pentru competitivitatea și acceptabilitatea lui. Proiectarea nivelului de calitate trebuie să țină seama atît de materia primă și auxiliară, cît și de organizarea fluxului de fabricație, utilajele, condițiile de depozitare și sistemul de control ce pot fi asigurate. Durata procesului se estimează între 4 și 12 săptămîni, probabil 8 săptămîni.

În sfîrșit, activitatea **05** include **proiectarea ambalajului,** care poate să se desfășoare pe două căi diferite: alegerea unui ambalaj existent în procesul de producție, compatibil cu produsul nou sau proiectarea unui ambalaj nou. A doua soluție este deosebit de complexă și necesită aportul unei echipe de cercetare și proiectare în domeniul ambalajelor, activitate care solicită un volum mare de muncă. Durata unei astfel de activități este considerată de 8 săptămîni.

Produsul realizat în condiții de laborator trebuie supus operației de **testare senzorială,** care reprezintă o analiză specifică industriei alimentare, cu implicații profunde asupra viabilității produsului. În ultimă instanță, acceptarea sau respingerea lui de către consumator depinde de calitățile psihosenzoriale. Folosirea unei metode adecvate de analiză senzorială și testare va da posibilitatea ca încă din etapa de cercetare să se corecteze deficiențele, evitîndu-se ulterior cheltuieli inutile. Pentru această activitate, **06,** se alocă 4 pînă la 8 săptămîni; odată realizată, se poate trece la evenimentele **07, 08, 09** și **10.**

Etapa **07** include **studiul comportării sistemului** binar **ambalaj-aliment** în timpul procesului de fabricație, depozitare și transport; ea are o durată probabilă de 6 săptămîni.

Proiectarea și testarea operațiilor de fabricație, activitatea **08,** trebuie să urmărească realizarea unei linii tehnologice cu flux continuu, cu un grad cît mai înalt de mecanizare; durata probabilă este de 4 săptămîni.

Studiile privind **stabilirea termenului de garanție și a termenului de valabilitate,** activitatea **09,** sînt funcție de tipul de produs ce se realizează. Durata cea mai mare a cercetărilor se întinde pe o perioadă de un an, iar durata probabilă este de trei luni. Această etapă incumbă o responsabilitate majoră din partea echipei de cercetare, deoarece acceptarea sau respingerea produsului depinde în mare măsură de modul în care el se comportă pînă ajunge la consumator, respectiv de transformările suferite în perioada de depozitare, în fabrică și în rețeaua comercială

Activitatea **10** reprezintă testarea consumatorilor asupra produsului nou conceput, operație care durează 4 pînă la 8 săptămîni, cu o durată probabilă de 6 săptămîni Incepe apoi activitatea **11,** de estimare a costurilor. Durata ei depinde de tipul de produs și de modul de realizare a lui. Dacă produsul se realizează pe o linie existentă, costurile vor putea fi determinate rapid; în cazul unui produs cu totul nou, care implică tehnologii și linii de fabricație noi, durata poate fi destul de lungă.

Activitatea **12** include **avizul serviciului de desfacere,** cu analiza corespunzătoare a testelor de degustare și a prețului produsului și ambalajului. Pentru o analiză competentă și eficientă, se calculează durata probabilă la 8 săptămîni.

În continuare se trece la activitatea **13,** considerată punctul critic al proiectului, care constă în **obținerea aprobării conducerii pentru testarea pieței** cu produsul fabricat. Pentru a stabili în mod corect dacă produsul se încadrează în strategia întreprinderii, dacă el concordă cu specificul acesteia, pentru evaluarea efortului material-financiar și a modului de valorificare a potențialului uman, sînt necesare studii care durează, în medie, 8 săptămîni.

Odată obținută aprobarea conducerii se poate trece la activitățile **14, 15** și **16,** care se desfășoară concomitent, respectiv: **achiziționarea materialelor** necesare realizării produsului nou, **stabilirea instrucțiunilor de fabricație și culegerea de informații privind promovarea dinamică** a produsului nou. O atenție deosebită trebuie să se acorde întocmirii **dosarului de fabricație,** care trebuie să cuprindă toate piesele necesare, inclusiv aprobările organelor competente.

Testarea tehnologică a produsului nou permite relevarea unor aspecte deosebit de importante:

— **verificarea condițiilor de calitate impuse pentru materia primă, materiale auxiliare și ambalaje;** se precizează dacă aceste condiții sînt satisfăcătoare pentru a realiza produsul finit la calitatea proiectată;

— **analiza liniei tehnologice și a utilajelor componente** din punctul de vedere al asigurării desfășurării fluxului dorit și **stabilirea limitelor de exploatare,** respectiv identificarea acelor caracteristici care pot duce la un rebut sistematic; se acordă o atenție deosebită utilajelor nou introduse și proceselor tehnologice noi;

— **verificarea concordanței dintre documentația tehnică și condițiile concrete de prelucrare,** pentru a se putea identifica și remedia greșelile de documentație;

— **analiza nivelului caracteristicilor de calitate** în raport cu valorile prevăzute;

— **stabilirea consumurilor specifice** de materii prime, materiale auxiliare și ambalaje în condiții de producție și confruntarea cu consumurile specifice proiectate și realizate în condiții de laborator;

— **verificarea metodelor de control;**

— **verificarea modului de comportare a ambalajului** în timpul prelucrării și depozitării;

— **verificarea posibilităților personalului** de a conduce și realiza procesul tehnologic, inclusiv eventualele măsuri de instruire și perfecționare;

— **verificarea comportării produsului la depozitare și transport.**

Pe baza informațiilor și concluziilor obținute în urma activităților **14, 15** și **16** se trece la activitatea **17,** de **revizuire a instrucțiunilor de fabricație,** cu serviciul producție. Numai după aceasta poate fi abordată activitatea **18 — omologarea produsului nou.**

Omologarea este urmată de activitățile **19** — de **lansare în fabricație** și **20 — distribuirea produsului finit.**

Pentru lansarea în fabricație a noilor produse este necesară o **pregătire materială și organizatorică,** implicînd următoarele acțiuni:

— stabilirea furnizorilor, încheierea contractelor și achiziționarea materialelor necesare fabricației;

— achiziționarea utilajelor și a echipamentului tehnologic special, modernizarea utilajelor existente, executarea de utilaje și instalații prin autodotare;

— organizarea liniilor de fabricație, montarea utilajelor, dotarea și organizarea locurilor de muncă ;
— pregătirea și instruirea cadrelor în legătură cu noile produse, procedee și echipamente tehnologice ;
— stabilirea sistemului informațional și de urmărire a sarcinilor din programele de producție, ținînd seama de particularitățile întreprinderii.

prof. dr. **Brad SEGAL**
Irina BARBU
Nicoleta CROITOR

FOLOSIREA FORȚEI DE MUNCĂ

la manipularea mărfurilor transportate pe calea ferată în platformele industriale

FORMAREA și continua amplificare a platformelor industriale, ca element de bază în dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor zonelor țării, a determinat concentrarea în aceste puncte din teritoriu a unor importante operații de transport (în primul rînd feroviar), manipulare și depozitare a mărfurilor.

În platformele industriale, în bazinele miniere și în balastiere se încarcă și expediază, în medie, 85—88% din tonajul realizat de o regională feroviară. Stațiile de cale ferată care servesc platformele industriale și au fiecare o activitate mai mare de 100 vagoane/zi încărcate-descărcate totalizează o activitate zilnică de peste 500 mii vagoane, adică 84% din totalul realizat pe întreaga rețea feroviară. Totodată, la aceste unități feroviare **media de staționare este cu 13,4% mai mare decît media rețelei** (în timp ce la stațiile cu sub 100 vagoane/zi ea este cu 38% sub media rețelei).

Această importantă imobilizare a principalului mijloc fix din dotarea căilor ferate — vagonul de marfă — denotă deficiențe în organizarea și desfășurarea operațiilor de încărcare-descărcare și manevră pe liniile industriale și în stațiile tehnice.

Dată fiind importanța deosebită pe care o prezintă pentru economia națională perfecționarea activităților de încărcare- descărcare pe platformele industriale cu capacitățile de transport feroviar disponibile la nivelul stațiilor de cale ferată care le servesc, pe baza unui contract încheiat de Academia „Ștefan Gheorghiu" cu regionala C.F.R. Craiova ca beneficiar s-a realizat o cercetare avînd ca principale obiective : reducerea staționării vagoanelor de marfă sub operațiile de încărcare-descărcare și manevră ; utilizarea rațională a locomotivelor de manevră în platformele industriale. Analizîndu-se toate elementele din sistem — activitatea fiecărei întreprinderi la fronturile de încărcare-descărcare, modul de realizare a manevrei, colaborarea cu stația de cale ferată, elementele de capacitate a stației respective ș.a., s-au conturat căile de atingere a obiectivelor propuse, prin perfecționări vizînd : sistemul de organizare și conducere a transporturilor în platformele industriale ; tehnologiile de transport și depozitare a mărfurilor la întreprinderile din platforma industrială ; sistemul informațional ; **forța de muncă implicată direct și indirect în activitatea de transport a platformei industriale.**

In cele ce urmează ne vom referi în acest ultim punct, relevînd — cu referire la **platforma industrială Slatina** — constatări și concluzii utile pentru îmbunătățirea activității de transport și pe alte platforme.

ORGANIZAREA SONDAJULUI DE OPINIE

Investigarea s-a realizat pe baza unui sondaj de opinie (metodă caracterizată prin : posibilitatea investigării unei largi arii problematice care face obiectul cercetării ; cuprinderea într-un timp relativ scurt a unor mase mari de oameni ; tehnică de cercetare și interpretare relativ simplă ; posibilitatea prelucrării răspunsurilor pe calculatorul electronic, cu realizarea unui mare număr de corelații între acestea) în următoarele unități : Întreprinderea de aluminiu, Întreprinderea de produse din aluminiu, Întreprinderea de produse cărbunoase și stația C.F.R. — care dețin, pe platformă, ponderea cea mai însemnată în ce privește cantitățile manipulate și numărul de vagoane imobilizate. Subiecții au reprezentat profesiuni diferite : impiegat de mișcare, magazioner comercial, magazioner de transport, veghetor la urmărirea încărcării-descărcării, șef de manevră, manevrant de vagoane, mecanic de locomotivă, mecanic ajutor, lăcătuș mecanic, electrocarist, motocarist, electrician, muncitori necalificați.

Chestionarul a cuprins 39 de întrebări — 32 cu caracter închis (subiectul avînd de ales, din mai multe răspunsuri sugerate, pe cel potrivit) și 7 întrebări cu caracter deschis (subiectul avînd latitudinea să dea orice răspuns care consideră că îl reprezintă) — astfel alese încît să permită, pe de o parte, stabilirea caracteristicilor principale ale forței de muncă ocupate în activitatea de încărcare-descărcare și transport, iar pe de altă parte, investigarea opiniilor oamenilor muncii în legătură cu unele aspecte ale acestor activități. Ele au abordat următoarele categorii de probleme :
— profesiunea practicată, atribuția în cadrul ei și legăturile ierarhice ;
— regimul de muncă și de retribuire ;
— cerințe privind calificarea, calități fizice și psihice necesare practicării profesiei ;
— utilajele și echipamentele utilizate și modul de folosire a acestora ;
— condiții necesare pentru buna desfășurare a muncii, cerințe și posibilități de perfecționare a activității ;
— date personale.

Un grup de 4 întrebări s-au referit la principalele atribuții și contraindicații pentru practicarea meseriei, propuneri de îmbunătățire a operațiilor de încărcare-descărcare și a condițiilor de muncă.

CARACTERISTICI ALE FORȚEI DE MUNCĂ

Prezentăm pe scurt principalele caracteristici ale forței de muncă ocupate în transport, încărcare-descărcare la **Întreprinderea de aluminiu Slatina** (situația de aici regăsindu-se, în linii mari, și la celelalte întreprinderi de pe platformă).

Relativ la **programul de lucru,** dintre cei 35 de subiecți care au răspuns la chestionar, 21,05% lucrează numai dimineața, 15,79% în schimburi de 8 ore, iar 63,16% în tură 12 cu 24 ore. O treime din cei care lucrează în schimburi ar dori să lucreze în ture sau numai dimineața — preferință dictată de probleme personale și care ar trebui acceptată în măsura în care poate fi corelată cu necesitățile activității, rezolvarea ei putînd constitui un factor de motivare.

Ci privește **forma de retribuire,** 84,62% lucrează în **acord global** și 15,38% în regie. Mai mult de o treime dintre aceștia din urmă ar prefera să fie și ei încadrați în acord global ; opțiunea lor coincide cu sarcina stabilită la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, de a se generaliza acordul global, ca formă de retribuire stimulativă și care contribuie la creșterea productivității muncii.

Pregătirea școlară-profesională a persoanelor care au răspuns la chestionar se prezintă astfel : 18 au între 4 și 6 clase (oare cum se face că această mare întreprindere, cu atîtea posibilități, nu a reușit pînă acum să-i convingă și să-i ajute să-și completeze studiile elementare, chiar dacă e vorba de persoane mai în vîrstă ?), 11 școală generală, 10 școală profesională, 8 liceu. În privința pregătirii profesionale necesare pentru a practica în bune condiții meseria, 61,7% au indicat școala generală, 23,4% școala profesională și 14,91% liceul. De remarcat că o bună parte din subiecții cu școală generală indică drept necesare școala profesională și liceul, ceea ce vădește tendința personalului muncitor spre **o calificare profesională superioară celei existente** — de unde o sugestie clară privind organizarea, pentru cei ocupați în această activitate, a unor cursuri de ridicare a calificării, de perfecționare, ca și asigurarea condițiilor pentru completarea studiilor medii.

Aproape toți cei chestionați au o **vechime** în cîmpul muncii mai mare de 6 ani. Dintre ei, 5,77% lucrează la Intreprinderea de aluminiu de mai puțin de un an, 5,77 de 1—2 ani, 17,52% de 3—5 ani, 39,22% de 6—10 ani și 31,72% de peste 10 ani, ceea ce înseamnă că aproape 3/4 din personal are o vechime în unitate de peste 5 ani. Dacă adăugăm și faptul că din totalul celor supuși studiului, 42% au lucrat și înainte în ramura transporturi, avem imaginea unei forțe de muncă cu experiență în activitățile pe care le desfășoară.

Din punctul de vedere al **categoriilor de virstă**, dată fiind proporția relativ mare a persoanelor de peste 45 de ani (41,18%), se impune din partea conducerii unității o preocupare mai stăruitoare pentru **asigurarea schimbului de mîine, prin recrutarea de forță de muncă tînără, care să se formeze profesional** în meseriile specifice activităților din trasporturile uzinale.

CALITĂȚI PERSONALE NECESARE

Calitățile fizice și psihice considerate, în răspunsuri, ca necesare pentru practicarea în bune condiții a meseriei sînt: sănătate (94,12%) — pe primul loc, rezistență la efort și îndemînare (ambele în proporție de 30%) — pe al doilea loc și din nou îndemînare (29,41%) — pe al treilea loc.

Ca **trăsături de personalitate** necesare au fost indicate pe primul loc disciplina (37,25%), pe al doilea spiritul de colaborare (52,94%), pe al treilea moralitatea (33,33%).

In ce privește **contraindicațiile**, marea majoritate a subiecților au indicat pe primele locuri starea de oboseală, boala și consumul de alcool, ceea ce probează marea importanță acordată integrității fizice și psihice a personalului muncitor pentru această activitate. O altă categorie de contraindicații se referă la **trăsături de caracter negative** (indisciplină, lene, necinste, superficialitate etc.), de unde rezultă un puternic curent de opinie privind necesitatea unei comportări ireproșabile la locul de muncă, văzută ca o condiție pentru buna desfășurare a activității și pentru reușita profesională. Funcțiile de coordonare (impiegat de mișcare, șef de manevră) menționează și contraindicații de natură **voliționlă** (lipsa capacității de organizare, lipsă de operativitate etc.), ceea ce denotă conștientizarea asupra nevoii unor calități specifice pentru munca de conducere. In fine, a treia categorie de contraindicații se referă la pregătirea profesională necorespunzătoare, lipsa aptitudinilor fizice și psihice adecvate — indicate mai frecvent de cei implicați direct în operațiile de încărcare-descărcare (manevrant de vagoane, mecanic de locomotivă, muncitor necalificat), care subliniază și necesitatea cooperării în cadrul procesului de muncă. Considerăm că **aceste răspunsuri privind contraindicațiile în practicarea meseriei ar trebui folosite la elaborarea micromonografiilor profesionale**, pentru fiecare funcție.

CONDIȚII PENTRU BUNA DESFĂȘURARE A MUNCII

Răspunsurile privind **perfecționarea activității și îmbunătățirea condițiilor de lucru** au relevat existența unor **mari rezerve pentru creșterea productivității muncii**. Propunerile se referă la o arie largă de măsuri, de la elemente de organizare a muncii la dotare tehnică, de la igiena muncii la prevenirea accidentelor (pentru care toți subiecții au considerat că există anumite riscuri, deși nici unul dintre ei nu a fost accidentat de cînd lucrează în întreprindere). Nu toate răspunsurile au făcut distincție între măsurile necesare pentru perfecționarea activității și cele legate de îmbunătățirea condițiilor de muncă — ceea ce, însă, denotă tocmai că subiecții au imaginea clară a strînsei corelări între acestea; dotarea tehnică și o bună organizare a muncii sînt de natură să creeze condiții de muncă mai bune, care la rîndul lor determină necesitatea perfecționării pe plan profesional.

In ordinea importanței, primele trei condiții considerate ca necesare pentru buna desfășurare a muncii sînt: asigurarea cu mijloace de tehnica securității (35,29% dintre subiecți), cu echipament de protecție (37,25%), organizarea mai bună a muncii (43,14%).

Principalele **dificultăți** întîmpinate sînt: insuficienta dotare cu mijloace de muncă (51,72%), condiții de lucru necorespunzătoare (43,75%), ritmul de lucru (37,50%), comportamentul tovarășilor de muncă (31,25%).

La acestea se adaugă **probleme personale** care influențează negativ randamentul în muncă al unor subiecți: distanța mare a locuinței față de întreprindere, boli cronice ș.a.

ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII DE ÎNCĂRCARE-DESCĂRCARE

Un eșantion din personalul muncitor care lucrează în cele patru unități menționate a fost solicitat să răspundă la cîteva întrebări care se referau direct la activități de transport, încărcare-descărcare și depozitare.

Referitor la **gradul de folosire a utilajelor specifice**, subiecții de la **Stația C.F.R. Slatina** consideră că cel mai frecvent utilizate sînt motostivuitoarele, lizele și macaralele (peste 6 ore pe schimb), activitățile fiind în proporție de 94,7% parțial mecanizate; sînt preferate motostivuitoarele (94,44%), benzile transportoare (70,59%) și podul rulant (23,53%). **Starea tehnică a utilajelor** este considerată, în 88,89% din răspunsuri, ca bună. În ce privește **echipamentele**, cel mai frecvent folosite sînt coșurile (50%), boxpaletele și containerele (cîte 22,22%), aceasta constituind și ordinea preferinței subiecților. **Sistemul de depozitare** cel mai uzitat, în vrac, este considerat necorespunzător, la fel ca și depozitarea pe jos; cei chestionați recomandă depozitarea prin stivuire. În sfîrșit, este de menționat că 75% din lucrătorii de la Stația C.F.R. care au răspuns la chestionar **nu cunoșteau valoarea mărfurilor manipulate.**

La **Intreprinderea de aluminiu**, utilajele cele mai folosite sînt motostivuitoarele (peste 6 ore/zi), apoi podurile rulante, electrostivuitoarele și — cu intensitate mai redusă — transpaletele; starea lor tehnică este apreciată de 88% ca bună. Preferate sînt motostivuitorul (87,10%) și electrostivuitorul (79,31%). Echipamentele cele mai folosite (mai mult de 6 ore pe zi) sînt paletele (77,78%) și cutiile (51,85%).

Cît privește **Intreprinderea de produse cărbunoase**, cele mai folosite utilaje (peste 6 ore pe zi) sînt electrostivuitoarele, benzile transportoare și podurile rulante, care sînt și cele mai preferate de muncitori; starea lor tehnică este bună. Dintre echipamentele de transport-depozitare sînt folosite mai frecvent (peste 6 ore pe zi) paletele, containerele și cutiile, iar preferate — în ordine — boxpaletele și cutiile. Valoarea produselor și a materialelor este, în general, cunoscută de către cei ce le manipulează.

UNELE CONCLUZII

❶ Din cercetare a reieșit că majoritatea forței de muncă implicată în activitățile de încărcare-descărcare își cunoaște atribuțiile de serviciu.

❷ Este necesară o preocupare mai atentă din partea conducerilor unităților respective pentru **ridicarea calificării personalului și recrutarea de forță de muncă tînără.**

❸ Marea majoritate a factorilor cu influență negativă asupra procesului de muncă se înscriu în zona **organizării muncii, a dotării cu mijloace mecanizate, a condițiilor de lucru și a celor cu caracter social.**

❹ Calitățile considerate de subiecți ca necesare practicării, în condiții bune, a meseriei lor se rezumă la starea sănătății, îndemînare și cîteva trăsături caracterologice pozitive (colaborare, disciplină etc.) — prea puține față de activitățile pe care trebuie să le desfășoare în condițiile introducerii progresului tehnic.

❺ Propunerile foarte numeroase privind perfecționarea activității prin **îmbunătățirea dotării cu mijloace mecanizate și echipamente** reflectă dorința personalului muncitor de a obține rezultate calitativ superioare în activitățile de încărcare-descărcare și transport pe platforma industrială.

Nicolae MIHAILESCU
conf. dr. Eduard RĂDĂCEANU
conf. dr. Anton TABACHIU

DE PESTE HOTARE

COMPUTERIZAREA ÎN TRANSPORTUL FEROVIAR

Anul acesta, căile ferate din Ungaria vor fi dotate cu un sistem computerizat de dirijare a transporturilor de mărfuri. În acest scop se folosesc componente adecvate din gama de echipamente ale tehnicii de calcul unificată în cadrul C.A.E.R., o parte din ele produse în întreprinderi maghiare, iar restul importate din R.D. Germană și Polonia.

Sistemul vizează în principal optimizarea rutelor și duratei transporturilor în tranzit, care dețin în prezent o pondere de peste jumătate în volumul transportului feroviar de mărfuri al țării.

INFORMATIZAREA CRONOMETRĂRII OPERAȚIILOR

Normarea muncii capătă un considerabil plus de precizie prin utilizarea unui minicalculator portativ, capabil să efectueze automat, în cîteva secunde, prelucrarea datelor culese prin observare la locul de muncă. Aparatul funcționează ca un cronometru avînd, în loc de declanșator, o bară a claviaturii, afișarea făcîndu-se digital și, în același timp, pe o imprimantă. El calculează, pentru fiecare operație, media timpilor, proporția abaterilor, înclinarea dreptei celor mai mici pătrate și coordonatele centrului norului de relevee. Memoria admite pînă la 300 relevee de bază. Prin utilizarea unor programe speciale, minicalculatorul mărește eficiența și în aplicarea metodei M.T.M., reducînd la jumătate durata analizei timpilor, detectînd erorile, identificînd și descompunînd automat secvențele mișcărilor uzuale.

ECONOMII PRIN CONTROLUL CALITĂȚII

În trei ani de la introducerea, apoi generalizarea efectuării controlului de calitate de către muncitorii înșiși, fabrica de echipamente electrice Sodeco, din Geneva (Elveția), a redus la o cincime numărul personalului C.T.C., în timp ce numărul defectelor de calitate și al seriilor de piese refuzate s-a diminuat cu două treimi. „Costul calității" s-a micșorat de la 10% la 6% din valoarea producției vîndute și se estimează că prin introducerea informatizării integrate a gestiunii calității, se va ajunge doar la 4%.

Autocontrolul a fost aplicat în etape, începînd de la atelierele cu operațiile cele mai simple. Mai întîi au fost definite metodele de control, apelîndu-se îndeosebi la cele statistice; au fost revizuite normele de muncă, acordîndu-se timpul necesar pentru control — care, pe măsura însușirii sistemului, s-a redus de la 3% la 1,7% din total; controlorii de calitate (al căror număr s-a redus sensibil) au fost însărcinați să acorde muncitorilor asistență tehnică, să studieze și generalizeze cele mai bune metode și mînuiri folosite de aceștia pentru a asigura concomitent productivitatea și calitatea execuției; muncitorii au fost instruiți cum să folosească dispozitivele de verificare și instrumentele de control. În sfîrșit, a fost conceput și aplicat un sistem de stimulare materială, printr-un punctaj care — ținînd seama și de elemente ca riscul obiectiv de greșeli la executarea operației, frecvența asistenței tehnice primite, cantitatea de reclamații sau de remedieri etc. — influențează pînă la 7% din retribuția de bază.

METODĂ DE ANALIZĂ A CONDIȚIILOR DE MUNCĂ

Din îmbinarea analizei-diagnostic, obiectivă, cu metoda interviurilor, subiectivă, a rezultat o metodă eficace de determinare a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Analiza constă în efectuarea de măsurători, la fiecare loc de muncă, asupra a 16 parametri, grupați în 4 categorii: mediul fizic (temperatură, zgomot, iluminat, vibrații), solicitare fizică (statică, dinamică), solicitare nervoasă (presiunea timpului, complexitatea-viteza operațiilor de executat, concentrarea atenției, gradul de minuțiozitate), aspecte psiho-sociologice (inițiativă, statutul profesiei, comunicare, cooperare, identificarea produsului), la care se adaugă durata programului de lucru. Datele cantitative sînt traduse în note, după norme riguroase: situație satisfăcătoare (0, 1, 2,), ușoară jenă (3, 4, 5), risc de oboseală (6, 7), oboseală accentuată (8, 9), nocivitate (10). După această definire a punctelor critice, se procedează la consultarea muncitorilor asupra măsurilor de întreprins.

CERCETĂRI PSIHOLOGICE ÎN UZINĂ

Laboratorul de analiză sociologică de la întreprinderea textilă „Elana" din orașul polonez Torun efectuează cercetări psihologice în rîndul muncitorilor din secțiile de producție, pentru a determina în ce măsură personalul — în special cel cu altă pregătire de bază decît cea specifică fabricii — posedă însușirile psihice necesare unei munci eficiente. Au fost evaluate, printre altele: coordonarea percepție vizuală-mișcări, îndemînarea la ritmuri de muncă libere și impuse, atenția concentrată și distribuită, spiritul de observație, trăsături ale gîndirii. S-a constatat că din totalul persoanelor studiate, circa 6% nu posedau caracteristicile cerute pentru lucrul la mașinile din secțiile respective, astfel că au fost trecute la alte locuri de muncă.

Cu ajutorul testelor și aparaturii de investigare psihologică se determină în ce măsură candidații la încadrare corespund cerințelor specifice posturilor de muncă respective. Analiza psihologică reprezintă, de asemenea, baza pentru stabilirea listei calităților indispensabile activității profesionale la diferitele posturi de muncă, pentru determinarea gradului de concentrare al fiecărei profesii, pentru alegerea metodelor adecvate de examinare a noilor muncitori.

MIJLOACE MODERNE DE TRANSPORT INTERN

● O firmă suedeză oferă un sistem evoluat de transport intern: cărucioare transpaletă ghidate prin cablu înglobat re, schimbare de destinație; el realizează optimizarea traficul prin legături radio. În acest fel nu mai sînt necesare șine de ghidaj. Calculatorul, care efectuează centralizat comanda cărucioarelor, primește și prelucrează informațiile — care se pot referi la modificări de circuit, semnal de oprire, schimbare de destinație; el realizează optimizarea traseelor pentru reducerea timpului de transport, controlul poziției cărucioarelor pentru a evita coliziunile și aglomerările, schimbarea temporară a destinației și alte operații în afara programului normal.

● Tradiționalul conveier cu linie dublă este tot mai puternic concurat de monoraiul electric automotor, care are o viteză mare de deplasare a sarcinii (pînă la 150 m/min), posibilitatea de a o adapta după nevoi, de a se deplasa înainte și înapoi; el este fiabil și relativ silențios în funcționare.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Obligațiile furnizorului în cazul închirierii utilajelor de construcții

Normele generale de închiriere a utilajelor de construcții aprobate la 4 decembrie 1976 de către Ministerul Construcțiilor Industriale și Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții denumesc „furnizor" unitatea socialistă care deține utilaje de construcții pe care le închiriază unităților beneficiare denumite „clienți".

Dintre obligațiile furnizorului legate de stabilirea raporturilor contractuale, amintim pe aceea de a emite proiectul contractului de închiriere în baza comenzii clientului și în conformitate cu aprobarea dată de organul tutelar al furnizorului, aprobare care — potrivit art. 8 din normele generale citate — constituie o condiție pentru stabilirea raportului juridic de închiriere între părți.

În ceea ce privește conținutul contractului de închiriere, acesta trebuie să cuprindă elementele prevăzute de Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, elemente care se concretizează în funcție de dispozițiile cuprinse în normele generale la care ne referim, de elementele prevăzute în aprobarea dată de organul tutelar a furnizorului în vederea închirierii utilajelor și de posibilitățile și necesitățile părților contractante.

În cazul semnării contractului cu obiecții, sînt aplicabile dispozițiile art. 25 din legea citată, în sensul că furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea obiecțiilor care nu au putut să fie conciliate de către părți. În cazul nerespectării termenului de mai sus, obiecțiile se vor socoti acceptate de furnizor, afară de cazul în care contravin legii sau condițiilor în care a fost aprobată închirierea de către organul tutelar al furnizorului.

Pentru ca închirierea să-și atingă finalitatea, este necesar ca utilajele să fie deplasate la șantierul sau locul de muncă pe care își desfășoară clientul activitatea. Art. 12 din norme prevede că „expedierea utilajelor din depozitul furnizorului la stația C.F. de deservire a șantierului, în cazul transportului pe C.F., sau la șantier, în cazul transportului auto cade în sarcina furnizorului". Este de subliniat că furnizorul are doar obligația de a organiza și efectua expedierea; toate cheltuielile de transport, încărcare și ancorare pe care le implică expedierea se suportă, în ultima instanță, de către client. În aceleași condiții se execută de către furnizor operațiunile de montare și demontare a utilajelor.

Furnizorul are, alături de expedierea utilajelor, obligația de a le pune la dispoziție și de a le menține în bună stare de funcționare. În acest scop, el trebuie să asigure întreținerea și repararea lor, astfel încît ele să poată fi utilizate de client cel puțin 85% din totalul orelor de program a fiecărei perioade de decontare. Dacă în cursul executării contractului apare necesitatea unor reparații accidentale, nedatorate culpei clientului, furnizorul are obligația de a înlocui utilajul respectiv, în măsura în care reparația necesită o imobilizare mai mare de 8 zile consecutiv, iar procesul de producție al clientului nu poate fi organizat fără utilajul respectiv.

Intrucît carburanții și lubrifianții necesari funcționării utilajelor închiriate sînt în sarcina clientului, acesta poate obiecta în cazul cînd, prin folosirea utilajelor închiriate, se depășesc consumurile normate. Asemenea obiecții se impun a fi analizate temeinic de către furnizor care, în termen de 48 ore de la primirea comunicării, are îndatorirea de a trimite delegat pentru constatare. Costul depășirilor de consum stabilite se suportă de către furnizor în baza procesului verbal bilateral încheiat de către delegații părților contractante. Considerăm că refuzul furnizorului de a efectua constatarea de mai sus nu-i răpește clientului dreptul de a obține acoperirea daunelor încărcate ca urmare a depășirii consumurilor de carburanți și lubrifianți din vina furnizorului. Va fi necesar, ca în acest caz, actul de constatare să se încheie în asemenea condiții care să garanteze corectitudinea și obiectivitatea constatărilor.

L. ICZKOVITS

Răspunderea pentru lipsurile cantitative la import

Legea finanțelor nr. 9/1972 — astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 — consacră dreptul beneficiarului de a refuza plata prețului în ceea ce privește produsele neprimite ca și a acelora calitativ necorespunzătoare. Acest drept este prevăzut fără deosebire după cum produsele provin din producția internă ori din import. Considerăm totuși, că dreptul de refuz, cu toate consecințele pe care le produce, nu poate fi recunoscut fără considerare la drepturile și obligațiile specifice contractului de comision în cadrul căruia se realizează operațiunile de import.

Opinia pe care o susținem nu este singulară în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor legii citate în contextul altor reglementări incidente în raporturile contractuale dintre unitățile socialiste.

Astfel, în legătură cu neprimirea în parte a produselor realizate în țară și pentru care se pretinde plata prețului, practica arbitrală a stabilit că beneficiarul se poate prevala de dreptul de a refuza contravaloarea unor cantități lipsă la destinație — drept prevăzut astăzi de dispozițiile art. 158 lit. b din Legea nr. 9/1972 — numai atunci cînd constatarea lipsei s-a făcut în condiții de opozabilitate față de furnizor și față de cărăuș.

În lipsa unor asemenea constatări, nu i se poate recunoaște beneficiarului dreptul de a refuza plata, întrucît, altfel ar însemna să se admită un drept de refuz discreționar al acestuia, independent de caracterul real sau nereal al lipsurilor invocate, în raport cu procedura legală de stabilire a lor.

Dreptul de refuz al beneficiarului nu se poate exercita

nici în cazurile în care lipsurile cantitative provin din timpul și din cauza transportului, situație în care răspunderea revine cărăușului.

În sfîrșit, s-a considerat că la admiterea dreptului de refuz trebuie să se aibă în vedere și unitatea — beneficiară sau furnizoare — care, potrivit reglementărilor aplicabile contractului de transport, are dreptul de a recupera de la cărăuș daunele aferente lipsurilor cantitative survenite în timpul transportului.

Am reamintit cele de mai sus pentru a convinge cititorul în privința necesității de a se asigura aplicarea tuturor dispozițiilor normative și a principiilor incidente într-un raport juridic dat.

Operațiunile de import se realizează — în cadrul relațiilor interne — prin contractul economic de comision. În cadrul acestui contract, părților le revin drepturi și obligații specifice pe care le vom reaminti numai în măsura în care interesează dezvoltările care urmează.

Întreprinderea de comerț exterior comisionară nu are figura juridică a unității furnizoare. Ea are o figură juridică proprie, determinată de faptul că încheie contractul extern în folosul unității comitente, în conformitate cu condițiile pe care le-a stabilit cu acesta.

Valoarea în lei a produselor importate nu se decontează cu titlul de preț — în înțelesul restrîns al noțiunii — între unitatea comitentă și cea comisionară. Numai comisionul este prețul prestației pe care întreprinderea de comerț exterior importatoare o realizează în cadrul contractului de comision.

Ca atare, dacă pentru lipsurile parțiale, unitatea beneficiară comitentă poate exercita, momentan, refuz de plată în temeiul textului citat din Legea nr. 9/1972, refuzul poate fi **menținut** numai în cazul în care se poate reține — în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionare — o activitate sau inactivitate proprie culpabilă care a determinat producerea lipsurilor cantitative sau nerealizarea de la furnizorul extern a daunelor pe care le datorează pentru lipsurile produse din culpa sa.

Cu alte cuvinte, în opinia noastră, întreprinderea de comerț exterior comisionară nu ar putea fi obligată să suporte valoarea lipsurilor cantitative în temeiul art. 158 din Legea nr. 9/1972 care prevede dreptul beneficiarului de a refuza achitarea contravalorii produselor neprimite.

Aceasta pentru dublul motiv că întreprinderea amintită nu este o unitate furnizoare și nici nu se află în culpă pentru faptul că a achitat furnizorului extern o cantitate de produse care, în fapt, nu a fost primită de unitatea comitentă.

Care sînt, totuși, obligațiile întreprinderii de comerț exterior comisionare într-o asemenea situație? Poate să manifeste ea pasivitate față de plata făcută la extern pentru o cantitate de produse ce nu a fost realmente primită de unitatea beneficiară comitentă? Desigur că nu. Această întreprindere are obligația de a transmite neîntîrziat reclamația la partenerul străin și de a stărui, pe toate căile legale, pentru grabnica ei rezolvare. Ea are, de asemenea, obligația de a-i transmite unității beneficiare comitentă despăgubirile obținute de la furnizorul extern.

În ipoteza în care întreprinderea de comerț exterior comisionară nu îndeplinește aceste obligații, răspunderea ei poate fi angajată în legătură cu valoarea produselor lipsă.

Prin urmare, refuzul de plată al unității beneficiare comitente nu poate fi menținut pe motiv că furnizorul extern întîrzie rezolvarea reclamației care i s-a transmis ori o respinge pentru alte motive decît cele imputabile întreprinderii de comerț exterior comisionare. Această întreprindere nu este răspunzătoare pentru faptele furnizorului extern. Ea nu dispune de fondurile necesare pentru a credita unitatea beneficiară comitentă cu valoarea lipsurilor. Îndeplinindu-și, prin ipoteză, obligațiile care i-au revenit în cadrul contractului de comision, întreprinderea menționată nu și-ar putea vedea angajată răspunderea pentru fapte imputabile exclusiv furnizorului extern. Desigur, rezolvarea ar fi cu totul alta dacă importurile s-ar realiza la intern în temeiul unor raporturi de furnizare. În cadrul acestor raporturi, întreprinderii de comerț exterior i-ar reveni chiar obligația de livrare a produselor din import, iar funcționarea răspunderii sale pentru lipsurile cantitative constatate în mod opozabil nu ar putea fi condiționată de atitudinea pe care a adoptat-o furnizorul extern față de reclamația care i s-a transmis. În cazul raporturilor de comision însă, soluția trebuie să fie, după părerea noastră, cea pe care am înfățișat-o mai sus.

H. MATEI

raporturi de muncă

Comisiile pentru reconstituirea vechimii în muncă organizate pe lîngă organele locale

De la prevederile Codului muncii care stabilesc că dovada vechimii în muncă se face cu carnetul de muncă, Decretul nr. 92/1976 privind carnetul de muncă, în mod derogatoriu și cu respectarea anumitor condiții ce le vom prezenta mai jos, a admis posibilitatea reconstituirii activității depuse, prin proba cu martori.

Au luat astfel ființă potrivit art. 15 (1) din Decretul nr. 92/1976, comisii, care funcționează pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare județene sau de sector, în municipiul București a căror unică și principală atribuție este reconstituirea activității care s-a depus pe baza unui contract de muncă, funcția, meseria sau specialitatea în cazul în care se dovedește cu acte că arhivele au fost distruse.

Din analiza prevederilor decretului amintit rezultă că cererile depuse de solicitanți pentru reconstituirea vechimii în muncă sînt condiționate de îndeplinirea cumulativă a anumitor condiții, după cum urmează: adeverință din care să rezulte că solicitantul, la data depunerii cererii se afla în una din următoarele situații — persoană care depune activitatea pe baza unui contract de muncă, cadre permanente ale Ministerului Apărării Naționale ori ale Ministerului de Interne„ sau membrii ai cooperativelor meșteșugărești (art. 14 alin. 2 din decret); dovadă privind

lipsa arhivei care se eliberează de unitatea cu care solicitantul a fost în raporturi de muncă în perioada ce se cere a fi reconstituită, sau, în cazul desființării acesteia, de către unitatea care a preluat atribuțiile unității desființate; înscrisuri din care să rezulte că între persoana care solicită reconstituirea și unitatea în care s-a prestat munca a existat în perioadele ce se cer a fi reconstituite un raport de muncă.

Următoarea și ultima condiție se referă la existența a cel puțin 2 persoane care să dovedească cu acte că au prestat activitate în aceeași perioadă și aceeași unitate cu solicitantul.

Analiza condițiilor sus-menționate impune anumite sublinieri. O primă subliniere care se impune este că aceste condiții sînt valabile atît pentru reconstituirea activității cît și pentru reconstituirea funcției, meseriei sau specialității.O a doua subliniere, se referă la existența unor acte care atestă vechimea dar sînt neînțelegeri între persoana încadrată în muncă și unitate cu privire la înregistrarea unor date rezultînd din acte, caz în care titularul carnetului de muncă se poate adresa cu plîngere judecătoriei în a cărei rază teritorială are sediul unitatea care a luat măsura respectivă, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

In sfîrșit, o a treia și ultimă subliniere, se referă la existența unui act doveditor al activității depuse, dar în care nu este precizată grupa de muncă, situație în care cererea solicitantului poate fi soluționată numai pe cale administrativă, de către unitatea unde acesta a prestat munca. In acest sens, s-a pronunțat și Plenul Tribunalului Suprem care prin Decizia de îndrumare nr. 4 din 1976 (vezi R.R.D. nr. 11/1976 pag. 45) arată că încadrarea locurilor de muncă din diferite unități în grupele I și II, trecerea de la o grupă la alta și scoaterea lor dintr-o anumită grupă, au caracterul unor acte de organizare internă a unităților, care implică o apreciere care nu intră sub controlul organelor de jurisdicție.

COMPONENȚA — FUNCȚIONARE — PROCEDURA

Componența comisiilor instituite pentru reconstituirea vechimii în muncă ce funcționează pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare județene sau de sector, în municipiul București cuprinde cîte un delegat al Oficiului raporturi de muncă, al Oficiului de pensii, ambii din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene, respectiv a municipiului București, precum și un delegat al consiliului sindical local, fiecare membru avînd cîte un supleant, toți fiind desemnați prin decizia Comitetului Executiv al Consiliului popular județean sau de sector în municipiul București.

Pentru asigurarea lucrărilor tehnice (citarea martorilor expedierea hotărîrilor, întocmirea dosarului etc.) prin decizia organelor sus-menționate se desemnează și secretarul comisiei. In practică, secretarul comisiei este desemnat dintre membrii Oficiului juridic al Consiliului popular județean sau de sector din municipiul București.

Președintele comisiei verificînd cererea, precum și actele anexate, constatînd că sînt întrunite condițiile prevăzute în decret, fixează termen pentru soluționare, dispunînd invitarea persoanelor propuse a fi audiate. Dacă cererea nu întrunește condițiile prevăzute de decret, președintele dispune restituirea dînd indicații în vederea completării.

Audierea persoanelor propuse ca martori se va face numai după verificarea dovezilor legale din care trebuie să rezultate că persoana ce urmează a da declarația a lucrat în aceeași unitate și în aceeași perioadă arătată de solicitant.

Persoanele propuse ca matori, vor fi audiate în prezența tuturor membrilor comisiei, hotărîrile comisiei luîndu-se cu majoritate de voturi. Dacă persoana propusă a fi audiată la rîndul ei a dovedit perioada respectivă de vechime în muncă prin reconstituire, nu va putea fi audiată la reconstituirea solicitată.

In aplicarea prevederilor art. 16 (3) din decret, se precizează că în cazul în care una dintre persoanele propuse a fi audiate domiciliază pe raza altui județ, se fac demersuri de către comisia sesizată, la comisia în a cărei competență teritorială revine audierea persoanei propuse, care va proceda la ascultare, trimițînd declarația scrisă, la comisia sesizată, care va definitiva procesul verbal.

Dacă persoana invitată este netransportabilă din motive de sănătate, va fi audiată la domiciliul acesteia.

Comisia legal învestită va continua procedura de reconstituire și atunci cînd după depunerea cererii, persoana care a solicitat-o a încetat să se mai găsească în una din situațiile prevăzute de art. 14 (2) din decret.

In astfel de cazuri, înregistrarea în carnetul de muncă a perioadei de vechime, a funcției, meseriei, sau specialității reconstituite, după rămînerea definitivă a procesului verbal se va face de către unitatea la care cel în cauză se află în raporturi de muncă, iar dacă nu se mai încadrează în muncă pînă la pensionare, de către ultima unitate la care a lucrat. Concluziile comisiei de reconstituire a vechimii în muncă, vor fi consemnate într-un proces verbal de ședință întocmit de secretar, în 3 exemplare. Acesta, va fi comunicat persoanei care a solicitat reconstituirea și unității cu care se află în raporturi de muncă și care urmează să efectueze înregistrarea în carnetul de muncă. Al 3-lea exemplar, rămîne la comisia de reconstituire, la dosarul cauzei.

Se precizează, că plîngerea împotriva procesului verbal trebuie depusă la comisia care a efectuat reconstituirea, care are obligația să o înainteze, de îndată, împreună cu întreg dosarul, judecătoriei. Termenul de depunere a plîngerii împotriva procesului verbal este de 15 zile de la data comunicării.

Perioada reconstituită se înregistrează în carnetul de muncă pe baza procesului verbal rămas definitiv.

Ilie VASILE

Cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic

La pozițiile 66 și 68 din anexa a II-a a Legii nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului, este prevăzută cerința — pentru absolvenții învățământului mediu de cultură generală — de a absolvi și cursul de specializare cu profil tehnic, respectiv economic, pentru a putea ocupa funcțiile de tehnician principal respectiv de contabil principal și cele echivalente.

În vederea organizării și desfășurării acestor cursuri s-a elaborat un Regulament-cadru, aprobat cu Ordinul ministrului educației și învățământului cu nr. 2238 din 20 decembrie 1973.

In acest regulament se prevede că organizarea cursurilor sus-menționate are la bază prevederile Legii nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste. Aceste cursuri se organizează de ministere, celelalte organe centrale sau de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București și funcționează — de regulă — în cadrul liceelor de specialitate, școlilor postliceale sau centrelor de perfecționare. Cu aprobarea ministerelor, organelor centrale și a comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipiului București, asemenea cursuri se pot organiza și în cadrul întreprinderilor, dacă dispun de condiții bune de desfășurare a acestora.

De regulă, cursurile trebuie să aibă cel puțin 25 participanți, putîndu-se aproba, prin excepție, și cursuri cu cel puțin 10 participanți. Cursurile se realizează fără scoatere din producție, respectiv de la locul de muncă.

Durata cursurilor se stabilește prin planurile de învățămînt, fiind recomandat să nu depășească șase luni în cazul cursurilor fără scoatere din producție.

Inscrierea participanților la cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic se face de către unitățile unde aceștia își au locul de muncă, în limita locurilor planificate. Pentru înscriere, participanții trebuie să prezinte recomandarea conducerii unității și a comitetului sindicatului, ca urmare a propunerii colectivului de muncă din care fac parte.

Cursurile de specializare cu profil tehnic și economic se încheie printr-un examen de absolvire la care pot participa numai cursanții care întrunesc condițiile de studiu și de frecvență. Examenul de absolvire constă dintr-o probă scrisă și una orală la 2—3 obiecte prevăzute în planul de învățămînt. Celor care au promovat examenul de absolvire li se eliberează o adeverință în acest sens.

Trebuie menționat că personalul care a îndeplinit funcțiile de tehnician principal sau de contabil principal la data aplicării Legii nr. 12/1971, poate ocupa — în continuare — conform art. 68 din legea sus-menționată, aceste funcții **fără a fi necesară absolvirea cursurilor de specializare cu profil tehnic sau economic.**

S. IOAN

Întrebări și răspunsuri

● **DRAGOMIR POPA, Călărași** — Aveți dreptul la alocația de stat pentru copii în cuantumul prevăzut pentru cei cu retribuții pînă la 1 800 lei lunar. Concediul de odihnă pe anul 1981 îl veți primi după terminarea serviciului militar, numai pentru 8 luni.

● **ADELA MOCANU, Iași** — Conform celor reglementate de Ministerul Educației și Învățământului, absolvirea Facultății de studii economice — secția contabilitate — în anul 1972, este echivalentă cu cursul de specializare cu profil economic necesar pentru ocuparea funcției de contabil principal.

● **OTTO OSZTROVSKI, Tg. Secuiesc** — Atunci cînd copilul își continuă studiile și își mută domiciliul în localitatea unde a fost transferat părintele în interesul serviciului, are drept la 1/4 din indemnizația de transfer, conform art. 75 din Legea nr. 57/1974. Dacă dovediți mutarea domiciliului și faptul că fiul, în vîrstă de 18 ani, este student, aveți drept la cota parte din indemnizația de transfer. Faptul că, potrivit legii, este militar, nu duce la pierderea acestui drept.

● **DEPOZITE REPARTIZARE, Drăgășani** — În cazul relatat de dv. beneficiarul alocației de stat pentru copii este mama, dacă are în întreținere copilul. Dacă tatăl este cel căruia i s-a încredințat copilul, el este beneficiar al alocației. Alocația se acordă începînd cu luna următoare depunerii cererii, data nașterii fiind dovedită prin certificatul de naștere.

● **CANTEMIR HULEA, Cîmpeneanca, Vrancea** — Dacă lucrați, în calitate de maistru, în acord global, beneficiați de adaosul de retribuire corespunzător mediei depășirii acordului. Dacă lucrați în regie, condițiile de acordare a retribuției sînt cele prevăzute pentru personalul tehnic din secție.

● **GHEORGHE V. GOGAN, Arad** — Din scrisoarea dv. rezultă că la trecerea într-o funcție echivalentă cu aceea deținută anterior, însă într-o unitate cu nivele de retribuire mai mici, vi s-a menținut aceeași clasă de retribuire prin acordarea a două gradații. Față de prevederile Decretului nr. 100/1979 — anexa 6 — vechimea în gradație pentru a putea fi trecut într-una superioară se socotește de la 1 aprilie 1979, cînd ați fost încadrat în clasa de retribuire ce vi s-a păstrat cu ocazia transferării.

● **VALERIU TÎRNĂCOP, Medgidia** — Funcția de revizor contabil principal poate fi ocupată numai de persoanele care îndeplinesc condițiile de vechime și studii pentru ocuparea funcției de contabil principal și au — în plus — cinci ani vechime în funcții economice. Din cele relatate în scrisoarea dv. persoana la care vă referiți nu întrunește condițiile pentru ocuparea funcției de revizor contabil principal.

● **ELENA CALȚAMIDE, Ploiești** — Conform prevederilor pct. 2 din Nota la anexa a II-a la Legea nr. 12/1971, Comisia de încadrare și promovare a personalului din unitatea unde lucrați are competența să stabilească că ați lucrat într-o specialitate înrudită cu aceea de magaziner, astfel că veți putea îndeplini condiția de vechime pentru ocuparea funcției de șef birou administrativ.

● **MARIN OPREA, Izvoru, Argeș** — Beneficiază de alocația de stat pentru copii în cuantumul prevăzut pentru cei care domiciliază în mediul urban, numai personalul medico-sanitar uman, chiar și atunci cînd domiciliază în mediul rural. Această excepție nu se aplică și în cazul personalului din unitățile sanitare veterinare. Acest personal beneficiază deci de alocație, conform mediului în care domiciliază (urban sau rural, după caz).

● **ION DUȚĂ, Cîmpulung Muscel** — Potrivit alin. 3 al art. 6 din Decretul nr. 246/1977, în cazul părinților divorțați alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire. În situația relatată de dv. dacă instanța judecătorească a încredințat copiii spre îngrijirea mamei, aceasta are dreptul la alocația de stat dacă îndeplinește și celelalte condiții prevăzute de decretul sus-menționat. Faptul că soții divorțați au același domiciliu n-are nici o incidență asupra dreptului mamei la alocație.

● **IOAN PĂTRUNJEL, Întorsura Buzăului** — Vechimea în meserie se socotește de cînd muncitorul s-a calificat, fie prin absolvirea unui curs, fie la locul de muncă, obținînd certificatul care atestă calificarea. Perioadele cît muncitorul în cauză a lucrat în producție fiind necalificat, nu se include în vechimea minimă în meserie în raport de care se poate prezenta la proba practică în vederea promovării într-o categorie superioară.

● **GHEORGHE IONIȚĂ, Brăila** — În art. 7 din Decretul nr. 246/1977 se prevede că alocația de stat pentru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzte de lege. Ca atare, personalul căruia i s-a majorat retribuția la 1 sau la 15 ale lunii, primește în acea lună alocația nemodificată, (în cazul dv. beneficiază deci de alocație și în luna majorării retribuției). Potrivit Decretului nr. 100/1979 — persoanei la care vă referiți, i se poate acorda un număr de gradații pentru ca retribuția la noul loc de muncă să fie apropiată sau cel mult egală cu aceea avută anterior.

● **VALENTIN ARUSTEI, Iași** — Exemplele date de dv. nu sînt relevante, deoarece în luna mai sînt mai puține zile lucrătoare, zilele de 1 și 2 mai fiind sărbători legale. În această lună au fost numai 24 zile lucrătoare. În luna februarie sînt numai 23 zile lucrătoare. În luna august 1981 sînt însă 25 zile lucrătoare, excluzînd ziua liberă. Soluția adoptată, care are în vedere variația numărului de zile din fiecare lună, deci numărul mediu lunar al zilelor lucrătoare din întregul an este de 25,5 zile, respectiv cel prevăzut de art 17 al. 2 al Legii nr. 26/1967 pentru lunile în care nu s-a acordat ziua liberă și de 24,4 zile pentru lunile în care s-a beneficiat și de ziua liberă.

● **ION GH. LĂZĂRESCU, Ploiești** — Prevederile art. 147 din Codul muncii nu au determinat abrogarea art. 9 din Hotărîrea nr. 880/1965, întrucît nu sînt contrarii. În Codul muncii se enunță numai principiul nediminuării retribuției, modalitatea de aplicare a acestei măsuri fiind aceea prevăzută de Hotărîrea care reglementează în ansamblu acordarea ajutoarelor (indemnizațiilor materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat. Art. 147 face parte din Capitolul VI „Protecția muncii și asigurările sociale".

● **ELIZA PAVEL, Focșani** — Potrivit Legii nr. 26/1967 (art. 17) retribuția medie zilnică se obține prin împărțirea retribuției medii lunare în cele 12 luni anterioare plecării în concediu la 25,5 zile (numărul mediu al zilelor lucrătoare în cursul unei luni). Legea n-a instituit un calcul pentru fiecare lună în parte, ci a luat în considerare, cum este și firesc, numărul mediu al zilelor lucrătoare dintr-o lună.

● **CRISTACHE BÎRCA, Mizil** — La data transferării dv. în interesul serviciului locuiați într-o localitate situată la mai mult de 10 km de unitatea unde lucrați. Această unitate avea obligația, conform. alin. 4 al art. 75 din Legea nr. 57/1974 să vă asigure spațiul locativ necesar. Întrucît n-au trecut mai mult de trei ani de la data transferării, puteți solicita prin Comisia de judecată drepturile prevăzute de art. 75 din legea sus-menționată.

● **C. ȘTEFAN, Ploiești** — În art. 114 alin. 2 din Codul muncii se precizează că în unitățile în care procesul de muncă este neîntrerupt sau unde condițiile specifice ale muncii o impun, programul de lucru din timpul nopții poate fi egal cu cel din timpul zilei. În acest caz orele de muncă prestate în cursul nopții se retribuie cu un spor de 15% din retribuția tarifară de încadrare, dacă aceste ore reprezintă cel puțin jumătate din programul de lucru. Aceeași reglementare este stabilită și prin art. 72 din Legea nr. 57/1974. Pe de altă parte, în art. 71 alin. 4 se prevede acordarea unei retribuții tarifare mai mari celor care — prin natura muncii — lucrează peste programul normal de lucru. Retribuția mai mare se acordă în condițiile și în limitele prevăzute de Decretul nr. 100/1979. Beneficiarii retribuției mai mari, stabilite potrivit prevederilor sus-menționate, au dreptul și la sporul prevăzut de art. 114 (2) din Codul muncii, respectiv art. 72 din Legea nr. 57/1974.

● **ALEXANDRU FARKAȘ, Satu Mare** — Atunci cînd veți absolvi, cu examen de diplomă, învățămîntul superior economic — la cursurile fără frecvență — veți fi retribuit ca economist, cu o retribuție superioară cu o clasă celei pe care o veți avea la data absolvirii. În acest sens sînt prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, retribuția pentru al doilea an de activitate și aceea prevăzută la nivelul de bază fiind mai mici decît retribuția actuală. În cazul dv. nu se pune problema stagiului de trei ani, întrucît stagiul se referă exclusiv la absolvenții cursurilor de zi. În cazul în care sînteți trecut în producție pentru o perioadă de un an și ulterior veți fi promovat în funcția de tehnician principal pe care o dețineți în prezent, veți putea beneficia de prevederile Decretului nr. 100/1979, putînd fi încadrat la gradația actuală.

● **ELENA ANDREI, Amara, Ialomița** — Dacă dovediți cu actul de naștere al copilului că are vîrsta de pînă la 7 ani și că încetarea raporturilor de muncă (la data de 9 iunie 1981) s-a făcut la cererea dv. și nu din alte motive ce v-ar fi imputabile, beneficiați de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate, conform prevederilor art. 9 lit. k din Legea nr. 1/1971.

● **FLORICA M. G., Craiova** — După absolvirea, cu diplomă, a învățămîntului superior economic — cursurile fără frecvență — beneficiați de prevederile art. 35, lit. b. din Legea nr. 57/1974, urmînd a fi retribuită ca economist, în anul II de activitate. Dacă retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu retribuția pe care ați avut-o în funcția medie ocupată pînă la absolvire, urmează să fiți încadrată la nivelul de bază a retribuției prevăzute pentru funcția de economist, în unitatea unde lucrați.

CONSILIUL MUNICIPAL AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
ÎNTREPRINDEREA ASCENSORUL
Calea Rahovei, nr. 54, sector 4
Telefon : 16.25.96

PIESE SCHIMB PT. MAȘINA DE FABRICAT ÎNGHEȚATĂ

— Bielă buc. 3
— Buton comandă buc. 2
— Contact poziție buc. 2
— Releu 1,6—2 A buc. 1
— Șerbetieră buc. 33
— Termostat 605×70 buc. 2

PIESE SCHIMB PT. MAȘINI CURĂȚAT CARTOFI

— Agitator mic buc. 6
— Agitator mare buc. 6
— Inel curățire buc. 4
— Tambur spălare buc. 20

PIESE SCHIMB PT. EXPRESOU CAFEA

— Cupă expresou buc. 10
— Cap fierbător expresou buc. 20

PIESE SCHIMB PT. SODOMAT

— Capac lateral buc. 1
— Capac exterior buc. 1
— Capac etanșare buc. 3
— Arc pentru sodomat 25 mm buc. 3

PIESE SCHIMB PT. AGREGATE FRIGORIFICE

— Arbore cotit pt. agregat frigorific TF 850 (brut metalizat) buc. 1
— Capac (placă) fund carter TF 850 buc. 58
— Capac 171 buc. 5
— Condensator pt. agregat frig. AVF 500 buc. 20
— Capac chiuloasă (cilindru) buc. 8
— Flanșă palier buc. 19
— idem buc. 636
— idem buc. 15
— Ax brut metalizat buc. 1
— Fulie brută metalizată frig. AVF 2000 buc. 77
— Flanșă palier buc. 22
— Segmenți pt. agregat frig. 3000 buc. 37

PIESE SCHIMB PT. MAȘINA TABLAT FONDANTE

— Ax mașină buc. 21
— Flanșe ieșire buc. 53
— idem intrare buc. 43
— Paletă buc. 466

DIVERSE PIESE SCHIMB PT. UTILAJ COMERCIAL

— Cuția tăiat mezeluri RSC buc. 2
— idem buc. 20
— Cuțit cilindric pt. pîine buc. 12
— Dispozitiv tăiat cuburi buc. 2
— Grup robinet complet TF 44 buc. 4
— idem U 1157 buc. 7
— Manometre ∅ 55 3 AT buc. 42
— Manovacumetre ∅ 160—1+3 buc. 4
— Roată dințată cilindrică cu dinți înclinați Z 45 buc. 13
— Sită ∅ 5 pt. mașina de tocat carne 300 buc. 1
— Suport cazan H 21 pt. robot bucătărie buc. 14

DIVERSE

— Bidinele buc. 178
— Anvelope pt. cărucioare 254×100 buc. 12
— Arcuri ∅ 20 buc. 99
— Alezoare cilindrice de mînă ∅ 18 STAS 1263 buc. 12
— idem ∅ 27 buc. 5
— idem ∅ 28 buc. 10
— idem ∅ 34 buc. 8
— idem ∅ 40 buc. 2
— idem ∅ 42 buc. 5
— idem ∅ 46 buc. 1
— idem ∅ 47 buc. 1
— idem ∅ 48 buc. 1
— Alezoare de mînă reglabile ∅ 14 STAS 1266 buc. 11
— idem ∅ 18 buc. 8
— idem ∅ 20 buc. 10
— idem ∅ 22 buc. 7
— idem ∅ 23 buc. 2
— Alezor de mînă reglabil cu cuțite demontabile 37—45 STAS 5713 buc. 8
— Bac de filetat 7 mm buc. 5
— idem 5 mm buc. 60
— Micrometre 50—75 buc. 2
— idem 75—100 buc. 7
— idem 25—50 buc. 10
— idem 0—25 buc. 15
— idem 100—125 buc. 5
— idem 125—150 buc. 5
— idem 25—50 buc. 1
— idem 0—25 buc. 1
— Electrozi sudură EL 44 T ∅ 5 kg. 200
— Nit oțel cap semirotund 13×30 kg. 91
— idem 4×18 kg. 41
— Șurub tornant 8×70 buc. 5000
— idem cap hexagon 18×55 buc. 200
— idem cap bombat și gît pătrat 8×120 buc. 2000
— idem fin Al. cap zinc pt. lemn 3×7 buc. 9800
— Rulmenți 51103 buc. 5
— 52415 M buc. 65
— 51307 buc. 4
— 1203 buc. 2
— 1309 buc. 2
— 3209 buc. 8
— 3307 buc. 5
— 3309 buc. 7
— 6003 buc. 10
— 6005 buc. 10
— 6012 buc. 30
— 6015 buc. 69
— 6209 buc. 15
— 6211 buc. 7
— 6312 buc. 2
— 6407 N buc. 2
— 7205 buc. 20
— 7209 buc. 30
— 7212 B buc. 5
— 7306 buc. 10
— 7307 B buc. 2
— 16018 buc. 6
— Izolatori cruce buc. 539
— Izolatori porțelan pt. transformatori buc. 5874
— Lămpi port orar buc. 10
— Lanț de transmisie cu un singur rînd (lanț Gall(cu zale scurte STAS 5174, sarcina minimă la rupere 2000 kgf., pasul 5/8" (15,875 mm), lățimea interioară 9,53 mm lungime 2000 mm buc. 28
— Decalemit pentru gresat buc. 3

OȚELURI

— Oțel ∅25 OLC 45 kg. 2796
— Oțel T ∅ 30 OL 37 kg. 1176
— Oțel T ∅ 70 OL 50 kg. 735
— Oțel 90 OL 37 K kg. 440
— Oțel 100 OL 42 kg. 340
— Oțel 220 OL 60 kg. 1430
— Oțel pătrat 50×50 OL 52 kg. 335
— idem 50×50 OLC 45 kg. 1135
— idem 45×45 OL 37 kg. 156
— idem hexagon 14 OL 38 kg. 14
— idem 46 OL 37 kg. 30
— idem 55 OL 60 kg. 349
— idem cornier 130×130×16 kg. 80
— idem carbon U 8 A ∅ 30 kg. 96
— idem 18 MOC N 13 ∅ 70 kg. 560

LAMINATE ALAMĂ

— Tablă alamă 6×500×2000 Am 63 1/2 T kg. 50
— idem 5×500×2000 Am 63 1/2T kg. 40
— idem 10×500×2000 Am 63 1/2 T kg. 90

TABLE

— Tablă neagră 28 kg. 779
— idem 14 kg. 2610
— idem inox 4×1500×2000 kg. 43
— idem Al 4×1000×2000—99,5 1/2T kg. 116

— idem Al 4,5×1000×2000 kg. 15
— idem Al 3×1000×2000 kg. 13
— idem din alpaca 3 mm kg. 39
— idem perforată Al 1,5×1000×2000 ∅3 mp. 25
— idem OL 4 mm mp. 18
— idem inox 4×1000×2000 W 4517 kg. 43
— idem neagră groasă 28 mm OL kg. 779
— idem 25 mm OL kg. 785
— idem bronz 0,5×300×2000 BZ 6 kg. 80
— idem 1×300×2000 BZ 6 kg. 101

ÎNTREPRINDEREA TEHNOUTILAJ ODORHEIU SECUIESC
Str. N. Bălcescu
telefon 12868

MOTOARE ELECTRICE

— 2,4/4×750/1500 B5 IP44 buc. 1
— 8OL6 0,55 Kw 1000 r/m B5 buc. 4
— 8OL6 0,55 Kw 1000 r/m B5 IP44 buc. 14
— 8OL6 0,55 Kw 1000 r/m B5 IP54 buc. 5
— 8OS2 0,75 Kw 3000 r/m B5 IP44 buc. 3
— 1112M4 4 Kw 1500 r/m B5 IP54 buc. 2
— 1112M 4 Kw 1500 r/m B5 IP54 buc. 9
— 1112M 4 Kw 1500 r/m B5 IP54 buc. 14
— 1112M 4 Kw. 1500 r/m B5 IP54 buc. 28
— 132S 4 Kw 1500 r/m B5 IP54 buc. 11
— Motor el. pt. mașină de cusut 220 V buc. 14

REDUCTOARE

— 1H—80—4—0 buc. 9
— 2H—180—16—0 buc. 5
— 2H—225—315—0 buc. 28
— 2H—285—20—0 buc. 4
— 2CHC—200—14—0 buc. 15
— 3CH—485—90—1 buc. 3
— 2GA—18—f.m. buc. 10
— 2LA—20—2,2/1000 H05 buc. 9
— 2NA—18—3/1000 H05 buc. 4
— 2NA—18—5,5/1500 H01 buc. 6
— 3LA—45—0,75/1500 V05 buc. 4
— RV—180—6,3 VARI buc. 4
— RV—17/25—0,37/1000 buc. 1
— 1BN—2—1M3—001—4/80×16 buc. 4
— FF—44—2H11—001—0/440×20 buc. 7
— FUL3—1125—1M1—001—5/100×25 buc. 6
— FUL3—450—1M1—001—5/100×500 buc. 6

VENTILATOARE

— WAT 630/12 Q = 5000 H = 20 2,2×1500 buc. 20
— VN 501—05 Q = 2000 buc. 13
— V426 2800/90 1,5×1500 buc. 1
— V centrif. 710/100 5,5×3000 buc. 1
— Rotor pentru ventilator buc. 3

ÎNTREPRINDEREA ELECTRONICA
Str. Baicului 82, sector 2, București
Telefon 35.40.00
Telex 166

— Tablă silicoasă 0,5 kg. 181

BANDĂ LAMINATĂ LA RECE

— 0,4×765 kg. 2585
— 0,8×15 kg. 109
— 0,8×50 kg. 654
— 0,8×75 kg. 925
— 1×40 kg. 678
— 1×45 kg. 1219
— 1×50 kg. 1136
— 1×55 kg. 303
— 1×60 kg. 2700
— 1×60 kg. 834
— 1,2×38 kg. 568

BANDĂ OȚEL ARC

— OL arc 0,1×10 kg. 35
— idem 0,2×12 kg. 20
— idem 0,2×22 kg. 23
— idem 0,5×13 kg. 39
— idem KC 65 0,9×53,5 kg. 358
— idem 4 3×50 kg. 98

SÎRMĂ ZINCATĂ

— ∅ 0,4 kg. 284
— ∅ 3 kg. 100
— ∅ 4 kg. 174

BARE TRASE

— OL 38 ∅ 5,6 kg. 578
— OL 38 ∅ 6,3 kg. 263
— ST 37 ∅ 7 kg. 110
— OL 50 ∅ 11 kg. 221
— OL 37 ∅ 11 kg. 1134
— OLC 45 ∅ 3 kg. 147
— OLC 25 ∅ 24,5 kg. 17
— OLC 15 ∅ 5,3 kg. 100
— Aut. 12 ∅ 2,5 kg. 1560
— Aut. 12 ∅ 4,4 kg. 340
— Aut. 12 ∅ 6,3 kg. 371
— Aut. 12 ∅ 7 kg. 100
— Aut. 12 ∅ 9 kg. 258
— Aut. 12 ∅ 25 kg. 1145
— 9 S Mn 28 K ∅ 3 kg. 174
— 9 S Mn Pb 28 K ∅ 4 kg. 1394
— 9 S 20 K ∅ 4,5 kg. 497
— 9 S 20 K ∅ 5,6 kg. 219
— 9 S 20 K ∅ 6,5 kg. 1533
— 9 S Mn K ∅ 10 kg. 1112
— 9 S 20 K ∅ 19 kg. 1330
— OL 37 Sw 4 kg. 61
— Aut. 12 Sw 8 kg. 43
— W 4300 Sw 19 kg. 55

SÎRMĂ OȚEL ARC

— OL arc RR ∅ 0,25 kg. 184
— OL RS ∅ 0,75 kg. 33

TABLĂ OȚEL ARC

— Tablă arc W 8161 0,8 kg. 98

INTREPRINDEREA „ASCENSORUL" BUCUREȘTI
Calea Rahovei nr. 54, sector 4,
Execută :

„TROLII TIP NEPTUN I" pentru instalații de ascensoare, și orice alte instalații de ridicat, instalații de tractat, care se înscriu în limita următoarelor caracteristici tehnice :

- viteza 0,4 m/sec.
- sarcină nominală 100 kgf
- reductor melcat
- raport de reducere i = 36:1
- frînă cu electromagnet
- cuplaj elastic
- roată de cablu ∅ 300 m/m
- electromotor 1,5 KW/930 rot/min.
- gabarit 770×465×600 m/m

Preț : 9146 lei, conform Deciziei C.P.M.B. nr. 2067/30.XII/1980.

Intreprinderile interesate sînt rugate să transmită comenzi ferme pentru anul 1982, pînă la data de 15.IX/1981. Informații suplimentare la telefon : 16.25.27.

Vă prezentăm

INSTITUTUL DE FIZICĂ ŞI INGINERIE NUCLEARĂ

Institutul de fizică şi inginerie nucleară este cel mai mare institut din cadrul Institutului Central de Fizică, care are în componenţa sa încă şapte institute de cercetare ştiinţifică în domeniul fizicii.

Principalele domenii de cercetare abordate în acest institut cuprind probleme de cercetare fundamentală, cercetare aplicativă şi cercetare tehnică şi tehnologică. Cercetarea fundamentală este cu prioritate concentrată pe problema studiului structurii nucleului şi interacţiei ionilor grei cu nucleul, obţinîndu-se rezultate interesante din punct de vedere teoretic şi experimental, publicate în reviste de specialitate prestigioase sau prezentate la diferite manifestări ştiinţifice internaţionale. Dealtfel, o dovadă a recunoaşterii valorii cercetărilor de fizica ionilor grei din ţara noastră o constituie şi faptul că Institutul Central de Fizică a fost anul acesta organizatorul Conferinţei Internaţionale „Fizică atomică şi nucleară cu ioni grei" a diviziei de fizică nucleară a Societăţii Europene de Fizică.

Pe baza cercetărilor aplicative, orientate mai ales pe probleme în conexiune, s-au elaborat metode rafinate în folosirea tehnicilor nucleare şi neconvenţionale în diferite ramuri ale vieţii economico-sociale. Plecînd de la rezultatele obţinute în tehnica vidului a fost realizată o instalaţie de aluminizare pentru obţinerea oglinzilor; aceasta înlocuieşte tehnologiile clasice permiţînd eliminarea consumului de argint. De asemenea, se realizează instalaţii de sudură cu fascicul de electroni, a căror folosire permite creşterea calităţii unor produse în industria constructoare de maşini

Folosind fenomenele de interacţie a radiaţiilor nucleare cu substanţă, au fost realizate instalaţii pentru controlul unor procese tehnologice ca: „Instalaţie pentru măsurarea grosimii şi lăţimii benzilor de sticlă", „Ansamblul radiometric pentru sortarea minereului de uraniu după conţinut", „Instalaţie pentru determinarea puterii calorice a cărbunelui". Importante rezultate se obţin în realizarea aparaturii dozimetrice pentru centrale nucleare-electrice.

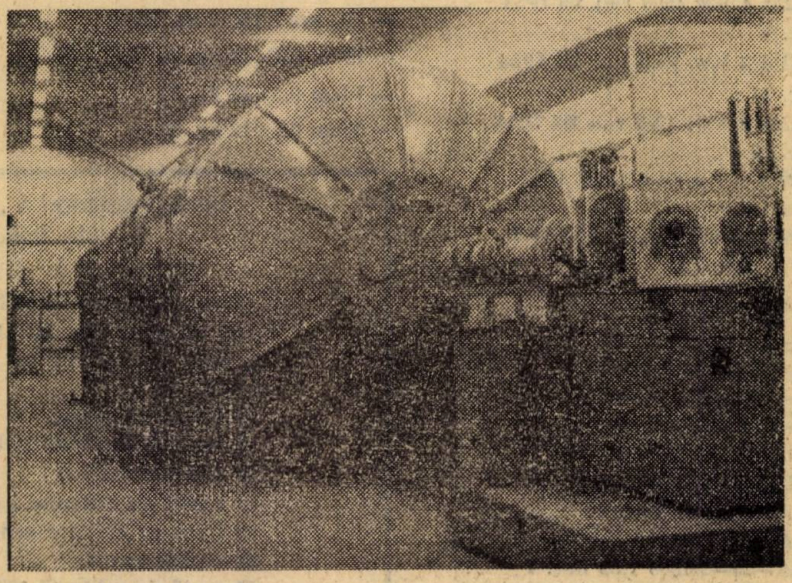

O deosebită contribuţie au avut-o specialiştii institutului la realizarea aparaturii pentru programul de cercetare efectuat la bordul navei spaţiale cu echipaj româno-sovietic, în mai 1981. Cu această aparatură s-au obţinut rezultate ştiinţifice de mare prestigiu pentru ţara noastră.

În anii care urmează se va avea în vedere obţinerea unor rezultate de vîrf în cunoaşterea ştiinţifică, în rezolvarea unor probleme importante ale vieţii economico-sociale a ţării. Amintim realizarea unui sistem de postaccelerare, care împreună cu acceleratorul Van de Graaff tandem existent, va constitui un sistem complex de accelerare a ionilor grei. De asemenea, se va moderniza reactorul nuclear existent, se va lărgi baza de calcul a institutului şi se vor dezvolta noi metode, tehnici şi tehnologii cu implicaţii în cercetarea ştiinţifică, în diferite ramuri ale economiei naţionale.

Ion VASILESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE ŞTIINŢĂ ŞI TEHNOLOGIE 1983

INVESTIȚII

ACȚIUNI PENTRU PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE

RESPECTAREA TERMENELOR planificate de conectare la circuitul economic a noilor capacități de producție, precum și punerea în funcțiune, în cel mai scurt timp, a obiectivelor restante din anul trecut, reprezintă problema numărul unu în activitatea de investiții, de a cărei rezolvare depinde îndeplinirea ritmică și integrală a planului de construcții, în condiții superioare de calitate. Aceasta cu atît mai mult cu cît de modul cum se vor realiza prevederile planului pe acest an depinde însăși îndeplinirea obiectivelor planului cincinal 1981—1985.

Scurtarea duratei de execuție

PLANUL DE INVESTIȚII PE 1981 prevede punerea în funcțiune a unui număr de 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante, din care în primele 7 luni, au fost conectate la circuitul economic peste 170 capacități și peste 110 obiective din cele rămase restante la finele anului trecut. Desigur, că, aceste rezultate sînt, înainte de toate, efectul direct al măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse la nivelul fiecărei organizații de construcții pe linia direcționării corespunzătoare a mijloacelor materiale și a forței de muncă spre șantierele și punctele de lucru cu obiective prioritare, organizării mai bune a producției și a muncii, cu consecințe asupra calității și scurtării termenelor lucrărilor planificate.

Analiza atentă asupra modului de realizare a planului de investiții pe anul în curs scoate însă în evidență, așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., existența unor serioase rămîneri în urmă în ceea ce privește realizarea la termen a obiectivelor planificate. Astfel, la un număr însemnat de noi capacități aparținînd unor unități beneficiare din ramurile industriei construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei, agriculturii și industriei alimentare, industriei ușoare, economiei forestiere și materialelor de construcții se înregistrează restanțe mari din care, la o parte însemnată, termenele planificate de punere în funcțiune au expirat de cîteva luni (tabelul).

Datele din tabel evidențiază existența unui procent mare al capacităților nepuse în funcțiune la termen

Situația capacităților de producție restante la 1 august 1981

Titular de investiții	Capacități rămase a intra în funcțiune în acest an (% din total)	din care : cu termene de dare în exploatare expirate (% din col. 1)
MICM	41,2	28,6
MICh	19,6	43,6
MIM	11,3	66,2
MAIA	7,9	35,2
MIU	7,8	50,9
MEFMC	6,5	47,7

(între 28,6% și 66,2%), fapt ce determină pe lîngă imobilizarea, în continuare, a unor importante mijloace tehnico-materiale și financiare (care se ridică la peste 69 miliarde lei) și dereglarea desfășurării procesului de producție, cu consecințe negative asupra nivelului de realizare a sarcinilor de plan pe ansamblul economiei naționale. Aceasta implică o concentrare maximă a eforturilor în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, din partea tuturor factorilor implicați în procesul investițional, pe linia urgentării lucrărilor neterminate și asigurarea ritmicității activității pe șantiere, introducerea de soluții constructive și tehnologii de înaltă productivitate, extinderea gradului de prefabricare a elementelor de construcții, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale etc.

Generalizarea celor mai eficiente soluții

DIN ANALIZELE efectuate la nivelul șantierelor și organizațiilor de construcții, privind cauzele care au condus la nerealizarea unor capacități în primele 7 luni ale anului, precum și a condițiilor necesare pentru realizarea la termen a obiectivelor prevăzute pentru perioada imediat următoare s-au desprins atît o serie de neajunsuri cît și unele direcții de acțiune care constau în necesitatea :

1 **intensificării ritmului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj.** Cu toate că prin plan s-a asigurat concentrarea forțelor pe un număr restrîns de șantiere, în cea mai mare parte în continuare din anii precedenți, reducîndu-se astfel dispersarea obiectivelor de construcții, se înregistrează în continuare rămîneri în urmă și ritmuri scăzute în execuția lucrărilor de construcții, în special la unele obiective din cadrul MEFMC, MIU, MEE, MICh etc. Restanțe în execuția lucrărilor de construcții față de graficele aprobate și care au condus în mod direct la neasigurarea fronturilor de montaj a utilajelor deja achiziționate, se regăsesc la o serie de obiective nepuse în funcțiune la termen cum ar fi : sectoarele refractare și termoenergetice de la C.S. Galați (constructor ICMS Galați), Întreprinderea metalurgică Focșani (constructor T.C Ind. Gh. Gh. Dej), Întreprinderea mecanică Muscel — Cîmpulung (constructor T.C. Ind. Argeș) etc.

Pentru recuperarea rămînerilor în urmă în execuția lucrărilor de construcții-montaj este necesară luarea de către organizațiile de construcții a tuturor măsurilor organizatorice pentru dirijarea cu operativitate a forței de muncă, utilajelor și mijloacelor de transport la obiectivele avansate, cu posibilități de punere în funcțiune, pentru obținerea unor ritmuri înalte de execuție a lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea, pe această bază, a scurtării termenelor de execuție. Acest lucru este pe deplin posibil avînd în vedere și rezervele importante de care dispun constructorii în ceea ce privește mecanizarea lucrărilor de construcții și utilizarea mai deplină a utilajelor din dotare. În prezent, de exemplu, pe multe șantiere de construcții, aparținînd în special de M.C.Ind., M.I.Ch. etc. se constată o folosire incompletă a parcului de utilaje, indicele de folosire a timpului de lucru nedepășind 50% (grepere și autogrepere 40,5%, excavatoare 45,6%, automacarale și macarale mobile 45,8%, încărcătoare 47,3%, macarale turn 47,4%, centrale de beton 49,9% etc.). Iată de ce este necesară o preocupare susținută din partea factorilor de răspundere atît pentru folosirea corespunzătoare a mijloacelor de transport (prin încărcarea corespunzătoare a acestora, optimizarea transportului pe șantiere și în afara lor), corelarea mai bună a activității mijloacelor de transport și a celor de încărcat, precum și îmbunătățirea colaborării între organizațiile de construcții și întreprinderile specializate de transport, pentru asigurarea vîrfurilor de lucrări și a ritmicității acestora pe diferite șantiere.

2 îmbunătățirii activității de montaj a utilajelor tehnologice pe șantiere. În primele 7 luni ale acestui an volumul utilajelor aflate în stoc pe șantiere s-a menținut permanent la un nivel ridicat (peste 15 miliarde lei), din care peste jumătate reprezintă utilaje la care s-au depășit duratele de staționare normate și care se localizează în special la unele obiective de investiții din cadrul **M.E.E.** (Centrala termoelectrică pe șisturi bituminoase Anina, Centrala electrică de termoficare Giurgiu, Centrala electrică de termoficare pe resurse secundare Galați), **M.I.M.** (Combinatul siderurgic Călărași — sector furnale-aglomerare, Întreprinderea Victoria Călan, uzina cocsochimică), **M.I.C.M.** (C.U.S. Iași, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, C.U.S. Cluj-Napoca), **M.I.Ch.** (Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, C. Ch. Craiova, Întreprinderea de biosinteze Calafat, Întreprinderea de fire artificiale Lupeni), **M.E.F.M.C.** (Fabrica de ciment și var Medgidia, Fabrica de celuloză chimică din foioase Brăila) etc. Pentru rezolvarea acestei probleme, acolo unde fronturile de montaj sînt avansate trebuie să se asigure o colaborare mai bună între constructorii și beneficiarii de investiții prin punerea la dispoziția montorilor de utilaje a unui volum sporit de forță de muncă calificată și necalificată și asigurarea celorlalte condiții materiale necesare accelerării montajului și dării în exploatare, în termen cît mai scurt, a noilor capacități de producție.

3 accelerării livrării utilajelor tehnologice restante. În soluționarea acestei probleme un rol de prim ordin revine unităților furnizoare din cadrul industriei constructoare de mașini care la începutul lunii august erau în restanță față de șantierele de investiții cu 13,7% din cantitățile de utilaje tehnologice ce trebuiau livrate în primele 7 luni ale anului și care condiționează punerea în funcțiune a capacităților respective Restanțe mai mari în livrarea utilajelor tehnologice se localizează la unele șantiere din cadrul M.I.Ch. (25,7%), M.I.M. (19,1%) și M.I.C.M. (17,1%).

Avînd în vedere că termenele de livrare a acestor utilaje la contractare, au fost corelate cu termenele de începere a montajului pe șantiere rezultă că orice întîrziere în livrarea lor determină nerealizarea planului de investiții, provocînd dereglări în execuția ritmică a lucrărilor de către constructor și conducînd la stocarea pe șantier a utilajelor deja achiziționate, dar care sînt legate funcțional de cele restante. Se impune deci din partea întreprinderilor constructoare de mașini din cadrul M.I.C.M. și ale ministerelor titulare de investiții să acorde o atenție prioritară livrării în cel mai scurt termen a tuturor utilajelor tehnologice restante, îndeosebi de către I.U.G. Craiova cu restanțe la șantiere de la Întreprinderea metalurgică Iași (caje refulare), Întreprinderea de oțeluri speciale și fontă Cristuru-Secuiesc (2 instalații de palizat țagle și 5 dispozitive alimentare — evacuare bare debitate) ; Întreprinderea metalurgică Aiud cu restanțe față de C.O.S. Tîrgoviște (filtru cu saci), C.S. Hunedoara (cale cu role) ; C.U.G. Cluj-Napoca cu întîrzieri față de Întreprinderea de osii și boghiuri Bals (amestecător continuu) ; etc.

4 reducerii termenelor de efectuare a probelor tehnologice și remedierea operativă a defecțiunilor constatate. La începutul lunii august din totalul capacităților nepuse în funcțiune, 43 prezintă stadii avansate de execuție, fiind intrate în probe tehnologice sau pregătite pentru începerea acestora (laminorul de sîrmă de la întreprinderea metalurgică Beclean, uzina de produse magneziene a Combinatului metalurgic Tulcea, instalația de acetonă de la Combinatul petrochimic Brazi etc.).

Cu toate acestea se tergiversează în mod nejustificat durata de staționare în probe tehnologice, vina revenind deopotrivă constructorilor și beneficiarilor de investiții. În vederea evitării unor atari situații este necesar ca atît ministerele beneficiare de investiții cît și organizațiile de construcții să depună eforturi susținute pentru reducerea pe cît posibil a acestor imobilizări, în așa fel încît, în cel mai scurt timp, să se asigure darea în funcțiune a tuturor acestor obiective de mare însemnătate pentru economia națională. Pe de altă parte, se constată că o serie de capacități nu pot fi puse în funcțiune ca urmare a defecțiunilor constatate în efectuarea probelor tehnologice și de care se face în primul rînd vinovat constructorul (instalațiile hidraulice ale presei de expandare de la întreprinderea de țevi „Republica" ; lagărele și generatorul turbinei de la U.H.E. Strejești-Arcești Slatina etc.). Se impune și aici o preocupare mai mare din partea constructorilor și furnizorilor de utilaje pentru calitatea lucrărilor și produselor executate, asigurîndu-se și pe această cale condițiile necesare încadrării în termenele planificate, sporirii calității și ritmicitatea lucrărilor de construcții.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Recuperarea materialelor refolosibile

Situația realizării sarcinii de recuperare a unor materiale refolosibile pe sem. I 1981 la Combinatul minier Valea Jiului

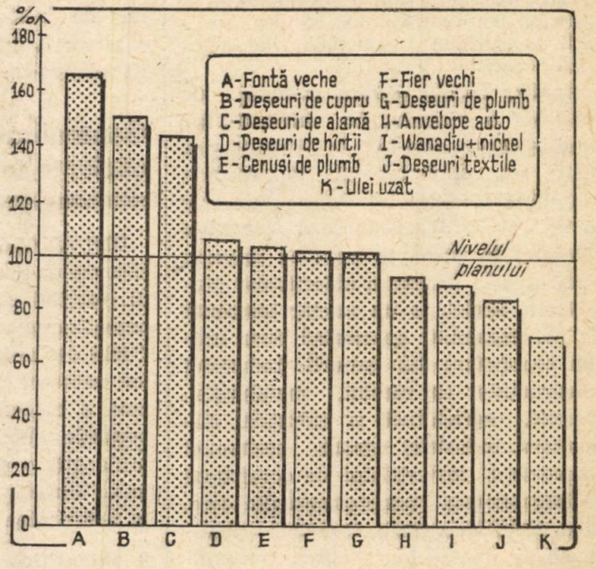

UNA DIN SARCINILE PRIORITARE care revine unităților economice o reprezintă recuperarea și valorificarea, într-o măsură cît mai mare, a resurselor refolosibile. La Combinatul minier Valea Jiului, pe primul semestru din acest an s-au obținut rezultate bune în acțiunea de recuperare a diverselor materiale, ca spre exemplu: la fier vechi s-a recuperat 7 950 tone (+225 tone față de plan și +1 534 tone față de perioada corespunzătoare a anului trecut); la fontă veche s-a recuperat 205 tone (+83 tone față de plan și +66 tone față de sem. I 1980). S-a mai recuperat: 48,5 tone deșeuri de cupru (+16 tone peste plan), 12,9 tone deșeuri de alamă (+3,9 tone peste plan), 45,6 tone deșeuri de hîrtie (+2,6 tone peste plan), 24,2 tone deșeuri de aluminiu (+15,2 tone peste plan) ș.a.

Rezultatele pe total combinat ar fi putut fi și mai bune dacă unele unități de producție nu ar fi înregistrat restanțe, ca de exemplu Întreprinderea minieră Lonea (—11,8 tone fontă veche); I.M. Livezeni (—2 tone fontă veche, —0,1 tone deșeuri de bronz, —0,2 tone deșeuri de aluminiu, —0,1 tone deșeuri de cupru, —0,8 tone deșeuri de hîrtie, —0,1 tone deșeuri textile), I.M. Aninoasa (—4 tone fontă, —0,3 tone deșeuri de bronz, —0,3 tone deșeuri de aluminiu, —1 tonă deșeuri de cupru, —0,2 tone deșeuri de plumb, —1 tonă deșeuri de hîrtie). Totodată, se constată faptul că la unele materiale planul de recuperare pe total combinat nu a fost realizat, ca de exemplu la: camere auto (—1 294 buc.), anvelope resapate (—33 buc.), ulei uzat (—107 tone), corpuri abrazive (—4,3 tone), materiale refractare (—10 tone), deșeuri textile (—0,4 tone). De asemenea, combinatul a avut sarcina de a recupera și a utiliza în consum propriu 760 mc lemn de mină și 261 tone fier vechi, realizîndu-se doar 322 mc și, respectiv, 113 tone.

Ținînd seama de importanța reciclării materiilor prime și a unor materiale deficitare, este necesar ca toate întreprinderile din subordinea combinatului să ia măsuri organizatorice și de mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii, pentru îndeplinirea întocmai a sarcinilor de recuperare și valorificare a tuturor materialelor refolosibile, contribuind astfel la creșterea eficienței întregii activități economice a țării.

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (I)

REALIZAREA PROGRAMULUI DE CREȘTERE ECONOMICĂ, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., este condiționată în bună măsură de asigurarea economiei naționale cu necesarul de resurse materiale și energetice. În momentul de față o parte din materiile prime necesare producției industriale se asigură din import, așa cum este cazul cu minereul de fier, cocsul, petrolul etc. Fluctuațiile continui — de regulă cu tendință ascendentă foarte accentuată — ale prețurilor pe piața mondială de materii prime creează mari dificultăți economice chiar țărilor puternic industrializate. Din această cauză, în unele din acestea s-a înregistrat în ultimul timp o recesiune economică evidentă, legată și de triplarea prețurilor la principalele materii prime : la petrol creșterea prețurilor a avut în ultimii ani o evoluție alertă, ajungînd să fie de 11 ori mai scump față de situația de acum 7 ani.

Pentru a evita dependența directă a producției industriale a țării noastre de ascensiunea accelerată a prețurilor de pe piața externă, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie s-a pus și se pune cu deosebită acuitate, făcînd necesară folosirea tuturor mijloacelor pentru reducerea importurilor, fără ca prin aceasta să fie stingherită menținerea ritmurilor producției materiale stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de îndeplinirea cărora depinde dezvoltarea economico-socială a țării în viitor, ridicarea continuă a nivelului de bunăstare și civilizație a poporului nostru.

Factori extensivi și intensivi de lărgire a bazei de substanțe utile

ÎN ANALIZA problemei lărgirii bazei proprii de materii prime naturale este normal să pornim de la caracterul restrictiv al resurselor de materii prime în general și deci și ale țării noastre. Trebuie avut în vedere, de asemenea, faptul că în trecut, înainte de eliberare, s-a procedat uneori la o exploatare prădalnică a resurselor naturale, din care o bună parte a lor, și anume a celor mai puțin rentabile pentru acel moment, a rămas în condiții care acum necesită investiții suplimentare foarte costisitoare. Dezvoltarea tehnicilor moderne de extracție face însă ca asemenea dificultăți să poată fi depășite, în cea mai mare parte. În plus, cunoașterea din ce în ce mai aprofundată a subsolului patriei noastre a făcut posibilă introducerea în circuitul industrial a unor noi tipuri de materii prime, ca : minereuri mai sărace, dar în cantități mari, care pot compensa conținuturile reduse ; resurse de materii prime naturale situate la adîncimi mai mari, inaccesibile posibilităților de investigare din trecut, acum exploatabile însă în condiții de rentabilitate ; materii prime tradiționale, din care acum pot fi extrase mai multe elemente utile sau poate fi valorificată și acea parte considerată pînă nu demult ca sterilă.

Potențialul de materii prime minerale ale subsolului patriei noastre nu este inepuizabil, dar el poate constitui încă o bază solidă pentru planificarea riguroasă a dezvoltării producției industriale. „Inepuizabilitatea" subsolului trebuie privită și din punctul de vedere al evoluției continue a însăși noțiunii de materie primă utilă, evoluție legată de dezvoltarea necontenită a posibilităților de investigare a acelor ramuri ale științei și tehnicii care concură la cunoașterea proceselor naturale de formare a materiilor prime naturale, la identificarea lor, la stabilirea condițiilor de extragere cu maximă rentabilitate, la valorificarea complexă și completă a substanțelor extrase din adîncurile pămîntului.

Desigur, **lărgirea bazei proprii de materii prime nu trebuie privită numai din punct de vedere extensiv, cantitativ, ci și din punct de vedere intensiv, ceea ce obligă la gospodărirea judicioasă a materiilor prime, eliminarea risipei, canalizarea resurselor de materii prime în direcțiile care asigură productivitatea cea mai ridicată și valorificarea lor superioară.** Cu atît mai mult, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime ar trebui realizată în mod cu totul deosebit la cele provenite din import, pentru care se fac încă eforturi valutare mari. Evident că interdependența crescîndă a economiilor naționale în cadrul diviziunii internaționale a muncii va implica cu certitudine și pe viitor menținerea schimburilor de materii prime, schimburi care au un suport natural, obiectiv, în special pentru țările cu teritorii mici și mijlocii, care nu pot dispune de totalitatea resurselor de materii prime de care au nevoie pentru realizarea programelor lor de dezvoltare economico-socială. **Prelucrarea materiilor prime din import trebuie să se realizeze la un asemenea nivel, încît să asigure — prin calitatea și gradul ridicat de tehnicitate al produselor finite — recuperarea și depășirea valorii totale a importurilor.**

În acest context, activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în industria extractivă se caracterizează printr-o mare diversitate și complexitate, determinate de aria vastă a domeniilor în cadrul cărora se desfășoară : activitatea geologică și geofizică, industriile țițeiului, gazelor naturale, carboniferă, minereurilor, substanțelor nemetalifere și rocilor utile, cercetarea tehnologică de valorificare specifică tuturor subramurilor menționate, asistență științifică în țară și străinătate etc.

Domenii investigate — realizări remarcabile

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ în domeniul geologiei și geofizicii — prima fază a activității geologice — se realizează în principal de către Institutul de geologie și geofizică al Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei care prin studiile întocmite asigură fundamentarea fazelor de prospecțiune și explorare geologică. În cincinalul încheiat (1976—1980) s-a înregistrat o diversificare acentuată și continuă determinată de necesitatea fundamentării științifice și a orientării activității geologice la nivelul sarcinilor ce-i revin. Dintre rezultatele mai importante înregistrate în această perioadă vom menționa cîteva mai semnificative.

În cadrul programului de elaborare și editare a hărților geologice, metalogenetice și geofizice naționale, de pildă, s-a înregistrat o intensificare notabilă a activității. Hărțile realizate anual au condus la **creșterea gradului de cunoaștere a structurii geologice în zone de interes pentru acumulări de substanțe minerale și resurse energetice,** ceea ce a contribuit la orientarea mai judicioasă a activității geologice în toate etapele. În diversitatea acestei activități sînt de semnalat o serie de premiere : **harta de prognoză pentru cărbuni, harta apelor minerale și termale din România, primele hărți metalogenetice-structurale și hărți litologice ; o primă imagine cartografică a variațiilor fluxului termic pe teritoriul țării și harta mișcărilor crustale verticale recente.**

Concomitent cu acestea, în aceeași perioadă **s-au adîncit și diversificat cercetările în zona platformei continentale românești a Mării Negre** (prin lucrări batimetrice, sedimentologice, seismometrice, magnetometrice și gravimetrice), au fost evidențiate zone cu acumulări de nisipuri cu minerale grele, s-au obținut date noi privind structura adîncă, relieful fundului marin și natura sedimentelor neconsolidate, cu implicații în cercetările pentru hidrocarburi.

În **domeniul surselor primare de energie** se cuvin remarcate datele noi privind **cunoașterea zăcămintelor de cărbuni superiori din Banat și evaluarea perspectivei pentru lignit în zona Lugoj-Sinersig.** Pe de altă parte, în colaborare cu unitățile beneficiare din cadrul ministerului s-au realizat sinteze cuprinzînd **calculul rezervelor și**

studii de optimizare a rețelelor de lucrări geologice pentru zăcămintele de lignit din Oltenia (Sălătruc, Rovinari-Mină, Poiana-Mină).

Pentru **conturarea zonelor cu ape geotermale** au fost întreprinse, cu bune rezultate, cercetări în Cîmpia de vest a țării (Săcuieni—Galoșpetreu—Sînnicolau de Munte) și în zona Baia Mare (Levința—Tarna Mare). **Pentru prima oară în țară au fost abordate cercetări de vîrf pentru evaluarea potențialului caloric al rocilor uscate fierbinți în Carpații Orientali.** Astfel, în 1980, s-a obținut o primă imagine prin modelarea distribuției potențialului caloric pînă la adîncimi de 2—3 km, rezultate ce vor putea fi valorificate la amplasarea unor sisteme experimentale de extracție a energiei geotermice în județele Covasna și Harghita. Pentru **elucidarea perspectivei pentru minereuri de fier în Munții Harghita** (Vlăhița—Chirui), studiul de sinteză elaborat a pus în evidență extinderea la mai multe nivele a mineralizației de tip „Vlăhița".

În cincinalul trecut au mai fost evidențiate noi arii de perspectivă inclusiv în extinderea zonelor cunoscute, pentru substanțe minerale solide: minereuri neferoase și auro-argentifere în Carpații Orientali, în Munții Metaliferi, Munții Apuseni de nord, Banat. Numeroase teme de cercetare au avut drept obiect punerea în evidență a unor noi zone mineralizate, cu conținut scăzut. Rezultate cu efecte economice importante au marcat cercetările din Munții Metaliferi pentru minereuri cuprifere sărace, ca și cele care au condus la creșterea gradului de cunoaștere a potențialului economic al lanțului Călimani-Gurghiu—Harghita, pe baza cercetărilor complexe geologice, geofizice și geochimice.

Aplicarea de noi metode și tehnici de investigare (metoda de analiză a compoziției izotopice a sulfului, analiza „în situ" a elementelor cupru, plumb, zinc cu aparatură portabilă românească, metoda magnetotelurică, metoda umbrei radio, mercuro-metrică și cercetările prin teledetecție) a permis lărgirea ariei de cuprindere a cercetărilor și experimentelor în condițiile creșterii eficienței întregii activități. Contribuții la perfecționarea metodelor geofizice în condiții de relief și geologie complicată, la studiul zăcămintelor de cărbuni, la evidențierea zonelor geotermale, precum și pentru optimizarea variantelor de exploatare la marile zăcăminte (Roșia Poeni, Bucium—Tarnița, Moldova Nouă) au fost aduse prin elaborarea de algoritmi, programe și metode de calcul și modelare matematică.

Realizarea de către institutul nostru a aparaturii geofizice-prototip și serie mică a condus la obținerea de economii valutare de circa 40 000 dolari anual. Rezultate bune au înregistrat și cercetările de valorificare tehnologică în faza de laborator a minereurilor sărace, greu preparabile și a unor substanțe nemetalifere (mineralizațiile cuprifere sărace de la Roșia Poeni și Bucium—Tarnița, calcare cu brucit, pirofilit, feldspat potasic ș.a.).

Date noi au fost obținute pe baza cercetărilor integrate, geologice-geofizice pentru **descifrarea structurii de adîncime a teritoriului țării.** Dintre rezultate menționăm : determinarea grosimii sedimentelor în zona de curbură a Carpaților, din Depresiunea Transilvaniei, a principalelor falii din fundament, în vederea aprecierii prognozei geologice pentru resurse minerale și fundamentarea forajelor de mare adîncime (7 000—10 000 m).

Valorificarea cercetărilor încheiate în cincinalul 1976—1980 se reflectă în creșterea ponderii asistenței științifice și tehnice în teritoriu și elaborarea împreună cu unitățile beneficiare și alte unități din cadrul M.M.P.G. a **peste 30 proiecte de cercetare geologică cu lucrări miniere și foraje în zone cu perspective economice din toate unitățile geologice ale țării.** Acestora li se alătură și contribuția cercetărilor integrate cu învățămîntul superior de profil, de exemplu cele privind studiul vulcanitelor neogene și metalogeneza asociată din Carpații Orientali.

Efecte economice cuantificabile

EVANTAIUL LARG al tematicii științifice abordate a acoperit solicitări de mare diversitate ale beneficiarilor, de la fundamentarea științifică a programelor de prospecțiune și explorare pînă la aplicarea directă în producție a unor metodologii, cu efecte economice cuantificabile. Un aspect demn de reținut este faptul că unele tipuri de cercetare științifică geologică și geofizică își găsesc o continuare firească în activitatea de proiectare a lucrărilor geologice de prospecțiune și explorare. După cum s-a mai menționat, elaborarea proiectelor se realizează în colaborare cu unitățile de prospecțiune și explorare, în unele cazuri și cu cele de exploatare minieră. Valoarea totală a proiectelor elaborate cu participarea specialiștilor din cercetare a fost în cincinalul trecut de ordinul sutelor de milioane de lei. Evident, efectul economic al activității științifice nu poate, în acest caz, să fie apreciat direct ; el poate fi însă regăsit, în timp, în creșterea permanentă a rezervelor geologice sau a prognozei pentru substanțe minerale utile. Cîteva exemple de valorificare a rezultatelor cercetării în producție sînt elocvente în acest sens :

— cercetările privind litologia formațiunilor jurasice și neocomiene din Carpații românești și Dobrogea au fost apreciate de către beneficiar (Întreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale) ca fiind deosebit de importante pentru proiectarea și interpretarea forajelor de explorare ;

— aplicarea imediată în producție, la exploatări miniere și la uzina de preparare a C.M. Suceava a metodologiei de determinare a elementelor Cu, Pb, Zn, Fe și Ba (din minereuri și din produsele de preparare) prin fluorescență de raze X, utilizîndu-se un aparat de construcție românească perfecționat prin colaborare directă cu specialiști din Institutul de geologie și geofizică, a condus la economii absolute, calculate de beneficiar, de aproape 0,5 mil. lei anual.

Dintre studiile cu rezultate pozitive menționate de beneficiari mai amintim : cercetările care au condus la **conturarea de noi rezerve de minereuri neferoase la nord de Bălan** (Carpații Orientali) ; cercetarea unor mineralizații cu poziție genetică incertă (de exemplu a celor din zona Jidoșița) ; cercetările seismice pentru **delimitarea unor masive de sare** (Ocnele Mari), cele privind obținerea unor concentrate de pirofilit de la Viezuroiu sau pentru **valorificarea cuarțitelor din Munții Lotrului** ori a sepentinitelor din Banatul de sud.

Se cuvine, de asemenea, să amintim receptivitatea beneficiarilor la metode noi, unele din ele adevărate premiere. Un exemplu în acest sens este aplicarea cu succes a **metodei umbrei radio** la identificarea corpurilor de minereu „pierdute" din zăcămintele cu tectonică complicată (Leșul Ursului, Vorța etc.). La aceste realizări valoroase poate fi adăugat că numai în anul 1980 la Institutul de geologie și geofizică au fost realizate suplimentar la solicitarea expresă a beneficiarilor, 14 teme importante, iar cheltuielile înregistrate la 1 000 lei producție-cercetare au fost de 835 lei.

Desigur, toate realizările din anii trecuți în domeniul la care ne referim sînt importante ca atare, dar ele capătă valențe cu atît mai însemnate cu cît au fost destinate și sînt în măsură să stea la baza activității viitoare și să faciliteze rezolvarea unor sarcini sporite, atît cantitativ cît și calitativ, să situeze activitatea geologică și geofizică la un înalt nivel de eficiență și competitivitate. Pentru a răspunde în mod adecvat solicitărilor exprese ale economiei naționale de creștere a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice, cercetarea științifică din domeniul geologiei și geofizicii va trebui să-și sporească eforturile, după părerea noastră, cel puțin în două direcții principale : **păstrarea nivelului cercetărilor la nivel mondial** pentru evitarea apariției decalajelor în anumite domenii sau accentuarea acesteia în altele și **integrarea elastică și organică în fluxul complex al cercetării interdisciplinare din industria extractivă.**

Aceste deziderate nu vor putea fi realizate dacă nu vom continua acțiunea începută de concentrare a activității pe obiective majore, de adîncire a integrării cu producția, de dezvoltare a cercetării interdisciplinare și de mărirea ariei de investigație geologică și geofizică pe noi trepte de adîncimi, precum și extinderea cercetării asupra unui număr cît mai mare de substanțe minerale utile. De aceea obiectivele din planul cincinal 1981—1985 aprobat pentru activitatea de cercetare științifică în domeniul geologiei și geofizicii, reflectă fidel directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea în ritm susținut a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice. În planul nominalizat se prevăd obiective majore destinate în majoritate rezolvării problemelor cu caracter aplicativ, obiective de mare complexitate a căror realizare va necesita solicitarea specialiștilor din domenii foarte diverse ale științelor geologice și geofizice la un grad de exigență fără precedent.

Iosif BERCIA
director general al Institutului central de cercetări pentru industria extractivă și director al Institutului de geologie și geofizică

Piloni ai creșterii eficienței

DIMENSIUNI NOI ÎN ACTIVITATEA DE TIPIZARE ȘI STANDARDIZARE

RECENT a fost emis Decretul Consiliului de Stat referitor la tipizarea produselor industriale, instalațiilor și liniilor tehnologice. Acest act normativ asigură cadrul legal pentru desfășurarea activității de tipizare, avînd la bază concluziile desprinse din activitatea depusă pe o perioadă de circa doi ani de un mare număr de colective de cercetători, proiectanți, specialiști din întreprinderi și centrale industriale.

Orientarea principală imprimată acestei acțiuni la Consfătuirea din iulie 1979 de la Neptun, ținută cu proiectanții de inginerie tehnologică și din construcții, a fost **restrîngerea și ordonarea sortotipodimensională a produselor industriale.** Evident, este prematur a se cuantifica prin date certe rezultatele tipizării din această perioadă, efectele ei urmînd a fi resimțite odată cu punerea în aplicare a noilor standarde, nomenclatoare de produse și norme de consum elaborate ; totuși, calculele preliminare ale institutelor și centrelor de cercetări și proiectări arată că, în urma simplificării și restrîngerii nomenclaturii și tipodimensiunilor produselor, se prelimină importante economii de manoperă, materiale, micșorarea importurilor etc., ca urmare a creșterii seriilor de produse, creării condițiilor pe plan conceptual pentru organizarea fabricației centralizate într-o serie de cazuri, îmbunătățirii soluțiilor constructive ș.a. Referindu-ne numai la utilajele și echipamentele din domeniul sectoarelor calde ale construcției de mașini se poate constata că promovarea acțiunii de tipizare a condus la reducerea cu circa 56% din diversitatea sortodimensională a acestora, cu efecte economice estimate pînă la finele cincinalului actual la circa 500 milioane lei, în sfera concepției și fabricației.

Rămînînd în continuare la exemple din domeniul sectoarelor calde și analizînd numărul de sortotipodimensiuni tipizate prin documentele tehnice normative, aprobate de recentul Decret de tipizare, se constată că acestea constituie în prezent 60% la utilajele pentru turnătorii față de numărul mediu existent la firmele străine reprezentative în fabricarea unor asemenea echipamente, 50% la mașinile pentru deformarea plastică și aproximativ 55% la cuptoarele industriale. Aceste date arată că simplificarea producției, respectiv promovarea laturii selective a tipizării, poate fi considerată ca încheiată și chiar depășită în majoritatea subramurilor construcției de mașini, de acum încolo impunîndu-se dezvoltarea laturii constructive cu formele respective ale acesteia, care sînt unificarea constructivă, modularea, agregatizarea, interschimbabilitatea ș.a.

Tipizarea — reflectată și în indicatorii de calitate

AVÎND DREPT SUPORT de pornire tipurile de bază, introduse în nomenclatoarele de produse și linii tehnologice aprobate și promovînd formele evoluate menționate ale tipizării constructive, urmează a se concepe familii, serii unitare și sisteme de produse diversificate, articulate cît mai fidel din punct de vedere al puterii, masei, consumurilor energetice și al altor parametri la caracteristicile proceselor tehnologice pe care le deservesc și le realizează. Ca o consecință directă a celor arătate **considerăm că unele din actualele criterii de apreciere a rezultatelor activității de tipizare trebuie reconsiderate, nefiind concludente sau, în unele cazuri, orientînd într-o direcție greșită eforturile de concepție.** Avem în vedere, în primul rînd, raportările bazate pe numărul (procentul) tipodimensiunilor și tipurilor de bază de produse și linii tehnologice reduse din fabricație care constituie, în prezent, unul din criteriile principale de apreciere a activității de tipizare. Există tendința de a se urmări creșterea permanentă a indicatorului de tipizare, considerîndu-se că activitatea va fi cu atît mai remarcabilă cu cît valoarea acestui indicator este mai ridicată.

A devenit evident însă, pentru toți factorii cu preocupări în acest domeniu că coeficientul de tipizare, ca și alți indicatori reflectînd în genere aspectele cantitative ale acțiunii, trebuie corelați, completați sau ponderați cu alți indicatori privind aspectele **calitative** ale procesului în sine, cum ar fi modificările consumurilor energetice, de metal și alte materiale, flexibilitatea tehnologică a utilajelor concepute pe baza aplicării principiilor tipizării, pierderile de „adaptare", survenite ca urmare a faptului că utilizatorului i se oferă un produs tipizat sau standardizat în locul celui solicitat (care ar corespunde în mod ideal cerințelor sale tehnologice concrete), diversitatea variantelor constructive concepute pe structura tipurilor de bază, gradul de repetabilitate al produselor, subansamblelor și altor elemente structurale, gradul de valorificare în noile produse a soluțiilor constructiv-tehnologice cunoscute și verificate în practică etc.

Ca urmare a îmbunătățirilor calitative ce se impun în activitatea de tipizare, întrevedem că, în viitor, raportările și documentele referitoare la acest domeniu se vor baza din ce în ce mai puțin pe asemenea formulări ca, spre exemplu, „redus de la... tipodimensiuni, la... tipodimensiuni", urmînd a fi înlocuite cu indicatori de tipul „diversitatea variantelor constructive" de produse concepute pe structura unui număr redus de modele de bază, „spectrul de procese tehnologice acoperit de utilajele unificate", „gradul de repetabilitate" al produselor, subansamblelor și al altor elemente structurale, „gradul de valorificare" în noile produse a soluțiilor constructiv-tehnologice cunoscute și verificate în practică. Se înțelege că nu este vorba de simple modificări în terminologia uzitată, ci de însăși esența procesului de tipizare.

Promovarea formelor evoluate ale tipizării (unificarea constructivă, agregatizarea, modularea) este cu atît mai necesară cu cît ele se aplică de mai mulți ani în unele subramuri ale construcției de mașini ca, spre exemplu, în electronică și electrotehnică, mașini-unelte, echipamente pentru sudura metalelor, cuptoare și instalații prin inducție, motoare, pompe, utilaje de lucru autopropulsate etc. În etapa actuală însă aceste metode de tipizare se cer extinse la toate tipurile și grupele de mașini, utilaje și instalații, adică în sectoare care acordă încă preponderență laturii selective a tipizării și standardizării, menținînd înțelegerea veche a acestor activități — de instrumente generatoare a unor structuri rigide și șabloane, în contradicție cu principiile teoretice și tendințele evoluției lor, acelea de a asigura flexibilizarea și adaptarea rapidă a fabricației la cerințele sferei de consum și exploatare.

Se impune a se sublinia în mod special rolul pe care trebuie să-l joace **promovarea concepției modulare** în creșterea permanentă a ponderii producției destinată exportului, diversificarea acesteia și realizarea de produse competitive și, mai ales, în adaptarea operativă a producției la cerințele beneficiarilor externi, în continuă schimbare. Este relevantă în acest sens experiența Întreprinderii de mașini electrice din București, a Întreprinderii „Tractorul" — Brașov și a altor unități a căror producție este destinată în mare parte exportului. Acestea valorifică complet și constant avantajele tipizării și unificării constructive, în procesul de înnoire și modernizare permanentă a producției, potrivit exigențelor pieții externe : avînd la baza construcției lor concepția modulară, produsele acestor întreprinderi pot fi în mod operativ diversificate la orice comandă a partenerilor externi, reproiectîndu-se numai acele subansamble cărora li se schimbă funcționalitatea sau alte caracteristici constructiv-tehnologice.

Cercetarea operațională în sprijinul elaborării unor soluții eficiente

UN ATRIBUT al noii direcții în care trebuie să evolueze tipizarea îl reprezintă folosirea cercetării operaționale, al cărui obiectiv principal este obiectivizarea sub raport științific, tehnic și economic a soluțiilor adoptate. Pentru formele primare

*) Creșterea indicatorului de tipizare (K_t) se exprimă prin relația $K_t = \frac{n_1 - n_2}{n_1} 100$, unde n_1 și n_2 — numărul tipodimensiunilor (tipurilor de bază) de produse și linii tehnologice aflate în fabricație înainte și, respectiv, după tipizare.

ale tipizării, generate de promovarea laturii selective a acesteia, cercetarea operațională și aparatul economico-matematic de optimizare trebuie să indice limita pînă la care se poate merge cu simplificarea și restrîngerea tipodimensională a materialelor și produselor, fără ca tipizarea să se transforme într-un instrument de frînare a progresului tehnic și de scădere a eficienței producției, prin utilizarea de produse supradimensionate energetic și din punct de vedere al masei de metal înglobate în ele. Pentru formele tipizării constructive, aparatul matematic al cercetării operaționale poate constitui unul din suporții teoretici de sprijinire a măiestriei proiectanților, orientată spre conceperea din piese, module constructive și blocuri funcționale a șirurilor unificate constructiv, familiilor și sistemelor de produse, determinînd, printre altele, domeniile rationale sub aspect tehnic și economic de utilizare și combinare a acestora și nomenclatura lor rațională.

Noile direcții spre care a început să evolueze tipizarea românească — de promovare generalizată a concepției modulare și de obiectivizare a soluțiilor prin determinarea limitelor raționale de capacități, puteri, forțe, mase și viteze între care poate fi folosită economic o anumită tipodimensiune — au fost evidențiate la simpozionul de tipizare-unificare în construcția de mașini ținut între 9—11 iulie a.c., la Brașov.

1 Din comunicările prezentate de specialiștii care au reprezentat industria de autocamioane și tractoare, unde ponderea principală a producției este destinată exportului, a rezultat că, condițiile de competitivitate în care are loc contractarea și desfacerea producției noastre pe piețele străine obligă ca, în cadrul măsurilor generale de îmbunătățire permanentă a calității, **să se acorde o atenție mai mare și perfecționării metodologiei de calcul a șirurilor parametrice, în primul rînd prin fundamentarea riguroasă a parametrilor principali pe baza cărora se stabilesc și coordonează aceste serii.** A devenit evident că construirea șirurilor numai în funcție de masă și putere — așa cum se proceda de regulă pînă acum — nu mai este suficientă, urmînd ca, cu ajutorul cercetării operaționale și al analizei multicriteriale, să se selecteze, în acest scop, din cei aproape 60 de parametri care caracterizează un automobil sau tractor, un număr mai mare de parametri principali, reprezentativi. Aceasta implică, totodată, punerea la punct a aparatului matematic de calcul pentru stabilirea șirurilor tipodimensionale poliparametrice, optimizate după mai mulți parametri.

2 Specialiștii filialei din Cluj-Napoca a Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje din industria ușoară au prezentat **construcții de mașini textile polifuncționale, diversificate pentru o plajă largă de procese tehnologice, concepute dintr-un număr redus de blocuri și module structurale asamblate în diferite combinații.** Soluțiile constructive și tehnologice ale multiplelor variante de utilaje, derivate din cîteva modele de bază, au fost optimizate cu ajutorul unui aparat matematic adecvat, elaborat în colaborare cu centrul de calcul al unui institut de învățămînt superior. Nivelul tehnic al utilajelor concepute se situează la vîrful realizat de cele mai prestigioase firme străine, fiind propuse și drept invenții pentru brevetare.

3 O cercetare promovată recent și finalizată parțial în cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini, prezentată la simpozion, avînd drept obiect **unificarea optimizată a roților dințate cu ajutorul calculatorului electronic și al masei de desen,** are la bază aplicarea principiilor abordării sistemice — complexe a tipizării soluțiilor constructive și tehnologice cu rezultate deosebite de ordin tehnic și economic. Întreg domeniul de funcționalitate tehnologică a angrenajelor cu roți dințate, care este acoperit în prezent de circa 4 500 000 sortotipodimensiuni de roți, sub aspectul dimensiunilor geometrice, mărcilor de materiale, tipurilor de semifabricate și tratamentelor termice, poate fi satisfăcut cu numai 45 000 tipodimensiuni de semifabricate optimizate, de unde rezultă economii, ca urmare a măririi seriilor și centralizării fabricației, de cîteva sute de milioane lei.

Prezentăm sub formă enumerativă principalele probleme care trebuie să-și găsească rezolvarea cu ajutorul unui aparat matematic de optimizare a tipizării avînd la bază cercetarea operațională : stabilirea criteriilor de optimizare a soluțiilor de tipizare și unificare constructivă ; stabilirea corelațiilor optime dintre parametrii produselor, de care depinde eficiența funcționării lor, regimurile de fabricație și de exploatare ; numărul rațional de tipodimensiuni în șirul parametric de produse (structuri constructive ale acestora) ; domeniul economic de utilizare a fiecărei tipodimensiuni de produs (subansamblu, modul, agregat), în funcție de regimul de solicitare și gradul de repetabilitate ; valoarea optimă a parametrului principal al fiecărei tipodimensiuni etc.

La toate problemele menționate cercetarea operațională oferă soluții pentru optimizarea sistemelor tehnice (obiectelor). Pentru aceasta e necesară elaborarea unor modele matematice axiomatizate sau neaxiomatizate, care să reflecte, pe de o parte, cît mai exact procesele reale, iar pe de alta, să fie cît mai simple, pentru a permite rezolvarea problemei pînă la sfîrșit. Cu ajutorul acestor modele se optimizează unul sau mai multe criterii de eficiență, numite funcții obiective, recurgînd la metodele programării liniare, neliniare, dinamice, ale teoriei grafelor.

Deoarece obiectele și sistemele supuse tipizării și standardizării au multe caracteristici de importanță echivalentă sau diferită, e necesară stabilirea unor criterii cît mai obiective de ierarhizare a acestora. Problema se poate rezolva cu ajutorul analizei multicriteriale. Pentru determinarea duratei optime de elaborare a standardelor sau normelor de tipizare, pentru calcularea perioadei optime de acțiune a standardelor sau pentru determinarea timpului optim de realizare a unui ansamblu de

Ion HERA-BUCUR
Fevronia BULACU

(Continuare în pag. 12)

NOTE

O soluție pentru reducerea costurilor în rețeaua de distribuție a energiei termice

DIN ANALIZA costurilor de producție ale unităților ce distribuie energia termică pentru încălzit, aparținînd unităților de gospodărie comunală din municipiile Arad, Reșița și Timișoara, rezultă că cheltuielile specifice realizate pentru distribuirea energiei termice sînt de aproape trei ori mai mari decît cele pentru producerea aceleiași energii, inclusiv pomparea ei pînă la punctele termice. Celelalte cheltuieli indirecte realizate de revînzători (rețeaua secundară de distribuție) sînt, de asemenea, ridicate. De aceea, sîntem de părere că, prin luarea unor măsuri de perfecționare a organizării producerii și distribuirii energiei termice, eficiența economică ar crește substanțial, prin reducerea suplimentară a cheltuielilor.

Pentru a se realiza acest deziderat considerăm că poate fi pusă în aplicare, într-un timp acceptabil și într-o modalitate adecvată, următoarea propunere : *activitatea de distribuire a energiei termice să fie trecută de la unitățile de gospodărie comunală, pentru care ea este — cel puțin în cazurile menționate — nerentabilă, la centralele electrice de termoficare ale Ministerului Energiei Electrice, realizîndu-se, în acest mod,* unificarea într-o singură întreprindere a activităților de producere, transport și distribuire a energiei termice. Avantajele ce s-ar *obține în urma aplicării acestei măsuri* ar fi multiple. *Le menționăm pe cele mai importante.*

— localizarea răspunderii pentru mai buna deservire a locatarilor. *Deoarece în prezent vehicularea apei calde are loc în circuitele primare ale producătorului și în cele secundare ale distribuitorului, fiecare unitate caută, în caz de reclamații, justificări ale nevinovăției sale ; se ajunge la o diluare a răspunderii și la remedierea cu întîrziere a defecțiunilor ;*

— unitățile M.E.E., avînd o activitate specializată, mai bine organizată, realizează o productivitate și o eficiență mai ridicate și, deci, o reducere a costurilor de producție ;

— mai buna organizare a activității de producție, transport și distribuție a energiei termice prin crearea condițiilor de sincronizare a reviziilor și reparațiilor anuale la rețelele primare și secundare și reducerea în consecință a perioadei de întrerupere a livrării apei menajere ;

— stabilirea corectă a cuantumului energiei termice livrată fiecărui consumator prin operațiunile de diafragmare ce se fac de către producător (M.E.E.) la intrarea în rețeaua secundară de distribuție. Aceasta ar putea evita înregistrările arbitrare, operate uneori de lucrătorii din punctele termice, în detrimentul consumatorilor.

Rafael MANIOV
Uzina electrică Timișoara

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Tehnologii de producție cu consum redus de energie la cultura grîului

ÎN PRODUCȚIA vegetală se consumă energie îndeosebi sub formă de îngrășăminte chimice, semințe, hidrocarburi, metal (tractoare și mașini), energie umană, precum și alte forme de energie, în cantități mai mici. Unele din formele de energie amintite nu pot fi înlocuite — ca de pildă semințele, iar pentru altele perspectivele de înlocuire sînt destul de îndepărtate. Așa încît, în perioada actuală, se poate acționa în principal în direcția economisirii acestora fără reducerea producției.

Structura consumului de energie

LA CULTURA grîului, la o tehnologie cu următoarele elemente :

a) **lucrări mecanizate** (transportul îngrășămintelor chimice ; administrarea îngrășămintelor chimice ; arat la 18—20 cm, plus grăpat ; discuit plus grăpat, odată ; selectat și tratat sămînța ; transportul seminței ; semănat ; transportul apei pentru soluție ; stropitul culturii ; recoltat ; transportul recoltei ; balotarea paielor ; transportul baloților) ;

b) **lucrări manuale** (încărcarea și descărcarea îngrășămintelor chimice ; alimentarea mașinii de împrăștiat îngrășăminte ; alimentarea selectorului și porzolatorului ; încărcarea seminței în saci și cîntărirea ; încărcarea și descărcarea seminței din remorcă ; alimentarea semănătoarei ; prepararea soluției ; servirea mașinii de stropit ; adunarea, încărcarea și descărcarea baloților ; stivuirea baloților) ;

c) **îngrășăminte chimice** (194 kg s.a. la ha) ;

d) **producția principală** (3 500 kg la ha) ;

e) **producția secundară** (2 400 kg la ha).

Structura consumului de energie (tabelul nr. 1) cuprinde : 14,6 la sută energie directă, 82,8 la sută energie indirectă și 2,6 la sută energie pasivă.

Analizînd structura consumului de energie directă, rezultă că ponderea cea mai mare (34 la sută) o deține cel pentru pregătirea solului, dar în totalul energiei consumate el reprezintă numai 5,5 la sută. Urmează apoi recoltarea producției principale, cu 16 la sută, respectiv 2,8 la sută. Pentru producția principală se consumă 82,1 la sută, iar pentru producția secundară numai 17,9 la sută.

În **structura energiei indirecte,** ponderea cea mai mare (72 a sută) o are **fertilizarea** — adică îngrășămintele chimice și lucrările pentru transportul și administrarea acestora ; în structura consumului total de energie, ea deține 61,8 la sută. Urmează **sămînța și semănatul,** cu 26,2 la sută, respectiv 22,8 la sută. Celelalte consumuri energetice (materialele necesare pentru combaterea dăunătorilor și întreținerea culturii) sînt neînsemnate. La consumul de **energie pasivă** se remarcă o pondere mare la **pregătirea solului** (22,5 la sută), precum și la **recoltarea producției** (11,3 la sută).

Tabelul nr. 1

Structura consumului de energie și a cheltuielilor aferente la cultura grîului

	Consumul de energie (kWh/ha)				Structura cheltuielilor (%)
	Directă (14,6%)	Indirectă (82,8%)	Pasivă (2,6%)	**Total** (100%)	
Pregătirea solului	253,0	—	28,9	281,8	5,5
Sămînța și semănatul	50,3	1097,5	12,8	1159,8	28,2
Fertilizare	92,4	3029,5	17,8	3139,7	34,7
Combaterea dăunătorilor	0,34	15,0	10,7	16,0	0,3
Întreținerea culturii	21,3	60,0	3,5	84,8	5,6
Recoltarea prod. principale	123,5	—	20,2	143,7	5,8
Transportul prod. principale	70,1	—	11,2	81,2	2,2
Alte cheltuieli	—	—	—	—	5,3
TOTAL. PROD. PRINCIPALĂ	610,94	4202,0	95,1	4907,0	87,6
Balotat paie	59,3	4,8	16,9	81,0	6,5
Transport paie, încărcat, descărcat, stivuit	73,5	—	17,7	91,2	5,9
TOTAL PROD. SECUNDARĂ	132,8	4,8	34,6	172,2	12,4
TOTAL	**743,74**	**4206,8**	**129,7**	**5079,2**	**100,0**

În totalul energiei consumate predomină, deci, fertilizarea, apoi sămînța și semănatul, consumîndu-se pentru producția principală 96,6 la sută, iar pentru cea secundară numai 3,4 la sută.

Aceste calcule evidențiază lucrările și materialele asupra cărora se poate și trebuie să se acționeze pentru reducerea consumului de energie și, implicit, a costurilor de producție.

Doze optime de îngrășăminte

ASTFEL, din experiențele efectuate la Stațiunea de cercetări agricole Șimnic, jud. Dolj, rezultă că prin folosirea unor cantități mari de îngrășăminte cu azot (180 kg) și fosfor (80 kg), producția nu a mai crescut față de varianta în care s-au folosit numai 120, respectiv 80 kg ; în schimb a sporit consumul energetic cu 333 kWh pe tonă, iar diferența de energie obținută la hectar a fost mai redusă cu 1 747 kWh. Analizînd variantele experimentale după **energia netă** obținută la hectar, rezultă că **folosirea unor cantități moderate de îngrășăminte chimice** (60—120 kg cu azot și 80 kg cu fosfor) este calea cea mai indicată pentru evitarea unui consum neeconomic de energie.

Experiențele efectuate la S.C.A. — Albota, jud. Argeș, atît în condiții de irigare cît și în condiții de neirigare confirmă același lucru, evidențiindu-se ca mai avantajoase din punct de vedere al consumului de energie și al energiei nete obținute variantele cu cantități moderate de îngrășăminte (60—120 kg N și 60 kg P).

La S.C.A. Mărculești, jud. Călărași, în condiții de irigare, s-au obținut rezultate economice și consumuri energetice favorabile tot la variantele în care s-au folosit cantități mai reduse de îngrășăminte chimice (50—150 kg N și 40 kg P), cea mai bună fiind varianta în care s-a folosit 100 kg N și 40 P. Producția netă, venitul net și rata rentabilității au un nivel mai ridicat la această variantă, iar costul de producție este cel mai redus. Făcînd o comparație între această variantă și cea cu 200 kg/ha îngrășăminte cu azot, rezultă că pentru un plus de 110 kg boabe s-au cheltuit peste 300 lei și 2 700 kWh; deci, acest spor de producție obținut cu o cantitate mare de îngrășăminte chimice nu se justifică din punct de vedere energetic și economic. La dublarea cantității de îngrășăminte cu fosfor (de la 40 la 80 kg/ha), folosindu-se aceleași doze crescînde de azot, maximum de producție s-a obținut la varianta cu 150 kg N și 80 kg P (cu 290 kg/ha grîu mai mult decît la folosirea a 200 kg N și 80 kg P). Din punct de vedere energetic și economic, varianta cea mai favorabilă este aceea în care s-au folosit 100 kg N și 80 kg P.

Influența lucrărilor mecanizate și a irigării

O ALTĂ VARIANTĂ tehnologică cu un consum mai redus de energie este aceea în care se execută **o arătură mai puțin adîncă** (de 18—20 cm) ; în condiții de irigare, ea a dat o producție mai mare (5 960 kg/ha) față de varianta cu arătură de 29—31 cm (5 810 kg/ha). Producția netă și venitul net sînt cu 1965 lei, respectiv cu 210 lei/ha mai mari, iar costul de producție mai redus cu 44 lei/tonă. Consumul de energie pe tonă este mai redus cu 54 kWh, iar energia netă obținută la hectar este cu 201 kWh mai mare.

Prin alternarea lucrărilor de discuit, ca lucrare de bază, cu arătura efectuată la 23—25 cm adîncime se realizează în medie o economie de 45 kWh pe tona de produs (I.C.C.P.T. Fundulea) în condiții de neirigare, cu 80—100 kg N și 50 kg P la ha, obținîndu-se, totodată, și o reducere a costului pe tona de produs cu 30 de lei.

La cultura irigată a grîului, care nu dă sporuri de producție suficient de mari, datorită faptului că această plantă nu este specifică pentru condiții de irigare, numai o parte din indicatori apar ca favorabili. Se poate obține o producție fizică, precum și globală și netă mai mare la hectar, dar — în cele mai multe cazuri — cheltuielile la hectar și costurile pe tonă sînt mai mari și, prin urmare, venitul net la hectar mai scăzut.

Sporirea prețurilor de livrare la principalele produse agricole constituie premise importante pentru creșterea eficienței economice la culturile irigate.

În ceea ce privește **consumul și bilanțul energetic,** acestea sînt, în general, favorabile în cazul culturii irigate. De pildă, într-o experiență în care s-a obținut un spor de 640 kg la ha (la I.C.C.P.T. Fundulea), datorită practicării sistemului de irigare s-au consumat la această lucrare doar 408 kWh/ha, iar echivalentul energetic al sporului obținut a fost de 2 909 kWh numai la producția de boabe. La un spor de 450 kg la ha (la S.C.A. Albota), pentru care s-au consumat cu irigarea 390 kWh/ha, se obțin 1 975 kWh. Așadar, prin sporurile care se pot realiza în prezent la cultura irigată a grîului, energia consumată se recuperează și se obține **un plus substanțial de energie** sub forma producției de boabe.

Combaterea bolilor foliare

O CALE IMPORTANTĂ de creștere a producției o constituie **combaterea bolilor foliare,** aplicată cu succes în agricultura multor țări. Lucrarea are o tendință de extindere pe suprafețe din ce în ce mai mari și în țara noastră. Fără combaterea acestor boli atunci cînd sînt condiții favorabile de răspîndire a ei (mai ales în zonele sau anii cu precipitații abundente) nu este posibilă atingerea potențialului biologic de producție la soiurile de grîu cultivate.

În experiențele realizate la I.C.C.P.T. Fundulea s-au obținut sporuri de producție de 440—690 kg la ha la variantele la care s-au aplicat tratamente. Prin urmare, s-a înregistrat o **creștere a producției globale** a cărei influență s-a reflectat în **sporul de producție netă la ha** (81—337 lei). În acest caz, bilanțul energetic este și mai favorabil decît la irigare deoarece, atunci cînd se aplică un tratament cu mijloace terestre, consumul de energie este de 232 kWh la ha, iar sporul de producție echivalează cu 1 931—3 029 kWh, energia netă obținută fiind de 1 699—2 707 kWh/ha.

La S.C.A. Oradea sporul de producție a fost de 740—910 kg la ha, echivalînd cu o creștere a energiei nete de 3 016—3 763 kWh la ha.

Dintre cele două soiuri cultivate — Lovrin 24 și Ceres, la ultimul s-a obținut o producție mai mare cu 290 kg/ha, cu un cost și un consum energetic pe tonă mai redus. Deci, ca o măsură importantă se impun **verificarea soiurilor** și folosirea celor care dau producții superioare în condițiile specifice fiecărei unități.

O cale deosebit de importantă pentru creșterea producției, reducerea cheltuielilor și a consumului de energie o constituie **rotația culturii grîului în asolament,** adică asigurarea unor plante premergătoare care să favorizeze distrugerea dăunătorilor, să permită pregătirea solului și însămînțarea la timp, să refacă structura și fertilitatea solului.

Tabelul nr. 2

Rezultatele economice și bilanțul energetic

	Epoca de semănat				
	20 sept.	1 oct.	10 oct.	20 oct.	1 nov.
Prod. medie (kg/ha)	4630	4670	4840	4650	3680
Prod. netă (lei/ha)	1726	1768	1907	1748	733
Venitul net (lei/ha)	1124	1162	1284	1142	199
Costul de producție (lei/tonă)	750	745	720	748	931
Rata rentabilității (%)	28,7	29,6	32,2	29,1	5,2
BILANȚUL ENERGETIC (kWh)					
Energia consumată la hectar	6531	6536	6566	6536	06f 9
Energia consumată pe o tonă	1410	1399	1356	1405	1763
Energia obținută la producția de boabe pe ha	20325	20501	21247	20413	16155
Diferența de energie obținută la hectar	13794	13965	14681	13877	9665

Rezultatele obținute la S.C.A. Brăila (tabelul nr. 3) arată că în condiții de irigare (cu 120 kg N și 60 kg P) într-un asolament cu porumb și culturi leguminoase premergătoare (lucernă, soia), sporul de producție la grîu a fost de 1 510 kg/ha față de varianta în care planta premergătoare era porumb. Costul de producție este mai redus cu 186 lei/t, iar consumul de energie pe tonă scade de la 1 589 kWh la 1 214 kWh, ca urmare a creșterii producției.

Epoca de semănat, soiurile, rotația culturilor

ALTE CONDIȚII pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs le constituie **epoca de semănat, soiurile folosite și rotația culturii în asolament.** Acestea nu necesită cheltuieli suplimentare în procesul tehnologic, dar optimizarea lor poate determina sporuri însemnate de producție, ca și reducerea cheltuielilor și a consumului de energie.

Cercetările experimentale efectuate la S.C.A. Mărculești (tabelul nr. 2) în condițiile de irigare și cu folosirea a 100 kg N și 40 kg P evidențiază rezultate economice superioare și cel mai bun bilanț energetic cînd semănatul s-a realizat în primele două decade din octombrie. O întîrziere de 10 zile față de această perioadă are ca efect o scădere sensibilă a producției și a indicatorilor economici, paralel cu creșterea consumurilor de energie pe o tonă.

Tabelul nr. 3

Rezultatele economice și bilanțul energetic la experiențele cu rotația culturii grîului în asolament

	Porumb, grîu	Porumb, lucernă, grîu	Porumb, lucernă, soia, grîu
Producția medie (kg/ha)	4640	5250	6150
Producția netă (lei/ha)	1505	2076	2984
Venitul net (lei/ha)	828	1365	2248
Costul de producție (lei/t)	814	727	628
Rata rentabilității (%)	19,6	31,4	50,6
BILANȚUL ENERGETIC (kWh)			
Energia consumată la ha	7374	7420	7469
Energia consumată pe 1 t	1589	1415	1214
Energia obținută la producția de boabe la hectar	20369	23047	26998
Diferența de energie obținută la ha	12995	15617	19529

Desigur, nu este posibil ca întreaga suprafață de grîu să urmeze după leguminoase, dar o rotație mai rațională a culturilor, astfel încît **o suprafață cît mai mare de grîu să aibă alte premergătoare decît grîul sau chiar porumbul,** se impune ca o necesitate.

Mircea ZAHARIA

MICA INDUSTRIE — posibilități de valorificare a resurselor locale

ÎN SATUL CALAFINDEȘTI, județul Suceava, o așezare bucovineană din zona de deal, a luat ființă, în anul 1959, o cooperativă agricolă de producție. Randamentul activităților agricole a crescut, dar condițiile de sol și climă nu permiteau obținerea unor rezultate deosebite și deci a unor venituri ridicate. În aceste condiții o parte din forța de muncă locală a fost îndreptată către orașele din județ și din alte părți ale țării.

Ținîndu-se, însă, seama de posibilitățile și perspectivele organizării unor activități cu caracter industrial și de prestări de servicii, într-un timp relativ scurt și cu minimum de investiții, cooperativa a creat și dezvoltat astfel de activități, care, pe lîngă efectul economic, au asigurat și folosirea permanentă, pe toată durata anului, a brațelor de muncă. Aproape în totalitate, cei cîteva sute de navetiști care pendulau zilnic ori săptămînal între sat și oraș s-au reîntors ; cooperativa le-a oferit de lucru permanent, asigurîndu-le în același timp și venituri corespunzătoare.

Încă de la începuturile sale, C.A.P. Calafindești s-a preocupat să obțină rezultate economice superioare. Atingerii acestui scop i-au fost subordonate toate eforturile materiale și bănești, angajate în procesul producției și investițiilor. Plecînd de la necesitatea realizării unor construcții agrozootehnice ieftine, s-a urmărit ca în cea mai mare parte procurarea materialelor de construcții să se rezolve prin valorificarea resurselor locale. Cooperativa și-a înființat o cărămidărie proprie, a amenajat o carieră de piatră și o balastieră, a montat un gater pentru debitarea buștenilor pe care echipe de cooperatori îi exploatau cu firul, din zone greu accesibile ale pădurilor din județ.

După înzestrarea cooperativei cu toate construcțiile agrozootehnice și gospodărești necesare, procesul de valorificare a resurselor locale de materii prime nu numai că nu a încetat, ci dimpotrivă s-a extins, devenind cu timpul un domeniu de activitate economică de sine stătător, contribuind la consolidarea economico-organizatorică a C.A.P., la sporirea averii obștești și a veniturilor țăranilor cooperatori.

Numărul secțiilor și activităților industriale și de prestări de servicii a crescut de la 6 în anul 1960, la 11 în 1975 și 16 în 1980. Cooperativa are o cărămidărie cu 120 de lucrători, un atelier de confecționat ambalaje din lemn cu 100 de tîmplari, 3 gatere (de fapt, o mică fabrică de cherestea) deservite de 80 de cooperatori în două schimburi, un sector de construcții și reparații cu 80 de zidari, betoniști ș.a., o balastieră (dotată cu excavatoare „Castor", tractoare cu lamă, încărcătoare frontale, autobasculante de mare tonaj, rampă de încărcare C.F.R.) în care lucrează cca. 100 de cooperatori. Activitatea de exploatare a lemnului (rezultat din doborîturi de vînt și tăieri de igienă în zone greu accesibile) cuprinde 50 de oameni, iar în atelierul de împletituri din nuiele lucrează 25 de cooperatori. În atelierul mecanic, în cele de binale, tapițerie, mobilă țărănească, curelărie, rotărie, fierărie, în secțiile de transporturi auto-hipo sînt ocupate, de asemenea, zeci de persoane.

Valoarea mijloacelor fixe afectate micii industrii depășea, la finele anului trecut, 26 milioane de lei.

Urmînd linia dezvoltării bazei sale tehnico-materiale, producția globală creată în acest sector a ajuns să dețină o pondere de peste 60% în totalul producției cooperativei, ceea ce înseamnă că unitatea a dobîndit un profil agroindustrial bine definit, în stare să propulseze dezvoltarea sa în continuare.

Pe lîngă ritmurile înalte de creștere a producției industriale industria mică a C.A.P. Calafindești a consemnat o semnificativă ascensiune sub raport calitativ și al eficienței economice, datorită utilizării judicioase atît a factorilor extensivi, cît și a celor intensivi. Cifrele din tabel sînt grăitoare în acest sens.

Dezvoltarea micii industrii în cadrul C.A.P. Calafindești

Indicatori	1975	1980	1980/1975
Nr. cooperatori care au lucrat permanent în activități industriale și de servicii	302	565	187,1%
— ponderea în totalul cooperatorilor (%)	14,9	26,4	+11,5
Nr. norme de muncă (cat. II) prestate (mii)	69	148	214,5%
— ponderea în total norme pe C.A.P. (%)	28,3	44,7	+16,4
Producția globală (mil. lei)	10,8	30,7	284,2%
— ponderea în prod. globală a cooperativei (%)	36,7	60,1	+23,4
Producția netă (mil. lei)	4,7	19,5	413,1%
Chelt. mat. la 1000 lei producție marfă (lei)	563	364	64,7%
Productivitatea muncii pe o persoană (mii lei)	15,6	34,5	221,1%
Venit mediu anual pe o persoană (mii lei)	10,0	19,9	199,0%
Beneficii (mil. lei)	1,3	4,7	361,5%

Creșterea importantă a beneficiilor a avut drept stimuli mărirea volumului producției marfă, livrată în condiții de valorificare ameliorate, precum și reducerea costurilor interne de producție, mai ales a cheltuielilor materiale.

Anul trecut, din balastiera cooperativei s-au livrat unor unități de construcții din județ și din zone învecinate peste 115 mii mc de pietriș și nisip de rîu, încasîndu-se un beneficiu total de peste un milion de lei. Importante acumulări s-au obținut de pe urma exploatării și prelucrării lemnului ; valorificînd 5 250 mc cherestea de rășinoase, 7 700 mc lemn de lucru, 4 000 mc lemn de foc și 613 mc de ambalaje, cooperativa a realizat beneficii de 2,5 milioane de lei. În cadrul unei cooperări în producție cu Direcția teritorială a apelor Bacău, 80 de cooperatori au participat la construirea barajului pe Siret de la Rogojești-Botoșani, lucrările efectuate ridicîndu-se la o valoare de cca. 5 milioane lei, cu un beneficiu de 610 mii lei. În timp ce unele întreprinderi de stat din ramura materialelor de construcții au încă probleme privind rentabilizarea producției de cărămizi arse, C.A.P. Calafindești a obținut, de pe urma celor 2 milioane de cărămizi livrate unităților socialiste sau vîndute țăranilor cooperatori din sat, beneficii de 320 mii lei.

Ridicarea valorii unor terenuri improprii culturilor agricole a constituit o preocupare mai veche a cooperatorilor din Cala-

findești, dar obținerea unor rezultate eficiente a fost posibilă abia în 1980, cînd s-au recoltat cele dintîi partizi de nuiele de pe plantația de 12 hectare, realizîndu-se un beneficiu de 5 mii lei pe hectar, în urma livrării pe piața internă a unor articole de artizanat confecționate din această materie primă. Pentru anul acesta cooperativa a contractat o parte din producția de împletituri de nuiele pentru beneficiari externi, urmînd ca, prin ILEXIM, să livreze unei firme suedeze 2 000 de fotolii în valoare totală de 33 mii de dolari, ceea ce reprezintă pentru C.A.P. încasări de 528 mii de lei și un beneficiu de 10%. O astfel de valorificare este deosebit de avantajoasă : la produsul respectiv cantitatea realizată din răchita recoltată de pe un hectar (6 000 kg) aduce încasări de circa 4 000 de dolari.

În tabloul rezultatelor economice regăsim ca o firească finalitate creșterea cîștigului cooperatorilor ce lucrează în sfera industriei mici. Anul trecut el a fost, în medie, dublu față de cel din 1975, iar pe ansamblul cooperativei, ponderea membrilor care au realizat venituri bănești de peste 10 mii de lei pe an a sporit cu 15%.

Progresele micii industrii au depășit sfera C.A.P., făcîndu-și resimțite efectele favorabile și asupra bugetului comunal, contribuind la realizarea principiilor noului mecanism economico-financiar în conducerea și administrarea comunei, pe calea autofinanțării și autogestiunii economico-financiare. Cei peste 1,5 milioane de lei vărsați de C.A.P. la bugetul local, cu titlu de impozit pe venit și pe retribuții neagricole au permis acoperirea a peste 45% din cheltuieli, renunțîndu-se de mai mulți ani la subvenții ; pe această bază s-au putut asfalta principalele drumuri comunale, s-au construit două blocuri de locuințe (avînd la parter spații comerciale și de prestări de servicii), un cămin cultural cu funcționalitate și dotări ce pot rivaliza cu ale instituțiilor culturale similare de la oraș.

Posibilitățile industriale ale C.A.P. ar putea fi potențate la parametri și mai buni dacă unitatea ar dispune de unele cadre specializate — maiștri, tehnicieni în exploatarea și prelucrarea lemnului, în producerea cărămizilor și altor materiale de zidărie, tehnicieni și mecanici auto dieseliști, economiști, merceologi, normatori ș.a. N-ar fi de mică importanță nici reconsiderarea organizării conducerii producției, a evidenței și gestiunii ei, care încă se mai bazează în mare parte pe criterii empirice. Autogestiunea economico-financiară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli ar trebui adîncită pînă la nivelul secțiilor de producție.

Stimularea creșterii în continuare a rolului activităților industriale trebuie să aibă în vedere mărirea unor secții de producție (cea de împletituri, cărămidăria), modernizarea proceselor tehnologice, organizarea fabricației de noi sortimente (tuburi ceramice pentru drenaj), pregătirea de noi cadre calificate necesare acestor activități și pentru alte produse de artizanat.

Satul Șerbăuți, arondat de curînd cooperativei agricole din Calafindești, oferă posibilități — în primul rînd forță de muncă — pentru înființarea și dezvoltarea unor secții de producție și prestări de servicii.

În sfîrșit, cooperarea mai amplă cu întreprinderi industriale și șantiere de construcții reprezintă o soluție posibilă și de reală actualitate și valoare economică. De pildă, cooperarea cu întreprinderile de prelucrarea lemnului prin producerea unor piese pentru mobilier, sau cu întreprinderea județeană de construcții-montaj, în domeniul construcției de locuințe, ar putea fi evaluate în contextul unor soluții practice imediate.

Dragoș LUCHIAN
Filiala Rădăuți a Băncii Naționale

Produse și servicii cu eficiență economico-socială sporită

O SERIE de acțiuni, analize, dezbateri întreprinse în ultimul timp în economia județului Bihor au evidențiat și, în bună parte, au pus în valoare însemnate posibilități de dezvoltare a industriei mici.

Cred că și aici, ca și în alte județe, inițiativele în acest sens se cer completate și sprijinite prin măsuri care să sporească, într-un interval cît mai scurt, eficiența economică și socială a acestei activități veche prin tradiție, nouă prin dimensiunile cantitative și calitative ale sarcinilor pe care le are de îndeplinit.

Iată cîteva propuneri în acest sens :

● O problemă de bază pentru industria mică o constituie **studiul pieței**, organizarea unui mini- (sau, dacă dorim, micro-) marketing. Este vorba nu numai de diversificarea sortimentală a produselor și a prestărilor de servicii, dar și de corelarea ei cu schimbările cerințelor calitative, cu frecvența acestor schimbări, ținînd seama de specificul local-teritorial. Studierea necesităților reale ale populației și chiar ale industriei mari pe cartiere, zone, platforme etc. va trebui să stea la baza organizării și conducerii industriei mici, în ce privește atît orientarea activității curente, cît și amplasarea teritorială a unităților productive și de prestații, dimensionarea rațională a acestora. Altfel, pot apare stocuri de mărfuri greu vandabile (de exemplu: mături), pe cînd altele nu se găsesc (de exemplu: deschizătoare de conserve). Sau (vorbind de municipiul Oradea) un alt fenomen local: din patru stații de service auto, nici una nu are echipament și personal specializat pentru tratarea anticorozivă a caroseriilor de autoturisme.

● Preocupările privind **dotarea tehnică** trebuie să aibă un loc prioritar în studiul organizării industriei mici. La nivelul județului Bihor, de exemplu, pentru cincinalul actual s-a prevăzut o creștere a producției industriei mici cu 48,1%, iar a numărului mediu scriptic al personalului muncitor de numai 18,3%, diferența necesitînd acoperire pe seama creșterii productivității muncii; în ce privește micii meseriași din mediul urban, numărul lor urmează să crească cu 4,9%, iar volumul de producție cu peste 86%. Deci — poate și mai mult decît în alte sectoare — este nevoie de studierea și aplicarea unor modalități de promovare a progresului tehnic, specifice industriei mici, întrucît practicarea meșteșugurilor nu se mai poate limita la tehnologii rudimentare, care nu-i asigură eficiența cerută.

● **Orientarea și coordonarea unitară** pe plan teritorial vor trebui, treptat, să meargă pînă la amănunt. Foarte frecvente sînt cazurile cînd lucrătorii atelierelor de prestații se plîng de lipsă de lucru, dar comenzile ce li se încredințează sînt executate în termene ce depășesc cu mult limitele admise. O organizare modernă a industriei mici implică accentuarea aspectelor de disciplină socialistă a muncii și disciplină tehnologică.

● Industria mică are și o funcție socială de **educație estetică a populației**, prin produsele sale de larg consum. Fără o reală muncă de concepție, bazată pe design, pe armonizarea esteticii cu funcționalitatea produselor, ea nu poate răspunde acestei așteptări din partea societății.

● **Perfecționarea profesională a cadrelor** se impune și în acest domeniu, ca și în industria mare; dar e nevoie și de reciclarea cadrelor care se ocupă de organizarea și conducerea acestor activități, eventual prin cursuri specifice pe plan interjudețean.

Tiberiu VESSELENYI
directorul Cabinetului județean de organizare economico-socială Bihor

O componentă a calității vieții

Îmbunătățirea transportului urban de călători

DEZVOLTAREA localităților urbane și creșterea ponderii populației cu program de lucru legat de anumite ore prestabilite, impun asigurarea transportului urban în condiții corespunzătoare : consum de timp cît mai redus, siguranță, confort. Interesul pentru rezolvarea acestei probleme, cu soluționare din ce în ce mai dificilă în marile aglomerări urbane, derivă din deziderатul general de creștere a calității vieții, din necesitatea obiectivă, de menajare a potențialului psihic și fizic al călătorilor, cei mai mulți angrenați direct în procesele muncii, de pregătire profesională, de învățămînt, de ocrotire a sănătății etc.

Pentru a se răspunde necesităților sporite de transport din orașele și municipiile țării noastre, pe parcursul anilor au fost luate o serie de măsuri destinate îmbunătățirii continue a transportului în comun. Astfel, prin creșterea volumului de investiții pentru acest sector de activitate, s-a obținut o substanțială creștere a parcului de vehicule, ceea ce a permis sporirea capacității de transport pe traseele existente, cît și deschiderea de noi trasee în orașe sau zone a căror dezvoltare industrială și demografică au necesitat introducerea acestui serviciu. În perioada 1950—1979, numărul localităților cu transport urban de călători a crescut de la 27 la 223 și a fost majorată lungimea traseelor de 2,1 ori la tramvaie, de 24 ori la autobuze și de peste 50 de ori la troleibuze. Numărul călătorilor transportați a crescut, în aceeași perioadă, de 1,3 la tramvaie, de 30 de ori la autobuze, de 124 de ori la troleibuze (vezi datele din tabel).

În toți acești ani și, ca să ne referim și la realizări mai recente, cu deosebire în cincinalul trecut, îmbunătățiri importante s-au obținut și pe linia modernizării parcului de vehicule, prin introducerea în exploatare a metroului în Capitală, a tramvaielor silențioase, a autobuzelor și troleibuzelor de mare capacitate, articulate, precum și prin dezvoltarea parcului de taximetre. S-a răspuns astfel în cea mai mare parte prevederilor privind acest sector de activitate înscrise în Programul partidului : **„Se va acorda o atenție mai mare dezvoltării transportului în comun, asigurîndu-se modernizarea bazei materiale a acestuia. În acest scop se va construi metroul în Capitala țării, vor fi asimilate noi tipuri de vehicule — tramvaie silențioase, autobuze articulate de mare capacitate și altele — asigurîndu-se satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor populației, concomitent cu evitarea poluării aerului și diminuarea zgomotului."**

Cerința unei mai bune organizări a activității

CU TOATE succesele remarcabile obținute, în activitatea de transporturi în comun, în orientarea dezvoltării parcului de vehicule și în exploatarea acestuia s-au manifestat unele deficiențe marcate de decalajul între cerințele de transport ale populației și posibilitățile de satisfacere a acestora în anumite perioade, aglomerarea la orele de vîrf, prelungirea duratei de călătorie ș.a. Așa cum rezultă și din datele cuprinse în tabel — a existat o anume orientare în evoluția parcului de vehicule, pe sisteme de transport, punîndu-se accentul pe autobuze, și mai puțin pe transportul electric — cu tramvaie și troleibuze. De exemplu, în 1970, numărul tramvaielor era mai mic decît în 1965, în timp ce numărul autobuzelor aproape s-a dublat, iar în perioada 1970—1975, creșterile au fost de 47 la sută la autobuze, 15 la sută la troleibuze și 9,5 la sută la tramvaie. Desigur, autobuzele beneficiază de mai multă autonomie în stabilirea sau modificarea traseelor precum și de avantajul net de a putea intra imediat în exploatare, nefiind dependente de calea de rulare și de instalațiile electrice. Într-o anume etapă, acestea au putut satisface necesitățile de transport urban. Ulterior însă, s-a constatat, în București de pildă, că dezafectarea transportului cu tramvaie pe principalele direcții diametrale, specifice fluxurilor mari de călători, a condus la atingerea frecvențelor limită de circulație, de peste 250 vehicule pe oră și sens, cu intervale medii de succesiune de 12—14 secunde. S-a produs astfel fenomenul de saturație al marilor artere de circulație, avînd consecință directă scăderea vitezei de exploatare și deci a capacității mijloacelor de transport.

Datorită acestui fapt, ca urmare a greutăților în asigurarea consumului tot mai mare de carburanți în condițiile creșterii prețului petrolului pe piața externă, ca și a altori factori, inclusiv privind protejarea mediului ambiant, începînd din 1969 a fost nevoie să fie reconsiderată problema tramvaiului ca mijloc de transport cu durată mare de funcționare, nepoluarea atmosferei, cheltuieli de exploatare cu 20 la sută mai mici și consum de energie electrică în loc de carburanți. Din calcule a rezultat că în toate cazurile tramvaiul este mai eficient decît celelalte mijloace de transport, dacă fluxul de călători depășește cifra de 6 000 —7 000 pe oră și sens. Avînd o bună parte din avantajele enunțate pentru tramvai, este evident că nici troleibuzul, ca mijloc de transport, nu trebuie desconsiderat.

În acest sens, conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au dat indicații precise de extindere a transportului cu mijloace electrice, în Capitală și în celelalte centre urbane mari. S-a indicat în mod expres să se introducă transportul cu tramvaiul în municipiile Constanța, Craiova, Ploiești, Pitești, Brașov și Cluj, precum și în alte localități, dacă necesitățile de transport îl justifică. Pentru Capitală, au fost importate din Cehoslovacia un număr mare de tramvaie, în special în prima parte a intervalului de timp, 1970—1980, paralel cu asimilarea și execuția în țară a unor prototipuri moderne de vagoane dublu articulate și vagoane motor cu remorcă, adecvate preluării fluxurilor mari de călători. Se impune ca, în continuare consiliile populare

Dezvoltarea transportului urban de călători în perioada 1950—1979

Anii	Numărul orașelor cu transport urban de călători	Lungimea traseelor — km —			Număr de vehicule			Călători transportați — mii —		
		tramvaie	autobuze	troleibuze	tramvaie	autobuze	troleibuze	tramvaie	autobuze	troleibuze
1950	27	345	411	7	1 198	339	13	686 256	86 613	2 636
1955	40	394	762	10	1 304	607	20	749 867	147 793	7 356
1960	109	417	2 925	92	1 913	1 585	318	899 404	418 102	77 477
1965	135	430	6 078	250	2 055	3 571	645	921 226	928 733	232216
1970	175	450	10 552	267	1 977	6 021	818	945 962	1 723 642	362 393
1975	195	541	14 026	323	2 177	8 891	943	964 340	2 480 556	396 664
1979	223	722	16 688	353	2 366	11 932	1 079	896 796	2 598 964	327 653

să adîncească studiile de fundamentare pentru stabilirea sistemelor de transport cele mai avantajoase, în funcție de lungimea traseelor și mărimea fluxurilor de călători — punîndu-se accentul pe transportul electric de mare capacitate, în localitățile cu peste 100 mii locuitori și ca mijloace de legătură între localități și platformele industriale sau între centru și cartierele mărginașe sau suburbii. În același timp, ministerele interesate trebuie să ia măsuri de producere în țară, la nivelul necesarului, a echipamentelor auxiliare legate de buna funcționare a mijloacelor electrice de transport — stații de redresare, șină de cale pentru tramvai etc. — precum și a pieselor de schimb și materialelor de întreținere și reparație a acestora.

În asigurarea fluidității traficului au existat și carențe determinate de trama stradală necorespunzătoare, cu numeroase intersecții nesistematizate și treceri de pietoni la nivelul străzii. Se resimte și în prezent lipsa unor artere de circulație paralele, care să asigure descărcarea fluxurilor de călători pe aceeași direcție, evitînd supraaglomerarea arterelor existente din zona centrală a Capitalei și a celorlalte orașe mari. La aceasta se adaugă și porțiunile din trasee cu dimensiuni necorespunzătoare, constituind puncte de strangulare a traficului sau cu denivelări și declivități pronunțate, care determină deteriorarea organelor de suspensie, rulare, transmisie și direcție ale mijloacelor de transport.

Începînd cu cincinalul trecut se depun eforturi susținute pentru înlăturarea acestor neajunsuri, pe baza schemei circulației majore aprobată de conducere, odată cu schița de sistematizare a fiecărei localități. Rezolvarea problemei incumbă și unele măsuri de străpungere în unele zone locuite, în scopul scurtării și lărgirii fluxurilor de circulație, prin legarea unor artere existente, în special în Capitală, unde există numeroase trasee întortocheate, care se parcurg cu dificultăți și viteze de exploatare reduse.

Preocupări mai intense din partea organelor și unităților specializate

ÎN AFARĂ de aceste măsuri cu largi efecte favorabile, consiliile populare și conducerile unităților de transport în comun trebuie să acorde mai multă atenție bunei organizări a traficului, utilizării la maxim și cu eficiență a vehiculelor de care dispun, pentru satisfacerea cît mai completă și promptă a cerințelor de transport și, în același timp, pentru economisirea la maxim a carburanților și energiei electrice. Pe această linie se relevă necesitatea eliminării cerințelor de vîrf care depășesc posibilitățile maxime ale parcului existent, printr-o eșalonare cît mai avantajoasă a orelor de începere a programelor la unitățile economice și sociale, astfel ca indicele orar de solicitare a transportului în comun să fie cît mai uniform. S-a constatat, în unele localități, o insuficientă preocupare pentru decalarea programului de lucru, mai ales la unitățile de pe platformele industriale, menținîndu-se condiții de călătorie necorespunzătoare la orele de schimb, ceea ce impune eforturi suplimentare de investiții pentru dimensionarea parcului de autovehicule la nivelul cerințelor din orele de vîrf.

În condițiile aglomerațiilor urbane și a unor trasee întortocheate, și cu toate că performanțele vehiculelor noi intrate în funcțiune s-au îmbunătățit, vitezele de exploatare înregistrează valori relativ scăzute, avînd ca efect neutilizarea completă a capacității parcului și prelungirea duratei de călătorie. În afară de îmbunătățirea tramei stradale și repararea și întreținerea arterelor de circulație, trebuie luate toate măsurile și pentru ca timpul scurt de la producerea unui eveniment de circulație pe traseu pînă la rezolvarea lui, să fie cît mai scurt. Unitățile de transport în comun au îndatorirea să folosească mijloacele de comunicație și de supraveghere a circulației de care dispun și să intervină operativ, imediat cu unitățile lor de depanare, care sînt dotate corespunzător, astfel ca durata intervenției să fie minimă și vehiculul să-și reia circulația sau să fie înlocuit — dacă remedierile sînt de amploare și nu pot fi efectuate pe loc.

Fluența circulației se asigură și printr-o corelare mai strînsă între graficele de circulație ale diferitelor mijloace de transport în comun urban, cu orarul de transport interurban. Deversarea unui mare număr de călători în gări, autogări, aeroporturi și porturi, la anumite ore, necesită o densitate mai mare de vehicule pe fluxul de transport în comun la orele respective, pentru evitarea așteptărilor îndelungate și supraaglomerării vehiculelor — realitate care trebuie să se afle în mai mare măsură în atenția unităților de transport în comun.

Siguranța circulației, viteza de exploatare, reducerea numărului evenimentelor de circulație depind în mare măsură și de calitatea personalului de întreținere și exploatare. Din acest punct de vedere, cu toate condițiile grele de muncă pe care le are un conducător de vehicul într-un mare oraș, și în consecință cu toate dificultățile ce trebuie înlăturate pentru a avea un personal stabil și competent, se impune totuși îmbunătățirea selecției și instruirii acestuia, intensificarea muncii de pregătire și educare a întregului personal care își desfășoară activitatea în unitățile de transport în comun, crearea unor condiții sociale mai bune, care să-l determine la mai mult atașament și efort pentru bunul mers al transportului în comun.

În continuarea acțiunilor de îmbunătățire a condițiilor de transport în comun, întreprinse în ultimii ani, comitetele executive ale consiliilor populare din orașe și municipii trebuie să solicite organelor de specialitate din subordine **actualizarea studiilor de transport urban** în care să se urmărească sporirea vitezei de exploatare printr-o amplasare judicioasă a stațiilor, optimizîndu-se distanța dintre acestea și prin redistribuirea mijloacelor de transport pe trasee, pe baza unor sondaje prealabile de determinare a cererii de transport și variației orare a acesteia, corelîndu-se astfel capacitatea de transport cu cererea. Din sumele anuale acordate prin plan, consiliile populare trebuie să asigure cu prioritate întreținerea, repararea, modernizarea străzilor, drumurilor și podurilor pe care circulă mijloacele de transport în comun, în vederea creșterii eficienței și siguranței transportului, evitării strangulărilor și blocărilor de circulație. Este necesar să se asigure, în condiții corespunzătoare, repararea și întreținerea mijloacelor de transport, recrutarea și instruirea conducătorilor de vehicule, pentru creșterea siguranței în circulație și diminuarea numărului de evenimente pe traseu : tamponări, accidente, discuții cu pasagerii etc.

Constituind o problemă economică și socială importantă, o componentă a calității vieții, este necesar ca periodic, comitetele executive ale consiliilor populare din municipii și orașe să analizeze, să dezbată aceste probleme cu specialiștii și opinia publică și să ia măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea transportului în comun, implicat atît de condițiile de muncă, cît și de cele de recreere, de viață ale locuitorilor aglomerărilor urbane.

dr. Virgil DINCĂ

Tipizare și standardizare

(Urmare din pag. 6)

lucrări, sînt necesari algoritmi de ordonanțare construiți pe baza analizei drumului critic sau a metodei potențialelor, algoritmi utilizați de cercetătorii operaționali în multe activități de optimizare. Întrevedem într-un viitor nu prea îndepărtat sistemul de tipizare național, în primul rînd, pentru construcția de mașini, ca un element informațional în care :

— să existe o bancă de tezaurizare a modelelor de optimizare pentru sisteme de mașini, familii, șiruri parametrice de produse (subansamble, agregate, piese). Începutul trebuie făcut pornind de la colectarea modelelor, programelor și algoritmilor elaborați deja (mai înainte au fost prezentate cîteva exemple), care să poată fi valorificate pe o scară mai largă ;

— piesele și subansamblele să fie codificate și grupate după caracteristicile comune constructiv tehnologice și nu după apartenența la produs ;

— cercetarea tipologiei pieselor de prelucrat să se facă în concordanță cu echipamentul tehnologic de prelucrare ;

— automatizarea elaborării și sortării desenelor și a planurilor de operații.

În cadrul aparatului matematic de optimizare a tipizării, ce urmează a fi elaborat treptat la nivel național, noțiunii de eficiență a tipizării și standardizării trebuie să i se creeze și fundamenteze suportul obiectiv, astfel ca în viitor să nu se mai opereze cu ușurință cu cifre și aprecieri globale raportate de către fiecare elaborator numai la domeniul propriu de activitate, fără a se examina influența și consecințele pozitive sau negative ale tipizării în aval și amonte de sectorul în care se desfășoară acțiunea dată. Trebuie, așadar, elaborată metodologia și aparatul economic de cuantificare integrată a eficienței economice, singurele care vor face posibilă aprecierea obiectivă a oportunității, spre exemplu, a simplificării sau diversificării producției într-un sector economic oarecare.

Eficiență sporită în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a României

ÎN PERIOADA 1981—1985, obiectivul prioritar în domeniul comerțului exterior — stabilit de Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și subliniat în hotărîrile Plenarelor C.C. al P.C.R. din lunile octombrie și decembrie 1980 și la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii — îl reprezintă realizarea unei balanțe comerciale active, care să asigure o balanță de plăți externe echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Conjunctura pieței externe este defavorabilă pentru dezvoltarea schimburilor comerciale. Creșterea accentuată a prețului țițeiului, ce generează eforturi valutare cu totul deosebite din partea țărilor importatoare, a dus în unele țări occidentale la înregistrarea unor puternice fenomene de recesiune economică, de stagnare sau chiar regres, la accentuarea inflației și șomajului. Țările industrializate, în încercarea de a frîna fenomenele inflaționiste, au stabilit în domeniul financiar-bancar un nivel exorbitant al dobînzilor, care au ajuns în unele perioade — la creditele în dolari — la peste 20% pe an, măsură care — fără să reprezinte o soluție pentru țările respective, deoarece accentuează recesiunea și șomajul — reprezintă o grea povară pentru statele în curs de dezvoltare care au datorii externe și nu-și pot echilibra balanța de plăți.

În contextul actual ce caracterizează conjunctura internațională și îndeosebi al nivelului ridicat al dobînzilor, se evidențiază mai pregnant însemnătatea sarcinilor ce revin comerțului exterior de a asigura o balanță de plăți externe echilibrată, contribuind astfel la reducerea datoriei externe, problemă asupra căreia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat, în Expunerea la al doilea Congres al oamenilor muncii arătînd : **„Am hotărît în conducerea partidului și statului... să nu se mai admită nici un fel de creștere a datoriei externe și să acționăm ferm pentru reducerea continuă a acesteia, pînă la lichidarea ei completă."**

Realizarea sarcinilor ce revin comerțului exterior în actualul cincinal, cu implicații profunde în ansamblul dezvoltării economico-sociale a României, reprezintă o necesitate obiectivă ce poate fi dusă la îndeplinire cu succes, fapt demonstrat în mod evident de rezultatele înregistrate în cincinalul precedent în acest domeniu, prin măsurile luate, condițiile create și orientările stabilite cu clarviziune pentru perioada 1981—1985, în ceea ce privește desfășurarea activității de comerț exterior și cooperare internațională.

În perioada 1976—1980, volumul comerțului exterior al României a crescut de peste două ori, respectiv cu un ritm mediu anual de 16,5%, care evidențiază caracterul accentuat dinamic al acestui sector, ritmul fiind superior față de cel al altor indicatori sintetici ai economiei noastre. Această dezvoltare a schimburilor comerciale s-a îmbinat cu esențiale modificări de ordin calitativ, concretizate în creșterea ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare, care încorporează mai multă muncă și creativitate proprie și contribuie la o valorificare superioare a materiilor prime folosite pentru producerea lor.

În anul 1980, pe primul loc în exportul țării noastre s-au situat produsele construcțiilor de mașini — cu o pondere de aproximativ 30% și produsele chimice (exclusiv cele petroliere) — circa 12%, iar în cadrul acestor grupe s-a mărit exportul de instalații complexe, aparatură electrică și electronică, produse chimice de mic tonaj și altele, care valorifică în cel mai înalt grad materiile prime și încorporează multă creativitate, ce contribuie în mod nemijlocit la o eficiență corespunzătoare.

Dezvoltarea în asemenea ritmuri înalte a schimburilor economice ale Republicii Socialiste România într-o perioadă de conjunctură dificilă pe piețele externe, reprezintă un rezultat al eforturilor făcute pentru realizarea industrializării socialiste, ca factor esențial al creșterii potențialului economic, tehnologic și științific al țării noastre și confirmă pe deplin justețea politicii partidului nostru cu privire la rolul și importanța comerțului exterior pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei românești.

Mutații calitative în structura exportului

ÎN ACTUALUL cincinal, activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se dezvoltă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite în acest domeniu de Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și se caracterizează în ansamblul ei prin îmbinarea armonioasă a creșterii accentuate a schimburilor comerciale cu profunde și complexe schimbări de ordin structural, calitativ, al concepției și orientării valorificării produselor destinate exportului, pentru realizarea unei eficiențe sporite.

Volumul total al schimburilor comerciale urmează să crească, în comparație cu perioada 1976—1980, cu circa 75%, respectiv cu un ritm mediu anual de 11,9%, — indicator ce evidențiază pregnant, în comparație cu ritmul de 7,1% al venitului național și de 8,8% al producției nete industriale, amplificarea participării României la schimbul mondial de valori în procesul general al diviziunii internaționale a muncii și, totodată, o sporire a contribuției comerțului exterior la dezvoltarea de ansamblu economico-socială a țării noastre. Prin plan se prevede o mai accentuată dinamică a exportului, care va crește de peste două ori în comparație cu cincinalul precedent, cu un ritm mediu anual de 15,7%, importul urmînd să sporească cu 44,6%, respectiv 7,7% în medie pe an.

Proporția dintre exportul și importul României, stabilită pentru actualul cincinal, este menită să asigure o balanță comercială activă, o balanță de plăți excedentară, ceea ce va duce implicit la reducerea treptată a datoriei externe, pînă la lichidarea ei completă.

Evoluția comerțului exterior în ritmurile văzute se îmbină și completează cu o continuă adîncire, diversificare și amplificare a preocupărilor sub forma programelor și acțiunilor ce vor fi aplicate în toate ramurile producției materiale și respectiv în întreprinderile specializate pentru export, menite să genereze însemnate mutații calitative, concretizate într-o tot mai accentuată creștere a exportului produselor cu un grad ridicat de prelucrare.

Procesul de diversificare a exportului și de sporire a eficienței acestuia se va axa în continuare, cu prioritate pe îmbunătățiri structurale vizînd sporirea ponderii construcțiilor de mașini și a produselor chimice de mic volum, cu un grad ridicat de prelucrare, în volumul total al exporturilor românești. La nivelul anului 1985, ponderea construcțiilor de mașini va ajunge la o treime din totalul exportului, iar produsele chimice — exclusiv cele petroliere — la 19%, cele două ramuri contribuind în acest fel cu circa 52%, la încasările din exporturi ale României.

Creșterea aportului construcțiilor de mașini, în mărime absolută și ca pondere, este însoțită de ample restructurări în nomenclatorul de export, în sensul modernizării produselor și orientării schimburilor spre acele categorii de produse care asigură o competitivitate și eficiență sporită. O altă caracteristică a exportului din domeniul construcțiilor de mașini — în prezent cea mai importantă grupă de mărfuri din activul balanței comerciale — o va constitui în actualul cincinal creșterea ponderii exportului de instalații complexe, reprezentat îndeosebi de execuția și livrarea unor mari obiective industriale, realizarea, mai ales în țări în curs de dezvoltare de unități metalurgice, rafinării, fabrici de îngrășăminte chimice, fabrici de ciment, de industrializarea lemnului etc., care deschid largi perspective pentru contracte pe termen lung, pentru continuitatea livrărilor de echipamente și livrarea de proiecte, documentații, tehnologii de producție, acordarea de asistență tehnică de specialitate, la care, prin creativitate proprie,

se obțin cei mai ridicați parametrii de eficiență. Instalațiilor complexe li se adaugă, ca elemente de bază în exportul construcțiilor de mașini, produsele domeniilor de vîrf din acest sector, cum sînt electronica și mecanica fină, care dau posibilitatea unei valorificări de 8 pînă la 20 ori mai mari în comparație cu produsele metalurgice pe care le încorporează, precum și mijloace de transport auto, feroviar și naval, bunuri de consum din categoria celor electrocasnice.

În industria chimică activitatea va fi orientată spre o valorificare superioară a țițeiului și gazului metan, astfel încît aportul valutar al produselor realizate dintr-o tonă de țiței sau un metru cub de gaz metan să se dubleze în comparație cu realizările de pînă în prezent. Dublarea gradului de valorificare a materiilor prime de bază folosite în această ramură cu pondere deosebită în exportul țării noastre impun orientarea producției spre a asigura pentru export produse chimice de sinteză de mic tonaj — coloranți, lacuri și vopsele, fire și fibre, medicamente — și diminuarea produselor petroliere, precum și a îngrășămintelor și produselor sodice, mari consumatoare de energie.

Dezvoltarea în continuare, în actualul cincinal, a industriei siderurgice, ramură importantă a economiei noastre, care urmează să ajungă la o producție anuală de 18—20 milioane tone de oțel, va asigura aprovizionarea constructiilor de mașini cu produse metalurgice, desfășurarea programului de investiții, acoperirea altor nevoi interne, ca și participarea directă a acestui sector la export, ponderea sa la nivelul anului 1985 fiind de aproape 10%. Exportul de produse metalurgice va fi orientat spre sortimente cu un grad ridicat de valorificare a materiilor prime : laminate din oțeluri speciale aliate și slab aliate, țevi, conducte, confecții metalice, tablă cositorită etc., la care se va putea obține un preț extern, în medie pe tonă, de circa două ori mai mare în comparație cu realizările din anul 1980.

În industria ușoară, care va deține o pondere de peste 10% în totalul exportului României, se vor aduce substanțiale îmbunătățiri calitative produselor destinate exportului, printr-un finisaj superior, adaptabilitate rapidă la cerințele modei, crearea permanentă de modele în concordanță cu cerințele pieței, care să permită includerea în prețul extern a contribuției însemnate ce revine creativității proprii, realizarea de serii mici corelate cu cerințele și gustul consumatorilor din diferite zone ale lumii. Prin aplicarea acestor măsuri, gradul de valorificare a tonei de materii prime folosită în industria ușoară va crește în actualul cincinal cu 50—100%.

În același cadru de preocupări, în ce privește mai buna valorificare a materiilor prime în industria lemnului va spori producția de mobilă paralel cu diversificarea sortimentelor, a modului de prezentare, pentru a răspunde cerințelor pe diferitele piețe de desfacere și a se obține un aport valutar maxim, se va mări producția de hîrtie de calitate superioară și alte produse prelucrate din lemn, diminuîndu-se exportul de cherestea, la care gradul de valorificare este relativ scăzut.

Un amplu cîmp de manifestare autogestiunii

PROGRAMUL de îmbunătățire esențială a parametrilor tehnici și a calității mărfurilor destinate exportului se îmbină și completează cu măsuri menite să contribuie la perfecționarea comercializării acestora, acțiuni vizînd creșterea competitivității produselor industriei românești pe piețele externe. În actuala conjunctură externă dificilă, de accentuată concurență, livrarea mărfurilor la termene scurte, într-o eșalonare ritmică, armonizată cu desfacerea acestora, paralel cu organizarea unei rețele proprii de comercializare, prin intermediul căreia să se apropie desfacerea mărfurilor de consumatorul final, sînt factori importanți asupra cărora se acționează ferm, pentru afirmarea produselor românești pe piețele externe și obținerea unei eficiențe sporite.

În procesul complex al dezvoltării schimburilor se remarcă preocupările sporite de a concentra vînzările pe piețele de perspectivă, unde produsele noastre s-au afirmat deja, conducînd astfel la vînzări în cantități mari, mai ales la unele categorii de mașini și utilaje, la mijloace de transport, tractoare și mașini agricole, dezvoltîndu-se cadrul necesar organizării unui service eficient, element esențial pentru buna întreținere a utilajelor exportate, vînzarea de piese de schimb și crearea de perspective largi pentru o valorificare viitoare.

Pentru afirmarea tot mai eficientă a exportului nostru pe piețele externe, un factor de însemnătate majoră, asupra căruia s-a acționat pînă în prezent și se va acționa cu mai mare fermitate în continuare, îl reprezintă specializarea unor uzine, fabrici sau secții a căror producție să fie destinată în întregime sau în cea mai mare parte pentru export. În industria construcțiilor de mașini sînt unități importante care, în ansamblul lor, produc pentru export, autoturisme de teren, vagoane, utilaj tehnologic pentru rafinării și fabrici de ciment ; în industria ușoară, de asemenea, numeroase unități din sectorul confecțiilor și încălțămintei lucrează pentru export, cum este cazul spre exemplu cu întreprinderea de încălțăminte „Clujana", care exportă 90% din producție etc.

Continuarea procesului de concentrare a exportului în întreprinderi și unități specializate, cărora să li se asigure cea mai bună înzestrare tehnică și în care să lucreze specialiști și maiștri cu calificare înaltă, reprezintă una din direcțiile principale în programele de măsuri ce se aplică în actualul cincinal pentru realizarea sarcinilor de export în condiții optime în ceea ce privește competitivitatea și eficiența.

Extinderea și diversificarea exportului se corelează cu activitatea de import, ca două laturi inseparabile ale aceluiași proces, exportul asigurînd — pe ansamblu și în relațiile cu diferitele țări — resursele valutare necesare plății importurilor și, respectiv, schimburi comerciale echilibrate.

Dezvoltarea unei puternice industrii siderurgice, constructoare de mașini, chimice necesită mari importuri de minereu de fier, țiței, cărbuni cocsificabili, fosfați, bauxită, feroaliaje etc. Dimensiunile importului de materii prime și alte materiale de bază de care are nevoie industria impun ca în conformitate cu programul de aprovizionare din import cu asemenea produse, pe care s-au fundamentat prevederile actualului cincinal, să fie încheiate contracte de lungă durată, paralel cu contractele de export de produse industriale, care să asigure plata materiilor prime în condiții de echilibru valutar.

În desfășurarea acestui amplu și complex proces, care îmbină diversificarea importului în sensul asigurării materiilor prime din mai multe țări (spre a înlătura dependența de o singură piață), cu preluarea produselor de la distanțe mici (spre a evita cheltuielile de transport care, prin dimensiunea lor, devin din ce în ce mai mult un element de restricție), se produc mutații calitative și în ceea ce privește orientarea pe zone geografice a exportului și importului. Resursele de materii prime fiind localizate în mare parte în țările în curs de dezvoltare, în actualul cincinal va crește ponderea schimburilor noastre comerciale cu aceste țări, în condiții de interes reciproc, avînd la bază și o amplă dezvoltare a cooperării economice. Eforturile pentru îmbunătățirea eficienței se completează și corelează cu cele ce vizează întărirea și perfecționarea noului mecanism economic, a autogestiunii în activitatea de comerț exterior, domenii care își găsesc un cîmp amplu de acțiune în condițiile create prin reglementările adoptate în luna decembrie 1980 prin Legea nr. 12 cu privire la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.

În condițiile exportării de produse de calitate la prețuri corespunzătoare pe piețele externe, acțiunile stabilite în domeniul producției și comercializării trebuie să asigure realizarea unui aport valutar maxim.

Examinarea eficienței exportului trebuie să ducă — prin alegerea structurii sortimentale, a modului de prezentare, și calității produselor, a piețelor de vînzare — la un aport valutar (reieșit după deducerea cheltuielilor în valută aferente materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, la prețul mondial al produselor respective), care să compenseze cheltuielile cu regia, manopera, precum și alte cheltuieli în lei la paritatea de cel mult 15 lei pe dolar sau rublă, asigurînd totodată și beneficii în valută.

Realizarea unor asemenea parametri de eficiență, concretizați prin cuantumul aportului valutar, va conduce în mod nemijlocit și la îmbunătățirea celorlalți indicatori ce caracterizează, prin conținutul lor, eficiența în comerțul exterior și cooperarea economică internațională.

În anul 1981, primul din actualul cincinal, măsurile adoptate în domeniul comerțului exterior își vădesc de pe acum efectul prin obținerea de rezultate mai bune decît în anii anteriori. În primele 7 luni, exportul a crescut — în condițiile unei conjuncturi puțin favorabile — cu 15% pe total și 18,3% în comparație cu realizările din aceeași perioadă a anului precedent, în timp ce importul s-a redus cu circa 10%.

Acțiunile în curs de defășurare vizînd caracterul prioritar ce trebuie acordat exportului, stabilite în baza indicațiilor de o deosebită valoare date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, creează condiții ca pînă la sfîrșitul acestui an să se afirme un real salt calitativ în domeniul exportului și, în acest fel, comerțul exterior să-și mărească aportul la dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre naționale.

Ion STANCIU
adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale

CITITORII AU CUVÎNTUL

Contracte model

PRIN LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE nr. 71/1969 se prevede obligația organelor centrale de a elabora contracte economice model, pe ramuri, prin care, în spiritul legii, să se dea soluții uniforme unor probleme de interes general, cum ar fi: modul de stabilire a specificațiilor produselor ce se contractează, termenele de livrare, ambalajele etc., etc. Se apropie perioada contractuală pentru anul 1982 și nu știm încă ce contracte model și de către care organe centrale au fost elaborate.

Fără contractele economice model (inclusiv contractul economic de comision intern pentru export), activitatea economică nu se poate desfășura în bune condițiuni. Compartimentele de specialitate (comercial, aprovizionare, desfacere, export), cele de control financiar preventiv și conducerile de unități ar avea un îndrumar prețios la îndemînă și ar evita consumul suplimentar de hîrtie, ar economisi timp, ar fi ferite de unele erori și ar putea să se preocupe mai mult de realizarea contractelor în interesul general, dacă ar dispune, în mod organizat, de toate contractele model elaborate.

Propun publicarea contractelor model într-unul sau mai multe suplimente ale „Revistei economice", încît acestea să ajungă la cunoștința tuturor conducerilor de unități care le așteaptă de prea mult timp.

I. FODOR
contabil șef la întreprinderea de mobilă din Gherla

Jurisconsultul

FIIND PE DEPLIN DE ACORD cu opiniile exprimate de dr. I. Dumbravă, din Constanța, în articolul „Juristul de întreprindere" (R.E. nr. 22/1981), aș vrea să menționez și alte motive pentru care se impune reconsiderarea rolului juristului în cadrul întreprinderii și a poziției sale în structura organizatorică, în contextul autoconducerii și autogestiunii.

Asigurarea legalității socialiste nu se poate realiza fără o poziție corespunzătoare a juristului în unitate. Totodată, așa cum problematica activității întreprinderii implică, pentru jurist, completarea pregătirii sale cu elemente economice și de organizare, sporirea răspunderii organelor de conducere face necesar ca și factorii de decizie să aibă măcar un minim de cunoștințe juridice. În acest sens, juristul poate avea o contribuție hotărîtoare.

Gama diversă a atribuțiilor juristului intră, nu rareori, în conflict cu competențele lui limitate. Jurisconsultul conduce activitatea juridică a unității, pe baza directivelor primite de la organul colectiv de conducere. Cu această realitate ar trebui să fie corelat și statutul său, prin acordarea calității de funcție de conducere (reiterînd prevederea din Legea nr. 12/1971). În acest sens ar urma și ca încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă al juristului să se facă, de către directorul unității, pe baza aprobării organului colectiv de conducere și a organului ierarhic superior.

Reconsiderarea rolului juristului în întreprindere nu poate fi însă eficientă decît în măsura sporirii contribuției acestuia la perfecționarea propriei sale pregătiri, precum și la îmbunătățirea cunoașterii și aplicării legilor, a celorlalte acte normative în activitatea unității.

Gheorghe VÎLCEANU
jurist, Consiliul județean al sindicatelor Gorj

ECOURI

Transport uzinal

ÎN NUMĂRUL 11 al „Revistei Economice" a fost publicat articolul „Modernizarea transportului uzinal", în care se afirma că „se mai ridică încă o serie de probleme privind asigurarea în anii 1981–1985 a necesarului de mașini de ridicat și transportat ca produse finite necesare sistemelor de transport uzinal și de manipulare. Întreprinderile specializate din cadrul M.I.C.M. (Întreprinderea mecanică Timișoara, I.U.R.T. Lugoj, Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, Întreprinderea de construcții de mașini Bocșa, Întreprinderea mecanică Topleț, I.F.M.A. București și altele), care au sarcina să realizeze în actualul cincinal 96% din necesarul de mașini de ridicat și transportat pentru nevoile întregii economii naționale, vor trebui să acorde toată atenția asimilării mijloacelor care sînt mult solicitate"...

De la toate unitățile amintite așteptam scrisori de răspuns – există o obligație în acest sens – în care să se prezinte opiniile în legătură cu critica formulată, măsurile luate în vederea realizării sarcinilor ce le revin în direcția executării de mijloace de transport uzinal. Pînă acum am primit însă numai două răspunsuri, pe care le publicăm în cele ce urmează. De la celelalte întreprinderi vizate așteptăm, în continuare, răspunsurile cuvenite.

★

ÎN planul tehnic pe 1981–1985 nu avem prevăzute produse care să se refere la transportul uzinal. La capitolul asimilări produse noi avem prevăzute 50 instalații și utilaje pentru manipulări de mărfuri generale în porturi maritime și fluviale. Este vorba de instalația de ridicat pentru macara plutitoare de 25/32 tfm ; de reproiectarea unor subansamble de la macaralele portuare de 5 t – 32 m și 16 t – 32 m pentru creșterea fiabilității acestora.

Ținînd cont însă de cerințele de utilaje de transport uzinal, avem în lucru un studiu privind preluarea unor macarale portal din fabricația curentă a Întreprinderii mecanice din Timișoara pentru a fi executate în perioada 1982–1985. Acestea vor deservi în special depozitele uzinale, șantierele de construcții și bazele de materiale descoperite fără estacade și poduri rulante.

Benito BÎRDA
director adjunct tehnic și de producție la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița

★

ÎNTREPRINDEREA NOASTRĂ execută în serie mașini de transport uzinal cum sînt : motostivuitoarele de 1,6 t, model M16M ; de 3,2 t., model M32M ; de 5,0 t, model M50M ; motostivuitoare cu furci laterale de 5 t, model MFL 50 M. Aceste utilaje se execută și se livrează în condițiile prevăzute în cifrele de plan, pentru mecanizarea transportului intern la sol, în spații și hale fără pericol de inflamabilitate. Fiind echipate cu motoare diesel, consumul de combustibil este relativ redus și cheltuielile de exploatare pentru energie se mențin la valori minime.

În vederea sporirii eficienței economice, a creșterii vitezei de circulație a mărfurilor pentru diversificarea utilajelor mici de cca. 1,25 t, care trebuie manevrate în spații și coridoare înguste, în special pentru încărcarea și descărcarea vagoanelor închise de cale ferată, uzina noastră a asimilat un motostivuitor de 1,25 t cu mecanism de ridicare de tip „duplex", deci cu înălțime gabaritică redusă, care realizează o înălțime de ridicare de cca. 2 100 mm. Acest nou produs are caracteristici de manevrabilitate superioare, dimensiuni de gabarit reduse, care duc la o bună adaptare a acestui utilaj pentru spații înguste, putînd fi utilizat cu succes și pentru transport uzinal la sol.

Gheorghe IONIȚĂ
inginer șef la Întreprinderea mecanică din Timișoara

Cărbune

PROBLEMELE semnalate în nr. 11 al „R.E." în articolul „Cărbunele – ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității" sînt urmărite de specialiștii din sectorul nostru. În fiecare an, pentru bazinul carbonifer al Olteniei, s-au transmis documentațiile cu tehnologiile de îmbinare a benzilor de transport prin vulcanizare la cald. În paralel cu aceasta, specialiștii de la C.A.T.C. Pitești s-au deplasat luni de zile la beneficiari pentru instruirea personalului angajat pentru a efectua operațiile de îmbinare.

La C.A.T.C. Pitești au fost realizate unele soluții de cauciuc de îmbinare la rece pe bază de elastomeri speciali. Aceste soluții au dat rezultate bune la benzile de transport de puteri mici. În paralel Întreprinderea de protecții anticorozive și utilaj special din București, în colaborare cu Centrul de cercetări pentru protecții anticorozive, lacuri și vopsele București a pregătit și urmează să experimenteze la beneficiar în acest an noi tipuri de adezivi de îmbinare la rece.

În ceea ce privește calitatea benzilor de transport din cauciuc, menționăm că la C.A.T.C. Jilava s-au realizat două noi tipuri de benzi de transport cu inserție textilă și rezistență sporită la uzură și un tip de bandă cu inserție metalică și protector textil pentru creșterea rezistenței la sfîșieri mecanice longitudinale. De asemenea, au fost concepute și realizate la întreprinderea „Energia" Constanța, ambalaje pentru soluții de cauciuc de volum corespunzător consumului la o singură îmbinare a benzii.

Gh. IONIȚĂ
director în Ministerul Industriei Chimice

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

COLECTIVUL DE MUNCĂ — focar al inițiativelor, promotor al noului

ÎNTRE ideile-forță de excepțională însemnătate teoretică și practică promovate și dezvoltate consecvent de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un loc de seamă îl ocupă și cea cu privire la **creșterea continuă a rolului și atribuțiilor fiecărui colectiv de muncă**, unirea eforturilor sale pentru realizarea sarcinilor care-i revin din programele de dezvoltare economico-socială elaborate de partid, afirmarea tot mai puternică a uriașei sale influențe educative și mobilizatoare.

Ca organisme sociale dezvoltate pe fundamentul trainic al relațiilor de producție și sociale socialiste, colectivele de muncă cunosc, în această etapă strategică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, o continuă și multilaterală întărire. Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, în activitatea lor s-au cristalizat și afirmat mereu mai eficient un ansamblu de **funcții** care configurează rolul complex ce îl îndeplinesc pe multiple planuri : **de autoconducere, productivă, educativă, de control, de integrare, social-umană.** Între toate acestea există un raport de strînsă intercondiționare, determinat de scopurile majore unice pe care le urmăresc și în care se îngemănează armonios și tot mai deplin interesele generale ale societății cu cele colective și cele personale.

Afirmarea și adîncirea continuă a **democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești** a dat noi dimensiuni acestor funcții specifice, reformulînd relațiile din cadrul colectivelor de muncă pe baza **implicării conștiente, active, în soluționarea problemelor comune.** În acest mod se fundamentează și dezvoltă la nivel microsocial forma nouă, superioară de conducere a societății de către masele populare, de către întregul popor — făuritor conștient al propriului destin. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul forum al clasei muncitoare, **„oamenii muncii știu, acționînd cu forțe unite, să găsească cele mai bune căi pentru a asigura înfrîngerea greutăților, mersul ferm înainte spre societatea de aur, spre comunism!"**.

Conținutul și eficiența activității fiecărui colectiv de muncă, ale exercitării fiecărei funcții a acestuia sînt puternic influențate de o serie de condiții obiective și subiective între care, alături de baza tehnico-materială, de situația economico-financiară, o importanță aparte o prezintă :

— o structură organizațională capabilă să funcționeze eficient;

— stilul de muncă al conducerii colective, al cadrelor de conducere, pînă la nivelul formației de lucru ;

— condițiile de muncă și de viață ale membrilor colectivului;

— nivelul individual și cel general de pregătire politică, tehnico-profesională și culturală, gradul de conștiință și responsabilitate ;

— modul în care se respectă legislația muncii, principiile și normele eticii și echității socialiste, aprecierea obiectivă a rezultatelor muncii ;

— climatul de muncă, de hărnicie și unanimă angajare, stimularea inițiativei și creativității, asigurarea și multiplicarea continuă a prestigiului colectivului și al mărcii produselor respective, sinceritatea, stima, respectul, întrajutorarea, grija tovărășească și exigența principială în relațiile dintre toți membrii colectivului, inclusiv dintre aceștia și șefii respectivi, prevenirea și lichidarea din față a oricăror stări sau factori care generează tensiuni, conflicte, insatisfacții etc ;

— asigurarea participării reale și permanente a tuturor membrilor colectivului la dezbaterea, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor și, ca o condiție pentru aceasta, cunoașterea permanentă de către colectivele oamenilor muncii, în calitate de proprietari și producători, a felului cum se desfășoară activitatea, a modului cum se acționează pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului, pentru creșterea continuă a eficienței activității economico-sociale.

Eforturi unite pentru înfăptuirea sarcinilor dezvoltării economico-sociale

PRAHOVA, județ cu o economie puternică în care industria deține o pondere importantă, cu o veche tradiție muncitorească, oferă — ca și celelalte județe ale țării — numeroase exemple ale unor colective de muncă mature, adevărate focare de inițiative și școli de caractere, colective în care personalitatea fiecărui membru înflorește, se dezvoltă armonios și se afirmă pe tărîmul faptelor. Între unitățile economice care s-au situat, prin rezultatele lor, pe primele locuri din ramurile respective în întrecerea socialistă pe semestrul I se numără și întreprinderi prahovene ca rafinăriile din Ploiești și Cîmpina, Întreprinderea de anvelope „Victoria" Florești, Întreprinderea de produse refractare Pleașa-Ploiești, Întreprinderea de cartoane și confecții Scăeni, Trustul de construcții și instalații petroliere Ploiești, Întreprinderea avicolă de stat Băicoi, Întreprinderea comercială cu ridicata metalo-chimice Ploiești. Pe ansamblul industriei județului, bilanțul primelor 6 luni din noul cincinal consemnează depășirea sarcinilor cu importante cantități de cărbune, uleiuri minerale, utilaje tehnologice, anvelope, pompe de injecție, pentru mijloace auto, țesături, mobilă ș.a., însumînd peste 850 milioane de lei producție marfă.

Aceste rezultate atestă convingător faptul că **ceea ce unește, înainte de orice, membrii fiecărui colectiv este lupta pentru realizarea cu cinste a sarcinilor de producție, tehnico-profesionale și sociale,** specifice unității și fiecărui loc de muncă. Înseși capacitatea, inițiativa și valoarea creativă ale fiecărui individ, gradul său de responsabilitate și de conștiință politică au ca etalon și se manifestă, înainte de orice, în contribuția reală la efortul colectivului al cărui membru este.

Răspunderea de membru al marii familii muncitorești

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, esențialul îl constituie nu obținerea anumitor rezultate de etapă, oricît ar fi ele de spectaculoase, ci **caracterul permanent al emulației,** focul viu și neîntrerupt, la „cea mai înaltă tensiune", pentru ca realizările să progreseze continuu, pe măsura cerințelor și a condițiilor create. Nu-i ușor să devii fruntaș, dar cu mult mai greu este să te menții.

O pildă elocventă o oferă colectivul de oameni ai muncii al Rafinăriei Ploiești. Pe primele 6 luni din acest an el s-a situat pe primul loc între unitățile din subramura rafinării și petrochimie, obținînd cel mai bun punctaj prin depășiri substanțiale ale principalilor indicatori de plan — cu 27,4% la producția netă, 24,1% la producția fizică, 20,8% la producția marfă vîndută și încasată, 27,2% la productivitatea muncii, 42% la beneficii.

Înalta performanță în muncă reprezintă, pentru rafinorii ploieșteni, o îndelungată tradiție, în care **fiecare succes obținut creează obligația de a fi consolidat prin altele, superioare.** Această întreprindere își păstrează, din 1956, aproape în permanență titlul de unitate fruntașă pe ramură, pe județ sau pe țară, colectivul de aici fiind distins de 4 ori cu Ordinul Muncii, o dată cu Ordinul „Apărarea Patriei" clasa a II-a, iar anul trecut, la împlinirea unui secol de la înființarea acestei prestigioase unități a industriei noastre petroliere, cu Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România", clasa I-a.

Acest „colectiv de frunte al clasei muncitoare" — cum a fost apreciat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat cu prilejul centenaru-

lui — asigură, pe fondul adîncirii democrației muncitorești, valorificarea inițiativei, competenței și forței participative de care dispune fiecare om al muncii. Traducerea în viață a propunerilor, a hotărîrilor adunărilor generale pe secții și pe întreprindere, a studiilor realizate cu ajutorul unor largi colective, via întrecere socialistă ce se desfășoară între toate secțiile și sectoarele din rafinărie, atenția dată perfecționării pregătirii profesionale și completării studiilor de cultură generală sînt tot atîtea modalități de **omogenizare a aspirațiilor și acțiunilor întregului personal muncitor**, de educare a **spiritului de echipă** bazat deopotrivă pe întrajutorare și pe exigență față de activitatea proprie și cea generală.

Concludente sînt și exemplele oferite de colectivele de oameni ai muncii din unități ca Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, Întreprinderea mecanică Plopeni, Fabrica de hîrtie Bușteni, Întreprinderea de reparații Ploiești, „Victoria"-Florești ș.a., unde, paralel cu intensificarea muncii politico-educative, au fost stabilite **criterii ferme de respectare a disciplinei muncii**, a căror încălcare atrage sancțiuni administrative — inclusiv în ce privește participarea la beneficii — și morale, iar în situații deosebite, chiar îndepărtarea din cadrul respectivului colectiv. Ca urmare, în aproape toate aceste unități, în primul semestru al acestui an, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, numărul absențelor nemotivate și al altor abateri s-a redus aproape la jumătate.

O astfel de atitudine combativă, intransigentă față de manifestările antisociale corespunde indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii: **„dezvoltarea democrației socialiste, participarea largă a maselor populare la conducere nu trebuie să slăbească, ci, dimpotrivă, să întărească ordinea, răspunderea față de societate a fiecărui cetățean... întregul personal din întreprinderi și instituții, purtînd răspunderea deplină pentru tot ceea ce se întîmplă, să tragă la răspundere pe cei ce încalcă legile, hotărîrile, normele de muncă și conviețuire socială... Să facem astfel încît principiile eticii și echității socialiste, principiile muncii și conviețuirii sociale, ale orînduirii noastre să stea la baza activității fiecărui colectiv."**

Exigențe ale statutului de „model"

ÎNALTA CONȘTIINȚĂ socialistă, omenia, voința de a munci și trăi în chip comunist sînt trăsături inseparabile ale autoconducerii muncitorești; **latura economică a acesteia nu poate fi despărțită de cea social-umană**, ele se îmbină într-un tot care dă vigoare colectivului de muncă și eficiență activității sale.

În contextul introducerii noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune, la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia s-a declanșat o acțiune vizînd atingerea unor asemenea parametri în producție și în relațiile interumane care să justifice obținerea titlului de **„colectiv de muncă model"**.

Pe baza unei consultări de masă au fost îmbunătățite măsurile tehnico-economice și organizatorice, cu termene și responsabilități nominale și urmărite pe fiecare schimb și loc de muncă. S-au umanizat mai mult relațiile, problemele deosebite cu caracter personal au devenit probleme ale întregului colectiv; s-a accentuat întrajutorarea tovărășească, paralel cu creșterea exigenței față de orice încălcare a disciplinei muncii sau a normelor de conviețuire.

În prezent se acționează cu succes pentru obținerea titlului de „colectiv de muncă model" la numeroase alte unități — Întreprinderea de postav Azuga, Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, rafinăria „Vega", „Dorobanțul", întreprinderile comerciale „Omnia" și „Mercur" din Ploiești ș.a.

Este de menționat că întrecerea se desfășoară pe baza unui regulament avînd ca principale obiective și sarcini :

— aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, perfecționarea autoconducerii și autogestiunii muncitorești prin **îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan la fiecare indicator**, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, sporirea participării oamenilor muncii la procesul de conducere ;

— **așezarea pe baze noi, superioare a relațiilor dintre oameni**, în spiritul principiilor și normelor eticii și echității socialiste, prin : intensificarea activității politico-educative ; dezvoltarea unor raporturi bazate pe respect, stimă și întrajutorare tovărășească ; grijă față de integrarea în muncă a noilor absolvenți ; repartizarea celor care au dificultăți în îndeplinirea normelor, în realizarea unor lucrări de bună calitate, pe lîngă cei mai destoinici muncitori ; punerea în discuția colectivului a celor care încalcă disciplina muncii, normele de conviețuire ; intensificarea activității de cunoaștere și respectare a legilor ; organizarea petrecerii plăcute și utile a timpului în afara producției.

Și pentru că **un colectiv poate deveni model prin calitatea profesional-umană a fiecăruia dintre membrii săi**, în peste 70 de unități economice din județ s-a generalizat inițiativa **„Fiecare om al muncii — un fiu de onoare al întreprinderii"** ; titlul de „fiu de onoare", acordat de către adunările generale pe baza rezultatelor individuale în producție și în activitățile obștești, constituie o mîndrie pentru cei ce l-au primit și un îndemn pentru cei ce aspiră să-l obțină.

Inițiativele muncitorești, expresie a spiritului creator al maselor

COEZIUNEA și maturitatea colectivelor de muncă își găsesc teren de manifestare și, totodată, surse de întărire în caracterul de masă al preocupărilor, pe planul ideii și faptei, pentru **valorificarea cu maximum de eficiență a potențialului uman, tehnic și material al întreprinderilor.**

Economia județului Prahova beneficiază de aportul unei largi și variate game de **inițiative**, parte din ele proprii, parte preluate și adaptate de la unități din alte județe. În tabelul de mai jos sînt cîteva dintre ele, cu efectele lor.

La acestea se adaugă : „Pămîntul nostru poate să producă mai mult" — inițiativă aplicată în 54 de unități agricole ; „Fiecare fermă — o unitate model", întrecere căreia i s-au alăturat toate întreprinderile agricole de stat ; „Secția de mecanizare cu cele mai bune rezultate" — în toate S.M.A.-urile ; „Omul tînăr de lîngă tine", „Prietenii noului încadrat în producție", „Fiecare comunist — antrenat în formarea a doi tineri", urmărind integrarea cu bune rezultate în muncă și în colectiv a noilor veniți în întreprindere ; „Cel mai bine gospodărit atelier, șantier, loc de muncă, depozit" — în aproape toate unitățile industriale și de construcții ș.a.

Se înfăptuiește în acest fel cerința formulată în Codul de principii și norme ale muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste — ca **în fiecare colectiv să se asigure manifestarea liberă a spiritului de inițiativă al maselor, valorificarea experienței și competenței lor,** participarea tuturor oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderilor și instituțiilor, dezvoltarea și întărirea democrației muncitorești, socialiste.

Succesele cu care colectivele unităților din economia județului Prahova, alături de cele din întreaga țară, au cinstit marea sărbătoare națională de la 23 August atestă elanul lor patriotic, revoluționar, hotărîrea lor fermă de a munci fără preget pentru înflorirea patriei, pentru ridicarea ei pe noi trepte ale progresului și civilizației.

Gheorghe BUTARU
Ploiești

Inițiative	Nr. întepr. în care se aplică	Rezultate în 1980
„Fiecare specialist — un cadru de concepție"	peste 80	Nominalizarea a peste 6 000 de teme, cu o eficiență antecalculată de circa 1 miliard lei
„Să dezvoltăm capacitățile de producție prin autoutilare"	peste 70	Lucrări de autoutilare în valoare de 164 mil. lei
„Gram cu gram să economisim metalul"	32	Prin modernizarea și înnoirea a 1 457 de produse și a circa 650 de tehnologii — economii de aproape 4 000 t
„Să economisim un kWh energie electrică la fiecare 1 000 lei producție marfă"	49	Economii de peste 16 mil. kWh

Sporirea productivităţii muncii sociale — condiţie de bază în dezvoltarea economică a ţării noastre

DUPĂ cum se ştie, dezvoltarea economică a unei ţări, exprimată prin nivelul venitului naţional, depinde în ultimă instanţă de volumul de muncă prestat în sfera productivă şi de nivelul productivităţii muncii sociale. Volumul muncii prestate în sfera productivă este limitat de posibilităţile demografice ale ţării în perioada respectivă, de cerinţele tot mai mari de forţă de muncă din sfera neproductivă şi de tendinţa de reducere a duratei zilei şi a săptămînii de lucru impusă de dezvoltarea forţelor de producţie. În schimb nivelul productivităţii muncii sociale este limitat doar de gradul de dezvoltare al ştiinţei şi tehnicii şi capacitatea forţei de muncă de asimilare şi transpunere în practică a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii din perioada respectivă. Deci, al doilea factor de creştere al venitului naţional constituie de fapt condiţia de bază a dezvoltării economice.

Prezentînd obiectivele şi orientările fundamentale ale planului cincinal 1981—1985, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în expunerea făcută la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii arăta : **„Pentru a ne ridica la nivelul ţărilor dezvoltate şi ţinînd seama că în unele sectoare productivitatea este la noi, de două şi chiar trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forţele pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creşteri a productivităţii muncii în toate ramurile economiei naţionale“** [1]. Creşterea puternică a productivităţii muncii sociale este condiţia de bază în dezvoltarea economică rapidă şi o cerinţă fundamentală de trecere a ţării noastre, la sfîrşitul actualului cincinal, în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Nivelul şi dinamica productivităţii muncii sociale constituie, totodată, criteriul de bază în aprecierea superiorităţii unei orînduiri sociale faţă de alta. Pornind de la acest criteriu de apreciere a progresului economico-social, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** fundamentînd necesitatea creşterii productivităţii muncii sociale sub acest aspect, arăta : **„Să facem totul pentru sporirea rapidă a productivităţii muncii, fiind conştienţi că, în întrecerea istorică dintre socialism şi capitalism, socialismul trebuie să-şi afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfăşurarea largă a creaţiei ştiinţifice, prin obţinerea unei eficienţe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a iniţiativei maselor, a energiei, competenţei şi aptitudinilor tuturor celor ce muncesc“** [2]. Aceasta deoarece productivitatea muncii sociale este expresia economică cea mai sintetică a posibilităţilor pe care le oferă societatea de valorificare a energiei, competenţei şi aptitudinilor oamenilor, de dezvoltare şi manifestare creatoare a personalităţii umane în plan economic.

O privire retrospectivă asupra evoluţiei venitului naţional şi a productivităţii muncii sociale este semnificativă în acest sens. Astfel, în perioada 1950—1980 venitul naţional a crescut cu un ritm mediu anual de 9,38%, situînd ţara noastră în rîndul statelor cu o economie dinamică. Acest ritm a permis dublarea venitului naţional la un interval de timp de numai 7,7 ani. Creşterea venitului naţional a fost determinată de creşterea productivităţii muncii sociale cu un ritm mediu anual de 8,78% şi de creşterea populaţiei ocupate în sfera productivă cu un ritm mediu anual de 0,50% [3]. Simpla comparare a nivelului celor două ritmuri scoate în evidenţă rolul hotărîtor al creşterii productivităţii muncii sociale în dezvoltarea economică a ţării noastre. În acelaşi timp, nivelul foarte apropiat al ritmului creşterii productivităţii muncii sociale de cel al venitului naţional aruncă o lumină semnificativă asupra politicii economice a P.C.R.

Rolul pe care l-a avut productivitatea muncii sociale în creşterea venitului naţional iese şi mai mult în evidenţă dacă privim datele tabelului 1.

Din datele tabelului 1 rezultă că ritmul mediu anual cel mai ridicat de creştere a venitului naţional a fost înregistrat în primul interval al seriei de date. Această situaţie a fost determinată, în general, de doi factori. Primul factor, nivelul redus al venitului naţional din 1950, care încheie un deceniu deosebit de dificil din istoria modernă a poporului român, marcat de pierderile cauzate de cel de-al doilea război mondial, de dezorganizarea economică provocată de burghezie şi de secetă. În anul 1950 nivelul venitului naţional încă nu-l atinsese pe cel din 1938. Al doilea factor, atragerea mult mai intensă a populaţiei ocupate în sfera productivă în acest interval faţă de celelalte intervale studiate. Dacă facem abstracţie de primul interval, creşterea cea mai rapidă a venitului naţional a fost înregistrată în perioada 1970—1975, iar contribuţia productivităţii muncii sociale la sporul venitului naţional a fost pentru cele trei decenii de orînduire socialistă, cu excepţia primului interval, de peste 97%. Acest lucru reflectă faptul că în centrul politicii de dezvoltare economică a ţării noastre a fost situată permanent creşterea productivităţii muncii sociale.

Creşterea productivităţii muncii sociale pe întreaga economie este determinată de creşterea productivităţii muncii sociale din fiecare ramură a producţiei materiale şi de modificarea structurii forţei de muncă pe ramuri în favoarea ramurilor cu nivel ridicat al productivităţii muncii sociale. Astfel, în perioada

Tabelul 1

Dinamica venitului naţional şi a productivităţii muncii sociale

Indicatori	1950 1955	1955 1960	1960 1965	1965 1970	1970 1975	1975 1980
Creşterea venitului naţional : — pe intervalul analizat, în %	192,00	139,58	154,10	144,71	170,63	142,59
— ritm mediu anual	13,94	6,90	9,03	7,67	11,29	7,35
Creşterea productivităţii muncii sociale :						
— pe intervalul analizat, în %	171,97	138,33	154,60	143,16	168,49	140,81
— ritm mediu anual	11,45	6,70	9,10	7,44	11,00	7,08

Sursa : Calculat din datele tabelului 2 ; **Nicolae Ceauşescu,** Expunere la lucrările Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, Scînteia din 25 iunie 1981, p. 2 ; pentru anul 1980 s-a presupus că ponderea populaţiei ocupate în sfera productivă este de 87,7%.

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creşterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti, socialiste, în patria noastră, Scînteia din 25 iunie 1981, p. 2

[2]) Idem

[3]) Deoarece în Anuarul statistic populaţia ocupată în sfera productivă nu este prezentată distinct pe întreaga perioadă analizată am folosit metoda de delimitare a populaţiei pe cele două sfere ale activităţii sociale propusă de C. Sîrbu în „Munca productivă şi neproductivă“, Ed. politică 1967. Pentru anul 1980 s-au folosit calculele indirecte prezentate în continuare

1950—1979 la creşterea productivităţii muncii sociale pe întreaga economie şi-au adus contribuţia :

a) creşterea productivităţii muncii sociale din fiecare ramură a producţiei materiale în proporţie de 88,06% în deceniul şase, de 85,26% în deceniul şapte şi de 85,15% în primii nouă ani ai deceniului opt ;

b) modificarea structurii pe ramuri a forţei de muncă în favoarea ramurilor cu nivel ridicat al productivităţii muncii sociale în proporţie de 11,94% în deceniul şase, de 24,76% în deceniul şapte şi de 24,85% în primii nouă ani ai deceniului opt.

Evoluţia contribuţiei celor doi factori de creştere ai productivităţii muncii sociale pe întreaga economie pun în evidenţă aportul în continuă creştere al modificării structurii pe ramuri a forţei de muncă de la un deceniu la altul. Dacă în primul deceniu analizat acest aport este minim datorită unor modificări reduse între industrie şi celelalte ramuri, la sfîrşitul perioadei analizate aceste modificări sînt profunde : industria şi-a mărit ponderea în totalul populaţiei ocupate în sfera productivă de la 12,83% în 1950 la aproape 35% în 1979, în timp ce agricultura, în aceeaşi perioadă, şi-a redus ponderea în totalul populaţiei ocupate în sfera productivă de la 79,6% la 35%. Ca urmare a acestor modificări s-a manifestat tendinţa de apropiere a greutăţii specifice a populaţiei ocupate pe ramuri ale sferei productive. În acest sens, coeficientul de variaţie, care exprimă sintetic dispersarea populaţiei pe ramuri în raport cu media, scade continuu de la 168,12% în 1950 la 101,80% în 1979. Toate acestea oglindesc saltul calitativ produs în redistribuirea populaţiei ocupate pe ramuri în raport cu cerinţele obiective impuse de nivelul dezvoltării forţelor de producţie.

Productivitatea muncii sociale pe ramuri a avut ritmuri de creştere diferenţiate, în general, mai mari în ramurile cu nivelul cel mai scăzut la începutul perioadei analizate. Semnificative în acest sens sînt datele prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2

Nivelul şi dinamica productivităţii muncii sociale (în lei)

Indicatori	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1979
Productivitatea muncii sociale din :							
— economia naţională	4 551	7 826	10 826	16 737	23 960	40 317	55 233
— industrie	15 605	22 065	29 124	36 475	54 031	69 594	81 544
— construcţii	11 430	9 458	18 194	19 245	28 714	33 318	51 188
— agricultură	1 589	3 908	5 036	7 735	8 093	15 278	23 304
— transp. şi telec.	9 091	9 952	13 162	16 804	30 761	41 938	51 383
— alte ramuri	29 651	30 639	26 146	32 512	27 634	55 504	71 687
Economia de forţă de muncă realizată prin creşterea productivităţii în :							
— mii persoane		6 266	3 367	4 782	3 820	6 140	3 327
— în % faţă de total		71,6	38,3	54,1	43,1	68,5	36,8

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R., 1971, p. 124, 125 şi Anuarul statistic al R.S.R., 1980, p. 87, 88, 91, 112—113.

Productivitatea muncii sociale din industrie a avut un ritm mediu anual de creştere de 5,87% mai scăzut cu 3,12%, în medie pe an, faţă de cel pe întreaga economie naţională. Aceasta a avut ca efect reducerea decalajului dintre cele două nivele ale productivităţii muncii sociale de 2,32 ori. La această reducere a decalajului a contribuit atît creşterea productivităţii muncii sociale din celelalte ramuri, cît şi sporirea aportului industriei la producerea venitului naţional de la 44% în 1950 la 58,5% în 1979.

Productivitatea muncii sociale în construcţii a crescut cu un ritm mediu anual de 5,30%, mai scăzut cu 3,65%, în medie pe an, decît cel pe întreaga economie. Industria şi-a mărit decalajul faţă de construcţii în privinţa nivelului productivităţii muncii sociale în perioada analizată de la 1,36 ori la 1,59ori. Aceasta poate fi interpretată ca o rezervă de creştere a productivităţii muncii în construcţii prin accentuarea industrializării acestei activităţi. În sprijinul acestei idei vin şi ritmurile medii anuale de creştere a productivităţii muncii sociale din construcţii care au variat de la o scădere medie anuală de 3,86% la o creştere medie anuală de 13,98%. Ori, industrializarea construcţiilor are ca efect o anumită tendinţă de regularizare a nivelului productivităţii muncii sociale.

Productivitatea muncii sociale din agricultură a crescut cu un ritm mediu anual de 9,70%, superior celui pe întreaga economie. Ca urmare a acestui fapt s-a redus decalajul între economia naţională şi agricultură în perioada analizată de la 2,86 ori la 2,37 ori. Cea mai spectaculoasă reducere a decalajului s-a înregistrat între industrie şi agricultură, de la 9,82 ori în 1950 la 3,5 ori în 1979. Pe intervalele studiate se constată variaţii ale ritmurilor medii anuale de creştere a productivităţii. În ultimii nouă ani ai deceniului opt se constată o reducere a diferenţelor dintre cele două ritmuri de creştere. Această tendinţă de uniformizare poate fi interpretată ca atingerea unui nivel de dezvoltare a agriculturii care i-ar permite un aport mai mare la creşterea venitului naţional.

Evoluţia productivităţii muncii sociale pe ramuri indică tendinţa evidentă de apropiere în nivelul dezvoltării ramurilor producţiei materiale. Măsurată cantitativ această tendinţă se concretizează în reducerea amplitudinii relative a variaţiei de la 616,64% în 1950 la 105,44% în 1979. Deci, intervalul dintre nivelul minim şi maxim al productivităţii muncii sociale pe ramuri s-a redus în perioada analizată de 5,82 ori. Este şi mai semnificativă măsurarea acestei tendinţe cu ajutorul coeficientului de variaţie, care s-a redus de la 141,42% la 46,45%. Cu alte cuvinte, nivelul pe ramuri al productivităţii muncii sociale s-a apropiat faţă de media pe economie de 3 ori.

Punerea pe primul plan a laturii calitative în dezvoltarea forţelor de producţie din ţara noastră în actualul deceniu se va concretiza în creşterea puternică a productivităţii muncii sociale. Astfel, conform sarcinilor cuprinse în planul cincinal 1981—1985 şi în documentele Congresului al XII-lea, venitul naţional va ajunge la 728 miliarde lei în 1985 şi la cca. 1 058 miliarde lei în 1990. Dacă presupunem că ponderea populaţiei ocupate în sfera productivă va fi de 86,5% în 1985 şi 85,5% în 1990, pentru a atinge nivelul venitului naţional propus va trebui ca productivitatea muncii sociale medii pe economie să ajungă la 73 826 lei în 1985 şi la 103 119 lei în 1990. Pornind de la aceste date, rezultă că productivitatea muncii sociale va contribui cu 82,57% la sporul venitului naţional din 1985 şi cu 91,07% la sporirea venitului naţional din 1990.

Creşterea productivităţii muncii sociale pe întreaga economie va determina continuarea tendinţei de apropiere în nivelul de dezvoltare al ramurilor. Această tendinţă va fi însoţită de modificări semnificative în diviziunea socială a muncii. În această direcţie, în aceeaşi unitate organizatorică vor fi reunite, în măsură tot mai mare activităţi specifice diferitelor ramuri, concomitent cu ştergerea treptată a unora din deosebirile esenţiale dintre ramurile producţiei materiale. Industria, prin crearea condiţiilor de mecanizare, automatizare, chimizare şi electrificare a producţiei în celelalte ramuri, prin crearea condiţiilor de aplicare pe scară tot mai largă în producţie a cuceririlor revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane va contribui la industrializarea activităţii din celelalte ramuri, le va transforma în tot mai mare măsură în variante ale muncii industriale.

Dezvoltarea rapidă şi armonioasă a forţelor de producţie din ţara noastră a avut şi va avea un efect favorabil şi asupra laturii sociale a producţiei. În acest sens, s-au creat şi se vor crea în continuare condiţii de ştergere treptată a unora din deosebirile esenţiale dintre diferitele categorii de muncă, de apropiere în nivelul veniturilor primite, toate avînd ca efect final tendinţa de omogenizare a membrilor societăţii.

Asigurarea în actualul deceniu a unui ritm mediu anual de creştere a productivităţii muncii sociale de cca 6,13% va menţine în continuare dinamismul economiei româneşti. Pe această bază se vor crea condiţii de reducere a zilei şi săptămînii de lucru, de îmbunătăţire a condiţiilor de muncă, de ridicare a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor. Totodată, continuarea tendinţei de apropiere în nivelul productivităţii muncii sociale pe ramuri va amplifica procesul de omogenizare a membrilor societăţii. Sub aspect economic, omogenizarea socială se va concretiza în utilizarea mai completă şi raţională a capacităţii potenţiale de muncă a membrilor societăţii, în condiţii materiale tot mai echitabile de realizare plenară a personalităţii umane.

dr. Gh. RĂDUCANU

DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ: concepte, probleme şi orientări noi (II)

Dezvoltarea tehnologică : resursă şi obiectiv pentru dezvoltarea social-economică

O PRIMĂ modalitate de abordare a relaţiilor complexe ce se manifestă la interfaţa sistemelor S + T / societate consideră ştiinţa şi tehnologia ca „mijloace" pentru dezvoltare. Ca atare, realizarea obiectivelor S + T, avînd relevanţă imediată pentru satisfacerea nevoilor de ştiinţă şi tehnologie ale societăţii, constituie o premiză cu caracter necesar pentru dezvoltarea societală. Manifestarea rolului **dorit** al S + T în procesul de dezvoltare social-economică depinde însă şi de strategiile de utilizare a rezultatelor S+T sau, altfel spus, de modelele de „consum" societal al producţiei de ştiinţă şi tehnologie.

Se conturează astfel, într-o primă aproximaţie, următoarele întrebări cheie : „problemele" social-economice sînt corect percepute şi formulate ? „nevoia" de ştiinţă şi tehnologie pentru fiecare problemă este corect stabilită şi corespunde capacităţii disponibile ? obiectivele de S + T preconizate acoperă în mod real această nevoie ? soluţiile de S + T realizate sînt corespunzătoare problemei social-economice iniţiale şi ambientului sistemic care a generat-o ? strategiile sociale de implentare a acestor soluţii de S + T sînt în concordanţă cu specificul lor şi cu caracteristicile contextului social-economic, uman şi natural ? consecinţele rezultate ca urmare a „rezolvării problemei" au contribuit la evoluţia de ansamblu a societăţii ?

Întrebările sugerate delimitează, pentru un orizont de timp mediu, rolul cercetării aplicative. Luarea în consideraţie a aportului cercetării fundamentale şi, în mod particular, a dezvoltării proprii a S + T în contextul sistemului mondial al ştiinţei şi tehnologiei sînt de natură a completa imaginea privind rolul potenţial al ştiinţei şi tehnologiei pentru dezvoltare.

Aceste aspecte intervin în cadrul celei de-a doua modalităţi de analiză a relaţiei S+T / societate : ştiinţa şi tehnologia ca obiectiv al dezvoltării societale.

Aspectul central al dezbaterilor actuale din literatură îl constituie **fundamentarea şi elaborarea politicilor şi strategiilor de dezvoltare tehnologică.**

Analizînd rolul S + T în dezvoltarea societală, A. Mattis [8]) consideră că pentru multe ţări în curs de dezvoltare folosirea rezultatelor S + T a fost necorespunzătoare, nereuşind să satisfacă nevoile populaţiei şi neglijînd problemele mediului înconjurător. Redefinirea sistemului S + T trebuie să ţină seama de : (1) realizarea unei dezvoltări autonome, prin forţe proprii, (2) întărirea potenţialului naţional de S + T şi (3) realizarea unei cooperări internaţionale efective. Spre deosebire de dezvoltarea ştiinţei, dezvoltarea tehnologiei în mod autonom este posibilă şi trebuie realizată pe baze participative, conform resurselor şi aspiraţiilor naţionale. Caracterul de sine stătător al dezvoltării tehnologice semnifică capacitatea naţională de a identifica problemele relevante pentru dezvoltare, de a alege dintr-un set de alternative soluţiile adecvate resurselor disponibile şi de a găsi modalităţile specifice de implementare a acestor soluţii.

Elaborarea strategiilor privind dezvoltarea S + T trebuie să aibă în vedere : orientarea către nevoile umane, dezvoltarea centrată pe om ; folosirea potenţialului şi resuselor endogene ; asigurarea caracterului de sine stătător al dezvoltării ; protejarea mediului natural ; realizarea transformărilor social-economice necesare.

Aceste coordonate sînt considerate esenţiale şi de F. Sagasti [9, 10]) în proiectarea unor strategii alternative. Autorul consideră că structura definitorie pentru forma actuală de manifestare a relaţiei S + T / societate în dezvoltarea ţărilor din Lumea a 3-a este cea reprezentată în figura 2.

Caracterul de endogen/exogen al bazei ştiinţifice şi tehnologice este dat de relaţia dintre potenţialul de S + T şi activităţile productive : ţările din Lumea a 3-a, în care nu s-a realizat impactul potenţial al S + T asupra structurilor de producţie, sînt considerate ca avînd bază de S + T exogenă.

În viziunea autorului, elementele cheie în proiectarea şi implementarea unei strategii de dezvoltare corespunzătoare se referă la (1) organizarea şi conducerea activităţilor ştiinţifice, (2) dezvoltarea tehnologiilor asociate producţiei moderne şi (3) reconsiderarea sistematică şi selectivă a bazei tehnologice tradiţionale. În stabilirea priorităţilor pentru S + T trebuie să intervină : ● starea potenţialului naţional de resurse ● gama activităţilor tehnologice care necesită aportul cercetării ştiinţifice ● cerinţele tehnologiilor tradiţionale care pot fi îmbunătăţite prin contribuţia ştiinţei ● necesitatea de a fi la nivelul mondial în acele domenii de cercetare de interes particular pentru ţările Lumii a 3-a (cum ar fi, de exemplu, dezvoltarea materialelor sintetice care pot substitui produsele naturale locale).

A. Reddy [11]) formulează, într-o abordare sintetică, cele trei orientări principale ale procesului de dezvoltare al ţărilor în curs de dezvoltare :

● satisfacerea nevoilor umane de bază (materiale şi non-materiale) în scopul reducerii inegalităţilor între naţiuni şi în interiorul lor.

● bizuirea pe forţe proprii, prin promovarea participării şi controlului social.

● menţinerea calităţii mediului înconjurător, pentru a trăi în armonie cu natura şi a asigura baza de susţinere pe termen lung a dezvoltării.

Un element teoretic nou introdus în discuţia despre rolul şi semnificaţia dezvoltării tehnologice este dat de conceptul de **tehnologie adecvată.** Punctul de plecare îl constituie interpretarea multidimensională a noilor tehnologii, identificarea implicaţiilor posibile asupra zonelor de interfaţă cu celelalte subsisteme societale şi proiectarea sistemului tehnologic în concordanţă cu natura interrelaţiilor specifice dintre acestea. Prin decelarea de noi semnificaţii ale orientării şi funcţionării sistemului tehnologic — traductibile în plan operaţional prin restructurarea obiectivelor, proceselor şi măsurilor de performanţă asociate sistemului —, se crează premizele necesare asigurării caracterului de **adecvare** a tehnologiilor la atributele particulare ale contextului social-economic şi politic, gradului de cultură industrială şi tehnologică, la cerinţele puse de ridicarea calităţii vieţii şi prezervarea mediului natural.

Din perspectiva problemelor ţărilor în curs de dezvoltare, de exemplu, dezvoltarea tehnologică trebuie să pună accentul pe tehnologiile intensive în folosirea forţei de muncă, necesitînd investiţii reduse, folosind disponibilităţile existente de calificare şi experienţă profesională, resursele locale şi sursele de energie regenerabile, avînd un caracter descentralizat şi favorizînd dezvoltarea de sine stătătoare a colectivităţilor umane, mai ales în zonele rurale. Pentru realizarea unei dezvoltări independente, în spiritul tradiţiilor naţionale, este necesară realizarea unui echilibru realist între activităţile tehnologice pe scară mare şi a celor pe scară mică, care să îmbine organic procesele industriale centralizate cu cele descentralizate.[12])

Un alt punct de vedere privind dezvoltarea tehnologică, avînd un caracter

[8]) Mattis A., Science and Technology for Self-Reliant Development. **IFDA Dossier, 4,** 1979

[9]) Sagasti F., Towards Endogenous Science and Technology for Another Development. **Dev. Dialogue,** 1, 1979

[10]) Sagasti F., Science and Technology Policies for Development: A Review of Problems and Issues (STPI Project). **IFDA Dossier,** 4, 1979

[11]) Reddy, A.K. Technology, Development and the Environment: A. Re-Appraisal **Elements 1.** United Nations Environment Programme, FP 0408-78-01, Nairobi, 1979

[12]) Jéquier N., **Appropriate Technology : Problems and Promises.** O.E.C.D. Development Centre, Paris, 1979

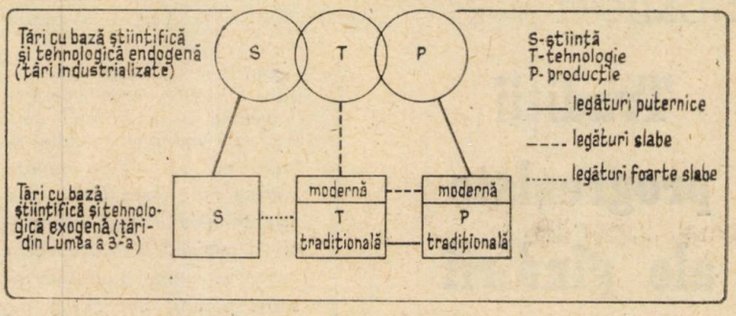

Fig. 2. Relațiile dintre știință, tehnologie și producție în țările industrializate și în țările din Lumea a 3-a /Sursa : (10)/

general și folosind un demers orientat spre probleme, este elaborat de G. Dobrov (vezi nota [4]). Autorul pune în discuție scopurile care stau la baza formulării politicilor de dezvoltare ale S + T, cu implicații imediate asupra modurilor de stabilire a priorităților de dezvoltare tehnologică în cadrul diverselor sisteme de strategii.

Cerința comună, derivată din necesitățile la nivel național și internațional, este de a crea un sistem tehnologic care să permită rezolvarea problemelor legate de : (1) F — forță de muncă (locuri de muncă și productivitate), (2) E — energie (producție și utilizare), (3) M — materiale (naturale sau create de om), (4) A — apă (și în general mediul înconjurător) (5) P — pămînt (utilizare și îmbunătățire).

Conducerea dezvoltării tehnologice trebuie să fie orientată către problemele de producere, transfer, implementare și control al noilor tehnologii necesitate de sistemul **FEMAP** și spre procesul viitor de substituție reciprocă între componentele sale, proces care este considerat un element principal al dezvoltării în perspectivă a omenirii.

Autorul subliniază necesitatea proiectării unui nou cadru conceptual în interpretarea politicilor S + T, pentru a putea stăpîni fenomenele și tendințele actuale ale dezvoltării. Între acestea sînt menționate :

- creșterea continuă a necesarului de capacitate științifică, deoarece fiecare nouă generație tehnologică sau noile tipuri de produse reclamă eforturi sporite de cercetare și dezvoltare experimentală.
- necesitatea creării unei noi calități a sistemelor tehnologice, definită în sensul conceptului de tehnologie adecvată.
- necesitatea îmbunătățirii vitezei de creștere a eficienței în utilizarea imenselor resurse alocate dezvoltării S + T.
- scăderea rolului „pieței libere" de regulator automat al procesului de generare a schimburilor tehnologice
- creșterea rolului diferitelor forme de cooperare internațională și conlucrare tehnologică în realizarea progresului tehnologic.

Este subliniată necesitatea unei preocupări deosebite pentru proiectarea componentei tip „orgware" (în sensul definiției date tehnologiei, anterior prezentată) deoarece practica a demonstrat în multe cazuri că sistemele tehnologice pe scară mare nu au atins performanțele dorite, deși erau asigurate condițiile necesare privind calitatea mijloacelor tehnice și nivelul de calificare al forței de muncă. Proiectarea adecvată a cadrului organizațional de utilizare a tehnologiei implică, la nivel **macro**, reconsiderarea reglementărilor de natură economică și legală (sistemul de prețuri, taxe, stimulente, restricții) și la nivel **micro**, aspecte legate de soluțiile structurale de organizare, procedurile de conducere și educare a forței de muncă, serviciile de reparație și întreținere, precum și modalitățile speciale de interacțiune cu celelalte sisteme.

Printre problemele societale critice la care trebuie să facă față noile politici de dezvoltare — în cadrul cărora dimensiunea de organizare a progresului tehnologic apare ca prioritară —, autorul consideră : (1) creșterea accelerată a productivității muncii și reducerea șomajului, ca rezultat al utilizării generalizate a noilor tehnologii adecvate, (2) rezolvarea problemei complexe a alimentației și agriculturii, pe baza realizării sistemice a noilor tehnologii, (3) „revoluția albastră" în mediul înconjurător, ca urmare a oportunităților tehnologice în perspectivă și (4) crearea unor tehnologii cu „pierderi nule" pentru întregul lanț al proceselor de producție, începînd cu descoperirea resurselor și terminînd cu realizarea bunurilor de utilizare.

Observații finale

DIN succinta schiță a „hărții" problematicii legate de rolul S + T în dezvoltarea contemporană se pot desprinde atît atitudinile de încredere și optimism privind capacitatea potențialului actual de cunoaștere de a face față problemelor dezvoltării cît și îngrijorarea privind utilizarea rezultatelor S + T în practica socială. În acest sens, fără a mai insista asupra caracterului irațional al folosirii științei și tehnologiei de către marile puteri pentru înarmare, vom sublinia aspectele legate de modul inadecvat de promovare și încorporare a sistemului S + T în strategiile de dezvoltare. În cazul multor țări în curs de dezvoltare, situația se explică mai ales prin slaba participare a comunității științifice ca partener angajat și responsabil în procesele de decizie și control la nivel societal.

Documentele programatice privind evoluția social-economică a României pun în evidență importanța pe care conducerea politică o acordă dezvoltării sistemului S + T național.

Înțelegerea corectă a noii calități ce trebuie realizată în „producția" de știință și tehnologie, a mutațiilor ce se impun precum și a impactului lor asupra obiectivelor sistemului S + T necesită o riguroasă aprofundare atît a premiselor care stau la baza dezvoltării societății românești cît și a problemelor centrale care reclamă cu necesitate contribuția științei și tehnologiei.

Orice scenariu al dezvoltării României pe termen mediu și lung trebuie să reflecte scopul prioritar al atingerii unui potențial social-economic, industrial și agricol, adecvat contextului național și relevant pe plan internațional, pe baza resurselor oferite de revoluția științifică și tehnică contemporană, a realizării celei de-a doua revoluții industriale — avînd ca element motor industriile informatice —, și în spiritul modelului românesc al calității vieții, la nivel societal și individual.

După părerea noastră, construirea și evaluarea variantelor alternative ale politicilor și strategiilor științifice și tehnologice menite să materializeze acest scop trebuie să se bazeze pe răspunsuri realiste la întrebările generate de :

- analiza proceselor fundamentale de substituție multiplă între energie, substanță și informație și impactul lor asupra sistemelor vii, spațiului și timpului.

Vom menționa astfel impactul prefigurat al revoluției informatice asupra formării intelectuale a individului și, în sens larg, asupra „inteligenței" socială, cu consecințe potențiale privind dinamica proceselor de învățare la nivel societal, organizațional și individual, a realizării unui model de dezvoltare societală intensiv în folosirea know-how-ului și cu consum energetic redus. Un efect particular va fi, de exemplu, legat de problema unei noi gestiuni și redistribuiri a timpului social, în special a timpului de muncă.

- identificarea mutațiilor previzibile în dinamica valorilor și a nevoilor social-economice și politice și prefigurarea în mod corespunzător, a modelelor conceptuale și a problemelor asociate dezvoltării social-economice, precum și a necesarului de știință și tehnologie.
- investigarea prospectivă a evoluției sistemului S + T — considerat ca obiectiv prioritar de dezvoltare —, și elaborarea unor politici de dezvoltare tehnologică adecvate configurației anticipate a contextului social-economic, uman și ecologic, național și internațional.
- investigarea schimbărilor în desfășurarea proceselor tehnologice pe scară mare, a interdependențelor dintre tehnologiile fizice, biologice, sociale și de cunoaștere științifică, precum și a interacțiunilor dintre spațiul tehnologic și respectiv, societate, populație și mediul natural.
- descoperirea și proiectarea de noi resurse endogene —, materiale și spirituale —, pentru realizarea unei dezvoltări societale de sine stătătoare.

Așa cum observa C.W. Churchman :[13]) Demersul sistemic constă în mod real dintr-o dezbatere continuă între diversele puncte de vedere asupra societății, iar natura demersului sistemic rezidă într-o continuă percepție și insatisfacție, o continuă re-vedere a lumii, a întregului sistem și a componentelor sale. Direcțiile de reflecție sugerate conturează doar una din posibilele perspective alternative de interpretare a fenomenului complex al dezvoltării.

A. VASILESCU
Universitatea din București

[13]) Churchman, C. W. **The Systems Approach.** Delta Book, New York 1968

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I)

ÎN CADRUL gîndirii economice românești se relevă, prin însemnătatea și semnificațiile sale, conceptul școlii de economie agrară, înmănunchind idei valoroase cu privire la rolul și funcțiile agriculturii în procesul dezvoltării și modernizării economiei naționale, rol și funcții privite în dinamica interacțiunii dintre agricultură și industrie. Unii dintre cei mai reprezentativi economiști ai școlii românești de economie agrară au fost – în ordine cronologică – P. S. Aurelian, S. P. Radianu, Gh. Ionescu-Sisești. Ce teze, idei esențiale, interesante se desprind din lucrările acestor economiști ?

Mai înainte de toate, trebuie arătat că problema structurii economiei României, a raportului dintre industrie și agricultură au făcut obiectul unor ascuțite polemici timp de aproape un veac ; un răspuns definitiv în acest sens a fost dat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1945. În focul acestor polemici, școala românească de economie agrară și-a precizat poziția justă față de rolul și locul agriculturii în economia românească, față de raportul dintre agricultură și industrie. Teza de la care se pornea era aceea că, în condițiile țării noastre, agricultura constituie o ramură fundamentală a economiei naționale – precept enunțat în 1874 de către P. S. Aurelian în articolul „Necesitatea industriei și a industriilor agricole în particular, pentru agricultura română". Această teză a fost dezvoltată de către S. P. Radianu, care, în prefața la ale sale „Studii de Economie Rurală" din 1882, declara agricultura ca un izvor al „bogăției și fericirii noastre dinăuntru" și instrument „al puterii noastre în afară" [1]). Agricultura era privită ca „bază a bogăției națiunilor, industria... care procură omului lucrurile cele mai utile vieții lui... fundamentul și sprijinul genului omenesc, care procură celor mai multe industrii și manufacturilor materiile prime pe care (acestea, n.n.) le pun în lucru" [2]).

Gh. Ionescu-Sisești face un pas mai departe în sublinierea importanței cu totul deosebite a agriculturii pentru întregul organism economic, punînd pe prim plan faptul că „agricultura creează bunuri economice noi". Teza după care „agricultura este temelia întregii economii naționale", el o motivează prin aceea că „ea furnizează nu numai produsele de primă necesitate pentru om, dar și materia primă pentru cea mai mare parte din industrii. Ea condiționează astfel direct și nemijlocit existența popoarelor" [3]).

Om de știință cu o solidă cultură economică și umanistică, S. P. Radianu întreprinde o vastă și îndepărtată incursiune în istoria omenirii, pentru a demonstra rolul pe care agricultura l-a avut în înflorirea și decăderea diferitelor civilizații (egipteană, greacă, romană, ebraică, chineză etc.). După părerea lui, experiența istorică ne arată ce putere reală se află în agricultură. Ba mai mult, – sublinia Radianu – istoria procură asemenea numeroase exemple chiar și în timpurile moderne, deoarece cele mai bogate și mai puternice state sînt cele care au o agricultură de frunte, izvor al prosperităților publice și particulare. De aceea – se arăta mai departe – problema dezvoltării agriculturii este de mare acuitate și actualitate cînd „guvernele tuturor națiunilor se ocupă de

FIȘE

● *Așa cum realitatea economică o cere, metoda de analiză a valorii produselor trebuie să fie utilizată într-o măsură mult mai mare decît pînă în prezent în activitatea de concepție – proiectare, înscriindu-se ca unul din instrumentele cele mai importante ale acțiunii de reducere a costurilor materiale, de ridicare a calității și a eficienței producției și de raționalizare a muncii. În acest cadru, autorii lucrării* ELEMENTE DE ANALIZĂ VALORII, *recent apărută la* Editura Academiei R.S.R., Paul Petrescu și Teodor Gherasim, *încearcă să-și aducă o contribuție la difuzarea metodei de analiza valorii, descifrînd atît limbajul ei rațional și deductiv cît și acela intuitiv și creativ. În vederea stimulării interesului de aplicare a analizei valorii în toate ramurile economiei, lucrarea trece în revistă tehnicile specifice acestei noi metode de raționalizare – auxiliar important al teoriei deciziei, cît și principalele instrumente de stimulare a creativității și de elaborare a soluțiilor constructive corespunzătoare.*

Profilul cadrelor economice

● *În studiul* „Elementi globalnih kadrovskih projekcija kao odrednica u planiranja obrazovanja ekonomskih i srodnih kadrova" *(Elemente ale proiectărilor globale de cadre, determinate în planificarea formării cadrelor economice și a celor înrudite cu acestea), publicat de revista iugoslavă* EKONOMSKI PREGLED *(nr.11-12/1980), dr. Milan Jurina arată, între altele, că în structura cunoștințelor necesare cadrelor economice, în general a celor care își desfășoară activitatea în economie, au loc și se vor manifesta în tot mai mare măsură schimbări calitative însemnate, mai ales prin : „cibernetizarea" tuturor profesiunilor economice și a celor înrudite ; „intelectualizarea" profesiunilor, ceea ce înseamnă creșterea acelor activități și sarcini a căror efectuare cere operațiuni intelectuale din ce în ce mai complexe ; extinderea a ceea ce se numește „muncitor colectiv", cu alte cuvinte constituirea unor echipe de specialiști – corespunzători complexității activității lucrărilor, echipe în cadrul cărora cadrele economice trebuie să posede cunoștințele multilaterale necesare contactului cu celelalte cadre de specialiști. Totodată, menționează M.J., organizarea mai bună a muncii în unitățile economice și neeconomice reclamă tot mai multe cadre economice și din profesii înrudite acestora ale căror sarcini cunosc deopotrivă o universalizare și specializare crescîndă.*

Publicitate industrială

● *Comparînd sistemul de publicitate industrială practicat de S.U.A. și pe cel aflat în uz în Franța – publicitatea industrială constituind unul dintre importantele canale prin care se desfășoară relațiile, economice tot mai complexe, dintre întreprinderi* – Dominique Boudet *remarcă, în articolul* „Communication industrielle: Le modèle americain" *publicat în numărul din 16 iulie a.c. al revistei* L'USINE NOUVELLE *un plus de eficacitate în cazul sistemului american. Acest fapt ar avea, potrivit autoarei, două cauze mai importante. În primul rînd, existența unor rețele de publicitate industrială care cuprinde, deopotrivă, agenții publicitare de talie mică și mari unități specializate. Într-o atare structură organizatorică agențiile de talie mică au rolul de a afla care sînt clienții potențiali pentru un anumit tip de produs ; o dată identificată clientela potențială, își încep activitatea unitățile specializate care definesc cele mai eficiente strategii de promovare a produsului pe segmentele de piață considerate. Cea de a doua cauză a eficienței sistemului publicitar american, opinează D.B., rezidă în însăși calitatea informației, mesajele publicitare fiind exprimate clar, simplu, sintetizînd cele mai importante informații ce pot fi recepționate rapid de beneficiarii potențiali.*

Perfecționarea instrumentelor de planificare

● *În articolul* „Osigureavane balansirano ikonomicesko razvitie" *(Asigurarea unei dezvoltări economice echilibrate), publicat în nr. 3/181 al revistei bulgare*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

trebuințele pozitive și neapărate ale populațiilor ce sporesc în fiecare zi" [4]).

Referirile din școala românească de economie agrară aveau în vedere nu numai rolul, însemnătatea agriculturii în cadrul economiei ci și analiza priorităților în dezvoltarea economică a țării. În vestita sa lucrare „Terra nostra", apărută pentru prima dată în 1875, P. S. Aurelian, cu modestia proprie omului de știință, nu își atribuie calitatea de a putea elabora un program general de dezvoltare economică a țării, ci se mărginește la „a arăta care dintre diferitele ramuri ale producțiunei, agricultura, comerțul și industria, merită întîietatea în programul nostru economic". În acest cadru Aurelian subliniază necesitatea vitală a dezvoltării industriei, evidențiind, totodată, atenția care trebuie acordată pe această bază agriculturii, care și ea condiționează în mod hotărîtor — în corelație cu industria — progresul economic. Reluînd această teză, S. P. Radianu arăta că „baza bogățiilor noastre este netăgăduit solul, pe de-o parte ; și, pe de alta, dintre toate țările lumii, România este cea mai aptă, prin natura solului și a climei sale, prin abundența apelor și avuției terenurilor ei, prin varietatea expozițiunilor, geniul și activitatea locuitorilor, la dezvoltarea și perfecționarea agriculturii". În al doilea rînd, după convingerea lui S. P. Radianu, practicarea unei agriculturi intensive, în condițiile dezvoltării industriei, este baza neschimbătoare a măririi și puterii statelor, pe care se poate clădi în mod sănătos comerțul, o bună parte din industria lor. Nu întîmplător — arată Radianu — lumea antică l-a reprezentat pe Atlas purtînd cerul pe umeri și negăsind alt punct de sprijin decît pămîntul. În rezumat, S. P. Radianu afirmă că „Dezvoltînd agricultura, clădim edificiul pe temelia căruia întindem relațiunile comerciale, însuflețim și industria... Noi dorim nu antagonismul, ci solidaritatea între agricultură, industrie și comerț". [5]) Semnificativă pentru relevarea într-un anume sens a locului agriculturii în organismul economic al țării este alegoria citată de Radianu după Mirabeau. „Statul este un arbore — spunea Mirabeau : rădăcinile îi sînt agricultura, trunchiul este populațiunea, crăcile sînt industriile, foile și florile sînt artele și comerțul. Cu rădăcinile sale, arborele își trage sucurile nutritive din sol, sucurile devin sevă și seva se concentrează în trunchi pentru a-l hrăni și produce crăci, flori și foi, părțile cele mai plăcute ale arborelui. Dacă insectele vatămă rădăcinile arborelui ori solul nu este propice la dezvoltarea lui, în deșert soarele ar încălzi și ploaia ar cădea, arborele va pieri, dacă nu lecuim rădăcinile. Prin urmare, fără rădăcini — arborii mor, fără agricultură — statele pier".

În concepțiile economiștilor români citați, dezvoltarea agriculturii nu presupunea nici pe departe neglijarea industriei și comerțului și cu atît mai puțin dezvoltarea unilaterală a economiei. De exemplu, P. Ș. Aurelian scria că „nu am înțeles că industria și comerțul trebuiesc neîngrijite"... „interesele noastre ne povățuiesc ca să ne îndrumăm pe calea de a deveni un popor în același timp agricultor, manufacturier și comerciant". P. S. Aurelian se ridica cu fermitate împotriva celor care propovăduiau menținerea României ca o țară numai agricolă ; el se referea la „economiștii de cabinet și acea mulțime de indivizi care, în lipsă de convingeri dobîndite prin studii și cercetări, în viața practică, se mulțumesc a se lua după alții", căutînd să-i convingă pe români că „ei și țara lor sînt făcuți doar pentru agricultură" în raport cu alte țări care se industrializează.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) S. P. Radianu — Studii de Economie Rurală, ediținea a II-a, București, 1903, pag. 1
[2]) S. P. Radianu, op. cit. pag. 1
[3]) Gh. Ionescu-Sisești — Politică agrară cu privire specială la România, București, 1913, pag. 25
[4]) S. P. Radianu, op. cit. pag. 7
[5]) S. P. Radianu, op. cit. pag. 265

FIȘE

EKONOMICESKAIA MÎSLIA, P. Mastikov *analizează o serie de aspecte metodologice privind sporirea capacității instrumentelor de planificare de a contribui la asigurarea echilibrului dezvoltării complexului economic național în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și potrivit restricțiilor ce decurg implacabil în condițiile crizei de materii prime și energie.*

Este subliniată în acest cadru necesitatea detalierii bazei informaționale a planului — element vital al asigurării unei proporționalități dinamice a ramurilor și subramurilor economiei —, prin lărgirea competențelor unităților de producție. În ansamblul măsurilor apte să asigure perfecționarea sistemului de planificare macroeconomică, susține P.M., un domeniu important îl constituie, de asemenea, asigurarea unor criterii cît mai riguroase de determinare a rezervelor de plan — element de bază în asigurarea unei capacități sporite de adaptare a economiei la fluctuațiile pieței mondiale. Totodată, se arată în articol, pentru a spori contribuția forței de muncă — pe latura sa de factor intensiv —, la dezvoltarea economică, sistemul de retribuire trebuie să stimuleze și, totodată, să reflecte mai nuanțat participarea fiecărui om al muncii la realizarea obiectivelor economice. În acest sens este avansată ideea dimensionării cuantumului retribuției în funcție de un ansamblu de indicatori : productivitatea muncii, economiile de materii prime și energetice, venitul la 100 leva fonduri fixe, nivelul de calificare a personalului etc.

Productivitatea în construcții

● Yves Aubert *întreprinde, în studiul* „Perspectives et contraintes de l'innovation dans le batiment", *publicat în numărul din iulie a.c. al revistei* MANAGEMENT FRANCE, *o analiză de detaliu a evoluției productivității în sectorul construcțiilor în Franța. Dacă în perioada postbelică, ritmul de creștere a productivității în ramura construcții a fost considerabil, afirmă Y.A., în ultimii doi ani a devenit vizibilă o tendință de plafonare sau chiar descreștere a nivelului indicatorului amintit. Cauzele sînt de natură diferită : cerințele în continuă diversificare ale beneficiarilor, restricțiile ce decurg din respectarea unor prescripții de ordin arhitectural, efectele crizei energetice care a determinat scoaterea din uz a unor tehnologii înalt performante atît în ce privește materialele de construcție cît și izolarea termică a clădirilor.*

Izvorînd din necesitatea menținerii unui echilibru între costul locuințelor și puterea de cumpărare a populației, întreprinzătorii care activează în acest domeniu, opinează Y.A., trebuie să realizeze importante reduceri ale costurilor de producție și, deci, să sporească productivitatea. Dar, căile de realizare practică a sporului de productivitate vor fi, neîndoios, altele decît cele tradiționale dacă se iau în calcul restricțiile amintite. Între cele mai importante autorul amintește : crearea unei industrii de componente care să permită deopotrivă serii mari și diversitate ridicată a construcțiilor ; promovarea unei concepții integrate care să elimine separația între faza de concepție, producere și exploatare a clădirilor ; promovarea mai susținută a informaticii — modalitate verificată de optimizare a gestiunii costurilor de producție etc.

● *Apărută recent la* Editura politică, *lucrarea lui* Aurel Drăguț MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII *tratează o problemă cu profunde implicații în lumea contemporană. Pornind de la considerația că migrația internațională contribuie într-o mare măsură la adîncirea decalajelor dintre diferitele regiuni ale globului, autorul arată că ea nu se reduce la o simplă schimbare de domiciliu, ci că „afectează întregul sistem de relații familiale și grupale, formale și informale, profesionale și culturale, etnice și politice ale*

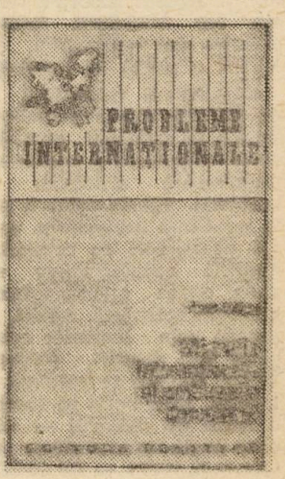

persoanelor mobile", fiind urmată de un lanț intreg de restructurări și replieri de natură socio- culturală. Investigînd un bogat material documentar, lucrarea citată abordează probleme de un deosebit interes : incidențe economice, sociale, culturale și politice ale migrației, direcții actuale de deplasare în migrația internațională, subdezvoltarea și „exodul de inteligență", statistici și semnificații ale migrației forței de muncă etc.

LIMITE SAU COTITURĂ

NICICÎND omul nu a fost preocupat mai mult de influența științei asupra naturii și asupra lui însuși ca acum. Temerile și îndoielile sale privesc dinamica Terrei în cosmos, raporturile lui cu natura din care face parte, raporturile dintre popoare, raporturile cu semenii săi în cercul mai mic sau mai mare în care își desfășoară viața, raportul dintre faptele sale și propria-i conștiință, raportul dintre „El", ca tot, și „Știința" ca tot, raporturile dintre „El" și cultura modernă etc. etc. Nu-i de mirare că, în aceste condiții, problematica filozofică a omului contemporan, deși, la prima vedere, pare că repetă universul de preocupări ale generațiilor trecute, are o amploare, o complexitate și o amplitudine pe care, cu un secol, două, înainte, nimeni nu le-ar fi bănuit. În același timp, oricît ar părea de curios la început, întreaga problematică privind „Omul" și „Mediul" său, ba chiar și cea a vieții sale interioare, dă la iveală cele mai neașteptate implicații sociale, economice și tehnice. Științele naturii se îngemănează tot mai mult cu științele despre om și societate. Se înaintează, astfel, spre ceea ce, cu mai mult de un secol în urmă, prevedea Karl Marx: „Cu timpul, științele naturii vor îngloba în sine știința despre om, după cum știința despre om va îngloba în sine științele naturii; va fi o singură știință" [1]). Iar revoluția științifică-tehnică din zilele noastre impulsionează, neîndoios, dar în mod dialectic, în această direcție. Lucrarea lui **VALTER ROMAN „Limite sau cotitură"*)**, ilustrează o astfel de tendință.

Diapazonul volumului este dintre cele mai cuprinzătoare: știința în serviciul dezvoltării economico-sociale, mecanismul progresului științific, permanenta interpretare a lumii în continuă schimbare, procesul necontenit de reînnoire a gîndirii revoluționare marxiste, epoca contemporană și gîndirea marxistă. Astfel, cunoscut prin lucrările sale de peste trei decenii, profesorul Valter Roman se prezintă cititorului, prin noua sa carte, cu o serie de reflecții — dintre care unele îmbunătățesc pe altele mai vechi — de stringentă actualitate și viu interes. Din acest punct de vedere, de la început atrage atenția studiul „Legile lumii materiale și legile dezvoltării științei". Evidențiind unitatea lumii obiective naturale, sociale și psihice, precum și a științelor care o studiază, autorul precizează că sublinierea comunității adînci a științelor naturii și a științelor sociale marchează faptul că, pentru prima oară în dezvoltarea seculară a științei, izolarea și contrapunerea celor două mari ramuri ale ei sînt învinse definitiv și se deschid perspective nelimitate pentru dezvoltarea atît a uneia cît și a celeilalte. Aceasta înseamnă, totodată, stabilirea legăturii organice, reciproce dintre științele naturii și științele sociale, legătură care le fructifică pe amîndouă și constituie izvorul tăriei lor.

În același sens, Valter Roman opinează că recunoașterea legăturii și influenței reciproce a diferitelor ramuri ale științei în dezvoltarea lor, a faptului că diferitele ramuri ale științei nu se dezvoltă izolat, independent una de alta, a avut și are o deosebită importanță metodologică. Încercarea de a dezvălui unele legi ale progresului științei este meritorie prin punerea problemei.

Interesante sînt și eforturile autorului de a dezvălui (în studiul „Revoluția științifică-tehnică și noua revoluție industrială") legătura dialectică principială dintre relațiile de producție și forțele de producție în lumea contemporană, atît pe exemplul capitalismului, cît și pe cel al socialismului. Se impune, de asemenea, atenției și studiul, elaborat împreună cu prof. M. Drăgănescu, „Evoluția inteligenței artificiale, a inteligenței umane și a corelației dintre ele. Consecințele sociale ale tehnologiei inteligenței artificiale". În afară de dezbaterea raportului dintre inteligența artificială și cea umană, interesant prin el însuși, acest studiu atrage atenția prin dezbaterea problematicii răspunderii omului de știință contemporan. Responsabilitatea personală a omului de știință, se subliniază în lucrare, nu poate fi separată de problemele sociale, prima reprezentînd doar o parte (integrantă) a celei de a doua.

Autorul supune dezbaterii și problema factorilor care determină caracterul progresist al unei anumite structuri social-politice existente și chiar al unei orînduiri. Tratarea atentă, științifică a unei asemenea probleme — se scrie în lucrare — înseamnă atragerea în cîmpul nostru vizual, în judecata noastră a factorului **cultură.** Este probabil terenul cel mai sigur care poate să ne ducă la înțelegerea acestei probleme. Firește, trebuie să avem în vedere existența unei culturi materiale și a unei culturi spirituale. Dacă sfera culturii materiale a unei societăți este determinată, în esență, de avuția națională, asupra căreia exercită o influență puternică gradul de dezvoltare a științei, cultura spirituală (deși nu este o entitate cantitativă) reprezintă acea parte a vieții care face din om stăpîn al naturii.

Deși cultura materială constituie acea bază pe care se dezvoltă cultura spirituală, totuși aceasta din urmă determină, în ultimă instanță, dezvoltarea personalității umane, ceea ce — după cum se știe — reprezintă factorul determinant al progresului omenirii. Marea diferență dintre cultura materială și cea spirituală constă, potrivit opiniilor avansate în lucrare, în aceea (și aceasta explică nu puține fenomene și procese ce au loc în capitalism și socialism) că, pe cînd avuția materială (care se află în afara omului) este folosită, cheltuită de-a lungul timpului și necesită o reînnoire continuă, avuția spirituală (cunoașterea, știința, arta) se păstrează și se transmite de-a lungul secolelor, din generație în generație, și poate evolua datorită propriilor sale legități interne.

Dacă prima are, fără îndoială, anumite limite în creșterea sa, a doua — ca și gîndirea — nu cunoaște asemenea limite. Datorită acestor caracteristici și considerațiuni se poate afirma că nivelul, calitatea culturii spirituale ar fi în fond acele criterii la care s-ar putea raporta caracterul progresist și chiar superioritatea unor strategii sociale, a unei orînduiri. Deși i s-ar putea aduce o serie de obiecții și corecturi, teza supune atenției o problemă de maximă însemnătate și nu poate fi ocolită. Este, de asemenea, semnificativă sublinierea că, dacă dezvoltarea culturii materiale (banda rulantă, automatizarea, cibernetizarea, robotizarea proceselor de producție) limitează, într-un anumit sens, libertatea omului (care rezultă și din alte convingeri legate de dezvoltarea tehnologiilor și a vieții politice contemporane), cultura spirituală favorizează dezvoltarea personalității umane, a independenței, a fericirii sale. Prin această prismă se subliniază că au perspective, au un viitor acele structuri sociale, acele orînduiri sociale, acele țări în care cultura spirituală are toate posibilitățile de a prospera. Evident că o analiză mai adîncită a dialecticii raporturilor dintre cultura spirituală și cea materială, ca și dintre ambele și fericirea omului ar fi adăugat valențe și lumini noi acestor interesante preocupări ale studiului.

Neîndoios, partea lucrării consacrată reînnoirii continue a gîndirii revoluționare marxiste prezintă pentru cititori un interes deosebit, datorită abordării de către autor a problemelor pe o bază care se dorește lucidă și cu o largă armătură de argumente. Ceea ce caracterizează pe Valter Roman este faptul că el pornește de la spiritul și forța extraordinară a marxismului care rezidă în metoda acestuia și, de aceea, pe bună dreptate, consideră că marxismul nu poate fi o dogmă, ci doar o călăuză în acțiune, nu poate rămîne același, neschimbat, ci dinamic, el se reînnoiește, se îmbogățește continuu, nu oferă șabloane, ci cheamă la gîndire și acțiune creatoare potrivit condițiilor concrete în continuă mișcare. Respectarea însăși a esenței marxismului presupune abordarea creatoare a problemelor. Pe baza unor largi incursiuni istorice, ca și în diferite alte domenii, autorul demonstrează că teoria marxistă se dezvoltă neîncetat, ea a fost, este și rămîne temeiul teoretic în cadrul marelui torent al schimbărilor continue ce au loc în lume.

Lectura studiilor lui Valter Roman, înmănuncheate în volumul „Limite sau cotitură", îndeamnă, evident, pe cititor la meditație. În fond, aceasta o presupune chiar autorul atunci cînd, în „Cuvînt înainte", după ce își prezintă frămîntările, își expune și convingerea generală: Sesizarea, înțelegerea limitelor și modificarea (schimbarea) stărilor care împiedică progresul, deci realizarea unor cotituri, este garanția pentru ca omul să nu se mai simtă străin în lumea în care trăiește și pe care trebuie s-o înțeleagă și s-o modeleze cît mai bine.

prof. dr. docent
N. N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei R.S.R.

[1]) K. Marx și Fr. Engels, Manuscrise economico-filozofice din 1844, în „Scrieri din tinerețe", Ed. politică, 1968, p. 583

*) Valter Roman, **Limite sau cotitură**, Ed. științifică și enciclopedică, 1981

Inflație și lichiditate

ECONOMIA mondială s-a caracterizat în ultimii 10—15 ani atît prin accentuarea inflației, cît și printr-o adevărată explozie a lichidității internaționale. În ce măsură aceste două fenomene sînt legate între ele ?

La prima vedere, corelația dintre inflație și lichiditate pe plan mondial apare ca evidentă. Se apreciază, în acest sens, că majorarea rapidă a lichidității internaționale (respectiv a cantității de bani din relațiile internaționale) a constituit una din cauzele majore ale inflației mondiale și invers, inflația mondială a contribuit la creșterea rapidă a lichidității internaționale. Teza, împărtășită de mai mulți cunoscuți economiști, între care menționăm pe Gottfried Haberler, Milton Friedman și Alexander Swoboda, constituie o extrapolare, la nivel mondial, a disputatului argument monetarist, conform căruia inflația din economiile occidentale ar fi cauzată de expansiunea masei monetare interne.

Așa cum pe planul economiilor naționale explicația monetaristă a inflației a primit multiple și fundamentate critici, pe planul economiei mondiale simplificarea corelației dintre inflație și lichiditatea internațională este vulnerabilă. Încă din 1973, vicepreședintele Băncii Federale a R.F.G., dr. Otmar Emminger, atrăgea atenția că „legătura dintre lichiditatea internațională și inflație nu este simplă și directă, deși, fără îndoială explozia de lichiditate după anul 1970 are anumite tangențe cu accentuarea inflației" [1]).

Vom încerca în cele ce urmează să scoatem în relief cîteva din aspectele mai importante ale acestei corelații.

Ce spun datele statistice

CREȘTEREA prețurilor bunurilor de consum — unul din indicatorii cel mai frecvent utilizați pentru a ilustra evoluția procesului inflaționist — a cunoscut o evidentă accelerare pe plan mondial în ultimele două decenii. Astfel, în țările capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E., acest indicator s-a situat la 2—4% între anii 1960 și 1965, 4—6% între anii 1965 și 1970, 5—7% între anii 1970 și 1973 și 8—15% între anii 1974 și 1980.

În ceea ce privește lichiditatea internațională, vom folosi doi indicatori : pentru lichiditatea internațională în sens restrîns suma rezervelor oficiale (aur, devize, poziție de rezervă la F.M.I., drepturi speciale de tragere), iar pentru lichiditatea internațională în sens larg suma rezervelor oficiale și a depozitelor în eurovalute [2]).

Rezervele oficiale ale țărilor, mai puțin aurul, au crescut de aproape șase ori în decursul deceniului trecut, de la 70 miliarde dolari în 1970 la circa 400 miliarde dolari în 1980. Creșterea s-a datorat în cea mai mare măsură evoluției ascendente a rezervelor valutare, în special a celor în dolari. La aceasta trebuie adăugată creșterea valorică, de peste 20 ori, a rezervelor de aur, de la 35 miliarde dolari în 1970 la peste 700 miliarde dolari în 1980 (fizic, rezervele de aur monetar au rămas relativ stabile în perioada menționată, la circa 1 miliard uncii, respectiv aproximativ 30 000 tone, dar prețul pieței a evoluat de la 35 dolari pe uncie în 1970 la 500—800 dolari pe uncie în 1980. Per total, suma rezervelor oficiale ale țărilor a cunoscut în perioada 1970—1980 un salt de 11 ori.

Piața eurovalutelor (suma depozitelor bancare în dolari, mărci vest-germane, franci elvețieni și alte monede convertibile care se află în circuitul internațional, în afara țărilor emitente) a marcat majorări de și mai mare amploare. Volumul brut al pieței a fost de 7 miliarde dolari în 1960, 100 miliarde dolari în 1970, 903 miliarde dolari în 1978 și circa 1410 miliarde dolari în 1980. Avînd în vedere majorarea pieței eurovalutelor de peste 14 ori în ultimul deceniu, înseamnă că volumul lichidității internaționale în sens larg (rezervele oficiale și eurovalutele) a crescut în același interval de circa 12,5 ori, sau cu 26% pe an.

Evoluția în asemenea ritmuri a lichidității internaționale este, fără îndoială, inflaționistă, cu atît mai mult cu cît creșterea medie anuală a volumului comerțului internațional a slăbit, de la 9% în intervalul 1962—1972, la 7% în intervalul 1973—1979. O slăbire ușoară a înregistrat și ritmul de creștere a economiei mondiale. Diferența între ritmul anual de creștere a lichidității internaționale și cel al comerțului internațional în deceniul trecut este mult prea mare pentru a putea fi explicată prin necesitatea de a acoperi lipsa de lichiditate a anilor '60, sau amploarea mișcărilor de capital odată cu generalizarea flotării cursurilor de schimb. Această diferență s-a reflectat cu siguranță în proliferarea presiunilor inflaționiste la scara economiei mondiale. În condițiile unei asemenea curbe ascendente a lichidității internaționale, „nu este de mirare că avem inflație", remarca un analist occidental, „este de mirare că nu avem o inflație mai mare" [3]).

Distribuție inechitabilă

DATELE statistice atestă existența unei corelații destul de strînse între fenomenul inflaționist mondial și creșterea lichidității internaționale. De la început, însă, apar o serie de elemente discutabile.

În primul rînd, inflația s-a accentuat în economia mondială începînd cu mijlocul deceniului 1960—1969, adică într-o perioadă în care lichiditatea internațională a crescut în ritmuri foarte modeste (circa 3% pe an, față de 9% pe an creșterea comerțului internațional). Cu alte cuvinte, declanșarea procesului de accelerare a inflației mondiale a avut loc într-o perioadă în care se manifesta nu un exces, ci o penurie de lichiditate internațională. Este semnificativ, de asemenea, faptul că ritmul anual de creștere a lichidității internaționale a slăbit de la 3,6% în perioada 1960—1964, la 2% în perioada 1965—1969, în timp ce ritmul anual de creștere a prețurilor bunurilor de consum pe ansamblul O.C.D.E. s-a mărit de la 2,6% la 4,2%.

În al doilea rînd, volumul brut al pieței eurovalutelor nu constituie un indicator prea fidel, deoarece el cuprinde toate depozitele interbancare de pe această piață. Ca urmare a fluctuațiilor de curs și a altor condiții monetar-financiare specifice, în ultimii ani operațiunile dintre bănci (plasarea reciprocă de depozite, acordarea de credite etc.) au cunoscut un avînt vertiginos, ceea ce a dus la „umflarea" volumului brut al pieței. Dacă din volumul brut al pieței se deduc operațiunile interbancare efectuate, se obține volumul net al pieței, care a fost de 540 miliarde dolari în 1978 și 843 miliarde dolari în 1980, adică jumătate din volumul brut.

O corecție asemănătoare este valabilă pentru volumul rezervelor oficiale, avînd în vedere că prețul aurului pe piață a scăzut de la 800 dolari pe uncie în ianuarie 1980 la circa 450 dolari pe uncie în prezent. În consecință, se pot formula mai multe obiecții care să conteste creșterea de 12,5 ori a lichidității internaționale.

În al treilea rînd, deși unii indicatori — ca volumul rezervelor oficiale sau cel al pieței eurovalutelor — atestă existența

[1]) Dr. Otmar Emminger, „Inflation and the International Monetary System", paper presented to „The Per Jacobsson Foundation", Basle, 16/6/1973. Bank for International Settlements, Press Review, 20/6/1973

[2]) Cifrele statistice sînt preluate din publicația americană Bache, Commodity Research, Currency Perspectives, vol. III, nr. 7, sept. 1980

[3]) Bache, op. cit.

unui exces de lichiditate în relațiile internaționale, alți indicatori denotă o situație relativ deosebită. Dintre acestea din urmă, menționăm nivelul record al dobînzilor pe piața eurodolarilor, de 13—15% în 1974—1975 și 20—23% în 1980—1981 ; la fel accesul tot mai dificil, în special al țărilor în curs de dezvoltare, la credite internaționale acordate în condiții rezonabile. Considerăm că nu se pune problema existenței unei abundențe generale de lichiditate internațională, ci a unei distribuții neechitabile a acesteia, ceea ce face ca în timp ce în cazul unor țări și grupe de țări din rîndul celor dezvoltate să existe o supraofertă de disponibilități internaționale, marea majoritate a celorlalte țări să resimtă lipsa lichidității necesară dezvoltării comerțului lor exterior.

Ultimul aspect este evident în ceea ce privește rezervele de aur. Avantajele creșterii prețului aurului se concentrează asupra unui număr restrîns de țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada și țările vest-europene), care dețin 85% din rezervele oficiale mondiale de aur monetar. Acest lucru a adîncit disparitățile în distribuția pe țări a lichidității internaționale. În același timp, evaluarea rezervelor la prețul pieței suferă de un viciu fundamental atîta timp cît prețul nu este consolidat : orice încercare de valorificare prin vînzarea pe piață a unei părți importante din aceste rezerve poate determina o scădere masivă a prețului.

Purtător de inflație

CREȘTEREA medie anuală a lichidității internaționale în sens larg cu 26% în deceniul trecut s-a datorat parțial majorării rapide a volumului de dolari din afara S.U.A. ; piața eurodolarilor a crescut cu aproape 30% pe an în deceniul trecut, în mod deosebit în perioada 1970—1974. De aici teza privind rolul dolarului în proliferarea inflației în economia mondială.

Mecanismele și argumentele aduse de promotorii acestei teze sînt diverse, dar ele pot fi sintetizate astfel. Ca urmare a deficitelor bugetare considerabile înregistrate în perioada 1967—1972 pentru a finanța războiul din Vietnam, economia americană a cunoscut o agravare continuă a procesului inflaționist intern și deteriorarea puternică a balanței de plăți. Situația a continuat ulterior ca urmare a crizei energetice și a altor cauze. Rolul internațional al dolarului — de monedă de rezervă și de decontare — a dat posibilitate S.U.A. să ignore situația balanței lor de plăți (așa-numita politică de neglijare a ceea ce se întîmplă în exterior cu dolarul — „benign neglect policy"). În exprimarea mai pitorească a cunoscutului economist francez Jaques Rueff, în timp ce toate țările au preocuparea de a echilibra balanța lor de plăți, inclusiv printr-o politică de sacrificii, S.U.A. au putut să aibă „deficite fără lacrimi" ale balanței de plăți, finanțînd aceste diferențe cu moneda lor națională. De aici a rezultat o adevărată „inundație de dolari inflaționiști", care s-au răspîndit în întreaga lume, alimentînd procesul de creștere a prețurilor pe două căi :

1. Ca urmare a inflației interne din economia americană, puterea de cumpărare a dolarului a fost puternic erodată. Umplerea canalelor internaționale cu „dolari erodați" a însemnat implicit transmiterea maladiei de care suferă moneda americană.

2. Creșterea cantității de dolari din afara S.U.A., ca urmare a deficitelor din plățile externe americane, a echivalat cu majorarea corespunzătoare a masei monetare mondiale : a sporit cantitatea de bani atît pe piețele de capital internaționale, cît și în economiile naționale care au fost nevoite să „absoarbă" dolari. Datorită rolului internațional al dolarului, Sistemul Federal de Rezerve (Banca centrală a S.U.A.) îndeplinește și funcția de instituție de emisiune monetară a economiei mondiale. Emisiunea suplimentară de dolari afectează, în consecință, nu numai S.U.A., dar și întreaga economie americană.

Conform calculelor econometrice făcute de Alexander Swoboda, creșterea cu 10% a masei monetare în S.U.A. are drept rezultat un spor suplimentar cu 4 procente a masei monetare din celelalte țări capitaliste membre ale „Grupului celor 10". Apar, în plus, efecte secundare; de exemplu, creșterea masei monetare cu 10% în R.F. Germania generează, la rîndul ei, un spor suplimentar de 0,7% în masa monetară a celorlalte țări ale grupului. Normal, aceste corelații au influențat nivelul prețurilor din economia mondială[4]).

Teza rolului dolarului ca purtător al inflației a constituit în deceniul trecut o problemă deosebit de controversată. Prezentăm, în continuare, cîteva din obiecțiile aduse acestei teze, întrucît ele se încadrează subiectului general al corelației dintre inflație și lichiditate.[5])

1 De regulă, în întreaga perioadă postbelică sporul anual al prețurilor din economia americană a fost mai mic decît cel din multe alte țări capitaliste dezvoltate. De aceea se pune sub semnul întrebării teza că S.U.A. au exportat inflația printr-un efect direct al prețurilor.

2 Se argumentează că exportul de dolari inflaționiști nu ar fi fost posibil dacă celelalte țări nu ar fi fost dispuse să importe acești dolari. Marea majoritate a dolarilor din afara S.U.A. nu sînt bancnote, ci active aducătoare de dobînzi sau alte venituri (depozite bancare, bonuri de tezaur, obligațiuni etc.). Faptul că celelalte țări acceptă acțiunile în dolari rezultă din atractivitatea acestor acțiuni în ceea ce privește randamentul și manevrabilitatea lor, din competitivitatea sistemului bancar american. În acest sens, se apreciază că „S.U.A. nu au dreptul de a tipări bani internaționali; S.U.A. au privilegiul de a se împrumuta pe termen scurt de la o multitudine de creditori, care acceptă să folosească dolarul ca monedă internațională"[6]).

3 În condițiile cursurilor de schimb flotante, generalizate în deceniul trecut în țările capitaliste dezvoltate, exportul și importul de inflație nu sînt considerate inevitabile. Mecanismele proprii acestor cursuri permit fiecărei țări să evite, într-o oarecare măsură, inundația de dolari și deci procesul inflaționist care ar rezulta de aici.

Unele concluzii

DESIGUR, la aceste obiecții se pot aduce — și s-au adus — alte obiecții. Problema analizată, de o maximă generalitate economică, comportă mai multe puncte de vedere. O primă concluzie care se desprinde este aceea că legătura dintre inflația mondială și lichiditatea internațională constituie un mecanism complex, cu multiple aspecte. Deși este evident că cele două fenomene s-au influențat reciproc, pare hazardată acceptarea unei corelații directe și simple.

Atît inflația mondială cît și creșterea rapidă a lichidității internaționale sînt fenomene generale caracteristice pentru întreaga economie mondială, dar la nivelul țărilor și grupelor de țări ele au căpătat particularități deosebite. În timp ce multe țări capitaliste dezvoltate s-au plîns de excesul de fonduri lichide, țările în curs de dezvoltare au întîmpinat și întîmpină dificultăți în găsirea fondurilor pentru rambursarea ratelor scadente la datoria lor externă. De asemenea, chiar în rîndul țărilor dezvoltate, problema inflație-lichiditate s-a pus și se pune deosebit : în R.F. Germania și Elveția exces de lichiditate internațională, dar menținerea inflației la cote rezonabile, pe cînd Italia și Marea Britanie au cunoscut rate mai înalte ale inflației deși nu au suferit inundații de lichiditate internațională (dimpotrivă, au întîmpinat dificultăți temporare în efectuarea plăților externe).

De aici rezultă că adoptarea de măsuri care nu țin seama de complexitatea situației, de particularități, ar avea efecte nedorite. De exemplu, încercarea de a combate procesul inflaționist la scară mondială prin restrîngerea lichidității internaționale ar afecta, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare, adică pe acelea ce au deja dificultăți în onorarea obligațiilor lor externe. Aceasta cu atît mai mult cu cît sînt cunoscute și discutate public efectele externe negative pe care le are politica monetară antiinflaționistă dusă în prezent de S.U.A. Reuniunile interoccidentale din ultima vreme, inclusiv cea la nivel înalt de la Ottawa, au scos în relief criticile aduse Statelor Unite de mai multe țări vest-europene, în frunte cu Franța, care au arătat că nivelul înalt al dobînzilor, rezultat din politica de combatere a inflației dusă de autoritățile americane, prelungește procesul de ieșire din criză a economiilor occidentale.

Mugur ISĂRESCU

[4]) Vezi în acest sens și Ferdinand E. Banks, The International economy : a modern approach, Lexington Books, 1979, Lexington, Massachusetts

[5]) O analiză detaliată a rolului dolarului în propagarea inflației mondiale o găsim în lucrarea lui W. M. Corden, Inflația, cursurile de schimb și economia mondială, Editura Clarendon, Oxford, 1977

[6]) W. M. Corden, ibid.

Perspective petroliere

CRIZA ECONOMICĂ și creșterea masivă a prețurilor în ultimii trei ani au determinat reducerea, într-o oarecare măsură a consumului de petrol și apariția, temporară, a supraofertei. Potrivit datelor Agenției Internaționale pentru Energie, la nivel mondial se produc astăzi 2—3 milioane de barili pe zi peste cantitatea necesară, surplusul de producție fiind datorat în final, va atrage din nou diminuarea consumului ; Fundația de cercetări privind industria petrolului consideră că asistăm la o tendință ireversibilă de reducere a consumului de petrol, astfel că cererea nu va mai reveni la nivelurile record din 1978. Potrivit acestei ultime surse citate, explicația ar consta în faptul că prețurile ridicate nu vor mai permite creșteri masive în ceea ce privește consumul ; pe de altă parte, se pun tot mai mari speranțe în trecerea la folosirea pe scară largă a cărbune față de nivelul din 1979, precum și majorarea de două ori și jumătate a capacității de producere a energiei nucleare.

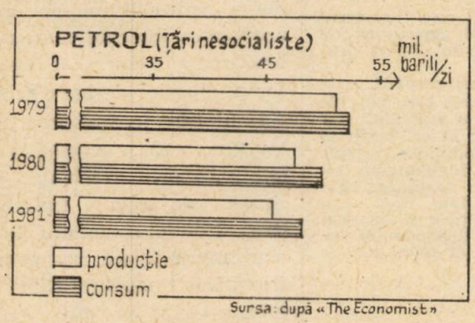

Sursa: după «The Economist»

special Arabiei Saudite. În ce privește cererea, țările membre ale A.I.E. și-au redus cu 8% consumul în 1980, iar pentru acest an se așteaptă o nouă diminuare cu 2—3%.

Ce se va întîmpla în viitor, în perspectiva revenirii economice de după criză? Părerile sînt încă împărțite : specialiștii americani de la Casa Albă apreciază că va avea loc o nouă creștere a cererii, urmată de creșterea corespunzătoare a prețurilor, ceea ce, în locuitorilor : cărbune, energie nucleară, combustibili sintetici.

O prognoză a A.I.E. pentru acest deceniu are în vedere o creștere economică de 3% pentru țările membre ale organizației, concomitent cu reducerea cu 14% a energiei consumate pentru o unitate de produs național brut sau cu 37% a consumului de petrol pentru producerea aceleiași unități de PNB. Aceasta va impune, însă, necesitatea creșterii cu 60% a consumului de

Cupru: prețuri în creștere

DUPĂ UN AN cu evoluții oscilatorii, se așteaptă ca în 1982 pe piața cuprului să se înregistreze creșteri semnificative ale prețurilor. Prognozele britanice elaborate de Amalgamated Metal Trading arată că, dacă în cursul acestui an prețul de bursă al cuprului se va situa, în medie, la 90 cenți livra, pentru 1982 această medie va urca brusc la 125 cenți, cu posibilități de creșteri chiar și mai mari ulterior. Creșterea prețului este așteptată să înceapă înainte de sfîrșitul acestui an, anticipîndu-se un deficit al producției față de consum de 157 mii tone comparativ cu un surplus de 90 mii tone în anul curent.

Consumul de cupru rafinat al lumii occidentale este așteptat să crească la 7,563 mil. t față de 7,03 mil. t în acest an și 7,28 mil. t în 1980. În ce privește producția de cupru rafinat, prognozele indică o creștere la 7,446 mil. t în 1982 față de 7,2 mil. t în 1981 și 7,063 mil. t anul trecut.

Programe de dezvoltare

Republica Democratică Populară Yemen: preocupări pentru industrializare

CEL DE-AL DOILEA plan cincinal al R. D. P. Yemen (1981—1985) urmărește continuarea și amplificarea eforturilor pentru dezvoltare, care în cursul primului cincinal au condus la realizarea unei creșteri economice generale de 8% anual. Autoritățile yemenite au fixat ca obiective generale ale cincinalului 1981—1985 satisfacerea necesităților esențiale ale populației, sporirea capacităților de producție.

O atenție specială este acordată dezvoltării agriculturii și pescuitului în scopul atenuării puternicului deficit alimentar al țării. Investiții totale de circa 20 milioane dinari (1 dolar S.U.A. = 0,343 dinari) vor fi destinate punerii în valoare a văii riurilor Hadramaout și Beihan, a deltei riului Abyan, producerii de semințe selecționate etc. Pentru dezvoltarea pescuitului noul cincinal prevede investiții de 33 milioane dinari destinate în principal construirii a două noi porturi prescărești la Aden și Al-Mahara, achiziționării de vase pescărești, de instalații pentru repararea vaselor.

Planul cincinal 1981—1985 prevede de asemenea investiții importante în domeniul energetic, ținînd cont de faptul că în prezent 95% din consumul energetic național este acoperit prin importul de țiței, iar cererea internă de energie se apreciază că va crește în perioada de plan cu un ritm mediu anual de 7%. Se preconizează astfel, aplicarea unui program de prospecțiuni petroliere în valoare de 30 milioane dinari și majorarea puterii instalate a centralelor electrice de la 64 MWh în 1980 la 250 MWh în 1985. Industria prelucrătoare este reprezentată îndeosebi prin rafinarea țițeiului, ciment, articole din sticlă, produse textile și alimentare.

Dezvoltarea infrastructurii constituie un obiectiv de maximă importanță pentru R. D. P. Yemen. Planul pentru 1981—1985 prevede alocarea a 40 milioane dinari pentru construirea și întreținerea drumurilor, 20 milioane dinari pentru dezvoltarea portului Aden, 9 milioane dinari pentru dezvoltarea transporturilor aeriene și 8 milioane dinari pentru creșterea parcului de autobuze, autocamioane și automobile.

Schimburile comerciale româno-yemenite s-au majorat în perioada 1975—1979 de circa 6,3 ori. Principalele produse comercializate sînt produsele alimentare și unele produse industriale de larg consum.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 17—21 VIII 1981 a marcat o schimbare de evoluție destul de accentuată a cursului **dolarului SUA** pe piețele valutare.

Mișcarea descendentă a cursului monedei nord-americane, începută încă din prima parte a intervalului prezentat, a fost determinată în primul rînd de scăderea dobînzilor la depozitele în dolari. La aceasta s-au adăugat și unele previziuni revizuite ale evoluției unor economii vest-europene în acest an (în special a R.F.G.), astfel că la închiderea din 21 VIII 1981 dolarul S.U.A. era cotat sub nivelele din 14 VIII 1981, față de restul valutelor occidentale, cu procente cuprinse între 1,4 și 3,5%.

Lira sterlină, care a fost influențată favorabil de ridicarea de unele bănci a dobînzii de bază la împrumuturile în această valută, precum și de unele zvonuri privind ridicarea prețului la țițeiul extras în Marea Nordului, a înregistrat reprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul, fiind cotată la închiderea săptămînii la 1,86 dolari/1 liră (+3,5%).

Dobînzile foarte ridicate la depozitele în eurofranci francezi (depășind chiar 50% p.a. de la o zi la alta) au avut un impact favorabil asupra cursului **francului francez**, care s-a redresat și în cadrul sistemului valutar vest-european, iar față de dolarul SUA cota pe 21 VIII la 5,92 franci/1 dolar, față de 6,07 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (+ 2,5%).

Procente apropiate de repreciere în relația cu dolarul SUA (circa 2,4%) au înregistrat **yenul japonez** (226,25 yeni/1 dolar pe 21 VIII, comparativ cu 233,75 yeni/1 dolar pe 14 VIII) și **marca vest-germană** (2,47 mărci/1 dolar, față de 2,5275 mărci/1 dolar respectiv).

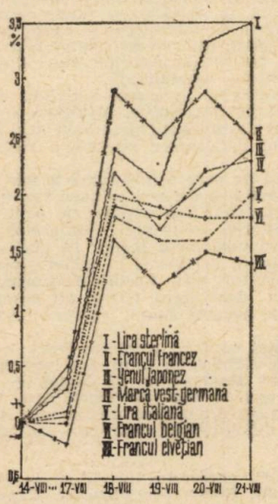

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17—21 VIII., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 14 VIII a.c.

Lira italiană era tranzacționată la închiderea intervalului la 1233 lire/1 dolar, cu 2% sub cursul de referință de 1257 lire/1 dolar, în timp ce **francul belgian**, cu o cotație de 40,70 franci/1 dolar (față de 41,45 franci/1 dolar pe 14 VIII) înregistra un avans de 1,8% în relația cu moneda americană.

După un început nefavorabil (depreciere de 0,2% pe 17 VIII), **francul elvețian** s-a încadrat în mișcarea generală de pe piață, astfel că la sfîrșitul săptămînii nivelul său de 2,15 franci/1 dolar reprezenta o repreciere de 1,4% față de cel de referință de 2,18 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere la eurodolar (18,8125% pe 21 VIII, față de 19% pe 14 VIII) și euromarca vest-germană (12,5625%, față de 12,6875% respectiv), în timp ce la eurofrancul elvețian au fost relativ constante, în jurul a 9,5%.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe aceeași linie ascendentă începută săptămîna trecută, al doilea fixing din ziua de 21 VIII de 429,50 dolari/uncie fiind cu 16,5 dolari/uncie peste cel corespunzător din 14 VIII 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

CONFERINȚA O.N.U. PENTRU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE CELE MAI PUȚIN AVANSATE

ORGANIZAREA la Paris, între 1 și 14 septembrie a unei conferințe consacrate țărilor cele mai sărace — prima de acest gen — are la bază hotărîrea generală a guvernelor țărilor din O.N.U. și se va desfășura cu participarea tuturor țărilor membre ale Națiunilor Unite. După cum arăta într-un recent interviu acordat revistei Forum du Développement secretarul general al U.N.C.T.A.D., **Gamani Corea,** țările cele mai sărace nu vor acționa individual, în pregătirea și desfășurarea conferinței ; nu se va pune problema unei eventuale sciziuni între ele și celelalte țări în curs de dezvoltare. Ele își vor prezenta propunerile în numele Grupului celor 77, politica lor este parte integrantă din cea a Grupului celor 77 și are asentimentul întregului grup al țărilor în curs de dezvoltare. Scopul central al conferinței este de a atrage atenția asupra problemelor speciale cu care sînt confruntate aceste țări, de a găsi soluții și de a mobiliza un efort internațional pentru rezolvarea lor.

Fără îndoială că una din principalele și cele mai urgente căi de sprijin va fi majorarea ajutorului public pentru dezvoltare acordat acestor țări. Dublarea ajutorului preconizat ar însemna creșterea, pe ansamblu, cu circa 20% a fondurilor publice pentru dezvoltare acordate lumii a treia, deși țările cele mai puțin avansate beneficiază de un ajutor pe locuitor aflat încă sub media nivelului ajutoarelor de care se bucură în ansamblu țările în curs de dezvoltare.

După cum sublinia Gamani Corea, premergător conferinței se conturează cîteva idei noi în legătură cu problema sprijinului ce trebuie acordat acestor țări. ● Mai întîi faptul că țările în curs de dezvoltare, în ansamblu pot contribui la această acțiune ținînd cont că din rîndul lor fac parte și unii din marii producători de petrol care dispun de resurse financiare necesare, sprijinirii eforturilor de dezvoltare ale țărilor cele mai sărace. ● Se afirmă, de asemenea, tot mai clar că ajutorarea țărilor cele mai puțin avansate se constituie ca un element de concepție în vederea instituirii unei noi ordini economice internaționale : stabilizarea piețelor și a prețurilor produselor de bază ar fi în primul rînd în favoarea acestor țări, a căror economie este tributară prin excelență produselor de bază ; îmbunătățirea situației sistemului financiar internațional, respectiv a fluxurilor financiare către „lumea a treia" ar favoriza în primul rînd țările cele mai puțin dezvoltate pentru depășirea decalajului care le separă de celelalte țări ale lumii.

Noul program de acțiune va trebui să țină cont de diversitatea de condiții socio-economice din țările avute în vedere ; de aceea, nu se va putea vorbi de un program unic, acceptat de toate țările în cauză ci, de la caz la caz, se va insista asupra unor probleme legate de conducerea economică, învățămînt, îmbunătățirea infrastructurii, valorificarea surselor alternative de energie etc. Elementul comun al acestor programe ar putea fi considerat interesul ce se poartă rezolvării trebuințelor de bază ale populației. În acest context, un element de noutate îl constituie faptul că la sesiunile pregătitoare fiecare din țările cele mai sărace participante și-au prezentat programe proprii de dezvoltare, concepute de ele însele și nu în baza studiilor secretariatului U.N.C.T.A.D., apreciindu-se astfel că se va crea o imagine mai realistă asupra necesităților cu care aceste țări sînt confruntate și se va putea realiza un dialog mai concret cu țările care le pot sprijini.

ÎN ULTIMII 10 ANI, atenția generală s-a îndreptat spre cele mai slab dezvoltate țări în curs de dezvoltare. În 1980 numărul lor era de 30, cuprinzînd 12,4% din totalul populației țărilor în curs de dezvoltare *).

Conform rezoluției 2768 (XXVII) a Adunării Generale O.N.U. din noiembrie 1971, caracteristicile principale ale acestor țări au fost sintetizate de specialiștii U.N.C.T.A.D. după cum urmează : un nivel foarte scăzut al productivității muncii, lipsa forței de muncă calificate, o slabă cunoaștere a naturii și mărimii resurselor lor naturale, infrastructură economică slab dezvoltată, predominanța economiei de subzistență, un număr redus de materii prime de care depinde structura producției și a exportului, lipsa unei industrializări integrate și coordonate.

Toate aceste țări au un venit pe locuitor foarte scăzut, în majoritatea cazurilor sub 100 dolari ; în toate țările ponderea industriei prelucrătoare în P.I.B. este scăzută (deși în această privință există unele diferențieri, ponderile situîndu-se între 1% și 14%) ; într-un număr de 12 țări există un grad de alfabetizare de 10% sau mai puțin.

Principala cauză a înapoierii economice a acestor țări este caracterul structural al economiei lor bazată pe dezvoltarea unei agriculturi de subzistență și incapacitatea de a-și dezvolta producția de export prin valorificarea resurselor interne de materii prime.

Predominanța agriculturii de subzistență, de multe ori nomadă, este deci o caracteristică majoră. În cele mai multe din aceste țări agricultura reprezintă 50% și chiar mai mult din PIB și 3/4 sau mai mult din populația activă națională este ocupată în acest sector ; în cel puțin 15 țări agricultura absoarbe 85% din forța de muncă disponibilă. Agricultura are la bază o structură orientată de-a lungul unei îndelungate perioade spre dezvoltarea culturilor agricole de export, cu neglijarea sectorului zootehnic, cu un randament la hectar foarte scăzut, ceea ce a dus la creșterea decalajului între sectorul agricol tradițional și sectorul agricol modern, de altfel foarte redus, și la accentuarea dependenței volumului și structurii producției agricole de evoluția pieței mondiale.

Situația actuală a țărilor în curs de dezvoltare cel mai slab dezvoltate

Structura economică, bazată pe activitatea agricolă, a determinat la rîndul ei un anumit tip de dezvoltare industrială, condiționată în principal de evoluția producției agricole și de gradul de valorificare a resurselor de materii prime agricole pe plan intern. Activitatea extractivă se află la un nivel foarte scăzut, comparativ cu potențialul miner existent.

	Perioada	Cele mai slab dezv. țări	Țări în curs de dezv.
PNB/locuitor (creștere medie anuală %)	1960—70	0,9	2,7
	1970—78	0,8	3,1
Producția agricolă (creștere procentuală)	1961—70	2,5	2,7
Raport de schimb	1960—70	3,9	5,8
(modificări)	1970—78	—1,3	5,0
Investiții interne (% din PNB)	1977	15,0	24,0
Creșterea investițiilor	1960—70	5,0	6,6
brute (%)	1970—77	2,8	10,3

Sursa : UNCTAD Doc. TD/B/AC 17/14

Industria prelucrătoare este și ea slab reprezentată în economia acestor țări și se bazează în general pe prelucrarea materiilor prime agricole fiind orientată către asigurarea consumului intern și substituirea importurilor de bunuri de consum. Slaba diversificare și dezvoltare a producției este datorată, în bună parte, unor cauze ce țin de : lipsa de mijloace financiare, lipsa de tehnologie și cadre calificate, infrastructura necorespunzătoare și piața internă de consum restrînsă. Ca urmare, capacitățile de producție ale întreprinderilor sînt limitate și extinderea lor solicită o finanțare externă substanțială.

Prezența capitalului străin în aceste activități este în general încurajată de guvernele statelor respective, printr-un regim preferențial acordat pe baza regimului de investiții practicat, deși trebuie spus că se accentuează tendința de participare sporită a statului în întreprinderile industriale.

O dificultate majoră pe care o întîmpină aceste țări în dezvoltarea lor economică este incapacitatea de a-și asigura veniturile valutare necesare fie prin creșterea încasărilor din export, fie prin substituirea unor importuri, sau prin creșterea volumului ajutoarelor financiare externe.

Sursele de finanțare externă a țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate sînt foarte variate și în general este greu de determinat sumele care revin acestor țări. Creditele acordate de către Asociația internațională pentru dezvoltare (IDA) au cumulat, la 30 iunie 1980, 5 251,6 mil. dolari SUA, această sumă reprezentînd circa 25% din totalul angajamentelor I.D.A.

În cadrul Conferinței care va avea loc între 1—14 septembrie 1981 la Paris se preconizează elaborarea unui nou program substanțial de acțiune (Substantial New Programme of Action — S.N.P.A.) pentru cele mai puțin avansate țări în curs de dezvoltare. Programul va include prioritățile de dezvoltare economică ale acestor țări încercînd să contribuie la depășirea dificultăților care frînează progresul lor economic și social.

*) În 1980 lista O.N.U. cuprindea următoarele țări : Afganistan, Bangladesh, Benin, Bhutan, Botswana, Burundi, Capul Verde, Africa Centrală, Ciad, Comore, R. P. D. Yemen, Ethiopia, Gambia, Guineea, Haiti, R.P.D. Laos, Lesotho, Malawi, Maldive, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Samoa, Somalia, Sudan, Uganda, Tanzania, Volta Superioară, R. A. Yemen.

Pagină realizată de
Liliana RĂDULESCU
Emilian STANCU

Conferința de la Nairobi

SURSE DE ENERGIE PENTRU VIITOR

DESFĂȘURATĂ în capitala Kenyei, între 10 și 21 august, Conferința Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie a fost apreciată drept un succes al comunității internaționale pe calea trecerii treptate de la actuala economie energetică mondială, dominată de petrol și gaze naturale, la una în care un rol considerabil să fie jucat de surse de energie neepuizabile. Această primă reuniune mondială din istorie, consacrată problemelor energiei a avut loc într-un moment crucial pentru omenire, care depinde încă în proporție de peste 80% de combustibilii fosili (cărbune, petrol și gaze naturale convenționale) ce vor deveni, chiar și după cele mai optimiste aprecieri, tot mai puțini și mai scumpi.

În acest context, Conferința Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie a căpătat o semnificație deosebită pentru viitorul energetic, atît sub aspect economic cît și politic. La ședința inaugurală a lucrărilor, premierul indian, Indira Gandhi sublinia urgența și implicațiile problemei energiei și a lansat ideea trecerii la „o revoluție în domeniul energiei" care să pună capăt dominației petrolului — ce duce la diviziri pe plan politic — și să promoveze cooperarea internațională a tuturor statelor pentru valorificarea surselor noi și regenerabile de energie. La rîndul său, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, avertiza că, întrucît eforturile pentru accesul la sursele noi și regenerabile de energie ar putea alimenta germenii unor încordări pe plan politic, este necesară cooperarea internațională în dezvoltarea noilor surse de energie, care „poate contribui, cu siguranță, la eliminarea a numeroase motive latente de tensiune și conflict pe plan internațional" și la asigurarea energiei necesare generațiilor viitoare.

Conferința și-a concentrat atenția asupra proiectului unui „Program de acțiune" în vederea utilizării a 14 surse noi și regenerabile de energie și anume : energia solară, geotermică, eoliană, energia valurilor mărilor și oceanelor, energia mareelor, energia rezultată din diferența de temperatură a apelor de la suprafața mărilor și din adîncurile acestora, biomasa, lemnul de foc, cărbunii din lemn, turba, energia hidraulică, șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice și energia animalelor de tracțiune.

Situația actuală a consumului de energie în lume este o manifestare a unei ordini economice internaționale nejuste. De aceea, în strategiile dezvoltării, energia și în mod deosebit sursele noi și regenerabile de energie, nu trebuie să fie tratate doar ca o problemă în sine, ci în planurile și programele de dezvoltare economică acestora trebuie să li se acorde un rol preponderent. În acest sens, reprezentantul țării noastre a arătat că în concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, soluționarea acestor probleme, inclusiv a celor privind dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie, trebuie privită ca parte integrantă a acțiunilor vizînd instaurarea unei noi ordini economice internaționale, caracterizată prin relații noi, de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure accelerarea dezvoltării economico-sociale a tuturor țărilor, în primul rînd a celor în curs de dezvoltare. Reprezentantul român a subliniat contribuția însemnată pe care pot și trebuie să o aducă sursele noi și regenerabile de energie în condițiile în care sursele clasice, îndeosebi petrolul, vor continua să aibă, în perioada următoare un rol deosebit de important. În context, el a insistat asupra necesității ca statele posesoare de surse clasice de energie să permită accesul țărilor care nu dispun de asemenea surse, precum și asupra necesității accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile de valorificare și utilizare a surselor noi și regenerabile de energie. Evidențiind rolul important al cooperării internaționale în domeniul exploatării surselor noi și regenerabile de energie, reprezentantul român s-a pronunțat pentru un „Program de acțiune" bine definit, cu obiective clare și concrete, a cărui aplicare să contribuie la satisfacerea nevoilor de energie a tuturor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare. În acest sens, sînt necesare măsuri concrete și practice pentru dezvoltarea tehnologiei de punere în valoare a surselor noi și regenerabile, pentru asigurarea resurselor financiare, a cadrelor corespunzătoare și transferului de tehnologie vizînd utilizarea pe scară internațională cît mai largă a surselor noi și regenerabile. Pentru urmărirea îndeplinirii acestor măsuri — a opinat reprezentantul român — este necesară crearea unui mecanism adecvat în vederea promovării cooperării internaționale și creșterii rolului sistemului O.N.U.

Numeroși delegați au exprimat în cursul dezbaterilor generale îngrijorarea serioasă față de faptul că actuala criză energetică și economică afectează profund dezvoltarea economică, îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Țările africane, de pildă, au trebuit să plătească, anul trecut, pentru importurile de petrol 7,4 miliarde dolari, față de 0,8 miliarde în 1973, înregistrînd o creșterea anuală de 37% a notei de plată pentru petrol.

Delegații la conferință au subliniat, totodată, că problema energiei este inseparabilă de celelalte probleme economice cu care se confruntă astăzi țările lumii. Așa cum sublinia delegatul iordanian, toate problemele majore legate de energie sînt probleme politice și tocmai de aceea dezvoltarea de surse noi și regenerabile de energie este și ea o problemă de optiune economico-socială și politică. Unii delegați, ca cel nigerian, au avertizat că dacă țările în curs de dezvoltare vor fi obligate să importe tehnologii scumpe de utilizare a surselor noi și regenerabile, decalajul dintre țările bogate și sărace se va lărgi și de aceea problemele vizînd energia nu trebuie separate de convorbirile Nord-Sud. Alți delegați din „grupul celor 77" au insistat cu tărie pentru măsuri instituționale și financiare concrete, corespunzătoare care să garanteze îndeplinirea prevederilor „Programului de acțiune". Dar delegații S.U.A. și ai țărilor membre ale C.E.E. au formulat rezerve și au evitat angajamente definitive în acest sens.

Conferința a definit principalele linii directoare — prin eforturi naționale și internaționale în domeniile cercetării, transferului de tehnologie, schimbului de informații, pregătirii cadrelor și mobilizării resurselor financiare — pentru a promova o mai rapidă dezvoltare a surselor noi și regenerabile de energie. În ce privește cele două probleme esențiale ale complexului de măsuri vizînd punerea în valoare și utilizarea surselor noi și regenerabile de energie — crearea de mecanisme financiare și de instituții specializate în sistemul O.N.U. — conferința s-a încheiat doar cu un succes parțial, recomandînd ca astfel de mecanisme și instituții să fie dotate cu fonduri corespunzătoare nevoilor de utilizare a surselor noi și regenerabile de energie.

Conferința a hotărît, totuși, crearea unui organism interguvernamental interimar care să urmărească îndeplinirea „Programului de acțiune" (Programul de la Nairobi). Acest organism are un mandat de un an, pînă la Adunarea Generală din anul viitor, care va hotărî crearea unui organism permanent.

Conferința a apreciat că în următoarele două decenii va trebui să aibă loc trecerea treptată de la economia mondială bazată pe hidrocarburi la o economie care să se bizuie pe alte surse de energie, important fiind ca această trecere să se facă lent, fără conflicte politice sau de altă natură.

În prezent, pentru țările în curs de dezvoltare această tranziție globală ridică probleme mai serioase deoarece, pentru a-și asigura ritmuri susținute de dezvoltare economico-socială, ele nu pot aștepta, ci sînt obligate să depună eforturi pentru a dezvolta propriile surse noi și regenerabile.

Aprobînd „Programul de acțiune" pentru îndeplinirea căruia este necesară, numai în următorii 4 ani suma de 52 miliarde dolari, conferința și-a însușit și ideea că pacea mondială și caracterul însuși al dezvoltării tuturor statelor, în special al țărilor lumii a treia, vor depinde, în anii care vin și de tipurile de energie disponibile și de costul lor. De aceea, hotărîrile și măsurile preconizate în „documentele istorice" ale acestei prime conferințe mondiale consacrate energiei, capătă semnificații deosebite pentru politica de perspectivă a statelor membre ale O.N.U. în domeniul energiei.

Florea ȚUIU

Evoluții negative în agricultura țărilor „cel mai puțin avansate"

ÎN POFIDA diferitelor măsuri și programe, promovate pe plan național, dar mai ales pe cel internațional, pentru accelerarea dezvoltării social-economice a țărilor în curs de dezvoltare, numărul celor considerate — conform criteriilor stabilite de O.N.U. — ca fiind „cel mai puțin avansate" nu înregistrează o tendință de scădere pe plan mondial, ci de creștere (respectiv de la 25 de țări în 1971 la 30 în prezent). Or, dacă producția industrială pe locuitor a acestui din urmă grup de țări a cunoscut o tendință lentă de creștere, în ceea ce privește producția agricolă tendința actuală și cea estimată în perspectivă sînt întru totul neliniștitoare.

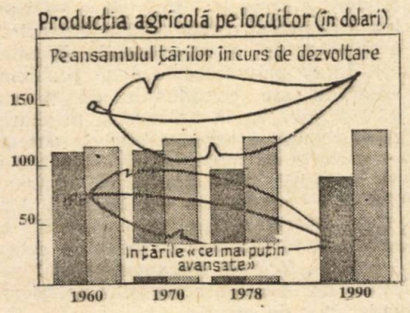

După cum se vede din graficul de mai sus, în deceniul trecut — în condițiile unei mici creșteri a valorii absolute medii a producției agricole pe locuitor în țările în curs de dezvoltare — nivelul acesteia corespunzător grupului țărilor „cel mai puțin avansate" s-a redus simțitor, cu perspective de reducere în continuare pînă în 1990. Evoluție care determină publicația **Forum du développement** (nr. 74/1981), din care am reprodus graficul, să pledeze pentru întărirea și diversificarea ajutorului acordat acestor țări de către P.N.U.D. și alte organisme internaționale, în scopul de a preîntîmpina creșterea dependenței popoarelor respective de importul de produse agricole.

U. R. S. S.: utilizarea resurselor secundare

CA URMARE a preocupării unităților economice din U.R.S.S. pentru utilizarea resurselor secundare din producție, în cel de-al zecelea cincinal (1976—1980) volumul materiilor prime secundare colectate și prelucrate a crescut cu 3,5 milioane de tone, comparativ cu cincinalul anterior. Astfel, au fost colectate și prelucrate (în milioane tone) : fier vechi și deșeuri din siderurgie — 236 (cu un efect economic de 4,9 mlrd. ruble), deșeuri de hîrtie — 10,8, materiale textile — 2,8, anvelope uzate — 1,5, cioburi de sticlă — 2,0, materiale din polimeri — 0,112. Se evaluează că au fost economisite 43 milioane mc de material lemnos, circa 2 mil. tone de fibre naturale și sintetice, 350 mii tone de cauciuc sintetic, 850 mii tone de sodă calcinată și 350 mii tone de benzină — arată revista **Planovoe hozeaistvo.**

Potrivit calculelor, de pildă, utilizarea deșeurilor de hîrtie colectate numai în anul 1980 a permis economisirea a 7,8 milioane mc de lemn industrial, a 3,6 mil. Gcal de energie termică și a 500 mil. kWh de energie electrică. Cercetările efectuate de specialiști au evidențiat că valorificarea deșeurilor de hîrtie permite nu numai folosirea mai rațională a resurselor forestiere, dar și reducerea consumului de apă pentru nevoile tehnologice ale industriei de celuloză și hîrtie cu 15—60%, a consumului de energie cu 60—70%, scăderea poluării aerului cu 60—73%, a apei cu 25%, precum și micșorarea cantității de deșeuri și reziduuri solide cu 39—100%.

Substituirea petrolului: restricția investițiilor

ÎNLOCUIREA treptată a petrolului, devenită o necesitate imperioasă pentru toate țările în care acest purtător de energie deține o poziție importantă în balanța energetică, reclamă ample investiții. Astfel, după cum se vede din graficul de mai jos, în timp ce explorarea și exploatarea unor noi zăcăminte de petrol în zone mai greu accesibile necesită investiții specifice sporite pînă în jur de zece ori în raport cu investițiile pentru aceleași activități în zona Orientului Mijlociu, valorificarea unor surse alternative de energie revine deocamdată de zeci de ori mai scump. Cel mai înalt nivel al investițiilor specifice (în situația comparativă de la finele

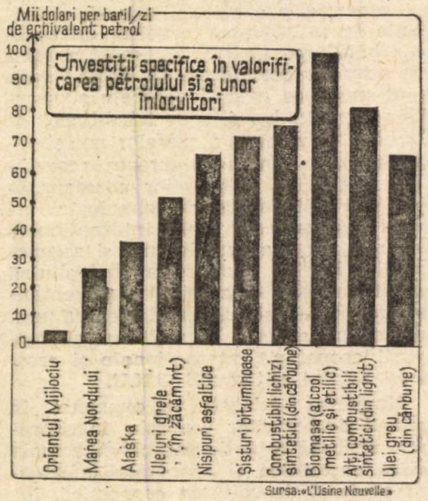

anului 1980) apare în cazul punerii în valoare a singurei surse reînnoibile de energie, inclusă în grafic — biomasa. Desigur, este de așteptat ca chiar în cursul actualului deceniu progresul tehnico-științific permanent să aducă modificări în ierarhia investițiilor necesare pentru valorificarea diverselor surse de energie.

Demararea încă lentă a biotehnologiilor

DUPĂ CUM S-A RELEVAT la o conferință internațională din acest an pe problemele biotehnologiilor, la care au participat specialiști din Japonia, S.U.A. și țările Europei occidentale, sînt în continuă creștere investițiile efectuate de firme din țările respective în cercetarea științifică în acest domeniu. Astfel, numai în industria farmaceutică cheltuielile pentru cercetări asupra aplicațiilor biotehnologiilor sînt evaluate în aceleași țări la circa 125 mil. dolari pe an ; totodată, se remarcă apariția în cadrul industriei chimice a unor firme specializate direct în biotehnologie.

În cursul dezbaterilor la conferință s-a apreciat că rezultatele ingineriei genetice ar putea fi aplicate mult mai rapid în alte domenii decît industria farmaceutică, de pildă în agricultură. Totuși, previziunile anterioare că în curînd se va putea trece la producția industrială a unei serii de articole pe baza utilizării biotehnologiilor au fost considerate la conferință ca fiind prea optimiste, deoarece însușirea unor asemenea tehnologii necesită — de regulă — o perioadă de timp de 2—3 ori mai lungă decît se presupunea inițial.

Intensificarea exploatărilor forestiere

SE APRECIAZĂ că ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în cifra de afaceri reprezintă în sectorul exploatărilor forestiere din S.U.A. doar 0,5% față de 1% pe întreaga industrie, deși experiența a demonstrat că — într-o serie de cazuri — aplicarea măsurilor de intensificare a gospodăririi resurselor forestiere pe baza rezultatelor cercetărilor științifice a condus la o eficiență de douăzeci și chiar de mai multe ori superioară celei rezultate din promovarea de măsuri extensive pentru lărgirea bazei de materie primă lemnoasă.

Sintetizînd experiența avansată în acest domeniu, publicația **Forest Production Journal** scrie că, în cadrul unor firme, cercetările asupra bazei de materii prime nu se realizează într-un centru unic, ci în cadrul unor filiale de cercetări științifice, subordonate conducerilor unităților de producție pe plan regional. O asemenea organizare asigură legătura strînsă dintre cercetare și producție, cu efecte deosebit de favorabile îndeosebi în stadiul asimilării rezultatelor cercetării, datorită participării nemijlocite, imediate, a cadrelor din producție. Printre temele prioritare studiate în ultima perioadă de cercetătorii firmelor menționate se numără eficiența utilizării depline a biomasei (în condițiile arderii părții sale calitativ inferioare pentru obținerea de energie), precum și capacitatea de creație a pieței pentru diferitele produse care se obțin în cazul utilizării depline.

GLOSAR

Termeni și definiții din demografie [III]

2. Viața probabilă, denumită și **viața mediană,** reprezintă o valoare mediană pentru cohorta ipotetică dintr-o tabelă de mortalitate ; ea este vîrsta la care numărul supraviețuitorilor din tabela de mortalitate se reduce la jumătate. Într-o altă formulare, este durata de viață pe care un nou născut are o șansă din două ca s-o depășească. Fiind vorba de o mediană calculată pentru intervale, ea se determină cu ajutorul unei formule de interpolare. Exemplificînd cu datele din tabela de mortalitate 1970—1972, publicată în Anuarul demografic al Republicii Socialiste România, 1974, constatăm că viața mediană este de 74,44 ani.

3. Viața normală, denumită și **vîrsta modală la deces,** este, într-o tabelă de mortalitate, vîrsta la care se produc cele mai multe decese. Desigur, este vorba de vîrsta situată spre sfîrșitul vieții.

În aceeași tabelă de mortalitate, observăm că numărul cel mai mare de decese revine vîrstei de 79 ani. Acesta este intervalul modal și deci trebuie să determinăm vîrsta exactă cu ajutorul unei formule de interpolare, care ne dă : 79,22 ani. Deci viața medie, viața probabilă și viața normală, sub raport statistic, reprezintă o medie, o mediană și un mod într-o tabelă de mortalitate, avînd toate trei semnificație de valori probabile : 68,58 ani, 74,44 ani și 79,22 ani pentru populația României (tabela de mortalitate 1970—1972).

Cea mai des folosită este vîrsta medie sau durata medie a vieții. Importanța acestui indicator este cu totul particulară, deoarece el sintetizează nivelurile mortalității unei populații la toate vîrstele, într-o anumită perioadă. Valoarea vieții medii este astăzi cuprinsă între circa 30 ani (țările subdezvoltate cu cea mai înaltă mortalitate) și circa 75 ani (Suedia, Norvegia). De aceea este caracteristic că în toate studiile comparative internaționale, în vederea caracterizării nivelului de dezvoltare social-economică a țărilor, se ia, ca variabilă importantă, durata medie a vieții. Mai mult, în ultimii ani acest indicator este folosit și pentru caracterizarea calității vieții.

4. Longevitatea înseamnă lungimea (întinderea) maximă a vieții umane. Această valoare este considerată, de cei mai mulți specialiști în biologia umană, ca fiind 110—115 ani. Se afirmă că în absența diferitelor riscuri de deces, în cea mai mare parte determinate de factori sociali, oamenii ar trebui să trăiască normal pînă la vîrsta de 110—115 ani. Folosirea termenului de longevitate în locul celui de durata medie a vieții — cum se întîlnește uneori în publicațiile noastre — este greșită.

Vladimir TREBICI

Dobînzi ridicate

Cornel Măciucă, Ploiești — Inflația, ca principală formă de manifestare a crizei monetare, este combătută în S.U.A. printr-o politică monetară restrictivă, concretizată prin dobînzi foarte mari. Pe această cale se urmărește o reducere a cererii de consum, care să determine la rîndul ei scăderea prețurilor, chiar dacă va rezulta o creștere a numărului șomerilor.

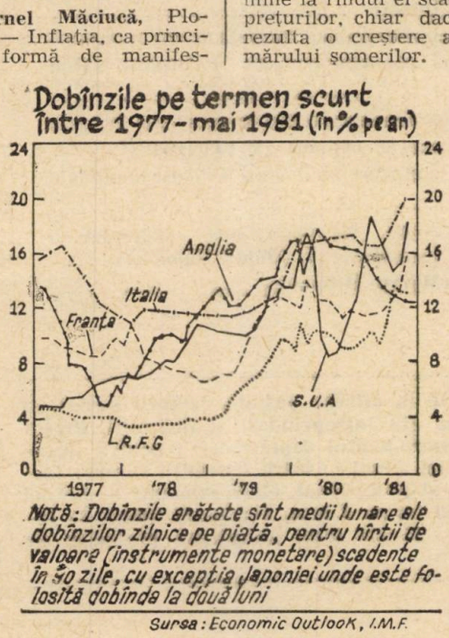

Notă: Dobînzile arătate sînt medii lunare ale dobînzilor zilnice pe piață, pentru hîrtii de valoare (instrumente monetare) scadente în 90 zile, cu excepția Japoniei unde este folosită dobînda la două luni

Sursa: Economic Outlook, I.M.F.

Dobînzile ridicate au provocat însă și un flux al capitalurilor lichide din țările industrializate spre S.U.A., contribuind la creșterea cursului dolarului față de celelalte monede. Scumpirea dolarului, respectiv scăderea cursului celorlalte monede, nu se datorează însă numai dobînzilor ridicate din S.U.A., ci în mare măsură și deficitelor de balanță și bugetare ale acestor țări. Faptul în sine, al scumpirii dolarului, provoacă pierderi celorlalte țări prin creșterea prețurilor în monedă națională la mărfurile importate al căror preț este exprimat în dolari, ceea ce determină o evoluție inflaționistă a economiei. De aceea, statele vest-europene industrializate au fost nevoite și ele să ridice dobînzile (vezi graficul), cu toate dezavantajele unei astfel de măsuri, în principal frînarea acțiunilor de reducere a numărului șomerilor.

Cooperare Sud-Sud

Tudor Ispas, Dorohoi — 1) Termenul de cooperare Sud-Sud definește relațiile economice dintre țările în curs de dezvoltare, pornind de la constatarea că majoritatea acestor țări sînt situate în emisfera sudică. Problema întăririi cooperării între țările în curs de dezvoltare s-a pus însă în 1967 în așa-numita „Cartă economică a lumii a treia" adoptată de conferința ministerială de la Alger a țărilor membre ale „Grupului celor 77". Un deziderat similar a fost exprimat la reuniunile acestor țări din Mexic din 1976 și de la Arusha, Tanzania, din 1979. Cu toate acestea, schimburile dintre țările în curs de dezvoltare reprezentau la sfîrșitul deceniului trecut numai 5,7 la sută din comerțul mondial, iar ponderea acestor schimburi în volumul total al exporturilor lor era de circa 22 la sută, față de 72 la sută cît era ponderea țărilor dezvoltate. În schimb, din exporturile țărilor dezvoltate numai 24 la sută luau calea „lumii a treia". În cadrul comerțului cu produse de bază dintre țările în curs de dezvoltare, ponderea combustibililor ajunge la 70 la sută. Se așteaptă ca generalizarea preferințelor comerciale între țările în curs de dezvoltare să dea un puternic impuls acestor schimburi, afectate încă de o serie de restricții, în special tarifare.

În ce privește cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, în luna iunie a.c. a avut loc la New York cea de-a doua reuniune a comitetului însărcinat cu examinarea progreselor realizate de organismele din sistemul O.N.U. în aplicarea Planului de acțiune de la Buenos Aires, ca și a dificultăților care stau în fața acestui obiectiv.

2) Piața comună a Americii Centrale grupează Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras și Nicaragua. Anul trecut volumul schimburilor reciproce ale țărilor membre era de circa 20 de ori mai ridicat decît în 1960.

Energie nucleară

Marcela Ichim, Alba Iulia — Creșterea cu 11 la sută a puterii instalate în centrale nuclearo-electrice înregistrată anul trecut pe plan mondial s-a datorat în esență unui număr de numai trei țări (Franța, Suedia și U.R.S.S.). La sfîrșitul anului trecut se aflau în funcțiune în lume 253 de reactori, cu o putere instalată totală de 139 GW. Alți 230 de reactori, însumînd 212 GW erau în construcție, iar 118 reactori — reprezentînd o putere suplimentară de 109 GW — se aflau în faza de proiect sau erau comandați. Centralele nucleare-electrice au furnizat în 1980 aproape 8 la sută din energia electrică produsă pe plan mondial, ponderea respectivă urmînd să atingă 11 la sută în 1985 și 13 la sută în 1990.

Potrivit ultimului raport anual al Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.), nici un deces sau rănire gravă datorită radiațiilor nu s-au înregistrat din 1956, anul intrării în funcțiune a primului reactor nuclear destinat aprovizionării cu energie, și pînă în prezent.

Pe de altă parte, Conferința internațională privind siguranța centralelor nucleare, organizată de A.I.E.A., la 20—24 octombrie 1980 la Stockholm, la care au participat circa 700 de experți din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, a ajuns la concluzia că nici un factor nu limitează în principiu lărgirea utilizării energiei nucleare.

Cauciuc natural

Corneliu Bulgaru, București — Circa 60 la sută din consumul de cauciuc, atît natural cît și sintetic, se realizează în industria automobilului, restul revenind altor sectoare de activitate economică, în primul rînd industriale.

Cele mai importante țări producătoare de cauciuc natural sînt Malaezia, Indonezia, Thailanda și Sri Lanka. În Malaezia principala frînă în calea creșterii producției o reprezintă insuficiența forței de muncă. Cel mai mare potențial productiv, apreciază experții Băncii mondiale, există în Indonezia, în special dacă se ține seama de posibilitatea înlocuirii pe suprafețe mari a tipurilor actuale de arbori cu varietăți de mare randament. În absența unei asemenea înlocuiri, în Sri Lanka producția de cauciuc natural stagnează de mulți ani.

În țara de proveniență a arborelui de cauciuc, Brazilia, producția de cauciuc natural a cunoscut un declin spectaculos din cauza unei maladii, specifice sud-americane, a arborilor. Înaintea primului război mondial, cea mai mare parte a cauciucului utilizat pe plan mondial era obținut din Brazilia, din arbori care creșteau sălbatic, nu în plantații ca în prezent. Din cauza maladiei amintite și ținînd seama de creșterea puternică a necesarului de cauciuc pe piața internă, Brazilia a devenit astăzi țara în curs de dezvoltare cu cea mai mare producție de cauciuc sintetic, din care este de altfel și cea mai mare consumatoare.

Cercetare științifică

Mărgărit Pandelescu, București — 1) Colocviul național asupra științei și tehnologiei prevăzut să se desfășoare între 13 și 16 ianuarie 1982 la Palatul Congreselor din Paris va pune în dezbatere, între altele, rolul cercetării în ieșirea din criză, impactul său social-economic, pregătirea cadrelor pentru cercetare, motoarele și frînele din calea inovației, informarea publicului și dezbaterea publică a obiectivelor politicii științei.

2) Comisia internațională a juriștilor este o organizație neguvernamentală cu sediul la Geneva, dispunînd de statut consultativ pe lîngă ECOSOC, UNESCO și Consiliul Europei. Ultima reuniune, desfășurată la Haga, a respectivei Comisii, s-a ocupat de „dreptul la dezvoltare", care tinde să fie recunoscut ca un principiu fundamental al dreptului internațional. Participanții au căzut de acord că o dezvoltare reală presupune recunoașterea ca inseparabile a drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale ale omului, propunîndu-și totodată să acorde o atenție sporită contribuției pe care dreptul și juriștii o pot aduce la procesul dezvoltării.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 28 august 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni pentru punerea în funcțiune a noilor obiective **(Alexandru Tache)** 1

— Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (I) **(Iosif Bercia)** 3

— Dimensiuni noi în activitatea de tipizare și standardizare **(Ion Hera-Bucur, Fevronia Bulacu)** 5

— Tehnologii de producție cu consum redus de energie la cultura grîului **(Mircea Zaharia)** 7

— Mica industrie — posibilități de valorificare a resurselor locale **(Dragoș Luchian)** 9

— Produse și servicii cu eficiență economico-socială sporită **((Tiberiu Vesselényi)** 10

— O componentă a calității vieții: îmbunătățirea transportului urban de călători **(V. Dincă)** 11

— Eficiență sporită în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a României **(Ion Stanciu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ORGANIZARE

— Colectivul de muncă — focar al inițiativelor, promotor al noului **(Gheorghe Butaru)** 16

TEORII — IDEI

— Sporirea productivității muncii sociale — condiție de bază în dezvoltarea economică a țării noastre **(Gh. Răducanu)** 18

— Dezvoltarea tehnologică: concepte, probleme și orientări noi (II) **(A. Vasilescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Oprea Parpală)** 22

— Limite sau cotitură **(N. N. Constantinescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Inflație și lichiditate **(Mugur Isărescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Forumul dezvoltării 28

— Conferința de la Nairobi. Surse de energie pentru viitor **(Florea Țuiu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice.

IN THIS ISSUE

— Upgrow the contribution of the scientific research to the development of the existent mineral resources **(Iosif Bercia)** 3

— A component of the quality of life. Improving the urban transportation **(V. Dincă)** 11

— Higher efficiency in foreign trade and international cooperation of Romania **(Ion Stanciu)** 13

— Upgrow the productivity of the social labour : a basic condition in our country's economic development **(Gh. Răducanu)** 18

— Technological development : new concepts, problems and trends (II) **(A. Vasilescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (I) **(Oprea Parpală)** 22

— Inflation and liquidity **(Mugur Isărescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique à l'élargissement des ressources minérales disponibles **(Iosif Bercia)** 3

— Une composante de la qualité de la vie. L'amélioration du transport municipal **(V. Dincă)** 11

— Efficience accrue dans l'activité de commerce extérieur et de coopération économique internationale de la Roumanie **(Ion Stanciu)** 13

— L'accroissement de la productivité du travail social — condition fondamentale du développement économique du pays **(Gh. Răducanu)** 18

— Le développement technologique : concepts, problèmes et orientations nouvelles (II) **(A. Vasilescu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progresistes de la pensée économique roumaine (I) **(Oprea Parpală)** 22

— Inflation et liquidité **(Mugur Isărescu).** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост вклада научного исследования в расширение существующих минеральных ресурсов (I) **(Иосиф Берчя)** 3

— Составная часть качества жизни: улучшения городского пассажирского транспорта **(В. Динкэ)** 11

— Высокая эффективность внешнеторговой деятельности и международного экономического кооперирования Румынии **(Ион Станчу)** 13

— Рост производительности общественного труда-основное условие экономического развития нашей страны **(Г. Рэдукану)**..... 18

— Технологическое развитие: понятие, проблемы и новые направления (II) **(А. Василеску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления (I) **(Опреа Парпалэ)** 22

— Инфлация и ликвидность **(Мугур Исэреску)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

VACANȚA... PE ULTIMA SUTĂ DE METRI

ÎN CURÎND ÎNCEPE ȘCOALA !

A fost pus în vînzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru toate clasele, pentru pionieri și șoimi ai patriei. Magazinele comerțului de stat vă invită să cumpărați acum uniformele școlare necesare copiilor dv. în noul an!

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din Bucureşti, (I.T.C.), cu filiale la Timişoara şi Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea şi dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 şi 1 024) şi minicalculatoare (INDEPENDENT 100 şi 102 F) ;

— cercetarea şi dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicaţii la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea şi dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 şi SIV 2 400, maşini de facturat şi contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură şi echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producţie şi întreţinere ;

— instalarea, şcolarizarea personalului şi acordarea de asistenţă tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare şi alte echipamente ;

— producţia industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ŞI PRODUCŢIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Bucureşti, calea Floreasca 167, sector 2, cod poştal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poştal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.
Timişoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poştal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE ȘI DE MATERII PRIME

Numărul 36 ● Vineri 4 septembrie 1981

CONSFĂTUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

„Construirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune ca agricultura să aibă un rol tot mai însemnat, să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale.“

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

Decontări

Răspunderea beneficiarului pentru întîrzierea în plata prețului în cazul neprimirii facturii

Potrivit art. 44 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, unitatea socialistă care nu execută obligațiile contractuale ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Art. 46 pct. 5 din aceeași lege sancționează întîrzierea plății prețului cu penalități calculate pentru fiecare zi de întîrziere, de la data cînd acesta este datorat pînă la efectuarea plății.

In ce privește momentul cînd se datorează plata, Legea finanțelor nr. 9/1972 prevede, la art. 153, alin. 1, că „plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară", precizînd la alin. 2 că „unitățile socialiste sînt obligate să ceară beneficiarilor plata produselor după predarea, expedierea sau trecerea în custodie a acestora, în condițiile prevăzute de lege, precum și plata lucrărilor executate sau serviciilor prestate, după recepție, cu respectarea clauzelor contractuale", iar la alin. 3 că „beneficiarul este obligat să efectueze plata produselor preluate sau trecute în custodie, a lucrărilor executate și serviciilor prestate, după recepția acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile legale, aceeași obligațiune revenind beneficiarului și în cazul în care, deși prin contract s-a prevăzut că plata se face la cererea furnizorului, totuși acesta nu a cerut-o". În ce privește condițiile de efectuarea plății, Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, elaborate în baza Legii finanțelor nr. 9/1972, prevedeau la pct. 14 că plata se va efectua numai după primirea facturii și verificarea legalității prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată.

Avînd în vedere aceste dispoziții, practica arbitrală a stabilit că dacă se face dovada de către beneficiar că nu a primit factura și că plata s-a efectuat numai după ce în urma intervenției sale i s-a trimis factura, nu i se poate reține în sarcină întîrzierea în decontare (v. Dec. P.A.S. nr. 568/1978, nr. 1418/1978, nr. 2978/1978, nr. 2845/1978).

Noile Norme metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, elaborate în urma modificării și completării Legii finanțelor, prin Legea nr. 2/1979, *reglementează în mod diferit această materie.*

Astfel, după ce la pct. 14 stabilește că „plățile se vor efectua de cumpărător, de regulă, după primirea facturii sau a situației de plată și verificarea tuturor elementelor înscrise în acestea, inclusiv a acelora cu privire la legalitatea prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată, precizează la pct. 46 (Cap. II — Formele și instrumentele de decontare — Decontarea cu dispoziție de plată cu și fără factură) că atunci cînd dispoziția de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa și nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină imediat la furnizor, pentru a i se trimite acest document. Dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 de zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată, la expirarea termenului de mai sus, acesta este obligat să efectueze plata prin dispoziție de plată simplă, menționînd la rubrica „obiectul plății" felul mărfii și documentul emis de beneficiar, care a însoțit marfa sau alt document, necesar furnizorului, pentru identificarea livrării la care se referă plata. Această prevedere nu se aplică mărfurilor primite din import și plăților pentru investiții.

În cazurile în care cumpărătorul a primit numai factura fără dispoziția de plată, pentru a se evita întîrzierea decontării, acesta trebuie să emită dispoziție de plată simplă, imediat după recepția mărfurilor, menționînd la rubrica „obiectul plății" numărul și data facturilor pentru care s-a întocmit documentul respectiv, precum și denumirea mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor.

Față, deci, de această nouă reglementare, exonerarea de răspundere a beneficiarului în cazul neachitării produselor livrate, pe motivul neprimirii facturii, nu se mai justifică decît pentru primele 20 de zile de la primirea produselor, iar pentru o întîrziere mai mare, numai dacă se dovedește că beneficiarul nu a fost în măsură să determine suma de plată.

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 36 1981

Prin aceste dispoziții, legiuitorul a urmărit să se evite cît mai mult posibil întîrzierea în plata produselor livrate pentru asigurarea unui echilibru permanent între livrări și încasări.

Tot pentru evitarea unor asemenea întîrzieri, Legea finanțelor reglementează la art. 159 dreptul unităților economice furnizoare de a pretinde clienților lor, care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată, unitățile furnizoare avînd dreptul de a suspenda livrările de produse, executările de lucrări sau prestările de servicii în cazul în care beneficiarii nu asigură anticipat sumele necesare plăților, încunoștiințînd cu 30 zile înainte de aplicarea acestei măsuri, unitatea beneficiară și organul său ierarhic superior.

Eleonora CIREAȘĂ

Tranzit organizat

Aspecte ale răspunderii părților

In contextul actualelor preocupări pentru perfecționarea noului mecanism economico-financiar contractele economice, ca instrumente de planificare și de control a realizării sarcinilor de plan, precum și ca instrumente juridice de stabilire a răspunderii părților contractante în caz de executare necorespunzătoare sau neexecutare a obligațiilor asumate au dobîndit o importanță sporită și specifică.

Pentru creșterea accelerată a eficienței economice, este necesar a se folosi toate pîrghiile economico-financiare existente ca și formele de organizare și conducere a economiei ce trebuie mereu perfecționate în cadrul legislativ-normativ existent. Se impune totodată perfecționarea în continuare a cadrului de relații dintre unitățile socialiste, o contribuție esențială în asigurarea premiselor organizatorice necesare funcționării eficiente a întregului sistem de relații economice avînd-o contractele economice.

Pentru realizarea sarcinilor de plan stabilite, realitățile economice cer uneori ca în procesul de circulație a produselor de la furnizorul-producător la beneficiarul-consumator să se interpună o verigă intermediară cu atribuții specifice de coordonare și dirijare care fără a primi efectiv produsele de la furnizor se obligă să le furnizeze beneficiarului efectiv consumator. Instrumentul juridic prin care se realizează aceste modalități specifice de livrare, este contractul economic cu clauza „tranzit organizat" sau „tranzit achitat" (această din urmă modalitate excede preocupărilor noastre din prezentul studiu).

Reglementarea legală a contractului economic cu clauză „tranzit organizat" este supusă prevederilor Legii contractelor economice, atît cu privire la încheierea, modul de soluționare a neînțelegerilor precontractuale, executarea acestuia, cît și cu privire la modificarea contractului și stabilirea răspunderii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor contractuale.

Reglementarea specială a acestui contract este cuprinsă, la modul general, în pct. 4 al art. 154 din Legea finanțelor nr. 9/1972. Punctele 73 și 74 din Normele metodologice ale B.N.R.S.R. privind efectuarea plăților între unitățile socialiste detaliază problemele de ordin financiar-economic specifice contractului de furnizare cu clauză „tranzit organizat".

Astfel, la pct. 73, care interesează prezenta cercetare, se prevede textual: „În cazul cînd furnizorul, în baza contractelor încheiate cu o unitate intermediară, livrează mărfurile direct către beneficiar se va folosi cu precădere decontarea prin **„tranzit organizat"**.

In această situație, dispoziția de încasare cu factură se emite direct pe numele și asupra contului beneficiarului mărfii, o copie a facturii remițîndu-se direct, de furnizori, unității intermediare.

Pentru încasarea cotelor de adaos cei se cuvin, unitatea intermediară va întocmi și introduce, periodic, asupra furnizorului sau cumpărătorului, potrivit prevederilor din contract sau a altor reglementări, dispoziție de încasare cu factură, cu respectarea limitei prevăzută la pct. 10".

Practica economică și juridică a unităților socialiste, în lumina textelor legale de mai sus, a statuat că pentru existența unor livrări în „tranzit" este necesară încheierea de către veriga intermediară, a două contracte: unul cu furnizorul-producător și altul cu beneficiarul efectiv consumator. Fiecare din aceste contracte trebuie perfectate și coordonate, de unitatea intermediară, cu clauza de „tranzit organizat" înscrisă concordant în ambele. Contractele astfel încheiate sînt într-o strînsă legătură și interdependență constituind două înscrisuri referitoare la o singură operațiune economică care poate fi executată numai după perfectarea ambelor contracte. Avantajele sistemului de livrare în „tranzit organizat", prin intermediul contractului economic cu această clauză specifică, ar fi o mai utilă folosire a mijloacelor de transport; apoi produsele ajung mai repede la consumatorul efectiv cu cheltuieli mai scăzute; o mai rațională folosire a fondurilor bănești, evitîndu-se totodată formarea de fonduri atrase la intermediari; simplificarea unor operațiuni contabile, precum și reducerea mijloacelor circulante folosite în decontări.

OBLIGAȚIILE SPECIFICE ȘI RĂSPUNDEREA VERIGII INTERMEDIARE

In calitatea sa, veriga intermediară, asigură încheierea contractelor avînd obligația de a coordona și înscrie concordant clauza „tranzit organizat" în ambele contracte.

Evident, clauzele generale ale contractului economic cu clauză „tranzit organizat" referitoare la obiectul contractului, termene de livrare, cantitate, calitate, sortimente, stația de destinație, numărul contului bancar, banca destinatarului și a furnizorului etc., vor fi inserate concordant de către unitatea intermediară în contractele perfectate în acest sistem.

Pentru a fi reținută existența livrării în „tranzit organizat" este obligatorie inserarea expresă și concordantă de către veriga intermediară a clauzei „tranzit organizat" în ambele contracte pe care le încheie.

Astfel, după ce unitatea intermediară a încheiat contractul cu furnizorul, convenind asupra livrării în „tranzit organizat", este absolut necesară înscrierea acestei clauze și în contractul încheiat cu beneficiarul real al mărfurilor

Contractele perfectate de veriga intermediară cu această clauză specifică au ca scop realizarea acelorași sarcini de plan, produsele circulînd direct între furnizorul producător și beneficiarul efectiv fără interpunerea unității intermediare.

Orice omisiune a verigii intermediare, în sensul de a înscrie această clauză numai în unul din aceste contracte, face ineficientă clauza inserată în celălalt contract care rămîne valabil și produce efecte cu evidente consecințe referitoare la răspunderea intermediarului.

Odată perfectat contractul economic cu clauză „tranzit organizat" toate obligațiile și operațiunile financiar-contabile, precum și problemele legate de executarea contractului și angajarea răspunderii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutare privesc executanții faptici, adică furnizorul și beneficiarul efectiv, fără participarea verigii intermediare care și-a îndeplinit obligațiile specifice asumate. Per a contrario, pentru omisiunea sa, referitoare la clauzele contractuale care nu au fost coordonate și înscrise concordant în ambele contracte, veriga intermediară este în culpă (constînd în neîndeplinirea obligației de coordonare a contractelor), avînd a răspunde cu daune pentru repararea prejudiciului cauzat prin omisiunea sa culpabilă părții în drept.

Unitatea intermediară corelînd și perfectînd contractul economic cu clauza „tranzit organizat" posibilele litigii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor asumate se leagă direct între furnizorul și beneficiarul efectiv fără a figura, în principiu, în litigii și veriga intermediară. Astfel, organele arbitrale au pronunțat o serie de hotărîri, prin care constatînd că veriga intermediară și-a îndeplinit obligațiile sale specifice, mai sus arătate, a admis acțiunile furnizorului producător împotriva beneficiarului efectiv respingînd pretențiile primului, îndreptate și împotriva verigii intermediare pentru penalități referitoare la întîrzierea plății prețului. (A se vedea: Hotărîrea nr. 2105/1980 pronunțată de A.S.I. Oradea; Hotărîrea nr. 2148/1980 pronunțată de A.S.I. Oradea; Hotărîrea nr. 2363/1980 — A.S.I. Oradea).

Adesea în practică, deși livrarea și decontarea s-a efectuat nemijlocit între furnizor și beneficiar, veriga intermediară neparticipînd la executarea în fapt a obligației, neavînd, în consecință, nici drepturi, nici obligații referitoare la operațiile contractuale efectuate nemijlocit între furnizorul-producător și beneficiarul-consumator, totuși unitatea intermediară este chemată în fața organelor arbitrale în calitate de copîrîtă, pentru a proba, în condiții de opozabilitate erga omnes că și-a îndeplinit obligația de coordonare a contractului cu clauza „tranzit organizat".

Considerăm această practică ca fiind în parte întemeiată, înlăturîndu-se prin acest mod posibilitatea unor viitoare litigii între veriga intermediară și reclamanta sau pîrîta din litigiul inițial.

Nu mai puțin adevărat apare ca fiind o încălcare a principiilor stabilite în sistemul de „tranzit organizat" chemarea în fața organelor arbitrale a unității intermediare, pentru diferite motive (referitoare la executarea obligațiilor contractuale, din moment ce nu se contestă existența și valabilitatea contractului economic cu clauza „tranzit organizat", care produce efectele mai sus detaliate, și deci veriga intermediară nu are a sta ca parte în astfel de litigii ce se rezolvă direct între furnizor și beneficiar. Organele arbitrale soluționînd în acest fel litigiile din discuție implicit certifică, prin soluția pronunțată, legalitatea și veridicitatea operațiilor directe săvîrșite de executanții efectivi, realizîndu-se aplicarea dispozițiilor legale corespunzătoare conținutului economic al operațiunii tehnico-financiare a „tranzitului organizat". Neîndeplinindu-și obligația sa specifică prin omisiuni, sau alte asemenea fapte, veriga intermediară este în culpă urmînd a răspunde pentru repararea prejudiciului încercat de furnizor sau beneficiar.

Practica arbitrală a adus contribuții însemnate în acest sens. Astfel s-a reținut, în esență, că prin necorelarea termenelor de livrare din contractele încheiate nu pot fi prejudiciate celelalte părți ale relației de „tranzit organizat" deoarece culpa aparține intermediarului a cărui activitate specifică a fost necorespunzătoare fiind stabilite unele termene cu furnizorul și altele cu beneficiarul, ceea ce determină, în consecință, ineficiența clauzei de „tranzit organizat", termenele de livrare stabilite cu furnizorul nefiind opozabile beneficiarului atîta timp cît acesta nu a aderat la ele, iar intermediarul a stabilit cu beneficiarul alte termene de livrare. Așa fiind, dacă se stabilește că executarea necorespunzătoare a contractului economic cu clauza „tranzit organizat" se datorează verigii intermediare, prezența acesteia în litigiu apare ca necesară, în calitate de copîrîtă, deoarece este în culpă și urmează a răspunde ca atare.

Prin Hotărîrea nr. 969/1971 Arbitrajul de stat interjudețean Iași reține că penalitățile pentru întîrzierea plății prețului mărfurilor livrate în „tranzit organizat" beneficiarului efectiv se vor suporta, cu titlu de daune, de către veriga intermediară în culpă de neperfectarea contractului cu beneficiarul efectiv. Acesta nu poate fi ținut la plata penalităților de întîrziere în plata prețului, deoarece respectivele penalități nu au temei legal, nu își au temeiul într-un contract economic fiindcă omisiunea culpabilă a verigii intermediare face inoperantă clauza „tranzitului organizat" ce nu poate fi reținută ca atare.

In legătură cu activitatea intermediarului de coordonare și perfectare a contractului cu clauza „tranzit organizat" prin Decizia P.A.S. nr. 1912/1980 s-a aprobat un punct de vedere, pe care îl considerăm temeinic și legal pe linia supleței de care au dat dovadă organele arbitrale în aplicarea dispozițiilor legale la noile realități reclamate de o economie planificată într-un continuu progres. Astfel, veriga intermediară încheind un contract economic cu beneficiarul, acesta a solicitat printr-un proces-verbal de obiecțiuni, ca livrarea să aibă loc în sistem de „tranzit organizat" avînd în vedere calitatea de bază județeană de aprovizionare tehnico-materială, a intermediarei. Aceasta din urmă acceptă această clauză și face intervenția necesară la furnizorul-producător care acceptă clauza solicitată, livrînd și facturînd mărfurile direct beneficiarului efectiv, care le acceptă dar întîrzie în plata prețului. In litigiul care s-a ivit ca urmare a acestei întîrzieri culpabile a figurat ca și copîrîtă veriga intermediară solicitîndu-se de către beneficiarul efectiv a se constata că în cauză nu au fost perfectate raporturile contractuale în sistemul specific de „tranzit organizat" din moment ce veriga intermediară nu a inserat expres în contractul cu furnizorul clauza de „tranzit organizat" și nici nu a comunicat expres beneficiarului că acceptă clauza de tranzit solicitată de ultimul.

Primul arbitru de stat, prin decizia de mai sus a reținut că în cauză raporturile contractuale sînt specifice „tranzitului organizat" din moment ce veriga intermediară, în urma formulării obiecțiunilor sub forma solicitării de livrare în „tranzit organizat", nu a sesizat organul competent cu soluționarea neînțelegerilor precontractuale, a acceptat obiecțiunea beneficiarului, contractul perfectîndu-se cu clauza „tranzit organizat".

In urma acestora veriga intermediară solicită livrarea în „tranzit organizat" furnizorului-producător care acceptă tacit solicitarea, efectuînd livrările direct beneficiarului, emițînd și facturile direct asupra contului acestuia din urmă, raporturile contractuale astfel stabilite fiind specifice „tranzitului organizat", culpa pentru întîrzierea în plata prețului aparținînd în acest caz beneficiarului care urmează a suporta consecințele culpei sale prin plata penalităților datorate.

Avînd o activitate specifică, precis delimitată la operația de perfectare și coordonare a contractului, veriga intermediară are obligații și drepturi numai cu privire la această operație, conform pct. 73 alin. 3 din Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R., nefiind îndreptățită a solicita alte pretenții izvorînd din contractele încheiate. Astfel, este inadmisibilă acțiunea introdusă de intermediar împotriva furnizorului pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului, deoarece nu are dreptul de a pretinde penalități și nici dreptul de introducere a acțiunii, răspunderea în acest caz incumbînd furnizorului și beneficiarului, neexistînd temei legal și nici contractual pentru obligarea executanților faptei la plată față de veriga intermediară și nici pentru situația inversă.

Raportul de „tranzit organizat" poate fi perfectat de veriga intermediară între un singur furnizor și mai mulți beneficiari. In această ipoteză plata produselor efectiv livrate urmează a fi efectuată de fiecare beneficiar în parte pentru marfa primită, fiind nelegal și inadmisibil ca plata să fie efectuată de un singur beneficiar, deoarece la livrările de produse contractate în sistem de „tranzit organizat" furnizorul este obligat să expedieze produsele direct beneficiarilor efectivi și tot către aceștia să întocmească formele de decontare legală cu atît mai mult cu cît în acest sistem este interzisă livrarea direct verigii intermediare care este în drept a refuza plata produselor în acest fel livrate.

Necesitățile economice reclamă uneori decalarea unor termene de livrare inițial stabilite. Această posibilitate legală acordată părților contractante, cu limitele legale impuse de Legea contractelor economice, este operantă și în contractul economic cu clauză „tranzit organizat", decalarea termenului făcută la furnizor trebuie coordonată cu termenul de livrare din contractul perfectat cu beneficiarul, obligație ce revine intermediarului și a cărei neîndeplinire atrage răspunderea acestuia din urmă, prin plata daunelor încercate de partea în drept.

In cursul executării contractului apare uneori necesitatea schimbării beneficiarului efectiv care trebuie comunicată de veriga intermediară furnizorului, în caz contrar fiind angajată răspunderea sa, deoarece este în culpă pentru faptul de a nu comunica celui interesat modificarea intervenită.

RĂSPUNDEREA EXECUTANȚILOR FAPTICI ȘI ANGAJAREA RĂSPUNDERII ÎN CAZUL LITIGIILOR CU O VALOARE MAI MICĂ DE 1000 LEI

Practica arbitrală a arătat că, uneori, făcîndu-se o justă apreciere de către unitatea reclamantă a clauzelor contractuale existente, acțiunile se introduc direct împotriva pîrîtului-executant faptic, fără implicarea verigii intermediare, cea dintîi avînd posibilitatea de a solicita informațiile și documentele legale necesare de la intermediar, prealabil introducerii acțiunii; veriga intermediară este obligată să probeze că a perfectat contractul economic cu clauza „tranzit organizat". Pretențiile posibile, dintre beneficiar și furnizor determinate de conduite culpabile, se întemeiază astfel pe contractul economic cu clauza de „tranzit organizat" perfectat de veriga intermediară.

In ceea ce privește posibilitatea executanților faptici, spre pildă beneficiarul efectiv, de a renunța legal la produsele contractate în sistem de „tranzit organizat", această renunțare poate fi luată în considerare de furnizor numai după prealabila îndeplinire a două condiții: să fie făcută în condițiile Legii contractelor economice; să fie însușită de veriga intermediară.

Această a doua condiție apare ca fiind necesară în primul rînd în considerarea art. 28 din Legea contractelor economice, apoi relația contractuală este perfectată de veriga intermediară care este parte contractuală, contractul executîndu-se prin intermediul acesteia, intermediara avînd o sarcină de plan ce trebuie realizată, astfel că renunțarea trebuie a urma o cale determinată în așa fel încît să fie însușită de veriga intermediară, altcum nu este opozabilă acesteia care este îndreptățită în caz de neexecutare a contractului în forma inițială perfectată de a pretinde stabilirea răspunderii părții în culpă prin plata către unitatea intermediară a sumelor legate de operațiunea tehnico-financiară inițial perfectată.

Este de relevat că în executarea contractului economic din discuție predarea-preluarea produselor poate avea loc în mod valabil numai între executanții efectivi ai contractului. Orice livrare către veriga intermediară sau ridicarea produselor de către beneficiari direct de la intermediar sînt considerate ca livrări necontractuale, operația de ridicare a unei cantități din produse de la veriga intermediară de către beneficiarii efectivi este o livrare ce nu poate fi opusă furnizorului, care este îndreptățit a pretinde angajarea răspunderii părții în culpă pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului prin plata de penalități pentru neridicarea în termen a cantității contractate. In adevăr a se admite ca fiind contractuale și deci opozabile furnizorului efectiv livrările sau ridicarea de produse, direct de la intermediar către beneficiar ar însemna ca părțile interesate să facă ineficientă clauza de „tranzit organizat", iar veriga intermediară să se subscrie furnizorului, îndeplinind obligații specifice acestei părți contractante ceea ce, evident, nu este de admis.

Prin prisma celor arătate considerăm că prezintă importanță și problema angajării răspunderii părții în culpă din cadrul contractului economic cu clauză „tranzit organizat"

în cazul litigiilor cu o valoare mai mică de 1000 lei. Conform art. II din Decretul nr. 259/1959, litigiile de o valoare mai mică de 1000 lei se rezolvă de către organele tutelare ale debitorului pe cale administrativă, hotărîrile pronunțate de aceste organe fiind definitive și executorii. Deci, pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului economic cu clauză „tranzit organizat", furnizorul sau beneficiarul, dacă suma pretinsă pentru repararea prejudiciului este mai mică de 1000 lei, se vor adresa organului tutelar al debitorului, al părții în culpă, veriga intermediară neputînd figura, în acest caz, ca și copîrîtă conform art. 159 Cod procedură civilă „necompetența este absolută cînd pricina este de competența unei autorități administrative". Avînd în vedere principiile aplicabile sistemului de „tranzit organizat" prezintă o importantă incontestabilă corecta stabilire a debitorului obligației, ținînd cont de prevederile Decretului nr. 259/1959 și a principiilor aplicabile cazului în discuție. Totuși, uneori executanții faptici ignorînd principiile privind angajarea răspunderii părții în culpă din sistemul de „tranzit organizat" promovează acțiuni împotriva verigii intermediare la organul tutelar al acesteia. Asemenea acțiuni apar ca fiind, în principiu, inadmisibile atîta timp cît reclamanta nu contestă valabilitatea operațiilor efectuate de veriga intermediară, ci pretinde plata unor sume rezultînd din executarea necorespunzătoare a contractului, organul tutelar al intermediarei fiind în drept a respinge acțiunile astfel promovate împotriva unității intermediare. (A se vedea în acest sens Hotărîrea nr. 739/1980 și Hotărîrea nr. 280/1980 a MATMCGFF). Practica organelor arbitrale ale debitorilor nu este uniformă în acest sens. Uneori organul tutelar al verigii intermediare nu reține spre soluționare acțiunile, cu o valoare sub 1000 lei, introduse împotriva intermediarei, restituind acțiunile reclamanților cu îndrumarea de a se îndrepta, după caz, cu acțiuni directe împotriva beneficiarului sau furnizorului pe baza contractului economic cu clauza „tranzit organizat".

Alteori, organul tutelar al intermediarei reține spre soluționare acțiunile intentate de reclamantul-furnizor împotriva verigii intermediare și a beneficiarului, acțiuni a căror valoare este sub 1000 lei, soluționînd litigiul cu privire la veriga intermediară, avînd competența legală față de aceasta, în sensul că respinge acțiunea, în baza sistemului de „tranzit organizat" existent și necontestat de reclamantă, declinînd competența de soluționare a litigiului, cu privire la beneficiarul efectiv, organului competent, adică organul tutelar al beneficiarului. Considerăm această practică ca fiind susceptibilă de rezerve. Astfel, organul tutelar al verigii intermediare prin analiza actelor anexate acțiunii, din moment ce nu se contestă prin acțiune valabilitatea clauzei de „tranzit organizat", considerăm că este în măsură a constata că raportul juridic din cauză este de „tranzit organizat" și că se pretinde repararea unor prejudicii izvorîte din executarea necorespunzătoare a contractului pentru care nu are a răspunde unitatea intermediară, ci executanții faptici și în consecință partea în drept are acțiune împotriva executantului faptic în culpă. (In acest sens Hotărîrea nr. 917/1980 a MATMCGFF). Așa fiind, se poate constata, cu ocazia examinării prealabile a cererii că acțiunea astfel introdusă nu este de competența organului tutelar al intermediarei, cererea urmînd a fi restituită, cu maximă operativitate, cu îndrumarea de a se reintroduce la organul competent. Aceasta cu atît mai mult cu cît o cerere introdusă la organul tutelar al debitorului pentru soluționarea unui litigiu cu o valoare mai mică de 1000 lei, nu întrerupe prescripția, reclamanta putînd fi util îndrumată spre cele necesare pentru a se evita, cel puțin parțial, consecințele negative ale prescripției extinctive în patrimoniul reclamantei. În adevăr, dispoziția art. 16 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă nu este aplicabilă unor asemenea cereri, deoarece acestea nu au caracterul unor acțiuni arbitrale, ele fiind cereri adresate unor organe administrative ce se soluționează pe cale administrativă. Apoi, chiar reținînd și soluționînd acțiunile în acest fel introduse, soluția ce se va pronunța, de organul tutelar al intermediarei, va fi aceea de respingere a pretenției reclamantei, prin aplicarea prevederilor referitoare la termenele de prescripție, suferind un prejudiciu, parțial sau total după caz, ce putea fi evitat prin aplicarea corectă a dispozițiilor și principiilor referitoare la angajarea răspunderii părții în culpă din cadrul contractului economic cu clauza „tranzit organizat".

Viorel MIHAI
jurisconsult — Oradea

transporturi

Tarifarea transporturilor auto

Tarifarea transporturilor între unitatea ce deține autovehiculele și expeditor se face potrivit Tarifului unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973, în vigoare de la 1 ianuarie 1979.

In sensul prevederilor acestui tarif unic, prin organizație de transport se înțelege orice unitate (întreprindere, secție de producție, consiliu popular, unitate cooperatistă, asociație etc.), indiferent de subordonarea, profilul și gradul ei de organizare, care deține ori administrează unul sau mai multe mijloace auto de transport mărfuri, pe care le pune la dispoziția exclusivă a expeditorului.

Prin mijloace de transport mărfuri se înțeleg — potrivit aceluiași tarif și acelea care sînt încadrate sub înmatriculate ca autovehicule speciale (datorită caroseriei ori a echipării lor cu instalații speciale sau agregate ce acționează în timpul procesului de transport), fiind destinate transportului de mărfuri. De exemplu, autotransportatoarele de bitum, de beton, de ciment etc.

Expeditor este persoana fizică sau unitatea care indiferent de gradul ei de organizare și de rolul pe care îl îndeplinește în procesul de transport (predător al mărfii, destinatar, unitate de expediții etc.), solicită cărăușului fie să-i execute un anumit transport de marfă, care se pretează la transport colectiv, fie să-i pună la dispoziție exclusivă un mijloc auto pentru efectuare de transporturi.

Această unitate sau persoană fizică are obligația plății tarifelor corespunzătoare, în relații directe cu cărăușul, potrivit disp. art. 1(3) din Tariful unic.

Prevederile Tarifului au caracter unic, constituind norme obligatorii pentru toate transporturile și operațiile auxiliare și adiacente acestora, pe care orice organizație socialistă, specializată sau nespecializată pentru transporturi, le execută pe teritoriul țării, pentru alte unități sau persoane fizice, cu mijloace auto de mărfuri.

Din cele de mai sus rezultă cu claritate, dată fiind și prevederea expresă de la art. 1 (2) din Tariful unic, că dispozițiile acestui tarif produc efecte pe linie tarifară numai în relații directe între cărăuș și expeditor.

Cu alte cuvinte, chiar dacă unele din fazele transportului sau din operațiile adiacente și auxiliare se consumă la alți parteneri din procesul de transport (furnizori sau destinatari ai mărfii) eventualele consecințe decurgînd din prevederile Tarifului unic provenind din folosirea nerațională a mijlocului auto sau din nerespectarea de către acești parteneri, referitoare la confirmarea transportului, se tratează de către expeditor în relații directe cu furnizorul sau destinatarul, fără ca aceasta să afecteze plata integrală și la timp a tarifului de către expeditor.

Dar, pentru ca tarifarea să se facă corect și mijlocul de transport pus la dispoziția expeditorului să fie cel necesar efectuării unui transport în condiții care să asigure integritatea și calitatea mărfii, expeditorului îi revine în primul rînd obligația precizării în comandă a unor anumite elemente de tarifare.

Astfel, pentru mijloacele auto solicitate la dispoziție exclusivă, expeditorul are obligația să precizeze, cel puțin capacitatea nominală a lor.

In cazul în care, de exemplu, expeditorul indică numai capacitatea nominală a mijlocului auto sau numai tipul acestuia, fără a preciza și specializarea caroseriei, se consideră că s-a cerut un mijloc auto descoperit, cu caroserie simplă.

Dacă natura mărfii sau a transportului impune ca mijlocul auto să aibă și caroserie închisă, o anumită instalație (de basculare, oblon ridicător, agregat frigorific etc.) sau unele rechizite de transport (prelată, scară mobilă etc.), expeditorul este obligat ca odată cu solicitarea mijlocului auto la dispoziție exclusivă, să precizeze și aceste elemente. Dacă expeditorul menționează în cerere tipul mijlocului auto și specializarea caroseriei, nu mai este necesară precizarea capacității.

Mijlocul auto pus la dispoziția expeditorului la tariful pe oră și km, pe autovehicul km sau pentru taxicamioane, se consideră corespunzător din momentul primirii la program.

Îndrumarea de către expeditor a mijlocului auto la încărcare, dirijarea la punctul de lucru (utilaj de încărcare, depozit, etc.) la care urmează să fie utilizat, încărcarea sau confirmarea în documentele de transport a prezentării la program a mijlocului auto, constituie dovada recunoașterii faptului că mijlocul pus la dispoziție este corespunzător.

Din acest moment, expeditorul este obligat să suporte tarifele corespunzătoare mijlocului de transport prezentat, potrivit disp. art. 2 (3) din Tariful unic.

Mijlocul auto pus la dispoziția expeditorului se consideră refuzat pe motiv că n-ar corespunde ca amenajări sau capacitate, numai în baza menționii exprese făcute de expeditor în documentul de transport la ora de prezentare sau la începutul programului, cu arătarea clară a cauzelor refuzului.

In cazul transporturilor executate la tariful pentru taxicamioane, dovada faptului că mijlocul auto corespunde o constituie începerea folosirii sale.

In cele ce urmează vom analiza cîteva aspecte legate de situații în care sînt utilizate la transportul unor mărfuri, mijloace basculante.

Art. 3 (11) din Tariful unic stabilește modul de tratare a autocamioanelor, semiremorcilor și remorcilor cu instalație de basculare, precum și a autobetonierelor. În cazurile în care sînt utilizate la transportul unor mărfuri care nu se pretează la descărcare prin basculare sau în care instalația de basculare nu funcționează, mijloacele auto respective se tratează din punct de vedere tarifar, după cum urmează:

— autocamioanele și semiremorcile cu instalație de basculare, ca autocamioane obișnuite, de capacitatea respectivă;

— remorcile echipate cu instalație de basculare, ca remorci obișnuite de capacitate respectivă.

De precizat că mijlocul auto se consideră a fi fost repartizat pentru transport de marfă nebasculabil numai în cazul cînd din denumirea mărfii, înscrisă de expeditor în documentul de solicitare a mijlocului auto la dispoziția sa, rezultă ca evident acest caracter al mărfii.

Firește că, înscrierea de către expeditor a unor denumiri generice, care ar putea cuprinde atît mărfuri basculabile, cît și nebasculabile, cum ar fi de exemplu: materiale de construcție, produse agricole, zarzavaturi, diferite mărfuri etc. sau confirmarea expeditorului făcută în sensul că mijlocul auto a fost utilizat la transport de marfă nebasculabilă, dar fără ca acest caracter al mărfii să rezulte ca evident din cerere, atrage aplicarea tarifului prevăzut pentru autocamion cu instalație de basculare, de capacitatea respectivă.

In caz de controversă cu privire la starea de funcționare a instalației de basculare, confirmarea activității mijlocului auto fără mențiuni în acest sens, făcute în timpul transportului potrivit cărora instalația ar fi fost defectă, impune aplicarea tarifului de autobasculantă.

Tariful prevede că atunci cînd un mijloc auto este repartizat de cărăuș pentru transportul unor mărfuri care se pretează la descărcare prin basculare, iar instalația respectivă este în stare de funcționare, cărăușul auto are obligația, în cazul acestor mijloace auto cu instalație de basculare (altele decît autobasculantele propriu-zise), să încunoștiințeze expeditorul asupra acestei echipări a mijlocului auto, înainte de trecerea la folosirea sa.

Existența în documentul de transport a unei mențiuni din care să rezulte această dotare a mijlocului auto, cum ar fi „Basculabilă", paltformă basculabilă etc., dovedește cunoașterea de către expeditor a felului mijlocului auto primit la lucru, cu consecința tarifării corespunzătoare.

In practica arbitrală s-au ivit situații în care fie expeditorul, fie cărăușul auto nu au respectat întru totul prevede-

rile Tarifului unic, ceea ce a generat litigii, cu ocazia soluționării cărora, organele arbitrale au avut a se pronunța în funcție de realitatea prestațiilor, de legalitatea taxării la tarif de basculantă. Așa, spre exemplu, Arbitrajul de stat interjudețean Cluj a admis acțiunea reclamantei I.T. Auto Bistrița obligînd pîrîtul T. C. Cluj la plata tarifului corespunzător prestației de transport și basculare efectuate în beneficiul său, pentru considerentul că, nu s-a conformat disp. art. 3 (11) din Tariful unic, în sensul menționării în bonurile de transport a defecțiunii instalației de basculare care a determinat descărcarea manuală a mărfii.

In exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reținut că prin contract, expeditorul a solicitat expres punerea la dispoziție a autobasculantelor pentru descărcarea prin basculare a balastului transportat.

Din examinarea bonurilor de transport care a însoțit autobasculantele a rezultat că descărcarea s-a făcut manual, în unele situații mașinile fiind chiar retrase la garaj ca defecte.

De vreme ce pîrîta a solicitat expres autobasculante și a fost nevoită a descărca manual balastul, nu se poate trage o altă concluzie decît aceea că instalația de basculare nu a funcționat.

Faptul că pîrîtul nu a confirmat transporturile cu mențiunea că instalația ar fi fost defectă, astfel cum avea obligația, potrivit disp. art. 3 (11) din Tariful unic „Condiții de aplicare", nu poate determina aplicarea tarifului pentru autocamion cu instalație de basculare. Mențiunea de pe fiecare bon, referitoare la descărcarea manuală, echivalează cu starea de nefuncționare a instalației de basculare și în consecință cărăușul avea dreptul de a trata aceste mijloace auto din punct de vedere tarifar, potrivit art. 3 (11) lit. a din Tariful unic, adică ca autocamioane obișnuite, de capacitatea respectivă.

Pentru aceste considerente, prin Decizia nr. 2881 din 17 decembrie 1980, primul arbitru de stat a desființat hotărîrea Arbitrajului de stat interjudețean Cluj, și, reținînd litigiul în fond, a respins acțiunea I.T. Auto Bistrița.

Intr-un alt caz, dimpotrivă, prin Decizia nr. 2926 din 20 decembrie 1980 primul arbitru de stat a respins cererea de rearbitrare formulată de beneficiarul transportului împotriva unei hotărîri pronunțate de Arbitrajul de stat interjudețean Craiova prin care a fost obligat la plata tarifului corespunzător și pentru operațiunea de basculare deoarece, deși cărăușul auto i-a pus la dispoziție autocamioane cu platformă basculabilă, fapt menționat expres în foile de parcurs, expeditorul a înscris separat în bonurile de transport, formula „nu a basculat", cu toate că a primit mașinile fără obiecții și le-a încărcat cu sfeclă de zahăr.

S-au mai ivit în practică situații în care s-a pus problema răspunderii transportatorului auto pentru punerea la dispoziția beneficiarului, a unor mijloace de transport cu o anumită instalație (însă defectă), chiar în condițiile în care expeditorul nu a solicitat un asemenea mijloc de transport, deși natura mărfii o impunea. Astfel, Arbitrajul de stat interjudețean București a avut de soluționat un asemenea litigiu în care I. T. Auto Ilfov a pus la dispoziția A.E.I.C.P.C. Gorneni pentru transport de pui de găină vii, a unui autovehicul cu caroserie închisă, dar cu instalația de aerisire în stare de nefuncționare, fapt ce nu a fost semnalat de conducătorul auto expeditoarei și nici nu a fost sesizat de aceasta cu ocazia încărcării puilor în vederea transportului.

Din cele de mai sus, desprindem ideea că tuturor părților participante la procesul de transport, le revine obligația să stabilească cît mai corect posibil elementele menite să conducă la o tarifare corespunzătoare prestației executate de cărăușul auto și în același timp să nu-l pună pe acesta în situația de a nu putea recupera cheltuielile efectuate.

Mariana BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

jurisdicții

Drepturile și obligațiile părților în procesul arbitral

Natura specifică a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste și scopul urmărit prin rezolvarea acestor litigii au determinat elaborarea unei proceduri speciale pentru desfășurarea procesului arbitral în vederea realizării activității de jurisdicție a Arbitrajului de stat.

Normele care reglementează desfășurarea procedurii de rezolvare a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste sînt stabilite în Legea pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat nr. 5/1954 și în Regulile procedurii arbitrale.

O caracteristică a procedurii arbitrale o reprezintă faptul că drepturile părților în procesul arbitral constituie de cele mai multe ori și obligații ale acestora, precum și faptul că drepturile nu pot fi exercitate decît în cadrul strict al legii.

In continuare, vom examina drepturile și obligațiile părților în procesul arbitral în cadrul diferitelor faze procesuale.

1. **In cadrul procedurii prearbitrale**, care se referă la soluționarea neînțelegerilor ivite prin conciliere, părțile au dreptul, precum și îndatorirea de a încerca să rezolve litigiul prin bună înțelegere în scopul de a preveni sesizarea Arbitrajului de stat cu acțiuni neîntemeiate.

Potrivit Regulilor procedurii arbitrale (art. 2) încercarea de conciliere pe calea înțelegerii directe între părți constituie o condiție a exercitării dreptului de sesizare a Arbitrajului de stat. Cererea de arbitrare nu va putea fi introdusă la arbitraj mai înainte ca unitatea reclamantă să fi încercat soluționarea conflictului pe această cale.

Arbitrajului de stat îi revine sarcina de a stărui prin toate mijloacele pentru ca unitățile socialiste să folosească în mod efectiv procedura prearbitrală și să ajungă la înțelegere pentru evitarea unor cheltuieli neeconomicoase ocazionate de plata taxelor de timbru.

In acest scop, cu ocazia examinării prearbitrale, acțiunile introduse fără efectuarea procedurii prearbitrale, se restituie reclamantei pentru a încerca soluționarea conflictului pe cale amiabilă.

2. **Sesizarea** Arbitrajului de stat în vederea rezolvării litigiilor patrimoniale reprezintă un drept și în același timp o obligație a unității reclamante, deoarece în raporturile dintre unitățile socialiste ivirea unui conflict nu afectează numai drepturile celor în cauză, ci afectează, prin consecințele lui și interesele economiei naționale.

Caracterul obligatoriu al sesizării Arbitrajului de stat rezultă și din faptul că inițiativa sesizării nu aparține exclusiv unităților socialiste interesate, ci și organelor tutelare ale acestora. De asemenea, Arbitrajul de stat se poate sesiza din oficiu cu soluționarea unui litigiu (art. 7 din Regulile procedurii arbitrale).

Este de subliniat că din momentul sesizării Arbitrajului de stat unitatea socialistă reclamantă nu mai poate dispune de obiectul cererii, nu mai poate pune capăt litigiului prin renunțarea la acțiune sau prin recunoașterea pîrîtei, fără controlul Arbitrajului de stat.

In procesul arbitral, principiul disponibilității își găsește o aplicare limitată, deoarece nu numai unitățile socialiste ci și statul este interesat în apărarea drepturilor patrimoniale ce fac obiectul litigiului arbitral.

In cadrul acestei faze a procesului arbitral, unitatea pîrîtă are dreptul de a se apăra, precizîndu-și poziția față de pretențiile reclamantei, printr-o întîmpinare. Prin apărarea formulată pîrîta este obligată să ridice toate excepțiile și să indice toate actele și mijloacele de probă pentru combaterea pretențiilor reclamantei formulate în cererea de arbitrare.

Este de precizat că Regulile procedurii arbitrale nu sancționează cu decăderea nedepunerea întîmpinării. Pentru a determina însă unitatea pîrîtă să-și îndeplinească obligația de a depune întîmpinarea în termenul legal arbitrajul folosește calea semnalărilor și a aplicării sancțiunilor disciplinare (amenzi).

In cadrul acestei faze procesuale, pîrîtul are nu numai dreptul de a se apăra împotriva pretențiilor reclamantei ci are și obligația de a formula, cînd este cazul, pretenții împotriva unității reclamante, pentru a fi examinate și rezolvate prin aceeași hotărîre.

3. **In faza examinării prearbitrale** — fază proprie procesului arbitral — dacă se constată că nu au fost respectate cerințele prevăzute de Regulile procedurii arbitrale, pentru introducerea cererii de arbitrare, cererea se restituie reclamantei cu indicarea lipsurilor care au determinat restituirea. Aceasta are obligația de a introduce din nou cererea, în termen de 8 zile de la primire, completată cu toate elementele a căror lipsă a determinat restituirea (art. 25 din Regulile procedurii arbitrale) pentru a beneficia de data primei înregistrări.

Efectuarea examinării prealabile a cererilor cu toată exigența constituie un mijloc procedural care duce la evitarea litigiilor inutile și asigură operativitatea în rezolvarea litigiilor.

In cazul în care restituirea s-a făcut pe motiv că nu s-a îndeplinit procedura prearbitrală, în faza examinării prealabile unitatea reclamantă are obligația de a încerca rezolvarea litigiului prin înțelegere, efectuînd concilierea prin contact direct cu unitatea pîrîtă.

4. **Pregătirea rezolvării litigiului.** În cadrul acestei faze unitățile socialiste au obligația de a aduce la îndeplinire măsurile luate de arbitrul de stat în vederea unei cît mai bune rezolvări a litigiului.

In acest scop ele sînt obligate să prezinte acte și să dea explicații organului arbitral.

In această fază procedurală părțile pot rezolva litigiul prin conciliere, însă înțelegerea lor este supusă controlului direct al organului arbitral, care trebuie să facă verificările necesare pentru a nu se ajunge la tranzacții ilegale, contrare disciplinei de plan și contractuale.

In baza dreptului de a participa la soluționarea litigiului, părțile sînt chemate pentru termenul de fond. Neîndeplinirea procedurii de citare a părților la termenul fixat pentru rezolvarea în fond a litigiului, duce la desființarea hotărîrii ca nelegală.

Regula potrivit căreia rezolvarea litigiilor se face numai cu citarea părților are o excepție în ce privește litigiile a căror valoare este mai mică de 5000 lei, care pot fi soluționate și fără chemarea părților, pe baza susținerilor acestora formulate în scris și a actelor depuse.

5. **Ședința arbitrală.** În cadrul dezbaterilor care au loc în timpul ședinței arbitrale, la care părțile participă prin organele sau reprezentanții lor, unitatea reclamantă își susține pretențiile, iar unitatea pîrîtă își expune apărarea.

Dezbaterile se desfășoară oral și contradictoriu, iar părțile au dreptul de apărare și dreptul de a răspunde la susținerile celeilalte părți și de a produce orice dovadă de natură să ducă la stabilirea adevărului material.

In această fază a procesului arbitral părțile au obligația de a prezenta toate actele care sînt solicitate în vederea rezolvării corecte a litigiului.

Pentru apărarea intereselor părților legea le dă dreptul ca atunci cînd sînt nemulțumite de hotărîrea pronunțată să se adreseze organelor de control competente și să solicite verificarea temeiniciei și legalității hotărîrilor arbitrale.

In cazul în care organele de control constată că hotărîrea este netemeinică și nelegală, o desființează și trimit litigiul spre o nouă arbitrare sau îl reține pentru a-l soluționa în fond.

Prin aplicarea întocmai a normelor de procedură referitoare la drepturile și obligațiile părților în procesul arbitral, Arbitrajul de stat își aduce contribuția la buna desfășurare a raporturilor dintre unitățile socialiste și restabilirea ordinii de drept încălcate.

Cererea de reexaminare

Regulile procedurii arbitrale, astfel cum au fost modificate de H.C.M. nr. 1183/1959 au creat, prin art. 57^1, o instituție juridică nouă, potrivit căreia atunci cînd se invocă lipsa citării sau acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției date prin hotărîre, părțile pot adresa organului arbitral care a pronunțat hotărîrea o cerere de reexaminare.

La art. 57^2 din Regulile procedurii arbitrale se prevede că o astfel de cerere poate fi introdusă oricînd, în cazul în care rezolvarea ei influențează realizarea în natură a sarcinilor de plan, iar în celelalte cazuri, poate fi introdusă numai în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale.

1. Reexaminarea litigiului pentru lipsă de citare.

Potrivit art. 57^1 lit. a din Regulile procedurii arbitrale

partea nemulţumită de hotărîre este îndreptăţită să ceară reexaminarea, dacă nu a fost citată la termenul de arbitrare, cînd s-a pronunţat hotărîrea, deşi citarea era obligatorie.

Deşi textul art. 57¹ vorbeşte de necitare, se înţelege că partea necitată nu a fost prezentă la termenul de arbitrare. Dacă partea se prezintă la dezbateri, deşi nu a fost citată, viciul de procedură este acoperit prin prezentarea părţii la dezbateri.

Potrivit art. 31 al. 2 din Regulile procedurii arbitrale, citaţiile trebuie făcute în timp util.

In această situaţie, o cerere de reexaminare pentru lipsă de citare este posibilă chiar dacă partea a fost citată, dar citarea a fost astfel făcută încît partea nu a avut timpul necesar pentru pregătirea apărării.

Dacă un litigiu de o valoare mai mică de 5000 lei a fost soluţionat fără citare, în conformitate cu dispoziţiile art. 31 din Regulile procedurii arbitrale, soluţia dată nu este susceptibilă a fi atacată cu o cerere de reexaminare în temeiul art. 57¹ lit. a.

Dacă însă, organul arbitral dispusese citarea într-un asemenea litigiu, dar s-a omis a se cita partea, hotărîrea pronunţată este susceptibilă de a fi atacată cu o cerere de reexaminare pentru lipsă de citare.

In cazul în care organul arbitral constată că litigiul a fost arbitrat fără citare, va proceda la o nouă arbitrare şi nu va pronunţa o hotărîre deosebită pentru admiterea cererii de reexaminare, ci va pronunţa o singură hotărîre admiţînd cererea de reexaminare şi soluţionînd litigiul şi în fond.

In reexaminarea litigiului se va porni de la situaţia în care se afla litigiul în momentul în care partea nu a fost citată, toate probele administrate anterior necitării rămînînd valabile. Acest principiu de drept procesual este prevăzut de art. 315 al. 2 C. pr. civ., aplicabil şi în procedura arbitrală potrivit art. 71 din Regulile procedurii arbitrale.

2. Reexaminarea litigiului pentru acte noi.

Textul art. 57¹ lit. b din Regulile procedurii arbitrale prevede că reexaminarea poate fi cerută dacă se prezintă acte noi de natură să ducă la schimbarea soluţiei.

Prin acte noi se înţelege acele acte necunoscute de organul arbitral.

Cu ocazia cererii de reexaminare partea trebuie să depună toate actele pe care înţelege să le folosească în susţinerea acesteia. Aceste acte trebuie depuse cel mai tîrziu la termenul la care organul arbitral soluţionează cererea de reexaminare.

După soluţionarea unei cereri de reexaminare, petiţionara nu poate pretinde o nouă reexaminare a litigiului pe baza altor acte despre care nu dovedeşte că a fost în imposibilitate a le cunoaşte şi a le prezenta organului arbitral odată cu prima cerere de reexaminare.

In completarea unor acte noi depuse în reexaminare, e admisibilă efectuarea unei expertize, care să lămurească deplin situaţia de fapt, în vederea stabilirii adevărului material.

Termenul pentru introducerea cererii de reexaminare este, potrivit art. 57² al. 2 de 3 luni şi curge de la pronunţarea hotărîrii.

In cazul în care partea n-a respectat termenul pentru introducerea cererii
constata decăderea,
în discuţia părţilor ta
In conformitate cu
bil şi în practica ar
procedurii arbitrale,
minare şi peste aces
dovedeşte că o împie
tifică depăşirea.
In acest caz, cerer
zile de la înce
care începe să cu
reexaminare este c
Este de principiu
o singură dată o cal
cerere de reexaminare
art. 57¹ din Regulile pr
poate introduce o nouă
pingerea primei cereri.
După respingerea unei ce
se poate face o cerere de re
al. 2 din C. pr. civ. Această
aceea că o cale de atac respi
ca inexistentă.
Hotărîrea pronunţată în reexam
lui de control (art. 57⁵ din Regul

ECONOMICĂ

organul arbitral va
fi pusă, chiar din oficiu,
termen, în cazul în ca
03 al. 2 C. pr. civ.," text aplica-
tă conform art. 71 din Regulile
se poate introduce o cerere de reexa-
cererii.
supusă dreptu-
procedurii arbitrale).

In aplicarea art. 57⁴ din Regulile procedurii arbitrale practica arbitrală a decis că partea care face cerere de reexaminare pe bază de acte noi este în culpă că nu le-a prezentat cu ocazia soluţionării litigiului şi de aceea cheltuielile care se fac cu ocazia soluţionării cererii de reexaminare se suportă de cel care a solicitat reexaminarea.

Eugenia POPA
Arbitrajul de Stat Central

Practică arbitrală comentată

CONTRACT ÎNCHEIAT PE BAZĂ DE REPARTIŢII EMISE PESTE BALANŢĂ. CONSECINŢE

Reclamanta I.C.E. Mercur a cerut obligarea pîrîtei I.P.C.F.C. Cluj sau a organului său tutelar C.M.C. la plata de daune reprezentînd echivalentul penalităţilor plătite beneficiarului extern pentru neexecutarea contractului încheiat cu acesta ca urmare a neexecutării contractului intern încheiat cu pîrîta.

In susţinerea pretenţiilor sale, reclamanta a arătat că acţiunea pentru plata de penalităţi introdusă anterior împotriva pîrîtei i-a fost respinsă, constatîndu-se că repartiţia care stătea la baza acestui contract a fost anulată pe motiv că nu avea acoperire în balanţă şi că în consecinţă contractul dintre părţi a fost desfiinţat nemaiexistînd temei juridic pentru acordarea penalităţilor.

In consecinţă, reclamanta a pretins ca pîrîta sau organul său tutelar să suporte daunele provocate ca urmare a anulării repartiţiei şi respectiv a contractului intern.

In soluţionarea litigiului s-a reţinut culpa C.M.C., care prin emiterea unor repartiţii nevalabile a provocat încheierea unui contract extern neexecutabil.

...e către C.M.C., care ...ntervenit la sfîrşitul ...ienţa asupra nerea... ...inut că:

...ă de a emite o re... ...alanţei, care să ducă ...ulitate constituie o

... a C.M.C. trebuia să ...găturí cauzale între ...atre C.M.C. a repartí... ...area acestei repartiţii. ...nu a contestat repartí... ...uni, deoarece repartí... ...capacităţii sale de pro... ...ţia a fost anulată abia ...cursul soluţionării liti... ...tru penalităţi, anularea ...nte de sfîrşitul anului. ... datorat deci pîrîtei C.M.C., anularea ... ...regulat neavînd — în speţă — decît efectul de a contracara acţiunea în penalităţi formulată de beneficiară.

Faţă de cele de mai sus, prin **Decizia P.A.S. nr. 1010 din 20 mai 1981**, s-a dispus rearbitrarea litigiului.

NOTĂ

Speţa ridică o problemă deosebit de importantă, care trebuie să stea în atenţia coordonatorilor de balanţă şi anume: cine răspunde de daunele provocate, ca urmare a emiterii repartiţiilor cu nerespectarea balanţelor materiale.

Dacă în speţa de mai sus s-a ajuns la concluzia că nu era cazul ca daunele provocate să fie imputate coordonatorului, aceasta s-a datorat împrejurărilor concrete ale cauzei, respectiv faptului că în speţă unitatea direct furnizoare nu a sesizat că repartiţia respectivă depăşea capacităţile sale de producţie, recunoscînd, dimpotrivă, că avea posibilitatea de a o executa, nejustificînd nelivrarea produselor nici prin anularea contractului — care s-a produs în ultimele zile ale anului de plan —, nici prin intervenirea unei împrejurări de forţă majoră.

In principiu, însă, coordonatorul de balanţă răspunde pentru daunele provocate ca urmare a nerespectării balanţei cu ocazia emiterii repartiţiilor, el avînd în conformitate cu disp. art. 93 şi 94 din Legea nr. 14/1971 (modificată şi completată prin Legea nr. 11/1980) sarcina elaborării şi prezentării proiectelor balanţelor materiale pentru planurile cincinale şi anuale, sarcina emiterii repartiţiilor corespunzător balanţelor aprobate şi răspunderea pentru executarea balanţelor aprobate.

In acelaşi sens, art. 100 din Legea nr. 14/1971, prevede că coordonatorii de balanţe vor emite repartiţiile pe beneficiari în limita cantităţilor repartizate prin balanţe titularilor de plan, cantităţile de materiale care se alocă unităţilor economice trebuind să fie în strictă concordanţă cu producţia fizică sau cu volumul de prestări de servicii planificat şi cu normele de consum şi de stoc.

Intrucît coordonatorul de balanţă nu apare decît ca un organ tehnic, iar nu ca organ de planificare, sarcinii de a emite repartiţiile în concordanţă cu balanţa îi corespunde şi interdicţia de a modifica sau anula repartiţiile emise, modificarea sau anularea repartiţiilor neputîndu-se face de către coordonatori decît în cazurile în care această măsură este consecinţa modificării unei sarcini din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziţiei obligatorii emisă de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Interdicţia se referă, desigur, la repartiţiile emise în concordanţă cu balanţele materiale, emiterea unor repartiţii în afara balanţelor constituind o încălcare a disciplinei de planificare, iar astfel de repartiţii fiind lovite de nulitate.

In consecinţă în litigiile în care se ridică problema stabilirii răspunderii pentru daunele provocate prin anularea unei repartiţii emisă peste prevederile balanţei, urmează a se analiza dacă între daunele produse şi acţiunea coordonatorului există o legătură cauzală, întrucît în acest din urmă caz el urmează să răspundă singur sau — după caz — alături de unitatea direct furnizoare, după cum aceasta a sesizat sau nu neconcordanţa dintre repartiţii şi planul său de producţie şi desfacere.

LIVRARE ANTICIPATĂ

Prin acţiune, reclamanta B.A.T.M. Bucureşti a cerut obligarea pîrîtei, Întreprinderea Energoreparaţii din Bucureşti la plata de penalităţi de întîrziere calculate la o cantitate de produse livrate şi neachitate.

Arbitrajul a admis acţiunea.

Pîrîta a formulat cerere de rearbitrare susţinînd că soluţia este criticabilă întrucît livrarea produselor s-a făcut anticipat şi ca atare plata se datora la împlinirea termenului contractual.

In exercitarea dreptului de control s-a reţinut că pîrîta datorează penalităţi de întîrzierea plăţii întrucît livrarea s-a făcut mai înainte de împlinirea termenului contractual în baza delegaţiei scrisă dată de pîrîtă unui prepus al său de a ridica produsele de la unitatea furnizoare.

Pentru aceste considerente cererea de rearbitrare a fost respinsă.

Intr-adevăr art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 permite livrarea cu anticipaţie a produselor cu condiţia de a exista acordul părţilor.

Potrivit aceluiaşi text, acordul părţilor trebuie dat „prealabil fiecărei livrări".

In consecinţă, nu este suficient ca în contract să se fi stipulat că părţile sînt de acord ca livrarea să se facă şi anticipat, acordul trebuind să privească fiecare livrare şi să fie dat mai înainte de a avea loc livrarea. Nimic nu se opune, însă, ca acceptarea livrării anticipate să aibă loc şi după efectuarea livrării.

De la această regulă fac excepţie maşinile, utilajele şi instalaţiile destinate obiectivelor de investiţii pentru a căror livrare anticipată nu este suficient acordul prealabil al părţilor fiind necesar şi acordul băncii finanţatoare. Prin acordul său, banca atestă că achiziţionarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiţiile pentru montarea şi darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentaţia tehnico-economică aprobată.

De asemenea, potrivit art. 97 pct. 1 din Legea finanțelor nr. 9/1972, acordul părților trebuie să fie expres și prealabil.

In consecință, în cazul cînd aceste condiții — prevăzute de art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 — sînt îndeplinite, unitatea beneficiară are obligația să achite prețul produselor, neputînd invoca faptul că termenul contractual nu s-a împlinit. Produsele livrate intrînd în administrarea directă a unității beneficiare, soluția contrară ar echivala cu o livrare pe credit interzisă de Legea finanțelor. **Decizia P.A.S. nr. 495 din 23.III.1981.**

CONTRACT DE PROIECTARE. MODIFICAREA TARIFELOR DE CĂTRE ORGANUL COMPETENT IN CURSUL EXECUTĂRII CONTRACTULUI. CONSECINȚE

Reclamantul, Institutul de cercetare și proiectare Cluj-Napoca a cerut obligarea pîrîtei Întreprinderea avicolă de stat Cluj-Napoca la plata unei sume de bani refuzată din valoarea facturii emisă pentru lucrările de proiectare executate de reclamant.

Arbitrajul a respins acțiunea reținînd că refuzul de plată este justificat, întrucît prin Ordinul MAIA nr. 1/PT din 12 ianuarie 1979, tarifele de proiectare avute în vedere la stabilirea cotei de proiectare la lucrarea în litigiu au fost reduse cu 30%.

Reclamantul a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că Ordinul MAIA nr. 1/PT/1979 nu este aplicabil în speță, întrucît lucrările s-au executat pe baza unui contract încheiat mai înainte de apariția ordinului respectiv, iar modificarea unilaterală a contractului este interzisă de art. 28 din Legea contractelor economice.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată.

Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971, republicată în anul 1977, prețurile și tarifele intră în vigoare la data stabilirii lor sau la o dată ulterioară prevăzută în actul de aprobare a prețurilor și tarifelor.

Prețul neconstituind o clauză contractuală stabilită prin acordul de voință al părților, obligativitatea practicării prețurilor legale rezultînd din dispozițiile Legii nr. 19/1971 (art. 118—130 incl.) în speță nu-și găseau aplicabilitate disp. art. 28 din Legea nr. 3/1979 care se referă la clauzele pe care părțile le-au stabilit potrivit competențelor ce le revin, exclusiv prin acordul lor de voință.

Ordinul MAIA nr. 1/PT din 12 ianuarie 1979 fiind aplicabil la data executării contractului de proiectare, respectiv la data încheierii procesului verbal de predare-primire a lucrării, decontarea lucrărilor nu se putea face decît la prețul stabilit în baza sa.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. **Decizia P.A.S. nr. 548 din 27.III.1981.**

El. CIREAȘĂ
Arbitrajul de Stat Central

COMPETENȚA MATERIALĂ. SUMELE AFERENTE CONTRIBUȚIEI STATULUI LA CONSTITUIREA FONDURILOR NECESARE PLĂȚII PENSIILOR PREVĂZUTE DE LEGEA nr. 4 și LEGEA nr. 5/1977

Reclamanta D.P.M.O.S. Bihor a solicitat obligarea pîrîtei I.C.R.A. Bihor la plata unei sume reprezentînd contribuția de 2% la fondul asigurărilor sociale de stat.

Pîrîta — I.C.R.A. Bihor a chemat în garanție pe I.C.S. mărfuri alimentare Oradea și pe I.C.S. alimentație publică Oradea.

Arbitrajul a respins ca inadmisibile atît acțiunea principală cît și cererile de chemare în garanție, îndrumînd părțile să se adreseze organelor financiar-bancare pentru rezolvarea litigiului pe cale administrativă.

Pentru a ajunge la această soluție organul arbitral a reținut că obligația de suportare și de virare la fondul de asigurări sociale a contribuției de 2% este asimilată, de lege, obligațiilor de plată a impozitelor, taxelor și celorlalte obligații referitoare la plata veniturilor cuvenite statului, situație în care, potrivit art. 7 lit. b din Legea nr. 5/1954, arbitrajul nu este competent să soluționeze litigiul.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că regimul juridic privind contribuția asigurărilor sociale de stat reglementat prin Decretul nr. 389/1972 este diferite de cel al contribuției statului la constituirea fondurilor necesare plății pensiilor prevăzute de legile nr. 4 și nr. 5/1977.

Totodată, a învederat faptul că potrivit Decretului nr. 485/1978 sumele aferente contribuției statului la legile nr. 4 și nr. 5/1977 se stabilesc anual la întocmirea bugetului de stat și se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole direct sau prin unitățile cooperației de consum, dar această contribuție constituie un venit pentru fondul de pensii al membrilor C.A.P. și țăranilor din zonele necooperativizate.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că obiectul litigiului l-a constituit contribuția statului de 2% la fondul de asigurări sociale a țăranilor cu gospodărie individuală și a membrilor C.A.P. calculată la valoarea produselor agricole livrate la fondul de stat.

Potrivit art. 6 lit. e din Legea nr. 4/1977 și art. 3 lit. b din Legea nr. 5/1977 fondurile necesare plății pensiilor și celorlalte drepturi de asigurări sociale ale membrilor C.A.P. și țăranilor cu gospodărie individuală se realizează și din contribuția statului de 2% stabilită la valoarea produselor livrate la fondul de stat de către cooperatori și țărani cu gospodărie individuală.

Prin Decretul nr. 485/1978 s-a prevăzut că sumele aferente contribuției statului se stabilesc anual la întocmirea bugetului de stat și se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole direct sau prin unitățile cooperației de consum.

De unde rezultă că această contribuție constituie un venit pentru formarea fondului de pensii al membrilor C.A.P. și țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate și este utilizată pentru plata pensiilor acestora și că nu este subvenționată de la bugetul statului ci se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole.

In aceste condiții, obligația de suportare și de virare în

fondul asigurărilor sociale a contribuției de 2% nu poate fi asimilată obligației de plată a taxelor și impozitelor și ca atare nu se urmărește potrivit procedurii fiscale.

Stabilindu-se că organul arbitral are competența materială să soluționeze litigiul, cererea de rearbitrare a fost admisă. **Decizia P.A.S. nr. 556 din 27.III.1981.**

COMPETENȚA GENERALĂ A ARBITRAJULUI DE STAT. LITIGII PRIVITOARE LA IMPOZIT, TAXE ȘI ORICE ALTE OBLIGAȚII CARE SE STABILESC SAU SE URMĂRESC POTRIVIT DISPOZIȚIILOR PROCESUALE FISCALE

Reclamanta Asociația generală a vînătorilor și pescarilor sportivi din R.S. România a solicitat obligarea pîrîților, Consiliul popular al sectorului 1 București, Centrala de construcții căi ferate București și Comitetul sindical de pe lîngă C.C.F. București la restituirea unei sume de bani încasată drept impozit pentru anii 1970—1980 pentru o suprafață de teren.

Arbitrajul de stat al municipiului București a respins acțiunea.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare susținînd că arbitrajul a considerat în mod greșit că obiectul litigiului îl formează restituirea unui impozit și că nu este competent să-l soluționeze.

In exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția organului arbitral este temeinică și legală.

Potrivit art. 7 lit. b din Legea nr. 5/1954, astfel cum a fost modificată prin Decretul nr. 259/1959, litigiile privitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau urmăresc potrivit dispozițiilor procesuale fiscale, nu sînt de competența arbitrajului de stat.

Prin urmare, chiar dacă aceste litigii sînt angajate între două organizații socialiste, rezolvarea lor se va face pe cale administrativă și potrivit dispozițiilor speciale.

Practica arbitrală a decis că stabilirea și încasarea impozitelor, taxelor, precum și a altor categorii de obligații similare, nu pot fi contestate în fața organelor arbitrajului de stat. Tot astfel, nici cererile prin care se pretinde de către o organizație socialistă restituirea unei sume plătite, nu pot fi rezolvate de arbitrajul de stat.

In speță, fiind vorba de restituirea unei sume încasate cu titlu de impozit, organul arbitral a respins în mod justificat acțiunea reclamantei. **Decizia P.A.S. nr. 126/1981.**

FURNIZARE DE ENERGIE ELECTRICĂ. PENALITĂȚI PENTRU DEPĂȘIREA CANTITĂȚII DE ENERGIE ELECTRICĂ REPARTIZATĂ ȘI CONTRACTATĂ TRIMESTRIAL

Reclamanta Întreprinderea rețele electrice Suceava a solicitat obligarea pîrîtei, Întreprinderea agricolă de stat Săveni și a Trustului județean I.A.S. Botoșani la plata unei sume reprezentînd penalități de 200% pentru depășirea cantității de energie electrică repartizată și contractată pe trim. I/1980.

Arbitrajul a respins pretențiile reclamantei reținînd că în speță nu s-a făcut dovada consumului real de energie electrică pe trim. I/1980.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare susținînd că arbitrajul a considerat în mod greșit că nu i s-a acordat penalitățile de 200% pentru cantitatea de 26,2 Mwh. înregistrată ca depășire datorită modernizării instalațiilor.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că potrivit practicii arbitrale, constante în materie, unitățile titulare de repartiții de energie electrică sînt obligate să contracteze cantitatea repartizată și să o respecte sub sancțiunea aplicării penalizării de 200% stabilită prin pct. 4 din an. I la Decretul nr. 394/1976.

Potrivit Instrucțiunilor Ministerului Energiei Electrice nr. 71.445/1977, trusturile județene I.A.S. încheie un singur contract sau act adițional la contractul de lungă durată, pentru toate unitățile I.A.S. din același județ.

In speță, parte în contractul de furnizare a energiei electrice de lungă durată este Trustul județean I.A.S. Botoșani, care este și titularul repartiției pentru anul 1980.

Din moment ce repartiția a fost emisă pe numele Trustului județean I.A.S. Botoșani și contractul de furnizare a energiei electrice s-a încheiat cu titularul de repartiție, aprecierea consumului trebuia făcută în raport cu acesta, prin însumarea consumurilor I.A.S.-urilor din județ.

Această concluzie se desprinde și din caracterul deosebit al penalizării de 200% de a sancționa deopotrivă ceea ce este depășit în raport de repartiție și contract.

In consecință, cererea de rearbitrare a fost emisă pentru a se stabili în ce măsură Trustul județean I.A.S. Botoșani a depășit cantitatea de energie electrică repartizată și contractată pe trim. I/1980. **Decizia P.A.S. nr. 112/1981**

RĂSPUNDERE CIVILĂ. DAUNE CAUZATE DE ANIMALELE SĂLBATICE (MISTREȚI), CULPĂ COMUNĂ

Reclamanta C.A.P. Goleşti a solicitat obligarea pîrîtului, Inspectoratul silvic jud. Tg. Mureș la plata unei sume cu titlu de daune echivalente cu contravaloarea culturilor agricole distruse de porcii mistreți proveniți din pădurile limitrofe aflate în administrarea acestuia.

Arbitrajul a admis în parte acțiunea.

Pîrîta a formulat cerere de rearbitrare învederînd că arbitrajul a făcut în mod greșit aplicațiunea art. 998—999 din Codul civil.

Totodată, a susținut că actul de constatare a pagubei nu este opozabil, deoarece nu s-a întocmit cu respectarea prevederilor Decretului nr. 79/1973 și că răspunderea pentru producerea acestuia s-a datorat culpei exclusive a reclamantei care nu a asigurat paza corespunzătoare a culturilor agricole astfel cum avea obligația potrivit Decretului nr. 231/1973 și nu l-a înștiințat asupra producerii atacurilor mistreților, astfel cum s-a prevăzut prin Ordinul M.A.I.A. — M.E.F.M.C. nr. 35/381/1979.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția organului arbitral este temeinică și legală întrucît prin noua lege privind economia vînatului și vînătoarea (Legea nr. 26/1976) deși vînatul nu mai este declarat în mod expres proprietate de stat, totuși constituie „o bogăție naturală de interes național" (potrivit preambulului legii), „fondul cinegetic al țării" și o „importantă avuție națională".

Datorită acestui fapt, legiuitorul reglementează amănunțit organizarea creșterii, înmulțirii, recoltării și valorificării vînatului și prevede aplicarea de sancțiuni penale și civile celor care încalcă aceste dispoziții.

Aceasta înseamnă că vînatul nu mai poate fi considerat, ca în trecut, „res nullius" și că unitățile socialiste care au în administrare această avuție națională răspund în dublu sens, pentru buna ei administrare sau gospodărire, trebuind să urmărească tragerea la răspundere a celor ce produc pagube vînatului, dar în același timp pot fi făcute răspunzătoare pentru pagubele pe care vînatul le produce altor sectoare.

In ce privește temeiul juridic pentru angajarea răspunderii acestor unități socialiste, îl constituie prevederile art. 998—999 c.civ., dreptul comun al răspunderii civile delictuale, pentru o faptă ilicită și culpabilă, considerîndu-se că animalele sălbatice care trăiesc în stare de libertate pe aceste fonduri nu pot forma efectiv obiect de apropiere și de pază juridică și că paza care se exercită, potrivit legii, constituie numai o pază materială.

Fapta culpabilă proprie, comisivă sau omisivă a unității socialiste, care a avut drept rezultat producerea unor pagube culturilor agricole, prin intermediul animalelor sălbatice, constă în neîndeplinirea sau îndeplinirea în mod defectuos a îndatoririlor ce-i revin, potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 26/1976, în special în legătură cu asigurarea ocrotirii vînatului prin paza și amenajarea fondurilor de vînătoare, îmbunătățirea condițiilor naturale de mediu referitoare la hrană, adăpost și liniște, luarea măsurilor de reducere sau de dispersare a unor specii și de executare a planului de recoltare, prin organizarea de vînători, ținîndu-se seama de interesele economiei vînatului, agriculturii și silviculturii.

Alte fapte culpabile ce pot fi reținute în sarcina unității care gospodărește fondul de vînătoare, comune cu acele ale deținătorului terenului pe care se află acest fond, constau în neîndeplinirea îndatoririi de a stabili, împreună cu acesta, potrivit art. 11 lit. c din lege, măsuri pentru prevenirea pagubelor ce pot fi cauzate de vînat la culturile agricole și de a asigura aplicarea acestora, precum și în neefectuarea demersurilor pentru obținerea aprobării, potrivit art. 19 din lege, pentru vînzarea în tot cursul anului a mistreților care se constată că distrug culturile agricole.

Răspunderea unității care are în administrare fondul de vînătoare se stabilește ținîndu-se seama și de dispozițiile art. 26 din Decretul nr. 231/1974, privind paza bunurilor, potrivit cărora apărarea culturilor agricole împotriva oricăror cauze care pot produce pagube se asigură prin paza de cîmp organizată de unitățile care au în proprietate terenurile agricole.

Pentru aceste considerente, neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de Legea nr. 26/1976 și de Decretul nr. 231/1974, atrage răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de vînat atît în sarcina unității socialiste care administrează fondul de vînătoare, cît și în sarcina proprietarilor culturilor agricole.

Așa fiind, organul arbitral a fost îndreptățit să aprecieze, în raport cu intensitatea culpelor care au concurat la producerea prejudiciului că reclamanta urmează să suporte 2/3 din prejudiciu, iar pîrîtul urmează să răspundă pentru 1/3 din prejudiciu.

Susținerea petiționarului cu privire la necesitatea constatării pagubelor prin acte încheiate potrivit Decretului nr. 76/1953 nu a fost reținută, întrucît această procedură este dată în competența organelor administrației de stat pentru evaluarea în cîmp a producției agricole-vegetale, deci într-o materie cu totul specială, care nu se poate substitui aplicării prevederilor dreptului comun procesual privitor la administrarea dovezilor.

Ca atare, s-a considerat că prin actul de constatare încheiat în prezența delegatului organului local al puterii de stat, s-a stabilit în mod opozabil existența și întinderea prejudiciului cauzat de porcii mistreți culturilor agricole. **Decizia P.A.S. nr. 394/1981.**

Eugenia POPA
Arbitrajul de Stat Central

MARFĂ TRANSPORTATĂ ÎN VAGOANE ACOPERITE. PRELATE DIN OFICIU

Baza pentru desfacerea produselor finite din lemn București a cerut ca pîrîta I.N.F. NAVROM Galați să-i achite cu titlu de daune taxa de utilizare a prelatelor, încasată de cărăuș, pentru prelatele folosite la un transport de fibre vegetale sosite din import pentru ICE „Tehnoimport-export" București.

Soluționînd cauza, arbitrajul a admis acțiunea, reținînd că utilizarea prelatelor la transportul fibrelor vegetale se asimilează cu utilizarea din oficiu a acestora și în consecință nu se percepe tariful de utilizare.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este temeinică și legală, critica adusă în rearbitrare de pîrîtă în sensul lipsei raporturilor contractuale cu reclamanta, nefiind reținută deoarece era neconcludentă.

NOTA

Speța ce adnotăm ridică problema legalității perceperii de către cărăuș a taxelor de utilizare a prelatelor, în situația cînd se transportă mărfuri care fac parte din categoria celor pentru care transportul trebuie efectuat în vagoane acoperite.

In conformitate cu dispozițiile T.L.M. — Partea a III-a B, cod 02.01, dacă prelatele sînt puse la dispoziție de CFR din oficiu pentru acoperirea de vagoane descoperite, încărcate cu mărfuri care în mod obișnuit se transportă cu vagoane descoperite, tariful de utilizare a prelatelor nu se percepe.

Fibra vegetală face parte din categoria de mărfuri pentru care transportul trebuia făcut în vagoane acoperite, potrivit T.L.M. Partea a II-a, pag. 78.

Cum utilizarea prelatelor la transportul de fibre vegetale s-a datorat obligației pe care și-a luat-o cărăușul de a înlocui vagoanele acoperite cu vagoane descoperite prevăzute cu prelate, utilizarea prelatelor în aceste condiții este asimilată cu utilizarea din oficiu a prelatelor.

In consecință, în lipsă de dovezi din care să rezulte caracterul legal și datorat al plății taxelor de utilizare a prelatelor puse la dispoziție din oficiu de către cărăuș, soluția pronunțată de organul arbitral prin care a fost obligată I.N.F. NAVROM Galați să plătească cu titlu de daune beneficiarei transportului taxele de utilizare a prelatelor achitate nedatorat cărăușului, a fost menținută.

Pentru aceste motive, prin **Decizia primului arbitru de stat nr. 1420 din 25 iunie 1980** s-a respins cererea de rearbitrare formulată de I.N.F. NAVROM Galați.

LOCAȚII. NECOMUNICARE PROCES-VERBAL

I.F.E.T. Focșani a refuzat plata taxelor de locații calculate de Regionala căi ferate Galați pentru depășirea termenului de descărcare liber tarifar a unor vagoane sosite cu mărfuri în st. CFR Mărășești în lunile august și septembrie 1979.

Soluționînd cauza, arbitrajul a admis acțiunea cărăușului, reținînd legalitatea taxării potrivit art. 10 din T.L.M., Partea I, față de realitatea locațiilor.

I.F.E.T. Focșani a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că Regionala căi ferate Galați nu i-a înaintat procesele verbale de locații în termen de 3 zile de la întocmire, ci i le-a adus la cunoștință în luna octombrie 1979, situație în care nu mai poate pretinde taxele de locații respective.

In exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reținut că soluția este temeinică și legală, deoarece prin Buletinul Comercial nr. 14/1971, la pct. 2 s-a stabilit că atunci cînd unele instituții, întreprinderile și organizațiile de stat refuză plata locațiilor, a taxelor de staționare sau magazinaj, stația de cale ferată întocmește în aceeași zi sau în cel mult două zile lucrătoare, de la încetarea locației, magazinajului etc. procesul verbal respectiv pe care-l completează și îl înaintează serviciului de contabilitate și verificarea veniturilor regional, potrivit Cap. X pct. 5.3 din Instrucțiunile operațiunilor de casă nr. 60/1965, în vederea încasării lor prin B.N.R.S.R.

Depășirea acestor termene nu duce la o decădere din drepturi a cărăușului pentru taxe de locații, dacă acțiunea este introdusă în termenul prevăzut la art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1959 privitor la prescripția extinctivă, ci numai la sancțiuni administrative în sarcina celor care nu au respectat dispozițiile sus-arătate.

Pentru aceste considerente, cererea de rearbitrare formulată de I.F.E.T. Focșani a fost respinsă prin **Decizia P.A.S. nr. 1419/25 iunie 1980.**

TAXE TRANSPORT ÎNCASATE ÎN PLUS. RESTITUIRE. SANCȚIUNI

Litigiul generat de încasarea de către cărăuș a sporului de 50% pentru utilizarea a mai puțin de 50% din limita de încărcare a unor vagoane puse la dispoziția furnizorilor I.F.E.T. Baia Mare a fost soluționat printr-o hotărîre de admitere a pretențiunilor reclamantei și de obligare a Regionalei căi ferate Cluj la plata de penalități de întîrziere, în temeiul dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 79/1969.

Cărăușul a formulat cerere de rearbitrare susținînd că din eroare s-au aplicat dispozițiile Legii contractelor economice nr. 79/1969, deoarece contractul de transport pe calea ferată este supus unor reglementări speciale.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că într-adevăr soluția este criticabilă, deoarece penalitățile avînd caracterul unor sancțiuni patrimoniale nu pot fi aplicate decît în cazurile expres prevăzute de lege sau convenite de părți, în temeiul legii, neputîndu-se aplica prin asemănare altor cazuri.

Transporturile de mărfuri pe calea ferată se execută în conformitate cu prevederile Regulamentului de transport din 1929, Tarifului local de mărfuri, Legii de exploatare și control a CFR și convențiilor internaționale în vigoare.

Pentru neexecutarea sau executarea parțială ori necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic anual de prestații de transport pe c.f., partea în culpă datorează celeilalte părți penalitățile prevăzute în TLM — CFR și H.C.M. nr. 425/1975 (art. 4 și anexa I cap. pct. 4).

Existînd deci o reglementare specială, nu se pot aplica în contractul de transport, sancțiunile prevăzute la art. 47 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice.

In sistemul Regulamentului de transport al CFR din 1929, sumelor încasate în plus de cărăuș li se aplică o dobîndă de 6% pe an, calculată de la data expirării termenului de 3 luni, acordat pentru tratarea reclamației administrative sau din ziua formulării acțiunii, dacă nu s-a făcut reclamație administrativă.

Pentru considerentele expuse, primul arbitru de stat a admis cererea de rearbitrare. **Decizia P.A.S. nr. 1849 din 31 iulie/1980.**

AVIZARE NELEGALĂ. NEACORDAREA CELUI DE-AL DOILEA TERMEN DE AVIZARE

Regionala căi ferate Constanța a solicitat obligarea pîrîtei I.C.S. mărfuri industriale Tulcea la plata taxelor de locații calculate pentru depășirea termenului liber tarifar de descărcare a unor vagoane sosite în stația CFR Tulcea, în lunile iunie-iulie 1979.

Soluționînd cauza, arbitrajul a admis numai în parte acțiunea, deoarece nu în toate cazurile avizarea s-a făcut legal.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că într-adevăr cărăușul nu a respectat dispozițiile art. 7(10) din T.L.M., Partea I, și Ordinul D.M.C. nr. 13/8/144/1971, motiv pentru care prin **Decizia primului arbitru de stat nr. 1894 din 28 august 1980,** cererea de rearbitrare formulată de petiționara I.C.S. mărfuri industriale Tulcea a fost admisă.

NOTA

Decizia ce adnotăm rezolvă problema răspunderii cărăușului față de destinatari pentru nerespectarea dispozițiilor tarifare privitoare la avizarea transporturilor.

Potrivit disp. art. 7 (10) din T.L.M. Partea I, calea ferată este obligată să avizeze beneficiarii de transport, telefonic, telegrafic sau în scris, sosirea transporturilor de coletărie și de vagoane, precum și sosirea vagoanelor goale cerute pentru încărcare.

Avizarea sosirii vagoanelor goale sau încărcate trebuie să fie făcută cu cel puțin 3 ore înainte de ora punerii lor la încărcare-descărcare.

Ora de începere a termenelor de încărcare-descărcare este prevăzută la art. 7(11) din T.L.M. — Partea I.

Termenele de încărcarea-descărcarea vagoanelor încep să curgă de la ora punerii vagoanelor la încărcare-descărcare.

T.L.M. stabilește și unele excepții, printre care menționăm :

— cazul neîndeplinirii din vina căii ferate a obligației de avizare, cînd termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la ora avizării ;

— cazul punerii vagoanelor la încărcare-descărcare înainte de ora comunicată prin avizare, cînd termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la ora avizării.

In scopul evitării reclamațiilor și a litigiilor cu beneficiarii de transporturi, pentru sume încasate fără temei, prin Ordinul D.M.C. nr. 13/1944, publicat în Buletinul Comercial nr. 14 din 7 august 1971 s-a stabilit în sarcina șefului de stație, obligația luării de măsuri pentru ca să se respecte modul de avizare stabilit cu întreprinderile pe care le deservește stația, iar cînd vagoanele nu s-au introdus la punctele respective și la orele comunicate prin avizarea inițială, depășindu-se termenul de introducere cu mai mult de 4 ore, să se acorde cel de-al doilea termen de avizare, calculat de la ora reală de introducere. Acest termen se scade din timpul de întîrziere la încărcare-descărcare.

CONTRACTUL DE PRESTAȚII ÎNCHEIAT CU E.C.M. — C.F.R. LOCAȚII. CONSECINȚE

Pentru depășirea timpului liber tarifar de descărcare a unor vagoane sosite cu marfă pentru reclamanta Întreprinderea „Timpuri Noi" București în luna noiembrie 1979, Regionala căi ferate București a calculat și încasat taxele de locații prevăzute de art. 10 din T.L.M. Partea I.

Considerînd că intrarea în locații a vagoanelor s-a datorat ECM-CFR București cu care a avut încheiat contractul de prestații nr. 71/1969 și care nu a efectuat operațiunile de descărcare în termen, Întrep. „Timpuri Noi" București a introdus acțiune pentru restituirea taxelor de locații.

Arbitrajul a admis pretențiunea reclamantei, obligînd cărăușul la restituirea taxelor de locații percepute fără temei.

In exercitarea dreptului de control asupra hotărîrii pronunțate, primul arbitru de stat a reținut că soluția este temeinică și legală pentru următoarele considerente :

Prin contractul de prestații nr. 71/1979 încheiat între secția de exploatare, camionaj și mecanizare a Regionalei căi ferate București și Întreprinderea „Timpuri Noi" București, prestatoarea s-a obligat să efectueze operațiunile de manipulare, transport și expediere a mijloacelor vagonabile, mesagerie, containere și transcontainere de la depozitele beneficiarei la st. CFR Obor și invers, cîte 75 tone pe zi.

In zilele pentru care s-au taxat locații, secția ECM-CFR București a descărcat mărfuri sub tonajul contractat sau chiar nu a manipulat nimic, situație, în care locațiile înregistrate nu sînt imputabile beneficiarei Întreprinderea „Timpuri Noi" București.

Taxele de locații încasate în aceste condiții fiind nedatorate, primul arbitru de stat a respins cererea de rearbitrare formulată de cărăuș, **prin Decizia nr. 1976 din 30 august 1980.**

M. BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

Întrebări și răspunsuri

● **STAȚIUNEA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Mociu, Cluj** — Cuantumul alocației de stat pentru copii rămîne neschimbat în luna în care s-a majorat retribuția beneficiarilor acestui drept. În unitatea dv. conform art. 7 din Decretul nr. 246/1977, modificarea cuantumului, alocației trebuia să se facă de la 1 octombrie 1980.

● **ÎNTREPRINDEREA FILATURA DE LÎNĂ, Mizil** — Legea nr. 57/1974, art. 75 — prevede, nu numai anumite drepturi bănești cuvenite personalului transferat în interesul serviciului în altă localitate decît aceea a domiciliului său, dar și obligația unității de a asigura spațiul locativ necesar. Dacă întreprinderea dv. n-a avut posibilitatea să asigure acest spațiu, iar persoana transferată a fost nevoită să se mute într-o comună de unde a făcut naveta, în perioada respectivă nu putea primi drepturile prevăzute de lege, deoarece nu îndeplinea condițiile mutării în localitatea unde își avea sediul unitatea unde a fost transferată. În ipoteza în care transferatul dovedește însă că ulterior, înlăuntrul termenului de trei ani prevăzuți de art. 176 din Codul muncii, s-a mutat în localitatea respectivă, este îndreptățit să beneficieze de art. 75 din Legea 57/1974.

● **CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU TRACTOARE, Brașov.** — Pentru anul 1981 s-au elaborat și transmis precizări noi instituțiilor de învățămînt superior, cu privire la înscrierea candidaților la concursul de admitere pentru învățămîntul superior seral tehnic. Conform acestor precizări, la secțiile serale de ingineri și subingineri pot fi înscriși candidații care fac dovada că lucrează nemijlocit în producție, în meserii legate de profilul sau, specializarea facultății respective, inclusiv cei care lucrează în unități direct productive subordonate unor institute de cercetare, instituții de învățămînt superior sau din sectorul cooperatist.

● **MARIA ILIUȚĂ, Slobozia** — Pensia de invaliditate de gradul III se plătește de unitatea unde lucrează cu 1/2 normă pensionarul în cauză. Sumele plătite drept pensie se recuperează din fondul asigurărilor sociale de stat. Din scrisoarea dv. rezultă că unitatea v-a plătit pensia fără temei legal — în perioada de un an și jumătate cît nu ați lucrat, încasînd sumele respective din fondul asigurărilor sociale. Serviciul de pensii a solicitat și obținut restituirea de către unitate a sumelor plătite ilegal, astfel că aceasta a fost îndreptățită să emită decizia de imputare. Dispozițiile art. 84, alin. 2 din Legea nr. 3/1977 se referă la pensiile necuvenite plătite de oficiile de pensii prin poștă sau cont curent personal la C.E. C.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 9, Bacău** — solicită unele lămuriri în legătură cu modul de aplicare a unor prevederi privind activitatea asociațiilor de locatari. Potrivit art. 1, alin. 2 din Statutul asociației locatarilor, aceasta se constituie pe fiecare clădire cu mai multe apartamente sau pe un grup de clădiri, cu cel mult 600 membri. Prin membri ai asociației se înțeleg : titularii contractelor de închiriere (cei ce au semnat contractele respective), persoanele fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală și persoanele juridice care dețin suprafețe locative în clădirea în care sînt și locuințe. Nu se consideră membri ai asociației persoanele care fac parte din familia chiriașilor și a proprietarilor.

● **BUTARIU M., Arad** — Potrivit prevederilor Legii nr. 9/1974 și Normelor metodologice emise de Curtea Superioară de Control Financiar, persoanele care exercită controlul finan-

ciar nu pot participa la operația supusă controlului financiar.

● **MIHĂILĂ TOMA, Rm. Vilcea.** — Limita retribuției care se ia în calcul pentru stabilirea chiriei este de 1 500 lei lunar, pe membru de familie.

● **VOINEA ALEXE, orașul Victoria** — solicită unele lămuriri cu privire la dreptul unității beneficiare de a verifica pe parcursul executării produsului contractat, modul în care unitatea furnizoare îndeplinește clauzele cu privire la calitate. Art. 37 din Legea nr. 71/1969 reglementează posibilitatea beneficiarului de a verifica pe parcursul executării produsului condițiile de calitate. Verificarea are de obiect numai calitatea produsului și deci, nu se pot pretinde producătorului furnizarea altor date care nu au legătură cu calitatea produsului, cum ar fi, de pildă, numărul și data comenzii, termenele de livrare, motivul pentru care a întîrziat comanda pieselor necesare etc., elemente neconcludente în ceea ce privește calitatea produsului. Lucrarea solicitată este epuizată.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ÎMPLETITURI, Oradea** — În conformitate cu prevederile art. 53, lit. e din Legea nr. 7/1977, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor poate interzice livrarea produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ. Actul său constatativ produce efecte atît pentru unitatea furnizoare cît și pentru beneficiară. În aceste condiții refuzul de plată a produselor apare ca legal, motivul respectiv fiind prevăzut anume de pct. 58, lit. d din Legea nr 9/1972 (modificată și republicată în 1979).

● **ȘERBĂNESCU PETRE, Rm. Vilcea** — solicită unele lămuriri cu privire la plîngerile formulate împotriva proceselor verbale de constatare și sancționare a contravențiilor. Potrivit prevederilor Legii nr. 32/1968 care reprezintă sediul organic al materiei, hotărîrea dată de organele competente a soluționa plîngerile formulate de contravenienți sînt definitive, ele nu mai pot fi atacate la alt organ administrativ central sau la instanțele judecătorești. În conformitate cu art. 31, alin. 3 din Legea nr. 32/1968, plîngerea introdusă împotriva procesului verbal de constatare și sancționare a contravenției, suspendă plata amenzii pînă la soluționarea plîngerii.

● **PIPO TIBERIU, Tg. Mureș** — solicită lămuriri cu privire la repartizarea cheltuielilor de întreținere și reparații pentru părțile de folosință comună a blocurilor și centralei termice. Textul la care vă referiți din normele C.P.C.P. nr. 2/1973 au în vedere cazurile în care locatarii nu sînt proprietari, iar prevederile din Metodologia aprobată prin Ordinul nr. 5/1978, reglementează cazul cînd locatarii sînt proprietari ai apartamentelor ce le locuiesc.

ÎNTREPRINDEREA „ASCENSORUL" BUCUREȘTI
Calea Rahovei nr. 54, sector 4,

Produce următoarele subansamble pentru mașini industriale de spălat rufe (tip Precizia)

● **Grup comandă**

— tensiune alimentare 380 V, tensiune comandă 24 V dimensiuni gabarit 530×230×490 mm

● **Reductor secundar**

— tensiune de alimentare 380 V
— greutatea 7,5 kg
— dimensiuni de gabarit 195×170×160 mm

● **Reductor principal**

— tensiune de alimentare 380 V
— greutate 57 kg
— dimensiuni de gabarit 320×300×265
— turația la intrare 1500 rot./min.
— turația arborelui la ieșire — 95 rot./min.

● **Cuplaj elastic**

— dimensiuni : ∅ 105×102×3 mm

● **Roată melcată la reductor principal**

— număr dinți Z = 60 — Modul axial ma = 3

● **Șurub melcat de la reductor principal**

— pasul axial pa — 9,425
— pasul elicei pe — 37,699
— diametrul exterior — 26,18 — 0,045
— lungimea — 180 — 0,300

● **Inversor mecanic**

— tensiunea de alimentare 220 V c.a.
— micromotor 1500 rot./min. 30 W
— reductor cu 2 trepte de demultiplicare

Intreprinderile interesate sînt rugate să transmită comenzi ferme pentru anul 1982, pînă la data de 15.IX/1981.

Informații suplimentare la telefon 16.25.27.

FILIALA PENTRU LEMN, MATERIALE DE CONSTRUCȚII ȘI DE INSTALAȚII

Str. Mașina de pîine nr. 51, sector 2, București
anunță

deschiderea unei microexpoziții cu materiale de protecție și de lucru. Pentru documentare, delegații întreprinderilor au acces în fiecare zi lucrătoare între orele 13—15.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Măsuri concrete pentru progresul multilateral al agriculturii noastre socialiste

PRIMUL AN al actualului cincinal a fost marcat de o serie de consfătuiri și întîlniri de lucru pe care conducerea partidului, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, le-a avut cu cadrele de bază de partid din agricultură în care s-au dezbătut problemele esențiale ale dezvoltării acestei ramuri prioritare a economiei naționale, ale trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate, ale înfăptuirii unei noi și profunde revoluții agrare. Recenta Consfătuire de lucru pe probleme de agricultură care a avut loc la C.C. al P.C.R. în zilele de 27—28 august, sub președinția tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, se înscrie pe linia promovată consecvent de conducerea partidului nostru, de a se consulta și de a dezbate problemele dezvoltării fiecărei ramuri sau sector de activitate, printr-un dialog permanent cu activul de partid, cu cadrele de conducere, cu toți oamenii muncii. Consfătuirea a analizat temeinic și cu responsabilitate modul cum s-a muncit pentru pregătirea recoltei anului acesta, îndeplinirea planului producției agricole, rezultatele obținute, lipsurile manifestate, stabilindu-se măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei agricole de toamnă, pentru pregătirea temeinică a producției anului viitor, astfel încît să sporească contribuția agriculturii la satisfacerea nevoilor de consum ale populației.

Producția recoltată să fie transportată și depozitată corespunzător

ANUL acesta, deși în condiții climatice complexe, s-a reușit să se obțină o producție agricolă satisfăcătoare care a permis aprovizionarea populației cu produse agroalimentare în condiții mulțumitoare, la unele produse înregistrîndu-se chiar creșteri la consumuri ca, de exemplu, la pește, zahăr, produse zaharoase, ulei, margarină, ouă, cartofi timpurii, legume, pîine și altele. Așa cum a rezultat din analizele făcute la consfătuire, la grîu unele județe au realizat recolte superioare, peste prevederile de plan, cum sînt județele Ialomița, Olt, Constanța și altele. De exemplu, 53 I.A.S. și 29 C.A.P. au obținut peste 4 000 kg grîu la hectar, iar alte unități agricole recolte net superioare, ajungînd la peste 6 000 kg grîu la hectar în cooperativele Smirna din jud. Ialomița și Pecica din jud. Arad și la peste 5 500 kg/ha în cooperativele Agigea și Cumpăna din județul Constanța, Corabia, Tia-Mare și Izbiceni, jud. Olt, Tudor Vladimirescu din jud. Brăila, Comlosul Mare din jud. Timiș. Randamente ridicate s-au obținut și la orz și există toate condițiile pentru a se recolta cantități tot mai ridicate și la culturile de toamnă. Producția de legume este bună și sînt condiții pentru realizarea și depășirea cantităților prevăzute a fi livrate fondului de stat. Sînt numeroase unități agricole care au obținut cantități tot mai mari de carne, lapte, ouă, lînă. Aceste rezultate reflectă — așa cum s-a arătat la consfătuire — seriozitatea cu care s-a acționat în majoritatea județelor, a unităților agricole pentru traducerea în viață a indicațiilor date de secretarul general al partidului la ședința de lucru pe problemele agriculturii de la Brașov, pentru realizarea planului de stat privind producția vegetală și animală, a livrărilor la fondul de stat, pentru folosirea integrală și eficientă a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale și forței de muncă, respectarea tehnologiilor, îmbunătățirea organizării și disciplinei muncii. Din păcate, așa cum sublinia secretarul general al partidului la consfătuire, există și un număr de județe și unități agricole care au obținut recolte sub prevederile planului.

Recoltele bune ce se prevăd la legume, struguri și fructe creează condiții pentru o mai bună aprovizionare a populației în această toamnă. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „avem însă obligația să luăm toate măsurile pentru a o strînge, repartiza și păstra în mod responsabil, pentru a putea asigura populației ritmic, în fiecare lună, săptămînă, zi, aprovizionarea corespunzătoare“.** Potrivit indicațiilor, pe baza producției de legume preliminate, se vor stabili grafice de recoltare pe fiecare unitate și cultură și se vor asigura transportul și depozitarea producției chiar în aceeași zi. Recoltarea sfeclei de zahăr se va face pe bază de grafice zilnice, în corelare cu capacitățile de prelucrare, astfel încît aceasta să nu stea pe cîmp mai mult de 24 de ore. Marea majoritate se va recolta mecanizat sau semimecanizat, cu dislocatorul, asigurîndu-se corelarea mijloacelor de recoltare cu cele de transport, conform tehnologiilor. Recoltarea floarei-soarelui se va face în 9—12 zile, cu formații complexe, în componența cărora intră minimum 8 combine și mijloace de transport care vor fi corelate, ca număr, cu mijloacele de recoltare. Porumbul se va recolta în 25—30 zile, folosind cele peste 20 000 combine, precum și forța de muncă a cooperatorilor. Programul de recoltare la culturile de toamnă mai prevede recoltarea — mecanizată total — la fasole boabe în 10 zile lucrătoare, de către unitățile socialiste, a orezului în 15 zile, a cartofilor în 20 de zile și la soia în 10 zile lucrătoare. Prin folosirea corespunzătoare a bazei tehnico-materiale sînt posibilități ca în întreprinderile agricole de stat să se mecanizeze integral recoltatul la porumb, cartofi și sfeclă de zahăr, iar la cooperative în proporție de 61 la sută la porumb, 90 la sută la sfeclă de zahăr și 93 la sută la cartofi.

La consfătuire s-a subliniat necesitatea organizării în fiecare unitate agricolă și consiliu intercooperatist a **strîngerii întregii recolte în epoca optimă** pentru a nu avea pierderi și de a asigura transportul și depozitarea corespunzătoare a acesteia lichidînd cu desăvîrșire practica de a o depozita în cîmp pe pămînt. **„Să facem totul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ca recolta de toamnă să fie strînsă fără pierderi și păstrată în cele mai bune condiții. Aceasta este o necesitate pentru buna aprovizionare, pentru activitatea industriei alimentare și asigurarea veniturilor corespunzătoare unităților, muncitorilor, cooperatorilor“.**

Însămînțările de toamnă hotărăsc soarta recoltei

NE AFLĂM în fața lucrărilor agricole de toamnă cînd, în afară de strînsul recoltei, va trebui să asigurăm pregătirea terenului și însămînțările de toamnă, acțiuni care hotărăsc soarta recoltei anului viitor. Marele volum de lucrări ce trebuie executat —

3,7 milioane ha arături pentru însămînțarea culturilor de toamnă, pregătit teren și semănat, 4,7 milioane ha de fertilizat cu îngrășăminte organice și chimice, 4,2 milioane ha ogoare de toamnă și alte lucrări — necesită o organizare exemplară. De aceea, la recenta consfătuire de lucru s-a subliniat necesitatea elaborării unor programe de măsuri concrete care să se întocmească pînă la nivelul fiecărei unități și în care va trebui să se acorde o atenție deosebită unor acțiuni tehnice cu influențe directe asupra recoltei : asolamente care să permită o rotație corespunzătoare a culturilor și să înlăture deficiențele pe care le-am avut, an de an, de pe urma atacurilor de boli, dăunători etc ; organizarea parcelelor din cadrul solelor, astfel încît să se elimine excesul de umiditate și să se poată executa lucrări agricole de calitate ; pregătirea din timp a suprafețelor ce urmează a fi însămînțate (suprafețele de porumb ce urmează a fi semănate cu grîu și orz să fie identificate, recoltate și eliberate cu prioritate). Însămînțările vor trebui să se încheie la 1 octombrie în zonele de deal și pînă la 15 octombrie în zonele de cîmpie. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** trebuie să se acționeze cu atenție și cu toată răspunderea pentru pregătirea semințelor deoarece numai astfel pot fi asigurate recolte ridicate. În această toamnă, pe baza rezultatelor obținute și a recomandărilor unităților de cercetare, se apreciază necesar ca grupa soiurilor timpurii să dețină în continuare ponderea cea mai ridicată — 65 la sută, cele mijlocii 27 la sută, iar soiurile tardive 8 la sută. Semințele ce se vor folosi vor trebui să fie din soiuri cu potențial de producție ridicat, corespunzător zonării, și pe cît posibil numai din înmulțirea I și II. În viitor, producerea semințelor, potrivit indicațiilor, se va asigura, în fiecare județ, sub conducerea Ministerului Agriculturii și Academiei de științe agricole.

Ansamblul tuturor măsurilor ce se vor aplica în această toamnă trebuie să asigure recolte mari, la nivelul unităților fruntașe. În județele din sud-vestul țării și o parte din est — circa 15 județe — trebuie să se obțină producții de grîu între 4 000 și 5 000 de kg la hectar. În județele din categoria a II-a să se realizeze minimum 3 500 kg la hectar, iar în circa 12—15 județe din categoria a III-a să se obțină cel puțin 3 000 kg la hectar.

Creșterea animalelor — domeniu prioritar

PENTRU lichidarea rămînerilor în urmă și realizarea indicatorilor de plan, în zootehnie se va acționa, în continuare, pentru obținerea unor indici de natalitate superiori, reducerea mortalităților și a tăierilor de necesitate, sporirea randamentelor pe animal și a greutății la sacrificare, asigurînd o furajare echilibrată și necesarul de furaje, în sortimentul și de calitatea necesară. Trebuie de asemenea să se acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de modernizare a fermelor de bovine, astfel încît să se asigure surse de apă, introducerea adăpătorilor cu distribuire continuă și a mulsului mecanic, asigurarea preparării furajelor și a spațiilor de depozitare.

O mare importanță va avea transpunerea în viață a indicației secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind dezvoltarea, cu prioritate, a creșterii efectivelor de bovine și ovine în zonele de deal și munte, pentru folosirea mai bună a condițiilor naturale de climă și sol, precum și a resurselor furajere de pe suprafețele mari de pajiști existente în aceste zone. Programul care urmează să se întocmească urmărește limitarea dezvoltării efectivelor de vaci și oi în zonele de cîmpie, la nivelul capacităților existente și al celor a căror construcție a început, urmînd ca noile capacități prevăzute în cincinal să se realizeze numai în zone colinare, submontane, montane și alpine. Totodată tineretul bovin și ovin din zona de cîmpie se va deplasa, pentru perioada de pășunat, în zonele de deal și munte.

Integrarea deplină a mecanizării în întreprinderile agricole

STADIUL actual de dezvoltare a agriculturii noastre socialiste solicită legarea tot mai strînsă a stațiunilor de mecanizare de activitatea unităților agricole, astfel încît să ducă la întărirea răspunderii și a cointeresării pentru executarea lucrărilor la timp și de calitate, realizarea sarcinilor de producție și exploatarea mai rațională a mijloacelor mecanice. În acest sens, după cum s-a arătat la consfătuire, în consiliile unice agroindustriale, în care unitățile de stat dețin întreaga suprafață sau marea majoritate, secțiile de mecanizare cu întreaga lor dotare vor fi preluate de acestea, urmînd ca ele să organizeze sectoare proprii de mecanizare care vor răspunde de executarea lucrărilor mecanizate pe întreaga suprafață. Se vor integra, de asemenea, secțiile de mecanizare și la cooperativele agricole de producție, însă mijloacele din dotare vor rămîne în continuare proprietate de stat, iar mecanizatorii își vor menține calitatea de personal muncitor primind, totodată, și calitatea de membri cooperatori. Retribuirea mecanizatorilor se va face în acord global, în raport direct cu rezultatele în producție obținute, independent de rezultatul celorlalte formații. În calitate de cooperatori, mecanizatorii pot angaja, în acord global, împreună cu membrii lor de familie, suprafețe de culturi pentru executarea lucrărilor manuale, primind drepturile cuvenite potrivit producțiilor obținute.

Perfecționarea cadrului organizatoric

DIMENSIONAREA mai rațională a consiliilor unice agroindustriale, potrivit indicațiilor date, va trebui finalizată cît mai rapid pentru ca să ne putem concentra atenția asupra campaniei agricole. Mărimea fiecărui consiliu agricol a fost stabilită în funcție de zona naturală pentru a asigura posibilități cît mai bune de cuprindere a întregii activități de către conducerea operativă și pentru formarea unor consilii puternice și echilibrate din punct de vedere economic, capabile să folosească cu eficiență întreaga suprafață de teren agricol, precum și baza tehnico-materială de care dispun. Pe cît este posibil, în cadrul consiliilor se vor include zone sau subzone omogene din punct de vedere agroeconomic, creîndu-se astfel condiții pentru adîncirea concentrării și specializării producției. Noua formă a consiliilor creează condiții pentru îmbunătățirea și amplificarea acțiunilor de cooperare și asociere, precum și de dezvoltare în continuare a activității de mică industrie și prestări de servicii în vederea folosirii resurselor locale de materii prime și de forță de muncă.

Aplicarea măsurilor luate din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, cu privire la redimensionarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste va contribui eficient la o mai bună folosire a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție, la creșterea rolului unităților de stat în respectarea și perfecționarea normelor tehnologice de către toate unitățile agricole din raza fiecărui consiliu unic. Se creează, totodată, condiții mai bune ca personalul de specialitate de la consilii să acționeze mai ferm în sprijinirea conducătorilor unităților agricole pentru organizarea cu rigoare industrială a producției și a muncii.

Revoluția agrară pe care trebuie să o înfăptuim necesită un stil de muncă dinamic, responsabil. Tocmai de aceea, mai mult decît în trecut, se cere să fie întărită răspunderea specialiștilor, a inginerilor șefi, a tuturor celor care lucrează în agricultură, pentru desfășurarea corespunzătoare a muncii în unitățile agricole, să crească operativitatea în rezolvarea problemelor, forțele să fie deplasate spre unitățile de bază pe care să le sprijinim concret, să fie desfășurate mai activ acțiuni concrete și o activitate practică de conducere și îndrumare a agriculturii. Convinși de însemnătatea deosebită a măsurilor adoptate la Consfătuire, oamenii muncii din agricultură — muncitori, țărani cooperatori, specialiști, cercetători — s-au angajat să facă totul pentru a îndeplini exemplar sarcinile ce le revin, de a acționa neobosit, în spirit revoluționar, în vederea realizării obiectivelor Congresului al XII-lea, a realizării revoluției agrare în România, latură fundamentală a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, componentă esențială a trecerii României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare, la țară socialistă mediu dezvoltată.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (I)

AȘA CUM SUBLINIA tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru în domeniul agriculturii, revoluția agrară presupune producții mari. Construirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune ca agricultura să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale. De aceea, pentru realizarea integrală a prevederilor planului în agricultură, atît la culturile mari cît și în zootehnie, în legumicultură și pomicultură se impun măsuri ferme pe linia folosirii intensive a pămîntului, utilizării judicioase a tuturor mijloacelor materiale, bănești și de forță de muncă, încît să se asigure producții mari, corespunzătoare bazei tehnico-materiale existente, eforturilor care se fac pe linie de investiții în această ramură de bază a economiei naționale. În același timp, se impun măsuri pe linia reducerii consumurilor materiale și de combustibil, pentru o bună folosire a mecanizării, a mijloacelor din dotare, îndeosebi a mijloacelor fixe în general, în vederea creșterii eficienței economice, aplicîndu-se cu toată fermitatea noul mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea în toate sectoarele agriculturii.

Agricultura socialistă a județului Cluj în primul an al cincinalului 1981—1985 se înscrie cu rezultate pozitive în procesul dezvoltării de ansamblu a agriculturii socialiste. Ca obiectiv prioritar se urmărește ca această importantă ramură economică a județului să aibă asigurate condițiile necesare satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor de aprovizionare a economiei cu materii prime și cu produse agroalimentare destinate consumului populației. În acest sens, în primul an al acestui cincinal s-au alocat fonduri de investiții de peste 535 milioane lei, ce se vor concretiza în fonduri fixe productive, în importante lucrări de îmbunătățiri funciare.

În activitatea desfășurată de Sucursala Cluj a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară s-a remarcat, în ultimii zece ani, sporirea rolului creditelor în creșterea potențialului economic al agriculturii județului. Astfel, media anuală a soldurilor creditelor pe termen scurt a crescut în anul 1980 cu 43,2%, iar a creditelor pe termen lung cu 369,0% față de anul 1970. O evoluție asemănătoare a avut ponderea creditelor acordate unităților agricole de stat și cooperatiste în totalul fondurilor circulante ; în anul 1980 ele dețin 57,7 din totalul fondurilor circulante, din care la unitățile agricole de stat — 42,5%, la cooperativele agricole de producție — 64,5%, la asociațiile economice intercooperatiste 97,9%. La stațiunile pentru mecanizarea agriculturii această pondere, în același interval de timp, a marcat o descreștere de la 97,6% la 40,40% în anul 1980. Aceasta ca urmare a acoperirii cu fonduri circulante proprii a cheltuielilor efectuate pentru producția anului următor, începînd din anul 1978.

Fondurile proprii ale unităților, completate deci cu creditele bancare, au asigurat desfășurarea în bune condiții atît a proceselor de producție cît și a celor de reproducție. Fondurile fixe ale unităților din agricultură au ajuns astfel la finele anului 1980 la 3 miliarde lei, crescînd de 6 ori față de anul 1970.

Unul din indicatorii care caracterizează creșterea economică a agriculturii județului Cluj, este producția agricolă fizică, care, în ultimii 10 ani, s-a dublat. În același interval s-au înregistrat creșteri însemnate la principalele produse agricole destinate fondului de stat. Astfel, în anul 1980, fondul de stat la cereale față de anul 1970 s-a dublat, la carne a crescut de 1,3 ori, la ouă de 1,4 ori, și la lapte de vacă de 1,2 ori.

Dezvoltarea creșterii animalelor a constituit una din principalele direcții ale intensificării agriculturii județului. Dacă pînă în anul 1970, spre exemplu, carnea de porc se obținea din numeroase unități agricole de stat și cooperatiste, în prezent întreaga producție dată de sectorul socialist se asigură din două complexe dotate cu tehnologii moderne, anume prin Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor de la Bonțida și Asociația economică intercooperatistă Jucu. Aceeași schimbare a avut loc atît în producția de ouă, cît și în cea de carne de pasăre, care se obțin în prezent prin întreprinderea de stat „Avicola“. Caracterul tot mai intensiv al agriculturii este ilustrat și de densitatea efectivelor de animale și a livrărilor la fondul de stat la cereale total, precum și de principalele produse animaliere la 100 ha., care în anul 1980 înregistrau creșteri substanțiale față de anul 1970 (vezi caseta — tabelele nr. 1 și nr. 2).

Din analiza datelor prezentate se remarcă tendința mai rapidă de creștere a producției decît a efectivelor animale, ceea ce exprimă concludent sporirea eficienței economice.

În scopul de a imprima o aplicare consecventă a autogestiunii economice, o cît mai eficientă participare a creditelor bancare în activitatea unităților socialiste din agricultură, **„Revista economică“**, a organizat, cu sprijinul Sucursalei județene Cluj a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, o dezbatere la care au participat specialiști din unitățile agricole socialiste din județ și din aparatul sucursalei, ale căror propuneri și sugestii le publicăm în rîndurile de mai jos.

● *Fundamentare temeinică a indicatorilor de plan*

Dr. Aurel Loșonți, directorul Sucursalei județene Cluj a B.A.I.A. Agricultura județului Cluj dispune de condiții materiale suficiente pentru a se înscrie cu rezultate tot mai bune în creșterea volumului producției. În vederea înlăturării unor neajunsuri care se mai manifestă în unele unități, cum sînt : nerealizarea planului producției fizice, a producției nete, a beneficiilor, cu alte cuvinte neaplicarea cu fermitate a principiilor noului mecanism economic, cred că ar fi necesară adoptarea unor măsuri eficiente care să asigure fundamentarea mai judicioasă a sarcinilor de plan.

Prima problemă pe care doresc să o reliefez în cadrul dezbaterii privește modul în care se fundamentează, în prezent, sarcinile anuale de plan la numeroase unități agricole din județ. Se știe, că, practic, sarcinile de producție în unități fizice se atribuie de la organele centrale în funcție de comanda socială și care nu corespund întotdeauna cu posibilitățile proprii estimate de unități. Pe baza cifrelor primite se elaborează atît secțiunile de plan economic cît și bugetul de venituri și cheltuieli, fără a se ține seama de posibilitățile maxime la care se poate angaja unitatea.

Spre exemplu, la producția totală de grîu prin planul pe 1981 s-a prevăzut o creștere de 32% față de media obținută de cooperativele agricole din județ în ultimii trei ani ; la porumb creșterea prevăzută este de 68%. Cifre de plan pe anul 1981 mult superioare mediei realizărilor din ultimii trei ani sînt și la alte produse ca : lapte de vacă — 20%, la carne — 16%. Aceste sporuri de producții de la un an la altul nu se pot obține, în situația în care procesele economice din unități nu cunosc schimbări corespunzătoare în condițiile de exploatare a pămîntului și efectivelor de animale față de anii anteriori. De aceea, **opinez pentru fundamentarea riguroasă a cifrelor de plan și corelarea lor cu măsurile tehnice, organizatorice, de investiții, mecanizare etc. care să asigure realizarea sporurilor prevăzute.** În condiții contrare, cifrele de plan nu mai devin mijloace eficiente de conducere operativă a activității economice ; procesul de creditare a unităților se desfășoară cu multiple încorsetări la nivelul garanției existente, cu operări la credite restante, plăți de dobînzi penalizatoare, neonorări de obligații față de buget, furnizori etc.

Tabelul nr. 1

Creşterea densităţii principalelor specii de animale la 100 ha în anul 1980 faţă de anul 1970

Specii de animale	Anul		
	1970	1980	1980/1970
	1	2	3
Bovine	43,1	54,8	127,1
din care :			
vaci şi juninci	20,4	27,1	132,8
Porcine	98,7	135,0	136,7
din care :			
scroafe	10,5	11,0	104,7
Ovine	93,4	102,9	110,1
din care :			
oi mame	69,0	73,5	106,5
Păsări	1 116,7	2 458,1	2 120,1

Tabelul nr. 2

Creşterea fondului de stat la cereale şi principalele produse animaliere la 100 ha în anul 1980 faţă de anul 1970

Principalele produse	Anul		
	1970	1980	1980/1970
	1	2	3
Cereale (tone)	46,4	74,8	161,2
Carne (tone)	5,6	13,2	235,7
Ouă (mii buc.)	31,7	69,9	220,5
Lapte de vacă (hl)	131,5	288,9	219,7
Lapte de oaie (hl)	5,7	8,0	140,3

Tabelul nr. 3

Consumul de om ore pe unitatea de produs

Produsul	U.M.	1970	1975	1980
— grîu	om ore/t	20,0	10,3	2,7
— porumb neirigat	om ore/t	99,0	25,0	25,0
— legume	om ore/t	101,0	75,0	71,0
— fructe	om ore/t	213,0	197,0	178,5
— lapte vacă	om ore/hl	9,7	8,1	4,7
— carne taurine	om ore/t	433	330	55
— carne porc	om ore/t	213,0	90,0	16,0

A doua problemă care consider că merită o mai mare atenţie se referă la **aprovizionarea tehnico-materială.** Deşi funcţionează în subordinea Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, bazele de aprovizionare specializate nu răspund încă scopului pentru care au fost create. Sînt numeroase cazurile în care unii beneficiari obţin pe cale directă cantităţi suplimentare de îngrăşăminte chimice faţă de repartiţii, în dauna altora, deşi pe lîngă combinatele chimice funcţionează aşa-zişii dispeceri cu misiunea supravegherii respectării graficelor de livrare. De asemenea, o serie de materiale, piese, utilaje nu sînt aprovizionate de baze, ci prin relaţii directe între furnizori şi unitatea agricolă, beneficiară, ceea ce ocazionează costuri majorate cu delegaţi, deplasări, cheltuieli de transport şi altele. Pentru a pune capăt unei asemenea situaţii propunem ca bazele de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.I.A. să preia în obiectul lor în exclusivitate contractarea, aprovizionarea materialelor, pieselor şi a unor utilaje şi livrarea acestora către unităţile economice din cadrul acestui minister.

Tot privind modul în care se derulează aprovizionarea tehnico-materială se pune şi problema închiderii unor canale care generează formarea de clienţi neîncasaţi, debitori şi alte datorii. Ca o excepţie, în Legea finanţelor nr. 9/1972 republicată, se prevede ca la unităţile agricole cooperatiste livrările să fie făcute numai dacă se dovedeşte existenţa capacităţii de plată, măsură care se aplică şi altor beneficiari cu situaţie grea financiară. Pentru a întări răspunderea directă a celor care angajează aprovizionări, în condiţiile inexistenţei capacităţii de plată, precum şi a celor care efectuează livrări de mărfuri la beneficiari, fără ca aceştia să poată achita contravaloarea, **propunem să se completeze Legea finanţelor şi cu măsuri exprese privind recuperarea de la cei vinovaţi a daunelor şi penalităţilor ocazionate de formarea acestor imobilizări.**

Un alt aspect vizează întărirea principiului cointeresării materiale în legătură directă cu realizarea planului de producţie. An de an în perfectarea angajamentelor dintre personalul muncitor (în special cel din zootehnie) şi conducerea unităţilor agricole există divergenţe cauzate de neasigurarea cu furaje la nivelul raţiilor prevăzute în tehnologii, cu implicaţii directe în nivelul retribuţiei şi al realizării sarcinilor producţiei fizice. **Este necesar, în viitor, ca prin planificare să se corecteze această carenţă, corelîndu-se efectivele de animale cu baza furajeră proprie,** chiar dacă aceasta impune o reconsiderare a structurii culturilor.

● Corelarea efectivelor de animale cu baza furajeră proprie

Vasiliu Sabău, contabil şef la Trustul I.A.S. — Cluj. Colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile agricole de stat au fost preocupate în mod permanent de îmbunătăţirea activităţii de producţie şi economico-financiară, acţionînd în direcţia creşterii producţiei, a productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor de producţie, în special a celor materiale. Astfel, s-au realizat în ani normali producţii de 4055 kg grîu pe hectar, peste 3 600 kg porumb, 25 000 kg legume, 3 600 litri lapte pe vacă furajată, peste 500 gr spor de creştere în greutate la porcii graşi etc.

Avînd în vedere producţiile realizate, gradul de mecanizare a lucrărilor agricole şi organizarea mai bună a muncii, productivitatea muncii a crescut simţitor în toate sectoarele (tabelul nr. 3).

Trebuie să scot în evidenţă însă anumite aspecte ce ne creează greutăţi în asigurarea echilibrului financiar. În primul rînd, rezultatele sectorului zootehnic, în special în sectorul taurin şi ovin, sînt strîns legate de asigurarea bazei furajere. Aceste rezultate au fost în creştere în anii cînd s-a asigurat o suprafaţă corespunzătoare pentru baza furajeră şi cantităţi de concentrate necesare. În condiţiile în care, începînd cu anul 1977 suprafaţa bazei furajere a scăzut, s-au depus eforturi pentru creşterea producţiilor de furaje la hectar, realizîndu-se în anul 1980 — 6 737 U.N. pe hectar faţă de numai 3 942 U.N. realizate în 1976. Cu toate acestea şi ca urmare a reducerii consumului de concentrate nu s-au putut asigura furajele necesare din producţie proprie. Numai în primele luni ale anului 1980, s-a cumpărat peste 20 000 tone fîn din sectorul necooperatist la care costul U.N. este de cîteva ori mai mare. Trebuie să arăt că şi producţiile pe pajiştile naturale au crescut de la 9 929 kg la hectar în 1976 la 15 309 kg în 1980. Cu toate acestea, în cursul anului trecut nu s-au putut furaja corespunzător vacile cu lapte şi în general taurinele, ceea ce a dus la scăderea producţiei, la creşterea costului pe hl. de lapte.

Ca urmare a lipsei de furaje o parte din I.A.S. din judeţ nu vor putea realiza în anul curent producţia de lapte obţinută în anul trecut şi de aceea sînt de acord cu propunerea formulată de tov. A. Loşonţi de a se reconsidera structura culturilor încît în anii următori să se coreleze efectivele de animale cu bază furajeră proprie.

Un alt aspect la care vreau să mă refer îl constituie activitatea în plantaţiile pomicole şi în special de meri. Prin aplicarea noilor tarife majorate la lucrările agricole, a preţurilor majorate la îngrăşăminte, ierbicide, insecto-fungicide şi alte materiale, preţurile de contractare la mere nu mai asigură realizarea de beneficii ; **consider necesar ca organele în drept să analizeze situaţia creată şi să stabilească asemenea preţuri de contractare la mere încît această activitate să se desfăşoare pe baze rentabile.** De asemenea, consider necesar ca legumele şi fructele să se livreze la unităţile comerciale la preţul de desfacere cu amănuntul minus rabatul comercial, iar aprovizionarea magazinelor să se facă direct de la unităţile de producţie ; prin această măsură s-ar asigura marfă proaspătă în magazine, s-ar reduce cheltuielile de circulaţie şi o parte mai mare din beneficii ar reveni unităţilor de producţie.

Gheorghe Cristea, contabil şef la Întreprinderea de stat pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor — Bonţida. Aşa cum

dezbatere consemnată de
Maria IONIŢĂ

(Continuare în pag. 9)

Al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei

UMANISMUL, SENS SUPREM AL DEZVOLTĂRII ŞTIINŢEI

FORUM de vehiculare liberă şi constructivă a opiniilor, spaţiu de cunoaştere şi comunicare interumană, instituţia de congres ştiinţific ca atare şi, în general reuniunile cu o largă participare internaţională, constituie o realitate dintre cele mai semnificative ale timpurilor noastre, constituind un răspuns specific problemelor deosebit de complexe cu care este confruntată comunitatea mondială, fiecare naţiune în parte, în procesul dezvoltării sale.

Faptul că ţara noastră a găzduit în ultima vreme reuniuni internaţionale de prestigiu — cum ar fi Congresul mondial al istoriei, pentru a ne referi la cea mai apropiată în timp dintre aceste manifestări —, faptul că în această săptămînă s-au desfăşurat în Bucureşti lucrările celui de al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei, departe de a avea un caracter conjunctural, exprimă, dimpotrivă, recunoaşterea de către comunitatea mondială a deplinei sinonimii între politica promovată de România în relaţiile sale internaţionale — ca şi pe plan intern —, şi aspiraţia profundă a întregii umanităţi de pace şi colaborare, dorinţa popoarelor, a forţelor progresiste de pe întreaga planetă de a dialoga constructiv, de a asigura un climat de încredere şi o liberă circulaţie a ideilor. Semnificaţia desemnării capitalei ţării noastre drept oraş gazdă al acestei prestigioase reuniuni ştiinţifice este însă mai amplu pusă în evidenţă dacă ne oprim asupra domeniului în care au cantonat dezbaterile acestei prestigioase reuniuni ştiinţifice : istoria ştiinţei. Căci, a medita asupra devenirii ştiinţei şi tehnicii tocmai în spaţiul carpato-dunărean constituie, neîndoielnic, un semn de preţuire a tradiţiilor ştiinţifice româneşti, un omagiu adus de oameni de ştiinţă de pretutindeni contribuţiei poporului nostru la îmbogăţirea patrimoniului cunoaşterii universale, la progresul civilizaţiei omeneşti. Deschizători de drumuri în domeniul aviaţiei, al motoarelor cu reacţie, al matematicii, chimiei, medicinii, munca neobosită de căutare a noului desfăşurată de inventatori şi savanţi români precum Coandă, Vuia, Pavelescu, Odobleja, Gogu Constantinescu (comemorarea a o sută de ani de la naşterea creatorului teoriei sonicităţii se află înscrisă în programul actualului congres) etc., se află încorporată în uriaşul edificiu de bunuri materiale şi spirituale ale civilizaţiei moderne.

Congresul, bucurîndu-se de înaltul patronaj al prestigiosului om de ştiinţă şi savant de renume mondial, tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prin problematica pe care o abordează, prin deviza sub care îşi desfăşoară lucrările : „Ştiinţă şi tehnologie, umanism şi progres", cuprinde, practic, toate domeniile ştiinţelor tehnice şi umaniste. Diversitatea aspectelor supuse analizei este evidenţiată şi de structurarea tematică a comunicărilor prezentate în cadrul congresului de cei 1 200 de oameni de ştiinţă din 50 de ţări. Astfel, au fost delimitate 14 secţii ştiinţifice avînd următoarea tematică : ştiinţa şi tehnologia în Antichitate ; ştiinţa şi tehnologia din Antichitate pînă în anul 1600 ; matematica şi mecanica ; fizica şi astronomia ; chimia ; ştiinţele biologice ; ştiinţele medicale şi farmaceutice ; ştiinţele agricole ; ştiinţe ale Pămîntului ; tehnologie şi inginerie ; istoria ştiinţelor despre om ; ştiinţa şi societatea ; probleme metodologice în istoria şi filozofia ştiinţei ; istoria transporturilor şi telecomunicaţiilor în secolele XIX şi XX. De asemenea, organizatorii au prevăzut ca în perioada desfăşurării lucrărilor Congresului să aibă loc o serie de simpozioane, şedinţe tematice, comemorări ale unor personalităţi ştiinţifice de renume mon-

dial, precum și alte manifestări științifice. Alături de aportul său considerabil în calitate de organizator, alături de numărul mare și calitatea comunicărilor prezentate de către personalități științifice din țara noastră, România a avut o contribuție meritorie la îmbogățirea dezbaterilor, propunînd — idee care a dobîndit o unanimă adeziune — organizarea unor discuții privind probleme de stringentă actualitate ale implicării științei în dezvoltarea societății contemporane. Între acestea se cuvine amintită masa rotundă avînd drept temă „Tendințe noi în știință și tehnologie. Către o dezvoltare socială și umană".

Dar nu numai actele de creație, munca pasionată a unor oameni de geniu care au intrat în rîndul marilor personalități ale lumii simbolizează alegerea orașului București drept sediu al istoricilor științei. În egală măsură este prețuită, pe această cale, munca generațiilor de astăzi, continuitatea în pasiunea pentru cercetarea noului și îmbogățirea necontenită a cunoașterii umane atestate convingător de realizările pe care le înregistrează România socialistă în procesul dezvoltării sale multilaterale. După cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor marelui forum al oamenilor de știință din întreaga lume „România, consacrîndu-și plenar forțele și energiile creatoare făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, acordă științei o importanță de prim ordin, prețuiește în mod deosebit aportul oamenilor de știință la dezvoltarea generală a țării, la întărirea independenței și suveranității sale naționale".

În România știința, deopotrivă cu corolarele sale, tehnica și tehnologia, a fost situată constant în centrul strategiei de dezvoltare economico-socială, a fost investită cu uriașe resurse de progres, inepuizabil izvor de sporire a potențialului economic național, de îmbogățire a civilizației socialiste. Politica partidului de promovare a științei, fundamentată pe investigarea aprofundată a realităților, pe îmbinarea organică a tradiției cu prezentul, integrînd armonios progresul științei, tehnicii și tehnologiei în strategia generală a făuririi noii orînduiri pe pămîntul patriei, a urmărit consecvent promovarea în toate domeniile de activitate a celor mai avansate cuceriri ale gîndirii omenești. În acest scop, inspirată de concepția înaintată, clarvăzătoare a secretarului general al partidului, politica de dezvoltare a științei și tehnicii românești a fost sintetizată într-un ansamblu armonios, dinamic, supus unui neîntrerupt proces de perfecționare, a cărui expresie sintetică o constituie „Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000".

Urmărind valorificarea plenară a capacității științei de a perfecționa mijloacele de producție, de a contribui nemijlocit la îmbunătățirea condițiilor materiale ale vieții, deopotrivă cu amplificarea valențelor sale de agent formativ în planul conștiinței sociale, partidul a acționat ferm în direcția sporirii și îmbunătățirii activității cadrelor de cercetare. În același timp, și în deplin consens cu sarcinile continuu amplificate pe care le ridică în fața științei edificarea noii societăți, au fost mărite substanțial fondurile de investiții destinate cercetării științifice, a fost perfecționată organizarea activității de cercetare prin concentrarea potențialului de cercetare asupra unor probleme majore ale dezvoltării economiei. La rîndul lor, eforturile desfășurate de conducerea partidului pentru sporirea eficienței muncii din acest domeniu de activitate, pentru implicarea largă a științei în perfecționarea producției, precum și grija permanentă pentru lărgirea continuă a masei de oameni ai muncii creatori în domeniul tehnico-științific sînt elemente capabile să întregească imaginea strategiei de dezvoltare a științei în România.

Atribuindu-i-se un loc prioritar în ansamblul factorilor interni capabili să asigure dezvoltarea rapidă, în multiple planuri, a societății românești, prin convertirea în fapte de civilizație a celui mai prețios bun de care dispune ființa umană — creativitatea —, în țara noastră știința este integral subordonată idealurilor de pace, de progres. Știința în slujba păcii nu a distrugerii într-o lume care trăiește clipă de clipă sub amenințarea unei necruțătoare catastrofe printr-o folosire iresponsabilă a cuceririlor gîndirii omenești, este un mesaj care emană din întreaga politică externă românească. „Nu trebuie să uităm nici o clipă — sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu prilejul deschiderii lucrărilor Congresului — că, în zilele noastre, multe din cuceririle științei sînt folosite pentru înarmări. Uriașe fonduri materiale și forțe de cercetare științifică și tehnică sînt îndreptate spre fabricarea și perfecționarea mijloacelor de nimicire în masă — a rachetelor nucleare, a bombei cu neutroni, a armelor bacteriologice și a altor asemenea arme — a căror folosire într-un război ar echivala cu distrugerea civilizației făurite de popoare timp de milenii. Oamenii de știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine uriașul pericol pe care îl reprezintă aceste arme, ar trebui să se ridice în modul cel mai hotărît împotriva politicii de înarmare".

Desigur, vorbind despre istorie, ar părea că gîndurile noastre sînt îndreptate în exclusivitate spre evenimente ce s-au consumat în alte timpuri, ce aparțin integral trecutului, fapte înscrise în file de cărți a căror valoare ar fi pentru noi, cei de astăzi, de natură pur documentară. Apare însă tot mai limpede, după cum observa și profesorul A. T. Grigorian, președintele Uniunii internaționale de istorie și filozofie a științelor, că studierea trecutului nu constituie un scop în sine, ci o cale, a cărei fertilitate este neîncetat validată de practică, de a înțelege prezentul și a scruta viitorul. Știința istoriei în general, și, implicit, studiile de istorie a unor domenii distincte — o arie de preocupări în care istoria științei a dobîndit deja un loc privilegiat —, cunoaște în perioada contemporană un amplu proces de metamorfoză. Răspunzînd unor cerințe ale vieții contemporane, angrenate în efortul titanic de a găsi soluții problemelor deosebit de complexe ce confruntă comunitatea mondială, științele istorice, alături de celelalte științe care privesc societatea dintr-o perspectivă globală, își văd tot mai intens solicitate funcțiile comprehensivă și explicativă. Epoca în care cercetătorul preocupat de istoria științei își limita căutările și, implicit, rezultatele la o simplă enumerare cronologică a unor gînditori și inovatori iluștri, sau la expunerea directă a descoperirilor științifico-tehnice majore, aparține în întregime „istoriei" acestui domeniu. Astăzi dobîndește un larg credit opinia potrivit căreia cunoașterea istoriei științei — fapt ce presupune importante perfecționări în însuși instrumentarul cu care este investigat acest domeniu al realității sociale —, constituie o premisă a înțelegerii dialectice a dezvoltării științei, asigurînd un grad mai înalt de stăpînire a acestei uriașe forțe transformatoare a naturii și societății. Relația logică de continuitate ce unește trecutul, prezentul și viitorul este de altfel și deviza sub care își desfășoară lucrările cel de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei.

Istoria științei este chemată să contribuie substanțial la descifrarea mecanismelor progresului științific, la cunoașterea legităților sale specifice. Deopotrivă, integrînd prezentul într-un proces mai amplu, de devenire, studierea istoriei științei poate înlesni înțelegerea mai bună a funcției acestei activități umane în procesul dezvoltării sociale, este în măsură să ofere un cadru explicativ incomparabil mai bogat și fecund pentru fenomenele pe care le trăim, să asigure un fundament trainic cunoașterii viitorului. Iar faptul că o parte din comunicările prezentate în cadrul Congresului au fost reunite într-o secțiune distinctă sub genericul „Știința și societatea", faptul că numeroase materiale au abordat probleme cum sînt : știința, tehnologia și dezvoltarea socială ; creativitatea științifică și problemele progresului ; tehnologie, umanism, pace ; protejarea și valorificarea moștenirii culturale și naturale etc etc., atestă interesul și amploarea preocupărilor oamenilor de știință de pretutindeni de a implica istoria în contemporaneitate. Cunoașterea mai detaliată, filtrarea și organizarea cunoștințelor în sisteme logice coerente, a evoluției progresului științific pot contribui efectiv la soluționarea unor probleme ale prezentului. Cercetătorul în domeniul istoriei științei poate oferi elemente prețioase pentru înțelegerea logicii dezvoltării științei, a modului în care apar descoperirile științifice, a legităților care guvernează circulația informației între diverse ramuri ale științei.

Dar analiza istoriei științei oferă, prin concluziile de amplă deschidere în timp și spațiu, dacă nu soluții, în orice caz momente de reflecție asupra unor fenomene cu profunde implicații în evoluția societății contemporane. Determinarea căilor de creștere a eficienței cercetării științifice, elucidarea raportului dintre spontan și dirijat în cercetarea științifică, modalitățile de asimilare rapidă a noului în producție — iată numai cîteva dintre direcțiile fertile în care cunoașterea evoluției științei se poate dovedi un prețios ajutor.

→

TEHNOLOGIE ŞI CIVILIZAŢIE

1 *Dezbaterea relaţiei dintre tehnologie, umanism şi pace în cadrul celui de al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei de la Bucureşti a fost precedată, ca şi multe alte dezbateri, de cuvîntul rostit la deschiderea Congresului de tovarăşa academician dr. ing. Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, prin care s-a subliniat rolul important al oamenilor de ştiinţă în utilizarea ştiinţei şi a tehnologiei pentru pace, pentru progresul tuturor popoarelor, pentru o lume mai bună.*

Legătura dintre tehnologie şi problemele globale ale omenirii stă tot mai mult în atenţia oamenilor de ştiinţă, ea constituind o temă care preocupă reuniunile ştiinţifice şi chiar publicaţiile de specialitate din diferite domenii ale ştiinţei şi tehnologiei. Congresul de la Bucureşti constituie din acest punct de vedere un nou şi deosebit moment, oferind o manifestare evidentă a comunităţii ştiinţifice internaţionale pentru ceea ce deviza congresului exprimă atît de simplu şi frumos : ştiinţă şi tehnologie, umanism şi progres. Multitudinea de probleme cu care se confruntă omenirea astăzi face importantă şi necesară analiza relaţiei dintre tehnologie şi umanism. La jumătatea secolului XIX, Ampère oferea o definiţie, destul de completă, a tehnologiei. Tehnologia semnifica în accepţia sa un sistem de cunoştinţe necesar producerii bunurilor, organizării muncii, şi, totodată, o modalitate de a opera schimbări şi de a inova.

Dacă discuţiile asupra definirii tehnologiei mai continuă şi astăzi, acest fapt prezintă totuşi o mai mică importanţă în raport cu stabilirea etapelor tehnologice pe care le cunoaşte omenirea. Există înţelegeri diferite ale revoluţiilor ştiinţifice şi tehnice, revoluţiilor tehnologice şi revoluţiilor industriale. Dacă pînă la prima revoluţie industrială şi inclusiv pentru această revoluţie există un consens general, în schimb după aceasta se confruntă mai multe puncte de vedere şi moduri de etapizare. S-a putut constata un acord mai larg privind deosebirea calitativă dintre o revoluţie ştiinţifico-tehnică sau tehnologică şi revoluţia industrială.

Întrebarea care se pune pentru tema noastră este aceea dacă tehnologia revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane sau a unei noi revoluţii industriale, cu toată legătură şi întrepătrunderea acestora, poate asigura condiţiile unei civilizaţii în care să înflorească umanismul şi pacea.

2 *Lumea nu constituie încă o civilizaţie. Se impune declanşarea unei acţiuni majore pentru atingerea civilizaţiei şi acest lucru înseamnă înainte de toate eliminarea războiului din viaţa popoarelor.*

Sursele civilizaţiei nu trebuie căutate în tehnologie. Civilizaţia, în accepţiunea noastră, este o stare calitativă a societăţii conferită de relaţiile acesteia, respectiv de calitatea relaţiilor între oameni, naţiuni, state, instituţii şi relaţia lor cu mediul înconjurător. Civilizaţia este un fenomen social pe care sistemul social îl favorizează, dar cu care nu se confundă. Calitatea relaţiilor între oameni şi a relaţiilor acestora cu tot ce-i înconjoară nu poate fi apreciată decît prin criterii umaniste, etice, estetice şi filozofice.

În mod firesc, umanismul este chintesenţa noţiunii de civilizaţie. Semnificaţia sa atunci cînd ne referim la noţiunea de civilizaţie este cea relevată de cuvîntul grecesc philantropaeia, *care înseamnă altruism, a preţui demnitatea umană, egalitatea şi libertatea oamenilor. Putem vorbi de umanism şi în înţelesul de umanităţi (de la latinescul* humanitas), *care înseamnă a învăţa şi a practica literatura, muzica şi pictura şi a lăsa deoparte cunoştinţele ştiinţifice şi tehnologice. Umaniştii secolului XIV au abordat şi studiat fenomenele umane aşa cum erau înfăţişate în literatură şi artă. Este timpul acum să se încerce o înglobare în umanism atît a idealurilor literare cît şi a celor ştiinţifice şi filozofice.*

Determinarea omului ca fiinţă socială este rezultatul alăturării trăsăturilor sale tehnologice şi spirituale, permiţînd evidenţierea potenţialului său filozofic şi exprimînd poziţia sa în realitatea spaţio-temporală şi în profunzimile realităţii. Omul este uman numai în calitatea sa de fiinţă socială, tehnologică şi spirituală. Tehnologia şi umanismul nu pot fi, prin urmare, privite ca situîndu-se pe poziţii contrare şi a insista a le menţine pe astfel de poziţii ar fi o încercare de a nega însăşi realitatea.

Trebuie să afirmăm, totuşi, că civilizaţia este aceea care, din punct de vedere filozofic, împlineşte viaţa omului, o face plină de sens. Elementele hotărîtoare ale unei asemeni împliniri se cunosc de mult, istoria modelîndu-le felurit. Dar, dacă ne dăm perfect seama că o conştiinţă umană poartă o răspundere existenţială, că munca însăşi este un operator existenţial, avînd tehnologia între instrumentele sale, vom realiza un echilibru cu existenţa nu prin resemnare, ci prin creaţie. Avem de dus o bătălie acerbă pentru a ne asigura supravieţuirea. Sîntem nevoiţi să dobîndim mai multe cunoştinţe, să învăţăm mai mult despre ştiinţă şi tehnologie.

3 *În lumina relaţiei dintre tehnologie şi civilizaţie se poate defini o „tehnologie politică" care include relaţia tehnologiei cu filozofia şi, îndeosebi, cu filozofia construcţiei şi creaţiei, cu viaţa economică şi socială, cu politica. Tehnologia politică nu se încadrează pe de-a-ntregul în economia politică. Acest lucru s-ar putea întîmpla dacă s-ar ţine seama doar de repercusiunile economice ale diverselor tehnologii. Tehnologia politică este mai cuprinzătoare, dacă ne gîndim la implicaţiile psihologice şi sociale ale tehnologiilor contemporane. Tehnologia este un proces social şi istoric, care se dezvoltă potrivit unei logici specifice şi pe care sîntem obligaţi să-l reconsiderăm în lumina problemelor globale actuale ale omenirii.*

Bazele tehnologiei politice se pare că vor fi furnizate de către cele mai noi domenii ale tehnologiei şi, în special, de către microelectronică, informatică, prelucrarea datelor, roboţi industriali, inteligenţă artificială şi automatizarea flexibilă, inginerie genetică ş.a. Exploatarea posibilităţilor oferite de aceste noi domenii, în sensul sporirii productivităţii, al stimulării varietăţii vieţii, al transformării muncii omului şi a stilului său de viaţă, reprezintă singura cale către o civilizaţie adevărată.

Astfel, tehnologia politică îşi găseşte menirea în studierea fenomenului inovaţiei, revoluţiei microelectronice, ca resort al unei a doua revoluţii industriale, în schimbarea caracterului muncii umane datorită informatizării societăţii, în studierea aspectelor culturale naţionale în comparaţie cu caracteristicile internaţionale ale ştiinţei şi tehnologiei, a structurii arhitecturale, la scară socială, a funcţiilor sistemelor tehnice artificiale, a efectelor entropice şi antientropice şi multe altele.

Tehnologia politică nu este o invenţie ci o realitate care se manifestă în dezbaterile oamenilor de ştiinţă privind relaţia tehnologiei cu umanismul şi pacea, cu civilizaţia. Cine urmăreşte cu atenţie asemenea dezbateri va găsi suficiente elemente care pot constitui un nucleu de idei pentru un asemenea cadru teoretic de gîndire. Indiferent însă de cadrul teoretic sau de ideologie se cuvine ca oamenii de ştiinţă să promoveze orice mijloc care să asigure pacea şi echitatea între oameni. România şi preşedintele ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, doresc ca fiecare popor să se bucure de pace şi văd acest lucru înfăptuit prin cooperare. Noi avem convingerea că popoarele vor folosi ştiinţa şi tehnolgia spre creşterea bunăstării generale pentru dobîndirea de cunoştinţe noi, esenţiale, care să facă posibilă apariţia unor noi tehnologii menite să asigure viitorul omenirii.

Mihai DRĂGĂNESCU

←

Totodată, şi într-un plan mult mai larg, studiul istoriei ştiinţei constituie o adevărată piatră unghiulară în descifrarea locului acestei forme specifice a creativităţii umane — ştiinţa, tehnica, tehnologia — în procesul dezvoltării sociale. Integrarea ştiinţei — considerată formă a conştiinţei sociale şi deopotrivă a practicii sociale —, într-un cadru explicativ global, constituie un demers necesar pentru a evidenţia impactul progresului ştiinţific asupra culturii, — asupra producţie spirituale în general —, un act care permite decantarea valorilor naţionale, rolul creatorilor în domeniul ştiinţei şi tehnicii în făurirea conştiinţei naţionale, la îmbogăţirea patrimoniului spiritual al întregii umanităţi.

A sublinia funcţia culturală a ştiinţei semnifică însă, implicit, a sublinia mesajul său profund umanist. După cum fiecare naţiune are propria sa participare la progresul general al omenirii şi, totodată, dreptul de a beneficia de roadele creaţiei ştiinţifico-tehnice, tot atît de fermă este dorinţa savanţilor din toată lumea de a menţine un climat de colaborare, de încredere şi întrajutorare. Cei care studiază şi pătrund tot mai adînc în tainele materiei nutresc dorinţa fierbinte ca descoperirile lor să fie puse în slujba omului, pentru bunăstarea şi fericirea sa. Simbolizînd această nobilă aspiraţie spre fericirea omului, cel de-al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei s-a constituit într-o autentică tribună a afirmării umanismului ca sens suprem al dezvoltării ştiinţei.

Cristian POPESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Reducerea consumurilor materiale — la baza sporirii eficienței

PRINTRE OBIECTIVELE majore ale activității economico-sociale, reducerea consumului de materii prime și combustibil și, pe această bază, a cheltuielilor materiale se înscrie ca o direcție prioritară de acțiune pentru fiecare întreprindere și centrală industrială. Aceasta, cu atît mai mult cu cît există la fiecare loc de muncă rezerve importante de diminuare a consumurilor specifice și care, puse în valoare, pot asigura disponibilizarea într-o proporție tot mai mare a resurselor interne necesare creșterii și diversificării producției, lărgirea posibilităților de export, cu o eficiență ridicată

În acest context găsirea celor mai eficiente soluții pentru reducerea consumurilor materiale a devenit o necesitate în toate unitățile economice, pentru care se depun eforturi creativ-organizaționale de mari proporții. O experiență de larg interes, în privința acestei preocupări, o reprezintă și cea existentă în cadrul întreprinderii „1 Mai" Ploiești, unitate cu vechi tradiții în industria noastră constructoare de mașini, care produce o largă și variată gamă de utilaje și echipamente petroliere, binecunoscute atît în țară cît și în străinătate, utilaj minier, metalurgic și mașini-unelte cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate.

Accentuarea factorilor calitativi în procesul valorificării resurselor

PE FONDUL unor acțiuni începute cu cîțiva ani în urmă, în 1981 a continuat, cu intensitate sporită, în toate sectoarele întreprinderii, aplicarea de măsuri tehnico-organizatorice în vederea reducerii consumurilor materiale și valorificării superioare a materiilor prime și combustibilului. Astfel, pe primele 6 luni, ca urmare a măsurilor întreprinse, cheltuielile materiale au reprezentat 99,3%, în condițiile în care sarcina de reducere a cheltuielilor la mia de lei producție marfă este cu 38 de lei mai mică față de anul trecut. Față de normele planificate consumurile materiale s-au redus cu 0,4%, materializate prin indicatorul de consum tonă/milion cu 16,5% mai mic și cu un indice de valorificare (mii lei/tonă) cu 19,8% mai mare față de cel prevăzut. Aceasta, a făcut posibil atît dezvoltarea și diversificarea producției, concretizate în **realizarea pe primele 6 luni din 1981 a producției nete în proporție de 102,8% și a producției marfă în proporție de 102% cît și folosirea mai bună a capacităților de producție, economisirea materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii și a posibilităților de export.**

Toate aceste realizări sînt, în primul rînd, rezultatul amplificării unui factor important al desfășurării proceselor de producție și anume **creșterea rolului creativității tehnice proprii în fundamentarea deciziilor economice, în scopul asigurării competitivității produselor atît sub aspect calitativ cît și al nivelului cheltuielilor materiale ocazionate de realizarea lor.** Putem spune că, această concepție reprezintă unul din pilonii centrali ai activității întreprinderii, ei fiindu-i subordonate ample studii și analize, multe din ele începute încă din anii trecuți, largi acțiuni de masă în rîndul colectivelor de ingineri, tehnicieni și muncitori de la fiecare secție și loc de muncă, pentru găsirea soluțiilor tehnico-economice și organizatorice corespunzătoare reducerii mai substanțiale a cheltuielilor materiale și a consumurilor specifice pe fiecare unitate de produs. În esență, această orientare, intrată de mult în tradiția colectivului nostru, se jalonează pe două mari direcții de acțiune și anume :

1 proiectarea și reproiectarea produselor realizate în vederea diminuării la maximum a cheltuielilor neeconomicoase și reducerii consumului de materii prime, în special metal. În vederea reducerii consumurilor materiale s-au elaborat o serie de analize tehnico-economice detaliate pe fiecare produs sau grupă de produse, s-au constituit colective de specialiști maiștri și muncitori de înaltă calificare care au fundamentat, pînă la nivelul fiecărui loc de muncă, posibilitățile reale de reducere a consumurilor materiale, de valorificare superioară a materiei prime și energiei. Aceasta a și făcut posibil ca, de la începutul anului, să se poată finaliza asimilarea a 16 noi produse care, pe lîngă faptul că au consumuri materiale reduse, asigură randamente superioare în exploatare (instalația de forat puțuri de mină tip F400E, grupul motopompă tip 2PN1300 cu motor de 1100 CP, agregat de cimentare și fisurare de 700 atm, ne autoșasiu românesc tip ROMAN etc.).

Totodată, atenția specialiștilor a fost îndreptată și spre reproiectarea unora din produsele deja asimilate, pentru diminuarea consumurilor, reducerea importurilor și valorificarea maximă a materialelor energointensive. Astfel, înlocuirea apărătorilor din aluminiu turnat cu plăci armate din fibră de sticlă pe lîngă faptul că asigură economii însemnate de aluminiu (element deficitar pe economia națională), determină și reducerea cu 1—2% a consumului energetic la operația respectivă. În același timp, reproiectarea modelelor pentru unele piese unicate sau de serie mică și execuția lor din polistiren expandat în locul materialului lemnos au condus la reducerea cu aproape 1% a consumului de lemn, paralel cu diminuarea corespunzătoare a cheltuielilor de execuție pe fluxul tehnologic. Pînă în prezent, din cele 39 de produse prevăzute a fi reproiectate peste 31 au fost realizate, cu concursul IMGB și IUCF Rm-Vîlcea (mașina de prelucrat diametre mari, mecanismul de divizare din cadrul mașinii de danturat MDV2000, agregatul tehnologic pentru prelucrat fremele pompelor ACF 700 și ACF1050, etc.) și care au determinat, printre altele, reducerea efortului valutar cu circa 2 milioane dolari.

2 perfecționarea tehnologiilor de fabricație și a proceselor tehnologice ca o condiție importantă atît pentru reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice cît și pentru recuperarea, valorificarea și reutilizarea materialelor refolosibile. Și în acest domeniu activitatea întreprinderii este puternic integrată, existînd o legătură directă între cercetare — proiectare și producție, un program-cadru cu obiective precise și atribuții clare pentru colectivele de organizare a acestei acțiuni. Prin activitatea acestor colective s-a reușit, de altfel, obținerea unor importante sporuri de producție și economii de materiale pe seama modernizării unor tehnologii existente și asimilării altora noi. Astfel, au fost îmbunătățite și reproiectate unele tehnologii de fabricație cum este cazul : tehnologia de execuție a coroanelor roților de cablu de la excavator și mașina de haldat, reconsiderarea maselotajului la corpurile prevenitoare de erupție tip DF, execuția coturilor de la eșapamentul motoarelor prin ștanțare, ambutisare și sudare etc. și care se concretizează într-o eficiență anuală de aproape 70 milioane lei și o economie de 1 700 tone metal. Totodată, o atenție deosebită s-a manifestat și în direcția economisirii energiei și combustibilului. Un singur exemplu este edificator : prin extinderea utilizării detensionării prin vibrarea construcțiilor metalice sudate în locul detensionării prin încălzire cu gaze s-a asigurat o economie de peste 8 mii mc gaz metan.

Paralel cu reducerea consumurilor, cercetarea tehnologică a urmărit și **recuperarea, valorificarea și reutilizarea materialelor refolosibile.** Astfel, prin perfecționarea proceselor tehnologice din cadrul secțiilor de producție, în special în faza finală a acestora, respectiv containerizarea pe sortimente a deșeurilor, paralel cu amenajarea unor suprafețe în secțiile cu specific de construcții metalice pentru depozitarea cupoanelor refolosibile (în special table), s-a asigurat atît o valorificare superioară a cupoanelor neutilizate și obținerea unor noi repere, prin aplicarea corectă a planurilor de croire pe produs, cît și disponibilizarea unei importante cantități de metal la nivelul întreprinderii.

Trepte noi în mobilizarea rezervelor disponibile

ȚINÎND SEAMA de eforturile depuse, rezultatele obținute nu oglindesc în întregime posibilitățile mari de care dispune întreprinderea pe linia reducerii consumului și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. Cînd spunem aceasta avem în vedere faptul că în activitatea noastră productivă folosim materiale energointensive, cu predilecție metal, materie primă deosebit de prețioasă dacă ținem seama de cerințele mereu crescînde ale economiei naționale, precum și de barierele impuse de actuala criză energetică și de materii prime. Pornind tocmai de la aceste considerente, de la necesitatea reducerii la maximum a efortului nostru valutar și de la rezervele interne existente, ultima adunare generală a oamenilor muncii, făcînd bilanțul realizărilor pe primele 6 luni din acest an, a stabilit un amplu program de măsuri în direcția reducerii cheltuielilor materiale, în centrul căruia valorificarea superioară a materiilor prime și combustibilului joacă un rol fundamental. În cadrul acestora, principalele obiective prevăzute pentru perioada imediat următoare sînt orientate, cu precădere, spre :

● **asimilarea unor produse și tehnologii noi, complexe, multifuncționale și perfecționarea celor existente, care să încorporeze mai multă inteligență tehnică și o cantitate redusă de materie primă.** Astfel, se asigură pe lîngă diminuarea considerabilă a importurilor, valorificarea superioară a materiei prime, prin disponibilizarea ei spre alte nevoi ale economiei naționale și creșterea competitivității produselor noastre față de cerințele beneficiarilor interni și externi. În acest sens cercetările sînt axate spre introducerea unor tehnologii de recuperare a materialelor refolosibile și care vor asigura însemnate economii materiale și financiare (recuperarea de exemplu a nichelului din span pentru elaborarea oțelurilor aliate și care permite obținerea unor economii de 84 tone nichel pe an).

Totodată trebuie subliniat, faptul că efectul programelor de măsuri este diminuat în unele cazuri de o serie de dificultăți întîmpinate de întreprindere în relațiile cu furnizorii : — semifabricatele aprovizionate nu sînt la dimensiunile și sortimentele solicitate de documentația de execuție, ceea ce creează greutăți foarte mari la încheierea contractelor cu furnizorii, îndeosebi cei din cadrul MIM ; — unele materiale ca de exemplu minereul de fier sînt aduse din import în bazele de aprovizionare unde fie dintr-o slabă recepție, fie din cauza unor manipulări multiple se tărîmițează, ajungînd în întreprindere cu o granulație foarte mică ; — argila are o putere de liere scăzută, cărămizile de silică au incluziuni mari de oxizi etc. Acesta impune din partea tuturor factorilor interesați o preocupare susținută pentru asigurarea la timp, de bună calitate, conform prevederilor contractuale a materiei prime și materialelor necesare desfășurării în bune condiții a procesului de producție.

● **extinderea folosirii înlocuitorilor materialelor convenționale (metal, lemn etc.), fără a prejudicia parametrii produsului.** Desigur, economisirea nu este un scop în sine, ci ea permite utilizarea superioară, cu eficiență ridicată a materiilor prime scumpe, limitate ca resurse, cum este metalul. Iată de ce folosirea maselor plastice, de exemplu, la piese sau subansamble cu consumuri materiale ridicate permite orientarea resurselor de metal, devenite disponibile, spre fabricația altor produse cerute de beneficiari. Din acest punct de vedere se impune, în primul rînd, generalizarea într-un termen cît mai scurt a tuturor propunerilor valoroase, rod al cercetării proprii, cît și a inițiativei creatoare a muncitorilor de la diferite locuri de muncă (de exemplu extinderea utilizării polistirenului expandat în locul materialului lemnos pentru execuția modelelor unor piese unicate sau de serie mică). Totodată, atenția specialiștilor este îndreptată spre reducerea duratei de asimilare a unor înlocuitori, paralel cu tipizarea unor repere constructive la produsele de bază, cu efecte directe asupra reducerii consumurilor materiale și creșterii productivității muncii.

● **asigurarea unei corelații optime între consumurile de materii prime și diversitatea sortotipodimensiunilor planificate.** Ca urmare a restrîngerii sortotipodimensiunilor de la 3 420 la 2 104 se înregistrează o creștere a consumului de materiale de 69,2 tone, respectiv 12% în special la 3 sortimente : oțel lat, bandă laminată și profile ușoare. Aceasta impune realizarea unei sortimentații variate din aceste produse pentru asigurarea diversificării mai mari a sortotipodimensiunilor, cu efecte directe asupra diminuării consumurilor, reducerii cheltuielilor materiale și sporirii valorii nou create. Pe de altă parte se impune ca institutele de proiectări și inginerie tehnologică (IPCUP, IPROLAM, IPROMET etc.) să coreleze mai bine documentația de execuție corespunzător sortotipodimensiunilor prevăzute de standardele în vigoare.

ing. Cr. POPEIA
Întreprinderea „1 Mai" Ploiești

Aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură

(Urmare din pag. 4)

a arătat și antevorbitorul meu, în aplicarea noului mecanism economico-financiar, avem și unele greutăți pe linia folosirii pîrghiei prețurilor. Astfel, datorită modului în care sînt stabilite în prezent prețurile la furajele combinate, în fiecare an apar însemnate abateri față de prețurile cuprinse în plan, ceea ce determină imobilizări de fonduri și pierderi.

Consider necesar ca prețurile la aceste furaje să fie stabilite în funcție de conținutul de proteine, iar abaterile determinate de proveniența materiilor prime (import sau intern) să fie regularizate trimestrial, la nivelul departamentului. În prezent, acoperirea golurilor determinate de aceste diferențe de preț se face prin credite bancare purtătoare de dobînzi, iar rambursarea lor se efectuează mult după expirarea anului de plan.

În ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, consider că ar trebui renunțat la sistemul contractării centralizate de către organele tutelare a unor materii prime și materiale, cu întreprinderile producătoare și bazele de aprovizionare tehnico-materiale care conduc, în multe cazuri, la o serie de neajunsuri privind sortimentele, cantitățile și termenele de livrare cu consecințe negative asupra desfășurării procesului de producție. **Introducerea sistemului contractării directe de către beneficiar cu bazele sau întreprinderile producătoare ar fi de natură să contribuie la întărirea disciplinei contractuale și a răspunderii fiecărei părți, pentru daunele produse de nerespectarea clauzelor din contracte.**

Pentru a stimula mai mult oamenii muncii din I.A.S. în realizarea sarcinilor de plan, deci și la participarea la beneficii, este necesar ca pentru constituirea fondului de gratificații în cadrul planului, procentul să fie mai mare decît cel acordat în prezent pentru agricultură, în această ramură realizarea indicatorilor de plan fiind condiționată și de acțiunea unor factori naturali. De asemenea, este necesar să se acorde pentru unitățile ce furnizează materia primă necesară pentru producția destinată exportului (producție ce se realizează la alte unități specializate) o cotă din prima de export primită de acestea, mărindu-se astfel corespunzător fondul de gratificații.

În legătură cu utilizarea fondurilor de dezvoltare (investiții) **proprii, propunem ca acestea să nu mai fie avizate centralizat,** ci numai de consiliul oamenilor muncii din fiecare unitate ; acesta să fie organul competent care să dispună realizarea unui obiectiv strict necesar dezvoltării producției.

De asemenea, **propunem ca fondurile pentru dezvoltări importante, finanțate de la buget sau alte surse să fie alocate chiar de la începutul anului,** deoarece există echipe și formațiuni de specialitate, în unități, care la început de an neavînd siguranța surselor, se dizolvă ; după asigurarea fondurilor, în a doua parte a anului, reconstituirea acestor formații pentru lucrări în regie se dovedește a fi deosebit de grea. **Pentru utilaje, considerăm necesar a se aloca o sumă globală, urmînd ca felul și data achiziționării utilajelor să fie lăsate în competența organelor colective de conducere din unități și băncilor ;** metoda folosită în prezent implică volum mare de lucrări pînă la definitivarea listei utilajelor, parcurgîndu-se o filieră greoaie, care determină multe greutăți în procurarea, montarea și punerea lor în funcțiune.

Pentru a asigura capacitatea de plată, pe anumite perioade, cînd unitățile au nevoie de surse bănești pentru a efectua plăți, pentru a evita blocajul în lanț, **propunem a se acorda credite temporare pe documente în expediție, cu scadență de rambursare după 30 de zile și nu cel mai tîrziu pînă la sfîrșitul lunii, așa cum este reglementat în prezent. Creditul acordat să fie la nivelul documentelor în expediție, iar scadența să fie data încasării facturii.**

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (II)

DEZVOLTAREA bazei energetice de materii prime și acoperirea în cît mai mare măsură a nevoilor de consum din resurse proprii constituie obiective de primă importanță pentru progresul economic și social al țării. Pentru aceasta investigarea și cunoașterea cît mai exactă a rezervelor geologice minerale și energetice autohtone reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale activității cercetării științifice, care este chemată să-și mobilizeze forțele, să-și perfecționeze metodele de lucru astfel încît în acest cincinal să-și sporească considerabil aportul la depistarea de noi resurse, la fundamentarea de soluții tehnologice eficiente, în vederea valorificării tuturor zăcămintelor, inclusiv a acelora sărace în conținut.

Orientări de perspectivă

OBIECTIVELE din planul aprobat pentru activitatea de cercetare științifică în domeniul geologiei și geofizicii în acest cincinal reflectă fidel directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea în ritm susținut a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice. Astfel, în planul nominalizat se prevăd obiective de certă importanță destinate în majoritate rezolvării problemelor cu caracter aplicativ, obiective de mare complexitate, a căror realizare va necesita contribuția specialiștilor din domenii foarte diverse ale științelor geologice și geofizice.

În consecință se prevede intensificarea cercetărilor pentru elaborarea hărților geologice și geofizice naționale pentru a asigura într-un termen mai scurt fundamentarea unor activități de prospecțiuni. Se are în vedere realizarea unui număr mare de hărți geologice, metalogenetice, hidrogeologice. Totodată, vor fi definitivate hărțile gravimetrice și magnetice pentru întreg teritoriul țării, se va elabora o nouă ediție a hărții geologice a țării la scara 1 : 500 000 și se vor încheia lucrările pentru rețeaua gravimetrică națională de ordinul I.

În vederea conturării ariilor de interes pentru resurse minerale energetice vor fi întreprinse cercetări geologice și geofizice sistematice pentru caracterizarea formațiunilor purtătoare de cărbuni și șisturi combustibile din Carpații Orientali, Carpații Meridionali și Depresiunea Getică. Începînd din acest an, pe lîngă dezvoltarea studiilor pentru lignit în Oltenia, o activitate susținută se desfășoară în bazinul Comănești, unde cercetarea realizează hărțile geologice și corelarea stratelor de cărbuni, furnizînd, împreună cu activitatea de prospecțiune, baza de proiectare pentru explorarea cu foraje și lucrări miniere.

Se prevăd a fi amplificate și diversificate cercetările pentru resurse geotermale urmărindu-se ca pînă la finele cincinalului să fie conturate principalele arii de perspectivă de pe teritoriul țării noastre. Cercetările de vîrf pentru evaluarea și valorificarea potențialului energetic al rocilor uscate fierbinți se vor concentra în lanțurile muntoase vulcanice Călimani—Gurghiu—Harghita și Oaș—Gutîi—Tibleș.

Un obiectiv de mare importanță rămîne în continuare intensificarea cercetărilor în scopul identificării de noi zone de prognoză pentru substanțe metalifere. În acest domeniu se înscrie o tematică amplă vizînd investigarea potențialului pentru minereuri de fier și mangan, precum și pentru alte elemente însoțitoare (nichel, crom, titan) în toate unitățile geologice din Carpați și Dobrogea. Menționăm experimentarea cu succes, începînd încă din acest an a unor metodologii de prospecțiune la zăcămintele de mangan din Carpații Orientali și pentru minereuri de fier în Munții Gilău.

La minereuri neferoase și auro-argentifere activitatea se va intensifica atît în extinderea zăcămintelor cunoscute, cît și în zone noi, îndeosebi în Carpații Orientali, Munții Apuseni și Banat, în paralel cu asistența acordată lucrărilor geologice pentru minereuri complexe, cuprifere sărace etc. lucrări fundamentate de rezultatele științifice obținute în ultimii ani în aceste regiuni. Printre realizările ce se anunță favorabile în acest an menționăm conturarea unei zone de interes pentru minereuri neferoase, asociate probabil cu baritine în Carpații Orientali (M-tii Bistriței). O atenție deosebită va fi acordată în actualul cincinal cercetării pentru aprecierea potențialului de metale prețioase prin extinderea cercetărilor și asupra formațiunilor cristaline vechi din Munții Făgăraș și Munții Banatului, precum și a depozitelor aluvionare asociate. Pentru investigarea structurilor geologice și a potențialului metalogenetic din treapta a doua de adîncime, sînt aplicate metode moderne geologice și geofizice aero — la sol și în subteran.

Studii complexe pentru localizarea și precizarea dimensiunii acumulărilor lenticulare de bauxită, la diverse adîncimi, vor fi continuate în Munții Apuseni cu metode geofizice moderne ca seismometria și radiotransparența, metode în curs de experimentare în Munții Pădurea Craiului. Pe baza indicațiilor primite se intensifică considerabil și cercetările pentru un număr mare de substanțe nemetalifere și roci utile (baritină, talc, argilă, roci magneziene, tufuri, nisipuri, calcare, roci ornamentale etc.) pentru satisfacerea integrală a necesităților interne în acest domeniu.

În zona Platformei Continentale a Mării Negre, cercetările geologice și geofizice complexe se vor extinde și diversifica prin introducerea de noi metode de investigație ca gravimetria în combinație cu magnetometria și seismoacustica de detaliu pentru descifrarea structurilor geologice ascunse. Totodată, trebuie continuate studiile în scopul determinării naturii și grosimii sedimentelor neconsolidate atît pentru conturarea zonelor cu concentrații în minerale grele, cît și pentru amplasarea platformelor de foraj marin. Ca atare, în actualul cincinal cercetările se vor extinde, pe măsura asigurării dotării cu aparatură și echipamente adecvate, în zona taluzului continental și ulterior în zona de mare adîncă.

Concomitent cu acestea, pe lîngă cercetarea resurselor minerale solide ale depozitelor Deltei Dunării și zonei marine adiacente, va fi abordat studiul sistematic asupra originii, naturii și conținutului în substanțe utile a aluviunilor Dunării și a principalilor afluenți ai acesteia.

Metodologii și tehnici noi de investigare

NECESITATEA cuprinderii integrale și a pătrunderii în profunzimea teritoriului țării pentru ridicarea nivelului de cunoaștere și determinare a structurii și valorilor resurselor presupune mobilizarea de forțe și mijloace dintre cele mai eficiente. Înfăptuirea acestor cerințe a solicitat din plin capacitatea organizatorică și creativă a specialiștilor chemați să rezolve, la un înalt nivel profesional, sarcinile încredințate.

În domeniul elaborării și introducerii de metodologii și tehnici noi de investigare, soluțiile adoptate privesc extinderea tehnicilor de teledetecție (în funcție de condițiile și gradul de cunoaștere a geologiei țării noastre), precum și metodelor aerogeofizice pentru investigarea rapidă, complementară, a unor suprafețe mari în scopul selectării celor mai favorabile zone pentru amplasarea lucrărilor geologice. Creșterea eficienței activității geologice a impus acordarea unei atenții deosebite pentru introducerea unor metodologii geofizice de vîrf care să permită localizarea structurilor geologice situate la mare adîncime, a acumulărilor de substanțe minerale utile metalifere cu conținut scăzut, rezolvarea unor probleme de hidrogeologie minieră și de geologie inginerească pentru industria extractivă etc.

Cercetarea fundamentală se axează pe tematica interdisciplinară referitoare

Partea I a articolului a fost publicată în „R.E." nr. 35/1981

la studiul structurii geologice de adîncime, în scopul descifrării elementelor acesteia, precum și a legității și condițiilor de formare a rocilor și minereurilor. Rezultatele vor contribui la îmbunătățirea ipotezelor geologice, a imaginii geologice și metalogenetice de ansamblu, la fundamentarea și orientarea activității geologice de perspectivă. În acest context se înscrie și activitatea de reevaluare periodică a prognozelor pentru principalele substanțe minerale utile, care va beneficia de o bază de date mult mai bogată și mai bine organizată.

Realizarea de aparatură geofizică de înaltă tehnicitate și randament (prototip și serie mică) necesită continuarea construcției și perfecționarea tipurilor de magnetometre protonice, rezistivimetre, geotermometre, receptoare de polarizație indusă etc. și trecerea la realizarea unor noi tipuri ca : detector în infraroșu termal, analizor cu microprocesoare, aparatură electromagnetică și altele. La realizarea acestor tipuri de aparatură la nivel mondial trebuie ca valoarea pieselor din import să nu depășească în medie 10% din valoarea aparatului. Aparatura produsă va fi destinată atît satisfacerii necesităților Institutului de geologie și geofizică, cît și întreprinderilor de prospecțiune și explorare din sistemul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, realizîndu-se pe această cale importante economii valutare.

Pentru a pregăti cadrul organizatoric adecvat realizării obiectivelor cercetării științifice geologice și geofizice, în cincinalul actual este solicitat un efort considerabil pe linia introducerii progresului tehnic, în măsură să asigure condițiile corespunzătoare înfăptuirii unui asemenea program de anvergură. În acest scop, în Institutul de geologie și geofizică s-a trecut, încă din acest an, la conducerea științifică după sistemul mixt prin compartimente și programe de cercetare care permite concentrarea forțelor și controlul mai eficient, pentru rezolvarea sarcinilor ce derivă din obiectivele majore ce revin cercetării de profil din programele speciale interdisciplinare, elaborate la scara întregii economii, sub conducerea C.N.S.T.

Tot ca o măsură de abordare cu înaltă responsabilitate a sarcinilor actualului cincinal, subliniem hotărîrea conducerii ministerului tutelar de a se trece la perfecționarea activității geologice în perioada campaniilor de teren prin lucru în echipe complexe organizate teritorial în care participă specialiști geologi și geofizicieni, tehnicieni și muncitori din cercetare, prospecțiune și explorare. Se asigură astfel o mai bună integrare cu producția, cu avantaje verificate în operativitatea rezolvării problemelor specifice activității de teren (modificări de soluții, intervenții operative în desfășurarea lucrărilor, stabilirea priorităților, a planurilor viitoare etc.).

Amplificarea eforturilor, în pas cu cerințele economiei

TREBUIE subliniat că pentru desfășurarea în condiții optime a activității vor mai trebui învinse unele neajunsuri. Așa, spre exemplu, **asigurarea numărului necesar de cadre pentru cercetarea științifică în geologie și geofizică** se pune în mod deosebit, avîndu-se în vedere specificul acestei activități ce reclamă îmbinarea armonioasă a cercetării de teren și în laborator cu un efort fizic și intelectual susținut și, uneori considerabil. Pentru aceasta este necesar ca încă înainte de intrarea în învățămîntul superior de profil, candidații să-și manifeste opțiunea pentru aceste discipline pe baza unei informări pe măsură. Din nefericire se constată că majoritatea absolvenților învățămîntului mediu nu posedă decît cunoștințe foarte vagi, obținute mai mult din materialele de popularizare asimilate ocazional. Aceasta este explicabil dacă ținem seama de faptul că geologia nu mai figurează de multă vreme ca disciplină în această treaptă de învățămînt. De aceea, considerăm că sînt justificate pe deplin eforturile ce se depun de a reintroduce predarea geologiei în învățămîntul mediu.

Un alt aspect al problemei îl reprezintă **repartizarea cadrelor de absolvenți ai facultății de profil în cercetare.** După mulți ani de pauză s-au creat condițiile ca unii dintre cei mai buni absolvenți, cu reale aptitudini de cercetare, să fie repartizați în institute, după stagiul în producție. Aceasta va contribui la redresarea mai ales a situației actuale din cercetarea științifică de profil geologie-geofizică unde se înregistrează creșterea continuă a mediei de vîrstă și scăderea numărului de specialiști în paralel cu accentuarea solicitării și gradului de complexitate a activității.

Cu privire la unele dificultăți legate de **dotarea cu aparatură și echipamente moderne de cercetare** subliniem că metodologiile de vîrf în domenii ca : geologia marină, teledetecția, mineralogia și petrologia experimentală etc. nu vor putea fi dezvoltate la nivel mondial fără asigurarea unei dotări minime necesare. Astfel, pentru cercetările de geologie marină programate în acest cincinal în continuare pe platforma continentală a Mării Negre, dar care se vor extinde pe taluzul continental și în zona de mare adîncă, va trebui asigurată amenajarea unui vas de cercetare și dotarea minimă a acestuia cu aparatură modernă de navigație și cercetare (complex de navigație prin sateliți pentru precizia localizării, aparatură de fotografie și televiziune submarină, aparatură de seismoacustică, gravimetrie și magnetometrie marină, echipamente pentru dragarea fundului marin pentru sedimente și noduli polimetalici, calculator de bord etc.). Asigurarea acestei dotări va permite ca în etapa următoare să fie abordate și cercetări în Oceanul Mondial, așa cum prevăd Directivele Congresului al XII-lea al partidului. Este de reținut că pentru teritoriul țării noastre unde dispunem de un grad de cunoaștere al geologiei relativ avansat în comparație chiar cu unele țări dezvoltate, teledetecția se dovedește utilă în măsura în care are posibilitatea să exploreze relația dintre elementele furnizate de satelitograme și imaginile de pe hărțile geologice realizate la sol pentru a ne putea concentra asupra acelor elemente cu semnificație geologică și metalogenetică ce nu apar pe hărțile geologice și care pot servi la fundamentarea prognozei geologice.

În cercetările fundamentale se impune dezvoltarea metodelor moderne în mineralogie și petrologie, atît în domeniul analizei cît și în cel experimental. Acestea, împreună cu studiile experimentale, contribuie la înțelegerea proceselor de formare a mineralelor din minereuri și roci, a zăcămintelor și, deci, la orientarea lucrărilor geologice la diverse trepte de adîncime. Pentru a putea aborda cercetările din acest domeniu, este necesară asigurarea, cel puțin cu o microsondă electronică și aparatură de simulare a condițiilor de formare a rocilor și minereurilor (realizare de temperaturi și presiuni înalte). Această aparatură ar putea deservi și alte institute din sistemul Institutului central de cercetări pentru industria extractivă.

În domeniul informaticii de profil se înregistrează dificultăți legate atît de activitatea bibliotecii geologice naționale, care nici în prezent nu funcționează la capacitatea ei normală, cît și de cea a Fondului geologic, în curs de organizare pe principii moderne. Pentru dotarea acestei din urmă activități, s-a obținut, într-o primă etapă, aparatura de înregistrare, citire și reproducere pe bază de microfișe. Concomitent cu înregistrarea datelor se va continua activitatea de deservire prin sistemul clasic și amenajarea spațiilor de depozitare a arhivelor.

O problemă acută pentru desfășurarea activității de cercetare și în domeniul geologiei și geofizicii o constituie **aprovizionarea tehnico-materială,** unde se întîmpină încă unele dificultăți în achiziționarea cantităților mai mici din majoritatea materialelor necesare cercetării și îndeosebi celei de laborator (reactivi, componente electronice etc.). De asemenea, la multe produse livrările se realizează cu mari întîrzieri. În cincinalul trecut problema a constituit obiectul discuțiilor organizate în cadrul ministerului, C.N.S.T. și altor organe centrale, în sensul de a se da curs propunerii ca, pentru cercetarea științifică, să se asigure o bază proprie de aprovizionare.

Pentru ca cercetarea științifică geologică și geofizică din România să-și păstreze tradiția, pozițiile și prestigiul internațional unanim recunoscute, pentru ca ea să contribuie și mai eficient la creșterea bazei de materii prime și de resurse energetice a țării, vom amplifica eforturile pe linia permanentei modernizări, a introducerii de metodologii și tehnici noi, a aplicării cît mai rapide a rezultatelor cercetării în activitățile productive de prospecțiuni și explorări geologice, ale altor unități beneficiare din economia națională. În cincinalul actual, al cărui prim an coincide în mod fericit cu aniversarea a 75 de ani de la înființarea Institutului geologic al României și a 100 de ani de activitate geologică organizată în România, se vor înregistra cu certitudine schimbări de esență în modul de gîndire, de abordare a cercetării științifice geologice și geofizice, care să conducă, pe suportul aplicării noului mecanism economico-financiar, la importante mutații de calitate și eficiență în procesul de cunoaștere a geologiei și potențialului mineral al țării.

Iosif BERCIA
director general al Institutului central de cercetări pentru industria extractivă, director al Institutului de geologie și geofizică

Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești

Între comandamentele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism, sporirea productivității muncii ocupă un loc de primă însemnătate. Practic, domeniul complex al productivității ca și cel al consumurilor materiale constituie sectoarele în care se manifestă cu precădere decalajele între țara noastră și statele dezvoltate economic ale lumii — acestea din urmă prezentînd nivele mai mari pentru productivitate și mai mici pentru consumuri. Sporirea accelerată a productivității, economisirea severă a resurselor, reducerea continuă a consumurilor materiale, toate căile prin care se pot înfăptui aceste obiective a căror îndeplinire devine cu atît mai acută pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie, al accentuării competitivității în lume, constituie, deci, direcțiile în care trebuie acționat spre a asigura progresele scontate în sfera dezvoltării forțelor de producție, a ridicării economiei românești la parametrii înalți de randament și eficiență. Tocmai în acest sens, referindu-se la problema sporirii productivității, a productivității muncii sociale, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii : **„Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținînd seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale... În întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc".**

Reiese cu claritate că în concepția partidului nostru sporirea productivității condiționează hotărîtor noua calitate pe care trebuie s-o dobîndească întreaga activitate din economie în actuala etapă. Acest imperativ este privit nu ca o campanie, ci ca o acțiune permanentă, de masă ; ca o acțiune susținută de întreaga creativitate și forță spirituală a națiunii noastre, de îngemănarea eforturilor tuturor oamenilor muncii — de la personalul din domeniul științei și cercetării, a cărui activitate se interferează astăzi tot mai profund cu activitatea direct productivă, devenind una din componentele ei fundamentale, hotărîtoare, la cadrele de sinteză și apoi la specialiștii, muncitorii, tehnicienii, economiștii care își desfășoară activitatea nemijlocit în producție. Să urmărim, în acest context, felul în care a evoluat indicatorul productivității în economia noastră, cerințe și exigențe ale creșterii sale accentuate.

Efectul utilizării superioare a factorilor de producție

PE FONDUL opțiunilor de industrializare a țării, și mai ales de antrenare mai puternică a factorilor calitativi în procesul dezvoltării, de creștere accentuată a ramurilor generatoare de progres tehnic în întreaga economie — orientări manifestate cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — calculată ca raport între producția globală și numărul personalului, productivitatea muncii în industrie a crescut în anii 1950—1980 de aproape 10 ori ; sporuri importante de productivitate se consemnează și în celelalte ramuri ale economiei : construcții, transporturi etc. O asemenea evoluție este relevantă pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, pentru mutațiile esențiale petrecute în structura pe ramuri și subramuri a economiei și în speță a industriei — în sensul creșterii ponderii ramurilor de bază, de tehnicitate înaltă, a gradului de înzestrare tehnică a muncii, pentru schimbările calitative intervenite în caracterul și conținutul muncii, în nivelul de pregătire a lucrărilor. În acest sens este semnificativă și compararea dinamicii productivității muncii în industrie din România, comparativ cu cea din unele țări socialiste (tabelul nr. 1).

Un efect major al creșterii productivității muncii s-a manifestat și se manifestă în faptul că o parte tot mai mare din sporul producției industriale — circa 75—80%, s-a realizat în ultimii ani pe seama acestei creșteri. Totodată, economia de muncă vie pe unitatea de produs obținută în urma creșterii productivității muncii a dus — trebuie să ducă într-o măsură tot mai mare — la economisirea generală de muncă socială. Amplificarea valorilor de întrebuințare create pe ansamblul economiei, prin valorificarea mai bună a resurselor de energie și materii prime a condus la sporirea ponderii valorii noi create în totalul activităților, proces ce a avut și are ca efect creșterea venitului național într-un ritm mai ridicat decît cel al produsului social total.

Pe această bază, a dezvoltării dinamice, tot mai pregnant calitativă a economiei, s-a asigurat și se asigură creșterea neîntreruptă a bunăstării poporului. În condițiile în care — corelate, desigur, și cu creșterea de productivitate — veniturile oamenilor muncii — și mai ales în ultimul cincinal realizat — au cunoscut cea mai mare creștere din întreaga perioadă a construcției socialiste (circa 30% pentru retribuția reală și veniturile țărănimii) iar industria, economia țării au asigurat bunurile corespunzătoare acestor venituri mai mari, s-a modificat, în laturi esențiale, însăși modelul de consum, de viață al cetățenilor României socialiste. Aceasta încorporează, în tot mai mare măsură, atributele civilizației, bunăstării și satisfacțiilor.

Programul de dezvoltare a țării în acest cincinal, în perspectivă, al cărui obiectiv hotărîtor îl constituie ridicarea eficienței activității economice, solicită cu prioritate eforturi pentru realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii. Realizarea țelului de amploare, de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare în stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică are în vedere, pe un plan de maximă însemnătate, acest imperativ. Sarcinile sînt pe măsura cerințelor ; în 1985 față de 1980, productivitatea muncii, de exemplu în industrie, calculată pe baza producției nete, urmează să crească cu 40,4 la sută. Acest obiectiv, în general sporirea productivității, constituie expresii semnificative ale trecerii de la dezvoltarea de tip extensiv — care presupune un consum ridicat de factori de producție pentru obținerea unei unități de venit național — la dezvoltarea de tip intensiv — cu un consum cît mai redus de asemenea factori, trăsătură generală a dezvoltării economiei românești în actuala etapă. Tocmai în această direcție acționează prevederea actualului cincinal de sporire a numărului de personal pe economie într-un ritm mediu anual de 1,5%, substanțial mai redus decît cel din cincinalul trecut (3,7%), în condițiile în care venitul național urmează să sporească cu 7,1% în medie pe an, producția netă industrială cu 8,8% în medie pe an, iar productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza producției nete) cu 7% în medie pe an.

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în industrie — în România comparativ cu unele țări socialiste

Țări	1970—1975		1975—1979		1970—1979	
	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere
România	136	6,3	128	6,4	174	6,3
Bulgaria	109	1,7	133	7,4	145	4,2
Cehoslovacia	122	4,1	117	4,0	143	4,1
Ungaria	142	7,3	139	3,6	198	7,9
R. D. Germană	128	5,1	115	3,6	147	4,4

După cum este cunoscut, în acest cincinal nu se va realiza atît o creștere a investițiilor noi, crearea de noi unități productive, ci eforturile urmează să se îndrepte mai ales spre modernizarea și folosirea la întreaga capacitate a unităților existente. Ca urmare, baza tehnico-materială a economiei, capacitatea productivă a țării — care au cunoscut o dinamică accelerată, (vezi și tabelul nr. 2), susținută de o dezvoltare intensă a industriei constructoare de mașini[1]), se impun cu mult mai bine folosite. Față de 1950 valoarea fondurilor fixe din economie este în prezent de aproape 9 ori mai mare, ajungînd la circa 1900 mld lei, peste jumătate din aceste fonduri fixe fiind puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce asigură pentru industrie, pentru economia țării un grad de înzestrare tehnică ridicat, comparabil, într-o măsură însemnată, cu cel din țările dezvoltate ale lumii ; ca atare și rezultatele producției, productivitatea trebuie să se ridice la același nivel.

Relația productivitate — noua calitate în activitate

CONSILIILE oamenilor muncii, colectivele de muncă trebuie să acționeze cu fermitate pentru utilizarea tuturor rezervelor de sporire a productivității. Acestea sînt puse mai pregnant în evidență de analiza evoluției unor indicatori calitativi ai industriei românești. Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 3, în perioada 1965—1980 puterea instalată exprimată în kW pe o persoană și un muncitor în industrie a crescut de 2,3 ori și respectiv 2,16 ori. În același interval producția globală pe o persoană și pe un muncitor în industrie a sporit de 2,74 ori și respectiv 2,6 ori. Chiar și numai corelarea acestor date relevă mari posibilități de utilizare mai bună a capacităților create. În fapt, sporirea productivității — a cărei dimensiune reală este practic mai puțin pusă în evidență de unitățile valorice și mai mult de unitățile fizice — constituie rezultatul unui complex de factori, între care, alături de gradul de înzestrare tehnică, respectiv puterea instalată, se numără cu deosebire organizarea superioară a producției și a muncii, utilizarea mai bună a timpului de lucru, o aprovizionare corespunzătoare a locurilor de producție, permițînd eliminarea oricăror „timpi morți", creșterea calificării personalului etc. Or, diferențele reduse între cifrele amintite, practic între factori și efecte, nu certifică acțiunea întregului complex de factori de creștere a productivității, ceea ce, evident, indică numeroase posibilități neutilizate. Acestea mai sînt puse în evidență și de evoluția sporului de producție globală industrială la 1 000 lei fonduri fixe puse în funcțiune și la 1 000 lei investiții, de ponderea uneori încă redusă a muncitorilor în totalul personalului din industrie etc. (vezi și tabelul nr. 3).

Sînt interesante, în această direcție, concluziile unor studii asupra productivității întreprinse în unități constructoare de mașini și din metalurgie care indică contribuția de 30% la creșterea productivității pe care o poate aduce așezarea în mai mare măsură a fluxurilor tehnologice în funcție de posibilitățile de aprovizionare ca și organizarea superioară a activității la fiecare loc de muncă, pe echipe și secție ; contribuția de circa 20—25% la amplificarea productivității pe care o poate aduce diminuarea timpilor de neprogramare ca și a absențelor, învoirilor etc ; de circa 10—15% — ca urmare a sporirii cu o unitate a indicelui mediu de calificare într-o echipă sau secție de fabricație ; de circa 25% și chiar mai mult ca urmare a acțiunii de trecere a muncitorilor la mai multe mașini, normării mai riguroase a muncii, corespunzător condițiilor tehnice și organizatorice aflate în continuă perfecționare. Noul mecanism economico-financiar, cerințele de realizare a unei eficiențe maxime în activitate, creează un cadru favorabil, stimulativ pentru valorificarea tuturor acestor posibilități suplimentare de creștere a productivității.

În procesul de sporire a productivității muncii cu efecte de primă însemnătate se înscriu acțiunile de continuare a mecanizării, automatizării, de introducere a roboților industriali — unde aceștia se justifică. Asemenea obiective sînt temeinic fundamentate prin prevederile cincinalului, care înscriu ritmuri prioritare de dezvoltare pentru electronică și microelectronică, producția mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție, producția de mașini-unelte cu performanțe tehnice și economice superioare, care prevăd ample măsuri pentru elaborarea de noi tehnologii, înnoirea producției, ridicarea în continuare a nivelului ei tehnic și calitativ la nivelul celor mai bune produse similare pe plan mondial. Se impune sublinierea că în procesul complex de sporire a productivității — indiferent de căile utilizate — economisirea resurselor și energiei, realizarea creșterilor de productivitate cu un consum material și energetic — calculat cumulativ, pe întreaga sferă a treptelor de agregare — cît mai mic, trebuie să constituie atît o premisă de declanșare a acțiunilor, cît și efecte finale esențiale ale acestora.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

Tabelul nr. 3

Indicatori calitativi ai industriei

Indicatori	U/M	1965	1970	1975	1980
Producția globală pe o persoană	lei	106 494	153 861	218 122	292 697
Producția globală pe un muncitor	lei	123 815	174 751	239 142	321 918
Sporul de producție globală la 1 000 lei fonduri fixe puse în funcțiune *)	lei	...	922	1 172	1 005
Sporul de producție globală la 1 000 lei investiții *)	lei	...	796	1 009	762
Putere instalată pe o persoană	kW	3,7	5,4	6,7	8,5
Putere instalată pe un muncitor	kW	4,3	6,1	7,4	9,3

*) Pe perioada cincinală

Tabelul nr. 2

Fonduri fixe puse în funcțiune în sectorul socialist pe ramuri ale industriei (pe cincinale)

— milioane lei —

Ramuri ale industriei	1961—1965[1])	1966—1970[2])	1971—1975[2])	1976—1980[3])
INDUSTRIE-TOTAL	71 778	142 857	238 657	347 512
Energie electrică și termică	8 025	22 205	29 259	44 106
Combustibil	14 958	18 452	23 093	43 202
Metalurgia feroasă[4])	5 680	15 331	19 298	35 131
Metalurgia neferoasă[5])	3 929	5 335	8 490	10 798
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	7 750	19 672	55 126	91 221
Chimie	10 081	20 937	36 407	41 400
Materiale de construcții	3 160	6 684	12 910	16 453
Exploatarea și prelucrarea lemnului	6 139	7 077	10 008	11 025
Celuloză și hîrtie[6])	3 263	2 589	4 243	3 380
Textilă	2 204	6 274	11 331	14 043
Pielărie, blănărie și încălțăminte	498	1 146	1 122	1 677
Alimentară	4 299	9 801	15 609	21 443

[1]) în prețuri 1959 ; [2]) în prețuri 1963 ; [3]) în prețuri la 01.01.1977 ; [4]) inclusiv extracția minereurilor feroase ; [5]) inclusiv extracția minereurilor neferoase ; [6]) inclusiv exploatarea stufului.

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R. 1980 și alte date oficiale

[1]) În programele de industrializare a României, elaborate de partid, industria construcțiilor de mașini-unelte și industria electrotehnică, industrii de dotare, au ocupat permanent poziții prioritare. Pornind de la începuturi modeste, industria constructoare de mașini a cunoscut în ultimii 30 de ani ritmuri continuu ridicate de dezvoltare, astfel încît ponderea ei în producția industrială, în gradul de acoperire a forței de muncă și în exportul țării a crescut în mod constant, respectiv de la 13,3%; 3,2% și 4,2% în 1950 la 34%, 13,4% și 28,2% în 1980. În prezent, rolul acestor ramuri crește considerabil, în produsele fabricate încorporîndu-se cibernetica și automatizarea — esență a progresului tehnic contemporan.

Sudură prin frictiune

ORICE operaţiune de sudură necesită un consum de căldură, fiind astfel tributară unei surse calorice. Un prim avantaj al utilizării sudurii prin frictiune îl constituie faptul că ea obţine căldura printr-o acţiune pur mecanică.

Principiul este simplu: se imprimă o mişcare de rotaţie (100 r/min. la piesele de oţel) unuia din componenţii ansamblului, în acelaşi timp, celălalt, care nu se roteşte este împins spre primul cu o forţă determinată corespunzător unei presiuni de ordinul a 35-60 N/mm^2 pentru oţeluri moi, 50-80 pentru oţeluri semidure, 80-160 pentru oţeluri rapide şi speciale, 80-120 pentru oţeluri inoxidabile, 10-30 pentru aliaje uşoare. Cînd este atinsă temperatura programată ca efect al frecării, adică atunci cînd metalul se află în stare plastică, rotaţia este oprită brusc, în timp ce efortul de împingere este dublat sau chiar triplat. Rezultă, ca urmare, o veritabilă „forjare" prin refularea zonei de contact. Sub acţiunea acestei forjări se formează un inel de metal, ce corespunde ca volum cu porţiunea comprimată şi care este îndepărtat la cald sau la rece cu ajutorul unui dispozitiv auxiliar.

Suprafeţele nu necesită vreo preparare deosebită, ele trebuie să fie doar plane şi perpendiculare pe axul de rotaţie pentru a asigura un bun contact la prindere. Dar, cele mai bune rezultate se obţin cu suprafeţe curate şi neoxidate.

Durata diferitelor operaţiuni de sudură este foarte redusă, ceea ce face ca preţul noului procedeu să fie relativ mic. De exemplu, oţelurile curente necesită 1—3 secunde pentru faza de prindere, 1—5 secunde pentru frictiune şi 1—3 secunde pentru forjare.

Partea activă a maşinii se compune dintr-un batiu rigid pe care sînt fixate faţă în faţă o broşă ce asigură învîrtirea componentei rotative şi o presă care transmite componentei fixe presiunea longitudinală. Constructorii de materiale de sudură prin frecare oferă astăzi instalaţii la care ciclul de

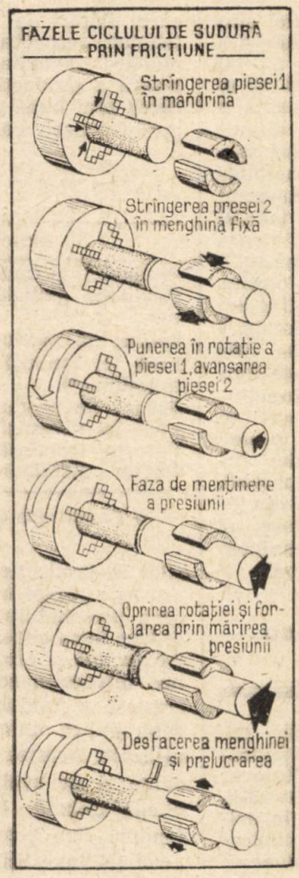

operaţii este în întregime automatizat, parametrii (viteza, forţa aplicată, timpul, schimbările) fiind afişaţi pe un tablou de comandă.

Au fost, de asemenea, puse la punct anumite maşini capabile de a suda cap la cap elemente cu lungimi mari (tuburi) fără a mai fi necesar ca ele să fie puse în rotaţie, conform procedeului de „sudură radială".

Avantajele sudurii prin frecare sînt evidente: efectuîndu-se în fază plastică, deci în absenţa topirii, acest procedeu elimină inconvenientele datorate trecerii în fază lichidă (modificări de structură, fisuri), cusăturile nu conţin incluziuni; operaţiunea nu necesită vreun aport de metal. La acestea trebuie adăugate economia de material şi economia de timp. Caracteristicile mecanice (rezistenţă la tracţiune, torsiune şi flexiune) măsurate în zona sudurii sînt echivalente cu cele ale metalului de bază, iar rupturile nu se produc niciodată la sudură.

Aplicaţiile cele mai frecvente pînă în prezent se înregistrează în industriile de automobile, de echipamente electrice, de utilaj petrolier şi de transmisii mecanice.

Captatori solari

ÎN CADRUL cercetărilor privind diversele utilizări ale energiei solare, sarea lui Glauber se bucură de un interes cu totul deosebit, datorită capacităţii sale mari de a absorbi energia termică (topirea a 0,45 kg din această sare, care se produce la 30,5°C, absoarbe o cantitate de energie de 73 780 juli). Substanţa este, însă, foarte instabilă, motiv pentru care un grup de specialişti canadieni au amestecat sarea lui Glauber cu turbă obţinînd un produs fiabil şi relativ ieftin ce se prezintă sub forma unor plăci destinate îndeosebi uzului casnic.

O casă de 108 m^2, ce necesită o suprafaţă de captare de 27 m^2, va avea nevoie de instalarea a trei sute de plăci, estimează revista franceză „L'Usine Nouvelle". Acest sistem de stocare a energiei a fost adaptat şi pentru casele cu încălzire solară pasivă. Amestecul utilizat este întărit cu negru de fum care îl protejează contra deteriorării provocate de razele ultraviolete. Pentru evitarea supraîncălzirii, amestecului de turbă şi sare Glauber i se adaugă clorură de sodiu, ceea ce permite reducerea punctului de topire la 65—70°C, faţă de valoarea lui normală de 90°C.

Un nou tip de instalaţie de foraj submarin

UN NOU SISTEM de foraj submarin, proiectat de un grup de specialişti britanici, este pe cale să marcheze o cotitură în domeniul tehnologiilor de exploatare petrolieră submarină. Deoarece exploatările de petrol şi gaze se extind rapid în ape din ce în ce mai adînci şi mai ostile, s-a făcut simţită nevoia de a elabora noi sisteme de producţie pentru adîncimi între 200 şi 1 000 m, platformele petroliere actuale neputînd face faţă unor adîncimi mai mari de 200—300 m.

Principala dificultate în forajul la mari adîncimi nu o constituie săparea puţurilor ci mai ales amplasarea echipamentelor de producţie necesare supravegherii puţurilor şi tratării amestecului de petrol, gaze şi apă în vederea separării ţiţeiului. În noul sistem propus acestea urmează să fie amplasate pe fundul mării, eliminînd astfel necesitatea uriaşelor platforme plutitoare. Utilajul este adăpostit într-o serie de camere cilindrice sub presiune ce oferă un mediu uscat în care el poate funcţiona, poate fi verificat şi întreţinut. Sistemul permite separarea ţiţeiului, apei şi gazului şi injectarea apei şi gazelor în rezervor pentru menţinerea presiunii.

Ţiţeiul va fi pompat la o rampă de încărcare a petrolierelor, care va servi şi la susţinerea unui generator de electricitate şi la pomparea aerului şi azotului prin conducte spre instalaţia submarină.

Deşi sistemul poate fi dirijat şi supravegheat de la suprafaţă, necesitatea unei întreţineri şi verificări permanente impune menţinerea unei echipe de lucru şi întreţinere în sistemul modular submarin. Spaţiul vital al sistemului permite găzduirea a 50 de persoane, dar numărul necesar al lucrătorilor de întreţinere nu va fi mai mare de 30. Accesul echipei de întreţinere se va face cu ajutorul unei ambarcaţiuni submersibile. Sistemul este prevăzut cu capsule de salvare independente pentru eventualele cazuri de forţă majoră.

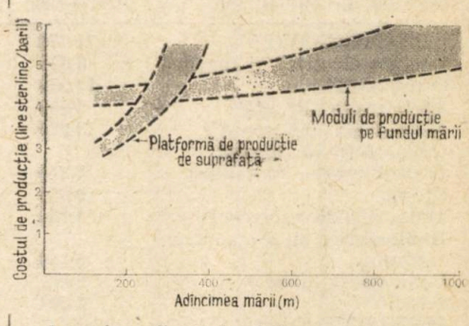

Un asemenea sistem complet de exploatare petrolieră submarină este prevăzut să atingă o producţie de circa 100 000 barili pe zi, estimează revista britanică „Spectrum".

CITITORII AU CUVÎNTUL

Formular

ÎN NUMĂRUL 38/1980 al „R.E." a apărut la rubrica „Cititorii au cuvîntul" nota intitulată „Evidența" care se referea la necesitatea punerii de acord a formularului 2 „V și C" din compunerea dării de seamă contabile model „O" cu metodologia fișelor pentru operațiuni bugetare cod 14–5–28. Arătam că Formularul 2 „V și C" ediția 1980 continuă să mențină la capitolul CHELTUIELI col. 1 poziția „credite anuale", care trebuie completată atît în darea de seamă anuală, cît și în dările de seamă trimestriale. Cum datele ce se înscriu în acest formular trebuie luate din contabilitate se înțelege că ele trebuie să se găsească în fișele pentru operațiuni bugetare cod 14-5-28.

După cum se arată însă în Normele metodologice privind întocmirea și utilizarea documentelor justificative și a documentelor contabile, editate de Ministerul Finanțelor, ca și în instrucțiunile pentru aplicarea planului de conturi, aprobate prin ordinul M.F. nr. 50/1973, deci mai vechi, în aceste fișe în col. 3–5 se înregistrează la începutul fiecărui trimestru creditele trimestriale și apoi – atunci cînd intervin – suplimentările și anulările; la finele fiecărui trimestru se stabilesc creditele trimestriale cumulate, dar nu și cele anuale. Aceasta înseamnă că formularul 2 „V și C" nu este pus de acord cu fișele de contabilitate.

La elaborarea imprimatelor de dare de seamă pentru acest an am sperat că se va revizui această problemă, dar nu a fost așa. Poate în viitor...

D. VLĂDULESCU
Galați

Noțiuni

ÎN ORDINUL M.I.C.M. nr. 39/1981, care reglementează acordarea retribuțiilor personalului de conducere din cadrul ministerului nostru a apărut o noțiune nouă. Este vorba de „plan de producție fizică, total valoric". Ordinul menționează că „nu se mai admite compensarea nerealizărilor de la unele sortimente cu valoarea depășirii obținută la alte sortimente la planul de producție fizică, care se acordă conform prevederilor punctului 2 din anexa nr. 7 la Decretul nr. 100/79, unităților care nu au realizat pe total valoric planul de producție fizică". Această noțiune nouă a fost discutată cu organele ministerului nostru, sub toate aspectele, dar nu am primit explicații satisfăcătoare. În dorința de a elucida această problemă întrebăm: este această noțiune echivalentă cu valoarea producției marfă, care reprezintă suma tuturor sortimentelor fizice exprimate valoric sau are alt conținut? Ambiguitatea acestei noțiuni ne împiedică pur și simplu s-o utilizăm. De aceea, propunem ca organele care emit instrucțiuni să le facă foarte clare și aplicabile situațiilor concrete, fără posibilități de interpretări diferite.

Ion DUGĂEȘESCU
Craiova

ECOURI

Apa — sursă vitală

ARTICOLELE „Un program complex în slujba progresului economic și social" și „Relația calitatea apei – calitatea producției, apărute în „R.E." nr. 23, cuprinzînd un ansamblu de probleme privind gospodărirea și protecția calității apelor, de mare actualitate și foarte importante din punct de vedere social-economic, sînt utile și interesante pentru ramura industriei metalurgice.

Problemele gospodăririi raționale și protecției apelor în unitățile industriei metalurgice au constituit o preocupare permanentă în ultimii 20 de ani, reușindu-se a se realiza în principal: scheme de alimentare cu apă, bazate pe recirculare repetată a apelor industriale uzate, cu un grad de recirculare pînă la 94%, performanță realizată la Combinatul siderurgic Galați; scheme de alimentare cu apă bazate pe refolosirea succesivă a acesteia la mai mulți consumatori, realizate la Combinatul siderurgic Reșița, Combinatul siderurgic Hunedoara; instalații de epurare a apei cu tehnicitate avansată, la nivelul actual mondial din care unele cu caracter original cu brevete de invenții, cum sînt: decantoarele pentru tratarea apelor brute de alimentare, cu debite de 1 000–1 400 m^3/h, cicloanele decantoare ale apelor uzate cu țundăr provenite de la laminoare, cu debite pînă la 30 000 m^3/h, capacitate maximă realizată pe plan mondial la nivelul construirii acestuia în anul 1973 etc.; schema de evacuare a apelor uzate industriale amonte de stația de prelevare a apelor brute de alimentare, realizată pe rîul Siret la Combinatul siderurgic Galați.

Cu toate eforturile făcute pînă în prezent, avînd în vedere multitudinea și complexitatea problemelor tehnice întîlnite în gospodărirea rațională și protecția calității apelor în industria metalurgică, unele dintre acestea mai sînt în curs de rezolvare pe principalele platforme industriale (Reșița și Hunedoara) pentru care sînt întocmite programe de cercetări, proiectări și execuții de investiții, eșalonate pînă în anul 1985 și în continuare, în limita termenelor stabilite prin directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. și Decretul nr. 414 din 5 decembrie 1979.

Alex. CIOROGAR
director general în Ministerul Industriei Metalurgice

★

MINISTERUL Transporturilor și Telecomunicațiilor este interesat în realizarea obiectivelor hidrotehnice prevăzute și este de acord cu concluziile și măsurile menționate în articolul „Un program complex în slujba progresului economic și social".

Ținînd seama că o parte a rețelei de drumuri și căi ferate se găsesc amplasate în apropierea albiilor majore ale unor rîuri ca Oltul (cursul superior), în bazinele hidrografice ale Crișurilor, Someșului, Birladului și altor cursuri de apă, în timpul perioadelor de ape mari, în scopul evitării inundațiilor și întreruperii circulației feroviare sau rutiere, se impune corelarea lucrărilor de regularizare și, în special, de îndiguire a unor cursuri de apă, cu realizarea unor volume de atenuare în zona amonte pentru a evita amplificarea inundațiilor în aval datorită încorsetării albiilor. Subliniem importanța concluziei din articol ca în perioada următoare să se acorde prioritate lucrărilor de atenuare a viiturilor.

Apreciem că prin realizarea acestui volum important de lucrări hidrotehnice se vor putea obține atenuări substanțiale ale unor debite de inundație pe unele rîuri ca Mureș, Olt, Crișuri, Someș, Bîrlad etc., cu efecte favorabile privind scoaterea de sub inundație a unor porțiuni din traseele căilor de comunicații, cît și pentru crearea condițiilor de navigație pe cursurile de apă mai importante, în perioadele favorabile.

Ion ANTONESCU
directorul Institutului de proiectări Căi Ferate

★

ARTICOLUL „Un program complex în slujba progresului economic și social" prezintă o problemă de mare actualitate pentru economia națională și anume modul în care se rezolvă în prezent și cum este gîndită în perspectivă asigurarea balanței de apă pe teritoriul țării noastre.

Raportul tot mai strîns dintre resursele de apă și cerințe, ca urmare a industrializării țării, dezvoltării agriculturii și creșterii nivelului de trai al populației, impune în perspectivă realizarea a circa 1 000 lacuri pe rîurile interioare cu un volum total de peste 30 miliarde mc apă, care împreună cu volumele de apă ale Dunării și depozitele de apă subterane vor permite asigurarea către anul 2 000 a unui potențial de utilizare de circa 45–55 miliarde mc/an, atît cît se preconizează să ajungă cerințele de apă spre sfîrșitul secolului.

Avînd în vedere că centralele termoelectrice constituie o sursă de poluare termică pentru cursurile de apă, există preocupări în cadrul Ministerului Energiei Electrice pentru optimizarea funcționării grupurilor, pentru ca poluarea termică să fie minimă și în limitele acceptate de legislația în vigoare. Din experiența acumulată și așa cum este prevăzut să se amenajeze în perspectivă cursurile de apă, centralele hidroelectrice se pretează să funcționeze corelat cu folosințele complexe: agricultura, industria, piscicultura, alimentări cu apă pentru populație. În acest fel parametrii economici ai fiecărei folosințe sînt optimizați favorizînd promovarea acestor lucrări.

Sîntem de acord cu propunerile făcute de autor și considerăm că articolul prin problemele pe care le ridică este deosebit de oportun, apelînd la toți beneficiarii apelor pentru contribuție la ridicarea potențialului de utilizare a resurselor de apă și pentru menținerea calității apelor.

Ioan MAIEREANU
director în Ministerul Energiei Electrice

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Productivitatea muncii — la nivelul cerințelor unei economii dezvoltate

STIMULAREA PROGRESULUI TEHNIC

CARACTERIZÎND, în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., **creșterea mai rapidă a productivității muncii sociale** ca o orientare principală a cincinalului 1980—1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat relația strînsă ce trebuie asigurată în acest scop între **organizarea științifică a producției și a muncii** și **progresul tehnic accelerat** în toate ramurile economiei. Secretarul general al partidului a indicat cu acest prilej, ca direcții de bază ale progresului tehnic în industrie, pentru **reducerea consumului de muncă :**

— extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în sectoare cu muncă grea ;

— folosirea mașinilor-agregat multidimensionale, a roboților industriali și microprocesoarelor ;

— conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice ;

— generalizarea muncii la mai multe mașini ;

— utilizarea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență ;

— ridicarea calificării muncitorilor la nivelul de complexitate al producției moderne ;

— normarea științifică a muncii — evidențiind că sînt necesare, în acest sens, **măsuri organizatorice corespunzătoare** în toate unitățile.

Promovarea progresului tehnic la scara economiei, a ramurilor și a fiecărei unități, în condițiile restricțiilor obiective privind importul de mașini, utilaje, materiale, tehnologii, este în primul rînd **o problemă de creație științifică și tehnică și de valorificare a acesteia ;** dar potențarea și orientarea capacității de creație, fructificarea rapidă și pe scară largă a rezultatelor ei devin tot mai evident **o problemă de conducere și organizare.** Iar ca o consecință, activitatea de organizare a producției și a muncii în contextul înnoirilor tehnice și tehnologice, în proporții de masă, capătă un tot mai pregnant conținut de muncă **de concepție,** cu implicații necesare și previzibile pe planul exigențelor de calitate și eficiență, pe plan structural și al relațiilor funcționale.

Valorificarea deplină a bazei tehnico-materiale

DEZVOLTAREA pe baze moderne a economiei românești în anii socialismului a avut, printre obiectivele și efectele prioritare, creșterea productivității muncii în ritmuri ridicate, care în intervalul 1951—1980 au atins o medie anuală de 7,7 la sută în industrie (cu nivele și mai ridicate în ramuri de bază : 10,8 la sută în chimie, 10,7 la sută în construcția de mașini și prelucrarea metalelor, 10,6 la sută în energia electrică, 9,1 la sută în materiale de construcții, 8,4 la sută în metalurgia feroasă), 6,8 la sută în construcții-montaj 4,4 la sută în transporturile feroviare.

Cu deosebire în ultimele trei cincinale, capacitățile de producție puse în funcțiune au fost de înalt nivel tehnic și tehnologic ; întreprinderile existente au fost dotate cu mașini și utilaje cu randamente înalte. Noile fonduri fixe date în exploatare au mărit de 2,2 ori gradul de înzestrare tehnică a muncii. A sporit rolul științei și tehnologiei în întreaga activitate economică. Modernizarea bazei tehnico-materiale a multiplicat rodnicia muncii. Calculată în unități naturale, productivitatea medie pe un muncitor din întreprinderile (secțiile) de profil a fost în 1979, comparativ cu nivelul din 1960, de 5 ori mai mare în producția de energie electrică, de 6 ori la fontă de furnal, de 3,4 ori la oțel Siemens-Martin, de 3,1 ori la cărbune, de 2,5 ori la ciment. Anul trecut, consumul de muncă la 1 000 lei producție marfă a reprezentat, în industrie, numai 59 la sută din cel înregistrat în 1975, iar în construcții-montaj 49 la sută.

Pe lîngă termenul scurt în care au fost obținute, astfel de rezultate sînt cu atît mai semnificative și prin faptul că, în cadrul politicii de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor și localităților țării, mare parte din noile capacități de producție au fost amplasate în zone cu o tradiție și o experiență industrială mai puțin dezvoltată. Pe de altă parte însă, sporul de productivitate, deși important, a rămas în urma posibilităților oferite de dotarea tehnică (ținînd seama că aproape 70 la sută din totalul fondurilor fixe de care dispune în prezent economia națională au o vechime mai mică de 10 ani) ; în unele sectoare, la unele produse productivitatea este, la noi, de două și chiar de trei ori mai mică decît în țările dezvoltate, dinamica ei — chiar în expresie fizică — înregistrează uneori, în cadrul evoluției în general ascendente, fluctuații negative de la un an la altul (în 1979, producția de ciment pe un muncitor a fost inferioară celei din 1976 ; în 1978 s-a produs mai multă energie electrică pe un muncitor din centrale decît în anul următor etc.).

În complexul cauzelor ce determină această situație sînt relevante și cele care țin de orizontul insuficient de larg și lipsa de fermitate a unor întreprinderi, centrale industriale, ministere, în promovarea progresului tehnic, neajunsuri manifestate în asimilarea doar fragmentară a unor tehnologii noi, nearmonizarea parametrilor echipamentului unor capacități după randamentul utilajului conducător, întîrzierea punerii în funcțiune a unor instalații și mașini achiziționate, întreținerea uneori necorectă a utilajelor și a instalațiilor de automatizare, rezolvarea lentă a problemelor legate de modernizarea utilajelor mai vechi, de mecanizarea și automatizarea manipulărilor, a transportului intern, ciclul încă greoi (și uneori nedus pînă la capăt) de valorificare a creației tehnice originale, de generalizare a soluțiilor avansate etc.

Regăsim, în toți acești factori de frînare, și **deficiențe de domeniul conducerii și organizării.** Remedierea lor, pe baza concepției cuprinzătoare formulate în documentele Congresului al XII-lea al partidului, reprezintă o condiție de neocolit pentru înscrierea în parametrii de eficiență ai unei economii dezvoltate, cu creștere intensivă. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, **„O atenție deosebită va trebui să acordăm creșterii mai accentuate decît se prevede în plan a productivității muncii..., trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale".**

Criteriul economiei de muncă vie

DIN SPORUL productivității muncii — calculată pe baza producției nete — prevăzut în cincinal, de 40,4 la sută în industrie și 30,1 la sută în construcții-montaj (1985/1980), **o proporție de 53,6 la sută, respectiv 54,5 la sută urmează să se realizeze pe seama introducerii progresului tehnic.** Prin plan s-au stabilit, în acest sens, obiective concrete pentru activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică (vezi caseta), pentru diferitele ramuri și subramuri, precum și resursele necesare ; fondurile de investiții alocate industriei, construcțiilor, agriculturii, transporturilor — reprezentînd 79 la sută din volumul total al investițiilor în economia națională — vor fi destinate, în principal, terminării lucrărilor aflate în execuție, dezvoltării și modernizării capacităților existente, completării dotării cu mașini și utilaje a unităților, eliminării locurilor înguste.

Se impune ca optica de ansamblu și acțiunile concrete de transpunere în viață a acestor prevederi să fie ghidate — ală-

turi de alte comandamente majore ca : ridicarea calității și competitivității produselor și activităților, reducerea consumurilor materiale și energetice, mărirea rentabilității — **de criteriul economiei de muncă vie**, astfel ca **numai pe seama progresului tehnic să se asigure creșterea productivității muncii într-un ritm mediu anual de 3,8 la sută în industrie și 3,1 la sută în construcții-montaj.** (Eforturi deosebite în acest sens sînt necesare în — și pentru — industria ușoară, cea a lemnului și a materialelor de construcții, metalurgie, care au fundamentat sporuri mai mici decît media pe industrie).

Înnoirea tehnică și tehnologică, atît în faza de concepție cît și în cea de realizare, trebuie, totodată, să abordeze și rezolve în mod corelat și aspectele de organizare a producției și a muncii, pentru ca potențialul de reducere a consumului de manoperă, pe care-l conțin soluțiile tehnice adoptate, să fie efectiv utilizat. Un exemplu îl oferă **efectul necesar al modernizării echipamentului tehnologic, asupra reducerii personalului** care lucrează cu acesta. Astfel, în construcția de mașini, sporirea numărului de mașini-unelte cu comandă numerică, mașini-agregate de mare productivitate, centre de prelucrare, mașini și utilaje specializate, ca și creșterea prevăzută — de la 70 la sută la 90 la sută — a gradului de mecanizare la încărcarea materialelor se cer însoțite de reorganizarea adecvată a fluxurilor de producție, ceea ce va permite ca **numărul mașinilor poliservite să crească** în acest cincinal de la circa 30 la sută **la 40—45 la sută din parcul total,** iar la operații cum sînt cele de strunjire, rectificare, danturare, debitare a materialelor, această metodă de organizare a muncii să fie generalizată.

În întreprinderile textile, odată cu creșterea ponderii utilajelor automate și a gradului de mecanizare a transportului intern va apare posibilitatea de a extinde zonele de servire pe un muncitor de la 8 la 12 mașini automate fără suveică pentru țesut bumbac, de la 4 la 6 mașini de țesut stofă de lînă și de tricotat. Și, logic, se cere ca în cazul noilor obiective de investiții, amplasarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor să fie concepută încă de la proiectare în ideea poliservirii acestora. De altfel, este indispensabil ca în general, **proiectarea investițiilor, a noilor produse și tehnologii să aibă în vedere și soluții de organizare și normare a muncii,** fără de care efortul de concepție constructivă și funcțională nu-și va atinge pe deplin scopul — soluții care să situeze consumul de manoperă la nivelul celor mai bune rezultate obținute în țară și pe plan mondial.

Exigență cu atît mai stringentă în cazul activității de tipizare și standardizare — pentru produse, ansamble și componente, pentru instalații tehnologice — întrucît reproducerea în serie mare a tipurilor conferă generalizare formulei de organizare adoptată, amplificîndu-i efectele — bune sau mai puțin bune. Dintre liniile și instalațiile tehnologice tipizate existente în prezent (42 în metalurgie, 14 în construcția de mașini, 47 în chimie, 20 în sectorul energetic, 34 în cel minier și petrolier, 114 în cel al materialelor de construcții și prelucrării lemnului, 30 în industria ușoară), nu toate sînt realmente performante în ce privește productivitatea muncii ; se apreciază, de pildă, că la unele instalații din chimie și petrochimie, adaptarea unor aparate și dispozitive de control și comandă, îmbunătățirea organizării proceselor de muncă și policalificarea operatorilor ar permite diminuarea cu cel puțin 3 procente a numărului muncitorilor care le exploatează.

Abordarea multidisciplinară a introducerii noului

ÎN CADRUL ACȚIUNILOR de perfecționare pe baze științifice a normării producției și a celorlalte activități, potrivit indicațiilor conducerii de partid și de stat și în conformitate cu prevederile programului special, adoptat de Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, urmează să se stabilească și aplice **norme de producție pe instalații, mașini și utilaje,** care să asigure folosirea acestora la întreaga capacitate. De asemenea, pentru toate produsele de plan se vor determina **norme și normative de consum de muncă pe produs finit,** corespunzătoare proceselor de producție și condițiilor tehnico-organizatorice din întreprinderile la care consumurile respective sînt cele mai reduse. Aceasta evidențiază, o dată mai mult, necesitatea ca **organizarea să atingă și să păstreze cadența progresului tehnic,** necesitatea ca **organele de conducere colectivă,** de la nivelul întreprinderii pînă la cel al ramurii, să considere **organizarea producției și a muncii ca o parte inseparabilă a dezvoltării produselor și tehnologiilor.**

În acest sens, rigiditatea obiectiv necesară a structurilor interne, concepută ca o garanție a ordinii și disciplinei în repartizarea și îndeplinirea atribuțiilor, se cere atenuată prin recurgerea — în funcție de nevoile fiecărei etape, de calitatea și disponibilitatea profesională și volitivă a cadrelor — la **forme de colaborare și cooperare în muncă,** prin care să se obțină optica multidisciplinară în abordarea și rezolvarea problemelor. La punctele de contact, tot mai numeroase și mai complexe, între tehnică și organizare trebuie să se afle, oricînd gata de intervenție, puncte de contact între cei însărcinați cu, sau antrenați la elaborarea și aplicarea unor soluții satisfăcătoare din ambele aceste puncte de vedere. Ne gîndim, de pildă, la :

- defrișarea căilor cercetării aplicative prin **cercetări cu caracter fundamental, inclusiv privind impactul previzibil al tehnologiei asupra organizării,** pentru a clarifica și dirija mai bine posibilitățile și restricțiile, diminuînd riscul (de pildă : unde, cînd, în ce proporții vom introduce roboții, microprocesoarele, ce influențe vor avea pe planul forței de muncă și pe planul mai general al relației efort/efect economic ?) ;
- echiparea tuturor **institutelor și centrelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică** cu **colective specializate în organizare,** care să trateze la un nivel corespunzător problematica respectivă nu numai pentru noile investiții, ci și pentru noile tehnologii și produse (asumîndu-și, de pildă, și rolul de animator în aplicarea analizei valorii) ;
- instituirea unei **conlucrări strînse între diferite compartimente din centrale** (tehnic, organizare, control, protecția muncii ; personal, pregătirea muncitorilor, maiștrilor și perfecționarea cadrelor, retribuirea muncii), **din întreprinderi** (proiectare produse-prototipuri ; proiectare tehnologică-autoutilare ; organizarea producției, muncii, protecția muncii ; personal, învățămînt, retribuirea muncii) ; **între compartimentele respective din centrale și cele din întreprinderi ; între acestea din urmă și comisiile pe domenii** (pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii ; pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic ; de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă) ; **între aceste comisii și cele ale inginerilor și tehnicienilor, cercurile inventatorilor și inovatorilor ;**
- **creșterea rolului consiliului tehnico-economic din întreprindere** în orientarea și stimularea progresului tehnic și organizatoric, în selecția variantelor optime și fundamentarea deciziilor pe această linie ;
- **sensibilizarea muncitorilor, maiștrilor, a cadrelor tehnice de conducere a proceselor de producție și antrenarea lor** la conturarea, definirea și implementarea noului, la obținerea rezultatelor scontate.

Capacitatea progresului tehnic de a influența determinant rezultatele economice ale unei întreprinderi, viabilitatea ei și competitivitatea producției sale îi conferă un accentuat caracter de **problemă a autoconducerii și autogestiunii,** situîndu-l pe un plan central în aria intereselor întregului colectiv și ale fiecărui om al muncii în parte.

Dorin CONSTANTINESCU

Dimensiuni ale programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și progres tehnic în cincinalul 1981—1985

- *Vor fi abordate 3 000 de obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care 2 600 se vor încheia și aplica în practică pînă la sfîrșitul cincinalului.*
- *Se vor aplica 770 de tehnologii noi, din care peste 98% vor fi elaborate pe bază de concepție proprie și se vor extinde 180 de tehnologii avansate. Numărul tehnologiilor noi și modernizate ce vor fi elaborate și introduse în practică va fi, pe ramuri ale industriei, de:*
  - *66 în industria extractivă,*
  - *77 în industria metalurgică,*
  - *55 în industria construcțiilor de mașini,*
  - *155 în industria chimică și petrochimică,*
  - *46 în industria materialelor de construcții,*
  - *37 în exploatarea și prelucrarea lemnului,*
  - *307 în industria ușoară.*
- *80—85% din utilajele și instalațiile necesare programelor de investiții din cincinal vor fi realizate de propria noastră industrie constructoare de mașini.*
- *Produsele și materialele noi, asimilate în decursul cincinalului, precum și cele modernizate în acest interval vor ajunge să dețină, în anul 1985, o pondere de 45% din valoarea totală a producției marfă.*

DOCUMENTE DE ARHIVĂ ÎN SPRIJINUL CUNOAȘTERII ȘI VALORIFICĂRII RESURSELOR MINERALE ȘI ENERGETICE (I)

CONGRESUL al XII-lea al partidului a inclus printre obiectivele prioritare ale acestui cincinal dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, corespunzător cerințelor sporite ale economiei naționale și avînd în vedere situația creată pe piața mondială. Reluînd această idee, la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Avînd în vedere cerința asigurării, într-o măsură mai mare, a necesităților energetice și de materii prime din țară, trebuie să intensificăm activitatea geologică pentru descoperirea și punerea în valoare a noi substanțe utile".** În acest scop, alături de cercetarea geologică, cunoașterea unor informații anterioare asupra bogățiilor țării, vechilor exploatări miniere și locurilor unde în trecut fuseseră descoperite zăcăminte, asupra tehnologiilor de exploatare etc., **dobîndește o incontestabilă importanță practică, contribuind la scurtarea duratei, facilitarea și reducerea costului cercetărilor propriu-zise.** De aceea, „Revista economică" în colaborare cu Direcția Generală a Arhivelor Statului își propune să organizeze o masă rotundă cu participarea unor arhiviști, geologi și economiști, specialiști în problemele respective. Dezbaterea ar urma să aibă loc în a doua parte a lunii octombrie, iar articolul de față constituie un material de lucru supus atenției participanților la dezbatere. Sinteza discuțiilor ce vor avea loc va fi publicată în „Revista economică".

INTENSIFICAREA eforturilor pentru asigurarea într-o măsură tot mai mare a bazei de materii prime din producția proprie și obținerea pînă în 1990 a independenței energetice constituie o condiție hotărîtoare a dezvoltării armonioase și echilibrate a economiei naționale. În prezent, în lumina indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, date la consfătuirea cu activul din domeniul geologic, din 30—31 octombrie 1980, sînt concentrate însemnate forțe materiale și umane, într-o vastă și complexă activitate de prospectare și explorare în profil teritorial în vederea descoperirii și punerii în evidență de noi rezerve de petrol, gaze, cărbune, de minereuri de metale feroase, neferoase și nobile, de substanțe radioactive etc., care să asigure o dezvoltare mai rapidă a bazei proprii de materii prime și, în primul rînd, a celei energetice.

Mineritul metalelor feroase, neferoase și nobile are o veche tradiție în țara noastră, fiind practicat din cele mai vechi timpuri și a luat o dezvoltare mai mare începînd din secolul al XVIII-lea, dar îndeosebi odată cu trecerea la economia modernă, cînd cerințele de materiale utile : metale, cărbune, petrol, necesare dezvoltării industriale, au crescut. Mărturii ale acestor activități sînt voluminoasele arhive ale întreprinderilor miniere și petrolifere păstrate, în parte, la Arhivele Statului, în parte la întreprinderile respective. Ele cuprind multiple informații privind exploatarea minereurilor pe vaste întinderi, din Baia Mare, Zlatna, Baia Sprie, Rodna Veche, Băița, Cavnic, Oradea și pînă în Hunedoara și Banat, extracția cărbunelui din Valea Jiului, Comănești și alte centre, extracția și prelucrarea petrolului în Valea Prahovei, Dîmbovița și alte zone.

În aceste arhive, precum și în fondurile prefecturilor, primăriilor, din întreaga țară, sînt păstrate valoroase documente privind resursele energetice ale țării, folosirea cursurilor rîurilor ca sursă de energie. Ele înmagazinează o vastă informație privind activitatea umană pentru cunoașterea și utilizarea valoroaselor bogății ale subsolului și ale apelor în slujba dezvoltării forțelor productive ale societății românești ; conțin dovezi asupra tehnologiilor folosite în decursul secolelor, din care multe, datorită soluțiilor simple și ieftine, ar putea fi utile și în prezent. O particularitate a informațiilor este faptul că ele sînt bogate în detalii privind zăcămintele, natura și compoziția minereurilor, a căror cunoaștere poate fi utilă activității de prospectare și cercetare.

Documentele de arhivă pot contribui la adîncirea gradului de cunoaștere geologică a întregului teritoriu al țării, prin utilizarea informațiilor în vederea perfecționării programelor de prospectare și exploatare și întocmirea unui bilanț general al tuturor categoriilor de resurse. Consultarea documentelor de arhivă de către specialiști a dat și pînă în prezent rezultate pozitive (vezi casetele), iar extinderea conlucrării între arhiviști și geologi va permite o mai bună corelare a forțelor în vederea utilizării pe scară largă a documentelor de arhivă, în vederea descoperirii și punerii în evidență a potențialului mineral și energetic.

Documentele de arhivă oferă inepuizabile posibilități pentru valorificarea

Principalele arhive ale întreprinderilor pentru exploatarea minereurilor metalifere, feroase, neferoase și nobile sînt păstrate în depozitele filialelor arhivelor Statului din Cluj-Napoca, Baia Mare, Timișoara, Alba Iulia ; cele ale întreprinderilor carbonifere la Deva, Timișoara, Bacău; cele ale întreprinderilor petrolifere la Ploiești ; importante pentru cercetarea istoriei mineritului sînt și fondurile Ministerului Industriei și comerțului și ale Uzinelor de Fier și Domeniilor Reșița, păstrate în depozitele D.G.A.S., din București. O informație mai amplă asupra conținutului acestora se poate obține prin consultarea îndrumătoarelor filialelor respective ale Arhivelor Statului și a inventarelor de la sălile de studiu.

Specialiștii comitetului geologic au cercetat cu ani în urmă Arhiva Tezauriatului minier al Transilvaniei, păstrată la Cluj-Napoca, pentru a determina localitățile din Munții Apuseni unde s-au făcut exploatări în trecut, anii în care s-a lucrat, gradul de exploatare a minelor și conținutul minereurilor. Informațiile și datele culese au fost folosite la elaborarea programelor de cercetare geologică.

unor noi rezerve de substanțe minerale utile, cunoscute în trecut, neexploatate sau numai parțial exploatate, din cauza dificultăților tehnice de extracție sau din motive de rentabilitate. În prezent există posibilități tehnice incomparabil mai mari pentru exploatarea acestor zăcăminte, care, chiar dacă sînt mai sărace în minerale utile, conectate la circuitul productiv devin economice și necesare.

Documentele de arhivă pot contribui eficient la rezolvarea sarcinilor privind cercetarea complexă a fiecărei zone, cu toate tipurile de substanțe utile, indi-

Filiala arhivelor Statului Hunedoara a semnalat Întreprinderii de prospecțiuni și exploatări geologice Deva, existența unor hărți miniere din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, pe care sînt marcate zăcămintele metalifere și galeriile de mine. Studierea lor a folosit la identificarea unor noi zăcăminte, iar prin localizarea galeriilor abandonate s-au întreprins măsuri de prevenire a accidentelor.

ferent de natura și destinația lor. Ele oferă posibilități largi de investigații în acest domeniu.[1]). Pentru importanta zonă minieră Baia Mare , de exemplu, s-au păstrat descrieri privind minele, galeriile și steampurile părăsite, indicîndu-se și data cînd au fost exploatate ultima oară. Există procese verbale de constatare din 1870 pînă la primul război mondial, care conțin date asupra numărului și mărimea perimetrelor miniere, felul și cantitatea produselor realizate[2]) ; alte documente consemnează date privind cercetările geologice pentru magnetită, metale nobile și neferoase[3]).

Cercetarea resurselor minerale din zonele Hunedoara și Banat poate beneficia de bogatele informații privind explorările miniere făcute în decursul anilor,[4]) care au fost puse numai parțial în exploatare. Un număr mare de situații și tabele, întocmite în diverse perioade, dau indicații asupra localităților unde au fost identificate rezerve minerale și a stadiului lor de exploatare.[5]).

Importante pentru cunoașterea resurselor minerale sînt și actele privind concesiunile miniere, buletinele de analiză, și altele, care nominalizează cu precizie locurile unde se întîlnesc minerale, indicîndu-se caracteristicile geologice ale straturilor și conținutul în minereuri utile.

Cercetarea arhivelor poate contribui la descoperirea rezervelor pentru asigurea industriei în mai mare măsură cu **minereuri de metale feroase și neferoase și cu substanțe cu conținut de metale de aliere.** Izvoarele arhivistice dau posibilitatea cunoașterii locurilor unde se găsesc asemenea minereuri. Ele cuprind informații despre existența minereurilor feroase în Munții Negrișoara, județul Suceava, prin diverse localități din Maramureș, în Bihor,[6]), la Baia de Aramă,[7]) în Valea Hațegului,[8]), la Păduroi,[9]) în diverse localități din județele Arad,[10], Tulcea, Gorj, Muscel, Alba și Năsăud.[11]).

Izvoarele arhivistice permit extinderea investigațiilor privind zăcămintele de bauxită din zona Borodului, a zăcămintelor de cupru, semnalate la Baia de Aramă, [12]) pe teritoriul fostului Regiment româno-bănățean,[13]) în județele Tulcea, Vîlcea și Muscel[14]) și Caraș Severin, de plumb, zinc, salpetru, cobalt, arsenic, mică, bismut și molibden.[15])

Documentele de arhivă prezintă interes și pentru cunoașterea amplă a zăcămintelor de metale prețioase, ele indică locurile unde au fost descoperite minereuri de metale prețioase cu evaluări asupra conținutului lor de aur și argint,[16]), conțin descrieri ale zăcămintelor, rezervelor de minereuri și rezultatele prospecțiunilor geologice în bazinele principale : Baia Mare, Băița, Baia Sprie, Cavnic, [17]) dar și din alte localități din județele Arad,[18]), Dolj,[19]), Satu Mare [20]).

Colaborarea dintre arhive și întreprinderile de resort poate ajuta la **întocmirea inventarului global al rocilor și al altor minerale folosite în construcții** (și care ar putea înlocui materialele termoizolatoare și energointensive) : marmoră, caolin, argilă, azbest etc. Arhivele Statului au semnalat Întreprinderii de prospecțiuni și exploatări geologice Cluj, filiala Oradea, o documentație referitoare la minele vechi de argilă din Bihor, în vederea redeschiderii și exploatării lor. Pe baza unei informări trimise de filiala Arhivelor Statului Sibiu s-a finalizat deschiderea unui șantier de exploatare a unor zăcăminte de marmoră în Munții Făgăraș. Marmora este de cea mai bună calitate, comparabilă cu cea de la Carara. Au fost semnalate, de asemenea, numeroase documente privind surse locale de materiale de construcții. Arhivele organelor locale, fondurile prefecturilor și

În vederea adîncirii colaborării filiala Arhivelor Statului Maramureș a participat la un simpozion cu documentariștii Institutului de cercetări și proiectări miniere unde s-a dezbătut chestiunea folosirii izvoarelor documentare în activitatea de prospectare și exploatare geologică. În urma acestui simpozion a crescut preocuparea specialiștilor pentr cercetarea documentelor de arhiv în vederea repunerii în exploata a unor galerii vechi de mine.

primăriilor conțin multiple documente a căror cercetare va duce la o mai bună cunoaștere și valorificare a resurselor locale, importante nu numai pentru diversificarea și rentabilizarea construcțiilor, ci și pentru dezvoltarea industriei mici.

dr. Iosif ADAM

[1]) Menționăm, spre exemplu, expertiza și rapoartele geologice întocmite de K. Sartorius și geologul H. O. Phleps cu privire la zăcămintele miniere (Arh. St. Sibiu, Colecția Brukenthal) ; un studiu geologic asupra zăcămintelor din Munții Apuseni (Arh. St. Buc., Ministerul Industriei și Comerțului (M.I.C.), Direcția generală a Valorificării, Direcția exploatării, dosar 34 / 1925), un studiu privind situația exploatărilor miniere din Transilvania și Banat în anii 1918—1928 (idem, dosar 5 / 1928).

[2]) Documentele se găsesc la Arhivele Statului Maramureș, în fondurile Institutul geologic minier (I.G.M.) Baia Mare și ale comisariatelor miniere Baia Sprie și Borșa. (vezi : Îndrumător în Arhivele Statului Maramureș, Buc., 1974).

[3]) Idem, Vezi fondurile : Direcția Minelor și Uzinelor Metalurgice (D.M.U.M.), Baia Mare și Comisariatul minier Kosiče.

[4]) Documentele pot fi cercetate la Arhivele Statului Hunedoara, la fondurile Tribunalul minier Zlatna, Inspectoratul geologic și minier Deva, Inspectoratul geologic și minier Deva, secția Petroșani, societatea „Petroșani", Direcția generală București.

[5]) Asemenea documente se găsesc la fondurile M.I.C. și ale Uzinelor de Fier și Domeniilor Reșița (U.D.R.) ; în fondul Institutul de Chimie, păstrat la filiala municipiului București, se găsesc buletine de analize chimice din care se desprind informații privind compoziția mineralelor din toată țara, în perioada 1864—1923.

[6]) Arh. St. Maramureș, I.G.M., Baia Mare, Căpitanatul minier Kosiče, Comisariatul Minier Smolnik.

[7]) Arh. St. Dolj, Inspectoratul Minier Craiova.

[8]) Arh. St. Cluj, Tezaurariatul Minier (T.M.), Actele înregistrate ale Tezaurariatului, dosar 123 / 1774.

[9]) Arh. St. Maramureș, fond Uzinele de aur ale Statului Minaur, Acte Ad-tive și registre inventariate dosar 7 / 1895.

[10]) Arh. St. Arad, fond Prefectura jud. Arad, dosar 4 / 1889.

[11]) Menționăm în acest sens și existența unor tabele analitice ale minereurilor de fier din Telnicul Inferior, Poiana Rusca, Luncan și Armeniș, precum și a unui studiu asupra zăcămintelor de fier, mangan și pirită și calcopirită în diferite regiuni ale țării (Arh. St. Buc., fond U.D.R., dosar 11 / 1920, 15 / 1921, 25 / 1931).

[12]) Arh. St. Dolj, Inspectoratul Minier Craiova.

[13]) Arh. St. Cluj, T.M., actele înregistrate... dosar 407 / 1771, 444 / 1771.

[14]) Arh. St. Buc., fond Casa Regală dosar 51 / 1934.

[15]) Idem, fond U.D.R., dosarele 17 / 1925, 19 / 1925, 52 / 1932, 46 / 1935.

[16]) Arh. St. Maramureș, fondurile D.M.U.M., Baia Mare și Comisariatul minier Băița.

[17]) Idem, vezi și Îndrumător în Arhivele Statului Maramureș... p. 150—151.

[18]) Îndrumător în Arhivele Statului Arad, Buc., 1974.

[19]) Arh. St. Dolj, Inspectoratul Minier Craiova.

[20]) Arh. St. Maramureș, Minaur, Acte Ad-tive... dosar 10 / 1924. O serie de documente se referă la situația exploatărilor minelor de aur și argint din Transilvania, istoricul întreprinderilor miniere ale statului din Abrud și Zlatna în anii 1910—1927, mineritul în Săcărîmb, conținutul minereurilor din Valea Roșie, Dealul Crucii, Baia Sprie, Cavnic și Firiza de Jos (Arh. St. Buc., fond M.I.C., Direcția generală a minelor dosar 48 / 1926, 26 / 1928, 48 / 1928).

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Promovarea tehnologiilor de producere a biogazului în zonele rurale

Importanța proceselor de fermentare anaerobă a materiilor organice

MAJORITATEA STUDIILOR științifice, comunicărilor și articolelor privind introducerea și folosirea biogazului evidențiază în paragrafele introductive semnificația utilizării acestui combustibil în contextul crizei hidrocarburilor. Obținut prin fermentație anaerobă (în absența aerului) a unor substanțe organice (dejecții animaliere, deșeuri vegetale, nămoluri rezultate din tratamentul apelor uzate din rețelele urbane și din industria alimentară), biogazul este un important mijloc de economisire și chiar substituire a altor resurse energetice mai prețioase, atît în termenii costurilor cît și al epuizabilității.

În țara noastră, **Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2 000** acordă o atenție deosebită folosirii formelor neconvenționale de energie. Una din direcțiile de căutare a soluțiilor energetice noi este studiul fermentației metanice. Conversia în formele uzuale de energie a energiei acumulate prin fotosinteză în biomasă este astăzi obiect de cercetare în numeroase institute, laboratoare și universități. Se pot desprinde două obiective principale de cercetare și dezvoltare tehnologică. Primul este legat de extragerea de alcooli prin fermentarea anumitor plante. Cel de-al doilea urmărește producerea biogazului prin fermentația anaerobă. Cazul cel mai tipic, cel puțin deocamdată, este cel al obținerii biogazului (aproximativ 70 la sută metan și 30 la sută bioxid de carbon) și folosirea lui drept combustibil primar.

Dacă exploatarea biogazului poate contribui la realizarea unor economii energetice directe, se pot menționa cel puțin încă trei rațiuni esențiale care vin să susțină eforturile privind promovarea acestei resurse. Ne referim la înlăturarea unor surse majore de poluare a aerului și a apei, deoarece prin fermentare agenții patogeni din dejecții, deșeuri și nămoluri sînt anihilați. Mai mult chiar, materia secundară obținută în urma fermentării și producerii biogazului este un îngrășămînt natural de calitate superioară. Utilizarea sa în agricultură permite evitarea unor efecte nedorite, antrenate de folosirea intensivă a îngrășămintelor chimice și conduce la realizarea unor economii indirecte de energie (producerea industrială a îngrășămintelor sintetice necesitînd un important consum energetic). În sfîrșit, a treia rațiune, provenită din zona socialului, este reprezentată de obținerea unor progrese pe linia independenței energetice a unor unități umane mici.

Sintetic, procesul de fermentație anaerobă și producere a biogazului poate fi ilustrat prin schema alăturată.

Atît în cazul tehnologiei de obținere a biogazului cît și în cazul celorlalte tehnologii energetice ce exploatează surse regenerabile se poate vorbi de aplicarea principiilor tehnologiilor adecvate : folosirea de materii prime, materiale și forță de muncă locale, exploatarea pe scară medie sau mică, descentralizată, a tehnologiei, în interes local. Ilustrarea principiilor enumerate se poate face prin analiza stadiului actual de elaborare a tehnologiei obținerii biogazului : se exploatează descentralizat nu materii prime, ci deșeuri, pe o scară corespunzătoare interesului local, asigurînd nevoile energetice și consumul tehnologic necesar unui anume tip de activitate. Ca furnizoare de energie pentru mediul rural, tehnologia exploatării biogazului pare a oferi, în momentul actual, cea mai mare capacitate de economisire a combustibililor convenționali. Se estimează[1]) că, la nivelul anului 1985 se vor putea economisi pe această cale circa 145 000 tcc. Cifra este destul de semnificativă dacă o raportăm la un consum de energie primară în agricultura anului 1980 de aproximativ 3 000 000 tcc. În fine, disponibilitatea în teritoriu a „resurselor" energetice (deșeuri, dejecții) se află într-o corelație optimă cu necesitățile energetice imediate ale activităților agricole, în special în domeniul producerii căldurii cu temperaturi scăzute și medii.

Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în domeniul producerii biogazului

O CONSFĂTUIRE organizată la Pitești (iunie 1981) de către diverși factori interesați și-a concentrat dezbaterile în jurul a trei puncte de interes : producerea biogazului din nămolul rezultat din tratarea apelor uzate orășenești în stațiile de epurare, posibilitățile de extindere a tehnologiei în sfera activităților zootehnice, probleme de construcție, alimentare și randament ale micilor instalații ale populației. Participanții au dezbătut stadiul în care se află aplicarea proiectelor de instalații de producere a biogazului pentru consum propriu tehnologic în cadrul stațiilor de epurare, cu referire concretă la instalația municipiului Pitești. Au mai fost analizate rezultatele de la stația pilot semiindustrială de pe lîngă creșcătoria de porci de la Periș și posibilitățile de extindere a acestei experien-

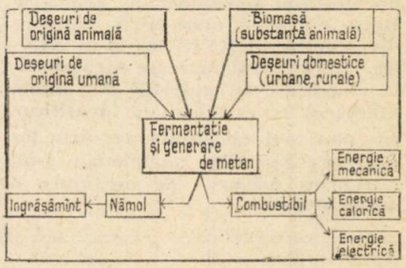

țe și în alte complexe zootehnice. Specialiști din institute de cercetare și catedre universitare și practicieni au dezbătut probleme legate de eficiența instalațiilor, au comparat rezultatele cercetărilor tehnologice, parametrii în care funcționează procesul metanogen, costurile implicate în construcția și exploatarea curentă a instalațiilor. Față de problematica celor două genuri de instalații amintite, s-a putut remarca o tendință interesantă : s-a depus și se depune un mare efort de cercetare și inginerie tehnologică pentru instalațiile de mare capacitate. Nu același lucru s-a putut observa în privința stadiului actual al elaborării de soluții pentru instalațiile de mică capacitate, destinate în special populației. Au fost prezentate cîteva realizări locale de instalații într-o variantă tehnologică intermediară, dar și originală : alimentarea fermentatoarelor din gospodării individuale cu nămol provenit din stația de epurare a apelor Pitești. Soluția, promovată de inginer I. Nicolescu din cadrul Direcției tehnice a Consiliului popular județean Argeș ne-a sugerat și o serie de reflecții legate de evaluarea tehnologiilor de obținere a biogazului.

Pornind de la ideea care a cîștigat tot mai mult teren în ultimul timp, conform căreia o tehnologie poate fi evaluată pe trei dimensiuni, (a. domeniul „hardware" — instalația implicată ; b. domeniul „software" — procedura de exploatare și întreținere ; c. domeniul „orgware" — modalitatea de organizare a relațiilor tehnologiei în sistemul mai mare în care este implementată), procedeele actuale de obținere a biogazului pot fi analizate pe cele trei dimensiuni.

În domeniul „hardware", constatăm la ora actuală cîteva tendințe cel puțin contradictorii. Pe de o parte, deși procedura de obținere a biogazului se înscrie pe linia ideii de tehnologie adecvată, soluțiile de instalații discutate și difuzate pînă în prezent sînt greoaie și chiar energofage. De exemplu, o variantă propusă de Institutul de chimie alimentară și difuzată prin sprijinul

[1]) C. Mihăileanu, M.M. Dăncilă, D. Manea „Evoluția structurii resurselor energetice utilizate în agricultură și măsuri de conservare", comunicare la primul seminar științific româno-britanic privind energia în agricultură, București, 12—18 mai 1981.

C.N.S.T. și C.P.C.P. către toate consiliile populare județene, ca și unele din variantele avansate prin presă și televiziune, presupun un consum mare de metal, ciment și pietriș. Dacă la nivelul instalațiilor de mare capacitate, industriale sau de epurare, consumurile de materiale de construcții se justifică pe de o parte prin necesitatea fermentației și obținerii de metan și pe de alta printr-o amortizare relativ rapidă a investițiilor, situația nu mai este aceeași în cazul gospodăriilor individuale. În variantele amintite costul per metru cub de capacitate de fermentare se ridică la aproximativ 2 000 lei, pentru a nu menționa și dificultățile legate de procurarea materialelor și construirea propriu-zisă a instalației. O soluție interesantă ce evită această categorie de probleme este cea propusă de inginer Petre Buleci de la Șantierul naval Brăila. Soluția constructivă avansată de către acest „raționalizator" (cunoscut și pentru idei aplicate în alte domenii) elimină cîteva din dezavantajele întîlnite la soluțiile amintite înainte : instalația devine din supraterană subterană, reducînd astfel riscurile de accidente inerente fermentației anaerobe, sînt eliminate elementele metalice — clopotul flotant al metantancului și dispozitivul de agitare și spargere a crustei, evacuarea materiei rămase după fermentare se face gravitațional, fără a necesita intervenția omului și consum energetic.

Comparînd familia soluțiilor „metalice" cu soluția propusă de ing. Buleci (și realizată deja în cîteva exemplare) rezultă clar că cea din urmă se apropie de spiritul tehnologiei adecvate : costuri mici, realizare lipsită de dificultăți și producție mai eficientă.

În sfera procedurilor, a domeniului „software", cercetările curente cunoscute nouă și — parțial — prezentate în cadrul consfătuirii acoperă în linii mari întreaga problematică a procesului tehnologic. Astfel, sînt cercetate mecanismele biologice, microorganismele implicate în procesul fermentării și condițiile în care acestea pot acționa în cadrul fermentației. Studii de hidraulică, chimie organică, izolații și regim termic de funcționare sînt completate de observații privind relația dintre alimentare, funcționare în timp și puterea calorică a gazului rezultat. De asemenea, sînt analizate și posibilitățile de conversie a biogazului în alte forme de energie și pentru alte utilități decît generarea de căldură. Pe această linie deosebit de promițătoare sînt cercetările prof. dr. Vasile Dumitrescu de la Institutul de învățămînt superior Pitești asupra posibilității alimentării motoarelor de tractor cu biogaz comprimat. Desigur, cercetările fiind de dată relativ recentă, aria problematică este, încă, în curs de conturare. Însă rezultatele de pînă acum ale cercetării în sfera „software", se îndreaptă, ca și în cea „hardware", cu precădere spre tehnologiile industriale de obținere a biogazului. O deficiență ce tinde să majoreze distanța dintre „posibil" și „realizabil" provine din această sferă de activitate. La ora actuală se află angajată prea puțină inteligență și creativitate tehnică în difuzarea de soluții pentru instalațiile de mică capacitate. De exemplu nu poate fi transferată integral tehnologia de obținere a biogazului aplicată în cazul crescătoriilor de animale ale industriei agricole către micile gospodării ale populației din simplul motiv că acestea nu dispun de „materia primă" de aceeași factură. Sînt necesare, în acest sens, cercetări și recomandări de soluții pentru alcătuirea de rețete alternative simple de alimentare a instalațiilor. De aceea, ni se pare utilă o lărgire a conținutului preocupărilor instituțiilor specializate în ingineria tehnologică a producerii biogazului în sensul ofertei de „know how" și pentru populație.

Posibilități de promovare a soluțiilor de producere a biogazului

CERCETĂRI EFECTUATE în mai multe zone din țară arată un interes crescut pentru construcția de instalații individuale de producere a biogazului. Spiritul ce sprijină acest interes este generat de aspirația firească spre autonomia energetică.

În primul rînd, problemele legate de implementarea tehnologiei de producere a biogazului nu țin numai de existența unor soluții satisfăcătoare. Tehnologia discutată face parte dintr-o categorie care necesită participare, implicare socială. Alegerea, proiectarea, construirea, exploatarea și întreținerea instalațiilor poate și trebuie să fie lăsate la îndemîna populației gospodărești. Simpla difuzare a unor soluții standard elaborate de către institute de cercetare sau universități nu este suficientă. Locuitorii satelor pot contribui la găsirea soluțiilor adecvate condițiilor în care trăiesc, mijloacelor de care dispun, necesităților cotidiene.

Varietatea problematică a implementării tehnologiei în viața rurală nu poate fi cuprinsă în totalitatea ei numai de către specialiștii în inginerie tehnologică, care de altfel sînt atrași de cele mai multe ori de teme menite să ofere soluții unor probleme de scară mare. Dar, deseori pot apare soluții bune de la oameni interesați de subiect, care prin vocație și nu neapărat prin formație, contribuie la progres.

Faptul că procedura de obținere a biogazului, prin însăși natura ei, reclamă descentralizare, conduce la necesitatea unui mecanism mai elastic, după unii autori chiar neconformist, de proiectare, omologare și difuzare.

Două direcții se cer îmbinate. Pe de o parte, orientarea mai accentuată a comunității științifice spre soluționarea problemelor specifice mediului rural. Pe linia unui astfel de demers, în Brazilia a fost creat un institut pentru „tehnologii adecvate omului", în care se studiază aplicarea rezultatelor științifice și tehnologice în cadrul unui model adecvat dezvoltării acestei țări. Pe de altă parte, se cer create mecanisme mai flexibile pentru promovarea și difuzarea unor soluții și experiențe tehnologice, inclusiv pentru analiza nereușitelor și a cauzelor acestora.

Concentrarea ofertei tehnologice este un principal obstacol în promovarea ideii și strategiei conținute în producția de biogaz. Spre deosebire de utilizarea tehnologiilor solare de obținere a energiei, care se mai confruntă cu problema obținerii unor instalații ieftine și eficiente, biogazul poate fi deja obținut pe scară largă și cu costuri comparative mult mai scăzute.

Instalațiile mici nu reclamă soluții complicate, în care investițiile de cercetare fundamentală și aplicativă să fie mari, cum este cazul variantelor industriale. O dovadă în acest sens o constituie faptul că în China și India sînt în funcțiune milioane de instalații relativ rudimentare, dar ieftine și eficiente prin sprijinul pe care-l dau satisfacerii unor nevoi curente.

Dacă insuficienta ofertă tehnologică poate reprezenta un important obstacol în calea utilizării biogazului, un volum editat de către O.C.D.E.[3]) și dedicat tehnologiilor adecvate indică drept principal obstacol birocrația. Un exemplu ce sugerează o oarecare similitudine ne este oferit de un caz concret. Asociația intercooperatistă de creștere și îngrășare a porcilor Groșeni, județul Brăila a solicitat inginerului Petre Buleci să elaboreze un proiect pentru asigurarea unei baze energetice relativ independente în complexele sale, folosind dejecțiile porcine pentru producerea biogazului, proiect eficient din punct de vedere economic. Dar în calea execuției acestui proiect s-au ridicat o serie de obstacole decurgînd mai ales din lipsa de flexibilitate a unor prevederi în vigoare.

Din același domeniu, dar în sens invers, cu caracter de oportunitate pentru difuzia tehnologică, este sprijinul acordat de foruri ale județului Argeș. Am menționat deja cele cîteva zeci de instalații de producere a biogazului ce funcționează pe teritoriul acestui județ. Cazul este ilustrativ nu atît ca soluție tehnologică, ci ca mod de organizare. Instalațiile aflate în gospodăriile populației ca și pe lîngă grupuri școlare și cantine sînt alimentate cu nămol în fermentație provenit din stația de epurare a apelor uzate a municipiului reședință de județ. Alimentarea instalațiilor se face printr-un sistem de vidanjare care asigură atît furnizarea nămolului, cît și golirea instalațiilor și împrăștierea îngrășămîntului pe micile terenuri agricole aflate în gospodăriile respective. Tot prin inițiativa autorităților locale, o secție a unei cooperative a preluat confecționarea, montarea și activitățile de întreținere pentru noile instalații ce urmează a fi montate.

În afara sprijinului autorităților locale, mai este necesară crearea unor forme de comunicare pentru prezentarea de soluții tehnologice simple, expuse într-un limbaj accesibil. Consiliul pentru problemele consiliilor populare și organisme ale Frontului democrației și unității socialiste pot avea o contribuție activă la informarea și difuzarea experiențelor tehnologice legate de producția biogazului.

Faptul că cei cîțiva promotori ai soluțiilor pentru instalații mici nu se cunosc între ei și nu-și cunosc rezultatele mai în detaliu este un alt obstacol în calea promovării acestor resurse energetice. Răspîndirea prin mijloace de informare suple și eficiente a experiențelor de pînă acum ar putea constitui unul din principalele puncte de sprijin în instaurarea unei atitudini realiste impuse de restricțiile cotiturii energetice către care ne îndreptăm.

Ana Maria SANDI
Ion Andrei POPESCU

3) „O.C.E.D.-Directory on Appropriate Technology", 1979

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II)

COMBĂTÎND pe cei care au pretins că „țara noastră este curat agricolă" că nu sîntem pregătiți pentru a crea industria, că astfel fiind „să continuăm a ne ocupa exclusiv cu producerea agricolă lăsînd timpului să aducă de la sine industria în România", P. S. Aurelian demonstrează inconvenientele unei țări agricole, îngust dezvoltate, scriind: „o națiune agricolă nu poate să-și dezvolte la un grad înalt comerțul său interior și exterior, căile de comunicație și marina sa comercială ; populațiunea sa nu se va dezvolta ca și prosperitatea sa, nu va realiza progrese însemnate în cultura sa morală, intelectuală și politică, nu va fi niciodată capabilă să influențeze asupra civilizației și asupra progreselor altor popoare mai puțin înaintate. Țara agricolă este inferioară a multe țări care sînt agricole și manufacturiere (au dezvoltată și industria, n.n. O. P.). În general, staturile agricole depind mai mult sau mai puțin nu numai economicește, dară și politicește de națiunile străine care le primesc produsele lor agricole în schimb cu articolele lor fabricate". [1])

Opinia lui P. S. Aurelian este semnificativă în ce privește felul în care școala românească de economie agrară privea problema creării unei industrii proprii și a relațiilor industrie-agricultură Semnificativă este și poziția adoptată de P. S. Aurelian în paginile revistei „Economie rurală" pe care o conducea, unde publică o serie de articole privind necesitatea dezvoltării industriei în România, deoarece avem „adînca convingere... că întemeierea industriei în România este o chestiune de viață pentru țara noastră". Această convingere nu era de ordin sentimental, ci rezultatul unei profunde analize a dezvoltării statelor moderne și a condițiilor existente în România. Pornind de la premisa că, în materie economică (ca și în oricare alt domeniu), experiența este cel mai bun conducător, P. S. Aurelian conclude „fiindcă toate statele civilizate ale Europei, cu Englitera în frunte, și-au întemeiat și dezvoltat industria urmînd numai aceeași cale, noi, cei mai tineri, nu putem decît să-i imităm, **potrivindu-ne cu situațiunea și nevoile noastre** (sublinierea noastră O.P.)". [2]) Tocmai de aceea, el își exprimă ferma părere că „nu numai că nu avem timp de pierdut, dară... să nu mai întîrziem cîtuși de puțin punerea temeliei industriei în România", deoarece „țara noastră a ajuns în poziținea de a-și crea o industrie". [3])

Ca economist agrar, P. S. Aurelian apreciază necesitatea dezvoltării industriei și prin prisma intereselor agriculturii, precizînd clar că „agricultura noastră este de aproape interesată în creațiunea de industrii cît mai numeroase", deoarece introducerea industriei în satele noastre" 1) va îmbunătăți poziținea cultivatorilor ; 2) va permite să se prefacă în obiecte fabricate mulțime de materii prime pe care le exportăm pînă la graniță pentru a le primi fabricate... 3) va da de lucru populațiunii rurale care pierde atîta timp prețios peste an, neavînd de lucru ; 4) va emancipa în parte țara de îndatorirea de a aduce din afară pînă și cele mai neînsemnate obiecte fabricate ; 5) va forma un personal serios pentru fabricile ce se vor înființa pe viitor în țară ; 6) va contribui să creeze o industrie adevărat națională în România și, în final, va contribui la înaintarea agriculturii". [4])

P. S. Aurelian, deci, sesizează o anume lege a solidarității dintre industrie și agricultură, deoarece – departe de antagonismul preconizat de unii economiști – industria și agricultura trăiesc una pentru alta, iar o țară cu industrie înaintată are și o agricultură prosperă. În sprijinul acestei teze, el îl citează pe economistul francez Lavergne care susținea că nu poate să fie agricultură bogată fără industrie bogată. Caracterul matematic al acestui adevăr este atestat de faptul că numai industria și comerțul pot să procure agriculturii cei doi puternici agenți de producție : investiții și centre de desfacere a produselor.

FIȘE

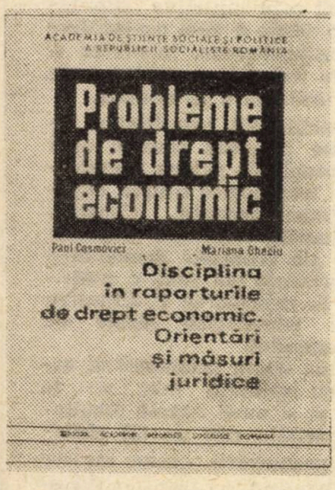

● *Îmbogățirea semnificativă a literaturii consacrate problemelor de drept economic reflectă nu numai un interes pur științific, ea răspunzînd cu prioritate unor cerințe ale practicii economice. Pe fondul perfecționării mecanismelor de planificare și datorită sporirii continue a complexității activității din economie, din societate, sistemul categoriilor și al relațiilor de drept economic – calitatea acestuia –, influențează hotărîtor calitatea întregii activități. Privind lucrurile în această optică, chiar și probleme cu un nivel mai redus de generalitate – dar nu de importanță – din dreptul economic, cum ar fi, de pildă, problema disciplinei în raporturile de drept economic, au însemnătatea lor deoarece se constituie ca premise ale funcționării unor mecanisme mai complexe, precum sistemul contractelor economice. Acest fapt îl probează elocvent volumul tipărit de curînd la* Editura Academiei „PROBLEME DE DREPT ECONOMIC" *purtînd semnătura lui* Paul Cosmovici *și a* Marianei Gheciu. *Analizînd comparativ legislația în vigoare cu privire la categoria de disciplină în cadrul raporturilor economice (și a unor categorii conexe – obligația de garanție în relațiile contractuale dintre unitățile socialiste; penalitățile; despăgubirile) cu o serie de cazuri particulare de aplicare a acestor prevederi, autorii au urmărit să sesizeze elementele ce pot spori contribuția pîrghiilor juridice la desfășurarea eficientă a proceselor economice.*

Export și eficiență

● *Epoca materiilor prime ieftine, abundente și ușor accesibile fiind revolută, unica modalitate de compensare a prețurilor în creștere la aceste grupe de produse este aceea de a obține prețuri corespunzătoare la bunurile prelucrate, fapt care – observă* Jiři Hlidek *în articolul* „La strategie de haute efficacité et de qualité" *publicat în numărul 8/1981 al revistei* „LE COMMERCE EXTERIEUR TCHECOSLOVAQUE" *–, în condițiile înăspririi concurenței pe piața mondială, impune o calitate și performanțe tehnice ireproșabile ale produselor exportate. Aceste constatări apar ca deosebit de importante pentru conturarea direcțiilor de promovare, în condiții de eficiență, a exportului întreprinderilor cehoslovace dacă se ia în calcul structura actuală a comerțului exterior al acestei țări – importatoare netă de materii prime, combustibili și energie și exportatoarea de produse finite. Pentru a răspunde exigențelor de competitivitate, subliniază I.M., producătorii cehoslovaci vor fi orientați spre intensificarea activității de inovație pe bază de specializare și cooperare în producție la scară mondială, va fi impulsionată dezvoltarea mai rapidă a producției sub licență, urmărindu-se, totodată, ca sporirea ponderii produselor ce încorporează muncă de înaltă calificare să fie însoțită de o evaluare cît mai reală a ponderii cheltuielilor cu munca vie în costul produselor. Cît privește sistemul de comerț exterior, ca atare eficiența sa va fi comensurată, în primul rînd, prin prețurile obținute la produsele vîndute, un rol important revenindu-i și în calitatea ce o deține de intermediar pe fluxul de informații ce leagă piața mondială și producătorii interni.*

Calificare

● *În cea de a doua sa apariție pe anul 1981, publicația* „BULLETIN D'INFORMATIONS SOCIALES" *editată de Biroul Internațional al Muncii înserează, printre altele, și o sinteză a unui studiu apărut în Anglia sub titlul* „Innovation and Employment" *(Procesul inovațional și ocuparea forței de muncă) semnat de* David Taylor. *Autorul a urmărit, în cadrul unor investiga-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

S. P. Radianu preia și dezvoltă principiile care definesc „legea de solidaritate dintre interesele agricole și industriale ale unei țări adică legăturile prin care acești factori se ajută unul pe altul") – după cum o denumește el. El exprimă foarte plastic această solidaritate de interese prin aceea că „tot ce este contra agriculturii, vatămă industriile. Tot ce este contra industriilor, jignește agricultura". [5]) Ca și contemporanul său – P. S. Aurelian –, S. P. Radianu socotește că „nu putem avea, în principiu, industrie decît variind și perfecționînd agricultura ; și, viceversa, nu putem avea agricultură prosperă, fără tîrguri de desfacere, adică fără industrii. Aici stă legea de solidaritate, de legătură intimă și de armonie între agricultură și industrie. Toate națiunile Europei au această credință : prosperitatea agriculturii prin industrie și înaintarea industriei prin agricultură". [6]) Radianu completează și dezvoltă legea solidarității, a armoniei între industrie și agricultură. Dacă Aurelian privea această solidaritate mai ales prin prisma foloaselor pe care le aduce industria agriculturii, Radianu subliniază această intercondiționare și sub aspectul avantajelor pe care le prezintă agricultura pentru dezvoltarea industriei. „Industrialul, la rîndul lui – scrie Radianu –, nu poate produce economie dacă n-are, ieftin și la îndemînă, materii în abundență... Industria presupune, în particular, o agricultură dezvoltată pentru a produce un prisos peste trebuințele cultivatorilor, pe care și-l transformă în produse industriale". [7])

La rîndul său Gh. Ionescu-Sișești relevă și alte elemente ale importanței agriculturii pentru dezvoltarea industriei, subliniind agricultura ca furnizoare de brațe de muncă și piață de desfacere pentru produsele industriale. „Populația agricolă – spune Gh. Ionescu Sișești – ...pune la dispoziția industriei și celorlalte activități economice surplusul ei de energie. Tot ea absoarbe într-o măsură covîrșitoare produsele industriale; o industrie care nu ar produce pentru sate, evident c-ar fi într-o situație foarte precară". [8])

Adept fidel al legii solidarității, al legii armoniei între industrie și agricultură, Gh. Ionescu-Sișești este adversarul dezvoltării înguste industriale a unei țări, dezvoltare care ar prezenta tot atîtea puncte nevralgice ca și o dezvoltare îngustă agricolă. „Este adevărat că țările exclusiv agricole sînt mai puțin avute, capitalul în aceste țări nu abundă, dar nu-i mai puțin adevărat că prosperitatea țărilor exclusiv industriale este mai puțin solidă și mai riscantă. Ele depind adeseori de străinătate : întîi pentru că trebuie să importe de acolo produsele agricole de care au nevoie și al doilea pentru că surplusul producției industriale trebuie tot peste hotare desfăcut. O perturbare internațională a raporturilor economice poate deveni pentru aceste țări foarte primejdioasă". [9])

Tot Gh. Ionescu-Sișești s-a referit la însemnătatea solidarității, armoniei între industrie și agricultură pentru independența economică a unei țări. „Idealul unei întocmiri economice ar fi dezvoltarea paralelă a tuturor ramurilor de producție, cum are azi Franța, de pildă. Într-o astfel de întocmire, agricultura furnizează brațe și consumatori industriei, iar industria trimite agriculturii mijloace de exploatare: mașini, îngrășăminte chimice etc. și-i absoarbe producția... **Astfel de popoare au cea mai largă independență economică** (sublinierea noastră O. P.)".

Caracterul previzional al conceptului școlii noastre de economie agrară cu privire la rolul și funcțiile agriculturii în modernizarea economiei românești este confirmat de politica promovată de Partidul Comunist Român pentru înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Astfel, corespunzător obiectivului fundamental al cincinalului 1981–1985, se va asigura creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare în vederea satisfacerii, într-o tot mai mare măsură, a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

prof. dr. Oprea PARPALA

---

1) P. S. Aurelian, op. cit. p. 116–117.
2) Idem, op. cit., pag. 137
3) Idem, pag. 115.
4) Idem, pag. 195.
5) S. P. Radianu, op. cit. pag. 49.
6) S. P. Radianu, op. cit. pag. 53.
7) Idem.
8) Gh. Ionescu-Sișești, op. cit. pag. 25.
9) Op. cit. pag. 25–26.

ții sociologice aprofundate, să desprindă care sînt cele mai însemnate efecte previzibile ale introducerii noilor tehnici informatice într-o serie de subramuri industriale: metalurgie, mașini-unelte, componente electronice –, asupra calificării forței de muncă.

O interpretare a rezultatelor cercetării din perspectiva cererii de forță de muncă, arată D.T., susține ideea, cu o mai veche circulație în literatura de specialitate, potrivit căreia necesarul de forță de muncă necalificată se va diminua considerabil. Nu se confirmă însă opinia – subliniază D.T. – care preconizează o creștere mai mare a cererii de forță de muncă semicalificată, deoarece sarcinile de supraveghere a instalațiilor, funcția de control a producției vor fi preluate treptat de calculator. Cît privește forța de muncă specializată, opinează D.T., previziunile vădesc un grad mai ridicat de incertitudine. Pe de o parte criza economică, afectînd inegal subramurile industriei, influențează diferit cererea de forță de muncă. Pe de altă parte, noile tehnici conducînd la o tot mai accentuată intelectualizare a muncii, acționează în direcția înlăturării separației dintre grupa profesională a tehnicienilor și cea a muncitorilor înalt calificați precum și a granițelor constituite între diferite meserii industriale.

Experiment, teorie, practică

● *Anunțată de mai multă vreme, selecția de studii, articole, comunicări, ale binecunoscutului savant sovietic P. L. Kapița, a văzut de curînd lumina tiparului în colecția „Idei contemporane" a Editurii Politice sub titlul „EXPERIMENT, TEORIE, PRACTICĂ". Lucrarea, prin modul în care a fost alcătuită, vădește un caracter relativ eterogen. Dar poate că o astfel de prezentare a ideilor marelui om de știință, idei enunțate de-a lungul a peste trei decenii de activitate, permite un acces mai rapid și mai fertil în laboratorul intelectual al lui P. L. Kapița. O dovadă în acest sens o constituie interesul pe care îl prezintă pentru cititorul economist suita de materiale consacrate problemelor de organizare a muncii științifice în condițiile economiei socialiste: unitatea dintre știință și tehnică, planificarea în știință; cercetările interdisciplinare eficiența muncii științifice. Este de consemnat, totodată, atenția pe care autorul o acordă problemelor, de strigentă actualitate care confruntă omenirea, probleme materializate în studii precum „viitorul științei"; „probleme științifice globale ale viitorului imediat"; „problemele globale și energia" „aspecte științifice și sociale în rezolvarea problemelor globale". „influența ideilor științifice contemporane asupra societății".*

● *Reunind, într-o apariție recentă, primele două numere pe anul în curs,* Revista Comisiei Naționale Române pentru UNESCO *consacră cea mai mare parte a materialelor prezentate mecanismelor și proceselor specifice actelor de creație colectivă. În consens cu profilul publicației, aria în care sînt proiectate analizele asupra actului de creație este largă și diversă, ea înglobînd deopotrivă aspecte culturale, tehnice, economice. Reține atenția, în acest cadru, articolele consacrate cercetării condițiilor sociopsihologice de stimulare a creativității științifico-tehnice (R. Mihalevici), sau a mecanismelor de promovare a valorilor creației tehnico-științifice (I.C. Ursu, M. Roco). Alte materiale urmăresc să surprindă interdependențele profunde, extrem de nuanțate și subtile care iau naștere, în condițiile afirmării plenare a revoluției științifico-tehnice contemporane, între diverse sectoare ale vieții sociale: relația dintre procesul de formare a cadrelor și stimularea creativității științifico-tehnice a maselor (S. Pușcașu), implicațiile modificărilor sistemului de educație și formare profesională asupra dezvoltării tehnologiei, a industriei* (V. Cătuneanu).

FIȘE

REAMPLASAREA INDUSTRIILOR — instrument al înlăturării disparităţilor economice contemporane

STRATEGIA INTERNAŢIONALĂ a celui de-al treilea deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, 1981—1990 — sub forma în care a fost supusă celei de-a XI-a sesiuni speciale şi adoptată la a XXXV-a sesiune ordinară a Adunării Generale — reprezintă un progres în elaborarea conceptuală şi practică a tezei despre interdependenţă ; este pentru prima dată în evoluţia postbelică — apreciază nu puţini specialişti — cînd comunitatea internaţională abordează o nouă perioadă în dezvoltarea ei, avînd o strategie cu aplicabilitate universală, care îşi propune ca obiectiv fundamental de durată restructurarea economiei mondiale.

Şi totuşi, **ca document de politică a dezvoltării**, strategia nu răspunde pe deplin aşteptărilor şi, mai ales, exigenţelor reclamate de realităţile vieţii economice contemporane. Creşterea într-un ritm mediu anual de 9% a producţiei industriale a ţărilor în curs de dezvoltare, prevăzută pentru perioada următorilor 10 ani, nu este de natură să asigure atingerea obiectivului stabilit prin Declaraţia şi Planul de acţiune de la Lima, adoptate la cea de-a II-a Conferinţă generală a O.N.U.D.I. din martie 1975, şi anume sporirea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială mondială la cel puţin 25% pînă în anul 2000. Or, este de menţionat, în acest context, faptul că atingerea acestui obiectiv — încă iniţial considerat drept instrument prioritar de acţiune în vederea corectării asimetriilor economice mondiale ale zilelor noastre —, cere ca ţările în curs de dezvoltare să înregistreze în cursul următoarelor două decenii un ritm mediu anual de creştere a producţiei industriale de cel puţin 10%.

Corespunzător unui studiu publicat de O.N.U.D.I. în pregătirea celei de-a III-a Conferinţe generale, ţările în curs de dezvoltare au participat, la nivelul anului 1977, cu doar 9% la producţia industrială mondială. Pe baza proiecţiilor curente şi luînd în considerare o posibilă menţinere a ritmurilor de creştere a valorii nou create în sectorul manufacturier mondial de-a lungul unei serii statistice relativ lungi (1960—1975), rezultă că ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială mondială se va cifra la numai 13,9% în anul 2000. De fapt, chiar şi această estimare poate fi privită cu justificată rezervă, întrucît nu se au în vedere evoluţii recente ce au afectat producţia industrială, cum ar fi criza energiei, inflaţia mondială şi diminuarea în consecinţă a cererii de consum. Evident, în acest caz, pentru ca obiectivul stabilit la Lima să dobîndească o semnificaţie operaţională, sînt necesari paşi concreţi în direcţia modificării structurii producţiei atît în ţările dezvoltate, cît şi în cele în curs de dezvoltare. **Reamplasarea industriilor reprezintă unul din mecanismele prin care aceste modificări structurale pot fi concretizate.**

Validat de către Adunarea Generală a O.N.U., conceptul reamplasării industriale a fost afirmat şi susţinut şi prin două rezoluţii ale acesteia — 31/163 şi 3362 (S-VII) —, care s-au pronunţat pentru facilitarea de către ţările dezvoltate a adoptării de politici care să încurajeze redistribuirea unora dintre industriile lor spre ţările în curs de dezvoltare. Această idee şi-a găsit cea mai elaborată formulare prin recomandarea făcută de către cea de-a IV-a sesiune a UNCTAD, mai 1976 (Nairobi), în care se subliniază necesitatea cedării treptate de către statele dezvoltate către ţările în curs de dezvoltare a unor activităţi industriale pentru care aceste din urmă state deţin avantaje comparative pe termen lung, creîndu-se astfel, inter alia, posibilităţi mai mari de export pentru economiile în curs de dezvoltare şi, implicit, importante contribuţii la realizarea obiectivelor de dezvoltare.

Este, totodată, de remarcat faptul că Secretariatul O.N.U.D.I. propune la rîndul său — într-o notă (ID/B 199) către Industrial Development Board — o definire a conceptului de reamplasare, considerînd că, în vederea adaptării diferitelor forme, condiţii şi procese de luare a deciziilor la transferul de resurse industriale către ţările în curs de dezvoltare, ar fi mai indicat să se considere reamplasarea ca formă a cooperării industriale internaţionale în domeniul transferului de resurse. Aceasta ar fi menită să ducă la crearea de capacităţi productive în ţările în curs de dezvoltare în vederea creşterii ponderii statelor respective în producţia industrială mondială, în funcţie de gradul de dotare a fiecăreia dintre aceste ţări cu factori de producţie şi forţă de muncă, de obiectivele de dezvoltare şi de alţi factori de natură socio-economică.

Considerăm această din urmă formulare ca definitorie pentru înţelegerea conceptului de reamplasare : reamplasarea implică transferul fizic de capacităţi productive industriale dinspre ţările dezvoltate spre ţările în curs de dezvoltare, în vederea consolidării bazei necesare demarării creşterii economice în aceste din urmă state. Aceasta este, se apreciază, cea mai tipică şi larg recunoscută formă de redistribuire industrială. Există, totuşi, încă cel puţin alte trei forme de interacţiune economică internaţională prin intermediul cărora se poate efectua reamplasarea industrială[1]).

Prima, este dată de situaţia în care **investiţiile destinate creării a noi capacităţi de producţie în ţările dezvoltate sînt redirecţionate spre ţările în curs de dezvoltare.** Exemplificări ale acestui tip de reamplasare pot fi identificate în cazurile în care companiile occidentale îşi recanalizează programele de extindere spre unităţile productive existente sau proiectate a fi construite în ţările în curs de dezvoltare.

Al doilea tip de reamplasare la care ne-am referit este localizat în sectoarele în care producţia este realizată prin succesiunea mai multor faze, aparatul productiv din ţările în curs de dezvoltare intervenind doar în faza prelucrării primare sau de semiprelucrare, în timp ce prelucrarea finală şi marketingul — faze generatoare de considerabilă valoare nou creată — revin industriilor din ţările dezvoltate. Reamplasarea implică, în acest caz, **o schimbare în diviziunea muncii din cadrul sistemului de producţie**, astfel încît ţărilor în curs de dezvoltare să le revină o pondere mărită din producţia de produse finite cu valoare ridicată.

Cea de-a treia formă de reamplasare este, într-un fel, o formă indirectă prin aplicaţiile şi impactul său. Este vorba despre situaţiile în care produsele provenind din ţările în curs de dezvoltare întîmpină dificultăţi în ce priveşte accesul liber şi echitabil pe pieţele ţărilor capitaliste industrializate ; prin **îmbunătăţirea sistemului de marketing din ţările în curs de dezvoltare,** baza productivă din aceste ţări ar primi nu numai un mai mare impuls pentru creşterea volumului fizic al producţiei, dar ar cunoaşte şi o creştere a volumului valoric şi a restabilităţii sale, facilitîndu-se astfel, într-o perspectivă mai

[1]) Conform lui G.V. Ramakrishna, în comunicarea „Redeployment of industries from developed to developing countries" prezentată la „Seminarul privind formele şi impactul reamplasării industriilor către ţările în curs de dezvoltare", Viena, septembrie 1979. Parte din consideraţiile pe care le-am inserat în prezentul material pe marginea problematicii procesului redistribuirii industriilor ne-au fost ocazionate de lucrarea economistului indian, considerat unul din promotorii acestui concept.

largă, transferul de capacităţi industriale din ţările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare. Ne aflăm în faţa unei concretizări a funcţiei operaţionale a principiului avantajului comparativ, de care conceptul redistribuirii industriilor este strîns legat[2]).

Faţă de cele arătate, se poate detaşa concluzia că fenomenul reamplasării industriilor dinspre ţările dezvoltate către cele în curs de dezvoltare poate antrena diferite alte aspecte în afara simplului transfer fizic de capacităţi productive. Aceasta îndreptăţeşte aprecierea că de o importanţă fundamentală pentru orice încercare **de definire** a conceptului de reamplasare este luarea în considerare a sistemelor, procedurilor sau mecanismelor prin care **structura** producţiei industriale se modifică în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare.

Privit în această perspectivă, fenomenul reamplasării industriilor poate fi considerat ca reflectînd **esenţa** modului de producţie **în schimbare** din cadrul sistemului industrial mondial contemporan. Reflectînd asupra principiilor generale ce trebuie să guverneze implementarea în practica economică a conceptului reamplasării, obiectivul primordial al oricărui efort major în acest sens trebuie să îl constituie justificarea economică finală ; este în interesul prosperităţii economice atît a ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi a celor dezvoltate ca structura producţiei industriale să fie reorganizată pe baza celor mai eficiente sisteme de producţie posibile[3]).

Criteriul finalităţii economice poate indica însă, în cel mai bun caz, doar direcţia în care trebuie canalizate eforturile. Concretizarea unor fluxuri libere de capacităţi industriale pe baza principiului avantajului comparativ cere adoptarea unor măsuri atît în ţările capitaliste dezvoltate cît şi în cele în curs de dezvoltare, măsuri care să înlăture obstacolele existente în calea unor astfel de transferuri, recrudescenţa din ultimul timp a politicilor protecţioniste înscriindu-se ca principal obstacol în acest sens. Evident, nu se poate susţine că identificarea şi aplicarea celor mai eficiente modalităţi de implementare a procesului reamplasării industriilor ar fi un demers facil. Complexitatea contextului în care acest principiu urmează să parcurgă distanţa de la concept la practică face ca proiectarea acestui proces să devină, ea însăşi, o întreprindere de mare complexitate, care poate cunoaşte şi ezitări, erori sau chiar eşecuri. Sînt, credem, suficiente elemente pentru a considera că, în orice caz, şi această problematică trebuie tratată de factorii implicaţi cu deplină responsabilitate. Şi tocmai de aceea ni se pare util a menţiona preocupările unor specialişti — atît din sistemul O.N.U., dar şi din afara acestuia — legate de dezbaterea celor mai presante aspecte ale problematicii redistribuirii. Interesante sugestii sînt formulate în acest sens şi într-un relativ recent studiu al O.N.U.D.I.[4]); conform opiniilor autorilor studiului este necesară crearea unor agenţii specializate care să efectueze cercetări continue analitice şi prognoze asupra modificărilor structurale atît în cadrul economiilor în dezvoltare, cît şi în al celor puternic industrializate. Aceste agenţii ar putea, printr-un sistem informatic internaţional şi de schimburi de informaţii, să stabilească coordonatele de bază în funcţie de care ar putea fi concretizată o substanţială activitate de reamplasare. Şi mai important, consideră autorii, este faptul că astfel de studii ar urma să scoată în evidenţă aspectele benefice ale reamplasării industriilor pentru economia mondială în ansamblul ei şi să sensibilizeze, în consecinţă, opinia publică faţă de necesitatea transferului internaţional de resurse în sectorul industrial.

Vorbind despre spiritul de responsabilitate pe care îl implică problematica reamplasării industriilor, se cuvine a face precizarea că trebuie avut cu precădere în vedere ca acest proces complex să nu fie transformat într-un nou instrument al sustragerii de valori, de exploatare a resurselor naturale şi umane de care ele dispun. De asemenea, experienţa demonstrează că prea adesea în trecut reamplasarea a fost tratată — atunci cînd s-a acţionat „în numele ei" — ca o încercare a ţărilor dezvoltate de a împinge către ţările în curs de dezvoltare tehnologii depăşite, fiind astfel create în ţările respective capacităţi industriale care nu aveau nici forţa şi nici gradul de competitivitate necesare pentru a se confrunta cu tehnologiile superioare ale producţiei industriale occidentale. Aceste precedente au condus la crearea unor relaţii tensionate, de suspiciune între părţile implicate, cu repercusiuni nefavorabile, neînlăturate pe deplin pînă în prezent. Este „balastul" cu care eforturile viitoare legate de implementarea cu succes a procesului redistribuţiei industriilor se vor confrunta încă nu puţin timp de acum înainte.

Tocmai de aceea, în conturarea acestor cîteva consideraţi privind principiile de ansamblu ce trebuie să definească opţiunile de implementare în practica economică a conceptului reamplasării, ne apare ca esenţială sublinierea necesităţii integrării procesului de redistribuire industrială în planurile de dezvoltare şi politicile industriale ale ţărilor în curs de dezvoltare. Strategiile de reamplasare trebuie să permită în mod efectiv maxima utilizare a resurselor locale, asigurînd, pe de o parte, reducerea dependenţei faţă de spaţiile economic dezvoltate şi, pe de altă parte, crearea de noi locuri de muncă pentru forţa de muncă industrială din ţările în curs de dezvoltare.

Este necesară, în acest context, sublinierea caracterului specific al problemelor care se ridică atunci cînd procesul reamplasării este particularizat la situaţia celor mai slab dezvoltate ţări. Evident, în cazul lor, principiul avantajului comparativ conservă o aplicabilitate redusă, întrucît majoritatea acestor state au realizat numai o valorificare minimă a resurselor lor naturale şi umane. Sînt necesare, de aceea, măsuri speciale, precum şi crearea unor instituţii specifice pentru asigurarea unei creşteri industriale în aceste ţări.

O importanţă particulară trebuie acordată, pe de altă parte, problemelor ridicate de adoptarea unor măsuri de ajustare anticipată a sectorului industrial din ţările dezvoltate în vederea facilitării procesului de reamplasare. Este adevărat că un număr de ţări capitaliste dezvoltate au adoptat măsuri vizînd acordarea de asistenţă pentru efectuarea de ajustări structurale în domeniul industrial, dar, în fapt, această asistenţă a constat în aplicarea unor reglementări cu caracter comercial şi subsidii, precum şi alte măsuri asemănătoare menite să rezolve problemele şi dificultăţile apărute ca urmare a unor situaţii economice şi sociale particulare, de moment. Preocuparea prioritară, s-a dovedit a fi prevenirea unor pierderi pe plan local, protejarea unor linii de producţie industrială depăşite şi ineficiente. În nici una dintre aceste ţări nu au fost adoptate măsuri de ajustare menite să faciliteze liberalizarea comerţului sau încurajarea reamplasării industriilor din ţările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare în sensul celor arătate. Şi nu în mod surprinzător, de aceea, o astfel de inversare a priorităţilor a condus mai curînd la crearea unor condiţii aflate în apropierea practicilor politicilor protecţioniste. Or, este clar că măsurile de ajustare anticipatorie (ca dealtfel şi cele de ajustare post factum) joacă un rol pozitiv în procesul reamplasării industriilor, preocuparea de bază trebuind să urmărească **avantajele pe termen lung ale unei economii mondiale stabile,** şi nu pur şi simplu soluţionarea unor dificultăţi interne ale unei ţări sau ale unui grup de ţări — în speţă cele dezvoltate — într-un moment sau altul.

Încercînd o sintetizare a principalelor probleme şi aspecte ridicate de investigarea problematicii procesului redistribuirii, precizăm în primul rînd caracterul relativ recent al acestui concept. Reţinem, în acelaşi timp, existenţa unor reprezentări conceptuale neomogene a naturii implicaţiilor sale în plan operaţional ; în măsura în care acest proces este privit prin izolare faţă de perspectivele globale ale evoluţiei industriei pe plan mondial, el poate genera temeri nejustificate privind crearea unor eventuale disfuncţii în cadrul unui sector al economiei mondiale, în beneficiul altuia. Este clar că această abordare reprezintă o deformare a însuşi spiritului în care conceptul redistribuirii este integrat, întrucît obiectivul fundamental al procesului de reamplasare a industriilor trebuie să îl reprezinte **progresul economic universal.** Resursele globale limitate de care dispune umanitatea trebuie să fie utilizate la eficienţa optimă, aceasta însemnînd în acelaşi timp crearea de capacităţi de producţie în amplasamente în care ansamblul factorilor care concură la activitatea industrială este cel mai favorabil.

Concluzia finală este aceea că, prin **cooperare şi conlucrare,** principiul reamplasării poate fi transformat într-un instrument important al modificării ambientului creşterii economice pe plan mondial. Forţa, dar şi vulnerabilitatea acestui posibil instrument constau tocmai în faptul că statutul său conceptual şi operaţional este, în ultimă instanţă nemijlocit în funcţie de **voinţa politică** a părţilor implicate.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

[2]) De altfel, în legătură cu interpretarea valenţelor reale şi limitelor cognitive şi operaţionale ale amintitului principiu este de remarcat comunicarea prof. dr. S. Sută-Selejan „Valenţe şi carenţe cognitive ale principiului avantajului relativ în comerţul internaţional", prezentată la Colocviul naţional „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană", Bucureşti, decembrie 1980.

[3]) Desigur, avem în vedere numai aspectul economico-tehnologic, fără a face referiri la problematica relaţiilor de producţie care definesc aceste sisteme

[4]) Industrialisation For the Year 2000: New Dimensions Joint Study on International Industrial Cooperation", O.N.U.D.I., mai 1979

Autovehicule comerciale: perspective incerte

PROGNOZELE occidentale apreciază că actuala criză economică nu și-a spus încă ultimul cuvînt în privința efectelor asupra pieței autovehiculelor destinate transportului de marfă. Astfel, în principalele șase țări ale Pieței comune se prevede o reducere cu 14,5% a înregistrărilor noi și a parcului existent în anul 1981, respectiv de la 1,018 mil. la 870 635 autovehicule. Cele mai afectate vor fi camioanele ușoare, de pînă la 2 tone, al căror număr se va reduce de la 313 mii la 262 849, respectiv cu 16% în 1981. O reducere de 14,8%, de la 467 294 la 398 112 este prevăzută în cazul autocamioanelor cu capacitate mijlocie, între 2 și 3,5 tone. Camioanele peste 3,5 tone vor înregistra o reducere de 10,7%, de la 234 916 la 209 637 unități.

Pentru anii 1982 și 1983 se așteaptă ca cererea să înceapă să crească din nou mai întîi la autocamioanele grele. Nivelul anului 1979, anterior recesiunii pe piața autovehiculelor, va fi atins către anul 1984 cu o cerere apreciată la 1,023 mil. mașini.

Fibrele sintetice: revenire din criză

ANALIZE occidentale întrevăd perspective de revenire în industria vest-europeană a fibrelor sintetice. Pentru acest an, se prevede o creștere cu 4% a consumului la nivel mondial și cu 3% pentru Europa de vest. Aceasta va însemna creșterea, în scurt timp a prețurilor și, către mijlocul anului 1982, ieșirea din criză a principalilor producători de fibre artificiale. O primă manifestare a acestei tendințe o constituie majorarea, în acest an, cu 12% față de media anului trecut a prețurilor de export la firele de nailon.

De fapt încă de la sfîrșitul anului 1980 se înregistrează creșteri la export și la livrările pe piețele interne, precum și preocuparea producătorilor de a-și reface stocul în perspectiva majorării în continuare a prețurilor. În ce privește cererea, se prevede o rată medie anuală de creștere de 4,4% pentru următorii cinci ani.

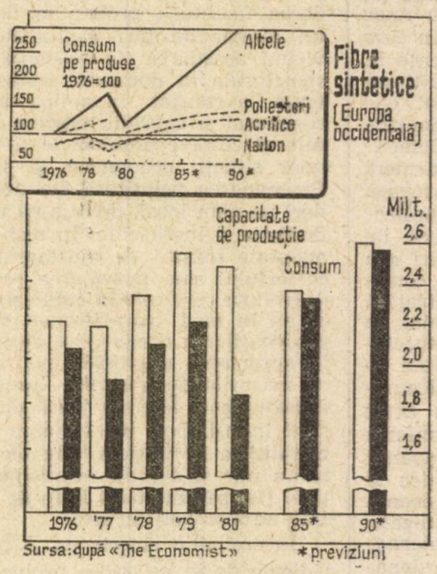

Sursa: după «The Economist» * previziuni

Programe de dezvoltare

Acordul Internațional al Cositorului

NEGOCIERILE pentru cel de-al șaselea acord internațional al cositorului s-au concretizat într-un plan de compromis, deschis pentru semnare tuturor țărilor interesate.

Acordul prevede crearea unui stoc tampon de 50 mii tone, din care 30 mii tone finanțate prin contribuțiile țărilor membre diferența urmînd a fi finanțată prin împrumuturi garantate de guvernele acelorași țări. Sarcina finanțării stocului va fi împărțită în mod egal între producători și consumatori, în funcție de ponderea lor în producție și consum.

Reglarea pieței urmează a fi realizată în măsură sporită, prin controlul exercitat asupra exporturilor. Consiliul Internațional al Cositorului poate trece la controlul asupra exporturilor cu o majoritate de voturi de două treimi (separat voturile producătorilor de cele ale consumatorilor), cînd acumulările în stocul tampon reprezintă 70 la sută (35 mii tone) din volumul total prevăzut sau cu majoritate simplă în cazul cînd stocurile însumează 80 la sută (40 mii tone) din total.

Intrarea în vigoare provizorie a acordului urmează să aibă loc în momentul în care vor fi obținute semnături și ratificări din partea unor consumatori și producători reprezentînd 65 la sută din producție și consum. Pentru intrarea definitivă în vigoare a acordului este necesar ca semnatarii să realizeze 80 la sută din totalul producției și consumului.

În caz că nu poate intra cu titlu definitiv în vigoare, acordul va putea acționa cu titlu provizoriu pe toată durata de funcționare. De fapt, prezentul acord urmează unui aranjament GATT care a funcționat timp de 38 de ani cu titlu provizoriu.

Sub aspect administrativ, noul aranjament urmează să instituționalizeze limitele în care poate și trebuie să acționeze guvernul unei țări membre, pe durata de funcționare cu titlu de provizorat. Pe perioada de provizorat a acordului, achizițiile pentru stocul tampon se vor realiza în funcție de fondurile disponibile și vor trebui să se situeze la nivelul de 24 mii tone (finanțat prin contribuții guvernamentale) plus 20 mii tone finanțate prin împrumuturi. Pe parcursul aceleiași perioade, plafonul maxim al exporturilor va fi redus la 28 mii tone — în cazul acordului a două treimi din țările participante — sau 32 mii tone în situația majorității simple de voturi.

Susținut de principalele țări producătoare (Indonezia, Malayesia, Thailanda), noul aranjament a fost primit cu rețineri din partea Statelor Unite — care au formulat obiecții referitoare la nivelul cotelor de export — dar și din partea uneia din marile producătoare, Bolivia, care apreciază că existența unui stoc tampon atît de mare este de natură să influențeze piața în sensul reducerii artificiale a prețurilor.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 24—28 august a.c. caracteristica evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de stoparea tendinței de slăbire a poziției **dolarului S.U.A.**, manifestată în săptămîna precedentă și de o îmbunătățire temporară a cursului monedei americane față de majoritatea valutelor occidentale, fără însă ca acestea să reatingă cotele înalte înregistrate la începutul lunii august a.c. Spre sfîrșitul perioadei analizate, cursul dolarului s-a reînscris pe o curbă ușor descendentă. Evoluția a fost motivată atît de lichidarea unor poziții în scopul obținerii de profit, după nivelurile scăzute atinse anterior de valuta americană, cît și de o majorare a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital.

De la jumătatea săptămînii însă, pe fondul unei tendințe de slăbire a dobînzilor la fondurile în eurodolari (sub influența reducerii dobînzii la fondurile federale și a diminuării nivelului dobînzii de împrumut prin broker de către o serie de mari bănci americane), cursul monedei americane s-a reînscris pe o curbă descendentă. La aceasta a contribuit și sporirea incertitudinii pe piețele valutare în legătură cu evoluția viitoare a dobînzilor în S.U.A., o serie de operatori manifestînd îndoieli în legătură cu reușita politicilor economice ale administrației, politici ce comportă o finanțare substanțială ce nu poate fi asigurată prin reducerea cheltuielilor bugetare și care nu dau neapărat rezultatele urmărite pe planul reducerii inflației, precum și intervenția moderată prin vînzări de dolari a unor bănci centrale vest-europene.

Lira sterlină a marcat o nouă slăbire a cursului față de dolar, mai ales după ce așteptările legate de o eventuală majorare a prețurilor la țiței pe piața internațională au fost infirmate (între altele Nigeria a redus prețul la țițeiul exportat cu 4 dolari/baril). La finele intervalului cursul se situa la 1,8375 dolari/1 liră, marcînd o depreciere de 1,21% față de nivelul de referință de la 21.VIII.1981.

Cursul **mărcii vest-germane** și cel al **francului elvețian** au cunoscut oscilații pronunțate reflectînd evoluția descrisă a poziției dolarului S.U.A. La 28 august marca vest-germană cota la 2,4675 mărci/dolar (o repreciere de 0,1% în raport cu nivelul de referință) iar francul elvețian la 2,1475 franci/dolar (o repreciere de 0,12%).

Francul francez era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la 5,92 franci/1 dolar, nivel similar celui de la 21.VIII.1981. În cadrul Sistemului Monetar vest-european francul francez s-a situat în continuare pe poziția celei mai slabe valute.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe 6 luni, din zilele de 21 și, respectiv 28 august a.c.) : eurodolari — 18,8125 și 19%, euromărci vest-germane 12,5625 și 12,75%, eurofranci elvețieni 9,5625 și 9,75%. Sub influența ușoarei majorări a dobînzilor la fondurile în dolari prețul aurului a marcat o slăbire, fiind la al doilea fixing la Londra 425 dolari/uncie (429,50 dolari/uncie cu o săptămînă în urmă).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

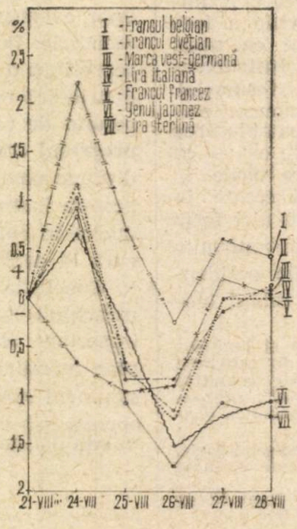

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—28 VIII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 21.VIII.a.c.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

CADRU SOCIAL ADECVAT DEZVOLTĂRII ECONOMICE

PROGRESELE nesemnificative și chiar agravarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare, mai ales în ultimii ani, au amplificat căutările pentru elaborarea unor noi strategii de dezvoltare. O astfel de încercare este și cea întreprinsă de Moinuddin Baqai în lucrarea **„Dezvoltarea economică, parte componentă a dezvoltării societății în ansamblul său"** [1]), din care prezentăm, mai jos, principalele idei.

Căutări în domeniul elaborării unor noi strategii

MULT TIMP, problemele dezvoltării economice au fost analizate în sensul extinderii teoriilor occidentale la cazul specific al țărilor în curs de dezvoltare. În aceste teorii locul central îl ocupă formarea de capital. Păstrînd această esență, unii economiști au adăugat observații specifice cum ar fi oferta practic nelimitată și ieftină de forță de muncă în țările în curs de dezvoltare și de aici practicarea salariilor fixe. În linii mari, în aceste teorii, forța de muncă trebuie să fie remunerată în funcție de cerere și ofertă. La aceste teorii autorul observă ignorarea aspectelor distribuției veniturilor, dar mai ales neglijarea bazei sociale a dezvoltării, precum și a interacțiunii dintre forțele sociale, politice și culturale cu cele economice. În schimb, autorul vede în lucrarea Asian Drama, de Myrdal [2]) una din primele argumentări a **rolului structurii sociale ca element important în procesul dezvoltării economice. Dezvoltarea economică a început astfel să fie judecată în termenii unui proces mult mai larg de evoluție a societății, ca un tot unitar.** Principalele teme ale noilor preocupări menite să cerceteze și să îmbunătățească strategia dezvoltării dau **o recunoaștere specifică programelor de înlăturare a sărăciei** absolute și observă necesitatea unor **programe de urgență pentru satisfacerea trebuințelor de bază ale populației** în ansamblul ei. Se propune **o interiorizare a procesului de creștere economică,** în sensul încurajării societății de a-și găsi elementele de dezvoltare în cadrul structurii sale culturale tradiționale. Această abordare ar elimina goana după succese pe termen scurt, bazate pe o structură economică prea dependentă de exterior.

Noul concept implică **recunoașterea dezvoltării ca un proces bazat pe o strategie integrată,** implicînd un progres atotcuprinzător în evoluția societății în întregul său.

Insistînd asupra **importanței structurii culturale** a societății în procesul dezvoltării, structură compusă dintr-un set integrat de relații care guvernează raportul dintre producție și consum în fiecare moment, potrivit nivelului tehnologiei, autorul distinge scenarii diferite în procesul dezvoltării față de evoluția din țările dezvoltate.

În țările occidentale, procesul evoluției economice a condus, stimulat fiind și de războaie, la **apariția condițiilor de aplicare în producție a unor importante inovații tehnice,** bazate pe inițiativa particulară. La început, noile tehnologii apăreau izolat și puteau fi relativ ușor adoptate de alte țări. Ulterior a apărut un element nou prin explozia simultană de inovații și aplicarea de tehnologii avansate pe un front mult mai larg, pe ramuri industriale, greu sau imposibil de adoptat la aceeași scară de țările rămase în urmă. În plus, **procesul înnoirilor tehnologice a devenit continuu** datorită presiunilor autogeneratoare de noi inovații, cunoscute și drept fenomenul autoalimentării continue a funcțiilor de producție din societățile industriale. Odată cu aplicarea tehnologiei pe scară largă, societățile industriale și-au ajustat psihologia socială în același scop. Astfel explică autorul impactul major al teoriilor lui Adam Smith care dau o importanță puternică diviziunii muncii și specializării în producție, reclamînd piețe largi de desfacere, comerț liber și inițiativă privată neîngrădită. Dar, la începutul anilor 1970 a devenit evident că **sporirea continuă a producției** (nu neapărat pentru acoperirea necesităților umane, ci din nevoia funcționării fără perturbări a sistemului capitalist de producție care are nevoie de crearea chiar și în mod artificial de noi sectoare ale cererii de consum) **a intrat, după cum era de așteptat, într-o penurie de resurse naturale.** Sursele de energie sînt primele care s-au dovedit insuficiente, necesitînd reorientarea politicilor de creștere economică.

În țările în curs de dezvoltare, scenariul creșterii economice este complet diferit. Societățile din aceste țări au fost frînate și au întîrziat în privința formării unei atitudini științifice față de dezvoltare. **Evoluția economiei lor a fost dirijată de țări cu tehnologie avansată.** Dominația puterilor imperialiste a frînat atît procesul natural de sintetizare a unor noi tehnologii proprii cît și evoluția culturală proprie. La contactul cu culturile străine dominante, **popoarele subjugate au reacționat în două moduri** diferite :

a) Unele au refuzat să-și modifice structurile lor culturale sau să preia din experiența țărilor dominante. **Rezistența la modificări** nu a putut, însă, decît, cel mult, să întîrzie impactul cu culturile mai dinamice și a avut de regulă un efect opus. În locul unor ajustări treptate, transformările produse prin impactul cu cultura dominantă s-au produs de o manieră radicală înlăturînd structurile culturale tradiționale.

b) Reacția inversă a fost aceea de **imitare rapidă** a structurii culturii dominante, efectuată în numele modernizării și cu speranța că ea va conduce către dezvoltare în aceeași manieră ca în metropole. Rezultatele, însă, au fost uneori catrastrofale.

Fără o solidă bază tehnologică și un mare număr de tehnicieni autohtoni cu înaltă calificare, industria s-a dovedit incapabilă să genereze nivelul de productivitate și de aici surplusul de producție care să permită un nivel ridicat al salariilor și un nivel de trai mai bun.

Surplusul de producție industrială din țările dezvoltate este un rezultat al **permanentelor inovații tehnologice,** care, de fiecare dată conduc în final la o productivitate mai ridicată. Pe plan extern aceasta funcționează ca o **„rentă tehnologică"** pe care țările dezvoltate o primesc ca urmare a acestor inovații. La scară mondială fenomenul va persista atîta timp cît „clasa" țărilor primitoare de rentă tehnologică va rămîne o minoritate, iar țările producătoare numai de materii prime vor putea să-și mai procure resursele financiare necesare plății acestei rente.

Autorul afirmă că o națiune trebuie să-și concepă **dezvoltarea pe baza elementelor fundamentale ale societății sale tradiționale,** elemente implantate în istorie, cultură, obiceiuri.

Coordonate ale stilului de viață propriu

MENȚINEREA STILULUI de viață al populației, consideră autorul, este o **problemă centrală** în strategia dezvoltării deoarece poate **reduce considerabil necesarul de consum și de investiții** impus de metodele străine.

Problema eliminării sărăciei în care trăiește populația din țările în curs de dezvoltare **este mai întîi problema eliminării influenței unui mod de viață inadecvat,** împrumutat din străinătate, care impune societății obiective și atitudini greșite. Sărăcia absolută sau relativă nu va putea fi eliminată în viitorul previzibil fără o considerabilă ajustare atît a structurilor pe plan intern, cît și a relațiilor pe plan internațional, consideră autorul.

Pe plan intern, eliminarea sărăciei impune o abordare combinată a dezvoltării, **diferită față de conceptul tradițional de austeritate.**

Fiecare societate are nevoie pentru dezvoltarea sa de un **echilibru între diferitele elemente de politică economico-socială.** Mai întîi, are nevoie — explică autorul — de **un mecanism sigur de satisfacere a necesităților de bază** ale populației. În al doilea rînd, are nevoie de un **mecanism de recompense individuale** care să stimuleze un efort maxim din partea celor care dovedesc profesionalism și spirit întreprinzător concretizat în contribuția la creșterea economică. Toate mecanismele de acest gen trebuie **să funcționeze simultan** și să se întreprindă într-o corelare perfectă.

Nu numai în perspectiva dezvoltării fiecărei țări în parte dar și **în perspectiva dezvoltării ansamblului țărilor în curs de dezvoltare,** țările subdezvoltate au nevoie de o întărire a tradițiilor și a structurilor lor culturale mai puțin costisitoare în procesul dezvoltării.

---

[1]) Moinuddin Baqai, „Societal frómwork for economic development" (IFDA Dossiers 8, June, 1979). Moinuddin Baqai este economist, funcționar superior în Comisia guvernamentală de Planificare din Pakistan și totodată membru în Comitetul ONU pentru Planificarea Dezvoltării.

[2]) Gunnar Myrdal, Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations (Twentieth Century Fund Study; New York, Pantheon Books, 1968)

Întreaga dispută în jurul înfăptuirii sau nu a noii ordini internaționale este, în opinia autorului, **o dispută în legătură cu stilul de viață.** Națiunile dominante caută să-și conserve prezentul lor stil de viață care nu poate fi menținut decît menținînd actuala ordine economică internațională. Pe măsură ce acest stil de viață imitat în țările în curs de dezvoltare ar presupune atingerea stadiului dezvoltării, lupta pentru resurse ar deveni insuportabilă, dificultățile ar spori pentru că **vor apărea noi restricții specifice în creșterea economică.** Energia este doar prima din aceste restricții specifice.

Perpetuarea actualei ordini internaționale ar favoriza continuarea fluxului de materii prime către țările dezvoltate, flux urmat, la cererea țărilor în curs de dezvoltare, de o returnare, doar parțială, de resurse, sub formă de asistență externă. Relația de complementaritate parțială se stinge singură prin încetinirea fluxului net de asistență externă prin creșterea datoriei externe și a deteriorării capacității țărilor în curs de dezvoltare de decontare a obligațiilor lor financiare.

Noii abordări a dezvoltării, autorul îi găsește **rațiuni comune în țările în curs de dezvoltare,** în primul rînd în unul din elementele sale principale, acela privind satisfacerea **necesităților de bază ale populației.** Totuși, observă autorul, acest obiectiv nu este urmărit în mod logic. Mai întîi, pentru că există un **conflict conceptual între necesitățile reale și standardele străine** la care s-a recurs pentru atingerea acestui scop. Necesitățile de alimentație sînt judecate în termeni occidentali, fără a evalua corect obiceiurile culinare, de structură a alimentației sau obiceiurile tradiționale de familie. În educație, în locul calității profesorilor și a elevilor se pune accentul pe clădiri moderne și greoaie, total în contradicție cu zonele rurale, de exemplu. În al doilea rînd, **ajutorul extern** pentru acoperirea necesităților de bază tinde să fie interpretat ca un **act de caritate.** Interpretarea că ajutorul extern trebuie să contribuie la consolidarea unei baze viabile pentru dezvoltare de sine stătătoare tinde să fie ignorată. **Problema acoperirii necesităților de bază ale populației din fiecare țară și asocierea ei cu problema ajutorului extern** necesită în opinia autorului un concept global, implicînd încheierea unui acord între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate. Formula actuală, exprimată printr-o disponibilitate limitată a ajutorului extern determinat de suma pe care țările dezvoltate sînt dispuse să o acorde și nu de suma necesară țărilor în curs de dezvoltare, nu va putea conduce niciodată la rezultatele scontate.

În același timp, autorul precizează că **abordarea problemei necesităților reale ale populației constă în decizia fermă de politică internă de a acoperi necesitățile de bază ale întregii populații oricare ar fi mărimea părții din produsul intern alocată pentru consumul curent.** Întregul excedent peste acoperirea necesităților de bază, definite într-o manieră dictată de tradițiile naționale și de disponibilitatea resurselor, ar trebui dedicat :

a) dezvoltării extensive și consolidării bazei de experți și specialiștilor autothoni ;

b) extinderii aplicării tehnologiei în toate procesele de producție.

Ambele acțiuni trebuie să aibă în vedere fie sectoarele de producere a bunurilor de consum, fie sectoarele de producere a mijloacelor de producție în scopul acoperirii necesităților de bază ale societății. **Producția altor categorii de bunuri de consum peste nivelul necesarului de bază trebuie să fie selectivă,** apariția ei nu pornește de la cerere la producție, ci de la decizia de producție luată pe baza resurselor disponibile și a capacității de a stăpîni tehnologia necesară acestei producții. **Schimbările în structura nivelului de trai vor fi mai lente, dar de ample proare și cu un efect mult mai mare.** Progresele mai puțin evidente pe termen scurt ar urma să fie bazate pe capacitățile interne de producție socotind în principal resursele interne. Pentru aceasta este necesar ca societatea să-și găsească elementele de dezvoltare pornind de la tradițiile sale culturale care i-ar permite o **atitudine pozitivă către un mod de viață și de producție mult mai puțin costisitor.**

De la concept la practică

ODATĂ ANALIZAT conceptul noii strategii de dezvoltare, autorul recomandă trecerea la măsuri practice. Experiența a demonstrat imposibilitatea practicării unei politici de izolare, inclusiv față de țările dezvoltate.

Motivația angrenării diferitelor categorii ale populației în procesul dezvoltării trebuie să depășească scopul îmbunătățirii imediate a nivelului de trai. Teza creșterii rapide a nivelului de trai ar putea conduce la organizarea de diferite grupuri sociale care caută îmbunătățirea stării lor pe seama altor grupuri din rîndul populației. Recompensele materiale nu pot fi un scop în sine. Ele trebuie însă să fie mijloacele de determinare a poziției sociale a fiecărui individ și grup social în funcție strictă de contribuția lor productivă. Prin urmare, **indiferent de structura consumului, poziția socială este legată de contribuția la sporirea producției.**

Prin reactivarea unui **sistem național de promovare a valorilor** însă, opinează autorul, majoritatea inteligenței din țările în curs de dezvoltare va înțelege că bunăstarea sa este intrinsec legată de a țării lor. Ei nu vor putea cere o oază de prosperitate. Lupta pentru sporirea numărului sau a mărimii unor astfel de oaze ar fi contraproductivă. Prosperitatea reală a întregii țări ar fi doar cea bazată pe dezvoltarea sistemului productiv intern, pe capacitatea de a deține tehnologie și a promova creația și progresul tehnic angrenînd fiecare participant la sistemul economic național. Este necesară **reactivarea și reconstruirea unor instituții tradiționale** cu rol de consolidare a integrării societății și de promovare a idealurilor comune.

Modificările înnoitoare sînt posibile fără a fi necesară introducerea de bariere fizice. Punctul de pornire trebuie să fie marcat de independență în gîndirea națională și de încadrare deplină în sistemul valorilor proprii. Nu trebuie însă să se alunece către renegarea a orice este modern sau străin. Inovația, adaptarea și creativitatea sînt elementele esențiale ale progresului unei societăți.

Dezvoltarea economică concepută îngust spre realizarea unei creșteri rapide necesită investiții mari de capital, multă tehnologie importată, experți și forță de muncă calificată. **Acumularea pe scară largă poate apare numai dacă normele stilului de viață unanim acceptate de societate cer acumulare pentru dezvoltare și nu consum ca atare.** Contrar opiniei că societatea tradițională a încurajat consumul risipitor și ostentativ, autorul apreciază că față de societatea modernă ea a regularizat consumul de o manieră mult mai ordonată.

Dimensionarea resurselor alocate pentru dezvoltare ca surplus peste necesitățile de consum în țările în curs de dezvoltare trebuie însă gîndită într-un concept mult mai larg decît simpla investiție. În conceptul de investiție există un accent evident pe sporirea rapidă și vizibilă a producției. Creșterea producției este adesea atribuită direct investiției. De aici, tendința unei creșteri rapide, direct legată de sporirea volumului mare al investițiilor, raționament care poate conduce la o abordare distorsionată a dezvoltării pe termen lung. Surplusul de resurse trebuie utilizat în avansarea bazei tehnologice în interesul întregii societăți.

Dezvoltarea învățămîntului, educația tehnică și științifică care va amplifica aprovizionarea economiei cu forță de muncă calificată și specializată necesită perioade lungi de timp, probabil de-a lungul unei întregi generații, dar fără o astfel de bază dezvoltarea industrială nu va putea fi edificată. În mod similar, dezvoltarea industrială trebuie să se bazeze pe ridicarea continuă a calificării prin trecerea treptată la tehnologiile avansate.

Chiar dacă inițial ar da rezultate, mașinile concepute în străinătate și preluate pentru a constitui baza tehnologică a societății se vor dovedi după un timp că nu pot constitui decît simple oaze tehnice inadecvate capabilității tehnice și necesităților de dezvoltare ale societății. **Alegerea tehnologiei noi,** folosirea ei pe scară largă, trebuie privită ca **un concept dinamic** necesitînd o continuă adaptare și perfecționare care să conducă la **inovație și creație națională.** Introducerea de industrii noi cu tehnologie modernă, avansată trebuie să pornească de la capacitatea tehnică de asimilare și să aibă în vedere adaptarea la condițiile și necesitățile locale.

Autorul conchide că recunoașterea și reconsiderarea structurii culturale tradiționale din țările în curs de dezvoltare trebuie să constituie mai degrabă un factor favorabil decît un impediment în procesul dezvoltării. **Culturile tradiționale sînt mult mai potrivite ca punct de pornire pe calea unor transformări înnoitoare** decît modelele imitate din străinătate. Modernizările necesare trebuie să se bazeze pe respectarea tradiției care a consacrat de veacuri soluțiile tehnice și economice cele mai potrivite unor condiții date. Noile instituții de susținere a dezvoltării trebuie să se dezvolte numai pe baza unor evaluări și analize critice asupra celor tradiționale, în scopul :

a) menținerii gradului de integrare a societății și evitării fragmentării ei ;

b) evitării creșterii cererii de consum peste posibilitățile de producție.

Aceste țări trebuie să-și reactiveze stilul de viață care le-a permis de secole să se acomodeze condițiilor și resurselor naturale disponibile. Sărăcia nu poate fi înlăturată deodată, dar poate fi atenuată treptat, fără tensiuni sociale, printr-un mod de viață care caută să evite risipa de resurse și să cultive valorile autohtone.

Marin FRĂNCU

R. P. BULGARIA

PRIORITĂŢI ÎN INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC

PRINTRE realizările de seamă din cei 37 de ani, de cînd economia bulgară înaintează pe calea edificării societăţii socialiste şi a celei comuniste, figurează pe prim plan făurirea unei industrii moderne şi complexe. Faptul este ilustrat — între altele — de creşterea de 74 de ori a volumului producţiei industriale ; în acest cadru producţia mijloacelor de producţie a sporit de 198 de ori, iar cea de bunuri de consum — de 35 de ori. Ca urmare, în economia bulgară raportul dintre valoarea producţiei industriale şi a celei agricole s-a modificat de la 1:3 în anul 1939 la 4:1 în 1980. De asemenea, ponderea producţiei mijloacelor de producţie în ansamblul producţiei industriale s-a ridicat la circa 62% anul trecut.

Totodată, în anii construcţiei socialiste au fost create şi dezvoltate ramuri industriale cu totul noi. Astfel, practic inexistentă înainte de eliberare, metalurgia bulgară a furnizat în 1980 economiei naţionale peste 3,2 mil. tone de metale ; dacă anterior Bulgaria importa chiar şi cele mai simple instrumente şi unelte de producţie, în prezent ea dispune de o diversificată industrie a construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, printre principalele sale subramuri numărîndu-se producţia de maşini-unelte, de maşini agricole şi maşini pentru manipularea şi depozitarea mărfurilor, de articole electrotehnice şi electronice, de nave ş.a. Construcţiile de maşini furnizau în 1980 aproape o treime din producţia industrială globală şi aproape jumătate din exporturile ţării.

În cursul cincinalului 1976—1980 s-au înregistrat o serie de schimbări în structura şi organizarea ramurii constructoare de maşini, tendinţa esenţială constituind-o trecerea la producerea unor sisteme de maşini, linii tehnologice şi instalaţii complete pentru diferite sectoare ale economiei. În actualul cincinal, orientarea fundamentală către intensificarea economiei naţionale urmează să fie transpusă în viaţă prin promovarea progresului ştiinţific şi tehnic în toate domeniile, acordîndu-se prioritate dezvoltării tocmai acelor ramuri care îl vehiculează. Ca atare, faţă de o creştere a producţiei industriale globale cu 30—35%, producţia construcţiilor de maşini urmează să sporească cu 50—55%, iar cea a industriei chimice cu 50%.

Se apreciază că maşinile şi instalaţiile automatizate şi cu o productivitate înaltă vor constitui cheia de boltă a structurii industriei constructoare de maşini din R. P. Bulgaria, ele urmînd să asigure mecanizarea şi automatizarea diverselor procese de producţie. În perioada 1981—1985 evoluţia construcţiilor de maşini se va caracteriza prin extinderea producţiei de maşini-unelte cu comandă-program numerică, de instalaţii de manipulat, de roboţi şi module tehnologice, precum şi de sisteme automatizate şi instalaţii complete, destinate dotării economiei naţionale sau exportului. Prin înzestrarea cu asemenea maşini şi instalaţii vor fi create premisele pentru ridicarea de două-trei ori a productivităţii muncii şi reducerea cu 20—25% a ponderii muncii manuale, a muncilor grele, în procesele de producţie.

Introducerea treptată a automatizării complexe a proceselor de producţie din această ramură de bază a industriei a necesitat elaborarea mai multor programe tehnico-ştiinţifice ; dintre acestea, programul de automatizare a proceselor tehnologice — de pildă — prevede, în primul rînd, ridicarea continuă a nivelului tehnic a sistemelor de comenzi numerice, prin recurgerea la dispozitive prevăzute cu microprocesoare. O însemnătate tot atît de mare se acordă şi automatizării deservirii maşinilor şi instalaţiilor cu ajutorul unor manipulatoare, roboţi, al paletizării etc.

Se prevede ca programul de automatizare a construcţiilor de maşini să se realizeze în două etape ; în prima dintre ele (1980—1982) urmînd să se extindă gama fabricaţiei de strunguri şi de maşini-unelte pentru rectificat, prevăzute cu comandă numerică, să se asimileze producţia de module tehnologice, cuprinzînd mai multe maşini-unelte deservite de un robot. În cursul celei de a doua etape (1983—1985) eforturile vor fi axate pe edificarea de sectoare sau linii de fabricaţie, capabile de multă suplete şi care să utilizeze pe scară largă roboţi peniru executarea operaţiunilor secundare, de manipulare şi depozitare.

Fabricarea unei serii de roboţi pentru industria constructoare de maşini, de dispozitive cu comandă numerică şi cu microprocesoare urmează să se realizeze pe baza acordurilor de utilizare a unor licenţe străine. În acelaşi timp, în Bulgaria se desfăşoară o susţinută activitate de cercetare ştiinţifică în acest domeniu, numai problemele „robotizării" industriei aflîndu-se înscrise în preocupările a peste douăzeci de institutii de cercetare, care lucrează în strînsă colaborare cu întreprinderile de profil. Poate fi citat, între altele, cazul combinatului ştiinţific şi de producţie „Béroé" din Stara Zagora, ai cărui specialişti au realizat un ansamblu format dintr-un robot şi două maşini-unelte, pentru producerea de piese destinate noilor roboţi, respectiv un robot care fabrică alţi roboţi.

Se apreciază că, la sfîrşitul cincinalului, maşinile cu comandă numerică vor putea înfăptui peste 30% din totalul operaţiunilor de prelucrare a pieselor din industria constructoare de maşini din R.P. Bulgaria, asigurîndu-se totodată o calitate înaltă a producţiei şi o productivitate de 3—5 ori mai ridicată, (comparativ cu maşinile-unelte obişnuite) ; ca şi deservirea simultană a 2—3 maşini. Pe de altă parte, peste 3 mii de roboţi şi dispozitive de manipulat vor prelua numeroase operaţiuni auxiliare, iar procesele de sudură şi de vopsire vor fi mecanizate, urmînd ca volumul muncilor manuale să se reducă cu 35%.

Un rol important în implantarea progresului tehnic în industria constructoare de maşini şi în alte ramuri şi sectoare ale economiei bulgare revine industriei electronice, jaloanele esenţiale ale dezvoltării în perspectivă a acestei subramuri, ca şi a celei electrotehnice, fiind stabilite într-un program special pe perioada pînă în anul 1990. În cursul cincinalului 1976—1980 nomenclatura producţiei industriei electronice s-a înnoit cu aproximativ 20% (inclusiv produsele perfecţionate), accentul principal fiind pus pe dezvoltarea fabricării aparaturii electronice de calcul, a microelectronicii. Ţinîndu-se seama de obiectivele calitativ noi de ridicare a gradului de „intelectualizare" a producţiei sociale, în actualul deceniu în faţa industriei electronice stă sarcina prioritară a însuşirii producţiei de sisteme şi dispozitive cu un nivel superior de „intelectualizare". Aceasta, — după cum se subliniază în presa bulgară — de asemenea şi pentru a spori competitivitatea pe piaţa mondială a produselor industriei constructoare de maşini din Bulgaria, a intensifica participarea sa la diviziunea internaţională a muncii în domeniul tehnicilor şi tehnologiilor de vîrf.

N. POPOV

Consecințe ale recesiunii

UNA dintre consecințele actualei recesiuni din țările capitaliste și ale intensificării tendințelor inflaționiste o constituie creșterea rapidă a volumului datoriilor contractate de firmele și companiile din țările respective, fenomenul fiind deosebit de evident în cazul Statelor Unite.

Astfel, conform estimațiilor publicate **United States News and World Re-**

Volumul datoriilor corporațiilor din S.U.A. (I) și al dobînzilor achitate de acestea (II), în miliarde dolari

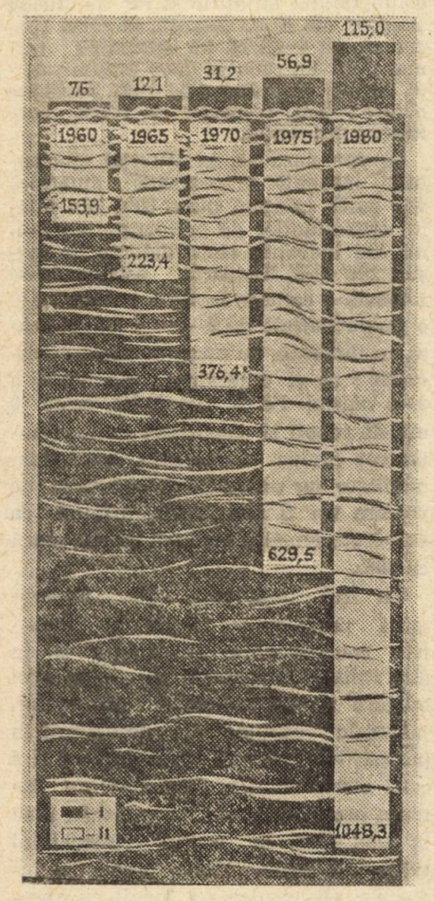

port, în perioada 1960—1980 volumul global al datoriilor contractate de corporațiile din S.U.A. a sporit de aproape șapte ori, iar, datorită și scumpirii creditului, cel al dobînzilor plătite anual — de peste 15 ori (vezi graficul). Faptul că o parte tot mai mare a profitului realizat de corporațiile respective este destinată achitării ratelor și dobînzilor determină agravarea situației financiare a multora dintre ele, ceea ce se reflectă — între altele — în creșterea numărului falimentelor înregistrate în S.U.A

Ungaria: rolul crescînd al cooperativelor industriale

CA URMARE a transpunerii în viață, începînd din 1971 a prevederilor planului decenal de dezvoltare a cooperativelor industriale din Ungaria, producția acestora a crescut mai rapid decît cea a ansamblului industriei (cu 6,5% în medie pe anii 1976—1979, față de 4,6%. În anul 1980 în țară funcționau 390 de cooperative, în care lucrau 300 mii de persoane și se producea 8% din valoarea globală a producției industriale.

Reorganizarea și dotarea cu mijloace moderne a acestui sector de activitate a permis nu numai creșterea de peste două ori a volumului producției în condițiile reducerii, în decurs de un deceniu, cu 3% a efectivului persoanelor ocupate, dar și depășirea caracterului îngust meșteșugăresc al muncii. Exportul produselor fabricate de aceste cooperative s-a dezvoltat rapid, îndeosebi către țările cu valută convertibilă, el reprezentînd anul trecut 26% din producția de încălțăminte pentru femei, 43% din cea de mantouri pentru femei, 49% din confecțiile destinate copiilor, 24% din mobila capitonată realizate de cooperative. Un capitol important al activității de export a cooperativelor industriale ungare îl constituie livrarea de mici întreprinderi complete, îndeosebi în țări în curs de dezvoltare, ca Kenya, Nigeria, Pakistan.

Un vechi material de construcție în actualitate

PĂMÎNTUL ar putea să constituie singurul răspuns pentru una dintre cele mai grele probleme ale lumii și anume cum să fie construite cele o jumătate de miliard de locuințe necesare populației țărilor în curs de dezvoltare pînă la sfîrșitul secolului, apreciază specialiști ai Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător.

Înainte de criza energiei se considera că materialul ideal ar fi cimentul și derivații săi. Dar cimentul consumă multă energie și este scump : dacă în 1973 țările în curs de dezvoltare au plătit 405 milioane de dolari pentru cimentul importat, în 1975 nota se ridica la mai mult de 1 miliard dolari. Mai mult, unii experți apreciază că chiar dacă rezervele de materii prime necesare pentru menținerea actualei producții anuale de ciment pînă în anul 2000 ar fi suficiente, în schimb ar fi mult mai greu să fie procurate cele 700 milioane tone de apă dulce și cele 17 miliarde de tone de pietriș necesare pentru transformarea cimentului în beton.

În schimb există o veche tradiție a construcțiilor din pămînt bătut, chiar și în Europa de Nord cu un climat umed și rece. Dacă ploaia și umiditatea sînt principalii adversari ai construcțiilor de pămînt, îmbinarea tehnicilor tradiționale cu tehnologia modernă oferă mijloacele pentru a face acest material impermeabil. Astfel adăugînd ciment în proporție de 1 la 15 se obține un material de construcție rezistent la apă, asemănător mortarului. Același rezultat se obține prin adaos de bitum, var etc. Iată de ce, ținînd seama și de costul scăzut al acestui material de construcție, devin tot mai numeroase institutele de cercetări de specialitate, care își concentrează atenția asupra numeroaselor posibilități pe care le oferă.

Iugoslavia: studierea valorificării resturilor menajere

CONFORM unor estimații publicate în revista iugoslavă **Produktivnost,** la sfîrșitul deceniului trecut volumul anual al resturilor menajere, calculat pe un locuitor, era de 210—240 kg în Anglia, 220—260 kg în Danemarca, 150—170 kg în Elveția, 180—220 kg în R.F.G., 190—250 kg în Italia și 150—170 kg în Olanda, iar în cîteva orașe mari din Iugoslavia era — în medie de 387 kg. Se apreciază, totodată, că masa resturilor menajere manifestă tendința de creștere în mediul urban cu 4—5% pe an.

După calculele specialiștilor structura medie a resturilor menajere din mediul urban se prezintă astfel (în % din total) : hîrtie — 20, apă — 16, combustibili (cărbune), zgură, cocs) — 15, resturi textile — 10, produse alimentare vegetale (fructe, legume, pîine) — 10, lemn — 5, sticlă — 3, materiale de origină animală — 3, mase plastice — 2, ceramică — 2, metale — 2, alte substanțe — 12 la sută.

Autorii studiului publicat opinează că construirea unor instalații de prelucrare complexă a resturilor menajere (pentru valorificarea materiilor prime secundare și a energiei) este economicește justificată numai în preajma orașelor mari, cu o populație de cel puțin 0,5—1 milion de locuitori.

Sisteme de producție flexibile

ÎN strădania lor de a mări productivitatea muncii, cercetătorii și proiectanții din țările industrializate caută să dezvolte noi procese tehnologice bazate din ce în ce mai mult pe sisteme de producție flexibile. Îndeosebi în industria americană și cea japoneză se tinde ca mașinile unelte să fie conectate la un computer pentru automatizarea producției unor serii mici și variate de piese.

Cele mai flexibile sisteme — și cele mai eficiente în același timp — sînt acelea care încorporează roboții sau cărucioarele automate, care transferă piesele de la o mașină la alta. Sistemele concepute să folosească mașinile în combinații diferite sau într-o ordine diferită pot produce o mai mare varietate de piese, relevă revista britanică „The Economist". Printre avantajele de bază pe care le prezintă sistemele de producție flexibile pot fi menționate : reducerea costurilor de producție (o mare parte a proceselor tehnologice sînt computerizate, iar piesele sînt deplasate de roboți și nu manual) ; flux tehnologic continuu (sistemele automate pot funcționa zi și noapte) ; o mai bună utilizare a mașinilor — prin integrarea mașinilor unelte în sisteme de lucru automatizate se atinge un grad de utilizare de 80—85% a fondului de timp ; versatilitate — sistemele pot trece rapid la producerea unor piese noi, avînd aproximativ aceleași dimensiuni.

GLOSAR

Şomaj

FENOMENUL şomajului este specific orînduirii capitaliste. Asupra actualităţii, importanţei şi gravităţii social-economice a problemei şomajului în ţările capitaliste nu este cazul să se insiste aici : numeroase articole, studii şi statistici sînt consacrate acestui fenomen, care a atins proporţii fără precedent pentru perioada postbelică. Ce este însă şomajul ?

O definiţie consideră că şomajul înseamnă întreruperea involuntară şi prelungită a muncii, ca urmare a imposibilităţii găsirii unui loc de muncă. Această întrerupere se produce în momentul în care contractul de muncă dintre salariat şi patron încetează. În literatura economică occidentală, şomajul este prezentat ca avînd următoarele forme :

(1) **Şomajul „friţional"** : situaţie în care muncitorul nu-şi pierde locul de muncă din cauza dezechilibrului dintre oferta şi cererea de forţă de muncă, ci ca urmare a calificării muncitorului. Cereri de forţă de muncă există, însă pentru alte calificări decît aceea a muncitorului.

(2) **Şomajul „structural"** sau **„tehnologic"** : acesta este provocat de modificări structurale intervenite în economie. Astfel, în perioada anterioară crizei energetice, în care minele de cărbuni se închideau în Occident din cauza lipsei de rentabilitate, o mare parte din mineri au rămas fără ocupaţie.

(3) **Şomajul „ciclic"** : este forma cea mai gravă de şomaj, determinată de crizele economice. Aşa cum se constată şi în cursul actualei crizei (deşi, potrivit unor analize pertinente, această criză nu are un caracter ciclic), statul capitalist este incapabil să ia măsuri eficiente de combatere a şomajului, care a luat proporţii dramatice.

(4) **Şomajul „voluntar"** : autorităţile din ţările occidentale, în încercarea de a micşora efectul produs de numărul tot mai mare de oameni ai muncii care îngroaşă rîndurile şomerilor, caută să arunce vina pe... victimele şomajului : acestea şomează nu pentru că n-ar găsi un loc de muncă, ci pentru că ar prefera să nu muncească şi să trăiască din ajutorul de şomaj.

Pe lîngă aceste patru forme de şomaj, denumit total, capitalismul mai cunoaşte şi alte forme de şomaj, denumite şomaj parţial sau şomaj sezonier, în care legătura dintre muncitor şi patron nu este ruptă, aşa cum se întîmplă în şomajul total. Şomajul parţial apare în cadrul unor întreprinderi care, din cauza scăderii volumului afacerilor, iau măsura de reducere a timpului de muncă şi a salariilor. Şomajul sezonier apare în cazurile în care specificul locului de muncă nu permite utilizarea forţei de muncă tot timpul anului, necesitînd întreruperea periodică a lucrului, cum este cazul în industria construcţiilor.

În ultimul timp, în unele ţări capitaliste a fost adoptată o noţiune mai largă decît şomajul şi anume „populaţia disponibilă în căutarea unui loc de muncă". Prin aceasta se înţelege totalitatea persoanelor care, la recensămîntul populaţiei, declară că sînt forţate de împrejurări la inactivitate. Acest total cuprinde, pe lîngă şomerii recunoscuţi ca atare, pe tinerii care aşteaptă uneori, în condiţiile capitalismului, o perioadă îndelungată pînă să se poată încadra într-o muncă, femeile care caută să se angajeze pentru a face faţă cheltuielilor gospodăreşti tot mai mari, pensionarii care urmăresc prelungirea perioadei de activitate etc.

Nu trebuie scăpat din vedere faptul că există numeroase opinii în Occident în sensul că şomajul n-ar fi o plagă, ci o necesitate a economiei capitaliste, proporţia acestui şomaj „necesar" variind de la ţară la ţară şi de la o fază conjuncturală la alta.

C. K.

Ţări recent industrializate

Dan Gherasim, Rîmnicu Vîlcea — Termenul de ţări recent (sau nou) industrializate se referă de regulă, în America Latină, la Brazilia şi Mexic, în Europa la Grecia, Portugalia şi Spania, precum şi la o serie de ţări şi teritorii din Orientul Îndepărtat (Hong Kong, Singapore, Coreea de Sud etc.) Cele mai recente date disponibile privind comerţul ţărilor incluse în această categorie se referă la anul 1979. În raport cu primul studiu consacrat de O.C.D.E. acestor ţări, datînd din anul 1977, datele respective relevă creşterea în continuare a ponderii lor în importul ţărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E., de la 8,1 la sută în 1977 la 8,9 la sută, în 1979, evoluţie care prelungeşte o tendinţă observată din 1973. Cea mai importantă contribuţie la această creştere au adus-o ţările şi teritoriile din Orientul Îndepărtat.

Un alt fenomen înregistrat în ultimii ani îl reprezintă diversificarea importurilor provenind din ţările recent industrializate. De notat că la primele două grupe de produse ca pondere în importul respectiv în anul 1977 (confecţii şi articole din piele) s-a înregistrat o plafonare sau chiar o uşoară reducere a volumului relativ al livrărilor, înregistrîndu-se în schimb progrese substanţiale la aproape toate celelalte grupe de produse.

După o reducere între 1974 şi 1977, în favoarea ţărilor OPEC, ponderea noilor ţări industrializate în exportul de produse manufacturate al ţărilor dezvoltate a început să crească, ajungînd la 10,1 la sută, în 1979, în vreme ce ponderea ţărilor OPEC s-a redus de la 10,8 la sută în 1977 la 8,4 la sută doi ani mai tîrziu.

Principala contribuţie la această evoluţie a venit din partea livrărilor de bunuri de echipament, care au sporit într-un ritm de 16 la sută într-o perioadă de stagnare a exporturilor pe toate celelalte pieţe.

Dinamismul schimburilor acestui grup restrîns de ţări nu poate ascunde însă situaţia dificilă a majorităţii ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare puternic dezavantaje de actuala ordine internaţională

Vîrsta mediană

Virgil Toboc, Buzău — Vîrsta mediană (a unei populaţii) este un indicator care oferă informaţii despre caracterul repartiţiei statistice : simetric, asimetric. Prin definiţie, valoarea mediană împarte o colectivitate statistică în două părţi egale. În cazul populaţiei, vîrsta mediană înseamnă că jumătate din populaţie se află sub valoarea medianei, iar cealaltă jumătate — peste valoarea ei.

Calculul operativ al vîrstei mediane se face cu ajutorul unei formule de interpolare.

Exemplificăm cu datele recensămîntului din 1977, obţinîndu-se rezultatul de 30,57 ani.

Vîrsta mediană în 1977 este cu circa 2 ani şi jumătate mai mică decît vîrsta medie. În 1956, cînd populaţia României era cu mult mai tînără, vîrsta mediană era cu 5 ani mai mică decît vîrsta medie. Descrierea şi analiza populaţiei după vîrstă se continuă cu cuartile, decile etc.

Avantajele calculării vîrstei mediane sînt multiple. Ea furnizează indicaţii globale asupra gradului de îmbătrînire a unei populaţii. Dacă, de pildă, vîrsta mediană este mai mare decît vîrsta medie, sîntem în situaţia unei populaţii foarte îmbătrînite. De aceea vîrsta mediană este un indicator complementar vîrstei medii, iar analiza combinată a acestor două valori ale tendinţei centrale folosind şi alţi indici din statistica matematică, are o certă valoare gnoseologică.

Grupe cincinale de vîrstă	Efectivul populaţiei	Numărul cumulat al populaţiei
0— 4 ani	1 955 209	1 955 209
5— 9 ani	2 194 418	4 149 627
10—14 ani	1 368 116	5 517 743
15—19 ani	1 667 673	7 185 416
20—24 ani	1 825 793	9 011 209
25—29 ani	1 624 619	10 635 828
30—34 ani	1 226 968	11 902 796
100 ani şi peste	124	21 558 348

$$\frac{N}{2} = \frac{21 \cdot 558 \cdot 348}{2} = 10 \cdot 779 \cdot 174,$$

deci mediana trebuie căutată în intervalul 30—34.

Transport în comun

Elöd Kocsis, Tîrgu Mureş — Dintre sistemele teleghidate de transport în comun realizate pînă în prezent, cel mai amplu este aşa numitul Airtrans construit pe aeroportul internaţional Dallas — Fort Worth din S.U.A., în lungime de circa 20 km, deservit de 68 de vehicule. Există intenţia contruirii unor sisteme similare în centrul unor mari oraşe americane în cadrul unui program intitulat „Downatown People Mover". O cerere de ofertă în cadrul acestui program a fost lansată nu demult pentru oraşul Los Angeles. Două sisteme teleghidate sînt în curs de experimentare în Japonia, unul la Osaka, altul la Kobe de data aceasta asigurînd legătura între centrul oraşelor respective şi suburbii.

Avantajele cele mai des citate ale unor asemenea sisteme automate sînt completa lor independenţă de restul circulaţiei, ceea ce reprezintă o importantă premisă a ritmicităţii, caracterul nepoluant datorită alimentării cu energie electrică şi supleţea, capacitatea de adaptare. Printre inconveniente se numără problemele psihologice pe care le ridică absenţa vizibilă a factorului uman (motiv pentru care la unele metrouri teleghidate s-a recurs la manechine în locul conducătorului), spaţiul larg solicitat în centrul oraşelor, adică tocmai acolo unde acesta este cel mai puţin disponibil, şi costul ridicat, mai greu de suportat într-o perioadă de criză.

Turism

Marioara Boaru, Azuga — Turismul reprezintă o ramură de bază a economiei nu numai pentru numeroase ţări în curs de dezvoltare, ci şi pentru o serie de ţări dezvoltate. Cazul Franţei este elocvent în această privinţă. Încasările în valută de pe urma turiştilor străini au fost în 1980 la fel de mari ca cele realizate din exportul industriei aeronautice, şi anume 9,3 miliarde de franci. Cifra de afaceri totală a industriei turismului (depăşind 30 miliarde de franci) este comparabilă cu cea a agriculturii şi pescuitului maritim luate la un loc. În sfîrşit se apreciază că cele 30 milioane de turişti străini care au vizitat Franţa anul trecut au asigurat în această ţară locuri de muncă pentru circa 1,5 milioane de persoane.

Ţinînd seama de marele potenţial de care dispune această ramură a economiei naţionale ca şi de interesul economic şi social al turismului nu numai pentru ansamblul ţării, ci şi pentru diferitele sale regiuni componente, guvernul a adoptat recent un program special de promovare în străinătate a „zăcămintelor turistice" ale Franţei. O atenţie deosebită este acordată efortului promoţional în special în America de Sud, Orientul Mijlociu şi Australia.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 4 septembrie 1981

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
- Măsuri concrete pentru progresul multilateral al agriculturii noastre socialiste **(Ovidiu Popescu)** 1
- Dezbatere „R. E.". Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (I) 3

— Al XVI-lea Congres internațional de istoria științei
- Umanismul, sens suprem al dezvoltării științei **(Cristian Popescu)** 5
- Tehnologie și civilizație **(Mihai Drăgănescu)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea consumurilor materiale — la baza sporirii eficienței **(Cr. Popeia)** 8

— Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (II) **(Iosif Bercia)** 10

— Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Știință — tehnologie — eficiență 14

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ORGANIZARE

— Stimularea progresului tehnic **(Dorin Constantinescu)** 16

TEORII — IDEI

— Documente de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice (I) **(Iosif Adam)** 18

— Om — tehnică — mediu. Promovarea tehnologiilor de producere a biogazului în zonele rurale **(Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu)** 20

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Oprea Parpală)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reamplasarea industriilor — instrument al înlăturării disparităților economice contemporane **(Costea Munteanu)** 24

— Tendințe — conjuncturi 26

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Cadru social adecvat dezvoltării economice **(Marin Frâncu)** 27

— R. P. Bulgaria. Priorități în introducerea progresului tehnic **(N. Popov)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Bringing firmly into operation the principles of the new economic and financial mechanism in agriculture (I) 3
— The XVI th International Congress of the History of Science. Humanism, supreme sense of the development of science **(Cristian Popescu)** 5
— Upgrow the contribution of the scientific research to the development of the existent mineral resources (II) **(Iosif Bercia)** 10
— Labour productivity increase : imperative of the development of the Romanian economy **(Barbu Gh. Petrescu)** 12
— Promoting the technologies for the production of biogas in rural settlements **(Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu)** 20
— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) **(Oprea Parpală)** 22
— Industrial redeployment : an instrument to eliminate the contemporary economic disparities **(Costea Munteanu)** 24
— Adequate societal framework for the economic development **(Marin Frâncu)** 27
— The People's Republic of Bulgaria. Priorities in inttocing the technological progress **(N. Popov)** 29

DANS LE NUMÉRO

— L'application conséquente des principes du nouveau mécanisme économique et financier dans l'agriculture (I) 3
— Le XVI-e Congrès international de l'histoire de la science. L'humanismes, sens suprème du développement de la science **(Cristian Popescu)** 5
— L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique à l'extension des ressources minérales disponibles (II) **(Iosif Bercia)** 10
— L'élévation de la productivité du travail — impératif du développement de l'économie roumaine **(Barbu Gh. Petrescu)** 12
— Homme — technique — environnement. La promotion des technologies de production du biogas dans les zones rurales **(Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu)** 20
— Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) **(Oprea Parpală)** 22
— Le réamplacement des industries — instrument de liquidation des disparités économiques contemporaines **(Costea Munteanu)** 24
— Cadre social adéquat pour le développement économique **(Marin Frâncu)** 27
— La R.P. de Bulgarie. Priorités dans l'introduction du progrès technique **(N. Popov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Последовательное применение принципов нового экономическо о-финансого механизма в сельском хозяйстве (I) 3
— XVI-ый Международный съезд истории науки. Гуманизм — высший смысл развития науки **(Кристиан Попеску)** 5
— Рост содействия научного исследования в расширении свонодных минеральных ресурсов (II) **(Иосиф Берчя)** 10
— Повышение производмтельности труда — повеление развития румынской экономики **(Барбу Г. Петреску)** 12
— Человек — техники — среда. Внедрение технологий по производству биогаза в сельским зонах **(Ана Мария Санди, Ион Андрей Попеску)** 20
— Школы • течении • экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления (II) **(Опреа Парпалэ)** 22
— Переразмещение промыш леностей — инструмент устранения экономических современных разниц **(Костеа Мунтеану)** 24
— Вопросы бугущего и развития в контепции некоторых специалистов. Социальные рамки приемленные экономическому развитию **(Марин Фрынку)** 27
— Н.П. Болгария Первостепенные вопросы в веденние технического прогресса **(Н. Попов)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont : K.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

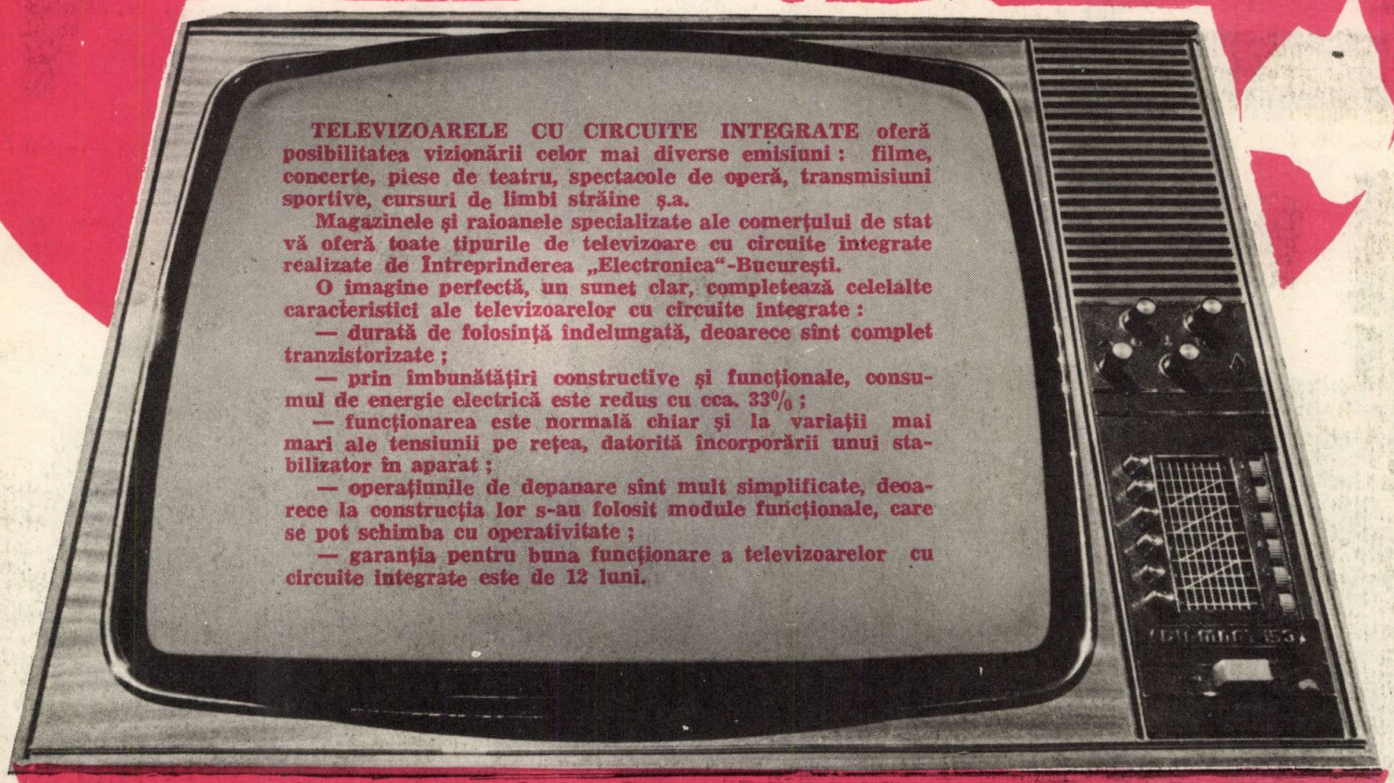

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni : filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine ş.a.

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă toate tipurile de televizoare cu circuite integrate realizate de Întreprinderea „Electronica"-Bucureşti.

O imagine perfectă, un sunet clar, completează celelalte caracteristici ale televizoarelor cu circuite integrate :

— durată de folosinţă îndelungată, deoarece sînt complet tranzistorizate ;

— prin îmbunătăţiri constructive şi funcţionale, consumul de energie electrică este redus cu cca. 33% ;

— funcţionarea este normală chiar şi la variaţii mai mari ale tensiunii pe reţea, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;

— operaţiunile de depanare sînt mult simplificate, deoarece la construcţia lor s-au folosit module funcţionale, care se pot schimba cu operativitate ;

— garanţia pentru buna funcţionare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preţ (lei)
OLT	44	2 920
SNAGOV	47	2 920
SIRIUS	50	3 050
SIRIUS	50	3 100
DIAMANT	61	3 600
DIAMANT	61	3 720

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.
Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE

● DEZVOLTAREA BAZEI FURAJERE ȘI ACCELERAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE ● OPTIMIZAREA TEHNOLOGIILOR DE PRODUCȚIE ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE ● APLICAREA CONSECVENTĂ A PRINCIPIILOR MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

Numărul 37 ● Vineri 11 septembrie 1981

Sub semnul unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Prahova

În cursul vizitei de lucru a secretarului general al partidului, a fost examinat cu exigență, la fața locului, stadiul îndeplinirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Dînd glas hotărîrii lor de a transpune în viață în cel mai scurt timp indicațiile și orientările trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din unitățile vizitate s-au angajat să înfăptuiască exemplar sarcinile ce le revin în acest an și în întregul cincinal.

Imagine de la marea adunare populară din municipiul Ploiești

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Prognoza tehnologică și strategia produsului

1. Intreprinderea industrială specializată pentru producția de export urmărește realizarea obiectivului său specific: excedent valutar maxim în balanța sa de import-export prin participarea la schimburile economice internaționale pe baza unor avantaje comparative rezultate din : strategia nomenclatorului de export (vezi în R.E. nr. 33 — supliment — „Criteriile specializării producției de export"), poziția specifică față de resursele de materii prime și energie, sau a unor avantaje diferențiale rezultate din poziția față de piețele de export.

Ne propunem să analizăm în cele ce urmează orientările existente pe plan internațional în structurile industriale care urmăresc să genereze avantaje comparative bazate pe programe „ofensive" de cercetare-dezvoltare, asigurînd un ritm alert de înnoire.

Dacă trecerea de la „piața producătorului" la „piața cumpărătorului" a fost însoțită pe planul structurilor industriale de o evoluție a organizării orizontale (pe funcțiuni) către cea verticală (pe produse, proiecte) pentru a face față prin ritmul de înnoire „exploziei produselor noi", se constată în prezent că marile firme ce joacă un rol conducător în promovarea progresului tehnic (cu programe de cercetare-dezvoltare ofensive) odată cu creșterea interesului pentru planificarea pe termen lung au revenit la structurile orientate pe funcțiuni în ceea ce privește investigația și planificarea viitorului.

Un exemplu îl oferă firma „American Telephon & Telegraph* care a adoptat metoda tehnologiei sistemelor, ce presupune ca în toate etapele de elaborare a prognozei tehnologice să existe un permanent feed-back asupra planificării și dezvoltării reale a produselor. Acest conglomerat de firme de cercetare, producție și exploatare din domeniul comunicațiilor dispune numai în cadrul societății „Bell Telephone Laboratories" de un sector de cercetare fundamentală (1 500 specialiști cu studii superioare), un sector de dezvoltare (3 500 specialiști cu studii superioare, repartizați pe grupuri de studii explorative și grupuri de studii aplicative) și un sector de tehnologie a sistemelor (1 500 specialiști cu studii superioare). Sectorul ultim „Systems Engineering" — după cum se arată în studiu — este format din cercetători și ingineri cu experiență anterioară în exploatare (comunicații), avînd în special activitate de evaluare (60% din întreaga activitate) cum ar fi :

— analizarea tuturor sectoarelor tehnologice principale ;

— elaborarea unor propuneri tehnologice amplu fundamentate ;

— întocmirea de variante de opțiuni tehnologice pentru rezolvarea unor funcțiuni ;

— evaluarea eficienței variantelor, după criterii cum ar fi : durata și cheltuielile de dezvoltare, cheltuielile de exploatare etc.;

— adaptarea diferitelor proiecte la criteriile sistemului general de evaluare a eficienței ;

— formularea de recomandări privind alocarea optimă a fondurilor de cercetare ;

— efectuarea unor verificări și teste tehnice practice.

Pentru a îmbina activitatea de prognoză tehnologică cît mai strîns cu planificarea de produse și dezvoltarea de produse, în formula de organizare „Systems Engineering" sînt antrenate 3 colective făcînd parte din sectorul de tehnologie a sistemelor al firmei de cercetări „Bell Telephone Laboratories" și cinci colective aparținînd departamentului tehnic al companiei „AT & T" (societatea mamă care controlează 21 de firme de exploatare telefonică), ceea ce asigură o puternică orientare normativă prognozei tehnologice. Produsele aduse în stadiul de dezvoltare industrială sînt preluate de compania de fabricație „Western Electric", realizîndu-se un sistem de planificare și prognoză total integrat.

Un alt tip de conducere integrată, îmbinînd conducerea sistemelor complexe cu opțiunile tehnologice, pe termen lung, este conducerea matriceală. Este cazul marilor firme, care, așa cum a reieșit din studiu, utilizează o structură orientată spre produse (sau spre programe) pentru sectoarele operative, și o structură orientată spre funcțiuni (sau spre discipline) pentru latura administrativă a sec-

* Studiul efectuat de E. Jantch asupra stadiului dezvoltării activității de prognoză tehnologică în Europa și S.U.A. — Publicat în Ed. științifică, București, 1971.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 37 1981

toarelor de cercetare sau a laboratoarelor centrale. Peste aceasta se suprapune o structură orientată spre funcțiuni, în permanentă schimbare, al cărei rol este de a se preocupa de activitățile și proiectele interdisciplinare, de colectivele de concepție provizorii și de conducătorii acestora. Conducerea cu ajutorul matricelor produse / funcțiuni se exercită, în esență, prin intermediul unor „colective de intervenție" flexibile, avînd la bază o structură organizatorică rigidă.

Redăm, în continuare, după studiul menționat, modul de organizare a procesului de înnoire la firma „North American Aviation" :

Departamentul din Los Angeles al firmei „North American Aviation" utilizează pentru lucrările independente de cercetare și dezvoltare (din afara sferei contractelor guvernamentale) un sistem de conducere matriceală. Deciziile tehnice se referă la trei domenii : 1) planificarea orientată spre sisteme de funcțiuni ; 2) planificarea orientată spre tehnologii ; 3) planificarea tehnologică orientată spre sisteme. Etapele procesului sînt următoarele :

1. Planificarea orientată spre sisteme de funcțiuni (41% din întreaga activitate se referă la sistemele noi mai importante, care nu au atins încă faza de intrare în funcțiune și este asociată cu o viziune pe termen lung (de exemplu, avionul hipersonic, care se întrevede peste circa 10—15 ani). Pornind de la necesități identificate, procedura poate fi reprezentată prin organizarea de mai jos :

a) Identificarea domeniilor de interes ;

b) Studii privitoare la posibilitatea de realizare (fezabilitatea) sistemelor (50% din efortul prevăzut la pct. a).

Analiza funcțiilor.

Studii parametrice. (Primele două etape sînt realizate de un colectiv special de analiză operațională).

Proiectarea elementelor de bază.

Proiectare avansată.

Validare (avizare).

Definirea tehnologiei (25% din efortul prevăzut la pct. a).

c) Contractarea studiului.

Teste tehnologice (corelat cu definirea).

d) Program principal de dezvoltare.

Fiecare sistem viitor este condus de un șef de proiect cu normă întreagă.

2. Planificarea orientată spre tehnologii (52% din întreaga activitate) se concentrează asupra performanțelor, greutăților, fiabilității, micșorării costurilor etc. și urmărește etapele de mai jos :

a) Bază tehnică (de exemplu, greutatea)

b) Idei de îmbunătățire (de exemplu, confecționarea unor matrițe din material plastic pe bază de bor) ;

c) Posibilitatea de a realiza cercetări și dezvoltări independente — Contracte de cercetare ;

d) Contracte pentru încercări de zbor la scară reală ;

e) Utilizare în cadrul noului program.

3. Planificarea tehnologică orientată spre sisteme (7% din întreaga activitate).

C. MIRCESCU

drept și uzanțe internaționale

Verificarea documentelor din afara dosarului în expertiza contabilă

1. Mijlocul de dovadă al expertizei contabile, dealtfel ca și al celei tehnice, este folosit în mod curent în activitatea jurisdicțională a arbitrajului de comerț exterior, pentru constatarea unor circumstanțe de fapt contestate, de cîte ori cunoașterea acestora condiționează sau facilitează soluționarea diferendului („dezlegarea pricinii", cum se exprimă legiuitorul).

Admisibilitatea expertizei contabile și tehnice în procedura Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.) rezultă din prevederile art. 37 al Regulamentului său de organizare și funcționare, aprobat prin Decretul nr. 18 din 5 februarie 1976. În completare se aplică, potrivit art. 51 din același Regulament, dispozițiile referitoare la expertiză din Codul de procedură civilă (art. 167—171 și art. 201—214), precum și cele ale Decretului nr. 79 din 16 martie 1971.

Intrucît reglementările citate s-au bucurat de o prezentare completă și sistematică în paginile acestei reviste (Supliment, nr. 30/1981, p. 1—12), nu vom reveni asupra acestor probleme. Ne mărginim să subliniem că explicațiile respective sînt deopotrivă valabile în cadrul litigiului arbitral de comerț exterior.

2. Practica arbitrală confirmă, printre altele, posibilitatea ca experții să verifice, în afară de actele de la dosar, și alte documente, precum acte sau evidențe primare, aflate în deținerea părților sau la terțe persoane. În sensul arătat citățm hotărîrile C.A.B. nr. 160 și 161, ambele pronunțate la data de 23 iunie 1980.

În litigiile respective, una dintre părți a contestat valabilitatea expertizei contabile, care fusese anterior încuviințată de C.A.B. printr-o încheiere motivată, cerînd înlăturarea din discuție a dovezii astfel administrate. Opoziția s-a întemeiat pe împrejurarea că experții și-au extins controlul dincolo de limita materialului probator aflat la dosar, procedînd ca atare în mod ilegal (potrivit opiniei părții interesate).

Obiecția a fost însă respinsă de către C.A.B. Prin hotărîrile arbitrale citate s-a considerat că expertiza contabilă respectase reglementările în vigoare, precizîndu-se totodată condițiile în care este legalmente admisibilă consultarea unor documente din afara dosarului cauzei. Sub acest aspect, hotărîrile arbitrale aduc o contribuție utilă în materia probelor, pe care dorim să o relevăm.

Din motivare reținem că organul arbitral a dat indicație experților, chiar prin încheierea de admiterea probei, să aibă în vedere atît actele de la dosar, cît și documentele aflate în arhiva întreprinderii de comerț exterior vînzătoare sau a producătorului din țară. Această indicație a fost justificată de faptul că a trebuit să se verifice, în interesul ambelor părți, precum și al stabilirii realității, documentele care au stat la baza unor transporturi și purtau viza și data recepției, a livrării și a vămuirii. cu alte cuvinte un volum mare de acte care nu puteau fi

depuse în mod util la dosar. Verificarea documentelor arătate a fost și consecința neîndeplinirii de către cumpărătorul din străinătate a obligației de a prezenta în instanță scrisorile de trăsură pentru stabilirea datei livrării efective. De aici a rezultat necesitatea consultării declarațiilor vamale de export.

După ce învederează astfel condițiile concrete care au fundamentat încheierea ce autorizase pe experți să verifice anumite documente din afara dosarului, hotărîrile arbitrale în discuție precizează, de asemenea, următoarele: „Faptul că nu toate documentele examinate de comisia de experți sînt depuse la dosar nu poate să infirme concluziile expertizei, întrucît scopul ei a fost tocmai acela de a verifica documente primare, precum note de recepție, fișe de control, scrisori de trăsură, declarații vamale de export etc., aflate în arhiva întreprinderii de comerț exterior vînzătoare și a întreprinderii producătoare. Dealtfel depunerea la dosar a acestor acte — subliniază în continuare organul arbitral — nu a fost cerută de nici una din părți la termenele succesive care au fost fixate în cauză și nici nu era justificată, din moment ce nu se contestă datele cuprinse în acele documente".

In completarea motivării, organul arbitral a mai arătat că partea cumpărătoare din străinătate avea posibilitatea să examineze ea însăși, direct, aceste înscrisuri, deoarece C.A.B. o invitase să efectueze împreună cu întreprinderea de comerț exterior vînzătoare un punctaj comun pe baza lor. Acest punctaj însă nu a fost întocmit, ceea ce a impus admiterea expertizei contabile, în cadrul căreia cumpărătoarea a avut, de asemenea, posibilitatea să examineze prin delegatul său documentele în discuție, care nu erau depuse la dosar.

Obiecțiunile cumpărătoarei sînt cu atît mai mult lipsite de temei, a adăugat organul arbitral în final, în ceea ce privește o serie de documente care erau comune ambelor părți, nefiind ca atare atașate la dosarul cauzei.

Considerațiunile reproduse au motivat, așadar, validarea raportului de expertiză contabilă, ca probă cîștigată în litigiu.

3. Împărtășind soluția citată, putem să o generalizăm, în sensul că, potrivit practicii arbitrale, verificarea de către expertiza contabilă a unor documente din afara dosarului cauzei, deși admisibilă în principiu, este subordonată unor condiții specifice și anume:

— Individualizarea și delimitarea materialului probator al unei expertize contabile constituie un drept exclusiv și totodată o sarcină a organului de jurisdicție care dispune efectuarea probei. Acesta poate include în obiectul verificării și documente din afara dosarului cauzei, dacă măsura — lăsată desigur la aprecierea sa — se justifică în vederea soluționării litigiului.

— Consultarea de către experți a unui material doveditor din afara dosarului cauzei nu este autorizată, fără o dispoziție în acest sens a organului de jurisdicție care a încuviințat proba, dacă există opoziția oricăreia dintre părți. Totuși, chiar în lipsa unei încuviințări prealabile, dată de instanță, extinderea arătată poate fi validată retroactiv, cu ocazia discutării raportului de expertiză la termenul de dezbateri în fond, în măsura în care organul de jurisdicție ar aprecia oportună măsura astfel luată pe parcursul verificării efectuate de experți.

— În orice caz, principiul egalității în justiție a părților litigante și cel al respectării dreptului de apărare trebuie observat cu strictețe. În acest scop se impune să se asigure ambelor părți poibilitatea de a lua cunoștință de actele din afara dosarului, folosite ca material probator de către experții contabili și de a-și expune punctul de vedere propriu asupra unor asemenea înscrisuri.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Care este tendința cursurilor de schimb?

La începutul acestui an dolarul cota 1,97 mărci vest-germane, iar la mijlocul lunii august 2,58 mărci. Creșterea cursului efectiv al dolarului a fost în perioada menționată de circa 30%, atingîndu-se nivelurile cele mai ridicate de curs față de marca vest-germană din ultimii cinci ani, față de lira sterlină din ultimii patru ani, față de francul francez din ultimii 23 de ani, iar față de dolarul canadian din ultimii 50 de ani.

Întărirea parității monedei americane este atribuită mai multor factori economici și politici, dintre care cei mai importanți și cu acțiune de durată sînt: nivelul ridicat al dobînzilor în economia americană; atenuarea procesului inflaționist din S.U.A.; redresarea balanței de plăți curente americane; încrederea manifestată de cercurile internaționale în noua Administrație a S.U.A.

Importanța relativă a acestor factori constituie subiect de controversă printre specialiști. Unii consideră că tăria dolarului rezidă în atractivitatea lui sporită generată de nivelul record al dobînzilor de pe piața monetară americană. Alți specialiști — între care și experții F.M.I. — apreciază că factorul cu influența cea mai puternică a fost redresarea balanței de plăți curente americane, de la un deficit de 14 miliarde dolari în 1977, la un surplus de 4 miliarde dolari în 1980.

Indiferent de importanța relativă a fiecărula din factorii menționați, este cert faptul că dolarul a beneficiat de acțiunea concertată a acestora, precum și de alte circumstanțe favorizante. Problema care se pune în prezent este dacă factorii menționați vor acționa și în viitor, iar fermitatea dolarului va continua în lunile următoare?

Încercăm să conturăm răspunsul la această întrebare.

1. După majorările din acest an, care se adaugă la cele din 1980, cursul de schimb efectiv al dolarului (cursul mediu ponderat față de un coș de monede occidentale) a ajuns la niveluri superioare celor din 1973 (rezultate după a doua devalorizare aur a dolarului — februarie 1973). Unii consideră că dolarul a crescut prea mult și că, în mod inevitabil, va urma o perioadă de scădere. Experții băncii americane Chase Manhattan au calculat că în prezent cursul dolarului este cu 20% mai ridicat decît ar rezulta din situația factorilor economici fundamentali. Tendința viitoare a dolarului care ar rezulta din acest considerent este de stabilizare și apoi de scădere treptată.

2. Nivelul dobînzilor în S.U.A. continuă să fie relativ ridicat (între 16—20% pe piața monetară), iar rata inflației în acest an se va situa sub 10% (probabil între 6—8%). Deși este posibilă relaxarea politicii monetare de către Sistemul

Federal de Rezerve, rata dobînzilor pe piața americană a capitalurilor nu va scădea probabil prea mult în toamna acestui an, deoarece necesitățile de finanțare ale Trezoreriei americane vor absorbi o mare parte din disponibilitățile piețelor de capital. Mai mult, chiar dacă rata nominală a dobînzilor se va reduce cu cîteva procente, rata reală a dobînzilor (rata nominală, corectată cu rata inflației) se va menține ridicată, ca urmare a diminuării majorărilor de preț. Atractivitatea activelor în dolari va fi superioară celor în monedele vest-europene, de unde rezultă că acest factor ar putea acționa în sensul menținerii fermității dolarului și în lunile următoare.

3. Politica economică a Administrației Reagan este apreciată de majoritatea cercurilor de afaceri occidentale ca fiind mai coerentă decît a administrației precedente, dar în ultimul timp se nasc întrebări privind eficacitatea ei economică. Cursul dolarului va fi foarte sensibil la evoluția conjuncturii din economia americană și întrucît se întrevede o deteriorare a acesteia în lunile de toamnă, influența asupra dolarului ar putea să fie negativă.

4. Încrederea cercurilor economice occidentale în forța economică și politică a S.U.A. rămîne un suport evident al tăriei monedei americane. În condițiile accentuării incertitudinilor internaționale, în mod deosebit al celor de ordin militaro-politic se observă tendința de raliere în jurul centrelor internaționale de forță. De aici rezultă butada lansată de un operator din Chicago : „cînd există îndoieli (asupra viitorului relațiilor internaționale n.n.), cumpărați dolari".

Din combinația acestor patru elemente rezultă, drept probabilă, o evoluție oscilantă a dolarului în lunile următoare în jurul nivelurilor atinse. Deși unele cercuri de specialitate nu o exclud, considerăm improbabilă continuarea în lunile de toamnă a tendinței de pînă acum, de creștere substanțială a cursului efectiv al monedei americane. În limbaj de specialitate, va urma o perioadă de consolidare a nivelului de curs atins, pe fondul unei tendințe ușoare de diminuare a cursului dolarului.

În cadrul acestei tendințe generale se vor înregistra unele restructurări în raporturile dintre monedele vest-europene participante la sistemul monetar vest-european, elementul principal constituindu-l modificarea raportului marcă vest-germană — franc francez. Avînd în vedere menținerea unor cursuri fixe în cadrul sistemului monetar vest-european, restructurarea (sau altfel spus realinierea cursurilor de schimb) va lua fie forma devalorizării francului francez, fie a reevaluării mărcii vest-germane.

Iminența realinierii în cadrul sistemului vest-european rezultă din diferențele, în creștere, între rata inflației din R. F. Germania (de 5,8% în perioada iunie 1980 — iunie 1981) și cea din Franța (13,3% în același interval). În iulie a.c., prețurile de consum au crescut în Franța cu 1,8%, iar în R. F. Germania cu 0,4%. Aceste diferențe se vor menține datorită scopurilor diferite ale politicii economice din cele două țări : guvernul vest-german urmărește combaterea inflației, în timp ce noul guvern socialist — din Franța și-a propus stimularea creșterii și crearea de noi locuri de muncă. Pentru 1982 guvernul francez prevede dublarea deficitului bugetar la cca. 100 miliarde franci, pe cînd guvernul vest-german a luat noi măsuri de reducere a deficitului bugetar.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Funcția ambalajului

În ultimii ani, ambalajul produselor industriale a făcut progrese surprinzătoare pe planul calității și al raționalității. Asociațiile pentru standardizare au contribuit mult la acest progres. Generalizarea containerului și a paletei este cea mai bună dovadă.

Containerul este un fel de cadru reutilizabil, la care se adaptează produsele expediate. În el se încarcă micile colete și este mai ușor de controlat. Conceput numai în vederea transportului, el apără mai bine produsele contra degradărilor de orice natură.

Pe lîngă acestea, el permite ca pachetele pe care le conține să fie ambalate în mod sumar, iar obiectele grele să fie fixate chiar pe un soclu, fără nici un ambalaj. Adevărată cochilie, el permite ambalajelor să-și îndeplinească funcția de marketing. Suprimîndu-se necesitatea protecției contra riscurilor de transport, ambalajul poate, în momentul cînd iese din container, să fie unul din primele îndemnuri la cumpărarea produsului, prin eleganța și eficiența lui (mînere, picioare încorporate, ușurința combinării, a deschiderii și a închiderii etc.).

O întreprindere de cartonaje a pus la punct cutii-sertare din carton, cu un preț de cost scăzut, livrate plat, care se pot suprapune mulțumită unor benzi adezive cu două fețe. Există 9 formate-tip, dar se pot comanda formate speciale, iar la cerere, cartonul poate fi tratat în mod special. Ele constituie un exemplu de ambalaj care se păstrează, pentru că este practic : de exemplu, numeroase piese de mică mecanică ar putea fi ambalate în acest mod.

După containere, paletele constituie complementul indispensabil al unui transport rațional. Firmele de căi ferate din Europa Occidentală, ca și cele din unele țări socialiste au fixat caracteristicile și dimensiunile paletei standard : 120×80 cm. Cînd un abonat predă o paletă încărcată, primește în schimb una liberă de același model. Deci problema restituirii paletei descărcate nu se mai pune.

Containerele și paletele își datoresc în mare măsură răspîndirea, transportului aerian. Firmele aeriene ajută expeditorii cu ambalaje standardizate.

Pentru ambalajele industriale sînt folosite din ce în ce mai mult materiale noi. În transportul maritim, ambalajele sînt confecționate, în majoritatea lor, din materiale tradiționale (lemn, tablă etc.), dar și fibrele sintetice, husele din mase plastice și poliesterul expandat sînt frecvent utilizate. Transportul aerian folosește și sticla, cartonul (ondulat, asfaltat etc.).

Securitatea produsului este un aspect esențial al actului vînzării. Se cere ca produsul să ajungă intact în mîinile consumatorului. A face o economie minimă la ambalaj este, în ultimă analiză, un calcul destul de riscant.

Se pot cita și cazuri în care ambalajul contribuie direct la dezvoltarea pieței unui produs. Am putea cita noul avînt al lacurilor pentru păr, datorat ambalării pe bază de aerosoli. În adevăr, apariția, mai întîi pe piața americană și apoi în Europa, a tehnicii complexe a aerosolilor a făcut să progreseze în mod extraordinar desfacerea produselor „Spray" pentru coafură. Lacurile, „fixativele" etc., erau mai înainte ambalate în flacoane, tuburi și alte recipiente. Folosirea lor nu era prea practică, curățenia avea de suferit, dozajul era dificil. Recipientul „Spray" (pulverizatorul) a schimbat datele problemei. Publicitatea a insistat asupra cețe ușoare pe care o răspîndește recipientul, asupra economiei la utilizare etc. Lacurile reprezintă acum, împreună cu dezodorizanții, insecticidele, produsele de întreținere și vopselele, o parte importantă din piața aerosolilor. După afirmația unui fabricant, totul (sau aproape totul) se poate ambala în aeresoli, în vederea desfacerii.

Iată acum un alt exemplu de piață cîștigată mulțumită unui ambalaj original. Piața franceză a pantei de dinți era împărțită între trei produse: marca Colgate, marca Gibbs și „pastele de dinți farmaceutice". Consumul mediu este de un tub de 50 de grame de familie pe trimestru. Pentru a mări consumul, un fabricant a oferit două tuburi la un preț redus. Creșterea consumului a fost trecătoare. Consumatorii își formaseră stocuri, iar media anuală n-a înregistrat nici o creștere. Bineînțeles, sub o formă sau alta și concurența a fost nevoită să reducă prețurile. În fața acestei probleme de rentabilitate s-a întreprins un studiu, spre a se afla motivele pentru care consumatorul ar accepta să plătească mai mult pentru un tub de pastă de dinți.

S-a constatat că, dacă pasta era „bună pentru copii", dacă într-adevăr conținea calciu sau orice alt produs considerat „bun pentru dinți" și dacă se observa că „această pastă era într-adevăr mai bună decît celelalte", consumatorul accepta să-l coste mai mult.

Lucrul important era ca proprietățile pastei de dinți respective să fie vizibile! Consumatorul avea o atitudine mai mult ostilă față de pasta care pretindea că „conține HX 300", pentru două motive și anume: mai întîi, acest „HX 300" nu-i spunea mare lucru; apoi, chiar dacă admitea utilitatea acestei substanțe, nimic nu-l asigura că pasta conținea într-adevăr acest „HX 300", iar afirmația putea fi foarte simplu o amăgire.

Întreprinderea a însărcinat atunci compartimentul de cercetare să conceapă o „pastă de dinți" care să arate cu adevărat clientului ceea ce îi face „bine". Izolarea acestui produs a fost ceva relativ simplu. Ideea genială a constat însă în a-l colora în roșu și a-l ambala într-un tub de metal maleabil, al cărui dispozitiv special realiza „pasta de dinți cu dungi roșii".

Ambalajul corespundea atît de bine cerințelor clienților, încît pasta de dinți, Signal, ale cărei dungi roșii conțineau „hexaclorofen", a cîștigat într-un an și jumătate 17% din piață și s-a menținut, aducînd un beneficiu brut mai mare decît beneficiul tradițional al unei paste de dinți.

Desigur, nu este destul să producem, nici chiar să producem mai bine decît concurența, spre a vinde. Se cere să ne facem cunoscuți. Lansarea pastei de dinți cu dungi a intrigat publicul care nu avea încredere. Și totuși, acestea sînt faptele: un ambalaj nou și original a cucerit parțial o piață. O dată mai mult, ambalajul, instrument al marketing-ului, a „vîndut" un produs.

Listă de control pentru alegerea ambalajului

I Produsul de ambalat

1. Natura, dimensiunile, densitatea, greutatea, numărul unităților, forma particulară.

2. Fragilitatea în general, fragilitatea datorată unui finisaj special, susceptibilitatea la coroziune sau la orice alt factor mecanic ori chimic.

3. Reacțiile dintre ambalaj și produs. Pot exista incompatibilități?

4. Este susceptibil produsul ambalat de a contamina obiecte vecine (prin mirosuri, agenți chimici etc.)?

5. Este nevoie a se face vid în ambalaj?

6. Care este valoarea produsului de ambalat? Este dificilă înlocuirea lui? Este nevoie de protecție contra furtului?

7. Dacă ambalajul este recuperabil, urmează să ne asigurăm contra incompatibilităților dintre diversele produse care se pot succeda în el.

8. Va exista și un suprambalaj?

II Transport

1. Modalitatea de transport (rutier, feroviar, aerian, maritim, pe canale etc.).

2. Condiții speciale pentru un mod sau altul de transport (regulamente).

3. Produsul va fi paletizat, introdus în container?

III Depozitare și manipulare

1. Evaluarea, cu ajutorul „ambalajelor de încercare" a operațiilor de încărcare și descărcare (număr, condiții etc.).
2. Condițiile de manipulare și de durată.
3. Condițiile de depozitare și de durată.
4. Condițiile de vînzare (cu unitatea, cu ambalaje grupate etc.).
5. Locul de vînzare.

IV Factori termici, dinamici și climatici

1. Variațiile de temperatură.
2. Variațiile de umiditate.
3. Se cere ca ambalajul să fie permeabil sau impermeabil la condensații ?
4. Va fi expus la apă dulce ?
5. Va fi expus la apa mării ?
6. Va avea de rezistat la presiuni puternice ?
7. Va suferi șocuri ?
8. Va trebui să reziste contra strivirilor ?
9. Se cere să fie apărat contra pulberilor ? De ce natură vor fi ?

Vademecum

Cum utilizăm segmentarea?

Succesul înregistrat de unele firme producătoare de automobile cum sînt Ferrari, Porsche sau Volvo, se datorește unei bune segmentări a pieței. Acestea și-au fixat cu precizie segmentul de consumatori și au creat produsul cel mai potrivit dorințelor și preferințelor segmentului. Întreprinderile noastre exportatoare trebuie să considere această tehnică de segmentare atunci cînd intenționează să realizeze o specializare a producției pentru export. Produsul astfel realizat trebuie susținut prin campanie publicitară care să aibă în vedere particularitățile segmentului de consumatori (obținute prin anchete, sondaje), cum ar fi :

1. Identitatea : vîrsta, sexul, starea civilă, profesia, studii, nivelul veniturilor etc.
2. Domiciliul : oraș, sat ; tip de locuință ; regiunea geografică ; clima.
3. Personalitatea : închisă, comunicativă, rutinier, amator de noutate, conservator, curios.
4. Comportament de cumpărare : fidel unei mărci, client regulat al unui magazin, cumpărător în mari cantități, cumpără curent sau rar.

Cum să depistăm consumatorul actual și potențial ? Este relativ ușor pentru un produs indispensabil folosirii, unui anumit bun de echipare, cînd există surse statistice privind gradul de dotare : Ex. : carburanți pentru automobile, cînd „parcul" este perfect cunoscut.

Ansamblul posesorilor de automobile formează piața potențială de carburanți. Folosirea unui carburant este legată de posesiunea unui anume echipament, pe care posesorul poate să-l utilizeze sau nu, pentru a-și satisface nevoile de transport. De aceea, inventarul parcului mai sus-amintit, echipamentul, nu va permite decît măsurarea pieței potențiale.

Va trebui să se distingă în continuare consumatorii sistematici de consumatorii ocazionali. Primii au comune caresteristici identificabile, explicabile, care permit să îi considerăm ca formînd un grup omogen, distins de grupa consumatorilor ocazionali. Și neconsumatorii ? Cine sînt acești oameni care se complac...?

Răspunsul la această chestiune este foarte important.

El va permite producătorilor să-și concentreze eforturile de promovare asupra primului segment, teoretic în cele mai bune condiții de preț și de rentabilitate. Dar se pare că și consumatorii ocazionali sînt tot atît de dornici de ireproșabil și nu-și restring consumul decît (ipotetic) din rațiuni de preț.

Pentru a promova în cadrul celui de-al doilea segment este necesar să se opună „marketing-ului global" practicat în trecut, constînd în vinderea unui produs pentru „toată lumea", un „marketing segmentat" care privește o „clientelă aleasă" cu scopul de a putea vinde, mai bine, în condițiile unui preț și rentabilitate optimă, adaptîndu-și produsele astfel încît să o satisfacă. În zilele noastre, cînd consumatorii ezită adesea în alegerea produselor, este necesară mai multă finețe în segmentare.

In rîndul consumatorilor se produce o segmentare de fapt, care se poate numi naturală, căreia producătorul trebuie să-i răspundă printr-o strategie de marketing. Ni se pare că noțiunea de poziționare redă mai bine atitudinea producătorului pe o piață, dorind obținerea celui mai bun „răspuns" prin segmentarea pieței, care nu este un decupaj teoretic prealabil al pieței, ci constatarea că un număr anume de indivizi au comportament sau atitudini comparabile și care le sînt specifice față de un produs, bază pe care se pot lua decizii de marketing. Termenul de „segmentare" poate să desemneze așadar, două lucruri: decupajul pieței consumatorilor în grupuri relativ omogene, după natura cerințelor lor (sau dorințelor) și frecvența de cumpărare și politica de marketing, plecînd de la această observație, de a se adresa cu cît mai multe produse la segmente mai numeroase („marketing segmentat") sau cu un produs la un singur segment („marketing concentrat").

I. S.

Marketing

Prognoza cererii pe piața externă

Conducerea întreprinderii de comerț exterior este interesată în cunoașterea din timp a cererii pe principalele piețe externe precum și a prețului probabil care va putea fi obținut la export. Rezultatul negocierilor, în general, precum și aplicarea metodei de alegere a variantei optime în negocierile privind exportul de mărfuri, în particular, depinde de măsura în care cunoaștem, din timp, necesitățile de import ale partenerilor externi.

Piața externă se află sub influența conjugată a unor factori sistematici, deseori interdependenți, precum și a unui număr mare de factori „perturbatori" cu acțiune accidentală. O posibilitate de a reda schematic multitudinea de influențe care au drept efect atingerea unui anumit nivel al cererii, precum și a unui anumit preț, este dată de modelul econometric cu ecuații simultane. Un astfel de model exprimă, prin fiecare ecuație de regresie componentă, relația de

dependență dintre o variabilă-efect și una sau mai multe variabile cauzale. Faptul că o variabilă-efect dintr-o ecuație poate apărea sub formă de variabilă cauzală într-o altă ecuație, face posibilă reflectarea prin model a influențelor indirecte, precum și în general, a relațiilor de interdependență existente în realitate. Efectul factorilor accidentali este reprezentat de așa-numita variabilă de perturbație (u) inclusă în fiecare dintre ecuațiile de regresie cansiderate.

Obiectivul pentru care considerăm util modelul econometric pe care îl propunem este de a obține predicții privind necesarul pe piața (N), precum și prețul (P) pentru un produs „k" în țara sau zona „i" în condițiile în care oferta (O) poate fi, de asemenea, prognozată prin metoda propusă. Desigur, produsul „k" constituie obiect de export pentru întreprinderea de comerț exterior în postura căreia ne situăm.

O primă ecuație a modelului se va referi, deci, la necesarul de import pe piața „i" pentru produsul considerat. Evoluția acestei variabile depinde de: evoluția consumului productiv și neproductiv din produsul „k" pe piața respectivă (C), evoluția investițiilor făcute în industria producătoare a produsului „k" în țara sau țările care formează piața „i" (I), modificările survenite în evoluția ofertei externe (O).

Expresia (1) redă, sub forma unei ecuații de regresie liniară, dependența dintre variabilele considerate. În ecuația (1) ca și în următoarele, variabilele sînt redate prin simbolurile înscrise în text în paranteze.

In ce privește nivelul prețului care va putea fi obținut pentru produsul „k" pe piața „i", el va fi influențat de evoluția cererii (necesarului de aprovizionat — N) și ofertei (O) în decursul timpului. Ecuația (2) exprimă dependența dintre preț și factorii amintiți.

Oferta externă pentru produsul „k" destinată pieței „i" depinde de: dezvoltarea industriei producătoare de produs „k" în țările ofertante (D), nivelul cererii pe piața „i" în perioada anterioară (N_{t-1}) și timpul (t) în accepțiunea de variabilă care crește cu o rație egală cu unitatea, sintetizînd tendința evolutivă a factorilor sistemici, puțin semnificativi sau necunoscuți.

Expresia (3) redă această ultimă relație de dependență avută în vedere.

Modelul se prezintă astfel:

$$N_t = a_o + a_1 C_t + a_2 I_t + a_3 O_t + u_t \quad (1)$$

$$P_t = b_o + b_1 N_t + b_2 O_t + u_t \quad (2)$$

$$O_t = c_o + c_1 N_{t-1} + c_2 D_t + c_3 t + u_t \quad (3)$$

Ecuațiile (1-3) exprimă într-o formă simplificată mecanismul de formare al principalelor elemente care intervin în procesul de comercializare a unui produs pe piața externă. S-a căutat ca numărul de variabile să fie restrîns fiind incluse doar cele de importanță majoră pentru care pot fi obținute informații privind evoluția lor în timp.

Variabilele incluse pot fi grupate în: endogene (N, P, O) pentru care se obțin valori simulate în urma utilizării modelului, și exogene (C, I, N_{t-1}, D, T) sau predeterminate. Pentru toate aceste variabile sînt necesare date privind evoluția lor în ultimii 10-15 ani.

Estimarea parametrilor a_j, b_j, c_j ($j=o, 1, 2,..,m$) se poate realiza prin metoda celor mai mici pătrate în două stadii. În stadiul 1 se procedează, în prealabil, la reformularea ecuațiilor (1-3) prin transformări de ordin algebric așa încît în dreapta semnelor de egalitate să apară numai variabile exogene. Spre exemplu, în ecuația (1) se înlocuiește variabila „O_t" cu expresia sa (ecuația 3). Parametrii ecuațiilor astfel rezultate sînt estimați prin metoda celor mai mici pătrate. În continuare, înlocuind în ecuații valorile parametrilor și ale variabilelor exogene, se obțin valori „ajustate" privind variabilele endogene pentru $t=1,2,...n$. În stadiul 2, se revine la sistemul (1-3) și se estimează prin aceeași metodă, parametri a_j, b_j, c_j folosind în acest scop datele ajustate în stadiul 1 precum și datele culese privind evoluția variabilelor exogene.

În cele ce urmează, ne propunem să exemplificăm modelul pentru cazul exportului de ciment realizat de o întreprindere de comerț exterior pe piața Egiptului. Datele se referă, pentru început la perioada 1970—1979. Estimările parametrilor de regresie obținuți conform metodei arătate, sînt redați în ecuațiile modelului:

$$N_t = 74,85 + 0,3775\ C_t - 0,2246\ I_t + 0,10_t$$

$$P_t = 7,999 + 0,2632\ N_t + 0,7064\ O_t$$

$$O_t = 105,179 + 0,053\ N_{t-1} + 0,08756\ D_t + 10,9451\ t$$

Prognoza se obține înlocuind în sistemul (1-3) valorile estimate ale parametrilor, precum și valorile preconizate pentru viitor ale variabilelor exogene.

Cu scopul de a verifica performanțele modelului am procedat la determinarea prognozei privind necesarul de import (N) și prețul (P) în anul 1979. În acest an nivelul variabilelor exogene a fost:

$C_{10}=482\%$, $I_{10}=272\%$, $D_{10}=490\%$, $t=10$.

Baza de raportare este anul 1970 = 100%.

Prognoza a rezultat astfel:

$$N^x_{10} = 74,85+0,3778x482-0,2246x272+0,1x158=211,66$$

$$P^x_{10} = 7,999+0,2632x211,66+0,7064x158=175,3$$

Comparînd rezultatele obținute în urma aplicării modelului econometric cu datele reale culese pentru anul 1979 ($N_{10}=210$, $P_{10}=180$) constatăm că abaterea în cazul fiecărei prognoze se înscrie între limite acceptabile.

Prognoza pentru perioada 1980—1982, determinată pe baza modelului (1-3) prezintă următoarele valori:

$N^x_{1980}=212,05$; $P^x_{1980}=180,36$; $N_{1981}=236,32$; $P_{1981}=197,35$

$N_{1982}=237,32$; $P_{198,}=204,67$.

În ipoteza în care datele privind nivelul variabilelor exogene sînt corecte, iar factorii perturbatori vor acționa aproximativ identic ca și în trecut (perioada 1970-1979), prognozele elaborate prezintă șanse mari de a fi confirmate de realitate.

dr. Eugen PECICAN
dr. Dan VOICULESCU

Redactor coordonator: dr. I. GEORGESCU

ÎNTREPRINDER
Ro
V A S

Str. Metalurgiei nr. 4 Telefon 13571;

În profilul I.M. „Rotax" Vaslui str. Metalurgiei nr. 4, intră următoarele produse care pot fi livrate pe bază de comenzi :

● **Reductoare cilindrice**

– în două trepte cu arbori de intrare și ieșire coaxiali de tip 1÷10BH, pentru betoniere, utilaj tehnologic
– în trei trepte pentru acționarea podurilor rulante de tip R3–250, R3–320, R3–400 și R3–450
– pentru căi cu role de tip 36339–401000 și 36339–06200
– pentru linii de laminat de tip 2RV–200, RC2–225–00, VKU

● **Reductoare melcate**

– pentru betoniere de tip M.R.S.25.03
– pentru acționarea tobei de la macarale de tip T550–38
– pentru instalații de irigat I.A.T. 300 tip RMOO

● **Reductoare cilindro-conice** pentru transportoare de tip TR3 și TR4

● **Reductoare planetare**

● **Motoreductoare cilindrice**

– pentru acționarea betonierelor de tip M.R.S. 30.03 cu următoarele motoare : 2,2 kW×1000 rot./min. : 3 kW×1500 rot./min. ; 4 kW×1500 rot./min.
– pentru grup de acționare de tip ATMB 10.
– pentru laminoare de la „Oțelinox" Tîrgoviște

● **Motoreductoare conice** – utilizate la fabricația betonierelor de tip M.R.S.30.05 cu motor de 11 kW× 1500 rot./min. și 18,5×1500 kW×1500 rot./min.

● **Motoreductoare melcate** pentru acționarea morilor de tip RV40/25.

● **Ventilatoare axiale**

– pentru transportul de gaze sau aer intubate de tip VAT
– pentru aerisirea încăperilor și halelor industriale de acoperiș de tip VVAT
– pentru transportul gazelor sau aerului în tubulatură cu circuit deschis de perete tip ventilatoare helicoidale reversibile VHR și de acoperiș VVHR
– de fereastră destinate pentru introducerea sau evacuarea aerului din încăperi de tip VAF.

● **Ventilatoare axiale de mină** – destinate aerajului parțial în minele grizutoase și negrizutoase de tip VP (pneumatice) ; VE (electrice) ; VEP (electropneumatice).

● **Ventilatoare pentru agricultură**

– de tip MPSP – pentru mașina de stropit și pă fuit pneumatică
– MSVA – utilizate la mașina de stropit vii
– CAF – folosit la cabina autopropulsată pentru furaje
– SUP 4.8. – pentru semănătoarea universală purtată
– VAZ 600 – pentru zootehnie
– MST 4.0. – pentru mașina de stropit tractată.
– OPR 11000SB
– ESL – pentru stropit livezi

● **Ventilatoare centrifugale** de tip :

– VCN (ventilator centrifugal naval) – pentru construcții navale
– VAC 1700 – pentru uscarea lemnului
– AIOO ; V2800 ; LDE 102.9800 – pentru locomotive Diesel
– MVA 224

● **Ventilatoare speciale VS00**

● **CUPLAJE**

– proiect ICPTCM București

a) – cuplaje elastice cu bolțuri tip CEB – conf. STAS 5982/79

– mărimea 1÷22
– varianta constructivă N (normală pentru toate variantele de cuplaj) sau B (cu bucșă distanțieră mărimi 5÷16)
– varianta constructivă a semicuplei P ; C ; Cf ; Ki.
– material Fc200 sau OT60–3.
– gama de momente 20÷600000 N.n.
– gama de turații 5600÷700 rot./min.
– gama de dimensiuni ∅ 88 ÷ ∅ 1490 ;

b) Cuplaje elastice cu rozetă tip CER

– mărimea 1÷15
– varianta constructivă – N ; F ; DF ; Aa ; Bb ;
– varianta semicuplei : P ; PI ; PII ; PIII ; PfI ; PfII ; PfIII ; C ; CII ; CIII ; CI ; CFI ; CFII ; CFIII ; Ki I÷III. (7÷15)
– gama de momente 5, 6 ÷ 11800 N.n.
– gama de turații 16000÷1000 rot./min.
– gama de dimensiuni ∅ 32 ÷ ∅ 420 mm.
– material : ATN Si10Mg ; Fc200 ; OT60–3

c) **Cuplaje elastice cu lamelă tip CEL**

– mărimea 1÷18

EA MECANICĂ

LUI

3572; 13574; 13575 Telex: 26236

– varianta constructivă N – nedemontabilă mărimea 1÷13
D – demontabilă 6÷18
T – cu tronson 4÷13
– varianta semicuplei P ; C ; Cf.
– gama de variante 17,5÷30000 N.n.
– gama de turații 5600÷10 rot./min.
– gama de dimensiuni ∅ 75 ÷ ∅ 710
– material : Fc200 ; sau OT45/3

d) **Cuplaje dințate tip CD și CDD**
– mărimea 1÷22
– varianta S ptr. CD și N (normală) A (cu arbore intermediar) T (cu tronson) ptr. CDD.
– poziția de funcționare H sau V (orizontală sau verticală)
– varianta semicuplelor : PM.I ; PM.II ; CM.I ; CM.II ; Ki.
– gama de momente 1250 ÷ 1500000 N.n.
– gama de turații 4500 ÷ 700 rot./min.
– gama de mărimi ∅ 150 ÷ ∅ 132 mm material oțel

e) **Cuplaje elastice cu prismă tip CEP** – asimilare trim. I 1982
– mărimea 1÷15
– varianta constructivă N ; F ; Aa ; Bb ;
– varianta semicuplei P.I–III ; Pf.I–III ; C.I–III ; Cf.I–III ; Ki.I–III
– gama de momente 28÷132.00
– gama de turații 9500÷11000 rot./min.
– gama de dimensiuni ∅72÷420 mm.
– material Fc200

f) **Cuplaje elastice cu disc frontal tip CED**
– mărimea 1÷12
– variante constructive N ; F ; Aa ; Ab.
– varianta semicuplei P–C
– gama de momente 500–63000 N.n.
– gama de turații 5500÷1200 rot./min.
– gama de mărimi ∅ 76,5÷∅ 330 mm
– materialul – oțel

g) **Cuplaje elastice cu disc intermediar CDI**
– mărimea 1÷11
– varianta constructivă a semicuplelor : P I Pf Cf ; Ki
– gama de momente 250÷16000 N.n.
– gama de turații 1250÷250 rot./min.
– gama de mărimi ∅ 120÷∅ 550 mm.
– materialul – oțel

h) **Cuplaje**

i) **Cuplaje hidraulice**
– CH–275
– CH–330
– CH–370
– CH–380
– CH–420
– CH–420MA

Alte tipuri de cuplaje în vederea proiectării și asimilării pe bază de documentație depusă de beneficiari cu serii cantitative de peste 100 buc.

● **Mecanisme de acționare electrică**

Mecanismele de acționare electrică pentru armături de reglare de tip SERVOVEN și SERVOCLAP se utilizează în limita caracteristicilor de moment sau de forță pentru acționarea electrică a armăturilor industriale de reglare, robinete cu ventil, clapetă, cep, fluture și sferă

Servomecanismele de tip SERVOVEN se execută în 4 mărimi cu mai multe variante constructive ce diferă între ele prin mărimea momentului sau a forței maxime la axul de ieșire, prin cursă, prin timp, prin existența intermediarului, prin tipul frînei și prin modul de deplasare a tijei

Servomecanismele de tip SERVOCLAP se execută în 7 mărimi cu 2, 3 sau 4 variante constructive și diferă între ele prin mărimea momentului maxim la axul de ieșire, prin cursă, prin timp și prin tipul frînei

● **Utilaj metalurgic** din care :

– transportoare elicoidale (cu șnec)
– transportoare cu plăci cu șarnier
– transportoare cu racleți
– transportoare cu plăci
– vagoneți transportori
– împingătoare mecanice
– oale de turnare
– uscător de nisip
– premăturător

● **Utilaj refractar** din care :

– instalație realizat cabine sanitare K1, K2, K3, K4
– conexe cabine sanitare P1, P2, P3
– echipament panouri exterioare
– echipament pentru planșee

● **Utilaj chimic** – prese de alcalizare

● **Turnate din neferoase** – aliaje de aluminiu, bronz și alamă

● **Construcții metalice diverse.**

conducere

ÎNTOCMIREA PLANULUI DE AMORTIZARE

Întrucît la întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii trebuie incluse toate cheltuielile necesare a se efectua, este obligatoriu a se stabili — pe bază de plan — și amortismentele ce urmează a se vărsa la bancă. În acest scop, în anexa nr. 1 a H.C.M. nr. 139/1969, pct. 14—19 se prevăd următoarele reguli :

Planul anual de amortizare pentru fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate în ani sau în ani și în ore de funcționare se întocmește ținînd seama de următoarele :

— pentru primul an din cadrul fiecărui plan cincinal de dezvoltare economico-socială, unitățile economice de stat întocmesc planul de amortizare în funcție de valoarea medie anuală a fondurilor fixe supuse amortizării și de normele analitice de amortizare. Pe baza datelor înscrise în planul anual de amortizare se determină norma unică de amortizare pentru totalul fondurilor fixe supuse amortizării, în aceleași condiții se întocmește planul de amortizare în anul în care au loc reorganizări ale întreprinderilor prin fuziune, absorbție sau dizolvare totală ori parțială. De asemenea, în cazul în care în unul din anii din cadrul fiecărui plan cincinal de dezvoltare economico-socială valoarea medie anuală a fondurilor fixe prezintă diferențe, în plus sau în minus, mai mari de 25% față de valoarea medie anuală a fondurilor fixe din anul în care se determină norma unică de amortizare, unitățile economice de stat întocmesc planul anual de amortizare pe baza normelor analitice de amortizare, determinînd o nouă normă unică de amortizare ;

— pentru ceilalți ani din cadrul planului cincinal de dezvoltare economico-socială, planul de amortizare se întocmește în funcție de totalul valorii medii anuale a fondurilor fixe din anul de plan și de norma unică de amortizare.

Întreprinderile forestiere de exploatarea și transportul lemnului, subordonate Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, întocmesc planul de amortizare, în fiecare an, pe baza normelor analitice de amortizare prevăzute în catalogul anexă la Legea nr. 62/1968, determinînd norma unică de amortizare.

Întreprinderile agricole de stat, institutele de cercetări și stațiunile experimentale pentru activitatea de producție, precum și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, întocmesc planul de amortizare, în fiecare an, pe baza normelor analitice de amortizare prevăzute în catalogul anexă la Legea nr. 62/1968, fără a mai determina norma unică de amortizare.

Valoarea medie anuală a fondurilor fixe în anul de plan se determină pe baza unor formule de calcul prevăzute la pct. 14 lit. b din anexa citată.

În anii în care planul de amortizare se întocmește pe baza normelor analitice de amortizare, fondul de amortizare se calculează prin aplicarea formulei prevăzute la pct. 14 lit. c din anexă.

În primii ani în care fondul de amortizare se calculează pe baza normei unice de amortizare, formula este prevăzută la pct. 14 lit. d din actul normativ citat mai sus.

În conformitate cu prevederile pct. 15 din anexă, norma unică de amortizare pentru fiecare unitate economică de stat se stabilește procentual, cu două zecimale, prin raportarea totalului fondului anual de amortizare la totalul valorii medii anuale a fondurilor fixe pe baza formulei stabilite la pct. 15 din anexă și anume : $Nu = \frac{tA \times 100}{t\,Vma}$

Amortizarea anuală a investițiilor efectuate pentru amenajarea lacurilor, bălților, iazurilor, terenurilor și altor lucrări similare care nu se concretizează în fonduri fixe ; a investițiilor necesare numai chiriașului, efectuate la fonduri fixe închiriate de la organizații de stat ; a investițiilor de orice fel, efectuate la fonduri fixe închiriate de la alte organizații decît cele de stat, de la persoane fizice sau de la persoane juridice, altele decît cele socialiste, se calculează pe baza formulei prevăzute la pct. 19 din anexă.

Amortizarea clădirilor și construcțiilor minelor de cărbuni, salinelor cu extracție prin soluție prin sonde și carierelor — exploatări la zi — pentru substanțe minerale solide, a căror durată de folosire este limitată de durata rezervelor și care nu pot primi alte utilizări după epuizarea rezervelor, precum și a investițiilor pentru descopertă, se calculează pe unitatea de produs, în funcție de rezerva exploatabilă de substanță minerală utilă, utilizîndu-se formulele prevăzute la pct. 20 din anexă.

Pînă la data de 10 ianuarie a fiecărui an, unitățile economice de stat, trebuie să depună la unitatea bancară care finanțează lucrările de investiții, un exemplar din planul de amortizare a fondurilor fixe, cap. I (formular P.A.), la care se anexează, după caz, planul de amortizare a mijloacelor de transport auto (formular P.A. Auto), planul de amortizare a mijloacelor de transport (P.A. Aero) și planul de amortizare a clădirilor și construcțiilor speciale cu durata de folosire limitată de durata de exploatare a rezervelor și a investițiilor pentru descopertă (formular P.A. Mine).

În formularele P.A. și P.A. Auto se înscriu normele unice de amortizare determinate în condițiile pct. 15, respectiv pct. 17 din anexă.

Amortizarea efectiv datorată lunar de către unitățile economice de stat se calculează potrivit formulelor prevăzute la pct. 21 din anexă, în funcție de natura fondurilor fixe.

În cazul în care, după expirarea anului de plan, se constată că unele din fondurile fixe au fost folosite un număr de ore mai mare decît normativul anual în ore de funcționare, unitățile economice de stat sînt obligate să calculeze, în plus, amortizarea datorată pentru depășirea acestor ore potrivit prevederilor pct. 22 a—c., din anexă.

AMORTIZAREA FONDURILOR FIXE

Potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 62/1968 (republicată în B. Of. I nr. 6—7 din 19 ianuarie 1977), în vederea asigurării reproducției fondurilor fixe, a stimulării folosirii lor cu eficiență economică sporită, precum și pentru promovarea susținută a progresului tehnic și a creșterii productivității muncii sociale, unitățile economice de stat sînt obligate să amortizeze fondurile fixe.

Se consideră fond fix în sensul prevederilor legale, obiectul singular sau complexul de obiecte care îndeplinește în mod cumulativ următoarele condiții : are valoare de inventar de cel puțin 500 lei și durata de serviciu normată mai mare de un an. Conform pct. 2, alin. 2 din Regulamentul (anexa nr. 1) la H.C.M. nr. 139/1969 (republicată în B. Of. I nr. 28/5 aprilie 1977), pentru obiectele care sînt folosite în loturi, seturi sau formează un singur corp, la încadrarea ca fonduri fixe se va avea în vedere valoarea întregului lot sau set.

Prin unități economice de stat, în sensul legii cu privire la amortizarea fondurilor fixe, se înțeleg :

— întreprinderile și centralele, inclusiv unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică, din cadrul acestora, organizate în baza prevederilor Legii nr. 5/1978 ;

— subunitățile economice, fără personalitate juridică organizate de instituțiile de stat potrivit prevederilor Decretului nr. 151/1975 ;

— activitățile de producție și prestare de servicii (secții, ateliere, loturi, puncte sau formații de lucru) organizate de consiliile populare comunale în baza prevederilor Legii nr. 7/1971 (republicată în B. Of. I anexa 8, din 18 martie 1973).

După cum se va vedea în continuare, nu sînt supuse amortizării toate bunurile care au calitatea de produse (mijloace) fixe (adică depășesc valoarea de inventar de 500 lei și au o durată de serviciu normată mai mare de un an), după cum unele bunuri care nu sînt propriu-zis fonduri fixe, sînt asimilate cu acestea în vederea amortizării lor.

Astfel cum prevede art. 4 din Legea nr. 62/1968, nu sînt supuse amortizării, în baza aprobării Consiliului de Miniștri, următoarele fonduri fixe :

— minele și sondele de țiței și gaze care nu se dau în producție, potrivit cerințelor economiei ;

— unele fonduri fixe care temporar nu sînt folosite, dar sînt menținute în unitate pentru interese de stat ;

— lucrările de îmbunătățiri funciare și de gospodărire a apelor, cu caracter general de deservire, destinate apărării împotriva inundațiilor și înlăturării excesului de umiditate (diguri, canale principale de desecare) ;

— lucrările de combatere a eroziunii solului, de regularizare a scurgerii apelor pe versanți, și de corectare a torenților.

Este firească această eliminare de la amortizare a fondurilor fixe arătate mai sus, dat fiindcă ele îndeplinesc funcții cu caracter general pe economie și nu ar fi normal ca ele să greveze fondurile și beneficiile unei anume unități economice.

Nu sînt considerate fonduri fixe, potrivit pct. 4 din Anexa citată și deci nu sînt supuse amortizării și următoarele bunuri :

— motoarele, aparatele și alte subansamble ale fondurilor fixe procurate în scopul înlocuirii componentelor uzate, cu ocazia reparațiilor de orice fel, sau în scopul efectuării unor mici modernizări în cadrul reparațiilor capitale, cu excepția motoarelor de tractor — cod 315 B.a. ;

— punțile din spate de schimb pentru tractor — cod 391;

— pompele de injecție pentru motoare de tractor — cod 416.024 ;

— sculele, instrumentele și dispozitivele speciale ce se folosesc la fabricarea anumitor produse în serie sau în masă, fie la executarea unei anumite comenzi, indiferent de valoarea și durata lor de serviciu. Uneltele, dispozitivele și instrumentele comune se consideră fonduri fixe și sînt supuse amortizării în conformitate cu normele legale;

— construcțiile și instalațiile provizorii executate din fondurile de organizare de șantier ;

— animalele care nu au îndeplinit condițiile de a fi trecute la animale adulte, animalele la îngrășat, păsările și coloniile de albine ;

— lacurile, bălțile și iazurile care nu sînt rezultatul unei munci, precum și pădurile și terenurile ;

— investițiile efectuate pentru realizarea lucrărilor miniere din afara perimetrelor de exploatare, precum și cele pentru foraj, executate pentru explorări, prospecțiuni geologice și geofizice, forajele pentru alimentarea cu apă care nu au dat rezultate, sondele situate în gaz-capul unui zăcămînt de țiței, precum și sondele de cercetare geologică care au pus în evidență acumulări de hidrocarburi dar care, din motive geologo-tehnice și economice obiective, nu pot fi exploatate. Cheltuielile privind forajele pentru alimentare cu apă care nu au dat rezultate se recuperează prin costuri ;

— prototipurile, atît timp cît servesc ca model la executarea producției de serie, inclusiv seria zero, sau sînt supuse încercărilor în vederea omologării ;

— echipamentul de protecție și de lucru, îmbrăcămintea specială, precum și accesoriile de pat, indiferent de valoarea și durata lor de serviciu ;

— plantațiile tinere înainte de trecerea lor pe rod și plantațiile de protecție pînă la 5 ani inclusiv.

Asimilarea cu fondurile fixe a investițiilor specificate la art. 3 din Legea nr. 62/1968, în vederea amortizării, arătate mai sus, se face — potrivit pct. 3 din anexa citată — în modul următor :

— investițiile efectuate la fondurile fixe luate cu chirie de la unitățile economice de stat, urmează regimul de amortizare al fondurilor fixe la care s-au executat respectivele investiții ;

— investițiile puse în funcțiune, total sau parțial, cărora nu li s-au întocmit formele de înregistrare ca fonduri fixe se cuprind în grupa la care se vor înregistra ca fonduri fixe ;

— investițiile pentru descopertă se asimilează fondurilor fixe din grupa „alte construcții speciale diverse", iar amortizarea se calculează pe unitatea de produs, utilizîndu-se — în funcție de natura fondului fix — una din formulele prevăzute la pct. 20 din anexa citată ;

— durata de amortizare a investițiilor efectuate pentru amenajarea lacurilor, bălților, iazurilor, terenurilor și altor lucrări similare care nu se concretizează în fonduri fixe este de cel mult 20 de ani. Durata de amortizare corespunzătoare fiecărei investiții în parte, în limita acestui termen, se stabilește de către întreprinderi, în funcție de perioada de timp cît se apreciază că acestea pot servi scopului pentru care au fost efectuate.

Amortizarea se stabilește prin aplicarea normelor de amortizare asupra valorii de inventar a fondului fix și se include în costurile de producție, ale prestărilor de servicii sau în cheltuielile de circulație, după caz.

Normele de amortizare și duratele de serviciu normate ale fondurilor fixe sînt cuprinse în „Catalogul normelor de amortizare și duratelor de serviciu normate ale fondurilor fixe" (republicat în B. Of. nr. 6—7/1977).

Duratele de serviciu normate pentru tractoare, combine și pentru principalele mașini-unelte și utilaje de construcții se exprimă atît în ani, cît și în ore de funcționare. Durata de serviciu și amortizarea acestora se consideră încheiate — potrivit art. 5, alin. 3, din Legea nr. 62/1968 — la atingerea numărului de ore de funcționare, chiar în situația cînd nu a expirat numărul de ani.

Conform art. 6 din legea citată, prin valoarea de inventar a fondurilor fixe se înțelege :

— pentru cele existente la 31 decembrie 1964, valoarea stabilită la reevaluarea efectuată în baza H.C.M. nr. 116/1963 ;

— pentru fondurile fixe achiziționate sau construite și puse în funcțiune după data de 1 ianuarie 1965, suma cheltuielilor efectuate pentru realizarea lor ;

— pentru fondurile fixe rezultate din lucrări miniere, precum și pentru sondele provenite din lucrări de foraj, executate pentru explorări și prospecțiuni geologice și care au dat rezultate, valoarea corespunzătoare fondurilor fixe construite la nivelul zăcămîntului descoperit.

Amortizarea se calculează de la data punerii în funcțiune a mijlocului fix și pînă la recuperarea integrală a valorii sale de inventar, astfel cum prevede art. 7 din lege.

Data punerii în funcțiune a fondurilor fixe arătate în continuare, în vederea calculului amortizării se stabilește — potrivit pct. 5-14 din anexa citată — în modul următor :

— fondurile fixe independente care nu necesită montaj și nici probe tehnologice (utilaje pentru intervenție, unelte, accesorii de producție, mijloace de transport auto, animale etc.) se consideră puse în funcțiune (date în folosință) de la data achiziționării lor, pe baza procesului verbal de recepție ;

— utilajele care necesită montaj, dar la care probele tehnologice nu sînt necesare, precum și clădirile și construcțiile speciale care nu deservesc procese tehnologice, se consideră puse în funcțiune de la data terminării construcției, pe baza procesului-verbal de recepție preliminară;

— utilajele și instalațiile care necesită montaj și probe tehnologice, precum și clădirile și construcțiile speciale care deservesc procese tehnologice, se consideră puse în funcțiune la terminarea probelor tehnologice, pe baza procesului-verbal de recepție a punerii în funcțiune, încheiat potrivit prevederilor legale în vigoare ;

— sondele folosite la extracția țițeiului și gazelor, sondele de injecție, precum și sondele provenite din lucrările geologice care au dat rezultate, se consideră puse în funcțiune la darea lor în producție, pe baza procesului-verbal de constatare final.

La stabilirea valorii de inventar aferentă fondurilor fixe, precum și a valorii investițiilor supuse amortizării se va ține seama de următoarele, potrivit pct. 6 din anexă:

— la valoarea de inventar a fondurilor fixe se adaugă costul completărilor, îmbunătățirilor și modernizărilor efectuate din investiții. La liniile de cale ferată, tablierele de la poduri și liniile de telecomunicații, la valoarea de inventar se adaugă și costul îmbunătățirilor și modernizărilor efectuate în cadrul reparațiilor capitale;

— fondurile fixe transferate se înregistrează la unitatea primitoare la valoarea de inventar la care acestea au figurat la unitatea de la care au fost transferate;

— valoarea de inventar a sondelor provenite din lucrările de foraj executate pentru explorări și prospecțiuni geologice, care au dat rezultate și vor fi folosite în scopuri de producție, se stabilește prin înmulțirea numărului de metri ai adîncimii de la care se exploatează cu prețul mediu efectiv realizat per metru forat în anul de bază, la sondele de exploatare săpate în condiții asemănătoare;

— valoarea de inventar a fondurilor fixe provenite din lucrările miniere executate pentru explorări și prospecțiuni geologice care au dat rezultate se stabilește la nivelul valorii fondurilor fixe provenite din investiții executate în aceleași condiții și cu aceeași dotare tehnică;

— valoarea la care se amortizează investițiile puse în funcțiune, total sau parțial, cărora nu li s-au întocmit formele de înregistrare ca fonduri fixe, se determină prin însumarea cheltuielilor efective pentru realizarea lor, inclusiv cota-parte din cheltuielile comune efectuate în limita sumelor prevăzute în devizul general. Această valoare se stabilește pe baza procesului-verbal de recepție preliminară sau a procesului-verbal de predare-primire încheiat între constructor și beneficiar. La terminarea investițiilor și trecerea lor în categoria fondurilor fixe, valoarea de inventar se determină prin adăugarea eventualelor cheltuieli efectuate între data punerii în funcțiune și data întocmirii procesului-verbal de recepție a punerii în funcțiune.

Amortizarea fondurilor fixe folosite de unitățile economice de stat în perioada de construcție se suportă din fondurile prevăzute în devizul general al investiției.

Valoarea de inventar a fondurilor fixe, stabilită pentru fiecare obiect, se rotunjește — potrivit pct. 8 din anexă — astfel:

— fracțiunile mai mici de 0,50 lei se neglijează, iar cele mai mari de 0.50 lei, inclusiv, se întregesc la 1 leu;

— valorile exprimate prin 5 sau mai multe cifre se rotunjesc la zeci de lei, prin neglijarea fracțiunilor mai mici de 5 lei și întregirea la 10 lei a fracțiunilor mai mari de 5 lei inclusiv.

Amortizarea fondurilor fixe se calculează și se datorează pînă la recuperarea integrală a valorii de inventar, după care acestea sînt scoase de la amortizare.

În cazul în care s-au executat lucrări de modernizare sau de adăugare a unor accesorii, aparate de măsurare sau control ori alte părți componente ale fondurilor fixe care, potrivit legii, conduc la majorarea valorii de inventar a acestora, amortizarea se calculează pînă la recuperarea integrală a noii valori.

De asemenea, în cazul în care după recuperarea integrală, pe calea amortizării, a valorii de inventar, se execută lucrări de modernizare sau de adăugare a unor accesorii, aparate de măsurare sau control, ori a altor părți componente ale fondurilor fixe care — potrivit legii — conduc la majorarea acesteia, fondurile fixe se reintroduc în calculul amortizării cu noua valoare de inventar. Amortizarea se continuă pînă la recuperarea noii valori de inventar, ținînd seama de amortizarea calculată anterior.

Valoarea amortizării fondurilor fixe, în vederea scoaterii acestora de la amortizare, se determină în funcție de norma analitică de amortizare prevăzută în „Catalogul normelor de amortizare și duratelor de serviciu normate ale fondurilor fixe" și de prevederile pct. 24, alin. 2 din anexă.

Fondurile fixe scoase din funcțiune sau transferate în afara unității economice de stat se scot de la amortizare cu începere din luna următoare celei în care s-a efectuat scoaterea din funcțiune sau transferarea. Termenul în care se execută demontarea, transportul și montarea în noul loc de producție a fondurilor fixe transferate în afara unității economice de stat se stabilește prin ordinul organului tutelar care a acceptat transferarea pentru unitatea economică de stat primitoare. În cazul în care montarea și punerea în funcțiune la noul loc de producție nu se termină în termenul prevăzut de ordinul respectiv, fondurile fixe sînt supuse amortizării cu începere din luna următoare celei în care s-a depășit acest termen.

Valoarea amortizată a fondurilor fixe scoase din funcțiune sau transferate înainte de amortizarea lor integrală se determină prin luarea în considerare a amortizării calculate pînă la 31 decembrie 1976, la care se adaugă amortizările stabilite potrivit pct. 24, lit. a, b și c din anexă în funcție de natura bunurilor.

Organele de control ale băncii care finanțează lucrările de investiții sînt obligate să controleze modul cum s-au respectat dispozițiile legale privind calcularea amortizării.

Necuprinderea unor fonduri fixe în calculul amortizării sau cuprinderea lor cu o valoare de inventar mai redusă ori cu o normă de amortizare mai mică constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 200 la 500 lei potrivit art. 15 din Legea nr. 62/1968 și art. 1, pct. 6 din H.C.M. nr. 68/1970.

VĂRSAREA AMORTISMENTELOR FONDURILOR FIXE

În conformitate cu prevederile cuprinse în anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 139/1969 (pct. 25), unitățile economice de stat sînt obligate să verse amortizarea chenzinal, în ziua de 15 și în ultima zi a lunii, la unitatea bancară care finanțează lucrările de investiții, iar în cazul în care ziua de 15 este nelucrătoare, în ziua lucrătoare anterioară acestei date, după cum urmează:

— pentru fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt stabilite în ani, inclusiv cele pentru care durata de serviciu normată este stabilită atît în ani cît și în ore de funcționare, precum și pentru fondurile fixe scoase din funcțiune înainte de termen, cîte $\frac{1}{2}$ din amortizarea datorată lunar;

— pentru mijloacele de transport auto, pentru mijloacele de transport aerian, precum și pentru fondurile fixe și investițiile prevăzute la art. 8 din Legea nr. 62/1968 cîte 1/6 din suma prevăzută în planul de amortizare pe trimestrul respectiv. Fondurile fixe prevăzute de art. 8 din legea citată mai sus sînt: clădirile și construcțiile speciale ale minelor de cărbuni, salinelor cu extracție în soluție prin sonde și carierelor — exploatări la zi — pentru substanțe minerale solide, a căror durată de folosire este limitată de durata rezervelor și care nu pot primi alte utilizări după epuizarea rezervelor, precum și a investițiilor pentru descopertă.

În dispoziția de plată pentru vărsarea amortizării aferente fondurilor fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate în ani se va menționa totalul valorii de inventar ale fondurilor fixe supuse amortizării, existente în ultima zi a lunii precedente.

Unitățile economice de stat care determină amortizarea cu ajutorul tehnicii de prelucrare mecanizată sau automată a datelor și aplică normele de amortizare analitice pentru

calcularea amortizării efectiv datorate lunar, aferente fondurilor fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate în ani, vor proceda conform prevederilor pct. 25 alin. 3 din anexa citată.

Pentru fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate atît în ani cît și în ore de funcționare, care au depășit normativul anual în ore de funcționare, diferența de amortizare se virează pînă la data de 31 ianuarie a anului următor, odată cu depunerea fișei de recalculare (formular F.R.).

Unitățile agricole de stat, institutele de cercetări și stațiunile experimentale pentru activitatea de producție, precum și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, varsă amortizarea lunar, în ultima zi lucrătoare a lunii, în proporție de 1/12 din suma prevăzută în planul anual de amortizare. Recalcularea amortizării se face anual pe baza fișei de calcul anuale (formular F.C. Agr.) întocmită în funcție de data intrării și ieșirii sau scoaterii din calculul amortizării a fondurilor fixe, iar regularizarea vărsămintelor se efectuează odată cu depunerea acestei fișe la unitatea bancară și virarea amortizării din luna decembrie, pînă în ultima zi lucrătoare a acestei luni.

În cazul în care amortizarea datorată pe un trimestru este mai mică de 300 000 lei, unitățile economice de stat efectuează vărsarea amortizării o singură dată pe lună, în ultima zi lucrătoare a acesteia ; în cazul în care amortizarea datorată pe un trimestru este mai mică de 25 000 lei, vărsarea amortizării se efectuează o singură dată în ultima zi lucrătoare a trimestrului.

Organele de control ale băncii care finanțează lucrările de investiții sînt obligate să controleze modul cum s-au respectat dispozițiile legale privind vărsarea amortizării.

Eventualele sume din amortizările stabilite ca fiind datorate peste cele efectiv vărsate se virează de către unitățile economice în termen de 5 zile de la data constatării.

Amortizarea datorată pe trecut se varsă pe o perioadă de pînă la 18 luni.

Eventualele divergențe ivite între unitățile economice de stat și organele de control bancar cu privire la amortizarea datorată peste cea afectiv vărsată se soluționează de către centralele economice sau celelalte organe tutelare centrale ale unităților economice de stat, cu acordul băncii care finanțează lucrările de investiții.

După soluționarea divergenței și definitivarea sumei datorate, virarea se efectuează în termenul de 5 zile de la data soluționării.

În cazul în care unitățile economice de stat nu efectuează, în termen, virarea diferențelor constatate și rămase definitive după soluționarea divergențelor, unitățile bancare sînt autorizate să introducă dispoziție de încasare în termen de 5 zile de la expirarea termenului arătat mai sus. Dispoziția de încasare nu este supusă regulilor de acceptare.

Nevărsarea amortizării la termenele și în condițiile stabilite de normele legate incidente în materie se penalizează cu 0,05% din suma datorată pentru fiecare zi de întîrziere, potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 62/1968. Dacă nevărsarea amortizării se datorește unor fapte culpabile și ilicite, persoanele vinovate răspund material pentru penalitățile plătite de unitate.

AMORTIZAREA FONDURILOR FIXE ÎNCHIRIATE ȘI A CELOR DATE ÎN FOLOSINȚĂ GRATUITĂ

În conformitate cu prevederile art. 10 din Legea nr. 62/1968, amortizarea fondurilor fixe închiriate se calculează de unitatea economică de stat care le-a dat cu chirie. Amortizarea investițiilor efectuate la fondurile fixe închiriate este — astfel cum prevede art. 11 din lege — în sarcina celui care a efectuat investiția, fie locatar, fie chiriaș, după caz.

Valoarea investițiilor necesare numai chiriașului, efectuate la fonduri fixe închiriate de la organizații de stat, se amortizează în rate lunare egale, eșalonat pînă la expirarea contractului de închiriere (pct. 10 din anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 139/1969). În aceleași condiții se procedează de unitatea economică de stat la amortizarea investițiilor de orice fel efectuate la fonduri fixe închiriate de la alte organizații decît cele de stat, de la persoane fizice sau de la persoane juridice altele decît cele socialiste. Amortizarea aferentă investițiilor care măresc valoarea fondurilor fixe se reține din chiria datorată proprietarului.

Amortizarea investițiilor care majorează valoarea de inventar, efectuate la fonduri fixe închiriate de la organizații de stat, se calculează de beneficiar — potrivit prevederilor pct. 11 din anexă — pe baza normei de amortizare corespunzătoare grupei în care se încadrează fondurile fixe la care s-a făcut investiția. La încetarea contractului de închiriere, valoarea investiției integrale (nediminuată cu amortizarea calculată și vărsată, se transferă unității economice de stat care a dat cu chirie, aceasta majorînd corespunzător valoarea de inventar a fondului fix. În ordinul de transfer al investiției se va indica și amortizarea calculată de beneficiar, pentru ca unitatea economică de stat în dotarea căreia se află fondul fix să poată înregistra uzura corespunzătoare noii valori de inventar.

În conformitate cu prevederile cuprinse în pct. 12 din anexă, durata de amortizare a investițiilor necesare numai chiriașului, efectuate la fonduri fixe închiriate de la organizații de stat, se stabilește în limita duratei contractului de închiriere.

La stabilirea duratei de amortizare a investițiilor necesare numai chiriașului, unitățile economice de stat pot lua în considerare, cu acordul organului tutelar, și posibilitatea prelungirii contractului de închiriere, fără însă ca prin aceasta, perioada de amortizare să depășească 10 ani.

Amortizarea investițiilor necesare numai chiriașului urmează a fi făcută în limita termenului maxim de 10 ani, după care aceasta încetează, cu condiția ca toate cheltuielile să fie recuperate integral, chiar dacă contractul de închiriere nu a expirat. În cazul în care contractul de închiriere se desființează înainte de amortizarea integrală a acestor investiții, valoarea nerecuperată se include în costuri sau în cheltuielile de circulație, în anul în care a încetat contractul de închiriere.

Legea nr. 62/1968 în art. 12 reglementînd amortizarea fondurilor fixe date în folosință gratuită cantinelor, creșelor, grădinițelor de copii, școlilor profesionale, cluburilor, precum și organizațiilor obștești care funcționează pe lîngă unitățile economice de stat, prevede că ele se amortizează de unitățile economice respective (adică în a căror administrare se află fondul fix).

FABRICA DE UTILAJE, PIESE DE SCHIMB — BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, sector 5
Telefon : 23.13.01, 23.28.10
Cod 762127

— Curea textilă 180 mm ml. 200
— idem 200 mm ml. 500
— idem 280 mm ml. 69
— Soclu L.S. 63 A buc. 2000
— Metale dure plăci S 3 14—10 buc. 3000
— Rulmenți seria 22322 K buc. 20
— Reductor R.S.V. 1 1:25 buc. 2
— idem 1 BH 12,5 buc. 6
— idem 2 CH 285 4:28 buc. 7
— idem R.S.O. 2 1:50 buc. 3
— idem 3 1:25 buc. 1
— Motor electric ASI 1,5×1000 IP.54 buc. 10
— idem ASA 1,1×1000 buc. 4
— idem ASA 2,2×1500 buc. 10
— idem ASI 11×3000 buc. 10
— Motoreductor RV. 35/25 I 1,5×1000 IP. 54 buc. 5
— idem RV 13/25 I 0,75×1500 IP. 54 buc. 8
— idem RV 40/25 I 0,75×1500 IP.54 buc. 3
— 2 LA 20 H—01 2,2×1000 IP. 54 buc. 3
— 3 NA 71 H—01 1,1×1000 IP.54 buc. 5
— 2 LA 16 H—01 3×1500 IP.54 buc. 16
— 2 IA 16 H—01 1,5×1500 IP. 54 buc. 10
— 2 NA 14 H—01 4×1000 IP. 54 buc. 2
— 2 GA 20 H—01 0,55×1500 IP.54 buc. 3
— 2 GA 20 H—01 0,75×1500 IP.54 buc. 38
— 2 NA 18 H—01 5,5×1500 IP.54 buc. 2
— 2 IA 20 H—01 1,1×1500 IP.54 buc. 5
— 2 IA 20 H—01 1,5×1500 IP.54 buc. 5
— 2 GA 20 H—01 0,55×1500 IP. 54 buc. 4
— 2 IA 9 H—01 2,2×1500 IP.54 buc. 2

COOPERATIVA „PACEA"
Drobeta-Tr. Severin

— Broaște sertar buc. 300
— Chei pt. broaște set. buc. 300
— Balamale pamele buc. 150
— idem saniere buc. 150
— idem ghindă buc. 420
— idem pat buc. 157
— Bobine ACR buc. 13
— Becuri 24 V auto buc. 100
— idem veioză artizanat buc. 90
— Bucșe chei buc. 830
— Mînere buc. 483
— Încuietori îngropate buc. 500
— Nemontabile buc. 100
— Clei rece kg. 275
— Ciocane 0,500 buc. 30
— Curele trapezoidale buc. 300
— Capete bară SL 113 buc. 19
— Ax oscilant buc. 1
— Conductor AFY m 29
— idem Fy 03,5 m 100
— idem yy M3×1,5 m 170
— idem Ay m 264
— Cruce cardan buc. 8
— Antigel l. 50
— Dulii buc. 94
— Dulii 24 W artizanat buc. 40
— Garnitură frînă buc. 173
— idem tacheți buc. 10
— idem pompă apă buc. 4
— idem pompă benzină buc. 4
— Holț șuruburi buc. 58.375
— Hîrtie abrazivă gr. 12 mp 1000
— idem gr 40 mp 800
— idem gr 120 mp 900
— Întrerupător veioză buc. 30
— Lentile ochelari buc. 390
— idem color buc. 81
— idem 0 1a + 4 buc. 840
— Nituri taslă 0,2 kg. 30
— Bandă laminată 40×2 kg. 400
— Pal o față netedă mp 1000
— Prize buc. 30
— Pînze pt. circular fără ridic. buc. 50
— Patroane fuzibile buc. 200
— Robineți trecere buc. 50
— Rozete buc. 32
— Șorțuri din doc buc. 50
— idem prelată buc. 20
— idem pînză albă buc. 18
— Tablă aluminiu 2 mm kg. 128
— Trăgători zamac buc. 500
— Mînere zamac buc. 500
— Butoni mobilă buc. 500
— Șilduri zamac buc. 1700
— Chei din zamac buc. 800
— Butoni trăgători mașină buc. 300
— Butoni oglindă buc. 400
— Balamale foarfeci buc. 40
— Perii spoit pîinea buc. 1146
— Perii pt unghii buc. 13070
— Perii pt spălat părul buc. 85
— Mături cu coadă buc. 10000
— Jardiniere lemn buc. 5

I.S. Electronica
Serv. aprovizionare

LAMINATE ALAMĂ
— Bare Am dreptunghiulare 12×8×3000 kg. 208
— Table Am 1,5×1000×2000 031/2t kg. 548
— Plăci Am 8 90 t kg. 390
— idem 10 90 t kg. 475
— idem 14 63 t kg. 254
— idem 30 m kg. 692
— Benzi Am 0,15×500 90 ft kg. 275
— idem 0,15×300 63 m kg. 33
— idem 0,15×280 90 ft kg. 110
— idem 0,15×24 63 1/2 t kg. 80
— idem 0,2×14 63 t kg. 252
— idem 0,2×25 63 t kg. 231
— idem 0,2×30 63 ft kg. 695
— idem 0,2×30 63 ft kg. 586
— idem 0,2×32 63 1/2 t kg. 75
— idem 0,2×300 63 1/2 t kg. 71
— idem 0,25×600 6HV 160 kg. 415
— idem 0,3×22 63 1/2 t kg. 119
— idem 0,3×25 63 1/2 t kg. 329
— idem 0,3×28 63 1/2 t kg. 142
— idem 0,3×35 Cu Zn 39 kg. 846
— idem 0,3×300 90 ft kg. 970
— idem 0,35×18 60 m kg. 280
— idem 0,35×18 58 t kg. 353
— idem 0,4×14 63 t kg. 1000
— idem 0,4×18 70 m kg. 2857
— idem 0,4×25 70 m kg. 2000
— idem 0,4×28 901/2 t kg. 403
— idem 0,4×28 631/2 t kg. 72
— idem 0,4×300 90 t kg. 181
— idem 0,45×16 631/2 t kg. 1763
— idem 0,5×20 631/2 t kg. 161
— idem 0,5×25 Cu Zn 39Pb2F60 kg. 82
— idem 0,5×30 63 m kg. 494
— idem 0,5×40 63 1/2 t kg. 408
— idem 0,5×60 63 t kg. 65
— idem 0,5×70 63 t kg. 64
— idem 0,7×20 70 m kg. 89
— idem 0,7×90 t kg. 74
— idem 0,7×22 63 m kg. 176
— idem 0,7×28 63 1/2 t kg. 518
— idem 0,7×28 70 m kg. 60
— idem 0,7×40 63 m kg. 3397
— idem 0,8×25 58 t kg. 161
— idem 0,8×20 F 38 kg. 60
— idem 1×22 63 t kg. 39
— idem 0,25×14 63 m kg. 155
— idem 0,25×300 63 m kg. 1743
— idem 0,3×500 63 1/2 t kg. 148

LAMINATE ALUMINIU
— Benzi aluminiu 0,5×501/2 t kg. 153
— idem 0,5×56 kg. 1853
— idem 0,5×63 kg. 199
— idem 0,5×70 kg. 57
— idem 0,6×36 kg. 200
— idem 0,6×100 kg. 128
— idem 0,8×80 kg. 201
— idem 0,8×140 kg. 133
— Tablă Al 0,3×1000×2000 m kg. 165
— idem 0,5×1000×2000 m kg. 480
— idem dural 20 D 16 B kg. 266
— Placă Al 60×1150 kg. 550
— Bandă folie 0,06×950 roșie kg. 25
— idem 0,05×950 galben kg. 25

— idem 0,05×50 albastru kg. 19
TREFILATE ALUMINIU
— Sîrmă Al. ∅ 3,92 t kg. 400
LAMINATE BRONZ
— Folie 0,05×26 kg. 467
— Bandă Bz 6 0,2×200 1/2 t kg. 377
— idem Cu Be 0,1×120 t kg. 20
— idem 0,3×14 ft kg. 120
— idem 0,3×300 ft kg. 9
— idem 0,3×34 ft kg. 8
— idem 0,5×300 t kg. 22
— idem 2F.75. 0,15×120 kg. 182
— idem 2.F.75. 0,25×170 kg. 313
— idem 2.F.75. 0,3×200 kg. 3100
— idem 2.F.75. 0,25×200 kg. 235
TREFILATE CUPRU
— Sîrmă Cu ∅ 0,75 t kg. 100
— idem ∅ 0,9 1/2 t kg. 26
— idem ∅ 1,4 t kg. 91
— idem ∅ 1,9 m kg. 46
— idem ∅ 1,9 t kg. 51
— Arcuri ∅ 1,2 D 444 buc. 37262
— idem P 43968 buc. 255650
— idem P 46504 buc. 38400
— idem P 45168 buc. 445000
— idem P 47638 buc. 9800
— Disc sinterizat P 56179 kg. 10100
MOTOARE ELECTRICE CU TALPĂ
— ASI 0,37×1500 r./min. buc. 17
— 0,37×1500 r./min. buc. 57
— 0,55×3000 r/min. buc. 39
— 0,55×750 r/min. buc. 20
— 0,55×1500 r/min. buc. 90
— Conductori bobinaj email poliuretanici ES—1 0,035 mm 130 c kg. 304
— idem Cu cu două înfășurări bumbac Cu 2 B ∅ 1 mm BB kg. 161
— idem ∅ 1,10 mm BB kg. 44
— idem ∅ 1,20 mm BB kg. 54
FERITE
— 45166 buc. 195375
— 45157 buc. 59885
— 56494 buc. 11130
— 55085 buc. 11783
— 53857 buc. 168844
— 45049 buc. 2205
— 56961 buc. 43370
— 56955 buc. 80770
— 55237 buc. 41940
— 55192 buc. 54105
— 44065 buc. 990
— 400410 buc. 6790
— 400631 (NC4—03) buc. 29447
— Oală P 44309 (NC 6—02) buc. 73563
— Antenă Cora 56937 buc. 5410
— Magneți 71435 buc. 50
— Bară antenă platâ 45128 buc. 460
— Șurub feroscub 43028 buc. 1271
— idem reglaj 45187 buc. 48962
— idem Mamaia 47715 buc. 180130
— Nitroemail roșu E 232—1 kg. 2000
— Acetat de etil super kg. 2000
— Clorură de bariu kg. 350
— Sulfat de magneziu kg. 600
— Bicromat de potasiu c.p. kg. 38
— Acetat de sodiu pur kg. 567
— Sare de călire kg. 50
— Ceară de parchet kg. 80
— Bachelită de cauciuc kg. 1650

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ VASLUI
Str. Metalurgiei nr. 4

— ASI 0,25x1500 B. 3 buc. 1340
— idem 0,25x1500 B. 3 IP 54 buc. 590
— idem 0,55x1500 B. 3 IP 54 buc. 200
— idem 11x1500 B. 5 flanșă buc. 17
— idem 22x1000 buc. 39
— idem 2,2x750 B. 3 buc. 11
— idem 18,5x1500 B. 5 buc. 50
— idem 2,2x1500 B. 5 buc. 9
— idem 3x1500 B. 5 buc. 300
— idem 4x1500 B. 5 buc. 306
— idem 5,5x750 B. 3 buc. 50
— idem 5,5x1500 B. 3 buc. 754
— idem 11x1500 B. 5 buc. 17
— idem 18,5x1000 B. 3 buc. 14
— idem 22x1000 B. 3 buc. 33
— idem 30x750 B. 3 buc. 2
— idem 30x1500 B. 3 buc. 18
— idem 0,37x1000 B. 5 buc. 60
— idem 0,75x1000 B. 5 buc. 100
— idem 1,1x1000 B. 5 buc. 168
— TAM 1,1x1000 B. 5 buc. 20
— idem 1,1x1500 B. 3 buc. 320
— ASI 0,75x1000 B. 3 buc. 100
— idem 0,75x1500 B. 3 buc. 100
— idem 2,2x3000 B. 3 buc. 100
— idem 5,5x3000 B. 3 buc. 70
— idem 1,5x1000 B. 3 buc. 150
— idem 4x1000 B. 3 buc. 10

INTREPRINDEREA „ASCENSORUL" BUCUREȘTI

Calea Rahovei nr. 54, sector 4,
Execută :

● electromagneți de frînă trifazați pentru poduri rulante cod 4400 AF 40 kgf.
● idem cod 4410 A 80 kgf
● idem 4440 A 20 kgf.
● idem 4450 A 40 kgf
● bobine pentru electromagneți trifazați, codurile menționate mai sus avînd următoarele caracteristici tehnice :
— tensiune de serv. U 380 V
— frecvența curentului f 50 Hz
— durata relativă de acționare DA 40%
— frecvența nominală de acționare — 120 conectări/h
— execuție normală

Întreprinderile interesate sînt rugate să transmită comenzi ferme pentru anul 1982 pînă la data de 15/IX/1981.
Informații suplimentare la telefon 16.25.27.

U.J.C.M. RAHOVA
COOPERATIVA „ELECTROMETALICA" — Ploiești
Execută urgent pe bază de comenzi ferme :

● cricuri crocodil de 0,5, 1, 4 și 10 tf.
● macarale tip girafă de 0,3 și 1 tf.
● ridicătoare hidraulice pentru autoturisme de 1 tf.
● pompe valvolină și cărucioare de lucru sub mașină
● instalații hidraulice pentru basculare laterală și spate a autocamioanelor sau remorcilor, pentru unitățile din agricultură, silozuri, fabrici zahăr etc.
● mașini de spălat rufe de 20 și 40 kg. capacitatea șarjei.
● centrifuge pentru stors rufe

Relații se pot obține prin telex : TROMET Ploiești, nr. 19 287, sau telefonic — Coop. „Electrometalica" — Ploiești, 5.03.21, 5.08.91, 5.08.84.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE MEDICAMENTE DIN BUCUREȘTI

Intreprinderea de medicamente din București, este amplasată în partea de sud-est a municipiului, pe platforma industrială Dudești. Ea este cea mai modernă unitate pentru sinteza și condiționarea medicamentelor din țară, fiind și întreprinderea pe structura căreia este constituită Centrala de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri. A fost înființată în septembrie 1962, ca unitate specializată în fabricarea unor principale medicamente de sinteză din care enumerăm: Vitamina C, Piramidon, Novalgină. Unitatea a cunoscut de-a lungul existenței sale, o creștere impetuoasă, astfel că la nucleul de bază (Secția Sinteză), se alătură în anul 1967 două secții de condiționare a medicamentelor sub formă de tablete, drageuri, capsule și fiole. La aceste capacități s-au adăugat în decursul anilor, investiții noi, lărgindu-se profilul sortimental ca de exemplu:

— Catgut (pe baza unei tehnologii moderne, prin care catgutul dobîndește caracteristici superioare de rezistență și sterilitate);

— Dextran (polimer al glucozei, utilizat ca substituent de plasmă);

— Soluții perfuzabile, diversificate într-o gamă de peste 25 sortimente și care în 1980 și-a dublat producția prin noi capacități.

Între anii 1971—1974, a intrat în funcțiune o altă secție de sinteză organică de medicamente (Sulfamida albă, Sulfatiazol, Sulfametin, Sulfafenazol, Nefrix, Dimetridazol, Buclosamid, Meguan, Trecid etc.).

La ora actuală, profilul complex al întreprinderii este dat de cele peste 800 de sortimente medicamentoase care se folosesc în medicația generală, a țesuturilor etc. Ele reprezintă un număr însemnat de specialități farmaceutice sub formă de comprimate, drageuri, capsule, pulberi, soluții injectabile, soluții pentru perfuzii, înlocuitori de plasmă, catgut cît și substanțe de sinteză organică și intermediari.

Producția de medicamente realizată de Întreprinderea de medicamente din București, acoperă cea mai mare parte din necesarul farmaceutic al țării și cuprinde majoritatea grupelor terapeutice cunoscute, atît de uz uman cît și veterinar. Producția a sporit de la un cincinal la altul astfel că în 1980 față de 1965, producția globală a crescut de 60 de ori, iar cea marfă de 59 de ori în timp ce forța de muncă a crescut de 10 ori. Pentru a ajunge la acest nivel de producție au fost necesare modernizări și dotări de utilaje de mare productivitate. Din totalul producției fabricate 75% este pentru necesarul țării, iar 25% este destinată exportului.

În prezent, întreprinderea continuă preocuparea sa în lărgirea gamei de produse, de îmbunătățiri de tehnologii, de prezentare a sortimentelor.

Medicamentele ce se fabrică, sînt bazate pe cercetări științifice autohtone iar unele dintre ele sînt cunoscute în circuitul internațional împreună cu oamenii de știință, din institutele de învățămînt sau cercetare, au fost obținute medicamente originale românești, din care enumerăm: Aslavital, Gerovital H3, Covalitin, Distonocalm, Ulcosilvanil.

În calitate de producător complex și modern de medicamente, întreprinderea exportă prin firma Chimimportexport, o gamă diversificată de produse farmaceutice,

volumul exportului în anul 1981 triplîndu-se față de anul 1980.

Intreprinderea de medicamente București reprezintă peste 42% din valoarea totală a producției de medicamente, peste 48% din gama de produse fabricate și peste 50% din exportul total de medicamente.

Ion VASILESCU

Ştiinţa în slujba păcii şi dezvoltării

■ Al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei
■ Simpozionul internaţional „Oamenii de ştiinţă şi pacea"
■ Al II-lea Congres naţional de chimie

ATMOSFERA DE ÎNALTĂ EMULAŢIE SPIRITUALĂ ce se integrează, ca un element cu caracter peren, în viaţa Capitalei ţării noastre, a fost îmbogăţită, în acest generos început de septembrie, de o suită de manifestări ştiinţifice cu largă deschidere internaţională, care prin problematica abordată, prin mesajul lor umanist, au atestat, o dată mai mult, preţuirea de care se bucură România pe arena mondială. Dar, desigur, elementul ce uneşte aceste evenimente ştiinţifice nu au doar acest caracter exterior. Cel de al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei, simpozionul internaţional „Oamenii de ştiinţă şi pacea", şi cel de al II-lea Congres naţional de chimie s-au desfăşurat într-o legătură de esenţă ale cărei resorturi rezidă în interdependenţele profunde ce iau naştere, în societatea contemporană, între ştiinţă, pace şi progres social. Totodată însă, alegerea oraşului Bucureşti drept gazdă a celor două manifestări internaţionale — foruri ştiinţifice al căror prestigiu a fost potenţat prin faptul că lucrările lor s-au desfăşurat sub înaltul patronaj al preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi al tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu —, evidenţiază un deplin acord între principiile politicii externe româneşti şi idealurile majore ale umanităţii.

Aplecîndu-se asupra investigării istoriei ştiinţei, urmărind să încadreze trecutul în prezent şi viitor, să ofere noi posibilităţi de interpretare fenomenelor specifice lumii de astăzi, Congresul internaţional de istoria ştiinţei a dobîndit semnificaţia unui act de conştiinţă colectivă. Un act de autocunoaştere a comunităţii ştiinţifice mondiale, un prilej de reflecţie asupra efectelor implicării deopotrivă a ştiinţei, ca formă de creaţie culturală, şi a oamenilor de ştiinţă în viaţa planetei. Căci astăzi, mai mult decît oricînd în istoria umanităţii, înţelegerea rolului transformator al ştiinţei în societate nu poate fi disociată de preocupările intelectuale ale celor care contribuie efectiv la îmbogăţirea acestui domeniu al cunoaşterii umane. Evenimente de tristă amintire au dovedit că produsele muncii ştiinţifice nu se transformă de la sine în fapte de progres social, ele fiind adesea deturnate de la sensul lor umanist fundamental. Implicarea omului de ştiinţă în procesul de perfecţionare a structurilor sociale şi politice existente pe plan mondial, participarea sa la găsirea soluţiilor de promovare a progresului economico-social, de înlăturare a cauzelor ce subminează pacea şi prosperitatea omenirii apar astăzi ca o datorie firească a fiecărui om de ştiinţă.

Tocmai asemenea nobile preocupări ale comunităţii ştiinţifice au constituit nucleul discuţiilor purtate de oamenii de ştiinţă din numeroase ţări ale lumii în cadrul simpozionului „Oamenii

Imagine de la întîlnirea tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu cu participanţii la simpozionul „Oamenii de ştiinţă şi pacea"

de știință și pacea", ale cărui lucrări s-au desfășurat sub semnul dorinței celor prezenți de a se cunoaște și înțelege mai bine, de a conlucra mai strîns și mai ferm pentru a pune cuceririle științei în slujba cauzei nobile a păcii, a dezvoltării și propășirii tuturor popoarelor — subliniind marele rol pozitiv pe care oamenii de știință îl pot juca pe arena mondială. Într-un vibrant mesaj adresat participanților la simpozion, președintele României socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** exprima convingerea, de un profund umanism, că **„Locul oamenilor de știință, vital interesați în cauza progresului și păcii, este alături de popoarele care luptă pentru apărarea vieții și muncii lor, pentru dreptul de a-și făuri destinul în mod liber, fără nici un amestec din afară, în scopul propriei propășiri materiale și spirituale. Indiferent de deosebirile de concepții filozofice, politice, religioase, oamenii de știință trebuie să-și unească tot mai strîns rîndurile și, împreună cu forțele iubitoare de pace, antiimperialiste, de pretutindeni, să se ridice împotriva politicii imperialiste, de dominație, împotriva războiului, pentru o lume a dreptății, egalității și păcii".**

Idee generoasă, care fructificînd în cadrul lucrărilor simpozionului a condus la crearea unui Comitet internațional de inițiativă chemat să inițieze acțiuni ale oamenilor de știință pentru apărarea păcii, pentru stoparea cursei înarmărilor și pentru pregătirea unui Congres mondial al oamenilor de știință în slujba păcii. „Pătrunși de răspunderea pe care o avem în fața științei și a umanității, se spune în Apelul participanților la simpozion, conștienți fiind că nu putem construi un viitor acceptabil fără un prezent al păcii, să ne mobilizăm puterea de convingere, forța de argumentare, pentru a determina pe adepții înarmării să-și schimbe opțiunile, pentru a influența guvernele, parlamentele, pe oamenii politici să promoveze o politică de pace, înțelegere și colaborare, să renunțe cu desăvîrșire la folosirea forței și la amenințarea cu forța, asigurînd soluționarea tuturor problemelor litigioase numai și numai pe cale pașnică, prin tratative !"

Știința are o incontestabilă vocație umanistă. Ea unește, pe tărîmul nobil al cunoașterii, oameni și popoare, iar roadele sale trebuie să devină un bun al tuturor. Știința constituie, totodată, una din căile cele mai importante de integrare creatoare a valorilor naționale în comunitatea mondială. Această dimensiune globală a muncii de cercetare științifică este ilustrată pregnant de spiritul și semnificația celui de-al II-lea Congres național de chimie. Bucurîndu-se de o largă participare internațională, Congresul a constituit un nou prilej de afirmare a unității indestructibile ce se realizează între politica externă și cea internă promovate de țara noastră, a preocupărilor eminamente pașnice, puse în slujba progresului economic și social, ale oamenilor de știință români.

Constituind un prilej de bilanț fructuos al progreselor înregistrate în dezvoltarea unei ramuri care, în urmă cu cîteva decenii, era reprezentată doar simbolic pe harta economică a țării, cel de al II-lea Congres național de chimie oferă imaginea clară a statului științei, al celor ce activează în acest domeniu, îl au în România. Totodată, prestigioși oameni de știință de peste hotare, prezenți la Congres, au exprimat admirația lor față de realizările cercetării științifice românești în domeniul chimiei, au făcut cunoscută prețuirea de care România socialistă, politica sa, animată de înaltă răspundere față de destinele umanității, se bucură peste hotare.

Congresul are totodată menirea să traseze căile cele mai eficiente prin care cercetarea din domeniul chimiei — sector de mare forță și prestigiu al cercetării românești, la a cărui dezvoltare pe temeiul unor tradiții generoase, totovarășa academician Elena Ceaușescu și-a adus o inestimabilă contribuție, va susține programele de dezvoltare economico-socială a țării. „O contribuție importantă la realizările industriei chimice, la perfecționarea continuă în acest domeniu — arăta tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor Congresului —, au adus și aduc cercetarea și ingineria tehnologică — care au cunoscut o puternică dezvoltare mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Dispunem, în prezent, de un puternic detașament de cercetători și oameni de știință în domeniul chimiei capabili să soluționeze probleme științifice și tehnice complexe, să asigure dezvoltarea dinamică a acestei importante ramuri a economiei naționale".

Subordonînd integral rezultatele cercetării științifice în general — și în particular cercetările din domeniul chimiei — obiectivelor de progres economic și social, dezvoltării pașnice a țării, România demonstrează odată mai mult consecvența politicii sale de pace, unitatea dintre principiile politice de echitate și dreptate promovate pe plan extern și a celor puse în practică la nivelul economiei naționale în slujba prosperității poporului nostru, a ridicării necontenite a nivelului său de civilizație socialistă.

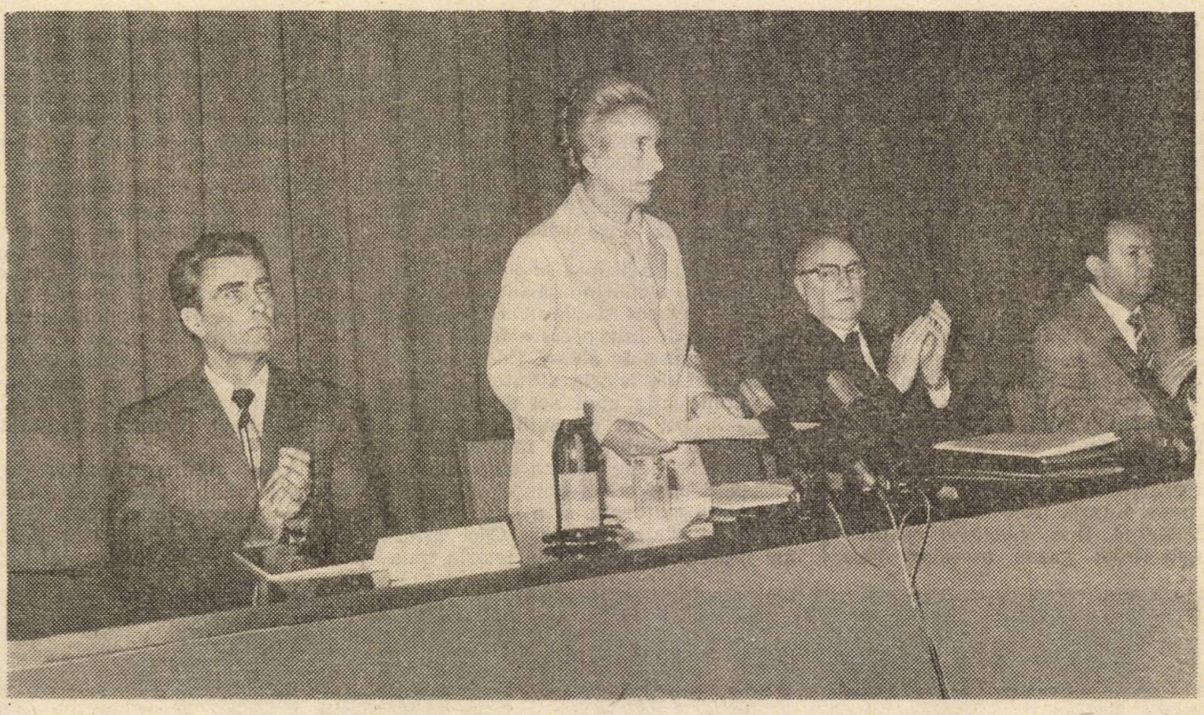

Aspect de la deschiderea lucrărilor celui de al II-lea Congres național de chimie

PLAN ● ANGAJAMENTE

FONDURILE FIXE DIN DOTARE — UTILIZATE LA NIVELURI SUPERIOARE

REALIZAREA INTEGRALĂ, la vreme a sarcinilor importante din planul acestui an și cincinal, privind sporirea cantitativă și calitativă a producției fizice și nete la nivelul cerințelor tot mai exigente și diversificate ale beneficiarilor interni și ale exportului, face necesară concentrarea preocupărilor nu numai către înzestrarea în continuare a întreprinderilor noastre cu mașini, utilaje, instalații și tehnologii moderne, ci și folosirea acestora la capacitate ridicată, cu un înalt randament. Creșterea efortului organizațional și creativ în fiecare întreprindere pentru o utilizare cît mai rațională a tuturor mijloacelor de muncă și a suprafețelor de producție prezintă concomitent, și la producător, o serie de avantaje de mare importanță, ce se reflectă în reducerea costurilor de fabricație și creșterea productivității muncii, sporirea beneficiilor și diminuarea necesarului de noi investiții în capacități de producție suplimentare.

În acest context, în marea întrecere socialistă care se desfășoară în întreaga țară pentru utilizarea superioară a potențialului tehnico-productiv și în întreprinderile din județul Sibiu — județ puternic industrializat, cu o veche și valoroasă tradiție muncitorească, care dispune azi de o zestre tehnică complexă și modernă — se înregistrează o convergență a preocupărilor în direcția utilizării judicioase a fondurilor fixe disponibile la un nivel cît mai ridicat prin perfecționarea calificării lucrătorilor, asigurarea exploatării, întreținerii și reparării lor competente, de calitate, perfecționării aprovizionării locurilor de muncă, identificării și atragerii operative în circuitul productiv a rezervelor existente.

O dinamică ascendentă a indicilor de folosire a mașinilor

INVESTIGAȚIILE EFECTUATE în cadrul unor întreprinderi sibiene, în special din ramura construcțiilor de mașini, relevă în mod clar că gradul de folosire a capacităților de producție a cunoscut în dinamică creșteri continue (cu excepția Întreprinderii mecanice Mîrșa, aflată în plin proces de schimbare a structurii producției, în care trecerea la construirea autobasculantelor grele de 50 și 100 tone a avut în mod firesc într-o primă fază influențe asupra utilizării mașinilor și utilajelor), așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Cifrele prezentate evidențiază faptul că întreprinderile analizate au realizat în cursul cincinalului trecut indici de utilizare mai mari de la an la an, rezultatele fiind în continuare amplificate în 1981. Aceste rezultate se datoresc : ● unei mai complete încărcări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor pe schimb, realizată printr-o programare calitativ superioară a fabricației, ● pregătirii tehnologice mai judicioase, mai complexe și complete ● asigurării mai bune a locurilor de muncă cu materii prime, materiale și S.D.V.-urile necesare ● mai bunei întrețineri și reparări a mașinilor ș.a. De altfel, luarea unor astfel de măsuri a permis ca la nivelul județului, în anul 1980 de pildă, majoritatea mașinilor-unelte — din grupele analizate — să ajungă la indici de utilizare de 86%, iar în 1981 să depășească și mai mult acest nivel (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Indicele de utilizare a fondului de timp disponibil

Întreprinderea	Realizat în anii :			
	1976	1978	1980	7 luni 1981
„Automecanica" Mediaș	84,5	90,2	87,1	87,2
„Mecanica" Mîrșa	80,2	84,9	83,9	79,1
Piese Auto Sibiu	73,3	85,2	86,5	86,7
„Independența" Sibiu	74,8	85,7	86,8	86,9
Utilaje și Accesorii Agnita	80,1	86,4	90,1	90,3
Total M.I.C.M. (din județ)	73,9	85,6	85,1	86,6

Tabelul nr. 2

Grupa de mașini	Indicele de utilizare a fondului de timp disponibil în 1980 din întreprinderile din M.I.C.M.	Realizări semestrul I 1981
● Total mașini-unelte (în secții de bază, scularii și secții indirect-productive)	85,1	86,2
din care :		
— strunguri paralele	86,7	86,4
— strunguri carusel	84,2	78,2
— strunguri automate și semiautomate	90,5	90,5
● Mașini de alezat și frezat orizontale (total)	81,7	87,1
— mașini de frezat universale	81,9	82,6
— mașini de frezat verticale	86,2	86,7
— mașini de frezat portale	89,3	97,9
— mașini de prelucrat roți dințate	91,1	81,5
— mașini de rectificat	80,6	81,3

În acest cadru merită relevată în mod special experiența înaintată dobîndită în domeniul utilizării în grad înalt a tehnicii din dotare de Întreprinderea de piese auto Sibiu. De mai mulți ani, în această unitate s-a încetățenit o foarte clară concepție tehnologică în ce privește utilizarea rațională a fondurilor fixe, specialiștii din serviciile funcționale și din secțiile productive, tehnicienii și muncitorii știind exact ce au de făcut și ce să ceară de la colaboratorii lor din întreprindere sau din afara ei. Procesul complex de utilizare optimă a mașinilor și utilajelor este conceput aici în mod dinamic și evolutiv, operîndu-se în mod continuu și sistematic îmbunătățiri de ordin tehnic și organizatoric în activitatea de producție, ori de cîte ori situația o cere. În această întreprindere, ce-și desfășoară activitatea într-un domeniu de mare importanță al construcțiilor de mașini (sistemele de supensie, de direcție ș.a.), aplicarea metodelor moderne de programare a producției (tehnica firelor de așteptare), policalificarea (stăpînirea de către un muncitor a două meserii), poliservirea fondurilor fixe (lucrul unui muncitor chiar și la trei mașini), programarea judicioasă și repectarea riguroasă a graficelor de reparații și revizii a utilajelor (înainte ca acestea „să cadă" datorită suprasolicitării) reprezintă instrumente concrete de lucru în desfășurarea programului de fabricație.

Alături de aceste realizări bune, trebuie menționat faptul că în fiecare unitate economică există încă în continuare însemnate rezerve de sporire a gradului de utilizare a fondurilor fixe. Pentru atragerea lor în circuitul productiv prezintă interes a fi relevat faptul că cele 14,8 procente de timp disponibil, neutilizat pe semestrul I a.c. se datoresc următoarelor cauze : ● 3,6% unor schimburi neprogramate ● 1,8% reparațiilor accidentale ● 7,5% lipsei forței de muncă ● 0,1 % unor lipsuri de materii prime ● 1,9% altor cauze.

Pornind de la faptul că în județul Sibiu, în acest cincinal, întregul spor de producție de peste 10,4 miliarde lei (iar din acesta peste 50% trebuie realizat în industria construcțiilor de mașini) este prevăzut să se realizeze în proporție de peste 95% cu actualele capacități de producție, apare evident că utilizarea mai eficientă a zestrei tehnice din dotare se impune ca o problemă centrală, pentru a cărei rezolvare se cer mobilizate în grad înalt toate disponibilitățile.

Factori de utilizare intensivă a capacităților de producție

ANALIZA EFECTUATĂ a pus în lumină faptul că realizarea în aceste întreprinderi a unor creșteri importante ale producției fără cheltuieli suplimentare de investiții face necesară înlăturarea cauzelor care au condus și conduc încă în unele cazuri la utilizarea necorespunzătoare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare. În acest sens, printre altele, se cer avute în vedere :

1 asigurarea unei aprovizionări ritmice a tuturor locurilor de muncă cu materii prime, materiale,

SDV-uri, energie și combustibil. Problema aprovizionării — în întreprinderile analizate — rămîne și pentru acest an „problema problemelor", pentru că în condițiile unei producții moderne, caracterizată printr-o strînsă colaborare și cooperare a producătorilor, fiecare unitate este dependentă de zeci și uneori chiar sute de furnizori de materii prime și materiale, de o serie de piese și repere din colaborare ș.a. Deficiențele existente încă pe această linie fac ca într-o serie de întreprinderi să se piardă sute și mii de ore la început de decadă, lună, trimestru etc. în utilizarea capacităților de producție, pentru ca apoi în ultimele 2—3 zile din fiecare decadă și mai cu seamă în cea de-a doua parte a decadei a treia, utilajele tehnologice să fie suprasolicitate, pentru a se recupera ceea ce s-a pierdut pe parcursul lunii ; așa se și explică că în prima decadă se realizează în unele întreprinderi doar 15—20% din producția lunară, iar în perioada următoare se lucrează „în salt".

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri apare necesar ca furnizorii în restanță să acționeze mai energic pentru recuperarea grabnică a întîrzierilor în onorarea prevederilor din contractele cu unitățile sibiene. Iată un exemplu edificator : deși, potrivit clauzelor contractuale, unitatea „Sinterom" Cluj-Napoca trebuie să livreze Întreprinderii de piese auto Sibiu (I.P.A.S.) pe primele 8 luni a.c. cîte 457 mii bucăți corp supapă, pistoane și ghidaje pentru amortizoare auto, pînă la 30 august 1981 nu livrase decît 356 mii bucăți corp supapă, 314 mii bucăți pistoane și 308 mii ghidaje. Menționăm totodată că, deși conform prevederilor din contracte, unitatea clujeană trebuia să livreze aceste piese prin containere C.F.R., I.P.A.S.-ul este pus în situația de a trimite o mașină la furnizor de 4—5 ori pe săptămînă, deci aproape zilnic, — bineînțeles pe cheltuiala sa — după cîte 2—3 000 de piese pentru a nu opri producția de amortizoare. Deseori o mașină de o tonă se întoarce de la Cluj cu 100—200 kg de asemenea piese. Și, această situație durează nu de o lună, două, ci de ani de zile. Ne întrebăm : ● cum s-ar desfășura producția la I.P.A.S., dacă ar avea numai 10 furnizori ca „Sinterom"-Cluj ? ● crede oare „Sinterom"-Cluj că I.P.A.S.-ul poate utiliza în grad înalt fondurile fixe pentru producerea de amortizoare cînd i se livrează fie corpuri supape fără pistoane și ghidaje, fie invers ? Apare necesar deci ca astfel de furnizori să acționeze mai consecvent pentru a-și perfecționa modalitățile de programare și mai ales de urmărire a producției, pentru onorarea contractelor economice, în mod ritmic, în cantitățile și la calitatea stabilită ;

2 extinderea poliservirii utilajelor ca o altă cale de utilizare mai bună a mijloacelor de producție, acolo unde utilajele stagnează sau sînt neutilizate din lipsă de forță de muncă. În acest sens și în județul Sibiu, cu toate realizările bune obținute, apreciem că se poate obține mult mai mult în toate întreprinderile pornind de la analiza mai detaliată a fiecărui utilaj și loc de muncă în parte, a tehnologiilor de fabricație, a reamplasării utilajelor în noile condiții, a proiectării și executării — prin autoutilare — pentru majoritatea mașinilor ce urmează a fi poliservite, a unor dispozitive de alimentare automată, de prindere mecanică a materiilor prime, automatizări simple la mașini etc. ;

3 pregătirea forței de muncă în funcție de necesitățile reale ale producției în fiecare perioadă, ca factor care poate asigura o folosire corespunzătoare a forței de muncă. În condițiile unei producții de mare eficiență, dotată cu mașini, utilaje, instalații și linii tehnologice moderne, de mare productivitate și randament, nu se poate concepe o eficiență economică ridicată, dacă aceste capacități de producție nu sînt programate, conduse și manipulate de oameni cu o pregătire corespunzătoare. Dat fiind că, staționarea, chiar și numai pentru cîteva ore, a unor astfel de utilaje costă foarte scump atît unitatea respectivă cît și economia națională în ansamblul său, se impune ca în unitățile analizate să sporească substanțial frecvența muncitorilor care practică, în funcție de necesități, două iar în perspectivă chiar trei meserii : sudor-mecanic-lăcătuș, lăcătuș-găuritor, frezor-strungar-reconditionator de piese de schimb ;

4 mare însemnătate pentru funcționarea continuă la parametrii proiectați a mașinilor și utilajelor, o are **menținerea în bună stare de funcționare, repararea la timp și mai cu seamă în condiții de înaltă calitate a mijloacelor tehnice din dotare.** Nu de puține ori, datorită faptului că o serie de conducători ai proceselor de producție, din dorința de a realiza planul „la zi", nu pun la dispoziția secției „mecanic-șef" mașinile, pentru reparații, la termenele stabilite, acestea se defectează într-un grad și mai mare, aducînd pentru întreprindere și implicit pentru economia națională nu un cîștig, ci pierderi mai mari. De aceea, se impune o grijă sporită, în fiecare întreprindere pentru ca mașinile și utilajele să fie reparate la termenele prevăzute prin graficele stabilite în acest sens, iar reparațiile să fie făcute de o calitate ireproșabilă.

Eforturile care se depun în întreprinderile analizate în vederea utilizării în grad înalt a capacităților disponibile, crează premise solide de realizare integrală a sarcinilor de producție din planul acestui an, de sporire a contribuției lor la satisfacerea cerințelor economiei naționale.

drd. Nicolae BLAGA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum este preluată și valorificată maculatura

O RESURSĂ ce poate fi pusă mai deplin în valoare este cea a maculaturii care înlocuiește cu succes lemnul în producția anumitor sortimente de hîrtii și cartoane. Avantajele „reciclării" hîrtiei îndreptățesc preocuparea care există pe plan internațional pentru valorificarea materialelor refolosibile : **1 tonă de maculatură economisește 3—4 mc lemn, 800 kWh energie electrică, 250 kg combustibil convențional.**

Realizările obținute în țara noastră în reciclarea hîrtiei, deși meritorii, sînt posibile a fi îmbunătățite. Realizările pe sem. I 1981 arată faptul că planul de preluare a maculaturii a fost îndeplinit doar în proporție de 89%, înregistrîndu-se o restanță de circa 14 mii tone, echivalentul unei cantități de peste 50 mii mc material lemnos. Nerealizarea cea mai importantă se localizează la colectările de la populație. O intensificare a colectării maculaturii de la populație este posibilă și necesară. Pentru aceasta, organele de colectare (Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile) vor trebui să ia unele măsuri, printre care menționăm: creșterea numărului de centre volante, permanentizarea propagandei în rîndurile populației, angrenarea în mai mare măsură a elevilor și a comitetelor de blocuri în acțiunea de recuperare a maculaturii din gospodării ș.a.

O altă sursă care ar putea fi atrasă mai deplin în circuitul economic, este maculatura aflată la întreprinderi, institute, centrale și ministere. Se constată uneori cazuri în care deșeurile de hîrtii și cartoane se ard sau sînt date la gunoi, iar hîrtiile din activitatea economică, tehnică sau socială, sînt arhivate în mod inutil în mai multe exemplare, peste termenele maxime prevăzute de lege. Se înțelege că asemenea practici trebuie eliminate, pentru a se putea reda economiei o materie primă atît de necesară și importantă cum este maculatura.

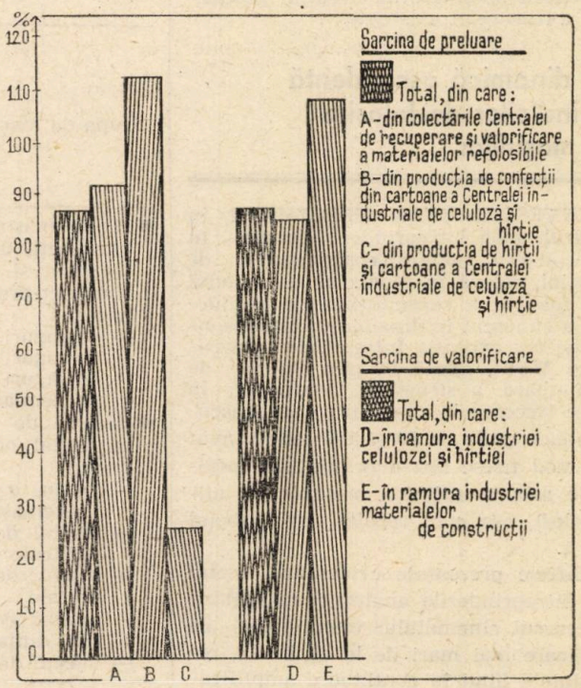

Dezvoltarea bazei energetice

și de materii prime

PROGRAMELE DE FORAJ — REALIZATE INTEGRAL ȘI LA TIMP

EVIDENȚIEREA unor noi rezerve de petrol și gaze și obținerea de producții sporite, impune executarea unor considerabile volume fizice de lucrări de foraj, superioare realizărilor din anii anteriori, în primul rînd pentru descoperirea, evaluarea și darea în exploatare a zăcămintelor situate la mare adîncime. Realizarea acestui obiectiv major pentru întreaga economie a determinat unitățile productive să ia măsuri și să desfășoare acțiuni ample capabile să conducă la creșterea volumului forajului cu 10 la sută și a volumului de rezerve geologice cunoscute de țiței cu 33 la sută în 1981 față de realizările din anul precedent. Obținerea creșterilor necesare pentru realizarea planului la petrol și gaze pe acest an și întregul cincinal — implică, înainte de toate, concentrarea tuturor eforturilor pentru extinderea forajului pe spații cît mai mari, și, mai ales, pătrunderea în profunzimea structurilor geologice, prin utilizarea cu randament superior a instalațiilor, a timpului disponibil în vederea creșterii vitezei de foraj.

Extinderea pe verticală și orizontală a activității de foraj

EFORTURILE susținute în activitatea de foraj din semestrul I al acestui an s-au soldat, pe ansamblul industriei petrolului și gazelor, cu rezultate notabile : la total foraj planul a fost realizat în proporție de 102,5 la sută (tabelul), ceea ce a însemnat peste 22 mii m forați suplimentar. O mare atenție a fost acordată forajului de exploatare (118,5 la sută), capabil să asigure producția de țiței din sondele noi și celui pentru creșterea factorului final de recuperare (683 la sută). Odată cu apariția în trim. II a condițiilor favorabile pătrunderii în zone cu acces dificil, forajul a fost orientat cu precădere spre cercetarea geologică pentru asigurarea producției de țiței în anul 1982 și următorii.

La forajul de mare adîncime, deși planul pe sem. I a.c. nu s-a realizat (-6 la sută), lucrările de prospecțiuni și exploatare executate — cu un spor de circa 50 la sută față de anul anterior — au pus în evidență acumulări noi, precum și indicații asupra unor noi resurse de hidrocarburi care deschid perspective pentru anii următori. În acest sens se desfășoară în continuare ample activități pe baza unor programe prioritare de intensificare a lucrărilor geologice pentru aprofundarea cunoașterii potențialului fiecărei structuri din Vestul țării cuprinzînd zonele : Vîrteju, Bibești, Stoienița, Palei-Drăganu, Mitrofani-Manu, Umbrărești, Conțești-Mîndrișa etc. Programele respective vizează grăbirea ritmului de execuție și finalizare a lucrărilor de foraj, prin **creșterea mai accentuată a vitezei de lucru** (mai mare cu circa 3 la sută față de 1980) — **îndeosebi ca urmare a reducerii timpului neproductiv cu 25 la sută — și îmbunătățirea tehnologiilor de foraj.** În mod deosebit se insistă pe creșterea calitativă a fluidelor de foraj*) și aplicarea programelor de optimizare a activității din acest domeniu. În cadrul măsurilor inițiate pentru îmbunătățirea întregii activități de foraj preocupările sînt orientate spre scurtarea timpului de demontare-transport-montaj a instalațiilor de foraj de la o locație la alta prin suprapunerea fazelor acestui ciclu, construirea drumurilor spre sonde izolate și cu condiții grele pentru a se asigura accesul permanent și pregătirea frontului de lucru, întărirea disciplinei și a răspunderii cadrelor tehnico-operative și de conducere în asigurarea controlului și asistenței tehnice la sonde.

Ce arată o analiză a timpului neproductiv ?

PRIVITĂ în amănunt, activitatea de foraj din sem. I. a.c. **) a prezentat și o serie de minusuri. Astfel, din fondul de timp disponibil, numai circa 82 la sută a fost consumat pentru forajul propriu-zis și lucrările conexe acestuia, restul de aproximativ 18 la sută fiind afectat reparațiilor (2,8 la sută), complicațiilor (4,2 la sută), accidentelor tehnice (6,3 la sută) și opririlor neprogramate (4,6 la sută), determinate îndeosebi de lipsuri tehnico-materiale. **Reducerea timpului neproductiv cu 50 la sută, ar fi însemnat, practic, realizarea, prin creșterea vitezei de lucru, a circa 80 mii metri forați peste plan cu aceleași instalații.**

Din analiza cauzelor care au determinat consumarea acestui timp în afara procesului strict productiv, se constată o serie de deficiențe în realizarea și utilizarea instalațiilor de foraj, în calitatea unor reparații executate etc. Detalierea factorilor care concură **la apariția opririlor arată că ponderea principală o deține slaba aprovizionare tehnico-materială,** mai exact spus dificultățile provocate de unitățile furnizoare, care sînt implicate, prin contracte economice de livrare și cooperare, în activitatea extractivă de țiței și gaze. O incursiune în structura opririlor la total foraj și în principal la cel de mare adîncime ne arată că lipsa unor materiale specifice deține o pondere însemnată (peste 50 la sută) din acestea (burlane — 6,1 la sută, prăjini de foraj — 5 la sută, chimicale pentru fluidele de foraj — 11,5 la sută, motorină — 13,4 la sută, energie electrică — 3,8 la sută, sape și piese de schimb — 8,6 la sută etc.). De pildă : nelivrarea la timp a 3 700 tone burlane de foraj din oțeluri aliate (N. 80, P. 110 cu filete API și speciale) a contribuit în mare măsură la întîrzierea săpării unor sonde de mare adîncime și la suspendarea deschiderii lucrărilor de foraj la altele. Ca să nu mai vorbim de cazurile cînd caracteristicile unora dintre materialele furnizate (îndeosebi material tubular) sînt sub nivelul solicitat. În astfel de împrejurări se ivesc complicații și accidente tehnice cu pondere însemnată (10,5 la sută), în timpul neproductiv.

Neasigurarea unor materiale și piese de schimb de către producătorii din țară, conduce la întreruperea sau cel puțin **încetinirea procesului tehnologic de foraj** (și extracție) **și, în final, la depășirea, la instalațiile respective, a consumurilor de motorină și ulei,** produse care în parte sînt importate. Mai mult, nelivrarea la timp și în sortotipodimensiunile necesare (contractate și înscrise în grafice) înseamnă nu numai scăderea vitezei de foraj, dar și lucrări de calitate inferioară cu toate consecințele nefavorabile asupra altor factori, care reprezintă la rîndul lor cauze ale unor nerealizări (de pildă : fluctuația personalului și de aici lipsă de forță de muncă înalt calificată în sectorul de foraj cu pondere de circa 10 la sută în timpul opririlor).

De asemenea, și rămînerile în urmă la forajul geologic (circa 17 la sută) și la cel de mare adîncime (6 la sută) în primul semestru, se datoresc în cea mai mare măsură nelivrării la

Realizări în activitatea de foraj

(%)

Denumirea activității	Îndeplinirea planului pe :	
	6 luni 1981	8 luni 1981
Foraj (total) din care :	102,5	101,2*)
— geologic	82,9	84,3
— de exploatare din care :	118,5	115,6
pentru mărirea factorului final de recuperare	683,1	—
— la mare adîncime din care :	94,1	98,8
pentru exploatare	132,0	133,7

*) În lunile iulie-august realizările au crescut cu 22,7% față de media lunară a sem. I. a.c.

*) Într-un număr viitor al revistei vom publica un material special consacrat extinderii stațiilor centrale de fluide pentru foraj a.c.

**) În analiza noastră utilizăm date pentru primul semestru deoarece raportarea timpului neproductiv se efectuează trimestrial. Ceea ce nu schimbă esențial fenomenele înregistrate.

timp de către furnizori a unor materiale de primă importanță cum sînt prăjinile grele de antrenare laminate (Întreprinderea de țevi Roman) sau a celor forjate și tratate termic (Întreprinderea de mașini grele București) deși există obligații contractuale ferme.

De o mare importanță este, printre altele, asigurarea cu motoare pentru grupuri de foraj (motoare care sînt livrate mai ales de către întreprinderea „23 August" din Capitală). Ca să nu mergem mai în urmă decît anii 1980—1981, restanța permanentă în livrarea acestor produse nu a scăzut niciodată sub 50 bucăți (la 1 iulie a.c. din 105 motoare termice de 800 CP, nu fuseseră livrate 63 buc. afectînd punerea în funcțiune a 14 instalații de foraj de tip greu F—125, F—200, F—320 și 7 grupuri motopompă). La piesele de schimb, care trebuiesc livrate de aceeași întreprindere, se înregistrează o restanță avînd o pondere de circa 33 la sută din obligații. În consecință, și calitatea reparațiilor motoarelor termice pentru acționarea instalațiilor de foraj executate în șantiere sau la uzinele aparținînd de sectorul petrolului nu este totdeauna corespunzătoare ; în plus trebuie arătat că la începutul semestrului al II-lea a.c. 283 de motoare de 800 CP și 165 de 400 CP(fonduri fixe în valoare de circa 350 mil. lei) erau imobilizate. Lipsa lor în șantiere conduce, așa cum s-a arătat, la oprirea din lucru a unor sonde aflate în foraj și executarea lucrărilor cu capacitate motrice instalată și viteză de foraj reduse și prin toate acestea la nerealizarea prevederilor. Așa se explică în cea mai mare parte de ce în sem. I a.c. s-a realizat o viteză medie de foraj nesatisfăcătoare, mult sub indicii realizați în alte țări.

Desigur, în toate unitățile de specialitate există însă posibilități de creștere a vitezei de foraj. Una dintre cele mai importante și de mult așteptate este asimilarea (deocamdată încă în curs la Întreprinderea „1 Mai" Ploiești) a noilor sape cu lagăre de alunecare care ar asigura performanțe de 3—4 ori mai mari decît sapele din producția curentă. Dealtfel necesarul sapelor cu care se lucrează în prezent a rămas neacoperit cu circa 15 600 buc., iar din obligațiile scadente în sem. I furnizorul avea o restanță de 10 la sută, în timp ce la prevenitoarele de erupție la sonde, o restanță de 40 la sută din obligații.

Este astfel clar că unitățile petroliere se confruntă, ca și în anii trecuți, în ciuda repetatelor asigurări și promisiuni ale unor ministere, centrale industriale și producători, cu o serie de greutăți datorate nerespectării obligațiilor contractuale asumate de unele întreprinderi din industria metalurgică, constructoare de mașini și chimică. Înlăturarea dificultăților, dintre care unele au fost nominalizate anterior, ar putea crea condiții pentru executarea unui volum mai mare de foraj și cu mai multă eficiență, astfel spus, se poate extrage mai mult țiței.

Efortul propriu poate îmbunătăți viteza de foraj

DISPERSAREA ACTIVITĂȚII pe un spațiu întins, uneori foarte greu accesibil și variat din punct de vedere al structurii geologice, pune multiple probleme la unele trusturi(Moinești, de exemplu), de a căror rezolvare operativă și eficientă depinde realizarea și depășirea sarcinilor asumate în acest important sector al resurselor energetice. De o mare însemnătate este în această privință **adecvarea formelor organizatorice actuale la condițiile concrete existente în fiecare trust,** condiții determinate de extinderea continuă a activității de investigație, respectiv de foraj, îndeosebi de mare adîncime.

Avantajele ce decurg din această acțiune sînt multiple ; dintre acestea ar merita amintite : supravegherea și conducerea unitară, cuprinzătoare (îndeosebi în cazul intervențiilor la instalațiile de foraj și extracție), îmbunătățirea indicelui de exploatare a utilajelor și instalațiilor în funcțiune, ridicarea gradului de competență, calificare și răspundere ale conducătorilor de secții și ateliere, al formațiilor respective de lucru, toate acestea fiind influențate favorabil de apropierea organizatorică de locurile (punctele) de lucru. Nu mai puțin important ni se pare a fi și cîștigul ce s-ar obține prin reducerea timpului și distanței de deplasare, a consumului de carburanți și, în bună măsură, a indisciplinei care mai apare la unele locuri de muncă mai îndepărtate.

Ar fi, totodată, posibil, și necesar ca pe lîngă reducerea timpului de intervenții în caz de avarii și reducerea timpului opririlor, **unitățile de reparații ale Ministerului Petrolului și trusturilor să fie dotate și să-și însușească în mai mare măsură și operativ acele tehnici și tehnologii care să conducă la recondiționarea și refolosirea mai eficiente a unor piese și subansamble recuperabile.** Totodată trusturile și schelele de foraj au datoria să acționeze pe toate căile posibile, începînd cu recrutarea, calificarea, policalificarea și reciclarea muncitorilor, a personalului de specialitate și continuînd cu respectarea disciplinei în general, a celei tehnologice în special, pentru a reduce la maximum capitolul „alți timpi" neproductivi care reprezintă 30 la sută din structura opririlor și care, din păcate, nu e detaliat și analizat mai în amănunt la schelele de foraj pentru a se putea cunoaște mai exact și înlătura cauzele care generează aceste influențe negative asupra vitezei de foraj.

Desigur, principala răspundere privind realizarea indicatorilor de plan, inclusiv a celor de foraj, revine lucrătorilor din domeniul petrolului. Dar eforturilor acestora trebuie să li se alăture colaborarea necesară, sprijinul permanent al tuturor celorlalți factori a căror activitate contribuie la realizarea și creșterea rezerevelor și producției de țiței.

Gh. DRĂGHICI

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Sisteme complexe de semnalizare

ÎNTREPRINDEREA „Automatica" din București produce în serie, pe baza documentației care i-a fost pusă la dispoziție de Institutul pentru proiectări automatizări — IPA — din Capitală, o întreagă familie de echipamente destinate pazei contra incendiilor. Fiind realizate în cea mai modernă tehnologie cu rezistențe cu peliculă metalică, cu condensatoare cu tantal, cu tranzistori cu siliciu etc., aceste echipamente de pază dispun de posibilitatea interconectării reciproce. Sistemul electronic de semnalizare-alarmare modular tip SESAM, pe care-l prezentăm în fotografie, este echipat cu circuite de semnalizare a incendiilor și de stingerea acestora cu bioxid de carbon. El supraveghează pînă la 38 zone, oferind și posibilitatea efectuării de convorbiri telefonice. Acest sistem electronic poate fi alimentat atît la tensiunea de 220 V curent alternativ, cît și la cea de 24 V curent continuu.

Dispozitivul electronic de cifrare cu blocare electromagnetică tip DECIBEL, un alt component al acestei familii de echipamente de pază, dispune de un număr maxim de 1 000 de combinații. Centrala de pază cu o linie tip PITIC are în componența sa detectoare conectabile pasive contact normal, închis contact normal, deschis, iar cea cu două linii are construcția bazată pe detectoare conectabile active, pasive și cu impedanță variabilă. Ambele centrale de pază dau alarma acustică pe difuzor.

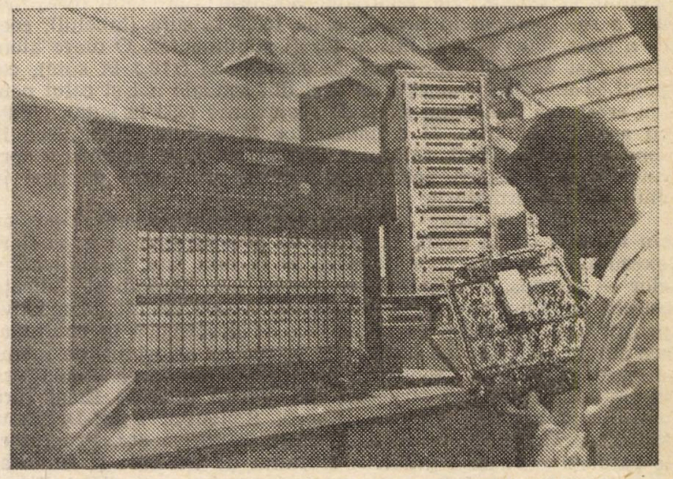

Sistem electronic de semnalizare modular tip SESAM

Echipamente cu performanțe echivalente celor mai bune produse similare fabricate în lume, ele au și început să intre în dotarea unor obiective economice, social-culturale, centre de calcul etc., în multe din locurile unde există pericole potențiale de apariție a unor incendii.

E. K.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

APROVIZIONAREA ACTIVĂ PE SORTIMENT, ÎN SISTEM „SERVICE"

SPECIALIZAREA pe sortimente a aprovizionării tehnico-materiale, precum și eforturile ce se fac pentru crearea unei forme active de servire a consumatorilor din economie, sînt cîteva din problemele importante ce preocupă specialiștii din domeniu care caută permanent căi de reducere a costurilor de producție. **Avantajele pe care le oferă sistemul modern de aprovizionare activă pe sortiment, în concepția căreia baza de aprovizionare nu mai deține un rol pasiv de transport de la furnizor la beneficiar de elemente disparate ale produselor solicitate, ci are o intervenție activă în procesul aprovizionării, luînd și asamblînd piesele separate de la diferiți furnizori specializați și livrînd beneficiarilor subansamble complete, gata asamblate, inclusiv service-ul aferent, obligă la măsuri de extindere și generalizare a acestui sistem.**

Forma clasică de aprovizionare „pasivă" este purtătoare a unor neajunsuri la beneficiari și a unor cheltuieli materiale însemnate a căror diminuare merită atenția cuvenită. Spre edificare, dacă analizăm o listă cu materiale disponibile și supranormative a unei întreprinderi de construcții-montaj vom constata că 50—58% din acestea sînt materiale de instalații, determinate în general de necorelarea termenelor de aprovizionare a materialelor de la producător sau bază, cu graficele de execuție de pe șantier. Cunoscînd că la o instalație sanitară sau termică, dat fiind sistemul de cooperare, participă metalurgia cu țeava, industria materialelor de construcții cu vasele de faianță, industria construcțiilor de mașini cu robinetele și sifoanele, industria chimică cu garniturile etc., specialiștii în aprovizionare știu că este suficientă o nesincronizare a termenelor de livrare a unor subansamble, pentru ca lucrarea să nu poată fi realizată, chiar dacă depozitele centrale sînt pline cu diferite componente ale subansamblului.

Un grup numeros de specialiști aderă la **forma clasică** de aprovizionare, plecînd de la ideea că existența centralizată (într-un depozit central sau într-o bază) a resurselor permite o distribuire ordonată a acestora în raport cu normele de consum și de stoc. Această formă funcționează pe baza unor clauze așa-zise „speciale", colaterale legii contractelor, cum ar fi : „recepția la furnizor" sau „ridicarea cu mijloace proprii" ori „la prezentarea delegatului beneficiar". În acest context se cere arătat faptul că, după părerea noastră, la nivel de economie, forma prezentată determină unele **neajunsuri** printre care :

1 — **posibilitatea creării temporare a unui dezechilibru al balanțelor unor materiale,** în condițiile în care — pe ansamblu — aprovizionarea tehnico-materială se află în stare de echilibru. Avem în vedere că deși producția este echilibrată și cu un caracter stabil, în cadrul organizării conducerii aprovizionării (dirijarea stocurilor), apar desincronizări legate de nevoi neplanificate, de cereri concomitente ale mai multor consumatori.

2 — **fetișizarea unor clauze contractuale „speciale" care scutesc de răspundere furnizorul pentru neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale.** Uneori se adoptă și o cale de mijloc folosită de bazele județene de aprovizionare, ca o formulă capabilă să apere pe ambii parteneri de penalizările prevăzute de hotărîrea 306/1970 adică : „livrarea se face prin mijloacele de transport ale furnizorului și ale beneficiarului" sau „termen de livrare în funcție de sosirea în bază de la furnizorii direcți". După părerea noastră astfel de formulări în contractele economice nu numai că scutesc partenerii de răspundere, dar determină incertitudinea vreunei angajări, anulînd în fapt obligațiile ce-i revin furnizorului.

3 — **incertitudinea realizării unor astfel de contracte,** cît și problema intrării în goluri de aprovizionare prin rupere de stocuri, care determină necesitatea amenajării de noi baze și depozite de stocaj, care pe lîngă că atrag unele resurse deficitare se interpun în drumul materialelor de la producător la consumator, mărindu-le valoarea cu cheltuieli de prisos prin manipulări, conservări și recepție. Așa se explică că de la desființarea unor baze și depozite din 1973, numai în 7 ani numărul acestora s-a dublat sub forma inițială sau au apărut altele conexe ca : baze de producție și prestație, aprovizionare și transport etc.

În condițiile actuale, cînd noul mecanism economico-financiar acționează în direcția depistării și eliminării unor cheltuieli materiale inițiale, cînd resursele materiale sînt limitate, scurtarea drumului de la producție la consum a materiilor prime și a materialelor, reducerea termenelor de stocare în depozitele centrale sînt cîteva argumente ce ne fac să credem că aprovizionarea „activă" completată cu forma de „service" ce trebuie să o ofere furnizorul clienților săi, crează un interes deosebit. **Aprovizionarea „activă" pe sortiment în sistem de „service", are drept scop eliberarea unității economice de grija pentru asigurarea bazei materiale, oferindu-i astfel posibilitatea să-și concentreze atenția asupra activității sale de producție pentru care a fost cre-**

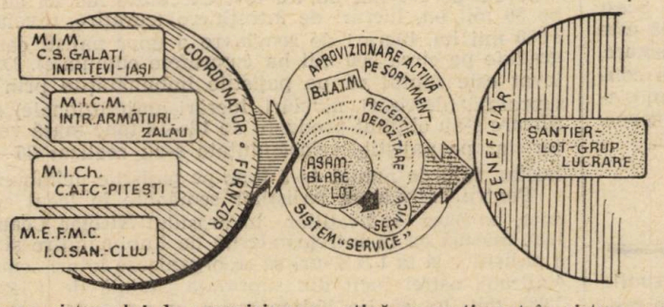

Schema sistemului de aprovizionare activă pe sortiment în sistem „service"

Dumitru PETCU
Centrala minereurilor Deva

(Continuare în pag. 13)

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

„Înfăptuirea programelor pe care ni le-am propus în zootehnie cere să ne preocupăm temeinic de asigurarea bazei furajere din punct de vedere calitativ și cantitativ".

NICOLAE CEAUȘESCU

Asigurarea bazei furajere — condiție esențială a creșterii producției zootehnice

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, componentă fundamentală a oricărei zootehnii, asigurarea la nivel satisfăcător a bazei furajere se înscrie ca o condiție determinantă a realizării unor producții animaliere înalte, și cu atît mai mult în condițiile țării noastre, care are ca un țel însemnat înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare. În contextul sarcinilor de creștere a numărului de animale și a producțiilor zootehnice — fapt reflectat sintetic și în creșterea pînă în 1985 a ponderii zootehniei la 45—46 la sută din totalul producției agricole — asigurarea în bune condițiuni a bazei furajere necesită ample măsuri tehnice, organizatorice, ample măsuri economice, îndreptate spre îmbunătățirea rapidă a asigurării furajelor atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ.

În problematica complexă a creșterii activității în zootehnie, pe prim plan — alături de sporirea efectivelor de animale și păsări, de elaborarea a noi metode de ameliorare a raselor respective, a noi tehnologii de creștere, care să permită obținerea de producții ridicate și de bună calitate — se situează concepera și aplicarea tehnologiilor de ameliorare a pășunilor și fînețelor naturale ; îmbunătățirea structurii bazei furajere în ansamblu ; recoltarea, transportul și conservarea producției în cantități îndestulătoare — în concordanță cu cerințele efectivelor și categoriilor de animale, din fiecare zonă și unitate de producție.

În ansamblul bazei furajere actuale, ponderea pe care o dețin diferitele categorii de nutrețuri — nutrețul verde 28—30 la sută, nutrețul marat 15—16 la sută, finurile 14—15 la sută, nutrețurile concentrate 30 la sută (100 la sută la porcine și păsări, 25 la sută la bovine și 10—15 la sută la ovine), nutrețurile grosiere 11—13 la sută — se vădește rațională. Trebuie însă ca necesarul respectiv de furaje să fie asigurat cantitativ și calitativ în fiecare unitate crescătoare de animale, într-o structură acomodată cu cerințele concrete din aceste unități, realizîndu-se exploatarea rațională și eficientă a multiplelor surse care asigură nutrețurile de origine vegetală : pajistile naturale, culturile pentru nutreț în ogor propriu, culturile de cereale și leguminoase pentru boabe (care produc nutrețurile concentrate și grosierele), culturile duble în miriște, iarba din pădurile pășunabile, alte produse „secundare" din industria alimentară, agricultură, horticultură și zootehnie — pretabile să fie folosite în furajarea animalelor etc. Practic, sursele de asigurarea furajelor necesare realizării unor producții animaliere sporite sînt deosebit de generoase. Esențiale sînt modul de stabilire a celor mai potrivite căi și mijloace de producere a unor cantități de furaje necesare șeptelului și mai ales obținerea rezultatelor scontate. Care sînt aceste căi și ce trebuie întreprins în acest sens ? Desigur, că în aceste zile, în plan concret, esențială este **strîngerea furajelor, pregătirea lor,** astfel încît să se asigure, pentru fiecare unitate în parte, baza furajeră necesară în concordanță deplină cu efectivele de animale și producțiile animaliere planificate. În cele ce urmează ne vom referi, deasemenea, la unele probleme mai generale, principiale ale sectorului.

O mai bună valorificare a pășunilor și fînețelor naturale

CREȘTEREA PRODUCȚIEI de masă verde și fîn pe pășunile și fînețele naturale, reprezintă, în condițiile țării noastre, o problemă fundamentală pentru prezentul și viitorul zootehniei — o cerință relevată expres de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta Consfătuire de lucru pe problemele agriculturii. Este cunoscut că România dispune de o suprafață de 4,4 mil. ha de pășuni și fînețe naturale. Din păcate, acestea nu dau decît un randament parțial față de potențialul lor de producție. Există aproape în fiecare județ experiențe bune, concretizate în creșterea productivității pășunilor și fînețelor de 3—4 ori. Prin fertilizarea și realizarea lucrărilor necesare, pe pajiștile de la Lerești, Rucăr, Cătească, din județul Argeș, pe cele de la Văleni, Bran și Codlea, din județul Brașov, pe cele de la Șura Mică, Păltiniș și Crinț din județul Sibiu, s-au obținut peste 20 000 kg masă verde la hectar. Organele județene agricole, toți deținătorii de pășuni și fînețe trebuie deci, să acționeze cu hotărîre pentru generalizarea în cel mai scurt timp a acestor rezultate, dublînd astfel producția pășunilor și fînețelor, realizîndu-se noi contribuții în asigurarea bazei furajere pentru animale.

În mod concret, repartizarea pe zone a celor 4,4 mil .ha, care reprezintă 30 la sută din terenul agricol al țării, se prezintă astfel : în zona de șes — 835,4 mii ha ; în zona de deal — 2 394,1 mii ha ; în zona de munte — 1 189,8 mii ha. Peste 80 la sută din pajiștile naturale se află, deci, în zonele de deal și munte, adică în zone cu condiții deosebit de propice pentru creșterea animalelor și unde există rezerve mari de ridicare a producției de furaje și implicit de sporire a efectivelor de animale și producțiilor zootehnice. În ce privește proprietatea și administrarea pajiștilor naturale, — procese ce indică repere privind și responstabilitățile în acest sens — acestea aparțin pe sectoare după cum urmează : consiliile populare — 1 500 mii ha ; cooperative agricole — 1 700 mii ha ; I.A.S. și alte unități de stat — 386 mii ha; gospodării individuale — 833 mii ha. Din punct de vedere al folosirii pajiștilor, acestea sînt repartizate astfel : I.A.S. — 291 mii ha ; alte unități de stat — 130 mii ha ; C.A.P. — 1 840 mii ha ; membrii cooperatori — 717 mii ha ; gospodării individuale — 1 441 mii ha.

În spiritul Legii nr. 8/1971 pentru organizarea, administrarea și folosirea pajiștilor, fiecare sector răspunde de aplicarea tuturor lucrărilor de îmbunătățire și folosire rațională a pajiștilor ce le aparțin. Prin asigurarea mijloacelor materiale și financiare din fondurile statului cît și din veniturile proprii, s-au putut efectua o seamă de lucrări ameliorative pe suprafețe însemnate. Astfel, în anul 1980 au fost executate lucrări de fertilizare pe o suprafață de peste 1,6 mil ha, au fost defrișate arborete pe 100 mii ha, au fost executate lucrări antierozionale pe 50 mii ha, lucrări de întreținere (curățire, nivelări, etc.) pe 3 000 mii ha, lucrări de semănare a unor pajiști care erau degradate pe circa 500 mii ha (suprafețe cumulate). Demn de relevat este faptul că pe pajiștile îmbunătățite prin lucrări de suprafață (defrișări, nivelări, lucrări antierozionale) și prin fertilizare s-au obținut producții de 12—16 tone masă verde la hectar, iar pe pajiștile reînsămînțate s-au realizat 20—30 tone la hectar, față de numai 4—5 tone pe pajiștile neîmbunătățite.

Pentru extinderea pajiștilor semănate în locul celor degradate, pe baza indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** s-au luat măsuri ca la întreprinderile de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor și la I.A.S.-uri să se organizeze loturi semincere specializate, astfel încît din suprafața totală de 4 419,3 mil ha. 3 983 mil. ha să fie îmbunătățite în perioada 1981—1985 prin

lucrări agroameliorative din care : 630,4 mii ha, prin însămînțare și 3 358,9 mii ha prin supraînsămînțare și fertilizare. Restul, de 430,0 mii ha, constituie suprafața care necesită un complex de lucrări speciale. Pe baza lucrărilor în complex prevăzute să se aplice, producția medie ar urma să crească de la 12 tone masă verde în anul 1980, la 20 tone/ha, în anul 1985, ceea ce va determina sporirea contribuției pajiștilor naturale în balanța nutreturilor de valoare de la 30 la sută în 1980, la circa 45 la sută în anul 1985, constituindu-se o bază sigură de creștere a efectivelor și a producției animaliere. Programele speciale alcătuite la nivelul fiecărui județ, comună și unitate, și aplicarea lor integrală ; urmărirea exigentă, zi cu zi, a măsurilor tehnico-economice și organizatorice — folosindu-se toate posibilitățile locale pentru fertilizarea tuturor suprafețelor, extinderea speciilor și soiurilor de mare productivitate, superioare din punct de vedere calitativ și adaptate condițiilor locale, irigarea unor suprafețe cît mai mari utilizînd, pe lîngă ape din marile sisteme sursele locale, inclusiv apa din pînza freatică — se înscriu ca măsuri dintre cele mai însemnate menite să susțină acțiunile amintite mai sus. Trebuie, de asemenea, generalizat pășunatul sistematic pe parcele în condițiile asigurării refacerii vegetației în mai multe cicluri, respectîndu-se normele de încărcătură și durată de pășunat pe aceeași parcelă, plusul de masă verde de la primul ciclu urmînd să se conserve ca semisiloz sau fîn vitaminos.

În acest cadru, practica demonstrează că o problemă esențială pentru atingerea parametrilor propuși o constituie organizarea în fiecare județ a formațiilor de mecanizare dotate cu utilaje specifice lucrărilor de ameliorare a pajiștilor, formații coordonate de întreprinderile județene de specific, desfășurarea unei activități intense din partea acestor formații. Totodată,, în această acțiune de interes național, cercetarea științifică din unitățile de profil ale Academiei de Științe Agricole și Silvice, catedrele de specialitate din învățămînt, trebuie să-și orienteze, în mai mare măsură, activitatea în direcția creării de soiuri de graminee și leguminoase valoroase, asigurării necesarului de sămînță pentru regenerarea și supraînsămînțarea a peste un milion de hectare din pajiștile naturale în fiecare an. Trebuie extinse cercetările privind tehnologiile de exploatare a pajiștilor, în scopul realizării tuturor condițiilor necesare obținerii unor producții maxime de lapte, carne, lînă și alte produse animaliere.

Producții mai mari și de bună calitate de la culturile furajere în ogor propriu

DUPĂ PRINCIPALUL PRODUCĂTOR de furaje de volum, pajiștile naturale, culturile în ogor propriu — care ocupă în acest an peste 850 mii ha, iar în 1985 vor ajunge la peste 950 mii ha, — constituie și ele o sursă importantă de asigurare a furajelor, o sursă care satisface în anumite zone, aproape în totalitate, necesarul de masă verde și fîn. Problemele de bază care se pun în prezent și în perspectivă referitoare la aceste culturi se referă la extinderea speciilor și soiurilor cu potențial ridicat de producție, între care lucernă, sfeclă furajeră, raigrasul aristat, borceagul de toamnă, rapița, varza furajeră etc. În contextul penuriei de energie, apare ca necesară mărirea ponderii amestecurilor de leguminoase și graminee perene, care asigură producții ridicate de masă verde la unitatea de suprafață chiar în condițiile unei fertilizări moderate cu azot, obținîndu-se un furaj cu un conținut echilibrat de proteină și substanțe energetice. Totodată, se preconizează extinderea sistemului cu două culturi furajere anuale, de preferință pe terenurile irigate, folosindu-se culturi care dau producții maxime, cum sînt raigras aristat semănat la sfîrșitul lunii august, două coase și apoi urmat de porumb siloz ; orz de toamnă fulguit sau însilozat. urmat de porumb siloz ; borceag de toamnă (griu-mazăre), urmat de porumb siloz, iarbă de sudan sau sorg, etc.

Producțiile la hectar la culturile principale perene de masă verde se prevăd să crească de la 28 tone/ha în 1981 la 40 t/ha în 1985, la rădăcinoase de la 42 t/ha la 55 t/ha, la raigras aristat urmat de porumb siloz de la 52 t/ha la 70 t/ha etc. Așa cum experiența, cercetările o demonstrează, problemele de căpătîi care se ridică în legătură cu sporirea și îmbunătățirea furajelor din această grupă se referă la : asigurarea unor semințe de mare valoare biologică, superioare celor existente în prezent în producție ; extinderea irigării, chimizării și mecanizării lucrărilor de însămînțare, întreținere și strîngere fără pierderi a producției de furaje masă verde și fîn, generalizînd tehnologiile moderne de recoltare, conservare și pregătire a furajelor de volum. Sînt chestiuni care preocupă cu deosebire personalul de cercetare, întregul personal angajat în acțiunea de asigurare a bazei furajere corespunzător obiectivelor revoluționare ale zootehniei românești.

Culturile duble și produsele „secundare" furajere — o pondere mai ridicată în echilibrarea balanței furajere

PRIN EXTINDEREA culturilor duble însămînțate la timp, cu plante valoroase și pe cît posibil în condiții de irigare, aplicînd o tehnologie adecvată, se pot obține producții ridicate la hectar, care să satisfacă în anumite perioade cerințele de nutreț masă verde ale animalelor sau să asigure cantități suplimentare pentru conservare — sub formă de fîn sau nutreț murat. Însămînțarea anuală a 1 milion de hectare cu plante furajere în cultură dublă poate constitui o sursă sigură de nutreț, cu condiția ca fiecare specialist să vegheze ca tehnologia specifică acestor culturi să fie respectată cu cea mai mare exigență. Rezultatele obținute de numeroase unități oferă garanția că producțiile de 10 tone masă verde la hectar preconizate pentru anul 1981 și respectiv 18 tone/ha pentru 1985 pot fi realizate și depășite. Sortimentul de culturi succesive de vară (îndeosebi după orz și griu) poate fi diversificat, introducîndu-se, pe lîngă porumb —, varză și rapiță furajeră pentru pășunatul tardiv.

Produsele „secundare" furajere — din industrie, agricultură și zootehnie constituie, la rîndul lor, surse de mare însemnătate pentru sporirea cantitativă și calitativă a hranei animalelor. Conținutul în unități nutritive al produselor așa-zise secundare în furajarea animalelor — produse ce rezultă de la cereale, plante tehnice, din industria alimentară, din recircularea dejecțiilor de păsări, de bovine, porcine și ovine — s-a prevăzut să reprezinte aproape 20 la sută din totalul necesar al balanței furajere. Iată de ce sporirea randamentului nutritiv al produselor secundare furajere — înainte ca acestea să fie administrate în hrana taurinelor și ovinelor — trebuie să constituie o preocupare permanentă a specialiștilor din zootehnie. Firește însă că aplicarea metodelor moderne de preparare a furajelor grosiere reclamă amenajarea la toate fermele de taurine și ovine a unor bucătării utilate cu instalații corespunzătoare, care să asigure pregătirea unor nutreturi de bună calitate.

În ce privește furajele concentrate cultivate și în primul rînd porumbul și orzul, care ocupă o suprafață de peste 3,5 mil. hectare și respectiv de circa 0,8 mil. ha și care în hrana porcinelor și păsărilor reprezintă 100 la sută iar la ovine 10—15 la sută și taurine 20—25% este necesar să se aplice cele mai moderne tehnologii în scopul ridicării permanente a producțiilor pe unitate de suprafață. Trebuie să se acorde o atenție sporită cultivării hibrizilor de porumb bogați în proteine și aminoacizi esențiali. O problemă principală o constituie și asigurarea în tot cursul anului a unei proporții constante de furajare între orz și porumb — printr-o combinare ideală a calității acestor două mari componente și completarea acestora cu ajutorul făinurilor proteine și furajelor industriale. Este necesar să se obțină un furaj cît mai complet, care să satisfacă cerințele nutriționale pentru toate speciile și categoriile de animale, în scopul creșterii producției în condițiile unui consum specific de furaje cît mai redus.

PRODUCȚIILE FURAJERE PREVĂZUTE, menite să asigure îmbunătățirea rezultatelor în zootehnie, sînt pe deplin realizabile, în unele zone acestea pot fi chiar substanțial depășite. Neîndoielnic însă că acest lucru necesită aplicarea integrală a programelor de măsuri tehnico-economice și organizatorice pentru folosirea la maximum a multiplelor posibilități care există în fiecare județ, în fiecare unitate de producție pentru asigurarea unor balanțe furajere excedentare cantitativ și superioare în ce privește calitatea ; în acest sens, în această perioadă, în mod deosebit accentul trebuie pus pe strîngerea și pregătirea furajelor Numai pe această bază se va asigura hrană din belșug tuturor speciilor și categoriilor de animale, vor fi îndeplinite și depășite marile obiective puse în fața zootehniei, în fața agriculturii în general pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.

În desfășurarea întregului complex de acțiuni și măsuri destinate obținerii unor producții superioare de furaje, o atenție aparte trebuie acordată, din partea tuturor unităților agricole, reducerii cheltuililor materiale de producți,e, care în agricultură — și cu deosebire în ce privește structura costurilor de producție la principalele culturi animaliere — ocupă încă o pondere relativ ridicată. Restricțiile deosebite generate de criza mondială de materii prime și energie impun ca inteligența, spiritul de organizare și creativitatea să substituie o bună parte din costurile de producție, respectiv materiale, prea înalte încă comparativ cu rezervele și posibilitățile dovedite în unitățile unde buna gospodărire, organizare, desfășurare și finalizare a activității au determinat creșterea la parametrii înalți a eficienței economice.

dr. ing. Alexandru IGNAT

Respectarea perioadei optime de reproducție, factor al eficienței economice în zootehnie

ÎN CADRUL dezvoltării de ansamblu a zootehniei, a cărei pondere în totalul producției agricole crește rapid, pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației și crearea de disponibilități în vederea exportului, o atenție deosebită se acordă sectorului taurinelor. Creșterea efectivelor și a producțiilor la vacile de lapte este condiționată, alături de o furajare corespunzătoare, de rezolvarea corectă a problemei reproducției.

În legătură cu aceasta, la Consfătuirea de lucru cu cadrele din zootehnie, ca și cu prilejul frecventelor vizite de lucru în unități agricole, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie făcut totul pentru realizarea fătărilor, prin organizarea corespunzătoare a montei și a fermelor de reproducție, subliniind că se cer luate măsuri de îngrijire a viețelor și junincilor în ferme speciale, pînă la montă, și că numai după prima fătare se va trece la selecție, reținînd animalele cele mai bune, în funcție de rezultatele efective în producție — și nu pornind de la aprecierile ipotetice ale unor specialiști. În octombrie 1980, la plenara C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra unor deficiențe în domeniul reproducției taurinelor : „...este inadmisibil să realizăm o natalite sub 70 la sută. Este inadmisibil să hrănim 100 de vaci și să luăm lapte de la 65. Cum se mai poate vorbi în aceste condiții de eficiență economică, de producție ?".

După cum a rezultat dintr-o analiză-diagnostic efectuată la ferme de taurine a S.C.A. Livada — județul Satu Mare, (deținînd vaci din rasa Brună de Maramureș), declarată — după performanța productivă a vacilor — fermă de elită, astfel de deficiențe pot apare și în cadrul stațiunilor de cercetări, care asigură unităților agricole material de reproducție.

Întrucît producțiile realizate la prima lactație se corectează în funcție de vîrsta primei fătări, prin aplicarea unor coeficienți (coeficientul cel mai bun 1,04, fiind aplicat cînd vîrsta primei fătări este de 23 de luni), este important din punct de vedere economic ca fătările să se grupeze cît mai aproape de această vîrstă. Specialiștii apreciază că pentru rasa Brună, vîrsta optimă a montei fecunde este de 18 luni ; rezultă de aici necesitatea de a apropia cît mai mult perioada instalării gestației de această vîrstă, întrucît depășirea ei atrage după sine efectuarea unor cheltuieli suplimentare, în cea mai mare parte nerecuperabile, reducerea perioadei de producție a animalelor, obținerea unui număr mic de produși.

Analiza-diagnostic a evidențiat următoarele aspecte ale activității de producție la stațiunea Livada :

- vîrsta instalării gestației la junicile care au trecut anual la turma de bază în cincinalul 1976—1980 ;
- producția de lapte realizată de acestea în primele 100 de zile de lactație, cu evidențierea corelației dintre vîrsta instalării gestației și producția realizată ;
- greutatea corporală a junincilor la vîrsta de 18 luni ;
- repartizarea pe luni calendaristice a instalării gestațiilor în perioada 1976—1980 ;
- aspectele economice legate de fenomenele luate în studiu.

Corelații semnificative

DETERMINAREA corelației dintre vîrsta de instalare a gestației (variabilă independentă) și producția de lapte la prima lactație (variabilă dependentă) pe primele 100 de zile de producție a relevat situații oarecum neașteptate. Inițial se presupunea că există o corelație pozitivă intensă între creșterea vîrstei de instalare a gestației și producția de lapte. În realitate însă, fiecare lună de întîrziere a instalării gestației a determinat o scădere a producției de lapte, cu 1,8 litri, în cele 100 de zile — ceea ce fundamentează necesitatea practică a grupării montelor fecunde cît mai aproape de vîrsta de 18 luni.

Analiza evoluției fenomenului pe perioada 1976—1980 (fig. 1) a relevat faptul că, pentru cele 295 de juninci, creșterea vîrstei de instalare a gestației nu s-a corelat semnificativ cu creșterea producției de lapte, coeficientul de regresie indicînd o creștere nesemnificativă pe total perioadă — de numai 0,11 litri lapte pentru fiecare lună de întîrziere a montei fecunde. Rezultă că întîrzierea montei fecunde peste 18 luni la efectivul analizat a constituit un fenomen negativ.

Investigarea parțială a efectelor economice ale acestei evoluții, interpretarea datelor, corelarea acestora cu evidențele existente, au dus la concluzia că prin întîrzierea instalării gestației s-au efectuat importante cheltuieli suplimentare.

Din informațiile prezentate în tabel rezultă că vîrsta medie de instalare a gestației în perioada analizată a fost de 22,86 luni. Evoluția în dinamică a vîrstei de instalare a gestației, confirmă concluziile rezultate cu ocazia analizării fecundității, în sensul manifestării unui regres către sfîrșitul perioadei.

Pentru determinarea cheltuielilor cu întîrzierea instalării gestației s-au utilizat costurile realizate pe ziua furajată, calculînd apoi nivelul cheltuielilor suplimentare (în lei/animal), care au oscilat între 1 156 și 2 088 lei, cu o medie a perioadei de 1 601 lei.

Rezultatele obținute pentru efectivul de juninci trecut la turma de bază permit extrapolarea la întregul efectiv de juninci al unității zootehnice în vederea determinării efectului economic de ansamblu.

Consecințe ale unor deficiențe organizatorice

UNA DIN CAUZELE care ar fi putut determina decalarea vîrstei instalării primei gestații ar fi fost aceea a dezvoltării corporale insuficiente a junincilor (consecința unei furajări deficitare) ; or, la ferma Livada acest lucru nu s-a întîmplat, întrucît în toți anii analizați greutatea medie a junincilor la vîrsta de 18 luni a depășit cerința clasei „record". Este de presupus însă că hrănirea nerațională, bogată în furaje energetice, deși determină sporuri ridicate poate avea implicații negative asupra dezvoltării aparatului de reproducție, ca și asupra costurilor.

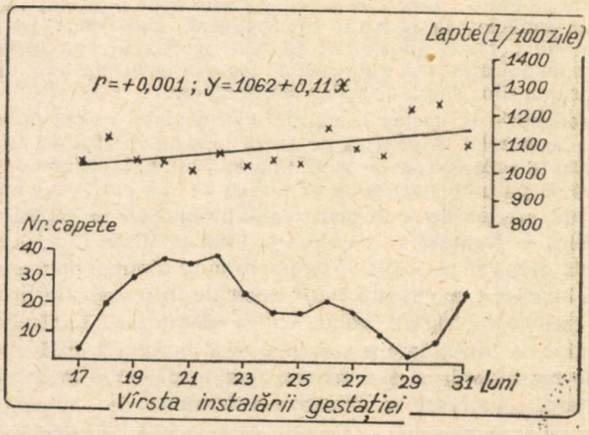

Fig. 1 Gruparea junincilor pe luni de instalare a gestației și coeficientul de corelație între instalarea gestației și producția de lapte pe 100 de zile.

Tabelul nr 1

Situația cheltuielilor suplimentare determinate de întîrzierea instalării gestației

Anii	Efectiv mediu (capete)	Vîrsta medie de instalare a gestației (luni)	Diferențe față de 18 luni (zile de furajare)	Cheltuieli pe zi furajată (lei)	Cheltuieli suplimentare (lei / cap)
1976	104	21,89	119	9,74	1 156
1977	132	21,85	117	10,50	1 233
1978	112	23,01	157	13,63	2 088
1979	109	23,30	162	10,92	1 765
1980	116	23,40	165	10,32	1 670
1976—1980	114	22,86	148	10,82	1 601

Analizîndu-se perioada calendaristică a instalării gestației s-au desprins însă concluzii importante, care au reliefat deficiențe de ordin organizatoric în creșterea junincilor (fig. 2).

Ponderea mare — de 79% — a gestațiilor instalate în lunile de stabulație (ianuarie-mai și octombrie-decembrie) relevă faptul că supravegherea manifestării căldurilor și efectuarea însămînțărilor au fost defectuoase în perioada de pășunat, cînd proporția gestațiilor a fost de numai 21% ; cu toate că au dispus de furajare cu masă verde și de mișcare în aer liber, animalele n-au fost suficient controlate din punct de vedere al stării de reproducție. La această principală cauză a decalării gestațiilor față de vîrsta optimă s-au adăugat tulburări neurohormonale datorate unor carențe ale rațiilor furajere — insuficiența de vitamine și albumină digestibilă.

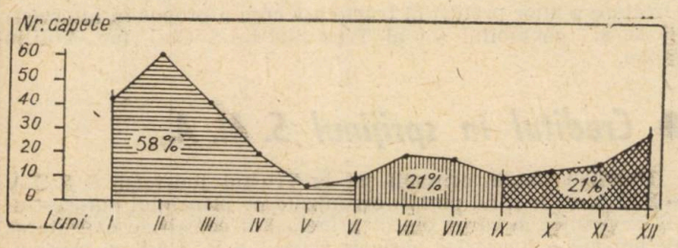

Fig. 2 Repartizarea pe luni calendaristice a instalării gestației la juninci în intervalul 1976—1980

Situația necorespunzătoare a reproducției junincilor a dus la înregistrarea unor cheltuieli neeconomicoase de 903 mii lei pentru întregul efectiv rulat în perioada 1976—1980, cheltuieli care nu au fost compensate de sporirea producției de lapte în primele 100 de zile de lactație. Întîrzierea instalării gestației a determinat și alte fenomene nefavorabile cum ar fi : ocuparea neproductivă a spațiilor din adăposturi, reducerea numărului de produși obținuți, scurtarea perioadei de exploatare a animalelor ș.a.

Concluzii utile și pentru alte ferme

MĂSURILE menționate mai jos sînt utile pentru orice tip de exploatare a junincilor și pentru îmbunătățirea în ansamblu a reproducției la taurine :

- ameliorarea condițiilor de adăpostire și hrănire a întregului efectiv de tineret femel ;
- amenajarea corespunzătoare a padocurilor, pentru a asigura mișcarea animalelor în tot cursul anului, indiferent de condițiile climatice ;
- asigurarea unor rații optime pentru tineretul femel de reproducție, evitînd folosirea unor rații cantitativ ridicate, dar care nu asigură decît o hrănire unilaterală a efectivului ;
- înființarea unei pajiști semănate, în imediata apropiere a fermei zootehnice, pentru pășunatul tineretului femel (măsură posibilă în condițiile specifice nu numai ale stațiunii Livada, ci și ale altor ferme) ;
- retribuirea îngrijitorilor de la această categorie exclusiv după numărul de animale gestante realizat, iar a personalului veterinar — și în funcție de realizarea gestației la juninci ;
- urmărirea evoluției vîrstei junincilor și a stării lor de reproducție după graficul reproducției ;
- utilizarea tratamentelor cu preparatele hormonale recomandate, atunci cînd apariția simptomelor biologice întîrzie față de perioada normală.

Prin aplicarea acestor măsuri se poate îmbunătăți eficiența exploatării vacilor de lapte. Îngrijirea viteleior și junincilor în ferme speciale trebuie să cuprindă nu numai furajarea și selecția, ci și organizarea corespunzătoare a montei, încă din momentul intrării junincilor la turma de bază.

Doina RADU
Matei FURDĂ
Mircea SANTĂU

AGRORAMA

Descojirea semințelor de rapiță

TURTELE DE RAPIȚĂ, deși au un echilibru excelent al aminoacizilor, sînt puțin folosite în rațiile animalelor monogastrice, din cauza conținutului ridicat de celuloză. În Franța se procedează la decorticarea semințelor pe cale mecanică și pneumatică, reducîndu-se conținutul de celuloză din turte de la 12—13% la 4,9% și mărindu-se cel de proteine de la 37—39% la 49,9%. Experiențele de hrănire făcute cu porci în creștere arată că decorticarea mărește digestibilitatea rației și folosirea metabolică a azotatului cu 16% și respectiv 6%. Cojile rezultate, care conțin circa 20% substanțe azotate și 30% celuloză, sînt bogate în grăsimi, deci foarte energetice — putînd fi folosite în proporție de pînă la 25% în rațiile pentru taurine și ovine. Cele mai bune rezultate se obțin de la varietățile cu un conținut mic de glucosinolat.

Caroten din cetină de conifere

INSUFICIENȚA carotenului în hrana vacilor provoacă o avitaminoză, din care cauză viteii se nasc mai puțin viguroși. Încă în perioada de lactație avitaminoza acestor viței devine acută, datorită conținutului scăzut în vitamina A din laptele matern.

În unele gospodării din U.R.S.S., această deficiență a fost înlăturată introducîndu-se în rația vacilor cetină de brad și de pin, precum și ramuri de mesteacăn.

Un kilogram de substanță uscată de cetină de pin și de brad conține în medie 95—100 mg de caroten, iar în cazul ramurilor de mesteacăn pînă la 15 mg. Aceste furaje vitaminice s-au administrat în proporție de 3,5—5 kg/vacă/zi, sub formă foarte mărunțită (făină sau fulgi), amestecate cu fin și siloz. În perioada de iarnă, procedeul a dat aceleași rezultate ca și injectarea de vitamina A. Consumul acestui furaj a avut un efect pozitiv asupra viteilor nou-născuți, asupra funcției de reproducție a vacilor și a capacității lor de producție și nu a provocat afecțiuni gastrointestinale.

Ozonul și microclimatul din adăposturi

OZONUL îmbunătățește calitatea aerului și are însușiri bactericide. Utilizarea lui pentru crearea unui microclimat favorabil în spațiile cu destinație zootehnică este considerată a fi de mare perspectivă, în special în complexele industriale de creștere a animalelor.

Cercetătorii bulgari au stabilit că, în cazul în care concentrația de ozon este de 0,2 mg la 1 m³ de aer, în crescătoriile de porci numărul microorganismelor descrește cu 40 pînă la 100%, iar în crescătoriile de păsări cu 45—90%.

În cadrul experimentărilor făcute, sub acțiunea ozonului cu concentrație strict corelată, a crescut simțitor capacitatea de producție a animalelor.

Dezbatere „R. E."

Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (II)

● Creșterea rentabilității I. A. S. -urilor

Viorel Hărnuț, șef serviciu la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Aplicarea mecanismului economico-financiar cu eficiență sporită ridică încă numeroase probleme legate de asigurarea condițiilor concrete necesare în fiecare întreprindere agricolă de stat pentru desfășurarea unei activități cu o cît mai înaltă rentabilitate.

După cum a rezultat și din cuvîntul tovarășilor A. Loșonți și V. Sabău în activitatea întreprinderilor agricole de stat din județ, în anul 1981, atît ca date de plan cît și ca realizări pe primele 6 luni, se manifestă unele neajunsuri în fundamentarea indicatorilor de plan privind nivelul producțiilor, al veniturilor și cheltuielilor etc. Astfel, unele întreprinderi agricole de stat au înregistrat și în primele șase luni ale anului, neconcordanțe între dezvoltarea sectorului zootehnic și baza furajeră de care dispun ; în sensul că în condițiile creșterii efectivelor de animale, an de an au fost **reduse** suprafețele afectate bazei furajere ; subevaluarea unor cheltuieli în scopul încadrării în sarcinile planificate transmise de organul tutelar ; supraevaluări ale producțiilor față de mediile realizărilor din anii precedenți, fără ca aceste producții superioare să fie rezultatul unor investiții, modernizări, etc. ; neconcordanțe între prețurile de livrare și cheltuielile sociale pentru obținerea produselor etc., prin necorelarea acestora cu desele majorări de retribuții, a prețurilor de aprovizionare și tarifelor la lucrări, aspecte care au determinat incapacitatea de plată a unor unități. Pentru remedierea acestei situații unitățile în cauză au întocmit programe în care s-a prevăzut recuperarea depășirilor de cheltuieli, precum și realizarea de beneficii la finele anului, programe care constituie principalul document în stabilirea volumului creditelor ce li se poate acorda.

În aplicarea mecanismului economico-financiar se ivesc și unele aspecte care, după părerea mea, au nevoie de o anumită interpretare în funcție de gradul de eficiență. În acest sens, mă gîndesc la faptul că sînt activități care se încheie uneori cu rezultate negative, sau, mai concret, cu pierderi. Față de aceste unități, ar trebui, **pe linie de creditare să existe anumite condiții mai restrictive și oarecum limitate în timp.** Aceasta ar pune conducerile acestor unități în situația de a acționa mai ferm pentru realizarea indicatorilor de eficiență la un nivel superior.

Iosef Popteanu, inspector principal la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Avînd atribuții în materie de creditare, finanțare și control bancar la întreprinderile agricole de stat am avut prilejul să urmăresc cum se manifestă în practică principiile noului mecanism economico-financiar. Constatările în urma controalelor și analizelor efectuate, au conturat la două din întreprinderile la care le asigur asistență pe linie bancară, situații diferite. Spre exemplu, Întreprinderea agricolă de stat Cluj-Napoca în ultimii ani, chiar și în prima parte din acest an a realizat și depășit indicatorii de plan asigurîndu-și echilibrul financiar. În schimb, Întreprinderea agricolă de stat Baciu an de an a dat rezultate nefavorabile concretizate în nerealizarea producției fizice atît în sectorul animal, cît și în cel vegetal.

Între cauzele care fac ca rezultatele acestei unități să fie nesatisfăcătoare aș aminti doar cîteva pe care le consider esențiale. Una se referă la atribuirea din partea Trustului I.A.S.-Cluj de indicatori necorelați. Efectivele mari de animale — 1 550 capete taurine și 5 000 capete ovine — n-au asigurată baza furajeră decît în proporție de 50 la sută. În condițiile în care efectivele au crescut din anul 1975 la taurine cu 63 la sută, la ovine cu 60 la sută, suprafața destinată plantelor de nutreț a scăzut de la 600 ha în 1978 la 450 ha în 1981. Acest neajuns a determinat unitatea să-și acopere deficitul de furaje prin cumpărări de fîn de la cooperația de consum cheltuind numai în iarna trecută și în primăvară 1,4 mil. lei, costuri ocazionate dar neprevăzute. Se impune deci **corelarea prin planul anual al efectivelor de animale cu bază furajeră.**

Altă cauză a neasigurării echilibrului financiar îl constituie și necompensarea prin prețul de livrare al merelor a costurilor ocazionate de întreținerea plantațiilor care în această unitate ajung la o suprafață de 500 ha. În ultimii ani, ca urmare a accentuării procesului de mecanizare și chimizare a lucrărilor în plantațiile de pomi, s-a creat un decalaj între cheltuielile de producție ce trebuie făcute în unele condiții și nivelul prețurilor de livrare a produselor. Lucrările mecanice în livezi, substanțele de combatere a dăunătorilor, recoltatul, toate au cunoscut majorări de prețuri în ultimul timp, iar prețul de livrare al merelor a rămas neschimbat. Ca urmare, susțin propunerea pentru corectare a unor prețuri la fructe așa cum a propus în intervenția sa și contabilul șef al Trustului I.A.S.-Cluj, tov. Vasiliu Sabău.

● Creditul în sprijinul S. M. A.

Dumitru Cucea, contabil șef la Trustul județean al S.M.A. — S.M.A.-urile fiind unități organizate pe principiul autogestiunii economice, a căror obiect principal îl constituie executarea mecanizată a lucrărilor agricole către C.A.P., I.A.S. și asociații economice intercooperatiste, pe linie de creditare apare necesară adoptarea aceluiași sistem de relații cu banca care se aplică în general întreprinderilor și organizațiilor economice de stat.

În actualul sistem, contravaloarea lucrărilor cu plata în natură executate de S.M.A. pentru C.A.P. este creditată de bancă — pînă la recoltare — cu o dobîndă de 2 la sută. Acest sistem prezintă unele neajunsuri și anume : în primul rînd, S.M.A.-urile sînt obligate să contracteze de la bănci credite de volum însemnat, pînă la recoltare și predare a produselor cu dobîndă de 2 la sută ; în al doilea rînd, suportă dobînzi penalizatoare de 12 la sută, dacă cooperativele agricole de producție nu au predat integral cantitățile de produse datorate și în termen de 20 zile de la recoltare ; în al treilea rînd, cu volumul creditelor restante generate de situația prevăzută mai sus, se diminuează limitele de creditare prin contul curent cu influențe nefavorabile asupra nivelului de plăți, cauzîndu-se astfel greutăți în desfășurarea ritmică a procesului de producție.

Din cele de mai sus rezultă clar că actualul sistem de creditare a cheltuielilor aferente lucrărilor executate cu plata în natură generează greutăți în menținerea echilibrului economico-financiar al acestor unități. De aceea, **considerăm util a se aduce îmbunătățiri actualului sistem de plată către S.M.A. a lucrărilor agricole în sensul că decontările între acestea și unitățile producătoare să se facă numai în bani, urmînd ca obligația predării la fondul de stat a unor cantități de produse să rămînă în sarcina C.A.P.-urilor.**

Bazil Man, economist la Trustul S.M.A.-Cluj — Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii ca purtător al progresului tehnic în domeniul mecanizării lucrărilor agricole dețin o bază materială puternică, care în timp a cunoscut o dezvoltare foarte accelerată.

Ca o consecință firească a procesului de tehnicizare a muncii agricole, multe utilaje ajung în situația de a fi uzate moral, fără însă ca uzura fizică să justifice în timp scoaterea lor din exploatare. Astfel, se ajunge în situația ca unele utilaje să fie menținute în unitate numai pentru a ajunge să-și îndeplinească durata de serviciu normată și plată integrală a amortismentului (ex. cazul combinelor C1 și C3). În aceste condiții, cheltuielile

cu amortismentul nu se justifică din punct de vedere al participării lor la procesul de producție, iar substanța lor materială (metalul) ajunge la un grad de uzură, care la expirarea duratei normate de serviciu nu poate fi recuperat la aceiași indici de refolosire ca și în cazul în care utilajul, respectiv ar fi fost casat în momentul în care a fost înlocuit în exploatare cu altul mai perfecționat. De aceea, propun casarea acestor combine cu durată de serviciu nerealizată. De asemenea, **pentru a nu denatura situația economică a unității la un moment dat, apare necesar ca, amortismentul pentru utilajele de campanie să fie cuprins în costuri doar pentru perioada cînd acestea lucrează efectiv și nu eșalonat în cote egale pe tot parcursul anului, cum se face în prezent.**

Tot în acest context, apare deci firesc ca pentru **utilajele care din diferite motive** (uzură morală, condiții climaterice nefavorabile) **nu participă în anumite perioade în procesul de producție amortismentul să fie suportat din rezultatele financiare și deci să nu afecteze costurile de producție ale perioadei.**

Avînd în vedere faptul că **tarifele de plată a lucrărilor executate de unitățile S.M.A. sînt diferențiate pe zone de fertilitate s-ar impune reglarea eficienței acestor unități prin stabilirea diferențiat a cotelor de participare la constituirea veniturilor bugetare** (impozit pe retribuție, CAS). S-ar evita în acest fel circuitele duble și nejustificate de fonduri bănești între unitate și bugetul statului, precum și între unități în cadrul sistemului.

Iosif Nandor Nemenyi, inspector principal la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar, a autogestiunii și autofinanțării în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii prezintă unele particularități și anume : situația economico-financiară (și finanțele S.M.A.) depinde în foarte mare măsură de situația financiară și puterea economică a unităților servite : cooperative agricole de producție, asociații intercooperatiste, I.A.S.-uri ; greutățile financiare ale C.A.P. și respectiv, perturbațiile frecvente în posibilitățile de plată ale C.A.P. fac ca încasările reprezentînd contravaloarea lucrărilor mecanice realizate, să fie deseori întîrziate ; în conformitate cu art. 14 din Decretul nr. 390/1980 plata drepturilor cuvenite S.M.A. pentru lucrările executate mecanizat are loc pe baza unor tarife de plată pe unitate de produs agricol, în mod proporțional cu producțiile realizate de fiecare unitate agricolă deservită. Lucrările cu plata în natură practic se încasează într-un interval de numai 4 luni (august-noiembrie), iar lucrările cu plata în bani potrivit legii se plătesc numai în raport de 80 la sută din suma cuvenită În mod evident rezultă că momentul încasării veniturilor nu corespunde cu cel al efectuării cheltuielilor. Cheltuielile și plățile se fac relativ ritmic (ținîndu-se cont de campaniile mari de reparații), iar realizarea efectivă a veniturilor are loc numai după recoltare.

În baza celor menționate se poate întîmpla, ca o anumită unitate S.M.A. să aibă o situație economică bună : venituri realizate la nivelul planului aprobat, economii la cheltuielile de producție și totuși din punct de vedere financiar să aibă o situație precară întrucît nu poate încasa veniturile cu plata în bani din lipsa posibilităților de plată a C.A.P.-urilor (situație frecventă care apare în practică încă din cursul lunii aprilie) ; în același timp, în urma recalculării tarifului de plată în funcție de gradul de realizare a planului de producție la principalele culturi se procedează la stornarea unor clienți cu plata în natură și bani. De semnalat faptul că supraevaluarea producțiilor planificate (medii și totale atît la I.A.S. cît și la C.A.P.) influențează negativ situația financiară a S.M.A. în sensul că tariful de plată nu se va putea încasa din cauza nerealizărilor la unitățile agricole deservite (recalcularea se face în termen de 20 zile de la recoltare, de regulă în septembrie pentru produsele de vară și în noiembrie la produsele de toamnă). Un alt aspect la care doresc să mă refer este cel privind tariful de plată în funcție de care se întregistrează veniturile în contabilitate și se acordă retribuțiile. Aceste tarife practic nu s-au modificat în ultimii ani, deși cheltuielile de producție au crescut substanțial.

Așezarea pe principii strict economice a activității S.M.A., aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar reclamă de urgență reglementarea unor probleme din domeniul finanțelor S.M.A. în vederea creării posibilităților de rentabilizare și autofinanțare. De aceea, **consider în primul rînd necesară reconsiderarea actualului sistem de creditare a lucrărilor executate și încasate numai în proporție de 80 la sută, în sensul ca valoarea totală a lucrărilor să fie încasată deci 100 la sută imediat după efectuare.** Această propunere se referă atît la lucrările cu plată în natură, cît și la cele în bani. Împărtășesc propunerea tov. contabil șef Dumitru Cucea ca **lucrările cu plată în natură să fie creditate pînă la predarea produselor ori prin unitățile agricole beneficiare, ori prin întreprinderile de prelucrare a produselor agricole.**

O altă propunere pe care doresc s-o fac vizează necesitatea **revizuirii tarifelor actuale la lucrările de mecanizare care se execută pe terenuri în pantă ;** în prezent, acestea sînt cu mult inferioare costurilor necesare efectuării lucrărilor mecanizate pe astfel de terenuri.

dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Aprovizionarea activă pe sortiment, în sistem „service"

(Urmare din pag. 7)

ată. Sigur că aceasta presupune, în primul rînd, respectarea actelor normative cu privire la încheierea contractelor economice, singura și principala „clauză" fiind obligația furnizorului pentru realizarea în natură a contractului, precum și responsabilitatea acestuia (fie el producător sau intermediar) pînă la introducerea în consum a produsului livrat.

În această direcție rolul bazelor județene de aprovizionare trebuie să se facă mai mult simțit. Ele trebuie să grupeze piesele, elementele disparate ale furnizorilor diferiți și să le pună la dispoziția consumatorilor în componente sau subansamble în sistem „service" pe baza graficelor și a contractelor încheiate. Numai așa șuruburile s-ar livra cu piulițele aferente, sculele cu cozi din lemn, chiuveta cu robinet, sifon și ventil, iar cada de baie cu baterie, duș și picioare. Este binevenită în acest cadru experiența unor țări ale lumii care au găsit rezolvarea problemei amintite prin introducerea formei „active" de aprovizionare în așa-zisul „serviciu către clienții A.T.M.", cum sînt : Franța, Italia, R.F.G., Austria, U.R.S.S. prin combinatul de construcții de locuințe din Moscova ; R.S. Cehoslovacă prin bazele specializate : „Tehnomat" — „Stariva" — „Eletrosbît" și altele. Pentru a evita motivarea lipsei de dotări tehnice, este suficient să exemplificăm că pe străzile din Viena, circulă unele depozite pe roți, restructurate din autobuze de oraș neutilizate la transportul de pasageri, care după ce se alimentează din baze și depozite, transportă direct la șantiere subansamblele necesare pe bază de grafic și contract. Aprovizionarea „activă" în sistem „service" pe sortiment în bazele județene, presupune gruparea subansamblelor și livrarea lor în complete direct la consumator (conform schiței).

Generalizarea acestei metode de aprovizionare în practică, face necesare o serie de măsuri printre care :

- **adoptarea unui contract economic — cadru unic pe economie,** în care inițiativa realizării lui să fie a furnizorului (producător sau bază județeană de aprovizionare) cu toate consecințele ce decurg din nerealizarea în natură a obligațiilor asumate,
- **indicatorul de retribuire, mai ales al bazelor de aprovizionare să fie în primul rînd realizarea contractelor economice** și nu realizarea panului de desfacere valoric, iar cota bazei să se aplice la unități fizice și nu valorice, aceasta în scopul eliminării interesului pentru livrarea materialelor cu valori mari, în detrimentul celor cu valori mici,
- **utilizarea cu prioritate a sistemului de livrare containerizat, paletizat și prin colete, atît de la producător cît și de la bazele de aprovizionare** în scopul reducerii transporturilor auto, revizuirea sistemului de baze și depozite și eliminarea sistemului de aprovizionare prin intermediul mai multor baze (așazisul sistem din bază în bază) care pe lîngă încetinirea ritmului de valorificare a resurselor, generează cheltuieli suplimentare de aprovizionare prin cote care au ajuns (cel puțin în unitățile miniere) la 3,3%.

Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești

Căi și posibilități multiple pentru creșterea productivității

AȘA CUM SE SUBLINIA în prima parte a articolului,*) pentru echiparea întregii economii cu mijloace tehnice moderne, care să asigure sporirea eficienței, industria noastră constructoare de mașini depune eforturi susținute. Acestea sînt îndreptate spre asimilarea de noi mașini, utilaje și instalații avînd caracteristici tehnico-funcționale ridicate, care să satisfacă în mai mare măsură cerințele de randament și economicitate ale unităților din industrie, din celelalte ramuri ale economiei. Ca rezultat al investițiilor considerabile efectuate de către statul nostru pentru lărgirea și reutilarea întreprinderilor existente, pentru construirea de noi unități dotate cu tehnică avansată, a crescut continuu volumul mijloacelor fixe productive ale industriei, s-a ridicat gradul de înzestrare tehnică a muncii, asigurîndu-se premise hotărîtoare ca productivitatea muncii să crească în fiecare întreprindere în parte. De asemenea, sporirea masei mijloacelor de producție puse în mișcare de forța de muncă se realizează nu numai pe această cale, ci și pe seama autoutilărilor ; proiectarea și execuția de mașini, agregate și instalații cu forțele proprii ale unei întreprinderi sau în cooperare cu alte unități, în concordanță cu nevoile concrete ale procesului de producție, contribuie, pe lîngă economiile de investiții ce se realizează — și, de multe ori, de fonduri valutare — la sporirea eficienței muncii în sectoarele unde aceste mașini se introduc. Analiza concretă a felului cum se desfășoară ambele aceste procese indică, însă, serioase rezerve de creștere a productivității, cel puțin pînă la nivelul eforturilor ce se fac pentru înzestrarea tehnică a economiei (tabelul nr. 4).

Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 4, — unde s-a analizat perioada ultimului cincinal încheiat, ce concentrează marile eforturi de investiții desfășurate în deceniul 1971—1980 (circa 1 500 mld. lei, și perioada cincinalului 1966—1970, ani în care în întreaga economie românească s-a trecut la accentuarea acțiunii factorilor intensivi de dezvoltare — se observă, în 1976—1980 față de perioada 1966—1970, o sporire a gradului de utilizare a fondurilor fixe din unități. Pe de altă parte, parametrii tehnico-economici înalți ai mijloacelor fixe puse în funcțiune, ca și nivelul de productivitate a muncii în perioadele analizate cît și față de indicii de productivitate obținuți în statele dezvoltate din punct de vedere economic relevă încă numeroase posibilități de creștere a randamentului muncii. Firește, eficiența folosirii capacităților de producție, implicit realizarea unui nivel mai ridicat al productivității muncii, sînt influențate de o serie de factori tehnico-structurali — cum ar fi creșterea ponderii unor grupe de mașini și utilaje de randament mai mare — de factori organizatorici legați de concentrarea, specializarea, combinarea și cooperarea în producție, de mai buna organizare a activității, de factori sociali, naturali, etc. În ansamblu însă, eforturile ce se depun în unitățile industriale pentru sporirea productivității muncii trebuie îndreptate în două direcții de bază : a) luarea celor mai corespunzătoare măsuri care să asigure folosirea deplină — în timp — a utilajelor ; b) utilizarea superioară, din punct de vedere intensiv, a acestora.

Acțiunile concepute astfel — și care trebuie să includă cu precădere și redarea în circuitul productiv a utilajelor inactive, creșterea gradului de ocupare cu mașini, utilaje și instalații a suprafețelor de producție, sporirea coeficientului de schimburi etc. — efectele lor coroborate sînt — vor fi tot mai mult — în măsură să permită realizarea unei producții cît mai mari de la fiecare unitate de fond fix. Un rol deosebit în acest cadru îl are, de asemenea, perfecționarea activității de planificare a sarcinilor de producție în direcția unei mai strînse corelări a capacităților cu aceste sarcini. Disproporțiile între capacitățile diferitelor sectoare și unele prevederi de plan; locurile înguste de producție; loturile de fabricație care nu coincid cu capacitățile de muncă și tehnologice; pregătirea tehnică și tehnologică defectuoase a producției; neasigurarea locurilor de muncă cu forța umană necesară și aprovizionarea lor necorespunzătoare; creșterea decalajului tehnologic între sectoare ; întreținerea, reglarea și supravegherea necorespunzătoare a mașinilor și instalațiilor; activitatea defectuoasă de întreținere și reparație a utilajelor — toate acestea constituie fenomene care trebuie cît mai grabnic înlăturate din practica unităților industriale, acționîndu-se însă mai întîi în practica acestora de planificare, de fundamentare a prevederilor de plan.

Sporirea productivității muncii și în mod deosebit creșterea productivității muncii sociale depind nu numai de prefacerile care au loc în structura și cantitatea mijloacelor de muncă și, legat de acestea, în tehnologiile de fabricație,

Tabelul nr. 4

Creșterea pe cincinal a producției industriale, fondurilor fixe productive, numărului mediu scriptic al personalului și a productivității muncii în industrie

— în % —

Indicatori	1966—1970	1976—1980
Producția industrială	175	157,4
Valoarea fondurilor fixe productive în industrie	186	circa 164,0
Nr. mediu scriptic al personalului	123	121,3
Productivitatea muncii în industrie	142	140,4
Dinamica gradului de înzestrare a muncii cu fonduri fixe	154	135,2
Dinamica producției globale ce revine pe unitatea de fonduri fixe	94	96
Dinamica fondurilor fixe ce revine pe unitate de producție globală	106	104,2
Raportul dintre creșterea productivității muncii și a fondurilor fixe	0,76	0,86
Diferența dintre creșterea productivității muncii și înzestrarea muncii cu fonduri fixe.	—12	+5,2

ci și de calitatea și gradul de utilizare a materiilor prime. Din punctul de vedere al eficienței muncii, dezvoltarea bazei de materii prime prin lărgirea sortimentului și ridicarea caracteristicilor calitative ale acestuia contribuie nemijlocit la economisirea cheltuielilor de muncă: prin reducerea volumului de muncă necesar prelucrării lor, prin procedee tehnologice mai eficace ce pot fi folosite, prin reducerea consumurilor de

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei.

materii prime pe fiecare produs în parte etc. În expunerea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la cel de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii se subliniază astfel că, în viitor, în mod deosebit, vor trebui urmărite reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, prin folosirea rațională a acestora și valorificarea lor superioară, astfel încît să se asigure diminuarea mai accentuată a costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale, și — ca atare — creșterea productivității muncii sociale.

Pregătirea și ridicarea calificării — factor hotărîtor

GRADUL eficienței muncii omului este legat însă nu numai de condițiile materiale ale producției. În creșterea productivității muncii un rol de maximă însemnătate îl are forța de muncă, oamenii chemați să pună în mișcare întregul angrenaj al producției sociale. Atenția deosebită ce trebuie acordată cunoașterii îndeaproape a necesarului și calității forței de muncă este impusă și de faptul că, în prezent, solicitările la care aceasta este supusă sînt mai mari decît în cazul unei tehnici mai puțin perfecționate; practic, în industrie, în toate activitățile din economie, ponderea efortului intelectual față de efortul fizic este în creștere, gradul de responsabilitate al fiecărui om al muncii față de mijloacele încredințate este — trebuie să fie — mult mai înalt, promptitudinea și exactitatea în activitate sînt — trebuie să fie — cu mult mai mari chiar și față de cele dintr-un trecut nu prea îndepărtat. În acest cadru se poate aprecia că, actualmente, în mod hotărîtor nivelul productivității muncii este dependent de calitatea forței de muncă, de nivelul de cunoștințe și pregătire al acesteia, de eficacitatea cu care forța de muncă reușește să-și valorifice potențialitățile dobîndite prin pregătire.

Totodată, în aceste condiții, ca urmare a creșterii productivității muncii are loc economisirea, într-o proporție mult mai mare față de trecut, a forței de muncă, într-un domeniu sau altul, într-un sector sau altul unde randamentul muncii este mai bun. În același timp, aceasta nu înseamnă nicidecum că pe măsura dezvoltării intensive a economiei, importanța și rolul forței de muncă se reduc la funcția de „supraveghere și control" a proceselor automatizate. Deoarece, deși mașina reduce volumul muncii, ea nu desființează munca, ci pe baza cuceririlor științifice și tehnice are loc o diversificare continuă a producției materiale; apar ramuri noi care valorifică mai deplin resursele existente, sporesc însești dimensiunile sferei productive. Astfel, un asemenea proces de creștere a producției materiale este însoțit și de crearea unor noi locuri de muncă, care permite ocuparea celor deveniți disponibili în alte ramuri. Rezultă așadar, că economisirea forței de muncă are un caracter relativ, definit în raport cu anumite condiții existente în trecut.

Să urmărim în acest context, și pentru țara noastră, cîțiva indicatori sintetici. Față de anul 1950, în anul 1979 populația a crescut cu 35,2%, populația ocupată cu 23,2%, iar numărul locurilor de muncă de circa 3,4 ori. Așadar, în condițiile dezvoltării industriei, promovării progresului tehnic în întreaga economie, în condițiile creșterii astfel a agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei, cu o populație ocupată mai mare cu puțin peste 20%, s-a realizat — în intervalul analizat — un produs social și un venit național mai mari de circa 14 ori. Productivitatea muncii pe o persoană, în 1979, în industrie, a fost de circa 9 ori mai mare decît în anul 1950. Corelîndu-se cele două evoluții se poate exprima, pe un plan sintetic, creșterea potențialului forței de muncă prin înzestrarea tehnică, pregătirea profesională și acumularea de experiență.

Datorită dezvoltării în ritm rapid a economiei, chiar în condițiile sporirii continue a productivității, a avut loc o creștere absolută a numărului de personal din industrie. Acest proces este ilustrat și de datele din tabelul nr. 5. Urmărind acest tabel reiese că în toate perioadele menționate creșterea productivității muncii a fost însoțită de sporirea forței de muncă ocupată în industria țării, în ritmuri diferite, desigur, determinate în primul rînd de proporțiile creșterii economiei ca și, pe un anume plan, de gradul de intensivizare a producției din fiecare perioadă. Sub acest aspect, urmărind datele din tabelul nr. 5, observăm, în general, în primele perioade cincinale, la un nivel mai redus al dezvoltării economiei, o sporire atît a productivității cît și a numărului de personal, pentru ca în anii de după 1965 să se vădească cu deosebire, cincinal de cincinal, o creștere susținută a productivității muncii — pornindu-se continuu, deci, de la o bază în creștere — însoțită de o sporire mai lentă a numărului de personal; este un fapt care pune în relief tendința de intensivizare a dezvoltării economiei românești.

Tabelul nr. 5

Creșterea (pe cincinale) a productivității muncii și a numărului de personal în industria R.S.R.

— în % —

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1976—1980
Creșterea productivității muncii	160	145	145	142	140,4
Creșterea numărului de personal	133	116	133	123	121,3

Legătura în dublu sens dintre forța de muncă și productivitate — pe de o parte, forța de muncă este un factor de creștere a productivității muncii, iar pe de altă parte productivitatea muncii influențează forța de muncă din punct de vedere cantitativ și calitativ — decurge din caracterul, formele, conținutul și funcțiile participării omului în procesul de producție. Toate acestea, corelate cu progresul tehnic, determină proporțiile cantitative și calitative ale folosirii forței de muncă — de calitatea forței de muncă, de structura, de nivelul de educație și instruire a resurselor umane, de raportul social în care se află față de mijloacele de producție depinzînd, în ultimă instanță, valorificarea deplină a potențialităților sale economice și sociale, creșterea economică în ritm rapid.

Cu alte cuvinte, calificarea și ridicarea calificării forței de muncă constituie premisa și condiția esențială pentru utilizarea eficientă a resurselor umane, reprezentînd unul din factorii de importanță majoră ai sporirii productivității muncii. Această categorie economică — calificarea — se referă la totalitatea cunoștințelor teoretice și practice, la nivelul de competență profesională și disponibilitățile virtuale în acest sens, la îndemînarea și experiența în muncă a fiecărui muncitor, a fiecărui om al muncii. Pornind de la acest conținut larg, este limpede de ce acțiunea de formare profesională a cadrelor de toate categoriile a căpătat și capătă o importanță deosebită, ea înscriindu-se ca un factor decisiv în procesul creșterii productivității [2]). Tocmai în această lumină se înscriu acțiunile promovate de partidul și statul nostru pentru creșterea în tot mai mare măsură, în totalul personalului, a celor calificați, pentru ridicarea calificării întregului personal, pentru așezarea învățămîntului românesc pe principii solide de eficiență socială, pentru reîmprospătarea continuă, pentru fiecare om al muncii, a cunoștințelor necesare realizării în cele mai bune condițiuni, a producției materiale, a oricărei activități.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

[2]) Studierea eficienței pregătirii profesionale a cadrelor constituie, în prezent, una din preocupările majore ale economiștilor, iar analiza așa-numitului (dealtfel impropriu spus) „factor rezidual" (creșterea productivității muncii pe seama nivelului de educație și calificare), a devenit, în ultimul deceniu mai ales, o direcție principală a studierii incidenței calificării cu procesul creșterii economice.

Diversificarea producției și distribuției bunurilor de consum

APLICAREA ÎN PRACTICĂ a principiilor noului mecanism economic presupune din partea tuturor ramurilor și sectoarelor economice o abordare creatoare, pentru adaptarea specifică la domeniul respectiv de activitate a cerințelor de inovare și perfecționare pe care le presupune în conducerea economică.

În relațiile producție — comerț — populație am desprins ca hotărîtoare pentru succesul aplicării creatoare a cerințelor noului mecanism economic, în practica economică două obiective majore : 1. necesitatea optimizării în structură a ofertei de mărfuri a producătorilor de bunuri de consum în raport cu structura cererii reale a populației, pe localități, grupe socioeconomice, preferințe de consum ; 2. asigurarea sensibilității prețului față de calitatea mărfii produse.

Semnificația macroeconomică a obiectivului optimizării structurale a ofertei de bunuri de consum este maxima economisire a resurselor de care dispune societatea la un moment dat, în condiții de optimă satisfacere — în raport cu resursele existente — a necesităților populației, adică tocmai obiectivul desemnat de legea economică fundamentală a socialismului.

Pentru transpunerea practică a acestei cerințe a fost creat și cadrul economico-juridic corespunzător. Printre modificările aduse legii contractelor economice, potrivit cerințelor noului mecanism economico-financiar se includ următoarele prevederi : „În cadrul activității de constituire a portofoliului de comenzi unitățile socialiste au obligația să studieze temeinic și să soluționeze în calitate de producător cererile consumatorilor interni și ale pieței externe, astfel încît dezvoltarea capacităților și structura producției să corespundă nevoilor concrete ale economiei" ; în același timp „se interzice lansarea în fabricație de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau pe piața externă".

Astfel problema studierii și cunoașterii în detaliu a cererii de bunuri de consum s-a transformat într-o activitate obligatorie, prin lege, prealabilă încheierii contractelor economice, pentru toate întreprinderile din țară. Aplicarea consecventă a legii ar presupune dispariția stocurilor cu mișcare lentă sau fără mișcare din activitatea de comerț interior sau din magaziile de produse finite ale producătorilor.

Economie de resurse prin produse de calitate

PENTRU A REFLECTA modul în care s-a acționat pentru transpunerea în viață a acestor cerințe calitativ noi în relațiile «producători-comerț-populație» ne-am propus să urmărim evoluția structurii producției de bunuri de consum și reorientările vizînd fizionomia rețelei comerciale în sensul atingerii acestor obiective sociale majore.

Desigur că realizarea echilibrului dinamic ofertă/cerere trebuia să țină seamă în primul rînd de mutațiile importante care au intervenit în structura cererii populației în ultimele decenii, ca urmare a diminuării autoconsumului, creșterii veniturilor reale totale ale populației, diminuării diferențelor de consum urban-rural ș.a.m.d.

Prin efectul acțiunii conjugate a acestor factori cererea populației pentru majoritatea produselor nealimentare și pentru o bună parte a cererii de produse alimentare a evoluat din stadiul de cerere primară nediferențiată către stadiul de cerere diversificată, cu particularități bine conturate pe grupe socio-economice, fenomen cu incidențe din cele mai complexe asupra unui comerț axat în mod „tradițional" pe satisfacerea unei cereri mai mult sau mai puțin uniforme.

Corespunzător acestor mutații în structura cererii era necesar ca atît în producția de bunuri de consum cît și în distribuția mărfurilor să se producă o diferențiere a ofertei și a formelor de comercializare cerută de trecerea de la desfaceri de mărfuri standard — de masă, la un comerț caracterizat printr-o pondere importantă — pînă la 50% — a mărfurilor de serie mică și unicat, a sortimentelor superioare (super, lux, extra), de la un comerț anonim — de distribuție de masă, la un comerț specializat de produse de marcă, însoțit de servicii comerciale ante și post vînzare. Dezvoltarea multilaterală a personalității umane implică o diferențiere în utilizarea bugetului de familie a părții sale discreționare — în special, generînd o puternică nuanțare în însăși mobilul de cumpărare odată cu creșterea, (proporțională) a acestei părți a veniturilor, tendință ce se va accentua în viitor. Pentru a răspunde acestor tendințe obiective în evoluția termenului «cerere» era necesar ca și ceilalți termeni «producție-comerț» să se replieze corespunzător. Astfel, în prezent asistăm la perfecționarea metodologiei de planificare a producției de bunuri de consum în sensul diferențierii a patru grupe de execuție calitativă a produselor : standard, superioară, lux și super-lux (extra).

Realizarea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale de rezistență, confort și design superioare presupune ca pe întregul flux de fabricație și distribuție comercială să se regăsească un plus de calitate.

Este vorba în primul rînd de calitatea activității de creație, care va trebui să se înscrie la nivelul cunoscutelor case de creație europene. Resurse interne pentru realizarea acestui obiectiv există cu prisosință. Astfel, Ministerul Industriei Ușoare are în coordonare directă cîteva secții de creație industrială ale Institutului de arte plastice Nicolae Grigorescu. Despre calitatea realizărilor acestor absolvenți vorbește elocvent următorul fapt : la 13 mai 1981 Consiliul internațional al societăților de design industrial a acordat premiul „Design pentru comunități", — orientat tematic în acest an pe aspectul facilitării prin design a comunicării în cadrul grupurilor sociale, proiectului prezentat de absolvenții Institutului Nicolae Grigorescu : Mihai Nazarie, Dan Velescu și Radu Vișan — intitulat „Jocul — un alt mijloc de comunicare".

Juriul a apreciat creativitatea remarcabilă și originalitatea proiectului românesc, compus din 10 jocuri diferite, cu grad variat de implicare a partenerilor : — cu reguli fixe, cu reguli convenite și fără reguli — proiect prin care personalitatea autorilor s-a impus chiar înaintea celui mai bine cotat designer la ora actuală în lume V. Papanek (S.U.A.), ca și înaintea altor 28 de proiecte prezentate de 14 țări. Asemenea realizări se cer aplicate cu promptitudine în producție, avînd în vedere eficiența lor economică deosebită. Este bine cunoscut succesul jocului „cubul magic" al profesorului Ernö Rubic de la Școala superioară de arte decorative din Budapesta, joc care prezentat la Tîrgul internațional Budapesta a condus la comenzi de milioane de bucăți din străinătate **(cîteva grame de plastic și foarte multă inteligență).**

Cum accentul în producția de bunuri de consum cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară va cădea tocmai pe munca designerilor proiectanți de produse, considerăm că ar fi momentul cel mai oportun pentru legiferarea statutului designerului în economia românească, alături de arhitect, inginer, economist, profesor ș.a.m.d. Contribuția pe care aceste cadre de specialiști o pot aduce în ridicarea parametrilor tehnico-economici ai producției de bunuri de consum este decisivă, iar din punct de vedere al cheltuielilor de producție ale întreprinderii plata retribuției acestor cadre este incomparabilă cu plusul de beneficii adus.

În continuare, lansarea acestor produse — prin colecțiile de modele la contractări, prin prezentarea în magazinele tip Romarta, prin tîrguri de mostre republicane și județene se va face acordînd deosebită atenție diferențierii lor de produsele standard, de masă, prin informații pertinente asupra caracteristicilor de calitate superioară pe care le întrunesc, prin ambalaj și mod de prezentare de bun gust.

Comercializarea de produse de serie mică și unicat impune o concepție diferită de amenajare a magazinelor, cu o ambianță specifică, favorabilă acordării asistenței consumatorilor în alegerea mărfurilor, sondării preferințelor în vederea satisfacerii prompte pe bază de

comandă (precomandă), oferirea de seturi și compleuri mergînd de la obiecte de îmbrăcăminte asortate și pînă la apartamente mobilate într-o concepție de design unitară.

Revitalizarea în acest scop a unor vechi pasaje comerciale poate servi cu bune rezultate ideea diversificării rețelei comerciale către unități tip „boutique". Practica actuală de a vinde articole din cristal împreună cu articole de sticlă, articole inox împreună cu cele de tablă, articole din materii prime naturale alături de cele din înlocuitori sau solduri, este de natură să dezorienteze consumatorul, să dezavueze marfa de calitate superioară și marca producătorului.

Introducerea, în spiritul legii calității a unor simboluri distinctive pentru marca de calitate, cu tot ceea ce presupunea pe planul organizării producției și comercializării ar conduce la o reevaluare a imaginii de marcă pentru mulți producători, cu semnificații depășind interesul vînzării pe piața internă.

Pentru a se mări flexibilitatea ofertei articolele de calitate superioară se vor contracta de întreprinderile comerciale cu amănuntul direct cu întreprinderile producătoare, ceea ce evită eventuale ajustări ale comenzilor în circuitul uzual al documentelor, asigurînd totodată o mai mare promptitudine în execuția comenzilor. Acest gen de relații directe fabrică-magazin se integrează, de altfel, preocupărilor existente actualmente pe întreg sistemul comerțului socialist de reducere a distanțelor (cheltuielilor) de transport, a cheltuielilor de depozitare-manipulare a mărfurilor prin tranzit direct. Mai buna cunoaștere a specificului cererii locale și satisfacerea în consecință mai bună a preferințelor consumatorilor va fi realizată și prin zonarea producției de bunuri de consum, oamenii muncii dintr-un județ devenind simultan producători și consumatori pentru o serie de bunuri de consum de folosință curentă sau periodică.

De remarcat este faptul că lupta pentru realizarea produselor de calitate superioară, lux și extra constituie în același timp un motor al dezvoltării producției de masă în ceea ce privește asigurarea noutății, modului de prezentare, condiționare, ambalare, reglare a distribuției în rețea, conform cererii testate în prealabil la producția de mică serie.

Sensibilitatea prețului față de calitate

CEL DE-AL DOILEA OBIECTIV major în aplicarea noului mecanism economic în comerț și anume, sensibilizarea prețului față de calitate acționează în dublu sens : pe de o parte urmărește să asigure producătorului, prin prețul produselor retribuirea în conformitate cu calitatea și cantitatea muncii și în același timp consumatorului o cheltuială pentru achiziția de produse proporțională cu serviciul real adus de produs.

Saltul revoluționar pe care-l aduce noul mecanism în conducerea economiei vizează în primul rînd perfecționarea pîrghiilor economice — a indicatorilor economici — astfel încît reglarea să aibă loc pe baza unei cunoașteri obiective a realităților economice. Autogestiunea și autoconducerea utilizînd ca un principal instrument prețurile — de producție și livrare — acestea vor trebui să reflecte cheltuielile sociale reale de producție.

Referindu-se la necesitatea diferențierii prețurilor în funcție de calitate tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Eficiența este legată de realizarea producției cu consumuri materiale cît mai mici, de creșterea productivității muncii, precum și... de stabilirea unui regim de prețuri corespunzător cu munca depusă. Este normal ca un produs de serie mare să se vîndă mai ieftin decît un produs făcut la comandă, lucrat de mînă, care înglobează o cantitate de muncă mai mare. Cred că în această privință nu am ținut întotdeauna seama de necesitatea de a diferenția în mod corespunzător prețurile în raport de cantitatea de muncă, de efortul ce se depune".** [1])

Menținerea artificială a unor prețuri de livrare în condițiile în care valoarea de întrebuințare scade (prin utilizarea unor materii prime diferite față de STAS sau norme interne și/sau în execuție, finisare) nu poate decît să producă decalaje între nivelul real și cel scriptic al satisfacerii cererii de consum, la diminuarea artificială a puterii de cumpărare. În același sens acționează stabilirea unor prețuri de livrare la produse noi majorate disproporționat de mult față de creșterea valorii lor de întrebuințare. Analizînd efectul perturbator al abaterii prețurilor de la cheltuielile de muncă socială pentru fundamentarea deciziilor economice dr. Traian Lazăr, propune verificarea evoluției raportului preț/valoare de întrebuințare pentru noile produse, prin urmărirea tendinței prețului per unitatea de parametru. Autorul menționează că „dacă produsul are o calitate superioară, o valoare de întrebuințare mai mare, pe fiecare unitate de valoare de întrebuințare prețul este mai mic, condiție esențială în stabilirea și corelarea prețurilor [2]).

Particularizînd, în cadrul producției de bunuri de consum produsele de calitate superioară, lux, extra, trebuie să înregistreze pe fiecare unitate de valoare de întrebuințare un preț mai mic. Numai astfel diversificarea producției de bunuri de consum rămîne un proces pozitiv, subordonat țelurilor socialismului, numai astfel se pot controla mersul prețurilor și mișcarea fizică reală a mărfurilor, gradul de satisfacere real al cererii de mărfuri.

Potrivit funcțiunii principale pe care o îndeplinește un produs (trebuinței de bază pe care o satisface) se pot identifica parametri ai valorii de întrebuințare și pentru bunurile de consum (exemplu cantitatea de detergent necesară spălării 1 kg rufe ; ponderea materiei prime naturale în materialele textile ; poziția pe curba ciclului de viață al produsului în momentul lansării pe piață — pentru produse de modă, ș.a.m.d.).

Caracteristicile producției de bunuri de consum, printre care elementele de noutate, design, finisaj, prezentare sînt de importanță hotărîtoare în complexul de servicii pe care consumatorul îl așteaptă de la produsul achiziționat, fac posibilă încadrarea cu ușurință în limitele de rentabilitate și acumulări a noilor produse de calitate superioară, cu condiția ca posturile de creatori industriali să fie ocupate de cei ce pot să „spună ceva" în acest domeniu. Experiența celorlalte țări socialiste demonstrează importanța organizării unor concursuri cu premii în domeniul creației de bunuri de consum, care cu minim de cheltuieli pot revoluționa întregi subramuri de bunuri de consum.

Exigențele comunicării selective

FINALITATEA eforturilor creatoare din sfera producției este atinsă prin ajungerea produselor la beneficiarii lor, prin întîlnirea produselor cu cei cărora le sînt destinate. Concepția de comunicare producător-consumator trebuie însă complet revăzut în cazul produselor cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară avînd în vedere că decizia de cumpărare se ia pe baza unei argumentații mai complexe, în care nu trebuința primară este întotdeauna pe primul loc. Motivația de noutate, de a fi în pas cu moda, de amenajare plăcută a ambientului locuit se manifestă diferit pe grupe de vîrstă, profesii, mediu de viață, etc., constituindu-se tipologii ale cumpărătorilor ce frecventează cu predilecție magazinele specializate în desfacerea acestor produse.

Este evident că profilarea unor magazine și raioane destinate execlusiv desfacerii produselor din clasele superioare de calitate în marile orașe și localitățile turistice este o primă condiție pentru întîlnirea ofertei cu cererea specifică. Personalitatea acestor magazine desigur că nu poate fi conferită doar prin firmă, ci deosebit de importantă va fi ambianța creată prin organizarea internă a magazinelor (tip „boutique"), evitîndu-se etalarea a numeroase articole de același fel (ca în comerțul de masă), utilizînd ambalaje individuale care să evidențieze caracteristicile de clasă produsului, să-l diferențieze de marfa standard, proiectînd mobilierul și celelalte elemente de amenajare interioară, iluminatul, fluxul de cumpărători astfel încît să sugereze o atmosferă cît mai degajată, propice unui serviciu comercial cît mai complet — asistență în alegerea optimă a mărfii, prezentarea tuturor caracteristicilor (avantajelor) produselor, a modului de utilizare, întreținere, servicii postvînzare de montare-demontare, ajustare, transport prin comisionar la domiciliu. Prin calitatea serviciilor comerciale prestate în fapt se produce diferențierea calitativă a unităților comerciale, se consolidează imaginea de marcă de calitate (Romarta, Gioconda, Miraj, etc.).

Avînd în vedere complexitatea sporită a acestor produse de clasă, cît și exigența serviciului comercial ce se cere personalului comercial din aceste unități va trebui să aibă în vedere școlarizarea sa în mod special.

dr. Gheorghe TEODORAȘCU
dr. Ioan GEORGESCU

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, Ed. politică, Buc. 1980.

[2]) Traian Lazăr, „Realismul prețurilor și randamentul activității economice", Era Socialistă nr. 6/1981 ; „Opinii polemice de importanță nu numai teoretică privind relația productivitate—valoare-preț în condițiile actuale", Era Socialistă nr. 15/1981.

Promovarea noului — cerință de bază în activitatea organelor colective de conducere

OLATURĂ de esență ce caracterizează conducerea democratică a întregii noastre economii o reprezintă participarea creatoare, revoluționară a fiecărui colectiv de oameni ai muncii la înfăptuirea autoconducerii muncitorești, la realizarea eficientă a tuturor acțiunilor pe care le întreprind.

Trebuie avut în vedere — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — ca : **„În întreaga noastră activitate să acționăm cu toată hotărîrea pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi, perimat și nu mai corespunde noii etape de dezvoltare, să promovăm cu toată fermitatea noul în muncă și viață".**

ÎN SPRIJINUL acestei idei, al hotărîrilor marelui forum muncitoresc, adunările generale ale oamenilor muncii din lunile iulie-august au analizat cu mai multă răspundere activitatea organelor colective de conducere, au manifestat mai multă receptivitate la noutățile tehnice și la măsurile organizatorice ce se impun a fi luate în contextul autogestiunii și autofinanțării. Se observă, de la o perioadă la alta, îmbunătățirea nivelului calitativ al conducerii colective, aceasta și ca urmare a faptului că membrii acestor organisme își îndeplinesc tot mai riguros atribuțiile, îndatoririle ce le revin din lege, din regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii, din alte acte normative. De asemenea, s-a resimțit mai pregnant participarea competentă a comisiilor pe domenii, a colectivelor de specialiști din compartimentele tehnico-productive sau funcționale la elaborarea unor studii, analize sau controale ce au stat la baza fundamentării unor hotărîri corespunzătoare.

Aceste concluzii sînt pe deplin valabile și pentru majoritatea unităților economice din județul Suceava. Ele s-au desprins din dezbaterile în recenta rundă a adunărilor generale, din schimburi de experiență organizate cu membrii consiliilor oamenilor muncii, din studii și controale efectuate pe linia perfecționării stilului și metodelor de muncă ale acestor organisme democratice de conducere din întreprinderile de pe teritoriul județului.

Noul, prin prisma eficienței

ANALIZA cîtorva date statistice indică un aspect edificator. Dacă la începutul anului în curs, 13 din cele 31 de unități economice urmărite prin programul județean de creștere a productivității muncii nu găsiseră resurse pentru a se încadra în sarcina stabilită prin plan la acest indicator, acoperirea fiind doar de 60%, după prezentarea și discutarea problemei în cele două adunări generale semestriale s-a reușit, cu contribuția substanțială a propunerilor făcute, identificarea unor posibilități și stabilirea unor măsuri tehnico-organizatorice a căror eficiență asigură **realizarea productivității muncii, calculată pe baza producției nete, în proporție de 100—120%** (cu excepția Combinatului de prelucrare a lemnului Suceava). Aceasta reflectă înțelegerea clară de către oamenii muncii a importanței acestui indicator pentru dezvoltarea prezentă și viitoare a economiei noastre.

Evident, paleta domeniilor abordate de adunările generale este mult mai vastă ; spre exemplu, conținutul celor 1 310 propuneri formulate de oamenii muncii în august și reținute pentru a fi rezolvate vizează în plus, în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, măsuri pentru realizarea ritmică a **producției fizice**, îndeosebi a celei destinate **exportului**, înfăptuirea programului de **investiții**, reducerea **consumurilor** de materiale, folosirea a noi surse energetice, **perfecționarea activității de conducere** desfășurată de către consiliile oamenilor muncii și birourile executive ale acestora.

Revenind la programul de productivitate pe 1981, acesta prevede o creștere — medie pe județ — de 8,34% comparativ cu nivelul din anul trecut. Se asigură — pe această cale întregul spor planificat al producției nete, aceasta în condițiile unei economii relative de 6 272 de persoane.

Măsurile propuse vizează în principal **perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii**, al cărei aport este de 37,72% pe ansamblul programului județean. Putem exemplifica, dintre propunerile formulate, pe cele legate de utilizarea rațională a personalului muncitor și în special a celui indirect productiv la Combinatul minier Gura Humorului, perfecționarea formelor de cooperare între secțiile și atelierele unităților de prelucrare a lemnului, îmbunătățirea sistemului de transport intern la Întreprinderea de mașini-unelte Suceava, ameliorarea pe baze ergonomice a condițiilor de lucru la unele locuri de muncă de la secția Fălticeni a Întreprinderii de tricotaje „Zimbrul" ș.a.

De asemenea, o serie de idei pentru ridicarea eficienței economice în activitatea de viitor au rezultat și ca urmare a formulării unor critici concrete la adresa organelor colective de conducere, cu referire în principal la aprovizionarea ritmică a fiecărui loc de muncă cu materii prime, materiale, scule și dispozitive, la îmbunătățirea condițiilor de protecția muncii ș.a. În același sens s-a solicitat o intervenție mai activă și responsabilă din partea centralelor tutelare în asigurarea la timp cu contracte economice, de pildă pentru Fabrica de confecții metalice și prelucrări mecanice Rădăuți, care nu avea asigurat portofoliul de comenzi la nivelul capacității.

Un alt domeniu de referință, cu pondere de peste 30% în sarcina de creștere a productivității muncii pe județ, îl reprezintă **progresul tehnic.** S-au propus în principal soluții pentru atingerea parametrilor proiectați la noile capacități și dezvoltări, tipizarea unor produse, perfecționarea unor tehnologii, soluții tehnice pentru recuperarea și refolosirea materiilor prime secundare.

Și celelalte capitole din programul județean au cunoscut îmbunătățiri importante. De altfel, transpunerea în practică a măsurilor cu termene de aplicare în această perioadă a permis ca **în primele 7 luni ale anului, nivelul planificat al productivității muncii** calculată pe baza producției nete **să fie realizat în proporție de 102,1%** pe ansamblul industriei județului.

Din discuțiile purtate cu cadre de conducere și alți lucrători din diferite ramuri economice a rezultat opinia unanimă privind eficiența deosebită pe care o va putea avea, în rezolvarea operativă a unor probleme majore ridicate de adunările generale și consiliile oamenilor muncii, **constituirea consiliului județean al oamenilor muncii.** Crearea acestui organism, potrivit indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al oamenilor muncii, apare ca o necesitate în actualul stadiu de dezvoltare a sistemului autoconducerii, oferind, prin coordonarea eforturilor diferitelor unități din teritoriu, posibilități pentru o utilizare mai bună a potențialului uman și tehnic, pentru o valorificare superioară a resurselor locale, pentru adîncirea colaborării și cooperării în rezolvarea sarcinilor legate de progresul economico-social accelerat al județului.

Perfecționarea pregătirii membrilor consiliilor oamenilor muncii

PENTRU realizarea unei conduceri eficiente, secretariatul comitetului județean de partid a stabilit organizarea și realizarea unui **program continuu de**

perfecționare a pregătirii președinților, prim-vicepreședinților, a celorlalți membri ai consiliilor oamenilor muncii. Astfel, președinții și prim-vicepreședinții participă în fiecare an la o formă de pregătire cu scoatere din producție pe o durată de 6 zile, în cadrul căreia se abordează în principal probleme curente specifice unităților din județ, cum ar fi : aplicarea corectă a noului mecanism economico-financiar, realizarea producției fizice, calitatea producției și căi de îmbunătățire a acesteia extinderea acordului global ș.a. — teme prezentate sub formă de expuneri, dezbateri, seminarii etc.

De asemenea, pe parcursul semestrului au fost organizate **schimburi de experiență** pe teme de deosebită actualitate — de pildă : aplicarea corectă a regulamentului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ; pregătirea și desfășurarea reuniunilor de lucru ale consiliului ; asigurarea la un nivel corespunzător a activității de secretariat al C.O.M. ; sarcinile ce revin responsabililor comisiilor pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică, în ce privește realizarea unor studii în mai multe variante și analize cu concluzii și propuneri concrete.

Cu ocazia acestor întîlniri, participanții au propus unele metode eficiente, pentru a fi generalizate ; totodată, au fost relevate unele neîmpliniri din activitatea organelor de conducere colectivă ale unităților, au fost făcute propuneri. Iată cîteva exemple.

● Unii președinți apreciau că rezolvarea tuturor problemelor legate de buna funcționare a consiliului le ia mult din timpul liber ; din analiza amănunțită, făcută cu fiecare dintre ei a rezultat însă că, de fapt, nu aplicau corect prevederile regulamentului de funcționare, exercitînd unele atribuții ce revin biroului executiv, secretarului C.O.M. sau comisiilor pe domenii.

● Participarea la dezbaterile în consiliu era, la unele unități, relativ redusă, cauza constituind-o modul defectuos în care materialele erau transmise reprezentanților oamenilor muncii ; de aceea s-a stabilit, în special pentru unitățile a căror arie de activitate este dispersată pe tot județul, ca în ședința C.O.M. să fie anunțate locul și data difuzării materialelor pentru luna următoare.

● Calitatea ridicată și, deci, utilitatea unor studii și analize care dezvoltau mai multe variante — prezentate în ședințele C.O.M. de la Combinatul minier Gura Humorului, Întreprinderea de tricotaje „Zimbrul", I.U.P.S. Suceava, I.F.E.T. Rădăuți — se datorează și faptului că în aceste unități, rolul comisiilor pe domenii este înțeles corect, ele reprezentînd colective multidisciplinare a căror viziune de ansamblu este mai largă decît a compartimentelor funcționale sau a celor cîțiva specialiști cărora unele consilii le încredințează întocmirea materialelor.

● Sistemul de urmărire a hotărîrilor organelor colective de conducere pe fișe tipizate, în care se înscrie și eficiența ce se prevede a fi obținută prin aplicarea lor, s-a dovedit deosebit de util pentru organizarea și controlul îndeplinirii acestor hotărîri la Întreprinderea de mașini-unelte Suceava, Fabrica de PAL Fălticeni, Fabrica de mobilă Cîmpulung, I.F.E.T. Suceava ș.a.

● Participanții la schimburile de experiență au apreciat unanim că fără o tematică anuală orientativă cuprinzînd problemele majore ce urmează a fi rezolvate de către C.O.M. și fără o bună corelare a planificării trimestriale a activității consiliului cu cea a comitetului de partid, a organizațiilor de masă și obștești nu pot fi cuprinse și soluționate pînă la capăt toate sarcinile economice și sociale. De asemenea, unii președinți de C.O.M. — de la Combinatul de celuloză și hîrtie Suceava, Filatura Fălticeni, Centrul teritorial de calcul electronic — au recomandat în plus, pe baza propriei experiențe, planificarea muncii conducerii operative pe perioade scurte — lună sau chiar săptămînă.

● S-a stabilit ca, în conformitate cu regulamentul-cadru de funcționare a C.O.M., adoptat la condițiile specifice întreprinderii, fiecare membru al consiliului să răspundă de preluarea propunerilor și transmiterea hotărîrilor pe secții, fabrici, ateliere sau formații, revenindu-i în același timp și sarcina de a informa oamenii muncii despre modul de finalizare a hotărîrilor și realizarea indicatorilor de plan.

● De activitatea de secretariat al C.O.M. trebuie să se ocupe persoane competente, care să cunoască bine specificul unității și să aibă capacitatea de sinteză și selectare pentru întocmirea corectă a materialelor finale ; de aceea, s-a apreciat că persoanele respective ar trebui să poată fi desemnate și din alte compartimente funcționale ale unității, decît cele indicate în actualele acte normative.

● Practica a dovedit că invitații din afara întreprinderii la reuniunile unor consilii ale oamenilor muncii au adus un aport valoros, prin recomandări privind rezolvarea unor probleme ale unităților și perfecționarea stilului de muncă al organelor colective de conducere.

Largă antrenare la elaborarea de studii și analize

ÎN CURSUL anului trecut, cadrele cu studii superioare din întreprinderile județului au elaborat 256 studii de organizare, economice sau tehnice, a căror eficiență se ridică la 52,2 milioane lei/an. Avînd în vedere aceste rezultate bune, s-a hotărît, ca specialiștii să fie antrenați în mai mare măsură la rezolvarea unor probleme ce le ridică producția.

S-a pornit de la ideea formulată de secretarul general al partidului, ca personalul de conducere, administrație și funcționăresc să participe o zi pe săptămînă la rezolvarea unor probleme de organizare a producției și a muncii. Programele concrete întocmite de consiliile oamenilor muncii prevăd soluționarea în acest an a încă 87 teme de organizare sau tehnice, ce condiționează realizarea indicatorilor de plan pe 1981.

De asemenea, consiliile au urmărit ca, prin colectivele constituite pentru raționalizarea utilizării personalului indirect productive și C.A.F., să se asigure o integrare rapidă în activitatea direct productivă a celor ale căror posturi au fost reduse. S-a reușit, spre exemplu, la 22 de unități economice reprezentative controlate în această perioadă de cabinetul județean de organizare economico-socială, trecerea directă în producție a 1 042 de lucrători din cadrul personalului indirect productiv și de servire și a 198 de lucrători din rîndul personalului de conducere, administrație și funcționăresc. Trebuie însă arătat că nu toate unitățile au acționat cu răspundere în această direcție ; astfel, la Întreprinderea de transporturi auto, persoanele ale căror posturi au fost reduse nu erau încă trecute la noile locuri de muncă, iar la o serie de unități nu s-a acționat pentru calificarea și policalificarea personalului eliberat din activități indirect productive.

Prin grija consiliilor oamenilor muncii au fost finalizate în acest an studii cu efecte economice deosebite, la I.F.E.T. Suceava, Întreprinderea de tricotaje „Zimbrul" ș.a. Numai studiul privind organizarea producției de prefabricate la unitățile I.F.E.T. asigură o eficiență de 17 milioane de lei, reducerea cu peste 4 mii mc a consumului de masă lemnoasă, utilizarea corespunzătoare a resurselor locale de energie, rumeguș, coajă de copac, uscare naturală ; de asemenea, introducerea acestor prefabricate la fabricația mobilei permite eliberarea suprafețelor ocupate în prezent de sectoarele de croit.

Un alt studiu, elaborat la C.P.L. Suceava — a cărui eficiență este de peste 4 milioane lei/an producție netă — vizează reorganizarea fluxului de fabricație, îmbunătățirea pe baze ergonomice a condițiilor de lucru, utilizarea la capacitate a utilajelor din dotare ; este însă necesară o mai mare operativitate în finalizarea acestui studiu, astfel ca el să-și arate efectele pînă la sfîrșitul anului.

Consiliile oamenilor muncii trebuie să solicite mai mult birourilor executive să îndrume și sprijine moral și material pe cei ce se preocupă de introducerea noului, să-i antreneze pe lucrătorii care au absolvit programe de perfecționare să aplice proiectele finale întocmite și să facă cunoscute în întreprinderi diversele noutăți științifice, tehnici de studiu și concepție însușite la cursuri.

Introducerea noului, ca o cale de perfecționare continuă a activității, trebuie să stea în atenția organelor colective de conducere din unitățile economice, a fiecărui om al muncii

Mihai GROZAVU
directorul Cabinetului județean de organizare economico-socială Suceava

DOCUMENTE DE ARHIVĂ ÎN SPRIJINUL CUNOAȘTERII ȘI VALORIFICĂRII RESURSELOR MINERALE ȘI ENERGETICE (II)

CERCETAREA documentelor de arhivă poate aduce o contribuție sporită la rezolvarea marilor probleme **legate de asigurarea economiei naționale cu resurse de energie.**

Despre însemnătatea economică a petrolului, a gazului natural ca materie primă principală pentru industria chimică și ca sursă de energie este de prisos a se mai vorbi. Paralel cu preocuparea pentru valorificarea superioară a petrolului, o sarcină de mare importanță este descoperirea de noi zăcăminte petrolifere și asigurarea exploatării cît mai economicoase a celor cunoscute. Cercetarea documentelor de arhivă trebuie făcută și în acest domeniu cu mai multă perseverență, să aibe un caracter permanent și atotcuprinzător, deoarece, cu toate realizările obținute în prospectarea zăcămintelor petrolifere, după aprecierea specialiștilor, rezervele nu sînt încă pe deplin cunoscute. Atenția trebuie concentrată în primul rînd spre identificarea de noi resurse. În acest scop au fost semnalate de către filiale ale Arhivelor Statului documente despre existența unor zăcăminte de petrol și guri de păcură în unele localități din județele Neamț, Iași și Bacău și din Săcel-Vișeu unde exploatările au fost suspendate în 1953—1954 din cauză că petrolul se găsea la mare adîncime și sub rocă dură, fiind considerate atunci prea costisitoare.

Arhivele marilor societăți petrolifere [21]) insuficient cercetate pînă în prezent oferă numeroase date utile pentru cunoașterea mai temeinică a resurselor petrolifere ale țării. Din informațiile pe care le deținem, rezultatele unor prospecțiuni importante nu au fost valorificate în trecut, nu numai din cauza insuficientei rentabilități și a dificultăților tehnice ci și datorită politicii economice promovată de societățile petrolifere aflate în mîinile marii finanțe și a capitalului străin. Merită atenție și actele de concesiune și de arendare a terenurilor petrolifere din județele Prahova și Dîmbovița, [22]) convențiile pentru forarea sondelor, existente în număr mare. Ele se referă la perimetre mici și conțin detalii tehnice caracteristice, a căror cunoaștere ar putea sugera și în prezent opțiuni utile. [23])

Asigurarea cantităților sporite de energie pentru economie și lichidarea dependenței față de petrol fac necesare extinderea pe scară largă a utilizării **cărbunelui** în producerea energiei electrice, care, împreună cu forța hidraulică, va trebui să înlocuiască în mare parte hidrocarburile. Pe această cale se va asigura dezvoltarea încă din perioada actualului plan cincinal, a unei baze energetice puternice, independente, necesară susținerii progresului multilateral al economiei. Realizarea acestei prevederi a programului energetic necesită eforturi sporite pentru descoperirea tuturor rezervelor de cărbune, în primul rînd cu conținut caloric superior, dar și a celor inferioare, necesare centralelor electrice. Zăcămintele de cărbune se extind pe o arie întinsă nu numai în Valea Jiului, Oltenia și Moldova, ci și în alte zone ale țării.

Odată cu dezvoltarea producției de cărbune, au apărut și mari întreprinderi miniere. Arhivele create de aceste întreprinderi constituie adevărate mărturii ale procesului istoric de apariție și dezvoltare a mineritului de cărbune. [24]) Multe documente au și o importanță practică. Cercetarea lor ajută la completarea hărții resurselor carbonifere ale țării, la evidențierea zăcămintelor necunoscute sau neexploatate în prezent.

Preocupîndu-se de sprijinirea acțiunii de valorificare a resurselor, Arhivele Statului au transmis date asupra unor zăcăminte necunoscute din județele Bacău și Neamț. Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Mehedinți a fost informat asupra unor exploatări de cărbune abandonate în timpul primului război mondial. În urma informărilor transmise de filiala Arhivelor Statului Harghita au fost repuse în exploatare zăcăminte abandonate în 1930. Rezerve necunoscute de cărbune au fost semnalate și în județele Prahova, Suceava, Maramureș. Combinatul carbonifer din Valea Jiului a apelat de mai multe ori la cercetarea arhivelor minere, deținute de Arhivele Statului.

Cu toate acestea, **cercetarea arhivelor în scopul cunoașterii rezervelor de cărbune are încă un caracter sporadic.** Intensificarea investigării documentelor este necesară, deoarece ele cuprind informații utile activității de prospectare și explorare. Numeroase schițe și planuri cuprind indicații asupra unor zăcăminte de cărbune din județele Alba, [25]) Hunedoara, [26]) Dolj [27]) și Maramureș [28]). Unele din zăcăminte nici nu au fost puse în exploatare, deoarece erau considerate sărace, de calitate inferioară. Merită atenție hărțile și descrierile geologice din diverse bazine [29]) și buletinele de analiză chimică a cărbunelui.

Sursele locale de cărbune au stimulat preocuparea pentru construirea unor termocentrale electrice de diverse capacități. Astfel, la Anina a funcționat o termocentrală alimentată cu praf de cărbune ; [30]) asemenea centrale electrice au existat la Reșița ; [31]) la Timișoara s-a proiectat construirea unei centrale electrice, consumatoare a cărbunelui din Rusca Montană. [32]) Prezintă importanță și informațiile din multe localități privind zăcămintele mici, care pot fi cu succes utilizate pentru diverse nevoi locale industriale, agricole și casnice.

Forța hidraulică a constituit mult timp una din principalele surse energetice. În condițiile actuale, cînd se acordă atenție nu numai marilor sisteme energetice, ci și centralelor electrice de dimensiuni mici și mijlocii, utilizarea forței hidraulice va cunoaște o largă dezvoltare, ca urmare a faptului că teritoriul țării este străbătut de numeroase rîuri, folosite în trecut pentru punerea în funcțiune a miilor de mori țărănești și pive. În fondurile prefecturilor și primăriilor păstrate la filialele Arhivelor Statului, se află documente din care se pot reconstitui cursurile de apă și locurile unde au funcționat acestea. În actualele condiții **identificarea și valorificarea acestor rezerve constituie un mijloc eficace de creștere a potențialului energetic.** Aceste surse pot fi utilizate cu succes pentru punerea în funcțiune a unor mori, unități industriale, agricole și obiective turistice. O colaborare strînsă între lucrătorii de arhive și organele administrative și economice locale, va facilita lărgirea cadrului de folosire a acestor surse mici de energie, care altfel se irosește fără rost.

Documentele de arhivă constituie importante surse de informare și pentru macroutilizarea resurselor hidroenergetice. Arhivele Statului au acordat sprijin în elaborarea planurilor unor hidrocentrale, prin informarea instituțiilor de proiectare asupra documentațiilor existente : planul unor hidrocentrale pe rîul Mureș între Arad și Lipova, [33]) pe rîurile Strei și Nera, pe Bistra la Măru, care a funcționat pentru alimentarea Uzinei Oțelul Roșu, pînă la conectarea ei la sistemul energetic național.

Cercetarea poate fi mult lărgită, în-

trucit în depozitele Arhivelor Statului se găsesc numeroase studii şi planuri pentru amenajarea de centrale electrice cu putere medie pe rîurile Bistra, Bistriţa, Buzău, Dîmboviţa, Ialomiţa, Mureş, Olt, Someş [34]) şi altele. Semnalăm, de asemenea, un amplu studiu privind amenajarea şi folosirea izvoarelor de energie întocmit în 1928 în vederea participării ţării noastre la conferinţele internaţionale a marilor reţele de înaltă tensiune şi cea mondială a energiei electrice de la Londra şi Barcelona. [35]) Documentele menţionate cuprind informaţii asupra debitului apelor, locurile optime de construcţie a centralelor, amenajările şi instalaţiile proiectate, preţul de cost etc.

O altă direcţie unde cercetarea documentelor de arhivă are un larg teren de aplicare, **sînt lucrările de hidroameliorare şi de amenajare a rîurilor.** Unele întreprinderi de amenajări hidrologice şi de îmbunătăţiri funciare au efectuat, îndeosebi după inundaţiile din 1970 şi 1975, cercetări în arhive, pentru depistarea documentelor care conţin soluţii ce au aplicabilitate şi în prezent. De un real folos au fost informările transmise de filiala Arhivelor Statului Braşov, Oficiului de îmbunătăţiri funciare asupra planurilor şi documentaţiilor privind reţeaua hidrografică, amenajarea cursului apelor Buzăului, Oltului şi Bîrsei, în vederea construirii reţelei de irigaţii şi de apărare împotriva inundaţiilor. Oficiul de hidrografie a cercetat şi folosit documentele privind sursele de apă potabilă din Poiana Braşov, Ciucaş, Valea Cetăţii, Zărneşti, în vederea măririi debitului de apă din izvoarele existente şi captarea unor noi izvoare. Filialele Arhivelor Statului au transmis informări şi date tehnice care au fost folosite la amenajarea rîurilor Covasna, Pârîul Negru şi Prut, la indiguirea Bistriţei, la elaborarea planurilor de îmbunătăţiri funciare, alimentarea cu apă potabilă a unor oraşe : Cîmpina, Iaşi, Rîmnicu Sărat şi altele, [36]) la canalizarea oraşelor Ploieşti, Iaşi şi Oradea.

Posibilităţile de valorificare a informaţiilor sînt foarte largi, deoarece, în depozitele Arhivelor Statului sînt păstrate multe documente ce prezintă interes pentru lucrările de hidroameliorare. Astfel, în judeţul Maramureş, au fost elaborate în a doua jumătate a secolului trecut proiecte pentru combaterea inundaţiilor, constituindu-se un număr mare de dosare cu acte privind amenajarea rîurilor Tisa, Iza, Mara, Casău [37]) şi altele. Schiţe şi planuri privind lucrările de indiguiri şi de consolidare a malurilor s-au păstrat în depozitele filialelor Arhivelor Statului din judeţele Alba, [38]) Argeş, Bihor, Galaţi, Prahova şi Bucureşti [39]). Cercetarea sistematică a arhivelor, în vederea depistării documentelor referitoare la hidroameliorări este cu atît mai necesară cu cît în prezent se desfăşoară în întreaga ţară lucrări complexe de amenajare a cursurilor rîurilor, de prevenire a pagubelor pricinuite de inundaţii, pentru crearea unor sisteme de irigare etc.

Cercetările în arhive pot contribui şi la o mai bună valorificare **a izvoarelor geotermale şi a apelor minerale.** Documentele menţionează un număr foarte mare de localităţi, în afara celor larg cunoscute unde există izvoare de apă minerală, date asupra compoziţiei chimice şi valoarea terapeutică a apelor [40]), care pot fi utile la dezvoltarea unor staţiuni balneare şi turistice locale.

★

În cele de mai sus am expus unele considerente privind necesitatea şi utilitatea folosirii documentelor de arhivă în scopul valorificării resurselor minerale şi energetice ale ţării. Domeniile de colaborare între Arhivele Statului şi instituţiile de specialitate sînt largi. Ca o necesitate imediată se impune concentrarea forţelor în vederea creării condiţiilor optime pentru investigarea documentelor de arhivă care conţin date privind zăcămintele de minerale utile şi surse de energie în raport cu cerinţele imediate şi de perspectivă ale cercetării geologice. Cercetarea va trebui să aibe la bază obiectivele ce stau în faţa institutelor geologice şi a întreprinderilor miniere şi petrolifere.

Pe baza unei tematici, se vor putea stabili pe zone, fondurile şi colecţiile arhivistice, care să fie studiate, în diverse etape, în raport cu urgenţa lucrărilor şi a posibilităţilor de documentare pe care le oferă. Este indicat ca cercetarea să fie efectuată de colective de specialişti ale instituţiilor geologice şi ale întreprinderilor miniere care, cunoscînd mai bine necesităţile reale, vor putea, cu sprijinul arhiviştilor, să asigure depistarea informaţiilor optime în vederea valorificării lor rapide. Cercetarea poate fi parţială, în raport cu unele cerinţe imediate şi complexă, cuprinzînd toate zonele şi toate felurile de minereuri şi surse de energie utile. În raport cu obiectivul propus, eforturile vor putea fi îndreptate în direcţia întocmirii unei evidenţe complete a tuturor localităţilor, locurilor şi perimetrelor unde au fost identificate în decursul timpului minereuri utile, indiferent dacă sînt sau nu cunoscute. Există posibilitatea ca paralel să se întocmească şi nomenclatura minereurilor şi a substanţelor utile semnalate în documente. Prelucrarea acestor date, de preferat cu ajutorul informaticii, va da posibilitatea reţinerii unor direcţii pentru adîncirea cercetărilor. Luarea în evidenţă şi prelucrarea documentelor, a memoriilor, studiilor, rapoartelor etc. va duce la adîncirea cunoştinţelor privind sursele şi valoarea lor. O atenţie deosebită merită a se da documentelor primare : buletinele de analiză, actele şi contractele de concesiuni, chestionare completate cu prilejul anchetelor etc, care au marele avantaj că sînt bogate în detalii, se referă la teritorii mici şi astfel dau posibilitatea de a aprofunda activitatea de cercetare geologică. În raport cu interesul instituţiilor şi întreprinderilor de specialitate, Arhivele Statului pot transmite informări asupra fondurilor şi colecţiilor arhivistice care conţin documente de interes pentru cercetarea geologică sau date care pot uşura activitatea de prospecţiune geologică. Colaborarea va putea fi îmbunătăţită pe baza unor întîlniri de lucru sau consfătuiri între arhivişti şi geologi. Organizarea unei mese rotunde ar fi de mare actualitate. Sîntem convinşi că această colaborare se va perfecţiona pe parcurs şi se va dezvolta, dacă există dorinţa din partea arhivelor şi a organizaţiilor interesate. Considerăm că nici un efort nu este de prisos cînd este vorba de a contribui la cunoaşterea şi valorificarea complexă a resurselor materiale şi energetice ale ţării.

dr. Iosif I. ADAM

21. Recomandăm în acest sens spre cercetare fondurile întreprinderilor petrolifere din depozitele filialei Arhivelor Statului Prahova cum sînt: Societatea „Steaua Română", Societatea anonimă pentru industria petrolului „Concordia" ; Societatea „Astra Română", Cîmpina ; Rafinăria Vega ; Rafinăria Ploieşti.

22. Idem, vezi şi Arh. St. Buc., fondurile M.I.C., Direcţia generală a minelor, dosarele 6 bis/1912, 19/1928 ; P.C.M. dosar 15/1895; Arh. St. Prahova, Tribunalul jud. Prahova.

23. Importante informaţii asupra zăcămintelor petrolifere sînt în fondul „Curtea de Apel, Bucureşti, şi Tribunalul judeţului Ilfov (V. Îndrumător în Arhivele Statului, judeţul Ilfov, Bucureşti, 1975).

24. Dintre aceste arhive menţionăm fondurile: Inspectoratul general al minelor de cărbune, din Valea Jiului, Petroşani; Inspectoratul geologic şi miner Petroşani, Societatea Petroşani; Direcţia generală Bucureşti; Combinatul carbonifer „Valea Jiului", Petroşani (filiala Arhivelor Statului Hunedoara) ; Trustul Miner (Banatul", Anina; U.D.R. (filiala Arhivelor Statului Timiş) ; Întreprinderea minieră „Comăneşti" (filiala Arhivelor Statului Bacău).

25. Arh. St. Alba, fond Prefectura jud. Alba, Serviciul tehnic.

26. Arh. St. Hunedoara, fondurile citate, vezi şi fondurile Uzinele de Fier şi Domeniile Reşiţa din Bucureşti şi Timişoara.

27. Arh. St. Dolj, fond Inspectoratul miner, Craiova.

28. Arh. St. Maramureş, fond Minaur, Acte Ad-tive... pach. 16/1870.

29. Arh. St. Buc., fond U.D.R., dosar 95/1920, 16/1921, 111/1928, 206/1930, 29/1932, 138/ 1933, 132/1934; M.I.C. Direcţia generală a minelor, dosar 5/1916, 27/1928, 55/1928. Documentele dau o amplă imagine asupra bazinelor carbonifere din Hunedoara, Braşov, Trei Scaune, Cluj, Sălaj şi Timiş.

30. Arh. St. Bucureşti, fond U.D.R., dosar 230/1927.

31. Arh. St. Buc., fond U.D.R., dosar 253/1929.

32. Idem, dosar 34/1929.

33. Arh. St. Arad, fond Szilard Emil. dosar 2/1913, 12/1913.

34. Spre exemplificare menţionăm documente cu privire la amenajarea unei hidrocentrale în satul Berchezoaia, jud. Maramureş (arh. St. Arad, fond Inspectoratul industrial Arad, dosar 156/1933), la Bocşa — uzină pe Berzova (Arh. St. Buc., fond U.D.R., dosar 219/1926), în comuna Veliug, jud. Caraş-Severin (Idem, dosar 52/1931), pe rîul Bistriţa (Idem, M.I.C., Direcţia generală a Valorificării, Direcţia energiei, dosar 4/1925) ; pe Ialomiţa între Cheile Tătarului şi confluenţa cu Ialomicioara (Idem, dosar 5/1925, pe Lucavăţ (Idem, dosar 8/1925) pe Teleajen (Idem, dosar 10/1925), pe Olt, Siret, Buzău, Someşul Mic, Dîmboviţa, Cerna şi altele (Idem dosar 42/1925, 45/1925, 55/1923, 58/1925, 77/1925, 67/1895, 98/1925, 29/1927, 36/1927.

35. Idem, dosar 58/1925.

36. Vezi Teodor Necşa, **Importanţa materialelor documentare cu caracter tehnic ca izvoare de cercetare în** Culegere de referate, vol. II. Buc., 1974. p. 41—57.

37. Dosarele pot fi cercetate la fondul Prefectura judeţului Maramureş.

38. Idem, fond Prefectura judeţul Alba.

39. Menţionăm în acest sens un memoriu privind punerea în valoare a terenului inundat din Lunca Dunării, de executare a unor lucrări de captare şi utilizare a rîurilor pentru aprovizionarea cu apă a oraşului Reşiţa (Arh. St. Buc., fond U.D.R., dosar 139/1926, 219/1926, 353/1933, 46/1935).

40. De cercetat în acest sens fondurile prefecturilor şi primăriilor din regiunile montane şi subcarpatice. Menţionăm, de asemenea, documentatia creată cu prilejul anchetei întreprinse în anul 1928 de către Ministerul Industriei şi Comerţului privind exploatarea staţiunilor balneare (Idem, fond M.I.C., dosar 88/1928), vezi şi : Arh. St. Bucureşti, fondul S.A.R. Băile Borsec.

Deschiderea noului an de învățămînt

Rolul și funcțiile laboratorului de cercetare în învățămîntul economic superior

ÎN CONDIȚIILE actuale ale dezvoltării țării noastre, ale trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate și de la o dezvoltare extensivă la una intensivă pe baza afirmării largi a revoluției tehnico-științifice contemporane, a valorificării cît mai rapide în practică a rezultatelor cercetării, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția apare ca o necesitate de prim ordin, de fapt ca o parte constitutivă a procesului enunțat. După părerea noastră, integrarea învățămîntului, o nouă calitate în acest domeniu cheie pentru realizarea dezvoltării ulterioare, impune trecerea la o nouă formă organizatorică a procesului de învățămînt și anume la laboratorul de cercetare.

Considerăm că această nouă formă organizatorică trebuie să își desfășoare activitatea pe baza unor principii noi, iar cercetările acestuia ar urma să fie orientate în două domenii interdependente :

1. cercetarea pentru învățămînt în vederea :

— **perfecționării structurilor acestuia** și adaptării lor la cerințele dezvoltării economice și sociale, stabilindu-se noi punți de legătură între învățămînt, cercetare, proiectare și producție ;

— perfecționarea și modernizarea continuă a **procesului de învățare** pentru a asigura noul conținut al pregătirii studenților impus de cerințele integrării.

2. cercetări privind disciplinele de specialitate și producția în vederea :

— îmbogățirii conținutului științific al disciplinelor de specialitate, profil și de cultură economică generală, ca acestea să se situeze la nivelul la care s-a ajuns, în domeniul lor, pe plan mondial ;

— sprijinirii **practicii** prin cercetări specifice în vederea sporirii eficienței producției și tuturor activităților din unitățile economico-sociale.

Gîndim în acest fel rolul și funcțiile unui laborator de cercetări în învățămînt, deoarece practica nu poate fi ajutată și perfecționată decît dacă disciplinele de specialitate se situează la nivel științific ridicat. Însă cel mai mare ajutor ce poate fi dat practicii constă în asigurarea unui nivel înalt de pregătire viitorilor economiști, ceea ce impune un efort de cercetare în vederea perfecționării tuturor formelor de învățare. După cum practica productivă are nevoie de cercetări la fel și învățămîntul are nevoie de cercetări specifice lui pentru a se perfecționa și moderniza. **Pentru ca învățămîntul să ajute producția trebuie mai întîi să se ajute pe sine.**

O problemă importantă se impune a fi clarificată. Care sînt activitățile unui laborator de cercetări în învățămînt, unde începe și unde se termină activitatea acestuia, care este punctul de separare între activitățile lui și activitățile obișnuite ale procesului de învățare și cele ale proceselor de producție ?

Un astfel de laborator ar urma să cuprindă activități de documentare, activități de cercetare originale cu caracter fundamental și aplicativ, precum și activități de dezvoltare prin care se valorifică rezultatele cercetărilor aplicative. Activitatea unui laborator de cercetări în învățămînt se încheie atunci cînd tehnologia sau metodologia elaborată este experimentată, omologată și testată, după care încep activitățile curente obișnuite : în învățămînt procesele de învățare, iar în producție activitatea rutinieră avînd la bază tehnologia testată care algoritmizează activitățile desfășurate. Rolul și funcțiile unui laborator de cercetări sînt deci de a oferi noi forme de pregătire a studenților, noi metode care să asigure sporirea eficienței în realizarea noului conținut al pregătirii, impus de cerințele integrării, noi modele ale planurilor de învățămînt mai bine adaptate cerințelor de dezvoltare economică și socială, precum și găsirea de soluții mai bune pentru rezolvarea problemelor practicii productive.

Principii de orientare a activității unui laborator de cercetări în învățămîntul economic superior

EXPERIENȚA acumulată pînă acum ne permite să sintetizăm zece idei călăuzitoare pe care le-am putea considera principii de orientare ale activității laboratorului.

● Ideea de bază de la care s-a plecat în trecut și care a devenit dominantă în prezent este de a corela conținutul pregătirii studenților cu cerințele prezente și de viitor ale unităților social-economice unde își vor desfășura activitatea, în primul rînd ale întreprinderilor. Problema ce se ridică este ce tip de întreprindere poate corespunde cel mai bine cerințelor marii revoluții științifico-tehnice contemporane, planurilor calității și eficienței în care țara noastră a intrat. Acestea sînt **întreprinderi creativ-inovative**[1]. Noul mecanism economic de autoconducere și autogestiune asigură primele condiții de dezvoltare a trăsăturilor acestui tip de întreprindere, singurul capabil să transforme repede și cu eficiență ideile noi în produse și servicii de care piața (internă și externă) are nevoie. Evident că studenții, ca viitori economiști, trebuie să fie pregătiți pentru a lucra în aceste întreprinderi. Primul grup de metodologii de cercetare privește stimularea creativității și inovativității în vederea acestui scop[2]).

● Pregătirea studenților pentru a lucra în prezent și în viitor în astfel de întreprinderi se asigură prin **punerea la baza întregului proces de învățare a unui ciclu sau corelații tristadiale care exprimă cerințele integrării și mai recent a procesului de trecere la o nouă calitate în învățămînt.** Acest ciclu constă în trecerea continuă și rapidă de la învățămîntul **reproiectiv** care limitează învățarea numai la însușirea de către studenți a cunoștințelor teoretice (primul stadiu al corelației, exclusiv în trecut și preponderent în prezent), la învățămîntul **productiv** care impune și aplicarea în practică, de către studenți, în timpul anilor de studii, a acestor cunoștințe, nu însă izolat sau disparat ci **în mod unitar și eficient** (al doilea stadiu al corelației pe care se pune accent în prezent), și de aici la învățămîntul **creativ**, în cadrul căruia studenții înșiși să fie puși în situația de a rezolva probleme noi care cer alte soluții decît cele învățate la cursuri și seminarii sau cele care se utilizează curent în practică (al treilea stadiu al corelației, spre care ne orientăm).

● **Dezvoltarea și corelarea continuă a cercetărilor științifice originale cu cercetările documentare** este un alt principiu care stă la baza activității laboratorului. Respectarea acestuia înlătură pericolul de a se irosi forțele, deschizînd uși deschise sau descoperind „descoperitul" din cauza lipsei de informare și documentare a ceea ce s-a realizat în alte țări sau chiar în propria țară. Problema are dimensiuni uriașe, punînd în discuție modul de realizare a marilor noastre obiective și în primul rînd cele privind reducerea decalajelor față de țările avansate ale lumii. Calea de realizare se găsește în respectarea acestui principiu în care și învățămîntul este implicat.

● **Prioritatea acordată, în învățămînt, cercetărilor fundamentale și aplicative și corelarea acestora cu activitățile de dezvoltare de tip hnow-how** este un alt principiu de bază al concepției după care se călăuzesc activitățile laboratorului. Se pornește de la constatarea că sediul de drept al cercetării fundamentale, al cărei scop este lărgirea limitelor cunoașterii umane, dincolo de nivelul la care s-a ajuns pe plan mondial în domeniul respectiv, se găsește, în primul rînd, în învățămîntul superior. Aceasta, deoarece între funcțiile de bază ale acestuia se enumeră, în primul rînd, transmiterea de cunoștințe fundamentale neperisabile și apoi cunoștințe cu caracter aplicativ. Pentru a nu rămîne în situația de consumatori de cunoștințe produse de alții, pe care să le transmitem studenților, noi înșine trebuie să fim și producători de idei noi : fundamentale și aplicative. Activitățile de dezvoltare de tip know-how nu sînt propriu-zis cercetări științifice, ele arată numai cum trebuie valorificate efectiv rezultatele unei cercetări aplicative în anumite condiții concrete. Aceste activități sînt extrem de variate, cu un grad redus de generalizare și foarte perisabile. A pune accentul exclusiv numai pe activitățile de dezvoltare în cele două domenii ale cercetării unui laborator ar fi o greșeală care ar afecta negativ atît dezvoltarea învățămîntului cît și economia națională.

● **Trecerea de la practica extensivă, cu o slabă eficacitate în utilizarea timpului alocat acesteia, la organizarea unui nou tip de practică specific integrării și trecerii la o nouă calitate,**

[1]) Problemele întreprinderilor creativ-inovatoare sînt prezentate într-o suită de articole publicate în 1980 în Revista economică, precum și în Studiul cuprins în volumul publicat sub redacția catedrei de Economie politică din A.S.E. în 1980

[2]) Ne referim la metodologiile de cercetare, formă nouă de învățare inițiată de Laboratorul de conducere — A.S.E.

pe care-l numim **practică intensivă și integrată.** Acest tip de practică poate asigura condiții optime de folosire a timpului și posibilităților acestei forme de învățare care deocamdată continuă să fie veriga cea mai slabă a procesului de învățămînt.

● **Transformarea lucrării de diplomă și examenului ei de susținere într-o verigă de bază a integrării învățămîntului și trecerii la o nouă calitate,** prin îmbunătățirea conținutului și perfecționării activității de îndrumare, prin valorificarea rezultatelor ei în practică și în procesul de învățare, prin folosirea examenului de diplomă nu numai pentru a evalua nivelul de pregătire a candidaților în domeniul specialității (verificare interdisciplinară), dar și pentru a evalua întregul proces de învățare de-a lungul celor 4 ani de studii, în vederea luării de măsuri efective pentru perfecționarea continuă a învățămîntului.

● **Trecerea de la cercul științific studențesc, organizat pe discipline și cu o durată de un an, la un nou tip de cerc științific interdisciplinar și intercatedre** care să înceapă din anul I și să continue în toți ceilalți ani de studii, asigurîndu-se prin aceasta unitatea de conducere și unitatea tematică, continuitate, progresivitate și eficacitate.

● Acordarea unei atenții deosebite și utilizarea de forme și metode specifice în cadrul **cursurilor serale și fără frecvență,** pentru a se pune în valoare marile posibilități pe care le oferă, folosindu-se pentru aceasta bogata experiență acumulată.

● **Organizarea unor legături permanente și intense între laboratorul de cercetări și institutele de proiectări pentru a se lărgi aria proiectării** și pentru a se accelera introducerea în producție a noilor sisteme eficiente de gestiune, informațională-decizională, structuri organizatorice etc., în primul rînd în întreprinderile noi care se proiectează. În ambele direcții laboratoarele pot să ajute efectiv. Avantajul ce-l poate prezenta o asemenea măsură și aplicarea acestui principiu este că se poate accelera introducerea noului în producție, ocolindu-se rezistența, existentă în multe întreprinderi ca urmare a obișnuinței formate prin utilizarea unor metode depășite.

● În sfîrșit, o altă idee de bază este prioritatea care trebuie acordată în cadrul **integrării intereselor perfecționării și modernizării continue a învățămîntului.**

Premisa de la care am plecat este că integrarea nu trebuie să însemne dizolvarea, slăbirea, subordonarea și nici chiar punerea pe picior de egalitate a învățămîntului cu celelalte componente ale integrării (cercetare, proiectare, producție). Acestea trebuie să ajute la perfecționarea și modernizarea învățămîntului, deoarece numai în acest fel, în perspectivă, se vor ajuta pe ele însele. Este evident că de nivelul pregătirii absolvenților, de calitatea pregătirii ce li se asigură, de selecția care se face, va depinde, în viitor, ritmul trecerii la o nouă calitate și la un nivel mai înalt de eficacitate, în cercetare, proiectare și producție. Realizarea principiului presupune prioritate acordată cercetărilor fundamentale și aplicative în domeniul disciplinelor de specialitate și cel al procesului de învățare cît și corelarea strînsă dintre cercetarea originală și cercetarea documentară. Presupune, de asemenea, ca în orice acțiune care consumă din fondul de timp alocat procesului de învățare și îndeosebi în practica în producție **să se opteze întotdeauna pentru acele acțiuni care ajută și învățămîntul,** nu numai practica. Aceasta impune și alte proporții între activitatea de cercetare propriu-zisă și activitatea de dezvoltare de care să beneficieze atît învățămîntul cît și producția.

Specificul conducerii științifice a procesului de învățare

ORICE acțiune condusă științific în care se consumă timp și resurse, deci inclusiv procesul de învățare, presupune o permanentă corelare între trei componente : **scopurile asumate, mijloace și căi de realizare și în final evaluarea rezultatelor obținute, folosindu-se criterii de apreciere care să derive și să reflecte scopurile.** Precizarea clară a scopurilor constituie punctul de plecare în funcție de care se aleg mijloacele și se stabilesc criteriile de evaluare a rezultatelor

Evaluarea procesului de învățare și implicit evaluarea calității conducerii acestuia presupune mai întîi analiza gradului de corelare a celor trei componente : dacă scopurile pregătirii sînt clar definite, înțelese și acceptate de toți cei implicați în proces (cadre didactice), dacă metodele folosite în procesul de învățare ajută la realizarea acestor scopuri și dacă criteriile de apreciere folosite la examene, probe de verificare și colocvii, răspund cerințelor noilor scopuri ; pe scurt, dacă cele trei componente sînt strîns corelate între ele.

Este evident că noile condiții ale integrării și trecerii la o nouă calitate modifică în substanța lor scopurile pregătirii studenților. **Un specialist pregătit de învățămîntul economic superior trebuie să fie un economist de largă concepție teoretică și practică, capabil să mînuiască cu ușurință analiza și sinteza, să aibă o gîndire complexă, dinamică și previzională, să fie sensibil față de nou, să știe să-i aprecieze eficiența, să poată să-l utilizeze și, totodată, el însuși să fie creator de idei noi, de noi soluții în domeniul profesiunii.** Numai un asemenea economist va putea să contribuie substanțial la creșterea eficienței și capacității competitive a întreprinderii sau unității unde va lucra, va ajuta la dezvoltarea acelor trăsături care caracterizează întreprinderea viitorului, întreprinderea creativ-inovativă.

Realizarea acestui nou scop, care presupune concomitent și o schimbare profundă în conținutul pregătirii, este o sarcină uriașă, cu un grad considerabil de dificultate, deoarece, odată cu recunoașterea necesității schimbărilor, ceea ce nu este deloc ușor, se cere și o totală reconsiderare a mijloacelor și căilor de realizare, prin regîndirea metodelor utilizate în procesul de învățare, care să corespundă cerințelor integrării și implicit a ciclului tristadial la care ne-am referit. Totodată, se impune revizuirea întregului sistem de verificare și apreciere a nivelului de pregătire a studenților, în evaluare luîndu-se în considerare și alte criterii decît cele din trecut, cînd principalul accent era pus doar pe verificarea cunoștințelor studenților și uneori doar pe capacitatea lor de memorizare. În noile condiții, trebuie adăugate, cu o pondere importantă, noi criterii de apreciere pentru a se evalua și priceperea ca și deprinderile studenților de a folosi în practică în mod unitar cunoștințele dobîndite, precum și capacitatea de a rezolva probleme complexe ale viitoarei lor profesiuni, care să aducă un plus de eficiență, prin soluțiile noi pe care ei le propun.

Să luăm exemplul uneia din formele importante ale procesului de învățare și anume practica în producție, căreia i s-au alocat un număr foarte mare de ore prin reducerea corespunzătoare a timpului alocat cursurilor și seminariilor, mergîndu-se pe ideea că în acest fel se creează condiții optime de realizare a integrării învățămîntului cu cercetarea și producția (practica în producție a ajuns la aproape 1 200 ore în timpul celor 4 ani de studii, depășind o pătrime din totalul timpului alocat pentru pregătirea studenților). Cum se știe, nu se cunosc pînă acum cazuri ca un student să repete anul pentru că nu a promovat colocviul de practică, iar notele obținute sînt foarte mari, depășind, de regulă, ca medie, nota 9. Firesc este ca evaluarea pe această bază să ducă la o imagine pozitivă a situației, la concluzia că în această formă de învățare cerințele integrării s-au realizat, că metodele folosite și-au dovedit din plin eficiența.

Din păcate, situația se prezintă invers. Adevărul este că evaluarea s-a făcut pe baza unor criterii depășite.

Am insistat asupra acestor aspecte deoarece ele reflectă amploarea problemelor și dificultățile rezolvării lor, **iar cea mai dificilă dintre aceste probleme este învingerea vechii mentalități. Or, fără schimbarea acesteia, fără a învinge rezistențele față de nou, fără corelarea strînsă între cele trei componente, nu se poate trece cu adevărat la o conducere științifică a procesului de învățare.**

Desigur, că activitatea laboratoarelor de cercetare se desfășoară în strînsă interdependență cu disciplinele și cursurile pe lîngă care sînt organizate. În acest context se ridică în mod firesc problema modelului organizării și desfășurării disciplinelor și cursurilor de specialitate (pe lîngă care activează în special laboratoare de cercetare). În ceea ce ne privește, considerăm că un asemenea model se sprijină pe două condiții :

Prima : un curs de specialitate în învățămîntul superior, prin fondul lui de idei și acțiunile ce le inițiază pentru a le valorifica, trebuie considerat nu ca o redută ce trebuie apărată ci ca un front în mișcare și înaintare printr-o permanentă luptă pentru progres, eficacitate și competitivitate. Drept urmare, ideile ce se transmit studenților trebuie să reprezinte idei forță, idei în acțiune, care să fie transformate în instrumente de acțiune practică pentru fiecare student.

A doua : pentru a îndeplini o astfel de misiune cursul însuși trebuie să se considere nu numai ca un inventar de idei achiziționate ci ca un proces de continuă înnoire cu idei noi și de primenire prin scoaterea din inventar a ideilor vechi și depășite. Ca proces de producere de idei noi, de proiectare și de aplicare în practică a acestora, cursul va avea o permanentă producție neterminată care îi asigură continuitatea ; practica fiind aceea care confirmă validitatea ideilor noi sau le infirmă, transformînd aceste idei în producție rebutată.

Aplicarea și valorificarea celor două condiții în cadrul modelului de organizare, structurare și desfășurare a cursului, **facilitează trecerea de la învățămîntul defensiv de tip conservator la un învățămînt ofensiv și revoluționar ce-și propune mai întîi de toate să optimizeze resursa cea mai de preț, respectiv, capacitatea de creație a omului.**

În cele de mai sus am abordat doar teoretic modul cum poate fi concepută activitatea unui laborator de cercetare în învățămîntul economic superior. Dar trebuie spus că multe din ideile enunțate și-au și găsit materializarea în cadrul Laboratorului de conducere din cadrul A.S.E.

prof. dr. C. PINTILIE
Academia de studii economice

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Principii ale managementului agricol în literatura economică românească din secolul al XIX-lea (I)

POATE să pară surprinzătoare pentru unii specialişti afirmaţia că probleme de management agricol sînt tratate în volumul al IV-lea al Manualului de Agricultură Raţională apărut în 1900 la Bucureşti (celelalte au apărut la Braşov, în perioada 1897–1900) sub semnătura lui George Maior, profesor de Agricultură la Şcoala Centrală de la Herăstrău din Bucureşti. Volumul la care ne referim are ca titlu „Economia rurală". Nu este în intenţia autorului acestui articol de a prezenta cele 4 volume scrise de prof. George Maior şi nici chiar volumul IV, deşi tentaţia este mare datorită competenţei, sistematizării şi mai ales actualităţii principiilor privind conducerea şi organizarea fermelor agricole enunţate în acest volum ; George Maior a redactat această lucrare cu o mare rigoare profesională, realizînd un adevărat model de analiză economică, de organizare şi conducere a unei ferme agricole, vădind cunoaşterea unei bibliografii vaste ce a cuprins autori celebri ai secolului al XIX-lea.

Prezintă semnificaţii deosebite faptul că principiile de conducere stabilite de acest profesor român coincid cu principiile de management care se găsesc în cărţile publicate astăzi. Vorbind de obiectul de studiu al Economiei Rurale, George Maior arăta astfel că această disciplină va trata despre : 1. Condiţiile şi mijloacele exploataţiunii agricole; 2. Organizarea exploataţiunilor rurale; 3. Conducerea şi direcţiunea exploataţiunilor rurale. Iar în acest cadru de analiză sînt dezvoltate o serie de principii –legi, cum le intitula adeseori G. Maior –, este investigată aplicarea lor în practică, principii pe care astăzi le găsim aşezate la baza managementului agricol. Bunăoară, profesorul dr. J. Norman Efferson[1]) stabileşte ca prim principiu al conducerii unei ferme în mod eficient cunoaşterea practicilor şi a metodelor care se aplică în localitatea respectivă. Pe de altă parte, George Maior precizează din capul locului în lucrarea sa că administratorul unei moşii (ferme, n.n. B. Sch.) trebuie să ţină seama de faptul că „Fiecare teren şi zonă climaterică îşi are plantele şi rasele sale de vite deosebite, peste care arareori putem trece şi nici că se poate a le desfiinţa. Pămîntul îl putem drege şi ameliora, dar clima nu o poţi nici schimba nici modifica. Cu terenul şi clima se află în strînsă legătură situaţiunea şi poziţia fermei, pe care încă nu le putem ignora nici schimba şi cari... influenţează foarte mult anumite culturi". Ca şi Ion Ionescu de la Brad, ca şi profesorii americani amintiţi, G. Maior se referă adeseori la legea de bază a unei agriculturi eficiente: „agricultura este o ştiinţă a locului şi chiar a parcelei". Pentru a avea o agricultură eficientă din punct de vedere al producţiei şi al beneficiilor – dezvoltă mai departe ideea G. Maior — este obligatoriu a cunoaşte practicile locale folosite în cultura plantelor şi creşterea animalelor. În aplicarea principiilor generale ale agrotehnicii şi zootehniei este obligatoriu a ţine seama de condiţiile de sol, climă, de felul cînd şi cum se face arătura şi cantitatea de sămînţă care se pune în pămînt, de perioada de semănat şi secerat, de varietatea cea mai potrivită de cereale sau alte plante care asigură cea mai mare producţie recoltată. Potenţialul biologic al unei plante poate fi foarte ridicat, dar dacă planta nu ajunge la maturare în timp potrivit, recolta poate fi mică sau chiar nulă. „De aceea, trebuie să ne orientăm totdeauna după aceşti factori locali neschimbători ai producţiei agricole şi să ne conformăm lor cu culturile".

Americanul Efferson se referă şi el la „cunoaşterea detaliată a acestor probleme de producţie a culturilor pe un anumit sol dintr-o anumită localitate, a timpului şi adîncimii de semănat... şi multe alte, alte probleme practice care au fost învăţate numai după lungi ani de observaţii şi experienţe realizate într-o localitate dată". Această „experienţă şi practică la faţa locului nu poate fi înlocuită. Ea nu poate fi cîştigată din cărţi, de la profesori sau de pe băncile şcolii, ci numai de la fermierii locali, de la acei fermieri care au o lungă experienţă în localitatea respectivă".

Specialistul român nu se opreşte numai la aceste constatări, ci, ţinînd seama de condiţiile specifice ţării noastre, de condiţiile din acea perioadă, se referă şi la rotaţia culturilor. Amintind de sistemul trienal, George Maior arată că „încă afară de defectele care le are, acest sistem este producător de cereale în masă, (fapt) înaintea căruia cad de la sine orice alte consideraţiuni, întrucît cerealele formează baza alimentaţiunii omului, a vitelor şi dau materiile prime pentru diferite industrii agricole". În volumul amintit sînt prezentate mai multe sisteme de culturi cu analiza eficienţei fiecăreia, precizîndu-se în cele din urmă „că acolo unde populaţiunea este rară,

FIŞE

● *Desigur, intr-un răstimp scurt – de regulă cîţiva ani – care desparte două ediţii succesive ale unei lucrări, cum este manualul de economie politică consacrat analizei capitalismului contemporan, nu pot surveni schimbări de esenţă. Dar, în consens cu însuşi mesajul concepţiei teoretice care stă la baza alcătuirii sale – materialismul istoric –, filozofie deschisă nouului, aflată intr-un proces neintrerupt de îmbogăţire, autorii celei de a patra ediţii a volumului* „Economie politică. Capitalismul contemporan" *(lucrare tipărită la EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ sub coordonarea profesorului* N. N. Constantinescu), *au avut de rezolvat o sarcină dificilă: aceea de a exprima în teze cu un nivel ridicat de generalitate o serie de fenomene afirmate în ultima vreme în economia mondială. Criza orînduirii capitaliste şi criza economică, care se adînceşte continuu; noile mecanisme ale exploatării neocoloniale; implicaţiile restricţiilor energetice şi de materii prime; evoluţiile contradictorii ale sistemului monetar internaţional şi efectele acestora asupra ţărilor în curs de dezvoltare; sporirea ratei dobînzilor pe piaţa mondială; mărirea datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, – iată numai o sumară enumerare a unor domenii ce revin tot mai stăruitor în cîmpul de analiză al teoriei economice şi a căror integrare într-un ansamblu explicativ coerent constituie obiectivul unei lucrări ca cea de faţă.*

Tehnicitatea produselor

● *Deşi atestarea nivelului tehnic şi a calităţii produselor are loc, în principal, în confruntarea pe piaţă cu produse similare, precum şi în procesul utilizării produsului respectiv de către beneficiar, încercarea de a exprima cantitativ, prin indicatori agregaţi, a nivelului tehnologic constituie un domeniu de interes pentru întreprinderile productive. Această preocupare, opinează* P. Dimitrova *în articolul* Kolicestvennaic oţenka tehnico-tehnologicesco urovnia proizdvodetva sredstv truda" *(O estimare cantitativă a nivelului tehnic şi tehnologic a producţiei de mijloace de producţie), publicată în nr. 4/1981 al revistei bulgare* „IKONOMICESKA MISL". *izvorăşte din necesitatea pe care o resimt unităţile producătoare de a realiza o evaluare cît mai reală a nivelului de tehnicitate a producţiei, şi a aprecia astfel, pe de o parte, cuantumul cheltuielilor implicate de realizarea unui anumit nivel de tehnicitate. Iar, pe de altă parte, eficienţa introducerii în producţie a invenţiilor şi inovaţiilor. Alegerea unor unităţi din construcţia de maşini drept eşantion al investigaţiei a luat în considerare funcţia pe care o deţine această subramură a industriei în promovarea progresului tehnic pe ansamblul economiei. Analiza a circa 150 de produse aflate în fabricaţie în industria construcţiilor de maşini din Bulgaria a permis desprinderea unor importante concluzii metodologice. Astfel, apreciază P.D. exprimarea cantitativă a nivelului de tehnicitate a produselor implică determinarea unor elemente cuantificabile (44 factori în cazul de faţă) precum şi stabilirea unor indicatori apţi să sesizeze sporurile de complexitate tehnică ca un proces dinamic.*

Restructurare economică

● *Diminuarea nivelului de predictibilitate a unor indicatori macro-economici, cum ar fi produsul naţional brut sau rata şomajului (proces înregistrat în ultimii ani în economia america-*

cultura cerealelor este eficientă și obligatorie dacă condițiile de climă și sol sînt corespunzătoare". Prof. George Maior subliniază marile neajunsuri ale culturii arendășești, „cultură rapace", care duce la distrugerea fertilității pămîntului țării datorită faptului că nu cultivă nici lucerna, nici trifoiul, nu folosește gunoiul de animale care toate ameliorează pămîntul și mențin fertilitatea ridicată a acestuia.

În condițiile de atunci, pentru creșterea veniturilor economiei naționale, George Maior propune o proporție a culturilor de 50% cereale și 50% plante de nutreț. Aplicînd principiile managementului el merge mai departe cu analiza și calculează eficiența economică a fiecărei principale culturi vegetale ca și a creșterii fiecărei specii de animale, pledînd mai ales pentru creșterea vacilor pentru lapte, atît de necesare sănătății oamenilor cît și sănătății pămîntului, prin plantele furajere care trebuie cultivate, cît și prin folosirea bălegarului. De altfel, pe parcursul întregii sale lucrări, George Maior este profund preocupat de sănătatea oamenilor țării ca și de aceea a pămîntului, a menținerii și creșterii continue a fertilității lui.

O altă regulă confirmată în literatura mondială privind conducerea eficientă (managementul) în agricultură prevede cunoașterea temeinică a principiilor producției culturilor și creșterii animalelor, necesitatea unei pregătiri profesionale serioase a celor care conduc fermele, pregătire care trebuie să se manifeste atît în domeniul culturii vegetale, animale cît și din punct de vedere economic, incluzîndu-se în acest cadru organizarea fermelor, a secțiilor și echipelor de lucru, pregătirea elementelor și materialelor necesare analizelor financiare, problemele privind mărimea optimă a fermelor, ale luării unor decizii eficiente și rapide etc. Desigur, toate aceste cunoștințe sînt însușite, pe un plan general, prin studii temeinice, în școlile și facultățile de specialitate, ulterior, însă, ele trebuind să fie adaptate fiecărei ferme în parte, ținînd seama de condițiile de climă, sol și practica locală. Or, George Maior tratează cu competență despre principiile de organizare și administrare a unei ferme, se referă la — și analizează — planul pe care trebuie să-l întocmească administratorul fermei, tratează chestiunile privind mărimea fermei sau a unei secții de lucru. Pentru suprafețele stabilite în lucrare se ține, desigur, seama de condițiile dezvoltării tehnicii de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, de volumul, structura și calificarea forței de muncă care era, de regulă, așezată pe moșii. În condițiile anilor 1893–1900 se apreciază ca cele mai potrivite forme pentru tarlale și cîmpuri, cele dreptunghiulare, avînd la bază criterii economice, ținînd seama de arat, semănat, transportul recoltei sau al îngrășămintelor organice, situația și starea drumurilor de cîmp. Analizînd mărimea optimă a loturilor respective, G. Maior precizează că trebuie „să fie mai multe curți (ferme, secții de lucru, n.n.) pentru a nu fi prea multă cărătură și alergătură fără nici un folos încoace și încolo. Mai mult de 2–3 000 pogoane să nu fie la o curte". Referindu-se în acest sens la domeniul Jimbolia al contelui Andrei Csekovics, domeniu care avea o suprafață de 47 000 jugăre, „teren mai tot arabil, toată într-un singur trup", autorul arată că administrația moșiei era împărțită în 14 ocoale administrative, cu 7 filiale; criticînd organizarea moșiilor din Muntenia, G. Maior subliniază, de asemenea, forma necorespunzătoare de organizare a unei moșii de 37 000 pogoane, care avea „o singură curte de unde se administra toată și un singur administrator care era factotum". Cu cît cultura este mai intensivă ocolul trebuie să fie mai mic — arăta specialistul român; de asemenea, fiecare ocol trebuie să se constituie ca o unitate de sine stătătoare, punîndu-se în valoare, în deplină cunoștință de cauză, toate posibilitățile de creștere a rezultatelor.

G. Maior tratează și integrarea producției de cereale și animaliere cu industria alimentară, ceea ce demonstrează că problemele de agroindustrie și specializare, atît de actuale în prezent, nu sînt chiar atît de noi. Dar să urmărim în continuare concepția lui George Maior despre management și organizare în agricultură. Referindu-se la aptitudinile personale ale agricultorului, G. Maior precizează : „De la agricultorul mare se cer multe cunoștințe și aptitudini. Ca să le posede pe toate perfect și să le pună în practică fără de concursul altora, ararearori este posibil și de folos chiar pentru moșie. Puțin folos va obține acel administrator care va căuta să facă singur și pe administratorul și pe contabilul ca și pe gardianul și maestrul lăptar ori fierar sau mecanic. Cel mult va căuta de interese mici și va neglija pe cele mari. Cel ce se va specializa într-o singură ramură ori branșă, va obține totdeauna mai mari rezultate... Nu este însă rău ca agricultorul să fi trecut ca practicant prin diferite servicii ale fermei... cîte o jumătate de an cel puțin pe cele mai principale". Cît de actuală este, deci, această recomandare a lui G. Maior : pentru a fi un bun administrator de fermă, este necesar ca pe lîngă pregătirea teoretică superioară să ai și practică în mai multe servicii ale fermei, tehnice și economico-financiare.

prof. Bucur ȘCHIOPU

---

[1]) vezi dr. J. Norman Efferson, Principles of Farm Management, Universitatea Louisiana, S.U.A., 1953, și prof. dr. Donald Osburn, Modern Agriculture Management, Universitatea Missouri, S.U.A., 1950

nă), ar avea drept cauză principală — se afirmă într-un studiu publicat de revista „PROBLEMES ECONOMIQUES" (numărul din 19 august a.c.) sub titlul „La réstructuration de l'économie américaine" — adîncirea unor disparități existente în structura economiei acestei țări. Economia americană ar fi astfel disociată în cinci sisteme diferite care au încetat să funcționeze ca un întreg: a) industriile tradiționale, precum industria automobilului, cea metalurgică, textilă etc., care trebuie să înfrunte accentuata concurență internațională; b) sectorul energetic, cu o pondere însemnată și în perioadele anterioare crizei energetice, dar care înregistrează o autentică expansiune în ultimii ani; c) sectorul tehnologiilor de vîrf, în care producătorii americani dețin un avans important și care va continua, potrivit opiniilor avansate în studiu, să se dezvolte; d) agricultura, ramură a economiei în care producătorii americani dețin o poziție solidă pe piața internațională și e) serviciile, a căror tendință recentă este aceea de internaționalizare. Dezvoltarea sectorială inegală a fost amplificată considerabil de criza energetică, fenomen care a stimulat dezvoltarea sectorului energetic (atît exploatarea resurselor energetice cît și producerea de echipamente) fără a reduce însă costul energiei în ramurile consumatoare. Alături de efectele pe care le determină pe piața capitalului — domeniul energiei dobîndind privilegii considerabile în ce privește obținerea de mijloace financiare — majoritatea celorlalte sectoare ale economiei, așa cum au fost acestea delimitate în studiu amintit, sînt handicapate și datorită concurenței mondiale, fapt care ar fi de natură să accentueze, în anii '80, caracterul disproporționat al economiei americane.

● *Cel de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei a prilejuit, alături de numeroasele dezbateri, simpozioane, reuniuni tematice etc. și notabile apariții editoriale. Între acestea se numără volumul publicat la EDITURA ALBATROS de I. M. Ștefan și Edmond Nicolau sub titlul: „Scurtă istorie a creației științifice și tehnice românești". După cum sugerează și titlul, autorii și-au propus să ofere o imagine de ansamblu asupra fenomenului de creație științifică și tehnică din țara noastră. Într-un spațiu tipografic evident limitat în comparație cu problematica foarte bogată a domeniului supus investigației, autorii au urmărit să structureze informațiile (prezentate, în ordine cronologică) în funcție de cîteva principii majore: a) relevarea continuității — deopotrivă sub aspectul preocupărilor și al calității realizărilor —, a creației științifico-tehnice românești, din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi; b) integrarea momentelor de vîrf ale gîndirii naționale, afirmată în diferite domenii ale cunoașterii științifice, în procesul mondial de dezvoltare a științei și evidențierea descoperirilor în care creatorii români dețin un rol de pionierat.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE
cu
Aurelio PECCEI (Italia)

Președintele Clubului de la Roma

O LUME MAI BUNĂ PENTRU GENERAȚIILE VIITOARE

Aflat în România cu ocazia participării la simpozionul „Oamenii de știință și pacea" (manifestare desfășurată la București sub înaltul patronaj al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în zilele de 4 și 5 septembrie 1981), profesorul Aurelio Peccei a avut amabilitatea să răspundă unor întrebări adresate de redacția noastră.

■ Se acordă din ce în ce mai multă atenție – și Simpozionul la care ați participat a demonstrat acest fapt – necesității unor acțiuni mai ferme din partea oamenilor de știință pentru menținerea păcii, pentru progres. Cum apreciați în acest sens mesajul transmis participanților la Simpozion de președintele României ?

– Am ascultat cu emoție mesajul pe care președintele României, Nicolae Ceaușescu, l-a adresat întîlnirii noastre. Mesajul constituie o sursă de inspirație stimulatoare pentru preocupările oamenilor de știință. Un mesaj cuprinzător adresat la momentul oportun și care exprimă interesul, preocuparea președintelui țării dumneavoastră față de problema păcii înțeleasă în cea mai largă concepție. Președintele Ceaușescu a inspirat și promovat de multe ori lupta pentru oprirea cursei înarmărilor și pentru dezarmare, pentru a se crea condițiile instaurării păcii între popoare și națiuni. După cum am afirmat și în cadrul simpozionului, cuvintele sale reprezintă un stimulent și un îndrumar pentru activitatea noastră.

■ Ce anume credeți că pot face și trebuie să facă oamenii de știință în problema păcii ?

– Cred că situația internațională este foarte gravă și fiecare dintre noi trebuie să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor : specialiști sau nespecialiști, politicieni, credincioși sau atei etc. Desigur, oamenii de știință nu pot schimba numai ei singuri lucrurile, deși dețin o anumită forță pentru a transpune în viață idealurile de progres ale umanității. De la ei se așteaptă să acționeze pentru creșterea bunăstării, pentru binele întregii omeniri, ceea ce, din păcate, nu se întîmplă întotdeauna.

Pînă acum s-a acreditat de multe ori ideea că știința ar fi „pură", că oamenii de știință, savanții ar fi în căutarea adevărului, dincolo de problemele curente ale vieții. Dar, în prezent, 40 la sută din oamenii de știință lucrează pentru apărare sau, altfel spus, pentru război. Nu există nici o altă categorie de oameni din care 40 la sută să își folosească forțele într-un asemenea scop. Așadar, oamenii de știință au un rol important mai întîi pentru că ei cunosc mai bine anumite probleme ; în al doilea rînd, pentru că o mare parte din ei lucrează pentru un scop greșit ; apoi, pentru că nici toți ceilalți oameni de știință nu urmăresc întotdeauna să îmbunătățească situația globală în lume, bunăstarea omenirii. Mulți lucrează pentru alte interese : pentru cei bogați, puternici, mulți alergă după premii indiferent de descoperirile pe care le fac. Sînt prea puțini oamenii de știință a căror activitate este realmente îndreptată către ameliorarea condițiilor de viață ale celor săraci. De aceea cred că Apelul către oamenii de știință constă în a le cere să-și facă datoria, să le spunem că omenirea așteaptă de la ei mult mai mult : respectarea unui cod etic, realizări îndreptate către binele comun al omenirii, astăzi și în viitor.

Ce trebuie făcut ? Cred, mai întîi, că trebuie să avem în vedere toate categoriile de oameni de știință, așa cum s-a subliniat în Apelul lansat de participanții la simpozion. Aceasta pentru că există uneori tendința limitării la cîteva specialități : fizicieni, chimiști, ingineri, lăsînd la o parte alți specialiști ca antropologi, economiști, sociologi, politologi, filozofi istorici. Aceste din urmă categorii au totuși o importanță deosebită astăzi pentru că progrese strălucite ale societății s-au realizat, în ultimul timp, tocmai în domeniile respective.

■ Ați afirmat că oamenilor de știință le lipsește, în multe cazuri, puterea necesară pentru a-și transpune în viață scopurile urmărite, deși dețin o anumită forță. Credeți că o mai intensă activitate pe plan organizatoric, o mai bună organizare, ar favoriza eforturile lor ?

– Astăzi puterea este concentrată, în multe țări, în mîna celor care dețin controlul economic, politic sau militar. De aceea, de multe ori știința, care are nevoie de bani, de protecție politică, de o piață de desfacere – inclusiv militară –, acționează potrivit intereselor celor care dețin puterea.

Dar aceasta nu înseamnă că oamenii de știință nu au putere. În plus, ei au de partea lor inteligența. Dacă reușesc să se unească, să se analizeze critic, dacă se hotărăsc să schimbe ceva în modul lor de acțiune, atunci ei vor fi într-adevăr puternici, pentru că nici politicienii, nici militarii nu pot face nimic fără știință.

■ Care credeți că este rolul tinerei generații în contextul preocupărilor mondiale pentru pace prin știință ?

– Cred că generațiile noastre, a mea de exemplu a făcut lucruri minunate în ultimii 40–50 de ani pentru progresul științific, în lupta împotriva bolilor etc. –, realizări posibile ca urmare a noilor deschideri ale științei. Dar, în același timp, în multe cazuri, am folosit greșit puterea științei, am abuzat de ea. Astfel, am construit arme și, ceea ce este deosebit de grav, am început să atacăm natura. A apărut un antagonism între om și natură, în încercarea de a o supune, de a o supraexploata. Am fugit toți după petrol, acum alergăm după nodulii metalici de pe fundul mărilor care fac parte dintr-un ecosistem, reprezintă viață, o parte dintr-un sistem de viață. Probabil, copiii noștri, nepoții noștri, vor suferi mult de pe urma a ceea ce am făcut noi secînd rezervele pămîntului, distrugînd ecosistemele. Dacă se va continua în acest sens, istoria ne va caracteriza drept „străluciți dar fără scrupule".

■ Privitor tot la tînăra generație, Clubul de la Roma a inițiat „Forum Humanum" în perspectiva Anului internațional al tineretului care va fi organizat de O.N.U. în 1985. Ce anume aveți în vedere în acest sens ?

– Opinia mea este următoarea. Sîntem astăzi, patru-cinci miliarde de locuitori pe glob, iar mîine vom fi probabil șase miliarde ; azi avem o mare putere tehnologică, iar mîine vom avea o putere și mai mare ; sîntem conducătorii, agenții schimbărilor în lume. Un conducător trebuie să știe încotro se îndreaptă. Noi, însă, nu știm. Știm că trebuie să adunăm noduli, să extragem cît mai mult petrol, să construim cît mai multe case, să tăiem cît mai multe păduri. Nu știm, în schimb, ce fel de lume va trebui să dezvoltăm în următorii zece, douăzeci de ani. Tineretul privește altfel lucrurile, el are alte răspunderi pentru viitorii cincizeci de ani decît generația matură de astăzi. De aceea trebuie să știm ce fel de viață dorește tînăra generație, care este ideea ei despre viitor ; să le cerem chiar lor să cerceteze și să caute un mod de viață mai realist pentru viitor. Aceste probleme privesc generația tînără din toată lumea, și, ca atare, trebuie să existe o întreagă

Interviu realizat de
Emilian STANCU

(Continuare în pag. 28)

Un deceniu de instabilitate monetară

LA 15 august 1971 se anunța oficial ceea ce era mai demult cunoscut și consumat în fapt — încetarea convertibilității în aur a dolarului S.U.A. Intervenită după o lungă perioadă de presiuni asupra autorităților din S.U.A. pentru a acționa în vederea soluționării dificultăților dolarului, această hotărîre a reprezentat o primă măsură dintr-un întreg ansamblu ce avea să schimbe fundamental evoluția monedei americane. În decurs de mai puțin de doi ani, dolarul — considerat cîndva intangibil — a fost de două ori devalorizat, iar stabilitatea sa — obligatorie pentru îndeplinirea rolului de pivot al sistemului monetar internațional — a încetat, datorită generalizării sistemului cursurilor fluctuante.

Criza valutară din lumea capitalistă, ca și criza dolarului, nu au luat însă sfîrșit ca urmare a măsurilor monetare convenite de țările occidentale la începutul anilor '70. După cum se știe, rezultatul schimbărilor structurale ce au avut loc atunci a fost lichidarea în fapt a sistemului monetar creat prin acordurile de la Bretton Woods și instaurarea unei instabilități permanente, concretizată în mari și continui riscuri valutare în relațiile financiar-valutare internaționale.

Încetarea funcționării sistemului monetar internațional bazat pe etalonul aur-devize nu a însemnat nicidecum și încetarea rolului preponderent al monedei americane în desfășurarea tranzacțiilor comerciale și financiare pe plan mondial. Trebuie amintit că au existat unele puncte de vedere potrivit cărora eșecul sistemului monetar internațional creat la Bretton Woods ar fi trebuit să antreneze, implicit, reducerea importanței sau chiar anularea rolului dolarului, care a dovedit că nu își mai poate îndeplini misiunea încredințată.

Or, cu toate mutațiile intervenite și dificultățile întîmpinate în ultimul deceniu, se constată că dolarul și-a menținut pînă acum poziția de principal mijloc de rezervă, de finanțare și de decontare a schimburilor economice dintre țări. Din datele existente rezultă că dolarul reprezintă circa 4/5 din rezervele oficiale internaționale deținute sub formă de valute, circa 3/4 din volumul total al pieței eurovalutelor și peste 2/3 din totalul împrumuturilor internaționale. De asemenea, se afirmă că peste 1/2 din comerțul mondial se decontează în moneda americană.

Contrar considerațiunilor făcute cîndva privind faptul că poziția dolarului ar decurge din ponderea ridicată a economiei S.U.A. în lume, se dovedește că această monedă și-a păstrat importanța deși s-a produs o diminuare sensibilă a ponderii economiei S.U.A. în economia mondială. Astfel, în totalul produsului național brut al grupului celor mai dezvoltate țări capitaliste ponderea S.U.A. a scăzut de la 71% în 1950 la 44% în 1979, iar procentul reprezentat de exporturile americane în totalul exporturilor mondiale s-a redus de la 18% în 1970 la 12% în 1979. Totodată, partea din totalul mondial al rezervelor de aur pe care o deține Sistemul Federal de Rezerve al S.U.A., care era de 68% în 1950, a ajuns la 28% în 1979.

Explicația păstrării — în pofida tuturor vicisitudinilor — a poziției privilegiate a dolarului trebuie găsită în particularitățile situației monetare internaționale din perioada postbelică, precum și în acțiunea unor factori psihologici. După cîteva decenii în care a fost pivotul întregului ansamblu al relațiilor financiar-valutare pe plan mondial, s-a dovedit că moneda americană nu a putut fi practic înlocuită în tranzacțiile internaționale, întrucît celelalte mijloace de rezervă și de plată existente nu sînt încă în măsură să preia satisfăcător acest rol. Aurul a fost demonetizat în cursul anilor '70 și, oricum, reprezintă numai un mijloc de rezervă internațională, nefiind utilizat, din considerente practice, pentru efectuarea de plăți curente. Contrar unor intenții afirmate, drepturile speciale de tragere emise în cadrul Fondului Monetar Internațional au rămas doar un mijloc de rezervă, limitat la reglementările dintre autorități. Nu s-a reușit ca acest nou instrument să devină treptat și un mijloc de plată efectiv, explicația cea mai cunoscută fiind că, din cauza caracterului său artificial, nu prezintă atractivitate și nu a ajuns să fie asimilat corespunzător pentru derularea operațiunilor comerciale și financiare.

Deși importanța mărcii vest-germane a crescut mult în ultimii ani, ajungînd să reprezinte aproximativ 11% din rezervele monetare oficiale și 14% din plățile internaționale, utilizarea sa ca valută internațională nu poate să se amplifice peste anumite limite. Autoritățile din R.F. Germania se opun ferm unei asemenea extinderi, avînd ca principal argument că economia acestei țări și sistemul său bancar sînt prea reduse pentru a suporta șocurile fluxurilor și refluxurilor de capital implicate de o valută care joacă un rol important pe plan internațional. Lira sterlină, francul francez, yenul japonez sînt prea vulnerabile pentru a depăși procentele modeste, situate în jur de 5%, pe care le reprezintă în plățile internaționale.

Pornind de la aceste realități, în ultimii ani, s-a făcut de multe ori afirmația că dolarul continuă să joace rolul prim pe scena monetară numai pentru că nu a putut fi înlocuit cu altceva mai bun. Ar fi totuși fără temei să se afirme că situația dolarului este în întregime rezultatul unui concurs de împrejurări favorabil. Păstrarea unei poziții dominante a dolarului pe plan monetar-internațional a reprezentat, de fapt, un obiectiv urmărit permanent și cu fermitate de autoritățile americane, avînd în vedere avantajele ce decurg din această situație. Toate măsurile importante din ultimul deceniu — inițiate sau susținute de S.U.A. — ca demonetizarea aurului, limitarea emiterii și utilizării de drepturi speciale de tragere, continuarea fluctuării cursurilor valutare — au avut ca finalitate oprirea declinului dolarului prin defavorizarea concurenților săi potențiali. Este concludentă în această privință renunțarea, în 1980, la realizarea proiectului creării unui cont de substituire în cadrul Fondului Monetar Internațional, menit să ducă la o utilizare sporită a drepturilor speciale de tragere de către băncile centrale în situația în care acumulează disponibilități în dolari considerate excesive. Acțiunea deliberată a autorităților americane a fost favorizată de condițiile obiective existente, ca vulnerabilitatea altor valute și dificultățile tehnice ale utilizării drepturilor speciale de tragere, la care s-a mai adăugat și un factor important — tradiția.

Dolarul beneficiază în mod deosebit de faptul că participanții la toate genurile de afaceri internaționale manifestă preferință pentru un mijloc de plată cît mai larg recunoscut și utilizat, condiție îndeplinită de moneda americană. Este știut că în unele zone geografice ca America Latină sau Extremul Orient nu se acceptă în afaceri altă monedă decît dolarul. De asemenea, sistemul de cotare și contractare a materiilor prime, inclusiv a petrolului, se desfășoară aproape în totalitate în dolari. În sfîrșit, faptul că importante disponibilități în moneda americană plasate sub diferite forme, totalizînd în jur de 1 000 miliarde dolari, se află în mîinile străinilor situează statornic moneda americană în centrul interesului cercurilor de afaceri.

Poziția privilegiată pe care se situează dolarul datorită acțiunii conjugate a factorilor arătați corespunde pe deplin intereselor S.U.A., întrucît această țară beneficiază de avantaje ce depășesc considerabil neajunsurile care apar în anumite perioade. În schimb, pentru relațiile financiar-valutare internaționale rolul preponderent al dolarului și dificultățile cu care a fost permanent confruntată moneda americană au devenit o cauză a perpetuării situației de criză monetară. Aceasta este principala critică ce se aduce cu privire la situația fără alternative în fața căreia este pusă economia mondială. Din cauza desființării regulilor ce stăteau la baza sistemului monetar internațional și a limitării rolului celorlalte mijloace monetare, participanții la tranzacțiile economice din întreaga lume sînt nevoiți să suporte consecințele directe și indirecte ale evoluției eratice a monedei unei țări. Instrumentul în care se constituie grosul rezervelor și se derulează majoritatea operațiunilor dintre țări nu este gajat printr-un activ cu caracter universal (cum ar fi aurul), iar emisiunea și circulația sa, în interiorul și exteriorul S.U.A., scapă oricărui control internațional.

O incidență deosebit de puternică pe plan monetar internațional o are instabilitatea continuă a cursului de schimb al dolarului. După trecerea la cursurile valutare fluctuante în 1973, în evoluția dolarului au alternat perioade de creștere cu perioade de scădere, cu toate efectele ce le produc trecerile de la o tendință la alta. Astfel, în cea mai mare parte a anilor 1975 și 1976 cursul dolarului a crescut, datorită în principal situației relativ favorabile a balanței de plăți americane. Odată cu deficitele mari de balanță și cu ezitările în politica monetară a Administrației S.U.A. din anii 1977—1978, dolarul a cunoscut o lungă perioadă de slăbire, atingînd cele mai scăzute nivele de curs din anii postbelici. Începînd din 1979, moneda americană a prezentat o tendință tot mai accentuată de creștere, ajungînd ca la mijlocul anului 1981 să atingă cele mai ridicate nivele de curs din ultimii 5 ani față de marca vest-germană și francul elvețian și să înregistreze un nivel record pe o perioadă de 23 de ani în raport cu francul francez.

Calcule efectuate la începutul trimestrului II/1981 arătau că dolarul — apreciat după un curs mediu ponderat pe baza schimburilor comerciale cu țările membre O.C.D.E. — era cu circa 5% peste valoarea medie din martie 1973, cînd a început să fluctueze și numai cu 3% sub nivelul stabilit în urma acordului Smithsonian din 1971. Întărirea ce a avut loc în continuare a făcut ca în a doua jumătate a anului 1981 valoarea dolarului — ca și în general poziția sa internațională — să se situeze peste nivelul dinaintea măsurilor adoptate în 1971, apropiindu-se de nivelul din perioadele de maximă fermitate.

Indicele cursurilor valutare *)

martie 1973 = 100

Țara	Paritățile de înainte 1970	Cursuri centrale acord Smithsonian 1971	dec. 1979	iulie 1980	dec. 1980	iulie 1981
S.U.A.	118,5	107,0	98,7	96,0	99,9	112,0
R.F.G.	91,6	95,4	140,2	138,2	133,9	131,5
Anglia	116,2	116,0	73,9	79,3	84,8	79,0
Franța	97,5	96,1	91,2	91,1	88,7	85,1
Japonia	79,3	88,7	103,5	111,7	122,0	118,0
Elveția	88,3	91,6	167,5	165,3	162,5	168,2

*) Acest indice arată aprecierea sau deprecierea unei monede față de 15 principale valute occidentale, calculată pe baza raporturilor efective de curs de pe piață, ponderate cu schimburile comerciale ale țării în cauză

Dobînzile ridicate din S.U.A. și redresarea balanței americane de plăți au contribuit în mare măsură la întărirea dolarului, precum și la încrederea operatorilor în eficacitatea politicii monetare a actualei Administrații a S.U.A. Față de situația din perioada cînd slăbiciunea excesivă a dolarului stîrnea critici vehemente, această redresare ar fi fost de așteptat să determine aprecieri pozitive. Și acum sînt, însă, reacții negative, reflectînd efectele pe care le are faptul că dolarul evoluează mereu spre extreme, cotînd la cursuri aproape întotdeauna neconcordante cu raporturile reale de valoare cu alte valute, calculate pe baza puterii de cumpărare. Astfel, din 1950 și pînă la începutul anilor '70 dolarul a fost supraevaluat în mod constant față de media monedelor țărilor membre ale O.C.D.E., cu un procent de circa 15%. În perioada 1975—1979 moneda americană a prezentat o subevaluare, în timp ce alte valute, ca marca vest-germană, erau supraevaluate cu peste 20%. La mijlocul anului 1981 se constată că pînă și în luări de poziție oficiale se insistă asupra faptului că dolarul este în mod sensibil supraevaluat.

Raporturile de curs nerealiste, situate cînd la o extremă cînd la alta, au provocat distorsiuni în prețurile internaționale și modificări dăunătoare în transferurile între valute. Efecte deosebit de negative a avut modul specific în care a evoluat moneda americană, care atît în perioadele de întărire, cît și în cele de slăbire, a prezentat fluctuații ample de curs, la intervale foarte scurte de timp. Această permanentă oscilație a fost cauza multor dificultăți pentru participanții la tranzacțiile internaționale și mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, care nu au putut prevedea modificările de curs și au înregistrat adeseori pierderi însemnate în schimbul valutar.

Observatori avizați au atras atenția că această permanentă instabilitate a dolarului creează inevitabil o mentalitate de speculatori în rîndul celor care operează pe piețele internaționale. În condițiile în care raportul de curs dintre dolar și principalele valute internaționale înregistrează fluctuații de mai multe procente în cursul unei săptămîni, ajungînd la modificări în raporturile de valoare cu unele valute de cîte 30—40% în interval de cîteva luni, apar riscuri ce nu mai pot fi acoperite pe căi uzuale. Ca urmare, cei care au responsabilitatea administrării de fonduri sînt puși în situația de a încerca să compenseze eventualele pierderi prin operațiuni speculative, hazardate, care pot aduce cîștiguri mari, dar care și eșuează foarte ușor.

Din cauza situației instabile și contradictorii a monedei americane se afirmă că dolarul, aflat acum pe o poziție culminantă, este amenințat să cunoască noi dificultăți în perspectivă. Multiplicarea fără limite și fără o bază corespunzătoare[1]) a dolarilor în circulație, speculațiile pe care le declanșează și favorizează, supraevaluarea, ca și instabilitatea, constituie tot atîtea elemente de risc, ce ar putea declanșa o nouă reacție în lanț, ducînd la repetarea deprecierii severe a monedei americane.

Conjunctura actuală se consideră a fi, pînă la un grad îngrijorător, similară aceleia de acum cîțiva ani. Excedentele de balanță înregistrate în anii 1975—1976 au determinat atunci o apreciere a dolarului depășind cu mult poziția competitivă fundamentală a S.U.A. Supraevaluarea dolarului care a rezultat a contribuit determinant la stagnarea ulterioară a exporturilor americane, care, coroborată cu sporirea importurilor de petrol și divergența ciclică față de celelalte țări occidentale a creat deficite însemnate de balanță care au antrenat, la rîndul lor, deprecierea bruscă a dolarului. Există aprecieri că S.U.A. pot parcurge acum ultima etapă a unei evoluții ascendente, inclusiv în ce privește situația monedei, și că riscurile unei noi slăbiciuni a dolarului ar fi evidente.

Incertitudinile și dificultățile pe care le creează instabilitatea dolarului vin să scoată în evidență, o dată mai mult, necesitatea unei reforme structurale menită să ducă — așa cum susține țara noastră — la adoptarea unui nou sistem monetar internațional, fundamentat pe elemente obiective și avînd un caracter deschis, flexibil, universal.

Radu NEGREA

[1]) Volumul total al dolarilor care circulă în lume reprezintă peste jumătate din produsul național brut al S.U.A.

O lume mai bună pentru generațiile viitoare

(Urmare din pag. 26)

rețea de cercetare care, cu eforturi unite, să studieze viitorul previzibil. Această activitate se va desfășura pe parcursul a trei ani, 1982—1984, pentru a fi în măsură să prezentăm anumite concluzii, recomandări, propuneri, în anul 1985, Anul internațional al tineretului. Desigur că în trei ani nu vom face descoperiri deosebite, dar vom putea să-i învățăm să investească mai mult talent, mai mult efort pentru a prefigura lumea viitorului. La activitățile organizate de „Forum humanum" pentru Anul internațional al tineretului, ne așteptăm la o participare cît mai eficientă a României.

■ Tot în contextul preocupărilor privind explorarea viitorului vă rog, în continuare, să vă referiți pe scurt la ultima dumneavoastră carte „Viitorul în mîinile noastre" sau, în versiunea franceză „O sută de pagini asupra viitorului".

— În această carte am încercat să prezint pericolele cu care sîntem confruntați, evoluția dinamică a acestor pericole, tendințele către crize și mai grave, către catastrofe. Aceasta este partea tristă, amară, a cărții. Există, însă, și posibilitatea de a schimba această realitate, prin eforturi mai mari.

În acest sens trebuie să începem să prefigurăm și să aplicăm abordări globale. Nu ne mai putem permite să avem atîtea abordări tinzînd în direcții diferite ; ar fi nevoie de o politică globală care să canalizeze eforturile într-o singură direcție. O astfel de ocazie o reprezintă apropiata reuniune de la Cancun, din Mexic, în cadrul așa-numitului dialog „Nord-Sud". Dar, într-o lume atît de complexă numai destinderea Est-Vest nu este suficientă ; avem nevoie de cooperare pentru a putea supraviețui și asupra acestui lucru insist în cartea mea. Cu atît mai mult pentru multitudinea de state din Sud, care ar trebui să realizeze comunități, uniuni regionale, federații, orice cred ele de cuviință, pentru a fi în măsură să poată dialoga cu cele cîteva țări dezvoltate din emisfera nordică a planetei.

Alt aspect prezentat în carte se referă la faptul că trebuie să învățăm cum să conducem lumea. Omul modern a realizat multe, dar nu s-a transformat pe el însuși, nu a reușit să depășească mentalitatea de acum 40—50 de ani, nu a reușit să se adapteze cultural la prezent și la viitor.

■ Credeți că pe linia acestor eforturi se situează și recentul Raport către Clubul de la Roma, intitulat „No Limits to Learning" realizat de James Botkin, Mahdi Elmandjra și Mircea Malița ?

— Fără îndoială. Cînd a apărut, primul Raport către Clubul de la Roma, „Limitele creșterii", acesta a fost viu criticat. Am fost întrebați atunci : ce trebuie să facem mîine ? iar noi am răspuns : să gîndiți. Acum a apărut un studiu care se referă la învățarea continuă, la a ști cum să înveți pentru a-ți amplifica cunoștințele. Cred că acest studiu ne va ajuta să devenim noi înșine mai buni.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Reglementări pe piața ceaiului

CEAIUL reprezintă una din mărfurile a cărei evoluție previzibilă indică creșterea substanțială a ofertei în următorii cinci ani, ceea ce va determina reducerea cu 15—20% , în termeni reali, a prețurilor în 1984—1985 comparativ cu nivelul anilor 1978—1979. Această tendință nu pare să aibă șanse de a se modifica, mai ales în lipsa unor acorduri între producători privind controlul asupra exporturilor de ceai.

Potrivit unor aprecieri recente ale U.N.C.T.A.D., o creștere de numai 1% a ofertei de ceai este în măsură să determine reduceri cu pînă la 7% ale prețurilor. Producția de ceai crește în prezent cu o rată anuală de 2,5%, în timp ce consumul cu numai 2 la sută. Pînă în prezent, inițiativa U.N.C.T.A.D. de a se stabili, în cadrul reuniunilor multiple care au loc la Geneva, un nou acord internațional pentru ceai nu a dat rezultatele scontate. Inițial, producătorii căzuseră de acord asupra necesității de a se institui un control ferm asupra cotelor de export, în vederea echilibrării cererii cu oferta, fără însă ca participanții de la Geneva să poată stabili de comun acord și nivelul acestor cote pe principalii exportatori. Un alt subiect de discuție la Geneva îl constituie necesitatea, declarată de participanți, de a se institui standarde de calitate în comercializarea ceaiului, în măsură să permită eliminarea livrărilor de produse de calitate inferioară și care pot determina diminuarea, în consecință, a prețurilor pe piața internațională.

Stabex: dificultăți financiare

INIȚIAT cu șase ani în urmă, ca o contribuție la dialogul Nord-Sud, sistemul CEE de stabilizare a cîștigurilor din exporturile realizate de țările „lumii a treia" — Stabex — se află în prezent în fața unor dificultăți fără precedent.

Recent, 27 de țări din ACP (Africa, Caraibe și Pacific), membre ale convenției de la Lomé, au pretins Pieței comune 261 milioane unități de cont cu titlu de compensații pentru pierderile înregistrate de pe urma exporturilor nerentabile efectuate în cursul anului 1980. Această sumă, mult peste orice așteptări, a adus sistemul Stabex într-o situație deosebit de critică în condițiile în care, pentru a funcționa normal, prin Stabex nu se pot aproba compensații decît pînă la un plafon, maxim de 110 milioane unități de cont. Majorarea fără precedent a cererilor de finanțare compensatorie a fost determinată în principal de dificultățile cu care este confruntată recolta de arahide, cafea și banane ca urmare a secetei ce a afectat recoltele în țările producătoare sau datorită reducerii prețurilor de livrare pe piețele internaționale.

Propunerile Pieței comune privind aplicarea de tratamente diferențiate de la o țară la alta au stîrnit dezbateri prelungite și controversate în cadrul țărilor din A.C.P. Soluția pentru care optează, pentru moment, aceste țări, dat fiind lipsa reală de fonduri constă în adoptarea unui raport de 1 : 1,3 referitor la transferurile către țări A.C.P. cu situația economică „normală" și cele cel mai puțin dezvoltate. Pe baza acestui raport, 21 de state cu cea mai grea situație economică vor primi 64,8 mil. u.c. (față de 106 milioane cît se ceruse inițial) iar cele cu o situație economică „normală" vor primi 73 milioane (față de cererea inițială de 154 mil. u.c.).

Acceptînd reducerea transferurilor pentru 1980, țările A.C.P. au subliniat, totodată, că nu este vorba decît de o soluție de moment, fapt care nu este însă de natură să constituie o rezolvare de fond a problemelor.

Programe de dezvoltare

Priorități indoneziene: industrializarea și diversificarea surselor de energie

Prin aplicarea celui de-al treilea plan cincinal — Repelita III — Indonezia își propune ca, pe baza veniturilor provenind din petrol, să inițieze o dezvoltare mai intensă a economiei, în special a industriei.

Economiștii indonezieni își pun mari speranțe în industrializare, domeniu în care au fost înregistrate deja primele succese în cincinalul trecut (1974—79). Au apărut mai multe fabrici mari de ciment, care produc aproximativ 7 milioane de tone, întreprinderi metalurgice, dintre care cea mai importantă este oțelăria Cilegon din Java de vest. În curînd vor fi puse bazele industriei aluminiului. Pe fluviul Asahan din Sumatra de nord este în construcție o primă uzină, care va fi aprovizionată cu energie de o hidrocentrală ce va fi construită pe fluviul respectiv. Și în industria chimică au fost consemnate succese. Mulțumită bogatelor zăcăminte de gaze naturale, necesitățile de îngrășăminte pe bază de uree ale țării sînt acoperite în totalitate, existînd chiar un ușor excedent pentru export.

Indonezia, cel mai mare producător de petrol și gaze naturale din Asia de sud-est, este și cel mai mare exportator de petrol de la est de Golful Persic. Circa 74% din veniturile în devize provin din exportul de petrol și 70% din bugetul statului este asigurat din aceste venituri.

Totuși, volumul extracției de țiței cunoaște o scădere care a determinat intensificarea eforturilor de prospectare. Dacă inițial producția de țiței era de 230 de mii de tone pe zi, în 1979 ea scăzuse la 215 mii de tone, ajungînd în 1980 la 208 mii de tone zilnic. Deocamdată pentru necesitățile interne se folosește doar o treime din producția de petrol, dar cererea crește într-un ritm de 15 la sută anual. În 1980 producția de petrol a fost de 77,5 milioane de tone. Prin exploatarea de noi zăcăminte se preconizează să se ajungă la o producție de 80 milioane tone în 1983 și de 90 milioane tone în 1990. Totuși, se consideră că aceste măsuri nu vor fi suficiente pentru a acoperi exportul și necesitățile interne sporite. De aceea, în prezent Indonezia este angajată în căutarea de surse alternative de energie. Guvernul are în vedere o creștere a producției de cărbune pînă la 10 milioane de tone în 1990. Recent au fost create și stațiuni de cercetare în vederea utilizării energiei geotermice și solare.

În agricultură, deși în 1980 a fost obținută o recoltă record de circa 20 de milioane de tone de orez, succes datorat atît extinderii suprafețelor cultivate cît și extinderii irigațiilor, utilizării de soiuri superioare de cereale și prin folosirea de îngrășăminte. Indonezia continuă să se situeze printre cei mai mari importatori de orez din lume.

Schimburile reciproce de mărfuri între România și Indonezia se derulează în baza unor acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnică care prevăd acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate. România exportă în Indonezia autovehicule, produse textile și chimice (uree, sodă caustică și calcinată) și altele.

Romeo NĂDĂȘAN

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de scădere a cursului **dolarului S.U.A.**, începută la sfîrșitul săptămînii precedente, a continuat și în perioada 31.08—4.09.81. Scăderea dobînzilor la depozitele în dolari, atît la intern, unde dobînda preferențială „prime rate" a fost redusă de cîteva mari bănci nord-americane de la 20,5 la 20% p.a., cît și pe piața eurodolarilor (la toate perioadele, mai accentuat pe termene scurte) precum și rezultate mai bune înregistrate de economia unor țări vest-europene au creat presiuni „à la baisse" asupra monedei nord-americane, care cota la închiderea din 4.09.81 sub nivelele de referință din 28.08.81, față de restul valutelor occidentale.

Procentul cel mai ridicat de repreciere în relația cu dolarul S.U.A. l-a înregistrat **francul elvețian,** care, beneficiind de creșterea cu 1% a taxei oficiale a scontului — la 6% p.a. (record istoric) — și a taxei de lombard — de la 6,5 la 7,5%, era tranzacționat la închiderea intervalului amintit la cca. 2,0975 franci/1 dolar, cu 2,4% peste cursul din 28.08.81 (de 2,1475 franci/1 dolar).

Marca vest-germană, influențată favorabil de anunțarea creșterii cu 1% a producției industriale în R.F.G. în luna iulie a.c., precum și de creșterea la 3.66 miliarde mărci a surplusului comercial pe aceeași lună (comparativ cu doar 1,67 miliarde mărci în luna anterioară), a continuat să se mențină pe cel mai puternic loc în cadrul sistemului valutar vest-european, iar față de dolar să termine săptămîna cu 2,1% peste nivelul de referință (2,4175 mărci/1 dolar pe 4.09, față de 2,4675 mărci/1 dolar). Procente apropiate de repreciere față de dolar au înregistrat, de asemenea, **francul belgian** (39,65 franci/1 dolar, comparativ cu 40,50 franci/1 dolar)

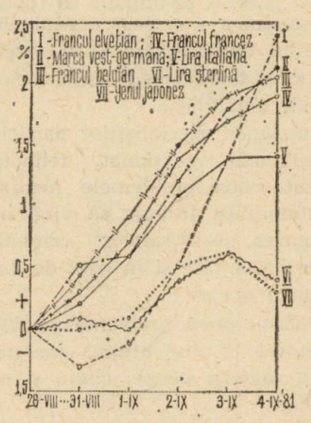

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31.VIII—4.IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 28.VIII a.c.

și **francul francez** (5,81 franci/1 dolar, față de 5,92 franci/1 dolar).

Lira italiană, în ciuda unor nivele ridicate ale dobînzii, continuă să ocupe o poziție destul de slabă în cadrul sistemului valutar vest-european, iar față de dolar se situa la închiderea intervalului analizat la cca. 1 212 lire/1 dolar, cu 1,4% peste cursul de referință de 1 232 lire/1 dolar). Rezultatele nefavorabile ale economiei engleze, care se confruntă cu dificultăți destul de mari, au stopat redresarea **lirei sterline** față de dolar la cote prea înalte (1.8450 dolari/1 liră pe 4.09, față de 1,8375 dolari/1 liră pe 28.08.81), pierzînd chiar în relația cu alte valute vest-europene. În ceea ce privește **yenul japonez,** acesta a evoluat între 229 și 231 yeni/1 dolar, cursul de închidere a perioadei prezentate — de 230 yeni/1 dolar — fiind cu numai 0,3% peste cel din 28.08.81 (de 230,75 yeni/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o evoluție contradictorie: în timp ce la cele în eurodolari au scăzut la 18,8125% p.a. la închiderea săptămînii (19% p.a pe 28.08.81), la cele în euromărci vest-germane au fost relativ constante (în jurul a 12,75% p.a.), iar la cele în eurofranci elvețieni au crescut de la 9,75% p.a. la 10,5% p.a.

Reducerea nivelului dobînzilor la depozitele în dolari a afectat și prețul **metalului galben** la Londra, care a evoluat pe o linie permanent ascendentă, al doilea fixing din ziua de 4.09.81 de 439,50 dolari/uncie fiind cu 14 dolari/uncie peste cel corespunzător din 28.08.81.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

OBSTACOLE ÎN CALEA COOPERĂRII TEHNOLOGICE NORD–SUD

ACCESUL la tehnologie se impune astăzi ca una din problemele esențiale în contextul preocupărilor pentru identificarea celor mai adecvate căi și soluții de sprijinire a eforturilor de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă. Decalajele tehnologice se mențin, însă, și chiar se adîncesc: 98 la sută din producția mondială bazată pe tehnologii de vîrf este concentrată astăzi în numai cîteva țări industrializate; cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare pe locuitor în țările în curs de dezvoltare reprezintă numai unu la sută din cele ale țărilor industrializate; chiar și aceste cheltuieli, extrem de reduse, sînt concentrate numai în cîteva țări în curs de dezvoltare ca: India, Argentina, Brazilia, Coreea de Sud, Mexic.

Sînt cunoscute obstacolele reale — și pe care țările dezvoltate nu se grăbesc să le înlăture — în calea accesului la tehnologie: restricții în ce privește domeniile de utilizare și volumul producției și al tehnologiilor utilizate, prohibiții asupra folosirii tehnologiilor de vîrf, restricții în ce privește alegerea furnizorului și multe altele.

În ultimul timp, însă, dezbaterile asupra transferului de tehnologie au căpătat noi dimensiuni în contextul problemelor legate de sprijinul real pe care acesta îl aduce țărilor în curs de dezvoltare. Studii recente pentru America Latină au demonstrat că tehnologiile importate au fost în mare parte neadecvate din motive ce țin de: necesitatea utilizării unui grad înalt de automatizare, precum și utilizarea intensivă a capitalului (într-o regiune unde șomajul reprezintă una din problemele majore); tehnologiile primite solicitau forță de muncă cu calificare înaltă, indisponibilă în țările beneficiare, implicau cheltuieli prea mari și — pe un plan mai larg — nu au contribuit la reducerea dependenței regiunii respective față de țările dezvoltate.

Ca urmare, se vorbește tot mai mult de oferirea unor tehnologii adecvate posibilităților de care dispun țările beneficiare, dar opiniile sînt împărțite în privința criteriilor de definire a noțiunii de adecvat: tehnologii de vîrf — sau tehnologii mai puțin avansate și mai puțin costisitoare.

În acest sens, participanții la un seminar internațional pe probleme de tehnologie organizat de Institutul internațional pentru mediu înconjurător și dezvoltare apreciau că problema principală este nu de a stabili „ce tehnologie" trebuie transferată ci mai ales „cui îi este destinată tehnologia respectivă".

Iată, potrivit publicației **Development Issue Paper for the '80**, a Programului O.N.U. pentru Dezvoltare, principalele concluzii ale acestui seminar:

- actualele sisteme economice și tehnice nu vin în întîmpinarea trebuințelor de bază și nu sînt în interesul nici al țărilor dezvoltate nici al celor sărace;
- o mare parte din eforturile tehnologice sînt destinate scopurilor militare;
- din cheltuielile mondiale pentru cercetare și dezvoltare în domeniul tehnologiei industriale, agricole, pentru locuințe și sănătate mai puțin de unu la sută se cheltuiește în scopul rezolvării problemelor imediate ale țărilor cele mai puțin dezvoltate;
- lipsa unor obiective de dezvoltare clar definite (atît în țările industrializate cît și în cele rămase în urmă) a permis ca însăși tehnologia să determine prioritățile și tipurile de dezvoltare;
- în prezent se impune ca politicile de dezvoltare — și deci și strategiile în domeniul tehnologiilor — să vizeze cu prioritate satisfacerea trebuințelor de bază ale umanității.

În viziunea specialiștilor participanți la seminarul menționat, tehnologiile orientate către problemele nemijlocite ale umanității trebuie să vină în întîmpinarea deziderateloor comune ale țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare, printre care:

— soluționarea problemelor globale referitoare la alimentație, energie, sănătate, materii prime, climă și comunicații;

— dezvoltarea capacităților tehnice proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, de natură să permită acestora deplina participare la identificarea, analizarea și rezolvarea problemelor globale;

— creșterea capacității țărilor rămase în urmă de a participa mai efectiv în implementarea acordurilor convenite, permițînd astfel ca aceste acorduri să devină mai echitabile și mai stabile. Plecînd de la aceste deziderate, cooperarea tehnologică între țările din „Nord" și cele din „Sud" ar trebui, pe termen lung, să ducă la realizarea unor obiective ca:

- depășirea sărăciei absolute și a altor fenomene care afectează serios țările rămase în urmă, cum sînt speranța scăzută de viață, mortalitatea infantilă și analfabetismul, astfel ca aceste decalaje să dispară pînă la nivelul anului 2000;
- facilitarea unei diviziuni a muncii mai echitabilă, într-o epocă marcată puternic de progresul tehnologic;
- îmbunătățirea metodelor și căilor de tratare a problemelor globale, în special a celor legate de utilizarea materiilor prime;
- realizarea unei creșteri economice susținute, bazată pe forțele proprii ale fiecărei țări, în contextul unei noi ordini economice internaționale — creștere care să ducă la dublarea, pînă în anul 2000, a venitului pe locuitor și a producției alimentare în lume.

Breviar

● Studii ale O.N.U.D.I. apreciază că, la nivelul anului 2000 atît țările dezvoltate cît și cele aflate în curs de dezvoltare vor fi confruntate cu un decalaj semnificativ între cererea și disponibilitățile de energie. Prognozele situează la 100—130 mil. barili de petrol cererea zilnică a țărilor din „lumea a treia", în ipoteza că aceste țări vor înregistra o rată de creștere a producției industriale de 25% în anul 2000 față de 10% în prezent.

Pentru a contribui la rezolvarea problemelor energetice, în cadrul O.N.U.D.I. a fost creat un comitet special în atribuțiile căruia intră stabilirea și coordonarea unui nou program referitor la resursele clasice și noi de energie destinate dezvoltării industriale. Acest studiu se referă cu precădere la relația dintre energie și industrie, sub aspecte ce țin de: adaptarea dezvoltării industriale la sursele locale de energie; dezvoltarea sectoarelor industriale necesare stimulării sectorului energetic; administrarea optimă a disponibilităților de energie.

● Actualele negocieri pentru încheierea unui nou Acord Internațional al Grîului urmăresc să răspundă într-o măsură sporită necesităților și problemelor cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. În această perspectivă se speră să se realizeze următoarele obiective:

— finanțarea de către F.M.I., prin facilitățile create cu ajutorul stocului-tampon, a stocurilor de grîu cu titlu de rezerve în țările în curs de dezvoltare;

— utilizarea unor noi pîrghii de export menite să faciliteze acoperirea parțială a cheltuielilor de transport suportate de țările în curs de dezvoltare;

— implicarea sporită a Băncii Mondiale și a altor agenții de dezvoltare în furnizarea de fonduri pentru infrastructura necesară asigurării fondurilor de rezervă în țările lumii a treia.

Problema grîului în aceste țări depășește aspectele legate de comercializare. Pe termen lung, un nou acord al grîului va trebui să contribuie la rezolvarea problemelor de infrastructură (facilități portuare, condiții de depozitare etc.), pentru a asigura producătorilor condiții corespunzătoare de desfacere, inclusiv pe piețele externe.

Recrudescența șomajului

ÎN ȚĂRILE membre ale O.C.D.E. rata șomajului în rîndurile tineretului (între 15 și 24 ani) a depășit pe cea a adulților și după cum se poate observa din graficul de mai jos analiza pe țări relevă situații încă și mai grave. În Italia și Spania rata șomajului la tineret se apropie de 30%. Printre cauzele care ar determina aceste diferențieri pe grupe de vîrstă (tineri, adulți) revista britanică **The Economist** citează cîțiva factori :

Reținerea manifestată de firme de a angaja forță de muncă tînără, din cauza încetinirii creșterii economice :

● Creșterea demografică, respectiv explozia demografică de la începutul anilor '60, care a contribuit în mare măsură la creșterea numărului șomerilor proveniți din rîndul absolvenților diferitelor forme de învățămînt.

● Lipsa de experiență a tinerei generații, fapt care, de asemenea, ar crea

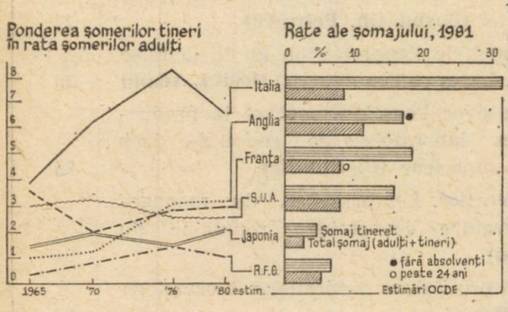

rețineri din partea firmelor. Pe de altă parte, patronatele consideră că salariile pe care ar trebui să le plătească la angajare tinerilor sînt prea mari față de cunoștințele lor practice în domeniul de muncă respectiv.

Ce măsuri de soluționare a acestei situații se propun pentru a face forța de muncă tînără mai „atractivă" : în Olanda, de pildă, vîrsta de la care se pot aplica niveluri minime de salarizare este de 23 de ani, după care, la fiecare an, acest nivel minim este diminuat cu 10% (față de 7,5% cît era pînă în prezent). Și în Anglia se aplică un sistem asemănător, de coroborat cu acordarea de subvenții patronatului din partea statului.

Bulgaria : valențele inovării

ACTIVITATEA de cercetare științifică, îmbinată cu cea de inovare la locul de producție, cunoaște în Bulgaria o dezvoltare continuă, constituind principala cale de introducere a progresului tehnic în toate sectoarele economiei naționale. Numai în cursul celui de-al șaptelea cincinal (1976—1980) au fost brevetate 3 205 invenții, care au contribuit la îmbunătățirea parametrilor tehnici ai producției și la sporirea posibilităților de export ale țării. Conform estimațiilor, prin aplicarea invențiilor și inovațiilor s-a realizat, în cursul cincinalului, un efect economic echivalent cu 1,47 miliarde leva, respectiv dublul efectului similar obținut în cincinalul precedent.

În cadrul planului tematic național pe perioada 1981—1985, în domeniul științei și progresului tehnic sînt prevăzute o serie de obiective importante, concretizate în programe complexe, privind utilizarea cît mai eficientă a resurselor naturale (în special prin implantarea de tehnologii fără deșeuri sau cu deșeuri puține), precum și sarcini vizînd economisirea de combustibili lichizi și energie, protecția mediului înconjurător, îmbunătățirea ofertei la export ș.a.

Inventarierea produselor industriale

CINE produce și cine comercializează un anumit produs industrial ; ce caracteristici tehnice are produsul respectiv ? sînt întrebări la care va da răspuns o nouă bancă de date, în curs de dezvoltare în Franța, care își propune să inventarieze și să pună în memorie cataloagele industriale.

După cum informează revista **Science et Vie**, proiectul pilot, în curs de testare, conține 20 000 de produse din domeniul construcțiilor de mașini, piese de asamblare, relee electromagnetice, dispozitive hidraulice etc. Se încorporează, de asemenea, date din alte domenii, oțeluri și aliaje, instrumente de măsură și control etc. În final mai mult de 500 000 de produse industriale vor figura în memoria acestei bănci de date. Este ușor de înțeles interesul de care se bucură această inițiativă. Pe de o parte, beneficiarii cunoscînd toate produsele fabricate vor putea să facă alegeri raționale ; pe de altă parte, întreprinderile mici și mijlocii, care nu dispun de servicii comerciale puternice, vor putea să-și facă, pe această cale, cunoscute produsele.

Pentru utilizatori, avantajul cunoașterii rapide și exhaustive a produselor disponibile este triplu : se apreciază că în prezent 25% din activitatea birourilor de studii este consacrată căutării informațiilor asupra echipamentelor și componentelor susceptibile a fi încorporate în noile produse pe care le proiectează ; serviciile de achiziție au posibilitatea să cunoască produsul prezentînd cel mai bun raport calitate/preț ; serviciile de producție pot găsi în cel mai scurt timp un produs care să înlocuiască o componentă a cărei producție a fost sistată.

Țările în curs de dezvoltare în fața crizei energetice

DEȘI consumul de energie al țărilor în curs de dezvoltare a crescut mult mai repede decît cel al întregii lumi, ele continuă să dețină o pondere redusă în consumul mondial : 16,7 milioane barili echivalent petrol pe zi, față de 137,8 mil. barili pe zi. Situația cea mai gravă o au 73 de țări în curs de dezvoltare care trebuie să importe sub formă de petrol între 75—100% din consumul lor de energie.

Ca atare, în ceea ce privește consumul de energie, ca și în cazul repartiției veniturilor, există mari decalaje între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Cu circa 30% din populația mondială țările dezvoltate consumă în prezent 80% din energia comercială mondială. Consumul de energie comercială pe locuitor era în 1975 de 0,4 t.c.c. în țările în curs de dezvoltare, față de 6,08 t.c.c. în țările capitaliste dezvoltate, deci de 15 ori mai mic. În condițiile în care, odată cu dezvoltarea lor țările în curs de dezvoltare își vor spori consumul și ținînd seama de dificultățile crescînde de care se lovește aprovizionarea cu energie pe piețele internaționale se apreciază că aceste țări vor fi într-o situație din ce în ce mai dezavantajată în concurența lor pentru procurarea resurselor energetice cu țările capitaliste dezvoltate care dispun de resurse financiare considerabil mai mari.

R. D. G. : roboții cîștigă teren

DUPĂ cum relatează publicația **Einheit**, roboții încep să ocupe un loc din ce în ce mai important în economia R.D.G. Dezvoltarea producției de roboți se desfășoară pe trei direcții principale : roboți pentru încărcare, concepuți în funcție de specificul utilizării ; roboți tehnologici utilizați pentru conducerea pieselor la dispozitivul de prelucrare, roboți de montaj, capabili să preia selectiv, datorită sensorilor cu care sînt înzestrați, piesele și sculele necesare.

Datorită performanțelor tehnice ale roboților industriali, care permit realizarea unei raționalizări complexe, ei devin din ce în ce mai mult componente ale unităților tehnologice de mare anvergură. Se apreciază că prin introducerea roboților industriali se asigură o economie considerabilă de muncă manuală, asigurîndu-se creșteri importante ale productivității muncii și calității produselor. Astfel, după calculele specialistilor din R.D.G. se apreciază că prin introducerea roboților se obțin efecte de eliberare a forței de muncă de 1,3—3 în funcție de situația concretă. Conform altor calcule, prin introducerea unor sisteme robotizate forța de muncă ocupată în procesele de fabricație, transport și depozitare poate fi eliberată în proporție de 50—70%, productivitatea muncii crește cu 200—400%, iar suprafețele de producție pot fi reduse cu pînă la 50%.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 11 septembrie 1981

— Știința în slujba păcii și dezvoltării 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Fondurile fixe din dotare — utilizate la niveluri superioare **(Nicolae Blaga)** 3

— Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. Programele de foraj realizate integral și la timp **(Gh. Drăghici)** 5

— Tribuna specialistului. Aprovizionarea activă pe sortiment în sistem „service" **(Dumitru Petcu)** 7

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

- Asigurarea bazei furajere — condiție esențială a creșterii producției zootehnice **(Alexandru Ignat)** 8
- Respectarea perioadei optime de reproducție, factor al eficienței economice în zootehnie **(Doina Radu, Matei Furda, Mircea Santău)** 10
- Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (II) 12

— Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Diversificarea producției și distribuției bunurilor de consum **(Gheorghe Teodoraşcu, Ioan Georgescu)** 16

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Promovarea noului — cerință de bază în activitatea organelor colective de conducere **(Mihai Grozavu)** 18

TEORII—IDEI

— Documente de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice (II) **(Iosif I. Adam)** 20

— Rolul și funcțiile laboratorului de cercetare în învățământul economic superior **(C. Pintilie)** 22

— Școli • curente • economiști. Principii ale managementului agricol în literatura economică românească din secolul al XIX-lea (I) **(Bucur Șchiopu)** 24

— O lume mai bună pentru generațiile viitoare. Convorbiri economice cu **Aurelio Peccei** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Un deceniu de instabilitate monetară **(Radu Negrea)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Forumul dezvoltării 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The principles of the new economic and financial mechanism : consistent application (II) 12

— Upgrow the labour productivity — an imperative of the Romanian economy development **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Archive documents for better appreciating and turning into account the energy and mineral resources (II) **(Iosif I. Adam)** 20

— Integration of the education with research and production. The role and functions of the research laboratories in higher economic education **(C. Pintilie)** 22

— Schools • trends • economists. Principles of the agrarian management in the Romanian economic literature of the 19th century **(Bucur Șchiopu)** 24

— A better world for the future generations. Economic talks with **Aurelio Peccei** 26

— A decade of monetary instability **(Radu Negrea)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Application consistente des principes du nouveau mécanisme économique et financier dans l'agriculture (II) 12

— Accroitre la productivité du travail — un impératif du développement de l'économie roumaine **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Documents d'archive à l'appui de l'appreciation et de la mise en valeur des ressources minérales et d'energie (II) **(Iosif I. Adam)** 20

— Integration de la recherche avec l'enseignement et la production. Role et fonctions des laboratoires de recherche dans l'enseignement économique superieur **(C. Pintilie)** 22

— Ecoles • courants • économistes. Les principes du management agricole dans la litterature économique roumaine du XIX e siècle **(Bucur Șchiopu)** 24

— Un monde meilleur pour les prochaines générations. Discussions économiques avec **Aurelio Peccei** 26

— Un décénnie d'instabilité monétaire **(Radu Negrea)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Последовательное применение принципов нового экономическо-финансового механизма в сельском хозяйстве (II) 12

— Повышение производительности труда — повеление развития румынской экономики **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Архивные документы в помощь познания и использования минеральных и энергетических ресурсов (II) **(Иосиф Адам)** 20

— Интеграция образования с научным исследованием и производством. Роль и функции научно-исследовательских лабораторий в высшем экономическом образовании **(К. Пынтилие)** 22

— Школы • течения • экономисты. Принципы сельскохозяйственного манажемента в румынской экономической литературе XIX-го столетия **(Букур Шкиону)** 24

— О лучшем мире для будущих поколений. Экономические беседы с... **Аурелио Печеи** 26

— Одно десятилетие валютной нестабильности **(Раду Негря)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

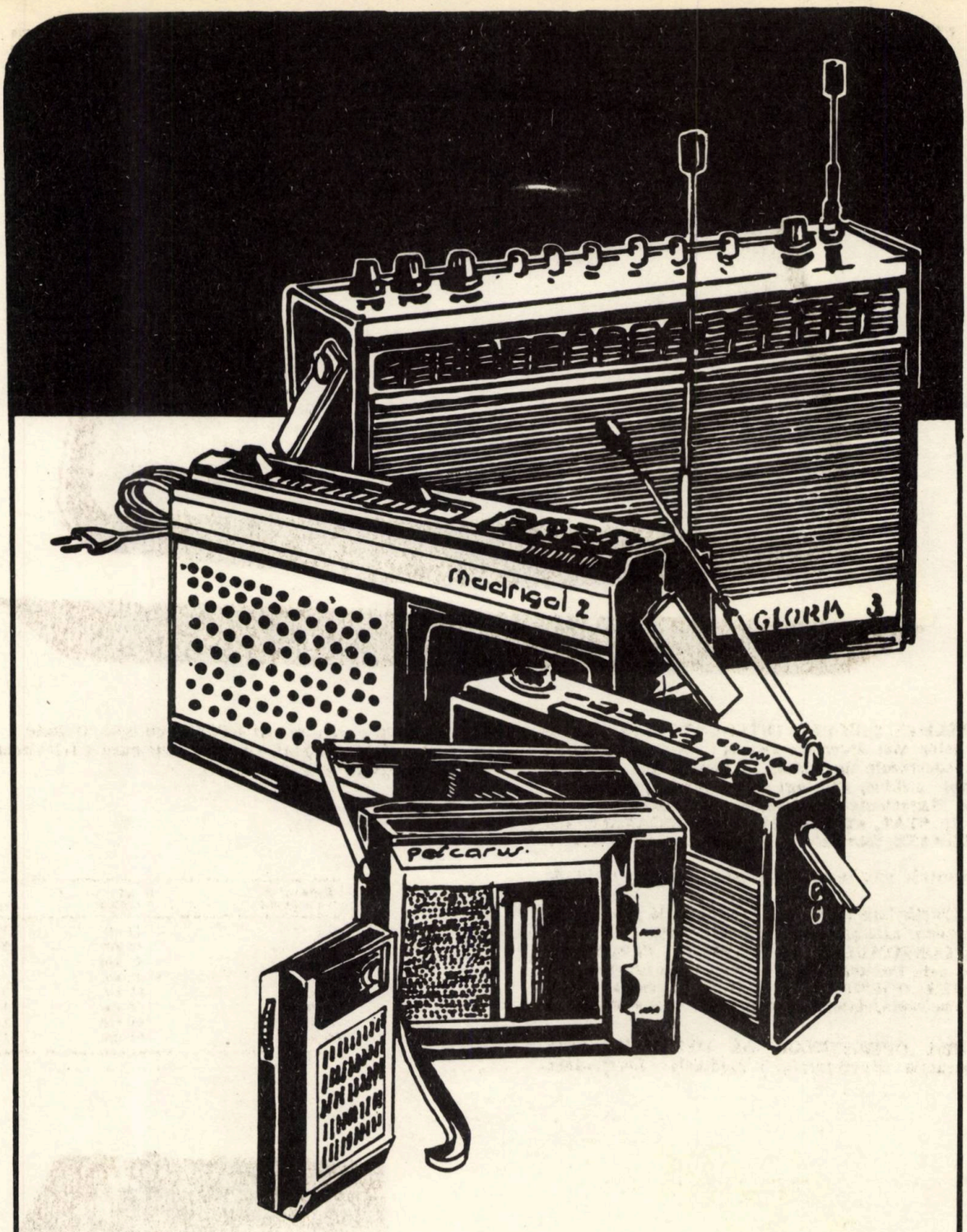

RADIORECEPTOARELE PORTABILE

In toate magazinele specializate ale comerțului de stat RADIORECEPTORUL PORTABIL un prieten instruit și plăcut, oricînd dispus să vă țină companie.

Radioreceptoarele portabile întrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții.

Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile :

- **selectivitate**
- **sensibilitate**
- **claritate**
- **greutate redusă**
- **alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică**

Magazinele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor

	Game de undă	Preț
● CORA 5	1	345
● PESCĂRUȘ	2	450
● ALFA	2	500
● COSMOS 5 (funcționează și la rețea)	3	740
● JUPITER (funcționează și la rețea)	3	845
● MADRIGAL 2 (funcționează și la rețea)	4	1 270
● GLORIA 3 (funcționează și la rețea)	4	1 400

recom

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

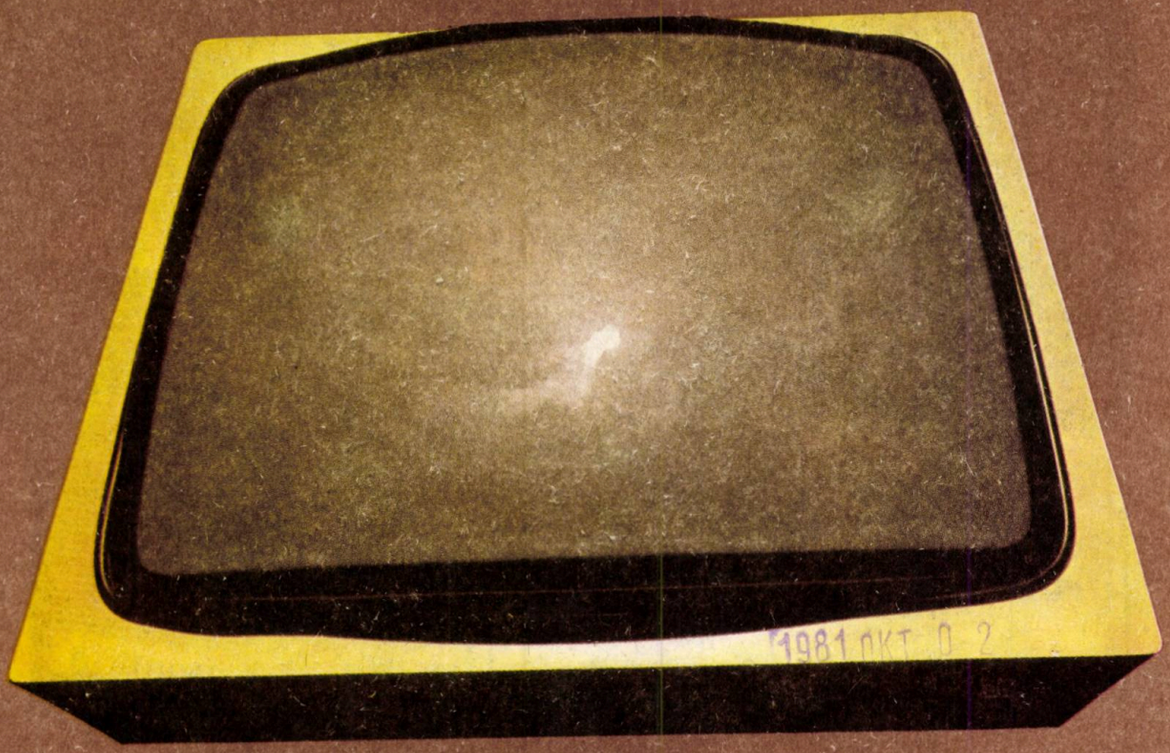

1981 OKT 0 2

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni : filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare ș.a. Magazinele și raioanele de specialitate ale COMERȚULUI DE STAT, vă prezintă TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE, fabricate de Întreprinderea Electronica București.

Iată cîteva avantaje oferite în exploatare de noile tipuri de televizoare :

DURATA de funcționare îndelungată — datorită faptului că sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate.

REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ CU CIRCA 33% prin îmbunătățiri constructive și funcționale ;

FUNCȚIONAREA NORMALĂ, CHIAR și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;

SIMPLIFICAREA OPERAȚIILOR DE DEPANARE, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot schimba cu operativitate.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț lei
Olt	44 cm	2 920
Olt	44 cm	3 000
Snagov	47 cm	2 920
Snagov	47 cm	3 065
Sirius	50 cm	3 050
Sirius	50 cm	3 200
Diamant	61 cm	3 600
Diamant	61 cm	3 720

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ***Cercetarea ştiinţifică pentru sporirea producţiei agricole***
- ***Economisirea resurselor materiale şi energiei***
- ***Extinderea cooperării cu ţările în curs de dezvoltare***

O sarcină prioritară în economie

Producerea, conservarea şi utilizarea raţională a energiei

Numărul 38 ● Vineri 18 septembrie 1981

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A ALTEȚEI SALE ȘEICUL JABER AL-AHMAD AL-JABER AL-SABAH, EMIRUL STATULUI KUWEIT

Un moment important în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre cele două țări și popoare

Aspect de la convorbirile oficiale

În timpul vizitei la întreprinderea 1 Mai – Ploiești

D 646

MÚSZAKI KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT

curier
economic legislativ

Organizare

Unele propuneri de perfecționare a activității comerciale în întreprinderile industriale

O analiză succintă a problemelor complexe cu care se confruntă întreprinderile industriale în procesul de adaptare a activității lor la exigențele impuse de aplicarea practică a principiilor noului mecanism economico-financiar, a permis evidențierea necesității perfecționării cadrului organizatoric al relațiilor economice ale acestora în ansamblul sistemului economic național. O asemenea cerință este generată, în primul rînd, de condițiile specifice etapei actuale de trecere de la acumulări cantitative la o calitate nouă, în care întreprinderile producătoare își exercită funcția lor comercială, ca expresie principală a relațiilor de ordin material cu mediul lor de existență. În cele ce urmează, în baza unei documentări făcute în mai multe unități economice, ne propunem să facem unele propuneri, formulate sub formă de concluzii, privind activitatea comercială a întreprinderilor industriale.

1. Un prim aspect al activității comerciale îl reprezintă **elaborarea de cataloage, prospecte și pliante de produse și grupe de produse,** care să constituie suportul material al publicității comerciale — deziderat fundamental al promovării produselor. În condițiile în care pe piața internațională concurența se intensifică, devenind acerbă, în sectorul construcțiilor de mașini, mai mult decît în oricare alt sector, se impune ca beneficiarilor potențiali să li se prezinte sugestiv și atractiv caracteristicile mărfurilor oferite, cu evidențierea parametrilor funcționali, a acelor caracteristici care le deosebesc, le distanțează de produse similare oferite de concurență. Sub acest aspect, activitatea comercială este în defecțiune. Este bine că întreprinderile se concentrează asupra aspectelor de creație tehnică, investind fonduri importante începînd cu conturarea ideii de produs, transpunerea lui pe planșe și pînă la realizarea unicatelor. Ceea ce nu se face însă, la nivelul cerut de condițiile actuale în care se desfășoară comerțul, este publicitarea acestor noi produse. Între momentul creației și cel al ofertei comerciale se interpune prea mult timp, iar mijloacele de promovare folosite sînt mult rămase în urmă, uneori de-a dreptul rudimentare.

Cauzele sînt multiple. În primul rînd, o înțelegere greșită a noțiunii de economie în acest domeniu. Prin bugetul de venituri și cheltuieli se prevăd fonduri practic nelimitate pentru activitatea științifică de creație, dar se fac economii exagerate la publicitatea necesară pentru promovarea rezultatelor obținute. În al doilea rînd, mentalitatea care mai dăinuie în rîndul întreprinderilor industriale, potrivit căreia publicitatea pentru export este un atribut exclusiv al întreprinderilor de comerț exterior. În asemenea cazuri se demonstrează că nu s-a înțeles esența Legii nr. 12/1980 și anume că depinde, în primul rînd, de întreprinderile producătoare, gradul de competitivitate și de promovare a vînzărilor și că rezultatele obținute se reflectă în propria lor gestiune economică. Este imperios deci, ca în această direcție să se opereze transformări profunde, începînd cu concepția asupra fondurilor necesare și terminînd cu îmbunătățirea structurală a activității de publicitate comercială.

2. **Îmbunătățirea activității de elaborare a balanțelor materiale și de emitere a repartițiilor — imperativ al activității de perfectare a contractelor economice.** Practica semnalată în activitatea concretă a întreprinderilor — definitivarea cu întîrziere a balanțelor materiale, emiterea unor repartiții după începerea perioadei de plan și peste capacitatea de fabricație a furnizorilor — constituie impedimente serioase în perfectarea la timp a contractelor de aprovizionare și, implicit, a celor de desfacere.

O producție științific organizată impune cunoașterea din timp a sarcinilor și stabilirea de raporturi contractuale ferme atît cu privire la aprovizionarea tehnico-materială cît și în ce privește comercializarea mărfurilor.

Aplicarea cu mai multă fermitate și consecvență a prevederilor legale și un control mai riguros al organelor centrale competente — avem în vedere Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ministerele economice, precum și coordonatorii de balanțe, este imperativ necesară. Fără să mai dăm exemple, ne rezumăm să

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 38 1981

subliniem faptul că mai sînt destul de **multe situaţiile** cînd repartiţiile pentru unele materiale, **în loc să fie** emise cu 4—6 luni înainte de perioada anuală de plan, ele sosesc la furnizori şi beneficiari în luna decembrie şi chiar în ianuarie, adică în cursul primului trimestru al anului de plan.

3 **Legiferarea unei pirghii juridice privind perfectarea operativă a proiectelor de contracte — necesitate obiectivă pentru definitivarea din timp a planurilor de producţie.** Este binecunoscut că noul mecanism economic obligă întreprinderile să introducă în fabricaţie numai acele produse a căror desfacere este asigurată prin contracte economice de desfacere. Unele lacune din Legea nr. 71/1969 dau însă posibilitatea beneficiarilor să blocheze încheierea contractelor economice prin nesemnarea şi nerestituirea lor în termenul fixat, fără ca inacţiunea lor să aibă vreo consecinţă pe plan juridic.

Credem că se impune să se instituie un text de lege, potrivit căreia depăşirea termenului acordat pentru semnarea contractelor de către beneficiari să aibă drept consecinţă definitivarea contractului în cauză aşa cum a fost elaborat de către furnizor. O asemenea normă de drept ar fi întemeiată şi simetrică celei care stabileşte că netrimiterea de către furnizor, în termenul stabilit, a contractului semnat de beneficiar cu obiecţii, spre soluţionare, organului superior competent, are drept consecinţă prezumţia legală că obiecţiile au fost acceptate şi deci se integrează în contract.

Propunerea făcută ar contribui într-o mare măsură la scurtarea perioadei de definitivare a contractelor şi, deci, a planurilor de producţie, punînd capăt practicii potrivit căreia unii beneficiari restituie contractele semnate şi, deseori, cu divergenţe — după luni de zile de la primirea lor de la furnizori.

4. **Instituirea „Mărcii naţionale de calitate" — cale de ridicare a competitivităţii mărfurilor şi de promovare a vînzărilor.** Funcţiile mărcilor de fabrică în promovarea vînzărilor este amplu subliniată în literatura de specialitate' Legea nr. 28/1967, privind mărcile de fabrică, de comerţ şi de serviciu, la art. 2, alin. 1, dă următoarea definiţie: „Mărcile de fabrică, de comerţ şi de serviciu sînt semne distinctive folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările şi serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi şi pentru a stimula îmbunătăţirea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor".

Alături de marca de fabrică de întreprinderi — care are funcţia de a individualiza produsele întreprinderii care a înregistrat-o şi, pe această cale, de a promova vînzarea lor, dacă s-au dovedit de bună calitate —, prin art. 50 din Legea nr. 7/1977, a fost instituit şi un alt însemn menit, în special să promoveze vînzările la export. Este vorba de **marca de calitate**, care ar urma să fie folosită, în baza unei autorizaţii speciale, numai de către acele întreprinderi care produc şi oferă mărfuri aliniate calitativ la nivelul tehnicii mondiale.

Deşi Legea calităţii, nr. 7/1977 a intrat în vigoare de mai bine de patru ani, **nici pînă astăzi nu a fost elaborat regulamentul dispus prin legea amintită, menită să stabilească condiţiile de acordare a dreptului de folosire a mărcii de calitate şi nici nu a fost adoptată această marcă.**

Literatura de specialitate subliniază avantajele pe care **le au firmele** producătoare de mărfuri pentru export din **alte ţări, atunci** cînd li se acordă dreptul să folosească marca naţională de calitate: mărfurile care poartă alături de marca de fabrică şi marca naţională de calitate au un grad mai înalt de competitivitate, calitatea lor fiind garantată de organul administraţiei de stat care a autorizat aplicarea acesteia

Astăzi, cînd mărfurile, în general, şi cele oferite de **întreprinderile constructoare de maşini**, în special, sînt întîmpinate de o puternică concurenţă, **instituirea mărcii naţionale de calitate**, reglementată riguros în ce priveşte atribuirea dreptului de folosinţă, este mai mult decît actuală, este o necesitate comercială imperativă. Ca urmare, **credem că se impune elaborarea regulamentului amintit** şi după o largă dezbatere a proiectului în cadrul întreprinderilor, **să fie pus în aplicare.** Evident, mărfurile care vor purta această marcă de calitate vor trebui garantate în mod special cu privire la calitate, la parametrii funcţionali, numai astfel marca putînd să devină un element al competitivităţii.

5. **Sporirea exigenţei privind recepţia mărfurilor — modalitate de frînare a livrărilor cu defecţiuni calitative.** Este binecunoscut faptul că Legea contractelor economice admite în general livrarea prin autorecepţie, dar instituie o prohibiţie totală în cazul livrărilor de utilaje şi maşini complexe. Raţiunea acestei interdicţii este de natură economică, urmărindu-se ca în cazul acestor produse să se facă o verificare reală, temeinică, înainte de preluare de la furnizor, evitîndu-se astfel să se pună în funcţiune sau să se livreze la export produse complexe ale industriei constructoare de maşini care să nu corespundă parametrilor funcţionali şi calitativi prevăzuţi în documentaţia tehnică, respectiv în contract.

În practică, pot fi întîlnite destul de frecvente cazuri în care unele produse ale întreprinderilor constructoare de maşini se livrează pe bază de autorecepţie şi, atunci cînd se face recepţia, aceasta acoperă uneori, aspectul formal, respectiv întocmirea documentului. Manifestarea lipsei de exigenţă rezidă în faptul că beneficiarii se bucură de garanţia acordată de furnizor, care răspunde pentru viciile ascunse, şi în faptul că organele de resort ale beneficiarilor nu au o răspundere pentru superficialitatea manifestată la recepţie. Este adevărat că Legea contractelor economice, art. 47, sancţionează cu 2% din valoarea produsului faptul de a nu fi respectat modalităţile de efectuare a recepţiei, dar această sancţiune este subsidiară, în sensul că se aplică numai dacă nu s-au solicitat penalităţi de întîrziere datorate nelivrării din cauza neefectuării recepţiei. Cu alte cuvinte, legea nu se ocupă de calitatea recepţiei şi de consecinţele ei. Recunoscînd dreptul beneficiarului de a formula reclamaţii cu privire la calitatea utilajului sau a maşinii livrate, în orice condiţie, implicit scade exigenţa acestuia la recepţie.

Credem că se impune reconsiderarea legislaţiei în acest domeniu, de aşa natură încît să cointereseze pe beneficiar să-şi manifeste, în principal, exigenţa pe parcursul fabricării şi la recepţie şi nu numai postum, în timpul exploa-

tării produsului în cauză. Pe această linie se impune să se definească mai exact noțiunea de **viciu aparent, viciu ascuns, întinderea răspunderii pe timpul perioadei de garanție,** precum și noțiunea de **perioadă normată** și răspunderea furnizorului pe această perioadă. Încercările făcute de literatura de specialitate de a clarifica conținutul acestor noțiuni — în lipsa unor reglementări clare — nu ni se par suficiente.

6. **Îmbunătățirea raporturilor de creditare și decontare a livrărilor pentru export — condiție esențială pentru ridicarea gradului de stimulare a întreprinderilor producătoare.** Pentru surmontarea barierelor complexe care sînt ridicate în fața exporturilor — concurența acerbă, politici comerciale tarifare și netarifare etc. — producătorii din țările cu economie capitalistă dezvoltată sînt stimulați de organisme special create și, deseori, subvenționate de stat. Evident, asemenea stimulente ar trebui să fie utilizate, chiar mai intens și în cazul producătorilor din țările în curs de dezvoltare, ale căror exporturi nu au o tradiție și sînt mai puțin solicitate.

Pe această linie, prin Legea nr. 12/1980 privind perfecționarea autoconducerii și autogestiunii în activitatea de comerț exterior au fost instituite unele stimulente pentru întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export, dar nu în suficientă măsură. Mai mult chiar, unele prevederi sînt de natură să constituie un impediment în mecanismul economico-financiar al întreprinderilor industriale din domeniul construcțiilor de mașini. Astfel, prin Decretul nr. 115/1981 (prin care a fost modificată Legea nr. 12/1980) se prevede că se pot acorda credite fără dobîndă de 20% din valoarea mărfurilor complet terminate, pregătite pentru export, executate în condițiile și la termenele stabilite prin contractele externe și interne, lotizate, ambalate și pregătite pentru expediere, dar care nu au putut fi exportate din motive independente de unitățile producătoare (art. 36^2).

Textul citat ne permite să punem următoarea întrebare: Care au fost considerentele economice care au determinat ca în asemenea situații mărfurile pregătite pentru export să fie creditate numai în proporție de 20% și nu 50, nu 70 sau 100%? Credem că față de faptul că întreprinderile producătoare nu au nici o vină pentru imposibilitatea expedierii mărfurilor la export, creditarea fără dobîndă se impune să fie de sută la sută.

7. **Întărirea disciplinei contractuale.** Primul aspect al disciplinei contractuale — fabricarea mărfurilor la timp și în condițiile prevăzute în contracte — implică o colaborare strînsă între compartimentele comerciale și cele tehnice și de producție, colaborare care trebuie să răspundă necondiționat la două deziderate: a) în prima fază, precontractuală, compartimentele comerciale au obligația să respecte și să asigure contractarea potrivit capacităților de producție, pe total și pe fiecare sortiment în parte, eșalonate pe trimestre și luni; b) în cea de-a doua fază, compartimentelor tehnice și de producție le revine obligația să planifice și să realizeze producția potrivit prevederilor contractuale, fără nici o abatere.

Pentru respectarea acestui deziderat major, care constituie chintesența disciplinei de plan și contractuale, este necesar ca organele de conducere colectivă, să stabilească norme interne potrivit cărora planurile lunare și trimestriale de producție să fie avizate în prealabil de conducătorii compartimentelor comerciale în sensul că prevederile respective corespund obligațiilor contractuale asumate față de beneficiari. Departe de a fi formal avizul preconizat, sau de a se institui o subordonare a compartimentelor de planificare și producție celui de desfacere, modalitatea precontractuală preconizată se înscrie pe linia căilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderilor, urmărind introducerea unei severe discipline a producției; normele de drept economic sînt minime și intransigente cu privire la interdicția de a se introduce în fabricație mărfuri a căror comercializare nu este asigurată prin contracte.

Aplicarea consecventă a principiilor de disciplină contractuală se impune și în fața post-executorie, respectiv după expirarea termenelor și după livrarea (sau nelivrarea) mărfurilor, pe ambele fluxuri ale activității comerciale: aprovizionare și desfacere. Avem în vedere atitudinea principială și în strictă conformitate cu prevederile legale, pe care trebuie să o aibă conducătorii compartimentelor comerciale cu privire la plata și, respectiv, urmărirea penalităților datorate și a celor cuvenite. Practica actuală, de a se soluționa aceste aspecte pe cale conflictuală este neeconomică și încarcă inutil bugetul de venituri și cheltuieli cu taxe de arbitraj, deplasări etc. Această stare de fapt este favorizată și de lacunele pe care le are dreptul nostru economic. Pentru preîntîmpinarea unor cheltuieli nejustificate și pentru înlăturarea tergiversărilor privind încasarea (și plata) penalităților, tergiversări care uneori durează ani (timp în care partea creditoare plătește dobînzi bancare pentru creditarea corespunzătoare sumelor neîncasate) se impune instituirea unor norme de drept care să sancționeze cu răspundere materială organele de conducere care refuză plata penalităților datorate, izvorîte din nerespectarea prevederilor contractuale.

Avem în vedere instituirea unui control preventiv mai sever cu privire la plata cheltuielilor de arbitrare, cu consecința firească: suportarea acestora de cei care le-au provocat, atunci cînd rezultatul negativ al acțiunii arbitrale era previzibil.

Gheorghe MATEI

SUB TIPAR:

INDUSTRIA MICĂ

● forme de organizare

● conducere

● raporturi de muncă

Conducere

Recepția fondurilor fixe

Fondurile fixe intră în patrimoniul întreprinderii prin trei modalități principale :

— la înființare, prin înzestrare cu fonduri fixe, în baza prevederilor art. 4, alin. 1 din Legea nr. 5/1978 ;

— în timpul activității prin realizarea unor obiective din investiții în condițiile Legii nr. 9/1980;

— prin transfer (transmitere) din patrimoniul altei unități socialiste, potrivit prevederilor Decretului nr. 409/1955, operație ce are loc tot în timpul activității întreprinderii.

Fondurile fixe primite la înființarea unității prin înzestrare și cele intrate în patrimoniul unității prin transfer se înregistrează în evidența contabilă potrivit datelor cuprinse în actele de drept administrativ, emise de organele de stat competente și a proceselor verbale de recepție. Recepția acestor fonduri fixe nu este supusă unui regim juridic deosebit. Ele sînt recepționate de o comisie constituită ad-hoc de conducerea unității și intră în patrimoniul acesteia în condiția în care se află (noi, în stare de funcționare, cu o uzură mai mică sau mai mare, ori în stare de nefuncționare, după caz).

Recepția fondurilor fixe realizate din investiții este supusă unui regim juridic specific, fiind reglementat de prevederile art. 70—89 inclusiv din Legea nr. 9/1980 și art. 57—62 din Legea nr. 8/1977.

Potrivit prevederilor citate, recepția obiectivelor de investiții se efectuează în următoarele etape :

a) recepția lucrărilor de construcții-montaj, care se face în două faze, cu respectarea condițiilor prevăzute în documentațiile tehnico-economice aprobate și prevederilor din prescripțiile tehnice ;

— recepția preliminară, care are loc pe tot parcursul realizării obiectivului de investiții, pe măsura terminării obiectelor componente sau a unor părți din obiectele ce pot funcționa independent și după efectuarea — atunci cînd este cazul — a probelor mecanice și a rodajului mecanic al instalațiilor și utilajelor tehnologice cuprinse în aceste obiecte ; construcțiile de locuințe, social-culturale și administrative se supun recepției preliminare numai dacă au asigurate, apa, căldura și energia necesară, ascensoarele, racordurile la canal și căile de acces, iar spațiile destinate pentru unitățile comerciale, de alimentație publică și de prestații de servicii cuprinse în obiectul respectiv sînt terminate ;

— recepția finală, care are loc la expirarea perioadei de garanție a lucrărilor de construcții-montaj ;

b) recepția punerii în funcțiune a capacităților de producție, care se efectuează la terminarea probelor tehnologice și are drept scop verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exploatarea normală a utilajelor și instalațiilor tehnologice, astfel încît să se asigure atingerea nivelului de indicatori prevăzuți în grafic, calitatea produselor conform proiectului de execuție și realizarea celorlalte condiții prevăzute în documentațiile tehnico-economice. Pentru construcțiile de locuințe, social-culturale și administrative darea în folosință se face pe baza recepției preliminare a lucrărilor de construcții-montaj ;

c) recepția definitivă a obiectivului de investiții se face la data aprobată pentru realizarea indicatorilor tehnico-economici și are drept scop confirmarea realizării indicatorilor tehnico-economici aprobați și îndeplinirea tuturor condițiilor care să asigure exploatarea normală, la întreaga capacitate și în condiții de eficiență, a obiectivului de investiții, potrivit documentațiilor tehnico-economice aprobate.

Obiectivele de investiții în a căror componență nu se cuprind capacități de producție se supun recepției definitive după recepția finală a ultimului obiect al investiției, cînd se verifică, în ansamblu și pe părți componente, modul de comportare în exploatare a obiectivului.

Fondurile fixe din investiții se recepționează de comisii de recepție numite în acest scop, care efectuează verificarea completă a realizării obiectelor și a obiectivului de investiții în ansamblu, în concordanță cu documentația tehnico-economică aprobată. Ele confirmă terminarea și calitatea lucrărilor de construcții și instalații, funcționarea normală a utilajelor și instalațiilor tehnologice, îndeplinirea tuturor condițiilor pentru punerea în funcțiune a capacităților și realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați.

Comisia de recepție răspunde de efectuarea recepției și hotărește admiterea sau respingerea acesteia.

Pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă prin decret prezidențial, comisia de recepție se numește de Consiliul de Miniștri. Pentru celelalte obiective comisia de recepție se numește de organul care a aprobat proiectul de execuție.

Pentru obiectivele de investiții de importanță deosebită, președintele comisiei de recepție se numește dintre cadrele cu funcții de conducere din ministere, alte organe centrale sau locale ale administrației de stat, iar din componența comisiei fac parte oameni de știință, ingineri, maiștri și muncitori de înaltă calificare, dintre cei care formează nucleul de bază al personalului ce preia obiectivul de investiții spre exploatare, precum și alți specialiști. Din comisia de recepție nu pot face parte membrii colectivului de proiectare, de execuție, diriginții lucrărilor, reprezentanții furnizorilor de utilaje și personalul ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor, precum și al beneficiarului de investiții, care au participat direct la realizarea obiectivului.

La nivelul întreprinderii, numirea comisiei de recepție este de competența biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, potrivit art. 37 lit. j din Legea nr. 5/1978. La centrale, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii are aceeași competență.

Este necesar a arăta că termenul de garanție curge de la data recepției preliminare. Termenul de garanție este de trei ani pentru construcțiile din sectorul minier, hidroenergetic și baraje, de doi ani pentru construcțiile termoenergetice, linii și stații electrice, de un an și șase luni pentru construcțiile de locuințe și de un an pentru construcțiile industriale și toate celelalte categorii de construcții, astfel cum prevede art. 59 alin. 2 din Legea nr. 8/1977.

Potrivit art. 56 alin. 2 din aceeași lege, și art. 71 alin. 1 din Legea nr. 9/1980, recepția finală se efectuează la expirarea perioadei de garanție.

Procesul-verbal de recepție încheiat de comisia de recepție constituie documentul de atestare a calității construcției (art. 62 din Legea nr. 8/1977).

Documentul — procesul verbal de recepție — pe care îl încheie comisia are drept scop de a evita intrarea în circuitul economic a fondurilor fixe care nu îndeplinesc parametrii stabiliți prin acte normative sau pe cale convențională și care atestă îndeplinirea condițiilor de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării construcției, are funcții multiple. El atestă executarea lucrării în calitatea cerută și intrarea fondului fix în administrarea directă a unității. Constituind și temeiul documentelor de decontare la bancă, procesul-verbal de recepție trebuie să îndeplinească condițiile prescrise de lege. Printre acestea, data este unul din elementele esențiale, deoarece ea marchează momentul intrării fondului fix în administrarea directă a unității și punerea în funcțiune a acestuia în vederea calculării amortizării.

Recepția celorlalte fonduri fixe, care nu sînt realizate din fondurile de investiții, ci din fondurile de producție ale întreprinderii, este reglementată de anumite prevederi ale Legii nr. 71/1979 și ale Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Efectuarea reparațiilor capitale

Păstrarea ritmului de fabricație și a calității procesului tehnologic impun cu necesitate menținerea tuturor utilajelor, instalațiilor și aparatelor în cea mai perfectă stare de funcționare. Aceasta face necesară efectuarea periodică și la termen a reparațiilor capitale la fondurile fixe.

Recunoscîndu-se implicit importanța efectuării reparațiilor capitale, art. 35 lit. c din Legea nr. 5/1978 prevede că activitatea legată de repararea fondurilor fixe intră în sfera de atribuții și răspunderi a consiliului oamenilor muncii din întreprindere.

Art. 74—83 din Legea nr. 9/1980 și pct. 29—35 inclusiv din Anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 139/1969 (republicată în B. Of. I nr. 28 din 5 aprilie 1977), precum și „Normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe", elaborate de ministerele coordonatoare, reprezintă prevederile legale de bază în domeniul reparațiilor capitale.

Reparațiile capitale sînt definite de Legea nr. 9/1980 în modul următor: reparațiile capitale reprezintă complexul de lucrări ce se execută asupra fondurilor fixe în funcțiune și care au drept scop să asigure menținerea caracteristicilor tehnico-economice ale acestora pe întreaga durată de serviciu normată. Activitatea de reparații capitale cuprinde și partea de reparații capitale care se efectuează în cadrul reviziilor generale ale utilajelor si instalațiilor tehnologice, precum și modernizarea acestora ori de cîte ori este posibil, în condiții economice, care să conducă la îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici, corespunzător tipurilor similare care se produc în perioada efectuării reparației capitalei, la mărirea randamentelor, reducerea consumurilor energetice și de materii prime, sporirea gradului de automatizare, creșterea capacității de producție și îmbunătățirea calității produselor.

In conformitate cu pct. 30 și 31 din Anexa 1 la H.C.M. nr. 139/1969, la efectuarea reparațiilor capitale unitățile economice de stat vor ține seama de următorii doi indicatori prevăzuți în normativele tehnice:

— „ciclul de funcționare" exprimat în ani, ore de funcționare sau km parcurși de la data punerii în funcțiune a unui fond fix pînă la efectuarea primei reparații capitale, sau între două reparații capitale succesive, sau alți indicatori specifici anumitor fonduri fixe;

— „normativul valoric", care reprezintă raportul procentual între costul normat al reparației capitale și valoarea de înlocuire a fondului fix sau prețul ferm pentru acele reparații capitale pentru care sînt stabilite astfel de prețuri.

Ținînd seama de gradul de uzură și starea tehnică a fondurilor fixe, ciclul de funcționare poate fi micșorat cu 10% pe baza aprobării centralei economice. Micșorarea ciclului de funcționare cu mai mult de 10% se poate aproba de organul tutelar central.

Depășirea normativului valoric cu cel mult 5% din valoarea de înlocuire a fondului fix poate fi aprobată de centrala economică, iar depășirea cu un procent mai mare poate fi aprobată de organul tutelar central, cu condiția ca normativul valoric total să nu depășească 60% din valoarea de înlocuire a fondului fix.

Micșorarea ciclului de funcționare cu mai mult de 10% și majorarea normativului valoric cu mai mult de 5% din valoarea de înlocuire a fondului fix se pot aproba numai în cazul în care unele fonduri fixe sînt folosite în condiții speciale de unități economice de stat subordonate altor organe centrale decît ministerele elaboratoare ale normativele, iar ministerele tutelare ale unităților care le dețin au aprobat normative tehnice de reparare cu caracter departamental.

Potrivit prevederilor pct. 29 din anexa citată, „Normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe", elaborate de ministere pentru fondurile fixe specifice ramurilor economice din care fac parte, au caracter republican și se utilizează de către toate unitățile economice de stat, indiferent de apartenență, pentru întocmirea graficului de reparații capitale, a planului de reparații capitale și a devizelor pentru executarea lor. În cazurile în care ministerele elaboratoare modifică sau completează normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe specifice, în termen de 10 zile de la aprobarea lor de către conducerea acestor ministere, modificările și completările vor fi comunicate tuturor ministerelor, organele centrale ale administrației de stat și consiliilor populare județene.

Planurile de reparații capitale ale unităților socialiste de stat, întocmite pe obiective și lucrări, se aprobă de către ministere, celelalte organe centrale de stat și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pe baza avizului unităților bancare la care își au contul pentru activitatea de bază.

Unitățile bancare verifică planurile de reparații capitale și executarea acestora, urmărind dimensionarea cît

mai reală a cheltuielilor, respectarea normelor și normativelor în vigoare, realizarea de economii și modul de utilizare a fondurilor pentru reparații capitale.

Documentațiile tehnico-economice prevăzute de lege pentru reparațiile capitale se întocmesc de către compartimente ale unităților deținătoare de fonduri fixe sau — după caz — de unități specializate și se aprobă de către organele de conducere colectivă ale acestora și anume de către consiliile oamenilor muncii, așa cum prevede Legea nr. 5/1978 urmărindu-se respectarea prevederilor din normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe.

Unitățile economice sînt obligate a planifica reparația capitală atunci cînd — în condițiile legii — aceasta este necesară. Orice economii și beneficii rezultate din neefectuarea reparațiilor capitale planificate se consideră realizate fără efort propriu. Într-adevăr, potrivit art. 78 din Legea nr. 9/1980, economiile la costuri și beneficiile obținute de unitățile economice de stat ca urmare a neefectuării reparațiilor capitale planificate se consideră realizate fără efort propriu și nu se iau în calcul la stabilirea stimulentelor materiale ce se acordă pe seama îndeplinirii și depășirii beneficiilor planificate.

Sarcinile de reparații capitale se înscriu în planurile anuale, în liste distincte, ținînd seama de realizarea ciclurilor de funcționare a fondurilor fixe, prevăzute în normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe și de necesitatea executării acestora la termenele scadente ; prin plan se stabilesc, pe titulari, volumele totale de reparații capitale cu defalcarea lor pentru construcții și utilaje.

Listele se prezintă la aprobare odată cu adoptarea planului național unic și au la bază justificarea necesității, oportunității, eficienței și alte elemente caracteristice fiecărei poziții.

Listele se întocmesc pe ministere, celelalte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pe centrale și întreprinderi și cuprind reparațiile capitale pentru principalele utilaje tehnologice, clădiri și construcții, precum și pentru grupele de utilaje standardizate mai importante, costul lucrărilor, executanții și termenele de realizare a acestora.

Etapele și modul de elaborare și aprobare a planurilor de reparații capitale și revizii generale sînt cele prevăzute în Legea nr. 8/1972 (modificată și republicată în 1979).

Cheltuielile efectuate pentru executarea lucrărilor de reparații capitale se includ în costurile de producție, de prestări de servicii sau în cheltuielile de circulație, după caz, în condițiile stabilite de lege.

Pentru evitarea încărcării neuniforme a costurilor anuale de producție, cheltuielile de reparații capitale ale unor utilaje importante pot fi eșalonate prin cote anuale corespunzătoare ciclului de reparații capitale ; titularii de plan vor prezenta, odată cu propunerile anuale de plan, lista acestor utilaje.

Centralele industriale, întreprinderile și celelalte unități au obligația să asigure executarea la timp și în condiții de calitate a tuturor reparațiilor capitale prevăzute în plan. În acest scop vor asigura dezvoltarea capacităților din sectoarele de reparații capitale ale întreprinderilor deținătoare de fonduri fixe, a capacității întreprideriilor specializate în repararea mașinilor și utilajelor, precum și extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în efectuarea reparațiilor capitale ale diverselor categorii de utilaje.

Recepția reparațiilor capitale se efectuează de către comisii de recepție numite de organele de conducere colectivă ale organelor ierarhice imediat superioare. Comisiile de recepție răspund, împreună cu executanții lucrărilor, de calitatea reparațiilor efectuate, care trebuie să asigure funcționarea normală a fondurilor fixe pe întreaga durată corespunzătoare ciclurilor normate ale reparațiilor capitale.

În conformitate cu prevederile art. 90 din Legea nr. 9/1980, băncile finanțează lucrările de reparații capitale pe baza planului de reparații capitale, bugetului de venituri și cheltuieli și a documentației tehnice elaborate și aprobate în condițiile legii.

Efectuarea reparațiilor curente la fondurile fixe

Menținerea în stare de funcționare și la parametri maximi a întregului parc de mașini, utilaje, instalații și în general, a tuturor fondurilor fixe din dotare constituie o obligație principală a tuturor unităților socialiste și în primul rînd a celor economice. În acest scop ele sînt obligate a efectua lucrări curente și reparații capitale.

Reparațiile curente se efectuează pe baza programelor și graficelor elaborate de serviciile tehnice de resort — în special de compartimentul mecanicului șef — și se aprobă de organul de conducere al unității care deține fondul fix. Ele devin sarcini de serviciu pentru personalul de execuție din compartimentele respective.

Reparațiile curente trebuie să asigure exploatarea în condiții de siguranță și la nivelul parametrilor proiectați a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pînă la perioada de efectuare a reparațiilor capitale, prevăzute de art. 75 din Legea nr. 14/1971. Drept urmare, orice reparație curentă efectuată necorespunzător poate atrage răspunderea disciplinară și eventual și materială, a celor vinovați.

Deși în practică sînt cunoscute mai multe sisteme d reparare a fondurilor fixe dintre care amintim : reparare după nevoi, repararea pe baza constatărilor și repararea preventiv-planificată, față de prevederea cuprinsă în art. 75 din L. nr. 14/1971, potrivit căreia reparațiile curente se efectuează pe baza unor programe și grafice, repararea după nevoi trebuie exclusă, în principiu, ca modalitate de lucru în unitățile noastre socialiste. În schimb, reparațiile pe baza constatărilor și mai ales metoda de a efectua reparațiile curente în mod preventiv-planificat reprezintă modalități ce trebuie urmate de unitățile noastre socialiste în politica lor de mentenanță a fondurilor fixe. În cadrul reparațiilor preventiv-planificate, ele sînt organizate în cicluri, exprimate în ore de funcționare, număr de km echivalenți parcurși, de la data dării în funcțiune a utilajului nou și pînă la prima reparație capitală, între două reparații capitale succesive și între ultima reparație capitală și scoaterea din uz. În cadrul fiecărui ciclu de reparații sînt prevăzute a se executa diferite grupe de lucrări de reparații.

Recondiționarea pieselor și subansamblelor

Potrivit art. 62 din L. nr. 14/1971, M.A.T.M.C.G.F.F. are obligația ca, la propunerea coordonatorilor de balanțe de piese de schimb, să stabilească norme și normative de recondiționare a pieselor și subansamblelor, obligatorii pentru toate unitățile, indiferent de subordonare.

Recondiționarea constituie unul din mijloacele ce stau la dispoziția întreprinderilor și centralelor în vederea refolosirii pieselor și subansamblelor. Ea este, în numeroase cazuri, deosebit de eficientă, întrucît reclamă mijloace de producție și forță de muncă mult inferioare celor necesare pentru crearea unei piese noi. Avînd în vedere că recondiționarea pieselor uzate are o influență favorabilă asupra beneficiului și producției nete, această activitate trebuie stimulată în toate unitățile constituind, dealtfel, și o obligație de ordin legal.

În conformitate cu prevederile art. 60 alin. 1 din L. nr. 14/1971, întreprinderile și centralele sînt obligate să asigure recuperarea și refolosirea prin recondiționare a pieselor și subansamblelor rezultate la efectuarea reparațiilor sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor scoase din funcțiune. În acest scop, același text de lege în alin. 2 interzice distrugerea, degradarea sau predarea ca material vechi a pieselor și subansamblelor rezultate care pot fi recondiționate.

Potrivit art. 63 alin. 1 din lege obligă unitățile socialiste să realizeze tehnologiile, utilajele și capactiățile de producție necesare recondiționării pieselor și subansamblelor. În baza art. 64 alin. 1, piesele și subansamblele rezultate din dezmembrări care nu pot fi folosite ca atare, trebuie recondiționate de către unitatea care efectuează reparația sau dezmembrarea în ateliere de producție sau, după caz, în formații de lucru, ateliere sau secții special organizate. În cazul în care, din cauza gradului de complexitate și tehnicitate, recondiționarea nu poate avea loc în cadrul întreprinderii din cauză că nivelul său de dotare este depășit, operațiile de recondiționare se vor efectua de către unitățile producătoare. Categoriile de piese și subansamble ce urmează a fi recondiționate de către producători se stabilesc de ministerele în a căror subordine se află acestea din urmă.

Pentru a se crea un cadru organizat și unitar activităților de recondiționare, acestea se stabilesc prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, iar spre a obliga unitățile de a efectua recondiționările posibile la nivelul lor, livrarea pieselor și subansamblelor noi se va face — potrivit art. 61 alin. 2 din lege — numai pe măsura îndeplinirii de către beneficiar a obligației de recondiționare, rezultată din plan.

Pentru piesele și subansamblele rezultate de la repararea sau dezmembrarea bunurilor de folosință îndelungată provenite de la populație sau de la organizațiile cooperatiste și obștești recondiționarea se efectuează de unitățile industriei mici.

Recondiționarea trebuie să se realizeze cu costuri minime și consumuri reduse de materiale și manoperă — dispune art. 66 din legea citată — astfel încît să contribuie la creșterea eficienței. Unitățile economice au obligația — potrivit art. 66 alin. 2, să organizeze sistemul de evidență a tuturor pieselor și subansamblelor recondiționate, precum și a modului de folosire a acestora, în conformitate cu prevederile legale privind gestionarea bunurilor.

Recondiționarea pieselor și subansamblelor reprezintă o atribuție a conducerii unității, iar hotărîrile acesteia devin sarcini de serviciu pentru personalul respectiv.

Gestiuni

a) **Definire.** L. nr. 22/1969 deși nu definește noțiunea de gestiune, din contextul ei rezultă însă două accepțiuni: într-o primă accepțiune, prin gestiune se înțelege totalitatea operațiilor de primire, păstrare și eliberare a bunurilor materiale sau a valorilor bănești, îndeplinite de angajatul unei organizații socialiste în cadrul atribuțiilor principale de serviciu. Într-o a doua accepțiune, prin gestiune, se înțelege totalitatea bunurilor încredințate uneia sau mai multor persoane în vederea primirii, păstrării și eliberării lor. În primul concept de gestiune se au în vedere faptele materiale ale angajaților în funcția de gestionar, în timp ce în al doilea concept se are în vedere unitatea de aprovizionare și desfacere în care se găsesc bunuri încredințate pentru gestionare. Așadar, în oricare accepțiune am lua noțiunea de gestiune, ea prezintă o sumă de activități pe care gestionarul este obligat să le efectueze pentru păstrarea și asigurarea integrității bunurilor sau a valorilor bănești primite în gestiunea sa.

b) **Clasificare.** O primă clasificare bipartidă a gestiunilor este aceea în **gestiuni de bunuri** și **gestiuni bănești și alte valori.** Facem precizarea că prin normele metodologice privind contabilitatea unităților economice, aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 595/1970, date în aplicarea H.C.M. nr. 1885/1970, se utilizează expresia de valori materiale în loc de bunuri.

În opoziție cu gestiunile de bunuri — care au ca obiect în toate cazurile lucruri concrete, cu o valoare intrinsecă, materializată sub diverse forme — prin gestiunile bănești se înțelege numerarul legal intrat în casa unei unități, precum și alte valori nemateriale (timbre, tichete de transport etc.).

Spre deosebire de gestiunile din unitățile productive și cele bugetare în care gestiunile de bunuri sînt în toate cazurile distincte de cele bănești, în unitățile comerțului cu amănuntul întîlnim un gen distinct de gestiuni pe care le denumim **gestiuni mixte.** Particularitățile acestui gen de gestiuni sînt următoarele: același gestionar gestionează atît mărfuri (bunuri) cît și numerar; evidența se ține în toate cazurile numai valoric; mărfurile (bunurile) se transformă în bani pe măsura vînzării lor, gestionarul fiind ținut să justifice soldul valoric, ce poate fi constituit numai din mărfuri sau din mărfuri plus numerarul încasat în cursul zilei. Facem mențiunea că sîntem în fața unor gestiuni mixte unice și în cazul în care unitățile comerciale sînt dotate cu case de marcat; încasarea numerarului prin casierul de la unitate nu constituie decît un mijloc de organizare a vînzărilor (și de control asupra vînzărilor) fără ca aceste case să constituie o gestiune distinctă în raport cu organizația

comercială de care depinde unitatea. Cu alte cuvinte, casierul de unitate este ținut să răspundă de numerarul încasat față de responsabilul de unitate și nu față de organizația comercială; depunerile zilnice se fac în contul unității comerciale, cu ele descărcîndu-se contul global valoric de mărfuri predate spre vînzare unității respective.

Gestiuni cu evidență cantitativă — gestiuni valorice; clasificarea gestiunilor din acest punct de vedere prezintă importanță sub aspectul tehnicii folosite pentru evidență. Gestiunile cu evidență cantitativă se organizează în cadrul unităților economice productive și la instituțiile de stat; aceste gestiuni se caracterizează prin aceea că evidența tehnico-operativă se ține pe fiecare bun în parte, numai cantitativ, cu indicarea tuturor specificațiilor. Gestiunile valorice, așa cum am arătat mai sus, se organizează în cadrul unităților comerciale cu amănuntul, avînd drept caracteristică înregistrarea mărfurilor intrate în unitate numai global valoric. Ieșirile de mărfuri se scad din evidența tehnico-operativă, ținută prin raportul de gestiune tot valoric, fie că reprezintă vînzări zilnice, sau transferuri de mărfuri către alte unități.

c) **Înființare.** Legea nu stabilește în mod expres condițiile ce trebuie să fie îndeplinite pentru a se proceda la înființarea gestiunilor de bunuri. Cu toate acestea, pot fi stabilite unele criterii orientative pentru înființarea de gestiuni: volumul operațiilor de primiri-predări este primul și cel mai important criteriu pentru determinarea numărului de gestiuni; astfel, într-o instituție de stat mică poate exista o singură gestiune generală pentru toate bunurile, pe cîtă vreme într-o întreprindere pot fi înființate gestiuni specializate pe produse finite, materii prime, piese de schimb, carburanți etc.; locul de depozitare conduce de regulă, la înființarea de gestiuni distincte; astfel, pentru aceleași produse pot exista gestiuni la depozitele centrale, precum și gestiuni pe secții de producție, în special cînd acestea sînt dispersate; destinația bunurilor determină, de asemenea, înființarea de gestiuni diferite; bunurile destinate investițiilor (procurate din fondul de investiții) vor fi gestionate separat de cele pentru producție sau consum curent; specificul, complexitatea și volumul operațiilor de încasări și plăți, este un criteriu care determină organizarea mai multor casierii, ghișee sau puncte de încasări și plăți, a căror activitate este coordonată de către un casier central. În practica unităților economice numărul și natura gestiunilor de bunuri se determină prin organigramă, iar la instituțiile de stat prin statul de funcțiuni, aprobat de forurile competente.

În activitatea de gestionare a bunurilor și a numerarului, actele normative în materie prevăd obligația conducătorilor organizațiilor socialiste, de a asigura gestionarilor mijloacele materiale necesare. Desigur, aceste mijloace materiale sînt mai mult sau mai puțin complexe, în funcție de natura gestiunilor.

Gestionari

a) **Definire:** Art. 1 din L. nr. 22/1969 arată că „gestionar ...este acel angajat al unei organizații socialiste care are ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri aflate în administrarea, folosința sau deținerea, chiar temporară, a unei organizații socialiste, indiferent de modul de dobîndire și de locul unde se află bunurile". Regulamentul operațiunilor de casă, aprobat prin D. nr. 209/1976, la art. 3, face următoarea precizare: „casierii sînt gestionari de mijloace bănești și alte valori, potrivit legii".

L. nr. 22/1969, prin art. 1, alin. 2, obligă ministerele și celelalte organe centrale să stabilească funcțiile prin a căror ocupare angajatul dobîndește calitatea de gestionar. În practică, nu numai persoanele care sînt încadrate pe posturi gestionare îndeplinesc acte și fapte de gestiune; asemenea persoane se numesc gestionari de fapt. Deși legea menționată nu definește noțiunea de gestionar de fapt, prevede totuși, la art. 31, că persoana care primește, păstrează și eliberează bunuri, fără a avea calitatea de gestionar în înțelesul art. 1, răspunde integral, aplicîndu-i-se în mod corespunzător prevederile Cap. IV. Cu alte cuvinte, dacă o persoană încadrată într-o funcție care nu figurează pe listele de gestionari, dar în fapt, sub aspectul criteriului material, el primește, păstrează și eliberează bunuri, chiar temporar, el este un gestionar de fapt.

b) **Condiții.** Potrivit L. nr. 22/1969, art. 3, „Poate fi gestionar cel care a împlinit vîrsta de 21 ani, a absolvit școala generală sau o școală echivalentă și are cunoștințele necesare pentru a îndeplini această funcție. În funcție de complexitatea gestiunilor, de natura și valoarea bunurilor și de cunoștințele ce le implică gestionarea lor, ministerele și celelalte organe centrale stabilesc: a) categoriile de gestiuni pentru care gestionarul trebuie să fi absolvit liceul ori o școală profesională în specialitatea corespunzătoare gestiunii sau o școală echivalentă și să aibă un anumit stagiu în munca de gestionar; b) categoriile de gestiuni pentru care funcția de gestionar poate fi îndeplinită și de cel care a împlinit vîrsta de 18 ani".

Alături de condițiile de vîrstă și pregătire, L. nr .22/1969 impune și alte condiții legate de corectitudinea și comportamentul anterior al persoanei care urmează să fie încadrată în post gestionar. Ca urmare, art. 5, din legea menționată prevede că „organizațiile socialiste sînt obligate să ceară organelor miliției relații cu privire la antecedentele penale ale celor ce urmează să fie angajați sau trecuți în funcții de gestionari. Organele miliției sînt obligate să comunice aceste relații în termen de cel mult 30 zile de la primirea cererii". În continuare, art. 6 prevede că „cel ce urmează a fi angajat sau trecut în funcția de gestionar va prezenta o dovadă eliberată de organizația socialistă în care a fost anterior încadrat, din care să rezulte dacă a produs pagube avutului obștesc, natura acestora și dacă ele au fost acoperite. Această dovadă poate fi cerută de la ultimul loc de muncă și de organizația socialistă care ar urma să facă angajarea sau trecerea în funcția de gestionar. Organizațiile socialiste sînt obligate să elibereze sau, după caz, să comunice dovada prevăzută în aliniatul 1, în termen de cel mult 10 zile de la primirea cererii. În raport cu cele arătate în dovadă, conducătorul organizației socialiste va hotărî asupra angajării sau trecerii în funcția de gestionar".

De asemenea, L. nr. 22/1969, prin art. 7, stabilește că „în cazul în care gestiunea este încredințată mai multor persoane, angajarea sau trecerea în funcția de gestionar se face cu avizul scris al celorlalți gestionari". Și, în continuare, se arată că „angajarea sau trecerea unei persoane

într-o funcție din subordinea gestionarului se face cu avizul scris al acestuia".

c) **Interdicții.** Reproducem art. 4 din L. nr. 22/1969, care prevede că „nu poate fi gestionar cel condamnat pentru săvîrșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă la prezenta lege, chiar dacă a fost grațiat. Nu poate fi angajat sau trecut în funcția de gestionar cel aflat în curs de urmărire penală sau de judecată pentru săvîrșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă. Dacă în cursul urmăririi penale, al judecății sau după condamnare a intervenit amnistia, cel care a săvîrșit vreuna dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă nu poate fi gestionar timp de 2 ani de la data intervenirii amnistiei. Cel căruia i s-a suspendat condiționat executarea pedepsei nu poate fi gestionar în cursul termenului de încercare și 2 ani de la expirarea acestui termen". O altă categorie de interdicții este prevăzută de art. 9 al legii citate; potrivit acestui text „conducătorii organizațiilor socialiste, angajații cu atribuții de control financiar, precum și contabilii, cu excepția acelora care sînt încadrați în unități mici determinate de ministere și celelalte organe centrale, nu pot face operații de primire, păstrare și eliberare de bunuri".

Garanții

a) **Condiții-cuantum.** Potrivit art. 10, din L. nr. 22/1969, „gestionarul are obligația de a constitui o garanție în numerar. Ministerele și celelalte organe centrale stabilesc, în funcție de natura și valoarea bunurilor gestionate, plafoanele valorice și condițiile în care este obligatorie și constituirea unor garanții suplimentare, constînd din: a) afectarea unor bunuri imobile sau bunuri mobile de folosință îndelungată, proprietate a gestionarului sau a unor terți, pentru garantarea față de organizația socialistă, a acoperirii pagubelor ce s-ar cauza de gestionar; b) obligații asumate de terți față de organizația socialistă de a acoperi pagubele ce s-ar cauza de gestionar, fie integral, fie pentru o sumă determinată. Garanția suplimentară prevăzută la alineatul precedent poate fi constituită și în numerar. Ministerele și celelalte organe centrale pot extinde, în funcție de natura și valoarea bunurilor, obligația de a constitui garanții în condițiile prezentului capitol și asupra altor categorii de angajați care mînuiesc bunuri, cu excepția celor care primesc bunuri spre a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Nu este obligat să constituie garanție cel care înlocuiește temporar un gestionar sau cel căruia i se încredințează o gestiune pe o perioadă de cel mult 60 zile pînă la numirea unui gestionar. În continuare, art. 11, stabilește că „constituirea garanției se face prin contract încheiat în scris. Garanțiile reciproce între gestionari nu sînt admise. Aceeași persoană nu poate constitui garanții pentru mai mulți gestionari. Cel care constituie garanția va declara, în scris, dacă a mai constituit alte garanții. Garanțiile suplimentare se constituie înainte de încredințarea gestiunii". Cu privire la cuantumul garanțiilor în numerar, art. 12 din legea citată, precizează că va fi de minimum o retribuție și de maximum trei retribuții tarifare lunare ale gestionarului; ea nu va putea depăși valoarea bunurilor încredințate. Pentru gestionarii retribuiți pe bază de cotă procentuală, cuantumul minim al garanției în numerar va fi echivalent cu cîștigul mediu pe o lună, iar cel maxim cu cîștigul mediu pe 3 luni.

b) **Constituire.** Art. 13, din L. nr. 22/1969, prevede că „garanțiile în numerar se rețin în rate lunare de 1/10 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz. Dacă, din cauza altor rețineri, ratele în contul garanției în numerar nu pot fi reținute, gestionarul este obligat să le depună. Pentru angajații temporari, alții decît cei prevăzuți la articolul 10 alineatul ultim, precum și pentru angajații sezonieri, se vor putea stabili rate mai mari sau chiar obligativitatea depunerii, la încredințarea gestiunii, a garanției integrale în numerar". Potrivit prevederilor art. 15, garanția în numerar va fi depusă de către organizația socialistă la Casa de Economii și Consemnațiuni, înscriindu-se într-un carnet de consemnare pe numele gestionarului. Carnetul de consemnare va fi păstrat de organizația socialistă în favoarea căreia s-a constituit garanția. Pentru garanția depusă, Casa de Economii și Consemnațiuni acordă o dobîndă de 1,5% pe an. În continuare, art. 16 face precizarea potrivit căreia „garanția în numerar și dobînda aferentă pot fi ridicate de către gestionarul titular al carnetului de consemnare la încetarea contractului său de muncă sau la trecerea într-o funcție pentru care nu se cere garanție, în situația în care nu a cauzat o pagubă sau cînd paguba a fost acoperită în întregime. Organizația socialistă este obligată, în aceste cazuri, să elibereze gestionarului, în termen de cel mult 10 zile, carnetul de consemnare împreună cu o comunicare către Casa de Economii și Consemnațiuni în care să se arate că titularul are dreptul să ridice garanția. În cazul transferării gestionarului într-o altă funcție pentru care de asemenea se cere garanție, carnetul de consemnare în care au fost înscrise sumele depuse drept garanție va fi trecut la noul loc de muncă, procedîndu-se atunci cînd este cazul, potrivit articolului 20. Cînd gestionarul a cauzat o pagubă în gestiune la locul său de muncă și aceasta nu se acoperă integral în termen de o lună de la obținerea titlului executoriu definitiv, organizația socialistă se va despăgubi din garanția în numerar constituită în favoarea sa. În situația în care sumele depuse drept garanție au fost ridicate, în întregime sau în parte, de organizația socialistă pentru a se despăgubi, gestionarul este obligat să reîntregească garanția în numerar în rate lunare de 1/3 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu lunar, dispozițiile articolului 13 aplicîndu-se în mod corespunzător". Art. 17 din L. nr. 22/1969 prevede că C.E.C.-ul are obligația să elibereze sumele depuse drept garanție după caz: titularului carnetului de consemnare, pe baza comunicării făcute de organizația socialistă și a prezentării carnetului; organizației socialiste, pe baza cererii acesteia și a unei copii certificate de pe titlul executoriu definitiv obținut împotriva gestionarului.

c) **Garanții suplimentare.** Am arătat mai sus că în anumite condiții, de regulă valoarea mare a bunurilor predate în gestiune, este necesară constituirea unei garanții suplimentare. Art. 18 din L. 22/1969 prevede că în vederea constituirii unor astfel de garanții, imobilele — proprietatea gestionarului sau a unor terți — se evaluează în conformitate cu dispozițiile legale privind modul de stabilire a despăgubirilor pentru terenurile și construcțiile care trec

în proprietatea statului prin expropriere. Bunurile mobile se evaluează la 50% din prețul de vînzare cu amănuntul. În cazul în care bunurile mobile nu au preț de vînzare cu amănuntul, evaluarea se face de organizația socialistă în favoarea căreia este constituită garanția, care va consulta, în caz de necesitate, organele de specialitate. Art. 19 prevede, în continuare, că „pentru bunurile mobile constituite garanție, organizația socialistă va cere înscripția ipotecii, care se va dispune pe baza cererii și a contractului de garanție. Bunurile mobile constituite garanție rămîn în folosința gestionarului sau a terțului garant, după caz, și nu vor putea fi înstrăinate fără înștiințarea prealabilă a organizației socialiste. În cazul în care bunurile constituite garanție sînt urmărite silit de alți creditori, gestionarul sau terțul garant, după caz, este obligat să înștiințeze de îndată organizația socialistă. În situația în care terțul garant n-a făcut această înștiințare, el rămîne obligat să acopere pagubele ce s-ar cauza de gestionar în limita valorii bunurilor constituite garanție". Cu privire la executarea garanțiilor suplimentare, art. 22, din legea menționată stabilește că acestea se urmăresc silit pe baza contractului de garanție și a titlului executoriu definitiv obținut împotriva gestionarului. În cazul în care urmărirea silită a fost pornită de mai mulți creditori, organizația socialistă în favoarea căreia s-a constituit garanția suplimentară are drept de preferință asupra sumelor realizate prin valorificarea bunurilor constituite garanție, în condițiile privind creanțele garantate prin ipotecă sau gaj prevăzute de dispozițiile legale referitoare la executarea silită a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste împotriva persoanelor fizice.

d) **Recalcularea garanțiilor.** Art. 20 din L. nr. 22/1969 stabilește regula potrivit căreia garanțiile vor fi recalculate periodic în funcție de schimbările intervenite în retribuția tarifară a gestionarului, precum și în specificul și valoarea bunurilor gestionate, procedîndu-se la modificarea corespunzătoare a contractului de garanție.

În cazul în care, în urma recalculării, este necesară completarea garanției în numerar, se va proceda conform articolului 13. Dacă garanția în numerar depusă este mai mare decît garanția recalculată, diferența se va elibera, în termen de cel mult 10 zile, gestionarului.

În cazul în care, în urma recalculării, este necesară constituirea sau completarea garanțiilor suplimentare, aceasta se face în termen de 60 zile de la data recalculării. În continuare, art. 21 prevede că în situațiile în care gestionarul nu constituie, sau nu completează garanția în numerar sau suplimentară, din motive independente de voința acestuia se procedează la trecerea sa în altă funcție ori, dacă aceasta nu este posibil, la desfacerea contractului său de muncă. În acest din urmă caz, privitor la drepturile angajatului se vor aplica dispozițiile din legislația muncii referitoare la desfacerea contractului de muncă pentru motive ce nu sînt imputabile angajatului.

Predarea-primirea gestiunilor

Prima operațiune de primire a bunurilor pe care o face orice gestionar numit în funcție, este aceea de preluare a gestiunii de la predător, acesta din urmă putînd fi fie vechiul gestionar, fie alte persoane prevăzute de lege. Desigur, în unitățile nou înființate sau în cazul unor depozite care se extind, situații în care se înființează noi gestiuni, acestea iau naștere în fapt odată cu primele bunuri legal primite și înregistrate în evidență. H.C.M. nr. 2230/1969, la art. 1, prevede că „predarea-primirea gestiunii de bunuri materiale se face între gestionarul care predă și cel care primește, pe baza dispoziției scrise a conducătorului organizației socialiste. În dispoziție se vor arăta: gestiunea care se predă, numele și prenumele gestionarilor și ale persoanelor care, conform prezentei hotărîri, participă la operația de predare-primire, precum și locul, ziua și ora începerii acestei operații. În continuare, art. 2 prevede că gestionarul, în cazul în care este împiedicat să efectueze personal predarea, poate desemna o persoană care consimte să-l reprezinte la această operație; pentru unitățile Ministerului Forțelor Armate și ale Ministerului Afacerilor Interne, reprezentantul gestionarului trebuie să fie un angajat al unității respective. Gestionarul sau reprezentantul său va fi încunoștiințat în scris despre locul și timpul stabilit pentru predare. În cazul în care gestionarul sau reprezentantul său nu se prezintă la locul și timpul stabilit, predarea se face în numele gestionarului de către un angajat desemnat în acest scop de conducătorul organizației socialiste. Dacă nu a fost numit un gestionar, conducătorul organizației socialiste va desemna un angajat căruia i se va preda gestiunea și care va gestiona bunurile pe o perioadă de cel mult 60 zile. Potrivit prevederilor art. 3, din actul normativ menționat, la predarea-primirea gestiunii participă un delegat din compartimentul de care ține gestiunea și un delegat din serviciul contabilității, care dau îndrumările necesare, controlează și certifică exactitatea datelor înscrise în actele de predare-primire. Art. 4 din același act normativ stabilește că predarea-primirea gestiunii se face prin inventarierea totală a bunurilor din gestiune, întocmindu-se un proces-verbal ce se semnează de gestionarul care predă și de gestionarul care primește gestiunea, precum și de persoanele împuternicite să asiste la efectuarea operațiunii.

Elaborarea și aprobarea normelor de consum

Norma de consum reprezintă elementul de bază pentru stabilirea necesarului de aprovizionat și de contractat precum și pentru introducerea în consum a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei. Dispozițiile art. 87 din Legea nr. 14/1971 prevăd că normele de consum stau la baza elaborării planului de aprovizionare tehnico-materială, contractării, livrării, introducerii în consum și utilizării materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei în toate sectoarele economiei naționale.

În conformitate cu prevederile art. 81 alin. 1 din Legea nr. 14/1971 modificată și completată prin Legea nr. 11/1980, materiile prime, materialele, combustibilii și energia, precum și celelalte resurse materiale se folosesc în întreaga economie națională numai pe bază de norme și normative de consum aprobate potrivit legii. Această dispoziție legală imperativă impune ca — la nivel de întreprindere și cen-

trală — să se elaboreze şi să se aplice norme de consum pentru toate categoriile de produse, servicii şi lucrări pe care le realizează. Astfel, potrivit art. 82 din acelaşi act normativ, întreprinderile, centralele, unităţile de cercetare, inginerie tehnologică şi de proiectare, ministerele, celelalte organe centrale şi locale au obligaţia de a asigura normarea consumurilor pentru toate materiile prime, materialele, combustibilii şi energia utilizate prin :

— norme şi normative de consum, care stabilesc limitele maxime ale consumurilor materiale şi energetice pe unitatea de produs ;

— normative de valorificare, prin care se determină limita minimă a valorii produselor ce trebuie obţinută prin prelucrarea unei unităţi de material ;

— coeficienţi de utilizare, care reprezintă proporţia minimă în care materialele utilizate se regăsesc în produsele finite.

În unităţile industriale normele şi normativele de consum se determină pe baza documentaţiilor tehnice ale produselor. De asemenea, determinarea normelor şi normativelor de consum în respectivele întreprinderi se face luînd în considerare numai materii prime, materiale, repere şi subansamble prevăzute în normele de tipizare aprobate (art. 83 alin. 1 şi 2 din lege).

În activitatea de construcţii-montaj, normele de consum se stabilesc pe baza normelor de deviz şi în funcţie de volumul şi structura lucrărilor planificate (art. 84 alin. 1).

La produsele realizate prin cooperare, normele de consum se elaborează pentru întregul produs — conform art. 83 din legea citată — de către întreprinderea coordonatoare a produsului, pe baza datelor transmise de întreprinderile colaboratoare.

Elaborarea normelor de consum se face în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1106/1959 cu modificările ulterioare (H.C.M. nr. 121/1963, H.C.M. nr. 284/1964 şi H.C.M. nr. 879/1972).

Norma de consum reprezintă cantitatea maximă de materii prime, materiale, combustibili şi energie prevăzută să se consume pentru fabricarea unei unităţi de produs finit sau pentru executarea unei unităţi de prestaţie, în condiţii tehnico-organizatorice normale de producţie. Norma de consum poate fi : normă de consum de aprovizionare şi normă de consum tehnologic. Norma de consum de aprovizionare se foloseşte la întocmirea planului de aprovizionare, a planului preţului de cost al produsului şi respectiv al întreprinderii. Ea se compune din norma de consum tehnologic şi pierderile netehnologice. La rîndul său norma de consum tehnologic se compune din greutatea netă, volumul net sau suprafaţa netă a materialului înglobat în produsul finit şi din pierderile tehnologice (inerente procesului de fabricaţie).

Sînt cunoscute şi folosite următoarele metode de normare a consumului de materiale : metoda de calcul tehnic-analitic, metoda experimentală şi metoda statistică. Metoda principală de elaborare a normelor de consum specific este aceea a calculului tehnico-analitic, care are la bază o analiză riguroasă a documentaţiei tehnice şi studiul experienţei altor unităţi fruntaşe. În unele întreprinderi, ca urmare a particularităţilor procesului de producţie, se determină mai întîi consumul efectiv mediu realizat pe unitatea de produs în perioada anterioară, apoi se stabilesc măsurile care pot fi luate pentru reducerea consumului de materii prime, materiale etc., se calculează eficacitatea economică a acestor măsuri şi se determină norma de consum ce urmează a se folosi în perioada următoare.

Normele de consum se elaborează de compartimentele tehnice ale întreprinderii şi se aprobă de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în baza prevederilor art. 36 lit. g din Legea nr. 5/1978. Ne referim la normele de consum pentru activităţile la care nu sînt întocmite norme departamentale sau cu caracter republican. La nivel de centrală, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii este abilitat a aproba normative de consum la toate materiile prime şi produsele din competenţa sa, potrivit art. 48 lit. O din aceeaşi lege.

Normele de consum fundamentate ştiinţific sînt obligatorii. Ele trebuie respectate. Orice depăşire a consumului specific normat săvîrşită cu vinovăţie atrage răspunderea materială a celor culpabili. În cazul în care depăşirea consumului normat nu se datorează vinovăţiei personalului, ci unor cauze obiective, cei în cauză nu au a răspunde. Instanţele noastre judecătoreşti au fost constante în promovarea unor asemenea soluţii. În însăşi planul de conturi al unităţilor economice se află un subcont în care se înregistrează depăşirile de consum fără vinovăţie, a căror contravaloare se include în cheltuielile de producţie.

Normele de consum existente nu au caracter permanent şi nu sînt imuabile. Ele trebuie revizuite în scopul obţinerii continue de economii. În conformitate cu prevederile art. 81 alin. 2 din Legea nr. 14/1971, normele de consum de materiale şi energie pentru produsele şi tehnologiile existente în fabricaţie se revizuiesc anual şi se aprobă odată cu adoptarea planului.

Întreprinderile şi centralele, institutele de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, precum şi unităţile de proiectare trebuie să acţioneze pentru reducerea sistematică a normelor de consum în care scop sînt obligate să asigure:

— crearea de produse noi şi reproiectarea celor existente, în construcţie uşoară, miniaturizate, prin perfecţionarea principiilor funcţionale, îmbunătăţirea calităţii, durabilităţii şi fiabilităţii, simplificarea operaţiilor de întreţinere şi reparaţii ;

— aplicarea sau extinderea tehnologiilor noi care să asigure un grad mai mare de utilizare a materialelor ;

— creşterea gradului de recuperare şi refolosire eficientă a materialelor recuperabile şi a resurselor enrgetice refolosibile ;

— funcţionarea utilajelor şi instalaţiilor la parametri proiectaţi ;

— creşterea randamentului proceselor termice ;

— extinderea tehnologiilor economice de debitare şi a debitărilor complexe ;

— aprovizionarea cu materiale de dimensiuni fixe şi multiple, conform necesităţilor producţiei.

Normele de consum de materiale şi energie pentru produsele noi se elaborează şi se supun aprobării odată cu proiectele de execuţie (art. 81 alin. 3 din legea citată). Este, de asemenea, interzisă, proiectarea şi introducerea în pro-

ducție a unor produse și tehnologii noi dacă nu se asigură în acest mod consumuri specifice de materiale și energie mai reduse decît cele aflate în fabricație (art. 81 alin. 3 din lege).

Tot acest ansamblu de măsuri obligatorii se elaborează de compartimentele din unitățile economice și se aprobă de conducerea unității, reprezentînd sarcini de serviciu pentru personalul acesteia.

Directorul unității are printre atribuțiile sale și asigurarea aplicării măsurilor adoptate pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale etc. (art. 39 lit. c din L. nr. 5/1978.

Grupaj realizat de
dr. Al. DETEȘAN
dr. C. JORNESCU

Dreptul național al statelor

SIRIA : NOI REGLEMENTĂRI REFERITOARE LA IMPORTURILE EFECTUATE DE SECTORUL PRIVAT

Prin Decizia nr. 182/1981, autoritățile siriene au introdus condiționarea eliberării licențelor de import pentru achizițiile din străinătate efectuate de către firme din sectorul privat de constituirea, în prealabil, a unei garanții în numerar. În acest scop, au fost alcătuite 3 liste de produse în funcție de care sînt stabilite nivelurile de garanții ; nivelurile de garanții sînt de 25%, 50% sau 70% din valoarea mărfurilor care urmează a fi importate, după cum acestea din urmă fac parte dintr-una sau alta din listele menționate.

Garanțiile în numerar trebuie să fie vărsate de către importator, în monedă siriană, la Banca comercială a Siriei sau la o altă bancă siriană prin intermediul căreia urmează a fi efectuată plata importului.

ELVEȚIA : INTRODUCEREA DE LICENȚE DE IMPORT PENTRU ANUMITE PRODUSE

In baza unei ordonanțe recent adoptate, autoritățile elvețiene competente au introdus obligativitatea obținerii — din partea Oficiului federal pentru afaceri economice externe — de licențe de import de către importatorii care doresc să achiziționeze din străinătate săpun și materii prime sau semiprelucrate pentru fabricarea de săpunuri și de detergenți. De menționat că regimul licențelor de import se aplică, numai pentru cumpărări de peste 20 kg, atît produselor chimice, cît și celor de origine animală sau vegetală utilizate în procesul de fabricație a săpunurilor și detergenților.

COASTA DE FILDEȘ : MODIFICĂRI N REGIMUL DE IMPORT

In baza Hotărîrii nr. 038/1981 a Ministerului Comerțului, au fost aduse două modificări regimului de import în Coasta de Fildeș :

— importurile de produse care nu fac obiectul contingentării pot fi efectuate pe baza unui document denumit „intenție de import" ; existența acestui document condiționează efectuarea oricărui import avînd o valoare F.O.B. de peste 500 000 franci C.F.A. (limita anterioară era de 100 000 franci C.F.A.) ;

— exercitarea controlului de către Societatea generală de supraveghere este obligatorie numai pentru importurile a căror valoare F.O.B. depășește 1 500 000 franci C.F.A. (limita anterioară era de 500 000 franci C.F.A.).

Limita minimă a valorii importurilor de produse contingentate pentru care este necesară obținerea unei licențe de import a rămas neschimbată (40 000 franci C.F.A.).

ARGENTINA : MAJORAREA TAXELOR VAMALE ȘI A UNOR TAXE INTERNE APLICABILE LA IMPORT

In cadrul unui ansamblu de măsuri luate recent de autoritățile argentiniene în vederea redresării activității economice, s-a decis majorarea taxelor vamale de import astfel : (a) taxele vamale cu niveluri cuprinse anterior între zero și 43% au fost majorate cu 5 puncte procentuale ; (b) taxele vamale situate anterior între 44% și 47% au fost majorate la 48%. Noile măsuri nu sînt aplicabile produselor farmaceutice, îngrășămintelor chimice, insecticidelor, fungicidelor și ierbicidelor, al căror import va continua să fie exceptat de la plata taxelor vamale.

Pe de altă parte, cu același prilej, au fost majorate unele taxe interne aplicabile și anumitor produse importate, după cum urmează : (a) produse cosmetice de la 15% la 22,5% ; (b) articole de lux (bijuterii, produse alimentare și îmbrăcăminte de lux) de la 10% la 15% ; (c) unele articole diverse care nu sînt considerate de necesitate imediată (aparate audio-vizuale, motoare pentru bărci, ambarcațiuni de turism, arme de vînătoare etc.) de la 5% la 7,5% ; (d) automobile de la 13% la 19,5%.

MAROC : SCUTIRI DE LA OBLIGATIVITATEA CONSTITUIRII DE DEPOZITE VALUTARE PREALABILE LA IMPORT

Prin Circulara nr. 1390/1981 a Oficiului valutar marocan s-a făcut cunoscut faptul că o serie de produse nu mai fac obiectul constituirii unor depozite valutare prealabile cu ocazia importului în Maroc. Între aceste produse se numără și :

Poziția din tariful vamal	Denumirea produselor
28.15.30	Sulfură de carbon
28.30.81	Oxiclorură de cupru
29.02.70	DDT (diclorodifenilcloroetan)
38.11.59	Substanțe dezinfectante, insecticide, fungicide, ierbicide, substanțe anticorozive, antiparazitare și similare, prezentate în ambalaje de pînă la 1 kg. (cu excepția celor în recipiente tip aerosol).
87.01.20, 23, 25, 29, 35	Tractoare agricole cu roți sau cu șenile, importate sub formă de CKD în vederea montării în țară
87.01.61, 63, 65, 67, 69, 75	Tractoare agricole cu roți sau cu șenile, montate

INFORMAȚII

● Prin Decizia nr. 146/1981 a Ministerului Economiei și Comerțului al Siriei a fost interzis importul de geamuri trase (produse incluse în pozițiile tarifare 70.05 și 70.07 din tariful vamal al țării).

● În conformitate cu un decret recent adoptat de autoritățile din Iordania, importatorii de articole menajere sînt obligați să achiziționeze piese de schimb pentru produsele importate în valoare de minimum 10% din valoarea totală a comenzii de import.

● Guvernul Noii Zeelande a anunțat recent că, începînd cu data de 1 iulie 1981, importurile de vinuri nu mai sînt supuse regimului licențelor de import.

● Mărfurile care tranzitează prin Kuweit fac obiectul plății unei taxe de tranzit. Nivelul acesteia este de 0,2% din valoarea mărfurilor atunci cînd acestea au ca destinație o țară făcînd parte din Liga Arabă și de 0,4% din valoarea mărfurilor în celelalte cazuri.

TAILANDA: TAXE SUPLIMENTARE LA IMPORT

Autoritățile tailandeze au anunțat introducerea unor taxe suplimentare la importul anumitor produse, taxe aplicabile temporar, pînă la data de 4 mai 1982. Între produsele care fac obiectul acestei măsuri se numără (în paranteză este indicat nivelul taxei):

— fibre discontinue de viscoză (50%);

— fibre discontinue de poliester (30%);

— foi și benzi de aluminiu (20%);

— foi și benzi subțiri de aluminiu (inclusiv decupate, perforate etc.), cu grosimi la pînă la 0,15 mm. (20%).

Taxele suplimentare la import se calculează pe baza valorii c.i.f. a mărfurilor.

ECUADOR: MĂSURI PENTRU FRÎNAREA IMPORTURILOR EFECTUATE DE SECTORUL PUBLIC

În conformitate cu planul de austeritate adoptat de guvernul Ecuadorului, autoritățile din această țară au decis, recent, condiționarea acordării permiselor de import de către Banca Centrală, de îndeplinirea unor proceduri complexe de calificare și autorizare. Această măsură, aplicabilă instituțiilor și întreprinderilor din sectorul public, constă, practic, în obligativitatea ca potențialii importatori să furnizeze, în sprijinul cererilor lor de import, dovezi cu privire la necesitatea importului, precum și la existența efectivă a mijloacelor valutare necesare plății integrale a mărfurilor care ar urma a fi achiziționate din străinătate.

BIRMANIA: UZANȚE ȘI REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Începînd din 1962, totalitatea operațiunilor de comerț exterior formează obiectul **monopolului de stat.** Întreprinderile naționalizate potențial beneficiare de produse din import sînt grupate pe sectoare, pentru fiecare sector economic funcționînd cîte o „corporație" care, dispunînd de un buget propriu în devize, este abilitată să efectueze importuri. Importurile sînt efectuate fie direct, prin intermediul acestor corporații, fie indirect, prin „Myanma Export and Import Corporation" (creată în 1963 și care organizează licitații internaționale în vederea achizițiilor din străinătate).

Prin urmare, conform **regimului de import,** toate vînzările de produse străine pe piața birmană trebuie efectuate exclusiv prin intermediul organismelor abilitate susmenționate. În ceea ce privește taxele vamale, este de menționat că tariful vamal este structurat conform unei nomenclaturi specifice, care, în general, nu se bazează pe structurile tarifare consacrate pe plan internațional; cunoașterea tarifului vamal birman nu prezintă însă decît o importanță relativă, dat fiind faptul că organismele guvernamentale care efectuează importurile preiau în sarcina lor reglementarea calculării și plății taxelor vamale.

Referitor la **documentele de expediere a mărfurilor,** sînt suficiente facturile comerciale obișnuite, redactate în limba engleză în patru exemplare, cu condiția ca acestea să cuprindă elementele necesare completării declarației vamale și să fie certificate și semnate de către exportator.

Felul și cantitatea **mostrelor** sînt expres stipulate în cererile de ofertă și în documentele care stau la baza organizării licitațiilor internaționale. Exportatorii sînt ținuți să se conformeze prevederilor referitoare la mostre, în caz contrar ofertele lor putînd fi respinse exclusiv pentru nerespectarea acestor cerințe.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Este necesar ca, în ceea ce privește relațiile cu firme birmane, exportatorii să aibă în vedere și următoarele elemente suplimentare:

— corespondența și materialul publicitar trebuie să fie redactate în limba engleză (singura limbă utilizată pe plan comercial în Birmania); este preferabil ca orice corespondență și expedieri de materiale publicitare să aibă loc pe calea poștei aeriene;

— respectarea angajamentelor exportatorului din punct de vedere al respectării termenelor de livrare, satisfacerii cerințelor de marcare și etichetare convenite, asigurării service-ului post-vînzare etc., sînt esențiale; nerespectarea acestor angajamente atrage după sine întreruperea cvasiimediată a relațiilor comerciale dintre firme și înscrierea furnizorului extern pe o „listă neagră" (ceea ce conduce la îndepărtarea iremediabilă a exportatorului de la accesul ulterior pe piața birmană);

— de preferință, prețurile înscrise în oferte trebuie stipulate în dolari S.U.A.; în anumite cazuri se acceptă și utilizarea ca monede de calcul a francului francez, mărcii vest-germane și lirei sterline;

— în general este recomandabil ca prețurile să fie calculate fie f.o.b. Anvers sau Rotterdam, fie c.i.f. Rangoon;

— ori de cîte ori este posibil, importatorii birmani preferă să efectueze transportul mărfurilor cu nave naționale aparținînd companiei „Burma Five Star Line"; aceste nave asigură legături regulate între porturile nord-europene principale (Anvers, Rotterdam și Hamburg) și Rangoon; durata transportului via mare pînă în capitala birmană este de circa patru săptămîni.

Adrian CONSTANTINESCU

Întrebări și răspunsuri

● **CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI GORNET, Prahova** — Pentru a putea beneficia de indemnizația (ajutorul) de maternitate, mama — încadrată temporar — trebuie să îndeplinească condițiile de vechime în muncă prevăzute de art. 3 alin. 2 din Hotărîrea nr. 880/1965, cel puțin patru luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului de maternitate sau de 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului. Din datele prezentate de dv. rezultă că persoana la care vă referiți nu îndeplinește condițiile cerute de lege.

● **MIHAI GRIGORESCU, București** — Așa cum arătați și dv. persoana încadrată în muncă, la ultima gradație, are retribuția diminuată cu două clase de retribuire, ca urmare a neîndeplinirii condițiilor de studii. Pentru a beneficia de ultima gradație se cer deci îndeplinite condițiile prevăzute de art. 33 alin. (3) din Legea nr. 57/1974.

● **HOREA TAMAȘ, Mediaș** — Perioada cît ați lucrat ca funcționar tehnic și funcționar tehnic principal nu se include în vechimea de specialitate necesară pentru ocuparea funcției de tehnician principal. Fiind absolvent al Școlii tehnice postliceale de construcții, față de prevederile pct. 2 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, pe perioada cît ați lucrat la U.T.C. Sibiu se ia în considerare ca vechime în specialitate tehnică. La transferarea dv. în interesul serviciului, ca tehnician, vi se putea acorda (Decretul nr. 100/1979, anexa 6) un număr de gradații astfel ca să vi se asigure o retribuție apropiată sau cel mult egală cu retribuția avută la vechiul loc de muncă.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Apoldul de sus, Sibiu** — În anexa IV la Legea nr. 57/1974 capitolul III Agricultura și gospodărirea apelor, lit. A muncitori se prevede la categoria I, la nivelul de bază 1428 lei, la treapta I 1492 lei lunar și la treapta a II-a 1568 lei lunar (pentru sectorul vegetal). Nivelele de retribuire de 1683, 1747 și 1810 lei lunar sînt prevăzute exclusiv pentru sectorul zootehnic. Lucrările necalificate din sectoarele vegetal și zootehnic se încadrează în grupa I de lucrări din sectorul vegetal. Tabelul la care vă referiți cuprinde o eroare.

● **C. GHERGHINA, Tg. Jiu** — Persoana la care vă referiți a fost încadrată corect, atît la 1 februarie 1979, cît și la 1 ianuarie 1980. Într-adevăr, ca urmare a promovării ca lucrător comercial II, nu putea, (art. 33 din Legea 57/1974) să fie încadrat la o gradație, nivelul de retribuire — la bază — asigurînd creșterea cu cel puțin o clasă de retribuire, de asemenea, la promovarea ca planificator, i s-a asigurat creșterea retribuției cu o clasă.

● **MIRCEA NICOLAE DRĂGHICI, Drobeta-Tr. Severin** — Ținînd seama de grupa de ramuri din care face parte întreprinderea, în anul I de activitate trebuie să fiți încadrat la clasa 13 de retribuire, în anul al II-lea în clasa 17, iar după doi ani la nivelul de bază respectiv la clasa 20 de retribuire (2.470 lei lunar). Dacă după trecerea celor doi ani de activitate veți lucra ca analist-programator la Oficiul de calcul retribuția dv. va fi egală cu a inginerilor din întreprinderea unde lucrați.

● **ECATERINA POPOVICI, Vișeul de Sus** — Pentru a ocupa funcția de telexist clasa a II-a de calificare, este necesar ca prin telex să se transmită cel puțin 15 mesaje internaționale pe lună. La clasa I de calificare se aplică nivelele de retribuire prevăzute între clasele 8 (1720 lei) și (2060 lei). Trecerea de la nivelul de bază la gradația I și apoi trecerile la gradațiile superioare se fac cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974.

● **MARIAN SOCACIU, Botoșani** — Fiind absolvent cu diplomă de stat al învățămîntului superior de subingineri, cursuri fără frecvență, pentru a fi promovat în funcția de subinginer este necesar să promovați examenul sau cursul instituit în acest scop, și să existe un post vacant în unitate. Menționăm că posturile de subingineri din secțiile și atelierele de producție nu au fost blocate.

● **VIRGILIU BATOG, Galați** — Școala de specializare postliceală nu se echivalează cu școala de maiștri, nefiind posibilă nici echivalarea unor examene și darea de examene de diferență. Pentru a ocupa în continuare funcția de maistru este necesar să urmați cursurile școlii de maiștri, în condițiile prevăzute de Legea nr. 6/1977.

● **GAVRIL BÂRSAN, Miercurea Ciuc** — Articolul 194 din Legea nr. 57/1974 prevede că personalul trecut sau transferat, în interesul serviciului, sau cel promovat în muncă, căruia i se cuvine (potrivit legii) o clasă de retribuire tarifară la care nu corespunde nici o gradație la noul loc de muncă, întrucît se situează între două gradații consecutive, se încadrează în clasa de retribuire imediat superioară. Legea nu prevede nici o restricție la aplicarea acestei reglementări, în funcție de suma cu care este depășită gradația anterioară. În consecință, în exemplul dat de dv. muncitorul promovat ca maistru care are drept la două clase de retribuire dacă se situează între două gradații, are dreptul să fie încadrat la gradația următoare.

● **NISTOR COSTEA, Moțea, Iași** — Ajutorii de maiștri fac parte din categoria de personal „muncitori". Atunci cînd lucrează în acord global, ei sînt retribuiți cu media realizărilor echipei cu care lucrează. Dacă s-au depășit indicatorii, obțin adaosul la retribuție corespunzător, iar atunci cînd nu se realizează acești indicatori, li se diminuează în mod corespunzător retribuția tarifară.

● **ILIE FLOREA, Tîrgoviște** — Personalul tehnic din cadrul secțiilor de producție are o retribuție tarifară lunară indiferent de numărul orelor din luna în care lucrează (februarie sau iulie, de pildă). În situația relatată de dv., dacă n-a fost posibil să vi se acorde timp liber corespunzător, plata sporului de 100% corespunde prevederilor art. 120 lit. b din Codul muncii, nepunîndu-se și problema plății retribuției tarifare pentru zilele lucrate, această retribuție fiind stabilită lunar.

● **AURELIAN ȘTEFÎRȚĂ, Galați** — Școala tehnică postliceală nu se echivalează cu școala de maiștri și nu este prevăzută nici posibilitatea de a da unele examene de diferență. Pentru a ocupa funcția de maistru este necesar să absolviți cursurile de maiștri, în condițiile prevăzute de Legea nr. 6/1977.

● **BĂLAȘA STERN, Oradea** — Ținînd seama că fondul de retribuție pentru personalul operativ este planificat distinct de fondul destinat personalului TESA, s-a stabilit că la aplicarea cotei de 30% din totalul personalului încadrat pe gradații, prevăzută de art. 33 din Legea nr. 57/1974, această cotă se aplică separat pentru personalul TESA și separat pentru personalul operativ încadrat pe gradații. În situația relatată de dv. se aplică deci cota de 30% separat la 37 persoane — personal TESA și separat la 76 persoane, personal operativ.

● **GH. CIUREA, Tîrgu Jiu** — Lucrările solicitate de dv. nu sînt editate de noi.

● **GH. ZĂVOIANU, Petroșani** — Mulțumindu-vă pentru urările și felicitările dv. vă mai informăm că vom ține seama, în limita posibilităților, de sugestiile făcute.

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

Rulmenți :

— 6016 buc. 8
— 6017 buc. 10
— 6020 buc. 3
— 6022 buc. 2
— 6034 buc. 2
— 6205 buc. 200
— 6208 buc. 100
— 6222 buc. 6
— 6318 buc. 16
— 6403 buc. 20
— 6404 buc. 7
— 6412 N buc. 1
— 16016 buc. 2
— 16018 buc. 3
— 16022 buc. 2
— 1204 buc. 12
— 1216 buc. 8
— 1218 buc. 4
— 1211 K buc. 10
— 1213 K buc. 10
— 1216 K buc. 14
— 1304 buc. 20
— 1312 buc. 8
— 1314 buc. 2
— 1315 buc. 2
— NU 1009 buc. 4
— 1010 buc. 4
— 1012 buc. 4
— 1016 buc. 2
— 1020 buc. 2
— 205 buc. 4
— 215 buc. 2
— 216 buc. 2
— NU 219 buc. 2
— NU 222 buc. 4
— NU 2205 buc. 5
— NU 308 buc. 4
— NU 3044 K buc. 2
— 22214 buc. 20
— 22216 buc. 30
— 22222 buc. 4
— 22214 K buc. 10
— 22215 K buc. 6
— 22220 K buc. 4
— 22222 K buc. 4
— 22226 K buc. 2
— 22228 K buc. 3
— 22308 buc. 20
— 22311 buc. 30
— 22314 buc. 20
— 22315 buc. 3
— 22309 K buc. 20
— 22311 K buc. 15
— 22315 K buc. 3
— 22317 K buc. 3
— 22322 K buc. 3
— 22328 K buc. 2
— 23034 buc. 3
— 23048 buc. 2
— 30213 buc. 50
— 30222 buc. 14
— 30302 buc. 20
— 30224 buc. 4
— 30304 buc. 70
— 30305 buc. 20
— 30314 buc. 10
— 30315 buc. 5
— 30316 buc. 2
— 30318 buc. 2
— 30320 buc. 4
— 30324 buc. 2
— 32206 buc. 50
— 32213 buc. 20
— 32214 buc. 70
— 32315 buc. 6
— 32317 buc. 4
— 51102 buc. 100
— 51101 buc. 20
— 51107 buc. 80
— 51203 buc. 40
— 51207 buc. 20
— 51212 buc. 10
— 51236 buc. 2
— 51244 buc. 2
— 29328 buc. 72
— 943/24 buc. 20
— Bucșă strîngere H 306 buc. 20
— H 307 buc. 20
— H 309 buc. 30
— H 316 buc. 30
— H 318 buc. 20
— H 322 buc. 20
— H 2309 buc. 15
— H 2311 buc. 50
— H 2312 buc. 15
— H 2313 buc. 10
— AH 2311 buc. 14

CITITORI!

Decupind și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum și a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

— — — — — — — — — — — — — —

_____

_____

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și la un exemplar din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".

(semnătura abonatului)

[1] **Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".**

Din cuprinsul lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z"

I. ORGANIZAREA ȘI STRUCTURA ÎNTREPRINDERILOR

— conceptul de întreprindere
— personalitatea juridică
— clasificarea întreprinderilor
— centrale industriale
— întreprinderi de stat
— unități de stat fără personalitate juridică
— unități cooperatiste

II. PATRIMONIU

— conceptul de patrimoniu
— fonduri (mijloace) fixe — amortizare — reparații etc.
— mijloace circulante
— regimul juridic al fondurilor
— conceptul de proprietate industrială
— brevete de invenții — inovații
— marca de fabrică, de comerț și servicii

III. CONDUCERE

— conceptul de autoconducere și de autogestiune economico-financiară
— adunarea generală a oamenilor muncii
— consiliul oamenilor muncii
— biroul executiv
— directorul (directorul general)
— conducerea unităților componente
— consiliile (comisii) pe domenii

IV. PLANIFICARE

— metodologia de planificare
— producția fizică
— producția netă
— beneficiu
— productivitatea muncii
— forța de muncă
— contractele economice — instrumente de planificare

V. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

— planul de producție pe secții, ateliere
— crearea de produse noi
— formații de lucru
— timpul de lucru — munca în ture, munca femeilor, a tinerilor
— controlul tehnic de calitate

VI. APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

— balanțele materiale — repartiții
— încheierea contractelor de aprovizionare
— formularea obiecțiilor precontractuale
— primirea produselor de la furnizorii interni
— importurile — primirea materiilor prime
— formularea și soluționarea reclamațiilor privind produsele primite
— preîntîmpinarea formării stocurilor supranormative — căi de valorificare

VII. COMERCIALIZAREA MĂRFURILOR

— promovarea vînzărilor
— încheierea contractelor de desfacere la intern
— soluționarea obiecțiilor precontractuale
— raporturile juridice privind exporturile
— livrarea mărfurilor beneficiarilor interni și externi
— soluționarea reclamațiilor privind livrările efectuate
— modificarea contractelor de desfacere
— preluarea de obligații de livrare de la alți furnizori

VIII. TRANSPORTURI

— planificarea transporturilor
— contractele de transport
— contractul de expediții-camionaj
— predarea mărfurilor pentru transport
— obligațiile cărăușului
— eliberarea mărfurilor la destinație
— expedierea mărfurilor destinate exportului

IX. PERSONAL — RAPORTURI DE MUNCĂ

— asigurarea forței de muncă — pregătirea profesională
— încadrarea în muncă
— contractul individual de muncă
— delegarea — detașarea — transferul — trecerea în altă muncă
— aprecierea și calificativul anual — promovarea în muncă
— modificarea și încetarea contractului de muncă
— vechimea în muncă — carnetul de muncă — pensionare
— contractul colectiv de muncă

X. DREPTURILE PERSONALULUI

— retribuire — gradații — trepte tarifare
— indemnizații — premii
— asigurări sociale — alocații pentru copii
— concedii de odihnă, medicale, fără plată
— drepturile speciale ale femeilor
— incapacitate de muncă, accidente, tratamente
— ajutoare materiale, burse școlare etc.
— echipamente de lucru, protecție, materiale igienico-sanitare.
— creșe, grădinițe de copii
— atribuirea de locuințe, apartamente de serviciu

XI. CONTABILITATE-FINANCIAR

— organizarea evidenței contabile, primare și statistice
— bugetul de venituri și cheltuieli
— planul de încasări și plăți valutare
— prețuri — tarife
— operațiuni de decontare cu alte întreprinderi, cu centrala, cu bugetul etc.
— calculul și evidența drepturilor bănești
— analize contabil-financiare

XII. GESTIONAREA BUNURILOR ȘI VALORILOR BĂNEȘTI

— organizarea gestiunilor
— gestionari — condiții — numire — garanții
— predarea și primirea gestiunilor
— gestionarea bunurilor (primire, depozitare, eliberare, evidență)
— inventarierea bunurilor și a altor valori
— valorificarea rezultatelor inventarierii (compensări, perisabilități, imputații)

XIII. CONTROLUL ECONOMIC-FINANCIAR

— conceptul de control economic-financiar
— organe de control din afara întreprinderii
— controlul ierarhic operativ curent
— controlul financiar preventiv
— controlul economic preventiv
— controlul financiar intern
— controlul gestionar
— expertiza contabilă

XIV. RĂSPUNDEREA PERSONALULUI

— răspunderea disciplinară
— răspunderea contravențională
— răspunderea penală
— răspunderea materială
— căi de realizare: decizia de imputație, angajamentul de plată, acțiunea civilă
— dreptul și căile de contestație (plîngere)
— organe competente să soluționeze contestațiile (plîngerile)

XV. RĂSPUNDEREA ÎNTREPRINDERII

— răspunderea în contractele de livrări — penalități — despăgubiri
— răspunderea în contractele de transport
— răspunderea în alte contracte economice
— răspunderea delictuală
— răspunderea contravențională
— prescripția — exonerarea de răspundere

XVI. VALORIFICAREA DREPTURILOR DE CREANȚĂ ALE ÎNTREPRINDERILOR

— Conceptul de creanță
— prejudiciu — constatare — conținut — determinare
— forme de constituire a titlurilor definitive (executorii) de creanțe
— executarea titlurilor de creanță
— regimul dobînzilor la creanțele neonorate la scadență — cheltuielile de executare
— insolvabilitatea — scăderea din gestiune

Reînnoindu-vă abonamentul pe '82, vă asigurați primirea lucrării

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS CENTRUM 1982

În cadrul vizitei de lucru în județul Dolj

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la deschiderea noului an de învățămînt

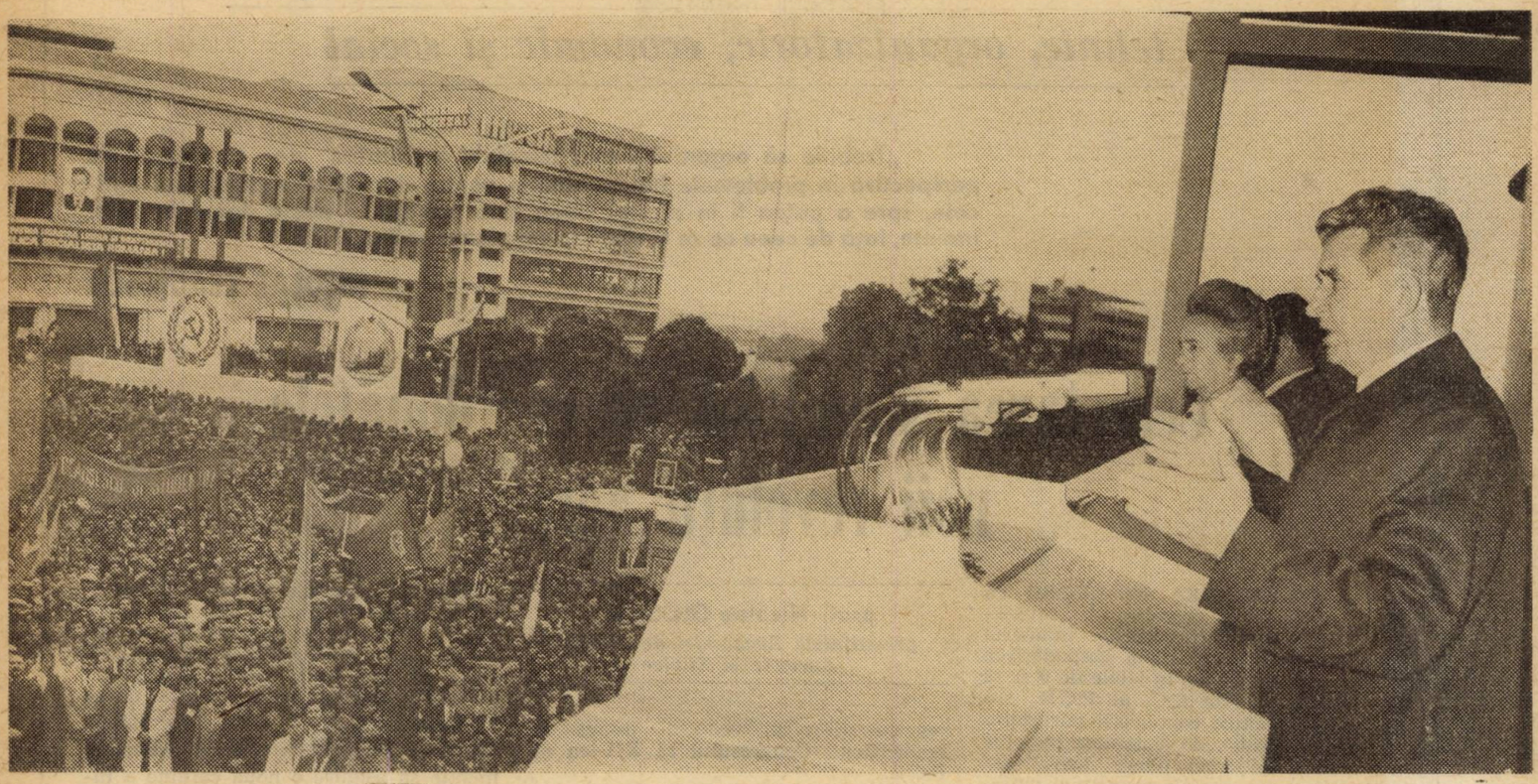

La marea adunare populară din municipiul Craiova

Expresie a preocupărilor și grijii pentru perfecționarea pregătirii viitorilor specialiști, pentru introducerea largă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la deschiderea noului an de învățămînt. Cu acest prilej, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Craiova, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea accentuării modernizării și dezvoltării pe baze noi a învățămîntului de toate gradele, participării active a cadrelor didactice și studenților la cercetarea științifică și activitatea de producție, creșterii contribuției învățămîntului la progresul economico-social al patriei.

În unitățile economice vizitate, secretarul general al partidului a analizat — împreună cu factori de răspundere din ministere, centrale și întreprinderi — modul cum se acționează pentru înfăptuirea integrală a planului, stabilindu-se direcțiile de acțiune pentru perioada următoare, astfel încît județul să-și realizeze în bune condițiuni sarcinile prevăzute pe anul 1981, pe întregul cincinal.

Calde manifestări de dragoste și stimă la liceul „Frații Buzești"

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

„Trebuie să organizăm mai temeinic activitatea de cercetare de perspectivă în problemele fundamentale pentru dezvoltarea producției agricole, spre a putea fi în pas și, dacă este posibil, în unele domenii, chiar înainte, față de ceea ce se realizează pe plan mondial".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cercetarea științifică pe coordonatele noii revoluții agrare

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice

CONSFĂTUIREA DE LUCRU cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, ce a avut loc în zilele de 9 și 10 septembrie a.c. la C.C. al P.C.R., s-a inclus în practica conducerii partidului și statului nostru de a analiza periodic cu factorii de răspundere activitatea diferitelor sectoare ale economiei naționale. Organizarea acestei consfătuiri subliniază încă o dată importanța pe care o acordă agriculturii conducerea partidului și statului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, consecvența cu care se acționează pentru mobilizarea oamenilor muncii din această ramură de bază la stabilirea și aplicarea măsurilor în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R.

Dezbaterile — scoțînd în evidență atît realizările, cît și neajunsurile existente în domeniul cercetării științifice destinată asigurării progresului agriculturii —au conturat principalele direcții de perfecționare a conducerii activității de cercetare, introducere și generalizare a rezultatelor descoperirii științifice în întreaga agricultură.

Relevînd succesele obținute de cercetarea științifică, contribuția pe care o are la dezvoltarea agriculturii, la obținerea unor producții vegetale și animale cît mai mari, participanții au subliniat existența unui potențial nevalorificat integral. Au fost formulate, astfel, propuneri și măsuri concrete menite să asigure o nouă calitate a întregii activități, pe măsura exigențelor noii revoluții agrare, a rolului ce revine acestei ramuri în asigurarea unei tot mai bune aprovizionări a populației, a unor materii prime necesare industriei, în sporirea disponibilului pentru export.

IN CERCETAREA agricolă s-au obținut, în ultimii ani, o serie de rezultate importante. Au fost create și omologate **noi soiuri și hibrizi de plante și material săditor** cu însușiri biologice superioare, s-au elaborat **noi tehnologii** pentru creșterea producției și reducerea cheltuielilor la principalele culturi, în regim irigat și neirigat, au fost omologate și introduse în fabricație unele **mașini și utilaje** pentru mecanizarea lucrărilor din producția vegetală și zootehnie, s-au stabilit metode mai eficiente pentru **prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor**; în zootehnie au fost create **noi linii și hibrizi de animale** și s-au elaborat noi tehnologii de creștere și exploatare. Rezultate importante au fost obținute, de asemenea, în cercetările din domeniile industriei și chimiei alimentare, valorificării legumelor și fructelor, economiei agrare, gospodăririi apelor, silviculturii ș.a.

Cu toate acestea, mai sînt încă importante probleme ce necesită o investigare și cercetare aprofundată. Astfel, unele soiuri create nu sînt suficient de adaptate condițiilor naturale de climă și sol din diferite zone de cultură; nu răspund în totalitate noilor condiții tehnice și materiale de care dispune agricultura în etapa actuală; sînt insuficient de rezistente la boli și dăunători; nu sînt destul de rezistente la cădere și la scuturare, pentru a asigura recoltatul fără pierderi; nu sînt destul de timpurii, pentru a ajunge la maturitate deplină în anii răcoroși.

În sistemul de producere și utilizare a semințelor și a materialului săditor se impune **reînnoirea materialului biologic la perioadele obligatorii,** astfel încît pentru producție **să nu se utilizeze semințe din înmulțiri avansate,** uneori degenerate și impurificate.

Rezultatele obținute în agricultură sînt nemijlocit legate de pămînt — principalul mijloc de producție din această importantă ramură a producției materiale. Iată de ce cercetările din acest domeniu sînt orientate în **direcția inventarierii și unei cunoașteri mai aprofundate a întregului fond funciar,** elaborării de **tehnologii de ameliorare a pămîntului** și de cultivare diferențiată, în vederea unei valorificări eficiente a condițiilor naturale de climă și sol, precum și a mijloacelor de care dispunem.

Cercetările din domeniul zootehniei, mai ales în ceea ce privește **ameliorarea raselor autohtone,** reproducția, prevenirea și combaterea sterilității, a morbidității la animale sînt insuficient dezvoltate. Cercetarea rămîne datoare cu soluții privind tehnologii eficiente de creștere și furajare a animalelor, atît în sisteme industriale, cît mai ales în condițiile specifice exploatării resurselor de pe pășunile și fînețele naturale.

Volumul de cercetări consacrate elaborării sistemei de mașini pentru mecanizarea lucrărilor pe terenurile în pantă, pe solurile grele și nisipoase, a lucrărilor din zootehnie și a celor de recoltare la unele culturi care necesită un volum mare de muncă nu a atins încă un nivel corespunzător cerințelor.

Se mențin o serie de **neajunsuri în folosirea unor metode moderne de investigare,** care să permită obținerea rezultatelor cercetării într-un timp mai scurt și să asigure o finalizare cît mai operativă și mai eficientă în producție. Se impune ca revoluția care are loc în biologie, mai ales în genetică, fiziologie și biochimie să fie folosită în activitatea de creare de noi soiuri de plante și rase de animale, la nivelul celor mai bune rezultate din țările avansate. Cercetarea agricolă trebuie să contribuie la sporirea producției pe ansamblul țării, pe măsura bazei tehnico-materiale în continuă creștere.

Programe de cercetare eficiente

PROGRAMUL de dezvoltare a activității de cercetare și de introducere a progresului tehnic în agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor al Academiei de Științe Agricole și Silvice a fost elaborat pe baza orientărilor stabilite prin Directivele Congresului al XII-lea al Partidului

Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990. Intreaga activitate de cercetare este concentrată în vederea traducerii în viață a obiectivului stabilit de Congres — înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole.

Programul a fost elaborat într-o strînsă colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cu participarea institutelor și stațiunilor de cercetare, a institutelor de învățămînt agricol, precum și a specialiștilor din organele agricole județene și din unități de producție.

Cercetările au ca obiectiv central elaborarea de soluții menite să asigure **folosirea maximă a resurselor naturale de climă și sol, a mijloacelor materiale și financiare, a forței de muncă, creșterea eficienței economice** a întregii activități din agricultură, industria alimentară, gospodărirea apelor și silvicultură.

Dezvoltarea și intensificarea cercetărilor biologice, în special de genetică și fiziologie, au ca scop crearea de soiuri și hibrizi cu un înalt potențial de producție, calitate superioară, largă adaptabilitate ecologică, rezistență la boli și dăunători, capabili să valorifice la maximum resursele naturale.

De asemenea, urmează a fi amplificate cercetările privind **creșterea capacității productive a pămîntului,** cunoașterea aprofundată, în dinamică, a potențialului de fertilitate naturală și economică a soiurilor, **fundamentarea pedologică a lucrărilor hidroameliorative,** utilizarea eficientă a terenurilor amenajate pentru irigații, a celor cu exces de umiditate sau supuse eroziunii, a terenurilor acide, nisipoase sau salinizate, creșterea fertilității solurilor prin **folosirea completă a îngrășămintelor organice,** a amendamentelor, precum și a unui sortiment diversificat de îngrășăminte minerale, cu un conținut ridicat de substanță activă, în doze economice optime.

Se va continua perfecționarea tehnologiilor pe culturi și zone pedoclimatice, care să asigure realizarea în unitățile de producție a parametrilor cantitativi, calitativi și economici obținuți de cercetare și în unitățile fruntașe, prin **stabilirea sistemelor zonale de agricultură, a raionării soiurilor și hibrizilor, a structurii și rotației culturilor,** prin realizarea unor **densități optime** și executarea însămînțărilor și a celorlalte lucrări agrotehnice la timp și de calitate.

În zootehnie, obiectivele stabilite urmăresc ameliorarea raselor de animale și perfecționarea tehnologiilor de creștere, în vederea obținerii unor producții mari, îmbunătățirii calității produselor și a randamentelor în procesul de prelucrare industrială, reducerii consumului specific de hrană și a cheltuielilor pe unitatea de produs.

Un accent deosebit va fi pus pe **lucrările de cercetare din domeniul biologiei reproducției,** prevenirii și combaterii sterilității și perfecționării tehnicilor de însămînțări artificiale, în vederea îmbunătățirii indicilor de natalitate și sporirii prolificității. Se vor stabili noi metode de profilaxie, diagnostic și tratament al bolilor, prin aplicarea unor noi procedee biologice, biochimice și genetice.

În domeniul furajelor se vor urmări : creșterea producției la plantele furajere și în mod deosebit **sporirea productivității pășunilor și fînețelor,** găsirea și folosirea de noi resurse furajere, sporirea conținutului în proteină și energie, folosirea unor noi metode de tratare și prelucrare industrială a furajelor în vederea valorificării lor superioare. Totodată, un accent deosebit va fi pus pe diversificarea sortimentului de produse de uz veterinar și zootehnic, îmbunătățirea calității și eficienței biologice și economice a acestora.

Baza materială a cercetării s-a dezvoltat mult în ultimii ani. Dispunem astăzi de 26 de institute de cercetări, 120 de stațiuni, centre și colective de cercetare în unitățile de producție, distribuite în mod corespunzător pe întreg teritoriul țării, la care se adaugă institutele de învățămînt superior integrate în activitatea de cercetare coordonată de Academia de Științe Agricole și Silvice.

Toate unitățile din rețeaua A.S.A.S. desfășoară o activitate mixtă — de cercetare și producție, aceasta avînd o însemnătate deosebită atît pentru efectuarea cercetărilor, cît și pentru introducerea progresului tehnic prin livrarea de sămînță, material săditor și animale de reproducție, omologarea tehnologiilor necesare modernizării producției agricole.

Unitățile de cercetare și învățămînt dispun de o suprafață agricolă de peste 170 mii hectare, din care peste 140 mii hectare sînt terenuri arabile și plantații de vii și pomi, iar cercetarea din silvicultură dispune de circa 100 mii hectare de păduri în ocoale silvice experimentale.

În activitatea de cercetare lucrează peste 13 000 de cadre, din care peste 4 000 cu studii superioare, la care se adaugă peste 1 000 cadre didactice din învățămîntul superior.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire pe problemele cercetării științifice agricole de la C.C. al P.C.R., **„Ceea ce se impune acum este o bună folosire a forțelor și mijloacelor de care dispunem în cercetare, pentru ca aceasta să poată răspunde, în mod corespunzător, în următorii ani, cerințelor ce ii stau în față".**

In acest scop, întreaga activitate de cercetare se desfășoară pe baza unor **programe complexe,** în colective mari, prin participarea tuturor institutelor și specialiștilor, inclusiv a cadrelor didactice, în concordanță cu necesitățile investigației științifice.

Măsuri de creștere a producției

ÎN ULTIMA VREME, la cereale, plante tehnice și culturi furajere au fost create soiuri și hibrizi, superiori celor aflați în cultură, s-au stabilit tehnologii corespunzătoare, ceea ce permite o valorificare superioară a potențialului biologic, a condițiilor naturale și economice. Printre acestea putem menționa, de pildă, la grîu soiuri cu un potențial de producție de 7,5—8,5 tone/ha, cu 13—14,5% proteină. La porumb, de asemenea, s-au obținut hibrizi cu o capacitate de producție de 7 t/ha la cei timpurii și 14 t/ha la cei mai tîrzii. Hibrizii noi omologați la floarea-soarelui au un potențial de producție de 4—4,5 tone/ha, cu un conținut de 50—52% ulei în sămînță.

In actualul cincinal, eforturile cercetării științifice sînt concentrate în direcția creării de **noi soiuri și hibrizi cu o mare capacitate de producție la toate plantele.** Soiurile și hibrizii trebuie să posede însușiri cum sînt : putere mare de absorbție a substanțelor minerale, rezistență naturală la boli și dăunători, pentru a da siguranță și stabilitate recoltei și o mare capacitate de adaptare la varietatea condițiilor pedoclimatice din țara noastră.

Se urmărește crearea de **forme timpurii,** pentru a asigura maturizarea deplină a producției și pentru a eșalona efectuarea lucrărilor tehnologice, inclusiv recoltatul.

O problemă căreia i se acordă o mare atenție este aceea a **creșterii conținutului de substanțe utile :** ulei, zahăr, amidon, fibre etc. și în special de proteină vegetală. Investigațiile au ca obiectiv nu numai sporirea conținutului de proteină, dar și înnobilarea proteinelor vegetale cu aminoacizi esențiali (lizină, triptofan), astfel ca acestea să aibă un coeficient de utilizare și o valoare nutritivă apropiată de ale celor de origine animală.

În cadrul programului special de **inginerie genetică** sînt abordate cercetări care vor permite obținerea în perspectivă a unor producții foarte mari la hectar : 20—25 tone de porumb, 10—12 tone de grîu, 6—8 tone de floarea-soarelui etc. Aceasta presupune, în primul rînd, crearea unor tipuri de plante diferite de cele actuale — cu sistem radicular bogat și profund, talie mică (pentru a permite densități mari), frunze în poziție verticală, de culoare verde închis, cu putere fotosintetică mult mărită, fructificare mult mai bogată — precum și tehnologii de cultivare noi, bazate pe un grad avansat de chimizare și mecanizare, pe irigații.

În legumicultură, prin programele de cercetare se urmărește crearea de soiuri cu mare potențial de producție, rezistente la boli și dăunători, mai timpurii, adaptabile diferitelor condiții pedoclimatice, mai bogate în substanță uscată, săruri și vitamine. În același timp, cercetările se vor concretiza și prin noi tehnologii de cultivare, punîndu-se un accent deosebit pe mecanizare — inclusiv la recoltare, ambalare, transport, precum și pe fertilizarea și irigarea culturilor.

În pomicultură se vor intensifica cercetările pentru **elaborarea tehnologiilor de cultură a pomilor pe pante, pe terenuri ameliorate** în mod special pentru plantații. Se urmărește modernizarea plantațiilor existente, precum și înființarea și exploatarea plantațiilor intensive și superintensive pe aceste terenuri. Se are în vedere obținerea de soiuri mai productive, rezistente la boli și dăunători, cu un conținut nutritiv ridicat, cu calități de păstrare îndelungată și pretabile la recoltarea mecanizată.

Cercetarea din viticultură este orientată spre crearea de soiuri de mare randament, rezistente la boli, dăunători și intemperii. Optimizarea tehnologiilor de cultură, perfecționarea soluțiilor de organizare și amenajare a terenului, de înființare și exploatare a plantațiilor vor avea ca efect reducerea substanțială a consumului de forță de muncă.

În domeniul **creșterii animalelor,** cercetările se impun a fi orientate spre folosirea unor metode moderne pentru crearea de noi linii, tipuri și hibrizi de animale, care să realizeze producții superioare și eficiente în condiții de exploatare intensivă. De asemenea, sînt necesare **perfecționarea tehnicilor de însămînțări artificiale și a transplantului de zigoți,** în scopul îmbunătățirii indicilor de natalitate, sporirii prolificității și intensivizării folosirii la reproducție a animalelor cu potențial genetic ridicat.

(Continuare în pag. 23)

Studii de caz în sprijinul sporirii eficienței

CRITERII ECONOMICE DE STABILIRE A TEHNOLOGIILOR ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE

ÎN CONDIȚIILE actuale, cînd latura economică a noii revoluții agrare impune valorificarea maximă, în fiecare unitate agricolă, a avantajelor noului mecanism economico-financiar, problema optimizării tehnologiilor de producție capătă noi valențe. Aplicarea celor mai indicate tehnologii, în raport cu condițiile și posibilitățile specifice, are un rol tot mai important în sporirea eficienței cheltuielilor, ducînd în final la creșterea rentabilității fiecărei unități sau subunități agricole.

Pe linia acestui imperativ a fost întreprinsă optimizarea tehnologiilor de producție *la I.A.S. Afumați — întreprindere care deține o suprafață agricolă de 9 500 ha (din care 95% teren arabil), parte situată pe teritoriul sectorului agricol Ilfov, parte în județul Ialomița.*

Analiza rezultatelor de producție și economice ale I.A.S. Afumați relevă existența unor însemnate rezerve, privind atît sporirea producțiilor la principalele culturi, cît și obținerea unor beneficii superioare.

Criterii și variante în perfecționarea tehnologiilor

ÎN ELABORAREA studiului s-a pornit de la optimizarea principalelor secvențe ale tehnologiilor de producție din cadrul fiecărei culturi, folosind ca instrument funcțiile de producție. Criteriile de diferențiere a secvențelor tehnologice au fost : dozele de îngrășăminte ; sistemul de întreținere ; modalitățile de recoltare.

Aceste criterii au servit la construirea a 48 de **variante tehnologice,** pentru principalele culturi (grîu, orz, porumb, floarea-soarelui, soia), la fiecare variantă calculîndu-se nu numai **indicatorii de eficiență economică** folosiți curent, ci și **bilanțul energetic,** întrucît problema raportului între energia consumată și cea produsă trebuie să constituie în prezent o preocupare majoră în fiecare ramură, în fiecare unitate și activitate.

În ceea ce privește consumul de energie, se constată deosebiri mari între diferite variante tehnologice construite pentru aceeași cultură. Astfel, la cultura grîului (tabelul nr. 1) consumurile de energie pe unitatea de suprafață variază între 4 921 și 6 663 kWh. Structura pe tipuri de energie consumată evidențiază că ponderea cea mai ridicată o deține energia activă indirectă (între 75 și 81%) ; energia activă directă deține între 14 și 18%, iar energia pasivă între 5 și 7%. Referitor la cheltuielile cu energia consumată, constatăm că energia pasivă are ponderi cuprinse între 23 și 29%, mult superioare celor înregistrate în expresie fizică. Aceleași aspecte ies în evidență și din studierea bilanțului energetic la celelalte culturi.

Rezultă că folosind tehnologii adecvate în agricultură, putem contribui la eforturile generale care se fac pe linia reducerii consumului de energie și pentru realizarea unui raport energetic cît mai ridicat.

În cele ce urmează, prezentăm unele aspecte referitoare la variația consumului energetic și a cantității de energie produsă, în funcție de nivelul la care se alocă resursele.

După cum se constată, analizînd datele din tabelul nr. 2, energia necesară în vederea realizării **maximului tehnic,** comparativ cu **optimul economic,** este mult superioară celei produse. Astfel, la grîu maximul tehnic solicită un consum cu 20% mai mare, energia produsă fiind superioară cu numai 5%. La porumb, decalajul este și mai evident, consumul fiind superior cu 70%, iar energia produsă cu numai 13%.

Apare, deci, evidentă și din punct de vedere energetic **neraționalitatea utilizării maximului tehnic,** comparativ cu optimul economic.

Tabelul nr. 1

Bilanțul energetic pe hectar la cultura grîului

Elemente	Variante : **A** — fertilizat cu $N_{169}P_{117}$, neerbicidat ; **B** — fertilizat cu $N_{109}P_{117}$, erbicidat ; **C** — fertilizat cu $N_{82}P_{53}$, neerbicidat ; **D** — fertilizat cu $N_{82}P_{53}$, erbicidat ; **E** — fertilizat cu $N_{61}P_{48}$, neerbicidat ; **F** — fertilizat cu $N_{61}P_{48}$, erbicidat. În toate variantele s-a considerat executarea recoltatului cu combina C-12.					
	A	B	C	D	E	F
A. Energ. consumată (kWh)	6 534	6 663	5 431	5 554	4 921	5 045
Energie activă	6 187	6 308	5 084	5 205	4 579	4 699
directă	946	992	899	945	885	930
— umană	3			2	3	2
— motorină	943			943	882	928
indirectă	5 241	5 316	4 185	4 260	3 694	3 769
— Azot	2 802	2 802	2 107	2 107	1 645	1 645
— Fosfor	661	661	300	300	271	271
— 2, 4 D	—	75	—	75	—	75
— Duplitox	900	900	900	900	900	900
— Semințe	878	878	878	878	878	878
Energie pasivă	347	355	347	349	342	346
B. Energ. produsă (kWh)	34 090	34 090	32 530	32 530	31 674	31 674
produs principal	20 251	20 251	19 300	19 300	18 816	18 816
produs secundar	13 839	13 839	13 230	13 230	12 858	12 858
C. Consum specific de energie (kWh)	192	195	167	171	155	159
Raport energetic	5,2	5,1	6	5,8	6,5	6,2
D. Costul energ. cons. (lei/ha)	2 742	2 753	2 255	2 268	2 141	2 150
Energie activă	2 108	2 087	1 653	1 633	1 548	1 526
— directă	403	279	382	258	376	251
— indirectă	1 705	1 808	1 271	1 375	1 172	1 275
Energie pasivă	634	666	602	635	593	624

Tabelul nr. 2

Bilanțul energetic în funcție de doza de îngrășare

	Grîu		Orz		Porumb	
	optim tehnic	optim economic	optim tehnic	optim economic	optim tehnic	optim economic
Îngrășăminte (kg/ha)	$N_{169}P_{117}$	$N_{82}P_{53}$	$N_{119}P_{138}$	$N_{90}P_{71}$	$N_{363}P_{220}$	$N_{182}P_{68}$
Prod. la ha (t)	4,6	4,4	5,2	4,9	8,1	7,1
Consum de energie (kWh)						
— pe ha	6 663	5 554	7 018	5 838	14 088	8 300
— pe tonă	1 445	1 259	1 360	1 194	1 746	1 160
Costul energiei (lei)						
— pe ha	2 753	2 268	2 825	547	5 183	3 409
— pe tonă	597	514	2 302	471	642	479
Energie produsă (kWh/ha) total	34 090	32 530	43 204	40 953	71 161	62 931
— din care din prod. principală	20 251	19 300	22 666	21 485	36 690	32 499
Consum pe tonă (kWh)	195	171	162	143	198	131
Raport energetic	1 :5,1	1:5,8	1:6,1	1:6,9	1:5,5	1:7,6

Calculele prezentate permit specialiștilor din unitățile agricole să analizeze consumurile de energie pentru fiecare cultură și variantă tehnologică, alegînd acele variante care solicită consumuri reduse de energie, fără ca nivelul producției să fie influențat negativ.

Abordarea complexă a tehnologiilor

DACĂ PÎNĂ ÎN PREZENT s-a recurs, în general, numai la optimizarea secvențială a tehnologiilor de producție, în condițiile actuale — de intensificare accentuată a producției agricole — se impune în mod obiectiv abordarea lor într-un tot unitar.

Caracteristica de bază a metodologiei folosite pentru optimizarea tehnologiilor de producție o constituie **abordarea în complex a principalelor secvențe** — orientare avînd la bază concepția cibernetică asupra tehnologiei de producție, conform căreia trebuie acordată prioritate întregului. Această metodologie prezintă avantajul că dă posibilitatea să se obțină soluții care cuprind atît elemente ce caracterizează sistemul tehnologic în ansamblul său, cît și elemente caracteristice pentru fiecare secvență ce intră în componența tehnologiei.

Pentru optimizarea de ansamblu a tehnologiilor de producție, s-a construit un model economico-matematic, în cadrul căruia necunoscutele sînt suprafețe ce vor fi ocupate de variantele tehnologice. Modelul are în componența sa 4 funcții scop și 26 de restricții. Funcțiile scop se referă la: minimizarea consumului de energie, maximizarea cantității de energie produsă, maximizarea producției nete, maximizarea beneficiului. Referitor la primele două funcții scop, trebuie arătat că utilizarea lor se impune întrucît **există posibilitatea ca unitățile agricole să-și adapteze sistemul tehnologic la cerințele unei maxime economisiri a energiei.**

Deoarece au fost folosite 5 niveluri de asigurare cu resurse, în urma rezolvării celor 4 funcții-scop s-au obținut 20 de **variante de soluții.** Ele se deosebesc atît prin structura tehnologiilor de producție, cît și prin necesarul de resurse pentru materializarea acestora. Deosebirile se înregistrează atît pentru fiecare nivel de asigurare cu resurse — în funcție de scopul urmărit, cît și la același scop — în funcție de nivelul de asigurare cu resurse.

Referitor la variația structurii tehnologice și a necesarului de resurse, în funcție de scopul urmărit, constatăm diferențe mari la ambele aspecte *).

Astfel, la grîu sînt optime pentru scopurile urmărite 4 variante tehnologice diferite. Deosebiri asemănătoare se constată și la celelalte culturi.

Diferențe mari se înregistrează și în ceea ce privește necesarul de resurse. Astfel, dacă ne referim la cheltuielile totale, acestea variază între 31 618 mii lei și 45 101 mii lei.

Din punctul de vedere al structurii tehnologice și al necesarului de resurse pentru diferite niveluri, urmărind același scop, constatăm existența unor diferențe mari. De exemplu, pentru grîu sînt optime tehnologiile 5 și 6 în cazul primului nivel de asigurare, 3 în cazul nivelului doi, 4 în cazul nivelului trei și 3 în cazul nivelului patru.

Necesarul de resurse înregistrează, de asemenea, variații apreciabile. Astfel, cheltuielile totale variază între 29 969 mii lei și 35 000 mii lei.

Fiind în posesia celor 20 de variante de soluții, conducerea unității are posibilitatea ca în funcție de scopul prioritar urmărit în perioada respectivă, precum și de nivelul de asigurare cu resurse, să o aleagă pe cea mai potrivită pentru condițiile date.

Este de remarcat faptul că toate soluțiile obținute în urma optimizării sînt superioare din punct de vedere economic, chiar pentru nivelul actual de asigurare cu resurse. De exemplu, prin aplicarea variantei de soluție corespunzătoare nivelului actual de asigurare cu resurse și urmărind ca scop maximizarea beneficiului, unitatea poate înregistra **sporuri importante** la majoritatea indicatorilor economici.

I. ALECU
N. DAVID

Tabelul nr. 3

Variația structurii tehnologice și a necesarului de resurse în funcție de scopul urmărit

		Minimizarea consumului de energie (36 326 960 kWh)	Maximizarea energiei produse (500 754 700 kWh)	Maximizarea producției nete (27 617 mii lei)	Maximizarea beneficiului (26 165 mii lei)
Structura tehnologică	Grîu (ha)	x_5 = 1 388	x_2 = 1 290	x_3 = 1 349	x_4 = 1 349
	Orz (ha)	x_{11} = 1 160	x_7 = 1 652	x_9 = 429	x_{10} = 429
	Porumb consum (ha)	x_{26} = 2 992	x_{16} = 5 000	x_{20} = 3 461	x_{21} = 4 814
	Soia (ha)	x_{37} = 2 200	x_{31} = 851	x_{34} = 2 200	x_{36} = 2 200
	Floarea soarelui (ha)	x_{48} = 1 300	x_{40} = 248	x_{40} = 1 300	x_{41} = 248
Necesarul de resurse	Chelt. totale (mii lei)	31 618	45 101	35 409	33 857
	Chelt. mat. (mii lei)	22 569	40 818	25 108	29 616
	Îngr. cu azot (t.s.a.)	882	2 317	1 432	1 451
	Îngr. cu fosfor (t.s.a.)	494	1 562	580	563
	Erbicid 2,4 D (kg)	—	3 225	—	4 446
	Erbicid „Argezin“ (kg)	—	36 000	—	34 661
	Erbicid „Basagran“ (kg)	—	—	—	19 140
	Erbicid „Gesagard“ (kg)	—	—	—	1 634
	Insecticid „Duplitox“ (kg)	205 200	245 683	205 000	205 200
	Insecticid „Pinetox“ (kg)	66 000	25 517	66 000	66 000
	Fond retribuții (mii lei)	9 040	10 159	10 295	4 238
	Zile-om (total)	127 570	140 646	152 630	42 814
	Zile-om mecanizator	12 092	15 061	12 964	16 450
	Motorină (l)	713 702	895 549	762 643	1 005 549
	Supr. arabilă (ha)	9 040	9 040	9 040	9 040

Tabelul nr. 4

Variația structurii tehnologice și a necesarului de resurse în condițiile modificării nivelului de asigurare cu resurse

		Maximizarea energiei produse			
		388670320 kWh	412405220 kWh	456594470 kWh	458604730 kWh
Structura tehnologică	Grîu (ha)	x_5= 45 x_6 =1548	x_3= 717	x_4=1383	x_3=1383
	Orz (ha)	x_{12}=2000	x_{10}=1387 x_{11}= 613	x_8 = 34 x_{10}=1312	x_9=1358
	Porumb consum (ha)	x_{21}=1115 x_{22}= 41 x_{28}=2148	x_{21}=2018 x_{30}=1845	x_{21}=2906 x_{24}=2172 x_{28}= 122	x_{18}= 149 x_{21}=3031 x_{24}=2020
	Soia (ha)	x_{39}= 843	x_{39}= 843	x_{39}= 843	x_{34}= 78 x_{36}= 753
	Floarea-soarelui (ha)	x_{48}=1300	x_{48}= 950	x_{42}= 267	x_{42}= 267
Necesarul de resurse	Chelt. totale (mii lei)	29969	31000	34666	35900
	Chelt. mat. (mii lei)	25000	25699	28500	28500
	Îngr. cu azot (t)	921	1191	1438	1485
	Îngr. cu fosfor (t)	500	550	588	611
	Erbicid — 2,4 D (kg)	8870	5132	6824	—
	Erbicid „Argezin“ (kg)	23789	19456	27060	27615
	Erbicid „Basagran“ (l)	7337	7337	7337	6552
	Erbicid „Gesagard“ (kg)	3040	2660	747	747
	Insecticid „Duplitox“ (kg)	245899	245899	245899	246249
	Insecticid „Pinetox“ (kg)	25301	23301	25301	24950
	Fond retribuții (mii lei)	4968	5300	6163	6498
	Zile-om total (z.o.)	60000	63534	75000	80463
	Zile-om mecanizator (z.o.)	13000	14143	15756	15690
	Motorină (l)	792632	850000	950000	950000
	Suprafață arabilă (ha)	9040	9040	9040	9040

*) Notăm prin x_1, x_2..., x_{48} suprafețele ocupate de culturi în diferite variante tehnologice.

Dezbatere „R. E."

Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (III)

Autofinanțarea – obiectiv prioritar al C.A.P.

Simion Ursu, contabil șef la C.A.P. Someșeni — Cluj-Napoca — Înfăptuirea unei profunde revoluții în agricultură, obiectiv prioritar în actualul cincinal, este strîns legată și condiționată de modul de aplicare a noului mecanism economico-financiar în fiecare unitate agricolă. Pentru consolidarea din punct de vedere economic a unor C.A.P. este necesar de a se acționa în așa fel încît unitățile să nu se limiteze numai la acoperirea cheltuielilor de producție, ci să și asigure un volum sporit de beneficii.

În cadrul unității noastre, datorită rezultatelor bune obținute, am reușit să repartizăm anual sumele necesare atît pentru fondul de dezvoltare economică, cît și pentru fondul mijloacelor circulante (tabelul).

— în mii lei —

Anul	Beneficiul	din care repartizat pentru fond de dezvoltare economică	fond mijloace circulante
1979	2 144	966	1 154
1980	1 299	909	156
1981 (plan)	1 838	1 275	184

Această evoluție ne-a permis să facem față nevoilor pentru investiții, fără să mai solicităm credite pe termen lung, de peste șapte ani.

Una din căile care pot să ducă la consolidarea unităților este și măsura prevăzută prin Legea nr. 29/1978 privind participarea membrilor cooperatori și altor oameni ai muncii cu depuneri de sume ca părți sociale; aceste fonduri se pot folosi numai cu aprobarea adunării generale, în realizarea unor mici obiective de investiții cu o eficiență ridicată. Această acțiune trebuie să ducă la cointeresarea colectivă și individuală a membrilor cooperatori, a mecanizatorilor, specialiștilor și altor oameni ai muncii din unități, în primul rînd prin beneficiul ce se va realiza din micile investiții productive executate din aceste fonduri atrase, precum și prin venitul cuvenit depunătorilor din beneficiu ca dobîndă asupra depunerilor de 6—8 la sută anual. Prin această acțiune, am reușit să atragem pînă în prezent 125 mii lei, iar acțiunea continuă. Aceste sume dorim să le utilizăm în investiții productive pentru dezvoltarea sectorului de activități industriale și prestări servicii către populație, care va duce, în final, la creșterea veniturilor bănești și a fondului de participare la beneficii a cooperatorilor.

Creditele acordate de bancă am căutat să le folosim cu maximă eficiență în sectoarele de producție, reușind să realizăm în anii cu condiții normale producțiile planificate la principalele culturi, dezvoltînd în același timp și sectorul de activități industriale și prestări servicii; an de an s-au realizat și chiar s-au depășit producția globală și netă, veniturile bănești, s-au solicitat credite bancare tot mai mici, rambursîndu-le în întregime în fiecare an.

Obținînd venituri bănești în tot cursul anului, atît din valorificarea producției agricole, cît și din sectorul de activități industriale și prestări servicii, creditele au fost utilizate în procent de 70—80 la sută față de limita de creditare stabilită; preconizăm ca din anul 1982 să nu mai apelăm la credite bancare pentru producție decît în cazuri cu totul deosebite.

În ceea ce privește decontarea definitivă cu S.M.A., consider că ar fi mai just dacă în cazul depășirii producțiilor planificate s-ar ține cont și de situația costurilor de producție, deoarece uneori producția obținută în plus se realizează cu cheltuieli suplimentare (uneori S.M.A. efectuează lucrări în plus față de tehnologiile aprobate). În acest fel, s-ar realiza o concordanță între nivelul producțiilor obținute și cel al cheltuielilor efectuate, iar gestiunea unităților de producție ar fi corect influențată.

Ioan Chiorean, contabil șef la Asociația economică intercooperatistă de creșterea și îngrășarea porcilor — Jucu — Asociațiile economice intercooperatiste de creșterea și îngrășarea porcilor în sistem industrial sînt expuse în mod deosebit unor calamități naturale, epizootii. Epizootiile cuprind de regulă întregul efectiv, dar pierderile economice sînt mai mari la porcii adulți, concretizîndu-se în nerealizarea de spor de creștere în greutate vie pe zi furajată și total, ca și prin cheltuielile suplimentare ocazionate de măsurile speciale luate cu această ocazie. În asemenea situații, nu există nici o posibilitate de recuperare a pagubelor, care sînt destul de mari. În anul 1980 unitatea noastră a înregistrat din această cauză pierderi de peste 1,5 milioane lei, iar în primele șase luni ale acestui an de peste 1 milion lei. Pornind de la această situație **propun înființarea unui fond la nivel central cooperatist din care să se recupereze atît cheltuielile cît și pierderile provocate de epizootii,** în acest fel restabilindu-se echilibrul financiar al unităților afectate.

Asociațiile economice intercooperatiste au apărut ca forme superioare de organizare a activității de producție în cadrul sectorului cooperatist, avînd ca model unitățile de stat cu același profil. Situația drepturilor sociale ale oamenilor muncii din asociațiile economice se deosebește față de unitățile din sectorul de stat cu același profil, ceea ce determină o fluctuație mare a forței de muncă, care are implicații nefavorabile în specializarea, calificarea și permanentizarea acesteia și în creșterea productivității muncii. Pentru aceasta **propunem acordarea drepturilor sociale, inclusiv în materie de pensii, tuturor lucrătorilor din asociațiile economice intercooperatiste la nivelul unităților din sectorul de stat, deoarece prestează aceeași muncă.**

Creșterea cointeresării în obținerea de producții superioare

Antip Tofan, șef de serviciu la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Actualele reglementări privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste stabilesc

criteriile de acordare a retribuirii muncii pentru cooperatorii care lucrează nemijlocit în producție, în sensul că retribuirea se face în acord global, iar drepturile totale de retribuire se calculează pe echipe în funcție de nivelul producției obținute, cu respectarea cheltuielilor de producție aferente de către fiecare formație de muncă în parte. Întrucît planificarea producției și a muncii, precum și urmărirea realizării producției și a cheltuielilor prin evidența contabilă se face numai pînă la nivelul fermei sau brigăzii, și ținînd seama de rolul retribuirii în realizarea producției, apare **necesitatea punerii de acord a sistemului de planificare și de evidență cu prevederile Legii retribuirii, în sensul de a se lua în calcul la planificare elemente economice și de eficiență și la nivel de echipă.**

Decontarea lucrărilor S.M.A. cu plata în bani, potrivit actualelor reglementări, se face în timpul anului în proporție de 80 la sută din tarifele în bani aferente lucrărilor executate, iar la sfîrșitul anului sau la terminarea recoltării, pe baza tarifului pe tona de produs realizată, calculîndu-se cantități utile (stass). Fac excepție unele lucrări care nu concură la realizarea producției, printre care transporturile în general, lucrările executate la culturile furajere care nu se recoltează mecanizat, acestea decontîndu-se 100 la sută. Cu toate că există transporturi tehnologice care concură direct la realizarea producției, ele se decontează 100 la sută (de exemplu: transportul îngrășămintelor chimice în tarla, al semințelor, al ierbicidelor etc.). Pentru aceste transporturi propunem să se facă decontarea în timpul anului în proporție de 80 la sută, iar la terminarea recoltatului culturilor respective decontarea să se facă în funcție de producția realizată.

De asemenea, nu este stimulativă pentru mecanizatori încasarea în întregime în timpul anului a contravalorii lucrărilor de întreținere executate la culturile furajere care nu se recoltează mecanizat. Știind de la început că încasează 100 la sută, mecanizatorii nu sînt interesați să execute lucrări de calitate. Deși secțiile S.M.A. dispun de mașini de recoltat mecanic, acestea nu se folosesc decît în mică măsură, pentru a putea încasa sută la sută contravaloarea celorlalte lucrări de întreținere. Față de această situație **propun ca la culturile furajere decontarea să se facă numai după producția realizată, fapt ce ar duce la creșterea cointeresării și a producției de furaje, precum și la folosirea mai intensivă a mașinilor de recoltat.**

Nicolae Trandafir, inspector principal la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Sînt frecvente cazurile în agricultură cînd chiar din primăvară intervin situații de compromitere parțială sau totală a unor culturi, ceea ce necesită cheltuieli suplimentare de producție care dereglează în bună parte echilibrul financiar. În aceste situații se apelează la credite pe bază de aprobări speciale. Deoarece întocmirea actelor de calamitate, analiza la diferite organe comunale, C.U.A.S.C., județ, minister, pentru solicitarea acestor credite comportă un timp îndelungat, iar creditul trebuie să intervină operativ și eficient, **consider necesar a se stabili un plafon de credite speciale, dîndu-se competență de aprobare organelor județene.**

Suprafețele compromise și neînsămînțate datorită secetei și umezelii excesive nu intră în riscurile de asigurare A.D.A.S., astfel că cheltuielile suplimentare ocazionate cu reînsămînțările și care se acoperă tot din credite pe termen scurt, în majoritatea cazurilor nu-și găsesc corespondent în producție și venituri peste plan, ceea ce creează dificultăți în rambursare. **Propun să fie admise printre riscurile asigurării A.D.A.S. atît seceta, înghețul, cît și umiditatea excesivă, în vederea acoperirii prin despăgubiri a pierderilor suferite de unitățile agricole cooperatiste datorită acestor calamități.**

Tiberiu Stanciu, director adjunct la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Pentru îmbunătățirea raportului dintre veniturile realizate și cheltuielile ocazionate de realizarea producției consider ca absolut necesară conjugarea eforturilor tuturor factorilor de decizie și execuție din aceste cooperative spre reducerea cheltuielilor materiale, una din căi fiind asigurarea din producție proprie a necesarului de furaje și apoi înlăturarea risipei în gospodărirea lor. Sînt cunoscute dificultățile cu care s-au confruntat unitățile agricole în ceea ce privește asigurarea necesarului de furaje fibroase. Costul furajelor achiziționate s-a acoperit din credite bancare, diminuîndu-se în acest fel limitele de creditare ce inițial erau destinate altor categorii de cheltuieli (pentru retribuirea muncii, plata lucrărilor S.M.A., alocări la fondul de dezvoltare etc.).

Pentru ieșirea din această situație, în cursul lunii mai a.c. organele centrale M.A.I.A., U.N.C.A.P. și B.A.I.A.) au elaborat o nouă reglementare a modului de asigurare a bazei furajere în unitățile agricole care, credem noi, va rezolva în bună parte această problemă. Potrivit acesteia, recoltarea furajelor se va efectua prin folosirea mai intensă a mijloacelor mecanizate (cositori, combine tractate și autopropulsate) și va cuprinde toate suprafețele identificate în fiecare unitate agricolă a se recolta mecanizat.

O altă măsură constă în majorarea tarifelor de retribuire pentru lucrările manuale de cosit, uscat, strîns, transportat și depozitatul fînului, aceste tarife fiind cuprinse între 1 000 și 2 000 lei la ha în funcție de cantitatea de fîn obținută; recoltarea fînului cu plata retribuției în bani se poate face atît cu membrii cooperatori, cît și cu persoane din afara unității. Se creează astfel posibilitatea asigurării în cooperativele agricole de producție a unor cantități de fîn care să scutească unitățile de cumpărări de fîn la prețuri ridicate, din alte localități situate la mari distanțe. În cazul cînd unele unități sînt lipsite de fonduri proprii, sumele necesare efectuării retribuirii lucrărilor de recoltare a fînurilor pot fi acoperite din credite de producție ce se acordă pentru producția anului următor.

Este necesar ca în toate unitățile cooperatiste, consiliile de conducere să analizeze cu mai multă răspundere posibilitățile asigurării furajelor din producția lor, în care sens să recolteze toate suprafețele ce se pretează a se cosi mecanic cu utilajele stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, concomitent cu aplicarea retribuirii în bani a membrilor cooperatori și altor muncitori din afară, pentru suprafețele recoltate manual. **Restul suprafețelor să fie recoltate prin cote părți în natură, cu prioritate de acei cooperatori care vor contracta cu unitatea respectivă un anumit număr de animale pentru creșterea și îngrășarea la domiciliul lor potrivit normelor elaborate în acest an de către M.A.I.A., U.N.C.A.P. și B.A.I.A.**

Ioan Băraș, șef de birou la Sucursala județeană Cluj a B.A.I.A. — Aplicarea cu fermitate a principiilor noului mecanism economic financiar implică și creșterea eficienței controlului bancar. În acest scop, considerăm necesare unele reglementări care să asigure valorificarea operativă și cu caracter definitiv a constatărilor reținute cu ocazia verificării modului de fundamentare și elaborare a indicatorilor de plan.

În prezent în situația în care se constată rezerve de plan în ce privește determinarea veniturilor, în sensul subevaluării acestora, și a cheltuielilor, în sensul supradimensionării lor, organele de control bancar nu dispun de mijloace pentru a putea determina operativ modificările corespunzătoare. De aceea, **propunem ca organele de control bancar să fie investite cu drepturi mai mari în a dispune modificarea indicatorilor de plan, în sensul majorării veniturilor, micșorării cheltuielilor și implicit al majorării beneficiilor; realizarea acestor indicatori la nivelul lor modificat să fie urmărită prin verigile băncii** pînă la nivelul ministerului sau organului central de care aparține unitatea în cauză.

Atît pentru acordarea de credite, cît și pentru influențarea unor indicatori în funcție de care se acordă drepturile de retribuire și recalcularea veniturilor ce se cuvin S.M.A. în funcție de producțiile realizate de unitățile agricole beneficiare s-au elaborat reglementări diferite privind calamitățile naturale înregistrate. În acest fel, actele normative în vigoare reglementează în mod diferit fiecare situație în care se pune problema comensurării influențelor calamităților naturale în acordarea de credite sau plata drepturilor de retribuire. Pentru remedierea acestei situații **propun unificarea metodologiei de constatare și evaluare a pierderilor provocate de calamitățile naturale și care să fie avute în vedere atît la acordarea de credite, cît și la eliberarea drepturilor de retribuire și recalculare a veniturilor S.M.A. în funcție de producțiile realizate de unitățile agricole socialiste.** Redactarea clară și unitară a acestei metodologii ar fi de natură să împiedice unele încercări de a transfera pe seama calamităților naturale unele lipsuri în organizarea producției și a muncii, și să contribuie la aplicarea în bune condițiuni a principiului socialist de retribuire după cantitatea și calitatea muncii prestate.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

INVESTIȚII

Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere

ACCELERAREA ritmului de lucru pe șantiere pentru realizarea integrală a programului de construcții-montaj din planul acestui an și cincinal prezintă, la fiecare nou obiectiv de investiții o importanță deosebită, dat fiind că pe această cale se creează posibilitatea obținerii la vreme sau înainte de termen a unor producții suplimentare de produse destinate satisfacerii într-o măsură mai mare a necesităților pieței interne și ale exportului, lărgirii bazei de materii prime a economiei naționale, modernizării unor tehnologii de producție, sporirii calității și eficienței producției. Pentru realizarea acestui obiectiv major, la eforturile sporite ale constructorilor se cer adăugate, într-o coordonare riguroasă, preocupări mai intense din partea tuturor celorlalți factori implicați în buna desfășurare a procesului investițional — beneficiari, proiectanți, furnizori de materii prime și de utilaje tehnologice, întreprinderi de transport, titulari de investiții — în vederea asigurării în cel mai scurt timp a tuturor condițiilor pentru executarea la termen, finalizarea și punerea în funcțiune cît mai rapidă a noilor capacități de producție prinse în plan și anume : eliberarea amplasamentelor, ● asigurarea proiectelor de execuție aprobate, ● livrarea materialelor de construcții la termenele și calitățile din contracte, ● deschiderea la vreme a finanțării lucrărilor ș.a.

Dimensiuni și implicații ale realizării programelor de construcții-montaj

ÎN ACEST CADRU prezentăm o analiză a realizării planului de construcții-montaj de către unitățile din trustul „Energoconstrucția", urmărind evidențierea principalelor probleme care apar pe parcursul execuției și a unor modalități concrete de acțiune capabile să contribuie la soluționarea lor operativă, la realizarea integrală, în condiții cît mai bune, a tuturor prevederilor din planul pe acest an, la punerea în funcțiune în timp scurt a noilor capacități, a căror finalizare aduce o contribuție valoroasă la lărgirea bazei energetice a țării.

Unitățile trustului „Energoconstrucția" desfășoară o amplă activitate de lărgire a numărului unităților energetice ale economiei naționale : ele execută partea de construcții la termocentrale, construcții la stații de transformare energetică, lucrări de termoficare ș.a., într-un număr de 14 județe ale țării. Deși în cursul cincinalului trecut trustul s-a înscris cu realizări de seamă în producție, materializate în edificarea unor obiective energetice importante, în primele 7 luni din acest an planul de construcții-montaj nu a fost realizat decît în proporție de 86% datorită apariției și acțiunii unui complex de cauze subiective și obiective, care au diminuat considerabil eficiența eforturilor proprii de scurtare a duratelor de execuție a noilor capacități, de încadrare a lucrărilor în prevederile graficelor de execuție.

Astfel, în ce privește activitatea proprie, trebuie arătat că experiența bună acumulată în anii trecuți, gradul de calificare ridicat al cadrelor de bază de muncitori și specialiști a permis înregistrarea, în primul semestru al acestui an, a unor niveluri ridicate a productivității muncii, pe total trust și în majoritatea grupurilor de șantiere, situate cu 9,5 procente peste rezultatele realizate în anul care a trecut. Eforturile au fost concentrate spre utilizarea la indici superiori a utilajelor din dotare, acolo unde existau asigurate toate condițiile pentru desfășurarea în ritm înalt a lucrărilor de execuție, spre perfecționarea continuă a nivelului de calificare a cadrelor (în cursul semestrului I au fost calificați un număr de 307 muncitori, iar 650 de cadre au urmat cursuri de pregătire profesională). Astfel, fondul de timp productiv a fost utilizat în acest an în proporție de 95,2%, iar la macarale turn, automacarale și macarale pe pneuri, producția planificată a fi executată cu ajutorul lor a fost îndeplinită și depășită pe total trust cu 20,5%.

Nu este însă mai puțin adevărat că în realizarea integrală a sarcinilor de plan pe unele grupuri de șantiere s-au semnalat multe neajunsuri și greutăți, care au determinat restanțele amintite. Este vorba de o serie de neajunsuri înregistrate în propria activitate : ● **neasigurarea forței de muncă la nivelul necesarului într-o serie de meserii** (sudori, dulgheri pentru construcțiile energetice de la Anina și Calafat), precum și de fierari și dulgheri pentru Drobeta-Turnu Severin și Doicești), ● **preocuparea insuficientă pentru folosirea la indici înalți a unor categorii de utilaje și mijloace de transport**, pentru asigurarea pieselor de schimb necesare reparării lor operative (la foreze, compresoare și betoniere), precum și pentru recondiționarea pieselor uzate, ● înregistrarea unui **număr relativ ridicat de învoiri și absențe nemotivate**, cu precădere la grupurile Oravița, Turceni, București.

O parte din greutățile în realizarea la vreme a sarcinilor de plan au fost însă create de **neasigurarea de către unii beneficiari a condițiilor de execuție la o serie de obiective noi sau a celor aflate în continuarea lucrărilor.** Este vorba în principal de deschiderea cu întîrziere a finanțării lucrărilor, de neasigurarea tuturor detaliilor de execuție din documentație, de neeliberarea în timp util a unor amplasamente de către beneficiar — Centrala de producere a energiei electrice și termice.

O contribuție deloc de neglijat la restanțele din prima parte a anului a avut **nelivrarea la vreme de către furnizorii specializați a materialelor de construcții necesare pe șantierele trustului.** Probleme mai mari au creat întîrzierile în asigurarea necesarului de tablă zincată pentru lucrările de termoficare Giurgiu și de pe Valea-Jiului, a oțelului beton, a unor sortimente de laminate și întîrzieri de livrări la ciment ;

Pe de altă parte, trebuie îmbunătățită **colaborarea cu întreprinderea deținătoare a utilajelor tehnologice** — „Energoutilaj". Această unitate, deși aparține tot Ministerului Energiei Electrice, nu a acordat suficientă atenție reparării și verificării stării tehnice a utilajelor de construcții terasiere închiriate unităților trustului, ceea ce a făcut ca, datorită defectării dese a acestor agregate, planul de excavații să nu poată fi realizat pe primele șase luni a.c. decît în proporție de 60,5%, cantități mai importante restante la această categorie de lucrări înregistrîndu-se la Turceni, Anina, Doicești, Rovinari, Calafat. În aceeași perioadă această întreprindere a asigurat cu utilaje doar 60—70% din cerințele trustului de utilaje de anumite categorii : la excavatoare Castor — 50%, excavatoare cu cupă (de 1—1,4 mc) — 67%, autoîncărcătoare — 38%, automacarale și macarale pe pneuri — 58%, tractoare rutiere — 34%. În plus, „Energoutilaj" a contractat la planul fizic cu unitățile trustului numai 60,5% din sarcina trasată de M.E.E. și a realizat numai 75% din cantitățile pe care s-a angajat să le execute.

Soluții pentru scurtarea duratelor de execuție

ÎN CONTINUARE, pînă la sfîrșitul anului, unitățile trustului au de realizat sarcini importante din planul de construcții-montaj, un volum sporit de lucrări revenind în special grupurilor Brazi, Deva, Oravița, Turceni și București. Pentru realizarea integrală a lucrărilor noi, precum și pentru recuperarea restanțelor din semestrul I a.c., apare necesară o sporire și o mai bună coordonare a eforturilor tuturor factorilor implicați pentru crearea condițiilor necesare accelerării ritmului de lucru pe șantierele trustului „Energoconstrucția". Preocupările de această natură se cer orientate cu prioritate spre :

● **intensificarea activității de execuție a constructorilor :** la grupul București pentru executarea pereților mulați la Rovinari, glisarea coșului de fum la C.E.T. Giurgiu, organizarea de șantier la „Progresul" București ; la grupul Brazi pentru realizarea blocului 2 de la Doicești, și a stației de la Teleajen ; la grupul Deva pentru stația de concasoare nr. 2 și a depozitului de cărbune de la Rovinari și termoficarea localităților din Valea-Jiului ; la grupul Turceni pentru realizarea punerii în funcțiune la blocul 4 Turceni, a depozitului de cenușă de la C.E.T. Ișalnița, a stației de 220 kv de la Calafat ; iar la grupul Oravița pentru activizarea glisării coșului de fum la C.T.E. Anina, a montajului confecțiilor metalice uzinate, a montajului conductelor, a stațiilor de transformare de la Crivina, Miniș, Cerbul, Reșița. Pentru aceasta se cer rezolvate operativ problemele asigurării forței de muncă calificată, a pieselor de schimb ne-

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 10)

Dezvoltarea bazei energetice

și de materii prime

FOLOSIREA RAȚIONALĂ A UTILAJELOR, CERINȚĂ A SPORIRII PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII DE EXTRACȚIE a cărbunilor, Combinatul minier Ploiești — care cuprinde 9 unități ce-și desfășoară activitatea pe raza a 11 județe (printre care : Prahova, Vîlcea, Bacău, Covasna, Sălaj) — deține o pondere importantă ; în 1981 combinatul trebuie să asigure o producție de 8,6 mil. t lignit și cărbune brun, iar în ultimul an al cincinalului 13,4 mil. t, înregistrînd o creștere a volumului extracției de circa 67% pentru întreaga perioadă 1981—1985, față de cincinalul precedent. Activitatea de excavare și livrare a unor cantități din ce în ce mai mari de cărbune în cadrul acestei unități se înscrie cu rezultate bune în eforturile ce se depun la nivel național pentru lărgirea bazei proprii de materii prime și energie. Pentru a contracara influența negativă a unor factori naturali asupra randamentului utilajelor din dotare și, în consecință, asupra nivelului producției, în toate unitățile combinatului se depun eforturi pentru menținerea la nivel ridicat a capacităților de producție, crearea de capacități noi de extracție și, îndeosebi, pentru utilizarea la indicii stabiliți a utilajelor și instalațiilor de mare productivitate destinate mecanizării operațiunilor de tăiere, susținere și transport a cărbunelui. Dealtfel, pe seama folosirii intensive și extensive a utilajelor se va realiza cea mai mare parte a plusului de producție fizică.

Creșterea gradului de mecanizare

PRINTRE FACTORII DE BAZĂ avuți în vedere pentru creșterea nivelelor de producție un loc însemnat îl deține introducerea și extinderea mecanizării în abatajele frontale și la lucrările de înaintare, prin dotarea unităților cu utilaje și instalații complexe de mare randament, majoritatea concepute și realizate în țară, rod al creației și inventivității specialiștilor români. Așa sînt complexele de abataj și combinele de înaintare fabricate la I.U.M. Filipeștii de Pădure, buldozerele și excavatoarele cu cupă fabricate la uzina „Progresul" din Brăila și altele. Pe această cale s-a realizat în ultimii ani dezvoltarea și modernizarea unităților miniere : Voivozi, Căpeni, Sălaj și Cîmpulung, unde s-au obținut cele mai importante creșteri de capacități, cît și punerea în funcțiune a unor noi capacități la Cuzap și Vărzari din cadrul I.M. Voivozi, Chiejd de la I.M. Sălaj, Baraolt I și II din cadrul I.M. Căpeni, Cotești și cariera Aninoasa de la I.M. Cîmpulung, Gheboieni din cadrul minei Șotînga, Cervenia și Măgureni aparținînd de Filipești și Urlați de la mina Ceptura. Totodată, au fost organizate capacități de producție în microcariere la aproape toate întreprinderile miniere. O deosebită atenție se acordă bazinului carbonifer din județul Vîlcea, a cărui producție va fi de aproape 4 ori mai mare în 1985 față de 1981. În acest scop se creează capacități de producție în subteran în zonele Berbești, Cucești, Alunu, Cerna cît și altele.

Prin dotarea cu utilaje complexe de abataj și extinderea mecanizării în toate cele 9 unități miniere, dar mai ales în cele menționate, volumul de producție extras mecanizat a crescut an de an, după cum se poate vedea în tabelul nr. 1 (de menționat că la I.M. Voivozi întreaga producție se extrage mecanizat). Volumul excavat și gradul de mecanizare cu combine de înaintare au crescut pe ansamblul combinatului și sînt prevăzute în continuare creșteri importante în acești ani. Rezultatele obținute au fost posibile datorită, în principal, folosirii unor tehnologii capabile să permită extinderea exploatării sub nivelul hidrostatic. O atenție cu totul deosebită se acordă lucrărilor de asecare a zăcămintelor pentru crearea de condiții în vederea introducerii mecanizării complete a tuturor operațiunilor tehnologice ce se execută în subteran. Astfel, au fost mecanizate integral cea mai mare parte a operațiunilor privind transportul pe galerii, puțuri, plane înclinate, abataje cît și transportul oamenilor muncii de la gura minei la locurile de muncă. S-a trecut la mecanizarea tăierii și încărcării cărbunelui și sterilului din locurile miniere, prin folosirea combinelor de înaintare produse în țară sau procurate din import.

Ce relevă o „radiografie" a indicilor de utilizare ?

REALIZAREA INTEGRALĂ, ritmică a producției planificate necesită nu numai introducerea pe scară cît mai largă a progresului tehnic în toate întreprinderile și locurile de muncă, dar și folosirea cît mai intensă, cu randament maxim, a capacităților și utilajelor existente, așa cum este cazul celor de mare productivitate, ce execută mecanizat operațiuni complexe care altădată se efectuau manual în timp incomparabil mai lung și cu efort fizic și cheltuieli materiale mai mari : tăiere, încărcare, armare, transport.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției și a gradului de mecanizare

	U/M	1976	1980	1981	
				Plan	Realizat (8 luni)
Total producție brută	mii t	6581	7745	9000	5662
din care :					
— cu complexe de abataj	"	1598	2413	2900	1676
Grad de mecanizare	%	24,2	31,1	32,2	29,6

Tabelul nr. 2

Indicii de utilizare realizați la principalele utilaje

Indici	U/M	1980	1981	
		Realizat	Planificat	Realizat (8 luni)
a) de utilizare extensivă la :				
— complexe de abataj	%	85,0	84,4	86,3
— combine de înaintare	%	82,1	85,0	84,6
— excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc	%	52,1	74,0	53,4
b) de utilizare intensivă la :				
— complexe de abataj	t/oră	23,6	25,0	24,7
— combine de înaintare	mc/oră	2,0	2,4	1,86
— excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc	mc/mc cupă/oră	31,0	32,3	37,3

Analiza datelor prezentate în tabelul nr. 2 oferă posibilitatea conturării unor aspecte asupra cărora merită să ne oprim :

1 **Indicii de utilizare** (extensivă și intensivă) **sînt, în general, în ascensiune** (creșteri mai importante înregistrînd indicii de utilizare a combinelor de înaintare și a excavatoarelor), ceea ce exprimă **tendința către o eficiență sporită în utilizarea dotării tehnice ;**

2 **Realizările obținute față de prevederi în această perioadă la utilajele din dotare sînt diferite :** dacă la complexele de abataj atît indicele intensiv cît și cel extensiv se situează peste sau în imediata apropiere a prevederilor, ceea ce în ansamblu înseamnă o bună exploatare a acestora, la combinele de înaintare utilizarea rămîne deficitară, mai ales din punct de vedere intensiv. La excavatoarele cu cupe de peste 2,5 mc se constată o serioasă rămînere în urmă față de nivelul planificat al indicelui de exploatare extensivă, deși cel realizat în 8 luni a.c. este superior celui obținut în anul trecut, fiind posibilități ca el să crească în continuare. Pentru a recupera o parte din producția nerealizată pe cale extensivă, în acest caz s-a acționat prin folosirea intensivă (mai mare cu 5 procente față de plan și cu 6 procente față de cea realizată în anul precedent).

Cauzele principale care au condus la această situație, căile și mijloacele de acțiune pentru obținerea unei producții sporite de cărbune constituie obiectivul urmărit în continuare de investigația noastră.

În ce constau și cum pot fi fructificate rezervele ?

CREȘTEREA gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor complexe de mecanizare din patrimoniul unităților C.M. Ploiești presupune îmbunătățirea în continuare a raportului dintre sporirea producției de cărbune extras (și livrat) și dotarea materială existentă. În acest sens, colectivele unităților miniere ar putea fi sprijinite în mai mare măsură de unii furnizori și colaboratori pentru :

● **explorarea mai detaliată, cu mijloace perfecționate din partea unităților specializate, a cîmpurilor miniere și găsirea, de către institutele de cercetare, a unor tehnologii de detectare și asecare a lentilelor purtătoare de nisipuri acvifere.** În acest fel atît cercetarea geologică cît și cea tehnologică vor putea aduce un aport mai mare și mai eficient la indentificarea și punerea în valoare a noilor zăcăminte de cărbune ;

● **asigurarea unor piese de schimb și anvelope pentru autobasculantele care deservesc excavatoarele din carierele de cărbune.** Aprovizionarea în cantități strict necesare cu aceste piese și anvelope ar da posibilitatea ca excavatoarele cu cupe de peste 2,5 mc să fie utilizate intensiv în limite care să le asigure funcționarea în mai mare siguranță și extensiv mai aproape sau chiar la nivelul maxim stabilit. La aceasta își poate aduce un aport mai consistent un regim strict de economisire și utilizare rațională a pieselor, pneurilor și combustibililor, ca și execuția la timp, dacă nu în devans, a unor obiective de investiții, cum este de exemplu calea ferată Băbeni — Bărbești, menită să scurteze drumul transportării cărbunelui și să economisească cheltuieli și consumuri materiale însemnate.

Creșterea gradului de utilizare (intensivă) a complexelor de abataj, care în prezent se apropie de nivelul prevăzut, necesită sporirea vitezelor de avansare în abataje. În cazul lor, dar mai ales al celorlalte utilaje, este nevoie de respectarea riguroasă a graficelor de reparații și întreținere. Pe lîngă asigurarea cu piesele de schimb și materialele necesare continuității funcționării lor, unitățile miniere și combinatul trebuie să continue să îmbunătățească acțiunea de recuperare și recondiționare a pieselor și subansamblelor la atelierele din unitățile miniere (îndeosebi la cele din Cîmpulung Muscel, Șotînga și Filipeștii de Pădure). În același timp este nevoie de impulsionarea unor acțiuni privind :

● **asigurarea cu forță de muncă calificată a locurilor productive deficitare** în această privință, prin pregătirea unui număr de 75 maiștri, electromecanici și mineri care să fie plasați cu prioritate, în anul 1982, la locurile dotate cu complexe mecanizate de abataje. Totodată, se cere intensificată acțiunea de pregătire a personalului muncitor, prin cursuri de calificare, în așa fel încît pînă la sfîrșitul anului acesta să fie asigurate circa 150 de noi cadre, în special la I.M. Horezu, iar în anul următor, încă 250 pentru I.M. Cîmpulung Muscel, Filipeștii de Pădure și Șotînga ;

● **întărirea disciplinei în muncă și respectarea întocmai a tehnologiilor de lucru**, ca și **extinderea formei de retribuire prin acord și acord global** de la 55% la 60% pînă la sfîrșitul acestui an, acțiune care ar putea să conducă la utilizarea mai bună (de la 83% la 84,5%) a fondului de timp disponibil al muncitorilor și, prin aceasta, la creșterea productivității muncii și la îmbunătățirea indicilor de utilizare a mijloacelor din dotarea unităților ;

● **întăptuirea riguroasă, în termenele stabilite, a prevederilor programului de măsuri întocmit în luna iulie pe minister** și prin care sînt trasate sarcini cu responsabilități precise privind rezolvarea situației celor 24 combine de înaintare inactive la C.M. Ploiești.

Pentru evitarea pe viitor a creșterii numărului de utilaje inactive apare necesar ca unitățile, combinatul și ministerul să cunoască cu mai mare exactitate caracteristicile zăcămintelor noi care intră în exploatare, să ceară, respectiv să hotărască cîte mijloace mecanizate și de ce tip sînt necesare în condițiile concrete date spre a fi utilizate cu eficiență, la nivelul maxim posibil, pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și în anul următor.

Gh. DRAGHICI

Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere

(Urmare din pag. 8)

cesare folosirii în grad mai înalt a utilajelor, inclusiv prin revigorarea recondiționării și reutilizării pieselor uzate, sporirea în continuare a gradului de folosire productivă a timpului de lucru prin diminuarea numărului de absențe nemotivate și învoiri ;

● **creșterea preocupărilor furnizorilor de materiale de construcții pentru accelerarea livrării de rulouri pentru turnuri de răcire** (de la întreprinderea de prefabricate „Progresul"), **de plăci de sticlă expandată multicelulară** pentru coșurile de fum de la unitățile energetice din Craiova, Anina, Giurgiu, Timișoara, de **izolații termice și a materialelor de protecție** a conductelor de termoficare pentru lucrările de la Deva, Oradea, Timișoara, **de tablă, electrozi și împslitură** pentru lucrările efectuate pe Valea Jiului și Giurgiu ;

● **asigurarea mai rapidă și completă de către beneficiari a condițiilor de desfășurare operativă a lucrărilor :** la C.E.T. Craiova II eliberarea amplasamentelor și efectuarea devierii conductelor de țiței pentru executarea grupului energetic I, a depozitelor de cenușă și a estacadelor la conducte, la C.E.T. Giurgiu terminarea căii ferate de acces la gardul C.E.T., și execuția umpluturilor pentru a putea fi atacate estacadele pentru conductele de evacuare a cenușilor, la C.E.T. Giurgiu deschiderea finanțării lucrărilor, la microhidrocentrala Doicești și la C.E.T. Mintia asigurarea proiectelor de execuție aprobate ș.a.;

● **perfecționarea modului în care întreprinderea „Energoutilaj" sprijină și colaborează la activitatea de construcții desfășurată de unitățile trustului analizat.** Apare necesar, după aprecierile specialiștilor de la trustul „Energoconstrucția", ca ministerul de resort să acorde o atenție sporită perfecționării colaborării dintre cele două unități ale sale, în așa fel încît întreprinderea „Energoutilaj" să asigure în continuare dublarea capacității de săpat și transport pentru realizarea unui volum de astfel de lucrări de minimum 2,18 mil. mc pe ultimele 4 luni a.c., cu precădere la lucrările energetice de la C.E.T. Anina, inclusiv cariera Maidan și Dalboșeț, la grupul Turceni, la circuitul de hidroregularizări de pe Jiu, la cele două depozite de cenușă de la Craiova, terasamente la depozitele de cenușă Doicești, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, „Progresul" — București etc.

Mai multă grijă este necesară în cadrul unității „Energoutilaj" și pentru a asigura o fiabilitate superioară în funcționarea utilajelor pe care le închiriază constructorului, în special la utilaje terasiere, precum și pentru satisfacerea în grad mai înalt a necesităților constructorului de excavatoare, automacarale și macarale pe pneuri.

În contextul celor prezentate apare cu claritate că pentru recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea integrală pînă la sfîrșitul anului a prevederilor planului de investiții se impune o sporire a conlucrării tuturor factorilor implicați pentru asigurarea tuturor condițiilor care să permită scurtarea duratelor de execuție a noilor obiective, pentru punerea lor în funcțiune la termene cît mai reduse.

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE — element hotărîtor al creșterii eficienței

ÎNTRE COMANDAMENTELE de primă însemnătate ale sporirii eficienței, ale trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate, reducerea consumurilor specifice, respectiv a cheltuielilor materiale ocupă locul central. Așa cum adeseori a relevat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest imperativ derivă din necesitatea alinierii industriei și economiei românești la performanțele ce se obțin în statele dezvoltate ale lumii ; el capătă accente vitale pentru economia noastră — ale cărei decalaje față de statele cu o economie dezvoltată se manifestă cu precădere în planul consumurilor de materiale și energie și în cel al productivității — în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie. Este, deci, limpede că, în fapt, pentru toate unitățile, sporirea eficienței trebuie să se exprime cu precădere prin reducerea efortului material cu care se realizează activitatea. Tocmai în această perspectivă în cele ce urmează vom aborda cîteva aspecte ale activității unităților industriale din județul Brașov.

Economiile materiale din unele unități nu pot anula efectele depășirii consumurilor la alte întreprinderi

AMPLELE ACȚIUNI și măsuri întreprinse în scopul realizării unei activități economice corespunzătoare, în condițiile stimulative create de noul mecanism economico-financiar, au condus, pe ansamblul industriei brașovene, la diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, asigurîndu-se astfel reducerea cu cote însemnate a cheltuielilor de producție totale și materiale. În tabel redăm evoluția nivelului cheltuielilor (la 1 000 lei producție marfă) pe ansamblul industriei județului și la principalele întreprinderi din județul Brașov în cincinalul 1976—1980. Așa cum se desprinde din datele prezentate, pe întregul cincinal, cheltuielile totale pe ansamblul județului au fost reduse cu 106,6 lei, iar cele materiale cu 82,4 lei. Rezultate bune în această privință au fost obținute de către întreprinderea „Colorom"-Codlea (-306,8 lei la cheltuielile totale și —203,7 la cele materiale), Combinatul chimic Victoria (-280 lei la cheltuielile totale și -136,9 lei la cele materiale), „Electroprecizia"-Săcele (-162,2 lei la cele totale și -117,3 lei la cele materiale), C.P.L. (-140,1 lei la cele totale și -79,4 la cele materiale) etc. În aceste condiții, pe ansamblul industriei brașovene, la cheltuieli materiale, numai în 1980 față de 1979 s-au înregistrat economii de circa 31 mil. lei, ceea ce echivalează cu valoarea a 1 050 mii buc. rulmenți, sau a 102 autocamioane, sau a 420 tractoare sau a 240 mii mp țesături etc.

Trebuie arătat însă că, în același interval de timp, un număr de 14 întreprinderi au depășit nivelul cheltuielilor totale de producție, iar 17 pe cel al cheltuielilor materiale. Depășirile de costuri la cheltuielile totale însumează 496 milioane lei, între care valori importante la cheltuielile materiale — valori care au redus în mod considerabil economiile obținute la acest capitol de plan pe ansamblul județului.

Cauzele nerealizărilor amintite sînt multiple. Pe de o parte, au acționat în acest sens necorelări între planul tehnic al unităților și consumurile specifice aprobate, ca și unele modificări în structura sortimentelor (ca, de exemplu, la întreprinderea „Tractorul" din Brașov), modificarea unor prețuri la unele profile și repere din import și de asemenea modificări în structura sortimentelor (întreprinderea de autocamioane, și respectiv întreprinderea „Hidromecanica"), dificultăți în procesul de aprovizionare cu materii prime (întreprinderea „Electroprecizia"-Săcele, unități din industria alimentară) etc. Și este evident că printr-o mai bună cunoaștere și coordonare a activității concrete din partea ministerelor și centralelor, chiar și asemenea neajunsuri — pe nedrept privite în unitățile industriale brașovene ca „obiective" — puteau să fie prevenite, înlăturate din capul locului. Este însă la fel de manifest faptul că, în mai multe întreprinderi brașovene, la depășirea nivelului planificat de cheltuieli, în speță de cheltuieli materiale, au contribuit o serie întreagă de fenomene a căror înlăturare depindea direct de preocupările și activitatea acestor unități. Astfel, atît la „Tractorul", cît și la întreprinderea de autocamioane, la întreprinderile mecanice din Codlea și Brașov, la „Hidromecanica" etc., pierderile din rebuturi — evidențiind deficiențe serioase pe întreaga sferă de desfășurare a producției — au însumat, aproape pentru fiecare unitate în parte, valori de mai multe milioane lei. Totodată, la mai multe din unitățile amintite, s-au consemnat depășiri ale costurilor materiale cu însemnate cantități, respectiv valori, depășirea consumurilor prevăzute de combustibil și energie, pierderi din casări și declasări etc. Sînt elemente care pun în lumină : un stil de lucru necorespunzător ; o urmărire insuficientă, pe diverse filiere (de la secția de producție, la nivelul conducerii unităților și mai departe) a activității concrete de producție ; cunoașterea, în bună măsură în „general" a producției și lipsa unor intervenții prompte, operative pentru eliminarea dereglărilor, a depășirii normelor de consum sau realizarea acestor intervenții cu întîrziere etc.

Asemenea depășiri, neajunsurile amintite impun ca factorii de conducere din unitățile respective, colectivele de muncă să reflecte îndeaproape asupra situațiilor menționate, problema reducerii consumurilor materiale, cel puțin încadrarea strictă în prevederi la acest capitol al activității constituind — așa cum arătam — un imperativ de însemnătate vitală pentru economia noastră. Mai trebuie subliniat un lucru : aceste depășiri constituie o creștere nevăzută și concretă a consumului de materii prime, materiale, energie, combustibil. Și dacă în raportările de ansamblu depășirile respective pot fi estompate sau diminuate cu economiile obținute la unitățile cu o activitate corespunzătoare, în practica productivă nemijlocită acest lucru nu este posibil. Aceasta chiar și numai pentru faptul că filierele, momentele și aproape întotdeauna sortimentele de aprovizionare sînt diferite, și ca atare nu se pot înlătura nici greutățile pentru unitățile unde s-au consemnat depășiri ale consumurilor materiale și nici efectele acestei situații la nivelul economiei — ale cărei balanțe de materii prime, materiale, combustibil și energie sînt nu larg, ci deosebit de sensibil echilibrate în condițiile actuale ale crizei de materii prime și energie. Tocmai de aceea, nici un efort, nici o măsură, nici o acțiune nu trebuie considerate inutile atunci cînd se ridică problema reducerii consumurilor specifice, economisirii resurselor, realizării exemplare a prevederilor la acest capitol.

Un obiectiv esențial : înfăptuirea programelor pentru reducerea costurilor materiale

ÎN ACEASTĂ PERSPECTIVĂ subliniem faptul că pentru industria brașoveană a fost adoptat pentru acest an și pentru cincinal un program de măsuri urmărind și fundamentînd, practic pentru fiecare unitate în parte, reducerea cheltuielilor de producție, în speță materiale. În acest cadru, colective de specialiști expres constituite au examinat în detaliu posibilitățile de încadrare a fiecărei unități industriale, a fiecărei secții, fiecărui sector din aceste unități — în costurile de producție prevăzute, stabilindu-se în amănunt posibilitățile, măsurile prin

Repere privind realizarea nivelului de cheltuieli totale și materiale (la 1000 lei producție marfă) în industria județului Brașov

	Nivelul cheltuielilor *) la 1000 lei producție marfă		
	1975	1980	Diferențe
Cheltuieli (total industrie-județ)			
totale	903,3	796,7	—106,6
materiale	722,1	639,7	— 82,4
Intreprinderea de autocamioane			
cheltuieli totale	935,0	800,4	—134,6
cheltuieli materiale	761,0	673,0	— 88,0
„Tractorul"			
cheltuieli totale	907,0	851,8	— 55,2
cheltuieli materiale	742,4	672,5	— 69,9
„Electroprecizia"			
cheltuieli totale	909,2	747,0	—162,2
cheltuieli materiale	692,6	575,3	—117,3
„Colorom"-Codlea			
cheltuieli totale	828,3	521,5	—306,8
cheltuieli materiale	648,1	444,4	—203,7
Combinatul chimic Victoria			
cheltuieli totale	1029,9	749,9	—280,0
cheltuieli materiale	739,9	603,0	—136,9
Combinatul chimic Făgăraș			
cheltuieli totale	934,5	885,0	— 49,5
cheltuieli materiale	649,1	596,0	— 53,1
C.P.L.			
cheltuieli totale	937,0	796,9	—140,1
cheltuieli materiale	650,9	571,4	— 79,4
Intreprinderea de stofe			
cheltuieli totale	1004,9	972,5	— 32,4
cheltuieli materiale	857,2	845,8	— 11,4

*) Nivele calculate potrivit metodologiei aprobate

care se poate răspunde exigențelor de sporire a rentabilității, de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor pentru toate produsele. De asemenea, secretari comitetelor de partid, directorii și contabilii șefi, mecanicii și energeticienii șefi, tehnologii și șefii atelierelor S.D.V. au fost instruiți în ce privește acțiunile și exigențele noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii, vizînd acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii ale întreprinderilor, obținerea un beneficiu cît mai mare, cu prioritate pe seama reducerii cheltuielilor materiale și sporirii producției nete *). Deopotrivă, o atenție însemnată s-a acordat și se acordă asigurării unor metode și soluții constructive tehnice și tehnologice care să determine micșorarea în continuare a greutății produselor, odată cu ridicarea parametrilor lor tehnico-funcționali ; în această acțiune au fost atrase toate cadrele de concepție și din compartimentele de cercetare și învățămînt din județ sau care colaborează cu unitățile noastre **).

Între obiectivele programului complex menționat s-au avut în vedere ridicarea, în acest an, a indicelui de utilizare a metalului la cel puțin 88 la sută ; materializarea acestei măsuri, asigurînd o creștere substanțială a producției nete, aduce după sine economisirea a 72 mii tone de metal, o sporire puternică a eficienței. Totodată, sînt în curs de desfășurare acțiunea de introducere a 62 tehnologii noi, cu parametri ridicați atît pentru productivitate cît și pentru economisirea resurselor, acțiunea de extindere a altor asemenea 30 tehnologii care odată cu reducerea consumului de metal, de alte materii prime și materiale contribuie la diminuarea substanțială a importurilor.

Firesc, o atenție sporită se acordă recuperării tuturor materialelor refolosibile, recondiționării pieselor și subansamblelor, rentabilizării acestor procese. Pe această cale este prevăzut să se asigure cel puțin 40—50 la sută din necesarul de metale feroase, textile, hîrtie și alte materiale pentru unitățile din județ ; ținînd seama de nivelul respectiv atins în numeroase țări ale lumii, apreciem însă că aceste ponderi trebuie considerate ca sarcini minime — ca de altfel toate nivelurile prevăzute pentru reducerea costurilor totale și materiale în economia județului Brașov — fiind necesară depistarea a noi rezerve și posibilități pentru amplificarea lor. Experiența unor unități industriale ale județului — între care întreprinderea „Hidromecanica" și combinatele chimice de la Făgăraș și Victoria ca și Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești — demonstrează că acolo unde acțiunilor respective de recuperare și recondiționare li s-a asigurat un cadru corespunzător de desfășurare, control, sortare și valorificare — pentru metale, hîrtie, uleiuri minerale uzate etc. — se obțin însemnate economii de materii prime și materiale.

Un rezultat sintetic al unor asemenea măsuri și acțiuni îl constituie și faptul că pentru perioada de 7 luni ale acestui an, în industria județului, față de sarcinile planificate, s-au obținut economii de aproape 28,5 milioane lei la cheltuielile totale și economii însumînd peste 200 milioane lei la cheltuielile materiale. Cele mai multe din unitățile industriale s-au încadrat în sarcina de reducere a costurilor materiale. Unitățile care au făcut excepție în acest sens — între care întreprinderea de scule Rîșnov, Întreprinderea mecanică Brașov, Combinatul de lianți Hoghiz, Întreprinderea de postav Prejmer — își datorează situația în primul rînd unei fundamentări necorespunzătoare a sarcinilor de reducere a costurilor, precum și necorelării planului la producția fizică cu cel al producției valorice — practic sarcina valorică de reducere a cheltuielilor materiale nu s-a regăsit în măsură suficientă în sarcina de reducere a consumurilor specifice. Sînt elemente care indică cu deosebire pentru unitățile amintite ca și pentru factorii coordonatori, necesitatea unor acțiuni complexe de asigurare a fundamentării și desfășurării corespunzătoare a planului ; a unor acțiuni de urmărire perseverentă a felului în care se înfăptuiesc, zi de zi, sarcinile de reducere a costurilor materiale și astfel a unor acțiuni de inițiere cu operativitate a măsurilor pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor atunci cînd acestea se ivesc.

ÎN ACESTE ULTIME LUNI ale anului, primul din noul cincinal, cu sarcini deosebit de mobilizatoare pe linia reducerii costurilor materiale, esențială pentru obținerea rezultatelor așteptate rămîne consecvența cu care consiliile oamenilor muncii se vor preocupa de folosirea premiselor asigurate pentru înfăptuirea sarcinilor de diminuare a consumurilor specifice și costurilor materiale. Trebuie înțeles că sprijinul din afară, oricît de prompt și calificat ar fi, nu poate înlocui și nu poate asigura punerea în valoare deplină, în mod permanent, a rezervelor existente în cadrul fiecărei întreprinderi, străduințile colectivelor de muncă din unități avînd rolul hotărîtor în acest sens.

Gheorghe RIZEA
Ioan OLTEANU
Brașov

*) Ca o expresie concretă a programelor de măsuri întocmite și obiectivelor prevăzute, de exemplu, la Întreprinderea de autocamioane din Brașov, care a lansat chemarea la întrecere către toate întreprinderile din industria construcțiilor de mașini, pentru acest an se are în vedere îmbunătățirea tehnologiilor de turnare la un număr de 13 repere, ceea ce va conduce la economisirea a 250 tone metal ; realizarea unei economii suplimentare de 100 tone metal ca urmare a creșterii coeficientului de utilizare a metalului ; reducerea consumului specific de energie electrică pe tona de piese turnate din fontă cu 24 kWh/tonă — care va asigura la o economie anuală de 1,1 milioane kWh ; reducerea consumului de combustibil convențional cu 862 tone prin modernizarea și înlocuirea a 14 cuptoare de preîncălzire ; recuperarea a peste 100 mii tone șpan și alte materiale refolosibile din metal, din care prin valorificarea în întreprindere a 60 mii tone se va obține un important număr de piese turnate din fontă și oțel ; reducerea adaosului de prelucrare la piesele matrițate și forjate la un număr de 15 repere, ceea ce va determina economisirea a 260 tone de metal, etc.

La întreprinderea „Tractorul", s-a prevăzut introducerea de 14 tipuri noi de motoare din gama D 111 — D 121, mărirea alezajului, reproiectarea tobelor de eșapament pentru reducerea consumului de putere, îmbunătățirea etanșării arborelui cotit, simplificarea constructivă a coloanei de direcție la tractoarele U 650 M, U 651 M, U 800 și U 800 DT — estimîndu-se, ca urmare, o economie de 200 lei/tractor și reducerea greutății tractorului cu 0,5—3 kg/bucată. La tractorul U-650 sînt concepute măsuri vizînd înlocuirea metalului cu mase plastice (a ventilatorului de metal de la instalația de încălzire a coloanei), înlocuirea bucșelor din bronz de la rolele de reazem și roțile de întindere cu bucșe din fontă sulfonitrurată, înlocuirea oțelului aliat cu oțel carbon — acțiuni care vor conduce la obținerea unor economii anuale în valoare de 35 mil. lei etc.

**) Orientarea fermă spre factorii intensivi, calitativi ai creșterii economice, spre reducerea perioadei de înnoire a produselor poate fi ilustrată pe exemplul combinei autopropulsate de mare capacitate cu transmisie mecanică pentru recoltat porumb știuleți tip CARP-8, produs aflat în planul de cercetare al Institutului de cercetări și proiectări de inginerie tehnologică și mașini agricole (I.C.P.I.T.M.A.) ; în acest an sînt prevăzute ultimele două faze ale cercetării — pregătirea fabricației și punerea în fabricație, fiind de asemenea prevăzută execuția a 1 000 bucăți în planul de producție al Întreprinderii de autocamioane. Totodată, trebuie să arătăm că, pentru unele produse, chiar prin planul tehnic sînt prevăzute termene mult prea îndepărtate, cum este cazul autobasculantei cu cuvă de 19 tone cu motor de 250 CP pentru care Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule (C.C.S.I.T.A.) a prevăzut faza de proiectare în 1979, de prototip în 1980, de omologare în 1982, de pregătire a fabricației în 1983 și de punere în fabricație în 1984 ; practic la multe produse din ramurile construcție de mașini, chimie și materiale de construcții durata între momentul începerii fazelor de cercetare-proiectare și cel al aplicării rezultatelor în producție este de 5—6 ani. Sînt elemente care indică necesitatea unei revizuiri serioase a unor termene, cerința scurtării în toate situațiile și potrivit posibilităților existente a duratei efective de parcurgere a ciclului cercetare-dezvoltare tehnologică.

POSIBILITĂȚI DE EXTINDERE A COOPERĂRII CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN DOMENIUL LIVRĂRILOR COMPLEXE

PRINTRE CĂILE de creștere intensivă a exporturilor o atenție deosebită trebuie acordată promovării exporturilor complexe, care valorifică superior atît materiile prime încorporate în mașini și utilaje, cît și munca de calificare superioară (proiectare, soluții tehnologice moderne, organizarea fluxului de fabricație, know-how organizatoric, asistență tehnică, service ș.a.m.d.) necesară desfășurării unui proiect.

În raportul la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că **„O problemă principală a viitorului cincinal este creșterea substanțială a eficienței exporturilor. În acest scop, se impune limitarea și eliminarea produselor cu aport valutar scăzut, sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din domeniul construcției de mașini, metalurgiei, industriei chimice, prelucrării lemnului și industriei ușoare. Trebuie luate, de asemenea, măsuri pentru studierea mai temeinică a tendințelor pieței externe, vînzarea produselor noastre la prețuri corespunzătoare și îmbunătățirea continuă a cursurilor de revenire, asigurîndu-se un comerț echilibrat, echitabil".**

Avînd în vedere atenția acordată și în actualul cincinal extinderii comerțului și cooperării internaționale cu celelalte țări în curs de dezvoltare este deosebit de interesant de studiat dinamica schimburilor acestei grupe de state în comerțul mondial pentru a desprinde prioritățile și opțiunile formulate.

O piață în dezvoltare, la un înalt nivel de competitivitate

UN ASEMENEA STUDIU evidențiază faptul că datorită priorității care se acordă industriei chimice și petrochimice în planurile de dezvoltare ale acestor țări importul lor de utilaje pentru industria chimică și petrochimică a crescut într-un ritm mai rapid decît importul total al țărilor în curs de dezvoltare de mașini și utilaje. Reflectînd eforturile susținute de industrializare depuse de țările în curs de dezvoltare, importul acestora de utilaje chimice și petrochimice complexe a marcat în perioada 1970—1979 o creștere de aproape cinci ori (de la 300 milioane dolari în 1970 la 1446 milioane dolari în 1979).

Cea mai dinamică evoluție a importului de utilaje chimice și petrochimice complexe s-a înregistrat în cazul țărilor în curs de dezvoltare din **Africa** (de la 48,5 milioane dolari în 1970 la 297,2 milioane dolari în 1979) cu un ritm mediu anual de creștere de 25,4%. Importurile de utilaje chimice și petrochimice complexe ale țărilor în curs de dezvoltare din **Asia** s-au majorat de la 156,1 milioane dolari în 1970 la 884,5 milioane dolari în 1979, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 24,2%. De remarcat că importurile de utilaje chimice și petrochimice ale țărilor în curs de dezvoltare din Asia dețin o pondere de 61,2% din importurile de utilaje chimice și petrochimice ale tuturor țărilor în curs de dezvoltare.

Beneficiind deja de o bază a industriei chimice și petrochimice, țările din **America Latină** au înregistrat un ritm de creștere mai redus (13,6%) decît cele marcate de țările în curs de dezvoltare din Africa și Asia, importurile de utilaje chimice și petrochimie ale acestor țări evoluînd de la 95,4 milioane dolari în 1970 la 265 milioane dolari în 1979.

Se apreciază că în perspectiva următorului deceniu dinamica cererii de utilaje chimice și petrochimice se va menține crescătoare, avînd în vedere unele opțiuni de politică economică. În același timp, menținerea și creșterea livrărilor pe aceste zone implică perfecționarea continuă atît din punct de vedere tehnic cît și comercial a ofertei.

Dintre principalele cauze care vor contribui la sporirea cererii țărilor în curs de dezvoltare de utilaje chimice și petrochimice complexe trebuie amintită mai întîi tendința tot mai accentuată, de valorificare în industria proprie a resurselor de țiței și gaze naturale, tendință care se va manifesta cu și mai mare pregnanță în deceniul nouă. Aceste țări vor continua să-și construiască **noi capacități de fabricare a unor produse chimice și petrochimice de bază și intermediare, precum și pentru producerea de materiale plastice, fibre sintetice, cauciuc sintetic** etc. În acest context, principala piață de desfacere a utilajelor chimice și petrochimice complexe, pînă în 1990, va fi cea a țărilor în curs de dezvoltare din Asia, avînd în vedere importantele resurse de țiței din Orientul Mijlociu și Orientul Îndepărtat. Dispunînd de o industrie chimică și petrochimică relativ mai dezvoltată, țările din America Latină vor cunoaște ritmuri mai modeste de creștere a capacităților de producție în ramura respectivă. Țările în curs de dezvoltare din Africa își vor spori în acest deceniu producția de produse petrochimice, avînd, prin urmare, nevoie de utilaje corespunzătoare.

Un alt factor de creștere a cererii decurge din politica agrară, **atenția din ce în ce mai mare, care se va acorda agriculturii în anii '80,** în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, necesitînd punerea în funcțiune a unor utilaje complexe pentru producerea îngrășămintelor chimice ; pentru îngrășămintele azotoase, țările în curs de dezvoltare din Asia vor deține, în anul 1990, circa 70% din totalul capacităților de producție ale acestei grupe de țări.

Pe ansamblu cererea mondială de import pentru utilaje chinice și petrochimice a țărilor în curs de dezvoltare este apreciată pentru 1985 la 6 400 milioane dolari și pentru 1990 la 15 000 milioane dolari. Un asemenea potențial desigur că face deosebit de atrăgătoare și totodată deosebit de aspră concurența întîmpinată pe piața țărilor în curs de dezvoltare, un factor extern, important, care va trebui permanent luat în considerare de către exportatorii de utilaje chimice și petrochimice complexe.

Marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de utilaje chimice și petrochimice complexe, solicită tehnologie de vîrf, care asigură mari randamente în producție, un consum scăzut de combustibili și materii prime și care nu poluează mediul ambiant. Unii beneficiari, îndeosebi cei africani, solicită să li se asigure : livrarea integrală a instalațiilor, de la faza de proiect pînă la cea de asigurare cu personalul necesar, de la finanțarea construcțiilor pînă la calificarea forței de muncă autohtone, precum și supravegherea exploatării instalațiilor, eventual și cumpărarea de produse realizate în obiectivele respective.

Firmele concurente din S.U.A. și celelalte țări capitaliste, întîlnite în cele 3 zone, se prezintă cu utilaje chimice și petrochimice de înalt nivel tehnic și cu greutate specifică redusă. Aceste firme reușesc să ofere utilajele lor în termene scurte, la prețuri scăzute și în condiții de credit avantajoase pentru clienți. Ele dispun, totodată, de o listă bogată de referințe pentru utilaje chimice și petrochimice complexe, exportate deja, care au, de acum, o tradiție. De reținut este faptul că în următorii ani se va îngusta, într-o anumită măsură, capacitatea de absorbție de utilaje chimice și petrochimice, a unor țări în curs de dezvoltare cu un grad înalt de industrializare (Brazilia, Argentina, Mexic, India etc.), iar alte piețe sînt aproape saturate, date fiind importurile masive deja efectuate (Kuweit, Oman, Pakistan, Malayezia, etc.).

Factorii strategiei de export

DIN ANALIZA succintă a cererii prezentate rezultă că în elaborarea strategiei de promovare a exportului de utilaje chimice și petrochimice complexe românești către țările în curs de dezvoltare, va trebui să se țină seama pe lîngă factorii interni cum sînt: potențialul propriu existent în domeniile cercetării — dezvoltării, proiectării, producției și comercializării,

și de o serie de factori externi deosebit de importanți ca: potențialul economic al țărilor în curs de dezvoltare și capacitatea de absorbție a piețelor lor, concurența întîmpinată pe aceste piețe, tradiția deja cîștigată de unele firme etc.). Rezultatele favorabile legate de acționarea factorilor interni pot contribui însă la depășirea unor dificultăți și neajunsuri generate de factorii externi.

Institutele românești de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică manifestă o preocupare permanentă pentru elaborarea unor proiecte perfecționate (care să se situeze la nivelul cerințelor pieței externe), pe baza cărora să se poată fabrica utilaje competitive pe piața internațională. O atenție deosebită va trebui să se acorde în continuare proceselor de standardizare și tipizare a acestor utilaje, scurtării termenelor de elaborare a ofertelor tehnice la maximum 30—40 de zile, comparabile cu cele ale firmelor străine de engineering, selectării dintre tehnologiile proprii, pe cele cu performanțe tehnico-economice superioare în vederea prezentării acestora organismelor financiare internaționale, pentru a fi recomandate țărilor în curs de dezvoltare interesate. Creșterea potențialului de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică al țării noastre pledează în același timp pentru luarea de măsuri în vederea sporirii volumului de transfer de tehnologii, know-how a exportului de proiecte, desene și modele industriale, documentații, studii, consultanță, expertize, acordarea de asistență tehnică și de specialitate, formarea de personal, prestații de punere în funcțiune, organizare și conducere de lucrări în străinătate etc.

În activitatea de producție, împreună cu proiectantul, producătorul trebuie să se preocupe de reducerea importurilor de completare, a greutății utilajelor chimice și petrochimice, pe calea diminuării consumurilor specifice de materii prime și materiale, pentru alinierea acestor utilaje la normele tehnice internaționale, ameliorarea finisajului, urmărirea modului cum se comportă instalațiile românești în funcțiune la beneficiar etc. Creșterea elasticității ofertei de export cere, de asemenea, eforturi sporite pe linia adaptării rapide a acestor utilaje la cerințele (caracteristici tehnice, printre care și rezistența la condițiile de climă și de exploatare, gabarite etc.), țărilor în curs de dezvoltare și asigurării livrării, în vederea exportului, în termene cît mai scurte, competitive, de maximum 12 luni. Va trebui studiată, în același scop, oportunitatea ofertării la export de instalații de capacități mici, solicitate de o serie de beneficiari externi.

Concentrarea unui amplu potențial tehnic, din resurse proprii și cooperare internațională

OPERATIVITATEA în realizarea sarcinilor care revin întreprinderilor de comerț exterior este, în acest context, una dintre cerințele principale, absolut obligatorii. Avizarea într-o fază unică și definitivă a notelor de fundamentare și eliminarea acelor aspecte de birocratism care se mai manifestă în procesul de negociere și încheiere a contractelor, de înaintare a ofertelor etc., este de natură să conducă la creșterea competitivității externe. Datorită intensificării, fără precedent, a concurenței, dificultățile de desfacere se prevăd a deveni mult mai mari decît cele care s-au înregistrat în anii anteriori. În aceste condiții se impune practicarea, pe o scară tot mai largă, a unor forme noi de comerț, extinderea și diversificarea cooperării etc. Se impune intensificarea activității reprezentanților de pe piețele externe și în același timp desfășurarea unei largi activități de informare a țărilor partenere, asupra potențialului nostru, cu ocazia organizării de expoziții, prin reclama făcută în străinătate, în presa locală, la radio, televiziune etc. Ofertele românești de utilaje chimice și petrochimice vor trebui prezentate într-o formă corespunzătoare, fiind indicat să se alinieze, pe cît posibil, la condițiile de preț, credit etc., ale firmelor concurente.

La creșterea și eficientizarea exporturilor românești, de utilaje chimice și petrochimice complexe, în unele țări în curs de dezvoltare, contribuie cooperarea în acest domeniu, a întreprinderilor de comerț exterior, cu firme străine care și-au cîștigat o anumită reputație pe plan tehnic și sînt deja implantate pe piețele respective.

Este eficient ca exportatorul român să coopereze și cu firme autohtone din țările în curs de dezvoltare (îndeosebi cînd aceste țări se află la mari distanțe), livrîndu-le subansamblele cu tehnicitate ridicată, volum și greutate redusă, stimulînd, în mod deosebit, livrarea acelor utilaje românești care sînt deja apreciate pe piața țărilor în curs de dezvoltare. Printre aceste utilaje pot fi amintite următoarele: instalațiile de rafinare a țițeiului, de producere a îngrășămintelor fosfatice, a aspirinei, a clorului, a negrului de fum, a amoniacului, metanolului etc.

O posibilitate reală de extindere a exportului românesc de utilaje chimice și petrochimice complexe o constituie participarea la licitațiile internaționale organizate de beneficiarii din țările în curs de dezvoltare și finanțate de organisme internaționale și regionale de specialitate, îndeosebi cele de sub egida O.N.U. Participarea României la licitațiile care se organizează în străinătate va trebui să se facă în condițiile creșterii răspunderii ministerelor economice, centralelor industriale, unităților economice producătoare, întreprinderilor de comerț exterior, precum și a institutelor de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică, pentru exportul de utilaje care să valorifice superior concepția proprie. În acest scop, întreprinderile de comerț exterior vor trebui să-și extindă relațiile cu firmele deținătoare de licențe pentru tehnologii moderne de fabricație și să încheie cu aceste firme, documente, cadru de cooperare, neexclusive, care să asigure accesul la aceste tehnologii pentru utilizarea lor în ofertele externe.

dr. Traian SILEA
Elena ANGELESCU

CONTRACTE – TRANZACȚII

Exporturi complexe de utilaje pentru industria ușoară

IN ULTIMII ANI, România a devenit bine cunoscută peste hotare nu numai prin construcțiile de rafinării, laminoare, combinate de produse sodice, silozuri de cereale, linii de montaj autovehicule și tractoare etc., dar și prin realizarea „la cheie" a numeroase obiective în domeniul industriei ușoare. Ca exemplu, în acest sens, pot fi amintite fabrica de țesături de lînă, bumbac și amestecuri cu o capacitate de 3 800 000 m²/oră construită în orașul Brazzaville (R.P. Congo), moderna fabrică de tricotaje din Ulan Bator (R.P. Mongolă) care – dotată cu mașini moderne de mare productivitate, executate de „Metalotehnica" din Tg. Mureș – cu o capacitate anuală de 900 000 bucăți, fabrica de confecții din Dar Es Salam (Tanzania), care produce anual 1 500 00 articole, filatura de bumbac cardat de la Khartum (Sudan), ca și filatura de bumbac din Bangladesh cu o capacitate de 25 000 fuse, dată recent în funcțiune.

Rezultatele obținute în exploatarea acestor obiective au determinat pe unii dintre partenerii externi ai CENTRALEI DE MAȘINI TEXTILE să solicite realizarea unor noi construcții de acest gen. Exemplul cel mai recent în acest sens îl constituie noile contracte semnate cu partenerii din Bangladesh. Ele se referă la construirea unei noi filaturi cu o capacitate identică de 25 000 fuse, precum și la livrarea a încă șase filaturi de bumbac.

Autovehicule românești pentru Portugalia

RECENT au fost expediate din Brașov, cu destinația Aveiro-Portugalia, primele CKD-uri de autoșasiuri ROMAN 8135 și ROMAN 10215 în vederea asamblării lor în uzinele partenerului portughez, firma „Import-Carbox" – Aveiro.

Părțile componente ale acestor autoșasiuri fac parte din programul de fabricație al Întreprinderii de autocamioane din Brașov și au fost contractate de firma AUTOEXPORTIMPORT cu partenerul portughez, pentru început, pentru o durată de doi ani.

Acest nou contract de export scoate în evidență încă o dată calitățile deosebite ale acestor autovehicule – robustețe, consum redus de combustibil, maniabilitate și siguranță în exploatare – care au început să fie impuse tot mai mult de firmele străine pe perioade îndelungate de timp și în cantități tot mai mari.

INFORMATICA ÎN SPRIJINUL OPTIMIZĂRII TRANSPORTURILOR

ÎNSEMNĂTATEA INFORMATICII, fenomen cu largi implicații în viața societății contemporane, în perfecționarea mijloacelor de producție, în schimbarea calitativă a mediului de viață uman nu mai necesită, credem, a fi demonstrată. Asigurînd valorificarea mai bună a uriașelor cantități de informație ce se acumulează, în ritmuri din ce în ce mai alerte, în felurite domenii ale cunoașterii, sistemele moderne de calcul constituie, într-un orizont previzibil, modalitatea principală de gestionare a acestui univers de cunoștințe, modalitatea principală de a anticipa și modela — prin intermediul unor structuri tehnice care preiau numeroase din funcțiile creierului uman —, realitatea naturală și socială.

Atestată ca prezență cu efecte pozitive asupra calității muncii în diferite domenii de activitate, informatica (respectiv apelul la informatică), apare cu atît mai necesară în domeniul transporturilor. Deoarece transporturile — autentic sistem vascular al economiei, al societății — trebuie să susțină procesul general de dezvoltare, să asigure desfășurarea cu maximă operativitate și ritmicitate a proceselor economice. Or, optimizarea rutelor de transport, sincronizarea solicitărilor beneficiarilor și asigurarea utilizării eficiente a dotării existente — procese implicînd prelucrarea unui volum de date impresionant — nu se mai pot realiza prin mijloacele tradiționale. Includerea, între parametrii de bază ai optimizării, și a factorului energetic — exprimat de regulă sub forma consumului de combustibil —, la ale cărui evoluții sistemul de transport este extrem de sensibil, poate întregi imaginea complexității procesului de raționalizare a activității din acest important domeniu al economiei.

Ideile privind rolul informaticii în transporturi pe care le-am notat anterior, ne-au fost sugerate de o manifestare științifică de anvergură ce a avut loc recent la Constanța: Simpozionul **„Informatica în transporturi și telecomunicații — realizări și eficiență"**, organizat de **Institutul central pentru conducere și informatică, Centrul teritorial de calcul electronic din Constanța și Centrul de calcul electronic al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, cu sprijinul organelor locale de partid.** Simpozionul a fost organizat pentru a marca împlinirea a zece ani de la înființarea Centrului teritorial de calcul electronic. Dar, alături de semnificația sa sărbătorească, faptul că o atare manifestare științifică de nivel național — prima de acest fel —, a fost găzduită de orașul Constanța are menirea să certifice realizările obținute de informaticienii din județ în domeniul transportului și telecomunicațiilor. Lucru firesc dacă se ia în considerare ponderea apreciabilă pe care o deține această ramură în economia județului (circa 40% din producția globală), diversitatea activităților desfășurate — gama activităților tradiționale precum transportul maritim, transportul de tranzit, activitățile portuare etc., fiind îmbogățită prin deschiderea lucrărilor Canalului Dunărea—Marea Neagră, prin amplificarea turismului etc.

Purtînd amprenta eforturilor specialiștilor informaticieni din județe de a sprijini activitatea economică, de a răspunde sarcinilor concrete și de mare însemnătate ce decurg logic din programul de dezvoltare economico-socială a țării, marea majoritate a comunicărilor prezentate s-au referit la aplicații cu caracter practic. Elaborarea unui sistem informatic pentru conducerea flotei maritime, programarea operativă a transportului pe mare, urmărirea personalului navigant și calculul retribuțiilor — iată cîteva probleme de mare importanță pentru activitatea economică a județului Constanța la a căror rezolvare informaticienii și-au adus un aport considerabil. Aria tematică a studiilor — care, prezentînd, de regulă, rezultate au avut un pregnant caracter de bilanț —, a fost îmbogățită substanțial prin comunicările prezentate de numeroase alte colective de informaticieni din țară. Totodată, în consens cu unul din scopurile fundamentale proprii manifestărilor științifice de anvergură națională, Simpozionul a prilejuit un util schimb de idei între participanți, un transfer de experiență facilitat și de caracterul relativ omogen al domeniului supus investigării — domeniul transporturilor și telecomunicațiilor.

O arie de cercetare, bine reprezentată în cadrul Simpozionului, și care a declanșat incitante schimburi de opinii între participanți — vizînd deopotrivă aspecte practice și teoretice —, a constituit-o dezbaterea asupra criteriilor și modalităților de asigurare a optimului economic în transporturi. Problema optimizării constituind, în fapt, un mod de exprimare a eficienței economice, comunicările prezentate — între care am dori să amintim pe cea consacrată studiului aspectelor privind optimizarea transportului pe căile ferate —, au izbutit să contureze cele mai importante aspecte ce condiționează găsirea soluțiilor de eficientizare a activității în transporturi: necesitatea îmbinării optimului local (la nivel de stații de triaj, de pildă), cu cel zonal (la nivel de regională) și cu cel național; îmbinarea criteriilor ce decurg din imperativul asigurării ritmicității livrărilor către producție cu cele de stabilire rațională a traseelor și încadrarea în normativele de consum de combustibil etc.

A apărut însă ca un lucru deosebit de important — ce condiționează însăși eficiența programelor informatice, a prelucrărilor pe calculator — necesitatea ca efortul specialiștilor să nu se limiteze la a prelua mecanic anumiți indicatori sau date statistice aflate în uzul curent. (Faptul că o asemenea preluare este de natură să vicieze rezultatele, a fost evidențiat de mai multe comunicări; una dintre acestea, de pildă, în care se încerca determinarea costului pe calea ferată, pornind de la premisa falsă a stabilității, pe perioade mari, a prețului la combustibil, ajunge la concluzia, nereală, că prețul combustibilului nu influențează costul total). Informatica, în calitatea sa de instrument de raționalitate logică, poate să contribuie la elucidarea unor fenomene economice și prin aceasta să conlucreze cu disciplinele teoretice la îmbogățirea aparatului conceptual al științei economice.

Dezbaterile au relevat faptul că informaticianul de astăzi nu mai poate fi un simplu tehnician care se preocupă exclusiv de elaborarea unor algoritmi cît mai perfecționați — deși această sarcină are un caracter de permanență; el trebuie să fie un specialist cu o temeinică pregătire economică pentru că numai astfel poate să contribuie cu adevărat la optimizarea proceselor din economie. Această cerință — subliniată în numeroase din comunicările prezentate — a fost cu atît mai clar evidențiată în cazul transporturilor și a telecomunicațiilor, domeniu care se află în prezent într-un amplu proces de restructurare, cu un loc dintre cele mai însemnate în ansamblul economiei. Desfășurarea unei acțiuni eficiente de optimizare a sistemului de transport, respectiv articularea pe verticală a diferitelor niveluri la care se imaginează proiectele de optimizare, nu se poate realiza fără a avea o imagine de ansamblu, clară. Astfel, după cum a reieșit din discuții, s-a resimțit lipsa, la nivelul materialelor prezentate în cadrul Simpozionului, a unei abordări globale, a unui efort de investigație orientat nu numai secvențial, într-un spațiu restrîns, ci mai cu seamă în direcția precizării și îndeosebi a fundamentării locului sistemului de transport și telecomunicații în strategia dezvoltării. Devine limpede că în prezent, și, mai cu seamă în perspectivă, transportul apare ca un factor restrictiv în procesul dezvoltării. Fiind un mare consumator de resurse energetice (cu deosebire de hidrocarburi), iar din punct de vedere tehnologic, cel puțin dintr-un orizont previzibil, dependent de acest tip de combustibil, sistemul de transport este nemijlocit influențat de creșterea continuă a prețurilor la produsele petroliere. În acest sens s-a relevat ca utilă însăși ideea reformulării raportului dintre parametrii fundamentali ai dezvoltării economico-sociale, acordîndu-se însemnătatea cuvenită eficientizării transportului, folosirii raționale a dotării existente, a condițiilor naturale de care dispune țara noastră.

Cristian POPESCU

Un nou concept de optimizare a producției

Abordarea interdisciplinară a activității de cercetare-dezvoltare în domeniul produselor

REALIZAREA prevederilor cincinalului 1981—1985 — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii — impune o atenție sporită pentru intensificarea activităților de cercetare științifică în toate domeniile. **„Trebuie să punem în centrul preocupărilor tuturor institutelor și unităților de cercetare problemele noilor tehnologii, înnoirii producției, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării calității și nivelului tehnic al producției".** Este necesar, indica secretarul general al partidului, să se orienteze mai bine activitatea de cercetare pe probleme și grupe de probleme, să se formeze grupe de cercetare pe produse.

Profund ancorat și aliniat acestor directive majore de politică economică și socială, în care progresul științific și tehnic într-o nouă dimensiune calitativă se prezintă ca un instrument strategic fundamental, conceptul numit generic **„CERCETARE-DEZVOLTARE DE PRODUS"** (C.D.P.)[1]) marchează deschiderea spre un domeniu științific nou, cu multiple aspecte teoretice interdisciplinare, focalizate spre probleme deosebit de stringente și actuale ale practicii. El reprezintă un nou concept de optimizare globală a producției materiale.

C.D.P. abordează global și sistemic interacțiunea om-natură prin intermediul produselor. Pornind de la legitățile obiective care guvernează sistemele structurate ierarhic natură — ambient — societate — om — produs, spre preocupările pentru sporirea rolului și aportului cercetării științifice la creșterea nivelului de trai al populației și ridicarea continuă a calității vieții — obiectiv central al politicii Partidului Comunist Român, complexul de activități ce vizează procesele cercetare științifică — aplicare — produs (în ciclul său de viață, de la naștere pînă la stingere în natură) ocupă un loc primordial în strategiile C.D.P.

Nevoile variate ale omului, aflate într-un continuu proces de devenire și asigurare la nivele superioare, pot fi în cea mai mare parte satisfăcute, stimulate și orientate spre rațional prin **produse**, care prin marea lor diversitate constituie, în fapt, un autentic univers, cu cerințe, comportamente și manifestări specifice. În același timp, universul produselor implică și este implicat în diferite niveluri de activitate umană, astfel încît în lumea de astăzi, produsul — **ca sumă a realizărilor omului și sinteză a unui ciclu cu relații de sistem al activităților de cercetare, proiectare, aprovizionare, producție, distribuție, consum-utilizare** ș.a. — nu mai poate fi abordat dintr-o singură perspectivă, într-o optică fragmentată. Dacă ținem seama și de faptul că produsul este o realitate caracteristică a civilizației umane, alcătuind în proporții covîrșitoare însuși mediul nostru normal de existență, alături de cel natural, plasarea produsului într-o poziție centrală de obiect de studiu al unei discipline științifice distincte ne implică, cu o nouă și fertilă perspectivă, în cele mai arzătoare probleme ce confruntă epoca contemporană.

Produsul ca sistem

PRODUSUL (material, utilaj, bun de consum, serviciu etc.) poate fi definit, într-o accepție mai largă, ca **un complex de elemente specifice interdependente, ordonate și îmbinate într-un tot unitar, o componentă ambientală[2]), care răspunde unei anumite nevoi sociale la un moment dat, într-un spațiu economic-social considerat și pentru o anumită perioadă de timp.**

Orice produs are trăsături specifice de sistem, cu caracter finit, fiind delimitat de frontiere precizate prin legile lui de existență ori prin specificații normative tehnice, tehnologice sau de drept.

Produsul servește „cuiva" și „la ceva", cu alte cuvinte urmărește realizarea unor obiective de satisfacere a cerințelor (nevoilor) omului ca individ și colectivitate, pe planurile de existență bio-psiho-social. El poate fi considerat ca un subsistem al sistemului sortimental intrafuncțional de produs[3]) sau al sistemului interfuncțional de produs[4]). Totodată, produsul are o viață proprie delimitată în timp și caracterizată prin perioada în care el își menține nealterate caracteristicile de calitate (trăsăturile de folosință) funcționale, fizico-chimice, estetice, de fiabilitate etc.

Realizînd pentru nevoile sale diferite tipuri de produse, omul a creat și pus în funcțiune un proces deosebit de complex, în care o mulțime de factori se află în condiționări permanente. Este **un proces al interacțiunilor oamenilor cu mediul înconjurător natural**, într-un ciclu care cuprinde, ca principale faze succesive: cercetarea, proiectarea, fabricarea, distribuția (comercializarea), utilizarea, reciclarea, stingerea în natură. Conceptorul se află în relație biunivocă cu toate aceste activități, el trebuind să fie capabil să descrie scenariul de viață al produsului imaginat (creat) de el, de la materiile prime și energie disponibile din natură, tehnologiile de transformare primară și pînă la utilizator.

Prezentul — caracterizat de societatea umană definită de generația care trăiește, cu obiceiurile și relațiile ei sociale, cu forțele de producție și relațiile de producție specifice, cu nivelul de cultură și civilizație actuale — creează bunuri, care pot fi efemere ca persistență sau îl pot prelungi în viitor. Pentru a realiza produse (bunuri) competitive, eficiente, de durată, conceptorul care acționează în prezent trebuie să fie în stare să se înscrie în cadrul resurselor naturale disponibile, în capacitatea, resursele de materii prime și energie ale producătorilor, să realizeze produse corespunzătoare unor utilități judicios și științific determinate și care să fie compatibile cu trendul cerințelor ce apar azi și, întrunesc condițiile pentru a se afirma puternic în viitor.

Inteligența încorporată în produs

ÎN EPOCA ACTUALĂ asistăm la o accentuată creștere cantitativă și diversificare calitativă a tipurilor de produse (obiecte, creații spirituale, servicii). Această diversificare, determinată în principal de disponibilitățile tehnologice create de progresul tehnico-științific, este însă condiționată din ce în ce mai mult de limitele și constrîngerile pe care le impune caracterul epuizabil al unor resurse de materii prime, energie și combustibili, iar implicațiile asupra mediului înconjurător (prin poluare) conștientizează asupra unor noi dimensiuni ale relației om-natură. Totodată, extinderea gamei de destinații a produselor, de la folosința individuală, de grup, locală, regională, națională la cea planetară (globală), a avut și are implicații care condiționează și favorizează creșterea cantitativă și diversificarea calitativă a produselor întîlnite în societatea contemporană.

Cu cît produsele se înscriu într-o gamă de destinații mai apropiată de cea globală, cu atît ele sînt în mai mare măsură rezultatul unor eforturi de concepție deosebite. Pe de altă parte, produsele noi sînt din ce în ce mai complexe și mai rafinate, cu performanțe superioare, solicitînd și înglobînd, pentru a fi realizate, un potențial de concepție mai profund și mai de calitate. Folosind o analogie curentă, putem spune că produsul reprezintă partea vizibilă a unui iceberg, la baza sa stînd partea invizibilă (ascunsă celor care privesc de la suprafața cîmpului de utilizare) concretizată în rezultatele activităților de cercetare științifică, de concepție, ale transformărilor tehnologice, testărilor, încercărilor ș.a.m.d. și care este cu atît mai profundă, cu cît produsul e mai evoluat și mai performant; gradul de satisfacere a nevoii sociale ce l-a generat și impactul asupra mediului ambiant sînt efecte determinate direct de partea „de sub apă" a produsului.

Între toate activitățile din aria de realizare a unui produs și care constituie baza lui, activitatea de cercetare și dezvoltare ocupă un loc aparte și are o importanță deosebită.

Cercetarea produselor

ACTIVITATEA DE CERCETARE a unui produs cuprinde un ansamblu de acțiuni de **căutare a noului** — activități teoretice și practice, ordonate și sistematice, de obținere și prelucrare a informațiilor științifice, de controlare și verificare experimentală — ansamblu folosit în scopul constituirii unei

[1]) Vezi și articolul pe această temă de prof. ing. B. Cotigaru, dr. ing. Gh. Pisău și arh. Gh. Ciobotaru, publicat în caietul selectiv „Design", nr. 1, 1980.

[2]) **Ambient** = ansamblu complex spațio-temporal de factori naturali, fizici, chimici, biologici și sociali, în care omul este implicat într-un mod determinat, în funcție de stadiul de dezvoltare economico-socială atins.

[3]) **Sistemul sortimental intrafuncțional** se referă la o gamă de produse care realizează aceeași funcție.

[4]) **Sistemul sortimental interfuncțional** cuprinde un ansamblu de produse cu funcțiuni specifice integrabile.

aplicații corespunzătoare cu privire la esența produsului, în vederea modificării lui ori a exercitării (directe sau indirecte) a unui control asupra proceselor care-i sînt specifice, în raport cu cerințele de ordin material și spiritual ale oamenilor care folosesc produsul respectiv. Ea se desfășoară în timp sub forma unui proces de regulă ciclic, în care diferitele activități componente (și ansamblurile de operații specifice din care acestea sînt constituite) sînt parcurse și realizate în mod secvențial, în mai multe etape și faze, cu condiționări în trecerea de la una la alta și cu reluări, ca urmare a buclelor de reacție inversă care readuc în cîmpul cercetării date despre rezultatele obținute. Aceste date sînt studiate și reformulate ca potențial de plecare pentru un nou ciclu de cercetare.

Etapele ciclului de cercetare sînt următoarele :

1) prin planul național unic de dezvoltare economico-socială se fixează, sub formă de **directivare socială,** calea de urmat în realizarea de produse noi și în perfecționarea celor existente ;

2) recunoscînd directivarea socială, activitatea de cercetare a unui produs începe (sau ar trebui începută) prin **studiul necesităților** privind respectivul produs (cui îi este destinat, la ce servește) ; se determină și se selectează obiectivele realizate pentru gama de produse în care este cuprins produsul avut în vedere (prin : cercetare bibliografică și informare documentară privind stadiul realizărilor în domeniu, pe plan intern și la nivel mondial ; analiza circulației produselor și a comportării lor la beneficiari ; estimarea necesarului de produse noi, eșalonarea lui în timp, cercetări de marketing, psiho-sociologice ș.a. ; definirea strategiilor de urmărit în dezvoltarea produsului) ;

3) **analiza critică a necesarului și evaluarea,** pe această bază, a eficienței, pentru a decide fie continuarea procesului de cercetare, fie reluarea lui cu un nou ciclu de determinare a necesității de produs ;

4) **pregătirea și documentarea temei** privind produsul (colectarea și examinarea informațiilor tehnice, științifice și economice disponibile, referitoare la produsul curent ; cercetarea modelului de optimizare și determinarea criteriilor, respectiv a nivelului minim al performanțelor) ;

5) **formularea soluțiilor tehnice posibile** (prin : cercetare creativă ; cercetarea tehnologiilor de transformare și prelucrare a materialelor ; elaborarea formelor geometrice, stabilirea culorilor etc. ; aplicarea analizei și ingineriei valorii la sisteme de produse ; analiza ergonomică a sistemului produs-utilizator ; desene industriale și proiecte tehnologice, inclusiv S.D.V.-uri, instalații, organizare tehnologică ; evaluarea soluțiilor, aspecte economice) ;

6) **analiza critică a soluțiilor tehnice** din punctul de vedere al criteriului de eficiență tehnologică și economică, la nivelul proceselor de transformare, distribuție și utilizare ;

7) **elaborarea soluției tehnice finale** (invenția sau descoperirea unor soluții tehnice originale ; caietul de sarcini al produsului și proiectul de execuție) ;

8) **experimentarea și verificarea variantei optime,** prin realizarea **prototipului** de produs și supunerea acestuia la măsurători și testări privind caracteristicile sale funcționale, fizico-chimice ș.a. față de prescripțiile formulate în caietul de sarcini ;

9) **analiza rezultatelor experimentale,** în vederea **omologării** produsului. În cazul cînd rezultatele nu sînt corespunzătoare se reia procesul de cercetare, începînd cu etapa 4, iar dacă rezultatele experimentale sînt acceptate, procesul se continuă prin întocmirea **raportului final al cercetării ;**

10) prototipul omologat este introdus în **procesul de fabricație, ca produs nou** (sau perfecționat), care apoi este **distribuit** la utilizator ;

11) în etapa de **utilizare a produsului,** procesul de cercetare continuă cu **evaluarea rezultatelor,** pentru a stabili eventuale soluții de îmbunătățire a desfacerii, de perfecționare a produsului. Cu aceste elemente, procesul de cercetare se reia din etapa 1 sau 2.

Dezvoltarea produselor

ACTIVITATEA DE DEZVOLTARE a unui produs este caracterizată de acțiuni — desfășurate în prezent și/sau care se propun a fi realizate în viitor — avînd drept obiectiv creșterea complexității produsului, adăugarea de noi caracteristici funcționale sau calitative ș.a. ; ea poate avea în vedere fie trăsăturile „vizibile" ale produsului, fie elemente componente ale bazei sale (activități care l-au realizat și promovat în cîmpul de utilizare) — de pildă îmbunătățirea, prin ridicarea randamentului de transformare, a unui proces tehnologic din secvența procesului, ori menținerea acelorași procese tehnologice și perfecționarea trăsăturilor funcționale sau de prezentare ale produsului.

Această activitate se realizează sub forma unui proces cuprinzînd mai multe etape caracterizate de ansambluri de operații specifice, eșalonate secvențial în timp și dispersate spațial :

1) **definirea și delimitarea obiectivelor** dezvoltării produsului și cuprinderea lor în planul de realizare a dezvoltării ;

2) **descrierea** activității de dezvoltare, sub forma unei treceri în revistă și unei analize a situației existente a produsului, culegerea datelor și informațiilor necesare și prelucrarea lor în acest scop ;

3) activitatea de **prevedere,** prin care se urmărește să se estimeze cît mai clar și mai veridic situația ce va apare prin îndeplinirea acțiunilor specificate, sau alternativele de urmat în dezvoltare ;

4) **evaluarea rezultatelor** diferitelor alternative față de obiectivele fixate și alegerea, pe această bază, a celei mai bune **strategii** de urmat ;

5) **controlul** privind modul în care se realizează și se introduce strategia de dezvoltare pentru atingerea obiectivelor acceptate.

În cazul în care se produc schimbări în strategie sau se cere o modificare chiar a obiectivelor, se procedează la revederea acestora, începînd cu etapa de definire și delimitare și parcurgînd întregul ciclu de dezvoltare. Realizarea efectivă a dezvoltării în toate aceste etape presupune efectuarea unor activități de cercetare, proiectare, producție, distribuție etc existente în aria de cuprindere a produsului și eșalonate pe durata de viață a acestuia.

● ÎN CADRUL Asociației române de marketing — AROMAR a fost constituit, de curînd, **Centrul de studii și consulting pentru cercetarea-dezvoltarea de produs,** punîndu-se astfel și în țara noastră bazele unei activități organizate în acest nou domeniu interdisciplinar cu ample perspective de implicare în procesul de trecere la o nouă calitate a activităților economice și sociale.

Funcționînd cu grupe de studii și consulting pe domenii (științele naturii, științe social-politice, sănătate-ecologie, resurse și tehnologii de produs, calitatea produselor — analiză și dezvoltare, conducerea C.D.P.), centrul își propune ca obiectiv promovarea conceptului și metodelor cercetării-dezvoltării de produs în cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, în învățămîntul postuniversitar și alte forme de perfecționare a pregătirii profesionale, în practica economică.

Strategiile de lucru pe care și le-a formulat C.S.C.C.D.P. constau în :

— activități de cercetare și dezvoltare în domeniul C.D.P., în grupele de studiu și consulting cu caracter multi- și interdisciplinar ;

— organizarea unor simpozioane și a colocviului periodic „Calitatea produselor în viziunea C.D.P. — analiză și dezvoltare, în contextul îmbunătățirii calității vieții", în cadrul căruia vor fi dezbătute rezultatele studiilor pe produse din planul de activitate al centrului ;

— organizarea cursului postuniversitar de inginerie economică „Cercetare-dezvoltare pentru sisteme de produs și promovarea vînzărilor pe piața internă și externă" ;

— sprijinirea activităților de perfecționare a pregătirii profesionale a cercetătorilor și proiectanților, prin module tematice din problematica C.D.P. ;

— elaborarea de literatură de specialitate în domeniu.

Raportul dintre activitatea de dezvoltare și cea de cercetare

ÎN CADRUL oricărui proces de cercetare, evoluția sau schimbarea procedeelor, metodelor și mijloacelor în scopul ridicării randamentelor cercetării, al realizării trecerii de la o calitate la alta, implică un proces de dezvoltare.

Cercetarea de produs încheiată cu succes este finalizată în prototipul de produs nou (sau perfecționat) care, pentru a fi trecut în producție, este supus unui proces de dezvoltare, referitor la crearea de noi tehnologii sau adaptarea celor existente la operații de normare și control, la activitățile de aprovizionare tehnico-materială, de desfacere, de servicii etc. În acest sens, pentru orice activitate prezentă în procesul de realizare a unui produs se desprind obiective de atins, se evidențiază desfășurarea ei în timp prin treceri de la o calitate la alta în transformările suferite de elemente componente

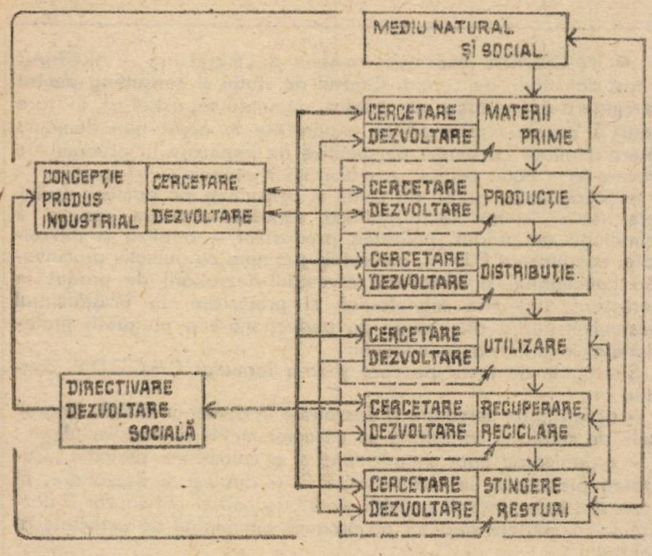

separate, sau asamblate în etapele şi fazele succesive de realizare. Cu alte cuvinte, **în procesul de producţie produsul este supus concomitent unui proces de dezvoltare suprapus peste primul.** La rîndul lor, oricare din activităţile participante la realizarea unui produs sînt supuse unui proces de dezvoltare specific, iar ansamblul acestor procese de dezvoltare reprezintă activitatea de dezvoltare a respectivului produs.

Înglobînd rezultatele specifice ale activităţilor participante prin agregarea, ordonarea şi transpunerea lor într-o nouă calitate, activitatea de dezvoltare este caracterizată de proceduri, metode şi mijloace specifice, concretizate în rezultate specifice. Activitatea de dezvoltare se află astfel într-un raport de cuprindere faţă de activităţile participante, ea le asociază, sudîndu-le prin acţiuni de coordonare şi îndrumare, fixarea de obiective, de strategii pentru atingerea lor, le controlează prin metode ce cuprind bucle de reacţie inversă şi realizează corecţiile de adaptare pe parcurs. În desfăşurarea lui, procesul de dezvoltare se sprijină în principal pe activitatea de cercetare şi pe prelungirea acesteia prin activitatea de proiectare, aşa încît metodele cercetării sînt principalul factor de soluţionare a diferitelor probleme apărute în cadrul lui.

Implicaţii pe planul organizării

DIN CELE DE MAI SUS se desprind unele idei de bază şi unele implicaţii de natură organizatorică şi de conducere ale activităţii de cercetare şi dezvoltare de produs.

● Pentru orice produs, activitatea de cercetare-dezvoltare are un **caracter interdisciplinar** şi poate fi abordată numai în mod **sistemic**, pentru a soluţiona problemele specifice fiecărei faze din sistemul integrat al cercetării şi dezvoltării de produs (vezi figura alăturată).

● Punctul central al acestui proces fiind **omul cu necesităţile şi aspiraţiile sale,** este logic a se începe C.D.P. cu **definirea, delimitarea şi stabilirea ştiinţifică a acestora,** în condiţiile concrete ale nivelului de civilizaţie al utilizatorului de produse, urmărind **ocrotirea sănătăţii** la nivel de individ şi colectivitate umană **şi a mediului natural înconjurător,** în contextul **economisirii materiilor prime, energiei şi combustibililor, raţionalizării producţiei, recuperării şi reciclării materialelor nefolosibile.**

● Aria de cuprindere a activităţii de C.D.P., diversitatea şi complexitatea problemelor ce se cer a fi rezolvate în realizarea de produse noi reclamă **strînsa colaborare a cercetării ştiinţifice fundamentale şi aplicative cu factorii de producţie, distribuţie, servicii** etc. asociaţi acestor produse.

● Desfăşurarea proceselor specifice activităţii de cercetare şi dezvoltare a produselor este condiţionată de utilizarea unei instrumentaţii avînd uneori un grad ridicat de complexitate, a unor mijloace de investigaţie, rezultate ale mai multe discipline ştiinţifice care se intersectează şi intercondiţionează, reclamînd specificări din ce în ce mai profunde — de unde rezultă necesitatea obiectivă de realizare, în cadrul C.D.P., a unor **activităţi interdisciplinare, de cooperare în cadrul colectivului** (echipei) **a unor specialişti din domenii diferite.**

● Cercetarea-dezvoltarea de produs poate fi utilizată ca un **instrument strategic** care, aplicat şi dezvoltat atît în cadrul fiecărei ramuri şi subramuri, cît şi în corelaţiile şi intercondiţionările acestora, să ajute factorii de decizie în **materializarea cu o eficienţă globală ridicată a trecerii de la cantitate la o calitate nouă, superioară.**

Ioan OLARU
secretar ştiinţific coordonator al Centrului de studii şi consulting pentru cercetarea şi dezvoltarea de produs

Realizări de prestigiu ale creaţiei tehnice româneşti

Sistem de supraveghere automată hidrometeorologică

PENTRU STABILIREA prognozelor meteorologice şi hidrologice, în ţara noastră se află în curs de implementare un modern sistem informatic complex ierarhizat, pus la punct de specialiştii Institutului de proiectări automatizări din Capitală.

Pentru înregistrarea temperaturii, umidităţii, presiunii atmosferice, cantităţii precipitaţiilor, direcţiei vîntului, nivelului apelor etc. sînt folosite — în cadrul acestui sistem — staţiile automate care cuprind ca element de bază un echipament de colectare şi de transmitere a datelor.

Centrul de colectare şi de control supraveghează o mare suprafaţă (bazin hidrografic, regiune), colectînd, prelucrînd şi transmiţînd datele de la / şi la : staţiile automate hidrometeorologice, staţiile hidrologice şi meteorologice neautomate care transmit informaţiile, prin telex sau prin telefon, centrele de prevedere a vremii sau alţi furnizori şi utilizatori. Acest centru este constituit pe baza unui minicalculator „Independent" I-100 şi realizează supravegherea traficului de comunicaţii şi informaţii incluzînd detecţia şi corecţia erorilor de transmitere, integrarea staţiilor automate, compararea datelor cu valori prestabilite, identificarea şi memorarea datelor recepţionate, precum şi retransmiterea lor sub forma unor mesaje conform regulamentului Organizaţiei Meteorologice Mondiale (OMM), editarea de mesaje.

Centrul de prelucrare a datelor hidrometeorologice centralizează şi prelucrează datele parvenite de pe întreaga suprafaţă a ţării. El este constituit din două minicalculatoare „Independent" I-100 şi asigură, prin interfeţe de comunicaţii şi modemuri, legături prin cablu, radio şi reţeaua telex cu centralele de pe diferite niveluri ierarhice cu reţeaua internaţională OMM, cu centre de prevedere a vremii, cu aeroporturi ca şi cu alţi furnizori şi utilizatori de date.

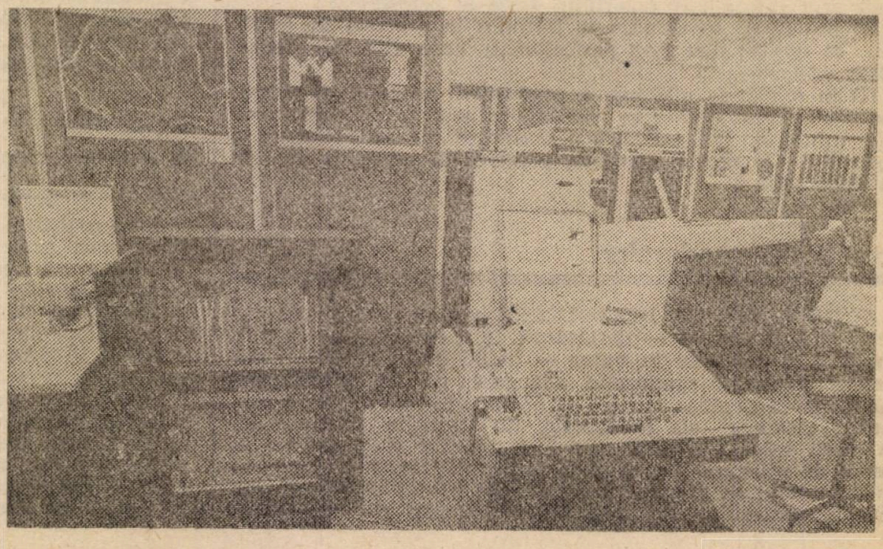

Considerații privind teoria exploatării optime a resurselor epuizabile

PROBLEMATICA materiilor prime și energiei pe plan mondial face imperios necesară nu numai reconsiderarea unor modele de producție și exploatare a resurselor, ci și elaborarea de strategii pe termen lung la nivelul complexului național, care să asigure dezvoltarea echilibrată a acestuia în condițiile unui mediu internațional tot mai dinamic. Din această perspectivă trebuie judecată atenția primordială ce se acordă în țara noastră valorificării mai bune a resurselor de materii prime și energetice, indiferent de proveniența acestora. De altfel, alături de progresul agriculturii, punerea în valoare a bazei interne de materii prime și resurse energetice constituie direcția de acțiune principală în perioada următoare de dezvoltare a economiei românești.

Problemele ridicate în fața practicii economice din țara noastră vor putea fi cu atît mai bine soluționate cu cît economiștii vor oferi, în acest domeniu, un suport de idei și de analiză cît mai bogat. Sarcini deosebite se pun prin urmare activității de cercetare științifică, care este chemată să ofere soluții de rezolvare așteptate de practicieni. În acest sens, investigarea aspectelor legate de exploatarea optimă a resurselor naturale se înscrie ca un cîmp de cercetare prioritar [1]).

★

EXISTĂ în momentul de față un ansamblu teoretic consolidat privind optimul în exploatarea resurselor epuizabile.

Trebuie totuși spus că numai în deceniul trecut — sub impactul crizei energiei — acest segment de teorie economică s-a conturat în mod vizibil, deși bazele teoriei exploatării optime a resurselor epuizabile au fost puse încă în deceniul patru al secolului nostru. În 1931, în „Journal of Political Economy", Harold Hotelling — pornind de la studiul lui L.C. Gray din 1914 [2]) — deschidea drumul oferind cîteva principii fundamentale pe care s-au bazat elaborările ulterioare [3]). Construcțiile analitice ce au urmat, pe de o parte, au evidențiat locul central pe care îl deține în continuare studiul lui Hotelling, iar, pe de altă parte, au făcut revelația punctelor slabe ale teoriei [4]). Aceste slăbiciuni își au originea în ipoteze restrictive ca de pildă lipsa incertitudinii sau existența piețelor viitoare (forward markets) pentru resurse.

Principiul axial al teoriei rezidă în condiția de echilibru în conformitate cu care venitul net marginal [5]) (valoarea resursei din care se scade costul extragerii) trebuie să crească în timp cu o rată egală cu cea a dobînzii. O resursă își capătă valoarea în raport cu posibilitățile de extragere și cele de valorificare [6]). Pentru deținătorul resursei — individ, instituție privată sau stat exportator — singura modalitate prin care resursa neexploatată in situ aduce venit, este aprecierea valorică. Iar această apreciere, în condiții de echilibru competitiv (intertemporal), este egală cu rata dobînzii semnificînd indiferența posesorului resursei față de exploatarea acesteia imediată sau în viitor [7]). Cît de importantă este condiția de echilibru se poate observa din următorul exemplu: dacă prețul net — care include în cea mai mare parte renta de raritate — se așteaptă să crească mai repede decît ritmul sugerat de rata dobînzii pe piață, deținătorii de resurse devin un excelent mijloc de a acumula bogăție, astfel încît proprietarii vor amîna producția pentru a se bucura de profituri viitoare anormal de mari. Pentru consumator, prețul resursei este format din prețul net (renta de raritate plus adaosuri conjuncturale sau extraeconomice) plus costul de extragere. Dacă prețul net crește, nu neapărat trebuie să crească și prețul de piață. Acesta din urmă poate rămîne constant sau chiar să scadă dacă costul de extragere coboară și, mai ales, dacă renta de raritate nu reprezintă o parte disproporționată din prețul de piață. În orice caz, prețul de piață și rata de extragere depind de curba cererii pentru resursă. Dacă condițiile de echilibru s-au respectat, iar stocurile și fluxurile au fost bine coordonate de piețele viitoare (sau organul planificator), ultima unitate din resursă produsă va fi și ultima existentă în depozit, cît și ultima cerută de piață.

Elementar prezentată, aceasta ar fi o schiță a teoriei exploatării optime a resurselor epuizabile. În continuare se vor face unele considerații pentru a pune în lumină dificultăți conceptuale și, îndeosebi, practice ale teoriei.

1 Proprietatea asupra resursei. Aproape fără excepție, studiile în materie se ocupă de economia de piață privată în care efectele rarității naturale a resursei pot fi exacerbate de monopolul absolut exercitat de proprietarul individual. Inexistența piețelor viitoare și „miopia" congenitală a întreprinzătorului privat sînt suficiente argumente în favoarea intervenției publice în sectorul exploatării resurselor epuizabile; numai autoritatea publică deține privirea de ansamblu și evaluează situația stocurilor de resurse pe termen lung. Fără doar și poate că piața trebuie lăsată să funcționeze, dar nu fără supraveghere și influențare, directă sau indirectă. R.L. Gordon, referindu-se la eficiența unei industrii ce valorifică resurse epuizabile și menționînd comportamentul unor manageri „socialiști" care, preocupați de eficiență (minimizarea costurilor de producție) vor egaliza costurile marginale de producție ale unităților productive, subliniază că „nimic nu garantează existența unor egalități similare atunci cînd întreprinderile sînt particulare [8]). Și R. Solow consideră că, mai mult decît în oricare alt domeniu al activității economice, intervenția publică este necesară, fie și sub forma unei „planificări indicative" [9]). Dar, după cum lipsa oricărei intervenții poate strica, și o intervenție prea forte poate dăuna. Este rațiunea pentru care intervenția nu trebuie privită în sine și nici pusă în relație cu un singur obiectiv al politicii economice. Ea trebuie „echilibrată" înăuntrul intervenției totale și ca atare, evaluată prin prisma consecințelor asupra tuturor țelurilor politcii economice. Ultima remarcă credem că este valabilă și pentru economia socialistă, în care planificarea centrală va fi cu atît mai eficace cu cît structurile economice vor fi mai flexibile, prețurile vor reflecta mai corect valoarea resurselor, informația va circula mai rapid și nealterată, iar agenții economici vor fi mai motivați să facă revelația unui comportament dorit și predictibil [10]). Este un fapt evident că centralizarea deciziei nu asigură ipso facto cea mai bună soluție.

Observația lui Gordon poate fi extinsă și în cazul monopolului intern

[1]) Notabile printre lucrările economiștilor români sînt cărțile lui Dr. Aurel Iancu „Creșterea economică și resursele naturale" (Ed. politică, 1976) și „Creșterea economică și mediul înconjurător" (Ed. politică, 1979). Remarcabilă este și „Economia protecției mediului natural" (Ed. politică, 1976) a profesorului N.N. Constantinescu

[2]) Rent under the Assumption of Exhaustibility, Quarterly Journal of Economics, May, 1914.

[3]) The Economics of Exhaustible Resources.

[4]) Revelatoare în acest sens sînt materialele semnate de R. Solow, J. Stiglitz, M. Weinstein și R. Zeckhauser, P. Dasgupta și G. Heal apărute într-un număr special din 1974 al revistei londoneze „Review of Economic Studies".

[5]) Frecvent întîlnit ca profit marginal, preț net sau „rentă de raritate" (scarcity rent).

[6]) Și economistul sovietic N.N. Fedorenko consideră că valoarea este „...relația dintre costurile de producție și utilitate" în „Voprosî optimalnogo funktionirovaniia ekonomiki" (p. 85), Moscova, 1980.

[7]) Automat se ridică întrebarea: care este motivul ce determină volumul exploatării la un anumit moment? Evident că intervin cererea trecută, cea prezentă și cea viitoare pentru cantitatea respectivă din resursă, aceasta din urmă nefiind „în afara" pieței!

[8]) „A Reinterpretation of the Pure Theory of Exhaustion", Journal of Political Economy, nr. 75, 1967, p. 232.

[9]) „The Economics of Resources or the Resources of Economics", American Economic Review, May, 1974, p. 13.

— Insuficiențele pieței „libere" în formarea unor prețuri care să țină seama de raritatea resurselor și, mai ales, de nevoile generațiilor viitoare sînt subliniate și de N. Georgescu Roegen în studiul „De La Science Economique a la Bioéconomie", Revue D'Économie Politique, mai-juin, 1978, p. 374—375.

[10]) Relația dintre natura mecanismului în economia socialistă și utilizarea resurselor este analizată de Janos Kornai în lucrarea de referință „The Economics of Shortage", North-Holland, 1980.

fiind lesne de imaginat situații conflictuale între interesele acestuia și cele ale ansamblului societal. Analiza monopolului este deosebit de relevantă pentru înțelegerea fenomenelor de pe piața mondială a materiilor prime și energiei. Efectele politicii de monopol afectează tranzacțiile unei țări socialiste atît cu state nesocialiste cît și cu alte țări socialiste. Născute mai cu seamă în scopul cercetării cartelului petrolului, numeroasele studii din ultimii ani demonstrează (în parte) acțiunea monopolului de „conservare" a resursei. Aceasta se explică și prin anomalia ascensiunii prețului în condițiile reducerii ratei de extragere (atunci cînd inelasticitatea cererii este puternică), ceea ce ar satisface exigența menținerii limitei inferioare a venitului încasat de producător.

2 Cantitatea de rezerve. Modelele ce tratează traiectoriile de exploatare optimă, pînă nu de mult — și de preferință — lucrau cu ipoteza unor rezerve cunoscute, ceea ce conferea și caracterul de epuizabilitate. Chestiunea se complică atunci cînd, pe de o parte, descoperiri noi suplimentează rezervele cunoscute, iar, pe de altă parte, costurile în creștere acoperite — de prețurile în creștere — permit intrarea în exploatare a resurselor „neeconomice". În general, creșterea stocului de rezerve are ca efecte prelungirea perioadei de exploatare și reducerea, sau moderarea creșterii prețului ; implicit, are loc stimularea consumului. Desigur că, în măsura în care consumul crește cu o rată care se dovedește peste avansul măririi stocurilor, durata de exploatare nu mai poate fi extinsă.

Legat de creșterea prețului care transformă resurse neeconomice în resurse economice (rezerve), subliniem ceea ce W. Nordhaus denumește „backstop technology" [11]). Aceasta ar fi o tehnologie care, permițînd să se beneficieze de resurse practic inepuizabile — substituibile resurselor epuizabile — ar constitui un prag limită pentru preț. Desigur, apare problema certitudinii nivelului de la care se poate introduce o asemenea tehnologie, mai ales că chiar costurile folosirii acesteia nu sînt constante. Ne lovim mereu de o mare dificultate teoretică și practică a incertitudinii. Prin urmare, o corectă politică de exploatare va trebui să țină seama de incertitudine atît în ce privește evoluția tehnologică cît și dimensiunea stocurilor. Este de reținut ideea avansată tot de Nordhaus că, la un anumit cost pe care societatea este dispusă să-l suporte, din punct de vedere economic, dispare semnificația epuizabilității. Din acest punct de vedere, el se întîlnește cu Gordon pentru care, „Teoria pură furnizează un test al profitabilității epuizării resurselor" (Op. cit. p. 276).

Lipsa de omogenitate a depozitelor îngreunează mult analiza deoarece nu permite efectuarea acesteia la nivel agregat decît cu aproximație. Este totuși ușor de intuit că depozitele la care costurile de extragere sînt mai scăzute vor intra în exploatare mai rapid ; după care, în timp, se va face apel și la rezervele la care costul de extragere este mai ridicat. Teoretic, conform principiului fundamental amintit la început, în momentul la care și ultima unitate din ultimul (ultimele) depozit de cost înalt va fi extrasă, cererea pentru resursa respectivă va trebui să se stingă.

Atunci cînd satisfacerea nevoilor interne se face în mare parte cu resurse aduse din afara spațiului național, trebuie să se procedeze la compararea costului de obținere intern **real** cu cheltuielile implicate de import. Astfel, dacă înainte de 1973, pentru multe state avansate din punct de vedere industrial, era rentabilă procurarea de resurse energetive (hidrocarburi) din exterior, în prezent costul de oportunitate (costul renunțării la alternativă) al acestora favorizează exploatarea resurselor interne. Acest cost poate fi diminuat estimîndu-se utilitatea siguranței în aprovizionare în cazul resurselor din interior, reversul fiind riscul implicat de dependența excesivă de surse externe.

3 Prețul de piață. Problema își dezvăluie importanța atunci cînd vedem că exploatarea resursei are ca principal parametru de referință prețul de piață, de care depinde — la costuri constante — mărimea rentei de raritate. Evoluția prețului dictează astfel traiectoria extragerii. Ideal, respectîndu-se condiția de echilibru competitiv, evoluția prețului ar trebui să nu dezavantajeze ansamblul economic. Dacă prețul nu este cel corect, deviind serios de la nivelul optim, intervenția publică este necesară. În economia socialistă, planificatorul central are în sarcină menținerea prețului cît mai aproape de traiectoria „optimă", adică de linia descrisă imaginar de aplicarea unei politici de exploatare optimă. Dar aprecierea resurselor epuizabile are loc sau trebuie să aibă loc și în economia socialistă ? În părerea noastră există cel puțin două argumente în sprijinul aprecierii resurselor epuizabile în economia socialistă. În primul rînd, dacă complexul național își acoperă o parte din nevoile interne prin importuri, prețurile externe trebuie în mod automat internalizate pentru a obliga producătorii indigeni să gospodărească resursele în mod „competitiv" (la costuri reale și rentabil). Această legare a prețurilor interne de cele externe asigură aprecierea. Ca exemplu în acest sens pot fi menționate creșterile de prețuri înregistrate în țara noastră în 1981, generate de actualizarea prețurilor de producție și de livrare. Ele exprimă preocuparea de a asigura o legătură mai strînsă între prețurile de pe piața mondială și cele interne, de a le așeza pe acestea din urmă pe baze economice, prin respectarea legii valorii și a celorlalte legi care acționează și în economia socialistă. În al doilea rînd, admițînd exercitarea clarviziunii de către organul planificator în privința nivelului prețului de la care intră în joc resurse alternative (inclusiv o „backstop-technology"), evoluția prețului resursei epuizabile nu poate fi decît ascensională. Explicația este simplă : nimeni nu ar ezita să utilizeze mai devreme resurse substituibile sau alte tehnologii, dacă astfel ar putea reduce din costuri. Deci pentru a le utiliza, prețul resursei epuizabile trebuie să ajungă la un anumit nivel. Organul planificator va căuta desigur să corelеze atingerea acestui nivel de perioada care acoperă valorificarea integrală a resursei epuizabile.

Modificările care survin în costul de extragere pot afecta prețul resursei atunci cînd costul de extragere deține o pondere considerabilă din prețul de piață. În acest sens, progresul tehnologic joacă un rol decisiv. Dacă însă, costul de extragere deține un procent mic din prețul de piață — cazul petrolului din zona Orientului Mijlociu — influența progresului tehnologic este insignifiantă.

4 Rata de actualizare (de apreciere). Constituie problema cea mai delicată din punct de vedere teoretic și, apoi, practic. Discrepanța între rata individuală (privată) și cea socială [12]) pe de o parte — în economia de piață privată — și între cea socială optimă și cea efectivă furnizează material suficient pentru a pune sub semnul îndoielii multe din preceptele de ordin teoretic în virtutea cărora ar trebui să se ia decizii. Nu în sensul că deciziile nu ar trebui luate sau luate prin ignorarea preceptelor; ci că ele trebuie cîntărite extrem de bine, în lumina riscurilor pe care le poartă incertitudinea și necunoscutele ce învăluie întreaga problematică a resurselor epuizabile. Pentru economia socialistă discrepanța între rata socială optimă și cea efectivă prezintă două aspecte semnificative. Unul privește capacitatea organului planificator de a estima cu acuratețe rata optimă. Fiindcă ea este întotdeauna estimată și nu identificată, esențial este ca devierea să fie cît mai redusă. Un al doilea aspect — relevat de Solow în studiul menționat — vizează distribuția intergenerațională (între generații) a resurselor. Este clar că o rată mai mică va indica o preferință relativ redusă a generației în viață pentru consumul prezent din resursă și viceversa. Alegerea ratei are deci importanță pentru felul în care generațiile viitoare vor beneficia de resursele epuizabile. Evident că problema nu este reductibilă la relația între rate, pentru că, de exemplu, o „backstop-technology" ar putea foarte bine să anuleze semnificația economică a resurselor epuizabile pentru generația n (de la care intră în funcțiune tehnologia).

Intervenția publică în gestionarea directă sau influențarea administrării resurselor epuizabile este revendicată de incapacitatea vederii „locale" de a evalua la justa valoare (utilitate) resursa, incertitudinea cumulată cu lipsa pieței viitoare (nevoia prevederii de lungă durată). În comparație cu economia de piață privată, economia socialistă beneficiază de un mecanism ce favorizează intervenția centrală. Indiferent însă de maniera de intervenție, rezultă clar că existența unor prețuri corecte ale resurselor este esențială pentru exploatarea rațională a acestora, că se impune un anumit grad de flexibilitate a structurilor economice. Totodată, eforturi mari trebuie întreprinse pentru a se deține cantitatea minimum necesară de informație privind evoluția tehnologică, cea a rezervelor și cea a cererii.

Daniel DĂIANU

[11]) „The Alocation of Energy Resources", Brookings Papers, 1975

[12]) Rata privată diferă de cea socială datorită prezenței externalităților, a pozițiilor de monopol, a tendinței de a percepe riscul la altă dimensiune, din cauza incertitudinii. Dacă rata individuală o depășește pe cea socială, prețul de piață și renta de raritate vor crește mai rapid decît în mod normal, iar resursa va fi exploatată (epuizată) mai repede.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

O sarcină prioritară

Producerea, conservarea și utilizarea rațională a energiei în agricultură

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ inițiată de partid este un proces complex care se referă la dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, la folosirea rațională a pămîntului, a întregului potențial tehnic, material și uman, la promovarea susținută a științei și tehnologiei moderne, la ridicarea gradului de calificare a oamenilor, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea sistemului de conducere. Între obiectivele ei se înscriu apoi realizarea unui salt calitativ în ceea ce privește eficiența producției, promovarea progresului biologic prin introducerea pe scară largă a biotehnologiilor și prin obținerea și introducerea în producție a noi genotipuri, ridicarea eficienței energetice a producției agricole — obiectiv în care se înscrie și producția de biomasă în scopuri energetice și — nu în ultimul rînd — introducerea și perfecționarea noului mecanism economico-financiar astfel încît fiecare unitate să-și desfășoare activitatea în condiții de rentabilitate, să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii și să obțină beneficii.

Din mulțimea obiectivelor noii revoluții agrare deliberat ne vom restrînge la analizarea raporturilor care există între agricultură, producția agricolă și energia cheltuită pentru obținerea ei, problemă care apreciem că are o importanță fundamentală pentru orientarea producției agricole în viitorul imediat și în perspectivă.

Cercetările întreprinse în această direcție s-au extins extraordinar de mult în ultimul deceniu. Impulsul pentru amorsarea investigațiilor în cauză a fost în mare parte dat de consecințele crizei energetice ivită cu puțini ani în urmă. Ele sînt astăzi mai justificate ca oricînd fiindcă de rezolvarea problemelor raporturilor dintre utilizarea energiei și practicarea agriculturii depinde în mare măsură bunăstarea viitoare a omenirii.

Aprovizionarea omenirii cu întreaga cantitate de alimente, cu fibre și, în cea mai mare parte, cu energie, este pe de-a întregul subordonată procesului de conversie a energiei solare care se petrece în plantele verzi în timpul fotosintezei. Această apreciere privind procurarea energiei prin mijlocirea fotosintezei este pe deplin întemeiată întrucît actualii carburanți fosili (cărbune, petrol) utilizați de omenire în diverse scopuri provin din fotosinteza trecutelor perioade geologice ale istoriei biosferei și litosferei. Intuind încă de mult această realitate obiectivă, acest adevăr fundamental, care, din păcate, astăzi este de multe ori uitat sau ignorat, omenirea, încă din cele mai vechi timpuri, înainte de istoria scrisă, a dezvoltat o strategie specific umană de cultivare a plantelor și de modificare a ambianței într-o manieră care să-i asigure maxima convertire a energiei solare în hrană, fibre, furaje și alte produse. **Această strategie se numește agricultură.** În consecință ne apare firească în preocupările multor oameni de știință asocierea energiei luminoase cu agricultura.

O mare parte din cantitatea de substanță organică obținută prin fotosinteză a fost utilizată de omenire de-a lungul mileniilor și în calitate de combustibil (incluzînd aici și „combustibilul" biologic reprezentat prin energia biologică consumată de om și animalele sale în activitatea productivă). Descoperirea combustibililor fosili, cu o cantitate de energie mai mare pe unitatea de masă, a făcut posibilă dezvoltarea industriei și, apoi, declanșarea revoluției științifice și tehnice ai căror martori și constructori sîntem. Dezvoltarea industrială și urbanizarea au determinat la rîndul lor o creștere explozivă a populației corelată cu o sporire pe aceeași măsură a cerințelor de hrană ale omenirii. Retroreacția s-a repercutat asupra agriculturii impunînd o creștere corelativă a producției agricole în ultimele decenii. Ridicarea producției de alimente pentru satisfacerea noilor cerințe s-a făcut, în primul rînd, printr-un consum din ce în ce mai mare de **„energie culturală"** [1]).

Declanșarea în ultimul deceniu și apoi accentuarea, zi cu zi, a crizei energetice a îndemnat și îndeamnă mulți cercetători să reevalueze experiența trecutului cu mai multă atenție și să analizeze posibilitatea reîntoarcerii, evident pe o poziție superioară în spirala evoluției, la realizările sistemelor mai vechi de producere a energiei în care agricultura și silvicultura să dețină o poziție de seamă.

În cele ce urmează vom examina două aspecte caracteristice procesului de producție în agricultură : fixarea energiei luminoase în structuri chimice prin mijlocirea plantelor verzi, implicit posibilitățile de orientare a acestui proces și în direcția producerii de biomasă valorificabilă în scopuri energetice și consumul de energie și de alte resurse în timpul producerii biomasei în vederea sugerării unor raționalizări pe viitor.

Măsurătorile făcute de astro și geofizicieni au arătat că energia solară care ajunge la suprafața pămîntului echivalează în decurs de o săptămînă toate resursele certe de combustibili fosili ale globului prospectate pînă în prezent. Dacă ne referim la actualul consum de energie al omenirii el este echivalat de energia solară ajunsă pe pămînt în timp de o oră. Din acest bogat flux de energie ecosistemele naturale și ecosistemele create de om (în speță agroecosistemele) fixează prin bioconversie o proporție redusă de energie, aproximativ 0,1%, în producție primară netă. În ecologia și în fiziologia plantelor, prin producție primară netă se înțelege substanța organică sintetizată și acumulată în plante după cheltuirea unei părți însemnate din energie (30—50%) în procesul respirator. În ciuda faptului că proporția de energie solară convertită în substanță organică la scară globală este foarte redusă, omenirea, cu cele 4,258 miliarde locuitori, folosește ca hrană numai circa 0,5% din totalul substanței organice fixată prin fotosinteză.

Valoarea energetică a substanțelor organice obținute anual prin fotosinteză, chiar și la redusa proporție de fixare de 0,1%, este imensă. Ea reprezintă o cantitate care întrece de aproximativ 10 ori consumul anual de energie pe plan mondial.

Constatări de acest gen par să justifice, într-o primă aproximare, speranțele care se pun în bioconversia energiei solare ca factor ce ar putea contribui la rezolvarea gravelor probleme pe care le ridică omenirii criza energetică a zilelor noastre. Legat de aceste speranțe trebuie să avem în vedere două direcții de acțiune care se impun cu prioritate : ridicarea randamentului de fixare a energiei solare prin fotosinteză și utilizarea mai eficientă de către om a substanței organice sintetizate în biosferă.

Posibilitatea sporirii biomasei în scopul valorificării ei energetice depinde în mare măsură de creșterea randamentului de fixare a energiei solare. În acest sens, sub raport practic, privirile sînt îndreptate spre silvicultură, dar mai ales spre agricultură. Într-adevăr agricultura este ramura principală de producție materială fundamentată pe sisteme bioeconomice în care diversele procese biologice sînt dirijate în ambiante fizico-climatice și sociale fluctuante în vederea obținerii de rezultate cu o natură preponderent economică. Pentru atingerea acestui scop omul a instaurat în locul multor ecosisteme naturale altele (agroecosistemele) create de el. În acestea el se străduiește să exercite un control cît mai deplin din punct de vedere structural și funcțional utilizînd mijloace adecvate de gospodărire.

Preocupările în direcția fixării și conservării energiei în

[1]) Propunem acceptarea termenului de „energie culturală) (prin asemănare cu termenul de „lucrări culturale") preluat după G.W. Cox și M.D. Atkins. Prin energie culturală se înțelege întreaga cantitate de energie nesolară utilizată de om direct sau indirect în procesul de producție agricolă. **Energia culturală reprezintă suma energiei biologice** (munca omului, travaliul animalelor și energia inclusă în îngrășămîntu organic utilizat) și a **energiei tehnologice** (energia cheltuită prin trac țiunea mecanică, sinteza și utilizarea îngrășămintelor chimice, pesticidelor și a altor agrochimicale, energia cheltuită pentru obținere mijloacelor de producție și pentru transportul, prelucrarea, depozitarea comercializarea și pregătirea alimentelor).

ecosistemele agricole au dus la creşterea randamentului conversiei energiei solare în energia chimică potenţială a diverşilor compuşi organici. Conform calculelor făcute de biofizicieni, ecologi şi agronomi sistemele biologice captatoare de lumină ar putea absorbi maximum 22% din radiaţia solară vizibilă. Această proporţie trebuie redusă însă la jumătate fiindcă numai 50% din energia solară radiantă constituie radiaţie activă pentru fotosinteză. În consecinţă maximul de energie solară fixată în condiţii optime pentru fotosinteză ar putea să fie de 11%. Deşi această proporţie reprezintă cu puţin peste 1/10 din radiaţia solară totală ajunsă la suprafaţa pămîntului faţă de coeficientul mediu de fixare a ei în biosferă (0,1%), diferenţa este enormă, de două ordine de mărime.

Experienţele de laborator au demonstrat că în cazul plantelor care fixează bioxidul de carbon prin intermediul acizilor organici formaţi din patru atomi de carbon, aşa-numitele plante de tipul C_4, s-a înregistrat pentru perioade scurte de timp şi în condiţii perfect controlate o fixare a energiei solare în proporţie de circa 9%, deci cu un randament apropiat de valoarea teoretică preconizată de calcule. În condiţii de seră, în care factorii ecologici sînt bine controlaţi, fixarea energiei solare, a radiaţiei active fotosintetic, are loc de regulă cu un randament de 6—7% pentru plantele de tipul C_4 şi 4—5% pentru plantele de tipul C_3 *).

Valorile medii ale randamentului fixării energiei solare înregistrate în producţia agricolă sînt însă, cum e şi firesc, mai scăzute. În funcţie de intensitatea sistemului de agricultură şi de producţiile obţinute pe unitate de suprafaţă ele se înscriu între limite ce variază de la 0,16% pînă la 1,6—2% (din radiaţia fotosintetic activă). Prima valoare este caracteristică agroecosistemelor extensive în care procesul de producţie se desfăşoară în condiţii practic necontrolate de om, deci similare cu cele din ecosistemele naturale (este cazul pajiştilor naturale şi seminaturale). Valorile ridicate sînt specifice ecosistemelor controlate de om şi care se caracterizează printr-o productivitate ridicată.

Datele pe care le-am expus au îndemnat pe mulţi oameni de ştiinţă să considere că plantaţiile şi aşa-zisele „culturi energetice" ar putea constitui o alternativă pe termen lung a producerii energiei în locul combustibililor fosili şi nucleari. Cercetări intense în această direcţie s-au efectuat în S.U.A., Europa, Australia, Brazilia şi în alte părţi ale lumii relevîndu-se cîteva avantaje certe legate de bioconversia energiei luminoase (posibilitatea de stocare a energiei în sistemele vii şi folosirea ei în funcţie de cerinţe, continuitatea procesului prin caracterul aproape inepuizabil al energiei solare în viitorul previzibil, realizarea bioconversiei prin tehnologii deja elaborate, preţurile la care se obţine energia prin bioconversie sînt sau pot deveni rezonabile ; bioconversia este un proces nepoluant etc.).

Aceasta este o faţă a problemei, aversul medaliei. Dar aşa cum medalia are un revers şi fixarea energiei solare prin mijlocirea sistemelor vii ne prezintă şi o altă faţă, aceea a consumului de energie implicat în obţinerea de biomasă prin mijlocirea agroecosistemelor. Consumul de energie necesar pentru obţinerea biomasei şi a recoltei utile (recolta agricolă) se datorează unor condiţionări termodinamice, ecologice şi economice ale ecosistemelor agricole.

Condiţionarea termodinamică este cea proprie tuturor sistemelor vii concretizîndu-se în pierderi legice de energie din sistem la fiecare verigă din lanţurile trofice ale agroecosistemelor.

Condiţionarea ecologică rezidă în diferenţele structurale şi funcţionale dintre agroecosisteme şi ecosistemele naturale pe care primele le-au înlocuit. Agroecosistemele sînt similare ecosistemelor naturale din primele stadii ale unei succesiuni. Pentru ca să obţinem producţii agricole din ce în ce mai mari trebuie să distrugem ecosistemele naturale (pădurile, pajiştile) prin defrişare şi desţelenire şi să pregătim terenul fertil instalării altor ecosisteme (agroecosistemele). În construirea agroecosistemelor omul utilizează în mod conştient energia culturală pentru desfiinţarea unor ecosisteme naturale stabile ca să creeze condiţii favorabile instalării noilor ecosisteme dirijate de el. Fiindcă în agroecosisteme se manifestă tendinţa naturală de succesiune trebuie consumată energie în continuare pentru a împiedica declanşarea succesiunii şi a menţine noile sisteme create într-un stadiu mereu tînăr. Această situaţie constituie un adevărat paradox al agriculturii care stă la baza raţiunii ecologice al consumului de energie în agricultură. Omul, distrugînd condiţiile autoreglării proprii ecosistemelor naturale trebuie să-şi asume sarcina reglării noilor ecosisteme. Operaţia cere muncă şi, corelativ, consum de energie.

Există şi raţiuni economice care solicită un consum sporit de energie culturală. Agricultura, asemenea ecosistemelor naturale, pentru a realiza recolte (biomasă utilă economic) s-a folosit continuu de aceleaşi resurse pe care le-a reciclat fără întrerupere cîteva milenii. În vederea sporirii producţiei agricultura industrializată contemporană a început să acţioneze tot mai puternic asupra unora din aceste resurse. Acest lucru este firesc din punct de vedere uman. Omenirea, o dată cu creşterea populaţiei sale, nu s-a mai putut mulţumi cu „recoltarea darurilor naturii", nu s-a putut limita la productivitatea naturală a pămîntului. A obţine mai mult decît puteau da ecosistemele naturale necesita muncă în plus, deci o investire suplimentară de energie pe lîngă energia solară care aprovizionează agroecosistemul. Potenţarea resurselor naturale prin îmbunătăţirea pămîntului (lucrările de îmbunătăţiri funciare şi lucrări culturale), prin aplicarea îngrăşămintelor chimice, prin utilizarea pesticidelor, prin irigaţii, prin dirijarea într-o măsură mai mare sau mai mică a ambianţei climatice, prin introducerea de noi genotipuri mai productive, au luat în ultima vreme o amploare crescîndă.

Rezultatele cheltuirii energiei culturale în aceste direcţii sînt evident pozitive. Ele s-au materializat prin creşterea substanţială a producţiilor agricole în ultimele trei decenii pe plan mondial. Procesul nu a ocolit nici ţara noastră. Din 1950 pînă astăzi producţia în agricultura socialistă a României a crescut de 3,5 ori şi astăzi hrănim în condiţii îmbunătăţite cantitativ şi calitativ cu 7 milioane de oameni mai mult decît în anul de referinţă (1950). De asemenea a crescut ponderea absolută a produselor agricole brute sau industrializate în balanţa schimburilor externe ale ţării noastre. Creşterea menţionată are însă asociat un consum sporit de energie culturală (în primul rînd de energie tehnologică).

În scopul lămuririi afirmaţiei noastre vom releva unele aspecte energetice legate de producerea alimentelor prin diferite tipuri de agricultură.

În cazul agriculturii incipiente şi a celei primitive (faze ale agriculturii practicate în neolitic şi la începutul epocii bronzului) prin investirea unei kilocalorii de energie culturală (reprezentată aproape în exclusivitate numai prin muncă umană) se obţinea, cu ajutorul energiei solare, un echivalent de 10—20 kilocalorii în produse agricole. În sistemele de agricultură tradiţională (agricultură practicată din antichitate pînă la începutul şi — în unele ţări — chiar mijlocul secolului XX) utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a tracţiunii animale şi transformarea unei părţi din producţia vegetală în produse animaliere conduc la o creştere simţitoare a consumului energetic. În funcţie de sistemele practicate şi de condiţiile ecologice pentru o kilocalorie energie culturală investită se obţineau 2—5 kilocalorii înmagazinate în produsele agricole. În aceste sisteme agricultura îşi menţine încă „independenţa" energetică : întregul consum (hrana şi îmbrăcămintea oamenilor, combustibilul, furajele etc.) se asigură din sistem rămînînd şi excedente materializate în exportul de produse agricole spre cetăţi şi oraşe.

Trecerea la agricultura intensivă mecanizată şi chimizată marchează o schimbare dramatică atît în consumul total de energie culturală cît şi în structura consumului. Astfel, la porumb, în cultură irigată, pentru a se obţine o producţie de boabe de 5 tone/ha (echivalentul caloric al acestei producţii este de aproximativ 20×10^6 kcal) se consumă circa 5×10^6 kcal/ha. La grîu (neirigat) pentru o producţie de boabe de 4 tone/ha se consumă circa 3×10^6 kcal/ha ; la cartof (neirigat) pentru o producţie de 30 tone/ha tuberculi se consumă circa $7—10^6$ kcal/ha. Dacă la cereale se ia în considerare şi produsul secundar (paiele, cocenii) atunci echivalentul caloric al producţiei este dublu faţă de cifrele arătate mai sus.

Valorile pe care le-am discutat se referă numai la consumul de energie în procesul de producţie agricolă. Sistemul general agroalimentar este grevat însă de un consum energetic ridicat atît în amonte, cît şi în aval de agricultură, adică în afara producţiei din agroecosisteme. Prin amonte înţelegem sectorul în care se obţin mijloacele de producţie utilizate în agricultură, iar prin aval circumscriem activităţile legate de transportul, prelucrarea, depozitarea, comercializarea şi prepararea alimentelor sau prelucrarea altor produse.

În sistemele de agricultură intensivă industrializată energia culturală consumată se repartizează aproximativ egal între cele trei compartimente : obţinerea mijloacelor de producţie pentru agricultură, procesul de producţie propriu-zis şi procesul de preparare a alimentelor. Însumînd aceste consumuri se ajunge la valori impresionante : **în agricultura intensivă se consumă mai multă energie culturală decît valoarea energetică a produselor obţinute** (recolta utilă).

Chiar şi în ţara noastră aceste consumuri de energie nesolară sînt din ce în ce mai ridicate. Date publicate pentru întregul sistem agroalimentar arată că în anul 1950 în ţara noastră se consumau (în cifre rotunjite) 2 kilocalorii de energie culturală pentru a se obţine 1 kilocalorie de produs alimentar, în anul 1975 se cheltuiau 5 kilocalorii de energie culturală pentru 1 kilo-

*) Plantele de tipul C_3 sînt acelea la care fixarea bioxidului de carbon se face prin mijlocirea unui acid organic format din trei atomi de carbon, în principal acidul fosfogliceric. Amintim aici că plantele tropicale sînt de tipul C_4 (dintre plantele cultivate aici se încadrează porumbul, sorgul, trestia de zahăr şi altele) pe cînd plantele din zonele temperate ale globului sînt de tipul C_3 (printre acestea aflîndu-se şi principalele cereale cultivate : grîul, orzul, secara, ovăzul).

calorie de produs alimentar, iar în anul 1980 (valoare estimată) 8 kilocalorii de energie culturală pentru a se obține 1 kilocalorie de produs alimentar.

Reversul medaliei în sporirea producției agricole față de potențialul natural al ecosistemelor îl constituie deci considerabilul consum de energie culturală. Pentru a obține mai mult, trebuie muncit mai mult sau investit mai mult. Mai trebuie menționat apoi faptul că în agricultura intensivă mecanizată și chimizată se schimbă radical și structura consumului de energie culturală. Proporția care revine energiei biologice se reduce considerabil : consumul de muncă umană per unitatea de produs se reduce foarte mult (crește, în schimb, spectaculos productivitatea muncii), iar travaliul animal este redus la minimum (în multe cazuri — în dispoziție). În schimb crește neproporțional, uneori chiar exponențial, consumul de energie tehnologică datorită mecanizării și chimizării. În momentul de față în agricultura țării noastre și în agricultura mondială consumul de energie tehnologică este bazat aproape în exclusivitate pe combustibili fosili, în primul rînd pe țiței. Toate propunerile făcute în ultima vreme privind producerea biomasei în scopuri energetice prin intermediul agriculturii trebuie deci reexaminate și din punctul de vedere al consumului de energie culturală.

Producția de biomasă în scopuri energetice se ciocnește apoi de un alt impediment care trebuie luat din ce în ce mai mult în seamă. Este vorba de competiția pentru pămînt (ca să ne exprimăm așa), pentru rezervele de sol, între culturile destinate producerii alimentelor și cele destinate producerii de biomasă în scopuri energetice. Situația diverselor țări din lume este foarte variată din punctul de vedere discutat. Există țări, multe la număr, cu o populație densă în care nu se poate pune problema folosirii solului în alte scopuri decît producerea de alimente. Ba mai mult, în unele nu se poate obține nici măcar hrana suficientă pentru locuitori și în consecință aceste țări sînt tributare importului de alimente. Numărul acestora este în creștere.

La polul opus se află țările cu suprafețe mari pe cap de locuitor și cu o insolație puternică. Aceste țări, cum sînt Australia, Africa de Sud, dar îndeosebi S.U.A. și Brazilia și-au elaborat planuri naționale de producere a biomasei vegetale în scopuri energetice selectînd culturi cu un mare coeficient de conversie a energiei luminoase.

Situația agroecologică a țării noastre impune manifestarea unui optimism prudent în ce privește posibilitatea producerii de biomasă în scopuri energetice în condiții economice. Bazați pe cele arătate mai înainte credem că programul nostru național în curs de elaborare pentru producerea de biomasă folosibilă direct pentru obținerea de energie sau utilizabilă în acest scop după o prealabilă prelucrare chimică ar trebui orientat prioritar spre utilizarea în acest scop a produselor secundare (sau auxiliare) obținute în agricultură și silvicultură și în al doilea rînd spre „culturi energetice speciale" amplasate pe terenuri marginale inapte sau puțin potrivite pentru producerea de alimente.

Vocația adevărată a agriculturii în energetică rezidă însă în depistarea de noi căi pentru obținerea de noi materiale biologice, noi genotipuri, cu o capacitate mai ridicată de fixare a energiei luminoase, stocarea acestei energii în produsul utilizabil (în recoltă) ; promovarea în acest context a unor biotehnologii pentru un consum judicios de energie culturală și pentru conservarea energiei produse. Acestea sînt direcții de acțiune în care specialiștii din țara noastră sînt, de altfel, angajați plenar.

Ioan PUIA
Viorel SORAN

Cercetarea științifică

(Urmare din pag. 3)

Nutriția animalelor reprezintă un capitol aparte în cadrul cercetării științifice zootehnice. Scopul principal îl constituie sporirea sortimentului și producției de **furaje proteice**, perfecționarea procedeelor și tehnologiilor de recoltare, conservare și preparare a nutreturilor pentru **păstrarea la maximum a valorii nutritive** și mai ales a proteinei, creșterii valorii nutritive a furajelor, îndeosebi a produselor secundare.

Rezultatele obținute în ceea ce privește ridicarea productivității pajiștilor naturale sînt încă modeste. Prin programele de cercetare elaborate se urmărește crearea unor soiuri de graminee și leguminoase perene, capabile să producă semințe pentru regenerarea și supraînsămînțarea periodică a întregii suprafețe de pajiști. Totodată, se vor elabora tehnologii moderne care să asigure obținerea unor **producții mari și economice de furaje.**

Măsuri similare au fost stabilite și pentru celelalte domenii de activitate : industria alimentară, silvicultură, gospodărirea apelor.

În strînsă colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și cu Ministerul Educației și Învățămîntului s-au elaborat programe speciale de cercetare pentru **noi surse de proteine**, sporirea producției de **biomasă** și valorificarea ei în scopuri energetice, folosirea surselor de energie neconvențională în agricultură.

O problemă centrală o constituie perfecționarea conducerii activității de cercetare și de introducere a progresului tehnic.

Valorificarea superioară a cercetărilor

APROVIZIONAREA agriculturii cu semințe și material săditor de calitate, din cele mai valoroase soiuri, este o sarcină de mare importanță a cărei rezolvare condiționează direct producția și care constituie, de fapt, o concretizare și o formă de valorificare superioară a cercetărilor.

Întrucît la unele specii de cereale, plante tehnice, plante textile, legume și plante furajere, nu se asigură an de an în totalitate necesarul de material biologic pentru unitățile de producție, trebuie îmbunătățite tehnologiile de producere a semințelor și materialului săditor, astfel ca să se asigure agriculturii **produse biologice de calitate superioară.**

Pentru creșterea răspunderii unităților de cercetare și de învățămînt superior, a specialiștilor din producție în introducerea operativă și integrală a progresului tehnic în activitatea practică, a fost stabilit un sistem de măsuri care să asigure o strînsă conlucrare între unitățile de cercetare și cele de producție. Acest sistem unitar cuprinde, în principal, următoarele acțiuni : stabilirea anuală a soiurilor și hibrizilor pentru fiecare specie, diferențiați pe zone de cultură ; producerea în institutele, stațiunile de cercetări și institutele de învățămînt agricol superior a semințelor și materialului săditor, la nivelul necesarului pe țară ; stabilirea tehnologiilor pentru fiecare cultură în parte, diferențiate pe soiuri și hibrizi, pe baza rezultatelor obținute în cercetare și de către unitățile fruntașe ; stabilirea tehnologiilor de cultivare rațională a terenurilor irigate, a celor cu exces de umiditate sau erodate, a solurilor acide, a nisipurilor și a terenurilor sărăturate. **În zootehnie** se vor asigura : producerea materialului de prăsilă, a reproducătorilor ; ameliorarea raselor de animale și raionarea lor pe zone pedoclimatice ; îmbunătățirea structurii bazei furajere în concordanță cu zonele de creștere a animalelor și cu mărimea efectivelor ; stabilirea, diferențiat pe zone, a tehnologiilor de ameliorare complexă a pășunilor și fînețelor prin reînsămînțare și supraînsămînțare, fertilizare, păsunatul natural, strîngerea și conservarea producției ; **îmbunătățirea continuă a zonării producției agricole la nivelul consiliilor unice agroindustriale și al unităților componente.**

Institutele și stațiunile de cercetare se vor integra organic în activitatea consiliilor unice agroindustriale, contribuind la ridicarea nivelurilor producției și a întregii activități economice a acestora, concomitent cu întărirea răspunderii pentru zonele de influență și pe ansamblul agriculturii.

Folosind forțele cele mai competente de care dispunem în cercetare și învățămînt, este necesar să se treacă la finalizarea cercetărilor în consiliile unice agroindustriale, în unitățile de producție, la nivel de ferme, sole și tarlale. Împreună cu specialiștii din producție, pe baza experienței dobîndite vor fi aplicate cele mai corespunzătoare metode și măsuri de cultivare a plantelor și creștere a animalelor, care să ducă la sporirea substanțială a producției și la ridicarea eficienței economice a întregii activități din agricultură.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Principii ale managementului agricol în literatura economică românească din secolul al XIX-lea (II)

ANALIZIND principiile de organizare a fermelor şi domeniilor, G. Maior face o primă precizare căreia îi acordă multe pagini din cartea sa. De la început autorul subliniază că o moşie (fermă n.n.) ca să progreseze, trebuie să aibă o conducere unitară şi de lungă durată. „Veşnica schimbare de persoane şi sisteme este mai totdeauna în detrimentul moşiei şi al locuitorilor (lucrătorilor). Tocmai prin desele schimbări de persoane şi sisteme se caută să se mascheze decadenţa moşiei. Noul venit... mai rău se încurcă din lipsă de experienţă şi în necunoştinţă de persoane şi de lucruri" – arăta profesorul român. Analizînd mai departe aptitudinile administratorului de fermă, Maior stabileşte mai multe condiţii de bază pe care acesta trebuie să le îndeplinească : o sănătate şi constituţie fizică robustă, să fie în deplină posesiune a facultăţilor intelectuale, să se poată orienta în toate situaţiile date şi complexe, care apar în agricultură ; de asemenea să aibă o cultură generală solidă, cunoştinţe temeinice în specialitate, să fie un temperament resolut, spirit practic care să se poată orienta uşor şi sub raporturi schimbate – căci un om „neresolut şi nedecis, care tot meditează dar nu mai ajunge la nici o rezoluţiune, arareori face treabă". În continuare autorul face următoarea subliniere : „Dar nici cu oameni prea iuţi, cu temperamente colerice şi nestatornici nu facem treabă, căci dispoziţiile luate în pripă, fără cuvenita chibzuinţă, arareori dau rezultate"[2]).

Analizînd competenţele administratorului de fermă, G. Maior precizează că acesta trebuie să aibă „mînă liberă în organizarea şi conducerea moşiei, avînd să suporte deplina răspundere de faptele şi reuşita ei". Referindu-se la stabilirea competenţelor între proprietar şi administratorul moşiei, G. Maior arăta că „dispoziţiunile date de doi stăpîni odată nu pot să conglăsuiască totdeauna şi să dea bune rezultate. Proprietarul poate să-şi reţină prin contractul cu administratorul unele competenţe – cum ar fi elaborarea planului de cultură şi volumul investiţiilor de realizat. Dar în ceea ce priveşte numirea colaboratorilor peste capul administratorului sau împotriva voinţei lui, practica arată că aceasta duce cu siguranţă la neînţelegeri în conducerea moşiei"... „la zizanie şi discordie între dînşii şi serviciul suferă". Precizînd relaţiile dintre administrator şi şefii de ocol agricol, Maior arată că „o centralizare excesivă nu este niciodată bună, căci el (administratorul) nu poate fi peste tot locul şi nici nu poate să schimbe... vremea... sub care s-au dat (iniţial) ordinele şi deci executarea strictă a lor devine de prisos, imposibilă, păgubitoare".

Ca în oricare tratat de management agricol, G. Maior stabileşte reguli de bază în acest sens. Astfel în lucrarea sa de economie rurală, el analizează problemele planului de culturi vegetale şi animale, ale investiţiilor în construcţii şi maşini agricole, preţurile de producţie comparativ cu cele de vînzare, bugetul de venituri şi cheltuieli al moşiei, profitul sau pierderile realizate. Tratează în amănunţime atribuţiile personalului de serviciu ca şi retribuţia pe care trebuie să o primească fiecare după munca depusă şi rezultatele avute. „Mult face însă pentru o moşie mare găsirea unui administrator bun, de valoare". – conchide Maior. Această constatare a profesorului român, făcută cu circa 80 de ani în urmă, constituie şi azi în tratatele moderne de management principiul sau legea de bază în organizarea unei ferme rentabile, eficiente. Astfel prof. James Wyllie în lucrarea sa Farm Management (ediţia 1960, London) după ce analizează toate regulile care trebuie să stea la baza conducerii unei ferme eficiente, desprinde următoarea concluzie : s-a stabilit (prin practică) că există un singur fapt comun care caracterizează o bună conducere a fermelor, indiferent de sol, şi anume calitatea ridicată a fermierului care conduce ferma şi a muncitorilor cu care lucrează managerul. Oricare ar fi condiţiile de sol, climă, topografie, aşezare, fermierul şi muncitorii sînt cei care fac ca activitatea depusă în cursul unui an să fie bună, medie sau slabă. Culturile agricole, animalele şi echipamentul de specialitate sînt materiile prime esenţiale, dar construcţia unei ferme eficiente depinde de priceperea şi pregătirea profesională a fermierului şi a muncitorilor care lucrează în fermă.

Autorul lucrării „Economie rurală" mai impresionează pe cititor şi prin felul cum descrie munca pe care trebuie să o ducă conducerea fermei cu oamenii, cu colaboratorii săi. G. Maior arată că „de multe ori o măsură luată de mai înainte, de conducere (conducătorul fermei, n.n.) nu se poate aplica din cauza schimbării timpului; în cazul acesta este bine ca subalternii săi să o poată schimba, modifica, fără să mai aştepte noi ordine. Dacă o măsură a fost luată greşit de unul din subalternii săi, să nu o schimbe el singur (administratorul n.n.) pentru a nu-i ofensa şi umili (pe subalterni n.n.) în faţa muncitorilor şi impiegaţilor, ci să facă în aşa fel încît cel care a greşit să revină singur şi să dea noi ordine. Orice observaţiune, dojană, ce are de făcut să le-o facă între patru ochi, iar nu în public, pentru a nu le submina autoritatea şi prestigiul înaintea personalului inferior. Să se ferească a da ordine directe peste capetele subalternilor săi sau să comunice direct cu muncitorii şi argaţii, căci prea uşor se poate întîmpla apoi ca aceştia să nu mai voiască să asculte de superiorii lor nemijlociţi sau că aceştia să se lase în nădejdea administratorului ca el să le facă pe toate".

Profesorul Gh. Maior în volumul său

FIŞE

● *Problematica legată de structura, modul de funcţionare şi direcţiile de perfecţionare ale mecanismului economico-financiar al economiei socialiste s-a bucurat şi se bucură de o atenţie constantă din partea cercetătorilor economişti, o parte însemnată a investigaţiilor desfăşurate în această direcţie fiind prezentate sub formă de lucrări tipărite. În acest cadru se înscrie şi recenta carte* „Mecanismul economico-financiar al R.S. România", *publicată la EDITURA „SCRISUL ROMÂNESC" sub semnăturile lui* Eugen Vasilescu *şi* Petre Petrescu. *Pornind de la faptul că la un interval de cîţiva ani de la aplicarea măsurilor de perfecţionare a lui, analiza mecanismului economico-financiar, permite cunoaşterea proceselor economice ce s-au conturat în acest timp, autorii detaliază principiile şi suportul legislativ al funcţionării mecanismului economico-financiar, elementele sale constitutive. Urmărind să imprime cărţii valenţe informative şi în acelaşi timp practice cît mai bogate, E. Vasilescu şi P. Petrescu au manifestat o puternică preocupare pentru explicitarea şi exemplificarea modalităţilor concrete în care se desfăşoară relaţiile dintre diverse unităţi economice.*

Valorile specifice mediului ştiinţific

● Vaclav Kluson *examinează – în articolul* „Veda a cilove orientace spolecnosti" *(Ştiinţa şi obiectivele strategice de dezvoltare a societăţii) publicat în numărul 7/1981 al revistei cehoslovace POLITICA ECONOMIE – posibilitatea de optimizare a raportului dintre dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii şi instrumentele de planificare a activităţii economico-sociale. Perspectiva din care s-a desfăşurat investigaţia fenomenului amintit nu este însă cea a planificării activităţii de cercetare şi, ulterior, cea a aplicării în practică a rezultatelor cercetării. Autorul îşi îndreaptă atenţia spre un alt domeniu, ce izvorăşte din însuşi statutul ştiinţei de formă a conştiinţei sociale : ştiinţa ca generator de valori sociale. În această optică V. K. apreciază că ştiinţa, oamenii de ştiinţă nu pot activa în condiţii de „neutralitate" axiologică. Dimpotrivă, fiecare disciplină ştiinţifică şi, adesea, fiecare savant, propune o viziune proprie asupra lumii naturale şi sociale, ceea ce reprezintă, implicit, şi o acţiune de valorizare. Cunoaşterea legilor, a evoluţiei şi a modului de difuzare*

de economie rurală întreprinde și o temeinică analiză a legilor agrotehnice și zootehnice ca și a capitalurilor investite în moșie. În tot cursul lucrării se fac analize asupra costurilor, elementelor (factorilor) de producție agricolă. „Se poate ca un agricultor să lucreze bine țarina sa, să semene și să secere la timp, să îngrijească bine vitele sale și totuși să nu aibă bune rezultate deoarece el nu a ținut seama de legile economice care trebuie să stea la baza producțiunii agricole. Agricultorul care urmărește producții mari fără a ține seama de costuri, care nu știe face o valorificare fie prin vînzări la timpul cînd prețurile sînt cele mai ridicate sau nu dezvoltă o industrie bazată pe produsele fermei (fabrici de spirt, fabrici de lapte, mori pentru făină, crame pentru vin și țuică, fabrici de zahăr ș.a.) este un agricultor care greșește".

Avînd aceleași concepții ca și Ionescu de la Brad, care a studiat în Franța, profesorul Maior, care a studiat în Germania, se ocupă de problemele educației țărănimii a celor care lucrează în agricultură, subliniind că în primul rînd prin cultura omului vom putea îmbunătăți agricultura, pămîntul, nivelul de trai al țărănimii. Totul depinde de om, pornește de la iscusința și voința cu care lucrează. Ca și predecesorul său, G. Maior tratează pe larg problemele învățămîntului agricol de toate gradele, care trebuie dezvoltat, „fără de care nu se poate dezvolta o agricultură rațională". Maior, care cunoștea bine starea agriculturii din alte țări, face o analiză nemiloasă agriculturii din țara noastră cînd spunea „Adus la sapă de lemn (Maior se referea la țăran n.n.) este un termin prea domol și impropriu pentru a denota starea lui actuală, el a fost proletarizat (și în sens de sărăcit n.n.) peste tot cum nu a fost nici cînd, căci a scăzut energia și forța lui de muncă și producțiune și a vitelor sale. Răul și cangrena consistă în însăși sistema".

Cartea lui G. Maior cuprinde pagini întregi despre exploatarea țărănimii de către moșieri și mai ales de către arendași, despre munca în dijmă, despre învoielile agricole ale țăranilor cu moșierii așa cum erau ele la sfîrșitul sec. al XIX-lea. Maior spunea despre țăran că „libertatea individuală și a brațelor sale, se reduce la libertatea de a muri de foame". Să revenim însă la problemele de conducere și organizare a fermelor agricole. Obiectivul unei ferme agricole – explica G. Maior – este, în primul rînd, producerea de mărfuri alimentare în cantități cît mai mari și la un preț de cost cît mai mic, deci cu un beneficiu. Se impune ca organizarea și conducerea fermei ca și a întregului proces de producție să servească acestui obiectiv fundamental. Condițiile de climă și sol, și deci producțiile posibile de realizat, variază de la fermă la fermă, de la parcelă la parcelă, măsurile de conducere și organizare a fermelor, cu un caracter general valabil, trebuind să fie adaptate fiecărei ferme în parte în scopul de a se obține un beneficiu cît mai mare. Fără beneficii mari nu poate exista un venit ridicat al muncii și nici o reproducție lărgită, arăta Maior, reproducție de care depinde dezvoltarea societății indiferent de orînduirea socială, bunăstarea materială a oamenilor care alcătuiesc societatea ; de volumul beneficiilor realizate depind volumul valorilor repartizate pentru consumul direct al populației ca și volumul indirect repartizat pentru dezvoltarea bazei materiale și a culturii societății respective. „Aceasta este o lege care a guvernat societatea omenească de cînd ea există ca atare și va fi atît timp cît ea va exista" – mai releva profesorul Maior. Tocmai de aceea, mai sublinia specialistul, am considerat necesar a ne ocupa de realizarea beneficiilor în domeniul fermelor agricole, practic de baza nivelului de trai al unei națiuni în țările care au sector agricol – și mai toate îl au în economia națională.

Maior arată că beneficiile sau pierderile realizate de un fermier în cursul unui sau mai multor ani de activitate sînt rezultatul diferiților factori. Unii dintre acești factori depind de activitatea directă a fermierului, în timp ce alții nu depind de această activitate. Beneficiile depind, în parte, de condițiile climatice ale anului respectiv care pot afecta direct producția pe ha – sau pe cap de animal. Factorii care determină variația prețurilor sînt în mare parte influențați și de piața internațională, de volumul cererii și al ofertei care nici ei nu depind de fermier, nu se află sub controlul lui. Dacă analizăm însă costurile și beneficiile fermelor în diferiți ani, constatăm – precizează profesorul român – variații la prețurile cerealelor și produselor animale de la fermă la fermă, chiar în condiții în care solul și clima sînt identice, fermele fiind vecine. Rezultă, deci că există și alți factori în afară de climă și sol care determină atît volumul producției vegetale și animale, costurile acestora, și, ca urmare volumul beneficiilor și pierderilor. Astfel de factori pot fi varietatea superioară a seminței de grîu, porumb sau lucernă în sectorul vegetal sau animale de rasă superioară cu producții mari, cu o productivitate superioară față de alte ferme. De asemenea, între factorii fizici importanți care pot afecta volumul producției fizice și beneficiile se mai pot înscrie metodele agrotehnice și zootehnice folosite de fermier ; metodele de arat, perioada de semănat ca și densitatea care variază de la an la an și de la parcelă la parcelă ; controlul bolilor atît la plante cît și la animale ; metodele și perioada de semănat și secerat, folosirea rotației culturilor și aplicarea îngrășămintelor organice ; drenajul și controlul eroziunii solului etc. Aceștia sînt factori care pot să afecteze producția fizică – și o afectează adeseori, iar prin aceasta și volumul veniturilor și beneficiilor. Dar factorul economic cel mai important, de care depind în mare parte producția fizică vegetală și animală cît și beneficiul unei ferme, reafirmă Maior, este factorul de conducere a fermei agricole în toate ipostazele sale, desfășurarea corespunzătoare a activității de conducere a fermei.

prof. Bucur ȘCHIOPU

[2]) Vorbind despre managerul-administrator, prof. Donald D. Osborn în cartea amintită afirmă că „Managerul-administrator este „centrul nervos al agriculturii moderne". Managementul este privit a) ca activitatea legată de organizarea și funcționarea unei ferme pentru a-și atinge sarcinile specifice : tehnice ; comerciale ; contabile ; b) ca activitatea legată de alegerea colaboratorilor care să ia decizii eficiente și să le ducă la îndeplinire.

a valorilor specifice mediului științific, dobîndește o importanță deosebită pentru planificator dat fiind faptul că acest subsistem al sistemului de valori al societății este, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, cel mai dinamic și cu o largă influență asupra întregii societăți. O atare abordare a fenomenelor, ar permite, consideră V.K., deopotrivă reprezentarea mai clară a structurii societății viitoare ca și identificarea obstacolelor ce ar putea stinjeni valorificarea cu maximum de eficiență socială a muncii științifice.

Transfer de tehnologie

● *Un articol precum „Le transfert de technologie ou le nouvel humanisme" (Transferul de tehnologie și noul umanism) purtînd semnătura lui* A.A. Kabou *abordează o temă care se înscrie de drept în aria de preocupări a revistei „NORD-SUD ACTUALITÉS", publicație bilunară de informație și prospectivă editată la Geneva, și care, la data de 15 august, a consemnat cea de a patra sa apariție. Optica din care privește autorul problematica transferului de tehnologie, fără a fi în întregime nouă – prezintă anumite aspecte originale. Astfel, considerînd că însăși noțiunea de „transfer" proiectează o imagine deformată asupra procesului în cauză : operația de a grefa un corp străin pe un organism bolnav de „subdezvoltare", A.A.K. susține oportunitatea de a gîndi acest proces nu în manieră tehnicistă ci ca parte integrantă a unui mediu social și cultural. Un atare mod de a privi lucrurile – care afirmă identitatea culturală atît a țărilor dezvoltate cît și a celor în curs de dezvoltare, necesitatea ca fiecare națiune să contribuie la îmbogățirea civilizației umane – ar permite, opinează autorul, evitarea transferului modelului societății de consum în țările mai sărace.*

Drept economic

● *Căutînd să exprime, într-o formă generală, un univers de fapte, să includă în structuri relativ stabile o realitate diversă și dinamică, dreptul economic trebuie să se perfecționeze continuu. Iată de ce multe din studiile apărute în ultima vreme în acest domeniu, între care și volumul* „Subiectele colective de drept în România" *publicat sub conducerea* Yolandei Eminescu *la* EDITURA ACADEMIEI, *deși sînt consacrate unor probleme de strictă specialitate, au o importanță economică particulară. Investigînd evoluția conceptului de „personalitate juridică" în economia națională, autorii lucrării s-au străduit să sesizeze și efectele anumitor reglementări juridice asupra posibilităților de dezvoltare a întreprinderilor. Debutînd cu analiza rolului statului și a unităților administrativ-teritoriale în calitate de personalități juridice, continuînd cu organizațiile economice de stat, și instituțiile de stat, cu organizațiile cooperatiste și obștești, volumul urmărește să descopere acele căi prin care pîrghiile juridice pot influența pozitiv activitatea economică, pot contribui la sporirea capacității acestor instrumente de a sesiza și orienta evoluția fenomenelor din economie.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE

CU

Eleonora MASINI (Italia)

președintă a Federației Mondiale de Studiere a Viitorului

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA — FACTORI AI DEZVOLTĂRII SOCIALE ȘI UMANE

■ Masa rotundă intitulată „Tendințe noi în știință și tehnologie, pentru o dezvoltare umană și socială", desfășurată în cadrul celui de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei, a prilejuit expunerea multor puncte de vedere în legătură cu abordarea acestor factori ai creșterii. Care este opinia dumneavoastră în acest sens ?

— Mai întîi trebuie să înțelegem clar ce înseamnă dezvoltarea umană, socială. Ființa omenească dispune de capacități care nu au fost încă total și pe deplin folosite. De aceea cred că dezvoltarea socială este îndreptată tocmai către utilizarea tuturor acestor disponibilități fizice, psihologice sau spirituale. În acest sens putem vorbi de dezvoltare umană care este în același timp și dezvoltare socială pentru că ființa omenească se dezvoltă alături de semenii săi, în familie, într-un grup, în societate, în mediul cultural.

Aici intervine rolul științei și al tehnologiei. S-a spus că știința și tehnologia au legi proprii de evoluție, sînt acționate de o forță proprie. Aceasta este cel puțin ceea ce credem că s-a petrecut pînă în prezent. Tot acesta este probabil motivul pentru care acum ne confruntăm cu atîtea probleme în lume : probleme la nivelul planetei, legate de resursele disponibile, probleme referitoare la alimentație, la creșterea realizabilă. Tocmai de aceea acum, mai mult decît oricînd se pune cu acuitate problema științei și tehnologiei în contextul dezvoltării sociale și umane. Criteriul de bază ar fi : evaluarea unui output științific specific și aplicațiile sale în contextul dezvoltării sociale și umane. Este, fără îndoială, un proces extrem de complex, dar care nu mai poate fi ignorat. Proces care, la nivel universal, înseamnă raportarea la capacitățile umane, iar la nivelul diferitelor culturi, al țărilor, înseamnă raportarea la dezvoltarea umană în anumite condiții specifice, dar care nu poate avea loc decît într-un climat de securitate, de pace.

În acest context trebuie să menționez satisfacția de a fi participat la simpozionul „Oamenii de știință și pacea" — simpozion care — după cum am subliniat și în cuvîntul meu la lucrări — a avut loc într-un moment crucial al istoriei omenirii, cînd supraviețuirea și viitorul tuturor oamenilor sînt grav periclitate.

Am fost profund impresionată de mesajul președintelui României care constituie forța motrice pentru dinamizarea acțiunii oamenilor de știință pentru pace. În cuvîntul meu am apreciat, în acest context, valoarea propunerii de a se constitui un forum internațional al savanților angajați față de idealurile păcii, care să susțină punctele de vedere ale O.N.U. sau în alte organisme ce acționează în favoarea păcii.

■ V-ați referit nu de mult, într-unul din articolele dumneavoastră la societatea dezirabilă. Care ar fi factorii determinanți pentru o atare dezvoltare ?

— Viziunea asupra societății dezirabile constituie un proiect realizat de Federația Mondială de Studiere a Viitorului, în cadrul unui proiect mai larg inițiat de Universitatea O.N.U., intitulat Obiective, Procese și Indicatori ai Dezvoltării (G.P.I.D.). Proiectul nostru s-a referit mai mult la obiectivele societății viitorului, incercînd să le definească, pentru a putea realiza alternative la dezvoltarea actuală.

Dar am ajuns la concluzia că ne aflăm în fața unor probleme deosebit de complicate, sîntem, într-un fel, blocați de realitatea care ne înconjoară. Cercetările noastre s-au îndreptat către domenii foarte variate de activitate. Ceea ce a rezultat însă sînt reflectări a ceea ce cunoaștem deja. Explicația ar fi că, în condițiile în care lumea este atît de complexă, cu atîtea interconexiuni, este greu să se realizeze o altă imagine, să se realizeze un anumit salt. Personal cred că viziuni alternative pot apare, dar cu concursul unor oameni care nu sînt total absorbiți de preocupările impuse de sistemul actual social.

■ Credeți că satisfacerea trebuințelor umane de bază ar face parte dintr-o viziune dezirabilă asupra dezvoltării ?

— Există mai multe abordări pentru trebuințele de bază. Unele se referă la elementele fundamentale ale supraviețuirii : alimentație, sănătate, habitat. Această abordare este puternic criticată de țările în curs de dezvoltare ; ele apreciază că prin aceasta țările industrializate încearcă să le impună propriile lor trebuințe de bază fără să țină seama de diferențele culturale. Mai există însă o abordare denumită simplu „trebuințe umane" unde se includ nu numai necesitățile legate de supraviețuire, ci și cele psihologice. În acest cadru ne putem referi la participare, la inter-relațiile umane în societatea viitoare.

Această abordare care, de altfel a făcut și obiectul cercetărilor în cadrul proiectului G.P.I.D. ni se pare că constituie punctul central al dezvoltării umane și sociale.

■ Cum credeți că ar trebui tratată problema noii ordini economice astăzi cînd condițiile s-au schimbat atît de mult față de acum zece ani. Profesorul brazilian Celso Furtado se referea, într-unul din studiile sale recente la aceste condiții noi marcate de creșterea rolului companiilor transnaționale, de adîncirea șomajului, cronicizarea crizelor, a inflației...

— Cînd s-a vorbit prima dată despre noua ordine au fost avute în vedere mai mult aspectele economice. Între timp, însă au apărut probleme noi printre care și cele legate de influența multinaționalelor care au devenit, în ultimii zece ani din ce în ce mai puternice. Aceasta a făcut ca țările în curs de dezvoltare să devină tot mai dependente economic — și nu numai economic — de țările dezvoltate, fapt care impune reconsiderări. Dependența economică este în ultimă instanță o dependență umană, care creează noi interdependențe între țări. Așadar, într-adevăr putem spune că în ultimii zece ani condițiile s-au schimbat.

■ Care sînt preocupările actuale ale Federației ?

— Activitatea Federației se dezvoltă în special în țările în curs de dezvoltare. Aș spune că principala noastră preocupare o constituie încercarea de a ne elibera de gîndirea occidentală, de a ne baza pe un mod de gîndire mai deschis altor vederi filozofice. În acest sens, activitățile pentru 1981 și 1982 se referă la instituții. Am început cu instituțiile politice încercînd să stabilim importanța parlamentelor, a sindicatelor în țările socialiste și în cele în curs de dezvoltare. După reuniuni regionale vom dezbate această problemă la nivel global în cadrul unei reuniuni care va avea loc la Stockholm în iunie 1982.

Cred că pot duce Federației un mesaj deosebit de important : necesitatea impulsionării științei și tehnologiei în strînsă legătură cu dezvoltarea socială și umană, legătură pe care, însă, nu știm încă foarte bine cum să o realizăm deși sîntem convinși cu toții asupra acestei necesități. Este o idee strălucită cea care s-a conturat la București, un deziderat pentru noi, toți, care necesită însă multe eforturi pentru a fi realizat.

Într-un anumit sens grupul român a tras un semnal de alarmă asupra importanței acestei probleme. Am ajuns astfel, la problema cooperării cu oamenii de știință români. Federația a avut încă de la început legături privilegiate cu grupul român. Cred și sper că aceste relații se vor dezvolta din ce în ce mai mult. Cred că românii pot aduce ceva nou, diferit în gîndirea asupra viitorului. Consider, de asemenea, că Federația și specialiștii români pot contribui la lărgirea gîndirii în termenii științei și tehnologiei în slujba dezvoltării sociale și umane. Tocmai de aceea sper, să realizăm cu Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării, din București o mai mare cooperare în domenii specifice de activitate și în general pe planul gîndirii.

Interviu realizat de
Emilian STANCU

DOCUMENTAR

Aspecte economice ale activităţii de cercetare în principalele ţări capitaliste

IMPLICAŢIILE procesului de cercetare-dezvoltare asupra activităţii economice în ţările occidentale se fac simţite mai ales după 1960, cînd o serie de factori conjuncturali au favorizat creşterea importanţei acestui sector. Dintre aceştia reţin atenţia tendinţele de saturare a cererii de produse tradiţionale şi de înlocuire masivă a lor cu produse noi. Cererea de bunuri de larg consum ca şi cererea de bunuri de investiţii, într-o industrie aflată la acea dată în plin avînt, au fost supralicitate de întreprinderea capitalistă, care a utilizat întreaga sa forţă tehnologică, comercială şi publicitară pentru a-şi prezenta produsele.

Dacă agresivitatea comercială a întreprinderilor capitaliste în raport cu cerinţele consumatorului a fost susţinută de progresul ştiinţei şi tehnologiei, succesele comerciale imediate ale noilor produse şi procese tehnologice au stimulat la rîndul lor, efectuarea cheltuielilor necesare cercetării şi dezvoltării.

În aceeaşi perioadă, guvernele ţărilor capitaliste, tributare doctrinei economice keynesiste, militarizează economia naţională şi în consecinţă, subvenţionează masiv dezvoltarea tehnologică, punînd accentul pe cea din sectorul militar. În 1964, într-o campanie prezidenţială, se exprima chiar ideea alocării a jumătate din bugetul federal american pentru dezvoltarea tehnologică industrială, pentru sistemele apărării naţionale şi pentru cercetare aerospaţială. Din această perioadă, implicarea crescîndă a cercetării ştiinţifice în sectorul militar devine evidentă.

Atmosfera se schimbă, însă, spre sfîrşitul deceniului anilor '60. Dezamăgirea datorată rezultatelor imediate, relativ slabe, planează atît la nivelul întreprinderilor capitaliste, cît şi la cel guvernamental, unde pare să-şi facă loc opinia conform căreia „luxul" inovării poate fi acceptat numai în perioadele de prosperitate economică. Cu rezerva că noţiunea de prosperitate nu este aritmomorfă, se poate afirma că o astfel de perioadă nu a mai apărut în sistemul capitalist, angrenat de la începutul deceniului trecut într-o continuă recesiune economică, iniţiată de efectele crizei monetar-financiare şi agravată de reducerea surselor clasice de energie şi materii prime ieftine.

Această evoluţie este ilustrată şi de analiza cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare în principalele ramuri industriale din ţările capitaliste membre ale Organizaţiei pentru cooperare şi dezvoltare economică (O.C.D.E.), care defineşte anul 1967 drept an de cumpănă. Slaba majorare, cu numai 8 la sută a fondurilor alocate în perioada 1967—1975 contrastează net cu creşterea de circa 66 la sută, în cursul celor opt ani precedenţi ai perioadei menţionate.

De asemenea, pe ansamblul celor cinci ţări capitaliste prezentate în tabelul şi figura 1, investiţiile pentru cercetare-dezvoltare raportate la PNB scad lent de la o valoare medie de 2,18 la sută — din 1967 pînă în 1975 — şi cu o curbă rapidă din 1975 pînă în 1977 cînd ajung la 1,9 la sută. Această evoluţie de după 1975 este explicabilă prin deteriorarea accentuată a sistemului economic al „pieţei libere", care se resimte acut de pe urma suprapunerii efectelor crizelor neciclice (materii prime, energie) şi ciclică de supraproducţie (specifică ţărilor capitaliste). Decalajul în timp dintre aceste fenomene macroeconomice, precum şi o serie de factori autohtoni au diferenţiat de la o ţară la alta evoluţia indicelui susmenţionat : cele mai importante efecte sînt evidente, imediat după 1975, în R.F. Germania şi Anglia, începînd cu 1977 în Japonia, în alte ţări menţinîndu-se tendinţa de scădere lentă (S.U.A.) sau de oscilaţie (Franţa) (vezi tabelul nr. 1 şi figura 1).

Tabelul nr. 1

Investiţii pentru C—D în 1977*
(miliarde $ curenţi)

S.U.A.	42,2
R.F. Germania	11,1
Japonia	13,6
Franţa	6,8
Anglia	3,7

*) cele mai recente date pentru toate ţările prezentate. Sursa : UNESCO 1980

Trendul descendent al indicatorului american, după 1967, pare a fi corelat cu tendinţa de diminuare treptată a ponderii sprijinului financiar guvernamental, care în 1975 era încă superioară celei din sectorul privat. În cadrul programelor sale pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, noua administraţie americană a inclus măsuri de reducere a bugetului la acest capitol, măsuri care vor da curs, cel puţin cîţiva ani, tendinţei menţionate anterior. Faptul că dinamica deosebită a investiţiilor pentru cercetare-dezvoltare în cazul Japoniei şi al R.F. Germania a fost pusă pe seama sectorului particular, pare să îndreptăţească programul american, iar climatul economic în care este implantat sugerează mai degrabă experimentul decît calea reuşitei.

Clasamentul diferit al ţărilor occidentale în funcţie de cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare, faţă de cel întocmit pe baza numărului cererilor de brevete sugerează deosebiri generale (strategice, juridice, de organizare, sistem informaţional etc.) şi individuale (creativitate şi motivaţie) de la o ţară la alta. Poziţia relativă a diferite ţări, în raport cu numărul cererilor de brevet, nu a suferit nici o modificare pe parcursul deceniului anilor '70. În fruntea clasamentului se situează Japonia (tabelul nr. 2) în care creşterea continuă a numărului cererilor de brevete s-a făcut într-o pondere dominantă pe seama celor depuse de solicitanţi autohtoni.

Numărul cererilor de brevet nu este, însă, un element suficient pentru a compara eficienţa activităţii de investiţii în cercetare-dezvoltare deoarece domeniile ştiinţifice şi tehnice asupra cărora se extinde sfera protecţiei, precum şi „calitatea" cererii de brevet, diferenţiază rezultatele de la o ţară la alta. Adeseori, datorită procedeelor greoaie de brevetare se renunţă la acest tip de protecţie, invenţia sau inovaţia făcînd obiectul unei tranzacţii secrete. Practica, semnalată îndeosebi în S.U.A., scoate invenţia sau inovaţia de sub controlul serviciilor de informare tehnologică, sustrăgînd-o în ace-

FRECVENŢA FACTORILOR STIMULATORI ŞI A SURSELOR DE IDEI, potrivit unui studiu privind 32 inovaţii vest-europene

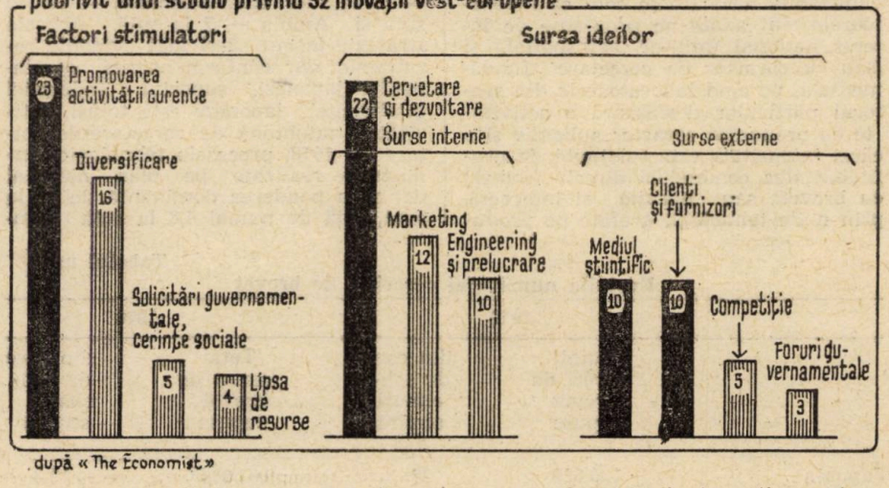

după «The Economist»

Un studiu realizat recent în Statele Unite arată că în medie, 58% din inovații nu au șanse de reușită comercială.

● cînd ideea inițială provine de la cadre de cercetare, ponderea nereușitelor crește la 74%, datorită necunoașterii exacte a cerințelor pieței ponderea insucceselor scade la 54% cînd ideea unei inovații provine de la personalul care se ocupă cu prospectarea pieței

● în etapa ulterioară, a dezvoltării proiectului de cercetare, dacă specialiștii în marketing manifestă rețineri, posibilitatea de nereușită se ridică la 80% dar poate scade pînă la 36% în cazul cînd cei ce asigură prospectarea pieței sînt interesați în lansarea produsului respectiv.

● După cum nota revista „The Economist", manifestările de inerție în ce privește asimilarea unui produs nou sînt caracteristice pentru un număr încă ridicat de firme occidentale. Dar aceasta nu pune cu nimic în umbră eforturile și preocupările din partea altor companii pentru introducerea în producție a produselor noi.

Un exemplu interesant de modul cum este abordată problema produselor noi și în general a inovației, îl constituie compania americană Minnesota Mining and Manufacturing (3M), firmă care a înregistrat succese deosebite de pe urma aplicării inovațiilor : aici, la lansarea unei idei noi, sarcina expunerii de motive revine nu autorului ideii, ci aceluia care nu crede în reușita inovației respective.

lași timp atenției competitorilor autohtoni și externi. În fine, este cunoscut faptul că nu toate cererile de brevetare conduc la eliberarea unui brevet și nu este sigur că el va fi comercializat sau materializat într-un produs nou, care să reprezinte eventual și un succes de piață (vezi caseta).

În ultimii 10 ani Japan Research Development Co. a analizat 3 000 cereri de brevet, dar a eliberat numai 300 brevete de invenție, din care doar 100 au apărut pe piață ca inovații, materializate într-un produs nou. Dintre acestea, datorită unor condiționări de genul : situație financiară a firmei, context concurențial, criterii de rentabilitate etc, numai un număr de 50 de inovații au avut „succes comercial".

Datele recente disponibile permit să apreciem că în medie 65 la sută (față de 10 la sută în exemplul citat anterior) din cererile de brevet înregistrate în S.U.A. se transformă în brevete de invenție și din acestea în medie 30 la sută sînt valorificate pe piață. Este interesant faptul că din activitatea de cercetare-dezvoltare finanțată de guvernul american, rezultă în medie 7—13 la sută brevete comercializate, procentul care corespunde activității laboratoarelor firmelor industriale particulare fiind în schimb de 50 la sută. Diferența dintre ultimele două cifre este explicabilă dacă ținem cont că laboratoarele sînt axate pe programe de interes național (militar, aerospațial.) și /sau cu caracter de cercetare fundamentală, pe cînd laboratoarele din sectorul particular desfășoară o activitate cu pronunțat caracter aplicativ și a cărei intensitate este susținută de profitabilitatea comercială directă (comerț cu brevete sau licențe) și indirectă, prin noile tehnologii grefate pe produse tehnologice intensive. Elementele prezentate oferă o explicație de fond a ierarhiei țărilor analizate, din punct de vedere al produselor noi introduse pe piața internațională în 1978 : 72,5 la sută sînt de provenință americană, cele din Anglia și Japonia deținînd o pondere de numai 7 la sută, respectiv 6,5 la sută.

Și indicatorul balanței comerciale a brevetelor (încasări și plăți pentru drepturi de autor și taxe) situează S.U.A. într-o poziție foarte avantajoasă în raport cu celelalte țări capitaliste ; excedentul său comercial ajunsese în 1976 la 3,9 miliarde dolari față de Japonia, de exemplu, al cărei deficit era, în același an, de aproximativ 500 milioane dolari, este adevărat într-o continuă tendință de reducere începînd cu 1973. Ținînd cont de concepția japoneză conform căreia este mai rentabilă achiziționarea tehnologiilor decît a echipamentelor, deficitul susmenționat pare încărcat cu semnificația plății în avans a independenței tehnologice japoneze. În 1978, Japonia a cheltuit peste 1 miliard de dolari pentru cumpărarea de licențe, transferuri de tehnologie și plăți pentru drepturi de autor. Aproape 82 la sută din numărul licențelor importate provin din țările occidentale cele mai avansate tehnologic (S.U.A. — 54 la sută, Franța — 11 la sută, R.F. Germania — 10 la sută și Anglia — 7 la sută. Această strategie începe să-și facă evidente rezultatele, dar conform opiniei specialiștilor japonezi, suportul „industriei inteligenței" japoneze este totuși, activitatea autohtonă de cercetare-dezvoltare. În 1978, procesele tehnologice industriale realizate pe plan național dețineau ponderea dominantă de 58 la sută, față de numai 4,8 la sută complet importate ; restul era reprezentat de versiuni ale tehnologiilor occidentale sau combinații între tehnologiile japoneze și cele importate.

Revenind la profitabilitatea comercială a sectorului, menționăm că vînzările externe americane de produse tehnologic intensive, care înglobează cheltuieli ridicate de cercetare-dezvoltare, au fost într-un excedent record de circa 29,3 miliarde dolari în 1975. Deși de la această dată excedentul comercial a scăzut, ajungînd în 1977 la 27,6 miliarde dolari, comerțul cu produsele sus-menționate a rămas și după 1978 singurul profitabil din întreaga gamă a produselor industriale americane.

Conform opiniei specialiștilor, piața produselor tehnologic intensive va fi în continuare extrem de importantă, de vreme ce exportul american al acestor echipamente va întrece, într-un viitor nu prea îndepărtat, de trei ori pe cel al echipamentelor care înglobează tehnologii tradiționale. În întreprinderile producătoare de echipamente tehnologice intensive se prognozează de asemenea creșterea productivității pînă la dublul celei din întreprinderile care produc echipamente cu tehnologii tradiționale, iar creșterea numărului locurilor de muncă va fi de nouă ori mai mare în prima grupă de întreprinderi față de cea de a doua.

Efectele activității de cercetare-dezvoltare se fac simțite și la nivelul sistemului macroeconomic național, în S.U.A. circa 34 la sută din creșterea economică măsurabilă, dintre 1948—1969 fiind considerată drept rezultat al introducerii rezultatelor progresului științifico-tehnic. În aceeași ordine de idei observatorii occidentali apreciază că rezultatele spectaculoase ale economiei japoneze din ultimii 25 de ani — ritm de creștere de două ori mai mare decît cel înregistrat în țările vest-europene și de trei ori decît cel din S.U.A. — se datoresc unei politici metodice de inovare.

★

Decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și țările tehnologic avansate(în care se desfășoară circa 90 la sută din activitatea globală de cercetare-dezvoltare), precum și deturnarea unor resurse financiare și umane pentru cercetare și dezvoltare în sectorul militar conduc, în perspectiva restructurării ordinii economice internaționale, la ideea necesității unei distribuiri mai echitabile a efortului de cercetare-dezvoltare între diferitele părți ale lumii. Capătă, de asemenea, tot mai mare rezonanță necesitatea unor preocupări dominante pentru problemele umane, în raport cu cele militare, de vreme ce, în prezent, numai 1 la sută din activitatea mondială de cercetare și dezvoltare civilă este destinată direct soluționării problemelor cu care este confruntată jumătate din omenire, cum sînt : sărăcia, bolile, învățămînt necorespunzător și dezvoltarea resurselor.

În condițiile în care, chiar exponenții țărilor avansate declară că viitorul economiilor lor naționale este legat într-o măsură crescîndă de cel al țărilor în curs de dezvoltare, în timp, deziderатul transformării științei și tehnologiei într-un patrimoniu comun al omenirii ar putea deveni realizabil.

Vlad VASILESCU
I.E.M.

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului cererilor de brevet

	1970		1978	
	Total cereri de brevet depuse	din care de solicitanți străini (%)	Total cereri de brevet depuse	din care de solicitanți străini (%)
Japonia	130 829	27	161 006*	18,4
S.U.A.	103 175	23,1	100 916	39,1
R.F. Germania	66 132	50,4	58 492	48,2
Anglia	62 101	59,4	50 324	61,5
Franța	47 238	70,2	37 137	69,2

*) cifra anul 1977
Sursa : Organizația mondială a proprietății industriale

Piața cerealelor: probleme încă nerezolvate

PREȚURILE pe piața internațională a cerealelor au atins cel mai scăzut nivel din întreaga perioadă postbelică — apreciază ziarul britanic Financial Times. După un nivel maxim de 190 dolari pe tonă în octombrie anul trecut, prețu-

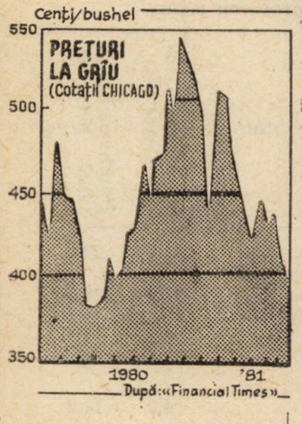

rile la grîu, spre exemplu, au coborît la circa 180 dolari, față de 200 dolari în mijlocul anilor '70. Această situație este pusă pe seama prognozelor care indică o recoltă bună în actualul an agricol. În caz că nu vor apare probleme deosebite (calamități naturale dezastruoase, conflicte armate de mari proporții etc.), Consiliul Internațional al Grîului apreciază recolta de grîu a acestui an la 460—475 mil. tone în condițiile unui consum estimat la 470 mil. tone. Se prevăd, de asemenea, recolte sporite la sorg, orz, ovăz, inclusiv pentru anul agricol 1981—1982, pentru ca pe total producția de cereale să atingă anul viitor 1,65 mlrd. t respectiv cu 5% peste nivelul anului curent și cu 6,5% peste cel al anului 1979—1980.

Scăderea prețurilor va afecta negativ beneficiile scontate de principalii producători, în condițiile în care cresc în continuare prețurile combustibililor, ale îngrășămintelor și mașinilor agricole. Pe de altă parte, însă, deși scăzute, aceste prețuri sînt încă destul de departe de a contribui la acoperirea cererii în creștere din țările în curs de dezvoltare. În prezent aceste țări importă circa 35 mil. tone cereale pe an, suplimentar față de cele 7,5 mil. t cereale (în special grîu) pe care le primesc cu titlu gratuit sau în condiții de credit avantajoase în baza convenției de ajutor alimentar, potrivit prevederilor din 1971 ale Acordului Internațional al Grîului. Nimeni nu a găsit încă un răspuns la problema soluționării cererii în creștere în aceste țări, mai ales în condițiile majorării scontate pe termen lung, a prețurilor la cereale. Pentru moment suscită interes propunerea vizînd crearea de stocuri speciale în țările în curs de dezvoltare, stocuri care ar urma să fie administrate de către Consiliul Internațional al Grîului și finanțate de Banca Mondială sau Fondul Monetar Internațional.

R. F. Germania: menținerea recesiunii

SPECIALIȘTII vest-germani apreciază că economia țării nu va putea depăși recesiunea economică pînă în anul viitor. Pentru anul în curs se prevede o reducere cu 1%, în termeni reali, a produsului național brut, iar pentru 1982 se speră într-o revenire, reflectată prin creșterea cu 2,5% a economiei țării. Cu toate aceste perspective, șomajul va rămîne în continuare o problemă cronică care va afecta economia țării în următorii ani. Date oficiale relevă că pînă în 1985 vor intra pe piața muncii încă 750 mii de vest-germani și 500 mii de muncitori străini astfel că, la nivelul anului menționat șomajul ar putea afecta circa 2 milioane persoane (față de 1,2 milioane la cît se cifra numărul total al șomerilor la mijlocul acestui an).

Deficitul balanței de plăți s-a redus de la 9,3 mlrd. D.M. în trim. I la 5,3 mlrd. D.M. în trimestrul II 1981, în principal datorită realizării unor noi contracte de export.

Programe de dezvoltare

Kuweit: diversificarea economiei

KUWEITUL a înregistrat în ultimii ani succese semnificative pe calea atenuării caracterului unilateral al economiei naționale, axată pe extracția și exportul țițeiului, folosind în acest scop veniturile obținute din această activitate care au însumat în perioada 1974—1980 circa 153 miliarde dolari. Concomitent autoritățile au promovat o politică de conservare a resurselor petroliere, prin diminuarea treptată a extracției la circa 500 mii barili/zi (de peste 5 ori mai puțin decît cea din anul 1974), de valorificare superioară a acestor resurse.

Dezvoltarea industrială a fost concepută în Kuweit îndeosebi în cadrul a două zone (Shuaiba și Mina Abdullah), unde, în afara unor rafinării de țiței cu o capacitate de 300 mii barili/zi, funcționează numeroase alte unități industriale. În zona Shuaiba se produce amoniac (660 mii t/an), uree (790 mii t/an), sulfat de amoniu (165 mii t/an), acid sulfuric, acid clorhidric, sodă caustică, hidrogen ș.a. Shuaiba este, totodată, principala zonă producătoare de energie electrică și apă desalinizată. În faza finală de dezvoltare (în 1984), cele două stații de la Shuaiba și cele două de la Doha vor avea o capacitate instalată totală de peste 4 500 MW și vor furniza 158 milioane galoni/zi de apă desalinizată.

În zona Mina Abdullah funcționează instalații pentru producerea varului, o fabrică pentru accesorii sanitare, o alta pentru produse din azbest ș.a. O realizare de prestigiu o reprezintă instalația de lichefiere a gazelor de la Mina Al-Ahmadi, cu o capacitate de peste 158 milioane mc/an gaze petroliere lichefiate, cea mai mare instalație de acest fel din lume.

Paralel cu dezvoltarea industrială, mari eforturi au fost făcute pentru rezolvarea unor probleme sociale, numai în perioada 1976—1980 fiind construite din fondul statului cca. 23 mii de locuințe, numeroase spitale, școli, șosele, porturi și aeroporturi etc.

Proiectele de investiții anunțate se referă îndeosebi la: modernizarea rafinăriei de la Mina Al-Ahmadi, construirea la Shuaiba a unor instalații de hidrocarburi aromatice, etilenă, etilenglicol, amoniac, polietilenă etc., construirea unei mari fabrici de prelucrare a laptelui, extinderea portului Shuweikh, construirea pînă în 1985 a încă 18—19 mii de locuințe, extinderea flotei naționale de tancuri petroliere ș.a.

Între România și Kuweit s-au statornicit relații de prietenie și colaborare, care și-au căpătat expresia — între altele — în creșterea volumului schimburilor comerciale reciproce de circa 22 ori în prezent, față de nivelul atins în 1970. Momente de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea acestor relații le-au constituit vizita efectuată de președintele Nicolae Ceaușescu în Kuweit, în anul 1976, precum și recentă vizită oficială de prietenie în România a șeicului Jaber Al-Ahmad Al Jaber Al-Sabah. Cu această ocazie a fost exprimată hotărîrea comună a celor două părți de a extinde cooperarea româno—kuweitiană în diferite ramuri ale industriei, în domeniile agroindustrial, al sănătății, turismului, transporturilor și comunicațiilor, al infrastructurii, precum și în domeniul financiar și comercial etc.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 7—11.09.'81 a fost caracterizată printr-o evoluție oscilantă a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. După ce în prima parte a intervalului dolarul s-a întărît față de restul valutelor occidentale, începînd cu 9.09.'81 asistăm la noi presiuni „à la baisse" asupra sa, datorate mai multor factori, între care amintim: previzionarea de către specialiști a unui deficit bugetar al S.U.A. în anul financiar 1982 cu mai mult de 15 miliarde dolari peste estimările guvernamentale; criticile aduse politicii dobînzilor ridicate, promovată de actuala Administrație, ceea ce — în opinia cercurilor de afaceri interesate — ar putea conduce la o relaxare a măsurilor respective; scăderea în continuare a dobînzilor la depozitele în eurodolari.

Francul elvețian a realizat din nou reprecierea cea mai accentuată față de dolar — circa 1,5 la sută (2,0675 franci/1 dolar pe 11.09.'81, față de 2,0975 franci/1 dolar pe 4.09.'81), ca urmare în principal a creșterii dobînzilor la depozitele în eurofranci elvețieni. Procente apropiate de reprecierе — între 0,3 și 0,4 la sută — au înregistrat la sfîrșitul intervalului prezentat **francul francez** (5,7850 franci/1 dolar, față de 5,81 franci/1 dolar cursul de referință), **francul belgian** (39,50 franci/1 dolar, față de 39,65 franci/1 dolar) și **marca vest-germană** (2,41 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,4175 mărci/1 dolar), în timp ce în cazul **lirei italiene** cotația de 1 210 lire/1 dolar pe 11.09.'81 era cu numai 0,2 la sută peste cea corespunzătoare din 04.09.'81, de 1 212 lire/1 dolar.

Lira sterlină a evoluat permanent pe o linie descendentă, atît în raport cu dolarul S.U.A., față de care la închiderea săptămînii cota cu 2,4 la sută sub nivelul din 4.09.'81 (1,80 dolari/1 liră, comparativ cu 1,8475 dolari/1 liră), cît și față de restul valutelor occidentale.

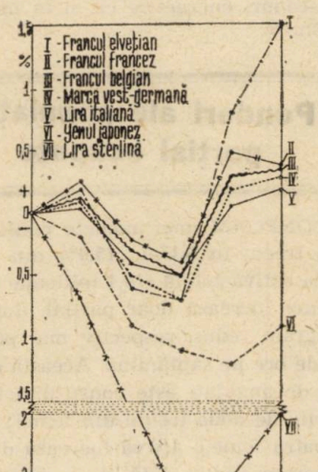

Această mișcare „à la baisse" a lirei a fost determinată — în opinia observatorilor — atît de reducerea excedentului balanței invizibilelor de la 1,3 miliarde lire în trim. I/'81 la 406 milioane de lire în trim. II/'81 cît mai ales de perspectiva micșorării încasărilor de pe urma țițeiului extras în Marea Nordului. În ceea ce privește **yenul japonez**, acesta a fost tranzacționat în perioada examinată la nivele inferioare închiderii din 4.09.'81 de 230 yeni/1 dolar, cursul său din 11.09.'81 de 232 yeni/1 dolar reprezentînd o depreciere de 0,9 la sută.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere la eurodolari (13,375 la sută p.a. pe 11.09.'81, față de 13,8125 la sută p.a. pe 4.09.'81), o creștere la eurofrancii elvețieni (pînă la nivelul de 11 la sută p.a., comparativ cu 10,5 la sută p.a. la închiderea din săptămîna precedentă), în timp ce la euromărcile vest-germane ele au fost relativ constante (în jurul a 12,75 la sută p.a.).

Prețul **aurului** la Londra a continuat să manifeste tendința fermă din intervalele anterioare, al doilea fixing din ziua de 11.09.'81 de 448,25 dolari/uncie fiind cu 8,75 dolari/uncie peste cel corespunzător din 4.09.'81.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7—11 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 4 IX a.c.

Prognoze conjuncturale

DUPĂ ce previziunile diferitelor institute de cercetări sau experți din Occident cu privire la relansarea economiei țărilor capitaliste industrializate în cursul celui de al doilea semestru al acestui an nu s-au adeverit decît în mică măsură (o dezvoltare ceva mai dinamică înregistrîndu-se doar în Japonia și S.U.A., în condițiile unor ritmuri negative ale produsului național brut într-un mare număr de țări membre ale O.C.D.E.), speranțele se îndreaptă acum către anul 1982.

Astfel, după părerile experților O.C.D.E. (vezi graficul de mai jos), în anul viitor este de așteptat o înviorare a conjuncturii economice în toate țările capitaliste mai importante, exceptînd Statele Unite. Or, nu este exclus ca tocmai încetinirea ritmului de dezvoltare a economiei S.U.A. (care, conform unor opinii formulate chiar de economiști americani, ar putea prefigura o nouă recesiune economică în această țară) să devină — ținîndu-se seama de rolul de „locomotivă" al Statelor Unite — o frînă pentru dezvoltarea celorlalte țări capitaliste industrializate.

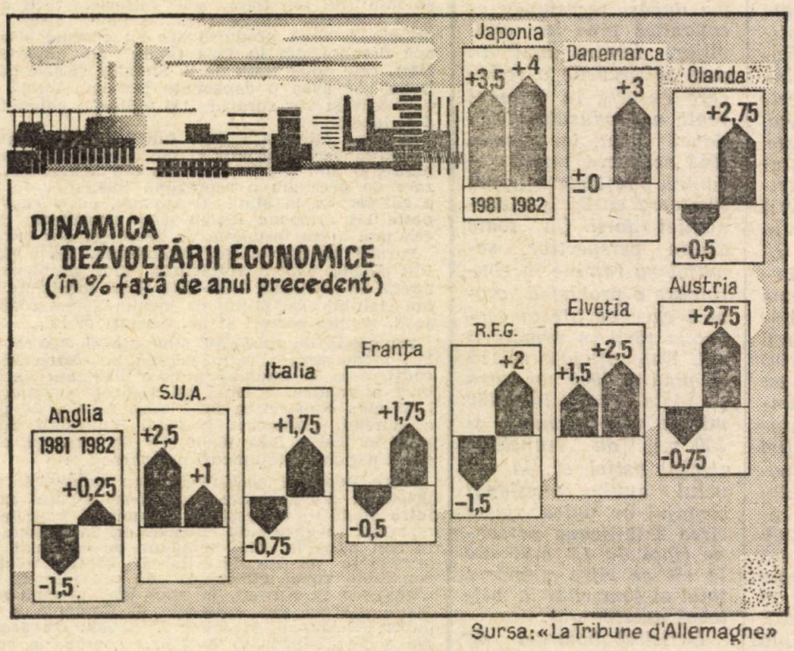

Sursa: «La Tribune d'Allemagne»

Cooperare în valorificarea resurselor de cărbune

ȚARĂ bogată în zăcăminte de cărbune, Polonia colaborează cu o serie de state industrializate (Uniunea Sovietică, S.U.A., R.F. Germania, Anglia) în domeniul valorificării superioare a acestei importante resurse energetice și de materii prime. Cel mai recent acord de cooperare în domeniul respectiv, încheiat în acest an, prevede crearea — în comun — de către Ministerul pentru știință, învățămînt superior și tehnică din R.P. Polonă, pe de o parte, și fundația A. Krupp din R.F.G., pe de alta — a unui centru comun de studii pe lîngă Școala politehnică din Silezia. Finanțarea lucrărilor va fi asigurată de ambele părți, pînă la concurența sumei de 15 milioane de mărci vest-germane și 250 milioane de zloți.

După cum subliniază publicația **Revue de l'économie polonaise**, înființarea acestui centru va permite asocierea potențialului științific existent în cele două țări și coordonarea cercetărilor asupra celor mai noi metode și tehnologii de exploatare a huilei și lignitului. Un accent deosebit urmează a fi pus pe valorificarea cărbunelui pe calea gazeificării sale în zăcămînt, în vederea obținerii unor gaze utilizabile atît în scopuri energetice cît și în industria chimică.

Ponderi ale populației parțial ocupate

CONFORM unei anchete publicate anul trecut în S.U.A., 15,9% din populația activă totală (16,4 milioane de persoane) lucrează doar parțial, după un program redus, respectiv mai puțin de 35 de ore pe săptămînă. Această categorie de angajați este constituită în proporție de două treimi din femei; fiecare a patra femeie activă lucrează după un program redus, față de o pondere de numai 9% în cazul bărbaților. În ceea ce privește repartiția după vîrstă, tinerii sub 20 de ani (între care numeroși studenți nevoiți să se întrețină singuri) și persoanele avînd peste 55 de ani reprezintă aproape jumătate din total.

După cum evidențiază datele din tabelul de mai jos, două sectoare de activitate — prestările de servicii și comerțul — concentrează patru cincimi din numărul total al persoanelor angajate cu program redus, aceleași sectoare dețin și cea mai mare pondere a lucrătorilor avînd asemenea program (în totalul personalului angajat), în timp ce cele mai mici ponderi se întîlnesc în industria prelucrătoare și în construcții.

Repartiția personalului angajat cu program redus

Sectorul de activitate	Ponderea în totalul angajaților din această categorie (%)	Ponderea în totalul personalului din sector (%)
Prestările de servicii	44,0	22,3
Comerțul cu ridicata și cu amănuntul	37,0	26,9
Industria prelucrătoare	6,4	3,8
Construcții	1,9	5,4
Bănci, asigurări, sectorul imobiliar	4,7	11,2
Transporturi și servicii publice	3,0	6,5
Administrația de stat și locală	2,6	6,5

Sursa : „Problèmes économiques", 19 VIII 1981.

Progrese ale industriei țărilor socialiste

DEZVOLTAREA dinamică a economiei țărilor socialiste a determinat consolidarea poziției ocupate de ele în producția mondială a unei serii de produse industriale de bază. Datele din tabelul de mai jos, reprodus după revista **Die Wirtschaft**, referitoare la producția globală a țărilor membre ale C.A.E.R. în cazul a opt asemenea produse, ilustrează creșterea ponderii sale în producția mondială respectivă în decursul deceniului trecut la petrol și gaze naturale, la oțel și mase plastice, precum și la îngrășăminte minerale și energie electrică.

Ponderea (în %) a țărilor membre ale C.A.E.R. în producția mondială de

	1970	1980
Energie electrică	19,7	21,3
Cărbune	35,7	31,3
Petrol	16,2	20,7
Gaze naturale	21,0	31,2
Oțel	26,2	30,6
Îngrășăminte minerale	29,0	31,7
Mase plastice	8,6	11,8
Ciment	24,1	23,0

GLOSAR

Generația și distanța dintre generații

TERMENUL de „generație" vine din latinescul „genero,-are" (a naște sau a procrea) ; prin urmare, definiția corectă trebuie să aibă în vedere faptul biologic al nașterilor și al succesiunii acestora în perspectiva „părinți-copii". Prima accepție a generației în demografie este următoarea : „totalitatea persoanelor născute în aceeași perioadă de timp, în mod obișnuit în decursul unui an calendaristic". În felul acesta generația este un caz particular al unei noțiuni mai generale, aceea de „cohortă". Generația este, la rîndul său, masculină și feminină. De pildă, generația anului 1979 din România de 410 603, se compune din generația masculină de 211 461 și generația feminină de 199 142. Ținînd seama de longevitatea speciei umane, în cadrul populației coexistă aproximativ 100 generații, fiecare avînd însă efective diferite. De cele mai multe ori ne referim nu la fiecare generație anuală, ci la grupe de generații : generațiile 1941—1945, generațiile 1967—1970, semnificative din anumite puncte de vedere.

Există însă și o altă noțiune legată de generație, aceea a intervalului dintre două generații sau a distanței între generații succesive, numită uneori „durata unei generații". Sensul acestei noțiuni apare bine pus în lumină dacă ne referim la raportul dintre generația părinților și cea a copiilor acestora. În cazul cel mai simplu, dacă o mamă are o fiică care s-a născut atunci cînd mama avea 25 ani, vom spune că cele două generații sînt despărțite prin această durată de 25 ani. Continuînd raționamentul, dacă fiica, la rîndul ei, ar avea un copil de sex feminin la aceeași vîrstă, de 25 ani, înseamnă că în 50 de ani avem două generații, iar într-un secol patru generații. În realitate trebuie să luăm în considerare întreaga populație (de obicei ne limităm la femei) și totalitatea copiilor născuți. În acest caz se calculează un indicator de deosebită importanță : „vîrsta medie a mamelor la nașterea tuturor copiilor". De pildă, în perioada 1975—1979 s-au născut în medie, în fiecare an, circa 417 000 copii ; vîrsta mamelor la nașterea copiilor a fost de aproximativ 26 ani. Prin urmare aceasta este distanța sau intervalul dintre cele două generații, căreia i se mai spune lungimea unei generații ; înseamnă că am avea într-un secol aproximativ patru generații.

Accepția sociologică a generației este ceva mai largă și anume „grupul social al indivizilor legați — în anumite limite — prin comunitatea de vîrstă și prin unele elemente comune ale statutului și rolului social, printr-o anumită comunitate a modului de viață, a modului de a gîndi și de a acționa, prin participarea la o anumită mișcare socială". În acest sens se vorbește de generația de la 1848, generația care a săvîrșit unitatea statului român etc., fiind vorba de fapt de mai multe generații. În mod convențional distanța dintre două generații este considerată 30 de ani, ceea ce înseamnă că într-un secol există circa trei generații. De la o generație la alta se produc schimbări psihologice, culturale, educaționale.

Vladimir TREBICI

COCOM

Adriana Năstase, Bușteni — Denumirea de COCOM este prescurtarea de la „Coordinating Committee" (Comitetul de coordonare), organism care a luat ființă în 1949 și al cărui obiectiv este supravegherea, controlul exportului de produse „strategice" de către membrii Alianței atlantice (N.A.T.O.), fără Islanda, și Japonia spre statele socialiste membre ale C.A.E.R. Inițiativa creării acestui organism a aparținut S.U.A., care începînd cu anul 1948 și-au îndemnat șapte parteneri vest-europeni să adopte o politică comună de embargo. Un an mai tîrziu s-a născut Grupul Consultativ al cărui Comitet de coordonare se reunește periodic pentru a discuta listele de bunuri supuse embargoului. În 1952 a luat ființă Comitetul de coordonare pentru China (CHINCOM), organism cu prerogative similare. Curînd după începerea funcționării COCOM, s-au manifestat conflicte legate de interesele naționale diferite ale membrilor N.A.T.O. față de exportul de produse către țările socialiste. Aceste conflicte s-au multiplicat, practic, în prezent, fiecare membru al COCOM aplicînd propria listă de control. Primele modificări substanțiale ale listelor s-au produs în 1954 și 1955, în ciuda opoziției S.U.A. care și-au menținut lista proprie neschimbată. Pe măsură ce tensiunea politică a perioadei „războiului rece" se risipea și se simțea „spiritul de la Geneva" (Conferința celor patru din 1955), evoluția de alterare a listelor era impulsionată. Nu este de mirare deci că, în 1956, Statele Unite, pentru prima dată, procedează la reducerea listei de control al exportului. Semnificativ, în 1957 Marea Britanie, iarăși înfruntînd poziția S.U.A., desființează așa-numitul „diferențial chinezesc" (produsele suplimentare ale listei CHINCOM față de lista COCOM), acțiune salutată de ceilalți parteneri vest-europeni. Rezultatul a fost lichidarea grupului CHINCOM (deși S.U.A. a continuat să mențină un embargo total pînă la „dezghețul" de la începutul anilor '70).

În ce privește Statele Unite ale Americii, acestea și-au formalizat legătura cu COCOM prin Legea de asistență militară reciprocă, adoptată de Congres în 1951 și cunoscută și sub denumirea de „the Battle Act". În virtutea prevederilor legii, președintele căpăta autoritatea de a anula orice ajutor militar, economic sau financiar către oricare membru al COCOM care ar fi livrat statelor socialiste produse aflate pe listele supuse embargoului. Dacă ne amintim că era perioada Planului Marshall, ne dăm seama de severitatea penalității. Deși cele mai conservatoare în modificarea listelor, Statele Unite au trebuit în timp „să țină pasul" cu R.F. Germania, Franța sau Japonia, cel puțin din considerente pur comerciale. Un rol pozitiv în acest sens l-au jucat revizuirile legislației de control al exportului. Dintre acestea, de menționat sînt amendamentele aduse în 1977 la Legea de administrare a exportului, prin care se permite o abordare mai flexibilă a relațiilor cu diferite țări.

În concluzie, deși COCOM a pierdut mult din puterea „filtrului" său datorită realismului politic și economic precoce sau mai tardiv al diverșilor săi membri, se poate aprecia că acest organism reprezintă mai departe o frînă în calea dezvoltării relațiilor comerciale și politice dintre statele capitaliste avansate și țările socialiste. Dealtfel, el poate fi văzut și ca un barometru al acestor relații, fluctuațiile înregistrate în componența listelor fiind și un reflex al evoluției relațiilor internaționale.

Ambalaje de sticlă

Raluca Dobrițoiu, Dărmănești — Revenirea pe scară largă la utilizarea ambalajelor refolosibile de sticlă pentru lapte și băuturi răcoritoare în locul celor de carton sau material plastic întrebuințabile o singură dată — care se înregistrează în prezent în multe țări dezvoltate — are la bază în primul rînd considerente economice și ecologice. Astfel, calcule efectuate în R.F. Germania au relevat că ambalajele de sticlă sînt mai ieftine decît cele de carton sau de plastic, între altele datorită faptului că consumul de energie necesar pentru producerea și ulterior spălarea ambalajelor de sticlă este mai redus. Pe de altă parte, cantitatea de substanțe poluante rezultînd de la spălarea ambalajelor de sticlă este incomparabil mai redusă decît cea provenind din producția de celuloză necesară fabricării cartonului sau din cea de material plastic. Avantajele amintite sînt cu atît mai mari cu cît frecvența reutilizării ambalajelor de sticlă este mai ridicată (în Anglia aceasta a ajuns în medie la 90 de ori). Se apreciază că prin revenirea la utilizarea ambalajelor de sticlă numai în R.F.G. vor rezulta anual cu cel puțin 70 000 tone de deșeuri mai puțin.

Infrastructură

Dumitru Constantin, Balș — 1) Cel de-al doilea colocviu al Clubului de la Geneva, patronat de ONUDI și desfășurat între 15 și 17 iulie a.c. la Geneva a fost consacrat transporturilor și telecomunicațiilor ca factori ai industrializării țărilor tropicale și ecuatoriale. Între aspectele abordate în cele 25 de comunicări prezentate la colocviu s-au numărat utilizarea tracțiunii animale ca mijloc de economisire a produselor petroliere, extinderea navigației fluviale și a transportului feroviar etc.

2) Tema viitoarei conferințe mondiale a Federației mondiale pentru studierea viitorului este „Viitorul instituțiilor politice". Conferința este prevăzută să se desfășoare la Stockholm, în Suedia, între 6 și 8 iunie 1982. Este adevărat că această conferință trebuia să aibă loc încă la începutul anului în curs într-o altă țară, dar ea a fost amînată. Nu este vorba deci de o nouă conferință la un interval foarte scurt, ci de reprogramarea celei care nu a mai avut loc.

3) Date recente ale Organizației mondiale a sănătății estimează numărul oamenilor suferind încă de lepră la circa 20 de milioane, în 130 de țări ale lumii.

Troleibuz

Ioan Popa, Timișoara — Despre avantajele de toate genurile ale troleibuzelor s-a vorbit mult și ele sînt incontestabile. Nu este mai puțin adevărat că ele au și anumite inconveniente, între care cel mai important este dependența de rețeaua electrică atît sub aspectul continuității aprovizionării cu curent cît și sub cel al necesității urmăririi unui traseu precis. Pentru a se depăși acest inconvenient, au fost puse la punct troleibuze dotate în plus cu sisteme autonome de aprovizionare cu energie electrică, care pot intra în funcțiune de îndată ce survine o întrerupere a alimentării prin rețea sau trebuie evitată o anumită arteră pe care s-a blocat circulația sau se execută lucrări de reparații. Un asemenea troleibuz se află în prezent în curs de experimentare la Lyon, în Franța.

Elefanți

Sergiu Dumitriu, Cobadin — La reuniunea desfășurată la Colombo anul trecut sub egida Uniunii internaționale pentru conservarea naturii și consacrată protecției elefanților au participat specialiști din Bangladesh, Birmania, India, Indonezia, Malaezia, Nepal, Sri Lanka și Thailanda. Dezbaterile au scos în evidență că la începutul secolului existau în Asia de trei ori mai mulți elefanți decît în prezent și că, în absența adoptării urgente a unor măsuri efective de protecție, ritmul scăderii efectivului acestor pahiderme se va accelera. În Bangladesh, de pildă, țară în care mai există în prezent numai 250 de elefanți, peste 10 ani s-ar putea să nu mai existe nici unul. O scădere accelerată a numărului elefanților se înregistrează și pe continentul african.

Reducerea numărului elefanților se datorează în primul rînd braconajului (în goana după fildeș), la care se adaugă defrișarea fără discernămînt a pădurilor naturale, pentru extinderea unor plantații de arbori de cauciuc.

Printre programele de salvare a elefantului preconizate de Fondul mondial pentru viața sălbatică și sprijinite financiar de acesta se numără crearea unor rezervații, compensarea daunelor provocate de elefanți recoltelor pentru a convinge pe locuitori să nu-i mai vîneze, realizarea unor garduri electrificate pentru protecția cîmpurilor cultivate, producerea unui înlocuitor sintetic al fildesului pentru descurajarea comerțului cu fildeș natural și altele.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 18 septembrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
● Cercetarea științifică pe coordonatele noii revoluții agrare **(Nicolae Giosan)** 2
● Criterii economice de stabilire a tehnologiilor în unitățile agricole **(I. Alecu, N. David)** 4
● Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (III) 6

— Investiții. Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere **(B. Pădure)** 8

— Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime
● Folosirea rațională a utilajelor, cerință a sporirii producției de cărbune **(Gh. Drăghici)** 9
● Reducerea consumurilor materiale — element hotărîtor al creșterii eficienței **(Gheorghe Rizea, Ioan Olteanu)** 11

— Posibilități de extindere a cooperării cu țările în curs de dezvoltare în domeniul livrărilor complexe **(Traian Silea, Elena Angelescu)** 13

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Informatica în sprijinul optimizării transporturilor **(Cristian Popescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Abordarea interdisciplinară a activității de cercetare-dezvoltare în domeniul produselor **(Ioan Olaru)** 16

TEORII ● IDEI

— Considerații privind teoria exploatării optime a resurselor epuizabile **(Daniel Dăianu)** 19

— Om-tehnică-mediu. Producerea, conservarea și utilizarea rațională a energiei în agricultură **(Ioan Puia, Viorel Soran)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Principii ale managementului agricol în literatura economică românească din secolul al XIX-lea (II) **(Bucur Șchiopu)** 24

— Știința și tehnologia — factori ai dezvoltării sociale și umane. Convorbiri economice cu **Eleonora Masini** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Aspecte economice ale activității de cercetare în principalele țări capitaliste **(Vlad Vasilescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ.

IN THIS ISSUE

— Scientific research on the coordinates of the new agrarian revolution **(Nicolae Giosan)** 2
— Consistent implementation of the principles of the new economic and financial mechanism in agriculture (III) 6
— Possibilities to extend cooperation with developing countries in the field of complex deliveries **(Traian Silea, Elena Angelescu)** 13
— Considerations on the theory of optimum utilization of non-renewable resources **(Daniel Dăianu)** 19
— Man — technique — enviroment. A priority task : production, saving and rational utilization of energy in agriculture **(Ioan Puia, Viorel Soran)** 21
— Schools ● trends ● economists. Principles of agricultural management in the Romanian economic literature from the XIX th century (II) **(Bucur Șchiopu)** 24
— Science and technology — factors of social and human development. Economic discusions with **Eleonora Masini** 26
— Economic aspects of the research activity in the main capitalist countries **(Vlad Vasilescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La recherche scientifique sur les coordonnées de la nouvelle révolution agraire **(Nicolae Giosan)** 2
— L'application consistente des principes du nouveau mécanisme economique et financier dans l'agriculture (III). 6
— Possibilités pour l'élargissement de la coopération avec les pays en voie de développement dans le domaine des livraisons complexes **(Traian Silea, Elena Angelescu)** 13
— Considérations sur la théorie de l'exploitation optimale des ressources épuisables **(Daniel Dăianu)** 19
— Homme — technique — environnement. Un devoir prioritaire : la production, la conservation et l'utilisation rationnelle des ressources dans l'agriculture **(Ioan Puia, Viorel Soran)** 21
— Ecoles ● courants ● économistes. Principes du management agricole dans la littérature économique roumaine du XIXe siècle (II) **(Bucur Șchiopu)** 24
— La science et la technologie — facteurs du développement social et humain. Discussions économiques avec Eleonora Masini 26
— Aspects économiques de l'activité de recherche dans les principaux pays capitalistes **(Vlad Vasilescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Научное исследование, на координатах новой аграрной революции **(Николае Джосан)** 2
— Последовательное применение принципов нового экономическо-финансового механизма в сельском хозяйстве (III) 6
— Возможности расширения кооперирования с развивающимися странами в области комплексных поставок **(Траян Силя, Елена Анджелеску)** 13
— Соображения относительно теории оптимальной разработки иссякаемых ресурсов **(Даниел Дэяну)** 19
— Человек-техника-среда. Приоритетное задание: производство, сохранение и рациональное использование энергии в сельском хозяйстве **(Иоан Пуя, Виорел Соран)** 21
— Школы ● течения ● экономисты. Принципы сельскохозяйственного манажемента в румынской экономической литературе XIX-го столетия (II) **(Букур Шкиону)** 24
— Наука и технология — факторы социального и человеческого развития. Экономическое беседы... с **Елеонорой Масини** 26
— Экономические аспекты исследовательской деятельности в главных капиталистических странах **(Влад Василеску)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Pentru frumusețea dumneavoastră !

Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ" – București vă recomandă gama „GEROVITAL" pentru îngrijirea și regenerarea pielii și părului.

- **Lapte demachiant GEROVITAL**
- **Loțiune tonică GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten uscat GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten gras și normal GEROVITAL**
- **Cremă nutritivă de noapte GEROVITAL**
- **Șampon GEROVITAL cu sulf**
- **Șampon GEROVITAL cu gudron**

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"

Agenţiile si filialele Oficiilor Judeţene de Turism

din întreaga ţară continuă vînzarea biletelor de odihnă şi cură balneară pentru trimestrul IV

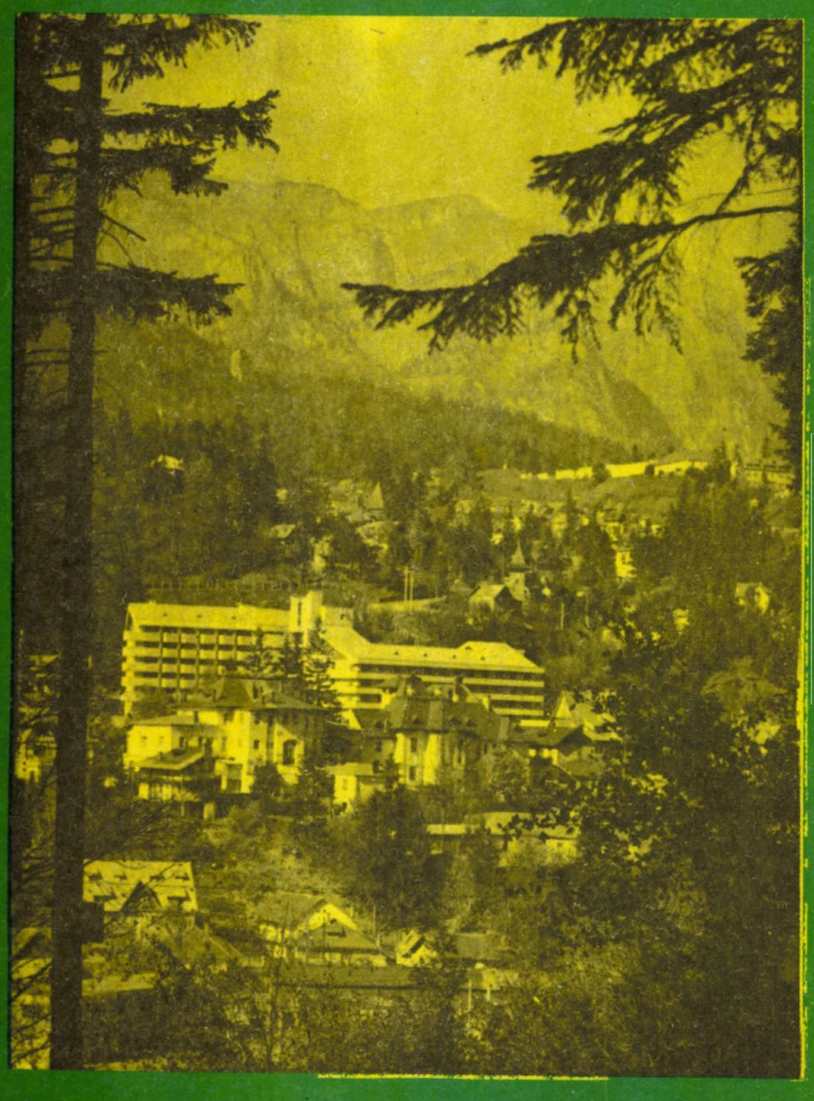

Nu v-aţi efectuat concediul de odihnă sau cura balneară pînă acum ?

Timpul nu-i trecut ! STAŢIUNILE BALNEOCLIM TERICE vă stau la dispoziţie în continuare. Organizat de turism vă recomandă cîteva adrese pentru efectua tratamentului indicat de medic : Tuşnad, Călimăneşti Căciulata. Govora, Moneasa, Borsec, Amara, Eforie No Bazna, Mangalia, Singeorz-Băi, Pucioasa, Slănic-Moldo Geoagiu Băi, Sovata, Buziaş, Lacu Sărat.

Important de reţinut : în unele din aceste staţi accesul din hotel spre baza de tratament se face dir prin culoare acoperite şi încălzite.

Numeroase locuri vă aşteaptă pentru petrecerea CO CEDIULUI DE ODIHNĂ sau a unor MINIVACANŢE acest sezon de toamnă : Sinaia, Buşteni, Predeal, Poi Braşov, Stina de Vale, Lacu Roşu, Semenic, Criv Izvoarele, Borşa, Durău, Borsec.

Dotate cu hoteluri şi vile cu un grad diferit de conf cu restaurante moderne sau pensiuni, cu multiple mijlo de agrement, staţiunile recomandate constituie un ideal pentru reconfortare şi odihnă, pentru refac potenţialului dv., fizic şi intelectual.

Lei 5
(inclusiv supliment

D 6½6

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1982

PREGĂTIREA PRODUCŢIEI

OBIECTIVE

PRIORITĂŢI

ACŢIUNI

Numărul 39 ● Vineri 25 septembrie

Cincinalul 1981 — 1985

COORDONATE ALE CREŞTERII EFICIENŢEI

ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 SE VA PUNE UN ACCENT DEOSEBIT PE:

- Creşterea eficienţei economice în toate ramurile economiei naţionale
- Perfecţionarea funcţionării noului mecanism economico-financiar
- Aprofundarea laturilor calitative ale întregii activităţi economico-sociale
- Utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societăţii

DINAMICA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

(calculată pe baza producţiei nete)

- în procente -

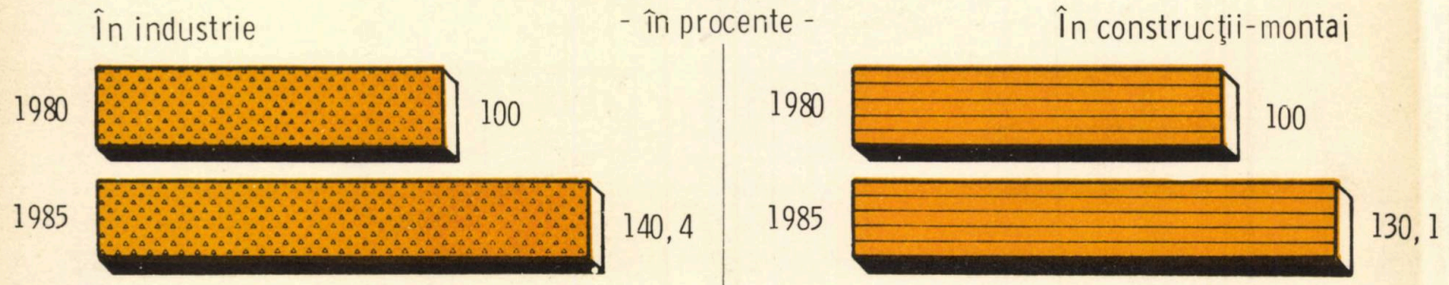

Reducerea indicelui de consum la laminate
- în procente -

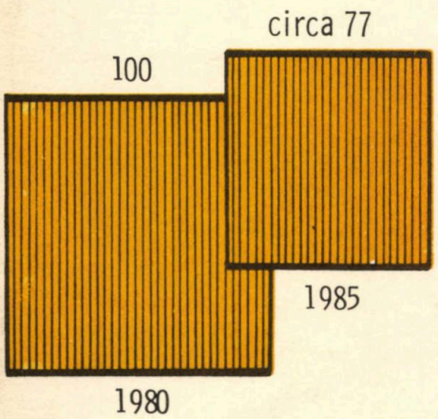

Creşterea coeficientului de scoatere a oţelului în producţia de laminate

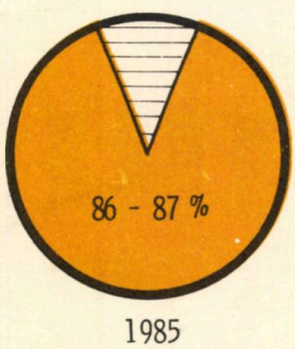

Indicele de valorificare a materiilor prime de bază şi energiei, pe ansamblul industriei (calculat pe baza valorii producţiei marfă)
- în procente -

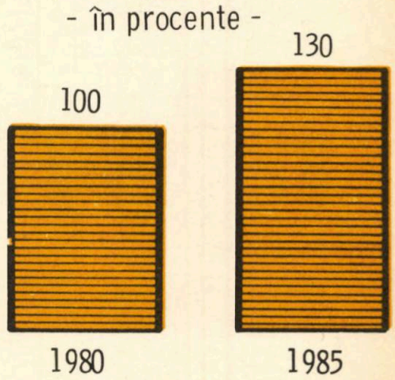

ÎN 1985 FAŢĂ DE 1980, NIVELUL COSTURILOR DE PRODUCŢIE LA 1000 LEI PRODUCŢIE MARFĂ SE VA REDUCE CU:

- 8,2 % în industria republicană
- 5,0 % în construcţii-montaj
- 5,0 % la 1000 lei venituri în transporturi de folosinţă generală

• În 1985 se va ajunge ca la 1000 lei fonduri fixe - valoare neamortizată - în industria prelucrătoare să se obţină circa 800 lei producţie netă.

D 646

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII PROFESIONALE A PERSONALULUI MUNCITOR

„Înfăptuirea noii calități în toate domeniile, afirmarea puternică a științei și tehnicii, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare necesită o activitate susținută de ridicare a cunoștințelor profesionale, tehnice, științifice și politice. Pentru a înfăptui Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este necesar să acordăm mai multă atenție creșterii nivelului profesional, ridicării cunoștințelor profesionale și tehnice ale tuturor oamenilor muncii, din toate sectoarele."

NICOLAE CEAUȘESCU

PE LINIA acestui imperativ, pentru a sprijini conducerile colective, compartimentele de resort și oamenii muncii din unitățile economice în înfăptuirea lui, „Revista economică" *își propune să trateze mai sistematic ampla problematică a* calificării și perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor, *publicînd materiale cu caracter metodologic, schimb de experiență, de analiză, opinii ale specialiștilor, ale altor cititori în legătură cu îmbunătățirea procesului de instruire continuă a cadrelor.*

Materialul cuprins în acest număr al suplimentului „R.E." constituie un extras adaptat din „Metodologia perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor", *aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului cu nr. 43 813/1981.*

Alte elemente ale noii metodologii, precum și aspecte din practica aplicării ei vor fi prezentate ulterior, în revistă și în suplimentul „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice". Invităm, în acest sens, consiliile de conducere ale unităților, lucrătorii din compartimentele de personal-învățămînt, membrii comisiilor pe domenii de pe lîngă C.O.M., cadrele didactice, experții și instructorii din diferitele instituții și forme de perfecționare să ne comunice informații despre organizarea și desfășurarea acestei activități, metode pe care le-au aplicat cu bune rezultate, propuneri către forurile de resort, sugestii privind aspectele pe care să le abordeze revista.

Instruirea la locul de muncă sub controlul șefului direct

POTRIVIT prevederilor Legii nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, ministerele, celelalte organe centrale, consiliile populare județene și al municipiului București, unitățile cu statut de centrală, întreprinderile (instituțiile) răspund de perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor din subordine și au obligația să organizeze și să realizeze această activitate în concordanță cu orientările și sarcinile stabilite prin documentele de partid și de stat.

Perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor are ca scop însușirea cunoștințelor, formarea și dezvoltarea deprinderilor și atitudinilor necesare pentru: menținerea competenței profesionale la nivelul cerințelor postului; creșterea performanțelor în realizarea sarcinilor; remedierea unor deficiențe în executarea sarcinilor de către unii oameni ai muncii; asigurarea mobilității personalului, astfel încît fiecare muncitor sau specialist să poată trece de la un loc de muncă la altul potrivit nevoilor producției; pregătirea prealabilă a personalului care urmează să fie promovat în categorii, trepte sau funcții superioare.

Întreaga activitate de perfecționare a personalului va fi subordonată îndeplinirii Directivelor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985; se va acorda prioritate însușirii **cunoștințelor și deprinderilor necesare rezolvării sarcinilor concrete de producție ce revin fiecărui om.**

In funcție de specificul întreprinderii, secției, șantierului, al locului de muncă, se vor avea în vedere, cu prioritate, sarcinile privind: promovarea tehnologiilor moderne, eficiente, de înaltă productivitate; mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor și fazelor tehnologice; folosirea rațională a forței de muncă; utilizarea deplină a capacităților de producție; industrializarea lucrărilor de construcții; înnoirea produselor și îmbunătățirea calității acestora; organizarea superioară a producției și a muncii; buna gospodărire a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, reducerea consumurilor; îmbunătățirea condițiilor de muncă, a igienei și securității muncii; aplicarea corectă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea conducerii colective, dezvoltarea democrației și autoconducerii muncitorești etc.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 39 1981

CAPITOLUL I

Organizarea și planificarea instruirii la locul de muncă

1. ORGANIZAREA PERFECȚIONĂRII PROFESIONALE ÎN CADRUL UNITĂȚII

De regulă, perfecționarea profesională a personalului muncitor se organizează în cadrul unităților de bază (numai unele categorii de personal — și în număr mic — se perfecționează în afara unităților, potrivit responsabilităților stabilite prin lege) — la locul de muncă sau la nivelul unor compartimente (secții, servicii și altele asimilate acestora).

Perfecționarea la locul de muncă se organizează imediat ce apare necesitatea (în orice perioadă a anului), **de către șeful direct al formației** — care, potrivit legii, este răspunzător de buna desfășurare a activității de ridicare a calificării personalului din subordine la nivelul cerințelor producției pe care o are de realizat. Această perfecționare se realizează, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, prin **„instruire la locul de muncă sub controlul șefului direct"**.

Perfecționarea la nivelul secției, serviciului sau al întreprinderii (instituției) se organizează pentru persoane din diferite formații și eșaloane ale unității, a căror meserie sau funcție este afectată de schimbări de ordin tehnic, tehnologic, organizatoric și necesită însușirea unor cunoștințe, deprinderi și atitudini ce nu pot fi dobîndite prin perfecționare la locul de muncă. Lista acestor persoane, locul unde se realizează perfecționarea și responsabilii pentru proiectarea, pregătirea și realizarea programelor se propun de către comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă, de pe lîngă C.O.M., împreună cu compartimentele interesate și se aprobă de organul de conducere colectivă.

Întreprinderea trebuie să organizeze un sistem propriu de perfecționare a personalului său, ceea ce implică un anumit model de organizare a acestui proces și anumite structuri organizatorice și responsabilități.

Organizarea de ansamblu, la nivelul unității, a activității de perfecționare profesională, cuprinzînd desfășurarea în timp și pe nivele ierarhice a procesului de perfecționare și responsabilitățile diferitelor structuri, este prezentată în modelul din fig. 1 și va fi tratată în capitolul II.

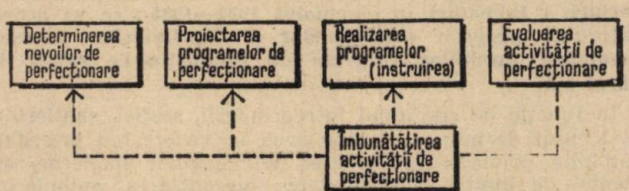

Fig. 1 : *Model de organizare pe etape a procesului de perfecționare profesională*

Potrivit legii, răspunderea pentru perfecționarea întregului personal muncitor încadrat în unitate revine **consiliului oamenilor muncii**, indiferent dacă perfecționarea se realizează în cadrul sau în afara întreprinderii, sau dacă programarea (trimiterea) la perfecționare o face întreprinderea sau un organ ierarhic superior.

Cadrele de conducere de la toate nivelele răspund nemijlocit de perfecționarea personalului direct subordonat, dar și de modul în care șefii din subordinea lor își îndeplinesc, la rîndul lor, obligațiile ce le revin în domeniul perfecționării personalului pe care îl conduc. Așa, de exemplu, directorii, directorii tehnici, inginerii-șefi, șefii de secție și ateliere răspund, alături de șefii compartimentelor subordonate, de perfecționarea personalului din compartimentele respective.

2. PLANIFICAREA ACTIVITĂȚII DE INSTRUIRE LA LOCUL DE MUNCA

Activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor se desfășoară pe bază de planuri cincinale și anuale care fac parte din planurile proprii ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Prin planul perfecționării pregătirii profesionale a personalului se asigură cuprinderea organizată la perfecționare, cel puțin o dată la 5 ani, a personalului de toate categoriile.

Planul de perfecționare cincinal și anual cuprinde următorii indicatori :

(1) numărul total al personalului de perfecționat, repartizat pe categorii și unități care realizează (la planul cincinal indicatorul se defalcă și pe anii cincinalului). Acesta se determină prin estimarea numărului de persoane care urmează a fi incluse în acțiuni de perfecționare, în raport cu dinamica și structura necesarului de forță de muncă, cu schimbările tehnice, tehnologice și organizatorice previzibile și cu obligația fiecărui om al muncii ca în decursul unui cincinal să participe, cel puțin odată, la o formă de perfecționare ;

(2) numărul personalului de perfecționat cu scoatere de la locul de muncă. El se determină ținînd seama de prevederile din nomenclatoarele de funcții, de durata și periodicitatea programelor organizate prin unitățile specializate de perfecționare și, pe bază de apreciere, în celalalte situații în care perfecționarea se impune să fie făcută cu scoatere de la locul de muncă.

Indicatorii planurilor de perfecționare se fundamentează potrivit orientărilor-cadru stabilite de ministerul tutelar și alte ministere și organe centrale cu atribuții în domeniul perfecționării, cu privire la :

— probleme prioritare referitoare la conținutul activității de perfecționare profesională a personalului, pe principalele ramuri, subramuri și domenii ;

— periodicitatea, criteriile și prioritățile de cuprindere a personalului la programe de perfecționare (pentru principalele meserii, specialități și funcții) ;

— categoriile de personal și funcțiile pentru care perfecționarea se realizează prin programe organizate în alte unități ;

— întreprinderile cu dotare tehnică modernă și cu bune rezultate economice în care urmează a se organiza programe de perfecționare.

În mod deosebit se vor avea în vedere obiectivele și sarcinile de dezvoltare economică-socială a unității în perioada respectivă, precum și concluziile desprinse de consiliul oamenilor muncii al unității, din analiza activității de perfecționare desfășurată în perioada anterioară.

Planul anual de perfecționare se elaborează în trimestrul II al anului anterior celui de plan, sub conducerea directă a consiliului oamenilor muncii, de către compartimentul de personal, învățămînt, retribuire, împreună cu comisia de pregătire și perfecționare, pe baza propunerilor secțiilor de producție (serviciilor).

Numărul personalului de perfecționat se determină pe baza nevoilor de perfecționare, determinate conform metodologiei indicate în capitolul II, astfel :

a) șefii direcți (ai formațiilor) stabilesc modalitățile de satisfacere a nevoilor de perfecționare și propun șefilor de compartimente :

— numărul personalului care va fi perfecționat în cadrul formațiilor de lucru, prin programe organizate sub răspunderea nemijlocită a șefului direct ;

— lista cu personalul a cărui perfecționare se propune a fi realizată prin programe organizate la nivelul compartimentului sau al întreprinderii ;

— lista personalului a cărui perfecționare se propune a fi realizată în afara unității ;

b) șefii de compartimente analizează propunerile șefilor direcți, determină și transmit compartimentului personal, învățămînt, retribuire necesarul de perfecționat la nivelul secțiilor/serviciilor, lista persoanelor propuse a se perfec-

Metode substitutive de stabilire a valorii în vamă

Atunci cînd există indicii că valoarea de tranzacție nu poate fi reținută ca bază de calcul al valorii în vamă, aceasta din urmă este stabilită pe baza unor metode substitutive, a căror utilizare în cazurile concrete se face în mod strict în ordinea stabilită prin acordul în materie adoptat în cadrul G.A.T.T.

Metode „comparative". Acestea sînt utilizate în următoarele circumstanțe.

a) Valoarea de tranzacție a produsului importat nu a fost reținută de către autoritățile vamale ca bază de calcul al valorii în vamă, însă există deja o valoare de tranzacție stabilită pentru mărfuri identice comercializate aproximativ la aceeași dată ca și mărfurile a căror valoare de tranzacție nu a fost reținută. În această situație, pentru stabilirea valorii în vamă va fi utilizată valoarea de tranzacție a mărfurilor identice, valoare eventual ajustată pentru a se ține cont de diferențele care pot exista din punctul de vedere al cantității și al unor costuri suplimentare ocazionate de diferite operațiuni specifice de livrare. În cazul unei pluralități de valori de tranzacție pentru produse identice, va fi reținută drept valoare în vamă cea mai scăzută dintre acestea.

Prin mărfuri identice în sensul celor de mai sus se înțeleg mărfuri produse în aceeași țară și care sînt similare din toate punctele de vedere.

b). În lipsa unor mărfuri identice, valoarea în vamă va corespunde valorii de tranzacție a unor mărfuri similare importate din alte țări în condiții asemănătoare.

Metoda „deductivă". Atunci cînd nu va putea fi stabilită pe baza metodelor comparative amintite anterior, valoarea în vamă va fi determinată pornindu-se de la prețul unitar corespunzător vînzărilor pe piața internă de produse importate sau de mărfuri identice ori similare importate din aceeași țară. Pentru a fi utilizabile în scopul arătat, vînzările respective trebuie să fie efectuate în maximum 90 de zile după realizarea importului.

Metoda „valorii calculate". Această metodă — care poate fi utilizată înaintea sau după metoda „deductivă", la cererea celui care redactează declarația vamală — constă în stabilirea valorii în vamă pe baza costurilor reale de fabricație și a costurilor generale și beneficiilor în mod obișnuit luate în considerare cu ocazia vînzărilor de mărfuri de aceeași natură sau de același tip și, eventual, ținîndu-se cont și de elementele suplimentare de ajustare menționate cu ocazia analizării modului de calcul al valorii de tranzacție. Controlul asupra existenței și nivelului acestor elemente în țara exportatoare nu poate fi însă efectuat decît cu asentimentul exportatorului și al autorităților din țara exportatoare.

Alte metode. Dacă metodele sus-menționate nu pot fi — din diferite motive — utilizate, autoritățile vamale sînt în măsură să folosească alte metode, compatibile cu principiile enunțate în articolul VII din G.A.T.T., cu excepția celor bazate pe :

— un preț de vînzare a mărfurilor produse în țara importatoare ;

— un sistem care prevede acceptarea valorii celei mai mari ;

— un preț practicat pe piața internă a țării exportatoare ;

— un cost de producție, altul decît „valoarea calculată" așa cum a fost menționată în paragraful anterior ;

— un preț calculat pentru exportul spre o altă țară ;

— o valoare în vamă minimală ;

— o valoare arbitrară sau fictivă.

În practică, va fi posibil să fie utilizate metode bazate pe valori de tranzacție ale unor produse identice sau similare, dar provenind din țări terțe, altele decît țara exportatoare avută în vedere, țări avînd „un nivel de dezvoltare industrială și comercială comparabil cu cel al țării exportatoare".

Probleme conexe ridicate de stabilirea valorii în vamă

Aplicarea în practică a diferitelor metode deja menționate poate necesita, în anumite cazuri, efectuarea unor cercetări și studii comparative apreciabile ca volum și durată. De aceea, pentru a nu împieta asupra derulării normale a operațiunilor de import, acordul realizat în cadrul G.A.T.T. prevede că mărfurile pot fi scoase din vamă pe baza depunerii de către importator a unei garanții egale cu taxele vamale susceptibile a urma să fie plătite ; regularizarea eventualelor diferențe între garanția astfel depusă și cuantumul efectiv al taxelor vamale urmează a avea loc cu ocazia stabilirii definitive a nivelului acestora din urmă.

Orice litigiu care survine între importator și autoritățile vamale, referitor la determinarea valorii în vamă — și, mai ales, cu ocazia utilizării metodelor substitutive de evaluare —, trebuie în mod obligatoriu să fie supus spre rezolvare unei comisii special abilitate cu problemele de conciliere și expertiză vamală.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

INTREPRINDEREA DE VAGOANE ARAD,
Calea Aurel Vlaicu nr. 41—43,
telefon 31546, telex 036—256,
Livrează pe bază de comandă în anul 1981
următoarele produse :

● **PALETĂ METALICĂ CU ROLE stas 10319—80.**

— destinație — în industrie, sau pentru circulația mărfurilor, la manipulare, transport, depozitare și expunere spre vînzare a mărfurilor ambalate sau neambalate grupate în unități de încărcătură.

— dimensiuni de gabarit — lățime 640 mm, lungime 840 mm, înălțime 1040 mm.

— construcția paletei permite stivuirea în stare goală sau încărcată pe : 1+1 nivele în timpul transportului, 1+3 nivele în timpul depozitării.

● **BETONIERE 75—100 litri**

— destinație : la executarea mortarelor de ciment, amestecarea, omogenizarea altor materiale pulverulente sau cu granulații mici uscate, semiude sau umede.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE CONTACTOARE DIN BUZĂU

Cu cinci ani în urmă pe harta industrială a municipiului Buzău și-a făcut apariția o nouă unitate economică. Este vorba de Întreprinderea de contactoare, care s-a dezvoltat rapid, devenind, în scurt timp, cea mai bine dotată unitate de profil din țară. Secțiile și atelierele sînt înzestrate cu utilaje de cel mai înalt grad tehnic, iar corpul tehnico-ingineresc este capabil să rezolve probleme tehnologice deosebite, privind fabricarea unor produse noi și de mare valoare tehnică, cum sînt :

● Aparataj electric de joasă tensiune

– contactoare de curent alternativ 6–32 A

– relee termobimetalice 10–63 A

– contactoare cu relee 10–63 A

● Elemente de automatizare

– transformatoare monofazate pînă la 2 000 V.A.

– transformatoare trifazate pînă la 2 000 V.A.

– autotransformatoare monofazate fixe reversibile pînă la 1 000 V.A.

– transformatoare de sudură

● Echipamente de automatizare

– pupitre, panouri, tablouri, dulapuri de automatizare

– instalații de stins incendii cu CO_2 etc.

● Produse de mecanică fină

– matrițe, ștanțe, dispozitive, verificatoare

– aparate de reprodus aparataj pentru instalații

– transformatoare de sonerii

● Utilaje netipizate specifice industriei constructoare de mașini

– linii de vopsire

– linii de acoperiri galvanice

– linii de montaj mecanizat pentru electrotehnică

Colectivul de proiectare al întreprinderii asigură elaborarea tehnologiilor de fabricație a produselor solicitate prin proiect de către beneficiari, precum și proiectarea constructivă și tehnologică de noi produse din proprie inițiativă și la solicitarea beneficiarilor.

Datorită nivelului calitativ al produselor și competitivității acestora, ele sînt apreciate și solicitate nu numai pe piața internă, ci și externă. Întreprinderea de contactoare din Buzău exportă produsele sale în numeroase țări din Asia, Europa și Africa.

Ion VASILESCU

Aspect din Secția de montaj a contactoarelor

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Teleorman

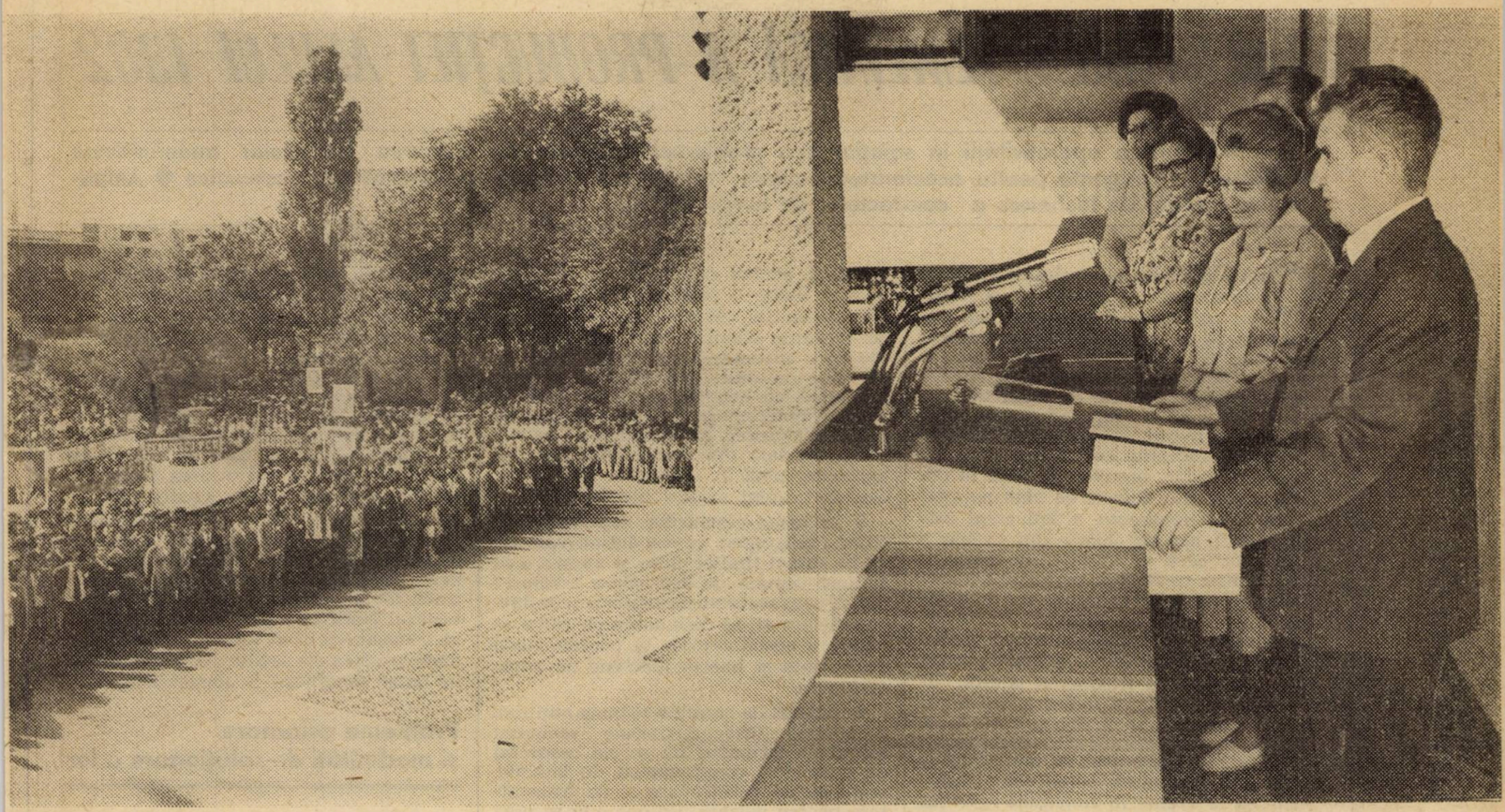

La marea adunare populară de la Alexandria

În timpul vizitei de lucru, desfășurată într-o atmosferă de puternică însuflețire și strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, de afirmare a hotăririi de a înfăptui exemplar obiectivele mobilizatoare ale actualului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu oameni ai muncii dintr-o serie de obiective economice și social-culturale și a rostit o cuvîntare la marea adunare populară din Alexandria. Cu acest prilej au fost analizate rezultatele obținute ca și modalitățile concrete menite să asigure dezvoltarea în continuare, în condiții de înaltă calitate și eficiență, a județului, a întregii economii românești.

La I.A.S. Alexandria sînt prezentate produse agricole din recolta acestui an

PREGĂTIREA TEMEINICĂ A PRODUCȚIEI ANULUI 1982

● Sporirea operativității în soluționarea problemelor legate de avizarea balanțelor nedefinitivate ● Eforturi convergente pentru accelerarea emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice ● Amplificarea acțiunii de încheiere a contractelor de lungă durată

CA URMARE a sarcinilor stabilite de conducerea partidului și statului nostru, au fost definitivați parametrii de ansamblu ai Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe 1982, din care decurg sarcinile și obiectivele ce revin fiecărei unități economice, care au format deja obiectul a numeroase analize la toate nivelurile, începînd cu întreprinderile și celelalte unități productive, pînă la organele centrale. Cifrele de plan pe anul viitor fiind cunoscute, a fost creat astfel cadrul necesar luării din vreme a măsurilor care să asigure un demaraj bun pentru realizarea planului de producție. Adunările generale ale oamenilor muncii pun în centrul dezbaterilor sarcinile și modalitățile de soluționare a unor probleme principale privind buna pregătire a producției anului viitor. Concomitent, în majoritatea unităților economice, se acționează cu toate forțele pentru definitivarea documentațiilor privind necesarul de materiale pe anul viitor, crearea condițiilor pentru punerea la vreme în funcțiune a noilor capacități de producție prevăzute pentru 1982, în vederea pregătirii funcționării la parametri cît mai înalți a mașinilor, utilajelor și agregatelor tehnologice de pe capacitățile existente, pentru asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea necesară, definitivarea în detaliu a structurii producției fizice ce va trebui fabricată în strînsă corelare cu cerințele beneficiarilor interni și externi, pentru dezvoltarea resurselor interne de materii prime, repartizarea și dirijarea judicioasă a materiilor prime, materialelor și combustibililor pe utilizatori și încheierea în cel mai scurt timp a contractelor economice de aprovizionare-desfacere.

Dat fiind că în cadrul acestor preocupări complexe, asigurarea bazei materiale a planului deține un rol hotărîtor, începem serialul de articole destinat sprijinirii pregătirii temeinice a producției anului viitor cu analiza modului de desfășurare a acestei activități, urmărind evidențierea principalelor probleme care apar în desfășurarea sa operativă și cu eficiență înaltă, insistînd asupra măsurilor și acțiunilor ce se impun a fi întreprinse pentru contractarea din vreme, integrală, a producției celui de-al doilea an al cincinalului, cît și pentru finalizarea din timp a încheierii contractelor de livrare cu furnizorii de materii prime și materiale.

Coordonate ale asigurării bazei materiale a producției

ÎN SPRIJINUL creării operative, din timp, a tuturor condițiilor necesare asigurării bazei materiale a planului pe anul 1982 — problemă de maximă importanță pentru desfășurarea ritmică, la cote înalte a producției din primele zile ale anului viitor — în conformitate cu sarcinile stabilite prin Decretul nr. 200/1981 privind pregătirea realizării planului pe anul 1982, titularii de plan împreună cu coordonatorii de balanțe au avut obligația să definitiveze, cu avizul Ministerului Aprovizionării, balanțele materiale din competența lor de aprobare, pînă la 15 august 1981. Care este în prezent stadiul pregătirilor ?

● **În urma eforturilor depuse, majoritatea balanțelor au fost definitivate încă în cursul lunilor iulie și august a.c.,** acțiune urmată de defalcarea nivelurilor de consum în unele centrale și unități beneficiare și de depunerea de către acestea a specificațiilor la coordonatorii de balanță și bazele județene de aprovizionare.

● Alături de rezultatele bune obținute în această direcție, trebuie semnalat faptul că termenul nu a fost respectat de către toți coordonatorii de balanțe, acțiunea de definitivare și de transmitere pentru avizare prelungindu-se pînă în jurul datei de 10 septembrie a.c., cînd s-au primit și ultimele balanțe. **Dat fiind însă că din totalul balanțelor mai sînt încă unele neavizate apare necesară o convergență a activității factorilor implicați pentru finalizarea acestei acțiuni.** Totodată, la majoritatea balanțelor care au fost definitivate, **se cere urgentată defalcarea nivelurilor de consum pe centrale și unități beneficiare și depunerea de către acestea a specificațiilor la coordonatorii de balanță și bazele județene de aprovizionare,** îndeosebi la metal, produse ale construcției de mașini, produse chimice, lemnoase, materiale de construcții, hîrtii-cartoane, produse ale industriei ușoare ș.a. Aceasta va permite atît recuperarea restanțelor în finalizarea emiterii repartițiilor, care trebuie să se efectueze pînă la 15 octombrie a.c., cît și încheierea contractelor, acțiune cu termen de finalizare 30 noiembrie a.c.

● Analiza **stadiului contractării producției marfă** industrială planificată pe anul 1982, la începutul lunii septembrie a.c., pe total economie și pe principalele ministere relevă că alături de procente mai ridicate în contractare înregistrate în unitățile industriilor minieră și petrolieră, ale geologiei, din industria alimentară, chimică, cea constructoare de mașini și din domeniul transporturilor, se înregistrează rămîneri în urmă mai accentuate care se cer de urgență recuperate în întreprinderi ale metalurgiei, economiei forestiere și materialelor de construcții. Sporirea preocupărilor de această natură se impune cu atît mai mult cu cît la o serie de produse, atît emiterea repartițiilor cît și încheierea contractelor, nu necesită elaborarea de specificații, cum este cazul la unele produse miniere, unele materii prime metalurgice, o gamă largă de produse din industria construcțiilor de mașini, unele produse ale industriei chimice ș.a. Un argument în plus îl constituie și faptul că accelerarea desfășurării nivelurilor de consum pe unitățile beneficiare și transmiterea specificațiilor pot contribui la creșterea operativității în întocmirea calculelor pentru optimizarea transporturilor, care este necesar să stea la baza emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice. În acest sens este necesar să sporească preocuparea organelor de desfacere din ministere și centrale, cît și a compartimentelor din Ministerul Aprovizionării care au obligația să urmărească și să soluționeze operativ toate problemele legate de desfășurarea în bune condițiuni a acestei activități.

Probleme prioritare și modalități de soluționare a lor

ÎN VEDEREA finalizării în bune condițiuni a activității precontractuale și de încheiere a contractelor economice, a eliminării și recuperării unor rămîneri în urmă, în perioada care a mai rămas din acest an, din analizele întreprinse de forurile de resort, reiese că preocupările se cer orientate cu prioritate, spre :

1 **Accelerarea depunerii specificațiilor privind produsele metalurgice pentru sem. I 1982** încadrate în cotele repartizate în baza cărora să se întocmească programele de fabricație și să se emită repartițiile, dat fiind că pînă în prezent s-au primit specificații numai în proporție de 10% din cantitatea de metal prevăzută în balanțe. Este vorba în special de unitățile din cadrul M.I.C.M. — cel mai mare beneficiar de metal — dar și de cele din cadrul M.E.E., M.E.F.M.C., M.A.I.A., M.T.Tc. Pe produse, eforturile trebuie îndreptate spre **depunerea specificațiilor la oțeluri de scule** (în special de către C.I.M.U.M.F.S., M.A.I.A., CENTROCOOP și consiliile populare), **la cărămizi silico-aluminoase, la țevi și trefilate** etc. În acest cadru se impun măsuri urgente din partea ministerelor beneficiare de a impulsiona întocmirea, centralizarea și depunerea cît mai grabnică a specificațiilor în vederea definitivării programelor de fabricație, emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice în termenul stabilit prin decret.

2 **Creșterea operativității în emiterea repartițiilor și încheierea contractelor** în special la unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și la Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică. O atenție

specială se cere acordată utilajelor tehnologice pentru investiții ce urmează a fi executate de M.I.C.M., unde la data de 1.IX. a.c., față de cantitatea prevăzută în balanțe, documentațiile tehnice depuse acopereau 64,9%, repartițiile erau emise în proporție de 58%, iar gradul de contractare era ca urmare mai scăzut. În acest sens **în centrul atenției va trebui să stea în mai mare măsură asigurarea cu documentațiile tehnice necesare** fabricației și contractării utilajelor, în special de către beneficiarii din metalurgie, economia forestieră și materiale de construcții și unități ale industriei minelor și petrolului.

În afara utilajelor tehnologice, emiterea repartițiilor și încheierea contractelor trebuie accelerată prin depunerea specificațiilor de către beneficiari și la motoare electrice, grupuri de sudură, grupuri electrogene, aparataj electric de înaltă tensiune, transformatoare de putere, la utilaje petroliere, agregate de cimentare, capete hidraulice, grupuri motopompe, instalații de foraj sonde ș.a. Situații similare se prezintă și la alte produse din coordonarea M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. cum sînt : mașini agricole, vagoane de marfă, părți specifice pentru centrale, echipament hidromecanic, automacarale, poduri rulante etc.

Pentru impulsionarea elaborării documentațiilor tehnice, a transmiterii specificațiilor și a comenzilor în vederea trecerii la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice, în cadrul recentelor analize făcute de către Ministerul Aprovizionării, atît cu ministerele constructoare de mașini, cît și cu cele beneficiare de mașini și utilaje, au fost stabilite o serie de măsuri care vor trebui cît mai rapid și complet aduse la îndeplinire de către ministerele respective.

3 **Finalizarea trimiterii către Ministerul Minelor a desfășurătoarelor de către titularii de plan beneficiari** pe unitățile consumatoare în vederea elaborării programelor de optimizare pentru a se putea trece la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice, acțiune care se impune a fi urgentată.

Și în cadrul unităților din chimie este necesară o amplificare a acțiunilor bune întreprinse pînă acum în vederea optimizării transporturilor pentru produsele de masă (îngrășăminte și produse sodice), repartizarea pe structuri a fibrelor — operațiune care se execută în colaborare cu unitățile de specialitate din industria ușoară, stabilirea structurilor pe tipuri, calități și sortimente la lacuri și vopsele, anvelope și articole tehnice, materiale plastice și prelucrate etc.

În ce privește primirea integrală a desfășurătoarelor pe beneficiarii direcți, un sprijin sporit va trebui acordat și Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții de către celelalte ministere (M.I.C.M., M.I.U., M.I.M., UCECOM). Îndeplinirea acestei condiții, va permite, de exemplu, Centralei de prelucrare a lemnului să treacă la emiterea repartițiilor pentru PAL, PFL, placaje și furnire, precum și la elaborarea prealabilă a lucrărilor de optimizare a transporturilor. O situație similară se prezintă și la agregate de balastieră, la care deși au fost transmise în timp util cotele pe beneficiari, nu au fost primite încă desfășurătoarele de la M.E.E., M.A.I.A. și M.I.Ch.

Unele greutăți se întîmpină la materialele de construcții (ciment, cherestea, tuburi etc.) pentru care, potrivit metodologiei actuale, titularii de investiții urmează să defalce pe obiective cantitățile de materiale și să le comunice constructorilor și coordonatorilor de balanțe, în vederea contractării lor. Pentru înlăturarea acestor dificultăți apare necesar ca M.M., M.I.M., M.I.Ch., și M.T.Tc., în calitate de titulari de investiții, să defalce și să comunice mai rapid cotele de materiale constructorilor, situație ce poate accelera emiterea repartițiilor, încheierea contractelor economice și pregătirea execuției, investițiilor.

În concluzie, pentru impulsionarea în acest an, a acțiunilor de emitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor economice pentru anul 1982, apare necesară depunerea unor eforturi concertate în vederea :

- soluționării la nivelul fiecărui coordonator de balanțe și beneficiar de materiale a tuturor problemelor legate de trecerea la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice ;
- întăririi sprijinului acordat de către direcțiile generale de aprovizionare — desfacere din ministere, centralelor coordonatoare și beneficiare pentru elaborarea programelor de măsuri, pe fiecare material și produs, prin care să se stabilească termene și responsabilități pentru depunerea specificațiilor, elaborarea programelor de optimizare a transporturilor, a programelor de fabricație, a emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice, astfel încît să se recupereze rămînerile în urmă și să se asigure respectarea termenelor prevăzute pentru emiterea repartițiilor și pentru finalizarea contractelor ;
- sporirii operativității în soluționarea problemelor legate de avizarea unor balanțe încă nedefinitivate pînă la această dată, în vederea trecerii la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice ;
- trecerii mai rapide în cadrul M.I.M., M.I.U., precum și altor ministere la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor și pentru semifabricatele ce se utilizează în unitățile din cadrul aceluiași minister, renunțîndu-se la practica de pînă în prezent de încheiere a așa-zișelor „convenții", „programe", „grafice", prin care se complică inutil mecanismul contractual prevăzut în Legea contractelor economice ;
- întrucît planul cincinal pentru perioada 1981—1985 este aprobat, este deasemenea posibil și necesar să se treacă, de către ministere, cu sprijinul Ministerului Aprovizionării, la încheierea mai consecventă de contracte de lungă durată în conformitate cu prevederile Legii contractelor economice.

Sporirea responsabilității tuturor unităților economice implicate pentru accelerarea asigurării bazei materiale a anului viitor se impune, în acest context, ca cerință de bază a desfășurării ritmice și cu eficiență înaltă a producției încă din primele zile ale anului viitor.

I. IONESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se îndeplinește producția fizică în industria metalurgică

EFORTURILE SUSȚINUTE ale colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile metalurgice au condus la realizarea planului producției fizice pe 7 luni a.c. la o serie de sortimente de bază, înregistrîndu-se și depășiri la unele din acestea (la feroaliaje 1 030 t, la oțel aliat 21 700 t, la table groase și mijlocii de 3 mm și peste 9 200 t, la table subțiri și benzi late din oțel sub 3 mm grosime 13 800 t, la țevi din oțel fără sudură 10 400 t, la țevi din oțel carbon și aliat 40 800 t, la table și benzi din oțel laminate la rece 3 630 t, la table și benzi cositorite 40 t ș.a.). Cantitățile suplimentare de metal și produse din metal obținute prin depășirea producției planificate au permis satisfacerea într-o măsură mai bună a nevoilor de metal în diverse sectoare economice. Rezultatele pozitive menționate au fost obținute, în principal, prin mai buna folosire a capacităților de producție, a utilajelor și agregatelor metalurgice, prin utilizarea mai rațională a timpului disponibil de lucru, prin mai buna organizare a producției și a muncii.

Alături de aceste rezultate pozitive s-au înregistrat și unele nerealizări, ca de exemplu la producția de fontă și oțel-total, ca urmare a neatingerii parametrilor proiectați la furnalul nr. 3 de fontă cenușie de la Întreprinderea „Victoria" — Călan, intrării incomplete în funcțiune a unor agregate (la oțelăria nr. 3 de la Combinatul siderurgic Galați), întîrzierii intrării în producție a unor capacități (bateria de 330 mii tone oțel/an la Întreprinderea „Victoria" — Călan) etc.

Pentru ca depășirile obținute să fie amplificate, iar nerealizările recuperate, este necesară o sporire a eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea :

- perfecționării organizării producției și a muncii și asigurării forței de muncă la nivelul necesarului astfel încît să se atingă în cel mai scurt timp parametrii proiectați la noile capacități;
- accelerării finalizării lucrărilor de montaj și punere în funcțiune a agregatelor metalurgice prevăzute în planul de investiții ; • executării la vreme, de calitate sporită, a reparațiilor asigurării pieselor de schimb necesare folosirii la indici înalți a utilajelor în funcțiune.

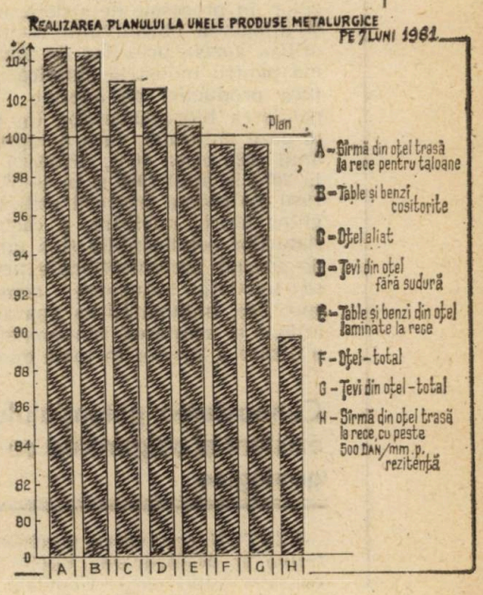

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

CERINȚE ALE EXTRACȚIEI ȘI UTILIZĂRII EFICIENTE A GAZULUI METAN

PORNIND de la cerințele asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social al țării noastre în etapa actuală și în perspectivă, precum și de la implicațiile generate de criza energetică ce se manifestă pe plan mondial, „Programul-directivă de dezvoltare și cercetare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2 000", referitor la industria petrolieră și a gazelor, prevede printre altele : continuarea activității în zonele explorate, utilizîndu-se metode noi și eficiente de investigare, în vederea cunoașterii depline a potențialului existent ; limitarea producției de gaze în vederea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice ; îmbunătățirea factorului final de recuperare ; restrîngerea utilizării gazelor în procesele de ardere, urmărirea și atingerea obiectivului esențial de a utiliza gazele prioritar ca materie primă pentru industria chimică. În structura producției de energie electrică, ponderea hidrocarburilor (în majoritate gaze naturale), care a reprezentat în anul 1980 circa 40%, urmează să scadă la 20% în anul 1985 și la 4—5% în anul 1990, pe seama creșterii utilizării energiilor hidro, nucleare, a cărbunilor și șisturilor combustibile și a unor forme de energii neconvenționale urmărindu-se, totodată, reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea aparatelor de ardere și creșterea randamentelor de utilizare a gazelor în toate domeniile.

Cunoașterea potențialului existent și asigurarea cu rezerve geologice

PENTRU rezolvarea sarcinilor cantitative și desfășurarea unei activități calitativ superioare Centrala gazului metan trebuie să-și concentreze atenția spre asigurarea capacităților de producție, acoperirea vîrfurilor de consum, economisirea gazului metan, modernizarea tehnologiilor și instalațiilor, introducerea metodelor și aparaturii moderne de calcul și crearea sistemului unificat de teledispecerizare și conducere a activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor naturale.

Ca și în alte sectoare ale industriei extractive, și în cel al extracției gazelor apare fenomenul natural de declin al producției zăcămintelor aflate în exploatare de mai mult timp. Compensarea acestuia urmează a se face prin **descoperirea de rezerve pe structuri gaziere noi, în care scop va trebui efectuat un volum însemnat de foraj de cercetare geologică**, îndesirea sondelor de exploatare pe structurile cunoscute și săparea de sonde de exploatare pe structurile noi, pentru care este necesar a se fora peste 1 milion metri ce se vor concretiza în sute de noi sonde de exploatare, trecerea în producție a unui număr însemnat de sonde de cercetare geologică, precum și reactivarea și mărirea afluxului la sondele vechi.

În acest context de probleme, pentru a veni în întîmpinarea necesităților economiei naționale și pentru a suplini lipsa altor combustibili, încă din primul an al cincinalului actual se depun eforturi susținute în scopul înfăptuirii prevederilor de plan. Astfel, în lunile ianuarie—septembrie din anul curent s-a livrat consumatorilor cu 850 mil. mc gaz metan mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut și se acționează în continuare pentru a extrage și livra acest combustibil la nivelul cerințelor unui consum rațional și eficient pe întreaga economie.

Sistemul național de transport al gazelor — folosit la parametri înalți

DACĂ ÎN DECURSUL timpului s-a creat un sistem național de transport al gazelor naturale, capacitatea de transport a acestuia și ca atare economicitatea lui depind de o serie de factori, din care o pondere deosebită are **presiunea gazelor** la punctele inițiale și variația consumului, ambele dimensionînd coeficientul de utilizare a acestor importante mijloace materiale. În ultimii ani presiunea de livrare a gazelor din cîmpurile de extracție în sistemul național de transport a scăzut sub valoarea presiunilor de regim ale conductelor magistrale de transport, fapt ce conduce la necesitatea de a se construi în actualul cincinal stații de comprimare în cîmpurile de gaze și pe traseele conductelor, într-un volum care va duce practic la dublarea capacităților de comprimare realizate în perioada 1964—1980. Problemele ce vor trebui rezolvate în acest sens decurg din volumul mare al acestei investiții, asigurarea capacității de realizare a lucrărilor de construcții-montaj și în special din asigurarea agregatelor de comprimare din țară, în vederea reducerii importurilor.

Tot în vederea creșterii capacităților de transport și a asigurării preluării vîrfurilor de consum sezoniere și orare, **Centrala gazului metan trebuie să-și concentreze eforturile în direcția dezvoltării stocajelor subterane de gaze în zăcămintele de hidrocarburi cu grad avansat de epuizare**, în strate acvifere sau în alte feluri de capcane, acțiune care impune studii geologice aprofundate, un volum mare de investiții și, de asemenea, asigurarea din țară a unui număr însemnat de compresoare de gaze. Lucrările din cîmpurile de gaze, de pe conductele magistrale, și cele pentru înmagazinările subterane etc. determină pentru actualul cincinal necesitatea construirii a sute de kilometri de conducte de legătură, conducte colectoare și conducte de transport, ceea ce de asemenea impune asigurarea întregii cantități de material tubular de către întreprinderile de țevi din Roman și „Republica" din Capitală.

Majoritatea industriilor de gaze din lume, ca și cea din țara noastră, se confruntă cu necesitatea rezolvării contradicției dintre capacitatea maximă de extracție, care are un caracter aproximativ constant, și natura consumului, care este variabil atît sub aspectul sezonier, cît și sub aspectul vîrfurilor orare. În acoperirea vîrfurilor de consum sezoniere un rol important revine **stațiilor de comprimare**, cîmpurilor de gaze tampon și înmagazinărilor subterane ; pentru că în timpul sezonului rece necesitățile de consum pe anumite direcții se dublează față de sezonul cald. Ținînd seama și de faptul că vîrfurile maxime de consum orare reprezintă în cursul sezonului rece, în unele zone, dublul consumului din orele cu necesități minime, se conturează și eforturile deosebite ce trebuie depuse pentru a face față acestei situații.

Preocupări convergente pentru acoperirea vîrfurilor de consum

DACĂ PENTRU ACOPERIREA vîrfurilor sezoniere de consum sarcinile pot fi rezolvate cu eforturi sporite de industria gazelor, pentru **acoperirea vîrfurilor de consum orare** Centrala gazului metan nu dispune decît de resursele de înmagazinare a gazelor în porțiunile finale ale conductelor în orele de consum minim. În schimb, consumatorii de gaze au la dispoziție o serie de posibilități de aplatizare a acestor vîrfuri de consum orare, ca de exemplu acoperirea vîrfurilor de consum pe seama altor combustibili și aplatizarea vîrfurilor orare prin decalarea parțială a unor consumuri dintr-o anumită zonă.

Aceste posibilități trebuie fructificate în mai mare măsură de către cei vizați pentru că numai astfel pot fi evitate

scăderile de tensiune și chiar întreruperile temporare în livrarea gazelor, așa cum s-a și întîmplat în unele perioade de vîrf. De exemplu, în iarna trecută unele greutăți în această privință au fost provocate de abateri frecvente la unele unități industriale avizate — conform Decretului 243/1978 privind regimul distribuției și consumului de gaze — să funcționeze în regim mixt de combustibili. Cauzele au fost de mai multe feluri :

— **lipsa stocurilor de combustibil lichid** la unele unități industriale („Electroprecizia"-Săcele, „6 Martie"-Zărnești, „Acumulatorul", „Neferal", Industria iutei din București etc.) ;

— **gospodării de combustibil lichid în stare de nefuncționare** (Întreprinderea de piese turnate Cîmpina, Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești etc.) ;

— **depășirea repartiției zilnice** de gaze naturale de către unele unități industriale în perioadele în care s-a solicitat încadrarea necondiționată în cotele alocate (Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea de aluminiu Slatina, întreprinderea „Victoria"-Călan, Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele etc.).

Mărimea vîrfurilor de consum sezoniere și mai ales a celor orare este determinată în mod hotărîtor de consumul de energie electrică la producerea căreia gazul metan contribuie într-o măsură mare și de aceea economisirea energiei electrice de către utilizatori înseamnă, de fapt, economisirea gazului metan și aplatizarea vîrfurilor de consum. Dar chiar producătorii de energie electrică, care au primit sarcina expresă de a scădea continuu ponderea consumului de hidrocarburi și, implicit, de gaz metan în producerea energiei electrice, nu au acționat în mod susținut în această direcție, principalele perturbații produse în alimentarea cu gaze a diferitelor zone de consum în sezonul rece fiind datorate în mare măsură unităților Ministerului Energiei Electrice, mari consumatoare de gaze. Toți factorii implicați vor trebui să acționeze operativ pentru înlăturarea acestor neajunsuri, dat fiind că, pe lîngă eforturile și cheltuielile suplimentare generate în astfel de situații, creșterea vîrfurilor orare de consum, în condițiile indisciplinei unor consumatori, produce un înalt grad de nesiguranță pentru ceilalți consumatori din zonă sau racordați în amonte de aceștia, datorită scăderii parametrilor din instalațiile de gaze (conducte, stații de reglare și măsurare) sub valorile normale, ceea ce poate provoca scoaterea din funcție parțială sau totală a acestora.

Economisirea — sursă importantă de energie

ÎN EFORTUL ce se depune pentru ca România să devină independentă din punct de vedere energetic, o resursă importantă o constituie economisirea energiei sub toate formele și ca atare și economisirea gazului metan. Acțiunile de economisire a acestuia vizează în principal : ● utilizarea energiei de destindere a gazelor, ● îmbunătățirea randamentului arderii la consumatori, ● disciplinarea consumatorilor de gaze și ● reorientarea consumurilor de gaze din procesele de ardere spre industria chimică.

Alături de resursele clasice de energie, conducerea partidului a trasat **sarcina de a se pune în evidență și utiliza forme de energii neconvenționale.** În industria gazelor, o formă de energie neconvențională o constituie **energia de detentă a acestora,** produsă în procesele tehnologice ce decurg în vederea coborîrii presiunii gazelor de la parametrii din conductele de transport la parametrii necesari distribuirii gazelor (reglări de presiune). În acest sens în cincinalul trecut s-a întocmit un studiu, prin care s-au inventariat toate punctele în care au loc astfel de procese și din acestea cele mai semnificative sub aspectul parametrilor tehnico-economici ; în cursul acestui cincinal urmează a se asimila în țară agregatul turboexpander necesar utilizării energiei de detentă ; în vederea îmbunătățirii randamentului arderii, s-a trecut la asimilarea de arzătoare pentru toate ramurile industriale, ca și pentru uzul casnic, la automatizarea lor ș.a.

Aportul și eficacitatea acestor măsuri, care au drept scop îmbunătățirea efectivă a randamentului arderii, se estimează să reprezinte o economie anuală de valută echivalentă cu peste 10 milioane lei și de asemenea o economie importantă de gaze naturale, ceea ce va face posibilă reducerea substanțială a ponderii combustibililor gazoși în balanța energetică a țării, așa cum s-a prevăzut în Programul-directivă.

În realizarea unor arzătoare cu performanțe sporite, **un sprijin substanțial se cere a fi acordat de către beneficiari acestor arzătoare prin montarea lor în timp util, urmărirea operativă a funcționării** și comunicarea la fabricant a constatărilor privind parametrii reali rezultați din testare pentru omologare și eventuale îmbunătățiri. Cu atît mai mult cu cît în cursul anilor trecuți s-a constatat, în mod frecvent, tendința unor consumatori de gaze de a depăși repartițiile acordate sub diferite motivări care, în majoritatea cazurilor, aveau un caracter subiectiv. Pentru că deși au fost elaborate acte normative care să pună capăt acestei stări de lucruri, ca de exemplu Decretul nr. 620/1973 și, mai recent, Decretul nr. 243/1978, și cu toate că s-au plătit penalități de către consumatori în valoare de sute de milioane lei anual, rezultatele obținute în disciplinarea consumatorilor de gaze nu pot fi considerate satisfăcătoare. La această situație a contribuit faptul că (și acest fenomen trebuie să nu mai apară) repartițiile de gaze la unii consumatori (combinatele de lianți și azbociment Tg. Jiu-Bîrsești, de lianți și materiale refractare Turda, de prelucrarea lemnului Blaj, Întreprinderea de osii și boghiuri Bals, Combinatul siderurgic Hunedoara și Combinatul siderurgic Reșița, Fabrica de zahăr Buzău etc.) se schimbă foarte des de către titularii de plan chiar în cadrul perioadelor curente. Astfel se reduce posibilitatea de intervenție operativă a personalului muncitor din cadrul Centralei gazului metan în aplicarea prevederilor legale de diminuare a consumului de gaze.

Exigențe sporite în activitatea de extracție

ÎN VEDEREA creșterii eficienței activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor naturale, a măririi siguranței în funcționare și creșterii productivității muncii, lucrătorii din Centrala gazului metan își concentrează eforturile în acest an și cincinal în cîteva **direcții principale de acțiune :** ● experimentarea de noi aditivi, reactivi, materiale de îngreunare, fluide de foraj și paste de ciment, ● combaterea coroziunii la materialul tubular și în instalații, ● stimularea debitelor sondelor cu soluții complexe, ● cercetări și studii pentru punerea în valoare a zăcămintelor de gaze și evidențierea de noi rezerve de gaze ca și îmbunătățirea factorului final de recuperare. În același timp, un obiectiv important îl constituie omologarea și extinderea unităților de extracție tip bloc, care vor cuprinde separatoare-curățitoare de gaze cu evacuator bifazic automat, încălzitoare de gaze, dispozitive de închidere automată a sondelor, elemente de automatizare, semnalizare etc. în vederea creșterii tehnicității și fiabilității, precum și pentru reducerea pierderilor de gaze în sondele de extracție.

Realizarea unor dispecerate automate de extracție a gazelor, un prim pas în acest sens constituindu-l automatizarea instalațiilor aferente cîmpurilor de gaze din zona Sighișoara, modernizarea instalațiilor de reglare și măsurare a gazelor prin introducerea elementelor de automatizare locală, ca și îmbunătățirea măsurării debitului gazelor, protecțiile și semnalizările în activitatea de extracție, transport și distribuție constituie o premisă importantă pentru utilizarea capacităților de producție la parametrii optimali. Asimilarea unor contoare de gaze cu caracteristici îmbunătățite, experimentarea și eventuala extindere a regulatoarelor limitatoare de debit sînt destinate să prevină depășirea consumurilor de gaze planificate pe consumatori. De altfel, de curînd a fost avizat de către conducerea Ministerului Petrolului studiul tehnico-economic vizînd introducerea metodelor și aparaturii moderne de calcul și crearea sistemului unificat de teledispecerizare și conducere a activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor. Prin materializarea acestor lucrări deosebit de complexe se vor crea condițiile realizării unei calități superioare în activitatea industriei de gaze, imperios necesară și impusă de cerințele satisfacerii nevoilor creșterii și dezvoltării impetuoase a economiei naționale în acest an și în perioada următoare.

dr. ing. Virgil POPOVICIU
director general
al Centralei gazului metan — Mediaș

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

NOI ORIENTĂRI ÎN MECANIZAREA LUCRĂRILOR DIN AGRICULTURĂ

ÎNFĂPTUIREA, în actuala perioadă, a unei noi revoluții agrare impune noi orientări în realizarea mecanizării agriculturii pentru ca, pe de o parte, să se asigure o participare mărită a factorului mecanizare la sporirea producției agricole, iar pe de altă parte — în actualele condiții ale crizei energetice mondiale — consumurile de energie și metal din agricultură să se mențină la un nivel cît mai scăzut. Aceste orientări s-au conturat în mare măsură prin indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al țărănimii, precum și la o serie de întîlniri ale secretarului general al partidului cu specialiștii din domeniul concepției și realizării mașinilor agricole.

În prezent, lucrările din cultura plantelor de cîmp, ca și lucrările de bază din legumicultură, pomicultură și viticultură din unitățile socialiste sînt pe deplin mecanizate. Au fost create condițiile introducerii și extinderii treptate a tehnologiilor moderne, bazate pe folosirea formațiilor mari de lucru și pe organizarea în flux continuu a diferitelor operații agricole. Această organizare de tip industrial va fi extinsă în actualul cincinal, cînd o mare parte a investițiilor destinate agriculturii vor fi alocate pentru completarea gamei de mașini și tractoare, realizîndu-se pe această cale mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, atît în producția vegetală, cît și în cea animală — sector în care principala atenție va fi acordată complexelor de creștere și îngrășare de tip industrial.

În cuvîntarea ținută la Consfătuirea de lucru pe problemele agriculturii din luna august, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență faptul că trebuie acordată prioritate încheierii procesului de mecanizare a agriculturii, urmînd ca treptat să se realizeze și perfecționarea continuă a utilajelor nou introduse.

Executarea cu ajutorul mijloacelor mecanice a proceselor de muncă agricole poate contribui în mare măsură la **obținerea unei producții agricole ridicate**, prin **realizarea lucrărilor în condiții calitativ superioare** și prin **respectarea riguroasă a perioadelor agrotehnice optime**, în special cu prilejul semănatului, întreținerii culturilor și recoltării. Pentru a întări răspunderea mecanizatorilor în această direcție se aplică acum, în mod obligatoriu, anumite norme calitative la executarea lucrărilor agricole (de exemplu : adîncimea arăturii, cantitatea de semințe pe hectar, densitatea plantelor), iar în scopul de a evita pierderile de recoltă se interzice lăsarea producției recoltate pe cîmp, prevăzîndu-se încărcarea ei de la combină direct în mijloacele de transport și deplasarea la punctele de depozitare. De asemenea, strîngerea integrală a paielor de cereale, a vrejilor de leguminoase, cocenilor de porumb și tulpinilor de floarea soarelui, în cîteva zile după recoltarea produsului principal, permite eliberarea la timp a terenului pentru executarea lucrărilor necesare producției anului următor și depozitarea în cît mai bune condiții a tuturor produselor secundare, care pot fi utilizate în furajarea animalelor sau în alte scopuri.

Capacitatea de lucru a mijloacelor mecanizate permite acum încheierea lucrărilor agricole în perioade cît mai scurte : semănatul păioaselor în 10—12 zile, recoltarea grîului în 10 zile (termen în care s-au încadrat, de altfel, în vara acestui an majoritatea unităților), iar culesul porumbului în maximum 30 de zile lucrătoare. Există condiții pentru ca în actuala campanie semănatul grîului să se încheie cel mai tîrziu pînă la 1 octombrie în zonele din nordul țării și pînă la 15 octombrie în cele din sud, așa încît plantele să intre în iarnă puternic înfrățite.

Cerințele **reducerii continue a consumului de energie și metal** impun ca extinderea mecanizării în agricultură să fie orientată pe următoarele linii principale :

— tipizarea și universalizarea producției de utilaje agricole ;
— creșterea productivității muncii la lucrările mecanizate ;
— ridicarea gradului de mecanizare pe terenurile în pantă și cu parcele mici ;
— folosirea de surse energetice noi, neconvenționale.

Tipizarea și universalizarea utilajelor agricole

PENTRU a reduce consumul de metal și a ușura exploatarea parcului de mașini agricole, s-a acționat în direcția reducerii numărului de tipuri, fabricîndu-se **mașini de bază**, care să fie **dotate cu dispozitive și echipamente suplimentare**, astfel încît **aceeași mașină să fie folosită la un număr cît mai mare de lucrări și de culturi.** Din gama de tractoare și mașini agricole existente în fabricație au fost scoase o serie de modele învechite, care au fost înlocuite cu un număr mai mic de tipuri noi, cu caracteristici tehnice și performanțe superioare, capabile să asigure efectuarea tuturor lucrărilor la un nivel ridicat de calitate și productivitate.

Activitatea de tipizare a urmărit reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, tipodimensiuni, subansamble și repere, extinderea posibilităților de utilizare multiplă a reperelor și ansamblelor componente.

Prin tipizare se realizează, de asemenea, **mărirea gradului de universalitate al tractoarelor și mașinilor agricole**, condiție principală pentru prelungirea duratei anuale de folosire a acestora și de reducere a investițiilor necesare pentru mărirea și modernizarea parcului.

Pînă în prezent s-a reușit să se reducă la mai puțin de jumătate numărul tipodimensiunilor de mașini, utilaje și instalații folosite în producția vegetală, să se diminueze considerabil nomenclatorul utilajelor pentru zootehnie și al mijloacelor de transport agricole. Astfel, în ceea ce privește producția de tractoare, numărul claselor de puteri s-a redus la trei : 45, 65 și 240 CP. Considerăm totuși necesar ca agricultura să primească în dotare și un tip de tractor de 85—100 CP, spre a putea satisface cerințele de putere mărită ale unor lucrări cum sînt : arăturile, recoltarea culturilor tehnice, plantatul cartofilor, transporturi grele etc., ținînd seama de necesitatea creșterii productivității muncii în realizarea lor și de faptul că industria noastră a asimilat de acum în fabricație un tractor de această putere, de uz general.

Se urmărește realizarea de **mașini multifuncționale, dotate cu echipamente de lucru diferite**, capabile să execute într-un an agricol o gamă largă de lucrări. Fabricarea și utilizarea mașinilor cu destinație multiplă reduc nomenclatorul necesar, măresc perioada anuală de folosire a utilajelor, micșorînd cheltuielile pentru amortisment, simplifică lucrările de reparații și de întreținere tehnice prin reducerea numărului tipurilor de piese de schimb necesare, micșorează numărul de repere fabricat de industrie, deoarece organele de mașini sînt modulate și tipizate.

Pînă acum numărul tipurilor de mașini pentru prelucrarea solului a fost redus de la 83 la 42, iar cel al mașinilor destinate recoltării de la 67 la numai 20. În vederea ridicării gradului de universalizare în folosire se prevăd : dotarea mijloacelor de transport cu echipamente pentru împrăștierea îngrășămintelor chimice și organice, a erbicidelor, insecticidelor etc. ; executarea fertilizării solului cu aceleași agregate care realizează semănatul sau prășitul ; recoltarea cerealelor păioase și a porumbului

cu aceeași combină autopropulsată, prevăzută însă cu echipamente diferite pentru secerat sau cules, ca și pentru treierat boabe sau depănușat știuleți. O largă universalizare s-a realizat, de asemenea, în domeniul lucrărilor de combatere a dăunătorilor, unde aceeași mașină, prevăzută cu echipamente diferite, poate realiza atît stropitul cît și prăfuitul culturilor, asigurînd, de exemplu, pentru o mașină folosită la combaterea dăunătorilor în vii o creștere cu peste 50% a perioadei anuale de folosire. Importanța economică pe care o are universalizarea pentru reducerea costurilor rezultă din exemplul combinei autopropulsate de cereale. Cînd combina se folosește numai la porumb, durata de exploatare este de circa 30 de zile anual. Dacă ea este utilizată însă și la recoltarea cerealelor păioase, a florii-soarelui, a lucernei pentru sămînță, durata de exploatare crește la 50 de zile anual. Aceasta înseamnă **o reducere a cheltuielilor de amortisment cu circa 200 lei/schimb** (circa 10 000 lei anual) **la o singură combină** și **o economie de metal de 30 t/1 000 ha cereale.** Pe această bază se evidențiază însemnătatea pe care o au indicațiile secretarului general al partidului, de a se trece de la combina specializată pentru porumb CARP-4 la o **combină multifuncțională** destinată recoltării unui mare număr de culturi.

Folosirea rațională a energiei — o preocupare primordială

REDUCEREA continuă a consumului de energie și combustibil — problemă prioritară a etapei actuale — este legată de valorificarea importantelor rezerve ce există în domeniul folosirii depline a potențialului de lucru al tractoarelor și motoarelor.

O cale pentru folosirea rațională a puterii tractoarelor și pentru creșterea productivității muncii mecanizatorilor o constituie **folosirea unor agregate cu lățime de lucru mărită.** Aceasta se realizează fie prin montarea unor secții de lucru suplimentare pe cadrul mașinii (la semănat și prășit), prin cuplarea mai multor mașini de același tip cu ajutorul unor dispozitive de agregare, fie prin construcția unor mașini noi, cu lățime mărită. Astfel, la semănatul porumbului, în loc de a se lucra cu semănătoarea pe 6 rînduri, s-a generalizat adăugarea unei a doua secții de lucru, astfel ca să se lucreze pe 8 rînduri. Pe această cale gradul de încărcare a motorului s-a îmbunătățit de la 0,47 la 0,56, capacitatea de lucru pe schimb a crescut de la 16 ha la 18 ha, iar consumul de motorină s-a redus de la 3,1 l/ha la 2,8 l/ha. Următorul pas trebuie să-l constituie trecerea — pe terenurile perfect plane și bine pregătite — la semănatul concomitent pe 12 rînduri, prin cuplarea a două semănători-prășitoare.

Mari progrese în creșterea lățimii de lucru s-au realizat în ultima perioadă în cultura cartofului și legumelor. La cartof se trece treptat de la tehnologia de plantare pe 4 rînduri cu distanțe între ele de 70 cm, la plantarea pe 6 rînduri cu distanțe de 75 cm. Cu alte cuvinte, lățimea de lucru a unui agregat de plantat sau de prășit se mărește de la 2,8 m la 4,5 m. Noul tip de mașină de plantat 6 SAD-75 poate realiza 10 ha/schimb, față de 6 ha/schimb, cît se planta cu utilajele existente. Dar și la mașinile de plantat actuale se poate mări capacitatea de lucru, dacă se mecanizează operația de alimentare a mașinii cu tuberculii folosiți pentru plantat. Un transportor de alimentare a mașinilor de plantat, realizat la Stațiunea de cercetări agricole Suceava, elimină munca manuală la încărcarea mașinilor, reduce timpul de staționare pentru alimentare numai la 3 minute, mărește capacitatea de lucru la plantare de la 6 la 8 ha/zi și economisește 20 ore-om/zi la o singură mașină. Dacă transportorul de alimentare ar fi folosit la noul tip de mașină SAD-75, s-ar putea planta pe schimb circa 15 ha, adică **de 2,5 ori mai mult decît se realizează cu o mașină actuală.**

Concentrarea suprafețelor legumicole a creat condițiile necesare ca și în acest sector să se folosească tehnologii perfecționate, bazate pe mijloace mecanice cu capacități de lucru mărite. În prezent se trece de la tehnologia de lucru pe două straturi, la cea pe trei straturi. Cu mașina actuală de modelat tip MMS-2,8 la o trecere se formează 2 straturi înălțate, compuse dintr-un strat complet și două jumătăți de strat. Prin noua tehnologie de lucru, folosind mașina de modelat tip MMS-4,5, se asigură realizarea la o trecere a trei straturi înălțate. Pe lîngă îmbunătățirea calității lucrărilor, noua tehnologie permite **prelucrarea, la o trecere, a unei suprafețe cu peste 50% mai mari** atît la modelarea terenului, cît și la lucrările de înființare și întreținere a culturii.

Și mai eficientă din punct de vedere economic apare folosirea unor **agregate complexe,** pentru a executa **mai multe lucrări într-o singură trecere.** Soluția apare avantajoasă nu numai pentru că reduce consumul de combustibil și necesarul de forță de muncă, ci și pentru că permite încadrarea mai bună a lucrărilor în epocile agrotehnice optime. În unitățile agricole se utilizează pe scară tot mai largă agregatul format din grapa cu discuri și echipamentul de erbicidat purtat, pregătirea patului germinativ și aplicarea erbicidelor făcîndu-se concomitent, ceea ce **reduce consumul de combustibil cu 15% și necesarul de forță de muncă cu 30%.**

O altă cale indicată pentru îmbunătățirea randamentului tractorului și optimizarea încărcării lui o constituie **mărirea vitezelor la executarea lucrărilor agricole.** Dacă la semănat și prășit viteza de lucru este limitată de cerințele agrotehnice, la lucrările solului, fertilizare și combaterea dăunătorilor ea poate fi încă mărită, asigurînd totodată o bună calitate a lucrărilor. La arături, de exemplu, creșterea vitezei de lucru este o măsură ce trebuie preferată creșterii lățimii de lucru, deoarece asigură reducerea consumului de metal și de combustibil. Astfel, pe solurile ușoare și mijlocii folosirea unor trepte de viteze mărite asigură **reduceri cu circa 10% la consumul de combustibil,** deoarece se folosește mai bine puterea motorului de tractor.

O soluție tot mai larg folosită în perioada actuală pentru utilizarea rațională a mașinilor o constituie **perfecționarea tehnologiilor de lucru mecanizat.** Se realizează o simplificare a procesului tehnologic pe culturi, prin **comasarea unor lucrări care pretind un consum mare de muncă și de energie, cu alte lucrări care necesită un consum redus.** În actuala campanie, de exemplu, în multe cazuri arăturile pentru însămînțarea grîului la adîncime de 21—22 cm pot fi înlocuite cu discuitul la adîncimea de 18 cm, executat cu grape grele acționate de tractorul A-1 800 A. Prin aceasta, **la 1 000 ha teren arabil se poate realiza o economie de muncă de 680 ore-om și de combustibil de 11 500 litri.**

Necesitățile reducerii consumului de combustibil impun să se acorde o deosebită atenție formării rationale a agregatelor și exploatării economice a tractoarelor și mașinilor, prin alegerea regimurilor de lucru potrivite, reglarea corespunzătoare a mașinilor și organizarea unor formații de lucru adecvate culturii, mărimii solei sau parcelei.

Extinderea mecanizării pe terenurile în pantă

ÎN ȚARA NOASTRĂ, terenurile agricole situate pe pante mai mari de 10° reprezintă circa 1,5 mil. hectare, din care 66% sînt arabile. Pentru a pune în valoare acest important potențial de producție, insuficient utilizat pînă acum, în ultima perioadă a fost realizat un sistem de mașini specifice, capabil să mecanizeze complet lucrările fără a accentua fenomenele de erodare a solului. Pînă acum, cu tractoarele pe roți de 65 CP și mașinile corespunzătoare lor nu se poate lucra în condiții agrotehnice decît pe pante de pînă la 8—10°; pe pante mai mari, la folosirea tractoarelor pe roți mecanizatorii trebuiau să lucreze perpendicular pe curba de nivel, cu un parcurs în gol, metodă care accentua și fenomenele de erodare a solului. Introducerea tractorului pe șenile de 80 CP și a mașinilor corespunzătoare permite **executarea mecanizată a lucrărilor în sistem antierozional, cu parcele orientate după direcția curbelor de nivel.** În felul acesta se poate extinde domeniul de mecanizare în condiții de teren înțelenit, pînă la o pantă de 27° și pe arătură, pînă la 22°. În agregat cu tractorul pe șenile lucrează acum pluguri reversibile (cu 4 trupițe, efectuînd arături adînci de 20—30 cm și cu 6 trupițe pentru arături de pînă la 20 cm), două tipuri de grape cu discuri (una grea, cu lățimea de 2,7 metri, care poate afîna solul la o adîncime de 18 cm, înlocuind uneori arătura; cealaltă cu lățimea de 4,7 m, destinată pregătirii patului germinativ la 10—12 cm). Au fost concepute și construite și alte utilaje ce lucrează cu tractorul SM 800: freza pentru afînarea solului (cu lățimea de lucru de 2,5 m), lama greder semipurtată (pentru distrugerea mușuroaielor și curățirea pășunilor), mașina combinată pentru pregătirea patului germinativ și semănatul cerealelor și ierburilor, mașina pentru executarea drenajelor pe pantă etc.

Ion BIANU

(Continuare în pag. 9)

Priorități ale campaniei agricole de toamnă

ÎNTR-UN TIMP SCURT, toate roadele acestei toamne vor trebui adunate și puse la adăpost, înlăturîndu-se orice pierderi, pentru a se asigura o bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Prioritatea ce s-a acordat, în județul Teleorman, **recoltării florii-soarelui**, a făcut ca pînă la finele săptămînii trecute, această lucrare să fie efectuată pe mai bine de 81% din suprafața cultivată. Folosindu-se **formații complete de mecanizatori** la fiecare unitate agricolă de producție, zilele trecute ea a fost încheiată.

Încadrarea în termenul optim, de 12 zile, a recoltatului florii-soarelui de pe suprafața de 44 223 de hectare, a fost posibilă printr-o **organizare corespunzătoare a muncii.** Paralel cu activitatea de recoltat, au fost asigurate mijloacele de transport, astfel încît producția recoltată urma direct drumul bazelor de recepție, evitîndu-se pierderile. De asemenea, s-a efectuat corespunzător aprovizionarea cu piese de schimb și s-au constituit echipe de mecanici, ce activau în cîmp, pentru intervenții operative.

Floarea-soarelui fiind o cultură premergătoare pentru cerealele păioase, un accent deosebit s-a pus pe **eliberarea urgentă a suprafeței** în urma recoltării. S-a acționat cu toate forțele pentru strîngerea capitulelor de floarea-soarelui (care au fost tocate și însilozate, constituind un bun nutreț pentru furajarea animalelor) și a celorlalte resturi furajere.

Încă de la 10 septembrie s-a declanșat și recoltarea sfeclei de zahăr pe cele 11 140 hectare. Printr-o temeinică organizare a muncii, s-au respectat **graficele de recoltare și livrare** (circa 2 200 t/zi) ; pînă în prezent, unitățile agricole din județ au predat fabricilor de zahăr peste 50 mii tone de sfeclă. Corelarea capacității de recoltare cu cea de transport a permis și pentru această cultură, **reducerea pierderilor** prin evitarea depozitării în cîmp a producției. Totodată, se urmărește valorificarea superioară a coletelor de sfeclă, care sînt strînse, depozitate și însilozate, în vederea folosirii lor ca un excelent nutreț în furajarea taurinelor pentru lapte.

Un loc central în cadrul campaniei agricole de toamnă îl ocupă acum **recoltatul porumbului**, lucrare care angajează numeroase mijloace mecanice și un mare număr de oameni ai muncii de la sate. Pînă la sfîrșitul săptămînii trecute, în județul Teleorman recolta a fost strînsă de pe 15 mii de hectare din totalul celor aproximativ 125 mii ha cultivate cu această plantă în unitățile agricole socialiste.

Recoltatul se efectuează mecanizat pe 80 000 de hectare (și pe întreaga suprafață la întreprinderile agricole de stat). Viteza medie zilnică de recoltare fiind de 5 300 ha, se apreciază ca posibilă și necesară încheierea lucrării la sfîrșitul lunii octombrie. Se impune însă ca viteza de recoltare să se mențină la parametri ridicați, în scopul de a evita necorelările pe care le-ar putea provoca o eventuală înrăutățire a timpului. În acest sens, organele agricole județene au organizat munca pentru recoltarea porumbului boabe în 150 de formații de mecanizatori. Din totalul de 1 294 combine, 766 recoltează porumbul sub formă de știuleți, iar restul sub formă de boabe.

Experiența județului Teleorman atestă valoarea unei pregătiri și organizări riguroase a lucrărilor

În vederea executării corespunzătoare a lucrării, **specialiștii din județ au delimitat solele cultivate cu porumb în funcție de momentul maturării**, concentrînd, pe suprafețele unde recolta este coaptă, întreaga forță mecanică. S-a organizat, de asemenea, **instruirea formațiilor de mecanizatori**, asupra procesului tehnologic, astfel încît producția să ajungă cît mai repede și fără pierderi în bazele de recepție.

TREBUIE MENȚIONAT că o acțiune de importanță deosebită o reprezintă identificarea solelor pe care porumbul nu are condiții pentru a ajunge la maturitate ; el urmează a fi conservat sub formă de pastă — furaj cu calități deosebite în îngrășarea porcinelor. Încă înaintea campaniei au fost mărite capacitățile pentru prepararea pastei de porumb — activitate în care județul are o bogată experiență.

Și **în legumicultură** rezultatele obținute sînt pozitive. Pînă la sfîrșitul săptămînii trecute, cooperativele agricole de producție, întreprinderile agricole de stat și gospodăriile populației au predat statului peste 100 mii tone, iar din evaluările făcute de specialiști rezultă că planul la fondul de stat, de 189 mii tone, va fi îndeplinit (se recoltează și se preiau zilnic peste 2 000 de tone de legume). Totodată, s-a realizat sarcina anuală de achiziții de la populație, de 9 600 de tone de legume, existînd posibilitatea ca pînă la sfîrșitul anului să se preia suplimentar cel puțin 5 000 de tone.

În desfășurarea lucrării de **recoltare și însilozare a furajelor** de volum, o serie de unități agricole teleormănene au acționat și acționează hotărît pentru a strînge, însiloza și depozita, în spații special amenajate, cantități mari de produse, în vederea unei furajări diversificate și echilibrate a animalelor.

Perioada optimă se impune a fi respectată și în această subramură importantă a producției vegetale, ținînd cont de faptul că furajele reprezintă garanția unor producții zootehnice superioare. Este momentul ca toate plantele de nutreț, întreaga cantitate de masă verde din cîmp, tot ceea ce poate constitui furaj pentru animale să fie strîns și depozitat cît mai repede și fără pierderi.

În aceste zile, premergătoare însămînțărilor de toamnă, o atenție deosebită se impune a fi acordată **administrării corecte a îngrășămintelor**, factor important în obținerea de recolte bogate. La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat din nou importanța executării corecte a lucrărilor agricole, începînd cu aratul și pregătirea terenului. Pentru obținerea unui spor maxim de cereale la fiecare sortiment de îngrășăminte, specialiștii din unitățile agricole trebuie să respecte întocmai tehnologiile de producție. Este necesar să se cunoască **doza de îngrășăminte optimă din punct de vedere economic** ce se impune a fi aplicată culturilor în funcție de planta premergătoare și de natura solului.

În unitățile agricole din Teleorman, **lucrările de pregătire a viitoarei recolte au un program judicios stabilit.** Se urmărește efectuarea unei fertilizări echilibrate a tuturor tarlalelor ce vor

fi însămînțate în această importantă zonă agricolă din sudul țării. La cultura grîului, de exemplu, s-a prevăzut ca îngrășămintele să fie administrate în proporții mari toamna, odată cu încorporarea semințelor în sol.

UN ACCENT DEOSEBIT se pune pe pregătirea terenului în vederea semănatului. S-au stabilit **programe de executare a lucrărilor în flux continuu :** eliberarea terenurilor, efectuarea arăturilor de toamnă, fertilizarea suprafețelor. Specialiștii apreciază că pînă la 1 octombrie se încheie semănatul orzului, iar pînă la 15 octombrie semănatul grîului, pe întreaga suprafață destinată acestor culturi în unitățile agricole din județ.

Însămînțarea cerealelor de toamnă deține un volum important în ansamblul lucrărilor agricole care trebuie executate în aceste zile. La indicația organelor județene de partid și sub conducerea operativă a direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Teleorman, în unitățile agricole se acționează energic în vederea **instaurării unei discipline tehnologice ferme.** Realizarea unei **densități optime a plantelor la hectar** — condiție esențială pentru obținerea unor recolte mari — impune ca la semănat să fie folosite **semințe din înmulțirea întîia și a doua,** condiționate și tratate corespunzător.

În acest sens, în județ s-a asigurat pînă în prezent peste 70% din necesarul de sămînță din generația I-a și a II-a, (restul urmînd să fie completat în aceste zile), s-au luat măsuri organizatorice pentru executarea tratării semințelor.

Lucrătorii din agricultura județului depun eforturi susținute pentru eliberarea grabnică a suprafețelor agricole, în vederea pregătirii lor pentru recolta anului viitor. Viteza medie de lucru este în aceste zile, de : 6 500 ha/zi la eliberarea terenului, 8 000 ha/zi la arăturile de toamnă și 7 000 ha/zi la pregătitul terenului.

Menținerea și chiar accelerarea acestor viteze în perioada ce urmează sînt posibile prin colaborarea între unitățile agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. Astfel, s-a fixat, pentru fiecare unitate, **numărul minim de tractoare** destinate arăturilor și în vederea pregătirii suprafețelor ce urmează a fi însămînțate în această toamnă. Există condiții ca pregătirea terenului pentru semănat să fie încheiată pînă la sfîrșitul acestei luni. Specialiștii agricoli recepționează fiecare parcelă pregătită în vederea însămînțărilor de toamnă, verificînd atent **calitatea lucrărilor** executate.

De asemenea, potrivit programului stabilit, mașinile de semănat urmează a fi verificate după executarea lucrării pe fiecare 50 hectare de suprafață însămînțată, astfel încît dereglările sau alte defecțiuni ivite să fie remediate imediat și să nu influențeze calitatea.

În această campanie de toamnă, județul Teleorman are ca sarcină să însămînțeze 104,7 mii ha cu grîu, 37 mii ha cu orz, 31, mii ha cu orzoaică și peste 146 mii ha cu plante furajere ; această din urmă cultură este de pe acum însămînțată pe întreaga suprafață și se fac pregătiri pentru semănatul orzului. Concomitent o grijă aparte se acordă **pregătirii semănatului din campania de primăvară.** S-au executat arăturile, s-a fertilizat cu gunoi de grajd suprafața agricolă, astfel încît însămînțările din primăvară să se desfășoare în conditii bune și la termenele optime.

Pe de altă parte, pentru creșterea fertilității terenurilor s-au executat **lucrări speciale de aplicare a amendamentelor, afînare și scarificare adîncă** pe o suprafață de 20 mii de hectare, din cele 36 mii ha existente în program.

Se poate aprecia că sub aspectul pregătirilor și al executării lucrărilor de sezon, măsurile aplicate în unitățile agricole ale județului Teleorman asigură condiții ca recoltele anului viitor să fie cel puțin la nivelul celor planificate.

Gh. N. IOSIF

Noi orientări în mecanizarea lucrărilor din agricultură

(Urmare din pag. 7)

Folosirea acestor utilaje în agricultura zonelor colinare va permite executarea mecanizată, paralel cu curba de nivel, a întregului ciclu de lucrări la cereale păioase, porumb, cartofi și sfeclă de zahăr, precum și la pășuni și fînețe, **dublîndu-se productivitatea muncii și reducîndu-se cu 15—20% consumul de combustibil** față de agregatele acționate de tractorul pe șenile de 45 CP, utilizate în anii trecuți. Astfel, s-a creat baza de plecare ca în acest cincinal, sute de mii de hectare situate pe terenuri accidentate, în prezent neproductive sau slab productive, să devină la fel de roditoare ca și terenurile de șes.

Pentru terenurile situate pe pante mai mari, ca și pentru parcelele mici ale gospodăriilor individuale din zonele montane a fost modernizată recent motocositoarea Carpatina, reducîndu-i-se greutatea utilajului, (cu echipamentele de bază, cîntărește numai 177 kg) și diversificîndu-se posibilitățile de folosire. În prezent motocositoarea poate lucra la cosit pe pante de pînă la 35°, cu o productivitate de 0,3—0,4 ha/oră, servind și la pregătirea terenului, însămînțat, stropit, prășit, transporturi, nivelat și dezăpezit. Gama mare a lucrărilor executate de motocositoare permite ca **investiția** efectuată pentru producerea ei (14 300 lei) **să fie recuperată prin economiile realizate într-un singur sezon de lucru.**

Folosirea de surse energetice neconvenționale

UTILIZAREA în agricultură a surselor neconvenționale de energie se impune cu deosebită urgență, deoarece unitățile agricole dispun din plin de energia oferită de **soare, vînt** și **biomasă,** ca și de spațiile necesare pentru captarea ei.

Utilizarea **energiei solare** este orientată în două direcții principale :

— prepararea apei calde tehnologice (în fermele zootehnice, în abatoare) și pentru grupurile sociale etc. ;

— obținerea de aer cald pentru uscarea produselor agricole, prin aerare activă în aer încălzit cu 3—8°C peste temperatura mediului ambiant.

Colectoarele heliotermice executate la nivelul tehnologiilor actuale pot asigura, la încălzirea apei, o economie de 1 t c.c. anual pe 10 mp. de panou colector. Este necesar să se îmbunătățească în continuare randamentul și să se generalizeze în producție cele mai eficiente dintre numeroasele tipuri de instalații realizate în fază de prototip.

În ceea ce privește folosirea **energiei eoliene,** o suprafață de circa 80 000 kmp, situată în sud-estul și vestul țării, este caracterizată printr-un număr mare de zile cu vînturi. Această formă de energie poate fi utilizată la acționarea echipamentelor pentru alimentări cu apă la pășune și în ferme sau localități, pentru pomparea apei în sistemele de irigații, pentru producerea de energie electrică destinată consumatorilor locali sau uscării produselor agricole. Ținînd seama de viteza medie a vîntului, s-a evaluat că într-o primă etapă s-ar putea produce **o cantitate de energie echivalentă cu 160 milioane kWh/an,** ceea ce ar corespunde unei puteri instalate cu acționare continuă de circa 20 mii KW.

În domeniul folosirii **biogazului** obținut din dejecțiile de la fermele de porcine, se urmărește ca prin folosirea unui amestec de biogaz și motorină, să se poată acționa motoarele diesel de la grupurile electrogene și chiar de la tractoare. Pe această cale, la prototipurile experimentale **s-a redus consumul de motorină cu 70%** și se urmărește să se ajungă chiar la 85%. Calculele arată că dintr-un kilogram de materie organică supusă fermentației anaerobe se pot obține 0,35—0,40 mc de biogaz. Astfel, în 24 de ore, de la 11 porci la îngrășat se obțin 2 mc de biogaz, ceea ce echivalează, în motorul adaptat, cu puterea energetică a doi litri de motorină.

Folosirea cît mai completă a tuturor resurselor neconvenționale de energie constituie, în etapa actuală, o măsură prioritară pentru reducerea continuă a consumului de combustibili fosili în agricultură, în condițiile în care extinderea mecanizării și electrificării mărește neîncetat necesarul energetic al acestei ramuri.

OPINII

Economia de muncă în activitatea bazelor județene de aprovizionare

ÎN CONDIȚIILE noului mecanism economico-financiar se pune cu acuitate problema posibilității de a evalua cît mai corect efortul depus efectiv de colectivele de muncă ale bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială în îndeplinirea rolului de transmitere a unor valori materiale de la producător la consumator — astfel încît **volumul de desfacere realizat să fie strîns corelat cu nevoile stricte ale unităților servite, să implice minimum de cheltuieli și să aducă maximum de venit.**

Actualul indicator „volumul de desfacere" (utilizat și ca un criteriu pentru acordarea retribuției personalului muncitor al bazelor) nu satisface, după părerea noastră, această cerință. El stimulează tendința unor unități de aprovizionare de a distribui cantități cît mai mari de materiale, indiferent dacă ele fac sau nu trebuință beneficiarilor — ceea ce contravine flagrant imperativului de folosire rațională, eficientă a resurselor. Pentru a nu-și crea stocuri supranormative, beneficiarii returnează ceea ce le prisosește — iar respectivele baze își întregesc volumul preluărilor, cu efort minim, dar cu cheltuieli neeconomicoase.

Absolutizarea acestui indicator prezintă și alte dezavantaje. Pentru a-și crea capacitatea necesară realizării cu orice preț a unui volum de desfacere cît mai mare, unele baze recurg sau tind la supradotarea cu utilaje și dispozitive care ar fi mai necesare în alte unități. Se încurajează fărîmițarea stocurilor, cu riscul de a nu se mai putea răspunde unor solicitări speciale întemeiate. Se abate atenția de la un obiectiv care ar trebui să aibă prioritate în analize și în programele de măsuri — reducerea consumurilor de muncă vie și materializată. În cazul schimbărilor de prețuri, al desfacerii unor materiale cu valori mari, al preluării directe a desfacerii unor produse (anvelope, oxid de zinc ș.a.), bazele adaugă realizări la acest indicator, deci și sporuri la retribuție, fără un efort propriu corespunzător. În sfîrșit, nu se evidențiază anomaliile care intervin pe parcursul realizării planului și care ar trebui avute în vedere atît la evaluarea, cît și la orientarea activității.

Considerăm că pentru determinarea corectă a efortului propriu, ca și pentru o cunoaștere mai aprofundată a fenomenelor și proceselor economice din unitățile de aprovizionare, ar fi mult mai adecvată utilizarea indicatorului **„cheltuieli de muncă vie și materializată"**, capabil să concentreze preocuparea asupra eficienței reale, exprimată în **economia totală de muncă.**

Pentru determinarea lui propunem utilizarea următoarelor elemente : volumul de desfacere planificat (QP) și realizat (QR) în lei ; volumul cheltuielilor de muncă vie planificat (CVP) și realizat (CVR), în lei ; volumul cheltuielilor de muncă materializată planificat (CMP) și realizat (CMR), în lei ; cheltuiala specifică cu munca vie, planificată (qVP) și realizată (qVR), în % ; qMP — cheltuiala specifică materială planificată și qMR — realizată (în %) ; cheltuielile cu munca vie, recalculate (CV rec.), în lei ; cheltuielile materiale recalculate (CM rec.), în lei ; economia la cheltuielile cu munca vie (EMV), în lei : economia la cheltuielile materiale (EMM), în lei ; economia totală de cheltuieli cu munca vie și cheltuieli materiale (EM), în lei ; **indicele economiei de muncă** (IEM), în % *).

Precizăm că pentru a reflecta cît mai bine efortul propriu real, la calculul indicatorului se va diferenția desfacerea prin depozit de cea prin tranzit, pentru fiecare dintre ele determinîndu-se separat **Q, CV, CM, qV** și **qM** și calculîndu-se apoi media ponderată a indicatorului **EM.**

Analizînd pe baza acestor elemente activitatea Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Prahova în cincinalul trecut a rezultat următoarea evoluție (în % față de 1976 = 100) :

	1977	1978	1979	1980
QR	96,1	145,1	109,4	47,8
Nr *)	100,9	107,6	94,3	89,6
CV rec.	102,0	118,6	109,8	50,7
CM rec.	99,9	112,8	102,9	44,3

*) Număr mediu scriptic al personalului muncitor

După cum se constată, în decursul perioadei, volumul de desfacere în expresie valorică a înregistrat o fluctuație puternică, obiectiv determinată. Nivelul planificat al acestui indicator a fost depășit an de an, ceea ce a făcut posibil ca, pe baza bilanțului, să rezulte posibilitatea unei cote procentuale de suplimentare a retribuției **(Rs)** care nu reflectă întotdeauna efortul real — ducînd uneori la încasarea nejustificată a unor sume de bani — și care diferă sensibil de indicele economiei de muncă :

	1976	1977	1978	1979	1980
Rs (%)	5,6	7,9	7,2	3,6	8,2
IEM (%)	5,6	4,1	2,3	6,7	2,9

Indicatorul propus, excluzînd factorii de excepție care pot influența îndeplinirea planului, exprimă măsura în care pentru realizarea volumului de desfacere, bazele județene au utilizat eficient resursele materiale și de muncă. El face ca unitățile să fie interesate într-o **cît mai substanțială diminuare a cheltuielii specifice pe unitatea de desfacere,** atît cu munca vie (retribuții, impozite, asigurări sociale), cît și cu cea materializată (materiale, amortismente, dobînzi penalizatoare, transporturi), întrucît în funcție de această diminuare se dimensionează acordarea retribuției și sporul respectiv. Este de presupus că bazele vor acorda, ca atare, o atenție mult sporită unei analize concrete și permanente a cheltuielilor, eliminării celor neeconomicoase, evitării unei dispersări nejustificate a materialelor în economia județului, colaborînd activ, în acest sens, cu unitățile producătoare și beneficiare.

Cred că dacă s-ar experimenta, timp de un semestru, aplicarea acestui indicator (menținîndu-l în paralel pe cel actual — volumul de desfacere) la cîte două baze de gradele I, II și III (pentru a cuprinde o mai mare varietate de situații), s-ar putea obține o sinteză concludentă pentru fundamentarea unei decizii de către conducerea M.A.C.F.

Gheorghe MIHAI
directorul bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Prahova

*) Relațiile de calcul vor fi următoarele :
qVP = (CVP :QP) × 100 ; qVR = (CVR: QR) × 100
qMP = (CMP :QP) × 100 ; qMR =(CMR: QR) × 100
CV rec. = (QR × qVP) ::100 ; CM rec. = = (QR × qMP) : 100
EMV = CV rec. — CVR ; EMM = CM rec. — — CMR
EM = EMV + EMM
IEM = (EM × 100) : (CV rec. + CM rec.)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

TEHNICA MODERNĂ DE CALCUL ÎN SPRIJINUL ACTUALIZĂRII PREȚURILOR

O aplicație pentru determinarea operativă a influențelor modificării prețurilor de producție și de livrare la materii prime și materiale

ROLUL important ce revine sistemului de prețuri în cadrul noului mecanism economico-financiar — atît ca etalon de măsurare a eficienței producției, investițiilor și comerțului exterior, cît și ca pîrghie de stimulare a proceselor economice avansate — presupune implicit o anumită elasticizare a prețurilor. Pentru a exprima corect eforturile depuse de întreprinderi în obținerea rezultatelor economice finale, ca și pentru a orienta producția și consumul în direcțiile stabilite prin plan, prețurile trebuie să reacționeze prompt la schimbările mai importante ce survin în condițiile de producție și de desfacere, atît din interiorul țării, cît și pe piața mondială. Cu alte cuvinte, prețurile practicate în circuitul dintre unitățile economice, adică prețurile de producție și de livrare, trebuie să se modifice mai frecvent decît eram obișnuiți pînă acum.

Criticînd imobilismul manifestat în minuirea prețurilor de producție și de livrare în cincinalul trecut, la plenara din decembrie 1980 a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pentru a ști exact cît ne costă un produs, în ce măsură producția este cu adevărat rentabilă și la ce nivel ne situăm comparativ cu realizările obținute pe plan mondial, va fi necesar ca anual să modificăm prețurile de producție și de livrare la o serie de produse.

MODIFICAREA prețurilor de producție și de livrare, chiar la un număr limitat de produse, necesită însă calcule deosebit de laborioase, deoarece odată cu aplicarea noilor prețuri trebuie recalculați și indicatorii economici și financiari din planurile întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Cînd amploarea modificărilor este mai mare și cuprinde ramuri întregi sau toată producția materială, acțiunea de determinare a noilor prețuri și de recalculare a planurilor economice și financiare devine extrem de voluminoasă și necesită o perioadă îndelungată pentru realizare, existînd adesea riscul ca unele prețuri noi să se „învechească" încă înainte de a fi aplicate. În aceste condiții, ținînd seama pe de o parte de necesitatea obiectivă a modificării mai frecvente a prețurilor, iar pe de altă parte de numărul mare și în continuă creștere al prețurilor practicate în economia națională (cca. 7-8 milioane în prezent), singura modalitate pentru realizarea în timp util a modificărilor de prețuri și a recalculării planurilor unităților economice o constituie utilizarea metodelor economico-matematice și a tehnicii electronice de calcul în prelucrarea informațiilor de prețuri.

În ultimii ani au existat preocupări pentru realizarea unor aplicații pentru prelucrarea automată a informațiilor de prețuri, preocupări concretizate într-o aplicație pentru determinarea operativă a influențelor modificării prețurilor de producție și de livrare la materii prime și materiale asupra prețurilor celorlalte produse, precum și asupra indicatorilor economico-financiari la toate nivelele de conducere a producției. Aplicația a fost realizată experimental în anul 1980 de către un colectiv din Comitetul de Stat pentru Prețuri, în colaborare cu Institutul de cercetări pentru finanțe, circulație monetară și prețuri și Centrul de calcul al CENTROCOOP. Concepția aplicației are la bază interdependența ce există între prețurile diferitelor produse datorită legăturilor tehnologice ce au loc în fabricația lor, care face ca modificarea prețurilor la anumite produse să se propage asupra costurilor (prețurilor) celorlalte produse pe întregul flux tehnologic : materii prime — produse intermediare — produse finale, adică ca influență directă, cît și sub forma conexiunii inverse (produse finale — produse intermediare — materii prime).

Informațiile necesare realizării aplicației se găsesc în cea mai mare parte calculate în planul costurilor la toate întreprinderile (CP 1, CP 2, CP 3 și CP 4). Calcule speciale sînt necesare numai pentru defalcarea cheltuielilor indirecte pe principalele materiale, combustibil, energie, retribuții, amortizări. Pentru a se asigura reprezentativitatea necesară a rezultatelor, informațiile de intrare se referă la toate produsele nominalizate în plan la nivelul întreprinderilor, astfel încît acestea să reprezinte cel puțin 70-80% din valoarea producției marfă a întreprinderii și respectiv centralei.

INFORMAȚIILE de intrare pentru fiecare produs se înscriu într-un formular tipizat, care cuprinde date de identificare, (denumirea ministerului, centralei, întreprinderii, grupei de produse, denumirea și codul produselor) ; date privind sursele de aprovizionare (cantități totale, din care producție internă și importul), costurile totale și pe elemente primare, date privind prețurile (preț de producție, preț de livrare, preț cu amănuntul, beneficiu, impozit, rabat comercial) ; date privind importul (cantitățile totale și pe relații, prețuri externe de import, prețuri interne de livrare a importului, cursuri de revenire) ; date privind destinația producției (producție, investiții, export, fondul pieței), atît pe total, cît și pe principalii beneficiari (ministere).

Pe baza informațiilor de intrare cuprinse în formularul tipizat (fișa produsului), la centrul de calcul care asigură exploatarea aplicației se constituie două fișiere distincte de date : un **fișier de constante** și un **fișier ce cuprinde materiile prime, materialele, combustibilii, energia și colaborările ce intră în componența fiecărui produs.** Toate prelucrările ulterioare se bazează pe informațiile din aceste fișiere.

Informațiile de ieșire sînt redate astfel :

L.1. — Lista **sortimentelor din producția internă,** în care se includ toate datele referitoare la sortimentele nominalizate de la întreprinderile producătoare, grupate pe întreprinderi, centrale și ministere. Pentru fiecare sortiment în listă se specifică : denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală fabricată, din care producția marfă, prețul de producție, prețul de livrare, prețul cu amănuntul, costul total și pe principalele elemente, rentabilitatea etc.

L.2. — Lista **sortimentelor din import,** care cuprinde : denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală și pe relații, prețul extern al importului, prețul intern de livrare ;

L.3. — Lista principalelor **materii prime, materiale, combustibili, energie și colaborări** care intră în componența tuturor sortimentelor din L.1., grupate similar acestora.

Pentru toate aceste trei liste se folosesc informațiile din fișierele constituite, transpuse fără prelucrare.

L.4. — Lista **sortimentelor medii pe ministere,** cuprinzînd : denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală, din care marfă, prețul de producție, prețul de livrare, cost total, din care aferent producției marfă, rentabilitatea totală, din care aferentă producției marfă.

L.5. — Lista **grupelor de produse** (medii) **pe ministere,** care include : denumirea grupei, codul, cantitatea totală, din care marfă, prețul de producție, prețul de livrare ; costul total, din care aferent producției marfă, rentabilitatea totală, din care aferentă producției marfă, cursul de revenire la export pe relații.

L.6. — Lista **principalilor indicatori economici pe centrale și ministere :** denumirea și codul centralei, valoarea producției marfă în prețuri de producție și în prețuri de livrare, precum și costurile, cheltuielile materiale, retribuțiile, rentabilitatea —

toți acești din urmă indicatori fiind prezentați atît pe total producție fabricată, cît și numai pentru producția marfă.

Prin agregarea acestor indicatori pe centrale se obține o structură similară la nivelul ministerelor. Aplicația funcționează pe baza informațiilor din fișierele inițiale și a impulsurilor primite din afară, sub forma unor indici privind modificarea prețurilor materiilor prime și materialelor. Fiecare produs cuprins în aplicație are în fișier preț de producție, preț de livrare și costuri. În cazul modificării oricăreia din aceste elemente rezultă un indice : Ipp, Ipl sau Ic *). Pentru unele dintre produse care nu au în fișier toate aceste elemente (de exemplu : importurile, care au numai prețuri de livrare, precum și produsele fabricate și consumate în cadrul întreprinderilor integrate au numai costuri) s-a găsit posibilitatea substituirii acestora cu elementul existent, astfel încît indiferent dacă este vorba de modificarea prețurilor de producție, a prețurilor de livrare sau a costurilor, să se acționeze pe baza soluției generale.

În ipoteza modificării prețurilor la anumite materii prime și materiale, pe baza impulsurilor date sub forma indicilor de modificare respectivi, în urma unor procese iterative de calcul se determină influențele acestor modificări, atît asupra datelor unitare referitoare la produsele cuprinse în aplicație, cît și asupra indicatorilor economici ai centralelor și ministerelor (L.1—L.6).

Desfășurarea operațiunilor de calcul pentru realizarea aplicației se face în următoarea succesiune :

— **Precizarea impulsurilor și restricțiilor.** Pe baza prețurilor modificate pentru unele materii prime și materiale se calculează indicii respectivi care vor acționa ca impulsuri. Totodată, se precizează limitele minime și maxime de rentabilitate pe grupe de produse, centrale și ministere.

— **Determinarea influențelor asupra costurilor.** Acționînd prin codurile produselor purtătoare de impulsuri (materii prime și materiale care au indici de modificare a prețurilor sau a costurilor) se depistează toate produsele a căror fabricație are loc cu participarea acestora.

În același timp, se identifică și valoarea cu care produsele purtătoare de impulsuri participă în cheltuielile materiale ale fiecăruia din celelalte produse (consum specific x preț) și care se modifică cu indicele produsului respectiv purtător de impulsuri. Dacă în componența unui anumit produs intră mai multe produse purtătoare de impulsuri, valorile corespunzătoare ale participării acestora sînt modificate pe baza indicilor respectivi. După aceasta se face suma valorilor actuale (de plan) și suma valorilor modificate pentru toate produsele purtătoare de impulsuri care participă în costurile produsului în cauză. Diferența dintre cele două valori constituie influența asupra cheltuielilor materiale ale produsului respectiv. Cu influența obținută se recalculează cheltuielile materiale ale produsului, această operațiune efectuîndu-se pentru toate produsele în ale căror cheltuieli materiale se regăsesc produsele purtătoare de impulsuri. De asemenea, cu aceeași influență se recalculează și costurile acestor produse, obținîndu-se costurile modificate în condițiile noilor prețuri ale materiilor prime și materialelor.

Selectarea indicelui (Ipp, Ipl sau Ic) cu care se acționează după cum s-a arătat, poate fi redată pe baza următorului operator :

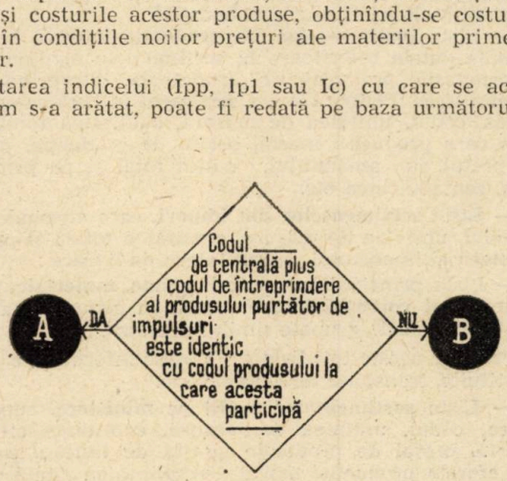

A. Se acționează (se modifică valoarea cu care participă produsul purtător de impuls) cu Ic. Dacă produsul respectiv nu are costuri, atunci rolul lui este preluat de Ipl.

B. Se acționează cu Ipp. Dacă Ipp nu există, rolul acestuia este preluat de Ipl.

*) Ipp — indicele prețului de producție
ipl — indicele prețului de livrare
ic — indicele costurilor de producție

— **Determinarea prețurilor modificate.** Următorul pas al calculelor îl constituie determinarea prețurilor modificate pe fiecare produs din fișier. Pentru aceasta se determină rentabilitățile care rezultă în urma modificării costurilor, în condițiile prețurilor actuale. Rentabilitatea astfel obținută se compară cu rentabilitatea minimă dată inițial. În situația în care rentabilitatea calculată este mai mare sau egală cu rentabilitatea minimă nu este cazul ca prețul de producție să fie modificat. În acest caz prețul „modificat" va apare la nivelul prețului de producție actual. În consecință și prețul de livrare „modificat" va fi identic cu cel actual.

Dacă rentabilitatea calculată este mai mică decît cea minimă, se impune modificarea prețului de producție și a celui de livrare. Prețul de producție modificat se determină pe baza costului modificat și a rentabilității minime date. Prețul de livrare modificat se determină pe baza prețului de producție modificat, la care se adaugă impozitul actual (planificat).

— **Determinarea indicilor de modificare a costurilor și prețurilor la produsele influențate.** Prin raportarea costurilor și prețurilor modificate la cele actuale se obțin indicii de modificare ai acestora la produsele influențate, care devin acum produse purtătoare de impulsuri. Evident că numărul acestora este considerabil mai mare decît al produselor la care inițial s-au dat prețuri modificate.

— **Repetarea iterațiilor.** Pe această bază începe o nouă iterație, repetîndu-se toate operațiile arătate : depistarea produselor la fabricația cărora participă produsele purtătoare de impulsuri, identificarea valorilor de participare, selectarea indicelui de acționare, modificarea valorii de participare, determinarea cheltuielilor materiale și a costurilor modificate, determinarea prețurilor modificate și a indicilor corespunzători.

Cu noua serie de indici se trece la o iterație de proporții și mai mari decît precedenta, încît după un număr de iterații majoritatea produselor din fișier devin purtătoare de impulsuri, astfel că practic toate produsele ajung să fie influențate.

Pentru sistarea ciclului de iterații, care poate continua la infinit, s-a stabilit ca procesul de calcul să înceteze în momentul în care diferența dintre costul fiecărui produs la o anumită iterație și costul iterației precedente, raportat la costul iterației anterioare este minimă, adică mai mică decît o valoare convențională „k", stabilită dinainte.

Prin suita de iterații ce se efectuează se obțin valorile modificate (actualizate) pentru toate informațiile din fișiere, cu unele excepții, de exemplu importurile.

— **Determinarea rezultatelor finale.** Pe baza datelor actualizate din fișier, cu aceleași programe și în același mod se elaborează listele 1—6 în condițiile modificate. Totodată, pe lîngă listele menționate se mai scot două situații comparative (L7 și L8) care cuprind pe centrale și respectiv pe grupe de produse următoarele informații : denumirea centralei sau grupei de produse ; producția actuală, modificată și indicii de modificare ai acestora ; costurile actuale, modificate și indicii de modificare ai acestora ; rentabilitatea actuală, rentabilitatea rezultată în condițiile modificării costurilor și rentabilitatea modificată în condițiile costurilor și prețurilor modificate.

Toate aceste date se referă numai la produsele nominalizate (cca. 70—80% din valoarea producției marfă). Pentru restul produselor influențele se determină separat, prin extrapolare, pe baza indicilor din L7 și L8.

BIBLIOTECA de programe (suportul informatic) a aplicației a fost elaborată pe exemplul a două ramuri industriale — industria metalurgică și industria chimică, pentru care au fost culese datele. Soluțiile fiind însă aceleași, aplicația poate fi extinsă la toate ramurile industriei, precum și la toate ramurile economiei naționale. De asemenea, aplicația poate fi extinsă și asupra celorlalte elemente componente ale prețului — retribuții, venit net etc. prin adaptarea corespunzătoare a programelor și schemelor logice.

La elaborarea aplicației s-a avut în vedere posibilitatea transformării acesteia în subsistem al sistemului informatic al prețurilor (aflat în stadiul de proiectare), asigurîndu-se compatibilitatea necesară cu celelalte elemente ale acestuia, dimensionîndu-se corespunzător fișa produsului și numărul de caracterе rezervate. Aplicația va putea funcționa însă și independent, pînă la realizarea sistemului informatic al prețurilor, integrarea ei ulterioară în cadrul acestuia fiind condiționată de asigurarea datelor cuprinse în fișa produsului.

dr. C. TUDORAN
C. PRIGOREANU

Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național

PRIN STRUCTURA sa, prin modul de elaborare a diferitelor sale capitole bugetul de stat reflectă întreaga activitate economică dintr-un an și surprinde principalele tendințe ale fenomenelor economice de pe piața internă și externă. Sînt argumente care determină ca, în țara noastră, să se acorde o atenție deosebită fundamentării temeinice a fiecărei poziții din partea de venituri și cheltuieli a bugetului de stat, prin luarea în considerare a multitudinii factorilor de ordin politic, economic și social, cu caracter permanent sau temporar, care acționează într-o anumită perioadă de gestiune. **„Bugetul, subliniia în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu trebuie să fie conceput doar ca o simplă reflectare a prevederilor planului, ci să constituie o oglindă elocventă a tuturor fenomenelor și proceselor ce se produc în economie, cu toate implicațiile lor".**

Corelații în cadrul bugetului de stat

REFLECTAREA în bugetul de stat a situației economice a țării, a factorilor care o influențează într-o perioadă de gestiune de un an, se asigură în practică prin distribuirea și redistribuirea venitului național. Bugetul de stat, prin partea de venituri, oferă o imagine asupra activității complexe desfășurată de unitățile din sfera producției materiale, care pot achita obligațiile față de buget numai în condițiile unei activități bune pe linie de producție, de desfășurare a proceselor de aprovizionare etc. Prin partea de cheltuieli bugetul asigură mijloacele financiare destinate lărgirii activităților productive, inclusiv construirea unor obiective noi în industrie, agricultură și în alte ramuri, satisfacerea nevoilor sferei neproductive etc. De fapt, prin intermediul bugetului, sublinia secretarul general al partidului, realizăm evidența și repartiția întregului venit național în direcția investițiilor și dezvoltării societății, în direcția consumului general al populației.

Dezvoltarea și modernizarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale determină creșterea în ritm înalt a venitului național, în special a părții reprezentată de valoarea produsului pentru societate, care este rezultatul direct al sporirii productivității muncii. În aceste condiții are loc și o creștere susținută a veniturilor și deci și a cheltuielilor bugetului de stat. Creșterea veniturilor bugetului de stat se asigură în cea mai mare parte pe seama prelevării unei părți din valoarea produsului pentru societate creat în întreprinderile socialiste. În raport de potențialul economic al întreprinderilor, de gradul de rentabilitate al acestora evoluează și veniturile bugetului de stat. Așadar, creșterea veniturilor bugetului de stat reflectă și mutațiile de ordin calitativ intervenite în aparatul de producție al întreprinderilor, în organizarea producției și muncii, în nivelul de calificare a lucrătorilor și sporirea pe această cale a valorii produsului pentru societate. Semnificative în acest sens sînt datele referitoare la dinamica venitului național în comparație cu evoluția veniturilor bugetului de stat. Astfel, în anul 1978 volumul venitului național a crescut în țara noastră de 4,91 ori față de 1960, iar al veniturilor bugetului de stat de 5,17 ori. Deci, creșterea venitului național constituie suportul creșterii accelerate și a veniturilor bugetului de stat. De fapt, se remarcă o creștere mai accelerată a veniturilor bugetului de stat față de creșterea venitului național. Această situație reflectă sporirea susținută a venitului național, în special pe seama părții reprezentată de valoarea produsului pentru societate. Totodată, dinamica veniturilor bugetului de stat pune în lumină și o anumită concepție în ceea ce privește legăturile întreprinderilor cu bugetul de stat, pe linia prelevării unor venituri și acoperirii unor nevoi pentru lărgirea activității unităților socialiste. Așa, de exemplu, în condițiile asigurării lărgirii producției întreprinderilor pe seama finanțărilor de la buget, și veniturile sînt mai mari, întrucît unitățile socialiste rețin la dispoziția lor în mai mică măsură unele părți ale valorii produsului pentru societate. Pe de altă parte, trecerea la autofinanțarea întreprinderilor presupune unele implicații și în ceea ce privește modul în care se asigură legăturile acestora cu bugetul statului — în sensul că întreprinderile varsă numai venituri nete și rețin din beneficiu fondurile necesare lărgirii activităților economice și sociale. În același timp, întreprinderile nu mai primesc de la bugetul de stat fonduri pentru investiții destinate lărgirii și modernizării producției.

La aprecierea semnificației creșterii veniturilor bugetului de stat este necesar să se țină seama și de faptul că în această perioadă au fost adoptate importante măsuri privind perfecționarea mecanismului economic, măsuri care vizează îmbunătățirea repartizării beneficiilor, trecerea la autofinanțarea întreprinderilor etc. Trecerea la noul mecanism economico-financiar în țara noastră determină unele mutații și în ceea ce privește locul și rolul diferitelor venituri primare și secundare formate cu ajutorul bugetului de stat. Ca instrument al distribuirii venitului național, bugetul de stat mijlocește trecerea unor venituri primare formate în unitățile socialiste la dispoziția statului socialist. În practică, deci, bugetul de stat este instrumentul principal prin care statul, în calitatea sa de proprietar al mijloacelor de producție, preia o parte a valorii nou create în întreprinderile sale. Veniturile primare ale statului sînt cuprinse în buget pe calea prelevării către societate a unei părți din valoarea producției nete, a impozitului pe circulația mărfurilor, a vărsămintelor din beneficii, a prelevării sub diferite forme a unor părți ale venitului net al cooperativelor agricole de producție și ale cooperației meșteșugărești și de consum, a primelor de asigurare etc. Prin partea de venituri, bugetul de stat preia și unele venituri primare ale populației pe calea impozitelor și taxelor.

Prin partea de cheltuieli, bugetul de stat asigură redistribuirea venitului național prin dirijarea veniturilor concentrate la dispoziția statului către satisfacerea unor nevoi ale economiei naționale, atît pe linia creării de noi capacități de producție, pentru modernizarea celor existente, cît și pe linia finanțării activităților din sfera neproductivă. Între cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, pe de o parte, și cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, cheltuielile de administrație și cheltuielile pentru apărare, pe de altă parte, au loc mutații, în sensul că ultima categorie de cheltuieli sporește sub raportul volumului și se diversifică sub raportul diferitelor nevoi satisfăcute pe această cale.

Astfel, cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale înregistrează o dinamică accelerată și satisfac o gamă largă de nevoi ale populației pe linie de învățămînt, cultură, sănătate, sport etc. De asemenea, prima categorie de cheltuieli asi-

gură înfăptuirea reproducției lărgite în condițiile în care în acest scop și întreprinderile formează fondurile proprii de dezvoltare. Obligația întreprinderilor de a restitui către societate fondurile puse la dispoziție pentru dezvoltarea diferitelor activități productive și social-culturale determină unele mutații și în ceea ce privește volumul și destinația cheltuielilor concentrate prin bugetul de stat în categoria mare a cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale.

Modificări în mecanismele bugetare

ÎN CE PRIVEȘTE aprecierea rolului bugetului de stat ca instrument al redistribuirii venitului național există orientări și puncte de vedere diferite. Uneori, se încearcă să se delimiteze redistribuirea financiară de redistribuirea economică. Reluînd această idee, unii autori au susținut că bugetul nu participă în procesul repartiției primare a venitului național, ci servește ca instrument de centralizare a veniturilor primare, ceea ce nu micșorează cu nimic rolul său considerabil în desfășurarea reproducției lărgite. Așadar, după această opinie, bugetul nu participă la distribuirea primară, dar centralizează veniturile primare, are rol important în desfășurarea reproducției lărgite prin cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, dar nu realizează decît o redistribuire financiară și nu economică.

Neajunsurile în aprecierea rolului bugetului în redistribuirea venitului național izvorăsc din faptul că veniturile primare, inclusiv veniturile primare ale statului, apar la locul de producere a venitului național, în cadrul unităților socialiste de stat. Ele îmbracă această formă de venituri primare din momentul încasării contravalorii mărfurilor expediate și a serviciilor prestate, al defalcării lor și pînă ce ajung în bugetul statului, unde se despersonalizează și apar ca simple venituri bugetare. Din acest moment, ele se constituie ca venituri secundare, care pot servi pentru lărgirea producției sau pentru satisfacerea unor nevoi sociale ale membrilor societății.

Pentru reliefarea însă mai pe larg a semnificației bugetului de stat ca instrument al redistribuirii venitului național, după opinia noastră sînt necesare unele precizări, și anume :

a) În primul rînd, bugetul de stat, în totalitatea sa, este un instrument al redistribuirii venitului național, atît prin mecanismul de formare a veniturilor și de finanțare a cheltuielilor, cît și prin natura acestora. Prin urmare, nu se poate admite că numai o parte a veniturilor sau numai o parte a cheltuielilor se includ în redistribuirea venitului național, iar altă parte sînt în afara acestui proces.

b) Ca urmare, prelevarea către societate a unei părți din valoarea producției nete, impozitul pe circulația mărfurilor și cotele părți din beneficii trebuie privită ca proces de constituire a unor venituri primare ale statului, care, în calitate de principal proprietar asupra mijloacelor de producție, participă la distribuirea primară a venitului național ; intrate în buget aceste venituri se despersonalizează și, indiferent de cheltuielile efectuate pe seama lor, participă la procesul de redistribuire. În consecință și cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, chiar dacă au ca sursă veniturile primare provenite din sectorul socialist de stat, reprezintă o componentă a redistribuirii venitului național.

c) De asemenea, trebuie ținut seama de faptul că bugetul de stat este un canal de redistribuire nu numai a veniturilor primare, dar și a unor venituri ce rezultă dintr-o altă redistribuire. Totodată, deși bugetul este principalul instrument al redistribuirii, el nu este singurul, iar rolul și semnificația lui în acest proces pot fi înțelese numai în strînsă legătură cu celelalte canale de redistribuire a venitului național : credite, prețuri, servicii, comerț exterior etc.

Experiența țării noastre arată rolul deosebit al bugetului de stat în procesul de redistribuire a venitului național. Aceasta se află în strînsă legătură cu exercitarea de către statul socialist a funcției sale economico-organizatorice și cultural-educative. Creșterea rolului economic al statului socialist, evoluția funcțiilor sale în etapa actuală determină anumite schimbări de ordin cantitativ și calitativ și în ceea ce privește redistribuirea venitului național cu ajutorul bugetului. Sub aspect cantitativ, deosebit de semnificative pentru rolul bugetului în redistribuirea venitului național sînt datele din tabel.

Pînă în anul 1969, cînd s-a trecut la aplicarea noilor reglementări privind folosirea beneficiului planificat și peste plan, a măsurilor referitoare la perfecționarea sistemului de finanțare și creditare a economiei etc., o parte mai mare a venitului național a fost redistribuită prin bugetul de stat. Așa, de exemplu, în anul 1969 față de anul 1950, venitul național a crescut de circa 5,7 ori, iar veniturile bugetului de stat de 7,4 ori, ajungînd să se redistribuie aproximativ 3/4 din totalul venitului național. Aceste date pun în evidență unele tendințe de centralism excesiv, manifestate în economia noastră, criticate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 și înlăturate prin măsurile aplicate ulterior. Această situație ne este convingător demonstrată de scăderea ponderii veniturilor bugetului de stat în venitul național de la 75,1 la sută în anul 1969, la 62,9 la sută în anul 1970, la circa 66 la sută în anul 1975 și la aproape 65 la sută în anul 1978. Cu toate acestea, după opinia noastră, nu se poate trage concluzia că pentru etapa actuală se va reduce rolul bugetului de stat în procesul de redistribuire a venitului național.

	1950	1960	1970	1975	1978
	În procente față de 1960				
Venitul național	100	268,0	599	10 ori	13 ori
Bugetul de stat (venituri)	100	291,5	668,0	12 ori	15 ori
	În procente față de total venit național				
Bugetul de stat (venituri)	58,3	59,7	62,9	65,9	64,8

Sursa : Calculat pe baza Anuarului statistic al R.S. România și alte documente oficiale.

Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate presupune unele mutații și în ceea ce privește rolul bugetului de stat în redistribuirea venitului național. În această etapă, pe prim plan trec, în tot mai mare măsură, elementele de ordin calitativ, care pun în evidență o întărire a democratismului vieții economice, o creștere a atribuțiilor verigilor de jos în luarea deciziilor. În consecință, partea din venitul național ce va fi redistribuită prin buget, deși nu se va reduce în raport cu perioadele anterioare, totuși nu va crește în aceeași proporție în venitul național, ceea ce va însemna reducerea ei în mărime relativă. Totodată, o parte mai mare a plusprodusului creat în unitățile productive va rămîne la dispoziția acestora, în scopul lărgirii activității lor.

În ceea ce privește redistribuirea venitului național, în această etapă se conturează două tendințe : pe de o parte, creșterea autonomiei întreprinderilor și lărgirea atribuțiilor acestora în folosirea beneficiului planificat și peste plan și a altor fonduri necesare activității lor, determină ca o parte mai mică a venitului național să intre în procesul redistribuirii prin bugetul de stat. Pe de altă parte, satisfacerea unor nevoi diversificate ale membrilor societății, într-o proporție tot mai mare pe seama bugetului de stat, determină o creștere a cheltuielilor social-culturale și, deci, și o sporire a părții din venitul național ce intră în procesul redistribuirii. Așadar, modul de formare a veniturilor bugetului de stat, precum și tendințele din cadrul cheltuielilor bugetare pun în evidență unele schimbări calitative ale rolului bugetului în redistribuirea venitului național.

dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Craiova

CITITORII AU CUVÎNTUL

Inventar

DE MAI BINE de trei ani ne adresăm organelor competente să ne ajute pentru a rezolva modul de scoatere din folosință a animalelor de tracțiune accidentate. Fără nici un rezultat însă. În vara anului 1978, ca urmare a intervențiilor noastre, dosarele de casare a animalelor de tracțiune accidentate au fost verificate de o comisie din care au făcut parte și delegați ai Ministerului Aprovizionării și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; comisia a constatat că faptele sînt reale și că nu există aspecte deficiente în această problemă. În perioada celor trei ani (1978–1981) numărul vitelor de tracțiune accidentate, și deci sacrificate fără a fi amortizate integral, a crescut la aproximativ 100 de capete (în valoare de circa 500 mii lei). S-au valorificat pieile și carnea, sumele rezultate au reintregit resursele de finanțare a investițiilor, dar animalele continuă să figureze în efectivul prezent al întreprinderii, deoarece nu s-au primit aprobările solicitate.

La data de 31 august s-a încheiat anul forestier. Odată cu inventarierea masei lemnoase, se procedează și la inventarierea mijloacelor fixe și deci și a animalelor de tracțiune. Vom fi puși în situația de a considera lipsă la inventar cele 100 de vite, deoarece actele normative în vigoare care reglementează inventarierea patrimoniului nu ne permit să inventariem 100 de dosare în locul celor 100 de vite. Practic, nu știm cum să procedăm.

Constantin DAVID
șef serviciu la I.F.E.T. — Piatra Neamț

Indicatori

UNA din condițiile esențiale ale folosirii raționale a terenurilor este cunoașterea cu cea mai mare exactitate a mărimii și structurii fondului de terenuri pe categorii de folosință și de gospodării. Pentru anumite categorii de folosință este necesar să se urmărească separat, printr-un sistem de evidență corespunzător, anumite particularități ale acestora. Astfel, pentru terenul arabil este necesar să se cunoască structura acestuia pe tipuri de sol, grad de mecanizare, grad de eroziune etc. pe fiecare categorie de gospodărie în parte. De asemenea, pentru plantații pomicole este necesar să se cunoască structura plantațiilor pe specii, numărul de pomi plantați în masiv și numărul de pomi răzleți, suprafața plantațiilor intensive și superintensive pe specii și categorii de gospodării.

În cadrul indicatorilor ce caracterizează fondul de terenuri, la nivelul consiliului popular propun să se urmărească cu precădere pe total și pe categorii de unități următorii indicatori : suprafața agricolă ; ponderea suprafeței agricole în suprafața totală ; suprafața arabilă ; ponderea suprafeței arabile în suprafața agricolă ; structura suprafeței agricole ; structura suprafeței neagricole ; creșterea suprafeței agricole sau arabile ; aprecierea economică a terenurilor agricole.

Gh. FRĂȚILĂ
Academia de Studii Economice

ECOURI

Apa — sursă vitală

ARTICOLUL „O valoroasă sursă de materii prime și energie". apărut în nr. 23 al „R.E.", a fost analizat cu atenție în cadrul direcțiilor din ministerul nostru. Într-adevăr, în industria metalurgică rezultă reziduuri și nămoluri cu conținut de metale utile, a căror valorificare constituie o sursă potențială. În general, aceste resurse sînt inventariate, iar tehnologia de valorificare cercetată și aplicată. În acest sens putem exemplifica că soluțiile acide de la decapare de la întreprinderea „Laromet" din București, conținînd cupru, sînt neutralizate, iar precipitatul cu conținut de cupru este expediat la Întreprinderea minieră Zlatna pentru recuperarea cuprului. Șlamul de la stingerea umedă a cocsului la C.S. Galați, C.S. Hunedoara și C.S. Reșița se recuperează și se utilizează drept combustibil la aglomerarea minereurilor de fier ; se recuperează, de asemenea, și șlamul de la epurarea fină a gazului de furnal și se aglomerează în amestec cu minereurile de fier ; șlamul de la epurarea gazului de convertizor se aglomerează în amestec cu minereurile de fier ; țunderul de la toate laminoarele din unitățile siderurgice se recuperează și se aglomerează în amestec cu minereurile de fier.

Pentru refolosirea tuturor elementelor utile ce rezultă de la epurarea apelor din industria metalurgică, se au în vedere o serie de alte măsuri și tehnologii ca, de exemplu, recuperarea țunderului uleios rezultat de la laminoarele de țevi de la Roman și Iași ; valorificarea nămolului roșu rezultat la fabricarea aluminei de la Tulcea și Oradea ; recuperarea KOH din apele reziduale de la fabricarea hidrogenului de la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște.

Z. BORLOVAN
director în Ministerul Industriei Metalurgice

★

SÎNTEM de acord cu cele cuprinse în articolul „O valoroasă sursă de materii prime și energie" apărut în numărul 23 al „R.E.". Unitățile de gospodărie comunală subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare județene care au sarcina epurării apelor uzate pe teritoriul localităților urmăresc asigurarea proiectării, realizării investițiilor și a bunei exploatări a acestora conform sarcinilor ce le revin prin plan, urmărindu-se valorificarea potențialului energetic al nămolurilor reținute prin obținerea de biogaz.

În ce privește utilizarea nămolurilor ca îngrășămînt, există încă rețineri atît din partea unităților agricole, care nu au mijloacele de transport necesare, cît și din partea organelor sanitare, care nu permit utilizarea nămolurilor decît în condițiile eliminării complete a agenților patogeni, stadiu pe care – cu actualele tehnologii – nu-l putem asigura deocamdată.

Horia Iacob TEIUȘAN
director în Comitetul pentru problemele consiliilor populare

MATERIALUL „Pădurile, protectoare ale bazinelor hidrografice", din „R.E." nr. 23, se înscrie pe linia preocupărilor ce există pe plan mondial pentru conservarea și protecția mediului înconjurător. În țara noastră, în ultimii 20 de ani, a existat o deosebită preocupare de menținere a proceselor ecologice, de protecție a solurilor și de regenerare a celor afectate de diverse procese de degradare.

Într-adevăr, așa cum semnalează autorii, în zonele colinare și de munte, datorită reliefului frămîntat, întinse suprafețe de teren agricol se află în pantă, fiind astfel expus eroziunii dacă nu se aplică în exploatarea lor cele mai corespunzătoare tehnologii. Considerăm însă că prima măsură de a preveni eroziunea solului nu o constituie împădurirea, prioritare fiind alte măsuri agrobiologice : executarea lucrărilor agricole de-a lungul curbelor de nivel, culturi în fîșii sau cu benzi înierbate, reducerea pantei prin terasare, sistematizarea pășunatului pe parcele, lucrări de preluarea și dirijarea apelor în exces etc.

Este adevărat că în prezent sînt terenuri în pantă aflate într-un stadiu de erodare a solului avansat și că o parte din acestea nu mai pot fi valorificate decît prin plantații forestiere. De altfel, în cincinalul 1976–1980 s-au predat de către agricultură pentru împădurire peste 35 mii ha, iar acțiunea de identificare a unor astfel de terenuri continuă, astfel că și pe viitor se vor mai realiza plantații de protecție.

Filip GHINEA
directorul Direcției de fond funciar și cadastru

★

REFERINDU-NE la articolul „Economicitatea transportului pe apă", apărut în nr. 23 al „R.E.", subliniem că în ultimii ani s-au luat măsuri pentru valorificarea superioară a potențialului de transport al căilor navigabile interioare : construcția și dezvoltarea unor importante obiective economice riverane ; proiectarea și începerea construcției unor canale de navigație interioară.

Datele orientative la nivelul etapei finale (anul 2020) se prezintă astfel : lungimea totală a rețelei de căi navigabile interioare va fi de circa 3 047 km ; traficul total va fi cuprins între 61,7 și 75,9 milioane tone ; numărul localităților deservite de această rețea va fi de circa 50 orașe și municipii.

Dacă în cincinalul 1971/1975 creșterea volumului de transport pe Dunăre a fost de numai 2 milioane tone, în cincinalul 1976–1980 creșterea a fost de 5,6 milioane tone. Cu toate aceste creșteri, este reală afirmația că există încă mari posibilități nefolosite în transportul unor categorii de mărfuri. Necuprinderea la transport a curenților de marfă, menționați în articol, sînt o urmare a faptului că prima etapă a optimizării transporturilor a avut la bază sarcina minimizării cheltuielilor totale de transport. În etapa actuală este în curs de definitivare un nou program care include și minimizarea consumului energetic și, în special, a celui de energie provenită din hidrocarburi.

C. ALEXANDRESCU
directorul Departamentului transporturilor navale

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

ADAPTAREA STRUCTURILOR ORGANIZATORICE LA EXIGENȚELE EFICIENTIZĂRII PROCESULUI DE CONDUCERE

INDUSTRIA cărbunelui din România — căreia îi revin în prezent sarcini sporite în asigurarea bazei energetice și de materii prime a economiei naționale — este caracterizată printr-un puternic proces de dotare cu tehnică modernă, de mecanizare a principalelor procese cu volum mare de muncă, de introducere a noi metode de organizare a muncii, a conducerii și a producției, de creștere continuă a nivelului de viață al minerilor.

În bazinul Văii Jiului producția de cărbune urmează să atingă, pînă în 1985, nivelul de 15—16 mil. tone/an. În acest scop se vor dezvolta minele existente și vor fi deschise mine noi. În cadrul unui program național de mecanizare, minele vor beneficia de o amplă reechipare, în care își găsește loc și dotarea impusă de promovarea informaticii, element indispensabil al perfecționării organizării și conducerii producției. Minele viitorului vor avea — ca o caracteristică esențială, calitativă — un **sistem de conducere automatizat.**

Orientări în organizarea unui sistem automatizat de conducere

ÎN STABILIREA accepției, pentru noi, a termenului de „automatizare a conducerii" am ținut seama de sarcina stabilită prin documentele de partid privind introducerea largă a sistemelor de prelucrare automată a datelor, care conferă conducerii un important atribut științific prin rigoarea unui instrument adecvat pregătirii, aplicării și urmăririi realizării deciziilor. De aici s-a desprins și cerința ca **sistemul automatizat de conducere** a Combinatului minier Valea Jiului **să se coreleze cu macrosistemele de conducere automatizată** (planificarea și urmărirea realizării planului, conducerea în profil departamental, conducerea în profil teritorial, sisteme speciale de conducere).

Considerăm, de asemenea, că sistemul automatizat de conducere trebuie să oglindească componentele principale, natura și amploarea procesului de conducere, sarcinile acestuia la nivelul combinatului și al unităților, în condițiile specifice ale exploatării în subteran. Este, deci, nevoie de **o perspectivă globală asupra funcționării minei.** Analiza arborelui de conducere generală (fig. 1) oferă unele elemente de orientare pentru domeniile și activitățile la care trebuie elaborate și implementate proiecte informatice.

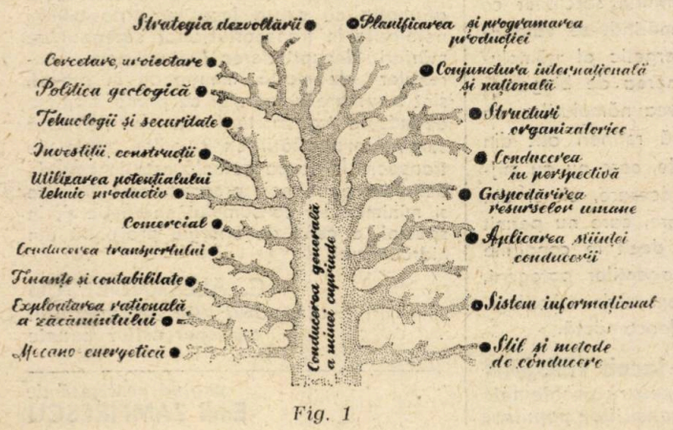

Fig. 1

Un alt element rezultă din numărul și amplasarea în teritoriu a unităților din subordinea combinatului : 17 unități de extracție, un sector de extracție la suprafață, 6 instalații de preparare, 4 unități de transport auto, 3 unități de transport c.f., 2 întreprinderi de construcții-montaj, o întreprindere de reparații și întreținere utilaj minier, un institut de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, un atelier de proiectare tehnologică, o bază de aprovizionare, laborator central ș.a. Aceasta ne-a sugerat numărul și structura organizațională a unităților de informatică, necesitatea unui aport mai mare și mai rapid din partea acestora la bunul mers al întreprinderilor fiind determinată de factori de ramură cum sînt nevoia creșterii rapide a producției, condițiile specifice de muncă în subteran, volumul important al fondurilor antrenate, numărul mare de lucrători încadrați, condițiile geologice de exploatare tot mai grele ș.a.

În organizarea unităților de informatică s-a pornit și de la premisa că ele trebuie să fie pioni descentralizați ai unui **sistem unitar și omogen,** coordonat metodologic și îndrumat funcțional de către centrul de calcul al combinatului. S-a urmărit deci prezența generală, dar corelativă a formațiilor de informatică la toate unitățile combinatului, indiferent de profil sau de statutul juridic al acestora. Concepute ca niște compartimente de conexiune, de integrare, dar și cu rolul de a provoca schimbări structurale capabile să sporească eficiența activității, unitățile de informatică au ca obiectiv principal **furnizarea de informații pentru conducerea minei, a combinatului, a teritoriului și a ramurii.**

Combinatul minier Valea Jiului beneficiază acum, în această privință, de rezultatele unor eforturi conjugate depuse de-a lungul a peste 10 ani. Avem în total **16 stații și 3 oficii de calcul** (acestea din urmă, la unitățile al căror profil diferă de cel minier și unde problemele de proiectare și implementare sînt deosebite, date fiind cerințele specifice).

Stațiile și oficiile de calcul funcționează **în subordinea unităților economice de care aparțin** — formulă determinată, pe de o parte, de necesitatea de a asigura conducătorului minei toate instrumentele de comandă și control, iar pe de altă parte de faptul că unitățile au o bază tehnico-materială, condiții sociale, de cadre și un potențial administrativ de care centrul de calcul, ca unitate fără personalitate juridică și fără aparat propriu, nu dispune. În ce privește subordonarea nemijlocită în cadrul întreprinderii miniere, asistăm la un proces evolutiv care, de regulă, a început cu delegarea de conducere acordată contabilului-șef și apoi transferarea acesteia, pe măsura trecerii accentului de pe lucrările de gestiune economică pe cele de conducere a producției.

În etapa de perspectivă mutațiile vor fi mai ales **de ordin calitativ.** În cursul cincinalului actual, informatica la nivel de întreprinderi miniere va căpăta noi valențe prin extinderea preocupărilor de **realizare a aplicațiilor informatice în toate domeniile de activitate,** transpunerea aplicațiilor pe **baze de date** și **exploatare în sistem conversațional,** utilizarea sistemului de **teleprelucrare a datelor,** introducerea **sistemelor de conducere automatizată a proceselor tehnologice** prin utilizarea calculatoarelor de proces, **dispecerizarea minelor.**

Practica noastră organizatorică evidențiază convingător necesitatea ca unitățile de informatică să se înscrie cu eficiență crescîndă în contextul perfecționării structurilor organizatorice, ca aria lor de activitate să se lărgească permanent. Creșterea rolului lor de propulsor al tehnicii noi, întărirea relațiilor de complementaritate față de compartimentele din structura întreprinderilor, necesitatea coparticipării la conducerea proceselor de producție cu ajutorul calculatoarelor, automatizarea crescîndă a minelor, orientarea spre telematică (integrarea televiziunii industriale, a telegrizumetriei și altor instalații de transmitere și prelucrare a datelor), nevoia permanentei perfecționări a propriei activități reprezintă temeiurile pe care sînt clădite obiectivele concrete și programele de lucru ale unităților noastre de informatică în perioada 1981—1985. Efortul pe care-l depunem în acest sens este alimentat de convingerea că puține sînt industriile în care necesitatea sprijinirii conducerii de către cadre cu un grad substanțial de specializare în informatică și o formare adecvată în profilul ramurii ar fi mai evidentă decît în minerit.

Structurarea organizatorică a întreprinderilor miniere

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele și sarcinile concrete ale producției, structurarea organizatorică a minei trebuie să pornească de la respectarea unor **elemente normative** care pot fi grupate în trei categorii :

— elemente normative **de nivel republican** (numărul și nivelul funcțiilor de conducere, gradul de organizare, numărul și profilul compartimentelor funcționale, dimensionarea ca formație de lucru și încadrarea subunităților de producție) ;

— elemente normative **de nivelul ramurii** (precizarea compartimentelor funcționale în care urmează să se desfășoare anumite activități legate de domeniile amintite, structurile organizatorice ale subunităților de producție, acordarea unor funcții specifice) ;

— elemente cu valoare normativă la **nivelul unităților combinatului** (criterii geologice, tehnice și organizatorice de delimitare a sectoarelor de producție). Tot de natură normativă sînt și domeniile de activitate ale întreprinderii, unitar reglementate pe plan republican și anume : planificarea și urmărirea realizării planului ; cercetare-dezvoltare, proiectare, investiții și construcții ; producție ; comercial (aprovizionare, desfacere, transport, import-export, cooperare internă și externă) ; financiar-contabil (autogestiune și autofinanțare, prețuri, control financiar) ; personal.

Structurile organizatorice ale întreprinderilor miniere poartă pecetea unei concepții proprii atît cu privire la compartimentele funcționale (structurarea pe orizontală), cît și — mai ales — cu privire la ierarhizarea conducerii producției (structurarea pe verticală). În legătură cu acest din urmă aspect, două elemente ni se par deosebit de semnificative.

În primul rînd, este vorba de existența unui număr variabil de sectoare de producție, cu o structură internă unitar concepută. În cadrul acestor sectoare există formații de lucru conduse de maiștri pe cele 4 schimburi pentru producția de bază (deschideri-pregătiri și lucrări de abataj), ca și formații de lucru complementare (întreținere, mecanici și electricieni). Suprastructura sectorului cuprinde 3—4 posturi tehnico-productive (protecția muncii, topografie, normarea muncii). În plus, fiecare întreprindere minieră are cîte un sector de aeraj, de investiții, mecano-energetic și de transport.

Transpunerea în practică a acestei **organizări cu elemente normative, cu subansamble tipizate și cu structuri modulare** a facilitat în cea mai mare măsură pătrunderea automatizării conducerii, a informaticii în general, permițînd, totodată, să se observe și analizeze numeroase interferențe între structurile organizatorice și sistemul automatizat de conducere.

Interdependență orientată spre eficientizare

PUNCTUL COMUN de la care apreciem că trebuie să se lanseze căutarea influenței reciproce dintre automatizarea procesului de conducere și structurile organizatorice este imperativul **creșterii eficienței procesului de conducere.** Eficientizarea apare ca un complex de probleme ce se regăsește pe de o parte în structurile organizatorice, respectiv în automatizarea conducerii, luate fiecare separat, iar pe de altă parte în efectul conjugat al interdependenței dintre ele. Structurile organizatorice se perfecționează continuu, prin reducerea numărului de compartimente și raționalizarea utilizării personalului. În același timp, lucrări executate înainte tradițional trec treptat la execuția mecanizată, respectiv automatizată. Se realizează noi produse informatice și se perfecționează proiectele deja aplicate, mergînd pînă la căutarea de soluții pentru luarea automată a unor decizii. Interdependența dintre structuri și informatică se manifestă aici prin amplificarea eficienței rezultate din aplicarea concomitentă și interferentă a perfecționărilor în ambele domenii.

Iese în relief faptul că sistemele informatice elaborate în concordanță cu structurile organizatorice nu rămîn pasive, ci conduc la necesitatea introducerii unor **schimbări în structurile inițiale, potrivit cerințelor unui sistem automatizat de conducere.** Acceptarea acestui fenomen ne apare ca o condiție sine qua non a folosirii cu randament înalt a investițiilor făcute pentru crearea unui sistem automatizat de conducere la o întreprindere carboniferă. Numai astfel conducerea minei devine mai eficientă și mai operativă.

Schimbările importante, provocate de introducerea informaticii, în structura organizatorică a minei nu se produc bruse și la început nu sînt deosebit de vizibile. Acumulările cantitative conduc însă și aici la salturi calitative. Se parcurg mai multe etape succesive, după prioritățile ce decurg din obiectivele stabilite de beneficiarii automatizării conducerii. Astfel, la unitățile Combinatului minier Valea Jiului s-a putut renunța încă de la început la treapta ierarhică intermediară ce o reprezenta atelierul (raionul). Toate sectoarele (secțiile) miniere sînt nemijlocit structurate pe formații de lucru. Alte schimbări structurale importante, în etapa mai avansată în care ne aflăm, sînt marcate, de exemplu la I.M. Lupeni, prin transformarea stației într-un oficiu de calcul și constituirea unei subunități directe productive pentru montarea, exploatarea și întreținerea sistemelor de automatizare și dispecerizare a minei.

Ca efect al interacțiunii dintre cele două sisteme în discuție apar necesitatea și oportunitatea **comprimării structurilor atît pe orizontală** (comasarea unor compartimente), **cît și pe verticală** (prin reducerea numărului de verigi organizatorice). Acest fenomen ridică probleme de funcționare complicate, deoarece comprimarea structurilor, concomitent cu raționalizarea personalului, acționează în sens contrar cerințelor principiului interdependenței minime dintre compartimente. Comprimarea conduce la creșterea interdependenței și la strîngerea legăturilor funcționale în ciuda tendinței de autonomizare a compartimentelor, dar are ca efect deloc neglijabil ridicarea compartimentelor la același grad de importanță în bunul mers al minei.

În procesul de restructurare a compartimentelor apar și alte tendințe contradictorii :

— este necesar să lucrăm cu un personal funcțional tot mai redus, ca urmare se extinde aria fiecărei funcții rămase. Această extindere are însă anumite limite, astfel că generalizarea ei în actualele organisme foarte complexe este aproape imposibilă. În același timp, dacă funcția este destul de simplificată ea candidează la mecanizare (în primul rînd funcțiile de execuție cu munci de rutină) ;

— atribuțiile întreprinderii dezvoltîndu-se, reducerea numărului de compartimente conduce la creșterea ariei lor de activitate. Or, unele dintre ele (de ex. cel de organizare, personal, învățămînt) lucrează de pe acum în cîte 6—8 domenii ;

— situația decizională devine mai complexă, trebuie consultați tot mai mulți specialiști, deci nimeni nu poate spune un „da" sau un „nu" exhaustiv ;

— dimensiunile și complexitatea întreprinderii cresc, în același timp dispar cu predilecție funcțiile de conducere de nivel mediu ;

— apare necesitatea specializării cadrelor beneficiarului în vederea unui dialog eficient cu specialiștii în informatică. Implicațiile acestui fenomen vizează fazele de selecționare, pregătire și perfecționare a personalului încadrat la întreprinderile miniere. Lucrurile nu sînt deloc simple, deoarece nu este vorba de o elementară recalificare și de renunțarea la sistemele de lucru obișnuite, ci de aplicarea unor noi metode, tehnici și procedee de conducere.

O recentă hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a conferit valențe deosebite problemei comprimării structurale. Studiile preliminare privind posibilitatea **comasării unor compartimente** din cadrul întreprinderilor noastre au confirmat, sub multiple forme, rezervele existente în această privință, de asemenea unele implicații, ca și necesitatea temeinicei pregătiri a acestui proces :

- există o reală necesitate de **apropiere a unor activități** socotite tradițional ca **„funcționale", de cele „de producție".** Așa, bunăoară, dispunem de un compartiment funcțional de investiții, dar și de un sector (secție) de execuție a lucrărilor cu forțe proprii. Distingem, de asemenea, un compartiment de protecția muncii și aeraj, pe lîngă un sector de aeraj. Îmbinarea organizatorică în aceste domenii — și în altele, desigur — este condiționată și de permisivitatea reglementărilor organizatorice în vigoare ;
- interacțiunea dintre informatică și structurile organizatorice implică **lărgirea funcționalității stațiilor de calcul,** care trebuie și pot să devină largi formațiuni de integrare și îmbinare atît pe verticală, cît și pe orizontală, transformîndu-se treptat în reale **unități de telematică ;**
- se poate obține o simplificare a structurilor reanalizînd natura unor activități și **regrupîndu-le după rolul lor comun** în buna funcționare a întreprinderii. Un compartiment de **„directivare și control"** ar putea grupa : planificarea, dezvoltarea, organizarea, domeniul juridic, C.T.C., C.F.I., poate și altele ;
- datorită promovării informaticii, dispare treptat granița dintre unele compartimente funcționale, cum ar fi financiarul și contabilitatea ;
- reorganizarea structurală poate să conducă, prin specializarea „managerială" pe care o impune, la **apariția de noi funcții,** la necesitatea unei retribuiri corelate cu responsabilitățile de conducere nou asumate.

Interdependența dintre structurile organizatorice și automatizarea conducerii devine din ce în ce mai evidentă. Aspectele legate de valorificarea posibilităților de raționalizare, ce rezultă de aici, sînt multiple și complexe. Noi ne-am propus doar să supunem atenției cîteva probleme care să ofere motive de reflecții și să permită un cît mai larg schimb de experiență.

Cornel BURLEC
directorul Întreprinderii miniere Aninoasa
Ludovic FEJES
directorul Centrului de calcul electronic Petroșani
Zoltan KIRALY
Combinatul minier Valea Jiului

STRATEGII DE DEZVOLTARE ÎN PROGNOZA TEHNOLOGICĂ

1 Se cunosc cele două moduri de abordare a unei prognoze. Primul se ocupă de investigarea direcțiilor în care se îndreaptă sistemul analizat ; se identifică deci o serie de obiective și se evaluează posibilitățile și/sau termenele de atingere a lor. Abordarea **exploratorie** — cum e denumită în mod curent — este apreciată mai ales în prognoza dezvoltării științei și tehnologiei. Unele metode actuale de prognoză, ca de exemplu metoda Delphi, s-au dovedit extrem de utile tocmai în cadrul unor astfel de explorări ale tehnologiei viitorului sub impactul progresului științific.

Abordarea **normativă** pleacă de la un număr de ținte prestabilite și pune accentul pe elaborarea variantelor de itinerarii posibile pentru atingerea lor. În realitate orice studiu de prognoză constituie o combinație, cu dozaj diferit, între ambele tipuri de abordări. În lucrările noastre consacrate dezvoltării industriei constructoare de mașini, tinde să devină preponderentă abordarea normativă, ceea ce permite integrarea lucrărilor de prognoză tehnologică în ansamblul elementelor de fundamentare a planurilor pe termen lung (a planurilor cincinale). Se pare însă că importanța acordată prognozei normative nu e specifică economiei planificate ; ea rezultă din recunoașterea rolului pe care prognoza tehnologică îl îndeplinește ca segment esențial al oricărei prognoze economice. Tot mai mult evoluția tehnologică este privită nu ca o problemă în sine, ci ca un factor de bază al progresului economic, social și cultural, strîns legat de spațiul geografic și uman la care se referă. Ceea ce înseamnă a recunoaște că pentru o anumită lucrare concretă de prognoză este mai puțin interesantă apariția mondială a unei străpungeri tehnologice, cît valorificarea respectivei străpungeri în spațiul geografic și uman considerat.

În acest context trebuie subliniată distincția între obiectivele politice și obiectivele strategice cuprinse în studiile de prognoză. **Obiectivele politice** sînt formulate sintetic și reprezintă opțiuni fundamentale ca, de exemplu, ritmurile de creștere a venitului național, structura economiei, repartizarea dezvoltării pe teritoriul național. Programul de dezvoltare a României în deceniul 1981—1990, aprobat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, reprezintă o sinteză a acestor obiective politice, care devin astfel țintele prognozelor de dezvoltare tehnologică pe ramuri și subramuri. În cadrul acestor studii accentul se pune pe selectarea și descrierea unui număr de **obiective strategice**, precum și pe identificarea măsurilor necesare pentru atingerea acestor obiective. Selecția țintelor strategice (direcții concrete de cercetare, indicatori de consumuri de materiale, energie și muncă, nivele de automatizare ș.a.) reprezintă primul pas în abordarea prognozelor tehnologice, care continuă cu analize comparative de efecte posibile și eforturi necesare. Prin **strategii de dezvoltare** înțelegem un sistem de cunoștințe, ordonate științific, avînd ca subiect conducerea activității de cercetare și inginerie tehnologică în vederea selecției și atingerii obiectivelor strategice stabilite.

2 O încercare de definire științifică a strategiilor de dezvoltare implică examenul unor **factori strategici**, a unor considerente care trebuie avute neapărat în vedere la elaborarea și selecția variantelor. **Abordarea globală**, sistemică, a domeniului reprezintă un astfel de factor. Concepția teoretică care stă la baza sistemului de studii de prognoză coordonat în țara noastră de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie se bazează pe definirea tehnologiei ca sistem, ca ansamblu structurat de procedee, echipamente de lucru și mijloace de conducere necesare desfășurării unui anumit proces de muncă. Acest mod de gîndire este singurul care poate scoate în evidență multimea aspectelor care condiționează și caracterizează desfășurarea procesului respectiv : mărimile de intrare și ieșire (materii prime, energie sub diverse forme, condiționări de proces pe de o parte, produsul și performanțele lui pe de alta), influența procesului asupra ambianței, integrarea omului în sistem. În ultimul timp examenul flexibilității sistemelor tehnologice a căpătat o importanță deosebită, sub aspectul capacității lor de adaptare la schimbările rapide care intervin în tehnologie sub impactul cuceririlor științifice. În compararea tehnologiilor posibile și în selecția celor previzibile comparația multicriterială trebuie să stea pe primul plan. Numai în acest fel vom crea condiții mai favorabile pentru a evita în viitor marile greșeli ale deceniilor trecute, în care absolutizarea unor criterii unice, ca de exemplu acela al beneficiului imediat, neglijarea unor limite ale resurselor de materii prime, a influențelor ecologice etc., au dus la adoptarea unor tehnologii dăunătoare, la crizele tehnologice din domeniul energiei și ecologiei, precum și la ignorarea unor programe de cercetare care ar fi putut pregăti soluții mai bune pentru ieri, azi și mîine.

Modul de **folosire a forțelor de cercetare și inginerie tehnologică** reprezintă un alt factor strategic de cea mai mare importanță. În condițiile creșterii accelerate a aportului muncii de concepție, a gîndirii și experimentului în procesele de dezvoltare, creștere caracteristică pentru actuala etapă a revoluției tehnologice, forțele de cercetare și inginerie reprezintă, în cele mai dese cazuri, un punct strangulat greu de înlăturat, ținînd seama de faptul că timpul de formare a cadrelor de specialitate nu se poate contracta. De aceea economia de forțe reprezintă o preocupare cu caracter strategic. Soluțiile de optimizare se caută în direcțiile concentrării forțelor și promovării transferului tehnologic. Aplicarea principiului strategic al **concentrării forțelor** de investigare a noului asupra problemelor majore, hotărîtoare pentru atingerea obiectivelor strategice stabilite, reprezintă una din sarcinile prioritare ale organismelor care dirijează activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică la nivel național, de ramură sau de grup industrial. În acest context apelul la ajutor tehnic din afară pentru țările în curs de dezvoltare nu poate fi neglijat.

Experiența țării noastre confirmă teza conform căreia principala pîrghie pentru desfășurarea în condiții cît mai bune a transferului tehnologic o constituie contribuția gîndirii tehnice proprii, a cărei pondere poate varia de la simpla selecție și adaptare a unei „tehnologii adecvate", pînă la procesele integrate care încep cu cercetarea de laborator. Succesele înregistrate în ultimul deceniu în unele sectoare ale industriei constructoare de mașini din România oferă numeroase exemple ale posibilităților de acces la tehnică avansată pornind de la o treaptă inferioară, tocmai prin concentrarea forțelor asupra unor probleme prioritare și prin îmbinarea rațională a eforturilor proprii cu preluarea de tehnologii din străinătate. Rezultatele au fost cu atît mai bune cu cît s-a format mai din timp potențialul propriu de cercetare și inginerie tehnologică de specialitate, capabil să realizeze nu numai adaptările necesare, ci și dezvoltarea domeniului respectiv, astfel încît ele să acopere într-o concepție sistemică, specifică țării noastre, o proporție din ce în ce mai mare a cerințelor dinamice ale economiei naționale.

Subliniind și în acest cadru poziția consecvent adoptată de România privind realizarea unui transfer tehnologic între țări eliberat de constrîngeri politice și monopoliste, ca un factor esențial pentru diminuarea treptată a prăpastiilor tehnologice actuale, insistăm, de asemenea, asupra necesității extinderii transferului tehnologic la întregul ciclu de cercetare — aplicare a unei tehnologii noi. Pentru ca un transfer de acest fel să permită efectiv unei țări în curs de dezvoltare să se apropie

și să se mențină aproape de nivelul tehnologic mondial este necesar ca odată cu transferul fabricației și al know-how-ului să se organizeze și cercetarea experimentală și ingineria necesară dezvoltării tehnologiei achiziționate și adaptării acesteia la cerințele pieții. Cu alte cuvinte este necesar **ca odată cu fabrica să se construiască și laboratorul, odată cu învățarea metodelor de fabricație să se învețe și modul de a le concepe.**

Rolul **factorului timp** în dezvoltarea tehnologică este bine cunoscut, cel puțin sub două aspecte : pe de-o parte al duratei transferului tehnologic de la cercetare la valorificare industrială, cu tendința marcată a scurtării ciclurilor ; pe de altă parte, al comportării în timp a produselor, sub aspectul garantării unei funcționări ireproșabile pe o anumită durată de timp. Este de evidențiat caracterul contradictoriu al acestor aspecte : de multe ori viața funcțională a unui produs e de același ordin de mărime cu viața lui „utilă" ; învechirea morală precede învechirea fizică ; produsul e scos din fabricație după un interval de timp comparabil cu durata unui test concludent de anduranță. Soluțiile posibile ale acestor dileme trebuie avute în vedere la elaborarea planurilor strategice. Le vom enunța pe scurt în cele ce urmează.

Concepția modulară se impune în primul rînd. În orice produs nou ponderea de noutate poate fi redusă la minimum adoptînd în structura ansamblului, cît mai multe componente cunoscute. **Crearea noului cu cît mai puține elemente de noutate** este cheia accelerării progresului tehnologic, în direcțiile sale avansate. Mașinile unelte, fabricile chimice, automobilul, televizorul, racheta spațială, sînt construite din module. Aceleași module, utilizate în combinații diferite, dau o infinitate de soluții posibile, nou fiind de fiecare dată numai modul de interconectare. Structurarea industriei constructoare de mașini în mod predominant ca producătoare de module tipizate, susceptibile de a fi fabricate în serii relativ mari, reprezintă o tendință de care orice prognoză tehnologică trebuie neapărat să țină seama.

Posibilitățile de **contractare a timpului** în laborator permit să se tragă în cîteva zile concluzii asupra comportării unui ansamblu într-o funcționare de lungă durată. Aplicarea acestei metode presupune desigur concepția și realizarea echipamentului de testare, stabilirea programului de solicitări și a echivalenței acestuia cu solicitările reale de exploatare, în același timp cu concepția și realizarea modelelor și prototipurilor de încercat. Contribuția tehnicii electronice de calcul și a gamei largi de traductoare disponibile, care acoperă practic toată gama de solicitări mecanice, termice, în regim static sau dinamic, stă la baza extinderii largi a testării în timp contractat

De altfel **tehnica modernă de calcul** tinde să influențeze în mod hotărîtor nu numai procesul de cercetare și inginerie însuși, ci și întregul ciclu de dezvoltare a tehnologiilor noi. Definirea numerică a formelor geometrice cu ajutorul calculatorului electronic și programarea parametrică fac trecerea la desenarea automată și, mai departe, la conducerea mașinilor unelte care execută prelucrarea pieselor într-o infinită varietate. Înlănțuirea proiectare asistată de calculator — fabricație asistată de calculator, pornită de la navă, automobil sau avion, devine tot mai mult un instrument tehnologic de fiecare zi, cu influențe incalculabile asupra vitezei de creație tehnologică.

3 Schițarea unor **modele strategice**, care să servească la elaborarea planurilor strategice concrete, trebuie să pornească de la criteriile adoptate pentru selecția obiectivelor strategice și de la importanța relativă acordată acestora. Într-adevăr în cadrul unei selecții bazată pe evaluarea pertinenței fiecărui obiectiv posibil în raport cu diferite criterii, nota atribuită pentru fiecare criteriu trebuie să fie afectată de un coeficient care să reprezinte importanța criteriului respectiv față de celelalte criterii considerate. Așa de exemplu atribuirea coeficientului de importanță 0,8 pentru criteriul beneficiului imediat față de 0,2 pentru criteriul perspectivelor de dezvoltare în viitor ar reprezenta o strategie „mioapă", în timp ce o inversare a acestor coeficiente ar defini o strategie „hipermetropă". În realitate o strategie anumită poate fi definită printr-un șir de coeficienți de importanță acordați criteriilor de selecție luați în considerare.

Din mulțimea de criterii care pot fi avute în vedere la elaborarea unei strategii de dezvoltare tehnologică ne vom referi numai la cîteva exemple. Criteriul consumurilor specifice de materii prime și energie tinde — pe bună dreptate — să elimine tehnologiile mari consumatoare de materiale și în special cele energo-intensive. Trebuie totuși să se țină seama că absolutizarea acestui criteriu ar putea conduce la rămîneri în urmă în dezvoltarea unor tehnologii strict necesare economiei naționale și care în final, să determine chiar consumuri suplimentare de materiale și energie. În unele cazuri nu ar trebui evitate nici acele dezvoltări tehnologice la care consumurile relativ mari de materiale și energie ar putea fi compensate prin disponibilitatea locală a materiilor prime, sau prin posibilitatea de adaptare a unor tehnologii foarte productive.

Un criteriu deosebit de interesant este acela al consumului specific de muncă de cercetare și inginerie. Se știe că în raport cu viteza de perimare a diferitelor tehnologii și cu conținutul lor științific, acest consum specific, exprimat de exemplu în dolari cheltuiți în cercetare pentru 1 000 dolari marfă vîndută, variază în limite foarte largi, de la 1 la 30 sau chiar mai mult. Opțiunea strategică pentru produse complexe, cu profunde implicații în cercetarea științifică, pare desigur atrăgătoare. Ea trebuie să implice o dezvoltare corespunzătoare a potențialului de concepție, precum și a unui înalt nivel profesional în sfera fabricației, care se confruntă cu producția de unicate și serii minime. Tehnologiile care conduc la fabricația în serie mare, de produse relativ simple, prezintă numeroase avantaje în ceea ce privește posibilitățile reale de însușire în timp scurt și de formare rapidă a forței de muncă specializate. O astfel de opțiune ar trebui desigur însoțită de adîncirea tipizării și unificării programelor de producție, de dezvoltare a structurilor modulare și a producției de componente.

Dincolo de criteriile care se referă la caracteristici intrinseci tehnologiilor supuse comparării, opțiunile strategice trebuie să aibă în vedere impactul acestora asupra ambiantei. Orice tehnologie are o anumită influență asupra omului, în primul rînd ca element component al sistemului. Progresul tehnic contemporan tinde să sporească ponderea muncii complexe, care solicită mai puțin forța fizică și mai mult capacitatea intelectuală a omului în timpul muncii. Există suficiente mijloace tehnice pentru a evita atît oboseala fizică, cît și suprasolicitarea operatorului în proces, prin automatizări flexibile și robotizare, ca și prin prelucrarea operațiilor de comparare de date și a anumitor decizii de către sistemele automate de conducere a proceselor. Din ce în ce mai mult contribuția umană se concentrează în sfera concepției sistemelor tehnologice și în deservirea acelor sisteme în care fabricația implică experimentare și optimizare „în proces". Sub acest aspect mijloacele tehnologiei moderne pot și trebuie să facă munca tot mai atractivă.

Perspectiva nu este la fel de optimistă în ceea ce privește impactul tehnologiei asupra omului și mediului ambiant. Cu siguranță că cercetările avînd ca țintă reducerea noxelor tehnologice ar trebui să capete un plus de prioritate fiind totodată de dorit ca nici o tehnologie nouă să nu fie acceptată dacă nu include toate procesele care să-i asigure neutralitatea în raport cu ambianța.

Dacă răspunderea pentru neajunsurile care privesc asigurarea nevoilor materiale ale dezvoltării umane sînt pe bună dreptate atribuite științei și tehnologiei, va veni nu peste mult momentul în care tehnologia va fi făcută responsabilă pentru modul în care vor fi satisfăcute și nevoile sale spirituale. Într-adevăr, tehnologia pătrunde tot mai mult în activitatea spirituală a omului și o condiționează. Nu este vorba numai de mass-media și de modul de transmitere a informațiilor de tot felul. Numeroase alte activități, ca de exemplu artele plastice, muzica, arta scenică, sportul și petrecerea timpului liber, sînt puternic influențate de procedeele și echipamentele tehnologice pe care civilizația le pune sau le va pune la dispoziția societății. Elaborarea unor modele strategice care să canalizeze aceste activități spre ceea ce este efectiv util dezvoltării corpului și minții, omului și omenirii, pare să se justifice pe deplin. Aceste modele ar trebui să promoveze în primul rînd sănătatea, prin stimularea activității fizice, văzută ca o condiție de bază a capacității de concentrare intelectuală. După cum ar trebui să acorde preferință mijloacelor permițînd accesul masei mari de oameni la valorile de vîrf ale creației artistice ca și la plăcerile naturii nealterate.

Ion CRIȘAN

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Criza sistemului capitalist: geneza dezbaterilor actuale (I)

ȚINÎND seama de intensitatea dezbaterilor și diversitatea punctelor de vedere exprimate pe această temă, am considerat nimerit să sistematizez în cadrul acestei rubrici unele considerații pe care am avut ocazia să le exprim cu prilejul unor dezbateri și expuneri, și pe care, într-o formă dezvoltată, le-am inclus într-un studiu elaborat în colaborare, ce urmează să apară într-un volum la Editura politică. Vom urmări tema în special sub raportul legăturii dintre crizele economice și criza de sistem, care chiar dacă e departe de a cuprinde întreg subiectul, se situează în miezul lui, în punctul care a generat formularea inițială a conceptului și care ulterior a marcat și marchează linia magistrală a confruntărilor și încercărilor de „aducere la zi" a noțiunii. În această ordine de idei dorim să subliniem că, împărtășind opiniile după care nu trebuie să fim tributari unei viziuni îngust „economiciste" în explicarea crizei sistemului capitalist, apreciem, totodată, că eforturile de a pune în evidență mecanismele crizei în celelalte subsisteme ale societății burgheze capătă consistență și un plus de valoare doar atunci cînd sînt puse în legătură cu procesele contradictorii din subsistemul economic propriu-zis, în care, pe de o parte, se concretizează marile atuuri de care dispun țările capitaliste dezvoltate, dar, pe de altă parte, se află și izvorul cel mai adînc al contradicțiilor ce se manifestă în mod spectaculos la suprafața orînduirii burgheze în cele mai diferite sfere ale vieții sociale.

Supralicitat în terminologia marxistă o îndelungată perioadă, ridiculizat în gîndirea burgheză, dar „integrat" de aceasta ulterior, conceptul de criză a unui sistem, cu aplicație specială la capitalism, este actualmente pe cît de larg vehiculat pe atît de intens controversat. Moștenirii istorice asociate noțiunii — fie ca urmare a confruntării dintre marxiști și ideologi burghezi, fie ca urmare a unor poziții mecanicist-dogmatice, — i s-au adăugat dispute ideologice contemporane. Așa se explică faptul că în spatele utilizării aceleiași noțiuni — criza sistemului capitalist — se află interpretări și concepții adeseori diametral opuse.

În virtutea unei logici interne, proprie științelor sociale, orice concept exprimă realități care în decursul timpului suferă mutații profunde ; rămînînd același ca denumire, conceptul își modifică locul în sistemul categorial căruia-i este integrat, putînd să-și lărgească sau să-și îngusteze sfera de cuprindere, să-și „subordoneze" alte concepte, sau, dimpotrivă, să devină „subordonat" față de concepte noi sau plasate periferic anterior în sistemele categoriale respective.

Dacă necesitatea sau inevitabilitatea înlăturării capitalismului au fost prezente și în teorii sociale premergătoare, Marx și Engels au demonstrat pentru prima dată că „transformarea" capitalismului în socialism — în ultimă instanță — se produce în virtutea legilor dezvoltării **economice,** a succesiunii orînduirilor sociale în general. Lenin scria : „Marxismul a arătat drumul cercetării atotcuprinzătoare și universale a procesului nașterii, dezvoltării și decăderii formațiilor economice ale societății, îmbrățișînd **totalitatea** tendințelor contradictorii, reducîndu-le pe acestea la condițiile de existență și de producție precis determinabile ale societății... arătînd că **rădăcinile** tuturor ideilor și ale tuturor tendințelor felurite, fără excepție, sălășluiesc în starea forțelor materiale de producție".[1])

Așa se explică de ce depășirea capitalismului a fost de la început legată în gîndirea marxistă de problema crizelor economice. Încă din „Manifest" Marx și Engels subliniau că repetabilitatea crizelor economice de supraproducție pune sub semnul întrebării existența întregii societăți burgheze, iar depășirea capitalistă a acestor crize se face cu prețul pregătirii unor crize **multilaterale** și mai acute. Volumul I din „Capitalul" tratează pe larg tendința istorică a acumulării capitaliste. În postfața la ediția a II-a a ediției germane a volumului întîi, scrisă în 1873, adică atunci cînd se profila prima criză structurală a capitalismului industrial,

FIȘE

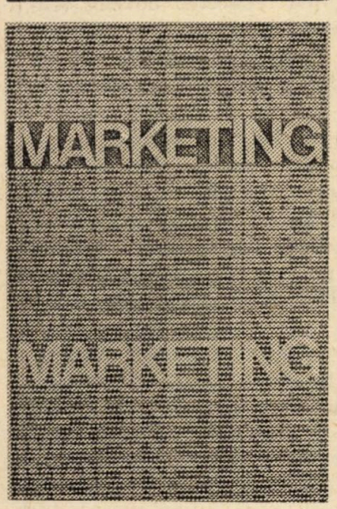

● *Răspunzînd unor cerințe ce decurg din însuși statutul său de manual universitar, recentul volum publicat la* Editura Didactică și Pedagogică *sub titlul* „Marketing" *(autori:* C. Florescu *— care asigură coordonarea lucrării —,* Al. Zamfir, I. Cătoiu, N. Al. Pop, D. Patriche, V. Danciu, V. Olteanu, V. Balaure, R. Emilian, G. Stănciulescu) *abordează problematica circumscrisă domeniului în manieră analitică. În capitole distincte de carte sînt analizate aspecte precum domeniul de acțiune al marketingului, categoria de consum, conceptul de piață, metodologia studiilor de marketing, politicile în domeniul pieței, elementele conducerii activității de marketing etc.*

Așa cum se subliniază și în prefața cărții, autorii s-au străduit să integreze toate elementele de detaliu în problematica de ansamblu a dezvoltării economiei naționale, să imprime volumului și un caracter de studiu. În această optică, o sarcină deosebit de importantă a fost aceea a determinării modalităților cele mai eficiente de aplicare a conceptelor și practicilor de marketing — disciplină care, precum se știe, a luat naștere în economia capitalistă — la condițiile concrete ale țării noastre. Experiența acumulată în alte state a fost considerată doar ca un punct de plecare, eforturile autorilor îndreptîndu-se cu prioritate spre integrarea firească și eficace a aparatului conceptual și metodologic propriu acestei discipline în sistemul de noțiuni, în activitatea curentă de conducere a întreprinderilor românești.

Premise ale sporirii eficienței în sectorul minier

● *Problema contracarării tendințelor negative care se manifestă în procesul modificării structurii bazei de materii prime a economiei constituie tema articolului* Ekonomiceskie uslovia racionalnogo ispolzovania i ohrani nedr *(Condițiile economice ale utilizării rațională și protejării resurselor subsolului), publicat în revista* „Planovoie hozeaistvo" *(nr. 7/1981), sub semnătura lui* A. Bibocikin *și* A. Petrenko. *În acest sens — opinează autorii — un rol esențial în perfecționarea mecanismului economic de utilizare rațională a resurselor subsolului, precum și în întărirea caracterului intensiv al activității complexului minier îl joacă: evaluarea complexă (geologico-economică), științific fundamentată, a zăcămintelor de minerale utile; elaborarea și aplicarea tehnologiilor avansate de extragere a minereurilor și de prelucrare complexă a materiilor prime minerale; perfecționarea sistemului prețurilor și accentuarea rolului său stimulativ pentru folosirea rațională a materiilor prime minerale și reducerea costurilor producției. În concepția autorilor studiului menționat, criteriul sintetic de apreciere a exploatării raționale a resurselor îl constituie eficiența utilizării investițiilor capitale alocate pentru valorificarea zăcămintelor respective, precum și importanța pe care o prezintă pentru economia națională zăcămintele prospectate.*

Dezbatere

● *În zilele de 29—30 septembrie 1981 urmează să aibă loc la sediul Institutului Central de Cercetări Economice o dezbatere cu tema:* „Stadiul dezvoltării economice a României socialiste și perspectivele sale în contextul evoluției lumii contemporane". *Abordînd o problematică de o mare actualitate și diversitate, programul include dezbaterea unor teme de un interes major cum ar fi: evoluția și stadiul actual al structurii industriei din România, comparativ cu alte țări; nivelul actual al dezvoltării economiei României comparativ cu alte țări; contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei românești, comparativ cu aportul ramurii respective în alte țări; evoluția și nivelul produc-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

K. Marx vorbește despre criza generală care se apropia, de „întinderea teritoriului ce va cuprinde, precum și... intensitatea efectelor sale".[2])

După „Manifestul Partidului Comunist" și volumul prim din „Capitalul" cu postfața scrisă de Marx în 1873, este important să se rețină teza formulată de Engels în 1886 : „Ciclul decenal de stagnare, prosperitate, supraproducție și criză, care din 1825 pînă în 1867 revenea mereu, pare, ce-i drept, terminat ; dar numai pentru a ne lăsa în mlaștina desperată a unei depresiuni permanente și cronice. Mult așteptata perioadă de prosperitate nu vrea să se arate ; ori de cîte ori ni se pare că vedem simptomele care o prevestesc, ele se volatilizează din nou". Și mai departe : „Dezvoltarea sistemului industrial al Angliei... s-a oprit. **Liberul schimb și-a epuizat resursele ;** însuși Manchesterul se îndoiește de eficacitatea acestui sistem economic, pe care înainte îl considera literă de evanghelie".[3])

Această teză dovedește prioritatea lui Engels în istoria gîndirii economice în sesizarea crizelor structurale ale capitalismului și ciclului „secular" în care acestea se includ ca faze descendente ; ea ne arată, totodată, că Engels a desprins două din cele mai generale caracteristici ale unor asemenea crize structurale : încetinirea de durată a ritmului creșterii și epuizarea resurselor unui anumit tip de reproducție.[4])

Pe de altă parte, tocmai în această formulare a lui Engels își are unul din izvoare orientarea „stagnaționistă" instaurată ulterior în economia politică marxistă, neglijîndu-se „punerile în gardă", expres formulate de Engels în unele scrisori din ultimii ani ai vieții, împotriva unei interpretări economicist-vulgare a socialismului științific.

Apariția volumului doi din Capitalul a generat o vie dispută în problema raportului dintre crizele economice și procesul revoluționar ; Hilferding afirma că e bine că acest volum se citește mai puțin deoarece din schemele reproducției s-ar putea deduce veșnicia capitalismului ; Rosa Luxemburg, din aceleași scheme, ajungea la concluzia inevitabilității prăbușirii automate a capitalismului, în timp ce V.I. Lenin, distanțîndu-se net de ambele interpretări, dezvolta problematica crizelor economice în contextul elaborării teoriei imperialismului și a revoluției socialiste, definind criza generală a capitalismului ca epocă a înlocuirii revoluționare a capitalismului cu socialismul.

Pînă la începutul secolului nostru, în luptă cu concepția marxistă asupra istoriei, ideologia burgheză a pus un accent deosebit pe aspectele culturale ale crizei, aspectele economice fiind estompate. Criza societății capitaliste „era prezentată mai mult ca o maladie a valorilor culturale, nu și ca o criză a economiei",[5]) în timp ce în gîndirea economică burgheză dominau teoriile autoreglării automate a reproducției, crizele fiind privite ca accidente.

Tocmai împrejurarea că crizele economice caracteristice capitalismului au fost tratate cu o puternică încărcătură ideologică a alimentat, pe de o parte, tendința de a absolutiza limita pe care ele o reprezintă în dezvoltarea capitalismului, în gîndirea marxistă încetățenindu-se tradiția de a scurta termenele de supraviețuire a acestei societăți ; pe de altă parte s-a încetățenit și tendința economiștilor burghezi de a înfrumuseța perspectiva economiei.

T. POSTOLACHE

---

[1]) V.I. Lenin, articolul „Karl Marx", în : **Capitalul,** vol. 1, București, Editura politică, 1960, p. 20

[2]) K. Marx, **Capitalul,** vol. I, ed. cit. p. 54

[3]) Fr. Engels, prefața la ediția engleză, în : **Capitalul,** vol. I, ed. cit., p. 64. Asupra acestei idei Engels revine și în alte scrieri

[4]) Și dacă acest lucru nu a fost reținut mult timp nici de către economiștii marxiști — să nu mai vorbim de cei burghezi — Schumpeter, cu toate că în ansamblu este de o duritate ieșită din limitele științei, în ce privește aprecierea aportului lui Engels în domeniul ideilor economice, este primul care, după ce menționează că în teoria ciclurilor „decenale" Marx l-a anticipat pe Jouglar, scrie : „Engels a mers mai departe... Numeroase din notele sale relative la al treilea volum al Capitalului relevă că el intuia existența oscilațiilor de lungă durată «ultraciclurile»". Și conchide : „...Nu ar fi interzis de a susține că **Engels a anticipat într-o anumită măsură teoria ciclurilor lungi formulată de Kondratieff"** (J. Schumpeter, **Socialisme, capitalisme et democratie,** Payot, Paris, 1954, p. 113). Vom arăta cu un alt prilej că Engels a fost, la rîndul său, precedat de Marx și în problema ciclurilor lungi, fapt trecut cu vederea în literatura economică

[5]) Vezi „Era socialistă", 3/1981, p. 24, Intervenția lui Dumitru Ghișe în dezbaterea asupra crizei sistemului capitalist

tivității muncii din România comparativ cu alte țări; evoluția nivelul și structura serviciilor; evoluția și nivelul eficienței fondurilor de producție din România comparativ cu alte țări; evoluția locului României în circuitul economic mondial; problemele trecerii României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Ocuparea forței de muncă

● *Una dintre componentele de bază ale așa-numitului „sistem de nevoi fundamentale" constituindu-l dreptul la muncă, numeroși specialiști în studierea viitorului au căutat să elaboreze scenarii globale care să permită cunoașterea corelațiilor macro și mondoeconomice impuse de asigurarea satisfacerii acestei cerințe esențiale, într-o perspectivă temporală de cîteva decenii, la nivelul întregii populații a planetei. Din punct de vedere metodologic – precizează* Michael Hopkins, Rolph van der Hoeven și Jean Petit *în studiul* „Les scénarios du developpement international et l'emploi" *publicat în numărul din aprilie–iunie a.c. al revistei* Travail et Société *– asigurarea deplinei ocupări a forței de muncă (la nivelul anului 2000 aceasta presupunînd crearea a 910 milioane de noi locuri de muncă), ar comporta două aspecte: a) unul cantitativ – asigurarea de locuri de muncă permanente pentru populația activă care actualmente se află în situația unui șomaj total sau parțial, precum și crearea de noi locuri de muncă pentru noile generații; b) un aspect calitativ care se referă la crearea de locuri de muncă capabile să stimuleze creativitatea și, corespunzător, mai bine remunerate Pentru a conferi valoare practică acestui elaborat teoretic, opinează autorii, se cer soluționate numeroase alte probleme de natură economică atît pe plan intern cît și extern, cum ar fi asigurarea mijloacelor financiare pentru noi investiții productive (deci crearea de noi locuri de muncă), deopotrivă cu dezvoltarea acelor sectoare în care există o cerere efectivă de produse pe piață. Or, în condițiile prezente, rezolvarea acestor ecuații ale modelului ocupării totale a forței de muncă este stînjenită de actuala ordine economică mondială, în cadrul căreia țările în curs de dezvoltare sînt net dezavantajate.*

● *Volumul important de informații utilizate (atît statistici naționale cît și lucrări realizate de forumuri internaționale) a permis autorului volumului* „Finanțele publice – teorie și practică" *publicat de curînd de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ,* Iulian Văcărel, *să evite cantonarea într-un plan strict tehnicist și să se implice în analiza fenomenelor de anvergură proprii economiei mondiale în perioada postbelică. Pornind de la ideea potrivit căreia studiul mecanismelor financiare permite înțelegerea unor aspecte de mare subtiliate ale dezvoltării economice, autorul a urmărit ca, deopotrivă cu expunerea detaliată a sistemului și categoriilor financiare aflate în uz, a instituțiilor internaționale și a practicilor acestora, să redea și opiniile unor economiști de prestigiu, specialiști în problemele respective. Analizele prezentate pe parcursul lucrării au pus în evidență, ca fenomen caracteristic economiei mondiale în perioada postbelică, creșterea ponderii mecanismelor financiare în influențarea procesului reproducției sociale. Totodată, ca o concluzie de nivel teoretic a cărții, autorul susține ideea că evoluția finanțelor, oglindind mutațiile ce au survenit în raportul de forțe pe plan mondial (la nivelul sistemului capitalist) evidențiază accentuarea și nuanțarea trăsăturilor caracteristice capitalismului monopolist de stat.*

FIȘE

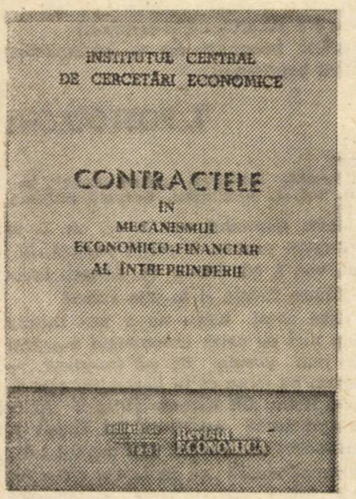

RELAȚIILE CONTRACTUALE ÎN SISTEMUL DE ACTIVITĂȚI AL ÎNTREPRINDERII

APLICAREA în practica economică, cu efectele scontate, a principiilor noului mecanism economico-financiar, a impus și impune în continuare un amplu proces de perfecționare desfășurat în numeroase sectoare ale vieții social-economice. Un domeniu de bază în care acționează direct noua concepție despre obiectivele și sistemul de funcționare a mecanismului economic — deopotrivă la nivelul complexului economic național și la nivelul de întreprindere —, îl constituie cadrul juridic ce conturează aria, modalitățile concrete de desfășurare a activității economice. În această direcție, ultimii ani au consemnat apariția a numeroase acte normative de maximă importanță, proiectate într-un sistem unitar.

Totodată, asigurarea unui deplin echilibru — în toate domeniile și la diferite niveluri ierarhice —, între actele normative ce vizează aplicarea noului mecanism a impus rezolvarea a numeroase probleme de drept economic. Între acestea și definirea conceptului de contract economic, a rolului său în sistemul de constituire și funcționare al mecanismului economic — aspecte de a căror elucidare se ocupă Alexandru Deteșan și Radu Demetrescu într-un volum publicat recent sub egida Institutului Central de cercetări economice *).

*) Al. Deteșan, Radu Demetrescu, „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii", lucrare editată de „Revista economică", București, 1981, 334 pag.

Autorii cărții au pornit de la ideea de bază potrivit căreia perfecționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii nu se poate înfăptui decît prin asigurarea unei perfecte sincronizări a tuturor pîrghiilor din care el este format, decît prin îmbinarea, într-o desăvîrșită articulație, a tuturor ansamblurilor, subansamblurilor, mijloacelor care îi determină existența. În aceste condiții, cadrul juridic — care constituie însăși armătura noului mecanism economico-financiar — trebuie să-și dovedească suplețea, capacitatea de a se adapta noilor forme pe care activitatea de zi cu zi a întreprinderii le impune și, în același timp, capacitatea de a stimula noi direcții de perfecționare, chiar de a le anticipa. Totodată s-a ținut seama că supradimensionarea rolului prevederilor normative poate duce la o anumită rigiditate, un imobilism ce ar deveni o frînă în buna funcționare a mecanismului economico-financiar.

Pe parcursul lucrării o atenție aparte s-a acordat raporturilor ce se stabilesc între plan, ca o componentă majoră, centrală a întregului mecanism economico-financiar al întreprinderii, și sistemul contractelor economice. Deoarece, subliniază autorii, contractul constituie nu o simplă înțelegere bi sau multilaterală între anumiți subiecți economici ci un element de bază, mijlocul principal de sesizare, și exprimare concretă a nevoii sociale, a finalității sociale a activității fiecărei întreprinderi ca atare, succesul cu care se aplică noul mecanism poate fi comensurat prin măsura în care elaborarea planurilor economice se realizează pe baza unor contracte economice ferme, valide, realiste.

Totodată, avîndu-se în vedere natura tot mai complexă a activității economice, efectele conjuncturii externe, imperativul ce se pune în fața întreprinderilor de a se adapta rapid la cerințele beneficiarilor interni și externi formele de contract trebuie să se dovedească suple, operative, permeabile unor adaptări impuse de cerințele partenerilor contractanți, cît și în interesul economiei naționale. În acest sens, pornindu-se de la faptul că, practic, forma de contract economic a fost generalizată la toate domeniile de activitate ale întreprinderii, inclusiv la cea de comerț exterior, în lucrare a fost supusă analizei întreaga diversitate a tipurilor de contracte economice pe care le încheie o întreprindere socialistă de stat cu privire la producția și circulația mărfurilor : contractele de aprovizionare tehnico-materiale cu produse indigene și din import ; contractele de desfacere pe cele trei fluxuri — consumul industrial, consumul pentru fondul pieței și export ; contractele privind circulația produselor — fapt care, a implicat în mod necesar lărgirea sferei de investigație și la activitatea din domeniul transporturilor feroviare și rutiere de mărfuri.

Avînd în vedere că autogestiunea economico-financiară a întreprinderii este de neconceput fără un flux continuu de intrări și ieșiri de mijloace bănești, care, în ultimă instanță constituie temeiul de alimentare permanentă a celorlalte mijloace circulante (materii prime, materiale, necesare desfășurării procesului de producție etc.), în care au fost abordate problemele principale referitoare la completarea mijloacelor circulante proprii prin credite bancare, precum și la tehnica economico-financiară a evidențierii acestor mijloace — conturile bancare. Această preocupare a impus o analiză mai detaliată a mecanismului decontărilor în cadrul raporturilor economico-financiare născute din contractele de livrare, export, transport etc.

Literatura economico-juridică, în general, a considerat cu prioritate contractul economic ca un instrument în sine — atribuindu-i o funcție pur juridică ; sînt relevante în mai mică măsură opiniile potrivit cărora contractul economic constituie un segment, o pîrghie esențială în ansamblul mecanismului economiei naționale. Tocmai pentru a evita această limitare artificială — și dăunătoare — a ariei de investigare a rolului contractului economic, în cartea în discuție analiza a fost desfășurată prin prisma legăturilor multiple ale contractului, a strînselor și indestructibilelor sale relații cu toate celelalte instrumente al căror angrenaj constituie, în fapt, mecanismul economico-financiar al întreprinderii.

Lucrarea este meritorie prin caracterul său sintetic și cuprinzător și în același timp prezintă interes practic aplicativ pentru lucrătorii din industrie, transporturi, comerț. Valențele lucrative și instructive ale lucrării sînt amplificate de bogatul material ilustrativ desprins din experiența multor unități economice. Autorii au sintetizat din practica organelor de arbitraj din perioada 1975—1980 aproximativ 400 de cazuri particulare concludente, pe care le-au prezentat în dorința de a sprijini activitatea compartimentelor comerciale și a oficiilor juridice din întreprinderi în efortul acestora de soluționare a problemelor referitoare la normele de conduită și disciplina contractuală. Prin forța exemplului, s-a urmărit să se pună la dispoziția tuturor celor interesați un îndreptar de practică arbitrală cu evidențierea situațiilor ce pot fi întîlnite mai frecvent în activitățile legate de nașterea, derularea și stingerea raporturilor contractuale.

dr. Eduard BIBIRI

SISTEMUL DOBÎNZILOR EXAGERATE, PRACTICĂ A EXPLOATĂRII NEOCOLONIALISTE

ÎN ULTIMUL TIMP, relațiile economice internaționale sînt confruntate cu o nouă dificultate majoră, cu efecte negative asupra tuturor țărilor, dar cu efecte deosebit de grave în special asupra țărilor în curs de dezvoltare : **creșterea la niveluri record a dobînzilor pe piețele de capital, scumpirea considerabilă a creditului acordat de instituțiile specializate, publice sau private.** Declanșată inițial în 1978—1979 și reluată cu și mai multă putere din a doua parte a anului 1980, escalada continuă a ratei dobînzilor s-a suprapus peste celelalte fenomene negative care perturbă în prezent economia mondială — criza energetică, inflația, dezechilibrele plăților internaționale, fluctuațiile cursurilor de schimb, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare — agravîndu-le și făcînd tot mai dificilă sarcina lichidării subdezvoltării în care se află încă două treimi din populația globului. Politica dobînzilor înalte — **practică neocolonialistă prin care țările capitaliste cele mai dezvoltate urmăresc perpetuarea exploatării celor mai puțin avansate, acumularea de noi bogății pe spinarea lor** — constituie unul din factorii principali care nu numai că împiedică lichidarea subdezvoltării, dar și contribuie considerabil la agravarea ei.

O politică deliberată

ANALIZA situației actuale pornește de la mecanismul dobînzilor din economia capitalistă. Rata dobînzilor pe piețele de capital occidentale are, în timp, după cum se știe, o evoluție ciclică, urmînd tendința conjuncturii economice din aceste țări. În perioadele de avînt conjunctural, rata dobînzii, la început relativ scăzută, se majorează treptat ca urmare a sporirii cererii de credite. Intervenția statului în economia de piață completează acest ciclu : oficialitățile bancar-financiare din țările capitaliste manevrează nivelul dobînzilor în scopul influențării, într-un sens sau altul, a climatului conjunctural. Astfel, în perioadele de recesiune, se reduc — de regulă — taxa oficială a scontului și alte „dobînzi-cheie", declanșîndu-se o mișcare descendentă generală a dobînzilor, în scopul relansării activității economice.

În realitate, mecanismul dobînzilor este mult mai complicat, datorită diversității de operațiuni de creditare care au loc într-o economie modernă. De aici, o diversitate de rate ale dobînzilor și diferențe, de mai mare sau mai mică amploare, ale nivelului lor, în funcție de tipul de credit, piața națională sau internațională pe care este negociat, instituția care îl acordă etc.

Două mari categorii de credite pot fi distinse : pe termen scurt (pînă la 1 an de zile) și pe termen mediu și lung (peste 1 an). În timp ce ratele dobînzilor la creditele pe termen scurt sînt foarte sensibile la climatul conjunctural, înregistrînd fluctuații importante în funcție de evoluția activității economice și politica guvernamentală, ratele dobînzilor la creditele pe termen mediu și lung sînt mai stabile.

În ciuda acestei diversități, evoluția generală a dobînzilor se înscrie pe curbe apropiate, așa cum se poate remarca și din graficul alăturat. Semnificativă este evoluția ratei dobînzilor pe termen scurt, deoarece ea constituie baza de stabilire a ratei dobînzilor pe termen lung și reflectă majoritatea factorilor de influență, între care rolul central îl joacă politica monetară oficială. În acest sens, datele statistice din graficul alăturat — preluat din raportul pe anul 1981 al F.M.I. — atestă că, pe fundalul unor oscilații sensibile de la lună la lună, **tendința generală a ratei dobînzilor la creditele pe termen scurt a fost ascendentă în toate țările occidentale** și în mod deosebit în S.U.A., Canada Italia și Marea Britanie, ceea ce **demonstrează în mod elocvent că este vorba de o politică deliberată, folosită ca mijloc de exploatare necolonialistă a țărilor în curs de dezvoltare.** Avînd în vedere diversitatea de credite pe care am menționat-o, raportul F.M.I., a ilustrat tendința dobînzilor la un anumit tip de credit (bilete la ordin scadente pe trei luni, negociabile pe piețele monetare naționale). **La alte categorii de credite pe termen scurt, ratele dobînzilor au atins niveluri și mai înalte.** În S.U.A., rata dobînzii la împrumuturile preferențiale (creditele curente pe termen scurt acordate de băncile comerciale americane clienților cu bonitate certă), a atins în

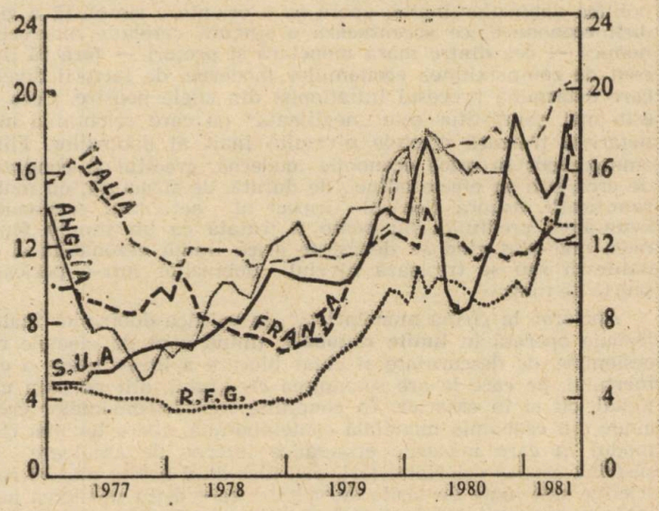

Evoluția ratei dobînzilor la creditele pe termen scurt în cîteva din principalele țări occidentale

această vară 22-23%. Este evident că dacă unui client cu bonitate certă (adică unei firme de a cărei soliditate financiară nu se îndoiește nimeni — de exemplu General Motors) i se percepe o rată a dobînzii de 23%, rata dobînzii cerută la creditele acordate unui client cu situația financiară mai precară poate atinge ușor 25-30%.

Factor de agravare a contradicțiilor din economia mondială

ASEMENEA NIVELURI ale dobînzilor constituie recorduri absolute pentru multe țări occidentale. De asemenea, rapiditatea cu care a avut loc escalada dobînzilor are puține precedente în istoria economică modernă (în S.U.A., numai în semestrul II 1980 s-a înregistrat o creștere de aproape 10 procente a ratei dobînzilor pe termen scurt). Cum pot fi explicate aceste fenomene ?

Fără a avea pretenția de a da explicații definitive și complete, o primă cauză a nivelului record al dobînzilor trebuie căutată în multiplele aspecte ale crizei, de natură socială, economică și politică, care frămîntă țările capitaliste. O atenție aparte se cuvine să acordăm inflației, această „maladie incurabilă" a capitalismului contemporan. Agravarea inflației și mai ales permanentizarea ei au adus cu sine creșterea ratei nominale a dobînzilor, întrucît orice creditor urmărește ca dobînda să-i acopere erodarea inflaționistă a puterii de cumpărare a banilor.

În al doilea rînd, nivelul înalt al dobînzilor se explică prin adîncirea contradicțiilor inter-occidentale, prin adevăratul „război al dobînzilor" în care s-au antrenat țările capitaliste dezvoltate. Reuniunea O.C.E.D. din iunie a.c. și întîlnirea șefilor de stat și de guvern din principalele țări occidentale de la Ottawa, din iulie a.c., au demonstrat cu prisosință acest lucru. Lovite direct în interesele naționale de politica monetară restrictivă a S.U.A. — care a generat creșterea dobînzilor în această țară, mișcarea capitalurilor spre piața americană și creșterea substanțială a cursului dolarului — țările vest-europene au procedat la rîndul lor la majorarea dobînzilor interne, pentru a proteja monedele naționale și a evita scumpirea importurilor lor. Din mult disputata dilemă inflație-șomaj, din confruntările retorice asupra obiectivelor politicii economice a țărilor occidentale, nu a rezultat pînă acum decît o generalizare și permanentizare a nivelului record al dobînzilor, care provoacă prejudicii tuturor țărilor, dar mai ales țărilor în curs de dezvoltare, aduse în situația de a recurge la noi credite pentru a putea achita ratele scadente la împrumuturile mai vechi, cu prețul sporirii datoriei lor externe. Nu întîmplător **sarcina anuală de rambursare a datoriei externe a ajuns să reprezinte un sfert din valoarea veniturilor obținute din exporturi de țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol.**

În sfîrșit, una din cauzele fundamentale ale nivelului record al dobînzilor rezidă în orientarea spre monetarism a politicii economice în mai multe țări occidentale, în mod deosebit în S.U.A. și Marea Britanie. **Creșterea rapidă, bruscă a ratei dobînzilor rezultă, în consecință, dintr-o politică deliberată,** bazată pe credința că o asemenea terapie ar avea darul să lecuiască economia occidentală de inflație.

Așa cum s-a definit pînă în prezent, politica monetaristă, politica dobînzilor înalte, apare ca o orientare simplistă a gîndirii economice, ce accentuează o singură corelație macroeconomică — cea dintre masa monetară și prețuri — fără să țină cont de complexitatea economiilor moderne, de factorii diverși care determină procesul inflaționist din zilele noastre. Ceea ce este mai neliniștitor este „neglijența" cu care orientarea monetaristă tratează efectele nivelului înalt al dobînzilor. Fiind omniprezent în orice economie modernă, creditul și condițiile de creditare au efecte adînci, de durată, de structură, cu multe ramificații, asupra fiecărui aspect al activității economice. Scumpirea creditului nu poate fi tratată ca un simplu fenomen, mai ales cînd se depășește orice limită rezonabilă și se dublează sau se triplează nivelul dobînzilor într-o perioadă scurtă de timp.

Apelarea la „frîna monetaristă", la politica dobînzilor înalte, trebuie operată în **limite raționale,** ținînd cont de efectele recesioniste, de descurajare și chiar blocare a investițiilor, a comerțului, pe care le are scumpirea creditului, atît pe plan național, cît și în exterior. În condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială contemporană, apare tot mai clar modul în care măsurile economice interne de amploare se răsfrîng asupra celorlalte țări, mai ales dacă aceste măsuri restrictive sînt luate de țările dezvoltate, care dețin ponderea majoră în comerțul internațional. Politica monetară restrictivă, a dobînzilor înalte din S.U.A., războiul interoccidental al dobînzilor devin, astfel, fenomene globale, cu efecte asupra tuturor țărilor. Iar efectele globale implică responsabilități globale.

Impact negativ generalizat

EFECTELE nefavorabile ale nivelului înalt al dobînzilor se resimt în toate țările, mari sau mici, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, în toate domeniile comerțului internațional și ale economiei mondiale.

Așa cum menționează raportul pe 1981 al GATT, volumul comerțului internațional a crescut cu numai 1,5% în 1980 și ar putea să scadă în acest an, datorită prelungirii recesiunii din țările occidentale, aceasta din urmă fiind o cauză directă a nivelului înalt al dobînzilor. Creșterea cu 20% a valorii comerțului internațional în 1980 nu este semnificativă, așa cum subliniază experții GATT, întrucît ea cuprinde majorarea inflaționistă a prețurilor și fluctuațiile cursurilor valutare. Dincolo de creșterea valorică, evoluția reală a volumului comerțului internațional denotă o cvasistagnare, iar aceasta poate fi atribuită, direct și indirect, nivelului înalt al dobînzilor.

Participarea la schimburile economice internaționale este condiționată de climatul conjunctural din țara exportatoare și cea importatoare, precum și de condițiile de finanțare a comerțului. Principalele piețe de desfacere occidentale cunosc o cerere slabă, ca urmare a prelungirii recesiunii, a stagnării investițiilor, a restrîngerii volumului afacerilor determinată de scumpetea creditului. În același timp, finanțarea comerțului internațional trece prin momente dificile, operațiunile de export-import, de stocare a mărfurilor etc., fiind greu de rentabilizat în condițiile unor dobînzi al căror nivel se situează, de regulă, la 15-20%. De asemenea, comerțul internațional a fost afectat de oscilațiile valorice ale cursului dolarului (principala monedă internațională de decontare), de creșterea și descreșterea bruscă a cursului acestei monede sub influența oscilațiilor similare ale ratei dobînzilor în S.U.A.

Pe piețele internaționale de capital, nivelul dobînzilor s-a majorat în pas cu cel de pe piețele de capital din principalele țări occidentale. Astfel, pe piața eurodolarilor — una din sursele importante de finanțare a comerțului internațional — nivelul dobînzilor a urmat pe cel din S.U.A., atingînd 20-23% și devenind prohibitiv pentru mulți participanți la fluxurile economice mondiale. Deoarece instituțiile financiare publice — naționale sau internaționale — atrag la rîndul lor resurse de pe piețele de capital, s-a înregistrat o majorare a ratei dobînzilor și la creditele pe termen lung acordate de acestea. Astfel, Banca Mondială a decis recent majorarea de la 10,6% la 11,6% a ratei dobînzilor percepute la creditele acordate de această instituție în scopul realizării unor proiecte de dezvoltare.

Confruntate cu asemenea condiții tot mai oneroase de creditare, toate țările sînt nevoite să procedeze la reorientări în strategia dezvoltării economice. Este semnificativ faptul că și multe țări puternic dezvoltate, avînd o situație economico-financiară solidă, resimt din plin scumpetea creditului. Politica de combatere a șomajului inițiată de noul guvern socialist al Franței întîmpină, în acest context, serioase greutăți. Situații similare întîlnim în R.F. Germania și în țările nordice. Sintetizînd această problemă, ministrul de finanțe al Franței declara recent că „nivelul ridicat al dobînzilor din S.U.A., are efectele economice ale unui al treilea șoc petrolier ; S.U.A., fără a se preocupa de restul lumii, duc o politică de creștere accentuată a dobînzilor și a cursului dolarului care creează dificultăți economiilor vest-europene, dar și altor state ale lumii, în special celor în curs de dezvoltare".

Într-adevăr, dacă impactul nivelului înalt al dobînzilor este atît de puternic pentru țările dezvoltate, în cazul țărilor în curs de dezvoltare el poate fi fatal. Ministrul de finanțe al Braziliei menționa, în acest sens, că țara sa este mai puțin afectată de majorarea prețurilor țițeiului decît de creșterea ratei dobînzilor. La o datorie externă de peste 50 miliarde dolari, creșterea cu un punct procentual a ratei dobînzilor înseamnă efectuarea de către Brazilia a unor plăți externe suplimentare de 500 milioane dolari. **Majorarea plăților externe pe care trebuie să le facă țările în curs de dezvoltare ca urmare a creșterii dobînzilor trebuie corelată cu diminuarea încasărilor din export determinată de recesiunea din țările occidentale și scăderea relativă a prețurilor la unele materii prime.** Intrările de fonduri în țările în curs de dezvoltare în contul ajutorului pentru dezvoltare nu reușesc să acopere, în consecință, nici volumul crescînd al plăților externe determinat de majorarea dobînzilor. În prezent se apreciază că volumul dobînzilor a ajuns să reprezinte circa 40% din cuantumul total al datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Creșterea nivelului dobînzilor constituie, drept urmare, o cale de secătuire a resurselor deja modeste ale țărilor „lumii a treia", de agravare a contradicțiilor din economia mondială de spoliere, pe această cale, a țărilor în curs de dezvoltare.

În lumina acestor efecte negative, a serioaselor dificultăți pe care creșterea dobînzilor le creează tuturor țărilor, reiese cu claritate că politica dobînzilor exagerate, dusă deliberat în unele țări, constituie un mijloc de atingere a unor obiective și avantaje unilaterale, care contravin intereselor majore ale celorlalte țări, ale economiei mondiale în ansamblul său, ale dezvoltării schimburilor dintre națiuni și care apasă în mod deosebit asupra țărilor în curs de dezvoltare. Este evidentă necesitatea de a se pune capăt acestei situații, de a se acționa cu hotărîre, în mod concertat, pentru a se ajunge la stabilirea unor limite raționale ale dobînzilor. Ar fi de aceea de așteptat de la apropiata reuniune a F.M.I., adoptarea unor decizii în acest sens, în general pentru așezarea pe baze mai stabile a raporturilor financiar-valutare internaționale. Aceasta ar corespunde intereselor tuturor statelor, contribuind la progresul general.

Ilie MĂGURĂ

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Prețurile produselor de bază: august 1981

PREȚURILE internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au scăzut pe ansamblu, potrivit indicelui agregat calculat de Institutul de Economie Mondială, cu 0,85% față de luna precedentă.

O tendință de scădere mai pronunțată a prețurilor a fost înregistrată la produsele agroalimentare *(-2,3%), datorită perspectivelor favorabile ale producției mondiale pentru majoritatea culturilor, care mențin un interes redus pentru cumpărare din partea importatorilor. Într-o tendință ușoară de creștere s-au înscris și prețurile la animale, carne și produse animaliere (+1,1%) ca urmare a menținerii unei oferte relativ restrînse.*

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *și-au menținut, pe ansamblu, tendința de reducere (-1,6%), care s-a manifestat îndeosebi la fibre animale și vegetale (-5,6%, reflectînd tendința descendentă a prețurilor la bumbac), la minereuri (-2,4%), lemn și produse din lemn (-2,5%), precum și la piei brute (-0,2%). La metale — deși pe ansamblu s-a înregistrat o ușoară scădere (-0,2%) — prețurile au crescut la unele metale neferoase (cositor, zinc, cupru) și au scăzut la nichel și majoritatea laminatelor din oțel. Creșterea prețurilor la cauciuc natural (+3,5%) s-a datorat restrîngerii ofertelor din partea principalelor țări producătoare din Extremul Orient.*

La combustibili *prețurile au crescut pe ansamblu cu 0,3%; în timp ce la produsele petroliere ele s-au mărit ușor (+1,3%), datorită în special restrîngerii ofertelor și mai puțin sporirii achizițiilor, la cărbuni și cocs scăderea prețurilor (-2,5%) reflectă în totalitate ridicarea cursului dolarului american față de marca vest-germană.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1979-1980 SI IULIE-AUGUST 1981

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	iulie	august
INDICE GENERAL	1979	338,5	352,5	344,1
	1980	382,9	382,9	383,0
	1981		342,7[a]	339,8[a]
1. Produse alimentare	1979	223,2	232,6	227,5
	1980	264,7	262,9	271,9
	1981		224,8[a]	219,6[a]
- cereale	1979	231,1	257,4	242,4
	1980	258,7	255,3	269,5
	1981		243,2	237,0
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim. și vegetale	1979	237,0	254,6	247,9
	1980	223,0	223,6	229,7
	1981		226,3[a]	217,6[a]
- animale, carne și prod.anim.	1979	200,1	200,2	199,2
	1980	222,6	220,6	218,9
	1981		188,9[a]	190,9[a]
- zahăr și produse tropicale	1979	256,0	240,9	245,4
	1980	455,1	454,4	486,1
	1981		286,0[a]	268,7[a]
2. Combustibili	1979	759,3	826,0	782,2
	1980	963,2	902,4	872,4
	1981		873,9[a]	876,3[a]
- cărbuni și cocs	1979	403,2	397,3	396,4
	1980	461,1	474,3	484,9
	1981		370,9[a]	361,5[a]
- țiței	1979	837,3	923,5	923,7
	1980	1425,8	1486,4	1486,4
	1981		1582,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	1163,9	1067,6
	1980	1106,1	1086,6	994,8
	1981		1063,7	1077,2
3. Materii prime industriale	1979	258,1	258,6	259,2
	1980	275,0	275,9	281,4
	1981		231,5[a]	227,9[a]
- minereuri	1979	158,3	184,8	159,8
	1980	192,7	191,4	204,2
	1981		174,5[a]	170,3[a]
- metale	1979	250,8	250,3	252,5
	1980	251,5	252,2	253,3
	1981		211,5[a]	211,1[a]
- cauciuc	1979	357,9	380,3	369,8
	1980	401,5	379,7	392,1
	1981		290,3	300,4
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	305,0	305,6
	1980	356,3	369,6	373,6
	1981		283,8[a]	276,7[a]
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	231,7	233,4
	1980	280,0	267,8	286,3
	1981		260,3[a]	245,6[a]
- piei	1979	389,7	391,5	369,4
	1980	240,2	220,4	246,0
	1981		223,9	223,4

a) Date provizorii pentru: feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, porci vii, vite vii, unt, ouă.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing I.E.M.

Programe de dezvoltare

Camerun: valorificarea superioară a resurselor naturale

CAMERUNUL și-a făcut în ultimii doi ani intrarea în grupul, încă restrîns, al țărilor africane producătoare de petrol. De la aproape 800 mii t în 1978, producția a sporit la peste 1,5 mil. t în 1979, la 2,8 mil. t în 1980 și va fi de circa 4 mil. t la sfîrșitul anului 1981. S-au descoperit, totodată, gaze naturale, în cantități însemnate (circa 1 000 mrd. mc.). Pentru valorificarea acestor rezerve în prezent se analizează posibilitatea construirii, la Kribi, a unei uzine de lichefiere care va prelucra, totodată, și gazele din zăcămîntul Victoria. Investițiile prevăzute în acest scop sînt de circa 1 miliard dolari; studiile prealabile vor fi terminate în 1983, iar uzina se apreciază că va intra în funcțiune în 1986.

Față de alte țări, unde bogăția petrolieră a apărut într-o economie săracă, Camerunul are o economie destul de diversificată. Produsul său național brut se ridica la aproximativ 1 300 mrd. fr. C.F.A. (circa 6,5 mrd. dolari) în 1980, situînd țara de mai mulți ani, pe locul al doilea, după Coasta de Fildeș, printre țările de limbă franceză din Africa neagră. Economia camerunză se bazează pe o agricultură diversificată : aproximativ 115 mii tone cacao și cam tot atîta cafea, 90 mii tone banane, dar și producții semnificative de zahăr, latex, ceai, tutun, produse de carne din abundență — țara dispunînd de un important șeptel de ovine și mai ales de bovine — și, în fine, resurse forestiere bogate a căror exploatare se dezvoltă continuu (1,35 mil. mc/an). Fiind și o țară îndeajuns de populată (cu peste 8 milioane locuitori), Camerunul și-a dezvoltat o industrie de substituire a unor importuri (băuturi, zahăr, produse de panificație, țigări, țesături de bumbac, ciment ș.a.) și totodată industrii de valorificare locală a principalelor producții agricole.

Grație exploatării mai timpurii a unei părți din imensul său potențial hidroenergetic (situat pe locul al doilea în Africa neagră francofonă, după Zair), Camerunul și-a dezvoltat o puternică industrie a aluminiului. Datorită hidroenergiei, hidrocarburile nu intervin decît în proporție de 15% în satisfacerea necesarului energetic al țării. De-a lungul celor două decenii de la independență, economia a înregistrat o creștere medie reală de circa 4% pe an, iar grație petrolului, Camerunul se așteaptă să cunoască o nouă etapă de dezvoltare.

Relațiile economice dintre România și Camerun se desfășoară în condiții bune; ultimul acord comercial a fost încheiat la 30 august 1980 la București cu ocazia întîlnirii la nivel înalt. Exportul românesc constă din mașini, utilaje, produse electrotehnice, produse chimice, produse alimentare, produse ale industriei ușoare, articole casnice. La import figurează țiței, cacao și cafea.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 14—18 septembrie a.c. dominanta evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de accentuarea puternică a tendinței de deteriorare a poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Procesul a fost motivat în principal de mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari, pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital. Moneda americană s-a aflat totodată sub presiuni „à la baisse" determinate de anticiparea unei deteriorări a balanței plăților curente ale S.U.A.

Poziția **lirei sterline** față de dolar s-a consolidat, în special ca rezultat al majorării nivelului dobînzii de bază de către cele patru mari bănci de clearing din Marea Britanie de la 12% la 14%, după intervenția făcută de Banca Angliei pe piața londoneză a capitalurilor în direcția scumpirii creditului și susținerii cursului valutei naționale. Influența acestui factor a fost relativ scurtă, cursul lirei sterline înscriindu-se din nou pe o curbă descendentă spre finele intervalului analizat. La 18 septembrie lira sterlină era cotată la 1,8275 dolari față de 1,80 dolari în ziua de referință de 11 septembrie (o apreciere de 1,5%). Cursul **mărcii vest-germane** în raport cu dolarul S.U.A. s-a majorat substanțial, atît ca efect al slăbirii poziției monedei americane, în general, pe piața valutară internațională, cît și sub influența declarațiilor făcute de reprezentanți ai Băncii Federale potrivit cărora deficitul plăților curente ale țării cunoaște un proces de continuă restrîngere, estimîndu-se o consolidare a cursului mărcii. La finele săptămînii marca vest-germană era cotată la 2,29 mărci/1 dolar (o apreciere de 5,2% față de nivelul din ziua de referință). Cursul **francului belgian** a urmat o evoluție similară celei cunoscute de marca vest-germană, situîndu-se la 18 septembrie la 37,50 franci/1 dolar (o apreciere cu 5,3% față de nivelul de referință). Poziția

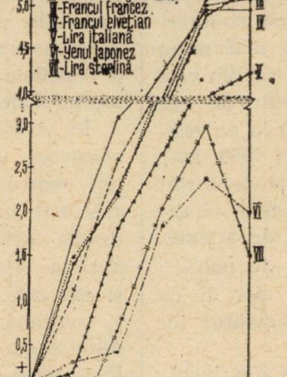

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14—18.IX., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 11.IX.a.c.

francului francez față de dolar s-a îmbunătățit, aceasta fiind cotată la finele intervalului analizat la 5,5050 franci/1 dolar comparativ cu 5,7850 franci/1 dolar la 11 septembrie (o apreciere de 5,1%). Moneda franceză a fost însă supusă unor presiuni „à la baisse" în sistemul monetar (vest-european) unde s-a situat la nivelurile sale din cele mai scăzute.

Poziția **yenului japonez** față de dolar s-a îmbunătățit, înregistrîndu-se însă o apreciere mai puțin pronunțată decît în cazul valutelor europene (la 18 septembrie moneda niponă era cotată la 227,50 yeni/1 dolar, nivel cu 1,98% superior celui din ziua de referință). Unul din motivele acestei situații l-a dat nivelul comparativ scăzut al dobînzilor la fondurile în yeni.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe 6 luni din zilele de 11 și, respectiv, 18 septembrie) : eurodolari 18,375% și 17,8125%, euromărci vest-germane 12,75% și 12,0625%, eurofranci elvețieni 11% și 10,875%.

Prețul aurului a marcat oscilații sensibile, atingînd în cursul intervalului analizat și niveluri apropiate de 460 dolari/uncie. La cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 18 septembrie prețul s-a situat la 447 dolari/uncie (448,25 dolari/uncie la ultimul fixing de la Londra din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

După conferința de la Paris

Perspective ale țărilor mai puțin dezvoltate

LA 14 SEPTEMBRIE a.c. s-au încheiat la Paris lucrările Conferinței Națiunilor Unite pentru țările cel mai puțin dezvoltate. Timp de două săptămîni Conferința a examinat situația critică și problemele economice și sociale deosebit de stringente cu care sînt confruntate cele 31 de țări în curs de dezvoltare (21 din Africa, 9 din Asia și 1 din America centrală) considerate de O.N.U. ca fiind cele mai sărace state ale lumii.

În primul rînd se cuvine a fi subliniat faptul că lucrările Conferinței au scos pregnant în evidență amploarea și gravitatea stării de subdezvoltare în care se găsesc țările cel mai puțin dezvoltate, ca urmare a asupririi și dominației coloniale ca și a inechităților și inegalităților din relațiile economice internaționale. Studiile și statisticile pregătite de secretariatul Conferinței relevă existența unor decalaje economice și sociale extrem de mari între aceste 31 de țări și statele avansate ale lumii. Astfel produsul intern brut pe locuitor în cele 31 de țări slab dezvoltate era în 1979 în medie de numai 183 dolari față de 8 127 în țările dezvoltate, producția industrială pe locuitor de 18 dolari față de 2 297, iar consumul de energie, tot pe locuitor, de 83 kg combustibil convențional față de 6 362 kg. Cele 31 de țări dispun în medie de numai 5,9 medici la 100 000 de locuitori față de 159,5 cît sînt în țările dezvoltate, iar din numărul copiilor de vîrstă școlară numai 12% urmează cursurile școlii secundare față de 86% în țările capitaliste dezvoltate. În spatele acestor indicatori medii se ascund situații mult mai grave. Așa spre exemplu Bhutan are numai 103 dolari produs intern brut pe locuitor, Bangladesh 118 dolari, Nepal 119 dolari, Volta Superioară 126 dolari, Somalia 131 etc. Producția industrială pe locuitor în Somalia este de numai 2 dolari, iar în Bangladesh de 8 dolari. Etiopia are numai 1,4 medici la 100 000 locuitori, Tanzania 1,8, Burundi 2, Malawi 2,1, Niger și Ciad 2,4 etc. Cursurile școlii secundare sînt urmate de numai 1% din copiii de vîrstă școlară în Bhutan și Malawi și în proporție de 2% de cei din Ruanda și Volta Superioară. În asemenea condiții nu este de mirare faptul că numai sub 20% din cei 267,9 milioane locuitori care trăiesc în cele 31 țări slab dezvoltate știu să scrie și să citească și că speranța lor medie de viață la naștere este de sub 45 ani, față de peste 70 ani în țările dezvoltate.

În discuții s-a apreciat că perpetuarea stării de subdezvoltare în aceste 31 de țări cel mai puțin dezvoltate afectează grav condițiile de viață în care trăiesc popoarele lor, afirmarea și manifestarea personalității și demnității lor umane. Tocmai de aceea în timpul Conferinței s-a convenit intensificarea preocupărilor și eforturilor, atît pe plan național cît și internațional pentru accelerarea dezvoltării țărilor cel mai puțin avansate, astfel încît produsul intern brut al fiecăreia din cele 31 de țări să se dubleze în cursul actualului deceniu. Se are în vedere ca pe ansamblul acestor țări să se ajungă la un produs intern mediu pe locuitor de circa 400 dolari în 1990. Este desigur un obiectiv îndrăznet, dar posibil de realizat dacă sînt create condițiile necesare pentru realizarea lui. Acestui obiectiv major îi este subordonat de altfel **Programul de acțiune** adoptat de Conferință, care conține un ansamblu de politici, acțiuni și măsuri menite să favorizeze eforturile celor 31 de țări pentru depășirea stării de subdezvoltare și angajarea lor fermă pe calea progresului.

O a doua concluzie importantă ce s-a desprins din lucrările Conferinței este necesitatea și urgența abolirii vechilor relații și practici anacronice, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste și așezarea raporturilor dintre state pe noi baze, de deplină egalitate și echitate, a instaurării noii ordini economice internaționale. În luările de cuvînt, numeroși șefi de delegații au atras atenția că persistența vechilor relații a practicilor anacronice de îmbogățire a unor state pe seama altora, a raporturilor inechitabile din schimburile internaționale au afectat și afectează grav, anihilînd în mare măsură eforturile și sacrificiile țărilor aflate în lupta pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru emancipare economică și socială. În asemenea condiții marile decalaje care separă aceste țări de statele avansate ale lumii au continuat și continuă să se adîncească. Astfel decalajul în ceea ce privește produsul intern brut pe locuitor a crescut de la 25 :1 în 1960 la 29 :1 în 1970, la 40 :1 în 1978 și dacă actualele tendințe vor continua, el va ajunge la 54 :1 în 1990. În mărimi absolute decalajul a sporit de la 4 163 dolari în 1960 la 7 521 dolari în 1978 și va crește la 11 613 dolari în 1990. Într-o asemenea perspectivă țările sărace vor deveni și mai sărace, iar cele bogate și mai bogate, în totală contradicție cu cerințele făuririi unei lumi mai drepte și mai bune pentru toți locuitorii planetei.

Foarte mulți vorbitori au apreciat că acumularea a numeroase probleme grave nesoluționate, precum și accentuarea crizei economice mondiale, îndeosebi a celei energetice și monetar-financiare care afectează dezvoltarea și stabilitatea economică mondială, constituie pentru țările mai puțin dezvoltate obstacole cu mult mai mari, date fiind starea lor de subdezvoltare și vulnerabilitatea sporită a economiilor lor naționale pe plan extern. A fost subliniat totodată faptul că **în ultimul timp au apărut, în relațiile economice internaționale, noi obstacole în calea progresului țărilor în curs de dezvoltare cum sînt cele care se manifestă pe planul politicilor cursurilor de schimb și ale dobînzilor la creditele internaționale și care, în fapt, constituie o nouă formă de exploatare a țărilor în curs de dezvoltare** pe care cerințele și nevoile lor crescînde de dezvoltare le obligă să recurgă la credite chiar în actualele condiții atît de oneroase cînd nivelul dobînzilor a atins 20%.

În intervențiile lor, marea majoritate a vorbitorilor au subliniat că înlăturarea subdezvoltării, reducerea și eliminarea marilor decalaje dintre state, depășirea crizei economice mondiale și rezolvarea problemelor economice care confruntă astăzi omenirea reclamă în mod imperios așezarea grabnică a relațiilor dintre state pe noi baze, de deplină egalitate și echitate, pe respectarea independenței și suveranității naționale a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului inalienabil al fiecărei țări de a fi stăpînă pe bogățiile sale naționale, de a-și alege liber calea de dezvoltare, de a avea acces nestingherit la cuceririle științei și tehnicii moderne, de a beneficia pe deplin de avantajele cooperării economice internaționale.

În al treilea rînd, lucrările Conferinței au reafirmat recunoașterea unanimă a responsabilității primordiale a fiecărei țări pentru dezvoltarea sa economică și socială. După cum s-a subliniat în timpul Conferinței, efortul propriu, munca susținută, fără preget, a fiecărui popor pentru mobilizarea plenară a tuturor resurselor naționale și folosirea lor rațională și eficientă, în conformitate cu interesele sale actuale, au fost și continuă să fie factorul hotărîtor și de neînlocuit pentru dezvoltarea și prosperitatea fiecărei națiuni. Drept urmare, Programul de acțiune adoptat de Conferință consacră pe deplin, încă în partea sa introductivă, acest rol al eforturilor proprii. Țările cel mai puțin dezvoltate, se afirmă în program, poartă principala răspundere pentru dezvoltarea lor economică

și socială și în acest scop ele vor adopta măsuri hotărîte pentru deplina mobilizare a resurselor lor interne.

Primul capitol al Programului de acțiune conține tocmai de aceea politici, acțiuni și măsuri ce urmează a fi luate pe plan național, pe parcursul actualului deceniu, de către cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. În esență și ca ordine de prioritate se prevede înfăptuirea unor schimbări structurale necesare în aceste țări fără de care nu este posibilă depășirea stării lor de subdezvoltare, identificarea și realizarea unor proiecte și programe de investiții care să asigure un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de 7,2% ; dezvoltarea agriculturii și creșterea producției agroalimentare într-un ritm mediu anual de 4% prin extinderea terenurilor arabile și a suprafețelor irigate, dotarea agriculturii cu mașini și agregate, introducerea de noi rase de animale și de noi soiuri de semințe, folosirea de îngrășăminte chimice, dezvoltarea rețelelor de transport și comunicații ; identificarea și punerea în valoare a resurselor naturale în special a celor minerale, energetice, precum și a resurselor potențiale de apă ; accelerarea industrializării prin realizarea unui ritm mediu anual de creștere a industriei prelucrătoare de 9% ; o atenție specială urmînd a se acorda dezvoltării acelor ramuri industriale, în special agroalimentare, care dispun de materii prime agricole și în același timp contribuie la satisfacerea necesităților de consum ale populației ; reducerea numărului de analfabeți și realizarea pînă în 1990 a învățămîntului primar gratuit și obligatoriu ; înfăptuirea unor programe vaste de pregătire de cadre naționale de specialiști în toate domeniile, avînd în vedere numărul foarte mic atît de cadre tehnice, de profesori, medici etc. ; o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării exporturilor de produse atît tradiționale cît și de produse manufacturate obținute în industriile moderne, astfel încît să se asigure o creștere însemnată și cît mai constantă a încasărilor în valută necesare pentru finanțarea importurilor crescînde de mașini și echipamente industriale ale țărilor cel mai puțin dezvoltate necesare dezvoltării lor economice accelerate.

În al patrulea rînd lucrările Conferinței au evidențiat rolul și importanța ajutorului extern pentru potențarea și suplimentarea eforturilor proprii de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă. În discuții mulți vorbitori au subliniat faptul că sprijinul țărilor mai puțin dezvoltate nu trebuie privit ca un act de bunăvoință, ca un gest de caritate, ci ca o obligație morală față de țările rămase în urmă și totodată ca un mijloc de susținere a dezvoltării și bunăstării țărilor industrializate avînd în vedere că în condițiile adîncirii interdependențelor pe plan mondial, perpetuarea subdezvoltării și accentuarea decalajelor dintre state afectează profund dezvoltarea și stabilitatea întregii economii mondiale, pacea și securitatea internațională. Referindu-se la necesitatea sprijinirii țărilor cel mai puțin dezvoltate, președintele Franței F. Mitterrand se întreba, în alocuțiunea sa de deschidere a lucrărilor Conferinței „ce demnitate ar putea pretinde popoarele bogate dacă le-ar abandona pe cele sărace într-o situație fără viitor".

Capitolul II al Programului de acțiune, intitulat „Măsuri de sprijin internațional" conține în primul rînd angajamentul tuturor țărilor dezvoltate de a-și spori sprijinul acordat țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să se ajungă la alocarea a 0,7% din produsul lor intern brut sub formă de asistență financiară pentru dezvoltare, așa cum se prevede în strategia internațională pentru al treilea Deceniu al dezvoltării. Multe din țările dezvoltate s-au angajat la Paris ca în anii următori să aloce celor 31 de țări cel mai puțin dezvoltate resurse financiare care să reprezinte 0,15% din produsul intern brut al țărilor donatoare. În aceste condiții se consideră că volumul ajutorului în favoarea țărilor cel mai puțin dezvoltate se va dubla pînă în anul 1985, față de 1980. Totodată în acest capitol se prevede creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor de acordare a asistenței internaționale pentru dezvoltare de către organizațiile și instituțiile financiare internaționale, precum și continuarea preocupărilor pentru găsirea de noi mecanisme și aranjamente care să conducă la creșterea transferului de resurse financiare spre cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. Sînt avute în vedere propunerile formulate de „Grupul celor 77" privind instituirea de taxe internaționale pentru dezvoltare, stabilirea unei legături între emiterea în cadrul F.M.I. de drepturi speciale de tragere și finanțarea dezvoltării, crearea unui nou fond de dezvoltare etc. Sînt prevăzute și unele măsuri de îmbunătățire a modalităților de acordare a asistenței pentru țările cel mai puțin dezvoltate, respectiv asistența să fie acordată mai ales sub formă de ajutor nerambursabil, luarea în considerare a efectelor inflației, acordarea asistenței să se facă fără condiții politice, economice sau de altă natură etc.

Tot în acest al doilea capitol sînt incluse acțiuni și măsuri vizînd facilitarea exporturilor țărilor cel mai puțin dezvoltate pe piețele țărilor dezvoltate. Dintre acestea menționăm simplificarea și îmbunătățirea schemelor de preferințe ale țărilor dezvoltate pentru a se asigura un acces cît mai liber al produselor provenind din cele 31 de țări, reducerea barierelor tarifare și netarifare precum și a restricțiilor cantitative, încheierea de aranjamente de vînzare-cumpărare pe termen lung din țările cel mai puțin dezvoltate, sprijinirea acestor țări pentru sporirea gradului de prelucrare a materiilor prime și pe această cale diversificarea exporturilor țărilor cel mai puțin dezvoltate.

Sînt reluate apoi o serie de acțiuni și măsuri din Programul de la Viena cu privire la folosirea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, între care sprijinirea celor 31 de țări cel mai puțin dezvoltate în formularea și realizarea programelor lor de dezvoltare tehnologică, în evaluarea și achiziționarea de noi tehnologii, în pregătirea de cadre de cercetare-dezvoltare prin acordarea unui mai mare număr de burse etc.

Menite să întărească și nu să se substituie eforturilor la nivel național, măsurile de asistență internațională cuprinse în Programul de la Paris confirmă principiul complementarității acțiunilor pe plan național și internațional în procesul dezvoltării, principiu de bază al conlucrării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate.

În al cincilea rînd, lucrările Conferinței au relevat faptul că problemele țărilor cel mai puțin dezvoltate nu pot fi tratate fragmentar, separat de problematica generală care preocupă și interesează ansamblul țărilor în curs de dezvoltare care fac eforturi deosebite pentru reducerea decalajelor ce le separă de statele avansate ale lumii. Mulți vorbitori au atras atenția că ar fi greșit să se încerce rezolvarea problemelor celor 31 de țări fără a fi abordate în întregul lor problemele dezvoltării care privesc toate țările în curs de dezvoltare. Președintele Kenyei, Daniel Arap Moi, sublinia spre exemplu, că nu trebuie nici un moment să se uite că problemele dezvoltării trebuie văzute într-o perspectivă globală, întrucît nu li se poate da un răspuns decît prin luarea unor măsuri de dezvoltare în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În consecință, s-a apreciat că **sporirea asistenței internaționale în folosul țărilor cel mai puțin dezvoltate trebuie realizată nu pe seama reducerii asistenței acordate altor țări în curs de dezvoltare, ci în condițiile creșterii generale a asistenței internaționale în folosul dezvoltării de care să beneficieze toate țările în curs de dezvoltare.** Trebuie spus că asemenea poziții au avut și au o semnificație și o importanță deosebită pentru întărirea solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77" în lupta comună pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale.

În timpul Conferinței a fost evidențiată de asemenea importanța dezvoltării și diversificării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. În context s-a subliniat că prin lărgirea continuă a acestei cooperări se creează un vast sistem de întrajutorare reciproc avantajoasă care dă expresie solidarității țărilor în curs de dezvoltare în lupta comună pentru progresul lor economic și social, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire, pentru instaurarea unor noi relații între state bazate pe deplină egalitate și echitate.

Rezultatele Conferinței de la Paris sînt modeste comparativ cu amploarea și gravitatea problemelor care confruntă țările în curs de dezvoltare și răspund numai parțial și într-o mică măsură cerințelor formulate de cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. Cu toate acestea, conferința a reprezentat, așa cum apreciau numeroși participanți un pas pozitiv în direcția dezvoltării unei largi conlucrări internaționale pentru rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare și, în special, cele cel mai puțin avansate dintre ele. Prin atmosfera constructivă a lucrărilor, prin măsurile convenite în Programul de acțiune adoptat prin consens, Conferința de la Paris a constituit, după aprecierea generală, un moment semnificativ pe calea reluării dialogului economic internațional în vederea edificării noii ordini economice internaționale.

Ion BARAC
Ion GORIȚĂ

DOCUMENTAR

Evoluţii în utilizarea industrială a aurului

DATELE referitoare la utilizările aşa-zise industriale ale aurului în interval de un deceniu (1968—1978), ilustrează existenţa unor fluctuaţii considerabile chiar de la un an la altul atît în privinţa consumului global (care a variat, pe ansamblul ţărilor nesocialiste, între 729 tone în 1974 şi 1 552 tone în 1978), cît şi sub raportul modificărilor structurale ale acestui consum (vezi tabelul).

Evoluţia consumului aurului în scopuri industriale s-a aflat sub incidenţa unei serii de factori cum sînt: cererea generală pentru metalul galben şi dinamica preţurilor la lingourile de aur pe piaţa mondială, criza energetică, corelată cu recesiunea economică prelungită în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate, devalorizarea progresivă a unor valute occidentale — îndeosebi a dolarului — şi căutarea refugiului (factor psihologic) într-o valoare considerată drept sigură, cum este aurul ş.a. Dacă în prima parte a intervalului examinat a prevalat influenţa stimulatoare a preţului scăzut şi relativ constant al aurului, creşterea acestuia începînd din 1972 (vezi graficul), concomitent cu alte efecte ale recesiunii economice, a determinat o restrîngere îndeosebi a executării de bijuterii (în 1974 la circa o cincime din tonajul utilizat în 1970), de medalii şi medalioane. Ulterior, efectul restrictiv al noii creşteri a preţului la aur începînd din a doua jumătate a anului 1976 a fost contrabalansat de devalorizarea pronunţată a unor valute occidentale, în frunte cu dolarul, aurul recăpătîndu-şi rolul de plasament comparativ mai sigur pe termen lung pentru deţinătorii de capital.

Atrage de asemenea atenţia creşterea susţinută a cantităţilor de aur folosite pentru baterea monedelor (în emisiuni frecvent jubiliare), ceea ce se explică — între altele — prin posibilitatea de a plasa mai avantajos aurul din rezervele statului, comparativ cu vînzarea metalului galben sub formă de lingouri. Pe de altă parte, utilizarea aurului într-un domeniu în plină dezvoltare cum este electronica oscilează în jurul aceluiaşi nivel sau chiar scade, în principal ca urmare a măsurilor de raţionalizare a consumului sau de substituire a aurului cu metale mai ieftine.

Evoluţiile mai recente pe piaţa aurului s-au caracterizat, mai întîi, prin „febra" preţurilor la acesta, înregistrată în a doua jumătate a anului 1979 şi la începutul anului trecut (cel mai înalt nivel atins, în ianuarie 1980, fiind de 850 dolari per uncie de aur fin); ea a fost urmată de o reducere treptată a preţului aurului (pînă la nivelul actual în jurul de 450 dolari/uncia), însoţită — în ultimele luni — de o consolidare a poziţiei dolarului în raport cu alte valute occidentale.

Ca o repercusiune directă a puternicei creşteri a preţului la aur, consumul total al acestuia s-a redus — după evaluările unor firme de specialitate din ţările occidentale — cu aproape 70 de tone în 1980 (faţă de 1979) şi ar urma să scadă cu încă 50 de tone în cursul acestui an. În ceea ce priveşte utilizările sale industriale, mai afectată a fost producţia de bijuterii, în timp ce consumul pentru lucrările dentare, ca şi cantităţile de aur destinate baterii de monede şi folosirii în industria electronică au sporit în continuare. Se apreciază că nivelul actual relativ scăzut (şi care s-ar putea menţine sub 550 dolari per uncie pînă la sfîrşitul acestui an) al preţului aurului va determina o anumită extindere în viitorul apropiat a consumului de aur în scopuri industriale.

Cel mai recent studiu complex asupra evoluţiei pieţei aurului (în următorii şase ani), elaborat la comanda primei firme producătoare din R.S.A. — „Anglo-American Corporation", opinează că pînă în 1987 preţul aurului va spori în jurul nivelului de 1 000 de dolari uncia. În condiţiile extinderii cererii din partea investitorilor şi a industriei, este de aşteptat o stabilizare a producţiei mondiale de aur. În acest context, consumul de aur pentru perfecţionarea bijuteriilor ar urma să crească (ca efect al evoluţiei demografice şi al cerinţelor modei), cererea din partea industriei electronice şi a celei aerospaţiale are şanse să se menţină, iar consumul de aur pentru lucrările dentare să scadă uşor.

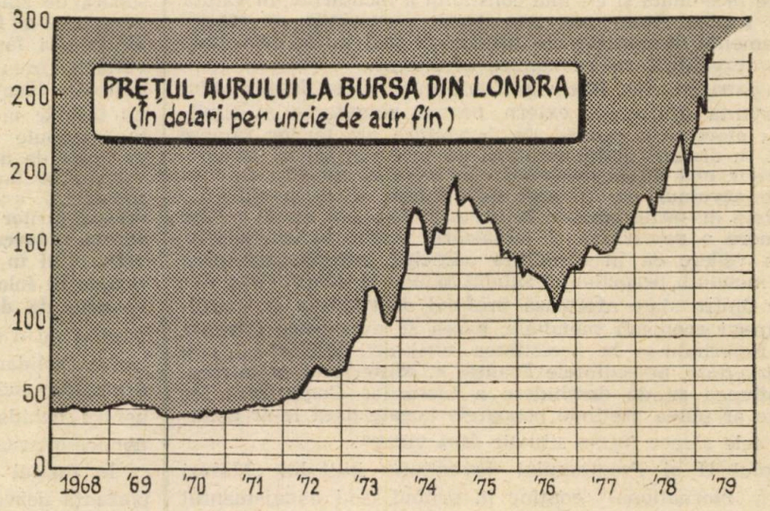

(în tone)

Domeniul de activitate	1968	1970	1972	1974	1976	1978
Confecţionarea bijuteriilor	912	1 062	996	220	931	1 001
Baterea monedelor	68	46	63	287	184	259
Lucrări dentare	60	59	66	57	76	87
Industria electronică	82	89	105	92	76	85
Lucrări decorative	58	62	71	67	66	75
Emiterea de medalii şi medalioane	40	54	41	7	47	46
Total:	1 221	1 372	1 341	729	1 380	1 552

Sursa : „Referativnii sbornik" (Ekonomika promîşlennosti), nr. 3/1981.

N. POPOV

R. P. Chineză

Orientări în politica de reajustare și restructurare a economiei naționale

Reajustarea — premisă a modernizării

ÎN PERIOADA ISTORICĂ relativ scurtă — de 32 de ani — care a trecut de la proclamarea Republicii Populare Chineze, ultimii cîțiva ani se înscriu ca un moment de mare însemnătate pentru definirea strategiei economice în perspectiva nemijlocită a modernizării socialiste a țării.

Pe baza hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres Național al Partidului Comunist Chinez, la cea de a treia ședință plenară a celui de al XI-lea Comitet Central al partidului, din decembrie 1978, s-a hotărît ca eforturile întregului popor să se concentreze pentru înfăptuirea programului de modernizare ; au fost formulate principalele direcții strategice și obiectivele-cheie de atins în următoarele două decenii, în domeniul economiei, științei, apărării naționale și al organizării economico-sociale, realizarea lor urmînd a fi eșalonată în cîteva etape.

După cum se apreciază în documentele oficiale publicate în ultimul timp, pentru înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale procesului de modernizare a devenit imperios necesară corectarea disproporțiilor care se formaseră pînă atunci în dezvoltarea sectoarelor de bază ale economiei (ca și între principalele ramuri ale industriei), în structura populației active (din totalul forței de muncă activă 75% lucrează în agricultură, 13% în industrie și 12% în sectorul serviciilor și comerțului), precum și îmbunătățirea raportului dintre acumulare și consum în vederea ridicării mai rapide a nivelului de trai al populației.

În consecință, în 1979 a fost adoptat un program de acțiuni, cunoscut ca „planul de ajustare, restructurare, consolidare și ameliorare a economiei". Potrivit acestui plan, politica de reajustate are drept țel realizarea unei dezvoltări coordonate între agricultură, industria ușoară și industria grea, între altele prin redimensionarea fondurilor de investiții și alocarea lor — pe sectoare — în ordinea priorităților stabilite.

În viziunea conducerii de partid și de stat a R.P. Chineze a economiștilor chinezi, realizarea unui echilibru stabil în economie în perioada de reajustare care — după cum se apreciază — se va extinde pînă la jumătatea acestui deceniu, constituie condiția necesară pentru trecerea la raționalizarea și modernizarea structurii întregii economii naționale, a sistemului de gestiune economică și de organizare a întreprinderilor. Este vorba de elaborarea unei căi de dezvoltare corespunzătoare condițiilor existente în R.P. Chineză, care să solicite un volum mai redus de investiții, dar să permită obținerea unor rezultate economice superioare și într-un termen cît mai scurt, în beneficiul material și spiritual al oamenilor muncii.

Bilanțul favorabil al primilor ani

REZULTATELE înfăptuirii planurilor economice anuale pe 1979 și 1980 și a celui pe primul semestru al anului 1981 constituie o consecință a transpunerii în practică a liniilor directoare adoptate prin programul de reajustare, cu efecte favorabile în direcția restabilirii echilibrului într-o serie de compartimente ale economiei. Industria a înregistrat o creștere constantă a producției (8,4% atît în 1979 cît și în 1930), susținută în special de dezvoltarea în ritmuri mai înalte a ramurilor grupate sub denumirea de „industrie ușoară" (industria alimentară, textilă, de alte bunuri industriale de consum, inclusiv aparate electrotehnice, articole electronice, fibre și fire chimice, detergenți, cosmetice etc.) ; volumul producției industriei ușoare s-a mărit cu 9,6% în 1979, cu 18,4% în 1980 și 11,6% în semestrul I 1981, ceea ce a permis majorarea ponderii acestui sector în volumul valoric al producției industriale totale a țării de la 42,7% în 1978 la 50,4% în semestrul I 1981.

Situate în centrul atenției programelor de dezvoltare, industriile ușoară, textilă și electronică au beneficiat în anul 1980 de împrumuturi și credite bancare însumînd 2 miliarde de yuani, la care s-au adăugat importante fonduri puse la dispoziție de administrațiile locale, precum și alocarea unor cantități suplimentare de materii prime și energie. Deosebit de dinamic s-a afirmat în anii menționați producția de biciclete, cea de mașini de cusut, de ceasuri de mînă, receptoare radio și televiziune, radiocasetofoane, aparate foto, minicalculatoare ș.a.

În ultimii ani, în contextul unei anumite încetiniri a creșterii producției în sectorul industriei grele, o activitate deosebit de intensă s-a desfășurat în industria extractivă, prin extinderea prospecțiunilor geologice și punerea în valoare de noi zăcăminte de țiței, cărbune, minereuri de metale neferoase și feroase etc. Semnificative în acest sens sînt lucrările desfășurate pe o arie largă, inclusiv prin cooperarea cu alte țări, pentru valorificarea țițeiului din zăcămintele submarine. Se apreciază, de asemenea, că rezultate promițătoare au fost obținute în prospectarea zonelor de uscat potențial petrolifere, cum sînt bazinele sedimentare continentale din provinciile Shansi-Gansu și Sichuan, cele de pe Sungari, Tarim ș.a. O amploare considerabilă a căpătat și activitatea în domeniul prospecțiunilor geologice pentru punerea în valoare de noi bazine carbonifere, rezervele exploatabile ale țării fiind evaluate în prezent la peste 600 miliarde de tone.

De o atenție prioritară în cadrul balanței energetice a țării, beneficiază de asemenea, extinderea producției de energie electrică prin mobilizarea tuturor resurselor energetice disponibile ale țării, în special a celor hidroenergetice, atît prin realizarea unor proiecte de mari proporții, cît și prin stimularea inițiativei pe plan local pentru construirea de centrale mici și mijlocii. În prezent, în țară funcționează un număr de 90 000 de centrale de dimensiuni considerate mici și mijlocii, avînd o capacitate instalată de 6 milioane KW ; în anul 1980, hidrocentralele mici au realizat o producție de 11,9 miliarde KWh, reprezentînd cca. o treime din energia electrică consumată în agricultura țării.

Constituind ocupația permanentă a aproximativ patru-cincimi din populația țării, agricultura a înscris în ultimii ani rezultate favorabile pe linia dezvoltării sale, cu toate că aproape permanent a fost nevoită să facă față daunelor provocate de intemperii și calamități naturale de proporții. Astfel, producția de cereale a atins în 1980 nivelul record de 318,22 milioane de tone, iar recoltele de bumbac, semințe oleaginoase, sfeclă și trestie de zahăr au depășit realizările obținute în anul precedent. În vederea dezvoltării sistematice a producției agricole, a ridicării randamentelor la hectar și sporirii aportului agriculturii la procesul de creștere pe ansamblul economiei R.P. Chineze, în februarie 1980, la Conferința națională pentru agricultură, au fost trasate o serie de sarcini prioritare între care : îmbunătățirea în continuare a structurii pe sectoare a agriculturii, precum și a repartizării culturilor în funcție de condițiile locale ; aplicarea unor măsuri preventive împotriva calamităților naturale ; intensificarea producției agricole prin introducerea de tehnologii avansate de producție ș.a.

Unul dintre cele mai dinamice sectoare ale economiei naționale a R.P. Chineze este comerțul exterior, volumul schimburilor comerciale depășind anul trecut cu peste 20% nivelul atins în 1979. La creșterea mai rapidă a exporturilor față de importuri, cu tendința de echilibrare a balanței comerciale externe, au contribuit factori ca : dezvoltarea producțiilor promovate pe primul plan în cadrul măsurilor de reajustare, diversificarea modalităților de acționare pe piețele externe, reorganizarea sistemului de comerț exterior (care a stimulat inițiativa diferitelor verigi producătoare în sporirea volumului operațiunilor de export), intensificarea preocupărilor privind ridicarea competitivității produselor chinezești pe piața mondială ș.a.

Datorită cadrului deosebit de favorabil creat de Acordul de colaborare economică și tehnică pe termen lung, de alte acorduri, convenții și protocoale încheiate între România și R.P. Chineză, relațiile de colaborare economică dintre cele două țări au căpătat în ultimii ani o bază și mai trainică ; în ceea ce privește volumul schimburilor comerciale reciproce, acesta a înregistrat în cursul cincinalului trecut o creștere de 2,4 ori, trecîndu-se totodată la înfăptuirea unor acțiuni de cooperare în domeniul producției, la realizarea — prin eforturi comune — de obiective industriale de seamă în R.P. Chineză. În acest context, țara noastră livrează în acest an R.P. Chineze îndeosebi instalații de foraj, autoturisme, locomotive diesel electrice, combine „Gloria", utilaje pentru fabrici de ciment, produse chimice și metalurgice, iar partea chineză furnizează României mașini-unelte, macarale plutitoare, componente electronice, instrumente de măsură și alte produse ale construcțiilor de mașini, precum și cărbune, cocs, produse chimice, metale neferoase, feroaliaje etc.

M. MIHALE

DREPTUL LA DEZVOLTARE

„Dezvoltarea constituie nu numai simpla evoluție de la sărăcie la bogăție, de la o economie rurală tradițională la un tip de economie urbană sofisticată ; dezvoltarea nu poartă în sine numai ideea de progres economic ci și pe cea referitoare la demnitate umană, securitate, justiție și echitate" declara secretarul general al Commonwealth-ului, Shridath Ramphal, cu ocazia deschiderii la Haga a Conferinței Comisiei internaționale a juriștilor.

După cum relevă revista **Development Forum,** participanții la această reuniune — care și-a propus să analizeze probleme legate de dezvoltare și de primatul dreptului — au convenit asupra faptului că trebuie acordată prioritate absolută adoptării unor politici de dezvoltare al căror scop suprem să îl constituie eradicarea sărăciei absolute. În cadrul conferinței s-a subliniat, însă, că nu poate fi acceptată o abordare în sens restrîns a acestei probleme : adevărata dezvoltare implică deopotrivă considerarea drepturilor civile, politice, culturale, economice, și sociale. De aceea, și problema drepturilor omului trebuie să capete o abordare globală, de structură, în cadrul complex presupus de obiectivul dezvoltării. De fapt, după cum apreciau juriști de prestigiu internațional participanți la reuniune, dreptul la dezvoltare înglobează totalitatea drepturilor omului, el constituind instrumentul care poate garanta însăși respectarea, în adevăratul sens, a drepturilor omului în cadrul politicilor de dezvoltare.

Există, de asemenea, — au apreciat specialiștii — un drept internațional al dezvoltării care vizează nu numai acțiuni restrînse, cum ar fi acordarea de ajutoare pentru dezvoltare ; dreptul internațional al dezvoltării are în vedere eliminarea decalajelor economice dintre țările industrializate și cele sărace, asimetrii evidențiate clar de deteriorarea crescîndă a raportului de schimb.

Deși, pe plan juridic, conceptul asupra dreptului la dezvoltare necesită încă îmbunătățiri, practic el exprimă deja dreptul tuturor popoarelor și al fiecărui individ în parte de a se bucura de totalitatea drepturilor considerate juridic ca drepturi ale omului. Conferința a apreciat că aplicarea dreptului la dezvoltare implică participarea persoanelor în măsură să formuleze și să traducă în fapt politicile de dezvoltare, precum și participarea factorilor de conducere chemați să adopte politici bazate pe principiile autodeterminării și respectului ansamblului de drepturi constituite ca drepturi ale omului.

Deși obligația de a promova dezvoltarea revine în primul rînd statelor, dezvoltarea trebuie să facă obiectul eforturilor internaționale ca o condiție a păcii și prieteniei între popoare. În consecință, promovînd propria sa dezvoltare în cadrul limitelor impuse de resursele de care dispune, statul în cauză are dreptul de a fi sprijinit de către alte state în aplicarea politicii sale, conform prevederilor Cartei Națiunilor Unite. Pe baza acestui principiu, statele dezvoltate sînt chemate să coopereze cu cele în curs de dezvoltare în scopul instaurării unei noi ordini internaționale care să favorizeze o distribuție mai justă și mai echitabilă a bogăției și a resurselor existente astăzi în lume.

Breviar

● Lansată în cursul anului trecut din inițiativa șefilor de stat și guvern din 34 de țări, strategia mondială pentru conservare a devenit deja un model de politică în domeniul și în sprijinul mediului înconjurător larg acceptat.

Principalele obiective — conservarea speciilor și a ecosistemelor — au fost incluse în planuri regionale și naționale de dezvoltare servind, totodată, drept cadru penru o serie de programe internaționale. Printre programele lansate de Uniunea internațională pentru conservarea naturii și Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător în vederea aplicării Strategiei se numără :

— Campania în favoarea pădurilor tropicale (colectarea de fonduri, sublinierea importanței planificării dezvoltării, îmbunătățirea legislației respective) ;

— Supravegherea speciilor și a ecosistemelor aflate în pericol

— Organizarea de seminarii universitare, în scopul examinării strategiilor globale referitoare la mediu ;

— Programe de pregătire a cadrelor în domeniul administrației ;

— Strategii și acțiuni de planificare, în favoarea țărilor rămase în urmă ;

— Inițierea unui grup de lucru a cărui activitate se referă la implicațiile Strategiei asupra zonei Pieței comune.

● Întreprinderile farmaceutice multinaționale sînt puternic implicate în comerțul cu medicamente periculoase, neesențiale, inadecvate dacă nu chiar inutile și adeseori peste măsură de scumpe, a declarat la Geneva Anwar Fazal, președintele Organizației internaționale a uniunilor consumatorilor, cu ocazia unei conferințe a 50 de organizații internaționale neguvernamentale pe tema „colonialismului medicamentelor". După cum apreciază revista **Development Forum** guvernele și consumatorii din lumea a treia plătesc un preț ridicat pentru produse farmaceutice care nu corespund unor reale nevoi sanitare. Stimulate de ofensiva publicitară a marilor firme farmaceutice, unele țări în curs de dezvoltare cheltuiesc mai mult pentru importul de medicamente, adeseori neesențiale, decît pentru totalitatea nevoilor lor de ocrotire a sănătății. Or, arată revista citată, medicamentele respective nu pot combate sărăcia și foametea. Îmbunătățirea stării de sănătate a populației depinde în primul rînd de înfăptuirea unor profunde transformări cu caracter economic și social, dar și de asigurarea accesului păturilor sărace ale populației rurale, asistență medicală și la medicamente de importanță vitală.

Transferul invers de inteligență

ÎN PREZENT circa 400—500 mii de specialiști din diferite domenii, provenind din țări ale „lumii a treia" trăiesc și lucrează în afara țărilor lor de origine. Existența și adîncirea acestui fenomen, a exodului de inteligență din țările în curs de dezvoltare a determinat organizarea, sub auspiciile ONUDI, a unui seminar internațional în Turcia, participanții propunîndu-și să evalueze cele mai oportune căi de folosire, de către țările de origine, a acestor importante resurse de cunoștințe tehnice. Specialiști din 19 țări în curs de dezvoltare au analizat experiențele realizate în Turcia, India, Filipine, Peru, Irak, Egipt, Algeria, Brazilia și Mexic în vederea retragerii în țările de origine a specialiștilor emigrați sau care lucrează permanent în străinătate. În cazurile respective s-a urmărit revenirea temporară sau repatrierea acelor specialiști ale căror cunoștințe tehnice dobîndite în străinătate pot constitui un sprijin prețios pentru eforturile de dezvoltare ale țărilor „lumii" a treia". Cu anumite diferențe de la o țară la alta, măsurile adoptate de țările respective pentru utilizarea acestui potențial științific au urmărit : stabilirea de contacte cît mai strînse cu specialiștii emigrați ; invitarea lor în țară pentru a se familiariza cu realizările obținute, cu baza tehnico-materială existentă și cu obiectivele de dezvoltare ; încurajarea reîntoarcerii definitive în țară, prin acordarea de facilități în ce privește transportul, reîncadrarea în muncă, în condiții de dotare tehnică corespunzătoare continuării pregătirii profesionale.

Avînd în vedere necesitățile stringente în specialiști ale țărilor în curs de dezvoltare și pierderile, potențial irecuperabile create prin expatrierea acestora, participanții la seminarul de la Istanbul subliniau necesitatea creșterii utilizării „inteligenței expatriate" pronunțîndu-se, totodată pentru descurajarea emigrărilor.

Se apreciază, totodată ca fiind necesară angajarea fiecărei țări în programe pe termen lung, programe menite să contribuie la reducerea efectelor negative ale fenomenelor de „brain drain", în acest sens sugerîndu-se măsuri prin realizarea cărora educația și pregătirea cadrelor să răspundă mai bine cerințelor de bază sociale și economice, necesităților tehnologice și de dezvoltare rurală, precum și măsuri menite să ducă la atragerea personalului calificat către institutele de cercetare din țările în curs de dezvoltare.

pagină realizată de
Em. STANCU

U. R. S. S.: orientare prioritară către economisire

CA urmare a ridicării nivelului tehnic al producției și reducerii cheltuielilor materiale, ritmul de creștere a economiei Uniunii Sovietice devansează simțitor pe cel al dezvoltării rarit de circa 8 ori, iar producția de laminate finite din metale feroase — de 9 ori (vezi graficul). Numai în ultimul deceniu — raportat la o rublă de venit național (produs) — necesarul de combustibil extras s-a micșorat cu 4%, iar cel de laminate feroase cu 15%.

În actualul cincinal politica de economisire a resurselor naturale este promovată în mod riguros în toate domeniile de activitate ; în industria constructoare de mașini și în sectorul construcțiilor, de pildă, se prevede ca pe

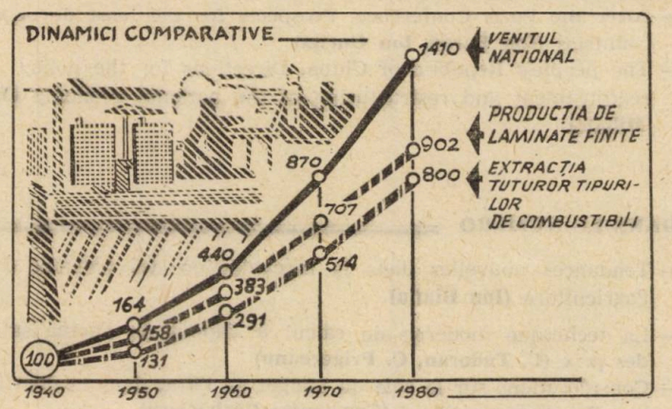

murilor extractive, furnizoare de combustibili și materii prime. Astfel, arată revista **Ekonomiceskaia gazeta,** în timp ce venitul național a crescut în perioada 1940—1980 de 14,1 ori, extracția tuturor tipurilor de combustibili a spocalea economisirii metalului să se acopere pînă la 40% din necesarul suplimentar al economiei naționale, fapt care dublează importanța acestei surse de acoperire a necesarului de metal în comparație cu cincinalul precedent.

o creștere economică dată — pe care să îl repartizeze pe fiecare sursă purtătoare de energie ; specialiștii și-au propus, în schimb, să analizeze structura consumului și să cerceteze posibilitățile de economisire și de recurgere cît mai mult posibil la sursele regenerabile de energie.

Proiectul are în vedere o gamă largă de aspecte : inovații în materie de habitat și cercetări pentru optimizarea construcțiilor (arhitectura bioclimatică), aplicarea de norme mai severe în consumul casnic de curent electric, generalizarea controlului electronic asupra procesului de producție în industrie, valorificarea suprafețelor agricole și forestiere neutilizate, fabricarea de vehicule cu consum redus de combustibil (cel mult 4 litri la o sută de kilometri pentru ansamblul parcului auto după anul 2000), precum și probleme de calificare și finanțare.

Rezultatul este apreciat în Franța drept surprinzător ; energiile reînnoibile — inclusiv hidroenergia — ar putea reprezenta către sfîrșitul secolului peste 27% din consumul țării, cu o producție de 52,5 mil. t echivalent petrol (27 mil. t.e.p. din biomasă, 17,5 mil. t.e.p. din hidroenergie și 8 mil. t.e.p. direct din energie solară).

Perspective ale producției și consumului de aparatura electronică

DUPĂ aprecierea unor specialiști britanici în următorii zece ani producția industriei electronice din țările nesocialiste se va dezvolta într-un ritm susținut — de 8,7%, ceea ce îi va permite să-și consolideze poziția fruntașă în cadrul industriei prelucrătoare. În privința consumului (aparent) de aparatură electronică se estimează că în S.U.A. și Japonia acesta va crește într-un ritm mediu anual superior producției, în țările vest-europene — în ritm egal cu cel al producției, iar în celelalte țări nesocialiste — într-un ritm inferior acesteia.

Deși decalajul dintre producția și consumul (aparent) de aparatură electronică se va reduce în țările în curs de dezvoltare, se consideră că acest lucru se va datora nu atît dezvoltării unei industrii naționale cu profil corespunzător, cît transferului în țările respective al unor întreprinderi ale companiilor din statele capitaliste industrializate.

Prognoza producției și consumului (aparent) de aparatură electronică în țările socialiste

Țara sau grupul de țări	Producția					Consumul				
	Valoarea totală (mird. dolari)		Ponderea (în %)		Creșterea medie anuală în perioada 1982—1991 (în %)	Valoarea totală (mird. dolari)		Ponderea (în %)		Creșterea medie anuală în perioada 1982—1991 (în %)
	1981	1991	1981	1991		1981	1991	1981	1991	
Statele Unite	129	228	35,1	27,0	5,9	107	211	29,1	25,0	7,0
Japonia	78	133	21,2	15,7	5,5	44	95	12,0	11,2	8,0
Țările Europei occidentale	98	232	26,6	27,5	9,0	103	244	28,0	28,9	9,0
Alte țări	63	252	17,1	29,8	14,9	114	295	30,9	34,9	10,0
Total	368	845	100,1	100,0	8,7	368	845	100,0	100,0	8,7

Franța: gospodărirea rațională a energiei

ÎN VEDEREA dezbaterilor din toamna acestui an care vor duce la definirea programului energetic național al Franței, serviciul francez de documentare a elaborat recent, un nou proiect axat în principal pe folosirea surselor energetice regenerabile. Spre deosebire de proiectele anterioare, raportul citat nu mai pornește de la necesarul de energie al anului 2000 — în funcție de

Libia: proiecte agricole de anvergură

AGRICULTURA constituie sectorul prioritar în ansamblul strategiilor de dezvoltare asumate de Jamahiria Arabă Libiană, țară care în prezent se situează pe primele locuri în ce privește eforturile vizînd creșterea nivelului producției agricole.

Planul cincinal 1981—1985 prevede alocarea unor fonduri însumînd trei miliarde dinari libieni în scopul îmbunătățirii condițiilor de activitate în agricultură, fonduri care reprezintă 20 la sută din totalul cheltuielilor pentru dezvoltare alocate de guvernul libian pentru perioada amintită. Ca orientare de ansamblu, proiectele agricole au în vedere atît creșterea suprafețelor cultivate cît și majorarea randamentelor pe calea stimulării cercetării științifice în domeniul utilizării energiei hidraulice, al protecției solurilor, al [illegible] și altele. Specialiștii au în vedere, de asemenea, creșterea productivității vegetale și prin aplicarea metodelor și tehnologiilor cele mai adecvate la condițiile de mediu și climă ale țării. Scopul final îl constituie realizarea de randamente sporite menite să permită asigurarea de rezerve alimentare corespunzătoare necesităților populației țării. Cheltuielile legate de realizarea fermelor moderne model și pentru crearea condițiilor de infrastructură necesare urmează a fi suportate în mare parte de către stat, fapt care se apreciază că va fi de natură să ducă la atragerea unei însemnate părți din populația activă a țării spre sectorul agricol.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 25 septembrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea temeinică a producției anului 1982 **(I. Ionescu)** 2

— Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. Cerințe ale extracției și utilizării eficiente a gazului metan **(Virgil Popoviciu)** 4

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

● Noi orientări în mecanizarea lucrărilor din agricultură **(Ion Bianu)** 6

● Priorități ale campaniei agricole de toamnă **(Gh. N. Iosif)** 8

— Opinii. Economia de muncă în activitatea bazelor județene de aprovizionare **(Gheorghe Mihai)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Tehnica modernă de calcul în sprijinul actualizării prețurilor **(C. Tudoran, C. Prigoreanu)** 11

— Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național **(Constantin Bărbăcioru)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adaptarea structurilor organizatorice la exigențele eficientizării procesului de conducere **(Cornel Burlec, Ludovic Fejeș, Zoltán Kiraly)** 16

TEORII ● IDEI

— Strategii de dezvoltare în prognoza tehnologică **(Ion Crișan)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Criza sistemului capitalist : geneza dezbaterilor actuale (I). **(T. Postolache)** 20

— Relațiile contractuale în sistemul de activități al întreprinderii **(Eduard Bibiri)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sistemul dobînzilor exagerate, practică a exploatării neocolonialiste **(Ilie Măgură)** 23

— Tendințe — conjuncturi 25

— După Conferința de la Paris. Perspective ale țărilor mai puțin dezvoltate **(Ion Barac, Ion Goriță)** 26

— Documentar. Evoluții în utilizarea industrială a aurului **(N. Popov)** 28

— R.P. Chineză. Orientări în politica de reajustare și restructurare a economiei naționale **(M. Mihale)** 29

— Forumul dezvoltării 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice.

IN THIS ISSUE

— New trends in turning farming mechanized **(Ion Bianu)** 6

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Modern computer technology to help adapting the prices **(C. Tudoran, C. Prigoreanu)** 11

— Considerations on the role of the state budget in the distribution of the national revenue **(Constantin Bărbăcioru)** 13

— Development strategies in the technological prognosis **(Ion Crișan)** 18

— Schools ● trends ● economists. The crisis of the capitalist system : the root of the present debates (I) **(T. Postolache)** 20

— Overrated interest — system : a practice of the neo-colonialist exploitation **(Ilie Măgură)** 23

— After the Paris Conference. Prospects for the least developed countries **(Ion Barac, Ion Goriță)** 26

— The people's Republic of China. Directions for the policy of readjustment and restructuring of the national economy **(M. Mihale)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Tendances nouvelles dans la mécanisation des travaux dans l'agriculture **(Ion Bianu)** 6

— La technique moderne de calcul à l'appui de l'actualisation des prix **(C. Tudoran, C. Prigoreanu)** 11

— Considérations sur le rôle du budget de l'État dans la distribution du revenu national **(Constantin Bărbăcioru)** 13

— Stratégies de développement dans la prognose technologique **(Ion Crișan)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. La crise du système capitaliste : la genèse des débats actuels (I) **(T. Postolache)** 20

— Le système des intérêts exagérées, une pratique de l'exploitation néocolonialiste **(Ilie Măgură)** 23

— Après la Conférence de Paris. Les perspectives des pays les moins avancés **(Ion Barac, Ion Goriță)** 26

— La R. P. Chinoise. Orientations de la politique de reajustement et de restructuration de l'économie nationale **(M. Mihale)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новые ориентации в деле механизации работ в сельском хозяйстве **(Ион Биану)** 6

— Экономико-фанансовый механизм: функциональность-эффективность. Современная вычислительная техника на службе актуализации цен **(К. Тудоран, К. Пригоряну)** 11

— Соображения относительно роли государственного бюджета в распределении национального дохода **(Константин Бэрбэчеру)** 13

— Стратегии развития в технологическом прогнозировании **(Ион Кришан)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Кризис капиталистической системы: генезис нынешних дискуссий (I) **(Т. Постолаке)** 20

— Система чрезмерных процентов, орудие используемое в практике неоколониалистической эксплоатации **(Илие Мэгурэ)** 23

— После Парижской конференции. Перспективы наименее развитых стран **(Ион Барак, Ион Горицэ)** 26

— Китайская Н. Р. — Направления в политике переналадки и перестройки народного хозяйства **(М. Михале)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual ; Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Maşina electrică de cusut SANDA — un ajutor preţios pentru toate gospodinele!

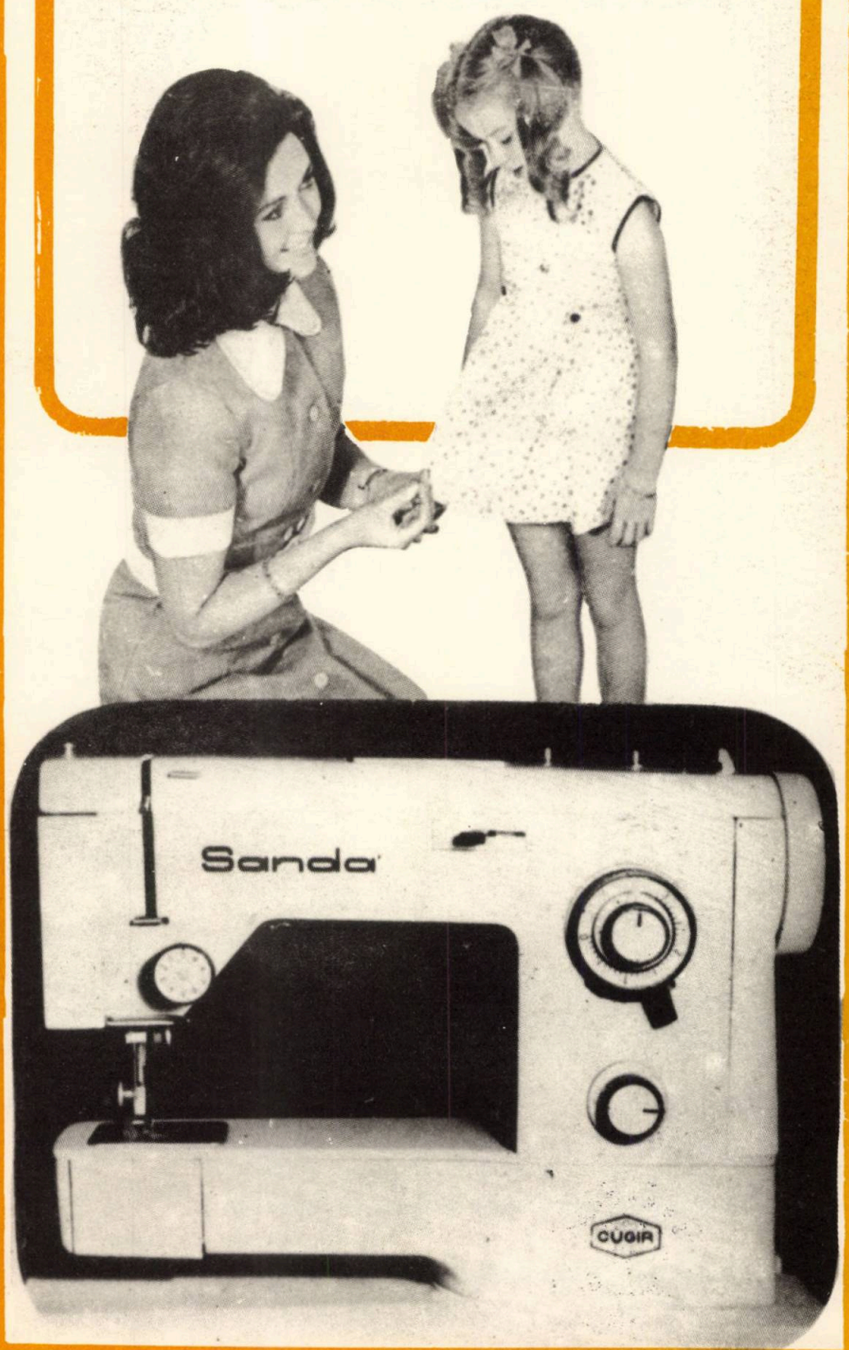

SANDA este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizată la nivelul produselor similare pe plan mondial.

Acţionarea electrică este simplă şi sigură.

Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- **cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)**
- **cusătură în zig-zag**
- **cusătură invizibilă (tiv invizibil)**
- **tiv îngust, mediu şi lat**
- **tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei**
- **cusătură cu rabaterea materialului**
- **cusătură paralelă cu marginea materialului**
- **coaserea înainte şi înapoi**
- **coaserea nervurilor**
- **coaserea şnurului**
- **coaserea nasturilor**
- **butoniere netede sau în relief**
- **stopat**
- **vătuit**
- **surfilat**
- **broderie (inclusiv ochiuri)**
- **3 modele de broderie cu cusătură în zig-zag**
- **16 modele de cusături decorative (cu un ac sau cu ac dublu)**
- **6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)**

În magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat Maşina electrică de cusut SANDA la preţul de 3 270 lei

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI — BUCUREȘTI

1981 OKT 05

NU UITAȚI!

Un cadou util și plăcut pentru bărbați puteți alege fără nici un risc din bogatul sortiment de produse cosmetice oferite de Întreprinderea „Miraj".

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"-București

Exportator : Chimimportexport

Lei 5
(inclusiv suplimen

D 6146

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REDUCEREA COSTURILOR PE UNITATEA DE PRODUS

Numărul 40 ● Vineri 2 octombrie 1981

La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu,
sub semnul dorinţei comune de dezvoltare
a relaţiilor prieteneşti şi a colaborării româno-libiene

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A COLONELULUI MOAMMER EL GEDDAFI CONDUCĂTORUL MARII REVOLUŢII DE LA 1 SEPTEMBRIE AL JAMAHIRIEI ARABE LIBIENE POPULARE SOCIALISTE

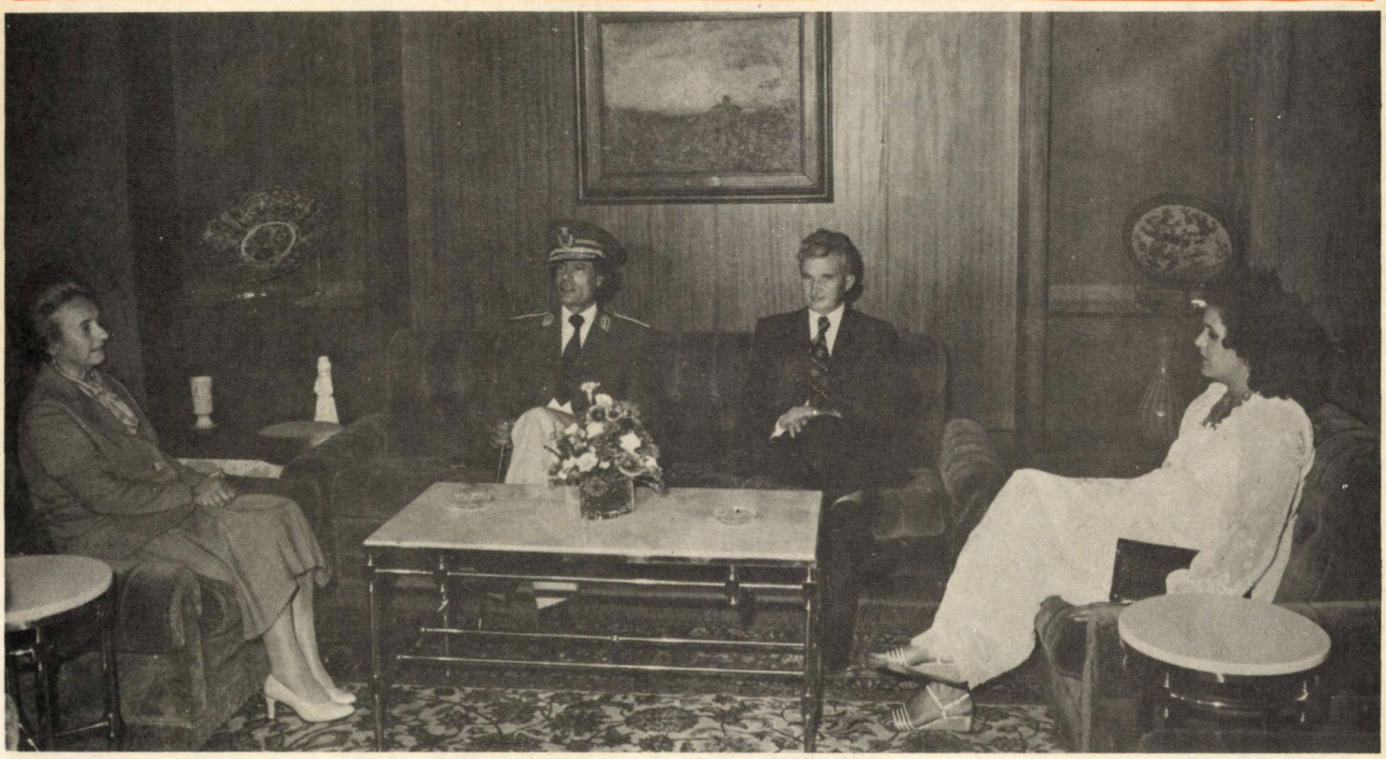

D 646

Curier economic legislativ pentru

CONSILIILE POPULARE
COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

ÎNDRUMAR PENTRU COMISIILE DE REVIZIE DIN C.A.P.

Pentru a veni în sprijinul celor ce activează în cadrul organelor de control, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, împreună cu Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară au elaborat, recent, **„Îndrumarul privind modul de efectuare a verificărilor de către comisiile de revizie din cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste".**

Publicăm în acest număr al Suplimentului, în întregime, **Îndrumarul**, împreună cu toate anexele sale.

Comisia de revizie este organul ales de adunarea generală a cooperativelor agricole de producție, respectiv a asociației economice intercooperatiste, să verifice activitatea gospodărească și financiară a consiliului de conducere, respectiv a consiliului oamenilor muncii, înregistrarea tuturor veniturilor în bani și în natură, respectarea normelor de efectuare a cheltuielilor, păstrarea în bune condiții a averii obștești și modul cum au fost rezolvate de către consiliul de conducere cererile și sesizările membrilor cooperatori.

Comisia de revizie este subordonată numai adunării generale, față de care răspunde pentru activitatea depusă.

Îndrumarea comisiilor de revizie este sarcina statutară a uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție și se realizează cu sprijinul organelor de specialitate ale Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, care, potrivit convenției încheiate cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție are mandatul de a efectua controlul de fond al gestiunii unităților cooperatiste împreună cu comisiile de revizie ale acestora.

Activitatea comisiei de revizie se desfășoară pe baza principiului muncii colective, iar hotărîrile se iau cu majoritatea de voturi din numărul membrilor comisiei.

Președintele comisiei de revizie participă, de regulă, la ședințele consiliului de conducere al cooperativei, respectiv consiliului oamenilor muncii al asociației, îndeosebi cînd se dezbat probleme privind avutul obștesc.

Comisia de revizie este obligată să prezinte adunării generale trimestrial, anual, sau ori de cîte ori este nevoie, rapoarte asupra activității și constatărilor făcute.

Cînd constată abateri grave, comisia de revizie are obligația de a cere consiliului de conducere, respectiv consiliului oamenilor muncii, să convoace adunarea generală pentru discutarea acestora și stabilirea măsurilor corespunzătoare, sesizînd în același timp și celelalte organe în drept.

Activitatea de control a comisiilor de revizie se desfășoară pe baza planului anual de verificare defalcat pe trimestre, întocmit de către acestea cu sprijinul organelor băncii.

Planul trebuie să cuprindă: obiectivele, perioadele, cine face verificarea și în cît timp. El se corelează cu planul de control financiar-gestionar de fond efectuat de organele BAIA. Anexa nr. 1.

Participarea comisiilor de revizie la verificările financiar-gestionare de fond, cu organele băncii, este obligatorie. De regulă, în perioada în care se face controlul financiar-gestionar de fond, comisia de revizie nu-și mai planifică alte verificări.

Supliment la nr. 40 1981 Revista ECONOMICA

I. ELEMENTELE ORIENTATIVE DE EFECTUARE A VERIFICĂRILOR PE OBIECTIVE

In baza planului, ținînd cont de numărul și pregătirea membrilor comisiilor de revizie care participă la verificare, se stabilesc concret, obiectivele, perioadele supuse verificării, cine face controlul și în cît timp, după care se face documentarea și se încunoștiințează consiliul de conducere al cooperativei, respectiv consiliul oamenilor muncii al asociației, de începerea controlului.

Comisia de revizie urmărește modul cum au fost respectate dispozițiile legale și normele statutare cu privire la:

1. Integritatea mijloacelor materiale și bănești
Încadrarea și răspunderea gestionarilor

a) **La verificarea gestiunilor**

În funcție de gestiunile pe care și le-a propus să le verifice, comisia de revizie cere consiliului de conducere, respectiv consiliului oamenilor muncii, să asigure prezența gestionarilor și a unor delegați de la contabilitate sau membri din consiliu, cu care vor forma colective pentru inventarierea bunurilor sau valorilor.

La orice gestiune, înainte de începerea inventarierii, colectivul de inventariere ia declarație gestionarului, din care să rezulte locurile unde sînt depozitate bunurile sau valorile gestionate, dacă sînt înregistrate în fișe sau registre toate notele de intrare și ieșire, dacă are bunuri, sume sau valori date sau primite fără acte legale și dacă are cunoștință despre existența unor plusuri sau lipsuri în gestiune. Anexa nr. 2

Declarația se certifică de colectivul de inventariere și se anexează la procesul verbal

Cînd gestionarul declară că are intrări sau ieșiri de mijloace materiale și bănești din gestiune fără a fi întocmit documentele respective, se va proceda la întocmirea și înregistrarea prealabilă a acestora, precum și a celorlalte acte care nu erau operate în registru sau fișă, după caz.

După aceste operațiuni, se face inventarierea prin cîntărire, măsurare și numărare, la locul de depozitare, păstrare, producție, în prezența obligatorie a gestionarului. În timpul inventarierii se vor evita operațiunile de intrări sau ieșiri de mijloace materiale și bănești în gestiunea respectivă.

Dacă bunurile existente într-o încăpere nu se pot inventaria într-o singură zi, la sfîrșitul zilei încăperea respectivă se încuie cu lacăte, se sigilează, cheile de la căile de acces în gestiune rămînînd la colectivul de verificare cît și la gestionar.

În cazul cerealelor, furajelor, îngrășămintelor și a altor produse care prezintă stocuri în cantități mari, inventarierea se face prin cubare. Dacă totuși, în urma cubării rezultă diferențe mari între cantitățile faptice stabilite prin cubare și cantitățile scriptice, se procedează la inventarierea prin cîntărire efectivă.

Concomitent cu inventarierea se verifică și calitatea bunurilor, după caz, prin gustare, văz ori miros sau luare de probe de laborator.

Tot cu ocazia inventarierii, vor fi identificate și stocurile de bunuri degradate parțial sau total, precum și cele fără folosință, pentru care se întocmesc liste de inventariere separate și care urmează să fie scoase din gestiune, luîndu-se măsuri potrivit prevederilor legale.

Bunurile supuse inventarierii se înscriu în liste pe gestionari, locuri de păstrare și categorii de bunuri (mijloace fixe, obiecte de inventar, materiale produse, mărfuri etc.) la prețurile de înregistrare din contabilitate.

Listele de inventariere se semnează de colectiv și de gestionar pe fiecare pagină și la finele listei, după care se menționează de gestionar că inventarierea bunurilor s-a făcut prin numărare, cîntărire și măsurare în prezența sa sau cu eventuale obiecții ale acestuia.

Eventualele modificări ale unor erori în listele de inventariere se fac sub certificarea colectivului care a verificat și a gestionarului.

După inventarierea faptică, comisia de revizie verifică dacă toate cantitățile din documentele de intrare și ieșire au fost corect înregistrate în fișele de magazie și registre și dacă soldurile scriptice au fost bine stabilite.

Numai după aceste operațiuni comisia de revizie compară cantitățile de bunuri stabilite la inventarierea faptică și înscrise în liste, cu cele din evidența din fișe sau registru de magazie și cu cele din evidența contabilă.

În cazul cînd există diferențe (plus sau minus) comisia cercetează cauzele producerii lor și dacă ajunge la concluzia că nu se datorează vinovăției cuiva, propune conducerii cooperativei, respectiv consiliului oamenilor muncii al asociației, înregistrarea plusurilor și imputarea lipsurilor rezultate după acordarea scăzămintelor și compensarea eventualelor lipsuri cu plusuri privind sorturile aceluiași produs, potrivit legii, solicitînd, după caz, angajamente de plată. Anexa nr. 4.

Compensarea cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere se aprobă de consiliul de conducere al cooperativei agricole de producție, respectiv de consiliul oamenilor muncii al asociației.

Diferența stabilită în minus, în urma compensării și aplicării tuturor cotelor legale de perisabilitate, reprezentînd prejudicii pentru avutul obștesc, se recuperează de la persoanele vinovate. Evaluarea pagubelor pentru bunurile lipsă se face la prețul de vînzare cu amănuntul.

Pentru bunurile care nu au prețuri cu amănuntul stabilite potrivit dispozițiilor legale, dar au stabilite prețuri de livrare, evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază aceste prețuri, la care se aplică coeficientul de 1,05 (Decretul nr. 208/1976).

Pentru toate lipsurile și plusurile rezultate se cer gestionarului explicații scrise.

La inventarierea casei se urmărește dacă numerarul existent în casieria cooperativei la data verificării corespunde ca valoare cu soldul din registrul de casă și evidența contabilă.

De asemenea, verifică dacă încasările și plățile au fost legal efectuate, precum și corecta înregistrare în registre a documentelor de încasări și plăți (chitanțe, cecuri, dispoziții de plată etc.). Anexa nr. 3.

Documentele sînt valabile numai dacă poartă semnătura depunătorului sau a primitorului și viza pentru control financiar-preventiv și aprobarea conducătorului de unitate.

Cînd comisia de revizie consideră necesar, se verifică sinceritatea sumelor plătite prin confruntarea semnăturii de primire a titularului din actul de plată și confirmarea primirii sumei de către cei în cauză.

La gestiunea mijloacelor fixe se va verifica starea lor, modul cum sînt întreținute, dacă unele sînt complet uzate și nu s-au întocmit formele de scoatere din inventar sau dacă sînt cazuri în care au fost scoase din uz cu forme legale însă sînt menținute în diverse gestiuni, precum și dacă unele nu sînt folosite neflind necesare unității. Pentru verificarea gestiunilor, se întocmesc procese verbale, potrivit anexelor nr. 5, 6 și 7.

b) **Verificarea respectării dispozițiilor legale privind încadrarea gestionarilor și constituirea garanțiilor**

Verificarea începe cu identificarea persoanelor care în cadrul cooperativei au ca atribuții primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri materiale, mijloace bănești și alte valori.

După identificarea tuturor gestionarilor se verifică:

— dacă la data încadrării (numirii) îndeplineau condițiile de vîrstă prevăzute de lege (21 ani sau 18 ani pentru gestiunile stabilite de MAIA);

— îndeplinirea condițiilor de studii (cel puțin școala generală sau o școală echivalentă) și dacă au fost verificate cunoștințele pentru exercitarea atribuțiilor. Pentru gestionarii aflați în funcție înainte de 27 februarie 1970 și care aveau la această dată o vechime de cel puțin 3 ani și cunoștințele necesare, condiția de studii nu se aplică;

— dacă conducerea cooperativei a cerut la organele de miliție pentru toți gestionarii relații cu privire la antecedentele penale sau dacă la încadrare s-a cerut prezentarea acestora de către gestionari, precum și a adeverinței de la unitatea unde au fost încadrați, anterior, din care rezultă dacă au adus sau nu pagube avutului obștesc.

Nu pot fi încadrați ca gestionari cei condamnați, cei în curs de urmărire penală sau judecată pentru săvîrșirea unor infracțiuni împotriva avutului obștesc, a ordinii și securității statului, precum și cei care au dobîndit bunuri în mod ilicit.

Garanțiile materiale se depun în numerar și garanțiile suplimentare în bunuri sau în numerar, în cuantumul prevăzut de lege, avînd ca scop recuperarea eventualelor pagube produse de gestionari.

Comisia de revizie verifică hotărîrea consiliului de conducere al cooperativei, respectiv a consiliului oamenilor muncii al asociației, ca garanțiile în numerar și suplimentare să fie stabilite conform dispozițiilor legale pentru fiecare gestiune, în raport cu volumul valorilor ce le vehiculează.

2. Aprovizionarea, recepția, conservarea, manipularea și eliberarea mijloacelor materiale și bănești

Comisia de revizie verifică dacă se respectă dispozițiile legale cu privire la:

— primirea în gestiune a bunurilor potrivit datelor înscrise în actele însoțitoare și de calitate corespunzătoare, precum și dacă în cazul unor suspiciuni s-a cerut concursul conducerii unității și a specialiștilor care să efectueze analizele necesare;

— legalitatea actelor de intrare sau ieșire din gestiune sub aspectul conținerii elementelor strict necesare potrivit specificului operațiunii, printre care: emitentul, data, cantitatea; semnăturile autorizate, viza de control financiar preventiv etc. Actele pe care se fac înregistrările de intrare sau ieșire din gestiune trebuie să fie originale (exemplar 1);

— respectarea dispozițiilor legale privind indicii de calitate pentru intrările și livrările din producția proprie. Respectarea prevederilor din contractele economice;

— eliberarea bunurilor numai pe bază de documente legale, în cantitățile și sortimentele specificate în acestea și numai prin cîntărire, numărare, fiind interzisă eliberarea de bunuri sau valori pe bază de dispoziții verbale. Asigurarea locurilor de primire, păstrare și eliberarea mijloacelor materiale cu aparate de măsură și control;

— înscrierea în fișele de magazie sau registre a operațiilor de primire-eliberare și încasare-plată a datelor din documentele respective, precum și dacă se face soldul cantitativ după fiecare operațiune;

— depunerea sumelor încasate din desfacerea produselor ocazional, pe piață sau prin chioșcurile proprii, potrivit raporturilor de vînzare, zilnic; dacă prețurile de vînzare practicate sînt cele aprobate de consiliul de conducere al cooperativei, conform cu mercurialul și alte dispoziții legale;

— încunoștiințarea consiliului de conducere al cooperativei agricole de producție, respectiv consiliului oamenilor muncii al asociației, în scris, în cazurile în care persoanele din subordine nu dau dovadă de cinste, să prevină sustragerea, risipa, degradarea etc.;

— sesizarea consiliului de conducere al cooperativei, respectiv asociației, în scris, cu privire la existența unor stocuri de materiale fără mișcare, peste necesar ori a unor eventuale plusuri sau minusuri în gestiune;

— comunicarea în scris de către conducerea unității către gestionari a numelui și prenumelui persoanelor în drept să aprobe eliberarea bunurilor din gestiune, să acorde viza de control financiar preventiv și a persoanelor care pot ridica de la magazie bunurile înscrise în documente.

3. Verificarea consumurilor materiale

La controlul cheltuielilor pentru obținerea producției vegetale, animale și secțiile de mică industrie și prestări servicii se verifică legalitatea, realitatea și oportunitatea acestora pe ramuri de producție (consumurile de semințe, furaje, îngrășăminte, materii și materiale etc.) potrivit normelor de consum, fișelor tehnologice, devizelor de lucrări etc. și dacă cheltuielile efectuate sînt în concordanță cu cele stabilite prin plan.

a) **La producția vegetală**

— concordanța între cantitatea normată a se consuma pentru suprafețele însămînțate și cantitatea eliberată, precum și corecta înregistrare pe cheltuieli a contravalorii semințelor și materialului de plantat date în consum pe baza documentelor de ieșire din gestiune;

— aplicarea corectă a tarifelor cu plata în bani și natură pentru muncile S.M.A.;

— respectarea baremurilor privind administrarea îngrășămintelor chimice, insectofungicidelor și erbicidelor;

— realitatea suprafețelor irigate și a volumului prestațiilor efectuate și facturate pentru întreținerea și exploatarea lucrărilor de irigații.

b) **La producția zootehnică**

— corecta calculare a numărului zilelor furajate în raport cu efectivele de animale existente, precum și respectarea rațiilor aprobate ;

— evaluarea și înregistrarea corectă a furajelor consumate ;

— concordanță între cantitățile de medicamente eliberate pentru consum și cele normate aferente efectivelor de animale tratate ;

— atestarea de către organele sanitar-veterinare a mortalităților și sacrificărilor de necesitate ;

— justificarea legală și potrivit destinației stabilite de medic a cărnii rezultate din sacrificări ;

— stabilirea răspunderilor pentru toate cazurile cînd sacrificările ori moartea animalelor au fost cauzate cu vinovăție.

c) **La secțiile de mică industrie și prestări servicii**

— încadrarea consumurilor de materii prime și materiale în normele legale stabilite, precum și corecta evaluare a acestora.

Deosebit, cu privire la organizarea și funcționarea secțiilor de mică industrie și prestări de servicii, se va mai verifica dacă :

— activitățile de mică industrie și de prestări de servicii sînt organizate și funcționează cu respectarea prevederilor legale, precum și dacă pentru secțiile care execută prestări de servicii și construcții-montaj pe teritoriul altor județe, există aprobarea nominală a MAIA și acordul scris al ministerului care tutelează întreprinderile unde se execută aceste lucrări ;

— aprovizionarea cu materii prime și materiale s-a făcut potrivit dispozițiilor legale ;

— forța de muncă se asigură din membrii cooperativei agricole sau membrii cooperativelor asociate în cazul asociațiilor economice intercooperatiste, precum și dacă pentru cei încadrați din afară s-au respectat prevederile legale ;

— prețurile și tarifele sînt stabilite potrivit Normativului UNCAP ;

— gestionarea materialelor la secțiile și punctele de lucru se face potrivit legii ;

— producția obținută are asigurată desfacerea pe bază de contracte sau comenzi ferme.

d) **La cheltuielile cu pierderile materiale și scăzămintele naturale** (perisabilități)

— legalitatea constituirii comisiei de constatare și calculare a pierderilor ;

— calcularea corectă a scăzămintelor, precum și confirmarea legalității și realității acestora de către persoanele în drept ;

— înregistrarea pe cheltuieli a pierderilor în baza hotărîrii consiliului de conducere, ale adunării generale și, după caz, cu avizul DGAIA și UJCAP în situația pierderilor peste norme.

Perisabilitățile se calculează în limitele prevăzute în instrucțiunile MAIA și UNCAP și se acordă numai atunci cînd se constată lipsă efectivă în gestiune.

e) **La cheltuielile cu amortizarea fondurilor fixe se va urmări :**

— corecta aplicare a normelor de amortizare asupra valorii de inventar a mijloacelor fixe ;

— înregistrarea amortismentului tuturor mijloacelor fixe.

4. **Verificarea cheltuielilor pentru retribuirea muncii**

— întocmirea la timp și corectă a fișelor de pontaj ;

— realitatea volumului de muncă consemnat în fișa anuală pentru evidența muncii și decontărilor ;

— realitatea producției luată în calculul drepturilor de retribuire și corecta aplicare a tarifelor de plată pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție realizată ;

— determinarea drepturilor de retribuire pentru cooperatorii din formația de muncă care și-au realizat sarcinile de producție și la cooperatorii din formațiile care nu și-au realizat producția planificată ;

— modul de aplicare a formei de retribuire pe bază de cote procentuale din producție, urmărindu-se respectarea acestora, precum și a condițiilor de acordare a retribuției, stabilite de MAIA ;

— corecta stabilire și acordare a retribuției tarifare pentru personalul de conducere și de execuție tehnic, economic, administrativ și de pază plătit de cooperativele agricole de producție ;

— modul de determinare a retribuției de pînă la 15 la sută din valoarea normelor de muncă calculate pentru funcția de președinte, pentru specialiștii și contabilii șefi retribuiți de stat ;

— dacă pentru specialiștii agricoli retribuiți de stat, aleși în funcția de președinte, care îndeplinesc funcția și atribuțiile de inginer șef, acordarea retribuției de pînă la 25 la sută, iar a celor care au și inginer șef, de pînă la 20 la sută, din valoarea normelor de muncă calculate pentru funcția de președinte, s-a făcut în raport cu realizarea producției nete ;

— la activitățile de mică industrie se va urmări respectarea normelor legale cu privire la stabilirea formelor, nivelelor și condițiilor de acordare a retribuției, precum și a celorlalte drepturi atît pentru membrii cooperatori, cît și pentru personalul încadrat cu contract de muncă ; concordanța între volumul producției obținute, livrate și încasate și retribuția plătită ;

— stabilirea retribuirii muncitorilor încadrați cu contract de muncă pe perioada unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic la nivelul retribuției cooperatorilor care lucrează în același sector de activitate și efectuează lucrări similare ;

— îndeplinirea condițiilor pentru acordarea sporului de vechime neîntreruptă cooperatorilor care lucrează în sectoarele prevăzute de lege, precum și corecta calculare a acestuia ;

— modul de determinare a fondului de retribuire suplimentară și respectarea procentului stabilit de adunarea generală pentru categoriile de cooperatori și specialiști agricoli retribuiți de stat, care pot beneficia de retribuție suplimentară.

5. **Verificarea celorlalte plăți și cheltuieli**
Constituirea și utilizarea fondurilor statutare

La cheltuielile privind transportul auto, se va urmări :

— realitatea datelor înscrise în foile de parcurs și corecta înregistrare a acestora în fișele activității zilnice a autovehiculelor ;

— încadrarea în cota maximă de carburanți și lubrifianți a fiecărui mijloc de transport și stabilirea eventualelor depășiri de consum ;

— folosirea autoturismelor numai în interesul unității, potrivit prevederilor legale ;

— corelarea dintre kilometrii parcurși și consumul de benzină ; cheltuielile de întreținere și planul de transporturi ;

— încadrarea în cheltuielile materiale normate pentru întreținere, reparații curente, periodice și capitale ;

— legalitatea operațiilor de scoatere din uz.

La verificarea cheltuielilor privind energia electrică :

— dacă plata la IRE s-a făcut în funcție de consumul înregistrat și potrivit tarifelor legale, precum și dacă s-au stabilit măsuri pentru reducerea consumului de energie.

La cheltuielile privind amenzile și penalizările, se va urmări ca acestea să fie suportate de către cei din vina cărora s-au plătit urmare a neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor stabilite prin contract sau lege.

La verificarea constituirii și utilizării fondurilor statutare, se va urmări :

— constituirea fondurilor statutare : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul social-cultural și sportiv ; fondul de rezervă pentru producție și retribuirea muncii ; fondul intercooperatist de întrajutorare și consolidare ; fondul de participare la beneficii a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii ; fondul de participare la beneficii pentru partea socială constituită din depunerile în bani ale cooperatorilor, în procentele aprobate de adunarea generală și în cadrul normelor prevăzute de statut ;

— utilizarea potrivit destinației a fondurilor constituite, precum și legalitatea cheltuielilor efectuate pe seama acestor fonduri ;

— corecta înregistrare în fișă și carnete a depunerilor și restituirilor în bani la partea socială pentru fondul de dezvoltare economică, precum și a venitului anual cuvenit.

6. Efectuarea inventarierilor de sfîrșit de an și valorificarea rezultatelor

Comisia de revizie va controla dacă :

— conducerea unității a luat măsuri pentru inventarierea întregului patrimoniu : mijloace fixe, lucrări de investiții parțial puse în funcțiune, nepuse în funcțiune sau terminate și nerecepționate ; animale tinere și la îngrășat ; materiale și produse finite ; producție neterminată ; mijloace bănești și alte valori ; conturile de la bancă și decontări etc. ;

— acordarea scăzămintelor (perisabilităților) și compensărilor s-au făcut în cadrul normelor legale ;

— au fost valorificate rezultatele inventarierii prin stabilirea eventualelor diferențe în plus sau minus și înregistrarea acestora în evidența contabilă.

7. Întocmirea și circulația documentelor primare Conducerea evidenței tehnico-operative și contabile

— efectuarea operațiunilor economice numai pe bază de documente legal întocmite ;

— completarea documentelor primare potrivit indicațiilor formularului respectiv ;

— corecta înregistrare a operațiunilor din documentele primare, în evidența tehnico-operativă și contabilă ;

— realitatea datelor din evidența contabilă, balanțe și dări de seamă.

8. Verificarea modului în care este organizată evidența, păstrarea și circulația imprimatelor cu „regim special"

Comisia de revizie verifică :

— dacă conducerea unităților agricole cooperatiste a stabilit persoana din aparatul economico-financiar care să răspundă de primirea, evidența, numerotarea, păstrarea și folosirea acestor formulare ;

— dacă înainte de a fi date în folosință, în cadrul unității respective, au fost numerotate, iar pe ultima pagină a carnetelor a fost făcută certificarea de către contabilul șef al unității agricole cooperatiste (în cazul numerotării la tipografie, numărul de „regim special" constituie numărul documentului, nemaifiind necesară o altă numerotare) ;

— dacă în cadrul unității, evidența operativă a formularelor cu „regim special" se ține cu ajutorul „fișa formularului cu regim special" ;

— dacă eliberarea din magazie a formularelor cu „regim special" se face sub semnătura de primire, pe baza bonului de consum, întocmit numai pentru aceste formulare de compartimentul care le solicită și dacă se înscriu în bon, în mod obligatoriu, seria (în cazul cînd formularele sînt înseriate) și numerele aferente formularelor eliberate ;

— dacă eliberarea din magazie a unor noi formulare cu „regim special" se face numai după justificarea utilizării formularelor primite anterior și este confirmată de contabilul șef al unității agricole cooperatiste ;

— dacă folosirea formularelor cu „regim special" se face în cadrul fiecărei serii în ordinea numerelor, iar completarea acestora se face cu mașina de scris, cerneală, pastă, sau creion chimic, iar spațiile necompletate au fost anulate prin barare ;

— dacă formularele neutilizabile (greșit întocmite, defectuos tipărite etc.) confecționate sub formă de carnete sau foi volante sînt anulate cu cerneală în diagonală și au fost restituite responsabilului cu păstrarea formularelor cu „regim special" care le distruge în prezența unei comisii numită de conducerea unității, cu care ocazie întocmește un proces-verbal în care se menționează formularele distruse ;

— dacă conducerea unității agricole cooperatiste efectuează, potrivit prevederilor legale, periodic, controlul privind depozitarea, eliberarea și folosirea formularelor cu „regim special".

9. Verificarea organizării și exercitării controlului financiar-preventiv și ierarhic operativ-curent

Comisia de revizie verifică modul în care consiliul de conducere al cooperativei, respectiv consiliul oamenilor muncii al asociației, s-a preocupat de **organizarea și exercitarea controlului financiar-preventiv urmărind dacă :**

— la propunerea contabilului șef, consiliul de conducere, respectiv consiliul oamenilor muncii, a stabilit nominal, prin decizie scrisă, persoanele împuternicite să exercite controlul financiar-preventiv și dacă s-au prelucrat cu acestea de către contabilul șef normele legale care reglementează exercitarea acestui control ;

— în decizie sînt prevăzute, pentru fiecare din cei împuterniciți, documentele și operațiile ce le revin pentru control, precum și termenul maxim în cadrul căruia urmează a se efectua verificarea și a se acorda viza de control financiar-preventiv ;

— numele celor care exercită controlul financiar-preventiv, precum și specimenele de semnături ale acestora au fost comunicate persoanelor care gestionează bunuri, bani sau efectuează operațiuni din care rezultă drepturi și obligații patrimoniale pentru unitate, precum și a celor care înregistrează în contabilitate operațiunile respective ;

— în cazul în care au avut loc schimbări din funcție a unora dintre cei împuterniciți să exercite controlul financiar-preventiv, s-au luat hotăriri pentru împuternicirea celor ce-i înlocuiesc ;

— au fost cuprinse în sfera controlului financiar-preventiv toate operațiile patrimoniale prevăzute de lege ;

— este ținută evidența operațiilor și documentelor pentru care s-a refuzat acordarea vizei de control financiar-preventiv ;

— consiliul de conducere, respectiv consiliul oamenilor muncii, efectuează analiza activității de control financiar-preventiv, potrivit legii.

Cu privire la controlul ierarhic operativ-curent

Se va urmări dacă :

— conducătorul unității, la nivelul fiecărei trepte organizatorice, a exercitat un control direct asupra activității compartimentelor din subordine și inopinat la locurile unde se păstrează și vehiculează valorile materiale ;

— au fost stabilite pentru fiecare cadru de conducere atribuțiile de control ierarhic operativ-curent, condițiile de exercitare și răspunderile ce le revin ;

— controlul se efectuează inopinat, la fața locului, prin verificări faptice și pe bază de documente, cel puțin odată pe lună.

10. **Prevenirea, descoperirea și recuperarea pagubelor**

— modul cum este organizată și asigurată paza culturilor, produselor, animalelor și altor bunuri ;

— măsurile luate pentru evitarea risipei, pierderilor și sustragerilor în timpul recoltării, transportului și depozitării produselor agricole ;

— respectarea dispozițiilor legale cu privire la prevenirea incendiilor ;

— măsurile luate pentru evitarea sacrificărilor de necesitate și reducerea mortalităților ;

— asigurarea securității numerarului prin păstrarea în case de bani în încăperi separate ;

— urmărirea și încasarea, potrivit legii, a pagubelor produse unităților etc.

11. **Obținerea, înregistrarea și valorificarea producției**

— cultivarea întregii suprafețe, potrivit planului de producție ;

— irigarea pe toată suprafața amenajată și respectarea programului de udări ;

— executarea la timp a lucrărilor de întreținere a culturilor, viilor și pomilor, de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor ;

— strîngerea la timp și fără pierderi a recoltelor, înregistrarea corectă a producțiilor obținute, precum și depozitarea și conservarea corespunzătoare a produselor ;

— întreținerea spațiilor de cazare a animalelor și funcționarea instalațiilor aferente ;

— corecta cîntărire a animalelor și înregistrare a sporului de creștere în greutate și a producției de lapte obținută ;

— încheierea contractelor cu organizațiile beneficiare pentru producția planificată a se vinde la nivelul cantităților stabilite de adunarea generală și la prețurile legale ;

— livrarea animalelor la termenele stabilite și la greutatea contractată, a legumelor și fructelor sortate pe calități etc. ;

— efectuarea analizei zilnice a grăsimii laptelui de către brigadieri sau șefi de fermă ;

— încasarea contravalorii transporturilor în cazul cînd produsele au fost transportate cu mijloacele proprii sau închiriate ;

— încasarea de la beneficiarii de contract a sporurilor de preț, primelor, cheltuielilor suplimentare și altor drepturi prevăzute de lege ;

— încasarea la timp a tuturor drepturilor de la clienți și debitorii unității.

12. **Modul de rezolvare a cererilor și sesizărilor cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii**

Cu privire la evidența și urmărirea rezolvării reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor, comisia de revizie verifică :

— dacă persoana căreia i s-a încredințat evidența și urmărirea rezolvării cererilor, înregistrează într-un registru separat scrisorile, reclamațiile și propunerile și dacă le prezintă celor în drept pentru cercetare și rezolvare ;

— dacă aceasta urmărește rezolvarea lor în termenul legal, cunoscînd că atît pentru cereri, cît și pentru reclamații, sesizări și propuneri, termenul este de 30 de zile. Pentru cazuri deosebite, care necesită cercetări mai îndelungate, termenul amintit poate fi prelungit de către președinte cu cel mult 30 de zile ;

— dacă împotriva persoanelor vinovate pentru pagubele aduse unității, conducerea a luat măsurile corespunzătoare, iar în caz contrar, va sesiza imediat Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție spre a dispune intrarea în legalitate ;

— dacă petiționarului i s-a comunicat verbal sau în scris, modul de rezolvare.

II. ÎNTOCMIREA ACTELOR ȘI LUAREA MĂSURILOR CA URMARE A VERIFICĂRII

a) Întocmirea actelor de verificare

Pentru constatările rezultate din verificare, indiferent că aceasta s-a făcut pe întreaga unitate sau numai pentru unele ferme, brigăzi sau sectoare, se întocmește un proces-verbal general, separat de cele încheiate pentru verificarea gestiunilor.

Constatările trebuie redate astfel încît să nu dea naștere la confuzii și înțelegerea greșită a faptelor, cu date care se pot controla și dovedi cu documente și nu prin presupuneri, în care scop concluziile vor fi discutate sub

toate aspectele cu persoanele făcute răspunzătoare, înainte de întocmirea procesului verbal.

În toate cazurile cînd se constată abateri sau deficiențe, care se consideră că atrag măsuri de sancționare, imputare sau că întrunesc elementele unei infracțiuni, comisia de revizie cere de la cei în cauză note explicative scrise asupra cauzelor și împrejurărilor care au condus la neregulile respective, pe care le anexează la procesul verbal.

În situația cînd se constată pagube aduse avutului obștesc comisiile de revizie au obligația de a determina integral valoarea acestora. La stabilirea pagubelor și persoanelor vinovate, îndeosebi atunci cînd faptele întrunesc elementele unor infracțiuni, comisia de revizie solicită obligatoriu sprijinul U.J.C.A.P. și B.A.I.A., precum și avizul scris al jurisconsultului unității.

În cazul faptelor cu caracter infracțional, precum și atunci cînd unele hotărîri ale adunării generale, respectiv ale consiliului oamenilor muncii, privind aplicarea măsurilor ce trebuie luate ca urmare a verificării sînt contrare normelor în vigoare, va fi informată conducerea U.J.C.A.P.

În toate cazurile, în funcție de constatările făcute, se vor stabili răspunderile pentru producerea deficiențelor, lipsurilor sau abaterilor, arătîndu-se după fiecare deficiență, numele, prenumele și funcția celui răspunzător.

Pentru fiecare deficiență se trec în procesul verbal și măsurile luate în timpul verificării pentru înlăturarea acesteia sau dacă nu s-au putut lua asemenea măsuri, se înscriu propunerile pe care comisia de revizie le face consiliului de conducere, respectiv consiliului oamenilor muncii, pentru înlăturarea abaterilor și sancționarea celor răspunzători.

Constatările se grupează pe problemele verificate potrivit modelului de proces-verbal. Acesta, întocmit în 2 exemplare, se semnează de către membrii comisiei de revizie, președintele cooperativei, respectiv directorul asociației și contabilul șef. Cînd verificarea se face numai la ferme sau brigăzi, procesul verbal se semnează de comisia de revizie și de către șeful fermei (brigadier) și economistul fermei. Dacă persoanele răspunzătoare refuză să dea note explicative asupra deficiențelor sau nu vor să semneze procesul verbal, se va face mențiune despre aceasta în procesul verbal. Anexa nr. 8.

După ce s-a înregistrat la cooperativă, respectiv asociație, un exemplar se lasă conducerii, iar unul se păstrează de către președintele comisiei de revizie, pentru urmărirea modului de lichidare a deficiențelor și întocmirea informării sau a dării de seamă ce trebuie să o prezinte adunării generale.

b) **Măsurile ce se iau ca urmare a verificării**

La terminarea verificării, comisia de revizie prezintă constatările consiliului de conducere, respectiv consiliului oamenilor muncii, la care participă cooperatorii și ceilalți oameni ai muncii a căror prezență, în raport de constatări, se consideră necesară (contabili, gestionari, șefi de fermă, brigadieri, tehnicieni etc.), invitînd și alte organe, dacă este cazul.

Pentru înlăturarea deficiențelor constatate și prevenirea repetărilor în viitor, comisia de revizie are datoria ca în mod operativ să ia următoarele măsuri:

— să determine pe parcursul controlului luarea măsurilor necesare recuperării pagubelor, corectării greșelilor din evidențe, întocmirii corecte și la timp a documentelor la locurile de producție, depozitării și păstrării bunurilor în condiții corespunzătoare etc. și va sprijini conducerea cooperativei la stabilirea măsurilor ce urmează a fi luate ulterior controlului;

— în cazurile cînd pagubele constatate nu au putut fi recuperate în timpul verificării, comisia de revizie va propune consiliului de conducere al cooperativei, respectiv consiliului oamenilor muncii al asociației sau adunării generale să ia măsurile legale pentru recuperarea lor, în conformitate cu prevederile din statutul cooperativei agricole de producție sau asociației, în cazul membrilor cooperatori sau din Codul muncii, în cazul persoanelor încadrate cu contract de muncă.

Obligarea la despăgubiri a persoanelor vinovate, precum și aplicarea sancțiunilor, se face prin hotărîrea consiliului de conducere, respectiv consiliului oamenilor muncii sau adunării generale, după caz. Hotărîrea trebuie să fie menționată în procesul verbal al ședinței în care s-a făcut prelucrarea constatărilor, să fie motivată, arătîndu-se paguba, în ce constă vina celui care a produs-o, precum și termenul în care ea poate fi contestată la organele de jurisdicție.

Hotărîrea de stabilire a răspunderii se ia în termen de cel mult 60 zile de la data cînd consiliul de conducere, consiliul oamenilor muncii sau adunarea generală, după caz, a luat cunoștință de producerea pagubei.

Hotărîrile de obligare la despăgubiri necontestate în termen la organele de jurisdicție, sînt definitive și executorii.

Comisia de revizie va urmări dacă consiliul de conducere al cooperativei sau consiliul oamenilor muncii al asociației, au pus în executare hotărîrile de obligare la despăgubiri, respectiv deciziile pentru persoanele încadrate în muncă, prin modurile prevăzute de lege (reținere din drepturile cuvenite de la unitate, instituirea popririi sau urmărirea bunurilor prin executorii judecătorești).

Atunci cînd inginerii, medicii veterinari, economiștii, contabilii șefi, încadrați ai direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară au cauzat pagube cooperativei prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor de serviciu, consiliul de conducere va solicita, în baza procesului verbal de verificare, direcției generale, obligarea la despăgubiri potrivit Legii nr. 4/1970 (art. 20 lit. d).

În cazul în care direcția generală nu obligă la despăgubiri persoanele vinovate în termen de 60 de zile sau obligă în sume mai mici decît cele solicitate, cooperativa se va îndrepta cu acțiune la arbitraj împotriva D.G.A.I.A. care nu și-a îndeplinit obligațiile legale.

Cînd unul din ingineri sau alt specialist (medic veterinar sau tehnician) încadrați ai direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară este ales și președinte al cooperativei sau șef de fermă, iar prin abateri de la îndatoririle încredințate de cooperativă a cauzat pagube unității, răspunderea se stabilește de către adunarea generală.

Cei nemulțumiți se vor adresa, în termen legal, organelor de jurisdicție a muncii.

(Continuare în pag. 9)

COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE
COMISIA DE REVIZIE

(se înscriu nominal membrii comisiei de revizie)

Anexa nr. 1
Model
Plan de muncă al comisiei de revizie

PLAN DE MUNCĂ
de la 1 ianuarie 1981 — pînă la 31 decembrie 1981

Nr. crt.	Obiectivul	Perioada supusă verificării	Cînd se efectuează verificarea		Cine verifică
			de la — pînă la	nr. zile	
	TRIMESTRUL I				
1.	Verificarea casei.	1.XI.1980—15.I.1981	16.I.1981	1	Vasilescu Ion, președinte al comisiei de revizie
2.	Lichidarea drepturilor de retribuire în natură a cooperatorilor	1.I—31.XII.1980	15—16.II.1981	2	Popescu M. și Neagu V., membri ai comisiei de revizie
3.	Verificarea efectivelor de animale și înregistrarea produșilor	15.XI.1980—3.III.1981	1—3.III.1981	3	Vasilescu I., președinte al Comisiei de revizie, Popescu M. și Pîrvu C., membri
4.	Verificarea modului de efectuare a inventarierii anuale și valorificarea rezultatelor	1.I.—31.XII.1980	20—21.III.1981	2	Olaru M. și Pîrvu C., membri ai comisiei
5.	Modul cum s-au aplicat măsurile propuse la verificările anterioare. Întocmirea informării pentru adunarea generală din trim. I.1981	16.I—21.III.1981	27.III.1981	1	Toți membrii comisiei de revizie
	TRIMESTRUL II				
6.	Modul de acordare a retribuției pentru specialiștii agricoli retribuiți de stat	1.I—31.XII.1980	8.04.1981	1	Olaru M. și Neagu V., membri ai comisiei
7.	Verificarea modului de rezolvare a cererilor și sesizărilor membrilor cooperatori.	1.I—15.IV.1981	16.04.1981	1	Popescu V. și Neagu M., membri ai comisiei
8.	Participare la controlul gestionar de fond efectuat de organele BAIA	1.IV.1980—30.IV.1981	5—31.V.1981		Toți membri comisiei, conform planului de control întocmit cu inspectorul băncii.
9.	Verificarea fermei (grădinii) legumicole; recoltarea și valorificarea produselor	1.II—25.VI.1981	25—26.VI.1981	2	Vasilescu I., președintele comisiei și Pîrvu C., membri.
	TRIMESTRUL III				
	etc.				
	TRIMESTRUL IV				
	etc.				

COMISIA DE REVIZIE
(Semnăturile)

(Urmare din pag. 7)

III. OBLIGAȚII ȘI RĂSPUNDERI ÎN EFECTUAREA VERIFICĂRII

În scopul efectuării în bune condiții a verificării, președintele cooperativei agricole, inginerul, contabilul șef, șefii de ferme, brigadierii și membrii cooperatori cu funcții gestionare și administrative, la cererea membrilor comisiei de revizie, au următoarele obligații:

— să prezinte pentru verificare bunurile de orice fel pe care le gestionează sau le au în păstrare;

— să pună la dispoziție planurile, documentele, registrele de evidență, corespondența și orice alte acte întocmite sau primite în legătură cu activitatea unității, cu respectarea dispozițiilor legale privind întocmirea, manipularea, circuitul și păstrarea documentelor secrete;

— să dea date, informații și explicații verbale sau scrise, după caz, în legătură cu problemele și aspectele controlate;

— să elibereze documente în original sau copii certificate de conducere și comisia de revizie;

— să dea sprijinul necesar și să asigure condiții pentru buna desfășurare a controlului, evaluarea justă a pagubelor și stabilirea persoanelor vinovate de producerea acestora.

Membrii comisiilor de revizie răspund față de adunarea generală atunci cînd:

— nu efectuează verificările în conformitate cu prevederile statutare;

— înscriu în actele de control date sau fapte nereale ori neexacte;

— efectuează controlul cu superficialitate, nu semnalează încălcările de la dispozițiile în vigoare și nu stabilesc răspunderile materiale potrivit normelor legale;

— recomandă măsuri care, prin aplicarea lor, produc prejudicii unității;

— nu semnalează organelor în drept (consiliul de conducere, adunarea generală sau uniunea județeană, dacă este cazul) pentru a lua măsuri de sesizare imediată a procuraturii, în cazurile de pagube comise prin infracțiune;

— nu propun măsuri pentru remedierea lipsurilor menționate în actele de control, pentru recuperarea pagubelor constatate și tragerea la răspundere a celor vinovați sau nu urmăresc îndeplinirea măsurilor stabilite ca urmare a verificărilor.

Președinții comisiilor de revizie și contabilii șefi, cu sprijinul inspectorilor băncii, vor întocmi și remite trimestrial unităților teritoriale bancare situația privind realizarea planului de control al gestiunilor și rezultatelor acestuia, care se va centraliza pe filiale, raporta la sucursală și respectiv centrală. Anexa nr. 9.

Conducerea sucursalei băncii în colaborare cu U.J.C.A.P. și D.G.A.I.A., vor examina trimestrial modul în care se desfășoară activitatea de control a comisiilor de revizie din toate unitățile, stabilind măsuri pentru îmbunătățirea întregii activități.

Odată cu intrarea în vigoare a prezentului îndrumar, își încetează aplicarea vechiul îndrumar privind modul de efectuare a verificărilor de către comisiile de revizie din cooperativele agricole de producție elaborat de B.A.I.A., U.N.C.A.P și M.A.I.A. nr. 961 din 11 octombrie 1972.

Dată în fața noastră
(semnăturile membrilor comisiei de inventariere)
Data . . . .
(anul . . luna . . ziua . .)

ANEXA NR. 2
MODEL
(pentru declarația dată de gestionar înainte de începerea inventarierii)

DECLARAȚIE

Subsemnatul (numele și prenumele) gestionar al (denumirea gestiunii), declar prin prezenta următoarele:

1. Toate valorile materiale aflate în gestiunea mea se găsesc în încăperile (locurile) . . . . . (urmează enumerarea încăperilor, locurilor).

2. În momentul începerii inventarierii, toate documentele privitoare la intrările și ieșirile de valori materiale sînt înscrise în fișele de magazie și au fost predate contabilității.

Notă: (dacă nu sînt întocmite, înregistrate și predate la contabilitate documentele, acestea se întocmesc, înregistrează și se predau la contabilitate sub supravegherea comisiei, arătîndu-se în declarație acest lucru și numai după aceea se face mențiunea de la pct. 2 din declarație).

3. Ultimele documente de intrare sînt:
— (felul) nr. din (data)
— (felul) nr. din (data)

4. Ultimele documente de ieșire
— (felul) nr. din (data)
— (felul) nr. din (data)

5. Nu am în gestiune bunuri fără documente legale (în cazul cînd există astfel de bunuri, ele vor fi enumerate cu arătarea proveniență).

6. Am cunoștință de existența unor plusuri în gestiune, după cum urmează: (denumirea, cantitatea, număr) . . (sau nu am cunoștință de existența unor plusuri în gestiune).

7. Nu am eliberat bunuri din gestiune fără documente legale, în cazul cînd s-au efectuat astfel de eliberări, ele vor fi enumerate cu indicarea cantităților și numele persoanelor cărora le-au fost eliberate.

8. Alte mențiuni . . . . . .

SEMNĂTURA,
(gestionarului)

Data (anul, luna, ziua)

COMISIA DE REVIZIE A COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE
(denumirea)

ANEXA NR. 3

MODEL

PROCES-VERBAL

încheiat astăzi (data verificării . . 19 . . .)

Subsemnații (numele și prenumele membrilor comisiei de revizie, care au efectuat verificarea), în baza statutului cooperativei agricole de producție, în cadrul verificării gestiunii cooperativei agricole de producție (denumirea), am procedat la verificarea casieriei gestionată de către

(numele și prenumele), casier, numit prin hotărîrea consiliului de conducere din data de (data procesului-verbal prin care a fost numit casier).

Verificarea s-a făcut în prezența (numele și prenumele), contabil șef și a casierului, constatînd următoarele:

— Sumă constatată în casă (sold faptic) în ziua de (data controlului), conform monetarului anexat . . . . lei (. . . .)

— Soldul casei (sold scriptic), reieșit din registrul de casă la aceeași dată . . . . lei (suma din registru).

(după caz, se înscrie una din aceste 3 mențiuni)

(plus de casă . . . lei . .
(minus de casă . . . lei . . .
(nu rezultă diferențe

COMISIA DE REVIZIE,

CONTABIL ȘEF,
CASIER,

NOTA: Dacă s-au constatat diferențe, se cere casierului să explice în scris cauzele producerii acestora, pe care comisia de revizie le înscrie în procesul-verbal.

În continuare, se înscriu și alte constatări negative în legătură cu modul în care casierul a încasat, plătit și gestionat banii cooperativei și cu modul în care au fost întocmite chitanțele, dispozițiile de plată și registrul de casă.

În încheierea procesului verbal se face mențiunea: „drept pentru care s-a încheiat prezentul proces-verbal în trei exemplare, înregistrat la cooperativă sub nr. . . . (numărul de înregistrare în registrul de intrare și ieșire al corespondenței), din care unul s-a lăsat casierului, unul la contabilitate și unul a fost luat de comisia de reivzie).

COMISIA DE REVIZIE,

CONTABIL ȘEF,
(se certifică realitatea soldului scriptic)
Semnătura
CASIER,
Semnătura,

ANEXA NR. 4
MODEL

ANGAJAMENT

Subsemnatul [1] . . . . . domiciliat în . . . str. . . . . nr. . . județul . . . posesor al Buletinului de identitate seria . . . emis de . . sub nr. . . . . în anul . . . avînd funcția [2] . . . . . luînd cunoștință că prin [3] . . . s-a constatat că din vina mea am produs [4] . . . . cu sediul în județul . . . . str. . . . . comuna

orașul
nr. . . . . paguba în gestiune în sumă de lei [5] . . . . provenind din [6] . . . . . îmi iau angajamentul de a plăti această sumă unității păgubite în modul următor [7] . . . . . .

Dat astăzi, ...
SEMNĂTURA,

[1]) Se va trece numele și prenumele complet al celui ce se angajează.

[2]) Se va preciza funcția și locul de muncă din momentul angajamentului, indicîndu-se denumirea exactă, completă a unității la care se află, precum și sediul acesteia.

[3]) Se va indica actul prin care a fost constatat prejudiciul.

[4]) Se va arăta denumirea și sediul unității păgubite.

[5]) Suma pagubei va fi trecută în cifre și litere.

[6]) Se va indica natura daunei (de exemplu lipsuri în gestiune).

[7]) Se va indica modalitatea de executare. Dacă cel în cauză are calitatea de angajat al unei organizații socialiste, această modalitate va consta în rețineri, potrivit dispozițiilor Codului muncii.

COMISIA DE REVIZIE A COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE

ANEXA NR. 5
MODEL
(pentru verificarea gestiunilor de materiale, produse și mijloace fixe)

PROCES-VERBAL

Locul . . ziua . . . luna . . . anul . . .

Subsemnatul (ii) (numele, prenumele membrilor comisiei de revizie), în baza statutului cooperativei agricole de producție, am efectuat împreună cu (numele și prenumele) inventarierea și controlul asupra gestiunii (denumirea și adresa exactă a gestiunii).

Gestionarul (numele și prenumele) este numit prin hotărîrea consiliului de conducere din data de (ziua, luna), domiciliază în comuna . . . . . str. . . . . nr. . . . și posedă buletinul de identitate seria . . . nr. . . . . eliberat de miliția . . . .

Inventarierea a început la data de . . . . și s-a terminat la data de . . . . iar controlul a cuprins perioada de la . . . . . (data ultimei inventarieri) pînă la (data terminării inventarierii).

În urma inventarierii și controlului gestiunii s-au stabilit următoarele:

I. Situația gestiunii

1. Diferențe în minus, stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . . lei.

2. Diferențe în plus, stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . . lei.

3. Deferențe în minus rămase după acordarea scăzămintelor și efectuarea compensărilor (dacă a fost cazul) (potrivit documentației întocmite, lei . . . . .).

4. Cauzele care au determinat diferențele în minus și în plus.

5. Numele, prenumele și funcția persoanelor răspunzătoare pentru producerea diferențelor și paguba stabilită în sarcina fiecăruia.

II. Determinarea materialelor degradate și a celor fără mișcare sau nefolosibile

1. Denumirea materialelor, cantităților stabilite, data de cînd sînt aprovizionate.

2. Cauzele degradării și aprovizionării nechibzuite.

3. Persoanele răspunzătoare, numele, prenumele și funcția), pagubele pricinuite.

III. Măsurile luate în timpul controlului și propunerile ce se fac pentru înregistrarea diferențelor și înlăturarea deficiențelor constatate

Se arată măsurile luate pentru înregistrarea diferențelor, pentru recuperarea pagubelor, pentru buna conservare a materialelor care să ducă la înlăturarea deficiențelor.

Prezentul proces-verbal din care fac parte integrantă documentele și situațiile anexate, a fost întocmit în . . . exemplare, fiecare conținînd . . . . . file, din care un exemplar înregistrat sub nr. . . . . a fost lăsat tovarășului (numele și prenumele) contabil șef.

COMISIA DE REVIZIE,
semnătura(ile)
CONTABIL ȘEF,

ȘEF FERMĂ SAU
BRIGADIER
(după caz)
GESTIONAR,

Notă : Se anexează :

— centralizatorul listelor de inventar ;

— documentația de acordare a scăzămintelor și compensărilor ;

— notele explicative ;

— declarația gestionarului dată înaintea începerii controlului ;

— angajamentele scrise pentru recuperarea pagubelor.

COMISIA DE REVIZIE A COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE
(denumirea)

ANEXA NR. 6
MODEL
(de proces-verbal pentru verificarea gestiunilor la animale și păsări

PROCES-VERBAL

Locul . . . . ziua . . . luna . . . anul . . . .
. . . . . .

Subsemnatul(ii) (numele și prenumele membrilor comisiei) în baza statutului cooperativei agricole de producție, am efectuat împreună cu (numele, prenumele și calitatea) inventarierea și controlul asupra gestiunii (denumirea și adresa exactă a gestiunii).

Gestionarul (numele, prenumele) este numit prin hotărîrea consiliului de conducere din data (ziua, luna) domiciliază în comuna . . . . str. . . . nr. . . și posedă buletinul de identitate seria . . nr. . . . eliberat de miliția . . . . . .

Inventarierea a început la data de . . . . și s-a terminat la data de . . . . iar controlul a cuprins perioada de la (data ultimei inventarieri) pînă la (data terminării inventarierii).

În urma inventarierii și controlului gestiunii s-au stabilit următoarele :

I. Situația generală a gestiunii

1. Diferențe în minus, stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . capete . . . lei.

2. Diferențe în plus, stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . capete . . . lei.

3. Diferențe în minus rămase după compensare . . . . capete . . . . lei.

4. Diferențe în plus după compensare . . . . . capete . . . . . lei.

5. Cauzele care au determinat diferențele în minus și în plus.

6. Numele, prenumele și funcția persoanelor răspunzătoare pentru producerea diferențelor :

. . . . . .
. . . . . .

II. Mențiuni în legătură cu deficiențele privind celelalte probleme verificate

1. Constatările . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

2. Cauzele care au provocat deficiențele . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

3. Persoanele răspunzătoare, numele, prenumele, funcția
. . . . . .
. . . . . .

III. Măsurile luate în timpul controlului și propunerile ce se fac pentru înregistrarea diferențelor și înlăturarea deficiențelor constatate *)

. . . . . .
. . . . . .

*) Se arată măsurile luate pentru înregistrarea diferențelor, pentru recuperarea pagubelor, pentru asigurarea cazării, furajării și înlăturarea altor deficiențe constatate.

Dacă este cazul, se fac propuneri pentru :

— sancționarea celor răspunzători pentru deficiențele constatate ;

— orice alte propuneri corespunzătoare, care să ducă la înlăturarea deficiențelor constatate și la îmbunătățirea activității sectorului respectiv.

Prezentul proces-verbal din care fac parte integrantă documentele și situațiile anexate a fost întocmit în . . exemplare, fiecare conținînd . . file, din care un exemplar înregistrat sub nr. . . . a fost lăsat tovarășului (numele și prenumele) contabil șef.

COMISIA DE REVIZIE,
semnătura(ile)
CONTABIL ȘEF,
(economist fermă)

ȘEF FERMĂ SAU
BRIGADIER
(după caz)
GECTIONAR,

Se anexează :

— centralizatorul listelor de inventariere ;

— declarația dată de gestionar înainte de începerea inventarului ;

— note explicative ;

— angajamente de plată pentru acoperirea pagubelor ;

— situația compensărilor întocmită de contabilul șef.

COMISIA DE REVIZIE A COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE
(denumirea)

ANEXA NR. 7
MODEL
(de proces-verbal pentru verificarea gestiunii produselor vîndute ocazional pe piață)

PROCES-VERBAL

Locul . . . . ziua . . . luna . . . anul . . .

Subsemnatul(ii) (numele și prenumele membrilor comisiei de revizie), în baza statutului cooperativei agricole de producție, am efectuat împreună cu (numele și prenumele, calitatea) inventarierea și controlul asupra gestiunii (denumirea și adresa exactă a gestiunii).

Responsabilul vînzător (numele și prenumele) numit prin hotărîrea consiliului de conducere din data (ziua, luna) domiciliază în comuna . . . . str. . . . nr. . . . . și posedă buletinul de identitate seria . . nr. . . . . eliberat de miliția . . . . . .

Inventarierea a început la data de . . . . . și s-a terminat la data . . . . . iar controlul a cuprins perioada de la (data ultimei inventarieri) pînă la (data terminării inventarierii).

În urma inventarierii și controlului gestiunii s-au stabilit următoarele:

I. **Situația gestiunii produselor**

1. Diferențe în minus stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . . . lei.

2. Diferențe în plus, stabilite conform centralizatorului listelor de inventar anexat . . . . . lei.

3. Diferențe în minus rămase după acordarea scăzămintelor și efectuarea compensărilor (potrivit documentației întocmită de contabilul șef).

4. Cauzele care au determinat diferențele în minus și în plus.

5. Numele, prenumele și funcția persoanelor răspunzătoare pentru producerea diferențelor:

. . . . . .
. . . . . .

II. **Situația gestiunii numerarului rezultat din vînzări**

1. Sume încasate din vînzări, conform raportului asupra vînzării produselor pe piață din ziua (sau potrivit fișelor de magazie) . . . . lei . . .

Total încasări lei . . . . .

2. Sume depuse la casieria cooperativei conform chitanțelor . . . . . lei . . .

3. Sume constatate asupra gestionarului la inventar lei . . . . . .

Total justificări lei . . . . .

4. Diferențe (plus, minus) . . . . lei . . . . .

5. Cauzele care au determinat diferențele în minus și în plus.

Alte constatări . . . . . .
. . . . . .

III. **Măsurile luate în timpul controlului și propunerile ce se fac pentru înregistrarea diferențelor și înlăturarea deficiențelor**

. . . . . .

Prezentul proces-verbal din care fac parte integrantă documentele și situațiile anexate, a fost întocmit în . . . exemplare, fiecare conținînd . . . file, din care un exemplar înregistrat sub nr. . . . . a fost depus la cooperativă.

COMISIA DE REVIZIE.
semnătura(ile)

CONTABIL ȘEF.
semnătura

GESTIONAR,
Recunosc exactitatea datelor
semnătura

Se anexează:

— declarația dată de gestionar înaintea începerii verificării;
— centralizatorul listelor de inventar;
— listele de inventar;
— monetarul;
— note explicative;
— angajament pentru acoperirea pagubelor.

COMISIA DE REVIZIE A COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE
(denumirea)

ANEXA NR. 8
MODEL
(pentru proces-verbal general întocmit pentru verificarea capitolelor I—III)

PROCES-VERBAL

încheiat astăzi (ziua, luna, anul) la cooperativa (ferma) . . . . . (se arată denumirea acesteia)

Subsemnații (se înscrie numele, prenumele membrilor comisiei de revizie care au efectuat controlul) din comisia de revizie, în baza statutului cooperativei agricole de producție, am efectuat în zilele (se înscrie data începerii și terminării controlului), verificarea (se înscriu gestiunile și obiectivele verificate) pe perioada de la . . . pînă la . . . (se înscrie perioada cuprinsă în control).

În perioada verificată, cooperativa (ferma, brigada) a fost condusă de (numele și prenumele președintelui, șefului de fermă, brigadierului) și (numele, prenumele contabilului șef sau economistul fermei).

La verificare s-au constatat următoarele:

Rezultatul gestiunilor

Se înscriu lipsurile și plusurile constatate la fiecare gestiune verificată, persoanele făcute răspunzătoare și pe scurt măsurile luate și propunerile ce se fac.

Verificarea cheltuielilor de producție

a. La acest punct, se înscriu operațiile și documentele controlate (cu elemente de identificare a acestora) și perioada verificată.

b. La acest punct, se înscriu deficiențele constatate ca urmare a controlului, cauzele și consecințele acestora.

c. La acest punct de înscriu numele, prenumele și funcția persoanelor care se fac răspunzătoare de producerea abaterilor și deficiențelor.

d. La acest punct de înscriu măsurile luate în timpul controlului şi acelea ce se vor lua de conducerea unităţii verificate, cu arătarea termenelor în care acestea se vor realiza şi persoanele care răspund de aducerea la îndeplinire a măsurilor respective.

Punctele de la „a" la „d" se completează potrivit aceluiaşi procedeu pentru fiecare capitol verificat.

Verificarea cheltuielilor de producţie

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .
d) . . . . . .

Verificarea respectării regulilor cu privire la normarea şi retribuirea muncii

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .
d) . . . . . .

Verificarea modului în care s-au organizat şi desfăşurat inventarierile de sfîrşit de an

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea respectării normelor legale cu privire la întocmirea şi circulaţia documentelor

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea modului în care este organizată evidenţa, păstrarea şi circulaţia imprimatelor cu „regim special".

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea organizării şi exercitării controlului financiar preventiv şi a celui ierarhic operativ-curent

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea respectării regulilor privind numirea şi angajarea gestionarilor, precum şi constituirea garanţiei materiale a acestora

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea realizării veniturilor băneşti planificate

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Verificarea modului în care au fost rezolvate cererile şi sesizările cooperatorilor

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .

Prezentul proces-verbal din care fac parte toate documentele şi situaţiile anexate a fost întocmit în 2 exemplare, fiecare conţinînd . . . . file, din care un exemplar înregistrat sub nr. . . . . a fost lăsat la cooperativă.

Prin semnarea prezentului proces-verbal, se recunoaşte că au fost restituite toate actele şi documentele puse la dispoziţia comisiei de revizie.

COMISIA DE REVIZIE
(semnăturile)

PREŞEDINTE
(după caz)
CONTABIL ŞEF
(după caz)

Denumirea unităţii

_____

_____

ANEXA nr.9

SITUAŢIA

realizării planului de verificare a gestiunilor de către comisiile de revizie pe trimestrul :..../198..

Nr. crt.	Denumirea gestiunilor	Verificări gestiuni			Diferenţe stabilite :							
		Planificate		Realiz.	Plusuri - lei -				Minusuri - lei -			
		Total an	din care: în per. raport.	în per. raportată	Constatate suma	Înregistrate Suma	Nota contab. Număr	Data	Constatate suma	Înregistrate Suma	Nota contab. Număr	Data	Recuperate Suma	Documen Nu- măr	Dat
1.	Casierii														
2.	Magazii														
3.	Ferme (brigăzi)														
4.	Unităţi (desf. (chioşcuri)														
5.	Atel.pt.deserv. activ.de prod.a unităţii														
6.	Secţii de mică industrie şi prest.servicii din care: - în alte localit.														
7.	Cantine,creşe sau grădiniţe														
8.	Alte gestiuni														

NOTA : Se raportează de către contabilii şefi în ultimile 5 zile înainte de încheierea bilanţului.

PREŞEDINTELE COMISIEI DE REVIZIE,

CONTABIL ŞEF,

Conducere

Plățile în numerar

Efectuarea plăților în numerar este reglementată prin art. 16—28 din Regulamentul aprobat prin Decizia nr.209/1976. Punctul 16 prevede că „unitățile socialiste, cu excepția instituțiilor de stat, pot efectua plăți direct din încasările proprii, în scopurile prevăzute de dispozițiile legale și în condițiile stabilite prin normele menționate la art. 10 din prezentul regulament. Instituțiile de stat depun integral, în termenele și condițiile stabilite prin instrucțiuni ale Ministerului Finanțelor, la bănci sau la celelalte instituții de credit la care au deschise conturile, direct sau prin poștă, sumele încasate ca venituri bugetare sau pentru autofinanțarea unor unități sau activități, cu excepția plăților aprobate expres prin dispozițiile legale și a sumelor necesare pentru restituirea veniturilor greșit încasate sau fără cauză. Este interzisă folosirea numerarului din încasările unei unități pentru nevoile altei unități socialiste, cu excepția cazurilor prevăzute prin dispoziții legale".

Redăm, în continuare, texte din Regulament care reglementează efectuarea plăților.

Art. 17 — Unitățile socialiste care nu efectuează încasări în numerar sau realizează încasări mici pot ridica de la bănci sau de la celelalte instituții de credit și pot păstra în casierii, de la o zi la alta, pentru efectuarea unor cheltuieli mărunte și urgente, sume în numerar, în limita soldului de casă stabilit acestora de către băncile sau instituțiile de credit la care au deschise conturile. În caz de necesitate, băncile sau celelalte instituții de credit pot revizui limita soldului de casă.

Instituțiile de stat pot păstra în cadrul limitei soldului de casă numai numerarul provenit din restituiri de avansuri nefolosite, din ridicări din contul de disponibil, precum și alte sume aprobate prin acte normative, cu excepția birourilor executive ale consiliilor populare comunale și orășenești care nu au unitate bancară în localitate și care, în scopul evitării deplasărilor frecvente la bancă ale delegaților acestora pentru ridicarea numerarului necesar efectuării unor cheltuieli gospodărești mărunte și urgente, pot reține în cadrul limitei soldului de casă și sumele încasate ca venituri bugetare sau pentru autofinanțarea unor unități sau activități.

Sumele încasate de către instituțiile de stat ca venituri bugetare sau pentru autofinanțare, prevăzute la art. 16 alin. 2, nu fac parte din limita soldului de casă.

Art. 18. — Unitățile socialiste cărora li se stabilește limita soldului de casă pot păstra în casierii, peste această limită, timp de 3 zile lucrătoare de la ridicarea numerarului exclusiv ziua ridicării, inclusiv ziua plății sau restituirii.

a) sumele necesare pentru plata retribuțiilor, burselor, ajutoarelor din fondurile de asigurări sociale, pensiilor, premiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor drepturi asimilate acestora;

b) sumele ridicate de la bănci sau de la celelalte instituții de credit pentru plata drepturilor cuvenite donatorilor de sînge și donatoarelor de lapte de mamă, a cărăușilor care efectuează transporturi cu mijloace hipo, precum și a cheltuielilor de cazare a personalului unităților de construcții sau a despăgubirilor de orice natură;

c) sumele reținute din retribuții sau alte drepturi bănești cu titlu de garanții, de pensii de întreținere sau cu alt titlu, potrivit dispozițiilor legale.

În cazul în care unele plăți din cele menționate la lit. a, b și c se fac la subunități situate în afara localității de sediu a unității socialiste, iar decontarea sumelor nu se poate face în termenul stabilit, băncile sau celelalte instituții de credit pot acorda, în cazuri temeinic justificate, termene de păstrare a numerarului mai mari de 3 zile, fără a depăși 7 zile lucrătoare.

Sumele neachitate în termenele arătate la alin. 1 și 2 se restituie băncii sau instituției de credit de la care au fost ridicate, urmînd a fi eliberate ulterior, la cererea unității socialiste în cauză, cu excepția garanțiilor reținute, care se depun la Casa de Economii și Consemnațiuni.

De asemenea, unitățile socialiste pot păstra peste limita soldului de casă:

a) sumele încasate după terminarea programului de funcționare a băncilor, a celorlalte instituții de credit la care își au deschise conturile sau a unităților de poștă și telecomunicații, cu condiția să fie depuse sau utilizate în ziua următoare;

b) sumele destinate plăților pentru prelucrări de produse agricole, la unitățile cu astfel de sarcini, potrivit normelor stabilite de către bănci sau celelalte instituții de credit pentru asemenea operații;

c) numerarul reprezentînd venituri bugetare sau pentru autofinanțarea unor unități sau activități ale instituțiilor de stat, care urmează a se depune în condițiile și la termenele prevăzute de instrucțiunile elaborate de Ministerul Finanțelor potrivit art. 10 alin. 2.

Art. 19 — Plățile în numerar se fac pe bază de documente vizate pentru control financiar preventiv și aprobate de persoanele competente.

Art. 20 — Documentele de plată, vizate și aprobate, se predau casierului de către compartimentul financiar-contabil.

Art. 21 — La primirea documentelor de plată, casierul trebuie să verifice:

a) existența, valabilitatea și autenticitatea semnăturilor prin care se dispune plata, prin confruntarea acestora cu specimenele de semnături, comunicate în prealabil casierului;

b) existența anexelor la documentul de plată.

În cazul nerespectării uneia dintre aceste condiții, casierul înapoiază documentele pentru completare și numai după ce acestea sînt completate efectuează plata.

Art. 22 — Plățile în numerar se fac numai persoanelor indicate în documente sau celor împuternicite de acestea pe bază de procură autentificată, specială sau generală.

Plata retribuțiilor, burselor, ajutoarelor din fondurile de asigurări sociale, premiilor și altor drepturi asimilate acestora către alte persoane decît cele indicate în documente se poate face și pe bază de împuternicire, vizată de șeful ierarhic al titularului drepturilor bănești, în cazul în care plata se face unui membru din familia titularului sau altei persoane încadrate în muncă în aceeași unitate.

Procura sau înscrisul de împuternicire rămîne la casier și se anexează în documentul de plată.

În cazul eliberării sumelor în numerar pe bază de procură generală, originalul se restituie, reținîndu-se o copie certificată de casier și primitor care se anexează la documentul de plată.

Art. 23 — Pentru plățile făcute unor persoane din afara unității, casierul trebuie să solicite acestora actele de identitate, înscriind pe documentele de plată seria și numărul actului de identitate și unitatea care l-a eliberat. Prezentarea actelor de identitate se poate solicita și persoanelor din cadrul unității, cînd se consideră necesar.

La efectuarea plăților pentru achizițiile de ambalaje de sticlă, deșeuri și alte resurse secundare de materii prime și materiale, nu este obligatorie prezentarea actelor de identitate, indiferent de valoarea achizițiilor.

De asemenea, nu este obligatorie prezentarea actelor de identitate în cazul plăților făcute producătorilor pentru produsele valorificate prin cooperativele de consum, în limita unei sume de 100 lei.

Ministerele și celelalte organe centrale vor putea stabili împreună cu Ministerul Finanțelor și băncile finanțatoare și alte cazuri de achiziționare a unor produse pentru care nu este obligatorie prezentarea actelor de identitate.

Art. 24 — Persoanele care primesc numerarul semnează pe documentul de plată numai cu cerneală, cu creion chimic sau cu pastă, indicînd data primirii sumei.

Dacă plata se face către mai multe persoane, pe bază de state de retribuții sau alte documente, primitorii semnează în rubrica corespunzătoare din aceste documente.

În cazul în care plata se face către o persoană care nu are posibilitatea să semneze personal, primirea sumei se confirmă de o altă persoană din unitate, care înscrie pe documentul de plată numele beneficiarului sumei și semnează. În această situație, pe documentul de plată se menționează seria și numărul actului de identitate al primitorului, care nu are posibilitatea să semneze personal, și al celui care a semnat pentru el, precum și unitatea care le-a eliberat.

După efectuarea plății, casierul aplică pe document ștampila cu textul „ACHITAT", în cazul în care formularul nu are această mențiune, indicînd data operației, după care semnează pentru confirmarea plății.

Art. 25 — Plata retribuțiilor și a altor drepturi se face de casier pe bază de state de retribuții și liste de plată.

În unitățile socialiste care au un număr mare de secții sau subunități, plata atribuțiilor și a altor drepturi se poate efectua și de către alte persoane desemnate în mod expres de conducătorul unității.

Eliberarea sumelor pentru efectuarea acestor plăți se face pe bază de proces-verbal de plăți.

Sumele primite de aceste persoane pentru plata retribuțiilor și a altor drepturi se justifică în termenele stabilite de către fiecare unitate, astfel încît să se asigure respectarea termenelor prevăzute la art. 18.

Plata acestor drepturi nu poate fi făcută de persoane care participă la stabilirea sumelor de plată, la întocmirea documentelor de plată și la verificarea lor, cu excepția cazurilor aprobate expres de organele arbitrare la art. 2.

Art. 26 — La expirarea termenelor prevăzute la art. 18, pentru plata retribuțiilor și a altor drepturi casierul are obligația:

a) să aplice pe statul de retribuții sau celelalte documente de plată ștampila cu textul „ACHITAT" sau să scrie mențiunea „DEPUS", precum și numărul și data documentului de depunere în dreptul numelui persoanei căreia nu i s-au achitat sumele respective;

b) să întocmească lista nominală a persoanelor care nu au încasat retribuțiile sau alte drepturi;

c) să menționeze pe centralizatorul statului de retribuții sau al listelor de plată sumele efectiv plătite și cele neachitate și să confrunte aceste sume cu totalul documentelor respective, după care să semneze;

d) să depună, în termenele prevăzute, la bancă sau la instituția de credit la care are deschis contul, sumele neplătite.

Plata retribuțiilor și a altor drepturi neridicate la termen se face pe bază de liste de plată care cuprind: numele și prenumele persoanei căreia urmează să i se achite drepturile respective, funcția acesteia, marca sau numărul matricol, luna în care a figurat în stat, suma de plată și semnătura beneficiarului.

Art. 27 — Unitățile economice care efectuează operații de achiziții, contractări de produse, colectări de deșeuri, precum și cooperativele de credit, pot face plăți în numerar către predători pe bază de borderouri de achiziții sau alte documente specifice aprobate de organele competente.

Art. 28 — Orice plată către populație se va putea face numai în măsura în care se încadrează în prevederile legii, iar fondurile corespunzătoare sînt cuprinse în plan.

Ca și în cazul gestiunilor de bunuri, așa cum prevede art. 4 din Regulament, „casierul nu are dreptul să încredințeze exercitarea atribuțiilor sale altor persoane. În cazul cînd casierul lipsește din orice cauză, iar operațiile de casă nu pot fi întrerupte, acestea se vor face de persoana desemnată de casier, cu acordul conducătorului unității. Cînd casierul nu desemnează o persoană ori aceasta nu se prezintă sau cînd conducerea unității nu este de acord cu persoana desemnată de casier, operațiile de casă vor fi făcute de o persoană delegată de conducătorul unității. La operațiile făcute de persoana delegată are dreptul să asiste și persoana desemnată de casier. Suplinirea casierului în condițiile alin. 2 și 3 se face pe termenul stabilit de conducătorul unității, fără a putea depăși 60 de zile. La expirarea termenului stabilit se procedează la predarea-primirea gestiunii".

Redactor coordonator
dr. AL. DETEȘAN

Vă prezentăm

COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI DIN BACĂU

Ţinînd seama de existenţa unor resurse importante de materii prime în Valea Bistriţei şi Valea Trotuşului, în anul 1964 la Bacău s-a dat în funcţiune prima fabrică de mobilă. Cu timpul s-au mai pus în funcţiune secţiile de **case prefabricate din lemn, uşi celulare, plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate din aşchii de lemn.**

În anul 1980 la Combinatul de prelucrare a lemnului din Bacău s-au realizat aproape 100 de prototipuri de mobilă, dintre care 55 au fost prezentate la tîrguri şi expoziţii în ţară şi străinătate. Dintre acestea peste 30 au fost contractate şi se realizează în producţia de serie a anului în curs. În prezent, la Bacău se produce o gamă de peste 60 tipuri de produse. Datorită calităţii ireproşabile acestea se bucură de o bună apreciere din partea beneficiarilor interni şi externi. La export se includ garnituri şi produse separate de mic mobilier stil cu finisaje superioare de mare fineţe.

Vă prezentăm cîteva dintre sortimentele de mobilă şi alte produse :

– Sufrageria Aurora cu furnir de nuc la care se adaugă şi un modern hol sculptat

– Dormitor „Tudor" cu furnir de paltin şi elemente sculptate

Un aspect din cadrul Expoziţiei de case prefabricate cu verandă, şi pe două nivele. În imagine un nou tip de casă „EURO" cu un interior somptuos şi deosebit de agreabil. Complet mobilată cu : radio, televizor, telefon, covoare persane etc. Dormitorul, sufrageria, bucătăria sînt mobilate la nivelul celor mai moderne case prefabricate din lume.

– Dormitor „Raluca", furnir nuc şi elemente sculptate

– Dormitoare „Ionuţ" şi „Eugenia"

– Camera de tineret „Cornelia" furnir frasin

– Cameră copii „Roxana"

– Cameră combinată „Irina" cu motive florale

– Dormitor „PRALEA" cu elemente de vînătoare

– Biblioteca „Andra"

– Biblioteca „Manuela"

– Plăci aglomerate din lemn

– Panouri din material lemnos pentru construcţii

– Mobilier din lemn

– Uşi celulare şi modele noi de uşi furniruite

– Plăci fibrolemnoase

Ion VASILESCU

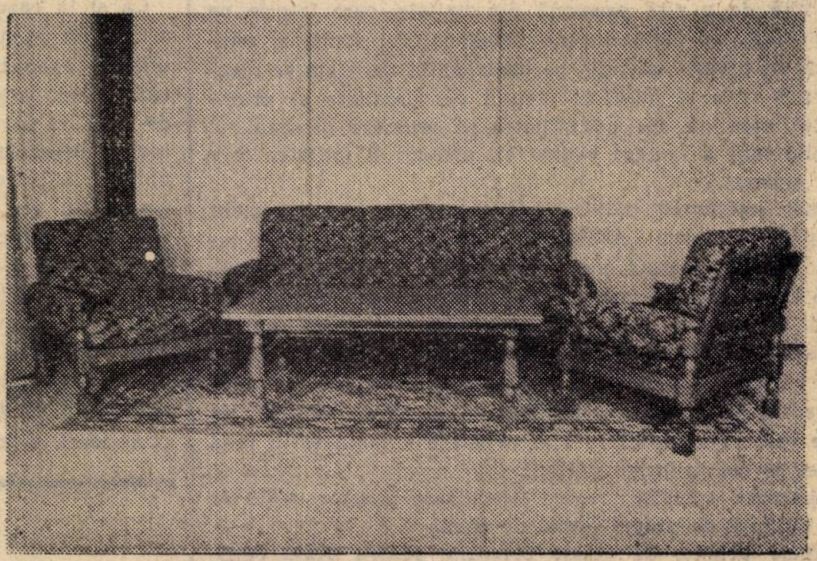

Hol Casandra din cherestea ştejar, luciu mat.

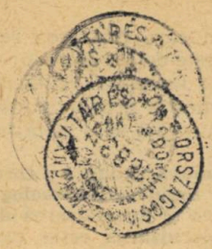

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ A PLANULUI PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

OBIECTIV IMPORTANT al actualei etape, realizarea ritmică, integrală și cu eficiență sporită a prevederilor de plan impune, din partea tuturor întreprinderilor și centralelor economice, intensificarea eforturilor creative pentru găsirea unor soluții eficiente de valorificare a rezervelor existente. Aceasta asigură, la nivelul economiei naționale, îndeplinirea, în structura aprobată, și de calitate superioară, a întregii game de produse și sortimente solicitate de beneficiarii interni și externi, sporirea mai accentuată a valorii nou create și satisfacerea, pe această bază, în grad sporit a cerințelor tot mai difersificate ale consumului social.

De aceea esențial este ca, în perioada de timp rămasă pînă la sfîrșitul anului, pe baza rezultatelor bune obținute și a experienței acumulate, să se asigure un nivel maxim de valorificare a resurselor materiale și umane disponibile în vederea sporirii cantitative și calitative a producției fizice și nete, pe baza creșterii productivității muncii și lărgirii posibilităților de export, cu implicații directe asupra rezultatelor economice obținute. Din acest punct de vedere este necesară, în primul rînd, asigurarea unei programări și sincronizări perfecte a producției — de la aprovizionarea tehnico-materială și pînă la livrarea produselor —, care să permită o valorificare superioară a muncii productive, folosirea rațională, ritmică a tuturor capacităților de producție, respectarea strictă a disciplinei tehnologice, încadrarea în exigențele de calitate ale fiecărui produs, reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice, a cheltuielilor de producție și, în final, obținerea unei eficiențe economice maxime.

În acest scop se impune, din partea tuturor factorilor implicați în procesul decizional, intensificarea eforturilor pentru aplicarea mai operativă în procesul de producție a acelor măsuri tehnico-economice care să asigure creșterea calitativă a întregii activități productive. Se impune, astfel, sporirea preocupărilor pentru creșterea productivității muncii prin mai buna organizare a fabricației, folosirea judicioasă a potențialului tehnic și uman, asigurarea unei aprovizionări ritmice, operative, implementarea mai rapidă a progresului tehnic, întărirea ordinei și disciplinei, astfel încît fiecare zi să fie folosită cu rezultate maxime pentru producție. În acest context se înscriu și eforturile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea de confecții și tricotaje București pe linia îndeplinirii ritmice, lună de lună, a prevenirilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe 1981, sporirii valorii nou create și maximizării eficienței economice.

Parametri ai corelației prevederi-realizări

ANALIZA ACTIVITĂȚII ECONOMICE a întreprinderii, pe primele 8 luni din acest an, reliefează faptul că prevederile de plan la principalii indicatori au fost realizate și chiar depășite. Astfel, producția netă a fost îndeplinită în proporție de 101,8 la sută, producția marfă 100,2 la sută, productivitatea muncii 101,6 la sută, cheltuielile materiale 99,9 la sută etc. Merită relevat faptul că realizările consemnate au fost obținute în condițiile în care prevederile de plan la producția fizică au fost depășite la toate cele trei mari categorii de produse (tricotaje 101,5 la sută, țesături 107,6 la sută, confecții textile 100,2 la sută), ceea ce a permis de altfel onorarea contractelor economice la termenele fixate, atît cantitativ, cît și calitativ.

În ansamblu, realizările de pînă acum sînt legate, în primul rînd, de amplificarea unui factor important al desfășurării proceselor economice și anume **adîncirea flexibilității și adaptabilității producției la cerințele beneficiarilor interni și externi, în condiții de eficiență economică ridicată.** Aceasta a fost posibilă, înainte de toate, prin intensificarea colaborării cu întreprinderile similare din țară și străinătate, precum și cu institutele de cercetări și proiectări în domeniul produselor textile, în vederea cunoașterii tendințelor privind dezvoltarea producției de confecții și tricotaje, modificările în structura cererii beneficiarilor și schimbările în evoluția modei, în scopul asigurării unor produse de modă și sortimente noi, cu caracteristici de culoare, finețe și funcționalitate calitativ superioare. Totodată, pe baza adîncirii acestei colaborări și cooperări în producție și cercetare s-a asigurat o prospectare mai atentă a pieței, și au fost întocmite studii și analize tehnico-economice orientate în principal pe creșterea calității și competitivității produselor realizate. În prezent, de exemplu, peste 75 la sută din producție o reprezintă produsele noi modernizate (în mare parte rod al activității proprii de cercetare), concretizate în sortimente din contexturi și țesături moderne, în pas cu cele mai noi cerințe ale modei actuale și cele mai înalte exigențe din punct de vedere estetic și calitativ (ex. compleuri bărbați de vară necăptușite, pentru bărbați, jachete și înlocuitori de paltoane pentru femei etc.) și care, prin valoarea creativă și tehnică încorporată și complexitatea execuției, au asigurat sporuri de aproximativ 8 la sută ale productivității muncii și producției nete.

Un rol hotărîtor l-a avut și **pregătirea corespunzătoare a producției acestui an,** începută încă din 1980, urmărirea sistematică a realizării obiectivelor fiecărei etape, de la nominalizarea producției la onorarea comenzilor beneficiarilor. Aceasta a permis obținerea unei structuri stabile a producției și realizarea ritmică a planului fizic, asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare cu materiile prime necesare, paralel cu stabilirea anticipată a nivelului de realizare a producției nete și celorlalți indicatori valorici (cheltuieli materiale, productivitatea muncii, beneficiul etc.). Urmărirea strictă a realizării producției pe sortimente și evidențierea cheltuielilor pe produs a condus la obținerea de economii, de exemplu, la total cheltuieli de producție de 3 lei la 1000 lei producție marfă, paralel cu suplimentarea și diversificarea loturilor de produse specifice sezonului de toamnă solicitate, în prezent, atît la intern cît și la export.

Un factor hotărîtor — creșterea productivității muncii

SPECIFIC ACTIVITĂȚII industriei confecțiilor și tricotajelor, creșterea gradului de adaptabilitate la cerințele pieței se realizează în strînsă legătură cu sporirea productivității muncii, factor hotărîtor al asigurării unei diversități necesar-obiective a valorilor de întrebuințare, maximizării producției nete și creșterii competitivității produselor realizate, căreia i se subordonează ample programe speciale cu obiective precise și atribuții clare pentru colectivele de organizare a acestei activități. Rolul decisiv al productivității muncii în activitatea întreprinderii este ilustrat și de faptul că din sporul producției nete de 101,8 la sută, peste 60 la sută se datorează sporirii rodniciei muncii, în con-

diţiile în care creşterea realizată faţă de 1980 este de 103 la sută.

Analiza factorială reliefează faptul că în dinamica ei productivitatea muncii a fost influenţată de o suită triplă de factori :

1. **Promovarea largă a cercetării ştiinţifice şi ingineriei tehnologice pentru asimilarea şi introducerea de tehnologii noi, modernizarea celor existente.** Din acest punct de vedere activitatea întreprinderii este puternic integrată, existînd o simbioză perfectă între cercetare-proiectare şi producţie. De exemplu, analiza efectuată de colectivul atelierului de cercetare, pe baza utilizării tehnicilor moderne ale studiului muncii (graficul celor „două mîini", metoda gamelor fictive etc.) a condus la elaborarea unor tehnologii tipizate la produsele cu pondere mare în activitatea întreprinderii (pantaloni, sacouri şi cămăşi pentru bărbaţi, rochii pentru femei, impermeabile etc.), prin raţionalizarea metodelor de execuţie a fiecărei operaţii tehnologice, ceea ce a permis, pe lîngă folosirea mai bună a timpului de lucru, şi creşterea productivităţii muncii cu 12—30 la sută, în funcţie de produs (cămăşi bărbaţi 30 la sută, sacouri bărbaţi 12 la sută, pantaloni bărbaţi 18 la sută etc.).

2. **Îmbunătăţirea factorului „organizare", ca o condiţie importantă a sporirii rodniciei muncii, creşterii valorii noi create şi realizării prevederilor fizice de plan.** În acest sens întreprinderea are deja o anumită experienţă, concretizată în introducerea şi generalizarea unor noi sisteme de organizare a proceselor de producţie, specifice acestei ramuri de activitate. Este vorba, în primul rînd, de implementarea unor sisteme mixte de organizare a producţiei (prin combinarea sistemului de linie tehnologică cu sistemul „PROD"), pe baza dirijării corespunzătoare a zonei de prefabricare a reperelor şi subansamblelor, ceea ce asigură o înaltă adaptabilitate la execuţia diverselor sortimente cu complexităţi foarte mari (de exemplu, pantaloni şi veste pentru bărbaţi), trecerea rapidă de la un sortiment la altul, concomitent cu sporirea cu 4—7 la sută a productivităţii muncii şi cu 1—2 la sută a producţiei fizice.

3. **Lărgirea poliservirii, pe baza adîncirii policalificării, ca formă principală de creştere a indemînării lucrătorilor şi de sporire a productivităţii muncii.** Pe baza studiilor şi analizelor întreprinse s-a asigurat utilizarea raţională a timpului de lucru şi a forţei de muncă la anumite tipuri de maşini (de executat butoniere. cusut nasturi etc.), unde lucrul la 2—4 maşini a permis creşterea cu 100 la sută a productivităţii muncii la operaţiile respective. În acest cadru, prin creşterea calificării şi îndemînării lucrătorilor prin organizarea, pe baza planurilor anuale, a unor forme variate, de creştere a pregătirii profesionale — de la calificarea la locul de muncă, la cursuri de perfecţionare şi policalificare (60 la sută din personalul muncitor cunoaşte cel puţin 5 operaţii de bază) s-a realizat o adaptare în măsură tot mai mare a forţei de muncă la noile maşini şi utilaje cu care este dotată întreprinderea, precum şi creşterea cu circa 5 la sută a productivităţii muncii.

Priorităţi în valorificarea integrală a resurselor disponibile

CU TOATE EFORTURILE depuse pe linia valorificării integrale a rezervelor interne, sporirii mai rapide a productivităţii muncii şi implicit a nivelului de realizare a planului fizic şi valoric, rezultatele obţinute nu oglindesc în întregime posibilităţile mari de care dispune întreprinderea, datorită existenţei unor neajunsuri pe filiera organizării şi desfăşurării proceselor de producţie, care, înlăturate la vreme, ar fi asigurat sporuri şi mai mari la toţi indicatorii de eficienţă. Localizate la nivelul secţiilor de producţie aceste rezerve se referă, în principal, la : ● **nerespectarea în unele cazuri a disciplinei tehnologice** (în special la mînuiri), ceea ce a condus la diminuarea calităţii unor produse executate, creşterea procentului de retuşuri şi la o diminuare cu aproximativ 4 la sută a productivităţii muncii ; ● **existenţa unor stagnări ale procesului de producţie,** datorate fie reparaţiilor accidentale, fie lipsei de sincronizare, în unele situaţii, între diferitele faze ale procesului tehnologic ; ● **fluctuaţia mare de personal,** cu implicaţii directe asupra calificării forţei de muncă, stabilităţii acesteia, nivelului productivităţii muncii şi calităţii produselor ; ● **deficienţe în aprovizionarea ritmică, continuă a secţiilor de fabricaţie**

Corneliu BÂRNEA

(Continuare în pag. 14)

Realizări de prestigiu ale creaţiei tehnice româneşti

Maşina de strunjit şi filetat mufe

CREAŢIE a Institutului de cercetare şi proiectare maşini-unelte şi agregate Titan, maşina de strunjit şi filetat mufe este prima dintr-o serie de cîteva maşini destinate prelucrării integrale a mufelor pentru industria petrolieră, din gama de dimensiuni 2 3/8" — 5 1/2". Acest utilaj complex este compus, în principal, dintr-un dispozitiv de transfer rotativ cu 3 unităţi de lucru şi un post de încărcare-descărcare a pieselor. Ciclul de uzinare (fabricaţie) este complet automat. La o rotaţie a dispozitivului de transfer se scoate o piesă prelucrată integral la ambele capete, şi se introduce o altă piesă brută în vederea prelucrării.

Soluţiile tehnice-constructive adoptate conferă maşinii o mare rigiditate, caracteristică impusă de solicitările mari la care este supusă în timpul exploatării, pentru asigurarea căreia s-au aplicat soluţii constructive noi în ce priveşte dispozitivul de transfer automat al pieselor dintr-un post în altul, cît şi în ceea ce priveşte construcţia dispozitivului de bazare şi fixare a pieselor (mufelor) ce se prelucrează. În legătură cu aceasta este de menţionat faptul că cele 3 unităţi echipate cu 23 de scule aşchietoare, execută simultan operaţii de strunjire cilindrică, frontală, conică şi filetare asupra pieselor, cu viteze de aşchiere între 200—250 m/min. şi de avans între 300—375 mm/min. Pentru realizarea în condiţiuni bune a acestor regimuri dure de aşchiere, maşina dispune de o instalaţie de răcire sub presiune care, în afară de ungerea şi răcirea sculelor şi pieselor, contribuie la fărîmiţarea aşchiilor şi eliminarea lor uşoară. Utilajul este acţionat electrohidraulic şi echipat cu 2 instalaţii automate de ungere proprie cu ulei şi vaselină care îi asigură o funcţionare continuă în regim de 3 schimburi.

O caracteristică modernă a maşinii este aceea că toţi parametrii geometrici ai pieselor prelucrate sînt reglabili, ceea ce conferă maşinii o mare elasticitate în exploatare. De asemenea, schimbarea maşinii de la prelucrarea mufelor de o anumită dimensiune la alta, se face prin operaţii simple de reglaj. În aceste condiţii productivitatea maşinii este cu 250% mai mare faţă de maşinile similare de prelucrat mufe importate existente în ţara noastră, atingînd o producţie de 60 de piese pe oră şi înlocuind astfel 5—8 maşini clasice pentru prelucrat mufe.

I. C.

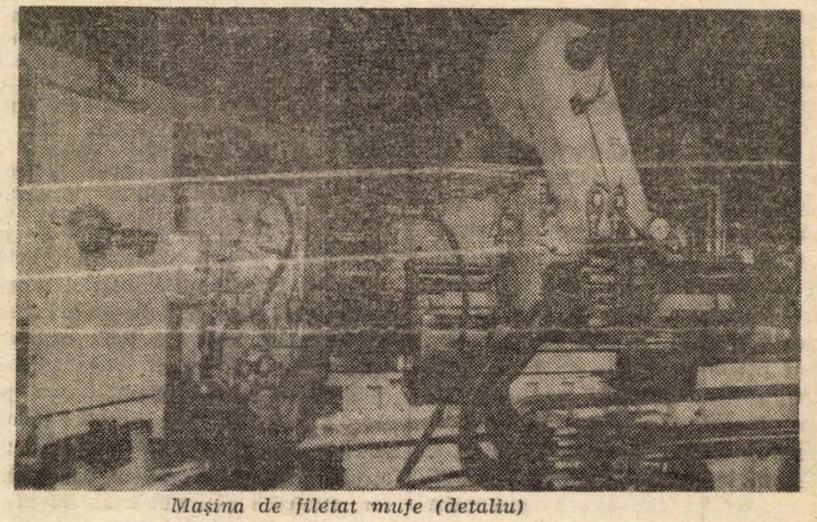

Maşina de filetat mufe (detaliu)

Reducerea costurilor de producție — resursă majoră a sporirii eficienței

ÎN CADRUL GENERAL al concentrării preocupărilor în întreaga economie pentru accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs ocupă un rol esențial, fiind menită să impulsioneze creșterea venitului net al societății, dirijarea resurselor materiale și de muncă astfel economisite în diferitele domenii pentru satisfacerea superioară a cererii sociale rationale de consum.

Iată de ce, reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale trebuie să i se acorde mai multă atenție, atît în perspectiva imediată cît și în cea mai îndepărtată, prin intensificarea eforturilor creative și de organizare îndreptate în vederea : ● **creșterii nivelului de valorificare a materiilor prime și energiei,** ● **sporirii gradului de recuperare a resurselor refolosibile,** ● **dimensionării riguroase, științific fundamentate a normelor de consum,** ● **reducerii consumurilor în procesul de proiectare și execuție a produselor,** ● **creșterii calificării cadrelor** ș.a. Cît de importantă este această activitate rezultă din faptul că **dacă în anul 1980 reducerea cu 1% a costurilor totale în industria republicană reprezenta 5,7 mld. lei, la nivelul anului 1985, un procent de reducere va reprezenta 7,7 mld. lei.**

Dimensiuni actuale ale acțiunii de diminuare a cheltuielilor de fabricație

O ANALIZĂ DE ANSAMBLU relevă faptul că, în primul an al actualului cincinal, acțiunea de economisire a muncii sociale în general și de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale, în special, s-a desfășurat în condiții mai bune, obținîndu-se în numeroase sectoare de activitate, centrale industriale și întreprinderi rezultate superioare atît în dinamică cît și față de plan. Astfel, întreprinderile aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și-au îndeplinit sarcinile planificate în această perioadă pe ansamblu, iar în ceea ce privește materialele s-au obținut și economii suplimentare față de plan. Pe industria republicană aceste economii suplimentare se cifrează, în perioada care a trecut din acest an, la 1 105 mil. lei.

În dinamică s-au înregistrat reduceri de costuri totale și materiale la o gamă însemnată de produse, cu consecințe pozitive asupra competitivității produselor respective, asupra rentabilității acestora. Iată, exemplificativ, evoluția reducerii costurilor unor produse în perioada 1977—1980, cînd a acționat același nivel de prețuri de producție (reașezate la 1 ianuarie 1977) (tabelul nr. 1).

Așa cum rezultă din datele prezentate, în economie s-au înregistrat reduceri — uneori importante — față de nivelul costurilor pe produs din anul 1977; dacă, spre exemplu, la pielea artificială, unde capacitatea nouă intrată în funcțiune trebuia să-și atingă parametrii tehnico-economici a influențat costurile în anul 1978, dar a condus la reduceri în anii următori, la celelalte produse prezentate în tabel activitatea de reducere a costurilor s-a concretizat în rezultate superioare spre anii finali ai cincinalului.

Noile prețuri de producție și livrare actualizate, introduse la 1 ianuarie 1981, au creat condiții corespunzătoare pentru aplicarea noului mecanism economic și financiar în toate ramurile economiei, dar mai ales în industria extractivă unde, datorită condițiilor specifice de exploatare, prețurile de producție și de livrare deveniseră cu totul necorespuzătoare. De altfel, se constată că, acolo unde preocuparea pentru reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale s-a manifestat la un nivel corespunzător și rezultatele obținute au fost și sînt pe măsura acestora.

Tabelul nr. 1

Evoluții ale costurilor unor produse în perioada 1977—1980

indici în bază 1977 = 100

Produsul	U.M.	1978	1979	1980
Vagoane pentru transport călători pentru linii magistrale	buc.	— 9,1	—13,0	—18,5
Strunguri carusel	buc.	+ 5,5	+ 2,6	— 3,6
Piele artificială	t	+17,3	— 3,0	— 5,9
Țesături din fire bumbac și tip bumbac	1 000 lei prod. marfă	+ 1,8	— 4,8	— 5,8
Amoniac de sinteză	t	—14,8	— 2,2	—21,7
Negru de fum	t	—12,2	— 6,1	— 4,8
Anvelope radiale	buc.	— 4,8	— 7,1	— 7,3

În principal, eforturile desfășurate s-au axat pe : **îndeplinirea volumului și structurii fizice a producției marfă** conform prevederilor planului, **realizarea sarcinilor de creștere a valorificării materiilor prime și materialelor, îndeplinirea obiectivelor fixate în domeniul creșterii productivității muncii, atragerea într-o mai mare măsură a unor soluții tehnice și tehnologice moderne, originale** în activitatea de reducere a costurilor. În același timp însă este de subliniat și faptul că în unele întreprinderi și centrale activitatea de reducere a costurilor nu s-a ridicat la nivelul exigențelor și posibilităților, rezultatele fiind și ele necorespunzătoare. Astfel, în cadrul Întreprinderii de elemente de automatizare București, la „Electroceramica" — Turda, la Întreprinderea de autoturisme din Pitești, Întreprinderea mecanică din Piatra Neamț, Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, Întreprinderea de scule Rîșnov, la „Unirea" din Cluj-Napoca, Șantierul naval din Galați etc., au fost depășite costurile de producție planificate în prima jumătate a acestui an, ceea ce a grevat venitul net al statului și a afectat procesele economisirii muncii sociale.

Factorii care au condus în perioada menționată la apariția și menținerea unui decalaj între prevederile de plan și realizările obținute și-au datorat existența unui complex de cauze, printre care la loc de frunte se situează : **neurmărirea corespunzătoare a materializării programelor de măsuri ; lipsa unor analize sistematice a costurilor ; antrenarea mai scăzută a sectoarelor tehnice în activitatea de reducere a consumurilor de muncă pe unitatea de produs.**

Ne aflăm într-o etapă cînd problematica reducerii costurilor de producție nu poate fi abordată numai pe „căi tradiționale" și de sectoarele de evidență ale contabilului șef ; după părerea noastră, **o contribuție sporită față de prezent trebuie să aducă noile soluții tehnice și tehnologice.** Și aceasta, deoarece actualmente multe nerealizări ale costurilor planificate se datoresc și faptului că unele cadre tehnice de conducere a întreprinderilor, în abordarea problematicii specifice, trimit mereu problema spre „rezolvare" sectoarelor de evidență, respectiv contabililor șefi, cu toate că 95% din cheltuielile din întreprinderi sînt decise de sectoarele tehnice și de producție. Mai mult decît atît. În unele situații, obiectivele din planul tehnic nu au fost în toate prevederile lor organic legate de activitatea de reducere a costurilor de producție fiind practic dese situațiile cînd nu se caută cu insistență un răspuns la întrebarea „ce volum de economii ați adus prin materializarea obiectivelor din planul tehnic?", situație întîlnită și

la unele unități mari, ca spre exemplu: Combinatul siderurgic de la Galați, Uzina de tractoare din Brașov, Uzina de vagoane din Drobeta Tr. Severin etc.

În acest context, sîntem de părere **că din volumul de economii planificat pe uzină, cea mai mare parte trebuie să revină în mod concret ca sarcină de serviciu sectoarelor tehnice și tehnologice.** Activitatea de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs într-o unitate economică nu poate fi desfășurată la „general" sau prin calcule globale făcute în sectoarele contabilului-șef, ci în mod concret pe baza programelor de măsuri instituționalizate ca documente ale planului național unic încă din anul 1974. Or, în practică, se mai observă situații cînd programele de măsuri privind reducerea costurilor și cheltuielilor materiale sînt elaborate în mod formal, nu fac joncțiunea cu celelalte programe privind creșterea productivității muncii, reducerea normelor de consum, îmbunătățirea calității produselor etc., aportul planului tehnic nu este evaluat, nu sînt stabilite termene intermediare și responsabilități concrete, iar urmărirea materializării acestor măsuri — problemă deosebit de importantă — nu s-a ridicat la nivelul exigențelor. Astfel de situații se întîlnesc în unele unități din industria chimică, industria materialelor de construcții, industria constructoare de mașini.

De aceea, în continuare, reducerea sistematică a costurilor constituie un domeniu care se cere abordat cu mai multă responsabilitate de către factorii de răspundere din întreprinderi și centrale, conducerea prin costuri fiind un comandament major al întregii etape a cincinalului actual. Analiza critică a structurii costurilor de producție pe elemente de cheltuieli și articole de calculație, studiul exhaustiv al rezervelor interne din secții și ateliere, blocarea tuturor canalelor de pierderi și risipă și, mai ales, ingeniozitatea tehnică trebuie să constituie suportul elaborării măsurilor de reducere a costurilor și cheltuielior materiale pe unitatea de produs, iar ridicarea deciziei în procesele tehnico-economice, la nivelul exigențelor conceptului de eficiență economică, constituie garanția materializării măsurilor înscrise în programe.

Obiective și acțiuni pentru obținerea unor rezultate superioare

ȚINÎND SEAMA de dezvoltarea complexă și susținută a producției materiale, în lumina sarcinilor înscrise în planul anual și cincinal actual, de amplul program de investiții ce promovează sistematic cele mai noi cuceriri ale progresului tehnic în economia națională, de necesitatea economisirii pe toate căile a muncii sociale, în perioada care a mai rămas din acest an și în continuare, tuturor unităților din economie le revin sarcini majore sub aspectul mobilizării rezervelor în vederea reducerii și mai accentuate a costurilor și a cheltuielilor materiale. La nivelul întregului cincinal actual, pe această cale urmează a se obține un volum de economii de circa 260 mld. lei, din care peste 200 mld. lei în industria republicană. Practic, aceasta înseamnă că, în industria republicană, costurile totale la 1 000 lei producție marfă urmează a fi reduse cu 8,2% în anul 1985 față de 1980, iar costurile materiale cu 6,3%. În cadrul acestui efort partea esențială revine industriei prelucrătoare precum și ramurilor intermediare — industria chimică, industria siderurgică etc. (vezi tabelul nr. 2).

actuală. În acest cadru, în fiecare unitate economică, se impune efectuarea unui studiu critic, atent al modului cum au acționat factorii ce determină nivelul costurilor în anul 1981, selectarea celor cu acțiune specifică în anul 1982 și elaborarea programelor concrete de măsuri, în lumina acestor factori spe-

Tabelul nr. 2

Reducerea cheltuielilor totale și materiale de producție în actualul cincinal

1985/1980 (în procente)

Unități aparținînd :	Diminuări ale costurilor la 1 000 lei producție marfă	
	totale	materiale
Ministerului Industriei Metalurgice	7,0	5,9
Industriei Construcțiilor de Mașini	14,5	12,4
Ministerului Industriei Chimice	10,2	8,4
Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	9,2	6,4
Ministerului Industriei Ușoare	11,1	11,2

Din multitudinea factorilor a căror acțiune se impune intensificată în acest scop se cere prioritar avută în vedere : ● **ridicarea continuă a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și purtătorilor de energie** prin prelucrarea superioară a metalului, lemnului, maselor plastice și altor materii prime și materiale de bază, precum și folosirea riguroasă a combustibililor și energiei electrice ; ● **creșterea considerabilă a gradului de recuperare a materiilor prime și materialelor refolosibile** pentru a acoperi în măsură cît mai mare consumul intern productiv, a economisi resursele naturale ale țării și a reduce importurile ; ● **sporirea substanțială a producției și a venitului net ce se vor obține la 1 000 lei fonduri fixe,** prin utilizarea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, încărcarea completă a spațiilor productive, creșterea coeficientului de schimburi ; ● **întărirea regimului de economii în toate unitățile productive** prin lărgirea și perfecționarea sistemului de norme și normative de cheltuieli, precum și **lichidarea pierderilor de orice fel pe întreprinderi și produse,** prin înlăturarea neajunsurilor care se mai manifestă în activitatea unor unități economice.

Reazemul material al realizării prevederilor trebuie să-l constituie, pe lîngă materializarea la termene a programului de investiții fixat pentru perioada 1981—1985, amplificarea eforturilor proprii în toate unitățile pentru creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor (peste 30% în industrie), obținerii a aproape 84% din sporul venitului național prin creșterea productivității sociale a muncii și a unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii vii de 7% în industrie, 5,4% în construcții-montaj etc., factori intensivi ce determină, la rîndul lor, reducerea nivelului costurilor pe unitatea de produs.

Desigur, aceste obiective macroeconomice pot fi îndeplinite numai în condițiile în care în fiecare unitate, secție și atelier, în fiecare loc de muncă, sarcinile respective sînt defalcate și urmărite corespunzător, iar activitatea pentru materializarea lor se desfășoară la nivelul exigențelor cerute de etapa cifici. Ne referim în mod deosebit la diferite soluții tehnice și tehnologice întreprinse în anii precedenți, care nu și-au manifestat efectul economic imediat, dar care contribuie la economisirea muncii sociale. Miile de capacități noi intrate în funcțiune în ultimii ani ai cincinalului precedent trebuie să-și atingă în totalitate, în termen cît mai scurt, parametrii tehnico-economici și să dea rezultatele scontate, și de aici necesitatea ca în aceste noi capacități programele de măsuri, în domeniul reducerii costurilor, să ia în considerare soluțiile ce pot conduce la realizarea aportului scontat în documentațiile tehnice, care au stat la baza aprobării investițiilor respective.

Elaborînd măsurile pentru reducerea în continuare a costurilor, nu trebuie neglijate și cele cu efect de perspectivă, avînd în vedere amploarea sarcinilor cu care ne confruntăm în acest cincinal. În acest sens s-ar impune o mobilizare pe baze mai largi a soluțiilor tehnice și tehnologice, pornind de la proiectare și calitatea acesteia și pînă la optimizarea loturilor de fabricație, a transporturilor interne, care în unele uzine grevează, cu sume importante, costurile, a promovării unui riguros regim de economii. Joncțiunea dintre sectoarele tehnice și economice va trebui realizată mult mai bine decît în trecut, pentru ca aceste sarcini importante să poată fi aduse la îndeplinire prin eforturi comune. În acest cadru, **întărirea disciplinei costurilor considerăm că este, de asemenea, o cerință esențială.** Ne referim în mod deosebit la elaborarea unor calculații de costuri pe produse cît mai judicioase, la adoptarea unui sistem corespunzător de urmărire a materializării măsurilor înscrise în programe, la defalcarea acestora pe secții și ateliere.

Abordarea cu responsabilitate sporită a acestor sarcini, creșterea substanțială, în toate întreprinderile, a preocupărilor pentru diminuarea costurilor de producție și, în special, a celor materiale, reprezintă premisele necesare pentru realizarea în condiții de eficiență ridicată a producției acestui an și cincinal.

dr. Gh. I. ȘICĂ

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Instrumente moderne de analiză în sprijinul creșterii rentabilității

CORELAȚII ALE EFICIENȚEI ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE

UNUL DIN CRITERIILE fundamentale de apreciere a eficienței cu care se desfășoară activitatea de producție în fiecare întreprindere este volumul beneficiilor obținute în raport cu cheltuielile efectuate.

Beneficiul, ca parte componentă a producției nete, este influențat de principalii factori care asigură creșterea acesteia — realizarea unei producții fizice cît mai ridicate și de calitate superioară, reducerea cheltuielilor materiale. El are un rol esențial în **înfăptuirea autogestiunii economico-financiare,** care nu poate fi concepută decît în condițiile în care cheltuielile (costurile) efectuate sînt acoperite din veniturile proprii, obținîndu-se și un surplus de venituri, sub forma beneficiului. Totodată, beneficiul măsoară, în ultima instanță, **spiritul gospodăresc al întreprinderii,** oglindește rezultatul economic final al activității productive, fiind resursa de bază pentru formarea fondurilor de dezvoltare și de consum social.

În teoria economică asupra relației dintre intensificare și reproducția lărgită s-a conturat, în ultimul timp, concepția după care o serie de corelații ale procesului dinamic de reproducție lărgită pot exprima, concomitent, și eficiența economică a intensificării producției agricole. Se consideră că o astfel de corelație principală este cea care sintetizează comportamentul, în dinamică, al unor indicatori de rezultate (efecte) și costuri (eforturi). Așadar, între ritmurile de creștere a beneficiului (B'), producției nete (PN'), producției globale (PG'), cheltuielilor de producție (CP'), cheltuielilor materiale (CM'), și fondurilor fixe (FF'), astfel ordonate, există o relație de creștere strictă. *).

Corelația ritmurilor de creștere la acești indicatori este denumită în literatura economică drept **relația „normalului economic".**

Exemplificarea comportamentului indicatorilor economici comensurați de efecte și eforturi s-a făcut pe 11 cooperative agricole de producție dintr-un consiliu unic agroindustrial din zona preorășenească, pentru o perioadă de 4 ani.

Pe ansamblul unităților studiate, corelația „normalului economic" este de sens exact contrar. O primă concluzie ce se desprinde de aici este aceea că, de fapt, procesul de producție lărgit a evoluat anormal din punct de vedere al economicității, în sensul că toți indicatorii de efecte economice scad în ritmuri mai mari decît cei de eforturi, tendință care a condus la instalarea unei stări de relativă ineficiență.

Corelația de ansamblu a economicității prezintă trăsături particulare cînd este analizată pe unități, fiind, practic, rezultanta diversității nivelelor de înzestrare a cooperativelor agricole cu factori de producție și, totodată, a gradelor diferențiate de economicitate cu care aceștia sînt utilizați în procesul de obținere a valorii nou create.

Separînd unele subrelații din corelația de ansamblu a economicității în unitățile agricole cooperatiste, se pot face o serie de aprecieri fundamentale asupra **tipului de reproducție lărgită** în care se încadrează fiecare cooperativă și, pe această bază, se pot dirija eforturile materiale și financiare spre accentuarea laturilor calitative ale procesului complex al creșterii economice.

Sînt identificate, în general, **două tipuri de reproducție lărgită intensivă** în dezvoltarea producției agricole ; **unilaterală** (intensivă în fonduri); **multilaterală** (restrictivă în fonduri);

Tipul intensiv unilateral caracterizează procesul de reproducție prin înlocuirea (substituirea) muncii vii cu muncă materializată (trecută). Cheltuiala suplimentară de muncă trecută devine mijloc de economisire a muncii vii, de creștere a productivității muncii și de reducere a costurilor sociale totale. Acest tip de reproducție lărgită presupune un consum tot mai mare de mijloace de producție.

ÎNTR-O ANUMITĂ ETAPĂ în dezvoltarea agriculturii, în general și a celei cooperatiste în special, consumul de muncă trecută începe să depășească pe cel de muncă vie și, ca o consecință, producția netă rămîne în urma creșterii fondurilor. Relația funcțională aferentă acestei etape este dată de faptul că, ritmul de creștere al înzestrării muncii cu fonduri (IFM') este strict mai mare decît ritmul de creștere al productivității muncii (PM') iar raportul dintre dinamica volumului fondurilor de producție (Ft) și cea a producției nete (PNt) este strict monoton.

Relațiile funcționale dintre principalii indicatori economici de surse și rezultate în unitățile agricole

Relația dintre :	Modul de determinare
Eficiența utilizării fondului funciar și fondurile de producție	$\frac{PG,\ V,\ PN}{SA,\ Sa} = \frac{FP,\ FF}{SA,\ S,\ a} \cdot \frac{PG,\ V,\ PN}{FP,\ FF}$ $EFf = (DF \cdot CF)$
Productivitatea muncii și eficiența fondurilor	$\frac{PG,\ V,\ PN}{FM} = \frac{FP,\ FF}{FM} \cdot \frac{PG,\ V,\ PN}{FP,\ FF}$ $PM = DF \cdot CF$
Rentabilitatea producției și eficienței fondurilor	$\frac{Vn,\ B}{FP,\ FF} = \frac{Vn,\ B}{PG,\ V,\ PN} \cdot \frac{PG,\ V,\ PN}{FP,\ FF}$ $RF = RB\ \ CF$

V — venituri ; FP — fonduri de producție ; EFf — eficiența fondului funciar ; SA — suprafața agricolă ; Sa — suprafața arabilă

* Semnul „'" reprezintă ritmul de creștere

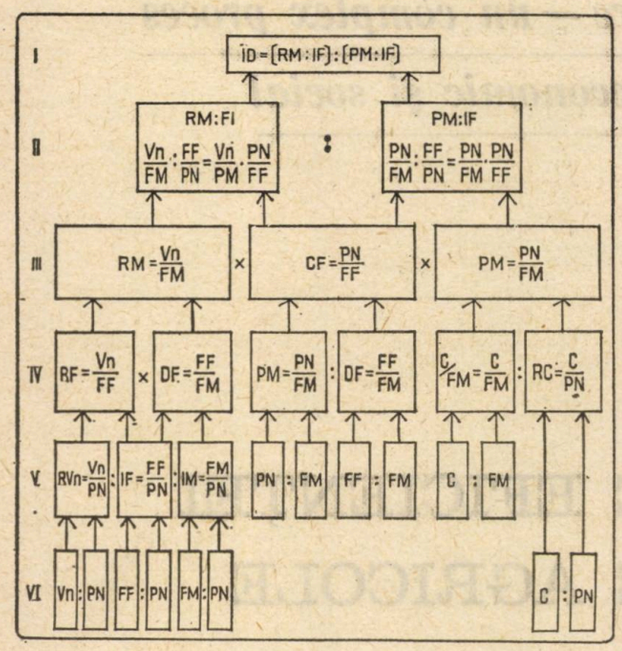

Schema generală de determinare a indicatorilor sintetici de comensurare a eficienței procesului economic de reproducție și relațiile lor funcționale în unitățile agricole.

Condiția restrictivă este ca **ritmul de creștere al cheltuielilor de producție (cheltuieli materiale + cheltuieli cu retribuirea forței de muncă) să fie inferior ritmului volumului valoric al producției.**

Dacă nu se respectă această corelație de ritmuri, intervin relații de extensivitate în creșterea economică.

Tipul multilateral intensiv de reproducție lărgită intervine atunci cînd atît munca vie, cît și cea materializată (trecută) încorporată în unitatea de produs poate fi economisită, adică ritmul costurilor este devansat de cel al producției.

Prin prisma acestor corelații parțiale, se constată că, pe ansamblul celor 11 cooperative agricole, înzestrarea cu fonduri fixe a forței de muncă a sporit, în perioada considerată într-un ritm mediu anual de 14,9%, în timp ce productivitatea muncii a stagnat — de fapt, a înregistrat chiar un ușor recul (—0,1%). Coroborînd această subcorelație cu cea dintre ritmurile medii anuale al producției globale (—4.77%) și al cheltuielilor de producție (—2.66%) se poate concluziona că, în perioada analizată, cooperativelor agricole din consiliul studiat le-a fost caracteristică, practic, o reproducție lărgită de tip unilateral, cu tendință chiar spre extensivitate.

Sistemul general de indicatori propuși a fi luați în considerație pentru aprecierea comparativă, în timp și spațiu, a eficienței economice sînt : producția netă (PN); venitul net (VN); fondurile fixe (FF); forța de muncă (FM) ; costurile totale (Ct) ; rata venitului (RVn); intensitatea fondurile fixe (IF); intensitatea muncii (IM); rentabilitatea fondurilor fixe (RF); dotarea cu fonduri fixe (DF); productivitatea muncii (PM); costurile pe brat de muncă (C/FM); rata costurilor (RC); rentabilitatea muncii (RM); cota fondurilor fixe (CF); rentabilitatea muncii în raport cu intensitatea fondurilor fixe (RM/IF); productivitatea muncii în raport cu intensitatea fondurilor fixe (PM/IF); indicele de devansare (ID=rentabilitatea/productivitate).

Indicatorii economici de bază, utilizabili în aprecierea eficienței nete a producției în unitățile agricole, sînt : producția netă (sau producția globală sau producția marfă); venitul net (sau beneficiul); fondurile fixe (sau fondurile de producție); forța de muncă; costurile totale de producție.

Cu ajutorul acestor indicatori de nivel (indicatori primari) pot fi determinați, în trepte, alți indicatori rezultativi care, în baza unor relații de condiționare economică, sînt agregați, pînă la expresia lor sintetică, în doi indicatori (vezi schema) : a) **rentabilitatea muncii** în raport cu intensitatea fondurilor care exprimă cîți lei venit net realizează o unitate de forță de muncă (un cooperator apt de muncă care a lucrat) la o anumită eficiență (cotă) a fondurilor de producție ; b) **productivitatea muncii** în raport cu intensitatea fondurilor (cîți lei producție netă realizează o unitate de forță de muncă la o eficiență dată a fondurilor).

Se consideră că raportul dintre rentabilitate și productivitatea muncii nu trebuie să scadă sub 1 :3. Abaterile sub acest raport indică un nivel de productivitate prea scăzut față de resursele disponibile, iar abaterile peste — un nivel de rentabilitate a producției mult prea scăzute față de resursele materiale și de forță de muncă disponibile.

Respectarea acestei **corelații de ritmuri** permite oricărei unități agricole să atingă, în timp, starea de echilibru dinamic în dezvoltarea producției, condiție necesară pentru fundamentarea planurilor în funcție de resurse și de gradul de eficiență al utilizării acestora.

Ordinea criteriilor de apreciere a eficienței economice în unitățile agricole este considerată următoarea : productivitatea muncii, rentabilitatea muncii, eficiența (cota) fondurilor, rentabilitatea fondurilor, înzestrarea (dotarea) cu fonduri a forței de muncă.

În timp, corelațiile dintre ritmurile de creștere a rentabilității muncii (RM'), productivității muncii (PM'), rentabilității fondurilor (RF'), eficienței fondurilor (CF') și înzestrării cu fonduri a forței de muncă (DF') — astfel prezentate — sînt într-o **relație de creștere strictă.**

APRECIEREA gradului de intensificare în dezvoltarea producției agricole are un rol important în cadrul acțiunilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar. **Gradul de intensificare** (Gi) este 100% dacă o creștere valorică a producției este realizată fără un spor valoric de cheltuieli. Altfel exprimat, **indicele volumului valoric al producției** (Ip) este strict supraunitar, iar **indicele costurilor totale** (Ic) este cel mult unitar. Totodată, gradul de intensificare devine nul dacă unei anumite creșteri a producției îi corespunde o rată egală de creștere a costurilor.

Determinarea gradului efectiv de intensificare, aferent condițiilor specifice de înzestrare cu resurse (factori) de producție și de utilizare a acestora, se poate face după relația :

$$Gi = \left(1 - \frac{Ic'}{Ip}\right) \cdot 100,$$

cu condiția strictă ca Ip să fie supraunitar.

Gradul de intensificare scoate în evidență cîte procente din creșterea valorică a producției au fost obținute prin economiile la costuri totale. Diferența pînă la 1 reprezintă **gradul de extensivitate** (Ge), care reliefează cîte procente din creșterea producției au fost obținute prin sporul de costuri.

Se poate conchide că producția agricolă se dezvoltă intensiv cînd Gi are o evoluție procentuală strict pozitivă și Ge este mai mic decît 100%.

Introducîndu-se **factorul timp** în relația funcțională de determinare a gradului de intensificare, aceasta devine :

$$Gi = \left(\frac{Po}{Co} \cdot \frac{Co \cdot Ip - Cl}{Pl - Po}\right) \cdot 100,$$

unde : o = perioada de bază ; 1 = perioada curentă.

Gradul de intensificare nu scoate în relief ritmul acestui proces economic. Pentru determinarea acestui ritm (Ri) se folosește **raportul dintre indicele volumului valoric al producției și indicele costurilor totale.**

Se poate constata că la Gi = 0%, Ri = 1, deoarece Ip = Ic.. Totodată, dacă Ri este supraunitar, producția agricolă se comportă, în timp intensiv, iar dacă este cel mult unitar, se înregistrează un proces de extensificare (extensivitate).

Între gradul de intensivitate și ritmul de intensificare a producției agricole există relația funcțională :

$$Gi = \frac{Ic\ (Ri - 1)}{Ri \cdot Ic - 1} \cdot 100$$

deci, sensibil egal cu gradul de intensificare determinat după prima relație funcțională.

Ansamblul de corelații prezentate evidențiază orientările necesare pentru sporirea eficienței economice a tuturor unităților agricole, în condițiile realizării și creșterii producțiilor stabilite, concomitent cu reducerea accentuată a volumului cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale.

Filon TODEROIU
Institutul de economie agrară

Tribuna specialistului

IMPLICAȚIILE ECONOMICE ALE OPTIMIZĂRII RAȚIILOR FURAJERE

UNUL DIN FACTORII DE BAZĂ ai creșterii producției zootehnice îl constituie alimentația animalelor. Capacitatea biologică a acestora de a da producții mari nu poate fi pusă în evidență decît dacă ele sînt întreținute corespunzător și primesc rații furajere care să cuprindă toate elementele nutritive necesare unei alimentații raționale.

Studiile întreprinse și practica zootehnică demonstrează influența hotărîtoare pe care hrănirea rațională a animalelor o exercită asupra producției și asupra eficienței economice a acesteia. În același timp, o alimentație echilibrată în toate substanțele nutritive duce la creșterea capacității de apărare și de luptă împotriva diferitelor boli.

Particularitățile procesului de producție în creșterea animalelor fac ca majoritatea cheltuielilor de producție să fie constituite din costul hranei. În ramura îngrășării industriale a taurinelor, cheltuielile cu furajele dețin, în totalul cheltuielilor de producție, o pondere de pînă la 72%, ceea ce evidențiază importanța deosebită ce trebuie acordată folosirii lor rațională în vederea reducerii costului de producție al cărnii. Calculele efectuate atestă că o scădere cu 1% a costului furajelor în îngrășătoriile de taurine din întreprinderile agricole de stat are ca efect obținerea unei economii de cheltuieli de aproape 2 milioane de lei.

O hrănire echilibrată a animalelor constituie premisa unor rezultate de producție superioare, cu efecte pozitive asupra costului și a rentabilității producției. **Reducerea costului hranei nu trebuie să afecteze cantitatea și calitatea furajelor ce alcătuiesc rațiile.** De aceea, concomitent cu reducerea absolută a cheltuielilor cu hrana trebuie studiate posibilitățile raționalizării acestora și reducerii lor în raport cu producția ce se cere a fi obținută. **Optimizarea costului raților furajere va urmări, deci, obținerea maximului de producție cu minimum de cheltuieli.** În acest sens, rațiile obținute vor trebui alcătuite în raport cu capacitatea de producție, cu resursele furajere existente și cu necesarul de principii nutritivi.

O problemă de importanță deosebită este aceea a raționalizării costului hranei pe zi furajată ; ea poate fi efectuată pînă la limitele fiziologice normale, prin echilibrarea consumului de hrană pe ziua furajată și reducerea costului unei unități nutritive.

Scăderea fără justificare a consumului de hrană pe zi furajată are efecte negative asupra producției, și implicit asupra rezultatelor tehnico-economice ale unității. De aceea se impune ca **structura raților să fie adaptată specificului animalelor, tehnologiilor aplicate, precum și sarcinilor anuale de producție.**

În cele ce urmează ne vom referi, în exclusivitate, la optimizarea raților și implicațiilor economice ale acesteia asupra structurii cheltuielilor de producție.

Determinarea amestecurilor furajere optime constituie una din primele probleme ale planificării economice în rezolvarea cărora au fost utilizate metodele programării liniare.

Se utilizează modele economico-matematice pentru calculul : raților optime de furaje ; rețetelor optime de furaje la fabricile de nutrețuri combinate și a raților furajere pentru unitățile care își prepară singure nutrețurile ; planului optim de folosire a nutrețurilor în întreprinderile agricole.

Informațiile trebuie să cuprindă :

- cantitatea de substanțe nutritive din rație sau din amestecul furajer, corespunzătoare potențialului productiv al animalelor. De obicei, conținutul în substanțe nutritive este indicat cantitativ și el nu trebuie să fie mai mic în rație sau în amestecul furajer ;
- normele maxime de folosire a diferitelor furaje în hrana animalelor ;
- conținutul în nutrienți al fiecărei categorii și fiecărui sortiment de furaje ;
- costul de producție al unui kg de furaj ce poate intra în rație.

Necesitatea optimizării raților furajere este impusă de faptul că, de multe ori, în întreprinderile zootehnice nutrețurile se folosesc într-o combinație foarte nereușită, situație ce duce la o furajare nerațională și, implicit, la depășirea consumului de nutrețuri, cu implicații serioase asupra cheltuielilor de producție.

PENTRU TAURINE la îngrășat în sistem intensiv am optimizat rații furajere, pornind de la faza de alăptare și pînă la cea de îngrășare-finisare, ținînd cont de asigurarea elementelor nutritive pentru fiecare categorie, de conținutul în elemente nutritive, precum și de costul de producție al furajelor (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Conținutul în elemente nutritive al unui kg de nutreț și necesarul zilnic ce trebuie asigurat

	Unități nutritive	Proteină brută digestibilă (grame)	Substanță uscată (kg)	Costul de producție (lei/kg)
Inlavit pulvis	1,8	260	0,9	13,1
Fin de lucernă	0,48	122	0,84	0,575
Nutreț combinat 30—3	1	115	0,87	1,213
Nutreț combinat 30—4	1	140	0,88	1,213
Nutreț combinat 30—9	1	140	0,88	1,462
Concentrate (porumb+orz..2/1)	1	71	0,84	1,121
Supliment P.V.M 30—16	1	300	1	1,4
Semisiloz de lucernă sau de ierburi	0,3	53	0,45	0,125
Siloz de porumb	0,2	11	0,25	0,119
Furaje grosiere	0,2	9	0,4	0,05
Necesarul mediu zilnic pe animal în faza de :				
— alăptare	2,93	377	2,36	x
— întărcare	3,00	530	3,5	x
— creștere	4,00	650	5,0	x
— creștere-îngrășare	5,5	740	6,5	x
— îngrășare	7,5	780	9,0	x
— finisare	8,0	820	9,0	x

S-au elaborat, în acest sens, **modele economico-matematice pentru stabilirea raților optime** în faza de : alăptare, întărcare, creștere, creștere-îngrășare, îngrășare și finisare a taurinelor **pentru tehnologia aplicată în sistemul intensiv de creștere.** Limitele ce trebuie asigurate cu anumite elemente nutritive sînt în concordanță cu sporul de creștere planificat pentru fiecare categorie.

În general, restricțiile modelului se referă la asigurarea necesarului de unități nutritive, proteină brută digestibilă și substanță uscată, urmînd a asigura, în aceste condiții, rația a cărui cost este minim — costul acesteia fiind criteriul de optimizare cel mai frecvent folosit.

Rația optimizată, atît din punctul de vedere al producției pe care urmează s-o asigure, cît și din cel al costului redus pe ziua furajată, și pe unitatea de produs, este deosebit de avantajoasă. Adoptarea ei în practică ar însemna realizarea unor **importante reduceri de cheltuieli.**

Rezolvarea modelelor de programare liniară a fost posibilă prin **utilizarea metodei simplex.** În urma optimizărilor efectuate au fost obținute rații furajere pe categorii de taurine puse la îngrășat, care asigură necesarul de elemente nutritive și minimizează costul de producție. Astfel, pentru categoriile de animale existente în complexele de îngrășare a taurinelor, rațiile considerate optime cuprind următoarele cantități de furaje : 0,448 kg de inlavit pulvis, 0,246 kg de fin de lucernă, 2,007 kg de

Tabelul nr. 2

Necesarul anual optim de furaje (t) pentru un complex de taurine la îngrășat de 7 700 locuri

Faza tehnologică	Folosim notațiile : x_1 — invalit ; x_2 — fîn de lucernă ; x_3 — nutreț combinat 30—3 ; x_4 — nutreț combinat 30—9 ; x_5 — nutreț concentrat (porumb+orz : 2/1) ; x_6 — siloz de porumb ; x_7 — semisiloz de lucernă sau de ierburi								Unități nutritive (mii u.n.)	Proteină brută digestibilă (t)	Costul de producție (mii lei)
	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	Total			
Alăptare	128,6	93,3	217,7	—	—	—	—	439,6	493,9	32,1	2 002,4
Înțărcare	—	176,8	—	1 080,5	—	—	1 245,5	2 502,8	1 539,0	238,8	1 837,0
Creștere	—	—	—	—	483,5	—	1 996,2	2 479,7	1 082,4	140,1	791,5
Creștere-îngrășare	—	—	—	—	2 419,7	3 229,5	8 633,6	14 282,8	5 655,7	664,9	4 176,0
Îngrășare	—	—	—	—	2 519,8	3 363,2	8 991,0	14 874,0	5 889,8	692,4	4 348,8
Finisare	—	—	—	—	829,5	612,9	2 240,8	3 683,2	1 624,3	184,4	1 282,9
Total furaje (t)	128,6	270,1	217,7	1 080,5	6 252,5	7 205,6	23 107,1	38 262,1			
Unități nutritive (mii U.N.)	231,5	129,7	217,7	1 080,5	6 252,5	1 441,1	6 932,1	x	16 285,1	x	x
Proteină digestibilă (t)	3,3	33,0	17,4	151,3	443,8	79,3	1 224,6	x	x	1 952,7	x
Costul de producție (mii lei)	1 684,7	155,3	264,0	1 579,7	7 009,0	857,5	2 888,4	x	x	x	14 438.6

nutreț combinat, cu un cost de 8,44 lei/animal/zi — pentru faza de alăptare ; 2,056 kg de fîn de lucernă și 2,015 kg de nutreț combinat, cu un cost de 3,63 lei/animal/zi — pentru faza de înțărcare ; 1,171 kg de nutreț combinat, 7,80 kg de semisiloz de lucernă sau de ierburi, cu un cost de numai 3,48 lei/animal/zi — pentru faza de creștere ; 2,49 kg de furaj concentrat, 0,241 kg de supliment P.V.M. și 9,23 kg de semisiloz de lucernă sau de ierburi, cu un cost de 4,28 lei/animal/zi — pentru faza de creștere și îngrășare ; 3,135 kg de concentrate, 13,44 kg de semisiloz de lucernă sau ierburi, 1,979 kg de siloz de porumb, cu un cost de 5,43 lei/animal/zi — pentru faza de îngrășare ; 4,052 kg de concentrate, 10,946 kg de semisiloz de lucernă sau ierburi, 2,994 kg de siloz de porumb, cu un cost de 6,27 lei/animal/zi — pentru faza de finisare.

Rațiile obținute asigură elementele nutritive impuse și, în plus, sînt cele mai ieftine. Dacă vom considera, de exemplu, rația optimă pentru perioada de înțărcare comparativ cu rația proiectată a fi folosită, ajungem la concluzia că elementele nutritive sînt asigurate cel puțin la nivelul planificat și, în plus, **se realizează o economie** de 0,33 lei/animal/zi. Presupunînd efectivul mediu furajat dintr-o îngrășătorie de taurine, la înțărcare, de 1 000 de capete, economiile obținute vor fi de peste 10 mii de lei.

Asemănător, în cazul categoriei de îngrășare **economiile la elementele de cheltuieli vor fi substanțiale, dacă sînt utilizate în hrana taurinelor rații optime.** Rația optimizată este cu aproximativ 0,40 lei/animal/zi mai ieftină decît cea utilizată, ceea ce înseamnă de fapt, la 1 000 mii zile furajate, o economie de circa 400 mii de lei.

Rezultatele obținute sînt superioare și în ceea ce privește costul unei unități nutritive. Așa de exemplu, el este de 2,88 lei în perioadele de alăptare, 1,21 lei în perioada de înțărcare, 0,86 lei în perioada de creștere, 0,78 lei în perioada de creștere-îngrășare, 0,72 lei în perioada de îngrășare și 0,78 lei în perioada de finisare ; cifrele sînt cu mult sub costul unității nutritive din rațiile neoptimizate. Generalizarea în producție a rațiilor optime ar însemna o reducere cu aproape 30% a consumului specific de hrană și cu aproximativ 50% a costului hranei pe tona de spor în greutate.

Calculele de mai sus demonstrează **eficiența economică a raționalizării consumului de hrană la îngrășarea taurinelor. Rațiile de furajare trebuie elaborate pe specii și categorii de vîrstă, ținînd seama de condițiile concrete în care se desfășoară procesul de producție.** Diferențierea hrănirii pe faze de creștere și îngrășare, respectarea raportului energo-proteic al rației, asigurarea ritmicității în hrănirea animalelor sînt probleme de importanță deosebită pentru îmbunătățirea alimentației taurinelor la îngrășat.

Este demn de remarcat faptul că, pornind de la rațiile optime pe animal și pe zi, pe categorii de animale, se poate determina necesarul optim ce trebuie asigurat și consumat într-o îngrășătorie de taurine. Acest necesar este în strînsă legătură cu durata de furajare, precum și cu sporul de producție ce urmează a fi realizat (tabelul nr. 2).

Elaborarea unui astfel de tabel o considerăm necesară, întrucît permite **evidențierea corectă a cheltuielilor cu furajarea pe fiecare categorie de taurine,** menținîndu-le în limite raționale. Bunăoară, ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor cu furajarea în cadrul complexului o deține faza de îngrășare — situație explicabilă prin volumul sporit al rației zilnice și printr-un număr mai mare de zile furajate la această categorie.

OPTIMIZĂRILE RAȚIILOR FURAJERE ne-au permis să evaluăm **necesarul anual de furaje de care are nevoie un complex de taurine cu o capacitate de 7 700 locuri.** Astfel, sînt necesare : 128,6 t de înlavit, 93,3 t de fîn de lucernă și 217,7 t de nutreț combinat — pentru perioada de alăptare ; 176,8 t de fîn de lucernă, 1 080,5 t de nutreț combinat și 1 245,5 t de semisiloz de lucernă sau de ierburi — pentru faza de înțărcare ; 483,5 t de nutreț concentrat și 1 996,2 t de simisiloz de lucernă sau de ierburi — pentru faza de creștere ; 2 419,7 t de nutreț concentrat, 3 229,5 t de siloz de porumb și 8 633,6 t de semisiloz de lucernă sau de ierburi — pentru faza de creștere-îngrășare ; 2 519,8 t de nutreț concentrat, 3 363,2 t de siloz de porumb și 3 991 t de semisiloz de lucernă sau de ierburi — pentru faza de îngrășare ; 829,5 t de nutreț concentrat, 612,9 t de siloz de porumb și 2 240,8 t de semisiloz de lucernă sau de ierburi — pentru faza de finisare.

Posibilitățile de reducere a consumului specific de nutreturi concentrate sînt multiple. Dintre ele putem menționa : **folosirea în mare măsură a nutreturilor de volum (finuri, suculente etc.), a reziduurilor industriale, evitarea risipei de furaje printr-o bună preparare și administrare a acestora în hrana animalelor etc.**

O cauză principală a deficiențelor privind alimentația animalelor a constituit-o separarea organizatorică a bazei furajere de îngrășătoriile de taurine. Slaba cooperare între unitățile producătoare de furaje și cele consumatoare, lipsa unor legături bazate pe interese financiare comune au determinat o furajare nerațională și o sporire a cheltuielilor de producție. Iată de ce măsura privind repartizarea unei baze furajere proprii unităților de îngrășare a taurinelor constituie o premisă a unor rezultate tehnico-economice superioare (suprafața respectivă referindu-se numai la culturi furajere de volum).

Pornind de la necesarul optim de furaje de volum pentru un complex de taurine, se poate stabili **suprafața optimă de care are nevoie unitatea agricolă.** Astfel, în cazul complexului de taurine de 7 700 locuri, am determinat suprafețele ocupate cu : fîn de lucernă, siloz de porumb și semisiloz de lucernă sau de ierburi. Estimarea acestor suprafețe a fost posibilă ținînd cont de necesarul optim ce trebuie asigurat, precum și de producția medie de furaje.

Considerînd producțiile medii ce pot fi realizate (de 5 400 kg la fînul de lucernă, 36 000 kg la silozul de porumb și 24 000 kg în cazul semisilozului de lucernă sau de ierburi), suprafața necesară pentru baza furajeră va fi de 1 213 ha, fiind formată din 50 ha cu fîn de lucernă, 200 ha cu porumb pentru siloz și 963 ha cu semisiloz de lucernă.

Optimizarea rațiilor furajere, pe specii și categorii de animale, este o problemă complexă, care necesită o cercetare amănunțită în concordanță cu particularitățile ramurii zootehnice. Pentru punerea în valoare a întregului potențial biologic de care dispun, **animalele trebuie să fie furajate în mod științific, în concordanță cu necesitățile vitale ale organismului, cu producțiile medii planificate, precum și cu resursele financiare de care dispun unitățile zootehnice implicate.**

Considerăm necesară abordarea într-o viziune științifică, modernă, a tuturor proiectelor tehnologice ce se elaborează în domeniul îngrășării taurinelor, folosind rații furajere optime și din punct de vedere economic. Eficiența economică a tehnologiilor trebuie să implice consumurile raționale de furaje, plecînd de la faptul că această cheltuială deține ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor de producție ; reducerea ei la minimum acceptabil sporește posibilitatea unor rezultate economice favorabile.

Gh. N. IOSIF
Maria STROE

Autoconducerea și autogestiunea în întreprinderile comerciale

ÎN SPIRITUL măsurilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, perfecționarea continuă a conducerii întreprinderilor comerciale pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii poate genera o sporire cantitativă și calitativă a activității desfășurate, creșterea eficienței economice și sociale a comerțului socialist.

Pentru întreprinderile comerciale sistemul de rabaturi (adaosuri) comerciale reprezintă de regulă unica sursă de venituri, de nivelul rabatului (adaosului) comercial depinzînd, practic, limitele în cadrul cărora se pot multiplica sau diminua serviciile pe care comerțul le aduce populației, calitatea acestor servicii. De acea, el ocupă un rol esențial între pîrghiile economice prin care se poate acționa pentru perfecționarea activității în comerțul interior, în spiritul noului mecanism economico-financiar.

În concepția modernă, fiecare întreprindere comercială, indiferent de profilul său, este chemată să desfășoare o activitate complexă, alături de distribuția propriu-zisă a mărfurilor fiind solicitată o gamă largă de servicii, puse în slujba populației (informare asupra caracteristicilor produselor, consultare în alegerea mărfurilor, demonstrații de funcționare etc., transportul unor mărfuri la domiciliul cumpărătorilor, montarea și punerea lor în funcțiune). Rezultă că actul de vînzare-cumpărare poate fi înțeles ca o noțiune mai amplă sau mai strîmtă și în funcție de dimensiunile rabatului (adaosului) comercial, delimitînd un cadru mai mult sau mai puțin propice pentru extinderea și diversificarea serviciilor prestate pentru populație. De asemenea, prin politica rabaturilor (adaosurilor) comerciale în întreprinderile comerciale se pot crea condiții pentru introducerea și extinderea mecanizării, cu efecte pozitive asupra productivității muncii, se poate conferi unităților comerciale un spor de funcționalitate, cumpărătorii fiind mai bine informați și serviți, lucrătorii comerciali fiind cointeresați în ridicarea calitativă a muncii de servire a populației.

Potrivit normelor legale în vigoare, veniturile întreprinderilor comerciale realizate prin sistemul rabaturilor (adaosurilor) comerciale în condiții normale de activitate, trebuie să permită, pe lîngă acoperirea cheltuielilor de muncă vie și materializată, obținerea unui beneficiu proporțional cu munca depusă. Calitatea muncii întreprinderilor comerciale este apreciată prin compararea cheltuielilor de circulație cu volumul rabatului comercial aferent. Beneficiul și, respectiv, rata rentabilității calculate pe această bază, mărimea lor, depind însă atît de modul în care își desfășoară activitatea întreprinderile, cît și de modul de stabilire a cotelor medii de rabat (adaos) comercial, pe tipuri de întreprinderi diferențiate ca profil.

Se poate aprecia că funcțiile acordate prin lege prețurilor, și anume „aprecierea corespunzătoare a eforturilor și rezultatelor activității întreprinderilor... cointeresarea acestora la realizarea sarcinilor de plan, la introducerea tehnicii noi și ridicarea calității produselor, la sporirea și diversificarea producției și serviciilor [1], se extinde și la activitatea întreprinderilor comerciale. Respectiv, prin politica de rabaturi (adaosuri) comerciale ca elemente de preț, destinate acoperirii cheltuielilor de circulație și asigurării unui beneficiu maxim, se urmărește — paralel cu ridicarea continuă a nivelului de servire a populației — și reducerea, în limitele necesare, a nivelului relativ al cheltuielilor de circulație, în condiții de sporire a cointeresării întreprinderilor, a colectivelor de lucrători care au muncit pentru creșterea eficienței economice și sociale (fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii).

[1]) Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor.

Rezultatele unei analize în rețeaua comercială

PRIN prisma acestor principii economice privind stabilirea pe baze științifice a prețurilor de vînzare cu amănuntul a mărfurilor și respectiv a rabaturilor comerciale, ca elemente ale prețurilor, credem că merită să fie aduse în atenția specialiștilor unele elemente desprinse din analiza modului în care se stabilesc cotele de rabat (adaos) pe întreprinderile comerciale, diferite după grupa de mărfuri comercializată și, respectiv, cheltuielile de circulație aferente. Mărfurile alimentare, prin natura lor, reclamă unele cheltuieli mai mari pentru manipulare și păstrare pe unitatea valorică, spre deosebire de mărfurile nealimentare, la care cheltuielile sînt mai scăzute, sau nici nu apar. De asemenea, prin prisma valorii medii a unei vînzări se constată deosebiri sensibile la mărfurile alimentare față de cele nealimentare, în sensul că pentru a realiza o valoare egală, la mărfurile alimentare se depune de regulă un volum mai mare de muncă, pe o durată de timp mai îndelungată, decît în cazul unei vînzări de mărfuri nealimentare. Multiplicînd numărul actelor de vînzare, se poate deduce diferențierea netă, din punctul de vedere al cheltuielilor de muncă vie și materializată, între activitatea întreprinderilor comerciale de profil alimentar și cea a întreprinderilor comerciale de profil nealimentare.

Pornind de la aceste caracteristici ale muncii în comerț, să analizăm în continuare indicatorii : cota medie de rabat și nivelul relativ al cheltuielilor de circulație, pe exemplul unor întreprinderi comerciale din municipiul București, în anul 1979. Datele cuprinse în tabelul nr. 1 evidențiază faptul că în practica utilizării pîrghiei economice determinante pentru realizarea autogestiunii în comerț (acoperirea cheltuielilor de circulație prin veniturile ob-

Tabelul nr. 1

Cota medie de rabat (adaos) comercial și nivelul relativ al cheltuielilor de circulație (%)

Întreprinderile comerciale locale	Cota medie de rabat (adaos) comercial		Nivelul relativ al cheltuielilor de circulație		din care :			
					Retribuțiile personalului muncitor din unitățile operative*		Pierderi în limite normale în timpul transportului, păstrării și desfacerii mărfurilor	
	Planificată	Realizată	Planificat	Realizat	Planificat		Realizat	
„Alimentara“ 1	7,23	7,40	6,38	6,21	3,26	3,30	0,34	0,35
„Alimentara“ 2	6,96	7,07	6,21	6,05	3,47	3,42	0,39	0,34
„Alimentara“ 3	6,95	7,02	5,85	5,33	2,89	2,85	0,43	0,36
„Alimentara“ 4	7,22	7,26	6,08	5,99	2,96	2,80	0,45	0,43
„Alimentara“ 5	7,36	7,23	6,19	5,98	3,25	3,07	0,21	0,21
„Alimentara“ 6	7,24	7,31	5,67	5,42	2,97	2,90	0,41	0,39
„Textila“ 1	6,98	7,35	4,97	4,71	2,84	2,71	—	—
„Textila“ 2	6,63	6,98	4,64	4,34	2,55	2,41	—	—
„Mobila“	9,71	9,81	5,90	4,91	1,11	1,18	—	—
„Tutunul“	12,79	14,15	4,67	4,35	2,77	2,79	—	—
„Tehnometal“	7,45	7,40	5,05	4,63	2,48	2,41	0,11	0,09
„Universal“	7,24	7,21	5,72	4,96	2,86	2,77	0,03	0,03
„Materna“	7,04	7,10	6,57	5,91	3,65	3,46	0,03	0,03
„Bucur-Obor“	8,44	8,61	7,73	7,44	3,78	3,75	0,13	0,13

*) Inclusiv impozite și C.A.S.

ținute din rabat și obținerea unui beneficiu), ținînd seama de corelația indicatorilor, de nivelul relativ al cheltuielilor de circulație, cota de rabat comercial nu este pentru toate întreprinderile stimulativă în reducerea cheltuielilor de circulație, iar în alte cazuri nu asigură cadrul promovării metodelor moderne de manipulare, depozitare și prezentare a mărfurilor.

Astfel, deși cota medie de rabat este de regulă mai mare la întreprinderile ce desfac mărfuri nealimentare, nivelul relativ al cheltuielilor de circulație este mai ridicat la întreprinderile comerciale care desfac mărfuri alimentare. Însuși nivelul relativ planificat al cheltuielilor de circulație este, de regulă, mai mare la grupa de întreprinderi comerciale alimentare față de cel al întreprinderilor comerciale nealimentare.

Evaluarea efortului propriu în autogestiune

CONTINUÎND analiza în adîncime, în structura cheltuielilor de circulație, vom vedea că la principalul capitol — „Retribuțiile personalului muncitor din unitățile operative", nivelul relativ al cheltuielilor, atît cel realizat cît și cel planificat, este în marea majoritate a cazurilor mai ridicat la întreprinderile comerciale care desfac mărfuri alimentare, față de cel al întreprinderilor comerciale care desfac mărfuri nealimentare, ceea ce demonstrează cu prisosință volumul mai mare de muncă pe care-l implică desfacerile de mărfuri alimentare.

De asemenea, nivelul relativ al pierderilor în limitele normale în timpul transportului, păstrării și desfacerii mărfurilor este categoric mai mare la întreprinderile cu profil alimentar, față de cele cu profil nealimentar ; aceste cheltuieli, potrivit datelor din tabel, apar doar la 50% din numărul întreprinderilor care desfac mărfuri nealimentare.

Pe baza celor înfățișate, ar fi de așteptat ca la întreprinderile comerciale cu amănuntul, care desfac mărfuri alimentare, cotele medii de rabat (adaos) comercial să fie mai mari decît la întreprinderile comerciale care desfac mărfuri nealimentare. Datele arată însă că dimpotrivă, cotele medii de rabat (adaos) comerciale sînt în general mai mari la întreprinderile care comercializează mărfuri nealimentare. Desigur, calea principală pentru rezolvarea acestei probleme, care să nu afecteze nivelul prețurilor la mărfurile alimentare, o reprezintă reducerea cheltuielilor de producție, prin perfecționarea tehnologiilor, sporirea gradului de prelucrare și utilizare a materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii, optimizarea structurii producției etc.

În condiții normale de activitate, fiecare întreprindere comercială, după acoperirea cheltuielilor de circulație, trebuie să obțină un beneficiu, respectiv un nivel al rentabilității după care este apreciată întreaga activitate, factor mobilizator pe linia cointeresării tuturor lucrătorilor comerciali. În acest sens este, de asemenea, interesant de urmărit rata rentabilității, planificată și realizată în anul 1979, în întreprinderile comerciale luate în studiu.

Tabelul nr. 2

Rata rentabilității și participarea la beneficii

(în%)

Întreprinderile comerciale locale		Rata rentabilității		Fondul mediu de participare la beneficii pe un lucrător (Alim. 5=100%)
		Planificată	Realizată	
„Alimentara"	1	0,85	1,19	123
"	2	0,75	2,02	122
"	3	1,10	1,69	140
"	4	1,14	1,29	102
"	5	1,17	1,25	100
"	6	1,57	1,89	107
„Textila"	1	2,01	2,64	216
"	2	1,99	2,64	238
„Mobila"		3,81	4,90	119
„Tutunul"		8,12	9,80	141
„Tehnometal"		2,40	2,77	136
„Universal"		1,52	2,25	265
„Materna"		1,47	1,19	263
„Bucur-Obor"		0,71	1,17	254

Fără a se înțelege cumva că se recomandă o „șablonizare" a ratei rentabilității în activitatea întreprinderilor comerciale, totuși datele înfățișate în tabelul nr. 2 îndeamnă la reflecții cu privire la calitatea muncii desfășurate de fiecare întreprindere.

Din acest punct de vedere s-ar părea că întreprinderile care desfac mărfuri alimentare au depus o muncă calitativ mai scăzută pentru reducerea nivelului relativ al cheltuielilor de circulație, în comparație cu întreprinderile comerciale care desfac mărfuri nealimentare. Diferențele privind mărimea ratei rentabilității între cele două grupe de întreprinderi comerciale, cu profil alimentar și cu profil nealimentar, sînt determinate tocmai de nerespectarea pe deplin a raportului dintre rabatul comercial și cheltuielile de circulație. La grupa de întreprinderi al căror profil îl reprezintă desfacerea mărfurilor alimentare, rata rentabilității planificată și realizată se plasează la valori de circa 1%, iar la grupa de întreprinderi al căror profil îl reprezintă desfacerea mărfurilor nealimentare, ea atinge valori de pînă la 8% și numai în puține cazuri înregistrează circa 1%.

Premise pentru funcționarea autoconducerii în comerț

RESPECTÎNDU-SE cu rigurozitate politica partidului și statului de stabilire a prețurilor cu amănuntul pentru mărfuri de consum personal, în condițiile aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, este oportun și necesar ca și cotele de rabat (adaos) comercial să fie determinate în strînsă dependență de mărimea cheltuielilor de circulație necesare desfășurării unui comerț civilizat, fiind încadrate în limitele socialmente necesare. Trebuie avut totodată în vedere că o parte din beneficiul realizat, potrivit normelor în vigoare, este destinată cointeresării lucrătorilor comerciali, sub forma fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, iar mărimea acestuia este în dependență directă de volumul beneficiului (vezi tabelul nr. 2).

Cele arătate impun revederea cotelor medii de rabat (adaos) comercial, pe baza respectării unor corelații judicioase între elementele componente ale prețului de vînzare cu amănuntul, de natură să conducă la o reașezare mai echitabilă a acestora pe cele două grupe de întreprinderi comerciale. Pe această cale, atît întreprinderile comerciale care desfac mărfuri nealimentare, cît și cele care desfac mărfuri alimentare vor contribui în mod echilibrat la vărsămintele la bugetul de stat, în funcție de munca efectivă depusă, ca o reflectare a ridicării calitative a întregii lor activități, vor putea rezolva într-un mod mai echitabil sporirea cointeresării lucrătorilor.

Pe baza unei politici judicioase a rabaturilor (adaosurilor) comerciale, pe lîngă faptul că se creează un cadru adecvat de sporire a cointeresării întreprinderilor comerciale, în același timp se poate cuantifica mai bine contribuția adusă de fiecare întreprindere la aplicarea noului mecanism economic.

Evidența eficienței economice și sociale reale cointeresează întreprinderile în aplicarea unei concepții raționale cu privire la sortimentul de mărfuri. Întreprinderile comerciale sînt astfel stimulate ca, pe baza unor investigații aprofundate a cererii populației, să stabilească în mod judicios gama sortimentală de mărfuri, pentru a se asigura o diversificare aprofundată, o accesibilitate pentru toate categoriile de consumatori, evitarea imobilizărilor. De asemenea, se poate înlătura reținerea manifestată uneori de întreprinderile comerciale cu profil alimentar pentru desfacerea unor produse de mare solicitare din partea populației, invocîndu-se pur și simplu nivelul scăzut al cotelor de rabat (adaos) comercial (de exemplu, sortimentul de ape minerale). Totodată, se asigură o mai bună punere în valoare a potențialului economic din toate județele țării, o mai bună repartizare a fondului de mărfuri în profil teritorial.

La rîndul lor, rezultatele economice și sociale superioare sînt de natură să stimuleze mai departe conducerile întreprinderilor comerciale pentru găsirea de noi soluții de optimizare a întregii activități.

În această ordine de idei, potrivit reglementărilor în vigoare, realizarea beneficiului planificat — expresie a ratei rentabilității — de către fiecare întreprindere comercială permite respectarea fermă a cerințelor noului mecanism economico-financiar, constituirea fondurilor de dezvoltare economică a întreprinderii, a fondului mijloacelor circulante, a fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, înfăptuirea autoconducerii și autogestiunii în comerț prin restituirea fondurilor pentru finanțarea investițiilor și alte destinații prevăzute de lege, vărsăminte la buget.

dr. Ion PĂUNESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ACCELERAREA DECONTĂRILOR ÎNTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE (I)

ÎN CONDIȚIILE în care întreg aparatul economic din unitățile socialiste este chemat să-și aducă contribuția la consolidarea autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor, sporirea eficienței decontării fără numerar prezintă o importanță deosebită Asigurarea unui flux continuu al decontărilor, fără gîtuiri sau stagnări, asigurarea unei derulări a acestora într-o viteză optimă influențează în mare măsură îndeplinirea unora din principalii indicatori de eficiență ai activității întreprinderilor.

Rezultatele obținute în îndeplinirea planului cincinal 1976—1980 au influențat direct și operațiile de plăți între întreprinderi și între acestea și organele ierarhic superioare, buget și bănci etc. Numărul documentelor primite prin bănci pentru efectuarea de plăți între întreprinderi a înregistrat în ultimul cincinal o creștere medie de circa 1 milion documente anual, creșteri importante înregistrînd și volumul valoric al decontărilor. Comparativ cu anul 1975, numărul documentelor primite în anul 1980 a fost mai mare cu 24%, iar volumul plăților cu 45%. Din totalul documentelor primite de bănci în anul 1980, peste 80% au reprezentat decontări pentru livrări de mărfuri, executări de lucrări și prestări de servicii, iar restul de 20% au constituit instrumente prin care s-au virat sume către buget, amortizări către Banca de Investiții sau sume cuvenite organului tutelar.

Extinderea decontărilor din inițiativa plătitorilor

PREOCUPAREA permanentă a aparatului din întreprinderi și din unitățile bancare pentru **extinderea decontărilor din inițiativa plătitorilor** a contribuit la simplificarea unor operații și, în unele cazuri, și la accelerarea plăților. Astfel, în anul 1980 decontările din inițiativa plătitorilor sînt preponderente atît ca număr (62%), cît și ca valoare (56%). Volumul operațiilor din inițiativa plătitorilor ar fi fost și mai mare dacă nu ar fi intervenit unele elemente noi care au produs unele mutații în folosirea instrumentelor de decontare. Menționăm astfel măsura din Normele metodologice nr. 2/1980 privind decontarea produselor cu consum imediat, care se efectuează chiar în cadrul aceleiași localități cu dispoziție de încasare, precum și măsura luată de unii furnizori care, cu acordul unităților bancare, au procedat la schimbarea instrumentului de decontare față de acei plătitori care au întîrziat în mod repetat plata sau care au fost apreciați că nu sînt în măsură să inițieze plata.

Dacă din punct de vedere al numărului de documente și ca valoare s-au obținut incontestabil rezultate pozitive, în ce privește efectuarea decontărilor din inițiativa plătitorilor nu trebuie scăpat din vedere că au existat și o serie de neajunsuri. Astfel, destul de frecvent unele unități cumpărătoare nu efectuează plata mărfurilor sau serviciilor imediat după recepție, tergiversînd depunerea documentelor în bancă, mai ales cînd sînt în incapacitate de plată sau în zilele premergătoare plății retribuției.

În legătură cu lipsurile manifestate în ce privește decontarea din inițiativa plătitorilor, trebuie să rețină atenția faptul că sînt unele întreprinderi, puține la număr, care nici pînă în prezent nu au introdus registrul de urmărire a dispozițiilor de plată, iar altele care, deși l-au introdus, nu înregistrează cu regularitate documentele. Mai sînt situații cînd nu se efectuează plăți din proprie inițiativă în cazul în care nu se primesc documentele de plată în termen normal de la furnizori, deși mărfurile au fost primite și recepționate, iar în alte cazuri se tergiversează în mod nejustificat recepția mărfurilor în scopul vădit de a amîna cît mai mult posibil momentul plății. În toate aceste situații **o prezență mai activă și mai fermă a controlului intern și a celui exercitat de bănci ar putea contribui la diminuarea acestor neajunsuri.**

Plățile nefăcute la timp de o întreprindere, indiferent de motive (incapacitate de plată, tergiversarea decontărilor etc.), creează greutăți financiare întreprinderilor furnizoare, influențînd negativ realizarea indicatorului privind producția marfă vîndută și încasată. Încălcarea disciplinei decontărilor influențează negativ și realizarea acumulărilor bănești, respectiv întîrzie încasările la bugetul statului.

Prin normele de decontări, elaborate în comun de bănci în anul trecut, s-a dat posibilitatea furnizorilor de a executa un control mai riguros asupra plătitorilor, prin măsura ca remiterea documentelor către aceștia să se facă cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Prin acest procedeu furnizorul poate cunoaște data certă a primirii documentelor de către plătitor. Cu toate acestea, foarte puține unități economice au folosit acest procedeu, unele dintre acestea solicitînd chiar revenirea la decontarea exclusiv din inițiativa furnizorilor.

Considerăm că promovarea unor astfel de păreri ar comporta multe neajunsuri, dat fiind că decontările efectuate din inițiativa furnizorilor au un cost mai ridicat și solicită un efort de muncă mai mare decît cele inițiate de plătitor. Ca urmare, **considerăm că este necesară intensificarea în continuare a preocupărilor aparatului economic din întreprinderi și un sprijin permanent al aparatului bancar pentru extinderea plăților cu cecuri și cu dispoziții de plată emise de cumpărători.**

Pentru obținerea însă a unor bune rezultate în această direcție, este necesar să se întărească controlul la unitățile plătitoare, pentru a le determina să efectueze la timp, imediat după recepție, plățile datorate, pentru a înlătura neîncrederea care mai persistă în promptitudinea și corectitudinea cumpărătorilor.

Tendința de creștere în continuare a numărului de documente și implicit de operații este o problemă de mare actualitate ce se pune în fața aparatului bancar, cît și a celui din întreprinderi, fapt ce impune găsirea unor măsuri noi de a raționaliza operațiile, de a afecta un timp mai mare controlului economic asupra operațiilor dispuse de titularii de cont.

Pe lîngă posibilitatea trecerii pe calculator a operațiilor de decontări, se apreciază că mai sînt și alte rezerve în această direcție. Analizîndu-se astfel, din punct de vedere al valorii fiecărui document de decontare, documentele ce se primesc și se operează prin bănci, a rezultat că cele cu sume de pînă la 10 000 lei reprezintă ca număr peste 55%, în timp ce ca valoare nu reprezintă decît 2,3%, ceea ce, exprimat altfel, denotă un volum foarte mare de muncă pentru decontarea unor sume minime. De aceea, **este necesar ca, sub acest aspect, aparatul economic din întreprinderi, împreună cu aparatul bancar, să manifeste o preocupare sporită pentru decontarea cumulată a sumelor sub 25 000 lei, bineînțeles în cadrul unor perioade limitate de timp.** Rezerve în acest domeniu mai există și prin înlăturarea unor refuzuri și amînări abuzive care, de asemenea, creează operații suplimentare în bănci și la întreprinderi. Astfel, unele întreprinderi, contrar prevederilor din norme, depun spre încasare uneori documentele de decontare fără înscrierea în facturi a documentului de transport, sau prezintă ca document de transport

dovezile eliberate de întreprinderile de expediție și camionaj, care în cele mai multe cazuri nu dovedesc efectiv plecarea mărfii din localitate către destinatar. Consecința este că acest mod de lucru dă loc unor operații suplimentare prin primirea unor scrisori de amînări la plată la banca plătitorului, iar după expirarea termenului se produc amînări, sau chiar refuzuri de plată, care sporesc operațiile atît la banca plătitorului, cît și la cea a furnizorului. O poziție mai fermă din partea aparatului bancar la controlul primirii documentelor de decontare, la primirea scrisorilor de amînare a plăților și a refuzurilor poate determina reducerea simțitoare a unui număr de operații, provocate de primirea, controlul și evidența documentelor respective. Este de asemenea greșit și procedeul de a prezenta refuzuri înainte de a se fi folosit integral termenul de amînare, fapt ce determină de asemenea unele operații suplimentare de restituire a facturilor și documentelor de plată pentru ca ulterior, să se poarte o nouă corespondență pentru retrimiterea acestora și a documentelor de decontare.

Folosirea unor instrumente de decontare mai operative

O PROBLEMĂ care trebuie să ocupe un loc important în activitatea de decontări este aceea a realizării unei viteze optime de efectuare a acestora. Principalele instrumente folosite în prezent în economia noastră sînt **dispoziția de plată cu factură** și **dispoziția de încasare cu factură.** Un sondaj recent a relevat unele aspecte asupra cărora considerăm că este necesar să ne oprim. O primă constatare ar fi aceea că, atît în decontările locale cît și la cele între localități diferite s-a înregistrat o durată medie în zile foarte apropiată în cazul folosirii dispoziției de plată cu factură, față de decontarea prin dispoziție de încasare cu factură, diferența în zile între cele două instrumente fiind minimă, de circa o zi, iar în unele cazuri de 2 zile. Astfel, la decontările locale, viteza medie de decontare cu dispoziție de încasare cu factură a fost de 7 zile, iar în cazul folosirii dispoziției de plată de 8 zile, în timp ce la decontările între localități diferite această viteză a fost de 13 și respectiv 15 zile.

Dacă se ia în considerare faptul că, în cazul folosirii dispoziției de încasare cu factură, durata medie normală de decontare necesită între 6—8 zile în localitate*) și circa 12—13 zile în cazul decontărilor între localități diferite**), rezultă că durata medie realizată în anul 1980 la decontările prin Banca Națională se încadrează, în general, în termenele normale în cazul folosirii acestui instrument. Dacă ținem însă seama că sînt și unități plătitoare care au termene de acceptare mai mici (3 zile) și de faptul că între localități apropiate circuitul poștal este mai mic (1—2 zile), viteza medie realizată demonstrează evident că sînt încă posibilități de reducere a duratei medii de decontare cu acest instrument atît în cadrul decontărilor locale, cît și al celor între localități diferite.

De asemenea, dacă ne referim la dispoziția de plată cu factură, nu putem să nu remarcăm faptul că durata medie de decontare este mai mare ca număr de zile, cu 1—2 zile față de cea realizată cu dispoziția de încasare cu factură , deci mai înceată. Pentru a se justifica acest decalaj se argumentează uneori că circuitul bancar al documentelor este mai rapid decît cel direct între întreprinderi și că avizarea prin bancă obligă întreprinderile plătitoare să se pronunțe asupra documentelor într-un anume termen ; aceasta face ca dispoziția de încasare să se deconteze mai accelerat decît dispoziția de plată.

O astfel de argumentare, deși pînă la un punct este corectă, pierde totuși din vedere că în cazul folosirii dispoziției de plată în localitate, în foarte multe situații aceasta poate fi remisă odată cu marfa prin delegat și deci într-o modalitate foarte accelerată, că eventualele probleme apărute la recepție pot fi clarificate mai operativ prin contactul direct, acesta fiind posibil deoarece cumpărătorul este în aceeași localitate.

Dacă ținem seama de faptul că în cele mai multe cazuri atît furnizorul cît și cumpărătorul sînt controlați de aceeași unitate bancară și că acest lucru permite localizarea și înlăturarea întîrzierilor, rezultă în această situație că în practică dacă s-ar acționa cu mai multă perseverență s-ar putea obține viteze de decontare foarte accelerate în cazul folosirii dispoziției de plată în decontările locale, mergînd aproape pînă la o sincronizare a circuitului valorilor materiale cu cel al decontărilor, așa cum se realizează în cazul folosirii ceculuі de decontare.

În ce privește folosirea dispoziției de plată la decontările între parteneri cu contul în localități diferite s-ar mai putea adăuga faptul că nu s-a folosit decît în mică măsură, chiar la documentele de valori mai importante, remiterea acestora prin corespondență recomandată cu confirmare de primire, fapt ce considerăm că ar fi contribuit la un plus de atenție din partea plătitorilor la efectuarea plății imediate după primire și recepție.

Gh. MARCU

*) Calculul vitezei medii normale de decontare în localitate (1 zi formularizarea documentelor de decontare pentru depunerea documentelor la bancă, 1 zi avizarea plătitorului, 3—5 zile termen mediu de acceptare și o zi operația contabilă în extras).

**) Calculul vitezei medii normale de decontare între localități diferite (se adaugă, față de decontările locale, încă un circuit poștal de 2—3 zile și 1—2 zile pentru întocmirea avizului O.I.S. și operarea în extrasul de cont al furnizorului).

DEZBATERE ȘTIINȚIFICĂ

RECENTA dezbatere științifică, ce s-a desfășurat la începutul acestei săptămîni sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, reprezintă un prim moment dintr-o serie mai amplă de manifestări concepute să aducă în centrul atenției cercetătorilor din economie, din domeniul științelor sociale, probleme de maximă importanță teoretică și practică pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, alături de comunicările recente înmănuncheate sub genericul „Stadiul dezvoltării economice a României socialiste și perspectivele sale în contextul evoluției lumii contemporane", într-o unitate logică vor fi abordate în acest sfîrșit de an și la începutul anului viitor, teme legate de aplicarea noului mecanism economico-financiar în economie, raportul dintre forțe și relații de producție în societatea socialistă contemporană și în perspectivă, conceptul de calitate a vieții, raportul dintre sistemul de prețuri interne și prețurile externe, analiza contradicțiilor în socialism.

Beneficiind și de o prestigioasă participare — membri ai Academiei R.S.R., ai Academiei de Științe Sociale și Politice, cadre didactice din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" și Academiei de studii economice — recenta dezbatere a pus în lumină importantele realizări obținute de poporul român în anii socialismului, eforturile deosebite desfășurate în toate planurile activității economico-sociale pentru înlăturarea înapoierii în care se afla România în perioada antebelică.

Atît în cuvîntul introductiv, prezentat de **Ioan V. Totu,** cît și în studii axate pe domenii distincte ale economiei (între acestea amintim : nivelul actual al dezvoltării economiei românești comparativ cu alte țări — **I. Desmireanu ;** evoluția și nivelul productivității muncii din România comparativ cu alte țări — **C. Grigorescu ;** evoluția și stadiul actual al structurii industriei din România comparativ cu alte țări — **C. Russu ;** contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei românești comparativ cu alte țări — **D. Dumitru ;** evoluția, nivelul și structura serviciilor din România comparativ cu alte țări — **V. Adăscăliței ;** evoluția și nivelul eficienței fondurilor de producție din România comparativ cu alte țări — **D. Urdea ;** evoluția locului României în circuitul economic mondial — **C. Murgescu ;** trecerea României în rîndul țărilor cu dezvoltare medie — **Gh. Badrus, T. Postolache, Gh. Dolgu)** a fost analizat, în manieră comparativă, locul economiei noastre în ansamblul economiei mondiale. Comunicările au cuprins numeroase sugestii de perfecționare a activității economice, idei privind posibilitatea înlăturării cît mai rapide a decalajului ce separă pe plan economic țara noastră de țările dezvoltate, propuneri ale cercetătorilor economiști, apte să contribuie la transpunerea în practică a obiectivului major al actualului plan cincinal : trecerea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național *)

CREȘTEREA rolului bugetului de stat în redistribuirea venitului național este determinată de numeroși factori, dintre care un rol important îl dețin factorii tehnici, economici și social-politici, care acționează într-o strînsă legătură și cu o intensitate diferită de la o perioadă la alta.

În etapa actuală, progresul tehnico-științific determină o creștere considerabilă a productivității muncii, care este factorul hotărîtor de sporire a venitului național, în principal a produsului pentru societate. Această influență este însoțită de unele tendințe noi în structura valorică a venitului național, care, pe un plan de detaliu, se concretizează în creșterea mai rapidă a produsului pentru societate în raport cu produsul pentru sine. Pe această bază au loc unele schimbări și în ceea ce privește rolul bugetului de stat în redistribuirea venitului național. Astfel, dacă produsul pentru sine intră într-o măsură mai mică în procesul redistribuirii prin intermediul bugetului de stat, în schimb, produsul pentru societate, sub diferite forme, constituie sursa de bază a veniturilor bugetului de stat. Numai așa se poate explica faptul că și în urma aplicării noilor reglementări în domeniul financiar și bancar privind planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, finanțarea mijloacelor circulante, finanțarea și creditarea investițiilor etc., ponderea celor două elemente de bază ale produsului pentru societate prelevate la buget : impozitul pe circulația mărfurilor și vărsăminte din beneficiile întreprinderilor continuă să fie ridicată — peste 56 la sută. Semnificative în această direcție sînt și datele statistice referitoare la aportul vărsămintelor din beneficiile întreprinderilor și organizațiilor economice de stat la formarea veniturilor bugetului de stat, a căror pondere a crescut de la 21,6 la sută în 1970, la 43,1 la sută în 1978. În același timp, se constată o reducere a ponderii impozitului pe circulația mărfurilor în totalul veniturilor bugetului de stat de la 30,4 la sută în 1970, la 11,4 la sută în 1978.

Efectele acțiunii unor factori economici

SCHIMBAREA raportului între diferite categorii de venituri ale bugetului de stat formate prin repartiția produsului pentru societate creat în întreprinderile și organizațiile socialiste pune în evidență faptul că măsurile adoptate în ultimul deceniu pe linia perfecționării activității de conducere și planificare au urmărit constant creșterea autonomiei întreprinderilor în utilizarea fondurilor proprii, și în special a beneficiului și a altor elemente ale produsului pentru societate. În aceste condiții, bugetul de stat își asigură doar circa 11,5 la sută din venituri pe seama impozitului pe circulația mărfurilor — care înregistrează o creștere susținută ca urmare a sporirii volumului producției realizate. Totodată, are loc o diversificare a formelor pe care le îmbracă produsul pentru societate prelevat la bugetul statului. Astfel, în perioada 1970—1976, pe lîngă vărsăminte din beneficii și taxe și alte vărsăminte de la unitățile socialiste, a fost utilizat și impozitul de regularizare. În etapa actuală, pe baza hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, în condițiile acțiunii noului mecanism economico-financiar, a fost introdusă prelevarea către societate a unei părți din valoarea producției nete prin care unitățile socialiste de stat contribuie la formarea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății. Această formă nouă de prelevare la bugetul de stat a unei părți din venitul național creat în întreprinderile industriale de stat asigură și reglarea nivelului rentabilității pe întreprinderi, centrale și ministere.

Progresul tehnico-științific determină o intensificare a redistribuirii venitului național cu ajutorul bugetului de stat și prin aceea că, fiind factorul principal de creștere a productivității muncii, asigură premise însemnate pentru schimbarea raportului dintre populația ocupată în sfera productivă și cea ocupată în sfera neproductivă, în sensul creșterii unor activități considerate ca neproductive (servicii, învățămînt, cultură etc.). Aceasta presupune creșterea continuă a părții din venitul național destinată întreținerii unor asemenea activități. Conturarea acestei tendințe și amploarea ei în etapa actuală este confirmată de creșterea cheltuielilor social-culturale de la bugetul de stat. Așa, de exemplu, în cincinalul 1976—1980 cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au fost mai mari cu aproximativ 50 la sută față de cincinalul 1970—1975. În consecință și veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum în anul 1980 depășesc cu valori însemnate pe cele din anul 1975. De asemenea, volumul cheltuielilor pentru învățămînt, cultură și artă, sănătate, asigurări sociale etc. (cheltuieli social-culturale finanțate de la bugetul statului) se ridică în anul 1980 la 71 miliarde de lei. Prin urmare, progresul tehnico-științific influențează, pe multiple planuri, diferitele activități economice și social-culturale care afectează structura și dinamica veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat și, pe această bază, determină o intensificare a rolului acestuia în redistribuirea venitului național în etapa actuală.

Din categoria factorilor economici care influențează procesul de repartiție a venitului național o importanță deosebită are mărimea și structura acumulării. Proporția dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum, în condițiile creșterii în ritm susținut a venitului național, determină amplificarea procesului de redistribuire a venitului național cu ajutorul bugetului de stat. Așa, de exemplu, o rată ridicată a dezvoltării face ca o parte însemnată din venitul național să fie destinată lărgirii producției și formării fondurilor de rezervă și asigurare care, pentru a ajunge la destinație, trec și prin bugetul de stat. Remarcăm, totodată, că în etapa actuală, prin sporirea atribuțiilor întreprinderilor în folosirea fondurilor proprii, în special, a beneficiului, în scopul lărgirii activităților productive și social-culturale, se restrînge din punct de vedere cantitativ partea venitului național destinată acumulării, care trece prin bugetul statului. O dovadă în acest sens o constituie evoluția cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale de la bugetul statului : în 1960 acestea au reprezentat 34,8 miliarde lei, în 1965 au ajuns la 62,1 miliarde, lei în anul 1969 — 95,5 miliarde lei ; dezvoltarea accelerată a economiei în deceniul 1971—1980 a asigurat o creștere susținută și a cheltuielilor de la bugetul de stat pentru finanțarea economiei naționale de la 155,8 miliarde lei în anul 1975, la 205,3 miliarde lei în anul 1978. Ponderea acestor cheltuieli în totalul bugetului de stat în deceniul 1971—1980 oscilează între 62—69 la sută.

Factorul politic își pune amprenta asupra distribuirii și redistribuirii venitului național prin măsurile de politică economică adoptate într-o anumită perioadă, în special în domeniul financiar. Pe această linie, în etapa actuală, un loc important ocupă măsurile privind perfecționarea mecanismului economico-financiar. Din ansamblul acestor măsuri, care determină importante implicații asupra distribuirii și redistribuirii venitului național, o importanță deosebită are bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor, centralelor, instituțiilor social-culturale și de administrație, ministerelor și celorlalte organe centrale, consiliilor populare comunale, orășenești, municipale, și județene, organizațiilor cooperatiste și obștești. Introducerea bugetului de venituri și cheltuieli al unităților productive și social-culturale constituie o generalizare a experienței țării noastre pe linia utilizării bugetului de stat și a bugetului local al unităților administrativ-teritoriale, o contribuție originală a partidului nostru la soluționarea unor probleme ale perfecționării conducerii unităților socialiste în etapa actuală. Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor și instituțiilor reprezintă un instrument de bază în conducerea acestor unități, oferind organelor colec-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 39 al revistei

tive de conducere informații prețioase asupra rezultatelor obținute de întreprinderi.

Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument al repartiției valorii nou create

PRIN CONȚINUTUL, modul de elaborare și de urmărire bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor și instituțiilor*) joacă un rol deosebit de important în distribuirea și redistribuirea valorii nou create, în asigurarea echilibrului financiar. În cadrul unităților din ramurile producției materiale, bugetul de venituri și cheltuieli constituie un important instrument al distribuirii și redistribuirii valorii nou create în aceste unități. Schematic, bugetul de venituri și cheltuieli reflectă, pe de o parte, încasările din vînzarea producției marfă la intern și export, încasări din executări de lucrări și prestații pentru terți, încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii și din diverse alte activități, iar pe de altă parte, cheltuielile aferente producției marfă vîndută și încasată, cheltuieli pentru executări de lucrări și prestații pentru terți, costul mărfurilor vîndute cu amănuntul prin magazine proprii, cheltuieli de circulație și pentru diverse alte activități, cheltuieli care se suportă direct din rezultatele financiare cum ar fi : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete. În partea a doua a bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderilor sînt cuprinse rezultatele financiare, din care menționăm : impozitul pe circulația mărfurilor, beneficiul și repartizarea acestuia.

Din schema generală a bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderilor din sfera producției materiale se desprinde concluzia că acesta constituie un important instrument al repartiției valorii nou create între lucrătorii productivi, întreprinderi și statul socialist. Încasările din vînzarea producției marfă din lucrări executate și servicii prestate includ și veniturile primare ale lucrătorilor, întreprinderilor și statului. Obținerea acestor venituri la nivelul planului presupune deci desfășurarea în bune condițiuni a producției și desfacerii produselor. Rolul bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii în distribuirea venitului național rezultă clar din însăși partea referitoare la cheltuielile și rezultatele financiare ale întreprinderilor. Astfel, retribuțiile lucrătorilor sînt incluse în grupa mare a cheltuielilor aferente producției marfă. Veniturile primare ale statului sînt menționate la pozițiile : prelevarea pentru societate din valoarea producției nete, impozitul pe circulația mărfurilor și vărsăminte din beneficii la buget. Veniturile primare ale întreprinderilor sînt formate din beneficiu care se repartizează pentru restituirea fondurilor primite pentru investiții, fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social. Totodată, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor este și un instrument al redistribuirii valorii nou create. Pe această cale bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor contribuie la formarea veniturilor secundare ale populației ocupate în unitățile din sfera producției materiale. În această calitate bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii mijlocește redistribuirea unei părți a beneficiului repartizat pentru formarea unor fonduri cum ar fi : fondul pentru acțiuni sociale și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii etc.

Prin intermediul bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderilor se asigură dirijarea valorii nou create în vederea satisfacerii unor nevoi ale producției, precum și pentru satisfacerea nevoilor populației. Din acest punct de vedere, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor reprezintă un instrument al repartiției prin care se efectuează legătura între producție și consum. Ca instrument al repartiției valorii nou create, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor are menirea de a asigura echilibrul financiar al unităților socialiste, respectiv echilibrul între încasări și plăți, între resurse și destinații. Totodată, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor oferă posibilitatea unei analize temeinice a volumului și structurii cheltuielilor și adoptarea de măsuri în scopul reducerii acestora și creșterii corespunzătoare a beneficiilor. În consecință, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor este, în primul rînd, un instrument al autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere și unitate economică va trebui să-și întocmească bugetul propriu de venituri și cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării, din activitatea proprie, atît a mijloacelor financiare necesare, cît și a creșterii rentabilității, a beneficiului. Aceasta constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea continuă a societății și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".**

Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli al eșaloanelor superioare : centrală, minister etc. Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților socialiste are ca bază planul național unic și pe ansamblul economiei naționale aceste bugete sînt corelate cu celelalte planuri financiare ca : bugetul de stat, planurile de credite și planul financiar centralizat. În etapa actuală, în țara noastră, prin sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli se asigură, la nivelul diferitelor verigi organizatorice ale economiei naționale și pe ansamblul țării, distribuirea și redistribuirea venitului național, precum și creșterea rolului instrumentelor utilizate în procesul de repartizare a valorii nou create, în conducerea vieții economico-sociale.

Cunoașterea principalelor tendințe ale procesului de distribuire și redistribuire a venitului național, aprofundarea rolului bugetului în acest proces, prezintă o importanță teoretică și practică deosebită, constituind punctul de plecare al diferitelor măsuri privind perfecționarea pîrghiilor financiare și de credit, a sistemului de prețuri, extinderea serviciilor și ridicarea nivelului de deservire social-culturală a populației etc.

dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Craiova

*) Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor se elaborează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economic și cuprinde : veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea acestora, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția lor, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli.

Îndeplinirea ritmică, a planului producției fizice și nete

(Urmare din pag. 2)

cu materii prime și materiale, în special datorită restanțelor înregistrate la unii furnizori (Centrala lînii, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii, Centrala industriei bumbacului etc.), precum și a calității uneori necorespunzătoare a materiei prime (frecvența mare de defecte la bumbac, lînă, mătase) etc.

Mobilizarea cît mai rapidă a acestor rezerve impune, în primul rînd, materializarea operativă a programului de măsuri tehnico-organizatorice elaborat, orientat în principal spre :

a) **creșterea funcției creative a cercetării științifice și ingineriei tehnologice,** în special în ceea ce privește proiectarea îmbrăcămintei, prin dezvoltarea cercetării în domeniul antropometriei aplicate, utilizarea unor instalații automate de gradare-încadrare a tiparelor și determinarea consumurilor specifice de materii prime. Aceasta, alături de îmbunătățirile funcționale aduse tehnologiilor actuale, va asigura creșterea productivității muncii, în acest cincinal, cu 60—84% la produsele pentru bărbați și cu 50—139% la produsele de modă pentru femei ;

b) **generalizarea tehnologiilor moderne, de grup,** prin specializarea unor formații de lucru în executarea reperelor cu caracteristici asemănătoare, tipizarea locurilor de muncă (în cadrul formațiilor de confecționare a produselor de îmbrăcăminte pentru bărbați) și centralizarea operațiilor de prefabricare și asamblare a reperelor, ceea ce va asigura, pe lîngă folosirea la întreaga capacitate a mașinilor și instalațiilor de mare randament, și creșteri însemnate, de 3—4% ale productivității muncii și producției fizice ;

c) **utilizarea integrală a capacității de producție** atît prin încărcarea corespunzătoare a utilajelor și instalațiilor și raționalizarea fluxurilor tehnologice, cît mai ales prin asigurarea unei multifuncționalități a liniilor tehnologice în exploatare ;

d) **folosirea integrală a fondului de timp în cadrul zilei de lucru și creșterea indicelui de utilizare a fondului de timp,** prin generalizarea producției în flux continuu și aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu repere și semifabricate tipizate, unificate și standardizate, ceea ce va contribui la sporirea cu 2% a productivității muncii și cu aproximativ 1% a producției nete ;

e) **perfecționarea sistemului informațional-decizional** privind lansarea și urmărirea programelor de fabricație **și îmbunătățirea normelor și normativelor de muncă** în concordanță cu noile condiții tehnico-organizatorice, acțiune ce va asigura un spor de peste 2% al productivității muncii.

Recuperarea materialelor secundare

IN FRANȚA, recuperarea materialelor secundare a depășit, în momentul de față, caracteristicile unei activități adiacente producției dobîndind, treptat, configurația unei activități de natură industrială cu caracter de sine stătător. Mai mult chiar, după cum se arată într-un amplu grupaj de materiale publicat de revista „L'Usine Nouvelle", această subramură industrială se înscrie printre cele mai dinamice și expansive domenii ale economiei. Ea dispune de un personal de circa 22 000 persoane, și o cifră de afaceri de zece miliarde de franci. Importanța sa deosebită pentru economia franceză rezultă însă din cantitățile de materii prime pe care le pune la dispoziția întreprinderilor productive. Din această perspectivă prin cele 12 milioane tone de substanțe utile reintroduse în circuitul productiv, industria de recuperare constituie, practic, principalul producător de materii prime al țării, asigurînd 50% din consumul intern la plumb, 45% la cupru, 36% hîrtie, 25% pentru aluminiu.

Dezvoltarea în continuare a acestei activități deosebit de importante pentru economie, se arată în studiu, este condiționată deopotrivă de factori economici și tehnologici. Pentru a fi viabilă, într-o economie de piață ca cea franceză, industria recuperării materialelor trebuie să fie rentabilă. Asigurarea unui nivel de rentabilitate corespunzător este influențată considerabil de evoluția prețurilor la materiile prime virgine, prețuri care înregistrează diferențe mari atît de la o perioadă la alta de timp, cît și de la un produs la altul. Totodată, domeniul recuperării materialelor secundare este legat nemijlocit de producătorii de astfel de produse — industrie, populație etc., modificări ale nivelului de activitate în aceste sfere influențînd nemijlocit nivelul producției industriei de recuperare.

Dependența de industrie, privită ca producătoare de „deșeuri" pune în lumină unul din aspectele esențiale specifice acestui nou sector de activitate și de a cărui cunoaștere se leagă însăși eficiența măsurilor organizatorice și a eforturilor de perfecționare tehnologică desfășurate de conducătorii de întreprinderi. Întrucît, se subliniază în studiu, industria de recuperare vădește o logică inversă celei a ramurilor tradiționale care, după cum este știut, își organizează fluxurile de producție și își adaptează tehnologiile pe filiera materie primă extrasă din mediu natural — obținerea produsului finit. Eforturile depuse de întreprinzătorii din această subramură industrială în direcția creșterii rentabilității — în condițiile respectării cerințelor ce izvorăsc din logica de desfășurare a proceselor productive din activitatea de recuperare — s-au orientat în ultimii ani, în citeva direcții importante. Astfel, în plan organizatoric — volumul relativ important de investiții (circa 100 milioane de franci) a fost dirijat spre ridicarea productivității muncii prin dotarea cu utilaje de înaltă performanță. Pe parcursul unui deceniu a luat ființă un parc național de concasoare de mare capacitate care au înlocuit operațiunile manuale de descompunere a diferite ansambluri metalice ; la rîndul său, recuperarea hîrtiei se realizează în cea mai mare parte mecanizat, unitățile fiind dotate cu linii moderne de triere și presare. In același timp s-a dovedit eficientă conlucrarea „producătorilor" de materiale secundare cu cei care activează în domeniul recuperării prin dotarea secțiilor de producție cu utilaje ușoare — containere selective, prese cu gabarit redus etc. —, care permit recuperarea produselor secundare cu mai mare operativitate și într-un mod mai complet.

Ideea apropierii industriei de recuperare de industria producătoare este relevantă și pentru o altă tendință conturată în acest domeniu. Deoarece, în actualele condiții ale penuriei de materii prime și al costurilor tot mai ridicate, înregistrate pe piața mondială, gestionarea deșeurilor s-a impus însăși atenției producătorilor. Fie că se urmărește reintroducerea acestora în propriul proces productiv, fie că aceste subproduse sînt revîndute la prețuri care, frecvent, concurează rentabilitatea produselor de bază, întreprinderile sînt preocupate de o cît mai eficientă și completă utilizare a produselor și subproduselor ce rezultă din procesele de producție. Cumulate pe ansamblul economic, produsele secundare, se arată în studiu, constituie o parte integrantă a avuției naționale, bunuri care au intrat, deja, ca un punct distinct în balanța comercială a țărilor dezvoltate. Pentru Franța, industria de recuperare prezintă un sold import-export de 2 miliarde de franci. In aceste condiții se pune problema ridicării gradului de valorificare a materialelor secundare și adoptarea unor strategii eficiente pe termen lung.

Sporirea nivelului de reutilizare a materialelor secundare este nemijlocit legată de capacitatea tehnologică, industria de recuperare deschizînd, în fapt, un nou domeniu, investigației științifice și oferind șanse de succes pe piață.

O altă modalitate de integrare a industriei de recuperare în industria producătoare (proces care nu se desfășoară numai în plan tehnic ci și al mentalităților, al concepțiilor despre finalitatea producției) o constituie integrarea în amonte. La elaborarea și aplicarea unor tehnologii noi trebuie să se evalueze și nivelul de valorificare a materialelor secundare, posibilitățile tehnologice existente. Totodată, avîndu-se în vedere că, în domenii cum ar fi metalurgia neferoasă, adesea prețurile substanțelor auxiliare conținute în zăcămintele supuse prelucrării au niveluri cu mult mai ridicate decît ale produsului principal, industria de recuperare poate oferi soluții pentru valorificarea complexă a zăcămintelor.

Integrarea cît mai eficientă a industriei de recuperare impune și rezolvarea unor sarcini tehnice importante. Astfel, pentru a se înscrie în limitele de calitate cerute de unitățile productive, calitatea materialelor recuperate trebuie să se situeze la nivelul standardelor. Totodată, afirmă autorii studiului se poate spune că cei ce activează în acest nou domeniu industrial trebuie să facă dovada, prin prisma sarcinilor ce le revin, a unor multiple calități : să aibă capacitatea să estimeze evoluția producției diverselor ramuri ale economiei în timp, corelat cu evoluția prețurilor la materialele recuperate și la materialele exploatate din zăcămînt ; să desfășoare o amplă muncă de investigație pentru identificarea și a acelor substanțe ce vor rezulta din tehnologiile a căror aplicare se va realiza în viitor ; să stimuleze dezvoltarea de aparatură tehnologică adecvată, acestea urmînd, la rîndul lor, a se încadra în limite raționale de consum energetic și material.

Un argument suplimentar pentru dezvoltarea acestei activități — dacă o atare susținere mai este necesară — îl constituie legătura intimă ce ia naștere între acțiunea de recuperare și eforturile depuse pe linia prevenirii poluării mediului. Constituindu-se ca un corp de cunoștințe tehnice și economice, unitar și specializat, industria de recuperare poate transforma cheltuielile impuse de dezactivarea unor substanțe nocive, poluante, în beneficiu, este aptă să transforme aceste activități într-o activitate utilă din punct de vedere social și eficientă economic.

Pagină realizată de
Cristian POPESCU

Recuperarea deșeurilor în industria pielăriei

INDUSTRIA PIELARIEI se confruntă cu un bilanț extrem de nefavorabil în ceea ce privește valorificarea materiei prime : numai o parte a pieilor brute furnizate de abatoare poate fi transformată în piele. În cursul prelucrării rămîn o serie de resturi care provin din egalizarea suprafeței pieilor și în urma tăbăcitului.

Deșeurile rezultate constituie o sursă de poluare și de risipă pe care industria pielăriei nu și-o mai poate permite. Un grup de specialiști de la Centrul tehnic francez de pielărie și-au pus întrebarea dacă este vorba în acest caz de deșeuri irecuperabile sau de resurse secundare care, valorificate în mod adecvat, pot fi utilizate și pot constitui o nouă sursă de beneficii.

Așa cum rezultă și din schema alăturată reprodusă după revista „Science et Vie", deșeurile din industria pielăriei pot să își găsească utilizări din cele mai diverse : de la industria farmaceutică pînă la curățarea solurilor industriale.

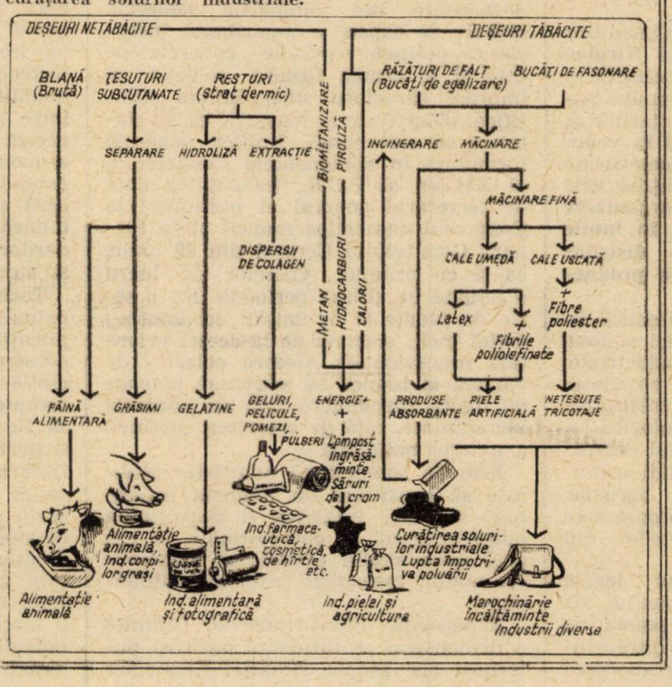

Adunări generale ale oamenilor muncii

MODUL DE PREGĂTIRE A PLANULUI, O EXPRESIE A MATURIZĂRII AUTOCONDUCERII ŞI AUTOGESTIUNII

HOTĂRÎRILE adoptate de adunările generale ale oamenilor muncii din iulie-august a.c., măsurile concrete întreprinse pe această bază de către consiliile de conducere ale unităţilor au determinat o concentrare puternică a eforturilor colective pentru înfăptuirea în bune condiţii a planului şi angajamentelor pe primul an al actualului cincinal. Analizînd desfăşurarea întrecerii socialiste pe primele opt luni din 1981 se constată, pe de o parte, creşterea numărului întreprinderilor, institutelor, centralelor care candidează la locuri fruntaşe, iar pe de altă parte, ridicarea nivelului de ansamblu al îndeplinirii diferiţilor indicatori cantitativi şi calitativi, ceea ce atestă accentuarea orientării generale spre eficienţă.

La al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** referindu-se la necesitatea de a se lărgi atribuţiile organului suprem de conducere al proprietarilor şi producătorilor, arăta : **„Avînd în vedere că adunările generale semestriale dezbat toate problemele unităţilor respective, apare necesar să se organizeze o adunare generală specială, în lunile septembrie-octombrie, pentru discutarea şi aprobarea planului de producţie al anului următor."**

Astfel de adunări se desfăşoară în prezent (pînă la finele decadei a doua a lunii) în întreprinderile industriale, din construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor, servicii ş.a., în institutele de cercetări, inginerie tehnologică şi proiectări, precum şi la nivelul centralelor industriale şi altor unităţi asimilate acestora. În unităţile agricole, adunările generale vor fi programate pe măsura încheierii lucrărilor din campania de toamnă.

Corespunzător prevederilor legale referitoare la întocmirea planului de jos în sus, ţinînd totodată seama de necesitatea de a mări rolul întreprinderilor şi centralelor în elaborarea planului, de a lărgi continuu consultarea şi participarea oamenilor muncii la fundamentarea lui, actualele adunări generale urmează să dezbată şi să aprobe sarcinile ce revin fiecărei unităţi în cadrul dezvoltării economico-sociale a ţării în anul 1982, programele unitare de măsuri tehnico-economice şi politico-organizatorice menite să asigure realizarea acestor sarcini.

Dinamica cincinalului rezervă anului ce urmează direcţii şi dimensiuni ale creşterii economice, care ţin seama de imperativul consolidării şi fructificării maxime a acumulărilor cantitative de pînă acum ; de rolul pe care trebuie să-l aibă în planificarea şi conducerea activităţii economice piaţa, cererea, legea valorii şi alte legi economice, de influenţa acestora în calcularea costurilor, a preţului de producţie, a rentabilităţii şi beneficiilor ; de interdependenţa tot mai strînsă între economia românească şi economia mondială ; de caracterul limitat al resurselor materiale şi energetice, cu implicaţii însemnate în orientarea dezvoltării şi a consumului, care trebuie să ţină seama de realităţi. Toate aceste probleme macroeconomice se reflectă în mod specific în indicatorii de plan ai unităţilor. Ca urmare, dezbaterile din adunările generale trebuie să capete o importantă încărcătură politică, sarcinile concrete pe care şi le asumă fiecare colectiv să îmbrace caracterul unei opţiuni ştiinţifice, obiectivele şi măsurile ce se stabilesc să corespundă liniilor generale formulate în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., indicaţiilor date de secretarul general al partidului la Congresul oamenilor muncii şi la Plenara Comitetului Central din 29 iunie, ca şi cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în ultima perioadă într-o serie de judeţe şi în unităţi economice ; astfel încît, pornind de la aceste orientări programatice, fiecare colectiv de oameni ai muncii să acţioneze pătruns de înalta răspundere faţă de bunurile încredinţate, faţă de creşterea continuă a avuţiei naţionale.

Este de aşteptat ca adunările generale să constituie un moment însemnat pentru întărirea şi dezvoltarea autoconducerii şi autogestiunii, în cadrul complexului organic al principiilor noului mecanism economico-financiar.

Experienţa întreprinderilor fruntaşe a demonstrat ce influenţă pozitivă puternică are asupra situaţiei financiare respectarea unor cerinţe cu caracter imperativ ale economiei naţionale, cum sînt realizarea integrală a producţiei fizice la toate sortimentele planificate, a producţiei nete şi a producţiei-marfă vîndute şi încasate, realizarea cu prioritate a producţiei destinate exportului, în structura, sortimentaţia şi la parametrii calitativi prevăzuţi în contracte, reducerea în continuare a importurilor, asimilarea de noi produse cu înalte performanţe sub raport tehnic şi economic.

Sînt însă unităţi în care atenţia şi răspunderea, de la nivelul organelor de conducere colectivă pînă la cel al fiecărui om al muncii, încă nu sînt concentrate asupra rezolvării corelate şi pînă la capăt a acestor probleme, ceea ce creează dezechilibre între cheltuieli şi venituri, abateri de la disciplina contractuală, dereglări în activitatea proprie şi în cea a beneficiarilor produselor, diminuarea beneficiilor — situaţie care îi afectează, direct sau indirect, pe toţi lucrătorii. Iată de ce este necesară o analiză nu globală şi pur cifrică a unor astfel de fenomene, ci concretă, adîncită pe cauze şi pe nivele de responsabilităţi, pentru a se identifica punctele critice şi a se lua măsuri practice eficiente. În cele mai multe cazuri este vorba de sechelele unei mentalităţi încă tributare vechii ordini de priorităţi în stabilirea şi urmărirea indicatorilor de plan, dar nu trebuie trecut cu vederea nici efectul anumitor inadvertenţe ce apar uneori între aceşti indicatori, determinate de decizii pur administrative, nefondate economic, ale eşaloanelor superioare. Ambele situaţii contravin autoconducerii şi autogestiunii, principiului îmbinării autonomiei lărgite a întreprinderilor cu planificarea centralizată — şi sursa lor trebuie blocată definitiv.

Tocmai pentru a evita necorelările, neluarea în considerare a tuturor implicaţiilor ce rezultă în procesul de construire şi realizare a planului, sarcinile pe 1982, aşa cum vor fi ele prezentate adunărilor generale, nu trebuie să fie afectate de nici o problemă în suspensie. Este bine ştiut, din practica fiecărui an, că atunci cînd se inversează procesul decizional al planificării, cînd mai întîi se fixează un indicator şi abia apoi se caută „fundamentarea" lui, adică alinierea realităţii la o ipoteză, rezultatele sînt profund negative sub o serie de aspecte : o sarcină desprinsă de posibilităţile de îndeplinire îşi pierde orice valenţă de mobilizare ; se fac eforturi mari pentru a găsi soluţii unei probleme, chiar cu preţul neglijării sau compromiterii altora ; în derularea planului se ivesc discrepanţe care duc la neritmicitate, la irosire de potenţial. Tot astfel, lansarea unui plan de producţie fără a avea puse la punct toate condiţiile necesare rezolvării lui (dotare, aprovizionare tehnico-materială, documentaţii aprobate pentru investiţii, contracte de desfacere pentru piaţa internă şi la export ş.a.) introduce de la

început elemente aleatorii care ulterior se pot dovedi de nerezolvat în timp util.

Este, în consecință, de datoria compartimentelor de resort din ministere, a centralelor, a specialiștilor din unități, dar mai cu seamă a consiliilor de conducere ale acestora — care, ca organe ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, au răspunderea de a asigura elaborarea planurilor — să colaboreze îndeaproape pentru a clarifica încă înaintea adunărilor generale, toate elementele ce vor caracteriza activitatea economico-socială din 1982, astfel încît reprezentanții oamenilor muncii să nu fie puși în situația de a dezbate și aproba sarcini condiționate. Ministerele, centralele să sprijine întreprinderile în nominalizarea producției fizice planificate, în trecerea la încheierea contractelor, să fundamenteze și definitiveze toate programele speciale ce face parte din plan.

Din ansamblul acțiunilor pentru pregătirea planului pe anul viitor nu poate lipsi concentrarea forțelor pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a anului în curs. Activitatea din 1982 nu trebuie să poarte tara unor nerealizări din 1981 la producția fizică, la export, la punerea în funcțiune a investițiilor ; dimpotrivă, unele avansuri cîștigate acum vor netezi racordarea la creșterile planificate, conferind dinamicii caracterul unei curbe continue. Din acest punct de vedere trimestrul în care am intrat este hotărîtor — iar adunările generale au misiunea de a inventaria atent și exigent stadiul aplicării măsurilor stabilite anterior, de a identifica și pune în valoare noi rezerve, noi posibilități. Totodată, se impune ca în eșalonarea termenelor din programele unitare de măsuri să se aibă în vedere condensarea la minimum a perioadei de realizare pentru acele acțiuni ce pot fi abordate imediat și trecerea neîntîrziată la pregătirea celorlalte, așa ca efectele tehnice, economice, sociale să se răsfrîngă asupra unui interval cît mai mare din anul viitor. Elaborarea acestor programe trebuie să beneficieze din plin și de aportul comisiilor pe domenii, cărora să li se încredințeze și răspunderi în realizarea lor.

Firesc este ca în adunările generale să se acorde o atenție aparte **laturilor calitative** ale activității, cărora actualul cincinal le conferă caracter imperativ. Creșterea accentuată a productivității muncii (prin organizarea judicioasă a muncii și a procesului de producție, extinderea lucrului la mai multe mașini, a mecanizării și automatizării, a acordului global, perfecționarea normării muncii), ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor (atît prin ameliorări de concepție, cît și prin sporirea exigenței controlului pe toate fazele de producție), reducerea costurilor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice, recuperarea și utilizarea integrală a materialelor refolosibile rezultate din procesele de producție și de consum, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb și subansamblurilor, reducerea consumurilor, creșterea eficienței fondurilor fixe sînt probleme la soluționarea cărora fiecare om al muncii poate contribui prin propuneri și prin intervenții efective.

Parametrii superiori ai planului în cel de-al doilea an al cincinalului presupun accelerarea mutațiilor calitative în pregătirea profesională a oamenilor muncii. Adunările generale sînt chemate să cîntărească bine prevederile programelor de perfecționare a personalului muncitor, corelarea lor cu nevoile reale ale unităților, cu înzestrarea tehnică a acestora, cu cerințele alinierii la noile cuceriri științifice.

Se cere ca analiza să îmbrățișeze și o caracterizare de detaliu a modului în care consiliile oamenilor muncii se achită de obligațiile statuate prin lege, de răspunderile încredințate de forul suprem de conducere al unităților. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în actualele adunări generale urmează să fie discutați și aleși candidații pentru consiliile județene și al municipiului București ale oamenilor muncii și să fie reconfirmați (sau aleși) delegații pentru conferințele reprezentanților oamenilor muncii la acest nivel teritorial. Noile organisme, în care vor fi reprezentate toate unitățile industriale, de construcții, transport, finanțe și comerț de pe teritoriul respectiv, vor avea importantul rol de a coordona activitatea consiliilor de conducere ale întreprinderilor și instituțiilor, de a dezvolta cooperarea acestora în valorificarea propriilor resurse și în rezolvarea diferitelor probleme de ordin economic și social.

Înaltă expresie a democrației revoluționare, muncitorești, în care masele populare hotărăsc nemijlocit asupra tuturor problemelor dezvoltării economico-sociale, adunările generale ale oamenilor muncii și-au afirmat evident competența, capacitatea de creație și decizie colectivă, forța mobilizatoare. Fără îndoială că și de această dată ele se vor ridica la înălțimea exigențelor.

C. DAMIAN

NOTE

Elasticitate greșit înțeleasă

ROSTUL evident al delimitării atribuțiilor unitare ale compartimentelor de muncă (servicii, birouri) din întreprinderi a fost de a asigura — în condițiile unei folosiri raționale a aparatului funcțional — cuprinderea ordonată și coordonată a activității ce derivă din funcțiile unității, delimitarea clară a sarcinilor și răspunderilor, disciplină în îndeplinirea lor, eliminarea paralelismelor, ridicarea nivelului calitativ al muncii prin specializare. Normele unitare de structură permit comasarea după nevoi a unor compartimente, iar atribuțiile unitare nu sînt limitative, ele putînd fi completate și cu alte sarcini specifice ramurii sau domeniului de activitate al întreprinderii.

Această elasticitate trebuie să funcționeze însă în sens strict pozitiv, rațional ; atribuțiile — și sarcinile corespunzătoare — să fie repartizate acolo unde există cea mai mare garanție a exercitării lor corecte, iar dimensionarea compartimentelor să se situeze la limita dintre supraîncărcare și supraîncadrare.

Astăzi, la 4 ani de la stabilirea atribuțiilor unitare, mai găsim încă unități unde aceste principii logice sînt eludate.

Nu pentru prima dată semnalăm, la această rubrică, tendința conducerilor unor întreprinderi de a acorda compartimentului de organizare statutul de „bun la toate", încredințîndu-i responsabilități ce nu țin de profilul său și, nu rareori, îl abat de la realizarea sarcinilor de bază. La Combinatul petrochimic Borzești, serviciul respectiv se ocupă și de cabinetul tehnic, biblioteca tehnică, activitățile de protocol ș. a. ; la „Partizanul" și Combinatul de îngrășăminte chimice din Bacău, în planul de studii al compartimentului de organizare au fost cuprinse și probleme tehnice și tehnologice ; astfel de „melanjuri" ineficiente se regăsesc și la unele întreprinderi din Lugoj.

Dislocările de atribuții divid uneori exercitarea funcțiilor în așa fel, încît cu greu se mai poate reconstitui optica asupra întregului, iar răspunderile sînt și ele fragmentate și îndepărtate de făgașul firesc. De pildă, la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Întreprinderea de stofe Brașov ș. a. au fost trecute în sarcina organizării probleme legate de planificarea forței de muncă și a fondului de retribuire, care aparțin compartimentului de planificare-dezvoltare. Întreprinderea de utilaj petrolier din aceeași localitate are dificultăți serioase în realizarea indicatorilor planificați la productivitatea muncii, dar se pare că C.O.M. nu a sesizat legătura între această situație și faptul că sarcina întocmirii programelor de măsuri pentru asigurarea creșterii productivității muncii ca efect al organizării a fost încredințată serviciului personal-învățămînt-retribuire, iar compartimentului de organizare — urmărirea îndeplinirii lui. Normarea muncii este dată, la „Electroprecizie" Săcele și „6 Martie" Zărnești, în grija compartimentului de personal !

Sînt cazuri cînd comasările de compartimente s-au făcut fără a ține seama de relațiile de complementaritate necesare între activitățile respective și de atribuirea judicioasă a ponderilor ce le revin acestora. La „Mondiala" Satu Mare s-a recurs la formula unui compartiment de „organizare și creație tehnică", în activitatea căruia predomină însă net preocupările de ordin tehnic, ceea ce face ca problemele de organizare să fie preluate (formal, dar nu totdeauna și efectiv și, mai cu seamă, rezolvate corespunzător) de alte compartimente și chiar de conducerea întreprinderii. O altă unitate sătmăreană — Întreprinderea comercială de stat pentru mărfuri industriale — are un compartiment de „organizare, personal și retribuire" care nu organizează nimic, parte din sarcinile în acest domeniu rezervîndu-și-le conducerea, iar restul, anume tocmai cele legate de productivitatea muncii, fiind puse pe seama serviciului... comercial.

Iată inițiative pe care nu le putem recomanda decît... autorilor lor, pentru a renunța la ele.

Adrian RUSU

INFORMATIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE ŞI SOCIALE

— Realizări, efecte, perspective —

I

NU SÎNTEM DEPARTE de momentul în care informaţia sub formă electronică va fi recunoscută ca cea mai importantă resursă pentru creşterea poductivităţii. Alături de fondurile fixe, de energie, materii prime şi materiale, informaţia devine astăzi factor de producţie, factor care schimbă modul de funcţionare al celorlalţi astfel încît un microsistem de producţie (sistemul de producţie la scară micro-economică, întreprinderea) să poată atinge un regim de lucru cît mai eficient. Informatizarea este strîns legată de automatizare şi cibernetizare, este unul din factorii noii calităţi cerute prin documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român în noua perioadă definită drept **„deceniul ştiinţei, tehnicii, calităţii şi eficienţei".**[1])

Industria şi economia modernă nu mai pot progresa fără informatică, microelectronică şi automatică ; uneori se afirmă că salvarea industriei contemporane depinde de informatică, de tehnologia informaţională.[2]) Desigur, trebuie avută în vedere nu numai informatica ci şi îmbinarea ei cu robotica şi automatizarea flexibilă, dar fondul problemei rămîne acelaşi, **utilizarea informaţiei electronice.**

Este ştiut că în perioada 1971—1980, o primă etapă în informatizarea economiei româneşti, s-a acţionat în conformitate cu sarcinile din Hotărîrea plenarei Comitetului Central al P.C.R. din aprilie 1972, a programelor stabilite pentru informatică, a celorlalte documente de partid şi de stat care s-au referit direct sau prin context la informatică, a sarcinilor şi indicaţiilor date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

S-a trecut astfel la constituirea infrastructurii informatice a economiei şi societăţii noastre şi care cuprinde categorii diferenţiate de sisteme informatice, după cum urmează : — sisteme informatice pentru conducerea şi asistarea prin calculator a proceselor tehnologice ; — sisteme informatice pentru conducerea întreprinderilor şi altor unităţi economico-sociale ;

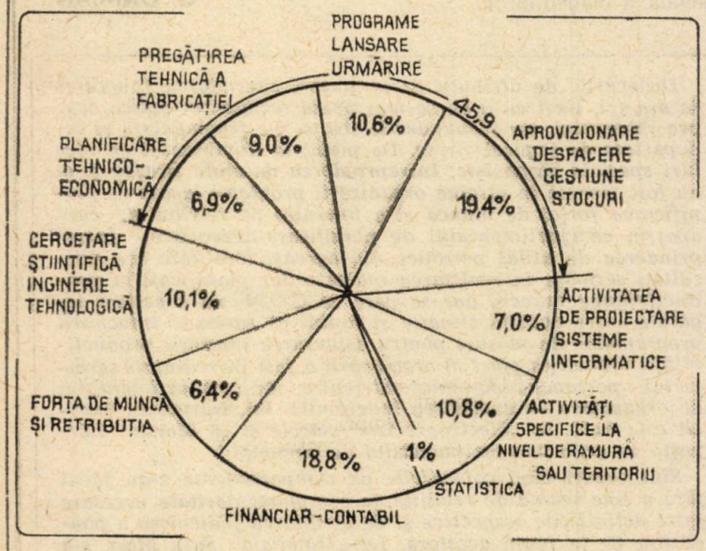

Fig 1. Utilizarea timpului calculator pe funcţii ale întreprinderilor şi principalele activităţi deservite

— sisteme informatice pentru conducerea centralelor sau unităţilor asimilate acestora ; — sisteme informatice pentru conducere în profil de ramură ; — sisteme informatice pentru conducere în profil teritorial ; — sisteme tehnologice la scară naţională ; — sisteme informatice pentru conducerea unor funcţiuni generale de sinteză la nivelul economiei naţionale ; — sistemul informatic naţional.

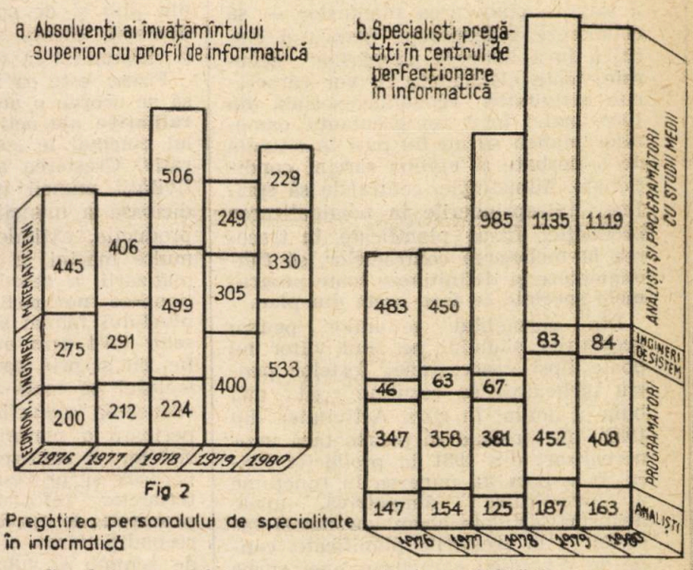

Fig 2

Pregătirea personalului de specialitate în informatică

Corelat cu gradul de experienţă şi posibilităţile structurii tehnice de care s-a dispus, informatica a fost promovată şi a progresat în primul rînd la nivel microeconomic. Acest lucru s-a făcut, de altfel, în deplină concordanţă cu sarcina de a orienta procesul de informatizare cu prioritate în sprijinul producţiei.

Pe fondul unei evoluţii conceptuale şi metodologice unitare adecvate etapei parcurse, au fost proiectate şi puse în funcţiune pînă la sfîrşitul anului 1980, peste 1 200 sisteme informatice la care se adaugă alte 2 000 de unităţi economice, sociale şi culturale care au acces — prin diferite aplicaţii — la tehnica de calcul. Pe de altă parte au fost proiectate şi puse în mod diferenţiat în funcţiune sisteme şi aplicaţii la scară macroeconomică în construcţii industriale, energie, metalurgie, transporturi şi telecomunicaţii, aprovizionare tehnico-materială, chimie, precum şi pentru conducerea unor funcţii de sinteză la scară naţională — planificare, finanţe şi credit, statistică, — sau în profil teritorial în mai multe judeţe ale ţării şi municipii — cu deosebire în municipiul Bucureşti.

Începută ca o acţiune de modernizare a activităţilor de gestiune şi evidenţă, informatizarea a progresat în ultima perioadă în domenii nemijlocit legate de producţia materială. A devenit astfel posibil, beneficiind şi de raţionalizarea şi automatizarea lucrărilor de evidenţă, ca la sfîrşitul anului trecut în cadrul a 648 de sisteme informatice (54% din total) locul central să-l ocupe conducerea producţiei şi activităţi asociate organic acestora (vezi fig. 1).

Au fost proiectate şi puse în funcţiune zeci de aplicaţii de conducere cu calculatorul a proceselor tehnologice în chimie, metalurgie, energie electrică, celuloză şi hîrtie, industria alimentară etc.

Referitor la realizarea sistemelor informatice şi utilizarea tehnicii de calcul au fost exprimate şi unele opinii care au apreciat acest proces ca fiind lent în raport cu cerinţele sau cu efectele anticipate. În interpretarea acestei relative insatisfacţii faţă de valoarea şi valoarea de întrebuinţare a informaticii, nu trebuie pierdute din vedere complexitatea procesului de informatizare care, în perioada respectivă, a însemnat totodată acumularea unei experienţe specifice economiei noastre, pregătirea forţei de muncă specializate (vezi fig. 2) dar şi a aceleia care este chemată să utilizeze tehnica de calcul, şi faptul că a trebuit să se realizeze o infrastructură — pe cît posibil — echilibrată în spaţiul geografic şi funcţional al ţării. Totodată, procesul complex al introducerii mijloacelor moderne de calcul, automatizarea şi cibernetizarea au cerut pregătirea şi adaptarea în paralel a sistemelor obiect.

M. DRĂGĂNESCU
N. BADEA-DINCĂ
Institutul central pentru conducere şi informatică

(Continuare în pag. 21)

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de al VII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Bucureşti, Ed. politică, 1979.

[2]) *** Information technology seen as a salvation of industrial Britain, Computer weekly, march 12, 1981 (Kenneth Baker, noul ministru de stat al industriei din Marea Britanie, afirmă că tehnologia informaţională va fi salvarea industriei engleze).

DIMENSIONAREA VENITULUI NET INCLUS ÎN PREȚURILE DE PRODUCȚIE

TEZELE expuse de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii în legătură cu necesitatea studierii mai aprofundate și a aplicării legilor economice obiective în conducerea și planificarea economică, le consider de cea mai mare importanță pentru deschiderea de noi orizonturi în tratarea temei abordate : **„Se impune,** sublinia secretarul general al partidului, **să ținem într-o mai mare măsură seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze și în socialism și ca atare este necesar să ținem permanent seama de ele în planificarea și conducerea activității economice. Se impune, de asemenea, să luăm în considerație rolul și influența legilor economice în stabilirea prețurilor, în calcularea prețului de cost, a prețului de producție, a rentabilității și beneficiilor".**

Analizînd, prin prisma acestei sarcini sistemul de prețuri din țara noastră se constată că acesta a fost introdus treptat, începînd cu anul 1952, pe baza unificării prețurilor cu ridicata practicate anterior care erau diferențiate pe întreprinderi. În anii 1954—1955 a fost efectuată prima reașezare generală a prețurilor cu ridicata, cu care prilej s-a aplicat și la noi neinspirata idee de a se elimina din prețurile unor mijloace de producție impozitul pe circulația mărfurilor, creîndu-se în acest fel o ruptură în sistemul prețurilor de producție, în sensul că prețurile unor produse necuprinzînd impozitul pe circulația mărfurilor, circulau în economie la o valoare incompletă. Prin reașezările ulterioare ale prețurilor de producție, efectuate la perioade destul de mari, s-a căutat să se elimine această lacună. Ea avea influențe nefavorabile îndeosebi pentru activitatea de comerț exterior, respectiv la determinarea eficienței acesteia și a investițiilor.

Măsura radicală pentru eliminarea acestei anomalii mai vechi, cît și a altora pe care prima le-a generat, a constituit-o adoptarea și aplicarea cu începere de la 1 ianuarie 1981 a Legii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de contractare și de achiziție în agricultură. Potrivit prevederilor legii menționate, prețurile și tarifele actualizate vor fi determinate în raport cu costurile reale de producție în condițiile reducerii maxime a consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil, ținîndu-se seama de modificările intervenite în prețurile externe ale materiilor prime și materialelor din import.

În aceste condiții, abordarea pe baze moderne, cu ajutorul calculatoarelor electronice a formării planificate a prețurilor a devenit o necesitate obiectivă. Aceasta presupune ca, înainte ca prețurile planificate să capete putere de lege să fie cunoscut — cel puțin în cadrul anumitor limite — efectul economic al prețurilor respective și în funcție de efectul dorit să se determine sau să se corecteze și nivelul prețurilor. Pentru aceasta este necesar să se efectueze simulări ale acțiunii prețurilor care urmează să fie lansate în economie. Desigur, nu ar fi exclus să fie necesare cîteva sincronizări între efect și nivelul prețului care il determină pînă se ajunge la obținerea unor proporții echilibrate. Dar aplicarea tehnicilor moderne și chiar a mașinilor electronice de calculat impun practicii noastre tradiționale anumite rigurozități, anumite cerințe menite să determine armonizarea dorită între nivelul de preț și efectul direct, liniar, al modificării unui preț precum și efectele indirecte propagate, simultan la mii de prețuri.

Așa cum am mai menționat și cu alte prilejuri [1]), determinarea prețurilor trebuie să fie abordată pe baza metodelor cantitative cu aplicarea principiului conexiunii inverse, consacrat de teoria reglării din cibernetica economică. O aplicație a calculului matriceal ar putea potența și completa instrumentarul auxiliar indispensabil manipulării și prelucrării superioare pe calculator a imensei mase de informații privind prețurile, structura și întrepătrunderea acestora la un moment dat și în dinamică. Pe plan metodologic va fi necesar ca structura prețului să fie determinată pe elemente primare de cheltuieli și venitur (și nu pe articole de calculație cum se urmărește în prezent) și, pe cît posibil, pe stadii de fabricație pentru principalele produse din economie.

Insistăm asupra acestei modalități de abordare a formării și corectării operaționale a prețurilor de producție cu ajutorul tehnicilor moderne deoarece în cadrul economiei, cel mai complex sistem de legături directe și indirecte, tocmai prețul sintetizează într-o îmbinare logică aceste genuri de legături. Practic, prețul unui produs, considerat final, se constituie de fapt, ca element al structurii prețului unui alt produs. Această înlănțuire de acțiuni reciproce între prețul unui produs înapoi (invers) spre structura de preț a altui produs poate fi pe deplin dirijată dacă se identifică și se respectă principiile acestei înlănțuiri cît și cele ale conducerii procesului de formare a prețurilor în economia socialistă. Vom examina un exemplu cifric simplu dar destul de sugestiv.

Să presupunem că prețul unui produs Y este de 8 lei și el este folosit la fabricarea produsului X, al cărui preț este de 30 lei. În condițiile de producție la care se referă datele inițiale ale problemei, prețul și structura de preț la cele două produse se prezintă astfel :

Produsul Y		**Produsul X**	
Y_1 — Materii prime	3 lei	X_1 — Materii prime	10 lei
Y_2 — Amortizare	2 lei	X_2 — Combustibil	2 lei
Y_3 — Retribuții	2 lei	X_3 — Amortizare	3 lei
		X_4 — Retribuții	11 lei
Total cost	7 lei		
Y_4 — Beneficii și I.C.M.	1 lei	X_5 — Total cost Beneficii și I.C.M.	26 lei 4 lei
Preț de producție	8 lei	Preț de producție	30 lei

Datorită unor perfecționări aduse procesului tehnologic al produsului X, care este instrumentul principal cu care se obține materia primă : Y, prețul de 30 lei s-a redus la 15 lei, astfel că modificarea respectivă a influențat structura și nivelul prețului materiei prime Y, astfel (restul condițiilor rămînînd nemodificate) :

a) **Prima iterație :**

Y			X	
Y_1	3 lei		X_1	10 lei
Y_2	1 lei	← 1 leu în loc de 2 lei ca efect al modificării prețului X asupra structurii de preț, respectiv reducerea amortizării	X_2	1 lei
Y_3	2 lei		X_3	1 lei
	6 lei		X_4	2 lei
	1 lei		X_5	14 lei
Y_4				1 lei
Preț	7 lei		Preț	15 lei

Modificarea prețului materiei prime Y a influențat, la rîndul său, structura și nivelul produsului X, la a cărui fabricație ea se folosește. Odată cu aceasta, a avut loc și reducerea consumului specific de la 1,25 la 1,1 la produsul X. Ca urmare vom efectua o a doua iterație, de astă dată de la prețul produsului Y spre structura prețului produsului X, astfel :

b) **A doua iterație :**

Y			X	
Y_1	3 lei		X_1	7,70 lei
Y_2	1 lei	7,0 X 1,1 = 7,70 lei în loc de 10 lei	X_2	1,0 lei
Y_3	2 lei		X_3	1,0 lei
	6 lei		X_4	2,0 lei
Y_4	1 lei			11,70 lei
			X_5	1,0 lei
Preț	7 lei		Preț	12,70 lei

[1]) Revista „Viața economică" nr. 13/1969 în „Analiza cantitativă și rolul ei în planificarea prețurilor.

c) **A treia iterație :**

La rîndul său, reducerea prețului la unealtă va influența prețul materiei prime. Deci vom face o a treia iterație a influenței acestei reduceri asupra structurii prețului materiei prime Y, astfel :

Y			X	
Y_1 —	3 lei		X_1	7,70 lei
Y_2	0,84 lei	←	X_2	1,0 lei
Y_3	2,0 lei	0,84 lei în loc de 1 leu ca urmare a influenței legăturii inverse	X_3	1,0 lei
	5,84 lei		X_4	2,0 lei
Y_4	1,0 lei			11,70 lei
Preț	6,84 lei		X_5	1,0 lei
			Preț	12,70 lei

d) **Iterația a patra :**

Modificarea prețului materiei prime de la 7 lei la 6,84 lei va conduce la o nouă modificare a structurii de preț la unealta X, astfel :

Y			X	
		→	X_1	7,48 lei
Y_1	3 lei	în loc de 7,7 lei 7,48 lei	X_2	1,00 lei
Y_2	0,84 lei		X_3	1,00 lei
Y_3	2,00 lei		X_4	2,00 lei
	5,84 lei			11,48 lei
Y_4	1,0 lei		X_5	1,00 lei
Preț	6,84 lei			12,48 lei

Noul preț al instrumentului de 12,48 lei nu va mai influența decît cu un ban prețul materiei prime, dar care înmulțit cu 1,1 — consum specific — nu mai antrenează o modificare sensibilă și deci ne putem opri aici cu influențele reciproce dintre prețuri, respectiv dintre modificările prețurilor la materia primă și produsul fabricat din aceasta. Dacă modificările vizau o creștere a prețului uneltei, desigur că am fi avut de operat influența conexiunii inverse pozitive corespunzătoare, adică majorarea prețului atît la Y cît și la X.

Exemplul menționat nu reprezintă decît o posibilitate simplificată, „manuală" de cuantificare a implicațiilor economice a legăturilor economice asupra nivelului prețurilor și corectitudinii stabilirii acestora. În practică însă, în procesul economic, legăturile directe și inverse, negative și pozitive, după cum cred că este ușor de imaginat, sînt extraordinar de complexe și ele au loc simultan, pe mai multe stadii și la mii de produse și cu intensități diferite : multe dintre influențele respective se compensează reciproc, sau, în cea mai mare parte, se diminuează ca efect propagat pînă se sting de la sine. Modificările de genul celor arătate în exemplul de mai sus sînt cele cu influențe favorabile. Din păcate în economie apar și efecte negative directe (care se corectează mai ușor dat fiind evidența lor) cît și propagate în mod indirect și care sînt extrem de greu de controlat, care se amplifică de la o treaptă la alta, de la un preț la altul, de la un produs la altul, de la o ramură la alta. Un astfel de efect propagat care poate scăpa de sub control și se amplifică poate fi provocat de supradimensionarea venitului net sau o tolerare a unei pierderi mai mari decît limita de admisibilitate, problemă în legătură cu care dorim să ne oprim ceva mai pe larg, fiind problema-cheie a sistemului de prețuri în socialism. De regulă, efectul propagat indirect — este de 5—10 ori mai mare decît efectul direct : de unde și importanța cunoașterii și dirijării lui.

Așa cum s-a putut constata din exemplul menționat, modificări ale structurii de preț pot interveni la oricare dintre elementele de cost sau de venit. Cumpărătorul — unitatea socialistă — acceptă prețul de producție ca atare — ca o stratificare mai mult sau mai puțin obiectivă a costurilor și venitului net din stadiile anterioare de fabricație.

O problemă mai complicată se ridică atunci cînd se pune problema determinării beneficiilor și impozitului pe circulația mărfurilor (pe care în continuare le vom trata sub denumirea de venit net) care să fie incluse în prețurile de producție la produsele noi. Avînd în vedere că sub presiunea aplicării progresului tehnic și a noilor tehnologii, a principiilor noului mecanism economico-financiar care are ca centru de greutate creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în economisirea materiilor prime și energetice — îndeosebi a celor neregenerabile — în economie apar anual zeci de mii de produse noi, pentru care se stabilesc prețuri noi de producție care trebuie să se integreze în nivelul general al stabilității prețurilor. În practica stabilirii prețurilor există un principiu de a se prelua în prețul produsului nou aceeași cotă de venit net rezultată din calculația produsului care servește ca etalon de corelare, care, de regulă, se alege dintr-o grupă mai largă de produse similare. În afară de faptul că mai multe produse — cu cote diferite de venit net — pot sta la baza corelării prețului noului produs, sînt cazuri cînd organele care propun prețuri sînt tentate să prezinte costuri mai umflate în calculația produsului etalon, și o cotă redusă de venit net pentru a fi cu ușurință preluată și avizată în antecalculația prin care se stabilește prețul de producție la noul produs.

În condițiile aplicării stricte a principiilor noului mecanism economico-financiar, a indicațiilor conducerii partidului și statului cu privire la luarea în considerare în mai mare măsură a influenței acțiunii legilor economice pentru stabilirea unor prețuri corespunzătoare, problema determinării cu rigurozitate, cu ajutorul metodelor moderne, științifice și rapide, a mărimii venitului net inclus în prețurile de producție devine o necesitate imperioasă, obiectivă. Desigur că în analiza ce se efectuează, rezultatele calculelor pot fi modificate într-un sens sau altul în vederea integrării lor în indicatorii generali de dezvoltare economico-socială ai țării pe anumite perioade de timp dar este extrem de important ca însăși baza de la care se pornește, la care se aplică aceste corecturi, să fie determinată în mod complet, științific și la timp, respectiv să fie cuantificate atît efectele directe cît și cele indirecte, propagate, ale modificărilor intervenite, de exemplu în prețurile externe, în prețurile materiilor prime și materialelor importante, a mărimii venitului net inclus în prețuri etc...

Potrivit rezultatelor cercetărilor noastre, venitul net maxim care poate fi inclus în prețurile de producție nu poate depăși echivalentul costului care stă la baza prețului respectiv. Raportul dintre cost și venitul net aferent nu poate depăși unitatea (+1). Spațiul nu ne permite să demonstrăm afirmația mai pe larg, dar dorim să suplinim aceasta printr-o reprezentare grafică destul de sugestivă, precum și prin relevarea unor con-

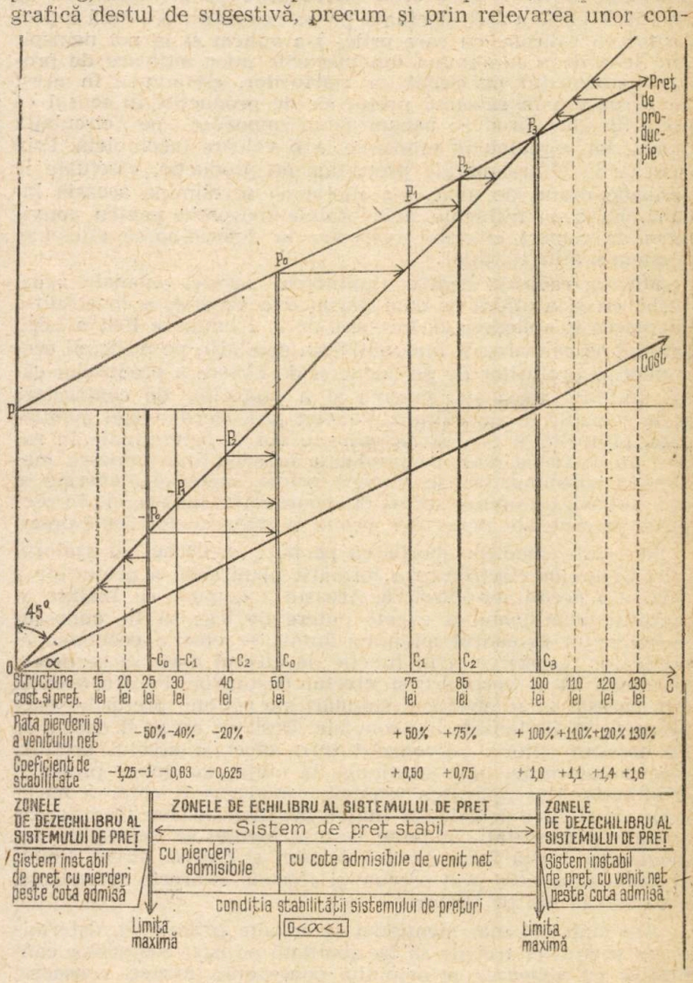

secințe ale depășirii raportului menționat. În cazul în care raportul dintre costuri și venitul net care trebuie adăugat acestor costuri depășește unitatea, prețul — privit ca sistem — intră în zona instabilității. Depășirea — oricît de mică a acestui raport împinge prețul în cauză în categoria acelora în care efectele propagate ale unui venit net supradimensionat se amplifică din stadiu în stadiu, de la ramură la ramură, de la produs la prous, de la preț la preț, efect care poate duce la cele mai negative consecințe economice. Prima — și probabil și una din-

tre cele mai grave — o constituie apariția la un alt stadiu — respectiv la fabricarea altui produs — a unei pierderi dincolo de limita admisibilă. Legat de aceasta, aș vrea să arăt că limita maximă de admisibilitate a pierderii este egală cu —1. În reprezentarea grafică pe care o înfățișăm, vom lua un exemplu în care costul unui produs X fiind de 50 lei, organul de preț are posibilitatea (argumente) să stabilească o cotă de venit net cuprinsă între 25—100%. Tot pe acest exemplu vom presupune ipoteza stabilirii unei cote de venit net de pînă la 130% (respectiv de pînă la + 1,6) cît și, tot în scop metodologic, aceea a unei pierderi cuprinse între (—0,625) — (—1,25).

Comentînd pe scurt graficul de mai sus menționăm :

Segmentul OC_0 (=OP) reprezintă costul produsului P_0, de unde rezultă :

— Mărimea prețului P_1 este determinată de segmentul OC_1 ;

— Mărimea prețului P_2 corespunde costului OC_1 determinat de ordonata C_1P_1 etc ;

— Limita maximă a venitului net inclus în prețul de producție este determinată de intersecția ordonatei C_3P_3 cu axa abciselor respectiv cu dreapta OR. Supradimensionarea venitului net peste limita admisă menționată conduce la următoarele fenomene nedorite de care trebuie să ținem seama :

a) Prețul se îndepărtează de costuri într-o mărime care, preluată în costul altor produse, nu se reduce treptat, ci se amplifică, proces care cu greu poate fi controlat ;

b) Valoarea exprimată în aceste prețuri nu corespunde producției fizice.

Aceste două tendințe — ca și în cazul unei pierderi ce depășește limita admisibilă — sînt sugestiv ilustrate de săgețile dinspre dreapta care, față de axa abciselor, se măresc tot mai mult pe măsură ce venitul net sau pierderea supradimensionată devin tot mai mari. În toate aceste cazuri considerăm ca sistemul prețului este instabil, adică acțiunea nefavorabilă a venitului net sau pierderi prea mari nu se reduce treptat ci se mărește și nu le poate recăpăta echilibrul.

O situație diametral opusă se observă în limitele de stabilitate ale sistemului de preț stabil. Atît segmentele indicate de săgețile dinspre stînga ale venitului net subunitar cît și cele ale pierderii admise subunitare se diminuează treptat și sistemul de preț — așa cum ne indică graficul — își recapătă de la sine echilibrul.

Marcel VOICA

Informatizarea structurilor economice și sociale

(Urmare din pag. 18)

Se poate aprecia că printr-un efort coordonat la scara economiei naționale s-a asigurat o adaptare flexibilă, în trepte evolutive, a structurilor organizatorice ale unităților din informatică la dinamica echipamentelor, metodelor și tehnicilor disponibile precum și a aplicațiilor informatice.

Putem astfel afirma că dispunem astăzi de o bună experiență informatică, concretizată, după cum s-a arătat, în numeroase sisteme practice, că dispunem de un fond valoros de informaticieni, iar în ultimul timp și de utilizatori cu experiență și inițiativă. În această ordine de idei, pe diverse paliere ale structurii economico-sociale funcționează astăzi peste 1 500 unități de informatică, din care : 117 centre de calcul, 1 002 oficii și 468 stații.

În deceniul trecut, pe baza mai bunei utilizări a tehnicii de calcul, a creșterii nivelului de calificare și productivitate, a gospodăririi superioare a resurselor, tariful mediu pe ora calculator a scăzut sistematic, contribuind la reducerea cheltuielilor generate de prelucrările necesare obținerii informațiilor (vezi fig. 3).

În domeniul producției de tehnică de calcul trebuie remarcat efortul de creare a industriei naționale care a implicat nu numai investiții importante ci și o susținută activitate de concepție. În raport cu necesitățile, dotarea economiei naționale a cunoscut un progres cantitativ și calitativ care se prezintă în tabelul 1.

Tabelul 1

Dotarea economiei naționale cu principalele tipuri de echipamente de calcul

	Existent 1975	Existent 1980
Caculatoare medii mari	140	380
Minicalculatoare	6	52
Microcalculatoare	—	160
Posturi pentru sisteme de introducere a datelor	—	48
Terminale	—	1 000

Dotarea cu tehnică de calcul s-a realizat în conformitate cu prioritățile proiectării și implementării sistemelor informatice. Nu trebuie să neglijăm însă faptul că nu am reușit să asigurăm în toate județele și chiar în toate ramurile o concordanță între structurile industriale și cele informatice.

Calculatoarele instalate în rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică au preluat și în multe cazuri asigurat integral necesitățile de prelucrare automată a datelor, pentru întreprinderi din toate ramurile, pentru administrația locală și centrală, constituindu-se într-o adevărată resursă națională.

Începută mai timid, activitatea de cercetare a progresat mult sub aspectul rezultatelor și introducerii în producție, atît în unitățile I.C.I., I.T.C., I.P.A., în învățămînt și alte unități de informatică.

Eforturile principale ale I.C.I. au fost orientate în principal

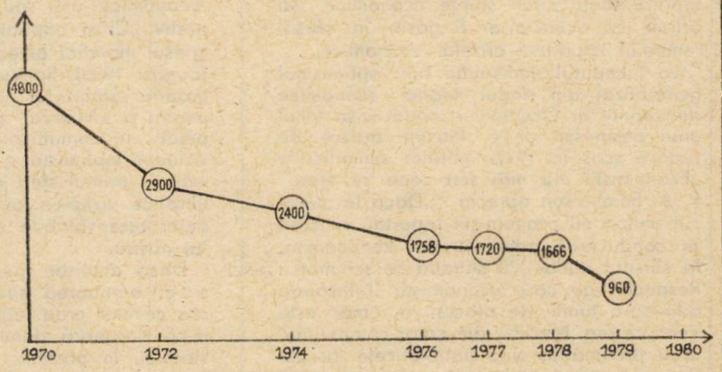

Fig. 3 Evoluția tarifului mediu pentru ora de calculator

spre investigarea și rezolvarea problemelor derivate din punerea în funcțiune de sisteme informatice la nivel micro și macroeconomic, elaborarea de produse program pe bază de proiecte tip, programe refolosibile sau de uz general, elaborarea de sisteme de gestiune a bazelor de date, de sisteme de programe pentru conducerea proceselor tehnologice utilizînd micro și minicalculatoare, spre noi metode și tehnici pentru informatică, inclusiv proiectarea asistată de calculator a sistemelor informatice, nefiind neglijate nici aspectele fundamentale legate de informatica pentru robotică, inteligența artificială, de bazele teoretice ale informaticii. Au fost începute și finalizate unele soluții în interconectarea de calculatoare, teleprelucrare și transmisii de date, au fost finalizate într-o primă etapă metode și mijloace de elaborare interactive a programelor, diverse programe pentru mini și microcalculatoare.

Dispunem astăzi de un fond de programe aplicative generalizabile la scară națională sau sectorială. Acestea au fost specializate funcțional, iar în cadrul fiecărei funcții se constituie versiuni generate de anumite clase după specificul echipamentelor, algoritmilor și metodelor, organizarea și administrarea datelor, al tehnicilor de prelucrare.

Pentru activitatea de proiectare tehnică și tehnologică, unde informatica constituie un factor puternic de creștere a productivității muncii, au fost inițiate cercetări și s-au elaborat limbaje dedicate, ușor asimilabile, precum și programe informatice pentru utilizarea echipamentelor de calcul, inclusiv grafice, au început să se constituie biblioteci de programe și baze de date orientate pe domenii și ramuri.

La aceste realizări se adaugă și activitatea susținută de diseminare a rezultatelor obținute și uniformizare a cunoașterii, desfășurată prin organizarea de sesiuni științifice, unele devenite naționale, cum ar fi : „Informatica și cerințele dezvoltării economico-sociale", organizată de I.C.I., Simpozionul de informatică și conducere de la Cluj-Napoca, simpozionul „Aplicații ale informaticii pentru cercetarea și proiectare în construcții", etc. Au fost organizate numeroase dezbateri, consfătuiri de lucru, schimburi de experiență și acțiuni de îndrumare și control cu cadre de conducere din economie, conducători și specialiști din unitățile de informatică, atît pentru cunoașterea realizărilor cît și pentru formularea de cerințe noi față de cercetarea și proiectarea din informatică. De asemenea, începînd cu anul 1980, se editează „Buletinul Român de Informatică".

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Criza sistemului capitalist: din evoluţia confruntărilor în jurul acestei crize (II)

POZIŢIILE tradiţionale burgheze nu au putut supravieţui experienţei marii crize din anii '30 ai secolului nostru şi din această criză a rezultat teoria lui Keynes, care spulberă mitul echilibrului automat al economiei capitaliste. Esenţial în doctrina lui Keynes este tocmai recunoaşterea contradicţiilor şi perturbaţiilor profunde, care, însă, ar putea fi ţinute în frîu prin intervenţia statului în viaţa economică.

Sinteza pe care o operează ulterior Samuelson între Keynes şi clasicii burghezi, „noua ştiinţă economică", mută accentul de la măsuri **corective** la măsuri **preventive**, de la măsuri legate de dinamica ciclului economic la măsuri care să impiedice ciclul şi care să stimuleze creşterea constantă, fără crize. Respectivele teorii ale creşterii au beneficiat de contextul unui boom îndelungat în ţările capitaliste dezvoltate, ceea ce a făcut pe reprezentanţii „noii ştiinţe economice" să afirme că aceasta ar fi găsit, în sfîrşit, remediul împotriva crizelor economice.

La începutul deceniului opt, optimismul generalizat din rîndul teoriei economice dominante în Occident a cedat însă locul unui pesimism dens. Într-un articol de sinteză scris în 1977, intitulat semnificativ „Economiştii nu mai sînt ceea ce erau", P. A. Samuelson aprecia : „Dacă la mijlocul anilor '60 economiştii repurtau succese în conducerea administraţiei kennediene, la sfîrşitul anilor '70 situaţia se schimbă... Respectul pe care economiştii îl inspirau odinioară lumii de afaceri nu mai este ceea ce era. Medicii, ale căror competenţe erau preamărite cînd antibioticele lor extirpau flagelul pneumoniei, cu greu mai pot impresiona cînd publicul le impută deficienţei lor eşecurile în lupta cu cancerul" („Problémes économiques", 7 decembrie, 1977, p. 5. Cancerul la care se referă Samuelson este „stagflaţia").

În noile condiţii, „criza sistemului capitalist" devine o noţiune utilizată curent de economişti burghezi de prim rang. Iată ce spunea François Perroux la masa rotundă organizată de P.S.F. în 1974 : „...Mă voi referi la subiectul prezentat în mod magnific de oratorii precedenţi, **la ceea ce eu cred că va fi criza capitalismului** şi nu numai crize în capitalism..." („Le Nouvel Observateur", 1974, Numéro spécial). P.A. Samuelson adaugă un paragraf final „Economics"-ului său, intitulat în mod sugestiv „Criza capitalismului", iar la Congresul mondial al economiştilor din Mexic (august 1980), Samuelson a găsit o formă proprie „sintezelor" cu care ne-a obişnuit pentru a „împăca" pe Keynes cu Schumpeter ; în comunicarea sa, el afirmă că viziunea optimistă a lui Keynes s-a adeverit în primul sfert de secol postbelic, în timp ce viziunea pesimistă a lui Schumpeter este valabilă pentru sfîrşitul secolului nostru.

Dacă anterior speranţele privind depăşirea, atenuarea sau chiar preîntîmpinarea crizelor erau legate de teoria economică burgheză dominantă, de intervenţia statului, în prezent, în special în S.U.A., se produce o adevărată răsturnare – dereglările mecanismului economic sînt puse tocmai pe seama intervenţiei statului.

După criza din 1929/1933, în gîndirea marxistă conceptul de criză a sistemului capitalist a început să fie interpretat într-o viziune mecanicistă, care a dominat o perioadă de circa un sfert de secol şi are încă şi azi puternice ecouri. Interpretările respective, chiar dacă surprindeau unele elemente reale ale procesului (faptul că imperialismul a încetat de a mai fi atotcuprinzător, şomajul cronic, subutilizarea capacităţilor de producţie etc.), totuşi, în puncte esenţiale contraziceau concepţia materialist-dialectică asupra istoriei. Astfel, Stalin considera, în mod eronat, că economia burgheză, după al doilea război mondial, nu ar mai avea resurse nici măcar pentru o reproducţie simplă ; piaţa mondială, în concepţia sa, s-ar fi scindat în două pieţe antagoniste, iar teza lui Lenin despre posibilitatea dezvoltării rapide a forţelor de producţie în imperialism ar fi fost depăşită. Stalin scria : „Drept cel mai important rezultat economic al celui de-al doilea război mondial şi al urmărilor lui economice trebuie socotit destrămarea pieţei mondiale, unice, atotcuprinzătoare... De aici urmează însă că sfera de aplicare a forţelor principalelor ţări capitaliste – S.U.A., Franţa, Anglia – la resursele mondiale nu se va lărgi, ci se va restrînge, că pentru aceste ţări condiţiile pieţei mondiale de desfacere se vor înrăutăţi, iar utilizarea incompletă a capacităţii întreprinderilor în aceste ţări se va accentua. Tocmai în aceasta constă, propriu-zis, adîncirea crizei generale a sistemului capitalist mondial, în legătură cu destrămarea pieţei mondiale. Se poate afirma oare că cunoscuta teză a lui Lenin formulată de el în primăvara anului 1916, teză potrivit căreia, cu toată putrezirea capitalismului, «capitalismul în ansamblul său creşte incomparabil mai repede decît înainte», continuă să rămînă în vigoare ?" Stalin dă un răspuns negativ la această întrebare[1]). În aceeaşi lucrare, precizează punctul său de vedere asupra crizei generale : „Este evident că, după ce piaţa mondială s-a scindat şi sfera de aplicare a forţelor principalelor ţări capitaliste – S.U.A., Anglia, Franţa – la resursele mondiale a început să se restrîngă, caracterul ciclic al dezvoltării capitalismului – creştere şi restrîngere a producţiei – trebuie totuşi să se menţină. Dar creşterea producţiei în aceste ţări se va realiza pe o bază îngustată, deoarece volumul producţiei în aceste ţări se va restrînge"[2]).

La sfîrşitul deceniului şase această interpretare a crizei generale a capitalismului a fost supusă unor amendări parţiale; s-a continuat însă să se plătească tribut subaprecierii rezervelor de care dispunea capitalismul tocmai în domeniul economic, interpretării anumitor **tendinţe** sau dorinţe ca realităţi (ceea ce, de pildă,

FIŞE

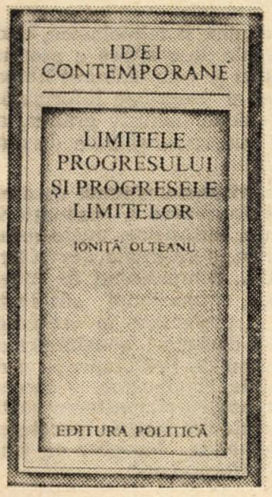

● *Elaborat în manieră eseistică, prin care autorul urmăreşte nu atît să trateze problemele exhaustiv cît să ofere cititorului noi perspective asupra unor procese şi fenomene actuale, să privească, într-o viziune nouă şi coerentă, idei, concepte şi fapte, volumul* „Limitele progresului şi progresele limitelor" – *apărut recent în prestigioasa colecţie „Idei contemporane", a* EDITURII POLITICE, *sub semnătura publicistului economist* Ioniţă Olteanu – *abordează o problematică acută pentru gîndirea contemporană : raportul creştere economică – dezvoltare social-umană. Căci, în concepţia autorului, dialectica „limitelor progresului" şi a „progresului limitelor" exprimă, prin limbajul metaforei, o preocupare fundamentală a comunităţii mondiale : cum va arăta – care trebuie să fie – configuraţia societăţii de mîine ? Care sînt căile de acţiune pentru a răspunde mai bine aspiraţiilor social-umane, pentru a crea o lume pusă în slujba fericirii omului ?*

Volumul, prin aria şi modalităţile de investigare, relevă opţiunea autorului pentru inovare, reflecţie şi dezbatere, pentru o confruntare constructivă de idei, într-un domeniu care a înregistrat în ultimii ani o îmbogăţire considerabilă a acestui gen de literatură. Concepţia integratoare căreia îi sînt subsumate investigaţiile de detaliu realizate în carte consideră dezvoltarea societăţii ca un proces complex, pe nedrept limitat de anumiţi gînditori la sfera economicului, ca un proces ale cărui componente sînt economicul, tehnologicul, socialul, ecologicul. Urmărind să confere construcţiei teoretice originalitate şi o argumentaţie faptică cît mai densă, cartea oferă numeroase idei inedite, noi deschideri şi noi piste de investigaţie ca şi o serie de scheme intuitive şi o anexă care cuprinde un bogat material documentar asupra unor domenii intim corelate cu procesul de dezvoltare : hrana, habitatul, educaţia etc.

Sistemul de preţuri

● *Béla Csikós-Nagy, comentează într-un articol publicat în numărul 2/1981 al periodicu-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

a condus la aprecierile cunoscute privind ajungerea și depășirea capitalismului în sfera economică în termene ce s-au dovedit nerealiste). Ca o reacție la poziția rigidă care absolutiza modelul crizei din 1929–1933 și a ciclului pe care ea l-a inaugurat, atunci cînd producția capitalistă s-a înscris în faza ascendentă de lungă durată, unii teoreticieni marxiști au început să se ferească de a mai vorbi de criza sistemului capitalist, ceea ce denotă, deși într-o formă paradoxală, că și aceștia interpretau respectivul concept tot în mod dogmatic.

Odată cu revigorarea crizelor din deceniul opt se constată o întreită mișcare : a) recidivarea unor poziții „stagnaționiste"; b) tendința de abandonare a conceptului, de data aceasta argumentul fiind că el nu mai poate explica setul de crize caracteristice ultimilor ani ; c) încercări de a da conceptului o interpretare care să țină cont de noile realități.

Astfel, Jean Lojkin scrie : „Se poate spune că această criză este «generală», din trei puncte de vedere, care formează specificitatea și noutatea sa. Ea este generală, înainte de toate, prin aceea că **atinge esența însăși a capitalismului,** și nu numai, ca în marile crize precedente, doar aspecte parțiale... Criza «esențială», criza capitalismului monopolist de stat – acesta este al doilea aspect – este, de asemenea, o criză globală și nu doar o criză economică. Este o criză politică, ideologică, morală și în acest sens ea pune în cauză ansamblul aparatelor hegemonice ale burgheziei monopoliste – ceea ce nu era cazul în timpul crizelor precedente decît în privința unor cercuri restrînse ale elitei intelectuale... De aceea nu poate fi izolată această criză generală a sistemului capitalist – și acesta este al treilea caracter specific al său – de dublul avînt al țărilor socialiste și al mișcării de eliberare națională" [3]).

Prezintă interes pozițiile unor teoreticieni italieni. Massimo Boffa, într-un articol intitulat **Criza actuală a capitalismului** scrie : „Nu numai legitimitatea întrebuințării unui concept atît de angajant pentru noi ca cel de «criză a capitalismului» este contestată în mai multe părți, dar chiar și existența fenomenelor critice structurale nerezolvabile într-un cadru pur conjunctural este desconsiderată de mulți, dezmințită de fiecare dată de o relansare ce se profilează la orizont...". În acest sens poate fi citat și Georgio Amendola care precizează : „Criza conjuncturii poate fi rezolvată în cadrul sistemului, criza generală reclamă o transformare a sistemului, crearea unei noi ordini mondiale"[4]). Gian Carlo Pajetta (Critica marxistă, mai 1979), sesizînd criza ordinii politice mondiale și instabilitatea sistemului internațional, consideră că acestea nu contrazic criza capitalismului, ci dimpotrivă, „această instabilitate se cuplează cu criza generală a capitalismului".

Recunoașterea sau negarea crizelor în capitalism, a posibilității crizei capitalismului în general, a format, de-a lungul unei perioade îndelungate, un criteriu suficient pentru a delimita gîndirea economică burgheză de cea marxistă ; acum noțiunea este utilizată de cele mai diferite școli, iar linia principală de demarcație devine alta : marxiștii leagă izvorul cel mai profund al crizei de contradicțiile adînci ale modului de producție capitalist, iar depășirea ei de depășirea – pe căi diferite – a capitalismului însuși și trecerea la socialism ; ideologii burghezi, dimpotrivă, în spatele unui eclectism filozofic, încearcă să absolve capitalismul de răspundere, pe care o trec pe seama naturii, a societății în general, a statului contemporan etc., iar perspectivele soluționării vizează păstrarea temeliilor organizării capitaliste a economiei și a societății, chiar dacă – în unele cazuri – cu anumite modificări de nume, iar în altele admițîndu-se și unele transformări parțiale de substanță. Oricît de mult s-ar diversifica pozițiile, curentele, tendințele, în **ultimă analiză** oricare din teorii este legată fie de păstrarea cadrului capitalist, fie de depășirea lui și organizarea socialistă a societății.

Dar această linie de demarcație fundamentală nu epuizează diversitatea din configurația reală a teoriilor coexistente în prezent ; nici în gîndirea burgheză și nici în cea marxistă nu avem de-a face cu o poziție unică, ci cu o largă diversitate, firească dealtfel, la care se adaugă apariția și consolidarea unui puternic curent de gîndire economică care reunește autori cu poziții diferite pe platforma comună a capitalismului și imperialismului, din unghiul specific al fostelor colonii, pronunțîndu-se – cu argumente și interpretări diferite – pentru crearea unei noi ordini economice internaționale.

Ținînd seama de configurația reală a gîndirii economice actuale, afirmația unor autori că linia de demarcație între o interpretare dogmatică și una creatoare a teoriei marxiste despre capitalism ar fi adoptarea sau respingerea conceptului de criză a sistemului capitalist nu rezistă. În realitate, această demarcație se referă la modul de interpretare a conceptului.

În Programul Partidului Comunist Român, în lucrările președintelui Nicolae Ceaușescu, este amplu prezentat conținutul crizei sistemului capitalist și particularitățile sale actuale. „Se poate spune că ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate continentele"[5]). „Se confirmă pe deplin aprecierea partidului nostru că ne aflăm într-o nouă fază a crizei generale a sistemului capitalist"[6]). Iar la Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că „criza lumii capitaliste a continuat să se adîncească" [7]).

T. POSTOLACHE

---

[1]) I.V. Stalin, **Probleme economice ale socialismului în U.R.S.S.**, București, E.S.P.L.P., 1955, ed. a II-a, p. 30–32

[2]) I.V. Stalin, **Op. cit.**, p. 56

[3]) Jean Lojkin, La voie française de passage au socialisme, în „La Pensée", decembrie 1977, p. 115–117

[4]) Rinascita, 10 noiembrie, 1978

[5]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** București, Ed. politică, 1975, p. 135

[6]) **Nicolae Ceaușescu, Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane,** București, Ed. politică, 1979, p. 33

[7]) **Nicolae Ceaușescu, Raport la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român,** București, Ed. politică, 1979, p. 110

---

lui „THE HUNGARIAN ECONOMY" (titlul articolului „Experiences with the functioning of the new price mechanism") care sînt cele mai importante tendințe ce s-au conturat, la nivelul economiei maghiare, în perioada ce a trecut de la aplicarea noului mecanism al prețurilor, la începutul anului 1980. Conceput să amplifice capacitatea de adaptare a economiei naționale la evoluția prețurilor pe piața mondială, noul sistem de prețuri a prevăzut metode de calcul care să ofere o bază realistă de evaluare a costurilor cu materiile prime și energia, la nivelul fiecărei unități productive; totodată, s-a urmărit eliminarea diferenței existente între cele două rate de schimb ale monedei naționale (forintului) – cea utilizată în tranzacții comerciale și cea aplicată în operațiuni de alt gen. Experiența ultimului an și jumătate, opinează B.C.M., dovedește că noul sistem de prețuri determină întreprinderile să acționeze creativ în direcția reducerii consumurilor materiale și energetice, a creșterii eficienței economice și a competitivității. Cît privește problemele de viitor, asigurarea unei rate mai înalte de creștere la nivel macroeconomic ar urma să se realizeze, susține autorul, nu atît prin sporirea volumului exportului cît mai cu seamă prin creșterea eficienței sale.

Învățămîntul tehnic în declin

● *Deși afectează în mod deosebit instituțiile de învățămînt superior mai puțin cunoscute, diminuarea sensibilă a interesului tinerelor generații pentru învățămîntul tehnic are un caracter general – susțin* Michel Clerget *și* Gilbert Nicolaon *în studiul „Les États – Unis manqueront-ils d'ingenieurs?" publicat în numărul din 19 august a.c. al revistei „PROBLEMES ÉCONOMIQUES". Acest fenomen se resimte deopotrivă la nivelul tinerilor care își formulează opțiunile pentru o anumită facultate cît și în ce privește recrutarea de cadre profesorale pentru învățămîntul superior. Efectele negative pentru economia americană ale unei atari stări de fapt apar și mai clar, opinează autorii, dacă funcției tradiționale a învățămîntului superior – de factor stimulativ al progresului economiei – i se adaugă constatarea că, în prezent, înregistrează un deficit de personal calificat tocmai acele domenii de vîrf ale tehnicii moderne cum sînt electronica și informatica. Corectarea acestei tendințe ce are drept cauză principală atracția mai mare pentru activitatea industrială clasică, uzinală – remunerată superior – ca și diminuarea sensibilă, în ultima perioadă, a capacității facultăților de o se dota cu aparatură modernă de cercetare, ar putea fi realizată, susțin M.C. și G.M., prin găsirea unor noi modalități de îngemănare a învățămîntului superior cu activitatea productivă.*

FIȘE

ECONOMIA ŞI CRIZA SISTEMULUI CAPITALIST

CONCEPUTĂ în lumina Programului Partidului Comunist Român, a operei secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, lucrarea **„Capitalismul. Economia şi criza sistemului"*)** se înscrie ca o apariţie editorială deosebit de oportună şi originală, de înaltă ţinută teoretico-ştiinţifică şi politico-ideologică. În paginile volumului, un colectiv de prestigioşi autori realizează o amplă şi profundă analiză a problemelor actuale ale economiei şi crizei sistemului capitalist. Orientaţi în permanenţă spre analiza fenomenelor contemporane, spre relevarea aspectelor specifice ale economiei capitaliste din ultimele decenii, autorii întregesc această laturâ a cercetării şi expunerii lor cu o investigaţie asupra genezei fenomenelor şi proceselor respective, recursul la istorie constituind o premisă importantă pentru aprofundarea prezentului, pentru detaşarea tendinţelor de viitor ale economiei mondiale.

Lucrarea, în ansamblul ei, ca şi fiecare studiu în parte, se remarcă printr-un pronunţat caracter metodologic. Tocmai în virtutea unui atare mod de abordare a problemelor ea se vădeşte a fi un instrument deosebit de valoros pentru aprofundarea înţelegerii situaţiei internaţionale contemporane în general, care, după cum se ştie, este deosebit de complexă şi contradictorie. În paginile cărţii îşi găsesc exprimarea numeroase idei care teoretizează realităţile capitalismului contemporan, se conturează un sistem închegat de noţiuni, teze şi judecăţi de valoare asupra sistemului relaţiilor de producţie burgheze — în strînsa lor legătură cu revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană şi cu suprastructura societăţii burgheze, îndeosebi cu latura sa politică. Totodată, în deplin acord cu optica metodologică prin care sînt tratate problemele, lucrarea oferă un arsenal îmbogăţit de metode şi instrumente de investigaţie a fenomenelor tot mai complexe ce caracterizează capitalismul contemporan.

Volumul evidenţiază faptul că autorii au fost preocupaţi să lărgească necontenit aria investigaţiei, să încorporeze, într-o structură logică, noi domenii şi probleme, să stabilească noi corelaţii, să releve alte contradicţii ale economiei capitaliste şi mondiale. De aceea, se poate susţine cu deplin temei că lucrarea contribuie cu importante elemente la aprofundarea tezelor conţinute în aceste documente, a ideilor de principiu expuse în opera secretarului general al partidului nostru.

Originalitatea şi, totodată, profunzimea analizei economice întreprinsă de autorii studiilor înmănunchiate în volum se conturează mai bine, după opinia noastră, prin raportarea la o serie de coordonate teoretice de mare rezonanţă. Vom ilustra această idee referindu-ne la cîteva exemple pe care le-am considerat semnificative pentru gîndirea economică marxistă contemporană, pentru caracterizarea economiei capitaliste contemporane, aşa cum sînt ele expuse în lucrare. Este vorba, în primul rînd, despre teoria crizelor structurale proprii modului de producţie capitalist, o atenţie aparte acordîndu-se cercetării cauzelor, a efectelor crizei declanşată odată cu sfîrşitul deceniului 7 şi începutul deceniului 8, proces ce constituie un rezultat al adîncirii contradicţiilor interne ale modului de producţie capitalist în contextul desfăşurării revoluţiei tehnico-ştiinţifice pe plan mondial. De altfel, întreaga problematică a capitalismului contemporan a fost evaluată şi reevaluată în cadrul lucrării, în funcţie de criza structurală actuală a societăţii capitaliste, care, pe plan economic, se manifestă, în principal, prin stagflaţia generalizată în ţările capitaliste dezvoltate.

Un alt element care se impune atenţiei este faptul că autorii aşează la baza lucrării, a structurii ei generale o concepţie originală cu privire la stadiile orînduirii capitaliste. Din optica promovată în volum, capitalismul monopolist de stat este apreciat drept al treilea stadiu al acestei orînduiri, acel stadiu al orînduirii burgheze caracterizat prin îngemănarea monopolurilor cu statul şi în care, datorită profundelor transformări revoluţionare survenite pe plan mondial, determinate de amplele lupte de eliberare socială şi naţională, alături de scopul maximizării profitului, capătă o importanţă crescîndă obiectivul conservării rînduielilor capitaliste.

Coordonatele teoretice fundamentale la care ne-am referit, deopotrivă cu altele vădind o consistenţă informaţională similară, nu sînt valorificate pe parcursul analizei, în mod autonom, izolat, ci în interdependenţă cu alţi factori. Astfel, abordarea sistemică a caracteristicilor esenţiale ale fazei descendente a capitalismului monopolist de stat, a elementelor definitorii ale crizei structurale declanşată la sfîrşitul deceniului al 7-lea, a permis autorilor formularea unei serii de idei şi concluzii deosebit de valoroase pentru caracterizarea economiei capitaliste contemporane, pentru aprofundarea tezei partidului nostru cu privire la intrarea capitalismului într-o nouă fază a crizei sale de sistem. În acest context, se impune a fi remarcat şi faptul că, în cadrul mecanismului monopolist de stat şi din perspectiva acestuia, în lucrare se realizează interesante analize ale raportului economic-politic. Sînt relevate detalii ale procesului prin care politicile economice ale statelor capitaliste (politica bugetară, politica monetară, planificarea, intervenţia statului în procesul de formare a preţurilor) utilizează variate instrumente cantitative şi calitative de influenţare a mecanismelor desfăşurării proceselor economice.

Într-un alt plan, studiile încorporate în lucrare sînt concentrate spre evidenţierea noii trepte de internaţionalizare a capitalului, cu toate implicaţiile ce decurg din acest fapt. Procesul respectiv, teza noii trepte de internaţionalizare a capitalului, sînt analizate în profunzime pe trei direcţii : dimensiunile cantitative noi şi trăsăturile calitative specifice ale monopolurilor internaţionale ; dezvoltarea proceselor integraţioniste în cadrul Pieţei comune, atît „în lărgime" cît şi „în adîncime" ; conturarea „trilateralismului" — un imperialism cu trei centre de forţă : S.U.A., C.E.E., Japonia — care joacă, de pe acum, un rol important în viaţa economică şi politică a ţărilor capitaliste dezvoltate.

De o atenţie justificată se bucură în lucrare tratarea problematicii cursei înarmărilor şi a militarizării economiilor naţionale, factori cu implicaţii fundamentale asupra mecanismelor interne ale reproducţiei capitaliste, ale inflaţiei, ale crizelor şi ciclurilor economice etc. Autorii demonstrează convingător că de cursa înarmărilor se leagă strîns eforturile pentru o nouă reîmpărţire a lumii în sfere de influenţă şi dominaţie, cărora forţele sociale progresiste li se opun cu tot mai mare putere, în scopul de a asigura promovarea în lume a unei politici noi, democratice, o pace durabilă pe planeta noastră.

În legătură cu această problemă deosebit de actuală şi complexă sînt investigate anumite legităţi specifice epocii contemporane, atît din perspectiva sistemului capitalist — care constituie epicentrul genezei şi manifestării lor — cît şi din cea a economiei mondiale în ansamblu. Comentînd mecanismele de antrenare a efectelor unor asemenea legităţi asupra economiilor ţărilor socialiste participante la circuitul economic mondial, autorii sugerează, totodată, şi o serie de căi şi metode de prevenire a efectelor negative, de lichidare a lor — dacă acestea s-au produs —, lucrarea dovedindu-şi astfel importante calităţi practice.

Ţinîndu-se seama de structurile lumii contemporane, de raportul de forţe înregistrat pe plan mondial, precum şi de efectele globale ale crizelor şi contradicţiilor generate de capitalism, în volum se argumentează convingător că, pentru prima dată la scară istorică, apare posibilitatea soluţionării fenomenelor de criză pe căi democratice, atît la nivelul economiilor naţionale, cît şi la nivel internaţional. De aceea, lucrarea se constituie şi ca o pledoarie convingătoare în favoarea noii ordini economice internaţionale, problemă vitală a contemporaneităţii, la a cărei clarificare teoretică şi soluţionare practică ţara noastră şi-a adus şi îşi aduce permanent o deosebit de valoroasă contribuţie. Nu putem încheia aceste consideraţii fără a remarca aparatul ştiinţific al lucrării, solida bază documentară, faptică, concretizată în anexa celor 80 de tabele, precum şi în ampla şi variata bibliografie selectivă folosită — cuprinzînd peste 700 de titluri dintre cele mai interesante şi recente. Aceste anexe conferă un plus de autoritate lucrării, susţinîndu-i valoarea ştiinţifică şi informativă.

prof. dr. Niţă DOBROTA

*) Academia „Ştefan Gheorghiu". **„Capitalismul. Economia şi criza sistemului"**, Bucureşti, Ed. politică, 1981, 630 pag. **Colectivul de autori şi de redacţie** : V. Axenciuc, L.C. Ionescu, R. Marinescu, N. Părăluţă, M. Popescu, T. Postolache, N.S. Stănescu, I. Şerbănescu, St. Trifănescu, I. Tudoran. **Colaboratori** : I. Nicolae Văleanu, V. Pilat, C. Tudoran, C. Bogdan, N. Moraru, Gh. Dolgu, P. Pînzaru, V. Duculescu, I. Rădulescu. (Coordonator : **Tudorel Postolache**).

Instituirea unui sistem global de preferinţe comerciale — obiectiv prioritar al cooperării economice dintre ţările în curs de dezvoltare

POTRIVIT HOTĂRÎRILOR adoptate de către Grupul celor 77, în special la reuniunile sale la nivel înalt de la Arusha (februarie 1979) şi Caracas (mai 1981), se află în curs de pregătire lansarea negocierilor vizînd crearea unui sistem global de preferinţe comerciale între ţările în curs de dezvoltare (S.G.P.C.). Spre deosebire de sistemele de preferinţe comerciale subregionale, regionale şi interregionale existente, care, luate separat, cuprind un număr limitat de ţări în curs de dezvoltare [1]), S.G.P.C. vizează să includă ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare. Sistemul global de preferinţe comerciale va consta din preferinţe tarifare şi netarifare, precum şi din măsuri directe de promovare a schimburilor economice reciproce, inclusiv prin contracte pe termen lung.

Obiectivul fundamental al S.G.P.C. îl constituie facilitarea schimburilor comerciale între ţările în curs de dezvoltare şi, implicit, favorizarea dezvoltării lor economice şi industriale. Schimburile comerciale dintre aceste ţări, deşi au marcat o anumită creştere în ultimii ani, se află cu mult sub posibilităţile existente, datorită, în special orientării excesive a comerţului lor spre ţările occidentale, în primul rînd spre fostele puteri coloniale. Potrivit datelor Secretariatului U.N.C.T.A.D, în 1979, ponderea comerţului dintre ţările în curs de dezvoltare în comerţul mondial a reprezentat numai 6,1%, iar exporturile acestor ţări spre celelalte ţări din acelaşi grup nu au atins decît 24,6% din totalul exporturilor lor.

Importanţa relativă a comerţului dintre ţările în curs de dezvoltare

Anii	Exporturile ţărilor în curs de dezvoltare spre celelalte ţări din acelaşi grup (în mld. dol.)	Procentajul comerţului dintre ţările în curs de dezvoltare în:	
		Comerţul mondial	Exporturile totale ale ţărilor în curs de dezvoltare
1955	5,8	6,2	24,4
1960	6,1	4,8	22,3
1965	7,6	4,1	21,0
1970	11,0	3,5	19,6
1975	51,9	5,9	24,6
1978	73,3	5,6	25,7
1979	99,2	6,1	24,6

Sursa : documentul TD/B/C.7/45 din 21 mai 1981, elaborat de Secretariatul UNCTAD

Fiind de natură să contribuie la sporirea comerţului dintre ţările în curs de dezvoltare şi, în consecinţă, la accelerarea progresului lor economic şi la diminuarea dependenţei lor comerciale de ţările dezvoltate, realizarea S.G.P.C. constituie un obiectiv prioritar al cooperării economice dintre ţările membre ale Grupului celor 77 şi un element important al instituirii noii ordini economice internaţionale.

Crearea S.G.P.C. presupune o derogare de la clauza naţiunii celei mai favorizate, derogare admisă de comunitatea internaţională. Dreptul ţărilor în curs de dezvoltare de a-şi consimţi în mod reciproc preferinţe comerciale este consfinţit în Declaraţia şi Programul de acţiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, precum şi în Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor, documente de importanţă majoră, adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. în 1974. De asemenea, potrivit „clauzei de abilitare", aprobată de sesiunile GATT în 1979, ţările în curs de dezvoltare sînt autorizate ca, făcînd abstracţie de clauza naţiunii celei mai favorizate, să-şi acorde reciproc preferinţe tarifare şi netarifare, în interesul intensificării comerţului dintre ele şi al grăbirii dezvoltării lor economice.

Preparativele pentru deschiderea negocierilor vizînd crearea S.G.P.C. se află într-un stadiu avansat. Pe baza directivelor convenite la reuniunile la nivel înalt ale Grupului celor 77 de la Arusha şi Caracas, reuniunea a doua a grupului de experţi guvernamentali ai ţărilor în curs de dezvoltare privind S.G.P.C. (Geneva, 27 iulie — 7 august 1981) a elaborat unele recomandări privind principiile, elementele şi regulile sistemului global de preferinţe comerciale şi a propus convocarea unei reuniuni de înalţi funcţionari ai ţărilor membre ale Grupului celor 77, în vederea lansării negocierilor privind S.G.P.C. la o dată cît mai apropiată posibil.

Recomandările grupului de experţi guvernamentali, privind S.G.P.C., inclusiv propunerile privind convocarea reuniunii înalţilor funcţionari, au fost supuse spre aprobare reuniunii ministeriale a Grupului celor 77 de la New York.

Principiile S.G.P.C.

REALIZAREA S.G.P.C. este o sarcină complexă, nu lipsită de dificultăţi. În cadrul negocierilor vizînd liberalizarea obstacolelor tarifare şi netarifare în comerţul dintre ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare trebuie avută în vedere preocuparea ţărilor în curs de dezvoltare membre ale diferitelor grupări economice de a evita erodarea, slăbirea acestor grupări, ca efect al S.G.P.C., precum şi necesitatea asigurării unei protecţii suficiente a producţiei naţionale a ţărilor în curs de dezvoltare şi a echilibrului balanţelor lor de plăţi. În aceste condiţii nu se are în vedere realizarea în cadrul S.G.P.C. a unei zone de comerţ liber între ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, ci numai diminuarea într-o anumită măsură a obstacolelor tarifare şi netarifare în comerţul dintre aceste ţări.

În timp ce preferinţele comerciale acordate ţărilor în curs de dezvoltare de către ţările dezvoltate sub forma Sistemului generalizat de preferinţe şi sub alte forme se bazează pe nereciprocitate, S.G.P.C. presupune consimţirea de concesii comportînd, de regulă, reciprocitatea avantajelor. Realizarea unei repartiţii echitabile a avantajelor, în condiţiile marii diversităţi a ţărilor în curs de dezvoltare sub raportul nivelului de dezvoltare economică, a structurii schimburilor şi regimului comercial, constituie o problemă complicată a negocierii S.G.P.C. Cerinţa asigurării unei repartizări echitabile a avantajelor trebuie avută în vedere la stabilirea produselor incluse în S.G.P.C., a metodelor de negociere, a condiţiilor de participare a ţărilor cele mai puţin avansate etc.

În sfîrşit, complexitatea S.G.P.C. decurge din faptul că acest sistem depăşeşte cadrul tradiţional al negocierilor tarifare, cuprinzînd şi sfera obstacolelor netarifare şi a măsurilor comerciale directe. Avînd în vedere complexitatea instituirii S.G.P.C., s-a convenit ca acest sistem să se realizeze treptat, adică să fie negociat etapă cu etapă şi să fie înfăptuit în faze succesive, urmînd să facă obiectul unor reexaminări periodice.

Ţinînd seama de condiţiile economice şi comerciale specifice ale ţărilor în curs de dezvoltare, grupul de experţi guvernamentali a recomandat ca S.G.P.C. să se bazeze pe următoarele trei principii fundamentale :

1) S.G.P.C. ar trebui să se fondeze pe principiul reciprocităţii avantajelor, astfel încît să asigure avantaje echitabile tuturor participanţilor, ţinînd seama de nivelurile lor respective de dezvoltare economică şi industrială, de structura

[1]) Piaţa comună a Americii Centrale, Comunitatea Caraibilor, Piaţa comună a Caraibilor, Asociaţia latino-americană de integrare, Grupul andin, Comunitatea economică a statelor Africii de Vest, Uniunea fluviului Mano, Uniunea vamală şi economică a Africii Centrale, Asociaţia Naţiunilor Asiei de Sud-Est, Acordul de la Bangkok, Piaţa comună arabă, Acordul tripartit (Egipt, India, Iugoslavia) şi Protocolul GATT privind negocierile comerciale dintre ţări în curs de dezvoltare

comerțului lor exterior și de politicile și sistemele lor comerciale.

2) S.G.P.C. nu ar trebui să înlocuiască, ci să completeze și să întărească grupările economice subregionale, regionale și interregionale, actuale și viitoare ale țărilor în curs de dezvoltare și ar fi necesar să țină seama de preocupările și angajamentele acestor grupări economice.

3) Poziția dezavantajată a țărilor cele mai puțin avansate ar trebui să fie recunoscută în mod clar și ar trebui să se convină măsuri preferențiale concrete în favoarea lor.

Elementele și regulile S.G.P.C.

GRUPUL de experți guvernamentali a recomandat ca, în prima etapă, S.G.P.C. să se refere la un număr limitat de elemente, cum ar fi : a) Obiective indicative, neobligatorii, fixate la nivel național, privind sporirea comerțului între țările în curs de dezvoltare în cursul unei perioade date ; b) Preferințe tarifare ; c) Diminuarea obstacolelor netarifare, în special a celor principale, și a obstacolelor paratarifare ; d) Măsuri directe pentru promovarea comerțului, inclusiv contracte pe termen lung ; e) Negocieri sectoriale privind reducerea obstacolelor tarifare și netarifare și adoptarea de măsuri directe pentru promovarea comerțului ; f) Reguli de origine a mărfurilor, de natură să asigure aplicarea S.G.P.C. numai la produsele provenind din țările participante ; g) Clauze de salvgardare permițînd restabilirea obstacolelor tarifare și netarifare, în cazul perturbării piețelor țărilor participante, ca urmare a importurilor preferențiale.

În același timp, grupul de experți guvernamentali recomandă unele reguli privind negocierea și aplicarea rezultatelor S.G.P.C. Astfel, s-a convenit ca participarea la sistemul global de preferințe comerciale să fie rezervată țărilor membre ale Grupului celor 77. De asemenea, la acest sistem pot participa, ca entități, grupările interguvernamentale subregionale, regionale și interregionale de cooperare economică, formate din țări în curs de dezvoltare, membre ale Grupului celor 77, dacă grupările respective doresc acest lucru.

S-a stabilit că printre produsele vizate de S.G.P.C. ar trebui să figureze atît produsele manufacturate cît și produsele de bază și produsele agricole, brute și prelucrate, spre a permite unui număr cît mai mare de țări în curs de dezvoltare să beneficieze de acest sistem.

În ceea ce privește tehnicile de negocieri tarifare, netarifare etc., s-a preconizat ca participanții la negocieri să examineze diferite metode, inclusiv metoda reducerii liniare a taxelor vamale (diminuarea automată pentru ansamblul produselor vizate cu un procent stabilit), metoda produs cu produs, metoda sectorială sau o combinare a acestor metode. În acest stadiu, s-au exprimat opinii diferite privind alegerea metodelor de negociere. În domeniul tarifar, unii reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare s-au pronunțat în favoarea metodei reducerii liniare a taxelor vamale, subliniind că această metodă este simplă și de natură să conducă la obținerea de rezultate rapide și substanțiale. S-a relevat că metoda reducerii liniare ar putea fi ajustată în mod corespunzător, spre a se ține seama de deosebirile între țările în curs de dezvoltare în ce privește nivelul de dezvoltare economică și structura tarifară.

Reprezentanții altor țări în curs de dezvoltare și-au exprimat preferința pentru metoda negocierilor tarifare produs cu produs. S-a reliefat însă faptul că această metodă comportă importante inconveniente, în special în condițiile unor negocieri tarifare cu un număr mare de participanți, fiind complicată, costisitoare, cerînd un timp îndelungat (circa cinci ani în cazul S.G.P.C.) și conducînd la rezultate mai limitate decît metoda reducerii liniare. În schimb, s-a apreciat că metoda produs cu produs este utilă în cazul negocierilor privind obstacolele netarifare. Delegații unui număr de țări în curs de dezvoltare au subliniat interesul abordării sectoriale, care presupune negocieri asupra tuturor aspectelor comerțului în anumite sectoare alese.

Metodele de negociere urmează a fi precizate în funcție de obiectivele concrete pe care și le vor fixa participanții în cadrul S.G.P.C. și în ce privește amploarea concesiilor, produsele vizate etc. S-a căzut de acord ca țările în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate să nu fie obligate să facă concesii pe bază de reciprocitate. Aceasta nu înseamnă că aceste țări nu vor putea face concesii, compatibile cu nevoile dezvoltării lor.

S-a recomandat ca, la începutul negocierilor, participanții să prezinte informații privind domeniile în care ar aprecia că pot să acorde preferințe și natura acestor preferințe. Participanții care doresc, ar putea indica, de asemenea, sectoarele de export care îi interesează.

Rezultatele negocierilor ar urma să fie încorporate într-un instrument juridic. În acest mod, S.G.P.C. va avea un caracter contractual, spre deosebire de sistemul generalizat de preferințe, care este de natură autonomă, unilaterală. Rezultatele S.G.P.C. ar putea fi extinse și la țările neparticipante, membre ale Grupului celor 77, potrivit regulilor și procedurilor care vor fi decise de comun acord. Aceste reguli și proceduri se vor baza, desigur, pe principiile fundamentale ale S.G.P.C. Detaliile suplimentare privind obiectul și regulile negocierilor în cadrul S.G.P.C. vor fi examinate și convenite ulterior, inclusiv în faza negocierilor propriu-zise.

Probleme organizatorice și instituționale ale negocierilor

ASPECTELE organizatorice și instituționale ale negocierii S.G.P.C. (data începerii negocierilor și durata lor, locul de desfășurare, organele de negociere etc.) nu au fost încă precizate. S-a subliniat necesitatea ca negocierile privind S.G.P.C. să se deschidă la o dată cît mai apropiată posibil și s-a avansat propunerea ca aceste negocieri să aibă loc la Geneva, unde majoritatea țărilor membre ale Grupului celor 77 au misiuni permanente și unde se află secretariatele UNCTAD și GATT, care pot să asigure o asistență tehnică activă pentru desfășurarea cu succes a negocierilor. S-a sugerat ca negocierile efective privind S.G.P.C. să se desfășoare în cadrul unui comitet de negociere, format din reprezentanții tuturor participanților la negocieri (țări membre ale Grupului celor 77 și grupări economice ale acestor țări). Acest comitet ar putea să-și creeze organe specializate pentru diferitele domenii ale negocierilor privind S.G.P.C.

ROMÂNIA, țară socialistă în curs de dezvoltare, promovează o politică consecventă de extindere a relațiilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare. Ponderea acestor țări în comerțul exterior al României a sporit de la 18 la sută în 1975 la peste 25 la sută în 1980. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., președintele republicii, arăta : **„Doresc să menționez că noi ne simțim strîns legați și solidari cu țările în curs de dezvoltare. Vom continua să întărim această solidaritate și colaborare, considerînd că extinderea conlucrării între țările în curs de dezvoltare le va ajuta să obțină progrese pe calea propășirii lor economico-sociale"**[2].

În acest cadru, România își aduce contribuția și la eforturile vizînd dezvoltarea pe o bază preferențială a schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare. În 1978, țara noastră a aderat la Protocolul GATT privind negocierile comerciale dintre țări în curs de dezvoltare, care prevede acordarea reciprocă a unor concesii vamale preferențiale între țările participante. La acest Protocol participă 16 țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia, America Latină și Europa, iar două țări în curs de dezvoltare (Paraguay și Filipine) sînt în curs de a-l ratifica ; Argentina poartă în prezent tratative în vederea aderării sale la Protocol.

În același timp, România participă activ la lucrările de pregătire a negocierilor vizînd instituirea S.G.P.C., acționînd pentru finalizarea în cel mai scurt timp a acestor lucrări și lansarea cît mai curînd posibil a negocierilor propriu-zise. Reprezentanții țării noastre s-au pronunțat în favoarea adoptării unor modalități echitabile și eficace de negociere a S.G.P.C., în vederea obținerii de rezultate cît mai substanțiale în domeniul facilitării schimburilor dintre țările în curs de dezvoltare, al întăririi cooperării economice dintre ele.

Instituirea unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare va fi de natură să favorizeze dezvoltarea în continuare a relațiilor economice ale României cu celelalte țări în curs de dezvoltare, relații care se afirmă tot mai puternic ca un model de colaborare fertilă, reciproc avantajoasă între națiuni egale și suverane.

Victor ALDEA

[2] **Nicolae Ceaușescu**, Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. politică, 1979, p. 193

Perspective incerte pe piața zincului

SUB influența unor semne de revenire în economia țărilor occidentale, prețul la zinc a început să marcheze o tendință de creștere pe piața internațională. De la 280 lire sterline în iunie anul trecut prețul per tonă a ajuns, în acest an, la peste 400 lire sterline.

Caracteristic de altfel și pentru alte metale este reducerea stocurilor, în cazul zincului acestea fiind suficiente în prezent pentru a acoperi consumul pe o perioadă de șase săptămîni, în timp ce în urmă cu cîțiva ani această perioadă era de trei luni.

Cu toate acestea, prețurile sînt încă sub media anilor 1973—74 și 1976, ceea ce indică și o activitate de producție corespunzător mai redusă față de anii considerați. Consumul de zinc al țărilor occidentale în 1980 a scăzut cu 5% față de 1979, fiind puține indicii privind o revenire substanțială pentru anul în curs. Grupul internațional de studiu pentru plumb și zinc apreciază că cererea de zinc va fi mult influențată de ceea ce se va întîmpla cu consumul de tablă zincată în industria oțelului și a construcțiilor. Și în industria de automobile se urmărește înlocuirea tablei zincate cu alte materiale de acoperire ca aluminiu sau materiale plastice.

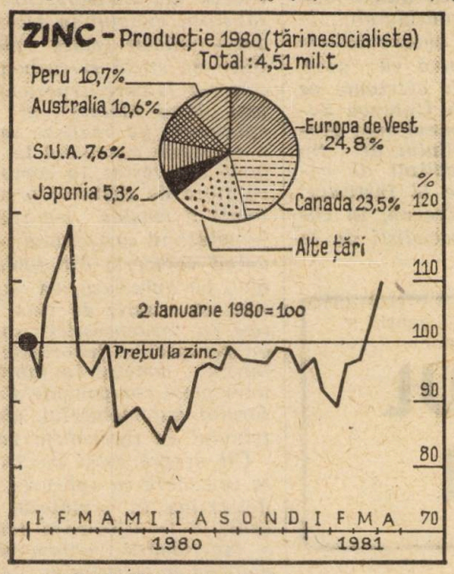

Sursa : după „The Economist"

Anglia: revenire lentă după criză

DUPĂ aproape trei ani de recesiune, economia britanică va intra, începînd cu anul viitor, într-o perioadă de revenire apreciată de studiile O.C.D.E. drept „modestă". Pentru anul în curs O.C.D.E. apreciază că Anglia va continua să fie confruntată cu creșterea în continuare a ratei șomajului și a deficitului balanței de plăți. Problema principală pe care încearcă să o rezolve în prezent economiștii britanici se referă, astfel, la necesitatea reducerii inflației și stimularea suficientă a economiei în măsură să ducă la ameliorarea situației investițiilor și a angajării forței de muncă. Deși în general comună tuturor țărilor dezvoltate, această problemă se pune cu mai mare acuitate în Anglia dată fiind reducerea substanțială a competitivității piețele externe în ultimii doi ani, precum și datorită reducerii productivității în industrie. O.C.D.E. apreciază că Anglia va apela la măsuri de reducere în continuare a salariilor pentru a-și atinge obiectivele propuse.

Programe de dezvoltare

Etiopia: preocupări pentru exploatarea resurselor miniere

ECONOMIA ETIOPIEI se remarcă, în primul rînd, prin potențialul său agricol, mai puțin prin cel minier, sectorul industriei extractive beneficiind de o atenție scăzută pînă acum cîțiva ani.

De curînd proiectele de intensificare a acțiunilor de prospectare și evaluare a potențialului minier au localizat o serie de importante zăcăminte metalice, în principal aur, platină și cupru. Se cunosc deja zăcăminte de aur amplasate în trei zone ale țării : Adola în sud, Asmora în nord și Welega în vest. Deocamdată se exploatează doar zăcămîntul aluvionar din Adola într-un ritm de producție de numai 250 kg pe an. În provincia Welega, unde în prezent se lucrează la evaluarea unor zăcăminte de aur recent descoperite, se mai află zăcăminte de platină din exploatarea cărora se obțin circa 5 kg concentrate pe an. Pe lîngă zăcăminte relativ importante de cupru situate la Debarwa, Etiopia mai posedă zăcăminte de sare, marnură și alte materiale de construcții ; de o importanță deosebită sînt zăcămintele de potasă, considerate a fi printre cele mai mari din lume. Situate în depresiunea Dalal din regiunea Danakil, la Marea Roșie, rezervele de potasă sînt estimate la mai multe milioane tone.

Pentru perioada 1980—1990, proiectele și programele de investiții se referă la : construirea unei mine de potasă de 1,5 mil. t/an la Dallol ; extinderea capacității de extracție a platinei de la Yubdo ; deschiderea unor noi mine de cupru ; prospecțiuni pentru valorificarea zăcămintelor de țiței, gaze naturale, lignit, minereu de fier, nichel, marmură ; efectuarea de prospecțiuni geofizice în zonele Tendaho și Dallol. Mineralele extrase vor contribui la majorarea exporturilor și la aprovizionarea viitoarelor obiective industriale prevăzute a se realiza și anume : o uzină pentru sodă calcinată la Rift Valley, un complex pentru 10 mii t sodă caustică și 9 mii t clor pe an ; o fabrică de 400 mii t/an îngrășăminte ; o minitopitorie și un laminor cu capacitate de 4 750 t laminate pe an ; o topitorie de cupru blister cu capacitate de 200 mii t/an ; două fabrici de ciment însumînd o capacitate de 900 mii t/an și altele.

Prospecțiunile și exploatările miniere reprezintă un domeniu în care specialiștii români și etiopieni pot colabora pentru depistarea unor noi posibilități de dezvoltare a schimburilor și a cooperării economice reciproc avantajoase dintre cele două țări.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 21—25.IX.1981 a fost marcată de o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.**, pe piețele valutare.

După ce în prima parte a intervalului, moneda americană și-a continuat mișcarea descendentă din săptămînile precedente, începînd cu 22.IX.'81 asistăm la o schimbare de tendință în evoluția cursului dolarului față de restul valutelor occidentale. Această nouă mișcare de redresare a dolarului a fost pusă de către cercurile de afaceri interesate, atît pe seama unei reacții tehnice (vînzările excesive din zilele anterioare dînd naștere la cumpărări corespunzătoare fie pentru realizarea cîștigurilor, fie pentru stoparea pierderilor), cît și a unor măsuri luate de autoritățile monetare federale în limite sub cele așteptate (suprataxa asupra reescontării oficiale a fost redusă doar cu 1% — de la 4 la 3% p.a.), iar realinierea din cadrul sistemului valutar vest-european care se vehicula la un moment dat (în special pe linia revalorizării mărcii vest-germane și a devalorizării francului francez) nu a mai avut loc, astfel că tensiunile create anterior s-au atenuat treptat, poziția monedei americane refăcîndu-se față de restul valutelor occidentale la închiderea din 25.IX.1981.

Lira sterlină a înregistrat în perioada analizată deprecierea cea mai accentuată față de dolar (peste 2%), situîndu-se pe 25.IX la 1,79 dolari/1 liră, față de 1,8275 dolari/1 liră cu o săptămînă în urmă ; factorii sociali (șomajul la cote record, perspectiva unor noi conflicte de muncă) și economici (nivele de creștere a producției industriale la cote aproape de zero, reducerea încasărilor din „invizibile") continuă să influențeze negativ perspectiva monedei britanice.

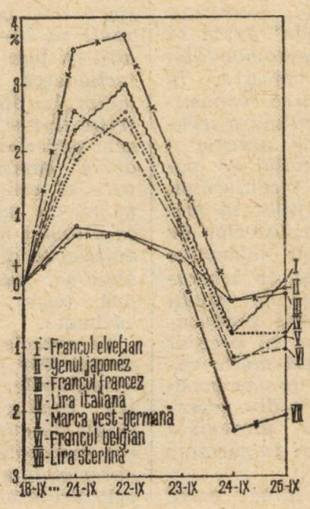

Francul belgian, marca vest-germană și lira italiană s-au depreciat în relația cu dolarul cu circa 1%, fiind tranzacționate la închiderea intervalului la 37,90 franci belgieni pentru 1 dolar (37,50 franci/1 dolar pe 18.IX.1981), 2,31 mărci/1 dolar (2,29 mărci/1 dolar pe 18.IX.1981) și respectiv 1 170 lire/1 dolar (1 161 lire/1 dolar pe 18.IX.1981).

Francul francez, ajutat de creșterea dobînzilor la toate perioadele (dobînda „jour au jour" depășind chiar nivelul de 50%), precum și de interzicerea cumpărării de valute la termen de către importatorii francezi, se situa pe 25.IX.1981 la 5,5150 franci/1 dolar, cu numai 0,2% sub închiderea de referință din 18.IX.1981 de 5,5050 franci/1 dolar.

Yenul japonez, cu o cotație de 227,75 yeni/1 dolar și **francul elvețian** cu una de 1,97 franci/1 dolar, înregistrau nivele foarte apropiate de cele ale închiderii săptămînii precedente.

Dobînzile, la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat scăderi la eurodolari (17,75% pe 25.IX., față de 17,8125% pe 18.IX.) și creșteri la euromarca vest-germană (12,3125% comparativ cu 12,0625% respectiv) și eurofrancul elvețian (12% față de 10,875%).

Prețul **aurului** la Londra a oscilat între 445 și 462 dolari/uncia, al doilea fixing din 25.IX.1981 de 450,50 dolari/uncia fiind cu 3,50 dolari peste cel corespunzător din 18.IX.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18.IX. a.c.

Documentar

AUTOMOBILUL VIITORULUI

DACĂ SPORIREA REPETATĂ, în cursul deceniului al optulea, a prețurilor la produsele petroliere, corelată cu recesiunea economică de durată din țările capitaliste a afectat considerabil industria de autovehicule, nu este mai puțin adevărat că ea a dat și un impuls favorabil remodelării sectorului transporturilor de mărfuri și călători, a structurii producției de mijloace de transport. Ea a accelerat revizuirea sistemului transporturilor, a concepției mijloacelor de transport, axate pe utilizarea, deseori nerațională, fără spirit de economie a unor carburanți ieftini, a unor surse de energie considerate drept abundente.

În această ambianță industria de automobile trece actualmente printr-o fază, apreciată drept o „revoluționarizare" a tehnologiilor sale, a parametrilor tehnici și funcționali ai producției sale. Acest proces a marcat unele începuturi timide și lente încă în deceniul al șaptelea, mai ales pe baza preluării și adaptării unor invenții efectuate în alte domenii (de exemplu în industria aerospațială); accelerarea lui a devenit o condiție de supraviețuire chiar și pentru cele mai mari firme producătoare din lume, în special cele din S.U.A., care — după cum se releva nu demult într-un raport al Comisiei americane pentru comerțul internațional — au rămas în urma evoluției exigențelor publicului, ale „consumatorilor" de automobile: preferințele acestora se îndreptau tot mai mult către modele mai modeste, mai economicoase și fiabile, avînd un „design" și o calitate de execuție superioare.

Cu prețul unor investiții de amploare (evaluate la 80 miliarde dolari numai pentru realizarea trecerii automobilelor americane la sistemul de tracțiune în față), companiile americane speră să redevină în următorii ani competitive pe piața mondială și să recîștige o parte din pozițiile pierdute în favoarea firmelor japoneze sau vest-europene. Evident, nici acestea din urmă nu bat pasul pe loc. Pe de altă parte, uriașele investiții necesitate de reconversiunea industriei occidentale de automobile, dar și considerente legate de economicitate (crearea unor „bănci" comune de piese și subansamble, folosirea reciprocă a unor modele de bază, mărirea seriilor de fabricație ș.a.) au determinat încheierea în ultimii ani a unei serii de acorduri de colaborare și asociere în domeniul producției și comercializării automobilelor, al cercetării etc. nu numai între firme din diferite țări vest-europene, ci și între acestea și firme japoneze sau americane.

O PROBLEMĂ DE INTERES NEMIJLOCIT și mult controversată în prezent este: cum va arăta și prin ce noutăți se va caracteriza automobilul viitorului, respectiv cel ale cărui diferite prototipuri se află actualmente doar pe planșetele proiectanților sau cel mult sub forma unui model pentru experimentare, dar care ar urma să fie lansat în serie pe piață începînd din 1990?

O imagine a automobilului viitorului, trasată de specialiști vest-germani, include, concis, următoarele elemente: el va dispune de radiotelefon cu comunicare automată și va fi dotat cu memorie electronică, programe cibernetice, carburatoare de tip nou, instalații mai bune de încălzire ș.a.; se va asigura o ardere mai intensă a carburantului, o securitate sporită în circulație, datorită sistemelor de frînare antiblocaj și a diferitelor avertizoare, datorită anvelopelor antiderapante de concepție avansată; calculatorul instalat la bord va oferi, pe trasee mai lungi, posibilitatea de a beneficia de sistemul de ghidaj cu benzi inductoare, dispus în stratul carosabil; se vor putea folosi, alternativ, diferiți combustibili.

Într-un grupaj pe această temă, elaborat pe baza tendințelor și concluziilor manifestate la cel de-al 67-lea Salon internațional al automobilului și motocicletei (Versailles, octombrie 1980), cotidianul francez „Le Monde" opina că perfecționările automobilului anului 1990 se vor axa, în principal, pe sporirea economicității sale în funcțiune, a securității în circulație, precum și pe reducerea gradului de poluare a mediului înconjurător. Opțiunile specialiștilor în privința căilor și mijloacelor de atingere a acestor obiective sînt însă împărțite, în laboratoarele și birourile de studii ale diferitelor firme producătoare lucrîndu-se în prezent concomitent la mai multe variante de soluții de perspectivă vizînd fiecare din aspectele amintite. Să prezentăm succint cele mai importante dintre ele.

Poate cea mai largă gamă de soluții — independente sau combinate — este oferită în domeniul purtătorilor de energie pe care i-ar putea utiliza în viitor automobilele, al motoarelor și sistemelor de tracțiune cu care vor fi dotate. În această privință, firma „General Motors" a anunțat că va produce în anul 1984 o sută de mii de automobile electrice; specialiștii săi prevăd că în perioada 1985—2000 cererea pentru asemenea automobile se va extinde considerabil, la fel ca și pentru autovehiculele dotate cu turbină cu gaze. Dintre cercetările efectuate pe aceeași linie în Uniunea Sovietică poate fi menționat prototipul automobilului de tip „Erevan-001", realizat de cadre didactice de la Institutul politehnic din Erevan, în colaborare cu specialiști de la uzina de automobile din același oraș. El este dotat cu o instalație energetică mixtă (motor cu combustie internă și acumulatoare); în timpul funcționării motorului cu combustie internă (mai economicos și mai puțin poluant decît la mașinile obișnuite) energia sa mecanică se transformă în energie electrică, care fie că alimentează motoarele electrice de tracțiune, fie că servește la reîncărcarea acumulatoarelor.

Unii specialiști prezic un viitor promițător automobilelor echipate cu turbocompresoare, care permit recuperarea parțială a energiei pierdute odată cu evacuarea gazelor de eșapament, respectiv mărirea puterii de tracțiune a mașinii (la același consum de carburant) cu 20—100%, în timp ce alții își pun speranțele în perfecționarea și generalizarea motorului diesel ș.a.m.d. În diferite țări se efectuează în prezent experiențe privind extinderea gamei combustibililor, care să poată fi utilizate de motoarele cu ardere internă, ca alcoolul metilic, hidrogenul, amestecul cărbune-petrol, cărbune-aer sau chiar cărbune-apă (este vorba de praf de cărbune).

Se apreciază că, la nivelul anului 1990, perfecționările sau substituirile menționate ar putea conduce la economii serioase de energie în funcționarea automobilelor, la ridicarea apreciabilă a randamentului de utilizare a energiei primare de diferitele tipuri de motoare. Același scop este urmărit și de cercetările menite să determine reducerea forțelor interne de frecare, îmbunătățirea aerodinamismului mașinilor, utilizarea de noi materiale în vederea reducerii greutății proprii a autovehiculului, folosirea diferitelor dispozitive electronice ș.a.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE utilizarea materialelor care pot substitui metalul în fabricarea automobilelor (mase plastice, fibre de sticlă și carbon ș.a.), este revelatoare experiența firmei „Ford Motors", ai cărei specialiști au realizat în 1979 o caroserie executată în întregime din rășini, în combinație cu fibre de carbon; greutatea totală a mașinii s-a redus la jumătate în comparație cu cele avînd caroseria din tablă de oțel. Se apreciază, de asemenea, că o serie de mase plastice cu caracteristici speciale au perspective favorabile de a înlocui metalul în fabricarea unor piese componente ale motorului automobilului, ale sistemului de transmisie ș.a.

Cît despre rolul electronicii, se consideră că aplicarea ei va determina în următorul deceniu o transformare radicală a funcționării automobilului, datorită numeroaselor valențe ale microprocesoarelor. În esență, ea se orientează în două direcții principale: asigurarea informării vizuale a conducătorului autovehiculului, pentru ca acesta să poată alege cel mai economic regim de conducere a mașinii și automatizarea funcționării comenzilor sale. Este vorba aici de introducerea treptată a unor dispozitive electronice, care vor constitui în perspectivă un tablou de bord electronizat, care să indice permanent consumul de benzină și ulei, temperatura ș.a., precum și sisteme de reglare automată — în funcție de modificarea condițiilor din afara mașinii — a luminilor, a ambreiajului, a frînelor, a injecției amestecului carburant, a ștergătoarelor de parbriz etc.

Evident, toate aceste inovații vor determina o creștere a costului automobilelor care vor fi dotate cu ele, dar se consideră că diferența de preț respectivă va fi în întregime compensată atît prin reducerea consumului de carburant, cît și prin sporirea confortului și a securității în circulație. Evoluția va fi însă treptată, pas cu pas, încît — pe baza acumulării innoirilor care-și vor verifica eficacitatea în practică — abia din a doua jumătate a actualului deceniu se va putea vorbi, opinează specialiștii, de un automobil realmente nou, destinat unor cercuri largi de beneficiari.

N. POPOV

R. D. Germană

DIRECȚII ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE ÎN ANII '80

TARĂ INDUSTRIALĂ DEZVOLTATĂ, numărîndu-se între primele zece țări ale lumii din acest punct de vedere, R.D. Germană va cunoaște o creștere a venitului național cu 28—30% pe ansamblul perioadei 1981—1985. În baza strategiei pentru anii '80, adoptată la cel de-al X-lea Congres al P.S.U.G., principala ramură a economiei naționale, industria, va înregistra la producția marfă un ritm mediu anual de creștere de 5,1—5,3%, care urmează să fie obținut în exclusivitate pe calea ridicării productivității muncii. Cu alte cuvinte, numărul populației ocupate în industrie se prevede să rămînă staționar.

Între factorii care permit o asemenea reproducție lărgită de tip intensiv se menționează nivelul general ridicat de instruire al populației și dezvoltarea învățămîntului politehnic, preocuparea susținută pentru organizarea științifică a producției și a muncii, dar în primul rînd progresul tehnic, aplicarea mai rapidă în producție, la scara întregii economii naționale, a cuceririlor revoluției științifice și tehnice.

Principalele direcții concrete ale progresului tehnic în economia R.D. Germane sînt în actualul cincinal dezvoltarea microelectronicii, „angajarea" pe scară largă a roboților industriali (40—45 000 în actualul cincinal) și extinderea utilizării tehnicii electronice de calcul.

Rezultatele ce se așteaptă a fi obținute pe această bază sînt multiple. Ele se referă la posibilitatea reducerii consumului de muncă vie prin lărgirea condițiilor pentru deservirea mai multor mașini, automatizarea unor procese și operațiuni etc., ceea ce va permite economisirea fondului de timp anual a 300 000 muncitori în actualul cincinal față de 180 000 în perioada 1976—1980. Dar ele se referă și la ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, a siguranței și duratei lor de funcționare, la reducerea consumului de materii prime și energie, nu numai în producție ci și în utilizare, cu alte cuvinte, la o eficiență mai ridicată atît pentru producător, cît și pentru beneficiar, indiferent că este vorba de mașini și instalații sau de bunuri de consum de folosință îndelungată.

Se apreciază, de pildă, că posibilitățile de utilizare a roboților industriali sînt considerabile atît în procesele de producție principale, cît și în cele de deservire a producției, dacă se ține seama că în prezent ponderea muncitorilor executînd operațiuni manuale reprezintă încă 40%, în fazele de montaj ea ajungînd la 70%, iar în procese de deservire ca transportul uzinal și activitatea de reparații la 60%. Importanța introducerii roboților depășește cadrul strict economic — subliniază revista **Einheit** (nr. 8/1981, p. 837) după care reproducem aceste cifre — avînd efecte pozitive și pe plan social, sub aspectul reducerii ponderii muncii fizice grele sau desfășurate în condiții nocive pentru sănătate (de la circa 17% din totalul muncitorilor în prezent la sub 10% în 1985).

Expresie a creșterii productivității muncii, consumul de muncă în ore efectiv lucrate, inclusiv ore suplimentare, pentru obținerea a 1 000 mărci producție industrială marfă (în prețuri constante) a scăzut de la 33 în 1965 la 14 în 1980, urmînd să ajungă la 12 ore în 1985 (vezi graficul). Economisirea forței de muncă în cadrul combinatelor creează acestora posibilitatea introducerii de noi utilaje și instalații fără angajarea de muncitori suplimentari (ceea ce este de mare însemnătate, avînd în vedere și reducerea disponibilităților noi de forță de muncă datorită evoluției demografice specifice din R.D.G. din perioada postbelică), precum și mai buna utilizare a fondului de timp al principalelor mașini și utilaje : timpul zilnic efectiv de utilizare a acestora a sporit de la 12,5 ore pe zi în 1970 la 15 ore în 1980, cu sarcina de a ajunge la 16—17 ore în 1985 (**Die Wirtschaft** nr. 9/1981, p. 4). Ca urmare a acestei tendințe, dar și a urmăririi unui grad cît mai avansat de prelucrare a materiilor prime, pentru a obține din fiecare kilogram, prin muncă înalt calificată, un produs cu o valoare și o valoare de întrebuințare cît mai ridicate, venitul național creat la 1 000 de mărci fonduri fixe trebuie să sporească de la 350 mărci în 1980 la 368 mărci la sfîrșitul actualului cincinal. Nu întîmplător una din devizele principale ale întrecerii socialiste din economia R.D.G. se intitulează „mai puțini produc mai mult".

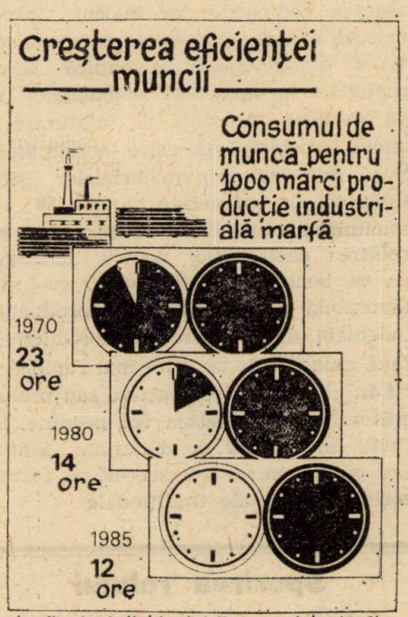

după «Sozialistische Finanzwirtschaft»

Caracterul intensiv al reproducției lărgite decurge însă nu numai din rolul primordial al economisirii muncii vii, ci și din realizarea creșterii economice fără un consum suplimentar sau cu un consum doar puțin majorat de materii prime și energie, ținînd seama de perspectiva sporirii în continuare a costului acestora atît pe piața internațională cît și în producția internă. Această creștere de prețuri a făcut să devină rentabile o serie de cheltuieli pentru economisirea materiilor prime și energiei care în trecut n-ar fi fost efectuate, după cum este adevărat că a devenit rentabilă și exploatarea unor resurse interne cu un conținut util mai sărac.

Considerată o condiție fundamentală a reproducției lărgite de tip intensiv, reducerea consumului specific al combustibililor și materiilor prime de importanță deosebită este prevăzută a se desfășura într-un ritm mediu mai rapid, de 5—5,5% pe an, față de 3,9% media anuală a cincinalului trecut. În cazul consumului specific de energie primară, reducerea se va accelera de la 2,3% în medie pe an în perioada 1976—1980 la 4—5% în actualul cincinal, iar în cel al consumului specific de laminate în industria de prelucrare a metalului — de la 5,6% la 6,3—6,5%. O atenție specială este acordată în acest context utilizării tuturor componentelor materiilor prime, inclusiv materialelor secundare obținute din procesul de producție, ca și deșeurilor rezultate din producție și consum. Volumul materialelor secundare recuperate urmează să sporească în acest cincinal cu 28—30%.

Paralel cu toate aceste procese se urmărește perfecționarea în continuare a sistemului de conducere, planificare și stimulare economică, pe măsura exigențelor dezvoltării intensive a economiei în anii '80.

Dinu DRAGOMIRESCU

Petrolul: corelația producție-consum

PIAȚA mondială a petrolului, dominată timp de mai mulți ani de spectrul unui dezechilibru de durată dintre cerere și ofertă, a cunoscut în ultima perioadă o tendință inversă. Ca efect al măsurilor promovate în diferite țări pentru realizarea unor consumuri raționale de produse petroliere și pentru reducerea treptată a ponderii petrolului în balanța lor energetică, raportul anterior dintre cerere și ofertă s-a inversat temporar, avînd drept consecință — între altele — o anumită scădere a prețurilor la petrolul brut (care rămîn însă extrem de ridicate) și reduceri (în unele cazuri pînă la 50%) ale extracției într-o serie de țări producătoare.

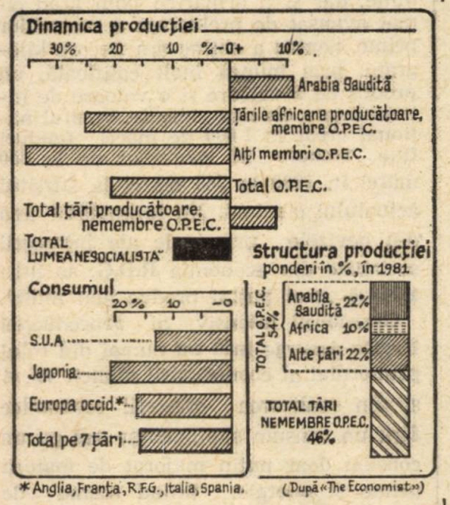

Graficul alăturat ilustrează tocmai mutațiile intervenite în producția și consumul de petrol în semestrul I a.c., comparativ cu nivelul atins în perioada corespunzătoare a anului 1979. Pe de o parte, se constată că principalele șapte țări capitaliste industrializate (și, totodată, exceptînd Anglia, mari importatoare nete de petrol) au reușit să-și reducă cu aproximativ 15% consumul de petrol ; pe de altă parte se remarcă scăderea ponderii țărilor membre ale O.P.E.C. în producția mondială nesocialistă de petrol, tendință care pare să se mențină, în continuare, și în cel de-al doilea semestru al acestui an.

Ungaria: stimularea exportului

ÎN cadrul încurajării acțiunilor de lărgire a fondului de marfă destinat exportului, Banca Națională a Ungariei a acordat în cincinalul trecut diferitelor întreprinderi și organizații autohtone credite însumînd 54 miliarde de forinți, sumă destinată realizării de investiții (cu un total evaluat la circa 95 miliarde de forinți) pentru extinderea capacităților de producție existente sau construirea de noi capacități, profilate pe fabricarea de articole cerute la export. Se apreciază că obiectivele deja puse în funcțiune cu ajutorul acestor credite au furnizat în 1980 produse în valoare de 65 miliarde forinți.

În viitor se prevede o lărgire a surselor de finanțare, acordîndu-se prioritate acelor obiective care necesită fonduri de investiții comparativ mai reduse, în condițiile recuperării rapide a acestora și asigurării unei rentabilități ridicate. De asemenea, gradul de participare cu fonduri proprii ale întreprinderii la finanțare va fi stabilit în proporție inversă cu rentabilitatea produselor ce vor fi livrate la export de noile capacități. În același timp, urmează să beneficieze de credite avantajoase acele întreprinderi care vor realiza — pe baza utilizării lor — economii de combustibili și energie, vor recupera deșeuri și vor folosi materii prime secundare.

Materialele sintetice își reafirmă competitivitatea

DUPĂ previziunile specialiștilor Institutului „Chase Econometrics" din S.U.A. în actualul deceniu materialele sintetice vor continua — deși într-un ritm mai lent — să înlocuiască materialele tradiționale (metalul, lemnul, mineralele nemetalifere etc.) în diversele lor întrebuințări, mai ales sub impactul evoluției diferențiate a prețurilor la ele.

Se apreciază că tendințele în domeniul prețurilor vor determina o serie de orientări în economie, cum ar fi : instalațiile electroenergetice bazate pe cărbune vor elimina treptat cele funcționînd cu alți combustibili ; fibrele sintetice își vor menține ofensiva (ceva mai înceată) asupra segmentului de piață deținut de bumbac ; materialele așa-zise compozite vor înlocui într-o măsură crescîndă metalele în construcția de automobile și de tehnică aerospațială ; în domeniul ambalajelor se va menține tendința de înlăturare a sticlei și a hîrtiei, de către masele plastice ; deși industria materialelor sintetice va fi confruntată în anii '80 cu scumpirea materiilor sale prime și cu sporirea cheltuielilor pentru energie, ea va beneficia totuși de o evoluție favorabilă a cheltuielilor de producție, îndeosebi datorită creșterii productivității muncii într-un ritm mai rapid decît în alte ramuri extractive sau prelucrătoare. Toate acestea vor permite, în final, furnizorilor de materiale sintetice să concureze cu succes pe furnizorii de materiale tradiționale.

Sporirea rolului biomasei forestiere

EXPERȚII Comisiei Pieței comune apreciază că în perspectivă utilizarea biomasei forestiere în scopuri energetice va spori simțitor, ponderea sa în balanța energetică a țărilor membre ale acestui organism putînd să ajungă la 3-4% în anul 2 000. Este vorba aici de aplicarea unui larg evantai de măsuri, începînd cu obținerea de alcool metilic și etilic din masa lemnoasă și terminînd cu crearea unor plantații masive (pe o suprafață totală de pînă la 10 mil. ha) de păduri, cultivate special în scopuri energetice.

Se estimează că în anul 2 000 din deșeurile care rezultă în agricultură și în exploatările forestiere s-ar putea obține energie echivalentă cu cea furnizată de 40 mil. tone de țiței, iar din biomasa rezultată de pe plantațiile proiectate — echivalentul energetic a încă 35-36 mil. tone de țiței. Aplicarea acestor măsuri, ca și extinderea folosirii lemnului în industria mobilei, în construcții și în alte domenii de utilizare (în vederea economisirii unor materiale energointensive) sînt menite — în ultima analiză — să contribuie la reducerea ponderii petrolului și produselor petroliere în balanța energetică a țărilor membre ale Pieței comune. De altfel, după cum s-a arătat la un seminar organizat pe această temă, la începutul anului în curs, în orașul Portland (S.U.A.), într-un viitor nu prea îndepărtat industria forestieră din această țară ar putea ajunge să-și acopere necesarul de energie în întregime din resurse proprii.

Cehoslovacia: îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe

ȚINÎNDU-SE seama de rezervele existente în domeniul utilizării fondurilor fixe din industria cehoslovacă (de pildă, pe ansamblul industriei coeficientul schimburilor a scăzut, între anii 1962 și 1978, de la 1,409 la 1,317), mobilizarea acestor rezerve este considerată o condiție esențială pentru ridicarea eficienței producției industriale. O cauză fundamentală a situației menționate o constituie lipsa unei corelații strînse între reproducția fondurilor fixe și a forței de muncă, determinată în mare măsură de imprecizia informației furnizate cadrelor de decizie corespunzătoare — relevă revista **Syntera.**

O acțiune cu titlu de experiment, desfășurată în perioada 1978-1979 în 36 de întreprinderi din orașul Brno a permis perfecționarea sistemului de evidență centralizată a locurilor de muncă, a cadrelor, a posturilor vacante, a coeficientului schimburilor, a fondurilor fixe și a gradului utilizării lor — datele respective servind la elaborarea balanței statistice și de perspectivă a locurilor de muncă. În concluzie, se apreciază că în vederea optimizării corelației dintre reproducția fondurilor fixe și a forței de muncă este necesar să se stimuleze desființarea în întreprinderi a secțiilor depășite din punct de vedere tehnologic și concentrarea producției pe baza folosirii mașinilor și utilajelor în alte secții, să se elaboreze programe pe termen lung de modernizare și concentrare a producției, corelate cu balanța resurselor de forță de muncă și a repartizării lor ; dezvoltarea în continuare a cercetărilor în domeniul planificării și finanțării reproducției.

GLOSAR

Commonwealth

ÎN LIMBA ENGLEZĂ, commonwealth înseamnă comunitate. Termenul este utilizat pentru a denumi asocierea existentă între Anglia (Regatul Unit) și un număr de state suverane desprinse din imperiul britanic, precum și teritoriile dependente. Această asociere este succesoarea imperiului, țările membre întreținînd cu fosta metropolă relații privilegiate.

Prima oară cînd a fost utilizat acest termen, în 1917, „Commonwealth imperial" cuprindea, în afară de imperiul britanic propriu-zis, cinci state autonome (Canada, Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud și Terra Nova) sau dominioane. Ulterior, „Commonwealth imperial" a devenit „Comunitatea britanică de națiuni" (în engl. British Commonwealth of Nations). Cu ocazia Conferinței primilor miniștri ai țărilor membre, în 1949, calificativul „britanic" a dispărut, asociația devenind „Comunitatea de națiuni" (engl. Commonwealth of Nations).

În continuare, numărul țărilor membre s-a modificat, pe de o parte prin aderarea unor țări foste în imperiu și devenite independente, iar pe de altă parte prin retragerea altora, cum a fost cazul Irlandei în 1949 și al Africii de Sud în 1961. Commonwealth cuprinde în prezent aproape treizeci de țări membre, la care se adaugă un număr de „teritorii" și „mandate". Împreună cu cele trei dominioane fondatoare care au mai rămas (Canada, Australia și Noua Zeelandă), țările membre cele mai importante sînt cele care odinioară făceau parte din India „britanică" și devenite independente : India, Pakistan, Sri Lanka din 1947, Malaezia și Singapore din 1957, fostele colonii din Africa (Ghana, Nigeria, țările Africii de Est) care au devenit independente în deceniul al șaptelea.

O trăsătură originală a acestei comunități este aceea a inexistenței aproape totale a instituțiilor comunitare. „Conferințele imperiale", devenite după 1944 „Conferințele primilor miniștri", sînt reuniuni de informare cu periodicitate variabilă (la circa 18 luni). În 1964 a fost creat un secretariat al Commonwealthului, de dimensiuni restrînse. Singurul element distinctiv permanent îl constituie reprezentarea diplomatică reciprocă : aceasta nu este asigurată de ambasadori ci de „înalți comisari".

Concertarea politică dintre statele membre este relativă. Deși suveranul Angliei se află în fruntea Commonwealthului, o serie de țări membre sînt republici. În timpul celui de al doilea război mondial, Irlanda a rămas neutră, iar în alte cazuri, relațiile reciproce au un caracter conflictual.

În aceste condiții, ceea ce constituie sudura Commonwealthului sînt legăturile economice. Lira sterlină este o monedă utilizată de toate țările. Preferințele „imperiale" au permis ca protecționismul vamal al unei țări membre să nu afecteze relațiile cu celelalte țări membre. Cu toate dificultățile actuale ale Angliei, cu toate avatarurile lirei sterline, Commonwealth rămîne o realitate comercială, culturală, de limbă, fără însă ca ea să poată fi cuantificată.

C. K.

Date statistice

B. Mihai, București — Vă mulțumim pentru observațiile dv. privind materialele apărute la rubricile de economie mondială. Împărtășim dorința dv. de a vedea publicate mai multe articole de analiză a diferitelor tendințe majore din evoluția vieții economice internaționale și ne vom strădui s-o satisfacem (la fel ca și cerințele altor cititori ai „Revistei economice"), în limita spațiului disponibil.

După cum ați remarcat, revista noastră publică sinteze sau prelucrări după studii și documente economice importante, elaborate în special de O.N.U. sau de diferite alte organisme internaționale, care folosesc indicatori și serii de date statistice, prelucrate de specialiștii respectivi. Or, cifrele publicate diferă de la un studiu la altul atît ca arie de cuprindere geografică sau temporală, cît și în ce privește anul de bază la care se raportează datele. De altfel, chiar și datele din anuarele statistice sînt periodic recalculate în raport cu o bază nouă, sub incidența politicilor naționale de reașezare a prețurilor, pentru înlăturarea efectului inflației.

Plăți de transfer

Veronica Iliescu, Cîmpina — În statistica occidentală noțiunea de „plăți de transfer" definește alocațiile bugetare ale statului pe linia asigurărilor sociale (pensii, ajutoare de șomaj, alte ajutoare acordate persoanelor cu venituri foarte mici etc.). Aceste alocații nu se fac deci pentru remunerarea unor activități productive prestate de beneficiari în favoarea statului. Plățile de transfer nu trebuie confundate cu „consumul public" și nici cu investițiile publice.

Amploarea deficitelor bugetare determină guvernele occidentale să acționeze în direcția reducerii acestora. O cale ar reprezenta-o sporirea impozitelor și taxelor de la populație, dar povara fiscalității fiind deja foarte ridicată (vezi **Revista economică** nr. 31 din 31 iulie 1981), iar majorarea veniturilor reale extrem de lentă datorită încetinirii creșterii economice, o asemenea cale ar fi foarte nepopulară. Ritmul lent al creșterii economice, cu efectele sale constînd în sporirea armatei șomerilor și a subsidiilor acordate ramurilor industriale aflate în dificultate, determină, pe de altă parte, sporirea și nu diminuarea acestor plăți de transfer. În același sens acționează sporirea ponderii pensionarilor în totalul populației, ca și indexarea unora dintre aceste plăți de transfer la ritmul inflației, mai ales în condițiile încetinirii creșterii economice. Este un fapt că în ultimele două decenii ponderea plăților de transfer în produsul intern brut al țărilor dezvoltate a cunoscut o majorare, fenomen opus eforturilor de reducere a deficitului bugetar. În aceste condiții soluția pentru care au optat cele mai multe guverne occidentale a fost reducerea investițiilor publice (pentru modernizări de drumuri și șosele, rețele de canalizare etc.).

Dobînzi ridicate

Mirel Comardicea, Alexandria — 1) Pentru înțelegerea mai exactă a mecanismului actualului nivel exagerat al dobînzilor de pe piața internațională, vă sugerăm să consultați în special articolele pe această temă publicate de revista noastră în nr. 46 din 14 noiembrie 1980, nr. 33 din 14 august 1981 și nr. 39 din 25 septembrie 1981. În ce privește evoluția curentă a ratei dobînzilor, ea este prezentată cu regularitate la rubrica noastră „Evoluții monetare".

2) Vom avea în vedere observațiile dv., pentru care vă mulțumim. În ce privește temele celor două articole pe care ni le propuneți, ele nu corespund profilului revistei noastre. V-am sugera să vă adresați revistelor „Lumea" sau „Magazin istoric".

Indicator

Diana Pardău, Botoșani — Despre conținutul și semnificația indicatorului „durata medie a vieții" ne-am ocupat pe larg în nr. 32 din 14 august 1981. Mărimea acestui indicator crește numai în timp și pe măsură ce scade nivelul mortalității specifice pe vîrste. În lumina prevederilor documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., durata medie a vieții ar urma să ajungă în România în 1985 la circa 71 ani. În unele județe ca Brașov, Buzău, Covasna, Neamț și Suceava acest nivel este deja atins sau depășit, iar în județul Cluj durata medie a vieții după ultimele tabele de mortalitate este de 70,29 ani. Pe ansamblul țării nivelul acestui indicator este de 69,82 ani.

Roboți industriali

Eugen Keșișian, București — Pe plan mondial vînzările de roboți sporesc în prezent într-un ritm de 30—35% pe an. Potrivit unui studiu de prognoză elaborat de Universitatea Carnegie Mellon, în 1990 roboții ar putea ocupa 4—7% din totalul „locurilor de muncă" industriale existente atunci în S.U.A. Datorită creșterii substanțiale a eficienței pe care o determină introducerea robotilor, marile firme industriale sînt în prezent angajate într-un vast program în acest sens. De pildă, numai General Motors își propune să cheltuiască 1 miliard de dolari pînă în 1990 pentru instalarea a peste 14 000 de roboți noi, adică de trei-patru ori mai mulți decît există astăzi în întreaga industrie americană.

Măsura în care utilizarea roboților industriali se va extinde practic va depinde de evoluția prețului lor. În multe locuri de muncă, costul introducerii roboților poate fi amortizat acum în numai doi ani. Introducerea roboților, se apreciază în studiul citat, reprezintă un factor de reducere a numărului locurilor de muncă dintr-o întreprindere (dar nu neapărat și pe ansamblul economiei), mai ales acolo unde ei înlocuiesc o forță de muncă necalificată. Problemele cele mai acute de recalificare și găsire a unui loc de muncă se pun atunci cînd muncitorii necalificați respectivi sînt mai în vîrstă. Pe de altă parte, se relevă că cei mai apți pentru programarea și supravegherea unui robot sînt muncitorii calificați care au efectuat înainte munca respectivă.

Telecomunicații

Virgiliu Cîmpean, Turda — 1) Marile progrese datorate microelectronicii în telecomunicații oferă o șansă țărilor în curs de dezvoltare de a ocoli o întreagă etapă intermediară în dezvoltarea acestui sector al infrastructurii, tehnologia actuală fiind mai accesibilă unei populații cu un nivel redus de instruire și, în același timp, mai puțin costisitoare decît cea anterioară. Această concluzie s-a degajat la o recentă reuniune UNESCO pe tema contribuției telecomunicațiilor la accelerarea dezvoltării economico-sociale. Pînă de curînd telecomunicațiile s-au bucurat de o atenție redusă atît în cele mai multe dintre țările în curs de dezvoltare cît și din partea organizațiilor internaționale.

Subliniind rolul de frînă în procesul dezvoltării al absenței oricărei rețele de telecomunicații, unii experți au relevat în cadrul reuniunii amintite de la Paris corelația directă care se poate stabili între densitatea rețelei telefonice a unei țări în curs de dezvoltare și ritmul său de dezvoltare economică.

2) La sfîrșitul anului 1980 numărul platformelor de foraj marin în funcțiune pe plan mondial depășise 4 300, peste 1 000 dintre ele fiind instalate în cursul anului trecut.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 2 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Îndeplinirea ritmică a planului producției fizice și nete **(Corneliu Bârnea)** 1

— Reducerea costurilor de producție — resursă majoră a sporirii eficienței **(Gh. I. Șicâ)** 3

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
- Corelații ale eficienței în unitățile agricole **(Filon Toderoiu)** 5
- Implicațiile economice ale optimizării rațiilor furajere **(Gh. N. Iosif, Maria Stroe)** 7

— Autoconducerea și autogestiunea în întreprinderile comerciale **(I. Păunescu)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Accelerarea decontărilor între unitățile socialiste (I) **(Gh. Marcu)** 11

— Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național **(Constantin Bărbăcioru)** 13

ȘTIINȚĂ • TEHNOLOGIE • EFICIENȚĂ

— Recuperarea materialelor secundare 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Adunări generale ale oamenilor muncii. Modul de pregătire a planului, o expresie a maturizării autoconducerii și autogestiunii **(C. Damian)** 16

TEORII • IDEI

— Informatizarea structurilor economice și sociale. Realizări, efecte, perspective (I) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 18

— Dimensionarea venitului net inclus în prețurile de producție **(Marcel Voica)** 19

— Școli • curente • economisti. Criza sistemului capitalist : din evoluția confruntărilor în jurul acestei crize (II) **(T. Postolache)** 22

— Economia și criza sistemului capitalist **(Nița Dobrotă)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Instituirea unui sistem global de preferințe comerciale — obiectiv prioritar al cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare **(Victor Aldea)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Documentar. Automobilul viitorului **(N. Popov)** 28

— R. D. Germană. Direcții ale dezvoltării intensive în anii '80 **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ pentru consiliile populare și cooperativele agricole de producție.

IN THIS ISSUE

— Cutdown in the production costs : a major may to upgrow efficiency **(Gh. I. Șicâ)** 3

— Considerations on the role of the state budget in the distribution of the national revenue **(Constantin Bărbăcioru)** 13

— Informatics in the economic and social structures. Achievements, effects, prospects (I) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 18

— Dimensioning of the net revenue included in the production costs **(Marcel Voica)** 19

— Schools • trends • economists. The crisis of the capitalist system : From the evolution of confrontations about this crisis (II) **(T. Postolache)** 22

— Setting up a global system of commercial preferences : a priority goal of the economic cooperation between developing countries **(Victor Aldea)** 25

— The German Democratic Republic. Trends of intensive development in the '80s **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Une ressource majeure d'accroissement de l'efficience : la diminution des coûts de production **(Gh. I. Șicâ)** 3

— Considérations sur le rôle du budget de l'Etat dans la distribution du revenu national **(Constantin Bărbăcioru)** 13

— L'informatisation des structures économiques et sociales. Réalisations, effets, perspectives (I) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 18

— Le calcul des dimensions du revenu net inclu dans les prix de production **(Marcel Voica)** 19

— Ecoles • courants • économistes. La crise du système capitaliste (II) **(T. Postolache)** 22

— L'institution d'un système global de préférences commerciales — objectif prioritaire de la coopération économique entre les pays en voie de développement **(Victor Aldea)** 25

— La R.D.A. Directions du développement intensif dans les années '80 **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Сокращение производственных расходов — основной ресурс увеличения эффективности **(Г. И. Шикэ)** 3

— Соображения относительно роли государственного бюджета в распределении национального дохода **(Константин Бэрбэчеру)** 13

— Информатизация экономических и социальных структур. Достижения, эффекты, перспективы (I) **(М. Дрэгэнеску, Н. Бадя-Динкэ)** 18

— Определение размеров чистого дохода, включаемого в производственные цены **(Марчел Войка)** 19

— Школы • течения • экономисты. Кризис капиталистической системы: из эволюции противоборства вокруг этого кризиса (II) **(Т. Постолаке)** 22

— Введение глобальной системы торговых преференций — первоочередная цель экономического сотрудничества между развивающимися странами **(Виктор Алдя)** 25

— Германская Д.Р. — Направления интенсивного развития в 80-ые годы **(Дину Драгомиреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

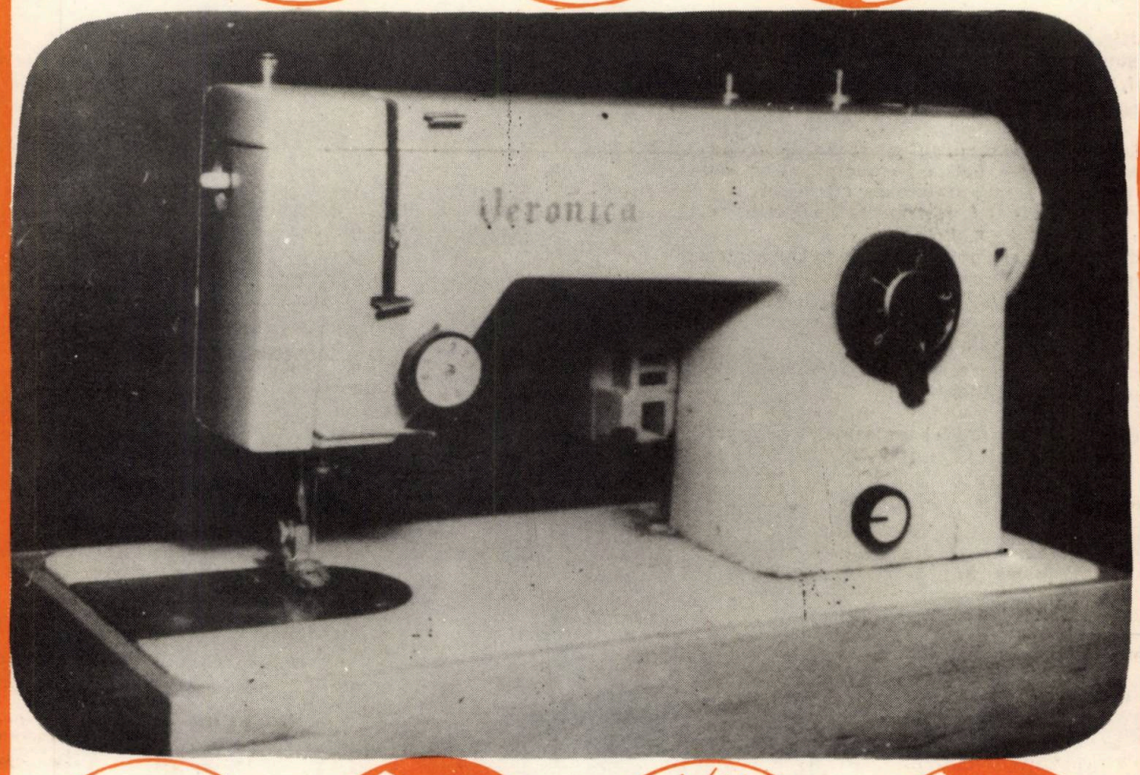

Mașina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv !

- este o mașină care execută cele mai uzuale operațiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (înnădirea materialului), încrețirea;
- tivirea și rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză", nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor .

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat găsiți la vînzare și :

- Mașina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA tip „mobilă" — cost 2 270 lei.

ERecom

POLICOLOR

Pentru căminul dumneavoastră, „Policolor“ vă oferă:

VINAROM

Se utilizează la vopsirea fațadelor și pentru lucrări interioare. Se aplică pe suprafețe de beton, cărămidă, tencuială, ipsos, azbociment, hîrtie, lemn, cu rola, pensula sau pistolul. Se livrează într-o gamă variată de culori.

POLIMAT

Email pe bază de rășini alchidice cu putere mare de acoperire, și uscare rapidă la aer. Se aplică pe lemn, metal sau zidărie cu pensula, rola sau prin pulverizare cu pistolul. Pelicula are aspect satinat, mat în culori variate odihnitoare.

POLILAC-SUPER

Email alchidic cu uscare la aer, putere mare de acoperire, foarte aderent la suport. Se aplică pe lemn, metal, zidărie, cu pensula sau cu rola.

BADULAC

Lac alchidic incolor cu uscare la aer. Se aplică pe lemn sau metal cu pensula sau cu pistolul, rezultînd o peliculă lucioasă și rezistentă.

SODILAC

Email lucios, cu uscare la aer.Se aplică pe lemn, metal sau zidărie.

NOVOLIN SPRAY

Lichid de lustruit suprafețe vopsite sau lăcuite.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

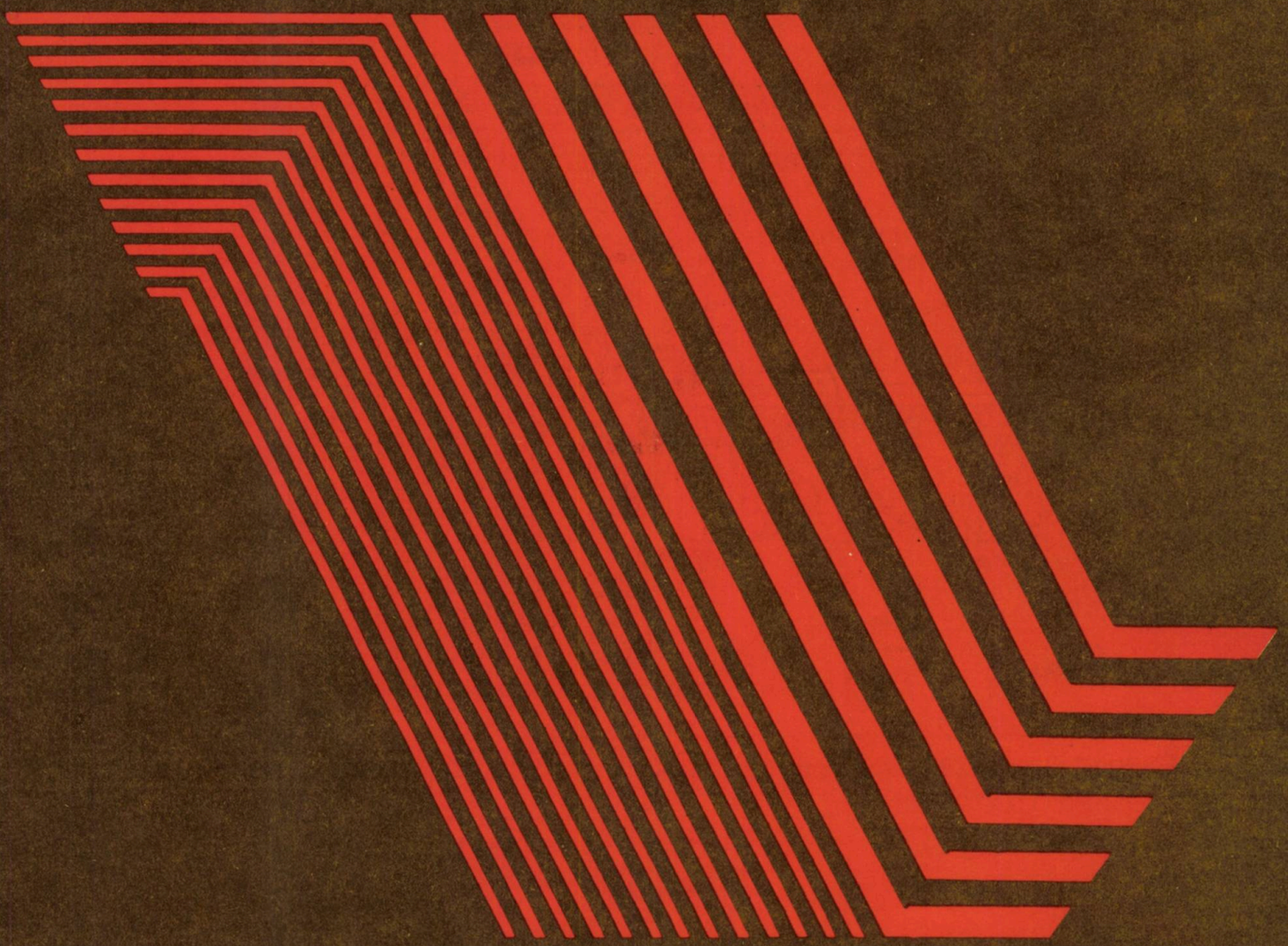

DIMINUAREA CONSUMURILOR DE MATERIALE ŞI ENERGIE

Numărul 41 ● Vineri 9 octombrie 1981

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

DINAMICA INVESTIŢIILOR ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ
- în procente -

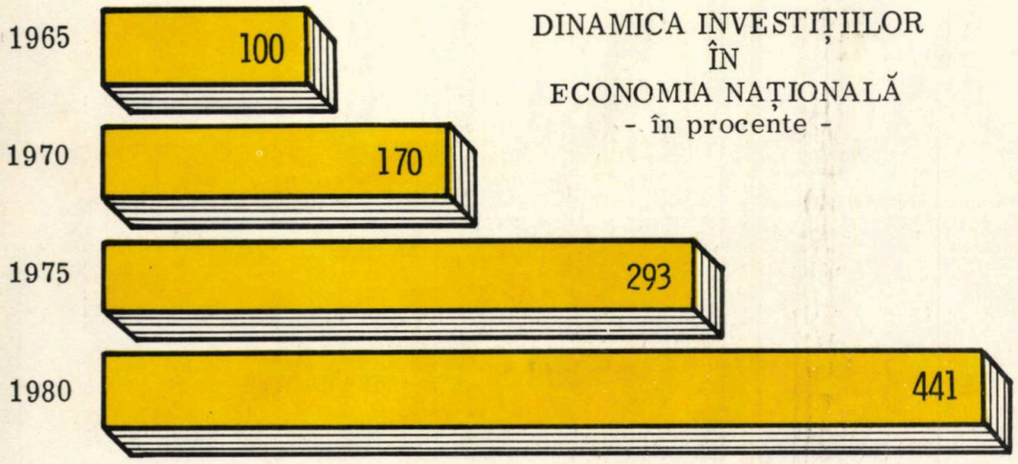

• În perioada 1981 - 1985 volumul total al investiţiilor în economia naţională va fi de 1200 miliarde lei.

MUTAŢII CALITATIVE ÎN STRUCTURA INVESTIŢIILOR

SCĂDEREA PONDERII LUCRĂRILOR DE CONSTRUCŢII-MONTAJ ŞI CREŞTEREA PONDERII UTILAJELOR ÎN TOTALUL INVESTIŢIILOR

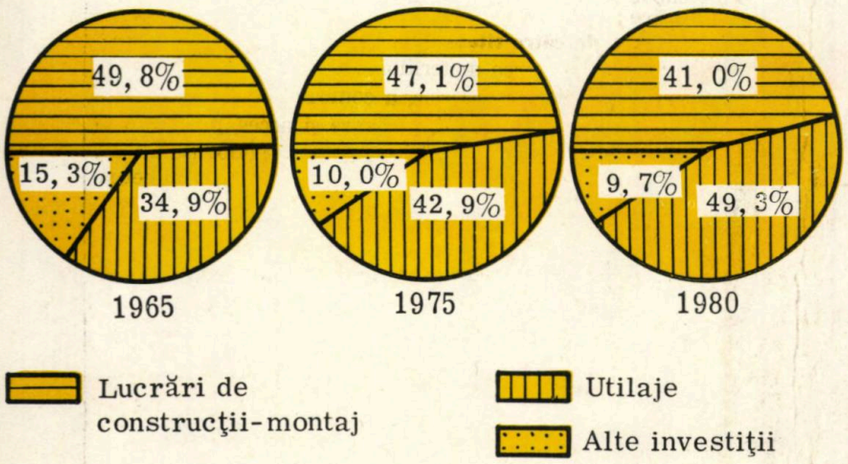

STRUCTURA INVESTIŢIILOR DUPĂ SURSA DE FINANŢARE
- în procente -

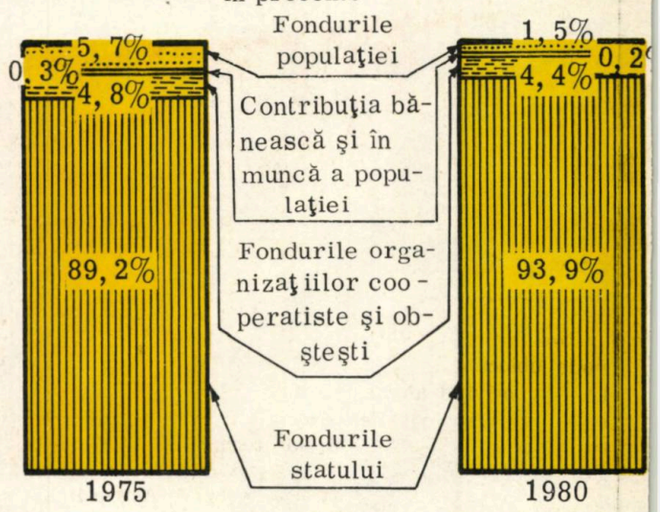

DINAMICA FONDURILOR FIXE EXISTENTE ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ
- în procente -

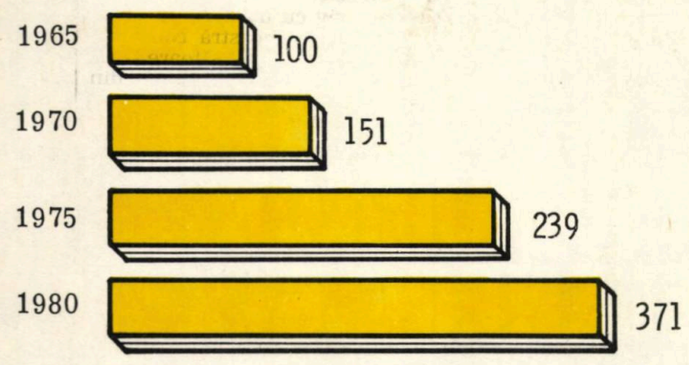

• În 1985, fondurile fixe totale vor ajunge la 3000 miliarde lei, din care 77% productive.

GRADUL DE ÎNNOIRE A FONDURILOR FIXE

• 83% din fondurile fixe existente la sfîrşitul anului 1980 au fost puse în funcţiune în ultimii 15 ani.

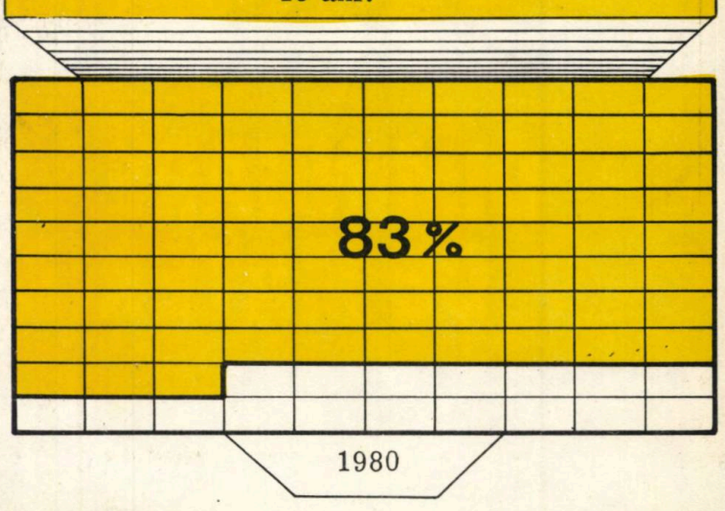

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Perspective ale nivelului dobînzilor la împrumuturile internaţionale

Cît timp se va prelungi perioada de scumpete a creditului internaţional ? este întrebarea care domină cercurile financiare internaţionale. Nivelul ridicat al dobînzilor este un fenomen conjunctural, sau unul de durată ?

Răspunsul la aceste probleme implică depistarea tendinţelor viitoare a doi factori cheie : inflaţia şi politica monetară.

Influenţa inflaţiei ratei dobînzilor cunoscută. Orice creditor caută să obţină o rată a dobînzii (nominală) care să-i asigure un cîştig real (un profit sau rată reală, efectivă, a dobînzii) şi în acelaşi timp să-i acopere pierderea puterii de cumpărare a banilor ca urmare a procesului inflaţionist. Cu alte cuvinte,

Rata nominală a dobînzii = Rata reală a dobînzii + Rata inflaţiei

Avînd în vedere că plasamentul bancar reprezintă o investiţie mai puţin riscantă (comparativ cu investiţiile productive, tranzacţiile comerciale etc.), profitul efectiv al creditului, sau rata reală a dobînzii, se situează, de regulă, sub profitul mijlociu. Analiza datelor statistice indică o rată reală a dobînzii în ţările occidentale în ultimele două decenii de 2-4%. Desigur, în anumite situaţii, aceasta poate fi mai mare (cum este în prezent, ca urmare a politicii monetare restrictive) sau mai mică, chiar zero sau negativă (cînd inflaţia se agravează brusc şi creditorii nu au prevăzut această agravare). Pe termen lung se poate aprecia, însă, că mecanismele economice tind spre o rată reală a dobînzii de 2-4%.

Acceptînd drept exacte aceste considerente, rezultă că nivelul dobînzilor se va situa, de regulă, cu 2-4 procente peste rata anuală a inflaţiei ; de exemplu în condiţiile unei rate a inflaţiei de 10%, se va ajunge la o rată a dobînzilor de 12-14%. În rezolvarea acestor ecuaţii, trebuie să se aibă în calcul nu atît rata trecută a inflaţiei, cît mai ales cea prevăzută de cercurile de afaceri pentru perioada următoare.

Este tot mai larg acceptată teza că pentru perioada următoare — cel puţin în următorii doi-trei ani — inflaţia va persista în majoritatea ţărilor occidentale. Atenuarea creşterilor de preţ în acele ţări care au introdus măsuri severe de combatere a procesului inflaţionist — S.U.A., Marea Britanie — va fi foarte modestă, de ordinul a cîtorva procente. Nivelul „fundamental", de durată a inflaţiei occidentale, nu va coborî, probabil, pe ansamblul OCDE sub 7-8%. De aici rezultă că rata nominală a dobînzilor se va menţine relativ înaltă, în medie peste un nivel minim de 10-11%.

Astfel, în S.U.A. — care a dat tonul actualului nivel record al dobînzilor, de 15-25% — rata inflaţiei (măsurate prin creşterea preţurilor de consum) a fost 13,3% în 1979 şi de 12,5% în 1980, iar pentru 1981 se estimează o rată de 8-10% (atenuarea creşterilor de preţ din această vară, la rate anuale de numai 5-6%, s-a dovedit temporară, tendinţa fiind de revenire la creşteri anuale de 7-10%). Deci, chiar în situaţia unei relaxări considerabile a politicii monetare restrictive promovată de Sistemul Federal de devize, nivelul dobînzilor se va menţine în S.U.A. la peste 10%.

Influenţa politicii monetare completează cadrul prognozei pe care o încercăm. Rata dobînzilor la capitalurile pe termen scurt (împrumuturilor sau plasamentele care au termen de rambursare sub 1 an de zile) este foarte sensibilă la o serie de factori conjuncturali (cererea de credite, disponibilităţile de lichidare ale instituţiilor financiare etc.). În rîndul acestor factori de influenţă locul central îl ocupă politica monetară şi de credite dusă de autorităţile bancar-financiare.

După cum se ştie, manevrarea masei monetare, a dobînzilor şi a celorlalte instrumente monetar-financiare constituie una din pîrghiile de bază ale intervenţiei statului capitalist în economia de piaţă. Scopurile politicii monetare sînt diverse, ele încadrîndu-se în obiectivele generale ale politicii economice ale ţării în cauză. În general, politica monetară urmăreşte fie modelarea în sensul dorit a ciclului economic (scurtarea perioadelor de recesiune, evitarea supraîncălzirii conjuncturale), fie soluţionarea anumitor probleme economice grave (combaterea inflaţiei, re-

Supliment la nr. 41 1981 Revista ECONOMICA

ducerea șomajului, apărarea cursului monedei naționale, finanțarea balanței de plăți etc.).

Ceea ce a caracterizat politica monetară a țărilor occidentale în ultimii ani — în mod deosebit în S.U.A. și Marea Britanie — a fost orientarea ei spre combaterea procesului inflaționist. În acest scop s-a trecut la un control, mai mult sau mai puțin sever, al masei monetare, ceea ce a generat escalada cunoscută a ratei dobînzilor.

Continuarea politicii monetare restrictive se dovedește deosebit de costisitoare atît în termeni economici, cît și în termeni sociali și politici. Astfel, nivelul înalt al dobînzilor prelungește recesiunea economică, generînd nefolosirea unor capacități de producție, respectiv pierdere relativă de venit național. Accentuarea șomajului care rezultă de aici determină puternice conflicte sociale și agravarea instabilității politice. În Franța combaterea șomajului este în prezent prioritatea politicii economice, guvernul socialist al acestei țări considerînd costurile sociale și politice ale restricțiilor monetare drept inacceptabile. Politica monetară restrictivă a guvernului conservator al Marii Britanii a adus șomajul din această țară la recorduri absolute, din care motiv este tot mai des contestată de diferite cercuri ale opiniei publice.

În mod similar, apreciem că politica monetară restrictivă promovată cu perseverență în ultimele 14 luni de autoritățile monetare ale S.U.A. va ajunge la „momentul critic" spre sfîrșitul acestui an, cînd vor deveni evidente costurile negative ale nivelului înalt al dobînzilor. În consecință, o relaxare sensibilă a „frînei monetare" în S.U.A. pare inevitabilă, cu atît mai mult cu cît ultimele date statistice atestă o slăbire a ritmului de creștere a masei monetare în această țară.

Concluzia finală, rezultată din analiza celor doi factori cheie, pare contradictorie: este probabilă scăderea ratelor de dobîndă, în special în S.U.A., de la nivelurile record atinse în iulie-august a.c., dar rata inflației le va menține, pe termen lung, relativ înalte. Mai precis, nivelul dobînzilor la activele în dolari va scădea sub 16—18%, dar se va menține peste 10-12%. Comparativ cu situația din ultimele două decenii, apreciem că în următorii ani costul creditului internațional va fi mult mai mare, indiferent de cît de repede va fi relaxată politica monetară în S.U.A.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Aspecte ale garanției în operațiunile de comerț exterior

Participarea economico-comercială la diviziunea internațională a muncii, solicită în ultimul timp tot mai mult folosirea unor instituții de drept comercial și bancar, în mod deosebit în cadrul contractelor comerciale internaționale ca și în operațiunile de credit comercial, cum sînt garanțiile și cu precădere scrisoarea de garanție bancară.

Riscul, în condițiile în care schimburile economice internaționale se desfășoară sub amprenta fluctuațiilor valutare, a scumpirii continue a prețurilor materiilor prime și a manoperei, instabilitatea economică a pieței capitaliste, devine o componentă a strategiei comerciale internaționale. Riscul sub formele lui previzibile sau imprevizibile de înlăturat sau de neînlăturat, ce poate provoca o pagubă, trebuie să fie avut în vedere de comercialiștii din comerțul exterior din însuși momentul negocierii și pînă la ultimul act de executare a contractelor, plata prețului.

Obligația se naște în majoritatea cazurilor dintr-un contract, adică din învoiala părților contractante, contractele bi sau multilaterale prevăd drepturi și obligații reciproce echitabile.

Pentru evitarea riscului de neexecutare sau neplată, creditorul obligației solicită, în executarea contractului sau evitarea insolvabilității, la termen, garantarea obiectului obligației.

Garantarea creditorului este un drept și obligație de la lege ca și acordul părților, și oferă garanții variate ca exemplu: gajul sau amanetul de acțiuni sociale, sechestrul, urmărirea și vînzarea silită a navelor, contractul de fidejusiune (garanție personală, ipoteca, privilegiul ș.a.).

Legislația de comerț exterior, Legea nr. 1/1971 la art. 28 prevede obligativitatea luării de garanții. La fel Legea nr. 9/1972, legea finanțelor art. 141, ca și Legea 71/1969, legea contractelor economice art. 63.

În același mod, operațiunile de bancă, plăți și încasări în numerar sau cont sau operațiuni de credit impun constituiri de gaj și garanții.

În ultimul timp, operațiile comerciale și bancare solicită, în garantarea obligației obiectului lor, garanția sub formă de scrisoare de garanție bancară.

În acordarea și executarea acestei forme de garanție modernă în viața comercială internațională, unde partenerii sînt în general străini, din țări diferite, au apărut puncte de vedere și mai ales tendințe care practic conduc la efecte deosebite.

Potrivit Normelor B.R.C.E. privind garanțiile bancare, scrisoarea de garanție bancară este un înscris, prin care o bancă, denumită garantă, se angajează în mod irevocabil în cazul în care o anumită persoană fizică sau juridică, denumită debitor principal, nu va plăti la un anumit termen o sumă determinată și indicată în mod expres în scrisoare, să plătească ea însăși suma neachitată în favoarea unei alte persoane fizice sau juridice, denumită beneficiar.

De precizat că băncile preiau o obligație de plată, pentru situația cînd cel garantat nu și-a îndeplinit obiectul obligației contractate.

Din punct de vedere al angajamentului băncii — spun Normele B.R.C.E. — garanția bancară poate fi:

a) Garanție bancară simplă, cînd banca garantă poate cere beneficiarului să urmărească mai întîi pe debitorul principal și numai în caz că acesta nu plătește, poate să achite banca garantă;

b) Garanția bancară solidară, în care beneficiarul poate solicita executarea băncii, fără ca în prealabil să urmărească pe debitorul principal garantat și fără ca banca (garantul) să poată obiecta, respectiv să poată opune beneficiile de discuțiune sau de diviziune.

Prin angajarea solidară ordonator-garant, față de beneficiar, prestația unică se pune în sarcina mai multor debitori, ce s-au angajat toți la același lucru, astfel că fiecare poate fi constrîns pentru totalitate. Practic beneficiarul în caz de neexecutare solicită plata de la cel solvabil, de regulă banca. Așa s-a întîmplat și în R.F. Germania în cazul ICE Arcom sau cu ICE Autotractor în Brazilia cînd s-a acționat în contra băncilor braziliene.

Prin scrisoarea de garanție bancară garantul renunță la beneficiul diviziunii și discuțiunii (la cererea ordonatorului care cere garanție) și prin aceasta ordonatorul și garantul devin codebitori solidari, astfel se înlătură efectele regulii legale, a divizibilității de drept a creanțelor.

Fidejusorul se obligă în mod subsidiar să plătească creditorului datoria debitorului principal și nu alături de el, ci numai după el.

Contractul de fidejusiune (garanție personală) are un caracter accesoriu, ce presupune existența unui contract principal, fără de care nu ar avea rost.

Prin solidaritate, renunțarea expres la beneficiile de diviziune și discuțiune, ordonatorul și garantul devin codebitori.

Pentru a se garanta efectiv și prompt obligația, beneficiarii cer ordonatorilor ca garanțiile solidare să prevadă expres irevocabilitatea plății sumelor garantate, ca plata să se facă la prima cerere și necondiționat.

Obiectul fidejusiunii și al scrisorilor de garanție bancară îl poate constitui orice obligație validă.

Dată fiind diversitatea obligațiilor garantate (termenul de execuție, restituire avans, licitație, plăți ș.a.), face ca în unele legislaturi să apară reglementări deosebite a contractului de fidejusiune pur și simplu sau solidar — exemplu scrisoarea de garanție bancară cu renunțare la beneficiul discuțiunii și diviziunii, în cazul legislațiilor de tip latin.

Legislația germană cunoaște distincția bürgschaft (fidejusiune simplă) și garanți (solidară); la fel și cele elveține și anglo-saxone. Acestea au ca efect pentru cele solidare, crearea de obligații independente și autonome, nemaiacordînd nici o semnificație caracterului accesoriu al convenției de fidejusiune și după modelul cambiei, se execută sau se acționează autonom. De aici dificultatea stabilirii naturii juridice, care este diferită după legislația națională.

Cu privire la scrisorile de garanție bancară, ce cuprind expres prevederi de plată la simpla și prima cerere și condiționare sau nu a plății, Camera de Comerț Internațională de la Paris, prin broșura nr. 325 **(Reguli uzuale privind garanțiile contractuale)**, în capitolul de introducere, atrage atenția asupra dificultății misiunii „regulilor" de a putea crea un just echilibru între interesele legitime a celor trei părți a scrisorii de garanție (ordonator, garant și beneficiar) și de a defini drepturile și obligațiile cu suficientă precizare pentru a evita conflictele. Ca un exemplu sînt menționate așa zisele garanții plătibile la simpla și prima cerere, în virtutea cărora se plătesc fără a se face vreo probă justificativă, adică necondiționată, adăugînd că regulile nu încurajează uzajul unor astfel de cereri. Dar, practica și legislațiile anglo-saxone le încurajează. În practică ele pot fi convenite, fiind de resortul libertății convențiilor. Evitarea unor eventuale abuzuri, a plății la prima cerere se poate face prin atenuări, adică afectări de unele probe, practic condiționare. În 1975 ARCOM, a acordat garanții beneficiarilor de lucrări din R.F. Germania. La unele dintre ele a obținut condiționarea, la consultația B.R.C.E., de constatare a stadiului executărilor, printr-o expertiză tehnică.

Așa cum se precizează și prin Normele B.R.C.E., privind emiterea de scrisori de garanții bancare, întreprinderile de comerț exterior ordonatoare au obligație să-și ia toate garanțiile și în raport de legislația beneficiarei, ca și a băncii garante, deoarece în caz de litigiu, instanța competentă a-l soluționa este cea de la sediul băncii plătitoare, ca și tendințele legislațiilor acestora, diferite de cele ale noastre, de tip latin.

Potrivit practicii din România și legislațiile de tip latin cu privire la efectele fidejusiunii, se poate spune că fidejusorul (garantul) joacă un rol accesoriu — subsidiar, care nu prezintă nici o însemnătate cînd debitorul principal își îndeplinește obligațiile față de creditor. Dacă însă debitorul nu plătește creditorul se adresează fidejusorului cînd fidejusorul a renunțat la beneficiul diviziunii și discuțiunii, acesta trebuie să plătească fără a putea ridica excepții.

Angajamentul fidejusorului, deși subsidiar, este direct și ferm. Neîndeplinirea obligației debitorului constituie punctul de plecare al îndeplinirii efective a obligației fidejusorului-garantului (promisiunea, nu creează nici un drept, iar fidejusiunea intervine numai prin clauze exprese).

Fidejusorul poate opune beneficiarului excepții în scopul înlăturării urmării (beneficiu de discuțiune) sau de a reduce întinderea (beneficiu de diviziune), ca și orice excepție inerentă datoriei, pe care le-ar fi putut invoca debitorul principal (ordonatorul garanției), însă nu și pe cele strict personale debitorului.

În ipoteza pluralității fidejusorilor (garanților, inclusiv debitorul), aceasta nu implică existența de plin drept a solidarității între ei, deoarece solidaritatea nu se presupune, ci se convine expres.

Prin scrisoarea sa de garanție bancară solidară, banca care garantează obiectul obligației din contactul părților renunță la beneficiul diviziunii și discuțiunii, fiind asimilată codebitorilor solidari și astfel se înlătură principiul diviziunii de drept a datoriei (adică fiecare pentru cota lui).

Băncile comerciale, pe lîngă operațiuni de finanțare prin credite, acordate, efectuează și operațiuni de garantare și sprijinire a activității de comerț exterior, prin emiterea de scrisori de garanție bancare, ce au ca obiect executarea întocmai a obligațiilor pe care părțile și le-au asumat prin contractul de vînzare-cumpărare internațională, antrepriză, exporturi complexe de echipamente industriale, încheiate prin tranzacții directe sau ca urmare a unor licitații, plăți, restituiri, avansuri ș.a.

Caracteristic contractului de garanție bancară este faptul că banca garantă se obligă să garanteze executarea unor obligații asumate de persoana garantată în cadrul unui alt contract, și, deci, față de o terță persoană, beneficiara scrisorii de garanție bancară pentru suma înscrisă în acea scrisoare.

Contractul de garanție bancară fiind consensual și cu caracter oneros, partea a cărei obligații sînt garantate, plătește băncii garante pentru serviciile efectuate, un comision convenit.

Comisiile bancare și comerciale ale Camerei de Comerț Internațional au uniformizat condițiile în care se emit garanțiile de licitație, avans și bună executare.

Ele sînt denumite „garanții contractuale" și nu „garanții bancare", în principal datorită faptului că băncile nu sînt singurele care emit garanții și că mai mult decît atît, potrivit legilor din anumite țări (ex. Indonezia) acestea nu sînt nici chiar autorizate a le remite.

În numeroase țări, aceste tipuri de garanții sînt emise la libera alegere a părților, fie de către bănci, fie de alte organisme, ca de exemplu companiile de asigurare.

Regulile au ca scop principal uniformitatea în practică și realizarea unui echilibru între interesele legitime ale părților în cauză.

Regulile uniforme pentru garanțiile contractuale se aplică oricărei garanții, cauțiuni, măsură asiguratorie sau angajament similar, oricare i-ar fi denumirea sau descrierea. Regulile precizează părțile care intervin în contract și rolul fiecăreia, recunoscînd că potrivit reglementărilor din anumite țări, garanțiile nu sînt valabile dacă sînt emise de garanți din afara țării beneficiarului, ceea ce impune ca garanțiile să fie emise de un „garant local" acționînd pentru contul unei „părți care dă instrucțiunile".

B.R.C.E. nu asigură prin garanțiile pe care le emite, oricare ar fi obiectul acestora, decît efectuarea unui vărsămînt către beneficiar în limitele unei sume indicate.

De asemeni, **Regulile** subliniază și relația dintre neexecutarea obligațiilor ordonatorului și îndeplinirea obligațiilor garantului. acesta din urmă neputînd fi obligat față de beneficiar decît în funcție de condițiile garanției și de prevederile **Regulilor** și pentru o sumă care să nu depășească pe cea indicată de garanție.

Garanția de licitație nu este valabilă decît referitor la oferta de origine a ordonatorului și nu se aplică dacă se aduce o modificare acestei oferte și nu este de asemenea valabilă peste data de valabilitate indicată în garanție sau prevăzută de prezentele **Reguli** decît dacă garantul a notificat beneficiarului prin scrisoare sau telegramă/telex, că garanția se aplică totuși sau că valabilitatea a fost prelungită.

Regulile uniforme pentru garanțiile contractuale stipulează că legea aplicabilă este aceea a sediului garantului, dacă nu s-a prevăzut expres altă lege în chiar textul garanției. Dacă garantul are mai multe sedii, legea aplicabilă este aceea a locului sucursalei care a emis garanția.

Neînțelegerile decurgînd din neexecutarea întocmai, vor fi deferite instanței arbitrale pe baza acordului intervenit între garant și beneficiar, după regulamentul instanței de arbitraj la care s-au referit garantul și beneficiarul ; dacă nu au încheiat o convenție de arbitraj sau nu au acceptat competența unui anumit tribunal, orice neînțelegere apărînd între aceștia referitor la garanție, vor fi reglementate exclusiv de tribunalul competent din țara sediului garantului, sau dacă garantul are mai multe sedii, de tribunalul competent al locului sucursalei care a emis garanția.

CRISTINA SCHEAUA

informații

Cercetarea piețelor de export

In actualul context al crizei economiei mondiale, cînd tot mai multe state sînt confruntate cu dezechilibre ale balanțelor lor de plăți, exportul a devenit chiar și pentru țările dezvoltate un factor ce stimulează creșterea economică. Ca urmare din ce în ce mai multe firme din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare își definesc o strategie de marketing mondialistă contribuind la ascuțirea concurenței de pe piețele de export. În vederea adaptării la mediul tot mai instabil pe care-l constituie piața mondială, exportatorii sînt determinați să-și formuleze strategii de marketing destinate cuceririi unor segmente foarte specifice de piață, să dezvolte programe de marketing care, pornind de la o serioasă prospectare a piețelor externe să prevadă eforturi corelate în direcția înnoirii produselor conform cerințelor pieței (cercetarea și dezvoltarea produselor fiind factorul dinamizator al ajustării producției de export, îmbunătățirii designului produselor, organizării service-ului, investițiilor corespunzătoare condițiilor piețelor în canale de distribuție (cît mai directe) și publicitate. În centrul tuturor activităților de marketing ce urmăresc sporirea puterii competitive a exporturilor se plasează cercetarea piețelor de export, activitate care desfășurată în mod sistematic îi ferește pe exportatori de riscuri și cheltuieli inutile.

Experiența practică internațională a arătat că abilitatea producătorului pentru export, a celui care-și cunoaște cel mai bine capacitatea de creație industrială și producție, de a-și găsi cel mai potrivit debușeu pentru produsul său și de a-l pregăti pentru acel segment de piață este hotărîtoare pentru succes pe piețele externe.

O sintetizare a unor astfel de experiențe internaționale își propune să prezinte și redacția Buletinului de Marketing în numărul 1-2/1981 editat de Asociația Română de Marketing pentru membrii săi. Lucrarea*), „Manual pentru cercetarea piețelor de export" se constituie sub forma unui îndrumar accesibil lucrătorului operativ din activitatea de export din țările în curs de dezvoltare. Desigur că, așa cum recomandă și redacția Buletinului de Marketing, metodele expuse pot fi folosite de întreprinderile noastre în funcție de obiectivele, condițiile și posibilitățile proprii și în măsura în care ele concordă cu mecanismul nostru economico-financiar.

Cercetarea piețelor de export este prezentată în această lucrare într-o manieră sistematică prin prisma activităților de marketing pe care trebuie să le desfășoare întreprinderea exportatoare. Astfel se acordă o atenție specială cercetării produsului, precum și studierii practicilor de marketing de pe piețele de export.

Un prim capitol este dedicat evaluării potențialului pieței de export prezentînd drept domenii de investigare obligatorii : reglementările comerciale ale țării exportatoare și importatoare : dimensiunea, structura și creșterea pieței, factorii care influențează cererea de import și concurența. Cele două tehnici de bază ale cercetării piețelor

*) Traducerea integrală a lucrării „Introduction to export market research" editată de Centrul de Comerț Internațional UNCTAD-GATT.

de export, cercetarea de birou și respectiv cercetarea de teren sînt tratate mai în detaliu. Un accent mai deosebit se pune pe prezentarea tehnicilor de prelucrare, analiză și interpretare a datelor culese. Metodica punerii în valoare a concluziilor și propunerilor desprinse din cercetare este înfățișată în capitolul privind elaborarea raportului de cercetare.

În sfîrșit, manualul tratează rolul planului ce trebuie să stea la baza studiului de piață externă, plan care să fie subordonat obiectivelor definite de factorul de decizie beneficiar al cercetării.

Ion ANTON

Design – calitate – competitivitate

Astăzi nimeni nu se mai îndoiește de contribuția designului (sau a designului industrial) la definirea calității complexe a produsului, contribuția sa la funcționalitatea produsului, rolul său în asigurarea competitivității, în special atunci cînd este vorba de bunuri de consum. Dacă avem în vedere că potrivit după ultimele date statistice furnizate de Anuarul statistic al R.S.R. exportul țării noastre de mărfuri industriale de larg consum în 1979 avea o pondere în volumul total al exporturilor țării de 16,3%, deci aproape dublu față de grupa produse chimice, îngrășăminte, cauciuc cu o pondere de 8,9%, rezultă contribuția pe care această activitate o poate avea la creșterea competitivității și respectiv eficienței exportului. Intervenția designului este însă tot atît de necesară în condiționarea bunurilor de consum alimentare, cosmetice, medicamente, în proiectarea mobilei, a articolelor de uz casnic din mase plastice ș.a.m.d.

Dacă din punct de vedere teoretic contribuția designului ca forță de producție este acceptată, în practică se constată însă, atît în țara noastră cît și în alte țări încă abordări diferențiate în utilizarea sa.

Astfel, după părerea arhitectului-creator cehoslovac Jan Tatousek *), în atitudinea generală față de design se menține o notă de superficialitate cu efecte corespunzătoare în producție. După părerea sa, designul îndeplinește simultan cel puțin trei funcțiuni : estetică, umanitară și comercială.

Fiecare din acestea poate să justifice singură promovarea sa în producția de bunuri materiale. Concret însă se constată că de multe ori designul este solicitat să colaboreze numai în ultima fază de dezvoltare a produsului, ceea ce face ca el să nu poată să influențeze concepția produsului. În asemenea cazuri designul încetează să-și mai îndeplinească funcțiile integral, devenind ceea ce se denumește uzual „stilizare" (styling). Desigur că și acest gen de contribuție finală este utilă, însă nu de anvergura celei pe care o poate avea participarea designului de la începutul unui proiect — la însăși inovarea producției. El nu mai poate să schimbe decît forma unor părți secundare ale produsului, suprafața, culoarea și nu structura interioară, configurația de fond a produsului, echilibrul proporțiilor.

În cazul bunurilor de consum diferența esențială de calitate (competitivitate) între produse este dată practic tocmai de intervenția polivalentă (cu toate funcțiile) sau numai unilaterală (stilizare finală) a designului în proiectarea de produse. În ceea ce privește producția de mijloace de producție desigur că cele 3 funcțiuni menționate rămîn valabile. Un accent special trebuie însă pus în acest caz pe funcția umanitară, a ambianței create raportului om-mașină, pornind de la ideea că beneficiarii acestor unelte sînt oameni care doresc să trăiască și să muncească în același timp. O ambianță agreabilă, sigură, cultivată influențează considerabil creativitatea, potențialul de acțiune uman. Fiecare om este animat de dorința de a se realiza la capacitatea sa și de dorința de a stăpîni mașina fără însă a se transforma pe el însuși într-o simplă mașină

În concluzie se poate spune că indiferent dacă avem de a face cu un articol de consum sau un mijloc de producție, privindu-l se poate spune dacă în echipa de proiectare a existat și un designer și în ce măsură acesta s-a achitat de misiunea sa. Cu alte cuvinte economia la design se vede cu ochiul liber

C. MIRCESCU

Societăți mixte în industria ușoară

Firma ungară de comerț exterior „Hungarotex" exportă în prezent produsele sale (confecții, artizanat textil, tricotaje etc.) printr-o amplă rețea de distribuție, între care un loc deosebit de important joacă societățile mixte comerciale.

Începînd din anul 1969 și pînă în prezent au fost create pe piața externă 10 societăți mixte, în special prin asociere între firma exportatoare ungară și firme locale, care reprezentaseră anterior pe piață întreprinderea de comerț exterior ungară, realizînd o cifră de afaceri dintre cele mai mari.

Aceasta a permis ca noile societăți mixte să-și mențină partenerii comerciali existenți pe piața locală, debușeele și relațiile acestora pe piață, intensificînd totodată studiul cererii și concurenței. Cum majoritatea acestor societăți acționează pe piețe vest-europene, deosebit de utilă s-a dovedit studierea atentă a diferențierii de tratament tarifar și netarifar pentru fiecare poziție de export și în fiecare țară (contigente, plafoane, autorizații etc.). Societățile mixte și-au creat de la caz la caz filiale regionale și în același timp preiau reprezentarea, pe bază de comision, de la alte întreprinderi ungare sau străine. Una din primele societăți mixte cu participarea „Hungarotex" a fost creată în 1969 în Anglia înregistrată „T.H. Faulkner Co". (Europe Ldt) cu sediul la Londra, pentru comercializarea de textile. Societatea deține totodată reprezentanță pentru comercializarea de textile de fabricație ungară pe piața irlandei. În ultimii 5 ani volumul desfacerilor s-a dublat, fiind asigurate debușee pentru : textile de uz casnic, confecții pentru femei, tricotaje, cămăși bărbătești, articole tehnice, articole de sport. Societatea organizează de 2 ori pe an prezentări de mostre pentru specialiști (clienți și parteneri potențiali).

*) B.V.V., Trade Fair News, 8/81

În R.F. Germania societatea mixtă „Tago Textilaussenhaudeslegesellschaft" și-a început activitatea în 1971 la Stuttgart. Circa un sfert din exportul ungar de textile și îmbrăcăminte textilă destinat țărilor Pieței Comune este realizat prin intermediul societății de pe piața vest-germană. Cifra de afaceri a societății în ultimii 5 ani a crescut cu 50%. Pe piața franceză acționează societatea mixtă „Goldsoie S.A." fondată împreună cu un partener tradițional al industriei textile ungare, cu care există relații încă dinaintea celui de-al II-lea război mondial. Aria de reprezentare a societății se extinde și într-o serie de țări francofone din Africa, iar ca ofertă include alături de articole textile, artizanat textil, (bluze brodate etc.) și alte articole artizanale oferite de Hungarocoop (întreprinderea de comerț exterior a cooperației). Din 1972 funcționează la De Bilt în Olanda, societatea mixtă olandezo-ungară „Neho B.V." care în 1979 au creat o a doua societatea mixtă, „Neho-Belgia", cu aceeași participare. Se află în faza de demaraj o altă societate mixtă în Belgia.

„Hungarotex — Italiana" a fost creată în 1973 la Milano, fiind considerată una din societățile mixte de mare succes — atît în ceea ce privește evoluția nomenclatorului de export de la materii prime spre produse finite, cît și ca cifră totală de afaceri.

„Hungarotex-Espanola S.A." a fost fondată în 1970 cu sediul la Madrid, iar apoi mutată la Barcelona. Societatea desfășoară operațiuni de export-import atît pe piața spaniolă cît și în Insulele Canare. În afara Europei s-au mai constituit societăți mixte de Hungarotex în Kuweit, Canada și S.U.A.

I.G.

dreptul național al statelor

TRINIDAD-TOBAGO: REGLEMENTAREA REDACTĂRII FACTURILOR COMERCIALE LA IMPORT

Autoritățile din Trinidad-Tobago au publicat recent o notă referitoare la elementele care trebuie să figureze în facturile comerciale care însoțesc mărfurile importate în această țară.

Astfel, în afara elementelor uzuale — precum cele referitoare la numele și adresele vînzătorilor și cumpărătorilor, data redactării facturii și data încheierii tranzacției, prețul mărfurilor (prețul unitar și prețul total), — factura comercială trebuie să cuprindă, de asemenea, următoarele elemente:

— date necesare identificării coletelor (marcare, număr, număr total de colete, tipuri de colete, greutate brută);

— denumirea mărfurilor: descrierea trebuie să fie făcută în limbaj clar și suficient de detaliată pentru a permite identificarea mărfurilor;

— cantitatea mărfurilor: cantitatea trebuie să fie exprimată în unități utilizate în mod curent în relațiile comerciale; în ceea ce privește greutatea, factura trebuie să cuprindă atît greutatea brută, cît și cea netă, în kilograme;

— reduceri și rabaturi de preț convenite;

— condiții de plată și de livrare;

— moneda de facturare;

— portul de îmbarcare și țara de destinație finală;

— identificarea mijlocului de transport (numele navei, numărul zborului aerian etc., după caz);

— numele destinatarului, precum și cel al cumpărătorului (atunci cînd aceștia sînt diferiți);

— originea mărfurilor;

— detalii cu privire la diferitele costuri (navlu, asigurare, ambalaj etc.);

— semnătura și funcția semnatarului în cadrul firmei exportatoare.

Aceste dispoziții avînd drept scop armonizarea documentelor comerciale naționale cu cele utilizate pe plan internațional, autoritățile din Trinidad-Tobago recomandă, în vederea redactării facturilor comerciale, folosirea formulei-cadru a ONU (format 210×297 mm.).

HONDURAS: SUPRATAXA LA IMPORT

Avînd în vedere criza economică ce afectează economia națională, autoritățile din Honduras au decis recent introducerea unei suprataxe vamale de 10% la import. Această măsură nu este aplicabilă anumitor produse strict necesare (medicamente, seruri, vaccinuri și lapte praf). Un nivel redus al suprataxei — de 5% — se aplică la importul de mașini, echipamente, materii prime, produse semifinite și ambalaje.

Calcularea acestei suprataxe se efectuează ca și în cazul taxelor vamale, respectiv pe baza valorii CIF, a mărfurilor care formează obiectul importului.

R. A. YEMEN: TAXA ASUPRA IMPORTURILOR EFECTUATE PE CALEA TERESTRĂ

În conformitate cu o decizie a Consiliului de Miniștri al R. A. Yemen, importurile efectuate pe cale terestră fac obiectul unei taxe suplimentare de 10%.

Adrian CONSTANTINESCU

MODIFICĂRI ÎN REGIMUL DE IMPORT AL UNOR ȚĂRI AFRICANE

Senegal. Dispozițiile legii nr. 80—39/25.08.1980 modifică regimul vamal în vigoare pentru produsele importate, după cum urmează:

a) Taxele vamale minime, aplicabile în mod special produselor de origine franceză, au fost ridicate de la 10% la 15%. Continuă să fie scutite de taxe vamale anumite produse alimentare, materii prime și bunuri de echipament;

b) Taxele fiscale. Produsele admise în regim privilegiat, sub rezerva utilizării pentru consumul privat în sectorul

industrial, vor beneficia în viitor fie de o taxă redusă de 10%,fie de exonerarea de taxe. Taxa majoră de 45%, precum și taxa specială de 70%, aplicabile pînă acum produselor considerate ca fiind de lux și produselor susceptibile a le concura pe cele fabricate local, vor fi aplicate unor noi categorii de produse.

Nigeria. Autoritățile nigeriene au decis liberalizarea importului unor produse care anterior erau supuse regimului licențelor de import sau prohibite, după cum urmează: orez în saci de 50 kg și făină de cereale ; pneuri și camere de aer pentru biciclete ; tablă de oțel galvanizată sau acoperită. Pe de altă parte, taxele vamale aplicabile la importul anumitor autovehicule au fost reduse : pentru camioane, de la 35% la 15% din valoarea CIF ; pentru camionete/autodube, de la 20% la 15% din valoarea CIF.

Maroc. Conform Deciziei nr. 936—80/28.08.1080, începînd cu 15 octombrie 1980 nivelul taxelor vamale se modifică pentru produsele enumerate mai jos, după cum urmează : a) Ex. 29-04/Polialcooli (dioli, trioli și tetroli) : pentaeritrită — exceptat (taxă anterioară — 10%); b) Ex. 29-15/ Poliacizi aromatici — anhidridă ftalică : exceptat (taxă anterioară : 15%) ; c) Ex. 39-01/Alchili și alți poliesteri — poliesteri nesaturați : taxă 15% (anterior : exceptat).

Gabon. Prin decizia nr. 206/1980 a fost suspendat, importul următoarelor produse : a) țevi PVC (cu diametrul între 32—200 mm) ; b) furtunuri pentru stropit ; c) învelișuri protectoare (cu diametrul între 8-21 mm) ; d) vopsele și coloranți ; e) articole menajere și materiale plastice ; f) saci și materiale pentru ambalare ; g) lumînări.

Totuși, autorizațiile de import vor fi în continuare acordate pentru unele dintre sus-menționatele produse (furtunuri pentru stropit, saci și materiale pentru ambalare), în funcție de capacitatea industriei locale de a produce aceste produse. Pe de altă parte, este de menționat faptul că contractele semnate înainte de publicarea Deciziei nu sînt vizate de prevederile acesteia.

COASTA DE FILDEȘ — TAXELE ASUPRA CIFREI DE AFACERI

Se aplică două tipuri de taxe asupra cifrei de afaceri, respectiv taxa asupra valorii adăugate — aplicabilă importurilor, precum și, operațiunilor productive și a celor de antrepriză-montaj, — și taxa asupra prestărilor de servicii, care se aplică serviciilor prestate în Coasta de Fildeș. Cele două taxe reprezintă cumulat 19% dintr-o sumă ante-taxare sau 23,45% dintr-o sumă post-taxare. De asemenea, ele se mai aplică la un nivel redus de 10,5% dintr-o sumă post-taxare și la un nivel majorat de 33,33% dintr-o sumă post-taxare pentru bunuri și servicii enumerate limitativ de către Codul general privind impozitele.

Stabilimentele turistice sînt taxate cumulativ printr-o taxă de nivel redus asupra prestărilor de servicii de 10,5% și o taxă de dezvoltare turistică, percepută la nivelul de 6% dintr-o sumă ante-taxare.

Taxa asupra prestărilor de servicii achitată prestatorilor nu este deductibilă decît în situații foarte limitate, numai de către impozații prin taxe asupra valorii adăugate ; impozații prin taxa asupra prestărilor de servicii nu-și pot deduce din taxa datorată nici o taxă achitată asupra cifrei de afaceri. Din contră, impozații prin taxa asupra valorii adăugate pot deduce din taxa datorată pentru cifra de afaceri următoarele taxe :

— taxa asupra valorii adăugate suportată la achiziționarea de bunuri care fac parte din investiții și cheltuieli generale, sub titlu de deducție financiară, inclusiv pentru serviciile cu caracter productiv facturate de către prestatorii care au optat pentru taxa asupra valorii adăugate ;

— taxa asupra prestărilor de servicii aferente agiourilor bancare, cheltuielilor de tranzit pentru produsele deductibile, reparațiilor bunurilor deductibile ;

— taxa asupra valorii adăugate achitată pentru achizițiile de materii prime, produse intermediare încorporate în produse și servicii taxabile, cu titlu de deducție fizică.

Toți prestatorii de servici pot opta liber în ceea ce privește impozitarea lor, ceea ce permite deseori clienților lor deducerea taxei facturate de prestatori, iar acestora din urmă le permite deducerea anumitor taxe pentru cumpărări.

Este de reținut, totodată, faptul că elementul generator al taxei asupra prestărilor de servicii îl reprezintă **încasarea**, în timp ce elementul generator al taxei asupra valorii adăugate îl reprezintă **livrarea** (întreprinderile prestatoare de lucrări pot opta în ceea ce privește impozitarea lor conform cu încasările). Trebuie subliniat faptul că prestările **utilizate** în Coasta de Fildeș sînt taxabile în această țară, chiar dacă ele sînt **efectuate** în afara Coastei de Fildeș. Clientul stabilit în Coasta de Fildeș este în acest caz, în afara situației în care și-a desemnat un mandatar, responsabil în mod solidar pentru plata taxelor și a penalităților. Este în egală măsură important să subliniem că lucrările efectuate deseori de către întreprinderi străine în cadrul unor mari proiecte nu sînt exceptate de impozitarea taxelor asupra cifrei de afaceri (sau de taxele vamale) decît în cazul în care ele figurează pe o listă aprobată de Consiliul de Miniștri al acestei țări, listă anexată la Legea Finanțelor.

Costea MUNTEANU

Redactor coordonator
dr. Ioan GEORGESCU

SUB TIPAR :

INDUSTRIA MICĂ

● forme de organizare

● conducere

● raporturi de muncă

Conducere

Întreprinderea — elemente definitorii

Intreprinderea de stat **de tip** socialist este definită în legislația noastră de L. nr 5/1978, care, la art. 1, arată că „întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfășoară activitatea economico-socială și în care oamenii muncii își exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor —, producători și beneficiari ai bunurilor materiale". În continuare, aliniatul 2 al textului citat arată că „întreprinderea are ca obiect de activitate, în funcție de specific, producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, aprovizionarea și desfacerea produselor". După ce definește obiectul de activitate al întreprinderilor, legea citată, la art. 2, face precizarea că acestea **„au personalitate juridică"** și „plan propriu corespunzător activității pe care o desfășoară, parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, încheie bilanț, au cont le bancă, beneficiază de credite bancare, **au relații economice, financiare și juridice cu alte unități,** utilizează formele de cointeresare materială prevăzute de lege, exercită controlul asupra tuturor activităților pe care le desfășoară". Din ansamblul normelor de drept care reglementează întreprinderea, pot fi desprinse următoarele elemente definitorii: odată cu înființarea (înregistrarea) capătă personalitate juridică, ceea ce îi dă o autonomie funcțională și un patrimoniu distinct pe care îl administrează în nume propriu (dar care constituie proprietatea statului); are o denumire și un sediu social stabilit prin actul de înființare; activitatea de bază se desfășoară potrivit planului propriu, fracțiune defalcată pe cale ierarhică din planul național unic de dezvoltare economico-socială; conducerea se realizează prin autoconducere muncitorească, care înseamnă organe proprii de conducere colectivă, investite cu atribuții de decizie, ce se supun centralismului democratic și au în vedere permanent regulile autogestiunii economico-financiare. În prezent, organizarea și funcționarea întreprinderilor și a centralelor industriale este reglementată de L. nr. 5/1978, al cărei norme de drept se coroborează și cu alte acte normative, dintre care evidențiem: L. nr. 8/1972, L. nr. 29/1978, L. nr. 9/1972, L. nr. 71/1969, L. nr. 14/1971.

Personalitate juridică

Înființarea și funcționarea cu rezultate pozitive (realizarea de beneficii) a unei întreprinderi — unitate de bază în sistemul nostru economic — este de neconceput fără ca aceasta să fie dotată cu mijloace de producție și financiare proprii și să aibă calitatea de a intra în raporturi juridice, în nume propriu, cu alte întreprinderi și, în general, cu orice organizații socialiste sau instituții de stat; ori tocmai în acest scop, pe calea unei tehnici juridice, întreprinderile sînt învestite, în condițiile legii, cu personalitate juridică. Fără să facem o analiză a multiplelor teorii care au fost formulate în literatura de specialitate, conchidem că personalitatea juridică este o **creație juridică** prin care se consfințește **o necesitate și o realitate economică** (sau socială): apariția, respectiv înființarea prin efectul legii sau al hotărîrii unei colectivități de persoane fizice, aprobată sau autorizată de stat, a unei noi formațiuni colective, organizate și de-sine-stătătoare, dotată cu un patrimoniu propriu, și care are un scop determinat, ce trebuie realizat, scop ce constituie obiectul ei de activitate. Dacă aceste elemente sînt suficiente pentru a satisface cerințele D. 31/1954, în sensul că sînt întrunite elementele constitutive ale personalității juridice, activitatea complexă pe care o desfășoară o întreprindere — principala categorie de persoană juridică — impune lărgirea elementelor definitorii la următoarele cinci: 1. **Organizarea de-sine-stătătoare,** primul element constitutiv impus de D.31/1954, în cazul întreprinderii se înțelege organizarea colectivului care o compune cu respectarea structurii impuse de normele de drept. Avem în vedere prevederile D. nr. 162/1973, L. nr. 5/1978 și, pentru întreprinderile de comerț exterior L. 12/1980. Evident, structura organizatorică este diferită în funcție de dimensiunile și complexitatea întreprinderii sau centralei industriale. 2. **Patrimoniu propriu** este un alt element al personalității juridice, prin care se înțelege totalitatea drepturilor de administrare — constituite din fonduri fixe, mijloace circulante și creanțe — și a obligațiilor pe care le are noua formațiune colectivă — întreprinderea —, distincte de cele ale persoanelor fizice care o compun și de cele ale altor unități cu personalitate juridică. Cum patrimoniul întreprinderii face obiectul analizei într-o secțiune viitoare, ne rezumăm aici să subliniem că dimensiunile și componenta lui fizică și juridică este în funcție directă cu obiectul de activitate; elementele de activ, în special mijloacele circulante, fiind folosite în procesul de realizare a obiectului de activitate, exprimat prin planul propriu, sînt în continuă transformare, iar ca urmare patrimoniul are o structură și valoare diferită și se exprimă periodic, sintetizat, prin bilanțul contabil. 3. **Scopul** este ultimul element constitutiv al personalității juridice impus de D. nr. 31/1954; în cazul întreprinderii el este sinonim cu obiectul de activitate stabilit prin actul de înființare, care, fie că îl detaliază, fie că îl enunță în termeni generali, urmînd ca detalierea să se facă de organul colectiv de conducere, sau de organele ierarhic superioare competente. Este de principiu că obiectul de activitate determină direct capacitatea de folosință a persoanelor juridice, făcîndu-se astfel aplicația **regulii specialității capacității de folosință**; potrivit acestei reguli, nici o întreprindere nu poate încheia acte în afara obiectului specializat al activității sale, încălcarea ei fiind sancționată

cu nulitatea absolută a actelor în cauză. Cu alte cuvinte, capacitatea persoanei juridice este limitată la încheierea numai a acelor acte care sînt necesare în îndeplinirea obiectivului de activitate. 4. **Participarea în nume propriu la circuitul civil** este un element constitutiv definitoriu al personalității juridice, cît și o consecință a dobîndirii ei de către întreprinderi. Este element constitutiv deoarece fără această componentă personalitatea juridică nu ar avea nici o rațiune, capacitatea de folosință fiind imposibil de realizat; este o consecință a personalității juridice, deoarece numai după dobîndirea ei întreprinderile pot încheia raporturi juridico-economice valabile. Lipsa acestui element constitutiv a personalității juridice face imposibilă administrarea patrimoniului, prin încheierea de contracte de aprovizionare și desfacere, achiziționarea de piese de schimb etc., încheierea de raporturi de muncă, dispunerea asupra mijloacelor financiare ș.a. În condițiile autogestiunii economico-financiare participarea în nume propriu de către întreprinderi la circuitul civil are noi valențe, modul în care se finalizează această participare determinînd beneficiile pe care le realizează. 5. **Răspunderea proprie** reprezintă un element constitutiv al personalității juridice, fiind mijlocul juridic care asigură respectarea întocmai a normelor de drept privind actele și faptele juridice pe care le săvîrșește întreprinderea; este garanția pe care o au participanții la circuitul civil cu privire la comportarea fiecărei persoane juridice în parte, conformă cu normele de drept care a cîrmuiesc. Îndeplinirea obiectului de activitate, a prevederilor de plan și realizarea de beneficii, în condițiile stabilite de dreptul economic, ar fi imposibilă fără existența răspunderii patrimoniale proprii, care devine astfel o condiție **sine qua non** a conceptului de personalitate juridică, în condițiile noului mecanism economico-financiar, axat pe autoconducere și autogestiune. Potrivit art. 2. din L. 5/1978, „întreprinderile au personalitate juridică, pe care o dobîndesc la data înregistrării lor la Ministerul Finanțelor sau, în cazul celor de subordonare locală, la organele financiare județene sau al municipiului București".

Clasificarea întreprinderilor

Întreprinderile pot fi clasificate după mai multe criterii printre care le considerăm principale pe următoarele: 1. **În funcție de subordonare** legea distinge două mari categorii și anume întreprinderi de interes republican și întreprinderi de interes local. Importanța acestei clasificări rezidă în faptul că modul lor de înființare este diferit — primele prin decret, iar secundele prin hotăriri ale unor consilii populare —, precum și din faptul că coordonarea și controlul activităților este supus unor organe diferite. De asemenea, metodologia de planificare, regimul juridic al beneficiilor și competența de soluționare a litigiilor este deosebită, în funcție de subordonare. Întreprinderile de interes republican, așa cum prevede art. 3 din L. 5/1978, „sînt subordonate direct centralelor industriale sau unităților asimilate acestora, ministerelor sau altor organe centrale"; cele de interes local sînt subordonate „consiliului popular, potrivit actului de înființare". 2. **În funcție de obiectul de activitate** L. 5/1978, art. 1, alin. 2, arată că întreprinderile se împart în (a) producătoare de bunuri (b) executarea de lucrări sau (c) prestarea de servicii, (d) aprovizionarea și desfacerea produselor". Clasificarea lapidară făcută de legiuitor permite ca oricît de complex ar fi obiectul de activitate al unei întreprinderi, acesta să se poată încadra într-o anumită categorie, punctată de noi cu literele a—d. Privite astfel, întreprinderile pot fi: industriale (producătoare de bunuri materiale), de construcții-montaj, de proiectare-cercetare, de prestări de servicii (hoteliere, transport etc.), de comercializarea mărfurilor către fondul pieței, de aprovizionare și desfacere în cadrul aprovizionării tehnico-materiale (baze). În raport cu obiectul de activitate modul de determinare a sarcinilor de plan va fi diferit, precum și indicatorii utilizați. De asemenea, regimul juridic al finanțării, al retribuirii și al beneficiilor este deosebit de la o categorie la alta. 3. **În funcție de calitatea de a încheia raporturi juridice în nume propriu.** Am arătat într-o secțiune anterioară că primul element definitoriu al întreprinderii este personalitatea sa juridică, care îi dă calitatea de a participa la circuitul civil în nume propriu, respectiv de a încheia raporturi juridice, cel mai frecvent concretizate în contracte economice. Alături de întreprinderi astfel înțelese, legiuitorul a creat și o altă categorie de organizații economice, denumite unități fără personalitate juridică. Deși nu sîntem, de fapt, în fața a două categorii de întreprinderi — cu personalitate juridică și fără —, luarea în considerare a ultimelor organizații economice se impune; așa cum vom vedea, considerente de ordin economic și organizatoric au condus la necesitatea ca unitățile fără mari complexe industriale — să intre în raporturi juridice cu alte întreprinderi, în baza unei tehnici juridice corespunzătoare, de regulă mandatul dat de întreprinderea sau centrala a căror componente sînt. Capacitatea de folosință restrînsă a unor astfel de unități rezultă cu pregnanță din art. 2, alin. final, din L. 5/1978, potrivit căruia „fabricile, uzinele, exploatările, minele, grupurile de șantiere și alte unități similare fără personalitate juridică au autonomie economico-financiară în cadrul întreprinderii din care fac parte, în care scop au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli. Relațiile cu bugetul de stat se realizează prin întreprinderea de care aparțin". Așadar, distincția este plină de consecințe: unitatea cu personalitate juridică — întreprinderea — intră în raporturi juridice cu alte unități în nume propriu, pe cită vreme unitatea fără personalitate juridică poate încheia astfel de raporturi numai în măsura în care este împuternicită de către organizația economică din care face parte. 4. **În funcție de atribuțiile de coordonare.** Prin definiție întreprinderea este unitatea de bază a sistemului nostru economic avînd o funcție nemijlocit productivă. Sub acest aspect, ca regulă generală, întreprinderea nu are atribuții de coordonare a altor unități cu personalitate juridică, cu excepția cazurilor în care este investită cu calitatea de coordonator de balanță materială. În sistemul nostru economic au fost create, ca o categorie aparte de unități economice, centralele industriale, de care ne vom ocupa într-o secțiune distinctă și care au ca principală activitate și coordonarea întreprinderilor și a unităților fără personalitate juridică componente.

Înființare

Potrivit L. nr. 5/1978, art. 3, „întreprinderile de interes republican se înființează prin decret al Consiliului de Stat, iar întreprinderile de interes local, prin hotărîri ale consiliilor populare. Prin actul de înființare se stabilesc denumirea, sediul și obiectul de activitate. Întreprinderile sînt subordonate direct centralelor industriale sau unităților asimilate acestora, ministerelor, altor organe centrale de stat, consiliilor populare, potrivit actului de înființare". Subliniem că actul normativ citat constituie prima manifestare de voință cu privire la înființarea unei întreprinderi și își are temeiul în prevederile planului de dezvoltare economcio-socială, lui asociindu-i-se ca expresie a participării colective, o serie de acte juridice ce marchează manifestarea de voință a colectivului de oameni ai muncii. În această ordine de idei decizia de înființare — exprimată prin decret sau prin hotărîre a consiliului popular — este urmată și completată de numirea persoanelor cu funcții de conducere, apoi de încheierea contractelor de muncă cu întreg personalul — acte juridice prin care se constituie colectivul —, de înființarea organizației sindicale, care urmărește promovarea intereselor acestui colectiv și, în sfîrșit, de actul cu multiple semnificații al încheierii contractului colectiv de muncă. **Denumirea întreprinderii,** primul atribut de identificare, este expresia unui important drept subiectiv al unității, care prezintă o înfățișare specifică. În art. 54 din Decretul nr. 31/1954, se face referire expresă la „dreptul de denumire". Aceasta face ca denumirea să reprezinte obiect de ocrotire juridică, în sensul că ea nu poate fi folosită de nici o altă persoană juridică. Cu privire la denumire, prin D. nr. 386/1977 s-a stabilit că, în cazul unităților socialiste, denumirile legate de evenimente istorice sau politice interne sau internaționale sau care reprezintă numele unor persoane se atribuie de președintele Republicii Socialiste România prin decret prezidențial. **Sediul întreprinderii** este cel de al doilea atribuit de identificare, ce se stabilește prin actul de înființare. Rațiunile care impun reglementarea sediului sînt următoarele: servește pentru identificarea persoanei juridice în raporturile juridice în care este parte; determină competența instanțelor de judecată ori a organelor Arbitrajului de Stat (a se vedea în acest sens art. 7 și 87 din Codul de procedură civilă, art. 8 și 13 din Regulile procedurii arbitrale, art. 11 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat); determină naționalizarea părților, potrivit criteriului „sediului social", în litigiile cu elemente de extraneitate. Prin actul normativ de înființare se stabilește și **subordonarea întreprinderii,** care poate fi: directă față de minister, în ipoteza în care întreprinderea nu este subordonată unei centrale, relația ierarhică stabilindu-se nemijlocit între ea și minister; directă față de centrală, situație în care relația cu ministerul este doar indirectă; directă față de consiliile populare, în cazul întreprinderilor de interes local. Noțiunea de „subordonare directă" nu reflectă, desigur, ideea de tutelă administrativă. Într-adevăr, sensul măsurilor de perfecționare a organizării economiei naționale inițiată prin Plenara din martie 1978 constă în înlocuirea tutelei administrative cu conducerea economică. Întreprinderea este o unitate dotată cu personalitate juridică și organizată potrivit principiului autogestiunii economico-financiare. Conducerea economică presupune utilizarea unor mijloace economice specifice, de natură să nu nesocotească autogestiunea unității, ci dimpotrivă, să o pună în valoare.

Reorganizare — desființare

Potrivit art. 3, alin. 3, din L. 5/1978, „Desființarea întreprinderilor, reorganizarea lor, modificarea denumirii, sediului sau obiectului de activitate se fac de către organele care au în competență înființarea lor". Deoarece legea menționată nu cuprinde nici o altă dispoziție referitoare la reorganizare, textul citat trebuie înțeles ca făcînd integral trimitere la prevederile D. nr. 31/1954 care reprezintă sediul materiei în privința reorganizării persoanelor juridice. Acest decret, fără să dea o definiție reorganizării, menționează în art. 40 comasarea și divizarea drept situații în care persoana juridică încetează a avea ființă. În realitate, nu toate formele de reorganizare implică încetarea funcționării persoanei juridice. Reorganizarea pe cale de comasare se face prin absorbirea unei persoane juridice, pentru a alcătui o persoană juridică nouă, în timp ce divizarea se face prin împărțirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între mai multe persoane juridice care există sau care iau ființă. **Absorbția** presupune că o anumită persoană juridică existentă, care își menține ființa, înglobează o altă persoană juridică, aceasta din urmă încetînd a mai exista. Se produce prin aceasta o transmisiune universală întrucît întregul patrimoniu al persoanei juridice absorbite trece asupra persoanei juridice absorbante. Astfel cum arată art. 46 alin. 2 din decret, persoana absorbantă dobîndește drepturile și este ținută de obligațiile persoanei juridice pe care o absoarbe. **Fuziunea** este o operație care presupune contopirea a două sau mai multe persoane juridice care își pierd fiecare în parte personalitatea juridică pentru a da naștere unei persoane juridice noi. Din aceasta rezultă că fuziunea implică două sau mai multe transmisiuni universale, patrimoniile unităților fuzionate, cu drepturile și obligațiile lor, trecînd asupra persoanei juridice nou înființate. **Divizarea** comportă la rîndul său două aspecte. **Divizarea totală,** primul dintre acestea, înseamnă dispariția unei persoane juridice al cărei patrimoniu este împărțit și transmis, pe fracțiuni, către două sau mai multe persoane juridice. În acest caz, transmisiunea patrimonială se produce cu titlu universal și operează între o persoană juridică ce își încetează ca atare activitatea și alte persoane juridice care preexistă sau care iau ființă prin însuși actul reorganizării. În primul caz operațiunea capătă un caracter complex deoarece pentru persoanele preexistente reorganizarea are înfățișarea unei absorbții pe cînd pentru cele care iau ființă ca urmare a reorganizării, actul are semnificația unui act de înființare. **Divizarea parțială** este singura formă de reorganizare care nu presupune în-

cetarea funcționării unei persoane juridice. Este de altfel ceea ce prevede art. 42 din D. nr. 31/1954 potrivit căruia persoana juridică nu încetează de a avea ființă în cazul în care o parte din patrimoniul ei se desprinde și se transmite la una sau mai multe persoane juridice existente sau care iau astfel ființă. **Efectele** reorganizării constau într-o transmisiune patrimonială. Potrivit art. 47 din Decretul nr. 31/1954, patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobînditoare, dacă prin actul care a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporție. În cazul în care o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde și se transmite la o singură persoană juridică existentă sau care ia astfel ființă împărțirea patrimoniului se face în proporția părții desprinse și transmise. Dacă partea desprinsă se transmite la mai multe persoane juridice existente sau care iau astfel ființă, împărțirea patrimoniului între persoana juridică de la care s-a făcut desprinderea și persoanele juridice dobînditoare se va face, de asemenea, proporțional cu partea desprinsă și transmisă, iar între persoanele juridice dobînditoare, împărțirea se va face în mod egal. Persoanele juridice care, prin efectul divizării, dobîndesc anumite bunuri, răspund față de creditori pentru obligațiile persoanei juridicare care a încetat de a avea ființă prin divizare, proporțional cu valoarea bunurilor dobîndite, stabilită la data dobîndirii, dacă prin actul care a dispus divizarea nu s-a prevăzut altfel. Aceeași soluție trebuie dată și în cazul persoanelor juridice care au dobîndit bunuri, ca urmare a desprinderii și transmiterii unei părți din patrimoniul altei persoane juridice. Articolul 49 din același decret prevede că transmiterea drepturilor și obligațiilor în caz de fuziune, precum și de desprindere și transmitere, privind persoane juridice supuse înregistrării, se îndeplinește astfel cum am arătat mai sus atît între părți, cît și față de cel de al treilea, numai prin înregistrarea operației și pe data acesteia. În orice caz, divizarea, precum și deprinderea și transmiterea nu se vor putea înregistra decît dacă se vor prezenta aprobate de organul competent inventarul, bilanțul contabil întocmit în vederea predării-primirii sau oricare alte asemenea acte pe care legea le-ar prevedea, precum și evidența contractelor în curs de executare, care trebuie să cuprindă și repartizarea tuturor contractelor. Principiul care trebuie să stea la baza repartizării contractelor economice trebuie să fie acela ca executarea fiecăruia să se facă de o singură persoană juridică dobînditoare. Repartizarea unui singur contract la mai multe persoane juridice provenite din reorganizare se va putea face numai dacă împărțirea executării lui este cu putință. În sensul art. 50 aprobarea de repartizare nu se poate da mai înainte de a se fi obținut de la organul competent, modificarea sarcinii de plan sau a prevederilor din balanța de materiale corespunzătoare. **Desființarea.** Alături de reorganizare, legea amintește și desființarea întreprinderilor, ea făcîndu-se de organele care sînt competente să dispună și înființarea. În asemenea situații se aplică prevederile dreptului economic privind lichidarea patrimoniului, prin încasarea creanțelor, plata datoriilor, vărsarea obligațiilor către bugetul de stat, transferarea fondurilor fixe etc.

Centrala — elemente definitorii

Potrivit art. 16, din L. nr. 5/1978, „centrala este o unitate economică autonomă de producție, construcții, circulația mărfurilor, transporturi și alte prestări de servicii. Centrala cuprinde întreprinderi subordonate și unități componente cum sînt: fabrici, uzine, exploatări, grupuri de șantiere sau șantiere de construcții-montaj, autobaze, secții, ateliere, sectoare și altele similare; ea poate avea, de asemenea, în componența sa unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, proiectare, comerț exterior, aprovizionare, desfacere, prelucrare automată a datelor, pregătire și perfecționare a cadrelor, prestări de servicii sau alte unități necesare îndeplinirii sarcinilor ce îi revin.

Centrala asigură conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente. Centrala se constituie, de regulă, pe structura unei întreprinderi mari și reprezentative. Gruparea întreprinderilor subordonate și unităților componente în cadrul centralei se face, în principal, pe baza criteriului omogenității produselor sau al tehnologiilor de fabricație, al cooperării în producție, al integrării fabricației unor produse finite sau al amplasării teritoriale a unităților care intră în componența centralei". În continuare, art. 18, din același act normativ, arată că „centralele au personalitate juridică, pe care o dobîndesc la data înregistrării lor la Ministerul Finanțelor sau, în cazul celor de subordonare locală, la organele financiare județene și al municipiului București. Centralele sînt titulare de plan — parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială. Ele încheie bilanț, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, au relații economice, financiare și juridice cu alte unități, precum și cu beneficiarii și furnizorii străini". Din textele citate rezultă elementele definitorii ale centralei: are ca funcție principală „conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente"; pentru realizarea funcțiilor sale, centralele sînt titulare de plan, care reprezintă suma planurilor defalcate pe întreprinderi și unități componente; funcționarea întemeindu-se pe principiul autogestiunii, centralele intră în raporturi juridice cu alte unități economice, precum și cu întreprinderile subordonate, avînd cont propriu la bancă și încheind bilanț; textul citat subliniază un element important și anume că în cadrul relațiilor economice (raporturi juridice) centrale pot obține credite și să încheie contracte cu furnizorii și beneficiarii, aspecte pe care le vom analiza detaliat în cadrul unor secțiuni viitoare. Actele normative care reglementează organizarea și funcționarea centralei sînt cele arătate pentru întreprindere.

Clasificarea centralelor

Criteriile de clasificare a centralelor pot fi, ca și în cazul întreprinderilor, multiple: 1. **În funcție de gradul de integrare a unităților componente,** potrivit normelor de drept, distingem: centrale în care unitățile componente organizate potrivit principiului gestiunii economice nu sînt dotate nici una cu personalitate juridică; acestea sînt centralele cu cel mai înalt grad de integrare, care răspund direct de întreaga activitate economică și juridică a unităților; centrale cu compunere mixtă, în care alături de întreprinderi sînt și unități cu gestiune economică fără personalitate juridică; centrale în care toate unitățile componente au personalitate juridică. Aceste centrale prezintă cel mai scăzut grad de integrare. 2. **În funcție de obiectul activității,** potrivit art. 16, alin. 1, din L nr. 5/1978, pot fi: centrale de producție, denumite industriale, centrale de construcții-montaj, centrale care au ca obiect circulația mărfurilor, centrale în domeniul transporturilor și a altor prestări de servicii (turism etc.); remarcăm faptul că legea arată expres criteriile ce trebuie să stea la baza grupării unităților în centrale: omogenitatea produselor și tehnologiilor de fabricație, cooperarea în producție, integrarea fabricației unor produse finite sau amplasarea teritorială a unităților componente; acestea sînt desigur numai recomandări de principiu, factorul de decizie organizatorică putînd adopta cea mai eficientă formulă de grupare a unităților. 3. **În funcție de modul de organizare** pot fi: centrale constituite pe structura unei „întreprinderi mari și reprezentative și centrale care nu se grefează pe o altă unitate. În prima ipoteză, întreprinderea pe structura căreia se grefează centrala este, de obicei, o unitate cu gestiune economică, fără personalitate juridică; în cea de a doua ipoteză, celelalte uniăți, de regulă, gravitează în jurul centralei care poate fi comparată cu o „întreprindere-mamă", rolul ei fiind acela de a desfășura o activitate auxiliară sau adiacentă celei a „întreprinderii-mamă". Cel mai adesea, ele sînt unități de cercetare și proiectare, de aprovizionare și desfacere, etc. 4. **În funcție de subordonare,** centralele pot fi grupate, potrivit art. 19 din L. nr. 5/1978, în: centrale subordonate ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat și centrale subordonate consiliilor populare județene și al municipiului București.

Înființare — reorganizare — desființare

Potrivit art. 19 din L. nr. 5/1978, „centralele se înființează, se reorganizează — prin fuziune, absorbție, divizare totală sau parțială — sau se desființează prin decret al Consiliului de Stat". În continuare, același articol, prin alineatul final stabilește că „prin actul de înființare al centralei se stabilesc denumirea, sediul și obiectul de activitate". Remarcăm faptul că textul citat face precizarea expresă că reorganizarea centralelor se poate realiza prin fuziune, absorbție, divizare totală sau parțială, aspecte pe care le-am analizat într-o secțiune precedentă. De asemenea, se impune sublinierea că legiuitorul a făcut o disociere între nivelul organului care aprobă înființarea centralei și cel la care se face înregistrarea. Dacă în cazul întreprinderilor de interes local, atît înființarea cît și înregistrarea se fac la nivelul organelor locale, pentru centrale, deși înființarea se face de organul suprem al puterii de stat, înregistrarea are loc totuși la organele locale, în cazurile în care acestea urmează să fie subordonate consiliilor populare județene sau municipiului București.

Unitatea componentă — elemente definitorii

Legea nr. 5/1978 nu dă o definiție a unităților componente, rezumîndu-se să stabilească, la art. 72, alin. 1, că „centralele și întreprinderile pot avea în structura de producție, în funcție de obiectul lor de activitate, unități componente — uzine, fabrici, exploatări, grupuri de șantiere, secții, șantiere, ateliere, loturi, sectoare, autobaze, depozite și alte unități similare — cu gestiune economică, fără personalitate juridică. În continuare, art. 74 din același act normativ prevede că „centralele și întreprinderile, rămînînd titulare ale dreptului de administrare directă, pot înzestra, la înființare, unitățile economice fără personalitate juridică cu fonduri fixe și le pot dota cu mijloace circulante necesare desfășurării activității, stabilind și modul de utilizare a acestora. Art. 75 face precizarea importantă și anume că „unitățile componente ale centralelor și întreprinderilor pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot avea relații economice și financiare, în limita competențelor stabilite de conducerile centralei sau întreprinderii de care aparțin. Șefii unităților componente pot încheia contracte cu persoane fizice și juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere. Fabricile, uzinele, grupurile de șantiere și alte unități similare au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli, parte integrantă a planului și bugetului întreprinderii sau centralei de care aparțin". Textele citate permit să se desprindă următoarele elemente definitorii: unitățile componente fac parte, în toate cazurile, din structura organizatorică fie a unei centrale, fie a unei întreprinderi cu personalitate juridică; ca urmare, nu se justifică organizatoric să li se atribuie personalitate juridică, dar pentru realizarea scopului economic pot fi și sînt înzestrate cu fonduri fixe și mijloace circulante, care însă rămîn în patrimoniul unic al centralei, sau a întreprinderii din care fac parte; formule organizatorice pe care le pot îmbrăca sînt multiple, în funcție de considerentele economice care impun înființarea lor: uzine, fabrici, exploatări, șantiere, ateliere etc.; unitățile componente mari complexe, cu un profil propriu de producție — fabrici, uzine grupuri de șantiere ș.a. — au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli; pentru realizarea lor, au gestiune proprie și autonomie funcțională operativă, fapt ce le dă dreptul la deschiderea unui subcont bancar, primirea de credite și, în condițiile legii, să intre în raporturi juridico-economice cu alte mutații economice cu personalitate juridică.

Autonomie operativă

Luînd ca model de analiză unităţile componente complexe — fabricii, uzine, grupuri de şantiere ş.a. — reţinem, ca o trăsătură fundamentală, definitorie, faptul că prin lege se prevede că acestea „au plan propriu şi buget de venituri şi cheltuieli, parte integrantă a planului şi bugetului întreprinderii sau centralei de care aparţin". Evident, pentru realizarea acestor planuri, unităţile componente trebuie să dispună, în mod necesar, la scară redusă, de toate mijloacele şi instrumentele tehnice, economico-juridice, de care dispune şi întreprinderea sau centrala din care fac parte şi anume: mijloace fixe şi circulante, cont la bancă, credite; posibilitatea de a încheia raporturi juridice cu persoane fizice — contracte de muncă — şi cu persoane juridice — de regulă, contracte economice de aprovizionare şi desfacere, prestări servicii etc.; instrumente de tehnică contabilă de evidenţiere a modului de administrare a mijloacelor primite, a proceselor de producţie şi a rezultatelor, respectiv a gestiunii economice proprii. Dacă o mare parte din aceste condiţii preliminare funcţionării unităţilor componente se realizează prin măsuri organizatorice şi acte de administrare luate de întreprinderea sau centrala din care fac parte — dotare cu fonduri fixe şi circulante, deschiderea subcontului bancar, organizarea evidenţei contabile ş.a. —, pentru obţinerea autonomiei operative şi funcţionale, ceea ce implică intrarea în raporturi juridice cu alte unităţi şi cu persoane fizice, legea a instituit un procedeu de tehnică juridică ce aparţine dreptului civil, şi anume „împuternicirea de reprezentare" pe care o dă centrala sau întreprinderea din care fac parte, şefului unităţii componente. Ne aflăm în faţa unui mandat de o factură specială, în care mandantul — şeful unităţii componente — îndeplineşte o serie de fapte şi acte juridice, în limita mandatului primit, dar cu scopul direct, de interes economic — realizarea planului şi a bugetului propriu de venituri şi cheltuieli. Evident, toate faptele şi actele juridice pe care le încheie şi le realizează unitatea componentă, localizate iniţial în gestiunea proprie, se reflectă în final în gestiunea economico-financiară a centralei sau a întreprinderii din care face parte. Caracterul deosebit al mandatului rezultă şi din faptul că şeful unităţii nu încheie contracte economice „în contul şi numele mandatului" fără să-l mai preocupe soarta lor după formarea acestora. Din contră, unitatea componentă execută contractele încheiate, urmăreşte respectarea disciplinei contractuale şi suportă din propria gestiune consecinţele negative. Privită astfel problema autonomiei operative a unităţilor componente se desprinde caracterul ei flexibil: întreprinderea sau centrala dotează unitatea componentă cu mijloace materiale şi o împuterniceşte să apară în circuitul economico-civil în măsura şi pînă la nivelul pe care îl consideră necesar pentru realizarea planului ce îi revine (din planul general al întreprinderii sau centralei). Aşa fiind, pot funcţiona, de exemplu, unităţi componente a căror autonomie operativă să se reducă strict la procesul de producţie, fără să încheie contracte economice, aprovizionarea şi desfacerea fiind asigurate de centrala sau întreprinderea din care fac parte. Şi în asemenea situaţie principiul gestiunii proprii nu este ştirbit, deoarece, prin contabilitatea organizată de unitatea componentă se colectează toate cheltuielile, producţia realizată şi livrată, rezultatele obţinute.

Înfiinţare — desfiinţare

Legea nr. 5/1978, art. 73, prevede că unităţile componente se înfiinţează potrivit următoarelor reguli: a) fabrici, uzine, exploatări, grupuri de şantiere şi altele cu organizarea asemănătoare — prin ordinul ministrului, pe baza hotărîrii consiliului de conducere al ministerului, respectiv prin decizia comitetului executiv al consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti; înfiinţarea de uzine şi fabrici în cadrul întreprinderilor se face cu acordul Consiliului Organizării Economico-Sociale; b) secţii, şantiere, ateliere, loturi, depozite şi altele similare — prin decizia directorului sau a directorului general, pe baza hotărîrii consiliului oamenilor muncii al întreprinderii sau centralei în cadrul căreia funcţionează unitatea. Prin actul de înfiinţare se stabilesc denumirea, sediul şi obiectul de activitate al acestor unităţi. Desfiinţarea, modificarea denumirii, sediului sau, obiectului de activitate, precum şi reorganizarea unităţilor componente ale centralelor şi întreprinderilor se fac de organul care le-a înfiinţat". Din textul reprodus se desprinde ideea ierarhizării importanţei diferite pe care o acordă legiuitorul unităţilor componente. Astfel, pe cîtă vreme fabricile, uzinele grupurile de şantiere ş.a., care prin complexitatea lor au valenţele unei adevărate întreprinderi, se înfiinţează numai de organele de decizie la cel mai înalt nivel administrativ şi cu acordul Consiliului Organizării Economico-Sociale, celelalte forme de unităţi componentă de o importanţă mai redusă în raport cu primele — secţii, şantiere, ateliere ş.a. — se înfiinţează prin decizia organelor de conducere a întreprinderii sau centralei din care vor face parte. Legat de atributele de identificare se impune o precizare. Dacă la întreprinderi aceste atribute sînt intim legate de calitatea de persoană juridică — prin ele fiind identificate ca subiecte de drept civil —, în cazul unităţilor componente denumirea şi sediul servesc la identificarea lor ca unităţi cu autonomie operativă. Reamintim că în această calitate, în baza împuternicirii primite, participă la circuitul civil, operaţie ce nu s-ar putea realiza fără atributele de identificare menţionate. Precizarea obiectului este necesară pentru determinarea sferei de activitate, putîndu-se astfel realiza controlul asupra respectării principiului specializării.

Grupaj realizat de:
dr. AL. DETEŞAN

Întrebări și răspunsuri

● **FURCĂ ROMULUS TRAIAN, Deva** — Conform art. 129 și 135 din Codul muncii, persoana încadrată în muncă poate cere desfacerea contractului, din inițiativa sa. Pentru a putea beneficia de prevederile art. 9 din Legea nr. 1/1970, în cererea de desfacere a contractului este necesar să se arate drept cauză, „îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la șapte ani" anexîndu-se și copia certificatului de naștere. Avînd recunoscută vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate, mama reîncadrată în condițiile prevăzute de Legea nr. 1/1970, art. 9, are dreptul la concediul de odihnă în anul reîncadrării, pentru lunile lucrate între data reîncadrării și sfîrșitul anului (de exemplu, de la 1 iunie la 31 decembrie) Concediul se poate acorda și anticipat.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ACCESORII PIESE DE SCHIMB „TURDEANA", Turda** — Am reținut oferta dv. pentru a fi publicată în suplimentul revistei noastre pînă în luna mai 1982, inclusiv. Mai avem încă nevoie de o precizare. Apariția anunțului să fie lunară sau săptămînală?

● **APOSTOL CHIRULESCU, CONSTANTIN LITINSCHI, PUIU CONSTANTIN, NICOLAE ALBU, București; ILIE NICOLAE, Craiova; MILOȘ PETCU, Socol, Caraș-Severin; ANETA SAULEA, Cosmești, Galați; ION STANCIU, Constanța; „VISCOFIL", Popești-Leordeni; NICU DAN PETRESCU, Craiova; CONSTANTIN CONSTANTINESCU, Buzău; I.U.P.C. Băicoi; EUGEN BĂJENARU, Fălticeni; IONESCU DOREL, Cluj-Napoca; FRANCZ FLECHMAER, Brașov; I. DORIS, Iași; D. VLĂDULESCU, Galați; CONSTANTIN COJOCARU, Corabia; CONSTANȚA BRAHĂ, Iași; ADRIAN PUIU, Cîmpulung Moldovenesc** — Am primit scrisorile dv. Vă vom răspunde la întrebări tot la această rubrică.

● **MARIA MÎRȘU, Bicaz; ÎNTREPRINDEREA DE VAGOANE, LALA MARIAN, Arad; ALEXANDRU BERCARU, Ograda, Ialomița; VIRGIL MARIȚA, Baia de Arieș; GETA RICLEA, Vaslui; DUMITRU PREDESCU, București; MARIOARA MORAR, Gherla; SECȚIA DE PRODUCȚIE, Ploiești; COOPERATIVA „VIITORUL", Făgăraș; RADU LAZAN, Arad; INDUSTRIA LAPTELUI, Șimleul Silvaniei; ÎNTREPRINDEREA MAȘINI UNELTE, Suceava; CAP COTUȘCA; ION PUIE,** Ansen, Gihor — Serviciul difuzare din cadrul I.S.I.A.P. a pregătit coletele pentru a vă trimite lucrările solicitate.

● **UFET, Bocșa; CAP TANSA, Iași; OFICIUL DE GOSPODĂRIE A APELOR, Gorj; VASILE MÎNDRU, Topliță; CAP JIMBOLIA; ÎNTREPRINDEREA DE DISTRIBUȚIE GAZE, Pitești; GH. DURNEA, Arad; CAP BOLDU, Buzău; ELUȚĂ MARIANA, Slobozia; COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE, Năvodari** — Lucrarea „Legislația muncii de la A la Z este epuizată. În numărul 31 al suplimentului nostru am mai publicat următoarele: lucrarea „Legislația muncii de la A la Z va fi actualizată și integrată într-un volum de mari proporții care va fi difuzată abonaților în luna ianuarie 1982".

● **ILIE NICOLAE, Craiova** — Perioada cît ați lucrat în C.A.P. în calitate de contabil, fiind membru cooperator, nu se include în vechimea în specialitate prevăzută de art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974. În consecință, retribuirea dv. cu retribuția prevăzută pentru funcția de economist — anul doi de activitate — corespunde reglementărilor în vigoare.

● **CONSTANȚA LITINSKI, București** — Încadrarea dv. ca șef de fermă s-a făcut prin derogare de la condițiile de vechime minimă în specialitate. Sînteți, totuși, retribuită la nivelul de bază prevăzut pentru funcția de șef fermă, fără nici o diminuare a retribuției. Veți putea beneficia de trecerea la gradația I numai după ce veți împlini vechimea necesară pentru ocuparea funcției de șef fermă. De la această dată, conform art. 33 din Legea nr. 57/1974, veți putea fi trecută, după doi ani, la gradația I.

● **CONSTANȚA BRAHĂ, Iași** — Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale nu mai prevede posibilitatea recalculării pensiei ca urmare a muncii depuse după pensionare. Puteați solicita această recalculare pînă la 1 iulie 1977.

● **I. DARIE, Iași** — Textul art. 22 din Legea nr. 1/1977 se referă exclusiv la retribuția tarifară lunară de încadrare. Această retribuție (spre deosebire de retribuția primită) nu suferă variații în funcție de zilele de concediu fără plată de care ați beneficiat. De pildă, dacă în luna următoare concediului fără plată ați fi fost în incapacitate temporară de muncă, indemnizația ce vi s-ar fi cuvenit ar fi fost calculată în raport de această retribuție și nu în raport de retribuția micșorată pe care ați primit-o ca urmare a concediului fără plată. Art. 25 la care vă referiți nu are nici o contingență cu problema pusă de dv., deoarece sînteți încadrat cu o normă întreagă și nu cu o fracțiune de normă.

● **NICOLAE ALBU, București** — Vă rugăm să ne comunicați mai detaliat cum se explică faptul că în aceeași unitate șeful de secție este retribuit și în clasa 25 de retribuire (șef secție grad 1?) și în clasa 30 (șef secție schimb). La poziția 9 lit. B cap. I (industrie) din anexa IV la Legea nr. 57/1974 se prevede retribuirea șefului de secție pe schimb între clasele 20 și 33 — la nivelul de bază — în funcție de grupele de ramură și de gradul de organizare.

● **FRANCZ FLECHAMER, Brașov** — Conform alin. 3 al art. 23 din Legea nr. 57/1974 aveați dreptul la creșterea retribuției cu două clase de retribuire, de la data încadrării în funcția de maistru. În temeiul art. 176 din Codul muncii puteți solicita plata diferenței de retribuție pe ultimele 36 de luni (trei ani).

● **CONSTANTIN V. COJOCARU, Corabia** — Conform Legii nr. 57/1974 la promovarea în funcția de maistru se acordă o creștere a retribuției cu două clase de retribuire. Față de retribuția pe care o aveți în prezent urmează deci să primiți o retribuție de 2910 lei lunar, ca urmare și a aplicării art. 194 din legea sus-menționată.

● **CONSTANTIN CONSTANTINESCU, Buzău** — Dacă unitatea nu are posturi vacante de subingineri, nu se are posibilitatea să vă încadreze ca atare. Dat fiind că s-a creat o situație de inechitate, v-ar putea da acordul pentru transferarea dv., în interesul serviciului, la o unitate care ar avea vacant un post de subinginer pe care să-l ocupați ca urmare a promovării examenului sau concursului instituit în acest scop.

● **PETRESCU NICU DAN, Craiova** — Art. 9 lit. k din Legea nr. 1/1970 prevede menținerea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate numai în cazul în care soțul îl urmează pe celălalt, care a fost transferat în interesul serviciului sau a mutat împreună cu unitatea în altă localitate. În lit. i a aceleiași dispoziții legale, este prevăzută încetarea activității din cauza stării sănătății care a făcut necesară schimbarea locului de muncă. În măsura în care puteți dovedi aceasta vi se poate recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

● **„VISCOFIL", Popești Leordeni** — În situația expusă de dv. — în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu — personalul a lucrat 11 lunele luni fără ziua liberă, iar în

celelalte luni a beneficiat de această zi liberă. Indemnizația de concediu se calculează separat prin împărțirea retribuției mediu lunare la 25,5 zile pentru lunile cînd s-a lucrat fără ziua liberă și la 24,4 zile pentru celelalte luni. Ziua liberă fiind zi nelucrătoare, durata totală a concediului de odihnă se mărește în mod corespunzător, așa după cum concediul cuprinde și alte zile nelucrătoare.

● **STANCIU ION, Constanța** — Sînteți absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală și ocupați, fără nici o întrerupere în muncă, funcția de revizor contabil principal, funcție pe care ați deținut-o, cu respectarea reglementărilor în vigoare și la data aplicării Legii nr. 12/1971. În această situație, conform art. 68 din menționata lege, puteți ocupa, în continuare, această funcție dacă vă îndepliniți[1] în mod coreespunzător sarcinile ce vă revin.

● **PETCU MILOS, Socol, Caraș Severin** — Reglementarea privind retribuirea absolvenților învățămîntului superior (art. 35 din Legea nr. 57/1974) se referă exclusiv numai la cei care au promovat examenul de diplomă sau de licență. Potrivit art. 35 lit. b, muncitorii care absolvă cursurile serale sau fără frecvență se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută. În primul caz persoana la care vă referiți va fi încadrată la nivelul de bază al funcției de inginer. Această, retribuție variază în raport cu grupa de ramură în care este încadrată întreprinderea. În al doilea caz, va fi încadrată cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate.

● **CHIVULESCU APOSTOL, București** — Conform prevederilor art. 176 al. 2 din Codul muncii, pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate — prejudicii suferite sau drepturi neacordate — termenul de sesizare este de trei ani de la data producerii pagubelor sau de la data cînd drepturile trebuia să le fie acordate. Pretențiile dv. pot fi solicitate numai pentru trei ani în urmă. Adresați-vă conducerii unității și, în cazul nerezolvării favorabile a cererii, Comisiei de judecată din unitate. În afara diferenței de retribuție tarifară, aveți[1] dreptul și la diferența corespunzătoare a sporului de vechime.

● **ANETA SAULEA, Cosmești, Galați** — Potrivit Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale și asistență socială, persoanele care nu au vechimea integrală în muncă, dar au o vechime de cel puțin 15 ani, au dreptul la o pensie proporțional cu numărul anilor de vechime. Cei care au o vechime de 10 ani li se acordă o pensie de 350 lei lunar.

OFERTE • OFERTE

D.C.S. — CENTRUL DE CALCUL BUCUREȘTI

- **Sîrmă bobinaj ∅ 0,12 kg. 1.530**
- **Releu R15 buc. 10**
- **Sîrmă bobinaj ∅ 0,07 kg. 7.280**
- **Sîrmă bobinaj ∅ 1 kg. 15.000**
- **Sîrmă bobinaj ∅ 11 kg. 6.420**
- **Bară ghidaj buc. 20.000**
- **Tranzistor BDY 10 buc. 10.000**
- **Frînă transport buc. 15.000**
- **Rulment 9/3/4 buc. 14.000**
- **Rulment 9/3/4 buc. 11.000**
- **Rulment 12/5/3/4 buc. 13.000**
- **Curea dințată buc. 7.000**

ÎNTREPRINDEREA PENTRU INDUSTRIALIZAREA SFECLEI DE ZAHĂR — SASCUT județul BACĂU

- **Cablu A,C.Y.BY 3×1,8×95 = 250 m.**
- **Idem A.C.Y.A.Y 4×2×6 = 200 m**
- **Idem F.Y 25 = 240 m**
- **Sîrmă bobinaj textil de 1,1,1, 1,5, 0,25 = 250 kgr.**
- **Corp lămpi fluorescente = 30**
- **Corp lămpi F.I.A. 124 = 50**
- **Lanț gal dublu 1" = 4 buc.**
- **Ață pescărească = 260 kgr.**
- **Pînză filtru bumbac 348/108 = 8500 m.l.**
- **Lămpi noris = 60 buc.**
- **Patroane fuzibile = 100 buc.**
- **Cuple cu fișe 32 A. = 20 buc.**
- **Prize cu fișe = 10 buc.**
- **Geam curbat T.V. = 10 buc.**
- **Întrerupător ștec. = 170 buc.**
- **Lanț gal simplu 1 1/4" = 3 buc.**
- **Lanț gal simplu 1" = 10 buc.**
- **Microîntrerupătoare = 280 buc.**
- **Diferite tipuri de rulmenți**

CITITORI!

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum și a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ":

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector I, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și la un exemplar din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".[1]

(semnătura abonatului)

---

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

Vă prezentăm

PRODUSUL D.S. DACIA

NOU! DIAMANTUL SINTETIC ROMÂNESC „DACIA"

FABRICAT în țară, în toată gama tipodimensională prevăzută de standardele internaționale, inclusiv sub formă de pulberi micronice de diamant,

INLOCUIEȘTE, cu randamente superioare și în condiții economico-financiare excepționale, materialele clasice folosite în operațiile de rectificare umedă și uscată, debitare, tăiere, găurire, șlefuire, lepuire, honuire și în alte operațiuni de superfinisare,

INCORPORAT în scule diamantate sau sub formă de paste, diamantul ACȚIONEAZĂ cu eficiență maximă în prelucrarea oțelurilor speciale, carburilor metalice sinterizate, materialelor neferoase dure, combinațiilor din carbură-oțel, grafitului, marmurei, rocilor moi și tari, ceramicelor, feritelor, betoanelor, materialelor plastice, sticlei, fibrelor de sticlă și altor materiale dure sau fragile.

CALITATEA ESTE GARANTATĂ DE FURNIZOR !

Pentru cataloage, liste de prețuri, explicații suplimentare și comenzi, întreprinderile interesate se pot adresa la :

FABRICA de diamante sintetice „DACIA" și INTREPRINDEREA de mecanică fină, str. Popa Lazăr nr. 9—19, Sector III, București, telex nr. 10694 sau 11583.

Operațiunile de export se efectuează prin I.C.E. TEHNOIMPORTEXPORT, telex nr. 10254, 10255.

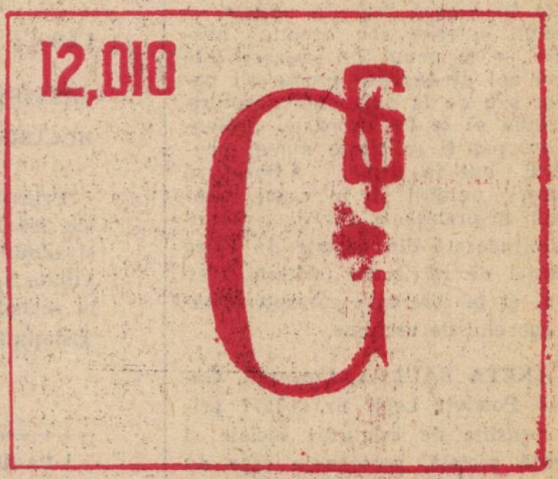

PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI DE INVESTIȚII PE 1982

— Prioritate obiectivelor care sînt menite să amplifice baza de materii prime și energetice a țării —

ÎNFĂPTUIREA programului de investiții necesită o preocupare continuă pentru pregătirea fiecărui obiectiv prevăzut, astfel încît noile capacități de producție să fie realizate la termen și în condiții de eficiență sporită. În acest context o importanță deosebită prezintă punerea în exploatare la termen și chiar în devans a investițiilor destinate creșterii potențialului energetic și resurselor de combustibili, determinată de necesitatea dezvoltării bazei proprii de materii prime și resurse energetice.

Pregătirea corespunzătoare a lucrărilor de investiții din acest domeniu impune asigurarea condițiilor necesare continuității în desfășurarea normală a activității la obiectivele aflate în curs de execuție și, în același timp, începerea noilor obiective planificate la termenele prevăzute în graficele aprobate. Cu atît mai mult cu cît investițiile imobilizează, pe întreaga durată de execuție, importante resurse materiale și financiare, ale căror efecte pozitive se fac simțite abia după terminarea lucrărilor și darea în funcțiune a noilor capacități.

Pentru realizarea programelor de investiții sînt necesare atît fundamentări pe bază de analize riguroase asupra oportunității și eficienței acestora, cît și preocupări pentru crearea din timp a tuturor condițiilor materiale necesare înfăptuirii lor. Luarea măsurilor care să asigure menținerea unui front de lucru echilibrat și să permită realizarea și darea în funcțiune a noilor obiective de investiții în termene cît mai scurte — așa cum de altfel se precizează în reglementările legale (pentru lucrările din competența de aprobare a întreprinderilor și centralelor — 9 luni, cele din competența de aprobare a ministerelor — 12 luni, iar cele care se aprobă prin decrete prezidențiale — 24 luni), constituie un mijloc important de creștere a aportului noilor capacități la sporirea bazei de materii prime și energetice a țării, cît și a venitului național.

Experiența valoroasă — larg extinsă

EXPERIENȚA de pînă acum a confirmat că atunci cînd la noile obiective de investiții au fost rezolvate din timp problemele privind amplasamentul, documentația tehnico-economică, capacitatea de execuție, utilajele tehnologice etc. investițiile se realizează la termenele prevăzute în grafice, iar perioada de imobilizare a mijloacelor materiale și financiare în noile investiții este minimă. Asigurarea condițiilor necesare a făcut posibilă, în primele 9 luni ale anului 1981, darea în funcțiune, la termenele planificate, a unui mare număr de capacități de producție în toate ramurile industriei, inclusiv în cea energetică și a combustibililor. Printre aceste capacități sînt de menționat : sectorul termoenergetic etapa a III-a și oțelăria cu convertizoare nr. 3 — ambele de la Combinatul siderurgic Galați, cariera Pești-Gorj, deschiderea și punerea în exploatare (în prima etapă de 500 mii tone/an lignit) a cîmpului minier Amaradia-Tîrlia, o capacitate de 2 000 tone/an utilaje tehnologice pentru lucrări miniere și echipament hidraulic minier greu la Întreprinderea de utilaj minier Filipești-Prahova etc. Prin profilul lor aceste capacități participă fie direct la creșterea extracției de cărbune și altor combustibili, fie la sporirea capacităților în ramurile industriei extractive, prin dotarea acestora cu noi utilaje și echipamente.

În același timp, este de arătat că o serie de capacități de producție importante nu au putut fi puse în funcțiune la termenele prevăzute datorită, îndeosebi, neasigurării frontului de lucru care să permită începerea montării utilajelor și instalațiilor la datele cuprinse în grafice sau nelivrării de către furnizorii interni și externi a unor utilaje tehnologice, conform obligațiilor contractuale. Este cazul capacităților destinate extinderii centralei electrice de termoficare Borzești, al hidrocentralei de la Slatina pe rîul Olt, al exploatării miniere Moldova Nouă și al altor capacități prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an sau, unele din acestea, chiar restante din anul 1980. Datorită nelivrării la termen a unor utilaje și echipamente, în majoritatea cazurilor de către uzinele furnizoare din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, sau existenței unor defecțiuni constatate în timpul probelor tehnologice, ele nu au putut fi date în exploatare la timp, fiind necesară reprogramarea termenelor inițiale.

Desigur, natura lucrărilor pregătitoare pentru fiecare obiectiv în parte variază în funcție de stadiul de realizare și particularitățile fiecăruia. Pentru obiectivele de investiții aflate în curs de execuție, la care punerea în funcțiune este prevăzută în anul 1982, pregătirea desfășurării normale a activității ridică și alte probleme, cum ar fi :

— **asigurarea de către constructori a frontului de lucru** care să permită începerea la termenele prevăzute în grafice a montajului și, în corelație cu acesta, asigurarea personalului de bază pentru exploatare care, alături de montori, să participe nemijlocit la montarea principalelor utilaje și instalații tehnologice ;

— **crearea condițiilor necesare executării probelor de rodaj** la rece și la cald, precum și a probelor de punere în funcțiune a noilor capacități la termenele și în cadrul perioadelor prevăzute în grafice ;

— **rezolvarea de către titulari și beneficiari a tuturor cooperărilor** legate de asigurarea materiilor prime, materialelor și semifabricatelor, a energiei electrice, a combustibililor și a celorlalte utilități, a rețelelor de aprovizionare și acces, precum și a altor probleme care condiționează funcționarea noilor capacități la parametrii aprobați, în termene cît mai scurte de la punerea lor în funcțiune.

O cerință majoră : urgentarea contractării și livrării utilajelor

ANALIZÎND stadiul de pregătire a investițiilor care se vor realiza în anul 1982, se constată că, în cursul lunii septembrie din acest an, un volum important de lucrări nu era asigurat integral cu documentație tehnico-economică și utilaje tehnologice. Astfel, mai puțin de jumătate din numărul obiectivelor noi de investiții, a căror execuție este prevăzută să înceapă încă în cursul acestui an (pentru asigurarea frontului de lucru necesar în anul viitor), aveau aprobate notele de comandă, iar proiectele de execuție se aflau, din acest punct de vedere, în situație și mai puțin favorabilă. Din 30 de obiective de investiții avînd ca titular Ministerul Energiei Electrice, a căror execuție este prevăzută să înceapă în acest an, pentru a asigura frontul de lucru necesar anului viitor, pînă la începutul lunii trecute aveau aprobate proiectele de execuție doar 19 obiective. Și asemenea situații sînt și la alte ministere.

În ce privește asigurarea noilor obiective de investiții cu utilaje tehnologice și echipamente, inclusiv cu utilaje și instalații care se produc în țară de către industria noastră constructoare de mașini, situația nu este tocmai satisfăcătoare. La începutul lunii septembrie doar ceva mai mult de jumătate din volumul utilajelor tehnologice din producția internă, alocate pentru anul 1982 noilor obiective de investiții, erau asigurate cu documentație tehnico-economică și numai circa 30% erau contractate cu uzinele furnizoare.

Un volum important de utilaje și echipamente necesare noilor obiective prevăzute a se realiza în cursul anului viitor nu erau contractate cu întreprinderile producătoare, iar principalul producător intern de utilaje și instalații tehnologice pentru investiții — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — avea asigurat la acea dată documentații tehnico-economice doar pentru circa 60% din volumul utilajelor, iar contracte pentru aproximativ 80%.

În ramurile industriei extractive, în care fondurile de investiții sînt alocate îndeosebi pentru crearea de noi capacități producătoare de materii prime și combustibili, necesare sporirii

potențialului energetic al țării, asigurarea condițiilor care să permită o bună desfășurare a activității de investiții — deși mai bună ca în alte sectoare — nu se poate spune că se prezintă la nivelul cerut. Pe șantierele unor obiective de mare importanță economică, unde s-a manifestat permanent preocuparea pentru asigurarea unor ritmuri ridicate de execuție din partea constructorilor, beneficiarilor și furnizorilor de utilaje, sarcinile de plan au fost realizate și în unele cazuri chiar depășite : carierele de lignit Roșia Jiu și Pesteana, exploatările de huilă Lupeni, de șisturi bituminoase Anina și zăcămîntul de lignit de la Amaradia-Tîrlia, centrala electrică de termoficare Doicești, hidrocentralele Strejești, Aricești, Sușag, Brezoi și altele. Pe alte șantiere din aceleași ramuri stadiul de execuție prezintă însă rămîneri în urmă.

Cauza acestora este, de regulă, neasigurarea unor utilaje și echipamente, la termene corelate cu graficele de eșalonare a investițiilor. Edificator este în această privință cazul centralei electrice de termoficare Anina — grupul nr. 1 de 330 MW, planificat să intre în funcțiune în luna decembrie a anului curent, dar care în prezent este reprogramat să intre în producție în anul 1982. Această reprogramare este urmarea nelivrării a 4 100 tone electrofiltre de către întreprinderea specializată din Bistrița, 1 100 tone conducte de înaltă presiune de către întreprinderea „Vulcan" din București etc. Asemenea situații se constată însă și la alte obiective. În alte cazuri probleme doar relativ minore ca, de exemplu, nelivrarea de către întreprinderile furnizoare la termenele planificate a unor utilaje și echipamente (pompe de alimentare, electrofiltre, panouri de automatizare la Turceni și altele) contribuie la întîrzierea intrării în exploatare a unor capacități de producție, aducîndu-se societății importante pagube prin menținerea în stare de imobilizare a unor fonduri materiale și financiare și, prin aceasta, lipsirea economiei de anumite produse necesare consumului intern sau destinate exportului, necuprinderea în activitatea productivă la timpul prevăzut a unor noi efective de oameni ai muncii.

În situația actuală, cînd evoluția progresului tehnic în lume se derulează cu un dinamism atît de viu, al cărui rezultat economic îl constituie, în primul rînd, creșterea substanțială a productivității muncii și ca reverso al acesteia uzura morală a mijloacelor de producție realizate în perioadele anterioare, asigurarea tuturor condițiilor materiale necesare noilor obiective de investiții planificate pentru ca acestea să poată fi realizate și date în exploatare în perioade de timp minime, constituie un element esențial.

Priorități de acțiune

REALIZAREA unui salt calitativ în direcția creării premiselor necesare recuperării rămînerilor în urmă la obiectivele în curs de execuție, grăbirii punerii în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în planul de investiții și utilizării acestora la parametrii tehnico-economici proiectați, reprezintă o sarcină esențială pentru toți acei care lucrează în acest important sector de activitate.

Ținînd seama de experiența anilor anteriori, de rezultatele bune obținute pe unele șantiere unde, datorită măsurilor asigurate din timp, capacitățile planificate au fost date în producție, uneori chiar înainte de termenul prevăzut în grafice, de eficiența măsurilor optime, adoptate și aplicate la termenele stabilite și a cooperării între factorii interesați, rezultă că pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan de investiții, prevăzute pentru cel de al doilea an al cincinalului actual, sînt necesare :

● **menținerea în continuare a unui front de lucru cît mai restrîns** în activitatea de investiții și concentrarea eforturilor cu prioritate pe obiectivele aflate într-un stadiu avansat de execuție, în vederea dării în funcțiune a acestora într-o perioadă de timp cît mai scurtă ;

● **accelerarea ritmului de elaborare și avizare a documentațiilor tehnico-economice** pentru obiectivele de investiții a căror execuție este prevăzută să înceapă în anul viitor și stabilirea graficelor cu termene ferme pentru proiectanți, beneficiari, organele de avizare și constructori, privind predarea documentațiilor și începerea execuției, îndeosebi pentru obiectivele de importanță deosebită cum sînt : centralele pe cărbune, capacitățile destinate recuperării de materiale și punerii în valoare de noi materii prime, utilizării resurselor secundare etc. ;

● **urgentarea încheierii contractelor cu furnizorii** interni și externi privind livrarea utilajelor și instalațiilor tehnologice, cu precădere a celor a căror întîrziere la montaj afectează punerea în funcțiune a noilor capacități prevăzute cu producție care a fost prinsă în balanțe pentru consumul intern și export ;

● **accelerarea livrărilor de utilaje contractate** în țară sau la import care condiționează punerea în funcțiune a capacităților planificate în anul 1982 și, corelat cu aceasta, analizarea temeinică a tuturor posibilităților de asimilare în țară a unui volum cît mai mare de utilaje tehnologice pentru investiții, evitarea pe cît posibil a importurilor de utilaje ;

● **stabilirea din timp a măsurilor care să permită începerea la timp a probelor tehnologice**, efectuarea acestora în termenele normate și crearea condițiilor necesare funcționării la întreaga capacitate a noilor utilaje și instalații care se pun în funcțiune, asigurarea forței de muncă pentru exploatare și întreținere și calificarea acesteia la nivelul cerut de procesul tehnologic, a materiilor prime, materialelor și utilităților, a desfacerii producției la intern și export, a cooperărilor cu alte întreprinderi etc.

Trebuie înțeles de către toți factorii investiționali că numai printr-o coordonare strictă a eforturilor dintre constructori, furnizorii de utilaje și beneficiari, corelată cu asigurarea bazei tehnice-materiale necesare, pot fi realizate în condiții de eficiență ridicată sarcinile în domeniul investițiilor în general, al celor destinate dezvoltării bazei de materii prime și energetice în special, pe care cel de al doilea an al cincinalului le pune în fața oamenilor muncii din patria noastră, în scopul dezvoltării continue a economiei naționale, al ridicării bunăstării întregului nostru popor.

I. MIHAI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum sînt folosite mijloacele mecanizate în exploatările miniere

ASIGURAREA necesarului de energie în țara noastră, atît în prezent cît și în perspectivă, se realizează într-o măsură importantă pe seama extinderii utilizării cărbunilor și a șisturilor bituminoase. Prevederile actualului cincinal situează producția de cărbuni în anul 1985 la 85,6 mil. tone, ceea ce înseamnă o creștere de circa 243% față de 1980. În acest fel, în 1985 cărbunii vor asigura 55% din necesarul de materii prime energetice pentru producția de energie electrică.

Corespunzător acestor cerințe, în ultimii ani s-au luat măsuri de dotare a industriei miniere cu o serie de mașini și agregate de mare randament. Se pune întrebarea : cum sînt folosite aceste agregate, cum este utilizată tehnica de exploatare și transport la minele și carierele de cărbune ? Din analiza rezultatelor înregistrate pe 8 luni din 1981 reiese că s-au obținut rezultate bune în utilizarea mașinilor de încărcat din subteran, la care gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil de lucru a oscilat în jurul nivelului planificat (78%). În același timp, la excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc pentru cariere se înregistrează unele rezultate mai scăzute, iar la combinele de înaintare și la cele de abataj, realizările din ultimele luni sînt mai mici ca cele din primele luni ale anului. Aceasta se datorește, îndeosebi, defectiunilor în funcționarea utilajelor, ceea ce vădește faptul că unele unități de producție nu acordă suficientă atenție reparării și întreținerii în bune condițiuni a utilajelor din dotare, fapt ce conduce la „căderea" lor înainte de termenul prevăzut pentru revizuire și reparații. Un ajutor substanțial în menținerea în stare de funcționare normală a utilajelor l-ar constitui intensificarea livrărilor de piese de schimb și de subansamble, din partea întreprinderilor M.I.C.M. — conform termenelor prevăzute în graficele de livrare — și acordarea asistenței tehnice necesare la lucrările de montaj și de probe tehnologice. De asemenea, se impune accelerarea ritmului de montaj a excavatoarelor noi de la carierele : Rovinari — Est, Roșia de Jiu, Pesteana, Jilț, Lupoaia și Tismana.

Adoptînd măsuri ferme pentru eliminarea sau reducerea la minimum posibil a timpilor de stagnare a utilajelor și mașinilor din dotare, întreprinderile miniere pot înregistra în continuare indici de mecanizare ridicați, premisă necesară pentru realizarea producției planificate de cărbune.

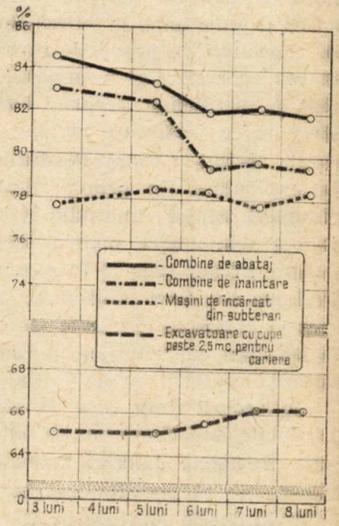

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp maxim disponibil de lucru la principalele utilaje și agregate din industria minieră, în anul 1981

Cerințe ale reducerii consumului de energie electrică

DEZVOLTAREA PUTERNICĂ, în ritm rapid a economiei naționale, ridicarea nivelului calitativ al întregii activități productive impun exigențe superioare în activitatea de gospodărire rațională și economisire a energiei electrice, în vederea obținerii valorilor de întrebuințare necesare cu o cantitate cît mai redusă de resurse. Ținînd seama de importanța deosebită și de caracterul limitat al acestor resurse, economisirea energiei electrice se constituie, așa cum s-a subliniat în repetate rînduri în documentele de partid, ca o preocupare de prim ordin (alături de economisirea celorlalte resurse materiale) pentru toate unitățile economice, pentru toți oamenii muncii. Aceasta cu atît mai mult cu cît există în fiecare întreprindere și loc de muncă rezerve importante de diminuare a consumurilor energetice specifice și de încadrare în normele planificate și care, puse în valoare, pot asigura disponibilizarea într-o proporție tot mai mare a resurselor interne necesare creșterii și diversificării producției, în condiții de eficiență economică ridicată.

In acest context prezentăm preocupările existente la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, puternică unitate a industriei noastre siderurgice, pe linia introducerii mai rapide în procesul de producție a soluțiilor de reducere a consumurilor, de valorificare superioară a energiei.

Obiective și realizări în valorificarea resurselor energetice

ACTIVITATEA ECONOMICĂ desfășurată în acest an, în cadrul combinatului, a fost orientată spre mobilizarea în mai mare măsură a resurselor materiale și umane, spre realizarea, cu consumuri energetice cît mai reduse, a întregii producții de oțeluri speciale planificate, în condiții de eficiență economică sporită. Astfel, în condițiile realizării și depășirii prevederilor de plan (108,28% la producția netă, 100,70% la producția marfă etc.) s-au obținut însemnate economii de energie și combustibil la unele produse de bază cum sînt : laminate finite pline și semifabricate (134 MWh și 909 tcc), tabla electrotehnică (1 120 MWh și 960 tcc) și barele forjate (48 MWh și 1 559 tcc).

Aceste realizări sînt, înainte de toate, rezultatul aplicării ferme, în întreaga activitate a combinatului, a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, adaptate specificului fiecărei secții și loc de muncă, în vederea reducerii consumurilor, economisirii energiei electrice și combustibilului și încadrării în normele de consum aprobate. Din multitudinea acestor măsuri se desprinde atît ca importanță și pondere, cît mai ales ca finalitate, cea legată de **reducerea consumurilor energetice neproductive provocate de staționarea agregatelor conducătoare de flux** (în special mașinile de forjat radial și presele din forjă, liniile de laminoare etc.). Putem spune că această orientare reprezintă, din punct de vedere al reducerii consumurilor energetice, preocuparea centrală în întreaga activitate economică a combinatului, în care scop s-au elaborat ample studii și analize, multe din ele începute încă din anii trecuți, și s-au întreprins largi acțiuni de masă în rîndul colectivelor de ingineri, tehnicieni și muncitori de la fiecare secție și loc de muncă, în vederea găsirii acelor soluții tehnico-economice și organizatorice care să contribuie la valorificarea în și mai mare măsură a energiei electrice și combustibilului.

În esență această preocupare, intrată, de altfel, în tradiția colectivului nostru, se jalonează pe două direcții de acțiune, și anume :

1. Reducerea consumului de energie electrică, în special prin stabilirea parametrilor regimului de mers în gol la cuptoare și a modalităților de intrare în parametri, simultan cu terminarea reparațiilor. În vederea reducerii consumurilor energetice au fost elaborate o serie de analize tehnico-economice detaliate pe fiecare agregat conducător de flux, fundamentîndu-se, pînă la nivelul locurilor de muncă, posibilitățile reale de valorificare superioară a energiei electrice. Totodată, atenția specialiștilor a fost îndreptată și spre optimizarea consumului de energie electrică la cuptoarele electrice cu arc prin comutarea corectă a treptelor de putere și funcționarea cu valorile optime ale curenților pe fiecare treaptă de putere. Astfel, prin elaborarea tabelelor de curenți optimi pe trepte și a schemei de comutare a treptelor la topire în funcție de timp s-a asigurat, în esență, optimizarea consumului energetic în funcție de cei trei „factori de putere" în oțelării : durata topirii, consumul de electrozi și gradul de eroziune a refractarelor din cuptoare, paralel cu obținerea unor însemnate economii de energie electrică (circa 12 000 MWh anual). Pentru perioada următoare se are în vedere de altfel trecerea pe calculator a întregului proces de conducere a topirii, acțiune demarată încă de pe acum și al cărui efect estimativ se concretizează într-o reducere cu circa 10% a consumului energetic.

2. Diminuarea staționărilor, în special la utilajele de bază, atît în cazul trecerii în staționare cu turație redusă (de exemplu, la laminoare), cît și în cazul reparațiilor la rece, ca o condiție importantă pentru evitarea pierderilor neeconomicoase de energie, asigurarea ritmicității și scurtarea duratei activității de reparații. Astfel, au fost adoptate o serie de măsuri la nivelul fiecărei secții de producție, în special în locurile de muncă unde consumul se menține ridicat, pentru revizuirea proceselor tehnologice, a stării tehnice a utilajelor, perfecționarea activității de întreținere și reparare a mașinilor, asigurarea la vreme, prin forțe proprii, a pieselor de schimb necesare, care au condus la diminuarea întreruperilor, asigurarea continuității procesului de producție și, în final, la reducerea consumurilor energetice. Generalizarea acestei acțiuni s-a concretizat, pînă în prezent, în importante economii de energie și combustibil la principalele sectoare calde ale combinatului : 250 MWh și 690 tcc la forjă, 2 070 MWh și 530 tcc la secția de benzi electrotehnice, 750 MWh la laminorul degrosisor etc.

Promovarea unor tehnologii cu consumuri reduse

DEȘI BUNE, rezultatele de pînă acum nu oglindesc, în întregime, posibilitățile mari de care dispunem pe linia reducerii și valorificării superioare a consumului de energie electrică și combustibil. Așa cum rezultă din bilanțurile energetice, se înregistrează încă unele depășiri ale consumului normat de energie (cu 16 793 MWh pe primele 8 luni din 1981), ceea ce corespunde în echivalent combustibil convențional cu 3 550 tcc, în special în oțelării, la producerea oțelului electric (tabelul). Este necesară, din acest punct de vedere, elaborarea și introducerea mai curajoasă în producție a unor noi soluții tehnice și tehnologice pentru reducerea duratei medii de producere a șarjei de la 10 ore, cît reprezintă în prezent, la 6,5 ore, cu efecte directe asupra ritmicității producției și nivelului productivității muncii, cît și a diminuării consumului suplimentar de energie cu peste 4 300 kWh în cazul unui cuptor de 100 t și cu peste 3 300 kWh în cazul celui de 50 t. Pe de altă parte, se impune urmărirea mai atentă a sincronizării în timp a diferitelor faze ale procesului tehnologic, în special între cele de pregătire, premergătoare turnării, cele ulterioare acesteia și procesul de turnare propriu-zis. Dacă elementele care definesc procesul turnării sînt binecunoscute, cuantificate în niveluri de eficiență și consumuri energetice relativ constante, fazele de pregătire, precum și cele de evacuare a șarjei, care cuprind o serie de etape nu suficient de bine stăpînite, sînt marcate încă de unele perioade de

Consumul de energie electrică și combustibil pe primele 8 luni din 1981 (consum efectiv/prevederi)

Produsul	U. M.	Energie electrică	Combustibil
Oțel electric	MWh	+18095	—
Laminate finite pline și semifabricate	MWh	— 134	—
	tcc	—	—909
Tablă electrotehnică	MWh	— 1120	—
	tcc	—	—960
Bare și bare forjate	MWh	—48	—
	tcc		— 1559
Total activități pe combinat	MWh	+16793	—
	tcc	—	—3428

staționare a cuptoarelor datorită fie unor întreruperi normale ale procesului tehnologic (ajustarea cuptoarelor, încărcări, prelungirea și schimbarea electrozilor, turnatul în oală, eliminarea zgurei etc.), fie unor întreruperi nejustificate ca urmare, în special, a reparațiilor accidentale. Aceasta face ca, indiferent de natura acestor întreruperi, consumurile suplimentare de energie să se cifreze la circa 1 600 kWh pentru cuptoarele de 100 t și la 1 100 kWh pentru cele de 50 t.

Totodată, este necesară generalizarea îmbunătățirilor tehnologice aduse procesului de turnare (de exemplu, asigurarea deservirii cuptoarelor prin alimentarea transversală), în scopul înlăturării complete a timpilor de așteptare între terminarea șarjei și sosirea noii garnituri de turnare. În același timp, prelungirea duratei șarjei și, implicit, sporirea nejustificată a consumurilor se datoresc și nerespectării, în unele cazuri, a disciplinei tehnologice, depășirii timpilor normați și nesincronizării între diferitele faze ale proceselor de producție etc. Aceasta impune sporirea preocupărilor tuturor cadrelor de conducere, întregului colectiv pentru valorificarea superioară a noului cadru organizatoric creat și a bazei tehnice existente. Este necesară folosirea la întreaga capacitate a noilor secții de pregătire a garniturilor de turnare și a fierului vechi în vederea scurtării la maximum a timpului de încărcare a benelor, sporirii calității amestecului de turnare și reducerii într-o măsură tot mai mare a consumului de energie și combustibil. Totodată, în unele cazuri, greutățile întîmpinate sînt generate și de lipsa de solicitudine a unor furnizori în rezolvarea cîtorva probleme tehnologice, rămase restante de o lungă perioadă de timp. Astfel, în cazul motoarelor electrice, acestea sînt de putere normală, durată de acțiune 40% și clasă de izolație obișnuită, fără a se ține seama de regimul greu de lucru din oțelării (durată de funcționare și temperaturi ridicate), ceea ce conduce la opriri accidentale ale procesului tehnologic, generate de necesitatea înlocuirii sau rebobinării acestora. Din acest punct de vedere se impune ca întreprinderile specializate, din cadrul M.I.C.M. (I.M.E. București, Pitești, Craiova, Timișoara) să asimileze mai operativ în producție motoare specifice pentru regim greu de funcționare care, prin evitarea deselor întreruperi ale procesului tehnologic, ar asigura însemnate economii de energie și combustibil.

Soluții pentru mobilizarea rezervelor

ȚINÎND SEAMA de necesitatea reducerii la maximum a consumurilor specifice, ca o condiție a realizării cu eficiență sporită a întregii producții planificate din acest an și pregătirii condițiilor necesare ridicării pe o treaptă calitativ superioară a activității în 1982, colectivul de oameni ai muncii de la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște și-a stabilit un amplu program de măsuri, care să permită valorificarea rapidă a tuturor rezervelor interne. Pregătite temeinic, încă de pe acum, acțiunile desfășurate în vederea reducerii sistematice a consumurilor energetice vizează cu prioritate :

● **Mobilizarea într-o măsură tot mai mare a resurselor de creativitate la fundamentarea deciziilor economice în scopul asigurării competitivității produselor atît sub aspect calitativ, cît și al consumurilor normate de energie electrică și combustibil.** În acest domeniu, prin măsurile întreprinse, se asigură o conlucrare mai bună între cercetare-proiectare și producție (s-au constituit colective integrate de organizare a acestei activități) în vederea creșterii operativității în introducerea unor noi tehnologii de fabricație și modernizarea celor existente, îmbunătățirea fluxurilor tehnologice, cu efecte directe în obținerea unor însemnate economii de energie. Unele din aceste acțiuni sînt de acum finalizate (perfecționarea procesului tehnologic la oțelăria electrică nr. 1 prin înlocuirea preforjării cu laminarea, ceea ce asigură reducerea consumului cu peste 1,5 tcc pe tona de oțel), altele în curs de înfăptuire (recuperarea secundară a căldurii la laminorul degrosisor prin introducerea a 14 cazane recuperatoare de abur, asigurarea scoaterii oțelului din cuptoarele adînci la temperaturile optime de laminare etc).

● **Fundamentarea științifică, pe fiecare agregat conducător de flux, dar și pe întregul combinat a unor consumuri raționale, economicoase și cît mai eficient dozate.** Pe planul priorităților de acțiune se situează trecerea la elaborarea unor bilanțuri energetice care să țină seama de o suită mai complexă de factori : regimul de viteze, randamentele în exploatare, nivelul productivității muncii, mărcile de oțeluri etc. În acest scop este necesar ca, la nivelul unității, comisia energetică să cuprindă, în bilanțurile energetice, noi măsuri care să vizeze reducerea mersului în gol al mașinilor și instalațiilor, modernizarea tehnologiilor pe capacitățile de producție existente, urmărirea mai operativă a consumului pe principalele agregate etc.

● **Punerea în funcțiune și scurtarea duratei de atingere a parametrilor proiectați la obiectivele de investiții** prevăzute pentru perioada imediat următoare (în special cele din cadrul oțelăriei electrice nr. 2), care, prin înlăturarea strangulărilor pe fluxul tehnologic, vor asigura economisirea unor importante cantități de energie și combustibil.

● **Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale cu utilaje, agregate, piese de schimb și aparatura necesară** funcționării normale, ritmice a instalațiilor proprii, eliminării opririlor accidentale (situații în care se consumă cantități suplimentare de energie), cu efecte directe asupra diminuării consumurilor energetice. În acest sens este necesar, de exemplu, ca unii furnizori (F.E.A., Automatica etc.) să asigure la timp și în cantitatea solicitată, piesele de schimb pentru aparatura de măsură, control și reglaj, ceea ce ar permite diminuarea cu aproape 610 tcc/an a pierderilor de combustibil generate de funcționarea necorespunzătoare a instalațiilor.

DESIGUR, toate acestea sînt doar cîteva din preocupările existente în combinat pentru sporirea gradului de valorificare a resurselor energetice. Studierea și aprofundarea aspectelor desprinse din experiența noastră de pînă acum, precum și din experiența altor unități cu rezultate bune în domeniul valorificării superioare a resurselor de energie și combustibil, vor contribui la îndeplinirea în bune condiții și cu eficiență sporită a prevederilor de plan din 1981 și pregătirea în cele mai bune condiții, încă de pe acum, a planului pentru viitor.

Emil IONESCU
director tehnic al Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CONDIȚII ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE A INVESTIȚIILOR ÎN AGRICULTURĂ

În actuala etapă de ridicare a întregii economii românești în cadrul căreia s-a pus problema înfăptuirii unei noi revoluții în agricultură, rolul investițiilor în modernizarea tehnică a acestei ramuri de bază a economiei noastre devine deosebit de important. Ele reprezintă, de fapt, suportul material pentru realizarea obiectivului de a se dubla producția agricolă a țării. Intensificarea producției agricole, industrializarea proceselor de muncă din agricultură, transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale și obținerea unor rezultate la nivelul cel mai ridicat pe plan mondial solicită realizarea unui important volum de investiții pentru extinderea pe baze moderne a tuturor fondurilor fixe din agricultură. De asemenea, trebuie precizat că între investițiile destinate modernizării tehnice a agriculturii și cele destinate dezvoltării industriei producătoare de mijloace de muncă pentru agricultură trebuie să existe o corelație optimă, astfel încît ambele categorii să poată fi fructificate cu rezultate economice maxime.

Experiența mondială arată că ritmul de creștere, în general, și volumul investițiilor destinate modernizării tehnice a agriculturii se află în funcție de nivelul general de dezvoltare economică a țării și, în mod deosebit, de nivelul de industrializare, industria fiind ramura care furnizează mijloacele de muncă solicitate de tehnologia agricolă modernă. Pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, prin acumulările pe care le realizează, aceasta devine și sursă de finanțare a unui volum sporit de investiții pentru agricultură. Această ordine de priorități în politica de investiții este recunoscută astăzi ca o legitate a creșterii economice, fără respectarea căreia nu se poate înfăptui o revoluționare a forțelor de producție ale societății în ansamblu și, mai ales, ale agriculturii.

Indiferent de natura lor, investițiile din agricultură au ca sursă fondurile statului și fondurile întreprinderilor agricole. La acestea se adaugă, dar cu o importanță mai mică, investițiile realizate prin contribuția în muncă a populației pentru diferite lucrări, cum sînt cele de amenajare a cursurilor de apă de interes local și cele pentru întreținerea albiilor cursurilor de apă (investiții care în perioada 1976—1980 au fost de 3,2 miliarde lei). Dacă pe ansamblul agriculturii sursa principală de investiții o constituie fondurile statului, în sectorul cooperatist sursa principală o constituie fondurile proprii ale cooperativelor. Considerăm că în interesul accelerării procesului de intensificare a agriculturii, în condițiile întăririi autogestiunii economice și în cadrul acestei ramuri — se impune o sporire a rolului investițiilor din fonduri proprii, în vederea amplificării interesului pentru valorificarea lor cît mai deplină.

România se numără printre țările socialiste în care investițiile destinate agriculturii au crescut și continuă să înregistreze ritmuri înalte de creștere și dețin o pondere importantă în totalul investițiilor. Volumul mediu anual al investițiilor agricole a crescut de la 1 287 milioane lei în 1951—1955 la 25 240 milioane lei în cincinalul 1976—1980, urmînd ca în actualul cincinal să se investească 155 miliarde lei, sumă propusă și aprobată la Congresul al II-lea al agriculturii. O creștere similară au cunoscut și investițiile pe hectar de teren agricol, ajungînd la aproape 1 800 lei, iar un ritm mult mai accelerat a înregistrat creșterea investițiilor pe persoană ocupată în agricultură, de aproape 25 de ori, în 1976—1980 față de 1951—1955, ceea ce evidențiază ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii agricole.

Cu toate acestea credem că eforturile ar trebui intensificate în continuare. Chiar dacă am presupune că există un coeficient egal atît în industrie cît și în agricultură al corelației investițiilor cu producția netă ar fi util pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii, și ținînd seama și de potențialul sporit al țării, ca investițiile să fie proporționale cu aportul ei la crearea venitului național. Mai ales că deși ponderea agriculturii în crearea venitului național s-a diminuat în ultimele trei decenii, agricultura nu a atins încă o asemenea corelație, cu toate că în decursul a trei decenii decalajul dintre investițiile industriale și cele agricole s-a redus de peste șapte ori.

Tocmai de aceea încă din perioada 1976—1980, față de 92 miliarde lei prevăzute inițial, investițiile destinate agriculturii au fost sporite la 120 miliarde lei (din care 14 miliarde lei din fondurile proprii ale cooperativelor agricole). Pe de altă parte, începînd din 1950 volumul investițiilor în agricultură a crescut într-un ritm mai înalt (de 42 ori) decît pe ansamblul economiei naționale (de 31 ori) și chiar pe ansamblul industriei (de 35 ori). Această politică ar trebui continuată și chiar accentuată pentru ca, așa cum spuneam, cota de investiții pentru agricultură să poată ajunge în viitor proporțională cu partea de venit național creată. Subliniem însă că pentru a reflecta realitatea în calculul investițiilor pentru agricultură ar trebui luată în considerație și acea parte din investițiile industriale al cărei rezultat este destinat agriculturii.

Referitor la modul de utilizare a investițiilor putem porni de la ideea că acestea constituie un mijloc specific de corectare a condițiilor naturale din agricultură ; o trăsătură esențială a unei agriculturi moderne este tocmai uniformizarea forțelor ei productive, în vederea egalizării condițiilor de producție și de viață ale producătorilor agricoli.

În agricultura noastră cea mai mare parte a investițiilor a fost orientată către sectorul de stat (I.A.S. și S.P.I.A.). I.A.S. utilizează circa două treimi din investițiile provenite din fondul de stat, orientare caracteristică unei etape cînd o asemenea direcționare a investițiilor urmărea creșterea rapidă a producției pentru acoperi nevoile economiei naționale. Însă și investițiile în sectorul cooperatist se dovedesc a fi deosebit de rentabile.

În aceste condiții o latură a modernizării agriculturii o constituie și lichidarea decalajului privind înzestrarea tehnică dintre sectorul de stat și cel cooperatist, creîndu-se condiții de muncă și de producție asemănătoare în ambele sectoare. Consiliile unice agroindustriale, înființate pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, avînd menirea de a crea cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției agricole, constituie un pas important spre egalizarea condițiilor de producție, a dezvoltării ambelor sectoare în raport cu zona de fertilitate. Accelerarea ritmului de creștere a investițiilor în sectorul cooperatist este în concordanță și cu cerința amplasării obiectivelor de investiții în funcție de condițiile și posibilitățile existente în fiecare unitate.

Deosebit de complexă este problema concentrării și a reparti-

zării teritoriale a investițiilor, care trebuie bine fundamentate științific pe baza lucrărilor de zonare a producției agricole. Egalizarea condițiilor de producție prin diferențierea investițiilor presupune opțiunea între două direcții principale de prioritate : pe de o parte, pentru zonele cu cele mai favorabile condiții pentru producția agricolă, în vederea valorificării integrale și superioare a acestor condiții, iar pe de altă parte, prioritate pentru zonele cu condiții mai grele de producție, pentru a modifica aceste condiții, în vederea ameliorării lor și sporirea pe ansamblu a producției agricole.

Județele cunoscute ca mari producătoare agricole se bucură de o evidentă prioritate ; astfel, în Dolj, Ilfov, Constanța, Ialomița, Brăila, Timiș, Arad, Teleorman, Olt și Iași se concentrează aproape jumătate din investițiile afectate agriculturii în 1976—1978. Totuși, credem că se impune o reorientare a investițiilor și spre zonele mai puțin dezvoltate și cu condiții mai grele cum ar fi Gorj, Alba, Bistrița-Năsăud, Hunedoara, Harghita, raportul investițiilor dintre aceste județe și județul Brăila (de exemplu) fiind de 1/4,5.

Pe de altă parte, dacă ne referim la coeficientul corelației investițiilor cu creșterea producției globale agricole rezultă că se poate obține o eficiență mai mare a investițiilor tocmai în zonele cu condiții mai grele de producție. În perioada 1976—1978 acest coeficient a depășit 1,4 (luînd drept unitate media pe țară) în județele Alba, Hunedoara, Bistrița-Năsăud, Gorj, Neamț și Suceava, în timp ce în județele Brăila, Constanța și Tulcea a atins valori de numai 0,6—0,7, deci un raport de 1/2—1/3.

Aprecierea fundamentată a eficienței economice a investițiilor în agricultură cere luarea în considerare a particularităților acestei ramuri a producției materiale, precum și a particularităților diferitelor subramuri și obiective productive ale agriculturii. Particularitatea esențială e determinată de influența pămîntului asupra eficienței investițiilor din agricultură. În acest sens este necesară o departajare a rezultatelor economice ale noilor investiții de cele datorate calității pămîntului, pe calea evaluării economice (calitative) a pămîntului. Alt factor ce influențează eficiența investițiilor în agricultură îl constituie complexitatea condițiilor de producție în toate subramurile acesteia. Eficiența investițiilor este, desigur, în funcție de eficiența producției, dar în nici un caz nu poate fi confundată sau redusă la aceasta.

Caracteristicile diferitelor obiective productive din agricultură imprimă un anumit specific și modului de determinare a sistemului de indicatori ce exprimă eficiența economică a investițiilor. Referindu-ne la tractoare și mașini agricole trebuie ținut seama de contribuția lor la creșterea productivității muncii și la sporirea producției, dar și de faptul că sînt supuse unei uzuri mai rapide, iar randamentul descrescînd este însoțit și de creșterea cheltuielilor de exploatare. Investițiile pentru lucrările de hidroameliorare influențează direct nivelul producției prin recuperarea de noi terenuri și sporirea capacității de producție a terenurilor cultivate, dar presupun și o anumită pierdere de teren (canale de irigații) și, avînd o folosință îndelungată, sînt supuse uzurii morale. Investițiile în construcții (cu excepția combinatelor de creștere industrială a animalelor) nu contribuie în mod direct la creșterea producției ; determină în schimb un grad diferit de funcționalitate și de ameliorare a condițiilor de muncă, au o durată de funcționare mare, care însă diferă de la caz la caz, se pretează modernizării, au o valoare reziduală mare și scot teren din circuitul agricol. Investițiile pentru mijloacele de muncă vii sînt influențate de durata mare a realizării lor, de curba de producție a acestor mijloace de muncă, de acțiunea directă a factorilor naturali. În funcție de aceste particularități, un anumit indicator de apreciere a eficienței economice a investițiilor poate avea o capacitate diferită de expresie sau se impune folosirea unor indicatori specifici.

Eficiența economică a investițiilor se referă, în egală măsură, la investiția totală cît și la investiția nouă. Acest mod de tratare este condiționat de faptul că, din punctul de vedere al rezultatelor și al momentului în care se efectuează, toate investițiile sînt noi, indiferent dacă sînt sau nu destinate numai înlocuirii sau/și lărgirii fondurilor fixe, teza de mai sus e confirmată de faptul că însuși amortismentul se transformă, cu timpul, în acumulare.

După sfera de cuprindere, trebuie să distingem mai multe trepte de determinare a eficienței investițiilor : investiția globală (pe ansamblul agriculturii), investiția direcțională (pe principalele direcții : mecanizare, îmbunătățiri funciare, zootehnice, construcții etc.) și investiția pe variante ale aceluiași obiectiv capital. De asemenea, trebuie să avem în vedere că există indicatori generali, parțiali și specifici pentru calculul eficienței investițiilor.

În cazul investiției globale, dintre indicatorii generali de eficiență economică o primă apreciere o poate da valoarea producției suplimentare la fiecare leu investiție suplimentară, dar de o mai mare semnificație economică considerăm producția netă suplimentară și venitul net suplimentar la fiecare leu investiție nouă (rentabilitatea sau coeficientul de eficiență a investiției suplimentare).

Cel mai important indicator general al eficienței economice a investițiilor (în primul rînd a celei globale, dar și a celor pe direcții și variante) este termenul de recuperare. Rezultanta directă a termenului de recuperare este viteza de recuperare a investiției, care ne arată de cîte ori, în decursul perioadei de folosire, se recuperează investiția din venitul net obținut. Ca indicatori parțiali și suplimentari ai eficienței investițiilor pot fi utilizați : economia de cheltuieli de producție, îmbunătățirea calității produselor, ușurarea condițiilor de muncă, reducerea necesarului de muncă (creșterea productivității muncii vii), prevenirea și reducerea pierderilor de producție etc. Ținînd seama de creșterea continuă a investițiilor destinate agriculturii, eficiența cu care sînt utilizate fondurile de investiții a devenit o problemă de mare acuitate.

Sporirea eficienței investițiilor cere ca și în agricultură să se urmărească reducerea ponderii lucrărilor de construcții și repartizarea unei părți tot mai mari din fondurile de investiții pentru dotarea cu mașini și utilaje. Actualmente s-a ajuns în agricultură, ca circa două cincimi din investiții să fie destinate lucrărilor de construcții-montaj, în timp ce investițiile pentru mașini și utilaje dețin peste o treime, cu o evidentă tendință de creștere. Totuși, se impun măsuri pentru alegerea de soluții constructive care să excludă excesele arhitecturale, tendințele de supradimensionare, lucrările de finisaj inutile ; de asemenea, este necesară îmbunătățirea calității lucrărilor și industrializarea lucrărilor prin trecerea treptată la executarea construcțiilor agrozootehnice din prefabricate.

Din punct de vedere al eficienței semnificativ este și raportul dintre investiții și fondurile fixe puse în funcțiune în sectorul socialist al agriculturii : cu toată creșterea procentului de punere în funcțiune (de la 88% în 1966—1970 la 92% în 1976—1980), totuși anual rămîn nepuse în funcțiune obiective în valoare de circa 650 milioane lei. Evident, întîrzierile înregistrate la intrarea în funcțiune a noilor obiective influențează negativ și ritmul de sporire a producției agricole.

Referindu-se la aceste neajunsuri tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în ianuarie 1981, la ședința de lucru de la Brașov : **„Multe lucrări de investiții durează foarte mult. Avem complexe și grajduri începute de ani de zile care nu sînt date în producție. Or, pentru a realiza programul pe care l-am propus trebuie să asigurăm baza de adăpostire corespunzătoare a animalelor... Dar fiindcă unii tovarăși au ridicat problema suplimentării unor investiții, vreau să atrag atenția că pentru 1981—1982 am stabilit să nu mai începem nici o lucrare nouă. Să terminăm lucrările de irigații începute, să punem la punct sistemele existente, să asigurăm buna lor funcționare".**

În lumina acestor indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, lichidarea întîrzierilor în elaborarea documentației, întocmirea proiectelor și executarea noilor obiective capitale, pentru a le da în folosință în termen util, constituie o obligație fundamentală pentru toate cadrele din agricultura noastră, constituie o importantă rezervă de folosire rațională a investițiilor pentru creșterea eficienței acestora.

Nicolaie SAVU

Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (I)

Un important potențial productiv

REFERINDU-SE, în cuvîntarea la Congresul al II-lea al agriculturii, la gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate de deal și munte, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Pe linia măsurilor întreprinse pînă acum, este necesar ca producătorilor agricoli din aceste zone să li se acorde mai mult sprijin pentru a obține producții sporite. Comisiile agricole comunale trebuie să aibă un rol mai activ în organizarea producției, în valorificarea cît mai bună a condițiilor de care dispune agricultura din aceste zone."**

Deși ponderea acestui sector în totalul suprafețelor agricole este de numai 5%, prin pășunile și fînețele pe care le deține și prin patrimoniul său pomicol el joacă un rol important în zootehnie și în pomicultură, avînd, totodată, un loc de seamă în cultura cartofului.

Sprijinite multilateral de către statul socialist, **gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate aduc o contribuție însemnată la constituirea fondului de produse agricole.** Astfel, la începutul anului trecut, gospodăriile agricole individuale dețineau, în totalul efectivului de animale : 15,9% la bovine, 5,8% la porcine, 14,3% la ovine și 12,1% la păsări. În totalul producției animaliere din anul 1979, ele au participat cu 11,7% la producția de carne, cu 19,2% la cea de lapte, cu 12,2% la cea de lînă, cu 15,6% la cea de ouă și cu 35,7% la cea de miere. În același an, aceste gospodării au avut ponderi însemnate în totalul producției vegetale specifice zonei de dealmunte : 27,3% la fructe, 22,7% la cartofi etc.

O altă categorie de gospodării cu mare potențial productiv, mai ales datorită disponibilităților de forță de muncă și amenajărilor productive existente, o constituie **gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție.** Ele utilizează ca loturi în folosință personală 6,3% din suprafața agricolă a țării, din care pe categorii de folosință : 30,1% din vii și pepiniere viticole, 7,8% din suprafața arabilă, 6,9% din suprafața cu livezi și pepiniere pomicole și 3,3% din suprafața de pajiști naturale. Din totalul efectivelor de animale, aceste gospodării dețin 23,7% la bovine, 17,0% la porcine, 27,9% la ovine, 30,9% la păsări și 41,2% la familiile de albine ; în anul 1979 ele au realizat 29,2% din producția de carne, 36,1% din cea de lapte, 29,6% din cea de lînă, 43,2% din cea de ouă și 53,5% din cea de miere.

Totodată, ele se remarcă și prin gradul de răspîndire a unor culturi, cu un nivel scăzut de mecanizare, specifice utilizării pe loturi mici sau în jurul casei. De exemplu, ele realizează 40,3% din producția totală de fructe a țării, 36,9% din cea de cartofi, 35,7% din cea de legume, 32,1% din cea de struguri (din care 81,8% hibrizi) etc.

Gospodăriile personale ale membrilor cooperatori sînt într-o strînsă dependență de gospodăria obștească a C.A.P., de unde li se repartizează cereale, furaje și alte produse pe care le utilizează pentru creșterea animalelor, iar în multe cazuri li se livrează semințe, puieți, butași, pui de o zi, purcei etc.

Un anumit potențial productiv au și **gospodăriile numeroșilor muncitori și funcționari din mediul rural sau urban** care, pe terenurile din jurul casei, cultivă diferite plante și cresc animale atît pentru nevoile proprii cît și pentru a fi vîndute pe piață sau la fondul de stat. Toate aceste categorii de gospodării ale populației, toți deținătorii de teren în proprietate sau cu loturi în folosință sînt obligați, în conformitate cu legile țării, să cultive întreaga suprafață și să crească animale și păsări, în vederea acoperirii nevoilor proprii de consum și valorificării unor cantități tot mai însemnate de produse la fondul de stat.

Criticînd faptul că în unele județe și comune nu s-a acordat atenția cuvenită valorificării produselor de care dispun gospodăriile populației și că numărul de animale, îndeosebi de bovine, a scăzut la această categorie de gospodării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că este necesar ca toți cei ce locuiesc la sate (inclusiv medicii, inginerii, muncitorii din ramurile neagricole) trebuie să crească animale și să lucreze pămîntul : **„Să acordăm o atenție corespunzătoare sectorului particular, cultivării tuturor terenurilor existente în sate și în orașe. Nu trebuie să rămînă un metru pătrat nelucrat ! Să dăm terenuri întreprinderilor, muncitorilor, cooperatorilor sau țăranilor — mă refer la terenurile izolate, mici, pentru a le lucra și obține producții corespunzătoare."**

Iată, deci, rațiunile pentru care, concomitent cu consolidarea și dezvoltarea producției în sectorul socialist al agriculturii, este necesară o valorificare completă, superioară a resurselor existente în gospodăriile populației, al căror aport este deosebit de important pentru îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Tabelul nr. 1

Evoluția suprafețelor și producția la principalele culturi în gospodăriile populației

	1965	1970	1975	1979	1979/1965 (%)
Suprafața cultivată (mii ha)					
În gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.					
— cartofi, legume, pepeni	175,3	164	156,7	169,6	96,7
din care : — cartofi	102,6	95	89,7	93,8	91,4
— legume	67,5	65,8	62,9	71,8	106,3
În gospodăriile agricole individuale					
— cartofi, legume, pepeni	70,7	76,4	78,9	83,7	118,4
din care : — cartofi	54,7	57,7	59,8	63,3	115,7
— legume	15,8	18,6	18,9	20,2	127,8
Evoluția producției totale (mii tone)					
În gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.					
— cartofi	769,9	711,7	969,9	1 682,6	218,5
— legume	458	530,5	903,9	1 258,5	274,8
— fructe	523,7	473,1	398,2	629,5	118,2
În gospodăriile agricole individuale					
— cartofi	307,9	318,3	446,0	1 034,3	335,9
— legume	105	107,1	169,7	310,1	295,3
— fructe	348,9	320,4	221,4	505,1	144,9

Măsuri de creștere a producției vegetale

CULTURILE AGRICOLE cele mai răspîndite în gospodăriile populației sînt **legumele și cartofii** (46,7% din totalul suprafeței arabile aflate în folosință sau în proprietate). Gospodăriile populației cultivă aproape jumătate (44,2% în anul 1979) din totalul suprafeței afectate pe întreaga țară producției de cartofi, legume și pepeni, ceea ce reliefează importanța care trebuie acordată de către organele agricole locale sprijinirii lor pentru **aplicarea regulilor agrotehnice, sporirea randamentelor la unitatea de suprafață** și livrarea

dr. N. DAVID
dr. I. ALECU

(Continuare în pag. 19)

A VII-a ediție a Tîrgului Internațional București

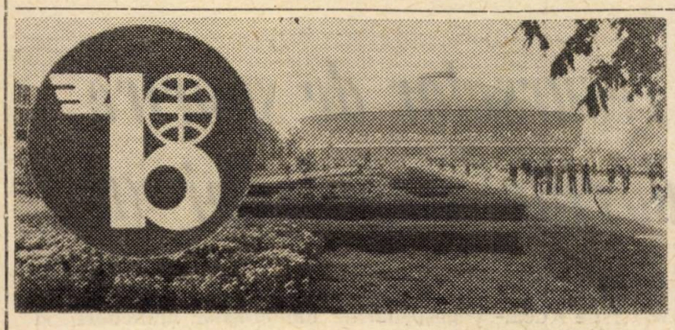

COMERȚ - COOPERARE - DEZVOLTARE

PESTE cîteva zile își va deschide porțile o nouă ediție a Tîrgului Internațional București, ce se desfășoară în spiritul dezideratului major al economiei mondiale contemporane: comerț—cooperare—dezvoltare.

Mijloace eficiente de promovare a comerțului exterior, manifestările expoziționale internaționale, atît prin dezvoltarea rapidă pe care au căpătat-o în lume în perioada ultimilor 20 de ani — peste 300 manifestări anuale cu pronunțat caracter internațional — cît și prin cadrul optim pe care îl oferă intensificării contactelor economice între țări, afirmării în context internațional a celor mai noi realizări tehnico-științifice, schimburilor de idei și experiență, constituie azi pîrghii importante de antrenare a producătorilor în circuitul economic mondial.

Reflectînd mutațiile calitative intervenite în ultimii 15 ani în structura economiei și a comerțului exterior, România și-a intensificat participarea la circuitul economic mondial — prin intermediul schimburilor economice se valorifică azi peste 30 la sută din venitul național și se asigură completarea necesarului de mijloace de producție industriei și celorlalte ramuri ale economiei. Pentru ca toate țările să beneficieze de avantajele diviziunii internaționale a muncii trebuie, însă, ca relațiile economice internaționale să fie așezate pe baze echitabile, să răspundă nevoilor dezvoltării fiecărei națiuni, ca o cerință esențială a progresului contemporan. Consecventă politicii sale de extindere a relațiilor economice cu toate statele lumii, România promovează o largă colaborare și cooperare economică, bazate pe aceleași principii care stau la baza politicii sale externe.

Înscrisă pe agenda manifestărilor economico-comerciale internaționale ca o importantă acțiune în contactele dintre state, între specialiști și oameni de afaceri, Tîrgul internațional de la București constituie un cadru propice pentru a face cunoscute partenerilor externi rezultatele și progresele înregistrate de România în dezvoltarea sa economică și, în același timp, de a favoriza creșterea volumului schimburilor comerciale și amplificarea cooperării economice internaționale. Relevant pentru interesul acordat de țara noastră activității expoziționale este creșterea substanțială a numărului de participări la manifestările expoziționale internaționale, care în ultimii 15 ani au însumat peste 650 de manifestări, reprezentînd peste 75 la sută din totalul participărilor sale în cei peste 30 de ani de activitate expozițională. Concomitent a avut loc o intensificare a activității de promovare a comerțului exterior prin organizarea în țară de tîrguri și expoziții internaționale. Astfel, în perioada 1970—1980, au fost organizate peste 22 manifestări expoziționale de amploare internațională, care atît pe planul tranzacțiilor încheiate, cît și al informării comerciale reciproce și-au adus o contribuție importantă în dezvoltarea și consolidarea relațiilor cu numeroase țări ale lumii.

Actuala ediție a T.I.B. '81 — cea de a șaptea la care România este gazdă — își va deschide porțile la 15 octombrie și se anunță a fi — prin numărul de expozanți, prin oferta sa bogată în produse și suprafața de expunere, cea mai larg reprezentativă ediție găzduită de Capitala țării noastre, fapt ce sporește prestigiul T.I.B. alături de celelalte tîrguri internaționale europene.

România, ca principal expozant, va fi reprezentată de circa

CONTRACTE – TRANZACȚII

Vagoane pentru Sri Lanka

• *DE CÎTEVA zile, se află la încărcare în portul Constanța, un lot de vagoane fabricate la Arad, destinate partenerilor firmei „Mecanoexportimport" din Sri Lanka. Actualul transport face parte dintr-un amplu contract care prevede exportul de vagoane de cele mai diferite tipuri: de pasageri în execuție standard și execuție specială (prevăzute cu bar, cu bufet sau cu compartiment de poștă), vagoane de călători cu scaunele înclinabile, vagoane de dormit clasa I și a II-a, vagoane pentru transportul bagajelor sau al poștei, vagoane restaurant etc. Pentru executarea tuturor acestor tipuri de vagoane, specialiștii arădeni au elaborat nu mai puțin de 32 de proiecte care au întrunit sumum de aprecieri din partea beneficiarului extern. Această receptivitate a producătorului — Întreprinderea de vagoane Arad — față de cererea partenerului: fabricarea unor vagoane care să răspundă tuturor condițiilor climatice specifice acestei țări (temperaturi ridicate, umiditate relativă medie extrem de mare etc.), cu lungimi variabile 14,5—17,5 m este facilitată de existența în dotare a unui centru de cercetare-proiectare propriu, tehnologii moderne, materiale cu un înalt grad de protecție T.H. Interesant de evidențiat este că, apreciind în mod deosebit competența constructorului arădean, partenerul ceylonez i-a solicitat să execute și un vagon cu o construcție cu totul specială, pe care îl va folosi cu ocazia deplasărilor pe care regina Angliei le va efectua în cursul apropiatei sale vizite în această țară. Vagonul constituie o nouă dovadă a măiestriei constructorilor arădeni și face parte din lotul de vagoane care, în curînd, va părăsi portul Constanța.*

Utilaj petrolier românesc apreciat pe piața Statelor Unite

BOGATA tradiție pe care o are țara noastră în domeniul extracției și prelucrării țițeiului a permis întreprinderilor românești să pună la punct, în ultimele trei decenii, o producție de utilaj petrolier la cel mai înalt nivel tehnic. Grație performanțelor acestuia, România deține de aproape două decenii locul trei în producția mondială și locul secund în exportul mondial al acestor produse. Semnificativ în acest context este faptul că printre importatori se numără, de mai mulți ani, și numeroase firme din Statele Unite (țară situată pe primul loc în producția și exportul mondial de utilaj petrolier). Apreciind performanțele tehnice și funcționale ale utilajului românesc, firmele nord-americane importă curent instalații de foraj din gama „F", unități de pompare cu geometria în față, părți de instalații etc. Începînd din luna trecută, sortimentul acestor utilaje a fost lărgit prin livrarea — în premieră — a primelor instalații de prevenire a erupțiilor. Este vorba de prevenitoarele tip DF 11×350 și VH 11×210 S, care au și fost supuse la probe. Bunele rezultate comunicate de partenerul nord-american firmei exportatoare — INDUSTRIALIMPORTEXPORT — creează toate premisele perfectării, pentru anul viitor, a unor noi tranzacții reciproc avantajoase.

45 întreprinderi de comerț exterior, în standurile cărora se va prezenta programul de export a peste 400 de unități producătoare.

Electronica, electrotehnica, mecanica fină și chimia de sinteză, sectoare care asigură un înalt grad de prelucrare vor fi prezente preponderent cu exponate reflectînd procesul de înnoire și modernizare a producției, ca urmare a valorificării superioare a potențialului propriu de cercetare, cu influență pozitivă asupra competitivității ofertei de export. Procesul de promovare prioritară a produselor cu un înalt grad de prelucrare — care în cincinalul trecut a reprezentat peste 50 la sută din volumul total al mărfurilor exportate — este deosebit de concludent reprezentat prin multitudinea de exponate noi în premieră cum sînt : aparate de radio și televizoare, aparate de măsură și control, roboți industriali automat programabili, centre automate de prelucrare din seria CPAF 150 și CPV 1, precum și cele din seria CPAF 90-132, specializate pe alezaj și frezaj, mașini de rectificat-mortezat, strunguri și alte produse cu comandă automată de înaltă tehnicitate, autoturisme și autobasculante cum ar fi Dacia 1310 avînd combustia cu metanol, ARO 244 L 26/D, microbuze TV 35 m, autocamioane 19 256 F, autobasculanta de 55 tone cu șasiu rigid, locomotive hidraulice de 1 100 CP, trailere de 80—120 to., microturbine EOS 1 100, produse cosmetice, medicamente, detergenți, coloranți, produse ale industriei ușoare etc.

Cunoscută ca printre primele producătoare și exportatoare de utilaj petrolier din lume, România oferă în cadrul tîrgului noi tipuri de instalații de foraj realizate de întreprinderea de profil din Tîrgoviște, ca de exemplu : instalația de foraj producție P-80, foraj structural FS 4 T și altele ; Uzinele 1 Mai Ploiești prezintă instalații pentru prevenirea erupțiilor și alte echipamente specializate pentru foraj.

O parte din exponatele prezente sînt rodul cooperării în producție cu firme și întreprinderi din est și vest. Oferta amplă de astfel de produse obținute prin cooperare semnifică interesul sporit al României pentru intensificarea participării la diviziunea internațională a muncii, inclusiv prin promovarea celor mai diverse forme de conlucrare tehnico-științifică, industrială, comercială ș.a.m.d. Nivelul exponatelor prezentate asigură un cadru optim pentru perfectarea de noi contracte. De altfel, cele peste 300 de acțiuni de cooperare la care participă România, ca și cele peste 100 obiective pe care le construiește în străinătate sînt în măsură să facă înțeles interesul deosebit pe care industria românească o acordă intensificării cooperării și în viitor.

Pentru agricultură este prezentată o gamă variată de tractoare de la 30 CP la 100 CP, din care menționăm în mod deosebit tractorul universal U-340, U-800 m, tractorul pe șenile pentru pantă SM-640, tractorul viticol V-445, precum și o gamă importantă de mașini agricole cum sînt: combina C-12 și C-14, combina de pantă, echipament de tăiat căpițe, mașină combinată pentru prelucrarea solului și semănat M.C.T.-2,5 etc.

Alături de România participă la actuala ediție TIB circa 700 de firme străine din peste 40 de țări. Dintre acestea 35 sînt reprezentate prin pavilioane naționale, la care se adaugă firmele care participă cu standuri proprii. Menționăm participări tradiționale cum sînt: Anglia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Japonia, Israel, Polonia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S., etc., alături de care remarcăm în premieră prezența Australiei, Canadei, Iranului, Iordaniei și Siriei. Dintre participările individuale cu standuri proprii, menționăm firme din Austria, R.F. Germania, Franța, Belgia, Italia, Spania etc., între care multe de renume internațional ca Dow Chemical, Ultrakust, Hoechst, Montedison, Monsanto, Schell, Citröen, Renault, Michelin, Hewlett Packard, Stromag, Alfa Laval, Akai Electronic, Cheminst, Perkin Elmer, Merck, L'Oreal, Burgeois, Millipore, Medimpex etc.

Avînd în vedere atenția tot mai mare care se acordă pe plan mondial design-ului, ca important element de sprijin în promovarea exportului, la actuala ediție T.I.B. se vor expune în premieră creații ale designerilor români, într-un spațiu distinct, ca acțiune de referință în preocuparea care există pentru promovarea tot mai susținută a exportului românesc, în condiții de reală competitivitate.

Paralel cu activitatea comercială, pe teritoriul tîrgului se vor desfășura o serie de manifestări adiacente ca: reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, gale de filme, demonstrații practice etc., fiind editate cu acest prilej și un număr de 5 buletine de informații de presă în 4 versiuni, care vor informa prompt și operativ pe expozanți cu tot ceea ce este nou în activitatea tîrgului.

Printre serviciile suplimentare oferite începînd cu această ediție T.I.B. menționăm că în cadrul pavilionului I, va funcționa „Centrul de informații comerciale", unde se va afla centralizată sistematic toată documentația tehnico-comercială prezentînd oferta de export și profilul de import al întreprinderilor românești de comerț exterior, la care se adaugă și un computer pentru informațiile cele mai utile legate de activitatea expozanților străini și români și pentru informarea vizitatorilor. Economisind timp și beneficiind de o informare pertinentă, expozanții, oamenii de afaceri, specialiștii și vizitatorii români vor putea primi centralizat și prompt răspuns la problemele ce îi interesează.

Sperăm că actuala ediție T.I.B. să asigure condiții optime pentru sporirea tranzacțiilor comerciale, lărgirea cooperării, a schimbului de idei, ca expresie a intereselor de cunoaștere reciprocă, de apropiere între oameni și între țări, slujind măreția ideii de înțelegere și pace.

Nicolae SUCIU
directorul Întreprinderii de Tîrguri și Expoziții

Medalia de aur la Tîrgul internațional de la Brno

● *La cea de-a 23-a ediție a Tîrgului internațional de construcții de mașini din Brno, țara noastră a fost prezentă, ca de obicei, cu o paletă diversificată de produse de profil. Ca și la precedentele ediții mașinile, utilajele și instalațiile complexe românești au atras atenția specialiștilor și oamenilor de afaceri, fapt care a condus la perfectarea de noi tranzacții comerciale de import și cooperare în producție reciproc avantajoase.*

De o atenție aparte s-a bucurat, în acest an, excavatorul hidraulic pe șenile S-1202 fabricat de întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila, căruia i s-a decernat medalia de aur pentru performanțele sale tehnice deosebite. Destinat lucrărilor de excavare, încărcare, profilare etc. în domeniul construcțiilor, îmbunătățirilor funciare, precum și al altor lucrări speciale, acest modern utilaj terasier poate fi dotat cu o foarte largă gamă de echipamente de mare randament : cupe de adîncime de 800—1 000 litri, cupe de încărcare de 1 000—1 200 litri, cupe de curățat șanțuri de 700, 875 litri, cupe profilate de 1:1/950 litri, 1:1/960 litri și 1:1/1 014 litri, graifăr cu cupe și graifăr polip etc). Pentru acționare excavatorul este echipat cu un motor diesel în 4 timpi cu injecție directă cu opt cilindri care dezvoltă o putere de 77 kW la o turație nominală de 1 800 rot/min.

În funcție de mijloacele de transport, distanța, înălțimea și raza de descărcare, natura solului și starea atmosferică ciclul de lucru teoretic al unui excavatorist, cu o pregătire medie, este de 25 sec—35 sec. — ceea ce permite obținerea unei foarte mari productivități într-un schimb de lucru. În condiții optime, cu mijloace de transport bine sincronizate, un excavatorist cu înaltă califi-

care poate realiza cicluri de durată și de 20 sec. la săpare sau de 16—20 sec. la încărcare.

Acestea sînt numai cîteva din performanțele care au făcut ca noul excavator brăilean să determine juriul Tîrgului din Brno să-i acorde înalta distincție.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ACCELERAREA DECONTĂRILOR ÎNTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE (II)

ÎN CONDIȚIILE în care, potrivit Legii finanțelor, plata produselor, lucrărilor sau serviciilor se poate efectua numai după primirea și recepționarea acestora, rezultă că viteza de decontare este influențată direct și nemijlocit și de circuitul valorilor materiale și durata recepției. După cum este cunoscut, circuitul documentelor de decontare este mai rapid decît cel al valorilor materiale, situație de altfel firească dacă se au în vedere operațiile pe care le comportă, pe de o parte, expedierea corespondenței și, pe de altă parte, a mărfii, de la expeditor la destinatar. Acest fapt determină în multe cazuri însă amînarea plății documentelor pentru neprimirea mărfurilor și apoi pentru efectuarea recepțiilor. Avînd în vedere prevederea din Legea finanțelor, pentru a nu încetini decontările, trebuie acționat în permanență pentru eliminarea neajunsurilor în transporturi, obținerea la timp a vagoanelor sau altor mijloace de transport, încărcarea și descărcarea acestora în timpul minim necesar, recepționarea mărfurilor în termen. Numai acționînd astfel se poate determina o apropiere între circuitul valorilor materiale și cel al documentelor de decontare, evitîndu-se astfel amînările la plată care întîrzie decontările. O atenție sporită trebuie acordată și modului cum se efectuează recepția mărfurilor, pentru că orice tergiversare are implicații și asupra efectuării în termen a decontărilor.

Atrage atenția faptul că la controlul efectuat prin sondaj de unitățile Băncii Naționale, la un număr de peste 59 000 documente amînate la plată, s-au constatat amînări abuzive sau nereveniri la amînări la circa 11% din cazurile verificate, cu întîrzieri în medie de 2—14 zile.

Vînzarea producției finite, respectiv transformarea cît mai rapidă a mărfurilor în bani, readuce întreprinderii sumele cheltuite din mijloacele circulante împreună cu acumulările. Mijloacele bănești obținute de întreprinderi sub forma plăților efectuate de beneficiarii mărfurilor, lucrărilor și serviciilor sînt destinate pentru completarea valorilor materiale și plata serviciilor necesare desfășurării în continuare a procesului de producție. Astfel, circuitul valorilor reîncepe prin efectuarea operațiilor de decontare și depinde de buna organizare a desfacerii de către întreprinderile producătoare, de modul în care este organizată activitatea de transport, de timpul cît durează întocmirea documentelor la întreprinderi și circuitul documentelor la plătitori și în cadrul unităților bancare participante la efectuarea operațiilor respective. Dintre factorii enumerați mai sus ne vom opri asupra modului cum întocmesc și depun unitățile furnizoare documentele de decontare spre încasare.

● Întărirea disciplinei financiare

VERIFICĂRILE prin sondaj efectuate sub acest aspect de unitățile Băncii Naționale, asupra unui număr de peste 250 000 de dispoziții de încasare cu factură, a scos în evidență faptul că mai mult de 33 000 din aceste documente, adică 12%, au fost întocmite sau depuse cu întîrziere. În cadrul unor întreprinderi, proporția abaterilor a depășit acest procent, situîndu-se între 20% și 35%, iar uneori și peste acest procent. Durata medie de întîrziere în depunerea sau remiterea spre încasare a documentelor a fost de 6 zile, dar la unele întreprinderi această întîrziere medie a depășit 15 zile ,iar la altele s-au înregistrat întîrzieri și mai mari.

Prin normele legale care reglementează organizarea și conducerea contabilității și exercitarea controlului financiar preventiv, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil, s-a mărit simțitor rolul contabilității în întărirea disciplinei financiare și în asigurarea integrității patrimoniale a unităților socialiste. În cadrul acestor atribuții, conducătorul compartimentului financiar-contabil are obligația să organizeze și să urmărească întocmirea corectă și la timp a facturilor pentru produsele expediate, lucrările executate și serviciile prestate și depunerea în termen la bancă sau expedierea direct la cumpărător a documentelor de decontare, precum și controlul încasării la timp a contravalorii acestor documente. De asemenea, trebuie să folosească toate mijloacele de acționare asupra partenerilor care încalcă disciplina decontărilor, solicitînd, după caz, penalități pentru întîrzierea plății, schimbarea formei de decontare, asigurarea sumelor necesare efectuării plăților, iar în cazurile prevăzute de lege să procedeze chiar la suspendarea livrărilor. Toate aceste preocupări trebuie să conducă în final la obținerea la timp de către întreprindere a tuturor sumelor datorate de clienți din executarea sarcinilor contractuale.

Aminteam mai sus sarcinile compartimentului financiar-contabil din întreprinderi în ce privește încasarea la timp a producției livrate pentru asigurarea echilibrului între încasări și plăți, pentru o capacitate de plată permanentă, care să-i permită a face față în orice moment sarcinilor asumate prin contractele economice și celor către buget bănci și alte organe. În ce privește sarcinile asumate prin contracte, acestea trebuie să pună în permanență în atenția conducătorilor compartimentelor financiar-contabile preocuparea pentru executarea la timp a obligațiilor privind achitarea aprovizionărilor realizate, asigurînd în primul rînd o bună organizare a circuitului documentelor primite de la furnizori, urmărind efectuarea la timp a recepției mărfurilor, exercitînd dreptul de refuz numai cînd acesta este întemeiat. Desigur, exercitarea acestor îndatoriri implică și formularea pretențiilor, atunci cînd este cazul, în legătură cu litigiile ce urmează a fi rezolvate de organele de arbitraj sau judecătorești atunci cînd s-au epuizat toate celelalte căi de conciliere în legătură cu abaterile constatate în îndeplinirea sarcinilor decurgînd din executarea contractelor economice.

Este necesar ca și organele de inspecție bancare să sprijine aparatul economic din întreprinderi și mai ales personalul muncitor chemat să organizeze și care are răspunderea compartimentelor în care se elaborează documentele de decontare. În anul 1980, documentele primite la decontare de bănci, pentru mărfuri, lucrări și servicii au fost acceptate în cea mai mare parte, adică în proporție de 97,8%, iar circa 2,2% au fost refuzate de plătitori sau respinse la plată de bănci. Din documentele acceptate la plată, peste 88,5% s-au decontat în termenele normale sau prelungite, prevăzute de norme, iar 11,5% după ce au staționat în restanță, în medie circa 12,7 zile, din cauza incapacității de plată a plătitorilor.

Deși procentul refuzurilor și respingerilor la plată ar părea redus la prima vedere, totuși, din punct de vedere valoric, volumul acestora este important, atrăgînd atenția asupra existenței unor aspecte negative în ce privește respectarea disciplinei contractuale cu privire la calitate, termene, prețuri etc.

O pondere importantă în totalul refuzurilor — circa 30% — o au cele pentru neprimirea mărfii pînă la expirarea termenelor de amînare a documentelor de decontare. Din analizele efectuate se desprinde concluzia că aceste refuzuri au fost datorate întîrzierilor înregistrate pe parcursul transporturilor și mai ales la mărfurile expediate prin coletării, containere sau vagon comun pentru mai mulți destinatari. Dar, așa cum arătam mai sus, cauza unora din aceste refuzuri a fost și aceea că unele întreprinderi au introdus documentele la decontare, fără ca mărfurile să fi fost expediate efectiv. O altă categorie de refuzuri care prezintă pondere (28%) sînt cele datorate nerespectării clauzelor contractuale privind cantitatea, termenul de livrare sau alte clauze, precum și cele datorate neremiterii documentelor prevăzute în contracte pe baza cărora produsele să poată fi recepționate, folosite sau valorificate.

De menționat că, din totalitatea refuzurilor de plată înregistrate în cursul anului 1980, o parte neînsemnată a rămas nerezolvată pînă la finele anului. Sînt situații în care clarificarea unor refuzuri se tergiversează nejustificat, întreprinderile furnizoare nemanifestînd o preocupare susținută și operativitate în tranșarea acestora, fapt ce face ca, pe lîngă consecințele privind încetinirea decontărilor, să se mențină un volum important de imobilizări în refuzuri nerezolvate.

Atrage atenția faptul, așa cum o confirmă unele soluții date de organele de

arbitraj, sau după cum s-a constatat cu ocazia unor verificări sau analize, că mai sînt cazuri cînd se prezintă de unii plătitori refuzuri neîntemeiate. Ca urmare a poziției ferme a organelor bancare, s-a revenit ulterior asupra unor astfel de refuzuri, dar nu se poate ignora faptul că în mod temporar aceste situații au provocat greutăți financiare furnizorilor. Am mai putea adăuga faptul că pentru astfel de abateri de la disciplina contractuală sau pentru lipsa de preocupare în vederea rezolvării operative a refuzurilor, sau abuzului în introducerea refuzurilor, unitățile băncii au aplicat sancțiunile legale persoanelor vinovate. Este necesar însă ca șefii de compartimente financiar-contabile, adică tocmai cei care poartă răspunderea controlului preventiv al acestor operații, să fie antrenați printr-o răspundere sporită pentru înlăturarea unor astfel de lipsuri. De asemenea, considerăm că un control mai atent la prezentarea refuzurilor de plată la ghișeele băncilor și o colaborare mai strînsă cu aparatul de control pot contribui eficient la eliminarea unora din neajunsurile manifestate în acest domeniu.

Ponderea ridicată a documentelor ce staționează în restanță, înainte de a se deconta, situează acest aspect ca pe un fenomen negativ cu cele mai mari implicații în încetinirea decontărilor, cu consecințe asupra atragerii unor unități cu activitate bună în lanțul neplăților și în situația de incapacitate de plată.

● Organizarea judicioasă a circuitului documentelor de decontare

LA TOATE aspectele negative prezentate mai sus, cu implicații directe asupra vitezei de decontare, au contribuit o serie de factori din întreprinderi asupra cărora controlul bancar poate și trebuie să acționeze mai eficient. Ne vom referi la cei care au o influență mai mare și vom arăta că sînt cazuri frecvente cînd în contractele economice nu se prevăd nici forma, nici instrumentul de decontare care să asigure calea cea mai sigură pentru întrarea mai rapidă a banilor în cont. Alteori, se evită deliberat fixarea unor termene certe de livrare, astfel încît să asigure ritmicitate în livrarea și încasarea valorii produselor.

Arătam mai sus că se produc întîrzieri în inițierea plății cu dispoziție de plată sau se amînă abuziv unele dispoziții de încasare. La această stare de lucruri se ajunge în frecvente cazuri și datorită faptului că conducerea evidențelor de urmărire a primirii și achitării acestor documente se face necorespunzător și alteori, mai rar desigur, nu se face deloc.

La cele arătate mai sus adăugăm faptul că în unele unități economice continuă să existe lipsuri în organizarea circuitului documentelor de decontare, ceea ce a favorizat depunerea documentelor de decontare la unitățile bancare cu întîrziere. Alteori nu s-au respectat dispozițiile legale în vigoare cu privire la efectuarea în termen a recepției mărfurilor, fapt ce a condus la amînarea nejustificată a termenului de plată. Sînt însă situații cînd obligațiile respective nu sînt îndeplinite și se mai constată în unele întreprinderi că evidențele nu sînt ținute corect și la zi, că se înscriu în documentele de decontare date nereale cu privire la primirea sau recepția mărfurilor și a facturilor sau cu privire la alte operații economice.

Nu putem să nu amintim că mai sînt întreprinderi furnizoare care nu acționează, atunci cînd este cazul, la arbitraj pe acei parteneri care nu au respectat contractele economice, care au întîrziat plata, nepretinzînd astfel penalitățile ce li s-ar cuveni pentru prejudiciul cauzat. Uneori aceste situații se datoresc neglijențelor personalului care are sarcina urmăririi acestor aspecte, alteori unei atitudini „conciliante" între parteneri, ambele situații fiind la fel de dăunătoare capacității de plată a unităților în cauză.

Toate abaterile și neajunsurile despre care am amintit mai sus au avut consecințe directe asupra situației financiare a unităților respective, iar alteori, ceea ce este și mai grav, au atras în situații nefavorabile și unități care au lucrat bine și care aveau o situație financiară bună, punîndu-le în dificultate.

Un indicator de bază, după cum este cunoscut, îl constituie realizarea producției marfă vîndută și încasată, fapt subliniat în repetate rînduri și în documentele de partid. Acest obiectiv se consideră realizat numai după întrarea mijloacelor bănești în contul furnizorului. Considerăm că nu se spune ceva nou atunci cînd se afirmă că perfecționarea activității întreprinderilor depinde în primul rînd de întărirea situației economice și financiare a acestora, de organizarea producției și aprovizionării tehnico-materiale, îndeplinirea planurilor economice și respectarea disciplinei contractuale. În paralel însă, avînd implicații directe, nu trebuie neglijate perfecționarea actualelor forme și instrumente de decontare, accelerarea circulației acestora în care, după cum s-a arătat, există încă unele neajunsuri.

Cunoscînd factorii care au contribuit la existența și menținerea unor neajunsuri în efectuarea decontărilor și ținînd seama de ponderea și gravitatea fiecăruia este necesar ca întregul aparat bancar să se mobilizeze pentru înlăturarea acestora și în mod deosebit asupra acelora care prezintă o pondere importantă în derularea normală a operațiilor respective.

Sarcinile trasate de conducerea de partid privind accentuarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii, urmăresc creșterea răspunderii fiecărui colectiv de muncă pentru buna funcționare și folosire a mijloacelor de care dispune. Controlul permanent al unităților socialiste asupra respectării disciplinei decontărilor constituie o obligație care este menită să întărească autogestiunea și care trebuie realizată direct și nemijlocit de către compartimentele financiar-contabile ale acestora.

Gh. MARCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Sistem modular de aparatură tensometrică

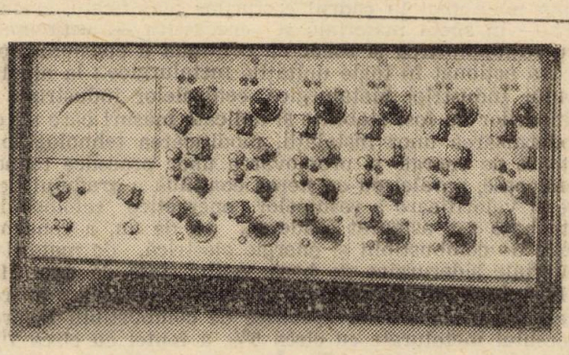

REALIZARE de prestigiu a Institutului de cercetări electronice din București, acest sistem asigură necesarul de aparatură tensometrică al unităților industriale și de cercetare cu aparate superioare ca performanțe metrologice, posibilități de diversificare funcțională, versatilitate și soluții constructive. O mare parte din unitățile acestui sistem au și fost introduse în fabricația curentă de Întreprinderea de aparate electronice de măsură industriale din Capitală, în timp ce unele instalații tensometrice mai complexe urmează a fi multiplicate prin microproducție în cadrul institutului.

Sistemul N-2 300 este constituit dintr-o serie de 28 unități funcționale și casete unificate constructiv și interfațate electronic, care pot fi grupate în cîteva familii : amplificatoare de măsură tensometrice pentru traductoare rezistive (metalice și cu semiconductor) și inductive ; unități de alimentare și de afișare (analogică și numerică) ; unități de prelucrare a semnalelor analogice (valori de vîrf, medii și eficace, filtrare, adaptare la aparatură a unor traductoare de tip generator) ; unități de calibrare de precizie ; unități specifice măsurării consecutive în mai multe puncte (comutare și echilibrare, manuale sau automate după un program prestabilit) ; casete modulare.

Concepția de ansamblu a acestui sistem, care permite reconfigurarea la importul unui număr mare de aparate de măsură electronice, permite utilizatorului să modifice operativ structura subansamblelor de măsură pentru a asigura o adaptare optimă a acestuia la sarcinile concrete. Sistemul N-2 300 este destinat, în special, măsurării solicitărilor mecanice în mașini și utilaje, elemente de construcții etc. Diversitatea traductoarelor conectabile la aparate, precum și aceea a sistemelor de măsură realizabile, asigură însă o extindere a domeniului de utilizare a sistemului la numeroase alte mărimi neelectrice, îndeosebi mecanice, traductibile în deformații.

Reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale — factor hotărîtor al creșterii eficienței

UNA DIN PROBLEMELE esențiale ale progresului economiei românești în actuala etapă o constituie creșterea substanțială a ponderii produselor cu un coeficient de prelucrare superioară ; avem în vedere produsele care înglobează o cantitate mai mare de muncă, de inteligență tehnică și care asigură un consum scăzut de materii prime și materiale, determinînd, în final, mărirea eficienței economice, diminuarea efortului material al dezvoltării, proces cu atît mai necesar în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să mărim de cîteva ori valoarea tonei de materii prime și materiale prelucrate în industrie — în condițiile în care trebuie să realizăm produse cît mai multe și la nivelul tehnic și economic mondial — în scopul de a satisface cerințele mereu crescînde ale industriei și economiei, ale populației cît și pentru export.

Evident, aspectele implicate de imperativul reducerii consumurilor materiale sînt numeroase : acestea se înscriu în sfera restructurării în continuare a economiei și industriei, cît și în sfera acțiunilor și măsurilor de conducere a activității din unități, a organizării superioare a producției și a muncii pînă la fiecare loc de muncă. În cele ce urmează ne vom referi cu deosebire la unele din aceste probleme în industria metalurgică.

Promovarea tehnologiilor economicoase

RAMURĂ importantă a industriei și deopotrivă sector însemnat al economiei, metalurgia noastră se caracterizează și prin aceea că o pondere ridicată în costurile de producție o dețin cheltuielile materiale. Cauzele unei asemenea situații sînt, în parte, obiective ; ele decurg din însăși specificul activității respective. Experiența arată însă că în măsura în care resursele materiale sînt judicios utilizate, fiecare tonă de metal poate fi obținută nu numai în cadrul costurilor planificate, ci chiar cu costuri — în speță materiale și energetice — mult mai mici. Pentru raționalizarea și scăderea continuă a consumurilor specifice s-a acționat în toate unitățile metalurgice ; la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, centralelor industriale și întreprinderilor au fost stabilite și aplicate măsuri care au condus la modernizarea unor instalații, modificarea tehnologiilor consumatoare de energie și promovarea unor procedee tehnologice economicoase, paralel cu creșterea continuă a gradului de recuperare și valorificare a resurselor energetice refolosibile. Pe această bază s-a asigurat scăderea, an de an, a consumurilor specifice de combustibili și energie electrică, de materii prime și materiale siderurgice de bază. Astfel, față de anul 1975, în anul 1980, în condițiile creșterii producției de oțel, s-au realizat reduceri ale consumurilor specifice de combustibili la producerea cocsului metalurgic cu circa 5%, a fontei cu circa 7% și a oțelului Martin cu circa 16%. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică, acestea au fost reduse cu 16,7% la fontă, 4,9% la oțel electric, 29,9% la oțel Martin, 15,3% la aluminiu calcinat, 3,4% la aluminiu electrolitic.

Printre măsurile care au condus la reducerea consumurilor specifice amintim : creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare, a volumului util al furnalelor, în paralel cu îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat și creșterea temperaturii acestuia ; dotarea oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate (50—100 t) ; introducerea procedeului de turnare continuă a oțelului ; utilizarea în proporție de peste 65% a lingourilor calde cu temperatura de circa 850°C la încărcarea cuptoarelor de reîncălzire a laminoarelor de semifabricate grele ; automatizarea stingerii efectelor anodice la cuvele de electroliză a aluminiului, ceea ce a condus la scăderea consumului specific de energie electrică cu circa 450 kWh/tonă.

În aceeași ordine de idei menționăm și faptul potrivit căruia ca urmare a preocupărilor pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile, față de anul 1975, pentru 1981 se prelimină o creștere a volumului resurselor energetice secundare utilizate cu circa 15—20% (în condițiile acțiunilor pentru reducerea volumului de resurse energetice secundare constituite) prin reducerea pierderilor de gaz de cocs și gaz-furnal ars la faclă ; darea în exploatare de cazane recuperatoare la cuptoarele pentru elaborarea și prelucrarea oțelului, precum și adoptarea unei tehnologii noi pentru stingerea cocsului — care să permită obținerea în fiecare an a unei canități de abur de 40 atmosfere și 435°C, echivalentă cu 550 mii Gcal. Iată, dar, un evantai relativ larg al efectelor unor preocupări judicioase pentru reducerea consumurilor de combustibili și energie. Trebuie reținut însă că asemenea acțiuni — mai ales prin prisma specificului și posibilităților industriei noastre metalurgice, al comparării rezultatelor respective din acest sector cu cele obținute în sectoarele similare din țările dezvoltate — constituie mai degrabă repere inițiale ale rezervelor de amploare pentru economisirea energiei și combustibilului care există în metalurgie, decît un punct final și chiar intermediar al posibilităților în acest sens. Tocmai din acest unghi ne vom referi mai departe la o serie de aspecte.

Mutații necesare în procesul producerii oțelului

ÎN PREZENT, pe plan mondial, producția de oțel se realizează în proporție de peste 95% în trei tipuri de agregate de elaborare : convertizor cu oxigen, cuptor electric și cuptor Martin (ponderea acestora este redată în tabelul nr. 1). În acest cadru se manifestă tendința potrivit căreia cuptoarele Martin sînt înlocuite cu convertizoare cu oxigen. Este semnificativ, de pildă, că pe ansamblul țărilor din Piața Comună, în perioada 1970—1979, ponderea oțelului elaborat în cuptoare Martin a scăzut de la 20,3% la 6,5%, în timp ce ponderea oțelului elaborat în convertizoare cu oxigen a crescut de la 45,8% la 69,8%. De asemenea, începînd din anul 1977, în Japonia și Belgia, elaborarea oțelului în cuptoare Martin a fost practic sistată. Prognozele pentru anii 1981—1982 relevă că această tendință va continua în țările din Piața Comună și în perioada următoare (vezi și tabelul nr. 2).

Așa cum practica, calculele o demonstrează, promovarea convertizoarelor cu oxigen în detrimentul cuptoarelor Martin este determinată în principal de considerente energetice. Astfel, pentru convertizorul cu oxigen consumul total de energie (în kg.cc pentru tona de oțel) este de circa 30, comparativ cu circa 270 pentru cuptorul electric și 146 pentru cuptorul Martin. În plus, cuptoarele Martin consumă combustibili valoroși — lichizi și gazoși — iar specificul procedeului nu permite eliminarea sau reducerea acestora sub o anumită cotă etc.

Pornind de la asemenea realități — și, totodată, ținînd seama de faptul că soluțiile aplicate la noi, de creștere substanțială a consumului de oxigen la elaborarea în cuptoare Martin, chiar peste cota de oxigen folosită în convertizoarele cu oxigen, nu pot înlocui total consumul de combustibil ars direct în cup-

toare — este evident că mutația de pondere amintită în procesul de obținere a oțelului trebuie să se vădească cu mai multă pregnanță și în economia românească. Este drept, față de 1975, în 1980, în totalul producției de oțel, ponderea oțelului de convertizor a crescut de la 37% la circa 43,6%, în timp ce ponderea oțelului Martin a scăzut de la 52% la 36%. Asemenea evoluții exprimă desfășurarea unor eforturi de cercetare și producție, care se impun însă considerabil intensificate.

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor procedee de elaborare a oțelului

Țara	Anul	Total prod. (mii t/an)	Ponderea procedeului (%)			
			Convertizor cu oxigen	Cuptor electric	Cuptor Martin	Alte procedee
România	1980	13 175	43,6	19,7	36,7	0,0
Franța	1979	23 359	79,7	15,3	1,6	3,4)*
R.F. Germania	1979	46 040	76,1	14,00	9,9	0,0
Belgia	1979	13 442	95,7	4,3	0,0	0,0
Total țări din C.E.E.	1979	132 581	69,8	22,9	6,5	0,8
Japonia	197	111 752	76,4	23,6	0,0	0,0
S.U.A.	1979	126 111	61,3	24,7	14,1	0,0

*) În principal procedeul Thomas
Sursa : Colecția EUROSTAT — 1980 ; pentru România date în M.I.M.

În același cadru trebuie amintite și alte detalii. De exemplu, datorită proceselor fizico-chimice mult mai rapide în convertizorul cu oxigen, productivitatea acestuia este sensibil mai mare. În plus, în condițiile din țara noastră, productivitatea realizată pe unitate de capacitate a agregatului este de 1 179 kg/oră x tonă capacitate convertizor, față de 125 kg/oră x tonă capacitate cuptor Martin. Mai departe, țările dezvoltate industrial, care folosesc mai intens fierul vechi, folosesc această materie primă în special în cuptoarele electrice, consumul de fontă lichidă în ansamblul producției de oțel fiind mai redus. Pentru țara noastră, consumul mai ridicat de fontă în cuptoarele Martin se datorește necesarului de oțel care trebuie realizat în aceste cuptoare pe fluxul minereu-fontă-oțel. Este deci evident că, pornind de la cele arătate, calea hotărîtoare pentru reducerea consumurilor energetice o constituie analiza și stabilirea de soluții concrete pe fiecare agregat, instalație și mașină — în scopul creșterii randamentelor energetice, respectiv pentru reducerea la minimum a pierderilor.

Tabelul nr. 2

Prognoza de dezvoltare a capacităților de producție de oțel din țările C.E.E. în perioada 1981—1982, pe procedee de elaborare.

Țara	Anul	Capacitatea totală (mil. t)	Ponderea procedeului (%)			
			Convertizor cu oxigen	Cuptor electric	Cuptor Martin	Alte procedee
R.F. Germania	1981	68,3	73,21	13,03	8,78	4,98
	1982	67,1	74,37	14,06	7,30	4,17
Franța	1981	29,4	59,52	16,33	1,36	22,79
	1982	29,1	60,48	16,50	1,37	21,65
Italia	1981	36,6	43,94	48,25	1,35	6,46
	1981	37,1	43,40	48,79	1,35	6,46
Marea Britanie	1981	30,9	60,41	35,17	4,42	0,00
	1982	32,0	61,56	34,38	4,06	0,00
Totalul țărilor din C.E.E.	1981	210,5	65,65	21,14	4,70	8,51
	1982	201,7	66,63	22,95	3,52	6,90

Surse : „STHAL und EISEN", nr. 5/1980, Colecția EUROSTAT — 1980.

Priorități în valorificarea unor rezerve

ÎN IDEEA creșterii gradului de valorificare a resurselor energetice, trebuie relevat că nici o economie de combustibil sau energie electrică, oricît de mică ar fi, nu este neînsemnată ; de aici concluzia că nici o măsură de economisire, oricît de complicată ar fi, nu trebuie ignorată, desigur în condiții de eficiență economică bine stabilite. De asemenea, trebuie ținut seama de faptul că există măsuri stringente, cu prioritate absolută, ce se pot lua imediat în cadrul actualilor parametrii de plan, precum și măsuri de perspectivă, care implică investiții ce trebuie în mod necesar înscrise în plan, ținîndu-se însă seama și de faptul că cea mai ieftină investiție pentru a obține combustibil este investiția de economisire a energiei.

În industria metalurgică sînt cunoscute numeroase măsuri de actualitate care conduc la utilizarea mai eficientă a combustibililor și energiei. Alături de cele arătate, sînt de evidențiat astfel și acțiunile ce permit reducerea consumului specific de cocs la furnale pe seama generalizării funcționării furnalelor cu aer insuflat la temperaturi și presiuni ridicate, concomitent cu reducerea pierderilor de gaz de furnal eșapate în atmosferă, prin montarea de gazometre care să asigure preluarea vîrfurilor. În oțelăriile electrice, o cale principală de economisire o constituie intensificarea introducerii oxigenului, preîncălzirea fierului vechi cu gaze de ardere, sortarea atentă a materiilor prime etc. Pierderi mari de căldură se produc prin răcirea între fazele de prelucrare a semifabricatelor, în cursul transportului și staționării acestora. Sînt de avut în vedere, în același sens, măsuri de creștere a ponderii lingourilor calde la laminoarele bluming și slebing și la laminoarele degrosisoare, precum și măsuri de utilizare maximă a căldurii înmagazinate de semifabricate în fazele anterioare de prelucrare, astfel încît să se reducă cît mai mult răcirea lor înainte de laminare. O resursă potențială importantă o constituie și utilizarea căldurii gazelor arse, în principal pentru reîncălzirea aerului de combustie. Este, desigur, o cerință imperioasă aceea de a asigura ca factorii de resort să permită, mai mult ca pînă acum, un larg cîmp de aplicare tuturor acestor acțiuni de imediată actualitate.

Probleme multiple concentrează măsurile de perspectivă ce sînt avute în vedere pentru creșterea eficienței utilizării resurselor de combustibili și energie, pentru mărirea randamentelor energetice. În acest domeniu, un aspect important îl constituie creșterea capacității medii a furnalelor, inclusiv prin dezafectarea unor furnale de mică capacitate, care, de regulă, consumă cu 50—100 kg cocs/tonă de fontă mai mult față de furnalele moderne de mare capacitate. Totodată, trebuie avută în vedere înlocuirea eșalonată a consumului de gaze naturale cu gaze de furnal și cu combustibili solizi necocsificabili. Aspecte similare se pun și în legătură cu unele benzi de aglomerare mari consumatoare de căldură, precum și în ce privește generalizarea instalațiilor de stingere-uscare a cocsului, care permite un bilanț termic mult îmbunătățit în cocserii. Aspecte de perspectivă trebuie avute în vedere în industria aluminiului. Pe plan mondial există cercetări care permit obținerea aluminiului cu un consum de cca. 10 000 kWh/tonă, comparativ cu 13 500—14 000 kWh/t cît se realizează în cele mai bune instalații actuale ; încadrarea în asemenea consumuri presupune reconsiderarea întregii tehnologii de producție și a însăși materiei prime care este clorura de aluminiu în loc de alumină. Pentru aceasta este necesar ca forța de cercetare de care această activitate dispune să fie concentrată din timp pe studierea și încercarea unor tehnologii noi, cu consumuri reduse de energie.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Operativitate

UNITĂȚILE specializate în transportul mărfurilor pe apă, în aer sau pe calea ferată se confruntă cu multe dificultăți din cauza beneficiarilor care nu-și ridică produsele livrate de furnizori. Pornind de la această situație propun ca transportul mărfurilor sosite în porturi, aeroporturi sau gări să nu fie considerat încheiat odată cu sosirea lor. După descărcare, să fie automat transportate de unitățile ce le depozitează, prin mijloace proprii sau prin unitățile specializate în transporturi. Cheltuielile ocazionate cu aceste transporturi ar urma să fie achitate de beneficiari. S-ar rezolva astfel problema spațiilor de depozitare, iar mașinile și utilajele ar intra mai repede în exploatare etc.

FI. STAICU
Sinaia

Indicatori

REALIZAREA unuia din sarcinile importante ce revine consiliilor populare pe linia menținerii și îmbunătățirii gradului de fertilizare a terenului agricol impune calculul și urmărirea pe total și pe categorii de unități a unor indicatori specifici. Este vorba de suprafața fertilizată (pe total și pe categorii de folosință); ponderea suprafeței fertilizate în total suprafață; consumul de îngrășăminte la hectar (pe total și pe categorii de folosință, suprafața terenurilor pe care s-au împrăștiat amendamente; ponderea suprafeței tratate în totalul suprafeței care necesită amendamente; suprafața terenurilor pe care s-au efectuat lucrări de combatere a eroziunii în suprafața erodată; suprafața terenurilor îndiguite sau desecate (pe total și pe categorii de teren); terenul amenajat pentru irigat (pe total și pe categorii de teren); suprafața efectiv irigată (pe total și pe categorii de teren); ponderea suprafeței efectiv irigate în suprafața amenajată pentru irigat; suprafața pășunilor și fînețelor naturale amenajate în complexe pentru care s-au efectuat lucrări de îmbunătățiri funciare; ponderea suprafeței pășunilor și fînețelor pe care s-au angajat lucrări de îmbunătățirea, în suprafață totală.

Gh. FRĂȚILĂ
Academia de Studii Economice

ECOURI

Mijloace de transport

CELE sesizate în nota „Transporturi", apărută în nr. 26 al „R. E." la rubrica „Cititorii au cuvîntul" în legătură cu depășirea normei de staționare a vagoanelor C.F.R. la încărcare-descărcare sînt juste. Deficiențele au la bază probleme interne și alte cauze de ordin organizatoric cum ar fi : aducerea mărfurilor pentru descărcare neritmic, cu mult peste coeficienții de neuniformitate admiși și cu mult peste capacitatea de descărcare a fronturilor și depozitelor ; blocarea permanentă a porturilor Constanța și Brăila pentru laminatele destinate exportului pe mare.

În urma analizei făcute cu organele competente din Timișoara și Deva, am stabilit măsuri care să conducă la reducerea imobilizărilor de vagoane în Combinatul siderurgic Hunedoara.

Sevastian POPESCU
director Uzina nr. 7 transporturi feroviare Hunedoara

★

ELIMINAREA imobilizărilor de vagoane de către unitățile beneficiare reprezintă o preocupare majoră și permanentă a ministerului nostru. Prin ordinul nr. 2020/1980 s-a dispus crearea, în fiecare unitate subordonată, a unei comisii însărcinate cu analiza locațiilor și luarea de măsuri corespunzătoare înlăturării lor. Tot pe linia evitării staționărilor suplimentare la încărcare-descărcare, pentru corelarea cît mai eficientă a capacităților de depozitare, consum și desfacere, s-a instituit un sistem de teleconferință prin care se analizează zilnic problemele legate de activitatea de transport, intervenindu-se concret pentru soluționarea acestora. În aceeași ordine de idei, trebuie arătat că periodic delegați din cadrul Serviciului coordonare-transporturi din minister s-au deplasat la unitățile din subordine, pentru impulsionarea descărcărilor și crearea cadrului optim necesar desfășurării acestei activități în condiții corespunzătoare.

Pentru reducerea manipulărilor și creșterea productivității, s-a trecut la introducerea pe scară tot mai largă a tehnologiilor moderne de transport. În scopul micșorării duratei de staționare a vagoanelor în portul Constanța, se studiază, împreună cu unitățile de comerț exterior, posibilitatea extinderii sistemului de livrare în vrac a mărfurilor de masă destinate exportului. Pe de altă parte, s-a întocmit un plan de măsuri privind lucrările de investiții necesare extinderii capacităților de încărcare-descărcare și depozitare, executîndu-se în paralel și lucrări de dezvoltare a rampelor și platformelor existente, precum și dotarea acestora cu mijloace de manipulare adecvate.

V. BORDEIANU
director general adjunct în Ministerul Industriei Chimice

★

ÎN aprovizionarea cu cărbune energetic a termocentralelor s-au întîmpinat serioase greutăți care au determinat unele imobilizări de vagoane la descărcare. Cauzele care au condus la această situație au fost livrarea de cărbune cu conținut ridicat de steril, cu umiditate excesivă, conținînd și corpuri străine, starea tehnică necorespunzătoare a unor vagoane, defecțiuni în instalațiile de preluare a cărbunelui în termocentrale. Neutilizarea la capacitate a vagoanelor speciale ZCV a fost determinată de unele cauze obiective ca : indisponibilități în instalațiile de captare și livrare, opriri la unele grupuri, precum și unele cereri de anulare a repartițiilor.

În vederea eliminării acestor deficiențe, la nivelul termocentralelor Mintia, Işalnița, Turceni s-au efectuat o serie de analize, stabilindu-se, de comun, acord măsurile ce se impun.

Pentru mai buna organizare a activității de livrare, preluare și depozitare a cărbunelui în vederea formării stocurilor pentru acoperirea vîrfului de sarcină din sezonul rece 1981–1982, s-a organizat un comandament central și comandamente comune (M.E.E. – M.M. – M.T.Tc.) pe fiecare termocentrală de cărbune, care vor acționa operativ în vederea respectării prevederilor stabilite în programul de transport al cărbunelui energetic, utilizării corespunzătoare a parcului de vagoane.

T. POPESCU
director în Ministerul Energiei Electrice

Juristul

APRECIEM articolul „Juristul de întreprindere", apărut în nr. 22 al „R.E.", pentru conținutul său, reflectînd preocuparea pentru o mai bună cunoaștere și îndeplinire a rolului și atribuțiilor jurisconsulților în unitățile socialiste în care funcționează.

Față de dezvoltarea continuă a unităților socialiste și ținîndu-se seama de necesitatea fundamentării întregii lor activități economico-sociale pe baza legilor și a celorlalte acte normative, a hotărîrilor de partid și de stat, Ministerul Justiției are în preocuparea sa o mai bună reglementare a îndatoririlor jurisconsulților, a poziției rolului și statului acestora. În acest scop, în colaborare cu alte organe interesate, Ministerul Justiției a elaborat proiectul unui nou act normativ pentru organizarea asistenței juridice în unitățile socialiste și statutul juriconsulților, care să înlocuiască actuala reglementare din Decretul nr. 143/1955 privitor la organizarea și funcționarea oficiilor juridice.

Romul OPRE
director în Ministerul Justiției

Contracte

ÎN legătură cu nota intitulată „Contracte model", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 35 al „R.E." subliniem că, elaborate pe ramuri, grupe de produse sau categorii de lucrări și servicii, contractele model determină cadrul ce trebuie respectat cu ocazia încheierii contractelor economice. Conform reglementărilor instituite prin art. 14 din Legea contractelor economice, ministerele și alte organe centrale au aprobat contracte model, pentru domeniile lor de activitate.

Avînd în vedere că încheierea contractelor economice se face și cu respectarea cadrului determinat prin contracte model și că acestea nu sînt cunoscute la nivelul tuturor unităților socialiste din economie, fapt ce rezultă și din materialul publicat, *considerăm că publicarea lor în condițiile propuse este de natură a conduce la crearea condițiilor necesare pentru informarea tuturor celor interesați.*

G. PANTA
director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Puncte de vedere

Perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică

DAT FIIND ROLUL deosebit de important al industriei mici în valorificarea resurselor locale, în creșterea volumului producției și al prestărilor de servicii, în mărirea veniturilor populației și a veniturilor proprii ale unităților socialiste, Consiliul popular al județului Buzău a inițiat o serie de măsuri în scopul dezvoltării și diversificării acestui sector de activitate.

O atenție deosebită s-a acordat cunoașterii resurselor locale de materii prime și materiale (diatomit, tuf vulcanic, calcar, gips, cărbune, sare, agregate minerale, argile etc.), inventarierii tuturor materialelor recuperabile și refolosibile rezultate din producția industriei republicane și a produselor secundare din agricultură, în scopul valorificării superioare a acestor resurse și realizării unor produse (plăci și saltele izolatoare, draperii pentru perdele, subansamble pentru încălțăminte, obiecte de uz casnic, confecții, tricotaje, țesături, oglinzi, perii din sîrmă ș.a.) solicitate pe piață. Au fost create noi unități de producție și prestări de servicii.

Ample perspective de dezvoltare ale unităților din subordinea consiliilor populare

O PONDERE IMPORTANTĂ în producția industriei mici (43,6% în 1980) o dețin **unitățile de producție din sistemul consiliilor populare,** care funcționează în 46 din totalul de 83 de comune ale județului (exclusiv prestările de morărit), în orașul Rîmnicu Sărat și municipiul Buzău, precum și în cadrul Întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă, Direcției județene de drumuri și poduri și Întreprinderii județene de construcții-montaj. Se prevede ca în 1985, comparativ cu 1980, ele să-și sporească producția marfă cu 50% (de la 331 la aproape 500 milioane de lei) și cea netă cu 150% (de la 60 la 150 milioane lei), să realizeze o creștere a volumului activității (inclusiv prestări de servicii neindustriale) pe locuitor al județului cu circa 75% (de la 507 la 895 lei — cu 19 lei mai mult decît media stabilită pe țară prin programul special pe cincinal) ; aceasta, în condițiile unei eficiențe economice caracterizate prin sporuri substanțiale ale producției (21,4% la cea marfă, 28,8% la cea netă) raportate la 1 000 lei fonduri fixe, prin reducerea cu 24 lei a cheltuielilor totale de producție — respectiv cu 26 lei a cheltuielilor materiale — la 1 000 lei producție marfă, prin creșterea de 5 ori a beneficiului total (de la 6 la 30,6 milioane lei) și cu peste 35% a celui raportat la 1 000 lei fonduri fixe. Rata proiectată a eficienței economice marchează o evoluție, în acest interval, de la 13,8% la 16,34%. Totodată. veniturile obținute anual de oamenii muncii din acest sector se vor mări de la 23 la peste 82 milioane lei.

O asemenea dinamică — prin care consiliile populare de pe raza județului își vor asigura creșterea veniturilor din astfel de activități, de la 9,1 milioane lei în 1980 la 41,5 milioane lei în 1985 — impune și **perfecționarea organizării și conducerii.**

Neajunsuri ale actualelor forme de organizare

PERFECȚIONAREA organizării și conducerii economiei în ansamblu, și în cadrul acesteia a activității de industrie mică, este necesar a fi efectuată pe baze științifice și într-o perspectivă mai largă, ceea ce reclamă cunoașterea și analiza temeinică a proceselor economice și sociale din unități, a problemelor cu care se confruntă acestea, de către toți cei ce au competințe decizionale în acest ansamblu, interpretarea lor în corelație cu evoluția economico-socială de ansamblu, îmbinarea intervențiilor pe termen scurt, operative cu cele de perspectivă.

O analiză-diagnostic efectuată asupra activității desfășurate de consiliile populare pentru organizarea și conducerea activității de industrie mică reliefează cu pregnanță atît „punctele tari" existente, cît și punctele critice, dintre care o influență nefavorabilă o are și lipsa unui cadru organizatoric corespunzător conducerii nemijlocite, eficiente a acestei activități.

După forma de organizare existentă în prezent, deosebim trei grupe de județe, în care :

1) unitățile de industrie mică (secții, ateliere, formații și puncte de lucru etc.) funcționează **direct pe lîngă consiliile populare** municipale, orășenești și comunale, excepție făcînd producția de prefabricate din beton armat, mortare, betoane, agregate, confecții metalice pentru construcții, cea de apă și de energie termică pentru gospodăria comunală, care sînt încorporate în cadrul întreprinderilor de profil. În această formă, la nivelul județului nu există întreprindere, secție, compartiment sau colectiv specializat, care să asigure coordonarea și îndrumarea unitară a activității de industrie mică ; funcțiile conducerii sînt realizate de birourile executive ale consiliilor populare pe lîngă care funcționează unitățile respective, activul și pasivul acestora fiind încorporate în bilanțul consiliului popular, iar beneficiile realizate din această activitate constituind sursă pentru formarea veniturilor proprii necesare finanțării acțiunilor edilitar-gospodărești și social-culturale ;

2) unitățile de industrie mică funcționează atît **pe lîngă întreprinderi sau grupuri de întreprinderi** de gospodărie comunală, direcții județene de drumuri și poduri sau alte unități economice de subordonare județeană, cît și **pe lîngă consiliile populare** municipale, orășenești și comunale ;

3) unitățile de industrie mică sînt integrate în cadrul unei **întreprinderi județene de producție și prestări de servicii,** formă care asigură rezolvarea unitară a conducerii și îndrumării, a colaborării cu unitățile industriei republicane, a studierii și valorificării resurselor locale.

În ultimele două forme, patrimoniul unităților de industrie mică este încorporat în bilanțul unității pe lîngă care funcționează, iar veniturile realizate din această activitate sînt cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli al unității respective, urmînd apoi filiera legală.

Fiecare din formele enumerate prezintă avantaje și dezavantaje, dar nici una nu asigură în totalitate condițiile impuse de aplicarea noului mecanism economico-financiar, nu satisface cerințele autoconducerii și autofinanțării la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor. Astfel, în cazul primei forme, deși se asigură conducerea nemijlocită a activității de industrie mică de către birourile executive ale consiliilor populare și cointeresarea acestora prin dirijarea veniturilor obținute spre dezvoltarea economico-socială a localității respective, totuși lipsesc coordonarea, îndrumarea și conducerea unitară a activității, neexistînd o unitate, secție sau compartiment cu astfel de atribuții. În această situație nu se pot rezolva la nivel de județ marketingul, studierea resurselor, a posibilităților de valorificare a lor, de cooperare și colaborare cu unitățile de industrie republicană, cu unitățile comerciale județene, cu bazele județene de aprovizionare și desfacere și cu alte organisme. De asemenea, nu se poate organiza în mod corespunzător activitatea de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică necesară pregătirii corespunzătoare a producției.

A treia formă de organizare permite înlăturarea acestui neajuns, dar nici ea, nici cea de-a doua formă nu asigură cointeresarea birourilor executive ale consiliilor populare ale localităților în dezvoltarea și diversificarea activității de industrie mică. În aceste două forme de organizare veniturile ce se realizează în unitățile de industrie mică (secții, ateliere, formații de lucru, ce valorifică în cea mai mare parte resursele locale din comune, orașe și municipii și sînt amplasate în aceste localități) se centralizează în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii județene, care le utilizează în conformitate cu legislația în vigoare. În acest fel localitățile respective sînt lipsite de o importantă sursă de autofinanțare, personalul muncitor din cadrul consiliilor populare nu este atras în măsura necesară la soluționarea problemelor de asigurare a resurselor, de desfacere, evidență, organizare, îndrumare și control al acestor unități.

Necesitatea unei conduceri nemijlocite, eficiente

PORNIND de la experiența județului Buzău și a altor județe, de la sugestii făcute de oameni ai muncii din unitățile administrativ-teritoriale și adaptînd reguli aplicate în indus-

tria republicană, propunem — pentru dezbatere și pentru o eventuală experimentare — o formă de **organizare și conducere a industriei mici în profil teritorial** (din cadrul consiliilor populare), care să răspundă cel mai bine imperativului unei calități și eficiențe economice ridicate. Această formă utilizează în cea mai mare parte elementele prezentate mai sus și are la bază principiile noului mecanism economico-financiar, cerințele impuse de introducerea autofinanțării și autogestiunii unităților administrativ-teritoriale, de creșterea continuă a eficienței întregii activități economico-sociale, de sporirea beneficiilor și întărirea regimului de economii în toate unitățile productive și social-culturale, de mărire a veniturilor ce se realizează în teritoriu și de utilizare judicioasă a acestora, pentru îndeplinirea integrală a planului în profil teritorial, a bugetelor locale și a bugetelor de venituri și cheltuieli ale tuturor unităților subordonate.

Se are în vedere ca toate activitățile economice și sociale ale consiliului popular, de pe raza unei localități, să fie **organizate, conduse și îndrumate în mod nemijlocit de către biroul executiv** al acestuia, iar **rezultatele economico-financiare să se reflecte în bugetul local,** legînd astfel mai mult activitatea desfășurată de cadrele de conducere de la nivelul comunei, orașului, municipiului — și, respectiv, aprecierea ei — de rezultatele economice obținute și în acest important sector de activitate.

Potrivit acestor cerințe, propunem ca **toate unitățile de industrie mică din subsistemul consiliilor populare** (cu excepția celor cuprinse în întreprinderile de construcții și de gospodărie comunală) **să fie subordonate consiliilor populare ale localităților pe raza cărora își desfășoară activitatea.** Structura organizatorică va fi — în funcție de numărul de personal, volumul producției, complexitatea acesteia și fondurile fixe — punct (formație) de lucru, atelier, secție sau (în cazul unor activități mai ample și mai complexe) fabrică, respectîndu-se normele unitare de structură pe economie.

Organizarea evidenței ,a gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, conducerea, îndrumarea și controlul activității din aceste unități ar reveni birourilor sau comitetelor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, iar asigurarea aducerii la îndeplinire a hotărîrilor adoptate privind conducerea curentă și de perspectivă a activității de industrie mică și administrarea patrimoniului acestor unități ar urma să fie realizate de vicepreședintele, respectiv contabilul consiliului popular respectiv. Relațiile contractuale și juridice cu furnizorii și beneficiarii industriei mici, cu unitățile financiar-bancare și cu persoanele fizice vor fi de asemenea, rezolvate la nivelul consiliului popular.

Atribuțiile aparatului organelor teritoriale

LA NIVELUL județului, sarcina coordonării unitare a activității de industrie mică din cadrul consiliilor populare ar reveni unei **secții** (sector, compartiment) specializate, ca aparat propriu al consiliului popular județean. Ea ar realiza, împreună cu birourile executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și municipale, în principal **conducerea și organizarea operativă și unitară a activității de producție din industria mică ;** de asemenea, ar asigura **sistemul informațional** și — împreună cu conducerile celorlalte subsisteme de industrie mică — **studiile și analizele** necesare comitetului executiv al consiliului popular județean pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute de Legea nr. 2/1980 cu privire la coordonarea, îndrumarea și controlul activității de industrie mică, organizată pe raza județului. În realizarea acestui rol, secția ar colabora cu celelalte secții, oficii și instituții cu dublă subordonare și cu birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, cu unitățile comerciale județene, bazele de aprovizionare și desfacere, centrul județean de proiectare și unitățile industriei republicane. De asemenea, acest compartiment ar urma să realizeze **cooperarea și colaborarea** între industria mică din cadrul consiliilor populare și centralele industriale, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică.

Dat fiind că la nivelul comunelor, orașelor și chiar al municipiilor, personalul muncitor existent nu poate asigura activități ca studierea pieței interne și externe, elaborarea de proiecte (de produs, de organizare a producției și a muncii, de mecanizare a unor lucrări, proiecte de execuție pentru scule, dispozitive și verificatoare), apare necesară **crearea, în cadrul institutelor sau centralelor județene de proiectare, a unor sectoare sau ateliere care să lucreze parțial sau în exclusivitate pentru industria mică din cadrul consiliilor populare** — formulă care ar înlătura neajunsurile situației actuale, cînd pentru aproape toate produsele și prestările din acest domeniu nu este asigurată documentația tehnică, tehnologică și de organizare (în unele cazuri lipsind chiar și documentația economică). Sectorul (atelierul), colaborînd îndeaproape cu institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică — centrale și de profil, cu întreprinderile de studii, cercetări și prospecțiuni geologice, ar putea acționa pentru implementarea rapidă în unitățile de industrie mică a realizărilor tehnico-științifice și pentru valorificarea resurselor existente în județ și care nu se utilizează de către marea industrie.

O serie de alte activități necesare pot fi rezolvate de către **secțiile și compartimentele de specialitate ale consiliului popular județean în strînsă colaborare cu compartimentul de industrie mică,** de pildă : planificarea curentă și de perspectivă, probleme de aprovizionare și desfacere (obținerea cotelor și repartițiilor), de normare și asistență tehnică privind retribuirea muncii pentru unitățile de industrie mică de pe lîngă consiliile populare — de către sectoarele de specialitate din cadrul secției planificare, dezvoltare și organizare ; elaborarea documentațiilor pentru investiții — de către secția tehnică în colaborare cu secția arhitectură și sistematizare, cu secția planificare, dezvoltare, organizare și cu consiliul popular municipal, orășenesc sau comunal respectiv ; stabilirea prețurilor pentru produse și servicii — de către oficiul de prețuri în colaborare cu consiliul popular al localității ; planificarea financiară, relațiile cu bugetul statului și îndrumarea financiar-contabilă — de către administrația financiară prin aparatul său propriu, iar controlul financiar intern — de către corpul C.F.I. ; coordonarea și îndrumarea pe linie de personal și învățămînt — de către compartimentul de specialitate al consiliului popular județean.

Avînd în vedere atribuțiile ce ar reveni compartimentului de industrie mică de la județ, propunem ca el să fie format din 10—15 persoane (în funcție de volumul de activitate și numărul ramurilor ce o compun), cu pregătire superioară sau medie în specialități ca : minier, mecanic, electroenergetic, chimie, materiale de construcții, industria textilă, economie forestieră și prelucrarea lemnului, organizare-normare, analiză economică, plan-finanțe, export ș.a.

Cheltuielile cu retribuirea personalului secției sau sectorului de industrie mică din cadrul consiliului popular județean ar urma să fie suportate din cota-parte de pînă la 20% ce se poate centraliza la nivelul județului din beneficiile obținute de unitățile de industrie mică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971, iar cheltuielile de cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, de organizare și pentru unele studii necesare conducerii și organizării activității de industrie mică — dintr-un fond constituit la nivelul județului (20%), pe principiul cheltuielilor de introducere a progresului tehnic în unitățile industriei republicane.

Avantaje funcționale și economice

APLICAREA acestei forme de organizare și conducere a activității de industrie mică ar asigura :

— **o mai bună utilizare a personalului muncitor** din cadrul secțiilor, compartimentelor și unităților consiliului popular județean, al consiliilor populare municipale, orășenești și comunale pe lîngă care funcționează unități de industrie mică ;

— **conducerea, îndrumarea și organizarea operativă și eficientă a activității** de către birourile executive ale consiliilor populare ale localităților unde există astfel de unități ;

— **ridicarea calității de pregătire** tehnică, tehnologică, **programare și urmărire a producției ;**

— **cunoașterea mai operativă a resurselor** materiale și umane de pe teritoriul județului, pentru a fi valorificate, ca și **a cerințelor pieței** interne și externe ;

— **îmbunătățirea și permanentizarea colaborării** industriei mici cu unitățile industriei republicane, centralele industriale, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică ;

— **reducerea personalului de conducere, administrativ și funcționăresc** din industria mică, în comparație cu varianta a treia prezentată anterior (întreprindere județeană de producție și prestări de servicii), **cu cel puțin 30%** — ceea ce la nivelul județului Buzău ar însemna minimum 40 de posturi ;

— **diminuarea cheltuielilor generale pe ansamblul industriei mici a județului cu circa 4 milioane lei** și **economii la fondul anual de retribuire de circa 2 milioane lei.**

Dacă avem în vedere că industria mică a județului Buzău se situează, ca volum al activității, aproximativ la nivelul mediei pe țară, generalizarea în toate județele a formei propuse ar face ca cifrele menționate să se multiplice cu 40, ceea ce ar însemna un efect substanțial pentru economia națională.

Nicolae RALEA
Buzău

INFORMATIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE ŞI SOCIALE

— Realizări, efecte, perspective —

II

ÎN ULTIMII 2-3 ani au început să apară în economia naţională efecte evidente ale utilizării calculatoarelor electronice. Acest lucru se datorează unei acumulări de experienţă, unui proces de învăţare socială în folosirea tehnicii de calcul în ultimii 10 ani, corelat cu o tendinţă de modificare atît a structurii de utilizare a tehnicii de calcul în economie cît şi a structurii de echipamente pentru fiecare sistem informatic în parte. Aceste modificări au început în anii 1979 şi 1980, prin dotarea cu echipamente terminale, microcalculatoare şi minicalculatoare, care, echilibrînd structurile de dotare şi utilizare a tehnicii de calcul, au permis obţinerea unor rezultate de eficienţă sporită.

1. În conformitate cu întreaga experienţă mondială este dificil să se aprecieze cantitativ, dacă nu imposibil, toate avantajele utilizării calculatoarelor electronice. De aceea trebuie să se accepte atît aprecieri cantitative, acolo unde este posibil, cît şi aprecieri calitative.

În privinţa aprecierilor cantitative, fizice şi valorice, de regulă este greu de separat ce revine informaticii în comparaţie cu ceea ce revine organizării mai bune a muncii, raţionalizării fluxurilor de producţie sau unor noi procedee tehnologice. Numai în cazul în care într-o anumită perioadă s-a acţionat numai asupra unuia din aceşti factori efectele economice îi pot fi atribuite în exclusivitate. De regulă, cînd intervin doi sau toţi aceşti trei factori, conducerea întreprinderii trebuie să aprecieze cota de eficienţă economică ce revine fiecăruia dintre ei. Pe această apreciere se bazează evaluarea eficienţei economice a utilizării tehnicii de calcul. Sînt cazuri în care eficienţa economică poate fi determinată riguros, spre exemplu, în automatizarea proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice sau în cercetare-proiectare. De asemenea, în cazul în care factorul informatic este predominant, eficienţa economică pe seama informaticii poate fi evaluată destul de corect.

2. Ţinînd cont de cele de mai sus, pe baza rezultatelor din ţara noastră, se poate afirma că informatica a pătruns în aproape toate domeniile vieţii economice şi sociale, de la nivel de cetăţean, comună, unitate industrială, agricolă, medicală, de învăţămînt, pînă la nivelul organelor centrale şi conducerii ministerelor, aducînd :

— **economii importante de resurse materiale şi energetice,** prin informatică asigurîndu-se o mai bună gospodărire a resurselor, controlul cheltuielilor materiale şi utilizării mijloacelor fixe, reducerea imobilizărilor şi pierderilor din staţionări, a penalizărilor şi a unor plăţi nejustificate pentru amortizare, diminuarea dobînzilor pentru credite bancare etc. Spre exemplu, la nivelul anului 1980, 600 mil. mc. gaz metan economisit pe baza sistemului informatic de la centrala gazului metan Mediaş; 60 000 tcc., prin introducerea sistemului teleinformaţional în conducerea operativă a sistemului energetic naţional ; 2,7 mil. lei prin reducerea imobilizărilor de materiale şi piese de schimb la I.R.E. Suceava ; reducerea cu 9,3 mil. lei a cheltuielilor materiale la C.S. Hunedoara prin aplicaţia de programare şi urmărirea producţiei ; reducerea cu 32 lei a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producţie marfă în cadrul Întreprinderii de piese radio şi semiconductori Băneasa şi cu 50% a stocurilor fără mişcare. La Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe numai din economiile de 60 mil. lei/an, realizate la cheltuielile directe şi indirecte ale celor 40 de baze judeţene, se recuperează dotarea actuală a centrului de calcul al ministerului.

În agricultură prin utilizarea calculatorului în caracterizarea pedologică a solului se estimează economii la fondul de retribuţii de 60 mil. lei (echivalentul muncii a 400 de oameni timp de 7-8 ani) şi reducerea cu 24 mil. lei a cheltuielilor de irigare, prin optimizarea regimurilor de udare pentru 3 mil. ha. Economii din mai buna gospodărire a valorilor materiale se obţin prin informatică şi în sfera circulaţiei mărfurilor. Astfel la I.C.R.M. Cluj prin analiza dinamicii stocurilor de produse la sfîrşitul anului 1980, la un stoc anual de 210 milioane s-au evidenţiat imobilizări de 35,6 milioane pentru 12 pînă la 24 de luni, iar prin controlul disciplinei contractuale cu furnizorii unitatea a încasat 4,2 mil. lei din penalizări. La Întreprinderea de strunguri Arad s-au realizat economii de 2,4 milioane lei la fondul de retribuţii, 700 000 lei anual din eliminarea rebuturilor la Combinatul Chimic Făgăraş, 1080 tone cc la Regionala de căi ferate Braşov prin urmărirea şi calculul zilnic al prestaţiilor şi consumului de combustibil, eficienţa globală a informaticii fiind la nivelul regionalei de 24 milioane lei ;

— **sporuri de producţie,** prin mai buna utilizare a capacităţilor pe baza planificării, programării, lansării şi urmăririi cu calculatorul. De exemplu, la I.M.M.N. Baia Mare, în anul 1980, s-a obţinut un spor de producţie de 150 tone cupru/an prin dozarea amestecurilor în extracţie ; la ISCIP Satu Mare un spor de 10 000 purcei pe an prin utilizarea informaticii în selecţia suinelor ; la IPL Ploieşti un spor de producţie de 25 000 000 lei/an ; la Întreprinderea de legume şi fructe Constanţa un spor de pînă la 20% în perioadele sezoniere ; la Întreprinderea Republica Bucureşti un spor de producţie de 2,3 mil. lei/an etc.

Sporurile de producţie obţinute de întreprinderile industriale care utilizează informatica se apreciază numai pentru anul 1980 la cel puţin 1 miliard lei la scară naţională, acestea fiind, în toate cazurile, însoţite şi de o îmbunătăţire calitativă a funcţionării generale a întreprinderilor şi unităţilor economice. La I.U.S., Braşov, timpul de răspuns pentru reprogramarea producţiei se reduce la 24 ore faţă de peste 30 zile înainte de utilizarea informaticii. La întreprinderea de aluminiu Slatina prin utilizarea tehnicii de calcul în conducerea producţiei a fost posibilă atingerea unei operativităţi deosebite, cum ar fi : 30-35 minute pentru programarea extracţiei de aluminiu la cele 1 200 cuve de electroliză, maximum 25 secunde pentru calculul elementelor de aliere pe şarje, 5 minute pentru reprogramarea producţiei la o hală (140 cuve) şi de 24 ore pentru alte activităţi (comerciale, financiare, disciplină contractuală). Recuperarea cheltuielilor aplicaţiei de programare a extracţiei şi calculul adaosului de aliere se face în primele 5 luni de exploatare pe baza unui spor de 4 milioane lei/an.

Şi în alte întreprinderi, cu deosebire unde s-a dispus de echipamente terminale distribuite în punctele de culegere de date şi utilizare a informaţiei rezultate din prelucrare automată a datelor, durata ciclului programare-urmărire-reprogramare s-a redus substanţial, situîndu-se între 10-24 de ore ; timpul de răspuns în urmărirea disciplinei tehnologice, financiare şi contractuale a coborît în unele întreprinderi la 24 de ore.

În general informatica aduce o mai mare operativitate în luarea deciziilor la toate nivelurile de conducere în întreprindere, crescînd prin aceasta eficienţa muncii de conducere, contribuie la creşterea calităţii produselor printr-o mai bună urmărire a disciplinei tehnologice, la o mai bună întreţinere şi reparare la timp a utilajelor etc. Mulţi conducători de întreprindere afirmă că procesul introducerii informaticii este ireversibil, că nu se mai poate funcţiona, odată introdusă, fără informatică, decît cu consecinţe negative asupra funcţionării în ansamblu a întreprinderii. În acest sens este greu de acceptat — spre exemplificare — că la Întreprinderea de autocamioane Braşov se poate renunţa la prelucrări ce însumează 1 300 ore calculator pe lună sau la aplicaţii informatice precum : balanţa încărcării capacităţilor, lansarea producţiei şi bugetelor de venituri şi cheltuieli pe secţii, calculaţia normată a preţurilor pe repere, ansamble şi produs — şi care fără tehnică de calcul nu se asigură în timp util, respectiv cu întîrzieri care pot conduce la dezorganizarea activităţii într-o mare unitate economică.

Afirmaţia este de asemenea susţinută de gradul de acumulare pe suporţi informatici a datelor tehnologice cu caracter normativ şi economic care nu mai pot fi utilizate fără informatică. Astfel, în sistemul informatic pentru construcţii industriale, colecţiile de date au atins dimensiuni considerabile, cum ar fi: 200 000 sortimente de materiale, 80 000 poziţii de mijloace fixe cu 1,7 milioane numere de inventar, 60 000 norme de deviz, 45 000 norme de timp. Nu lipsit de semnificaţie din punct de vedere al eficienţei este faptul că s-a trecut la un proces de administrare unitară a colecţiilor de date, chiar la nivelul ramurilor economiei, anticipîndu-se o posibilă socializare a utilizării acestora.

Noul mod de funcţionare a întreprinderilor este concretizat şi prin accesul direct al utilizatorului din secţiile şi atelierele de producţie, compartimentele de concepţie şi conducere, la tehnica de calcul şi procedurile informaticii. Terminalele conectate la calculator au devenit în unele întreprinderi din metalurgie, chimie, construcţii de maşini, instrumentul tehnic care a înlocuit vechiul mod de funcţionare bazat pe dosare, registre, arhive şi proceduri manuale. Se poate aprecia că informatica începe să constituie suportul viabil al generalizării rapide a noului mecanism economic şi financiar, conservîndu-i caracterul unitar şi obiectivizîndu-i sensul.

3. O eficiență deosebită o aduce informatica în activitatea de proiectare, domeniu care va trebui abordat cu mai multă inițiativă în perioada 1981—1985. Din rezultatele obținute pînă acum pot fi menționate :

— **economii de resurse** pe seama proiectării asistate de calculator: în anii 1979—1980 s-au economisit 6 000 tone oțel la construcția a 15 000 apartamente; între 1976—1980 s-au economisit 12 000 tone oțel la investițiile pentru combinate siderurgice, prin aplicarea unor metode de calcul spațial, iar prin utilizarea tehnicii de calcul în proiectarea elementelor tip prefabricate, în aceeași perioadă, s-au economisit 25 000 tone oțel și 100 000 tone ciment, în toate cazurile găsindu-se soluții superioare din punct de vedere tehnic și al siguranței structurilor.

Utilizarea calculatorului s-a dovedit eficientă într-o serie de proiecte de construcții pentru Libia, R.D.G., Cuba, sau în construcții speciale cum sînt metroul, reactorul nuclear, sala polivalentă ;

— **efecte cantitative și calitative** privind calculul electronic al unui număr mare de variante de proiectare, inclusiv prin lucrul interactiv și adoptarea unor soluții superioare, care să reflecte, în special reduceri mari de consumuri materiale și energetice, reducerea considerabilă a timpului de proiectare (30—40 la sută), inclusiv crearea posibilităților de a se lua decizii în timp util asupra proiectelor.

Proiectarea asistată de calculator este mai avansată în domeniul construcțiilor, dar rezultate pozitive sînt și în anumite domenii din construcția de mașini, chimie, metalurgie. Spre exemplu la ITMPCMP Buzău prin proiectarea asistată de calculator a trenurilor de role s-au redus cu 60 la sută timpul de proiectare și cu 40 la sută costurile.

Calculatorul permite creșterea productivității muncii de cîteva zeci de ori în realizarea suportului pentru comanda numerică a utilajelor tehnologice, eliberînd în toate cazurile o muncă de înaltă calificare. În alte cazuri este de neînlocuit în exploatarea și funcționarea eficientă a unor instalații și agregate de mare complexitate.

4. În ceea ce privește efectele informaticii asupra personalului se constată în primul rînd o economie relativă de personal, indicator larg utilizat, exprimînd cel mai bine eficiența informaticii din punctul de vedere al creșterii productivității muncii.

Economia relativă de personal se realizează în contextul în care dinamica volumului producției este însoțită de creșterea complexității metodologiei economice, de introducerea accelerată a progresului tehnic, înnoirea și diversificarea sortimentelor, creșterea intensității și complexității interacțiunii sistemului condus cu ambiantul socio-economic. Factorii tradiționali — pregătire, experiență, prevedere — au o influență pozitivă limitată. Ca și în alte domenii se constată că aceste limite pot fi depășite printr-o înzestrare tehnică superioară, prin automatizarea lucrărilor de calcul și evidență, asistarea procesului de analiză și decizie, prin simularea unor variante de comportare ale sistemului condus, într-un cuvînt prin informatică.

Reducerea absolută este și ea destul de importantă, dar, de regulă, în compartimentele de conducere, administrație și funcționale ea nu depășește 15—20 la sută, la un volum de activitate care, pe cale manuală, ar cere un personal de cîteva ori mai numeros. Această reducere medie este susținută și printr-o analiză făcută la 70 de întreprinderi constructoare de mașini unde prin informatică, volumul de muncă s-ar reduce după cum urmează: în aprovizionare cu 20 la sută, în desfacere cu 15 la sută și cu 15—18 la sută pentru depozitele de materiale și produse finite. În plus, o parte din personalul de gestiune se poate dedica muncii de analiză economică, activitate tot mai necesară.

În programele de măsuri elaborate privind perfecționarea organizării producției și a muncii, în vederea utilizării rationale a personalului muncitor, reducerea personalului muncitor indirect productiv și funcțional și trecerea lui în producția materială, un loc important revine utilizării tehnicii de calcul în conducerea producției, creșterea gradului de automatizare și perfecționarea activității de conducere.

Utilizarea calculatorului electronic conduce și la importante efecte economice indirecte și chiar sociale. Trecerea pe calculator a plății impozitelor la circumscripția financiară Brașov a dus la un timp mediu de încasare de 1 minut față de 15—20 de minute în sistemul manual. O parte din timpul cîștigat, peste 150 000 ore este timp recuperat pentru activitatea de producție sau recreere a celor 45 000 de cetățeni. De cînd s-a introdus pe calculator plata abonamentelor convorbirilor telefonice, la Tg. Mureș, numărul reclamațiilor s-a redus de la cîteva mii pentru sistemul manual, la cîteva zeci pentru sistemul informatic. La filiala Băncii naționale Brașov, deși volumul operațiilor în ultimii 10 ani s-a dublat și forța de muncă a scăzut cu 10 la sută, munca aparatului bancar s-a simplificat, s-au eliminat 10 000 ore-om/an care se efectuau peste programul de lucru și în același timp au crescut calitatea și operativitatea prelucrării datelor.

Se poate spune că informatica poate contribui la creșterea numărului personalului direct productiv (care va fi și el în mod relativ micșorat prin automatizare), deci la creșterea generală a productivității muncii și, atît direct cît și indirect, la asigurarea reducerii progresive a duratei săptămînii de lucru pentru toți oamenii muncii din țara noastră.

5. Unul din meritele utilizării informaticii este și acela că activitatea în acest domeniu poate fi asigurată pe baze economice. Din acest punct de vedere investițiile în domeniul informaticii cunosc o recuperare rapidă. Spre exemplificare, Institutul central pentru conducere și informatică cu o producție în anul 1981 de cca. 800 milioane lei, avînd fonduri fixe de aproape 2 miliarde lei, a recuperat prin beneficii, în ultimii 10 ani, aproape întreaga tehnică de calcul la zi (1,288 miliarde lei beneficii față de 1,416 miliarde lei fonduri de amortizare conform legislației). Pe de altă parte, analizînd principalii indicatori economici ai institutului se poate aprecia că într-un răstimp scurt informatica și-a asigurat, prin creșterea permanentă a productivității muncii, nu numai autonomia economică ci și o înaltă rentabilitate. La I.U.S. Brașov cheltuielile pentru sistemul informatic au fost recuperate în 1,27 ani, la I.A. Slatina în 1,7 ani, la IMATEX Tg. Mureș în 1,3 ani. Termenul de recuperare variază între 1 și 5 ani.

Se poate menționa că în multe întreprinderi costul unitar al informației electronice este mai redus decît în sistemele manuale. Astfel, costul prelucrării datelor în procesul de urmărire a cheltuielilor generate de selecția și reproducția animalelor în zootehnie se reduce la 8 lei în varianta cu calculator față de 30 de lei în sistemul manual, conducînd la o economie absolută de 9 milioane lei anual. În poștă și telecomunicații costul prelucrării unei facturi a scăzut cu 2 lei, permițînd obținerea unor economii nete între 0,5—0,8 milioane lei la nivel de direcție județeană.

Este de menționat că în cursul anului 1980 s-au luat măsuri pentru o anumită restrîngere a personalului în domeniul informaticii, în special prin înlocuirea operatorilor de mașini de facturat și contabilizat cu personalul de specialitate din serviciile funcționale, în așa fel încît instrumentul informatic să devină accesibil și natural unor categorii tot mai largi de oameni ai muncii.

6. În perspectivă, informatica va contribui la reducerea consumului de hîrtie prin utilizarea unor noi tipuri de echipamente de culegere și introducere a datelor, evitînd cartelele perforate și o serie de documente din hîrtie care nu se vor mai dovedi necesare, precum și a unui mod de funcționare adecvat prin utilizarea sistemelor informatice distribuite, teleinformaticii etc. Asemenea posibilități vor începe să se manifeste și în țara noastră începînd cu cincinalul 1981—1985 în condițiile unei dotări satisfăcătoare.

Începînd cu 1978—1979 în multe subramuri a fost promovată proiectarea de sisteme informatice pe grupe tipologice de unități reducîndu-se substanțial costurile pe sistem, asigurîndu-se astfel un caracter omogen și o evoluție unitară a informatizării. În acest fel pentru o întreprindere de rețele electrice (IRE) cheltuielile de realizare s-au redus de la 15 milioane lei la 3,5 milioane lei, pentru toate întreprinderile de confecții de la 230 milioane lei la 33 milioane lei, pentru combinatele de îngrășăminte chimice de la 86 milioane lei la 13 milioane lei, în industria zahărului cu 60 la sută pe întreprindere. În mod similar se procedează în agricultură, poștă și telecomunicații, administrație financiară, aprovizionare tehnico-materială. Aceste efecte nu au putut fi încă generalizate la toate întreprinderile din tipologia considerată, din imposibilitatea asigurării echipamentelor necesare. În perioada următoare, dînd curs sarcinilor de tipizare a programelor și aplicațiilor informatice corelat cu reducerea prețurilor calculatoarelor, vor putea fi reduse în continuare cheltuielile generate de introducerea informaticii.

În situația în care în perioada următoare se va dispune de suficiente mini, microcalculatoare și terminale vor putea fi realizate sisteme complexe (echipamente și programe) reducînd cheltuielile de realizare la 40—60 la sută față de actualele sisteme.

În concluzie, apreciem că s-au evidențiat începuturile unei eficiențe economice promițătoare a utilizării informaticii care justfică continuarea politicii de introducere a sistemelor informatice și de dotare a economiei cu tehnică de calcul. Problema eficienței a preocupat permanent lucrătorii din domeniul informaticii, ea începînd să fie ridicată la nivel național odată cu acest cincinal, cincinalul unei noi calități.

Clarificarea aspectelor teoretice și de principiu ale eficienței informaticii pe baza propriei noastre experiențe, a rezultatelor obținute pînă în prezent vor permite definirea unor indi-

catori de eficiență la diferite nivele, inclusiv la scara economiei naționale. Unii din acești indicatori vor fi cantitativi, alții calitativi. Eficiența globală depinde însă de volumul tehnicii de calcul care la noi este încă mic și într-o structură necorespunzătoare față de nevoile actuale și de posibilitățile noastre de utilizare, de experiența personalului utilizator al acestei tehnici și de nivelul de concepție și creativitate a specialiștilor care lucrează la domeniul informaticii.

Generalizarea pe scară largă a acestor realizări este condiționată și de posibilitățile de asigurare a echipamentelor necesare.

În ceea ce privește perspectiva informaticii în țara noastră ea poate fi abordată în două moduri: unul arhitectural care oferă viziunea unui anumit stadiu integrat al sistemului informatic național prin evaluarea funcțiilor mari ale acestuia în raport cu societatea precum și a consecințelor informaticii asupra societății, altul insistînd asupra pașilor pe care îi vom realiza în următorii ani în cadrul procesului evolutiv de constituire a sistemului informatic național. Este evident că cele două moduri de mai sus nu sînt contradictorii, al doilea tinde să îl concretizeze pe primul. Principiul arhitectural și principiul evolutiv (pas cu pas) se îmbină ghidînd activitățile noastre de prognoză și planificare în domeniul informaticii. În cincinalul 1981—1985 elemente ale noii calități în informatică vor fi pachetele de programe generalizabile, sistemele informatice cu baze de date și terminale, constituirea primelor tronsoane ale rețelei naționale de transmisii de date și de calculatoare electronice, primele programe de inteligență artificială, inclusiv pentru roboți industriali.

Rapiditatea generalizării anumitor sisteme informatice, programe de calcul și echipamente va depinde însă de gradul de eficiență economică pe care îl produc. Din acest punct de vedere ne așteptăm ca în proiectarea asistată de calculator și în ingineria tehnologică asistată de calculator să se obțină o productivitate sporită a muncii și în același timp elaborarea unor produse și sisteme tehnologice cu importante efecte economice în raport cu produsele și tehnologiile anterioare. Vom tinde în final către o activitate de producție asistată, în ansamblu, de calculator, începînd cu etapele de concepție, continuînd cu pregătirea fabricației, cu procesele tehnologice, controlul calității și încheind cu activitatea de gestiune informatizată.

Sistemele informatice de ramură și cele funcționale vor realiza progrese semnificative urmînd să rezolvăm și probleme inerente de cuplare între ele. Fenomenele de interacțiune între sistemele informatice au și început să apară și se vor face simțite tot mai mult în viitor. Apariția lor este normală deschizînd un cîmp important de acțiune pentru informatizarea structurilor economice și sociale în ansamblul lor.

În luna mai a avut loc la Arad o consfătuire de lucru pe țară privind informatica în agricultură trecîndu-se în revistă programele și sistemele informatice realizate, unele în curs de implementare, la nivelul fermelor, întreprinderilor agricole de stat, cooperatiste, al C.U.A.S.C., direcțiilor județene agricole precum și la scară națională. S-au prezentat o serie de aplicații informatice care dovedesc eficiența informaticii în agricultură și necesitatea informatizării treptate a agriculturii în cadrul noii revoluții agrare preconizată de conducerea partidului. În același timp au apărut și unele paralelisme, mult mai puține decît se produceau în alte domenii în anii trecuți, ca urmare a unei coordonări și chiar autocoordonării mai bune. Ca urmare a dezbaterilor din consfătuirea amintită apar necesare o serie de structuri informatice la nivelul locului de producție, am putea spune legate de terenul agricol de producție sau de creșterea animalelor în ferme, apoi la nivelul consiliilor unice și la nivel teritorial, județean. Vom finaliza sistemele informatice pilot, în raport cu asemenea structuri începute în județele Arad, Prahova și Constanța, urmînd ca tot ceea ce se dovedește eficient să fie generalizat. Există acum posibilitatea parcelării și urmăririi solului pe porțiuni omogene de suprafață [4]). Parcelarea unor suprafețe egale nu se mai justifică cînd devine posibilă urmărirea individualizată a fiecărei parcele de pămînt ca și a fiecărui animal în fermă cu ajutorul informaticii. Distribuirea culturilor și deci planificarea lor ar trebui să se facă ținînd cont de posibilitățile informaticii care poate oferi soluții care au în vedere toate condițiile tehnologice specifice agriculturii, pentru fiecare parcelă de pămînt individualizată prin proprietățile ei fizice, chimice și biologice. De aici rezultă o serie de implicații în conducerea agriculturii care la un moment dat vor trebui să fie examinate. În viitor vor apare situații similare de interacțiune între fiecare ramură economică și propriul ei sistem informatic care vor sugera soluții noi în conducere și în organizare. Acest lucru este firesc.

A pilota informatica și prin aceasta a satisface eficient o arhitectură evolutivă, în timp și spațiu, înseamnă și a corecta dinamic efectele interacțiunii dintre structura informatică pe de o parte și starea formală a structurii de conducere, a fluxurilor informaționale economico-sociale, pe de altă parte, în acest fapt se poate spune că și rezultatele informaticii dau noi dimensiuni și permit noi înțelegeri atît ale legilor naturii, cît și ale legilor sociale. Nu trebuie să ne fie teamă de o lege sau alta, că o teză sau alta despre dezvoltarea economico-socială, despre partid, trebuie schimbată. Aceasta este o legitate a însăși dialecticii sociale [5]). Informatica este un element al noului, al noului în viziunea filozofiei materialist-dialectice, al noului în economie și societate în viziunea socialismului științific.

[4]) V. Hălmăgean și V. Chichernea, Comunicare la Consfătuirea „Informatica în agricultură", Arad, 12—13 mai 1981.

[5]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la aniversarea a 60 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, „Scînteia", 9 mai 1981, p. 4.

M. DRĂGĂNESCU
N. BADEA-DINCĂ
Institutul central pentru conducere și informatică

Valorificarea deplină

(Urmare din pag. 7)

unor cantități cît mai mari de produse la fondul central al statului.

Din analiza evoluției suprafețelor și producției la principalele culturi și ramuri vegetale din gospodăriile populației (tabelul nr. 1) rezultă că în perioada 1965—1979, în gospodăriile membrilor cooperatori suprafața cu cartofi, legume și pepeni a scăzut cu 3,4%, iar cea cu vii de 10,7%. Totuși, datorită multiplelor legături și sprijinului primit din partea statului și a gospodăriei obștești a C.A.P., producția totală a crescut în perioada analizată cu 118,5% la cartofi, cu 174,8% la legume, cu 72,2% la struguri și cu 18,2% la fructe, realizîndu-se recolte medii la unitatea de suprafață superioare mediei pe țară. Ca urmare, gospodăriile personale ale membrilor cooperatori dețin o pondere mai mare în totalul producției pe țară decît în totalul suprafeței cultivate. Astfel, în anul 1979, la cartofi ponderea în totalul producției a fost de 36,9%, pe cînd cea în suprafața cultivată de 31,9%, iar la legume de 35,7%, respectiv 27%.

În ce privește gospodăriile agricole individuale, cu toate că randamentele medii au fost mai mici decît cele pe țară, se remarcă totuși tendința netă de sporire atît a suprafețelor cultivate, cît și al producțiilor la hectar, ceea ce atestă marile posibilități și rezerve ce există în acest sector. Realizarea în gospodăriile populației, a unor producții sporite în condiții de eficiență economică atît pentru producătorii înșiși, cît și pentru societate impune accelerarea aplicării unor **măsuri tehnico-organizatorice și economice,** printre care :

—asigurarea de semințe (de legume, sfeclă de zahăr, plante leguminoase), butași, puieți, cartofi de sămînță etc. din cele mai productive soiuri, diferențiate pe zone agricole din punctul de vedere al precocității și al tehnologiei de cultivare, care să fie vîndute populației la prețuri accesibile ;

— organizarea producției de răsaduri (care necesită o calificare, investiții și amenajări speciale mai greu de asigurat în fiecare gospodărie), în fermele întreprinderilor specializate (I.P.I.L.F.), ale cooperativelor agricole, unităților agricole de stat, stațiunilor experimentale, întreprinderilor horticole din municipii sau orașe etc., astfel încît cetățenii care doresc să cultive legume să găsească răsaduri în sortimente cît mai variate și la prețuri convenabile ;

— producerea în sortimentele și cantitățile necesare și vînzarea către populație a uneltelor și materialelor specifice cultivării legumelor, cartofilor și altor plante pe suprafețe mici ;

— **organizarea în zonele de deal — munte necooperativizate a unor stațiuni sau secții pentru mecanizarea agriculturii,** dotate cu mașini și unelte corespunzătoare structurii culturilor din zonă, cu care să execute lucrări pe terenurile și în plantațiile gospodăriilor agricole individuale și asociațiilor agricole ;

— gruparea unor suprafețe cultivate cu legume, cartofi, sfeclă de zahăr și altele, în vederea realizării în comun a amenajărilor pentru irigații și a combaterii dăunătorilor;

— extinderea, în zonele de deal-munte, a organizării de asociații pomicole, cu rolul de a acționa pentru înființarea de plantații moderne, efectuarea în condiții mai bune, cu mijloace mecanice, a lucrărilor de întreținere, recoltare, depozitare și pentru valorificarea producției.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Nivelul calificării şi folosirea raţională a potenţialului tehnologic

PENTRU fiecare întreprindere industrială realizarea producţiei în condiţii de eficienţă economică ridicată este posibilă numai prin utilizarea deplină a capacităţilor de producţie, a utilajelor şi instalaţiilor. Problema utilizării la maximum a potenţialului tehnico-productiv al utilajelor şi instalaţiilor este cu atît mai importantă cu cît se continuă dezvoltarea masei mijloacelor fixe în întreprinderi şi, de asemenea, îmbunătăţirea structurii acestora.

Astăzi întreprinderile sînt dotate cu utilaje de nivel tehnic din ce în ce mai ridicat. Datorită preciziilor cu care trebuie să se lucreze, naturii şi complexităţii materiilor prime care trebuie transformate în produse finite, formelor geometrice şi proporţiile dimensionale, s-a ajuns la situaţia în care conducerea utilajelor de către operatori este posibilă numai cu ajutorul echipamentelor de automatizare şi a tehnicii de calcul. Echipamentele de automatizare şi tehnica de calcul încorporate în utilajele tehnologice asigură îmbunătăţirea indicilor de utilizare a materiilor prime, creşterea calităţii produselor, reducerea efortului fizic, mărirea deosebită a productivităţii muncii.

Societatea, făcînd mari eforturi pentru dotarea întreprinderilor cu o tehnică avansată, trebuie să beneficieze integral şi la timp de roadele cuvenite. Ca urmare, întreprinderile trebuie să se ocupe continuu, zi de zi, de utilizarea judicioasă, cu maximum de eficienţă, a mijloacelor tehnice aflate în dotare. În acest sens, pentru cincinalul actual se prevede ca la fiecare 1 000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată, să se realizeze o producţie globală de cel puţin 1 800 lei şi o producţie netă de peste 600 lei. Realizarea şi depăşirea acestor obiective este posibilă numai prin studierea şi rezolvarea unor probleme tehnice şi organizatorice privind exploatarea şi întreţinerea utilajelor şi instalaţiilor.

Exploatare şi întreţinere

TOATE mijloacele tehnice aflate în dotarea întreprinderilor trebuie să fie în permanenţă în stare de funcţionare, să producă continuu. Pentru aceasta se cere din partea tuturor celor ce mînuiesc maşinile, utilajele, instalaţiile, întregul potenţial productiv o grijă atentă şi competentă, consecventă şi înainte de toate plină de răspundere. Colectivele din întreprinderi trebuie să asigure un **regim optim de exploatare** a întregului fond de capacităţi de producţie pe care îl au în stăpînire. Este necesară o exploatare raţională cu respectarea strictă a normelor tehnice de utilizare. Funcţionarea utilajelor şi instalaţiilor trebuie astfel condusă încît să se asigure, atît o producţie ridicată, de înaltă calitate, cît şi protejarea utilajelor.

Nerespectarea normelor tehnice de funcţionare, proasta exploatare, determină staţionarea accidentală a maşinilor şi instalaţiilor şi scoaterea mai devreme a acestora din funcţiune. Astfel, pentru convertizoarele de cupru care sînt utilaje cu funcţionare ciclică la temperaturi ridicate, variaţiile mari de temperatură în perioade scurte de timp schimbă proprietăţile de bază ale cărămizii refractare, cum ar fi stabilitatea şi rezistenţa termică, aceasta ducînd la micşorarea duratei de lucru a materialului refractar şi, ca urmare, la scoaterea utilajului mai devreme din funcţiune. De aceea, în cazul anunţat este necesar să se acorde o atenţie deosebită nu numai stabilităţii temperaturii convertizorului în perioada de lucru (1 180—1 250°C), ci şi a temperaturii în perioada de staţionare (încărcare-descărcare) care nu trebuie să scadă sub 800—1 000°C.

Încărcarea judicioasă a utilajelor şi instalaţiilor constituie o altă cerinţă a folosirii eficiente a fondurilor fixe. Funcţionarea unor utilaje sub capacităţi duce la nerealizarea planului de producţie, la depăşirea consumurilor specifice de combustibil şi energie, la micşorarea productivităţii muncii.

În procesul de producţie este inevitabilă uzarea unor piese, subansamble sau ansamble de maşini ,a unor utilaje sau instalaţii. Unele piese se uzează mai încet altele mai devreme. Acest fenomen nu poate fi înlăturat definitiv. Dar, printr-o **întreţinere corespunzătoare** se poate prelungi mult timpul de lucru al utilajelor. De aceea, în scopul menţinerii utilajelor la nivelele maxime de funcţionalitate şi rentabilitate trebuie acordată o atenţie deosebită **organizării şi disciplinei întreţinerii.** Sistemul întreţinerii trebuie organizat în aşa fel încît să se asigure funcţionarea neîntreruptă a utilajelor, fără opriri accidentale şi la capacitatea maximă. Cînd întreţinerea se referă la un număr mare de utilaje similare, operaţiunile executate sînt practic identice pentru fiecare utilaj în parte, iar volumul activităţilor este cu atît mai mare cu cît numărul utilajelor este mai mare. Dacă obiectul întreţinerii este o instalaţie, activităţile întreţinerii depind de specificul acesteia şi cuprind operaţiuni atît de diferite, cît de diferite sînt utilajele şi echipamentele ce intră în componenţa sa.

Indiferent că întreţinerea se referă la un utilaj, la un grup de utilaje identice sau la instalaţii complexe, la organizarea sistemului întreţinerii trebuie să se aibă în vedere că pentru orice întreprindere industrială, trebuie să existe **o corelare optimă între exploatare şi întreţinere,** între planul de producţie şi planul de reparaţii. Planul de întreţinere şi reparaţii trebuie să devină lege pentru fiecare întreprindere la fel ca planul de producţie. Nerespectarea termenelor de reparaţii, provoacă dificultăţi în exploatare, opriri neprevăzute sau chiar accidente de producţie.

Aminarea anumitor reparaţii planificate, nerespectarea ciclului tehnic de funcţionare al utilajelor, efectuarea unor intervenţii de categorie inferioară celor prevăzute, dorinţa de a se obţine producţie cu orice preţ, forţarea maşinilor, sînt artificii tehnice şi reprezintă abateri grave de la disciplina exploatării utilajelor. Neglijarea unor obligaţii curente de revizuire şi întreţinere a utilajelor şi instalaţiilor, neefectuarea lucrărilor de întreţinere, determină suprasolicitarea altor utilaje şi apoi, scoaterea din uz, neplanificată, a altor capacităţi de producţie. Aceste anomalii tehnice şi organizatorice pot imobiliza în reparaţii utilaje pe o perioadă mai îndelungată şi, ca urmare, pot periclita realizarea planului de producţie a unor sectoare întregi.

Siguranţa realizării producţiei ne-o dă numai efectuarea unei întreţineri corespunzătoare, de înaltă calitate. De aceea, trebuie **să se respecte** cu rigurozitate **normele tehnice** de întreţinere şi reparare, să se instituie **o fermă disciplină** în această privinţă, neadmiţîndu-se niciun fel de abateri. Calitatea necorespunzătoare a lucrărilor de întreţinere, adesea motivată prin lipsuri în aprovizionarea cu materiale şi piese de schimb sau în nivelul de tehnicitate al personalului provoacă în numeroase cazuri întreruperi accidentale şi indisponibilităţi în exploatare. De asemenea, o atenţie sporită trebuie acordată **întreţinerii preventive** care cuprinde activităţile destinate împiedicării şi reducerii uzurilor.

Organizare şi conducere

REZOLVAREA problemelor tot mai complexe cu care sînt confruntate întreprinderile industriale (creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, obţinerea unor produse de înaltă calitate, mărirea productivităţii muncii, creşterea eficienţei economice, etc.) impune utilizarea unor metode şi mijloace tehnice de organizare şi conducere bazate pe analiza ştiinţifică a procesului de producţie, pe cunoaşterea profundă, în detaliu, nu numai a tehnologiilor, utilajelor şi instalaţiilor, ci şi a fiecărui loc de muncă şi a sectoarelor în ansamblu, a colectivelor de lucrători, a năzuinţelor şi aspiraţiilor acestora. Pentru realizarea unui angrenaj productiv eficient, lipsit de strangulări şi rebuturi, prin metodele de organizare şi conducere trebuie să se asigure corelaţii optime între diversele faze ale procesului de producţie şi, în primul rînd, între **nivelul de tehnicitate şi com-**

plexitate al utilajelor şi instalaţiilor şi nivelul de pregătire a oamenilor.

Organizarea muncii şi conducerea producţiei este chemată să se constituie într-un izvor permanent, cu debit considerabil, prin care să se capteze energii, idei şi soluţii de valorificare superioară a potenţialului utilajelor şi de creştere a eficienţei economice. Rezultate deosebite pe linia creşterii randamentului utilajelor se pot obţine prin asigurarea condiţiilor ergonomice ale locurilor de muncă, măsurarea corectă a duratei elementelor procesului de fabricaţie şi determinarea unor norme ştiinţifice de producţie şi de timp. Dezvoltarea socială depinde nu numai de bogăţia economică ci într-un grad însemnat de energia umană, de valoarea acesteia şi de modul în care este folosită. De aceea, instruirea sistematică a executanţilor în vederea însuşirii celor mai corespunzătoare metode de muncă, calificarea şi ridicarea permanentă a calificării, selecţionarea riguroasă a cadrelor, folosirea cu pricepere a pîrghiilor cointeresării materiale şi morale sînt căi de creştere a eficienţei folosirii utilajelor şi instalaţiilor, posibilităţi de îmbunătăţire a indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie.*

Azi calificarea oamenilor chemaţi să pună în mişcare utilaje, de regulă costisitoare şi pretenţioase, nu trebuie să fie numai o formalitate . Instruirea executanţilor în vederea însuşirii celor mai corespunzătoare metode de muncă, ridicarea calificării au un caracter continuu. Practic potenţialul forţei de muncă depinde direct de nivelul de calificare al lucrătorilor, de nivelul de cunoştinţe culturale, tehnice şi profesionale al acestora.

Prin organizarea ştiinţifică a producţiei se asigură largi posibilităţi de realizare pentru lucrătorii întreprinderii, condiţii pentru toţi oamenii de a-şi dezvolta pregătirea profesională, se urmăreşte să se asigure satisfacţia în muncă şi năzuinţa de autoperfecţionare pentru fiecare lucrător. În felul acesta va creşte interesul întregului personal muncitor pentru bunul mers al producţiei.

Un rol important în creşterea eficienţei folosirii utilajelor îl are **conştientizarea** personalului muncitor de exploatare şi de întreţinere cu privire la rolul utilajelor în procesul de producţie, **la importanţa întreţinerii acestora,** la valoarea investită de societate pentru realizarea utilajelor. Este necesar să se cunoască extraordinarul efort pe care-l face societatea pentru înzestrarea economiei cu cele mai avansate mijloace de producţie. Personalul de exploatare şi întreţinere trebuie să cunoască valoarea utilajelor pe care le utilizează; este foarte important să ştie că fondurile avansate de societate pentru dotarea întreprinderilor trebuie recuperate. Selecţionarea riguroasă a cadrelor, dinamizează şi mobilizează personalul muncitor în asigurarea funcţionării utilajelor la înalţi parametri tehnico-economici. Utilajele trebuie să fie conduse de oameni bine pregătiţi, care să le dezvolte continuu. Orice maşină, orice instalaţie, mai ales cînd acestea sînt de înaltă tehnicitate, pot da un randament maxim numai cînd sînt întreţinute şi folosite de oameni bine pregătiţi, buni cunoscători ai tehnicii moderne. Formarea unor muncitori capabili, să răspundă mobilităţii proceselor de producţie şi care să folosească cu randament superior mijloacele tehnice constituie un obiectiv central al activităţii de conducere.

În acelaşi timp, eficienţa folosirii utilajelor şi instalaţiilor depinde într-o măsură însemnată atît de pregătirea profesională şi competenţa conducătorului cît şi de capacitatea tehnică şi organizatorică, de autoritatea morală şi politică a acestuia. În procesul de producţie, conducătorul trebuie să acţioneze primul. El analizează situaţiile, el ia hotărîri. Pentru aceasta conducătorul trebuie să cunoască în detaliu atît tehnologia de fabricaţie cît şi utilajele, trebuie să aplice atît cunoştinţe tehnice cît şi economice. Întrucît eficienţa folosirii utilajelor se află în strînsă legătură cu folosirea oamenilor, a întregului personal muncitor, atît a personalului de exploatare cît şi a celui de întreţinere, conducătorul trebuie să fie un excelent profesionist, care să îmbine în chip fericit cunoştinţele de ergonomie şi organizarea muncii cu cele de tehnologie avansată.

Producţia — practică ştiinţifică

PENTRU funcţionarea utilajelor în cele mai bune condiţii este necesară cunoaşterea foarte bună, în detaliu, a acestora de către cei care le deservesc, respectiv modul corect de exploatare de întreţinere.

Azi dispunem de o literatură tehnică de specialitate numeroasă, bogată în conţinut şi dezvoltată matematic. Cărţile tehnice de specialitate sînt foarte utile pentru pregătirea şi formarea specialiştilor dar, datorită caracterului lor general, prezintă anumite limite în ceea ce priveşte activitatea de exploatare a utilajelor. O exploatare judicioasă se poate asigura numai prin cunoaşterea condiţiilor concrete de funcţionare a fiecărui utilaj, a fiecărei instalaţii. În acest scop ar fi necesară elaborarea unor documentaţii ştiinţifice pentru fiecare utilaj tehnologic de bază, care să cuprindă nu numai descrierea amănunţită a acestuia şi operaţiile la care participă utilajul respectiv, ci şi bazele ştiinţifice ale acestora, corelaţiile dintre diferiţi parametri tehnologici, condiţiile de integrare în fluxul tehnologic uzinal, eventualele perturbaţii care pot să apară în timpul funcţionării şi modul lor de remediere. Pentru utilajele tehnologice care lucrează cu materii prime naturale, a căror calitate poate varia chiar de la o şarje la alta, este necesar să se cunoască, de către fiecare muncitor care deserveşte utilajul, ce implicaţii are modificarea calităţii materiei prime în funcţionarea utilajului şi, de asemenea, modul de intervenţie în conducerea utilajului în funcţie de calitatea materiei prime.

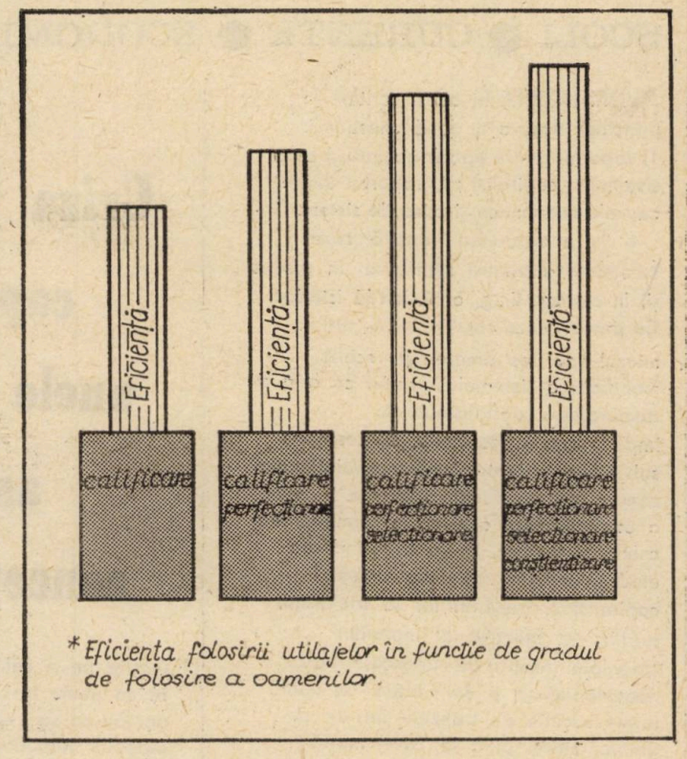

Eficienţa folosirii utilajelor în funcţie de gradul de folosire a oamenilor.

În cazul celor care folosesc maşini sau utilaje prevăzute cu dispozitive de înaltă tehnicitate se cer o cultură tehnică şi un nivel de pregătire profesională corespunzător nivelului maşinii încredinţate. Numai atunci personalul de exploatare şi cel de întreţinere va putea stăpîni utilajele şi tehnologiile, va putea efectua lucrări de întreţinere de calitate, numai atunci va putea gîndi corect, numai atunci va acţiona conştient în procesul de producţie.

Succese importante pe linia folosirii utilajelor şi instalaţiilor se pot obţine prin perfecţionarea activităţii compartimentelor „mecanic-şef" din fiecare întreprindere care sînt investite cu competenţă necesară menţinerii unor stări de funcţionare optime a întregului ansamblu de capacităţi de producţie. În unele cazuri perioadele de stagnare a utilajelor şi instalaţiilor se lungesc mult şi datorită incapacităţii acestor compartimente de a soluţiona prompt defecţiunile care survin în viaţa unui agregat. De aceea, compartimentele specializate în repararea şi revizuirea utilajelor trebuie **dimensionate la volumul lucrărilor necesare,** justificate tehnic şi fiecare post din alcătuirea echipelor operative trebuie acoperit cu personalul cel mai bine calificat. Fiecare lucrător din aceste echipe trebuie să poată efectua lucrări de lăcătuşerie, electrice, sudură şi chiar prelucrări pe maşini unelte şi reparaţii pentru aparatura de măsură şi control. **Policalificarea** apare ca absolut necesară pentru această categorie de lucrători. De asemenea, pentru respectarea termenelor stabilite este necesară asigurarea din timp cu piese de schimb şi o bună organizare a muncii în atelierele de întreţinere.

Desigur, activitatea de întreţinere nu se desfăşoară sub semnul unei ştiinţe exacte. Dar, luarea deciziilor în întreţinerea utilajelor şi instalaţiilor şi toate activităţile cuprinse în sistemul întreţinerii trebuie întemeiate pe baze ştiinţifice, întrucît acestea influenţează, în mod hotărîtor, realizarea eficienţei economice a întregului ansamblu productiv.

Florea OPREA
Viorel ŢIBEA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Criza sistemului capitalist: unele concluzii asupra conceptului (III)

VOM INSISTA în acest context în principal asupra a două chestiuni : 1) raportul dintre epoca actuală şi criza sistemului capitalist ; 2) raportul dintre cauzele economice şi criza de sistem.

1. În accepţiunea noastră criza sistemului capitalist semnifică un proces şi, în acelaşi timp, o perioadă istorică. **Ca proces,** criza capitalismului are în miezul său destrămarea pe scară mondială a sistemului, faptul că aria de dominaţie a capitalismului şi imperialismului capitalist se restrînge sub influenţa luptei forţelor revoluţionare contemporane. Punerea directă în cauză a capitalismului are loc în forme dintre cele mai diverse, de la desprinderea efectivă a unor state din sistemul capitalist şi trecerea lor la socialism, prăbuşirea efectivă a imperiilor coloniale, însoţită de cunoscute reacţii neocolonialiste şi de conturarea unor forme sociale de tranziţie într-un şir de noi state, pînă la „deformări" specifice ale mecanismului economic în ţările capitaliste dezvoltate. Ca proces, criza sistemului cuprinde în forme specifice diferitele laturi ale societăţii burgheze, diferitele ţări capitaliste şi relaţiile dintre ele, întregul sistem capitalist şi afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate ţările lumii.

Desigur, restrîngerea ariei capitalismului şi imperialismului nu exclude posibilitatea a) ca unele ţări recent eliberate să se înscrie pe o cale capitalistă ; b) ca unele ţări capitaliste mai puţin dezvoltate să treacă, în viitor, în rîndul puterilor imperialiste (sau „subimperialiste") ; c) ca însuşi modul de producţie capitalist să înregistreze noi stadii în evoluţia sa ; d) ca tendinţa de dominaţie şi dictat, de împărţire şi reîmpărţire a lumii să se accentueze şi, în condiţiile agravării crizei de sistem, să capete trăsături calitativ noi.

Ca perioadă istorică criza sistemului capitalist se suprapune epocii contemporane. După cum se ştie, epoca contemporană a fost inaugurată de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie ; tot atunci a început **ca atare** criza sistemului capitalist (subliniem **ca atare,** deoarece **potenţial** ea era conţinută în declanşarea crizei structurale a capitalismului la sfîrşitul secolului XIX ; dar acea criză structurală, fiind resorbită în **întregime,** pe o cale capitaistă, nu a declanşat **efectiv** criza sistemului).

Iniţial, epoca şi criza sistemului capitalist se suprapuneau nu numai sub raport cronologic, ci şi din punct de vedere al conţinutului lor ; pe măsura înaintării procesului revoluţionar mondial, conţinutul epocii se diversifică, contradicţiile se diferenţiază ; de aceea, chiar dacă epoca şi criza sistemului capitalist ca **perioadă istorică** continuă să se identifice, **ca proces istoric** criza sistemului capitalist este actualmente doar unul din elementele constitutive ale epocii. Aşa se şi explică, de exemplu, faptul de ce acum noţiunea de criză a sistemului capitalist nu mai acoperă integral pe cea de criză **mondială,** nici în dimensiunea ei economică şi nici social-politică.

Plasînd analiza fenomenelor de criză în contextul sistemului relaţiilor mondiale, documentele partidului nostru insistă asupra necesităţii abolirii vechilor structuri, inechitabile, a instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale, a participării

FIŞE

● *Lucrarea* „Restructurări în economia politică", *publicată recent de EDITURA POLITICĂ sub semnătura profesorului* Tudorel Postolache, *constituie rezultatul unor îndelungate meditaţii epistemologice asupra statutului economiei politice, asupra evoluţiei sale ca ştiinţă şi a raporturilor cu realitatea socială. Intervalul de timp în care se desfăşoară analiza – a doua jumătate a deceniului şapte şi deceniul opt – nu reprezintă o alegere întîmplătoare. După cum subliniază autorul, în volum se urmăreşte determinarea modului în care fenomenele noi ce s-au conturat în economia mondială în ultima perioadă şi-au găsit o reflectare coerentă la nivelul sistemului conceptual al economiei politice. Elaborată în această optică, lucrarea nu abordează problematica supusă investigaţiei în manieră istorică, ci îşi propune să evidenţieze natura şi logica restructurărilor actuale. Demersul este realizat, pe parcursul cărţii, în două planuri: a) sub aspectul conţinutului şi al locului istoric al actualelor restructurări; elementele componente considerate fiind accelerarea progresului, „subdezvoltarea", criza şi saltul; b) pe planul „factorilor restructuranţi" în care sînt incluse noile probleme ale capitalismului şi imperialismului, noile probleme ale economiei capitaliste, problemele noii ordini economice mondiale etc. Consecvent ideii potrivit căreia teoria economică modernă nu mai constituie apanajul unor ţări „tradiţionale", ci ea reprezintă o sinteză a experienţelor naţionale, profesorul Tudorel Postolache a inclus în volum şi un comentariu detaliat al evoluţiei gîndirii economice româneşti – atît în perioada antebelică cît şi în anii construcţiei socialiste.*

Modul de viaţă socialist

● *Pe măsură ce sporeşte avuţia societăţii şi se adînceşte procesul de diferenţiere a structurilor socio-profesionale, planificarea bunăstării sociale numai în termenii consacraţi ai nivelului de trai apare ca insuficientă – opinează* Günter Manz *în articolul* „Aspekte der Bestimmung und des planmöbigen Gestaltung der Sozialistischen Lebenswise" *(Aspecte ale determinării şi planificării modului de viaţă socialist), publicat în numărul 8 al revistei din R.F.G.* Wirtschaftswissenschaft. *Însuşi conceptul de calitate a vieţii noţiune evident mai complexă şi mai cuprinzătoare, nu poate constitui unicul factor înglobat în calculele planificatorilor, acesta necesitînd a fi integrat într-un sistem categorial mai larg, şi anume cel al modului, de viaţă. Cunoaşterea dimensiunilor şi a legităţilor modului de viaţă socialist – opinează G.M. – se află, încă într-o fază de pionierat. Tocmai de aceea, pentru a asigura o fundamentare cît mai riguroasă deciziilor de planificare macroeconomică, se cer intensificate eforturile de cercetare – care, în acest domeniu, dobîndesc inevitabil un caracter multidisciplinar –, în vederea înţelegerii şi stăpînirii corelaţiilor deosebit de complexe care se stabilesc, în timp, între multiplele componente ale modului de viaţă socialist : economicul, psihologicul, socialul etc.*

Metodologii valorificate

● *Traducerea integrală în limba română la EDITURA „JUNIMEA" din Iaşi a cărţii* „Tratat de contabilitate în partidă dublă" *(în latineşte Tractatus de computis et scripturis, ed. a II-a apărută la Veneţia în 1523), elaborată de omul de ştiinţă italian Luca Paciolo, se înscrie pe linia valorificării critice a unor lucrări recunoscute din istoria contabilităţii. Punerea acestei opere la îndemîna cercetărilor din domeniul economiei, a cadrelor didactice şi a studenţilor, constituie un real sprijin în înţelegerea, prin contact nemijlocit, a operei unui important reprezentant al gîndirii economice, căruia timpul i-a confirmat elementele metodologice şi cognitive avansate. Tratatul de calcul contabil digratic, elaborat de Luca Paciolo permite cititorului*

tuturor statelor la soluționarea problemelor pe care criza le ridică.

2. În ce privește raportul dintre crizele economice și criza sistemului capitalist, considerăm că materialul faptic care s-a acumulat permite actualmente să fie mai bine conturat mecanismul interacțiunii lor. Declanșarea și depășirea fiecărei crize și ciclu „decenal" solicită tot mai din plin resursele interne ale tipului respectiv de acumulare și de reproducție. La un anumit moment istoric se atinge însă punctul cînd aceste resurse se epuizează și apare necesitatea trecerii la un nou tip de acumulare și de reproducție, deoarece se accentuează factorii care reduc rentabilitatea, acționînd tot mai puternic legea tendinței de scădere a ratei profitului. Acest moment marchează începutul unei crize structurale.

Țările capitaliste cele mai dezvoltate dispun de puternice pîrghii pentru a preîntîmpina soluționarea radicală a contradicțiilor prin trecerea la reorganizarea socialistă a economiei și a întregii vieți sociale. În rîndul acestor pîrghii se înscriu: utilizarea puternicului aparat de producție și de cercetare, a disponibilităților financiare și de investiție pentru accelerarea descoperirilor și soluționarea locurilor înguste, mobilizarea resurselor subsistemului politic, ideologic din interior. Pe de altă parte, aceste țări au dispus și dispun încă de un complex de pîrghii pentru pomparea sistematică de supraprofituri din întinse zone ale globului.

Mecanismele de depășire a crizelor structurale fac ca, din plan economic, contradicțiile să fie în mod logic transpuse la un nivel mai profund al sistemului social din țările capitaliste dezvoltate prin transmiterea lor în subsistemele politic și socio-cultural*). Totodată, are loc o transmitere a crizelor în ansamblul economiei țărilor capitaliste, precum și în sistemul relațiilor economice mondiale. Prin aceasta criza capitalismului reprezintă o criză de sistem în dublu sens: a) ea cuprinde sistemul politic, statal, ideologic, socio-cultural etc.; b) ea cuprinde capitalismul ca sistem internațional, răsfrîngîndu-se, în forme specifice, asupra economiei tuturor statelor. (Ilustrarea translării crizei din domeniul economic în alte subsisteme ale societății capitaliste este reușit redată, pe scurt, de N.S. Stănescu în studiul din volumul amintit, prin prezentarea crizei politicii economice, care se situează la granița dintre sistemul economic propriu-zis și cel politic statal. Tot acolo poate fi urmărită și translarea crizei din țările dezvoltate în cele mai puțin dezvoltate).

Desigur ar fi greșită interpretarea potrivit căreia statele capitaliste dezvoltate nu ar mai putea rezolva pe viitor problema creșterii economice, cu atît mai mult cu cît este de așteptat ca crizele „decenale", criza structurală și criza sistemului capitalist să se producă concomitent cu dezvoltarea unor noi forțe de producție, generate de desfășurarea în continuare a revoluției științifico-tehnice pe scară mondială și care, conform prognozelor, va face ca în anul 2000 produsul mondial să sporească față de 1950 de aproape 9 ori, țărilor capitaliste dezvoltate revenindu-le și atunci poziții importante în economia mondială. Dar chiar și în acest domeniu, în care, așa cum am mai subliniat, țările respective beneficiază de situații privilegiate, criza sistemului se manifestă din plin.

Dezvoltarea vieții contemporane, atît de profund contradictorie, demonstrează că, în ansamblu, criza orînduirii capitaliste se amplifică în forme dintre cele mai variate, constituind un proces definitoriu al epocii trecerii omenirii la socialism.

T. POSTOLACHE

*) (Vezi în acest sens J. Habermans, **Raison et legitimité**, Paris, Payot, 1978).

---

de astăzi să cunoască mai bine climatul intelectual al epocii Renașterii, perioadă în care a fost scrisă cartea, relevă interesul pionierilor acestei științe pentru rezolvarea unor probleme practice din vremea lor. Autorii traducerii au căutat să faciliteze înțelegerea cărții, a textului original – fapt pentru care, alături de studiul care prefațează volumul, au inclus numeroase note informative precum și un Glosar lingvistic care înlesnește surprinderea sensului autentic al scrierii, deopotrivă, în italiana de epocă și în limba italiană actuală.

Pragul de sărăcie

● *Dificultățile ce apar în activitatea practică de determinare a „pragului" de sărăcie, – concept cu implicații deosebite pentru elaborarea politicilor pe termen lung ale țărilor în curs de dezvoltare, – sînt de natură precumpănitor metodologică, concluzionează* Wolf Scott *în studiul* „Concepts and measurement of poverty" *(Concepte și posibilități de evaluare a stării de sărăcie) elaborat în cadrul* Institutului de cercetări pentru dezvoltarea socială ce acționează sub egida O.N.U. *Această constatare ia în considerație baza de calcul neomogenă pe ansamblul țărilor lumii, evaluarea stării de sărăcie în mod unilateral, – de regulă prin indicatori de venit – influențele distorsionante ce apar prin utilizarea unor indicatori concepuți pentru alte scopuri statistice, elemente ce reprezintă obstacole reale în determinarea acelui nivel în funcție de care se poate aprecia că o anumită populație trăiește în condiții de sărăcie.*

Pentru îmbunătățirea modalităților de fundamentare a deciziilor de politică economică ce vizează eradicarea sărăciei – fenomen cu care se confruntă în mod dramatic numeroase țări ale lumii, – W.S. consideră că se resimte necesitatea elaborării unui sistem de indicatori specifici care să permită: a) comensurarea, alături de venitul populației, și a celorlalte componente ale nivelului de trai – sănătate, educație etc.; b) exprimarea pragului de sărăcie deopotrivă ca o valoare relativă și ca o valoare absolută; c) adaptarea sistemului de indicatori în funcție de contextul socio-cultural propriu fiecărui popor.

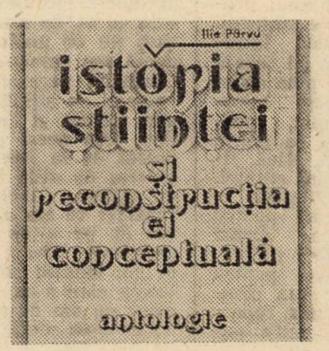

● *Potrivit opiniilor avansate de* Ilie Pârvu *în studiul introductiv la lucrarea* „Istoria științei și reconstrucția ei conceptuală. Antologie" *– publicată de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ în cadrul manifestărilor prilejuite de recentul Congres internațional de istoria științei de la București – trăsăturile cele mai importante ale actualei etape a cunoașterii științifice ar fi: trecerea de la modul analitic la cel sintetic de analiză; integrarea, în cunoașterea științifică actuală, a perspectivei istorice și evoluționiste; apropierea construcției teoretice de reflecția epistemologică; redefinirea criteriilor de rationalitate în știință; sporirea rolului teoriilor în cunoaștere și formularea unui nou tip de teorii științifice. Fiecare dintre problemele enunțate necesitînd investigații de largi proporții, autorul nu și-a propus să analizeze el însuși fenomenele, considerînd că este mai util să ofere cititorului din țara noastră posibilitatea unui contact nemijlocit cu scrieri reprezentative din acest domeniu. Astfel, în funcție de secțiunile tematice ale cărții – perspectiva istorică în știința contemporană; orientări și programe în istoriografia actuală a științei; direcții de reconstrucție conceptuală și modelele logice ale dezvoltării, progresului și rationalității științei – în antologie au fost cuprinși autori de notorietate în lumea științifică mondială, între care Werner Heisenberg, Noam Chomsky, Octav Onicescu, Gaston Bachelard, Thomas S. Kuhn etc.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE
CU
dr. Abdur RAHMAN

directorul Centrului național pentru studiul științei, tehnologiei și dezvoltării, șeful Diviziei de planificare a Consiliului pentru cercetare științifică și industrială din India

SEMNIFICAȚIA ISTORIEI ȘTIINȚEI

DIN nou oaspete al țării noastre, de această dată cu ocazia participării la cel de-al XVI-lea Congres internațional de de istoria științei, dr. Abdur Rahman *a răspuns cu multă amabilitate solicitării revistei noastre de a-i acorda un interviu.*

● Care considerați că este utilitatea cercetării istoriei științei pentru prezent și desigur pentru viitor ?

— Mulți oameni consideră că istoria științei nu are nici o semnificație pentru problemele contemporane ale științei, pentru că ceea ce s-a descoperit ieri nu ar mai fi de mare folos azi, deoarece de atunci s-a progresat foarte mult. Dar lucrurile nu stau așa. În perioada dezvoltării științei în condițiile capitalismului, oamenii de știință au adoptat și un anumit sistem de valori al capitalismului ca o parte a cadrului social total. Ca rezultat al acestui sistem de valori, se observă că un număr de întrebări care au devenit extrem de pertinente astăzi au fost la vremea lor ignorate. Să luăm de exemplu întreaga problemă a modului cum ar trebui utilizate resursele naturale : mai pot ele să fie utilizate într-un spirit de risipă numai în scopul obținerii unui profit imediat sau trebuie utilizate rațional, fără a sacrifica viitorul ? Această întrebare se pune acum. Dacă n-am ști care a fost modelul dezvoltării științei pînă acum poate că nu ne-am pune această întrebare. Sau să luăm, de exemplu, problema eticii, care a devenit și ea foarte pertinentă. În epoca medievală, etica, filozofia făceau parte din sistemul științei. Dar capitalismul a adoptat o filozofie în care lupta pentru îmbogățire sau pentru existență justifica orice mijloc. Astăzi este pusă sub semnul întrebării utilizarea științei în scopuri distructive, pentru înarmare, care nu aduc nimic bun omenirii. Sau să luăm problema unei repartiții echitabile a bogăției atît între națiuni, cît și în interiorul națiunilor. Pînă acum, s-a considerat că asemenea întrebări s-ar afla în afara științei, nu i-ar privi și pe oamenii de știință, în spiritul dualismului lui Descartes. Astăzi, cînd omenirea trebuie să facă față unor probleme critice, acest lucru nu mai este posibil. De aici importanța pe care a căpătat-o istoria științei pentru problemele contemporane ale științei și tehnologiei.

Pe de altă parte, eu vin din India, o țară asiatică. Multă lume crede că știința și tehnologia au fost aduse în Asia de europeni. Unul dintre pionierii științei, George Sarton, chiar a afirmat că în India n-a existat știință pînă în secolul al XIX-lea. Am simțit că nu avea dreptate, dar în știință este nevoie de o dovadă faptică. De aceea, în decursul a 25 de ani am adunat o listă de 10 000 de manuscrise în sanscrită, arabă și persană scrise în India din secolul XII pînă în secolul XVIII pentru a dovedi că Sarton se înșela. Acum dacă știm că a existat o asemenea activitate științifică, mai intensă chiar decît era în Europa în perioada respectivă, se pune întrebarea ce s-a întîmplat cu știința și tehnologia în India, de ce nu s-au dezvoltat ele mai departe, și această întrebare ne duce la efectul colonizării, al politicii practicate de colonizatori.

● Pornind de la rolul actual al istoriei științei, se poate deduce și importanța sporită pe care au căpătat-o congresele celor care activează în acest domeniu...

— Fără îndoială, Congresele permit întîlnirea cu numeroși membri de diferite specialități ai comunității științifice, din diverse zone de cultură. Dincolo de cunoașterea conținutului comunicărilor prezentate ,unul din cele mai folositoare roluri ale congreselor este cunoașterea unor oameni de știință care lucrează în același domeniu de cercetare sau în domenii apropiate, posibilitatea oferită de a discuta cu ei, de a te împrieteni cu ei, lucru care nu se poate realiza prin corespondență sau printr-o convorbire telefonică. Contactul personal este esențial pentru oamenii de știință pentru a înțelege deplin natura și caracterul muncii celorlalți. Din acest punct de vedere, congresul de la București a oferit o ocazie extrem de utilă pentru numeroși oameni de știință, inclusiv pentru mine, care consider că am avut foarte mult de cîștigat de pe urma sesiunilor la care am participat. Mi-am dat seama, de exemplu, că am ignorat pînă acum o serie de probleme care s-au pus aici în dezbatere de către un om de știință sau altul. În plus, un congres oferă întotdeauna posibilitatea de a cunoaște o altă parte a lumii, o altă cultură, un alt popor, pe care altminteri poate nu ai fi avut ocazia să le cunoști niciodată.

● Ce își propune Consiliul internațional al studiilor pentru politica științei, al cărui președinte ați fost ales ?

— Consiliul a fost creat de un grup de oameni de știință care și-au dat seama de importanța politicii științei. Consiliul cuprinde circa 25 de membri aleși în baza contribuției lor la elaborarea politicii științei, ca un instrument în folosul dezvoltării. El organizează din timp în timp simpozioane specializate, între care cel cu tema „Obiective sociale în dezvoltarea științei în diferite zone culturale" s-a desfășurat chiar aici la București. Discuțiile au evidențiat pregnant unele din problemele care confruntă țările în curs de dezvoltare în legătură cu cercetarea științifică modernă. În programul activităților noastre viitoare am inclus un simpozion la Delhi la sfîrșitul anului 1982 consacrat rolului cercetării fundamentale în țările în curs de dezvoltare, un domeniu destul de neglijat, dar pe care noi îl considerăm foarte important. Sperăm de asemenea să organizăm anul viitor sau în prima parte a anului 1983 o reuniune în Cehoslovacia. Pentru viitorul congres prevedem organizarea unui important simpozion pe tema impactului colonizării asupra științei și tehnologiei, în trecut, în prezent și în viitor, de exemplu sub aspectul utilizării resurselor unor țări de către altele. Sperăm să publicăm dezbaterile respective într-un volum, ca o contribuție la una din problemele arzătoare ale contemporaneității.

● Ce loc ocupă problemele științei și tehnologiei în India de astăzi ?

— Conducerea politică încă în timpul lui Jawaharlal Nehru a înțeles importanța științei și tehnologiei. Jawaharlal Nehru a afirmat că viitorul aparține științei și oamenilor de știință. Actualul prim-ministru Indira Gandhi acordă de asemenea o mare importanță promovării științei și tehnologiei, rezervîndu-și o oră pe lună întîlnirii cu oamenii de știință pentru a dezbate problemele cercetării. Încă de la cucerirea independenței India s-a preocupat de dezvoltarea bazei de cercetare, a învățămîntului, orientare care își arată roadele în prezent. Fără un grup de oameni de știință foarte competenți o țară nu știe ce tehnologie să importe și nici ce să facă cu ea. Or tehnologia este extrem de scumpă și de aceea opțiunea trebuie foarte bine cîntărită. Chiar pentru o țară mică investiția masivă în învățămîntul științific și tehnic se impune cu necesitate. Fără cadre proprii nu se poate elabora o politică de dezvoltare adecvată resurselor sale naturale și de muncă și obiectivelor pe care și le propune.

● Actuala dv. vizită la București a oferit și un prilej pentru adîncirea cooperării cu cercetătorii români ai viitorului și dezvoltării. Ați putea să ne prezentați unele amănunte în această privință ?

— Unul din aspectele care ne interesează în mod deosebit în cadrul Consiliului pentru cercetare științifică și industrială este programul de colaborare care angajează Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București și Centrul național pentru știință, tehnologie și dezvoltare din cadrul Consiliului pentru cercetare științifică și industrială din India. Cu ocazia actualei vizite am putut discuta amănunțit despre acest program, care ne va permite să învățăm reciproc din experiența noastră în domeniul evaluării impactului tehnologiilor. Desigur că problemele sînt uneori de natură diferită, cadrul politic este diferit, la fel și cel cultural, dar convingerea noastră este că vom putea dezvolta o colaborare fructuoasă. Sperăm că în cadrul acestui program unu sau doi cercetători români să vină în India pentru a lucra împreună cu cercetătorii indieni, pentru a cunoaște metodologia de cercetare folosită, mediul social-cultural în care s-a întreprins evaluarea impactului tehnologiei, și în mod reciproc cercetători indieni să vină pentru o perioadă similară în România. După circa doi ani intenționăm să organizăm o conferință internațională în care să prezentăm rezultatele obținute prin colaborarea noastră și să le discutăm și cu alți oameni de știință care lucrează în acest domeniu. Sînt convins că acest lucru va fi foarte folositor tuturor.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

NIVELUL EXAGERAT AL DOBÎNZILOR ŞI AGRAVAREA SITUAŢIEI ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ANII 1980—1981 marchează o nouă accentuare a crizei economico-financiare în sistemul mondial, confruntat de aproape un deceniu cu perturbări şi dezechilibre de o gravitate fără precedent în perioada postbelică. După cum rezultă din datele ONU (World Economic Survey 1980—1981, United Nations, 1981), pe fondul unui trend general descendent, în ultimii doi ani asistăm la o deteriorare netă a situaţiei economice mondiale ; scăderea ritmului produsului mondial (2,2% în 1980 faţă de 3,8% în 1979), încetinirea dinamicii comerţului internaţional (2% în 1980 faţă de 5—7% în anii precedenţi), creşterea deficitelor în balanţele comerciale şi de plăţi, accelerarea ritmului inflaţiei.

O trăsătură definitorie a tendinţei recesioniste actuale o reprezintă strînsa interdependenţă dintre dereglările economice şi financiare, expresie a manifestării în funcţionarea mecanismelor economice internaţionale a unor profunde contradicţii structurale. Totodată, criza economico-financiară a ultimului deceniu se caracterizează printr-o proeminentă dimensiune internaţională, afectînd în modalităţi şi proporţii diferite toate ţările lumii, indestructibil legate între ele prin canalele circuitului economic mondial.

Desigur, sursa principală a crizei economice internaţionale o constituie sistemul capitalist, relaţiile economice şi politice specifice acestei orînduiri, care au un puternic impact negativ în întreaga economie mondială. În acest sens în Programul partidului nostru se apreciază că „actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieţii economico-sociale, demonstrează cu putere că vechile relaţii interne şi internaţionale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forţe de producţie, dezvoltării impetuoase a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, nu mai pot oferi soluţii corespunzătoare în interesul maselor largi, al progresului, problemelor complexe care confruntă lumea contemporană".

În ultimii doi ani s-a înregistrat o deteriorare majoră a activităţii economice în ţările capitaliste dezvoltate : reducerea severă a ritmului creşterii economice (la 1,5% în 1980 faţă de 3,7% în 1979), încetinirea puternică a creşterii producţiei industriale (la 0,4% în 1980 faţă de 5% în 1979), o nouă recrudescenţă a inflaţiei (început în a doua jumătate a anului 1978 puseul inflaţionist atinge nivele record în 1979—1980). Concomitent, asistăm în ţările occidentale la o tendinţă tot mai pronunţată de resuscitare a practicilor protecţionismului agresiv, la aplicarea unor măsuri de politică comercială şi financiar-valutară care, avînd ca obiectiv declarat lupta împotriva crizei, au în fapt un puternic caracter discriminator, duc la înăsprirea raporturilor economice internaţionale. Incercarea ţărilor capitaliste dezvoltate de a depăşi criza pe seama partenerilor lor comerciali, îndeosebi a ţărilor în curs de dezvoltare, generează dificultăţi şi instabilitate în tranzacţiile economice externe, determină ascuţirea contradicţiilor în economia mondială. O componentă esenţială a dereglărilor economice actuale o constituie criza sistemului financiar-valutar, care cunoaşte în perioada recentă o nouă dimensiune : **perturbarea gravă a pieţei creditului ca urmare a procesului de creştere excesivă a ratei dobînzii.**

Criza creditului internaţional

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că rata dobînzii — instrument important al politicii monetare în economia capitalistă — manifestă o reacţie promptă la deteriorarea vieţii economice şi în primul rînd la creşterea presiunilor inflaţioniste. Analiza mişcării ratei dobînzii pe piaţa eurodolarului arată că aceasta s-a dublat în intervalul septembrie 1972 — septembrie 1974, marcînd prima mare fază a recesiunii postbelice. Actuala creştere a ratei dobînzii, deşi situată într-un nou context recesionist, are însă un caracter excepţional, depăşind pragul de 20% în septembrie 1981, pe piaţa americană şi întrecînd astfel cu mult reacţia „normală" a politicii monetare şi a pieţei creditului la agravarea conjuncturii generale. Ea atestă că avem de a face de fapt cu o politică urmărind prin forme noi, dar la fel de dureroase, perpetuarea exploatării celor slabi de către cei puternici, îmbogăţirea statelor dezvoltate pe seama celorlalte state.

Factorul declanşator al procesului de creştere la niveluri fără precedent a ratei dobînzii îl reprezintă deciziile de politică monetară luate de autorităţile americane începînd cu sfîrşitul anului 1979 (şi urmate în măsuri diferite de alte ţări occidentale) în cadrul campaniei antiinflaţioniste. În teorie cantitativă pură o politică a creditului scump are drept efect pe de o parte stoparea ritmului inflaţiei prin controlul riguros al masei monetare interne şi, pe de altă parte, întărirea monedei naţionale prin creşterea atractivităţii pieţei interne pentru capitalurile străine. În practică, chiar dacă temporar se obţin unele rezultate în lupta antiinflaţionistă, permanentizarea scumpirii creditului devine o povară tot mai greu de suportat pentru economia naţională şi un puternic factor perturbator în relaţiile economice externe. Într-adevăr, pe plan intern politica dobînzilor înalte duce la descurajarea noilor investiţii şi la sporirea dificultăţilor de exploatare a capacităţilor de producţie existente, la scăderea productivităţii muncii (în 1981 în SUA productivitatea muncii a sporit doar cu puţin peste 1%) îndeosebi în domeniile intensive în capital, inclusiv ramurile progresului tehnic, la reducerea ritmului general de creştere economică. Or, în condiţiile actualului trend descendent al activităţii economice din ţările capitaliste dezvoltate, creditul scump se implică printre factorii agravanţi ai recesiunii. Bursele de valori — indicatorii cei mai sensibili ai stării economiei occidentale — acuză noi nivele record de scădere : indicele Dow Jones la Wall Street se situează la aproximativ 850 de puncte, de numai 2,25 ori peste minimul absolut din 1929, în condiţiile unei economii cu un produs naţional brut (în preţuri curente) de 28 de ori mai mare. Iată de ce, apreciind că economia mondială se află la o periculoasă răscruce, revista **The Economist** (26 septembrie 1981) consideră că necesitatea stăvilirii trendului ascendent al ratei dobînzii — îndeosebi în S.U.A. — se impune cu tot mai multă stringenţă.

Adevărata semnificaţie a tendinţei scumpirii excesive a creditului reiese însă cu claritate dacă o situăm în contextul general al crizei economico-financiare, al strînsei interdependenţe dintre fenomenele şi procesele care caracterizează în prezent viaţa economică internaţională, al implicaţiilor profunde pe care criza creditului le are asupra tuturor participanţilor la circuitul economic mondial şi îndeosebi a ţărilor în curs de dezvoltare, nevoite să recurgă la credite chiar în condiţii oneroase.

Într-adevăr, menţinerea relativ îndelungată a acestei tendinţe şi impactul său agravant asupra crizei economico-financiare sînt înainte de toate rezultatul unei reacţii în lanţ în sistemul financiar-bancar internaţional, al declanşării unui proces cumulativ care alimentează creşterea generală a ratei dobînzii. Sub imperiul sporirii necontenite a profiturilor şi invocînd cerinţa acoperirii riscurilor în condiţiile conjuncturii nesigure, băncile — şi în primul rînd, cele care deţin un rol precumpănitor în sistemul financiar occidental — întreţin şi amplifică tendinţa de scumpire a creditului. Astfel, cu toate că în ultimele zile principalele bănci americane au redus întrucîtva nivelul ratei dobînzii preferenţiale (prime rate), majoritatea specialiştilor apreciază că declinul este temporar şi că rata dobînzii va rămîne înaltă şi în cursul anului 1982 (**International Herald Tribune**, 24 septembrie 1981). De asemenea,

n recentul Raport anual al Fondului Monetar Internațional se arată că nivelul înalt al ratei dobînzii se va menține și în viitor, ceea ce, în condițiile plafonării trendului inflaționist, va însemna o majorare netă a ratei reale a dobînzii în sarcina debitorilor.

Caracterul persistent al crizei creditului nu poate fi desigur înțeles în afara intereselor specifice ale factorilor de decizie și cercurilor de afaceri din lumea occidentală de redistribuire prin intermediul sistemului bancar internațional a efectelor fenomenelor de criză din ultimul deceniu, de recuperare a costului acestora pe seama partenerilor comerciali, în special a celor mai slabi, cu o situație economică mai dificilă. Într-adevăr, rata ridicată a dobînzii determină o nouă orientare a capitalurilor internaționale spre piețele occidentale, îndeosebi a petrodolarilor, asigură fructificarea superioară a capitalurilor plasate în băncile americane și vest-germane, majorarea profiturilor deținătorilor de capital și îndeosebi ale acelora care dețin venituri ridicate în dolari.

Pe de altă parte însă, creditul scump generează perturbări și insecuritate în sistemul financiar internațional, favorizează și amplifică presiunile speculative asupra valutelor occidentale (speculații „la creștere" cu dolarul), ducînd la sporirea instabilității mecanismelor financiar-valutare, la accentuarea insecurității economice internaționale.

Creditul : stimulent, nu frînă a dezvoltării

CONSECINȚELE cele mai adînci ale intensificării crizei economico-financiare sub impulsul „șocului creditului" sînt însă resimțite în țările în curs de dezvoltare și anume în cele denumite în statistica internațională importatoare de petrol, în general în țările debitoare.

Astfel, în ultimii ani asistăm la o nouă deteriorare gravă a poziției externe a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, reflectată de creșterea masivă a deficitelor balanțelor comerciale și de plăți. Conform estimărilor cuprinse în studiile unor organisme ale O.N.U. (ECOSOC, BIRD) deficitul balanței de plăți a acestor țări a sporit de la circa 28 miliarde dolari în 1978 la 48 miliarde dolari în 1979, ajungînd la circa 80 miliarde dolari în 1980 și la aproape 100 miliarde dolari în 1981 ; este relevant faptul că în 1975 — anul de vîrf al efectelor primei faze recesioniste — deficitul curent nu depășea 49 de miliarde de dolari. Un rol decisiv în agravarea situației conturilor curente în anii 1980—1981 în țările în curs de dezvoltare a revenit sporirii fără precedent a costului împrumuturilor, în condițiile politicii deliberate a dobînzilor exagerate practicate de țările occidentale. Numai în anul 1980 țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol au avut de suportat o suplimentare cu 6—8 miliarde a sarcinii de rambursare a împrumuturilor ca urmare a majorării ratei dobînzii efectul amplificîndu-se în anul 1981.

Un alt factor al dezechilibrului comercial și de plăți l-a constituit creșterea în continuare a prețurilor la import (în 1980 costul țițeiului s-a majorat cu 64%, iar prețul manufacturatelor a cunoscut și el o sporire constantă) în condițiile reducerii considerabile a performanțelor de export ale țărilor în curs de dezvoltare, în urma limitării posibilităților de acces pe piețele occidentale (datorită efectelor recesiunii asupra cererii țărilor capitaliste dezvoltate, ca și măsurilor protecționiste, discriminatorii luate în aceste țări). Ca atare, puterea de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol s-a redus considerabil în ultimii ani : cu 10% în 1980 (față de 2% în 1978) ; în același timp raportul de schimb a scăzut cu 7,5% în 1980 (față de o scădere de 3% în 1978).

Această situație a făcut ca cea mai mare parte a țărilor în curs de dezvoltare să fie nevoite să-și mărească împrumuturile externe (datoria externă a țărilor importatoare de petrol a crescut de 6 ori în ultimii 10 ani, ajungînd la peste 450 miliarde dolari în 1980), creîndu-se un adevărat cerc vicios al îndatorării : echilibrarea balanței de plăți impune apelarea la piața creditului, majorarea ratei dobînzii și agravarea serviciului datoriei externe duc la dezechilibrarea balanței de plăți. Deteriorarea netă a poziției externe în ultimii ani este și urmarea unor reorientări în sursele de finanțare externă a țărilor în curs de dezvoltare, a creșterii rolului împrumuturilor private în totalul creditului. Or, după cum relevă raportul anual al Băncii mondiale (1980) o mare parte din împrumuturile private au fost acordate în condiții de rată variabilă a dobînzii, astfel că majorarea curentă a dobînzii a avut o incidență și asupra serviciului datoriei contractate anterior. Se apreciază astfel că sporul ratei dobînzii a ajuns să aibă o contribuție de pînă la 40% în sarcina anuală de rambursare a datoriei. Implicațiile recrudescenței crizei economico-financiare, ale scumpirii excesive a creditului asupra țărilor în curs de dezvoltare trebuie analizate în contextul general al eforturilor pe care majoritatea acestor țări este necesar să le facă pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru afirmarea economico-socială de sine stătătoare, eforturi cu atît mai costisitoare cu cît sînt angajate într-un mediu internațional recesionist, de instabilitate și dezechilibru. Se poate aprecia că efectul cel mai grav al perturbărilor constă în incidența profund negativă asupra programelor naționale de dezvoltare din tinerele state, a procesului general de lichidare a decalajelor economice internaționale, în îngreunarea și uneori compromiterea procesului de adaptare a țărilor lumii a treia la noile exigențe ale progresului economic.

În același timp înrăutățirea climatului economic internațional în condițiile crizei, agravarea poziției externe a unor țări și grupuri de țări creează obstacole în calea dezvoltării circuitului economic mondial, cerință obiectivă a creșterii economice contemporane. Aceasta duce la afectarea directă a intereselor tuturor țărilor lumii, inclusiv a celor capitaliste dezvoltate, la dificultăți sporite în aprovizionarea cu factori materiali de producție din străinătate și desfacerea producției naționale pe piața externă.

Viața a demonstrat că perturbările și crizele din economia internațională pot fi depășite nu într-un spirit de confruntare, nu prin încercarea de a arunca povara dificultăților asupra unor terți — atitudine care poartă în sine germenii unor reacții în lanț, a unor măsuri de retorsiune care pot agrava efectele crizei — ci printr-o cooperare reală între state, prin participarea egală în drepturi a tuturor țărilor, dezvoltate și în curs de dezvoltare, vital interesate în asigurarea unui mediu internațional echilibrat și stabil. Virulența fenomenelor actuale impune mai mult ca oricînd acțiunea concertată a forțelor progresiste pentru afirmarea tendințelor pozitive din economia mondială, pentru promovarea în continuare a unor relații economice și financiare reciproc avantajoase, pe baza principiilor noi ale cooperării internaționale.

Acesta este spiritul în care România socialistă, în conformitate cu politica sa externă, cu ideile și preocupările consecvente ale președintelui Nicolae Ceaușescu, se pronunță cu hotărîre pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru dezvoltarea pe baze echitabile a circuitului economic mondial în vederea asigurării progresului economico-social mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare, a prosperității tuturor popoarelor lumii. Este imperios necesar — arăta reprezentantul român la recenta reuniune anuală a FMI și BIRD — să se acționeze cu hotărîre pentru a se pune capăt procesului de deteriorare a situației economice mondiale, pentru eliminarea măsurilor protecționiste și discriminatorii din relațiile economice internaționale, pentru soluționarea urgentă, de o manieră globală, a crizei economico-financiare actuale.

În acest context prezintă o importanță majoră propunerile făcute de România în diferite foruri internaționale (Adunarea Generală a O.N.U., Reuniunea țărilor membre ale „Grupului celor 77", Sesiunea FMI—BIRD) privind stabilirea unui nivel rațional al dobînzilor și prețurilor, combaterea hotărîtă a procesului de creștere excesivă a costului creditului. În concepția țării noastre ar trebui să se ajungă la o înțelegere internațională, potrivit căreia plafonul maxim al dobînzilor să nu depășească 8 la sută, (o rată oricum ridicată în comparație cu rentabilitatea obișnuită a obiectivelor economice), pentru țările în curs de dezvoltare acest plafon să fie de 5 la sută, iar țărilor cel mai puțin avansate să li se acorde credite fără dobîndă sau cu dobînzi maxime de 2—3 la sută.

România consideră că este necesar un efort conjugat din partea Fondului Monetar Internațional și al Băncii mondiale, a instituțiilor naționale de credit pentru realizarea stabilității economice și monetar-financiare internaționale, pentru crearea unui climat care să favorizeze dezvoltarea economică a tuturor țărilor. România se pronunță totodată pentru creșterea programului de împrumuturi al Băncii mondiale, pentru asigurarea unui acces mai larg și în condiții avantajoase țărilor în curs de dezvoltare la resursele F.M.I. și la sumele împrumutate de F.M.I., pentru o nouă alocare de drepturi speciale de tragere (D.S.T.), care să țină seama, în primul rînd, de nevoile de lichidități ale țărilor în curs de dezvoltare.

Poziția și propunerile constructive ale României privind căile de depășire a actualei crize economice mondiale, între care se reliefează cu pregnanță măsurile de combatere a creșterii excesive a ratelor dobînzii sînt în deplină concordanță cu cerințele majore ale dezvoltării economiei mondiale, vin în întîmpinarea intereselor reale ale tuturor țărilor lumii, fapt confirmat de ecoul pozitiv de care acestea se bucură pe plan internațional.

Ioan POPA
Irina BOLOMEI

Japonia: preocupări energetice

IN cadrul efortului vizînd reducerea dependenței de petrol ca sursă de energie, Japonia se preocupă în prezent de majorarea achizițiilor de uraniu de pe pieţele externe, în special din Australia și Africa, în intenția de a realiza și dezvolta un ciclu complet, de la producție și îmbogățire pînă la reprocesare. Japonia importă în prezent cea mai mare parte a uraniului necesar celor 22 de reactoare ale sale, fără a dispune însă de capacități suficiente de îmbogățire a minereului. După cum s-a anunțat, Japonia intenționează ca, pînă în 1990 să-și dubleze numărul de reactoare ceea ce, alături de programele de majorare a producției de cărbune, va contribui considerabil la reducerea la circa 51% a dependenței țării de importul de țiței.

Companiile japoneze au contractat deja de pe pieţele externe 196 mii tone uraniu care urmează a fi folosit la începutul deceniului viitor, apreciindu-se că există posibilități pentru importul a încă 130 mii tone pentru deceniul actual și următor.

În contextul preocupărilor pentru dezvoltarea tehnologiei de îmbogățire a uraniului se speră ca, la sfîrșitul acestui an să devină funcțională o stație pilot dotată cu echipament de separare centrifugă.

Consiliul General pentru Energie apreciază că pînă în anul 2 000 Japonia va fi capabilă să obțină din resurse interne 30% din uraniul necesar reactoarelor în funcțiune.

Evoluții pe piața cositorului

IN decurs de numai un an, prețurile la cositor la Bursa de metale din Londra (LME) au scăzut, în cifre rotunde, de la 8 000 la 6 000 lire sterline pe tonă, ceea ce echivalează cu reducerea cu o pătrime a puterii de cumpărare a cîtorva țări în curs de dezvoltare care asigură 75% din producția mondială: Malayesia (27,4%), Thailanda (14,8%), Indonezia (12,6%), Bolivia (12,1%) și Brazilia (3%).

Potrivit revistei L'Usine Nouvelle, *după care reproducem și graficul alăturat, la această situație în care a ajuns acest metal deosebit de important un rol preponderent l-au avut neînțelegerile din cadrul Acordului internațional al cositorului, care nu a reușit să unifice pozițiile producătorilor și cele ale cumpărătorilor în legătură cu raportul ce trebuie să existe între prețurile minime și maxime pe piață. Tot în sensul diminuării prețului a mai acționat și existența, la dispoziția Congresului S.U.A. a unor stocuri strategice estimate la 150 mii tone, reprezentînd două treimi din producția mondială. În aceste condiții, se apreciază că pe termen scurt prețurile vor înregistra noi scăderi, după care piața va fi confruntată cu o adevărată penurie de cositor, în măsura în care un viitor nou acord internațional nu va fi în măsură să echilibreze raportul dintre cerere și ofertă.*

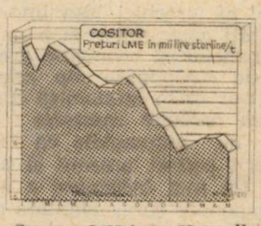

Sursa: L'Usine Nouvelle

Programe de dezvoltare

Guineea: modificări structurale în economie

GUINEEA (6,4 milioane locuitori în 1980) își bazează economia în primul rînd pe agricultură (40% din PNB) și pe industria minieră (19% din PNB). Pe piața externă, Guineea se remarcă prin exportul de minereuri în special de bauxită și în perspectivă a întrării în exploatare a unor importante zăcăminte de minereu de fier, uraniu și diamante.

Începînd cu planul 1981—1985, economia țării va intra într-o nouă etapă de dezvoltare. Ritmul mediu anual al creșterii economice de 5% în 1981—1985 va fi accelerat la 10% în 1986—1990. În acest sens, în planul 1981—1985 obiectivul realizării unei integrări între diferitele sectoare economice vizînd modificări structurale în producția națională va fi dublat începînd din 1982 de un program de preinvestiții care să pregătească investițiile din perioada 1986—1990.

În agricultură, obiectivul unei creșteri de 3% pe an pînă în 1985 și de 7% pe an pînă în 1990 va fi realizat prin: extinderea suprafețelor și dublarea randamentelor la culturile neirigate; sporirea cu 5 000 ha pe an a suprafețelor irigate pentru cultura orezului; creșterea cu 1 000 ha pe an a plantațiilor moderne de cafea, palmieri de ulei, cocotieri, pomi fructiferi etc. În strategia dezvoltării acestui sector sînt incluse: dezvoltarea de sisteme tehnologice (inclusiv de organizare a producției și a comercializării) și a metodologiei de implantare a acestor sisteme în toate zonele agricole; crearea și dezvoltarea unor instituții de finanțare a producției agricole și a comercializării; formarea de cadre calificate.

În industria prelucrătoare, ritmul de creștere de-a lungul deceniului 1981—1990 va fi de 10% pe an. În strategia acestei creșteri este prevăzută dezvoltarea prioritară a industriilor de substituire a importurilor, a industriilor de susținere a agriculturii (îngrășăminte biologice și chimice, echipamente agricole, după tehnologii intermediare); a industriilor de valorificare și prelucrare a resurselor miniere naționale (producerea de alumină și aluminiu, articole din aluminiu).

În industria minieră, se urmărește menținerea ritmului de creștere de 8% pe an pînă în 1990. Principalele programe cuprind: exploatarea bauxitei din zăcămintele Dabola și Aye Koye, exploatarea minereului de fier din zăcămîntul Nimba; exploatarea resurselor de diamante și intensificarea prospecțiunilor petroliere.

Amploarea și diversitatea preocupărilor de dezvoltare a economiei Guineei formulate prin planul 1981—1985 și orientările pînă în 1990 conferă noi posibilități de dezvoltare relațiilor economice româno-guineene în spiritul prieteniei statornicite între cele două țări.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 28 septembrie — 2 octombrie a.c. cursul **dolarului S.U.A.** a prezentat o evoluție contradictorie. Tendința de consolidare a poziției monedei americane, conturată în săptămîna anterioară, s-a prelungit pînă spre jumătatea intervalului analizat, pentru ca ulterior, cursul dolarului să cunoască o mișcare descendentă. Această evoluție a reflectat în principal solicitările sporite din prima parte a intervalului pentru fondurile în dolari pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună. Slăbirea ulterioară a poziției monedei americane a fost provocată de mai mulți factori între care s-au detașat: reducerea nivelului dobînzii preferențiale „prime-rate" de către o serie de bănci nord americane de la 19,5% la 19%, reducerea nivelului dobînzii de împrumut prin broker de la 17—17,5% la 16—16,5% publicarea datelor privind amplificarea deficitului balanței comerciale a S.U.A. în luna august și altele. Toate acestea au determinat o sporire a scepticismului în legătură cu evoluțiile viitoare ale economiei americane, trendul descendent al cursului dolarului neputînd fi contracarat de nivelul ferm al dobînzilor la această valută.

Cursul **lirei sterline** a cunoscut, după procesul de slăbire din săptămîna anterioară, o revenire pronunțată, în principal ca efect al majorării nivelului dobînzilor pe piața britanică a capitalului. La 2 octombrie lira sterlină era cotată la 1,8375 dolari, față de 1,79 dolari în ziua de referință (25 septembrie).

Poziția mărcii vest-germane a înregistrat, după o slăbire inițială, un proces de consolidare treptată, în principal ca efect al anticipării unei revalorizări a acestei valute în cadrul Sistemului Monetar European. La finele intervalului cursul se situa la 2,3025 mărci/1 dolar (2,31 mărci în ziua de referință).

Cursul **francului elvețian** față de dolar a prezentat o evoluție similară, cunoscînd însă, în a doua parte a intervalului creșteri mai pronunțate decît în cazul mărcii vest-germane.

Francul francez s-a situat pe poziții mai slabe față de dolar în raport cu alte valute vest-europene și aceasta și sub influența anticipării noii sale poziții în cadrul EMS. La 2 octombrie cursul se situa la 5,56 franci/1 dolar (5,5150 franci/1 dolar la 25 septembrie). O evoluție similară a prezentat și **lira italiană**, cotată la finele intervalului analizat la 1 177 lire/1 dolar în ziua de referință).

Poziția **yenului japonez** față de dolar a fost mai slabă decît a valutelor vest-europene, fapt motivat în principal de nivelul comparativ scăzut al dobînzilor la fondurile în această valută. O redresare relativă a cursului monedei nipone, de la nivelurile scăzute înregistrate în prima jumătate a săptămînii, a fost susținută de datele privind soldarea excedentară a balanței plăților curente, în august a.c., precum și cele privind creșterea rezervelor internaționale ale Japonici. La 2 octombrie cursul se situa la 231,50 yeni/1 dolar (227,75 yeni/1 dolar la 25 septembrie și 232 yeni/1 dolar la jumătatea intervalului analizat).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 25.IX. și 2.X.1981): eurodolari 17,75% și 18,3125%, euromărci vest-germane 12,3125% și 12,3125%, eurofranci elvețieni 12,0625% și 11,5625%.

Prețul aurului a cunoscut o evoluție descendentă, fixîndu-se în după-amiaza zilei de vineri 2 octombrie, la Londra, la 435 dolari/uncie (al doilea fixing de la finele săptămînii anterioare fiind de 450,50 dolari/uncie).

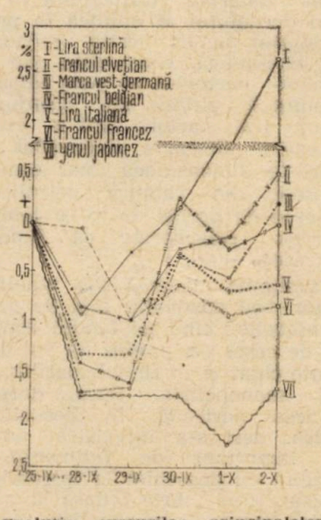

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28 sept. — 2 oct. 1981. Bază: 25 septembrie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Modificări în ierarhia marilor companii monopoliste din S.U.A.

PROCESUL de concentrare și centralizare a capitalului, pe diferite etape de evoluție a capitalismului a determinat statornicirea și dominația în cadrul economiei țărilor capitaliste dezvoltate a unor puternice companii monopoliste, ce influențează considerabil tendințele de dezvoltare din propria lor țară precum și relațiile economice externe. Totodată, se manifestă puternice confruntări ca urmare a schimbării raportului de forțe în cadrul aceleiași ramuri sau la nivelul diferitelor ramuri. Unitatea de interese privind intensificarea exploatării și extinderea sferei de influență a monopolurilor se manifestă adesea în confruntări, fiecare urmărind ocuparea de poziții dominante.

La nivel național ierarhizarea companiilor monopoliste se face după anumite criterii cum sînt : mărimea cifrei de afaceri, a profiturilor, a capitalurilor proprii, a numărului de salariați etc. În S.U.A., de pildă, urmărirea dimensiunii și a locului pe care-l ocupă diferitele companii în cadrul economiei se face după volumul cifrei de afaceri. Un asemenea criteriu pune în evidență dinamica activității desfășurate de companiile din diferitele sectoare de activitate, fluxul și refluxul încasărilor și totodată modificările ce au loc în ierarhia celor mai mari companii industriale.

Criza energetică — sursă de sporire a profiturilor companiilor petroliere

DATELE FURNIZATE în ultimii ani, de revista „Fortune" privind cele mai mari 1000 de companii industriale, scot în evidență schimbări în raportul de forțe dintre acestea. Monopolurile din industria constructoare de automobile de echipament electrotehnic, chimie siderurgie au ocupat pe o perioadă îndelungată, cu prioritate, primele locuri în clasamentul celor mai mari 1000 de companii industriale. Prezența constantă a acestor companii în eșalonul de vîrf al ierarhiei lăsa impresia unei capacități competitive și a unui potențial financiar și economic greu de depășit de companiile din celelalte ramuri. Dar criza economică din 1973 afectează profund ramurile constructoare de automobile ca urmare a reducerii cererii precum și a concurenței tot mai insistente a monopolurilor japoneze care, adaptate mai rapid la criza energetică, lansează tipuri de automobile cu consum mai redus de combustibil.

Criza energetică și de materii prime, conjugată cu cea economică generează efecte negative și asupra siderurgiei. Monopolurile din această ramură resimt efectele din industria constructoare de mașini și deci se produce o diminuare a activității ce se reflectă în deteriorarea ratei vînzărilor și a profiturilor. Presiunea efectelor crizei economice și energetice precum și a concurenței din partea Japoniei și a altor parteneri din Europa occidentală asupra ramurilor mai sus menționate determină o scădere a capacității lor concurențiale precum și o schimbare în raportul economic de forțe.

Accentuarea dezvoltării inegale la nivelul companiilor monopoliste a fost așadar puternic influențată în contextul deceniului al optulea în principal de trei factori : criza economică, criza energetică, concurența din partea unor parteneri ce s-au impus cu deosebire în ultimii ani. Conjugarea acestor trei factori, fără a exclude și prezența altora, a determinat reale salturi în dimensiunea unor companii îndeosebi din ramura petrolieră și pierderea de poziții de către companii ce erau considerate ca fiind de neîntrecut.

Dezvoltarea inegală s-a manifestat într-un mod particular față de perioada antebelică cînd pe fondul conjuncturii de criză s-a produs un val de falimente chiar și în rîndul marilor companii monopoliste. Spre deosebire de acea perioadă, în deceniul al optulea, deși s-a înregistrat un număr important de falimente, ele se referă cu deosebire la întreprinderi modeste, fiind foarte reduse la nivelul marilor companii monopoliste. Aceasta se explică atît prin potențialul deosebit de puternic al acestora, prin sprijinul acordat de stat prin diverse instrumente directe și indirecte, prin capacitatea de adaptare la fenomenele de criză, cît și datorită puternicei diversificări intrasectoriale, intersectoriale și extrateritoriale a activității acestora ca urmare a existenței lor sub formă de conglomerat (vezi la rubrica alăturată „Diversificarea activității monopolurilor petroliere"). Pierderile provocate pe anumite segmente de piață și servicii au putut fi compensate în mare măsură prin conjunctura favorabilă pe alte segmente de piață și servicii, diminuînd riscurile pe care le generează starea de criză, recesiune, stagnare.

În același timp, se remarcă faptul că de criza petrolului și a altor combustibili au profitat îndeosebi marile companii petroliere ce aparțin mai ales S.U.A. Capacitatea lor financiară a sporit pe seama realizării unor profituri deosebit de ridicate în detrimentul consumatorilor tot mai împovărați de notele de plată pentru energie. Astfel, dacă la nivelul celor mai mari 500 companii din S.U.A. cifra de afaceri în 1979 a sporit cu 18%, iar în 1980 cu 14,2%, la scara companiilor petroliere creșterea a fost în medie de peste 20% și respectiv 40%. Ca urmare a unui asemenea salt în ce privește cifra de afaceri, companiile petroliere încep încă din 1974 să se instaleze treptat în fruntea plutonului primelor 10 și 20 companii ale S.U.A. General Motors aflată pe primul loc în 1973 cedează locul în 1974 companiei petroliere Exxon, revenind în 1977 din nou pe primul loc, pentru ca în 1979 Exxon să se reinstaleze în fruntea clasamentului celor mai mari 500 companii monopoliste industriale din S.U.A. Ford Motor are și ea o evoluție asemănătoare trecînd de pe locul 3 în 1978 pe locul 6 în 1980, în schimb Standard Oil of California ocupantă a locului al 11-lea în 1973 se situează din 1974 pe locul 6 (în 1980 chiar pe locul 5), iar Chrysler cedează treptat din poziții, astfel că de pe locul 4 în 1973 o întîlnim în 1980 pe locul 32. Standard Oil (Indiana) avansează la rîndul său de pe locul 15 în 1973 în eșalonul primelor 10. O evoluție ascendentă au cunoscut și profiturile companiilor petroliere, care au crescut în majoritatea cazurilor cu peste 30% față de numai 3,6% la nivelul celor 500 mai mari companii industriale.

Pentru a evidenția evoluția cifrei de afaceri și a profiturilor redăm tabelul alăturat.

Dezvoltarea inegală în rîndul marilor companii monopoliste a fost accentuată de factori ce nu țin de modificări substanțiale în dezvoltarea bazei tehnice-materiale sau în procesul de centralizare, ci de factorul preț, care a evoluat pe fondul crizei energetice în ritmuri ce au determinat o puternică redistribuire a veniturilor de la o țară la alta, dar și a profiturilor între companiile monopoliste. Criza energetică a favorizat concertarea politicilor companiilor petroliere în fixarea unor prețuri rupte de o bază economică, dar folosite în realizarea dominației monopolurilor.

Cîteva concluzii

MECANISMUL PREȚ a fost folosit în interesul marilor monopoluri, contribuind la sporirea profiturilor, la erodarea balanțelor de plăți și la frînarea

dezvoltării economice a statelor importatoare de energie, în primul rînd a celor în curs de dezvoltare.

Analiza bilanțului activității celor mai mari 500 companii industriale din S.U.A. ne permite să tragem cîteva concluzii :

— Criza economică și energetică afectează într-o mai mică măsură potențialul economic al marilor monopoluri, iar unele companii sînt beneficiare directe de pe urma crizei, multiplicîndu-și posibilitățile de expansiune.

— Profiturile — deși creșterea lor a marcat o tendință de încetinire la nivelul companiilor petroliere — ating cote deosebit de ridicate, chiar luînd în considerare rata inflației.

— Mecanismul prețului continuă să fie un instrument puternic de redistribuire a veniturilor în favoarea marilor monopoluri, devenind un instrument de exploatare a popoarelor cu precădere din țările în curs de dezvoltare.

— Talia companiilor monopoliste apreciată prin cifra de afaceri poate fi adesea comparată cu P.N.B. al unor țări chiar dezvoltate, dar mici, depășind pe cel al multor țări în curs de dezvoltare.

— Fenomenele de criză ce au afectat puterea de cumpărare a maselor muncitoare, locurile de muncă și au determinat o stare de instabilitate a economiilor chiar și a celor mai dezvoltate țări din lumea capitalistă nu au avut același efect asupra profiturilor marilor monopoluri.

Erodarea puterii de cumpărare nu a însemnat și erodarea în aceeași proporție și a profiturilor marilor companii monopoliste. Din contră, asistăm la rate ale profitului de peste 50% (profiturile societății Mobil, de pildă, au crescut în 1980 cu 63% față de 1979). Se confirmă astfel pe deplin tendința monopolurilor de a arunca consecințele crizei economice și energetice pe seama maselor populare din propriile țări, precum și a altor popoare.

Chira Nedelea PĂRĂLUȚĂ

Primele 10 mari companii din S.U.A. (după cifra de afaceri)

Locul ierarhic			Denumirea companiei	Cifra de afaceri (mil. dolari)				Profituri realizate			
1980	1979	1978		1980	Creștere față de 1979 (%)	1979	Creștere față de 1978 (%)	1980 (mil. dol.)	Creștere față de 1979 (%)	1979 (mil. dol.)	Creștere față de 1978 (%)
1	1	2	Exxon	103 142,8	+30,4	79 106,5	+ 3,1	5 650,1	+31,5	4 295,2	+ 55,5
2	3	4	Mobil Oil	59 510,0	+33,0	44 720,9	+28,7	3 272,0	+63,0	2 007,1	+ 78,3
3	2	1	General Motors	57 728,5	—13	66 311,2	+ 4,9	762,5	—74,0	2 892,7	— 17,5
4	5	5	Texaco	51 195,8	+33,5	38 350,3	+34,1	2 642,5	+50,2	1 759,0	+106,4
5	6	6	Standard Oil of California	40 479,0	+35,1	29 947,5	+28,9	2 401,0	+34,5	1 784,6	+ 61,4
6	4	3	Ford Motor	37 085,5	—14,8	43 513,7	+ 1,7	1 543,3	+31,9	1 169,3	— 26,4
7	7	9	Gulf Oil	26 483,0	+10,8	23 910,0	+32,3	1 407,0	+ 6,4	1 322,0	+ 67,1
8	8	7	I.B.M.	26 213,0	+14,6	22 862,7	+ 8,5	3 562,2	+18,2	3 011,2	— 3,2
9	10	12	Standard Oil (Indiana)	26 133,0	+40,4	18 610,3	+24,4	1 915,3	+27,1	1 506,6	+ 40,0
10	9	8	General Electric	24 959,0	+11,1	22 460,6	+14,3	1 514,0	+ 7,4	1 408,0	+ 14,6

Diversificarea activității monopolurilor petroliere

UN studiu elaborat de firma americană „Energy Publications" evidențiază că în ultimii ani, sub efectul „crizei energetice", s-a accentuat procesul de diversificare a activității companiilor cu profil tradițional petrolier, intensificîndu-se penetrația lor în alte ramuri ale energeticii sau chiar în industrii care n-au nici o contingență cu extracția și prelucrarea țițeiului sau a gazelor naturale. Actualmente în S.U.A. se numără peste o sută de companii petroliere care — urmărind să se afle în avangarda valorificării unor resurse energetice și de materii prime noi sau considerate pînă nu demult ca nerentabile — au făcut investiții de capital în domenii ca : extracția și prelucrarea cărbunelui, uraniului, nisipurilor și șisturilor bituminoase, utilizarea energiei geotermale și solare, producția de gaze lichefiate și sintetice, precum și extracția și prelucrarea unor materii prime minerale, cum sînt minereurile feroase și neferoase, barita, fosfații ș.a.

Tabelul alăturat include 16 asemenea companii, îndeosebi dintre cele mai mari, în cadrul cărora procesul de diversificare a activității a ajuns într-un stadiu mai avansat (cel puțin cinci activități „netradiționale") ; se observă că cele mai frecvente orientări mai noi sînt cele către extracția cărbunelui (întîlnindu-se toate cazurile), extracția și îmbogățirea uraniului (în cazul a 15 companii), extracția și prelucrarea șisturilor bituminoase (14), utilizarea energiei geotermale (13) ș.a.m.d.

Se poate spune că fiecare dintre companiile cu o diversificare mai avansată constituie un concern energetic, acționînd în aproape toate domeniile mai de seamă ale complexului energetic și de combustibili. Se apreciază că, anul trecut, cu extracția de huilă și cărbune brun se ocupau cel puțin 71% din companiile petroliere integrate orizontal din S.U.A., cu producerea de concentrate de uraniu — circa 44%, cu lichefierea gazelor naturale — peste 25%, iar cu efectuarea lucrărilor experimentale în domeniul utilizării șisturilor bituminoase — aproape un sfert din acestea.

N. P.

Denumirea companiei	Extracția de huilă și cărbune brun	Extracția și îmbogățirea minereului de uraniu	Extracția și prelucrarea șisturilor bituminoase	Extracția și prelucrarea bitumului natural	Extracția și înnobilarea altor feluri de materii prime minerale	Utilizarea energiei geotermale	Utilizarea energiei solare	Producerea de gaze naturale lichefiate	Obținerea de combustibil sintetic gazos
Atlantic Richfield	x	x	x		x	x	x		
Exxon	x	x	x	x	x		x	x	x
Getty Oil	x	x	x		x	x		x	x
Gulf Oil	x	x	x	x	x	x	x	x	
Mobil Oil	x	x	x			x	x	x	x
Occidental Petroleum	x	x	x		x	x			x
Panhandel Eastern	x				x	x	x	x	x
Phillips Petroleum	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Shell Oil	x	x	x	x		x	x		x
Standard Oil Co. of California	x	x	x	x	x	x			
Standard Oil Co. of Indiana	x	x	x	x	x		x		x
Sun Oil	x	x	x	x	x	x			x
Tenneco	x	x		x	x	x		x	x
Texaco	x	x	x	x		x		x	x
Texas Eastern	x	x	x					x	x
Union Oil Co. of California	x	x	x		x	x	x		

Sursa : „Energy Week", 12.I. 1981.

Accentuarea decalajelor în comerțul internațional

DATELE statistice pe anii 1970—1978 publicate de O.C.D.E., evidențiază că în perioada respectivă decalajele existente în comerțul dintre țările membre ale acestui organism și țările nesocialiste în curs de dezvoltare nu numai că nu s-au redus, dar au crescut considerabil. După cum se vede din graficul alăturat, evoluția defavorabilă țărilor în curs de dezvoltare se manifestă îndeosebi la o serie de grupe de mărfuri deosebit de importante, ca mașinile și instalațiile (unde soldul negativ al schimburilor se apropia în 1978 de 50 de miliarde dolari), produsele chimice (circa 22 de miliarde), mijloacele de transport (circa 20 miliarde) etc.

Amplele decalaje în schimburile de mijloace de producție, aparatură, mijloace de transport, unele grupe de bunuri tehnice de larg consum sau semifabricate industriale atestă nu numai efortul de industrializare depus de țările în curs de dezvoltare (prin recurgerea la tehnici și tehnologii de import) dar și insuficienta dezvoltare a ramurilor industriale respective în cadrul majorității acestor țări, competitivitatea redusă a producției lor, ori eficacitatea crescîndă a măsurilor protecționiste adoptate de țările capitaliste industrializate. Această realitate găsește doar o slabă compensație în devansarea pe care o înregistrează exporturile țărilor în curs de dezvoltare la două grupe de mărfuri (combustibilii și energia nefiind cuprinse în grafic), respectiv la produsele unor ramuri care nu necesită investiții specifice importante și pot utiliza forță de muncă cu calificare mai redusă, cum sînt articolele de îmbrăcăminte, încălțămintea și articolele din piele.

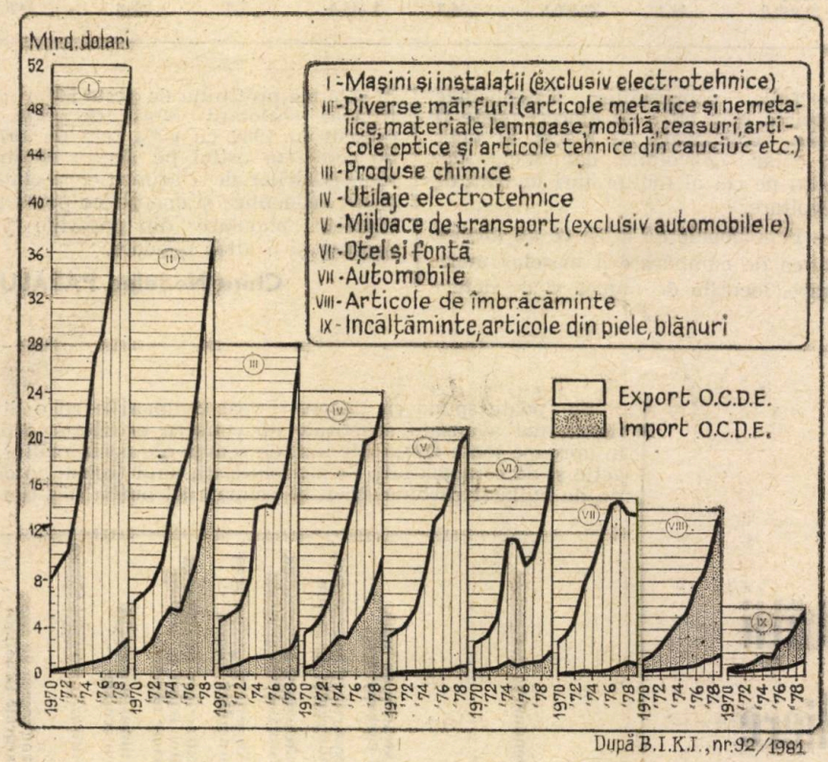

După B.I.K.I., nr. 92/1981

Formarea unor deprinderi utile pentru activitatea postuniversitară

O ANCHETĂ efectuată nu de mult în rîndul oamenilor de știință și al absolvenților de dată recentă ai unor instituții de învățămînt cu profil tehnic din Australia s-a axat pe deprinderile pe care ar trebui să le posede absolvenții și pe modalitățile de dezvoltare a acestora. În majoritatea răspunsurilor primite s-a apreciat că cele mai importante deprinderi cu caracter general pe care ar trebui să și le însușească în școli absolvenții care-și încep activitatea sînt stabilirea contactelor verbale sau scrise și elaborarea de rapoarte cu caracter științific, urmate de urmărirea presei de specialitate, capacitatea de a lucra de sine stătător și cea de a munci în grup, precum și difuzarea informației în cadrul grupului de lucru, planificarea și efectuarea de cercetări științifice, conducerea oamenilor (apreciindu-se că ultimele trei deprinderi sînt, de regulă, cel mai puțin dezvoltate în cursul învățămîntului).

Dintre deprinderile cu caracter practic, cele mai apreciate de persoanele chestionate sînt: capacitatea de generalizare a rezultatelor, efectuarea unor observații precise, înregistrarea datelor și folosirea unor metode de lucru neprimejdioase, precum și utilizarea aparaturii moderne, alegerea metodologiei de experimentare, ținerea evidenței experiențelor efectuate, pricepe-rea de a asambla aparate, elaborarea procedurilor de experimentare și construirea de aparate speciale (ultimele două deprinderi fiind și cel mai puțin înrădăcinate în perioada de învățămînt). În concluzie, persoanele chestionate în cadrul anchetei și-au exprimat opțiunea pentru îmbinarea activității universitare cu cea de producție, ceea ce ar influența în mod favorabil pregătirea atît a absolvenților, cît și a cadrelor didactice înseși.

Cooperarea internațională în producție a R.S.F.I.

ÎN IUGOSLAVIA se manifestă preocupări active pentru dezvoltarea cooperării în producție cu partenerii străini prin crearea de întreprinderi comune pe teritoriul său. Pe baza încheierii unor contracte cu firme din diferite țări, ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Elveția, Italia, Cehoslovacia, R.D.G., India, ș.a., au fost construite — cu ajutorul tehnologiei străine moderne — o serie de întreprinderi în toate regiunile țării.

Suma totală a investițiilor comune efectuate pînă în acest an este evaluată la 49,2 miliarde dinari, participarea străină fiind de 21%. Aproape trei-cincimi din cele peste 200 de contracte de investiții încheiate pînă în prezent și mai mult de 30% din resursele financiare reprezentînd aportul partenerilor străini provin din primele cinci țări menționate mai sus. După cum arăta recent agenția **Taniug**, Iugoslavia urmărește lărgirea cooperării pe termen lung în acest domeniu, fiind interesată în stabilirea unor asemenea relații și cu țările arabe exportatoare de petrol.

Activitatea de foraj petrolier

„CRIZA energetică", amplele și repetatele majorări de prețuri la petrol în cursul deceniului trecut au stimulat între, altele, activitatea de prospectare a unor noi zăcăminte de țiței și gaze, numărul forajelor efectuate în acest scop în țările nesocialiste fiind evaluat în 1981 la circa 90 de mii, față de aproape 80 de mii anul trecut. Cele mai importante creșteri ale numărului forajelor se înregistrează în S.U.A. și Canada, urmate de Venezuela, Brazilia, Argentina, Peru, Malaysia, Arabia Saudită ș.a., în timp ce în țări ca Austria, Norvegia, Qatar și Trinidad-Tobago volumul lucrărilor de foraj a cunoscut o reducere.

Se apreciază că în anul în curs parcul instalațiilor de foraj în funcțiune în alte țări decît S.U.A. și Canada va spori cu aproximativ 200 de unități, mai mult de două-cincimi din acestea urmînd să execute foraje în platoul continental. După opinia producătorilor de instalații de foraj, o saturare a cererii pe piața respectivă nu este de așteptat să se producă înainte de anul 1984.

În atenția specialiștilor

V/O TECHMASHEXPORT

participant tradițional la TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI
prezintă

în perioada 15–23 octombrie 1981 :

APARATE DE REPRODUCERE, MULTIPLICARE ȘI POMPE

Vă invităm să vizitați standurile sale din cadrul pavilionului Uniunii Sovietice, unde specialiști de înaltă calificare răspund la toate întrebările.

TECHMASHEXPORT

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 9 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea realizării planului de investiții pe 1982 **(I. Mihai)** 1

— Cerințe ale reducerii consumului de energie electrică **(Emil Ionescu)** 3

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

● Condiții ale creșterii eficienței economice a investițiilor în agricultură **(Nicolaie Savu)** 5

● Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (I) **(Nicolae David, I. Alecu)** 7

— A 7-a ediție a T.I.B. Comerț-cooperare-dezvoltare **(Nicolae Suciu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Accelerarea decontărilor între unitățile socialiste (II) **(Gh. Marcu)** 10

— Reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale — factor hotărîtor al creșterii eficienței **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Puncte de vedere. Perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică **(Nicolae Ralea)** 15

TEORII-IDEI

— Informatizarea structurilor economice și sociale (II) **M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 17

— Om-tehnică-mediu. Nivelul calificării și folosirea rațională a potențialului tehnologic **(Florea Oprea, Viorel Țibea)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Criza sistemului capitalist : unele concluzii asupra conceptului (III) **(T. Postolache)** 22

— Convorbiri economice cu **dr. Abdur Rahman** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Nivelul exagerat a dobînzilor și agravarea situației țărilor în curs de dezvoltare **(Ioan Popa, Irina Bolomei)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Modificări în ierarhia marilor companii monopoliste din S.U.A. **(Chira-Nedelea Părăluță)** 28

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The 7th edition of the Bucharest International Fair. Trade-cooperation-development **(Nicolae Suciu)** 8

— Unceasing cutdown of the raw materials and material resources consumption : a decisive factor of the efficiency growth **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Informatics in the economic and social structures (II) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 17

— Schools ● trends ● economists. The crisis of the capitalist system (III) **(T. Postolache)** 22

— Economic talks with **Dr. Abdur Rahman** 24

— The exagerated level of the interest rate and the worsening of the situation of the developing countries **(Ioan Popa, Irina Bolomei)** 25

— Changes in the ierarchy of the big monopolistic companies in U.S.A. **(Chira Nedelea Părăluță)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La 7e édition de la Foire Internationale de Bucarest. Commerce-coopération-développement **(Nicolae Suciu)** 8

— La diminution continue de la consommation de matières premieres et de matériaux — un facteur décisif de l'accroissement de l'efficience **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— L'informatisation des structures économiques et sociales (II) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** 17

— Ecoles ● courants ● économistes. La crise du système capitaliste (III) **(T. Postolache)** 22

— Discussions économiques avec **dr. Abdur Rahman** 24

— Le niveau élevé des taux d'intérêt et l'aggravation de la situation des pays en voie de développement **(Ioan Popa, Irina Bolomei)** 25

— Modifications dans la hiérarchie des grandes sociétés monopolistes des Etats Unis **(Chira Nedelea Părăluță)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Седьмая Бухарестская Международная Ярмарка. Торговля-сотрудничество развитие **(Николае Сучиу)** 8

— Неуклонное сокращение расхода сырья и материалов, решающий фактор повышения эффективности **(Барбу Г. Петреску)** 12

— Информатизация экономических и социальных структур (II) **(М. Дрэгэнеску, Н. Бадя-Динкэ)** 17

— Школы ● течения ● экономисты. Кризис капиталистической системы (III) **(Т. Постолаке)** 22

— экономические беседы с авдур Рахманом 24

— Чрезмерный уровень процентов и ухудшение положения развивающихся стран **(Иоан Попа, Ирина Боломей)** 25

— Изменения в иерархии крупных монополистических компаний Соединенных Штатов **(Кира Неделя Пэрэлуцэ)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

UN VEHICUL RAPID ŞI ECONOMIC PENTRU 2 PERSOANE

MOBRA SUPER

- Viteza maximă: 60 km/oră
- Consum de combustibil: 2,5 litri/100 km
- Cutia de viteze: 4 trepte
- Preţ: 7800 lei
- Termenul de garanţie este de 6 luni sau 6 000 de km parcurşi

REŢINEŢI!

MOBRA SUPER — UN VEHICUL RAPID
ŞI ECONOMIC PENTRU 2 PERSOANE

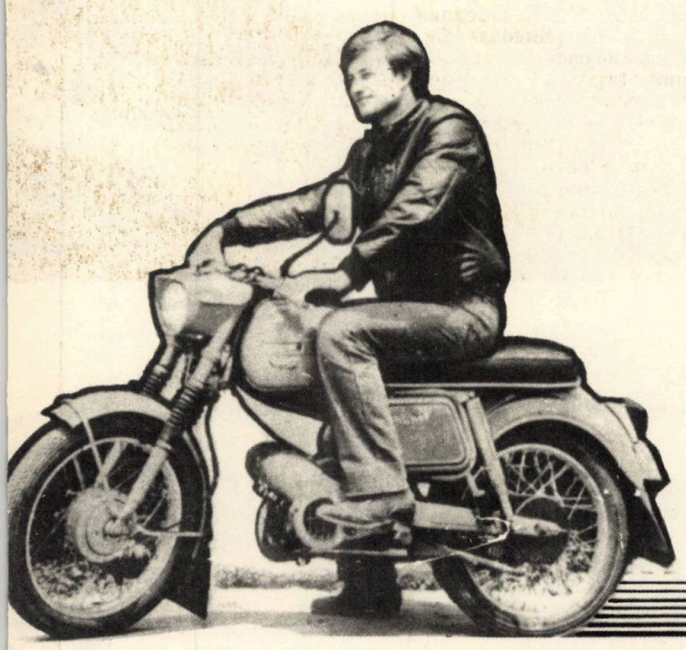

aRecom

Produse din carne, legume, fructe, ca şi băuturi răcoritoare, care conţin vitamine şi au valoare nutritivă, vă oferă:

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCERE, VALORIFICARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEGUMELOR ŞI FRUCTELOR — BERCENI

Fabrica „FLORA" — Şos. Viilor nr. 55, sector 5, telefon 238970

Lei 5
(inclusiv suplimentul

1981 NOV 17

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MECANISMUL ECONOMICO - FINANCIAR

NORMATIVE DE PRODUCȚIE PE FIECARE PRODUS

Numărul 42 ● Vineri 16 octombrie 1981

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN PIEȚE AGROALIMENTARE, MAGAZINE COMERCIALE ȘI UNITĂȚI ECONOMICE DIN CAPITALĂ

În cadrul vizitei secretarul general al partidului a analizat modul cum se înfăptuiesc hotărîrile menite să asigure aprovizionarea corespunzătoare și rațională a populației cu produse agroalimentare, îmbunătățirea activității comerciale, realizarea obiectivelor planului pe acest an. Înscriindu-se în dialogul permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl poartă cu făuritorii de bunuri materiale din țara noastră, recenta vizită a constituit o nouă și pregnantă mărturie a grijii deosebite pe care secretarul general al partidului o poartă satisfacerii cerințelor de bunuri materiale, creșterii bunăstării tuturor celor ce muncesc.

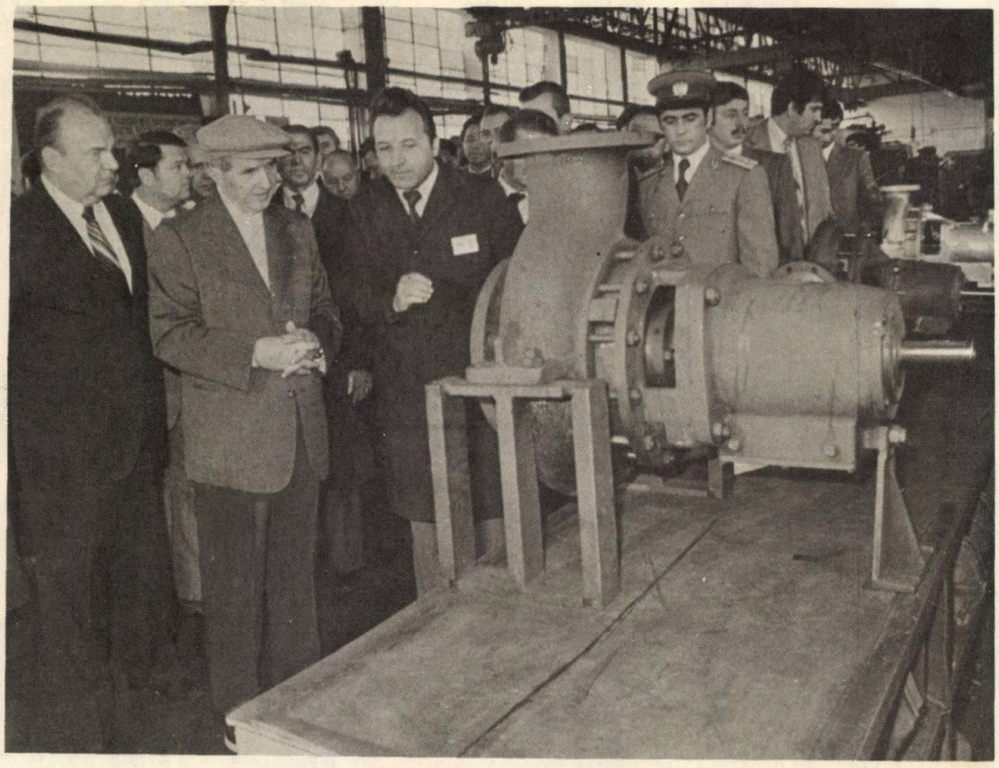

Într-una din secțiile Întreprinderii „Aversa"

În piața Obor se apreciază buna aprovizionare cu produse agroalimentare de sezon

D646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

Calitate

Implicațiile remedierii produselor calitativ necorespunzătoare

Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, prevede dubla interdicție a furnizorului de a livra produse necorespunzătoare calitativ și a beneficiarului de a recepționa și a accepta asemenea produse (art. 38 și 39).

Consacrarea acestei interdicții, menită să evite introducerea în circuitul economic a produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ, este conjugată cu o altă prevedere prin care se urmărește înlăturarea, cu minimum de prejudicii, a consecințelor livrării unor asemenea produse. Ne referim, pe de o parte, la asigurarea aprovizionării unităților beneficiare cu produse de calitate corespunzătoare, necesare realizării sarcinilor lor pe linie de producție, investiție sau desfacere și — pe de altă parte — la necesitatea ca ceea ce s-a consumat prin realizarea produselor necorespunzătoare calitativ să nu constituie o pierdere totală pentru economia națională.

Astfel, respingerea lotului de produse necorespunzătoare calitativ nu asigură aprovizionarea unității beneficiare cu ceea ce îi este necesar pentru realizarea sarcinilor sale de plan. În considerarea acestei împrejurări, art. 31 din Legea nr. 7/1977 prevede că numai „în cazul în care furnizorii nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui, solicitînd despăgubirile legale".

De asemenea, prin remedierea produselor necorespunzătoare calitativ, se evită irosirea a ceea ce s-a cheltuit și consumat cu ocazia fabricării produselor respective. Adică, în loc să fie trecute în categoria materialelor refolosibile, acele produse, după efectuarea remedierii, sînt utilizate potrivit destinației inițiale.

Termenul în care se efectuează remedierea se stabilește, conform art. 38 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, prin acordul părților. Expirarea acestui termen fără ca remedierea să fie efectuată are drept consecință, potrivit aceluiași text legal, considerarea produselor ca nelivrate.

Chiar și în ipoteza executării convenției de remediere la termen, furnizorul suportă toate cheltuielile implicate de efectuarea remedierii, fiind, prin ipoteză, în culpă pentru livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ. De asemenea, el are a răspunde pentru prejudiciul încercat de unitatea beneficiară ca urmare a faptului că la scadența termenului de livrare nu i s-a pus la dispoziție un produs corespunzător calitativ care să poată fi folosit potrivit destinației sale.

Prejudiciul supus reparațiunii trebuie să se afle în legătură cauzală necesară cu faptul imputabil furnizorului: livrarea de produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ și nerespectarea termenului de remediere. Dealtfel, termenul constituie o clauză esențială a convenției de remediere, refuzul unității beneficiare a primi produsele remediate după expirarea termenului putîndu-se justifica prin nevoia de a se procura între timp alte produse — corespunzătoare calitativ — pentru a nu se periclita realizarea propriului plan de producție și de livrări. De pildă, în cazul neremedierii în termen a unui subansamblu aprovizionat pentru realizarea unei instalații complexe, se impune ca furnizorul acestei instalații să procure din altă sursă subansamblul respectiv. Contrar, livrarea instalației complexe s-ar întîrzia într-un mod care ar putea pune în discuție și răspunderea furnizorului care, după expirarea termenului de remediere, nu a luat măsurile cuvenite pentru aprovizionarea neîntîrziată a subansamblului.

Un atare comportament se justifică și în virtutea art. 38 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea lor în termenul stabilit.

I. ICZKOVITS

Supliment la nr. 42 1981 Revista ECONOMICA

financiar

Recepția produselor - condiție prealabilă obligației de plată a prețului

Potrivit art. 154 din Legea finanțelor nr. 9/1972 astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 2/1979, plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară.

Beneficiarul este obligat să efectueze plata produselor preluate sau trecute în custodie a lucrărilor executate și serviciilor prestate, după recepția acestora cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile legale.

Recepția produselor se va face de beneficiar pe baza actelor de livrare comunicate de furnizor odată cu marfa sau ulterior și avîndu-se în vedere prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

In lipsa actelor de livrare, în raport de care beneficiarul trebuie să verifice, cantitatea, calitatea, sortimentele etc., recepția nu poate fi efectuată.

In acest sens prin art. 158 lit. e din Legea finanțelor sus-citată s-a prevăzut că beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata dacă nu s-au primit documentele prevăzute în contract fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite sau valorificate.

In condițiile în care beneficiarul este în posesia documentelor de livrare, practica arbitrală a considerat nejustificată întîrzierea acestuia în plata prețului, motivat de faptul neprezentării delegatului furnizorului invitat la recepție, în acest caz, beneficiarul urmînd să procedeze conform art. 60 din Regulamentul de recepție aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. (Decizia P.A.S. nr. 1220 din 30 mai 1981).

In practica arbitrală s-a pus problema termenului în care trebuie efectuată recepția produselor și respectiv cît timp putem reține ca întemeiat refuzul beneficiarului pentru plată determinat de nerecepționarea produselor.

Prin Decizia P.A.S. nr. 609 din 31 martie 1981, s-a prevăzut că recepția produselor ce trebuie să preceadă plata nu poate fi efectuată oricînd ci imediat după primirea acestora, pentru a nu se depăși termenele de acceptare a plății prevăzute de pct. 100 din Normele metodologice BNRSR-BAIA-BI-BRCE, privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, termene ce sînt diferențiate pînă la cel mult 10 zile lucrătoare, calculate din ziua următoare avizării plătitorului în vederea acceptării plății.

Prin pct. 103 din Normele citate se prevede că unitatea băncii poate aproba prelungirea termenului de acceptare pînă la cel mult 20 de zile calendaristice (calculate din ziua următoare avizării) la cererea plătitorului, introdusă înăuntrul termenului de acceptare.

Prelungirea se poate acorda în cazul în care produsele nu au fost primite sau se găsesc în curs de verificare ori recepție, în cadrul termenului prevăzut prin dispozițiile legale.

Pentru mărfurile care sosesc în ultimele zile ale termenului de acceptare, prelungit pînă la 20 de zile, se poate acorda prelungirea necesară și peste acest termen, pentru terminarea recepției, în cadrul termenului legal stabilit pentru aceasta.

Ca urmare, în situația în care beneficiarul nu a solicitat sau nu a obținut prelungirea termenului de acceptare, beneficiarul are obligația plății prețului facturat în termenul legal, avînd dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificarea și recepția produselor, fiind neîntemeiată întîrzierea plății pe motiv că produsele nu au fost recepționate.

ANA SAVIN
Arbitrajul de Stat Central

Ambalaje

ASPECTE PRIVIND CIRCULAȚIA AMBALAJELOR

In vederea unei utilizări cît mai eficiente a ambalajelor, unitățile producătoare de mărfuri destinate fondului pieței au fost obligate prin art. 10 din Decretul nr. 146/1980 să ia măsuri pentru ambalarea mărfurilor în condiții care să asigure păstrarea calității, integritatea și conservarea produselor pe întregul parcurs de la producător la consumator, aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, eliminarea materialelor scumpe și deficitare, reducerea cheltuielilor de circulație.

Prin art. 28 din Decretul nr. 465/1979 s-a prevăzut obligativitatea fixării unor durate de serviciu și cicluri de utilizare normate în circulația ambalajelor. Ca urmare, prin art. 18, alin. 3, din Decretul nr. 146/1980 s-a stabilit, în scopul unei economisiri a resurselor materiale, interzicerea scoaterii din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea indicatorilor normați pentru durata serviciului și utilizarea acestora.

Recepția și determinarea calității ambalajelor se face cu respectarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Ambalajele se recepționează chiar dacă în timpul transportului au suportat unele deprecieri în măsura în care au asigurat integritatea produsului și reprezintă în continuare o valoare economică corespunzătoare, putînd fi ca atare reintroduse în circuitul comercial. In acest sens este de menționat că potrivit art. 20 lit. a din decret unitățile socialiste sînt obligate de a utiliza în continuare ambalajele după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate, dacă acestea sînt în stare de funcționalitate.

Considerăm necesar să menționăm că respingerea la recepție a ambalajelor primite cu marfă nu poate constitui în nici un caz un temei pentru a se antrena respingerea la recepție a mărfii conținute în măsura în care aceasta îndeplinește condițiile necesare de calitate, putînd fi folosită potrivit destinației sale.

Prin lista anexă nr. 1 la decret s-au prevăzut prețurile ce se decontează cu titlu de garanție în relațiile cu populația pentru unele ambalaje din sticlă. Aceste prețuri sînt unice și se aplică atît la livrările de ambalaje goale din recuperări și de la fabricile de sticlă, cît și la livrarea lor cu marfă, potrivit notei de precizare cuprinsă în lista amintită. În consecință, prin Decizia P.A.S. nr. 657 din 31

martie 1981 s-a statuat că asemenea prețuri sînt aplicate corect la ambalajele goale livrate de fabricile de sticlă ulterior apariției Decretului nr. 146/1980.

La livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane s-a pus în fața organelor arbitrale problema dacă rabatul comercial se aplică la prețul de livrare al mărfii, inclusiv prețul ambalajului, astfel cum a fost stabilit prin lista anexă nr. 1 la decret. În această situație, s-a reținut în primul rînd că prin decret nu s-a modificat nivelul prețurilor de producție și nici nivelul prețurilor cu amănuntul, nefiind schimbată, de asemenea, condiția de livrare a produselor (din „inclusiv ambalajul" în „exclusiv ambalajul"). Totodată s-a observat că decretul nu a modificat nici o cotă de rabat comercial și nu are în vedere creșterea sau diminuarea sumelor pe care le încasează organizațiile comerciale sub formă de rabat. Față de asemenea împrejurări, s-a stabilit prin Dec. P.A.S. nr. 1311 din 25 iunie 1981 că livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane de la fabricile producătoare de conserve și băuturi către organizațiile comerciale se poate face numai la prețurile de livrare deduse din prețurile cu amănuntul legal aprobate mai puțin rabatul comercial.

In ce privește diferența de preț la ambalajele de sticlă care rezultă din lista anexă nr. 1 la decret, s-a menționat în aceeași decizie că trebuie să fie facturată separat fără a i se mai aplica în consecință rabatul comercial.

NORMATIVUL DE UTILIZARE ȘI CIRCULAȚIE A AMBALAJELOR, PALETELOR ȘI CONTAINERELOR

Prin Ordinul nr. 96 din 5 august 1981 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe s-a aprobat Normativul de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor, care se aplică cu începere de la 1 septembrie 1981.

Totodată s-a stabilit că Ordinul nr. 108/1975 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe, pentru aprobarea Instrucțiunilor privind producția, consumul, recuperarea, gospodărirea și refolosirea ambalajelor, paletelor și containerelor și-a încetat valabilitatea la 31 august 1981.

Normativul cuprinde condițiile concrete și elementele de detaliu pentru aplicarea dispozițiilor legii în activitățile legate de circulația ambalajelor, paletelor și containerelor, de recuperarea, repararea-recondiționarea, repunerea în circuitul economic și refolosirea lor.

Astfel se menționează cadrul de circulație a ambalajelor folosite la livrarea de mărfuri în procesul aprovizionării tehnico-materiale, la livrarea de mărfuri pentru unitățile comerciale, direct de către întreprinderile producătoare, cît și la unitățile comerciale, prin intermediul întreprinderilor comerțului cu ridicata. De asemenea, normativul privește circulația paletelor, slingurilor, containerelor și recuperarea ambalajelor și paletelor provenite de la mărfurile importate.

Potrivit normativului la ambalarea mărfurilor se ține seama de specificul acestora, urmărindu-se respectarea unor principii de bază, cum ar fi reducerea consumurilor materiale și energetice, economisirea materiilor prime și materialelor deficitare, folosirea înlocuitorilor eficienți și extinderea utilizării ambalajelor de tip refolosibil. Lărgirea gamei livrărilor fără ambalaj urmează a fi aplicată mai cu seamă în procesul aprovizionării tehnico-materiale.

In aceste condiții a fost abrogat Normativul de ambalare pe produse și grupe de produse destinate consumului intern (aprobat prin Ordinul nr. 239/1980 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe). Numai unele ambalaje și materiale specificate expres în anexa nr. 1 a normativului se utilizează la ambalarea mărfurilor destinate consumului intern cu aprobarea ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe.

Ambalajele și paletele trebuie să corespundă tipodimensiunilor prevăzute în actele normative pe baza cărora s-au produs. Anexa nr. 6 a normativului prevede în acest sens condițiile de calitate pentru ca ambalajele, paletele și containerele să fie considerate bune.

Ambalajele refolosibile, paletele și containerele, prin noul sistem, se recuperează de regulă prin restituire, stabilindu-se în acest scop cote fizice și termene de restituire.

Restituirea ambalajelor, paletelor, slingurilor și containerelor se consideră în termen dacă momentul expedierii către furnizor este înainte de expirarea termenului de restituire. Cotele fizice de restituire sînt minime și termenele de restituire maxime, părțile avînd deci posibilitatea să stabilească prin contracte alte termene și cote mai eficiente.

Beneficiarii de mărfuri pot restitui, iar furnizorul de marfă este obligat să primească și restul de ambalaje, palete și containere peste cota fizică stabilită pînă la restituirea lor integrală, în măsura în care acestea îndeplinesc condițiile de calitate.

La livrarea cu marfă ambalajele, paletele și containerele se facturează la prețurile de livrare în vigoare. La restituire se facturează în același mod, exceptîndu-se ambalajele provenite de la mărfuri al căror preț este stabilit în condiția „inclusiv ambalajul" care se facturează cu un procent de 30 la sută din contravaloarea ambalajelor specificată în factura furnizorului de marfă.

La preluarea sticlelor și borcanelor recuperate de la mărfurile livrate de întreprinderile producătoare direct unităților comerciale, al căror preț este stabilit în condiția „inclusiv ambalajul", facturarea se face la prețurile sau garanțiile legale.

In consecință, au fost desființate notele valorice de decontare, care erau fixate procentual în raport cu prețul legal, datorate la restituirea ambalajelor provenite de la mărfurile al căror preț este stabilit în condiția „exclusiv ambalajul".

Recepția și constatarea cantității și calității ambalajelor, paletelor și containerelor se fac cu respectarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Normativul prevede posibilitatea unor înțelegeri în sensul că ambalajele și paletele necorespunzătoare calitativ să fie reparate și recondiționate pe cheltuiala expeditorului.

Destinatarul este în drept să deconteze ambalajele și paletele necorespunzătoare la preț de materie primă veche, ori material, după caz, și să procedeze la valorificarea lor.

Nerestituirea ambalajelor ori restituirea în cantităţi inferioare cotei fizice stabilite sau cu întîrziere faţă de termenul stabilit atrage plata penalităţilor prevăzute de Legea nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979. Plata ambalajelor şi paletelor primite cu marfă sau a penalităţilor nu atinge însă obligaţia beneficiarului de restituire a ambalajelor şi paletelor în natură.

Normativul în discuţie prevede de asemenea, între alte dispoziţii de utilizare şi circulaţie, manipularea şi gospodărirea cu grijă a ambalajelor, paletelor şi containerelor cît şi stabilirea unor circuite de restituire mai eficiente, în relaţiile de transport optimizat.

UNELE MĂSURI DE ÎMBUNĂTĂŢIRE A CIRCULAŢIEI, UTILIZĂRII AMBALAJELOR PENTRU MĂRFURILE CE SE DESFAC PRIN COMERŢUL CU AMĂNUNTUL

În vederea unei utilizări cît mai eficiente a ambalajelor, unităţile producătoare de mărfuri destinate fondului pieţei au fost obligate prin art. 10 din decret să ia măsuri pentru ambalarea mărfurilor în condiţii care să asigure păstrarea calităţii, integritatea şi conservarea produselor pe întregul parcurs de la producător la consumator, aplicarea tehnologiilor moderne de transport şi de manipulare, eliminarea materialelor scumpe şi deficitare, reducerea cheltuielilor de circulaţie.

Prin art. 28 din Decretul nr. 465/1979 s-a prevăzut obligativitatea fixării unor durate de serviciu şi cicluri de utilizare normate în circulaţia ambalajelor. Ca urmare, prin art. 18, alin. 3 din Decretul nr. 146/1980 s-a stabilit, în scopul unei economisiri a resurselor materiale, interzicerea scoaterii din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea indicatorilor normaţi pentru durata serviciului şi utilizarea acestora.

Ambalajele se recepţionează chiar dacă în timpul transportului au suferit unele deprecieri în măsura în care au asigurat integritatea produsului şi reprezintă în continuare o valoare economică corespunzătoare, îndeplinind condiţiile de calitate pentru a fi reintroduse în circuitul comercial.

În acest sens este de menţionat că potrivit art. 20 lit. a din decret, unităţile socialiste sînt obligate de a utiliza în continuare ambalajele după îndeplinirea duratei de serviciu şi a numărului de cicluri normate, dacă acestea sînt în stare de funcţionalitate.

Considerăm necesar să menţionăm că respingerea la verificare a ambalajelor primite cu marfă nu constituie un temei pentru a se antrena respingerea mărfii conţinute în măsura în care aceasta îndeplineşte condiţiile de recepţie cantitativă şi calitativă.

Prin lista anexă nr. 1 la decret s-au prevăzut preţurile ce se decontează cu titlu de garanţie în relaţiile cu populaţia pentru unele ambalaje din sticlă.

Aceste preţuri sînt unice şi se aplică atît la livrările de ambalaje goale din recuperări şi de la fabricile de sticlă, cît şi la livrarea lor cu marfă, potrivit notei de precizare cuprinsă în lista amintită.

În consecinţă, prin Decizia P.A.S. nr. 657 din 31 martie 1981 s-a statuat că asemenea preţuri sînt aplicate corect la ambalajele goale livrate de fabricile de sticlă ulterior apariţiei Decretului nr. 146/1980.

La livrarea produselor industriei alimentare la care ambalajele din sticlă sînt incluse în structura de preţ (aceasta fiind stabilit în condiţia de livrare „inclusiv ambalajul"), s-a pus în faţa organelor arbitrale problema dacă rabatul comercial se aplică la preţul de livrare al mărfii, inclusiv preţul ambalajului, astfel cum a fost stabilit prin lista anexă nr. 1 la decret.

În această situaţie, s-a reţinut, în primul rînd, că prin decret nu s-a modificat nivelul preţurilor de producţie şi nici nivelul preţurilor cu amănuntul, nefiind schimbată, de asemenea, condiţia de livrare a produselor (din „inclusiv ambalajul" în „exclusiv ambalajul").

Totodată s-a observat că decretul nu a modificat nici o cotă de rabat comercial şi nu are în vedere creşterea sau diminuarea sumelor pe care le încasează organizaţiile comerciale sub formă de rabat.

Faţă de asemenea împrejurări, s-a stabilit prin Dec. P.A.S. nr. 1311 din 25 iunie 1981 că livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane de la fabricile producătoare de conserve şi băuturi către organizaţiile comerciale se poate face numai la preţurile de livrare deduse din preţurile cu amănuntul legal aprobate mai puţin rabatul comercial.

În ce priveşte diferenţa de preţ la ambalajele de sticlă, care rezultă din lista anexă nr. 1 la decret, s-a menţionat în aceeaşi decizie că trebuie să fie facturată separat fără a i se mai aplica în consecinţă rabatul comercial.

I. DAVIDZON
Arbitrajul de Stat Central

Practică arbitrală comentată

LIVRARE FĂRĂ CONTRACT. NEACCEPTAREA PRODUSELOR DE CĂTRE BENEFICIAR. CONSECINŢE

Reclamantul I.C.S. Bucur Obor a cerut obligarea pîrîtei I.C.R.M. Bucureşti la plata unor produse cosmetice livrate fără contract.

Arbitrajul a respins acţiunea, reţinînd că între părţile în litigiu nu a existat un raport contractual sau eventual o înţelegere care să justifice acceptarea şi plata produselor de către I.C.R.M., care la primirea lor a încheiat un proces verbal de custodie, ţinînd produsele la dispoziţia furnizorului.

Prin cererea de rearbitrare formulată împotriva acestei hotărîri, reclamantul critică soluţia, susţinînd că între părţi ar fi existat, totuşi, o înţelegere „verbală" referitoare la mărfurile în discuţie şi care s-ar deduce din primirea produselor de către beneficiara-pîrîtă şi menţiunea făcută de directorul adjunct al I.C.R.M. pe o corespondenţă purtată între părţi în cursul litigiului „am înţeles să vă dăm tot sprijinul în calitate de titulari de contract".

În exercitarea dreptului de control s-a reţinut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată întrucît:

Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979 prevede în art. 24, alin. 3 că „raporturile contractuale dintre unităţile socialiste, precum şi modificarea acestora se stabilesc în formă scrisă".

Practica arbitrală a recunoscut existența contractului și în cazul nerespectării formei scrise, restrîngînd însă efectele acestuia la antrenarea răspunderii furnizorului pentru calitatea produselor și la obligarea beneficiarului de a plăti prețul și a restitui ambalajul, cu condiția, însă, ca acordul de voință să rezulte din faptul că livrarea făcută de furnizor fără respectarea formei contractuale este acceptată de către beneficiar.

In speță, nu a existat, însă, nici contract scris între părți, nici acceptarea livrării de către beneficiar, primirea produselor în depozitul său neputînd echivala cu acceptarea acestora, atîta vreme cît în corespondența urmată între părți, pîrîta și-a precizat refuzul de acceptare, arătînd că ține produsele la dispoziția reclamantului.

In acest sens, prin adresa nr. 26/770/1980, invocată și de reclamant în cererea de rearbitrare, pîrîta a dat o explicație diferită înțelegerii dintre părți și anume că produsele i-au fost trimise pe motiv că prezentau defecte de fabricație și că deși nu proveneau din depozitul său a înțeles să-l sprijine pe reclamant, intervenind la producător pentru recondiționare ; că însă în urma analizei efectuată de aceasta, a rezultat că produsele nu aveau vicii de fabricație și că dealtfel, termenele de garanție erau depășite.

Chiar dacă această explicație nu ar corespunde realității, consecințele în privința inexistenței raportului juridic este aceeași, întrucît în condițiile cauzei, acordul pîrîtei de a accepta livrarea nu poate fi dedus.

Dealtfel, depășirea termenului de garanție la data livrării produselor ar fi justificat refuzul de plată, chiar în cazul existenței unui raport juridic.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia nr. 494/1981).

EXPORT. ÎNTÎRZIERE ÎN LIVRARE A FURNIZORULUI INTERN. CONDIȚIILE CERUTE PENTRU ANTRENAREA RĂSPUNDERII ACESTUIA

I.S.C.E. Romanoexport a cerut obligarea pîrîtei : Centrala industrială de fire și fibre chimice Săvinești la plata de penalități de întîrziere în livrarea unor cantități de fibre contractate pentru export, via mare.

In cursul soluționării litigiului s-a ridicat problema lipsei acceptelor portuare întrucît pentru anumite perioade, exportatorul a condiționat livrarea de existența acestor accepte.

In această situație, organul arbitral învestit cu soluționarea litigiului a trebuit să stabilească pe de o parte, dacă unitatea furnizoare și-a realizat în termen planul de producție, respectiv, dacă la termenele contractuale de livrare era în măsură să livreze cantitatea de fibre contractate, iar pe de altă parte, cantitățile realizate de furnizoare dar nelivrate în termen datorită lipsei acceptelor portuare în anumite perioade, avînd în vedere cantitățile care se puteau expedia în mod normal în perioada respectivă, precum și consecințele perturbărilor produse asupra ritmicității livrărilor.

Intr-adevăr, avînd în vedere că în principiu, expedierea produselor se face potrivit planului de transport care se întocmește cu cărăușul în funcție de obligațiile contractuale ale expeditorului, respectiv de cantitățile și termenele înscrise în contractele de furnizare și că în cazul nerespectării planului de transport într-o perioadă, cărăușul care și-a planificat mijloacele de transport în totalitate, avînd raporturi și cu alte unități expeditoare, nu poate replanifica expedierile restante, decît în măsura în care se creează anumite disponibilități, ca urmare a unor renunțări, consecințele lipsei acceptelor portuare se pot extinde și după ridicarea restricțiilor, putînd determina chiar neexecutarea parțială a contractului.

Pe de altă parte, trebuie luate în considerare și posibilitățile unității furnizoare de a livra cantitățile restante, concomitent cu sarcinile sale curente de livrare, condiționate de posibilitățile sale de producție, depozitare, manipulare și expediție, întrucît restanțele nefiind imputabile furnizoarei, răspunderea sa nu mai este angajată pentru nerespectarea termenului inițial, convenit prin contract.

Sarcina de plan fiind anuală, unitatea furnizoare are însă obligația de a o executa în măsura în care este posibil, înlăuntrul anului de plan.

Concluzia care se desprinde este deci, că pentru stabilirea răspunderii furnizorului intern pentru întîrzierea livrării produselor la export este necesar a se examina dacă unitatea furnizoare și-a realizat planul de producție și dacă, la rîndul său, întreprinderea de comerț exterior și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau și care condiționau livrarea produselor.

In acest sens sînt și deciziile P.A.S. nr. 1534/1981, 1533/1981, 1532/1981, 1531/1981.

LIPSURI PRODUSE PE TIMPUL TRANSPORTULUI. RĂSPUNDEREA CĂRĂUȘULUI. CÎND ESTE SCUTIT DE RĂSPUNDERE

Prin acțiune, I.C.R.A. Bacău a cerut obligarea Regionalei de căi ferate Galați la plata de daune reprezentînd contravaloarea unei cantități de sticle cu bitter constatate sparte la primirea vagonului de la furnizoarea I.V.V. Sibiu.

Arbitrajul, sesizat cu soluționarea litigiului a admis acțiunea reținînd că în conformitate cu disp. art. 38 din Regulamentul — privind recepția, expediția și primirea mărfurilor, precum și stabilirea răspunderii expeditorului, cărăușului și destinatarului în circulația mărfurilor între organizațiile specialiste — aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărăușul răspunde de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar.

Impotriva acestei hotărîri, pîrîta a făcut cerere de rearbitrare, susținînd că în mod greșit nu s-a luat în considerare procesul verbal de constatare încheiat la primirea produselor, din care rezultă că spargerea nu s-a datorat cărăușului, ci expeditorului, navetele prezentînd un grad înaintat de uzură.

In exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția este greșită întrucît prin excepție de la regula stabilită de art. 38 mai sus menționat, art. 42 din același Regulament prevede cazurile în care cărăușul este scutit de răspundere pentru pierderea totală sau parțială, pentru

micşorarea greutăţii sau avaria produselor primite spre transport.

Intre aceste cazuri, la lit. b se menţionează „culpa expeditorului sau destinatarului", iar la lit. g „defecte de ambalaj care nu au putut să fie observate după aspectul exterior la primirea produselor predate spre transport".

Intrucît din actele de constatare a rezultat că lăzile de ambalaj au prezentat o uzură foarte mare de cca. 30—40 la sută, cu funduri putrede şi scîndurile laterale rupte, care nu au asigurat securitatea şi integritatea mărfurilor transportate, s-a dispus rearbitrarea litigiului, îndrumîndu-se organul arbitral să introducă în cauză şi unitatea expeditoare pentru a se stabili şi răspunderea acesteia pentru daunele produse. (Decizia P.A.S. nr. 1428/1981).

NOTĂ

Reglementînd obligaţiile şi răspunderea cărăuşului, în cap. III, art. 38—48 inclusiv, Regulamentul privind recepţia, expediţia şi primirea mărfurilor, precum şi stabilirea răspunderii expeditorului, cărăuşului şi destinatarul, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, analizează cazurile şi condiţiile în care cărăuşul este chemat să răspundă de integritatea mărfurilor primite spre transport. Răspunderea cărăuşului începe din momentul primirii mărfurilor de la expeditor şi pînă la eliberarea lor destinatarului.

Potrivit art. 25 din acelaşi Regulament, mărfurile se socotesc primite de cărăuş din momentul în care — în urma verificării încărcăturii şi a documentului de transport şi a existenţei actelor de livrare menţionate şi anexate de expeditor la documentul de transport — acesta aplică ştampila sa pe documentul de transport.

La primirea mărfurilor, cărăuşul este obligat să verifice numărul coletelor, starea ambalajelor şi greutatea expediţiei, în cazul expediţiei de coletărie şi mesagerii; natura mărfii, semnele sau marcajele puse de expeditor, respectarea condiţiilor tehnice de încărcare şi fixare a mărfurilor, în cazul transporturilor încărcate în mijloacele de transport deschise, natura mărfii, respectarea regulilor tehnice de încărcare şi fixare a mărfurilor, sigiliile aplicate de expeditor, în cazul transporturilor încărcate pe linia publică în mijloace de transport închise; sigiliile aplicate de expeditor, în cazul transporturilor încărcate pe liniile de garaj, terenuri sau magazii închiriate, în mijloace de transport închise; greutatea încărcăturii, pentru mărfurile a căror cîntărire este obligatorie.

Data aplicării ştampilei de către cărăuş pe scrisoarea de trăsură marchează momentul perfectării contractului de transport, iar data eliberării mărfurilor transportate către destinatar, marchează încetarea contractului de transport. Cărăuşul răspunde faţă de destinatar pentru pierderea totală sau parţială, pentru micşorarea în greutate, pentru substituirea, diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea produselor, întîmplate în cursul transportului, chiar dacă acestea se constată după eliberarea produselor, în cazurile şi în condiţiile prevăzute în actele normative în vigoare, referitoare la transport.

De asemenea, cărăuşul poate fi chemat să răspundă şi pentru daunele produse din culpa sa, în perioada anterioară perfectării contractului de transport, dar după preluarea produselor.

Este cazul deprecierii produselor preluate de cărăuş, din cauza întîrzierii perfectării contractului de transport şi neexpedierii acestora în termen util, din culpa cărăuşului, care a întîrziat nejustificat îndeplinirea obligaţiilor care cădeau în sarcina sa.

In ce priveşte data luării în primire a vagoanelor de către cărăuş, ea rezultă din registrul veghetor, în conf. cu art. 39 pct. 1 din Instrucţiunea nr. 153/1965, salariatul C.F.R. care răspunde de supravegherea încărcării vagoanelor avînd obligaţia de a numerota scrisorile de trăsură şi a înscrie vagoanele în registrul veghetor după luarea acestora în primire.

Dacă în ce priveşte greutatea mărfurilor, răspunderea cărăuşului este diferită după cum acestea au fost sau nu cîntărite, fac sau nu parte din categoria mărfurilor obligatorii la cîntărire, în ce priveşte nerespectarea obligaţiei de a preda mărfurile primite spre transport, în starea în care au fost primite, antrenează răspunderea cărăuşului ori de cîte ori se face dovada că diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea s-a produs în timpul transportului şi din vina cărăuşului.

In cazul în care coletul sau mijlocul de transport închis au fost violate pe parcurs, sau poartă urme de violare, se presupune — pînă la proba contrară — că pagubele s-au produs în timpul transportului şi din vina cărăuşului.

Cărăuşul poate face însă dovada că predarea sau avaria produselor primite spre transport sau alterarea acestora, s-a produs: din cauză de forţă majoră; din culpa expeditorului sau destinatarului; din cauza anumitor însuşiri proprii naturii produselor; din cauze legate de încărcarea sau descărcarea produselor; din cauze naturale inerente transportului în vehicule deschise; din cauza unor defecte de ambalaj care nu au putut fi observate după aspectul exterior la primirea produselor spre transport; datorită faptului că expeditorul a predat produse excluse la transport, sub denumire falsă, inexactă sau incompletă; datorită faptului că expeditorul nu a indicat în documentele de transport şi eventual pe ambalaje, particularităţile specifice produselor, care reclamau condiţii speciale sau anumite măsuri de precauţie în timpul transportului sau depozitării; în urma scăderii umidităţii în timpul transportului; în urma scăderii naturale a greutăţii produselor; din cauza pericolului inerent transportului de vietăţi.

In toate cazurile enumerate mai sus, cărăuşul este scutit de răspundere în conformitate cu disp. art. 42 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Revenind la speţa adnotată, s-a reţinut din actele de constatare încheiate la destinaţie, că spargerea sticlelor cu bitter s-a produs din cauza unor defecte de ambalaj.

Primirea transportului fără obiecţiuni de către cărăuş a creat prezumţia că el este în ordine şi îndeplineşte condiţiile pentru a fi expediate, cărăuşul avînd în conformitate cu art. 27 din Regulamentul sus-citat obligaţia de a refuza primirea spre transport:

— a coletelor necorespunzător ambalate;

— a mărfurilor încărcate fără respectarea regulilor tehnice de încărcare şi fixare;

— a mărfurilor încărcate în mijloace de transport închise fără sigiliul expeditorului, sau în mijloace de trans-

port deschise fără semne ori marcaje, ori cu semne și marcaje insuficiente ori necorespunzătoare ;

— a mărfurilor interzise la transport sau admise numai în condiții speciale, fără ca acestea să fie întrunite.

Expeditorul care nu a respectat obligația de a ambala mărfurile predate spre transport, corespunzător cu natura lor, cu STASS-urile și dispozițiile în vigoare — în conformitate cu art. 13 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 — nu se poate prevala de această prezumție, întrucît potrivit art. 22 din același Regulament, furnizorul-expeditor răspunde față de beneficiarul-destinatar de lipsurile și avariile ivite pe parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare, din cauza nerespectării normelor tehnice de ambalare, de încărcare și de fixare a mărfurilor în mijlocul de transport, din cauza lipsei de sigilii la mijloacele de transport, închise, de semne sau marcaje la mărfurile transportate în vrac la mijloacele de transport deschise, precum și din cauza lipsei specificațiilor necesare determinării cantitative a mărfurilor la destinație.

Avînd în vedere dispozițiile normative menționate, organul arbitral a fost îndrumat să introducă în cauză și unitatea expeditoare pentru a se stabili răspunderea acesteia pentru daunele produse.

Eleonora CIREAȘA

PENALITĂȚI DE ÎNTÎRZIERE ÎN DECONTARE. LIPSA RAPORTURILOR CONTRACTUALE. NEACORDARE

Reclamanta, Întreprinderea de hîrtie Bistrița a solicitat obligarea pîrîtei U.J.C.C. Teleorman la plata unei sume cu titlul de penalități de întîrziere în decontarea contravalorii produselor livrate în baza contractului nr. 4/1980.

Arbitrajul de stat interjudețean București a respins acțiunea reținînd că între părțile în litigiu nu au existat raporturi contractuale și ca atare nu există temei pentru acordarea penalităților solicitate.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că organul arbitral nu a ținut seama de faptul că la art. 2 din contractul nr. 4/1980 încheiat de unitatea sa cu I.C.R.M. București s-a prevăzut că livrarea se va face la adresele indicate de beneficiar, între care figurează și U..J.C.C. Teleorman — Depozitul Alexandria, plata urmînd a se face de beneficiarii direcți.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că susținerile petiționarei sînt neîntemeiate întrucît în speță livrarea nu a fost convenită în tranzit organizat, contractul nr. 4/1980 fiind încheiat cu I.C.R.M. București în calitate de beneficiară.

Livrarea în tranzit organizat poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens este inserată în ambele contracte, veriga intermediară fiind obligată să încheie coordonat și concordant ambele contracte.

Faptul că în speță, în desfășurătorul anexă la contract s-a prevăzut adresa pîrîtei U.J.C.C. Teleorman nu este de natură să ducă la concluzia că livrarea a avut loc în tranzit organizat atîta timp cît I.C.R.M. București nu a încheiat cu pîrîta un contract cu clauză tranzitului organizat.

În această situație, litigiile ivite în legătură cu executarea cu întîrziere sau neexecutarea obligațiilor izvorîte din contractul nr. 4/1980 se rezolvă între părțile contractante, indicarea adresei U.J.C.C. Teleorman în desfășurător avînd numai valoarea unei stații de destinație.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 520/1981).

CONTRACT DE VÎNZARE-CUMPĂRARE CU PLATA ÎN RATE. NEREȚINEREA RATELOR SCANDENTE. CONSECINȚE

Reclamanta I.C.S. „Central" București a solicitat obligarea pîrîtei Întreprinderea „Metroul" București la plata unei sume reprezentînd ratele restante pentru contractele de vînzare-cumpărare de mărfuri cu plata în rate reținute de la persoanele încadrate în muncă la unitatea sa.

Arbitrajul de stat al municipiului București a admis acțiunea, reținînd că pîrîta n-a făcut dovada că și-a respectat obligațiile asumate prin eliberarea dovezilor pe baza cărora s-au încheiat contractele de vînzare-cumpărare cu plata în rate cu prepușii săi, sau cele decurgînd din poprirea înființată de reclamantă pentru unul din prepuși.

Pîrîta a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că în mod greșit s-a reținut în sarcina sa obligația de a despăgubi pe reclamantă cu ratele datorate de persoanele încadrate în muncă, neținîndu-se seama de faptul că, contractele de vînzare-cumpărare de mărfuri cu plata în rate s-au încheiat între reclamantă și persoanele fizice și ca atare acestea trebuie urmărite pentru neachitarea ratelor scadente.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că potrivit art. 14 și 15 din Instrucțiunile aprobate prin Ord. M.C.I. nr. 147/1973, date în aplicarea H.C.M. nr. 1087/1979, unitățile socialiste la care sînt încadrați în muncă cumpărătorii de mărfuri cu plata în rate, au obligația să rețină ratele datorate de aceștia, decontarea ratelor urmînd a se face pe baza dispozițiilor de încasare emise de unitățile socialiste vînzătoare pe numele unității socialiste la care sînt încadrați în muncă cumpărătorii.

În sprijinul dispozițiilor legale care reglementează materia, practica arbitrală a statuat că unitatea socialistă la care este încadrat în muncă cumpărătorul răspunde față de unitatea socialistă vînzătoare pentru neîndeplinirea obligațiilor sale de reținere a ratelor scadente, întrucît unitatea socialistă vînzătoare este prejudiciată, neputîndu-și realiza la termen creanțele de la cumpărător.

În aceste condiții, organul arbitral a fost îndreptățit să considere că acțiunea reclamantei este admisibilă și să oblige pe pîrîtă, în temeiul art. 998 civ. la plata de daune echivalente cu valoarea ratelor nereținute și neachitate.

Pentru aceste motive cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 480/1981).

APLICAREA ART. 19 DIN DECRETUL NR. 167/1958 PRIVITOR LA PRESCRIPȚIA EXTINCTIVĂ

Prin art. 19 din Decretul nr. 167/1958 a fost introdusă în legislația civilă instituția repunerii în termen.

Potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958 instanța judecătorească sau organele arbitrale pot, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună chiar din oficiu judecarea acțiunii ori să încuviințeze executarea silită.

Dispozițiile art. 19 trebuie să se aplice numai în situații de excepție, astfel încît să nu se ajungă la eludarea termenului legal de prescripție.

Termenul de o lună, prev. de art. 19 al. 2 din Decretul nr. 167/1958, modificat prin Decretul nr. 218/1980, în care poate fi formulată cererea de repunere în termen, se referă la situația cînd o astfel de cerere a fost formulată de părți.

Practica arbitrală a stabilit că nici organul arbitral nu se poate sesiza din oficiu, peste acest termen.

În ceea ce privește dreptul de apreciere al organului arbitral cu privire la existența unor cauze temeinice justificate, este de precizat că acestea nu trebuie să întrunească caracteristicile forței majore — care atrag suspendarea prescripției, ci este necesar să se facă dovada că evenimentele respective au împiedicat pe reclamant să-și exercite dreptul la acțiune în termenul legal.

Cererile de repunere în termenul de prescripție se soluționează cu citarea părților. În cazul cînd se constată că cererea de repunere în termen este temeinic justificată, se va trece la pregătirea rezolvării litigiului în fond, iar în cazul cînd cererea de repunere în termen este neîntemeiată, acțiunea se respinge ca prescrisă.

Eugenia POPA
Arbitrajul de Stat Central

OBIECȚIUNI LA CONTRACT NESOLUȚIONATE CONFORM ART. 26 DIN LEGEA NR. 71/1969 A CONTRACTELOR ECONOMICE. CONSECINȚE

Reclamanta BATMA nr. 23 Ilfov a cerut obligarea pîrîtei IEIAMC Drăgășani la plata de penalități pentru nelivrarea în termen a produselor contractate.

Arbitrajul a respins acțiunea reținînd că în speță nu sînt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru a se considera contractul perfectat și în ceea ce privește clauzele în legătură cu care au existat neînțelegeri precontractuale, rămase nesoluționate.

Reclamanta BATMA nr. 23 Ilfov a formulat cerere de arbitrare prin care a susținut că soluția a fost pronunțată cu încălcarea disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice, întrucît contractul trebuia considerat perfectat în condițiile stabilite inițial prin proiectul de contract.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția se justifică pe materialul probator existent la dosar, din care rezultă că la proiectul de contract emis de IEIAMC Drăgășani, beneficiara reclamantă a formulat obiecțiuni, nesoluționate în conf. cu disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969.

În această situație, nu se poate considera contractul încheiat în forma inițială, așa cum susține beneficiara reclamantă, de vreme ce neînțelegerea a privit o clauză, în lipsa precizării căreia, executarea obligațiilor asumate de părți nu era posibilă și în consecință răspunderea acestora nu poate fi angajată pentru ceea ce nu s-a executat.

Pentru aceste motive, a fost respinsă cererea de rearbitrare prin Decizia P.A.S. nr. 33 din 26 ianuarie 1981.

CONFIRMAREA PE FAZE A ACTIVITĂȚII MIJLOACELOR DE TRANSPORT AUTO, LIPSA ȘTAMPILEI UNITĂȚII BENEFICIARE. CONSECINȚE

Litigiul a fost generat de refuzul pîrîtei I.P.N.C. Sabaru de a deconta reclamantei întrep. „Silozul" Constanța-Port suma de 52 600 lei reprezentînd prețul unei cantități de șrot de soia expediată prin I.T. Auto București.

În timpul soluționărilor cauzei, pîrîta I.P.N.C. Sabaru a dovedit, și reclamanta a confirmat achitarea în ziua acționării, a sumei de 25 134 lei reprezentînd prețul mărfii expediate cu una din mașinile I.T. Auto București.

Restul mărfii fiind nepredată la destinație, a fost obligat cărăușul la plata de daune pentru neexecutarea contractului de transport.

În legătură cu această soluție, pîrîta I.T. Auto București a formulat cerere de rearbitrare prin care arată că hotărîrea este nelegală și netemeinică deoarece a fost pronunțată cu nerespectarea disp. art. 42(7) din TR 2/832, ed. 1979.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este discutabilă pentru următoarele considerente:

Activitatea mijlocului auto se desfășoară pe diferite faze.

În fiecare loc în care se consumă o fază a activității mijlocului auto, ulterioară celei de primire la program, unitatea în cadrul căreia se realizează faza respectivă este obligată să asigure confirmarea momentului sosirii mijlocului auto și a celui a plecării din acel loc, precum și cantitatea de marfă încărcată sau descărcată.

Potrivit disp. art. 42(4) din TR 2/832, ed. 1979, persoana care confirmă aceste date, trebuie să-și înscrie citeț numele și prenumele, semnînd în spațiile anume destinate în documentul tipizat.

Confirmarea activității mijlocului auto se consideră încheiată în momentul și în locul în care se asigură confirmarea ultimei faze a acestei activități.

Confirmările făcute în locurile în care se consumă fazele următoare celei în care mijlocul auto a fost primit la program, sînt valabile și fără aplicarea, în dreptul semnăturilor respective, a unor ștampile, astfel cum se prevede la art. 42(7) din Tarif.

Faptul că o unitate expeditoare sau destinatară n-ar pune ștampila la dispoziția persoanelor obligate să confirme faze ale activității autovehiculelor, constituie o deficiență organizatorică a acesteia.

În consecință, acest fapt nu poate justifica imobilizarea sau deplasarea nerațională a autovehiculului pentru a aștepta sosirea unei persoane care deține ștampila sau pentru a ajunge într-un loc în care se află o asemenea persoană.

Pe de altă parte, împrejurarea că persoana căreia îi revine obligația de a face confirmări este de regulă aceeași care primește sau predă marfa în relații cu șoferul,

dovedește atunci cînd unitatea nu i-a pus la dispoziție o ștampilă, că unitatea respectivă a investit-o deja cu încredere în privința angajării patrimoniului ei prin semnături neînsoțite de ștampilă.

Intrucît în speță, situația confirmărilor nu a fost examinată de organul arbitral, primul arbitru de stat a admis cererea de rearbitrare prin Decizia nr. 2159 din 25 septembrie 1980.

TRANSPORTURI ÎN CONVENȚIE. TARIFAREA LEGALĂ A PARCURSULUI ÎN GOL

Reclamanta I.T. Auto Alba Iulia a solicitat prin acțiune obligarea pîrîtei Întreprinderea minieră Baia de Arieș la plata tarifului de transport pentru parcursurile goale efectuate în executarea convenției încheiate cu pîrîta.

Arbitrajul a respins acțiunea reclamantei pe considerentul că graficele anexe la convenție fiind încheiate de părți de comun acord, reclamanta trebuia să asigure evitarea parcursurilor goale, procedeul de a pretinde tarifarea acestora după acceptarea graficelor fiind ilegal și de natură a greva cheltuielile pîrîtei, datorită proastei organizări a transporturilor de către cărăuș.

In exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția nu se justifică pe situația de fapt și reglementarea juridică dată de Decretul nr. 468/1977, Decr. nr. 168/1975, H.C.M. nr. 1054/1968 și H.C.M. nr. 548/1961, deoarece:

In cursul lunii ianuarie 1980, reclamanta a executat pentru pîrîtă transporturi de muncitori cu autobaze, la, și de la locul de muncă, pe rutele, în zilele și la orele specificate în graficele anexă la Convenția din 1975, prelungită pînă la definitivarea proiectului de Convenție pe anul 1980.

Datorită modului de organizare a procesului de producție al întreprinderii pîrîte, respectiv, lipsa schimburilor III și IV, precum și regimului de lucru de 8 și 6 ore s-au ivit și situații cînd pentru a aduce personalul muncitor în schimbul I, la înapoiere, să se efectueze pe traseele prevăzute în Convenție și curse în gol.

Pîrîta nu a contestat efectuarea acestor parcursuri în gol pe traseele convenite, dar nu le-a recunoscut ca prestații care să-i profite și pe care să trebuiască să le plătească.

Este adevărat că disp. H.C.M. nr. 1054/1968 stabilește că taxarea nu se poate face și pentru cursele goale inerente asigurării autobuzelor la punctele de plecare sau pentru readucerea lor la garaj sau coloană, cînd nu rămîn la stația terminus, însă cursele în gol din speță, nu fac parte din această categorie.

Faptul acceptării de către cărăuș a graficelor și traseelor impuse de nevoile de producție ale pîrîtei, nu pot conduce la concluzia că beneficiara nu datorează prestațiile efectuate cu parcursurile în gol.

De asemenea, nu s-a putut considera nici că reclamanta nu a organizat corespunzător transporturile, atîta timp cît ele au fost programate în raport de nevoile procesului de producție ale întreprinderii pîrîte.

Față de cele de mai sus și avîndu-se în vedere practica arbitrală constantă (Decizia P.A.S. nr. 1106 din 25 iulie 1975) s-a admis cererea de rearbitrare prin Decizia P.A.S. nr. 2362 din 17 octombrie 1980.

NOTA

Speța ce adnotăm ridică problema tarifării curselor goale, dar nu a celor inerente asigurării autobuzelor la punctele de plecare sau pentru readucerea lor la garaj sau coloană, cînd nu rămîn la stația terminus, ci a curselor goale determinate de organizarea procesului de producție al beneficiarilor de curse în convenție.

Transpunînd situația de fapt expusă în speța susmenționată, la reglementarea juridică în materia transportului personalului nelocalnic la locul de muncă și înapoi la domiciliu, trebuie menționat în primul rînd, că este de principiu faptul că tarifarea se face în toate cazurile pentru ambele sensuri ale cursei, chiar și atunci cînd un parcurs este efectuat în gol.

Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea și efectuarea transportului cu autovehicule, la Cap. III „Transporturi de persoane", art. 18, prevede că transportul personalului nelocalnic la locul de muncă și înapoi, se poate efectua potrivit legii, pe bază de convenții, încheiate între unitatea de transport stabilit de comun acord.

In condițiile stabilite de lege, asemenea transporturi se pot executa și cu autocamioane special amenajate, în cadrul contractului de prestații încheiat pentru transportul de mărfuri.

Corespunzător acestor prevederi, în TR 2/832, ed. 1979, la art. 24(4) se stabilește tarifarea transportului de persoane în grup cu autocamioane, iar la art. 24(6) pct. a și b se precizează expres că, tarifarea se face în toate cazuzile pentru ambele sensuri ale cursei, chiar și atunci cînd autocamionul circulă cu încărcătură pe un singur sens.

In „Condițiile de aplicare" ale acestei dispoziții tarifare se dau exemple de asemenea situații: aducerea muncitorilor prima dată la lucru (la începerea lucrării), la transportul de ducere a muncitorilor la domiciliu pentru o întrerupere a lucrului de cîteva zile etc.

De precizat mai este și faptul că, în speță pîrîta nu a fost de acord să asigure personalului autocoloanei dislocate, masa la cantină contra cost, cazarea gratuită, spațiul de parcare amenajat pentru autovehicul și paza acestora pe timpul nopții, sărbătorilor legale sau în timpul staționării acestora la sediul întreprinderii beneficiare, astfel cum s-a prevăzut la art. 7 din Convenție.

Așa fiind, tarifarea curselor goale efectuate în condițiile expuse este legală și în consecință datorată de întreprinderea în beneficiul căreia s-a executat.

ANULARE REPARTIȚIE PRODUSE. INFLUENȚA INDIRECTĂ ASUPRA PLANULUI DE TRANSPORT

Litigiul a fost generat de refuzul pîrîtei I.P.N.C. Tg. Jiu de a achita reclamantei Regionala căi ferate Craiova penalități pentru anularea din plan a unui tonaj corespunzător diminuării sarcinii de livrare.

Soluționînd cauza, Arbitrajul a reținut că pîrîta nu poate fi obligată la plata penalităților solicitate de reclamantă prin acțiune întrucît anularea de către coordonatorul de balanță a repartiției pentru 1000 tone furaje pe luna decembrie 1979, are ca efect și anularea tonajului corespunzător din planul de transport.

Impotriva acestei hotărîri, Regionala căi ferate Craiova a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că soluția este nelegală și netemeinică deoarece organul arbitral a considerat că diminuarea tonajului de către coordonatorul de balanță ar fi de natură să exonereze pîrîta de plata penalităților pentru anularea din planul de transport, deși nici un act normativ nu prevede aceasta.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este temeinică și legală deoarece necesarul de transport avînd la bază cantitățile de mărfuri rezultate din contractele economice de livrare, anularea de repartiție pentru mărfuri are indirect efect și asupra contractului economic de transport de mărfuri pe calea ferată.

In consecință, prin Dec. P.A.S. nr. 2330 din 16 oct. 1980 s-a respins cererea de rearbitrare, considerîndu-se că pentru anularea cantității de 1000 tone din programul de transport pe luna decembrie 1979, determinat de anularea repartiției la furaje, comunicată de coordonatorul de balanță la data de 3 decembrie 1979, nu poate fi obligată pîrîta la plata de penalități.

Mariana BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

CONTRACT DE TRANSPORT FLUVIAL – ÎNCHIRIERE NAVE ȘI REMORCAJ– FORMĂ SIMPLIFICATĂ, COMANDA URMATĂ DE EXECUTARE. INADMISIBILITATE

Arbitrajul de stat interjudețean Constanța, prin hotărîrile nr. 2581/22.IX.1980 și nr. 1318/14.V.1981 a respins acțiunile formulate de Centrala „Delta Dunării" Tulcea, împotriva Întreprinderii de utilaje terasiere și îmbunătățiri funciare, proiectare și executare construcții Tulcea, prin care s-au pretins penalități de întîrziere în plata unor facturi, reținîndu-se că la baza prestațiilor de închiriere și remorcare nave, nu a existat contract de transport fluvial (închiriere nave și remorcaj), comanda urmată de executare, neputînd suplini acest contract.

Ne-am propus să examinăm în legătură cu forma simplificată de contractare, așa cum își găsește reglementarea în prevederile art. 24 din Legea nr. 71/1969, dacă asemenea formă simplificată de contractare este aplicabilă și contractului de transport fluvial, cu referire specială la locațiunea pontoanelor dormitor și la remorcarea navelor.

Prealabil exprimării unui punct de vedere, arătăm că pontoanele dormitor sînt instalații plutitoare, cu o destinație precisă de a asigura condiții de cazare pe apă, în speță în Deltă la punctele greu accesibile și fac parte din mijloacele de transport pe apă, fără propulsie și în raport de deplasament, sînt considerate nave de diferite categorii. Fiind vorba de instalații plutitoare, funcționalitatea acestora impune respectarea unor norme pentru asigurarea vitalității navei, a flotabilității, ce presupun condiții specifice de utilizare. Aceste condiții specifice nu se prezumă a fi cunoscute prin predarea propriu-zisă a navei, mai ales pe timpul deplasării în diferite puncte, de respectarea cărora, în situații de accidente de navigație, depinzînd în mare măsură salvarea vieților omenești și a bunurilor, de aceea între părți, proprietarul navei și chiriaș, trebuie să intervină raporturi contractuale prin care să se concretizeze obligațiile și răspunderile acestora.

Ne-am referit la obiectul comenzilor analizate, care este închirierea navelor pontoane dormitor și remorcarea acestora din portul Tulcea în diferite puncte din Deltă și returarea lor în același port, pentru a sublinia că aceste două prestații — închiriere nave și remorcare nave — sînt distincte, privesc nave diferite cu funcționalitate separată, cu perioade de executare diferite, cu criteriu de tarifare diferit. Sub aspectul pe care-l analizăm, cele două prestații făcînd obiect al contractului de transport fluvial, chiar distincte, le examinăm din punct de vedere al formei acestui contract de transport fluvial indiferent de obiect (transport mărfuri, persoane, închiriere nave, remorcaj). Ambele operațiuni se regăsesc deci în categoria cuprinzătoare a contractului de transport fluvial, în care domeniu, considerăm că nu este admisibilă folosirea formei simplificate de contractare, comandă urmată de executare.

Avansînd concluzia, încercăm s-o justificăm prin mai multe argumente, pe care le considerăm ca bază de discuție.

1. Referindu-ne la prevederile art. 24 din Legea nr. 71/1969, ultim alineat, deși formularea nu este restrictivă, comanda nefiind localizată la livrări de produse, totuși formularea „executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat", presupune o arie de raporturi restrînsă, prin care obiectul raportului se execută de îndată și nu succesiv, așa cum a subliniat în repetate rînduri practica arbitrală (Dec. P.A.S. 3652/1978, în Revista Economică Supliment, 26/1979 ; Idem nr. 13/1981) și privește livrarea produselor, nu și controlul de transport.

2. Contractele dintre unitățile socialiste se încheie potrivit legii. Or, potrivit Tarifului local pentru transportul mărfurilor pe căile navigabile ale R.S.R. aprobat prin H.C.M. nr. 1279/1962, dovada contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură în care NAVROM atestă primirea la transport a unei expediții, iar la punctul 14 din același act normativ, se prevede că „remorcarea navelor fără propulsie (încărcate sau goale) altele decît cele aflate în exploatarea NAVROM se consideră expediție și se execută la cererea celor interesați, pe bază de scrisoare de trăsură". Sîntem deci în domeniul unei reglementări speciale, transportul fluvial, în care dovada contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură, formular unic pentru transporturile interne, care cuprinde condițiile de exploatare a navelor și obligațiile părților.

Pentru transporturile internaționale pe Dunăre, Convenția de la Bratislava referitoare la condițiile generale privind transportul mărfurilor pe Dunăre, în vigoare de la 1.I.1961, prevede că pentru mărfurile primite sau pentru obiectul care urmează a fi remorcat se întocmește un conosament sau scrisoare de trăsură.

Ne-am referit la transporturile interne și internaționale pentru a sublinia corelația de reglementare, care prin caracterul ei specific, derogă de la reglementarea generală prevăzută în art. 24 din Legea nr. 71/1969 modificată prin Legea nr. 3/1979. dovada contractului de transport fiind posibilă numai prin scrisoarea de trăsură sau conosament și nu prin forma simplificată, comandă urmată de executare.

3. Problema care s-ar putea ridica este aceea dacă transporturile efectuate de alte unități dotate cu mijloace de transport fluviale și care nu execută transporturi pentru terți decît ocazional, li se aplică prevederile Legii nr. 71/1969 modificată, sau ale legii speciale privind transporturile pe apă.

Hotărîrile arbitrale la care ne-am referit, au reținut că și navelor în administrarea altor unități decît NAVROM, care execută transporturi pentru terți, cum este cazul Centralei „Delta Dunării" Tulcea, li se aplică aceleași principii specifice transporturilor fluviale, între unitatea de transport și beneficiar, urmînd a se executa contract de transport fluvial, comanda urmată de executare nereținîndu-se ca dovadă a contractului de transport.

Subscriem la acest punct de vedere, esențialul fiind obiectul contractului și nu administratorul navei, desigur în măsura în care operațiunea nu ar fi lovită de nulitate prin încălcarea legii, a principiului specialității. Or, avînd în vedere folosirea eficientă a parcului de nave în dotarea Centralei „Delta Dunării" Tulcea, în spiritul noului mecanism economico-financiar, în însuși planul acesteia s-au prevăzut prestații pentru terți cu navele, iar Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a emis Ordinul nr. 67/29.IV.1981 în anexa căruia figurează Lista tarifelor pentru transportul mărfurilor pe căi navigabile, efectuate de Centrala „Delta Dunării" cu mijloace de transport proprii și specifice, precum și tarife pentru închirierea navelor nepropulsate de transport, pentru închirierea pontoanelor dormitor.

In aceste condiții, raporturile cu beneficiarii remorcajelor, ai închirierii pontoanelor dormitor, trebuie să îmbrace forma unor contracte de transport fluvial, pentru operații de remorcare sau pentru închirierea navei.

În transportul maritim, închirierea navelor, poate avea loc în două modalități, contract Charter by demise, numit de asemenea „demise charter", cînd nava este închiriată pe timp determinat împreună cu serviciile echipajului angajat de proprietarul armator (shipowner), în ambele ipoteze, beneficiarul plătind în schimbul utilizării navei, chiria cuvenită și nu navlu.

În transportul fluvial, contractul de închiriere a navelor nepropulsate, este tot un contract de transport fluvial, tariful pentru închirierea acestora fiind stabilit prin Ordinul M.T.Tc. pentru transporturile efectuate de unitățile acestui minister și Ordinul MAIA menționat, pentru unitățile Centralei „Delta Dunării" Tulcea. Dealtfel, această centrală, reținînd concluziile hotărîrilor arbitrale menționate a elaborat un contract pentru prestații transport, remorcaj și închiriere nave, în care a prevăzut clauzele specifice, cu obligații concrete pentru părți legate de folosirea navelor, fapt care confirmă justețea și necesitatea folosirii modalităților de contract menționate și înlătură ideea formei simplificate de contractare, comanda urmată de executare.

Iulian LASCU
Arbitrajul de stat interjudețean Constanța

comerț exterior

Termenul de efectuarea controlului calitativ în vînzarea internațională

În general contractele de vînzare internațională reglementează în detaliu regimul reclamațiilor calitative ale cumpărătorului, stabilind că facultatea acestuia de a le formula pe baza verificării efectuate la destinație poate fi exercitată numai într-un anumit termen predeterminat.

Clauzele de decădere din dreptul de a notifica vînzătorului defectele mărfii, ca rezultat al depășirii termenelor prefixe, fiind o măsură deosebit de eficace pentru ocrotirea acestuia, se observă în activitatea contractuală de comerț exterior tendința — promovată de exportatori — de a impune reduceri ale duratei respective, chiar în cazul unor termene stabilite prin acte normative (de obicei convenții internaționale, cum sînt C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975). Asemenea tentative nu sînt însă validate de practica arbitrală decît cu îndreptățite rezerve.

Astfel Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.), fiind confruntată cu unele clauze derogatorii de la dispozițiile § 72, pct. 1, lit. a din C.G.L., care instituie un termen de 6 luni pentru formularea reclamației calitative, a considerat că atari stipulații nu pot fi acceptate ca eficiente decît dacă, din punct de vedere economic, se constată că dau expresie unor particularități ale livrării sau ale mărfii, de natură să justifice o verificare promptă a calității produselor. În litigiul soluționat prin hotărîrea nr. 57 din 14 noiembrie 1973, de exemplu, C.A.B. a validat reducerea termenului de reclamație calitativă, dat fiind că marfa vîndută își modifica relativ repede unele însușiri caracteristice.

La polul opus se situează unele contracte, intervenite în raporturile cu economia de piață, care omit (este adevărat, în cazuri tot mai rare) să stipuleze un termen ferm pentru înaintarea reclamației calitative vînzătorului. Chiar în atare cazuri, practica arbitrală, referindu-se la uzanțele comerciale, a apreciat — spre a menține echilibrul contractual — că beneficiarul nu este îndreptățit să abuzeze, aminînd peste măsură verificarea calitativă a mărfii, după primirea acesteia, îndeosebi dacă este vorba de produse cu termen de folosință limitat.

În sensul arătat, prin Hotărîrea nr. 168 din 28 iulie 1981, C.A.B. a decis că: „Întîrzierea în efectuarea verificării calitative cu 8 luni de la data sosirii mărfii la destinație nu este compatibilă cu uzanțele comerciale, care impun în raporturile dintre partenerii contractuali promptitudine și celeritate în executarea tuturor operațiunilor subsecvente ale unei vînzări internaționale, spre a nu se agrava nejustificat poziția vreunei părți și a-i aduce astfel prejudicii".

Cum însă în mod obișnuit termenul de reclamație calitativă figurează înscris în modelele de contract, C.A.B. a trebuit mai frecvent să se pronunțe asupra unor consecințe juridice pe care le implică depășirea datei convenite, pînă la care vînzătorul acceptă să i se notifice defectele mărfii livrate.

Astfel prin hotărîrea nr. 3 din 26 ianuarie 1973 C.A.B. a decis următoarele : „expertiza calitativă a unor produse (în speță, coli de carton cu conținut de pastă semichimică) cu timp de păstrare limitat, stabilit ca atare prin standard de stat, cerută organului de jurisdicție după expirarea acestui termen este inadmisibilă".

Mai recent, în litigiul soluționat într-un sens analog prin Hotărîrea nr. 184 din 28 iulie 1978, s-a pus problema puterii germinative a unor semințe furajere de cîmp. Potrivit reglementărilor aplicabile în materie, expertiza calitativă trebuia să fie efectuată într-un timp foarte scurt, deoarece puterea germinativă fusese depășită, organul de arbitraj a înlăturat expertiza calitativă, efectuată tardiv, ca neconcludentă.

În fine, Hotărîrea nr. 168 din 8 iulie 1981 a examinat din punct de vedere juridic valabilitatea unei reclamații calitative întemeiate pe o expertiză care s-a sfîrșit după ce expirase perioada de garanție la o marfă perisabilă (pastă de tomate). Deși verificarea se bazase pe probe extrase cu cîteva zile înainte de data termenului de decădere, C.A.B. a considerat, pe drept cuvînt, că nu se poate ține seama de constatările bacteriologice și chimice efectuate timp de circa 20 de zile, dintre care un interval de peste 14 zile se situase după expirarea termenului de garanție.

În sensul arătat, C.A.B. a statuat următoarele : „Se consideră că o verificare calitativă, făcută asupra unui produs alimentar cu o durată de folosință limitată, așadar degradabil după un anumit timp, poate fi concludentă numai dacă a avut loc — integral și complet — înainte de a expira termenul pînă cînd, potrivit clauzelor contractuale, calitatea rămîne nealterată, fiind garantată ca atare".

Soluțiile practicii arbitrale, citate mai sus, deși diversificate în funcție de particularismul circumstanțelor de fapt deosebit de variate ale litigiilor respective, vădesc în esență preocuparea constantă de a se evita, în toate cazurile, verificări calitative cu caracter formal, asigurîndu-se expertizei obiectivitatea necesară, în interesul ambilor contractanți.

dr. **O CAPAȚINA**

raporturi de muncă

Interpretarea și aplicarea unor dispoziții legale cu privire la desfacerea contractului de muncă

Din dispoziția art. 19 lit. c, din Codul muncii, potrivit căreia contractul de muncă nu poate înceta și nu poate fi modificat decît în cazurile prevăzute de lege, coroborată cu prevederile art. 66—69 din același cod, care reglementează expres modificările autorizate de lege, precum și cu prevederile art. 129 și 130, alin. 1 din actul normativ citat, care prevăd modurile de încetare și respectiv enumeră limitativ cazurile de desfacere a contractului de muncă din inițiativa unității, reținem cu ușurință că în materia raportului juridic de muncă face aplicare principiul de drept consacrat de art. 969 Cod civil, potrivit căruia convențiile legal încheiate au putere de lege între părțile contractante, putîndu-se revoca prin consimțămîntul mutual sau din cauze autorizate de lege.

Din conținutul normelor precitate desprindem că legiuitorul a instituit **puternice garanții** prin care se asigură stabilitatea în muncă, ocrotindu-se exercitarea unui drept fundamental, dreptul la muncă. Fără a analiza conținutul principiilor relevăm în continuare două aspecte prin care se asigură stabilitatea raportului de muncă. Astfel modificarea unilaterală a contractului de muncă (felul muncii, locul muncii și retribuția) este interzisă, cu excepția acelor situații deosebite determinate de necesitatea asigurării bunei funcționări a unității în care fiecare om al muncii, indiferent de funcția sau de postul pe care-l ocupă, are obligația de a participa la executarea oricăror lucrări impuse de nevoile unității (art. 20, lit. c din Codul muncii). Totodată, enumerarea motivelor și cazurilor care îndreptățesc unitatea să procedeze la desfacerea contractului de muncă fiind limitativă, unitatea este obligată să **determine** cu exactitate împrejurările de fapt care au dus la desfacerea contractului și să le **încadreze** riguros într-unul din temeiurile de drept prevăzute de lege. Așadar, unitatea nu poate **adăuga** alte motive de desfacere a contractului, nu poate **alege** între unul sau altul din cele prevăzute de legiuitor, după cum nu poate **schimba** termenul juridic (cazul), dacă acesta nu corespunde riguros împrejurărilor de fapt (motivului) care au determinat luarea măsurii de desfacere a contractului de muncă. În aceeași ordine de idei părțile nu pot **achiesa** la unul din cazurile prevăzute de Codul muncii dacă acesta nu corespunde întru totul faptelor concrete sub motivarea subiectivă că ar fi mai „favorabil" persoanei încadrate etc. (art. 18 din Codul muncii).

Soluționînd litigii de muncă, organele investite cu asemenea competență sînt chemate să-și **exercite rolul activ** pentru a pronunța hotărîri temeinice și legale nesusceptibile de reformări ulterioare.

Trebuie să reamintim însă, că nu totdeauna sînt aplicate, întocmai, dispozițiile legiuitorului la care ne-am raportat mai sus și speța pe care o dezvoltăm în continuare se constituie într-un argument.

Conducerea unității hotărăște **trecerea** persoanei într-o altă muncă (din funcția de șef de atelier într-un post de muncitor pentru care nu avea calificare), iar, după o anumită perioadă de timp **dispune** desfacerea disciplinară a contractului de muncă, măsură contestată de persoana în cauză.

Instanța de judecată menține măsura dispusă de unitate cu motivarea că neprezentarea la muncă este o abatere care justifică desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Ulterior, rejudecînd după recurs, aceeași instanță își reconsideră soluția schimbînd temeiul legal al măsurii dispuse de unitate din art. 130, alin. 1 lit. i, Codul muncii în art. 130 alin. 1, lit. e, din același cod cu precizarea că în speță s-a făcut aplicarea art. 133 alin. 1 din Codul muncii, iar ca urmare a refuzului persoanei, unitatea a procedat la desfacerea contractului de muncă pentru necorespundere profesională.

Să ne oprim pentru moment asupra acestor două soluții. Într-adevăr, neprezentarea la muncă chiar dacă se limitează la 2—4 zile sau se repetă la anumite intervale de timp, poate constitui o „abatere gravă" sau „abateri repetate" pentru a atrage măsura severă a desfacerii disciplinare a contractului, prevăzută la art. 130, alin. 1, lit i din Codul muncii. Dar pentru a fi operantă o asemenea măsură se cere în toate cazurile ca absentarea de la muncă să fie **nemotivată,** nejustificată. De îndată ce desfacerea disciplinară se bazează pe „absențe nemotivate", ca urmare a trecerii persoanei într-o altă muncă, instanța trebuie să-și manifeste **rolul activ** și să solicite dovezi concludente pentru a-și forma convingerea asupra **legalității** primului act dispus de conducerea unității și anume trecerea persoanei într-o altă muncă. Dacă hotărîrea unității, în spiritul celor arătate la început, apare ca un act unilateral de modificare a felului muncii, locului muncii ori retribuției, atunci cea de-a doua măsură — desfacerea disciplinară a contractului — este netemeinică și nelegală și nici nu trebuie să facă obiectul unui litigiu de muncă. In prima sa soluție, instanța mulțumindu-se să constate existența absențelor nemotivate confirmă practic două hotărîri nelegale dispuse de unitate.

În a doua sa soluție aceeași instanță constată că în speță nu este vorba de o desfacere disciplinară a contractului de muncă, ci de desfacerea contractului pentru necorespundere sub raport profesional postului în care a fost încadrată persoana. În consecință sînt construite alte argumente care să justifice o asemenea soluție aparent legală.

Astfel prima măsură luată de unitate de trecere în altă muncă nu este o **modificare unilaterală** a contractului, ci este o **ofertă** făcută persoanei în cauză în aplicarea art. 133, alin. 1, din Codul muncii, de a trece în altă muncă pentru a evita desfacerea contractului pentru necorespundere profesională. O asemenea construcție juridică este exactă și legală deoarece art. 133, alin. 1 din Codul muncii înscrie expres obligația unității de a oferi persoanei, căreia urmează să i se desfacă contractul de muncă pentru necorespundere profesională, trecerea în altă muncă corespunzătoare. Dar pentru a avea acces legal la art. 130, alin. 1, lit. e și deci pentru a putea motiva că trecerea în altă muncă nu este o modificare unilaterală ci o ofertă în spiritul art. 133, alin. 1, din Codul muncii, unitatea este **obligată** să facă **dovada** necorespunderii profesionale a persoanei în postul în care este încadrată, iar instanța să verifice afirmațiile unității și dacă acestea nu există să solicite administrarea unor probe pentru a se stabili dacă este sau nu un caz de necorespundere profesională. Iată deci că și a doua soluție este netemeinică și nelegală.

Tribunalul, admițînd recursul și reținînd cauza spre rejudecare restabilește parțial legalitatea. Astfel tribunalul anulează dispoziția de trecere în postul de muncitor cu motivarea că măsura unității este o modificare unilaterală, nejustificată și nu o ofertă făcută persoanei în baza art. 133 din Codul muncii ; drept urmare dispune reintegrarea persoanei în funcția deținută anterior. Totodată este ilegală și desfacerea contractului deoarece, absențele de la programul de lucru nu sînt nemotivate deîndată ce persoana nu a fost de acord cu trecerea sa în altă muncă, astfel că persoana nu a comis nici o abatere disciplinară.

Spuneam mai sus că tribunalul a restabilit parțial legalitatea, deoarece prin decizia sa respinge cererea de despăgubiri, motivînd că persoana a manifestat pasivitate în clarificarea situației sale.

Instanța supremă, însușindu-și critica formulată prin recursul extraordinar, arată prin decizia secției civile nr. 1030/1980 că persoana are dreptul la despăgubirile legale deoarece trecerea s-a făcut într-o muncă pentru care aceasta nu avea calificarea necesară și deci neprezentarea la lucru nu-i poate fi imputabilă și nu o poate priva de despăgubirile cuvenite potrivit art. 136 din Codul muncii.

Intr-adevăr pasivitatea unei persoane constînd în neîncadrare după pronunțarea hotărîrii de reintegrare, sau refuzul nejustificat a propunerii unității făcute în timpul soluționării litigiului, de a se încadra în postul deținut anterior, exonerează unitatea de plata despăgubirilor. De asemenea, pasivitatea poate fi un impediment în obținerea despăgubirilor dar numai pentru **perioada scursă după rămînerea definitivă** a hotărîrii de respingere a contestației făcute împotriva măsurii de împiedicare de a munci, deoarece, cunoscînd soluția, cel în cauză are îndatorirea să se încadreze în muncă fără a aștepta rezultatul unei căi extraordinare de atac în cadrul căreia, este posibilă, reformarea hotărîrii judecătorești definitive.

Dacă în speță persoana a contestat măsura luată împotriva sa și a stăruit în soluționarea litigiului, iar după decizia tribunalului, **singura definitivă,** persoana s-a reintegrat, înseamnă că nu poate fi învinuită de pasivitate și ca urmare i se cuvin despăgubirile prevăzute de art. 136, din Codul muncii.

dr. **Iosif R. URS**

Încadrarea în muncă prin examen sau concurs

In conformitate cu art. 7 din Legea nr. 12/1971, în unitățile socialiste de stat încadrarea și promovarea în muncă a personalului se fac pe bază de examen sau concurs. Prin art. 72 din lege se recomandă organizațiilor cooperatiste și celor obștești ca să stabilească reglementări specifice domeniilor de activitate cu privire la încadrare și promovare, pe baza prevederilor Legii nr. 12/1971. Ca atare, în sistemul Legii nr. 12/1971 examenul sau concursul constituie regula generală și obligatorie pentru încadrarea oricărei persoane în muncă, în afara unor excepții prevăzute expres sau implicit de lege. Dat fiind caracterul de normă generală și principială a art. 7 din legea citată, încadrarea prin examen sau concurs reprezintă, modalitatea obligatorie pentru încadrarea în muncă a muncitorilor calificați, a personalului T.E.S.A. și a personalului operativ. Ca atare, proba practică și termenul de încercare reprezintă, în sistemul legislației actuale, excepții de la regula încadrării prin examen sau concurs. Concursul se organizează în cazul cînd pentru ocuparea unui post se prezintă mai mulți candidați.

Drept consecință a prevederilor art. 7 din legea citată, examenul sau concursul este obligatoriu în următoarele cazuri :

— la încadrarea directă într-un post vacant, în urma cererilor celor interesați ;

— în cazul transferurilor la cerere, în orice post ;

— în cazul transferului în interesul serviciului într-un post superior ;

— în cazul încadrării în muncă în baza dispoziției de repartizare emise de direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale și oficiile acesteia, conform art. 6 din Legea nr. 24/1976.

Această modalitate de încadrare este obligatorie indiferent dacă urmează a se încheia un contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată, fiind de asemenea indiferente forma de retribuire și locul prestării muncii (în unitate sau la domiciliu).

Consecința nerespectării dispoziției art. 7 din legea citată (adică nesusținerea examenului sau concursului, după caz) este nulitatea absolută și neremediabilă a încadrării.

dr. C. JORNESCU

Conducere

Conceptul de patrimoniu

In literatura de specialitate patrimoniul este definit ca fiind totalitatea drepturilor și obligațiilor evaluabile în bani ale unei persoane fizice sau juridice ; dacă definiția este exactă din punct de vedere juridic, ea prezintă neajunsul că nu exprimă conținutul economic al patrimoniului. Sub acest aspect, se poate spune că un patrimoniu este constituit din totalitatea valorilor (bunuri materiale, disponibilul bănesc, și drepturile de creanță) ale unui subiect de drept — în cazul nostru ale întreprinderii —, precum și totalitatea obligațiilor acestuia, constînd în sume de bani pe care trebuie să le plătească la anumite scadențe. Expresia „totalitate" sugerează ideea că un patrimoniu poate fi constituit dintr-o diversitatea nelimitată de bunuri, creanțe și obligații ; toate aceste elemente, din cauza naturii lor juridice diferite constituie mai multe grupe (ansambluri sau mase) de bunuri, drepturi de creanțe și obligații distincte. Deși fiecare grupă de bunuri, drepturi de creanță sau obligații au un regim juridic distinct, ele constituie, împreună, o universalitate juridică, care formează un patrimoniu și care este un element constitutiv al personalității juridice ; de aici concluzia că fiecare persoană juridică nu poate avea decît un singur patrimoniu, iar inexistența acestuia paralizează procesul de constituire a persoanei juridice ; fiind un element constitutiv al personalității juridice, patrimoniul unei întreprinderi este distinct și de-sine-stătător, în raport cu patrimoniul persoanelor fizice, ce compun colectivul întreprinderii, și de al altor unități economice. În continuare vom prezenta principalele componente ale patrimoniului unei persoane juridice — întreprindere sau centrală. **Mijloacele fixe constituie totalitatea bunurilor** din patrimoniul unei întreprinderi — imobile, mașini și unelte etc. — care participă în procesul de muncă cu întreaga lor valoare, dar care se consumă și își transmit valoarea asupra produsului creat în mod treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție ; fundamentarea juridică a acestei grupe de elemente componente a patrimoniului îl constituie dreptul de administrare directă, dobîndit — odată cu înzestrarea inițială cu mijloace fixe a întreprinderii sau prin intrarea lor legală în administrare, pe parcursul existenței ei. **Mijloacele circulante,** așa cum le definește Dicționarul de economie politică (1974) reprezintă „totalitatea fondurilor circulante (materii prime materiale etc.) și a fondurilor de circulație (produse finite, mijloace bănești etc.) de care dispun unitățile socialiste" ; temeiul juridic al deținerii lor ca elemente componente ale patrimoniului îl constituie dreptul de administrare directă, pentru acea parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace circulante proprii — pe care întreprinderea le-a dobîndit prin dotare, la înființare sau pe parcursul funcționării ei prin alocarea unei cote din beneficiul realizat ; pentru o altă parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace împrumutate — temeiul juridic îl constituie obligația luată de a le restitui la termenele și în condițiile stabilite, potrivit legii. **Fondurile proprii ale întreprinderii,** materializate în toate cazurile în mijloace materiale și bănești, constituie componente ale patrimoniului care indică sursele acestor mijloace precum și resursele de care dispune persoana juridică pentru sporirea lor ; se formează, așa cum vom vedea, prin alocări, în cotele stabilite de lege, din beneficiile realizate de întreprindere și care sînt grupate în : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; fondul pentru protecția muncii ; alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale. Pentru a răspunde funcțiilor economice pentru care au fost create, fiecare fond în parte are o reglementare juridică proprie, pe care o vom analiza într-o secțiune viitoare. **Drepturile de creanță,** elemente componente ale patrimoniului întreprinderii, reprezintă totalitatea drepturilor pe care le are aceasta de a pretinde debitorilor săi îndeplinirea obligațiilor, evaluabile în bani, la termenele și în condițiile stabilite prin faptele sau actele juridice care le-a dat naștere. În cadrul patrimoniului unei întreprinderi drepturile de creanță sînt rezultatul activității permanente pe care o desfășoară și sînt consecința sau expresia raporturilor juridice executate (sau neexecutate), de regulă de natură economică : livrarea mărfurilor în cadrul unui contract de furnizare dă naștere în patrimoniul întreprinderii furnizoare la o creanță în valoare egală cu factura emisă, aceasta devenind creditoarea beneficiarei, debitoare pînă la efectuarea plății. Drepturile de creanță ale unei întreprinderi cunosc o diversificare extrem de mare, în funcție de regimul juridic aplicabil, subgrupîndu-se în mai multe categorii, pe care le vom analiza într-o viitoare secțiune. **Dreptul de proprietate industrială,** grupează drepturile

unui subiect patrimonial — întreprindere sau centrală — cu privire la brevete de invenţii, mărci de fabrică, de comerţ şi de servicii. Aceste drepturi constituie elemente componente ale patrimoniului deoarece sînt evaluabile în bani, iar pentru obţinerea lor s-au făcut o serie de cheltuieli şi, ceea ce este şi mai important, sînt susceptibile de a fi obiectul unor tranzacţii de vînzare-cumpărare, în special, pe plan internaţional. **Obligaţiile,** în postura de elemente componente ale patrimoniului, reprezintă totalitatea datoriilor pe care le are titularul acestuia — întreprindere sau centrală — faţă de creditori şi care pot avea izvoare de drept multiple: legea, raporturi economico-juridice încheiate sau simple fapte juridice. Aşa fiind, obligaţiile constau, de regulă, într-o sumă de bani, iar creditorii pot fi furnizorii mărfurilor primite şi neplătite, bugetul de stat pentru impozitele şi cotele din venit nevărsate, băncile pentru împrumuturile nerambursate, creditorii neplătiţi ş.a. Faţă de cele arătate mai sus, conchidem că patrimoniul unei întreprinderi poate fi reprezentat prin două părţi egale: activ şi pasiv; prima parte — elementele de activ — constituie conţinutul economic compus din totalitatea bunurilor materiale, disponibil bănesc, creanţe, brevete de invenţii, mărci de fabrică etc.; cea de-a doua parte — elementele de pasiv — constituie conţinutul juridic, care indică sursele elementelor de activ, compus din totalitatea fondurilor proprii, care exprimă dreptul de administrare directă şi din totalitatea elementelor creditoare, care constituie obligaţiile de plată.

Reflectarea patrimoniului în bilanţ

Ca regulă generală, patrimoniul unei persoane juridice se reflectă în bilanţul contabil. Cum trăsătura fundamentală a patrimoniului este mobilitatea lui, determinată de continua modificare a conţinutului său, prin strămutarea unor valori dintr-o grupă în alta sau, ca urmare a beneficiului realizat, prin majorarea valorii unor elemente ale acestuia. Astfel, de exemplu, prin intrarea în procesul de producţie a materiilor prime valoarea acestora scade, iar prin realizarea de produse finite grupa mărfurilor creşte; livrarea unei părţi din acestea le diminuează valoare totală, dar creşte (pentru o perioadă scurtă) drepturile de creanţă, pentru ca după încasarea preţului să scadă aceste drepturi, corespunzător cu creşterea disponibilului de bani în cont; diferenţa dintre costuri şi preţul încasat constituind, în parte, beneficii, acesta va determina creşterea fondurilor proprii şi creează, în acelaşi timp, obligaţii de plată către buget. Aşa fiind, conţinutul exact al patrimoniului nu poate fi cunoscut de persoana juridică, respectiv de întreprindere decît periodic prin bilanţurile trimestriale şi a celui anual. De remarcat că potrivit metodologiei de organizare a evidenţei contabile nu toate elementele componente ale patrimoniului sînt înregistrate şi, deci, reflectate în bilanţ. Astfel, brevetele şi mărcile de fabrică, deşi au valoare economică şi sînt în administrarea directă a întreprinderilor nu se evidenţiază în contabilitate; de asemenea, diversele obligaţii luate sub formă de garanţii, precum nici creanţele care nu sînt certe. Redăm în continuare o schiţă de bilanţ din care rezultă elementele componente ale patrimoniului unei întreprinderi.

BILANŢUL ÎNTREPRINDERII...
încheiat la ...

activ	pasiv
a) Mijloace fixe	a) **surse pentru mijloace fixe**
b) **Mijloace circulante:**	b) **surse pentru mijloace circulante:**
— stocuri de materiale	— surse proprii (fondul mijloacelor circulante, fond pentru cercetare ştiinţifică etc.)
— producţie neterminată şi semifabricate	— credite bancare pentru mijloace circulante
— produse finite (mărfuri)	— obligaţii de plată: furnizori, bugetul de stat, asigurările sociale etc.
— ambalaje	— fond pentru participarea oamenilor muncii la beneficii şi premiere
— Disponibil la bănci şi alte mijloace băneşti	— fond pentru acţiuni sociale
c) **creanţe:**	— etc.
— clienţi	
— debitori	
— etc.	

dr. Al. DETEŞAN

În centrele de difuzare a presei:

INDUSTRIA MICĂ

● ***forme de organizare***

● ***conducere***

● ***raporturi de muncă***

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE RULMENȚI GREI DIN PLOIEȘTI

Anul 1979 înscrie pe harta industrială a municipiului Ploiești intrarea în funcțiune a uneia dintre cele mai moderne unități de producție – Intreprinderea de rulmenți grei. Secțiile și atelierele acestei întreprinderi sînt dotate cu utilaje de înaltă tehnicitate, în care se aplică cele mai moderne tehnologii, menite să asigure o calitate ridicată acestor tipuri de rulmenți.

Încă de la înființare, întreprinderea a avut un program complex de execuție a noilor tipodimensiuni de rulmenți. Din cele peste 15 familii de rulmenți grei ce însumează circa 300 de tipodimensiuni de la 200 la 2 000 mm și cu o greutate de pînă la 2 tone, vă prezentăm doar cîteva :

- rulmenți radiali cu bile
- rulmenți radiali axiali cu bile
- rulmenți cu role cilindrice cu simplu și dublu efect
- rulmenți oscilanți
- rulmenți speciali etc.

Rulmenții fabricați la Ploiești sînt în industria petrolieră, industria minieră, metalurgică, în industria constructoare de mașini, navală etc. Ei se regăsec în utilajele construite de „Progresul" din Brăila „1 Mai" din Ploiești, de „Vulcan" din București și „Unio" din Satu Mare, la șantierele navale și la Canalul Dunăre – Marea Neagră, la combinatele siderurgice din Galați, Hunedoara etc.

Datorită calității și performanțelor obținute, rulmenții grei românești sînt solicitați de mulți beneficiari. Mai bine de 15% din producția de rulmenți grei se exportă.

In perioada ce urmează Intreprinderea de rulmenți grei din Ploiești are prevăzut în planul său asimilarea unor noi tipuri de rulmenți grei. Este vorba de rulmenți cu diametre interioare de 3 000 mm. Astfel, se va elimina în totalitate importul de asemenea produse.

I. VASILESCU

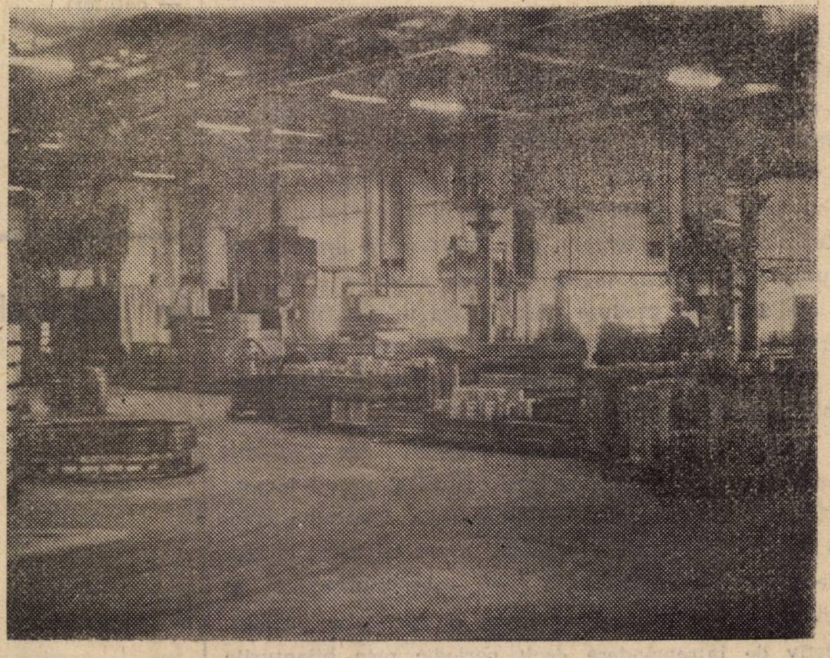

Aspect din sectorul de prelucrare al rulmenților grei

Producția fizică realizată cu cheltuieli reduse

ÎN MAREA întrecere socialistă ce se desfășoară în acest an în toate întreprinderile din țară, unul din obiectivele majore îl reprezintă îndeplinirea ritmică, în condiții de calitate și cu cheltuieli reduse a întregii producții fizice și nete planificate. În acest context se înscriu și preocupările colectivului de oameni ai muncii de la întreprinderea de țevi „Republica", puternică unitate a industriei noastre metalurgice, care în acest an are sarcina să realizeze o producție de țevi cu 23% mai mare decît în 1980. Cum se prezintă situația la capătul celor 9 luni ce au trecut din acest an ?

Eficiența promovării progresului tehnic

ANALIZA activității desfășurate reliefează faptul că, pînă în prezent, pe baza mobilizării întregului potențial tehnic și uman și a aplicării hotărîte a unui amplu program de măsuri tehnico-economice, prevederile de plan la principalii indicatori au fost relizate și chiar depășite. Astfel, pe primele 9 luni, producția netă a fost îndeplinită în proporție de 102,5%, productivitatea muncii 102,5%, cheltuielile materiale 91,6%, exportul 102,2% etc. Și aceasta în condițiile în care la principalele produse s-au înregistrat importante depășiri (107,5% la țevi construcții din oțel carbon și aliat, 1,7% la burlane de foraj 4,7% la conducte petroliere, 0,7% la laminate finite pline etc.), paralel cu diminuarea consumurilor normate cu 4 kg pe tona de metal, respectiv cu peste 600 t.

Realizările de pînă acum se datoresc, înainte de toate, **creșterii gradului de adaptabilitate și flexibilitate a producției întreprinderii față de solicitările tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi.** Această acțiune s-a materializat în două mari direcții, și anume:

1 **Organizarea științifică a producției și a muncii, cu efecte directe asupra creșterii producției, diminuării consumurilor specifice și asigurării continuității procesului tehnologic.** La nivelul întreprinderii s-a urmărit asigurarea unui flux continuu al producției de la debitare-laminare și pînă la controlul și expedierea produselor, astfel încît să se asigure minimizarea drumului critic la cîteva din secțiile de bază : secțiile de filetaj și cazane, laminoarele de 6 țoli nr. 1 și 2 etc. Introducerea în fluxul tehnologic al laminorului 2, de pildă, a unui reductor alungitor, pe lîngă faptul că permite fabricarea țevilor de cazane și construcții direct la cald, determină reducerea cu 10 kg/tonă a consumului de metal și sporirea cu 2% a productivității muncii. Totodată, dotarea secției de filetaj cu 2 instalații de filetare (mașini specializate pentru filetarea țevilor și mufelor) a permis obținerea unor filete de calitate superioară, concomitent cu creșterea cu peste 20% a producției și productivității muncii.

Alături de aceasta se cuvine să subliniem și importanța pe care o are trecerea pe calculator a programării și urmăririi producției. Astfel, prin optimizarea programului de producție (gruparea producției pe calibrații) s-a asigurat continuitatea proceselor tehnologice, reducerea cu 200 ore/an a opririlor tehnologice pentru schimbarea S.D.V.-urilor și reglarea utilajelor, pe lîngă creșterea cu 2% a producției fizice și cu peste 1% a productivității muncii.

2 **Introducerea unor noi tehnologii de fabricație de mare randament și sporirea calității produselor.** Din acest punct de vedere, activitatea întreprinderilor este puternic integrată, existînd aici o legătură strînsă între cercetare-proiectare și producție.

În acest sens a fost organizat un amplu program de cercetare pe secții și ateliere, au fost elaborate studii și analize al căror efect l-a constituit asimilarea și introducerea rapidă în producție a unor noi tehnologii de fabricație și modernizarea celor existente, cu efecte multiple asupra creșterii producției, reducerii consumurilor specifice și diminuării efortului valutar. Astfel, laminarea la cald și rece a țevilor din oțeluri cu caracteristici mecanico-chimice superioare, pentru cazanele energetice și asimilarea pentru prima oară în țară a fabricării țevilor inoxidabile cu pereți subțiri pentru industria chimică, au condus, în primul caz, la dublarea producției secției, iar în al doilea la reducerea importurilor cu peste 500 tone. Totodată, modernizarea tehnologiei existente la prăjinile de foraj prin procedeul de sudură prin frictiune a dus la sporirea calității produselor, concomitent cu reducerea importului cu peste 2 000 t/an. Multe din tehnologiile introduse au avut ca efect și reducerea considerabilă a consumurilor specifice. Bunăoară, numai laminarea în toleranțe negative a țaglelor a contribuit la reducerea consumului de metal cu 1 kg/tonă, în timp ce raționalizarea debitării capetelor țevilor prin folosirea aparatelor de control portative ultrasonice la paturile de răcire a determinat o diminuare a consumurilor cu 2 kg/tona de metal.

Paralel cu aceasta o atenție deosebită a fost acordată **introducerii în fabricație a unor produse noi** — țevi pentru cazane cu caracteristici mecanice superioare, țevi pentru utilaj tehnologic, țevi din oțeluri inoxidabile cu diametrul de la 10 mm la 80 mm etc. — și care au condus la diminuarea considerabilă a importului. Semnificativ este faptul că asimilarea produselor și tehnologiilor noi a contribuit la creșterea rapidă a calității, peste 93% din producție constituind-o astăzi țevile de calitatea I-a.

Orientarea eforturilor spre o mai largă mobilizare a rezervelor

DEȘI BUNE, rezultatele de pînă acum nu reflectă, în întregime, posibilitățile mari de care dispune colectivul pe linia mobilizării mai hotărîte a rezervelor materiale și umane existente în vederea realizării integrale și depășirii prevederilor de plan și maximizării eficienței economice. În esență, prioritățile în atragerea și valorificarea acestor rezerve se referă, în principal, la :

● **scurtarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați la unele obiective de investiții prevăzute pentru acest an** (Uzina de țevi din oțel inoxidabil și modernizarea fabricației prăjinilor cu racorduri sudate). Cu toate eforturile depuse din partea constructorului, furnizorilor de utilaje și beneficiarului, întîrzierile de pînă acum afectează mult nivelul realizării producției fizice și a productivității muncii. Este necesar, de exemplu, ca însăși întreprinderea noastră să acorde mai mult sprijin constructorului prin sporirea numărului brigăzilor de lucru și permanentizarea asistenței tehnice la aceste obiective, paralel cu asigurarea la vreme a unor utilaje restante la furnizori (UNIO Satu Mare, I.M. Aiud, Automatica, Balanța Sibiu etc.) ;

● **recuperarea nerealizărilor la producția fizică, respectiv la unele sortimente : peste 30% la prăjinile cu racorduri sudate, peste 10% la țevi extracție etc.**, ca urmare, în special a nepunerii în funcțiune la întreaga capacitate a obiectivelor de investiții planificate. Desigur, nerealizarea întregii sortimentații, pe lîngă faptul că afectează nivelul realizărilor proprii, conduce și la unele perturbații în activitatea altor întreprinderi beneficiare ale semifabricatelor noastre, cu consecințe nefavorabile la nivelul economiei naționale.

Din acest punct de vedere a fost întocmit un program cadru cu termene și responsabilități precise, au fost stabilite măsuri operative care să conducă, pînă la sfîrșitul anului, la recuperarea acestor restanțe și la asigurarea unui echilibru între producție și cererea de consum a diferiților beneficiari ;

● **folosirea la întreaga capacitate a tuturor mașinilor și instalațiilor din dotare.** Astfel, față de un indice mediu de uti-

Constantin GIOGU
președintele Consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea de țevi „Republica"

(Continuare în pag. 3)

Dezvoltarea bazei

de materii prime și energetice

RECUPERAREA ȘI REFOLOSIREA MATERIALELOR

ÎN SCOPUL ECONOMISIRII resurselor materiale, reducerii consumurilor energetice, diminuării continue a eforturilor valutare ale țării și creșterii eficienței în toate sectoarele de activitate, gospodărirea cu maximă eficiență și atragerea în circuitul economic a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate, au în momentul de față o importanță cu totul deosebită. Economia noastră națională dispune de importante asemenea resurse materiale. Recuperarea și refolosirea integrală a acestora reprezintă, în prezent, o sursă notabilă în asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a tuturor sectoarelor și domeniilor de activitate.

În expunerea la cel de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea obiectivă a recuperării și refolosirii materialelor : **„O importanță deosebită au recuperarea și refolosirea materialelor, precum și recondiționarea pieselor și subansamblelor... Este necesar ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, toate ministerele, centralele și întreprinderile să ia măsurile necesare pentru colectarea la timp a acestor materiale, elaborîndu-se totodată tehnologiile de redare a lor în folosință — sursă deosebit de importantă de aprovizionare."**

●

ÎN SCOPUL cunoașterii, sprijinirii și impulsionării activității de recuperare, recondiționare și refolosire a materialelor,pieselor și subansamblelor, organele de inspecție ale Ministerului Finanțelor, în colaborare cu specialiști din cadrul Centralei pentru valorificarea și recuperarea materialelor refolosibile, au efectuat recent o acțiune de analiză și control la 112 întreprinderi industriale, de transport și construcții și la 10 întreprinderi județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor, urmărind modul cum se aplică prevederile actului normativ privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor.

Concluzia desprinsă este aceea că, în general, s-a trecut cu hotărîre la organizarea și desfășurarea unei intense activități pe această linie, tot mai numeroase fiind unitățile socialiste care prin acțiuni, măsuri și inițiative reușesc să contribuie la creșterea gradului de recuperare și refolosire a resurselor.

Astfel, majoritatea întreprinderilor din județul Timiș, la care din procesul de producție rezultă cantități însemnate de materiale refolosibile, au realizat cu forțe proprii ori au procurat utilaje de prelucrare, asigurînd sortarea, pregătirea și livrarea acestora în condiții corespunzătoare. În **județul Neamț**, pe lîngă creșterea numărului punctelor de colectare de la populație (în municipii și orașe s-a ajuns la 1 punct de colectare la 6 000 locuitori), s-a organizat, împreună cu Consiliul județean al pionierilor și cu Inspectoratul școlar, o zi pe lună, colectarea cu elevii și pionierii a maculaturii și textilelor de la populație.Pe întreaga economie, datorită acțiunilor întreprinse și măsurilor luate, cantitățile de resurse materiale refolosibile reintroduse în circuitul productiv, în prima parte a anului, au fost superioare față de perioada corespunzătoare din anul trecut, îndeosebi în ce privește materialele feroase, plumboase, hîrtie, anvelopele ș.a.

Analiza și controlul efectuat au evidențiat totodată multiple noi posibilități de punere în valoare a potențialului de resurse existent, prin înlăturarea unor neajunsuri ce se manifestă în acest domeniu. Una din acestea se referă la neidentificarea și nerecuperarea tuturor materialelor refolosibile, precum și la neurmărirea predării ritmice a cantităților rezultate în unități, pe măsura formării stocurilor. La COMTIM-Timișoara (M.A.I.A.), de exemplu, au fost identificate 1 500 tone materiale refolosibile oțel și 50 tone fontă necuprinse în sarcina de predare și contractul încheiat pentru anul 1981. Asemenea situații sînt consecința faptului că la unele unități acțiunea de elaborare a bilanțurilor materiale pentru 1981 nu era terminată și că, în general, principiul opririi livrărilor de materiale noi, în cazurile în care nu se predau materialele refolosibile la nivelul planului (contractelor), nu este încă folosit ca instrument curent de lucru, în toate împrejurările. O serie de unități, între care întreprinderile miniere Barza, Brad și Hunedoara, Întreprinderea mecanică Mîrșa, Întreprinderea de lianți Deva și altele nu aveau întocmite bilanțuri materiale.

În alte cazuri nu se asigură strîngerea, sortarea și nu se realizează livrarea materialelor refolosibile în stare pregătită. La întreprinderea mecanică „Ceahlăul"-Piatra Neamț, de exemplu, însemnate cantități de materiale refolosibile au fost găsite amestecate și nesortate. De asemenea, în unitățile comerciale din orașul Craiova, lipsa de preocupare pentru colectarea hîrtiei (ambalaj) a făcut ca, în primele 4 luni din acest an, să nu se predea nici o cantitate de materiale recuperabile, parte din acestea fiind arse ori transportate la haldele menajere ale orașului. De altfel, trebuie spus că în unele localități s-au constatat frecvente cazuri în care materialele refolosibile erau aruncate la gropile de gunoi, fără să se manifeste o preocupare suficientă pentru identificarea unităților în cauză și determinarea acestora să valorifice resursele respective. Așa, de exemplu, la sondajul efectuat în municipiul Timișoara, au fost identificate 23 autocamioane cu materiale refolosibile (hîrtie, mase plastice, tuburi, tablă) provenind de la 9 unități economice, amestecate cu alte reziduuri industriale, aduse la gropile de gunoi pentru descărcare.

Totodată, sînt încă numeroase unitățile economice care continuă să livreze **materiale refolosibile în stare nepregătită**, ceea ce influențează negativ utilizarea capacităților de transport (cazul întreprinderii „Electroputere"-Craiova, care, în prima parte a acestui an, a livrat 202 tone șpan pregătit și 1 306 tone nepregătit). Această situație, se datorează, pe de o parte, faptului că unele unități nu folosesc instalațiile și utilajele de pregătire din dotare, că în măsură insuficientă și în ritm lent se realizează dotarea acestora cu mijloace necesare, iar pe de altă parte, insuficientei supravegheri care se exercită pe această linie de către organele de specialitate ale întreprinderilor.

Un alt fenomen este și acela că **expedierea directă a materialelor refolosibile de la unitățile unde acestea se recuperează către întreprinderile consumatoare** (beneficiare) **nu se realizează la nivelul posibilităților.** Astfel, se continuă preluarea prin depozitele întreprinderilor specializate în colectarea resurselor a unor importante cantități de materiale care, prin ritmul în care rezultă din procesul de fabricație, se pretau a fi expediate direct. Întreprinderea mecanică Mediaș obține zilnic 10—15 tone materiale refolosibile metalice pe care le livrează direct întreprinderilor consumatoare.

Dezvoltarea insuficientă în unele județe a rețelei de colectare de la populație, activitatea cu rezultate reduse a unor puncte de colectare și nerespectarea programelor de funcționare influențează de asemenea procesul de valorificare a posibilităților existente. În județul Hunedoara, de exemplu, pe Valea Jiului, la un număr de 5 orașe funcționează o singură rulotă ca punct de colectare de la populație, iar în municipiul Sibiu, la sondajul efectuat, din 6 rulote doar una singură era deschisă. În județul Maramureș, deservirea prin puncte fixe de colectare a cîte 2—4 comune, unele situate la 15 km distanță, nu satisface cerințele.

●

MĂSURILE LUATE de conducerile unităților la care s-a desfășurat acțiunea de analiză și control, cu sprijinul organelor Ministerului Finanțelor și al specialiștilor centralei în cauză, demonstrează elocvent mari posibilități, nepuse în valoare, menite să intensifice acțiunea de recuperare și refolosire a materialelor. Bunăoară, au fost luate măsuri pentru depozitarea corespunzătoare, sortarea și pregătirea materialelor refolosibile aflate în stoc — cazul Stației de utilaj transport din Baia Mare, Uzinei mecanice gaz metan din Mediaș etc. — ori au fost asigurate con-

diții pentru depozitarea, paza și integritatea materialelor refolosibile la alte unități. Au fost întreprinse acțiuni și pentru preluarea și expedierea la beneficiari a unor materiale recuperabile imobilizate în incinta unităților verificate. Măsuri operative au fost luate și pentru îmbunătățirea organizării, amplasării și a programelor de funcționare a unor puncte fixe și mobile de colectare din județul Dolj, organizarea prelucrării stocurilor existente și asigurarea mijloacelor bănești necesare achitării achizițiilor făcute de la populație. Ținînd seama de importanța și actualitatea problemei recuperării și refolosirii resurselor, considerăm că sînt necesare măsuri de ordin general și anume :

● stabilirea, prin regulamentele de organizare și funcționare, a compartimentelor și funcțiilor de la toate nivelurile — minister, centrală și întreprindere — care răspund de aplicarea prevederilor actelor normative ; întărirea controlului din partea organelor care prin lege au sarcini de verificare în acest domeniu și adoptarea unei poziții mai exigente în toate cazurile în care se constată nerespectarea prevederilor legale ;

● inventarierea, repararea și utilizarea la întreaga capacitate a tuturor instalațiilor, mecanismelor și mijloacelor de transport care asigură recuperarea, recondiționarea și refolosirea resurselor materiale ;

● urgentarea realizării tuturor investițiilor prevăzute în plan care concură la sortarea, păstrarea, colectarea, recondiționarea și refolosirea resurselor materiale ;

● dezvoltarea și diversificarea, în continuare, a rețelei fixe și mobile de puncte de colectare ;

● finalizarea cît mai grabnică a obiectivelor cercetării științifice care sînt legate de punerea în valoare a resurselor materiale prin recuperare, recondiționare și refolosire ;

● îmbunătățirea indicatorilor de plan privind această activitate, în sensul ca sarcinile de plan să fie date separat pentru : a) materiale refolosibile care se consumă în unitatea respectivă ; b) materiale refolosibile care se livrează direct la unitățile ce le valorifică ; c) materiale refolosibile care se colectează de la populație.

dr. Radu CIURILEANU
director general în Ministerul Finanțelor

Producția fizică realizată cu cheltuieli reduse

(Urmare din pag. 1)

lizare de 95,1% la laminoarele la cald, se înregistrează indici mici de utilizare, de circa 76%, la unele secții și instalații importante cum sînt : secția trăgătorie, laminoarele la rece, instalația de trefilare etc., ceea ce afectează nivelul producției, sporește cheltuielile la 1 000 lei și diminuează cu aproape 2% nivelul productivității muncii ;

● respectarea în întregime a programului de asimilări de produse noi. Se înregistrează încă restanțe importante în asimilarea țevilor de inox, țevilor pentru industria aerospațială, țevilor înalt aliate, care, în condițiile introducerii în producția de serie, ar fi asigurat un spor de 2—3% la productivitatea muncii și la producție.

Ținînd seama de sarcinile mobilizatoare ce stau în fața întreprinderii pînă la sfîrșitul anului, precum și de rezervele existente, colectivul de oameni ai muncii și-a stabilit un amplu program de măsuri, orientat în principal spre :

— întărirea disciplinei tehnologice și sporirea răspunderii fiecărui om al muncii pentru rezultatele economice obținute. Este necesară, din acest punct de vedere, asigurarea la nivelul fiecărei secții și loc de muncă a unui control riguros privind folosirea timpului de lucru, evitarea staționărilor nejustificate ale utilajelor tehnologice, eliminarea absențelor, în așa fel încît să se poată asigura un indice de utilizare a timpului de muncă de peste 94% ;

— creșterea productivității muncii, în special prin dotarea cu noi utilaje a secțiilor de producție și modernizarea celor existente. Astfel, numai prin dotarea laminorului 1 cu 15 bucăți polizoare de mînă pentru remanierea prin polizare a țevilor căzute din flux, ca urmare a defectelor de suprafață și urgentarea montării foarfecii de debitat țagle tip „Progresul" la laminorul 3 se estimează o creștere cu circa 2% a productivității muncii la operațiile respective ;

— urgentarea atingerii parametrilor tehnico-economici la noile capacități de producție (linia de sudat racorduri la corpul prăjinii prin frictiune), care va asigura un spor de peste 2% a producției, paralel cu recuperarea restanțelor la unele sortimente ;

— extinderea procedeului de dirijare automată, pe calculator, a proceselor tehnologice din toate secțiile întreprinderii prin optimizarea și specializarea secțiilor de producție.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Strung carusel cu magazin de scule

VIZITATORII Tîrgului Internațional București 1981 pot lua cunoștință, în standul firmei „Mașinexportimport", cu unul dintre cele mai perfecționate tipuri de strunguri verticale pe care le execută în prezent industria noastră constructoare de mașini. Este vorba de strungul Carusel SC 14 CNC/MS cu magazin de scule, component al unei diversificate familii de asemenea mașini-unelte realizate de Întreprinderea mecanică din Roman.

Dotat cu comandă numerică de conturare, noul tip de strung este conceput special pentru prelucrarea pieselor complexe de înaltă precizie și în serii mici sau unicate. Fiind echipat cu magazin de scule — din care se poate autoaproviziona automat cu scula necesară operației care trebuie efectuată, fără intervenția muncitorului. — acest strung prezintă mari avantaje în procesul de producție : precizie ridicată, posibilități multiple de prelucrare, randament foarte mare etc. Magazinul de scule este format din dispozitivul de fixare a portsculelor montat în culisă și din dispozitivul de schimbare a portsculelor fixat pe traversă în partea dreaptă. Ca portscule standard mașina dispune de cuțite 40 x 40 pentru strunjiri exterioare, interioare, canelări și filetări, portsculă bară de alezat cu diametrul de 110 pentru cuțit 32 x 32, portsculă bară de alezat cu diametrul de 70 pentru cuțit de 16 x 16 și portsculă cu conul Morse 5. Cutia de viteze cu care este utilat acest modern strung asigură obținerea a trei rapoarte de transmitere (1:9 ; 1:3 ; 1:1), mărind astfel domeniul total de reglare a turației platoului la puterea constantă la 1:27, raportul total de variație a turației platoului fiind de 1:100.

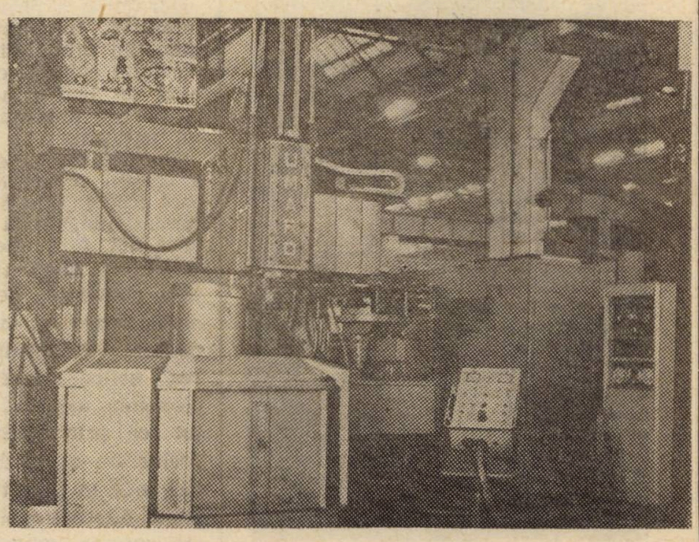

Datorită dotărilor care intră în componența sa, acest nou și modern tip de strung carusel se înscrie ca o reușită deosebită a constructorilor de mașini-unelte.

E. K.

TIB '81

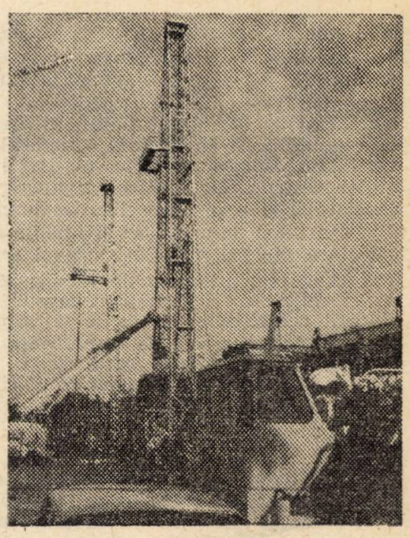

Manifestare comercială internațională de prestigiu

— Secvențe ale ofertei românești —

IERI a avut loc deschiderea oficială a celei de a VII-a ediții a Tîrgului Internațional București, manifestare economică ce și-a cîștigat un bine meritat prestigiu pe plan internațional.

Și la această ediție funcția de informare a tîrgului asupra potențialului economic al partenerilor este pregnant ilustrată de produse industriale realizate în peste 40 de țări, la înalt nivel tehnic și de competitivitate.

Ca principal expozant, industria românească are prilejul să-și prezinte pe larg, în cadrul pavilionului central (A) ca și pe numeroase platforme exterioare ale modernului complex expozițional din Piața Scînteii, rezultatele la zi ale dezvoltării industriale armonioase, multilaterale, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Potrivit obiectivelor actualului plan cincinal, industria românească urmează să asigure la orizontul anului 1985 circa 70 la sută din produsul social total, în special pe seama dezvoltării intensive. Acest proces presupune modernizarea structurilor de producție industriale, utilizarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane și creșterea productivității muncii prin ridicarea generală a nivelului tehnico-calitativ al potențialului productiv. Desigur, aceste mutații profunde în planul producției industriale vor atrage modificări corespunzătoare în planul producției de export. Astfel, se prevede ca la nivelul anului 1985 să se înregistreze un spor al exportului de 27% față de 1981, exclusiv pe seama îmbunătățirii structurii ofertei, a gradului de valorificare a produselor, deci pe cale intensivă. În acest fel se vor putea îndeplini prevederile de creștere a comerțului exterior cu un ritm mediu anual de 11,9%, superior ritmului de creștere a produsului social și venitului național.

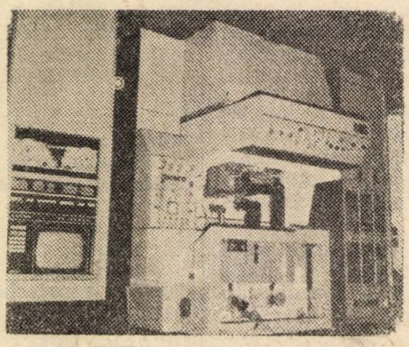

2

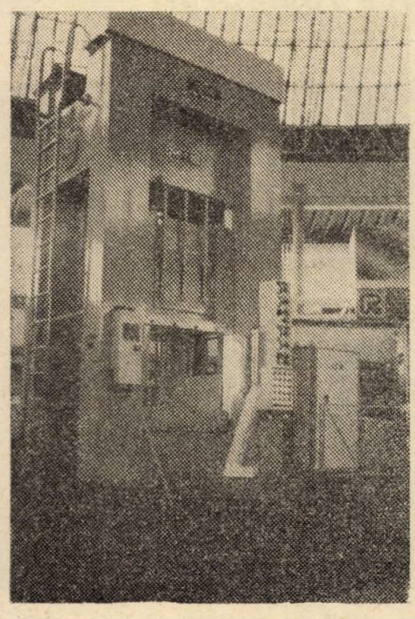

1

Prezentarea în context internațional a acestui proces dinamic de creștere, care generează în fiecare ramură și subramură industrială sute și mii de produse noi, prin intermediul participării la tîrguri și expoziții internaționale, prin activitatea de promovare, în general, apare tot mai evident ca o necesitate stringentă pentru integrarea noilor exportatori în circuitul economic mondial. Conștienți de faptul că prin accentuarea gradului de prelucrare al produselor exportate se pătrunde în zone tot mai disputate ale pieței internaționale, se impune alinierea tuturor factorilor strategici la exigențele pieței, inclusiv prin nivelul și calitatea activității de promovare.

Prezența în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale a producătorilor din numeroase alte țări permite, totodată, informarea nemijlocită, comparația directă a performanțelor realizate pe plan internațional pe diferite grupe de produse, generează emulația creativității în realizarea unor produse cu caracteristici tot mai perfecționate, evitîndu-se irosirea de eforturi pentru redescoperirea unor produse existente.

Se poate spune că toate funcțiile manifestărilor expoziționale amintite sînt bine reprezentate în actuala ediție — T.I.B. '81. În cadrul expoziției românești locul principal ca suprafață și număr de exponate este ocupat, cum era și firesc, de industria construcțiilor de mașini, principala grupă a exporturilor noastre în prezent. Această ramură industrială urmează să-și dubleze volumul exporturilor în actualul cincinal, astfel ca pînă în anul 1985, împreună cu industria chimică, inclusiv petrochimică, să poată asigura 60 la sută din volumul exportului.

Dezvoltarea mai accentuată, în ritmuri superioare mediei (18%—20% față de 8,8%), a unor subramuri pur-

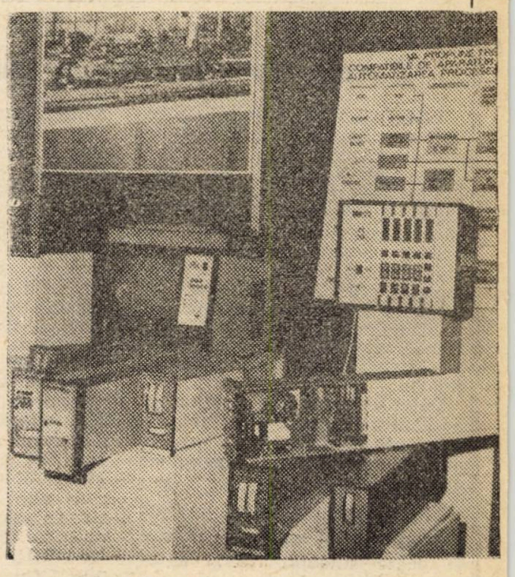

3

4

tătoare ale progresului tehnic cum sînt : electronica, mecanica fină, optica, echipamentele hidraulice și pneumatice, aeronautica a permis ca încă în acest an să se treacă la asimilarea unor noi tipuri de echipamente de calcul și automatizări pentru conducerea proceselor tehnologice, a noi tipuri de mașini unelte, linii agregat și utilaje tehnologice, de aparate de măsură și control din clase superioare de precizie, instalații de foraj de mare adîncime ș.a.

Și să urmărim în continuare cîteva din aceste realizări, prezente în expoziție.

Imaginea nr. 1 prezintă o realizare recentă a tinerei Întreprinderi de mașini unelte din Tîrgu Jiu — una din presele hidraulice din familia de prese între 150—630 t în curs de asimilare la întreprinderea gorjană — PHO—2—250, presă de 250 tone cu 2 tiranți.

Alte tipuri de mașini unelte de mare precizie pentru prelucrarea metalelor expune Întreprinderea „Electrotimiș" (în fotografia nr. 2) — mașină de prelucrat prin electroeroziune, cu electrod filiform, într-o variantă îmbunătățită, ce asigură o dublare a randamentului față de tipurile anterioare. În standurile Centralei industriale de electronică, telecomunicații și automatizări (fotografia nr. 3) sînt etalate componente de bază ale unor sisteme informatice de proces. Pe platformele exterioare industria aeronautică prezintă elicoptere, avioane, planoare ce și-au cîștigat deja o bună apreciere internațională pentru calitatea și performanțele lor. Sînt prezentate, de asemenea, o gamă variată de autovehicule grele destinate transportului de mărfuri, marilor șantiere, transporturilor maritime și fluviale (basculante de 55 tone, autotren pentru transporturi internaționale, utilaje grele de construcții, nave (machetă), motoare navale etc.).

Industria chimică românească care a înregistrat în perioada postbelică o dinamică de 5 ori mai mare decît ansamblul industriei, se situează azi pe locul 10 în lume ca volum al producției.

Între noutățile prezente în standul Chimimportexport am reținut gama bogată de materiale fotografice (fotografia nr. 4), expuse de Azomureș în premieră. În standul Centralei industriale de rafinării și petrochimie Ploiești reține atenția noi sortimente de mase plastice, de cauciuc poliizoprenic, butadienstirenic și terpolimeric, cu mărcile CAROM și ROMTER.

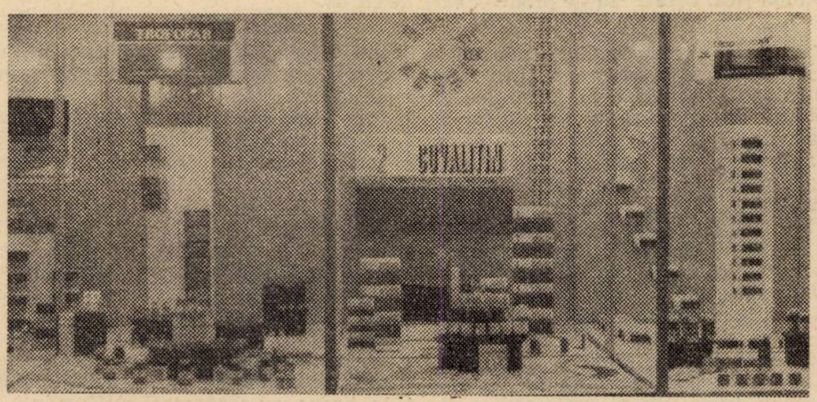

5

6

Deosebit de atractiv, cu bun gust sînt prezentate în standul Centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri noile game de produse obținute în întreprinderile „Miraj"-București și „Farmec"-Cluj-Napoca. Amintim între noutăți gamele „Acanta", realizată pe bază de produse apicole, și „April", pe bază de extracte naturale din plante, parfumurile Do-re-mi, Lied, Miss Miraj. O noutate o constituie și gama cosmetică „Gerovital" (creme, lapte demachiant, loțiuni, pudră etc.), expusă alături de binecunoscutele medicamente cu aceeași marcă. Gama medicamentelor originale românești (fotografia nr. 5) este îmbogățită cu ultime realizări : Aslavital-drageuri pentru copii ce prezintă întîrzieri în dezvoltarea mintală, Fasigil-comprimate antiparazitare de mare eficacitate, soluții pentru perfuzie de calitate ridicată, soluții de hemodializă renală pentru rinichi artificiali, noi produse Ossidenta, remarcabile pentru efectul lor în tratamentul paradentozei, Boicil-unguent ș.a.m.d.

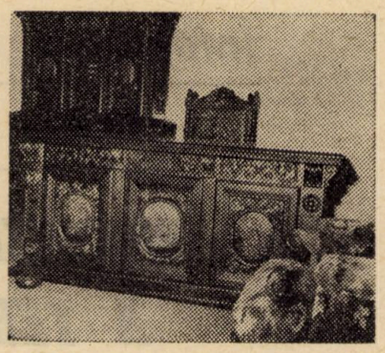

7

Grupa de mărfuri industriale de consum cunoaște în actualul cincinal o dezvoltare dinamică. Astfel, subgrupa de bunuri de consum realizate în construcția de mașini (aparate electrocasnice, radio-casetofoane, aparate foto, televizoare, autoturisme) va înregistra o creștere de 2,5 ori pînă în 1985 față de 1980. De asemenea, producția industriei ușoare va crește cu un ritm mediu de 7,5%, orientîndu-se spre realizarea de bunuri de consum la nivelul celor mai înalte exigențe pe plan mondial. Sînt evidente în acest sens preocupările pentru îmbunătățirea structurii sortimentale și calității, orientarea spre tehnologii moderne de fabricație pentru realizarea de produse ușoare, cu grad ridicat de finisaj. În producția de încălțăminte, blănărie, marochinărie se urmărește valorificarea superioară a resurselor interne, creșterea contribuției creatorilor de modele în orientarea producției (fotografia nr. 6).

Prin calitatea produselor exportate, firma „Arpimex" ocupă în prezent locul I ca exportator român pe piața S.U.A. Mobila românească, cunoscută azi pe toate meridianele pentru calitatea și designul său ireproșabil, este prezentată în standurile „Tehnoforest-export" prin numeroase garnituri de mobilă stil (fotografia nr. 7), clasică și modernă, unele elemente de mobilier rustic.

Nu putem încheia prezentarea actualei ediții a T.I.B. fără a menționa expoziția în premieră a Centrului român de design, în pavilionul „J". Beneficiind de o concepție de etalare de înaltă ținută, expoziția impresionează prin funcționalitatea și eleganța liniei produselor expuse — echipamente de calcul, combină muzicală HiFi, corpuri de iluminat — realizate recent pentru o serie de întreprinderi industriale românești, ca și o gamă bogată de produse originale — articole vestimentare, marochinărie, mobilier, ambarcațiuni de agrement — ce se constituie ca ofertă directă de know-how (design) prin intermediul Institutului român de consulting (Romconsult).

Oferta prezentată de industria românească asigură premisele unei activități comerciale intense.

Ioan GEORGESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

PREMISE ALE APLICĂRII EFICIENTE A TEHNOLOGIILOR DE CREȘTERE A ANIMALELOR ÎN SISTEM INDUSTRIAL

CONCENTRAEA și industrializarea producției animaliere în unități (ferme) specializate producătoare de carne, lapte, lînă și ouă reprezintă una din căile importante de dezvoltare mai accelerată a zootehniei în țara noastră. Intensificarea creșterii animalelor se bazează pe aplicarea unor tehnologii de producție moderne, de tip industrial, care răspund în primul rînd unor deziderate economice : obținerea unor sporuri însemnate de producție în condițiile unei eficiențe economice crescute, valorificarea întregului potențial productiv al animalelor, creșterea productivității muncii.

Accentuarea diviziunii sociale a muncii în agricultura de tip intensiv determină o relativă limitare a libertății de decizie în interiorul acelor unități care, din punctul de vedere al asigurării principalelor mijloace de producție (efectivele de animale), funcționează ca „sisteme deschise". Așa, de exemplu, eficiența unităților economice specializate pentru producția de carne de bovine sau de ovine este dependentă de legăturile lor cu celelalte elemente ale sistemului structural complex al agriculturii și industriei alimentare. Aceste unități, reprezentînd **sistemele de conversiune biologică, care realizează producția de carne în viu** pe baza aplicării unor tehnologii de producție de tip intensiv și semiintensiv, sînt verigi ale unui lanț tehnologic și economic deosebit de laborios, ce se desfășoară într-o succesiune de sisteme deschise. În cadrul acestuia pot fi considerate distinct cel puțin 4 sisteme : sistemul generator de **material biologic** destinat îngrășării, reprezentat de ansamblul unităților deținătoare de taurine și ovine matcă, în interiorul cărora se organizează procesul reproducției acestor specii de animale ; sistemul furnizor de **furaje**, inclusiv unitățile industriale de producere a nutreturilor combinate ; ansamblul unităților de **creștere și îngrășare** a animalelor ; sistemul de **prelucrare industrială**, respectiv întreprinderile de prelucrare a cărnii din cadrul industriei alimentare. Evident, funcționalitatea economică a unităților specializate în creșterea și îngrășarea taurinelor și ovinelor nu poate fi considerată în afara influenței pe care o exercită sistemele din amonte (furnizoare de animale și furaje) și aval (industria prelucrătoare). Asigurarea principalelor „input"-uri și echilibrarea relațiilor de eliberare a „output"-urilor influențează considerabil unitățile producătoare de carne.

Structura efectivelor preluate, asigurarea furajelor

PENTRU aplicarea eficientă a tehnologiilor și utilizarea intensivă a capacităților de producție existente, un prim deziderat este cel al **optimizării structurii de vîrstă și greutate a animalelor destinate îngrășării și afluirea acestora către complexele specializate după un program** judicios întocmit la nivelul consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist. De asemenea, în ceea ce privește **asigurarea furajelor** (materia primă principală în producția animalieră) și aplicarea unor rații furajere optime este deosebit de important să existe relații contractuale ferme între unitățile producătoare de carne și fabricile de nutreturi combinate. Fără a minimaliza importanța echilibrării relațiilor din amonte și aval ale unităților (fermelor) producătoare de carne, trebuie subliniat însă că principala premisă a aplicării eficiente a tehnologiilor de producție în complexele industriale de creștere a animalelor o constituie **efortul propriu**. Vom lua ca exemplu unitățile de îngrășare a taurinelor.

Sistemul industrial de producție a cărnii de bovine are în vedere concentrarea în complexe industriale a întregului efectiv de tineret taurin mascul din sectorul socialist al agriculturii. Însușirea acestuia de a crește rapid în prima parte a vieții este folosită la maximum de sistemul industrial de producție, care permite o hrănire de tip intensiv (pe bază de nutreturi combinate, substituent de lapte și fîn de bună calitate) și asigură condiții optime de cazare.

Experiența complexelor industriale de creștere și îngrășare a tineretului taurin a demonstrat că generalizarea metodei de preluare **a animalelor la vîrsta de 15 zile și greutatea de 45 kg și aplicarea unei furajări intensive în prima perioadă (de creștere)** amplifică potențialul de îngrășare al animalelor, pe întreaga durată a ciclului de producție. În cadrul efortului propriu al unităților producătoare de carne de bovine trebuie consemnată, deci, o primă condiție : asigurarea unei structuri optime de vîrstă și greutate a animalelor introduse la îngrășat, astfel încît complexele să poată beneficia de întregul potențial productiv al animalelor. Acest factor determină în bună parte durata ciclului de producție și nivelul cheltuielilor.

Este cunoscut că eficiența tehnologiilor de creștere și îngrășare a bovinelor în sistem industrial este subordonată, în cea mai mare parte, tipului de hrănire aplicat. Practica a demonstrat că aplicarea unui sistem de furajare intensivă acestei specii de animale determină un grad ridicat de rentabilitate a producției prin obținerea unui spor de greutate de peste 1000 grame/animal/zi.

În condițiile concurențiale create pentru consumul de cereale, în hrănirea taurinelor a intervenit o reorientare tehnologică în care se îmbină principiile exploatării industriale cu un sistem de hrănire semiintensiv, bazat pe utilizarea într-o pondere însemnată a furajelor de volume (fibroase, suculente și grosiere). În prezent, ca și în perspectivă, accentul se pune pe **creșterea gradului de prelucrare și ridicarea valorii nutritive a diferitelor sortimente de furaje de volum** folosite în hrana rumegătoarelor. Tendința înregistrată în ultimii ani, de apropiere a unităților de îngrășare a taurinelor de producția furajelor de volum, prin organizarea în cadrul complexelor a unor **ferme proprii de producere a furajelor**, reprezintă una din căile de rentabilizare a producției cărnii de taurine. Această orientare permite stimularea efortului propriu al unităților de a-și asigura furajele de volum în cantitate și structură optimă, ceea ce reprezintă o premisă sigură pentru apli-

Tabelul nr. 1

Utilizarea capacităților de producție în complexele de îngrășare a taurinelor (%)

Sporul de greutate /zi/ animal (grame)	Greutatea medie de livrare (kg)						
	351	376	401	426	451	476	501
1 000	114	105	98	92	87	82	78
950	108	100	94	88	83	78	74
900	103	95	89	83	78	74	70
850	97	90	84	79	74	70	66
800	92	85	79	75	70	66	62
750	86	80	75	70	66	62	59
700	81	75	70	65	61	58	55
650	75	70	65	60	57	54	51
600	70	65	60	56	53	50	47

Tabelul nr. 2

Indicatorii care caracterizează tehnologiile de producție în sistemul industrial de creștere și îngrășare a bovinelor (prețuri la 1 I 1981)

	Variante de tehnologii						
	V_1	V_2	V_3	V_4	V_5	V_6	V_7
● Indicatori tehnici							
Vîrsta și greutatea viteilor la populare (zile/kg	15	15	15	15	15	15	15
	45	45	45	45	45	45	45
Ponderea concentratelor în rație (%)	50	55	60	50	55	45	50
Consumul specific de furaje (U.N./kg)	6,10	6,25	6,35	6,75	6,90	6,30	6,38
Producția medie (grame/zi/cap)	750	850	900	850	900	700	750
Sporul total pe animal (kg)	340	348	366	413	438	356	381
Greutatea medie la livrare (kg)	385	393	401	458	483	401	426
Durata ciclului de producție (zile)	454	410	395	487	487	508	508
Indicele de utilizare a capacităților (%)	78	86	89	73	73	70	70
● Indicatori economici							
Numărul animalelor livrate (capete)	5 000	5 000	5 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Prod. de carne marfă (t)	1 925	1 965	2 005	1 373	1 449	1 203	1 278
Costul greutății vii (lei/t)	14 730	14 460	14 550	14 780	15 180	17 421	17 525
Prețul de producție (lei/t) *)	17 218	17 260	18 746	18 592	18 535	18 746	18 675
Prod. globală (mii lei)	28 582	29 169	32 318	21 678	22 835	22 551	23 867
Chelt. materiale (mii lei)	20 278	20 267	20 505	14 438	16 770	19 457	20 897
Prod. netă (mii lei)	8 304	8 902	11 813	7 240	6 065	3 094	2 970
Beneficiu (mii lei)	4 906	5 502	8 413	5 234	4 861	1 594	1 470
● Indicatori sintetici ai eficienței economice							
Rata rentabilității (%)	17	19	28	25	22	5	8
Beneficiul pe unitatea de produs (lei/t)	2 549	2 800	4 196	3 812	3 355	1 325	1 150
Chelt. materiale la 1 000 lei prod. globală (lei)	709	695	635	666	734	862	875
Productivitatea muncii în expresie							
— fizică (tone spor)	35	37	40	33	35	29	31
— valorică (mii lei)	490	495	535	480	507	501	530
Eficiența economică a investiției (%)	15	16	21	25	22	7,2	8

*) inclusiv primele

carea unui sistem rațional de furajare cu un cost minim. Experiența practică a unităților atestă că din punct de vedere economic, tehnologia de furajare este legată în cea mai mare măsură de modalitatea de asigurare a furajelor — datorită interesului manifestat de unitățile producătoare de carne pentru realizarea unui volum cît mai mare de furaje și gospodărirea eficientă a suprafețelor de pămînt destinate bazei furajere. În plus, **prin asigurarea furajelor din producție proprie sînt eliminate cheltuielile intermediare ocazionate de achiziționarea lor.** Studiile întreprinse în unități care nu și-au asigurat în totalitate furajele din producție proprie relevă că, în condițiile unui consum de 6,15 unități nutritive pentru un kilogram de spor, influența prețurilor crescute ale furajelor de volum și concentrate achiziționate asupra costului pe kilogramul de spor [illegible] greutate vie este de aproximativ 4,24 lei. În această situație, costul unei unități nutritive raportate la furajele de volum și concentrate consumate a fost de 1,68—1,70 lei, față de 0,99—1,00 lei în cazul producției proprii (exclusiv costul substituentului de lapte și al furajelor combinate).

În condițiile concentrării în continuare a producției de carne de bovine (și ovine) în țara noastră **obținerea și introducerea în producție a furajelor la un cost cît mai mic reprezintă principala cale de reducere a cheltuielilor materiale.** Asigurarea unei proporții juste în stabilirea **necesarului de suprafață** în funcție de mărimea complexului și fertilitatea solului, determinarea unei **structuri optime a culturilor** și crearea condițiilor tehnice și mecanice pentru **valorificarea la maximum a suprafeței repartizate** sînt principalele obiective în explorarea acestei căi de rentabilizare a producției. Desigur, această problemă este legată și de dimensiunea complexului, deoarece pentru complexele mari este mai greu de asigurat suprafața necesară, pe o zonă circumscrisă în apropierea lor. Baza furajeră proprie reprezintă unul dintre criteriile care nu pot lipsi la fundamentarea economică a noilor obiective. Este suficient să amintim că în calculul de economicitate a bazelor furajere proprii se iau resursele potențiale ale complexelor de îngrășare a bovinelor pentru producerea energiei și fertilizarea naturală a culturilor.

Greutatea medie de livrare

PENTRU OBȚINEREA unei producții sporite de carne în condiții de eficiență economică ridicată, factorul care amplifică la maximum efectul aplicării unei tehnologii optime de producție este **greutatea medie de livrare a animalelor.** Acesta este elementul calitativ prin care unitatea asigură materializarea și aplicarea fermă a principiului autogestiunii. Reflectînd întreaga dimensiune a valorii produselor animaliere, actualele prețuri stimulează efortul propriu al unităților pentru sporirea producției fizice, ridicarea calității acesteia și micșorarea costurilor de producție.

Tehnologia livrării animalelor în loturi „pachet" și la o greutate medie optimă exprimă capacitatea de autoorganizare a unităților producătoare de carne de bovine. Fără îndoială însă, greutatea medie cea mai mare nu este „optimă" din punct de vedere economic, în orice condiții. În această direcție este deosebit de important ca în planificarea și organizarea producției, unitățile zootehnice specializate să țină cont de **relația de interdependență ce există între nivelul producției medii, greutatea de livrare a animalelor și indicele de utilizare a capacităților industriale de producție** (tabelul nr. 1). Animalele preluate la o vîrstă cît mai mică și furajate după rețete echilibrate în proteină digestibilă, substanță uscată și unități nutritive au o **viteză mai mare de creștere** și răspund mai bine condițiilor industriale de creștere, decît animalele preluate la o vîrstă mai înaintată, care prezintă riscul unor tare și a stressului de acomodare cu noile condiții. Cum durata ciclului de producție depășește în acest caz un an calendaristic, utilizarea eficientă a fondurilor fixe are loc numai în condițiile creșterii producției medii. Pe de altă parte, exprimarea potențialului productiv al animalelor sub influența întregului complex de factori tehnici și organizatorici va contribui la realizarea optimului economic, în măsura în care sînt echilibrate cheltuielile materiale.

În variantele de tehnologii calculate pe baza rezultatelor de producție și a principalilor indicatori tehnici și tehnologici normativi, se poate observa că **pe măsura obținerii unei producții medii mai ridicate și livrării animalelor la o greutate mai mare, crește eficiența economică.** Variantele au fost calculate cu un cost al furajelor variind între 7,20 și 7,80 lei/kg spor în greutate, pornind de la premisa asigurării furajelor de volum din producție proprie, cu costuri echilibrate, bazate pe randamente medii superioare la hectar.

Indicativ al eficienței economice

CONSIDERÎND criteriile menționate ca repere principale în elaborarea și aplicarea unor tehnologii de producție eficiente, se poate stabili rentabilitatea întregii activități dintr-o unitate specializată în creșterea și îngrășarea taurinelor (tabelul nr. 2).

În variantele V_1—V_3 a fost luat ca exemplu un modul de complex care livrează anual 5000 capete de taurine, iar în variantele V_4—V_7 indicatorii tehnico-economici au fost calculați pentru 3000 taurine livrabile anual. Se observă legătura dintre **nivelul producției medii, greutatea medie de livrare, rentabilitatea producției și eficiența economică a investițiilor.** Astfel, în condițiile unei producții medii superioare (850—900 grame spor în greutate/zi/animal) și a unui cost de producție echilibrat, prelungirea duratei ciclului de producție pentru îngrășarea taurinelor pînă la o greutate medie de livrare de 400—480 kg determină creșterea rentabilității producției și a eficienței investițiilor, chiar în condițiile unui indice de utilizare al capacităților de producție mai redus (70%).

Reține atenția și influența **prețului mediu de livrare** asupra rentabilității pe unitatea de produs. La o greutate medie de livrare de 401 kg (V_3) rentabilitatea pe tona de greutate vie este mai mare decît la greutatea de peste 450 kg (V_4, V_5), datorită modului diferit în care se repartizează primele (sporurile de preț) acordate pentru greutatea de livrare. Rolul stimulator al acestora scade după realizarea anumitor trepte de greutăți (351, 401 kg), datorită faptului că aceeași sumă se repartizează unei greutăți mai mari.

dr. MARIA STROE
Institutul de economie agrară

(Continuare în pag. 12)

Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (II)

Sporirea producției animaliere

PRINTRE PRINCIPALELE priorități ale agriculturii în cincinalul actual, o importanță deosebită se acordă producției animaliere, a cărei pondere în totalul producției agricole urmează să ajungă pînă în 1985 la 45—46%, iar în 1990 la 50%.

Măsurile ce se întreprind pentru realizarea acestui salt calitativ vizează toate compartimentele de activitate privind organizarea reproducției, asigurarea bazei furajere, a adăposturilor necesare, creșterea calificării și cointeresării materiale a îngrijitorilor de animale, introducerea celor mai avansate și eficiente tehnologii etc., precum și toate sectoarele social-economice din agricultură.

Din analiza evoluției efectivului de animale în gospodăriile populației (tabelul nr. 2) rezultă că, în perioada 1965—1979, în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori numărul animalelor a scăzut cu aproape 500 mii de porcine, peste 500 mii de ovine, aproape 40 mii de taurine ; în schimb, producția animalieră a avut o evoluție constant ascendentă, ca urmare a îmbunătățirii raselor și a modului de exploatare a animalelor — sporurile de producție fiind de : 56% la carne (în greutate vie), 51% la lapte, 34% la lînă, 88% la ouă, 112% la miere extrasă.

Tabelul nr. 2

Efectivele și producțiile animaliere în gospodăriile populației

	1965	1970	1975	1979	1979 1965 %
EFECTIVUL DE ANIMALE LA SFÎRȘITUL ANULUI (mii capete)					
Gospodării personale ale membrilor cooperatori					
Bovine	1 584,5	1 530,6	1 703,0	1 545,1	97,5
din care : — vaci, juninci	930,1	910,7	992,1	874,1	94,0
Porcine	2 351,8	1 803,4	1 832,3	1 855,1	78,9
Ovine	4 938,2	5 014,8	4 478,5	4 409,2	92,3
Caprine	602,4	410,7	338,2	266,0	44,0
Păsări	24 248,5	31 046,4	28 597,4	29 482,2	121,6
Albine (mii familii)	422,5	447,5	382,9	459,9	107,0
Gospodării agricole individuale					
Bovine	810,9	828,7	943,8	1 035,7	127,7
din care : — vaci	403,5	431,1	494,9	513,2	127,2
Porcine	573,2	519,5	571,2	801,4	139,8
Ovine	1 682,6	1 755,6	1 834,2	2 266,7	134,7
Caprine	201,7	123,1	105,5	107,6	53,3
Păsări	7 807,5	10 135,4	8 381,1	11 544,4	174,9
Albine (mii familii)	271,4	329,1	270,0	458,1	168,8
PRODUCȚIA ANIMALIERĂ					
Gospodăriile personale ale membrilor cooperatori					
Carne (mii t)	481,0	508,0	688,0	750,0	155,9
Lapte (mii hl)	13 108	14 195	16 753	19 813	151,2
Lînă (t)	8 239	9 956	9 861	11 070	134,4
Miere extrasă (t)	1 630	2 094	2 624	3 062	187,8
Ouă (mii buc)	3 681	3 489	3 839	7 818	212,4
Gospodăriile agricole individuale					
Carne (mii t)	128	177	259	301	235,2
Lapte (mii hl)	5 266	6 458	8 691	10 527	202,2
Lînă (t)	2 571	3 144	3 684	4 543	176,7
Ouă (mii buc)	536	661	736	1 104	188,4
Miere (extrasă (t)	2 140	2 527	2 593	5 212	243,6

În ce privește **gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate,** acestea și-au sporit și efectivele, și producția animalieră.

În ultimii ani au fost adoptate măsuri și aplicate reglementări menite să sprijine și să cointereseze gospodăriile populației în creșterea animalelor. Astfel, în Legea nr. 40/1975 privind creșterea și ameliorarea animalelor se precizează că statul sprijină dezvoltarea creșterii animalelor în gospodăriile populației, asigurînd reproducători sau material seminal (prin stațiunile comunale de montă), asistență tehnică și mijloace financiare pentru îmbunătățirea și amenajarea pajiștilor naturale, credite în condiții avantajoase în vederea procurării de animale sau construirii de adăposturi, dreptul de a folosi în condiții avantajoase pășuni și fînețe din proprietatea de stat, unele sortimente de furaje pentru animalele și produsele contractate cu statul, prime pentru fiecare junincă la prima fătare, precum și îndrumare tehnică de specialitate, asistență veterinară și medicamente de uz veterinar.

Ținînd seama de experiența producătorilor fruntași și de rezultatele cercetării științifice, se pot formula o serie de **măsuri în scopul valorificării superioare a potențialului de sporire a producției animaliere** și în gospodăriile populației :

a) organizarea corespunzătoare a reproducției și **realizarea unor rase și hibrizi** adaptați specificului gospodăriilor populației și diferitelor zone de producție. De exemplu, se simte nevoia asigurării de găini din rasele mixte (sau hibrizi ai acestora) — care valorifică foarte bine resursele existente în gospodăriile populației și sînt preferate de crescători față de rasele specializate ; de asemenea, toate stațiunile de montă să achiziționeze vieri din rase perfecționate și adaptate condițiilor locale, iar în zonele de munte — armăsari (eventual revenindu-se la sistemul „depozitelor de armăsari") ;

b) aprovizionarea gospodăriilor populației cu pui de o zi și cu purcei — problemă deosebit de importantă, date fiind dificultățile costului unitar ridicat al obținerii acestora în fiecare gospodărie în parte. În acest sens, Legea privind creșterea și ameliorarea animalelor stabilește sarcina pentru M.A.I.A. ca, împreună cu consiliile populare și cooperația de consum, să sprijine organizarea producerii de purcei, pui și alte specii și categorii de animale, atît în cadrul gospodăriilor populației, cît și în cadrul asociațiilor de creștere a animalelor sau prin cooperativele de consum din localitate.

c) organizarea de stîne cooperatiste care să asigure pășunatul în comun de către ovinele aparținînd gospodăriilor populației. Cooperația de consum, în atribuțiile căreia intră organizarea stînelor cooperatiste, se îngrijește de amenajarea pășunilor, asigurarea de adăposturi pentru animale, prelucrarea și valorificarea produselor, reținînd pentru aceste prestații o anumită cantitate din produsele realizate.

Creșterea ovinelor, una din îndeletnicirile cele mai vechi și mai răspîndite în gospodăriile populației, se bucură de atenția și sprijinul acordat de stat prin scutirea de impozite, repartizarea pășunilor necesare, prețuri stimulative ș.a. ; această măsură contribuie la creșterea numărului de ovine din gospodăriile populației și a cantităților de produse valorificate prin comerțul socialist. În județul Iași, de pildă, ca urmare a preocupărilor de mai mulți ani ale cooperației de consum, există actualmente aproape 300 de stîne cooperatiste, prin care în 1980 s-a organizat pășunatul a cca. 200 mii de ovine, iar în acest an este proiectat să se ajungă la 210 mii ;

d) utilizarea cît mai largă în hrană animalelor a **reziduurilor din industria alimentară** și a **resturilor culinare** de la cantine și unitățile de alimentație publică. În scopul desfășurării unor activități eficiente se impune elaborarea unor **proiecte tehnico-economice** la a căror fundamentare să se țină seama de specificul și particularitățile acestei activități, dimensiunile reduse ale fermelor, posibilitățile de amenajare ale unor adăposturi în construcții care au avut altă destinație, modul de asigurare a animalelor de reproducție sau a animalelor pentru îngrășat, asigurarea

furajelor necesare în perioadele cînd nu funcționează cantinele sau restaurantele, asigurarea unor cantități minime de furaje concentrate, care să fie administrate ca adaos la cele provenite din resturi culinare, metode de colectare, transport și sterilizare a resturilor culinare, probleme privind organizarea producției și a muncii, valorificarea producției etc., astfel încît consumurile specifice de furaje pentru obținerea unei unități de produs și costurile de producție să favorizeze autogestiunea economico-financiară.

e) dezvoltarea în gospodăriile populației a unor ramuri zootehnice cu o pondere mică în totalul producției, dar ale căror produse sînt foarte solicitate pe piața internă și externă, cum sînt : apicultura, sericicultura, cunicultura, creșterea animalelor mici pentru blană ș.a.

Asigurarea bazei furajere

RITMURILE de creștere a efectivelor de animale și a producției animaliere sînt influențate în mod hotărîtor de **gradul de asigurare a bazei furajere.** Deși problemele asigurării furajelor necesare creșterii animalelor în gospodăriile populației se pun diferit în zonele de șes față de cele de deal-munte, în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori față de gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate sau față de gospodăriile muncitorilor și funcționarilor din mediul rural, trăsătura comună o constituie necesitatea de a utiliza în cît mai bune condiții toate resursele furajere existente în zonă și de a spori producția de nutrețuri, astfel încît să se valorifice superior potențialul de producție al fiecărei gospodării, crescînd gradul de asigurare cu produse animaliere a fiecărei familii și localități și mărindu-se cantitățile livrate la fondul de stat.

Cea mai importantă acțiune în acest domeniu o constituie **ameliorarea complexă și valorificarea superioară a celor 4,4 milioane hectare din pășuni și fînețe naturale,** din care o bună parte se află în folosința sau în proprietatea gospodăriilor populației. Dacă pe terenurile de șes, începînd din acest an s-a trecut în mod obligatoriu la **reînsămînțarea periodică a suprafețelor cu pășuni și fînețe,** pe terenurile în pantă trebuie procedat la supraînsămînțare, concomitent cu lucrări de grăpare, îngrășare, drenare etc. În multe zone de deal și munte, prin ameliorarea pășunilor s-a ajuns la dublarea și chiar triplarea cantităților de furaje.

Cele mai bune rezultate se înregistrează atunci cînd pășunile alpine sînt repartizate crescătorilor de animale — mai ales celor asociați — pe o perioadă lungă de timp ; aceasta duce la creșterea cointeresării materiale pentru executarea lucrărilor ce se impun în vederea sporirii producției de masă verde.

De exemplu, asociația crescătorilor de animale din comuna Dîmbovița, jud. Argeș, amenajînd pajiștile naturale de munte la o altitudine de 1 500—1 700 m, a realizat 20—30 t masă verde la hectar. Această asociație nu se limitează la ameliorarea și exploatarea în comun a pajiștilor naturale, ci realizează totodată prelucrarea și valorificarea laptelui, asigurînd o bună calitate a produselor și creșterea veniturilor. De fapt, județul Argeș — în care în ultimele decenii a existat o preocupare permanentă pentru ameliorarea pajiștilor naturale — ocupă locuri fruntașe pe țară în ce privește creșterea taurinelor și ovinelor. Astfel la densitatea taurinelor (59,1) și a vacilor (3,2) la 100 ha teren agricol județul Argeș ocupă locul 3, iar la producția medie anuală de lapte pe o vacă — locul întîi, cu 2 375 l (anul 1979).

O contribuție însemnată la asigurarea furajelor necesare gospodăriilor personale ale membrilor cooperatori are **repartizarea cantităților necesare în cadrul retribuției în natură.**

Forma de retribuție cu cote procentuale, din producția realizată la recoltarea unor furaje, mai ales în perioadele de ploi abundente (la prima coasă de trifoliene sau de fînețe naturale în zonele de deal-munte, ca și pentru recoltarea cocenilor) este foarte avantajoasă atît pentru cooperativele agricole de producție, cît și pentru membrii cooperatori. Ea stimulează executarea recoltării într-o perioadă mai scurtă, realizarea în condiții mai bune a uscării, transportului și depozitării, mărindu-se cantitățile de furaje disponibile atît pentru gospodăria obștească a C.A.P., cît și pentru gospodăriile personale. Totodată, se obțin mai multe coase de fîn de pe terenurile cultivate cu lucernă, trifoi sau de pe fînețele naturale, se eliberează mai repede terenurile pe care urmează să se efectueze arături și însămînțări de toamnă.

Atît în zonele de șes cît și în cele de deal-munte, în gospodăriile populației este necesar să se extindă **culturile furajere intensive** de mare randament, cum sînt : lucerna, trifoiul, sfecla furajeră, guliile furajere etc., de la care se pot obține cantități mari de substanțe nutritive la un hectar cultivat. În acest scop, se impune creșterea preocupărilor organelor agricole, ale cooperației de consum și consiliilor populare pentru **popularizarea tehnologiilor celor mai potrivite, diferențiate pe zone,** pentru **aprovizionarea cu semințele necesare și cu unelte specifice cultivării, întreținerii și recoltării culturilor furajere.**

Este, de asemenea necesar să se extindă producerea, aprovizionarea și livrarea către gospodăriile populației a unor **unelte și mijloace tehnice de complexitate redusă** (tocătoare de sfeclă și de gulii furajere, mori cu ciocănele etc.), cu care să se poată pregăti furajele înainte de a fi administrate în hrana animalelor. Aprovizionarea cu uree furajeră, drojdie furajeră, premixuri și alte ingrediente necesare înnobilării furajelor grosiere sau a fînurilor de calitate slabă reprezintă o altă cerință de actualitate.

Literatura de specialitate și experiența pledează pentru **înnobilarea nutreturilor grosiere și a fînurilor de slabă calitate,** procedeu prin care se pot înlocui pînă la 20% din necesarul de proteine din hrana animalelor. Unele dificultăți în procurarea ureii furajere, ca și pericolul unor greșeli de administrare care să provoace intoxicații au făcut ca această metodă să nu fie practicată decît într-un număr restrîns de unități.

Din acest punct de vedere considerăm ca foarte valoroasă experiența acumulată de crescătorii de taurine la îngrășat din comuna Suici, jud. Argeș care, sub directa îndrumare a specialiștilor de la circumscripția agrozooveterinară, au îngrășat și livrat la fondul de stat, în anul 1980, 142 de tăurași la care au realizat un spor mediu zilnic de 0,8—1,1 kg. În vederea aplicării metodei respective au fost luate măsuri privind instruirea crescătorilor, procurarea ureii, organizarea producerii de uruială de porumb cu ciocălăi chiar la sediul circumscripției etc.

În vederea creșterii conținutului în proteine a indicelui de consumabilitate și de digestibilitate, pot fi utilizate diferite **metode fizice** (tocare, înmuiere, aburire, sărare, melasare), **chimice** (tratare cu alcalii sau cu acizi), **biologice** (fermentare) ș.a. a căror valoare a fost demonstrată de experimentările făcute de diferite institute de cercetări științifice și unități fruntașe. Pentru extinderea acestora în practică sînt necesare acțiuni cu caracter tehnic, organizatoric, economic și de propagandă.

O altă resursă furajeră mai puțin utilizată în ultimii ani o constituie **pajiștile naturale de pe terenurile aflate în fondul silvic.** La Consfătuirea de lucru pe probleme de agricultură de la Brașov, din ianuarie a.c., s-a stabilit, ca, odată cu măsurile care se impun pentru apărarea fondului silvic, să existe o preocupare mai mare pentru folosirea corespunzătoare a acestei resurse, secretarul general al partidului indicînd ca, anual, Ministerul Agriculturii și cel al Economiei Forestiere să stabilească suprafețele pentru pășunat — de 2,5—3 milioane de hectare. În afară de o cantitate apreciabilă de masă verde ce se poate realiza de pe aceste suprafețe, pădurea poate oferi și alte resurse furajere mai puțin utilizate în ultimele decenii : materie primă pentru frunzare sau pentru făină de conifere, ghindă, jir etc.

O problemă care interesează nu numai gospodăriile populației este aceea a **utilizării eficiente a produselor secundare rezultate din industrializarea laptelui :** zer, zară, lapte degresat etc. Organizarea de capacități de prelucrare de proporții mici, la nivelul unui consiliu unic agroindustrial sau a 2—3 comune va reduce distanța de transport al laptelui către fabrică și al subproduselor către crescătorii de animale, favorizînd utilizarea mai completă a laptelui, concomitent cu reducerea costurilor, a consumului de carburanți și a pierderilor în timpul transportului. Dacă și în gospodăriile populației se va generaliza utilizarea în hrana viteilor a laptelui degresat sau a înlocuitorilor de lapte (înlăvii), se vor obține creșterea cantității de lapte-marfă și o dezvoltare mai bună a viteilor, ca urmare a prelungirii perioadei de alăptare.

Asupra acestor aspecte — și a altora pe care nu le-am amintit — crescătorii de animale, ca și organele de îndrumare și de conducere a agriculturii trebuie să-și îndrepte atenția în vederea unei mai bune asigurări a bazei furajere, condiție esențială a sporirii efectivelor de animale și a producției acestora.

dr. N. DAVID

APROVIZIONAREA POPULAȚIEI ÎN PERIOADA DE TOAMNĂ–IARNĂ

MIEZUL de toamnă aduce, în viața economică și socială, preocupări specifice. În întreprinderi și centrale, oamenii muncii desfășoară cu eforturi sporite întrecerea pentru realizarea planului și angajamentelor pe acest an, stabilesc, în adunări generale, măsurile pregătitoare pentru abordarea sarcinilor din 1982. Pe ogoare forțele satelor sînt concentrate la încheierea lucrărilor de recoltare, pregătirea terenului și însămînțarea culturilor de toamnă ; o activitate susținută se desfășoară la bazele de recepție, la însilozarea furajelor, în fermele zootehnice, în fabricile de zahăr, ulei, conserve și în celelalte unități ale industriei alimentare, pentru valorificarea deplină și superioară a roadelor toamnei.

Piețele agroalimentare, magazinele prezintă o variată și bogată ofertă de produse destinate consumului curent și constituirii rezervelor pentru iarnă ale populației. Fermele legumicole din județul Cluj au livrat la fondul pieței cantități de legume de cîmp, cartofi, fructe cu 1 000—2 500 de tone mai mari decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, depășind, de asemenea, considerabil livrările la fondul de stat și volumul prelucrării în secțiile de industrializare ale Trustului horticulturii. Numai în marea piață bucureșteană Obor, în august-septembrie și în prima decadă a acestei luni au fost puse la dispoziția cumpărătorilor aproape 5 500 tone de cartofi, 525 tone de ceapă, 1 500 tone de roșii, 1 000 tone de varză, 1 600 tone de ardei, 720 tone de vinete, peste 2 000 tone de struguri, 740 tone de alte fructe etc., constatîndu-se o creștere a cantităților primite și desfăcute zilnic, pe măsura intensificării recoltării. Fermele de stat și cooperatiste, producătorii individuali alimentează îndestulător, cu legume și fructe, și celelalte localități urbane. Decurge ritmic aprovizionarea cu produse zootehnice — carne, ouă, lapte. Au ajuns în magazine primele livrări de produse din campania de industrializare 1981—1982 ; numai fabrica de zahăr din Roman înregistrează o depășire de peste 1 100 de tone a cantității de sfeclă prelucrate zilnic, cea din Sascut — de 400 tone, fabrica de conserve Vădeni transformă în fiecare zi 700 tone de tomate în pastă și suc de roșii.

Aprovizionare la nivelul unui consum rațional

EXISTĂ, la ora actuală, suficiente mărfuri agroindustriale pentru a asigura o aprovizionare și un consum la nivelul necesităților reale. Iar ținînd seama, pe de o parte, de nivelul recoltelor, de stadiul culegerii lor, de noile capacități de înmagazinare, prelucrare și desfacere puse în funcțiune, pe de altă parte de măsurile luate pentru a asigura o bună distribuire a produselor sub raportul repartizării în teritoriu, al operativității și ritmicității, există, totodată, premisele ca procesul de aprovizionare a populației să se deruleze în continuare în mod corespunzător, potrivit hotărîrilor conducerii de partid și de stat privind satisfacerea cît mai deplină a cerințelor de bunuri materiale, creșterea bunăstării celor ce muncesc.

Fond de marfă variat, în cantități sporite

PROGRAMUL stabilit pentru aprovizionarea populației pe perioada de toamnă-iarnă are în vedere un fond de marfă sporit față de perioadele corespunzătoare din anii anteriori ; prin buna lui gospodărire și distribuire vor putea fi contracarate efectele condițiilor climatice care au determinat minusuri la unele culturi, de pildă la ceapă.

Astfel, în Capitală, pînă la sfîrșitul anului vor fi puse la dispoziția populației cantități mai mari decît în trimestrul IV 1980 : cu 9 la sută la carne și preparate din carne, cu 85,2 la sută la untură, cu 9,8 la sută la ulei, cu 8,1 la sută la zahăr, cu 27,3 la sută la mălai, cu 36,6 la sută la lapte, cu 12,2 la sută la ouă, cu 20,3 la sută la pește ș.a. Creșteri similare sînt prevăzute în programele stabilite la nivelul fiecărui județ, un rol însemnat în realizarea lor avîndu-l aplicarea măsurilor de autoaprovizionare, care trebuie bine înțelese, aplicate cu inițiativă și răspundere, valorificîndu-se pe deplin posibilitățile locale și asigurîndu-se necondiționat livrările la fondul de stat, cel puțin la nivelul stabilit. Totodată, un aport deloc neglijabil în balanța aprovizionare-consum îl aduce de pe acum autoaprovizionarea locuitorilor de la sate și orașe, stimulați și sprijiniți în folosirea resurselor gospodăriei personale pentru cultivarea de legume, cartofi ș.a., pentru creșterea de păsări și animale de carne.

În ce privește îmbrăcămintea și încălțămintea de sezon, pe baza adaptării corespunzătoare a programelor de fabricație din industria ușoară, magazinele urmează să pună în vînzare — în comparație cu precedenta perioadă de toamnă-iarnă — cu 15 la sută mai multe paltoane, cu 4,3 la sută mai multe pardesie, raglane, canadiene, cu 4 la sută mai multe ghete, bocanci, cizme, șoșoni din piele artificială, înlocuitori și cauciuc.

Distribuire echitabilă a produselor

UNELE dereglări apărute în desfășurarea aprovizionării populației au putut fi curmate la însăși sursa lor, prin măsurile ferme luate operativ de către conducerea de partid și de stat. La cererea și spre deplina satisfacție a oamenilor muncii, recentul Decret al Consiliului de Stat privind măsuri pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației sancționează cumpărarea în scopuri de stocare a unor produse alimentare, cumpărarea de produse făinoase pentru a fi folosite la furajarea animalelor, sustragerea, distrugerea sau degradarea de produse agricole. Se instituie, totodată, obligația consiliilor populare de a organiza desfacerea zahărului și uleiului pentru cetățenii care își au domiciliul sau locul de muncă în localitatea ori zona urbană respectivă, pentru a se evita aglomerările și deplasările. Noua reglementare întărește aplicarea normelor de etică, echitate, de conviețuire socială într-un domeniu de larg interes, impune lucrătorilor din comerțul cu produse alimentare respectarea condițiilor stabilite de consiliile populare, consolidează ciclul firesc al aprovizionării orașului cu produse agricole și a satului cu produse industriale, promovează concepția unui consum rațional, corespunzător cerințelor fiziologice, pentru o alimentație echilibrată, sănătoasă.

Ritmicitatea desfacerilor — problemă de organizare

PENTRU CETĂȚEAN, aprovizionarea cu legume, cartofi, fructe în vederea iernii este o chestiune de prevedere în limitele obiceiurilor de consum, iar aprovizionarea cu produse alimentare pentru uzul curent — o chestiune de planificare a propriei gospodării, în limitele necesarului real. Raportată însă la nivelul ansamblului populației, prevederea și planificarea devin, în circuitul producător-comerț, o problemă de organizare, de a cărei rezolvare corectă depind în mare măsură ritmicitatea și operativitatea aprovizionării.

Relațiile, atribuțiile, responsabilitățile ce constituie cadrul acestei organizări sînt clar definite prin normele în vigoare ; ceea ce se cere este respectarea lor strictă de către toți cei implicați, cu conștiința importanței sociale a muncii lor. Disciplina în acest domeniu trebuie, totodată, să fie urmărită riguros de către consiliile populare, de către comisiile de control al oamenilor muncii, care să intervină operativ pentru prevenirea și înlăturarea oricăror dereglări și abateri, astfel ca fondul de marfă destinat pieței să ajungă la cumpărător în mod integral, ritmic, în condiții cît mai bune de păstrare a calității.

Adrian RUSU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Normative de producție netă pe fiecare produs planificat

UNUL din principiile fundamentale ale aplicării noului mecanism economico-financiar îl reprezintă creșterea eficienței economice prin reducerea permanentă a costurilor de producție și îndeosebi a costurilor materiale, care contribuie în mod direct la creșterea valorii producției nete, sporirea beneficiilor, disponibilizarea și asigurarea unor resurse suplimentare de materii prime și materiale necesare realizării și depășirii producției fizice planificate.

Pentru economia națională, în actuala etapă cît și în perspectivă — cînd are loc o restrîngere relativă a resurselor materiale — interesează în mod deosebit ca maximizarea producției nete să aibă în vedere minimizarea (reducerea) costurilor materiale, respectiv a consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie. Din aceste motive, apreciem ca fiind necesară, pentru activitatea de conducere a unităților economice, luarea în considerare a trinomului costuri materiale (consumuri specifice) — producție fizică — producție netă (vezi figura). Minimizarea costurilor materiale conduce la maximizarea producției nete prin creșterea valorii relative (a ponderii acesteia) în producția marfă și drept urmare și creșterea absolută a producției nete. Aceasta reprezintă, de fapt, principala cale de maximizare a producției nete, prin aceea că orice reducere de costuri materiale se regăsește ca valoare absolută într-o creștere de producție netă la același volum de producție fizică și marfă fabricată. Avînd în vedere că reducerea valorii absolute a costurilor materiale se realizează în principal pe seama reducerii consumurilor specifice unitare pe produs, a reducerii consumurilor materiale pe produs, aceasta înseamnă că din aceleași resurse materiale se realizează o producție fizică mai mare și prin aceasta o producție marfă mai ridicată. Depășirea producției fizice și, ca urmare, a producției marfă, permite maximizarea producției nete prin creșterea valorii absolute a acesteia în paralel cu creșterea valorică a producției industriale.

Trinomul : costuri — producție fizică — producție netă

TRINOMUL costuri materiale — producție fizică — producție netă, prin punerea în evidență a corelației dintre nivelul reducerii consumurilor specifice, al creșterii producției fizice și al maximizării producției nete, sugerează în același timp și concluzia că, la nivelul unităților economice, în vederea maximizării producției nete, hotărîtoare sînt depășirea producției nete și, respectiv, reducerea costurilor nu numai pe total, dar și pe fiecare produs în parte, astfel încît să poată exista garanția realizării și depășirii producției nete pe total întreprindere.

La această concluzie se poate ajunge, de altfel, și dacă, pornindu-se de la obiectivul prioritar al oricărei unități economice, de a maximiza producția netă, se stabilește ca aceasta să devină funcția obiectiv a respectivei întreprinderi, respectiv că :

max PN → F (funcția obiectiv), ceea ce conduce la următoarea relație :

$F(max.) = Pn_A X_A + Pn_B X_B + Pn_C X_C + + \ldots + Pn_N X_N$

sau că: $F = max. \sum_{i=1}^{n} Pn_i X_i$

în care :

Pn_i = producția netă unitară a produsului i ;

$Pn = Pn_A ; Pn_B ; \ldots Pn_N$;

X_i = cantitatea (în unități fizice) ce o va produce din produsul i ;

$X_i = X_A ; X_B \ldots\ldots X_n$.

Dacă acestea sînt concluziile teoretice și practice în legătură cu maximizarea producției nete, și anume că aceasta depinde de felul în care se realizează producția netă pe fiecare produs în parte, să vedem ce se întîmplă în practica economică actuală. În prezent, producția netă se stabilește, de fapt, ca urmare a unei diferențe pe total întreprindere între producția marfă (producția globală pentru producția netă) planificată sau realizată și costurile materiale planificate sau realizate pentru o anumită perioadă de plan : an, trimestru, lună. Dacă producția marfă sau producția globală pentru calculul producției nete este întotdeauna dependentă de produsul realizat dintre producția fizică planificată sau realizată și prețul de vînzare (de regulă prețul de producție) a acesteia, nu același lucru se poate spune despre costurile materiale realizate și planificate, care se stabilesc întotdeauna în funcție de consumurile specifice ale fiecărei unități economice în parte. Sînt frecvente cazurile cînd două întreprinderi din aceeași centrală industrială, deși au o structură de producție aproximativ asemănătoare și uneori cam același nivel de producție marfă, totuși costurile planificate și, ca urmare, producția netă planificată să fie diferită tocmai ca urmare a faptului că producția netă se stabilește ca o diferență între producția marfă (respectiv producția globală pentru calculul producției nete) și costurile materiale. **Producția netă, după opinia noastră, ar trebui stabilită ca o sumă a producției nete planificate și respectiv realizate pentru fiecare produs în parte, după formula prezentată mai sus.** Aceasta ar permite maximizarea funcției obiectiv a producției nete, funcție obiectiv ce ar trebui luată în considerare de către orice unitate economică din țara noastră, indiferent de profilul ei tehnologic și de ramura din care face parte.

Modalitatea de calcul actuală conduce la practica ca fiecare întreprindere, după stabilirea costurilor materiale și totale proprii în funcție de condițiile specifice, să-și stabilească producția netă prin diferențe față de producția valorică totală stabilită în funcție de prețuri de vînzare fixe. Această practică înseamnă însă confirmarea unei situații de fapt și anume aceea că în condițiile unei producții fizice aproximativ egale (ca structură a produselor și a producției etc.) producția netă să difere ca masă de la o întreprindere la alta nu numai în raport cu producția marfă realizată, dar și, mai ales, în raport cu costurile de producție ce diferă de la o întreprindere la alta.

Un asemenea mod de abordare înseamnă o confirmare prin plan a unor situații de fapt, și anume aceea că întreprinderile au voie să vină cu costuri diferite în funcție de nivelul lor de organizare și de tehnicitate. Această modalitate de abordare a calculului producției nete — fie că este vorba de plan fie că este vorba de realizări — nu încurajează preocuparea colectivelor de oameni ai muncii cu rezultate mai slabe să depășească media producției nete pe ramură, deoarece le sînt recunoscute costurile proprii, ceea ce permite ca an de an să vină cu producția netă calculată ca mai sus.

Pentru eliminarea acestui dezavantaj major al calculului producției nete propunem **luarea în considerare — cel puțin experimental deocamdată — a calculului producției nete pe total întreprindere în funcție de producția netă unitară pentru fiecare produs în parte,** așa după cum, de altfel, o presupune și maximizarea funcției obiectiv a producției nete, ceea ce ar însemna ca, odată cu aprobarea ordinului de preț de vînzare (de producție, de livrare, cu amănuntul), să se stabilească și să se aprobe, în același timp, și producția netă, precum și beneficiul în valori absolute a respectivului produs, semifabricat, piesă de schimb, lucrare sau serviciu executate pentru terți. Stabilirea producției nete odată cu stabilirea prețului de vînzare este o operație posibilă și s-ar adopta de către organele de prețuri odată cu ocazia fundamentării prețurilor de producție.

În acest caz **calculul producției nete pe ateliere, secții, întreprinderi, atît planificate cît și realizate, s-ar efectua pe cale directă prin înmulțirea producției fizice** (planificate și realizate) **cu valorile producției nete** (planificate și realizate).

Optimizarea sarcinilor de plan la nivel de secție, atelier

O ASEMENEA abordare a calculului producției nete, prin stabilirea de normative pe produs a producției nete în paralel cu aprobarea prețului de vînzare, prezintă următoarele avantaje :

- permite cunoașterea producției nete pe fiecare produs în parte și nu numai cunoașterea prețului de vînzare și respectiv cunoașterea producției marfă realizată din produsul respectiv, ceea ce conduce la lansarea în producție, odată cu planul producției fizice în unități naturale, a producției nete aferentă, precum și a producției marfă aferentă ;
- permite defalcarea producției nete pe secții și ateliere în cadrul fiecărui produs în funcție, de pildă, de ponderea retribuției directe sau de ponderea costurilor materiale ;
- face mai accesibilă înțelegerea de către toți oamenii muncii din secții și ateliere a semnificației și conținutului producției nete pentru fiecare produs în parte ;

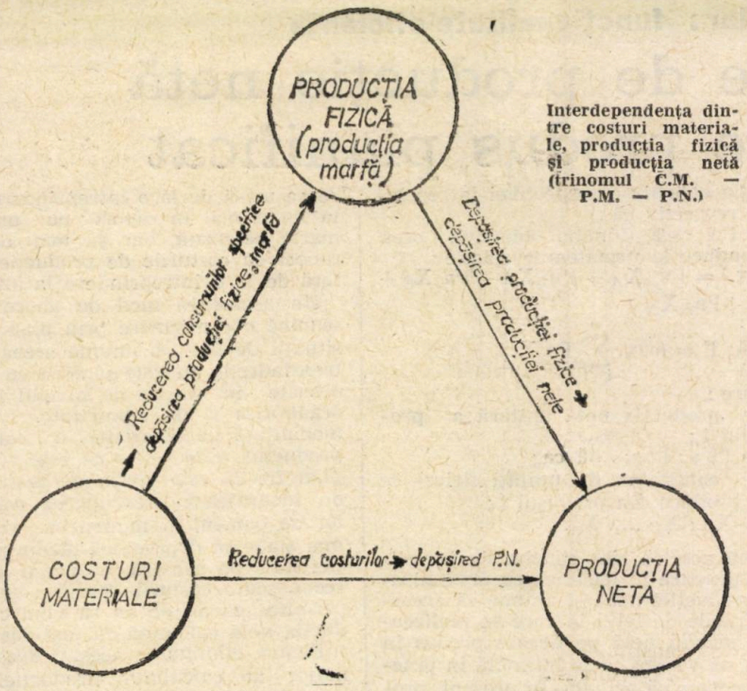

Interdependența dintre costuri materiale, producția fizică și producția netă (trinomul C.M. — P.M. — P.N.)

● leagă mai direct sarcinile de plan ale producției fizice de producția netă, deoarece producția netă planificată reprezintă produsul dintre producția netă unitară și cantitatea de produse ;

● permite ca, odată cu modificarea prețurilor de vînzare, să se modifice și conținutul unitar al producției nete, precum și o planificare mai ușoară pe lună, trimestru, an a producției nete odată cu stabilirea producției marfă pe perioada următoare ;

● în cazul nerealizării sau depășirii producției nete pe total întreprindere, permite localizarea depășirii sau nerealizării pe produs, cu luarea măsurilor ce se impun.

Calcularea pe produs a producției nete, odată cu stabilirea prețului de vînzare este necesar să fie corelată și cu prevederile din Legea prețurilor care permite ca pentru produsele noi să se prevadă un beneficiu mai mare și respectiv o producție netă mai mare, stimulîndu-se, în acest fel, înnoirea produselor. Concomitent, această metodă permite generalizarea tehnologiilor înaintate în fabricarea fiecărui produs la nivelul celor mai bune rezultate, prin aceea că obligă fiecare întreprindere să se intereseze de locul (unitatea economică) unde respectivul produs se realizează cu producție netă maximă ; în acest fel, centralele industriale — interesate să obțină pe ansamblu o producție netă cît mai mare — pot efectua o planificare a producției fizice pe întreprinderi care să le dea garanția că obțin o producție netă maximă pe produs.

În acest scop, fiecare întreprindere este interesată să-și fundamenteze producția netă pe produs, să introducă costurile normate, să-și perfecționeze calculația costurilor în sensul de a da atenție evidențierii costurilor pe articole de calculație și elemente primare, ceea ce ar conduce la obligativitatea trecerii pe calculator a evidenței costurilor și a producției nete pentru fiecare produs în parte. Producția netă pe produs permite urmărirea produselor pe baza ciclului de viață al acestora, astfel încît să se poată sesiza momentul cînd acestea au ajuns la maturitate sau în declin, accelerînd procesul de înnoire a producției.

În concluzie, apreciem că adoptarea unor normative de producție netă pe produse ar constitui un nou salt calitativ în metodologia actuală de calcul a producției nete. Măsura s-ar impune nu numai pentru produsele noi, dar și pentru toate produsele existente, situație posibilă și necesară de altfel în această etapă dacă se are în vedere că în prezent are loc și o reevaluare a prețurilor de vînzare a produselor, cu care ocazie s-ar putea stabili și conținutul de producție netă precum și de beneficiu.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Creșterea animalelor în sistem industrial

(Urmare din pag. 7)

Deși efortul de a îngrășa un animal de la 401 kg la 450—480 kg este mai mare (reflectîndu-se în costul de producție), producătorul primește același spor de preț. Aceste aspecte evidențiază necesitatea ca **sistemul premial ce completează prețurile de producție, de contractare și de achiziție să fie gradat corespunzător cu eforturile economice de realizare a unei greutăți mai mari a animalelor,** pentru a deveni și mai stimulativ.

În elaborarea unor tehnologii pentru obținerea de greutăți superioare de livrare a animalelor, variantele cele mai eficiente sînt acelea care prevăd o perioadă minimă de finisare de 60 zile (v_2—v_5). În acest fel, se obțin producții medii ridicate, asupra cărora se repartizează economic consumul de furaje și celelalte cheltuieli materiale. Se poate observa că în complexele mai mici, prin aplicarea unor asemenea variante tehnologice — deși indicele de utilizare a capacităților de producție se reduce pînă la 73%, — rentabilitatea producției determină un coeficient ridicat de eficiență a investițiilor. Explicația constă în volumul redus al investițiilor suplimentare pe care le solicită complexele de dimensiuni mici, precum și în utilizarea integrală a adăposturilor, fără a exista riscul „crizei de viței" la populare.

În situațiile în care costurile de producție înregistrează valori ridicate, livrarea animalelor la o greutate medie superioară determină o producție sporită de carne, dar în condițiile unei rentabilități mai scăzute. Dacă, de exemplu, numai 50% din furajele de volum se produc în ferme proprii (restul fiind achiziționate de la alte unități sau de la producători individuali), costul furajelor crește la 9,25—9,40 lei/kg spor în greutate. Considerînd și situații în care, datorită unor cauze de ordin organizatoric, procentul de sacrificări de necesitate crește peste 5—6%, iar producțiile medii nu ating nivelul scontat, costurile de producție pot spori cu circa 17—18%. În situațiile respective (v_6—v_7), realizarea unor greutăți superioare de livrare a animalelor și prelungirea în acest scop a duratei ciclului de producție determină un indice de utilizare a capacităților de numai 70%, fără ca reducerea acestuia să fie compensată de o rentabilitate corespunzătoare a producției. (Bineînțeles, însă, rentabilitatea nu este un scop în sine, ci o condiție, obiectivul primordial rămînînd realizarea unei producții de carne cît mai mari).

Acest indicator, determinat atît de durata ciclului de producție cît și de gradul de ocupare a adăposturilor, poate constitui un mijloc de control al eficienței economice a tehnologiilor și a activității de producție a cărnii de taurine în sistem industrial. Un alt mijloc de control asupra echilibrului funcțional al unui complex industrial de creștere și îngrășare a bovinelor este **determinarea corelației dintre producția marfă și sporul în greutate vie** realizat în cursul unui an calendaristic. În unitățile cu rezultate financiare pozitive, sporul se situează la un nivel de peste 85% față de producția marfă, care în acest caz se realizează pe baza efortului propriu al unității. Scăderea raportului dintre sporul total în greutate și producția marfă sub 0,7—0,5 semnifică faptul că în anul respectiv unitățile contribuie numai într-o măsură redusă, prin efort propriu, la realizarea producției marfă. Optimul economic în aplicarea tehnologiilor de producție a cărnii de taurine depinde, în esență, de modul de combinare și utilizare a factorilor de producție, ca expresie a bunei gospodăriri a resurselor materiale, financiare și umane existente și a echilibrării relațiilor dintre unitățile ce concură la realizarea producției de carne. Elaborarea și aplicarea unor tehnologii de producție adecvate fiecărui tip dimensional de complex, precum și nivelul de alocare al factorilor presupun, în primul rînd, optimizarea producției în condiții de minimizare a cheltuielilor materiale pe baze reale. Corelată cu tehnologiile de producție, cercetarea științifică veterinară trebuie să perfecționeze continuu tehnologiile sanitar-veterinare, ce se aplică în complexele industriale de îngrășare a taurinelor, pentru menținerea sănătății animalelor și a capacității lor productive.

Reducerea consumurilor materiale și energetice – factor hotărîtor al creșterii eficienței)*

IMPERATIVUL reducerii substanțiale și într-un proces continuu a consumurilor de materii prime și materiale, a consumurilor energetice se răsfrînge, practic, asupra tuturor domeniilor economice, a sferelor vieții sociale. Privite însă prin prisma ponderii în cosumul global de energie și materii prime — pondere care variază substanțial chiar la nivelul industriei —, se conturează o serie de priorități, pot fi detașate acele subramuri în care consumul este mai pronunțat și unde aplicarea operativă a măsurilor de reducere a acestor consumuri vădește efecte mai importante. În această optică, într-un prim articol ne-am referit la metalurgie, propunîndu-ne ca, în cele ce urmează, să analizăm factorii tehnico-economici apți să asigure, într-o perioadă de timp cît mai mică, diminuarea consumurilor de materii prime și energie în alte cîteva ramuri industriale importante.

Exigențe sporite pentru folosirea largă a produselor și tehnologiilor economicoase

LA REDUCEREA consumului de combustibili și energie, industria constructoare de mașini poate contribui în dublă calitate, și anume : prin raționalizarea și reducerea propriilor consumuri energetice în unitățile de producție ; prin intermediul diminuării consumurilor energetice în celelalte ramuri, ca urmare a fabricării și livrării unor mașini, utilaje și instalații cu randamente ridicate.

Pentru a evidenția mai clar rezervele care există în industria constructoare de mașini sub raportul reducerii consumurilor apreciem drept utilă analiza de detaliu a diferitelor faze tehnologice. Astfel, în ce privește propriile consumuri, cu efecte însemnate se vădește acțiunea de îmbunătățire a tehnologiei de elaborare a fontei în cubilou. Pentru a se obține o fontă de calitate superioară și care să se înscrie în nivelurile de consum mondial este necesar să se realizeze o mai bună sortare a încărcăturii, eliminarea tuturor impurităților, dozarea prin cîntărire a șarjelor și, îndeosebi, a cocsului, utilizarea amestecurilor de fondanți (de exemplu, de tipul flurom), dotarea cubilourilor cu recuperatoare capabile să valorifice căldura gazelor arse.

Un alt sector în care se vehiculează o mare cantitate de energie îl reprezintă prelucrările prin forjare. Pentru a îmbunătăți randamentele energetice pe flux tehnologic, experiența ultimilor ani a evidențiat drept eficientă raționalizarea etapelor de fabricație prin introducerea pieselor turnate în cuptoarele de tratament termic imediat după dezbatere și evitarea pe această cale a răcirii și, respectiv, reîncălzirii produselor.

Este cunoscut faptul că industria construcțiilor de mașini reprezintă un însemnat consumator de aer comprimat, pentru a cărui producere se utilizează importante cantități de energie. Tocmai de aceea perfecționarea tehnologiilor de producere și utilizare a aerului comprimat constituie o cale importantă de reducere a consumurilor energetice pe ansamblul ramurii. În acest sens, practica unor unități industriale relevă efectele pozitive ale trecerii la producția de aer comprimat cu turbocompresoare în loc de compresoare cu piston și ale menținerii în funcțiune a numărului strict necesar de compresoare, precum și reducerii pierderilor datorate neetanșeității rețelelor. Cît privește secțiile de prelucrări mecanice apare deosebit de necesară dotarea mașinilor-unelte, a transformatoarelor și generatoarelor de sudură cu limitatoare de mers în gol, precum și redimensionarea puterii motoarelor electrice de acționare a mașinilor-unelte ca și înlocuirea celor supradimensionate.

În domeniul asimilării de produse noi cu performanțe energetice ridicate, pe prim plan se impune proiectarea unei game tipizate și modulate de preîncălzitoare de aer combustibil și cazane recuperatoare în funcție de debitul gazelor de ardere, volumul gazelor arse și natura combustibilului utilizat și trecerea în termenul cel mai scurt la fabricarea lor în serie ; fabricarea de motoare termice cu consumuri specifice reduse și de motoare electrice cu pierderi de putere minime ; introducerea în fabricație a unor tipuri de turbogeneratoare pentru valorificarea energiei (respectiv căldurii) aburului evacuat de la stațiile de reducere-răcire, îndeosebi din marile unități chimice și metalurgice, din industria materialelor de construcții, precum și a turbogeneratoarelor pentru utilizarea aburului saturat produs de cazanele recuperatoare ; asigurarea întregii game de aparate de măsură, control și automatizare pentru toate tipurile de instalații consumatoare de resurse energetice ; cercetarea, proiectarea și fabricarea de pompe de căldură pentru valorificarea resurselor de căldură din mediile cu potențial termic redus.

Această ultimă problemă merită unele mențiuni suplimentare. Așa cum, de altfel, a mai fost subliniat în paginile Revistei economice **), în numeroase situații se folosesc instalații de răcire a fluidelor, prin care căldura este cedată mediului ambiant. În prezent, pe plan mondial, tehnica pompelor de căldură permite valorificarea eficientă a unor asemenea surse de temperaturi joase. Se produc în mod curent echipamente de pompe de căldură cu capacități de 100 000 — 600 000 kcal/oră, care valorifică resursele de căldură din medii cu temperaturi relativ scăzute, de 15-18°C. Se vădesc, de asemenea, ca deosebit de utile și pompele de căldură de capacități mici, între 1 000 — 10 000 kcal/oră, destinate să pună în valoare căldura din medii cu temperaturi de 10—25°C, pentru încălzirea de locuințe, localuri publice etc. Prin folosirea pompelor de căldură se realizează economii de energie mai mari cu circa 30—35% față de cazul utilizării soluțiilor clasice. Tocmai din acest motiv, producerea pompelor de căldură trebuie să se bucure de mai multă atenție, luîndu-se în considerare, eventual, și specializarea mai multor unități în producerea acestor instalații.

Îmbinarea eficientă a criteriilor tehnice și economice

UNA DIN RAMURILE cele mai mari consumatoare de combustibili și energie, atît înglobate în materiile prime utilizate, cît și energie folosită în procesele tehnologice de prelucrare, este industria chimică modernă. Pentru creșterea volumului de economii pe baza diminuării radicale a consumurilor s-au conturat cîteva direcții principale de acțiune, între care amintim : livrarea sodei caustice, destinată consumului intern, sub formă de leșie, procedeu care permite eliminarea fazelor de solidificare și dizolvare la consumatori ; modernizarea tehnologiilor de uscare a fibrelor acrilonitrilice, de fabricare a butadienei, acidului sulfuric, acidului azotic, în sensul aplicării unor soluții cu randamente sporite ; înlocuirea unor instalații dotate cu redresoare cu vapori de mercur prin redresoare cu siliciu (la fabricarea acetilenei) ; revederea în perspectivă a concepției de fabricare a amoniacului și înlocuirea treptată a unor instalații cu consumuri specifice mari sau cu randamente scăzute ; creșterea gradului de valorificare a hidrocarburilor prin asimilarea și introducerea în fabricație a unor produse cu o valoare mai mare, complexe, care sînt mai mult solicitate pe piețele externe etc.

Un alt perimetru în care se cer orientate în mai mare măsură acțiunile de reducere a consumurilor de energie și

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 4, 1981 al revistei

**) Vezi, în acest sens, Revista economică nr. 2 și 8 din 1977, 5/1978, 11/1979

combustibil îl constituie industria lemnului. În acest cadru pe prim plan se pune problema extinderii uscării naturale a cherestelei, o soluție modernă, eficientă, validată de practică constituind-o utilizarea în acest sens a energiei solare. De o atenție similară trebuie să se bucure și sistemul de transport pneumatic, precum și sistemul de exhaustare la fabricile de prelucrare, ca și aplicarea soluțiilor de ridicare a randamentelor termice și de valorificare a resurselor energetice secundare. În acest sens, potrivit sarcinilor actualului cincinal, se vor moderniza capacitățile existente în vederea reducerii gramajelor la hîrtii și cartoane, urmînd a se obține în 1985, pe această cale, un spor de 700 mil. mp, ceea ce reprezintă echivalentul unei producții suplimentare de cca. 45 mii tone, concomitent cu reducerea consumurilor energetice cu cca. 12%. De asemenea, la fabricarea hîrtiei și cartoanelor, consumul de materiale recuperate va crește de la 180 mii tone în 1980, la 260 mii tone în 1985, ceea ce reprezintă o economie de materii prime și, implicit, de energie de cca. 250 mii mc masă lemnoasă.

Probleme deosebite ridică economisirea combustibililor și energiei în domeniul industriei materialelor de construcții. Un loc însemnat în această ramură industrială trebuie să-l ocupe extinderea procesului de producere a cimentului prin procedeul uscat, care asigură reducerea consumurilor de combustibili cu cca. 25% față de metodele clasice. În prezent, în producția de ciment din țara noastră există tendința de creștere a ponderii procedeului uscat de fabricare a cimentului de la 30% la nivelul anului 1970 la 66,3% la nivelul anului 1980, urmărindu-se ca, prin introducerea în funcțiune a 5 noi linii de 3 000 tone clincher/zi la Taşca, Aleşd, Medgidia, și atingerea parametrilor proiectați la liniile de la Hoghiz și Deva, în anul 1985 procentul să fie de 90,3%. Dacă se are în vedere că prin această tehnologie consumurile de combustibil sînt cu 20% mai mici (de la 164 la 132 tcc/1 000 tone clincher) rezultă cu claritate importanța pe care o are generalizarea aplicării sale la nivelul întregii economii. Concomitent, se impun măsuri în ce privește obținerea unui grad ridicat de desprăfuire în industria cimentului, extinderea transportului gravitațional în carierele de calcar ale fabricilor de ciment etc. Un potențial important de economii se poate materializa prin utilizarea cenușilor și zgurilor din centralele electrice ca înlocuitori ai cimentului, precum și extinderea utilizării în construcții — cu deosebire la lucrările din mediul rural și în general în agricultură — a materialelor tradiționale.

Prin modernizarea tehnologiilor de fabricație în industria materialelor de construcții se urmărește generalizarea producției de panouri mari pe linii conveier cu consumuri mai mici de combustibili și energie, modernizarea procedeelor de tratament termic, utilizarea în fabricație a lianților din zguri active, adaosurilor de cenușe de termocentrală, a diverșilor aditivi și plastifianți. Orientarea predominantă în domeniul produselor noi și reproiectate a fost aceea de asimilare de noi tipuri de panouri mari cu finisaje executate în fabrică și cu termoizolarea îmbunătățită, reducerea diametrelor la tuburile din beton precomprimat corespunzător cerințelor unităților agricole și adaptarea tipurilor noi de fabricate la structurile modernizate de construcții industriale, agrozootehnice și social-culturale.

Introducerea progresului tehnic în această ramură vizează, de asemenea, tehnologii moderne de preparare a maselor ceramice în mori de mare capacitate, introducerea unui nou sistem de turnare a obiectivelor sanitare (cu pernă de aer și golire prin vacuum), ceea ce va permite realizarea programului de reducere a consumului de combustibil cu 20%.

Desigur, măsurile prezentate în acest material au caracter de exemple și în nici un caz nu sînt exhaustive.

De fapt, pe tot perimetrul producției materiale pot fi găsite, prin desfășurarea largă a activității creatoare a specialiștilor din cercetare, a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din unități — noi căi și mijloace care să conducă la o utilizare rațională a energiei și combustibililor, cît și la limitarea maximă a pierderilor.

Economisirea materialelor deficitare

AȘA CUM se cunoaște, sporirea continuă a prețurilor feroaliajelor, în special a celor deficitare (wolfram, nichel, cobalt, molibden etc.) a determinat pe plan mondial promovarea în industrie a oțelurilor economice, mai puțin aliate, dar care prin tehnologii de prelucrare și tratare termică îmbunătățite, corelat cu soluții constructive corespunzătoare, pot înlocui cu succes, în multe cazuri, oțelurile mai bogat aliate. Această tendință se face simțită în toate domeniile de utilizare, cum sînt oțelurile inoxidabile, oțelurile rapide și aliate pentru scule, oțelurile pentru piese tratate termic etc. În țara noastră, producerea oțelurilor economice se realizează sub nivelul posibilităților rezultate în special din structura industriei construcțiilor de mașini. În consumul de oțeluri inoxidabile, ponderea oțelurilor pe bază de crom-nichel a reprezentat în 1979 peste 88%, față de cca. 70% în S.U.A., respectiv 50% în Franța. Situații similare se mai vădesc în cazul oțelurilor aliate pentru piese tratate termic, ceea ce contribuie — în măsură importantă — la creșterea nejustificată a gradului mediu de aliere al acestora, cu efecte negative asupra balanței de devize. Întrucît în rîndul a numeroși utilizatori se face simțită și tendința nejustificată de a refuza întrebuințarea oțelurilor economice, pe lîngă Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale a fost înființată Comisia de raționalizare a consumului de oțeluri aliate și feroaliaje, care are rolul de a directiva — în sensul unei reduceri cît mai stricte — folosirea tuturor oțelurilor aliate și în special a celor care conțin elemente deficitare — molibden, nichel, vanadiu, wolfram, cobalt. Diminuarea consumului de feroaliaje este posibil de realizat, în numeroase cazuri proprietățile mecanice superioare necesare unei piese date obținîndu-se prin tratamente termice adecvate și, în cazul utilizării oțelurilor aliate, cu elemente ieftine și mai ușor disponibile ca: mangan, titan etc.

Corelare optimă între folosirea resurselor materiale și necesitățile de consum industrial

LISTA materialelor utilizate în industrie este lungă, ea comportînd numeroase materii prime și materiale. Prioritățile în ceea ce privește economisirea lor sînt stabilite în raport de dificultățile de obținere, precum și de conținuturile energetice și costurile în devize. Se poate spune cu certitudine că economisirea materiilor prime, combustibililor și energiei în producție și în consum impune studierea cu grijă a diverselor stadii de evoluție a produselor, de la darea lor în exploatare și pînă la scoaterea din uz, cu scopul de a evidenția toate nivelurile posibile de intervenție. Tocmai de aceea se impune ca încă de pe planșetă proiectantul să realizeze corelarea optimă între folosirea resurselor materiale și energetice și necesitățile de consum, cu deosebire prin folosirea de materiale tipizate, în limitele normelor de consum aprobate; utilizarea materialelor eficiente produse în țară, mai ales a celor existente pe plan local, în locul celor deficitare, procurate îndeosebi din import; miniaturizarea produselor și ușurarea rațională, astfel ca, încorporînd cantități mai reduse de materiale și energie în produse, să se asigure funcțiile și calitățile corespunzătoare necesare folosirii lor; adoptarea, promovarea, extinderea și generalizarea celor mai economice procedee de fabricație din punct de vedere al materialelor și energiei; optimizarea duratei de serviciu a produselor în strînsă corelare cu cantitatea de materiale și energie încorporată; extinderea tipizării produselor și elementelor componente ale acestora, urmărindu-se folosirea materialelor și procedeelor tehnologice cele mai eficiente; folosirea pe scară cît mai largă a materialelor recuperabile și reciclabile, rezultate atît în procesul productiv, cît și după scoaterea din uz a produselor respective. Evident, este vorba de măsuri a căror aplicare impune o foarte bună cunoaștere a tehnologiilor de fabricație, a caracteristicilor și parametrilor tuturor materiilor prime și materialelor încorporate într-un fel sau altul, de produsele ce trebuie realizate, o foarte bună cunoaștere a tehnicii de fabricație, creativitate și ingeniozitate economică etc.

Scăderea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, dezvoltarea bazei de materii prime, a resurselor din fiecare județ și valorificarea materiilor prime și produselor refolosibile constituie principale direcții de acțiune pentru înfăptuirea politicii partidului nostru privind economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, condiție prioritară a dezvoltării pe mai departe a economiei românești.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

DEZBATERE „R. E."

Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor

ELEMENT constitutiv fundamental al cincinalului calității și eficienței, accelerarea introducerii pe scară largă în economie a progresului tehnic reprezintă un obiectiv major și un mijloc de acțiune a cărui materializare operativă și eficientă în planul practicii productive trebuie să mobilizeze în grad cît mai înalt valorosul potențial tehnic și uman disponibil în toate unitățile economiei, să concentreze eforturile creative în direcția modernizării structurilor producției, înnoirii rapide a produselor și tehnologiilor, ca sursă de sporire a gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor, ridicării calității, competitivității și eficienței.

În acest cadru, continuăm dezbaterea inițiată de revista noastră pe problema modernizării tehnologiilor și a produselor (vezi și „R.E." nr. 13, 28, 40, 47 din 1980 și 11 și 25 din 1981), cu prezentarea problematicii deosebit de interesante și de mare însemnătate pentru economia națională a eficienței activității de înnoire. Din complexitatea aspectelor pe care le presupune tratarea acestei teme, ne vom opri, în acest modul, la prezentarea opiniilor, sugestiilor și propunerilor specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetare, ministere și organe de sinteză referitoare la problematica modalității de calcul și urmărire a eficienței activității de înnoire, în dorința de a evidenția idei, soluții capabile să contribuie la accelerarea și creșterea eficienței modernizării tehnologiilor și a produselor fabricate.

La dezbatere au participat : **Nicolae Ionescu,** secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; **Sorin Stan,** economist principal la Institutul central de cercetări pentru construcția de mașini ; **Dan Sava,** șeful sectorului Economia industriei grele din cadrul Institutului de economie industrială ; **Constantin Croicu,** director tehnic al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant ; **Nicolae Șerban,** director adjunct științific al Institutului de chimie — Cluj-Napoca.

Din partea „Revistei economice" au participat **Cristian Popescu** și **Bogdan Pădure.**

● Metodologia unitară de calcul — o bază solidă de evaluare a eficienței înnoirii ● Sporirea responsabilității beneficiarilor în cuantificarea efectelor utilizării noilor produse ● Perfecționarea evidențelor operative și a calificării personalului angrenat în sistemul de evaluare a eficienței.

Nicolae Ionescu : „Activitatea de cercetare științifică, dezvoltare economică și introducere a progresului tehnic, prezentînd un interes vital pentru întreaga economie și absorbind fonduri bănești și materiale tot mai însemnate, preocuparea pentru determinarea cît mai riguroasă a eficienței sale complexe are o importanță deosebită. În acest cadru, un element esențial îl reprezintă asigurarea unei baze unitare de calcul, a unui sistem de indicatori care să permită anticiparea cît mai realistă, deopotrivă a costurilor pe care le necesită activitatea de cercetare și a efectelor obținute în producție, la nivel de utilizator al cercetării și, într-o fază ulterioară, de beneficiarul produsului nou în care s-a materializat cercetarea. Așa după cum este cunoscut, în ultimii ani, s-au desfășurat ample acțiuni privind implementarea în economie a metodologiei cu privire la determinarea eficienței economice și sociale a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Metodologia elaborată de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a avut drept scop stabilirea unor principii și indicatori unitari care să poată fi utilizați la determinarea eficienței economice în toate ramurile și domeniile cercetării științifice, atît în faza de cercetare (ca eficiență economică potențială), cît și după aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice (ca eficiență economică certă).

Începînd cu anul 1979 a fost introdus și continuu perfecționat în întreprinderile din industria republicană, centrale și ministere un sistem informațional privind urmărirea și raportarea eficienței economice certe (efective) obținute după introducerea în producție a diferitelor forme de progres tehnic (asimilări de produse și tehnologii noi sau perfecționate, sisteme de mecanizare, automatizare, cibernetizare etc.). Raportarea se realizează trimestrial prin sistemul dărilor de seamă statistice de stat cuprinzînd un număr minim de indicatori și include obiectivele de introducere a progresului tehnic cu faza de punere în fabricație în perioada raportată. Datele obținute se referă, pe de o parte, la efortul financiar iar, pe de altă parte, la efectele economice efective obținute prin aplicarea în practică a rezultatelor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic".

Sorin Stan : „În mod cert, după cum practica a dovedit, metodologia unitară elaborată de C.N.S.T. reprezintă o soluție net superioară față de cea utilizată anterior ; totuși, considerăm că ea este susceptibilă în continuare — așa cum este și firesc datorită schimbărilor rapid produse de progresul tehnico-științific contemporan și de cerințele unei economii moderne — de îmbunătățiri pentru a spori capacitatea sa de instrument metodologic în aprecierea utilității unor teme de cercetare sau inginerie tehnologică. În acest sens considerăm că ar fi utilă o mai mare concentrare a eforturilor specialiștilor în vederea :

● elaborării unor formulare (machete) oficializate ca parte integrantă a documentelor anexă la contractul de cercetare care să sintetizeze și mai clar totalitatea cheltuielilor de cercetare și aplicare, pe de o parte, și cuantificarea efectelor economice rezultate, pe de altă parte ;

● îmbogățirea continuă, mai rapidă, a cunoștințelor economice pe care le presupune aplicarea acestei metodologii din partea cercetătorilor ;

● perfecționarea continuă a sistemului informațional necesar aplicării acestei metodologii. Mă refer nu numai la completarea lui cu datele necesare determinării eficienței economice, cît, îndeosebi, la statuarea mai riguroasă a obligației beneficiarilor progresului tehnic de a comunica unității de cercetare datele economice solicitate".

Cristian Popescu : „Necesitatea determinării cît mai nuanțate și complete a eficienței economice a activității de cercetare științifică (a promovării progresului tehnic, în general) constituie una din laturile cele mai semnificative ale implicării științei în progresul societății în epoca noastră. În acest sens, consider că în abordarea eficienței introducerii progresului tehnic se cere promovată o perspectivă globală — idee avansată, de altfel, în cadrul dezbaterii — care să cuprindă, în mod unitar, toate fazele procesului : selectarea temelor de cercetare, costul cercetării, operativitatea cu care se materializează rezultatele cercetării și, evident, calitatea acesteia, cu alte cuvinte efectele economice determinate prin aplicarea noului produs sau tehnologii.

Elaborarea unei metodologii coerente care să permită evaluarea apriorică a acestor efecte și, pe această bază, un ante-calcul judicios al efectelor economice potențiale apare astfel deosebit de utilă. Cred însă că în efortul de a determina eficiența previzibilă a unui anumit obiectiv de cercetare trebuie să prevaleze elementele economice. Dacă privim — așa cum este necesar — activitatea desfășurată în unitățile de cercetare ca o activitate fundamentată pe principii economice, pe autogestiune, se conturează și o optică nouă asupra altor aspecte ale procesului de înnoire care, de regulă, sînt privite izolat. Astfel, în condițiile unor prețuri ce exprimă corect participarea diferiților factori economici — cercetare, producător, utilizator al noului produs — la realizarea valorii nou create, prin sistemul de contracte de cercetare, teoretic, probleme cum sînt durata mare a ciclului de aplicare în producție, unele greutăți în cooperarea cercetare-producție, cercetări neaplicate etc. ar trebui să aibă un caracter cu totul accidental. Iată și argumentele. În condițiile în care înnoirea producției reprezintă cea mai importantă cale de asigurare a competitivității și rentabi-

lităţii întreprinderilor productive, apelul la cercetare se impune de la sine. Totodată, urmărind rezolvarea unei probleme practice stringente, producătorul va fi interesat deopotrivă în testarea pieţei şi în asigurarea tuturor condiţiilor pentru asimilarea cît mai rapidă şi cu costuri reduse a rezultatelor cercetării în producţie. În acest fel, antamarea unei acţiuni de cercetare ar trebui să se realizeze numai dacă sînt asigurate toate condiţiile tehnico-economice pentru obţinerea rapidă a produsului nou".

Nicolae Ionescu : „Fără îndoială, aplicarea cu eficienţă maximă a metodologiei de evaluare a rezultatelor activităţii de CS, DT şi IPT necesită o continuă preocupare pentru perfecţionarea unor forme iniţiale de calcul. Tot atît de necesară apare însă şi sporirea eforturilor pentru eliminarea unor greutăţi în implementarea sa, legate în special de organizarea evidenţei tehnico-operative şi contabile mai ales în ceea ce priveşte stabilirea efectelor economice realizate, precum şi de insuficienta instruire, în acest domeniu, a personalului din cadrul întreprinderilor şi unităţilor economice care trebuie să efectueze aceste calcule. De asemenea, se impune sporirea operativităţii în rezolvarea problemelor generate de faptul că unele studii tehnico-economice ale obiectivelor de progres tehnic nu tratează suficient de fundamentat aspectele de eficienţă economică potenţială, ceea ce determină ca indicatorii efectiv comensuraţi să nu poată fi confruntaţi cu cei avuţi în vedere de cercetător sau proiectant.

În vederea simplificării şi măririi preciziei calculelor la întreprinderi şi unităţi, ar fi indicat, credem, să se studieze posibilitatea ca sistemul actual de determinare a efectelor economice să fie perfecţionat, în sensul ca, pentru fiecare obiectiv introdus în fabricaţie, efectele să se determine după un anumit timp de la punerea în fabricaţie (propunem 1 an), iar datele să cuprindă în mod constant o perioadă de 12 luni de aplicare pentru toate obiectivele. În acest fel se diminuează şi efortul pentru efectuarea calculelor de eficienţă, în sensul că pentru unul şi acelaşi obiectiv ele se determină o singură dată pe întreg parcursul unui an".

Sorin Stan : „Observaţiilor pe care le-am amintit anterior, evidenţiate pe parcursul implementării metodologiei de calcul în activitatea institutului, am dori să le adăugăm şi cîteva sugestii privind îmbunătăţirea acestui proces în perspectivă. Astfel, considerăm utilă crearea unui sistem simplu de urmărire, pe baza unor formulare (machete) unice, a tuturor cheltuielilor de cercetare şi implementare a rezultatelor C.S., D.T. şi I.P.T., precum şi a efectelor economice rezultate. Existenţa acestor formulare (fişe) completate de fiecare şef de proiect, cu asistenţa unui specialist din compartimentul economic al institutului de cercetare şi inclus ca o anexă la contractul de cercetare, ar avea o serie de avantaje, dintre care mai importante ar fi realizarea unui control preventiv din partea beneficiarului contractului de cercetare asupra operaţiunii efectuării unor anumite cheltuieli ; manevrarea fondului de tehnică nouă al întreprinderilor beneficiare, în sensul maximizării sporului de venit net. Pe această bază întreprinderile pot să ierarhizeze nevoile lor de modernizare şi să contracteze la unităţile de cercetare specializate acele teme care au indicatori de eficienţă economică mai ridicaţi ; unităţile de coordonare care dispun de un fond de tehnică nouă centralizat (ministerul, centrala, institutul central) să poată selecta, din multitudinea de propuneri de teme de cercetare ale institutelor, numai pe acelea care au coeficienţi mai ridicaţi ai eficienţei economice.

Totodată, considerăm că se impune instituirea, printr-un act juridic, a obligativităţii beneficiarilor cercetării ştiinţifice de a comunica unităţii de cercetare ştiinţifică datele complete referitoare la efectele economice realizate efectiv în urma aplicării unui „produs" al cercetării ştiinţifice sau ingineriei tehnologice".

● O corelaţie cît mai strînsă între performanţele şi preţurile produselor noi ● În cooperare : prioritate subansamblelor necesare produselor noi ● Prin preţ, un echilibru adecvat între efortul de înnoire al producătorului şi efectele obţinute la beneficiar.

Dan Sava : „Un aspect principal în determinarea eficienţei activităţii de promovare a progresului tehnic îl constituie determinarea cotei de beneficiu pentru produsele noi. Dintr-o analiză făcută asupra a 400 de produse noi, introduse în fabricaţie după anul 1971, în proporţie de 80 la sută acestea au adus în producţia industrială beneficii şi rentabilităţi mai mari decît cele tradiţionale. Situaţia este, desigur, firească, cu condiţia ca înnoirea produselor să fie efectivă, noile produse să asigure un plus de calitate, să aibă performanţe mai bune decît cele pe care le înlocuiesc. De aceea, trebuie acţionat cu hotărîre pentru ca toate noile produse, prin utilităţile lor, să fie superioare celor vechi, să se elimine prompt cazurile — e drept, puţine la număr — în care anumiţi producători, fără a îmbunătăţi substanţial performanţele unor produse, le declară „noi", schimbînd doar denumirea sortimentului, în momentul cînd a sporit gradul de integrare a fabricaţiei, dezavantajîndu-se astfel beneficiarii şi economia naţională. A privi rentabilitatea fabricaţiei numai prin prisma ca aceasta să fie asigurată aprioric producătorului prin preţ, desigur, nu este echitabil. Producătorul are şi alte căi, iar dacă nu are astfel de posibilităţi, să depisteze el însuşi altele noi, prin care să obţină în mod real această rentabilitate, şi nu asigurînd fiecăruia automat un anumit cuantum de beneficiu, ridicînd preţul noului produs".

Nicolae Şerban : „Aşa după cum s-a spus aici, o problemă deosebit de importantă pentru a asigura o eficienţă reală activităţii de înnoire o constituie stabilirea judicioasă a nivelului preţurilor la care pot fi realizate noile produse. Pentru că, apar situaţii în care, datorită preţurilor ridicate la nivelul producătorilor interni, unele produse noi sînt împovărătoare pentru beneficiar. Totuşi, după părerea mea trebuie clarificat un lucru : deşi, cum este firesc, produsele ce urmează să fie asimilate în ţară trebuie să aibă la bază tehnologii care să permită obţinerea acestora la preţuri cel puţin similare — de regulă mai mici — faţă de preţurile aceloraşi produse existente pe piaţa mondială, totuşi în unele cazuri acest lucru este imposibil. Iată un caz : în perioada anilor 1975—1977 s-a elaborat tehnologia de obţinere a conservantului alimentar „acid sorbic" şi a sorbatului de potasiu. Valorificarea acestora era prevăzută pe instalaţiile tehnologice de beneficiarul „Terapia" — Cluj-Napoca, dar această întreprindere beneficiară a cerut ca produsul să fie scos din plan, invocînd preţul prea ridicat. Ca urmare, deşi cercetarea a elaborat tehnologia pe baza unor materii prime indigene existente în perioada aceea, adoptînd o variantă de tehnologie superioară, prin refuzul beneficiarului de a introduce noua tehnologie în producţie, produsul a fost în continuare importat, fiind mult solicitat de industria alimentară. Se ridică deci o problemă de principiu : este eficient pentru economia naţională, pentru întreprinderile producătoare ca în astfel de cazuri, asemenea produse să fie fabricate în ţară chiar la preţuri mai ridicate, preţuri care în timp de cîţiva ani sînt compensate de economia de valută ? Consider că în cazuri de această natură faptele nu trebuie să fie privite îngust, numai prin prisma intereselor beneficiarilor, ci prin cele ale economiei naţionale".

Constantin Croicu : „Aş dori să fac o precizare : normal este ca produsele noi să nu depăşească preţurile vechi ; să avem însă în vedere că, cheltuielile materiale cu care se realizează produsele şi tehnologiile noi se mentin în prezent ridicate şi datorită faptului că întreprinderile angajate în asimilarea acestora sînt nevoite să-şi execute unele piese şi subansamble în regim de unicat, fabricîndu-le în felul acesta la un cost ridicat. De pildă, întreprinderea „Progresul" — Brăila toarnă plăci de şenile pentru excavatoare şi dragline ; prin acelaşi procedeu se obţin plăcile de şenile pentru tractoare şi alte produse. Plăcile de şenile turnate şi prelucrate ulterior prin aşchiere sînt scumpe şi cu un consum mare de metal. Realizarea acestor plăci din benzi, laminate corespunzător centralizat într-o unitate specializată a M.I.M., ar conduce la reducerea costurilor, a consumului de metal şi la îmbunătăţirea calităţii produselor. Pentru a reduce costurile, consider că mecanismul cooperării ar trebui perfectionat în sensul ca în întreprinderile specializate să se acorde prioritate realizării subansamblelor necesare fabricării, la costuri reduse, a produselor noi".

Dan Sava : „Legat de cele expuse anterior, aş dori să arăt că există şi situaţia inversă, în care beneficiul producătorului este mai mic comparativ cu cel obţinut de unitatea utilizatoare. De exemplu, un autocamion nou realizat cu o tehnologie mai scumpă permite producătorului să obţină numai 12% beneficiu faţă de 80% cît se realiza cu vechiul autocamion, dar acest nou tip, fiind mai perfecţionat, consumă cu 30% mai puţin combustibil, asigurînd avantaje mari beneficiarului. Cred că şi în această direcţie se cer reexaminate pîrghiile economice care acţionează la nivel de întreprindere, —, prin mecanismul preţului, prin redistribuirea corespunzătoare de la beneficiari la producător a cîştigului obţinut în exploatarea unor noi produse — astfel încît, atunci cînd este vorba de modernizări valoroase, întreprinderea producătoare să fie stimulată pe baze economice, să-şi înnoiască rapid producţia, asimilînd produse cu parametrii cît mai înalţi, conform solicitărilor beneficiarilor".

PROBLEMATICA ORGANIZĂRII ŞI CONDUCERII ÎN PREGĂTIREA NOILOR CADRE

Un domeniu important al apropierii învăţămîntului de cerinţele producţiei

CABINETUL de organizare economico-socială Timiş a constatat, cu prilejul diverselor acţiuni întreprinse, că preocupările pentru o organizare mai bună a producţiei şi a muncii în întreprinderi sînt lăsate, de regulă, pe seama unui om sau doi din compartimentul de specialitate, care adesea au şi alte sarcini. Or, aceste preocupări ar trebui să fie un atribut al fiecărui om al muncii, din cadrul fiecărei trepte ierarhice a întreprinderii — cu condiţia ca el să primească **o pregătire adecvată**, formîndu-şi deprinderi corespunzătoare **încă de pe băncile şcolii.**

Pornind de la aceste considerente, ne-am propus să încercăm o analiză în cîteva unităţi de învăţămînt (licee şi facultăţi) cu profil tehnic şi economic, asupra condiţiilor în care se predă disciplina **„Organizarea şi conducerea producţiei şi a muncii în întreprinderi"**. În alegerea acestei teme ne-am condus după principiul enunţat de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, potrivit căruia **„rolul hotărîtor în producţie, în toate domeniile de activitate, îl au oamenii, îl are gradul lor de pregătire profesională, tehnică şi organizatorică, ca şi conştiinţa lor revoluţionară socialistă"**. Faţă în faţă cu marile sarcini ale cincinalului calităţii, a devenit o necesitate ca tinerii, păşind în întreprinderi, să posede — pe lîngă temeinice cunoştinţe tehnice şi economice — şi „arta" organizării şi conducerii producţiei şi a muncii. Avem în vedere, între altele, formarea unor concepţii clare în ce priveşte organizarea locului de muncă individual şi colectiv, modalităţile de amplasare optimă a maşinilor, de mişcare raţională a obiectelor muncii, stabilirea raţională a consumului de timp productiv, în contextul reducerii celui neproductiv şi alte elemente esenţiale pentru raţionalizarea, prin organizare, a proceselor de muncă principale şi auxiliare. Am pornit de la premisa că şcoala poate deveni şi pe acest tărîm un aliat apropiat al producţiei, cu condiţia ca **instruirea teoretică şi practica productivă să confere o viziune cuprinzătoare asupra aspectelor esenţiale ale tehnicii organizării, să asigure tinerilor o concepţie unitară, sistematică şi capacitatea de interpretare critică în probleme de planificare, organizare şi conducere a proceselor de muncă.**

În acest scop, cu sprijinul unor cadre de specialitate, cabinetul nostru a urmărit, cîteva luni de-a rîndul, condiţiile existente pentru pregătirea în domeniul organizării a viitoarelor cadre. Analiza efectuată a vizat modul cum este alcătuit planul de predare, conţinutul temelor prevăzute în programa analitică şi problematica manualelor, respectiv a cursurilor elaborate pentru această disciplină, grija pentru asigurarea bazei tehnico-materiale corespunzătoare. Sondajul a cuprins două licee industriale (cu profil de construcţii de maşini şi electrotehnic), un liceu teoretic (cu profil de matematică-fizică), două facultăţi (de mecanică şi electrotehnică) din cadrul Institutului politehnic „Traian Vuia" şi Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii Timişoara.

Menţionăm cîteva dintre constatările făcute în legătură cu **planificarea predării :**

- disciplina „Organizarea şi conducerea producţiei şi a muncii" se predă numai în clasa a XII-a a liceelor, ceea ce lasă un gol în pregătirea elevilor care frecventează 10 clase ;
- o bună orientare în materie de planificare a fost consemnată la Facultatea de ştiinţe economice — secţia Economia industriei, construcţiilor şi transporturilor, unde numărul de ore prevăzut pentru disciplinele de organizare satisface cerinţele pregătirii economiştilor ; în plus, pe lîngă o disciplină consacrată exclusiv problemelor de organizare a producţiei, altele tratează teme specifice ale organizării de ramură ;
- la facultăţile cu profil tehnic, în schimb, planificarea lasă de dorit, atît prin eşalonarea studierii acestei discipline pe doi ani (ceea ce întrerupe continuitatea în pregătirea studenţilor), cît şi ca număr de ore, cu totul insuficient dacă ţinem seama că absolvenţii trebuie să lucreze, în primii ani, nemijlocit în producţie ;
- o planificare mai corectă a disciplinei s-a constatat la secţia Energetică a Facultăţii de electrotehnică : în anul IV sînt prevăzute 3 ore de curs şi 2 ore de lucrări săptămînal, timp de 10 săptămîni, iar în anul V — cîte 2 ore de curs şi 1 oră de lucrări timp de 17 săptămîni ;
- la secţiile de subingineri predarea se rezumă, timp de un semestru, la 26 ore de lucrări.

Cît priveşte **tematica indicată în programa analitică şi modul de tratare, în manuale şi cursuri, a problematicii specifice organizării,** s-a ajuns la următoarele concluzii :

- manualele pentru licee necesită o reanalizare, în sensul selectării celor mai importante probleme, care să stea în atenţia viitorilor muncitori calificaţi — cum sînt : studiul metodelor, organizarea muncii, a locurilor de muncă, măsurarea muncii şi altele ;
- trebuie revăzută şi programa analitică pentru licee, deoarece la ora actuală ea nu cuprinde lucrările practice obligatorii, în măsură să facă joncţiunea cu principalele noţiuni teoretice ;
- la facultăţile tehnice, numărul limitat de ore consacrate disciplinei organizării nu permite cunoaşterea detaliată a metodelor şi tehnicilor avansate folosite în acest domeniu, cum sînt analiza valorii, ergonomia, conducerea cibernetizată a proceselor de muncă şi altele ;
- ca să se asigure o metodologie unitară de predare în facultăţi, ar fi necesară gruparea cadrelor didactice într-un colectiv de profil (în prezent ele sînt dispersate la diferite catedre din cadrul mai multor facultăţi).

Constatările privitoare la **asigurarea bazei tehnico-materiale** scot în evidenţă experienţa pozitivă de la Facultatea de mecanică (două laboratoare, dotate satisfăcător, între altele cu un sistem de televiziune în circuit închis, în măsură să creeze condiţii pentru conducerea activităţii din atelierele şcoală şi de microproducţie) şi Facultatea de ştiinţe economice (două laboratoare distincte — pentru organizarea producţiei, respectiv organizarea muncii). În liceele industriale, în schimb, nu s-a făcut mai nimic în această privinţă.

Pe lîngă sugestiile enunţate mai sus, în urma analizei au rezultat şi alte **propuneri :**

- noţiuni de organizare şi de măsurare a muncii să fie predate **şi în treapta I a liceului,** nivel la care se formează cei mai mulţi muncitori calificaţi ;
- predarea acestei discipline să fie concentrată — la facultăţile cu profil tehnic — **într-un singur an de studiu** şi **să se mărească numărul orelor de curs,** astfel încît viitoarele cadre să fie iniţiate corespunzător cerinţelor actuale ;
- pe baza fondului de timp mărit, să se îmbunătăţească programa analitică, în sensul **predării aprofundate a metodelor şi tehnicilor moderne,** folosite în domeniul organizării producţiei şi a muncii ;
- în licee să se acorde mai multă atenţie înfiinţării unor **cabinete de specialitate,** dotate cu filme didactice, diapozitive, planşe, truse M.T.M., aparate de testare a aptitudinilor etc. ;
- selectarea cadrelor didactice pentru disciplina organizării să nu se facă la întîmplare (adesea în interesul completării normelor didactice), ci să fie desemnate pentru această specialitate **cadre cu experienţă,** în stare să fie promotori ai noului în raţionalizarea producţiei şi a muncii ;
- să se pună accentul pe **formarea gîndirii** viitoarelor cadre pentru realizarea unor mutaţii calitative, în sensul schimbării centrului de greutate al acţiunilor, din domeniul organizării de corecţie, în cel al **organizării de concepţie.**

Disciplina „Organizarea şi conducerea producţiei şi a muncii" — aflată în prezent spre zona periferică a preocupărilor — trebuie pusă în drepturile sale, adusă la nivelul disciplinelor de bază, ţinînd seama de importanţa pe care problematica respectivă o are în activitatea tehnico-productivă şi economică a întreprinderilor. De atitudinea pe care o are şcoala faţă de această disciplină, de modul în care se asigură condiţiile pentru buna pregătire a elevilor şi studenţilor, de exigenţa manifestată depinde în mare parte atitudinea viitoarelor cadre de muncitori calificaţi şi specialişti faţă de problemele de organizare şi conducere cu care se vor confrunta în activitatea lor în producţie.

Nicolae TĂMPLARU
directorul Cabinetului judeţean de organizare economico-socială Timiş

Cadrul normativ şi practica unităţilor economice

LEGILE şi celelalte acte normative adoptate pentru promovarea cerinţelor noului mecanism economico-financiar se constituie, prin conţinutul şi finalitatea lor, într-un ansamblu de norme şi principii de organizare şi conducere a activităţii economice, care oferă soluţii pentru multiplele probleme concrete din unităţile socialiste. Prin însuşirea legislaţiei în practica unităţilor economice se receptează la nivel microeconomic cerinţele economiei, se asigură eficienţa activităţii fiecărei întreprinderi. Sub acest aspect, reglementările juridice devin şi **mijloace de receptare şi sintetizare a unei problematici economice şi de conducere complexe, de sesizare a unor cerinţe noi,** care încep să acţioneze în economie.

În acest context apare cerinţa de **a se contura şi valorifica practica aplicării legislaţiei în unităţile socialiste, de a se sintetiza experienţa acestora, iniţiativa organelor de conducere colectivă în exercitarea atribuţiilor acordate prin lege, de a se evidenţia factorii care asigură însuşirea legislaţiei.**

Urmează, bineînţeles, să se reţină, cu precădere, situaţiile şi modul în care întreprinderea a organizat îndeplinirea optimă a obligaţiilor asumate. În această viziune prezintă importanţă, de pildă, prin ce măsuri organizatorice, stimulative reuşesc unităţile socialiste să execute în natură şi întocmai obligaţiile din contractele economice. Realitatea arată că fundamentarea economică a tuturor clauzelor prin aplicarea prevederilor Legii contractelor economice, pregătirea executării contractului, evidenţa contribuţiei structurilor interne ale unităţii (secţii, ateliere ş.a.) la realizarea produselor, lucrărilor ori serviciilor ce formează obiectul contractului, colaborarea efectivă dintre părţi sînt instrumente de îndeplinire a obligaţiilor asumate.

Este indiscutabil că prin contractul economic se realizează adîncirea şi concretizarea obiectivelor de plan. Totuşi, formele concrete în care unităţile socialiste asigură ca specificul activităţii lor să se reflecte în contractele încheiate încă nu sînt studiate sistematic. Astfel, modernizarea economiei, promovarea progresului tehnic au determinat creşterea rolului unităţilor furnizoare de utilaje şi instalaţii complexe după livrarea produselor, în vederea funcţionării optime la beneficiar, pentru realizarea unei eficienţe de gradul al doilea. Totodată, realizarea indicatorului producţie fizică, pe sortimente, asigurarea desfacerii produselor implică o nouă poziţie a unităţii beneficiare, căreia îi revin obligaţiile de a studia tendinţele din sfera consumului, de a contribui, încă din faza de fabricaţie, la realizarea unor produse de calitate. Insuficienta sintetizare a unor aspecte prin care se manifestă iniţiativa unităţilor economice se explică, printre altele, prin limitarea la studierea practicii organelor arbitrale în faţa cărora ajung situaţiile negative, deficitare, ce au generat litigii. Or, pentru activitatea unităţilor economice, chiar şi practica arbitrală trebuie privită prin soluţiile de promovare a noului, de întărire a răspunderii cadrelor din economie. Analiza problematicii contractelor economice numai pe baza practicii arbitrale, privită nediferenţiat de aspectele care-i interesează mai mult pe jurişti, a făcut ca interesul unor cadre din economie să se concentreze mai ales asupra reglementărilor referitoare la sancţiuni (penalităţi) şi despăgubiri — uitîndu-se că, adeseori, prin acestea nu se remediază deficienţele în lanţ pe care le provoacă neîndeplinirea obligaţiilor contractuale. Indiferent de unitatea care a pierdut sau a cîştigat în faţa organelor arbitrale, însăşi apariţia litigiului arată că, într-o situaţie concretă, nu s-a realizat fluxul economic necesar.

În cadrul rezolvării multiplelor aspecte ale activităţii unităţilor economice se evidenţiază, practic, corelaţia dintre reglementările cuprinse în mai multe legi sau alte acte normative. Modul în care normele juridice acţionează convergent pentru promovarea legităţilor economice se manifestă, de asemenea, prin practica unităţilor economice. Astfel, obligaţia unităţii de a restitui fondurile primite de la societate implică receptarea şi aplicarea unui ansamblu de prevederi legale referitoare la eficienţa investiţiilor, evidenţa mijloacelor economice, folosirea deplină a capacităţilor de producţie ş.a. Îndeplinirea acestei obligaţii a unităţilor economice se realizează şi prin prevederile dreptului muncii, care reglementează răspunderea în acest domeniu a membrilor organelor de conducere colectivă, a tuturor persoanelor încadrate în muncă. Se configurează un anumit fond de norme juridice prin care se asigură realizarea unui imperativ al activităţii economice. În acest mod se creează o corelaţie între normele care reglementează obligaţiile unităţii faţă de stat (precum şi faţă de alte unităţi) şi răspunderile ce revin verigilor interne ale întreprinderii. Rezultanta acestei corelaţii o constituie amplificarea acţiunii unor reglementări legale, prin atragerea şi implicarea şi a altor norme juridice. Problematica legată de asigurarea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor, de pildă, nu este cuprinsă numai în normele referitoare la calitate înscrise în Legile nr. 7 şi 8/1977, ci antrenează şi îndeplinirea atribuţiilor consiliilor oamenilor muncii, a comisiilor pe domenii, răspunderea maiştrilor, a serviciilor c.t.c., a tuturor persoanelor încadrate, aspecte ale activităţii întreprinderii care sînt reglementate prin alte acte normative.

Aplicarea prevederilor referitoare la fondurile unităţilor socialiste constituie, de asemenea, un alt domeniu de manifestare a iniţiativei organelor de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii. Legea finanţelor prevede, de pildă, posibilitatea utilizării fondului pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social în scopul construirii de locuinţe pentru personalul muncitor, precum şi pentru construirea şi dotarea căminelor muncitoreşti, creşelor, grădiniţelor, cantinelor-restaurant, cluburilor. Prioritatea folosirii fondului menţionat pentru unul sau altul dintre obiectivele enumerate nu se poate stabili însă decît în funcţie de specificul fiecărei unităţi. Este de observat că sînt numeroase reglementări juridice al căror conţinut poate fi precizat numai pe baza situaţiilor concrete din unităţile economice. Orice încercare de a explica legislaţia economică prin simpla comparare a unor texte legale duce la soluţii formale, lipsite de substanţă economică.

Ţinînd seama de argumentele la care ne-am referit, considerăm că se impune mai multă atenţie pentru **sintetizarea şi generalizarea situaţiilor concrete din unităţile socialiste şi a modului de rezolvare a lor.** Ar prezenta, de pildă, un deosebit interes — practic şi teoretic — publicarea unei **culegeri de decizii ale organelor de conducere colectivă.** Pe baza acestor decizii se pot analiza gradul de manifestare a iniţiativei în cadrul legal stabilit, îndeplinirea obligaţiilor de fundamentare economică a actului de conducere. Prin rezolvarea neînţelegerilor contractuale, ministerele, centralele contribuie la stabilirea clauzelor din contract, deciziile adoptate cuprinzînd soluţii economice pentru practică; de aceea, se impune şi **evidenţierea criteriilor** după care se conduc organele competente în adoptarea acestor decizii.

Putem enumera şi alte situaţii — cum ar fi adaptarea şi actualizarea contractelor economice, contractele colective de muncă, participarea oamenilor muncii la beneficii, controlul muncitoresc — prin care practica economică contribuie la înţelegerea şi perfecţionarea legislaţiei. În consecinţă, pe lîngă îndatorirea ce revine ministerelor, centralelor, altor organe de conducere economică, de a se preocupa şi de modul cum se aplică legislaţia în domeniul lor de activitate, **o mai largă popularizare a soluţiilor juridice pentru problemele economice** poate determina un adevărat schimb de experienţă între unităţi.

Cunoaşterea practicii realizării legislaţiei în întreprinderi prezintă utilitate şi pentru diferite forme de perfecţionare a cadrelor, pentru învăţămîntul juridic şi economic, evidenţiind cum trebuie să acţioneze economiştii, juriştii, cadrele de conducere pentru organizarea activităţii în cadrul legal stabilit.

Analiza modului în care legislaţia este receptată şi însuşită în întreprinderi îngăduie evidenţierea factorilor care asigură realizarea legislaţiei în economie. Cunoaşterea şi înţelegerea legislaţiei pe baza unor situaţii concrete, preocuparea permanentă pentru multiplicarea şi perfecţionarea formelor şi metodelor de realizare a prevederilor legale ş.a. se dovedesc, în practica economică, mijloace de însuşire a legii.

Conceptul pe care-l propunem sintetizează, deci, numeroase aspecte ale activităţii economice practice. Analiza aplicării legislaţiei prin prisma conducerii şi organizării întreprinderii se constituie, de asemenea, într-un domeniu interdisciplinar de studiu pentru specialişti în organizare, jurişti, economişti, sociologi, cadre de conducere.

Mihai PASCU

ÎN CĂUTAREA UNOR NOI PARADIGME PE FILIERA CREŞTERE-DEZVOLTARE-PROGRES (I)

Economia în faţa „marii tranziţii"

UNDE SE AFLĂ omenirea acum ştim. Nu cred însă că ştim cu destulă precizie cum s-a ajuns în această situaţie. Problemele cu care este confruntată omenirea în prezent sînt mai mult sau mai puţin cunoscute, chiar dacă ele nu sînt întotdeauna definite corect sau nu au fost sesizate adevăratele lor cauze. Nevoia de schimbare este tot mai larg recunoscută, deşi direcţiile de schimbare se situează pe un evantai larg: de la viziunea pesimistă a necesităţii „creşterii zero" a soţilor Meadows, pînă la viziunile optimiste privind „marea tranziţie" a lui Herman Kahn şi de la „marea paradigmă economică", preconizată de Peter Drucker, la cel de-al „treilea val" avansat de Alvin Toffler.

Şi ştiinţele economice au evoluat de la modelele simple ale creşterii economice, bazate pe combinarea şi substituţia factorilor clasici de producţie, la cele cu deschideri mai largi spre schimburile internaţionale şi marginalism, spre cele mai complexe agregate, care aveau în vedere şi alţi factori, cum sînt calificările umane, stocul de cunoştinţe sau aportul ştiinţei şi tehnologiei. Abordările au evoluat de la clasicismul mercantiliştilor şi fiziocraţilor din secolul al XVIII-lea spre neoclasicismul secolului al XIX-lea, de la urmaşii lui David Ricardo la Walrasieni, ajungînd la disputele dintre variantele moderne ale keynesismului şi monetarismului, dintre „demand-economics" (economia ofertei) şi „supply economics". Înseşi aceste pendulări de la un pol la altul, de la „construcţia" bazată pe ofertă la cea bazată pe cerere pun în evidenţă un mare grad de subiectivitate. Teoria economică marxistă, sesizînd legăturile dintre muncă şi capital, mecanismele intime ale formării valorii, importanţa relaţiilor de producţie şi a concordanţei lor cu forţele de producţie, aduce noi deschideri economiei spre aspectele social-umane.

Lucru curios, chiar şi astăzi cînd unii economişti au ajuns să sesizeze necesitatea unor schimbări de fond în teoria şi modelele creşterii economice, cei mai mulţi nu pot însă scăpa din capcanele acestei optici. Peter Drucker, cînd vorbeşte, de exemplu, de ceea ce el numeşte „Toward the Next Economics" („Către următoarea teorie economică") şi de „new great economic paradigme" (noua mare paradigmă economică), rămîne în acelaşi cadru, sugerînd că viitoarea teorie economică va fi focalizată pe microeconomie şi pe ceea ce se înţelege prin „supply economics" (economia ofertei") [1]). Chiar şi atunci cînd vorbeşte de necesitatea de a organiza într-un singur sistem cele trei centre, teoria „microeconomiei" (individuală şi a firmei), cu cea „intermediară" (a statului-naţiune) şi cu „macroeconomia" (economia mondială), el vede doar o integrare pe verticală.

Ceea ce se poate reproşa tuturor acestor curente mai vechi şi mai noi este abordarea economiei „în sine", economia mai mult sau mai puţin „pură".

Învăţarea şi stăpînirea complexităţii

ESTE NEVOIE de o „mare nouă paradigmă economică". Dar pentru aceasta este necesară o abordare mai cuprinzătoare şi mai nuanţată. Înţelegerea necesităţii schimbării stimulează reflexul de adaptare continuă, de inovare. Pentru a înţelege însă natura şi direcţiile schimbărilor necesare cred că trebuie să pornim de la depăşirea unor obstacole create de modalităţile actuale de gîndire şi acţiune provenind din : (a) procese de învăţare neadecvate şi incomplete (observăm că chiar din situaţii extreme de criză se învaţă uneori prea puţin, iar odată depăşite acestea se gîndeşte şi se acţionează în termenii anteriori) ; b) dificultatea perceperii şi înţelegerii marilor sisteme, a funcţionării lor, a sesizării şi stăpînirii complexităţii (optica prea specializată, viziunea „tunel" a specialistului, abordarea în „sine", ca şi gîndirea carteziană de tip cauză-efect, handicapează viziunea holistică şi de sistem, înţelegerea legăturilor pe planuri mai largi, a adevăratelor interdependenţe între cauze-efecte-cauze...) ; (c) înţelegerea insuficientă a **problemelor globale** şi neînvăţarea rezolvării acestor tipuri de probleme (de exemplu hrana, energia, apa, aşezările umane etc., fragmentate de procese de învăţare orientate pe discipline) ; (d) prevalarea opticii pe termen scurt (în general se recurge la soluţii „reparatorii", cu efecte parţiale, valabile pe termene scurte, în dauna unor schimbări radicale, structurale, cu efecte pe termene mai lungi); (e) aplicarea cu preponderenţă a **criteriilor economice** „puse" adesea, în dauna celor sociale (concepte şi false criterii de optimizare în vederea maximizării rezultatelor economice fără a cuprinde în analiză consecinţele deciziilor „economice" pe planuri mai largi social-umane, care pot antrena cheltuieli reparatorii sau pierderi ulterioare mai mari); (f) **lipsa anticipării** (numeroasele eşecuri sau chiar crize pun în evidenţă „rupturi" în evoluţii provenite din lipsă de anticipare) ; (g) conservatorism sau mobilitate prea mică în modificarea unor **concepte de bază** sau chiar a unor **principii axiale.**

Desigur că economia ar fi putut la fel de bine să se bazeze pe alte paradigme dacă dezvoltarea social-umană ar fi cunoscut o altă evoluţie. Demersul economic a apărut ca un mijloc de transformare a mediului înconjurător în concordanţă cu cerinţele social-umane :

A. În domeniul economic

— Primul demers economic a urmărit satisfacerea unor nevoi umane de bază, cum sînt cele de hrană, îmbrăcăminte, adăpost ;

— în acest scop omul s-a ocupat cu culesul, vînătoarea şi pescuitul şi mai apoi cu cultivatul pămîntului, creşterea animalelor, confecţionarea uneltelor, îmbrăcămintii şi adăpostului ;

— în etapele ulterioare, pe măsura adîncirii diviziunii sociale a muncii, în cultivatori, crescători de vite şi cei ce se îndeletniceau cu procurarea materiei prime, a materialelor şi producerea diferitelor bunuri necesare traiului (extragerea şi prelucrarea primară a minereurilor, producerea uneltelor, armelor, îmbrăcămintii, podoabelor, obiectelor de uz casnic şi gospodăresc, locuinţele etc.), au fost ameliorate şi tehnicile de lucru, a crescut productivitatea muncii şi produsele suplimentare autoconsumului şi, ca urmare, a luat avînt schimbul de produse, care a produs şi el o ruptură între producţie şi consum ;

— la început schimbul s-a desfăşurat pe baza valorii muncă şi a etalonului marfă, apoi au apărut, alături de activităţile economice reale, simbolurile economice, monedă, preţ, dobîndă, credit şi care au continuat să se amplifice şi să creeze un instrumentar şi mecanisme economice tot mai complexe şi sofisticate, ajungînd la cele care creează legături de o natură specială cu activităţile economice propriu-zise, cum sînt cele de bursă, de speculaţii financiare, bancare şi de asigurări, unele tranzacţii etc. ;

— în acest moment are loc şi o ruptură care se adînceşte tot mai mult între activităţile economice concrete, între realităţile economice şi o serie de alte procese financiar-monetare, de preţ, de credit, de bursă etc. Teoriile economice capitaliste abordează realităţile economice făcînd tot mai mult abstracţie de complexitatea lor şi de cerinţele şi aspiraţiile obiective social umane.

B. În domeniul aşezărilor umane

Evoluţia societăţii s-a produs prin trecerea de la stadiile preindustriale, bazate pe sectoarele economice primare

dr. Ioniţă OLTEANU

(Continuare în pag. 24)

[1]) Vezi Drucker Peter, Toward the Next Economics, în Economic Impact, nr. 2/1981, p. 29 şi următ.

Abordarea econometrică a eficienței fondurilor fixe*)

DETERMINAREA EFICIENȚEI ECONOMICE pe baza metodelor tradiționale domină în prezent analiza economică. Econometria oferă însă noi instrumente de calcul, care sînt în curs de extindere în variate domenii de analiză a eficienței economice.

Cuantificarea eficienței economice a fondurilor fixe s-a ridicat pe o treaptă superioară prin aplicarea metodelor matematice moderne, însoțite de utilizarea computerelor. Pentru evidențierea avantajelor abordării econometrice a eficienței fondurilor fixe au fost selecționate trei metode :

— analiza de corelație și regresie ;

— utilizarea modelului static al balanței legăturilor dintre ramuri ;

— utilizarea tehnicilor programării matematice.

Analiza de corelație și regresie

ANALIZA economică tradițională permite numai o imagine statică, atemporală, a eficienței fondurilor fixe. Chiar și atunci cînd se prezintă serii de date referitoare la mai multe momente în timp, metodele tradiționale nu oferă măsura mișcării și legea de mișcare a fenomenului. Suplinind această deficiență, tehnicile analizei de corelație și regresie constituie un instrument complementar necesar al celor tradiționale. Cu alte cuvinte, abordarea cu ajutorul analizei de corelație și regresie nu reia analiza pentru a o repeta cu alte mijloace, ci o completează pe cea anterioară în scopul de a ne oferi imaginea de ansamblu asupra fenomenului.

Spre deosebire de analiza tradițională, care nu permite compararea diferitelor stări ale eficienței fondurilor fixe cu stări ale altor fenomene economice, analiza de corelație și regresie prezintă mișcarea eficienței în raport cu mișcarea altor fenomene. Distingem mișcarea în spațiu de cea în timp.

Spațiul de variație a eficienței fondurilor fixe e pus în dependență reciprocă de spațiile de variație a fenomenelor economice cele mai apropiate. Cum formula eficienței fondurilor fixe este raportul dintre producție (Y) și fondurile fixe (K), deci Y/K, se impun de la prima vedere dependențele față de indicatorii din care derivă acest raport, adică față de producție și față de fondurile fixe. Apoi, eficiența fondurilor fixe exprimă și raportul a altor doi indicatori derivați : productivitatea muncii (Y/L) și gradul de înzestrare tehnică a muncii (K/L), L simbolizînd forța de muncă :

$$Y/K=(Y/L)/(K/L) \qquad (1.1.)$$

Se obțin trei indicatori primari Y, L și K și trei indicatori derivați Y/L, Y/K și K/L. Acești șase indicatori formează un ansamblu interdependent, un sistem, permițînd descrierea mișcării unui fenomen în raport cu mișcarea celorlalți cinci.

În relația de mai sus, eficiența fondurilor fixe exprimă în ce măsură combinarea a două resurse — forța de muncă și fondurile fixe — conduce la creșterea eficienței fondurilor fixe. Prin analogie se pot construi și alte formule, luîndu-se în considerare combinarea fondurilor fixe cu alte resurse. Spre exemplu, dacă se consideră energia consumată (E), eficiența fondurilor fixe va depinde de consumul specific de energie pe unitatea de fond fix (E/K) și de ponderea cheltuielilor cu energia în valoarea producției (E/Y). Se pot construi astfel de relații pentru consumul de materii prime, de materii prime din import, pentru totalul cheltuielilor materiale sau totalul fondurilor de producție etc. Aceste posibilități formale de analiză trebuiesc selectate în raport cu scopul urmărit al analizei.

În fine, analiza mișcării în timp a eficienței fondurilor fixe trebuie să completeze, să întregească mișcarea în spațiu. De aceea, calculele de corelație și regresie în timp sînt efectuate nu numai în raport cu eficiența fondurilor fixe, ci și cu ceilalți indicatori primari sau derivați luați în considerare la analiza mișcării în spațiu.

Utilizarea modelului static al balanței legăturilor dintre ramuri

PENTRU a surprinde în expresii mai complexe mișcarea fenomenelor economice se impune ca analizele parțiale, de dependență simplă între două variabile să fie continuate pe linia corelațiilor multiple, pînă la includerea într-o singură expresie formală a tuturor indicatorilor considerați. Instrumentele cele mai adecvate sînt aici funcțiile de producție. Se obțin, astfel, în spațiul de referință acceptat, legea unitară de mișcare a fenomenului „eficiență a fondurilor fixe" și măsura relativă a mișcării în raport cu celelalte fenomene.

Prin utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri ca instrument modern de analiză și previziune economică, eficiența economică, în general, și cea a fondurilor fixe, în special, și-a putut extinde sfera de investigație și de adîncire a analizei. În acest sens, semnalăm capacitatea analitică a balanței legăturilor dintre ramuri în direcția îmbogățirii aspectelor referitoare la studiul variabilei de efect (producție globală, netă și finală) și de efort (necesar direct și indirect de fonduri fixe) în contextul interdependențelor ce se stabilesc între ramurile de producție în condițiile unor tehnologii date. Totodată, pe baza acestui instrument se pot calcula variante de prognoză a eficienței fondurilor fixe, în funcție de adoptarea unor politici distincte de amortizare, reînnoire și extindere a fondurilor fixe.

Reflectarea fondurilor fixe în balanța legăturilor dintre ramuri, prin analogie cu coeficienții cheltuielilor directe de obiecte ale muncii, se face cu ajutorul coeficienților fondurilor fixe f_j[1], , care caracterizează volumul necesar de fonduri fixe în funcțiune în ramura j pentru producerea unei unități de producție în aceeași ramură, adică $f_j = F_j/X_j$, unde F reprezintă volumul mediu anual al fondurilor fixe din ramura j, iar X_j reprezintă volumul anual al producției în ramura j. Pe baza coeficienților fondurilor fixe, în modelul balanței legăturilor dintre ramuri, se poate calcula necesarul de fonduri fixe pentru sfera producției materiale. În formă matricială, necesarul total de fonduri fixe F se transcrie astfel :

$$\widetilde{F} = (f_j)' \cdot (E - A)^{-1} \cdot Y \qquad (2.1.)$$

unde $(f_j)'$ reprezintă vectorul (f_j) transpus, $(E - A)^{-1}$ este inversa matricei coeficienților tehnologici, iar Y este vectorul produsului final.

Așadar, pentru a determina volumul total de fonduri fixe necesare unui nivel dat al produsului final (cererii finale), conform expresiei de mai sus, trebuiesc cunoscute următoarele elemente : necesarul specific direct de fonduri fixe (f_j pe ramurile balanței legăturilor dintre ramuri, vectorul produsului final (Y) și inversa matricei coeficienților tehnologici.

Similar cu coeficienții cheltuielilor materiale directe și totale din modelul balanței legăturilor dintre ramuri se pot determina coeficienții necesarului specific direct și total de fonduri fixe, ale căror mărimi sînt diferite pentru una și aceeași ramură. În timp ce volumul necesar specific direct de fonduri fixe arată volumul de fonduri fixe din ramura j care revine unei unități de producție în aceeași ramură, necesarul specific total de fonduri fixe ($_{Ok}$) ne arată volumul total al fondurilor fixe din toate ramurile economiei naționale care revine unei unități de producție finală în ramura k.

Așadar se poate face distincția între necesarul direct și indirect de fonduri fixe care însumate ne dau consumul total de

*) Articolul de față reprezintă o continuare a articolului „Probleme metodologice ale determinării eficienței fondurilor fixe" publicat în Revista economică nr. 20, din 15 mai 1981.

1) Coeficientul fondurilor fixe fj reprezintă mărimea inversă a indicatorului eficienței fondurilor fixe (Ef) care se determină ca un raport între volumul valoric al producției și fondurile fixe ($E_j = X_j/F_j$)

fonduri fixe, unde se ține seama de legăturile reciproce ce se stabilesc între ramuri în procesul producției.

Pe baza coeficienților necesarului specific direct și total de fonduri, prin inversare se află mărimea eficienței directe și totale a fondurilor fixe pe ramuri ale producției materiale (respectiv $E_d = 1/f_j$ și $E_t = 1/\varphi_k$).

Analiza comparativă a coeficienților de eficiență directă și totală, în cazul mai multor balanțe ale legăturilor dintre ramuri elaborate în diferite țări, relevă următoarele aspecte : a) eficiența fondurilor fixe calculată pe baza necesarului total de fonduri fixe este mai mică decît cea calculată pe baza necesarului direct ($E_t < E_d$), diferențele de mărime între cei doi indicatori variind de la o ramură la alta, iar în cazul lui E_d decalajele interramuri sînt sensibil mai mari decît în cazul lui E_t; b) ramurile cele mai mari consumatoare de fonduri fixe au o eficiență relativ mai scăzută a acestora ; c) clasificarea ramurilor după mărimea lui E_d și E_t este diferită, fapt ce atestă că nu întotdeauna ramurile cu o eficiență directă ridicată a fondurilor fixe au un nivel înalt al acestei eficiențe și atunci cînd se ia în calcul necesarul cumulat al fondurilor fixe ; d) raportul E_d/E_t ne arată că pe măsură ce se trece de la ramuri cu caracter extractiv la ramuri a căror producție este destinată consumului final se înregistrează o tendință de creștere a acestui raport, ceea ce denotă o creștere a necesarului indirect de fonduri fixe, antrenată de legăturile reciproce complexe între ramuri în procesul de producție și consum.

Pe baza celor de mai sus, se poate conchide că determinarea eficienței fondurilor fixe prin utilizarea necesarului direct și total de fonduri fixe, calculat cu ajutorul modelului balanței legăturilor dintre ramuri, constituie o modalitate importantă de analiză a unor aspecte cantitative și calitative ale utilizării fondurilor fixe în procesul de producție.

Dată fiind semnificația deosebită a celor doi indicatori de eficiență a fondurilor fixe ar fi oportun ca la elaborarea balanței statistice a legăturilor dintre ramuri în viitor în țara noastră să se întocmească și matricea coeficienților necesarului direct de fonduri fixe, concomitent cu matricea coeficienților tehnologici. În acest fel, posibilitățile de analiză și previziune pe baza utilizării modelului static al balanței legăturilor dintre ramuri ar fi sensibil sporite și, totodată, se va permite trecerea la elaborarea unui model dinamic al balanței legăturilor dintre ramuri.

Un model de optimizare a eficienței fondurilor fixe la nivel microeconomic (M.O.F.)

PENTRU a se obține eficiența economică maximă, econometria contemporană ne pune la dispoziție metodele de optimizare bazate pe tehnicile programării matematice. Modelul de optimizare reprezintă un instrument cu largi posibilități de aplicare în direcția creșterii eficienței utilizării fondurilor fixe, mai ales dacă evoluția fenomenelor permite rezolvarea sistemului algebric prin algoritmul programării liniare.

Modelul M.O.F. a fost construit în spiritul noului mecanism economico-financiar, ținîndu-se seama de datele existente în evidențele întreprinderilor industriale și avîndu-se în vedere rezolvarea sa prin metodele uzuale ale programării matematice. Specificarea sistemului de inecuații ale modelului a fost efectuată cu intenția de a aplica modelul într-o întreprindere din ramura industriei constructoare de mașini ; sistemul matematic elaborat poate fi însă concretizat în orice domeniu de activitate economică, atît la nivel micro, cît și macroeconomic.

Descrierea modelului M.O.F. constă în prezentarea celor două componente de bază ale modelului-tip de optimizare : a) restricțiile ; b) funcția obiectiv. (Lista simbolurilor este prezentată la sfîrșitul articolului).

Restricțiile modelului

Limitele în care poate funcționa cu maximum de eficiență sistemul economic de utilizare a fondurilor fixe își găsesc expresia în inecuațiile descrise mai jos.

Prima restricție se referă la capacitatea maximă de producție a utilajelor în funcțiune, în condițiile coeficientului de schimburi planificat :

$$\sum_{j=1}^{n} \lambda_{ij}\, x_{ij} \leqslant k_i \qquad i = 1,2,\ldots,m \qquad (3.1.)$$

Următoarea restricție se referă la condiția de nenegativitate a valorilor lui x :

$$x_{ij} \geqslant 0 \qquad \begin{matrix} i = 1,2,\ldots,m \\ j = 1,2,\ldots,n \end{matrix} \qquad (3.2.)$$

Aceste restricții permit folosirea eficientă a timpului de lucru disponibil al mașinilor, iar în cazul în care, la rularea pe calculator, nu se transformă în egalitate, comensurează și rezervele reale de capacitate de prelucrare pe mașini. Urmează o restricție care ține seama de limitele disponibilității de forță de muncă cu grade diferite de calificare și specializări diferite :

$$\sum_{j=1}^{n} \mu_{ij}^{s}\, x_{ij} \leqslant L_i^s \qquad \begin{matrix} s = 1,2,\ldots,t \\ i = 1,2,\ldots,m \end{matrix} \qquad (3.3.)$$

În fine, au mai fost introduse două restricții care se referă la necesitatea încadrării în consumurile planificate de materii prime, cu deosebire în cele de import. Restricția (3.4.) asigură luarea în considerare a preocupării de reducere a consumului de materii prime și materiale :

$$\sum_{j=1}^{n} v_{ij}^{b}\, x_{ij} \leqslant M_i^b \qquad \begin{matrix} b = 1,2,\ldots,z \\ i = 1,2,\ldots,m \end{matrix} \qquad (3.4.)$$

Nu este indicat să se exagereze cu detalierea acestui tip de restricție, deoarece trebuie să rămînă o marjă disponibilă de materii prime și materiale care să permită majorarea producției în limitele eficienței economice maxime. Tocmai datorită acestei detalieri restrînse am considerat necesară o restricție specială pentru importuri în raport cu plafonul valoric stabilit :

$$\sum_{j=1}^{n} \tau_{ij}\, x_{ij} \leqslant I_i \qquad i = 1,2,\ldots,m \qquad (3.5.)$$

Restricțiile mai sus prezentate le considerăm esențiale, dar nu și suficiente. Ele vor fi completate cu altele, în primul rînd pe baza unora dintre funcțiile obiectiv, dar și prin adaptarea mai exactă la procesul economic modelat.

Funcțiile obiectiv

Decizia economică reprezintă un act de mare răspundere, care trebuie să ia în considerație multilateralitatea și complexitatea proceselor economice și efecte uneori divergente. În aceste condiții este dificil de a ne opri întotdeauna de la început la alegerea unui singur criteriu de optim.

Pentru ca soluția optimă obținută să corespundă simultan mai multor criterii de optim ea se poate optimiza succesiv după mai multe criterii de optim. În urma rezolvării programului pe baza unui criteriu de optim, această funcție obiectiv poate fi transformată în restricție, limitînd cu valoarea optimă obținută, iar programul poate fi reoptimizat pe baza altei funcții obiectiv.

În vederea aplicării acestui procedeu, ca primă etapă de optimizare se poate minimiza fie totalul cheltuielilor de producție, fie consumul de energie. Preferința pentru prioritatea acordată unuia sau altuia dintre aceste criterii depinde de procesul concret optimizat, de măsura în care este vorba de un proces tehnologic energofag sau nu. Utilizarea mai întîi a unuia din criterii nu elimină necesitatea utilizării ulterioare și a celuilalt.

Următoarele trei criterii de optimizare efectuează selecția soluției optime în funcție de prețurile de livrare pe piața internă sau externă. Dintre acestea, un prim criteriu este maximizarea producției nete,

$$\sum_{j=1}^{n} \alpha_j x_j \rightarrow \max \qquad (3.6.)$$

Urmează maximizarea beneficiilor

$$\sum_{j=1}^{n} \beta_j x_j \rightarrow \max \qquad (3.7.)$$

și, în fine, maximizarea exportului

$$\sum_{j=1}^{n} \gamma_j x_j \rightarrow \max \qquad (3.8.)$$

Pentru facilități de calcul, funcțiile obiectiv, ca și restricțiile, au forma liniară, mai ales cînd perioada de optimizare nu de-

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
M. CIUMARA
M. POP
G. DANIELESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Doctrinele economice contemporane şi criterii de apreciere a lor (I)

CAPACITATEA de creaţie a oamenilor în domeniul gîndirii economice este, în zilele noastre, mai mare ca oricînd. [1]) Aceasta întrucît s-a amplificat şi complicat economia fiecărei ţări şi a lumii în ansamblul ei, a crescut interesul oamenilor pentru înţelegerea problemelor economice şi a resorturilor acestora, studierea lor nu mai este apanajul cîtorva centre sau ţări ci al lumii întregi. Este greu de găsit o ţară în care cercetarea economică să nu fie organizată într-un fel sau altul. Eforturile individuale sînt potenţate de cele colective ale oamenilor de ştiinţă din cercetare şi învăţămînt, din instituţii şi institute naţionale, zonale sau mondiale.

S-au creat aşa de multe teorii şi doctrine economice încît nimeni şi nici o lucrare de sinteză nu le poate cuprinde. Cu toate acestea adeseori se apreciază că ştiinţa economică a rămas în urma vieţii reale. Aprecieri mai drastice ne vorbesc de subdezvoltarea [2]) sau, şi mai grav, de criza ei [3]). Consideraţiile prea globale sau unilaterale, triumfaliste ca şi cele exclusiv negativiste nu sînt de natură să ne ofere imaginea reală a stărilor de lucruri pentru depăşirea dificultăţilor, dealtfel destul de mari, cu care este confruntată ştiinţa economică. Este un adevăr că ştiinţa economică – privită ca sistem al unor ştiinţe despre economie – a rămas în urma mersului vieţii economice reale. Nu atît datorită insuficientei dotări a cercetării economice, neajunsurilor organizatorice sau insuficienţei rezultatelor pozitive ale cercetării, cît consecvenţei cu care au fost şi mai sînt menţinute concepţii care au devenit tributare din punct de vedere economic, social, etc., nonconcordării şi noncorelării tuturor realizărilor ştiinţifice – din Estul socialist şi Vestul capitalist, din Nordul dezvoltat şi Sudul subdezvoltat etc. – într-un ansamblu teoretic coerent, mai ales în domeniul problemelor privind dezvoltarea forţelor de producţie. Figurat vorbind, material pentru reedificarea ştiinţei economice din acest punct de vedere există, şi ea trebuie (şi poate fi) clădită. Succesul pe termen lung al unei asemenea întreprinderi depinde, în mare măsură, şi de concepţia generală utilizată, de metodele folosite şi scopul propus.

După opinia mea, cei mai mari sorţi de izbîndă îi oferă astfel concepţia socialismului ştiinţific, metoda dialecticii materialiste, corelarea organizării economico-sociale – desfăşurată pe principii socialiste – a mecanismelor economice ale acestora cu cerinţele de progres ale omenirii. Într-o lume cu decalaje explozive, cu o vastă geografie a foametei alături de „societatea de consum", cu tehnicile de vîrf ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi cele ultraprimitive polarizate [4]), ştiinţa economică se refuză a fi pur şi simplu behavioristă şi nu mai poate privi eficienţa economică în chip mercantil. Poziţia socială pe care se situează, orînduirea pentru care militează ca şi alte elemente importante oferă gîndirii economice de origine marxistă acea lărgime de orizont pe care o presupune (şi implică) construcţia noii clădiri a ştiinţei economice.

Dar pentru aceasta este nevoie ca, mai întîi de toate, să separi valorile de nonvalorile creaţiei teoretico-economice în scopul de a avea materialul de calitatea necesară reconstruirii ştiinţei economice. Separarea poate fi făcută nu prin aprecieri subiective, prin verdicte inexorabile, ci cu ajutorul „sitei", exigenţelor ştiinţifice ţesută pe elementele de rezistenţă ale unui sistem de criterii al aprecierii ideilor, teoriilor şi doctrinelor economice. În zilele noastre valorile (ca şi nonvalorile) teoretico-economice nu pot fi apreciate nici după centrele de creaţie nici după nivelul dezvoltării ţărilor de proveniență şi nici (în exclusivitate) după opţiunea ideologică, ci folosindu-ne de un complex de criterii. [5]) A nesocoti contribuţiile economiştilor din ţările lumii a treia este dăunător ştiinţei economice ca şi neglijarea realizărilor – în domeniile în care există, mai ales cel al analizelor şi corelaţiilor cantitative, al econometriei etc. – economiştilor occidentali de orientare nemarxistă. În zilele noastre şi-a pierdut orice sens maniera după care economiştii burghezi pretindeau că ce făceau ei era aur, iar ce făceau alţii era gunoi, manieră căreia economiştii marxişti îi răspundeau cu aprecierea inversă. Reconstrucţia ştiinţei economice implică preluarea de elemente ştiinţifice de pretutindeni şi asamblarea lor în optica concepţiei proprii a socialismului ştiinţific ; ea este incompatibilă cu însumarea eclectică de părţi eterogene.

Opera de selectare a valorilor – realizabilă cu mare folos pe baza unui sistem de criterii derivînd din metoda dialecticii materialiste – se cere urmată de cea a „asamblării" pe coordonatele concepţiei materialismului istoric. În această nouă optică trebuie definit şi obiectivul ştiinţei doctrinelor economice contemporane. [6])

Criteriul suprem de verificare şi apreciere a oricărei teorii este raportarea ei la practică, în cazul nostru, la viaţa economică reală. Este însă evident că acest mare adevăr, ca enunţ general, are nevoie de particularizări în fiecare domeniu. Criteriile de apreciere a unei teorii – cele ale caracterului şi problematicii epocii; conţinutului social, de clasă ; raportului naţional-internaţional ; corelării cu exigenţele progresului general al omenirii, pe care le considerăm criterii fundamentale, împreună cu cele complementare cum sînt criteriile : independenţei relative a teoriei faţă de practică ; „datelor empirice" ; raportului dintre teorii şi politicile economice în cazul celor macroeconomice ; poziţiei faţă de esenţa şi formele de manifestare ale vieţii economice, faţă de latura

FIŞE

● *La un interval de trei ani, analiza pe care a iniţiat-o Constantin Bărbăcioru asupra unuia dintre cei mai importanţi indicatori macroeconomici – venitul naţional –, este continuată prin tipărirea la Editura craioveană „Scrisul românesc" a celui de al doilea volum. Lucrare cu caracter monografic, „VENITUL NAŢIONAL" tratează, în a doua sa parte, probleme legate de repartiţie, după ce volumul anterior a fost consacrat evidenţierii proceselor în care are loc producerea venitului naţional. Pornind de la însemnătatea deosebită ce revine categoriei de venit naţional în elaborarea politicii economice, în realizarea obiectivelor de progres economico-social autorul a urmărit să releve cu deosebire elementele noi care apar în actuala etapă de dezvoltare a economiei socialiste. În această optică sînt analizate implicaţiile lărgirii sferei procesului de repartizare a venitului naţional, ale perfecţionării sistemului de relaţii de producţie asupra distribuirii şi redistribuirii venitului naţional. O atenţie aparte se acordă în lucrare aspectelor legate de perfecţionarea instrumentelor economice de repartizare a venitului naţional, ca urmare a sporirii complexităţii activităţii economice, a accentuării rolului factorilor economici în creşterea eficienţei unităţilor productive prin aplicarea noului mecanism economico-financiar.*

Expoziţia – factor de educaţie ştiinţifică

● *A devenit predominantă imaginea prin care finalitatea şi succesul unei manifestări expoziţionale cu caracter tehnic, sînt sinonime cu numărul şi valoarea contractelor economice realizate. Se cuvine a fi însă actualizată şi o altă destinaţie a unor astfel de manifestări cu caracter tehnico-economic – opinează economistul cehoslovac Tomás Sirovatka într-un articol inserat în Buletinul informativ editat cu prilejul Tîrgului internaţional de construcţii mecanice de la Brno. Şi anume, funcţia generală proprie muzeelor sau manifestărilor expoziţionale, de agent educativ-formativ. Pentru a surprinde efectele unei manifestări expoziţionale de tradiţie cum este Tîrgul de la Brno în planul educaţiei ştiinţifice a populaţiei la ultim ele ediţii a fost iniţiată o anchetă sociologică de tip panel. Răspunsurile persoanelor intervievate au evidenţiat faptul că vizitarea Tîrgului are, din perspectiva amintită, două efecte importante. Pe de o parte asigură cunoaşterea celor mai noi realizări în diferite domenii ale construcţiilor mecanice, iar pe de altă parte facilitează transferul de cunoştinţe din domenii*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

calitativă și cea cantitativă a acesteia ș.a. – sînt de fapt instrumente care permit disecarea conținutului, caracterului, naturii funcțiilor diverselor teorii sau doctrine, constituie astfel importante elemente pentru aprecierea teoriilor respective.

Criteriul caracterului și problematicii epocii permite înțelegerea legăturii dintre dinamica vieții economice reale și cea a teoriilor economice. Sînt de neînțeles în chip științific (și s-ar emite aprecieri subiective, cum uneori se face) asemenea fenomene, ca de exemplu criza gîndirii economice burgheze – dacă nu ținem seama de starea de criză generală a capitalismului ; marile căutări și salturile în teoriile socialismului – fără a ține seama de etapa în care acesta se află și de locul ocupat de economiile socialiste în lume ; progresele în teoria economică în țările lumii a treia – fără a lua în considerare rolul și rostul revoluțiilor de eliberare națională etc. Acest criteriu al problematicii epocilor și etapelor istorice se face puternic resimțit – cum remarcă Oreste Popescu, profesor de economie politică la Universitatea catolică din Buenos Aires, – la mulți autori și în periodizarea istoriei gîndirii economice. „După mai bine de un secol de încercări empirice cu caracter eclectic, menționează profesorul citat, istoriograful gîndirii economice începe să devină conștient de necesitatea unui examen critic al „periodizării". În timp ce un grup de istorici se inspiră din modele deduse din istoria generală sau din istoria faptelor economice (Marx, Ingram, Roll, Aquirre, Karataev, Rindina, Stepanov, Chevalier, Piettre), alții caută să formuleze schemele lor de periodizare plecînd de la însăși structura gîndirii economice, luînd în considerare succesiv fie caracteristici de formă (Cossa), fie caracteristici de fond, care pot fi de ordin ideologic (Roscher, Gonnard, Spann, Fanfani, Zweig), de ordin teoretic (Dühring, Rambaud, Haney, Schumpeter, Bousquet, Stark) sau, ceea ce pare preferabil, de ordin metodologic (Salin, Sombart, Heinemann, Popescu) "[7]

Rămînerile în urmă ale diverselor teorii economice și ale științei economice în ansamblu față de cerințele epocii se vădesc mai ales în domeniul profunzimii reflectării problematicii acesteia, a corelării elementelor științifice proprii, în sisteme, cu cele ale altor științe (interdisciplinaritatea este mai mult declarată decît realizată). [8]) Caracterului tranzitoriu al epocii afirmat atît pe plan economic cît și pe plan social, i s-a răspuns adeseori doar prin mutații în gîndirea economică pe fondul unor concepții – uneori tradiționale, alteori noi dar inadecvate – ce se cereau cu mult depășite. Din punct de vedere ideologic elemente ale unei științe economice a epocii de tranziție există – cum sînt teoriile științifice ale înaintării de la capitalism la socialism, ale economiei socialismului maturizat sau ale societății socialiste multilateral dezvoltate, ale crizei de sistem a capitalismului și a capitalismului monopolist de stat, ale economiilor tranziționale în multe țări ale lumii a treia, ale făuririi noii ordini economice internaționale etc. – dar nu se poate spune că există ceva coerent, închegat în acest sens. Și aceasta este un aspect important al rămînerii în urmă a științei economice față de rigorile vieții reale. Precum se vede, criteriul epocii dînd posibilitatea înțelegerii corelației dintre problematica lumii reale și teoria economică permite, totodată, relevarea domeniilor rămînerii în urmă a teoriei solicitînd concentrarea eforturilor în vederea ridicării științei economice la nivelul cerut.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Un cunoscut economist american menționează că se creează atîtea teorii economice și așa de contradictorii încît aplicarea tuturor ar însemna un dezastru pentru omenire. Vezi : J. K. Galbraith, Nicole Salinger, Tout savoir ou presque sur l'économie, Seuil, Paris, 1978, p. 13.

[2]) Vezi : E. H. Phels Brown, The Underdevelopment of Economies, în „The Economic Journal" nr. 325/1972, p. 1 ; J. K. Galbraith, Les temps des incertitudes, Gallimard, Paris, 1977, p. 11—12 ; Fr. Perroux, Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelisations en économie, în „Economies et Sociétés", nr. 12/1970, p. 2 289.

[3]) Vezi : Jacques Attali, La crise de conscience des économistes, în „Les Informationes", din 19 iunie 1972, p. 16 ; V. Leontieff, Theoretical assumption and non observed facts, în „American Economic Review", March, 1971, p. 95 ; Susanne de Brunhoff, Michel Beaud et Claude Servolin, La crise de la science économique, în „Le Monde" nr. 8 818/22 May, 1973, p. 24 ; T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, Editura politică, București, 1975, p. 139—142 ; Sorica Sava, Repere ale crizei teoriei economice occidentale, în „Revista economică" nr. 22—23/1981 ; I. Nicolae-Văleanu, Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană, Editura politică, București, 1975, p. 20—37.

[4]) Printre lucrările mai recente în care sînt tratate asemenea fenomene menționăm : Ridker R., Watson W., To choose a Future. Resource and Environmental Consequences of Alternative Growth Paths, Baltimore — London, The John Hopkins University Press, 1980 ; Guernir M., Tiers Monde : trois quarts du monde, Dunod, Paris 1980 ; Malița M., Giosan N. : Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii, Editura Academiei R.S. România, București, 1979 ; Stănescu N. S. : Decalajele economice ale lumii contemporane, Editura științifică și enciclopedică, București, 1980.

[5]) Lucrări de referință cum sînt : „Main courents in the Modern Economics" a lui B. Saligmen sau „Les grands économistes" a lui R. L. Heilbronner au mari scăderi, datorită modului unilateral de selectare și apreciere a teoriilor economice contemporane.

[6]) Tocmai în perspectiva celor menționate putem arăta că obiectul doctrinelor economice contemporane ca știință îl constituie studierea ideilor, teoriilor și doctrinelor economice, apreciind constructiv elementele valoroase și criticînd pe cele neștiințifice ; evaluarea stării actuale a științei economice — a contribuției țării noastre la îmbogățirea ei — și descoperirea căilor de depășire a dificultăților cu care această știință este confruntată. Întreaga acțiune de evaluare se realizează cu ajutorul unui sistem de criterii de a cărui înțelegere și utilizare depinde, în bună măsură, acțiunea de reconstrucție a științei economice.

[7]) Oreste Popescu, L'historie de la pensée economique et sa periodisation în „Revue internationale des sciences sociales", vol. XVII, nr. 4/1965, p. 655.

[8]) O excepție meritorie, pe lîngă altele, o constituie N. Georgescu-Roegen cu „Legea entropiei și procesul economic", Editura politică, București, 1979.

Notă. În articolul „Criza sistemului capitalist : din evoluția contrastărilor în jurul acestei crize". Revista economică nr. 40 — ultima coloană rîndul 2 de sus se va citi : pe platforma comună a criticii capitalismului și imperialismului.

învecinate ale tehnicii. Efectele pozitive ale contactului cu mediul expozițional, opinează T.S., îmbracă și o formă comensurabilă. Astfel, potrivit datelor oferite de investigația sociologică amintită, 31% din cunoștințele dobîndite au fost utilizate în producție, 15% în cercetare, 14% în activități cu specific comercial.

Creșterea populației rurale

● *Dacă, începînd de la mijlocul secolului trecut, demografii, sociologii, economiștii, oamenii politici au fost confruntați cu problemele complexe pe care le-a generat dezvoltarea urbană explozivă a orașelor americane termenii ecuației par a se schimba considerabil în zilele noastre. Această apreciere, formulată de Bill Gordon în articolul „Rural America makes a comeback" publicat în numărul 4/1981 al revistei „FARMLINE" are la bază tendința tot mai pronunțată a unei părți a populației marilor metropole de a-și strămuta locul de rezidență în mediul rural. Astfel, potrivit unor date statistice, în ultimii ani, populația rurală în America (din zone rurale și orașe de dimensiuni reduse) a crescut cu 15% comparativ cu o creștere de 9% înregistrată în cazul ariilor metropolitane. Cauzele acestui fenomen migraționist sînt, afirmă B.G., deopotrivă economice – apariția de noi locuri de muncă prin revitalizarea unor activități tradiționale, costul mai redus al vieții etc., cît și sociale, printre cei antrenați în acest proces migraționist numărîndu-se și persoane virstnice în căutarea unor zone mai liniștite și nepoluate. Creșterea substanțială a populației rurale, opinează autorul articolului, va declanșa însă procese necunoscute pînă în prezent. Astfel, sporirea populației determină o dezvoltare a infrastructurii de tip urban în localitățile rurale precum și un transfer amplificat a numeroase disfuncții specifice marilor aglomerații urbane: înstrăinare, criminalitate, poluare.*

Statistică economică

● *În seria lucrărilor pentru uz universitar elaborate de cadre didactice din Academia de Studii Economice de curînd a fost tipărită la Editura Didactică și Pedagogică sub semnătura lui T. Baron, M. Korka, E. Pecican, M. Stănescu (coordonator T. Baron) un manual de statistică economică: „STATISTICĂ PENTRU COMERȚ ȘI TURISM". Elementul de noutate îl constituie faptul că în carte problemele generale de statistică nu sînt tratate de sine stătător ci mai cu seamă prin aplicarea metodologiei specifice acestei discipline în domenii particulare ale activității economice: comerțul și turismul. În capitole distincte în lucrare sînt abordate teme precum: indicatorii statistici absoluți și derivați pentru analiza activității comerciale și de turism; metode de cercetare selectivă a activității comerciale și de turism; forme de sondaj pentru recepția produselor; metode de analiză a legăturilor dintre variabile statistice; indicii statistici utilizați precum și un capitol de sinteză care cuprinde principalii indicatori ai activității de comerț și turism.*

FIȘE

Abordarea econometrică a eficienței fondurilor fixe

(Urmare din pag. 21)

păşeşte durata unui plan cincinal. În cazul unor procese mai îndelungate pot fi avute în vedere şi forme mai complexe ale funcţiilor obiectiv, conform evoluţiei probabile în timp a traiectoriei fenomenului economic. Nici în condiţiile funcţiei obiectiv liniare coeficienţii acestei funcţii nu trebuie să fie neapărat constanţi în cazul unei abordări dinamice, deoarece aceşti coeficienţi pot fi ajustaţi de la an la an, pe baza tendinţelor previzionate prin alte tehnici de prognoză ; singura complicaţie care interesează în acest caz este amplificarea dimensiunilor modelului, ceea ce poate crea dificultăţi în rularea pe calculator.

Modelul de optimizare a eficienţei fondurilor fixe a fost aplicat la Întreprinderea „Tractorul" Braşov. Problema de rezolvat a fost repartizarea prelucrării pe trei tipuri de strunguri a 6 tipuri de piese în anul de plan 1980. Funcţiile obiectiv utilizate au fost : minimizarea cheltuielilor de producţie şi a consumului de energie, maximizarea producţiei nete şi, în sfîrşit, maximizarea beneficiilor. Simularea pe calculator *) a modelului a dat următoarele rezultate :

a) **Minimizarea cheltuielilor de producţie** creează un disponibil de timp de lucru la strungurile universale. O economie importantă se realizează şi la manopera efectuată suplimentar faţă de strunjire.

b) **Prin minimizarea consumului de energie,** aceasta se reduce în timp ce producţia şi beneficiile sînt la acelaşi nivel ca şi în cazul primei variante.

c) **Maximizarea producţiei nete şi a beneficiilor.** Ambele criterii conduc la aceeaşi soluţie. Se obţine o creştere a producţiei nete şi a beneficiilor faţă de valorile anterioare. Trebuie menţionat că variantele de maximizare conduc şi la o economie de materii prime din import. Această economie nu se regăseşte în valoarea funcţiei obiectiv, deoarece s-a folosit suplimentar, în compensaţie metal din producţia internă.

Opţiune între diferitele criterii de optimizare. Preferinţa dată unuia sau altuia dintre criteriile de optimizare are o mare importanţă deoarece schimbarea criteriului conduce la importante modificări în repartizarea pe strunguri a reperelor. Deoarece reperele menţionate se produc în volumul necesar producţiei de tractoare, depăşirea indicatorilor fizici ai volumului producţiei nu este de preferat, căci s-ar face în dauna altor repere. În schimb, îndeplinirea indicatorilor fizici cu economii de cheltuieli şi crearea de timp de lucru disponibil la strunguri, ca şi reducerea manoperei suplimentare prezintă avantaje evidente. De aceea, cele mai bune rezultate ni se par a fi cele obţinute prin minimizarea cheltuielilor de producţie. Această variantă oferă şi cea mai bună eficienţă a fondurilor întreprinderii.

xxx

În condiţiile trecerii economiei româneşti la o reproducţie de tip intensiv, problemele eficienţei fondurilor fixe devin tot mai complexe, astfel încît este indicată extinderea abordării econometrice în acest domeniu. Preocupările în acest sens trebuie să depăşească sfera cercetării ştiinţifice, generalizîndu-se atît la nivel macro cît şi microeconomic. La aceasta, ar putea să aducă o contribuţie importantă şi centrele de calcul existente.

Simbolurile Modelului MOF
Variabile

x — cantitatea fabricată din produsul respectiv, în unitatea de măsură caracteristică ;
α — preţul produsului respectiv, în lei ;
β — beneficiu pe unitatea de produs, în lei ;
γ — preţul extern al produsului respectiv, în dolari ;
λ — timp de lucru necesar pentru prelucrarea produsului pe o maşină-unealtă în minute ;
K — timp total disponibil de prelucrare pe maşinile-unelte respective, în decurs de un an, în minute ;
μ — consumul mediu de timp de muncă de o anumită specialitate pentru fabricarea produsului respectiv, în om-minute ;
L — timpul de muncă total disponibil dintr-o anumită categorie de specialişti, în decurs de un an, în om-minute ;
ν — consum specific din materia primă respectivă ;
M — cuantumul anual planificat de materie primă respectivă ;
τ — consum de materii prime şi materiale din import pe unitatea de produs, în dolari ;
I — valoarea totală a importului de materii prime şi materiale pentru producţie planificat pentru întreprinderea respectivă în decurs de un an, în dolari.

Indici

j — tipul produsului prelucrat ;
i — tipul maşinii-unelte prelucrătoare ;
s — specialitatea de calificare a forţei de muncă ;
b — materia primă utilizată ;
n, m, t, z, — numărul respectiv de tipuri sau categorii.

*) Modelul a fost calculat pe calculatorul Laboratoarelor de Calcul şi Cibernetică economică al Academiei de Studii Economice. Mulţumim pe această cale tovarăşului dr. M. Altăr pentru sprijinul acordat.

În căutarea unor noi paradigme — dezvoltare-progres

(Urmare din pag. 19)

(agricultură, piscicultură, minerit), pe energia naturală (vînt, apă, puterea forţei de muncă şi animală) şi a localităţilor de tip rural, spre cele industriale, de prelucrare, de producere şi diversificare a bunurilor şi serviciilor, bazate pe energiile obţinute din cărbune, petrol, energie electrică etc., concentrate îndeosebi în zonele urbane.

— ameliorarea **tehnicilor** utilizate în agricultură, însoţite de o creştere a productivităţii şi a producţiei agricole a condus la eliberarea unei părţi tot mai importante a **forţei de muncă** ocupată în agricultură şi la **migrarea** ei masivă spre oraş;

— migrarea spre oraş a fost, la rîndul ei, facilitată de dezvoltarea tehnicilor de prelucrare de tip **manufacturier** şi mai tîrziu **industrial,** care au permis ocuparea forţei de muncă eliberate din agricultură;

— pe de altă parte, extinderea proceselor industriale şi a urbanizării au fost posibile şi ca urmare a creării unor surplusuri de produse alimentare şi de energie necesare aprovizionării zonelor urbane şi transportului, prelucrării şi distribuţiei produselor agricole şi alimentare;

— Industrializarea, prin promovarea maşinismului şi a progresului tehnic şi ştiinţific a constituit o pîrghie extrem de dinamică a schimbării mediului economic, tehnologic, social, a întregului cadru de viaţă urban şi chiar şi rural. Amplasată însă cu predilecţie în oraşe ea a contribuit la adîncirea contrapunerii dintre mediul urban şi cel rural, dintre industrie şi agricultură, dintre procesele de producţie şi de prelucrare a materiilor prime şi alimentare.

Oare singurele alternative sînt defavorizarea zonelor rurale sau repetarea procesului de urbanizare a zonelor rurale, a sistemelor de tehnici, de tehnologii şi de organizare a proceselor de producţie existente ?

C. **În domeniul tehnologiilor**

— Sistemele moderne de producţie au evoluat însoţite de o permanentă adîncire a diviziunii muncii şi o îngustare a specializării, prin descompunerea proceselor de muncă în operaţii tot mai simple, executate tot mai mult ca operaţii de rutină.

— Pe de altă parte, de regulă, logica tehnologică a pornit de la prelucrarea uneia sau mai multor materii prime în scopul obţinerii produsului dorit, iar restul materiei prime, combustibilului şi energiei, ce nu se regăsea în produsul finit, era eliminat sub formă de reziduuri, deşeuri sau produse secundare, poluînd adesea mediul ambiant. Aceste optici păgubitoare au însemnat lungul proces al dezvoltării şi al învăţării care a condus de la atelierul meşteşugăresc la fabrica maşinistă, pînă la uzinele automatizate de astăzi şi cele bazate pe cercetare ştiinţifică. Această optică, întreaga logică tehnologică, se cere revizuită.

— Cred că va trebui să pornim invers. Nu de la imaginarea tehnologiei care asigură ca dintr-o materie primă să se obţină un anumit produs finit, ci de la găsirea acelor tehnologii care pot să asigure utilizarea tuturor părţilor active dintr-o materie primă de bază, astfel încît să nu se irosească materie primă şi energie.

— Mediul agricol a suferit şi el puternice modificări tehnologice optînd pentru tehnica maşinistă de tip industrial. Intrigă însă faptul că numeroase maşini complexe, de semănat, de recoltat etc., şi chiar tractoarele sînt utilizate un număr limitat de ore pe an. O mare capacitate mecanică se pierde în cursul anului din cauza inadaptabilităţii forţei lor motrice în activităţi multiple, interşanjabile.

— În general, tehnologii agricole capital-intensive, utilizate în unele ţări dezvoltate, au ajuns la inputuri foarte ridicate de energie, mai ales dacă le comparăm cu energia conţinută în produsele agricole.

— Sînt oare acestea evoluţii care pot continua ? Nu cred că în situaţia în care se află astăzi omenirea este nevoie de multe argumente în favoarea necesităţii unor noi paradigme.

16 octombrie – Ziua mondială a alimentației

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN FAȚA CRIZEI ALIMENTARE

ORGANIZATĂ pentru prima dată în acest an, Ziua mondială a alimentației *a fost stabilită la 16 octombrie, astfel încît să coincidă cu data creării, în 1945, a Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) ; ea are menirea de „a dezvolta conștiința omenirii în privința naturii și dimensiunilor pe termen lung ale problemei alimentare mondiale ca și de a întări solidaritatea națională și internațională în lupta împotriva foametei, malnutriției și sărăciei".*

O realitate cotidiană pentru sute de milioane de oameni

ÎNTR-O LUME în care, pe ansamblu, producția agroalimentară nu numai că acoperă, dar potrivit aprecierilor F.A.O. chiar depășește cu circa 7—10% necesarul de consum rațional al omenirii, procurarea hranei zilnice constituie încă o ecuație cu foarte multe necunoscute a cărei rezolvare, echivalentă cu supraviețuirea, frămîntă zilnic aproape 800 milioane de oameni, aflați mai ales în țările în curs de dezvoltare. Dimensiunile în creștere ale acestui flagel — care reprezintă negația unuia din drepturile fundamentale ale omului, dreptul la hrană, ipotecînd prin consecințele sale economice și sociale nu numai prezentul ci și viitorul țărilor în cauză — sînt indisolubil legate de subdezvoltare, de marile decalaje, cu tendință de accentuare, din economia mondială contemporană, de caracterul profund inechitabil al actualei ordini economice internaționale.

Dacă venitul mondial ar fi altfel distribuit, se afirmă într-un raport al Băncii mondiale, numai actuala producție de cereale ar putea asigura fiecărui locuitor al globului un aport alimentar de peste 3.000 de calorii și 65 de grame de proteine pe zi, adică mai mult decît cele mai generoase estimații ale necesarului respectiv. Pentru eliminarea malnutriției ar fi suficientă redirecționarea a numai circa 2% din producția mondială de cereale către cei care au cea mai mare nevoie de ea *(World Development Report,* The World Bank, 1980, p. 61). Sărăcia este întotneauna prima cauză a foametei, constată la rîndul său un studiu al F.A.O., relevînd că chiar și disponibilitățile de alimente pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare dintr-un an agricol mediu ar fi aproape suficiente pentru a acoperi necesarul de consum al populației acestora, dacă la decalajele pe plan internațional nu s-ar adăuga cele existente pe plan național în privința veniturilor diferitelor categorii ale populației, afectînd în primul rînd populația rurală, femeile și păturile sărace de la orașe *(F.A.O. Feature,* WF/8, p. 4). Cu alte cuvinte, insuficiența veniturilor unor largi categorii ale populației — folosite în proporție covîrșitoare, mai ales în țările cele mai sărace, în scopul procurării de alimente — explică persistența foametei și malnutriției chiar în anii cu recolte mari, relevînd că foametea nu este neapărat determinată de o producție insuficientă.

Soluționarea problemei alimentare mondiale nu este, în consecință, numai o problemă tehnică, simpla creștere a producției agricole nu este suficientă ; un rol important revine asigurării unui acces mai echitabil al tuturor locuitorilor la resursele agroalimentare, prin transformări cu caracter structural, începînd cu proprietatea asupra pămîntului și reglementarea activității societăților transnaționale.

Studii ale Băncii mondiale întreprinse pe cazul a 40 de țări în curs de dezvoltare au ajuns la concluzia că în țările cu o distribuție mai echitabilă a pămîntului recoltele la hectar și gradul de ocupare a forței de muncă tind să fie mai ridicate decît în cele caracterizate prin profunde inechități, astfel încît Banca mondială consideră că redistribuirea pămîntului în țările în curs de dezvoltare ar reprezenta o contribuție majoră la reducerea inegalităților din mediul rural, a sărăciei, și prin aceasta a foametei și malnutriției. În mod similar, un studiu recent al Organizației Internaționale a Muncii referitor la șase țări în curs de dezvoltare relevă că dacă pămîntul ar fi echitabil distribuit între toate familiile agricole, inclusiv cele actualmente fără pămînt, producția agricolă ar spori în proporții cuprinse între 10% în unele țări și 80% în țările cu cele mai grave disparități. De aceea, rapoartele respective apreciază ca îngrijorătoare tendința de creștere a ponderii țăranilor lipsiți de pămînt în totalul populației rurale, pondere situată actualmente la circa 25% în Orientul Apropiat, 31% în Asia de Sud-Est și 34% în America Latină.

Datele de ansamblu și concluziile prezentate nu pot însă ascunde faptul că foametea este și consecința carențelor din producția agricolă dintr-o serie de țări în curs de dezvoltare, reflectate într-un ritm lent de dezvoltare a acesteia, inferior uneori însuși ritmului creșterii demografice. Ca urmare, producția de hrană pe locuitor s-a redus în ultimul deceniu în 61 de țări în curs de dezvoltare. În Africa, de pildă, unde producția de hrană a crescut anual cu mai puțin de 2%, în timp ce creșterea demografică este de circa 3%, se produce astăzi pe locuitor cu 10% mai puțină hrană decît în urmă cu un deceniu, motiv pentru care ația alimentară zilnică a scăzut într-o serie de cazuri sub nivelul necesar supraviețuirii.

În același timp, după cum rezultă dintr-un inventar al terenurilor agricole, întreprins de F.A.O., în colaborare cu U.N.E.S.C.O., în Africa se cultivă cu cereale sub 70% din terenul potențial cultivabil dispunînd de condiții climatice favorabile, iar randamentele actuale reprezintă între o treime și un sfert din cele ce s-ar putea obține prin folosirea unor mijloace de producție adecvate. Foametea la nivel local a fost accentuată nu numai de împrejurări ca seceta sau inundațiile, ci și de o serie de războaie civile și conflicte armate, care au generat milioane de refugiați. Se poate face aici fie și în treacăt constatarea că dacă foametea este uneori rezultatul unor tensiuni politice și conflicte armate, la rîndul lor pacea și stabilitatea mondială nu sînt de conceput dacă flagelul foametei va persista.

Accelerarea creșterii producției agricole a „lumii a treia" devine o necesitate imperioasă, sublinia recent Edouard Saouma, directorul general al F.A.O., dacă se are în vedere că pînă la sfîrșitul secolului populația planetei noastre va spori cu încă 2 miliarde de oameni, dintre care 90% se vor naște în țările astăzi în curs de dezvoltare și că, datorită acestui spor demografic și creșterii treptate a veniturilor, este de așteptat ca în următoarele două decenii cererea de hrană și produse agricole să se dubleze.

Decalajul în creștere dintre producția agricolă a unor țări în curs de dezvoltare și cererea lor de produse agricole și-a găsit expresia într-o creștere împovărătoare a importurilor lor alimentare, în primul rînd de cereale, respectiv în sporirea dependenței de grupul restrîns al țărilor dezvoltate mari exportatoare de asemenea produse. Față de numai 20 milioane tone în 1960—1961, importul de cereale pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a crescut la 99 milioane tone în 1980—1981, estimîndu-se că se va ridica la 102—106 milioane tone în 1981—1982. Prognoze ale F.A.O. indică faptul că, în absența unui reviriment în producția agricolă a țărilor în curs de dezvoltare, volumul necesarului de import de cereale al acestora ar putea ajunge la 145 milioane tone în 1990 și 200 milioane tone pînă la sfîrșitul secolului. Ținînd seama de tendința paralelă de creștere a prețurilor cerealelor importate (între 1967—1969 și 1975—1978, de exemplu, acestea aproape s-au dublat) ca și a costului transportului lor (de patru ori în aceeași perioadă) rezultă că o asemenea povară

ar putea deveni de-a dreptul insuportabilă pentru balanțele de plăți ale țărilor respective. Aceasta fără a ne mai referi la marele risc pe care îl prezintă dependența de un volum atît de mare al importurilor într-o perioadă în care stocurile de cereale pe plan mondial — și deci securitatea alimentară a lumii — s-au redus de la 18% cu cîțiva ani în urmă la numai 14% din consumul anual.

Dependența de import și povara dobînzilor

SITUAȚIA țărilor în curs de dezvoltare a fost afectată pe de altă parte și de tendința de scădere a prețurilor produselor agricole exportate de ele, produse care adesea dețin o pondere covîrșitoare în exportul lor total. Pe fondul tendinței generale de scădere — nu numai relativă, în raport cu prețul cerealelor sau al produselor industriale importate, ci și absolută — aceste prețuri au cunoscut în plus și o mare instabilitate de la un an la altul, favorizată și de progresul extrem de lent înregistrat în eforturile de stabilizare a piețelor întreprinse pe plan mondial sub egida unor instituții specializate ale O.N.U. Sub impactul acestei evoluții a prețurilor, ca și al măsurilor protecționiste tarifare și netarifare adoptate de țările industrializate la adresa țărilor în curs de dezvoltare, ponderea acestora din urmă în încasările mondiale din exporturile de produse agricole s-a redus considerabil în ultimii ani.

Ca urmare, țările în curs de dezvoltare sînt puternic confruntate cu problema finanțării unor importuri alimentare tot mai costisitoare, în dauna finanțării dezvoltării economiei și adesea cu prețul recurgerii la credite cu dobînzi excesiv de ridicate, a căror rambursare va greva și mai mult asupra posibilităților lor de dezvoltare în viitor.

În situația în care datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a depășit 500 miliarde dolari, iar serviciul acestei datorii a sporit la peste 50 miliarde dolari (sumă din care peste 40% reprezintă plăți în contul dobînzilor, față de numai 28% cu un deceniu în urmă), absorbind aproape un sfert din încasările din exportul total al țărilor în curs de dezvoltare, iar deficitul balanțelor de plăți ale țărilor importatoare de petrol continuă să crească (60 miliarde dolari în 1980), realizarea obiectivului Strategiei internaționale pentru cel de al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare privind realizarea unor progrese substanțiale în direcția asigurării autonomiei aprovizionării alimentare a țărilor în curs de dezvoltare prezintă o importanță covîrșitoare. Realizarea obiectivului de creștere într-un ritm mediu anual de cel puțin 4% a producției agricole — care a figurat și în strategia pentru precedentul deceniu, ca și în documentele Conferinței mondiale asupra alimentației din 1974, dar n-a fost realizat — presupune desigur un important efort, în primul rînd din partea țărilor în cauză, dar și din partea comunității internaționale în ansamblul său.

Țările în curs de dezvoltare ar putea să-și sporească considerabil producția agricolă și alimentară dacă aceasta s-ar bucura de o prioritate suficient de mare, afirma directorul general al F.A.O într-un articol publicat în revista iugoslavă *Mejdunarodna politika*, referindu-se la faptul că un mare număr de țări în curs de dezvoltare au subestimat multă vreme importanța pe care agricultura și lumea satelor o au pentru dezvoltarea lor economică în ansamblu.

În același sens pledează propria experiență a României, țară în care teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt într-o anumită perioadă la neglijarea creșterii producției agricole. *„Experiența teoretică și practică a țării noastre, ca și a altor țări, în politica agrară* — sublinia tovarășul *Nicolae Ceaușescu* la cel de-al doilea Congres al țărănimii — *are o importanță deosebită pentru țările în curs de dezvoltare care pășesc pe calea propășirii economico-sociale independente, a progresului și civilizației, punînd în evidență necesitatea acordării unui rol deosebit agriculturii, pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale și ridicarea nivelului de trai al poporului, pentru consolidarea independenței naționale"*.

Dilema agricultură sau industrie, despre care s-a făcut atîta caz și se mai face încă în unele cercuri, este așadar o falsă dilemă, pentru că cele două ramuri se presupun și se sprijină reciproc, sînt complementare. De aceea, în condițiile actuale rămînerea în urmă a agriculturii a devenit o puternică frînă a progresului economic general al țărilor în curs de dezvoltare, de neconceput în afara industrializării.

Accelerarea dezvoltării producției agricole a țărilor în curs de dezvoltare nu este numai necesară, ci și pe deplin posibilă, ceea ce nu înseamnă că ar fi vorba de o sarcină ușoară. Dacă sporirea suprafețelor agricole este încă posibilă în unele zone, fără a aduce prejudicii mediului înconjurător, principala cale de creștere a producției agricole o constituie intensificarea, sporirea randamentelor la hectar și pe animal, domenii în care, așa cum arătam, există încă importante rezerve, fără a face abstracție de exigențele impuse de actuala criză energetică și de materii prime, de exemplu utilizînd mai larg îngrășămintele organice care acum sînt irosite, făcînd apel la noi surse de energie sau utilizînd atunci cînd este cazul tracțiunea animală.

Fondurile necesare dezvoltării agriculturii sînt considerabile, o parte dintre ele trebuind să fie asigurate pe seama finanțării externe, al cărei necesar era estimat de F.A.O. în studiul „Agricultura spre anul 2000" la cel puțin 10 miliarde de dolari pe an, o sumă importantă, de cîteva ori mai mare decît nivelul ei actual, totuși „minusculă în raport cu cheltuielile militare", al căror volum anual a depășit 500 miliarde de dolari.

Asistența financiară externă va putea contribui în mod efectiv la accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă numai în măsura în care ea va fi acordată într-un volum sporit și în condiții mai favorabile, așa cum a propus de altfel țara noastră la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., ținînd seama că în ultimii ani ajutorul pentru dezvoltare acordat de țările occidentale industrializate a fost anihilat în mare parte de creșterea serviciului datoriei externe. Deoarece principala cauză a majorării sarcinii anuale de rambursare în contul datoriei externe a reprezentat-o creșterea la cote fără precedent a nivelului dobînzilor, reducerea acestora la niveluri rezonabile, propusă de țara noastră, ar reprezenta o contribuție prețioasă la transformarea creditelor internaționale dintr-o frînă, cum au devenit în ultima vreme, într-un factor stimulator al dezvoltării și implicit al depășirii actualei crize alimentare. O mare importanță capătă, de asemenea, intensificarea asistenței tehnice acordate țărilor în curs de dezvoltare, sprijinirea eforturilor acestora de crearea unor sisteme agroalimentare adaptate la propriile necesități și condiții și de formare a cadrelor naționale.

Dezvoltarea agriculturii țărilor lumii a treia este de neconceput fără diversificarea producției agricole și lichidarea actualei lor dependențe de exportul uneori al unui singur produs, ca și de importul tot mai costisitor de produse alimentare de bază. Unul din paradoxurile actualei crize alimentare îl reprezintă faptul că țările în curs de dezvoltare sînt, pe ansamblu, exportatoare nete de produse agricole. Foarfeca prețurilor produselor agricole importate și exportate, acționînd, așa cum s-a văzut mai sus, în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare, este tot mai puternic contestată concepția în baza căreia a fost încurajată înlocuirea în țările respective a producției autohtone de culturi alimentare pentru necesitățile interne cu culturi pentru export (arahide, bumbac, banane, cacao, citrice etc.), invocîndu-se avantajele „specializării internaționale", încasările obținute urmînd a servi la importul de alimente de bază. În virtutea acestei „specializări", impuse încă în perioada colonială, și în goana adeseori iluzorie după încasări sporite din exportul singurului sau celor cîtorva produse pe care le puteau oferi, necesare importului sau plăților în contul datoriei externe, în numeroase țări în curs de dezvoltare a fost practicată o agricultură extensivă, fără aplicarea principiului rotației culturilor, exploatarea abuzivă a unui sistem ecologic deja fragil conducînd la o adevărată „catastrofă ecologică", așa cum se observă în Sahel. Nu întîmplător experții P.N.U.D. apreciază că 42% din terenul productiv al Africii nu va mai putea fi considerat arabil dacă nu se iau măsuri urgente de conservare a solului.

Extinderea culturilor de export, adeseori sub controlul societăților multinaționale, chiar cînd producția propriu-zisă este realizată de mici producători, explică și ea situația paradoxală potrivit căreia alimentația cotidiană a devenit insuficientă pentru păturile sărace ale populației într-o țară ca Brazilia, de pildă, în care producția alimentară a înregistrat o creștere anuală de 4,4% pe an. În general, în America Latină, care exportă mai multe produse alimentare decît importă, 48% din totalul populației este subalimentată.

Caracterizarea ca iluzorie a urmăririi asigurării din import a produselor alimentare esențiale prin creșterea exportului unor produse alimentare nu trebuie desigur înțeleasă ca o condamnare apriorică a producției pentru export, ci ca un semnal pentru diversificarea acesteia, prin lichidarea „violențelor structurale" din agricultură și în general din economia țărilor în curs de dezvoltare, reducînd astfel vulnerabilitatea lor la fluctuațiile de prețuri ale unor produse cărora acum le sînt tributare în cel mai înalt grad.

Instaurarea unei noi ordini alimentare mondiale, însoțită de însemnate modificări structurale în înseși țările în curs de dezvoltare, reprezintă o condiție sine qua non pentru lichidarea flagelului foametei — un anacronism strigător într-o epocă de progres științific și tehnic fără precedent cum este acest sfîrșit de mileniu.

Dinu DRAGOMIRESCU

Programe de dezvoltare

INDIA: STRATEGII PENTRU ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

A DOUA ȚARĂ din lume ca număr de locuitori (circa 700 milioane) și a șasea ca suprafață (aproape 3,3 milioane km²), Republica India a dobîndit în anii de după cucerirea independenței de stat, succese semnificative pe calea lichidării stării de subdezvoltare și înapoiere moștenită de pe urma secolelor de exploatare și dominație colonialistă. Un moment important pe calea redresării economiei l-a constituit lansarea celui de al șaselea plan cincinal (1980/81—1985/86), ale cărui principale obiective strategice sînt reprezentate de dezvoltarea unei puternice baze materiale (industrială și agricolă), crearea pe această cale a unor noi locuri de muncă, îmbunătățirea distribuirii venitului național. Se preconizează, astfel, realizarea în perioada de plan a unei creșteri economice medii anuale de 5,2 % prin concretizarea unor investiții însumînd peste 1 587 miliarde rupii (7,97 rupii = 1 dolar S.U.A. în iulie a. c.), la care sursele interne vor participa cu aproape 95 %. Mai mult de jumătate din totalul investițiilor (53 %) sînt prevăzute să se realizeze în sectorul de stat. Vor fi alocate aproape 193 miliarde rupii pentru dezvoltarea producției de energie electrică și extracției cărbunelui, peste 150 miliarde rupii sectorului industrial prelucrător, peste 124 miliarde rupii transporturilor, circa 122 miliarde rupii pentru irigații, la care se adaugă alte 57 miliarde rupii destinate dezvoltării agriculturii și circa 54 miliarde rupii pentru dezvoltarea și modernizarea satelor. Realizarea acestor importante investiții va permite sporirea sensibilă a producției industriale și agricole. Se estimează astfel că în ultimul an al celui de al șaselea cincinal (1 aprilie 1985—30 martie 1986) India va produce 165 milioane t cărbuni, peste 21 milioane t țiței, 60 milioane t minereu de fier, 11,5 milioane t oțel, 33-34 milioane ciment, 5,6 milioane t îngrășăminte pe bază de azot și fosfor, 191 miliarde kWh energie electrică, 149-154 milioane t cereale etc. În același timp, o puternică dezvoltare și diversificare va cunoaște în actualul cincinal industria constructoare de mașini, una din ramurile industriale cel mai bine reprezentate la export.

Între România și India s-au dezvoltat de-a lungul anilor strînse relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri, relații care au cunoscut o extindere și diversificare accelerată îndeosebi după 1965. Lărgirea conlucrării celor două țări se întemeiază pe pozițiile comune ale României și Indiei față de problemele internaționale majore, pe preocuparea lor constantă de promovare a politicii de pace, destindere și respect al independenței naționale, pe lupta lor comună pentru lichidarea subdezvoltării, edificarea unei noi ordini economice internaționale și democratizarea raporturilor dintre statele lumii. În acest context trebuie menționat sprijinul pe care India l-a dat țării noastre cu ocazia primirii României în Grupul celor 77 și acordării statutului de invitat permanent în cadrul mișcării nealiniaților.

India se înscrie totodată pe lista partenerilor tradiționali ai României, fiind unul dintre primele state nesocialiste cu care țara noastră a stabilit și dezvoltat relațiile economice după 1944. Volumul valoric al comerțului României cu India s-a majorat, numai în perioada ultimilor zece ani de circa 3 ori, un impuls deosebit constituindu-l reactivarea, la dorința ambelor părți, în 1980, a Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică, tehnică și științifică.

Cooperarea economică româno-indiană are deja bogate tradiții. În acest sens este semnificativ faptul că în 1981 se împlinesc două decenii și jumătate de cînd țara noastră a livrat Indiei două instalații de solventare pentru rafinăria de la Barauni, prima din lungul șir de acțiuni de cooperare derulate între cele două țări și printre care se mai numără : participarea întreprinderilor românești cu livrări de echipamente la construirea rafinăriei de la Gauhati, livrarea blocului de uleiuri din cadrul rafinăriei de la Haldia ; asigurarea asistenței tehnice la construirea rafinăriei de la Bongaigaon ; forarea, cu echipamente și specialiști români a primelor sonde de țiței din sectorul de stat indian (la Jaravamukhi) ; construirea de către țara noastră a termocentralei de la Singareni ; construirea fabricii de asamblat tractoare de la Hyderabad ș. a. Ultimii ani au consemnat o îmbogățire a formelor de cooperare dintre cele două țări, în această tendință înscriindu-se și constituirea primei societăți mixte, Internațional Leathers Ltd, cu sediul la Madras, societate specializată în producerea, prelucrarea și comercializarea pieilor de ovine și caprine.

Un excelent prilej pentru realizarea unor noi pași concreți pe calea lărgirii și întăririi conlucrării româno-indiene, îl va constitui, fără îndoială, apropiata vizită în țara noastră a primului ministru al Indiei, Indira Ghandi. Aceasta, cu atît mai mult cu cît practica relațiilor româno-indiene reliefează rolul hotărîtor, dinamizator pe care l-au avut pentru colaborarea reciprocă, întîlnirile precedente dintre cele două personalități proeminente ale vieții internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu și doamna Indira Ghandi, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri între președintele României și primul ministru indian.

Nicolae Laurențiu OSS

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA DE SCĂDERE a cursului **dolarului S.U.A.**, începută în ultima parte a săptămînii precedente, a continuat și în intervalul 5—9.X.1981.

Apariția unor semne de relaxare a politicii restrictive de credit dusă de autoritățile monetare centrale americane în ultimele luni a antrenat o puternică mișcare descendentă la dobînzile în eurodolari (cu peste 1,75% la depozitele pe 6 luni), ceea ce a creat presiuni mari „à la baisse" asupra cursului dolarului, care se situa la închiderea din 9.X. la nivele inferioare celor de referință din 2.X.81 față de celelalte valute occidentale.

Francul elvețian, moneda de refugiu în perioade de agitație și nesiguranță pe piețele valutare, a înregistrat reprecierea cea mai accentuată pe ansamblul perioadei prezentate față de dolarul S.U.A., situîndu-se pe 9.X. cu 5,7% peste nivelul din 2.X. (1,8550 franci/ 1 dolar, față de 1,96 franci/ 1 dolar).

Mari mișcări de cursuri au înregistrat monedele din cadrul sistemului valutar vest-european, după anunțarea de către miniștrii de finanțe ai celor nouă, la începutul acestei săptămîni, a noilor reajustări, respectiv revalorizarea cu 5,5% a mărcii vest-germane și a florinului olandez și devalorizarea cu 3% a francului francez și a lirei italiene. Astfel, **marca vest-germană** și **francul belgian** au evoluat permanent pe o linie ascendentă față de dolar, fiind tranzacționate la închiderea intervalului la circa 2,1925 mărci/1 dolar (față de 2,3050 mărci/1 dolar pe 2.X.1981, respectiv o reprecierе de peste 5%) și 36,75 franci/1 dolar (37,90 franci/ 1 dolar pe 2.X.1981, sau reprecierе de peste 3%).

Francul francez și **lira italiană** au trebuit să suporte efectul nefavorabil al devalorizării din cadrul sistemului, evoluînd pe o linie descendentă și față de dolar în prima parte a săptămînii și reușind să recupereze din terenul pierdut abia înspre închiderea din 9.X., cînd erau cotate la circa 5,050 franci/1 dolar (5,56 franci/1dolar pe 2.X.1981) și respectiv 1 169 lire/1 dolar (1 177 lire/ 1 dolar cursul de referință).

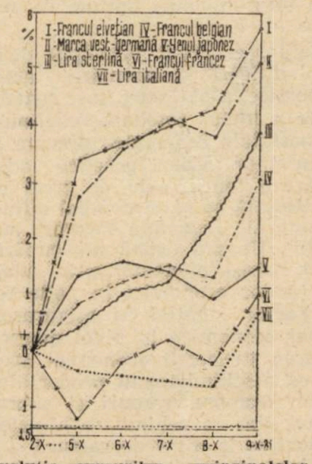

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—9 oct. 1981. Bază : cursul 1 din ziua de 2 oct. a.c.

Lira sterlină, sub influența creșterii dobînzilor la nivele record (dobînda la depozitele interbancare pe termen de 3 luni a atins 17%, respectiv cel mai înalt nivel din ultimii 40 de ani), s-a repreciat în raport cu dolarul S.U.A. pe ansamblul intervalului prezentat cu circa 4% (1,91 dolari/1 liră pe 9.X.1981, comparativ cu 1,8375 dolari/1 liră pe 2.X.1981).

Yenul japonez s-a situat între 228 și 230 yeni/1 dolar în toată această perioadă, cursul său de la închiderea din 9.X.1981 de 228 yeni/1 dolar fiind cu 1,5% peste cel de referință de 231,50 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au marcat o scădere generală, mai accentuată însă la eurodolari (de la 18,3125% la 16,50%), și ceva mai moderată la euromărcile vest-germane (de la 12,3125% la 11,375%) și eurofrancii elvețieni (de la 11,5625% la 10,625% respectiv).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie aproape permanent ascendentă, al doilea fixing din 9.X.1981 de 453,50 dolari/uncie fiind cu 18,5 dolari/uncie peste cel corespunzător din 2.X.1981).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R. P. UNGARĂ

RENTABILITATEA — CRITERIU ESENȚIAL ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

O PREOCUPARE principală în procesul de dezvoltare economico-socială a Republicii Populare Ungare în ultimii ani — o strategie similară fiind preconizată și pentru cel de al șaselea cincinal, 1981—1985 — o constituie creșterea eficienței în toate sectoarele activității economico-sociale, sporirea mai accentuată a rolului factorilor intensivi. Orientarea fermă spre stimularea și asimilarea operativă a progresului tehnic, îmbunătățirea continuă a randamentului cu care sînt utilizate în procesele productive materiile prime și energia, asigurarea unui echilibru între sectoarele economice — cu deosebire între industrie și agricultură — au permis sporirea, în perioada 1976—1980, a venitului național cu 19—20%, în condițiile în care producția industrială a crescut cu 21—22% și cea agricolă cu 13—14%, iar venitul real pe locuitor cu 8—9%. Niveluri apropiate sînt prevăzute și pentru actualul cincinal, ceea ce denotă un ritm relativ constant al dezvoltării în vederea asigurării unei continuități necesare proceselor de creștere. Astfel, urmărindu-se consolidarea rezultatelor obținute pînă în prezent, potrivit datelor înscrise în plan, se prevede — în perioada 1981—1985 — o creștere de 14—17% a venitului național, de 19—22% a producției industriale, sporuri semnificative ale producției preconizîndu-se și în agricultură : între 12 și 15%.

Tabloul care poate fi alcătuit pe baza indicatorilor macroeconomici de un înalt nivel de sinteză nu oferă, desigur, decît o imagine de ansamblu asupra proceselor care au loc la nivel economic concret. Or, fapt ce reține dintru început atenția, asigurarea unui loc prioritar criteriilor de eficiență în ansamblul factorilor dezvoltării se întemeiază pe o concepție nuanțată asupra noțiunii de eficiență însăși. Eficiența este privită la nivel macroeconomic ca o stare de optim ce trebuie realizată, în dinamică, prin armonizarea a numeroși factori cu efecte convergente dar, nu arareori, așa cum s-a relevat în practică, cu influențe contradictorii. Între factorii cu puternice influențe restrictive sînt considerați : imperativul echilibrării balanței de plăți externe prin promovarea unui export selectiv și eficient și reducerea substanțială a importului, îndeosebi de materii prime și energie ; necesitatea de a orienta o parte din venitul național creat spre acoperirea unor credite, ceea ce va afecta într-o anumită măsură — după cum apreciază factorii de decizie și economiștii unguri — capacitatea investițională a țării ; posibilitățile de a asigura un grad tot mai înalt de satisfacere a necesităților de consum ale populației.

În aceste condiții, strategia promovată în R.P. Ungară privind sporirea accentuată și continuă a eficienței economice încorporează, ca unul din reperele sale fundamentale, activizarea și perfecționarea cadrului de acțiune a pîrghiilor economice, sporirea ponderii judecăților economice în conducerea activității la nivel micro și macroeconomic, în comparație cu măsurile de natură administrativă. Astfel, se apreciază că un element foarte important în sporirea eficienței îl constituie mărirea flexibilității, a capacității de adaptare a conducerii economiei, prin îmbinarea armonioasă a planificării centrale cu lărgirea atribuțiilor și competențelor unităților de bază.

Se consideră că experiența ultimului deceniu a atestat utilitatea simplificării, sub aspectul numărului și al structurii, a sistemului de indicatori obligatorii ai planului național unic. Încorporînd indicatori de natură valorică și cu deosebire indicatori de eficiență — cel mai important fiind rentabilitatea — planul astfel conceput acordă unităților economice largi drepturi de decizie în determinarea volumului și structurii producției. Este tot mai răspîndită opinia potrivit căreia, în condițiile diversificării cererii externe, a intensificării concurenței, structura fizică a producției nu trebuie să constituie rezultatul unor evaluări apriorice pe termen lung, ci mijlocul de realizare a unor niveluri optime de rentabilitate.

Statuarea, drept principiu diriguitor al planificării și normării activității economice, a obținerii unei rentabilități înalte a impus totodată redefinirea altor postulate economice precum și inițierea unor măsuri practice adecvate. Deoarece fenomenele de criză ce se manifestă pe plan mondial influențează puternic economia tuturor statelor, în R.P. Ungară există preocupări pentru sporirea eficienței prin adaptarea structurilor economiei la noile restricții. Factor esențial în asigurarea eficienței economice la nivel macro, reajustarea structurii economiei apare nu atît ca o schimbare în proporțiile diferitelor sectoare, ramuri și subramuri, ci mai ales ca schimbare a sistemelor productive la nivel de ramură și întreprindere (în cazul industriei), urmărindu-se creșterea ponderii produselor care se află la nivel mondial din punct de vedere al competitivității, care încorporează în mare măsură inteligență, care pot fi vîndute în condiții avantajoase și oferă posibilitatea obținerii unor beneficii ridicate.

Eforturile desfășurate la nivelul conducerii macroeconomice urmăresc să asigure întreprinderilor un nivel cît mai înalt de rentabilitate. Strategia promovată are însă un caracter selectiv deoarece, consideră economiștii unguri, argumente de natură pragmatică impun sprijinirea acelor întreprinderi care pot desfășura o activitate eficientă, rentabilă. Acționîndu-se cu prioritate prin intermediul pîrghiilor economico-financiare, întreprinderile sînt puse în situația de a concura pentru obținerea de credite destinate dezvoltării. Au cîștig de cauză și dobîndesc astfel resurse financiare pentru dezvoltare acele întreprinderi care dovedesc că pot obține beneficii, că au asigurată desfacerea producției în condiții de eficiență economică. În mod analog, întreprinderile care nu sînt rentabile nu obțin fonduri pentru dezvoltare, după cum, în condițiile în care un anumit produs devine nerentabil, întreprinderea poate decide diminuarea sau chiar oprirea fabricării produsului în cauză.

Implementarea acestei concepții privind creșterea eficienței prin promovarea selectivă a activităților rentabile a impus cu deosebită acuitate și rezolvarea unor probleme conexe. În primul rînd, perfecționarea sistemului de prețuri în sensul creșterii capacității sale de a reflecta cît mai veridic activitatea economică și de a asigura o mai mare eficiență în schimburile internaționale. Astfel, recent, în economia R.P. Ungare a fost introdus un nou sistem de prețuri care, în liniile sale fundamentale, prevede asigurarea unei legături mai flexibile între prețurile interne la materii prime și energie și evoluția prețurilor mondiale la produsele respective ; în același timp a fost statuată obligația ca în schimburile externe produsele realizate în țară să fie vîndute la prețurile mondiale. Pentru a elimina deosebirile dintre prețurile practicate în interior și cele pe piața mondială noile reglementări în domeniul prețurilor prevăd ca fluctuațiile înregistrate pe piețele externe să fie urmate de modificări corespunzătoare și pe piața internă, ceea ce ar asigura condiții favorabile pentru convertibilitatea monedei naționale.

O altă direcție de acțiune o constituie perfecționarea cadrului de conducere și organizare a unităților economice de bază. Consecință directă a angajării tot mai pronunțate a unităților economice în climatul de accentuată competiție existent pe piața mondială, însăși concepția privind autoconducerea și autogestiunea încorporează noi date. Un element căruia i se acordă importanță îl constituie ridicarea nivelului de competență al conducerilor întreprinderilor, obișnuirea conducătorilor cu un nou stil de muncă implicînd înaltă responsabilitate, evaluarea riscurilor, cunoașterea și interpretarea indicatorilor financiar-valutari ai pieței mondiale etc. Este un proces pe care factorii de decizie din Ungaria îl consideră relativ anevoios, deoarece se impune o schimbare în însăși mentalitatea oamenilor, schimbare care este însă apreciată ca imperios necesară.

Cristian POPESCU

Republica Democrată Germană la Tîrgul Internaţional Bucureşti — TIB 1981

Şase întreprinderi de comerţ exterior, reprezentînd numeroase combinate industriale de prestigiu şi întreprinderi care livrează pe pieţele externe, sînt reunite în expoziţia colectivă a Republicii Democrate Germane de la Tîrgul Internaţional Bucureşti — TIB' 81. Prin exponatele lor, amplasate pe o suprafaţă de peste 2800 m² în pavilionul P şi pe platforma exterioară, ele oferă o imagine a performanţelor obţinute de unele ramuri ale industriei din R.D.G.

Din programul expoziţional

Industria construcţiilor de maşini pentru prelucrarea metalelor şi pentru prelucrare prin deformare plastică, precum şi cea constructoare de maşini pentru prelucrarea materialelor plastice şi a materialelor macromoleculare expun o ofertă interesantă, sub motto-ul „WMW pentru o producţie raţională". Între exponatele prezentate de întreprinderea de comerţ exterior WMW EXPORT-IMPORT se numără : un strung cu comandă numerică pentru prelucrarea pieselor între vîrfuri, din mandrină sau din bară, o maşină de găurit în coordonate, o maşină automată de frezat roţi cu dinţi elicoidali prin rostogolire, precum şi macheta unei prese mecanice cu doi montanţi cu dublă acţiune. Mai sînt expuse, de asemenea, o maşină pentru prelucrarea la presiune joasă a poliuretanilor, o maşină de turnat prin injecţie şi un granulator care acţionează prin tăiere.

TEXTIMA reprezintă o marcă pentru maşinile textile din R.D.G. Un număr important de maşini TEXTIMA funcţionează în întreprinderi ale industriei textile şi confecţiilor din România. Întreprinderea de comerţ exterior TEXTIMA EXPORT-IMPORT este reprezentată la Tîrg de o ofertă de maşini pentru filaturi şi fabrici de tricotat, precum şi de maşini pentru fabricile de confecţii. Un interes deosebit prezintă desigur maşina de bobinat 2 061 cu noul schimbător de bobine automat, maşina MALIMO pentru realizarea de metraje prin coaserea fibrelor textile, model 14012 şi maşina de tricotat din urzeală Kokett U 6, produse de vîrf, distinse la Tîrgul de la Leipzig cu medalia de aur. În afară de maşina circulară de tricotat cu diametru mare MULTILOCK 96, model 5628, de asemenea expusă, mai sînt prezentate maşini de cusut de uz industrial din seria constructivă a maşinilor de cusut pentru executarea de tighele duble, a maşinilor de surfilat şi executare a cusăturilor de siguranţă şi a maşinilor pentru cusături cu lanţ dublu.

Cuprinzător este şi programul de expunere al întreprinderii de comerţ exterior FORTSCHRITT LANDMASCHINEN EXPORT-IMPORT. Amintim aici, pe scurt, numai cîteva dintre exponate — ca, de pildă, maşina de cosit în brazde E 302, maşina pentru prelucrarea ierbii cosite în brazde 318, maşina de tocat furaje în cîmp E 281 cu echipament pentru ridicarea brazdei E 294, la care se adaugă diferite mecanisme de tăiat, mai multe instalaţii de muls produse de întreprinderea VEB Anlagenbau IMPULSA, maşini pentru recoltarea cartofilor, utilajele de morărit (împreună cu reprezentarea grafică a fluxului de lucru într-o moară de măcinat orez). Numeroase exponate reprezintă industria alimentară şi a ambalajelor — de exemplu, o maşină (cu motor) de tocat carne, o maşină (cu motor) pentru umplut cîrnaţi, o maşină de ambalat praline şi o maşină de ambalat caramele.

Autoutilarele şi autoturismele din R.D.G. sînt bine cunoscute în România. La Tîrg sînt prezentate camioneta MULTICAR M 25 în cîteva variante constructive pentru diferite utilizări, apreciatul autoturism TRABANT în trei variante constructive. Acestea sînt completate de paleta de produse oferite de întreprinderea de comerţ exterior TRANSPORTMASCHINEN EXPORT-IMPORT care cuprinde un sortiment de instalaţii electrice pentru autovehicule. Întreprinderea de comerţ exterior TECHNOCOMMERZ prezintă în standul său mai multe cuplaje hidraulice, produse de întreprinderea VEB Strömungsmaschinen Pirna, precum şi pompe, compresoare, ventile şi alte armături. Interesanta selecţie de cărţi, cataloage şi reviste prezentată de întreprinderea de comerţ exterior BUCHEXPORT LEIPZIG oferă o imagine a producţiei variate a prestigioaselor edituri din RDG.

Succese ale colaborării economice

Schimbul de mărfuri între R.D. Germană şi R.S. România înregistrează o dezvoltare dinamică. În conformitate cu Acordul comercial pe termen lung pentru perioada 1981—1985, încheiat în ianuarie a.c., volumul schimburilor va ajunge la 6,5 miliarde de ruble, ceea ce reprezintă, în raport cu anii 1976—1980, o creştere de cca 45%. Potrivit Protocolului pentru anul 1981, bazat pe Acordul comercial pe termen lung, R.D.G. va livra României în primul rînd produse ale construcţiei de maşini, ale electrotehnicii/electronicii şi ale industriei chimice.

Participarea reprezentativă a R.D.G., la TIB' 81 are drept scop lărgirea relaţiilor economice, găsirea de noi posibilităţi de colaborare, înscriindu-se ca o contribuţie la consolidarea pe mai departe a prieteniei între cele două state şi popoare.

TÎRGUL DE LA LEIPZIG

Republica Democrată Germană
Tîrgul de primăvară : 14—20. III. 1982.
Tîrgul de toamnă : 5 — 11.IX.1982
Centru al comerţului, Leipzig vă aşteaptă !

Cea de-a 3-a manifestare — „Zilele de informare asupra comerţului exterior al R. D. G."

între 16—22 octombrie 1981, zilnic, la orele 10,30, în expoziţia Republicii Democrate Germane, Pavilion P, sala de cinematograf :

16 oct. — MULTICAR 25 şi automăturătoarea 2301
17 oct. — Maşini şi utilaje pentru industria alimentară
19 oct. — Noi procedee de recoltare a laptelui
20 oct. — Instalaţii de climatizare, ventile modulare
21 oct. — Tehnologia MALIMO — o tehnică modernă pentru realizarea de metraje prin coaserea fibrelor textile
22 oct. — Sistem modular de înregistrare şi prelucrare a datelor.
Cei interesaţi sînt călduros invitaţi să participe !

PUBLICOM

Automobilul — penetrația electronicii

PORNINDU-SE de la previziunile asupra rolului crescînd al electronicii în construcția viitoarelor automobile (a se vedea în această privință între altele, documentarul „Automobilul viitorului", din nr. 40 a.c. al revistei), în presa occidentală de specialitate se apreciază că vînzările de articole electronice către societățile producătoare de automobile din țările capitaliste vor spori, în ansamblu, de la 1,5 miliarde dolari în acest an la peste 10 miliarde în 1985.

Raportat în medie pe un automobil, costul dispozitivelor electronice montate urmează să crească, în perioada 1980—1985, de la 45 la 240 de dolari. După cum se vede din graficul alăturat, cea mai amplă creștere vor înregistra dispozitivele electronice de dirijare a comenzilor (de la 27 la 152 dolari), urmate de cele montate în tabloul de bord al mașinii și de cele menite să asigure siguranța sporită a circulației.

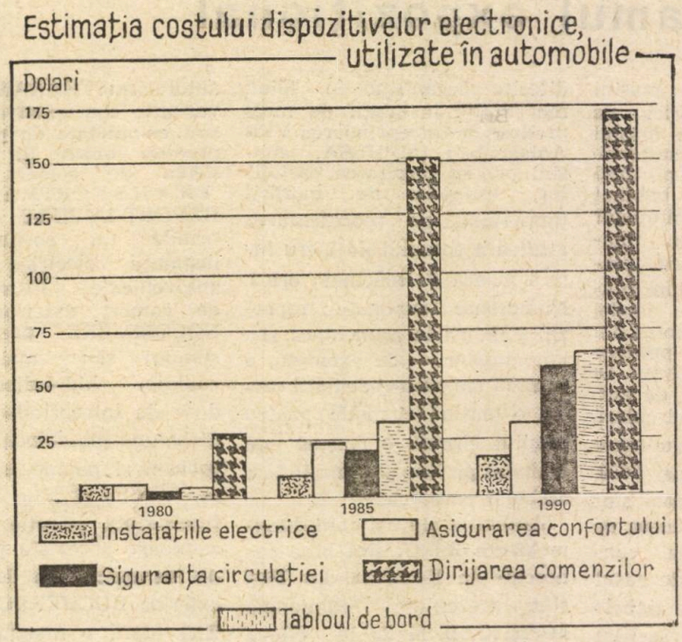

Discrepanțe în utilizarea energiei nucleare

CA MIJLOC de substituire a hidrocarburilor lichide și gazoase în consumul de energie sursa nucleară și-a sporit în ultimul deceniu ponderea în balanța energetică ; creșterea rolului său a rămas totuși în urma posibilităților datorită unei serii de factori, cum sînt : costul ridicat al investiției specifice în instalațiile energetice nucleare, restricții privind difuzarea tehnologiilor respective și a materialelor fisionabile, considerente legate de securitatea funcționării centralelor nucleare și protejarea mediului înconjurător ș.a.

Toate acestea au determinat dezvoltarea cu totul inegală a producției și consumului de energie nucleară, fapt care poate fi urmărit cu pregnanță — pe exemplul țărilor nesocialiste — în tabelul de mai jos. Exprimat în echivalentul energetic al petrolului, acest consum este concentrat în proporție de aproape 98% în țările capitaliste industrializate, în timp ce un continent ca Africa este totalmente lipsit de centrale electrice nucleare.

Consumul de energie nucleară*) în țările capitaliste dezvoltate și în țările în curs de dezvoltare (în mil. tone petrol)

Țara sau regiunea	1970	1975	1980
America de Nord	5,7	47,4	80,2
— S.U.A.	5,7	44,4	70,9
— Canada	—	3,0	9,3
Europa occidentală	11,3	25,3	46,0
— Franța	1,4	3,9	12,8
— R.F.G.	1,5	5,0	9,7
— Anglia	6,7	6,3	7,8
— Suedia	0,0	3,0	4,5
— Elveția	0,6	1,9	3,5
— Alte țări	1,2	5,2	7,7
Japonia	1,2	5,3	20,2
Asia de Sud-Est	—	—	1,9
Asia de Sud	0,6	1,0	0,8
America Latină	—	0,7	0,8
Total	18,8	79,7	149,9

*) în echivalent de combustibil lichid care ar fi trebuit să se consume în termocentrale, pentru a obține cantitatea de energie electrică produsă de centralele nucleare.
Sursa : „B.P. Statistical Review of World Oil Industry 1980".

Perfecționarea gospodăririi resurselor materiale

TRECÎND în revistă experiența obținută în gospodărirea resurselor materiale din întreprinderile unor țări capitaliste (Elveția, S.U.A.), precum și perspectivele perfecționării acesteia, publicația **Revue économique et sociale** arată că principala caracteristică a evoluției activității în domeniul respectiv o constituie utilizarea crescîndă a tehnicii electronice de calcul și a băncilor de date, alături de folosirea în continuare — de la caz la caz — a unor metode mai simple și mai practice.

După opinia specialiștilor, utilizarea tehnicii electronice moderne și îndeosebi a sistemelor integrale de dirijare a resurselor materiale oferă avantaje apreciabile acelor întreprinderi care-și bazează politica de menținere și consolidare a pozițiilor pe piețele externe nu pe folosirea jocului prețurilor, ci pe asigurarea unui înalt nivel tehnologic și de fiabilitate pentru produsele lor, pe respectarea termenelor de livrare, pe calitatea superioară a serviciilor prestate după vînzarea produsului.

În acest context, aplicarea sistemelor integrate de gospodărire a resurselor materiale poate conduce la scurtarea termenului de elaborare a unor noi produse, la ridicarea coeficientului de utilizare a mașinilor și instalațiilor, la respectarea riguroasă a termenelor de livrare, la asigurarea la momentul potrivit a beneficiarilor cu piese de schimb și servicii etc. Se apreciază că în deceniul actual, îmbunătățirea tehnologiilor pentru sistemele integrale amintite va determina o creștere a capacității lor de cuprindere, a avantajelor pe care le oferă în raport cu alte metode de gospodărire a resurselor.

Cuba : dezvoltarea transporturilor maritime

ȚARĂ insulară, Cuba acordă o atenție susținută dezvoltării transporturilor sale maritime. În a doua jumătate a deceniului trecut flota maritimă comercială a Cubei a fost completată cu 23 de nave, atingînd la sfîrșitul anului 1980 un tonaj global de 943 mii t.d.w. ; în cincinalul 1981—1985 se preconizează ca flota maritimă să fie înzestrată cu alte 30 de nave noi, dintre care unele construite pe șantierele navale românești.

Cuba colaborează în domeniul transporturilor maritime, al întăririi bazei tehnico-materiale a flotei sale și a industriei de construcții navale (inclusiv în lărgirea și modernizarea porturilor existente și construirea altora noi) în primul rînd cu o serie de țări socialiste; în ultima perioadă se extinde și colaborarea cu unele țări capitaliste dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, îndeosebi din zona Mării Caraibilor. Cele 36 de porturi existente în cincinalul trecut și-au sporit considerabil capacitatea de transbordare a mărfurilor atît în cadrul transporturilor internaționale (cu 30,2%, respectiv la 25 mil. tone pe an), cît și al celor de cabotaj (cu 49,3% la 10 mil. tone), complexe lucrări de extindere a capacităților portuare desfășurîndu-se și în cincinalul actual.

GLOSAR

„Bancă offshore"

„BANCĂ offshore" este denumirea folosită în toată lumea pentru a desemna băncile sau sucursalele unei bănci internaționale create special pentru a aduna fonduri de la surse din afara teritoriului unde sînt stabilite și a le investi sub formă de credite pe termen mijlociu și lung.

Asemenea bănci își desfășoară activitatea ca și cum s-ar afla în afara granițelor. Depozitele colectate de la nerezidenți sînt fructificate în diverse forme și pe diferite termene acolo unde se poate obține un beneficiu mai mare. Această activitate bancară este de dată relativ recentă. Ea a început în cursul anilor '60 și s-a dezvoltat îndeosebi după 1973, ca urmare a creșterii uriașe a fondurilor disponibile și a mișcării lor. De fonduri aveau și au nevoie atît statele și instituțiile de stat pentru diverse lucrări de interes public sau acoperiri de deficite temporare de balanță de plăți și pentru care solicită împrumuturi pe piețele monetare, cît și marile trusturi internaționale sau multinaționale pentru extinderea activității lor.

Apariția excedentelor de fonduri în țările exportatoare de petrol (petrodolarii) care căutau forme noi de investiții, precum și dificultățile întîmpinate de marile bănci comerciale de a se adapta la specificul și riscul manipulării acestor fonduri au dus la proliferarea băncilor „offshore", create direct de cîte o bancă comercială sau cel mai adesea în diverse asociații.

Băncile offshore lucrează îndeosebi în dolari S.U.A. Ele fac operațiuni și în alte valute convertibile, unele specializîndu-se în operațiuni în monedele din zona unde sînt stabilite. Băncile „offshore" au devenit foarte active în emisiuni de obligații, certificate de depozit și organizare de credite pe termen lung cu dobînda revizuibilă din trei în trei luni (credite sindicate, acordate de un grup mare de bănci), ceea ce contribuie la proliferarea dobînzilor înalte.

Centrele unde s-a dezvoltat activitatea bancară „offshore" sînt Londra, Singapore, Hong Kong și Bahrein, unde există piețe monetar-financiare active — și Bahamas, Bermude, insulele Cayman, Noile Hebride (în Marea Caraibilor) și Luxemburg unde s-au stabilit bănci „offshore" ca urmare a facilităților acordate și a costurilor scăzute, ele lucrînd tot cu piețele financiare din Londra, Singapore și din alte țări. Menționăm că la Londra băncile care activează pe piața eurovalutelor pot face și operațiuni bancare uzuale dacă sînt înregistrate ca bănci comerciale și nu strict „offshore". În 1979 erau direct reprezentate la Londra 275 bănci străine și 73 bănci participau în asociație la 37 de unități bancare nou create. În total acestea administrau circa 200 miliarde dolari (depozite ale nerezidenților în diverse valute convertibile). Numai sucursalele băncilor din S.U.A. aveau depozite ale nerezidenților în valoare de circa 90 miliarde dolari. Profiturile băncilor străine stabilite la Londra sînt apreciate la circa 800 milioane lire sterline pe an. Apariția celorlalte centre financiare a dus la o reducere a volumului operațiunilor ce se efectuau prin Londra. De la 41% din totalul operațiunilor pieței eurovalutelor în 1974 realizate pe piața Londrei s-a ajuns în 1979 doar la 33%. Între timp au crescut operațiunile efectuate la Singapore, Hong Kong și Bahrein, ponderea lor sporind de la 1,5% în 1974 la 8,5% în 1979.

În centrele unde există bănci offshore doar pentru a avea un sediu înregistrat și a putea lucra pe piețele monetar-financiare internaționale (Bahamas, insulele Cayman, Luxemburg etc.), statele gazdă acordă facilități la instalare și percep impozite mici pentru a avea beneficii ca urmare a serviciilor folosite de aceste bănci. În Bahamas în 1979 erau înregistrate 263 bănci, în insulele Cayman 260, în Luxemburg 78.

Pe lîngă aportul la reciclarea fondurilor excedentare acumulate de țările exportatoare de petrol și a altor lichidități, băncile „offshore" au jucat și joacă un rol însemnat în facilitarea speculațiilor pe piețele monetare, datorită ușurinței de mișcare a fondurilor dintr-o valută în alta. În acest context, orientîndu-se după piața S.U.A., ele contribuie și la extinderea nivelului ridicat al dobînzilor.

Dorel OPRESCU

Producție industrială

Barbu Mărgineanu, Brăila — 1) Nu dispunem de date recente privind valoarea totală a producției industriale mondiale sau pe grupe de țări.

2) Cifra de afaceri (respectiv producția marfă vîndută) a industriei chimice pe ansamblul lumii nesocialiste a fost estimată în 1980 la circa 550 miliarde dolari, față de 200 miliarde în cazul industriei siderurgice și de numai 40 miliarde în cazul celei aeronautice.

Dificultățile industriei chimice, la care vă referiți, au provenit anul trecut din două direcții: pe de o parte datorită scumpirii principalelor materii prime (petrol și gaze), iar, pe de altă parte, datorită încetinirii creșterii economice, față de care industria chimică a reacționat lent, mizînd pe o apropiată înviorare a activității, care nu s-a produs și nici măcar nu se întrevede încă, motiv din care s-au acumulat importante stocuri. Aceste dificultăți s-au reflectat în scăderea profiturilor a o treime din totalul celor mai mari 200 de companii din industria chimică a lumii nesocialiste. O scădere chiar mai accentuată a profiturilor s-a înregistrat în cazul a două treimi din companiile din industria chimică vest-europeană; în cazul Marii Britanii scăderea profiturilor a afectat toate cele 11 companii chimice. Pe ansamblul țărilor nesocialiste, profiturile au scăzut anul trecut în chimie cu 8%, în ciuda creșterii cu 10% a vînzărilor principalelor 200 de companii (de la 380 miliarde dolari în 1979 la 420 miliarde dolari în 1980).

Seminarul internațional: „Drept — familie — dezvoltare"

După cum ne informează tovarășul inginer **Iosef Ionescu**, secretarul Comisiei Naționale de Demografie, seminarul internațional: Drept — familie — dezvoltare (București, 14 — 16 octombrie 1981) este organizat de regiunea europeană a Uniunii internaționale a organismelor familiale și de Comisia Națională de Demografie a Republicii Socialiste România, în colaborare cu Centrul Demografic O.N.U.-România (CEDOR). Seminarul permite un larg schimb de vederi între juriști, sociologi, psihologi, demografi, economiști, în probleme familiale din Europa, dar și din alte continente, asupra modului în care profundele transformări pe care le înregistrează familia în cadrul unei societăți în dezvoltare se reflectă în reglementarea legală și în teoria dreptului. Familia reprezintă unul din elementele cele mai însemnate ale realizării politicii demografice ale oricărui stat. Programul Partidului Comunist Român cuprinde, după cum se știe, însemnate prevederi în sensul întăririi familiei în societatea noastră. Seminarul ocazionează sub acest aspect, un interesant și fructuos schimb de experiență în acest domeniu.

În Aula Academiei Republicii Socialiste România, unde se desfășoară ședințele plenare, sau în sălile Asociației Juriștilor și ale CEDOR, unde au loc lucrările pe comisii au fost puse în dezbatere probleme referitoare la structurile familiei moderne, la funcțiile acesteia, la procesele de urbanizare și industrializare ca și la promovarea femeii în viața politică, socială și economică, factori ce contribuie profund la transformarea familiei, la modificarea raportului dintre drept și familie în condițiile contemporaneității. Alături de o serie de cunoscuți oameni de știință români participă și personalități de prestigiu de peste hotare, ca profesorul Gerard Cornu din Franța, profesoara Clio Presvelou din Olanda, cercetătoarea sovietică Natalia Lakiza-Saciuk, profesorul polonez Tadeusz Smicynski, cercetătoarea Clara Longo din Italia, jurista elvețiană H. Veillard Cybulska și alții.

Cele trei zile de dezbateri se vor înscrie fără îndoială, ca o contribuție interesantă și utilă privind locul și rolul familiei în societatea contemporană.

Tren de mare viteză

Jean Diaconu, București — Din punct de vedere al consumului de energie pe pasager-kilometru, noul tren electric francez de mare viteză, pus în circulație la sfîrșitul lunii septembrie a.c., pe ruta Paris-Lyon este de două ori mai avantajos decît automobilul și de patru ori mai avantajos decît avionul. Circulînd pe o linie specială cu o viteză comercială de peste 250 km/h, care pe unele secțiuni presupune o viteză efectivă de 380 km/h, noul tren l-a întrecut considerabil din acest punct de vedere pe renumitul Tokaido din Japonia. În 1983, cînd ultima porțiune de linie va fi terminată, el va acoperi distanța Paris-Lyon (512 km) în numai două ore față de patru ore cu actualele trenuri expres convenționale. Investițiile de 1,3 miliarde dolari reprezentînd costul instalării liniilor și achizițiilor de către Societatea Națională a Căilor Ferate (S.N.C.F.) a 90 de garnituri de tren urmează a fi amortizate în decurs de zece ani, costul unui bilet nefiind mai scump decît la un expres obișnuit. În felul acesta S.N.C.F. speră să convertească — ținînd seama și de criza energetică — în favoarea trenului numeroși călători care pînă acum preferau mașina sau avionul.

Acest proiect a fost lansat în urmă cu șapte ani. De curînd președintele Franței a aprobat proiectul construirii unei linii asemănătoare spre coasta Oceanului Atlantic, existînd intenția construirii unei linii și spre Canalul Mînecii.

Ocrotirea lacului Sevan

Margareta Costinașu, Tușnad — Renumită atracție turistică și resursă naturală a Armeniei sovietice, lacul de baraj vulcanic Sevan, situat la aproape 2 000 m altitudine, a înregistrat în ultimele decenii o scădere cu circa o treime a volumului apelor sale (de la 58 la 38 miliarde metri cubi), datorită utilizării acestora în scopuri energetice în sprijinul industrializării republicii și pentru irigații, într-o cantitate mai mare decît aportul de apă al rîurilor care se varsă în lac. Ca urmare a acestor utilizări, ca și a unui intens proces de evaporare (1 miliard mc pe an), nivelul apelor lacului a scăzut cu 18,5 metri, astfel că o insulă a lacului, din vecinătatea orașului Sevan, a devenit peninsulă, iar cantitatea și varietățile de pești s-au redus.

Pentru ocrotirea lacului Sevan, conducerea de partid și de stat a U.R.S.S. a adoptat anul trecut o hotărîre specială. Încă în acest an a intrat în exploatare un tunel de 50 km lungime prin care apele rîului Arpa au fost întoarse pentru a se vărsa în lacul Sevan. Cele 250 milioane mc de apă care vor intra anual în acest fel în lac vor împiedica scăderea în continuare a nivelului acestuia. În plus, în prezent este în construcție un nou tunel, în lungime de aproape 40 km, prin care se vor devia apele rîului Vorotan în tunelul Arpa-Sevan. Vor fi de asemenea amenajate încă 16 lacuri de acumulare cu o capacitate totală de 1 miliard mc, care vor aduna în special apele mari de primăvară, pentru a nu mai fi utilizată apa lacului Sevan.

În baza acestui program se așteaptă ca nivelul apelor celui mai renumit lac al Armeniei sovietice să se ridice cu 5—6 metri pînă în 1995.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 16 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică realizată cu cheltuieli reduse **(Constantin Giogu)** 1

— Recuperarea și refolosirea materialelor **(Radu Ciurileanu)** 2

— TIB '81. Manifestare comercială internațională de prestigiu **(Ioan Georgescu)** 4

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social.
- Premise ale aplicării eficiente a tehnologiilor de creștere a animalelor în sistem industrial **(Maria Stroe)** 6
- Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (II) **(N. David)** 8

— Aprovizionarea populației în perioada de toamnă-iarnă **(Adrian Rusu)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Normative de producție netă pe fiecare produs planificat **(Ionel Dumbravă)** 11

— Reducerea consumurilor materiale și energetice, factor hotărîtor al creșterii eficienței **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

— Știință — tehnologie — eficiență. Dezbatere „R.E." Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Problematica organizării și conducerii în pregătirea noilor cadre **(Nicolae Tâmplaru)** 17

— Cadrul normativ și practica unităților economice **(Mihai Pascu)** 18

TEORII-IDEI

— În căutarea unor noi paradigme pe filiera creștere — dezvoltare — progres (I) **(Ioniță Olteanu)** 19

— Abordarea econometrică a eficienței fondurilor fixe **(M. Horovitz, Gh. Zaman, M. Ciumara, M. Pop, G. Danielescu)** 20

— Școli • curente • economiști. Doctrinele economice contemporane și criterii de apreciere a lor (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— 16 octombrie — Ziua mondială a alimentației Țările în curs de dezvoltare în fața crizei alimentare **(Dinu Dragomirescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— R. P. Ungară. Rentabilitatea, criteriu esențial în strategia dezvoltării economico-sociale **(Cristian Popescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Bucharest International Foir 1981. An international prestigious commercial event **(Ioan Georgescu)** 4

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Standards for the added value for every planned product **(Ionel Dumbravă)** 11

— Continuous run down of the energy and material consumption : a decisive factor for the efficiency upgrow **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

— Science • technology • efficiency. High rate in renovating and modernizing products and technologies. A „R. E." debate 15

— Searching for new paradigms on the succesion growth — development — progress. (I) **(Ioniță Olteanu)** 19

— Econometric asumption of the efficiency of the fixed assets **(M. Horovitz, Gh. Zaman, M. Ciumara, M. Pop, G. Danielescu)** 20

— Schools • trends • economists. Contemporary economic doctrines and their judgement criteria (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Developing countries faced with the food crisis **(Dinu Dragomirescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— La Foire Internationale de Bucarest. Un événement commercial international prestigieux **(Ioan Georgescu)** 4

— Les normatifs de la production nette par produit planifié **(Ionel Dumbravă)** 11

— La réduction continue de la consommation de matériaux et d'énergie — facteur decisif de l'accroissement de l'efficience **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

— L'accélération du renouvellement et de la modernisation des produits et des technologies (débat) 15

— A la recherche d'un nouveau paradigme sur la filière croissance — développement — progrès (I) **(Ioniță Olteanu)** 19

— L'approche économétrique de l'efficience des fonds fixes **(M. Horovitz, Gh. Zaman, M. Ciumara, M. Pop, G. Danielescu)** 20

— Les doctrines économiques contemporaines et les critères de leur appréciation (I) **(Ivanciu Nicolac-Văleanu)** 22

— Les pays en voie de développement confrontés avec la crise alimentaire **(Dinu Dragomirescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Пользующаеся престижем международная торговая манифестация: Бухарестская Международная Ярмарка — 1981 4

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Нормативы чистой продукции на каждое запланированное изделие **(Ионел Думбравэ)** 11

— Неуклонное сокращение материальных и энергетических расходов, решающий фактор повышения эффективности **(Барбу Г. Петреску)** 13

— Ускорение обновления и модернизации продукции и технологий (Обсуждение) 15

— В поиске новых парадигм в последовательности рост-развитие-прогресс (I) **(Иоництэ Олтяну)** 18

— Эконометрический подход к вопросу эффективности основных фондов **(М. Хоровиц, Г. Заман, М. Чумара, М. Поп, Дж. Даниелеску)** 20

— Школы • течения • экономисты. Современные экономические доктрины и их оценка (I) **(Иванчиу Николае-Вэляну)** 22

— Развивающиеся страны лицом к лицу с продовольственным кризисом **(Дину Драгомиреску)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Pentru o singură persoană

MINI-MOBRA

MINI–MOBRA consumă 1,8 litri/100 km şi se poate deplasa cu 40 km/oră ;
MINI–MOBRA are ambreiaj centrifugal datorită căruia vitezele se schimbă automat ;
MINI–MOBRA este echipată şi cu pedale, putînd fi utilizată şi ca bicicletă ;
MINI–MOBRA costă 4 900 lei.

REŢINEŢI !
MINI–MOBRA
MINI–CONSUM
MINI–PREŢ

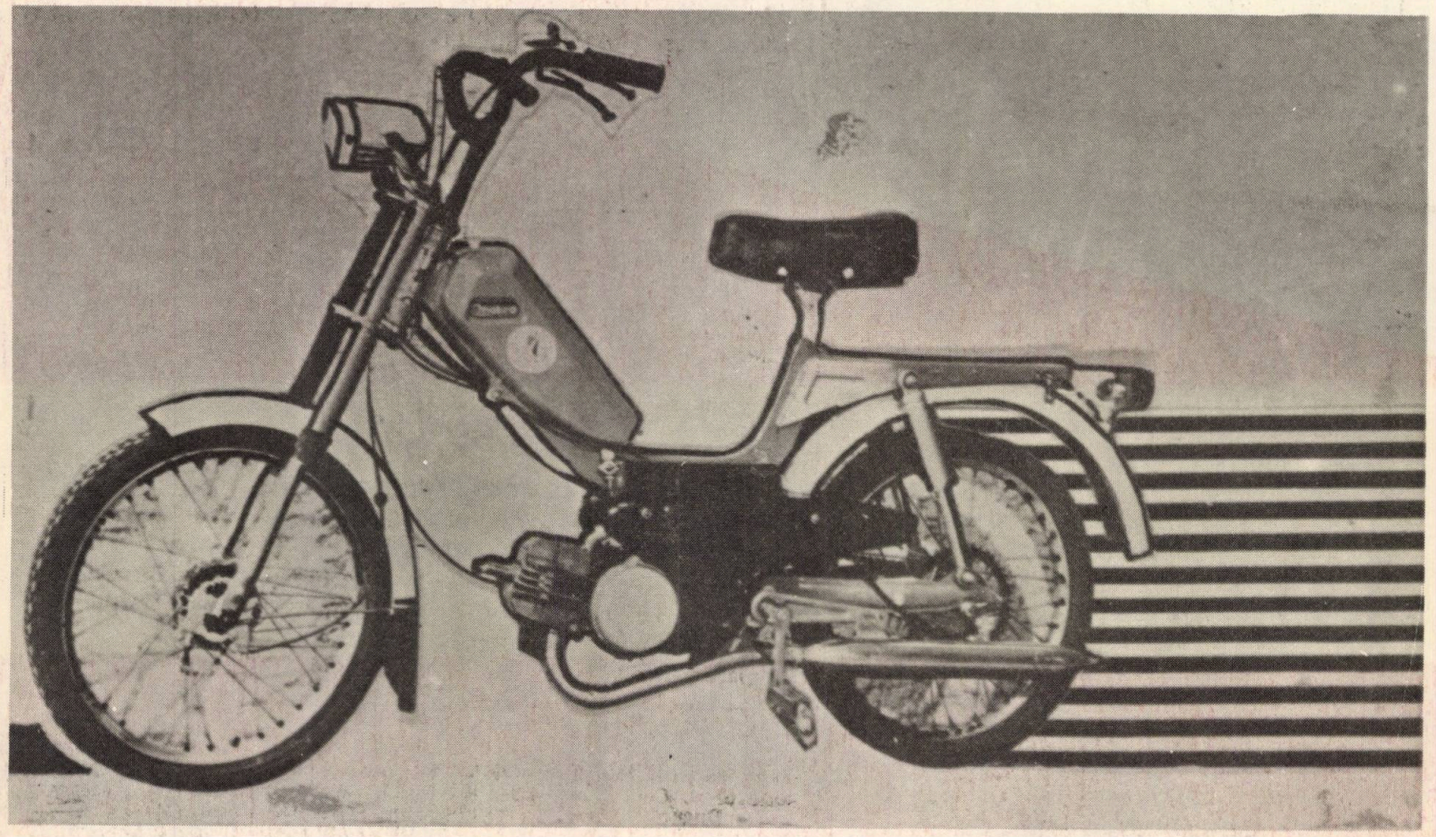

recom

UZINA MECANICĂ

„GAZ METAN" – MEDIAŞ

produce şi livrează :

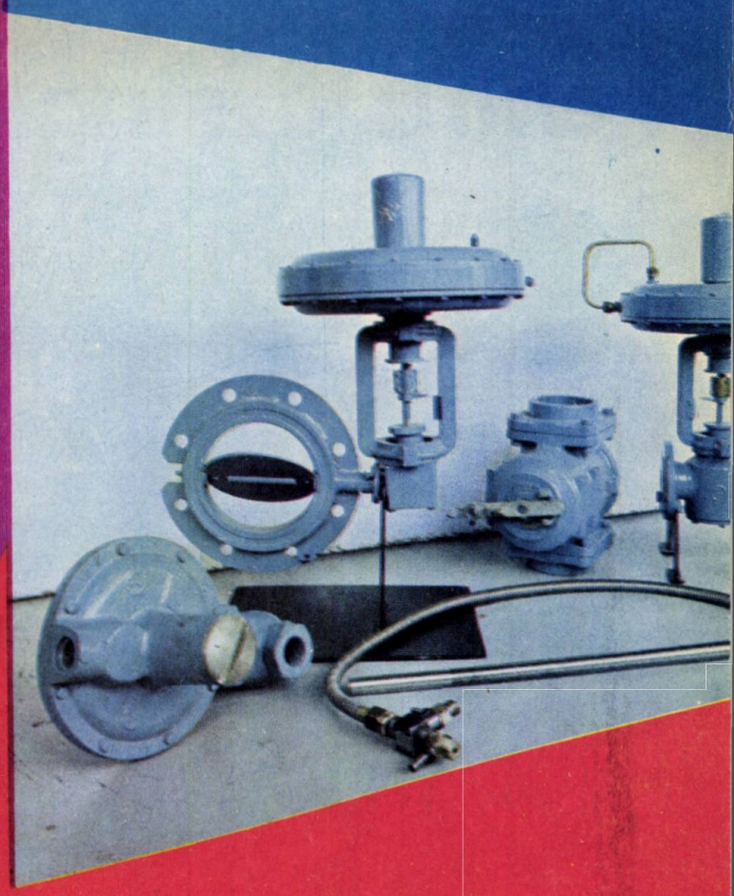

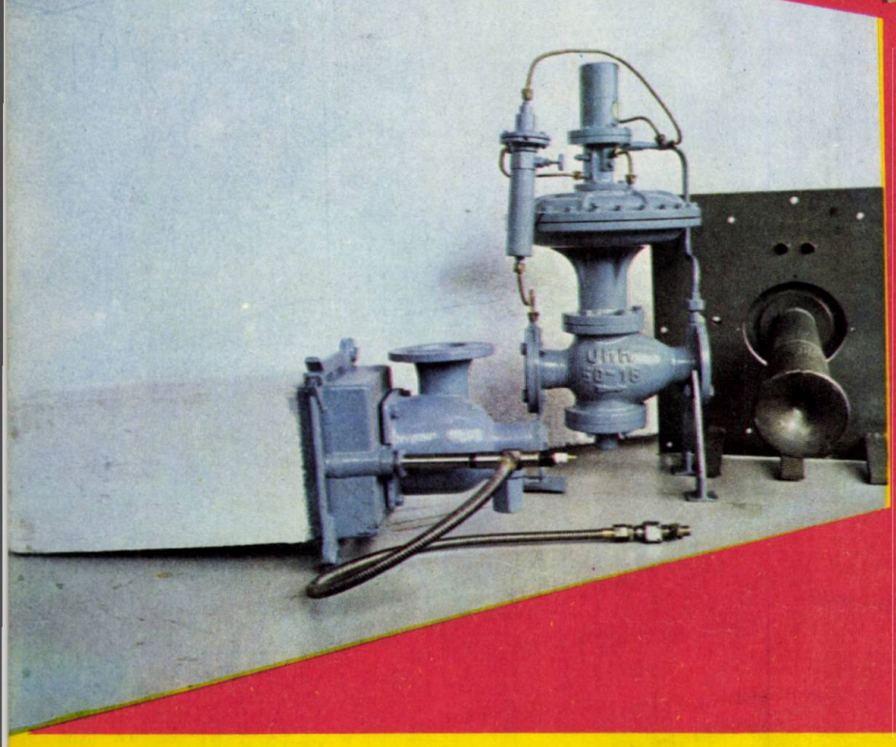

- **arzătoare industriale şi de uz casnic pentru gaze naturale ;**
- **elemente de automatizare a instalaţiilor de ardere (arzătoare de aprindere, regulator de raport, clapete de reglare debit aer-gaz, dispozitive de siguranţă) ;**
- **regulatoare industriale cu acţionare directă şi indirectă ;**
- **pompe hidraulice de 1 000 bar ;**
- **elemente de automatizare a cîmpurilor de sonde de gaze naturale.**

Produsele livrate de UZINA MECANICĂ „GAZ METAN"-MEDIAŞ pentru diverse cuptoare şi agregate termice din industrie realizează performanţe ridicate, asigurînd o ardere economică a gazelor naturale.

1981 NOV 17

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

cerinţă pentru scurtarea duratei de execuţie a investiţiilor

ASIGURAREA UTILAJELOR TEHNOLOGICE

Numărul 43 ● Vineri 23 octombrie 1981

La invitația președintelui

NICOLAE CEAUȘESCU,

în spiritul bunelor relații

de prietenie și colaborare

româno-indiene

VIZITA OFICIALĂ A PRIMULUI MINISTRU AL INDIEI, INDIRA GANDHI

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Aplicarea la scară industrială a dispozitivelor din elemente modulate pentru prelucrări pe mașini-unelte după sistemul și metoda DISROM

CU PRILEJUL vizitei de lucru din 5 septembrie a.c. la Intreprinderea mecanică Plopeni, jud. Prahova, tovarășului **Nicolae Ceaușescu** i-au fost prezentate evoluția de pînă acum, cele mai recente rezultate și perspectivele programului național privind **concepția, fabricarea și exploatarea dispozitivelor din elemente modulate după metoda și sistemul DISROM.** Apreciind roadele obținute în cadrul conlucrării între Institutul politehnic București — colectivul de cercetare-proiectare DISROM și I. M. Plopeni — fabrica de dispozitive, scule și matrițe, secretarul general al partidului a recomandat **să se acționeze mai rapid pentru aplicarea în producție a dispozitivelor din elemente modulate destinate prelucrărilor pe mașini-unelte.**

În vederea înfăptuirii cu promptitudine a acestei recomandări, colectivul DISROM a elaborat un program de dezvoltare ce urmează a fi supus atenției forurilor superioare de decizie, în vederea finalizării în cele mai bune condiții a activităților din program deja abordate.

Receptivitatea deosebită a „Revistei economice" față de elementele de progres tehnic importante pentru economia națională ne oferă posibilitatea ca, în continuarea articolelor referitoare la problematica DISROM apărute în suplimentul „R.E." nr. 47/1980, să facem, în cele ce urmează, unele precizări în legătură cu modalitățile prin care se poate ajunge la intensificarea aplicării în practică a dispozitivelor din elemente modulate (D.E.M.).

D.E.M. ÎN SISTEMUL PREGĂTIRII TEHNOLOGICE A FABRICAȚIEI

În articolele la care ne-am referit mai sus au fost precizate cele două aspecte importante ale pregătirii tehnologice a fabricațiilor (P.T.F.) — cel legat de elaborarea operativă a tehnologiei pentru un reper component al unui produs și cel legat de realizarea operativă și eficientă a S.D.V.-isticii pentru tehnologia stabilită, S.D.V.-istică în care **dispozitivele de orientare și fixare (D.O.F.) pentru prelucrările pe mașini-unelte** dețin o pondere însemnată atît ca durată de realizare, cît și sub aspectul consumului de materiale și energie.

În preocuparea de rentabilizare a oricărei activități productive în general și în particular al celei de realizare a D.O.F., se consideră absolut necesar să se pornească de la conceptul de **sistem operațional tehnologic,** a cărui structură este redată în fig. 1. Sistemul operațional tehnologic de prelucrare din construcția de mașini S.O.T.-P. (C.M.) este format din două subsisteme și anume subsistemul componentei umane (C.U.) și subsistemul componentei tehnologice (C.Th.). Este important de sesizat, de asemenea, că acest ultim subsistem este, la rîndul lui, constituit din două subsisteme: cel al componentei tehnice (C.T.) și cel al piesei de prelucrat (S.F. — semifabricatul). În fine, este de reținut că componenta tehnică (C.T.) este constituită din trei subsisteme: cel al mașinii-unelte (M.U.), cel al dispozitivului de orientare și fixare (D.O.F.) și cel al sculei așchietoare (S.A.). Orice încercare de optimizare a sistemelor de concepție, realizare sau exploatare din S.O.T.-P. (C.M.) fără luarea în considerare a tuturor elementelor componente implicate și a caracterului sistemic al ansamblului nu poate duce decît la situații de suboptim, care în multe cazuri sînt tolerate în mod nejustificat.

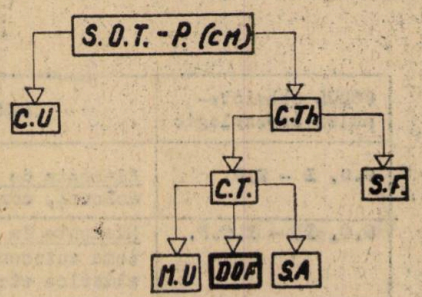

Fig. 1

Locul, rolul și problematica complexă a D.O.F. în cadrul componentei tehnologice (C.Th.) a sistemului S.O.T.-P. (C.M.), rezultă din schema din fig. 2. Potrivit acestei scheme, D.O.F. este localizat ca element nodal ce stabilește legătura între mașina-unealtă (M.U.), scula așchietoare (S.A.) și piesa ce se prelucrează (S.F.). D.O.F. are rolul de a orienta S.F. în raport cu S.A. prin legarea gradelor de libertate condiționate și necondiționate și de a păstra această orientare prin rolul de fixare (strîngere) pe toată durata generării suprafețelor de pe piesa supusă prelucrării. Cele două funcții importante ale D.O.F. sînt asigurate prin organologia specifică grupată în 7 subsisteme organologice (G.O. I—VII) evidențiate pe schema din fig. 2 și explicitate în tabelul nr. 1.

Minimizarea duratei activităților de proiectare și executare, coroborată cu minimizarea consumurilor de materiale (de obicei oțeluri de calitate) și de energie — deziderate sau funcții-scop ale optimizării în pregătirea tehnologică a fabricației — sînt direct legate de proiectarea, fabricarea și asamblarea organologiei specifice din cele șapte grupe amintite. Sche-

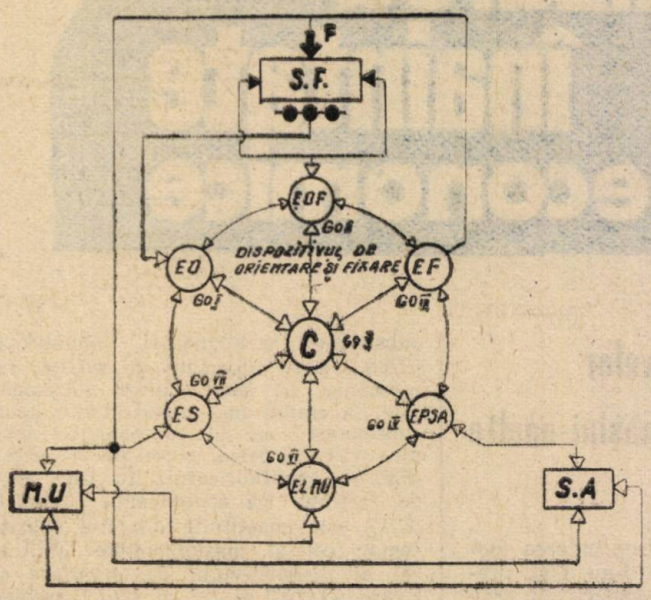

Fig. 2

ma din fig. 3 evidențiază (prin zone marcate) sintetic avantajele dispozitivelor din elemente modulate sub aspectul economiei de timp în proiectare și al economiei de timp, materiale și energie în fabricația acestora.

Schema ilustrează și faptul că multiplele avantaje ale D.E.M. sînt condiționate de schimbarea radicală a opticii actuale în proiectarea dispozitivelor, care aproape absolutizează proiectarea constructivă.

Noua calitate în proiectarea dispozitivelor constă în împărțirea procesului de proiectare în două părți: proiectarea schemei de orientare și fixare optimă (S.O.F.-O), urmată de proiectarea constructivă. În cazul D.E.M., cu foarte mici excepții (cîteva repere), **etapa de proiectare constructivă este complet anulată**, rezultînd importante economii de timp, iar în stadiul de fabricație se trece direct la alegerea modulelor din set și la montajul dispozitivului, rezultînd **importante economii de materiale și energie.**

CARACTERISTICI — DOMENII DE UTILIZARE, EFECTE ECONOMICE

Acceptînd cunoscuta clasificare a dispozitivelor de orientare și fixare în trei categorii de bază, (dispozitivele din elemente modulate au, practic — prin construcție și funcționalitate — caracteristici definitorii ale tuturor celor trei categorii. De aici și **larga lor aplicabilitate, de la producția de unicate pînă la cea de serie mare și de masă.** De reținut că aplicabilitatea este diferențiată în funcție de caracterul producției (spre exemplu, în producția de serie și de masă — ca dispozitiv de intervenție în caz de avarie a dispozitivului special clasic, sau ca model de referință pentru relevare și construcție clasică).

Mai precizăm că utilizarea eficientă a D.E.M. este legată și de un set de restricții (de greutate, dimensiuni de gabarit, precizii de poziție relativă, regimuri de lucru etc.) pentru piesele ce se prelucrează cu ajutorul lor. Aceste restricții nu limitează aplicabilitatea într-un domeniu de utilizare stabilit, dar relevă necesitatea de a optimiza alegerea mărimii setului (mic, mijlociu, greu), schema de orientare și fixare, montajul și de a respecta riguros disciplina tehnologică (în special regimul de lucru, forțele de strîngere, manipularea dispozitivelor).

Referitor la efectele economice ale utilizării acestui tip de dispozitive, este de remarcat faptul că **dintr-un set de mărime mijlocie,** cel mai frecvent solicitat, **se pot monta anual** circa **2 000 de dispozitive,** setul rezistînd — în condițiile unei exploatări raționale, condusă științific după sistemul și metoda DISROM — **circa 5 ani.**

Investițiile legate de achiziționarea setului, proiectarea și realizarea bazei de optimizare și montaj B.O.M.-DISROM, inclusiv perfecționarea cadrelor din grupa de optimizare tehnologică și a celor din grupa operativă de montaj, **se amortizează în mai puțin de doi ani.**

Luînd ca bază varianta clasică de proiectare și fabricare (vezi fig. 3) a unui dispozitiv de complexitate medie, cu aproximativ 50 de repere, principalii indicatori ai eficienței economice se exprimă în **reduceri de cel puțin:**

- **80%** la manopera de proiectare,
- **90%** la manopera de execuție,
- **70%** la consumul de metal,
- **70%** la consumul de energie,
- **80%** la spațiile de depozitare.

Totodată, utilizarea D.E.M. permite **asimilarea mult mai operativă în fabricație a noilor produse,** deci satisfacerea în termene mai scurte a cererilor pieței interne și a comenzilor pentru export.

DIRECȚIILE DE ACȚIUNE PENTRU INTENSIFICAREA APLICĂRII ÎN PRODUCȚIE A D.E.M.

Pentru ca acest tip de dispozitive să pătrundă mai rapid în practica curentă a întreprinderilor, se impun următoarele direcții de acționare în cadrul învățămîntului, cercetării și producției:

● ÎNVĂȚĂMÎNT

— Prin planurile de învățămînt, în programele disciplinelor de specialitate de la liceele industriale, școlile profesionale și de maiștri cu profil

Tabelul nr. 1

CODUL subsistemului organologic	CLARUL subsistemului organologic
S.O. Z – E.O.	Elemente de orientare (plăcuțe, cepuri, bolțuri, dornuri, conuri, pane, elemente de reazem)
S.O. ZZ – E.O.F.	Elemente de orientare și fixare (în general sisteme autocentrante cu prisme, pîrghii, bucșe elastice etc.)
S.O. ZZZ – E.F.	Elemente de fixare (bride cu șurub, excentrice, sisteme de strîngere pneumatice, hidraulice etc.)
S.O. ZV – E.P.S.A.	Elemente de poziționare a sculelor așchietoare (bucșe de ghidare, gabarite, șabloane)
S.O. V – E.L.I. (C)	Elemente de legătură internă – corpurile (placă de bază, suporți, colțare etc.)
S.O. VZ – E.L.M.U.	Elemente de legătură la mașina-unealtă (flanșe intermediare, conuri metrice sau morse, pene de orientare, urechi de fixare)
S.O. VZZ – E.S.	Elemente speciale (mecanizare, automatizare, echilibrare, protecție etc.)

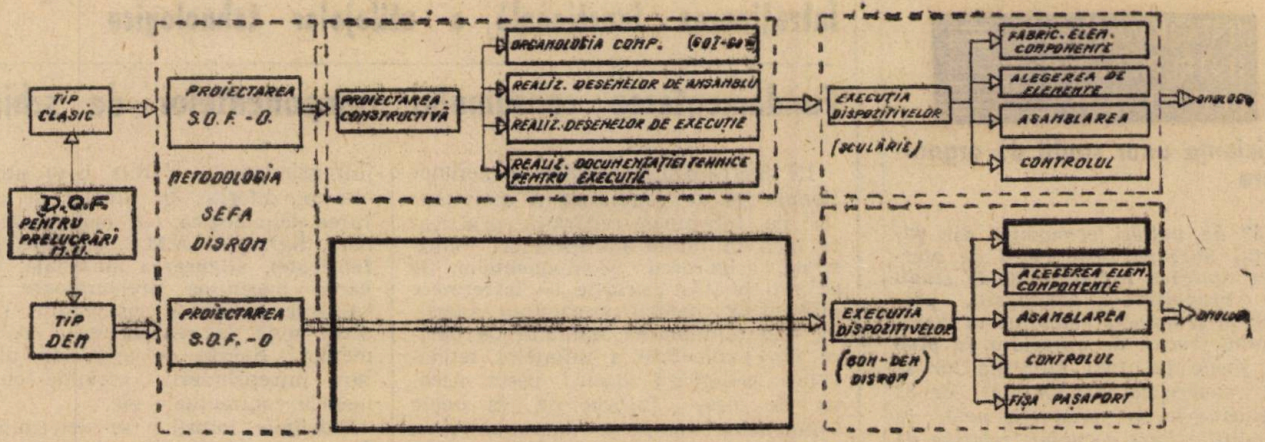

Fig. 3

de construcții de mașini să fie introduse cunoștințe teoretice și lucrări practice din domeniul D.E.M. Pot fi utilizate în acest sens anumite echipamente specializate, standuri de lucru, brevetate și realizate de către colectivul de cercetare-proiectare DISROM (atelierul central de prototipuri al Facultății de tehnologia construcțiilor de mașini din Institutul politehnic București poate onora comenzile celor interesați).

— Lucrările pentru obținerea gradului I de către profesorii liceelor industriale cu profil de construcții de mașini să fie orientate și către problematica DISROM.

— Sistemul și metoda SEFA-DISROM (problematica dispozitivelor tratată pe stadii, etape, faze și activități) să se regăsească în programele cursurilor de specialitate în învățămîntul superior tehnic (ingineri, subingineri), indiferent de centrul universitar.

— Prin sistemul de doctorantură în specialitatea de tehnologia construcțiilor de mașini să fie pregătiți, din rîndul inginerilor din producție și din cercetarea-proiectarea de profil, specialiști de înaltă formație științifică, care să dezvolte problematica DISROM, contribuind astfel la afirmarea și mai puternică pe plan internațional a școlii românești de dispozitive (menționăm că solicitări în acest sens, din partea producției, au fost adresate învățămîntului încă din anul 1976).

● CERCETARE

— Dezvoltarea programului național DISROM, antrenînd în realizarea lui unele institute de cercetare-proiectare și întreprinderi constructoare de mașini, direct interesate — program ce ar trebui clasificat de către C.N.S.T. ca prioritar în actualul cincinal și în perspectiva anului 1990.

— Dezvoltarea colectivului de cercetare-proiectare DISROM, în mod etapizat, la nivelul unui centru național de dispozitive (prelucrare, control, asamblare), care să polarizeze preocupările de cercetare-proiectare și realizare a prototipurilor din sistemul de echipamente DISROM destinate producției interne și în special exportului de astfel de echipamente complexe. În această activitate ar putea fi antrenat un număr din ce în ce mai mare de studenți și cadre didactice de specialități diferite, în cadrul cercetărilor interdisciplinare pe care le presupune problematica DISROM.

● PRODUCȚIE

— Adîncirea specializării fabricii de dispozitive, scule, matrițe de la Băicoi în fabricarea centralizată a seturilor de elemente modulate (setul mijlociu).

— Profilarea aceleiași unități — sau a altora — pentru fabricarea centralizată a celorlalte mărimi de seturi (mic, greu).

— Realizarea, de către întreprinderi cu profil de construcții de mașini, a bazelor de optimizare și montaj pentru D.E.M. în sistem integrat sau / și cu regim de service.

— Realizarea, de către întreprinderi sau centrale industriale interesate, a atelierelor de reparații operative (ARO), ca B.O.M. — D.E.M. — DISROM mobile.

— Îndrumarea și controlul metodologic al tuturor întreprinderilor deținătoare de seturi de dispozitive din elemente modulate, de către colectivul de cercetare-proiectare DISROM, pentru utilizarea cît mai rațională a acestor seturi și pentru perfecționarea cadrelor.

— Pregătirea fabricației de echipamente complexe DISROM (minisculării, B.O.M. — D.E.M. — DISROM, echipamente specializate pentru optimizare cu tehnică de calcul integrată etc.).

conf. dr. Aurel BRĂGARU
șeful colectivului de cercetare-proiectare DISROM — Institutul politehnic București

INFORMAȚII DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUTE

Terotehnologie

Atelierul terotehnic de la Întreprinderea mecanică de material rulant „16 Februarie" din Cluj-Napoca a asimilat o varietate de procedee tehnologice moderne pentru recondiționarea pieselor și subansamblurilor, organizînd formații de lucru specializate în aplicarea lor. În prezent, nomenclatorul reperelor specifice parcului feroviar, redate în uz cuprinde mai mult de 180 de poziții, de la piese mărunte cu construcție complicată pînă la arbori cotiți pentru locomotive Diesel-hidraulice. Cheltuielile de recondiționare nu depășesc 6—7% din valoarea pieselor noi, ceea ce reduce substanțial costul reparațiilor, iar importantei economii de metal i se adaugă, în multe cazuri, și o îmbunătățire a caracteristicilor fizico-mecanice față de cele inițiale. Valoarea pieselor livrate pentru reutilizare de la începutul acestui an este de circa 80 milioane de lei.

Optimizări de proces

La depășirea cu peste 380 milioane kWh a producției de energie electrică planificată, pe primele 9 luni ale anului, la Întreprinderea „Electrocentrale" Porțile de Fier au contribuit substanțial aplicarea unor studii de optimizare a regimului de funcționare a hidroagregatelor în funcție de debitul zilnic al Dunării și programarea minuțioasă a lucrărilor de revizii și reparații — executate, la 5 blocuri energetice, într-un termen total cu 70 de zile mai scurt decît cel prevăzut în normativ. Graficul de capacitate a fost depășit în intervalul menționat, cu echivalentul unui agregat de 85 MW.

INFORMAȚII DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUTE

Eficiența unor studii de organizare

52 de unități economice din județul Suceava beneficiază de efectele aplicării a peste 250 de studii de organizare a conducerii, producției și muncii, elaborate în cursul anului trecut. Se apreciază că pînă la finele lui 1981 eficiența lor se va concretiza într-un plus de 52 milioane lei la producția netă, în condițiile unei economii relative de peste 850 de lucrători. Totodată, mai mult de o mie de muncitori din activități indirect productive și de servire și circa 200 de lucrători din aparatul administrativ și funcționăresc au fost trecuți în munci direct productive.

Program de perfecționare pentru maiștri

Cu sprijnul Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria chimică și al Cabinetului municipal de organizare economico-socială, la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele a fost organizat un program de perfecționare pe teme de organizare a producției și a muncii, cu o durată de 3 săptămîni, fără scoatere din producție. Cursul a fost absolvit de 70 de maiștri chimiști, 32 de maiștri electricieni și A.M.C. și 36 de cadre economice cu studii medii.

Noi vagoane uzinale

Diversificarea gamei mijloacelor de transport uzinal c.f., în funcție de cerințele specifice ale unor beneficiari, constituie o preocupare de actualitate pentru colectivul Întreprinderii de vagoane din Arad. În ultimul timp aici au fost realizate vagonul autotractat de 32 t, destinat Întreprinderii de utilaj greu Craiova, vagonul de 5,25 mc pentru zgură, necesar unor unități metalurgice, iar în prezent se construiesc vagoane cu capacități cuprinse între 32 și 80 t, solicitate de Șantierul naval Drobeta—Turnu Severin. Dotarea platformelor industriale cu astfel de vagoane specializate rezolvă o serie de probleme legate de efectuarea transporturilor grele, reducerea manipulărilor la încărcare-descărcare și economisirea forței de muncă la astfel de operații.

Întreținerea funcțională a utilejelor tehnologice

Fundamentarea consumului componentelor de schimb

ÎN SISTEMELE actuale — nefuncționale — de conducere a activităților de întreținere-reparații, practicate încă în multe întreprinderi industriale, asigurarea componentelor de schimb pentru lucrările de întreținere preventivă, pentru prevenirea avariilor sau diminuarea timpului de oprire din exploatare a utilajelor tehnologice generează stocuri peste necesar de piese încorporate în unele componente complexe (ansamble); cu toate acestea, în mod frecvent unele avarii sau stări de nesiguranță în exploatare nu pot fi repede înlăturate, din lipsa unor componente, altele decît cele aflate în stocul unității respective.

Stocurile supranormative blochează finanțarea procurării unor componente de schimb a căror necesitate obiectivă a apărut ulterior, grevează costul produselor, influențează negativ decizia privind înlocuirea unor utilaje tehnologice învechite moral, a căror productivitate scăzută le face nerentabile, scumpesc serviciul de depozitare (la 3—4 ani cheltuielile de stocare se dublează, ajungînd să reprezinte 30—35% din valoarea inițială a pieselor).

În mai multe numere ale acestei publicații („R.E." nr. 40/1979, suplimentele nr. 19/1980 și nr. 16/1981) au fost prezentate elementele fundamentale ale sistemului de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice; cele de mai jos constituie o dezvoltare a noului sistem, pe direcția unei probleme-cheie — conducerea activităților de determinare a necesarului și de urmărire a evoluției consumului de componente de schimb pe fiecare utilaj tehnologic.

CONCEPȚIA

În cadrul sistemului întreținerii funcționale a utilajelor tehnologice, activitatea de asigurare cu componente de schimb se bazează pe variația stocului de tipul „mini-maxi". Aceasta presupune ca — în funcție de criterii motivate științific, inclusiv de eficiență economică — să se determine un nivel maxim, respectiv minim pentru stocul de siguranță. Dacă evoluția consumului duce la reducerea stocului sub nivelul maxim, se recurge la lansarea unui nou program de fabricație în secțiile proprii de producție a pieselor de schimb și/sau la comenzi către întreprinderi specializate.

Cantitatea programată și/sau comandată se determină dinainte, pe baza unor criterii care reflectă: durata totală a fabricației în propria întreprindere — căreia i se atribuie mărimi diferite, în funcție de asigurarea tehnologică (cu modele de turnare, S.D.V. — A.M.C. speciale, semifabricate), asigurarea materială, încărcarea mașinilor prelucrătoare etc.; valoarea medie a consumului preconizat pînă la reatingerea nivelului maxim; durata de asigurare din afara întreprinderii, corelată cu termenele contractuale etc.

Mărimile loturilor se determină pe fiecare sortotipodimensiune fizică, adică pe fiecare componentă de schimb din fiecare utilaj, chiar dacă acea componentă se regăsește în mai multe utilaje tehnologice. Mărimile au caracter dinamic — adică se redetermină periodic, în funcție de o serie de factori, prezentați mai jos.

Nivelul minim al stocului de siguranță nu trebuie atins niciodată. Dacă totuși a fost atins, imediat trebuie luate măsuri excepționale, de exemplu: descompletarea stocului pregătit pentru reparațiile de amploare, cu obligația de a-l reîntregi pînă la data utilizării la montaj a componentelor de schimb respective; urgentarea fabricației componentelor de schimb similare, indiferent de comandă; lansarea în execuție, în secțiile specializate ale întreprinderii (la nevoie întrerupîndu-se fabricația altor componente programate anterior și care nu prezintă o urgență aparte).

Reglarea stocului de siguranță se face în funcție de durabilitatea fiecărei componente vitale a utilajului tehnologic și de consumul specific, determinat prin metode statistico-matematice.

La baza stabilirii necesarului de componente de schimb stă programul lucrărilor de întreținere-reparații, la care se adaugă cerințele pentru înlăturarea stărilor de nesiguranță în exploatare (depistate prin intermediul inspecției tehnice sistematice) sau a avariilor produse. Acest necesar are mai multe surse de asigurare; internă (fabricație în secțiile specializate ale întreprinderii); externă (în cadrul ramurii economice, sau pe bază de comenzi către întreprinderi specializate la nivelul economiei naționale); din import.

Sursa internă este și trebuie să fie, mai ales pentru marile întreprinderi, cea de bază.

MODALITĂȚI PRACTICE DE FUNDAMENTARE

● În funcție de durabilitatea componentelor utilajului tehnologic

În concepția sistemului întreținerii funcționale, prin durabilitate se înțe-

lege durata de funcționare a unei componente dintr-un utilaj, pînă cînd survine uzura la limita tehnic admisă sau starea de nesiguranță în exploatare.

Cunoașterea durabilității fiecărei componente a utilajului, îndeosebi a celor vitale, dă posibilitatea de a se pregăti din timp numai acele componente care sînt riguros necesare, de a se fundamenta programul de întreținere preventivă și corectivă, de a se actualiza ciclurile de reparații, de a se realiza tehnologii de grup pentru fabricația componentelor de schimb etc.

Menționăm că sistemul întreținerii funcționale dă posibilitatea ca, urmărind evoluția uzurii (prin inspecții tehnice programate sistematic) și a consumurilor, să se întocmească, pe o durată de 4—5 ani, tabloul componentelor în mod deosebit vitale, care trebuie asigurate, indicîndu-se intervalul de timp probabil, precum și numărul de componente de schimb necesare.

În perioada de început (2—3 ani, iar în unele cazuri chiar mai mult), mărimile privind durabilitatea trebuie analizate în contextul rezultatelor prelucrării statistice a consumurilor realizate pe fiecare utilaj la aceeași componentă. Această necesitate derivă din influențele unor factori ca :

— durabilitatea se determină, de regulă, în condițiile exploatării raționale a utilajului; mărimea ei nefiind constantă pe toată durata de viață a acestuia (ca urmare a creșterii uzării), apare necesitatea actualizării periodice ;

— îmbunătățirile constructive — care uneori sînt substanțiale, îndeosebi la acele componente a căror frecvență de defectare este ridicată și care fac necesară redeterminarea durabilității ;

— gradul de competență profesională a personalului muncitor ce deservește utilajul în exploatare — care influențează fie pozitiv, fie negativ evoluția uzării ;

— calitatea gospodăririi, inclusiv evidența corectă a stocurilor de componente de schimb ;

— calitatea conducerii sectorului de întreținere-reparații.

Influența acestor factori este diferită în timp. De aceea, uneori între mărimile privind durabilitatea și cele aferente consumului mediu determinat statistic există diferențe de care trebuie să se țină seama atunci cînd se întocmește necesarul componentelor de schimb de aprovizionat. În primii ani de exploatare a utilajului tehnologic consumul mediu este mai scăzut, durabilitatea fiind mai ridicată. Pe măsură ce fiabilitatea utilajului scade, consumul mediu crește și ca urmare a reducerii durabilității.

Dacă o anumită componentă se defectează într-o perioadă mai scurtă decît durata de funcționare determinată — altfel spus, dacă într-o anumită situație starea de nesiguranță a apărut la un interval de timp mai mic decît durabilitatea predeterminată — se va proceda la înlocuirea ei. Cînd fenomenul se repetă, apare necesitatea de a se efectua analize tehnice aprofundate și de a se proceda și la redeterminarea durabilității.

Dacă durata de funcționare este prestabilită pentru o perioadă mai mică în comparație cu durabilitatea reală, atunci se poate ajunge la o întreținere costisitoare, ca urmare fie a înlocuirii unor componente de schimb încă fiabile, puțin uzate, fie a suprastocării de componente de schimb.

În cazul cînd durabilitatea este determinată la mărimi mai mari față de cele reale, crește posibilitatea de avariere a componentei utilajului tehnologic înainte de înlocuirea sa preventivă, iar acest fapt va duce la reducerea timpului efectiv de exploatare a utilajului în ansamblu, generînd pierderi de producție.

Durabilitatea se exprimă în ore de funcționare.

Pentru utilajele montate și exploatate în zone ale fluxurilor tehnologice unde mediul înconjurător este corosiv, la determinarea durabilității componentelor se vor utiliza coeficienți de influență.

Durabilitatea fiecărei componente a utilajului tehnologic este influențată de : proprietățile materialului (calitate, dimensiuni) ; caracteristicile funcționale ale utilajului tehnologic ; regimul de lucru (solicitare, frecare, șocuri, temperaturi, mediu corosiv etc.).

Determinarea durabilității componentelor fiecărui utilaj tehnologic este o activitate laborioasă și pretențioasă. Ea necesită date reale culese sistematic, complet, exact și pe o perioadă îndelungată ; solicită, de asemenea, cunoașterea cauzelor reale ale înlocuirii componentelor utilajului respectiv.

● În funcție de normele de consum

Norma de consum aferentă componentelor — în mod deosebit vitale — dintr-un utilaj tehnologic dat se determină, în sistemul întreținerii funcționale, ca raport între norma componentelor similare dintr-un utilaj tehnologic și durabilitatea componentelor utilajului.

În cazul determinării normei de consum pentru o grupă de utilaje tehnologice identice sau foarte asemănătoare constructiv-funcțional — de exemplu caje de laminare tandem, poduri rulante tehnologice — norma componentelor similare, din raportul menționat, se înmulțește cu numărul acestor utilaje. Durabilitatea medie pentru grupa de utilaje se determină ca sumă a durabilităților utilajelor respective, împărțită la numărul acestora.

INFORMAȚII DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUTE

Tipizarea tehnologiilor

În primul semestru din acest an, atelierele de proiectare de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila au finalizat tipizarea constructivă și tehnologică a 58 de repere, totalizînd o gamă de peste 200 de tipodimensiuni. Pornind de la aceasta, au fost elaborate 150 de programe pentru mașinile-unelte cu comandă numerică. Numai la bohrwerk-urile automate, aplicarea celor 15 programe a diminuat consumul de manoperă cu 12 mii om—ore.

Uscătorii cu căldură reziduală

Gazele de ardere rezultate la centralele termice de la Fabrica de platforme auto Brașov și Fabrica de mobilă și articole tehnice Codlea sînt utilizate la uscarea cherestelei. Instalațiile respective au fost realizate cu concursul specialiștilor de la Universitatea din Brașov. Funcționînd la capacitate, fiecare din ele poate înlocui anual consumul unei cantități de combustibil echivalînd cu circa 50 mii mc gaze naturale.

Formații de lucru complexe

Rezultatele bune obținute prin includerea în aceeași formație de lucru a docherilor și mecanizatorilor au determinat consiliul oamenilor muncii de la Întreprinderea de exploatare portuară Constanța să extindă această metodă de organizare a muncii, care oferă condiții optime de ocupare, de aplicare a acordului global, de cointeresare a muncitorilor. Împreună cu modernizarea utilajelor și instalațiilor de ridicare și transport, cu creșterea ponderii tehnologiilor moderne — paletizare, pachetizare, containerizare — în volumul total al mărfurilor manipulate, lucrul în formații complexe a determinat un spor substanțial al productivității muncii; totodată, randamentul în exploatarea instalațiilor și utilajelor portuare s-a mărit cu 40 la sută, ceea ce a permis ca în primele 9 luni ale anului să se deruleze un volum de mărfuri, de peste 20 milioane de tone, cu peste 500 mii tone superior celui prevăzut în planul de trafic portuar.

INFORMAȚII DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUTE

Economii prin reproiectare

Pe șantierele Canalului Dunăre—Marea Neagră se află în exploatare primele exemplare ale noului tip de autobasculantă de 50 t, realizat la Întreprinderea mecanică Mîrșa în urma reproiectării în cadrul sectorului propriu de concepție. Față de vechiul tip s-au obținut îmbunătățiri importante ale caracteristicilor constructive și funcționale ; greutatea proprie a autovehiculului a fost redusă cu circa 6 tone, ceea ce înseamnă o importantă economie de metal, iar capacitatea de încărcare a crescut cu 5 tone, fără modificări ale motorului.

Transpalete pe pernă de aer

În suplimentul „R.E." nr. 50/1979 a fost prezentată prima aeropaletă realizată la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini de ridicat și transport uzinal, din Timișoara. În intervalul scurs de atunci, specialiștii acestui centru au lărgit gama mașinilor de ridicat și transport pe pernă de aer, cu performanțe tehnico-funcționale înalte și cu un consum energetic pe unitatea de produse vehiculate, mai scăzut decît în cazul altor mijloace de transport intern. Cea mai nouă dintre ele este o transpaletă cu capacitatea de 100 t, destinată deplasării transformatoarelor electrice de mare putere.

Stand de rodaj pentru motoare

Noul stand recuperativ pentru rodajul și încercarea motoarelor termice, realizat de specialiștii de la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule din Brașov, marchează o multiplă performanță. El permite măsurarea simultană a 12 parametri de funcționare a motorului. Ciclul de rodaj poate fi realizat în mod automat, pe bază de program. Prin cuplarea automată a motorului la stand se obține o economie de timp care asigură dublarea numărului de motoare rodate. În sfîrșit, energia termică dezvoltată la rodaj este recuperată cu ajutorul unor schimbătoare de căldură, fiind folosită la prepararea de apă caldă — compensîndu-se astfel 75 la sută din energia utilizată pentru acționarea motorului.

Asigurarea componentelor de schimb pentru menținerea stării de siguranță în exploatare a utilajului tehnologic constituie unul din atributele importante ale conducerii activităților de întreținere funcțională, rezultă din natura lor și se subordonează satisfacerii obiectivului fundamental al sistemului întreținerii funcționale : **creșterea optimală a timpului efectiv de funcționare în condițiile siguranței în exploatare,** corelat cu **economicitatea realizării lucrărilor.**

În cele de mai sus ne-am referit la normele de consum pentru activitățile întreținerii preventive ; nu am avut în vedere și consumurile aferente întreținerii corective de amploare (reparații capitale), deoarece ele sînt specificate în proiectul elaborat în acest scop.

STOCUL OPTIMAL DE SIGURANȚĂ

Modelul funcțional al stocului optimal de siguranță pentru fiecare componentă a utilajului tehnologic se determină pe baza durabilității fiecărei componente în mod deosebit vitale, corectată cu un coeficient de reglare a stocului de siguranță, corelat cu consumul specific determinat prin metode statistico-matematice. Experiența practică a arătat că acest coeficient de reglare poate lua valori de la 1,5 la 2,0. Mărimea lui e influențată cel mai mult de consumul de componente de schimb pentru înlăturarea avariilor.

Următorii factori determină mărimea coeficientului luat în calcul, într-o anumită perioadă :

● gradul de variabilitate în determinarea durabilității componentelor. În prima etapă de implementare a noului sistem se va utiliza o valoare maximă a coeficientului de 2,0. În etapele următoare de determinare a durabilității se utilizează metoda bazată pe diferența dintre mărimea durabilității în etapele succesive (dintre durabilitatea nou determinată pentru o componentă a unui utilaj tehnologic și durabilitatea anterioară a aceleiași componente). Stocul optimal de siguranță se exprimă în bucăți pe fiecare componentă aferentă a unui utilaj tehnologic într-o perioadă dată. Pentru aceasta este necesar să se efectueze conversia orelor de funcționare, prin care se exprimă durabilitatea, în bucăți — în funcție de timpul efectiv de exploatare în perioada respectivă. Procedeul prezintă o deosebită eficiență pentru componentele de tip unicat (nerepetabile în alte utilaje montate în întreprindere) și vitale ;

● diferența dintre durabilitatea unei componente din utilajul tehnologic și consumul specific, determinat prin metode statistico-matematice. În cazul cînd consumul specific prezintă la un moment dat o creștere sau descreștere cu 50-100% față de durabilitatea luată în calcul, se analizează posibilitatea de a redetermina durabilitatea — nu înainte însă de a reanaliza factorii care au influențat creșterea, respectiv descreșterea consumului specific, precum și situația stărilor de nesiguranță în funcționare, semnalate cu ocazia inspecțiilor tehnice sistematice (programate) și a avariilor.

În funcție de redeterminarea unuia sau mai multor elemente luate în calcul, normativul consumului de componente de schimb se actualizează în sensul optimizării sale.

Nicolae PAVEL
șeful Oficiului de calcul electronic din Întreprinderea „Laminorul de tablă" Galați

O nouă reglementare privind utilizarea și circulația ambalajelor, paletelor și containerelor

LA 1 SEPTEMBRIE a.c. a intrat în vigoare noul **Normativ de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor,** aprobat prin Ordinul ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 98 din 5 august 1981 (Buletinul oficial al Republicii Socialiste România, partea I, nr. 66 din 7 septembrie a.c.).

Necesitatea noii reglementări a fost dictată de importante considerente economice :

— creșterea rapidă a volumului producției materiale și, în consecință, a volumului mărfurilor ce trebuie ambalate și transportate ;

— necesitatea de a reduce la minimum consumurile materiale, energetice și de muncă la confecționarea și utilizarea ambalajelor, prin tipizarea acestora, folosirea de materiale ieftine și înlocuitori, buna gospodărire și mărirea numărului de refolosiri ;

— larga extindere a tehnologiilor moderne de manipulare și transport al mărfurilor, bazate pe utilizarea unor ambalaje universale modulate — palete, containere, transcontainere ș.a., care asigură un nivel ridicat de operativitate, productivitate, economicitate ;

— diminuarea la minimum a spațiilor folosite neproductiv, pentru depozitare și transport, ca și a stocuri'or de ambalaje fără mișcare.

Prevederile normativului, obligatorii pentru întreprinderile și celelalte unități socialiste (și pentru forurile lor tutelare) care execută activități legate de producția, utilizarea și circulația ambalajelor, paletelor și containerelor, îi implică în aplicarea lor

nu numai pe lucrătorii compartimentelor de aprovizionare-desfacere, cei din depozite și transportul intern, ci și pe cei care se ocupă cu organizarea producției și a muncii, cu proiectarea de produse și tehnologii, pe cei din secțiile de producție, din unitățile comerciale cu ridicata și cu amănuntul, din organizațiile de transport public de mărfuri, din compartimentele financiar-contabile etc. Este, de aceea, de datoria consiliilor de conducere ale ministerelor, uniunilor centrale cooperatiste, centralelor industriale, ale unităților să ia măsuri pentru detalierea dispozițiilor normativului potrivit specificului activității lor, să stabilească modul de organizare și control al îndeplinirii lor, relațiile și responsabilitățile aferente.

În cele ce urmează ne vom referi la unele elemente de principiu ale reglementării.

TIPIZAREA PRODUCȚIEI

Ambalajele (cu excepția celor de desfacere nerefolosibile, a celor pentru produse destinate exportului sau pentru mărfuri care nu fac obiectul unei producții curente), paletele și containerele se produc pe bază de standarde de stat sau norme tehnice de ramură, la proiectarea (reproiectarea) și introducerea lor în circuitul economic trebuind să fie respectate normele legale de tipizare. În cazul tipurilor noi, este necesară omologarea — pe baza unui buletin de încercări emis de Secția de studii și cercetări pentru ambalare și manipulare a M.A.C.F. — la care, alături de producători, să participe și beneficiarii. Introducerea în fabricația de serie a tipurilor noi sau reproiectate, în urma omologării, se face cu avizul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu acordul organelor sanitare pentru ambalajele sau containerele a căror influență asupra produsului conținut poate avea efecte pe planul sănătății publice — și cu acordul Ministerului Comerțului Interior pentru ambalajele, paletele, containerele destinate produselor ce se desfac prin unitățile comerciale. Acest aviz se dă de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor pentru containerele mari, iar pentru paletele folosite exclusiv în transportul intern al unității deținătoare — de către organul ierarhic superior acesteia.

În acest mod se creează condiții pentru aplicarea unor soluții unitare, verificate ca eficiente sub raportul consumurilor și al funcționalității.

ECONOMISIREA MATERIALELOR

La ambalarea mărfurilor trebuie respectate, ca principii de bază pe linia reducerii consumurilor materiale și energetice :

— **economisirea materiilor prime și deficitare,** în special a celor energointensive și a celor din import. În acest sens s-a stabilit un nomenclator al ambalajelor și materialelor pentru a căror utilizare la mărfurile destinate consumului intern și la constituirea unităților de încărcătură, chiar și în cadrul cotelor și repartițiilor acordate, este necesară aprobarea M.A.C.F. (placaj, carton, hîrtie de ambalaj și metalizată, celofan, polietilenă, polistiren, polipropilenă, bandă de oțel, tablă cositorită, folie și bandă de aluminiu) — aprobare ce se dă pentru perioade sau cantități limitate ;

— **folosirea pe scară largă a înlocuitorilor eficienți** (sub raportul caracteristicilor fizico-mecanice și chimice, al costului, al energiei înglobate, al ușurinței de prelucrare, al durabilității — respectiv al posibilității de refolosire). Remarcăm că actualele restricții la unele materii prime fac necesară renunțarea parțială sau totală la unii înlocuitori din generațiile anterioare, cum ar fi masele plastice. Se impune deci studierea unor noi rezolvări, adecvate condițiilor și posibilităților economiei noastre ;

— **extinderea utilizării ambalajelor de tip refolosibil.** Această concepție trebuie să se afirme într-o măsură crescîndă nu numai în domeniul ambalajelor de transport, ci și în cel al ambalajelor de desfacere ; a limita viața acestora la circuitul pînă la primul beneficiar înseamnă risipă. Într-o serie de cazuri, un ambalaj mai rezistent (deci cu consumuri mai mari și mai scump), dar cu posibilități certe de recuperare și refolosire repetată se poate dovedi mai economic decît unul făcut să dureze pînă la... dezambalare. Normativul cuprinde un nomenclator al ambalajelor (folosite în procesul aprovizionării tehnico-materiale), paletelor, containerelor, slingurilor și accesoriilor, precizîndu-se numărul minim de cicluri total și anual, cota fizică minimă de restituire și termenul de restituire ;

— **aplicarea într-o măsură sporită a livrărilor fără ambalaj,** mai cu seamă în procesul aprovizionării tehnico-materiale (considerăm că la livrarea de mărfuri în unitățile comerciale această metodă nu ar trebui admisă decît în condițiile deplinei asigurări a integrității produsului — și nu numai pînă în momentul cînd acesta este înmînat producătorului) ;

— **prelungirea duratei de viață a ambalajelor refolosibile, paletelor și containerelor** prin repararea celor deteriorate, valorificarea materialelor rezultate din scoaterea din activ a celor ajunse la limita de folosință.

C. DAMIAN

INFORMAȚII DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUTE

Concentrare pe puncte de lucru

Metoda concentrării potențialului de execuție pe obiecte prioritare, care și-a demonstrat avantajele în realizarea construcțiilor industriale, a fost introdusă și la Întreprinderea de construcții căi ferate din Brașov, fiind adaptată la specificul lucrărilor ce se execută cu aceeași tehnologie pe un front de lucru liniar. În prezent, de pildă, la șantierul căii ferate Băbeni—Bărbătești, din bazinul carbonifer al Văii Oltețului, formațiile de lucru, utilajele terasiere și mijloacele de transport sînt concentrate în două puncte de lucru, care se deplasează pe măsura finisării terasamentelor. Se apreciază că în acest fel, durata de execuție se va scurta cu o treime. De altfel, prin aceeași metodă s-a obținut, la cele 7 obiective predate în acest an, un avans totalizînd peste 250 de zile.

Telemăsurare

Întreprinderea „Electroputere" Craiova beneficiază de o instalație de telemăsurare a temperaturii rotoarelor mașinilor electrice rotative. Alături de alte aparate de măsură, aceasta servește la determinarea parametrilor de funcționare ai motoarelor, oferind cercetătorilor și proiectanților date pe baza cărora se poate proceda la corectarea unor supradimensionări (în scopul de a reduce consumurile de metal, conductori, materiale electroizolante) și la îmbunătățiri calitative. Realizatorul instalației : Facultatea de electrotehnică din localitate.

Dispozitive automate originale

Războaiele de țesut în 4 culori de la întreprinderea textilă „Moldova" Botoșani înregistrau frecvente opriri — mergînd pînă la jumătate din durata programului de lucru — din cauza defectării dispozitivelor de schimbare a țevilor cu bătătură (procurate din import), care aveau o fiabilitate redusă. Recent a fost omologat, pe baza unei inovații înregistrate în întreprindere, un dispozitiv automat care rezolvă problema. Caracterizat prin întreținere și depanare lesnicioasă, prin rezistență la coroziune și alte calități funcționale, dispozitivul elimină necesitatea intervenției manuale a țesătoarelor și reduce considerabil timpi neproductivi. El urmează să fie generalizat la 180 de războaie.

DE PESTE HOTARE

Dezvoltarea cercetării uzinale

Modernizarea accelerată a industriei R. D. Germane este caracterizată prin faptul că în ultimul deceniu, ponderea mașinilor și utilajelor automate în totalul echipamentelor cu care sînt dotate întreprinderile a crescut de la 33 la 48%, iar circa 36% din parcul de mașini are o vechime mai mică de 5 ani. Această bază tehnico-materială oferă condiții optime de acțiune unui factor decisiv al ridicării nivelului tehnic al producției — aplicarea științei în practică. Pe lîngă orientarea în acest scop a programelor instituțiilor de învățămînt superior și a institutelor de cercetări științifice și însușirea rapidă a rezultatelor acestor cercetări în producție, industria R.D.G. a luat măsuri hotărîte pentru dezvoltarea propriei activități de concepție. Astfel, la Combinatul „Carl Zeiss" din Jena participă la cetare-proiectare circa 6 000 de lucrători, adică 14% din personal. Aceeași proporție se regăsește la Combinatul „Mikroelectronika" (unde 7 000 de persoane lucrează în cercetare-dezvoltare), 13% la combinatul „Robotron", 8% la Leuna.

Ateliere automate flexibile de prelucrări...

În construcția de mașini (producția de componente în serii mici și mijlocii), dar și în industria textilă, alimentară ș.a., aplicarea intensivă a electronicii permite sporuri de productivitate spectaculoase prin organizarea de ateliere automate flexibile (în sensul posibilității de adaptare rapidă la schimbarea sortimentației), dotate cu mașini cu comandă numerică, legate între ele prin roboți de manipulare și coordonate de un calculator.

Punerea în funcțiune a unui astfel de sistem necesită, în afara investiției pentru o echipare adecvată, o serioasă investiție de inteligență în studii de fezabilitate, de piață, tehnologice și de organizare. Se recomandă de aceea, pentru diminuarea efortului și a riscului, să se procedeze mai întîi la crearea de celule flexibile, în 3 etape: organizarea în celule de fabricație (după principiul tehnologiei de grup); automatizare (introducerea de mașini cu comandă numerică și automate programabile) și informatizare (pentru a înlesni adaptarea rapidă la variațiile naturii și volumului fabricației); robotizare (alimentarea posturilor de lucru prin intermediul unei astfel de rețele de transport automat al pieselor, care să confere suplețe legăturilor între elementele celulei și între diferitele celule).

... și o adaptare specifică montajului

De la prelucrări mecanice, ideea atelierelor flexibile s-a extins și în domeniul montajului, mai cu seamă pentru produse diferite, în serii mici și mijlocii. Instalația (vezi schema) poate fi adaptată, cu modificări simple și ieftine, la schimbări în concepția sau cantitatea produsului. Ea este alcătuită din module de bază tipizate, cu acționare electrică proprie, constînd fiecare dintr-o porțiune de bandă transportoare fără sfîrșit, funcționînd după principiul transferului liber al unor palete purtătoare de piese. Fiecare paletă este dotată cu o memorie cu cameă, codificată potrivit cu ordinea operațiilor la care trebuie supusă piesa. În funcție de faza de montaj la care s-a ajuns, paleta „recunoaște" postul de lucru la care trebuie să se oprească. Modulele de transport sînt cuplate cu module manuale, avînd un circuit derivat din traseul principal, în care se pot aduna mai multe palete. Avansarea acestora este comandată de către operator prin acționarea unei pedale. Pe traseu sînt prevăzute și spații pentru depozite-tampon de palete și pentru reglarea circulației acestora.

Structura modulară permite automatizarea treptată a operațiilor fără renunțarea la ansamblul instalației, iar trecerea la montajul de produse mai complexe se rezolvă prin adăugarea de noi module.

Sistemul asigură însemnate economii de manoperă și de spații de producție.

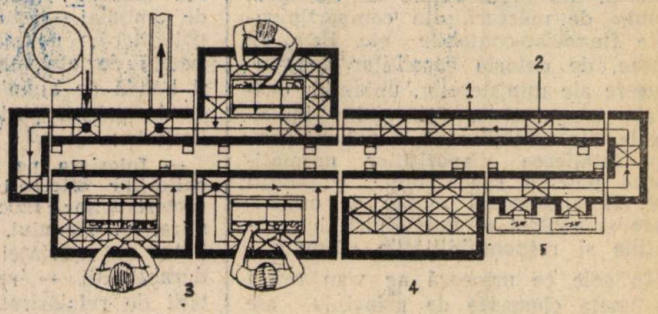

În schemă: 1 — bandă transportoare modulară, 2 — palete codificate cu piese, 3 — posturi de lucru manuale cu timpi liberi, 4 — depozit-tampon de palete, 5 — modul automatizat.

Documentare economică

Centrul de documentare în domeniul științelor sociale din cadrul Consiliului național de cercetare științifică din Franța a organizat, în acest an, un sistem de documentare automatizată în probleme economice — ECODOC. O rețea de echipe de cercetare, funcționînd la nivelul centrelor de documentare pe ramuri, colectează — de la instituțiile de învățămînt superior, organismele administrative, grupele tematice ale C.N.C.S. — informații bibliografice asupra lucrărilor de cercetare economică și referințe privind sursele statistice. Înmagazinate într-o bază de date, acestea pot fi regăsite după diverse criterii: numele autorului, zonă geografică, perioadă, teme, tip de document. Beneficiarii pot solicita și obține informațiile necesare fie conversînd, de la o consolă, cu calculatorul centrului, fie prin intermediul secretariatului de redacție al ECODOC. Abonaților li se furnizează, de asemenea, fotocopii ale documentelor semnalate, un buletin bibliografic periodic, cercetări retrospective, sinteze pe domenii standard sau individualizate.

Linie de manipulare continuă

Hala de producție și depozitare de 28 000 mp a fabricii de frigidere din orașul mexican Querestaro este prevăzută cu aproape 4 kilometri de conveiere, parte din ele suspendate, restul la nivelul solului. Transportul cu electrocarul este inexistent, suprafețele de lucru sînt libere; livrarea directă a pieselor și subansamblelor la posturile de lucru face ca muncitorul, indiferent la ce operație, să nu aibă nevoie să se deplaseze mai mult de doi metri. Fluxul de montaj este continuu, fiind organizat de-a lungul liniei de manipulare care se desfășoară în serpentină aproape pe întreaga suprafață a halei; fazele de ambalare se realizează pe lîngă această linie, fără nici o depozitare intermediară. Sistemul de transport-manipulare este primul dintre factorii care au determinat ca la această fabrică să se înregistreze o productivitate a muncii neegalată în lume la categoria respectivă de produse: sub 3,5 ore-om pentru un frigider (1 200 bucăți pe schimb), față de 3,5—4 ore în întreprinderi cu acest profil din Statele Unite și Europa occidentală; de asemenea, el permite ca trecerea producției de la un model de frigider la altul să se facă în 10 minute, față de 4 ore, timp necesar la liniile de fabricație obișnuite.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

raporturi de muncă

Anularea și revocarea dispoziției de desfacere a contractului de muncă

Anularea dispoziției de desfacere a contractului de muncă, luată de către unitate cu încălcarea unor norme legale imperative, constituie sancțiunea legală pronunțată de organul jurisdicțional în cadrul soluționării contestației făcută împotriva deciziei unității.

Fie că este pronunțată de judecătorie — organ cu competență generală în materie — fie că este pronunțată de organul administrativ ierarhic superior — care în baza art. 174, lit. b și art. 175, alin. 1, lit. b, acționează ca organ de jurisdicție — anularea concedierii nelegale și netemeinice **obligă unitatea** la **reintegrarea** persoanei în postul deținut anterior și la **plata despăgubirilor** cuvenite potrivit art. 136 din Codul muncii, pe perioada cît persoana a fost lipsită de retribuție din cauza desfacerii nejustificate a contractului de muncă de către unitate.

Anularea deciziei ilegale a unității, prin consecințele sale, restabilește integral legalitate încălcată în sensul că, măsura anulată considerîndu-se ca neluată, iar raportul ca neîntrerupt, persoana în cauză, pe lîngă reintegrare și despăgubire, beneficiază pe deplin de regimul juridic anterior, adică de toate drepturile de care a fost lipsit ilegal: sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate; alocația de stat pentru copii; concediul de odihnă etc. Înțeleasă în acest fel anularea deciziei ilegale a unității reprezintă o puternică garanție a exercitării dreptului la muncă, de asigurare a continuității raportului de muncă. Textul art. 136 din Codul muncii ne îndreptățește să facem unele precizări. Astfel art. 136 citat mai sus prevede lapidar că „în caz de anulare a desfacerii contractului..." fără a enumera nici organele competente să analizeze nici motivele pentru care trebuie aplicată sancțiunea nulității.

Literatura de specialitate este unanim de acord, iar practica instanțelor este constantă în a aprecia, așa cum arătam mai sus, că numai **organul jurisdicțional, învestit special**, poate dispune anularea desfacerii contractului de muncă, tocmai pentru că dispoziția unității nu este un act emis în calitate de organ administrativ, ci un **act de dreptul muncii** luat de unitate în calitatea sa de subiect al raportului de muncă, de parte în contractul de muncă. Prin urmare un asemenea act nu poate fi lipsit de efectele pe care legea le prevede pe calea exercitării controlului administrativ.

În ce privește deciziile care se sancționează cu anularea, în părerea legii și la lumina concepției științei dreptului nostru socialist asupra nulității actelor juridice trebuie să admitem că, în principiu, încălcarea de către unitate a **condițiilor de fond, de formă și de procedură** cerute imperativ de legiuitor să fie respectate la luarea dispoziției de desfacere, urmează să fie sancționată cu nulitate.

Fără a face o enumerare a acestor cauze, pe care le putem desprinde din interpretarea și cunoașterea exactă a legii, precizăm doar că mai frecvent întîlnite în practica aplicării legislației muncii sînt următoarele cazuri: invocarea motivului de la art. 130, alin. 1, lit. a, deși în realitate nu a avut loc desființarea de posturi ca urmare a reorganizării; aprecierea greșită a necorespunderii profesionale bazată fie pe „aspecte disciplinare", fie pe anumite fapte care exced atribuțiilor ce revin persoanei în postul în care este încadrată; interpretarea exagerată a gravității abaterilor disciplinare; neîndeplinirea **procedurii prealabile** la desfacerea disciplinară; (art. 13, alin. 2, din Legea nr. 1/1970); **lipsa aprobărilor** prealabile în cazurile în care legea le cere (art. 132, alin. 2 din Codul muncii); omisiunea de a oferi persoanei trecerea într-un post corespunzător cînd legea prevede o asemenea obligație (art. 133, alin. 1 din Codul muncii); inexistența sau nemotivarea dispoziției de desfacere a contractului (art. 134 din Codul muncii); nerespectarea interdicțiilor prevăzute de art. 146 din Codul muncii; depășirea termenelor cerute de lege (art. 130, alin. 2, din Codul muncii) și altele.

Raportîndu-ne tot la expresia, „în caz de anulare" folosită în art. 136 din Codul muncii, ne întrebăm dacă dispoziția de desfacere poate fi **revocată** și dacă revocarea produce aceleași efecte ca și anularea pronunțată de organul jurisdicțional. Se știe că unitatea socialistă este integrată într-un sistem ierarhizat înlăuntrul căreia se stabilesc relații de subordonare a organului inferior față de organul superior născute din raportul de drept administrativ în virtutea căruia organele superioare exercită controlul organelor ierarhic inferioare. Totodată este cunoscut că actele administrative sînt în principiu revocabile cu unele excepții, printre care actele pe baza cărora s-au născut raporturi juridice civile, de muncă sau personale. Trebuie deci să admitem că pînă la pronunțarea soluției de către organul jurisdicțional asupra contestației, unitatea emitentă, **poate** revoca dispoziția de desfacere a controlului lăsînd fără „obiect" eventualul litigiu care s-a declanșat în fața organelor jurisdicționale competente.

Cum revocarea este considerată o operație juridică de „retragere" a actului pentru motivul de ilegalitate sau inoportunitate înseamnă că actul revocat este lipsit de orice efecte pe care altfel le-ar fi produs. Dar revocarea poate să opereze pentru cauze anterioare, concomitente sau posterioare momentului emiterii actului care se revocă. De regulă cînd cauzele sînt anterioare sau concomitente revocarea produce efecte ex tunc — adică și pentru trecut, iar cînd cauzele sînt posterioare, efectele se produc de la data operației cauzelor — ex nunc.

Credem că, în raport cu specificitatea consecințelor pe care le generează asupra raportului de muncă, revocarea dispoziției de desfacere a contractului de muncă se face întotdeauna în **considerarea momentului emiterii dispoziției** de desfacere a contractului. Numai în acest fel revocarea conduce la aceleași efecte ca și anularea, adică la

reintegrarea și acordarea despăbugirilor legale, la restabilirea integrală a situației anterioare pronunțării dispoziției ilegale.

În practică apar situații în care litigiul în care persoana solicită anularea desfacerii contractului și reintegrarea în postul deținut anterior, rămîne „fără obiect" ca urmare a soluționării contestației pe „cale administrativă", fără însă a fi vorba de revocarea măsurii luate de unitate. Astfel, dacă în timp ce litigiul se află pe rolul instanței, unitatea, în respectul obligațiilor înscrise în art. 133 din Codul muncii, face o ofertă de trecere într-un post corespunzător, nimic nu se opune ca persoana în cauză să accepte propunerea făcută și astfel să se pună capăt litigiului pe „cale administrativă" dar nu ca urmare a revocării dispoziției inițiale. O rezolvare asemănătoare apare și în ipoteza în care ulterior desfacerii contractului pentru motivul prevăzut la art. 130, alin. 1, lit. a din Codul muncii, dar înainte de soluționarea contestației persoanei în cauză, aprobîndu-se sporirea posturilor de natura celor desființate, persoana revine la aceeași unitate. Desfacerea contractului pentru motivul arătat operează pe **data** desființării postului (posturilor de aceeași natură) de către organele competente, iar sporirea ulterioară a posturilor se apreciază în raport de data la care s-a aprobat sporirea posturilor și nu retroactiv. În aceste condiții revenirea persoanei la aceeași unitate nu se face în urma „anulării ori revocării" măsurii de desfacere și deci nu echivalează cu o **reintegrare în funcție**, ci cu o **reîncadrare** în aceeași unitate cu data aprobării noului plan al forțelor de muncă ori a sporirii posturilor.

Precizăm totuși că „reîncadrarea" la care ne-am referit nu este incompatibilă cu continuarea soluționării litigiului. Persoana poate avea interesul să se continue litigiul pentru a se dovedi că în unitate nu a avut loc o reducere **reală și efectivă** a posturilor ori că unitatea nu i-a făcut nici o ofertă corespunzătoare. În asemenea ipoteză, în urma unei soluții de anulare a dispoziției unității persoana urmează să fie reîncadrată în postul deținut anterior, iar reîncadrarea care s-a produs între timp ar avea drept efect numai reducerea corespunzătoare a despăgubirilor ce se cuvin persoanei reîncadrate. (art. 136, alin. 2 din Codul muncii).

În concluzie, în lipsa unei soluții de **anulare** pronunțată de organele jurisdicționale ori de **revocare** dispusă de către unitatea emitentă nu se poate vorbi de **reintegrare în funcție**, ci eventual numai de **reîncadrare** care se face în baza unui nou contract de muncă.

Dr. **Iosif R. URS**

conducere

Răspunderea în comun a unităților socialiste

În cele mai frecvente cazuri, în contextul executării necorespunzătoare sau neexecutării obligațiilor contractuale, unitățile socialiste răspunzînd pentru fapta proprie, responsabilitatea lor se analizează de una singură. Sînt mai rare situațiile cînd faptele lor ilicite sînt concurente, în sensul că ambele unități au participat la provocarea prejudiciului. Practica arbitrală stă dovadă acestei afirmații. În cele ce urmează ne propunem a examina tocmai situațiile în care unitățile socialiste au o răspundere comună, contribuția la provocarea prejudiciului fiind și ea comună.

Se impune o precizare prealabilă comună tuturor situațiilor faptice la care vom face referire în continuare. În toate cazurile numai răspunderea este comună, faptele prejudiciabile fiind însă deosebite și distincte. Respectivele activități aflîndu-se în complementaritate, conexiune sau condiționare, unitățile au forme participative gradual diferite dar comune la producerea prejudiciului, ceea ce determină răspunderea lor în comun.

● Art. 30 din Legea nr. 7/1977 prevede că unitățile beneficiare sînt obligate să efectueze recepția produselor potrivit prevederilor din contracte și să preia numai acele produse care corespund normelor de calitate, încălcarea acestei prevederi atrăgînd și răspunderea unităților beneficiare pentru paguba adusă avutului obștesc. Art. 39 din Legea nr. 71/1969 cuprinde o prevedere identică dispunînd ca recepționarea și acceptarea de către unitatea beneficiară a produselor ce nu corespund calității, atrag și răspunderea acesteia pentru paguba adusă avutului obștesc. Prima precizare ce se impune din analiza textelor legale citate se referă la localizarea inițială a prejudiciului. Desigur că recepționarea și acceptarea unor mărfuri calitativ necorespunzătoare poate prejudicia — inițial — numai patrimoniul unității beneficiare. Așadar, în cazul unei acțiuni formulate de beneficiara prejudiciată împotriva furnizoarei, organul de arbitraj reținînd și culpa reclamantei prin recepționarea și acceptarea unor produse cu vicii de calitate, va obliga pîrîta la acoperirea numai a unei părți din prejudiciu, în raport cu partea sa contributivă la producerea pagubei, diferența neacordată de arbitraj urmînd a fi suportată de beneficiară. Culpa furnizorului constă în producerea unor mărfuri calitativ necorespunzătoare, în exercitarea defectuoasă a controlului tehnic de calitate și în final în livrarea produselor respective.

Răspunderea beneficiarului se referă numai la viciile aparente, fiind de la sine înțeles că acesta nu poate răspunde pentru viciile ascunse care — prin definiție — cu mijloacele tehnice cunoscute nu pot fi descoperite în momentul livrării — recepției.

Răspunderea unității beneficiare în cazul în care a recepționat produse cu vicii aparente de calitate se poate prezenta sub două forme: repararea în natură și anume prin recondiționarea (remedierea) sau înlocuirea produsului recepționat pe spezele sale și ale furnizorului și prin suportarea unor daune dacă din cauza recepției deficitare patrimoniul său a fost atins. Toate pagubele suferite de unitatea beneficiară vor fi recuperate de la personalul vinovat în conformitate cu prevederile Codului muncii, dacă fapta nu prezintă elementele unei infracțiuni.

● A doua situație în care răspunderea unităților este comună este întîlnită și generată de prejudiciile ce apar în cazul livrărilor în cooperare.

Raporturile juridice de furnizare în cooperare prezintă următoarele caracteristici:

— existența unui sistem de contracte de livrare, unele încheiate între furnizorii de piese, subansamble sau părți

din instalații și unitatea care fabrică produsul complex ce are calitatea de beneficiară și un alt contract încheiat între acesta din urmă și beneficiara instalației sau produsului complex:

— unitatea care asamblează produsul complex îmbracă în același timp dubla calitate de beneficiară și furnizoare;

— necesitatea și obligativitatea concordanței conținutului contractelor în cooperare cu clauzele din contractul încheiat de furnizorul principal cu beneficiarul, potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 9 alin. 2 din Legea nr. 7/1977;

— inexistența oricăror raporturi juridice directe între furnizorii de subansamble și beneficiarul ultim.

Deci însuși faptul că ne aflăm în prezența mai multor contracte economice, executarea lor necorespunzătoare prin livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ poate da naștere, după caz, la o dublă răspundere și anume:

— a furnizorului de subansamble sau piese detașate față de furnizorul principal;

— a acestuia din urmă față de beneficiarul de utilaje sau instalații complexe atît pentru viciile rezultate din activitatea sa cît și pentru cele ale furnizorilor în cooperare. În ultima ipoteză menționată, cînd furnizorul principal este chemat a răspunde față de beneficiar pentru pagubele generate de viciile constatate la piesele detașate sau la subansamble, pîrîtul va chema în garanție unitatea subproducătoare (Arbitrajul de Stat interjudețean Timișoara, hotărîrea nr. 2307/1971).

Dacă răspunderea unităților furnizoare în cooperare față de beneficiarul lor, recte furnizorul principal și a acestuia față de beneficiarul ultim, pentru viciile datorate culpei proprii, nu prezintă particularități și deci nu ridică nici un fel de dificultate, nu tot aceeași este situația în cazul în care beneficiarul instalației complexe suferă prejudicii din cauza viciilor apărute sau descoperite la piesele detașate sau la subansamblele fabricate de furnizorii în cooperare.

— cu privire la angrenarea răspunderii furnizorului principal în cazul în care a recepționat piese sau subansamble cu vicii aparente.

În ce privește cuantumul despăgubirilor ce trebuie să le plătească furnizorul în cooperare, s-a considerat de majoritatea autorilor că acesta nu va răspunde cu penalități și daune calculate numai la valoarea subansamblului pe care l-a livrat cu vicii, ci va trebui să suporte toate despăgubirile plătite beneficiarului de furnizorul principal, calculate la valoarea produsului complex. Altfel spus, răspunderea furnizorului principal se va strămuta integral asupra unității furnizoare în cooperare, singura culpabilă de executarea unei prestații cu vicii de calitate. O asemenea orientare este firească dat fiind că în sarcina furnizorului principal nu se poate reține nici o culpă și a-i angrena responsabilitatea — chiar parțial — ar însemna a instaura o răspundere fără culpă, procedeu străin sistemului nostru juridic.

Nu tot astfel se prezintă situația în cazul în care furnizorul principal în ipostaza sa de beneficiar recepționează și acceptă subansamble sau piese detașate cu vicii aparente. Într-o asemenea situație este angrenată și răspunderea sa proprie ca beneficiar în baza art. 30 alin. 2 din Legea nr. 7/1977 și art. 15 alin. final din Legea nr. 71/1969, în concurs cu răspunderea furnizorilor în cooperare.

În general, în practică este angrenată răspunderea tuturor producătorilor făcîndu-se aplicațiunea principiului culpei comune, reținîndu-se și în sarcina furnizorului principal activități ilicite care conduc la livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare (decizia P.A.S. nr. 2509/1977.

● Unitățile economice răspund în comun și în cazul în care unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică întocmesc documentele tehnice deficitare pe care le remit beneficiarilor de produse iar aceștia din urmă le transmit unităților furnizoare. Potrivit art. 29 din Legea nr. 7/1977, unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică răspund de calitatea soluțiilor tehnice privind proiectarea și pregătirea de fabricație a produselor, iar în conformitate cu prevederile art. 17 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, pentru mașinile, utilajele și instalațiile cu o durată mai mare a ciclului de fabricație, documentațiile tehnice se vor preda de beneficiari în cadrul anumitor termene prevăzute în anexa legii. În ipoteza în care unitatea furnizoare execută întocmai prescripțiile primite — atît cu privire la materia primă utilizată cît și în ce privește tehnologia — calitatea necorespunzătoare a produsului datorîndu-se deficiențelor de calitate ce le prezintă documentația tehnică, răspunderea va aparține beneficiarei, cu condiția ca documentația să fi fost elaborată de ea însăși. În cazul în care documentația tehnică a fost întocmită de o altă unitate (de cercetare științifică sau inginerie tehnologică ori de proiectare) răspunderea va fi comună — și nu numai a acesteia din urmă — dat fiind că beneficiarul unei asemenea documentații este obligat a o verifica și a și-o însuși (art. 28 din Legea nr. 7/1977). Deși în aparență în cazul de față poate fi atrasă numai răspunderea beneficiarei, în realitate însă, dat fiind că furnizorul are obligația de a efectua controlul de calitate al produsului în toate fazele de fabricație, realizarea unui utilaj tehnologic sau a unei instalații cu deficiențe de calitate atrage și răspunderea sa.

● În conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 71/1969 beneficiarul are dreptul să controleze pe parcursul executării produsului modul în care furnizorul îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate, iar potrivit art. 35 din aceeași lege pentru utilaje tehnologice sau instalații complexe recepția finală este obligatorie, ea putînd fi făcută și pe faze de producție. Neexecutarea acestor obligații sau executarea la necorespunzătoare atrage răspunderea unității beneficiare — dar nu numai a acesteia. Dat fiind însă faptul că și unitatea producătoare are obligația de a efectua controlul de calitate și de a livra mărfuri corespunzătoare documentației tehnice cu privire la calitate, va fi atrasă și răspunderea sa. Angrenarea răspunderii celor două unități este determniată de fapte proprii diferite dar care au concurat la producerea unui singur prejudiciu.

dr. C. JORNESCU

Acordarea de avansuri

În desfășurarea activității curente a întreprinderilor, apare necesar ca, pentru o perioadă determinată și cu scop bine definit, să se acorde personalului anumite sume de bani. Asemenea operațiuni financiare, denumite acordarea de avansuri, sînt detaliat reglementate prin Regulamentul operațiunilor de casă, aprobat prin D. 209/1976, din care reproducem textele corespunzătoare.

Art. 29. — Unitățile socialiste pot acorda, prin casierie, avansuri în numerar persoanelor încadrate în unitate, pentru :

a) cheltuieli de aprovizionare cu mărfuri de la fondul pieței și pentru alte plăți care se fac în localitatea unde unitatea își are sediul, pînă la cuantumul nevoilor pe 3 zile, cu obligația de a se justifica avansul în termen de cel mult 4 zile lucrătoare de la primirea lui ,exclusiv ziua primirii ;

b) cheltuieli de aprovizionare cu mărfuri de la fondul pieței și pentru alte plăți care se fac în afara localității sediului unității, pînă la cuantumul nevoilor pe 10 zile, cu obligația de a se justifica avansul în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la data aprobată pentru sosirea din deplasare, exclusiv ziua sosirii, sau în termen de 3 zile lucrătoare de la sosirea din deplasare, exclusiv ziua sosirii, în cazul în care aceasta are loc anterior datei aprobate ;

c) cheltuieli pentru achiziții de produse și colectări de deșeuri, precum și pentru cheltuielile expedițiilor, grupelor de cercetări geologice, în limitele și termenele de justificare a avansului stabilit de comun acord cu băncile sau celelalte instituții de credit care eliberează numerarul ;

d) cheltuieli de protocol sau pentru organizarea de conferințe, simpozioane și alte asemenea acțiuni, în limitele aprobate de conducătorii unităților și potrivit baremurilor stabilite de normele în vigoare, cu obligația de a se justifica avansul în termen de cel mult 4 zile lucrătoare de la plecarea delegației sau încheierea acțiunii, exclusiv ziua plecării delegației sau încheierii acțiunii ;

e) cheltuieli de deplasare în interes de serviciu, în limita sumelor cuvenite pentru plata transportului, diurnei, indemnizației și a cazării pe timpul deplasării, cu obligația de a se justifica avansul în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la sosirea din deplasare, exclusiv ziua sosirii.

Avansurile prevăzute la alin. 1 lit. b), c) și e) pot fi acordate cu cel mult 2 zile lucrătoare înainte de plecare sau începerea acțiunilor, cu excepția sumelor solicitate pentru procurarea biletelor de călătorie cu mijloace de transport cu locuri rezervate, care se pot elibera cu cel mult 10 zile înainte de data plecării.

Art. 30. — Este interzisă acordarea unui nou avans persoanelor care nu au justificat integral avansul primit anterior, cu următoarele excepții : cînd durata delegației prevăzute inițial a fost prelungită ; avansurile au fost acordate pentru cheltuieli prevăzute la art. 29 lit. d), în cazul în care în aceeași perioadă au loc mai multe acțiuni ; avansurile au fost acordate pentru procurarea biletelor de călătorie cu mijloace de transport cu locuri rezervate, sau a cazurilor prevăzute prin normele elaborate de organele centrale competente. De asemenea, sînt interzise transmiterea avansului de la titular la o altă persoană, precum și acordarea de avansuri în contul retribuției, cu excepția cazurilor aprobate expres prin dispoziții legale.

Art. 31. — Sumele necheltuite din avansurile acordate se depun la casiere cel mai tîrziu în cursul zilei lucrătoare următoare înapoierii din delegație, în cazul avansurilor prevăzute la art. 29 lit. b) și e) sau în limita termenelor stabilite la art. 29 lit. a), c) și d), în cazul celorlalte avansuri.

Art. 34. — Titularul de avans este obligat ca, în termenele stabilite pentru justificarea avansului, să întocmească și să depună, la compartimentul financiar-contabil al unității care i-a acordat avansul, decontul de cheltuieli în care înscrie toate documentele justificative și le anexează la acesta. Compartimentul financiar-contabil are obligația să menționeze pe decont data primirii, care se consideră data justificării avansului.

Art. 35. — La primirea decontului de cheltuieli, compartimentul financiar-contabil verifică legalitatea documentelor justificative anexate la decont, concordanța lor cu natura și destinația cheltuielilor pentru care s-a acordat avansul și respectarea termenului de justificare.

Art. 36. — În cazul în care titularii de avansuri întocmesc și prezintă deconturi incomplete sau anexează la acestea documente nevalabile, avansurile se consideră justificate numai cu valoarea documentelor valabile.

Art. 37. — În cazul în care valoarea decontului de cheltuieli depășește avansul primit, decontul verificat de compartimentul financiar-contabil se predă la casierie pentru a efectua plata diferenței, după care titularul de avans semnează de primirea sumei.

Art. 38. — Titularii de avans care nu depun în termen deconturile pentru justificarea avansurilor, împreună cu documentele justificative, sau nu restituie în termen sumele rămase necheltuite, vor plăti o penalizare de 0,50% asupra avansului primit sau asupra sumelor nerestituite în termen, după caz, pentru fiecare zi de întîrziere.

În cazul în care decontarea cu întîrziere a avansului se datorează unor cauze cum sînt : suspendarea circulației mijlocului de transport, îmbolnăvirea titularului de avans sau alte asemenea cazuri, conducătorul unității, pe baza propunerii făcute de conducătorul compartimentului cu atribuții financiar-contabile, va stabili că nu este cazul să se aplice penalizări de întîrziere.

Penalizarea de 0,50% pe zi de întîrziere se calculează și asupra sumelor primite drept avans, conform art. 29, în cazul în care acestea nu au fost restituite cel mai tîrziu a doua zi de la data cînd titularul de avans a sosit din deplasare.

În cazul în care, în urma verificării ulterioare a decontului de către organele în drept din unitate sau din afară, se constată diferențe de recuperat, penalizarea de 0,50% pe zi de întîrziere se calculează asupra acestor diferențe din ziua aducerii la cunoștință celui în cauză și pînă în ziua achitării sumei, în afară de situația în care titularul de avans este de rea-credință, caz în care penalizarea se calculează din ziua în care a expirat termenul de depunere a decontului.

Suma percepută ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși debitul datorat.

Dacă titularul de avans nu a justificat avansul primit sau nu a depus sumele rămase necheltuite la termenele stabilite ori pînă la data întocmirii statului de retribuții

acestea, inclusiv penalizarea aferentă, se reţin din retribuţia titularului de avans, în condiţiile stabilite de lege, pe baza dispoziţiei conducătorului compartimentului cu atribuţii financiar-contabile.

Art. 39. — Personalul din compartimentul financiar contabil care nu aplică măsurile prevăzute de prezentul regulament privitor la justificarea avansurilor şi restituirea sumelor necheltuite în termenele stabilite şi nu verifică deconturile de cheltuieli ale titularilor de avans în termen de cel mult 7 zile de la primirea lor, răspunde disciplinar, administrativ sau penal, după caz, şi material sau civil cînd s-au produs pagube.

Pentru sumele datorate ca urmare a nejustificării avansului sau nerestituirii celor necheltuite inclusiv penalizarea aferentă, conducătorul compartimentului financiar-contabil va da dispoziţie (scrisă) de reţinere din retribuţia titularului de avans (art. 38 alin. final). Legea nu prevede nici o cale de atac împotriva acestei dispoziţii de reţinere. Dispoziţia acestuia are efectele unui titlu executor care se aduce la îndeplinire de compartimentul competent din unitate. Ratele ce se reţin din retribuţie nu pot fi mai mari de o treime din retribuţia tarifară netă, fără a putea depăşi, împreună cu alte reţineri, o jumătate din aceasta, potrivit art. 109(2) din Codul muncii.

In situaţia în care persoana debitoare a părăsit unitatea înainte de a se emite sus-menţionata dispoziţie de către conducătorul compartimentului financiar-contabil, obligarea la restituire se va face potrivit art. 1 alin. g din Decretul nr. 337/1952, prin obţinerea unui titlu executoriu notarial.

Deoarece în art. 2 din Decretul nr. 337/1952 (modificat prin Decretul nr. 179/1959), se prevede că urmărirea silită în baza acestui act normativ se face în măsura în care dreptul la acţiune nu este prescris, unitatea creditoare este obligată a recurge la urmărirea pe cale notarială numai înăuntrul termenului de prescripţie prevăzut pentru acţiunea respectivă, în cazul de faţă fiind aplicabile prevederile Codului muncii privitoare la termene.

Evidenţa şi controlul numerarului gestionat

Gestiunea casieriei este astfel organizată încît, spre deosebire de gestiunile de bunuri, soldul numerarului se controlează zilnic. Astfel, art. 40 din Regulamentul operaţiunilor de casă aprobat prin D. 209/1976 prevede că „evidenţa încasărilor şi plăţilor în numerar se ţine cu ajutorul registrului de casă, care se întocmeşte de către casier pe baza documentelor justificative. Zilnic, casierul totalizează operaţiile din fiecare zi şi stabileşte soldul casei, care se raportează pe fila din ziua următoare. Exemplarul al doilea se detaşează şi se predă compartimentului financiar-contabil, în aceeaşi zi, sau cel mai tîrziu a doua zi, împreună cu documentele justificative, sub semnătură în registrul de casă". În continuare se arată că (art. 41) compartimentul financiar-contabil verifică, în mod obligatoriu, în aceeaşi zi sau cel mai tîrziu a doua zi, documentele de încasări şi plăţi predate de casier, precum şi dacă soldul înscris în registrul de casă este stabilit corect. În cazul operaţiilor de încasări se verifică dacă sumele înscrise în registrul de casă corespund cu cele din duplicatele chitanţelor emise, din carnetele de cecuri sau din alte documente specifice aprobate de organele competente. De asemenea, compartimentul financiar-contabil verifică dacă sumele care au intrat în casierie şi pentru care s-au emis chitanţe au fost depuse la bancă sau la celelalte instituţii de credit, la termenele şi în condiţiile stabilite. Verificarea se face pe baza înregistrărilor din registrul de casă şi a foilor de vărsămînt cu chitanţă. În cazul operaţiilor de plăţi se verifică dacă sumele înscrise în registrul de casă corespund cu cele din documentele prezentate, ca: state de retribuţii, liste de plată şi altele asemenea, urmărindu-se cu această ocazie dacă sumele depuse la bancă sau la celelalte instituţii de credit, reprezentînd drepturi băneşti neachitate, au fost stabilite corect şi dacă restituirea lor a avut loc în termen".

Actul normativ citat, prin art. 42, dă soluţii şi cu privire la eventualele plăţi nelegale sau la plusuri în gestiune: „Plăţile în numerar care nu au la bază documente justificative legale, deşi sînt prevăzute cu semnătura primitorului, nu se iau în consideraţie pentru justificarea soldului în numerar existent în casă, iar sumele corespunzătoare se consideră lipsă de casă. În această situaţie se iau măsurile de recuperare prevăzute de lege, iar dacă fapta constituie infracţiune, se sesizează organele de urmărire penală. Numerarul existent în casierie, nejustificat cu cecuri, chitanţe sau alte documente legale, se consideră plus de casă şi se varsă la bugetul republican, la subcapitolul „Încasări din diverse alte surse", în condiţiile stabilite de Ministerul Finanţelor".

În cazul în care o întreprindere are unităţi componente în care sînt înfiinţate şi funcţionează ghişee sau alte puncte de încasări şi plăţi, înainte de începerea zilei de lucru casierul central eliberează, sub semnătură, persoanelor care fac aceste operaţii, sumele în numerar necesare efectuării plăţilor. Acestea sînt obligate să deconteze zilnic casierului central sumele ridicate, precum şi cele încasate în cursul zilei, şi să predea acestuia în numerar şi documentele aferente operaţiilor efectuate (art. 43 din Regulamentul de casă).

Inainte de începerea activităţii zilnice — prevede art. 44, din acelaşi Regulament — „casierul este obligat să verifice integritatea sigiliilor şi încuietorilor de la tezaur, de la casele de fier sau de la dulapurile metalice. În cazul în care constată deteriorarea încuietorilor sau a sigiliului, casierul este obligat să comunice de îndată acest lucru conducătorului unităţii şi conducătorului compartimentului cu atribuţii financiar-contabile, care vor anunţa organele de miliţie. În acest caz, înainte de începerea operaţiilor de casă, conducătorul compartimentului cu atribuţii financiar-contabile şi casierul, în prezenţa organelor de miliţie, vor verifica existenţa numerarului şi a celorlalte valori. Rezultatele verificării se consemnează într-un proces-verbal, întocmit în două exemplare, care se semnează de toţi cei care au participat la verificare. Un exemplar din procesul-verbal se prezintă conducătorului unităţii, iar al doilea se preia de organul de miliţie, în vederea cercetărilor".

Al. D.

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
Str. Unității nr. 79—91
București, sector 3
Telefon : 21.68.71, 21.51.40
Telex 11698

PROFILE GRELE

— UNP ∅ 260 mm kg. 129
— UNP ∅ 240 mm kg. 74

SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 kgf/mm²

— Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm kg. 1100
— Sîrmă OLC 45 ∅ 2 mm kg. 2342
— Sîrbă OSC 8 ∅ 1,58 mm kg. 4272

PIETRE POLIZOR

— 350×40×127 — 25 M kg. 15
— 350×50×127 — 25 M kg. 10

BENZI OȚEL ALIAT CARBON %1,20

— 23×0,14 mm kg. 35
— 22×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg. 150

RULMENȚI

— N 306 buc. 2
— Nu 311 Na buc. 3
— Nu 209 buc. 5
— Nu 305 Na buc. 2
— NF 310 buc. 3
— Bucșe H 207 buc. 30
— idem H 209 buc. 15
— idem N 305 buc. 10
— Rulmenți Nu 309 buc. 4
— 1205 buc. 6
— 1211 K buc. 2
— 1303 buc. 10
— 1305 buc. 5
— 2200 buc. 3
— 2207 K buc. 20
— 2305 K buc. 20
— NN 3011 buc. 2
— 2310 K buc. 3
— 3203 buc. 3
— 3211 buc. 10
— 3306 buc. 4
— 6011 buc. 5
— 6209 buc. 2
— 6211 buc. 20
— 6214 ZZ buc. 3
— 6215 buc. 1
— 6216 buc. 1
— 30202 buc. 20
— 7205 buc. 8
— 30215 buc. 10
— 7215 buc. 3
— 7217 B buc. 1
— 30220 buc. 1
— 30304 buc. 15
— 30305 buc. 14
— 31305 buc. 15
— 32205 buc. 3
— 32210 buc. 8
— 32211 buc. 1
— 32214 conici buc. 2
— 32303 buc. 5
— 32304 buc. 10
— 32305 buc. 20
— 32309 buc. 2
— 51106 buc. 2
— 51108 buc. 5
— 51109 buc. 5
— 51114 buc. 30
— 51201 buc. 7
— 51202 buc. 5
— 51203 buc. 4
— 51305 buc. 15
— 51407 buc. 15
— 52202 buc. 15
— 52305 buc. 20
— 52405 buc. 12
— 6309 buc. 15

CURELE TRAPEZOIDALE

— 17×11×850 buc. 4

CURELE DIN PIELE

— Curele răsucite 10—12 mm kg. 2

MATERIALE ELECTRICE

— Chei comandă cu placă buc. 6
— Cond. Fy 10 mm m. 1800
— Cond V.L.P.Y. 2,5 mm m 200
— Contactori CA 43 s.1 5 A buc. 10
— Corp iluminat FIRA 1×40 buc. 20
— Coloană RS 7510 B. 50×50 buc. 3
— Redresor RS 7510H 40×40 buc. 3
— idem RS 705093 40×40 buc. 7
— idem RS 50507B 40×40 buc. 3
— idem RS 7134—1 A 40×40 buc. 6
— Microîntrerupător GW 73 buc. 4
— idem GW 73 13 B buc. 4
— idem GW F.B. 13 B buc. 6
— idem GW F.3 2.B.13B buc. 10
— Bloc releu TSA 10 A—0,4 A buc. 43
— idem TSA 10 A—1,3 A buc. 88
— idem TSA 32 A—1,8 A buc. 20
— idem TSA 10 A—2,4 A buc. 21
— idem TSA 10 A—3,3 A buc. 46
— idem TSA 10 A—4,5 A buc. 40
— idem TSA 10 A—6 A buc. 8
— idem TSA 10 A—11 A buc. 12
— idem 32 A—15 A buc. 3
— Releu 2 RN 30 buc. 16
— Reductor automat 0,63×1500 2 GA buc. 1
— R.T. pa 7 220 V buc. 3
— Condensatori ceramici B 3000 2000 TGL 68—709 buc. 24

DIVERSE

— Electrozi arămiți crăițuire ∅ 13 mm buc. 900
— Freze ciupercă ∅ 8×1, 20×3 NR Z 25 65 buc. 238

PIESE AUTO

— Contact platinat TV M 461 per. 8
— Camere auto 560/13 buc. 2
— Anvelope 560/13 buc. 2

— Diafragme pompă benzină 892 buc. 27
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac delcou TV M 461 buc. 2
— Site pompă benzină M 461 buc. 28
— Braţe ştergător cu lame pt. IMS buc. 4

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCŢIONARE

— 0,8×1410 gab. 90 663788 buc. 1
— 0,250×1400 gab. 90 3571 buc. 1
— 0,250×1400 gab. 90 3572 buc. 1
— 1,1×940 gab. 62245 buc. 1
— 1,1×940 gab. 100 706420 buc. 1
— 1,7×930 gab. 140 449125 buc. 1
— 3×1410 gab. 140 5518181 buc. 1
— 4,5×900 gab. 140 buc. 1
— 0,15×2820 gab. 63 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA
„23 AUGUST SATU MARE
Calea Traian, nr. 23,
Telefon 31901 ; 31862
Telex 38272

— Profile extrudate aluminiu kg. 1.742
— Foile din aluminiu 0,05×1000 kg
— Garnitură cablaj Vera gar 7.200 5.286
— Rezistenţă Vera kg 73.700
— Rezistenţă Rapid buc 8.600
— Buton comutator buc 305.00
— Buton termostat buc 88.800
— Stelaje din lemn în panouri demontabile dimensiunea 1020×700×570 mm gar 26.000
— Panou din patru şipci dimensiunea 560×650×70 mm buc 5.415
— Lăzi PFL în panouri demontabile dimensiunea 620×580×70 mm gar 76
— idem 600×575×880 mm gar 119
— idem 500×485×830 mm gar 8
— idem 970×570×890 mm gar 535
— idem 940×660×800 mm gar 20
— idem 762×720×1128 mm gar 20
— Cutii carton ondulat tip V.R. pliante dimensiunea 650×360×145 mm buc 200
— idem 565×485×465 mm buc 577
— idem 970×570×890 mm buc 290
— idem 515×473×360 mm gar 1.000

FABRICA DE ACCESORII ŞI PIESE DE SCHIMB
„TURDEANA" TURDA
str. Armata Roşie nr. 17
Biroul A.D.P.
Telefon: 11072 sau 14760 — 1 — 2 — 3
Telex: 031722

livrează imediat pe bază de comenzi, următoarele produse :

● Pentru întreprinderi ind. şi comerţ

— bandă izolatoare pe suport textil ambalată în cutii de ebonită
— bandă izolatoare pe suport textil la kg. ambalată în pungi PCV

● Pentru agricultură

— Cuţite pentru maşinile de tăiat nutreţ CSU
— Suport cuţite pentru maşinile de tăiat nutreţ CSU
— Bare transversale pentru grapele de cîmp fabricate de S.M.A. Tg. Lăpuş

CITITORI !

Decupînd şi expediind formularul de mai jos vă asiguraţi primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum şi a lucrării „Legislaţia întreprinderii de la A la Z".

— — — — — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :

BUCUREŞTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poştal din ziua . : . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor, Piaţa Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, Bucureşti, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă şi supliment, precum şi la un exemplar din lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z".[1]

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziţia de plată şi pe mandatul poştal scrieţi în mod vizibil menţiunea „Abonamente la Revista economică".

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA

DE MAŞINI-UNELTE, ACCESORII ŞI SCULE – I.M.U.A.S.

6400 BAIA - MARE

Str. Baia-Sprie nr. 160

Judeţul MARAMUREŞ

telex 33321, telefon 16673, 16448

vă oferă următoarele maşini-unelte:

- maşini de mortezat – cursă 320 mm M 320
- maşini de broşat vertical interior BVI – 10 tf, 1250 mm.
- maşini de broşat vertical exterior BVE – 10 tf, 1000 m şi 25 tf, 1250 mm.
- maşini universale de alezat lagăre palier MUAL 125.

Totodată vă informăm că întreprinderea noastră execută şi livrează începînd cu anul 1981, pe bază de comandă fermă o gamă variată de unelte pneumatice de mînă, astfel :

1) maşini pneumatice portative de polizat :

– PP6LF, PP6LS, PP6MF, PP6MS – diametrul max al pietrei de polizat de 6 mm şi turaţia la mers în gol de 80.000 rot/min.

– PP9 – diametrul max al pietrei de polizat de 6mm şi turaţia la mers în gol de 58.000 rot/min.

– PP12LF, PP12LS, PP12MS – diametrul max al pietrei de polizat de 12 mm şi turaţia la mers în gol de 40.000 rot/min.

– PP25 – diametrul max al pietrei de 25 mm şi turaţia la mers în gol de 14.000 rot/min.

– PP40– diametrul max al pietrei de polizat de 40 mm şi turaţia la mers în gol de 13.000 rot/min.

2) maşini pneumatice de curăţat cu ace şi tăiat cordoane de sudură:

– CP1D50 – 4.800 lovituri/min.
– CP2P40 – 4.000 lovituri/min.
– CP3P35 – 3.500 lovituri/min.

3) maşini pneumatice de pilit MPV4 – 2500–7000 curse duble/min. diametrul de prindere al pilei (mm) ∅ 3

4) maşina pneumatică de şlefuit PS1 – numărul de curse ale papucului 5000 ± 8%, suprafaţa utilă de lucru a papucului 150 × 105 mm.

5) creion pneumatic de gravat – 4500 ± 10% curse duble/min.

6)maşini pneumatice portative de găurit în 21 de variante, formă dreaptă şi formă pistol, de putere 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi diametrul max al burghiului, în funcţie de variantă cuprins între 2–10 mm.

7) maşini pneumatice portative de înşurubat normele, în 72 variante, formă dreaptă şi formă pistol, puterea de 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi capacitatea de înşurubare variind între M4 şi M8.

8) maşini pneumatice de tăiat tablă pentru contur închis şi pentru contur deschis, grosimea tablei fiind de max 2 mm (aluminiu).

9) maşini pneumatice de filetat – formă pistol – diametrul max tarod M6–M10.

La cererea beneficiarilor trimitem prin poştă prospecte cu caracteristicile tehnice ale produselor enumerate mai sus.

Tîrgul internațional București — 1981

Sub semnul dezvoltării comerțului și cooperării internaționale în slujba progresului

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tăind panglica inaugurală a celei de-a VII-a ediții a Tîrgului Internațional București

TIMP DE nouă zile, complexul expozițional din Piața Scînteii s-a transformat într-un punct de întîlnire pentru oameni de afaceri și specialiști din diferite țări, pentru un numeros public din Capitală și din provincie, pentru vizitatori de peste hotare, atrași de prestigioasa manifestare comercială pe care o constituie **Tîrgul internațional București.**

Participarea, la festivitatea de deschidere din 15 octombrie, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a constituit o nouă și grăitoare dovadă a preocupării consecvente a țării noastre pentru extinderea și diversificarea relațiilor economice de comerț și cooperare reciproc avantajoase cu alte state, în interesul cauzei progresului, păcii și înțelegerii între popoare.

Organizat anul acesta în a VII-a sa ediție, T.I.B. se prezintă într-o formulă îmbunătățită. El are caracterul unui tîrg general, cu produse din toate sectoarele economice, dar cu accent pe mașini, utilaje, echipamente industriale. În pavilioane separate, constituind Expoziția internațională de chimie, sînt prezentate utilaje, instalații și produse chimice. Cuprinderea tematică amplă explică sporirea„ în comparație cu edițiile anterioare, a numărului țărilor și firmelor participante, a diversității ofertei lor.

Economia socialistă românească prezintă la T.I.B. un sugestiv tablou al potențialului la care a ajuns, al dezvoltării sale pe coordonatele eficienței. Produsele construcției de mașini, electrotehnicii și electronicii, chimiei și altor ramuri marchează pregnant amploarea progresului științific și tehnic în acest debut de cincinal, aportul creației originale autohtone, preocuparea pentru calitate, performanță, competitivitate.

O serie de produse de vîrf, de complexitate deosebită, sînt rodul cooperării în producție și tehnice cu firme străine de prestigiu sau constituie baza pentru acțiuni de cooperare în cadrul cărora România livrează partenerilor instalații complete, „la cheie". Automatizare, miniaturizare, funcționalitate, fiabilitate, design — sînt caracteristici comune pentru o largă gamă de mașini, aparate, tehnică de calcul și alte echipamente concepute și asimilate recent de industria noastră, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial. Față de precedentele ediții ale tîrgului, construcția de autovehicule, tractoare, mijloace de transport feroviar și naval, aeronautica aduc noutăți care suscită aprecieri din cele mai pozitive.

Chimia românească demonstrează alinierea la o preocupare de căpetenie a lumii contemporane — economisirea și înlocuirea materiilor prime scumpe și cu procese de prelucrare energointensive. Succesele recunoscute ale cercetării noastre în acest domeniu se regăsesc într-o mare diversitate de produse anorganice, polimeri (inclusiv diferite sortimente moderne de cauciuc sintetic), produse de mic tonaj cu valoare ridicată.

Importanța potențialului de cercetare, producție și export al industriei noastre este subliniată în cuvinte elogioase în declarațiile făcute presei de către directori de pavilioane oficiale, conducători și alți reprezentanți ai unor firme expozante, care sînt unanimi în a considera că dezvoltarea schimburilor și cooperării cu România are perspective din cele mai favorabile. Tranzacțiile încheiate în cadrul Tîrgului Internațional București constituie, din acest punct de vedere, o dovadă grăitoare, după cum întreaga desfășurare a acestei manifestări subliniază o dată mai mult vocația pe care și-a cîștigat-o tîrgul, ca unul din centrele de interes ale comerțului internațional.

Autoaprovizionarea teritorială — bază pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației

ÎNFĂPTUIREA programului de ridicare continuă a nivelului de trai al întregului popor, stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, impune îndeplinirea integrală a programelor de dezvoltare a producției agricole în toate unitățile de stat și cooperatiste, valorificarea în mai mare măsură a resurselor din gospodăriile populației, aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. În ansamblul măsurilor adoptate de către conducerea de partid și de stat, cu larga consultare a lucrătorilor și specialiștilor din agricultură, a populației, pentru înfăptuirea acestor imperative se înscrie și constituirea unui cadru normativ adevărat, care reglementează în mod corelat producția agricolă și consumul — pentru aprovizionarea populației, pentru satisfacerea cerințelor de materii prime ale industriei și altor nevoi ale economiei naționale.

Valorificarea deplină a potențialului — cerință a autoconducerii

AUTOAPROVIZIONAREA în sistem teritorial presupune asigurarea pe plan local a producției de bunuri agroalimentare necesare consumului populației din zona respectivă, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de constituire a fondului central. Sistemul autoaprovizionării trebuie aplicat pretutindeni cu toată rigurozitatea ; în acest domeniu nu se poate admite nici un fel de rabat. Trebuie făcut totul pentru valorificarea deplină a posibilităților existente în fiecare comună și oraș, astfel încît să fie satisfăcute pe deplin nevoile de consum ale populației fiecărei localități. În același timp, se impune ca *toți producătorii agricoli, toți locuitorii orașelor agroindustriale, ai comunelor și satelor, iar în mod deosebit cei din zonele preorășenești, să-și sporească eforturile pentru a utiliza cît mai eficient resursele umane și tehnico-materiale de care dispun în scopul realizării unor producții cît mai mari.*

În acest context se înscriu normele stabilite prin recentul Decret al Consiliului de Stat privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și la asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației cu pîine, făină și mălai. În acest document se statuează obligația consiliilor populare de a asigura conducerea unitară a agriculturii pe plan local — pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare — în scopul sporirii continue a producției agricole, îndatoririle ce revin unităților și locuitorilor ce dețin terenuri agricole, modul de aprovizionare a populației cu produse alimentare cerealiere.

Pe baza autoconducerii și prin aplicarea fermă a principiilor autoaprovizionării, se asigură condiții pentru satisfacerea corespunzătoare a cerințelor consumului de produse cerealiere, zootehnice și alte produse agroalimentare. Esențial este să se depună eforturi organizatorice maxime pentru a se asigura folosirea deplină și cît mai productivă a tuturor terenurilor cultivabile — atît a suprafețelor agricole de la sate, cît și a tuturor terenurilor existente în apropierea sau chiar în interiorul orașelor.

Programe concrete de creștere a producției agricole în fiecare localitate

MĂSURILE stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 20 octombrie a.c. — desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și cu participarea primilor secretari ai comitetelor județene de partid, precum și a miniștrilor și altor conducători de instituții centrale — sînt menite să asigure valorificarea integrală și cu înalt randament a acestui potențial.

Pentru a se asigura, în următorii ani, o bună bază pentru aprovizionarea populației, Comitetul Politic Executiv a hotărît **să se treacă în toate localitățile la elaborarea de programe concrete de creștere a producției agricole — vegetale și animale, atît pentru satisfacerea nevoilor proprii de consum, cît și pentru creșterea contribuției lor la aprovizionarea generală a populației.**

Această orientare, ce se înscrie în viziunea complexă asupra noii revoluții agrare privită ca un proces deopotrivă tehnic, organizatoric, economic și social, adîncește principiul autoaprovizionării județelor, urmărind ca el să capete dimensiuni concrete la nivelul comunelor și orașelor.

Desigur, nu toate zonele țării oferă optimul condițiilor necesare tuturor culturilor vegetale ; acest lucru este avut în vedere în stabilirea zonelor de favorabilitate și a planului de culturi pentru unitățile agricole. Aceasta nu înseamnă însă nici instituirea vreunui monopol al unor județe în ce privește realizarea anumitor produse agricole, nici excluderea preocupării celorlalte județe pentru valorificarea propriilor posibilități. Pe de altă parte, majoritatea județelor prezintă o varietate de condiții pedoclimatice ale teritoriului în care se regăsesc, de regulă, și zone propice pentru culturi cum sînt legumele, fructele ș.a., astfel încît contribuția diferitelor localități poate realiza echilibrul autoaprovizionării pe plan județean. Spre deosebire de marea agricultură cu cerințe specifice, loturile individuale, gospodăriile personale, gospodăriile anexă ale unităților cu profil neagricol dispun de posibilități pentru a cultiva o mare varietate de sortimente vegetale, în cantități ce să asigure atît autoconsumul, cît și disponibilități pentru contractare și pentru desfacerea directă pe piață. În ce privește zootehnia, așa cum a demonstrat experiența și cum o cere și logica economică, dezvoltarea ei trebuie să aibă loc deopotrivă în sistem industrial și în sistem gospodăresc, acesta din urmă înglobînd și gospodăriile populației și gospodăriile anexă ; tot astfel, producția zootehnică trebuie să se dezvolte nu numai global, ci și pe specii, iar o specie sau alta are — sub raport biologic, al resurselor de furajare — condiții favorabile la șes, la deal, la munte. În sfîrșit, există o bogată tradiție, un valoros fond de experiență care se cer revigorate.

Date fiind aceste considerente, autoaprovizionarea la nivelul localităților va stimula inițiativa locală, va oferi surse suplimentare de creștere a veniturilor populației și de diminuare a cheltuielilor acesteia pentru procurarea produselor agroalimentare, va micșora volumul de transporturi și deprecierea calitativă a mărfii, pe care acestea le implică în multe cazuri, va mări operativitatea în ciclul producție-desfacere, va accentua echitatea în distribuție. Autoaprovizionarea teritorială este esențială pentru înfăptuirea, în spiritul și litera lor, a măsurilor adoptate prin recentele Decrete ale Consiliului de Stat, menite să asigure o aprovizionare bună și stabilă a populației, satisfacerea cerințelor raționale de consum.

Prin elaborarea și înfăptuirea programelor concrete pe localități, ceea ce constituia pînă acum pentru comune, orașe, municipii o opțiune devine o obligație, în deplin acord cu răspunderea pe care consiliile populare o au pentru punerea în valoare a tuturor resurselor locale în vederea creșterii bunăstării populației de pe teritoriul lor și pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării.

Autoaprovizionarea teritorială

APORT ÎNSEMNAT AL GOSPODĂRIILOR POPULAȚIEI

JUDEȚUL PRAHOVA: o experiență elocventă, dar și rezerve pentru mai buna folosire a potențialului

ÎN contextul exigențelor actuale ale autoaprovizionării agroalimentare în profil teritorial apar ca deosebit de utile popularizarea și generalizarea neîntreruptă a experienței pozitive cîștigate în acest domeniu, experiență ce s-a cristalizat în inițiative și rezultate în numeroase localități și județe ale țării.

În județul Prahova, organele locale, unitățile agricole, locuitorii ce dețin terenuri agricole manifestă o preocupare susținută în vederea creșterii producției agroalimentare. Principiile autoaprovizionării își găsesc o materializare concretă în obținerea unor cantități sporite de produse de strictă necesitate, în condițiile în care Prahova este cunoscută ca un județ industrial și cu o populație numeroasă (circa 880 mii de locuitori), din care o bună parte locuiește în mediul rural (circa 402 mii locuitori).

Comitetul județean de partid, consiliul popular, specialiștii din conducerea agriculturii județului au luat o serie de măsuri concrete privind creșterea și diversificarea producției vegetale și animale. Cu toate că o bună parte din teritoriul județului este situată în zone de deal-munte, necesarul de **legume** este asigurat aproape în întregime pe plan local. Un rol important îl au — pe lîngă unitățile agricole socialiste — gospodăriile populației a căror producție de legume a atins în acest an cifra de 30 200 tone. Mai mult de jumătate din această cantitate, locuitorii satelor au desfăcut-o pe piață, contribuind astfel la o mai bună aprovizionare a orașelor. De altfel, caracteristica principală a unei aprovizionări ritmice cu legume o constituie faptul că fiecare oraș din județ are o zonă legumicolă limitrofă. Așa de pildă, municipiul Ploiești este aprovizionat cu produse legumicole, de către consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste Ploiești, Mizil și Ciorani, orașul Mizil — de către consiliile Mizil și Urlați, orașele de pe Valea Prahovei — de către consiliile Poenari și Băicoi. Progrese însemnate s-au înregistrat în autoaprovizionarea populației din zonele necooperativizate (circa 116 mii de locuitori). Producțiile sporite de legume obținute se datoresc în bună parte sprijinului tehnic acordat de organele județene de specialitate, precum și efortului propriu al gospodarilor pămîntului. Astfel, gospodăriile populației au primit însemnate cantități de semințe din soiuri selecționate, folie de polietilenă pentru solarii, substanțe pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, îngrășăminte chimice. Bunăoară, producătorilor individuali care au încheiat contracte cu statul pentru producția de legume li s-au furnizat răsaduri și circa 8 tone de azotat de amoniu.

O caracteristică importantă în aprovizionarea cu legume o constituie faptul că în mediul rural necesarul este acoperit în întregime de producțiile realizate în gospodăriile proprii ale sătenilor. Acțiunile pe această linie trebuie să fie intensificate și extinse și la o gamă cît mai largă de alte produse

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

agricole. În afară de asigurarea necesarului propriu de consum și de cantitatea desfăcută pe piața neorganizată, gospodăriile populației contribuie și la constituirea fondului de stat. La legume, această contribuție se estimează a fi, în acest an, de aproximativ 3 000 de tone. Importante cantități au predat locuitorii comunelor Balta Doamnei (1 000 t) și Puchenii Mari (200 t). Comparativ, menționăm că unitățile agricole socialiste din Prahova au predat statului pînă la sfîrșitul lunii septembrie, peste 27 mii de tone.

Întregirea fondului de legume din județ, destinat aprovizionării și autoaprovizionării localităților, se poate realiza, în aceste zile, prin încheierea grabnică a recoltării, efectuarea operativă a transportului, păstrarea și depozitarea în condiții corespunzătoare a recoltei, evitîndu-se la maximum deprecierea calitativă și pierderile; un rol esențial în acest sens îl are organizarea muncii. Organizarea necorespunzătoare a transportului a avut ca efect neridicarea la timp a 10—12 tone de legume recoltate în fiecare din unitățile agricole de la Albești, Tohani și Ciorani. La C.A.P. Albești, de exemplu, s-au depreciat din această cauză circa 5 tone de tomate.

La unitățile agricole prahovene s-au obținut producții la hectar relativ mari la spanac, usturoi, ceapă, precum și importante cantități de semințe din aceste legume, constituind premisele unei aprovizionări corespunzătoare și în anul viitor. Sporurile de producție la ceapă sînt puse, în primul rînd, pe seama modificării perioadei de semănat. Experiența unităților agricole prahovene atestă faptul că această plantă, dacă este semănată toamna (pînă la 25 octombrie), dă o recoltă mai mare decît atunci cînd semănatul se face în perioada de primăvară; uneori creșterile sînt de la simplu la dublu.

Din evaluările făcute de specialiști se poate aprecia că necesarul de **rădăcinoase, varză de toamnă și fructe** se asigură în întregime, obținîndu-se cantități suplimentare peste necesarul normal al județului.

În ceea ce privește cultura **cartofului** de toamnă, rezultatele atestă o producție pe total județ de aproximativ 70 mii tone, pînă la data de 18 octombrie. Peste 64% din această producție este dată de gospodăriile populației din zonele rurale, care contribuie în bună parte la acoperirea necesarului de consum propriu.

La **struguri** campania de recoltare s-a încheiat, predîndu-se la fondul de stat întreaga cantitate planificată. Și la această cultură gospodăriile populației din mediul rural și-au asigurat aproape în întregime necesarul, predînd totodată statului aproximativ 400 de tone; rezultate deosebit de bune au obținut producătorii individuali din comunele situate pe raza consiliilor unice agroindustriale Mizil și Urlați. În ce privește producția pomicolă, gospodăriile individuale au predat statului, pînă acum, circa 80% din întreaga cantitate de **fructe** contractată.

Evoluția pozitivă privind asigurarea necesarului de legume, cartofi, fructe și struguri este reflectată și în cantitățile vîndute pe piață. Astfel, în luna septembrie, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, locuitorii județului au cumpărat, prin comerțul de stat, o cantitate mai mare cu 11% la legume, 47% la cartofi, 123% la fructe, 173% la struguri.

În sectorul **zootehnic** s-a urmărit realizarea unui efectiv sporit de animale, atît în unitățile agricole de stat cît și în gospodăriile populației. Sprijinul concret acordat gospodăriilor populației s-a materializat prin livrarea a circa 5 700 de purcei (doi de fiecare gospodărie), din care 50% făceau obiectul contractelor încheiate cu statul. De asemenea, din secțiile de incubație special organizate au fost livrați gospodăriilor populației 300 mii de pui de la C.A.P.-urile Bucov și Brazi și un alt însemnat efectiv din incubatoarele cooperației de consum. Pentru animalele rumegătoare au fost atribuite suprafețe pentru păsunat pe izlazuri și pe circa 40 mii hectare în suprafața forestieră.

Efectul acestor măsuri s-a concretizat în obținerea, de către aceste gospodării, a unor cantități importante de produse. Astfel, în trimestrul III au fost

→

Autoaprovizionarea teritorială

ASIGURAREA BAZEI FURAJERE — condiție hotărîtoare pentru creșterea producției zootehnice în fiecare județ

PÎNĂ ÎN ANUL 1980, sectorul zootehnic trebuie să ajungă la o pondere de cel puțin 50% din totalul producției noastre agricole. Aceasta presupune, alături de sporirea producției medii pe animal, și o creștere corespunzătoare (ca număr și structură) a efectivelor de animale, ceea ce implică ridicarea la un nivel calitativ superior a activității din zootehnie, valorificarea la maximum a potențialului furajer de care dispune fiecare unitate agricolă sau unitate administrativ-teritorială. Dezvoltarea pe noi trepte a zootehniei în țara noastră trebuie să se facă însă în condițiile unei noi concepții privind utilizarea bazei furajere și asigurarea consumului populației cu produse animale. Astfel, conform Legii privind constituirea, repartizarea și folosirea resurselor în vederea aprovizionării populației cu carne, lapte, legume și fructe, fiecare județ are obligația de a-și gospodări în așa fel resursele proprii, încît să-și asigure — în afară de îndeplinirea sarcinilor de predare a produselor agroalimentare la fondul de stat — și cantitățile necesare autoaprovizionării.

Pentru înlăturarea deficiențelor care s-au manifestat în trecut pe linia valorificării bazei furajere proprii fiecărui județ, apare ca necesară **punerea de acord a mărimii și structurii potențialului furajer cu mărimea și structura pe specii a efectivelor de animale.**

În cadrul unui studiu pe această temă s-au cercetat, pentru fiecare județ și categorie de gospodării (unități agricole de stat, cooperative agricole de producție, gospodării personale ale membrilor C.A.P. și gospodării agricole individuale), dependența între cei doi factori, intensitatea acesteia și modul cum a evoluat ea în perioada 1968—1978. Ca potențial furajer s-au considerat suprafața arabilă + pășuni + fînețe pentru bovine și ovine, suprafața arabilă pentru porcine și suprafața cu cereale pentru păsări.

Pornind de la repartizarea pe județe și categorii de gospodării a mărimii suprafețelor și efectivelor de animale, au fost calculați coeficienții de asociere corespunzători, acceptînd ideea că pentru suprafețe mari trebuie să corespundă efective de animale mari. Mărimea coeficienților de asociere, calculați pe specii de animale și categorii de gospodării în anii 1968 și 1978, este prezentat în tabel.

Pornind de la faptul că variația coeficientului de asociere are loc între —1 și 1, datele obținute permit să se evidențieze o serie de aspecte semnificative.

Astfel, dacă avem în vedere raportul de mărime a coeficienților de asociere pe categorii de unități, se constată că în anul 1968 cele mai mari și mai omogene valori s-au obținut pentru cooperativele agricole de producție și gospodăriile agricole individuale, unde a existat o legătură mai strînsă între mărimea bazei furajere și mărimea efectivelor de animale, manifestîndu-se o grijă mai mare pentru valorificarea potențialului. În ceea ce privește raportul de mărime a coeficientului în cadrul fiecărei categorii de unități, cele mai mari valori s-au obținut pentru porcine la unitățile agricole de stat, pentru bovine la C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, respectiv pentru păsări, la gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.

Analiza comparativă a mărimii coeficienților de asociere din anii 1968 și 1978 a relevat o tendință negativă în evoluția procesului de valorificare a potențialului furajer al județelor. Astfel, se constată că pentru majoritatea categoriilor de unități și specii de animale, în decursul deceniului a avut loc o scădere a mărimii coeficienților de asociere, ceea ce reflectă o dezvoltare neproporțională și neechilibrată a efectivelor pe județe.

Coeficienții de asociere dintre potențialul furajer și efectivele de animale, pe categorii de unități

Specia de animale	Categoriile de unități agricole			
	Unități agricole de stat	Cooperative agricole de producție	Gospodării personale ale membrilor C.A.P.	Gospodării agricole individuale
1968				
Bovine	91,3	100,0	73,3	93,3
Ovine	84,0	96,0	73,0	90,2
Porcine	94,3	97,9	65,8	87,8
Păsări	62,8	96,9	83,6	69,2
1978				
Bovine	87,3	99,4	81,3	98,0
Ovine	81,8	90,7	78,5	73,9
Porcine	81,4	95,1	78,5	85,7
Păsări	24,1	97,2	78,5	67,7

Situația aceasta se explică prin faptul că nu întotdeauna a fost realizat în mod corespunzător procesul de concentrare și specializare a efectivelor de animale. Au fost concentrate efective de animale în județe al căror potențial furajer era insuficient, fără a se acționa în mod corespunzător pentru creșterea lui. O primă consecință negativă a acestei situații a fost faptul că a crescut foarte mult consumul de furaje achiziționate din alte județe, baza tehnică creată anterior nu a mai fost utilizată corespunzător destinației inițiale, antrenînd noi investiții în alte județe etc.

Cele menționate confirmă necesitatea și justețea noilor orientări stabilite de conducerea de partid și de stat, în ce privește dezvoltarea zootehniei în fiecare județ.

Valorificarea la maximum a potențialului furajer al fiecărui județ, trebuie să se reflecte corespunzător în mărimea și structura efectivelor de animale. Realizarea acestui imperativ depinde într-o măsură hotărîtoare de modul în care este utilizată baza furajeră a fiecărei categorii de unități.

Gh. FRĂȚILĂ
R. VOICU
T. MOGA
Ov. GRASU

←

predate statului: 1 329 de bovine. 358 de porcine, 83 de ovine, un important efectiv de păsări, 41,5 mii hl de lapte de vacă și peste 10 mii hl de lapte de oaie. O evidențiere deosebită, pentru primele nouă luni ale acestui an, se impune pentru localitățile: Secăria (3 466 hl de lapte), Cîmpina (696 hl de lapte), Valea Doftanei (3 221 hl de lapte și 400 de taurine la îngrășat).

Realizarea autoaprovizionării cu carne a făcut necesară înființarea unor **gospodării anexe,** unde sînt crescute importante efective de porcine. Pe lîngă sporirea producției de carne, se asigură și o valorificare superioară a resturilor culinare, rezultate de la cantine și unități de alimentație publică. În acest sector se impune a fi evidențiate gospodăriile anexe de pe lîngă rafinăriile Ploiești și Vega (cu 274 și respectiv 158 porci), cele de la Întreprinderea de alimentație publică Ploiești (cu 281 capete) și Trustul întreprinderilor agricole de stat Prahova (cu 2 288 capete).

Prin realizarea sarcinilor de producție în agricultură, prin îndeplinirea obligațiilor de livrare la fondul de stat se asigură aprovizionarea ritmică cu produse agroalimentare, în cantități îndestulătoare, a fiecărui cetățean. Intensificînd și sporind în condiții de echitate schimbul de mărfuri dintre oraș și sat, se asigură satisfacerea mai bună a cerințelor tuturor oamenilor muncii.

Gh. N. IOSIF

Autoaprovizionarea teritorială

Vocația agrozootehnică a zonei montane

ÎN ULTIMUL SFERT DE VEAC, pe plan mondial, agricultura și-a bazat evoluția pe „tehnicizarea" modului de a acționa asupra pămîntului. Astfel, locul unei părți tot mai mari din forța de muncă a fost luat treptat de mecanizarea complexă, instaurîndu-se autoritatea agriculturii de tip industrial, în scopul obținerii unor producții mari la unitatea de suprafață, pe baza utilizării unor soiuri cu calități superioare a unor tehnologii și organizări adaptate acestui tip de producție.

Un rol esențial în dezvoltarea unei astfel de agriculturi l-a jucat chimizarea — utilizarea intensivă a fitoncidelor, insecticidelor și fungicidelor (cunoscute sub denumirea de „substanțe pesticide") în paralel cu îngrășămintele chimice pe bază de azot, fosfor, potasiu.

Dacă urmarea pozitivă a acestui tip de producție a fost obținerea unor recolte mari, fapt care a stimulat extinderea metodei, reversul acestei „presiuni chimico-tehnologice" s-a concretizat într-un dublu efect : a) **asupra pămîntului,** a cărui suprasolicitare a dus în multe cazuri la epuizarea rapidă a capacității sale de producție, prin afectarea microstructurii solului, a cărei refacere necesită o îndelungată cruțare și investiții ; b) **asupra produselor vegetale** (cereale, legume, fructe, furaje) și, în mod indirect, asupra produselor animaliere (lapte, carne).

Prezența în produsele alimentare a substanțelor chimice de felul celor menționate, în mod special a pesticidelor remanente, la care se adaugă și poluarea apei și aerului, pot afecta starea de sănătate a consumatorului din mediul urban industrializat.

Cu atît mai atent se impune să ne oprim asupra semnificației precizărilor făcute de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii (august a.c.), privind influența negativă a chimizării excesive în agricultură asupra sănătății consumatorilor și necesitatea utilizării întregii rezerve de îngrășăminte naturale.

Un raport specific între structura îngrășămintelor și fertilitatea solului

DACĂ PENTRU ȚĂRILE deținătoare de mari suprafețe agricole relativ plane regiunile de munte prezintă, din punct de vedere agricol, un interes periferic, pentru acele țări care dețin suprafețe montane întinse, regiuni fertile limitate și o densitate mare în teritoriu a populației importanța ce se acordă agriculturii montane prezintă deosebiri de esență ; în unele zone — de pildă în Austria, Elveția, Noua Zeelandă — se obțin rezultate deosebit de valoroase.

În regiunile de munte, radical diferențiate față de cele de cîmpie sau deal, **„presiunea tehnică"** în agricultură a fost limitată, opunîndu-i-se mai ales relieful accidentat, condițiile climatice aspre și capacitatea de producție mult mai scăzută a terenurilor agricole, elemente datorită cărora nivelul investițiilor necesare obținerii unor producții abia mediocre ar fi mult prea ridicat.

În diverse microzone din regiunile de munte unde n-a putut fi evitată „invazia chimică", în afara efectului negativ reflectat în produsul alimentar s-au înregistrat reacții ale solului și vegetației, mai ales acolo unde a fost utilizat în exces azotatul de amoniu, (cu acțiune acidifiantă), fără amestec rațional cu îngrășăminte naturale și amendamente calcaroase, pe soluri subțiri și în poziție înclinată. După un număr limitat de recolte relativ bogate, datorită forțajului și lipsei aportului anual de humus (avînd ca sursă unică îngrășămîntul natural) se manifestă „căderi" bruște ale volumului vegetal furajer, însoțite de fenomenul eliminării accelerate a trifolienelor și altor plante cu valoare nutritivă ridicată, în favoarea unor graminee cu procent mare de celuloză, sărace în unități nutritive și proteină digestibilă.

Lucrurile nu se opresc însă aici, deoarece — datorită lipsei de humus, „netamponării" anuale a acidității solurilor montane (în majoritate podzolice), în primul rînd prin bălegar de rumegătoare fermentat (acțiune considerată, firească în practica tradițională agricolă), ca și datorită utilizării în exces a îngrășămintelor chimice — apar modificări importante și dăunătoare privind structura plantelor ce compun flora spontană montană, se extind nardetele și „mușuroaiele", iar în termen scurt pămîntul agricol montan, atît de valoros pentru fînețe, are tendința de a reveni de la sine la condiția sa naturală — teren cu grad ridicat de aciditate, sărac în humus și impropriu dezvoltării florei cu mare valoare furajeră.

Dacă, în condițiile actualei crize mondiale a energiei, vom lua în considerare și faptul că procesul chimizării presupune mari consumuri de resurse energetice (inclusiv hidrocarburi) inevitabile în procesul tehnologic de preparare a substanțelor și lianților, la care se adaugă necesitățile de transport, depozitare și administrare pe terenurile implicate, toate acestea presupunînd alte consumuri de energie, vom avea un tablou sugestiv în ce privește **inoportunitatea promovării la modul global a soluției chimizării pentru perspectiva agriculturii,** respectiv a creșterii animalelor în condițiile naturale și tradiționale ale regiunilor de munte din țara noastră.

Nu respingem total ideea „chimismului" în agricultura montană, care poate fi — limitat și selectiv — acceptat, însă numai **în completare** și în judicioase forme de **amestec cu îngrășămintele naturale** (un rol important putîndu-l juca și amendamentele calcaroase), pe baza unor analize agro-chimice precise pe microzone și parcele, cu aplicabilitate diferențiată. Insistăm în schimb asupra **rolului determinant, pozitiv și cu perspectivă nelimitată al îngrășămintelor naturale** în stare fermentată și în primul rînd a celor furnizate de speciile bovină și ovină. Efectul indiscutabil al îngrășămintelor naturale privește prioritar menținerea în condiție de producție a terenurilor agricole montane și în mod deosebit a fînețelor, sub raport cantitativ și calitativ — adică tocmai baza de furajare a acestor două specii, pentru lunga perioadă de stabulație care, în condițiile variațiilor climatice ce se înregistrează în munții Carpați, reprezintă obișnuit 7—8 luni de zile anual.

Bovinele și **ovinele,** ce consumă vegetație necerealieră și o importantă parte din reziduurile agriculturii, merită o atenție deosebită, întrucît sporirea constantă ca volum absolut, a consumului mondial de cereale în alimentația umană pune în discuție limitele dezvoltării celorlalte specii, de pildă porcinele și păsările, pentru care hrana de bază o constituie furajele concentrate.

Precizînd rolul nesubstituibil al **îngrășămîntului natural** pentru condițiile specifice de sol și agricultură montană — o agricultură aservită creșterii animalelor —, se pot aduce în discuție rezerva de care se dispune și folosirea sa integrală, ceea ce presupune : **o încărcătură după potențial, cu un număr de bovine și ovine sporit** față de situația actuală ; **colectarea și utilizarea rațională a întregii rezerve, inclusiv îngrășămîntul natural lichid** (cu bogat conținut de azot) care actualmente se pierde prin necorelare (miliarde de litri anual) ; **mijloace simple și practice pentru transport și împrăștiere —** toate acestea în legătură directă cu prezența **gospodăriilor țărănești active,**

modernizate, cu o forță de muncă adaptată și atașată mediului și creșterii animalelor, dotată și instruită corespunzător scopului urmărit.

Înaltă valoare calitativă a produselor animaliere

SE PARE CĂ EXISTĂ suficiente și întemeiate motive pentru a se putea considera că la noi, prin însăși **„rămînerea în urmă"**, privitoare la nepătrunderea chimizării în montanul carpatic, se conturează **o șansă cu caracter de excepție, de a ocupa în viitor o poziție privilegiată în competiția mondială a valorii calitative a produsului animalier alimentar proteic,** lapte-carne în primul rînd.

Această șansă la care ne referim privește două aspecte aflate în legătură intimă :

● **realizarea unor produse de carne și lapte cu un înalt grad de puritate,** pe baza unui furaj obținut strict prin forme naturale de îngrășare și utilizare (fără silozuri) creează — într-o lume agricolă profund chimizată — condiția de **raritate** pentru aceste produse (sută la sută naturale), iar raritatea presupune și **o prețuire după calitatea reală a produsului**. Pe piața mondială, acest gen de alimente se află în circulație sub denumirea de „produse biologice" (referindu-se nu doar la cele din lapte și carne, ci și la fructe, legume, unele cereale), fiind achiziționate și comercializate la prețuri superioare față de același tip de produse obținute prin metodele și tehnologiile agriculturii și zootehniei industrializate ;

● un aport suplimentar în formarea calității este adus și de **compoziția floristică a furajelor.** Laptele și carnea ce se obțin în sistemul de hrănire a animalelor în mare parte pe bază de reziduuri agricole (furaje însilozate, fermentate, tipice pentru modul de creștere industrial sau semiindustrial) se diferențiază firesc — sub aspectul valorii biologice — de laptele și carnea obținute în sistemul tradițional de furajare a animalelor la munte, pe bază de **fînuri și pășuni cu floră polimorfă,** în a cărei compoziție intră frecvent 10—15 specii de plante-furaj cu foarte bogat conținut vitamino-mineral, de uleiuri eterice ș.a. Calitatea deosebită a acestor produse este, de altfel, ușor sesizabilă și sub raport gustativ.

Produsele animaliere alimentare care se obțin în momentul de față în cea mai mare parte a regiunii de munte din țara noastră (laptele și carnea în primul rînd) se caracterizează printr-o **valoare calitativă superioară,** dată de : absența oricăror forme de chimizare ; realizarea fînurilor și pășunii numai pe bază de îngrășăminte naturale ; compoziția floristică foarte bogată în specii de plante, inclusiv medicinale, proprie florei spontane carpatice, care formează finețele și pășunile din zona de munte — mijlocul principal de furajare a bovinelor și ovinelor ; starea generală de nepoluare a apelor și atmosferei montane ; creșterea animalelor în condiție activă, de mișcare în cadrul natural, ceea ce presupune eliminarea mai accentuată a unor toxine.

Alimentele produse în astfel de condiții, avînd o mare valoare energetică și vitamino-minerală, posedînd calități gustative remarcabile, se constituie ca **mijloace de hrănire tonifiantă și fortifiantă** pentru toate categoriile de consumatori, dar în primul rînd pentru copii, pentru suferinzi și convalescenți.

Acest tip de alimente, producătorii le obțin însă în condiții naturale de muncă și viață tipic montane, cu eforturi, cheltuieli și dificultăți sporite, care trebuie compensate corespunzător.

Un același raționament care diferențiază alte produse agroalimentare (de exemplu pîinea neagră și cea albă), sub raportul prețului de vînzare, poate sta la baza **diferențierii calitative a unor noi sortimente de lactate și carne, de tip montan, cu marcă de calitate** locală, imprimată, înregistrată și garantată, cu ambalaje speciale, ușor identificabile. Astfel s-ar putea viza crearea unor sortimente cum ar fi lapte de consum și lapte tip Sana cu 3,6% grăsime (deci lapte integral de vacă) sau carne de mînzat, fără os ș.a., obținute în cadrul unor **„zone de naturalitate"** (perimetre montane bine delimitate, fără posibilități de „amestec"), stabilite pe bază de selecție și pe criteriul unor tradiții solide în creșterea bovinelor și ovinelor. Desfacerea, promovată printr-o reclamă pe măsura valorii reale a conținutului, ar putea cuprinde și forme deosebite — magazine specializate, sisteme de abonamente, eventual chiar asociații între consumatorii și producătorii acestui tip de produse biologice.

Recunoașterea calității prin prețuri adecvate ar putea constitui deviza pentru formarea unui nou fond de stat, care să fie destinat tocmai **stimulării producătorilor** (respectiv crescătorilor de animale din zona de munte) **pentru realizarea unor cantități mai mari de produse de calitate superioară** și valorificarea lor prin comerțul socialist și prin întreprinderi exportatoare. Aceasta, paralel cu cointeresarea determinată de un **sistem progresiv de prețuri de contractare,** ar degreva bugetul statului cel puțin de o parte din cheltuielile care devin oricum necesare, permițînd canalizarea resurselor respective spre necesități cum ar fi : organizarea și dotarea unei rețele de învățămînt agricol cu specializare montană și intensificarea activităților de instruire și propagandă agricolă în rîndul producătorilor, impulsionarea unor modernizări cu caracter productiv, lărgirea asistenței tehnice de specialitate, accelerarea ameliorării raselor de animale ș.a.

O atenție specială merită să fie acordată **speciei ovine,** respectiv rasei de oi mulgătoare de tip montan „Țurcană" — o însemnată bogăție a țării. Pe piața mondială cererea pentru brînzeturile de ovine este în creștere, pe cînd oferta s-a micșorat constant, ceea ce a determinat sporirea prețurilor — fenomene ce se datorează în mod deosebit orientării marilor producători de ovine spre producția de lînă și carne, pentru a contracara dificultățile întîmpinate în angajarea ciobanilor specializați în creșterea oilor mulgătoare. În aceste condiții, **o stimulare specială a creșterii oilor și a ciobănitului** în Carpații românești ar putea da rezultate economice de mare valoare și pe o perspectivă îndelungată, cu atît mai mult cu cît și brînzeturile, și carnea de oaie obținute pe baza unei furajări de maximă naturalitate ar îndeplini condiția de „produse biologice".

Aspecte de felul celor menționate, care privesc **necesitatea unei viziuni specializate, complexe asupra regiunilor de munte, asupra formelor posibile de stabilizare a populațiilor și de valorificare superioară a resurselor naturale date de spațiul montan,** își fac loc cu accente crescînde printre preocupările economico-sociale pe plan mondial. Simpozioane, conferințe, congrese și chiar forme concrete de organizare și cooperare între grupuri de țări care dețin suprafețe montane și sînt preocupate de valorificarea lor corespunzătoare (de exemplu : „Adria", la care participă Iugoslavia, Austria și Italia ; „Arge-Alpi", cu participarea Austriei, Italiei, Elveției și R.F.G. ; organizația de la Basel, cu cooperare franco-elvețiană) demonstrează interesul în creștere față de problematica specifică a regiunilor de munte, în care agricultura și creșterea animalelor sînt profund implicate.

Astfel, în mod sugestiv, pentru toate regiunile montane și cu obiectiv declarat de „cruțare" și de abordare a unor măsuri și metode complexe, cu caracter „protecționist" se poate consemna un nou fenomen apărut pe plan mondial : **lumea montană se organizează,** după principii adaptate condițiilor naturale, modului său specific de viață și de producție.

Agricultura românească, angajată în procesul unei profunde revoluții care vizează valorificarea superioară a tuturor resurselor pentru obținerea unor producții sporite, variate, de înaltă calitate și eficiență economică, nu poate rămîne în afara acestui proces. Aceasta cu atît mai mult cu cît în România regiunile deluroase și muntoase dețin circa o treime din suprafața țării. Această realitate pledează de la sine ca economia acestei zone să ocupe o pondere corespunzătoare în cadrul economiei românești. **Vocația agrozootehnică a zonei montane se cere fructificată cu maximum de efecte economice și sociale,** ceea ce presupune susținerea dezvoltării economice în special a rețelei de localități montane și a unor activități eficiente și extrem de utile, specifice acestei zone.

dr. Radu REY
Vatra Dornei

Cerință majoră a scurtării duratei de execuție a investițiilor

Accelerarea montajului utilajelor tehnologice

SPORIREA eforturilor pe toate șantierele noilor investiții ale acestui an pentru accelerarea montajului utilajelor tehnologice reprezintă o cerință de bază pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități de producție, pentru punerea lor în funcțiune la termen sau în devans față de prevederile de plan, și obținerea pe această bază a unor importante cantități de produse suplimentare. La nivelul tuturor factorilor angrenați în materializarea în noi obiective a planului de investiții pe 1981 apare necesară o concentrare a preocupărilor și o coordonare cît mai riguroasă a lor în vederea fabricării și livrării la termenele prevăzute în grafice a mașinilor și instalațiilor productive, asigurării fronturilor de lucru la montaj, creșterii ritmului de derulare a activităților propriu-zise de asamblare a utilajelor tehnologice.

În acest context, prezentăm activitatea desfășurată în acest an în cadrul **Trustului de montaj utilaj chimic București** (T.M.U.C.B.) urmărind relevarea principalelor direcții de acțiune capabile să contribuie la intensificarea asamblării și punerii în funcțiune la termene cît mai scurte a instalațiilor tehnologice de la combinatele situate pe marile platforme ale chimiei, sector de activitate de o deosebită importanță pentru întreaga economie națională.

Dimensiuni ale realizării programelor de montaj

UNITĂȚILE T.M.U.C.B. desfășoară o activitate complexă de montaj a utilajelor tehnologice, a instalațiilor specifice și a rezervoarelor în rafinării și combinate petrochimice, de îngrășăminte chimice, de fire și fibre sintetice, în întreprinderi producătoare de produse farmaceutice, detergenți, lacuri și vopsele, precum și la fabrici de hîrtie și celuloză, combinate și uzine metalurgice. Analiza activității desfășurate în primele 9 luni ale acestui an relevă faptul că în această perioadă, pe ansamblul trustului, planul de construcții-montaj a fost realizat în proporție de 100,45 la sută, cele mai importante volume de lucrări fiind realizate pe platformele chimice de la Midia-Năvodari, Borzești, Giurgiu, Teleajen, Craiova, Pitești, Brazi și Brăila.

O condiție hotărîtoare pentru dobîndirea realizărilor de plan amintite a reprezentat-o **intensificarea activității de montaj a utilajelor tehnologice, executarea unui volum considerabil de astfel de lucrări, mai mare cu circa 1 miliard de lei față de cel înregistrat în perioadele similare ale anilor anteriori.** Aceasta a avut la bază preocupările sporite ale trustului pentru : ● concentrarea forțelor disponibile pe obiectivele principale ● creșterea atenției acordate pregătirii tehnologice a realizării investițiilor, ● modernizarea tehnologiilor de montaj, ● utilizarea în grad mai înalt a potențialului tehnic și uman disponibil.

Trebuie menționat faptul că, în desfășurarea lucrărilor de montaj au existat în perioada urmărită și o serie de greutăți care au contribuit la unele nerealizări ale termenelor de finalizare a operațiunilor de ansamblare și punere în funcțiune a unor instalații tehnologice la anumite combinate chimice. Este vorba, în special de :

1) Neasigurarea utilajelor tehnologice la termenele prevăzute în grafice de către unii beneficiari din cadrul industriei chimice, respectiv de către anumiți furnizori din industria construcțiilor de mașini. Astfel, deși aveau condițiile de montaj asigurate, la data de 30 septembrie a.c. se înregistrau însemnate restanțe în livrarea unor utilaje tehnologice : coloane, reactoare, și rezervoare pentru Combinatul petrochimic Năvodari (furnizori în restanță — Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie", și Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București), compresoare și filtre pentru Combinatul petrochimic Borzești (furnizori întreprinderile „23 August" și I.M.U.C. București), schimbătoare pentru Combinatul petrochimic Teleajen (furnizor Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni), autoclave și cazane recuperatoare pentru platforma chimică Giurgiu (furnizori întreprinderile de utilaje tehnologice din Buzău și Găiești) ș.a. Multe probleme și întîrzieri provoacă și modul de a-și „acoperi" obligațiile al unor producători care, urmărind realizări cantitative, la tonaj, livrează anumite părți de utilaje în avans, deși montarea acestora este condiționată de fabricarea și livrarea pe șantiere — tot de către acești furnizori — a altor părți și subansamble ; acestea din urmă, deși sînt solicitate mai înainte față de celelalte de către tehnologia de montaj, nu sînt executate în devans la producător, fie datorită unor dificultăți de fabricație, fie din cauza unor modificări de priorități, sau a funcționării necorespunzătoare a mecanismului cooperării în producție.

În acest cadru **apare necesar ca beneficiarii** din chimie la care se înregistrează asemenea probleme **să stabilească mai riguros cu furnizorii și să urmărească mai consecvent ordinea de livrare a elementelor utilajelor complexe** pentru a se evita trimiterea pe șantiere în avans a unor subansamble al căror montaj este condiționat de primirea altor părți și componente încă neexecutate de către respectivii producători, și care din această cauză nu reprezintă nici un fel de sprijin pentru constructori ci, dimpotrivă, încarcă stocurile de utilaje nemontate de pe șantiere. Tot atît de importantă este însă și **sporirea preocupărilor beneficiarilor și în egală măsură a unităților trustului de montaj pentru urmărirea la furnizori a urgentării fabricării și livrării utilajelor care au condiții de asamblare asigurate.**

2) Unele întîrzieri ale constructorilor în asigurarea fronturilor de lucru pentru montarea utilajelor din stoc. În cadrul unor întreprinderi chimice beficiare, unitățile de construcții nu au executat din vreme, conform prevederilor din graficele de lucru, unele fundații de utilaje în aer liber, anumite planșee și fundații la diverse cote în instalațiile închise, sau unele drumuri de acces la obiecte și platforme betonate ; din această cauză în 9 luni a.c. volumul utilajelor din stoc fără front de montaj asigurat se ridica la valori însemnate pe platformele chimice Năvodari (constructor Trustul de construcții chimice Midia), Rîmnicu-Vîlcea (constructor Trustul de construcții industriale Pitești), Brazi (constructor

Trustul de construcții industriale Ploiești), Craiova (constructor Trustul de construcții industriale Craiova), Brăila (constructor Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București).

Date fiind valorile însemnate de utilaje livrate pe șantiere, dar imobilizate în stoc, **apare necesar ca în cazurile amintite unitățile de construcții să-și amplifice considerabil eforturile depuse pentru recuperarea cît mai grabnică a restanțelor și asigurarea fronturilor de montaj în termene cît mai scurte.** La aceasta, un sprijin sporit vor trebui să acorde și beneficiarii de investiții, asigurînd o aprovizionare mai ritmică a constructorilor cu materialele de construcții necesare, predarea din timp a documentelor completate cu toate detaliile de execuție.

Efortul propriu — sursă principală de amplificare a realizărilor

AȘA CUM s-a desprins din întreaga analiză întreprinsă, cu toate realizările obținute, în cadrul trustului, la nivelul grupurilor de șantiere și al fiecărui șantier există **rezerve** însemnate de amplificare în continuare a rezultatelor dobîndite, de desfășurare a unui volum sporit de montaj, pentru a căror punere în valoare se impune în continuare o amplificare a eforturilor proprii pentru înlăturarea obstacolelor de natură subiectivă și obiectivă care mai afectează ritmul de montaj. Pe această cale se poate realiza o valorificare superioară a potențialului tehnic și uman existent, se pot elimina anumite greutăți care nu au permis pe toate șantierele o utilizare, eficientă, cu rezultate maxime a fondului de timp de lucru disponibil, îndeplinirea tuturor stadiilor fizice prevăzute în anumite perioade în graficele de montaj. Pentru sporirea rezultatelor obținute și accelerarea montajului, apare necesară conturarea și amplificarea preocupărilor pentru rezolvarea problemelor care mai confruntă în prezent activitatea de montaj, în principal prin :

● **realizarea unei concentrări sporite de forțe de muncă pe obiectivele prioritare** prin finalizarea și sporirea eficienței activității de redistribuire a acestora în cadrul grupurilor de la Pitești și Bacău, pentru platformele Giurgiu, Corabia, Calafat, Turnu-Severin ș.a. ;

● **perfecționarea activității de pregătire tehnologică a documenației de execuție** prin atelierele proprii de proiectare, în sensul completării sale mai riguroase cu detalii de execuție, pentru stabilirea tronsonării optime și a modului de livrare a utilajelor agabaritice. Existența din vreme la îndemîna executanților a documentației complete ar permite un flux continuu și mai alert de montaj, iar la furnizorii de utilaje agabaritice posibilitatea livrării mai riguroase a acestora în ordinea necesară montajului ;

● **modernizarea tehnologiilor de lucru în ritm mai alert** prin reactualizarea operativă a fișelor de sudare pe categorii de oțeluri, editarea fișelor tehnologice pentru montajul utilajelor pe tipuri de structuri (de exemplu, pentru tehnologia de montaj a camerelor de cocs și a turlei de foraj de la C. P. Năvodari) ;

● **activizarea în continuare a parcului propriu de utilaje** prin redistribuirea lor mai operativă și reducerea duratelor actuale de reparații ale acestora în cadrul unităților specializate ale trustului de la Popești-Leordeni și Slatina. Alături de acestea însă, pentru a asigura un flux normal la montaj, un randament ridicat al celorlalte utilaje de pe fluxul de asamblare a instalațiilor tehnologice ale noile capacități de producție, apare necesară o preocupare sporită și din partea Centralei de mecanizare a construcțiilor industriale București pentru respectarea mai strictă a programelor de asigurare a mijloacelor de ridicat și, în special, a macaralelor de mare capacitate ;

● sporirea responsabilității în toate unitățile trustului pentru **respectarea disciplinei tehnologice** de montaj, pentru utilizarea integrală a timpului de lucru, care să permită scurtarea duratelor de execuție la utilajele cu ciclu lung de montaj (coloane, rezervoare de mare capacitate, cuptoare), în special pe șantierele combinatelor chimice de la Brazi, Brăila, Năvodari etc.

Alături de întărirea aportului propriu al montorilor, creșterea sprijinului acordat de furnizorii de utilaje și de constructori se înscriu ca cerințe de bază ale scurtării duratelor de asamblare a instalațiilor tehnologice, de realizare a planului de investiții ale acestui an, de punere la termen în funcțiune a noilor obiective productive.

Camelia SÎRBU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Planul producției nete realizat la cote cît mai ridicate

PE PRIMELE 8 LUNI din anul 1981 planul producției nete industriale la Centrala de prelucrare a lemnului București a fost îndeplinit în proporție de 100,8%, obținîndu-se o depășire de circa 48 mil. lei, după ce timp de 6 luni s-au înregistrat nerealizări lună de lună (graficul). Ceea ce a contribuit, îndeosebi, la îndeplinirea planului producției nete pe totalul celor opt luni a fost diminuarea cu peste 72 mil. lei a cheltuielilor materiale planificate (respectiv cu 5,39 lei/1 000 lei producție marfă), în condițiile în care planul producției fizice la principalele sortimente a fost îndeplinit sau chiar depășit, ca de exemplu la placaj (+254 mii mp peste plan), plăci fibrolemnoase (+ 262 mii mp), uși-ferestre (+314 mii mp) ș.a.

Dacă pe ansamblul centralei planul producției nete a fost realizat, în unele combinate de prelucrare a lemnului (Rm. Vîlcea, Sf. Gheorghe) și întreprinderi de prelucrare a lemnului (Gheorghieni, Rădăuți) există importante rămîneri în urmă. O serie de unități au depășit planul cheltuielilor materiale (C.P.L. Arad — peste 6,6 mil. lei, C.P.L. Bistrița — peste 1 mil. lei etc.), valori cu care s-ar fi putut amplifica și nu diminua producția netă realizată pe ansamblul centralei.

Pentru creșterea participării tuturor întreprinderilor centralei la sporirea producției nete este necesar, în primul rînd, să fie larg extinsă experiența unităților fruntașe. În acest sens un accent deosebit se cere pus pe diminuarea consumurilor materiale pe unitatea de produs, valorificarea maximă și eficientă a fiecărui metru cub de lemn. Se cere, de asemenea, o preocupare mai intensă, îndeosebi în unitățile unde sînt încă rămîneri în urmă, în adoptarea de către specialiști a unor soluții tehnologice care să permită valorificarea resurselor refolosibile în produse solicitate pe piață. O altă resursă capabilă să contribuie la sporirea eficienței o reprezintă creșterea productivității muncii, domeniu în care multe întreprinderi ale centralei dispun încă de serioase posibilități insuficient valorificate.

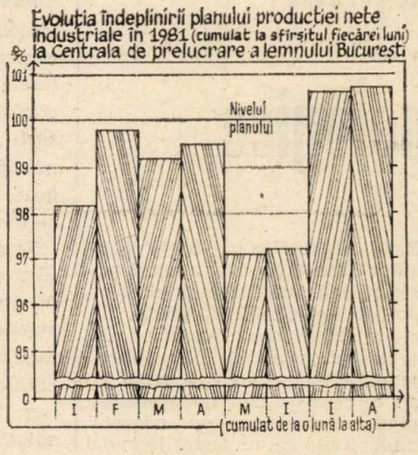

DEZBATERE „R. E."

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE [1]

CARACTERISTICA PRINCIPALĂ a etapei actuale de dezvoltare economico-socială a țării este trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, în vederea obținerii unei înalte eficiențe. Aceasta presupune promovarea unor noi concepte și modalități de organizare a producției care să imprime, îndeosebi industriei, o mai mare flexibilitate și o mai rapidă adaptabilitate la cerințele pieței — interne și externe —, la realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și competitivitate, în condițiile unei maxime eficiențe economice.

Practica ultimilor ani a evidențiat pe deplin rolul important pe care îl au în acest sens profilarea, specializarea și cooperarea în producție — ca forme de organizare a producției, de adîncire a diviziunii socialiste a muncii, ținînd seama de gradul de prelucrare industrială, de varietatea și complexitatea tehnologică ridicată a produselor pe care le realizează industria noastră, îndeosebi industria constructoare de mașini. Avînd în vedere necesitatea accentuării laturilor calitative în economia noastră, imperativul de a obține o înaltă eficiență prin valorificarea superioară a resurselor tehnice, materiale și umane de care dispunem, acțiunile privind specializarea și cooperarea interuzinală sînt susceptibile de îmbunătățiri, astfel încît să permită obținerea de rezultate cît mai bune, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar.

În acest context „Revista economică", în colaborare cu Catedra de planificare, statistică, finanțe-bănci de la Academia „Ștefan Gheorghiu", a organizat recent o dezbatere pe tema : „Concepte și modalități de organizare a producției în industria constructoare de mașini", cu scopul de a evidenția, pe de o parte, modul în care a evoluat în decursul anilor mecanismul privind organizarea specializării și cooperării interuzinale, iar pe de altă parte, de a promova noi idei menite să ducă la obținerea unor rezultate mai valoroase în această ramură importantă. La dezbatere au participat specialiști din instituții centrale de sinteză și din ministere, din centrale industriale și întreprinderi, din institute de proiectări și inginerie tehnologică, cadre din învățămîntul superior.

Specializarea și cooperarea — atribute ale unei producții eficiente

Paul Protopopescu : „O direcție hotărîtoare în dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini a constituit-o, mai ales în anii din urmă, adîncirea procesului de specializare a producției. Această specializare a oscilat în permanență între orientarea de produs și cea de proces, respectiv o concentrare tot mai puternică asupra unor grupe de produse înrudite din punct de vedere funcțional și constructiv, și specializarea tehnologică, cu alte cuvinte concentrarea întreprinderii asupra unor metode de fabricație specifice care, aplicate la un volum al producției din ce în ce mai mare, să ducă la o eficiență maximă. Specializarea pe proces a devenit preponderentă în zona sectoarelor primare, a producției de piese turnate și forjate și se impune tot mai mult în domeniul procedeelor de fabricație care necesită un echipament tehnologic specific de mare randament, exploatabil numai în condiții specifice de ambianță (fabricația de componente electronice sau alte tehnici bazate pe clase superioare de precizie sau pe materiale extrapure).

Participanții la dezbatere : Prof. dr. **Ion Siclovan,** Academia „Ștefan Gheorghiu" ; ing. **Ion Crișan,** director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini ; **Ion Popa,** prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București ; **Ion Rozanide,** șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și **Ion Calboreanu,** șef serviciu Direcția generală tehnică din M.I.C.M. ; **Gheorghe Bratoloveanu,** Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie ; ing. dr. **Ioan Iștoc,** director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. dr. **Ion Hera Bucur,** cercetător la Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde și construcții de mașini ; ing. dr. **Cornel Rusu,** director al Institutului pentru economia industriei ; **Paul Protopopescu,** director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și **George Lazaride,** director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării ; **Dimitrie Ancuța,** director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București ; **Ion Simionescu,** șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Griviția Roșie" ; **George Grosu,** șef atelier proiectare întreprinderea de mașini grele ; **Mihai Mateescu,** șef serviciu organizare-control întreprinderea „1 Mai" Ploiești ; **Manițiu Cecilia,** cercetător Institutul de economie socialistă ; **Camelia Cămășoiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Vasile Boescu** și **Corneliu Bârnea** din partea redacției „Revistei economice".

Adîncirea specializării pe produs este o trăsătură caracteristică a etapei contemporane în evoluția industriei constructoare de mașini. Depășind faza specializării întreprinderilor în fabricația unor anumite grupe de utilaje înrudite, etapa actuală se caracterizează prin promovarea din ce în ce mai largă a **specializării organologice,** formă evoluată a specializării de produs, bazată pe **extinderea concepției modulare** și pe concentrarea fabricației în unități specializate. În aceste condiții a avut loc, de pildă, o creștere în ritm rapid a producției de organe de asamblare și rulmenți — module elementare cele mai des folosite în construcțiile de mașini.

În ultimele două cincinale s-a dezvoltat producția centralizată de module cu funcții unitare, în special reductoare, armături, pompe, s-a organizat producția de motoare termice, pe baza unei concepții de ansamblu privind tipizarea și unificarea prin crearea unui număr judicios stabilit de familii de motoare avînd fiecare un grad înalt de înrudire și acoperind, practic, toate cerințele economiei. Totodată, a început dezvoltarea pe baze moderne a producției de componente necesare fabricației de autovehicule (amortizoare, echipamente de frînă, ansamble de direcție, ambreiaje, cutii de viteză, supape și bolțuri, pistoane etc.), precum și elemente de acționare și automatizare, electrotehnice, electronice, hidraulice, pneumatice. S-au organizat întreprinderi specializate pe componente navale, iar șantierele navale s-au profilat în unități de montaj nave. În perioada actuală se pune problema dezvoltării prioritare a unor sisteme de module cu funcții complexe (acționări electrice automatizate de mare putere, roboți industriali), sau pentru completarea unor funcțiuni complexe — linii compresoare de mare putere, pompe pentru medii agresive și la temperaturi ridicate, schimbătoare de coloană.

În acord cu situația de pe plan mondial, este necesar să se accentueze caracterul de serie, chiar mică, al unor componente pentru mărunțire, filtrare, dopare, evaporare etc., necesare utilajelor complexe. Dezvoltarea producției centralizate de elemente modulare unitare și cu funcțiuni complexe va deveni factorul de bază pentru o transformare importantă a organizării producției în industria constructoare de mașini, cu efecte hotărîtoare asupra indicatorilor de eficiență. Din estimările făcute, cît și din experiența unor mari întreprinderi, rezultă că organizarea producției pe bază de module asigură o creștere accentuată a eficienței, mergînd în unele cazuri pînă la de 2—3 ori în raport cu actuala situație".

Ion Hera-Bucur : „Permiteți-mi să fac o mică completare la cele spuse de tovarășul Protopopescu. Reducerea cheltuielilor de fabricație prin specializare este consecința unei multitudini de factori bine cunoscuți. Cercetările și studiile întreprinse au arătat însă că prețul unitar al produselor variază invers proporțional cu rădăcina a patra de mărimea seriei de fabricație, ceea ce, transpus în calcule simple, indică faptul că un produs care ar costa 100 unități de valoare — dacă ar fi executat în 10 000 exemplare — ar costa numai circa 76 unități cînd este produs în 30 000 exemplare și numai 56 unități dacă producția crește la 100 000

exemplare. Specializarea producției are, așadar, pe lîngă puternicul suport tehnic tradus printr-o îmbunătățire calitativă a produselor, și pe cel economic, la fel de important".

Dimitrie Ancuța : „Întrucît au fost abordate unele direcții ale specializării și avantajele ce decurg la nivel de ramură, eu aș vrea să prezint unele aspecte și probleme ce s-au pus și se pun în fața unei centrale industriale. Structura producției, organizarea și activitatea economică a centralei oferă cadrul prielnic cercetării problematicii privind îmbunătățirea profilării producției, între care un interes prioritar îl reprezintă tocmai problemele legate de adîncirea specializării în producție și perfecționarea relațiilor de cooperare interuzinală, în condițiile actualului mecanism economico-financiar. După opinia mea, cel puțin doi factori au impus și impun, în continuare, adîncirea specializării organologic-tehnologice, reducerea gradului de integrare și creșterea rolului cooperării în producție. Aceștia sînt : a) creșterea dimensiunilor producției pe întreprinderi ; b) diversificarea profilurilor pe orizontală, sub imperiul progresului tehnic accelerat și al cerințelor pieței externe.

Nici eficiența, nici calitatea, nici însuși planul de producție nu mai pot fi garantate dacă procesul dezvoltării continue a întreprinderilor constructoare de mașini nu este susținut de o largă specializare organologică și cooperare cu o amplă rețea de subfurnizori specializați. O mare importanță pentru profilarea rațională a producției ,sub raportul gradului de integrare, o are diversificarea nomenclatorului de producție și mobilitatea permanentă a profilelor uzinale pe orizontală, ca urmare a dinamismului progresului tehnic și a cerințelor participării largi la schimburile de pe piața externă".

Ion Rozanide : „Aș dori să mă opresc îndeosebi asupra influenței pe care o are specializarea asupra reducerii ciclului de asimilare a produselor noi. Existența unităților de producție specializate favorizează desfășurarea unor eforturi simultane de asimilare a componentelor ce urmează a fi integrate în produsul final ce se realizează în întreprinderea coordonatoare. În consecință, se impune **extinderea și adîncirea specializării la nivelul unităților din cadrul unor centrale industriale sau între unitățile aparținînd unor centrale diferite**. Acest lucru conduce nemijlocit la creșterea cantitativă a producției la nivelul unor unități, prin mărirea seriilor de fabricație, cu implicații favorabile asupra perfecționării și conducerii producției, optimizării nivelului de organizare tehnologică, creșterii productivității muncii și reducerii costurilor. Din totalul investițiilor destinate dezvoltării capacităților de producție în cincinalul 1981—1985 la nivelul M.I.C.M., circa 33% sînt destinate pentru capacitățile cu profil de componențe și industria orizontală, prioritatea deținînd-o, în continuare, producția de produse finale. Rezultă că, în viitor, orientarea efortului de investiții, deși axată pe dezvoltarea capacităților de produse finale, va asigura înființarea de unități de producție de dimensiuni medii și mici specializate pentru subansamble și piese în serii mari".

Tipizarea și modularea producției — noi elemente calitative

Ioan Iștoc: „Eu mi-aș îngădui să abordez problema specializării și cooperării în producție tocmai în relație directă cu problema tipizării. În concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tipizarea, iar pe baza ei specializarea, profilarea și cooperarea, prezintă o importanță deosebită pentru raționalizarea producției și creșterea pe această cale, a eficienței economice.

După cum se știe, prima etapă a tipizării s-a încheiat recent — lucru materializat în Decretul nr. 174 din 30 iunie 1981. Ce s-a realizat de fapt în mod concret în această principală etapă ?

În primul rînd, s-a trecut la **tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice**, acțiune prin care s-a urmărit reducerea diversității acestora, prin selectarea celor mai eficiente soluții existente, astfel încît un număr restrîns de linii și instalații tehnologice să poată realiza unități de producție modul, cu indicatorii tehnico-economici optimi. În ce privește construcția de mașini, eficiența economică a acțiunii de tipizare și specializare a producției este estimată pentru cincinalul actual la circa 7,52 miliarde lei, din care 3,652 miliarde pe seama reducerii de materiale, 776,8 miliarde pe seama reducerii de combustibil și energie, 1,452 miliarde pe seama creșterii productivității muncii și 1,50 miliarde lei pe seama reducerii importurilor. În același timp, prin tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice s-a urmărit obținerea unor module de producție cu capacități optime, destinate să contribuie la procesul de modernizare și automatizare a producției, la recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesele tehnologice, la reducerea consumurilor de combustibili și energie. În acest sens aș putea să dau cîteva exemple : astfel, prin liniile tehnologice pentru producerea cocsului se realizează o economie de cca. 130 000 tcc/an, iar prin liniile tehnologice pentru laminare se realizează o economie de 14 368 000 kWh/an și 23 500 tcc/an ; prin liniile tehnologice tipizate pentru ramura chimiei, se realizează o economie de cca. 2 870 000 kWh/an și 215 400 tcc/an.

A doua direcție vizează **tipizarea produselor** acțiune care s-a efectuat în strînsă legătură cu tipizarea tehnologiilor de producție, a liniilor și instalațiilor tehnologice, urmărindu-se stabilirea tipurilor optime, reducerea la strictul necesar a tipurilor de bază și sortotipodimensiunilor de produse și extinderea posibilităților de utilizare a reperelor și subansamblelor la o gamă cît mai largă de produse. Concomitent, în construcția de mașini au fost definitivate structurile de bază ale sistemelor de mașini și utilaje, ceea ce va permite, în continuare, perfecționarea activității de concepție și proiectare, folosirea pe scară largă a subansamblelor cu grad de utilizare multiplă în realizarea mașinilor, aparatelor și utilajelor, creînd condiții pentru profilarea și specializarea întreprinderilor".

Dimitrie Ancuța : „După părerea mea, creșterea și diversificarea nomenclatorului de producție, simultan cu creșterea gradului de complexitate al mașinilor și instalațiilor, vin în directă contradicție cu concentrarea, specializarea și eficiența producției, dacă nu se adoptă concepții moderne de proiectare, bazate pe tipizare rațională și interschimbabilitate modulară. Concepția modulară de proiectare rezolvă contradicția, datorită faptului că dintr-un număr relativ mic de elemente constructive tipizate pe o gamă dată de tipodimensiuni, se poate realiza un număr mare de variante constructive ale produselor finale — practic atîtea variante — cîte sînt necesare pentru a face față unei cereri diversificate și mobile.

La nivelul centralei noastre, pe baza lucrărilor de tipizare efectuate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Faur" și centrele subordonate, au rezultat următoarele : la materialul rulant de tracțiune, din totalul de 151 tipodimensiuni ce se produc în prezent, vor rămîne în fabricație numai 56 ; la compresoare, din cele 86 tipodimensiuni se vor executa numai 68 ; la mașini și utilaje de mărunțit substanțe solide, din totalul de 102 tipodimensiuni au rămas 68 ; la vagoanele de marfă executate de întreprinderea de vagoane Arad pentru intern, numărul de tipuri s-a redus de la 12 la 5.

Consider însă că de aceeași atenție, sau poate chiar mai mare, trebuie să se bucure tipizarea ansamblelor, subansamblelor și reperelor, acțiune care are menirea de a determina, în final, multiplicarea numărului și cantității componentelor comune mai multor produse tipizate.

Reducerea numărului de tipuri și sortotipodimensiuni fără justificare economică condiționează nu numai concentrarea fabricației de componente tipizate în unități specializate mari, cu eficiență ridicată, dar și mobilitatea și elasticitatea profilurilor uzinale, caracteristici cerute imperios de actualul ritm al progresului tehnic și de condițiile pieței externe".

Ion Hera-Bucur : „Sigur, nimeni nu poate contesta importanța tipizării și modularizării producției în procesul adîncirii specializării și cooperării în producție. Simplificarea producției, cu reducerea pe această cale a numărului de tipodimensiuni și sortimente, a fost justificată, întrucît a permis introducerea unei ordini în diversitatea producției. Tipizarea nu este însă singura acțiune ce poate conduce la organizarea superioară și eficientă a producției. După părerea mea, promovarea concepției modulare (modularizarea) constituie soluția optimizată a contradicției dintre diversificare-specializare-tipizare. Totodată, această formă avansată de tipizare asigură și flexibilitatea necesară a proceselor de fabricație. Sînt suficiente argumente după părerea mea ca acțiunile ce se demarează pe această linie să capete într-un timp cît mai scurt proporție de masă".

Ion Crișan: „Dezbaterea organizată de „Revista economică" aduce un element nou în abordarea problemei specializării și cooperării, a cărei importanță în viața industriei constructoare de mașini este unanim recunoscută. Acest element nou constă din depășirea stadiului de exprimare a unor opinii individuale, mai mult sau mai puțin fundamentate teoretic. Este pentru prima dată că dintr-o astfel de dezbatere, se degajă o opinie cvasi-unanimă, structurată sistemic și exprimată de un număr mare de specialiști, ocupînd posturi cheie în industria constructoare de mașini, pe toată filiera de conducere, de la producție la coordonare de ramură. Această opinie afirmă faptul că **adîncirea specializării și extinderea cooperării reprezintă o trăsătură caracteristică a industriei moderne,** provocată și facilitată de ceea ce este mai caracteristic în evoluția tehnologiei contemporane. De la început trebuie însă trasate limitele raționale ale fenomenului. Nu este vorba de a accepta ideea „specializării" întîmplătoare sau a cooperării „accidentale" pentru eliminarea unui loc îngust, de natură aleatorie, ci de necesitatea dezvoltării unei structuri industriale, eficiente și flexibile, care să se bazeze pe valorificarea optimă în producție a tehnologiei moderne.

În dezbatere s-a subliniat, pe bună dreptate, **tendința de adîncire a specializării pe produs,** în sensul atribuirii fiecărei întreprinderi a unui domeniu bine conturat de produse constructiv și funcțional similare, precum și **promovarea tot mai largă a specializării organologice,** formă evoluată a specializării-produs. În acest sens este concludent ceea ce se întîmplă în industria țărilor puternic dezvoltate. Pe de o parte, tendința de descongestionare a profilelor fabricilor de produse complexe, în sensul renunțării treptate la execuția cu forțe proprii a componentelor oferite de întreprinderile specializate. Pe de altă parte, dezvoltarea de mari proporții a **industriei de componente tipizate.** Este de subliniat că în ultimii ani acest fenomen nu mai este localizat la industria de automobile și la cea de ceasuri, ci se manifestă în domenii tot mai variate, ca mașini unelte, utilaje tehnologice pentru prelucrarea materialelor, echipamente de automatizare ș.a. În industria de componente au apărut și apar mereu noi specialități, ca de exemplu fabricația de dispozitive de manipulare automată a pieselor, traductoare și senzori, sisteme electronice de comandă cu microprocesor, sisteme de acționare reglabile, separatoare și filtre, elemente adezive, tipuri noi de organe de asamblare etc. Multe din aceste dezvoltări aparțin unor concerne internaționale dispunînd de potențiale științifice importante.

Desigur, evoluția descrisă merge mînă în mînă cu extinderea conceptiei modulare sintetizată astfel :

- o parte tot mai însemnată a utilajelor și echipamentelor complexe sînt constituite din ansamble funcționale — **module-tipizate ;** structura modulară se aplică în toate domeniile ;

- crește mult **diversitatea familiilor de module care se fabrică centralizat,** stînd la dispoziția proiectanților și producătorilor ; se realizează **module cu funcții tot mai complexe ;**

Avantajele acestei evoluții : sporește **flexibilitatea producției** sau viteza de adaptare la schimbările cerute de tehnologia aflată în continuă transformare ; **calitatea,** comportarea ansamblului depind în primul rînd de calitatea părților componente ; **costurile** de producție se pot reduce drastic prin creșterea seriilor de fabricație cu 1—2 ordine de mărime.

În cadrul dezbaterii s-au prezentat numeroase aspecte asupra modului în care industria noastră constructoare de mașini urmează aceste tendințe. Două fenomene de importanță deosebită au fost subliniate. Pe de o parte, dezvoltările de capacități de producție centralizate de module cu funcții unitare ca reductoare, pompe etc, precum și accentul deosebit pus pe **creșterea industriei orizontale** pentru fabricația de autovehicule și nave. Pe de altă parte, acțiunea inițiată de conducerea partidului privind **extinderea tipizării produselor în toată economia,** văzută ca un factor de bază pentru adîncirea specializării și creșterea pe această cale a eficienței economice. Cu toate acestea, a mai rămas mult de făcut pentru a asigura industriei noastre constructoare de mașini acea structură flexibilă, de mare competitivitate, la care conduce adîncirea specializării și extinderea cooperării.

Prima concluzie care se impune constă în **continuarea, într-un ritm mai alert a dezvoltării producției de module tipizate, atît a celor de uz general, cît și a celor specifice anumitor domenii.** Componentele întreprinderilor chimice și de materiale de construcții, cele ale utilajelor terasiere grele, a mașinilor unelte speciale, ar necesita o atenție deosebită, atît sub aspectul cercetării științifice, cît și a dezvoltărilor de capacități de producție. Toate aceste acțiuni ar trebui să asigure producției de componente o bază de **desfacere internațională,** astfel încît, aplicînd o strategie de dezvoltare ofensivă, avantajele unor serii de fabricație la nivelul celor mai bune firme mondiale, să fie asigurate. Înscriindu-se pe deplin în cerința dezvoltării intensive a industriei preconizată de conducerea partidului nostru, următorii ani ar trebui să marcheze prioritatea dezvoltării fabricației de componente în raport cu cea a produselor finale".

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Aparat electronic de control și casă AECC 8020

APARATUL AECC 8020 constituie finalizarea unei activități de cercetare și este executat de către Întreprinderea de echipamente periferice — București. Aparatul este destinat urmăririi mai ușoare a circulației mărfurilor în comerțul cu amănuntul (în magazine universale sau în unități de alimentație cu și fără autoservire), prin înregistrarea vînzărilor pe categorii de mărfuri, operatori și global. Cu ajutorul lui se efectuează atît calculul valorii vînzărilor pentru clienți, cu eliberarea bonurilor detaliate pe articole și elemente de articole, cît și culegerea datelor referitoare la circulația mărfurilor, clasificarea și prezentarea lor în situații sintetice.

Noul aparat, în greutate de 30 kg, cu circuite, microprocesor și afișaj cu segmente prezintă multiple posibilități funcționale (în 8 regimuri de lucru) și facilități de manipulare : bloc mic cu chei, 2 afișaje (pentru operator și client), cu zone distincte pentru cantitate, valoare, categorie de mărfuri și lămpi semnalizatoare, cu imprimare dublă — bonuri și banda de control cu viteza de 2,5 linii/sec. Aparatul este bine protejat și prezintă siguranță în exploatare prin memorie continuă, semnalizare a erorilor, efectuarea înregistrărilor numai sub controlul cheilor proprii mașinii, alertare (vizuală și auditivă) a încercărilor de introducere a unor chei false etc.

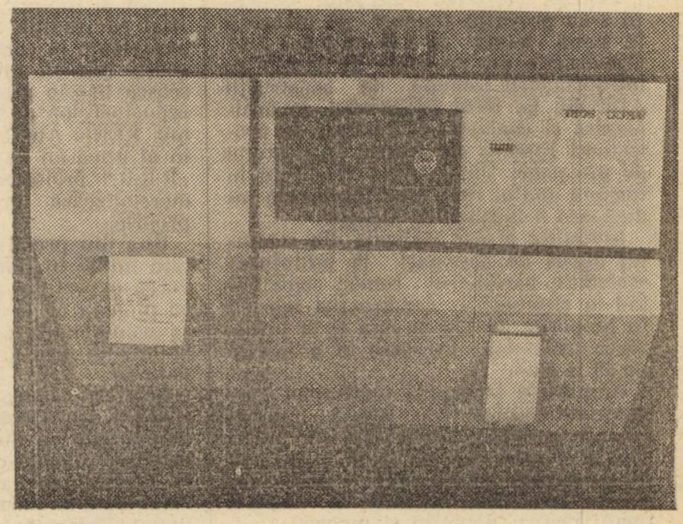

G. D.

O cooperare de succes, inițiată la T.I.B.

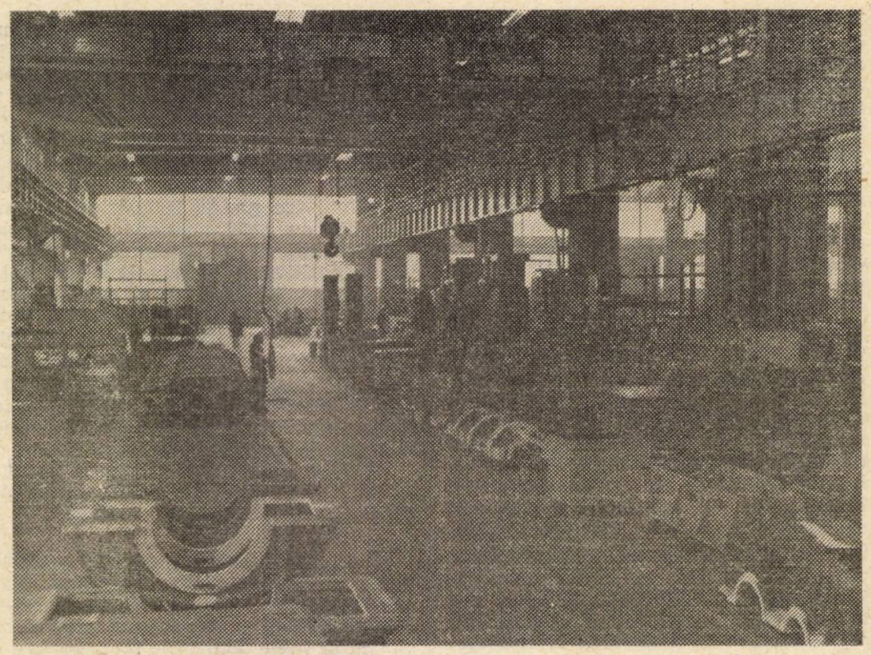

Hala de producție : sectorul de prelucrare a carcaselor

ÎN URMĂ cu 9 ani consemnam încheierea, la cea de-a 2-a ediție a T.I.B. (1972), a contractului de cooperare economică internațională privind constituirea unei societăți mixte pentru producerea și comercializarea de reductoare, roți dințate, cuplaje și alte mecanisme dințate — **„REȘIȚA-RENK S.A."**, cu sediul la Reșița, avînd ca parteneri :

— din partea română : ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI REȘIȚA, cu o veche tradiție, de peste 200 de ani, în construcția de mașini și Întreprinderea de comerț exterior UZINEXPORTIMPORT, cu o bogată experiență și extinse relații comerciale în străinătate ;

— din partea germană : firma ZAHNRÄDERFABRIK RENK. A.G., una din cele mai vechi și renumite fabrici de reductoare din lume, cu o tradiție în fabricația de reductoare de peste 100 ani.

Pentru realizarea obiectului societății s-au prevăzut fonduri de investiții în sumă totală de 49 milioane DM. Construcția s-a realizat în antrepriza întreprinderii române de construcții ARCOM, pe baza proiectului de arhitectură și construcții realizat de proiectanți români din cadrul Institutului de proiectări Timiș, fiind finalizată în toamna anului 1975, cînd fabrica de reductoare a început să lucreze.

Investiția a fost realizată din capitalul depus de acționari la înființarea societății, partenerul român contribuind la executarea construcției fabricii în proporție de 100 la sută și la furnizarea utilajelor necesare în proporție de 40 la sută.

Amplasată în cadrul platformei industriale Cîlnicel din Reșița, fabrica „R.R.R." ocupă o suprafață de 22 000 mp, și constă dintr-o hală principală de producție (12 000 mp), o hală anexă de tratamente termice și sudură, spații pentru depozite și magazii.

Ca dotare tehnică, fabrica dispune de mașini moderne, specializate pentru prelucrarea pieselor componente ale reductoarelor. Subliniem de asemenea sistemul de control de calitate, de mare precizie, dotat cu mașini și dispozitive atît pentru verificarea calității execuției pieselor componente, cît și a performanțelor reductoarelor pe standul de probă.

Societatea produce în licență, după know-how-ul firmei RENK, reductoare de diverse tipuri și mărimi, adaptate la cerințele beneficiarilor, pentru utilizări navale și industriale. Pînă în prezent au fost realizate peste 1 800 de reductoare pentru consum intern și pentru export, cu greutăți între 300—65 000 kg, destinate unei game largi de echipamente industriale.

Colaborarea între cei doi parteneri a dus în scurt timp la o bună însușire a know-how-ului de proiectare, tehnologic și de execuție a produselor, astfel că, astăzi societatea își proiectează integral documentația constructivă și tehnologică, pe baza celor mai moderne metode, utilizînd prelucrarea automată a datelor pe calculator electronic.

Se poate spune că proiectanții, muncitorii și inginerii din centrul industrial cu tradiție al Reșiței, cu bogată experiență în construcția de mașini, au reușit într-un timp scurt să-și însușească bazele proiectării și executării reductoarelor după know-how-ul firmei RENK Augsburg, astfel că astăzi, în al 6-lea an de activitate, societatea „R.R.R." proiectează, produce și comercializează produse de concepție proprie.

Una din premisele înființării societății mixte în România a fost promovarea exportului pe terțe piețe, astfel ca pînă la 50 la sută din producție să se comercializeze la export, din care 25 la sută prin grija partenerului vest-german.

Conform contractului de licență, societatea are dreptul să-și desfacă produsele sale — direct sau prin întreprinderi române de comerț exterior — în toată lumea, cu acordul licențiatorului. Este de menționat că întreaga activitate financiară a societății se derulează în valută.

Pentru aprovizionarea cu materii prime, materiale și servicii, societatea este organizată cu personal corespunzător, care prin întreprinderile de comerț exterior din țară derulează comenzile necesare. Produsele din import sînt asigurate de societate prin contactele directe cu diferite firme, atît din vest cît și din est. Indiferent că este vorba de produse din țară sau import, achiziționarea lor se face în funcție de calitate și preț

Societatea este organizată pe principiul autogestiunii, întreaga activitate financiară desfășurîndu-se pe baza surselor provenite din vînzarea producției, aconturi de la clienți și credite bancare. La încheierea contractelor se prevede plata unor avansuri de minimum 20 la sută asupra valorii contractului, care constituie o parte din sursa de acoperire a mijloacelor circulante. Organizatoric, societatea mixtă dispune de toate funcțiile unei întreprinderi : desfacere, aprovizionare, planificare, programarea producției, contabilitate-financiar, precum și de compartimente tehnice, de proiectare, pregătirea fabricației, investiții și altele. Cu toate acestea, personalul societății este redus numeric, iar productivitatea care se realizează este comparabilă cu cea obținută de fabrici similare din țări dezvoltate, aceasta ca urmare a gradului înalt de dotare, precum și a unei tehnologii moderne de prelucrare și montaj, aplicate în executarea reductoarelor.

Pînă la finele anului 1980 s-a realizat o producție de peste 100 mil. DM, ajungîndu-se ca în al cincilea an de producție să se realizeze o vînzare de 2,6 ori mai mare decît în primul an de activitate.

Reductoare R.R.E. au fost exportate într-o serie de țări, între care R.P. Chi-

dr. G. CRISTEA
director în Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale

(Continuare în pag. 19)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Creșterea rolului prețurilor de producție în realizarea autogestiunii

PREȚURILE de producție au un rol însemnat în aprecierea corespunzătoare a eforturilor depuse și a rezultatelor ce se obțin în fiecare întreprindere pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, cointeresarea materială în realizarea sarcinilor cantitative și calitative de plan. Pentru sporirea continuă a acestui rol, în țara noastră au fost întreprinse și se întreprind în permanență acțiuni de perfecționare a sistemului de prețuri pe principii care permit și — în același timp — obligă la stabilirea unor niveluri de preț corelate cu costurile normate de producție și cu prețurile externe, urmărindu-se creșterea rentabilității tuturor produselor și activităților, în principal pe seama reducerii costurilor de producție.

Perfecționarea sistemului de prețuri la produsele industriei extractive constituie o preocupare continuă, ținînd seama de schimbările intervenite în nivelul costurilor de producție ; de creșterea accentuată a prețurilor externe la materiile prime de această natură, care se importă în cantități însemnate ; de faptul că prețurile la produsele acestei industrii influențează rentabilitatea ramurilor prelucrătoare ; de creșterea retribuirii muncii ; de condițiile diferite de zăcămînt și de alți factori. Astfel de particularități se reflectă printre altele și în existența mai multor categorii de preț, stabilite pentru unele produse miniere cum sînt : prețuri de producție unice la nivelul ramurii ; prețuri de producție diferențiate pe întreprinderi în cadrul prețului unic pe ramură ; prețuri de aprovizionare la import ; prețuri de livrare la intern.

Stimularea prin preț a realizării planului de producție

ÎMBUNĂTĂȚIRILE aduse nivelului prețurilor produselor miniere în perioada cincinalului precedent și la începutul anului 1981 au sporit rolul acestora în exprimarea mai reală a eforturilor și a rezultatelor obținute de întreprinderi pentru desfășurarea unei activități rentabile. În prezent se preconizează noi îmbunătățiri ale nivelului prețurilor la unele produse miniere, ținînd seama de necesitatea alinierii mai bune a acestora la prețurile externe. Aceasta arată grija permanentă a partidului și statului nostru pentru stimularea mai intensă, prin mijloace economice, a realizării cantitative și calitative a sarcinilor de plan în această ramură.

Practica arată însă că pentru creșterea rolului prețurilor de producție în industria minieră trebuie valorificate în mai mare măsură rezervele existente. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît neajunsurile principale care afectează în prezent menținerea nivelului de rentabilitate prevăzut în prețul unor produse miniere sînt determinate de cauze interne și constau, în primul rînd, în neîncadrarea în nivelul costurilor de producție avut în vedere la stabilirea prețurilor, ca urmare a nerealizării sarcinilor de producție planificate.

Deși datele din tabelul alăturat sînt ipotetice, ele reflectă realitatea sub următoarele aspecte care au loc în practică :

a) ponderea redusă a cheltuielilor cu materia primă și materiale și creșterea considerabilă a dotării întreprinderilor cu mijloace fixe ca urmare investițiilor mari ce se efectuează în acest sector, fac ca cheltuielile cu caracter relativ constant să depășească ponderea de 60% în totalul costurilor de producție ; (în exemplu acesta este de 60%) ;

Să luăm, ca exemplu, o situație apropiată de aceea a lignitului (tabelul).

— în mil. lei —

Indicatori	Prevederi de plan	Realizări				
		I	%	Variante II		%
		Sume			Sume	
1. Valoarea producției marfă						
a) La prețuri de producție	2080	1872	90		1664	80
b) la costuri de producție	1900	1824	96		1748	92
din care :						
b_1 cheltuieli relativ constante	1140	1140	100		1140	100
b_2 cheltuieli relativ variabile	760	684	90		608	80
2. Beneficii	180	48	26,7		—84,0	—146,6

b) conjugată cu o masă a beneficiului relativ redusă, stabilită prin prețul de producție, ponderea mare a cheltuielilor constante determină — cu fiecare procent de nerealizare a planului de producție — influențe negative din ce în ce mai însemnate în mărimea beneficiului, putînd să anuleze relativ ușor rentabilitatea ;

c) în practică este întîlnită frecvent situația în care unitățile miniere se încadrează în consumurile normate de materii prime și materiale și — ca urmare — cheltuielile variabile urmează evoluția producției (în execuție).

Toate cele trei aspecte sus-menționate permit să se formuleze următoarea concluzie, deosebit de importantă, după părerea noastră, pentru analizele ce se fac și măsurile ce trebuie luate, și anume : nerealizarea planului de producție declanșează depășiri în progresie geometrică ale costurilor totale și nerealizări de beneficii, a căror evoluție poate fi determinată după anumite reguli.

În cazul luat ca exemplu rezultă că :

1) fiecare procent de scădere a valorii producției marfă, în prețuri de producție, conduce la creșterea relativă a nivelului de cheltuieli, deoarece costurile totale scad, de fiecare dată, numai cu 0,4%, potrivit relației :

$$\frac{1}{\text{costuri totale : costuri variabile}} = \frac{1}{1900 : 760} = 0{,}4$$

Scăderea cu 10% și respectiv cu 20% a valorii producției marfă în situațiile I și II din tabel determină reducerea costurilor numai cu 4% (0,4×10) și respectiv cu 8% (0,4×20)

b) fiecare procent de scădere a valorii producției marfă în prețuri de producție conduce la pierderi de beneficii egale cu 7,33% din volumul prevăzut, potrivit relației :

$$\frac{\text{cheltuieli constante + beneficii}}{\text{beneficii}} = \frac{1\,140 + 180}{180} = 7{,}33$$

La o nerealizare cu 10% și respectiv 20% a valorii producției marfă (situațiile I și II din tabel) rezultă pierderi de

beneficii de 73,3% (7,33 × 10) și respectiv de 146,6% (7,33 × 20).

Desigur, în practică intervin — în diferite sensuri — și influențe ale altor factori, care pot modifica într-o anumită măsură rezultatele relațiilor arătate, dar în cazul industriei miniere astfel de influențe (asupra rezultatelor aferente producției marfă) sînt mai reduse.

Folosirea integrală a capacităților de producție

EVOLUȚIA costurilor cu care se obțin produsele miniere arată că, în cazul acestei ramuri care s-a dezvoltat considerabil în ultimii ani, în special pe seama industriei carbonifere, riscurile privind nerealizarea beneficiilor sînt mult mai mari decît în alte ramuri, la același procent de nerealizare a producției. Aceasta, deoarece cheltuielile cu caracter relativ constant sînt legate în principal de fondurile fixe din dotarea unităților, iar ponderea mare a acestor cheltuieli în costurile totale de producție reflectă nu numai o particularitate a industriei miniere, ci și efectele utilizării necorespunzătoare a fondurilor fixe existente precum și a tendințelor de supradotare.

În special în industria cărbunelui se realizează indici nesatisfăcători de folosire a utilajelor principale cum sînt : excavatoare cu rotor, excavatoare cu cupă, combine de înaintare, așa cum a fost situația în prima parte a acestui an în bazinul carbonifer Oltenia. Totodată, prin investiții repetate făcute pentru menținerea producției la obiectivele existente, a crescut considerabil volumul fondurilor fixe. Unele din acestea au fost aprovizionate peste necesități sau cu caracteristici neadecvate condițiilor de zăcămînt, din care cauză în bazinul carbonifer susmenționat, erau nefolosite o serie de complexe mecanizate. Dacă producția de cărbune în acest bazin nu se realizează la nivelul planului, cresc cheltuielile cu caracter relativ constant pe tona de cărbune, deoarece amortizarea fondurilor fixe și alte cheltuieli legate de acestea se repartizează pe producția obținută cu capacitățile folosite.

Rezultă că pentru a desfășura o activitate rentabilă trebuie să se acorde o atenție deosebită utilizării integrale a capacităților existente. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum este cunoscut, din rezultatele aferente producției marfă se suportă și alte cheltuieli și plăți care nu au corespondent direct în producția fizică, cum sînt : amortizarea și cheltuielile pentru reparațiile clădirilor și altor fonduri fixe cu caracter social ; cheltuieli cu pregătirea cadrelor și practica în producție ; taxe locale și alte cheltuieli, neavute în vedere la determinarea nivelului costurilor pe produse care a stat la baza prețurilor de producție actualizate.

Particularitățile arătate ale condițiilor de producție din industria minieră au fost în ansamblu, avute în vedere la determinarea nivelului prețurilor de producție, reașezate de trei ori în ultimii cinci ani. Ținînd seama de aceste particularități și de creșterea prețurilor pe piața mondială, în special la produse ale industriei primare, în prezent se preconizează noi îmbunătățiri ale prețurilor de producție, din indicația conducerii partidului și statului. Rentabilitatea ce va fi prevăzută în noile prețuri va spori masa beneficiilor. Totuși, practica ultimilor cinci ani, în care au avut loc trei îmbunătățiri de prețuri arată că, în industria minieră, factorul hotărîtor pentru desfășurarea unei activități rentabile îl constituie utilizarea mai bună a capacităților de producție.

Rentabilizarea întregii activități economice

ÎN TEMEIUL prevederilor Legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor și al Legii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare, la o serie de produse miniere (din grupele cărbunilor cocsificabili și energetici, minereurilor de fier, metalelor în concentrate și metalelor fine, caolinurilor etc.) sînt stabilite prețuri de producție și prețuri de livrare. La produsele miniere achiziționate din import sînt stabilite prețuri de aprovizionare ale importurilor (în funcție de care se determină beneficiile unităților de comerț exterior și care pot fi mai mari sau mai mici decît prețurile de livrare la intern). Totodată, în cadrul prețului unic de producție stabilit pentru unele produse, la nivelul ramurii, ministerul producător poate stabili prețuri de producție diferențiate pe întreprinderi, ținînd seama de costurile individuale ale produselor respective, în vederea asigurării unei activități rentabile.

Între prețurile de producție unice pe ramură și prețurile de aprovizionare ale importurilor, pe de o parte, și prețurile de livrare către beneficiari, pe de altă parte, se realizează diferențe de preț. Acestea pot fi favorabile (sume din încasările de la beneficiari care depășesc prețurile de producție și respectiv de aprovizionare ale importurilor) sau nefavorabile (sume pe care unitățile nu le încasează de la beneficiari, dar sînt prevăzute în plan să fie primite, pentru întregirea încasărilor pînă la nivelul prețului de producție, în funcție de care se determină beneficiul). Asemenea diferențe (favorabile și nefavorabile) se realizează și între prețurile de producție unice pe ramură și prețurile de producție diferențiate pe unități, la unele produse. Potrivit reglementărilor în vigoare diferențele de preț favorabile (realizate de întreprinderile producătoare și de către întreprinderile de comerț exterior) se varsă într-un cont special deschis la ministerul producător, iar din acest cont se acoperă diferențele nefavorabile în măsura disponibilităților. Soldul anual planificat al contului special se regularizează cu bugetul statului.

Practica arată că mecanismul fluxurilor bănești privind vărsarea și acoperirea diferențelor de preț funcționează în prezent cu unele imperfecțiuni care afectează rolul prețurilor de producție în întărirea autogestiunii economico-financiare a unităților care realizează produse cu diferențe de preț nefavorabile. Realizarea încasărilor din vînzarea producției la nivelul prețului de producție depinde, în cazul acestor unități, de disponibilitățile existente la contul special al ministerului. Or, aceste disponibilități se creează în măsura în care unitățile planificate cu diferențe favorabile varsă efectiv sumele prevăzute la contul special.

Independent de cauzele care au determinat nevărsarea diferențelor favorabile de către întreprinderile planificate cu astfel de diferențe (în principal acestea constau în nerealizarea sarcinilor de plan), prețul de producție n-a mai putut constitui — în cazul unităților care aveau de primit diferențe nefavorabile — un instrument de măsurare a efortului pe care l-au făcut acestea din urmă pentru rentabilizarea activității și întărirea autogestiunii economico-financiare. Ele au încasat de la beneficiari valoarea produselor la prețuri de livrare, dar n-au putut să-și întregească integral sau la timp încasările (pînă la nivelul prețului de producție), din cauze independente de activitatea lor.

Pentru înlăturarea acestei situații, în prezent se preconizează perfecționări în modul de regularizare a diferențelor de preț (aceasta ar urma să se facă în viitor cu bugetul statului). Desigur, aceasta ar constitui o soluție îmbunătățită sub aspectul asigurării condițiilor de afirmare a funcțiilor prețului de producție, de satisfacere a cerințelor autogestiunii economico-financiare a unităților miniere care realizează diferențe de preț nefavorabile, dacă se ține seama că va dobîndi certitudine acoperirea acestora la timp și la nivelul cuvenit.

Cu bugetul nu pot fi însă regularizate decît diferențele între prețurile unice la nivel de ramură și prețurile de livrare. Diferențele nefavorabile dintre prețurile de producție diferențiate pe întreprinderi și prețurile unice pe ramură vor fi acoperite în continuare pe seama diferențelor favorabile ce se realizează (la aceleași produse, dar la alte întreprinderi producătoare) între prețurile unice pe ramură și prețurile diferențiate pe întreprinderi, în măsura în care ministerul producător va mai stabili asemenea prețuri, diferențiate. Iar posibilitatea de a stabili prețuri diferențiate pe întreprinderi, ca respectarea strictă a prețului unic (mediu) la nivelul ramurii, pentru produsele respective, va depinde în continuare de mărimea beneficiilor ce se realizează prin prețul unic, care la rîndul ei este condiționată de încadrarea în nivelul costurilor avut în vedere la stabilirea prețurilor de producție.

N. SĂVOIU

CONSIDERAȚII PRIVIND INTERDEPENDENȚA CARACTERULUI SISTEMIC AL ENERGETICII ȘI A FORMELOR SALE ORGANIZATORICE

ÎN PROCESUL făuririi unei economii moderne, eficiente, de înaltă performanță și competitivitate, factorul energetic a constituit un element strategic. Asigurarea unei corelații optime între baza energetică națională și dezvoltarea de ansamblu a economiei și societății s-a impus cu atît mai mult cu cît, prin industrializare, prin urbanizare, consumul de energie în țara noastră a sporit neîncetat. În aceste condiții a avut loc formarea unor industrii specializate în domeniul cărbunelui, petrolului, gazelor naturale, energiei electrice. Fiecare din aceste industrii este organizată la scara societății, formînd un sistem specializat, alcătuit și condus după legi și reguli proprii, încadrat organic în structura economică a societății.

Energetica : un caracter sistemic

DACĂ prin sistem energetic înțelegem totalitatea instalațiilor de extracție, prelucrare, transformare, transport și distribuție, specifice formelor sau purtătorilor de energie, atunci pe forme specifice vom distinge: sistemul de extracție, transport distribuție a cărbunelui ; sistemul de producere, transport și distribuție a gazelor naturale; sistemul de extracție, transport și distribuție a cărbunelui ; sistemul de producere, transport și distribuție a energiei electrice. Toate aceste sisteme trebuie considerate ca subsisteme ale sistemului energetic național.

Trebuie remarcat că sistemul energetic este în realitate mai complex dezvoltat, atît pe verticală cît și pe orizontală, întrucît în practică se stabilesc legături specifice și între diferitele subsisteme: combustibilii participă la producerea energiei electrice, în timp ce energia electrică, la rîndul ei, participă la producerea, transportul, etc., ale combustibililor. În aceste condiții, concepția care stă la baza dezvoltării sistemului energetic, într-o accepțiune largă, trebuie să se fundamenteze pe determinarea proporțiilor optime ale transformării energiei primare în energie electrică, ținînd seama că, potrivit datelor de prognoză, în viitor, ponderea energiei electrice în totalul consumului de energie va spori.

În figura nr. 1 este indicată schema logică a elaborării studiilor privind dezvoltarea unui sistem energetic, care subliniază pregnant caracterul interdisciplinar al domeniului, intercondiționările între faze și specialități, necesitatea utilizării modelelor matematice și a calculatoarelor electronice pentru fundamentarea științifică a strategiei energetice. Studiile de optimizare a balanțelor energetice trebuie să se încadreze într-o strategie energetică pe termen lung, pentru a putea aprecia în mod obiectiv politica energetică ce se impune a fi adoptată pe intervale scurte și încadrarea ei în tendințele energetice viitoare ale societății.

Pentru a evita însă caracterul nerațional al folosirii resurselor energetice — transporturile costisitoare și dăunătoare ale purtătorilor de energie, activități cu consecințe a căror gravitate este adesea dificil de prevăzut — se impune promovarea unei concepții energetice globale, care să valorifice posibilitățile oferite de știință și tehnică, atît prin atragerea de noi resurse energetice, cît și prin optimizarea utilizării resurselor energetice clasice. Optimizarea balanței energetice necesită studii multilaterale bazate pe cele mai recente tehnici de prognoză și optimizare, care solicită, la rîndul lor, un mare volum de informații. Etapele principale de studiu, metodele de calcul posibil a fi utilizate, criteriile de analiză și restricțiile, precum și informațiile necesare trebuie meticulos pregătite de către colective specializate, care să asigure elaborarea studiilor privind dezvoltarea complexă a sistemelor energetice.

Adaptarea structurilor la cerințele actuale

ÎN CADRUL PLANULUI de dezvoltare economico-socială, organizarea activității energetice trebuie să se desfășoare sistemic ; modelul matematic al creșterii economice în ramura energetică impune luarea în considerare a efectului integrator al tuturor subsistemelor organizaționale. Conducerea optimă a sistemului energetic — definit ca ansamblul instalațiilor de extracție, captare, conversie, transport, distribuție și utilizare — se poate fundamenta prin abordarea sistemică a realității energetice la nivel micro și macroeconomic, ținînd seama de legăturile directe și inverse ce unesc producția de energie de consum.

Conform criteriului de optimalitate, respectiv modelului de optimizare a conducerii ales pentru sistemul macroenergetic, și, deopotrivă, ținînd cont de particularitățile energiei, ale diverselor sale forme, analiza sistemică a organizării privește sursa primară (combustibilul), instalațiile de preparare, conversie, transport și distribuție a diferitelor forme de energie, consumatorul, legăturile sistemului cu mediul ecologic, totalitatea subsistemelor componente ale sistemului energetic național și a celor „colaterale", într-o analiză dinamică integratoare.

Ca urmare a necesității implicării strategiei energetice în strategia globală a dezvoltării, urmărindu-se — atît într-o perspectivă apropiată și într-o proiecție mai largă de timp — asigurarea unor niveluri corespunzătoare de eficiență în utilizarea energiei, pe plan mondial se constată în ultima vreme o tendință de reconsiderare a obiectivelor energetice și de adaptare a structurilor organizatorice la cerințele actuale etape. Modalitățile organizatorice sînt stabilite în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări, de politica economică promovată, una din orientările mai des în-

(Figura nr. 1)

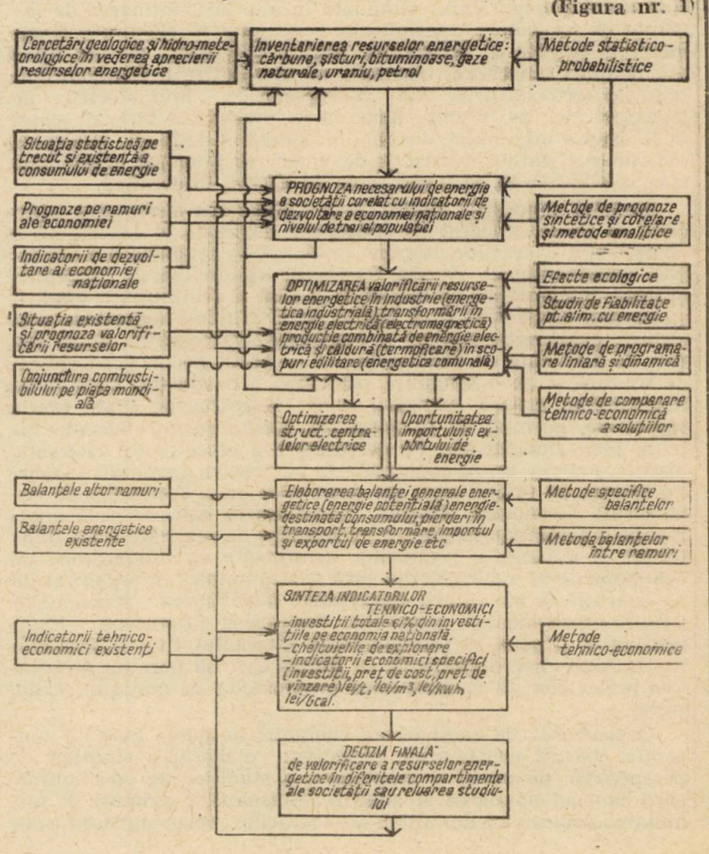

tîlnită fiind aceea a concentrării problemelor energetice în organisme — de directivare și cercetare — specializate.

Scopul final : rentabilizarea producerii și utilizării energiei

ÎN PROCESUL de optimizare a dezvoltării sistemului energetic național, prin asigurarea unui echilibru dinamic între subsistemele sale, un rol deosebit revine armonizării tuturor etapelor de realizare a sa — de la definirea obiectivelor de politică energetică și pînă la materializarea investițiilor. În această optică, din punctul de vedere al activităților ce trebuie desfășurate pentru finalizarea obiectivelor energetice, pot fi distinse următoarele domenii de analiză :

1. Organizarea elaborării de studii, care să fundamenteze deciziile cu privire la orientările în valorificarea resurselor energetice, prognoza necesarului de energie etc. În acest cadru, dintre problemele care necesită, după opinia noastră, o aprofundare deosebită remarcăm: prognoza resurselor energetice proprii pe baza inventarierii acestor resurse de către organele competente; prognoza necesarului de energie la scara economiei naționale pe total și pe purtători de energie și corelarea acestui necesar de resurse cu resursele energetice proprii; optimizarea utilizării resurselor energetice; optimizarea proporțiilor consumului energiei primare sub formă de energie electrică; stabilirea alimentării optime cu căldură a populației și a măsurilor pentru raționalizarea consumului de căldură în diversele activități ; optimizarea și dispecerizarea circulației purtătorilor de energie; sistematizarea, din punct de vedere energetic, a teritoriului și evidențierea posibilităților valorificării resurselor energetice locale; raționalizarea și normarea consumului de energie în domeniul industriei, transportului, în domeniul casnic-edilitar etc. ; optimizarea structurilor industriale pe baza minimizării consumului de combustibil și energie; adaptarea legislației energetice; cunoașterea operativă a tendințelor conjuncturale manifestate pe piața internațională a combustibililor și corecțiile care trebuie introduse în politica energetică internă; optimizarea fluxului informațional în energetică — colectarea, prelucrarea, depozitarea informațiilor și pregătirea periodică a datelor evoluției principalilor indicatori energetici. Toate aceste probleme complexe ar putea face obiectul preocupărilor unui organism unic de cercetare, realizîndu-se astfel premisa unității de concepție pe care o impune caracterul sistemic al cercetărilor și activităților menționate.

2. Organizarea elaborării documentațiilor de proiectare a obiectivelor energetice în vederea realizării lor fizice. Așa după cum arată și experiența acumulată în alte țări, formarea de institute de proiectare, specializate, concepute să elaboreze documentații tehnice și economice pentru deschideri de noi mine sau cîmpuri petroliere, instalații de îmbogățire a minereurilor, centrale termoelectrice sau hidroelectrice, linii electrice de transport etc., ar permite punerea în practică a viziunii sistemice asupra organizării sistemului energetic național, judecarea tuturor activităților în funcție de criterii de eficiență unice, precum și eliminarea unor obstacole de natură birocratică.

Modelul concepției sistemice în conducerea sistemului energetic ca model integrat de concepere, realizare și exploatare a obiectivelor energetice, impune ca formă de organizare a activității engineering-ul. Acesta reprezintă concretizarea concepției unitare, integratoare de realizare în fapt a continuității gîndirii și acțiunii energetice de-a lungul celor 3 nivele (cercetare-proiectare, construcție-montaj și exploatare-dezvoltare). Acest sistem de activitate — engineering-ul — bazat pe un grad ridicat de tipizare și pe o structură modulară a producției impune ca răspunderea asupra realizării unei investiții pe toate fazele respective, pornind de la prognoză, studiu și introducerea într-un plan cincinal sau de perspectivă a obiectivului energetic pînă la punerea lui în exploatare la parametrii garantați (recepție finală), să revină unui for decizional unic. Concepția de engineering presupune, totodată, încredințarea către această organizație a sarcinilor-scopuri, a mijloacelor de realizare a lor (materiale și umane), a legăturilor nemijlocite cu producătorii de echipamente și materiale din țară și străinătate, cu organizațiile de execuție și cu viitorii beneficiari, clarificarea problemelor tehnico-economice și asigurarea resurselor financiare. Engineering-ul implică și reorganizarea întregului flux informațional la nivel macro-economic — proces care să permită asigurarea proiectelor cît și rezolvarea problemelor de gestiune economică.

Organizarea de engineering energetic ar putea avea în concepția noastră următoarele obiective: elaborarea studiilor de perspectivă, de profil și amplasare, a studiilor de oportunitate care cuprind adunarea și analiza informațiilor primare și formularea proiectelor definitive ale lucrărilor; recomandarea tipului și caracterului construcției, a materialelor, echipamentelor și tehnologiei, asigurarea combustibilului și utilităților, indicatori tehnico-economici și consumuri specifice; elaborarea temelor pentru furnizorii de utilaje din țară, comparația tehnico-economică a ofertelor din import, lămuriri tehnice cu furnizorii agregatelor și materiilor prime; elaborarea de planuri, specificații și situații de materiale, grafice de eșalonare a investiției, de livrare a utilajelor, de asigurare a forței de muncă, de realizare a principalilor indicatori și a documentațiilor pentru obținerea acordurilor și avizelor; pregătirea evaluărilor după elaborarea planurilor — partea economică a proiectelor de execuție (devizul); introducerea metodelor matematice moderne, econometrice ; optimizarea activității energetice pe baza metodelor cercetării operaționale, prin crearea de modele interne și de legătură cu ambianța, studii de politica prețurilor, de marketing energetic, în vederea elaborării strategiei și politicilor de evoluție a structurilor și fluxurilor de energie din sistem.

(Figura nr. 2)

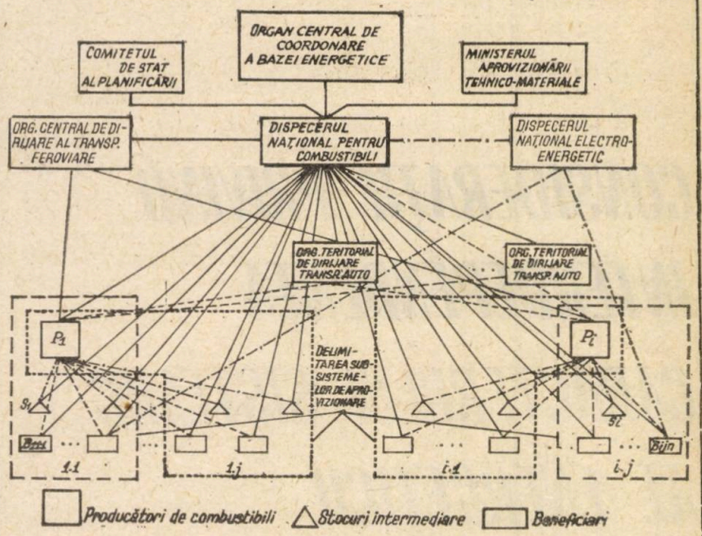

3. Cea de-a treia componentă pe filiera considerată o reprezintă organizarea unui Dispecer Energetic Național a sistemului energetic — unitate ce ar urma să fie dotată cu calculatoare și personal specializat care să facă calcule și să conducă operativ repartiția combustibililor, folosirea rezervelor din stocuri, inclusiv combustibilii din import, în care scop să realizeze optimizarea curentă a fluxurilor de energie și a rezervelor în depozitele de combustibil, asigurarea unei fiabilități superioare în alimentarea cu combustibil și energie electrică a consumatorilor. Această formă organizatorică ar avea, deci, menirea de a pune în practică viziunea globală asupra sistemului energetic național în faza consumului.

Datorită particularităților proceselor electroenergetice, sistemele electroenergetice au evoluat spre o automatizare avansată, integrată într-o concepție unitară de conducere cu ajutorul unor centre de dispecer la nivel național și regional. În perspectivă, abordarea sistemică a energeticii, necesitatea creșterii siguranței și economicității în alimentarea cu energie a societății vor sublinia și mai pregnant utilitatea realizării unui Dispecer Energetic Național, care să optimizeze producțiile, fluxurile și consumurile de energie. Acest dispecer ar avea legături operative cu dispecerii ministerelor — inclusiv dispecerul sistemului electroenergetic subordonat M.E.E. Acest sistem ar asigura repartiția economică a combustibililor, evitarea fluxurilor încrucișate, factori care pot conduce, așa cum au arătat unele estimări, la importante economii de combustibili. În fig. 2 se prezintă legăturile funcționale, așa cum au fost ele concepute în acest cadru.

4. Raționalizarea consumului de energie prin modernizarea permanentă a instalațiilor consumatoare reprezintă o altă direcție importantă de sporire a eficienței cu care este folosită energia la nivelul economiei naționale. În domeniul consumului considerăm că se impune efectuarea următoarelor activități: asigurarea unui control sistematic asupra modului în care se respectă legislația în vigoare în domeniul energeticii ; acordarea de asistență tehnică consumatorilor pentru raționalizarea consumurilor și modernizarea instalațiilor ; elaborarea unor lucrări de modernizare de către un personal specializat. Aceste funcții ar putea fi îndeplinite de o singură organizație economică sau de organizații specializate care să-și desfășoare activitatea pe bază de contracte încheiate cu unitățile beneficiare.

prof. dr. docent Vasile NITU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Solicităm sprijinul...

APRECIEM în mod deosebit operativitatea cu care „Revista economică" a acordat sprijinul său în rezolvarea unor probleme de aprovizionare cu care se confruntă unele întreprinderi, de reducere a stocurilor etc.

Pornind de la această solicitudine a revistei, apelăm acum şi noi la ajutorul dv. : avem nevoie urgentă de 3 000 rulmenţi seria 32 009. Aceşti rulmenţi ne sînt absolut necesari la realizarea unor produse deosebit de importante cu termen de livrare imediat.

Mihai FOROD
inginer şef la Întreprinderea de utilaje şi piese de schimb din Gheorghieni

ECOURI

Capacităţi

ASPECTE de genul celor sesizate în articolul „Prioritate capacităţilor cu termen de punere în funcţiune în 1981", apărut în nr. 25 al „R. E.", s-au manifestat şi în unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice. Pentru înlăturarea lor au fost luate o serie de măsuri. De pildă s-au făcut colective de specialişti care acţionează permanent pentru rezolvarea operativă a problemelor în minister, la furnizorii de utilaje sau pe şantier ; lunar se fac programe de montaj a utilajelor din stoc şi din achiziţii şi se stabilesc prin analize săptămînale măsurile pentru asigurarea de către constructor a fronturilor de montaj şi de către beneficiar a predării utilajelor la montaj.

Trebuie să precizăm că am prezentat la organele de sinteză fundamentări ale necesarului de materiale rezultate din proiecte, în concordanţă cu graficele de execuţie. În acest sens însă am întîmpinat greutăţi în asigurarea cotelor, care nu s-a făcut la nivelul fundamentărilor. Aceasta a determinat schimbări de soluţii, care în anumite cazuri au condus la lungirea perioadei de execuţie.

În domeniul realizării planului de aprovizionare am colaborat cu furnizorii de materiale, la majoritatea găsind înţelegere şi sprijin ; mai sînt însă şi greutăţi create de furnizorii de cabluri electrice de semnalizare-armate, respectiv la secţia de cabluri din Bistriţa, de saltele din vată minerală din cadrul Centralei de materiale de construcţii, agregate de balastieră etc. Pentru acest an cotele de anvelope alocate reprezintă 75% din necesarul normat, iar livrările efectuate la dimensiunile prioritare au prezentat o restanţă de multe sute de bucăţi. Greutăţi deosebite am avut şi din partea furnizorilor din cadrul M.I.C.M., respectiv I.C.M. Reşiţa, C.I.C.M. Bistriţa, I.U.T. Buzău, „Unio" – Satu Mare etc.

În general, ca urmare a măsurilor luate, principalii indicatori de mecanizare a lucrărilor la întreprinderile de construcţii au fost realizaţi şi depăşiţi. Întrucît mai sînt rezerve de creştere a aportului mijloacelor mecanizate, au fost stabilite măsuri de creştere a numărului de schimburi, reducerea staţionărilor din cauza defecţiunilor, întărirea disciplinei la locurile de muncă şi respectarea disciplinei tehnologice.

Ministerul Industriei Metalurgiei, prin specialiştii săi, va urmări în continuare rezolvarea operativă a problemelor care condiţionează grăbirea punerii în funcţiune a obiectivelor cu termene în 1981.

E. KUGLAY
director general adjunct în Ministerul Industriei Metalurgice

★

ÎN anul 1981 Ministerul Energiei Electrice are programat să realizeze punerea în funcţiune a unor importante capacităţi energetice. Aceste puneri în funcţiune constituie obiectivul principal al activităţii de construcţii-montaj. Pe lîngă obiectivele cu termen de punere în funcţiune în 1981, o atenţie deosebită o acordăm lucrărilor prioritare cum sînt Porţile de Fier II, Riul Mare – Retezat, Anina.

Asigurarea de către constructori a fronturilor pentru montajul echipamentelor constituie o preocupare permanentă pentru noi. Se analizează săptămînal respectarea programelor stabilite în acest sens. Crearea condiţiilor necesare de montarea echipamentelor constituie, de asemenea, o preocupare permanentă a unităţilor noastre beneficiare şi de execuţie. În legătură cu folosirea utilajelor pe şantierele obiectivelor energetice, deşi se realizează o îmbunătăţire continuă a indicilor de utilizare, la unele categorii de utilaje nu s-a reuşit să se atingă indicii planificaţi, la încărcătoare, excavatoare şi autobasculante.

În afara activităţilor proprii ale unităţilor M.E.E. de îmbunătăţire a deservirii şi repartiţiei utilajelor, este necesar, pentru remedierea acestei situaţii nesatisfăcătoare, să fie eliminate dificultăţile care le întîmpinăm în asigurarea cu anvelope, piese de schimb, carburanţi şi lubrifianţi.

P. STAN
director în Ministerul Energiei Electrice

★

SÎNTEM de acord că în unităţile care execută lucrări de construcţii sînt suficiente rezerve care, valorificate, pot contribui la creşterea şi îmbunătăţirea calitativă a procesului de producţie, valorificarea potenţialului material şi uman în vederea scurtării duratei de execuţie, montarea utilajelor tehnologice şi predarea în exploatare a lucrărilor. Lucrările executate de unităţile noastre se caracterizează printr-o mare răspîndire teritorială, volume de lucrări dispersate, amplasarea acestora ţinînd seama de terenurile pe care se execută, precum şi de baza materială a unităţilor. În execuţia lor se întîmpină greutăţi importante cauzate de condiţiile climaterice nefavorabile care nu permit executarea unor lucrări ca, de exemplu, montarea conductelor din azbociment, din beton precomprimat, din p.v.c., montarea acestora fiind posibilă numai la temperaturi de peste +5°. De asemenea, o altă cauză care influenţează în mod negativ realizările în construcţii-montaj o constituie nereglementarea unor situaţii apărute ca urmare a măririi retribuţiei, a reaşezării preturilor la unele materiale etc. Această situaţie durează încă din anul 1977, iar organele centrale cărora le revine sarcina reglementării a cestor situaţii n-au făcut nimic. De exemplu, la manoperă, norma de deviz includea plata retribuirii personalului muncitor, impozitul pe retribuţie. La data de 1 iulie 1977, cînd s-a trecut la retribuţia netă, valoarea manoperei pe deviz a rămas aceeaşi, retribuţia în construcţii-montaj s-a mărit, fiind echivalentă cu normele de plata muncii, impozitul pe retribuţie nemaiputînd fi recuperat de constructor prin deviz, acesta s-a plătit şi se plăteşte de unităţi din cheltuielile generale. Această situaţie s-a agravat şi mai mult cînd s-a trecut la a doua majorare, care conduce la creşterea depăşirilor de costuri pentru unităţile de construcţii-montaj. În urma reaşezării unor preţuri la materiale şi ca urmare a devizelor întocmite în conformitate cu acte normative depăşite, se înregistrează depăşiri de costuri la materiale şi la utilaje.

În concluzie, sîntem de acord cu articolul publicat, vom indica unităţilor orientările înscrise dar, pentru un sprijin efectiv, considerăm necesar ca aparatul central în sarcina căruia cad asemenea obligaţii să rezolve aceste probleme mai operativ, în scopul conducerii la ritmicitate în aprovizionare, diferenţiat pe genuri de lucrări, în vederea creării de noi capacităţi productive.

Ion SMEUREANU
inspector general în Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare

★

TRANSMITEM aprecierile noastre pozitive pentru felul cum a fost tratată în coloanele „Revistei economice", tema noilor capacităţi de producţie.

În vederea obţinerii unor rezultate mai bune în acest an, Ministerul Construcţiilor Industriale a intensificat eforturile pentru mobilizarea întregului potenţial material şi uman, acţionînd în următoarele direcţii :

1). Concentrarea activităţii prin dirijarea de mijloace materiale şi umane la obiectivele importante, care au asigurate toate condiţiile de dare în funcţiune la termen, precum şi pentru executarea în termene cît mai scurte a lucrărilor de care depinde montarea utilajelor aflate în stoc. Pe această linie s-a dat o importanţă sporită lucrărilor din planul Ministerului Industriei Chimice, depozitelor industriei alimentare, lucrărilor cu credite BIRD, a altor lucrări cu caracter agrozootehnic, a unor lucrări din planul Ministerului Industriei Metalurgice şi din planul Ministerului Industriei Uşoare.

2). Extinderea mecanizării lucrărilor de construcţii şi instalaţii şi utilizarea mai deplină a mijloacelor din dotare. S-a folosit într-o largă măsură parcul de utilaje la lucrările de săparea şi transportul pămîntului, de hidrorambleere, de batere piloţi, de ecrane de protecţie, coloane de balast cu vibroflotoare, încărcat şi transportat agregate sortate şi balast la staţii, transport beton etc. Este adevărat că se mai întîlnesc cazuri pe unele şantiere de construcţii de folosire incompletă a întregului parc de utilaje, cu indice de folosire sub media pe minister. S-au luat măsuri pentru îmbunătăţirea acestor aspecte prin : îmbunătăţirea aprovizionării cu piese de schimb şi cu carburanţi, cît, mai ales, prin întărirea disciplinei, ordinei şi organizării execuţiei pe şantiere.

I. MILITARU
director general în Ministerul Construcţiilor Industriale

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Perfecţionarea organizării şi conducerii activităţii electroenergetice în teritoriu

PROBLEMATICA perfecţionării organizării şi conducerii activităţilor economico-sociale, proces permanent determinat de însăşi dezvoltarea forţelor de producţie şi de perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie din societatea noastră socialistă, capătă dimensiuni specifice în teritoriu, acolo unde se întîlnesc majoritatea factorilor de producţie şi sociali, constituind un sistem de o complexitate aparte faţă de sistemele de organizare şi conducere departamental-sectoriale. La nivel teritorial se cer mai bine clarificate şi stăpînite şi aspectele energetice, prin forme şi metode corespunzătoare — cu accent **pe latura calitativă a activităţii electroenergetice,** ţinînd seama de condiţiile specifice ţării noastre şi de tendinţele ce se manifestă pe plan mondial în actuala etapă a crizei energetice.

Perfecţionarea organizării şi conducerii activităţii electroenergetice în general şi a celei din teritoriu în special are drept element de bază orientarea formulată în documentele Congresului al XII-lea al partidului, privind asigurarea independenţei depline a ţării din punct de vedere energetic, ca un obiectiv principal al dezvoltării economico-sociale a României în viitor. Aceasta impune o dezvoltare prin investiţii atent concepută, dar mai cu seamă o politică de economii judicios condusă, care vizează : creşterea randamentelor energetice, modernizarea instalaţiilor consumatoare, îmbunătăţirea tehnologiilor de fabricaţie şi a structurii producţiei pentru reducerea continuă a consumurilor energetice, limitarea la strictul necesar a producţiei produselor mari consumatoare de energie, sporirea cantităţii de energie obţinută din surse neconvenţionale, recuperarea şi valorificarea resurselor energetice ş.a.

Îndeplinirea acestor comandamente — cu implicaţii şi corelaţii profunde pe plan naţional şi îndeosebi în profil teritorial — şi a sarcinilor ce revin verigilor organizatorice respective reclamă, pe lîngă măsuri tehnice, şi o serie de acţiuni organizatorice şi de conducere menite să conducă, în principal, la asigurarea condiţiilor pentru funcţionarea sistemului electroenergetic pe zone autonome, creşterea siguranţei în funcţionare a instalaţiilor, reducerea consumurilor tehnologice în transportul şi distribuţia energiei electrice, lichidarea oricăror fenomene de utilizare neraţională a energiei, economisirea acesteia în toate sectoarele de activitate. Totodată, elementele calitative oferite de perfecţionarea organizării şi conducerii vor constitu. premise pentru creşterea fiabilităţii sistemului energetic.

Studiul pe care l-am abordat, pornind de la evidenţierea aspectelor favorabile şi nefavorabile ale cadrului organizatoric actual şi urmărind constituirea elementelor de referinţă care să determine perfecţionări într-o perspectivă mai largă, a avut drept obiectiv conceperea şi structurarea unor elemente-cadru pentru **un sistem de organizare şi conducere a activităţii electroenergetice în teritoriu,** care să-i confere acesteia unele caracteristici cum ar fi : integrabilitate, mobilitate, adaptabilitate şi eficienţă maximă în îndeplinirea sarcinilor, competenţelor şi responsabilităţilor legate de :

— transportul şi distribuţia energiei electrice,

— exploatarea şi repararea liniilor şi staţiilor electrice pentru creşterea continuă a siguranţei în funcţionare a sistemului energetic naţional,

— furnizarea energiei electrice la toate categoriile de consumatori şi asigurarea respectării măsurilor pentru economisirea ei,

— proiectarea reţelelor electrice proprii şi ale consumatorilor pînă la tensiunea de 110 kV inclusiv,

— execuţia lucrărilor de construcţii-montaj aferente,

— proiectarea şi producerea de piese de schimb, scule, utilaje, dispozitive de lucru specifice şi confecţii metalice pentru linii şi staţii electrice ş.a.

În formula concepută, **sistemul energetic teritorial este structurat în trei subsisteme de bază, corespunzînd activităţilor de : proiectare, construcţii-montaj, exploatarea şi întreţinerea reţelelor electrice** (vezi schema).

Fiecare dintre ele cuprinde lucrări specifice, care identifică complet elementele sistemului. Acestea sînt grupate în concepţia funcţională a întreprinderii, potrivit unei abordări tipologice a acesteia pe principalele ei subsisteme menţionate.

Considerăm, astfel, că întreaga activitate electroenergetică în profil teritorial se poate organiza în **întreprinderi de reţele electrice la nivel de judeţ,** a căror structură de organizare — pe deplin corelată cu prevederile decretului nr. 162/1973 — ar putea prezenta o serie de variante condiţionate de :

— sfera atribuţiilor şi responsabilităţilor în domenii ca planificarea, aprovizionarea, desfacerea, investiţiile, producţia şi resursele umane ;

— complexitatea activităţii, care exprimă diversitatea, interdependenţa şi amploarea proceselor de producţie (exploatare, construcţii-montaj, proiectare) ce se desfăşoară în cadrul sistemului de organizare ;

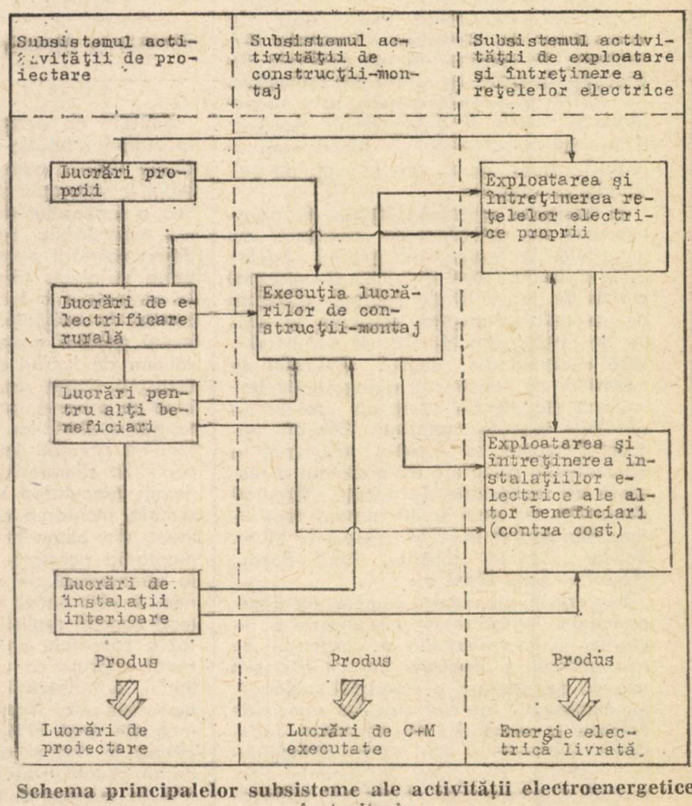

Schema principalelor subsisteme ale activităţii electroenergetice în teritoriu

— dispersia teritorială a subsistemelor de organizare (centre de rețele de transport, centre de rețele de distribuție, șantier — respectiv loturi de construcții-montaj) ;

— caracteristicile procesului tehnologic și nivelul dotării tehnice, exprimate în volumul, structura și succesiunea operațiilor prin care se realizează producția. Această variabilă are un impact considerabil asupra structurii de organizare și în special asupra sistemului de exploatare ;

— reglementările cu caracter normativ sau indicativ, care influențează direct dimensiunea și configurația structurii organizatorice.

În sistemul conceput se regăsesc unele **principii de conducere**, pe baza cărora pot fi dezvoltate metode și tehnici specifice :

— **principiul unității de conducere**, care presupune subordonarea fiecărui om al muncii unui singur șef, în fața căruia trebuie să răspundă de întreaga sa activitate. Acest principiu este de o importanță deosebită și pentru sistemul electroenergetic, în cadrul căruia menținerea unui riguros spirit de disciplină este indispensabilă în vederea rezolvării activităților ;

— **principiul unității de acțiune**, prin care se asigură sincronizarea unor acțiuni în cadrul diverselor compartimente ale sistemului de organizare. Astfel, o măsură care se ia în orice domeniu al activității de bază (exploatare, execuție, proiectare) trebuie să fie concepută și sub aspectul influenței sale în celelalte compartimente (tehnic, organizare, aprovizionare, investiții, furnizare de energie electrică, contabilitate-financiar, personal) și invers ;

— **principiul nivelurilor ierarhice**, în conformitate cu care personalul este ierarhizat pe niveluri de responsabilitate cu privire la luarea deciziilor, transmiterea ordinelor, întocmirea instrucțiunilor necesare și execuția ;

— **principiul menținerii responsabilității**, care necesită stabilirea exactă a responsabilităților — nici mai mici, nici mai mari decît cele necesare — pentru o anumită funcție (șef de compartiment, șef de centru, inginer, tehnician etc.) și menținerea lor pentru toate acțiunile întreprinse de funcția respectivă ;

— **principiul corespondenței între autoritate și responsabilitate**, pe baza căruia fiecare om al muncii trebuie să fie investit cu autoritatea necesară, pe măsura responsabilităților sale ;

— **principiul nivelurilor deciziilor**, care precizează relația ce există între implicațiile și responsabilitățile ce decurg din luarea unor decizii și nivelul ierarhic de la care sînt luate ;

— **principiul numărului minim de niveluri de conducere**, prin care se asigură transmiterea rapidă și nedeformată a sarcinilor într-un sens și a informațiilor necesare în celălalt sens ;

— **principiul numărului optim de subordonați**, care influențează în cea mai mare măsură eficacitatea muncii de conducere. În sistemul conceput, la nivelele ierarhice unde trebuie luate decizii frecvente și cu implicații largi în sistem, numărul optim de subordonați variază între 4 și 7, iar la nivelurile de execuție unde operațiile executate au un caracter tipic de repetare, numărul de subordonați poate ajunge la 20 de oameni ai muncii ;

— **principiul interdependenței minime**, care presupune asigurarea unui grad corespunzător de independență a diferitelor subsisteme organizatorice din sistemul de organizare, care să le asigure funcționarea optimă — cunoscînd că instaurarea unei interdependențe mari micșorează responsabilitatea și diluează autoritatea. Principiul este deosebit de important pentru organizarea sistemului electroenergetic, în cadrul căruia dispersia teritorială impune crearea unor subunități cu un grad mai mare de independență ;

— **principiul flexibilității structurale**, potrivit căruia se stabilesc, pe baza unor examinări permanente, structuri organizatorice adaptate necesităților imediate și de perspectivă ;

— **principiul disponibilității de alternative**, în conformitate cu care soluția de organizare se alege din mai multe variante studiate.

Aplicarea corectă a tuturor acestor principii permite stabilirea unei structuri organizatorice corespunzătoare, a unui sistem bine închegat, care să evolueze în sensul dorit.

În cadrul sistemului propus, veriga de bază o constituie **centrul**. În teritoriu putem avea :

- **centre teritoriale de rețele de distribuție a energiei electrice** (CRED) ;
- **centre teritoriale de rețele și stații de înaltă tensiune de transport al energiei electrice** (CIT) ;
- **centre teritoriale de PRAM.**

În interiorul acestora s-au putut diferenția, potrivit criteriilor alese, mai multe posibilități de realizare a lor. De exemplu, vor putea fi organizate : centru de rețele de distribuție urban (CRED-u), care are în gestiune instalațiile aflate într-un oraș sau municipiu ; centru de rețele de distribuție rural (CRED-r), avînd în gestiune instalațiile din mediul rural ; centru de rețele de distribuție urban-rural (CRED-u.r.), însărcinat cu gestiunea instalațiilor din mediul urban și rural.

Se asigură astfel și o funcționalitate crescută a sistemului-cadru, o atenție specială acordîndu-se conducerii economico-financiare planificate a acestuia, dezvoltării autoconducerii și autogestiunii, promovării unor metode și tehnici adecvate în desfășurarea unor activități, precum și realizării unui sistem informațional pe măsura exigențelor actuale și de perspectivă. Sistemul informațional se concepe a fi realizat cu mijloace moderne de prelucrare și ținînd cont de fluxurile informaționale necesare unei întreprinderi de rețele electrice, singura în măsură să stăpînească problematica energetică în teritoriu.

Prin formulele organizatorice avute în vedere se vor putea realiza în condiții de eficiență maximă obiectivele activității electroenergetice în teritoriu, printre care :

— asigurarea alimentării cu energie electrică în mod continuu și la parametrii nominali a tuturor consumatorilor din teritoriu ;

— urmărirea folosirii raționale a energiei electrice în instalațiile proprii și la consumatorii de pe raza respectivă de acțiune ;

— asigurarea unei înalte discipline și pregătiri profesionale a personalului întreprinderii, ca o condiție pentru îndeplinirea sarcinilor cu deplină responsabilitate ;

— dezvoltarea instalațiilor de transport și distribuție a energiei electrice în teritoriul respectiv, în contextul dezvoltării de ansamblu a sistemului energetic național și mărirea gradului de eficiență economică în funcționarea acestora.

Ioan LUPU
șeful șantierului de construcții-montaje energetice Piatra Neamț din I.R.E. Bacău

O cooperare de succes, inițiată la T.I.B.

(Urmare din pag. 12)

neză, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, Siria, Japonia, R.F. Germania, Iran, India, Italia, Norvegia.

Produsele livrate de societatea R.R.R. se bucură de o înaltă apreciere a beneficiarilor, datorită nivelului lor tehnic și calitativ, fiind astfel competitive cu cele mai bune reductoare realizate pe plan mondial.

Referințele tehnice obținute cu ocazia vizitelor făcute de reprezentanții beneficiarilor din străinătate, în vederea recepționării produselor sau contractării, conțin aprecieri deosebit de favorabile privind organizarea și înzestrarea tehnică a fabricii, calificînd întreprinderea ca una din cele mai moderne în domeniul fabricării reductoarelor, ca un succes al bunei colaborări româno-vest-germane.

Activitățile de proiectare și execuție orientate în ultimul timp în domeniul reductoarelor speciale, cu dantură complet rectificată, cu un înalt grad de fiabilitate, au condus la introducerea pe noi segmente de piață. Faptul că o serie de firme occidentale — ca Werner & Pfleiderer, G.H.H., Krupp-Polysius ș.a. — cumpără reductoare fabricate la R.R.R. dovedește pe deplin nivelul calitativ și competitivitatea de care se bucură pe piață reductoarele societății.

Rezultatele obținute pînă în prezent prin buna colaborare între parteneri asigură și pe mai departe dezvoltarea societății cu rentabilitate corespunzătoare, așa cum a fost gîndită la înființare. Ea a creat, totodată, premise pentru înființarea de noi societăți mixte româno-vest-germane.

La cea de a 7-a ediție a T.I.B., Reșița-Renk-Reductoare se află printre firmele industriale expozante, cu produse de mare atractivitate comercială.

ÎN CĂUTAREA UNOR NOI PARADIGME PE FILIERA CREŞTERE-DEZVOLTARE-PROGRES (II)

Deschiderea opticii economice spre noi paradigme

AVEM nevoie de inovări în modul de gîndire şi acţiune şi în domeniul economiei. Economia, ştiinţele economice au intrat tot mai mult în dialog cu celelalte componente ale vieţii sociale, cu alte discipline ştiinţifice şi cu tehnologia, cu procesele educaţionale şi informaţionale, cu cele culturale. Evoluţia este firească. Frontierele domeniului economic nu sînt şi nici nu pot fi impermeabile celorlalte planuri ale activităţii social-umane.

Ştiinţele economice sînt mai degrabă înconjurate, aşa cum se exprimă Georgescu Roegen, de o „penumbră dialectică", în care ele se împletesc cu socialul şi politicul. Procesele şi fenomenele economice nu sînt „pur" economice. Sistemul economiei capitaliste sau sistemul economiei socialiste nu sînt numai sisteme economice, ci sînt în acelaşi timp expresia unor sisteme sociale, politice, culturale, de valori. De exemplu, dacă ne referim la evoluţii mai recente, la dezvoltarea şi rafinarea aparaturii matematice, a analizelor cantitative şi a modelelor economico-matematice constatăm că deşi acestea au adus numeroase contribuţii pozitive, ele au determinat în acelaşi timp o ruptură şi mai adîncă de viaţă economică reală, o izolare mai pronunţată a ştiinţelor economice de cele umaniste, adesea chiar faţă de cele tehnice şi ale naturii.

Chiar dacă ar fi să facem abstracţie că majoritatea modelelor economico-matematice nu surprind aspecte esenţiale social-umane, aşa cum observă Georgescu-Roegen, însăşi variabilitatea, natura evolutivă a proceselor economice exclud înţelegerea cu ajutorul unor modele „aritmomorfice" [2]). Cred că prea adesea s-a trecut la elaborarea unor modele matematice înainte de a se realiza o clarificare conceptuală satisfăcătoare şi de a pune în evidenţă multiplele componente şi interdependenţe în cadrul unui model logic. Astfel nu numai că nu s-a reuşit să se surprindă complexitatea, ci numeroase ambiguităţi existente în planul conceptelor şi al categoriilor ştiinţifice au fost transpuse pe un alt plan cu pretenţia rigorii matematice.

Asistăm încă de pe acum la un proces de tranziţie de la epoca maximizării producţiei şi a consumului, la o epocă dominată de urmărire a minimizării inputurilor materiale şi a sporirii eficienţei dezvoltării, adică urmărindu-se nu numai obţinerea unei eficienţe economice, ci şi o eficienţă socială, pe planuri mai largi. Astfel, devine tot mai evidentă şi mai presantă necesitatea reevaluării teoriei economice, atît a premiselor, cît şi a modelelor variabilelor, inclusiv a celor privind subdezvoltarea.

Sînt tot mai mulţi cei care au devenit conştienţi de limitele şi insuficienţele modelelor „clasice" ale creşterii economice de tipul H—D—H (Harrod, Domar, Nick), impermeabile, aşa cum a fost şi Perroux, dezvoltării şi progresului, pentru că nu iau în seamă dinamisme economice decisive, cum sînt natura relaţiilor sociale, reformele structurale, instituţionale etc. Abordarea creşterii economice „în sine" are pe planul practicii consecinţe mai flagrante. Orientarea „economocentrică" a unei societăţi, subordonarea valorilor social-umane unor raţiuni exclusiv economice, de exemplu, maximizarea profitului, se fac adesea împotriva omului, cu efecte sociale, ecologice etc. extrem de dăunătoare.

Adevărata deschidere a teoriei creşterii economice nu poate să apară decît atunci cînd aceasta se reîntoarce cu faţa spre om, considerîndu-l nu numai ca o resursă a creşterii, ci ca o figură centrală şi finalitate a creşterii, înţelegînd semnificaţiile şi implicaţiile binomului „omul-scop", „economia-mijloc".

Dacă avem în vedere :

1) handicapul teoriei creşterii, adesea limitată la disciplinele economice „pure" neglijînd unele elemente indispensabile descifrării acestor procese, cum sînt : relaţiile om-natură, om-societate, structurile sociale şi politice, tehnologice, organizaţionale şi instituţionale etc. ;

2) carenţele modelelor clasice ale creşterii, care nu iau în seamă dinamisme sociale, culturale, etice etc. ale dezvoltării şi progresului ;

3) finalitatea social-umană a creşterii;

atunci, se resimte necesitatea abordării creşterii economice într-un cadru mai larg, cuplată cu dezvoltarea socială.

Nu mă refer numai la necesitatea unei reinterpretări a datelor, a semnificaţiilor lor, ci este vorba aici de a le privi cu alte lentile. Avem de-a face cu o **nouă paradigmă a creşterii economice :**

a) tratarea problemelor **creşterii economice** în cadrul mediului **natural, social-politic, tehnologic, cultural** etc. şi **de aici** necesitatea analizei factorilor şi a modelelor creşterii economice într-o viziune corelativă şi integrativă, în cadrul interdependenţelor şi intersecţiilor sale cu diferite alte medii ;

b) abordarea creşterii economice nu în sine, ci ţinînd seama de finalitatea sa social-umană şi **de aici,** necesitatea corelării **creşterii** economice cu **dezvoltarea** şi **progresul** ;

c) pornind de la binomul „omul-scop", „economia-mijloc", ajungem la necesitatea reconvertirii **creşterii economocentrice** într-o creştere de tip **sociocentric,** care ţine seama de mecanismele de naştere a trebuinţelor şi valorilor şi aspiraţiilor, de relaţiile om-cultură-dezvoltare, trebuinţă-interes-valoare, individ-trebuinţă-obiect, etc. ;

d) considerarea dezvoltării ca un fascicol larg de transformări cantitative, dar şi calitative, de satisfacere a unor aspiraţii social-umane solicită definirea **valorilor de bază** şi **alternativelor** de societăţi dezirabile, definite în general ca o nouă paradigmă, prin **societăţi centrate pe om, participative şi care învaţă ;**

e) înţelegerea faptului că lumea resimte tot mai acut nevoia de participare, aceasta **constituie un concept central,** o idee-forţă şi un element stabilizator esenţial în sistem ; mărind gradul de echitate şi egalitate şi evitînd segmentarea, fragmentarea şi marginalizarea, el asigură creşterea gradului de securitate şi autonomie în sistem ;

f) dezvoltarea reprezentînd prin excelenţă şi un **proces de învăţare,** acesta constituie un alt element stabilizator, de bază al sistemului ; majoritatea proceselor economice, sociale, tehnologice etc. constituie nemijlocit şi procese de învăţare, de adaptare permanentă la schimbare ; procesele de învăţare la indivizi şi societăţi, din trecut şi din viitor, măresc capacitatea de adaptare şi de anticipare, ajutînd la evitarea apariţiei elementelor distructive, a catastrofelor şi sporirea sinergiei sistemului.

În acest context, în esenţă, creşterea SOCIOCENTRICĂ presupune, aşa cum rezultă şi din experienţa României, noi modele prin care să se realizeze (a) **corelarea** diferitelor obiective economice şi sociale în lumina **finalităţii** sale social-umane, a dinamicii nevoilor sociale şi individuale, pentru realizarea unei dezvoltări multilaterale economice şi sociale ; (b) **echilibrarea** criteriilor economice şi celor sociale pe termen scurt şi lung în alocarea resurselor şi a structurilor micro şi macroeconomice şi micro şi macrosociale într-o viziune coerentă ; (c) **integrarea** coerentă a diferitelor planuri implicate în procesele de creştere-dezvoltare-progres, a diferitelor politici sectoriale care concură la atingerea obiectivelor economice şi sociale ; (d) **omogenizarea** dezvoltării spaţiale, a sistematizării teritoriului şi localităţilor, prin **repartizarea** judicioasă a populaţiei, activităţilor economice şi sociale în teritoriu, dezvoltarea echilibrată a aşezămintelor umane, a zonelor şi regiunilor.

Această concepţie, prezentă în opera preşedintelui Nicolae Ceauşescu, sugerează schimbări esenţiale, profunde, în teoria şi modelele de creştere economică, pe multiple planuri de la finalitatea ei, funcţia-obiectiv, criteriile de optimizare şi raţionalitate economică şi socială, pînă la natura inputurilor şi outputurilor, a impulsurilor şi mecanismelor de reglare şi a conceptelor cu care operează. Multe din schimbările viitoare vor proveni din însăşi modificarea principiului axial.

Schimbarea principiului axial

DACĂ pornim de la ideea că opticile **prea specializate** şi **ruperea economiei** din contextul ei mai larg, social-uman atunci cele mai mari speranţe de a depăşi aceste handicapuri pot proveni din **viziunile integratoare** şi **dialogul interdisciplinar.** De altfel, creşte-

[2]) Georgescu Roegen, Nicholas „Legea entropiei şi procesul economic", Bucureşti, Ed. politică, 1979

Timp		TRECUT			VIITOR	
principiu axial	de la	tradiționalism (economie naturală, economie de mărfuri)	la	evoluționism (creșterea economică de tip economocentric preponderent cantitativă, performanțe pur economice)	spre	schimbarea dinamică (creșterea sociocentrică, cuplată cu dezvoltarea și progresul, orientată spre finalitatea social-umană a ameliorării condiției umane și a cadrului de viață, performanțe sociale)
etape	de la	preindustrial	la	industrial	spre	postindustrial
DOMENII						
I. **procese de producție industriale**	de la	activități agricole, extractive și manufacturiere	la	activități industriale și dihotomie industrie-agricultură	spre	integrare în procese circular active, inclusiv a industriei cu agricultura
II. **procese de producție agricole**	de la	agricultura de tip tradițional, extensivă	la	agricultura intensivă, bazată pe mcanizare, chimizare, electrificare etc.	spre	dezvoltarea rurală integrată
III. **tehnologii**	de la	execuția de operații și lucrări simple	la	tehnologiile mecanice și chimice	spre	biotehnologii, tehnologii de conversie și de prelucrări în trepte, miniaturizare
IV. **resurse energetice**	de la	forțele naturale (vînt, apă, forța de muncă animală)	la	energia produsă de cărbune, petrol, gaze, electricitate, nucleară	spre	bioenergii, conversia energiei solare etc.
V. **resurse de materii prime**	de la	materii prime de bază, agricole și minerale	la	materii prime derivate, sintetice, produse intermediare	spre	materii prime din spațiul extraterestru și acvatic, cunoștințe științifice și informație, prelucrare și transmitere
VI. **resurse umane**	de la	cultivator, muncitor manual și artizan	la	adîncirea diviziunii muncii, diversificarea specialităților	spre	policalificare, noi calificări științifice și informatice
VII. **conducere**	de la	conducere autocrată, unipersonală	la	conducere participativă și adîncirea democratismului	spre	autoconducere și autonomie tot mai largă
VIII. **trebuințe umane**	de la	trebuințe umane de bază (hrană, îmbrăcăminte etc.)	la	bunuri de consum de masă	spre	tot mai multă educație, cultură, sănătate, participare, responsabilitate, solidaritate, securitate
IX. **așezări umane**	de la	migrația rurală	la	urbanizare și opoziție sat-oraș	spre	rurbanizare, echilibrarea dezvoltării și sistematizare
X. **modalități de evaluare**	de la	înregistrări și clarificări statistice, evaluări cantitative	la	evaluări cantitativ-calitative, indicatori statistico-matematici	spre	indicatori calitativi, de structură

rea economică nu depinde numai de materii prime, energie, calificări umane și de aportul progresului științific și tehnologic materializat în tehnici și tehnologii de producție, dar și de noile „străpungeri" realizate în științele economice și social-umane, care pot aduce o nouă viziune asupra dezvoltării economice și sociale, noi paradigme, noi concepte, pornind poate chiar de la schimbarea principiului axial (vezi tabelul din casetă).

Tabloul nu este în măsură să indice decît unele schimbări posibile în diferite planuri, fără să poată sugera coerența între acestea și cu toate acestea necesitatea unor modificări de fond în construirea unor **viziuni integrative** par plauzibile.

Aș lua un singur exemplu. Specializarea, care a dominat dezvoltarea industrială începe să cedeze locul conceptelor de tip integrativ. Însăși tehnologiile de producție, inventarea lor nu mai poate parcurge logica de la materia primă X la produsul Z, astfel încît partea de substanță activă ce nu se regăsea în produsul finit Z se pierdea, sub formă de produse secundare, deșeuri, reziduuri etc. Dimpotrivă, problema se pune acum de ce tehnologie avem nevoie pentru ca să putem prelucra toate particulele active din materia primă X și să obținem astfel produsele $Z_1Z_2Z_3$ ... Zn. O asemenea gîndire tehnică și economică ne conduce spre concepte integrative de **producție de tip circular activ** și ale platformelor industriale integrate promovate în România.

Sau un alt exemplu, dezvoltarea rurală integrată promovată în România. Aceasta presupune o dezvoltare integrată a activităților de tip agricol cu cele de tip industrial. Astfel are loc o transformare complexă a specificului muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, o deplasare a unor activități de tip industrial, de servicii, de infrastructuri sociale, culturale, educaționale etc. spre mediul rural. Are astfel loc și o diminuare a migrației populațiilor sătești spre oraș. Procesul de urbanizare clasic este înlocuit cu un proces de urbanizare în care deosebirile esențiale și contradicțiile dintre aceste localități dispar, dar ele își păstrează o anumită individualitate distinctă.

Eforturile de a găsi noi paradigme pun încă odată în evidență că viziunea „tunel" a specialistului, care operează numai cu conceptele unei singure discipline, adesea și ea excesiv specializată, ridică bariere greu de depășit în efortul de a înțelege și stăpîni complexitatea. Edgar Morin analiza și el că viziunea simplificatoare a devenit barbaria științei specifică epocii noastre, iar Piaget atrăgea atenția asupra pericolului „erorii etalonului". Operînd numai în termenii unei singure discipline o valoare cu rol de etalon în cadrul acesteia (de exemplu profitul sau eficiența economică pură), fiind supradimensionată și neținînd seama de celelalte planuri poate să conducă cu ușurință la opțiuni aparent bune, dar în fond contradictorii sau chiar incompatibile.

Întregul presupune să-i cunoaștem părțile, dar nici părțile nu pot fi cunoscute cu adevărat dacă sînt rupte de întreg. Și din aceste cauze eforturile de decodificare, de comunicare interdis-

dr. Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 25)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Doctrinele economice contemporane şi criterii de apreciere a lor (II)

CRITERIUL social, de clasă izvorăşte din realitatea că lumea zilelor noastre este împărţită în clase, categorii, grupuri sociale – cu interese apropiate sau diferite în unele cazuri, opuse în altele – iar teoriile sînt produsul reflectării active a realităţilor economice înconjurătoare prin prisma intereselor sociale pe poziţiile cărora se situează cei ce-au formulat sau formulează teoriile respective. Acest criteriu ne ajută să înţelegem, în bună măsură, de ce aceleaşi realităţi, fenomene sau procese economice îşi găsesc expresia generalizată în teorii ce diferă mai mult sau mai puţin, sau chiar opuse. De exemplu, capitalismul monopolist de stat ca formă actuală de existenţă a economiei şi societăţii capitaliste îşi găseşte reflectarea în cel puţin patru mari doctrine : marxistă, keynesistă, neoliberală şi radicală ; în cadrul lor, întîlnim unele deosebiri de orientări şi nuanţe. În timp ce doctrina marxistă (pînă la un punct şi cea radicală) investighează, înţelege şi explică mecanismele acestei forme de existenţă a capitalismului în scopul relevării elementelor şi proceselor revoluţionare necesare pentru trecerea la un nou sistem economic, doctrinele keynesistă şi neoliberală (cu deosebiri de nuanţe, uneori destul de importante) tratează etapa respectivă ca pe o etapă în evoluţia ascendentă a capitalismului, numită adesea neocapitalism, societate a belşugului sau a consumului, societate industrială sau postindustrială etc. ; în această etapă s-a sperat ca, pe baza intervenţiei statului în economie, să fie lecuite mari racile cum sînt şomajul, crizele, inflaţia etc. După o perioadă de speranţe şi încurajări, la începutul deceniului al optulea, odată cu declanşarea crizelor economice, energetice, ecologice etc., au răbufnit şi marile decepţii faţă de „virtuţile" tămăduitoare ale keynesismului.[9])

De existenţa în sînul aceleiaşi clase a unor straturi şi categorii sociale diferite este legată în bună măsură şi interpretarea diferită a aceleiaşi doctrine – chiar doctrina marxistă într-un fel a fost şi este interpretată de muncitorimea propriu-zisă, altfel de „aristocraţia muncitorească" şi în alt chip de lumpenproletariat ; iar doctrina keynesistă a cunoscut interpretări de dreapta, de centru şi de stînga, unii autori mergînd pînă la radicalism – ca şi existenţa unor doctrine diferite ale aceleiaşi clase, cum este cazul cu keynesismul şi neoliberalismul. Clasele sociale nu sînt statice, ci dinamice şi ele evoluează odată cu desfăşurarea progresului economic în societate.

Criteriul naţional-internaţional decurge din realitatea contemporană a existenţei a peste 155 de state independente, pe de o parte, şi a gradului foarte ridicat al interdependenţelor dintre economiile naţionale în cadrul economiei mondiale. El ajută să înţelegem în ce măsură teoriile analizate poartă amprenta situaţiei economice specifice naţionale a ţărilor de origine, dacă nu cumva unele din aceste ţări privesc interesul economic naţional drept interes general al tuturor ţărilor sau dacă nu, aceleaşi sau alte state folosesc marile interdependenţe ca pretexte pentru justificarea imixtiunilor în economia altor state, a formării de blocuri economice şi a încălcării dreptului suveran de decizie al unor ţări asupra propriei economii şi avuţii naţionale. Circulă în acest sens teorii ale suveranităţii limitate, ale integrărilor regionale în sensul creării unor organisme suprastatale cărora să li se cedeze părţi importante ale dreptului de decizie şi altele. Asemenea teorii nu ţin seama de un mare adevăr : într-o lume interdependentă trebuie – şi se poate – ca fiecare economie naţională să se dezvolte independent dar nu autarhic. Acelaşi criteriu permite să se înţeleagă de ce există deosebiri de vederi între economişti de aceeaşi orientare dar din ţări diferite – condiţiile înseşi din fiecare ţară deosebindu-se – şi cum trebuie abordate în chip constructiv aceste deosebiri. Unitatea de concepţie a unei doctrine, cum arată realitatea, se realizează prin diversitatea de opinii, aprecieri şi nuanţe, unele dintre ele ţinînd de condiţiile şi nivelul de dezvoltare specifice fiecărei economii naţionale. În acest sens, dezvoltarea doctrinei nu poate fi rodul vreunui centru care să deţină monopolul creaţiei teoretico-economice, ci al tuturor oamenilor de ştiinţă din toate ţările, aderenţi la doctrina respectivă.

Criteriul progresului general derivă din nevoia raportării teoriilor economice, spre a le aprecia cît mai obiectiv, la procesele înnoitoare din lumea actuală şi în perspectivă. Nu puţine dintre teorii par, la prima vedere, realiste şi chiar raţionale ; viciile lor de fond apar pregnant doar atunci cînd sînt raportate la orînduirile social-economice existente şi la perspectivele lor, la prefacerile

FIŞE

● *A investiga multiplele interferenţe care iau naştere între dezvoltarea industriei şi evoluţia de ansamblu a civilizaţiei umane constituie nu numai un domeniu de incitantă preocupare intelectuală, ci şi o acţiune cu valoare practică evidentă. Acest fapt îl demonstrează argumentat volumul „CIVILIZAŢIE ŞI INDUSTRIE" publicat recent la* Editura „Albatros" *sub semnătura lui Dan Popescu. Deoarece, aşa cum susţin numeroase din paginile cărţii, implicaţiile progresului industrial asupra societăţii – într-un plan mai larg, asupra civilizaţiei moderne – se manifestă în cele mai diverse domenii ale vieţii sociale: în economie, la nivelul structurilor sociale, al mentalităţilor, pe plan individual. Integrată unui proces dialectic de devenire, civilizaţia pe care o făurim astăzi, sistemul de valori promovat, influenţează la rîndul său decisiv direcţiile de dezvoltare şi modul de utilizare a roadelor creaţiei ştiinţifice.*

Preocuparea autorului pentru analiza fenomenului industrial nu numai în planul realizărilor concrete, materiale, ci şi în plan spiritual este evidenţiată de amplele referiri şi comentarii pe marginea unor idei, doctrine, teorii despre industrializare. Relevînd, pe de o parte, modul în care gîndirea economică românească a receptat problema făuririi industriei naţionale iar, pe de altă parte, progresele înregistrate în procesul de industrializare a ţării, în anii construcţiei socialiste, Dan Popescu oferă, implicit, cititorului un răspuns aprinselor dezbateri privind rolul industriei şi căile de înfăptuire a industrializării, sugerînd, totodată, noi domenii de meditaţie asupra civilizaţiei şi industriei viitorului.

Economia resurselor naturale

● *Criza de materii prime şi energetice care confruntă economia mondială impunînd restricţii severe şi de durată pentru fiecare ţară în parte, concepţia asupra dezvoltării economice se cere la rîndul său reconsiderată în funcţie de acest parametru, afirmă doi economişti din R.D. Germană, Horst Paucke şi Günter Streibel, în articolul „Zur ökonomischen Bewertung von Naturressourcen" (Consideraţii asupra evaluării economice a resurselor naturale), publicat în nr. 9 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT". Judecăţile sînt diferenţiate în funcţie de resursele existente pe teritoriul naţional, precum şi de structura producţiei, cu deosebire a industriei, de perspectiva temporală în care sînt proiectate. Ceea ce apare ca deosebit de important în acest context, afirmă P.H. şi S.G., este alcătuirea unor indicatori economici care să reflecte cît mai real şi nuanţat efectele costurilor cu materia primă – atît indigenă cît şi importată – asupra eficienţei economice. În această perspectivă, se susţine în articol, fundamentale apar două categorii de judecăţi economice. O primă categorie se referă la evaluarea comparativă a eficienţei exploatării resurselor naturale proprii – în calcul urmărind a fi incluse toate fazele tehnologice, de la localizarea zăcămintelor şi pînă la utilizarea lor în producţie – raportat la preţul mondial. Cea de a doua categorie ar urma să*

revoluționare din epoca noastră, la natura intereselor sociale promovate sau la procesele înnoitoare etc. Keynesismul a însemnat un salt în gîndirea economică susținătoare a capitalului, a capitalismului, adaptînd-o la starea de criză a acestuia **din punctul de vedere al burgheziei, mai ales al celei monopoliste,** dar nu al progresului general care cerea și cere înlăturarea mecanismelor economice croite pe dimensiunile profitului capitalist, ale exploatării muncii salariate. De aici și controversele legate de aprecierea sa ca o revoluție în știința economică sau ca o doctrină, în esență, conservatoare.[10]) Raportată la procesele înnoitoare ale epocii, doctrina keynesistă nu poate fi apreciată decît ca fiind conservatoare cu toate că nu este lipsită de elemente de inovație. Eforturile actualilor postkeynesiști[11]) nu vor fi încununate de succese evidente atîta vreme cît ele se vor menține în limitele axiomei keynesiste a menținerii capitalismului, iar doctrina propusă spre elaborare va păstra amprenta conservatorismului. N-au trecut decît 4–5 ani de la inițierea unei doctrine postkeynesiste, iar acum se vorbește despre nevoia unei doctrine post-postkeynesiste. Doctrina economică marxistă a capitalismului monopolist de stat avînd drept ax depășirea orînduirii burgheze și a mecanismelor ei economice, este, prin natura lucrurilor, revoluționară ; ea se racordează la cerințele progresului general.

Un alt exemplu. Teoria cercului vicios al subdezvoltării, deși este preocupată de soluționarea unei probleme acute și ia în considerare multe realități ale lumii a treia, este conservatoare prin faptul că promovează ideea menținerii în stare de dependență a țărilor subdezvoltate față de cele capitaliste dezvoltate, absolutizează pretinsele efecte pozitive ale exportului de capital pe linia dezvoltării și minimalizează rolul efortului propriu al acestor țări. De asemenea, doctrinele care minimalizează importanța făuririi unei noi ordini economice internaționale sau o reduc la simple amendamente ale celei vechi sînt, **ipso facto,** conservatoare fiindcă acceptă o ordine care defavorizează marea majoritate a popoarelor lumii.

Criteriile complementare oferă posibilități în plus pentru aprecierea nuanțată a teoriilor și doctrinelor economice contemporane. De exemplu, criteriul datelor empirice oferă posibilitatea să se ia în considerare anumite împrejurări specifice care, într-o perioadă sau alta, într-o parte sau alta a lumii, au influențat gîndirea economică. Un asemenea „dat empiric" îl constituie războaiele și cursa înarmărilor care au influențat hotărîtor asupra apariției de teorii ale economiei de război sau de doctrine după care militarizarea economiei ar fi un remediu pentru racilele capitalismului maturizat. Teoriile respective nu pot fi apreciate pur și simplu drept conservatoare, ci de-a dreptul reacționare.

Teoriile și doctrinele sînt produsul reflectării generalizate, sintetice a realităților economice. Aceasta nu înseamnă că ele nu au o independență relativă. S-ar cădea în sociologism vulgar sau economism mecanicist dacă am nega acest gen de independență. Criteriul independenței relative ne permite să evaluăm structurile intime ale teoriilor și doctrinelor economice, să urmărim legile dezvoltării lor, să le apreciem cît mai obiectiv. El este de mare folos în descifrarea procesului cumulativ al dezvoltării științei economice, în surprinderea acelor elemente cu care doctrinele analizate contribuie, dacă este cazul, la îmbogățirea științei economice.

Firește, criteriile amintite nu sînt imuabile, aceleași, date odată pentru totdeauna, iar sistemul lor se poate îmbogăți cu noi elemente în funcție de cerințele vieții reale, de starea științei economice și de problemele cu care se confruntă.

Criteriile nu sînt o sumă de elemente disparate ci un **sistem de instrumente** care se cer folosite în chip dialectic, fără exagerări sau omisiuni de o parte sau alta, pentru a realiza o evaluare științifică, realistă, fără idei preconcepute și etichetări ale teoriilor și doctrinelor economice contemporane. Este suficient să se omită un criteriu sau altul ca să se ajungă la aprecieri și evaluări unilaterale, incomplete, eronate. Omiterea criteriului de clasă nu ne-ar permite astfel să înțelegem amplele confruntări **ideologice** care au loc astăzi în domeniul economic. Subestimarea criteriului național ar îngreuna descifrarea deosebirilor de opinii și aprecieri ale aceluiași fenomen dat, de exemplu de către economiștii din diverse țări socialiste, adepți ai aceleiași concepții, cea marxistă. Atît abordarea cît și folosirea criteriilor într-o viziune sistemică potențează eforturile actuale de scoatere a științei economice din impas, de realizare a confruntărilor de opinii în chip constructiv, și de desfășurare a unei lupte ideologice eficace din care gîndirea economică, axată pe coordonatele socialismului științific, să iasă mereu îmbogățită.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[9]) Vezi : J. Attali, M. Guillaume, „L'anti-économique", P.U.F., Paris, 1974 ; B. Rosier, „Croissance et les crises du capitalisme", P.U.F., Paris, 1975 ; I. Nicolae-Văleanu, „Sistemul crizelor actuale și criza de sistem a capitalismului", în „Era socialistă" nr. 24/1980.

[10]) Vezi : A. Hansen, Introducion à la pensée de Keynes, P.U.F., Paris, 1967, p. 10

[11]) Vezi : A.S. Eichner, Post-Keynesian Theory : a look ahead, în „Challenge", May-June, 1979 ; A. Okun, Sticks with Two Short Ends, în „Challenge", „July-August, 1979 ; E. Appelbaum, Post-Keynesian Theory : The Labor Market, în „Challenge" Jannuary-Februari, 1979

permită fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în funcție de potențialul de resurse existent în teritoriu.

Stagflație

● *Stagflația, fenomen conturat în anii '70, ar fi generată — opinează Jean Marczewski în articolul „Analyse causale de la stagflation" publicat în numărul din 1 octombrie a.c. al revistei „Chroniques d'actualité de la S.E.D.E.I.S." — de faptul că anumiți factori esențiali ai producției beneficiază de un monopol colectiv al ofertei. Această situație a permis, susține J.M., dezvoltarea simultană a unor circuite opuse — cu caracter inflaționist și deflaționist. În mod concret, stagflația mondială ar avea drept cauză două serii de factori: a) o saturație relativă a cererii de produse industriale în țările dezvoltate, concomitent cu diminuarea ritmului de inovare; b) efectele contradictorii ale sporirii masive a costurilor reale ale unor factori de producție cum sînt energia și forța de muncă. Eliminarea fenomenelor stagflaționiste, înregistrate pe plan mondial — proces ce presupune compensarea celor două circuite: inflație și deflație — va defavoriza cu deosebire, susține J.M., țările în curs de dezvoltare al căror deficit financiar le obligă să-și reducă importurile și, corespunzător, exporturile și deci posibilitățile de echilibrare. Într-un plan mai general, opinează J.M., reducerea continuă a ratei de creștere a comerțului mondial contribuie la stagnarea producției în majoritatea țărilor lumii.*

● *Ciclul de proiecte asupra limitelor exterioare ale dezvoltării, inițiate în 1972 de Clubul de la Roma (între acestea „Limitele creșterii", „Omenirea la răspîntie", „Restructurarea ordinii internaționale" etc.) se încheie în mod semnificativ, apreciază Aurelio Peccei, cu dezbaterea limitelor interioare ale creșterii, problemă căreia îi este consacrat ultimul proiect, redactat de James W. Botkin, Mahdi Elmandjra și Mircea Malița, și a cărui traducere, sub titlul „ORIZONTUL FĂRĂ LIMITE AL ÎNVĂȚĂRII. LICHIDAREA DECALAJULUI UMAN", o oferă cititorilor din țara noastră Editura Politică. Autorii lucrării observă că, într-un răstimp extrem de scurt, de numai*

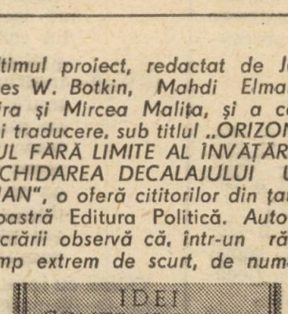

un deceniu, acuitatea problemelor globale nu numai că nu a diminuat dar, dimpotrivă, a înregistrat o amplificare considerabilă. Se constată, în același timp, și o mutație semnificativă de accent: de la problemele tehnologice și economice ale creșterii la cele umane. În fapt, se arată în carte, experiența istorică a dovedit că a acorda prioritate absolută tehnicului și economicului, a rupe aceste probleme de conținutul și finalitatea lor socială înseamnă, implicit, a le condamna la sterilitate.

Orientarea spre om, spre problemele și destinul său în lumea contemporană dobîndește însă, opinează autorii, și semnificația unui răspuns concret pentru depășirea actualei stări de criză în care se află comunitatea mondială. Deoarece, dacă majoritatea resurselor fizice sînt limitate, omul, prin potențele sale creative, reprezintă o resursă inepuizabilă. Iar calea de a valorifica aceste inestimabile potențe o constituie procesul de învățare.

FIȘE

Model de prognoză a forței de muncă necesară în funcție de nivelul și structura producției

CEA MAI IMPORTANTĂ problemă reliefată de metoda input-output, de o deosebită utilitate practică pentru activitatea de planificare, este aceea a analogiei dintre vectorul Y al sistemului $AX + Y = X$ și sarcinile de plan stabilite pentru ramurile economiei naționale. Creșterea complexității economiei naționale impune, cu atît mai mult, să se țină seama în mod permanent, la elaborarea planului, de raporturile posibile dintre vectorul — sarcină, Y și vectorul — plan, X. Includzîndu-se în model și consumul de muncă, se creează posibilitatea obținerii aspectului general al reproducției și repartizării forței de muncă.

Prin urmare, întrucît între ramurile economiei naționale există o legătură reprezentată prin ecuația matriceală :

$$AX + Y = X, \qquad (1)$$

care, prin introducerea matricei unitate, devine :

$$(E - A)\,X = Y, \qquad (2)$$

soluționabilă prin :

$$(E - A)^{-1}\,Y = X \qquad (3)$$

unde :

E — matricea unitate ;

A — matricea tehnologică de dimensiunea n n, adică, matricea consumurilor directe de producție

$$a_{ij}\,(i, j = 1, 2, \ldots, n);$$

Y — vectorul — coloană de n elemente Y_i (cunoscute), reprezentînd producția finală a fiecăreia din cele n ramuri ;

X — vectorul — coloană de n elemente X_i (necunoscute), reprezentînd producția totală a fiecăreia din cele n ramuri ,

se poate stabili conținutul de muncă totală (vie + trecută) cuprins în produsele celor n ramuri, rezolvînd, pentru τ, sistemul :

$$\tau(E - A) + T = \tau \qquad (4)$$

sau :

$$T \cdot (E - A)^{-1} X = \tau \qquad (5)$$

în care :

T — vectorul consumului de muncă vie, compusă din elementele :

$$t_j = \frac{T_j}{X_{ij}} \qquad (6)$$

cu semnificația :

t_j — timpul de muncă vie, cheltuit pentru obținerea unei unități de produs în ramura j ;

T_j — timpul de muncă vie, cheltuit în ramura j, pentru întreaga cantitate de producție X_j a acestei ramuri ;

τ — vectorul consumurilor totale de muncă, compus din elementele τ_j , care reflectă conținutul total de muncă al unei unități de producție din ramura j.

Pentru ca din înmulțirea coeficienților

$$\begin{Vmatrix} t & 0 & 0 & 0 \\ 0 & t_2 & 0 & 0 \\ \cdots & \cdots & \cdots & \cdots \\ 0 & 0 & t_j & 0 \\ \cdots & \cdots & \cdots & \cdots \\ 0 & 0 & 0 & t_n \end{Vmatrix} \times \begin{Vmatrix} A_{11} & A_{12} \ldots A_{1j} \ldots A_{1n} \\ A_{21} & A_{22} \ldots A_{2j} \ldots A_{2n} \\ \cdots & \cdots \\ A_{i1} & A_{i2} \ldots A_{ij} \ldots A_{in} \\ \cdots & \cdots \\ A_{n1} & A_{n2} \ldots A_{nj} \ldots A_{nn} \end{Vmatrix} = \begin{Vmatrix} W_{11} & W_{12} \ldots W_{1j} \ldots W_{1n} \\ W_{21} & W_{22} \ldots W_{2j} \ldots W_{2n} \\ \cdots & \cdots \\ W_{i1} & W_{i2} \ldots W_{ij} \ldots W_{in} \\ \cdots & \cdots \\ W_{n1} & W_{n2} \ldots W_{nj} \ldots W_{nn} \end{Vmatrix} \qquad (7)$$

unde :

$\|t_j\|$ — matricea diagonală a coeficienților consumurilor directe de muncă din ramura j sau, cu alte cuvinte, consumul de muncă vie pe unitatea de produs a ramurii j ;

$\|A_{ij}\|$ — matricea coeficienților consumurilor totale de mijloace de producție provenite din ramura i, necesare obținerii unei unități de produs final din ramura j sau, altfel spus, coeficienții matricei $(E-A)^{-1}$;

$\|W_{ij}\|$ - matricea coeficienților de ramură ai consumurilor totale de muncă. Ea reflectă cantitatea de muncă pe care ramura i o cheltuiește pentru ca să livreze economiei producția necesară realizării unei unități de producție din ramura j.

Odată cu înmulțirea $\|t_j\| \times \|A_{ij}\|$ care se efectuează cu ajutorul calculatorului electronic, se obține și însumarea pe coloană a coeficienților W_{ij}. Totalurile obținute reprezintă tocmai consumurile sociale totale de muncă încorporate într-o unitate de producție a fiecăreia dintre ramuri, pe care le-am notat cu τ.

Deci,

$$\tau_j = \sum_{i=1}^{n} W_{ij} \qquad (8)$$

Prin natura lor, coeficienții matricei consumurilor totale $\|A_{ij}\|$ reprezintă mărimi cu care se înmulțește cererea finală proiectată, în vederea determinării volumului necesar al producției ce trebuie să acopere nevoile proprii pentru reproducție ale fiecărei ramuri, nevoile de reproducție ale celorlalte ramuri, precum și cererea finală respectivă. Prin urmare, **funcția coeficienților consumurilor totale este aceea de multiplicare a cererii finale** pentru determinarea producției totale a fiecărei ramuri, necesare DEZVOLTĂRII ECHILIBRATE A ECONOMIEI NAȚIONALE. Din această cauză, fiecare coeficient al consumurilor totale poartă numele de **multiplicator de ramură** sau **sectorial**, iar matricea acestor coeficienți, pe cel de **matrice a multiplicatorilor.**

Este ușor de înțeles că, la rîndul lor, coeficienții matricei $\|W_{ij}\|$ au aceeași semnificație și rol de multiplicatori ca și cei ai matricei $\|A_{ij}\|$ dar cu aplicabilitate în domeniul forței de muncă.

Folosirea matricei coeficienților consumurilor totale de muncă la planificarea forței de muncă se fundamentează pe două dintre premisele care stau la baza construcției balanței legăturilor dintre ramuri însăși.

Astfel, potrivit primei din cele două premise, cheltuielile de muncă vie se materializează, în cadrul procesului de producție, nu numai în produsul brut, ci și în volumul fizic al venitului național, iar suma tuturor cheltuielilor sociale de muncă materializată în volumul fizic al venitului național este egală cu cheltuielile de muncă vie consumată pentru obținerea întregii producții brute.

Potrivit celei de a doua premise, **cheltuielile totale de muncă conținute într-o unitate de produs final al unei ramuri reprezintă cheltuielile de muncă vie din toate ramurile pentru obținerea unei unități de produs final în ramura respectivă.** Ele oglindesc cheltuielile

totale de muncă ale societății dintr-o anumită perioadă considerată și exclud orice calcul repetat, adică, reflectă numai ceea ce s-a cheltuit în perioada respectivă de către societate în diferitele ramuri ale economiei naționale. Ca o consecință firească a acestei împrejurări, coeficienții consumurilor totale de muncă (W_{ij}) exprimă cîtă muncă vie adaugă direct și / sau indirect ramura i pe unitatea de produs final al ramurii j. Acest lucru este reliefat, în mod evident, de faptul că prin înmulțirea matricei $\|W_{ij}\|$ a acestor coeficienți, cu vectorul produsului final, $|Y_i|$ se obține consumul de muncă vie investită în fiecare ramură și în întreaga economie națională, adică, volumul muncii echivalent cu noua valoare pe care munca vie a creat-o în fiecare ramură și în întreaga economie națională. Deci :

$$\sum_{j=1}^{n} W_{ij}Y_i = T_i, \qquad (9)$$

respectiv,

$$\sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{n} W_{ij}Y_i = T \qquad (10)$$

unde i = j și, ca urmare,

$$T_i' = T_j, \text{ respectiv, } T_j' = T_i,$$

Dar, dacă prin înmulțirea matricei multiplicatorilor de ramură ai consumurilor de muncă, adică, a matricei consumurilor totale de muncă, construită pentru o perioadă pentru care s-a întocmit balanța legăturilor dintre ramuri în unități de muncă, cu vectorul produsului final respectiv a rezultat consumul total de muncă vie al ramurilor și al economiei naționale pentru obținerea acestui produs final, înseamnă că, procedîndu-se în mod similar, cantitatea necesară de muncă vie poate fi determinată pentru oricare volum și structură ale produsului final. Rezultă — prin urmare — că matricea coeficienților consumurilor totale de muncă — al cărei algoritm este furnizat de balanța legăturilor dintre ramuri în unități de muncă — poate fi folosită la elaborarea planurilor forței de muncă pe economia națională și pe ramurile sale.

Mai mult decît atît, extrem de interesantă și de mare utilitate practică este efectuarea calculelor pentru determinarea necesarului de forță de muncă nu numai pentru produsul final în întregul lui, ci și pentru fiecare din componentele sale : fond de consum, fond național de dezvoltare, export. În această idee, dacă în formulele de calcul corespunzătoare vor fi introduși, pe rînd, vectorii componentelor produsului final, în locul vectorului acestuia, se va obține volumul forței de muncă necesară pentru realizarea fiecărei componente a produsului final pe întreaga economie națională și pe ramurile sale. Cu această ocazie se va consemna faptul, deosebit de interesant, că unor ramuri care nu vor livra direct nici măcar o unitate din producția lor unuia sau altuia din elementele componente ale produsului final, totuși, datorită efectelor propagate generate de fluxurile tehnologice dintre ramuri, trebuie să li se prevadă (să li se planifice) forță de muncă și pentru aceste elemente.

Aplicarea metodei diferențiat, pe elementele componente ale produsului final, dă posibilitatea organului de decizie să opteze pentru varianta de plan cea mai convenabilă din punctul de vedere al politicii economice din perioada considerată (ridicarea nivelului de trai al populației, înfăptuirea politicii de investiții, satisfacerea cerințelor izvorîte din cooperarea economică internațională etc.).

Posibilitățile pe care le oferă metoda input-output în domeniul discutat nu se reduc la înlesnirea determinării necesarului de muncă exprimat numai în număr total de lucrători, ci și pe categoriile acestora, stabilite potrivit rolului pe care lucrătorii îl au în procesul de producție. Folosirea unor matrice ale coeficienților consumurilor totale de muncă calculate pentru fiecare din categoriile de lucrători ar crea posibilitatea planificării, cu ajutorul acestui instrument de lucru, nu numai a numărului total de lucrători, ci și a celui corespunzător categoriilor respective.

De o deosebită utilitate practică s-ar dovedi matricele coeficienților consumurilor totale de muncă exprimate în număr de lucrători de diferite meserii și specialități. Aceste matrice, pe lîngă folosirea lor în planificarea forței de muncă corespunzătoare meseriilor și specialităților în cauză, pot da indicații foarte prețioase în acțiunea de elaborare a planului de pregătire a cadrelor. Este neîndoios faptul că prognozele forței de muncă, științific fundamentate, sînt deosebit de importante pentru orientarea profesională a școlarilor, care trebuie să fie cît mai bine informați asupra necesităților viitoare de cadre ale economiei, în vederea alegerii profesiei. O justă politică de orientare profesională trebuie să îmbine în mod armonios interesele, aptitudinile, gusturile și posibilitățile individuale cu necesitățile sociale de specialiști din diferite domenii de activitate.

Iată de ce, dezvoltarea învățămîntului trebuie să se facă în strînsă legătură cu necesitățile previzibile de forță de muncă specializată.

În aplicarea practică a modelului prezentat, sînt posibile trei variante ale matricelor coeficienților consumurilor totale de muncă, adică ale matricelor multiplicatorilor de ramură, în funcție de modul de tratare a amortizării și importului, și anume :

— în matricea consumurilor directe, determinată pe baza cadranului I al balanței legăturilor dintre ramuri, pe lîngă consumurile de obiecte ale muncii autohtone, sînt cuprinse și consumurile de obiecte ale muncii din import, precum și amortizarea, ca echivalent al fondurilor fixe consumate în procesul de producție ;

— în matricea tehnologică nu mai este inclusă amortizarea, dar sînt cuprinse obiectele muncii provenite din import ;

— matricea tehnologică este construită numai pe baza consumurilor de obiecte ale muncii provenite din producția autohtonă.

Fără a intra în amănuntele tehnicii de calcul, ținem, însă, să atragem atenția că primele două variante ale matricei tehnologice au mai mult un caracter teoretic, deoarece, în cazul folosirii lor, vectorul produsului final $|Y_i|$ ar trebui supus unor operațiuni de retușare extrem de laborioase. În legătură cu aceasta, trebuie făcută sublinierea că, atunci cînd este vorba de factorii primari, la formarea multiplicativă a efectelor asupra nivelului producției diferitelor ramuri și asupra factorilor primari înșiși, participă numai coeficienții consumurilor din producția autohtonă. Iată de ce, matricea consumurilor totale de muncă, a cărei construcție are la bază numai consumurile de obiecte ale muncii din producția autohtonă, este singura care poate fi aplicată în activitatea de planificare a forței de muncă cu maximum de eficiență și fără complicații, prin simpla înmulțire a ei cu vectorul producției finale planificate. Se înțelege, producția finală nu trebuie să cuprindă produsele provenite din import care se repartizează direct consumului final, adică, fără o prelucrare oricît de mică în cadrul economiei autohtone. Dar, acest lucru este foarte ușor de realizat. Evident, această condiție se pune și în cazul în care s-ar folosi și primele două variante.

D. I. MUSTĂREAȚĂ

În căutarea unor noi paradigme

(Urmare din pag. 21)

ciplinară și de integrare pot da rezultate fructuoase. Dialogul ne ajută deopotrivă să depășim anumite tabuuri, dar și să fim mai critici față de propriile noastre greșeli, pe care le introducem în mod inevitabil în eforturile noastre de inovare. Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu impulsionînd permanent cercetarea în științele sociale și economice, arătînd că nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată, că trebuie să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile demonstrează această necesitate stimula dialogul și creativitatea arătînd că **„Știința nu se poate dezvolta decît numai printr-o confruntare liberă a părerilor, a ideilor. Desigur, mai cu seamă în domeniul științelor sociale, există și vor apare inevitabil și teze și păreri discutabile, criticabile. Nu de aceasta trebuie să ne fie teamă ; principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitate de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții"** (5)

5) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 427

CONTRIBUȚII LA ANALIZA CONSUMULUI POPULAȚIEI

IZVORÎND din statutul său de obiectiv fundamental al orînduirii socialiste și comuniste, sporirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii, al întregului popor se situează, în același timp, în miezul judecăților economice, ca un factor cu influențe numeroase — directe sau indirecte — asupra sistemului economic în ansamblu. În acest cadru, un rol aparte revine consumului populației — ca modalitate esențială de asigurare a unui nivel de civilizație în deplin acord cu aspirațiile nobile ale orînduirii noastre. Caracterizat printr-un accentuat dinamism, în care se manifestă, cu intensități diferite în timp, alături de elemente economice și factori de natură psihosocială, precum și elemente ce derivă din particularitățile culturale ale unei anumite populații, din structura socio-profesională existentă, consumul populației acționează activ și continuu asupra dinamicii și configurației activității celorlalte sectoare economice.

Într-o asemenea optică — propunîndu-și, deci, să surprindă atît pentru prezent, cît și pentru viitor, care sînt tendințele ce se manifestă în sfera consumului în lumina orientărilor cuprinse în documentele programatice ale partidului — lucrarea **„Consumul populației în Republica Socialistă România"** *), semnată de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de Economie Socialistă (coordonator Gr. Vîlceanu) se dovedește o contribuție de real interes științific la analiza complexei problematici a nivelului de trai.

Urmărind să asigure o bază de date utilizabilă în planificarea macroeconomică, autorii lucrării au procedat la elaborarea unor variante de prognoză pe diferite tipuri de consum individual — consum alimentar, nealimentar, consumul de servicii sociale etc. —, estimații proiectate pe anumite intervale de timp, limita maximă luată în calcul fiind începutul mileniului următor. Tocmai de aceea, în carte s-a acordat o atenție particulară problemelor metodologice, demersului epistemologic. În această perspectivă au fost îmbinate două modalități principale de analiză. O primă procedură se referă la realizarea unor proiecții în perspectivă prin extrapolarea tendințelor conturate la nivelul consumului individual în perioadele anterioare (intervalul considerat este cuprins între anii 1960—1978). În al doilea rînd s-a urmărit determinarea unei unități de măsură adecvate care să asigure comensurabilitatea datelor, element necesar în stabilirea corelațiilor macroeconomice; această unitate o reprezintă conceptul de „consum rațional"

Din unghiul de vedere amintit și înscriindu-se în aria mai largă de preocupări existente în această direcție pe plan mondial, autorii au situat la baza determinării conceptului de „consum rațional" așa-numitul sistem al trebuințelor umane, trebuințe (sau nevoi) care, la rîndul lor, se prezintă ca un ansamblu puternic structurat și a căror evoluție conferă profiluri dintre cele mai diverse nevoilor unei populații determinate.

Totodată, în noțiunea de consum rațional se cuprind și elemente de natură fiziologică și, în cazul consumului alimentar, nutrițională, fapt care, așa cum se arată în lucrare, susține necesitatea de a concepe consumul rațional nu ca pe o entitate predeterminată, ci atribuindu-se rolul de instrument metodologic capabil să surprindă unitar, sintetic, modificările ce apar în sfera consumului într-un context socio-economic concret. Pentru susținerea acestei idei, în volum sînt invocate și alte argumente. Astfel, urmînd o legitate specifică sferei consumului — legitate constatată de autori și în cazul țării noastre — pe măsură ce nivelul de bunăstare materială și spirituală a populației sporește — concomitent cu creșterea potențialului economiei de a asigura un volum tot mai mare de produse — se modifică și structura consumului rațional. Se înregistrează, ca tendință majoră, diminuarea părții din bugetul familial alocată pentru obținerea de bunuri alimentare și sporirea corespunzătoare a cheltuielilor pentru bunuri nealimentare (cu deosebire cele de utilitate îndelungată) și servicii.

Relevante pentru mutațiile care au loc în structura consumului în procesul dezvoltării economico-sociale sînt și schimbările survenite în domeniul consumului de bunuri alimentare, problematică care se bucură de o tratare amplă în lucrare. Pentru a oferi o imagine sintetică și, totodată, riguroasă din punct de vedere științific asupra evoluției și mutațiilor caracteristice consumului alimentar în anii construcției socialiste, autorii apelează la numeroase informații de natură statistică. Potrivit datelor prezentate în lucrare se vădește că într-un interval de trei decenii — perioada cuprinsă între anii 1950 și 1980 — consumul de produse alimentare de bază a sporit considerabil: de la 16,7 kg de carne și produse din carne, în medie pe un locuitor, în 1950, la 62 kg în 1980; de la 108 litri de lapte și produse lactate, la 180 de litri; de la 6,9 kg de zahăr și produse din zahăr, la 28 de kg la sfîrșitul cincinalului trecut. Baza economică a acestor importante creșteri o constituie sporurile înregistrate în perioada considerată la producția agricolă, cu deosebire prin creșterea susținută a productivității muncii. În temeiul acelorași corelații fundamentale: producție agricolă-industrie alimentară-consum, pentru deceniul 1981—1990, potrivit Directivelor celui de al XII-lea Congres al partidului, se va realiza o creștere cu 18—20% a consumului de carne și produse din carne, cu 42—47% a consumului de pește și produse din pește, cu 10—14% a consumului la produse lactate, cu 50—60% a consumului de fructe.

Aceste corelații calitative macroeconomice dobîndesc o exprimare și mai nuanțată prin traducerea evoluției consumului alimentar al populației în termeni nutriționali. Pe baza estimării consumului zilnic de calorii pe diferite perioade, în lucrare sînt puse în evidență mutațiile survenite în ultimele decenii, proces deosebit de semnificativ pentru comensurarea nivelului de civilizație al unei națiuni. Potrivit unor calcule ale autorilor incluse în volum, consumul mediu zilnic de calorii pe o persoană a crescut de la 1 800 de calorii în anul 1950 la peste 3 200 în ultimul an al cincinalului recent încheiat.

O deosebită importanță vădește în acest context — idee asupra căreia autorii se opresc pe parcursul a numeroase pagini de carte — studiul structurii consumului de calorii pe tipuri de alimente. Se consideră, în această viziune, că o structură de consum rațional, proprie unui nivel înalt de civilizație, trebuie să se realizeze cu precădere prin diminuarea consumului de cereale și sporirea participării unor grupe de alimente bogate în proteine precum carnea, peștele, laptele și fructele. Pe această bază se concluzionează că, în condițiile în care nivelul consumului va urma și în viitorii ani o traiectorie ascendentă **), vor spori în continuare solicitările față de agricultură, cu deosebire față de sectorul zootehnic.

Analiza evoluției consumului populației este întreprinsă în carte în strînsă legătură cu alți factori economici, în principal veniturile populației. Considerînd că alături de fondurile de consum social, al căror cuantum se află într-o creștere continuă, veniturile obținute prin muncă reprezintă principalul factor care influențează nivelul și structura consumului individual, autorii au încercat să identifice cum se vor intercondiționa cele două variabile: venit și, respectiv, consum, într-o perspectivă determinată. Au fost elaborate, în acest sens, mai multe variante de prognoză asupra creșterii venitului populației prin extrapolarea nivelurilor stabilite în documentele programatice de partid.

Relevarea complexității procesului de determinare a consumului populației, prognozele de netăgăduită utilitate pentru planificarea macroeconomică cuprinse în carte, validează calitatea muncii depusă de autori. Studierea în continuare a acestor probleme ar presupune încorporarea și a unei serii de elemente noi ce apar ca restricții pentru activitatea economică în ansamblu cum ar fi: efectele creșterii continue a prețurilor la energie și materii prime asupra costurilor produselor agricole și a prelucrării lor industriale, avîndu-se în vedere că, după cum se demonstrează în carte, ponderea acestora din urmă va crește sensibil în următorii ani; influența raportului dintre veniturile obținute în agricultură și a celor obținute în activități cu caracter neagricol în condițiile în care, pe ansamblul populației, cererea de produse agroalimentare va crește; aspecte economice ale necesității diversificării continue a produselor alimentare industrializate, ca bază a asigurării unui consum echilibrat, în condițiile asigurării rentabilității întreprinderilor din industria alimentară și a reducerii consumurilor materiale și energetice etc.

dr. Constantin BĂLOIU

*) **Consumul populației în Republica Socialistă România**, Editura Academiei R.S.R., 1981 — elaborat sub coordonarea lui Grigore Vîlceanu; autori: Gr. Vîlceanu, M. Poenaru, M. Molnar, R. Emanoil, E. Badea, V. Iordache, G. Moșanu, Gh. Răducanu

**) Previzionarea modelului de consum specific țării noastre în viitoarele decenii are la bază o serie de analize interesante întreprinse de autori. Între acestea amintim o evaluare comparativă a bugetelor familiale pe medii socio-profesionale: muncitori și țărani; identificarea efectelor procesului de urbanizare asupra comportamentelor de consum

Imperativul reducerii nivelului dobînzilor la creditele internaţionale

Deteriorarea funcţiilor creditului internaţional

CREDITELE au reprezentat de peste 400 de ani un mijloc de stimulare a schimburilor comerciale. În zilele noastre, cînd comerţul şi cooperarea internaţională au menirea să potenţeze efortul propriu al fiecărei ţări, creditele au căpătat un rol de dinamizare a fluxurilor comerciale internaţionale, devenind o componentă necesară a procesului dezvoltării şi amplificării relaţiilor economice internaţionale. Este grăitor, în acest sens, că orice livrare de instalaţii complexe, echipament industrial între ţări, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, se face pe credit.

Asistăm însă în prezent la o erodare de fond a funcţiei creditelor, ca urmare a unei creşteri fără precedent a dobînzilor, cauzată de un complex de factori care ţin de esenţa capitalismului, de fenomenele de criză cu care sînt confruntate aceste ţări, dar mai ales de politica monetară restrictivă dusă deliberat de autorităţile monetare din unele ţări occidentale.

Creşterea considerabilă a nivelului dobînzilor este concludent evidenţiată de cîteva cifre. Faţă de 1977, nivelul dobînzilor pe piaţa monetară din S.U.A. şi pe piaţa internaţională a eurodolarilor era în 1980 şi 1981 cu 10—12 puncte procentuale mai mare. Ca urmare a „războiului dobînzilor" declanşat între principalele ţări occidentale, pe pieţele monetare vest-europene s-au înregistrat creşteri cu 6—10 puncte procentuale ale ratei dobînzilor. Spirala ascendentă a ratei dobînzilor s-a transmis din ţările occidentale la toate categoriile de credite, inclusiv la cele pe termen lung acordate de instituţiile financiare internaţionale pentru finanţarea dezvoltării în ţările rămase în urmă. În acest sens, poate fi menţionat faptul că în ultimii ani, Banca mondială — care la rîndul ei atrage resurse de pe pieţele occidentale de capital — a majorat rata dobînzilor percepute la creditele acordate cu peste 4 puncte procentuale, pînă la 11,6%.

Scumpirea creditului internaţional are o puternică influenţă negativă asupra tuturor ţărilor, dar în mod deosebit asupra ţărilor în curs de dezvoltare, nevoite să suporte povara plăţii unor dobînzi tot mai mari. În consecinţă, nivelul înalt al dobînzilor nu numai că face tot mai dificilă sarcina depăşirii stării de subdezvoltare, dar contribuie considerabil la agravarea ei.

● Fiecare punct procentual de majorare a ratei dobînzilor echivalează cu plăţi suplimentare considerabile pe care trebuie să le efectueze ţările în curs de dezvoltare în contul împrumuturilor contractate. La nivelul datoriei externe pe care o au aceste ţări, un procent de dobîndă înseamnă în prezent aproape 4 miliarde dolari. Iată de ce **plăţile pentru dobînzile în contul datoriei externe ale ţărilor în curs de dezvoltare** — plăţi care s-au dublat din 1978 pînă în 1980, atingînd 30 miliarde dolari, pentru ca în acest an să ajungă la circa 55 miliarde dolari — **depăşesc toate intrările de capital în aceste ţări în contul asistenţei oficiale pentru dezvoltare** (în 1980 — circa 26 miliarde dolari). La acestea, trebuie adăugate dobînzile plătite la împrumuturile pe termen scurt (sub 1 an), angajate de aceste ţări pentru acoperirea necesităţilor de urgenţă, care au ajuns la rate deosebit de înalte, 20—24% în prima parte a acestui an.

● Povara tot mai grea a dobînzilor este ilustrată de dublarea ponderii acestora în încasările din exporturi ale ţărilor în curs de dezvoltare, de la 4—5% în 1976 la 8% în 1980 şi circa 10% în acest an, în timp ce ratele scadente ale datoriei s-au menţinut în jurul a 10—12% din exporturi. S-a ajuns astfel în situaţia în care **efortul pentru rambursarea dobînzilor egalează şi are tendinţa de a depăşi efortul pentru rambursarea creditelor propriu-zise.** Împreună, dobînzile şi ratele scadente ale datoriei externe absorb astăzi aproape o pătrime din încasările valutare deja modeste ale ţărilor în curs de dezvoltare, realizate prin întreg exportul lor de bunuri şi servicii.

● Creşterea dobînzilor şi reducerea termenelor de rambursare au redus volumul transferului net de capital — care poate fi efectiv utilizat de ţările în curs de dezvoltare pentru plata importurilor şi alte obiective ale dezvoltării — de la 40% în 1978 la numai 22% în 1980, obligînd aceste ţări să utilizeze o proporţie tot mai mare din veniturile realizate din export pentru plata anuală a dobînzilor şi ratelor scadente.

● Nivelul înalt al dobînzilor la creditele internaţionale se răsfrînge deosebit de puternic asupra comerţului exterior al ţărilor în curs de dezvoltare, determinînd inevitabil restrîngerea volumului acestuia şi, în consecinţă, **diminuarea comerţului internaţional în ansamblu,** îngustarea pieţei mondiale — fenomen care afectează toate ţările, inclusiv pe cele puternic dezvoltate. Efectele în lanţ ale acestui proces sînt ilustrate de ultimul raport anual al G.A.T.T., potrivit căruia în 1980 volumul comerţului mondial a crescut cu numai 1,5%, iar pentru acest an se întrevede o scădere absolută, prima de după 1975.

● Povara dobînzilor a obligat ţările în curs de dezvoltare să verse în 1980 ţărilor occidentale 1,8% din produsul lor naţional brut, faţă de 0,4% în 1970. **O treime din sporul produsului naţional brut al ţărilor rămase în urmă este transferată sub formă de dobînzi ţărilor dezvoltate.** Concluzia este clară : **nivelul înalt al dobînzilor contribuie la perpetuarea stării de subdezvoltare,** cu toate consecinţele grave care decurg de aici.

Perspectiva este şi mai neliniştitoare. Dacă în prezent, o parte a datoriei scadente este formată din credite şi împrumuturi externe contractate anterior, cînd nivelul dobînzilor era mai rezonabil, în perioada următoare vor trebui rambursate creditele contractate în 1980—1981, la rate deosebit de înalte ale dobînzilor. Împrumuturile contractate de la băncile private occidentale — deci la dobînzile înalte ale pieţei — de către ţările în curs de dezvoltare au sporit de la 13 miliarde dolari în 1977 la 42 miliarde dolari în 1979 şi 47 miliarde dolari în 1980.

Dacă avem în vedere numai împrumuturile bancare contractate de ţările „lumii a treia" în 1979 şi 1980, de 90 miliarde dolari, şi faptul că la acestea se plătesc în prezent dobînzile pieţei, de 15—20%, rezultă că în acest an ţările în curs de dezvoltare vor trebui să aloce, numai pentru plata dobînzilor, 15—18 miliarde dolari, adică mai mult de jumătate din cît vor primi în contul ajutorului pentru dezvoltare sau încă 5% din încasările lor din exporturi sau mai mult de o pătrime din rezervele lor valutare. Să reţinem că este vorba numai de creditele bancare contractate în doi ani, precum şi faptul că ajutorul pentru dezvoltare este destinat realizării unor obiective necesare propăşirii acestor ţări şi nu achitării dobînzilor. În plus, rezervele valutare ale multor ţări în curs de dezvoltare sînt deja atît de mici, încît abia pot acoperi necesităţile de import pe cîteva săptămîni.

Prinse în menghina acestor dificultăţi, multe ţări în curs de dezvoltare se văd nevoite fie să apeleze din nou la pieţele private de capital — ceea ce, la actualele niveluri ale dobînzilor înseamnă perspectiva unor datorii şi mai înrobitoare —, fie să procedeze la reducerea drastică a consumului şi investiţiilor interne. Această ultimă orientare este, la rîndul ei, deosebit de dureroasă. Pentru ţările sărace, cu un venit pe locuitor sub 300 de dolari, reducerea nivelului consumului este, de multe ori, practic imposibilă, el aflîndu-se deja sub pragul subzistenţei. În general, în cazul tuturor ţărilor în curs de dezvoltare, trecerea la reducerea investiţiilor este echivalentă cu frînarea, uneori chiar cu abandonarea programelor lor de dezvoltare, respectiv cu adîncirea decalajelor, care le separă de ţările avansate.

Propuneri realiste, constructive

AVÎND în vedere efectele nefaste pe care le are nivelul exagerat al dobînzilor, apare ca o necesitate stringentă renunţarea la politica deliberată a dobînzilor înalte şi trecerea la practicarea unor dobînzi raţionale. Pornind de la constatarea că toate statele, inclusiv cele dezvoltate, sînt interesate, în ultimă instanţă, în această direcţie, România consideră că întreaga comunitate internaţională trebuie să acţioneze cu fermitate

pentru a stăvili escalada dobînzilor, pentru a pune capăt acestor practici de forță și asuprire, care reprezintă, de fapt, expresii ale neocolonialismului, urmărind prin forme noi, rafinate, dar la fel de dureroase, perpetuarea exploatării celor slabi de către cei puternici.

Definind poziția României în această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a pune capăt noilor forme de exploatare, printre care și cele folosite de capitalul financiar — impunerea unor dobînzi înalte — care pun poveri tot mai mari pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, dezorganizînd, în același timp, întreaga economie mondială. Este necesar să se înțeleagă că aceasta dăunează intereselor generale ale popoarelor, este o cale care va duce la adîncirea crizei economice și va atrage neapărat riposta popoarelor sărace care nu vor putea să sufere la infinit asuprirea și jaful imperialist".**

Pornind de la această poziție principială, România a propus în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. și la sesiunea anuală recent încheiată a F.M.I.-B.I.R.D., luarea unor măsuri concrete pentru reducerea dobînzilor la niveluri justificate din punct de vedere economic. După opinia țării noastre ar trebui să se ajungă la o înțelegere internațională, potrivit căreia plafonul maxim al ratei dobînzilor să nu depășească, în condiții economice normale, nivelul de 8%.

Această propunere a României are în vedere, în principal rata rentabilității obișnuită, normală, la obiectivele de investiții care sînt finanțate prin credite internaționale. Este ușor de înțeles că rata dobînzii trebuie să se situeze, de regulă, sub rata rentabilității la proiectul de investiție finanțat prin creditul respectiv, pentru ca acel proiect să fie realizabil, eficient. În caz contrar creditul duce la o pierdere, are loc o scurgere de venit național în exterior. Or, creditul internațional nu trebuie să constituie o frînă în calea progresului fiecărei țări, ci un stimulent pentru producția materială și schimburile economice dintre națiuni.

În al doilea rînd, propunerea românească privind plafonul maxim al ratei dobînzilor are în vedere necesitatea rezolvării problemelor economice — inflația, recesiunea — în cadrul fiecărei țări unde apar aceste probleme și nu prin aruncarea dificultăților asupra altor țări, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare.

În condițiile rolului deosebit pe care îl joacă în economia contemporană creditul, mai ales pentru stimularea investițiilor, progresului, creșterii economice și avînd în vedere gravitatea problemelor legate de datoria externă, România consideră că politica de acordare a împrumuturilor internaționale trebuie să conțină elemente de favoare pentru țările în curs de dezvoltare.

Această orientare se justifică prin cel puțin două considerente.

1) Proiectele de investiție se realizează, de regulă, cu mai multe dificultăți în țările în curs de dezvoltare, datorită rămînerii în urmă a infrastructurii, a lipsei forței de muncă de înaltă calificare și a altor dificultăți inerente țărilor sărace. În consecință, rata rentabilității în aceste țări are tendința să fie mai scăzută, iar o rată mai înaltă a dobînzilor înseamnă, așa cum am precizat, scurgerea în exterior a unei părți din venitul național. Imperativul lichidării subdezvoltării, al ajutorării și nu al spolierii acestor țări, al asigurării unei creșteri efective a venitului național în lumea a treia cere, deci, practicarea unor dobînzi de favoare pentru țările în curs de dezvoltare.

2) Povara datoriei externe a ajuns atît de mare încît multe țări în curs de dezvoltare întîmpină dificultăți serioase în rambursarea ei, în onorarea ratelor scadente. Apelarea la noi credite scumpe, cu rate înalte ale dobînzilor înseamnă înrăutățirea rapidă a situației — ceea ce contravine, în ultimă instanță, nu numai intereselor debitorilor, ci și celor ale creditorilor. Singura soluție la această problemă este practicarea unor credite internaționale avantajoase, avînd rate scăzute ale dobînzilor, în relațiile cu țările în curs de dezvoltare.

Pornind de la aceste considerente, România a propus, la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. și la reuniunea anuală a Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale ca plafonul ratei dobînzilor la creditele internaționale acordate țărilor în curs de dezvoltare să fie de 5%, față de 8% plafonul maxim general, iar la creditele acordate țărilor cel mai puțin dezvoltate să nu se perceapă dobînzi, sau ratele acestora să nu depășească 2—3%.

De asemenea, avînd în vedere situația care s-a creat, țara noastră apreciază că rezolvarea problemelor legate de datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare constituie un obiectiv ce merită o atenție specială în cadrul procesului instaurării noii ordini economice internaționale. În acest sens, încă de la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din toamna anului 1980, România a propus măsuri pentru ușurarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și echilibrarea balanțelor de plăți, cum sînt anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, aplicarea de reduceri datoriilor, instituirea de moratorii, reeșalonarea plăților, inclusiv amînarea rambursării unor datorii pe perioade lungi, de 15—20 ani, fără aplicarea de dobînzi, pentru țările în curs de dezvoltare împovărate de datorii.

Înfăptuirea acestor propuneri realiste, constructive și echitabile ar corespunde adevăratelor interese pe termen lung ale tuturor țărilor, cauzei generale a progresului și păcii în lume.

Ilie MĂGURĂ

DOCUMENTAR

Căi de utilizare rațională a combustibililor fosili

ATRAGEREA în circuit — prin intermediul producției de energie electrică — a unor noi surse de energie (solară, eoliană, a valurilor etc.) permite substituirea treptată a celor tradiționale, epuizabile ; totodată, pe această cale se pot obține, în anumite condiții, și economii apreciabile de purtători primari de energie. Ilustrînd această posibilitate pe baza experienței acumulate în economia franceză, revista **l'Usine Nouvelle** arată că, deși echivalența energetică este de 1 kWh = 0,86 termii, în anumite procese industriale un kWh poate înlocui uneori 2, 5, 4 și chiar 6 termii, ceea ce corespunde cu economii substanțiale. Sînt necesare aici investiții pentru înlocuirea unor tehnologii bazate pe utilizarea directă a energiei termice cuprinse în combustibili fosili (petrol, gaze, cărbune) prin altele prevăzînd folosirea energiei electrice ; asemenea investiții sînt amortizabile în decurs de doi-trei ani. În plus, „electrizarea" permite obținerea de alte economii, pe calea îmbunătățirii organizatorice a proceselor de producție.

În tabelul alăturat sînt cuprinse o serie de procese tehnologice din diferite ramuri ale industriei în cazul cărora substituirea unor combustibili cu energie electrică permite obținerea unor economii considerabile. Important este însă, relevă revista menționată, ca în fiecare întreprindere să se elaboreze balanțe economice, financiare și energetice cît mai realiste, menite să evidențieze ansamblul efectelor generate de substituirea unor combustibili fosili prin energie electrică, obținută din alte surse.

Economii rezultate din înlocuirea procedeelor folosind direct combustibili fosili cu altele utilizînd energia electrică

Domeniul de aplicare	Tehnica de înlocuire folosită	Economia de energie primară (în %)
— Încălzirea bramelor de oțel înainte de turnare	prin inducție	15
	con luctie	40
— Încălzirea catalizatorului pentru tratarea termică a metalelor în atmosferă endotermică	cu rezistență	50
— Topirea aliajelor pe bază de cupru	prin inducție	40
— Uscarea pieilor	pompă de căldură	40
— Uscarea lemnului	pompă de căldură	40
— Gelificarea îmbrăcămintii rutiere	cu radiații infraroșii	50
— Mijloace de transport interne	acumulatoare	50
— Întărirea termică a betonului	cu rezistență	40—70
— Concentrarea laptelui	osmoză inversă	60
— Uscarea cernelii tipografice	cu radiații ultraviolete	70—90

Programe de dezvoltare

R. F. GERMANIA: MUTAȚII STRUCTURALE ÎN ECONOMIE

ȚARĂ puternic industrializată, R. F. Germania este confruntată în prezent cu necesitatea de a se adapta unei întregi serii de mutații profunde care s-au produs la scară mondială în ultimul deceniu și care au dezechilibrat evoluția economică. Dispunînd de cantități relativ mici de materii prime R. F. Germania rămîne dependentă de asigurarea în mare măsură din import a necesarului de materii prime și în special de energie. Astfel, în 1980 ponderea importurilor de materii prime în importurile totale ale țării a fost de 37,3%, în timp ce exporturile de astfel de produse au avut o pondere de numai 2,3% în totalul exporturilor vest-germane.

Criza energetică caracteristică perioadei actuale și care a afectat majoritatea țărilor lumii, a impus și pentru R.F.G. luarea unor măsuri care să conducă la reducerea prin orice mijloace a consumului de energie. În acest context, în balanța energiei primare a R.F.G. apar o serie de modificări, în special în sensul reducerii ponderii petrolului (la circa 40 la sută în 1990 față de 57% în 1973). În scopul degrevării balanței de plăți, între altele s-a interzis construirea centralelor pe țiței sau gaze; totodată, este prevăzută și sprijinită trecerea pe cărbune a centralelor funcționînd pe bază de hidrocarburi, precum și extinderea sistemului de încălzire prin termoficare. Se preconizează creșterea ponderii cărbunelui (singura resursă proprie) în echilibrarea balanței de energie primară, statul acordînd subvenții menite să stimuleze punerea în valoare mai rapidă a zăcămintelor de cărbune. Ponderea energiei nucleare este prevăzută să crească de la 3,7% în 1980 la 17% în 1990, apreciindu-se că aceasta este una din resursele care pot contribui simțitor la substituirea petrolului.

O atenție deosebită se acordă valorificării noilor surse de energie, activitatea de cercetare căpătînd o extindere considerabilă în ultimul timp și fiind subvenționată de stat. În ansamblul preocupărilor pentru utilizarea rațională a resurselor energetice un loc important îl ocupă cele menite să ducă la economisirea energiei. Investițiile sînt menite să ducă la creșterea randamentului instalațiilor de ardere prin modernizarea celor în funcțiune și introducerea altora noi, izolarea mai bună a construcțiilor, realizarea unor produse mici consumatoare de energie etc.

Într-o serie de situații, statul sprijină financiar întreprinderile — în special pe cele mici și mijlocii — și populația în acțiunea de economisire. De pildă, pentru perioada 1978—1980 s-au alocat 4,35 mrd. mărci în vederea încurajării investițiilor pentru economisirea combustibilului folosit la încălzirea locuințelor. Rezultatele sînt evidente: în 1980 s-a realizat o scădere cu 4,2 la sută a consumului de energie primară față de 1979, în condițiile unei creșteri economice de 1,8%; pe de altă parte, se apreciază că în 1990 consumul de energie pe unitatea de produs național brut va fi cu 13 la sută mai mic față de 1979.

Se apreciază, de asemenea, că aceste programe în domeniul energetic vor contribui substanțial la stimularea procesului de relansare economică prevăzut să înceapă din anul 1980. Tot în acest sens vor acționa și programele de impulsionare a investițiilor care se vor îndrepta cu precădere către sectoare ca microelectronica, industria căilor ferate, siderurgia. Investiții însumînd 1,5 miliarde mărci vor mai fi alocate pentru crearea de noi locuri de muncă și reorientarea forței de muncă spre sectoare prioritare.

Relațiile dintre R. F. Germania și țara noastră se dezvoltă pe multiple planuri: economic, tehnico-științific, cultural-artistic. Schimburile comerciale au cunoscut o evoluție continuu ascendentă, volumul lor majorîndu-se în intervalul 1975—1980 de două ori. În 1980 R. F. Germania constituia pentru România al doilea partener în cadrul schimburilor comerciale.

Activitatea de cooperare care a înregistrat o evoluție ascendentă este concretizată într-un număr important de acțiuni comune în domeniul producției, în domeniul comerțului precum și cel al cercetării științifice și tehnologice. Astfel au fost finalizate acțiunea de cooperare privind extinderea capacității de producție a fabricii de osii și boghiuri de la Bals, realizarea de instalații pentru turnarea continuă a oțelului la Combinatul Siderurgic de la Galați — fabricarea unor piese hidraulice de 12 000 t forță etc. Au fost, de asemenea, finalizate acțiuni de cooperare cu R.F.G. pe terțe piețe, negociate și încheiate din inițiativa românească.

Acțiuni deosebit de fructuoase au fost realizate de ambele părți în agricultură în domeniul cercetării rezistenței la boli a cerealelor inclusiv porumb și crearea de hibrizi timpurii de porumb; în domeniul analizei solurilor grele din România în raport cu aplicarea irigațiilor și îngrășămintelor; în domeniul stabilirii condițiilor optime de irigare în diferite condiții ecologice etc, în total existînd peste 20 de teme de cercetare comune.

Între România și R.F.G. s-au stabilit relații prietenești de colaborare care se dezvoltă continuu în interesele ambelor țări și care au fost stimulate de contactele frecvente la diferite niveluri între factori de răspundere din cele două țări.

Apropiata vizită oficială în România, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a președintelui Republicii Federale Germania, Karl Carstens și a doamnei Veronica Carstens va marca, fără îndoială, un important moment în dezvoltarea colaborării și conlucrării româno-vest-germane în multiple domenii și în interesul reciproc al ambelor țări.

Margareta BUDA

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 12—16 OCTOMBRIE a marcat o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale. Tendința de slăbire a poziției monedei americane, pronunțat manifestată în săptămîna anterioară s-a prelungit la începutul intervalului analizat, pe fondul reducerii de către majoritatea marilor bănci din S.U.A. a dobînzii preferențiale „prime rate" de la 19 și 18,5% la 18%, precum și sub influența știrilor privind reducerea masei monetare cu 2,1 mrd. pe ultima perioadă raportată. Ulterior, poziția dolarului S.U.A. s-a consolidat, chiar în condițiile în care noi bănci americane au procedat la reducerea „prime rate" la 18%, proces care a reflectat în principal convingerea majorității operatorilor de devize că dobînzile pe termen scurt la depozitele în dolari au atins, pentru moment, nivelul minim acceptat pe piață.

Francul elvețian a înregistrat, la nivelul întregului interval analizat, o depreciere de 1% în raport cu dolarul S.U.A., fiind cotat în ultima zi a săptămînii la 1,8725 franci/1 dolar. Deprecierea a fost mai puțin pronunțată decît în cazul altor valute vest-europene. Poziția **mărcii vest-germane** s-a deteriorat, cursul acestei valute față de dolar marcînd o depreciere de 1,8% (2.2325 mărci/1 dolar la 16 octombrie față de 2,1925 mărci/1 dolar în ziua de referință). O depreciere similară a înregistrat și **francul belgian,** cotat la finele săptămînii la 37,35 franci/1 dolar (36,70 franci/1 dolar la 9 octombrie).

Poziția **lirei sterline** a cunoscut cea mai pronunțată deteriorare față de dolar (o depreciere de 3,5%) în principal sub influența reducerii dobînzii de împrumut de bază de la 16% la 15,5%, precum și a perspectivelor puțin favorabile ale activității economice în această țară. **Francul francez** a fost cotat la sfîrșitul săptămînii analizate la 5,6 franci/1 dolar (o depreciere de 1,7% comparativ cu nivelul de referință). Poziția francului francez s-a aflat sub influența unor factori contradictorii, între care știrile privind amplificarea deficitului comercial al țării la 73,6 mrd. franci în septembrie (de la 16 mil. franci în august a.c.), majorarea rezervelor de devize ale băncii centrale, reducerea în continuare a nivelului dobînzii de intervenție ș.a. Cursul **lirei italiene** s-a situat la finele intervalului analizat la 1 189 lire/1 dolar (depreciere de 1,7%), între altele și sub influența publicării datelor privind restrîngerea excedentului balanței de plăți a țării la 942 mrd. lire în septembrie de la 1,24 mii mrd. lire în august a.c. și a celor privind reducerea volumului producției industriale cu 15,3% în august (după o creștere cu 2,6% în iulie a.c.). **Dobînzile la fondurile în eurovalute** au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă din zilele de 9 și, respectiv, 16 oct. la depozitele pe termen de 6 luni): eurodolari 16,5% și 16,625%, euromărci vest-germane 11,3125% și 11,25%, eurofranci elvețieni 10,5625% și 10,5625%.

Prețul aurului s-a înscris pe o curbă descendentă, situîndu-se la al doilea fixing din ziua de 16 octombrie la 443,75 dolari/uncie (453,50 ultimul fixing din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

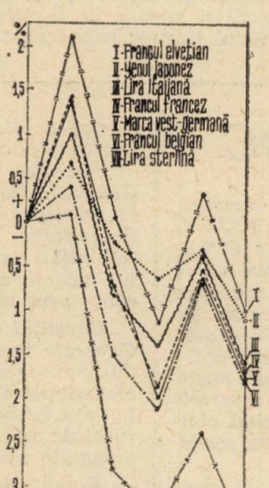

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16 octombrie a.c. Bază: nivelul cursurilor din ziua de 9 octombrie 1981.

O. N. U. şi cerinţele contemporaneităţii

24 OCTOMBRIE are în fiecare an şi în fiecare ţară o semnificaţie aparte. Este ziua în care se aniversează crearea acestei organizaţii mondiale, după o conflagraţie care a generat pierderi şi distrugeri fără precedent în istoria umanităţii.

Un scurt bilanţ al celor 36 de ani de la înfiinţarea Organizaţiei Naţiunilor Unite nu poate ignora faptul că la O.N.U. a fost adoptată Declaraţia asupra decolonizării, care a făcut ca din anii '60 şi pînă astăzi aproape 900 de milioane de oameni să devină cetăţeni ai unor ţări independente. Nu poate fi ignorat, de asemenea, faptul că în ciuda unor rezistenţe previzibile şi foarte tenace din partea ţărilor dezvoltate, anii '70 au consacrat, cel puţin ca principiu, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaţionale în măsură să creeze acele condiţii indispensabile unor relaţii economice — şi nu numai economice — internaţionale echitabile.

Actualmente O.N.U. constituie acel for mondial în care se face auzit cu putere glasul raţiunii, al responsabilităţii faţă de destinele omenirii pentru ca dialogul, buna înţelegere, luciditatea şi responsabilitatea să ia locul în viaţa internaţională forţei, încălcării brutale a independenţei, arbitrariului, presiunilor de tot felul, inechităţii şi injustiţiei, practicilor neocolonialiste şi — mai presus de toate — atentatului, pe calea cursei înarmărilor, la viaţa însăşi a popoarelor.

Ne aflăm în plină desfăşurare a lucrărilor celei de a 36-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. pe agenda şi dezbaterea căreia se reflectă tabloul întunecat al dificultăţilor din viaţa internaţională. Peste 500 miliarde dolari cheltuiţi anual pentru înarmare, în timp ce datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare s-a apropiat de aceeaşi cifră — şi nu din pură întîmplare : se fabrică şi se preconizează instalarea de noi arme de distrugere în masă cum este arma cu neutroni, se continuă practicile nocive ale obstacolelor, discriminărilor economice şi dobînzilor cămătăreşti pe fundalul unei crize economice de o complexitate, practic, fără precedent, care loveşte direct şi fără menajamente ţările mai puţin dezvoltate din punct de vedere economic. Şi lista ar putea continua, desigur, incluzînd criza alimentară, energetică, practicile de apartheid.

Iată de ce, la a 36-a aniversare a O.N.U. cele mai elementare cerinţe privesc necesitatea unor măsuri urgente de oprire a cursei înarmărilor şi iniţierea unui proces real de dezarmare, începînd cu cea mai mare primejdie — armele nucleare, după cum deblocarea discuţiilor privind lansarea procesului „negocierilor globale" trebuie însoţită şi de măsuri imediate privind reinstaurarea unor elemente de raţiune economică şi etică în relaţiile economice internaţionale. Destinderea şi dialogul sînt asemenea cerinţe elementare ale omenirii.

O.N.U., activitatea sa, nu reflectă în fapt decît expresia voinţei sau a lipsei de voinţă politică a statelor membre pentru a se trece hotărît la slăbirea încordării, la remedierea dezechilibrelor, la o cooperare veritabilă între parteneri egali în drepturi şi cointeresaţi, în esenţă, la menţinerea păcii şi pentru o viaţă decentă, în favoarea tuturor popoarelor lumii, într-un climat de securitate şi eforturi constructive. O asemenea atitudine din partea ţărilor membre va crea pentru Naţiunile Unite acele condiţii de bază ca organizaţia să poată participa efectiv la rezolvarea problemelor contemporaneităţii.

Încercăm un sentiment de justificată satisfacţie şi mîndrie atunci cînd constatăm consonanţa deplină între aceste cerinţe vitale şi locul şi poziţia hotărîtă a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind sporirea rolului O.N.U., folosirea cît mai eficace a organizaţiei ca forum care oferă cadrul internaţional cel mai democratic unde toate ţările pot şi trebuie să se facă auzite şi ascultate, forum unde „diplomaţia" poate şi trebuie să se facă în auzul şi văzul tuturor popoarelor.

Breviar

Sesiunea din acest an a consultărilor organizate de O.N.U.D.I. pe diferite sectoare industriale a avut ca obiect industria grea, participanţii (din 57 de ţări şi din partea a 12 organizaţii internaţionale) subliniind rolul preponderent pe care acest sector îl are în industrializarea şi în dezvoltarea generală a fiecărei ţări. Un acord general a fost realizat şi asupra necesităţii de a se impulsiona prin toate mijloacele producţia industriei grele în ţările în curs de dezvoltare, acest obiectiv constituind „un element fundamental în corectarea dezechilibrelor care există încă între ţările dezvoltate şi cele aflate în curs de dezvoltare".

În problema tehnologiilor reuniunea a apreciat că trebuie să se ajungă la realizarea unei unităţi depline între „Nord" şi „Sud" în ce priveşte transferul de tehnologii şi implicaţiile sale pe multiple planuri, inclusiv referitor la încadrarea forţei de muncă în acest sector prioritar. În context, Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială i-a revenit sarcina de a evalua nivelul actual al restricţiilor referitor la patente şi costul proiectelor de know-how în cadrul transferului de tehnologie pentru industria grea, O.N.U.D.I. urmînd, de asemenea, să stabilească liste concrete de probleme specifice care vor trebui să fie incluse în viitor în aranjamentele pentru transfer de tehnologii în acest sector.

Contribuţia de excepţie a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu la o asemenea conduită a ţărilor membre faţă de organizaţie, iniţiativele sale de mare rezonanţă şi de un interes general şi real se bucură de o apreciere unanimă. În telegrama de felicitare adresată preşedintelui Nicolae Ceauşescu cu ocazia zilei de 23 August din acest an, secretarul general al O.N.U. Kurt Waldheim spunea pe bună dreptate că „sprijinul pe care dumneavoastră personal şi Guvernul Republicii Socialiste România îl acordă în mod constant Organizaţiei Naţiunilor Unite, în eforturile sale de a contribui la menţinerea păcii şi cooperării internaţionale, se bucură de o înaltă apreciere".

La a 36-a aniversare a Organizaţiei Naţiunilor Unite în condiţiile unei situaţii internaţionale complexe apare cu deosebită claritate necesitatea creşterii rolului O.N.U., a unor eforturi conjugate, ample, de îmbunătăţire şi perfecţionare a activităţii, a procedurilor de lucru ale organizaţiei, în consens cu cerinţele democratizării relaţiilor internaţionale. Direcţie în care România acţionează ferm şi constant.

Dorel MICULESCU

Documentar ECOSOC

CREAT în 1948 şi incluzînd în prezent 54 de ţări membre, Consiliul Economic şi Social al Naţiunilor Unite — ECOSOC coordonează activitatea pe plan social şi economic a O.N.U. şi a agenţiilor ei specializate. ECOSOC şi-a propus încă de la începutul existenţei sale să examineze condiţiile socio-economice la nivel global şi să facă propuneri privind măsurile ce se impun a fi luate la nivel naţional şi internaţional pentru o dezvoltare echilibrată în lume. Recomandările ECOSOC acoperă o arie largă de preocupări, cum sînt comerţul internaţional, mediul înconjurător, industrializarea, ştiinţa şi tehnologia, resursele naturale, populaţia şi nivelul de trai etc., Consiliul avînd obligaţia să realizeze periodic studii şi rapoarte pe probleme economice, sociale, culturale, educaţionale şi de sănătate.

ECOSOC este organizat în cinci comisii regionale, al căror scop este de a sprijini dezvoltarea economică şi socială a regiunilor respective, făcînd propuneri guvernelor interesate şi iniţiind diverse acţiuni prin agenţiile sale specializate. Comisia de statistică este unul din organele funcţionale de bază prin care Consiliul îşi realizează atribuţiile.

Recenta sesiune ordinară a ECOSOC, care a avut loc la Geneva, a inclus pe agenda sa o gamă largă de probleme, legate în principal de aşezările umane, alimentaţie, cooperarea pentru dezvoltarea industrială, resurse naturale, asistenţă în caz de calamităţi naturale, comunicaţii, cooperarea în domeniul mediului înconjurător, garantarea independenţei popoarelor coloniale, cooperarea regională şi altele.

Consiliul a adoptat o serie de rezoluţii prezentate Adunării Generale în sesiunea din septembrie, printre acestea evidenţiindu-se recomandările privind declararea anului 1983 drept An internaţional al comunicaţiilor, stimularea cooperării dintre ţările în curs de dezvoltare, în special în problema asigurării necesarului de apă potabilă, impactul rezolvării problemei alimentare mondiale asupra altor aspecte ale vieţii sociale şi economice.

Recent, România a fost aleasă membru al Consiliului, aceasta constituind, fără îndoială, o expresie a recunoaşterii contribuţiei deosebite pe care ţara noastră a adus-o în permanenţă la buna desfăşurare a activităţilor economice şi sociale ale O.N.U.

Cancun: în dezbatere probleme acute ale economiei mondiale

ZILELE acestea își desfășoară lucrările la Cancun, în Mexic, reuniunea la nivel înalt a 22 de țări ale lumii (opt țări industrializate și 14 țări în curs de dezvoltare) în cadrul așa numitului „dialog Nord-Sud". Fără a avea loc în cadrul O.N.U., conferința ar putea influența, prin concluziile politice la care va ajunge, lucrările actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., permițînd un schimb de vederi cu caracter general asupra viitorului rela-

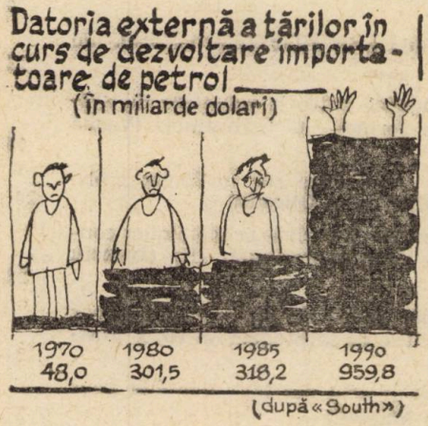

țiilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ținînd seama — așa cum se preciza în comunicatul final al ultimei reuniuni pregătitoare — de „interdependența și reciprocitatea intereselor lor".

Dezbaterile, desfășurate sub genericul „Viitorul cooperării economice și reactivarea economiei mondiale", abordează cîteva din cele mai urgente probleme care confruntă actualmente omenirea, cum ar fi securitatea alimentară și dezvoltarea agricolă, problemele energetice, comerțul și dezvoltarea industrială, probleme financiare și monetare, acestea din urmă ținînd seama de perspectiva creșterii în proporții copleșitoare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, între altele sub efectul nivelului exagerat al dobînzilor (vezi graficul).

Sistem complex de conducere

CONDUCEREA activității economice și social-culturale a unui oraș cu 8 milioane de locuitori, cum este Moscova, ridică numeroase probleme de interdependență și corelare a celor peste 18 mii de unități ale comerțului cu amănuntul și de alimentație publică, 1 200 de școli de cultură generală și 208 instituții de învățămînt mediu și superior, aproape 1 500 de biblioteci, 250 de spitale, policlinici și alte instituții cu același caracter, a vastei rețele de transport public urban ș.a. Nu este vorba aici numai de prezent, ci și de probleme ale dezvoltării în perspectivă a capitalei Uniunii Sovietice, cum ar fi : înscrierea optimă a unui nou complex de locuințe în peisajul urbanistic al acesteia, alegerea mijloacelor și liniilor de transport care să-l lege de restul orașului, stabilirea numărului și profilului unităților comerciale, prestatoare de servicii, social-culturale etc., de care va avea nevoie noul cartier.

Pentru a asigura soluționarea la timp și în condiții cît mai bune a problemelor amintite și a multor altora, în cadrul Direcției generale de arhitectură și planificare a Moscovei a început să funcționeze sistemul automatizat „Signal", menit să se ocupe de problemele economice care intră în atribuțiile Comitetului executiv al Sovietului orășenesc. Aceasta constituie doar începutul, într-o primă etapă fiind prevăzută elaborarea complexului „Moscova", care va cuprinde 47 de sisteme automatizate, capabile să rezolve peste o mie de sarcini de anvergură în domeniul conducerii și planificării.

Evoluții ale producției de oțel

DUPĂ aprecierea Institutului Internațional pentru Siderurgie, anul trecut producția mondială de oțel s-a redus cu mai mult de 4% față de 1979, apropiindu-se de nivelul anului de izbucnire a crizei energetice și a recesiunii economice din țările capitaliste (1974). Din tabelul de mai jos rezultă că în decurs de șase ani producția de oțel a cunoscut un declin apreciabil în țări ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Belgia etc. Pe de altă parte, unele țări în curs de dezvoltare (Brazilia, India ș.a.) și-au sporit producția de oțel, plasîndu-se printre primele douăzeci de state producătoare din lumea nesocialistă ; progrese remarcabile au fost realizate în acest domeniu și de majoritatea țărilor socialiste.

Producția de oțel a principalelor țări capitaliste producătoare (mil. tone)

Țara	1974	1980	Modificarea (în %)
Japonia	117,1	111,5	— 4,8
S.U.A.	132,2	100,3	— 24,1
R.F.G.	53,2	44,1	— 17,1
Italia	23,8	26,7	+ 12,2
Franța	27,0	23,3	— 13,7
Canada	13,6	15,9	+ 16,9
Spania	11,5	12,7	+ 10,4
Belgia	16,2	12,3	— 24,1
Anglia	22,4	11,5	— 48,7
R.S.A.	5,8	9,4	+ 62,0
Australia	7,8	7,6	— 2,6

Sursa : După „Stahl und Eisen", nr. 3 / 1981.

Avantajele desalinizării prin osmoză inversă

FĂCÎND un bilanț al extinderii desalinizării apei marine prin metoda osmozei inverse (care constă, în esență, în trecerea — printr-o membrană de construcție specială — a apei sărate, la o presiune superioară celei osmotice), revista **L'Usine Nouvelle** apreciază că pe plan mondial capacitățile respective vor crește în perioada 1981—1985 de peste trei ori mai repede decît ansamblul industriei de desalinizare a apei. Ca urmare, ele vor ajunge să reprezinte în 1980 o zecime din capacitatea totală instalată de 8 milioane m^3/zi.

Competitivitatea metodei osmotice în raport cu metoda tradițională de distilare a apei marine se datorează unei serii de avantaje, cum sînt : posibilitatea înlocuirii metalului la unele părți din instalații cu mase plastice, micșorarea coroziunii (procesul desfășurîndu-se la temperatura mediului ambiant), reducerea personalului care asigură funcționarea și întreținerea instalației, ușurarea efectuării reparațiilor ș.a. Principalul avantaj îl constituie însă costul mult mai scăzut (mai ales în cazul instalațiilor de desalinizare cu capacitate mică și mijlocie) per mc de apă potabilă obținută, ca urmare îndeosebi a consumului mai mic de energie, comparativ cu instalațiile clasice. Avantaj, care deschide perspective favorabile rentabilizării acestei activități de obținere a apei potabile.

R.P.D. Coreeană: dezvoltarea bazei interne de materii prime

CONCOMITENT cu modernizarea și diversificarea structurală a economiei naționale, în R.P.D. Coreeană s-a acordat — în cursul realizării planurilor economice pe termen mediu — o atenție prioritară dezvoltării bazei autohtone de materii prime, considerată ca una din premisele asigurării independenței economice a țării. Datorită amplorii lucrărilor de prospectare a zăcămintelor de minerale utile, a exploatării pe scară largă a resurselor existente s-a putut asigura acoperirea — din producția proprie — a necesităților industriei de minereu de fier, metale neferoase și rare.

Paralel cu dezvoltarea industriei extractive, au fost create și extinse subramuri ale metalurgiei, industriei materialelor de construcții și industriei chimice care — pornind de la resurse naturale interne — produc o gamă tot mai largă de materii prime prelucrate pentru diferite sectoare ale economiei naționale. Pot fi citate, astfel, producția de vinalon și clorură de vinil (bazate pe utilizarea antracitului și a calcarului), cea de fibre artificiale pe bază de stuf și paie) ș.a. După cum relata revista **La Corée d'aujourd'hui** (nr. 9/1981), în prezent toate ramurile industriei R.P.D. Coreene au asigurată aprovizionarea cu materii prime din producția internă în proporție de cel puțin 75%.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 23 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sub semnul dezvoltării comerțului și cooperării internaționale în slujba progresului 1

— Autoaprovizionarea teritorială
- Autoaprovizionarea teritorială — bază pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației 2
- Aport însemnat al gospodăriilor populației **(Gh. N. Iosif)** 3
- Asigurarea bazei furajere — condiție hotărîtoare pentru creșterea producției zootehnice în fiecare județ **(Gh. Frățilă, R. Voicu, T. Moga, Ov. Grasu)** 4
- Vocația agrozootehnică a zonei montane **(Radu Rey)** 5

— Cerința majoră a scurtării duratei de execuție a investițiilor. Accelerarea montajului utilajelor tehnologice. **(Camelia Sîrbu)** 7

— Dezbatere „R.E." Concepte și modalități de organizare a activității industriale (I) 9

— O cooperare de succes, inițiată la T.I.B **(G. Cristea)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate, eficiență. Creșterea rolului prețurilor de producție în realizarea autogestiunii **(N. Săvoiu)** 13

— Considerații privind interdependența caracterului sistemic al energeticii și a formelor sale organizatorice **(Vasile Nitu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Perfecționarea organizării și conducerii activității electroenergetice în teritoriu **(Ioan Lupu)** 18

TEORII-IDEI

— În căutarea unor noi paradigme pe filiera creștere-dezvoltare-progres (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști: Doctrinele economice contemporane și criterii de apreciere a lor (II) **(Ivanciu Nicolae-Vălcanu)** 22

— Model de prognoză a forței de muncă necesară în funcție de nivelul și structura producției **(D. I. Mustăreață)** 24

— Contribuții la analiza consumului populației **(Constantin Băloiu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Imperativul reducerii nivelului dobînzilor la creditele internaționale **(Ilie Măgură)** 27

— R.F. Germania : mutații structurale în economie **(Margareta Buda)** 29

— Forumul dezvoltării 31

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate

IN THIS ISSUE

— Concepts and ways for the organization of the industrial activities. A. „R. E." debate (I) 9

— A successful cooperation initiated at the International Fair of Bucharest 12

— Considerations on the interdependence of the systemic character of the energy and its organizational forms **(Vasile Nitu)** 15

— Looking for new paradigms in the succession growth-development-progress (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Contemporary economic doctrines and their judgement criteria (II) **(Ivanciu Nicolae-Vălcanu** 22

— A prognosis model for the necessary labour force connected with the level and the structure of the production **(D. I. Mustăreață)** 24

— The imperative of the run down of the interest rate level for the international credits **(Ilie Măgură)** 27

— The Federal Republic of Germany : Structural changes in economy **(Margareta Buda)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Concepts et modalités d'organisation de l'activité industrielle (débat) (I) 9

— Une coopération de succes initiée à la Foire Internationale de Bucarest 12

— Considerations sur l'interdépendence entre le caractère du système de l'énergétique et ses formes d'organisation **(Vasile Nitu)** 15

— A la recherche de nouveaux paradigmes sur la filière croissance-développement-progrès (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Les doctrines économiques contemporaines et les critères de leur appreciation (II) **(Ivanciu Nicolae-Vălcanu)** 22

— Un modèle de prognose du nécessaire de main d'oeuvre par rapport au niveau et à la structure de la production **(D. I. Mustăreață)** 24

— L'impératif de la diminution du niveau des taux d'intérêt pour les credits internationaux **(Ilie Măgură)** 27

— La R.F. d'Allemagne : mutations structurelles dans l'économie **(Margareta Buda)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Концепты и манеры организации промышленной деятельности (I) (Обсуждение) 9

— Успешное сотрудничество, проводимое Бухарестской Международной Ярмаркой 12

— Соображения относительно взаимозависимости между системным характером энергетики и ее организационных форм **(Василе Ниту)** 15

— В поиске новых парадигм в последовательности—рост-развитие-прогресс (II) **(Ионицэ Олтяну)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Современные экономические доктрины и критерии их оценки (II) **(Иванчиу Николае-Вэляну)** 22

— Модель прогнозирования потребности в рабочей силе в зависимости от уровня и структуры продукции **(Д. Мустэряцэ)**.... 24

— Повелительное требование понижения уровня процентов на международные кредиты **(Илие Мэгурэ)** 27

— Ф. Р. Германии: структуральные сдвиги в народном хозяйстве **(Маргарета Буда)**..... 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

83 de magazine, peste 17 500 mp suprafaţă comercială (în staţiuni şi municipiu) din care peste 700 mp daţi în folosinţă numai în acest an — iată o imagine parţială a comerţului vîlcean. O parte însemnînd, de fapt, sectorul textile-încălţăminte şi metalo-chimice de sub egida Întreprinderii comerciale de stat pentru mărfuri industriale, care asigură, printr-un evantai de magazine: „Romarta" — încălţăminte — textile — tricotaje — ţesături — galanterie — lenjerie — confecţii , magazinul universal „Cozia" sau magazinele specializate de cristaluri, porţelanuri, cosmetice-parfumerie etc., desfacerea fondului de marfă din acest sector, necesar vîlcenilor.

Aflîndu-vă în Vîlcea puteţi admira splendorile peisajului şi achiziţiona produse utile dintr-unul din aceste magazine.

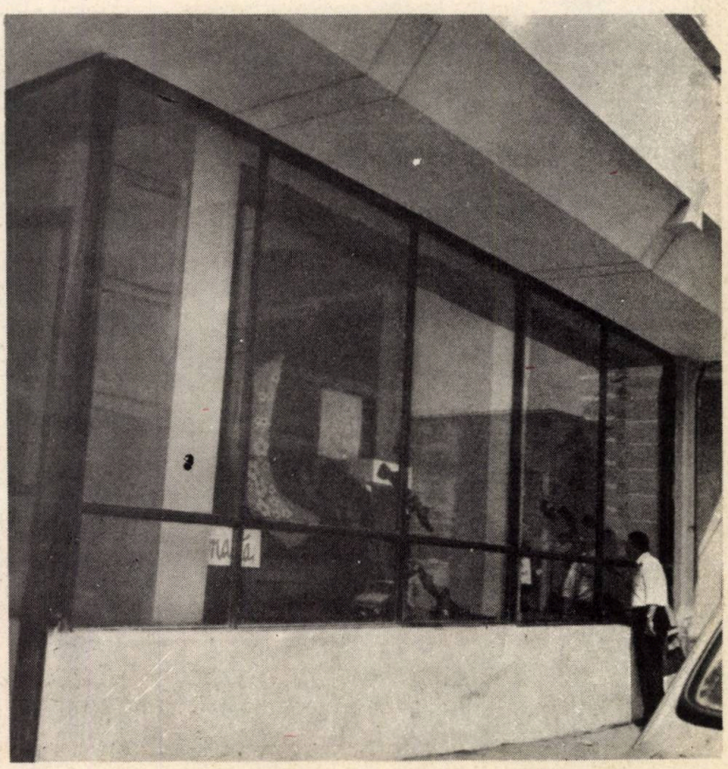

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT PENTRU MĂRFURI INDUSTRIALE — VÎLCEA

Str. Cozia nr. 41, Rm. Vîlcea

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

1981 NOV 17

D 6/6

Revista ECONOMICA

ONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

valorificarea superioară a potenţialului agricol pentru

AUTOAPROVIZIONAREA FIECĂREI LOCALITĂŢI

Numărul 44 ● Vineri 30 octombrie 1981

La invitația Președintelui Republicii Socialiste România,
NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII FEDERALE GERMANIA, KARL CARSTENS

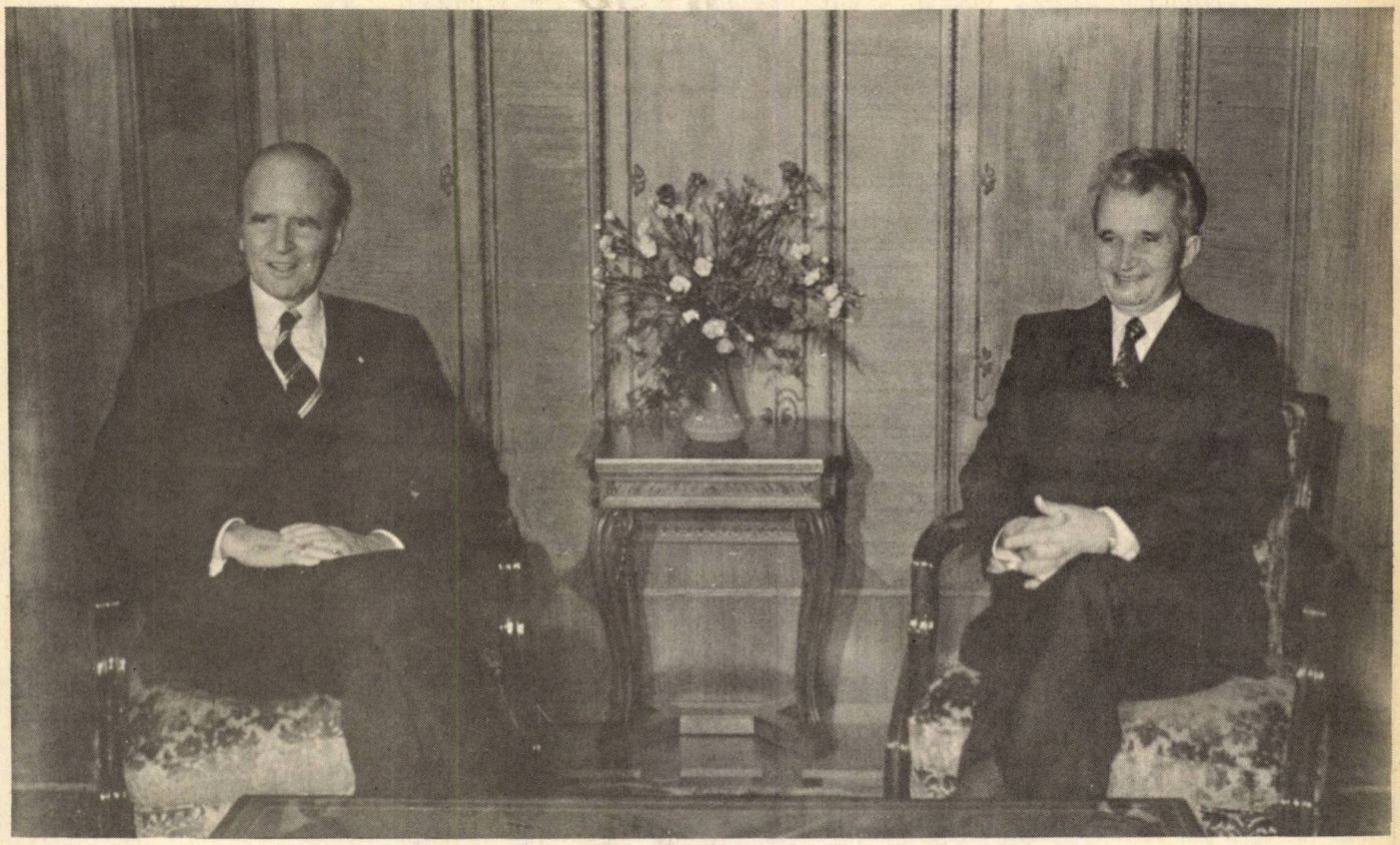

D 646

curier
economic legislativ

financiar

Evaluarea prejudiciului

In activitatea întreprinderilor şi, în general a organizaţiilor socialiste, apar unele situaţii în care prin faptele culpabile ale persoanelor încadrate în muncă, sau a unor terţi, se produc pagube. Cînd aceasta, denumită curent şi prejudiciu, constă într-o sumă de bani, nu este necesar nici un fel de calcul de evaluare pentru determinarea prejudiciului propriu-zis întrucît acesta este egal cu suma în cauză. În astfel de cazuri se va putea pune numai problema calculării sumelor datorate cu titlu de penalizări sau dobînzi cu care urmează a fi obligate la plată persoanele vinovate. Evaluarea prejudiciului se face după reguli mai elaborate cînd acesta a fost cauzat prin lipsuri sau degradări de bunuri materiale. În cele ce urmează vom arăta modalităţile de evaluare a prejudiciului în diverse ipostaze, în cazul general şi în cazurile particulare, făcînd referire, de fiecare dată, atît la actul normativ care prevede modalitatea de evaluare cît şi la actul normativ generator al răspunderii judiciare.

REGLEMENTARE GENERALĂ

Evaluarea pagubelor aduse avutului obştesc prin lipsuri sau degradări de bunuri, pentru care răspunderea sau obligaţia de restituire se stabileşte potrivit C. m. sau care sînt provocate prin fapte care constituie delicte civile ori infracţiuni, se face potrivit D. nr. 208/1976 ce va fi redat, în rezumat, în continuare. Evaluarea pagubelor se face, de regulă, la preţurile în vigoare la data producerii pagubei iar cînd aceasta nu este posibil, se vor lua în considerare preţurile în vigoare la data constatării pagubei. Pentru **bunurile constatate lipsă**, care au preţuri cu amănuntul legal stabilite, evaluarea se face luîndu-se ca bază aceste preţuri. Cînd pentru unul şi acelaşi bun sînt stabilite preţuri cu amănuntul diferenţiate, se va lua ca bază de calcul preţul cu amănuntul aplicabil pentru unitatea socialistă păgubită. Dacă în cadrul unei gestiuni se aplică preţuri cu amănuntul diferenţiate, se ia ca bază de calcul preţul cel mai mare. Prin excepţie, pentru lipsurile de bunuri care se vînd prin alimentaţia publică, evaluarea pagubelor se face pe baza preţului la care bunurile respective au fost înregistrate în gestiunea în care s-a constatat lipsa, dar nu mai puţin preţul cu amănuntul la care se vînd în sectorul alimentar. Pentru bunurile care nu au preţuri cu amănuntul stabilite potrivit dispoziţiilor legale, dar au stabilite preţuri de livrare, evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază aceste preţuri, la care se aplică coeficientul 1,05. Acest coeficient se aplică şi la diferenţa valorică în minus, rezultată din compensarea în condiţiile legii, a bunurilor lipsă cu cele în plus, dacă bunurile lipsă şi cele în plus, sau unele dintre acestea, nu au preţuri cu amănuntul. În cazul în care preţul de livrare este egal cu preţul de producţie, coeficientul ce se aplică este de 1,25 (în loc de 1,05); la vesela, tacîmurile şi ambalajele folosite în comerţ se aplică coeficientul 1,05. Pentru bunurile care nu au stabilite preţuri cu amănuntul şi nici preţuri de livrare, evaluarea pagubei se face, pentru fiecare caz în parte, de unitatea păgubită, pe baza unei analize temeinice şi documentate, astfel încît să fie asigurată acoperirea pagubei. În cazul în care, în aceste situaţii, este necesară o expertiză, aceasta se va efectua prin persoane de specialitate, aplicîndu-se corespunzător dispoziţiile legale privind expertizele. Pentru bunurile care formează producţia neterminată, evaluarea pagubelor se va face pe baza tuturor cheltuielilor efectuate potrivit evidenţelor, valoarea materiilor prime şi materialelor calculîndu-se la preţ cu amănuntul sau la preţurile de producţie (sau achiziţie) corectate cu coeficienţii 1,05 sau 1,25, după caz. În cazul degradărilor de bunuri evaluarea pagubelor se face astfel: dacă bunurile pot fi reparate sau recondiţionate pentru a fi repuse în starea anterioară, se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop; dacă bunurile degradate pot fi, potrivit dispoziţiilor legale, valorificate ca atare cu preţuri reduse, se ia în calcul diferenţa dintre preţul bunului respectiv (determinat în condiţiile acestui decret) şi preţul ce se obţine prin valorificare; dacă prin reparare sau recondiţionare se obţine un bun de calitate inferioară, la cheltuielile pentru reparare sau recondiţionare se adaugă diferenţa de preţ dintre bunul respectiv (determinat în condiţiile acestui decret) şi preţul bunului reparat sau recondiţionat; dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri se ia în calcul diferenţa de preţ dintre preţul bunului (determinat în condiţiile acestui decret) şi preţul materiei prime pe care a înlocuit-o; dacă bunurile nu pot fi reparate, recondiţionate sau valorificate, în cazul cînd au fost produse în unitatea păgubită se ia în calcul costul de uzină, iar în cazul cînd au fost cumpărate se iau în calcul toate cheltuielile făcute pentru procurarea bunurilor. **Evaluarea pagubelor cauzate prin fapte care constituie delicte civile sau infracţiuni** se va face adăugîndu-se la prejudiciul determinat în condiţiile răspunderii materiale (cap. I din decret), suma reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită. Dacă suma rezultată nu acoperă costul bunurilor respectiv, se ia în calcul costul bunurilor în cazul cînd acestea au fost produse în unitatea păgubită, iar în cazul cînd bunurile au fost procurate, se iau în calcul toate cheltuielile făcute în acest scop. Decretul prevede, în final, că la evaluarea pagubelor se va ţine seama şi de gradul de uzură a bunului respectiv, stabilit pe bază de probe legale. În cazul cînd gradul de uzură nu poate fi stabilit, paguba este egală cu valoarea integrală a bu-

Supliment la nr. 44 1981 Revista ECONOMICA

nului respectiv, așa cum rezultă din aplicarea decretului. Pentru înlăturarea confuziilor privind unele categorii de prețuri considerăm ca fiind utile precizările ce urmează: **prețul de producție** este format din costul complet antecalculat la nivel de ramură la care se adaugă beneficiul normal al întreprinderii producătoare. Se folosește în relațiile dintre întreprinderile de stat; **prețul de livrare** este prețul la care circulă mărfurile între unitățile socialiste. Este format din prețul de producție, impozitul pe circulația mărfurilor și alte prelevări la bugetul statului; **prețul cu amănuntul** este prețul practicat la vînzarea mărfurilor prin comerțul de stat și cooperatist și la executarea lucrărilor de construcții și prestațiilor de serviciu către populație. Este format din prețul de livrare și rabatul comercial (respectiv adaosul comercial); **prețul de achiziție** este practicat de C.A.P., membrii cooperatori și producătorii individuali la livrarea diferitelor produse către organizațiile de stat și cooperatiste; **rabatul comercial** ca și **adaosul comercial**, este o componentă a prețului cu amănuntul, ce revine unităților comerciale, din care acestea acoperă cheltuielile de circulație (aprovizionare, depozitare, manipulare și desfacere) a mărfurilor și își formează beneficiile. **Mărfuri cu prețul în valută.** În cazul lipsurilor constatate în gestiunea unităților autorizate să vîndă mărfuri cu prețuri stabilite în valută, evaluarea pagubelor se va face luîndu-se ca bază prețul în valută echivalent în lei, la de trei ori cursul oficial cu primă (art. 2 din D. nr. 373/1976).

DEGRADAREA MIJLOACELOR FIXE

La evaluarea prejudiciului în cazul lipsurilor sau degradărilor de mijloace fixe se au în vedere, de regulă, prevederile D. nr. 208/1976. O atenție deosebită trebuie să se acorde prețului ce va fi luat în calcul la evaluarea prejudiciului în situația în care nu există prețuri cu amănuntul pentru mijloace fixe lipsă (utilaje, unelte, inventar gospodăresc etc.). Se va avea în vedere faptul că pentru dotările cu mijloace fixe din investiții produsele livrate sînt, în general, degrevate de impozitul pe circulația mărfurilor — respectiv prețul de livrare este egal cu prețul de producție, situație în care se va utiliza coeficientul 1,25 (și nu coeficientul 1,05) prevăzut de art. 4, alin. 3, din D. nr. 208/1976. La determinarea valorii pagubei, în cazul lipsurilor de mijloace fixe, se va ține seama, în conformitate cu art. 9 din decretul amintit, de gradul de uzură al bunului respectiv stabilit pe bază de probe legale. Considerăm că gradul de uzură este „probat legal" în situațiile în care (1) referitor la bunul în cauză există un act oficial, întocmit anterior dispariției sau degradării bunului, în care s-a consemnat gradul real de uzură prin determinări tehnico-științifice și (2) este organizată o evidență oficială, dispusă prin lege sau prin acte normative elaborate de organele centrale, a parametrilor de funcționare efectiv realizați. Uzura va fi exprimată prin raportul dintre valoarea parametrilor de funcționare realizați și valoarea totală a acestor parametri corespunzătoare duratei de serviciu normate. Este cazul mijloacelor de transport auto (pentru care există durata de serviciu normată exprimată în kilometri echivalenți), al mijloacelor de transport aerian (pentru care durata de serviciu normată este exprimată în ore de zbor) și al mijloacelor fixe la care durata normată este stabilită atît în ani cît și în ore de funcționare, și pentru care indicii de funcționare constituie sarcină de plan (cazul mașinilor-unelte din cadrul categoriei a 4-a „Mașini, utilaje și instalații de lucru").

LIPSA ECHIPAMENTULUI DE PROTECȚIE, ECHIPAMENTULUI DE LUCRU ȘI OBIECTELOR DE INVENTAR ÎN FOLOSINȚĂ

La evaluarea pagubelor privind echipamentul de protecție și echipamentul de lucru se vor avea în vedere prevederile H.C.M. nr. 304/1975. În cazul cînd echipamentul de protecție a devenit inutilizabil înainte de expirarea termenului de folosință prevăzut în normativ iar degradarea acestuia s-a produs din vina persoanei beneficiare, unitatea îi va acorda imediat un alt echipament de protecție, imputîndu-i contravaloarea, după scăderea uzurii normale pînă în momentul înlocuirii (art. 14). Uzura normală reprezintă, în acest caz, raportul dintre timpul cît echipamentul a fost folosit efectiv (din momentul primirii pînă în momentul degradării) și durata de utilizare prevăzută în normativ. La cererea persoanelor cărora li s-a degradat înainte de termen echipamentul de lucru, unitatea va putea procura și distribui un alt echipament la preț cu amănuntul, reținînd integral valoarea în cel mult 3 rate lunare. Această prevedere se referă și la tinerii care se califică prin ucenicie la locul de muncă (art. 15). Persoanei căreia îi încetează activitatea i se va reține diferența neamortizată din contribuția unității la achiziționarea echipamentului de lucru, acesta devenind proprietatea sa. Suma neamortizată se va calcula pe baza diferenței între timpul normat și cel scurs pînă la încetarea activității în unitate. Cheltuielile pentru echipament vor fi diminuate cu sumele astfel recuperate. În caz de necesitate, persoanei căreia îi încetează activitatea i se va putea reține echipamentul de lucru a cărui durată de utilizare nu a expirat, compensîndu-i-se diferența neamortizată din contribuția proprie la procurarea acestui echipament (art. 16). Paguba rezultată din obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată în folosință, constatate lipsă la inventariere sau nejustificate cu ocazia plecării din unitate, se evaluează după regulile generale, adică conform D. nr. 208/1976, ținîndu-se seama și de gradul de uzură, dacă acesta poate fi dovedit cu probe legale.

LIPSĂ DE CALITATE (REBUTURI, DECLASĂRI)

Articolele 65—78 din L. nr. 7/1977 reglementează răspunderea materială pentru încălcarea normelor privind calitatea produselor și serviciilor. Pagubele reprezentînd costul remedierilor și bonificațiile plătite clienților externi precum și costurile remedierilor pentru produsele destinate beneficiarilor interni în vederea stingerii reclamațiilor privind calitatea, se vor evidenția separat în vederea recuperărilor de la persoanele vinovate (art. 65). Evaluarea pagubelor cauzate prin rebuturi sau produse declasate se face, conform art. 75, după cum urmează: a) dacă rebutul parțial poate fi remediat pentru a corespunde prescripțiilor din standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte, se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop; b) dacă produsul declasat poate fi valorificat, potrivit dispozițiilor legale, la un preț redus, se ia în calcul diferența dintre prețul produsului corespunzător calitativ (stabilit la preț cu amănuntul sau în lipsa acestuia la prețul de livrare corectat cu coeficientul 1,05 sau cu coeficientul 1,25, după caz, conform art. 76) și prețul ce se obține prin valorificare; c) dacă rebutul parțial supus unor operații de remediere poate fi valorificat ca produs declasat, la cheltuielile prevăzute la lit. a) se adaugă diferența de preț calculată potrivit prevederilor de la lit. b); d) dacă rebutul definitiv poate fi valorificat ca materie primă sau ca material pentru producerea altor bunuri, se ia în calcul diferența de preț dintre costurile de producție ale produsului rebutat și prețul materiei prime sau materialului pe care l-a înlocuit; e) dacă rebutul definitiv nu poate fi valorificat nici ca materie primă, se iau în calcul costurile de producție ale produsului rebutat.

În situația în care rebutul sau subprodusul declasat a fost cauzat de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la producerea pagubei. Dacă nu poate fi determinată măsura în care fiecare persoană a contribuit la provocarea rebutului sau produsului declasat, paguba de care urmează să răspundă fiecare se stabilește proporțional cu retribuția tarifară a fiecăruia, de la data constatării pagubei (art. 74).

LIPSURI DE BUNURI DIN PATRIMONIUL CULTURAL NAȚIONAL, AL CĂRȚILOR DIN FONDUL BIBLIOTECAR ȘI AL PIESELOR MUZEISTICE

Cărțile procurate pentru bibliotecă se înregistrează la valoarea de procurare; cheltuielile cu transportul cărților precum și cu legatul lor nu se adaugă la valoarea acestora (din pct. 41 al Normelor metodologice aprobate prin Ord. nr. 596/1970.) Lipsurile de cărți din fondul bibliotecar precum și lipsurile de piese muzeistice se evaluează, ca și celelalte valori materiale, la prețul cu amănuntul. Pentru cărțile rare și piesele muzeistice rare, care nu au preț cu amănuntul, se va avea în vedere valoarea nominală a acestora determinată în baza H.C.M. nr. 311/1975. Conform prevederilor acestui act normativ, valoarea nominală a bunurilor din patrimoniul cultural național se stabilește de către Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Național, pentru fiecare bun în parte, în funcție de locul pe care îl ocupă în ierarhia de valori culturale, apreciat după următoarele criterii: a) valoarea artistică, de mărturie cultural-istorică sau de document al naturii; b) vechimea, clasificarea tipologică și cronologică; c) frecvența în cadrul patrimoniului național și universal; d) originea — autor, școală, atelier — și proveniența, împrejurările istorice remarcabile în care a fost produs; e) starea de conservare, precum și de cotare pe piața internațională a valorii bunurilor de cultură (art. 1). Bunurile din patrimoniul cultural național se reevaluează periodic, potrivit normelor legale, precum și în cazuri de transmiteri temporare sau definitive între unitățile deținătoare, de asigurare în vederea transportului internațional, expertize, restaurări (art. 2). Evaluarea prejudiciului în astfel de cazuri se poate face, în lipsa prețului cu amănuntul sau a valorii nominale legal stabilite, prin expertiză, conform prevederilor art. 5, alin. 2 din Decretul nr. 208/1976.

LIPSURI ÎN NUMERAR

Lipsurile de numerar se constată cu ocazia reviziei casei efectuată în condițiile art. 46 din Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin D. nr. 209/1976. Recuperarea prejudiciului, care este egal cu valoarea lipsurilor în numerar, se face prin imputarea valorii acestuia în sarcina vinovatului sau prin sesizarea organelor de urmărire penală. Separat de prejudiciul propriu-zis și chiar în situațiile în care nu se constată lipsuri de numerar, pentru încălcarea disciplinei de casă se pot aplica următoarele penalizări care se cuprind în despăgubirile totale datorate de persoanele vinovate sau se impută acestora: o penalizare de 0,05% pe zi de întîrziere în următoarele situații: nedepunerea la termen a încasărilor; depășirea limitei soldului de casă; restituirea cu întîrziere a numerarului ridicat pentru plata retribuțiilor sau a altor drepturi neachitate; o penalizare de 0,50% pentru încălcarea regulilor cu privire la plățile în numerar din încasări, precum și pentru efectuarea unor cheltuieli din încasări după suspendarea acestui drept. Penalizarea de 0,50% se calculează asupra sumei plătite (art. 50).

LIPSURI DE „ALTE VALORI"

În cazul lipsurilor de „alte valori" prejudiciul va fi egal, de regulă, cu valoarea intrinsecă a imprimatului. Se va lua în calcul valoarea nominală a imprimatului de valoare în situația în care se va dovedi că imprimatul pierdut sau sustras a fost folosit și a produs în felul acesta o pagubă avutului obștesc. În acest sens s-au pronunțat instanțele noastre de judecată în majoritate covîrșitoare a proceselor penale, soluția în speță fiind sintetizată în Dec. penală nr. 1945/1972 a Tribunalului județean Ilfov. În această decizie se stabilește că prejudiciul suferit de o unitate socialistă prin sustragerea sau pierderea unor imprimate de valoare se calculează în modul următor: dacă imprimatele nu au fost valorificate, neflind folosite în dauna unității, paguba se va calcula la valoarea intrinsecă a fiecărui document (adică la costul imprimatului respectiv); în cazul în care documentele au fost valorificate, pricinuindu-se unității pagube la nivelul valorii înscrise în imprimate, în calculul prejudiciului se vor lua în considerare aceste elemente (adică valoarea nominală a imprimatului respectiv). Adăugăm că, în situația în care se reține ca prejudiciu valoarea intrinsecă a imprimatului, persoana răspunzătoare de pierderea imprimatului de valoare va trebui să suporte cheltuielile de publicare în presă a anunțului respectiv.

LIPSURI DE PREȚIOASE, AL PIETRELOR PREȚIOASE ȘI SEMIPREȚIOASE, NATURALE

Evaluarea pagubelor privind metalele prețioase, pietrele prețioase și semiprețioase, naturale, se face la prețul de vînzare cu amănuntul sau la prețurile stabilite de B.N.R.S.R., cînd nu este fixat un preț de vînzare cu amănuntul (art. 60 din D. nr. 244/1978).

NEJUSTIFICAREA AVANSURILOR ACORDATE ÎN MIJLOACE DE PLATĂ STRĂINE

În baza prevederilor art. 2, alin. a din D. nr. 209/1976, B.N.R.S.R. și B.R.C.E. au emis „Normele privind operațiile de casă cu mijloace de plată străine efectuate de unitățile socialiste autorizate", publicate în B. Of. nr. 105/1976. În cuprinsul acestor norme, la cap. III sînt prevăzute condițiile în care se acordă și se justifică avansurile acordate în mijloace de plată străine, precum și penalizările ce se aplică în cazurile de abateri de la prevederile respective. Conform Normelor citate, avansurile acordate în mijloace de plată străine persoanelor încadrate în unitate, trebuie decontate, în funcție de destinația lor, astfel: în termen de cel mult 3 zile de la sosirea din deplasare, exclusiv ziua sosirii, în cazul avansurilor pentru cheltuieli de deplasare în străinătate, în interes de serviciu; în termenele și în cadrul plafoanelor stabilite de unitatea socialistă de comun acord cu banca — în cazul avansurilor acordate pentru efectuarea de către persoanele care lucrează în cadrul ghișeelor, a operațiilor de schimb valutar; în termenele și în condițiile stabilite prin normele de lucru ale Ministerului Turismului sau a altor dispoziții legale, în limita planului de plăți valutare și a plafoanelor stabilite de bancă pentru sumele ridicate de la bancă sau din încasările proprii — în cazul celorlalte tipuri de avansuri (efectuarea operațiilor de schimb valutar, eliberarea de mijloace de plată străine cetățenilor români care călătoresc în străinătate pe cont propriu, cheltuielile în valută pentru organizarea unor acțiuni turistice în străinătate cu cetățeni străini și personal de însoțire s.a.). Sumele necheltuite din avansurile în valută acordate se depun la casierie cel mai tîrziu în cursul zilei următoare înapoierii din delegație (în cazul avansurilor pentru deplasări în străinătate și în cazul avansurilor de cheltuieli în valută pentru organizarea unor acțiuni turistice în străinătate cu cetățeni străini și personal de însoțire) sau în limita termenelor stabilite prin dispoziții legale, în cazul celorlalte tipuri de avansuri, dar nu mai tîrziu de 48 ore de la încetarea activității sau sistarea plăților valutare. Pentru avansurile nejustificate sau nerestituite în termen, titularii de avans plătesc o penalizare în lei de 0,30% asupra avansului primit sau asupra sumelor nerestituite în termen, după caz, pentru fiecare zi de întîrziere. Aceeași penalizare se calculează și asupra sumelor primite drept avans, în cazul în care acestea nu au fost restituite cel mai tîrziu a doua zi de la data cînd titularul de avans a fost înștiințat că deplasarea a fost revocată sau amînată. Penalizarea se calculează asupra valorii de decontat în lei a mijloacelor de plată străine respective. Suma percepută ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși debitul datorat. În legătură cu sumele rămase neconsumate din avansurile puse la dispoziție în

valută, care nu pot fi restituite tot în valută, este de reținut faptul că la evaluarea acestora în lei urmează să se aplice prevederile art. 1, alin. a din D. nr. 373/1976 în sensul că prejudiciul se calculează în lei la de trei ori cursul oficial cu primă pentru valutele țărilor nesocialiste și la de două ori cursul necomercial privind decontările plăților necomerciale pentru valutele țărilor socialiste.

LIPSURI DE VALUTĂ

Conform art. 1 din D. nr. 373/1976, echivalentul în lei pentru prejudiciile produse statului prin lipsuri de valută se calculează la de trei ori cursul oficial cu primă pentru valutele țărilor nesocialiste și la de două ori cursul necomercial privind decontările plăților necomerciale pentru valutele țărilor socialiste, în următoarele situații: a) pentru valuta pusă la dispoziția personalului român trimis în misiune în străinătate și folosită în alte scopuri sau fără respectarea condițiilor în care a fost acordată, precum și în cazul nejustificării legale a sumelor pentru care s-a obținut autorizarea de transfer de plată în străinătate; b) pentru sumele în valută datorate statului român de către persoanele domiciliate în Republica Socialistă România, vinovate de nerespectarea obligațiilor legale de declarare, predare sau cedare către stat a valutelor, precum și în cazurile de operațiuni interzise în valută, ori de cîte ori, în asemenea situații, valuta nu poate fi confiscată din orice cauză; c) pentru lipsurile constatate în gestiunea personalului unităților românești privind valuta ridicată de la bancă și neutilizată în scopurile pentru care a fost acordată; d) pentru lipsurile în gestiunea persoanelor care manipulează sume în valută la unitățile economice autorizate să efectueze operațiuni cu mijloace de plată străine; e) pentru lipsurile de valută constatate în gestiunea personalului unităților bancare; f) pentru valuta eliberată, fără bază legală sau peste plafoanele legale, cetățenilor români care călătoresc în străinătate în interes personal.

PLĂȚI NELEGALE, DREPTURILOR NECUVENITE, BUNURILOR ORI SERVICIILOR NEDATORATE

Persoana care a încasat o sumă nedatorată este obligată să restituie acea sumă; de asemenea dacă a primit bunuri ce nu i se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură sau i-au fost prestate servicii la care nu era îndreptățită, este obligată să plătească contravaloarea lor în condițiile legii (art. 106 din C. m.). Repararea pagubei se face, așa cum rezultă din textul de mai jos: prin restituirea sumei încasate necuvenit; prin plata serviciilor ce i-au fost prestate, la care nu era îndreptățită, calculate în condițiile legii, la tarifele pentru populație; prin restituirea bunurilor ce nu i se datorau sau, dacă acestea nu mai pot fi restituite în natură, prin plata contravalorii acestor bunuri calculată potrivit D. nr. 208/1976. Răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori cînd a beneficiat de serviciile nedatorate. Termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producere pagubei... După expirarea acestui termen, prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare (art. 108 din C.m.). Termenul de 1 an prevăzut în art. 108(1) din C.m. se referă în exclusivitate la faptele sau situațiile în care nu se poate reține culpa persoanei beneficiare — deci unde poate fi atrasă numai obligația de restituire în timp ce termenul de 3 ani, prevăzut tot în art. 108(1) se referă în exclusivitate la pagubele pricinuite din activitatea culpabilă a personalului, care atrage răspunderea materială. Ambele termene sînt sancționate cu decăderea, ceea ce înseamnă cu asupra lor nu acționează nici una din cauzele de întrerupere sau suspendare a prescripției prevăzute de Decretul nr. 167/1958. În cazul cînd constatarea pagubei a avut loc în ultima zi a termenului de 3 sau respectiv 1 an, unitatea va avea la îndemînă termenul de 60 zile pentru darea deciziei de imputare, chiar dacă acest termen se plasează peste termenele menționate. Prin expirarea acestor termene unitățile pierd dreptul la repartiție față de cei ce au beneficiat necuvenit de sume de bani, bunuri sau servicii sau au provocat pagube, însă își pot îndrepta pretențiile față de cei care au omis să facă constatarea pagubei, înlăuntrul unui nou termen de 3 ani de la data cînd s-a produs paguba prin fapta sau omisiunea acestora. (Trib. Suprem, Dec. de îndrumare nr. 5/1974). Vom reda în continuare, fără a avea pretenția că le-am epuizat, unele aspecte particulare referitoare la obligația de restituire sau la răspunderea materială în cazurile de prejudicii rezultate din plăți nelegale, drepturi necuvenite, bunuri ori servicii nedatorate, conținute în acte normative speciale sau în jurisprudențe: contribuția pentru asigurările sociale datorată și nedepusă se poate urmări pe cel mult 18 luni în urmă, de la unitățile socialiste, și pe 2 ani în urmă, de la persoanele fizice și persoanele juridice altele decît organizațiile socialiste, de la data constatării (art. 6 din D. nr. 389/1972); în cazul plății alocației de stat pentru copii fără temei legal, pot fi urmărite sumele plătite pentru o perioadă de 12 luni în condițiile prevăzute de Codul muncii. Dacă fapta care a determinat o astfel de plată constituie infracțiune, sumele se recuperează pe întreaga perioadă pentru care au fost plătite. (art. 16, alin. 2 din D. nr. 246/1977); sumele plătite fără temei, cu titlu de pensie sau alte drepturi aferente, se recuperează, potrivit legii, de la cei ce le-au primit. Sumele rămase nerecuperate de pe urma pensionarilor decedați nu se mai urmăresc (art. 84, alin. 1 din Legea nr. 3/1977); recompensele pentru invenții și inovații obținute de autori fără drept se restituie în condițiile legii de cei care le-au încasat (L. nr. 62/1974); impozitele pe retribuții sau cota de asigurări sociale aferente unor drepturi de personal plătite nelegal, nu sînt considerate prejudicii (Tribunalul Suprem, colegiul civil, Dec. nr. 1516/1971); sumele plătite în plus ca ajutoare în cadrul asigurărilor sociale de stat vor fi recuperate de la cei care le-au primit, prin grija administrației unității respective. În cazul în care sumele nu pot fi recuperate de la aceștia, răspunderea materială revine celor care se fac vinovați de producerea daunei (art. 29, alin. 2 din Hotărîrea nr. 880/1965).

PREJUDICIU DECURGÎND DIN CHELTUIELI DE ȘCOLARIZARE, CALIFICARE, PERFECȚIONARE SAU SPECIALIZARE

1. Persoanele admise la cursurile de calificare și cele de perfecționare cu scoatere de la locul de muncă sînt obligate să încheie cu organizațiile socialiste angajamente de școlarizare care au caracter de act adițional la contractul de muncă prin care își iau unele obligații, printre care și pe aceea de a lucra, după absolvirea cursului, timp de 3 ani în cadrul organizației socialiste care le-a școlarizat sau la care vor fi repartizate. Persoanele care nu-și îndeplinesc obligațiile asumate prin angajamentul de școlarizare vor restitui următoarele cheltuieli efectuate de unitate: totalul indemnizațiilor lunare primite pe timpul calificării; costul cazării și al transportului pentru cei proveniți din alte localități; partea din cheltuielile legate de organizarea cursurilor (iluminat, încălzit, rechizite, amortismentul mobilierului); parte ce revine pe cursant din remunerarea personalului de predare și de instruire practică de la cursurile de calificare. Sumele ce se vor restitui se stabilesc proporțional cu perioada de muncă rămasă neprestată față de prevederile din anga-

jamentul de şcolarizare ca urmare a încetării raporturilor de muncă pentru motive ce le sînt imputabile (art. 12 din. H.C.M. nr. 2105/1969, modificată prin H.C.M. nr. 713/1974). 2. Unitatea care trimite o persoană încadrată în muncă la o şcoală, curs de perfecţionare sau de specializare, cu scoaterea din producţie, sau organizează, potrivit legii, cursuri de pregătire sau de ridicare a calificării la locul de muncă, va încheia cu cel în cauză **acte adiţionale la contractul de muncă**, în care va trebui să se prevadă următoarele: a) obligaţia unităţii de a suporta parţial sau integral, în condiţiile legii, cheltuielile pentru instruirea persoanei încadrate; b) îndatorirea persoanei de a lucra în unitatea respectivă cel puţin 5 ani de la terminarea formei de instruire; c) obligaţia persoanei ca în cazul nerespectării îndatoririi prevăzute mai sus, să plătească o despăgubire reprezentînd cheltuielile efectuate de unitate sau alte organe pentru pregătirea lor profesională. Aceste prevederi se aplică şi personalului trimis la specializare sau documentare în străinătate (art. 21 din L. nr. 1/1970). Aceleaşi prevederi sînt reluate la pct. II.5 din Îndrumarul nr. 66427/1973 al Ministrului Muncii şi C.C. al U.G.S.R., cu precizările în plus că durata şcolii sau a cursului de calificare ori perfecţionare, cu scoatere din producţie este de minimum 3 luni şi că plata despăgubirii este datorată de cursant şi în cazul eliminării sale din şcoală (curs) pentru abateri, sau al părăsirii acesteia din motive ce-i sînt imputabile. Prevederile art. 21 din L. nr. 1/1970 au fost întregite prin dispoziţiile art. 33 din. L. 2/1971 în sensul că acestea se aplică pentru lucrătorii care urmează cursul de perfecţionare profesională cu scoatere din producţie pe o durată minimă de 3 luni, iar pentru cei care sînt trimişi la specializare în străinătate, indiferent de durată. Prevederile art. 21 din L. nr. 1/1970 (completate cu prevederile art. 33 din L. nr. 2/1971) sînt aplicabile şi cetăţenilor români care beneficiază de burse pentru studii, doctorat şi specializare în străinătate care, conform art. 15 din D. nr. 95/1975 sînt obligaţi ca, înainte de plecare în străinătate, în condiţiile acestui decret, să încheie un contract sau un act adiţional la contractul de muncă cu unitatea socialistă din care provin, în care se vor prevedea obligaţiile părţilor. 3. Cei admişi în şcolile de maiştri — învăţămîntul de zi — vor încheia cu unitatea în care sînt încadraţi, acte adiţionale la contractul de muncă prin care se obligă să lucreze în această unitate minimum 5 ani după absolvirea şcolii, nerespectarea clauzelor actului adiţional, ca şi exmatricularea în cursul şcolarizării sau nereuşita la examenul de absolvire avînd drept consecinţă obligaţia celui în cauză de a restitui cheltuielile de şcolarizare. (L. nr. 6/1977). 4. Absolventul (de învăţămînt superior) care nu se prezintă la unitatea unde a fost repartizat este obligat la plata unei penalităţi civile de 5000 lei, în cazul absolvenţilor facultăţilor cu durata studiilor mai mică de 4 ani, sau 8000 lei, în cazul facultăţilor cu durata studiilor de cel puţin 4 ani. În cazul efectuării parţiale a perioadei de stagiu, penalitatea se va reduce proporţional cu aceasta. Plata penalităţilor nu-l scuteşte pe absolvent de efectuarea stagiului.

Absolvenţii care au încasat indemnizaţia de instalare prevăzută la art. 14 lit. f (egală cu retribuţia tarifară fixată pentru primul an de activitate în funcţia îndeplinită) şi în timpul stagiului părăsesc unităţile la care au fost repartizaţi vor restitui integral indemnizaţia încasată. (art. 20 din D. nr. 54/1975).

Nicolae TRIFAN

raporturi de muncă

Întîmpinarea şi acţiunea reconvenţională în litigiile de muncă

Întîmpinarea şi acţiunea reconvenţională, alături de actul de sesizare, determină cadrul în care se va soluţiona litigiul în faţa comisiei de judecată în şedinţă publică. Aceste acte procedurale alcătuiesc împreună faza scrisă pregătitoare a litigiului. De aceea, demersul de faţă are ca scop prezentarea succintă a actelor procedurale menţionate cu referire specială la activitatea de soluţionare a litigiilor de muncă de către comisiile de judecată.

Odată cu citarea părţilor preşedintele comisiei de judecată va dispune să se comunice părţii adverse şi cîte o copie după actul de sesizare şi după înscrisurile invocate de reclamant sau contestator. Cu acest prilej, se va aduce la cunoştinţa pîrîtului posibilitatea de a formula întîmpinare şi de a depune la dosar cu cel puţin 5 zile înaintea termenului stabilit pentru judecată. Spre a se asigura un termen suficient pentru pregătirea apărării art. 114 al. 5 c. pr. civ. dispune că primul termen se va stabili în aşa fel încît de la primirea citaţiei" ...pîrîtul să aibă cel puţin 30 zile pentru depunerea întîmpinării, iar în pricinile urgente, cel puţin 5 zile". Socotim însă că dispoziţiile art. 114 al. 5 c. pr. civ. nu pot fi aplicate tale quale în litigiile de muncă. Într-adevăr, art. 31 din Legea nr. 59/1968 dispune că judecarea pricinilor se face în termen de 30 de zile de la sesizare. Dacă s-ar aplica termenul de 30 de zile prevăzut de art. 114 al. 5 c. pr. civ. comisia de judecată nu ar mai avea la dispoziţie un termen util pentru soluţionarea litigiului. Este adevărat însă că termenul prevăzut de lege pentru soluţionarea litigiului are caracterul unui termen de recomandare. Cu toate acestea, comisiile de judecată urmează să ţină seama de o asemenea recomandare întrucît ea este determinată de natura litigiului ce îi este supus spre soluţionare şi de caracterul obştesc al actului de judecată. Prin urmare, se va urmări doar respectarea termenului de 5 zile prevăzut de art. 115 c. pr. civ. pentru pricinile urgente.

In sistemul nostru procesual întîmpinarea nu este obligatorie (Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. II/1953, în Culegere de decizii de îndrumare ale Plenului Tribunalului Suprem în materie civilă pe anii 1952—1965, Editura ştiinţifică, Bucureşti 1966, p. 264). Întîmpinarea prezintă însă o importanţă practică deosebită pentru că fixează mai exact limitele judecăţii contribuind deopotrivă la garantarea dreptului de apărare al părţilor. Posibilitatea depunerii întîmpinării nu este prevăzută în mod expres de Legea nr. 59/1968. Cu toate acestea, depunerea întîmpinării este în concordanţă cu însuşi scopul legii, acela de soluţionare operativă a litigiilor. Într-adevăr, prin invocarea tuturor mijloacelor de apărare în faza scrisă pregătitoare se asigură condiţiile necesare pentru o judecată operativă şi temeinică. Întîmpinarea va trebui să cuprindă menţiuni privitoare la: excepţiile de procedură pe care pîrîtul le invocă faţă de cererea sau contestaţia formulată; răspunsul la toate capetele de fapt şi de drept ale ac-

tului de sesizare ; dovezile cu care se apără împotriva fiecărui capăt de cerere și semnătura pîrîtului (art. 115 c. pr. civ.).

Dacă pîrîtul nu înțelege să depună întîmpinare președintele comisiei de judecată îi va pune în vedere, la prima zi de înfățișare, să arate dovezile și toate mijloacele de apărare de care urmează să se folosească.

În faza scrisă pregătitoare pîrîtul are și posibilitatea de a promova acțiune reconvențională, atunci cînd are pretenții în legătură cu cererea sau cu mijloacele de apărare ale reclamantului (art. 119 c. pr. civ.). În literatura de specialitate s-a considerat că acțiunea reconvențională poate fi promovată și în litigiile de muncă (I. R. Urs, Gh. Tigăeru, C. Jornescu, Raporturi de muncă, vol. III, editată de „Revista economică", București, 1979, p. 253 ; C. Buga, Organele jurisdicționale din sistemul cooperației agricole, Editura Ceres, București, 1981, p. 112). Problema admisibilității acțiunii reconvenționale în litigiile de muncă a fost ridicată și în practica judiciară. Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 34/1963, a statuat în sensul admisibilității cererii reconvenționale și în litigiile de muncă, sub dubla condiție : ca o asemenea cerere să fie de competența comisiei de judecată și numai dacă pretențiile invocate pe această cale decurg din raportul juridic de muncă (Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 34/1963, în C.D. pe anul 1963, p. 38). Decizia de îndrumare anterior menționată a fost scoasă din uz ca urmare a modificărilor intervenite în legislația muncii.

Instanța supremă nu s-a referit însă la admisibilitatea cererii reconvenționale în cuprinsul deciziei de îndrumare nr. 34/1963, în sensul admisibilității cererii reconvenționale. Aceasta deoarece dispozițiile Codului de procedură civilă nu sînt incompatibile, sub acest aspect, cu prevederile cuprinse în Legea nr. 59/1968. Dealtfel, o condiție particulară a cererii reconvenționale constă în necesitatea unei legături a acesteia cu actul de sesizare sau cu mijloacele de apărare ale reclamantului. Or, prin actul de sesizare se promovează în fața comisiei de judecată o pretenție ce decurge din raportul juridic de muncă dintre o persoană încadrată și unitate. Așadar, spre a fi admisibilă cererea reconvențională trebuie să aibă ca fundament însăși raportul juridic de muncă dintre părți. În considerarea specificului raportului juridic de muncă este necesar să arătăm că acțiunea reconvențională are o sferă restrînsă de aplicare.

O primă observație ce se impune constă în faptul că acțiunea reconvențională poate fi promovată doar de către persoana fizică ce este parte în litigiul de muncă. Unitatea nu are posibilitatea de a-și valorifica pretențiile sale față de persoanele încadrate în muncă pe alte căi decît acelea prevăzute de Codul muncii. Ea are obligația de a recurge la procedura simplificată stabilită de lege în acest scop, respectiv la emiterea unei decizii de imputare împotriva persoanei în cauză. Așadar, acțiunea reconvențională poate fi promovată doar în acele situații în care o persoană fizică are legitimare procesuală pasivă într-un litigiu de muncă. Este îndeobște cunoscut că unitatea dobîndește poziție procesuală activă numai în mod excepțional. Este cazul acțiunii îndreptate împotriva moștenitorilor pentru acoperirea pagubelor cauzate de antecesorul lor. Într-o asemenea împrejurare moștenitorii au posibilitatea de a formula pretenții pe calea acțiunii reconvenționale pentru plata unor drepturi bănești ce nu au fost plătite autorului acestora.

Cererea reconvențională se prezintă ca o veritabilă acțiune civilă (I. Stoenescu și S. Zilberstein, Drept procesual civil, Tratat, vol. I, București 1977, p. 462) cu particularitatea că ea este promovată într-un litigiu în curs de desfășurare. De aceea, cererea reconvențională trebuie să îndeplinească toate condițiile de formă și de fond ale unei acțiuni. Cererea reconvențională se depune odată cu întîmpinarea sau cel mai tîrziu la prima zi de înfățișare. Depunerea tardivă a acțiunii reconvenționale determină disjungerea acesteia de cererea principală urmînd să fie soluționată separat.

dr. Ioan LEȘ

Contractul colectiv de muncă

1. **Încheiere.** Potrivit prevederilor art. 76 alin. 1 din Codul muncii, „între unitate, pe de o parte, și colectivul de oameni ai muncii, pe de altă parte, se încheie un contract colectiv de muncă, menit să contribuie la organizarea superioară a muncii, la întărirea disciplinei și mobilizarea tuturor eforturilor pentru îndeplinirea planului, la îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață din unitate. „Acest contract reprezintă deci o înțelegere între unitate și colectivul de muncă din cadrul acesteia în vederea realizării planului și îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață ale persoanelor ce alcătuiesc acest colectiv. Încheierea contractului de muncă este obligatorie. Potrivit art. 78 alin. 1 din cod, contractul colectiv de muncă se încheie anual". Proiectul contractului colectiv de muncă se elaborează de compartimentele unității, se însușește de organul colectiv de conducere și — potrivit art. 77 alin. 2 din Codul muncii și art. 62 lit. c din L. nr. 5/1978 — se dezbate și se adoptă de adunarea generală a oamenilor muncii sau a reprezentanților oamenilor muncii. Deoarece una din părțile contractului este colectivul de muncă al unității, adunarea generală competentă să-l dezbată și să-l adopte este cea a oamenilor muncii din unitatea cu personalitate juridică (întreprindere și centrală sau alte unități cu statut de centrală). Potrivit art. 77 alin. 2 din Codul muncii și art. 62 lit. c din L. nr. 5/1978, contractul colectiv se semnează de către conducătorul întreprinderii — respectiv de către președintele biroului executiv al consiliului oamenilor muncii — din partea unității și de către președintele comitetului sindicatului din partea colectivului de oameni ai muncii.

2. **Conținut.** Contractul colectiv cuprinde două categorii de clauze : unele cu caracter economic — în art. 76 alin. 2 din Codul muncii — și altele cu caracter social- în art. 77 alin. 1 din cod. Potrivit art. 76 alin. 2 din cod „prin contractul colectiv se stabilesc măsurile pe care colectivele de oameni ai muncii și conducerea unității se angajează să le ia în scopul utilizării mai bune a capacității de producție, al creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice și a prețului de cost, precum și pentru obținerea de economii și beneficii peste nivelul planificat, îmbunătățirea calității produselor, creșterea eficienței economice". Măsurile cu caracter social care sînt incluse drept clauze în contract se referă — potrivit art.

77 alin. 1 din cod „la retribuirea muncii și la formele de stimulare materială pentru economiile realizate în cursul anului, modul de utilizare a fondurilor ce rămîn la dispoziția unității ca rezultat al depășirii sarcinilor de plan, pentru executarea unor investiții sociale: locuințe, vestiare, băi, creșe, cămine, dispensare, cantine-restaurant și altele similare; realizarea unor obiective de protecție a muncii, culturale și sportive". Prin contract — în funcție de natura obiectului de activitate al unității și de specificul muncii — aceste prevederi legale trebuie să se concretizeze, în drepturi și obligații, fie pentru fiecare parte, fie pentru ambele părți.

3. **Efecte — răspunderi.** Potrivit art. 78 alin. 1 din cod, „prevederile din contractul colectiv de muncă se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă din unitate". Această dispoziție cu caracter imperativ are două consecințe directe: în primul rînd prevederile sale cu caracter normativ modifică automat (eo ipso) eventualele clauze contrarii din contractele individuale de muncă existente la data adoptării și semnării contractului colectiv de muncă; în al doilea rînd, clauzele contractului colectiv se aplică și persoanelor care se încadrează ulterior în unitate. Răspunderea generată de neîndeplinirea clauzelor contractului colectiv este reglementată de prevederile art. 79 din cod. Potrivit textului citat, „neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractul colectiv constituie, pentru cei care se fac vinovați de aceasta, indiferent de funcția sau postul în care au fost încadrați, o încălcare a sarcinilor de serviciu care atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială sau penală".

Dr. C. JORNESCU

Răspunderea unității socialiste în solidar cu persoana încadrată în muncă

În cele ce urmează ne referim la personalul care se află în raporturi de muncă cu unitățile socialiste în baza unui contract de muncă indiferent de natura acestuia (pe durată determinată sau nedeterminată). De asemenea, astfel cum se poate deduce și din titlu, ne aflăm în domeniul răspunderii delictuale.

Temeiul acestei răspunderi se află în prevederile art. 998 Cod civil, potrivit căruia orice faptă a omului care cauzează altuia prejudicii, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat al repara și ale art. 1000 alin. 3 din același cod în baza căruia comitenții sînt responsabili pentru prejudiciul cauzat de prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat.

După cum este cunoscut, spre deosebire de răspunderea penală care este strict personală, în dreptul civil este cunoscută și reglementată și răspunderea pentru fapta altuia. Acest fapt dă posibilitatea ca în procesul penal să apară și o parte care răspunde numai din punct de vedere civil, și explică, în același timp, poziția și situația juridică a părții responsabilă civilmente. Într-adevăr, potrivit art. 24 cod procedură penală, persoana chemată în procesul penal să răspundă potrivit legii civile, se numește parte responsabilă civilmente. Este cazul răspunderii unităților socialiste pentru infracțiunile săvîrșite de personalul propriu în timpul sau cu ocazia serviciului. Răspunderea unității este alăturată răspunderii inculpatului, determinînd răspunderea ei solidară (Trib. Supr. dec. pen. nr. 1545/1968). Răspunderea unității comitente este condiționată de culpa prepusului în săvîrșirea faptei cauzatoare de prejudicii. În consecință, victima trebuie să facă dovada acestei culpe, care dealtfel, stă și la baza acțiunii în regres a comitentului îndreptată împotriva prepusului său, autor al faptei.

Introducerea în proces a părții responsabile civilmente este un drept al părții civile, și nu al inculpatului (Trib. Supr. dec. pen. nr. 794/1974), în vederea diminuării sau înlăturării răspunderii sale civile. Astfel cum s-a arătat în mod unanim în literatura de specialitate, deși o asemenea dispoziție nu este prevăzută în cod, ea se impune pentru că orice altă interpretare vine în contradicție cu însăși esența existenței acestei instituții juridice.

În mod constant instanța noastră supremă a decis că în conformitate cu dispozițiile art. 1000 alin. 3 Cod civil, răspunderea unității comitente este, deopotrivă, angajată atît atunci cînd prepusul și-a desfășurat activitatea în limitele sarcinilor sale de serviciu, cît și atunci cînd el și-a depășit aceste sarcini, chiar fără aprobarea comitentului, care se află în culpă pentru insuficienta instruire și supraveghere a prepusului său (citățm numai dec. pen. nr. 201/1973 și nr. 2442/1972). Unitatea comitentă răspunzînd în solidar cu prepusul său față de partea civilă, este firesc ca aceasta din urmă să caute să dovedească prin toate mijloacele admise de lege culpa prepusului, autor al faptei cauzatoare de prejudicii.

În situația în care culpa nu aparține numai prepusului unei unități socialiste comitente și responsabilă civilmente, ci și propriului personal, prepus al părții prejudiciate (avînd calitatea de parte civilă), despăgubirile datorate de partea responsabilă civilmente se micșorează, în raport de gravitatea culpei persoanei încadrată (aflată în raporturi de muncă pe bază de contract) la partea civilă. Astfel cum a statuat Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 10 din 18 mai 1961 (C.D. pe anul 1961, p. 65—68), „atunci cînd la cauzarea prejudiciului a contribuit și personalul părții civile, răspunderea civilă a părții civilmente responsabilă nu poate fi angajată decît numai în raport cu fapta prepusului său, în această situație oferind principiul culpei comune". În continuare Plenul instanței supreme arată: „deci în cazul prejudiciului unic suferit de partea civilă, la producerea căruia au concurat activități culpabile ale personalului mai multor unități, se pune problema de a se stabili limitele răspunderii făptuitorilor și a fiecărei unități socialiste, pentru repararea acestui prejudiciu". În stabilirea gradului de vinovăție a fiecărei persoane încadrate în muncă, se va ține seama de probele dosarului. Așadar, cînd dauna unică a fost provocată atît de prepușii părții civilmente responsabile, cît și de prepușii părții civile, răspunderea acestela din urmă este angajată în limitele culpei prepușilor săi și deci obligația părții civilmente responsabilă trebuie redusă în mod corespunzător. Prepușii, ca autori direcți ai daunei, răspund însă în solidar pentru întregul prejudiciu (Trib. Suprem dec. pen. nr. 1232/1961 în C.D. 1961, p. 396).

J. COSTIN

Stabilirea și acordarea pensiei și indemnizațiilor în caz de boală

Este cunoscut faptul că potrivit art. 23(4) din Legea nr. 3/1977 persoanele care și-au pierdut jumătate din capacitatea de muncă și sînt încadrate în gradul III de invaliditate trebuie să lucreze 4 ore pe zi pentru a putea beneficia de pensie în condițiile legii, în vederea recuperării capacității lor de muncă.

Rezultă că pe timpul concediului fără plată sau a absențelor nemotivate acești pensionari nu au dreptul să primească pensie.

În perioada cît pensionarii respectivi sînt încadrați în muncă, potrivit art. 25(5) și 36(6) din Legea nr. 3/1977, au dreptul să primească la locul de muncă retribuția pentru munca prestată corespunzătoare unei jumătăți de normă și pensia de asigurări sociale (fără pensia suplimentară) sau o parte din pensie, fără a putea depăși 80% pentru pensionarii încadrați în grup I de muncă, 75% pentru cei încadrați în grupa a II-a de muncă și 70% pentru cei încadrați în grupa a III-a de muncă din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru acea funcție.

Pensia sau cota parte din aceasta astfel stabilită nu este influențată de reducerea sau creșterea retribuției efectiv primită pentru munca prestată (acord global, depășire de plan, spor pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate etc.).

Pe timpul cît acești pensionari sînt încadrați în muncă nu beneficiază de pensie suplimentară.

Pentru o mai bună înțelegere dăm mai jos cîteva exemple:

I. O persoană, care înainte de pensionare avea o retribuție tarifară de 1600 lei, se pensionează pentru invaliditate gr. III cu o pensie de 560 lei și este încadrată în muncă cu 4 ore pentru care primește o retribuție de 800 lei.

Pe baza acestor elemente i se stabilește, potrivit art. 36(6) din Legea nr. 3/1977 o cotă parte din pensie de 320 lei, astfel:

— retribuția tarifară actualizată a funcției avute la data pensionării pentru invaliditate este de 1600 lei×70%= 1120 lei.

— retribuția tarifară pentru 4 ore = 800 lei

— cota parte din pensia de 560lei = 320 lei (1200—800 = 320 lei)

II. O altă persoană la data pensionării avea o retribuție tarifară de 2300 lei și i se stabilește o pensie pentru invaliditate gr. III în cuantum de 680 lei și o retribuție pentru 4 ore de 1250 lei.

Pe timpul cît lucrează va primi o pensie de 680 lei stabilită astfel:

— retribuția tarifară actualizată a funcției avute potrivit majorărilor este de: 2800 lei×70% . . . 1960 lei.

— retribuția tarifară pentru 4 ore . . . . . 1250 lei.

— pensia care i se cuvine pe timpul cît lucrează este de 680 lei (retribuția pentru 4 ore plus pensia din decizie nu ajunge la nivelul procentului de 70% din retribuția tarifară actualizată de 1960 lei).

În cazul cînd retribuția pentru jumătate de normă împreună cu pensia din decizie (pensia de asigurări sociale fără pensia suplimentară) nu ajung al nivelul a 70% din retribuția tarifară actualizată a funcției avute la data pensionării, diferența nu se completează din contribuția de asigurări sociale.

Dacă pensionarul de invaliditate gr. III încadrat cu contract de muncă (indiferent din ce sector primește pensia) intră în incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau accident, potrivit art. 4 din Hot. 880/1965, modificată prin H.C.M. 1356/1968 și Codul muncii, beneficiază de indemnizație din fondul asigurărilor sociale ca și ceilalți lucrători ai unității unde lucrează. Cuantumul indemnizației se stabilește în condițiile art. 21 din Hot. 880/1965 pe baza sumei rezultate din însumarea retribuției tarifare de încadrare, a pensiei sau a cotei părți din aceasta, pe care o primește pe timpul cît lucrează, a sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, precum și a altor sume (dacă are dreptul la spor și la alte sume) care potrivit legii fac parte din retribuție.

Menționăm că potrivit art. 196 din. Legea nr. 57/1974 sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se adaugă numai în caz de boală, accident, sarcină și lehuzie.

Potrivit art. 26 din Hot. 880/1965 modificat prin Legea nr. 1/1970 și Codul muncii, la stabilirea vechimii neîntrerupte în muncă a pensionarilor de invaliditate reîncadrați în muncă sau menținuți în muncă se ia în considerare și timpul lucrat înainte pensionării. Perioada în care au primit numai pensie de invaliditate și nu au prestat muncă nu se include în calcul.

În același fel se stabilește vechimea neîntreruptă în muncă și pentru persoanele care au fost depensionate dacă s-au încadrat în muncă în termen de 90 de zile de la data încetării calității de pensionar de invaliditate.

De exemplu, un pensionar a fost încadrat în gr. II de invaliditate 4 ani și înainte de pensionare avea o vechime neîntreruptă în muncă de 7 ani. Fiind recuperată parțial forța de muncă, a fost trecut în gr. III de invaliditate și s-a încadrat în muncă cu jumătate de normă în termen de 90 de zile. După un an, 2 luni și 10 zile se îmbolnăvește și în luna sept. 1981 intră în concediu medical, stabilindu-i-se o vechime neîntreruptă în muncă de 8 ani, 2 luni și 10 zile.

Pe baza certificatului de concediu medical aprobat de conducătorul unității și a elementelor următoare:

— vechimea neîntreruptă în muncă = 8 ani, 2 luni, 10 zile

— procentul din retribuție este de 85% (art. 5 din Hot. nr. 880/1965)

— retribuția tarifară pentru 4 ore plus pensia de invaliditate gr. III = 1930 lei (1250+680) — (nu beneficiază de spor de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît presupunem că în luna respectivă a avut o absență nemotivată, și nici de alte sume care fac parte din retribuție), pensionarul din exemplul de mai sus va primi o indemnizație din fondul asigurărilor sociale de stat calculată potrivit Hot. 880/1965 astfel:

— 1930 lei : 25,5 zile . . . = 75,68 lei (retribuția medie pe zi).

— 75,68 lei × 85% . . . = 64,32 lei (indemniz. medie pe zi).

— 64,32 lei × 26 zile lucrătoare = 1672 lei (indemnizația pentru boală).

Considerăm că este un caz de urgență medico-chirurgicală și potrivit art. 6 din Hot. 880/1965 nu se face reducerea cuantumului indemnizației cu 50% pe primele 3 zile calendaristice.

În acest caz pensionarul fiind în concediu medical luna întreagă nu mai primește pensie deoarece aceasta a intrat în calculul concediului medical.

În situația cînd în aceeași lună pensionarul a fost în concediu medical 10 zile (1—10.IX), din care una este duminică, 16 zile a lucrat și o zi a lipsit nemotivat, calculul indemnizației se face astfel:

— 1.930 lei : 25,5 zile . . . . . = 75,68 lei
— 75,68 lei × 85% . . . . . = 64,32 lei
— 64,32 lei:2 = 32,16 lei × 3 zile . . . . = 96,58 lei
— 64,32 lei × 6 zile . . . . . = 385,92 lei
— 96,48 lei + 385,92 lei . . . . . = 482 lei
(cuantumul indemnizației pentru boală).

În afara indemnizației pentru boală pensionarul mai primește retribuția pentru zilele lucrate și pensia corespunzătoare acestor zile. Pentru ziua cînd a lipsit nemotivat nu are dreptul la pensie.

O altă situație neclarificată la multe unități este aceea cu privire la calculul și reținerea contribuției de 2% pentru pensia suplimentară de la pensionarii de invaliditate gr. III.

Potrivit art. 64 din Legea nr. 3/1977, persoanele încadrate cu contract de muncă (inclusiv pensionarii), pe baza principiului mutualității între asigurați, aceștia contribuie cu 2% sau, care doresc, cu 4% din retribuția tarifară lunară, indiferent că cel în cauză se află în concediu medical sau de odihnă. Această contribuție se calculează și la retribuțiile majorate cu pînă la 25% acordate potrivit Legii nr. 57/1974, la sporurile și indemnizațiile care potrivit legii fac parte din retribuție, sume care se au în vedere și la stabilirea pensiei suplimentare.

Pentru pensionarii de invaliditate gr. III contribuția pentru pensia suplimentară se calculează la retribuția tarifară lunară pentru 4 ore și nu la cea pentru normă întreagă, așa cum s-a înțeles în multe unități.

M. DUMA

Dreptul la pensia suplimentară de urmaș

Pensia suplimentară se cuvine, potrivit Legii nr. 3/1977, nu numai persoanelor care au contribuit în timpul activității retribuite la constituirea fondului destinat acestui fond, ci și urmașilor acestor persoane, (art. 68 din legea sus citată).

La acordarea acestui drept au fost unele Comisii de pensii care au condiționat recunoașterea lui de cerința ca urmașul să fie, în același timp, beneficiarul pensiei de urmaș de asigurări sociale.

Recent Comisia centrală de pensii a stabilit că urmașul are drept la pensia suplimentară, în cota parte corespunzătoare, și în cazul cînd n-a renunțat la dreptul la pensia ce i se cuvine pentru munca depusă, respectiv atunci cînd n-a optat pentru pensia de urmaș de asigurări sociale.

Această soluție are în vedere faptul că dreptul la pensia suplimentară este un drept distinct de dreptul la pensia de asigurări sociale, pensia suplimentară se bazează exclusiv pe contribuția personalului muncitor, avînd ca temei principiul mutualității între persoanele încadrate (art. 64 din Legea nr. 3/1977). Mai mult, pentru a învedera că, în esență, fondul de plată a pensiei suplimentare aparține exclusiv personalului muncitor, legea prevede că pentru sumele strînse se plătește o dobîndă de 3% anual.

Trebuie observat că Legea nr. 3/1977 nu cuprinde nici o restrîngere a dreptului urmașilor la cota parte din pensia suplimentară, o condiționare a acordării acestui drept de cel al calității de pensionar urmaș al titularului pensiei suplimentare. Este evident că, acolo unde legea nu dispune, nu este posibil ca un organ administrativ — pe cale de interpretare — să adauge la lege.

În consecință, așa cum s-a stabilit și de Comisia centrală de pensii, urmașul titularului pensiei suplimentare este îndreptățit la cota pensie corespunzătoare, fără să se ceară opțiunea acestuia în favoarea pensiei de asigurări sociale pentru limită de vîrstă și munca depusă sau pentru pierderea capacității de muncă.

S. IOAN

comerț exterior

Lipsuri cantitative la produsele importate

Dispozițiile Legii finanțelor privind dreptul unității beneficiare de a refuza plata prețului produselor neprimite au fost aplicate de practica arbitrală în corelare și cu alte prevederi legale incidente în raportul complex furnizor — cărăuș — beneficiar. S-a stabilit, de pildă, că în cazul lipsurilor cantitative parțiale, imputabile exclusiv cărăușului, unitatea beneficiară are obligația să achite prețul fără întîrziere, avînd posibilitatea de a se îndrepta contra cărăușului, vinovat de producerea lipsurilor.

Soluții similare se impun, după părerea noastră, și în privința produselor aprovizionate din import al căror regim juridic prezintă unele trăsături specifice legate de calitatea de comisionar a întreprinderilor de comerț exterior importatoare și de relația indirectă pe care o are beneficiarul importului cu furnizorul străin prin intermediul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision.

Intreprinderea de comerț exterior importatoare, neavînd calitatea de unitate furnizoare, nu poate fi ținută, de regulă, să răspundă cu valoarea lipsurilor cantitative constatate la primirea produselor din import. Intreprinderea menționată are a răspunde numai în legătură cu neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în calitate de unitate comisionară. Or, întreprinderea de comerț exterior nu poate avea un rol efectiv în producerea lipsurilor cantitative. Nu este vorba, desigur, de situația în care această întreprindere, în mod eronat, facturează beneficiarului de import o cantitate de produse mai mare decît cea facturată și expediată de furnizorul străin. Ca atare, atîta timp cît nu se poate reține în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionară o faptă culpabilă avînd ca rezultat producerea lipsurilor cantitative, lipsește temeiul care să justifice refuzul unității beneficiare comitente de a achita valoarea aferentă lipsurilor cantitative constatate.

O altă situație în care refuzul de plată este nejustificat o constituie lipsa unui act de constatare opozabil furnizorului străin. Sînt relativ frecvente cazurile în care unitățile beneficiare, deși le cunosc, nu satisfac exigențele contractului extern privind condițiile de formă și de fond ale constatării lipsurilor cantitative. În astfel de situații, neexistînd temei pentru rezolvarea favorabilă a reclamațiilor la extern, nu se justifică refuzul de plată față de întreprinderea de comerț exterior comisionară, aceasta neputînd fi obligată să suporte consecințele patrimoniale ale neîncheierii actului de constatare în condiții de opozabilitate față de furnizorul străin.

Deseori lipsurile cantitative constatate la produsele importate se produc în timpul transportului, datorită unor cauze pentru care răspunderea revine în mod evident cărăușului. Pentru rațiuni lesne de înțeles, unitatea beneficiară a importului nu este îndreptățită să practice, pentru lipsuri survenite în astfel de condiții, refuzuri de plată față de întreprinderea de comerț exterior comisionară. Problema răspunderii acestei întreprinderi se poate pune totuși într-o situație particulară. Ne referim la cazul în care nu beneficiarului de import, ci întreprinderii de comerț exterior comisionare îi revine calitatea de parte în contractul de transport. În această ipoteză, numai întreprinderea de comerț exterior comisionară poate obține angajarea răspunderii cărăușului, motiv pentru care este răspunzătoare față de beneficiarul de import pentru valorificarea drepturilor contra cărăușului și în legătură cu transmiterea sumelor obținute de la acesta cu titlu de despăgubiri.

De asemenea, întreprinderea de comerț exterior comisionară răspunde cu valoarea lipsurilor cantitative constatate în condiții de opozabilitate atunci cînd nu-și îndeplinește în mod corespunzător obligațiile care îi revin în legătură cu transmiterea reclamațiilor cantitative la extern și susținerea acestora.

Neîndeplinirea culpabilă a obligațiilor menționate, atrage răspunderea întreprinderii de comerț exterior pentru paguba produsă, angajarea răspunderii avînd un vădit caracter educativ și sancționator în vederea determinării unui comportament corespunzător în viitor.

I. ICZKOVITS

contract economic

Precizări privind confirmarea forței majore

Literatura de specialitate și practica arbitrală consideră în mod unitar că reglementarea analizării și confirmării forței majore pentru unele produse de către Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nu a afectat competența organelor arbitrale de a rezolva litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste în conformitate cu dispozițiile art. 48 din Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979.

Ca atare, confirmările de forță majoră emise cu privire la produsele prevăzute de art. 46 alin. 2 din legea menționată constituie acte administrative care nu pun capăt — ipso facto — în toate cazurile, litigiului determinat de neexecutarea întocmai a obligațiilor asumate prin contractele de furnizare.

În prezența unei atari confirmări, părțile pot ajunge la înțelegere, înainte sau în cursul litigiului arbitral, dar la acest rezultat nu se ajunge în toate cazurile datorită aspectelor multiple pe care le implică neîndeplinirea obligațiilor contractuale.

În această privință situațiile diferă, în primul rînd, în funcție de elementele pe care le cuprinde confirmarea. Dacă se confirmă doar faptul că împrejurarea invocată întrunește elementele forței majore, fără să se precizeze efectele concrete pe care le-a produs asupra posibilităților furnizorului de a-și îndeplini obligațiile de livrare, revine organului arbitral sarcina de a stabili aceste efecte și consecințele pe care le produce asupra răspunderii patrimoniale.

Chiar și în cazul în care C.S.P. sau M.A.C.F. precizează cantitatea de produse ce nu s-a putut realiza datorită forței majore, în ipoteza în care furnizorul are obligații de livrare, cu privire la acel produs, față de mai mulți beneficiari, revine organului arbitral competența de a stabili incidența forței majore în raport cu toate obligațiile de livrare pe care le-a avut furnizorul față de beneficiarii săi. Aceasta — deoarece nu este admisibil ca efectele forței majore să fie localizate în raport cu unul sau numai unii dintre beneficiarii produsului respectiv în loc să se facă o repartizare, în principiu, proporțională a acestor efecte față de toți beneficiarii și în funcție de cantitatea de produse care revenea, potrivit contractului, fiecăruia dintre ei.

Uneori însă confirmarea face referire numai la împrejurarea invocată de furnizor, fără să nominalizeze contractul sau contractele de livrare a căror executare a fost afectată.

Considerăm că, în astfel de situații, confirmarea dată nu este suficientă pentru rezolvarea litigiului, organul arbitral fiind îndatorat să administreze probe din care să rezulte, în concret, incidența împrejurării confirmate asupra posibilităților de executare ale furnizorului. Numai în

acest fel se poate stabili, în concret, efectul pe care forța majoră l-a avut asupra posibilităților furnizorului de a-și îndeplini obligațiile de livrare pentru a se trage, apoi, concluzii corespunzătoare în privința răspunderii ce i se poate stabili pentru nerespectarea contractului.

Apărarea furnizorului privind efectele forței majore se conjugă, deseori, cu alte apărări, vizînd valabilitatea totală sau parțială a contractului sau culpa beneficiarului în neîndeplinirea obligațiilor care i-au revenit. Or, asemenea împrejurări trebuie să fie cercetate de către organele arbitrale, ele neformînd obiectul analizei care se face de C.S.P. și M.A.C.F., conform art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969.

În ceea ce privește data pînă la care trebuie sesizate organele menționate în vederea analizării și confirmării forței majore, legea nu stabilește nici un termen. Într-adevăr, termenele prevăzute de art. 46 alin. 1 din legea menționată se referă la obligația de a comunica părții contractante ivirea forței majore și de a-i transmite actele doveditoare. Evident, textul nu se poate interpreta în sensul că printre actele doveditoare trebuie să figureze și confirmarea dată de C.S.P. și M.A.C.F., obținerea acestei confirmări în 15 zile de la livrarea forței majore nefiind posibilă.

Această imposibilitate este determinată și de faptul că, potrivit metodologiei stabilite, unitățile furnizoare nu au posibilitatea de a se adresa direct C.S.P. sau M.A.C.F. în vederea analizării și confirmării forței majore. Ele trebuie să sesizeze în acest scop organul tutelar central care, după ce analizează și consideră întemeiată cererea o transmit, după caz, C.S.P. sau M.A.C.F.

Considerăm, totuși, că unitățile furnizoare trebuie să facă demersuri operative pentru declanșarea procedurii de analizare și confirmare a forței majore, dat fiind că beneficiarii sînt determinați de termenul de prescripție special de 6 luni (art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958) să introducă acțiunile pentru penalități într-un interval relativ scurt de la scadența obligației de livrare neexecutate.

Problema amînării soluționării litigiilor pe motivul nerezolvării cererii de confirmare a forței majore se poate pune cu temei numai în condițiile în care organul tutelar al furnizorului, însușindu-și cererea formulată de acesta, a sesizat C.S.P. sau M.A.C.F. în condițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969. Ca atare, se impune ca furnizorii să depună copia sesizării făcute de către organele lor tutelare la unul dintre organele amintite.

I. ICZKOVITS

Conducere

Casierie — casieri

a) **Casierie.** Înființarea și funcționarea casieriilor este reglementată prin Regulamentul operațiilor de casă, aprobat prin D. nr. 209/1976. Potrivit acestui act normativ, art. 1, în întreprinderile care au un volum mare de operații de încasări și plăți, în funcție de specificul și complexitatea activității, se pot organiza mai multe casierii, ghișee sau puncte de încasări și plăți, a căror activități este coordonată de un casier central.

În continuare, art. 6 din același act normativ prevede că „casieria trebuie să funcționeze într-un spațiu adecvat, în condițiile unei depline securități. În acest scop, conducătorii unităților socialiste sînt obligați să ia măsuri pentru a asigura casieriei cu mijloace tehnice de pază și de alarmă, în funcție de importanța valorilor păstrate, și să asigure condițiile de păstrare a numerarului în cadrul unităților și de transport la și de la bănci sau celelalte instituții de credit, conform dispozițiilor legale. În cazul în care este necesară, transmiterea sumelor în altă localitate pentru plăți se va face prin cele mai apropiate unități bancare, de credit sau poștale. De asemenea, potrivit art. 7. „conducătorii unităților socialiste stabilesc programul de funcționare a casieriilor, ținînd seama atît de orele la care subunitățile trebuie să depună sau să ridice numerarul, cît și de orele fixate pentru efectuarea vărsămintelor sau ridicarea numerarului de la bănci sau celelalte instituții de credit. Programul de funcționare a casieriilor organizațiilor comerciale sau ale altor unități trebuie să asigure primirea în aceeași zi a sumelor încasate de la toate subunitățile sau magazinele din localitate. Pentru unitățile cu program prelungit sau cu volum redus de încasări, termenele de depunere a încasărilor se aprobă de bănci, la propunerea conducerii acestor unități". Art. 8 din Regulament stabilește ca „numerarul și alte valori, precum și documentele de casă ale unităților socialiste, se păstrează în tezaure, case de fier sau dulapuri metalice, care se încuie ori de cîte ori casierul părăsește încăperea, iar la sfîrșitul zilei de lucru se încuie și se sigilează".

b) **Casier.** Noțiunea de casier este dată de art. 2 din Regulament, care prevede că operațiunile de încasări și plăți în numerar se efectuează de casieri, funcție ce poate fi îndeplinită — atunci cînd statul de funcții nu prevede un astfel de post — și de către o altă persoană. De asemenea, potrivit Regulamentului, art. 2, alin. 2, „denumirea de casier se referă și la persoana împuternicită să efectueze operații de încasări și plăți în numerar" O asemenea împuternicire poate fi dată oricărei persoane încadrată în întreprindere care îndeplinește condițiile prevăzute de Legea nr. 22/1969 de a fi gestionar. Așa cum am mai arătat, Regulamentul prevede, la art. 3, că persoanele care îndeplinesc funcția de casieri „sînt gestionari de mijloace bănești și alte valori, potrivit legii". În lumina prevederilor din Regulamentul citat, arătăm că între casier și împuternicit există unele asemănări, dar și esențiale deosebiri, astfel: atît casierii, cît și împuterniciții efectuează primiri, plăți și manipulează în anumite cazuri acte de valori; pe cînd vreme împuterniciții îndeplinesc aceste funcții în mod accidental și subsidiar (secundar) față de o funcție principală permanentă (economist, merceolog, secretar etc.), casierii au funcția principală și permanentă de a efectua primiri și plăți, de a păstra și de a ține evidența valorilor încredințate. Este casier persoana cu funcție gestionară numită prin decizie, care are ca atribuții

principale și permanente efectuarea de încasări și plăți, în conformitate cu dispozițiile legale, primirea, păstrarea și eliberarea de valori (timbre ș.a.) ținerea evidenței numerarului și a valorilor, avînd obligația de a da socoteala de exactitatea lor gestionară, sub sancțiunea răspunderii disciplinare contravenționale sau penale, după caz, precum și materiale.

Încasări de numerar

Cu privire la încasări și plăți prin casieria proprie principiul dominant este stabilit prin Regulamentul aprobat prin D. 209/1976, art. 9, potrivit căruia „unitățile socialiste sînt obligate să depună sumele încasate în numerar la bănci sau la celelalte instituții de credit la care au deschise conturile și să ridice de al acestea numerarul necesar pentru efectuarea plăților în condițiileprezentului regulament și cu respectarea celorlalte norme legale privind încasările și plățile în numerar". Același Regulament, la art. 12, prevede că „încasările în numerar ale unităților socialiste, altele decît ridicările de numerar de la bănci sau de la celelalte instituții de credit, se fac pe bază de chitanță sau de alte documente cu funcție similară aprobate de organele copetente.

Ridicarea sumelor în numerar de la bănci sau de la celelalte instituții de credit se face pe bază de cecuri de numerar emise de compartimentul financiar-contabil. Art. 14 stabilește că „încasările în numerar de la persoane fizice sau juridice, reprezentînd contravaloarea produselor livrate, a serviciilor prestate, a lucrărilor executate și a altor drepturi ale unității socialiste, se efectuează pe baza documentelor de încasare vizate pentru controlul financiar preventiv, cu excepția unor încasări de la populație, pentru care ministerele și celelalte organe centrale au stabilit, potrivit legii, ca acestea să fie supuse controlului ulterior. În continuare, art. 15 prevede că modul de organizare a încasărilor în numerar de către unitățile comerciale, de transport, de prestări de servicii, de gospodărie comunală și de spectacole, se stabilește — pentru mărfurile vîndute și serviciile prestate populației — de ministere, celelalte organe centrale sau de comitete executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București, după caz.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **V. IOANA, Băilești** — În cazul în care persoana la care vă referiți a deținut, înainte de transferare, funcția de șef birou O.P.M., vechimea în gradație se calculează de la data cînd, la unitatea de unde s-a transferat a beneficiat de gradația I. În ipoteza în care a fost promovat în funcție, beneficiind de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974 (o creștere de 5% a retribuției tarifare avute), vechimea în gradație se socotește de la data transferării. Funcția de revizor tehnic nu este echivalentă cu aceea de tehnician, avînd alte condiții de vechime în specialitate cerute pentru ocuparea postului și o retribuție mai mare. La trecerea în funcția de tehnician a conducătorului auto la care vă referiți acesta urmează să fie retribuit la nivelul de bază care-i asigură creșterea retribuției prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974.

● **PUIU ADRIAN, Cîmpulung Moldovenesc** — Soția încadrată cu contract de muncă pe perioadă determinată are dreptul la alocația de stat pentru copii din luna următoare cererii, dacă soțul a pierdut calitatea de persoană încadrată în muncă ca urmare a săvîrșirii unei infracțiuni. În exemplul dv., în lunile aprilie și mai nu se plătește alocație. Personalul încadrat cu contract de muncă pe perioadă determinată nu are drept la alocația de stat pentru copii (art. 5 din Decretul nr. 246/1977).

● **DOREL IONESCU, Cluj-Napoca** — Potrivit prevederilor anexei 10 la Decretul nr. 100/1979, în ipoteza în care conducătorul auto nu realizează în curs de trei luni orele prevăzute a se lucra peste programul normal de lucru, atunci este necesară reexaminarea de către Consiliul oamenilor muncii a prevederii respective (Decretul nr. 455/1979 anexa referitoare la retribuția tarifară majorată). În examenul dat de dv. conducătorul auto căruia i s-a prevăzut prestarea a 50 de ore peste program și care nu realizat decît 42 ore, are dreptul la retribuția tarifară majorată cu 25%. Dacă trei luni consecutiv nu realizează numărul orelor prevăzute se reexaminează și se stabilește — eventual — alt număr de ore. Avînd retribuția tarifară majorată cu 25%, contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se reține ținîndu-se seamă și de această retribuție, la fel contribuția plătită de către personalul în vîrstă de peste 25 ani, care nu are copii.

● **D. VLĂDULESCU, Galați** — Indemnizația pentru concediul de odihnă se calculează separat pentru zilele de concediu care corespund lunilor cînd personalul a lucrat ca perioadă cu săptămîna neredusă (48 ore) și separat pentru zilele corespunzătoare perioadei lucrate în regim de lucru cu săptămîna redusă (46 ore săptămînal). În situațiile prevăzute de art. 17 (3) din Legea 26/1967 se procedează, potrivit legii, la excluderea lor din calcul, și ca eventuale sume primite și ca timp.

● **PUIU CONSTANTIN, București** — Personalul care a absolvit cu diplomă învățămîntul superior la cursurile serale sau fără frecvență beneficiază de prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 și nu de cele ale art. 35 lit. c. În această situație nu se pune cerința unei vechimi minime de patru ani.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — În cazul animalelor de muncă, valoarea reziduală este în general foarte apropiată de valoarea de inventar a acestora. Din această

cauză, în perioada următoare, în cadrul acțiunii de îmbunătățire a Legii nr. 62/1968, privind amortizarea fondurilor fixe, se va reglementa și problema clasificării și scoaterii din evidență a animalelor de muncă.

● **D. VLĂDULESCU, Galați** — Coloanele 1—2 din formularul 2 „V și C", partea de cheltuieli a activității bugetare, potrivit normelor metodologice cu privire la întocmirea și centralizarea dărilor de seamă contabile ale instituțiilor de stat elaborate de Ministerul Finanțelor în anul 1980, se completează astfel: în col. 1 „credite anuale" se înscriu pe subdiviziunile clasificației bugetare creditele anuale pe baza datelor din bugetul aprobat (cu modificările efectuate pînă la finele perioadei de raportare); în col. 2 „credite trimestriale cumulate" se înscriu creditele trimestriale care se extrag din contabilitatea analitică (fișele pentru operațiuni bugetare); înregistrarea creditelor trimestriale în aceste fișe este justificată de necesitatea de analiză a execuției bugetare comparativ cu plățile de casă și cheltuielile efective. Față de cele de mai sus, se consideră că nu este necesară înregistrarea în contabilitate și înscrierea în fișele pentru operațiuni bugetare a creditelor anuale pentru întocmirea dărilor de seamă, datele respective putînd fi obținute așa cum s-a menționat mai sus. (Din răspunsul primit de la Direcția normării, metodologiei și îndrumării contabile din Ministerul Finanțelor).

● **ION DUGĂEȘESCU, Craiova** — Prin ordinul M.I.C.M. nr. 39/1981 nu s-a introdus nici o noțiune nouă. Planul producției fizice total valoric în funcție de care se acordă retribuția nu este altceva decît producția industrială în unități fizice, așa cum se dă prin fila de plan. Planul total valoric al producției fizice reprezintă valoarea unităților fizice în prețuri de plan. Între producția fizică total valoric și producția marfă a unei unități pot exista deosebiri, datorită faptului că în producția industrială fizică se include și circulația internă, de exemplu piesele turnate din fontă sau oțel pentru consumul intern, piesele forjate pentru consumul intern etc. Compensarea nerealizărilor de la unele sortimente cu valoarea depășirii obținute la alte sortimente la planul de producție fizică, care se acordă în conformitate cu prevederile pct. 2 din anexa 7 la Decretul nr. 100/1979, se poate acorda numai în condițiile în care unitatea a realizat planul de producție fizică total valoric. (Din răspunsul Direcției de organizare, control, personal învățămînt, retribuire din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini).

● **LUCREȚIA MĂLUȚĂ, Cîmpulung** — Prin Legea nr. 2/1981, cu pripire la dezvoltarea industriei mici s-a prevăzut că autorizația de exercitare a meseriei pentru meșteșugarii cu ateliere proprii care desfășoară activitatea în condițiile Legii nr. 13/1968, privind exercitarea meseriilor de către meșteșugarii cu ateliere proprii, se poate elibera și unor persoane care au împlinit vîrsta la care unitățile pot cere, potrivit legii, pensionarea. În acest caz pensionarii respectivi au dreptul să cumuleze pensia integrală cu veniturile obținute din munca depusă. Prin similitudine cu situația pensionarilor încadrați în condițiile Legii nr. 2/1981, în unitățile de industrie mică, pentru care acestea sînt obligate să plătească contribuții la asigurările sociale, iar pensionarii sînt obligați să contribuie personal la fondul pentru pensia suplimentară, tot astfel, pensionarii care exercită meseria pe cont propriu în condițiile Legii nr. 13/1968, cumulînd pensia cu veniturile realizate din exercitarea meseriei, sînt obligați să cotizeze la asigurările sociale din cooperația meșteșugărească, astfel cum prevede art. 8 din Legea nr. 13/1968, plătind o cotizație lunară calculată la venitul profesional anual impozabil. Această similitudine de situații rezultă și din faptul că contribuția de asigurări sociale pe care o plătesc unitățile pentru pensionarii încadrați în muncă se regăsește în costul produselor sau în tarifele serviciilor prestate care sînt aceleași și pentru meșteșugarii cu ateliere proprii.

→

CITITORI!

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum și a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

_____

_____

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ":

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și la un exemplar din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".[1]

(semnătura abonatului)

[1] **Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".**

● **ȘTEFAN NAGY, Oradea** — Potrivit organizării actuale, următoarele întreprinderi dețin parc auto destinat traficului internațional de mărfuri: I.T.I.A. (din subordinea M.A.I.A. cu autobuze la București, Oradea și Craiova), I.T.A. (din subordinea M.T.Tc. — C.T.A., cu unități în București, Cluj-Napoca, Bacău, Brașov, Reșița) și I.T.B.N. În funcție de o serie de elemente — printre care enumerăm și natura mărfurilor de transportat (perisabile, generale, confecții pe umeraşe etc.), cantitatea, greutatea și cubajul acestora, tipul autovehiculelor din dotare și locul de încărcare, întreprinderile de comerț exterior exportatoare solicită în scris cărăușilor menționați, înainte de executarea transportului, capacitatea auto necesară în condițiile revenirii unui cost al transportului cît mai scăzut pe tona de marfă exportată. Uzual, întreprinderea de comerț exterior exportatoare transmite direct cărăușului din localitatea cea mai apropiată, față de locul de încărcare, o comandă de transport însoțită de un exemplar al dispoziției de transport și vămuire aferentă exportului. În comandă se menționează de regulă denumirea, cantitatea, greutatea, cubajul și valoarea mărfii, locul de încărcare și locul de descărcare în străinătate, precum și acceptarea la plată a taxelor de transport pentru export comandat prevăzut în Decretul nr. 39/1980 pentru parcursul intern (de la locul de încărcare la frontiera română) și în H.C.M. nr. 1760/1974 (modificat prin Ordinul M.T.Tc. nr. 1221/1980) pentru parcursul extern. În vederea asigurării folosirii autovehiculelor în condiții de eficiență sporită, respectiv cu consumuri reduse de combustibili și lubrifianți, la întreaga capacitate și numai în scopul pentru care acestea sînt construite și destinate, precum și pentru întărirea disciplinei în acest sector de activitate, unitățile deținătoare de parc auto și unitățile expeditoare sînt obligate, conform Decretului nr. 468/1977 (cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule) să asigure circulația autovehiculelor încărcate la capacitatea nominală sau volumetrică. Pentru evitarea parcursurilor în stare goală, a fost înființată, în baza Decretului nr. 468/1977, în subordinea M.T.Tc., o rețea de agenții de colectare și expediere a mărfurilor (A.C.E.M.) în orașele reședință de județ și în municipiul București, precum și în alte localități din țară. A.C.E.M. trebuie să asigure folosirea rațională a capacităților de transport în traficul dintre localități, prin încărcarea autovehiculelor cu mărfuri aflate în magaziile proprii ori în depozitele unităților expeditoare din zonă sau prin redirijări, în funcție de situațiile stabilite prin sistemul dispecer central sau local. Aceste dispoziții sînt valabile și pentru autovehiculele din parcul pentru trafic internațional care aparțin I.T.I.A., I.T.A., și I.T.B.N. **Avînd în vedere prevederile legale menționate, întreprinderile și unitățile deținătoare de parc auto în traficul internațional de mărfuri, nu pot efectua dislocări ale autovehiculelor în stare goală între localitatea de reședință și locul de încărcare, decît pe baza aprobării excepționale a A.C.E.M. sau a organelor în drept, chiar dacă exportatorul sau expeditorul se obligă anticipat să suporte taxele de dislocare conform tarifului prevăzut în Decretul nr. 392/1980.**

● **TRAIAN ISPRAVNIC, Deva** — Perioada cît ați fost membru al Colegiului de avocați întrerupe vechimea în muncă, astfel că la reîncadrare trebuia să fiți retribuit la nivelul de bază al funcției ocupate. În consecință, nu se pune problema majorării cu două clase a retribuției dv.

● **GHEORGHE TROFIN, Pașcani** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați ocupat funcția de contabil șef numai doi ani și 11 luni, mai puțin decît prevede anexa 6 la Decretul nr. 100/1979. În această situație, la trecerea în altă funcție (inferioară) se ia în considerare retribuția tarifară avută la funcția anterioară promovării. Încadrarea dv. corespunde reglementării sus menționate care nu cuprinde excepții de la aplicarea ei, în raport de cauzele care au determinat revenirea la funcția anterioară.

● **ERNŐ BIRO, Miercurea Ciuc** — Pentru ca operatorul la mașini și echipamente de calcul să poată fi promovat ca operator principal, trebuie să aibă o vechime minimă în specialitate de 5 ani. Nu există nici o restricție la promovarea în funcție a personalului care a beneficiat în cursul anului de trecere la o gradație superioară. Trecerea în altă funcție (superioară sau inferioară, după caz) n-are nici o legătură cu data acordării gradației în cadrul aceleiași funcții.

INTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII
Com. Doicești, Jud. Dîmbovița,
telefon 13648, telex 17213
Livrează imediat pe bază de comandă următoarele produse, în fabricație de serie:

● **Panouri mari din beton armat pentru construcția de locuințe proiect IPCT 770 M, secțiunile PB_2 și PB_4**

● **Panouri din beton armat pentru închiderea construcțiilor industriale și agrozootehnice**

— **Grinzi și stîlpi pentru construcții industriale și agrozootehnice**

— **Alte prefabricate din beton armat pentru construcții industriale, agrozootehnice și inginerești, la solicitarea beneficiarilor**

● **Blocuri ceramice GV 365×180×135 mm (echivalența 5,21 FN).**

U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei

MOTOR ELECTRIC

— ASI 0,55×1500 B5 buc. 14
— ASI 0,37×750 B3 buc. 43
— ASI 0,55×3000 B3 buc. 87
— ASI 0,75×750 B3 buc. 40
— ASI 0,75×1500 B3 buc. 8
— ASI 0,15×3380 B5 buc. 4
— ASA 0,75×1500 B3 TH buc. 4
— ASA 0,75×1500 B3 buc. 6
— ASFM 0,8×1000 B5 buc. 4
— ASM 1×1000 B3 buc. 3
— ASFM ,25×1500 B3 buc. 10
— ASM 1,25×1000 B3 buc. 1
— ASI 1,1×1500 B3 buc. 70
— ASI 1,1×1500 B3 TH buc. 24
— ASTU 1,5×1500 buc. 2
— ASI 1,5×750 B3 buc. 23
— ASI 1,5×1000 B3 buc. 10
— ASI 1,5×1500 B3 buc. 8
— ASI 1,5×1500 B5 buc. 3
— ASI 2,2×1000 B3 buc. 2
— ASI 2,2×1000 B3 TH buc. 20
— ASI 2,2×1000 B3 60 Hz. buc. 7
— ASI 2,2×1000 B5 buc. 7
— ASI 2,4/4×750/1500 B3 buc. 2
— ASI 3×1000 B3 buc. 10
— ASI 3×1000 B5 buc. 14
— ASI 3×1200 B3 60 Hz. buc. 1
— ASI 3×1000 B5 TH buc. 10
— ASFM 0,63×1000 B5 buc. 24
— ASI 2,2×750 B3 buc. 4
— ASFM 2,5×1500 B3 buc. 12
— ASI 3×750 B3 buc. 6
— ASI 3×1500 B3 buc. 8
— ASM 3,2×1000 B3 buc. 4
— ASI 3×3000 B5 buc. 21
— ASM 3,2×1000 B3 buc. 50
— ASI 4×1500 B5 buc. 1
— ASI 4×1000 B5 buc. 12
— ASA 4×1500 B3 60 Hz. buc. 4
— ASI 5,5×1000 B3 buc. 20
— ASI 5,5×1500 B3 buc. 4
— ASM 5×1000 B3 buc. 5
— ASA 7,5×750 B3 buc. 1
— ASI 11×750 B3 buc. 8
— ASI 11×1000 B3 buc. 4
— ASI 11×1000 B3 TH buc. 2
— ASI 15×1000 B3 buc. 3
— ASI 15×1500 B3 buc. 2
— ASI 18,5×1000 B3 buc. 2

MOTOREDUCTOR

— 3NA 56 3×1500 H01 buc. 2
— 2LA IA 3×1500 H01 buc. 1
— 2LA18 2,2×1000 H01 buc. 4
— 30A50 4×1500 H01 buc. 2
— 20A20 3×100 H01 buc. 1
— 3NA56 1,5×1000 H01 buc. 8
— 3NA71 1,1×1000 H01 buc. 15
— 2LA16 3×1000 H01 buc. 10
— 20A18 7,5×1500 H01 buc. 1
— 32A45 1,5×1500 H01 buc. 1
— 3NA50 0,75×1500 H01 buc. 2
— 2RA20 7,5×750 H01 buc. 1
— 2NA20 3×750 H01 buc. 1

REDUCTOR

— 1BH—10:1 buc. 1
— 5BH40:0 buc. 19
— 7BH22,5:0 buc. 16
— 8BH22,5:0 buc. 6
— 8BH35,5:1 buc. 1
— 8BH28:1 buc. 15
— 3H38550:2 buc. 1
— 3H385 250:2 buc. 1
— 3H 385 250:0 buc. 35
— 3NA 50 F:M buc. 1
— 3 LA 56 F.M. buc. 1
— 1 M 63 25:7 buc. 2
— 1 M 80 25:6 buc. 1
— 1 M 80 25:7 buc. 1
— 2 CH 455 14:0 buc. 1
— 3 CH 605 80:0 buc. 1
— 3 CH 390 50:1 buc. 7
— 3 CH 1180 50:2 buc. 1
— 1 H 570 40:2 buc. 2
— 1 H 60 50:3 buc. 1
— 1 M 1 200 20:2 buc. 1
— 3 NA 71 FM H02 buc. 3
— 2 LA 16 FM V05 buc. 2
— 3OA 45 FM V05 buc. 1
— 2 GA 20 FM H01 buc. 2
— 2 CH 100 31,5:0 buc. 4

TABLĂ INOX.

— 2,5 W 4571 kg. 12
— 12 W 4571 kg. 824
— 3 W4571 kg. 27
— 8 W 4571 kg. 604
— 10 W 4301 kg. 1298
— 16 W 4571 kg. 809
— 15 W 4571 kg. 26

ȚEAVĂ INOX.

— 70×4 W 4541 ml. 0,8
— 8×9 ml. 1,5
— 88,9×3 ml. 0,5
— 323×9 ml. 3
— 30×3 ml. 2
— 40×3 ml. 5
— 48×4 ml. 115
— 78×4 ml. 4
— 57×3 ml. 141
— 70×7 ml. 0,6
— 102×3 ml. 1,5
— 38×3 ml. 4

OȚEL INOX.

— ∅ 36 W 4571 kg. 62
— ∅ 12 kg. 27
— ∅ 42 W 4301 kg. 37
— ∅ 45 kg. 58
— ∅ 50 kg. 56
— ∅ 90 kg. 69
— ∅ 120 kg. 13
— ∅ 10 W 4541 kg. 4
— ∅ 20 kg. 4
— ∅ 36 kg. 136
— ∅ 60 kg. 24
— ∅ 8 kg. 47
— ∅ 160 kg. 214
— Hexagon inox. 19 kg. 103
— idem ∅ 17 kg. 42
— idem 36 kg. 62
— Oțel inox ∅ 25 W 4310 kg. 297
— Hexagon inox. 10 kg. 50
— Oțel inox ∅ 30 kg. 189
— ∅ 5 kg. 47
— ∅ 70 kg. 8
— ∅ 75 W 4541 kg. 2
— ∅ 100 kg. 81
— Hexagon inox 30 kg. 13
— Pompe PCS 1/2 0,15×300 buc. 150

INTREPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB
I.U.P.S. Gheorghieni
Str. Bucinului nr. 208
Telefon 61 416
Telex 2050

solicită de urgență

3 000 bucăți rulmenți seria 32 009

I.S.I.A.P.

Piața Scînteii nr. 1
Telefon : 18 12 22

— Oferă șase șube îmblănite

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA

DE MAŞINI-UNELTE, ACCESORII ŞI SCULE – I.M.U.A.S.

6400 BAIA - MARE

Str. Baia-Sprie nr. 160

Judeţul MARAMUREŞ

telex 33321, telefon 16673, 16448

vă oferă următoarele maşini-unelte:

- maşini de mortezat – cursă 320 mm M 320
- maşini de broşat vertical interior BVI – 10 tf, 1250 mm.
- maşini de broşat vertical exterior BVE – 10 tf, 1000 m şi 25 tf, 1250 mm.
- maşini universale de alezat lagăre palier MUAL 125.

Totodată vă informăm că întreprinderea noastră execută şi livrează începînd cu anul 1981, pe bază de comandă fermă o gamă variată de unelte pneumatice de mînă, astfel :

1) maşini pneumatice portative de polizat :

– PP6LF, PP6LS, PP6MF, PP6MS – diametrul max al pietrei de polizat de 6 mm şi turaţia la mers în gol de 80.000 rot/min.

– PP9 – diametrul max al pietrei de polizat de 6mm şi turaţia la mers în gol de 58.000 rot/min.

– PP12LF, PP12LS, PP12MS – diametrul max al pietrei de polizat de 12 mm şi turaţia la mers în gol de 40.000 rot/min.

– PP25 – diametrul max al pietrei de 25 mm şi turaţia la mers în gol de 14.000 rot/min.

– PP40– diametrul max al pietrei de polizat de 40 mm şi turaţia la mers în gol de 13.000 rot/min.

2) maşini pneumatice de curăţat cu ace şi tăiat cordoane de sudură:

– CP1D50 – 4.800 lovituri/min.
– CP2P40 – 4.000 lovituri/min.
– CP3P35 – 3.500 lovituri/min.

3) maşini pneumatice de pilit MPV4 – 2500–7000 curse duble/min. diametrul de prindere al pilei (mm) ∅ 3

4) maşina pneumatică de şlefuit PS1 – numărul de curse ale papucului 5000 ± 8%, suprafaţa utilă de lucru a papucului 150 × 105 mm.

5) creion pneumatic de gravat – 4500 ± 10% curse duble/min.

6)maşini pneumatice portative de găurit în 21 de variante, formă dreaptă şi formă pistol, de putere 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi diametrul max al burghiului, în funcţie de variantă cuprins între 2–10 mm.

7) maşini pneumatice portative de înşurubat normele, în 72 variante, formă dreaptă şi formă pistol, puterea de 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi capacitatea de înşurubare variind între M4 şi M8.

8) maşini pneumatice de tăiat tablă pentru contur închis şi pentru contur deschis, grosimea tablei fiind de max 2 mm (aluminiu).

9) maşini pneumatice de filetat – formă pistol – diametrul max tarod M6–M10.

La cererea beneficiarilor trimitem prin poştă prospecte cu caracteristicile tehnice ale produselor enumerate mai sus.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY 1989

Autoaprovizionarea teritorială

Asigurarea cu cartofi și legume a populației județului Galați impune

FOLOSIREA DEPLINĂ ȘI CU ÎNALT RANDAMENT A TUTUROR SUPRAFEȚELOR DISPONIBILE (I)

DECRETUL Consiliului de Stat nr. 313/1981 privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale precizează că, în conformitate cu prevederile legale referitoare la dezvoltarea producției agricole, vegetale și animale și folosirea întregului fond funciar, toți locuitorii din comune și sate, precum și cei din orașe care lucrează în agricultură sau dețin terenuri agricole au obligația de a valorifica integral și eficient pămîntul, de a crește animale și păsări, realizînd produse agroalimentare pentru satisfacerea nevoilor proprii de consum și creșterea contribuției lor la aprovizionarea generală a populației. Consiliile populare răspund de cultivarea tuturor suprafețelor de teren din unitățile agricole socialiste și din gospodăriile populației.

Multe județe și localități au cîștigat o experiență valoroasă în procesul de autoaprovizionare, datorită și măsurilor luate pentru ca cetățenii să-și asigure singuri, în curți și grădini, de pe loturile de pămînt pe care le au în folosință, principalele produse pentru consumul propriu — carne, legume, fructe, lapte, ouă — și, în același timp, să contracteze cantități cît mai importante în vederea constituirii fondului de stat. Un rol important revine comunelor din preajma marilor orașe și centre muncitorești ; bazine legumicole tradiționale, ele au fost și trebuie să rămînă baze de realizare a majorității produselor destinate aprovizionării populației urbane.

La recenta sa ședință, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a indicat să se elaboreze neîntîrziat programe concrete de creștere a producției agricole pentru fiecare localitate, *care să permită atît satisfacerea nevoilor proprii, deci autoaprovizionarea, cît și sporirea livrărilor la fondul de stat.*

Pentru a da acestor programe o fundamentare științifică este necesar ca, odată cu identificarea potențialului existent, *să se analizeze și nivelul la care el a fost folosit pînă în prezent,* experiențele bune, *care să fie dezvoltate și generalizate,* punctele slabe *în care este nevoie de o intervenție de conținut.*

Articolul din care publicăm azi prima parte prezintă concluziile unei analize referitoare la județul Galați *și la locul său în ansamblul agriculturii țării, în ce privește evoluția din ultimul deceniu și unele căi de dezvoltare în perspectivă* a producției de cartofi și legume.

CARTOFII ȘI LEGUMELE sînt de neînlocuit în hrana populației. Prin conținutul în elemente nutritive, ele au un rol hotărîtor în asigurarea unei alimentații echilibrate, sănătoase.

În țara noastră, producția de cartofi și legume — care ocupă circa 5,7% din totalul suprafețelor cultivate — deține o pondere de aproximativ 17% în producția globală vegetală ; documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., alte documente de partid și de stat subliniază necesitatea creșterii ei necontenite.

În județul Galați, dezvoltarea legumiculturii — care reprezintă o ramură de tradiție a agriculturii din această zonă — a fost facilitată de condițiile pedoclimatice și hidrografice favorabile și a fost impusă de necesitățile aglomerațiilor urbane în rapidă expansiune. În prezent, culturile legumicole ocupă 4,5% din suprafața arabilă, iar contribuția lor la producția globală vegetală este de aproximativ 14%. În decursul timpului s-au perfecționat tehnicile de producție, s-au îmbunătățit metodele de organizare a producției și a muncii, de desfacere a produselor. O serie de unități agricole de stat și cooperatiste au fost specializate pentru anumite culturi de legume sau pentru cartofi. Totodată, producătorilor individuali li s-a creat posibilitatea de a-și procura răsadurile necesare — de bună calitate și la prețuri avantajoase — de la aceste unități specializate, reușind să realizeze producții și venituri sporite.

Produsele unităților socialiste și cele achiziționate de la legumicultorii particulari sînt preluate în cea mai mare parte la fondul de stat, prin unitățile Trustului horticulturii.

Cultura cartofului : efectele negative ale unor soluții nejustificate

CARTOFUL — aliment de primă necesitate în hrana populației, materie primă pentru industria alimentară, furaj valoros pentru creșterea animalelor — este o cultură intensivă, ținînd seama de nivelul investițiilor și al cheltuielilor de producție necesare la unitatea de suprafață, comparativ cu producția obținută la hectar (de aproape 3—4 ori mai mare decît la grîu sau porumb).

Potrivit normelor F.A.O., în alimentație sînt necesare circa 100—110 kg de cartofi pe an și locuitor. De aceea, pe măsura creșterii populației și a cerințelor de consum, a dezvoltării industriilor ce folosesc cartoful ca materie primă, însemnătatea acestei culturi va crește continuu.

Unele zone din țara noastră oferă condiții de climă și sol deosebit de favorabile pentru obținerea unor producții mari de cartofi. În anul 1978 România deținea circa 2% din suprafața cultivată și 1,6% din producția mondială de cartofi, ocupînd, în ierarhia țărilor cultivatoare de cartofi, locul 9 ca suprafață și locul 11 ca producție totală, iar ca producție pe locuitor, locul 6 *).

Suprafața cultivată cu cartofi a fost relativ constantă. În 1975 ea a depășit cu 2 743 hectare, iar în 1980 cu numai 297 hectare pe cea din 1970. Producțiile totale și medii, însă, au cunoscut creșteri permanente, care confirmă caracterul intensiv al acestei culturi (vezi tabelul nr. 1).

Ponderea cea mai mare a suprafeței și a producției de cartofi au deținut-o și continuă să o dețină gospodăriile populației, care în anul 1980 au însămînțat aproximativ 160 mii hectare (55,8% din suprafața totală cultivată pe întreaga țară), obținînd o producție de 2 413 mii tone (58,5% din total).

Unitățile agricole cooperatiste au cultivat o suprafață de circa 114 mii hectare (39,9%) și au realizat o producție de 1 486 mii tone (35,9% din total), iar întreprinderile agricole de stat, rezervînd acestei culturi numai 9 777 hectare (3,4%), au obținut o producție de 203 mii tone (4,9%).

Tabelul nr. 1

Evoluția suprafeței și a producției de cartofi în România

	1970	1971 — 1975		1976 — 1980	
		Medie anuală	% față de 1970	Medie anuală	% față de 1970
Suprafața cultivată (ha)	286 146	290 480	101,6	291 326	101,8
Producția medie (kg/ha)	7 055	11 385	161,4	14 800	209,8
Producția totală (tone)	2 047 527	3 186 816	155,6	4 431 654	216,4

Este de subliniat că ponderea cea mai mare a gospodăriilor populației cultivatoare de cartofi se află în zonele de deal și munte, deosebit de favorabile acestei culturi.

Producția medie la unitatea de suprafață, realizată de gospodăriile populației (15 087 kg/ha), este și ea superioară celei înregistrate în unitățile cooperatiste (12 999 kg), cu toate că acestea din urmă sînt bine dotate tehnic și au posibilitatea de a obține tuberculi selecționați pentru sămînță și cantități însemnate de îngrășăminte.

În ce privește **județul Galați**, el este situat într-o zonă puțin favorabilă cultivării cartofului. Cele mai productive soiuri sînt aici cele timpurii, capabile să formeze tuberculi înainte de arșițele de vară. Suprafața cultivată în anul 1980 (2 582 hectare) reprezenta 0,9% din suprafața totală pe țară, iar producția (23 804 tone) — 0,6%, proporții ce situează județul pe locul 32, respectiv locul 24 pe țară.

Aceste nivele sînt considerabil sub posibilități, după cum o demonstrează faptul că atît suprafața, cît și producția de cartofi din județ a cunoscut un curs ascendent în anii 1970—1977, scăzînd apoi sistematic (tabelul nr. 2).

După cum rezultă din tabel, anul 1980 s-a înscris cu cele mai slabe rezultate din cincinal, scăderile fiind, față de anul de vîrf 1977, de 32% la suprafața cultivată, 28% la producția medie și 49,4 la cea totală.

Această situație a condus și la diminuarea posibilităților de acoperire a necesarului de consum al populației județului. Dacă în anii 1976—1977, cu producțiile obținute s-au putut asigura 90—95% din acest necesar, în anii 1979—1980 proporția a scăzut la 35—50%.

În condițiile cerințelor Legii nr. 18/1980, fiecare județ trebuie să-și producă, în funcție de posibilități, cele necesare consumului; considerăm, deci, necesară, în județul Galați, **sporirea suprafeței cultivate cu cartofi**, paralel cu **perfecționarea soluțiilor tehnice, economice și de cointeresare materială** capabile să conducă la creșterea producțiilor de cartofi, a eficienței economice și, în consecință, la asigurarea cerințelor de consum local și reducerea aprovizionărilor din afara județului. Această opinie este întărită și de producțiile medii realizate la unitatea de suprafață — care, în unii ani, au fost superioare sau mai mici decît media pe țară (tabelul nr. 3).

Este cunoscut faptul că specializarea și concentrarea producției de cartofi în funcție de condițiile economice și naturale ale fiecărei zone și unități în parte exercită o influență directă asupra creșterii producției și reducerii cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs. Amplasarea rațională a producției de cartofi în zonele cele mai favorabile mijlocește concentrarea acestei culturi în unități care au condiții optime pentru a obține producții ridicate și cu cheltuieli reduse. Cu toate acestea, întrucît cartofii sînt un produs perisabil, iar cheltuielile de transport și de depozitare sînt în continuă creștere, considerăm că **și în zonele mai puțin favorabile cultura cartofului trebuie promovată și poate ajunge la o eficiență economică sporită, dacă se optimizează suprafețele în cadrul unor microzone din județ, se specializează unele unități și se aplică soluții tehnice dintre cele mai adecvate condițiilor de climă și sol din microzonele respective.**

Resurse de creștere a producțiilor agroalimentare în fiecare localitate

Cetățenii dintr-o serie de localități ale județului Galați au participat la adunări populare în care, în lumina hotărîrilor și reglementărilor recente adoptate, au dezbătut posibilitățile și caile de dezvoltare a autoaprovizionării cu produse agroalimentare. Ținînd seama de propunerile populației, ale specialiștilor din unitățile agricole, de resursele existente, organele locale au stabilit măsuri concrete și nivele de creștere a producțiilor agricole vegetale și animale ; pe această bază, în spiritul hotărîrilor recent adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., urmează să fie elaborate programe pentru fiecare oraș și comună. O substanțială contribuție se prevede să aducă și țăranii cooperatori deținători de loturi individuale, colectivele unor întreprinderi și cetățenii de la orașe care au curți și alte terenuri ce pot fi cultivate. Sporurile ce vor fi obținute în anul viitor vor permite majorarea livrărilor la fondul de stat, îmbunătățirea consumului propriu, desfacerea pe piață a unor cantități mai mari de produse.

Unitățile agricole din comuna Vînători, *de pildă, s-au angajat să realizeze 2 000 tone de grîu, 2 950 tone de porumb, 550 tone de floarea-soarelui, 4 500 tone de cartofi, 100 tone de fructe, 300 tone de legume ; sectoarele lor zootehnice vor livra la fondul de stat 20 tone carne de taurine, 70 tone carne de pasăre, peste 700 mii de ouă, 3 400 hl lapte de vacă, 155 hl lapte de oaie. Tot pentru fondul de stat, urmează să fie contractate cu producătorii individuali 120 tone de legume, 15 tone de fructe, 90 tone carne de taurine, 25 tone carne de porcine, 5 tone carne de pasăre, 5 500 hl lapte de vacă, 40 hl lapte de oaie, 2,1 tone de lînă, 100 mii de ouă — cifrele referitoare la produsele animaliere demonstrînd orientarea cetățenilor comunei spre o puternică revigorare a creșterii animalelor și păsărilor în gospodăriile proprii.*

În spiritul principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, Consiliul popular al municipiului Galați *a identificat, pe raza orașului, 1 450 hectare de teren ce poate fi folosit, cu contribuția cetățenilor, pentru legume, zarzavaturi și alte culturi. Prin valorificarea acestor suprafețe, ca și prin cultivarea intensivă a celor circa 13,4 mii hectare deținute de unitățile agricole de stat și cooperatiste din comunele suburbane se vor obține producții sporite și variate pentru fondul de stat și fondul pieței.*

Comparînd producția de cartofi obținută de unitățile cooperatiste și de gospodăriile populației în cele 60 de localități ale județului, constatăm o schimbare de structură (tabelul nr. 4).

Dacă în perioada 1971—1975 existau două localități în care unitățile cooperatiste produceau în medie anual peste 1 000 de tone și niciuna în care nu se cultivau cartofi, în cincinalul trecut au existat **5 localități cu producții de peste 1 000 tone**, în schimb **în alte 14 s-a renunțat la această cultură**, deci la autoaprovizionarea cu cartofi. Localitățile învecinate celor care au renunțat, deci cu aceleași condiții pedoclimatice, au continuat cultivarea cartofului, sporindu-și an de an producțiile totale și medii.

Și în județul Galați, ponderea cea mai mare a producției o dețin **gospodăriile populației**. În 1980 ele au realizat 13 149 tone, ceea ce a reprezentat 55,2% din producția totală obținută, deși suprafața cultivată a fost de 863 ha (33,4% din total). Randamentul mai mare, comparativ cu cel obținut de unitățile de stat și cooperatiste — datorită producțiilor medii înregistrate la unitatea de suprafață — este cu atît mai lăudabil, cu cît gospodăriile populației dispun de posibilități tehnice și materiale limitate.

Se impun, deci, pe de o parte, găsirea unor soluții de organizare, cointeresare și optimizare în condiții de eficiență a acestei culturi în unitățile cooperatiste, iar pe de altă parte **stimularea în continuare a gospodăriilor populației pentru a menține și spori producțiile de cartofi.** În același timp considerăm necesară **creșterea suprafețelor cultivate cu cartofi și la unitățile de stat**, întrucît acestea, prin capacitatea tehnică de care dispun pot realiza producții superioare comparativ cu ale celorlalte categorii de producători.

I. L. MEHEDINȚI

Tabelul nr. 2

Evoluția suprafeței și a producției de cartofi în județul Galați

	1970	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Suprafața (ha)	1 802	3 553	3 795	3 814	3 564	3 339	2 582
Producția medie*) (kg/ha)	8 537	8 562	10 682	11 552	11 348	10 885	8 318
Producția totală (tone)	15 520	35 495	43 712	47 089	43 114	38 605	23 804

*) Calculată la suprafața în ogor propriu.

Tabelul nr. 3

Evoluția producțiilor medii de cartofi în județul Galați

	1970	1971-1975	1976-1980
Producția medie (kg/ha în ogor propriu) în :			
— întreprinderile agricole de stat	9 200	13 119	19 491
— cooperativele agricole de producție	9 192	9 673	8 969
— gospodăriile populației	7 850	10 744	12 867
— **total județ**	8 537	10 159	10 557
% față de media pe țară	121,0	85,7	71,3

Tabelul nr. 4

Gruparea localităților județului Galați după producția totală realizată de cartofi (t)

	Unități cooperatiste		Gospodării ale populației	
	1971-1975	1976-1980	1971-1975	1976-1980
peste 1000	2	5	—	—
300 — 999	23	16	8	12
pînă la 300	35	25	52	48
fără producție	—	14	—	—

*) După producția totală : U.R.S.S. (86 087 mii tone), Polonia (46 596 mii t), S.U.A. (16 356 mii t), R.P. Chineză (12 048 mii t), R.D. Germană (10 777 mii t), R.F. Germania (10 510 mii t), India (8 153 mii t), Marea Britanie (7 072 mii t), Olanda (6 231 mii t), Spania (5 316 mii t), **România** (4 465 mii t). După producția pe locuitor : Polonia (1 331 kg), R.D. Germană (643 kg), Olanda (447 kg), U.R.S.S. (330 kg), Irlanda (323 kg), Cehoslovacia (264 kg), **România** (204 kg).

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

APELE UZATE — UN ÎNGRĂȘĂMÎNT DE MARE VALOARE

ÎN CREȘTEREA și îngrășarea porcilor a luat o mare amploare sistemul fermelor de tip industrial, în care principalele operații tehnologice sînt mecanizate. Complexele de porci rulează anual efective cuprinse între 15 mii și 300 mii de capete.

În aceste complexe, evacuarea dejecțiilor și altor reziduuri se face, în general, prin antrenarea lor cu apă sub presiune, în rețeaua de canalizare. Consumul de apă pentru un porc în 24 de ore este de 30—40 litri. Efluentul este un amestec de fecale, urină, resturi de carne, material de așternut (de obicei rumeguș) și apă de spălare (în care s-au introdus diferite substanțe chimice cu rol de agenți de spălare și dezinfecție, de regulă hidroxid și carbonat de sodiu), rezultînd astfel ape uzate cu o mare încărcare organică și minerală, care sînt evacuate, de obicei, în cursul de apă din apropierea complexului.

Prin volumul lor mare și prin concentrația ridicată în substanțe impurificatoare, apele uzate constituie o importantă sursă de poluare a apelor de suprafață. Complexele de porci au fost dotate cu stații de epurare, însă acestea, pe de o parte, nu funcționează întotdeauna la parametrii scontați, iar pe de altă parte sînt supuse restricțiilor privind consumul de energie electrică. Însă apele uzate de la complexele de porci, deși nocive, cu capacitate mare de poluare a mediului, pot fi în același timp produse utile — cu valoare economică ridicată — pentru agricultură. Ne referim la posibilitatea de a utiliza apa uzată decantată, ca apă de irigație — iar nămolul rezultat din procesele de decantare, ca îngrășămînt organic.

Datorită proprietăților sale fizico-chimice și mai ales biologice, solul agricol îndeplinește rolul de factor epurant, urmarea unui proces care constă, în esență, în mineralizarea, prin intermediul microorganismelor, a materiei organice introdusă în stratul arabil și neutralizarea în cea mai mare parte a compușilor nocivi pentru plante și animale. Odată cu distrugerea substanțelor poluante are loc și o sporire a capacității de producție a solului, prin umectare și fertilizare.

Cercetările întreprinse de Academia de Științe Agricole și Silvice și Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" în diferite localități din țară au dovedit că irigarea cu **apele uzate decantate asigură producții echivalente celor obținute în tehnologia culturilor irigate** (cu apă convențional curată și cu îngrășăminte chimice în dozele necesare producțiilor maxime economic) și că **fertilizarea organică cu nămol nefermentat poate înlocui,** între anumite limite, **fertilizarea chimică** și, în toate cazurile la culturile de cîmp, **fertilizarea organo-minerală cu gunoi de grajd.**

Ferme vegetale specializate

ÎN VEDEREA reducerii efectelor poluante ale celor două produse reziduale și pentru a le valorifica integral și cu maximum de eficiență economică, este absolut necesar să se aplice **o tehnologie de producție specifică culturilor irigate cu apă uzată și fertilizate cu nămol.** Aceasta are în vedere, în special, respectarea rotației culturilor și a tratamentelor cu aceste produse reziduale, precum și respectarea dozelor și a datelor de administrare a acestora.

O coordonare adecvată a activității producătorului de ape uzate și de nămol (complexul de porci) și beneficiarului de apă de irigație și de îngrășămînt organic (unitatea agricolă din apropiere) se poate rezolva prin organizarea de **ferme vegetale specializate,** avînd următoarele obiective, în ordinea importanței :

Valorificarea în agricultură a reziduurilor de la complexele de creștere industrială a porcilor

La cele peste 150 de complexe de porcine existente în țară rezultă anual peste 58 milioane m³ de apă uzată și peste 600 mii tone de nămol. Aceste produse reziduale conțin elemente nutritive **în cantități cifrate la peste 38 mii tone de azot, peste 2 mii tone de fosfor și peste 6,4 mii tone de potasiu ;** transformate în îngrășăminte chimice, ele echivalează cu peste 168 mii tone, cu o valoare de peste 173 milioane de lei.

Pe baza rezultatelor experimentale obținute și ținînd seama de posibilitățile actuale, în acest cincinal se vor executa amenajări de irigații cu apă uzată la 67 de complexe (peste 40 mii ha).

- lichidarea prin epurare naturală a produselor reziduale, în condițiile protejării și menținerii capacității de producție a solului ;
- transformarea unor produse nocive în produse cu valoare economică (ca apă de irigație și ca îngrășămînt organic), capabile să determine o sporire însemnată a producțiilor vegetale la hectar ;
- obținerea și livrarea la complexe a unor produse destinate hranei porcilor.

Se preconizează ca **ferma vegetală specializată să fie pendinte de complexul de porci,** realizîndu-se răspunderea unică în ce privește producerea apelor uzate și a nămolurilor, folosirea apei de irigație și a îngrășămintelor organice.

Distribuirea pe terenul agricol a apelor uzate decantate comportă o amenajare de irigație echipată cu instalații suplimentare, avînd în vedere caracteristicile fizico-chimice și microbiologice ale acestor ape, precum și neconcordanța dintre regimul continuu de producere a lor și regimul discontinuu de distribuție pe terenul agricol. Se cer, de asemenea, rezolvate probleme ca : încărcătura la hectar (respectiv suprafața fermei) ; durata de stocare în timpul nefavorabil (respectiv suprafața luciului de apă al bazinului de stocare, adică suprafața de teren agricol scoasă din cultură) ; caracteristicile stației de pompare și ale bazinului de stocare ; modul de distribuire a apei uzate ca apă de irigație ; structura și rotația culturilor ; regimul de irigare al culturilor ; tehnica de irigare cea mai potrivită ; măsurile de protecție igienico-sanitară.

Caracteristicile apelor uzate și ale nămolurilor

EFLUENTUL evacuat din complex (apa uzată brută) nu poate fi distribuit ca atare pe terenul agricol, deoarece ar determina colmatarea bazinelor de stocare și a rețelei de irigație, băltiri și scurgeri la suprafață cînd starea solului nu îngăduie infiltrația rapidă. Debitul evacuat din complex nu poate fi distribuit în întregime, ci numai în cursul zilei și numai cînd solul este zvîntat. Totodată, ar fi necesar ca solul să fie liber de orice cultură. În consecință, se impune ca apa uzată să fie decantată mecanic în stația de epurare a complexului și înmagazinată cel puțin o lună în bazinul de stocare (pentru rațiuni de ordin igienico-sanitar). Și după decantare, apa uzată — bogată în elemente fertilizante, putînd fi considerată ca un îngrășămînt lichid azoto-potasic-fosfatic — va prezenta o variație foarte mare a conținutului în suspensii (depinzînd de eficiența decantărfi), a compoziției chimice (în funcție de procedeul de dezinfecție, de volumul de apă folosit pentru spălarea adăposturilor, de compoziția rațiilor furajere ș.a.), a concentrației în săruri dizolvate.

Potențialul epizootologic și epidemiologic al apelor uzate decantate este ridicat, ele conținînd diferiți germeni patogeni, transmisibili la animale și la om, dar prin reintegrare în solul agricol, are loc în scurtă vreme o decontaminare aproape totală a lor.

În ceea ce privește nămolurile nefermentate și deshidratate parțial, conținutul lor de umiditate este foarte variat : în stare proaspătă, așa cum rezultă din decantarea mecanică, nă-

molurile au o umiditate de peste 90 la sută, neputînd, deci, să fie distribuite pe terenul agricol decît cu instalații speciale, foarte costisitoare. În paturile de uscare ale stației de epurare, nămolul pierde din umiditate, prin evaporare și prin drenare — gradul de deshidratare depinzînd de condițiile climatice, de eficacitatea drenurilor și a filtrelor și de durata depozitării ; în condiții favorabile de deshidratare, nămolul conține încă 50—60 la sută umiditate, dobîndind o consistență care permite manipularea (încărcarea în remorcă, transportul pe drumuri publice) și împrăștierea pe cîmp cu mijloace mecanice. Totuși, așa cum a dovedit practica, **în majoritatea cazurilor deshidratarea pe paturi de uscare nu este eficace.** De aceea se impune dotarea stațiilor de epurare cu diferite **utilaje de separare mecanică** a fracției solide (site vibratoare, centrifuge etc.), deși acestea determină unele consumuri de energie electrică. Prin utilizarea instalațiilor mecanice de separare se obține o apă uzată cu cantități minime de suspensii (ceea ce este esențial pentru funcționarea sistemelor de irigație) și un nămol cu umiditate scăzută (ce poate fi depozitat și transportat în cîmp fără dificultate).

Avînd în vedere conținutul în elemente nutritive și în săruri al nămolului, acesta poate fi considerat ca un îngrășămînt organic bogat în azot și fosfor, sărac în potasiu și cu un conținut ridicat în săruri. Nămolul proaspăt sau deshidratat nu conține substanțe toxice pentru viața microbiană din sol — pe care, dimpotrivă, o stimulează.

Din punct de vedere epizootologic și epidemiologic, nămolul proaspăt prezintă pericol, putînd contribui la difuzarea agenților etiologi ai unor boli infecto-contagioase și parazitare din patologia animală, ce pot fi transmise și la om.

Aportul în elemente nutritive

LA DOZE MODERATE DE APĂ UZATĂ (pînă la 1 000 m³/ha) și de nămol (20—30 t/ha), aportul total în azot este ridicat, nemaifiind nevoie de folosirea îngrășămintelor chimice cu azot. Nici îngrășăminte chimice cu potasiu nu sînt necesare, avînd în vedere conținutul ridicat în potasiu accesibil al apei uzate. În schimb, aportul în fosfor mobil este foarte redus în cazul nămolului și relativ redus în cazul apei uzate. De aceea sînt necesare îngrășăminte chimice cu fosfor — însă în doze reduse, calculate ca diferență dintre necesar (în funcție de cultură) și existent în sol (inclusiv aportul apei uzate).

În cazul administrării fosfogipsului pentru neutralizarea carbonatului de sodiu provenit din apa de spălare a adăposturilor, în care s-a introdus sodă, acest amendament asigură și necesarul de fosfor. El se aplică o singură dată într-un ciclu de rotație.

Nămolul parțial deshidratat (60—70 la sută umiditate) reprezintă un îngrășămînt organic mediocru, avînd în vedere : starea nefermentată a materialului organic care, la încorporarea în sol, imobilizează pe o durată de cîteva luni azotul mineral din sol, sustras în felul acesta din nutriția plantelor ; contaminarea nămolului cu agenți patogeni care sînt vehiculați pe terenul agricol ; posibilitatea poluării aerului prin mirosul pătrunzător pe care-l degajă în timpul transportului.

Posibilități de distribuire pe terenul agricol a apelor uzate decantate

DISTRIBUIREA pe terenul agricol a apei uzate decantate și valorificarea ca apă de irigație sînt posibile numai în cazul cînd terenurile respective se pretează la aceasta. Pretabilitatea terenurilor se apreciază în funcție de mai multe criterii de însemnătate egală : panta terenului, textura solului, permeabilitatea, nivelul apei freatice, intensitatea salinizării și a solonețizării. Pe terenurile care corespund acestor criterii se impun încă limitări în privința sortimentului de culturi, excluzîndu-se acelea ale căror produse sînt consumate în stare proaspătă, de către om și animale.

În cazul inexistenței de terenuri pretabile se recurge la **soluția clasică a stației de epurare** dotată cu toate treptele necesare, inclusiv cea biologică, apa uzată epurată putînd fi deversată în emisarul cel mai apropiat, fără pericol de poluare.

Nămolul rezultat din procesul complet de epurare urmează a fi prelucrat în stații de compostare de tip industrial, eventual după extragerea biogazului. **Compostul** obținut se livrează unităților agricole — în special serelor de legume — ca **îngrășămînt organic concentrat** cu capacitate de fertilizare ridicată, liber de agenți patogeni și de miros, vagonabil la orice distanță. Cercetări recente au stabilit că acest compost poate înlocui turba (produs scump, de export), în compoziția cuburilor nutritive, obținîndu-se răsaduri mai viguroase și cu producții mai mari ; utilizat ca îngrășămînt în seră, el asigură **producții mai ridicate decît gunoiul de grajd, la doze mult mai reduse.**

Distribuirea pe terenul agricol a apelor uzate decantate se realizează prin intermediul unui sistem de irigație propriu sau adaptat.

Soluția 1. În cazul inexistenței unei surse de apă convențional curată, se amenajează un sistem de irigație propriu, avînd ca unică sursă de apă pentru irigație apa uzată decantată mecanic în stația de epurare a complexului. Caracteristicile tehnologice ale acestei soluții sînt următoarele : distribuirea apei uzate în stare nediluată se face o dată la doi ani pe aceeași suprafață, în scopul de a evita pericolul sărăturării solului ; metoda de udare este prin brazde, înlăturîndu-se contactul apei uzate cu partea vegetativă aeriană a plantelor ; echipamentul de udare indicat constă din instalații cu conducte de aluminiu (cu orificii reglabile) dotate cu cărucioare pentru tractare dintr-o poziție în alta ; valorificarea integrală a substanțelor nutritive conținute în apă uzată ; asigurarea parțială a necesarului de apă a culturilor ; folosirea asolamentelor cu sole irigate și neirigate ; nămolul se distribuie pe aceeași suprafață o dată la 2 ani.

La cîmpul experimental Periș al Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" s-a realizat în 1980, pe o suprafață de 4 ha, macheta amenajării de irigație cu apă uzată (de 1 600 ha) de la I.A.S. Crevedia, obținîndu-se următoarele rezultate prin utilizarea tehnologiei stabilite : 2 610 kg la hectar la soia, cu 3 udări (1 500 metri cubi la ha) ; 2 340 kg la hectar la floarea-soarelui, nefertilizat și neirigat ; 3 520 kg la hectar la orz, cu 30 de tone la hectar nămol și 4 160 kg la hectar cu 30 tone la hectar nămol și o udare înainte de semănat (500 metri cubi la ha) ; 9 310 kg la hectar la porumb, cu 4 udări (2 000 metri cubi la hectar), 7 360 kg la hectar cu 30 tone la hectar nămol și 10 120 kg la hectar cu 30 tone la hectar nămol și 4 udări (2 000 metri cubi la ha).

Soluția 2. În cazul amplasării fermei în cuprinsul unui sistem de irigație existent, alimentarea plotului (ploturilor) este mixtă — apă convențional curată și apă uzată decantată. În această soluție se realizează atît valorificarea elementelor nutritive din apa uzată, cît și asigurarea necesarului de apă al culturilor agricole. Caracteristicile tehnologice ale acestei soluții sînt următoarele : distribuirea apei uzate decantată se face în fiecare an, pe întreaga suprafață ; apa uzată decantată se distribuie în stare nediluată, înainte și după campania de irigare, cînd sistemul de irigație nu funcționează (martie-aprilie și octombrie-noiembrie) — și în stare diluată, în perioada de vegetație a plantelor ; asigurarea parțială a necesarului de elemente nutritive pentru plante, fiind nevoie de îngrășăminte chimice, însă în doze reduse ; asigurarea integrală a necesarului de apă pentru culturi, în conformitate cu regimul de irigare stabilit ; delimitarea, în cuprinsul plotului de irigație, a unui „cîmp de distribuție" a apei uzate nediluate, de mărimea unei sole din asolament, cu poziție fixă sau mobilă ; metoda de udare utilizată este cea stabilită pentru sistemul de irigație.

Dimensionarea suprafeței fermei specializate

MĂRIMEA SUPRAFEȚEI fermei vegetale specializate se determină în funcție de cantitatea totală de dejecții produse anual, respectiv de efectivele de porci rulate anual și de încărcătura de dejecții admisibilă la unitatea de suprafață de teren agricol. Dejecțiile sînt exprimate în apă uzată decantată și în nămol cu 70 la sută umiditate. Așa, de pildă, un complex care rulează anual 150 mii de porci are o producție de circa 1 200 mii metri cubi de apă uzată și circa 12 mii tone de nămol cu 70 la sută umiditate.

Literatura de specialitate din străinătate stabilește ca **limită admisibilă de încărcătură la hectar** de dejecții de porc (excremente + urină) cantitatea produsă de la maximum 50 de porci. Proiectele directive din țară admit mărirea încărcăturii de dejecții pînă la 100 porci la ha., cu următoarele justificări : dejecțiile de porc sînt produse foarte concentrate, care nu sînt distribuite ca atare pe terenul agricol, ci sub formă de apă uzată decantată și sub formă de nămol ; experimentările efectuate în țară cu diferite doze de apă uzată și nămol au atestat posibilitatea de a mări încărcătura și, prin urmare, de a reduce suprafața de teren.

La dimensionarea suprafeței fermei specializate, în cazul distribuirii apei uzate decantate nediluate (soluția 1, cu sistem propriu de irigare) s-a propus luarea în considerare a unui criteriu suplimentar — anume „norma de fertilizare", în primul rînd, satisfacerea necesarului de azot al diferitelor culturi din asolament. Acest criteriu poate fi utilizat cu deplin succes în zonele mai umede și mai reci ale țării, unde se înregistrează frecvent excese de umiditate.

prof. dr. doc. VI. IONESCU-SISEȘT

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

PÎRGHII ALE REALIZĂRII PRODUCȚIEI FIZICE

ÎN CADRUL efortului general desfășurat pe multiple planuri de către unitățile productive pentru realizarea integrală a producției fizice planificate și livrarea acesteia către beneficiari la termenele convenite, minerii de la Exploatarea minieră Cavnic se situează, prin rezultatele obținute în acest an, pe primul loc între unitățile aparținînd extracției și prelucrării minereurilor. Ei contribuie astfel la dezvoltarea bazei proprii de materii prime a țării, la reducerea efortului valutar necesar procurării unor minereuri și metale deficitare, indispensabile nevoilor de consum ale economiei.

Rezultatele înregistrate pe 9 luni din acest an la principalii indicatori de plan consemnează importante depășiri la această unitate minieră : producția fizică +8,1% ; producția netă +7,8%, producția marfă vîndută și încasată +7%, volumul de pregătiri miniere +1,1%, productivitatea muncii +6,4%. În același interval de timp consumurile normate de materiale au fost reduse cu 15,4%, iar cele de combustibil și energie electrică cu 5,6%. La principalele sortimente au fost obținute suplimentar 322 t zinc, 352 t cupru, 2 442 t pirită etc. în valoare de cîteva zeci de milioane lei.

Realizările de pînă acum se înscriu pe linia activității pozitive desfășurate în anii anteriori. De remarcat că și prevederile planului cincinal precedent au fost realizate la toți indicatorii. De altfel, anul 1980 s-a caracterizat prin cel mai înalt ritm al producției de minereuri, iar sporurile deosebite realizate, adăugate la cele din ceilalți ani, **au condus unitatea la situarea pe primul loc în întrecerea socialistă pe țară** și, pentru a doua oară în interval de șase ani, la acordarea înaltei distincții „Ordinul Muncii" clasa I.

Un aport important în obținerea unor sporuri însemnate de producție și la propulsarea întreprinderii pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă pe ramură l-au avut **brigăzile** de mineri din abataj, care au depășit productivitatea muncii, față de media realizată pe unitate, cu pînă la 30%, în condițiile exploatării unor filoane de minereu cu grosime care nu depășește un metru. O contribuție însemnată la aceste succese a avut și organizarea muncii pe brigăzi la lucrările de deschidere și pregătire a filoanelor pentru exploatare, în cadrul cărora s-au realizat constant însemnate creșteri la vitezele de înaintare.

În mecanismul complex al conducerii și desfășurării activității productive are o foarte mare importanță faptul că tehnica și tehnologiile sînt bine adecvate condițiilor specifice de zăcămînt în exploatare și rezervă, iar personalul este dimensionat numeric, organizat și pregătit profesional pentru a face față atît tehnicii și tehnologiilor introduse, cît și particularităților specifice activității din subteran.

Impactul dintre om, tehnică și condițiile specifice se exprimă în cadrul acestei unități miniere în realizarea unei productivități a muncii și a unei producții fizice superioare prevederilor și angajamentelor asumate. În acest context pot fi conturate cîteva direcții în care s-au canalizat eforturile întregului colectiv de la I.M. Cavnic, pentru atingerea acestor obiective :

1 Pregătirea sistematică și din timp, pînă la nivelul locurilor de muncă, a producției. Paralel cu crearea condițiilor pentru producția curentă, o atenție deosebită se acordă deschiderii și pregătirii din vreme a rezervelor de minereu, acțiune care s-a concretizat în depășirea indicatorilor de plan cu peste 3 000 m de lucrări miniere orizontale și verticale, asigurîndu-se astfel o creștere cu o treime a lungimii liniei de abataj. De asemenea, încă în anul 1980 s-a urmărit finalizarea programului pentru **raționalizarea fluxului transportului tehnologic** prin mecanizarea și semiautomatizarea rampelor de extracție ale celor două puțuri principale, scurtarea ramificațiilor căilor de transport, înlocuirea și unificarea tipului de șine de cale ferată pe circuitele principale, extinderea electrificării transportului de minereu pe 2 kilometri de trasee principale, trecerea la înlocuirea vagonetelor cu capacitate de 1 000 litri cu cele de 1 500 litri.

Corelarea programului de deschidere și pregătire a orizonturilor și filoanelor cu programul de modernizare a fluxului transportului tehnologic a permis extinderea la 80% a sistemului de exploatare în retragere a rezervelor, cu importante efecte economice, care au rezultat din reducerea cheltuielilor de întreținere minieră, concentrarea producției și asigurarea condițiilor optime de refolosire a materialelor.

2 Introducerea și permanentizarea principiului autogestiunii materiale pînă la nivelul locului de muncă. Avînd grija de a economisi materialele de bază, șefii de brigadă, maiștrii și șefii de sector se preocupă să asigure aprovizionarea ritmică cu materialele necesare nu numai din repartițiile centralizate, care nu întotdeauna pot face față cererilor formațiilor de lucru, ci și din materiale recuperate. Astfel, pentru evitarea golurilor în aprovizionarea tehnico-materială, cu consecințele nedorite cunoscute asupra nivelului producției fizice, se urmărește ca din toate locurile de muncă și de pe toate traseele abandonate (ca urmare a exploatării în retragere) să se demonteze conductele de aer comprimat și de apă, șinele și traversele de cale ferată, gurile de rostogol metalice, tuburile de aeraj etc ; toate aceste materiale recuperate se depozitează în locuri amenajate centralizat pe orizonturi miniere. În felul acesta s-a reușit ca, exceptînd lemnul de mină, majoritatea formațiilor de muncă de la galerii să-și asigure amenajarea locului de muncă cu materiale recuperate, iar la abataje gurile de rostogol metalice să fie reutilizate prin demontare și remontare.

În vederea evitării intrării în presiune a galeriilor și suitoarelor de pregătire a panourilor, pentru metoda de exploatare cu înmagazinare temporară a

minereului excavat — generalizată pe unitate — s-a realizat concentrarea producției în faza de excavare prin creșterea vitezei de înaintare a liniei de abataj și asigurarea în avans a pregătirii panourilor etc.

3 Valorificarea completă a rezervelor izolate de la orizonturile superioare pe baza unui program special de redeschideri și de tehnologii de excavare specifice acestor rezerve. O caracteristică principală a procesului tehnologic minier o constituie gradul de dispersare relativ ridicat al capacității de producție atît pe verticală cît și pe orizontală. Această situație este impusă de ritmul deosebit al dinamicii producției de minereu și de metale în condițiile reducerii grosimii medii a filoanelor pe măsura adîncirii minelor și a scăderii conținuturilor metalice. De aceea, paralel cu preocuparea pentru exploatarea în retragere a rezervelor de la orizonturile noi, s-a impus elaborarea și urmărirea realizării unui program de valorificare completă a rezervelor izolate. Aceasta a solicitat atît intensificarea activității de cercetare și proiectare operativă din partea personalului tehnic-ingineresc, cît și un înalt grad de calificare și perfecționare a echipelor de mineri ; rezultatul a fost extracția a peste 20% din volumul total de producție din rezervele izolate și în sistematizarea excavării și extracției acestor rezerve. Realizarea sarcinilor de producție în condițiile de dispersie și complexitate tehnologică deosebită au impus, de asemenea, intensificarea preocupărilor pentru asigurarea ordinii și disciplinei în producție, utilizarea întregului personal tehnic inginerese la asistența tehnică pe toate schimburile, generalizarea acordului direct și indirect la toate fazele de excavare și de extracție minieră, repartizarea indicatorilor de plan pe bază de norme de muncă și sarcini proprii pentru întregul personal muncitor din exploatare.

PENTRU OBȚINEREA, în continuare, a unor importante realizări în producția de minereuri neferoase complexe, este necesară urmărirea și înfăptuirea cîtorva obiective prioritare pentru ultimele luni din anul de plan, ca și pentru pregătirea în cele mai bune condițiuni a producției anului viitor :

● **menținerea ritmului atins în executarea lucrărilor de deschidere și pregătire.** În această privință orientarea principală se cere axată pe deschiderea în adîncime a zăcămîntului și realizarea integrală a prevederilor planului de cercetare geologică. Pentru aceasta colectivele de specialiști din întreprindere trebuie să efectueze un volum de lucrări mult mai mare decît pînă acum; aceasta reprezintă pentru unitate, în condițiile scăderii potențialului metalic al rezervelor de minereu, garanția asigurării bazei pentru producția viitoare;

● **îmbunătățirea tehnologiilor de excavare și de evacuare a stocurilor de minereu din abataje** prin creșterea vitezelor de avansare pe verticală în abataje (cu circa 10—15%) pe baza extinderii mecanizării, prin mai buna întreținere și funcționare a instalațiilor de perforat, de încărcare și transport a minereului ;

● **optimizarea fluxului transportului minereului extras** în condițiile creșterii circuitelor de transport la peste 60 km de cale ferată. În acest scop va trebui insistat atît pe extinderea folosirii vagonetelor de 1 500 l capacitate, pe electrificarea transportului pe căile cu trafic intens, cît și pe utilizarea pe scară mai largă a transportului gravitațional ;

● **perfecționarea pregătirii profesionale și policalificarea cadrelor** (îndeosebi pentru cumularea meseriilor de miner și electromecanic), în așa măsură încît personalul existent în abataje să poată rezolva mai operativ, cu forțe proprii, toate problemele ce se ivesc pe parcursul schimburilor din subteran și de la suprafață.

Gh. DRĂGHICI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Influențe în procesul creșterii productivității muncii

ÎN ÎNTREPRINDERILE din cadrul Centralei cimentului, în primele 9 luni din 1981, au fost depuse eforturi deosebite pentru realizarea productivității muncii, ceea ce a permis ca, în această perioadă, numeroase unități să îndeplinească prevederile de plan la acest indicator. Alături de realizările valorice, deosebită importanță pentru economia națională o reprezintă rezultatele obținute la acest indicator în expresie fizică — tone/om (vezi graficul). Cele mai bune realizări au fost înregistrate la producția de ciment la C.L.A. Tg. Jiu (depășire cu 21,9%), C.L.A. Fieni (depășire cu 20,3%); la producția de var la C.L.M.M. Turda (depășire cu 31,6%), C.L.A. Tg. Jiu (depășire cu 35,5%); la plăci din azbociment la C.L.A. Alejd (depășire cu 10,4%); la tuburi din azbociment la C.L.A. Fieni și C.L.A. Medgidia (depășire cu 0,3% și respectiv 0,1%). Ceea ce a contribuit, în mod deosebit, la îndeplinirea programului de creștere a productivității muncii, în multe unități, a fost introducerea pe scară largă a unor tehnologii noi (de exemplu, arderea dublă la liniile de 3 000 t/zi ale cuptoarelor de clincher), mai buna folosire a capacităților de producție (creșterea cu 1,6% față de 1980 a indicelui de utilizare a liniile tehnologice pe procedeul uscat), mecanizarea și automatizarea operațiilor tehnologice grele și cu volum mare de muncă ș.a.

Dacă pe ansamblul centralei productivitatea muncii, în expresie fizică, a fost realizată, există încă unele întreprinderi care înregistrează din acest punct de vedere rămîneri în urmă față de prevederi: Întreprinderea de lianți Deva (—3,1% la ciment și —40,0% la var), Combinatul de lianți și azbociment Bicaz (—6,4% la tuburi din azbociment), Combinatul de lianți Cîmpulung (—2,6% la var) etc. În vederea asigurării creșterii nivelului productivității muncii în toate întreprinderile centralei un accent mai mare se cere pus pe perfecționarea organizării producției și a muncii (de exemplu, generalizarea controlului activ și urmăririi preventive a realizării sarcinilor de producție), asigurarea cu cadre specializate, de înaltă calificare, a noilor unități, corespunzător tehnologiilor moderne din dotare, creșterea nivelului pregătirii profesionale a personalului muncitor și întărirea disciplinei tehnologice. În același timp, se impune perfecționarea relațiilor de cooperare cu centralele și ministerele furnizoare, în special în ceea ce privește calitatea pieselor de schimb și respectarea termenelor de livrare a acestora (pe primele 9 luni M.I.C.M. a livrat doar 32% din necesarul de piese de schimb contractate), precum și asigurarea condițiilor pentru realizarea volumului necesar de transport al materiei prime (de către Centrala de exploatare a lemnului).

B. C.

Dinamica productivității muncii în unități fizice (tone/om) la principalele produse

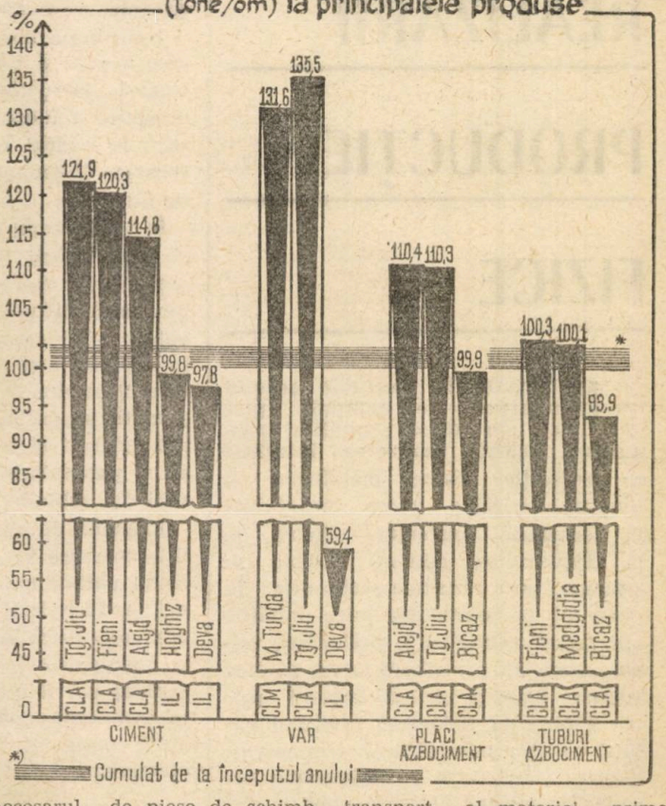

DEZBATERE „R. E."

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE (II)

PUBLICĂM, în continuare, în numărul de față al revistei, alte opinii și puncte de vedere exprimate în cadrul dezbaterii consacrate modalităților de perfecționare a organizării activității industriale.

Raportul specializare-integrare în condițiile noului mecanism economico-financiar

Ion Șiclovan : „Profilarea, specializarea întreprinderilor constituie în momentul de față, atît la noi cît și pe plan mondial, o realitate și o necesitate. Diviziunea muncii, ca fenomen de organizare economică, cuprinzînd în sine și un amplu proces de specializare, s-a extins asupra unităților economice, în principal asupra celor industriale, cu accente tot mai puternice și asupra celorlalte ramuri. Mobilul acestui proces a fost dat de însăși legea obiectivă economică a creșterii productivității muncii sociale, concretizată în necesitatea obținerii unor rezultate superioare — premisă a creșterii economice și asigurării unui nivel de trai mai ridicat. În același timp, procesul specializării și cooperării trebuie înțeles ca un proces dinamic, a cărei evoluție cunoaște, și practica a dovedit-o, unele limite impuse, în fiecare moment, de nivelul creșterii economice, al dotării tehnice, de caracterul zonal al dezvoltării industriei.

În economia socialistă procesul specializării și cooperării capătă valențe noi, în condițiile asigurării unui echilibru între cerere și ofertă prin conducerea conștientă a economiei, pe temeiul înțelegerii și stăpînirii efectelor legilor economice obiective. De altfel, așa cum rezultă din practica întreprinderilor noastre socialiste, profilarea și specializarea s-au dovedit și se dovedesc metode eficiente nu numai de valorificare într-un grad mai înalt a resurselor materiale și umane disponibile, ci și un mijloc de satisfacere cît mai deplină a necesităților economiei naționale și cerințelor la export."

Paul Protopopescu : „Așa cum s-a subliniat în dezbatere, sînt multe exemple în care specializarea a condus la un grad înalt de eficiență. Din păcate, au fost și sînt încă și o serie de neajunsuri care împiedică desfășurarea normală și eficientă a acestui mecanism. După părerea mea, aceste neajunsuri, apărute în cadrul relațiilor curente de cooperare dintre întreprinderile specializate pe componente și cele pe sisteme sau produse finale, aruncă o lumină nefavorabilă asupra principiului specializării organologice. Realitatea indiscutabilă a unor deficiențe în livrări pare să justifice opinia (pripită) despre necesitatea integrării cît mai complete a întreprinderilor furnizoare de produse complexe. Dar să examinăm cauzele unor asemenea situații. O primă problemă este aceea a **nivelului prețurilor.** Condiția de bază pentru ca o întreprindere producătoare de sisteme să simtă eficiența producției specializate de componente este aceea de a le obține la un preț mai redus decît dacă și le-ar produce singură. Pentru ca această condiție să fie îndeplinită, trebuie să acționeze doi factori : seria de fabricație și strategia prețurilor. Specializarea în fabricația de componente trebuie să ducă la creșterea seriilor de fabricație cu unul sau mai multe ordine de mărime. Aceasta permite introducerea tehnologiilor avansate și scăderea costurilor cu circa 0,2—0,7 la sută. De asemenea, aproape 1/3 din întreaga creștere a productivității muncii în construcția de mașini se realizează în prezent numai datorită adîncirii specializării producției. Apreciind avantajele de natură tehnică ale unei industrii specializate pe componente, apare logic ca strategia prețurilor să promoveze dezvoltarea așa-numitei industrii orizontale. Pentru aceasta se cer îndeplinite cel puțin 3 condiții :

Participanții la dezbatere : prof. dr. **Ion Șiclovan,** de la Academia „Ștefan Gheorghiu" ; ing. **Ion Crișan,** director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini ; **Ion Popa,** prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București ; **Ion Rozanide,** șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și **Ion Calboreanu,** șef serviciu, Direcția generală tehnică din M.I.C.M. ; **Gheorghe Bratoloveanu.** Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie ; ing. dr. **Ioan Istoc,** director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. dr. **Ion Hera Bucur,** cercetător în Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde în construcții de mașini ; ing. dr. **Corneliu Russu,** director al Institutului pentru economia industriei ; **Paul Protopopescu,** director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și **George Lazaride,** director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării ; **Dimitrie Ancuța,** director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București ; **Ion Simionescu,** șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Grivița Roșie" ; George Grosu, șef atelier proiectare întreprinderea de mașini grele București ; **Mihai Mateescu,** șef serviciu organizare-control, întreprinderea „1 Mai" Ploiești ; **Cecilia Manițiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Camelia Cămășoiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Vasile Boescu** și **Corneliu Bărnea** din partea redacției „Revistei economice".

● **să se evite acele cazuri în care la stabilirea costurilor unor componente se aplică o rată medie de rentabilitate foarte ridicată sau se consideră „neeconomică" producția unor componente la care o astfel de rată nu poate fi atinsă.** Ar trebui să se țină seama că efectele specializării în direcția reducerii costurilor de producție nu pot fi atinse decît după o anumită perioadă de consolidare a posibilităților de desfacere și de «învățare» a tehnologiilor perfecționate ;

● ar trebui acceptată regula de principiu ca **eficiența economică a producției de componente să nu fie apreciată numai la nivelul întreprinderii producătoare, ci la scara întregului sistem de întreprinderi cărora le sînt destinate aceste componente** (de exemplu la scara întregii industrii de autovehicule — pentru componentele specifice acestei industrii etc.) ;

● se cere acceptată, de asemenea, ideea că **cererea de componente tipizate nu poate fi satisfăcută decît în mod treptat.** Ori în practică, mai ales în perioada de început a producției specializate, cererea de componente tipizate cuprinde întreaga paletă de tipuri și dimensiuni întîlnită pe piața mondială, în timp ce producția de componente asimilează treptat varietatea mare de tipuri cerute. În aceste condiții apare cercul vicios al existenței «cererii neacoperite», în același timp cu «capacitatea neacoperită».

Care ar fi soluția ? Asigurarea unui permanent echilibru între necesar și producție, în strînsă legătură cu întărirea controlului asupra importurilor și dimensionarea judicioasă a stocurilor existente. În orice caz, nu trebuie pierdut din vedere fenomenul obiectiv al creșterii complexității conexiunilor din interiorul industriei constructoare de mașini ca efect al specializării, faptul că prin promovarea specializării «orizontale» se amplifică relațiile de cooperare, această amplificare reprezentînd un «preț» care trebuie plătit pentru sporul de eficiență care se obține pe această cale. Desigur, există suficiente mijloace organizatorice pentru a rezolva aceste complicații.

Deși se cunosc bine avantajele specializării, în orientarea multor centrale industriale se manifestă tendința de a se integra, la întreprinderea care montează produsul finit, cît mai mult din producția de componente necesare acestuia (ca, de exemplu, motoare, echipamente hidraulice, cutii de viteză, transmisii, piese turnate, organe de asamblare, echipamente electrice). Această orientare își are sursa, după părerea mea, în modul nesatisfăcător în care se respectă contractele de cooperare și livrările de componente, determinate, la rîndul lor, de modul defectuos în care se asigură baza materială. O altă cauză ar fi înțelegerea greșită a căilor prin care trebuie sporită producția netă : în loc să se promoveze, prin acțiuni hotărîte, diversificarea și modernizarea produsului final prin creșterea gradului de complexitate, a performanțelor și printr-o eficientă activitate de asistență tehnică la beneficiar,

cu efect direct asupra creșterii valorii acesteia, se accentuează integrarea fabricației de componente în dauna specializării, situație care, la nivelul întreprinderii, ar putea să fie eficientă, dar care la nivelul ramurii sau al economiei reprezintă pierderi ; aceasta pentru că numai producția specializată, în serii mari de fabricație, poate asigura consumuri mici de materiale, energie și manoperă directă, un grad ridicat de utilizare a mașinilor și utilajelor".

Camelia Cămășoiu : „Plecînd de la importanța reducerii costurilor de producție în condițiile actualului mecanism economico-financiar, consider că relația specializare-cooperare nu poate da rezultatele scontate dacă nu se conjugă cu dimensiunea producției. După cum a demonstrat practica, dimensiuni diferite reclamă structuri specializate diferite. În funcție de specializarea proiectată, există anumite dimensiuni eficiente. Așa, de exemplu, o întreprindere producătoare de rulmenți poate fi rentabilă la o scară foarte mare a producției concentrate într-un singur loc, avînd în vedere diversificarea sortimentală a cererii, ca și numărul mare de beneficiari. Însă nu același lucru se poate spune despre întreprinderile specializate pe produse cu o arie restrînsă a desfacerii, cum ar fi, de exemplu, cabinele de tractoare. Totodată, gradul de concentrare a producției specializate influențează amplasamentul beneficiarilor. La un volum foarte ridicat al producției de componente electronice, de exemplu, concentrată într-o singură întreprindere, vor crește distanțele de cooperare a unităților beneficiare (de echipamente electrice), ceea ce se va repercuta negativ asupra cheltuielilor și duratei de aprovizionare, dar mai ales asupra condițiilor speciale de transport, factor atît de important în industria electronică.

Din punct de vedere tehnic, talia unei întreprinderi se poate extinde foarte mult, restricțiile fiind doar de natură teritorială. Însă, din punct de vedere economic, creșterea dimensiunii producției specializate nu corespunde întotdeauna cu o eficiență sporită. Ba mai mult, nașterea colosilor industriali este însoțită de o sporire a costurilor (de producție, de transport, de desfacere) și a dificultăților de conducere și gestionare. Or, ceea ce interesează societatea este tocmai minimizarea costurilor totale pe unitate de produs. Exagerînd avantajele specializării, se pierd din vedere două aspecte foarte importante pentru consecințele antrenate : 1) întrucît volumul producției nu poate crește nelimitat în condiții de eficiență, nici specializarea nu se poate adînci nelimitat ; 2) cînd există capacități în funcționare, specializate pentru un anumit produs sau component dat, există și riscul ca sporirea gradului de specializare al unor întreprinderi să ducă la repartizarea cu ușurință de noi sarcini de producție, neglijîndu-se problema limitelor economice ale dimensiunii producției.

Principalul factor al supradimensionării întreprinderilor este, desigur, creșterea, an de an, a volumului producției. Distribuirea de noi sarcini de producție atrage după sine un plus de echipamente, noi spații tehnologice, personal suplimentar. La acestea trebuie adăugată și influența modificărilor de structură a producției, aduse în perioada de plan. Fie că producția nu este acoperită în totalitate cu contracte, fie din alte motive, apare situația cînd întreprinderea trebuie să facă față unei cereri foarte diversificate, unor comenzi ce necesită dotări suplimentare. Pentru a asigura elasticitatea nomenclatorului de produse, în funcție de schimbarea cererii, se impune întreprinderilor o mai mare mobilitate a capacităților lor productive. În felul acesta se adoptă o strategie «pentru orice eventualitate», în care unitățile mențin în rezervă tot felul de spații tehnologice.

Un factor de supradimensionare ce merită o reflecție mai mare, datorită amplitudinii cu care a început să acționeze în prezent, este creșterea gradului de integrare a producției. Din unele cercetări întreprinse în cîteva centrale ale industriei constructoare de mașini s-a văzut că, în condițiile noului mecanism economico-financiar, ca urmare a introducerii indicatorului producție netă în aprecierea rezultatelor, întreprinderile manifestă tendința de a evita cooperarea. Integrînd o cît mai mare parte din componente în producția proprie, întreprinderile cîștigă, pe de o parte, producție netă, iar pe de altă parte, nu-și umflă cheltuielile materiale cu prețul de livrare al produselor procurate prin cooperare, care de multe ori este mai mare decît costul lor în uzina beneficiară. În felul acesta, au crescut dimensiunile capacităților de producție pe întreprinderi, cu un nivel ridicat de integrare. Consider că această situație nu poate fi decît tranzitorie, rezolvîndu-se pe măsură ce se vor crea condițiile necesare pentru realizarea efectelor stimulative ale indicatorului producției nete (adaptarea sistemului de prețuri ale componentelor la cerințele noului mecanism economico-financiar, organizarea mai bună a raporturilor contractuale de cooperare, coordonarea mai bună a planurilor de producție fizică și producție netă și altele)."

Cooperarea trebuie să fie avantajoasă pentru ambii parteneri

George Lazaride : „Pornind de la cele spuse pînă acum în dezbaterea noastră, mă voi referi la cîteva elemente privitoare la mecanismele care incită la specializare și cooperare, sau le inhibă. Dacă aș reaminti situația dinainte, atunci cînd producția marfă și tot ce derivă din ea era elementul principal de judecată a activității întreprinderii, sigur că acest indicator incita la cooperare. Era avantajos pentru o întreprindere să cumpere cît mai multe bucăți, produse, pentru ca, înglobînd o manoperă relativ redusă, să-și mărească producția globală. Dar, de foarte multe ori, această cooperare nu reprezenta altceva decît o plimbare a produselor dintr-o parte în alta.

În prezent, cînd producția netă a devenit principalul criteriu după care se judecă activitatea unei întreprinderi, indicatorul acționează în două sensuri, avînd avantajele și dezavantajele respective. Pe de o parte, pentru furnizorii de piese și subansamble, producția netă elimină reținerea de a produce subansamble sau piese pentru un produs final, deoarece se ia în considerare valoarea nou creată, iar pe de altă parte, se elimină toate cazurile false de cooperare la care s-a apelat numai pentru mărirea producției globale la o întreprindere sau alta sau pe ansamblul unei centrale sau minister. Dar poate apare un alt pericol, și anume acela al unei cooperări și specializări diminuate, adică după principiul că dacă fac piesa sau subansamblul la mine în întreprindere, chiar dacă o fac cu eficiență mai mică pentru ansamblul economiei, pentru mine este mai ieftină ; în momentul acesta, există pericolul ca să se diminueze cooperarea și specializarea în favoarea unei integrări care devine falsă.

Pentru a se frîna o asemenea tendință, trebuie aplicat, după părerea mea, un corectiv. Cît timp este integrarea favorabilă din punctul de vedere al beneficiarului ? Atîta timp cît costă mai puțin materialul și manopera decît costa produsul cumpărat de la celălalt pentru ca să nu se reducă beneficiul. Altfel, în momentul cînd costă mai mult, evident beneficiul se va reduce.

Un alt factor este acela al productivității calculată la producția netă. Dacă o întreprindere își integrează unele subansamble, producția ei va scade și acesta va fi un indiciu important pentru aprecierea activității și, evident, înainte de a lua o decizie, va trebui să judece din toate punctele de vedere. Concluzia ar fi că în fapt elementele noului mecanism economico-financiar sînt de natură să stimuleze o specializare și o cooperare în adevăratul înțeles, în sensul eficienței."

Vasile Boescu : Desigur, acest domeniu de analiză este deosebit de important, el înglobînd în sine multe probleme de mecanism economic. Aceasta cu atît mai mult cu cît practica demonstrează că adesea întreprinderile de produse finale tind spre o integrare «forțată», datorită nivelului costurilor subansamblelor sau pieselor din unitățile specializate. Nu în puține cazuri beneficiarii de subansamble sau piese sînt nevoiți să găsească soluții improvizate, costisitoare pentru acoperirea nevoilor, ceea ce conduce la o diminuare a eforturilor specializării producției și restrîngerea gradului de cooperare.

Așadar, recurgerea în unele cazuri la integrarea producției, este generată de «lipsa posibilităților» de cooperare, ca urmare, fie a nivelului ridicat al beneficiului din prețurile semifabricatelor executate de unitățile specializate, fie insuficientei dezvoltări a capacităților de producție din unitățile furnizoare de componente. Aceasta este pe de o parte o problemă de eficiență a specializării și evaluării acestei eficiențe prin sistemul corect de prețuri, iar pe de altă parte o problemă de optimizare a producției și de corelare a dimensiunilor acesteia între unitățile furnizoare și cele beneficiare. Ar fi necesar ca aceste probleme să stea mai mult în atenția ministerelor și organelor centrale de sinteză pentru asigurarea unui echilibru la nivelul economiei naționale, ținînd seama că obținerea unei eficiențe ridicate în activitatea productivă se impune pentru fiecare unitate în parte.

Corneliu Russu : „Tovarășii Lazaride și Boescu au vorbit aici de producția globală și producția netă. Sigur, pro-

(Continuare în pag. 13)

Tîrgul Internațional București—1981

UN BILANȚ FRUCTUOS

VINERI 23 octombrie și-a închis porțile cea de-a 7-a ediție a Tîrgului Internațional București, importantă manifestare economico-comercială găzduită în această toamnă de capitala României, care s-a bucurat de un rodnic bilanț.

Deschiderea oficială a fost onorată de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a celorlalți conducători de partid și de stat, ceea ce constituie încă o dovadă a interesului și grijii permanente a președintelui țării pentru continua dezvoltare economico-socială a României, pentru extinderea și adîncirea relațiilor comerciale externe, pentru consolidarea și lărgirea colaborării economice cu toate statele lumii, în spiritul avantajului reciproc, al progresului economic și social, al cauzei păcii.

TIB '81 a prilejuit o sintetică și elocventă expresie a rezultatelor dobîndite, a însemnatelor progrese obținute de România pe multiple planuri ale dezvoltării sale economice, semnificative pentru continuarea consecventă a dezvoltării economico-sociale a țării, întemeiată pe rezultatele de prestigiu obținute de întregul popor pînă în prezent, în toate domeniile de activitate, realizări reflectate fidel de exponatele românești.

Tîrgul Internațional București, aflat la a 7-a sa ediție, a constituit, fără îndoială, un cadru amplu, fertil pentru promovarea comerțului și cooperării economice internaționale, industria românească expunînd mii de produse noi, unele veritabile premiere industriale, create de circa 400 de unități productive, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări din România, numeroase dintre acestea figurînd în nomenclatorul de export al întreprinderilor românești de comerț exterior, expresie strălucită a energiei și capacității creatoare a specialiștilor și producătorilor români.

Programul de export al României, expus în standurile a 45 de întreprinderi de comerț exterior, a cuprins toate categoriile de produse incluse în profilul actual, lărgit al tîrgului și anume : mașini, instalații, utilaje, echipamente, aparataj ca și studii, proiecte și licențe pentru domeniul prelucrării metalelor, pentru telecomunicații, industria electrotehnică, electronică și automatizări, pentru producția, transportul, distribuția și controlul energiei electrice, pentru tehnica nucleară, industria metalurgică, industria minieră, industria petrolului și gazelor, agricultură și industria alimentară, silvicultură și industria lemnului, mobilei, celulozei și hîrtiei, industria ușoară, industria materialelor de construcții, mijloace de transport rutier, feroviar, naval și aerian (inclusiv echipamente și utilaje), industria poligrafică și a ambalajelor, echipamente și materiale pentru baze turistice, restaurante, spitale, școli și echipamente comerciale, instalații și aparate pentru medicina umană și veterinară, pentru laboratoare medicale și de învățămînt, de cercetări și producție, mașini, echipamente și instalații pentru industria chimică, farmaceutică, cosmetică, a cauciucului și maselor plastice, mașini și aparate pentru măsură, control și supraveghere, produse și articole din toate domeniile de mai sus, bunuri de larg consum industriale și agroalimentare, precum și materii prime necesare tuturor sectoarelor. Exponatele românești s-au bucurat de un deosebit interes din partea specialiștilor și oamenilor de afaceri aflați la tîrg și au constituit obiectul a numeroase și importante contracte comerciale.

Cele peste 800 de firme oaspete de peste hotare au expus pe o suprafață totală de peste 31 000 mp, produse realizate în cele 42 de țări participante, între care 34 cu pavilioane oficiale și anume : Algeria, Anglia, Australia, Austria, Bangladesh, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Cuba, Danemarca, Elveția, R.D. Germană, R.F. Germania, India, Iordania, Irak, Iran, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Kuweit, Libia, Maroc, Nigeria, Polonia, Portugalia, Siria, Statele Unite ale Americii, Sudan, Turcia, Ungaria și Uniunea Sovietică. A mai participat cu pavilion oficial și Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

În afara participărilor oficiale au mai fost prezente numeroase firme cu standuri și pavilioane colective sau individuale, din Anglia, Austria, Belgia, Coasta de Fildeș, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Grecia, Japonia, Olanda, Singapore, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Ungaria ș.a.

Pentru prima oară la TIB au participat firme din Australia, Canada, Coasta de Fildeș, Iordania, Iran, Singapore și Siria. De asemenea, a fost prezent pentru prima dată cu un stand propriu „Centrul de Comerț Internațional UNCTAD/GATT" de la Geneva, împreună cu Centrul Român de Comerț Exterior.

Situată pe aceeași linie a înaltei tehnicități, a utilizării celor mai noi procedee tehnologice, a alinierii la cerințele actuale ale pieței internaționale, oferta prezentată la TIB '81 de firmele străine a confirmat renumele de care multe din ele se bucură pe plan mondial. De exemplu, I.C.I., RANK XEROX, NORPRINT din Anglia, RHÔNE-POULENC, L'AIR LIQUIDE, MICHELIN, L'OREAL din Franța, HOECHST, MERCK, TUFLIN MANNESMANN-DEMAG din R.F. Germania, RAZNOEXPORT, AVTOEXPORT, TECHSNABEXPORT, STROJIMPORT din U.R.S.S., MONTEDISON, TECNOMATIC, NUOVO PIGNINE din Italia, MEDIMPEX din Ungaria, TECHNOPOL din Cehoslovacia, OERLIKON din Elveția și multe altele, sînt în mare majoritate participante tradiționale la manifestările expoziționale de la București și vechi partenere comerciale ale firmelor românești, altele prezente pentru prima oară în dorința de a se introduce pe piața românească, de a cunoaște nemijlocit ofertele comerciale și de cooperare ale partenerilor potențiali români.

Desfășurîndu-și activitatea sub aceste bune auspicii, actuala ediție a Tîrgului Internațional București și-a închis porțile consemnînd un bilanț rodnic, concretizat prin încheierea a numeroase contracte de import și de export în toate domeniile din profilul actual al TIB, contribuind efectiv și direct la îndeplinirea integrală a scopului care și l-a propus, a dezideratelor și intereselor participanților.

Organizatorii, sub directa îndrumare și cu sprijinul Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, s-au străduit să ofere toate mijloacele și întreaga experiență acumulată pentru a asigura participanților un cadru optim desfășurării în cele mai bune condiții a activităților comerciale, contactelor și schimburilor de idei și informații de specialitate, tranzacțiilor și încheierii de contracte. De menționat că actuala ediție a atras și un număr record de vizitatori — peste 500 000, din care circa 100 000 specialiști români și oameni de afaceri de peste hotare, dornici de a cunoaște cele mai noi creații ale sectoarelor economiei românești prezente la tîrg și ale firmelor de peste hotare.

Din datele preliminare rezultă că valoarea contractelor încheiate la actuala ediție este cu peste 10% mai mare decît la ediția precedentă. Menționez că alte tratative de contractare sînt în curs de desfășurare, astfel că rezultatele vor continua să apară pe parcurs. Dintre principalele contracte încheiate de întreprinderile românești de comerț exterior menționez pe cele privind exportul de autoutilitare în Italia și Cuba, de autocamioane și autobasculante în Cuba, de tractoare în Iugoslavia, Egipt, Grecia și Argentina, de autoturisme de teren în R.P. Chineză și Columbia, de rulmenți, utilaj petrolier, mașini-unelte de diferite tipuri în Uniunea Sovietică. De asemenea, întreprinderile specializate românești vor livra mobilă în Olanda și R.F. Germania, încălțăminte în Siria, Uniunea Sovietică și R.F. Germania.

Totodată, exportatorii români au perfectat, în această perioadă, contractele pentru realizarea unor obiective industriale și instalații complexe : în Egipt — o uzină de reparat vagoane, în Mozambic — o otelărie și în India — o instalație de paletizare. În același timp, au fost semnate diferite contracte pentru importuri de laminate din oțeluri speciale, mașini-unelte, rulmenți, piese de schimb pentru autoturisme ș.a.

Nicolae SUCIU
director al Întreprinderii de Tîrguri și Expoziții

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Cerințe pentru echilibrarea bugetelor de venituri și cheltuieli

REZULTATELE economico-financiare obținute în perioada scursă din acest an atestă că organele de conducere colectivă, adunările generale din unitățile socialiste au acționat cu responsabilitate pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a sarcinilor de plan pe anul 1981. În centrul preocupărilor unităților socialiste s-a situat aplicarea în practică a indicațiilor și orientărilor conducerii superioare de partid și de stat, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, a hotărîrilor celui de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii cu privire la intensificarea eforturilor pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, sporirea acumulărilor bănești, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, economisirea la maximum a combustibilului și energiei, realizarea producției în structura planificată și cu cheltuieli cît mai reduse, de calitate superioară, care să satisfacă cerințele la intern și extern etc.

Realizarea integrală a sarcinilor de plan

ESTE SEMNIFICATIV de subliniat în acest sens că peste 57% din numărul total al întreprinderilor și-au depășit, pe primele 8 luni din acest an, planul de beneficii cu peste 10 miliarde lei, multe unități economice au realizat producția cu cheltuieli mai mici decît cele planificate, economii de sute de milioane lei au fost obținute ca urmare a reducerii cheltuielilor materiale. Este un fapt incontestabil că aplicarea cu exigență a mecanismului economico-financiar, desfășurarea activității pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a determinat întărirea spiritului de răspundere în îndeplinirea indicatorilor economici și financiari, utilizarea cu randament sporit a valorilor materiale și bănești ; la baza deciziilor din domeniul financiar stau, în mai mare măsură, criteriile eficienței economice.

Desigur, bilanțurile contabile încheiate la finele trimestrului III a.c., oferă o imagine completă asupra executării bugetelor de venituri și cheltuieli, dar mai ales arată sectoarele în care s-au înregistrat rămîneri în urmă, precum și factorii care condiționează îndeplinirea indicatorilor financiari pe anul curent. De pildă, cu toate rezultatele bune înregistrate, unele întreprinderi nu și-au îndeplinit planul de beneficii, ceea ce afectează atît constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și stimulare, cît și îndeplinirea obligațiilor către buget, cum sînt : vărsămintele din beneficii, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, impozitul pe circulația mărfurilor precum și alte venituri. Alte unități economice nu au reușit să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii realizate, fapt pentru care întîmpină dificultăți financiare. Cauzele unei atari situații nu sînt greu de stabilit, dacă avem în vedere că rămîneri în urmă înregistrează unitățile în cauză și la principalii indicatori de plan economic ca producția fizică și netă, producția marfă vîndută și încasată, livrările la intern și export ș.a.

În aceste condiții, se impune ca, în perioada rămasă din acest an, organele de conducere colectivă, colectivele de oameni ai muncii să acționeze pentru aplicarea grabnică a măsurilor stabilite în acest an, pentru rezolvarea la timp a tuturor problemelor care condiționează îndeplinirea sarcinilor de producție pe acest an. În mod special ne referim la acele măsuri care sînt la îndemîna tuturor unităților și care, aplicate cu fermitate, pot să contribuie la eliminarea neajunsurilor, cum ar fi : întărirea ordinii și disciplinei din producție precum și a controlului îndeplinirii sarcinilor pînă la ultimul lucrător, îmbunătățirea aprovizionării locurilor de producție, a materiilor prime materialelor, combustibilului, energiei ș.a. ; încadrarea în cheltuielile de producție planificate, lichidarea imobilizărilor, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ș.a. Atunci cînd nerealizările de producție se examinează cu atenție și răspundere se găsesc și soluțiile de remediere. Așa s-a procedat cu sprijinul organelor financiar-bancare, la Întreprinderea de strunguri Arad, Întreprinderea de construcții metalice Bocșa, Întreprinderea de scule și elemente hidraulice Focșani, Întreprinderea mecanică Codlea, fiind identificate posibilități pentru recuperarea rămînerilor în urmă înregistrate pe semestrul I a.c. la producția marfă, producția netă și export.

O analiză mai atentă a situației economico-financiare a unor întreprinderi cu rămîneri în urmă la capitolul indicatorilor financiari, a scos în evidență faptul că, deși planul producției industriale nu se realizează, totuși, cheltuielile așa-zise „comune" și „generale" se efectuează la nivelul planului sau chiar peste acesta ; într-o serie de cazuri s-a schimbat, în cursul execuției, structura sortimentală a produselor fără să se analizeze și efectele financiare ale acestei operații. Consecința a fost că anumite întreprinderi au înregistrat influențe nefavorabile, fiind reflectate ca atare în rezultatele financiare. Totodată, neîncadrarea în cheltuielile de producție planificate sau, mai bine zis, depășirea cheltuielilor amintite influențează direct realizarea acumulărilor bănești. Rezultatele financiare ale unor unități economice continuă să fie influențate negativ de o serie de cheltuieli care privesc pierderi din rebuturi, întreruperi în producție, dobînzi și penalizări ș.a. Prin conținutul lor, indicatorii financiari se conjugă cu cei economici, se condiționează reciproc, iar gradul lor de îndeplinire influențează, la rîndul lor, alți indicatori financiari. De exemplu, beneficiile sînt condiționate, în principal, de nivelul de îndeplinire a producției marfă vîndută și încasată ; depășirea sau nerealizarea beneficiilor afectează destinațiile aprobate prin plan. De multe ori, producția marfă vîndută și încasată nu se îndeplinește datorită întîrzierilor înregistrate în primirea contravalorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate și lucrărilor executate de la clienții interni și externi.

Din datele furnizate de întreprinderi și centrale a rezultat tendința creșterii volumului documentelor privind produsele livrate, lucrărilor și serviciilor facturate, dar neîncasate, ceea ce arată o activitate insuficientă în acest sector dacă ținem seama că de încasarea la timp a mărfurilor vîndute depinde derularea întregii activități financiare. Ceva mai mult, unele întreprinderi, pentru că nu procedează potrivit reglementărilor în vigoare în ce privește urmărirea încasării contravalorii mărfurilor livrate și serviciilor prestate, întîmpină dificultăți financiare, își diminuează capacitatea de plată, și suportă dobînzi și penalități în mod nejustificat. Organele de inspecție financiară și bancară, urmărind această problemă la un număr de 43 de întreprinderi din sectoarele : construcții de mașini, industrie ușoară, industrie chimică, industrie metalurgică ș.a., au sprijinit conducerile întreprinderilor în cauză în stabilirea unor măsuri operative, care de altfel trebuiau luate mai de mult, care au asigurat, într-un timp scurt, încasarea de la clienți a sumei de aproape jumătate de miliard lei, ceea ce a reprezentat peste 60 la sută din volumul datoriilor. Din cele de mai sus se desprinde concluzia că este în folosul fiecărei unități economice să întreprindă acțiuni de urgentare a finisării pro-

duselor și a lucrărilor începute, respectarea cu strictețe a termenelor de livrare către beneficiari, urmărirea operativă a modului de încasare a mărfurilor livrate, elaborarea în timp util a documentelor de încasare și prezentarea acestora la unitățile beneficiare și bancare care să asigure atît livrarea ritmică a produselor, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor potrivit contractelor și comenzilor încheiate, cît și încasarea neîntîrziată a contravalorii acestora, contribuindu-se pe această cale la îmbunătățirea gradului de îndeplinire a indicatorilor financiari și a situației financiare.

Utilizarea eficientă a mijloacelor circulante

UN CAPITOL important, cu implicații adînci în activitatea economico-financiară a unităților economice, îl constituie modul de utilizare a mijloacelor circulante, domeniu în care apar unele neajunsuri. Nu trebuie să fii specialist pentru a înțelege că, cu cît mijloacele circulante parcurg mai multe cicluri în activitatea de aprovizionare, producție și desfacere, cu atît acestea se fructifică la un randament superior pentru fiecare unitate ; normativele de stoc privind materiile prime, materialele, producția neterminată, produsele finite ș.a., reprezintă limite maxime, în care trebuie să se încadreze fiecare întreprindere, indiferent sectorul din care face parte.

Practica oferă numeroase exemple în care nu se acordă atenția cuvenită folosirii cu maximă eficiență a mijloacelor circulante, îngăduindu-se cu sau fără știință cheltuieli care se dovedesc ulterior că sînt neoportune, neeconomicoase și neeficiente, însă efectele nefavorabile se răsfrîng din plin asupra întregii activități a unității în cauză. Neajunsurile din acest domeniu sînt reflectate în imobilizări de mijloace circulante, în stocuri de materii prime și materiale, producție neterminată, produse finite, debite din livrarea produselor, lucrărilor executate și serviciilor prestate, care atrag, în lanț, consecințe negative de ordin financiar cum sînt : lipsa disponibilităților din cont și diminuarea capacității de plată, apelarea la credite bancare pentru care se suportă dobînzi penalizatoare, provocarea de greutăți financiare furnizorilor de la care s-au primit materii prime, materiale etc. Datele de bilanț de la 30 septembrie a.c. arată că volumul imobilizărilor de mijloace circulante, într-o serie de cazuri, se menține ridicat, ceea ce reclamă măsuri pentru lichidarea neîntîrziată a acestora și îmbunătățirea corespunzătoare a situației financiare.

Este în interesul fiecărei unități economice să-și examineze temeinic stocurile peste normativ, în funcție de care să se aplice și măsurile cele mai potrivite pentru lichidare și reconstituirea fondurilor, acționîndu-se, în același timp, și pentru prevenirea formării de noi stocuri, aprovizionarea cu cele necesare să se desfășoare în limitele normelor și normativelor aprobate.

Ansamblul măsurilor privind concentrarea forțelor pentru desfășurarea activității pe acest an în cît mai bune condiții va contribui, fără îndoială, la consolidarea bazei de plecare pentru sarcinile privind exercițiul financiar pe anul 1982. Activitatea financiară a anului viitor nu trebuie, sub nici un motiv, să suporte efectul unor neajunsuri din acest an, punînd încă odată în evidență necesitatea eliminării acestora. Sarcinile din bugetele de venituri și cheltuieli pe anul 1982 trebuie să se încadreze în laturile calitative ale actualului cincinal, un accent deosebit punîndu-se pe dimensionarea mai riguroasă a resurselor, mobilizarea mai deplină a rezervelor din toate domeniile de activitate, precum și pe utilizarea fondurilor în strictă corelare cu prevederile de plan și într-un regim sever de economii.

Dimensionarea fondurilor materiale și bănești în raport cu planul

UN OBIECTIV însemnat la baza pregătirii bugetelor de venituri și cheltuieli pentru anul 1982 îl constituie creșterea acumulărilor bănești în toate unitățile socialiste, prin îmbunătățirea și perfecționarea activității sub toate aspectele, și sporirea eficienței economice. Dimensionarea indicatorilor financiari din bugetele de venituri și cheltuieli pe anul viitor nu se poate rezuma la transpunerea în expresie valorică a sarcinilor de plan economic, ci trebuie să fie rodul gîndirii economice a întregului colectiv pentru bunul mers al unității respective. Astfel, indicatorii financiari vor trebui să reflecte în gradul cel mai ridicat aplicarea și consolidarea autogestiunii economico-financiare, potrivit căreia acoperirea cheltuielilor din venituri proprii trebuie asigurată începînd cu fiecare produs, secție și ajungînd pînă la nivelul întreprinderii. Cu acest prilej este nevoie de multă inițiativă și spirit novator în abordarea problemelor eficienței economice, în identificarea căilor de rentabilizare a tuturor produselor, eliminării cheltuielilor neeconomicoase, a rebuturilor, spezelor și penalizărilor ș.a., toate acestea reflectîndu-se în sporirea rezultatelor financiare. De asemenea, determinarea nivelului indicatorilor financiari pentru anul viitor are loc pe baza prețurilor și tarifelor actualizate, care asigură, în toate cazurile, obținerea unei rentabilități și deci acoperirea cheltuielilor din veniturile realizate. Cu toate acestea, o atenție deosebită va trebui acordată eliminării cauzelor care în prezent mai provoacă pierderi, necesitînd măsuri de ordin tehnologic, proiectare și organizatoric, pentru asigurarea desfășurării tuturor activităților în condiții de rentabilitate și eficiență.

Proiectarea și definitivarea indicatorilor care reflectă obligațiile către bugetul statului și constituirea fondurilor proprii de dezvoltare trebuie să aibă loc, potrivit reglementărilor în vigoare, în sensul că din venitul net prevăzut în plan se asigură cu prioritate restituirea fondurilor primite de la societate, constituirea fondurilor proprii pentru dezvoltare, stimulare și acțiuni sociale, precum și vărsămintele la buget. În această idee se impune subliniat faptul că defalcarea din beneficiu pentru fondul mijloacelor circulante, corespunzător creșterii acestora în anul de plan incumbă responsabilități cu privire la determinarea normativelor de stoc, dar mai ales asigurarea unei sporiri mai accentuate a vitezei de rotație a mijloacelor circulante, care să ducă, în final, la eliberări de fonduri și nu la imobilizarea lor.

De asemenea, mai trebuie avut în vedere că în viitor unitățile economice vor primi credite numai în măsura rambursabilității la scadență, în acest scop trebuind să existe garanția respectivă. De aici decurge preocuparea ca determinarea volumului de mijloace circulante și cuprinderea acestuia în bugetele de venituri și cheltuieli pe anul 1982 să aibă loc pe baza mobilizării tuturor rezervelor, îmbunătățirii întregii activități de producție și livrare, deoarece numai în acest mod se poate atinge o rotație mai mare a mijloacelor circulante, și deci folosirea acestora cu rezultate mai bune.

Din cadrul preocupărilor colectivelor de specialiști nu trebuie scăpată problema determinării nivelului cheltuielilor de circulație, a cheltuielilor generale de conducere și administrare, impunîndu-se nu o analiză globală, ci una analitică, pe fiecare poziție de cheltuieli, sub aspectul necesității și oportunității. Ridicăm această problemă deoarece în aceste secțiuni ale bugetelor de venituri și cheltuieli se pot obține însemnate rezerve care să contribuie la reducerea cheltuielilor și sporirea beneficiilor.

Pregătirea și definitivarea bugetelor de venituri și cheltuieli de către instituțiile de stat trebuie asigurată pe baza aplicării în practică a măsurilor de restrîngere la maximum a tuturor cheltuielilor, folosirea mai completă a bazei materiale deja existente, creșterea răspunderii în solicitarea și utilizarea fondurilor bugetare. Asigurarea fiecărei instituții a fondurilor necesare va trebui să conducă, în mod direct, la îmbunătățirea activității, în sensul satisfacerii în mai bune condiții a cerințelor populației.

Fără îndoială, organele de conducere colectivă din unitățile socialiste, cu sprijinul larg al oamenilor muncii, vor întreprinde toate măsurile care să asigure realizarea indicatorilor financiari pe anul curent, precum și pregătirea în cele mai bune condiții a bugetelor de venituri și cheltuieli pentru anul 1982.

Gh. VILCU
Ministerul Finanțelor

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

MUNCA RODNICĂ — ECONOMIE, BUNĂSTARE

ÎN ANII socialismului, îndeosebi în ultimul deceniu, acțiunea de economisire în România a luat un avînt deosebit. Aceasta se datorește faptului că populația țării a obținut — ca urmare a muncii depuse de ea însăși și a politicii consecvente a partidului nostru privind creșterea sistematică a nivelului de trai — venituri din ce în ce mai mari care au acoperit necesitățile curente, raționale, ale unei vieți civilizate, și au permis, totodată, punerea de o parte a unor resurse bănești pentru asigurarea în viitor a unei calități a vieții din ce în ce mai ridicate pentru fiecare familie, pentru fiecare cetățean. Dorința fiecărui cetățean de a avea un nivel de trai tot mai ridicat, în condițiile respectării principiilor eticii și echității socialiste care guvernează întreaga noastră viață socială, precum și posibilitatea mereu sporită de a o realiza nu sînt de fapt — atunci cînd extindem aceasta la nivelul întregii societăți — decît expresii ale cerinței legice de creștere a bunăstării întregului popor — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.

Preocuparea partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai a avut ca urmare sporirea capacității de economisire a populației, creșterea economiilor bănești destinate unor utilizări viitoare depuse spre păstrare la Casa de Economii și Consemnațiuni. Pătrunderea și dezvoltarea spiritului de economisire în viața de toate zilele a populației de la orașe și sate o atestă cifrele sintetice care caracterizează evoluția acțiunii de economisire. Astfel, soldul general al economiilor populației — indicatorul cel mai elocvent care ilustrează gradul de dezvoltare al acțiunii de economisire la C.E.C. — a înregistrat în cincinalul precedent un ritm anual de creștere de 16,9 la sută, iar în primele 3 trimestre ale acestui an s-a realizat o creștere a soldului economiilor populației depuse la C.E.C. cu 16,6 la sută mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut. Aceasta reliefează că, odată cu creșterea veniturilor bănești și a ridicării nivelului de trai al populației, procesul de economisire a cunoscut o puternică dezvoltare constituind o cale eficientă prin care populația își dozează utilizarea în timp a veniturilor sale bănești în vederea diversificării consumului și asigurării unui nivel de trai tot mai ridicat.

Creșteri însemnate s-au înregistrat și în ce privește gradul de pătrundere al acțiunii de economisire. În prezent există asupra populației peste 18,5 milioane de librete de economii active revenind în medie 841 librete la 1 000 de locuitori. În mediul urban, numărul libretelor de economii a depășit numărul locuitorilor, existînd 1 326 de librete la 1 000 de locuitori. La aceștia se adaugă sute de mii de alți depunători care economisesc la C.E.C. utilizînd conturile curente personale, obligațiunile C.E.C. cu cîștiguri, iar preșcolarii și elevii — foile de economii cu timbre, cecurile de economii școlare și libretele de economii pentru elevi.

Amplificarea relațiilor cu populația s-a realizat pe calea perfecționării formelor și instrumentelor de economisire, popularizării permanente și concrete a avantajelor economisirii la C.E.C., extinderii serviciilor pe care Casa de Economii și Consemnațiuni le efectuează pentru depunători. Astfel, pentru a veni în sprijinul personalului muncitor care dorește să devină depunător consecvent la C.E.C., fără a se deplasa pentru efectuarea depunerilor la unitățile C.E.C., există o formă simplă și avantajoasă — depunerile cu regularitate prin virament, pe bază de consimțămînt scris. Aceste depuneri se pot efectua la cererea oamenilor muncii din întreprinderi și instituții pe orice fel de libret sau în conturi curente personale.

În același timp, există posibilitatea folosirii contului curent personal, instrument de economisire și plăți. În conturile curente personale se pot efectua depuneri în numerar de către titularii de conturi sau alte persoane, la oricare unitate din țară și prin virament, din drepturile bănești (totale sau parțiale) provenite din retribuții, pensii sau alte drepturi. Din aceste conturi, titularii pot solicita unităților C.E.C. să le efectueze diferite servicii — de exemplu, plata abonamentelor telefonice, de radio și televizor, consumul de energie electrică și de gaze, plata chiriilor, a impozitelor și primelor de asigurare și altele.

De asemenea, în scopul formării și dezvoltării spiritului de economie la elevi, începînd din anul școlar 1978—1979 în unele școli generale, licee și școli profesionale s-au înființat case de economii școlare. Organizate pe principiul autoconducerii de către elevi, sub îndrumarea și supravegherea cadrelor didactice și a comitetelor de părinți, casele de economii școlare au menirea de a deprinde școlarii, încă din primele clase, să-și gospodărească mai bine micile economii, să lupte împotriva risipei și a cheltuirii banilor pe lucruri netrebuincioase.

Este un lucru cunoscut că o parte din resursele bănești temporare ale populației păstrate la C.E.C. este folosită pentru dezvoltarea economiei naționale, precum și pentru populație prin acordarea de credite. Reiese, deci, în evidență că sîntem în fața unui proces economic în cadrul căruia are loc — pe baza unei comuniuni de interese — o redistribuire temporară a fondurilor bănești ale populației. Astfel, numai în perioada 1 ianuarie—30 septembrie 1981 s-au acordat 35 551 credite pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală în valoare de aproape 1 969 milioane lei. Soldul total al creditelor acordate populației la data de 30 septembrie a.c. a fost de aproape 27 630 milioane lei. Casa de Economii și Consemnațiuni a devenit astfel o bancă a populației, căreia i se adresează deopotrivă cei care vor să-i încredințeze spre păstrare economiile lor, cît și cei care doresc să obțină un împrumut pentru construirea sau cumpărarea de locuințe proprietate personală.

Procesul de economisire în țara noastră este stimulat și de drepturile și avantajele de care se bucură toți depunătorii la C.E.C. Unul dintre importantele avantaje acordate tuturor depunătorilor la C.E.C., indiferent de instrumentul sau forma de economisire folosită, îl constituie garanția statului asupra sumelor depuse. Aceasta înseamnă că depunătorii pot să solicite unităților C.E.C. oricînd restituirea totală sau parțială a depunerilor lor, iar acestea au obligația să restituie imediat depunerile efectuate pe libretele de economii, în conturile curente personale, pe obligațiuni C.E.C. cu cîștiguri și pe alte instrumente de economisire, la cererea persoanelor îndreptățite să încaseze sumele respective. Depunătorii la C.E.C. au dreptul să dispună după cum cred de cuviință, timp nelimitat, nu numai de sumele depuse, dar și de dobînzile și cîștigurile acordate de C.E.C., legea asigurînd imprescriptibilitatea acestora.

Garanția statului asupra depunerilor la C.E.C. își are izvorul în însăși Constituția R.S.R. în care se prevede : „Dreptul de proprietate personală este acordat de lege. Pot constitui obiect al dreptului de proprietate personală veniturile și economiile provenite din muncă...".

Casa de Economii și Consemnațiuni asigură păstrarea secretului în ceea ce privește numele depunătorilor și ale titularilor depunerilor, sumele econo-

site și orice alte date în legătură cu operațiile efectuate pe numele acestora. Depunătorilor la C.E.C le sînt asigurate și alte drepturi și avantaje, ca : toate serviciile efectuate de C.E.C. sînt gratuite, iar sumele economisite, dobînzile și cîștigurile obținute sînt scutite de impozite sau orice alte taxe ; dreptul de a împuternici alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C.; dreptul de a condiționa restituirea sumelor depuse pe numele altor persoane; dobînzile și cîștigurile acordate de Casa de Economii și Consemnațiuni și altele.

Fără îndoială că dezvoltarea acțiunii de economisire este stimulată și de îmbunătățirea organizării și perfecționării unităților C.E.C., a formelor și metodelor de economisire și servire. O preocupare susținută o constituie lărgirea sferei de activitate mai ales în marile întreprinderi, șantiere, bazine miniere și forestiere, precum și în noile cartiere din orașe și în localitățile rurale unde servirea depunătorilor nu este asigurată de unitățile poștale și cooperativele de credit. Prin aceste acțiuni se urmărește să se asigure, într-o măsură tot mai mare, servirea depunătorilor la locul lor de muncă, înlăturînd astfel timpul consumat pentru efectuarea depunerilor prin deplasarea la unitățile C.E.C.

Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea formei de depunere la C.E.C. pe bază de consimțămînt scris prin virament, care prezintă numeroase avantaje pentru depunători. Această activitate va ocupa un loc deosebit în sfera preocupărilor unităților C.E.C. care funcționează sau se vor înființa în toate întreprinderile cu un număr mai mare de lucrători, venind astfel în întîmpinarea cererii oamenilor muncii de a avea o unitate C.E.C. chiar la locul lor de muncă.

Avînd în vedere că factorul hotărîtor de care depinde, în bună măsură, calitatea muncii este pregătirea profesională a întregului personal, se va pune un accent deosebit pe ridicarea nivelului cunoștințelor profesionale, pentru perfecta cunoaștere a legislației și normelor de lucru, pentru creșterea operativității în efectuarea lucrărilor și educarea personalului în spiritul grijii deosebite pentru rezolvarea solicitărilor cetățenilor.

Preocupată permanent de îmbunătățirea calității muncii, Casa de Economii și Consemnațiuni își va organiza astfel activitatea încît să realizeze importantele sarcini ce îi revin aducîndu-și contribuția alături de întregul popor, la îndeplinirea obiectivelor izvorîte din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

prof. dr. Mircea POPOVICI

Concepte și modalități de organizare a activității industriale

(Urmare din pag. 8)

ducția netă este un indicator cu virtuți și defecte. Dacă mergem pe absolutizarea producției nete, vom avea surprize neplăcute, pentru că producția netă își manifestă virtuțile în anumită direcție în schimb, în altele — așa cum spuneați și dumneavoastră — în loc de a incita acest proces de specializare, care este o tendință firească, un imperativ al oricărei economii, din contră, îl jugulează".

Paul Protopopescu : „O modalitate prin care s-ar asigura creșterea rolului producției nete ar fi aceea ca nivelul costurilor reperelor, subansamblelor și ansamblelor, primite prin cooperare, să nu greveze prețul produsului final cu beneficiul. Cred că pornind de aici, am putea găsi o reglementare prin care să stăvilim tendința de integrare a producției. Trebuie să lucrăm în acest domeniu pentru că, după părerea mea, întîi trebuie să stabilim ce înseamnă cooperare, pentru că unii tovarăși vor spune că și șurubul este cooperare și motorul electric este cooperare și așa mai departe. Deci, trebuie definite elementele de bază cu care să se opereze în acest sistem și atunci problema cooperării nu va mai fi afectată ci, din contră, va stimula specializarea și cooperarea întreprinderilor."

Intervenția activă a centralei în procesul specializării — cooperării

Dimitrie Ancuța : După părerea mea, utilizarea mai fermă a pîrghiilor economice ar constitui principalul instrument al perfecționării mecanismului specializării și cooperării interuzinale. Ideea determinantă pentru accentuarea rolului acestor pîrghii economice este necesitatea de a fundamenta pe calcul economic orice decizie de specializare în producție și extindere a cooperării. În construcția de mașini, modificarea gradului de integrare a producției este un proces economic de importanță deosebită, care influențează direct volumul cheltuielilor materiale de producție, volumul producției fizice și, prin aceasta, producția netă, productivitatea muncii și costurile de producție, respectiv volumul beneficiilor și rentabilitatea întregii întreprinderi. Deci, toți indicatorii fundamentali de plan sînt implicați într-o decizie de reducere sau de mărire a gradului de integrare. Aceasta înseamnă că, în spiritul noului mecanism economico-financiar, nu mai pot fi luate decizii privitoare la adîncirea sau reducerea specializării organologic-tehnologice și la cooperare, fără o fundamentare pe calcul economic, pornind de la un sistem de indicatori de comensurare a fenomenului și de la o anumită metodă logică de determinare a efectelor sale asupra volumului și eficienței producției.

Referindu-mă la pîrghiile economice care ar trebui larg utilizate pentru frînarea tendinței de integrare a producției și de stimulare a dezvoltării specializării și cooperării interuzinale, socot necesară întărirea rolului autofinanțării la nivelul centralei, cu destinație specială pentru completarea capacităților de producție necesare adîncirii specializării pe verticală (organologice și tehnologice).În acest scop, cred că ar trebui să sporească **competența centralei pentru utilizarea fondurilor create la dispoziția sa,** în așa fel încît, în ordinea de priorități a obiectivelor de cheltuieli, pe locul prim să se situeze investițiile pentru completarea sau adaptarea capacităților de producție la cerințele adîncirii specializării uzinale, în conformitate cu concepția unitară privitoare la perfecționarea profilului centralei în subansamblu.

Ca urmare, fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi, fondul pentru finanțarea dezvoltărilor importante la întreprinderile subordonate și fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, constituite la nivelul centralei, ar urma să devină, în principal, **instrumentul financiar pentru realizarea politicii centralei în domeniul profilării producției și a specializării uzinelor.** Finanțarea dezvoltării pentru alte scopuri decît adîncirea specializării ar urma să se efectueze în principal din fondul de dezvoltare la dispoziția întreprinderilor, din credite pe termen lung și din alte surse.

Aportul esențial al centralei la aplicarea unei strategii pe termen lung pentru adîncirea specializării pe verticală, în condiții de maximă eficiență, să constea în orientarea planificată a investițiilor spre crearea capacităților specializate, corespunzătoare acestei strategii. Practic, acest aport se poate realiza atît prin planificarea creerii de obiective noi, destinate în mod special producției de componente, cît și prin orientarea utilizării fondurilor de la capitolul „investiții pe dotări pentru eliminarea locurilor înguste", cu precădere spre completarea capacităților specializate existente, în primul rînd al unităților mici, preluate de curînd de la consiliile populare.

Socot totodată, necesar ca **sistemul stimulentelor materiale aflate la dispoziția centralei** (art. 24 din Legea nr. 5/1978) **să fie corelat mai precis cu cerințele stimulării preocupărilor pentru perfecționarea profilelor de producție, organizarea specializării și buna desfășurare a activității de cooperare.** În acest scop, centrala ar trebui să aibă sarcina de a emite instrumente pentru constituirea și utilizarea fondului de premiere la dispoziția sa, prevăzînd stimulente pentru : creșterea indicelui de cooperare calculat la producția realizată ; elaborarea la nivel științifico-tehnic corespunzător a studiilor și prognozelor de dezvoltare a centralei și uzinelor, în direcția creșterii gradului de specializare a producției ; creșterea ponderii utilajelor specializate în totalul utilajelor din dotarea uzinei ; îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan cu privire la creșterea ponderii componentelor tipizate în totalul comenzilor de componente în cooperare, respectiv în totalul producției de componente pentru cooperare ; sporirea ponderii cooperărilor planificate în totalul cooperărilor (reducerea cooperării conjuncturale) ; livrarea de către subfurnizori a componentelor contractate în cooperare în mod constant în strictă conformitate cu contractul, ca termen și calitate.

Mutații fundamentale în consumul populației (I)

POLITICA promovată de partidul nostru în domeniul consumului populației are la bază cunoașterea rolului consumului ca element esențial al procesului reproducției lărgite ; se ține seama de faptul că între cele două faze ale reproducției — producția și consumul — există o puternică relație de intercondiționare, precum și de faptul binecunoscut că dimensiunile consumului sînt date de nivelul, structura și caracteristicile tehnice ale producției, că procesul reproducției se desfășoară normal numai dacă producția corespunde nevoilor sociale, inclusiv nevoilor populației.

Pornind de la acest adevăr, întreaga politică economică a partidului nostru este subordonată optimizării corelației dezvoltare-bunăstare în fiecare etapă, fiind încadrată într-o concepție științifică, unitară, privind evoluția pe termen lung a societății noastre. Aceasta constituie una din premisele esențiale ale realismului și consistenței politicii economice și sociale a partidului nostru. Potrivit acestei concepții, satisfacerea tot mai deplină a nevoilor populației, creșterea nivelului de trai material și spiritual se sprijină pe dezvoltarea armonioasă, în ritm susținut, a forțelor de producție, pe dezvoltarea multilaterală a economiei, în fiecare etapă a construcției socialiste realizîndu-se o concordanță între creșterea economică și bunăstarea populației, o armonizare a intereselor imediate cu cele pe termen lung, de perspectivă. La baza acestei concepții s-a aflat și se află o analiză riguroasă a realităților din țara noastră, necesitatea ca într-o perioadă cît mai scurtă poporul român să se poată bucura tot mai mult de binefacerile construirii societății socialiste.

În întreaga perioadă a construcției socialiste în țara noastră, cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului, au fost luate o serie de măsuri menite să transpună în viață politica de creștere a bunăstării. Realizările obținute pînă în prezent în acest domeniu în general, ale consumului populației în special, reprezintă o bază solidă pentru ridicarea pe trepte calitativ superioare a nivelului de trai și calității vieții oamenilor.

Trăsături ale modelului socialist de consum

PROGRAMELE elaborate și înfăptuite în domeniul bunăstării, al consumului populației, se dovedesc a fi expresia unei **concepții științifice, umaniste,** fundamentate pe cunoașterea raportului dintre forțele de producție și bunăstare, pe cunoașterea cerințelor legilor economice. Subliniem în acest context că dacă nivelul de dezvoltare al forțelor de producție imprimă o anumită tendință în nivelul și structura consumului populației, conferind modelului de consum caracteristici în special de ordin cantitativ și structural (inclusiv de ordin tehnic), relațiile de producție sînt cele care dau caracterul specific de satisfacere a nevoilor diferitelor categorii ale populației, ale fiecărui cetățean. Aceasta înseamnă că modelului socialist de consum îi sînt specifice trăsături imprimate de natura relațiilor socialiste de producție, de calitatea pe care omul societății noastre o are, de proprietar al mijloacelor de producție, producător și beneficiar al rezultatelor producției.

Politica partidului nostru în domeniul bunăstării se fundamentează pe faptul că dimensiunile la nivel macro ale satisfacerii nevoilor populației pot fi orientate și stabilite prin plan și că ele se realizează în cea mai mare parte prin opțiuni individuale. De aceea, cunoașterea dimensiunii și evoluției nevoilor populației privite ca un complex dinamic, a opțiunilor și preferințelor individuale, stabilirea priorităților în satisfacerea trebuințelor în raport cu nivelul de trai atins și cu obiectivele pe plan social-uman propuse a se realiza în fiecare etapă de dezvoltare a țării, pe de o parte, și modelarea comportamentului de consum al populației în concordanță cu principiile și obiectivele societății socialiste, pe de altă parte, au un rol hotărîtor în formarea modelului de consum al populației.

Realizările obținute în ridicarea nivelului de trai și obiectivele programelor de perspectivă adoptate de partidul nostru pun în evidență o trăsătură esențială a politicii în acest domeniu, și anume orientarea spre **bunăstare, raționalitate și calitate în consumul populației,** astfel încît acesta să devină și un factor activ al formării și manifestării personalității umane. Un asemenea consum presupune acoperirea la un nivel corespunzător, din punct de vedere cantitativ și calitativ a trebuințelor umane determinate științific, satisfacerea echilibrată a nevoilor fundamentale ale maselor largi, satisfacerea corespunzătoare a întregului complex de nevoi ale tuturor membrilor societății, eliminarea risipei, indiferent sub forma în care ea se manifestă, eliminarea elementelor de consum care dăunează dezvoltării fizice, spirituale și morale a omului și societății. Această trăsătură ce se imprimă consumului rezultă și din faptul că în strategia de satisfacere a nevoilor populației se urmărește, pe de o parte, să se asigure un nivel și o structură optimă a acestuia, atît la nivel macro cît și micro, iar pe de altă parte să se aibă în vedere acordarea de priorități unor scopuri sociale și integrarea lor în ierarhia preferințelor individuale. În lumina acestei viziuni, paralel cu măsurile pentru satisfacerea nevoilor

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului mediu anual pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare

Principalele grupe de produse alimentare	U.M.	1950	1965	1970	1980
Carne și produse din carne, în echivalent carne proaspătă	kg	16,7	26,6	31,2	62
Lapte și produse lactate, în echivalent lapte (exclusiv unt)	litri	108	105	111	180
Ouă	bucăți	59	115	142	270
Grăsimi brute	kg	5,4	11,8	14,1	17,8
Zahăr și produse din zahăr, în echivalent zahăr	kg	6,9	15,0	19,3	28,2
Legume și produse din legume, în echivalent legume	kg	65,6	75,3	86,7	140
Fructe și produse din fructe, în echivalent fructe	kg	20,7	26,7	34,6	59,5
Cartofi	kg	45	...	62,3	70,6
Produse din cereale, în echivalent făină	kg	130,5	208,0	196,0	172

fundamentale de alimentație, îmbrăcăminte, încălțăminte, locuință etc., rezultate remarcabile au fost obținute în satisfacerea nevoilor de instruire și cultură, de sănătate, sport etc. ale întregii populații, la finanțarea cărora statul are contribuția hotărîtoare.

De aici se desprinde o altă trăsătură a strategiei de satisfacere a nevoilor populației din țara noastră, specifică modelului socialist de consum, și anume promovarea cu consecvență a **spiritului de echitate și în domeniul consumului.** Aceasta impune un model de consum la scară macro, niveluri și structuri de consum la nivelul gospodăriilor astfel încît să fie satisfăcute cu prioritate nevoile de consum socialmente recunoscute ca fundamentale ale tuturor cetățenilor, indiferent de locul pe care-l ocupă în societate, în cadrul diviziunii muncii, indiferent de nivelul venitului, de zona în care locuiesc, de dimensiunea familiei etc. Un rol deosebit de însemnat în această direcție îl au **fondurile sociale de consum.** După cum se știe, o parte dintre aceste fonduri este destinată completării veniturilor individuale din muncă ale familiilor, sub formă de pensii, alocații de stat pentru copii și indemnizații de boală, burse etc., iar altă parte realizării unui înalt grad de instruire și cultură, unei stări bune a sănătății poporului etc. Acestea sînt **elemente me-**

Tabelul nr. 2

Creșterea consumului mediu pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare în România comparativ cu alte țări (1970—1979)

	R.S.R.	R.P.B.	R.S.C.	R.D.G.	R.P.U.	U.R.S.S.	Austria	Franța	R.F.G.	Italia	Suedia
Carne și produse din carne (kg)	23,2	20,7	12,1	22,5	14,9	9,7	5,3	14,0	10,0	14,7	9,2
Lapte și produse lactate (litri)	68,0	51,8	30,0	47,0	—	30,0	0,3	7,7	— 3,4	2,4	4,7
Ouă (buc.)	127	65	33	45	77	77	—20	28	14	22	6
Ulei vegetal (kg)	3,2	2,6	1,2	— 0,4	1,9	0,2	—	—	—	—	—
Zahăr și produse din zahăr (kg)	8,1	1,3	0,8	5,3	2,5	4,0	— 1	1,9	1,7	— 0,1	— 3,0
Legume și produse din legume (kg)	49,7	23,0	— 6,3	12,0	— 0,1 *)	13,0	2,5	—16,0	8,2	—18,5	1,9
Fructe și produse din fructe (kg)	24,8	—44,0	2,9	22,3	1,5 **)	3,0	—	—	—	—	—
Cartofi (kg)	8,7	1,5	—17,0	—14,0	4,9	—11,0	— 7,4	—12,0	18,8	— 0,6	— 5,4
Produse din cereale în echivalent făină (kg)	—24,0	—15,0	— 5,0	— 2,8	—10,0	—10,0	—12,6	3,8	—16,0	— 1,0	— 3,0

*) Perioada 1970—1978 ; **) Perioada 1970—1975. Notă : Pentru țările capitaliste consumul de lapte, ouă, zahăr, cartofi și produse din cereale reprezintă creșterile din perioada 1977—1978 față de perioada 1970—1971. Consumul de lapte și produse lactate pentru țările capitaliste este calculat în kg/locuitor.

nite să creeze condiții egale de formare și afirmare a personalității, nu numai în producție și în viața economico-socială, ci și în orînduirea vieții individuale, în pătrunderea într-un ritm mai rapid, la toate categoriile de cetățeni, a elementelor definitorii ale unui trai civilizat. Amintim în același sens și investițiile ce se efectuează pentru construcția de locuințe, în domeniul învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății etc., investiții care constituie o componentă esențială a fondului bunăstării sociale și care, alături de fondul de consum, au un rol însemnat în creșterea nivelului de trai, în promovarea echității în consum.

În strategia satisfacerii nevoilor populației un loc important îl ocupă problema asigurării pentru toți membrii societății a unui nivel minim, socialmente acceptat, al consumului, respectiv un grad minim de satisfacere a nevoilor de bază (materiale și spirituale), privit în evoluția sa dinamică. În legătură cu aceasta, problema esențială se referă la caracterul dinamic al consumului minim, respectiv creșterea și îmbogățirea acestuia în conținut, fenomen determinat de dinamismul economico-social, în esență de ridicarea gradului de dezvoltare a țării. Dinamismul accelerat al nivelului minim al consumului constituie una din componentele esențiale ale creșterii nivelului mediu al acestuia, în același timp avînd drept consecință micșorarea decalajelor existente în nivelul consumului diferitelor categorii ale populației, cu consecințe favorabile asupra procesului de omogenizare în domeniul nivelului de trai.

Realizarea modelului de consum în spiritul principiilor echității socialiste se bazează și pe ideea că bunăstarea societății, rezultată din contribuția membrilor săi, se concretizează în bunăstarea fiecărei persoane, proporțională la rîndul ei cu contribuția și gradul de participare la producția socială. De asemenea, spiritul de echitate promovat de partidul nostru în toate domeniile, inclusiv în cel al repartiției — asigurat nu numai prin aplicarea principiilor repartiției după muncă, ci și prin majorarea mai rapidă a retribuțiilor mici, a veniturilor țărănimii, îmbunătățirea sistemului de pensionare, modalitatea de acordare a ajutoarelor pentru copii și a altor ajutoare etc. — este de natură să conducă la o creștere a gradului de omogenizare și în domeniul consumului. Și aceasta nu în sensul uniformizării sale, ci în cel al creării unor premise egale pentru ca toți cetățenii țării să ducă un trai civilizat, să conducă la apropierea nivelului și structurii consumului diferitelor categorii sociale, la reducerea diferențelor dintre consumul populației de la sate și orașe, a diferențelor generate de factorii demografici sau de alți factori. În această direcție un rol important revine și ansamblului de măsuri privind repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, creșterea urbanizării etc.

Modificări și tendințe ale consumului alimentar al populației

REALIZĂRILE fără precedent obținute de poporul român în anii construcției socialiste în toate domeniile vieții economico-sociale au ca o consecință firească creșterea bunăstării întregului popor, a gradului de civilizație a oamenilor. În acest cadru modificări structurale, calitative remarcabile au fost realizate la toate elementele componente ale consumului populației, atît de bunuri alimentare, nealimentare, cît și de servicii.

În ceea ce privește consumul de produse alimentare, asupra căruia ne vom opri în continuare, trebuie să arătăm că acesta — fiind strîns legat de satisfacerea unor nevoi biologice — depinde, mai mult decît alte elemente ale consumului, de structura pe sexe și grupe de vîrstă a populației, precum și de caracterul muncii prestate de diferitele categorii ale populației, de fiecare individ. De asemenea, un rol important în evoluția consumului alimentar, a nivelului și structurii acestuia și mai ales privind modelul de consum îl au obiceiurile și tradițiile. Acțiunea dirijată și corelată a tuturor factorilor care influențează consumul alimentar, estimarea corectă a locului nevoilor alimentare în ansamblul nevoilor populației reprezintă o premisă esențială a realizării în cadrul consumului alimentar, a principiilor alimentației raționale. De aceea, cunoașterea cerințelor consumului alimentar rațional, dirijarea acțiunii tuturor factorilor în această direcție trebuie să constituie o preocupare de bază a factorilor științifici și decizionali.

În anii construcției socialiste, în țara noastră, consumul mediu pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare a înregistrat creșteri însemnate, exprimînd o satisfacere tot mai bună a nevoilor de consum alimentar (vezi și tabelul nr. 1). Această creștere constituie o urmare firească a dezvoltării și consolidării continue a marii producții agricole, a sporirii producției industriei alimentare, a grijii deosebite acordate de către partid satisfacerii la un nivel tot mai înalt, pe măsura creării condițiilor materiale necesare, a nevoilor de consum alimentar ale întregii populații. Iată, spre exemplu, prezentate în tabelul nr. 2, care au fost în ultimul deceniu creșterile cantitative ale consumului în România, comparativ cu alte țări socialiste și capitaliste dezvoltate. Fără nici o excepție, la toate grupele de produse cuprinse în tabel, România a realizat în ultimul deceniu creșteri ale consumului mediu pe locuitor cu mult mai mari decît toate țările luate în comparație.

Sînt lesne de înțeles marile eforturi făcute de către statul nostru pentru realizarea acestor ritmuri de creștere ale consumului, care au permis nu numai să ne apropiem substanțial, ci chiar să depășim consumurile realizate în multe țări cu un nivel de dezvoltare economică superior. Astfel, deși nivelul de dezvoltare economică, calculat în P.N.B. pe locuitor, al României este încă inferior țărilor menționate în tabel, nivelul consumului alimentar realizat pe locuitor este nu numai mult superior raportului de dezvoltare economică, ci în unele cazuri chiar mai mare decît cel realizat în aceste țări. La consumul de lapte, de ouă, de legume România depășește toate țările menționate în tabel, iar la carne și fructe depășim unele țări mai dezvoltate din punct de vedere economic și ne apropiem substanțial de nivelul celorlalte țări luate în considerație.

Această evoluție, marcată în special de creșterea consumului la alimentele cu valoare nutritivă ridicată a determinat sporirea și îmbunătățirea continuă a conținutului în calorii și proteine a consumului mediu zilnic de produse alimentare. În anul 1980, consumul mediu pe locuitor și zi a fost de 3 368 calorii, depășind necesarul fiziologic *). Consumul de 100,8 grame proteină pe zi și locuitor situează țara noastră la un nivel comparabil cu țări dezvoltate ca Cehoslovacia, R.D. Germană, Franța, S.U.A., R.F. Germania etc. Se poate deci aprecia că această etapă de creșteri cantitative marchează în domeniul consumului alimentar al populației încheierea procesului acumulărilor preponderent cantitative și trecerea la faza modificărilor de calitate, practic crearea condițiilor pentru trecerea la o nouă calitate și în domeniul consumului alimentar.

Grigore VÎLCEANU
Institutul de economie socialistă

*) Potrivit unor calcule O.N.U., avînd în vedere condițiile de climă, structura populației și alți factori, necesarul mediu de calorii pe locuitor și zi ar fi pentru țara noastră de 2 640

ECHIPAMENTE DE BIROU

ÎN URMĂ cu numai cîţiva ani apariţia, în activitatea de birou, a mijloacelor de informaţie moderne, dobîndea semnificaţia unui eveniment deopotrivă tehnic şi economic. Cuplate cu realizări de vîrf în domeniul video, aceste noi instrumente de muncă proprii unui domeniu ce părea puţin receptiv la schimbare, şi care au fost denumite generic „biromatică", apar astăzi ca indispensabile sporirii productivităţii muncii în acest sector de activitate care, în unele ţări, cum ar fi, de pildă, Franţa, absoarbe circa 50% din populaţia activă. Relevante pentru perspectivele ce se deschid dezvoltării biromaticii sînt investiţiile destinate acestui domeniu care, potrivit unor estimaţii, se vor cifra la 200 mld. de dolari în ţările europene. În aceste circumstanţe se apreciază că ponderea pe care o deţine mobilierul în investiţiile alocate pentru munca de birou se va reduce de la 50%, cît este în prezent, la cel mult 10%.

Universul muncii de birou a înregistrat schimbări considerabile. Maşini de scris electronice şi cu memorie, sisteme de tratare a textelor, maşini de copiat dotate cu inteligenţă, maşini de imprimat, sisteme de microgrăfie sînt pe cale să se substituie activităţilor tradiţionale. Dar, potrivit opiniei specialiştilor, nu ar fi vorba de o simplă substituţie a unor tipuri de activităţi umane de către maşini. Deoarece, asemeni tuturor sectoarelor de activitate economico-socială în care se face simţită prezenţa tehnicilor informatice moderne, preluarea unor activităţi de către maşini îmbracă şi forma unor transformări calitative. Astfel, pentru a permite obţinerea unei calităţi sporite a transmiterii, stocării şi reproducerii informaţiilor, biromatica, opinează specialiştii, va afecta însăşi structura organizatorică a întreprinderilor, va genera o nouă concepţie asupra organizării activităţilor care să se grefeze pe logica sistemelor informatice aplicate muncii de birou. În această viziune apar noi cerinţe şi pentru producătorii de aparatură de birou.

Între cele mai recente realizări în domeniul biromaticii se numără şi maşinile de scris cu ultrasunete şi respectiv, dotate cu inteligenţă. Maşina de scris cu ultrasunete posedă un dispozitiv de acest tip sub claviatură, care emite unde ce acţionează asupra discului de imprimare. Tehnologia folosită elimină între 30 şi 50% din numărul de piese ce compun maşina sporindu-i, totodată, fiabilitatea şi simplitatea în utilizare. În ce priveşte maşina de scris inteligentă, utilajul este dotat cu un sistem de comandă prin microprocesori şi o memorie internă. Sistemul de imprimare dispune de 100 de semne. Capacitatea de memorare poate fi repartizată pe zece registre în funcţie de activităţile ce urmează a fi executate : înregistrarea textelor sau frazelor cu caracter repetitiv, înregistrarea formatelor pentru preimprimate etc. Memoria maşinii este menţinută activă timp de 72 de ore, ea fiind dotată şi cu un sistem de corecţie automatic, care funcţionează cu ajutorul microprocesorului.

Fiind considerate drept caracteristice patru faze principale ale muncii de birou ca mijloc de manipulare a informaţiilor — a) elaborarea de documente de corespondenţă; b) reproducerea documentelor; c) comunicarea informaţiilor; d) stocarea acestor informaţii — aparatura de birou a fost concepută, iniţial, într-o structură compactă ce reunea diverse aparate informatice apte să rezolve funcţiile amintite. Această orientare a condus la fabricarea unor produse supradimensionate care cu greu puteau fi integrate într-o structură organizaţională eficientă. Or, pentru a se armoniza mai bine cerinţele ce izvorăsc din activitatea economică cu legităţile proprii sistemelor informatice în prezent sînt căutate noi soluţii. Din punct de vedere al constructorilor de echipamente informatice de birou se consideră că strategia viitorului trebuie grefată pe ceea ce a dobîndit denumirea de „concept biromatic". Această noţiune exprimă o viziune tehnologică nouă în care tot mai mulţi producători se reorientează de la sistemele compacte realizate în prezent la sisteme grefate pe mijloacele de telecomunicaţie şi dotate cu un terminal inteligent. Se apreciază că un terminal mai puţin complicat poate fi utilizat cu o eficienţă sporită în condiţiile specifice ale activităţii din întreprinderi.

O condiţie esenţială pentru succesul biromaticii o constituie asigurarea unei perfecte compatibilităţi între diversele mijloace de comunicaţie. Această condiţie vizează deopotrivă structurarea internă a sistemului, la nivel de întreprindere, cît şi modalitatea de racordare a acestuia la reţele informatice naţionale ceea ce presupune proiectarea, într-o concepţie unitară, a sistemelor informaţionale la nivel macro şi microeconomic.

Reîntoarcerea la navele cu pînză

CEEA CE ASTĂZI apare multor specialişti drept o bizară realizare tehnică — dotarea navelor moderne cu pînze pentru captarea forţei eoliene —, s-ar putea transforma într-o promiţătoare cale de economisire a carburantului şi de sporire a rentabilităţii transportului maritim. Argumentul suprem, se arată într-un studiu publicat de revista „Science et Vie", îl constituie creşterea continuă a preţurilor la hidrocarburi, (această situaţie, exprimată cifric, evidenţiază ca numai în anul 1980, de exemplu, transportul maritim mondial a aborbit, prin cele 25 000 de nave aflate în circulaţie, circa 4 milioane de barili de petrol zilnic). Argumentele care sînt invocate pentru a contesta economicitatea şi eficienţa reîntoarcerii, desigur parţiale, la sistemul navigaţiei eoliene, sînt, în cele mai numeroase cazuri, reale. Astfel, prin intermediul navelor cu pînze se poate asigura în mai mică măsură viteza şi regularitatea orară reclamate de schimburile internaţionale moderne ; costul implicat de cercetare este ridicat. Acestor argumente li se adaugă şi constatarea că, pentru a economisi carburantul pot fi urmate şi alte metode, ce nu implică schimbări în actuala concepţie tehnologică şi ca atare mai ieftine, cum ar fi ; dublarea capacităţii navei, dublare care nu necesită decît creşterea cu 60% a consumului de carburant ; reducerea cu 10% a vitezei ceea ce reprezintă o economie netă de carburant de 15—20% etc.

Partizanii dezvoltării transportului maritim cu nave cu pînze apelează cu deosebire la promisiunile tehnici moderne. Cele cîteva nave concepute (sau adaptate) în acest fel precum şi proiectele, sau prototipurile de nave ce urmează a fi construite utilizează numeroase premiere tehnice.

Pînzele sînt realizate din materiale speciale care le asigură un înalt grad de impermeabilitate şi o rezistenţă sporită la acţiunea distrugătoare a razelor solare. Utilizînd sisteme de comandă avansate şi beneficiind de un înalt grad de automatizare, navele cu pînze moderne pot fi uşor manevrate, necesitînd un personal redus. Pînzele sînt acţionate prin sistem hidraulic (ele pot fi întinse sau strînse în cîteva minute) iar un computer asigură permanent o poziţie cît mai avantajoasă pînzelor în funcţie de viteza şi direcţia vîntului. Alături de acest sistem de acţionare pe baza energiei eoliene, se întreprind cercetări în direcţia măririi gradului de flotabilitate al navelor şi reducerii pierderilor de viteză datorate frecării cu pînza de apă. Costul cercetării şi al construcţiei, deşi ridicat în prezent există calcule care atestă posibilitatea de amortizare rapidă ca urmare a sporirii preţului la hidrocarburi. Potrivit unui calcul o navă cu pînze va consuma numai 36% din cantitatea de carburant pe care o necesită un motor clasic. Aceste avantaje au determinat ca utilizarea pînzelor să fie extinsă şi la platformele de foraj marin aflate în deplasare între diverse puncte de exploatare.

Un nou tip de carburator

CERCETĂRILE şi încercările recente, conduse în diferite laboratoare de studii a motoarelor cu explozie din întreaga lume, demonstrează posibilitatea unei combustii rapide şi foarte eficace a amestecurilor carburant-aer sărace la motoarele în patru timpi. Pe această linie de preocupări se înscrie şi activitatea Centrului de studii şi dezvoltare a maşinilor de capacitate mică din Bielsko-Biala (Polonia) ai cărui specialişti au pus la punct un nou aparat de alimentare, carburatorul Szott (după numele inventatorului).

Noul carburator, care valorifică energia aerului comprimat refulat în canalul de aspirare de un compresor volumetric acţionat sincron de către motor, asigură producerea unui amestec cu un mare grad de omogenitate şi de vaporizare. Debitul compresorului este direct proporţional cu masa de aer aspirată de către motor. Compresorul consumă între 3—4% din puterea furnizată de motor.

Aplicarea acestui tip de carburator la alimentarea unui motor cu doi cilindri, în patru timpi, cu o capacitate de 652 cm^3, răcit cu aer şi dotat cu o cameră de combustie prismatică, a dat următoarele rezultate : accelerarea vitezei de combustie cu 50—30% ; creşterea puterii maxime cu 30% ; scăderea consumului de carburant cu 20% ; reducerea conţinutului de compuşi toxici în gazele de eşapament ; reducerea temperaturii gazelor de eşapament cu circa 100°C.

Pagină realizată de
Cristian POPESCU

PUNCTE DE VEDERE

RELAŢII NECESARE ÎN TRINOMUL ORGANIZARE-CONDUCERE-INFORMATICĂ

CERINŢELE unei calităţi şi eficienţe superioare în activitatea economică impun din ce în ce mai stringent ca informatica să ocupe o poziţie centrală în ansamblul metodelor, tehnicilor şi mijloacelor moderne de conducere. Ea poate asigura în cele mai bune condiţii baza tehnică a conducerii ştiinţifice, furnizînd informaţiile şi instrumentele necesare personalului de conducere al unităţilor economice în vederea exercitării principalelor sale atribute — previziune, organizare, coordonare, motivare-comandă, control. Aceasta însă, cu condiţia ca unităţile economice să fie astfel organizate şi pregătite încît, în contextul noului mecanism economico-financiar, al autogestiunii şi autoconducerii, să poată beneficia din plin de avantajele folosirii tehnicii de calcul.

Amintim că Decretul nr. 495/1973 privind organizarea unitară a activităţii de informatică şi unele măsuri pentru îmbunătăţirea elaborării sistemelor de conducere economică defineşte activitatea de informatică ca fiind **„instrument al conducerii economice în toate domeniile de activitate, promovării progresului tehnic şi ştiinţific al societăţii".**

Aşadar, o primă constatare ar fi aceea că **informatica reprezintă şi trebuie să reprezinte întotdeauna un instrument al conducerii** şi nu un scop în sine. Ceea ce ne face să considerăm că în vederea implementării ei în activitatea practică a unităţilor economice şi social-culturale, ar fi trebuit ca încă înainte de (sau cel puţin în acelaşi timp cu) realizarea unei orientări conceptuale unitare în legătură cu sistemele informatice, să se realizeze orientarea către **o concepţie unitară în legătură cu perfecţionarea conducerii unităţilor economice în vederea introducerii informaticii.**

Prioritatea în timp ce ar fi trebuit să fie acordată perfecţionării conducerii, **organizării utilizatorilor de informaţii în vederea introducerii informaticii** a mai fost, dealtfel, relevată în „Revista economică", ca fiind „extrem de oportună, pentru că sistemul de conducere stabileşte cerinţele sistemului informaţional-informatic, îi trasează şi corectează traiectoria, îi urmăreşte şi foloseşte rezultatele"[1]).

După părerea noastră, neglijarea acestei ordini firesti s-a datorat cel puţin următoarelor două cauze :

a) personalului existent — sau celei mai mari părţi din acesta (analişti, programatori) — din reţeaua centrelor de calcul teritoriale sau departamentale îi lipsesc cunoştinţe temeinice şi experienţă de întreprindere în domeniul organizării şi conducerii unităţilor economice, iar personalului existent — sau celei mai mari părţi din acesta — la utilizatorii sistemelor informatice îi lipsesc cunoştinţe minime de informatică ;

b) deşi, în conformitate cu decretul menţionat, printre sarcinile Institutului central pentru conducere şi informatică erau statuate şi responsabilităţi cu privire la organizarea activităţii de conducere, totuşi la centrele de calcul electronic teritoriale, departamentale şi la oficiile de calcul din unităţile economice şi social-culturale, care efectiv proiectează şi realizează aplicaţiile de P.A.D. pentru conducere, nu se mai regăsesc şi atribuţii de organizare în general, de organizare a conducerii în special ; acestea rămîn, la nivel teritorial, pe seama cabinetelor de organizare economico-socială, iar la nivelul unităţilor economice revin compartimentelor de organizare a producţiei şi a muncii. Aşa se explică de ce unităţile de calcul electronic proiectează numai sisteme de conducere prin folosirea P.A.D., scăpîndu-se din vedere că **realizarea unor subsisteme informatice într-o întreprindere nu poate echivala cu introducerea unui sistem de conducere** în unitatea respectivă, deşi contribuie la aceasta. În acelaşi timp, se recunoaşte de către specialişti în domeniu că „informatica este un instrument ce se grefează întotdeauna pe un organism sau domeniu de activitate pe care-l deserveşte, materializîndu-se prin ceea ce numim sistem informatic"[2]). Această afirmaţie ne conduce la o a doua constatare, complementară celei dintîi — şi anume că sistemul de conducere nu este subordonat sistemului informatic, dimpotrivă, **informatica trebuie să fie subordonată nu numai sistemului de conducere, dar şi conceptului de conducere.**

Organizarea conducerii — atribuţie a unităţilor de informatică

CELE DOUĂ CONSTATĂRI de mai sus sugerează ideea că în vederea exercitării rolului pe care îl au unităţile de informatică, de a realiza perfecţionarea conducerii în vederea introducerii ssitemelor informatice, ar trebui ca **centrele teritoriale şi departamentale de calcul, precum şi centrele sau oficiile de calcul din centrale şi unităţi economice şi social-culturale să fie investite şi cu responsabilitatea organizării conducerii,** atît pentru unităţile din care fac parte, cît şi pentru cele cărora le prestează servicii (utilizatorii de P.A.D.) privind folosirea tehnicii de calcul (desigur, într-o strînsă colaborare cu conducerile acestora).

În acest fel s-ar evita unele situaţii întîlnite în prezent, cînd diverse aplicaţii ale informaticii pentru conducere — şi în special cele de gestiune economică a unităţilor — pornesc de la un dat, de la o situaţie existentă de organizare, ceea ce poate duce uneori la realizarea unor aplicaţii de P.A.D. despre care utilizatorul să afirme că aşa au fost realizate de către proiectant (centru sau oficiu de calcul) şi că nu sînt prea utile, iar proiectantul să afirme că respectiva aplicaţie a avut în vedere organizarea existentă, cu elementele ei bune sau mai puţin bune.

După cum am putut constata şi pe parcursul implementării sistemului informatic la I.C.H. Palas Constanţa, organizarea actuală de tip clasic (conformă reglementării datînd încă din 1973) a compartimentelor funcţionale ale întreprinderii — în care fiecare dintre acestea îşi colectează şi prelucrează informaţiile ce-i sînt necesare — constituie unul din motivele pentru care compartimentele de gestiune economică (aprovizionare, desfacere, personal-retribuire, planificare, contabilitate financiar, costuri ş.a.) îşi menţin uneori, în continuare, o evidenţă manuală în paralel cu cea automată ; şi în prezent, operaţii de rutină (culegerea, înregistrarea, clasificarea datelor, efectuarea de calcule, elaborarea de tabele sintetice etc.) ocupă un volum însemnat de muncă, ceea ce reduce timpul afectat analizelor economice, găsirii unor soluţii care să conducă la maximizarea producţiei nete.

În etapa actuală — cel puţin la nivelul întreprinderilor cu un grad ridicat de prelucrare automată a datelor — se impune revederea atrtibuţiilor de serviciu pe compartimente, a fişelor posturilor, în sensul ca la compartimentele menţionate, precum şi la altele, toate operaţiile de rutină să fie preluate de către oficiile de calcul, care sînt specializate în operaţiile de prelucrare a datelor. Ar urma, deci, ca **oficiul de calcul să culeagă, înregistreze şi prelucreze datele,** iar **compartimentele din întreprindere să primească informaţii tehnico-economice necesare elaborării de soluţii în vederea creşterii eficienţei.** Aceste măsuri ar permite eliminarea evidenţei „în paralel", ar conduce la mai buna folosire a oamenilor şi, deci, şi la posibilitatea de **raţionalizare a personalului de conducere, administrativ şi funcţionăresc.**

În acelaşi timp, avînd în vedere cerinţele autogestiunii economico-financiare, ale autoconducerii muncitoreşti în lumina noului mecanism economico-financiar, sînt mai mult ca ori-

[1]) Iosif Săndulescu : Componenta organizatorică a progresului tehnic, „R.E." nr. 44/1979

[2]) I. Văduva, M. Gurău, V. Florescu : Perfecţionarea sistemelor informaţionale şi de conducere, „R.E." nr. 35/1977

cînd necesare realizarea şi urmărirea şi la nivelul secţiilor, atelierelor, formaţiilor de lucru şi locurilor de mnucă a unor planuri de costuri, a unor bugete de venituri şi cheltuieli. Pentru ca aceasta să nu ducă la sporirea numărului de personal c.a.f. la secţii (ateliere), se impune şi în acest caz ca oficiile de calcul să fie cele care să culeagă şi prelucreze datele, oferind în mod operativ toate informaţiile necesare.

Rezultă, din cele prezentate, că oficiile de calcul din întreprindere ar trebui să devină compartimente care să-şi aibă ancorată activitatea la toate nivelurile acesteia, iar întrucît sînt specializate în culegerea şi prelucrarea datelor, să fie singurele însărcinate cu efectuarea acestor operaţii. De aici ar decurge necesitatea de a revedea organizarea întreprinderilor creîndu-se cîmp de acţiune şi responsabilitate în folosirea informaticii în condiţii de creştere a eficienţei. Desigur că nu se pot da încă soluţii generalizabile, dar organizarea unor experimentări în cîteva unităţi ar fi o măsură binevenită.

Adevărata problemă este, deci, cum să se organizeze utilizatorul pentru ca să poată beneficia din plin de binefacerile informaticii — şi numai după aceea cum să se proiecteze sistemul informatic, pentru a-l sluji cît mai bine pe beneficiar în luarea operativă şi corectă a deciziilor.

Apreciem deci că la nivelul centrelor de calcul este necesar să existe **compartimente de organizarea conducerii,** sau cel, puţin un grup de analişti consultanţi în conducere şi informatică, pentru a se putea aborda competent problemele de organizare în timpul proiectării sistemelor informatice, adică înaintea introducerii acestora.

Centrelor teritoriale de calcul electronic le-ar reveni responsabilitatea de a proiecta nu numai sistemele informatice ale diverşilor beneficiari, dar şi organizarea perfecţionată a conducerii respectivelor unităţi, în vederea folosirii eficiente a sistemelor.

Oficiile de calcul de la întreprinderi ar urma să fie subordonate directorului unităţii (şi nu contabilului-şef sau directorului economic, ca în prezent), avînd în vedere că informatica rezolvă luarea unor decizii pentru conducere (sau asistă întreaga conducere, tactică şi operativă, la toate nivelele în luarea unor decizii).

Totodată oficiul (respectiv centrul departamental) de calcul să devină compartimentul conceptual, de **proiectare** (şi nu ca în prezent, compartiment funcţional) **pentru toate activităţile din domeniul organizării conducerii,** respectiv să poarte responsabilitatea unor activităţi specifice ale **ingineriei industriale din domeniul conducerii** [3]). Şi la oficiile de calcul ale utilizatorilor ar trebui să existe — prin calificare şi funcţie — **analişti-consultanţi în conducere şi informatică,** cu o pregătire ştiinţifică pluridisciplinară şi capacitate organizatorică verificată în practică, în producţia materială sau în activitatea social-culturală.

În acest fel s-ar evita neajunsurile situaţiei actuale, cînd la centralele şi întreprinderile beneficiare de sisteme informatice, de problemele de organizarea conducerii se ocupă (potrivit regulamentului-cadru de organizare şi funcţionare, aprobat de C.O.E.S.) compartimentele O.P.M., iar oficiile (centrele) de calcul au în sarcină proiectarea subsistemelor informaţionale-informatice pe o organizare existentă.

Transferarea organizării conducerii la oficiile de calcul ar permite, în acelaşi timp, compartimentelor O.P.M. să se ocupe mai bine de problemele organizării producţiei şi a muncii, ajutînd în mod efectiv inginerul-şef (directorul tehnic) al întreprinderii în luarea deciziilor în acest domeniu. Oficiile de calcul din întreprinderi, centrele teritoriale sau departamentale ar fi obligate ca, împreună, să pregătească terenul pentru introducerea sistemelor informatice prin abordarea în prealabil a perfecţionării conducerii, ceea ce ar reprezenta cu adevărat un salt calitativ. Organizarea conducerii (structura de organizare, schema sistemului de conducere, conţinutul tablourilor de bord ale conducerii strategico-tactice şi celei operative, reglementările interne de organizare şi funcţionare date prin R.O.F., cerinţele sistemului informaţional şi ale celui informatic etc.) ar fi astfel proiectată, încît să poată beneficia de sprijinul informaticii în luarea şi urmărirea deciziilor.

Sistem informatic adecvat obiectivelor prioritare ale unităţilor

O ALTĂ MARE PROBLEMĂ a relaţiei informatică-organizare este aceea că orice temă de proiectare — indiferent că este vorba despre o singură aplicaţie ori despre întregul sistem informatic — ar trebui să ţină seama de obiectivul (obiectivele) de bază ale respectivei unităţi, a căror îndeplinire s-o faciliteze. În ce priveşte unităţile economice, obiectivele prioritare ale acestora sînt, desigur, realizarea producţiei fizice planificate şi maximizarea producţiei nete.

Abordarea de către I.C.I. a detalierii unei (unor) metode moderne de conducere a unităţilor economice în vederea atingerii acestor obiective, cu realizarea şi a unui sistem informatic adecvat, apare ca imperios necesară. De asemenea, de mare importanţă ar fi şi elaborarea unor aplicaţii specifice, care să permită calculaţia costurilor prin metoda costurilor normate, avînd în vedere că mai devreme sau mai tîrziu, această metodă va trebui generalizată pe întreaga economie.

În prezent, potrivit instrucţiunilor în vigoare[4]), sistemul informatic al unei unităţi industriale este format din şase subsisteme : planificare tehnico-economică şi investiţii ; conducerea operativă a producţiei ; pregătirea tehnică a fabricaţiei ; financiar-contabil ; forţa de muncă şi consumul de manoperă ; aprovizionare-desfacere, import-export. Din experienţa I.C.H. Palas-Constanţa şi C.T.C.E. Constanţa rezultă că în situaţia cînd producţia netă a devenit indicator de bază, subsistemul financiar-contabil reprezintă subsistemul de stat major în cadrul conducerii prin costuri ; el deţine o multitudine de informaţii în legătură cu costurile, consumurile specifice, producţia netă etc. — prin utilizarea a două aplicaţii de sinteză, anume concepute, respectiv planificarea şi urmărirea realizării costurilor şi a producţiei nete. O cercetare atentă şi organizată a acestui mod de folosire a calculatorului Felix C-256 în furnizarea, pentru conducerea strategică-tactică şi cea operativă, a unor informaţii din domeniul costurilor, al producţiei nete şi fizice ar putea conduce la găsirea unor soluţii de perfecţionare a structurării şi restructurării subsistemelor şi a bazei de date, corespunzător noilor indicatori de bază, ce ar trebui plasaţi în centrul informaţiilor tablourilor de bord pe care le-ar genera sistemul informatic anume conceput.

De altfel, în condiţiile noului mecanism economico-financiar, ale bugetelor de venituri şi cheltuieli ce ar trebui urmărite pînă la nivelul secţiilor şi atelierelor, considerăm că actuala structurare a sistemului informatic al întreprinderilor în cele şase subsisteme amintite apare ca susceptibilă de revizuire şi îmbunătăţire.

Realizarea sistemului informatic pentru conducere pe baza perfecţionării în mod unitar a conducerii, folosirea eficientă în acest domeniu a avantajelor tehnicii de calcul se impun a fi rezolvate cît mai repede şi mai bine.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanţa

RAŢIUNE ŞI ACŢIUNE

ÎNTR-UN ARTICOL publicat în revista franceză „Direction et gestion des entreprises", prof. Robert Papin analizează corelaţia dintre automatizarea conducerii şi specificitatea intervenţiei umane. Constatînd că încercările facute, pînă în prezent, în Franţa de a aşeza conducerea întreprinderilor pe baze informatice au eşuat, autorul explică aceasta prin faptul că informaticienii şi-au concentrat eforturile aproape exclusiv asupra prelucrării datelor, fără a-şi pune în prealabil problema nevoilor de informaţii ale conducătorilor şi a caracteristicilor intervenţiei umane în strategia întreprinderii.

Astfel, procesul de decizie inerent sistemului total (integrarea completă a tuturor sistemelor importante operative şi de informaţii din cadrul unei întreprinderi) se referă în mod implicit la un model raţional şi deductiv, potrivit căruia adaptarea de decizii trebuie precedată de definirea obiectivelor întreprinderii, studierea rapidă a tuturor orientărilor ce pot fi avute în vedere, luarea în consideraţie a tuturor variabilelor — de aici deducîndu-se lista informaţiilor utile. Or, crearea unui model implică o abstracţie, rezultatele sale trebuie transformate pentru a fi adaptate la realitate — ceea ce duce la o separare între raţiune şi acţiune, între informatician şi conducător, acesta din urmă tinzînd să-şi fundamenteze deciziile nu pe abstracţii condensate într-un sistem informatic pentru conducere, ci pe date selecţionate.

Pentru rezolvarea problemei, autorul vede posibile trei căi complementare : înţelegerea de către conducător a abordării ştiinţifice (ceea ce presupune ca informaticianul să-şi dezbrace propunerile de dezvoltările matematice şi să păstreze numai rigoarea şi logica necesare pentru a obţine adeziunea conducătorului), sensibilizarea asupra conducerii ştiinţifice (informaticienii trebuind nu numai să stăpînească bine tehnicile lor, dar şi să ştie să le promoveze faţă de cadrele de conducere) şi adaptarea ştiinţei conducerii la strategia întreprinderii (încercînd să analizeze problemele insuficient structurate care se pun în faţa conducerii şi explicîndu-le pe înţelesul acesteia — ceea ce presupune ca specialistul să aibă şi experienţă de conducere, capacitatea de a distinge problemele structurabile, ce pot fi rezolvate cu ajutorul informaticii, de cele ce ţin exclusiv de domeniul intervenţiei umane).

[3]) A se vedea articolul din „Revista economică" nr. 1/1930, pag. 16

[4]) Instrucţiuni I.C.I., anexa 1 : Conţinutul cadru al unui sistem informatic complet pentru întreprinderi şi centrale industriale, Bucureşti, 1974

Dinamica valorilor și progresul tehnologic

ÎN EPOCA revoluției tehnico-științifice, a dezvoltării unei noi revoluții industriale, dar și a înăspririi tensiunilor și încordării internaționale, finalitatea științei și tehnicii capătă o importanță majoră din punct de vedere teoretic și ideologic, iar din punct de vedere practic o acuitate fără precedent pentru cei ce decid asupra politicilor de dezvoltare.

În contextul actual, cînd potențialul tehnologic al omenirii ne permite să realizăm o nouă revoluție industrială și agricolă, dar să și stocăm o cantitate uriașă de explozibil nuclear capabilă să anihileze viața, opțiunile privind viitorul științei și tehnologiei au devenit deosebit de dificile și încărcate de răspundere. Relația valori-tehnologie-politici concrete de acțiune reprezintă în aceste condiții un „pachet de probleme" voluminos și insuficient structurat. Desfacerea acestui pachet este însă presantă întrucît schimbările tehnologice s-au accelerat și obținerea unei conduceri sociale eficiente, a unui control eficace asupra dinamicii societății reclamă elaborarea unor imagini cît mai clare cu privire la corelația dintre schimbările tehnologice și schimbările valorice în raport cu idealurile promovate în cadrul unei societăți.

Aparenta neutralitate tehnologică

PRINCIPIAL, opțiunea pentru o dezvoltare științifică și tehnologică cu finalitate umană constituie, fără îndoială, alternativa rațională la evoluția nefastă a cursei înarmărilor, la gravele tensiuni generate de starea de subdezvoltare a două treimi din populația planetei, la problemele complexe cu care este confruntată omenirea datorită crizei energetice și materiilor prime, deteriorării mediului ambiant, instabilității cronice a economiei mondiale.

În schimb, din punct de vedere practic, trecerea de la formularea principiilor generale — oricît de generoase ar fi ele — la măsurile concrete menite să contureze politicile de dezvoltare științifică și tehnologică este mult mai dificilă. O asemenea tranziție presupune procese decizionale complexe care angajează ample confruntări valorice privind definirea idealurilor sociale de perspectivă, conturarea criteriilor decizionale menite să sprijine înfăptuirea acestor idealuri, aprecierea lucidă a consecințelor pe termen lung ale deciziilor luate și așa mai departe. Dificultățile sînt cu atît mai mari cu cît ele se desfășoară în contexte social-politice diferite ale lumii contemporane, (socialism, capitalism, societăți în curs de dezvoltare, țări puternic industrializate) și pe fondul creșterii interdependenței țărilor și popoarelor în cadrul economic al pieței mondiale.

După părerea noastră, abordarea tradițională conform căreia conținutul tehnicilor și al tehnologiilor este neutru, în schimb aplicarea lor servește implicit sau explicit, interese de clasă este insuficient de nuanțată pentru a înterpreta complexitatea raportului tehnologie-valori. Exceptînd un anumit conținut cognitiv care are o relativă independență, tehnicile și tehnologiile prin natura și nivelul lor de dezvoltare interacționează activ cu universul valorilor sociale (mult mai larg decît al valorilor de clasă) contribuind la susținerea, promovarea și extinderea anumitor valori pe o arie socială din ce în ce mai largă. Aplicarea unui anumit tip de tehnologie favorizează modelarea anumitor atitudini față de natură și societate, facilitează formarea unor moduri și stiluri de viață, conturarea unor comportamente culturale. La rîndul lor, dinamica valorilor, promovarea unor noi valori au un impact (favorabil sau negativ) asupra evoluției tehnologiei. Interacțiunea tehnicilor și valorilor se poate urmări cel puțin pe trei planuri : la nivelul relației om-natură (prin creșterea capacității de a transforma mediul) ; în cadrul relațiilor socio-politice (prin susținerea proceselor politice ale puterii sau în susținerea tendințelor de autoconducere și autosusținere pe plan local) ; pe plan socio-cultural (prin modificări în sfera comunicației umane, în statutul și rolul diferitelor grupe sociale, al femeilor, etc.). Alvin Toffler în „Al treilea val" relevă într-o modalitate critică impactul tehnologiilor primei revoluții industriale asupra valorilor care orientează conducerea socială. Conform analizei sale, prima revoluție industrială a generat o constelație de valori legate de *concentrarea* producției ; *standardizarea* operațiilor și proceselor ; *sincronizarea* activităților ; *specializarea* dusă la extrem prin organizarea lucrului la bandă ; *maximalizarea* activităților prin optimizare ; creșterea economică nelimitată, gigantism industrial ; *centralizare* ca principiu de organizare și conducere. Adeseori reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare relevă efectele negative ale promovării acestor valori prin însușirea experienței tehnologice ale țărilor industrializate întrucît acest transfer este însoțit de o „logică capitalistă". Unii atrag atenția[1]) asupra pericolului unei interpretări naive a „progresului tehnic" care ar aduce după sine transformarea pozitivă socială și politică a țărilor în curs de dezvoltare. Tehnicile de producție departe de a fi „neutre" în raportul infrastructură-suprastructură sînt expresia logicii sociale care a orientat dezvoltarea lor.

Dacă luăm în considerare și procesele caracteristice mondializării pieței, dezvoltarea tehnologică actuală și de perspectivă poate fi cu greu evaluată doar prin prisma unei logici „neutre" proprii sferei tehnicii.

Țările care doresc să aleagă altă cale de dezvoltare decît cea capitalistă sînt confruntate cu necesitatea de a alege și favoriza tehnologii și evoluții ale forțelor de producție care să se supună logicii revoluției înfăptuite. După părerea unor analiști din țările în curs de dezvoltare, această orientare implică sprijinul masiv pe „forțe proprii" însoțit de un control riguros al schimburilor externe pentru a contracara efectele acțiunii capitalismului mondial, al multinaționalelor, al „modelelor de dezvoltare" care intră în conflict cu idealurile societății angajate pe calea revoluției democratice sau socialiste.

În această perspectivă, configurația valorilor prin care se exprimă idealurile unei societăți capătă o importanță majoră pentru orientarea dezvoltării tehnologice și a prospectării direcțiilor dezirabile și posibile ale apariției de noi tehnologii. Dialectica schimbărilor tehnologice și a schimbărlor valorice își pune astfel amprenta asupra metodologiei activităților prospective.

Valorile și perspectiva tehnologică

DIN PUNCT DE VEDERE metodologic, evaluarea tendințelor tehnologice și a impactului lor social trebuie să ia în considerare nu numai fezabilitatea lor *fizică* ci și fezabilitatea lor *socială*.

Posibilitatea primeia nu atrage automat după sine și pe cea de a doua. Între cele două aspecte se pot crea tensiuni sau corespondențe. În consecință aplicarea soluțiilor tehnologice, elaborarea de politici pe baza logicii intrinseci a dezvoltării noilor tehnologii nu poate asi-

[1]) Samir Amin „Quelques reflexions sur les méthodes d'analyse du monde contemporain", Nations Unies Institut African de Developement économique et de planification, Dakar, 1980.

gura de la sine succesul pe plan social-politic și economic.

Sistemele de valori promovate pot stimula în mod pozitiv tranziția spre tehnologii care facilitează creșterea economică, eficiența socială sau pot genera procese și tendințe ce duc la pierderi materiale și prejudicii grave pentru societate. De aici necesitatea unei preocupări sporite pentru prospectarea impactului valorilor asupra progresului social în general, asupra tehnologiei în particular.

Sistemele de valori adoptate de societate într-un anumit moment al dezvoltării sale constituie — ca să folosim o terminologie la modă în zilele noastre — un fel de „paradigme" ale percepției viitorului de către forțele sociale. Valorile exprimă „ce ar trebui să fie" și prin aceasta exercită o puternică influență asupra tuturor operațiilor de prospectare a „viitorilor posibili". Stabilind ceea ce este dezirabil pentru o societate, valorile acționează ca factori mobilizatori sau ca o frînă, în dependență de conținutul lor concret istoric, de idealurile sociale pe care le exprimă, care pot fi revolute sau revoluționare. În temeiul acestor „paradigme" se normează drumul spre viitor, prin elaborarea de politici și strategii tehnologice, economice, sociale, culturale.

Obiectivul unei activități prospective este de a identifica tendințele viitoare în primul rînd în sfera valorilor pentru a putea obține o imagine plauzibilă despre viitorul tehnologiilor și a facilita opțiunea factorilor de decizie pentru acele tendințe în dezvoltarea științei și tehnicii care vizează o dezvoltare umană.

Erich Jantasch a propus următoarea relație ierarhică între zona valorilor, politicile și strategiile de acțiune[2]) :

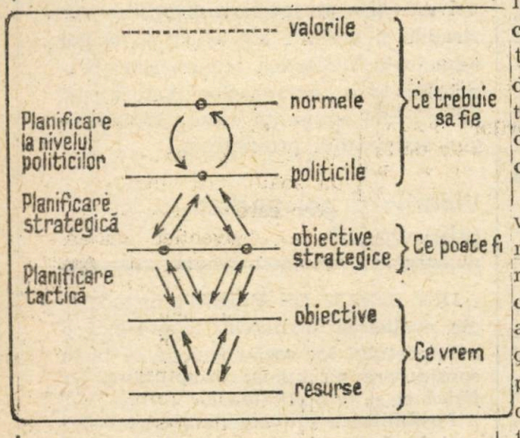

Recurgînd la termenii ciberneticii putem afirma că în evaluarea dezvoltării tehnologice se stabilesc un număr de „bucle", de circuite de feed-back între judecățile de valori finale și analiza datelor și informației științifice. Cele mai importante sînt buclele politico-economice și buclele culturale. Primele stabilesc prin intermediul măsurilor politice generale orientările care vor acționa ca forțe-ghid pentru dezvoltarea tehnologiei. În temeiul acestora se elaborează măsurile derivate, de gradul doi, reprezentate de politicile concrete de dezvoltare în domeniul științei și tehnologiei privind sursele de finanțare, repartizarea lor, consumurile etc.

Deosebit de importante sînt și orientările de natură economică, care se exercită prin numeroase mecanisme : preț, investiții etc. Mai puțin studiate sînt însă buclele de natură culturală care se stabilesc între dezvoltarea tehnologică și dinamica valorilor sociale. Desigur, acțiunea lor se realizează pe un plan secund, în spatele mecanismelor politice și economice. Dar această situație nu micșorează importanța lor. Unele dintre mecanismele culturale pot exercita o influență deosebit de puternică asupra sferei tehnologiei. De pildă, modul de a percepe, de a aborda noile tehnologii depind de „paradigmele culturale" ale populației, ceea ce se poate solda cu rezultate contradictorii. Anumite tipare tradiționale de comportament pot deveni obstacole importante în calea obținerii anumitor rezultate cu ajutorul unor noi tehnologii. Să nu uităm și rolul deosebit pe care îl are starea relațiilor umane, dinamica acestora datorită anumitor valori și norme sociale asupra „destinului" unor tehnologii.

Pentru a obține rezultate pozitive demersul prospectiv va fi în parte **descriptiv** și în parte **normativ**, parțial **științific** și parțial **axiologic.** Inevitabil în cercetarea viitorilor posibili în sfera științei și tehnicii se interferează două surse : a) datele, informația științifică disponibilă și b) dinamica valorilor, normele sociale. Mai mult, se stabilește o anumită relație obligatorie : fundamentarea faptică în analiza unor tendințe tehnologice trebuie „încastrată" într-o fundamentare normativă. Rezultă o matrice dinamică de inspirație sistemică și cibernetică : [3]).

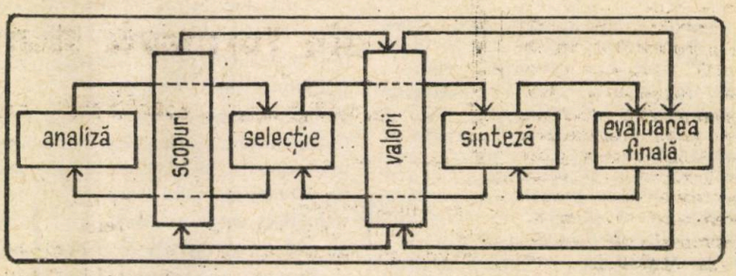

Rezultatul acestor operații prospective complexe de corelare a informației științifice cu valorile existente sau valorile în ascensiune va căpăta astfel o **interpretare în termeni sociali.** Esențialul în acest mecanism este să ieșim din cadrul logicii intrinseci a dezvoltării tehnologiei și să analizăm ceea ce este dezirabil și posibil pentru dezvoltarea tehnologică în **termeni sociali viabili** din punct de vedere politic, economic, cultural, ecologic.

Privind critic stadiul actual al activităților de prognozare în care ponderea cea mai mare revine cadrelor inginerești și economice, trebuie să remarcăm că structura educației primită de aceștia în instituțiile de învățămînt nu oferă întotdeauna elemente suficiente pentru dezvoltarea acestui gen de gîndire. Sistemul de pregătire în facultățile tehnice și economice este în mare măsură o „sanctificare" a gîndirii, limitată la manipularea de date și informație faptică. În acest cadru referirile la „gîndirea sistemică" seamănă mai mult cu un abuz întrucît se ajunge la distorsionarea metodei prin eludarea sau tratarea superficială a problematicii valorilor sociale.

O schimbare pozitivă se poate obține atît prin familiarizarea specialiștilor în tehnică și economie cu problematica socială, cît și prin angajarea mai activă în activitățile de evaluare a tendințelor tehnologice ale specialiștilor cu pregătire umanistă. S-ar acționa astfel efectiv pentru înlăturarea viziunilor unilaterale, generate de tratarea disciplinară, sectară, a diferitelor realizări ale științei și tehnologiei. În schimb, s-ar sprijini promovarea largă a cercetărilor cu caracter integrativ capabile să facă față confruntării cu deosebita complexitate a problemelor dezvoltării sociale. Un asemenea deziderat călăuzește activitatea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din țara noastră, însă în practică mai pot fi aduse ameliorări cadrului organizatoric susceptibil să susțină o asemenea orientare. De pildă, ar fi util ca prospectarea dinamicii valorilor sociale, pe baza documentelor partidului ca și a implicațiilor acestei dinamici asupra diferitelor procese sociale **să meargă cu un pas înaintea prognozelor tehnologice.**

Sergiu TAMAȘ

[2]) Erich Jantsch, Social Responsability and its Effect on Technological Innovations. Comunicare la seminarul Universității Sussex și Universității Stirling — septembrie 1974.

[3]) Henryk Skolimowski, Technology Assesment, în volumul Future Research. New Directions, Ed. by H. A. Linstone, W.H.C. Simmonds, Addison Wesley Pub. Comp., London, 1977.

Contribuții la analiza premiselor economice ale formării statului național unitar român

ISTORIOGRAFIA românească s-a îmbogățit în ultimii ani cu importante studii și monografii consacrate făuririi statului național român unitar. Ele relevă faptul că în realizarea unității statale, alături de comunitatea de limbă, cultură și teritoriu un loc însemnat a ocupat unitatea vieții economice, ca fundament obiectiv al unității politice a românilor de pe ambele versante ale Carpaților. În acest context lucrarea **„Premise economice ale formării statului național unitar român"** — autori V. Axenciuc și I. Tiberian *) —, constituie o contribuție valoroasă la evidențierea rolului primordial al legăturilor economice, tradiționale, permanente și complexe între teritoriile românești în realizarea statului național unitar român. Lucrarea — de fapt o monografie — care, deși are ca obiect „examinarea pe o perioadă de un secol, pînă la unirea Transilvaniei cu România, a principalelor aspecte — motivații, forme, funcții — etc., ale legăturilor economice dintre țările române, ca premise obiective ale constituirii statului național unitar român", ne înfățișează multiplele aspecte ale vieții economice a românilor, în interdependență dialectică cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție în decursul timpului, în Țara Românească, Moldova și Transilvania. Convingătoare argumente, bazate pe date și fapte, sînt evocate în susținerea unei teze fundamentale formulate de autori, și anume că **legăturile economice fundamentate pe comunitatea de limbă și cultură a tuturor românilor, se întemeiau pe interese de unitate, pe legile economice generale ale eficienței și valorii producției și schimbului.** Aceste legături erau atît de viabile încît au rezistat tuturor vicisitudinilor istoriei, s-au menținut și amplificat paralel cu dezvoltarea forțelor de producție și a civilizației românești, au dus treptat și inevitabil la formarea economiei românești unitare.

În cercetarea și analizarea aspectelor multiple ale legăturilor economice dintre țările române, autorii folosesc o amplă bibliografie, documente statistice și presa timpului. O atenție deosebită se acordă rapoartelor camerelor de comerț și industrie din Arad, Cluj, Brașov, Oradea, Timișoara și Tîrgu-Mureș, organisme care aveau la timpul respectiv, cea mai mare competență în exprimarea opiniei cercurilor economice transilvănene în chestiunea vitală a necesității legăturilor multiple și permanente cu România — considerate a fi o condiție esențială a dezvoltării economice a Transilvaniei. În carte sînt prelucrate de asemenea și importante documente de arhivă.

Premisele economice ale formării statului național unitar, român sînt definite de autori ca **un complex de legături statornicite în domeniul producției și schimbului în decursul timpului,** însoțite de o mișcare permanentă a populației purtătoare de valori materiale și spirituale în ambele sensuri ale Carpaților; această pendulare în masă a țăranilor, meseriașilor, negustorilor români, — dar și a celor sași și secui —, a constituit, fără îndoială, un element fundamental al existenței și amplificării legăturilor economice, care au primit astfel, prin purtătorii lor, un caracter popular.

Evoluția legăturilor economice dintre țările române **este privită în lucrare ca un proces istoric.** Comunitatea de viață economică a națiunii române formată în condițiile epocii moderne, reprezintă **continuarea, pe o treaptă superioară, a unor intense legături economice statornicite în decursul timpului.** Ea își are rădăcina în unitatea traco-dacă, bază a dezvoltării istorice ulterioare, în continuitatea dacoromană, în procesul de formare a poporului român. Lucrarea analizează evoluția legăturilor economice între Țara Românească, Moldova și Transilvania în epoca feudală, direcțiile dezvoltării forțelor de producție, a agriculturii, industriei și, în strînsă legătură cu ele, extinderea comerțului între țările române. Pe baza analizelor întreprinse de autori se desprinde pregnant faptul că **economia Transilvaniei a fost orientată dintotdeauna spre Țara Românească și Moldova.** Legăturile economice permanente și intense au dus la înflorirea comerțului și la dezvoltarea orașelor de ambele părți ale Carpaților.

Permanența legăturilor economice între Țara Românească, Moldova și Transilvania este atestată documentar din cele mai vechi timpuri. Este suficient să amintim numeroasele privilegii din secolele XV—XVI acordate de către domnii români negustorilor ardeleni care aveau dreptul să circule în Moldova și Țara Românească „ca la ei acasă", sau registrele de vamă din secolele XV—XVI, citate de autori. Lucrarea prezintă o imagine cuprinzătoare asupra intensității și naturii comerțului, a varietății mari de mărfuri ce treceau Carpații în ambele sensuri, prin contribuția marii mase de negustori, meseriași, oieri, cărăuși, realizînd o activitate economică viabilă, care nu numai că s-a menținut în decursul secolelor, dar s-a și amplificat, în pofida ocupației străine și a granițelor artificiale. Legăturile economice amplificate și diversificate au contribuit efectiv la dezvoltarea meșteșugurilor, a agriculturii, a civilizației în toate teritoriile românești.

Legăturile economice dintre țările române au cunoscut o dezvoltare deosebită în perioada istoriei moderne. Lucrarea analizează pe larg evoluția acestor legături, ca premise economice ale formării statului național unitar român. **Procesul istoric de făurire a economiei unitare românești este strîns legat de formarea națiunii române, de lupta pentru independență și unitate națională.** Autorii analizează semnificația marilor evenimente istorice: revoluția de la 1848, unirea Munteniei și Moldovei în 1859 și cucerirea independenței naționale — pentru destinul națiunii române. Aceste evenimente au impulsionat progresul social în direcția sfărîmării relațiilor feudale, generalizării capitalismului și făuririi unității naționale depline.

Un capitol distinct al volumului este consacrat analizei procesului de sfărîmare a economiei feudale și de instituționalizare a economiei capitaliste, de creare a organismului social de producție a economiei capitaliste atît în România cît și în Transilvania. **Între organismul capitalist al economiei naționale a României și organismul de producție al Transilvaniei, argumentează autorii, există o strînsă interdependență; dezvoltarea economiei Transilvaniei depindea în mare măsură de legăturile ei cu România. Organismul social de producție al Transilvaniei trebuia să se integreze inevitabil organismului capitalist al economiei naționale a României.** Dezvoltarea producției lărgite de mărfuri în țările române, industrializarea, dezvoltarea capitalistă a agriculturii, au dus la adîncirea diviziunii sociale a muncii între România și Transilvania, la accentuarea dependenței reciproce a economiilor lor. Sînt concludente în acest sens datele privind comerțul dintre Transilvania și România în perioada de la revoluție pînă în anul 1875, cînd România încheie prima convenție comercială cu Austro-Ungaria. Ele scot în evidență **ascensiunea acestor legături și necesitatea dezvoltării lor, ca factor esențial al progresului economic și social atît al României cît și al Transilvaniei.**

Un capitol însemnat al legăturilor economice ale Transilvaniei cu România îl constituie perioada 1876—1886 — perioada primei convenții comerciale dintre România și Austro-Ungaria. În acești ani a avut loc o intensă dezvoltare a schimbului Transilvaniei cu România. Se aduceau din România în Transilvania mari cantități de cereale, vite, țiței etc., și se desfăcea acolo o gamă mare de produse industriale: mașini și unelte agricole, șine de cale ferată, fierărie, manufacturi. De o mare importanță pentru dezvoltarea schimbului Transilvaniei cu România a fost realizarea joncțiunii căilor ferate prin Orșova-Vîrciorova (1879) și Predeal-Brașov (1882). În lucrare se acordă de asemenea, un spațiu larg analizei cauzelor care au dus la nereînnoirea Convenției comerciale dintre România și Austro-Ungaria și la războiul vamal.

Prin argumente convingătoare autorii scot în evidență efectele distrugătoare ale războiului vamal provocat de Imperiul habsburgic asupra economiei, îndeosebi industriei Transilvaniei.

Lucrarea relevă faptul că legăturile economice dintre Transilvania și România în

dr. Iosif I. ADAM

(Continuare în pag. 28)

*) V. Axenciuc, I. Tiberian — „Premise economice ale formării statului național unitar român", Ed. Academiei, București 1979

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I)

SIBIUL a cunoscut în ultima treime a secolului trecut pe lîngă activitatea prodigioasă politică și publicistică a lui George Barițiu și pe aceea a lui Nicolae Cristea, Eugen Brote, Aurel Brote, Visarion Roman, Partenie Cosma, Dimitrie Comșa și a multor altora. Din pleiada de cărturari și activiști români sibieni pe tărîmul social-economic, în rîndurile ce urmează ne vom ocupa de aceea a lui Dimitrie Comșa [1]) — a cărui activitate de aproape șase decenii depășește, în durată, chiar și pe aceea a lui George Barițiu.

Scrierile lui D. Comșa s-au caracterizat printr-un stil clar, simplu, curat și viguros. Ele au contribuit mult la răspîndirea ideilor în domeniul economiei raționale. Intelectual apropiat de popor, Dimitrie Comșa face parte din rîndurile elementelor înaintate care prin scris, conferințe, demonstrații practice, prin crearea de asociații economice și alte mijloace a urmărit să contribuie la îmbunătățirea situației materiale și culturale a poporului. Comșa vorbește adeseori țăranilor despre înfăptuirea economiei raționale în două hotare, despre cultura trifoiului, despre cultivarea legumelor și zarzavaturilor, despre căile de îmbunătățire a creșterii vitelor, despre creșterea și prăsirea pomilor, despre conservarea roadelor etc. Într-o lucrare a sa din 1890 el remarca faptul că „Multe și mari sînt greutățile cu cari se luptă țăranii noștri în ziua de astăzi. Datoria noastră a cărturarilor este să le atragem luarea aminte asupra mijloacelor de îndreptare, arătînd căile ce ar trebui să urmeze în viitor, dacă este să poată întîmpina mai cu înlesnire nevoile traiului și să ducă o viață mai tigorită". [2])

Intreaga activitate a lui Dimitrie Comșa este străbătută de preocuparea pentru crearea condițiilor necesare progresului poporului român. El a demonstrat că românilor, în speță celor din Transilvania, despărțită atunci de patria mamă, li s-a refuzat progresul de către cei ce i-au împilat. „Deși apăsați peste măsură și trăind sute de ani sub jugul crunt al iobăgiei și prigonirilor de tot felul... Românii din această țară nefericită s-au apucat bărbățește de lucru și, în ciuda tuturor prigonirilor ce și azi îndură, ei au mers și merg înainte, mereu înainte". [3])

Economistul și profesorul român a înțeles existența unității între dezvoltarea forțelor de producție, progresul economic și cel spiritual, progresul forțelor de producție determinînd pe cel economic și spiritual. Între progresul diferitelor compartimente ale vieții sociale există o legătură organică, cu caracter legic, — arăta Comșa. Demonstrînd aceasta el scria : „Orice acțiune asupra corpului nostru provoacă o reacțiune în spirit și vice versa. Aceeași lege o vedem repetîndu-se în istoria progresului. În adevăr, dacă urmărim cu luare aminte istoria progresului, aflăm că orice izbîndă realizată pe terenul intereselor materiale întotdeauna a fost însoțită de o înaintare imediată a culturii intelectuale, și din contră, orice pas înapoi a fost însoțit de o scădere corespunzătoare a culturii intelectuale și morale". [4])

Dimitrie Comșa a înțeles că descoperirea aburului și electricității a făcut pe oameni să părăsească multe idei și comportamente tradiționale. În același sens economistul vedea însemnătatea tuturor descoperirilor din domeniul fizicii, chimiei și a altor științe reale la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și primele trei sferturi ale veacului al XIX-lea. În fond Dimitrie Comșa a înțeles, fără să o exprime însă, faptul că în condițiile progresului tehnicii din acea vreme însăși știința începuse să devină o forță de producție.

Comșa mai atrăgea atenția asupra faptului că toate eforturile intelectualilor români transilvăneni din cea de a doua jumătate a secolului trecut de a ridica poporul nostru din punct de vedere intelectual, dacă nu erau însoțite de eforturi deosebite de sporire și a avuției naționale, erau sortite eșecului. Mizeria țăranului român, spunea Dimitrie Comșa, nu se datorește inculturii sale. Ci mai degrabă aceasta se datorește sărăciei, iar sărăcia se datora imperfecțiunii

„FIȘE"

● *Reunind, în calitate de autori, numeroase cadre didactice universitare care activează în domeniul economiei politice, recentul volum „Economie Politică" publicat sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului la „EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ" se adresează, în principal, studenților din institutele tehnice și agronomice, din universități. Problematica vastă a economiei politice a socialismului este tratată în două părți distincte. În prima parte a volumului autorii desfășoară o aprofundată analiză a sistemului conceptual propriu economiei politice a socialismului în strînsă unitate cu evoluția concretă a economiei românești, cu politica promovată de partid în procesul edificării noii orînduiri. Practic, probleme fundamentale ale teoriei economice socialiste, precum legea dezvoltării planice, legea creșterii productivității muncii, mecanismul reproducției socialiste etc. sînt raportate la realitatea țării noastre, sînt îmbogățite prin incorporarea a noi dimensiuni evidențiate de practica economică.*

Deplasînd cercetarea de la planul național la cel internațional, cea de a doua parte a volumului este consacrată unor probleme în cadrul economiei mondiale. Reflectînd importanța pe care o reprezintă pentru dezvoltarea fiecărei națiuni asigurarea unui climat economic echilibrat și echitabil, în mai multe capitole din carte sînt aprofundate probleme ale structurii și mecanismului de funcționare a economiei mondiale, sînt analizate principalele fenomene ce caracterizează actuala etapă de dezvoltare a economiei mondiale, factorii care au determinat și alimentează în continuare starea de criză existentă.

Minimizarea consumurilor materiale

● *Intr-un articol publicat în revista bulgară „IKONOMICESKA MISL" (nr. din 6/1981) sub titlul* Trăsături specifice ale acțiunii legii creșterii productivității muncii în societatea socialistă dezvoltată Al. Griaznova își propune să identifice care sînt elementele noi ce caracterizează legea creșterii productivității muncii într-o fază mai avansată de dezvoltare a societății socialiste. Întemeindu-se pe realizările înregistrate în etapele anterioare în care a fost făurită baza tehnico-materială a societății — subliniază autoarea — productivitatea muncii va fi caracterizată, în general, printr-o creștere constantă, relativ echilibrată pe ansamblul ramurilor economiei naționale și în ritmuri înalte. Dar, susține A.G. dacă în realizarea sporului productivității muncii un rol deosebit a revenit, în etape anterioare, creșterii substanțiale a volumului producției, în condițiile accentuării acțiunii factorilor intensivi și strîns corelat cu penuria de materii prime și energie sporul de productivitate va trebui să fie realizat prin mărirea cuantumului de inteligență încorporată în produs. În studii se conchide că în aceste condiții categoria de productivitate se va mai bine corelată cu costul materiei prime, cu sistemul de prețuri.

Consecințe spoliatorii

● *Publicația franceză „Revue Tiers-Monde" își deschide numărul 85, publicat în primo parte a acestui an, cu un articol consacrat problemei agricole a țărilor în curs de dezvoltare — titlul articolului „L'agriculture périférique dans le nouvel ordre international. Reflexions sur la question des systèmes alimentaires nationaux", semnat de Kostas Vergopoulos. Sub influența crizei economice actuale, constată autorul, statele capitaliste dezvoltate promovează măsuri care accentuează în mod considerabil, și în favoarea puterilor industriale, rigorile competitivității mondiale. Între alte efecte, o atare politică afectează posibilitățile de progres ale țărilor în curs de dezvoltare. În aceste condiții, pentru țările în curs de dezvoltare elementul caracteristic*

mijloacelor de producție, tehnicii înapoiate de care dispunea țărănimea română. Cel ce privește starea țăranului român, scria el, va fi lovit „de durerosul fapt, că țăranul român, departe de a fi știut să aplice și el alături cu alte popoare numeroasele descoperiri mai noi, care înlocuiesc forța brațelor scumpe prin mașinile și uneltele ieftine, el și astăzi continuă a lucra moșioara sa cu aceleași unelte primitive și nespornice, pe care abea în țările barbare le mai vedem aplicate".

Propunerea de a se lua măsuri de perfecționare a mijloacelor de producție și deci și de sporire a avuției de care dispunea țărănimea este însoțită la Dimitrie Comșa de propuneri în vederea realizării unor reforme, a unor schimbări în structura socială și în relațiile de producție. El propune consolidarea forței economice a țărănimii, „prin construirea unei clase numeroase de proprietari noi avuți, acest stîlp al oricărei țări agricole". Intelectualitatea românească avea sarcină, susține D. Comșa, să ia măsuri pentru stăvilirea procesului de ruinare a țăranilor români, concomitent cu multiplicarea izvoarelor lor de trai. Ca și alți economiști, agronomi și profesori ai timpului său Dimitrie Comșa nu s-a limitat la simpla exprimare a unor propuneri pentru îmbunătățirea soartei poporului său. El a analizat cauzele ruinării țărănimii române, aspecte tehnice și sociale ale acestei ruinări, concomitent cu formularea unor propuneri concrete, bazate pe studiul propriu-zis al realităților, de îmbunătățire și perfecționare a agriculturii transilvănene.

Nu numai în Transilvania, ci în toate teritoriile locuite de români, observa astfel profesorul ardelean, exista o agricultură extensivă, o exploatare neraționalâ a avuțiilor naturale, care amenința cu epuizarea lor. „Lăsînd la o parte orice îngrijire pentru urmașii noștri, pădurile cele mai frumoase cad una după alta sub toporul nimicitor. Moșiile și așa sfîșiate și împrăștiate cît vezi cu ochii se dărăbuiesc mereu. Vitele, și așa scăpătate ca vai de ele, se împuținează pe zi ce trece"... „Sărăcirea poporului a ajuns la culme. Au nu vedem — întreba D. Comșa — în fiecare zi țăranii care-și vînd vitele și țarinile una după alta la străini spre a-și plăti numeroasele dări ? De unde atîta sărăcie ? De acolo, domnilor ! că prea puțin, ba deloc nu ne-am interesat și nu ne interesăm de meseria noastră națională, de agricultură".

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Dimitrie Comșa s-a născut la 29 septembrie 1846 într-o familie de agricultori fruntași din orașul Sibiu. A urmat studiile elementare și medii în orașul natal. Obține apoi o bursă din partea seminarului teologic și pedagogic din Sibiu pentru Altenburg și Leipzig, unde face strălucite studii economice și agricole. „Cu diploma strălucit obținută, în geamantanul sărăcăcios, — relatează Comșa într-o cuvîntare a sa din 1926 —, am practicat apoi diversele ramuri agricole, timp de peste un an în Germania și Boemia. Lungile excursii înghebate pedestru... din sat în sat, au contribuit și ele la îmbogățirea experienței mie trebuitoare". Este numit începînd din anul 1874 profesor la Institutul teologie-pedagogic din Sibiu. Timp de peste 35 de ani are o activitate didactică multilaterală ; predă cunoștințe de economie rurală, matematică, fizică, legumărit, pomărit, contabilitate, elemente de economie națională, cunoștințe cu privire la calcularea dobînzilor, noțiuni asupra dreptului cambial, despre acțiuni, despre contracte, chitanțe, obligațiuni și alte cunoștințe ce se cereau în acea vreme. A scris lucrări ca : „Pomăritul", „Prăsirea pomilor", „Călăuza agricolă (în trei volume) în care răspîndește cunoștințe cu privire la raționalizarea agriculturii ; a elaborat unele scrieri economice de popularizare a cunoștințelor economice practice : „Radu Temelie", „Nana Zamfira". etc. Colaborator cu articole economice la „Economulu" din Blaj, „Foișoara Telegrafului Român" din Sibiu, redactor al suplimentului „Foii Poporului" care apărea sub titlul „Economul" (1893—1894). Împreună cu Eugen Brote scoate „Călindarul Bunului Econom" (1877—1881). A fost, o anumită perioadă, secretar al Partidului Național Român din Transilvania. Suferă o condamnare la închisoare de 3 ani, în procesul memorandiștilor din 1894. A fost unul din inițiatorii, apoi vicepreședinte și președinte al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului"

[2]) Dimitrie Comșa, Prăsirea pomilor, Tipografia, Societate pe acții, 1900, pag. 3.

[3]) Întrunirea publică din Orlat, „Foaia Poporului", II, nr. 25 din 3/15 iulie 1894.

[4]) D. Comșa, Studii asupra stării noastre economice, în „Foișoara Telegrafului Român", anul I, nr. 1 din 1 ianuarie 1876, pag. 5.

---

cel mai general, susține K.V. îl constituie criza structurală a balanțelor de plăți externe ale acestor state, respectiv sporirea continuă a datoriei lor externe — fenomene cu implicații dintre cele mai profunde asupra posibilităților de asigurare a necesarului de produse alimentare. Potrivit părerii autorului, pot fi desprinse și fenomene cu o arie de manifestare mai redusă: de pildă, o politică de industrializare unilaterală — urmare a politicii statelor dezvoltate de a-și lărgi piața pentru propriile produse industriale, a politicii acestor țări de a deplasa în afara teritoriului național industriile poluante sau energofage. În studiu se subliniază și ideea potrivit căreia înăsprirea protecționismului vamal pentru produse agricole în țările dezvoltate, afectează eficiența cu care sînt valorificate produsele agricole tradiționale în schimburile internaționale.

Șansele reușitei școlare

● *Existența unor decalaje sensibile în ce privește reușita școlară a copiilor aparținînd unor grupuri sociale diferite — pe exemplul Franței — a fost dovedită pe baza o numeroase date statistice, susține Alexandre Doroținsky în articolul „Les inégalités du systeme scolaire français" publicat în numărul din septembrie a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE". Mai puțin analizate, arată autorul, sînt însă mecanismele care generează aceste decalaje precum și efectele lor asupra dezvoltării sociale de ansamblu, acest fapt stimulînd desfășurarea, în ultima vreme, a numeroase studii interdisciplinare. Una dintre cele mai interesante cercetări, în acest sens, opinează A.D., a urmărit să evidențieze raportul dintre reușita școlară și coeficientul de inteligență al elevilor, măsurat cu ajutorul testelor psihologice. Concluziile desprinse pe baza cercetării au pus în evidență dezavantajarea copiilor de muncitori agricoli și industriali, care — în cazul celor dotați aptitudinal — nu pot să beneficieze de o pregătire școlară corespunzătoare. Cauzele ce conduc la această inegalitate a șanselor, susține A.D., trebuie căutate deopotrivă în sfera comportamentului social și în modul de organizare a orientării școlare; se dovedește deficiență practicarea unei selecții și orientări școlare în primii ani de învățămînt, într-o perioadă în care trăsăturile de personalitate nu sînt consolidate. Cît privește comportamentul social, cercetările au evidențiat că în cazul claselor sociale dezavantajate există, din motive de securitate financiară, o mai mare înclinare spre calificarea copiilor în meserii cu caracter aplicativ.*

● *Continuînd publicarea în volum a comunicărilor prezentate, în cadrul unor sesiuni științifice de prestigioși cercetători din diferite domenii ale științei asupra fenomenului tehnico-științific contemporan, Editura Politică a tipărit recent o nouă lucrare: „REVOLUȚIILE INDUSTRIALE ÎN ISTORIA SOCIETĂȚII".*

FIȘE

După cum sugerează și titlul, materialele reunite în volum abordează probleme teoretice de maximă importanță pentru îmbogățirea gîndirii asupra societății, îndeosebi asupra societății socialiste și comuniste. Încercarea de a determina unele faze de evoluție a științei și tehnicii în raport cu evoluția socială nu constituie o acțiune cu caracter strict istoric. Un asemenea demers, așa după cum o demonstrează în carte studiile semnate de Mihail Florescu (Implicațiile filozofice actuale ale revoluției științifice și tehnice), de Mihai Drăgănescu (Știința, tehnologia și civilizația), de Valter Roman (Revoluțiile industriale în istoria societății) este deosebit de necesar pentru prefigurarea viitorului. În ideea de a întregi imaginea asupra interacțiunii știință-societate, în volum sînt investigate și aspecte cu caracter mai concret, sau circumscrise unor domenii distincte ale cunoașterii științifice, construcțiile de mașini, tehnologiile industriale, noile surse de energie etc.

Săptămîna mondială a dezarmării

Ştiinţa în slujba păcii — condiţie vitală a făuririi unei lumi umane, mai bune şi mai drepte

ÎN POFIDA tuturor speranţelor născute în primii ani ai deceniului al optulea — în climatul creat de destindere şi în legătură cu anumite progrese în cadrul negocierilor SALT — bilanţul acestuia în privinţa cursei înarmărilor nu poate fi socotit decît dramatic. Aşa cum aprecia ultimul anuar al SIPRI, în cursul anilor '70, **cheltuielile militare** au crescut, în termenii reali, într-un ritm mediu de 2-2,5% anual. În prezent, ele se apropie, probabil, de 600 miliarde dolari pe an. În total, în acest deceniu s-au irosit pentru înarmare fonduri ce se cifrează la 5 000 miliarde dolari (în preţurile din 1980) [1]. De asemenea, aşa-zisele eforturi „normale" pentru „menţinerea" sau „redresarea" balanţei militare globale au condus la atingerea unor niveluri de neimaginat cu zece sau douăzeci de ani în urmă ale **cantităţilor de armamente** — nucleare şi convenţionale — acumulate în arsenalele statelor, în primul rînd ale marilor puteri. Dacă în 1970, de pildă, în dotarea forţelor strategice ale S.U.A. şi ale U.R.S.S. se aflau 5 800 de focoase, în 1980 această cifră ajunsese la 15 200 [2].

Ceea ce defineşte cu adevărat evoluţia înregistrată în anii '70 se referă însă la **dimensiunea calitativă** a cursei înarmărilor, ca expresie a faptului, subliniat de preşedintele **Nicolae Ceauşescu**, în Mesajul adresat participanţilor la simpozionul internaţional „Oamenii de ştiinţă şi pacea", că **„multe din marile descoperiri ale cercetării ştiintifice sînt folosite astăzi pentru producerea celor mai sofisticate arme de distrugere în masă, începînd cu arma atomică"**. Este vorba de producerea şi desfăşurarea de către principalele competitoare a unor arme cu performanţe tot mai înalte în ce priveşte precizia, viteza, raza de acţiune, capacitatea de distrugere, lucru cît se poate de evident mai ales în domeniul armamentului nuclear. În perioada menţionată au intrat în dotare (sau sînt în curs de a intra) noi tipuri de rachete balistice intercontinentale, de submarine nucleare, de rachete cu rază medie de acţiune, noi modele de focoase sau de sisteme de ghidare ş.a.m.d. Ca urmare, în momentul de faţă sîntem martorii unei **transformări fundamentale în posibilităţile mijloacelor de distrugere în masă şi în orizontul strategic** corespunzător, marcată de deplasarea accentului de pe capacitatea de disuasiune spre cea de purtare efectivă a unui război nuclear. Dacă la începutul deceniului al optulea valoarea operaţională a armelor de care dispuneau marile puteri militare nu permitea, practic, adoptarea unei strategii contraforţă sau de susţinere a unui conflict nuclear, în prezent limitările tehnologice în această privinţă par să fi fost depăşite. Sporirea simţitoare a forţei ofensive şi a capacităţii de apărare împotriva eventualelor represalii au condus, deja, la elaborarea unor scenarii bazate pe utilizarea nemijlocită a armamentului atomic.

Consecinţele acestui curs urmat în anii '70 în privinţa sporirii arsenalelor militare nu puteau să fie decît pe măsura evoluţiilor descrise. Ameninţarea creată pentru viaţa tuturor popoarelor, pentru soarta civilizaţiei umane a dobîndit în prezent, în mod evident, un caracter ultimativ, astfel că între politica de intensificare a cursei înarmărilor, de producere de noi şi noi arme tot mai distrugătoare şi politica de dezarmare, de destindere şi pace nu poate exista o cale de mijloc. Aşa cum s-a mai subliniat, înrăutăţirea periculoasă a climatului mondial în ultimii doi-trei ani a fost legată direct de tendinţele manifestate în planul politicilor militare. Nu este greu de văzut, de fapt, că în actuala etapă a cursei înarmărilor sporirea primejdiei de război poate lua forma unei dezvoltări incontrolabile.

Impactul negativ al competiţiei în domeniul distrugerii prezintă însă dimensiuni cu mult mai largi, care justifică afirmaţia că el acoperă, în ultimă instanţă, întregul peisaj social-economic şi politic contemporan. Urmările nefaste în planul dezvoltării al nesoluţionării de către state a problemelor cu care sînt confruntate economiile lor naţionale, de pildă, au cunoscut şi cunosc o continuă agravare. Se apreciază în acest context, că la începutul anilor '80, pe fondul accentuării dificultăţilor economice, creşterea produsului mondial brut nu va mai depăşi ritmul de creştere a cheltuielilor militare [3].

În termenii bunului simţ, toate acestea constituie desigur, argumente puternice pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare. Începutul deceniului al nouălea coincide totuşi cu afirmarea unor tendinţe exact opuse. Sporirea fondurilor alocate pentru nevoi militare se accelerează. Se lansează noi programe de înarmare. În S.U.A., a fost anunţată deja intenţia de a ridica, pînă în 1986, ponderea cheltuielilor militare la 7% din produsul naţional brut (faţă de 5,6% în 1981), în vederea obţinerii sumelor necesare — un plus de 180,3 miliarde dolari — pentru dublarea forţelor nucleare strategice, cu alte cuvinte, cum sublinia agenţia U.P.I., pentru „cea mai amplă sporire a potenţialului militar al Statelor Unite din anii războiului rece şi pînă în prezent". Este limpede că un asemenea curs va genera un lanţ întreg de contrareacţii şi suprareacţii, o nouă rundă a competiţiei militare. Pentru acest an, de exemplu, se prevede ca numărul total al focoaselor nucleare strategice să ajungă la 16 000, iar în 1985, potrivit anumitor evaluări, la un nivel de 21 300. Deci, în prima jumătate a deceniului, o creştere de peste 71% faţă de 1980. La care trebuie să adăugăm şi multiplicarea încărcăturilor armelor neincluse în „sistemele centrale", cum sînt cele destinate aşa-zisului „teatru european".

În mod firesc în faţa unor asemenea stări de lucruri nu pot lipsi cîteva întrebări. Cum se explică continuarea unei evoluţii care impune omenirii costuri enorme ? Ce anume este dereglat în acest mecanism ? Este oare vorba aici, cum se spune uneori, de o fatalitate, de o dezvoltare tehnologică oarbă ? Operează în cazul cursei înarmărilor o logică ce nu poate fi controlată de oamenii de stat ?

Răspunsul nu este deloc simplu. Dar el prezintă o importanţă crucială în perspectiva eforturilor de dezarmare, pentru că implică încercarea de a găsi cauzele, rostul ascuns al producerii pe scară largă a armelor.

Fără îndoială, nu putem să trecem cu vederea aspectele derivate din **caracterul predominant tehnologic** al cursei contemporane a înarmărilor. Aşa cum arată faptele, în condiţiile actualei competiţii, nu mai există, practic, limite de saturaţie. Justificarea diferitelor decizii de înarmare ţine, pur şi simplu, de pregătirea pentru cazul „cel mai rău posibil". Or, acesta este conturat nu de nivelul existent sau probabil al ameninţării militare (creată de acţiunile adversarului prezumtiv), ci de perspectivele oferite de exploatarea maximă a propriului efort de cercetare-dezvoltare tehnologică (şi anume cu o perspectivă de 10-15 ani — timpul mediu necesar pentru finalizarea unui program de cercetare-dezvoltare). În această spirală aberantă, cînd se lucrează la o armă, se presupune automat că adversarul potenţial va lua contra-măsuri, aşa încît se trece imediat la proiectarea unei noi generaţii de armament. Acest proces continuă fără a solicita neapărat sau fără a fi stînjenit de anumite informaţii în legătură cu ceea ce face adversarul în mod real [4].

Opţiunile în domeniul înarmărilor devansează, deci, cu 10-15 ani datele concrete ale, ceea ce s-ar putea numi, necesităţi de apărare sau securitate naţională, ca şi doctrinele strategice în vigoare în momentul în care armele devin operaţionale. Ia naştere o confruntare din ce în ce mai abstractă, un joc al reacţiilor, al contra şi suprareacţiilor care are la bază evaluări lipsite de orice siguranţă : în legătură cu intenţii presupuse, cu raporturi de forţă care încă nu există şi nu se ştie dacă vor

---

[1] World Armaments and Disarmament, SIPRI Yearbook 1981, Taylor & Francis, Ltd., London, 1981, p. XVIII, 4, 147

[2] Ibidem, p. 21 şi 274—276

[3] Ibidem, p. 147

[4] O oficialitate militară americană afirma că S.U.A. se aşteaptă ca U.R.S.S. să realizeze mijloace de apărare împotriva rachetei „Cruise" la sfîrşitul anilor '80 ; pentru a contracara „această ameninţare" există deja un program avansat pentru o a doua generaţie a rachetei de croazieră etc. (SIPRI Yearbook 1981, p. 6).

exista. Orice posibilitate de aplatizare a curbei este înlăturată.

Situația este complicată și mai mult de intervenția altor factori, ținînd de aceeași dinamică tehnologică. Astfel, escalada rezultă adesea din perfecționarea continuă, indefinită, pe baza unei așa numite „dezvoltări de laborator", a caracteristicilor operaționale ale armelor („legea lui Ruiva") ; dealtfel, desfășurarea procesului de cercetare-dezvoltare militară tinde să sporească ponderea deciziilor „tehnice", a „micilor opțiuni" care fac foarte neclar momentul de „trecere a pragului" spre o nouă rundă a înarmărilor — o parte a efortului tehnologic tinde să scape de sub un control de detaliu al consecințelor, din partea autorităților politice („legea lui Brooks").

În strînsă legătură cu datele procesului de dezvoltare tehnologică se definește și rolul de întreținere și impulsionare a cursei înarmărilor îndeplinit de **doctrinele militare strategice.** Contribuția negativă a acestora prezintă aspecte numeroase. Ne vom referi, în cadrul analizei de față, doar la semnificația ambiguității conceptelor pe care se sprijină operaționalizarea obiectivelor urmărite de politica militară. De pildă, nu există o definiție cît de cît clară a „nivelului optim de înarmare" ; de asemenea dezideratul „echilibrului", pe care îl invocă atît de des în ultima vreme competiția strategică, se reduce, în cele din urmă, la o chestiune de percepție subiectivă (relativizată de factori psihologici și politici) ; apoi, aceeași doctrină coexistă adesea cu niveluri diferite de înarmare, fără să existe vreun test al adecvării mai bune a unuia sau altuia. Este tot mai limpede că dezvoltarea arsenalelor are loc pe fondul unei permanente și imprevizibile tensiuni a obiectivelor fixate între praguri abstracte și labile de „insuficiență" și „suprasuficiență" ; mai mult, în acest context, dispare legătura dintre „progresele" ce se realizează în domeniul mijloacelor de distrugere (o precizie mai bună, mai multe focoase transportate etc.) și telul invocat al cursei înarmărilor.

Analiza ar putea, desigur, să fie lărgită. Dar toate aceste aspecte — care conturează un fenomen specific pentru desfășurarea competiției militare : ceea ce am numit „sindrom al controlului minim" — nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere fondul lucrurilor. Pe de altă parte, este vorba de faptul că înarmările sînt alimentate înainte de toate de **decizia politică,** sînt rezultatul unui șir de asemenea decizii și, ca atare, trebuie înțelese ca **proces politic.** Pe de altă parte, pentru cei care hotărăsc un pas sau altul în legătură cu producerea de arme, activitățile respective au un înțeles foarte precis : ele sînt menite să dea anumite profituri, conturează deci o „întreprindere lucrativă". Avem în vedere intenția valorificării pe teren politic a atuurilor pe care le conferă armele, a superiorității dobîndite sau a raporturilor asimetrice create de raporturile militare.

În acest context s-ar putea spune că ultimele evoluții în domeniul armelor nucleare înlătură orice discuție în privința „folosaselor" cursei înarmărilor. Ce țeluri se mai pot realiza atunci cînd se manifestă primejdia unui război nuclear ? Fără îndoială, a devenit limpede că pe drumul urmat, securitatea nici unuia dintre participanți nu a fost îmbunătățită ; dimpotrivă, pericolele sînt tot mai mari pentru toată lumea. Dar, pentru promotorii competiției militare, evaluarea modului în care armele își îndeplinesc funcțiile are la bază altă scară de valori. Or, în cadrul gîndirii politice, profund deformată, asociată angajării în cursa înarmărilor, dobîndirea capacității de a purta un „război nuclear limitat" constituie un factor cheie al sporirii flexibilității în lupta pentru sfere de influență, cu alte cuvinte a posibilității de a utiliza forța împotriva intereselor adversarului într-o anumită zonă, folosind arsenalul strategic ca mijloc de a descuraja reacția acestuia în alt sector. Iată, deci, că evoluția eminamente absurdă din ultimul deceniu (inclusiv crearea MIRV, a rachetei de croazieră, a bombei cu neutroni etc.) a fost determinată de urmărirea conștientă a unui țel : acela al „deblocării" potențialului coercitiv „imobilizat" atîta timp în armamentul nuclear (în condițiile întrebuințării sale doar ca factor de disuadare a unui atac direct).

Odată aceste precizări făcute, putem aborda într-o manieră corespunzătoare și problema pe care o puneam anterior : aceea a „rostului" cursei înarmărilor și, în strînsă legătură, a explicației deosebitei inerții și rezistențe a stărilor de lucruri existente în domeniul competiției militare.

Primul lucru pe care îl vom sublinia este că dezvoltarea continuă a armamentelor, acumularea și difuzarea lor, la parametrii în continuă creștere, pe plan mondial nu constituie o evoluție întîmplătoare, arbitrară sau haotică. Creșterea volumului de mijloace de forță în lume este expresia și în același timp nucleul-motor al funcționării unei structuri militare globale, de un tip special, ce constituie un nivel distinct al actualei ordini internaționale.

În al doilea rînd : această structură — a cărei formă de manifestare este, deci, cursa înarmărilor — îndeplinește un rol crucial în legătură cu menținerea, întărirea și adaptarea — la situația de după cel de-al doilea război mondial — a așezărilor economice și politice internaționale caracterizate de inegalitate, inechitate, dominație și exploatare, de supremația marilor puteri și a țărilor bogate, de lupta pentru sfere de influență. Diferitele componente ale structurii în cauză, arătau Albrecht și Kaldor, „joacă un rol critic.... în susținerea ierarhiilor actuale în relațiile politice și economice mondiale" [5]). Există de altfel o întrepătrundere avansată a sferei militare cu celelalte laturi ale ordinii internaționale. Ca atare, consecințele cursei înarmărilor trebuie văzute în legătură cu ansamblul determinărilor actualului context mondial.

În al treilea rînd : capacitatea structurii militare globale de a funcționa ca reazem al vechii ordini și însăși posibilitatea de a fi utilizată în acest scop rezidă în trăsăturile sale. Ea este profund inegalitară, asimetrică, ierarhică, și hegemonică. Producerea și difuzarea mijloacelor de forță acționează, pe căi variate, în direcția conservării și accentuării asimetriilor existente : cele mai mari decalaje sînt cele militare și o funcție importantă a competiției calitative este aceea a păstrării lor.

Tendințele recente de accelerare a înarmărilor convenționale sînt legate de „cerințele" de dobîndire a unor noi mijloace de presiune și de intervenție în diferite zone ale lumii ; în general continuarea cursei permite întărirea cadrului politic de dominație, un rol important revenind, fără îndoială, revigorării blocurilor militare. În acest cadru este vorba și de adîncirea dezvoltării inegale în lume, de menținerea primatului marilor puteri și al țărilor bogate, de obținerea continuă de avantaje unilaterale, de întărirea dependenței economice și politice și sporirea vulnerabilității statelor în curs de dezvoltare, de anihilarea șanselor în privința unei evoluții bazate pe forțele proprii, autogenerată și autocentrică, de instaurarea controlului din afară asupra resurselor de care dispun acestea, de fragmentarea și împiedicarea realizării unității țărilor asuprite [6]).

Lupta pentru păstrarea statu quo-ului este, în ultimă instanță, o luptă „de ariergardă", care încearcă să oprească în loc mersul istoriei. Iar, în acest cadru forțele care își văd amenințate pozițiile, care văd amplificîndu-se presiunea în direcția unei noi ordini economice și politice internaționale, încearcă frecvent să treacă la contraofensivă, să redobîndească inițiativa. Unul din mijloacele utilizate cu o insistență din ce în ce mai mare se dovedește a fi tocmai accelerarea înarmărilor.

Nu este greu de văzut că un asemenea mod de a pune problema creează posibilități sporite pentru o abordare cuprinzătoare și în ceea ce privește dezideratele aflate în fața luptei pentru dezarmare. Analiza subliniază irelevanța oricărei concepții ce s-ar opri doar asupra simptomelor înarmării. În acest domeniu este nevoie de o abordare globală, care să vizeze lichidarea instrumentelor propriu-zise de forță și un atac frontal al aspectelor social-economice și politice legate de rolul violenței armate. Se conturează, de asemenea, cerința de a considera dezarmarea ca o linie strategică în abordarea problemelor globale ale omenirii, în soluționarea lor corespunzătoare aspirațiilor popoarelor și, de asemenea, ca un obiectiv fundamental al forțelor progresului, democrației și socialismului, — inclusiv al oamenilor de știință, care cunosc mai bine ca oricine pericolul pentru însăși viața omenirii reprezentat de continuarea cursei înarmărilor.

În epoca celei mai grandioase revoluții tehnico-științifice pe care a cunoscut-o omenirea, cînd continuarea cursei înarmărilor este tot mai strîns legată, așa cum s-a văzut, de rezultatele cercetării științifice deturnate de la menirea lor firească, se impune mai mult ca oricînd organizarea unui puternic front al oamenilor de știință de pretutindeni — indiferent de deosebirile lor de concepții filozofice, politice sau religioase — pentru a determina guvernele, parlamentele, oamenii politici să renunțe cu desăvîrșire la folosirea forței și la amenințarea cu forța, să oprească spirala irațională a cheltuielilor militare, să pună rezultatele cercetării științifice în slujba făuririi unei lumi mai drepte și mai bune, ferită de amenințarea războiului.

Însuflețiți de aceste idei profund umaniste cuprinse în Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu și conștienți de răspunderea ce le revine, oamenii de știință, cercetătorii din țara noastră își reafirmă în aceste zile hotărîrea în cadrul adunărilor generale din institutele și unitățile de cercetare de care aparțin — adunări consacrate desemnării reprezentanților în Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea" — de a face totul pentru ca pacea, securitatea și colaborarea să triumfe pe planeta noastră.

conf. dr. Vasile SECĂREȘ

[5]) U. Albrecht and M. Kaldor, Introduction, în M. Kaldor and A. Eide (eds), The World Military Order, M, London, 1979, p. 9

[6]) Este știut că marile puteri militare sînt și principalii producători de armament. În anii '70, circa 3/4 din volumul vînzărilor de arme au fost orientate spre țările în curs de dezvoltare. Fluxurile de arme creează însă legături de dependență militară, economică și politică. Adesea importul de armament se asociază cu prezența militară străină (în diferite forme) etc.

Către un acord internațional al ceaiului

ȚĂRILE exportatoare de ceai au căzut de acord asupra aplicării unui sistem de cote de export care să echilibreze mai bine totalul exporturilor față de cerere, rămînînd, însă, încă nerezolvată problema repartizării pe țări a cotelor de export. Acordul recent intervenit între țările exportatoare prevede ca acele națiuni care livrează la extern mai mult de 100 mii tone anual să instituie norme de control, astfel încît să nu se ajungă la supraofertă și la deteriorarea prețurilor.

Potrivit datelor furnizate de U.N.C.T.A.D., cererea de import la ceai a crescut cu circa 2% pe an comparativ cu 2,5% cu cît a crescut anual oferta la export a acestei mărfi.

Diferența dintre cerere și ofertă este apreciată ca avînd un impact deosebit asupra prețurilor : exportatorii de ceai consideră că o majorare de 1% a ofertei poate determina reducerea cu pînă la 7% a prețurilor.

Principala problemă care apare în aplicarea cotelor de export o constituie respectarea intereselor producătorilor de a-și menține ridicată producția. În acest sens, aspectul nou în formula folosită în cazul ceaiului, spre deosebire de sistemele aplicate la alte materii prime, îl constituie faptul că respectivele cote de export pe țări vor fi determinate în funcție de potențialul previzibil de export și nu de nivelul anterior al producției.

Portugalia : evaluări pesimiste

PROGNOZELE O.C.D.E. apreciază că în Portugalia recesiunea se va menține și în cea mai mare parte a anului 1982. În cursul acestui an se așteaptă ca creșterea economică să se reducă la 3,5% față de 5,5% în 1980 în timp ce inflația se pare că se va accentua urmînd să atingă o rată de 18% comparativ cu 16,5% anul trecut. Ca urmare a creșterii deficitului în balanța de plăți externe în Portugalia s-a trecut la aplicarea unei politici financiare mai restrictive apreciată de specialiști ca fiind de natură să determine reduceri și mai accentuate în activitatea productivă.

Potrivit specialiștilor din cadrul O.C.D.E., prioritățile pe termen scurt ale Portugaliei ar trebui să se îndrepte către reducerea deficitului plăților curente (care se așteaptă să ajungă la 1,6 miliarde dolari în 1981). În acest sens este considerată drept oportună aplicarea unei politici menită să ducă la restrîngerea cererii interne pînă la stabilizarea situației balanței de plăți.

Piața aluminiului : tendințe contradictorii

LA FEL ca în cazul multor alte metale, cererea pentru aluminiu a fost și este încă afectată de recesiunea mondială prelungită, care însă s-a răsfrînt în special asupra industriei oțelului. În structura exportului de produse din aluminiu locul principal continuă să îl dețină tabla de aluminiu, reducîndu-se, în schimb, livrările de oxid de aluminiu și bronz datorită diminuării cererii în industria de automobile.

Diminuarea consumului împreună cu creșterea producției sub influența prețurilor ridicate din perioada anterioară crizei, au făcut ca piața aluminiului să fie caracterizată prin apariția de stocuri, respectiv a unei oferte superioare cererii. Consiliul internațional al aluminiului apreciază că în anul 1980 consumul țărilor nesocialiste s-a situat la un nivel relativ redus — 177,4 mii tone — (comparativ cu 183,3 mii tone în 1979 sau 214,2 mii tone care a fost nivelul de vîrf în 1973). Producția de metal primar a lumii occidentale este estimată la 201,2 mii tone.

Program de dezvoltare

Noua Zeelandă : proiecte energetice

CONFRUNTAT cu cheltuieli în continuă creștere pentru acoperirea necesităților energetice ale țării, guvernul neo-zeelandez a lansat un important program de explorări și exploatări privind resursele locale de energie (gaze naturale, petrol, resurse hidro și geotermice). În urma programelor de exploatare efectuate în ultimul timp, Noua Zeelandă va fi, către mijlocul deceniului, în măsură să-și acopere în proporție de 50% necesarul de combustibili și să devină exportator de produse petrochimice. Se prevede de asemenea realizarea unui program de utilizare a energiei în scopuri industriale, începînd cu fabrici de prelucrare a bauxitei.

În perspectiva majorării în continuare a prețurilor produselor energetice, Noua Zeelandă a optat, astfel, pentru renunțarea la poziția sa de simplă piață de desfacere pentru gazele naturale lichefiate, lansînd patru programe deosebit de importante pentru diversificarea aprovizionării economiei țării. Urmează astfel a fi realizată o uzină de petrol sintetic care va intra în producție în 1985 cu o capacitate de 580 mii t pe an. Un alt proiect se referă la o fabrică de metanol, situată lîngă localitatea Waitara și care va avea o producție de 4 mil. t pe an destinată în totalitate exportului. Urmează de asemenea să fie dublată capacitatea rafinăriei de la Marsden Point care va realiza distilate din țițeiuri grele, prin tehnologii noi în domeniul produselor de cracare cu densitate mare.

Guvernul și-a mai propus ca, pînă în 1985 să se treacă la utilizarea pe scară largă a gazelor naturale lichefiate drept combustibil pentru autovehicule.

În domeniul resurselor regenerabile principala atenție va fi acordată hidroenergiei, estimîndu-se că pînă în 1985 capacitatea hidrocentralelor va crește de peste trei ori, de la 16 mii GWh la 55 mii GWh, față de un consum actual de energie electrică de 100 mii GWh anual. Va mai fi realizat un proiect în domeniul utilizării resurselor geotermale, care va asigura o producție totală de aproape 14 mii GWh pe an. Această din urmă sursă de energie va fi folosită în special în industria lemnului și a hîrtiei. Guvernul mai are în vedere extinderea valorificării rezervelor de cărbune, în special de lignit, estimate la 3,445 mrd. tone și din care se exploatează în prezent numai 2 mil. tone pe an.

Avînd în vedere contribuția acestor proiecte la dezvoltarea economică a țării, F.M.I. apreciază că în următoarele 12 luni Noua Zeelandă va înregistra un ritm de creștere de 2,5—3,5%.

În cadrul relațiilor economice dintre România și Noua Zeelandă, țara noastră livrează motoare electrice, mașini-unelte, rulmenți, tractoare și produse ale industriei ușoare, importînd din această țară în special ovine de reproducție și lînă.

Emilian STANCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 19—23.X.1981 a fost caracterizat de consolidarea poziției **dolarului S.U.A.**

Încetarea tendinței de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari, urmată chiar de o creștere a acestora a fost principalul factor în determinarea mișcării ascendente a monedei americane.

Evoluția ulterioară a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare se pare că va fi strîns legată de evoluția dobînzilor la depozitele în dolari, în condițiile în care, pe de o parte datoria publică a S.U.A. care a depășit pentru prima dată nivelul istoric record de 1 000 miliarde dolari impune nivele atractive de dobîndă pentru fondurile externe, iar pe de altă parte o relaxare a politicii actuale restrictive de credit a Sistemului Federal de Rezervă este cerută și susținută de cercuri economice tot mai largi din S.U.A.

Marca vest-germană, în ciuda faptului că a beneficiat de date favorabile privind creșterea excedentului balanței comerciale în septembrie a.c. la 3,48 miliarde mărci (față de numai 55 milioane mărci în august a.c.) și a reducerii la 2,2 miliarde mărci a deficitului balanței de plăți curente în aceeași lună (comparativ cu un deficit de 6,4 miliarde mărci în august a.c.), a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se la închiderea din 23.X.1981 la circa 2,2725 mărci/1 dolar, cu 1,8% sub nivelul din 16.X.1981 de 2,2325 mărci/1 dolar. De menționat că Bundesbank a intervenit pe piață pentru susținerea cursului mărcii, atît față de dolar, cît și față de francul elvețian, al cărui curs s-a modificat de la 85 franci/100 mărci, la 83 franci/100 mărci. Un nivel apropiat de depreciere a înregistrat și **francul francez**, care cota la închiderea perioadei analizate la 5,6950 franci/1 dolar, cu aproape 1,7% sub închiderea de referință.

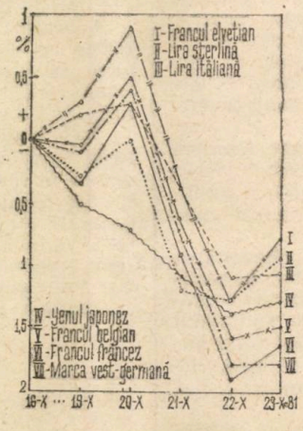

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23.X. Bază : 16.X. a.c.

Francul belgian era tranzacționat pe 23.X.1981 la 37,95 franci/1 dolar (37,37 franci/1 dolar cursul de referință) iar **yenul japonez** la 233,50 yeni/1 dolar (230,75 yeni/1 dolar pe 16.X.1981).

Deși s-a depreciat cu numai 1,2% pe ansamblul intervalului analizat (1 203 lire/1 dolar pe 23.X.1981, față de 1 189 lire/1 dolar pe 16.X.1981), **lira italiană** continuă să ocupe o poziție destul de slabă în cadrul sistemului valutar vest-european. **Lira sterlină** se situa la sfîrșitul săptămînii la 1,8250 dolari/1 liră, cu 1% sub nivelul de referință de 1,8425 dolari/1 liră, iar **francul elvețian**, după un început favorabil (depreciere cu 0,9% pe 20.X.1981), termină pe 23.X.1981 cu 0,8% sub cursul de referință.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere aproape generală.

Prețul **aurului** la Londra, în strînsă legătură cu mișcarea dobînzilor, a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 23.X.1981 de 432,50 dolari/uncie fiind cu 11,25 dolari/uncie sub cel corespunzător din 16.X.1981

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Documentar

PROTECȚIONISMUL, OBSTACOL ÎN CALEA DEZVOLTĂRII COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

ASISTĂM, în prezent, la un proces de deteriorare continuă a economiei mondiale, caracterizat prin accentuarea subdezvoltării, prelungirea crizei economice, energetice, monetar-financiare, a materiilor prime — inclusiv cele agricole, fenomene agravate la rîndul lor de politica dobînzilor cămătărești, care duc la înrăutățirea situației economice a tuturor țărilor și în special a celor aflate în curs de dezvoltare.

În acest context asistăm în țările capitaliste dezvoltate, la accentuarea măsurilor de subvenționare a producției interne, de amplificare și diversificare a protecționismului, de natură să ridice bariere artificiale în desfășurarea normală a comerțului internațional. Efectul negativ al acestor politici este deosebit de vizibil pentru țările în curs de dezvoltare în cazul comerțului cu produse agro-alimentare. Economia acestor țări a cunoscut, ca urmare a asupririi colonialiste, o orientare unilaterală, în special în sectorul agriculturii care îmbracă de cele mai multe ori forma monoculturii, evoluție cu consecințe grave asupra dezvoltării lor economice generale, asupra participării lor la circuitul economic internațional. Restricțiile instituite de țările capitaliste dezvoltate lovesc în posibilitatea țărilor rămase în urmă de a obține — prin exporturile lor — resursele financiare necesare pentru a-și spori, diversifica și moderniza producția agricolă și industrială, diminuîndu-le și mai mult șansa reducerii decalajelor care le separă de țările avansate ale lumii.

Cel mai simplu **indicator al protecționismului îl reprezintă procentul cu care prețul obținut de producătorii interni depășește prețul cu care poate fi obținut produsul respectiv de la furnizorii externi sau la care ar putea fi vîndut consumatorilor străini.** Din punctul de vedere al exportului pe piața respectivă, acest indicator apare ca echivalent al **taxei ad valorem**, înglobînd ansamblul de pîrghii tarifare și netarifare, politicile de susținere și de stabilizare interne și stimulentele fiscale destinate să anuleze decalajul dintre prețul intern și prețul mondial. Intensificarea protecționismului este evidentă pentru majoritatea produselor agroalimentare : în cazul Japoniei, nivelul taxei ad valorem în 1978 a fost de cel puțin patru ori mai mare față de nivelul din 1974 ; această creștere a fost mult mai mare în cazul cărnii de vită (de la 36,9% la 250%) și al zahărului (de la 39,7% la 330%). Și în cazul Comunității Economice Europene instrumentul cel mai important utilizat pentru limitarea importurilor în țările membre este **prelevarea variabilă.** Aceasta este aplicată importurilor provenind din țările terțe, în funcție de decalajul existent între prețurile de susținere ale C.E.E. și prețurile practicate pe piața mondială.

După 1975 s-a înregistrat o creștere accelerată a taxei la cereale și zahăr, în timp ce sprijinul de care au beneficiat alte produse — în special produsele lactate, carne de vită și vițel — s-a menținut în mod continuu la un nivel ridicat.

Protejarea agriculturii se realizează și prin **subvenționarea producției,** ceea ce duce concomitent și la creșterea prețurilor la consumator. În general, în ultimii ani, prețurile interne din țările dezvoltate s-au depărtat tot mai mult de prețurile internaționale, fenomen determinat de creșterea cheltuielilor de producție. Paralel a avut loc și o frînare a creșterii prețurilor. Astfel, în cazul zahărului subvenția acordată producției a crescut, în perioada 1976—1978, de la 21,1 la 149 dolari per tonă în S.U.A. și de la 75,6 la 398,6 dolari la o tonă în C.E.E. Numai în anul 1978, valoarea subvențiilor acordate de către S.U.A. și C.E.E. au totalizat 5,1 miliarde dolari (respectiv 0,8 și 4,3 miliarde dolari), sumă care depășește valoarea totală a zahărului exportat de țările în curs de dezvoltare.

Pentru a veni în sprijinul producătorilor de legume de seră, guvernele unor țări din Piața comună au acordat subvenții pentru aprovizionarea cu combustibil în anul 1980, după cum urmează : Olanda — 300 milioane guldeni, R.F. Germania 50,5 milioane D.M., Franța 45 milioane franci.

Subvenționarea se practică și în cazul industriei producătoare de conserve de legume, fructe, pastă de tomate, avînd repercusiuni negative pentru exportatorii care încearcă să-și desfacă astfel de produse atît pe piețele țărilor membre C.E.E. cît și — în ultimul timp — pe piața țărilor arabe. Subvențiile acordate de Piața comună au fost în 1978 de 561 mil. D.M., în 1979 de 748 mil. D.M., iar în 1980 de 1,1 mld. D.M. Printre produsele care beneficiază de aceste subvenții se numără : compot de piersici, de cireșe, de pere, pastă de tomate, prune uscate, tomate congelate. Subvenția de 1 146 D.M./tonă acordată producătorilor de pastă de tomate în sezonul 1980/1981 este practic superioară nivelului de preț la care se negociază pe piața mondială acest produs (circa 500 dolari/tonă). Beneficiind de aceste subvenții, producătorii comunitari și-au sporit producția iar la export sînt mult mai competitivi decît alți exportatori pe piețele tradiționale importatoare (S.U.A., Japonia, țările arabe).

Climatul protecționist din țările occidentale a încurajat tendința de înlocuire a importurilor și de autosatisfacere a necesarului din producția internă. În același timp, politica agricolă protecționistă din țările capitaliste dezvoltate a contribuit și la crearea unui surplus de producție care, datorită subvențiilor și celorlalte forme de sprijinire a exportului, poate fi realizat pe piețele internaționale independent de raportul existent între prețul de pe piața mondială și costurile interne de producție. Prin subvenționarea producției proprii în țările capitaliste se exercită o presiune în direcția unei scăderi artificiale a prețurilor mondiale la produsele agricole și, în consecință, a încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare cu o structură predominant agrară. Multe din aceste țări nu numai că au accesul blocat la o mare parte din piețele de desfacere, dar trebuie să facă față în același timp unei concurențe suplimentare.

Liberalizarea generală a comerțului cu produse agricole poate avea o influență semnificativă asupra încasărilor la export atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale țărilor dezvoltate. Un recent studiu al F.A.O. arată că o reducere cu 50% a nivelului protecției în țările O.C.D.E. asupra a 79 de materii prime agricole și produse agricole prelucrate ar da posibilitatea celor 57 de țări în curs de dezvoltare, cele mai populate, să-și mărească încasările anuale din export cu circa 3 miliarde dolari anual, față de perioada 1970—1974. Conform studiului F.A.O., aproape două treimi din creșterea veniturilor ar reveni țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de zahăr (831 milioane dolari), carne de vită și vițel (590,8 milioane dolari) și vin (495,2 milioane dolari).

Un alt indicator important pentru evaluarea gradului de protecție a pieței în țările capitaliste dezvoltate, evidențiind totodată efectul descurajant al obstacolelor tarifare pentru politica de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare îl constituie așa-numita **„protecție efectivă — protecția realizată față de valoarea nou creată în țara exportatoare prin perceperea de taxe vamale direct proporționale cu gradul de transformare a materiei prime.** Gra-

dul de „protecție efectivă" variază direct proporțional cu nivelul taxei percepută asupra produsului finit și invers proporțional cu nivelul taxei vamale percepută asupra materiilor prime care intră în componența produsului respectiv. Protecția efectivă este dependentă în același timp, atît de mărimea dispersiei tarifare, adică a diferenței dintre taxele vamale percepute asupra materiilor prime importate și cele impuse produsului finit, cît și de proporția elementelor importate care intră în fabricarea produsului finit. De exemplu, o taxă vamală de numai 5% la importul de uleiuri vegetale, în condițiile în care materia primă brută reprezintă 95% din costurile de producție, iar valoarea adăugată în procesul de prelucrare a materiei prime este de 5% asigură a protecție efectivă de 100% pentru cheltuielile privind industrializarea. Valoarea ridicată a protecției efective dezavantajează cu atît mai mult țările în curs de dezvoltare, cu cît unul din principalele lor elemente competitive în formarea prețurilor ar fi costul redus al manoperei. Or, în aceste împrejurări, chiar și taxele vamale foarte scăzute constituie obstacole importante în calea efortului de industrializare a propriilor produse agricole de către țările în curs de dezvoltare.

După recesiunea din 1974—1975, care a afectat lumea capitalistă, escaladarea protecționismului s-a caracterizat prin recurgerea tot mai frecventă la restricțiile netarifare în calea comerțului cu produse agroalimentare și materii prime agricole prelucrate, atît în forme tradiționale cît și noi, aplicarea unilaterală de restricții cantitative și alte măsuri netarifare, introducerea de restricții comerciale „convenite" pe bază de negocieri sub forma restricțiilor „voluntare" la export și a acordurilor privind „comercializarea ordonată", precum și prin alte mecanisme de protecție definite prin noțiunea de „comerț liber organizat", extinderea folosirii procedeelor anti-dumping, acordarea de subvenții producției naționale. Actualele măsuri protecționiste se diferențiază astfel de protecționismul clasic al anilor '30, care se baza în principal pe taxele vamale.

Acest fenomen se explică prin faptul că — în condițiile actualelor cursuri valutare care înregistrează destul de frecvent oscilații de 10—20% sau chiar mai mari într-o perioadă scurtă și ale variațiilor puternice înregistrate la prețurile internaționale ale produselor agroalimentare — taxele vamale au devenit, în general, un instrument protecționist mai puțin important. La aceasta se adaugă, în parte, și reducerea nivelului taxelor vamale, în urma rundelor de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T.

Și cum succesul măsurilor de sprijinire a agricultorilor depinde, în principal, de posibilitatea de a „izola" prețurile interne de prețurile externe mai scăzute, iar barierele tarifare au devenit din ce în ce mai puțin operante, statele dezvoltate au făcut apel, în măsură crescîndă, la întregul arsenal de bariere netarifare (aproximativ 2 000 după aprecierile G.A.T.T.).

În total, în ultimii 10 ani, au fost preluate de stat în C.E.E. 8 milioane tone legume și fructe, din care cel puțin 5 milioane tone au fost distruse. Cetățenii din C.E.E. au fost nevoiți să plătească pentru aceste cantități, prin intermediul fondului destinat agriculturii la Bruxelles circa 1,7 miliarde DM, din care contribuabilii din R.F.G. aproximativ 500 milioane DM.

Daunele totale cauzate de intervenția statului pe piața legumelor și fructelor sînt, conform estimărilor „Asociației consumatorilor" din R.F.G., mult mai mari. Numai așa-zisul efect stabilizator (dorit de miniștrii agriculturii din C.E.E.) adică de creștere a prețurilor, prin micșorarea ofertei, a afectat consumatorii, cu o sumă de 10 ori mai mare. În plus, se face risipă de capital și muncă, deoarece fermierii sînt dirijați spre investiții nerentabile, spre supraproducții.

Dar efectele măsurilor protecționiste adoptate de țările dezvoltate în calea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare se reîntorc chiar asupra inițiatorilor lor. Astfel, într-un memorandum al Comisiei Pieței comune, se arată că supraproducția agricolă din C.E.E. pune în pericol tot mai mult exportul de produse industriale al țărilor comunitare spre „țările terțe"/ care se văd lipsite de o parte din resursele lor valutare, și dispun astfel de o capacitate de import redusă. Politica protecționistă dăunează deci nu numai țărilor în curs de dezvoltare, ci pe termen lung, chiar și celor aparent avantajate.

dr. Mircea CORAȘ
dr. Marcel DUHĂNEANU

Contribuții la analiza premiselor economice ale formării statului național unitar român

(Urmare din pag. 21)

ultimul deceniu al secolului trecut au intrat într-o nouă fază. Ele s-au desfășurat în condițiile cînd, atît în România cît și în Transilvania, s-au înregistrat însemnate progrese în crearea marii industrii mașiniste, și în dezvoltarea capitalistă a agriculturii, cînd s-a creat sistemul bancar și a avut loc o lărgire a comerțului intern și extern. Lucrarea oferă un tablou convingător asupra stadiului dezvoltării economiei în preajma primului război mondial. Economia Transilvaniei a trecut și ea prin însemnate prefaceri. În această perioadă se adîncesc unele constante ale organismului social de producție al Transilvaniei — constată autorii — dintre care se desprinde îndeosebi — așa cum se arată în volum — dominarea provinciei de către puterea statală străină, penetrația masivă a capitalului străin, înstrăinarea în măsură tot mai mare a patrimoniului național, ceea ce a dus la adîncirea exploatării oamenilor muncii, a căror majoritate era constituită din români.

Încetarea războiului vamal în anul 1891 și începerea tratativelor pentru încheierea noii convenții comerciale, au creat un climat favorabil reluării și extinderii schimbului Transilvaniei cu România. Noul tarif vamal adoptat de România a fost amplu dezbătut de către camerele de comerț și industrie din Arad, Brașov, Cluj, Oradea, Timișoara și Tîrgu Mureș ; ele au făcut numeroase propuneri care au fost cuprinse în textul definitiv al Convenției încheiate în anul 1893. **Legăturile economice dintre Transilvania și România au cunoscut în această perioadă o înviorare.** Pe această bază numeroase industrii și regiuni economice își refac și lărgesc potențialul lor economic. Schimbul s-a adaptat noilor cerințe ale economiei României, care a cunoscut însemnate modificări în urma procesului de dezvoltare a industriei.

Lucrarea scoate în evidență **rolul căilor ferate în amplificarea legăturilor economice dintre Transilvania și România.** Este semnificativ faptul că liniile ferate construite aveau ca obiectiv și asigurarea legăturilor dintre România și Transilvania. Sistemul de căi ferate corespundea acestor cerințe. Joncțiunile realizate la Vîrciorova și Predeal, iar mai tîrziu la Turnu Roșu și Ghimeș, au ușurat mult schimbul dintre România și Transilvania. În tot cuprinsul lucrării autorii acordă atenție analizei exodului populației transilvănene în România și a rolului pe care această mișcare permanentă a populației prin trecătorile din Carpați a avut-o, în crearea premiselor economice ale statului național unitar român.

Lucrarea constituie o contribuție meritorie și bogat documentată la ilustrarea complementarității și a interdependenței economice dintre Transilvania și România, la înfățișarea premiselor economice ale făuririi statului național unitar român.

Competitivitate internațională

UN STUDIU efectuat anul trecut de o organizație elvețiană, profilată pe problemele conducerii, asupra competitivității internaționale a economiei principalelor țări capitaliste dezvoltate a luat ca bază de comparație circa 200 de indicatori sau criterii economice și sociale, sistematizate în zece grupe (ritmul de creștere a P.N.B., productivitatea muncii, nivelul de dezvoltare a marketingului, disponibilul de capital, activitatea de înovare, povara impozitelor ș.a.).

Din compararea, pe principiul indexării, a factorilor care concură la definirea nivelului competitivității, a rezultat — de pildă — că în privința dinamicii productivității muncii în frunte se situează Japonia ; în ceea ce privește nivelul relativ al investițiilor în fonduri fixe primele locuri revin Japoniei și Norvegiei (S.U.A. situîndu-se pe ultimul loc printre 19 țări examinate) ; sub raportul nivelului absolut al cheltuielilor legate de forța de muncă vin în ordine Suedia, R.F.G., Belgia, Danemarca, Olanda, Suedia, Statele Unite ș.a. ; din punctul de vedere al potențialului financiar în frunte se află un grup de cinci țări — S.U.A., Japonia, R.F.G., Elveția și Canada.

Corelarea tuturor factorilor a condus la concluzia că Japonia și S.U.A. depășesc în continuare, sub aspectul competitivității, țările din Europa occidentală și Canada, ele fiind urmate — în ordine — de Elveția, R.F.G., Olanda.

Export de capital

DUPĂ cum se remarcă în cercurile bancare din R.F.G., deși nu se poate vorbi de o „fugă" a capitalurilor din această țară, totuși — în contextul creșterii de cîteva ori a volumului investițiilor directe în străinătate în cursul deceniului trecut — în ultima perioadă se constată o accelerare a ritmului exportului de capital. Afirmația este valabilă îndeosebi în privința fluxului de investiții în S.U.A., stimulat — între altele — de nivelul înalt al dobînzilor la creditele bancare, practicate în această țară.

Graficul de mai jos ilustrează, pe de o parte, ponderea ridicată a investițiilor vest-germane în S.U.A. (mai mult de o cincime din total, la sfîrșitul anului trecut) ; pe de altă parte, se observă că, deși Europa occidentală rămîne principala zonă de plasament a capitalurilor vest-germane, se intensifică exportul acestora în alte regiuni ale lumii, îndeosebi în America Latină (Brazilia, Mexic etc.).

Strategie energetică

PROGRAMUL de acțiuni, elaborat nu demult de specialiștii Agenției Internaționale pentru Energie și cunoscut sub denumirea de „strategie de grup", își propune să ofere jaloane de orientare în elaborarea politicii energetice de către statele membre, ținînd seama de gradul diferit de asigurare a economiei lor naționale cu resurse energetice primare, de posibilitățile diferențiate de înfăptuire a cercetărilor științifice în acest domeniu etc. El înmănunchiază prognoze pînă în anul 2020 asupra evoluției cantitative și structurale a necesarului de energie al țărilor membre, asupra perspectivelor valorificării altor surse de energie decît hidrocarburile (în primul rînd a celor regenerabile) și ale reducerii dependenței de importul de petrol, asupra volumului și caracterul investițiilor cerute de asemenea mutații în balanța energetică ș.a. Se apreciază, de pildă, că restructurarea radicală a sistemelor energetice din țările membre ale A.I.E. va necesita, în perioada 1980—2020, investiții însumînd cel puțin 14 000 miliarde dolari.

După opinia specialiștilor, în anii 1990—2020 cele mai importante efecte se vor obține de pe urma aplicării noilor metode de economisire a energiei în transporturile auto, în industrie, la încălzirea locuințelor, precum și de pe urma extragerii țițeiului din șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice, a transformării cărbunelui în combustibil lichid. Totodată, printre tehnologiile a căror dezvoltare este recomandată cu prioritate figurează : încălzirea și răcirea cu ajutorul energiei solare, noi metode de sporire a ponderii țițeiului sau gazelor extrase din zăcămînt, cele privind obținerea de noi carburanți pentru mijloacele de transport, folosirea reactorilor funcționînd pe bază de neutroni rapizi.

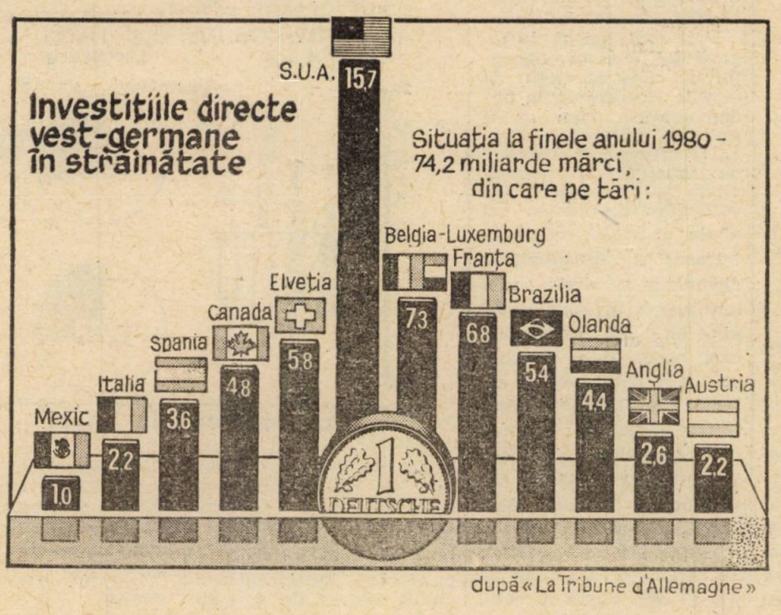

după «La Tribune d'Allemagne»

Cercetarea științifică în R. P. Ungară

LA ACADEMIA de Științe a R.P. Ungare au fost elaborate principalele orientări ale activității de cercetare științifică din țară pe următorii zece ani. Alături de atenția deosebită acordată cercetărilor în domeniul biologiei, menite să contribuie la ridicarea eficienței în cultura plantelor și în zootehnie, se va pune accent de asemenea pe studierea și soluționarea unor probleme actuale ale fizicii, chimiei, matematicii, tehnicii de calcul și electronicii.

Se apreciază că oamenii de știință aduc în Ungaria o contribuție prețioasă la ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a industriei, la perfecționarea structurii economiei, la promovarea cuceririlor progresului tehnico-științific. Astfel, de pildă, în construcțiile de mașini au fost aplicate în cincinalul trecut peste 6 mii de tehnologii noi, iar în agricultură numai în cursul anului trecut centrele de cercetare au obținut peste 50 de soiuri ameliorate de plante de cultură.

În următorii ani activitatea de cercetare a oamenilor de știință unguri se va desfășura în conformitate cu 15 mari programe de orientare a dezvoltării științei și tehnicii, cum sînt programul de economisire a materiilor prime, combustibililor și energiei, programul de sporire a productivității în sectorul agricol și altele.

R. S. Vietnam: orientări în dezvoltarea agriculturii

UNA dintre principalele orientări în dezvoltarea agriculturii R.S. Vietnam o constituie extinderea suprafețelor ocupate de culturile de plante tehnice, ținîndu-se seama de faptul că pe teritoriul țării sînt întrunite condiții favorabile pentru sporirea producției de cafea, ceai, cauciuc, bumbac și mirodenii. Specialiștii vietnamezi au elaborat planuri de perspectivă privind dezvoltarea culturilor tehnice în diferite zone climatice ale țării, o atenție deosebită fiind acordată creării de complexe agro-industriale, care să cuprindă atît gospodării agricole de stat cît și unități ale industriei prelucrătoare.

Între altele, în provincia sudică Song Be se află în curs de constituire o zonă specializată în cultura cauciucului, îndeosebi în gospodării de stat, dispunînd de o suprafață totală de teren de peste 50 mii ha. În alte zone au fost create mari plantații de piper negru (care reprezintă un important articol de export), se refac culturile de cocotieri (nucile de cocos constituind materie primă pentru industria articolelor de parfumerie și a produselor de cofetărie), iar în provincia Hoang Lien Son funcționează de peste doi ani prima uniune agro-industrială profilată de producția de ceai, pe baza experienței sale urmînd a fi realizate alte cîteva complexe similare pe teritoriul țării.

GLOSAR

Convertibilitate externă

CONVERTIBILITATEA EXTERNĂ este o măsură de politică monetară prin care se acordă dreptul nerezidenților, care primesc în plată sau obțin prin alte căi legale moneda națională a unei țări, să o poată folosi pentru plăți în afara și în interiorul țării respective. În cazuri mult mai rare se dă dreptul deținătorilor de monedă națională, nerezidenți, să poată cere convertirea într-o altă valută.

În condițiile existenței unor piețe libere monetare și ale aurului, deținătorii de monedă cu statut de „convertibilitate externă" pot face operațiuni la piață, adică să cumpere aur sau valută la cursul pieței.

Aplicarea măsurii de „convertibilitate externă" nu implică renunțarea la restricțiile de import sau export, la controlul valutar, la limitarea scoaterii sau introducerii în țară de monedă efectivă atît pentru nerezidenți cît și pentru rezidenți. De asemenea, convertibilitatea externă poate fi limitată la nerezidenții dintr-o anume zonă monetară. Anglia, de exemplu, a aplicat după cel de al doilea război mondial „convertibilitatea externă" numai pentru lirele sterline obținute de nerezidenți în afara zonei lirei. Cu aceste lire nerezidentii puteau face plăti curente în toată lumea, inclusiv în interiorul zonei lirei sterline. Ei nu puteau cere însă convertirea lor în aur, dolari S.U.A. sau dolari canadieni. Rezidenții țărilor din zona lirei sterline au rămas supuși restricțiilor în operațiunile cu străinătatea.

R.F. Germania, Belgia, Luxemburg, Olanda, Suedia, Italia, Franța, Irlanda au anunțat la 29 decembrie 1958 adoptarea „convertibilității externe" pentru monedele lor. Aceeași măsură a fost luată de încă 21 de state membre ale F.M.I. Pe această cale s-a căutat atragerea nerezidenților în operațiuni de investiții, facilitarea unor operațiuni de comerț exterior, o mai bună corelare a prețurilor interne cu prețurile de pe piața mondială. Adoptarea „convertibilității externe" a fost considerată un prim pas pe calea renunțării la restricții și acceptării prevederilor articolului VIII al Acordului de creare a Fondului Monetar Internațional, respectiv multilateralizarea plăților prin convertibilitate.

Trecerea de la convertibilitatea externă (pentru nerezidenți) la convertibilitatea monedei și pentru rezidenți s-a făcut diferit de la țară la țară. Anglia și celelalte opt țări europene menționate mai sus au anunțat adoptarea convertibilității în sensul articolului VIII din Acordul F.M.I. în februarie 1961, Danemarca și Norvegia în 1967, Finlanda în 1979. Multe alte țări se mențin la „convertibilitate externă" cu mai multe sau mai puține restricții pentru rezidenți.

Întreg conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat ca urmare a renunțării la rolul monetar al aurului și a înlocuirii cursurilor de schimb fixe cu cursuri flotante, stabilite zilnic pe piață. Această situație a dat naștere noțiunii de convertibilitate de piață. Adoptarea „convertibilității externe" pentru o monedă, în actualele condiții monetare internaționale, duce deci la confruntarea ei cu cererea și oferta de pe piețele monetare, în funcție de care se va manifesta interesul nerezidenților.

Dorel OPRESCU

Economisire

Aurel Ionaș, Bălan — Anul trecut consumul total de energie pe ansamblul O.C.D.E., organizație care grupează 24 de state, între care principalele țări capitaliste dezvoltate, a scăzut cu circa 3% (consumul de petrol chiar cu aproape 8%), în condițiile în care s-a înregistrat o creștere, este adevărat lentă, a produsului social. Această evoluție, reflectînd în bună parte eficiența măsurilor de economisire a energiei, a continuat și în acest an: în primul semestru din 1981 consumul de petrol al țărilor O.C.D.E. s-a redus cu 6,5%, prognoza reducerii consumului pe întregul an în curs fiind de 4%. Experții O.C.D.E. își exprimă însă incertitudinea în privința modului cum va reacționa cererea de petrol în ipoteza unei înviorări susținute a activității economice. Ei reamintesc faptul că între 1976 și 1978 consumul de petrol a reînceput să crească rapid, după ce se redusese în urma primului „șoc petrolier".

În ciuda rezultatelor obținute pe linia economisirii petrolului, eforturile pentru înlocuirea acesteia cu alte surse de energie, în primul rînd cu cărbune și energie nucleară nu s-au materializat atît de repede cum se spera.

Ciclul de viață al familiei

Maria Avram, Ineu — Conceptul de „ciclu de viață al familiei" a fost lansat, prin anii '30, în sociologia rurală, de către sociologul Pitirim Sorokin ; el a fost preluat de demografie cu circa două decenii mai tîrziu, dezvoltat de Paul C. Glick și Norman Ryder și alții și integrat în demografia familiei, în economia și sociologia familiei.

Ideea de bază este aceea că familia, din momentul constituirii sale prin căsătorie, parcurge o serie de etape sau secvențe, marcate de anumite evenimente semnificative. În mod simplificat ciclul vieții familiei cuprinde cinci secvențe : 1) prima căsătorie, 2) nașterea primului copil, 3) nașterea ultimului copil, 4) prima căsătorie a ultimului copil, cu care începe secvența „cuibului gol", și 5) moartea unuia din soți, cu care se încheie ciclul vieții familiei. Fiecare secvență are o anumită „lungime", determinată atît de factori demografici — fertilitatea și mortalitatea — cît și de factori sociali, economici, culturali. Așa, de pildă, reducerea mortalității și, respectiv, creșterea duratei medii de viață influențează și măresc considerabil ciclul de viață al familiei, influențînd totodată unele secvențe ale acestuia.

Unii sociologi și demografi introduc în conceptul de ciclu al vieții de familie și evenimente nedemografice cum ar fi secvența școlarizării, vîrsta la intrarea în sistemul de învățămînt a mamei, vîrsta la terminarea învățămîntului, precum și vîrsta ultimului copil la intrarea în învățămîntul elementar și vîrsta sa la terminarea învățămîntului superior. Să exemplificăm ciclul vieții familiei cu unele date privind situația din România, luînd durata medie a vieții femeii („speranța de viață la naștere") egală cu aproximativ 72 ani. Deci ciclul de viață începe cu vîrsta 0 (naștere), prima secvență durează pînă la 18—19 ani, vîrstă la care, în general, se absolvă învățămîntul mediu (este vorba de date pentru întreaga populație) ; a doua secvență începe cu prima căsătorie ; vîrsta mediană este ceva mai mică de 22 ani ; nașterea primului copil are loc cînd mama are vîrsta mediană de 22 ani și jumătate ; la nașterea celui de al patrulea copil vîrsta mediană este de 28 ani. Să presupunem că acesta este ultimul copil al mamei respective și vîrsta mediană a acesteia la nașterea tuturor copiilor este de 24 ani și jumătate. În aceste condiții primul copil va termina învățămîntul mediu cînd mama va avea 41 ani, iar ultimul copil va termina învățămîntul cînd mama va avea 46—47 ani. Căsătoria primului născut se va produce cînd mama va avea 44—45 ani, iar a ultimului copil cînd mama va ajunge la 51—52 ani. Întrucît durata medie de viață a bărbaților este cu 4 ani și jumătate mai mică decît a femeii, adică circa 68 ani, înseamnă că după căsătoria ultimului născut secvența „cuibului gol", cînd părinții rămîn singuri, mai durează 15—16 ani. În perspectivă, cînd durata medie a vieții va crește ajungînd să fie pentru femei de 75 ani și pentru bărbați, de 70 de ani, ciclul vieții familiei se va mări în mod corespunzător, și totodată va crește probabilitatea ca părinții să devină străbunici, fiind în viață la nașterea strănepoților.

Sector de stat

Emanoil Călinescu, București — Unele din firmele franceze care fac parte de mai multă vreme din sectorul de stat ocupă în prezent locuri de frunte pe plan european, activitatea lor soldîndu-se în general cu importante beneficii. Astfel, de pildă, Renault, aflată în proprietatea statului din 1945, a devenit în 1980 cea mai mare firmă producătoare de automobile din Europa occidentală, cucerind 41,5% din piața franceză și 14% din cea a C.E.E. Renault este, de asemenea, una din puținele firme vest-europene constructoare de automobile care a încheiat anul 1980 cu un profit. Peste hotare Renault deține 46% din acțiunile firmei American Motors și 15% din cele ale firmei suedeze Volvo. Firme Aérospatiale, naționalizată în 1970, este cea mai mare din ramura ei din Europa occidentală; ea are în prezent peste 40 000 de salariați. Ponderea exportului în producția sa ajunge pînă la 90% în cazul avioanelor. Naționalizată în 1945 pentru a facilita reconstrucția economică postbelică, Banca Crédit Lyonnais este actualmente a doua ca mărime în Franța. Ea dispune de 84 sucursale și filiale în străinătate.

Întreprinderi mici

Septimiu Popa, Timișoara — Contrar unei păreri destul de răspîndite, cea mai mare contribuție la crearea de noi locuri de muncă într-o serie de țări industrializate au adus-o în deceniul trecut întreprinderile mici. Cazul Angliei este ilustrativ în această privință: întreprinderile cu un efectiv de pînă la 100 salariați și-au sporit numărul angajaților cu aproape 20% în perioada 1968—1978, ceea ce a determinat majorarea ponderii lor în totalul forței de muncă ocupate în industria prelucrătoare (vezi graficul).

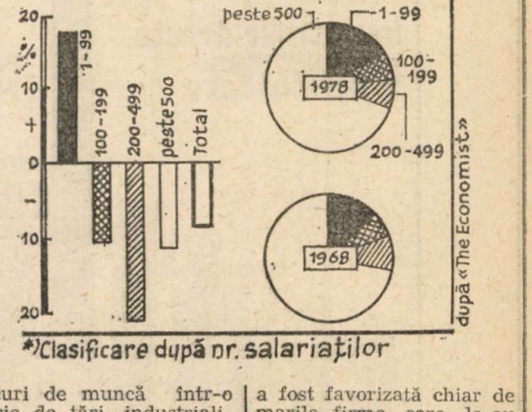

În unele cazuri extinderea întreprinderilor mici a fost favorizată chiar de marile firme, care le-au oferit contracte, le-au pus la dispoziție spații industriale și instalații neutilizate și asistență tehnică.

robotron

Echipamentul A 5130 este cel mai eficient produs al nostru. Sensibil la dorinţele dv. Imprimanta, dispozitivul de afişare şi claviatura sînt mereu în cîmpul vizual. Aceasta uşurează munca. Informaţiile sale sînt prompte, sigure, bazate pe date precise prin regim conversaţional. Amintim aici numai unele din numeroasele domenii în care poate fi utilizat : se vădeşte util în transporturi, în comerţ, în instituţiile de credit, în industrie, în construcţii, în agricultură şi în multe domenii de administraţie. De ce ? Pentru că el este pretutindeni la locul său, acolo unde apar probleme combinate de înregistrare şi prelucrare a datelor pentru care este necesară o imprimantă eficientă. De asemenea, acolo unde înregistrarea datelor cu ajutorul dispozitivului de afişare trebuie îmbinată cu prelucrarea centurilor de bandă magnetică sau acolo unde este necesară o mare memorie externă. A 5130 este un echipament cu utilizare universală. Pachetele de programe montate pe probleme vă sprijină. Informaţi-vă în detaliu, uitaţi-vă la el, pregătiţi spaţiul necesar sistemului modular pentru înregistrarea şi contabilizarea datelor.

Supraveghează totul:
centrala şi filiala,
sectoarele plan,
statistică şi bilanţ
Un echipament
din familia A 5100

Sistem modular
pentru înregistrarea
şi contabilizarea
datelor

A 5130

Vă rugăm să ne vizitaţi cu prilejul expoziţiei „Tehnica prelucrării datelor în R.D.G.". organizată la Piteşti, în perioada 9—13 noiembrie 1981 la Casa Sindicatelor.

robotron

Robotron Export-Import
Întreprindere de stat de comerţ exterior a Republicii Democrate Germane, R.D.G., 1 080 Berlin, Friedrichstr. 61

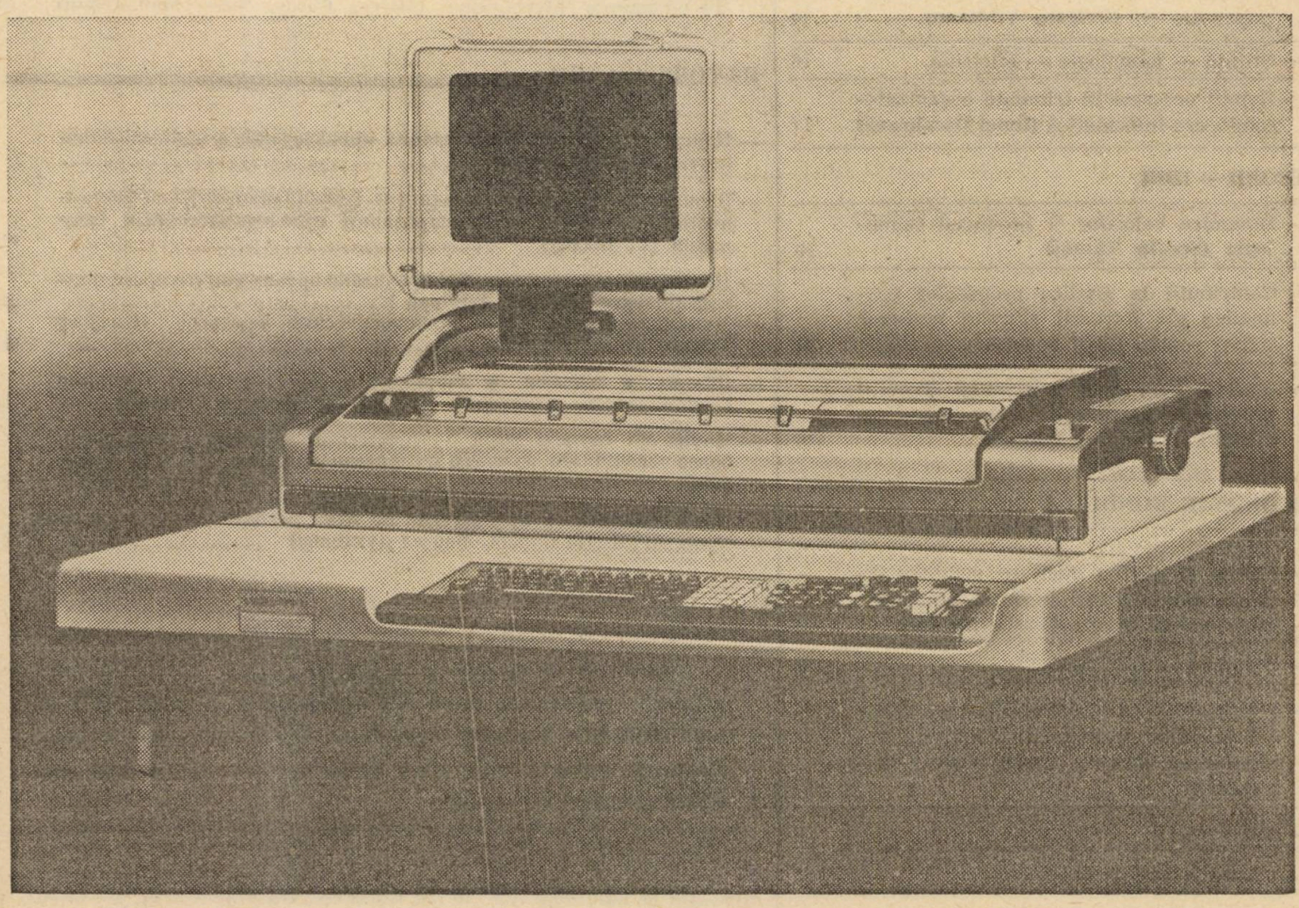

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44, din 30 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Autoaprovizionarea teritorială. Folosirea deplină și cu înalt randament a tuturor suprafețelor disponibile (I) **(I.L. Mehedinți)** 1

— Apele uzate — un îngrășământ de mare valoare **(Vl. Ionescu-Sisești)** 3

— Pîrghii ale realizării producției fizice **(Gh. Drăghici)** 5

— Dezbatere „R. E.". Concepte și modalități de organizare a activității industriale (II) 7

— Tîrgul Internațional București — 1981. Un bilanț fructuos **(Nicolae Suciu)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Cerințe pentru echilibrarea bugetelor de venituri și cheltuieli **(Gh. Vîlcu)** 10

— Săptămîna economiei. Munca rodnică — economie, bunăstare **(Mircea Popovici)** 12

— Mutații fundamentale în consumul populației (I) **(Grigore Vîlceanu)** 14

— Știință — tehnologie — eficiență 16

— Relații necesare în trinomul organizare-conducere-informatică **(Ionel Dumbravă)** 17

TEORII — IDEI

— Dinamica valorilor și progresul tehnologic **(Sergiu Tămaș)** 19

— Contribuții la analiza premiselor economice ale formării statului național unitar român **(Iosif I. Adam)** 21

— Școli • curente • economiști Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Toader Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Știința în slujba păcii — condiție vitală a făuririi unei lumi umane, mai bune și mai drepte **(Vasile Secăreș)** 24

— Tendințe — conjuncturi 26

— Documentar. Protecționismul — obstacol în calea dezvoltării comerțului internațional **(Mircea Coraș, Marcel Duhăneanu)** 27

— Mondorama 29

— Curier 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Concepts and ways of organizing the industrial activity (II) A „R.E." debate 7

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Requirements for balancing the income-expenditure budgets **(Gh. Vîlcu)** 10

— Necessary relations in the trinomial organization-management-informatics **(Ionel Dumbravă)** 17

— Dynamics of values and technological progress **(Sergiu Tămaș)** 19

— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Toader Ionescu)** 22

— Science for peace : a vital condition for the setting up of a human, better and fairer world **(Vasile Secăreș)** 24

— The protectionism : an obstacle hindering the development of the international trade **(Mircea Coraș, Marcel Duhăneanu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Concepts et modalités d'organisation de l'activité industrielle (debat) (II) 7

— Les exigences de l'équilibre du buget des revenus et des dépenses **(Gh. Vîlcu)** 10

— Relations nécessaires dans la trinôme organisation-direction-informatique **(Ionel Dumbravă)** 17

— La dynamique des valeurs et le progrès technologique **(Sergiu Tămaș)** 19

— Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(Toader Ionescu)** 22

— La science au service de la paix — condition vitale pour l'édification d'un monde humain, meilleur et plus juste **(Vasile Secăreș)** 24

— Le protectionnisme — obstacle dans la voie du développement du commerce international **(Mircea Coraș, Marcel Duhăneanu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Концепты и манеры организации производства в промышленности (II) **(Обсуждение)** 7

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Требования сбалансирования приходо-расходных бюджетов **(Г. Вылку)** 10

— Необходимые соотношения в трехчлене организация-управление-информатика **(Иозел Думбрав)** 17

— Динамика стоимостей и технологический прогресс **(Серджиу Тэмаш)** 19

— Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии **(Тоадер Ионеску)** 22

— Наука на службе мира — существенное условие созидания более человечного, лучшего и справедливого мира **(Василе Секэреш)** 24

— Протекционизм — препятствие на пути развития международной торговли **(Мирча Кораш, Марчел Духэняну)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute cuprinse în asigurare amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbuşirea de teren, explozia, trăsnetul, acţiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicaţia subită, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● **Asigurarea de accidente pentru sume fixe,** totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.

Pe aceeaşi perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● **Asigurarea de accidente pentru sume convenite** se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita şi în rate.

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, precum şi de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliţă).

● **Asigurarea familială de accidente** cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soţia acestuia şi pe toţi copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● **Asigurarea „Turist"** se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît şi cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice şi gospodăreşti ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei şi 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcţie de natura accidentului) şi de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite şi cele familiale cuprind şi pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliţă.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

adas

ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Aparate practice şi economice pentru gospodăria dv:

ÎNCĂLZITOARE ELECTRICE DE APĂ CU ACUMULARE DE CĂLDURĂ SUB PRESIUNE

In magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vă puteţi procura încălzitoare electrice de apă cu acumulare de căldură sub presiune, de diferite capacităţi, în funcţie de preferinţele dv.; încălzitoarele corespund celor mai avansate tehnici în domeniu.

Încălzitoarele electrice de apă răspund unor necesităţi cotidiene în orice gospodărie: în bucătărie (la spălatul vaselor şi la gătit), în băi — în mediul rural, în gospodării individuale, grădiniţe şi ferme, apa caldă oferind beneficiarului un grad sporit de eficienţă şi confort.

Funcţionarea lor în condiţii optime aduce economii importante.

RECOM

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 616

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

NOILE SURSE DE ENERGIE

modalităţi de acţiune pentru atragerea în circuitul economic

Numărul 45 ● Vineri 6 noiembrie 1981

În prezența secretarului general al partidului,

tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU,

la Brăila a fost marcată printr-o mare adunare populară

SĂRBĂTORIREA „ZILEI RECOLTEI“

Cu prilejul vizitei de lucru a conducătorului partidului și statului nostru în unități agricole și industriale, ca și la adunarea ce a întrunit peste 100 000 de oameni ai muncii de la orașe și sate, populația municipiului și a județului și-a exprimat profunda satisfacție pentru amplul program de dezvoltare și modernizare a agriculturii românești, de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației, hotărîrea de a înfăptui neabătut îndemnurile și indicațiile tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU privind creșterea eficienței în întreaga economie, adeziunea sa fermă la politica de pace, de colaborare și independență națională, promovată consecvent de țara noastră.

Imagine din timpul vizitării expoziției realizărilor agriculturii județului Brăila

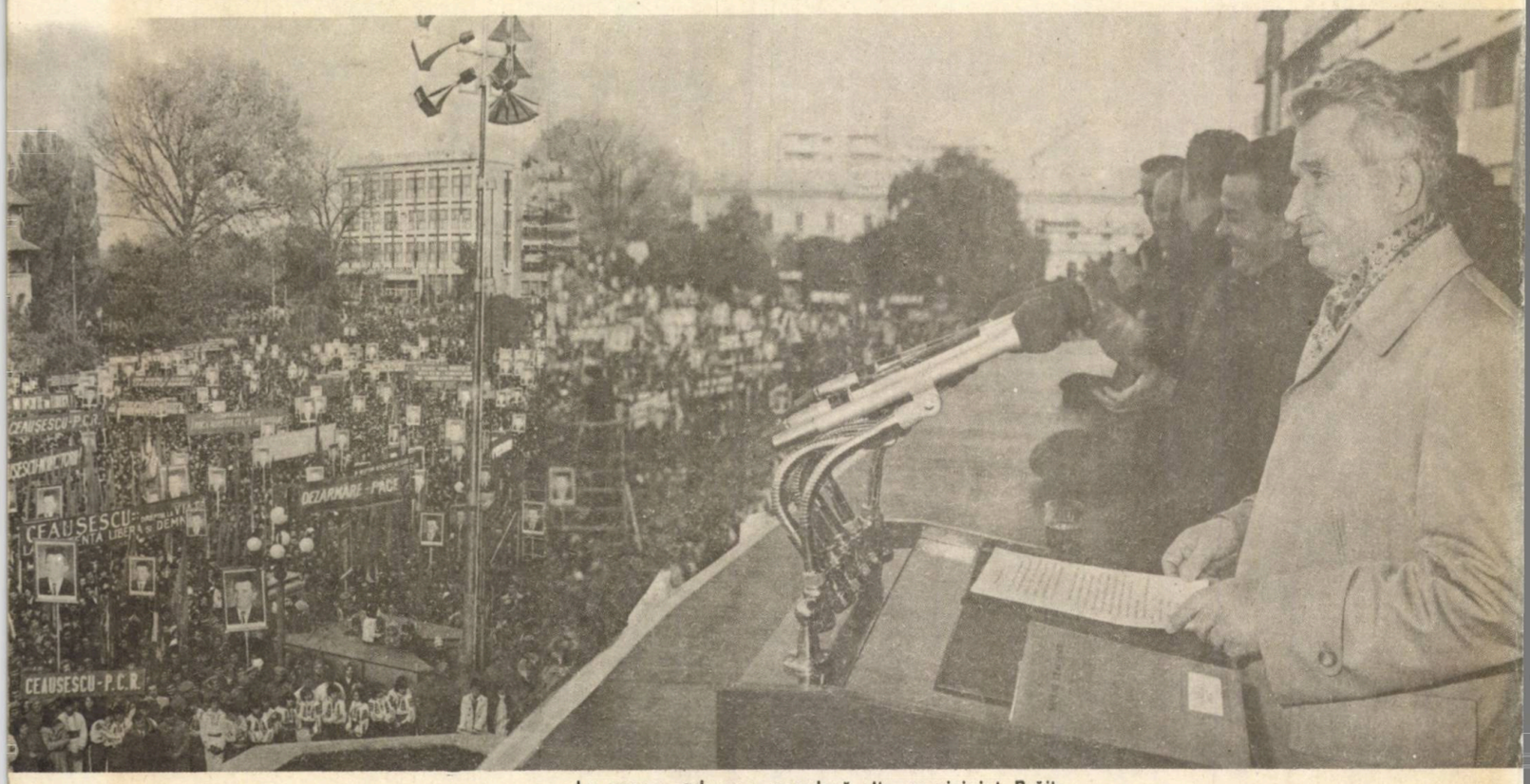

La marea adunare populară din municipiul Brăila

D 646

KÜLKERESKEDELMI ÉS IPARI KÖZPONT DOKUMENTÁCIÓS MŰSZAKI OSZTÁLY 1388

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

Sinteză de practică arbitrală de comerț exterior privind transporturile internaționale

În domeniul transporturilor feroviare internaționale, hotărîrile pronunțate de Comisia de arbitraj pentru comerțul exterior (C.A.B.) s-au întemeiat pe reglementările cuprinse în următoarele convenții multilaterale :

— Convenția privind traficul internațional de mărfuri (S.M.G.S.), care se aplică în raporturile dintre țările membre ale C.A.E.R. ;

— Convenția internațională privind transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.), care se aplică în raporturile cu alte țări decît cele din C.A.E.R. (ratificată prin Decretul nr. 213 din 17 decembrie 1974).

În prezentarea practicii arbitrale de mai jos, referirile s-au făcut — spre a înlesni consultarea materialului — la textele cuprinse în ultimele variante ale Convențiilor internaționale citate (deci la cele actualmente aplicabile), chiar dacă în momentul pronunțării hotărîrii arbitrale erau în vigoare variante mai vechi, cu o numerotare diferită a articolelor.

I. TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE GUVERNATE DE S.M.G.S.

1. Determinarea rutei transportului feroviar. Părțile unui contract de livrare de mărfuri, guvernat de Condițiile generale C.A.E.R. (C.G.L.), pot conveni că transportul feroviar se va face pe ruta cea mai scurtă, fără să o specifice în contract, dacă au precizat că vînzătorului îi incumbă obligația să determine punctul de frontieră al țării sale, în funcție de sediul uzinei producătoare, iar cumpărătorului să stabilească parcursul pe teritoriul țării sale, pînă la sediul destinatarului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 1 din 6 ianuarie 1972).

2. Momentul și efectul predării mărfii la frontiera țării vînzătorului. Faptul material al predării mărfii de către calea ferată a țării vînzătorului către calea ferată a țării cumpărătorului se constată prin borderoul de transmitere întocmit de acești cărăuși.

Ca dată a livrării se consideră, potrivit § 5, lit. c din C.G.L., data ștampilei aplicate pe scrisoarea de trăsură de către stația de frontieră la care calea ferată a țării vînzătorului predă marfa către calea ferată care o preia.

Din acest moment, potrivit § 5, lit. b din C.G.L., dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii trec de la vînzător la cumpărător. Această regulă se aplică însă numai în măsura în care pierderea sau avarierea mărfii nu este consecința culpei vînzătorului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 175 din 30 iunie 1980).

3. Documentul doveditor al numărului și greutății coletelor livrate. Numărul coletelor și greutatea lor se stabilesc, potrivit § 18, pct. 1, lit. a din C..GL., pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul feroviar internațional de mărfuri, dacă aceasta confirmă, prin ștampila căii ferate a țării vînzătorului, că marfa a fost cîntărită de expeditor, precizîndu-se, de asemenea, greutatea brutto vagon, țara acestuia și greutatea netto a coletelor, iar în rubrica „Documente anexate de expeditor" a fost menționată specificația **(packing list)**, în care s-a arătat cîte colete au fost încărcate. (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 21 martie 1977).

4. Partea contractuală îndreptățită să reclame căii ferate pierderea totală a mărfii. Dreptul la reclamație, izvorît din contractul de transport feroviar internațional aparține, potrivit art. 28 § 1 și § 7 din S.M.G.S., fie predătorului, fie destinatarului mărfii. O asemenea reclamație se face de către predător, cu condiția prezentării scrisorii de trăsură sau de către destinatar, cu condiția prezentării scrisorii de trăsură sau a duplicatului acesteia.

Dacă pierderea totală a mărfii a intervenit după predarea ei către calea ferată a țării cumpărătorului, obligația de a face reclamația către transportator incumbă destinatarului, fără însă ca prin aceasta să se excludă dreptul la reclamație al furnizorului.

Cumpărătorul are cu atît mai mult îndatorirea să urmărească el — iar nu furnizorul — primirea mărfii și deci să reclame căii ferate pierderea ei, în cazul în care (ca în speță) a și plătit-o.

El are dreptul, în orice caz, potrivit art. 16, § 4 din S.M.G.S., să considere transportul pierdut, fără a prezenta căii ferate dovezi, dacă marfa respectivă nu a fost primită în termen de 30 de zile de la expirarea termenului de executare a contractului de transport. (Hotărîrea C.A.B. nr. 175 din 30 iunie 1980).

5. Consecințe ale reclamației incomplete adresate căii ferate. După reclamația adresată căii ferate a țării cumpărătorului pentru pierderea totală a mărfii, pe care a preluat-o de la calea ferată a țării furnizorului, nu a dat rezultat din cauză că era lipsită de elementele — explicite și documentate — necesare pentru clarificarea situației de fapt, riscul pierderii mărfii se suportă de către destinatar. (Hotărîrea C.A.B. nr. 175 din 30 iunie 1980).

6. **Funcțiile procesului-verbal comercial întocmit cu delegatul căii ferate.** Procesul-verbal comercial, care potrivit art. 28 § 7, pct. 4 din S.M.G.S. se anexează la reclamația adresată transportatorului, trebuie întocmit de destinatar împreună cu delegatul căii ferate, în modul prevăzut de art. 16, § 3 din S.M.G.S. în cazul în care avarierea mărfii poate să fi survenit în cursul transportului și nu este clar dacă pentru lipsurile calitative urmează să răspundă că-

Supliment la
nr. 45 1981
Revista ECONOMICA

răușul ori furnizorul mărfii sau dacă este posibilă răspunderea amîndorura. În asemenea situații, procesul-verbal comercial constituie suportul legal al reclamației față de transportator. (Hotărîrea nr. 76 din 28 februarie 1979).

7. **Necesitatea procesului-verbal comercial pentru exercitarea dreptului de reclamație față de calea ferată.** Reclamația pentru pierderea parțială a mărfii poate fi adresată căii ferate de către destinatar, potrivit cu prevederile § 73 din C.G.L. și ale art. 28, § 7, pct. 2 din S.M.G.S., dacă prezintă, pe lîngă scrisoarea de trăsură, de asemenea procesul-verbal comercial, întocmit împreună cu delegatul transportatorului în stația de destinație.

Dacă acest delegat al căii ferate constată că vagonul a sosit la destinație cu un număr de plombe mai mic decît cel arătat în documentele vamale ale țării vînzătorului — fapt care poate să implice răspunderea transportatorului — destinatarul trebuie să efectueze recîntărirea, desigilarea și descărcarea vagonului în prezența delegatului căii ferate, spre a-și conserva dreptul de reclamație pentru lipsuri cantitative.

Neprocedînd astfel, ci mărginindu-se să deschidă vagonul fără delegatul căii ferate și să-i facă ulterior acestuia o declarație de lipsa unor colete, destinatarul nu mai poate pretinde nici vînzătorului daune echivalente cu valoarea lipsurilor cantitative. (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 21 martie 1977).

8. **Cerința procesului-verbal comercial pentru exercitarea dreptului de reclamație față de furnizor.** Procesul-verbal comercial, întocmit de delegatul căii ferate, nu constituie un document obligator pentru fundamentarea reclamației calitative sau cantitative în raporturile dintre vînzător și cumpărător, dacă transportatorul nu este în nici un mod implicat în avarierea mărfii sau în lipsa cantitativă.

Astfel, procesul-verbal comercial nu este necesar pentru exercitarea dreptului de reclamație față de vînzător, dacă :

— vagonul de cale ferată a sosit la stația de destinație fără vreo urmă de violare și fără să se constate lipsa nici unui colet. În acest caz, greutatea mai mică a unor colete — comparativ cu cea declarată inexact de predător în scrisoarea de trăsură — poate fi stabilită, în mod opozabil furnizorului, printr-un proces-verbal încheiat în condițiile legii de comisia de recepție a destinatarului, în prezența delegatului unei unități neutre. (Hotărîrea C.A.B. nr. 30 din 12 aprilie 1974).

9... — de asemenea, dacă se constată că defectele ambalajului provin din faptul că materialul din care trebuia să fie confecționat a fost schimbat. În acest caz, fiind certă culpa furnizorului, răspunderea căii ferate se exclude. (Hotărîrea C.A.B. nr. 148 din 25 mai 1978).

10. **Condiții de valabilitate a procesului-verbal comercial.** În cazul în care calea ferată din stația de destinație stabilește — ca rezultat al verificării efectuate din proprie inițiativă sau la cererea destinatarului — pierderea totală sau parțială ori avarierea mărfii transportate, este obligată, potrivit art. 16 § 3 din S.M.G.S., să întocmească un proces-verbal comercial și să înmîneze o copie destinatarului.

Verificarea trebuie să aibă loc în momentul descărcării mărfii din vagon, numai astfel fiind posibil să se constate dacă răspunderea revine vînzătorului sau căii ferate.

Procesul-verbal comercial astfel întocmit nu prezintă totuși concludență dacă a omis să precizeze starea vagonului la sosire și modul în care se prezintă marfa la deschiderea acestuia, dacă era bine stivuită sau se deplasase în interiorul vagonului, dacă exista talaș la pereți între rînduri, pentru a se putea aprecia asupra insuficienței ambalajului. În lipsa unor asemenea constatări, nu poate fi angajată răspunderea vînzătorului pentru avarierea mărfii pe timpul transportului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 167 din 21 iunie 1978).

11. **Efecte ale modificării contractului de transport feroviar.** Predătorul este îndreptățit, în baza art. 19, § 1 și § 2 din S.M.G.S. să modifice, la frontiera țării sale, contractul de transport feroviar, schimbînd stația de destinație, cît și destinatarul care au fost inițial specificați.

Cu ocazia unei asemenea modificări a contractului de transport feroviar, nu se cere să se întocmească o nouă scrisoare de trăsură și nici să se procedeze la recîntărirea mărfii — fapt care ar dăuna în special în cazul unor produse perisabile — neexistînd în acest sens nici o dispoziție în cuprinsul S.M.G.S. Dimpotrivă, în conformitate cu art. 6, § 1 din S.M.G.S., scrisoarea de trăsură originară „însoțește marfa pe tot parcursul, de la stația de predare, pînă la stația de destinație". Această dispoziție se aplică, chiar dacă a intervenit (ca în speță) o modificare a contractului de transport.

Întrucît în speță scrisoarea de trăsură originară cuprinde confirmarea greutății mărfii de către calea ferată din stația de încărcare a furnizorului, iar vagoanele au sosit în stația de destinație cu plombele intacte, destinatarul nu poate cere vînzătorului daune pentru lipsuri cantitative constatate la destinație — de altfel fără delegatul căii ferate din stația respectivă — întemeindu-se în mod exclusiv pe faptul că la frontiera țării vînzătorului, unde s-a făcut modificarea contractului de transport, în sensul arătat, nu s-a procedat la o nouă cîntărire a mărfii și nici nu a fost confirmată greutatea acesteia de către transportator. (Hotărîrea C.A.B. nr. 26 din 26 ianuarie 1978).

12. **Suportarea taxei suplimentare pentru declararea valorii mărfii expediate.** Dacă nici contractul de livrare a mărfii, nici instrucțiunile de expediere ale cumpărătorului nu cuprind vreo interdicție de declarare a valorii mărfii expediate, înscrierea acestei valori în documentele de transport este lăsată de art. 9, § 2 din S.M.G.S. la alegerea predătorului, în măsura în care este vorba de alte mărfuri decît cele supuse obligator de art. 9 § 1 din S.M.G.S. unei asemenea declarații.

În cazul declarării valorii mărfii, se încasează, potrivit art. 9, § 4 din S.M.G.S., o taxă suplimentară de către calea ferată de predare și de destinație pentru transportul pe parcursul lor, în cuantumul stabilit de dispozițiile și tarifele interne, iar pentru transportul pe căile ferate de tranzit, potrivit Tarifului unic de tranzit C.A.E.R.

Declararea valorii mărfii prezintă avantajul că, potrivit art. 24, § 1 din S.M.G.S., în cazul pierderii totale sau parțiale a mărfii, calea ferată plătește ca despăgubire o sumă egală cu valoarea declarată sau o cotă parte din valoarea declarată, corespunzător cantității de marfă pierdută.

În cazul în care predătorul a avut facultatea să declare valoarea mărfii în condițiile prevăzute de art. 9, § 2 din S.M.G.S., fără a încălca vreo clauză contractuală sau instrucțiunile de expediere, taxele suplimentare percepute de calea ferată în baza art. 9, § 4 din S.M.G.S., reprezentînd o cheltuială de transport, se suportă, potrivit § 5, lit. a și § 109 din C.G.L., de vînzător pe parcursul pînă la frontiera de stat a țării sale și de cumpărător pe parcursul din țara sa, cît și pe teritoriul țării de tranzit. (Hotărîrea C.A.B. nr. 207 din 29 noiembrie 1977 și hotărîrea nr. 188 din 18 aprilie 1979).

13. **Limitarea răspunderii căii ferate pentru lipsa de greutate a mărfii.** Calea ferată nu răspunde pentru lipsa de greutate a mărfii, constatată la destinație prin proces-verbal comercial, dacă diferența se încadrează în scăzămîntul procentual prevăzut de art. 23 din S.M.G.S. pentru o serie de mărfuri care din cauza unor anumite însușiri, sînt supuse pierderii de greutate pe timpul transportului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 46 din 23 noiembrie 1971).

14. Calea ferată este exonerată de răspundere, potrivit art. 22, § 2 pct. 4 din S.M.G.S. pentru pierderea totală sau parțială, pentru micșorarea greutății sau pentru avarierea mărfii primite la transport, dacă oricare dintre neajunsurile arătate s-au produs din cauze legate de încărcarea sau descărcarea mărfii, în cazul că aceste operații

au fost efectuate cu mijloacele predătorului (ca în speță). În această situație, sarcina de a face dovada culpei transportatorului incumbă, potrivit art. 22, § 7 din S.M.G.S. predătorului. Textul prevede că dacă din împrejurările de fapt se constată că pierderea sau avaria mărfii au putut surveni, printre altele, din una din cauzele specificate de art. 22 § 2, pct. 4, atunci se consideră că paguba s-a produs din aceste cauze, pînă cînd, în cazul respectiv, predătorul mărfii nu va face dovada contrară.

Reglementările din S.M.G.S. înlătură deci prezumția de culpă a transportatorului, pe care în speță o invocă predătorul, dedusă din faptul că în stația de expediere delegatul căii ferate nu a consemnat nici o obiecție privitor la modul de încărcare a mărfii în vagon. Întrucît predătorul nu a produs nici o probă în sensul că a respectat — el — cerințele unei încărcări corespunzătoare a mărfii, se deduce, față de avariile suferite de marfă, că îi revine răspunderea pentru atari degradări. (Hotărîrea C.A.B. nr. 41 din 23 mai 1974).

II. TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE GUVERNATE DE C.I.M.

15. **Dovada plății taxei de transport feroviar.** Singura dovadă valabilă a plății taxei de transport feroviar de către predătorul mărfii o constituie mențiunea care se face în această privință în scrisoarea de trăsură, potrivit art. 6, § 6, lit. d și art. 17 din C.I.M. Predătorul mărfii nu poate stabili în nici un alt mod, opozabil destinatarului, plata acestei taxe, dacă ea nu este atestată prin mențiunile scrisorii de trăsură completate de calea ferată. (Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 1 iunie 1973).

16. **Repartizarea taxei de transport în raporturile dintre părți.** Dacă predătorul mărfii sau mandatarul său a neglijat (ca în speță) să se specifice în scrisoarea de trăsură că a plătit taxa de transport feroviar datorată de el, conform contractului de vînzare internațională, pînă la frontiera țării cumpărătorului, aceste taxe sînt considerate ca fiind puse în sarcina destinatarului. Dacă destinatarul a fost nevoit să le plătească integral — pe întreg parcursul transportului — este îndreptățit să ceară, cu titlul de daune, predătorului mărfii, partea din valoarea taxei de transport feroviar care îl incumbă acestuia potrivit contractului de vînzare internațională încheiat de părți. (Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 1 iunie 1973).

17. Diferențele de taxe de transport, aferente redirijării vagonului de cale ferată, din cauza unor indicații incomplete date de către predătorul mărfii referitor la stația de destinație din țara cumpărătorului, fiind datorite culpei sale, pot fi recuperate cu titlul de daune de la acesta de către destinatar, care a fost nevoit să le avanseze, spre a obține eliberarea mărfii de la transportator. (Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 1 iunie 1973).

18. **Modul de constatare a avariei mărfii în cursul transportului feroviar.** Destinatarul este obligat să solicite căii ferate, atunci cînd se plînge de o degradare a mărfii în cursul transportului feroviar, întocmirea unui act constatator, prin care să se stabilească atît cauzele cît și localizarea eventualelor avarii. În acest sens, art. 45, § 1 din C.I.M. prevede că dacă o pierdere parțială sau o avarie este descoperită sau prezumată de calea ferată sau dacă ea este invocată de cel îndreptățit, calea ferată are obligația să întocmească fără întîrziere — și pe cît posibil în prezența acestuia — un proces-verbal prin care să se constate, potrivit cu natura pagubei, starea mărfii, greutatea acesteia și, pe cît posibil, mărimea pagubei, cauza acesteia și momentul în care ea s-a produs. O copie de pe acest proces-verbal trebuie să fie predată gratuit celui îndreptățit. (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 24 iunie 1969 și hotărîrea nr. 37 din 22 octombrie 1969).

19. **Locul întocmirii procesului-verbal constatator al avariei mărfii.** Procesul-verbal prevăzut de art. 45, § 1 din C.I.M. se întocmește la destinație, chiar dacă se susține că avarierea mărfii s-a produs pe teritoriul țării de tranzit (în speță în R.F. Germania), unde vagonul de cale ferată s-a defectat, staționînd timp îndelungat, ceea ce putea să aibă de rezultat degradarea mărfii. (Hotărîrea C.A.B. nr. 37 din 10 iulie 1973).

20. **Consecințe ale neîntocmirii procesului-verbal constatator în stația de destinație.** În cazul în care destinatarul nu se conformează prevederilor art. 45, § 1 din C.I.M., el face astfel, prin modul său culpabil de a proceda, să se stingă orice acțiune împotriva transportatorului, primirea mărfii de către cel îndreptățit producînd acest efect în conformitate cu art. 46, § 1 din C.I.M.

Întrucît în speță vînzătorul a atras telegrafic atenția destinatarului să se adreseze transportatorului, neglijența de a nu fi solicitat și obținut la destinație întocmirea procesului-verbal de constatare a avariilor, îl privează de dreptul de a se despăgubi de la vînzător pentru lipsurile calitative ale mărfii, deoarece l-a pus pe acesta în imposibilitate de a recupera daunele de la calea ferată, în cazul în care răspunderea transportatorului ar putea fi angajată. (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 21 iunie 1969).

21. Neîntocmirea la destinație a procesului-verbal constatator al avariei mărfii în cursul transportului, așa cum cere art. 45, § 1 din C.I.M., pentru a asigura mijlocul de dovadă corespunzător, cît și acțiunea împotriva căii ferate, constituie o culpă a destinatarului, care îl privează de dreptul de a refuza parțial plata prețului convenit prin contractul de vînzare internațională. (Hotărîrea nr. 37 din 10 iulie 1973).

Grupaj realizat de
dr. **O. CAPAȚÎNĂ**

Practică arbitrală comentată

Prezentăm la această rubrică unele soluții pronunțate de Comisia de arbitraj pentru comerțul exterior de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie de la București — prescurtat C.A.B. — urmate de succinte comentarii.

LIPSURI CANTITATIVE

În dosarul nr. 222/1980 reclamanta solicită ca pîrîta să fie obligată la plata sumei „n" ruble, deoarece la destinație s-au constat unele lipsuri la mărfurile livrate de către aceasta.

Reclamanta a solicitat pîrîtei înlăturarea lipsei prin livrarea ulterioară, gratuită, a produselor lipsă, dar pîrîta a respins reclamația. La termenul de dezbatere a litigiului, pîrîta a arătat că a recalculat cu reclamanta valoarea lipsurilor cantitative în executarea contractului, căzînd de acord că acestea se cifrează la suma „x" ruble. În consecință, acțiunea a fost admisă, iar pîrîta a fost obligată la plata sumei „x" ruble cu titlu de daune interese pentru lipsuri cantitative la mărfurile livrate, plus „y" ruble cheltuieli de arbitrare.

Potrivit § 76 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, vînzătorul avea obligația să analizeze reclamația cumpărătorului și să răspundă asupra modului de soluționare a acesteia ; termenul de răspuns este cel prevăzut în contract, iar dacă un asemenea termen nu a fost prevăzut, cel mai tîrziu în 60 de zile de la data primirii reclamației.

Pîrîtul nu și-a îndeplinit această obligație decît în cursul procesului — cînd a stabilit, tot în mod amiabil cu

reclamantul, că prejudiciul, este de numai „x" ruble —, provocînd astfel o pagubă în gestiunea sa, nejustificată, de „y" ruble cheltuieli de arbitraj, la care se adaugă dobînda de 4% asupra sumei datorate plus **cheltuia de timp** cu desfăşurarea procesului. Evident, modalitatea de soluţionare a litigiilor prin instanţele de arbitraj comercial internaţional reprezintă o cale eficientă. Dar la această cale nu trebuie să se apeleze în toate cazurile, şi în nici un caz atunci cînd soluţia este mai mult decît previzibilă în favoarea adversarului.

LIPSURI CALITATIVE — DETERMINAREA PREJUDICIULUI

In dosarul nr. 8/1981 cumpărătorul a solicitat ca pîrîta să fie obligată la plata sumei de „n" ruble, care reprezintă cheltuiala pentru demontarea şi montarea unor produse livrate de către acesta şi care au fost înlocuite cu altele corespunzătoare calitativ. Pîrîta, prin întîmpinare a cerut respingerea acţiunii, întrucît a înlocuit produsele livrate, iar suma pretinsă de reclamantă constituie un prejudiciu indirect pentru aceasta, şi potrivit paragrafului 67 lit. D pct. 6 din C.G.L.-CAER 1968/1975, nu are răspundere. Comisia de arbitraj reţine că cheltuielile făcute de reclamantă cu montarea şi demontarea produselor se află în legătură de cauzalitate directă cu calitatea mărfii livrate, astfel că textul de lege invocat în apărare de către pîrîtă nu-şi are aplicaţie în speţă. Cum pîrîta nu a invocat şi alte motive de natură să o exonereze de răspundere pentru paguba cauzată prin livrarea unor mărfuri necorespunzătoare, urmează să plătească reclamantei „n" ruble, cu titlu de daune, cu dobînzi de 4% pe an calculate de la 4 iunie 1980 (termen pînă la care trebuia să răspundă la reclamaţia formulată de reclamantă, la 26 aprilie 1980), pînă la plată, plus „n" ruble cheltuieli de arbitrare.

Comentariile sînt inutile, în afară de sublinierea că o mai bună cunoaştere a normelor de drept internaţional în materie ar fi dus la înlăturarea cheltuielilor de arbitraj şi a dobînzilor la care a fost obligată pîrîta. Cine suportă aceste cheltuieli ?

PENALITĂŢI DATORATE

In dosarul nr. 223/1979 reclamanta solicită ca pîrîta să fie obligată la plata sumei de „n" ruble, reprezentînd penalităţi datorate pentru întîrziere în livrarea produselor contractate ; deoarece suma nu a fost achitată, deşi s-au făcut nenumărate reveniri prin telexuri, reclamanta solicită şi dobîndă de 4%, plus cheltuieli de arbitraj. Pîrîta, în întîmpinare, arată că s-a făcut un punctaj şi s-a stabilit că suma datorată cu titlu de penalităţi de întîrziere este de „x" ruble şi nu „n" ruble. Mai arată că, în cazul în care se va face dovada poştală a expedierii acţiunii pînă la 30 oct. 1979, pîrîta recunoaşte suma datorată, de „x" ruble. De asemenea, arată că datorează dobînda de 4% la suma de plată cu începere de la 26.11.1979, dată la care s-a efectuat punctajul, şi nu de la 15.11.1978 cum pretinde reclamanta.

In baza probelor administrate, comisia admite în parte acţiunea reclamantei şi în consecinţă obligă pîrîta la „x" ruble cu titlu de penalităţi de întîrziere, plus dobînda de 4% pe an, cu începere de la 15.11.1978 pînă la plata efectivă. Obligă pe pîrîtă să plătească reclamantei „n" ruble, cu titlu de taxă de arbitraj.

In acest dosar se pune aceeaşi problemă fundamentală : Punctajul la care se referă pîrîta nu putea fi făcut, în termenul de răspuns, deci înainte de a declanşa o acţiune de arbitraj costisitoare ?

In ce priveşte apărarea pîrîtei cu privire la termenul de la care urmează să curgă dobînda de 4% orice comentariu este inutil ; dobînda începe să curgă, ca regulă generală, de la data cînd se datorează suma de plată, şi nu de la data de la care debitorul o recunoaşte prin diverse acte de conciliere a plăţii ei. Acest adevăr a fost învăţat de pîrîtă prin hotărîrea comentată. Oare nu putea fi evitată consecinţa ?

FORŢĂ MAJORĂ

In dosarul nr. 174' reclamanta solicită ca pîrîta să fie obligată la plata sumei „n" ruble, cu titlu de penalităţi de întîrziere în livrarea unor produse contractate.

Pîrîta, prin întîmpinare, nu contestă faptul întîrzierii, solicitînd totuşi respingerea acţiunii pe motivul că unitatea furnizoare a întîmpinat greutăţi deosebite în aprovizionarea cu materii prime, din care cea mai mare parte asimilată forţei majore.

Apărarea pîrîtei a fost înlăturată de C.A.B. ca netemeinică şi nelegală deoarece, afirmaţia acesteia privind lipsa de materii prime n-a fost dovedită, iar pe de altă parte faptul că furnizorului intern i-au lipsit unele materii prime, chiar şi din import, nu constituie un caz de forţă majoră în înţelesul paragrafului 68 pct. 2 din C.G.L.-CAER 1968/1975 ; aşadar, împrejurarea care a intervenit ulterior contractării, nu este consecinţa unor evenimente extraordinare, neprevăzute şi inevitabile pentru pîrîtă. De altfel, pîrîta nu a dovedit existenţa vreunui caz de forţă majoră cu un act certificat de Camera de Comerţ şi Industrie a R.S.R., potrivit paragrafului 69 pct. 2 din C.G.L.—CAER coroborat cu art. 6 lit. i din Decretul 623/1973, privind organizarea şi funcţionarea Camerei de Comerţ a R.S. România, şi nici nu a probat că furnizorul intern s-a aflat într-un caz de forţă majoră analizat şi confirmat de către organele centrale prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969. Astfel fiind, Comisia a admis acţiunea, obligînd pe pîrîtă să plătească reclamantei „n" ruble cu titlu de penalităţi de întîrziere, cu dobînda de 4%, conform art. 106 din C.G.L.—CAER, plus „n" ruble cheltuieli de arbitraj.

In loc de comentariu, subliniem că este necesară cunoaşterea temeinică a normelor de drept internaţional, aceasta fiind o datorie profesională a celor care activează în domeniul comerţului exterior. Consecinţa necunoaşterii? Multiple acţiuni de arbitraj fără nici o justificare. Pe plan economic ? Plata unor sume în valută, care împovărează, fără nici un temei, bugetul de venituri şi cheltuieli a întreprinderilor de comerţ exterior în cauză.

PRECRIPȚIE

În dosarul nr. 188/1979, prin acțiune, reclamanta arată că, printr-un contract încheiat la 21 mai 1976, pîrîta s-a obligat să livreze reclamantei piese de schimb și echipament. Printr-un addendum din 22.10.1976, valoarea contractului a fost majorată, fixîndu-se ultimul termen de livrare 20.03.1978.

Întrucît pîrîta ar fi întîrziat executarea obligației, reclamanta a calculat, la data de 30.06.1978 penalitățile de întîrziere cifrate la suma de „n" ruble, scrisoarea de debitare fiind expediată pîrîtei la data de 4 iulie 1978, la care pîrîta nu a formulat nici un răspuns, motiv pentru care a fost introdusă acțiunea de față.

În întîmpinarea sa la acțiune, pîrîta a învederat că scrisoarea pentru solicitarea penalităților din 4 iulie 1978, a fost primită la 11 iulie 1978 și întrucît acțiunea a fost expediată poștal la data de 22 august 1979, a operat prescripția dreptului la acțiune.

Din actele prezentate de părți rezultă că, scrisoarea de solicitare a penalităților poartă data de 4 iulie 1978 și ea a fost primită de pîrîtă la data de 11 iulie 1978, cu nr. de înregistrare 119.486 din acea dată. Acest număr de înregistrare trecut pe scrisoarea originală depusă la dosar, corespunde cu cel din registrul oficial de corespondență. Potrivit paragrafului 89 din C.G.L.-C.A.E.R., partea căreia îi este prezentată o cerere pentru plata de penalități, este obligată să o analizeze și să dea un răspuns asupra fondului în decurs de 30 zile de la data primirii acesteia. Calculînd pe zile libere acest termen, potrivit art. 101 al. 1. Cod procedură civilă română, acest termen a expirat la 13 august 1978.

Pentru cererea de penalități, conform prevederilor paragrafului 93 pct. 1 lit. b din C.G.L., termenul de prescripție este de un an, iar potrivit paragrafului 94 pct. 2 lit. b, acest termen de prescripție începe să curgă din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a răspunsului asupra fondului reclamației, iar dacă răspunsul nu a fost dat de către vînzător în termenul stabilit de paragraful 89 — din ziua următoare zilei la care a expirat termenul pentru răspuns la această reclamație. În raport de aceste dispoziții legale se constată că termenul de prescripție a început să curgă de la data de 14 august 1978, întrucît pîrîtul nu a răspuns la cererea de penalități și s-a împlinit la data de 14 august 1979, în conformitate cu prevederile art. 101 al. 3 c pr. civ. român. Acțiunea a fost expediată cu scrisoarea din 22 august 1979 și a fost înregistrată la comisie la data de 4 septembrie 1979. Luînd ca dată aceea de 22 august 1979, potrivit prevederilor art. 104 Codul pr. civ. român, urmează a se constata că acțiunea a fost introdusă după împlinirea termenului de prescripție, deci este tardivă și se respinge ca atare.

În speța de mai sus se face o aplicare a prevederilor din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75, combinate cu regulile de procedură civilă română, iar întreprinderea de comerț exterior pîrîtă a făcut o apărare eficientă.

Grupaj realizat de:
dr. Al. DETESAN
Mihai ONOFREI

dreptul național al statelor

ISLANDA: SUSPENDAREA APLICĂRII TAXELOR VAMALE LA IMPORTUL ANUMITOR PRODUSE

În baza decretului nr. 268/1981, autoritățile islandeze au decis să suprime aplicarea taxelor vamale aferente următoarelor produse, atunci cînd acestea sînt destinate alimentației copiilor: (în paranteze sînt indicate pozițiile tarifare): mazăre și alte plante leguminoase (20.04), morcovi (20.05), alte legume (20.09), fructe preparate sau conservate (20.06), alte fructe decît cele în coajă (20.02).

Sînt, de asemenea, admise la import, fără plata taxelor vamale aferente, produsele alimentare pentru copii încadrate în pozițiile 19.02.03, 20.05·04, 21.05.22 și 21.07.23 din tariful vamal național.

ISRAEL: ETICHETAREA PRODUSELOR IMPORTATE

În conformitate cu o reglementare recent publicată de către autoritățile guvernamentale israeliene, orice marfă importată în Israel trebuie să facă obiectul unei etichetări redactată în limba ebraică (eventual completată printr-o etichetă într-o limbă străină); etichetarea trebuie să ofere indicații cu privire la:

— denumirea (inclusiv denumirea comercială) a mărfii;
— țara de fabricație; numele și adresa fabricantului;
— numele și adresa importatorului israelian;
— ingrediente de bază utilizate pentru fabricarea produsului, în ordinea descrescătoare a cantităților folosite;
— specificarea cantității nete.

În cazul în care, în condiții normale de comercializare, este posibil ca volumul mărfii să scadă ca urmare a stocării, pe etichete trebuie înscrisă cantitatea minimă estimată.

MEXIC: RESTRICȚII LA IMPORT

Conform unui decret publicat recent în Jurnalul Oficial mexican, pînă la 30 iunie 1982 importul a 263 noi produse este condiționat de obținerea prealabilă a unei licențe de import (de menționat că acestea se adaugă altor produse cărora le este aplicabil în mod obișnuit regimul licențelor de import). Principalele produse dintre cele sus-amintite fac parte din următoarele capitole tarifare:

— **capitolul 73**: deșeuri, semiproduse și produse metalurgice din fontă și oțel;

— **capitolul 84**: turbine cu vapori și cu gaze, motoare navale, motoare Diesel, motocompresoare frigorifice, cuptoare industriale, mașini și aparate tipografice și pentru industria textilă, laminoare, mașini-unelte, mașini de scris și pentru lucrări de contabilitate, mașini de prelucrare a datelor, rulmenți etc.;

— **capitolul 85**: mașini și aparate electrice, dintre care sînt de menționat grupuri electrogene, alternatoare, motoare asincrone trifazate, turbo-alternatoare, ventilatoare, megafoane, receptoare radio, posturi emițătoare de televiziune, cabluri electrice.

ISLANDA : SUPRIMAREA APLICĂRII TAXEI SPECIALE DE IMPORT PENTRU ANUMITE PRODUSE

Printr-un decret din 29 iulie 1981, autoritățile islandeze au decis exceptarea următoarelor produse de la aplicarea taxei speciale de import de 24% : frigidere (poz. tarifară 84.15) ; mașini de spălat rufe pentru uz casnic (poz. tarifară 84.40) ; aspiratoare de praf pentru uz casnic (poz. tarifară 85.06) ; rișnițe și mixere pentru alimente, de uz casnic (poz. tarifară 85.06).

ISLANDA : REDUCEREA TAXEI PENTRU AUTOTURISME

Prin decretul nr. 453/1981, autoritățile islandeze au decis reducerea taxei percepute asupra autoturismelor cu capacități de sub 2.200 cm cubi de la 50% la 35%.

OMAN : ETICHETAREA PRODUSELOR ALIMENTARE

Ministerul Comerțului și Industriei din Oman a reglementat recent regulile care trebuie respectate în ceea ce privește etichetarea tuturor produselor alimentare (inclusiv băuturi) importate în această țară. Astfel, pe toate ambalajele produselor respective trebuie să fie înscrise următoarele informații :

— data fabricației ;

— locul fabricației ;

— data limită de consum ;

— lista ingredientelor utilizate în procesul de fabricație a produselor alimentare.

ALGERIA : UNELE PRODUSE AL CĂROR IMPORT FACE OBIECTUL MONOPOLULUI ANUMITOR SOCIETĂȚI NAȚIONALE

1. În conformitate cu un comunicat publicat recent în presa algeriană, monopolul de import al **Societății Naționale a Industriilor Chimice (S.N.I.C.)** a fost extins și asupra produselor chimice încadrate în următoarele poziții din tariful vamal național : 28—38, 28—43—02, 28—43—12, 28—43—13, 28—54, 29—05—14, 29—05—15, 29—05—16, 29—05—17, 29—28, 29—43, 32—10, 32—13, 33—06, 38—07, 84—57.

Este de menționat că anumite produse încadrate în pozițiile tarifare sus-amintite făceau deja, parțial, obiectul monopolului de import al S.N.I.C.

2. Tot în baza unui comunicat apărut în presa algeriană, următoarele produse fac obiectul monopolului de import al **Societății Naționale pentru Prelucrarea, Transportul și Comercializarea Hidrocarburilor (SONATRACH)**, direcțiunea petrochimiei (în paranteze sînt menționate pozițiile tarifare ale produselor respective) : forfiți și hipofosfiți (28—40—01), alți fosfați tricalcici (28—40—43), alcool metilic (29—04—43), alcool propilic și isopropilic (29—04—44), alcooli butilici (29—04—45 pînă la 47), alcooli amilici (29—04—52), alcooli octilici (29—04—61), alcool lauric, stearic și cetilic (29—04—62), alcooli nonilici (29—04—63), alți monoalcooli saturați (29—04—64), monofenoli și fenoli-alcooli (29—06 A și C), dietilen-glicol (29—08—31), acetonă (29—13—01), metiletilcetonă (29—13—02), metilisobutilcetonă (29—13—03), ciclohexan și metilciclohexan (29—13—17), diacetonă (29—13—31), acid stearic (29—14—53), stearați de zinc, și de magneziu (29—14—54), săruri ale acidului stearic (29—14—55), ortoftalat de dibutil (29—15—62), ortoftalați de dioctil (29—15—64), esteri micști ai acizilor ftalici (29—15—66), isocianați (29—30—11), polietilenglicoli în stare lichidă amestec (38—19—52), alți esteri de celuloză pentru mulaje (39—03—53), soluții și dispersii (40—03, 40—04, 40—05 și 40—06—01), țesături cauciucate pentru anvelope (40—08, 40—15, 59—11—03 și 59—11—12).

3. **Societatea Națională a Industriilor Celulozei (SONIC)** urmează să dețină, în 1982, monopolul asupra importurilor următoarelor produse : hîrtie Kraft, GC, Liner și Fluting ; carton ondulat (sub formă de cutii și foi) ; saci din hîrtie, de orice capacitate ; carton compact ; cutii pliante.

IRLANDA : MAJORAREA T.V.A. PENTRU ANUMITE PRODUSE

Începînd de la 1 septembrie 1981, în Irlanda a fost majorat nivelul minim al taxei asupra valorii adăugate (T.V.A.) de la 10% la 15% pentru următoarele categorii de produse :

1) specialități farmaceutice pentru utilizări veterinare (exclusiv cele pentru animale domestice) ;

2) produse vegetale și animale, în stare brută, precum lîna, părul de diverse proveniențe, penele, pieile, rădăcinile și cerealele ;

3) îngrășăminte, în ambalaje de pînă la 10 kg. ;

4) animale vii, exclusiv caii (care sînt exceptați de la T.V.A.), bovinele, caprinele și porcinele (care fac obiectul unei T.V.A. de 1,5%) ;

5) mașini și echipamente pentru agricultură și pescuit ;

6) cereale, arbori, bulbi, tuberculi, rizomi etc., pentru sămînță ;

7) cărți, broșuri, cataloage etc. ;

8) jurnale și publicații periodice ;

9) hărți și atlase ;

10) materiale utilizate în lucrările de construcții ;

11) mașini și materiale miniere, pentru întreținere și pentru lucrări publice ;

12) bunuri imobiliare și anumite servicii legate de activitatea de construcții ;

13) produse chimice pentru utilizări agricole (ierbicide, fungicide, insecticide etc.) ;

14) mașini de calcul, mașini de contabilizat, mașini de francare etc., dotate cu dispozitive de totalizare, calculatoare, mașini pentru prelucrarea datelor și părțile componente ale acestora ;

15) anumite băuturi și produse alimentare destinate consumului uman ;

16) produse farmaceutice, cu excepția medicamentelor administrabile pe cale orală, și germicidelor, insecticidelor, antisepticelor, dezinfectantelor etc. ;

17) echipamente și aparate medicale ;

18) material rulant și fix pentru căile ferate ; aparate de semnalizare ;

19) vehicule cu motor ;

20) remorci, cu excepția rulotelor ;

21) nave, cu excepția navelor mici destinate transportului de pasageri și a celor utilizate în navigația de agrement ;

22) tutun ;

23) combustibili, inclusiv acetilenă, chibrituri, rumeguș de lemn etc. și exclusiv, între altele, cărbunele și lemnul de foc ;

24) benzine, lubrifianți, terebentină etc. ;

25) anvelope și camere de aer ;

26) piese și componente pentru produsele menționate mai sus la punctele 5, 19 și 20 ;

27) șasiuri pentru vehicule cu motor ;

28) mărfuri uzate („de ocazie") ;

29) receptoare de televiziune ;

30) electrofoane.

A. C.

documentar

Dinamici în comerțul invizibil

Deși informațiile difuzate de mijloacele de comunicare sau continue în rapoartele organizațiilor internaționale cu privire la „schimburile" de servicii dintre state sînt sporadice și incomplete se apreciază că acestea reprezintă o componentă însemnată a comerțului mondial. Astfel, potrivit estimărilor formulate în raportul său anual de către Comitetul britanic pentru export invizibil, schimburile internaționale de servicii s-au cifrat, în anul 1980, la cca. 456 miliarde dolari, reprezentînd cca. 24% din valoarea comerțului mondial. De reținut că, exceptînd unii ani cînd au fost înregistrate reculuri, această pondere s-a menținut în întregul deceniu '70 ; nivelurile maxime au fost atinse în anii 1971 (25,8%) și 1979 (24,3%).

Ierarhizate după volumul încasărilor rezultate din exportul „invizibil", pe primele locuri se situează S.U.A. (cca. 91,2 miliarde dolari, respectiv 20% din încasările mondiale), Anglia (cca. 40,3 miliarde dolari) și Franța (cca. 38,9 miliarde dolari).

Inglobate sub denumirea generică de comerț „invizibil" (bunuri netangibile), prestațiile de servicii întîlnite în comerțul internațional se caracterizează printr-o mare eterogenitate. Din această cauză, ele sînt foarte rar și în puține țări evidențiate unitar sau complet de statisticile naționale. Aceasta și pentru faptul că multe servicii sînt prestate sau furnizate odată cu marfa fizică, nefăcîndu-se distincția între componenta „vizibilă" (fizică) și cea „invizibilă" a tranzacției. Așa se explică, de altfel, și cauza

Soldul balanței serviciilor *) în țările membre ale O.C.D.E., O.P.E.C. și țările în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței

— miliarde dolari —

(în paranteză soldul balanței comerciale)

	1978	1979	1980	1981 (estimări)	1982 (previziuni)
1. **O.C.D.E.**	4,2	7,0	—1,3	—1,0	—4,8
	(6,2)	(—41,8)	(—75,2)	(—62,5)	(—42,3)
— S.U.A.	19,5	28,7	27,5	32,3	34,5
	(—33,8)	(—29,4)	(—27,4)	(—27,8)	(—40)
— Anglia	4,2	4,0	3,6	4,3	1
	(—2,9)	(—7,4)	(2,7)	(3,5)	(—1,8)
— Franța	2,2	2,6	4,3	3,5	2,8
	(1,5)	(—1,4)	(—12,1)	(—9,5)	(—6)
— Japonia	—8,1	10,6	—12,9	—15	—17
	(24,6)	(1,8)	(2,1)	(15)	(16,5)
— R.F. Germania	—16,3	—22,7	—26,4	—24,3	—26,3
	(25,5)	(17,5)	(10,4)	(7,3)	(21)
— Italia	3,3	6,4	6,4	5,3	6,8
	(2,9)	(—1,0)	(—16,1)	(—15,5)	(—10,3)
2. **O.P.E.C.**	—36,5	—45	—46	—48	—60
	(42,5)	(114)	(169)	(160)	(131)
3. **Țări în curs de dezvoltare neprod. de țiței**	—9	—16	—19	—24	—26
	(—21)	(—32)	(—45)	(—50)	(—51)

*) Inclusiv transferurile particulare.

Sursa : Perspectives Economiques de L'O.C.D.E., iulie 1981, p. 136, 138, 142.

pentru care comerțul „invizibil" a urmat îndeaproape, în cursul deceniului trecut, evoluția comerțului internațional cu mărfuri.

Care sînt principalele categorii de servicii prestate pe plan mondial? Fără a fi prezentate într-o ordine valorică exactă ele sînt următoarele: transporturile internaționale (deplasarea mărfurilor și pasagerilor, serviciile prestate în porturi, gări și aeroporturi), telecomunicațiile, asigurările, turismul internațional, asistența tehnică, serviciile inginerești precum și cele pentru organizarea și conducerea activităților economice, serviciile bancare, transferul de proprietate intelectuală, închirieri de filme, franchising asistența în domeniul medical și al învățămîntului, publicitate, asistența juridică, leasing, participarea la activități comerciale în alte țări ș.a. Numai din această simplă enumerare se poate constata importanța serviciilor pentru buna funcționare a mecanismelor piețelor internaționale de mărfuri.

Deși este recunoscută funcția lor stimulatoare pentru schimburile de mărfuri și, în cazul unor țări, rolul lor pozitiv în balanța de plăți externe, prestațiile de servicii — spre deosebire de comerțul cu mărfuri — nu beneficiază de un cadru instituțional internațional menit să contribuie la înlăturarea obstacolelor și la facilitarea legăturilor dintre state în acest domeniu.

Importanța serviciilor în balanțele de plăți externe și raportul dintre ele și comerțul cu mărfuri diferă de la o țară la alta (vezi tabelul).

Din tabelul alăturat se poate constata că, pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., soldul pozitiv din anii 1978 și 1979 s-a transformat în deficit în 1980, evoluție care deocamdată nu are perspectiva să se redreseze. Această tendință urmează, de altfel, evoluția soldului balanței comerciale care a atins valori negative extrem de ridicate. S.U.A., Anglia, Franța și Italia sînt singurele țări occidentale cu potențial ridicat care realizează excedente în comerțul „invizibil" capabile să acopere în mare măsură și uneori chiar să depășească deficiențele rezultate din comerțul cu mărfuri. În schimb, în cazul Japoniei și R.F. Germania plățile pentru serviciile cumpărate din alte țări depășesc încasările, fapt pentru care „invizibilele" sînt responsabile pentru deficitele înregistrate în cei mai mulți ani sau anticipate pentru perioada următoare în balanța de plăți curente. De altfel, participarea acestor două țări în comerțul mondial cu servicii s-a deteriorat continuu în ultimii ani, evoluție care probabil va continua și în perioada următoare. În țările membre ale O.P.E.C. soldul cumulat al comerțului „invizibil" este cronic deficitar, dar el este compensat și depășit sensibil de soldul activ din balanța comercială. Situația apare extrem de gravă în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței unde soldul pasiv din comerțul cu servicii se adaugă la deficitul și așa mare și în continuă creștere din comerțul cu mărfuri.

Costel DAN
I.EM.

ÎN PREMIERĂ LA T.I.B.

Centrul român de design a prezentat în premieră la T.I.B. o largă gamă de produse realizate de specialiști români pentru numeroase domenii industriale. Astfel, pentru construcția de mașini s-au remarcat noile tipuri de aparatură periferică de calcul DAP 211 și imprimanta termică, o nouă variantă a mașinii electrostatice de copiat (MEC 2) cu utilizare de materiale românești — (toner, developer, hîrtie) care a obținut medalia de aur la recenta Expoziție națională a R.S. România de la Moscova, sistemele de structură modulară pentru aparatură electronică profesională, realizat de laboratorul de design din cadrul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică, sisteme brevetate. În pavilionul C.R.D. au mai fost expuse mobilier, corpuri de iluminat, articole vestimentare, de pielărie, sticlă și ceramică, ambarcațiuni maritime de agrement (șalupă cu motor diesel de 65 CP de 2 persoane, ambarcațiuni cu vele, din poliester armat cu fibră de sticlă) etc.

Începînd cu acest număr suplimentul va prezenta sistematic realizări ale Centrului romn de design, din cadrul Asociației române de marketing, cu detalii privind concepția și realizarea lor practică.

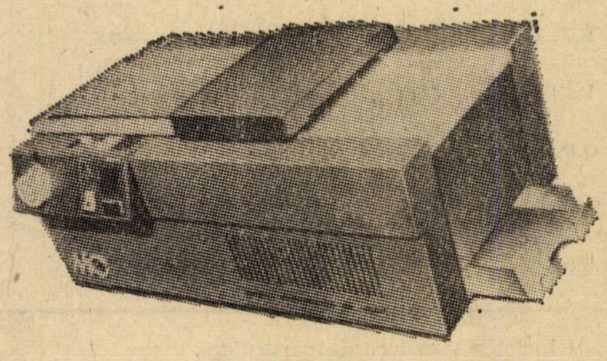

Mașina electrostatică de copiat „MEC 2"

raporturi de muncă

Regimul juridic al despăgubirilor plătite de unitate în urma anulării desfacerii contractului de muncă

Corelativ dispoziției de principiu înscrisă în art. 102 din Codul muncii, în virtutea căreia persoanele încadrate răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din **vina** și în legătură cu munca lor, legiuitorul înscrie în art. 111 din același cod obligația unității de a despăgubi persoana dacă aceasta a suferit un prejudiciu din **culpa** unității în timpul îndeplinirii îndatoririlor sau în legătură cu serviciul.

Respectînd acest principiu profund echitabil și concretizînd conținutul său, prevederile art. 136 din Codul muncii reglementează o „categorie" de despăgubiri la care este îndreptățită persoana și anume cele pe care le datorează unitatea în cazul anulării dispoziției desfacerii contractului de muncă.

Despăgubirile ce se cuvin persoanei pe timpul cît a fost lipsită de retribuție ca urmare a anulării desfacerii ilegale a contractului de muncă de către unitate se **localizează** în patrimoniul unității și urmează să fie **plătite de către unitate** în toate cazurile în care sînt îndeplinite condițiile legale. **Întregul prejudiciu** pe care l-a suferit persoana pe timpul cît a fost lipsită de retribuție ca urmare a concedierii anulate se strămută în patrimoniul unității și este suportat de aceasta ca o răspundere a unității pentru faptele săvîrșite de organele sale în exercitarea competențelor prevăzute de lege (art. 35 din Decretul nr. 31/1954).

Din interpretarea dispozițiilor art. 136 (alin. 1 și alin. 3 — partea finală —) din Codul muncii desprindem că „timpul cît persoana a fost lipsită de retribuție" este suma a două perioade de timp distincte și consecutive cu consecințe asupra regimului juridic al despăgubirilor plătite de unitate: **perioada** cuprinsă între **data** desfacerii contractului și **data** pronunțării hotărîrii de reintegrare și **perioada** cuprinsă între **data** pronunțării și **data** reintegrării efective a persoanei.

I. Pentru prima perioadă **unitatea va plăti despăgubirea** adusă de lege, calculată conform precizărilor făcute în art. 136 (alin. 1 și 2) din Codul muncii pentru că actele juridice făcute de organele persoanei juridice în limitele puterilor ce le-au fost conferite sînt actele persoanei juridice însăși și ca urmare faptele ilicite săvîrșite de organele sale obligă însăși persoana juridică, dacă au fost îndeplinite cu prilejul exercitării funcției lor (art. 35 din Decretul nr. 31/1954).

Dacă unitatea este obligată să răspundă, pentru prejudiciile cauzate persoanei încadrate din culpa sa, tot unitatea are obligația să recupereze sumele plătite de la **persoana vinovată** de producerea pagubei în condițiile prevăzute de lege (art. 111 alin. 2 din Codul muncii) pentru că faptele ilicite atrag și răspunderea personală a celui ce le-a săvîrșit. (art. 35 din decretul citat).

Așadar, de principiu, unitatea care a plătit persoanei încadrate despăgubiri din culpa sa are o acțiune în regres împotriva **persoanei vinovate** de producerea prejudiciului ca urmare a plății despăgubirilor. Prevederea din art. 111, alin. 2 din Codul muncii în acord cu regula înscrisă în art. 102 din același cod nu face diferențiere între formele și gradele vinovăției (intenție, culpă) mulțumindu-se să stipuleze că sumele plătite cu titlu de despăgubire se vor recupera de la „persoana vinovată". Adică potrivit acestor texte legale persoana răspunde chiar pentru culpa foarte ușoară (culpa levissima), pentru simpla neglijență.

Reîntorcîndu-ne la dispozițiile art. 136 din Codul muncii trebuie să observăm că unitatea nu are cale deschisă la acțiunea în regres pentru despăgubirile plătite pentru timpul cît persoana a fost lipsită de retribuție din cauza concedierii ilegale (de la data desfacerii contractului pînă la data pronunțării hotărîrii) decît în cazul în care persoana care a determinat desfacerea contractului de muncă a acționat cu **rea-credință.**

Cu alte cuvinte prevederea cuprinsă în art. 136 (alin. 2) din Codul muncii ni se înfățișează ca o dublă excepție: prima înfrînge regula înscrisă în art. 102 din Comul muncii în conformitate cu care persoanele încadrate răspund pentru orice pagubă adusă avutului obștesc din **vina** lor, fără a fi relevant felul „vinei" sau gradele ei de manifestare; a doua excepție circumstanțiază regula înscrisă în art. 111, alin. 2 din Codul muncii în sensul că unitatea nu se poate întoarce prin regres împotriva „persoanei vinovate" de producerea pagubei în urma plății despăgubirilor prevăzute în art. 136, decît dacă persoana a determinat cu rea-credință măsura ilegală luată de unitate, deci dacă, sub raport subiectiv, vinovăția persoanei se înfățișează sub forma intenției direct, a dolului calificat.

Bazîndu-ne pe regula înscrisă în alin. 2 al art. 111 din Codul muncii, facem precizarea că dacă „vinovăția persoanei" nu este suficientă pentru recuperarea prejudiciului, **ori de cîte ori unitatea va dovedi reua credință a persoanei care a determinat desfacerea contractului ea este obligată să obțină despăgubirile plătite de la această persoană.**

În toate celelalte cazuri, despăgubirile plătite pentru perioada de la desfacerea contractului pînă la pronunțarea hotărîrii de reintegrare rămîn în sarcina unității, legea generală (art. 102 și art. 111, alin. 2 din C.m.) nefăcînd aplicare în raport cu dispoziția specială (art. 136, alin. 2 din același cod).

Instanța învestită cu soluționarea contestației va urmări să releve existența ori inexistența culpei unității în adoptarea măsurii, fiindcă prezența culpei este suficientă pen-

tru pronunțarea soluției de anulare a desfacerii contractului și de reintegrare a persoanei.

Pentru a opera în continuare răspunderea materială a celor care **au determinat** desfacerea nejustificată a contractului, unitatea trebuie să dovedească reaua credință a acestora. Este o sarcină dificilă dar pe care trebuie să și-o asume unitatea pentru apărarea patrimoniului său ori de cîte ori din hotărîrea de anulare și reintegrare se desprind orice elemente care ar putea prezenta reaua credință. Reaua credință fiind o „atitudine psihică", un proces intern de conștiință și voință poate fi dovedită numai din anumite împrejurări, din anumite fapte, atitudini manifeste, pe baza cărora se poate prezuma că autorul a prevăzut consecințele faptei sale și a dorit ca ele să se producă.

Iată un exemplu. Conducătorul unității dispune desfacerea contractului pentru „lipsă de la serviciul de permanență pe unitate", „semnarea condiții de prezență peste mențiunea lipsă nemotivat", „neîndeplinirea constantă a sarcinilor de plan ca urmare a nerespectării indicațiilor conducerii unității".

Unitatea, neputînd face dovada afirmațiilor sale, este obligată la reintegrare cu plata despăgubirilor legale. Pe baza hotărîrii de anulare și reintegrare conducătorul organului ierarhic superior a dispus imputarea despăgubirilor plătite de unitate persoanei reintegrate, conducătorului unității respective.

În soluționarea litigiului s-a admis contestația persoanei și s-a anulat decizia de imputare cu motivarea că anularei deciziei de desfacere a contractului de muncă **nu este consecința dovedirii relei credințe a conducătorului,** ci urmarea constatării de către instanță că faptele care au stat la baza desfacerii contractului nu justificau măsura gravă a îndepărtării din muncă.

În spiritul actualelor reglementări, așa cum am relevat mai sus, pentru a hotărî anularea desfacerii contractului nu este necesară existența relei credințe a unității, ci este suficientă existența culpei unității. În consecință instanța nici nu-și propune să investigheze eventuala rea credință a unor persoane, aceasta fiind o problemă ulterioară anulării desfacerii contractului din culpa unității. În concluzie nu poate fi legală o soluție de anulare a deciziei de imputare cu motivarea că soluția de anulare a dispoziției desfacerii contractului de muncă nu s-a bazat pe dovedirea relei credințe, atîta timp cît legea nu cere dovedirea relei credințe, ci numai existența culpei unității și cît timp instanța nu este investită cu o asemenea competență.

Criticînd soluția pronunțată în speță, instanța supremă arată că în fapt conducătorul unității a acționat cu rea credință atunci cînd a dispus desfacerea contractului de muncă și trebuie să răspundă material pentru despăgubirile plătite de unitate persoanei reintegrate (Decizia secției civile nr. 1686/1978).

Astfel în fața instanței care a soluționat contestația împotriva desfacerii contractului de muncă s-a dovedit că faptele imputate nu au fost săvîrșite de persoana în cauză iar conducătorul unității cunoștea acest lucru. Referitor la absența de la „serviciul de permanență" s-a stabilit că persoana nu a fost înștiințată, aspect cunoscut de conducătorul unității chiar a doua zi; semnarea condicii de prezență peste mențiunea „lipsă nemotivat" nu corespunde realității deoarece expertiza criminalistică a dovedit că semnătura nu aparține persoanei în cauză, ci unuia din martori care a recunoscut că a semnat condica la cererea expresă a conducătorului de unitate; referitor la neîndeplinirea sarcinilor de plan s-a stabilit că persoana nu are nici o **vină** fiindcă la indicatorii respectivi **nici o altă persoană** din unitate nu și-a realizat sarcinile din motive care nu pot fi imputabile acestora, lucru cunoscut de către conducătorul unității.

Față de toate aceste dovezi se poate spune fără teama de a greși că măsura luată de conducătorul unității nu este „rezultatul neglijenței", ci a intenției directe fiind prezente atît **elementul intelectiv** — conștiința că faptele nu sînt de natură să determine desfacerea contractului — cît și **elementul volitiv** — dorința, voința ca această consecință ilicită să se producă.

Raportîndu-se la prevederile din art. 136, alin. 3 Codul muncii conform căreia persoana poate răspunde și **penal** dacă a determinat cu rea-credință desfacerea contractului de muncă; avînd în vedere că în numeroase spețe în care a fost antrenată răspunderea materială pentru rea-credință **acțiunea** sau **inacțiunea** persoanei vinovate întrunea — sub aspectul laturii obiective — elementele unei infracțiuni (faptă socialmente periculoasă; prevăzută și pedepsită de lege); ținînd seama că sub aspectul obiectului, fapta concretă aduce atingere relațiilor sociale de muncă, vatămă interesele legale ale oamenilor muncii, îngrădește exercitarea unui drept fundamental — dreptul la muncă; subliniind încă o dată că sub aspectul laturii subiective reaua credință este forma cea mai gravă a vinovăției (sancționată ca atare de dreptul penal), ne punem firesc și legitim întrebarea dacă nu cumva în cazul răspunderii materiale pentru rea credință sîntem în prezența unei informațiuni de serviciu prevăzută de codul penal.

Chiar dacă, în respectul principiilor care guvernează materia dreptului penal, răspunsul nu poate fi general afirmativ credem că în toate cazurile în care a fost stabilită răspunderea materială pentru rea-credință trebuie analizate toate elementele infracțiunii pentru a vedea dacă nu sîntem în prezența unei fapte sancționate și penal.

II. Pentru despăgubirile plătite pe perioada de la pronunțarea hotărîrii pînă la reintegrarea efectivă a persoanei

(executarea hotărîrii) unitatea se va îndrepta **în toate cazurile** împotriva **„persoanei vinovate" de neexecutarea** hotărîrii.

Arătam mai sus că întregul prejudiciu **suferit de persoana** concediată nelegal se strămută **asupra unității.** S-ar putea obiecta acestei afirmații faptul că textul legii (art. 136, alin. 3, partea finală) precizează **expres că** răspunderea revine **„persoanei vinovate" și nu unității** și prin urmare nu putem extinde legea. Așa ar fi dacă **„persoana vinovată"** la care se referă legea ar fi orice om al muncii din unitate, oricare persoană fizică încadrată la acea unitate. Exprimarea, chiar generică, a legii vizează cu strictețe o anumită persoană, pentru că numai o anume persoană poate fi vinovată de neexecutarea hotărîrii de reintegrare și anume **conducătorul unității.** Numai conducătorul unității are competența, prevăzută prin lege, să dispună executarea hotărîrii sau să amîne reintegrarea persoanei.

Sigur că persoana va solicita despăgubirile aferente unității urmînd ca aceasta să recupereze sumele plătite prin acțiune în regres, de la conducătorul unității.

Dr. **Iosif R. URS**

Încadrarea într-o activitate utilă a persoanelor apte de muncă

Pornind de la principiul constituțional potrivit căruia în societatea noastră socialistă munca constituie o datorie de onoare dar și o obligație a fiecărui cetățean, Legea nr. 25/1976 a instituit un cadru organizat menit să asigure integrarea într-o activitate utilă colectivității a persoanelor apte de muncă neîncadrate (în muncă) ori care nu urmează o formă de învățămînt sau de pregătire profesională.

Pentru a se asigura o evidență cît mai clară a persoanelor care nu desfășoară o activitate utilă, prin dispozițiile art. 4 din lege se consacră obligația persoanelor care au împlinit vîrsta de 16 ani și nu urmează o formă de învățămînt sau de calificare profesională ori nu sînt încadrate în muncă, de a se înscrie la direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale sau la oficiile acesteia în a căror rază își au domiciliul și de a solicita încadrarea într-o activitate utilă.

Consiliile populare comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București sînt abilitate prin lege de a stabili starea de incapacitate de muncă totală a unor cetățeni pe baza propunerilor comisiei de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă.

Potrivit prevederilor alineatelor 3 și 4 ale art. 4 se exceptează de la obligația de a se înscrie în evidențele direcțiilor pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale sau ale oficiilor acestora a țăranilor care lucrează în gospodărie individuală, a meșteșugarilor cu ateliere proprii, a liber profesioniștilor care desfășoară activități autorizate de lege precum și a femeilor care își îngrijesc copii sau desfășoară o activitate casnică în gospodăria proprie.

Menită să contribuie la eliminarea manifestărilor de parazitism social, legea menționată stabilește atribuții precise pentru birourile și comitetele executive ale consiliilor populare, organele administrației locale de stat fiind puternic implicate în înfăptuirea nemijlocită a dispozițiilor sale.

În conformitate cu prevederile art. 8 din lege, persoanele care refuză sistematic, fără motive întemeiate, să se încadreze într-o muncă utilă ducînd o viață parazitară, sînt puse în discuția adunării cetățenești din satul, comuna sau cartierul în care domiciliază în vederea determinării acestora de a se încadra în muncă sau într-o formă de învățămînt sau de pregătire profesională. Punerea în discuția adunării cetățenești a celor care duc un trai parazitar se face la propunerea direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale din subordinea Ministerului Muncii.

Adunările cetățenești care pun în discuție pe cei care nu desfășoară o activitate utilă se convoacă de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular comunal, orășenesc, municipal sau al sectorului municipiului București pe raza cărora locuiesc cetățenii. Termenul în care trebuie să se facă convocarea adunării cetățenești este de 30 de zile de la data sesizării (art. 8 alin. 3).

Prin dispozițiile art. 8 alin. 4 din lege se instituie obligația ca, în cazurile în care în adunările cetățenești sînt puși în discuție minori, la acestea să participe, în mod obligatoriu, părinții sau reprezentanții legali ai minorilor.

Adunările cetățenești în care sînt puse în discuție persoane care duc o viață parazitară trebuie să fie în mod temeinic pregătite, încît prin acestea să se realizeze:

- formarea unei puternice opinii de masă prin care să se manifeste dezaprobarea obștii față de indivizii care nesocotesc principiile de muncă și viață ale societății noastre;
- participarea unui număr mare de cetățeni din satul, comuna sau cartierul în care locuiește cel pus în discuție în așa fel încît adunarea cetățenească să constituie o tribună de educație, în cadrul căreia să se exercite o puternică influență asupra celor care manifestă tendința de a duce un trai parazitar;
- înțelegerea profundă de către cei puși în discuție a necesității de a desfășura o activitate utilă societății, aducerea la cunoștința acestora a posibilității de a fi obligați, prin hotărîre judecătorească, să presteze, timp de un an, o muncă utilă.

În organizarea și desfășurarea adunărilor cetățenești prevăzute de Legea nr. 25/1976, o contribuție deosebit de importantă își aduc organizațiile de partid din sate, comune și cartiere, organizațiile democrației și unității socialiste, deputații, delegații sătești, comitetele de cetățeni, de

femei sau cele ale asociațiilor locatarilor care antrenează mari mase de cetățeni și concură, în mod hotărîtor, la realizarea finalității acestor adunări.

Pentru îndeplinirea, în mod corespunzător, a atribuțiilor ce le-au fost conferite prin Legea nr. 25/1976 cu privire la convocarea adunărilor cetățenești amintite, birourile și comitetele executive ale consiliilor populare trebuie să asigure, prin lucrătorii sau compartimentele de specialitate din aparatul propriu, încunoștiințarea, din timp, a cetățenilor în rîndul cărora trăiesc cei puși în discuție pentru viață parazitară, asigurînd cunoașterea zilei, orei și a locului de desfășurare a adunării cetățenești.

La buna desfășurare a adunărilor cetățenești în care obștea pune în discuție pe acei dintre cetățeni care refuză să desfășoare o activitate utilă, o contribuție importantă își aduc organele de miliție, justiție și procuratură. Luînd parte la adunări, lucrătorii de miliție, procurorii, judecătorii, specialiștii din administrația locală de stat, au posibilitatea să contribuie la cunoașterea, în profunzime, de către cetățeni a prevederilor și semnificației Legii nr. 25/1976.

În numeroase localități din țară, adunările cetățenești instituite prin actul normativ menționat au fost denumite, în mod simbolic, „sfaturi ale omeniei" deoarece, pe lîngă factorii investiți cu convocarea și organizarea acestora s-a asigurat angajarea într-un dialog viu, de la om la om, și a unor cetățeni care obțin rezultate deosebite în muncă, a pensionarilor care constituie adevărate exemple prin felul în care trăiesc și muncesc, a cetățenilor care au fost ajutați de colectivitate și au reușit să se integreze într-o activitate utilă.

Participarea, în mod periodic, la adunările cetățenești instituite în baza prevederilor Legii nr. 25/1976 a reprezentanților presei scrise și vorbite asigură creșterea forței de influențare pe care acestea o au în rîndul cetățenilor.

Potrivit art. 9 din lege, persoanele care, cu tot sprijinul acordat, refuză să se încadreze într-o activitate utilă sau într-o formă de pregătire profesională ori de învățămînt, pot fi obligate, prin hotărîre judecătorească, să presteze muncă, pe timp de un an, pe șantiere de construcții, în unități agricole, forestiere și în alte unități economice.

Subliniem faptul că judecarea celor care au refuzat ajutorul dat de colectivitate se poate face chiar în cadrul adunărilor cetățenești instituite prin art. 8 din lege la care ne-am referit anterior pentru a putea constitui exemple edificatoare privind modul în care societatea noastră sancționează parazitismul social.

În lumina dispozițiilor art. 11 din lege, consiliilor populare le revine sarcina de a asigura, împreună cu organele de miliție, punerea în executare a hotărîrilor judecătorești în cazul în care acestea nu se respectă de către cei obligați să presteze o muncă utilă. În acest sens, consiliile populare și organele de miliție asigură supravegherea, îndrumarea și prezența la locurile de muncă sau de calificare a cetățenilor în cauză.

D. SIMINIUC

contract economic

Restituirea ambalajelor. Răspundere

Potrivit Normativului de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor aprobat prin Ordinul nr. 96 din 5 august 1981 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe (publicat în Buletinul Oficial al R.S.R. — Partea I nr. 66 din 7 septembrie 1981) ambalajele se recuperează de regulă și se repun în circuitul economic prin restituire.

Aplicîndu-se dispozițiile în vigoare privind circulația ambalajelor (Decretul nr. 465/1979 și Decr. nr. 146/1980), s-au luat astfel măsuri pentru îmbunătățirea recuperării ambalajelor, care reprezintă valori însemnate în activitatea de aprovizionare și comercializare a mărfurilor, asigurîndu-se și în această privință promovarea principiilor noului mecanism economico-finaciar.

Ambalajele în sistemul de restituire rămîn, după caz, în proprietatea ori administrarea directă a furnizorului care a livrat marfa în ambalajele sale, situație care impune restituirea lor către producătorul de mărfuri.

Prin anexele nr. 2, 4, 5 ale normativului s-au stabilit termenele maxime de restituire a ambalajelor, care încep să curgă de la data de 16 a lunii pentru ambalajele primite cu marfă în prima jumătate a lunii și începînd cu data de 1 a lunii următoare, pentru ambalajele primite în a doua jumătate a lunii. Ambalajele care au termene de restituire de 20 zile sau mai scurte și cele folosite la livrarea de mărfuri la unități comerciale, direct de către întreprinderile producătoare, se restituie în termene, care curg începînd cu data primirii ambalajelor cu marfă.

În cazul livrărilor de mărfuri prin depozitele bazelor de aprovizionare tehnico-materiale, termenul de restituire este mai mare cu 15 zile și acționează în relația furnizor-producător cu baza. Data de la care curge termenul de restituire în asemenea cazuri se stabilește, ținîndu-se seama de momentul primirii ambalajelor cu marfă la primul beneficiar. Baza de aprovizionare tehnico-materială în relația cu beneficiarii săi stabilește pe baza termenului de restituire o dată limită pentru această operațiune (art. 13 Normativ).

La livrările de mărfuri prin depozitele întreprinderilor comerțului cu ridicata, în relația cu beneficiarii săi, întreprinderea stabilește, pe baza termenului de restituire, o dată limită de recuperare, pe care beneficiarii sînt obligați să o respecte. Intervalul de timp între data livrării din depozit și data limită de recuperare nu va fi mai mic de jumătate din termenul de restituire (art. 32 Normativ).

În ce privește ambalajele folosite la livrarea de mărfuri la unități comerciale, direct de către întreprinderile producătoare, cît și cele folosite la livrarea de mărfuri la unități comerciale prin intermediul întreprinderilor comerțului cu ridicata, există o modalitate de prelungire a termenelor de restituire. Prelungirea se poate astfel efectua de către întreprinderile furnizoare de marfă la cererea beneficiarilor, cu avizul direcției comerciale a consiliului popular județean, respectiv al Direcției generale comerciale a Consiliului popular al municipiului București, în cazul în care pentru anumite produse sistemul de desfacere cu amănuntul nu corespunde termenelor stabilite pentru restituirea ambalajelor (art. 22 și 30 Normativ).

Ambalajele provenite de la mărfurile livrate de întreprinderile producătoare direct către unitățile comerciale,

în cadrul aprovizionării de către producători a rețelei comerciale, potrivit art. 11, lit. a din Decretul nr. 146/1980, se recuperează de către beneficiarul de marfă și se ridică de către furnizorul de marfă (art. 19 Normativ).

Răspunderea pentru restituirea ambalajelor către furnizorul mărfii, cu respectarea termenelor stabilite, revine unităților beneficiare titulare de contract. Deoarece Ministerul Comerțului Interior are dreptul, potrivit art. 31 pct. 2 din Normativ, să stabilească sarcina de restituire a ambalajelor întreprinderii comerțului cu ridica cea mai apropiată de furnizor, în relații de transport optimizat, răspunderea pentru restituirea ambalajelor se transferă în acest caz, prin act adițional la contractul de livrare, întreprinderea comerțului cu ridicata desemnată să efectueze restituirea (art. 32 pct. 2 Normativ).

In principiu, la livrările prin tranzit organizat răspunderea pentru nerestituirea ambalajelor se angajează direct între furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv, fără ca în litigiu să figureze veriga intermediară, dacă prezența acesteia din urmă nu este necesară.

Pentru nerestituirea în termen a ambalajelor provenite de la mărfurile introduse în circuitul economic, potrivit obligațiilor contractuale de livrare, prin art. 47 pct. 1, lit. c din Legea nr. 71/1969, s-au stabilit penalități procentuale pe tranșe în raport cu prețul ambalajelor, respectiv de 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 zile. Calculul pe tranșe nu mai poate fi desigur aplicat, datorîndu-se numai penalitățile de 0,3%, atunci cînd se pretind penalități pe ultimele 180 zile înainte de introducerea acțiunii, potrivit normelor de prescripție, întîrzierea depășind de-acum în întregime primele două tranșe de 10 și 20 zile(Dec. P.A.S. nr. 1858/1981).

Practica arbitrală a ajuns la concluzia că penalitățile pentru nerestituirea în termen a ambalajelor curg pînă la împlinirea obligației de restituire în natură a acestora ori pînă cînd survine o imposibilitate de restituire sau cel mai tîrziu pînă la împlinirea termenului de prescripție a dreptului de a cere restituirea lor în natură.

Calculul penalităților respective este deci deosebit de cel al penalităților pentru nelivrarea în termen a produselor, care se calculează pînă la finele anului de plan, deoarece în cazul restituirii ambalajelor nu se efectuează propriu-zis o prestație pe bază de plan, ci o restituire de bunuri în patrimoniul furnizorului (Dec. P.A.S. nr. 632/1981).

Pentru nerestituirea în termen a ambalajelor se datorează despăgubiri numai în măsura în care prejudiciul nu a putut fi acoperit în întregime prin plata penalităților, potrivit art. 44 alin. 2 din Decretul nr. 71/1969.

Unitatea socialistă a cărei obligație de restituire în termen a ambalajelor, decurgînd din contractul de livrare a produselor ambalate, nu a putut fi executată este apărată de răspundere atunci cînd a intervenit cazul de forță majoră (art. 40 Decr. nr. 71/1969).

I. DAVIDZON
consilier — Arbitrajul de Stat Central

Întrebări și răspunsuri

● **ȘANTIERUL NR. 5 INSTALAȚII, Pitești** — Recuperarea indemnizației de concediu este posibilă numai în cazurile prevăzute expres de art. 11 din Legea nr. 26/1967. Întrucît plecarea din unitate pentru satisfacerea stagiului militar nu se include în această prevedere a legii, nu este legală recuperarea cotei părții din indemnizația de concediu, corespunzătoare lunilor nelucrate în anul cînd tinerii au fost încorporați. În această situație, conform prevederilor Codului muncii, contractul de muncă se suspendă, nu se desface.

● **MARIAN URSU, Constanța** — Conform Decretului de organizare a Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn", absolvenții facultății de electromecanică navală pot ocupa în orice alte unități economice funcția de inginer în specialitatea pentru care s-au pregătit. Întrucît din scrisoarea dv. rezultă că ați lucrat mai mult de cinci ani în cadrul marinei civile, înseamnă că puteți solicita transferarea dv. la o altă unitate.

● **ION VÎLCEA, Cotmeana, Olt** — Astfel cum rezultă din adeverința nr. 711 din 15 septembrie 1981 a C.A.P. Cotmeana, ați fost încadrat cu contract de muncă, avînd o retribuție tarifară lunară între anii 1972—1980. Această perioadă, conform prevederilor art. 9 (1) din Legea nr. 3/1977 se consideră vechime în muncă. Perioada dintre anii 1962—1971 se ia în considerare ca vechime în muncă numai în cadrul C.A.P.

● **MARIA CRISTEA (SITARU), VALERIA TĂMĂȘ, Zalău** — Potrivit prevederilor poziției 67 din anexa II-a la Legea nr. 12/1971, pot deveni tehnicieni absolvenții liceelor de cultură generală care au o vechime de 5 ani ca muncitori calificați sau muncitorii de înaltă calificare, absolvenții școlilor profesionale care au o vechime de cel puțin 8 ani ca muncitori calificați. Întrucît funcția de normator este o funcție tehnică, echivalentă cu aceea de tehnician, nu îndepliniți condițiile de vechime pentru a ocupa funcția de normatoare.

● **AURORA BARTOȘ, Ploiești** — Față de situația prezentată de dv., veți putea candida la concursul de admitere pentru învățămîntul superior agronomic fără frecvență, numai dacă vă încadrați în condițiile speciale de înscriere pentru această formă de învățămînt, specificate în mod expres în lucrarea „Admiterea în învățămîntul superior".

● **CONSILIUL POPULAR STIUBIENI, Botoșani** — În ipoteza în care persoana la care vă referiți a lucrat cu $\frac{1}{2}$ normă în condițiile prevăzute de art. 158 din Codul muncii (mamă a unor copii de pînă la 6 ani), timpul astfel lucrat se consideră — la calculul vechimii în muncă — timp lucrat cu o normă întreagă. Dacă este îndeplinită această condiție, are o vechime în muncă de patru ani. În caz contrar, are o vechime de doi ani.

● **GHEORGHE BABIC, Lupoaica, Gorj** — Din datele comunicate de dv. rezultă că nu aveți o vechime de minimum 5 ani în funcții economice. Timpul lucrat în funcțiile de calculator principal și primitor distribuitor nu se includ în vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de merceolog principal.

● **PETRE MICLEA, Buzău** — Fiind absolvent al școlii generale și cu calificarea obținută la locul de muncă (nu prin școală profesională), nu puteți ocupa funcția de tehnician principal, pentru care sînt prevăzute alte

condiții. Muncitorii de înaltă calificare, la care se referă Legea nr. 12/1971, sînt cei încadrați la ultima categorie de încadrare a rețelei tarifare a meseriei.

● **F. STAICU, Sinaia** — În ultimii patru ani s-au organizat expoziții cu profilul menționat în toate județele țării. De asemenea, anual au fost organizate în capitală de către Comitetul municipal P.C.R. expoziții vizînd reducerea importurilor de mașini, subansambluri și componente de completare specifice construcțiilor de mașini, ultima expoziție de acest gen avînd loc în luna februarie a.c. la Sala polivalentă, cu participarea tuturor întreprinderilor industriale din București. În ceea ce privește rezultatele, acestea pot fi apreciate — în general — ca pozitive. Spre edificare, menționăm că numai în urma ultimei expoziții s-au protocolat asimilări de produse noi reprezentînd reduceri de importuri de cca. 22 milioane dolari. (Din răspunsul primit de la M.I.C.M.)

● **I. STANCIU, Constanța** — Cu începere de la 1 ianuarie 1979, potrivit prevederilor din anexa la Decretul nr. 222/1978 — nepublicat — cu privire la modificarea unor prețuri de producție și de livrare, cota de rabat comercial de 21% pentru berea în butoaie aprovizionată de unitățile comerciale pentru a fi desfăcută în această stare s-a majorat la 26%. S-a anulat diferența de rabat comercial de 5% menționată în scrisoarea dv.

● **C.A.R., I.P.I.L.F., Vădeni, Brăila** — Urmărirea silită a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste se face potrivit dispozițiilor Decretului nr. 221/1960, republicat și a H.C.M. nr. 792/1960. Potrivit dispozițiilor legale menționate, organului de executare îi revine obligația de a identifica orice bunuri (mobile sau imobile) pe care le are sau le-ar dobîndi ulterior debitorul. Dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executor, se prescrie prin împlinirea unui termen de 3 ani potrivit art. 6 din Decretul nr. 167/1958, cu excepția cazurilor de întrerupere sau suspendare a termenului de prescripție. Așa, de exemplu, potrivit art. 45 din Decretul nr. 221/1960, în cazul despăgubirilor pentru pagube aduse proprietății socialiste prin infracțiuni, prescripția dreptului de a cere executarea silită se suspendă pe timpul cît debitorul nu are bunuri urmăribile. Totodată, lipsa veniturilor sau a altor bunuri urmăribile se constată prin proces verbal de insolvabilitate încheiat în conformitate cu dispozițiile art. 68 și următoarelor din H.C.M. nr. 792/1960, urmărindu-se procedura prevăzută de acele texte.

● **TINCUȚA PETROIANU, Focșani** — Școala profesională de cooperație de 4 ani nu este echivalentă cu școala tehnică de cooperație, iar absolvenții săi nu pot ocupa funcția de contabili în unitățile socialiste de stat. Relevăm faptul că, în conformitate cu prevederile Ordinului nr. 6010/1978 al Ministerului Educației și Învățămîntului, anexa 1, diploma de absolvire a școlilor profesionale de cooperație cu durata de 4 ani și diploma de absolvire a școlilor tehnice de cooperație cu durata de 4 ani, dau dreptul deținătorilor să se înscrie la examenele de diferență pentru clasele a IX-a și a X-a — liceul economic, urmînd să-și continue studiile în treapta a II-a de liceu, la învățămîntul economic.

● **TITU VARVAROI, Cîmpulung Moldovenesc** — Vă facem cunoscut că problemele ridicate de dv. sînt reglementate de Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 37 lit. n).

● **LEONTIN ROMAN, Tiream, Satu Mare** — În conformitate cu instrucțiunile referitoare la concediul de odihnă al personalului didactic date pentru aplicarea Legii nr. 26/1967 (Ordinul Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 330/1968), „suplinitorii angajați pentru înlocuirea unor cadre didactice, care absentează temporar, fiind în concediu de boală, naștere, studii etc., nu pot beneficia de concediu de odihnă decît dacă funcționează în continuare pe același post didactic întregul an școlar, adică dacă înlocuiesc același titular care absentează temporar. Cei care suplinesc după 1 septembrie, ca și cei care suplinesc întîmplător la mai multe posturi didactice din cadrul uneia sau a mai multor unități școlare, chiar dacă depun activitate pînă la sfîrșitul anului școlar, nu au dreptul la concediul de odihnă.

● **I.A.S., Recaș** — 1). Prin Decretul nr. 392 din 23 dec. 1980 (nepublicat), s-a aprobat o majorare în medie cu 5,3% a tarifelor pentru transportul auto de mărfuri și s-a dat sarcină Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor ca în limita indicelui de creștere stabilit să calculeze tarife pe feluri de mijloace de transport, distanțe, grupe de mărfuri și prestații. Pe această bază a fost dat Ordinul ministrului transporturilor și telecomunicațiilor nr. 1755/23 decembrie 1980, avînd ca obiect Tariful pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto în vigoare de la 1 ianuarie 1981. Tariful actualizat cuprinzînd atît dispozițiile cît și nivelele tarifare, a fost tipărit și difuzat contracost — la cerere — atît unităților de transport, cît și beneficiarilor de prestații de transport. Puteți procura Tariful actualizat de la I.T.A. Bihor. 2.) Pentru transportul cu autobuzele al personalului muncitor, elevilor, studenților și militarilor care participă la recoltarea produselor agricole se aplică tariful prevăzut în anexa la H.C.M. nr. 1054/1968 și care, pentru distanțe peste 60 km, este de 0,18 lei/călător km. 3). Parcursurile de dislocare a autovehiculelor care execută transporturi în companiile agricole se valorifică tarifar de către autobazele deținătoare în contul expeditorilor, în conformitate cu regulile prevăzute la art. 28 din TR. 2/832 cu completarea aliniatului 3 de la pct. 1, așa cum se prevede în „Tariful pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto în vigoare de la 1. I. 1981", aprobat cu Ordinul M.T.Tc. nr. 1755/1980.

● **TOADER LĂDARU, Doaga, Vrancea** — Încadrarea personalului care ocupă funcția de primitori-distribuitori de materiale și scule se face pe baza indicatorului tarifar de calificare 25.00.07. Retribuirea se face în mod unitar pe economie pe baza rețelei tarifare „industria locală" — maximum 2040 lei lunar. Nu este deci posibilă încadrarea personalului respectiv la un nivel superior.

15 CĂRȚI ÎNTR-O CARTE: Legislația întreprinderii de la A la Z

CUPRINDE URMĂTOARELE 15 SECȚIUNI:

1. Conceptul de unități economice de stat.
2. Patrimoniu
3. Conducere și control
4. Planificare – dezvoltare
5. Organizarea producției și a muncii
6. Aprovizionarea tehnico-materială
7. Comercializarea mărfurilor
8. Transporturi
9. Raporturi de muncă
10. Drepturile personalului
11. Gestiuni – inventarieri – prejudicii
12. Răspunderea personalului
13. Răspunderea întreprinderii
14. Constituirea titlurilor de creanță-executare
15. Financiar-contabilitate

Incheind pentru '82 abonamente speciale direct la redacție, vă asigurați primirea lucrării. Decupați, completați și expediați formularul de comandă alăturat.

FABRICA DE ACCESORII ȘI PIESE DE SCHIMB
„TURDEANA" TURDA
str. Armata Roșie nr. 17
Biroul A.D.P.
Telefon: 11072 sau 14760 — 1 — 2 — 3
Telex: 031722

livrează imediat pe bază de comenzi, următoarele produse:

● Pentru întreprinderi ind. și comerț

— bandă izolatoare pe suport textil ambalată în cutii de ebonită
— bandă izolatoare pe suport textil la kg. ambalată în pungi PCV

● Pentru agricultură

— Cuțite pentru mașinile de tăiat nutreț CSU
— Suport cuțite pentru mașinile de tăiat nutreț CSU
— Bare transversale pentru grapele de cîmp fabricate de S.M.A. Tg. Lăpuș

CITITORI!

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum și a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

— — — — — — — — — — — — — —

_____

_____

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ":

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și la un exemplar din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".[1]

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA

DE MAŞINI-UNELTE, ACCESORII ŞI SCULE – I.M.U.A.S.

6400 BAIA – MARE

Str. Baia-Sprie nr. 160

Judeţul MARAMUREŞ

telex 33321, telefon 16673, 16448

vă oferă următoarele maşini-unelte:

- maşini de mortezat – cursă 320 mm M 320
- maşini de broşat vertical interior BVI – 10 tf, 1250 mm.
- maşini de broşat vertical exterior BVE – 10 tf, 1000 m şi 25 tf, 1250 mm.
- maşini universale de alezat lagăre palier MUAL 125.

Totodată vă informăm că întreprinderea noastră execută şi livrează începînd cu anul 1981, pe bază de comandă fermă o gamă variată de unelte pneumatice de mînă, astfel :

1) maşini pneumatice portative de polizat :

– PP6LF, PP6LS, PP6MF, PP6MS – diametrul max al pietrei de polizat de 6 mm şi turaţia la mers în gol de 80.000 rot/min.

– PP9 – diametrul max al pietrei de polizat de 6mm şi turaţia la mers în gol de 58.000 rot/min.

– PP12LF, PP12LS, PP12MS – diametrul max al pietrei de polizat de 12 mm şi turaţia la mers în gol de 40.000 rot/min.

– PP25 – diametrul max al pietrei de 25 mm şi turaţia la mers în gol de 14.000 rot/min.

– PP40– diametrul max al pietrei de polizat de 40 mm şi turaţia la mers în gol de 13.000 rot/min.

2) maşini pneumatice de curăţat cu ace şi tăiat cordoane de sudură:

– CP1D50 – 4.800 lovituri/min.
– CP2P40 – 4.000 lovituri/min.
– CP3P35 – 3.500 lovituri/min.

3) maşini pneumatice de pilit MPV4 – 2500–7000 curse duble/min. diametrul de prindere al pilei (mm) ∅ 3

4) maşina pneumatică de şlefuit PS1 – numărul de curse ale papucului 5000 ± 8%, suprafaţa utilă de lucru a papucului 150 × 105 mm.

5) creion pneumatic de gravat – 4500 ± 10% curse duble/min.

6)maşini pneumatice portative de găurit în 21 de variante, formă dreaptă şi formă pistol, de putere 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi diametrul max al burghiului, în funcţie de variantă cuprins între 2–10 mm.

7) maşini pneumatice portative de înşurubat normele, în 72 variante, formă dreaptă şi formă pistol, puterea de 0,2CP ; 0,35CP ; 0,50CP şi capacitatea de înşurubare variind între M4 şi M8.

8) maşini pneumatice de tăiat tablă pentru contur închis şi pentru contur deschis, grosimea tablei fiind de max 2 mm (aluminiu).

9) maşini pneumatice de filetat – formă pistol – diametrul max tarod M6–M10.

La cererea beneficiarilor trimitem prin poştă prospecte cu caracteristicile tehnice ale produselor enumerate mai sus.

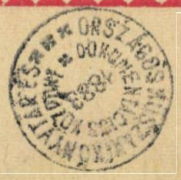

La marea adunare populară care a avut loc la Satu Mare cu prilejul vizitei de lucru a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**

Zecile de mii de participanți și-au reafirmat adeziunea unanimă la politica internă și externă a partidului, la noua inițiativă de pace a președintelui României socialiste, hotărîrea fermă de a lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru pace

NOUA ȘI IMPORTANTA INIȚIATIVĂ DE PACE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, A ROMÂNIEI SOCIALISTE, expresie a unei politici consecvente pătrunse de înalta grijă și răspundere pentru destinele civilizației umane

„Acum — pînă nu este prea tîrziu — popoarele Europei, popoarele întregii lumi trebuie să se unească, să spună un NU hotărît războiului, armamentului nuclear, să ceară încetarea cursei înarmărilor, să impună o politică de dezarmare, care să țină seama de independența și dreptul la viață liberă al fiecărei națiuni !".

NICOLAE CEAUȘESCU

APELUL PENTRU DEZARMARE ȘI PACE al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România", lansat zilele acestea, ca și profunda analiză a vieții internaționale actuale, animată de o grijă deosebită pentru destinele omenirii, cuprinsă în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la 1 noiembrie în fața participanților la marea adunare populară din municipiul Brăila, cu prilejul „Zilei recoltei" au — pentru poporul român, ca și pentru celelalte popoare iubitoare de pace de pe întreaga planetă — semnificația tonifiantă a unui nou și important demers politico-diplomatic al României socialiste, personal al conducătorului partidului și statului nostru, în favoarea celor mai de preț idealuri ale națiunii noastre, ale lumii în care trăim : pacea, dezarmarea, independența națională, progresul economic și social.

Documentele însumează în chip strălucit trăsăturile definitorii ale ansamblului politicii externe românești, care beneficiază de concepția teoretică clarvăzătoare și aportul practic determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu : realismul și internaționalismul, caracterul eminamente constructiv, umanismul, responsabilitatea înaltă față de destinele poporului român, față de soarta înțelegerii, păcii și cooperării internaționale. Concomitent, sîntem în prezența unei noi și puternice manifestări a spiritului de inițiativă, a caracterului activ și militant al politicii noastre externe care, îmbinată în mod organic, armonios, cu politica internă a partidului și statului nostru, de construcție pașnică, de făurire a unei vieți noi, mai bune și tot mai prospere, pentru poporul român, înțelege în permanență ca, pornind de la interesele supreme ale națiunii noastre, de la datele reale ale vieții internaționale să proiecteze în lume principii, obiective și propuneri concrete, menite să asigure depășirea actualei perioade dificile, complexe, din viața mondială, eliminarea pericolelor apărute în raporturile interstatale, soluționarea pe cale pașnică, politică, a problemelor grave ce confruntă omenirea, triumful rațiunii, al politicii de destindere, dezarmare, independență națională și pace.

În întreaga perioadă postbelică România a făcut, nu o dată, dovada unor valoroase inițiative internaționale în problemele cardinale ale contemporaneității, la care a subscris plenar întregul nostru popor și care s-au bucurat de o largă adeziune și apreciere pe plan mondial. În ultimii 16 ani, de cînd la cîrma destinelor patriei se află tovarășul Nicolae Ceaușescu în condițiile dinamizării generale pe care o cunosc ansamblul vieții politice și sociale din țara noastră, întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, România a avansat — practic — idei, propuneri și inițiative în legătură cu principalele probleme ce preocupă comunitatea internațională, cum sînt afirmarea și generalizarea respectului față de principiile dreptului internațional, democratizarea raporturilor interstatale, asigurarea unei largi cooperări în Balcani, în Europa și în întreaga lume, oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd

a dezarmării nucleare, edificarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, soluționarea prin mijloace pașnice a stărilor de încordare și conflict, a tuturor diferendelor dintre state, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice, creșterea rolului O.N.U., instaurarea noii ordini politice și economice mondiale, promovarea destinderii și salvgardării păcii, a libertății și independenței tuturor popoarelor.

În etapa actuală, potrivit analizei lucide, științifice a vieții internaționale, făcută de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și confirmată de realitățile internaționale, de aprecierile realiste ale altor personalități politice și conducători de stat, ale unor specialiști de prestigiu în problemele mondiale, raporturile interstatale, climatul mondial în ansamblul său, se caracterizează printr-o complexitate fără precedent, prin acțiunea — alături de tendințele pozitive — a unor fenomene negative, între care manifestările vechii politici de forță, lupta pentru reîmpărțirea lumii în zone și sfere de influență, adîncirea decalajelor și agravarea stării de subdezvoltare, multiplicarea conflictelor așa-numite „locale", intensificarea periculoasă a cursei înarmărilor, cronicizarea unor fenomene de criză — economică, a materiilor prime, energiei și monetar-financiară etc.

Pe acest fundal se adîncesc contradicțiile dintre principalele state și grupări de state, are loc o înfruntare de idei și concepții, apar tot felul de idei și teorii care încearcă să promoveze orientări străine de interesele reale, de cooperare și pace ale popoarelor, cum sînt cele privind „necesitatea cursei înarmărilor și a efortului militar supradimensionat", „posibilitatea" unor „conflicte nucleare limitate" în diferite zone ale planetei inclusiv în Europa, „dreptul" la intervenții militare în diverse „zone strategice vitale" ale globului, „nevoia" extinderii componenței și ariei geografice a blocurilor politico-militare și altele.

Toate acestea sporesc, în mod inevitabil, pericolele din viața internațională, alimentează încordarea și neîncrederea, periclitează grav pacea și independența națională, fac să crească pericolul de război și, în consecință, provoacă neliniștea și îngrijorarea popoarelor.

În aceste condiții internaționale este lansată noua inițiativă de pace a României, Apelul pentru dezarmare și pace al F.D.U.S., care răspunde unor necesități stringente, de maximă actualitate, ale întregii omeniri. Alternativei deteriorării în continuare a situației internaționale, cursei aberante a înarmărilor, multiplicării permanente a factorilor de periclitare a păcii, România îi opune un îndemn rațional și un program realist de acțiune cu obiective concrete, pentru îndepărtarea de pe cerul planetei a norilor întunecați și asigurarea unei evoluții pașnice a cursului vieții mondiale, în conformitate cu interesele supreme ale tuturor națiunilor.

Mobilurile nobile ale acestui demers al politicii externe românești au fost sintetizate cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită recent la marea adunare populară de la Brăila.

> **„Apelul Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste** — arăta conducătorul partidului și statului nostru — **dorește să sublinieze preocuparea organizațiilor din Frontul Democrației și Unității Socialiste, ca și preocuparea poporului nostru, adeziunea sa fermă la politica de pace, de colaborare și independență națională, dorește să afirme cu putere în fața întregii lumi că poporul român, constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate, este hotărît ca, împreună cu toate popoarele lumii, să lupte pentru dezarmare, pentru pace, pentru a asigura dreptul fundamental al omului, al națiunilor — dreptul la viață, la libertate, dreptul de a trăi liber !".**

În Apelul pentru dezarmare și pace — nouă și valoroasă inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu — este afirmată hotărîrea poporului nostru, strîns unit, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, de a desfășura, în perioada imediat următoare, vaste acțiuni politice de masă în țara noastră, „menite să permită manifestarea puternică a voinței de pace a poporului român, a hotărîrii întregii națiuni socialiste de a acționa neabătut împotriva intensificării cursei înarmării, pentru dezarmare generală, și în primul rînd dezarmare nucleară, pentru securitate, colaborare și pace în întreaga lume". În acest sens, oamenilor muncii din întreaga țară, indiferent de profesie, vîrstă, naționalitate, li se adresează chemarea de a organiza largi manifestări publice, adunări generale, demonstrații, marșuri ale păcii și alte acțiuni de masă. Apelul cere în același timp să se intensifice eforturile și contribuția tuturor statelor și popoarelor pentru împiedicarea escaladării în continuare a cursei înarmărilor și a sporirii arsenalelor militare, pentru urgentarea adoptării unor măsuri practice în domeniul dezarmării, și în primul rînd al dezarmării nucleare, pentru preîntîmpinarea declanșării unui război mondial pustiitor.

Pe de o parte, aceste acțiuni de masă se vor constitui ca o nouă și concludentă expresie a voinței seculare de pace a poporului nostru, constructor conștient al unei vieți noi, libere și independente, a atașamentului său neclintit la politica de pace și largă cooperare internațională promovată consecvent de partidul și statul nostru. Pe de altă parte, sîntem în prezența unei noi și concludente dovezi a democratismului etapei în care a intrat societatea noastră, în care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, atribuie o importanță de prim ordin rolului poporului în elaborarea și punerea în aplicare a întregii politici interne și externe a României.

Apelul exprimă profunda simpatie și deplina aprobare ale poporului nostru față de marile mișcări de masă, din ultima perioadă, în numeroase țări occidentale, consacrate stopării cursei iraționale, periculoase și împovărătoare a înarmărilor, opririi amplasării de noi arme nucleare în Europa, împiedicării producerii și instalării pe continentul european a bombei cu neutroni, promovării unei politici de destindere, dezarmare și pace.

Unindu-și glasul și exprimîndu-și solidaritatea cu celelalte forțe progresiste, democratice, cu toate popoarele care luptă contra înarmărilor, contra politicii de forță și contra războiului, poporul român cheamă — prin Apelul F.D.U.S. — toate popoarele lumii „să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor, a păcii mondiale".

Obiectivele concrete ale acțiunii unite a popoarelor, a forțelor înaintate ale contemporaneității în favoarea destinderii, dezarmării, colaborării, păcii și securității sînt definite cu precizie în Apelul F.D.U.S., și anume : asigurarea unui climat mondial în care popoarele să se poată dezvolta independent, la adăpost de orice ingerințe sau agresiuni ; oprirea politicii de înarmare ; împiedicarea amplasării de noi rachete nucleare în Europa și inițierea neîntîrziată de tratative pentru dezangajare militară și dezarmare pe continent ; eliminarea bombei cu neutroni și scoaterea în afara legii a tuturor armelor de nimicire în masă ; prevenirea unei conflagrații nucleare în Europa și convenirea, la reuniunea de la Madrid, a convocării unei conferințe consacrată încrederii și dezarmării în Europa ; asigurarea unui echilibru militar realizat nu pe seama escaladării înarmărilor, ci pe baza reducerii armamentelor, a dezarmării ; înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului curent și reducerea treptată a bugetelor militare, cu cel puțin 10 la sută pînă în 1985 ; încetarea demonstrațiilor de forță, a manevrelor militare la granițele altor state, a manevrelor de mare anvergură, a oricăror acțiuni ce pot genera tensiune și neîncredere ; folosirea cuceririlor științifice exclusiv în slujba păcii și progresului ; curmarea politicii bazate pe înarmări, forță și amenințare cu forța și rezolvarea tuturor problemelor exclusiv pe cale pașnică ; conversiunea bugetelor militare în scopuri pașnice, pentru dezvoltarea economică și socială a fiecărei țări, pentru sprijinirea popoarelor din țările subdezvoltate în eforturile lor de progres, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune ; creșterea rolului O.N.U. în eforturile pentru pace, dezarmare și colaborare internațională ; asigurarea înfăptuirii dreptului fundamental al tuturor popoarelor la viață, pace și libertate, printr-o largă mișcare unită a tuturor forțelor iubitoare de pace, împiedicarea izbucnirii unui nou război, instaurarea unui climat de liniște și securitate pe planeta noastră.

Apelul F.D.U.S. cristalizează, în cuvinte puține, dar cu o mare încărcătură mobilizatoare, concepția realistă, științifică, atotcuprinzătoare a partidului și statului nostru, personal a președintelui României, în legătură cu căile și modalitățile practice de materializare a idealului și binelui celui mai scump al popoarelor — pacea. Definind componentele politice, juridice, militare și de altă natură ale unei păci trainice pe planeta noastră, Apelul include între acestea, pe un loc important, latura economică a păcii și anume : promovarea unei largi și neîngrădite colaborări între state, în interesul reciproc, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice din lumea în care trăim — decalaje ce aduc nu numai un întreg cortegiu de suferințe pentru popoarele din țările sărace ci reprezintă, concomitent, o gravă sursă de instabilitate, de încordare în raporturile interstatale, un pericol major pentru pacea generală. Se reafirmă relația organică dintre dezarmare și dezvoltare, devenită o axiomă a vremurilor noastre, adresîndu-se apelul ca „politica de dezarmare să contribuie la lichidarea decalajelor dintre state, la instaurarea noii ordini economice — condiție esențială a păcii și progresului, a stabilității politice și economice mondiale".

O idee centrală a Apelului este reafirmarea încrederii României, a poporului nostru, în capacitatea plenară pe care o au popoarele, masele populare, de a determina cursul evenimentelor, de a apăra pacea, de a impune oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării, de a preîntîmpina un nou război mondial. Unindu-și forțele sale cu cele ale celorlalte popoare ale lumii, poporul român scrutează cu încredere și cutezanță viitorul, convins de puterea oamenilor de bună credință din întreaga lume, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, a vîrstnicilor și tinerilor, de a asigura triumful rațiunii, al păcii pe pămînt.

Nicolae CHILIE

UN AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU TOȚI LUCRĂTORII OGOARELOR, PENTRU ÎNTREGUL POPOR

IN ACEST AN, primul dintr-un cincinal a cărui desfășurare urmează să marcheze progrese calitative de fond în dezvoltarea economico-socială a României, tradiționala sărbătoare „Ziua recoltei" — de la sfîrșitul săptămînii trecute, a căpătat semnificații aparte. Ele s-au constituit sub semnul importanței deosebite care se acordă înfăptuirii unei noi revoluții agrare, creșterii puternice a agriculturii — prioritate esențială a acestei perioade, proces cu valențe fundamentale atît în planul dezvoltării economiei cît și în cel al asigurării creșterii continue a bunăstării populației. Deopotrivă, și pornind tocmai de la aprecierea rolului de mare importanță al agriculturii în cadrul economiei, aceste semnificații s-au constituit sub semnul cuvîntării rostite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marea adunare populară din Municipiul Brăila. Prin bogăția de idei exprimată, prin analiza întreprinsă asupra problemelor actuale ale agriculturii și economiei noastre, prin măsurile indicate, această cuvîntare reprezintă pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întregul nostru popor, un amplu complex și detaliat program de acțiune ; un program de acțiune imediată și de perspectivă, asigurînd mobilizarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii de la sate, de la orașe în scopul înfăptuirii în cele mai bune condițiuni a obiectivelor și sarcinilor trasate de cel de al XII-lea Congres al partidului, privind dezvoltarea calitativă a economiei, creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Ce comandamente esențiale evidențiază programul de lucru formulat de secretarul general al partidului ? Așa cum se desprinde din cuvîntare, deși în acest an nu am avut o situație climatică dintre cele mai bune, recolta pe care am obținut-o, la nivelul întregii țări, este satisfăcătoare — la cereale realizîndu-se o recoltă de peste 20 milioane tone, la mai multe culturi, inclusiv în legumicultură și la sfecla de zahăr consemnîndu-se recolte superioare față de anul trecut, iar la struguri cea mai mare recoltă pe care am obținut-o pînă în prezent. Sînt fapte care, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrează nu numai succese importante, ci mai ales demonstrează convingător marile posibilități ale agriculturii noastre, de stat, cooperatiste sau din zonele necooperativizate. Agricultura noastră poate să obțină, an de an — ca rod al unor eforturi și preocupări tot mai intense întreprinse la nivelul unităților și organelor cu sarcini și răspunderi în ce privește planificarea și desfășurarea activității agricole — recolte tot mai bogate, producții în creștere în toate sectoarele.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în evidență efecte deosebite ale extinderii, ale generalizării la nivelul județelor, al întregii agriculturi, a experienței pozitive, de muncă, de conducere și organizare. În acest sens, pornind de la sarcinile de mare însemnătate care se află în acest an, în cel următor, pe întregul cincinal, în fața agriculturii românești, în cuvîntarea secretarului general al partidului sînt analizate distinct și în întreaga lor complexitate, căi, mijloace și posibilități de creștere a producției agricole la nivelul obiectivelor propuse. Relevîndu-se corelații, detalii și calcule semnificative se demonstrează convingător că agricultura românească posedă resursele necesare, însemnate rezerve pentru a avea o contribuție mai mare la dezvoltarea generală a țării, asigurînd o hrană mai bună, de mai bună calitate populației, materii prime pentru industrie, alte disponibilități. În prim plan este subliniată importanța utilizării integrale, superioare a pămîntului, componentă de preț a avuției naționale, bun al întregii națiuni, nu întotdeauna folosit corespunzător. **„Este necesar să înțelegem bine că trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru ca orice metru de pămînt — sau, cum se spunea pe timpuri la țară, orice palmă de pămînt — să fie muncită și să producă... Nu putem admite ca pămîntul... să nu fie lucrat și să nu dea maximum de recoltă"** arăta secretarul general al partidului.

Trebuie create toate condițiile necesare pentru ca pămîntul să rodească din plin. Urmare a unor mari eforturi desfășurate de stat, agricultura românească posedă o bază materială puternică : un tractor revine la circa 65 de ha, disponibilul de semănători, combine, de alte mașini și utilaje agricole necesare pregătirii și strîngerii recoltei fiind și el corespunzător, ceea ce indică un grad înalt de mecanizare a activităților, care va spori pe parcursul acestui cincinal. Întîlnirea de zilele trecute a secretarului general al partidului cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini, cu lucrători ai ogoarelor, pentru a examina noul tip de combină universală autopropulsată evidențiază elocvent preocupările în această direcție, pentru conceperea și realizarea unor mașini agricole multifunctionale complexe de mare randament, cerute de înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare în țara noastră.

Cantitatea de îngrășăminte livrată de industrie agriculturii este, de asemenea, ridicată, urmînd să crească, oferind noi și însemnate premise de obținere a unor recolte mari. Pornind tocmai de la asemenea condiții, în cuvîntare este expres subliniată cerința hotărîtoare de a se înțelege — și de a se acționa cît mai rapid în consecință — că asemenea mijloace trebuie folosite, că întreaga muncă din agricultură trebuie desfășurată lichidîndu-se nepăsarea și neglijența, asigurîndu-se o organizare superioară a activităților din această ramură de bază a economiei, din unitățile care o servesc pe o cale sau alta. În lumina acestor aprecieri ale secretarului general al partidului, factorul de bună organizare a muncii și activității, responsabilitatea față de propria muncă, atragerea tuturor disponibilităților și rezervelor în acest sens capătă valențe, sensuri majore, înscriindu-se drept componente fundamentale ale progresului general al agriculturii, al țării.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat direcțiile de acțiune în acest sens. O disciplină, o organizare superioară a muncii din agricultură trebuie să se materializeze în respectarea perioadei optime de însămînțări, în executarea în mod corespunzător a lucrărilor de arătură, de semănat, de întreținere, de recoltat — sector unde, de altfel, se vădesc încă pierderi dintre cele mai însemnate. O asemenea disciplină, și organizare trebuie să se concretizeze într-o responsabilitate sporită a cooperatorilor, a lucrătorilor și muncitorilor din toate unitățile agricole față de

propria activitate, față de felul în care este concepută, condusă și desfășurată munca, înlăturîndu-se orice fel de risipă, sancționîndu-se cu hotărîre vinovații.

O organizare mai bună a activității, o disciplină a muncii mai fermă trebuie să asigure ca îngrășămintele naturale — adeseori neutilizate și depozitate necorespunzător, constituind surse de infecții — să ajungă mai repede pe ogoare, realizîndu-se astfel menirea lor tradițională, de fertilizare a pămîntului, de creștere a producției agricole. Disciplina, organizarea, responsabilitatea sporită la nivelul Ministerului Agriculturii, Academiei Agricole, unităților specializate pentru producția de sămînță, trebuie să determine ca întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole, întreaga țărănime să fie înzestrate numai cu semințe de cea mai bună calitate, cu soiuri care și-au demonstrat capacitatea de a da producții mari. **„Numai așa se poate spune că cercetarea agricolă este legată de producție, că ea răspunde cerințelor economici naționale"** — arăta secretarul general al partidului, reafirmînd astfel sarcina fundamentală a acestei activități.

O muncă superior concepută și desfășurată la toate resorturile în mod corespunzător— de la Ministerul Agriculturii și pînă la organele județene și unitățile de producție —, trebuie să determine realizarea în cele mai bune condițiuni a programului de îmbunătățiri funciare, de desecări, a programului de irigații ; trebuie să permită utilizarea mai bună, concretizată în obținerea unor recolte superioare, a suprafețelor irigate — în condițiile unor eforturi însemnate aceste suprafețe urmînd să ajungă în acest cincinal la 3 milioane ha. Trebuie să se asigure integrarea în circuitul agricol — într-o măsură cu mult mai mare decît pînă în prezent — a pășunilor și fînețelor naturale ; privite pînă acum de către Ministerul Agriculturii și alte organe agricole, de către consiliile populare mai mult ca „ale nimănui" și nefolosite corespunzător, această bogăție a țării, întinsă pe o suprafață de 4,5 milioane ha, gospodărită mai bine, cultivată și îngrijită, ar putea asigura o bază furajeră de peste 5 ori mai mare, care ar depăși chiar necesitățile unei bune hrăniri a animalelor. În lumina tuturor acestor cerințe, secretarul general al partidului punea odată mai mult accentul pe imperativul folosirii mai bune a pămîntului țării, la sate ca și la orașe, rezervă de sporire a rezultatelor care poate fi atrasă fără dificultăți în circuitul agricol, permițînd realizarea și punerea în valoare a unor producții agricole considerabile și dintre cele mai necesare.

Un loc aparte în cuvîntare a fost acordat problemelor privind îmbunătățirea situației în zootehnie, sector de cea mai mare însemnătate al agriculturii, asigurînd produse de primă necesitate — carnea, ouăle, laptele pentru populație, materii prime de bază pentru industria alimentară, ușoară etc. Și în acest domeniu, ca de altfel în întreaga agricultură, este necesar să se răspundă cu prioritate exigențelor de creștere calitativă a activității : asigurarea în cele mai bune condițiuni a bazei furajere pentru animale ; asigurarea unor tehnologii moderne, luarea unor măsuri hotărîte pentru o furajare rațională a animalelor — cît mai eficientă și în condițiile consumurilor medii existente pe plan mondial ; modernizarea unor adăposturi animaliere, îngrijirea corespunzătoare a animalelor. Au fost astfel desemnate direcții și acțiuni precise, apte să permită — îndeosebi printr-o mai bună mobilizare a forțelor și desfășurare a muncii — obținerea unor producții superioare de la efectivele de animale existente, cu producții ce se situează adeseori sub posibilități.

În cadrul preocupărilor urmărind îmbunătățirea activității, creșterea producției agricole vegetale și animale, un loc aparte îl dobîndesc măsurile privind accentuarea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale — cu un pronunțat caracter stimulativ în ce privește sporirea rezultatelor în fiecare unitate, pentru a asigura ordine și disciplină la toate nivelurile de conducere și desfășurare a activității agricole, creșterea răspunderii fiecărui județ, a fiecărui oraș, a fiecărei comune pentru buna gospodărire a mijloacelor, amplificarea rezultatelor, pentru buna gospodărire a produselor alimentare în general. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de celelalte acțiuni ce au drept scop sporirea producției agricole, prin aceste prevederi se are în vedere crearea unor noi și însemnate premise ale îmbunătățirii consumului alimentar al populației, expresie directă a grijii partidului pentru bunăstarea poporului, pentru a asigura și spori vigoarea și sănătatea, puterea de creație a întregii noastre națiuni ; utilizată corespunzător, în condițiile consumurilor raționale stabilite, ale unor prețuri stabile și schimburi echitabile între sat și oraș — bază a însăși alianței clasei muncitoare cu țărănimea — producția agricolă existentă asigură o bună aprovizionare a tuturor oamenilor muncii, din toate județele țării, stimulîndu-se, totodată, amplificarea susținută a recoltelor și producțiilor agricole, și ca atare creîndu-se noi elemente ale îmbunătățirii pe mai departe a consumului.

În acest sens sînt chemate să acționeze și restructurările prevăzute în destinația producției cerealiere. După cum arăta secretarul general al partidului, prin utilizarea unei părți mai mari din cerealele existente, în sectorul animalier, și amplificarea astfel a posibilităților de asigurare a creșterii consumului de proteine din carne al populației, se urmărește o apropiere a consumului alimentar al populației din țara noastră — cu deosebire în structura sa — la tendințele mondiale, moderne, relevînd o pondere mai mare în consumul alimentar general a produselor cu valoare nutritivă ridicată. **„Dorim să realizăm un program științific de alimentație, care, desigur, va fi aplicat de fiecare cetățean ; va trebui să facem ca și în această privință fiecare cetățean... să fie conștient de ceea ce este în folosul lui, de ceea ce trebuie să facem pentru a avea un popor sănătos, atît din punct de vedere fizic dar și cu un înalt nivel de înțelegere, de inteligență. Poporul nostru este recunoscut ca un popor inteligent, creator — și trebuie să păstrăm această inteligență și s-o dezvoltăm"** — astfel definea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pornind de la măsurile amintite, obiective de majoră însemnătate ale partidului nostru în domeniul consumului alimentar al populației.

Pornind de la caracterul complex și interdependent al economiei noastre, de la cerințele dezvoltării multilaterale, moderne, eficiente a acesteia, în cuvîntare sînt desemnate obiective de seamă ale realizării unei activități superioare, calitative în industrie, sector cu o importanță deosebită în dezvoltarea generală a patriei. Exigențele noii calități în producția industrială impun cu deosebire mai buna folosire a capacităților — ținînd seama că numai pe baza capacităților de producție existente, dar în condițiile valorificării rezervelor de mai bună utilizare a acestora, se poate obține, în acest cincinal, o creștere a producției industriale cu 40—50%. Se impun, de asemenea, măsuri mai hotărîte pentru reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor de producție în general — avîndu-se în vedere marile disponibilități pe care le avem și în acest domeniu. Sînt necesare, de asemenea, acțiuni ferme pentru îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor românești, pentru realizarea unui export în condiții de eficiență sporită. Participarea exigentă și responsabilă a fiecărui om al muncii pentru aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar în activitatea industrială trebuie să constituie o preocupare continuă.

Analizînd problemele dezvoltării economico-sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu are permanent în vedere o premisă vitală a progresului și propășirii oricărei țări și anume asigurarea păcii în lume. Prin glasul cel mai autorizat al președintelui României, eminentă personalitate a lumii contemporane, și avîndu-se în vedere situația internațională deosebită, imensele primejdii ale armelor care amenință însăși existența omenirii, poporul român își reafirmă vocația sa pașnică, dorința sa dintotdeauna de pace pe pămînt, de liniște și dreptate între oameni, între țări, dorința sa de colaborare cu toate statele, aderiunea fermă la politica de pace și independență națională. El își reafirmă hotărîrea de a lupta, împreună cu toate popoarele lumii, pentru dezarmare, pentru pace, pentru a asigura, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, **„dreptul fundamental al omului, al națiunilor — dreptul la viață, la libertate, dreptul de a trăi liber"**.

Dan POPESCU

Autoaprovizionarea teritorială

Asigurarea cu cartofi și legume a populației din județul Galați

FOLOSIREA DEPLINĂ ȘI CU ÎNALT RANDAMENT A TUTUROR SUPRAFEȚELOR DISPONIBILE (II)

ÎN PRIMA PARTE a articolului, publicat în numărul trecut al revistei, autorul a analizat rezultatele, necesitățile și posibilitățile județului Galați *în ce privește* acoperirea prin autoaprovizionare a *cerințelor populației privind un produs agroalimentar de bază — cartoful.*

Studiul continuă în cele de mai jos, cu analiza producției legumicole *a județului.*

Legumicultura — o activitate răspîndită în fiecare localitate

LEGUMELE au un rol deosebit în asigurarea unei alimentații raționale a populației. De aceea, producția de legume a devenit o parte componentă deosebit de însemnată în dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii. În alimentația omului, legumele contribuie la buna funcționare a organismului, la asimilarea superioară a multor elemente nutritive, la utilizarea mai deplină a albuminei. Se apreciază că într-o alimentație echilibrată, sănătoasă, necesarul mediu de legume pentru o persoană, în decursul unui an, este de 150—160 kg, din care : 30—32 kg de varză, 20—22 kg de tomate, 18—20 kg de rădăcinoase, 9—10 kg de ceapă, 50—60 kg de alte leguminoase.

În țara noastră, consumul de legume și produse din legume a evoluat de la 65,6 kg pe locuitor în 1950, la 140 kg în anul trecut, iar măsurile luate pentru sporirea producției legumicole și tendințele de echilibrare a rației alimentare vor face ca spre sfîrșitul actualului cincinal, el să atingă nivelul superior al necesarului menționat, de 160 kg/locuitor.

Legumicultura este, totodată, o importantă **furnizoare de materie primă pentru industria prelucrătoare** și aduce un **aport valutar** însemnat.

Cunoscîndu-se calitatea ridicată a legumelor în stare proaspătă, precum și perisabilitatea acestora, în agricultura noastră a fost consecvent aplicată orientarea spre asigurarea populației cu legume proaspete pe o perioadă de timp cît mai mare în decursul anului, s-au introdus și se dezvoltă tehnici superioare de producție, păstrare și conservare. Au crescut suprafețele de sere și solarii și producțiile obținute, s-au eșalonat stadiile de vegetație a unor legume (cum sînt tomatele, castraveții, vinetele ș.a.), au fost dezvoltate și modernizate capacitățile de păstrare și conservare, inclusiv prin tehnica frigului.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna februarie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Începînd din martie și pînă în noiembrie să se asigure un consum corespunzător al populației cu legume în stare naturală ; conservele să fie realizate numai pentru perioada de iarnă. Din consumul de bază de 160 kg. cît revine pe un locuitor, cel puțin 110 kg să se dea populației în stare proaspătă."**

Producția de legume prezintă o însemnătate economică deosebită și prin aceea că este **una dintre cele mai intensive ramuri** ale agriculturii. Dacă un hectar cultivat cu legume necesită cheltuieli de producție de 10—12 ori mai mari decît un hectar de grîu, în schimb **valoarea producției obținute este de 10—20 ori superioară celei realizate de pe un hectar de cereale.** Pe de altă parte, necesarul de forță de muncă la hectarul cultivat — ca volum absolut și ca frecvență a lucrărilor — este mult mai mare la legume în comparație cu cerealele sau alte culturi (la un hectar de grîu se consumă 3—5 zile-om și 15—20 zile-om la porumb, dar : peste 400 zile-om la tomate, 270 zile-om la ardei, 360 zile-om la ceapă și 4 000—5 500 zile-om la un hectar de legume în sere), fapt ce determină o **permanentizare a lucrătorilor agricoli,** contribuind, în același timp, la atenuarea caracterului sezonier al producției.

Totodată, producția de legume poate asigura **venituri în tot timpul anului,** ceea ce dă unităților agricole cooperatiste posibilitatea să acorde membrilor cooperatori avansuri bănești, cointeresîndu-i astfel în mai mare măsură în rezultatul muncii lor.

Condițiile pedoclimatice ale țării noastre sînt favorabile practicării legumiculturii. În perioade mai îndepărtate această îndeletnicire era concentrată cu prioritate în apropierea orașelor și centrelor dens populate sau în anumite **bazine legumicole.** Suprafața ocupată avea o pondere restrînsă (circa 1% din suprafața arabilă), iar producția pe locuitor era relativ mică (aproximativ 50 kg), reprezentînd 1/3 din necesarul fiziologic normal. Totodată, structura sortimentală a acesteia era puțin variată, predominînd net ceapa (25—26%) și varza (30—35%).

Cu deosebire în ultimul deceniu, suprafețele cultivate cu legume au crescut continuu, ajungînd în prezent la 3,2% din totalul terenurilor cultivate, iar producția a cunoscut o dezvoltare intensivă și s-a diversificat sortimental, potrivit necesităților mereu crescînde ale populației și altor cerințe ale economiei naționale (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Suprafețele cultivate cu legume și producțiile realizate în perioada 1970—1980

	1970	1971—1975 (medie anuală)	1976—1980 (medie anuală)
Suprafața cultivată (ha)	224585	227126	263143
Producția medie (kg/ha)	7366	9771	11904
Producția totală (tone)	1999667	2675284	3523212

România deține, în ce privește suprafața culturilor și producția de legume, un loc important pe plan mondial. De pildă, la tomate țara noastră concentrează 4% din suprafața mondială (locul 6), iar la varză 8% din suprafața cultivată pe continent (locul 4).

În cadrul procesului de dezvoltare a producției de legume s-au produs modificări importante în structura suprafețelor cultivate ; ponderea cea mai mare în producție o deține în prezent cultura de tomate (34,9%), urmată de cea de varză (22,9%) și ceapă (10,2%). Un accent deosebit se pune pe asigurarea necesarului de **legume de vară și toamnă** și pe **cultivarea legumelor timpurii,** cu precădere în județele din sudul și vestul țării, care au și condițiile cele mai favorabile.

Ținînd seama de valoarea deosebită pe care legumele o au în alimentația populației, precum și de faptul că producția și structura acesteia sînt încă sub nivelul cerințelor și posibilităților *), documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., alte documente de partid și de stat din ultima perioadă prevăd creșteri însemnate ale producției de legume, atît pe seama sporirii producției medii la hectar, cît și prin extinderea suprafețelor cultivate.

Există suficiente exemple care conduc la concluzia că se pot obține producții de legume mult mai mari. Pentru aceasta sînt necesare mai multă preocupare din partea lucrătorilor, creșterea gradului de mecanizare, a suprafețelor irigate, administrarea unor doze optime de îngrășăminte, extinderea suprafețelor de sere și solarii.

*) La tomate, în România se realizează 16—18 tone la hectar, față de 33 de tone în Ungaria, 24—30 de tone în Franța, 25—30 de tone în Italia ; la ceapă — în România 7—10 tone la hectar, în Ungaria și Polonia 13—15 tone, în Franța și Italia 18—20 de tone. Și la varză, producția medie la hectar este, la noi, la un nivel scăzut în comparație cu alte țări din grupa principalelor producătoare de legume.

Județul Galați este situat într-o zonă deosebit de favorabilă cultivării legumelor. Zonarea producției pe teritoriul său a ținut seama, pe de o parte, de condițiile de climă și sol, de factorii social-economici, de potențialul mecanic și al forței de muncă, iar pe de altă parte — de cerințele de consum ale populației urbane și rurale și de necesarul industriei de conserve. Pentru legumele cu perisabilitate ridicată (tomate, verdețuri ș.a.) s-au delimitat zone de producție apropiate de centrele de consum, de căile de comunicații și unde forța de muncă este asigurată pe plan local.

Ca urmare a măsurilor luate, suprafețele cultivate cu legume au sporit continuu, iar producțiile medie și totală au avut, de asemenea, o evoluție ascendentă, cu variații de la un an la altul, cauzate, de obicei, de condițiile climatice (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

Dinamica suprafețelor și a producțiilor în legumicultura județului Galați, comparativ cu nivelele pe întreaga țară

	1970	1971—1975 (medie anuală)	1976—1980 (medie anuală)
Suprafața (ha)	7163	7588	9106
— în % față de total țară	3,2	3,3	3,5
Producția medie (kg/ha) *)	9601	8727	11940
— în % față de total țară	130,3	89,3	100,3
Producția totală (t)	75116	78925	128887
— în % față de total țară	3,8	3,9	3,6

*) Calculată la suprafața în prima cultură.

Cu aceste suprafețe și producții, care dețin o pondere de 3,4%, respectiv 3,8% în legumicultura țării, județul Galați ocupă locul 10 în ierarhia județelor și se află înaintea celor limitrofe.

În prezent, cele mai mari cultivatoare de legume din județ — prin suprafețele utilizate — sînt unitățile agricole cooperatiste, urmate de unitățile agricole de stat și de gospodăriile populației. În anul 1980, din producția de 137 156 tone de legume, 53 647 tone (39,1%) au fost date de unitățile agricole cooperatiste, 54 794 tone (39,9%) de unitățile agricole de stat, iar 28 715 tone (20,9%) de gospodăriile populației.

Structura suprafețelor cultivate, precum și producțiile acestor categorii de unități au cunoscut, în ultimii 10 ani, modificări determinate de condițiile social-economice și de modificările structurale din economia județului (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7

Dinamica structurii, pe forme de proprietate, a suprafețelor și a producțiilor de legume în județul Galați

	1971—1975		1976—1980	
	Suprafață	Producție	Suprafață	Producție
Total județ	**105,9**	**105,7**	**127,1**	**171,6**
Unități de stat	138,0	101,9	202,6	214,9
— din care : I.A.S.	78,7	62,4	48,0	56,8
Unități C.A.P.	95,6	97,6	104,9	124,3
Gospodării ale populației	114,9	145,4	140,2	281,8

Studiile efectuate, precum și experiența multor unități agricole demonstrează că **sporirea rentabilității și a eficienței economice** în producția de legume este organic legată de **răspîndirea ei în fiecare localitate**, în vederea autoaprovizionării, dar cu o anumită **specializare și concentrare pe microzone și pe unități.** În județ, în ultimul deceniu, au luat ființă ori s-au dezvoltat unități legumicole de stat specializate, cum sînt Întreprinderea de sere, Întreprinderea de prelucrare și industrializare a legumelor și fructelor Tecuci, Întreprinderea județeană pentru legume și fructe. Creșterea suprafețelor și a producției acestor unități explică diminuarea ponderii întreprinderilor agricole de stat.

Gospodăriile populației, în special cele din zona periurbană a orașelor Galați și Tecuci, și-au sporit continuu suprafețele și producțiile.

O caracteristică esențială a legumiculturii județului, apărută și dezvoltată în ultimul deceniu, este **creșterea suprafețelor și a producțiilor obținute în sere și solarii.** Dacă în anul 1970, în județ existau doar 2 hectare de seră, de pe care se obțineau răsaduri și flori, în prezent suprafața a crescut la 40 de hectare, de pe care se obțin atît răsadurile necesare pentru unitățile producătoare de legume, cît și unele zarzavaturi timpurii, tomate și castraveți. La aceste sere (concentrate aproape în întregime la unitățile subordonate D.G.E.H.) s-au obținut în anul 1980 peste 7 400 tone de legume (5,4% din total), din care aproximativ 2 828 tone de tomate și 1 200 tone de castraveți, plus aproape 3 milioane fire de flori, în condiții de eficiență ridicată.

S-a dezvoltat și practica folosirii solariilor în unitățile cooperatiste și la gospodăriile populației. Actualmente se produc legume în solarii pe 192 ha, gospodăriile populației deținînd 43 de hectare, de pe care au obținut peste 230 tone de tomate, castraveți, vinete și alte legume. Există zone (comunele Matca, Corod, orașul Tecuci ș.a.) unde mulți locuitori s-au specializat în această îndeletnicire.

Structura legumelor cultivate în județul Galați a fost continuu îmbunătățită, răspunzînd condițiilor zonale, cerințelor de optimizare și de eficiență ridicată.

La majoritatea culturilor, **producțiile medii la hectar** sînt superioare mediei pe țară. În ce privește evoluția acestui indicator la nivelul județului, pe sortimente, se constată însă că dacă în 1980, comparativ cu 1970, s-au obținut creșteri de 26% la tomate, 48% la ceapă uscată, 44% la ardei, 8% la rădăcinoase (dar —8% în 1980 față de 1975), 14% la mazăre păstăi, în schimb la varză se înregistrează un regres de 14%, iar la fasole păstăi de 6%.

În prezent, în producția totală de legume a județului tomatele reprezintă 54,4%, varza 12,2%, ceapa uscată 5,2% etc.

Interesul sporit pentru cultivarea legumelor se manifestă și prin aceea că **în județ nu există nici o localitate în care unitățile cooperatiste și gospodăriile populației să nu se ocupe de aceste culturi.** Mai mult, numărul localităților în care unitățile cooperatiste au realizat producții de peste 1 000 tone (în medie anual) a crescut de la 14 (în anii 1971—1975) la 23, iar cele care au realizat sub 100 de tone au scăzut de la 8 la 6. Totodată, numărul localităților în care gospodăriile populației au realizat peste 300 tone (în medie anual) au sporit de la 12 la 31, iar cele cu producții de sub 100 de tone s-au diminuat de la 20 la numai una. Acest fapt a condus la **creșterea globală a producției de legume** și la **asigurarea autoaprovizionării locuitorilor județului.**

Dintre factorii care au influențat considerabil sporirea producției de legume pot fi subliniați : creșterea suprafețelor cultivate în sistem irigat, irigarea rațională a culturilor, sporirea suprafețelor cultivate în sere și solarii, aplicarea unor cantități sporite de îngrășăminte etc. O influență importantă au avut-o, de asemenea, calitatea răsadurilor și semințelor, aplicarea măsurilor agrotehnice, executarea lucrărilor la timp și de bună calitate și, mai ales, măsurile de organizare a muncii și de cointeresare materială a lucrătorilor din unitățile agricole ocupați în sfera producției legumicole.

Creșterea producției de legume se reflectă și în evoluția ei raportată la un locuitor. Dacă în anul 1970 s-au realizat, în medie, 156 kg de legume pe locuitor, în anul 1975 s-au produs circa 175 kg, iar în anul 1980 **aproape 230 kg**, asigurîndu-se și cantitățile necesare industrializării. Este, însă, de subliniat că încă nu s-a reușit să se asigure în întregime structura sortimentală cerută de consumatori, fapt ce impune să se caute în continuare soluții pentru rezolvarea acestei probleme. Culturile de **zarzavaturi**, de **legume timpurii** pot fi extinse la gospodăriile populației, acestea avînd posibilitatea și capacitatea de a le produce și comercializa în condiții avantajoase.

Unitățile socialiste, dată fiind dotarea tehnică de care dispun, au datoria să-și intensifice acțiunile în vederea **sporirii producțiilor la unitatea de suprafață la culturile specializate.** Este necesară, totodată, îmbinarea coordonată a planificării tuturor acțiunilor, la toate nivelele și unitățile producătoare, în vederea **producerii întregului sortiment de legume,** în condiții avantajoase și cu o înaltă eficiență economică. Aprovizionarea în tot cursul anului a populației cu legume poate fi rezolvată printr-o organizare gospodărească, rațională a producției și a păstrării acesteia.

I. L. MEHEDINȚI
Galați

SOLUȚII PENTRU ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII

CONECTAREA LA CIRCUITUL ECONOMIC, în cel mai scurt timp și în condiții de calitate superioară, a noilor capacități de producție prevăzute pentru 1981, precum și a celor restante constituie premisa hotărîtoare a realizării în bune condițiuni a programului de investiții prevăzut pentru acest an. Prin punerea la dispoziția ramurilor beneficiare a noilor obiective, se asigură satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor economiei naționale, creșterea producției și acoperirea mai bună a cererilor pieței. De aceea, în toate întreprinderile și organizațiile de construcții sarcina majoră o reprezintă urgentarea execuției și finalizarea cît mai grabnică a obiectivelor cu pondere însemnată în creșterea și difersificarea producției, în realizarea de produse care mai fac și în prezent obiectul importurilor.

Ținînd seama de aceste imperative, multe organizații de construcții-montaj au reușit, printr-o mai bună organizare a muncii, promovarea unor tehnologii avansate, mecanizarea activității etc., să pună în funcțiune la termen și chiar în devans un număr însemnat de noi capacități de producție. Astfel, **pînă în prezent au fost conectate la circuitul productiv, parțial sau la întreaga capacitate, un număr de peste 360 obiective, din care 30 în devans față de termenele prevăzute.** S-au creat astfel condiții ca la o serie de produse importante să se asigure capacitățile necesare pentru fabricație și totodată să crească calitatea și eficiența lor.

Realizările obținute nu se ridică, însă la nivelul prevederilor. Sînt încă o serie de obiective care întîrzie să fie conectate la circuitul economic, deși timpul de execuție planificat a fost depășit, iar altele, din motive mai mult sau mai puțin plauzibile, întîrzie să intre în probe tehnologice, deși sînt aproape finalizate. Existența încă a unor rămîneri în urmă în punerea în funcțiune a unor capacități de producție, impune, așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C. C. al P.C.R., acțiuni permanente pentru perfecționarea organizării muncii pe șantiere, întărirea disciplinei în activitatea de construcții în vederea intrării cît mai repede în producție a obiectivelor economice prevăzute, îndeosebi a celor planificate pentru 1981. Este necesar, din acest punct de vedere, ca toți factorii care participă la procesul investițional, în perioada scurtă care a mai rămas pînă la finele anului, să-și concentreze eforturile pentru recuperarea rămînerilor în urmă în execuția obiectivelor cu termene în acest an, îndeosebi pentru terminarea și darea în exploatare a obiectivelor care prezintă stadii avansate de execuție.

Beneficiarii — mai activ implicați în procesul investițional

PENTRU REALIZAREA în cît mai bune condiții a prevederilor de plan pe acest an, **sarcini deosebite revin beneficiarilor de investiții** din cadrul ramurilor constructoare de mașini, industriei chimice și metalurgice, la care se concentrează aproape 75% din capacitățile ce mai trebuie puse în funcțiune în acest an ; la o mare parte din acestea termenele planificate au expirat de cîteva luni (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Titularul de investiții	Capacități rămase a fi puse în funcțiune pînă la finele anului (% din total)	Din care : cu termene de dare în exploatare expirate (% din coloana 2)
M.I.C.M.	33,4	43,4
M.I.Ch.	20,1	65,1
M.I.M.	11,7	78,7
M.I.M.U.E.E.	9,5	41,0
M.I.U.	7,2	65,2
M.E.F.M.C.	6,6	71,4

O situație deosebită o înregistrează titularii de investiții din cadrul industriei constructoare de mașini și industriei de mașini-unelte, electronică și electrotehnică care, deși au realizat, pe total, planul valoric, nu și-au asigurat condițiile necesare respectării termenelor planificate de punere în funcțiune a unui număr de peste 115 obiective importante. Or, este binecunoscut faptul că realizarea planului valoric fără respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune contribuie direct la creșterea și imobilizarea în continuare a unor importante mijloace materiale și financiare alocate de societate pentru dezvoltare.

Ce factori pot contribui în principal la asigurarea condițiilor necesare realizării prevederilor de plan?

1 Urgentarea livrării și montării utilajelor tehnologice. La începutul lunii octombrie a.c., furnizorii de utilaje erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu 12,3% din utilajele aferente capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an, restanțe mari localizîndu-se la beneficiarii de investiții din cadrul M.I.M.U.E.E., Ministerul Petrolului, M.I.Ch., M.I.M., Ministerul Minelor.

Avînd în vedere că, inițial, termenele de livrare a acestor utilaje au fost corelate cu termenul de începere a montajului, rezultă că orice întîrziere în primirea lor pe șantiere creează greutăți constructorilor în realizarea planului de investiții și determină stocarea în continuare a utilajelor deja achiziționate, dar care sînt legate funcțional de cele restante. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, se impune din partea furnizorilor de utilaje să acționeze mai ferm pentru execuția și livrarea operativă a utilajelor restante care frînează darea în exploatare a noilor capacități de producție, precum și pentru respectarea termenelor de livrare a acestora, îndeosebi în cadrul **Întreprinderii de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vîlcea** cu restanțe față de Trustul petrolului Arad (un rezervor de 2500 mc și 22 schimbătoare de căldură) și Trustul petrolului Moinești. (3 separatoare gaze și ulei); **Întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" București** care nu a livrat la termen 2 rezervoare pentru Combinatul chimic Craiova, cîte un rezervor pentru C. P. Midia, C. P. Brazi și C. P. Teleajen ; **C.U.G. Cluj-Napoca** cu restanțe față de Întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea (o instalație de transport table și profile) etc.

Nerealizarea în termen a acestor utilaje de către unitățile beneficiare amintite își are drept cauze pe de o parte unele întîrzieri în asigurarea documentațiilor tehnice de la beneficiari, iar pe de altă parte insuficienta organizare a activității de cooperare între diverse unități care concură la execuția produsului final. Astfel, la Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vîlcea, existența unor restanțe mai vechi în realizarea anumitor contracte a condus la o suprapunere de termene, fapt ce s-a repercutat în prelungirea duratei de execuție a unor comenzi complexe stabilite în acest an. Firește, soluția ce se impune este aceea de a se organiza de așa natură întregul proces tehnologic

încît restanțele cît și comenzile la zi să poată fi onorate în termene rezonabile, acceptate de către beneficiar.

În bună măsură cauzele subliniate sînt și cele care au determinat neonorarea obligațiilor contractuale la termenele stabilite de către întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie"-București și Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca. În fiecare din aceste unități furnizoare de utilaje tehnologice există posibilități ca încă în acest an să se realizeze toate comenzile, fapt confirmat de cadrele de conducere ale acestora, care au și luat măsuri în consecință, astfel încît activitățile de pe șantierele de construcții-montaj să se desfășoare normal, iar obiectivele planificate a fi date în funcțiune în acest an să poată fi conectate cît mai repede în circuitul productiv.

2 Cu toate că volumul utilajelor în stoc a scăzut permanent în tot cursul anului, **existența pe unele șantiere a unor cantități importante de utilaje nepredate la montaj** impune din partea constructorilor, beneficiarilor și titularilor de investiții intensificarea în continuare a eforturilor pentru accelerarea ritmului de montaj. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția stocurilor de utilaje tehnologice pe șantiere

	1981			
	1 I	31 III	20 VI	30 IX
Utilaje în stoc	100,0	100,1	88,4	81,6
din care : cu durata de staționare depășită	100,0	112,5	103,4	94,7

Este de menționat că pe unele șantiere prioritare se mențin stocurile de utilaje în condițiile în care planul de investiții nu este realizat. Situația existentă se datorează fie întîrzierilor în execuția montajului pe unele șantiere (Centrala termoelectrică de șisturi bituminoase Anina, rafinăria Borzești — dezvoltare, etc.), fie faptului că beneficiarii de investiții nu sprijină în suficientă măsură constructorul în definitivarea lucrărilor de montaj, prin punerea la dispoziția acestuia a forței de muncă necesară (Întreprinderea de biosinteze Calafat, Combinatul chimic Craiova-dezvoltare, etc.). Aceasta impune, pe de o parte organizarea mai bună a activității și creșterea operativității în fazele de montaj, iar pe de altă parte, acolo unde fronturile de montaj sînt asigurate, beneficiarii de investiții vor trebui să participe activ la montarea utilajelor, prin punerea la dispoziția constructorilor a forței de muncă (calificată și necalificată) ce urmează a lucra în întreprinderea respectivă, precum și asigurarea celorlalte condiții materiale necesare accelerării montajului și dării în exploatare, în termene cît mai scurte, a noilor capacități de producție.

Pregătirea producției anului 1982

CONCOMITENT cu intensificarea eforturilor pentru punerea în funcțiune a capacităților din acest an, participanții la procesul investițional trebuie să aibă în vedere și pregătirea mai bună a condițiilor necesare executării investițiilor planificate pentru 1982.

● O condiție hotărîtoare pentru realizarea planului de investiții pe anul 1982, care trebuie asigurată din vreme, este **primirea de la furnizori a utilajelor tehnologice în strictă corelare cu necesitățile de montaj și cu termenele de punere în funcțiune a capacităților și obiectivelor de investiții.** Analiza efectuată în cursul lunii octombrie asupra modului în care au acționat beneficiarii și titularii de investiții pentru contractarea volumului de utilaje prevăzute a se realiza în țară scoate în evidență o serie de rămîneri în urmă atît din partea unor beneficiari și titulari în prezentarea documentației de execuție a utilajelor, cît și din partea furnizorilor care întîrzie definitivarea contractelor de livrare a utilajelor. Astfel, la începutul lunii octombrie, din volumul total al utilajelor alocat prin balanțe, doar 63,7% era asigurat cu documentație tehnică de execuție, ca urmare, în special, a întîrzierilor în predarea de către beneficiari a acestora, iar volumul utilajelor contractate reprezenta numai 37,8% (cantități mari de utilaje necontractate sînt localizate la unii beneficiari din cadrul M.I.M., Ministerul Minelor, M.I.U., M.E.F.M.C., M.I.Ch). Este de menționat că din totalul utilajelor necesare obiectivelor de investiții în anul 1982, peste 82% sînt prevăzute a fi executate de către unitățile furnizoare din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. și că din acest volum erau necontractate utilaje în proporție de 64,7%, din care cea mai mare parte condiționează direct punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute pentru anul viitor.

● Cu toate că și în anul viitor sînt prevăzute a fi atacate un număr restrîns de noi obiective de investiții, **la începutul lunii octombrie numai 16,1% din acestea aveau documentațiile de execuție, existînd restanțe mari în elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor** în special la unii beneficiari din cadrul Ministerului Minelor, M.E.F.M.C., M.I.Ch., M.I.U. etc. De aceea, este necesar să se acționeze pentru începerea de urgență de către beneficiari, tehnologi și proiectanți a întocmirii notelor de comandă și proiectelor de execuție încă neatacate și urgentarea avizării și aprobării de către organele colective de conducere a documentațiilor ce au fost elaborate.

Alexandru TACHE
Banca de Investiții

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Producția fizică — la nivelul planului

DESFĂȘURÎND larg întrecerea socialistă, oamenii muncii din industria ușoară au obținut în primele 9 luni ale acestui an importante succese. Au fost produse peste plan țesături de lînă și tip lînă (1 323 mii mp), tricotaje (891 mii buc.), geamuri (490 mii mp), sticlărie menaj (12,9 mil. lei), țesături mătase și tip mătase (77 mii mp) etc. Aceasta a permis o mai bună aprovizionare a fondului pieței și a întreprinderilor consumatoare, precum și asigurarea fondului de marfă pentru majorarea exportului.

Sînt de semnalat însă și unele greutăți care au contribuit la nerealizarea producției fizice la cîteva produse, dintre care notăm : țesături din fire de in, cînepă, iută ; țesături bumbac și tip bumbac ; încălțăminte. Rămînerile în urmă au fost determinate, în principal, de neasigurarea ritmică și integrală a unor materii prime (fibră de in și cînepă, piei), de neatingerea parametrilor proiectați la unele obiective noi (la unitățile integrate de in și cînepă de la Pașcani, Botoșani, Adjud, Balotești), defecțiuni mecanice și electrice la utilajele de bază.

În vederea îndeplinirii integrale a planului la toate produsele în perioada rămasă pînă la sfîrșitul anului, precum și pentru crearea condițiilor tehnico-organizatorice necesare desfășurării normale a fabricației încă din primele zile ale anului 1982, apare necesar ca centralele de resort din cadrul Ministerului Industriei Ușoare și întreprinderile din subordine să-și concentreze eforturile pentru mobilizarea rezervelor existente în utilizarea mai bună a capacităților de producție, prin asigurarea unei ritmicități sporite în aprovizionare, întărirea responsabilității în relațiile de colaborare și cooperare pentru livrarea subansamblelor la vreme și în ordinea de montaj, atingerea într-o perioadă cît mai scurtă a parametrilor proiectați la noile obiective.

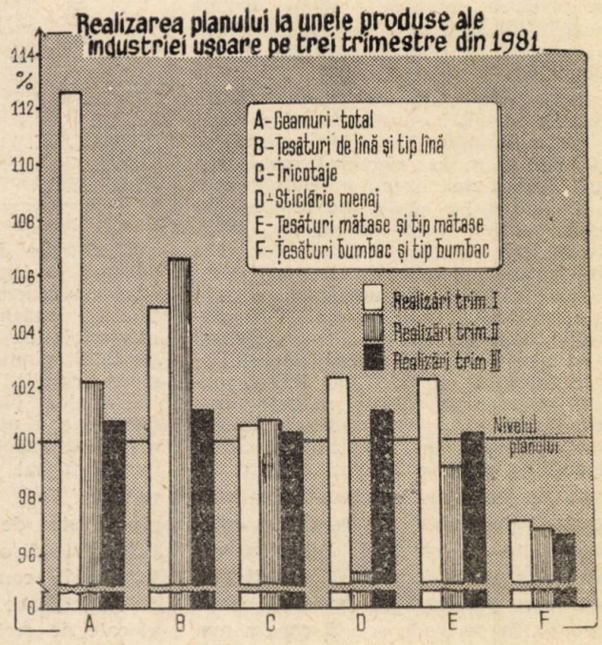

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

Realizarea producției de cărbune necesită asigurarea și utilizarea rațională a dotării tehnico-materiale

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE a țării la nivelul stabilit pentru acest cincinal presupune, printre altele, creșterea într-un ritm de peste 20% a producției de cărbune, ritm care poate și trebuie realizat atît prin intrarea în funcțiune a noi capacități de producție, mai buna folosire, întreținere și reparare a utilajelor din dotare, creșterea accentuată a productivității muncii pe om și formație de lucru, cît și prin îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale cu cele necesare fiecărei exploatări.

Ridicarea activității economice pe o treaptă calitativ superioară, creșterea eficienței în contextul noului mecanism economico-financiar, impun corelarea riguroasă și bine fundamentată a aprovizionării tehnico-materiale cu sarcinile de producție, ca și utilizarea la un nivel superior, cu maximum de economicitate și randament a mijloacelor din dotare, a materiilor prime și materialelor disponibile.

Corelații în dimensionarea producției și dotării tehnice

SARCINILE sporite ce revin industriei miniere în cincinalul actual au impus elaborarea și fundamentarea unui program de dotare și mecanizare a acestui sector de mare importanță pentru asigurarea economiei cu materii prime și combustibili. Programul cuprinde lista utilajelor, instalațiilor și echipamentelor tehnologice și auxiliare de bază, pe furnizori și termene de livrare, pentru toate sectoarele de activitate, inclusiv pentru cărbuni. La stabilirea nivelelor de dotare și selecționarea tipurilor de utilaje, prevăzute pentru asimilare în fabricație în perioada 1981—1985, s-au avut în vedere principalele obiective și sarcini de plan (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Corelarea dotării tehnice cu sarcinile de producție

	Realizări 1980	Prevederi 1981	Prevederi 1985	1985% 1980
Dezvoltarea producției de cărbuni — mii tone	35 240	42 186	85 600	240
Extracția cărbunilor în abataje dotate cu complexe mecanizate — mii tone	12 457	17 900	31 000	250
Dezvoltarea producției de lignit din cariere prin tehnologii mecanizate — mii tone	10 317	20 955	37 365	360
Săparea mecanizată a lucrărilor miniere de deschidere și pregătire — mii mc	971	1 390	1 990	205

Cifrele cuprinse în tabel arată că producția de cărbune va înregistra o creștere de 2,4 ori. Această creștere este fundamentată pe introducerea în ritmuri corespunzătoare a unor tehnici și tehnologii de mare randament atît în deschiderea și pregătirea lucrărilor miniere la care se va realiza o creștere de peste 2 ori, cît mai ales a celor din abatajele miniere, unde extinderea extracției cu complexe mecanizate trebuie să asigure un spor de 2,5 ori, iar producția de lignit realizată în cariere cu tehnologii de mare productivitate trebuie să ajungă la un salt de cel puțin 3,6 ori. Este evident că între producția stabilită pentru fiecare an al perioadei la care ne referim, ca și pe ansamblul cincinalului actual, și dotarea tehnică prevăzută a fi asigurată există o strînsă corelare, o ritmicitate care trebuie respectată și transpusă în practică, în așa fel, încît să nu se producă nici un fel de întîrziere în aprovizionarea și funcționarea mijloacelor mecanizate și, în consecință, să nu se deregleze producția de cărbune realizată în mine sau în cariere.

Planurile de aprovizionare au la bază prevederile din programul de dotare și mecanizare, adaptate la documentațiile de investiții aprobate. În realizarea programului de mecanizare s-au depus eforturi însemnate, care au făcut ca în perioada 1978—1980 unitățile din ramura cărbunelui să primească din țară și din import 109 complexe mecanizate de abataj, 79 combine de abataj, 35 combine de înaintare. În același timp, carierele de lignit au intrat în posesia a 11 linii tehnologice, alte 6 excavatoare cu rotor și 3 mașini de haldat fiind în curs de montaj. Pentru perioada imediată sau mai îndepărtată este prevăzută asimilarea în continuare a numeroase utilaje dintre care mai importante sînt : complexe mecanizate de abataj tip SMA-P și CMA-P pentru extragerea stratelor subțiri de huilă și lignit, complexe mecanizate de abataj tip SMA 5H și CMA 5L pentru strate groase de huilă și lignit, combine de abataj pentru întreaga gamă de înălțimi, de la strate subțiri pînă la înălțimea de lucru de 5,4 m, excavatoare cu rotor port-cupe tip 470 pentru îmbunătățirea tehnologiilor de extracție a lignitului etc.

Dar în aprovizionarea cu utilaje mai sînt încă unele deficiențe determinate de :

— definitivarea și avizarea uneori cu întîrziere — de către institutele de proiectare, combinatele miniere și organele de specialitate din minister — a documentațiilor de investiții, neputîndu-se astfel emite la timp comenzile către furnizori ;

— neasigurarea în termen a unor utilaje de către industria constructoare de mașini (combine și complexe de abataj, săpătoare de canale, aparate de vulcanizat, lămpi de mină etc.), sau nelivrarea în ordinea de montaj a altor utilaje (excavatoare cu rotor, combine, pompe centrifugale, motoare etc.) ;

— trasferarea producerii unor utilaje de la un furnizor la altul fără a se asigura continuitatea în fabricație și livrarea către beneficiari ; astfel, unele pompe de la „Aversa" — București au fost transferate la I.U.P.S. Botoșani și I.M.U. Medgidia, înregistrîndu-se în acest fel întîrzieri în asimilarea fabricației acestora de peste un an ; ventilatoarele electropneumatice de la „UNIO" — Satu Mare au fost transferate la Întreprinderea de ventilatoare din Vaslui care, pe lîngă întîrzierea asimilării, nu a rezolvat anumite aspecte privind calitatea ;

— livrarea unor instalații și utilaje insuficient controlate și puse la punct. Remedierile necesare solicitate de beneficiari nu se realizează întotdeauna în termenele stabilite, ceea ce împiedică mecanizarea unor operații în exploatarea cărbunelui. De aceea, credem că fabricanții unor astfel de utilaje trebuie să răspundă în mai mare măsură cerințelor justificate privind funcționarea la parametrii proiectați a mașinilor și instalațiilor livrate și, împreună cu beneficiarii, să depună toate eforturile pentru remedierea în termene cît mai scurte a defecțiunilor semnalate și punerea în funcțiune a utilajelor respective.

Priorități pentru folosirea cu randament maxim a utilajelor

EFORTURILE făcute pentru asigurarea dotării cu utilaje moderne, în vederea introducerii de noi tehnologii care să ușureze operațiunile cu volum mare de muncă și să asigure sporirea accentuată a productivității, și-au găsit corespondent în creșterea an de an a gradului de utilizare și a randamentului acestora în procesul de extracție a cărbunilor. Dar aceste eforturi nu au fost susținute întotdeauna de o preocupare corespunzătoare la toate nivelurile pentru utilizarea eficientă a dotării tehnice existente în întreprinderile miniere. Așa se explică de ce, în unele perioade, complexe mecanizate de abataj existente în inventar, combinele de abataj și combinele de săpare a lucrărilor miniere sînt folosite doar parțial. Pe de altă parte, cu

utilaje în funcțiune se obțin — nu în puține locuri — productivități sub cele planificate ca urmare a deselor întreruperi accidentale în funcționarea utilajelor tehnologice, a neîntreținerii și nereparării corespunzătoare a acestora.

Toate acestea au făcut obiectul unor analize la nivelul unităților și ministerului, stabilindu-se măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității în domeniul respectiv, dintre care consemnăm :

1. **Realizarea integrală și ritmică a sarcinilor privind asimilarea și introducerea în fabricație a mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesare mecanizării lucrărilor miniere prin :** ● testarea și experimentarea prototipurilor executate și omologarea acestora, pînă la jumătatea anului 1982 ● executarea prototipurilor îmbunătățite de complexe mecanizate de abataj, organizarea experimentărilor și omologarea lor, pînă la finele aceluiași an.

2. **Îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnice ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor miniere, a calității și fiabilității acestora** pentru care sînt necesare : ● organizarea de consfătuiri de lucru cu proiectanții, furnizorii și beneficiarii de utilaje, asupra deficiențelor calitative, inclusiv a întreruperilor datorate întreținerii și exploatării lor în condițiile specifice de lucru ● acțiuni de cunoaștere a comportării utilajelor în exploatare, de documente în domeniul noutăților apărute și de stabilire a măsurilor necesare pentru modernizarea utilajelor respective.

3. **Reducerea staționărilor accidentale ale unor utilaje și instalații,** în care sens se impun : ● îmbunătățirea calității lanțului minier și a ocheților de legătură pentru transportoarele cu raclete ● executarea într-un termen cît mai scurt a prototipului instalației de vulcanizare și dotarea unităților miniere cu sculele și dispozitivele necesare organizării corespunzătoare a activității de vulcanizare a covoarelor de cauciuc ● organizarea activității întregului parc existent de utilaje din dotare, întocmindu-se programul de aducere în stare de funcționare în special a instalațiilor hidraulice a complexelor mecanizate ● centralizarea în unități de profil a fabricației garniturilor pentru întreaga gamă de instalații hidraulice de pe utilajele miniere.

4. **Asigurarea livrării de furnituri complete, corelate cu termenele de punere în funcțiune a capacităților planificate.** Pentru aceasta trebuie să se insiste ca furnizorii generali să urmărească cooperările în producție și să se livreze în termen completele stabilite, luînd măsurile necesare de recuperare a întregului volum de restanțe.

Cum pot fi asigurate piesele de schimb ?

ÎN INDUSTRIA MINIERĂ nivelul de dotare cu utilaje, mașini și instalații necesită fabricarea, aprovizionarea și folosirea unui important volum de piese de schimb, valoarea lor la nivelul unui an ajungînd la peste 1,5 miliarde lei. Din acestea 52% se execută în unitățile proprii, iar restul sînt furnizate de întreprinderile industriei constructoare de mașini. În întocmirea planurilor de aprovizionare se întîmpină însă unele neajunsuri, deoarece pentru utilajele noi nu se elaborează nomenclatoare de piese de schimb și, în cea mai mare parte, ele nu se fabrică (de exemplu, cele pentru autobasculante de 50 t, tractoare A 3602, excavatoare de 2,4 mc care au și componente din import). Pentru reducerea dependenței de furnizori în aprovizionare în cadrul unităților Ministerului Minelor se execută unele piese de schimb de complexitate mai redusă, precum și asimilări și mai ales reconditionări. Volumul acestora din urmă va crește, de exemplu în 1982, cu peste 50% față de 1980. O atenție deosebită este acordată asimilării pieselor de schimb pentru utilajele și instalațiile din import, acțiune care se reflectă în reducerea efortului valutar (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Reducerea efortului valutar pentru procurarea pieselor de schimb (1980 = 100)

Specificație	1982 %
Piese de schimb pentru complexe și combine	48
Piese de schimb pentru mașini extracție, pompe, ventilatoare, compresoare	78
Piese de schimb pentru excavatoare cu rotor, mașini de haldat, foreze	68
Piese de schimb pentru trafo, celule electrice, redresoare, elemente de automatizare	49
Piese de schimb pentru aparate de laborator și calculatoare	42
Piese de schimb pentru reparații auto, excavatoare, macarale	44

Cu toate acestea ca și în anii trecuți, și în primele 9 luni din acest an se constată că livrările de piese de schimb de la furnizorii de utilaje nu se realizează în general conform graficelor, mai ales la utilajele miniere, unde restanțele la principalele repere sînt în medie de 20%, ceea ce conduce la imobilizări de utilaje, neefectuarea reparațiilor programate și în final la nerealizarea producției planificate.

Pentru îmbunătățirea situației în această privință se impun măsuri energice care să elimine unele practici păgubitoare. În acest sens se cere :

● **stabilirea mai exactă de către organele de specialitate a nomenclatorului pieselor ce nu se pot importa în cantitățile necesare și trecerea la asimilarea urgentă a acestora ;**

● **organizarea de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini** (avînd în vedere unele renunțări la importul de utilaje) **a producției de piese de schimb pentru cele existente în dotare,** adaptînd indicatorii uzinelor producătoare la noua structură a producției acestora ;

● **dotarea, pentru toate utilajele noi asimilate, cu piese de schimb de primă necesitate** al căror preț să fie inclus în costul utilajului ;

● **preluarea pentru execuție în unitățile Ministerului Minelor** (prin dezvoltarea și utilarea uzinelor proprii) **a unei game mai largi și complexe de piese schimb.**

Materialele — livrate la timp, gospodărite eficient

DEȘI industria minieră este unul din cei mai mari furnizori de materii prime pentru toate ramurile și sectoarele economice, ea resimte lipsa unor materiale speciale pe care nu și le poate procura singură. Aceasta se întîmplă pentru că unele întreprinderi specializate nu realizează în timpul necesar sarcinile de asimliare stabilite. Este, printre altele, cazul cu lanțul minier tip D pentru transportoarele cu raclete, profilul de oțel pentru armarea lucrărilor miniere în condiții de presiune mare, țeavă trasă la rece pentru stîlpi hidraulici, obligații asumate de industria metalurgică ; ca și cu garniturile, furtunurile, covoarele de cauciuc de uz general cu lățimi mari, covoarele de cauciuc ignifugate și antistatice, soluția pentru îmbinarea la rece a covoarelor de cauciuc, sarcini care revin industriilor chimice. În aceste condiții unitățile producătoare, cele beneficiare ca și alți factori din sistemul aprovizionării tehnico-materiale trebuie să acționeze ferm și urgent pentru asimilarea și omologarea materialelor deficitare, fără de care procesul de producție întîmpină serioase dificultăți.

Analizînd, totodată, modul de îndeplinire a sarcinilor de recuperare și predare de către unitățile miniere a unor materiale refolosibile — oțel, uleiuri minerale uzate, anvelope pentru rezapat — trebuie arătat că în această ramură există unele rămîneri în urmă. Astfel, pe primele 9 luni ale anului 1981, sarcina de recuperare și predare a materialelor refolosibile către întreprinderile de colectare s-a realizat numai în proporție de 72—85%, măsurile de recuperare fiind intensificate în ultima parte a anului, astfel încît obligațiile să fie acoperite în totalitate.

Îmbunătățirea aprovizionării cu materiale în domeniul minier impune luarea unor măsuri, dintre care apar ca fiind mai importante:

● **repartizarea cotelor pe baza fundamentărilor prezentate,** după o verificare minuțioasă, **în funcție de volumul producției și normele de consum, renunțîndu-se la metoda statistică aplicată în unele situații ;**

● **contractarea integrală de către unitățile furnizoare a repartițiilor primite.** Aceste unități trebuie însă mai înainte să-și asigure capacitățile de producție necesare onorării repartițiilor date de coordonatorii de balanțe ;

● **asimilarea și producerea în țară, în termene cît mai scurte și de calitate corespunzătoare, a materialelor deficitare care în prezent se aduc din import ;**

● **utilizarea într-o proporție mai mare de către unitățile miniere a materialelor recuperabile** prin organizarea unor activități de vulcanizare a benzilor și cablurilor, recondiționarea armăturilor metalice, șinei de mină etc.

Intensificarea eforturilor furnizorilor de utilaje, piese de schimb și materiale, astfel încît obligațiile contractuale să fie înfăptuite la timp și conjugarea lor cu ale minerilor pentru asigurarea capacităților de producție ca și folosirea rațională și eficientă a bazei tehnico-materiale, creează condițiile necesare pentru realizarea planului de producție la cărbune, pentru satisfacerea cerințelor actuale ale economiei țării în această privință.

Marin ȘTEFĂNACHE
director în Ministerul Minelor

Cerințe și posibilități de valorificare superioară a noilor surse energetice

CONJUNCTURA energetică a ultimilor ani, determinată de perspectiva epuizării, într-un viitor previzibil (în condițiile menținerii actualei rate de consum), a principalei surse de energie pe care o folosește omenirea în prezent — țițeiul — a supus atenției factorilor de decizie politică, a economiștilor și energeticienilor și oportunitatea utilizării altor surse de energie, mai puțin sau deloc folosite pînă acum, desemnate generic „surse noi, reînnoibile". Privite cu numai două decenii în urmă, drept curiozități tehnice, cercetate și — pretențios spus — dezvoltate mai mult din considerente științifice decît pentru viabilitatea lor tehnică, noile surse de energie nu și-au găsit confirmarea rolului lor economic decît după șocul declanșării crizei energetice din anul 1973. Surse încă prohibitive din punctul de vedere al cheltuielilor de investiții necesare valorificării lor la scară industrială, acestea au parcurs foarte rapid, în ultimul deceniu, drumul spre căile rentabilității. Raportate doar la acest criteriu de evaluare, ponderea lor tinde să devină cuantificabilă în scenariile energetice elaborate pentru perioadele viitoare, chiar și în țări dezvoltate industrial, al căror sector energetic sau bazat pînă în prezent precumpănitor pe factori clasici de energie primară.

Pornind de la necesitatea asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social accelerat al țării noastre, documentele de amplă perspectivă ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și, între acestea, din punct de vedere al politicii energetice în primul rînd Programul-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, stabilesc sarcinile de bază privitoare la asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării rapide a economiei. Printre obiectivele considerate — alături de acțiuni prin care se urmărește perfecționarea organizării sistemului electroenergetic național, gospodărirea cu maximă eficiență a întregului potențial energetic de care dispune țara noastră, raționalizarea proceselor productive prin reducerea continuă a consumurilor de energie în toate domeniile de activitate etc. — se înscrie și intensificarea preocupărilor vizînd valorificarea surselor neconvenționale de energie. Care sînt căile prin care se urmărește, în strategia energetică românească, sporirea participării noilor surse la asigurarea suportului energetic al dezvoltării în acest cincinal, precum și într-o perspectivă mai largă, care este nivelul realizărilor prezente și cum va fi orientată activitatea de cercetare — acestea sînt cîteva probleme asupra cărora vom încerca să ne oprim în cadrul prezentului articol.

Noile surse — parte componentă a suportului energetic al dezvoltării

SPRE DEOSEBIRE de soluțiile energetice clasice, în domeniul surselor și tehnologiilor noi, neconvenționale — ca de altfel și în alte domenii aflate încă în stadiu incipient de dezvoltare — un obiectiv esențial îl constituie asigurarea competitivității economice, reducerea investiției specifice și a resurselor materiale necesare, în special a celor energointensive, prin noi soluții tehnice care să permită creșterea randamentelor energetice și a fiabilității echipamentelor, prin optimizări dimensionale, prin elaborarea de noi tehnologii de realizare, prin tipizarea dimensiunilor etc. În ultimele decenii, sporirea ponderii hidrocarburilor în satisfacerea necesarului de energie primară a determinat reducerea interesului pentru alți purtători. Petrolul și gazele naturale au constituit sursa de energie ideală pentru crearea unei infrastructuri energetice moderne care putea asigura în timp scurt o dezvoltare economică rapidă ; totodată, soluțiile adoptate implicau investiții relativ modeste, cu termene de amortizare scurte. Sistemele energetice bazate pe această „monocultură a hidrocarburilor" apar însă acum ca elemente cu inerție considerabilă, a căror modificare se poate realiza cu costuri ridicate și în timp, diminuarea dependenței de hidrocarburi implicînd nu numai modificări la nivelul sistemului energetic ca atare, ci și la nivelul producției, numeroase tehnologii de producție fiind adaptate utilizării acestei categorii de combustibili.

Este meritul incontestabil al politicii energetice a statului nostru de a fi promovat, în perioada ultimilor 15 ani, o cale proprie de dezvoltare, prin intensificarea eforturilor de valorificare în primul rînd a rezervelor proprii de cărbuni și a potențialului hidroenergetic, diminuînd în acest fel dependența sectorului energetic pe piața hidrocarburilor. Astfel, chiar înainte de declanșarea crizei energetice se prefigurau condițiile economice proprii penetrării la scară națională a noilor tehnologii energetice, a metodelor de punere în valoare a surselor noi de energie, neconvenționale. În acest fel, s-au pus bazele unui ansamblu tehnico-organizatoric în cadrul căruia curba, ascendentă în timp, a costurilor energiei obținută cu soluții clasice să se intersecteze cu evoluția, descendentă în timp, a costurilor energiei obținute cu diferite tipuri noi de surse și tehnologii energetice. Cu alte cuvinte, se asigură intervalul de timp necesar promovării largi a soluțiilor tehnice din domeniul surselor noi de energie, în limitele capacităților de producție și ale materiilor prime specifice ce vor putea fi alocate, ca și în limitele potențialului energetic național disponibil pentru fiecare tip de sursă nouă.*)

Dintre sursele noi, inepuizabile sau reînnoibile de energie, în condițiile țării noastre pe primul loc s-a situat pînă acum **energia geotermală**, aceasta fiind în prezent singura competitivă economic cu soluțiile clasice de producere a căldurii. Utilizarea sa este însă limitată la zonele în care au fost identificate și evaluate resurse de ape geotermale (în special în județele din vestul țării). Dispunînd de rezerve omologate pînă în prezent, corespunzătoare unui echivalent energetic utilizabil de circa 700 000 tcc/an, programul prevede extinderea aplicațiilor astfel încît, de la circa 120 000 tcc în 1980, să se ajungă la un aport anual de circa 500 000 tcc în anul 1985. Eficiența economică a instalațiilor de valorificare a apelor geotermale trebuie analizată detaliat, pentru fiecare amplasament, nivelul de eficiență fiind determinat atît de temperatura sursei cît și de conținutul de săruri care, la rîndul său, influențează substanțial eforturile necesitate de menținere în funcțiune a instalațiilor producătoare.

Cercetările în curs vizează, pe lîngă lărgirea gamei de obiective cu aplicații termice — așa cum sînt utilizările industriale folosind apa de joasă temperatură, aplicațiile în sectorul agro-zootehnic, pentru încălzirea spațiilor și prepararea apei calde sanitar-menajere —, și producerea energiei electrice, cu

*) Pînă la atingerea maturității sau, altfel spus, în procesul trecerii de la disponibil la realitate tehnică și competitivitate economică, propunerile și ideile noi în energetică parcurg, întotdeauna, o serie de etape sau nivele de acceptabilitate, caracterizate printr-o multitudine de restricții. Schematic, aceste nivele de acceptabilitate apar după cum urmează : **acceptabilitate științifică** — fără de care nu este posibilă luarea în discuție a ideii, idee care trebuie să fie compatibilă cu legile de evoluție generală a gîndirii științifice ; **acceptabilitate tehnologică** — nivel la care este analizată posibilitatea transpunerii ideii în fapt (stadiul de prototip), deci compatibilitatea propunerii cu structura și posibilitățile tehnologice ale economiei la o etapă dată ; **acceptabilitate industrială** — nivel ce se atinge cînd o serie de restricții de natură tehnologică cu valoare temporară și relativă au fost depășite, obiectivul propus putînd fi realizat cu procedee industriale, folosind în acest scop materii prime disponibile ; **acceptabilitate economică** — etapă extrem de importantă ce implică atingerea unor indicatori economici de eficiență competitivi în raport cu cei ai unor soluții clasice, considerate deja ca fiind „mature" ; **acceptabilitate socială** — etapă care presupune adeziunea conștientă a majorității societății, în scopul realizării obiectivului vizat încă din prima etapă ; compatibilitatea ideii cu concepția de dezvoltare generală a societății.

instalații turbogeneratoare cu freon sau izobutan de capacitate mică pentru consumatori izolați.

Utilizările **energiei solare** — sursă de energie cu un potențial teoretic ridicat, comparativ cu cel al celorlalte surse neconvenționale, dar cu putere specifică unitară redusă —, favorizează, în condițiile climatice și geografice ale țării noastre, obiective de valorificare de putere mică și producția descentralizată de energie electrică sau căldură. Într-o primă etapă — aflată deja la stadiul de generalizare —, energia solară își găsește aplicații în prepararea apei calde de consum, participînd și la acoperirea unei părți din necesarul de căldură pentru încălzirea spațiilor de locuit și a celor industriale, cît și în procesele industriale cu potențial termic scăzut, cu temperaturi sub 80°C.

Analizînd structura consumului de energie, la nivel național, sub raportul principalelor forme de substanțe energetice consumate, se constată că, la nivelul anului 1980, circa 26,5% din combustibili se consumau pentru producerea energiei electrice, 22% ca materie primă în industrie și în scopuri neenergetice și 51,5% sub formă de căldură, din care circa jumătate la potențial scăzut (sub 200° C). Tocmai din această perspectivă considerăm că în domeniul utilizării căldurii de potențial scăzut, în care sînt incluse ca elemente principale prepararea apei calde menajere, încălzirea urbană și industrială, procesele tehnologice care necesită căldură de potențial redus (spălări, uscări, deshidratări etc.), energia solară își va găsi un cîmp larg de aplicabilitate în viitor**) .Cît privește conversia energiei solare în energie electrică, se estimează ca potențial tehnic amenajabil circa 0,5% din suprafața totală a țării, evident fiind vorba despre zone improprii culturilor agricole sau altor utilizări mai avantajoase ale terenului. În condițiile țării noastre, la o producție medie specifică de energie electrică de circa 275 kWh/m^2 activ/an (utilizînd atît procedeul conversiei termodinamice, cît și pe cel al conversiei directe fotovoltaice, considerînd pentru ambele soluții un randament global mediu de 15%) se poate obține, teoretic, o producție totală de energie electrică de 77 miliarde kWh/an (la un raport S/total ocupat/S activ = 4,25).

Ținînd seama de evoluția tehnologiilor și de condițiile posibile de implementare a centralelor solaro-electrice (cu ciclu termodinamic și cu conversie directă fotovoltaică) se prevede punerea în funcțiune, la nivelul anului 2000, a unei puteri instalate de circa 200 MWe, cifră care reprezintă nivelul superior al potențialului economic amenajabil pentru sfîrșitul acestui secol. Un prim obiectiv — centrala solară experimentală de 30 kWe —, a fost pus în funcțiune în acest an de către Institutul de cercetări și modernizări energetice din București. Deși modestă ca parametri — comparativ cu centralele electrice clasice de mare putere —, această materializare a unor cercetări proprii, realizată integral cu echipamente și subansamble de concepție și fabricație românească, reprezintă primul pas concret efectuat în țara noastră în domeniul electroenergeticii solare. Meritul este cu atît mai mare cu cît, din punct de vedere tehnologic, pentru acest tip de obiective, centrala solară se situează la nivelul realizărilor similare din țări care dispun de un potențial tehnic considerabil mai mare. Programul de cercetare în curs de desfășurare prevede, de asemenea, realizarea, pînă în anul 1985, a unei centrale solare de mare putere (1 MWe) după conceptul de turn central și heliostate focalizante.

Se cuvine să menționăm faptul că tehnologiile de realizare a centralelor solaro-electrice de mare putere sînt încă departe de pragul maturității tehnico-economice și necompetitive în prezent cu soluțiile clasice. Se apreciază însă că potențialul sursei — energia solară — justifică eforturile întreprinse încă de pe acum în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice în acest domeniu. Trecerea la instalații industriale de mare capacitate pentru producerea energiei electrice este apreciată ca posibilă după 1990.

În ceea ce privește **energia eoliană**, în cele mai multe cazuri această formă indirectă de manifestare a energiei solare are, în condițiile climatice ale țării noastre, un caracter intermitent, instabil, cu mari variații sezoniere. În afara aplicațiilor în cazul consumatorilor izolați, aportul acestei forme de energie în sistemul electroenergetic, pe baza tehnologiilor actuale, nu se poate face decît prin intermediul acumulărilor hidraulice, prin pompaj, în cadrul amenajărilor hidroenergetice existente.

În această categorie de obiective se înscrie și realizarea primului aerogenerator cu ax orizontal avînd o putere de 20 kWe, instalat în poligonul experimental din masivul Petrimanu (în apropierea amenajării hidroenergetice Lotru), aflat în prezent în probe tehnologice. Cercetările în curs urmăresc lărgirea gamei de puteri nominale, astfel încît în actualul cincinal să fie asigurate condițiile de realizare a unor aerogeneratoare cu puteri de pînă la 1 000 kWe.

Potențialul tehnic amenajabil al energiei eoliene este dat de amplasamentele posibile pentru captarea și conversia acestei forme de energie, avînd în vedere și posibilitățile de amenajare a centralelor de pompaj și de exploatare a lor, precum și exigențele privind protecția mediului înconjurător. În stabilirea eficienței economice trebuie luat în considerare și efortul material și financiar pentru realizarea centralelor de acumulare și pompaj adiacente. Se prevede ca energia valorificată cu turbine eoliene să crească de la 0,5 mii tcc/an în 1981 la 60 mii tcc/an în 1985. Obiectivele de cercetare vizează perfecționarea unor aerogeneratoare lente, cu geometrie variabilă, a unor turbine cu ax vertical și orizontal etc.

Dintre celelalte surse noi, în condițiile țării noastre, promițătoare se dovedește a fi utilizarea **biomasei** în special pentru producerea combustibililor sintetici. Aportul energetic al **biogazului** provenit din prelucrarea dejecțiilor animaliere, a reziduurilor din agricultură și industria alimentară, precum și a nămolurilor rezultate la stațiile de epurare a apelor reziduale urbane va atinge, la nivelul anului 2000, cifra de circa 0,45 milioane tcc/an. Cît privește potențialul energetic al valurilor din Marea Neagră, în zona litoralului românesc, se apreciază că valoarea sa brută este relativ redusă — posibilitățile de valorificare energetică putîndu-se concretiza mai cu seamă în obiective de mică putere, izolate.

Elemente noi în ecuația organizării sistemului energetic național

DACĂ ELECTROENERGETICA clasică și-a dovedit eficiența economică maximă sub forma unor sisteme de instalații de mare putere, interconectate prin rețele de linii electrice de înaltă tensiune, în condițiile promovării noilor surse de energie opțiunile se diversifică, o serie de soluții consacrate urmînd să fie reconsiderate. De exemplu, tehnologiile actuale pentru captarea energiei solare sînt adecvate îndeosebi instalațiilor descentralizate, de putere limitată. Creșterea capacității instalațiilor se poate realiza numai extensiv, fără a se justifica prin acesta realizarea unor instalații de mare putere centralizate, ca și a transportului și distribuției energiei produse. Instalațiile acționate de energia vîntului permit utilizarea avantajoasă a energiei mecanice obținute, de exemplu, pentru pomparea apei sau pentru generarea de energie electrică, de asemenea descentralizat, în instalații de mică putere. În același timp însă, pe plan mondial se fac încercări pentru realizarea de instalații eoliene „gigant" de 1—2 MWe. Tendințe asemănătoare se manifestă în cazul altor surse de energie. De fapt, se conturează o veritabilă simbioză între energetica „hard" și sursele noi, valorificabile în principal cu tehnologii „soft", diseminate teritorial, datorită caracterului difuzat al surselor, ambele completîndu-se reciproc.

Ca o caracteristică a activității științifice în domeniul energiei este de observat ramificarea ei în mai multe direcții. Prima, mai bine cunoscută, are ca obiectiv elaborarea soluțiilor tehnice concrete pentru echipamente, instalații și organizarea sistemului energetic în ansamblu. Complexitatea și caracterul sistemic al problemei energiei impun cel puțin încă un atribut esențial al științei energeticii, acela de a contribui la fundamentarea și optimizarea deciziilor privind organizarea sistemului național energetic prin îmbinarea elastică, și într-o viziune prospectivă, a structurilor energetice clasice cu cele noi, în condițiile asigurării unei utilizări cît mai eficiente a energiei la nivelul complexului economic național.

dr. ing. Marius DĂNCILĂ

**) Încălzirea solară a apei calde menajere cîștigă tot mai mult teren, fiind pînă în prezent soluția în curs de implementare în peste 1 400 apartamente din Timișoara, Constanța și localități din alte cinci județe ale țării. În București, în anul 1981, se va termina construirea a peste 1 000 apartamente în zona netermoficabilă Băneasa, dotate cu același tip de utilaj tehnologic.

DEZBATERE „R. E."

Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (I)

REALIZAREA programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune mobilizarea și utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane ale economiei. În înfăptuirea acestui deziderat, o contribuție de seamă trebuie să aducă, pe de o parte, folosirea în bune condițiuni a pîrghiilor economico-financiare, iar, pe de altă parte, creșterea răspunderii celor chemați să organizeze și să conducă procesele de producție. În acest context se evidențiază rolul deosebit de important pe care îl are creditul în realizarea autogestiunii în cadrul fiecărei întreprinderi. În legătură cu aceasta se ridică problema proporției în care creditul să participe la finanțarea activității de producție. Acesta este, de altfel, și obiectul dezbaterii organizate de „Revista economică", cu sprijinul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale, sub titlul : „Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate", la care au participat specialiști din unitățile economice și din aparatul bancar, cadre didactice din învățămîntul economic superior. În acest număr publicăm prima parte a dezbaterii.

Creditul în sprijinul activității economice

Dr. Petre Mocanu, directorul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale — Sistemul de credit s-a afirmat ca un factor activ de accelerare a procesului reproducției socialiste lărgite, avînd o legătură indisolubilă cu întregul circuit al valorilor materiale. Prin rolul și funcțiile sale, sistemul de creditare a contribuit la întărirea autogestiunii economico-financiare a unităților economice și implicit la creșterea acumulărilor bănești.

Menționăm că deși economia județului Iași s-a dezvoltat în cincinalul trecut cu un ritm mediu anual superior celui înregistrat pe economia națională, soldul creditelor la fine de an în întreprinderile industriale a sporit numai cu 10%, reliefînd o utilizare eficientă a acestora, creditul bancar devenind un factor activ de influențare a proceselor economice. O analiză efectuată la un număr de 12 întreprinderi industriale din județ arăta că ponderea creditelor bancare în totalul normativului mijloacelor circulante a scăzut de la 43% în anul 1976, la 36% la finele anului 1980. Aceasta a fost posibil ca urmare a accelerării vitezei de rotație a fondurilor de producție la 7 întreprinderi din cele 12 analizate.

Aplicarea cu fermitate a principiilor noului mecanism economic a creat condițiile sporirii fondurilor de autofinanțare. Dacă în anul 1976, numai 11,6% din beneficiile realizate acopereau nevoile de autofinanțare, de stimulare materială a oamenilor muncii din întreprinderile industriale amintite, în anul 1980 acestea s-au ridicat la 31% din beneficiile realizate. Dimensionarea necesarului total de mijloace circulante și introducerea acestuia în bugetul de venituri și cheltuieli are drept scop stabilirea limitelor optime pentru constituirea acestor mijloace în condițiile unui circuit normal în procesul aprovizionare-producție-desfacere, aducînd în prim plan asigurarea solvabilității și lichidității permanente a fiecărei unități economice.

Dincolo de aspectul său bănesc, creditarea reprezintă o alocare de resurse materiale, accesul la utilizarea de venit național. Dacă acțiunile economice pentru care se folosește creditul nu au eficiența necesară, creditul devine resursă din care se acoperă imobilizările, se irosește valoare nou creată. În unele întreprinderi din județul Iași s-a menținut un nivel ridicat de imobilizări financiare, ceea ce a determinat o pondere ridicată a creditelor cu dobîndă majorată în totalitatea creditelor acordate. Imobilizările de fonduri atrag credite cu dobînzi penalizatoare, care grevează cu valori importante costurile de producție.

Unele întreprinderi n-au reușit să rezolve operativ problemele de producție, de aprovizionare tehnico-materială, de colaborări, de contractare a producției marfă mai ales la export, ceea ce a contribuit la stocarea unor rezerve materiale de producție și produse finite, care temporar au devenit fără desfacere asigurată sau s-au produs în avans, în contul trimestrelor următoare Din această cauză asistăm încă, la unele întreprinderi industriale, la încetinirea vitezei de rotație a fondurilor de producție.

Creșterea valorii împrumuturilor nerambursate la scadență generează consum de venit net pe seama dobînzilor penalizatoare. O cale eficientă de redresare economică, financiară, de asigurare a echilibrului financiar, de menținere a capacității de plată este soluționarea operativă a problemelor ce le ridică producția industrială. De aceea, unitățile economice trebuie să acționeze ferm pentru aplicarea principiilor autoconducerii, autofinanțării și autogestiunii, pentru a-și crea mijloace proprii și a reduce la minimum și chiar de a renunța la credite pentru finanțarea activității lor. În același timp, aparatul de control financiar-bancar trebuie să sprijine mai activ întreprinderile în soluționarea neajunsurilor ce se ivesc în procesul complex al producției materiale. Aceasta presupune o schimbare de concepție în organizarea controlului financiar-bancar, **o concentrare a efortului de control la întreprinderi, atribuirea unui fond de timp mai mare valorificării inițiativelor locale, renunțîndu-se la unele lucrări periodice, scriptice, care au un efect limitat în refacerea echilibrului financiar al unității controlate.** Activitatea de control bancar trebuie astfel organizată încît să permită concentrarea forțelor, în anumite perioade, la unele întreprinderi cu incapacitate de plată, pînă la asigurarea echilibrului financiar. Bineînțeles că nu este lipsit de interes aportul ce trebuie să-l aducă, în același timp, centralele industriale, ministerele tutelare și celelalte instituții de sinteză economică.

Nivel optim de mijloace circulante în faza de aprovizionare

Paul Ionescu, contabil șef la Intreprinderea de piese auto Iași — Potrivit mecanismului de repartiție a venitului național, o parte din fondul de dezvoltare economică se utilizează pentru finanțarea mijloacelor circulante, adică a stocurilor și altor cheltuieli necesare realizării producției stabilite prin plan. Principiul autogestiunii obligă întreprinderile să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri bine dimensionat, stabilit pe baza sarcinilor de plan și în concordanță cu tehnologiile aprobate, cu modul de organizare a relațiilor cu furnizorii și cumpărătorii. De aceea, aplicarea cu rezultate bune a mecanismului economico-financiar în întreprinderi este influențată de relația aprovizionare-stocuri. Printre măsurile luate în ultimii ani

vizînd îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale s-a situat și derularea prin bazele specializate, în special prin bazele județene, a unor grupe tot mai largi de produse.

Normele metodologice privind calculul normelor de stoc și al normativelor financiare, aprobate prin H.C.M. nr. 32/1978, au statuat că pentru materialele ce se aprovizionează prin bazele specializate să nu se calculeze și finanțeze în întreprinderi stocuri de siguranță. După cum s-a confirmat însă în practică, chiar în condițiile aprovizionării prin bazele specializate, existența unor stocuri de siguranță la consumator este absolut necesară. De ce ? Pentru că, iată, la 20 septembrie 1981, din cota de metal contractată pe trim III noi primisem doar 40%, ceea ce, în lipsa unui stoc de siguranță, ne-a creat mari dificultăți în realizarea producției fizice. Consider că este cazul a se recunoaște realitatea și a se **admite, prin normele metodologice, constituirea stocurilor de siguranță la întreprinderile consumatoare pentru toate materialele, indiferent de modul de aprovizionare.**

În cadrul tuturor întreprinderilor, în special în ramura construcțiilor de mașini, există stocuri de piese de schimb și materiale electrotehnice, într-o gamă foarte variată și de valori însemnate. Aceste stocuri au, de regulă, un consum redus și de multe ori accidental, conducînd la imobilizarea unor fonduri și spații de depozitare ; totuși, nici o întreprindere nu renunță la ele, avînd în vedere necesitatea asigurării funcționării utilajelor (în condițiile aprovizionării greoaie a acestor repere). Încercările de stabilire a unor criterii de calculare a unor stocuri normate de piese de schimb nu au reușit să conducă la calcularea de stocuri optime, capabile să evite întreruperile în funcționarea utilajelor. Problema fiind de mare importanță pentru utilizarea deplină a capacităților de producție, **consider că ar fi util să se studieze posibilitatea înființării unor depozite teritoriale de piese de schimb, specializate pe tipuri de utilaje, de unde întreprinderile să se aprovizioneze pe măsura necesităților.** În acest fel și întreprinderile producătoare de piese de schimb vor putea să asigure în condiții mai bune necesarul de piese de schimb, față de situația actuală, cînd livrările se fac pentru un număr foarte mare al deținătorilor de utilaje.

În problema valorificării stocurilor supranormative și inutilizabile din întreprinderi consider că ar trebui aplicate măsuri mai ferme și operative. În activitatea întreprinderilor se creează, aș putea spune inevitabil, și unele stocuri supranormative sau care devin inutilizabile. Nu cred că există întreprindere economică în care, într-o proporție sau alta, să nu se regăsească astfel de stocuri. Posibilitățile legale de actualizare a planului de aprovizionare sînt foarte limitate și în practică apar fel de fel de încorsetări în aplicare. Pornind de la această situație **consider oportun a se crea posibilitatea de a se renunța imediat la un material ce nu mai este necesar.**

Pentru a nu se crea dificultăți furnizorilor (inclusiv bazelor), așa cum se întîmplă în prezent prin instituirea suprareglării temporare, aș propune ca, **în baza renunțărilor beneficiarilor, sarcinile de plan ale furnizorilor să fie considerate realizate, iar materialele respective să fie trecute automat ca stocuri de rezervă, din care să se acopere necesitățile suplimentare ce apar la alte unități.** S-ar putea chiar crea o bază de date centralizate cu aceste stocuri, la care să se apeleze în caz de necesitate.

La baza echilibrului financiar, dimensionarea optimă a fondurilor

Prof. dr. Vasile Turliuc — Echilibrul financiar al întreprinderii este reflexul unei activități economice de nivel calitativ ridicat, al realizării planului cu minimum de resurse proprii și credite bancare. Credem, de aceea, că echilibrul financiar al întreprinderii nu poate fi redus la echilibrul dintre încasări și plăți. Dacă o întreprindere își asigură continuitatea plăților pe seama unui cuantum exagerat de credite sau resurse atrase, această situație nu poate fi apreciată ca fiind o stare de echilibru financiar. Starea de echilibru este dependentă și de cuantumul total al fondurilor utilizate pentru a realiza un efect economic util, ca de pildă fonduri la 1 000 lei producție marfă sau netă. **S-ar putea institui chiar normative privind nivelul relativ al fondurilor, firește diferențiate pe ramuri, subramuri, reconsiderabile în timp.**

În decursul timpului s-a conturat soluția acoperirii necesarului permanent de fonduri din resurse proprii, iar a necesităților ce depășesc temporar acest nivel din credite bancare. În practică, însă, un astfel de criteriu nu s-a aplicat cu consecvență, creditul fiind reclamat și utilizat excesiv. În unele perioade s-a manifestat fenomenul de creștere a creditelor peste ritmul de creștere a indicatorilor producției. Aceasta nu numai ca urmare a extinderii creditului în sfere noi, ci a acoperirii din această sursă a unor imobilizări de fonduri.

Considerăm că sporirea proporției de participare a beneficiilor la constituirea fondurilor de producție are valențe stimulative, pentru că asigurarea lor pe această cale este condiționată de îmbunătățirea activității, de creșterea rentabilității. Restrîngerea nivelului relativ al creditării bancare are o bază obiectivă, pe de o parte în practicarea pe scară mai largă a autofinanțării, iar pe de altă parte în creșterea eficienței economice, în reducerea costurilor, a fenomenului de stocare prin trecerea mai rapidă a produselor spre utilizatorii lor finali.

Întrucît nivelul optim al mijloacelor circulante se determină prin normativ, este necesar a se acționa pe toate căile pentru a se reduce la minimum cheltuielile pentru fiecare element al mijloacelor circulante și, totodată, **ar fi oportun să se stabilească nivele procentuale maxime ale acestor elemente, a căror depășire să fie admisă numai în cazuri de excepție și numai după o analiză exigentă.**

Ținînd seama de solicitările exagerate de credite din partea a o serie de întreprinderi, ca și de „costul" sensibil mai ridicat al creditului pe plan internațional — nu avem aici în vedere dobînzile cămătărești pe care le-au impus monopolurile în Occident în ultimul timp, ci dobînzile normale — se poate pune problema și a unei majorări a ratelor de dobîndă. Totuși, nivelul stimulativ al dobînzii nu este direct proporțional cu procentul dobînzii. Forța stimulativă a dobînzii depinde mai mult de regimul suportării ei. Credem, de aceea, **că ar trebui să se pună nu atît problema sporirii ratei dobînzii, cît a corelării ei mai directe cu veniturile personale ale celor care prin activitatea lor influențează în mod direct cuantumul creditelor utilizate.** În acest sens, suportarea dobînzilor penalizatoare din beneficiul global nu are efectele favorabile scontate ; s-ar putea pune problema suportării acestora fie și într-o anumită cotă, **din partea aferentă fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, mai precis din partea destinată categoriilor de personal cu răspunderi directe în acest sens, sau chiar, în anumite limite, din retribuțiile personalului vinovat.** Totodată, în cazul unei reduceri a utilizării creditului sub prevederile contractului încheiat cu banca, economia de dobînzi ar putea fi luată în considerare ca resursă pentru stimularea suplimentară a celor care, prin buna lor activitate, au contribuit la aceasta.

Calea cea mai stimulativă de acțiune asupra întreprinderilor pe linie de credit rămîne însă, independent de valențele dobînzii, refuzul băncii de a acorda credite peste nivelul justificat, peste posibilitățile rambursării normale. Astfel, întreprinderile cu deficiențe în activitate trebuie să depisteze și să valorifice rezervele interne nefolosite, să lichideze imobilizările, să-și îmbunătățească activitatea.

Măsura prevăzută în normele bancare, de diminuare a plafonului de credite cu creditele nerambursate la scadență decurge din concepția limitării fondurilor cu care lucrează întreprinderile. După părerea noastră, nu rezultă de aici o dublă sancționare a respectivelor întreprinderi, pentru că acestea primesc întregul cuantum de credite planificate (creditele curente + creditele nerambursate la scadență = creditele prevăzute prin plan). Sancțiunea aplicată este perceperea de dobîndă majorată la credite negarantate. Prin diminuarea plafonului de credite al contului curent cu creditele nerambursate la scadență, necesarul suplimentar de credite trebuie aprobat de bancă, iar în condițiile nediminuării, aprobarea băncii este eludată, creditarea limitată înlocuită printr-o creditare nelimitată. Considerăm, de aceea, că această problemă nu se rezumă la simple chestiuni de tehnică bancară, ci vizează esențial rolul băncii și al creditului în economia națională.

Argumentele unor specialiști, care se situează pe pozițiile necesității asigurării continuității plăților în relațiile cu furnizorii nu ne apar deplin concludente, pentru că această continuitate, atît de importantă de altfel, trebuie realizată nu artificial printr-o creditare neîndreptățită, ci ca urmare a unei activități economice eficiente, prin descoperirea și valorificarea rezervelor existente în fiecare unitate economică.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Mutații fundamentale în consumul populației (II)

CONSUMUL RAȚIONAL al populației constituie o noțiune cu caracter teoretic și practic complex. Ea se leagă direct de condițiile social-economice pe care le întrunește societatea socialistă în evoluția sa dinamică, orientate spre satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale — științific determinate — ale tuturor membrilor societății și spre asigurarea premiselor necesare formării și manifestării depline a personalității umane în cadrul fiecărei etape de dezvoltare a forțelor de producție.

Conceptul de consum rațional ; caracteristici, cerințe

ÎN DEFINIREA și stabilirea, în fiecare etapă, a consumului rațional al populației considerăm că este necesar să se aibă în vedere mai multe criterii principale. În primul rînd, cunoașterea gradului de satisfacere a sistemului nevoilor populației, care oferă parametrii în legătură cu ceea ce s-a realizat și cu ceea ce urmează a se înfăptui în continuare în acest domeniu. În al doilea rînd, recunoscînd principiul conform căruia nu putem consuma mai mult decît producem, că trebuie asigurate premisele necesare realizării reproducției socialiste lărgite, care presupune o repartizare optimă a venitului național pentru dezvoltare și consum, se conturează un alt criteriu în definirea și stabilirea consumului rațional și anume influența pe care dimensiunea și structura resurselor reale ale economiei și societății, modul lor de utilizare, o au asupra nivelului și structurii consumului populației, în satisfacerea în continuare a sistemului nevoilor tuturor membrilor societății. Privind consumul populației nu numai ca efect, rezultantă sau utilizare finală a producției, ci și ca premisă, ca factor al creșterii acesteia, rezultă că satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației presupune o creștere necesară a producției sociale în concordanță cu aceste nevoi și cu posibilitățile reale ale economiei naționale. Recunoașterea dependenței consumului populației de dimensiunile și structura resurselor disponibile în economie și societate în cadrul fiecărei etape drept un criteriu al consumului rațional pune mai clar în evidență necesitatea creșterii producției, îmbunătățirii calității acesteia.

Societății socialiste nu-i este însă indiferent modul și efectul satisfacerii nevoilor de consum ale populației. Așa cum arătam, acest proces trebuie conceput astfel încît să aibă drept consecință amplificarea activității, a capacităților de creație ale tuturor membrilor societății. De aici apare un alt criteriu în funcție de care se poate aprecia conținutul consumului rațional, criteriu exprimat de măsura în care consumul populației asigură amplificarea capacității creatoare a omului, dezvoltarea și manifestarea personalității sale.

Aceste criterii permit, pe de o parte, formularea cerințelor consumului rațional și, pe de altă parte, delimitarea — pe măsura cunoașterii științifice — a parametrilor cantitativi și calitativi ai acestuia. Din cele arătate rezultă că, în forma sa cea mai generală, consumul rațional se caracterizează, după părerea noastră, prin parametrii cantitativi și calitativi de nivel, structură, tendințe, care exprimă satisfacerea sistemului nevoilor populației — generate și amplificate de progresul neîntrerupt al societății, de caracteristicile și specificul muncii, de condițiile concrete de muncă și de viață, de tradițiile de consum ale poporului — în concordanță cu posibilitățile în continuă creștere ale economiei naționale, care să contribuie la dezvoltarea capacităților creatoare ale omului, la dezvoltarea și manifestarea personalității umane, să asigure premisele unui mod de viață sănătos și civilizat. Avînd în vedere elementele care caracterizează consumul rațional subliniem, de asemenea, faptul că acesta are un caracter dinamic: pe măsura dezvoltării economico-sociale, nevoile populației cresc și se diversifică, modificîndu-se nu numai parametrii lor cantitativi și calitativi, ci și ierarhia acestora. Astfel, dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri și servicii, apariția de produse noi, ca urmare a aplicării în producție a descoperirilor tehnico-științifice, modificările ce intervin în caracterul și specificul muncii, îndeosebi ca urmare a adîncirii diviziunii muncii sociale, schimbările ce au loc în condițiile de viață, în special ca urmare a creșterii gradului de urbanizare, ridicarea gradului de instruire și cultură ale populației, creșterea timpului liber etc. sînt factori care determină caracterul dinamic al consumului rațional. Este de reliefat, de asemenea, că conținutul noțiunii de consum rațional diferă de la un element al consumului la altul în funcție de subsistemul de nevoi căruia îi corespunde, de locul și rolul fiecăruia din aceste elemente în desfășurarea vieții și activității omului — toate acestea determinînd criteriile și coordonatele consumului rațional, amplitudinea și precizia dimensiunilor acestuia*).

Socialismul, prin natura relațiilor de producție are, pe toate treptele sale, posibilitatea realizării cerințelor raționalității. Problema consumului rațional apare însă mai pregnant la un grad mai înalt de satisfacere a nevoilor fundamentale și în condițiile în care nivelul de dezvoltare a forțelor de producție creează premisele extinderii rapide și multidimensionale a evantaiului nevoilor populației. Asigurarea realizării cerințelor consumului rațional reprezintă, deci, nu numai o necesitate a evoluției consumului populației ci și o posibilitate practică, prin efectele pe care le are direcționarea conștientă a consumului prin intermediul mecanismului economic, caracteristic relațiilor socialiste de producție, prin utilizarea pîrghiilor proprii politicii consumului (venituri, prețuri, ofertă etc.), prin implementarea în comportamentul și motivațiile de consum ale populației a principiilor consumului rațional.

Consumul rațional constituie, deci, un concept care exprimă o concordanță, o armonizare între obiectivul urmărit și mijloacele de realizare, fiind, în același timp, o importantă sferă de manifestare și accentuare a raționalității economice în general. Raționalitatea în consum apare astfel ca o trăsătură a procesului consumului populației în evoluția sa dinamică, ca un atribut al politicii în acest domeniu.

O alimentație rațională, științific fundamentată

ODATĂ cu recunoașterea rolului alimentației în menținerea sănătății și dezvoltarea fizică și intelectuală a omului s-au extins permanent și preocupările specialiștilor din tot mai multe domenii pentru determinarea nevoilor alimentare ale populației pe baza unor criterii științifice. Cercetările desfășurate în special în domeniul nutriției, ca și în domeniul biologiei și geneticii, au condus la stabilirea principiilor alimentației raționale, care constau în principal în asigurarea, pe de o parte, a unui regim alimentar normo-caloric care să cuprindă în proporții optime factorii nutritivi (proteine, grăsimi, glucide și toate vitaminele și sărurile minerale), iar pe de altă parte, a unei gastrotehnii corecte, moderne, a igienei alimentare, a unei repartizări echilibrate a consumului zilnic de alimente.

După cum se știe, rația alimentară exprimată în calorii și principii nutritive este determinată de nutriționiști pe sexe, grupe de vîrstă, categorii de efort, stare fiziologică. În general, aceasta crește de la circa 1000 calorii pentru copii sub un an, pînă la 3000—4500 pentru bărbați între 21—25 ani și pînă la 2700—3200 pentru femeile între 21—25 ani, în funcție de cate-

*) Problemele și criteriile specifice care caracterizează consumul rațional în cadrul fiecărui subsistem de nevoi sînt prezentate pe larg în lucrarea „Consumul populației în Republica Socialistă România", elaborată în Institutul de Economie Socialistă și apărută în Editura Academiei R.S.R., București, 1981.

goria de efort. După această vîrstă, consumul zilnic recomandat de nutriționiști scade continuu, ajungînd la bătrîni la 2200 calorii pentru bărbați și 2000 calorii pentru femei.*)

Una din caracteristicile alimentației raționale în concepția actuală se referă la proporțiile în care diferite principii nutritive trebuie să contribuie la acoperirea nevoilor energetice și plastice ale organismului. Populația în care diferitele principii nutritive contribuie la rația alimentară optimă sînt, ca și în cazul nevoilor energetice, stabilite în raport de sex, vîrstă, muncă, greutate ideală. Se recomandă astfel ca, pentru asigurarea unei rații echilibrate, alimentele să participe în următoarele proporții : carne și produse din carne 4—8%, lapte și derivate 3—35%, ouă 3—4%, grăsimi 12—17% cereale și derivate 25—45%, legume și fructe 17—18%, zahăr și produse zaharoase 7—8%, băuturi nealcoolice 2—3%.

Reprezentînd nevoile științific determinate, rațiile alimentare recomandate de nutriționiștri — exprimate în calorii și factori nutritivi sau în cantități de alimente pe categorii de consumatori sau în medie pe locuitor — constituie expresia ideală a consumului alimentar rațional, o condiție esențială de menținere a sănătății, de dezvoltare fizică și intelectuală a omului. Realizarea rației alimentare astfel determinată reprezintă obiectivul către care consumul alimentar trebuie să tindă în evoluția sa permanentă, urmărindu-se eliminarea dezechilibrelor odată cu dezvoltarea factorilor bunăstării și civilizației.

În practica consumului alimentar al populației lucrurile nu se întîmplă însă așa. Dat fiind faptul că consumul alimentar al populației este un fenomen complex, care se realizează într-un cadru social-economic concret, sub influența unei multitudini de factori, evoluția sa — rezultantă, în special, a factorilor economico-social și de comportament — nu asigură cu consecvență cerințele alimentației raționale. De altfel, evoluția consumului alimentar se află în același timp sub influența nevoilor, cît și a posibilităților economiei de a satisface aceste nevoi.

Experiența acumulată în țara noastră, cît și analiza evoluției consumului de alimente în alte țări — în special mai dezvoltate economic — a arătat că consumul alimentar evoluează sub imperiul anumitor legi. S-a constatat, astfel, că într-o anumită etapă, de regulă numită etapa acumulărilor cantitative, are loc creșterea consumului la toate categoriile de alimente, ceea ce se întîmplă dealtfel și în țara noastră**), proces care are drept consecință și creșterea consumului energetic zilnic mediu pe cap de locuitor.

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 3, în ultimii treizeci de ani consumul mediu pe locuitor și pe zi al populației din țara noastră a crescut la calorii cu aproape 93%, iar la proteine cu peste 70%, ceea ce a făcut ca din acest punct de vedere să ne situăm printre țările cu consumuri ridicate (vezi și tabelul na. 4). Spre sfîrșitul perioadei de acumulări cantitative are loc însă tot legic — odată cu creșterea consumului de alimente cu valoare nutritivă ridicată (carne, lapte, ouă, legume, fructe) — scăderea consumului de produse din cereale, fenomen care se manifestă, desigur, și în țara noastră, începînd cu anul 1967.

Tabelul nr. 3

Evoluția în România a consumului mediu în calorii și proteine*)

— pe locuitor și zi —

Anii	Calorii (număr)	Proteine (grame)
1950	1 800	65
1960	2 770	86,1
1970	2 901	86,4
1980	3 368	100,8

*) Calculat pe baza consumurilor în unități naturale.

Tabelul nr. 4

Nivelul consumului alimentar mediu în calorii și proteine în România comparativ cu alte țări

— pe loc și zi —

Țara	Anul	Calorii (număr)	Proteine (grame)
România	1980	3 368	100,8
Bulgaria	1976	3 137	92
Cehoslovacia	1976	3 324	88
Ungaria	1976	3 249	76
U.R.S.S.	1976	3 067	90

Sursa : Calculat pe baza consumurilor medii de produse alimentare pe locuitor, din anuarul C.A.E.R. 1977

Trebuie să arătăm însă că în procesul de realizare a nivelului menționat al consumului mediu pe locuitor și zi în calorii și proteine, evoluția aportului diferitelor grupe de alimente la acoperirea nevoilor alimentare nu a fost în deplină concordanță cu cerințele pe care le impune realizarea unei structuri raționale a consumului alimentar. Astfel, ca urmare a consumului ridicat de cereale și a manifestării unei viteze mici de scădere a acestuia chiar în condițiile creșterii consumului unor alimente care înlocuiesc cerealele din punct de vedere al valorii nutritive, — în structura consumului mediu zilnic de calorii și proteine cerealele ocupă încă un loc prea mare (aproape 50%). De asemenea, creșterea relativ lentă a consumului de lapte și pește, precum și a consumului de legume și fructe a făcut ca aportul acestora să nu concorde cu cerințele unor rații alimentare echilibrate. De altfel și în comparație cu alte țări (tabelul nr. 5), rezultă că pe grupe de alimente ca purtătoare ale factorilor energetici avem încă diferențieri importante, determinate și de particularitățile alimentației din fiecare țară și de posibilitățile economiei. După cum observăm, deși față de alte țări ne situăm la același nivel al consumului total de calorii și proteine, ca structură, ponderea caloriilor și proteinelor provenite din produse de origine vegetală, în special cerealiere, este, în țara noastră, mult superioară majorității țărilor luate în comparație.

Tabelul nr. 5

Structura consumului alimentar în calorii și proteine în România comparativ cu alte țări

— în procente —

Țara	Anul	Calorii		Proteine	
		de origine vegetală	de origine animală	de origine vegetală	de origine animală
România	1980	75,4	24,6	55,8	44,2
Bulgaria	1976	78,1	21,9	55,2	44,8
Cehoslovacia	1976	56,7	43,3	39,8	60,2
Ungaria	1976	55,2	44,8	48,8	51,2
U.R.S.S.	1976	72,1	27,9	49,4	50,6
Austria	1973	58,0	42,0	38,6	61,4
Franța	1973	58,4	41,6	34,8	65,2
R.F. Germania	1973	56,2	43,8	34,7	65,3
Suedia	1973	59,4	40,6	31,3	68,7
S.U.A.	1973	61,5	38,5	29,9	70,1

O analiză a evoluției probabile a consumului alimentar în țara noastră în perspectivă, în funcție de principalii factori de influență a acestuia (creșterea veniturilor populației, sporirea și îmbunătățirea continuă a producției și ofertei de alimente etc.), arată că menținerea tendințelor actuale ar duce la un consum hiper-energetic de peste 3500 calorii și peste 100 grame proteine în medie pe zi și locuitor, consum care depășește cu mult necesitățile raționale, recomandările științei nutriției, cu consecințe nefavorabile asupra stării de sănătate a populației. De altfel, și pe grupe de alimente tendințele consumului în funcție de principalii factori de influență evidențiază pentru unele dintre acestea, niveluri mai mari în comparație cu nevoile medii de consum calculate în conformitate cu normele fiziologice recomandate.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Grigore VÎLCEANU
Institutul de Economie Socialistă

*) Iulian Mincu, „Tratat de dietetică", București, Ed. medicală, 1974; „Alimentația rațională a omului sănătos și bolnav", București, Ed. medicală, 1974 ; „Sistemul de alimentație și cerințele impuse de știința nutriției", în „Era socialistă" nr. 24 și 29/1976

**) Vezi datele tabelelor nr. 1 și nr. 2 prezentate în prima parte a acestui studiu (Revista economică nr. 44/1981)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Creanțe

UNELE organe bancare trec la restanță creanțele litigioase neîncasate, punînd astfel unitățile respective în situația de a suporta consecințele prevăzute de lege. După părerea mea, trecerea la restanță a unei creanțe neîncasate, cu consecința perceperii dobînzilor penalizatoare, presupune ideea de culpă a unității. Ar fi de neconceput aplicarea acestei măsuri dacă nu s-ar porni de la ideea de culpă. Dar sînt și situații cînd culpa unității este inexistentă și totuși creanțele neîncasate sînt trecute la restanță. Citez doar două exemple: în cazul produselor expediate pe calea ferată sînt frecvente situațiile în care se întîrzie predarea lor la destinație, ceea ce duce la un refuz de decontare a prețului și la nașterea unei creanțe în patrimoniul unității furnizoare. Organele bancare trec la restanță astfel de creanțe, deși unitatea expeditoare nu are la îndemînă nici un mijloc spre a determina executarea transportului și predarea mărfii la destinație în termen. Răspunderea căii ferate este limitată la despăgubirea unității expeditoare, în cazul pierderii mărfii. Însă nu este reglementată o răspundere pentru întîrzierea executării contractului de transport, atunci cînd paguba suferită de expeditor este numai plata dobînzilor penalizatoare. Ar fi necesar să se instituie și o astfel de răspundere pentru situația cînd unitatea expeditoare are de suportat dobînzi penalizatoare pentru neîncasarea în termen a prețului mărfii.

Mai sînt și alte situații cînd neîncasarea unor creanțe litigioase este în afara culpei unității. Unele arbitraje departamentale întîrzie soluționarea litigiilor. Unitățile în patrimoniul cărora figurează creanțele din litigiu sînt puse în situația de a suporta dobînzi penalizatoare, chiar dacă prin soluțiile ce vor fi pronunțate ulterior se va stabili că nu au nici un fel de culpă. Consider necesar să se reglementeze fie neincluderea la restanță a debitelor litigioase, fie instituirea unei forme de răspundere pentru unitățile — altele decît furnizorul sau beneficiarul — care determină întîrzierea decontării creanțelor.

Nicolaie PITICARU
Întreprinderea de spirt, bere și amidon din Rădăuți

ECOURI

Capacități

ÎN ARTICOLUL „Prioritate capacităților cu termen de punere în funcțiune în anul 1981", sînt sesizate just si unele greutăți în asigurarea fronturilor de montaj la obiective din cadrul ministerului nostru, ceea ce a determinat și creșterea unor stocuri de utilaje față de cele existente la începutul anului. În urma analizelor efectuate împreună cu specialiștii din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale la fiecare obiectiv situația s-a îmbunătățit, creindu-se fronturi de montaj la obiectivele cu puneri în funcțiune prevăzute în acest trimestru.

A. IONESCU
director în Ministerul Industriei Ușoare

★

PE PLATFORMELE industriale importante se iau măsuri eficiente pentru rezolvarea tuturor problemelor ce se ivesc pe parcursul derulării investițiilor, în principal pentru: asigurarea de către constructori a materialelor, forței de muncă și utilajelor necesare, concentrarea eforturilor la lucrările care condiționează strict punerile în funcțiune, preluarea montării de către beneficiari a unor utilaje și linii tehnologice, asigurarea asistenței tehnice necesare de către furnizorii utilajelor, recuperarea restanțelor la lucrările de construcții, instalații și montaj.

Pentru obiectivele la care, prin plan, este aprobată prezentarea notelor de comandă în vederea introducerii lucrărilor în planul pe acest an, pe baza graficului aprobat de conducerea ministerului s-au elaborat și prezentat spre aprobare documentațiile prevăzute prin Legea nr. 9/1980. În ceea ce privește asigurarea documentațiilor de execuție pentru planul pe 1981, acestea sînt elaborate integral pentru lucrările de C+I care condiționează punerile în funcțiune, respectiv și pentru utilajele livrate, pentru utilajele din import, documentațiile de montaj asigurîndu-se după livrarea cărților tehnice ale acestora.

În legătură cu asigurarea utilajelor tehnologice nestandardizate din țară, atît pentru investițiile ministerului nostru, cît și pentru investițiile altor ministere, se urmărește realizarea și livrarea acestora pe bază de grafice L.U., prin analize lunare cu conducerile fiecărei întreprinderi furnizoare.

P. BUDULAN
director în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

Înnoire

ASPECTELE semnalate de către participanții la dezbaterea din „R.E." nr. 25, publicată sub titlul „Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor", au fost analizate în amănunt de către specialiștii din ministerul nostru.

Prin Legea nr. 11/1980 pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, au fost prevăzute pîrghii (art. 132) care permit soluționarea prioritară a unor probleme de aprovizionare tehnico-materială. În proiectul de decret pentru modificarea și completarea Legii nr. 28/1969 privind organizarea activității de cercetare științifică, sînt cuprinse prevederi în legătură cu obligația ministerelor și celorlalte organe centrale și locale de a asigura livrarea cu prioritate, fără repartiție, de materiale, aparatură și alte produse necesare pentru satisfacerea operativă a unor nevoi neprevăzute care apar pe parcursul desfășurării procesului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. De asemenea, este prevăzută obligația pentru C.N.S.T. și ministerul nostru de a stabili includerea în stocurile de intervenție din bazele județene și a municipiului București a unor materii prime, materiale, aparatură și alte produse specifice activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care să se efectueze livrări în funcție de unele nevoi ce apar în activitatea curentă.

În vederea realizării acestor sarcini, apare ca necesară o conlucrare strînsă între C.N.S.T., C.S.P., M.A.C.F., ministerele economice și institutele de cercetare, atît în ceea ce privește cunoașterea din timp a necesităților reale ale acestui sector, cît și în ceea ce privește rezolvarea operativă a unor nevoi prevăzute.

M. GRĂJDAN
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Electrostivuitoare

ÎN LEGĂTURĂ cu nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul „Transport uzinal" din „R.E." nr. 35, susținem punctul de vedere ca în perioada 1981—1985 și în continuare să se dezvolte producția de mașini și utilaje de ridicat, transportat si manipulat la sol.

Întreprinderea noastră este profilată pe mașini și utilaje de ridicat, transportat și manipulat la sol (uzinale), ea asimilînd și fabricînd pe parcursul a 13 ani produse din această sortimentație. Noi am întocmit o notă de fundamentare tehnico-economică pe baza căreia proiectantul nostru general (I.P.C.M. — București) a elaborat STE-ul privind dezvoltarea acestei producții de către întreprinderea noastră, fără însă ca acest studiu să fie rezolvat. Recent, întreprinderea a întocmit și înaintat la centrala industrială C.I.U.E.M.M.R.-București din nou o Notă de fundamentare tehnico-economică privind dezvoltarea producției de mașini de transport uzinale pe 1981—1985 care cuprinde, pe lîngă produsele asimilate și deja fabricate, și alte noi produse, fără ca această temă să fie clarificată și aprobată. Mai mult ca atît, deși necesarul pe economie la electrostivuitoare și electrocare este destul de mare în perioada 1981—1985, planul de producție al întreprinderii atît pe anul 1982 cît și pe întregul cincinal actual a fost diminuat, cu toate intervențiile făcute pentru a nu se proceda la diminuare.

Avînd în vedere necesitatea înfăptuirii programului de modernizare a transporturilor interne, de mecanizare complexă a lucrărilor de încărcări-descărcări, considerăm imperios necesară menținerea și dezvoltarea în continuare a producției de mașini și utilaje de ridicat, transportat și manipulat la sol (uzinale) la întreprinderea noastră, ținînd seama în același timp și de faptul că, prin fabricarea și dezvoltarea acestei producții, se degrevează economia națională de importuri de astfel de mașini și utilaje.

Pe lîngă cele arătate mai sus, menționăm și faptul că pe parcursul asimilării acestei game de produse s-a avut în vedere și a existat o preocupare pentru realizarea unei tipizări a elementelor componente, crescînd numărul reperelor și subansamblelor refolosite, în paralel cu creșterea gradului de integrare, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de fabricație a acestor produse.

Petru PANTEA
directorul Întreprinderii Mecanice din orașul Dr. Petru Groza

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Anchetă „R. E."

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ [1]

O investigație în 12 întreprinderi, cu participarea a 40 de specialiști

PREOCUPAREA continuă pentru perfecționarea organizării conducerii, producției și a muncii reprezintă o cerință de bază în întreprinderea modernă, ea constituind o sursă deosebit de valoroasă de sporire — prin efort propriu — a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de fabricație, de creștere a calității și competitivității produselor, în general de ridicare a eficienței economice. În lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, în fiecare unitate economică se cer intensificate eforturile organizatorice, creative în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a funcțiilor, activităților, atribuțiilor și sarcinilor ce revin la fiecare eșalon și pe ansamblul întreprinderii pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan, prin conceperea și aplicarea de sisteme, metode și modalități superioare de conducere și organizare, de natură să asigure valorificarea deplină a potențialului tehnic, material și uman.

În acest context, prezentăm rezultatele unei anchete efectuate în 12 întreprinderi industriale de pe raza sectorului 5 al municipiului București, în cadrul căreia și-au exprimat opiniile peste 40 de specialiști. Ancheta și-a propus să evidențieze evoluția în cincinalul trecut și nivelul actual al principalilor indicatori care caracterizează activitatea de organizare și conducere în aceste unități economice, obstacolele care apar și cauzele lor, precum și unele modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de rezolvare eficientă a problemelor apărute în domeniul analizat, pentru sporirea contribuției factorului organizatoric la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

Evoluții și implicații ale nivelurilor principalilor indicatori

ANALIZA EVOLUȚIEI nivelurilor principalilor indicatori ce caracterizează activitatea de conducere și organizare a producției și a muncii pune în evidență că, în întreprinderile care au constituit eșantionul anchetei, în perioada 1976—1981 s-a acumulat o experiență valoroasă în perfecționarea continuă a organizării și conducerii proceselor de producție.

Astfel, se constată **o tendință generală de creștere a numărului studiilor** din acest domeniu. În anul 1980, față de 1975, numărul studiilor elaborate a crescut cu 24 de procente, iar al celor aplicate cu 29 de procente (vezi fig. 1); dealtfel, aceeași tendință se înregistrează atît la nivelul studiilor de organizare cît și la al celor de conducere, luate separat — ceea ce demonstrează că pe fiecare componentă a acestui proces complex au existat preocupări crescînde.

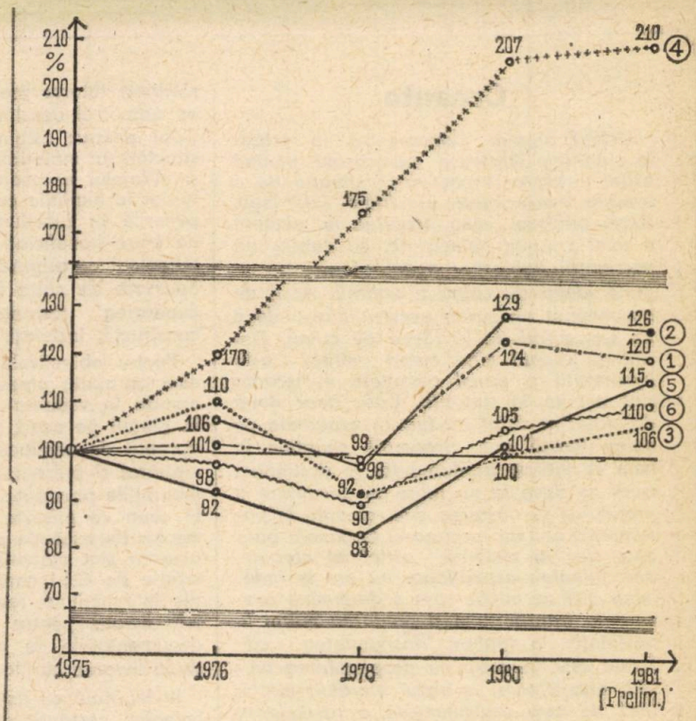

Fig. 1: Evoluția indicatorilor caracteristici ai activității de organizare și conducere în întreprinderile analizate
1 — numărul studiilor elaborate ; 2 — numărul studiilor aplicate ; 3 — coeficientul de aplicare a studiilor elaborate ; 4 — numărul de personal afectat elaborării și aplicării studiilor ; 5 — spor de beneficiu pe studiu aplicat ; 6 — total spor de beneficiu datorat aplicării studiilor

Eforturile organizatorice au fost orientate, în ultimii ani, cu prioritate spre :

- **perfecționarea structurilor organizatorice** în concordanță cu evoluțiile structurii planului de producție (la întreprinderea „Autobuzul", Întreprinderea de construcții și reparații de echipamente de telecomunicații) ;
- **modernizarea dotării și reorganizarea fluxurilor tehnologice** de prelucrare, care să permită accelerarea înnoirii producției (pentru fabricația cazanelor monobloc cu cărbune la întreprinderea „Metalica", pentru organizarea tehnologică în platforme la întreprinderea „Vulcan", pentru producția de containere și remorci auto la întreprinderea „Autobuzul") ;
- **elaborarea de normative de muncă riguros fundamentate și îmbunătățirea celor existente** (în special la operațiunile de forjare, presare, prelucrări prin așchiere, sudură, vopsitorie, țesut pe mașini automate și mecanice) ;
- extinderea poliservirii utilajelor ;
- **raționalizarea transportului uzinal** (inclusiv operațiile de încărcare-descărcare, depozitare) ;
- **concentrarea și specializarea fabricației** în unele ateliere de producție (la „Electromagnetica") ;
- reorganizarea activității atelierelor de producție, în scopul **reducerii personalului indirect productiv și de servire generală.**

La rîndul ei, perfecționarea conducerii producției a avut în vedere :

- perfecționarea conducerii colective, trecerea la autofinanțarea, autogestiunea și **autoconducerea muncitorească** a unităților economice (după anul 1978) ;
- **perfecționarea continuă a strategiilor de dezvoltare,** prin adaptarea structurii producției la cerințele beneficiarilor (la „Autobuzul" s-a trecut la introducerea în fabricație a autoutilitarelor cu motoare Diesel, la modernizarea gamei de autobuze fabricate, la producția de remorci) ;
- **îmbunătățirea structurii organizatorice în funcție de înnoirea profilului fabricației** (la întreprinderea textilă „Aurora") ;
- **perfecționarea sistemului informațional,** inclusiv prin introducerea prelucrării automate a datelor pentru urmărirea consumurilor specifice de materiale și manoperă pe produs, gestionarea stocurilor, lansarea și urmărirea producției pe calculator ;

● **utilizarea metodelor moderne de conducere** (tabloul de bord al conducătorului la „Metalica", tehnica firelor de așteptare la „Tînăra gardă", metoda costurilor normate, conducerea prin bugete) ș.a.

Aplicarea studiilor amintite a avut însemnate efecte în direcția realizării în dinamică, față de 1975, a unui **spor însemnat de beneficii** ca urmare a perfecționării organizării și conducerii activităților întreprinderilor, în special după anul 1978, odată cu trecerea la aplicarea în întreaga economie a mecanismului economico-financiar perfecționat, a implementării în practică a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești a unităților economice. Astfel, pe total studii aplicate, sporurile de beneficii înregistrate s-au cifrat la 9.905 mii lei în 1980 și se prelimină să se obțină în acest an 15 277 mii lei, iar sporul mediu de beneficiu pe un studiu aplicat a fost de peste 100 mii lei în 1980 și urmează să atingă 187 mii lei în 1981.

Pe fondul acestor preocupări și rezultate, se cere menționat însă și faptul că în toate întreprinderile care au format eșantionul anchetei **există încă însemnate rezerve** în utilizarea potențialului productiv disponibil, **încă nevalorificate în circuitul producției,** datorită — într-o măsură importantă — neajunsurilor și greutăților care mai apar în organizare și conducere la unitățile economice respective. Că așa stau lucrurile o demonstrează, de exemplu : **1)** faptul că în anul 1980, dintre unitățile analizate, unele nu și-au realizat planul la indicatori ca producția marfă vîndută și încasată, exportul și beneficiul ; **2)** diminuarea în unii ani (1978, de pildă) a numărului studiilor — elaborate și aplicate — de perfecționare a organizării și conducerii ; **3)** scăderea în unii ani, față de cei precedenți, a coeficientului de aplicare în practică a studiilor elaborate ; **4)** faptul că dacă sporul de beneficiu rezultat din aplicarea studiilor de conducere a producției crește de peste 6 ori în anul 1981 față de 1975, cel din aplicarea studiilor de organizare a cunoscut o dinamică descendentă în anii de după 1975, situația marcînd o îmbunătățire substanțială doar odată cu încheierea cincinalului trecut și intrarea în noul cincinal.

Conținutul și structura studiilor aplicate

PENTRU a putea trece la analiza cauzelor care au generat apariția deficiențelor semnalate, și la formularea unor propuneri și modalități de acțiune pentru înlăturarea lor, apare necesară abordarea și a altor aspecte.

1 **Structura studiilor de organizare** aplicate relevă faptul că la nivelul eșantionului anchetei s-au înregistrat anumite schimbări în ponderile pe care le dețin diferitele categorii de preocupări pentru perfecționare : în timp ce organizarea conducerii cîștigă 7 procente în anul 1981 față de 1976, organizarea muncii își diminuează corespunzător ponderea, organizarea producției menținîndu-se la nivel constant (e adevărat, după o perioadă de creștere în anii 1978—1980 — vezi graficul din fig. 2). Dacă **atenția sporită pentru perfecționarea organizării conducerii întreprinderii apare firească și necesară,** pentru a răspunde exigențelor trecerii — începînd din anul 1978 — la autoconducerea muncitorească a unităților economice, apreciem totuși că **aceasta nu trebuie să se facă pe seama reducerii eforturilor și atenției acordate perfecționării organizării muncii** — cu atît mai mult cu cît specialiștii participanți la anchetă au apreciat că, în prezent, un grad relativ mai redus de organizare îl are munca, domeniu în care se situează însemnate rezerve de creștere a producției și eficienței.

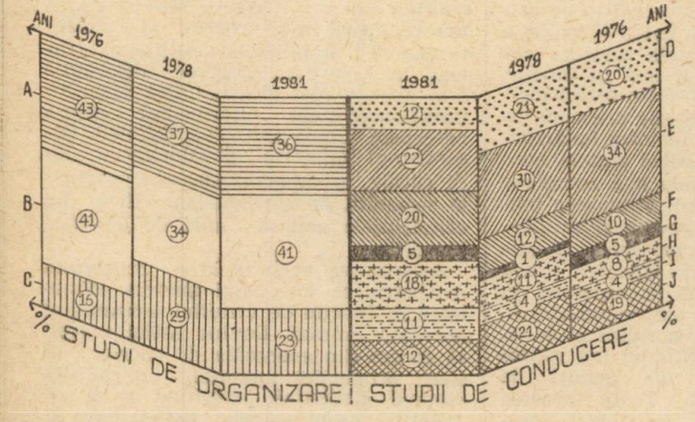

Fig. 2 : Evoluția structurii pe domenii a studiilor de perfecționare a organizării și conducerii în întreprinderile analizate

Studii de organizare : A — organizarea muncii ; **B** — organizarea producției ; **C** — organizarea conducerii. **Studii de conducere : D** — strategii de dezvoltare ; **E** — organizare structurală ; **F** — sisteme informaționale ; **G** — decizie ; **H** — conducere colectivă și autoconducere ; **I** — metode moderne de conducere ; **J** — resurse umane.

Contribuția diferiților factori implicați la elaborarea studiilor de organizare și conducere aplicate în unitățile investigate

Factori implicați	Contribuția (în %) la elaborarea studiilor aplicate în anii:			
	1976	1978	1980	1981
Compartimentul de organizare a producției și a muncii din întreprindere	50	52	51	48
Conducerea întreprinderii	24	24	22	21
Comisia pe probleme de organizare din întreprindere	11	12	13	16
Institute de cercetare și proiectare	2	1	7	7
Centrala industrială	6	5	4	6
Ministerul de resort	2	2	2	2
Institute de învățămînt superior	5	4	1	—

Și în **structura studiilor de conducere** se observă anumite schimbări în ponderile pe care le dețin diferitele categorii de preocupări ; **dacă perfecționarea organizării structurale** deține locul I atît în anul 1976, cît și în 1981, pe locul doi în anul în curs se situează problemele **îmbunătățirii sistemului informațional,** care cîștigă 10 procente de interes față de 1976, urmată de **perfecționarea conducerii colective și autoconducerii** întreprinderii. **Întrucît însă din practică rezultă că în procesul conducerii colective și al autoconducerii, așa cum funcționează el în prezent în întreprinderile analizate, nu s-a reușit încă să pună în valoare multe dintre valoroasele sale posibilități de sporire a eficienței economice, nu considerăm lipsit de interes — și vom acționa în acest sens — ca el să treacă și în continuare pe primul loc al preocupărilor de perfecționare.** În fine, o gamă mult mai largă de preocupări decît în prezent considerăm că ar trebui să concentreze și problematica elaborării unor strategii mobile, competitive de dezvoltare a producției (chiar dacă am intrat într-un nou cincinal foarte curînd și, ca atare, unii specialiști apreciază că pentru perspectiva următorilor ani avem deja stabilit un program de acțiune). Nu trebuie uitat nici că cerințele pieței sînt foarte dinamice, astfel că **preocupările în domeniul marketingului și al prognozei nu trebuie considerate niciodată încheiate.** În general, în acest context, poate fi subliniată și ideea că în întreprinderi **se cere acordată o atenție sporită tuturor metodelor moderne de conducere a producției,** cum sînt conducerea prin obiective și proiecte, sistemul cost-oră-producție, gestiunea calității, arborii de decizie ș.a.

2 Studiile de perfecționare a conducerii și organizării sînt întocmite în principal cu contribuția compartimentului de specialitate din întreprinderi (circa 50%), o participare însemnată revenindu-i, de asemenea, conducerii unităților, dar și comisiilor pe probleme de organizare de pe lîngă consiliile oamenilor muncii (vezi tabelul).

Date fiind însă dificultățile întîmpinate în întreprinderi în elaborarea operativă și aplicarea unora dintre aceste studii, apare necesară **atragerea într-o măsură sporită a centralelor industriale,** precum și a institutelor de învățămînt superior la elaborarea și fundamentarea lor.

Ion B. POPESCU
prim-secretar al Comitetului de partid al Sectorului 5 al municipiului București

● **Într-unul din numerele viitoare ale revistei — despre problemele apărute în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii producției, cauzele care le generează și modalitățile concrete de acțiune pentru rezolvarea lor operativă și eficientă.**

Dinamica valorilor şi progresul tehnologic *)

EXPLORÎND tendinţele pe termen lung constatăm că procesele revoluţionare din ştiinţă şi tehnică duc la restructurări tehnologice profunde pe trei planuri esenţiale pentru viitoarea configuraţie a societăţii : desfăşurarea noii revoluţii industriale prin extinderea automatizării şi robotizării, dezvoltarea biotehnologiilor care prefigurează noi schimbări revoluţionare în practica socială şi producerea unor modificări calitative în sfera resurselor energetice cu un impact puternic asupra modurilor de viaţă. Tranziţiile tehnologice pe care le parcurgem cer o revedere rapidă a valorilor tradiţionale şi o modificare a modurilor de viaţă. Desigur, aceasta se poate face sporind constrîngerile economice şi sociale, dar ar avea drept revers o creştere a sentimentului individului de a fi un instrument pentru societate, ceea ce ar putea crea stări noi de frustrare sau chiar alienare cu implicaţii profunde pe plan ideologic şi spiritual. Soluţia preferabilă constă, credem, în găsirea concordanţei între noile procese din sfera progresului tehnologic şi aspiraţiile, aşteptările membrilor societăţii pentru o viaţă mai bine organizată şi cu mai multe facilităţi pentru dezvoltarea personalităţii umane. Aceasta presupune o atitudine activă de stabilire a unor criterii de selectivitate în abordarea inovatoare a problemelor generate de criza energetică şi mutaţiile tehnologice pe plan mondial în raport cu valorile promovate de societatea noastră.

Criterii de selectivitate

ÎN PRIMUL RÎND, se are în vedere evaluarea şi promovarea tehnologiilor precum şi determinarea **gradului lor de tehnicitate.** În contextul actual, al dezvoltării pe plan mondial, acest criteriu capătă interpretări diferite în dependenţă de dezvoltarea economică şi valorile promovate în diferite societăţi. În ţara noastră, din acest punct de vedere se urmăreşte pe ansamblul economiei naţionale dezvoltarea ramurilor cu tehnicitate avansată îndeosebi pe baza revoluţiei în microelectronică. În acelaşi timp, se restrîng la limite raţionale ramurile energo-intensive.

O atenţie deosebită se acordă şi zonei bioindustriilor care beneficiază nu numai de pe urma progreselor biologiei ci şi a microelectronicii, deschizîndu-se perspectiva unei biologizări a producţiei la un înalt grad de tehnicitate, de automatizare. Ingineria genetică a depăşit faza speculaţiilor pentru a deveni un instrument de producţie uzual. Ritmul cu care apar şi se dezvoltă pe plan mondial industriile biologice, uzinele care lucrează cu ajutorul metodelor şi tehnicilor ingineriei genetice cunoaşte o accelerare deosebită în ultimii ani. Biotehnologiile nu numai că modifică profund practicile de producţie, dar deschid perspective puţin explorate sub aspectul valorilor sociale privind consecinţele sociale ale intervenţiilor la nivelul codului genetic, modificarea proprietăţilor plantelor şi animalelor şi desigur în legătură cu deosebit de sensibila şi controversata problemă a intervenţiei genetice la om. În ce măsură dezvoltarea biotehnologiilor va asigura o evoluţie cu finalitate umană constituie în prezent o problemă deschisă.

Un al doilea criteriu, corelat cu primul, îl reprezintă **utilizarea capacităţii umane în forme noi,** corespunzător revoluţiei ştiinţifice şi tehnologice în curs de desfăşurare. Stabilirea unei optici noi în acest domeniu nu este un proces uşor de realizat.

Informatizarea producţiei, introducerea inteligenţei artificiale în sfera producţiei, în transport, în telecomunicaţii, în economia domestică obligă la o reconsiderare a valorilor proprii organizării industriale pe baze tradiţionale maşiniste.

Dezvoltarea tehnologiilor de mîine cu standardele lor de calitate mult mai exigente decît cele caracteristice etapelor industriale precedente impun de pe acum în organizarea şi conducerea producţiei deplasarea accentului spre om şi universul său de cerinţe materiale şi spirituale. Roboţii vor aduce numeroase elemente tehnice noi în ce priveşte asigurarea unei calităţi înalte a producţiei, dar în spatele acestora vor rămîne oamenii care îi pun în funcţie, îi programează şi îi întreţin astfel încît şi în acest cadru tehnologic preocuparea pentru om va rămîne factorul hotărîtor. În acest punct al analizei sîntem confruntaţi cu una din cele mai complexe probleme ale dezvoltării viitoare a tehnologiei : raportul între om şi producţia robotizată. Roboţii, oricare ar fi destinaţia lor — roboţi de transfer, roboţi de asamblare, roboţi de manipulare la distanţă —, modifică poziţia omului în procesul de producţie şi ridică cu acuitate problema elaborării de noi reprezentări sociale, de noi genuri de comportament social. Toate acestea implică, într-un fel sau altul, promovarea valorilor sociale care vizează o dezvoltare umană. Universul uman ar fi mult sărăcit dacă automatizarea şi robotizarea ar duce la restrîngerea sferei muncii umane. Opţiunile valorice devin din nou esenţiale şi încărcate de răspundere în ce priveşte dezvoltarea tehnologiilor avansate ale microelectronicii şi roboţilor. În spatele fiecărui dispozitiv automat sau robot va fi nevoie de un număr mare de oameni pentru a îndeplini operaţiile de programare, întreţinere şi controlul producţiei. Politicile şi strategiile ce vizează extinderea automatizării şi robotizării vor trebui să aibă în centrul lor oamenii care folosesc dispozitivele electronice ! Noua revoluţie industrială trebuie să fie privită ca un proces care va duce la o „foame" acută de locuri de muncă şi de oameni şi nu la reducerea rolului oamenilor în producţie. Formarea oamenilor pentru noile meserii, creşterea pregătirii lor profesionale pentru a putea face faţă cerinţelor producţiei automatizate trebuie să meargă în avans faţă de introducerea noilor sisteme de producţie. În felul acesta se va asigura o finalitate umană a progresului în epoca revoluţiei industriale pe baze electronice.

Un criteriu major de selectivitate îl constituie **consumul energetic.** În ce priveşte perspectivele resurselor de energie, se apreciază că omenirea va trece în următorii 50 de ani prin două tranziţii energetice[1]). Prima tranziţie în curs de realizare, constă în substituirea petrolului prin combustibili de sinteză obţinuţi în principal din cărbune, dar şi din alte resurse. Trecerea la utilizarea de „petroluri neconvenţionale" se va realiza la scară mare înainte de 2030. Pînă atunci celelalte resurse posibile de energie — solară, geotermică etc. —, nu pot constitui un sprijin suficient. După cele mai optimiste calcule, energia solară va asigura în anul 2000 ceva mai mult de 5% din producţia mondială de energie. În ce priveşte energia atomică ea este mult frînată de dificultăţi politice şi de probleme tehnologice nerezolvate încă satisfăcător legate de securitatea instalaţiilor (cutremure, accidente tehnologice etc.) şi deosebit de dificila problemă a deşeurilor radioactive.

A doua tranziţie energetică va avea loc după 2030 şi se va întemeia pe energia non-fosilă de origine nucleară sau solară. Pînă atunci controversa energie „blîndă" — energie „dură" nu poate avea încă urmări practice semnificative întrucît sursele de energie „blîndă" vor putea satisface creşterea cererii energetice numai după această dată.

În ce măsură toate aceste tendinţe şi restructurări în tehnologie vor intra în conflict sau vor fi coordonate cu cerinţele realizării unui progres cu finalitate umană ? Stabilirea de politici şi strategii în raport cu alegerea dezirabilă este dificilă mai ales datorită valorilor tradiţionale prin intermediul cărora percepem lumea actuală a tehnicii. Gigantismul industrial, devalorizarea vieţii rurale, urbanismul excesiv, practicile societăţii de consum sînt cîteva din consecinţele acestui mod de a vedea lucrurile.

Alternativa preferabilă o reprezintă reconstruirea întregului univers tehnologic în funcţie de criteriul consumului energetic minim. Devine astfel posibil să facem din economia de energie în sfera producţiei materiale principala resursă energetică, permiţînd astfel societăţii răgazul necesar realizării pe de o parte a tranziţiilor energetice spre „petrolurile neconvenţionale" şi ulterior spre energiile non-fosile, iar pe de altă parte a trecerii spre moduri de viaţă adecvate noii situaţii energetice urmărind ameliorarea calităţii vieţii cotidiene. Preocupările cercetătorilor români în această direcţie au luat o largă extindere[2]) oferind soluţii noi de abordare a problemelor decizionale.

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 44 al revistei

[1]) Raportul I.I.A.S.A. „Energy in a finit world : a global analysis", Ballinger, 1980.

[2]) Maria D. Popescu, Restricţiile energetice — criteriu hotărîtor în adoptarea deciziilor", în volumul Conducerea ştiinţifică a societăţii, Ed. politică, Bucureşti, 1980.

O asemenea dezvoltare economică nu numai că este dezirabilă, dar este pe deplin posibilă în prezent prin intermediul microelectronicii, a microprocesoarelor care introduse în industrie, agricultură, transport, telecomunicații, economia domestică pot duce la drastica scădere a consumului energetic, în final acolo unde energia se consumă mai mult, în producție.

Datele disponibile din literatura mondială indică începerea unei noi faze în activitatea de conservare a energiei — etapa accelerării investițiilor de capital în noi echipamente de eficientizare a consumului. S-a conturat o industrie pentru produse destinate conservării energiei și crește rapid vînzarea lor în industrie, administrație, locuințe, transport. A început să capete extindere comercializarea unui sistem integrat de administrare a energiei pentru instituții, clădiri comerciale, blocuri de locuințe care realizează automat încălzirea sau răcirea încăperilor, controlul iluminatului în funcție de cantitatea de lumină solară din încăperi și numărul oamenilor care lucrează în ele. În S.U.A. cheltuielile destinate eficientizării consumului de energie s-au ridicat în 1980 la 8,7 miliarde dolari, de două ori mai mult decît în 1979 și se așteaptă ca ele să totalizeze 10 miliarde dolari în 1981. Efortul principal în cadrul măsurilor de conservare este concentrat în sensul creării de echipamente și tehnologii cu consum redus de energie destinate industriei oțelului, aluminiului, a produselor chimice etc. În S.U.A., conform datelor departamentului energiei, industriile mari consumatoare de energie folosesc în medie 55 la sută din bugetul cercetării și dezvoltării pentru îmbunătățirea eficienței energetice, respectiv o sumă care a depășit 5 miliarde dolari în 1980. „Aluminium Co. of America" a alocat în 1981 două treimi din cele 87 milioane dolari ai bugetului cercetării și dezvoltării pentru conservarea energiei și proiecte în legătură cu consumul de energie. Printre acestea se numără dezvoltarea unui proces metalurgic care ar urma să reducă cu 25 la sută consumul de energie. În sfera industriei chimice, „Union Carbide" a dezvoltat un procedeu de producere a polietilenei care necesită doar un sfert din energia folosită pînă acum, iar Centrul național pentru dezvoltarea îngrășămintelor al „Tennesse Valey Authority" din Muscle Shoals a dezvoltat un proces care reduce cu 60 la sută consumul necesar fabricării îngrășămintelor azotoase granulate. Industria automobilului pregătește o revoluție în acest domeniu introducînd în deceniul următor autoturisme al căror consum de benzină se va limita între 2—3 l la suta de kilometri.

Orice rămînere în urmă în dezvoltarea microelectronicii înseamnă în prezent pierderi masive de energie, prin menținerea în exploatare a unor instalații tehnice mari consumatoare de energie. Automatizarea, introducerea controlului prin microprocesoare a tuturor modurilor de consum energetic, a tuturor tipurilor de combustibili ar elibera rezerve uriașe și ar influența pozitiv realizarea programului de ameliorare a calității vieții. Neglijarea acestui aspect poate crea premisele unei noi dependențe tehnologice în cadrul noii revoluții industriale, a unei dependențe față de țările care s-au reprofilat deja pe producția de aparatură microelectronică, cu ajutorul căreia restructurează producția, transportul și alte aspecte ale vieții umane.

În rîndul criteriilor decizionale, hotărîtoare pentru promovarea tehnologiilor viitorului este inclusă și **eficiența socială.** Interpretată în mod complex, eficiența vizează pe de o parte rezultate economice mai bune, iar pe de altă parte consecințe acceptabile pentru societate și în ce privește bunăstarea cetățenilor și ameliorarea mediului ambiant în acord cu exigențele ecologice. În raport cu tendințele actuale, semnificația, eficienței economice și sociale este definită printr-un complex de exigențe în rîndul cărora pe prim plan se situează : creșterea productivității, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea deplină a fondurilor fixe, calitate, protecția mediului. Semnificativă pentru aprecierea impactului valorilor asupra tehnologiei este deplasarea accentului de la **cantitatea** producției la **calitatea** acesteia. Din acest unghi de vedere a devenit evident că rezultatele în această direcție nu depind doar de calitatea tehnologiei ci și de mecanismul economic și sistemul de valori sociale în care funcționează. Sugestivă în această direcție este experiența japoneză în domeniul calității producției. Studiind sistemul de producție american, experții japonezi au constatat că o tehnologie de vîrf poate să nu dea toate rezultatele dorite dacă sistemul economic, dacă valorile care îl orientează, prezintă deficiențe și nu este suficient de funcțional. Această constatare s-a concretizat în concluzia că principalul este **obținerea calității** și nu controlul calității, cum proceda managementul american. Prin aceasta se realizează o răsturnare a perspectivei valorice. Dacă în S.U.A. preocuparea principală constă în pregătirea inginerilor și a managerilor cu metodele necesare pentru controlul calității în Japonia s-a inițiat o mișcare de învățare în masă de către muncitori a **modului în care se produce calitatea.**

În contextul progresului tehnologic actual rezultă că eficiența socială poate fi obținută prin respectarea exigențelor impuse de interacțiunea criteriilor de selectivitate analizate anterior. Fără îndoială, în aceste condiții evaluarea semnificației valorice pe care o pot căpăta diferitele dezvoltări tehnologice în perspectivă a devenit o problemă dificilă și controversată. Apelînd la o analiză multicriterială în cadrul căreia se urmărește obținerea unei relative concordanțe între principalele criterii de selectivitate care se impun în prezent se pot obține rezultate satisfăcătoare pentru societate. Și din această perspectivă a devenit vizibil că obținerea soluțiilor optime în probleme de extremă complexitate constituie o iluzie care poate produce numeroase neplăceri decidenților. Soluțiile satisfăcătoare reprezintă o posibilitate mai realistă de a veni în întîmpinarea unor cerințe diferite calitativ între care pot apare nu numai corelații de susținere reciprocă, dar și tensiuni generatoare de progres.

Sinteza valorilor

CONFRUNTAREA valorilor în lumea contemporană pune în evidență simplismul ideii iluministe că depășirea actualelor dificultăți ale dezvoltării este posibil doar prin stimularea progresului tehnic. Progresul uman și progresul tehnic nu numai că nu se suprapun, dar adeseori sînt divergențe sau se opun. Coincidența lor este un deziderat pentru realizarea căruia „logica intrinsecă" a evoluției tehnicii este o condiție necesară dar insuficientă. Cheia problemei se află în „logica socială".

Semnalăm în această ordine a preocupărilor, studii competente care atrag atenția asupra necesității de a opera cu noi paradigme ale valorilor sociale[3]) pentru a obține o perspectivă inovatoare asupra dezvoltării sociale. Politica concretă a partidului nostru în sfera progresului tehnologic oferă din acest punct de vedere terenul pentru experiențe și deschideri îndrăznețe în explorarea unor noi căi de dezvoltare echilibrată în contextul dezechilibrelor numeroase ale lumii contemporane.

Politicile elaborate aduc o contribuție pozitivă la ampla dezbatere asupra căilor care duc spre societatea socialistă de mîine și profilul corespunzător idealurilor și valorilor dezirabile. Știința economică și științele sociale în general trebuie să fie mult mai active pentru a prospecta profilul de mîine al societății socialiste, pentru a explora acel cadru valoric capabil să orienteze alegerile de astăzi în sfera progresului tehnologic.

Criza energetică și tendințele vizibile sau presupuse în evoluția tehnologică alimentează în țările capitaliste o bogată literatură privind tranziția de la societatea de consum la societatea de conservare a resurselor. În revista The Futurist (aprilie 1981) un articol intitulat semnificativ „Societatea conservării : paradigma în formare a deceniului 1980 ?" analizează trei scenarii : creșterea în condiții de conservare ; stare stabilă de afluență ; societatea frugală. Ideea unei „societăți a post-belșugului"[4]) întemeiată pe conservarea resurselor și promovarea unor stiluri raționale de viață începe să corecteze imaginile despre societatea post-industrială sau societatea informațională de mîine.

Este de datoria specialiștilor în științele sociale să studieze prospectiv multiplele posibilități de care dispune societatea socialistă de a asigura prin valorile pe care le promovează o dezvoltare cu finalitate umană. În ultimă instanță, pentru ca membrii unei societăți să beneficieze de roadele progresului tehnologic în concordanță cu natura lor umană este necesar ca acea societate să fie o societate a dreptății, a egalității și echității sociale, o societate propice dezvoltării multilaterale a personalității umane. Înfăptuirea unui asemenea cadru social, prin inovarea instituțiilor, prin revoluționarea relațiilor umane, prin promovarea de noi valori, norme și stiluri de viață — elemente intrinseci proiectului socialist de înfăptuire a viitorului — rămîne condiția esențială pentru asigurarea unei dezvoltări tehnologice cu finalitate umană în epoca actuală.

Sergiu TĂMAȘ

[3]) Ioniță Olteanu, „Știință, tehnologie, dezvoltare", în volumul „Conducerea științifică a societății", Editura politică, București, 1980

[4]) Gary Gappert, „Post-affluent America. The social economy of the future", New York, 1979

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

ÎNTREAGA sa activitate, de peste jumătate de secol, economistul şi profesorul sibian şi-a dedicat-o tocmai cercetării, sub diverse aspecte, a „meseriei poporului român, agriculturii". El a făcut totul pentru a da indicaţii ţăranilor români cum să-şi raţionalizeze agricultura, cum să-şi multiplice mijloacele de trai în condiţiile proprietăţii ţărăneşti mijlocii. Pornind de la condiţiile concrete, naturale, în care locuiau românii mărgineni, sibianul D. Comşa a acordat o atenţie deosebită pomiculturii, alături de preocuparea, bineînţeles, şi pentru celelalte ramuri agrare. El scria : „Ţinuturile locuite de români, aproape toate, sînt priincioase şi adesea foarte priincioase culturii pomilor. Aceasta se poate zice mai ales despre aşa numita Mărginime, cum şi despre alte ţinuturi muntoase, care se potrivesc pe seama pomilor... Avem şi grădini destule, uneori mai cît cuprind ochii ; avem şi oameni destui, care se pricep la pămînt binişor ; avem căldură şi apă deajuns ; avem fel de fel de soiuri de pomi, adesea bune şi de frunte chiar. Cu toate acestea pomăritul se află într-o stare de cum abea s-ar putea mai înapoiată"[5]) Economistul sibian releva că această stare necorespunzătoare a pomăritului la români contrasta cu aceea a stării bune a pomăritului la unele popoare din ţări cu condiţii mai puţin favorabile, care reuşeau ca de pe urma acestei preocupări să scoată cîştiguri însemnate. Alte popoare foloseau pentru pomicultură fiecare petec de pămînt, pînă şi răzoarele sterpe. La români, arată Comşa, dealurile şi coastele se pleşugesc, fiind ameninţate cu eroziunea. Dar românii nu foloseau nici măcar grădinile roditoare. Acolo unde existau grădini cu pomi, aceştia erau de soiuri necorespunzătoare, slab roditori. Apărea astfel absolut necesar ca românii să intensifice preocupările pentru îmbunătăţirea pomiculturii, să dezgroape „comorile, care din lipsa de pricepere — scria Comşa — zac ascunse în grădinile noastre, să sporim din ce în ce pomii de bun neam şi să începem, unul azi, altul mîine, a-i cultiva mai înţelepţeşte, plăsmuind astfel un trainic şi mănos izvor de cîştig".[6])

Dimitrie Comşa mai constata un fapt : chiar în anii cînd se făceau poame din belşug, românii nu ştiau, mai bine spus nu reuşeau, dintr-un motiv sau altul, să le valorifice superior. Administraţia de stat austro-ungară nu se îngrijea nici ea de îndrumarea pomiculturii la românii transilvăneni. De aici sarcina intelectualităţii româneşti de a contribui ca, încetul cu încetul, ţăranii să îmbunătăţească metodele de cultivare a pomilor, precum şi de valorificare superioară a fructelor. „Pe lîngă produsele numeroase care se obţin din pomicultură, sublinia D. Comşa, prin cultura pomilor se poate folosi aproape fiecare petec de pămînt, mănos sau sterp, uscat sau apătos, cald sau rece, reprezentînd un şes adăpostit sau un răzor petros". Mai departe, arăta profesorul sibian, prin intensificarea culturii pomilor se furnizează materia primă pentru unele ramuri ale industriei alimentare, relevînd astfel o gîndire economică în care finalizarea activităţilor era privită din numeroase puncte de vedere. Preocupat de progresul pomiculturii româneşti, D. Comşa a întocmit manuale, a făcut demonstraţii practice, a ţinut conferinţe despre altoirea pomilor, despre modul de îngrijire a grădinilor cu pomi, despre conservarea şi prelucrarea fructelor, i-a învăţat şi îndemnat pe învăţători să facă din grădinile şcolare grădini model de cultivare şi prăşire a pomilor ş.a.

O cale importantă de raţionalizare şi rentabilizare a agriculturii, arăta adeseori D. Comşa, o constituie intensificarea zootehniei, proces care s-ar putea realiza, aşa cum o demonstrează în detaliu, cu argumente şi cifre, prin îmbunătăţirea raselor de vite, îmbunătăţirea hranei lor, crearea de industrii care să prelucreze superior materiile prime furnizate de turmele de vite. Înrăutăţirea, într-o anumită perioadă, a raselor de vite, precizează D. Comşa, a avut efecte negative asupra întregii economii transilvane. De fapt arăta economistul, cu atît mai mult se obţinea multiplicarea activităţilor neagricole în cazul cînd se dezvoltau şi îmbunătăţeau toate ramurile zootehniei. Mai mult, demonstrează acelaşi autor, prin îmbunătăţirea zootehniei, datorită îngrăşămintelor

FIŞE

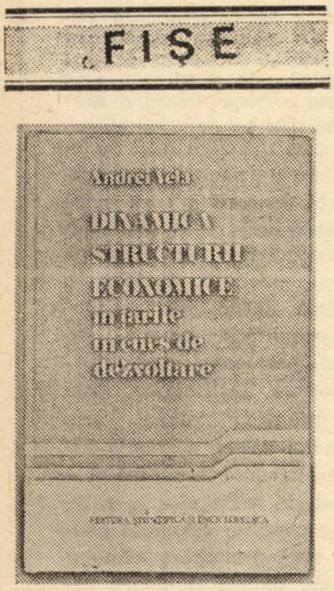

● *O apariţie care contribuie la îmbogăţirea literaturii economice din ţara noastră pe teme de ctualitate o constituie cartea* „Dinamica structurii economice în ţările în curs de dezvoltare" *publicată de curînd la EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ sub semnătura lui Andrei Vela. Stabilindu-şi drept obiect al investigaţiei un fenomen de maximă importanţă pentru evoluţia economiei mondiale: fenomenul subdezvoltării, autorul este preocupat cu deosebire de modificările ce survin în planul structurilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare. Investigarea dezvoltării economice prin prisma conceptului de „structură economică" este considerată în volum drept fundamentală. Deoarece — subliniază autorul — structura economică, modul în care aceasta este concepută şi orientată constituie premisa materială a aplicării politicilor de dezvoltare a economiilor naţionale. În această perspectivă în lucrare sînt investigate, pe baza unui bogat material documentar, elementele ce caracterizează, sub aspectul structurii economice, fenomenul subdezvoltării, opţiunile de politică economică ale diferitelor state aflate în plin proces de eradicare a subdezvoltării precum şi evaluarea factorilor externi ce influenţează procesul de edificare a unor economii moderne, echilibrate, competitive.*

Acte normative

● „Où va le droit du travail?" *(Incotro se îndreaptă legislaţia muncii?) este titlul unui studiu publicat în numărul 25 din acest an al revistei franceze „L'USINE NOUVELLE" şi în care autoarea,* Anne-Marie Cattelain, *îşi propune să cerceteze raportul dintre evoluţia legislaţiei muncii şi evolutia economiei. Faptul de observaţie care a declanşat investigaţia, afirmă autoarea, îl constituie dificultatea tot mai mare ce se înregistrează în aplicarea diverselor prevederi legale din domeniul legislaţiei muncii, al legislaţiei economice în general. Cauza imediată a unei asemenea situaţii o constituie proliferarea considerabilă a actelor normative şi caracterul lor, adesea, contradictoriu; într-un plan mai general se constată, susţine A.M.C., o sporire a efectelor nedorite, colaterale, prin aplicarea acestor legi.*

Urmărindu-se prea îndeaproape evoluţia economiei, în elaborarea actelor normative a fost nesocotit, opinează autoarea, caracterul dialectic ce se stabileşte între juridic şi economic: spiritul generalizator şi perspectiva temporală largă proprii legilor juridice şi mobilitatea ce defineşte în general activitatea economică. Cunoaşterea acestui raport — care presupune studii amănunţite şi complexe efectuate înaintea aplicării unei anumite legi, simplificarea ansamblului de acte normative printr-un continuu efort de sinteză — se dovedeşte a fi cu atît mai importantă în actuala conjunctură mondială, caracterizată prin schimbări rapide, adesea greu de anticipat.

Materiale reutilizabile

● *În direcţia reconsiderării valorii economice a materialelor recuperabile acţionează doi factori importanţi — opinează K. Forgács în articolul „A másodnyeresanyagok hasznositasanak*

naturale obținute, se ajunge și la dezvoltarea mai accelerată a tuturor ramurilor producției vegetale. Iată, deci, la D. Comșa sesizarea, este drept, într-o accepție nu prea pronunțată, a unor corelații economice și efecte de multiplicare, ceea ce pune în lumină rigurozitatea mai multor din cercetările sale.

În decursul unei activități de peste o jumătate de secol D. Comșa a îndrumat și practicat toate ramurile agricole existente în Transilvania vremii sale. A cunoscut, ca nimeni altul, „scăderile și păsurile agriculturii noastre". A cutreerat satele, a stat de vorbă cu țăranii, le-a dat îndrumări, le-a ținut conferințe despre îmbunătățirea agriculturii. El este reprezentantul intelectualității care a urmărit să realizeze raționalizarea agriculturii în cadrul micii producții țărănești. El însuși ne mărturisește că „În mai de aproape privire am avut nu atît marea proprietate și latifundiile... ci mai ales moșioarele țărănești și mijlocii"[7]).

În raționalizarea agriculturii profesorul sibian vede o cale de îmbunătățire a traiului țărănimii. El scria : „...pînă nu vom ști introduce la noi o agricultură mai rațională, mai bănoasă, pînă atunci în deșert ne facem iluzia de a ne ridica poporul din starea mizeră în care se află astăzi". Un rol important în răspîndirea cunoștințelor despre agricultura intensivă, sau rațională, cum este denumită de economiștii și agronomii vremii, revenea, după D. Comșa, școlii. Școala generală putea contribui la răspîndirea cunoștințelor despre pomicultura rațională, despre altoire, selecționarea soiurilor de cereale, legume, pomi, viță de vie ș.a. Școala avea ca sarcină să deprindă pe elevi în mînuirea unor unelte perfecționate. „...Să deschidem poporului ochii – scria el – cum are de a exploata comorile nestimate, care din lipsă de învățătură zac în sînul pămîntului nostru, să-l deprindem a pune în locul brațelor scumpe uneltele și mașinile ieftine"[8]). Deci perfecționarea agriculturii era condiționată la D. Comșa, de dezvoltarea școlii ca și de îmbunătățirea tehnicii agricole. El a militat pentru înființarea unei școli agricole care să pregătească agronomi calificați.

Militînd pentru îmbunătățirea agriculturii micilor posesori de pămînt, Dimitrie Comșa și-a dat totuși seama că în cadrul micii proprietăți nu se pot înfăptui obiectivele necesare, în acest scop cerînd, de asemenea, ca mica producție, respectiv proprietatea să fie „apărată de cea mare". În acest scop el a recomandat și sprijinit în mod activ asocierea și cooperarea micilor producători agricoli. A militat pentru înființarea unei asociații care să apere interesele tuturor țăranilor români din Ungaria și Transilvania.

Alături de Ștefan Pop, Vicențiu Babeș și alții, D. Comșa semnează, în 1881, cererea către guvernul maghiar pentru înființarea unei reuniuni agricole românești pe întreaga Transilvanie. În această cerere se spunea, printre altele : „Noi așa știm că reuniunile existente reprezintă numai interesele proprietarilor mari și de mijloc, iar proprietatea mică, respectiv interesele clasei agricole, se neglija"[9]). În condițiile unor asemenea preocupări în 1888 românii din Transilvania reușesc să creeze o reuniune agricolă – aceasta însă numai în comitatul Sibiului. Reuniunea, fidelă scopurilor ei, a militat pentru a introduce îmbunătățiri în toate ramurile agriculturii, a ținut întruniri agricole în mai multe comune – între altele a organizat „cîte o expoziție de vite împreunată cu distribuirea de premii în bani", a distribuit aproape în fiecare an diferite soiuri de semințe, de nutrețuri, cum și pădureți, altoi etc.

În încheiere considerăm necesar să subliniem și un alt fapt. Preocupat în mod nemijlocit de problemele agriculturii, Dimitrie Comșa nu a neglijat problemele dezvoltării industriei. El a relevat necesitatea și avantajele industriei pentru orice popor care dorește progresul multilateral. Agricultura, recunoaște el, nu se poate dezvolta fără existența unei industrii puternice în țară. „Motivele care trebuie să îndemne și să încurajeze pe un popor a-și dezvolta industria alături cu agricultura – scria Comșa – sunt mult mai puternice decum își închipuiesc acei care nu prevăd pericolul de care este amenințat viitorul și chiar existența unui popor osîndit a nu produce decît material brut, precum sunt produsele agricole.[10]).

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[5]) D. Comșa, Prășirea pomilor, Ediția a II-a, Sibiu, Tipografia societate pe acții (fără an), pag. 3.
[6]) Idem, pag. 5.
[7]) Dimitrie Comșa, Călăuza agricolă, Tom. I, Sibiu, 1924, Tiparul Tipografiei arhidiecizene, pag. 6.
[8]) Idem.
[9]) Planul reuniunii românești de agricultură, în „Transilvania", nr. 19—20 din 1—15 oct., 1885, p. 157.
[10]) D. Comșa, Studii asupra stării noastre economice, II, Foișoara Telegrafului Român, Anul I, nr. 2, din 15 ianuarie 1876, pag. 12

---

nehany közgazdasagi" *(Unele probleme economice ale utilizării materialelor secundare)* publicat în revista maghiară Gazdasag și a cărui sinteză este reprodusă în numărul 2 din acest an al publicației „*ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE*". *În primul rînd, costurile ridicate ale materiilor prime minerale și energetice, la care se adaugă dificultatea procurării lor. Un alt factor îl reprezintă imperativul de evitare a poluării mediului, știut fiind faptul că numeroase din substanțele secundare rezultate în procesele de producție au efecte nocive asupra mediului. Nivelul încă modest la care sînt folosite materialele secundare în economia ungară – acest gen de substanțe reprezentînd circa 4% din totalul inputului de materii prime în comparație cu 50–60% în alte țări – este datorat, opinează autorul, absenței pîrghiilor economice care să stimuleze întreprinderile pentru a acționa în sensul recuperării și folosirii pe scară largă a acestor produse. Pentru a îmbunătăți participarea materialelor recuperabile la acoperirea cerințelor economiei, autorul consideră necesară, între altele, stabilirea unor prețuri stimulative deopotrivă pentru organizațiile care se ocupă de stringerea, transportul și distribuirea acestor materiale cît și pentru beneficiari, care, printr-un sistem de premiere, să poată fi cointeresați în utilizarea lor prioritară în producție.*

● *Funcționînd în orașul suedez Uppsala, Fundația Dag Hammarskjöld își propune nu numai să păstreze vie amintirea lui Dag Hammarskjöld – secretar general al O.N.U. în perioada 1953–1961, – dar să și continue si dezvolte o serie de idei ale sale. În acest spirit, publicația ce apare sub egida Fundației amintite, „Development Dialogue" consacră o parte din articolele cuprinse în prima sa apariție pe anul în curs problemei asigurării resurselor financiare necesare progresului țărilor în curs de dezvoltare. Pornind de la realitatea că în procesul dezvoltării economice a acestor țări sprijinul financiar extern deține un rol însemnat, dar că, în contradicție cu această necesitate stringentă, mecanismele de asigurare a resurselor financiare funcționează defectuos, în lucrare se avansează ideea aplicării – pe baza unui acord, prealabil – a unui sistem de prelevare a unui anumit cuantum de resurse financiare de la țările dezvoltate și orientarea lor spre țările în curs de dezvoltare. Utilitatea unui asemenea mecanism, se argumentează în lucrare, ar fi susținută de trei factori: caracterul regulat al finanțării; asigurarea unei baze reale pentru elaborarea de strategii de dezvoltare de perspectivă mai largă; înlăturarea condițiilor politice care sînt impuse țărilor în curs de dezvoltare în cadrul actualului sistem de finanțare externă. Cît privește modalitățile practice de realizare a acestui sistem, revista consideră drept eficientă constituirea unor forme internaționale de asigurare pentru mobilizarea resurselor disponibile, stabilirea unui nivel superior de alocare a Drepturilor Speciale de Tragere către țările în curs de dezvoltare, precum și finanțarea perfecționării și utilizării surselor noi de energie în aceste țări.*

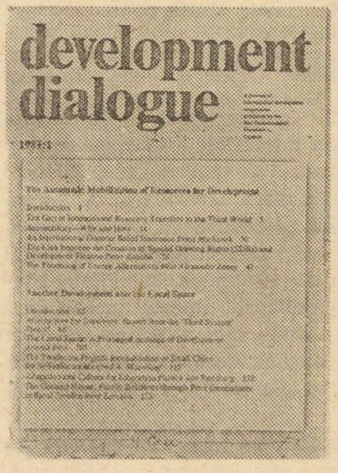

FIȘE

După reuniunea de la Cancun

PROBLEME URGENTE ÎȘI AȘTEAPTĂ ÎN CONTINUARE SOLUȚIONAREA

LA CANCUN, în Mexic, s-a desfășurat recent, timp de două zile, reuniunea la nivel înalt consacrată dialogului Nord-Sud, la care au participat șefi de state și guverne din 8 țări dezvoltate și 14 țări în curs de dezvoltare. În acest răstimp, presa cotidiană și de specialitate din numeroase țări a consemnat o gamă largă și foarte nuanțată de aprecieri din partea oficialităților și a specialiștilor în materie. Această mare diversitate, mergînd de la aprecierea că la Cancun s-a înregistrat „un eșec total" pînă la evaluarea rezultatelor conferinței ca „un mare succes", a fost facilitată între altele de diferențierile de poziții ale statelor, față de fondul și modul de abordare a problemelor, precum și de faptul că la Cancun nu a fost adoptat un document comun care să înglobeze rezultatele conferinței agreate de toți participanții. Declarația de presă a celor doi copreședinți ai conferinței — José Lopez Portillo, președintele Mexicului și Pierre-Elliot Trudeau, premierul Canadei — nu reprezintă decît un rezumat al lucrărilor în care sînt sintetizate atît unele poziții convergente, cît și deosebiri de păreri în legătură mai ales cu căile de soluționare a unora din problemele examinate. Adevăratul impact al conferinței — al cărui scop principal, după cum au ținut să precizeze inițiatorii ei, a fost dezamorsarea impasului în care se află dialogul Nord-Sud — se va putea cunoaște în următoarele luni, avînd în vedere că Adunarea generală a O.N.U. examinează, cu participarea tuturor statelor membre, întreaga problematică economică actuală, inclusiv cea abordată la Cancun.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, gravele probleme economice care confruntă lumea contemporană impun cu necesitate măsuri urgente pentru rezolvarea lor justă și durabilă corespunzător cerințelor edificării unei lumi mai drepte și mai bune pentru toți locuitorii planetei. În acest context am dori să subliniem cîteva idei, și anume, în primul rînd, că la recenta conferință de la Cancun au fost examinate o serie de probleme economice majore — din domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar — probleme care constituie de mai multă vreme obiectul unor intense preocupări pe plan internațional. Asemenea probleme s-au aflat în mod constant pe agenda sesiunilor ordinare ale Adunării generale a O.N.U. și ale celor trei sesiuni speciale din 1974, 1975 și 1980, consacrate exclusiv problematicii economice, a dezvoltării și cooperării economice internaționale. De asemenea, aceste probleme au fost abordate, sub o formă sau alta, la conferințele generale ale O.N.U.D.I., din 1975 și 1979, la a IV-a și a V-a conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, din 1976 și 1979, la Conferința alimentară mondială (1974), la Conferința O.N.U. pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală (1979), la Conferința O.N.U. pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării (1979), la Conferința O.N.U. pentru surse noi și regenerabile de energie (1981), la Conferința O.N.U. pentru țările cel mai puțin dezvoltate (1981), precum și la alte reuniuni desfășurate în cadrul organismelor O.N.U., al instituțiilor sale specializate sau în afara O.N.U. (ca, de exemplu, Conferința de la Paris asupra cooperării economice internaționale 1975—1977). În această suită de conferințe și reuniuni internaționale consacrate problemelor economice mondiale, conferința de la Cancun capătă o semnificație aparte nu atît prin problemele examinate sau propunerile nou avansate, cît mai ales prin nivelul înalt al participanților, ceea ce desigur subliniază, o dată în plus, importanța și gravitatea problemelor economice actuale.

În al doilea rînd am dori să subliniem faptul că datorită intensei preocupări din partea tuturor statelor, dar mai ales a celor în curs de dezvoltare, cărora le-a aparținut mereu inițiativa, în cadrul O.N.U. au fost adoptate, în ultimii ani, o serie de documente (declarații, rezoluții, programe de acțiune etc.) de o deosebită importanță pentru soarta și viitorul întregii omeniri. Dintre aceste documente am menționa numai Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, Declarația și Planul de acțiune pentru dezvoltarea și cooperarea industrială, Declarația pentru eradicarea foametei și subnutriției, Programul integrat pentru materii prime, Planul de acțiune pentru folosirea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. În aceste documente este consemnată hotărîrea solemnă a tuturor statelor membre ale O.N.U. de a acționa pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale avînd menirea „să corijeze inegalitățile și să rectifice injustițiile actuale, să permită eliminarea decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și să asigure, în pace și justiție, generațiilor prezente și viitoare, o dezvoltare economică și socială accelerată". În acest scop, prin documentele menționate ca și prin altele nespecificate, statele membre ale O.N.U. s-au angajat să întreprindă măsuri concrete în direcția restructurării economiei mondiale și a relațiilor economice internaționale, așezînd în mod ferm raporturile dintre ele pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, reglementării prin mijloace pașnice a diferendelor dintre ele, stabilirii unor raporturi juste și echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, acordării unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare în cadrul cooperării economice internaționale, respectării dreptului sacru al fiecărui stat asupra resurselor naționale, a dreptului de a-și alege calea proprie de dezvoltare, de a avea acces liber la cuceririle științei și tehnicii moderne, de a participa, în condiții de deplină egalitate în drepturi, la soluționarea problemelor economice internaționale.

Din păcate, și aceasta este cea de a treia idee pe care vrem s-o subliniem, progresele realizate pe calea instaurării noii ordini economice internaționale sînt cu mult sub așteptări și cerințe. Puținele progrese obținute pînă acum nu au avut, după cum remarca, în raportul prezentat sesiunii speciale a Adunării generale a O.N.U. din august 1980, directorul general al O.N.U. pentru dezvoltare și cooperare economică internațională, Kenneth Dadzie, „nici profunzimea si nici amploarea necesară pentru a declanșa sau susține o acțiune rapidă și continuă spre reformele de structură presupuse de noua ordine economică internațională". Într-o serie de domenii de importanță capitală pentru așezarea pe noi baze a relațiilor dintre state, progresele sînt cu totul neglijabile. Astfel nu s-a întreprins aproape nimic concret pentru a se asigura o participare deplină și echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la procesul luării deciziilor pe plan economic internațional, aceste țări continuînd să nu aibă decît o influență marginală asupra politicilor comerciale, monetare și financiare internaționale. Nu s-au înregistrat progresele dorite în direcția reducerii pozițiilor dominante ale monopolurilor internaționale pe piețele comerciale, financiare și de tehnologie, a eliminării practicilor colonialiste și neocolonialiste ale corporațiilor transnaționale de exploatare a resurselor naturale ale multor țări în curs de dezvoltare. Nu s-a pus în aplicare cadrul instituțional convenit la U.N.C.T.A.D. IV (1976) pentru așezarea pe noi baze a comerțului cu materii prime, nu s-au luat măsuri hotărîte pentru eliminarea discriminărilor, a restricțiilor cantitative și a altor bariere din calea dezvoltării comerțului internațional și a transferului de tehnologie. Nu s-au adoptat măsuri corespunzătoare pentru rezolvarea justă, eficientă și de durată a crizei energetice care afectează grav mai ales țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Structurilor comerciale nu li s-au adus amendamentele necesare pentru a ține seama de problemele și interesele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. Nu s-a întreprins nimic concret în direcția restructurării industriei mondiale și a creării unei noi diviziuni internaționale a muncii. Nu s-au luat măsuri corespunzătoare pentru eliminarea instabilității sistemului mone-

tar internațional, pentru evitarea fluctuațiilor cursurilor de schimb, pentru îmbunătățirea controlului internațional asupra creării și repartizării echitabile a lichidităților internaționale, pentru combaterea inflației. Nici un progres nu s-a înregistrat pe calea dezarmării și a folosirii resurselor astfel economisite pentru finanțarea dezvoltării, în special a țărilor în curs de dezvoltare. Nu intenționăm să trecem în revistă toate „nerealizările" față de cele convenite anterior, pentru că lista este mult prea mare. Credem însă că exemplele date sînt în măsură să evidențieze stadiul cu totul necorespunzător al progreselor obținute în direcția îndeplinirii scopurilor și obiectivelor noii ordini economice internaționale.

În al patrulea rînd trebuie subliniat faptul că în lipsa unor progrese reale pe calea făuririi noii ordini economice internaționale, am asistat și asistăm la perpetuarea și amplificarea stării de subdezvoltare în lume, la adîncirea decalajelor dintre state, la accentuarea crizei economice mondiale, la înrăutățirea raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare, la creșterea protecționismului, la sporirea incertitudinii în aprovizionarea cu produse alimentare și în asigurarea necesarului de resurse energetice, la apariția unor noi fenomene negative în viața economică internațională cum sînt marea instabilitate a cursurilor de schimb, politica dobînzilor înalte la creditele internaționale, creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, subminarea cadrului internațional al cooperării economice.

Așa după cum rezultă din statisticile cele mai recente ale organizațiilor internaționale, jumătate din populația lumii nu deține decît 5 la sută din produsul brut mondial. Decalajul în privința venitului pe locuitor dintre țările bogate și cele sărace ale lumii a crescut de la 29 : 1 în 1970 la peste 40 : 1 în prezent. Raportul de schimb pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol s-au înrăutățit în medie cu 2,9 la sută pe an în deceniul 1970—1980 ; numai în anul 1979 aceste țări au „pierdut" în favoarea țărilor dezvoltate peste 36 miliarde dolari. Tratamentul comercial preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în loc să fie sporit și îmbunătățit, a suferit o eroziune ca urmare a încheierii rundei de negocieri comerciale din cadrul G.A.T.T. cu rezultate pozitive numai pentru țările dezvoltate. Dezechilibrul schimburilor de produse industriale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare s-a adîncit și mai mult, deși în ultimii ani țările în curs de dezvoltare au cunoscut ritmuri relativ rapide de industrializare, iar ponderea lor în producția industrială mondială a crescut de la 7 la sută în 1975 la circa 9 la sută în prezent. Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de peste 5 ori în ultimul deceniu, de la 90 miliarde dolari în 1970 la aproape 500 miliarde în prezent, iar dobînzile plătite în contul acestei datorii au sporit de peste 10 ori, de la 2,5 miliarde dolari în 1970 la peste 25,7 miliarde în 1979. Costul dependenței tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate este apreciat la 30—50 miliarde dolari pe an. În asemenea condiții nu este deloc de mirare faptul că are loc o încetinire a ritmului creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, în ciuda sacrificiilor și a eforturilor deosebite ale acestor țări pentru reducerea marilor decalaje care le separă de statele avansate ale lumii. În 1980 spre exemplu, ritmul mediu de creștere al produsului intern brut în țările în curs de dezvoltare a fost de numai 3,8 la sută, adică a scăzut la aproape jumătate față de ritmul mediu realizat între anii 1960—1970.

Și mai grav este faptul că țările cel mai puțin dezvoltate, care ar trebui să înregistreze cele mai înalte ritmuri de dezvoltare pentru a putea depăși starea de subdezvoltare, nu au reușit să asigure nici o creștere a venitului real pe locuitor în toată perioada ultimilor ani. Dimpotrivă, în fiecare din acești ani ritmul de creștere a fost în medie de —0,3 la sută !

Firește, datele și informațiile de mai sus sînt o dovadă cît se poate de grăitoare cu privire la gravitatea problemelor economice mondiale actuale ce riscă să pună în primejdie pacea și colaborarea internațională. Aceste probleme au provocat și provoacă neliniștea conducătorilor de state și guverne, a oamenilor politici de pretutindeni, a opiniei publice mondiale, pe care și-au manifestat-o și și-o manifestă sub variate forme, cu diferite prilejuri. Un asemenea prilej a fost, desigur, conferința de la Cancun, unde cei 22 de șefi de state și guverne „au recunoscut — după cum se afirmă în declarația de presă a celor doi copreședinți ai conferinței — importanța și gravitatea pe care le au problemele discutate". Tot recent, președintele României, Nicolae Ceaușescu, și primul ministru al Indiei, Indira Gandhi, au atras atenția, în timpul discuțiilor avute recent la București, asupra „consecințelor grave pentru toate țările și în mod deosebit pentru țările în curs de dezvoltare pe care le prezintă actuala criză economică mondială, încercările periculoase de subminare a cadrului internațional al cooperării economice". Am menționa, de asemenea, „profunda îngrijorare" consemnată în Declarația de la New York din 26 septembrie 1981 a miniștrilor de externe din țările membre ale Grupului celor 77 față de „înrăutățirea alarmantă a situației internaționale, atît pe plan economic, cît și politic", ca urmare a „lipsei de progrese pe calea instaurării noii ordini economice internaționale".

Statisticile și informațiile prezentate ne arată totodată că problemele care confruntă astăzi omenirea sînt mult mai ample și complexe decît cele abordate în cadrul limitat al conferinței de la Cancun. Examinarea și rezolvarea acestui vast ansamblu de probleme nu pot fi făcute decît în cadrul universal al O.N.U., cu participarea tuturor statelor și cu luarea în considerare a intereselor legitime ale fiecărui popor. De altfel, așa cum rezultă din declarația de presă a celor doi copreședinți, șefii de state și guverne prezenți la Cancun au confirmat „necesitatea urgentă de a sprijini *în cadrul O.N.U.* (sublinierea noastră) realizarea unui consens în legătură cu inițierea de negocieri globale, pe o bază reciproc acceptabilă". Iată deci o nouă confirmare a faptului că Organizația Națiunilor este cadrul cel mai adecvat pentru soluționarea justă și echitabilă a problemelor economice mondiale, pentru oprirea procesului înrăutățirii situației economice și politice internaționale ce pune în pericol soarta și viitorul întregii omeniri. De altfel, în cadrul O.N.U. au fost adoptate, așa după cum am subliniat mai înainte, numeroase documente de mare valoare. Ceea ce este important acum, și aceasta este o altă idee pe care dorim s-o subliniem, este necesitatea ca toate statele să treacă în mod hotărît la întreprinderea de măsuri concrete pentru traducerea în viață a celor convenite în declarațiile, rezoluțiile și programele de acțiune adoptate în cadrul O.N.U. cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure dezvoltarea economică și socială a tuturor statelor și în primul rînd a celor rămase în urmă ; lansarea unei runde de negocieri globale asupra cooperării economice internaționale în cadrul cărora să fie soluționate, cu participarea și în interesul tuturor statelor, problemele economice majore din domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar ; așezarea fermă a relațiilor de colaborare dintre state pe noi principii, de egalitate ; lichidarea oricăror forme de inegalitate și asuprire ; eradicarea practicilor neocolonialiste care tind să perpetueze exploatarea unor popoare ; asigurarea unor schimburi echitabile ; sprijinirea mai puternică a țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea forțelor lor de producție ; asigurarea accesului la tehnologiile moderne în condiții avantajoase pentru țările în curs de dezvoltare și abandonarea tendințelor de a folosi monopolul tehnologic și științific pentru a institui noi forme de exploatare și dependență sau de a exercita presiuni politice și economice în relațiile internaționale ; trecerea la măsuri efective de dezarmare și folosirea resurselor astfel economisite pentru dezvoltarea economică a tuturor statelor și în primul rînd a celor rămase în urmă. Sînt necesare de asemenea, măsuri hotărîte pentru combaterea politicii dobînzilor înalte și a celei din domeniul cursurilor de schimb, pentru stăvilirea practicilor care urmăresc îmbogățirea statelor dezvoltate pe seama celorlalte state pentru practicarea unui regim rezonabil de dobînzi în măsură să facă din creditul internațional un factor stimulator și nu un obstacol în calea dezvoltării țărilor rămase în urmă.

Firește, realizarea unor asemenea măsuri presupune voință politică din partea tuturor țărilor și mai ales din partea unor țări care direct sau indirect s-au opus, în mod constant, restructurării fundamentale a economiei mondiale și a relațiilor economice internaționale. Să sperăm că discuțiile și negocierile care se poartă acum după Cancun în cadrul O.N.U. vor arăta că toate țările sînt hotărîte să intre într-o suită de negocieri globale care, prin măsurile concrete ce se vor conveni, să contribuie la soluționarea problemelor arzătoare ale omenirii în interesul progresului economic general, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

În ceea ce o privește, România este hotărîtă, așa cum de atîtea ori a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facă tot ce depinde de ea pentru reluarea dialogului economic internațional, prin lansarea negocierilor globale, pentru adoptarea de măsuri concrete capabile să soluționeze, just și durabil, problemele economice care confruntă astăzi omenirea, să pună astfel bazele edificării noii ordini economice internaționale.

Ion BARAC

Programe de dezvoltare

R.S.F. IUGOSLAVIA: PRIORITĂȚI ACTUALE ÎN ASIGURAREA STABILITĂȚII ECONOMICE

ÎN CONTEXTUL situației internaționale generale, mai mult ca oricînd, în programele de stabilizare economică ale Iugoslaviei socialiste se face apel la mobilizarea cu prioritate a forțelor proprii, la activizarea tuturor resurselor interne.

Planul de dezvoltare economică pe 1981 și-a propus ca sarcină prioritară consolidarea orientării spre export. Ca urmare a cererii interne crescînde, care antrenase o creștere a datoriilor față de străinătate, înviorarea exporturilor, stimularea activității în capacitățile de producție destinate exportului sînt măsuri menite să ducă la echilibrarea balanței de plăți, să contribuie la stabilizarea economică globală a țării. Paralel cu impulsionarea exporturilor de mărfuri și servicii, guvernul iugoslav a inițiat măsuri vizînd orientarea cu prioritate a importului către acele mărfuri absolut indispensabile procesului de reproducție lărgită, 70% din import reprezentîndu-l mărfuri destinate reproducției și numai 30% mărfuri de larg consum. Aceste măsuri vor contribui hotărîtor la reducerea cu 3% față de anul trecut a importurilor, față de o creștere cu 7% a exporturilor.

Totodată, se fac eforturi pentru dezvoltarea rapidă a condițiilor de natură să permită implementarea rezultatelor cercetării științifice și tehnice proprii, în special în sectoare ca industria constructoare de mașini, industria electrică, electronică, a mijloacelor de transport și chimică. Pe același fond se urmărește o mai bună utilizare a tehnologiilor din import, paralel cu crearea condițiilor și pentru creșterea exportului de tehnologie autohtonă. Se accentuează, de asemenea, necesitatea dezvoltării accelerate a producției de energie, materii prime și materiale secundare din resurse interne în vederea reducerii dependenței de import a economiei la acest capitol. Limitarea consumului de țiței în scopuri energetice și alocarea lui prioritară petrochimiei, creșterea utilizării cărbunelui sînt cîteva din orientările în acest sector.

O trecere în revistă a principalelor rezultate înregistrate în economia iugoslavă arată creșteri substanțiale în dezvoltarea industriei, care participă acum cu 40% la formarea produsului social și cu 90% la exporturi, consolidîndu-se, de asemenea, sectorul agricol de stat care furnizează peste jumătate din fondul pieței la produse agricole de bază. Numai în primele șase luni ale acestui an, volumul fizic al producției a crescut cu 9,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. În producția de cărbune se consemnează o creștere de 10% comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

Politica de investiții a Iugoslaviei a ridicat problema adaptării concrete la posibilitățile și necesitățile reale de dezvoltare a țării. În acest sens au fost luate măsuri vizînd interzicerea temporară a investițiilor neproductive sau neeconomice, reglementîndu-se și investițiile pentru obiective a căror realizare presupune mai mult de o treime din materiale și materii prime obținute din import, cu excepția obiectivelor care produc pentru export.

Preocupările pentru dezvoltarea legăturilor economice internaționale se reflectă și în evoluția relațiilor româno-iugoslave, care au la bază îndelungate tradiții de colaborare, prietenie și bună vecinătate. În conformitate cu Declarația comună semnată la 24 octombrie 1980 cu prilejul convorbirilor la nivel înalt româno—iugoslave,în ultimul timp au fost obținute noi succese pe planul cooperării economice și tehnico-științifice. Au continuat acțiunile de construire, prin eforturi comune, a sistemului hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier II", cooperarea și specializarea în producția de autovehicule, mașini-unelte, în construcția de material rulant de cale ferată. Între acțiunile aflate în curs de realizare în domeniul industriei chimice se înscriu cooperarea în domeniul produselor petrochimice, în producția de îngrășăminte și alte produse chimice. Cele două părți și-au exprimat convingerea că există încă largi posibilități de extindere în continuare a conlucrării bilaterale, îndeosebi pentru promovarea cooperării în producție și a investițiilor comune, pentru realizarea unor forme corespunzătoare de colaborare în construcțiile de mașini, electronică și electrotehnică, metalurgie, chimie, energetică, materii prime și transporturi, precum și în ce privește dezvoltarea colaborării pe termen lung în agricultură. O contribuție de seamă o va avea dezvoltarea de societăți mixte pentru promovarea și intensificarea colaborării economice reciproce și pentru acțiuni pe terțe piețe.

Apropiata întîlnire la nivel înalt ocazionată de vizita pe care, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o va efectua în țara noastră președintele Prezidiului R.S.F. Iugoslavia, tovarășul Serghei Kraigher, va constitui, fără îndoială, un nou și important moment în evoluția pozitivă a raporturilor româno-iugoslave, va da un nou impuls dezvoltării cooperării și conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări.

Nicoletta ISAR

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ a lunii octombrie a.c. cursul **dolarului** S.U.A. față de principalele valute occidentale a cunoscut o evoluție diferențiată. Inițial poziția dolarului a fost susținută de menținerea fermă a dobînzilor la fondurile în această valută pe piețele internaționale de capital, în condițiile publicării unor declarații ale reprezentanților autorităților monetare centrale din S.U.A privind intenția de a continua politica de control strict al creditului, precum și pe fondul anunțării restrîngerii deficitului comercial al S.U.A. de la 5,61 miliarde în august la 2,58 miliarde dolari în luna septembrie a.c. Spre sfîrșitul intervalului însă, dobînzile la fondurile în eurodolari au înregistrat o tendință de slăbire.

Poziția **lirei sterline** a înregistrat o ușoară slăbire față de dolar în prima parte a săptămînii. Ulterior însă, moneda britanică a cunoscut o revenire, cursul său față de dolar consolidîndu-se și sub influența hotărîrii O.P.E.C. de a unifica prețul petrolului la 34 dolari/baril, preț ce va fi menținut pe tot cursul anului 1982, precum și a proiectatei reduceri, în consecință, a producției de țiței de către Arabia Saudită. La finele săptămînii, lira sterlină era cotată la 1,85 dolari, față de 1,8250 dolari în ziua de referință.

Cursul **mărcii vest-germane** a reflectat în principal, evoluția poziției pe piață a dolarului S.U.A. În cea mai mare parte a intervalului marca vest-germană a atins, față de dolar, cote inferioare celor de la finele săptămînii precedente, pentru ca ulterior, ca rezultat al deteriorării poziției monedei americane, marca să cunoască o revenire, fiind cotată la 30 octombrie la 2,2475 mărci/1 dolar (2,2725 mărci/1 dolar în ziua de referință). **Francul elvețian,** ca valută de refugiu în perioada de instabilitate și incertitudine pe piața internațională, a cunoscut la finele intervalului analizat cea mai puternică apreciere față de dolar înregistrată de valutele vest-europene (2,58%) fiind cotat la 1,84 franci/1 dolar (1,8875/1 dolar la sfîrșitul săptămînii anterioare). Cursul **francului belgian** a înregistrat o evoluție apropiată de cea a mărcii vest-germane. La 30 octombrie cursul se situa la 37,65 franci/1 dolar față de 37,95 franci/1 dolar în ziua de referință. **Lira italiană** a fost singura valută vest-europeană care nu a cunoscut, la sfîrșitul intervalului analizat, o revenire peste cotele atinse în ziua de referință. La sfîrșitul săptămînii lira era cotată la 1 207 lire/1 dolar (1 203 lire/1 dolar la 23 octombrie a.c.).

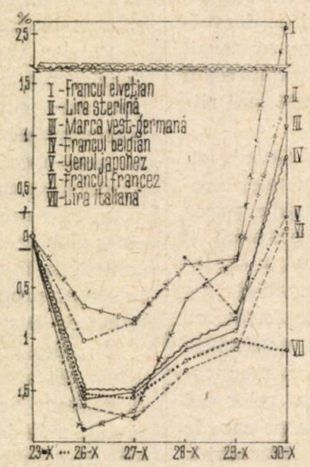

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30.X (bază 23.X a.c.)

Dobînzile la fondurile în eurovalute au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 23 și, respectiv 30 octombrie a.c.) : eurodolari 16,75% și 16,25%, eurofranci elvețieni 11,25% și 10,6875%, euromărci vest-germane 11,375% și 11,50%.

Prețul aurului s-a înscris în continuare pe o curbă descendentă fiind, la al doilea fixing de la finele intervalului analizat, de 427 dolari/uncie (432,50 dolari/uncie la ultimul fixing de la Londra din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

UN APEL LA RAȚIUNE, LA RESPECTUL FIINȚEI UMANE ȘI AL CIVILIZAȚIEI

Ample acțiuni de masă pentru pace, împotriva escaladării cursei înarmărilor

STĂVILIREA cursei înarmărilor și a sporirii arsenalelor militare, adoptarea unor măsuri concrete în domeniul dezarmării și, în primul rînd al dezarmării nucleare, pentru eliberarea omenirii de coșmarul unui nou război, constituie în prezent obiectul unor mișcări de masă de o amploare fără precedent, pe diferite meridiane ale globului. Uriașele demonstrații și marșuri ale păcii desfășurate în ultimul timp cu participarea a sute de mii de bărbați și femei, de diferite vîrste, profesiuni și convingeri politice, au dat expresie îngrijorării profunde a popoarelor din Europa și de pretutindeni în legătură cu gravele pericole pe care le prezintă escaladarea cursei înarmărilor pentru însăși supraviețuirea civilizației umane.

O deosebită intensitate cunosc aceste manifestări pe continentul nostru, deja supraaglomerat cu arme, ca urmare a hotărîrii de amplasare în Europa occidentală a noi rachete cu rază medie de acțiune, ca și a proiectului de producere a bombei cu neutroni. Popoarele Europei nu pot să accepte să se afle în centrul unei înfruntări armate între marile puteri (pentru care s-au elaborat deja „scenarii"), nici ca acest continent să slujească drept teren de experimentare a noilor tipuri de arme, pronunțîndu-se cu hotărîre împotriva amplasării și dezvoltării de noi rachete și în general împotriva prezenței oricăror rachete nucleare pe continent.

Opinia publică din țara noastră privește cu profundă simpatie aceste manifestări, văzînd în ele un apel la rațiune, o expresie a hotărîrii popoarelor de a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o înaltă responsabilitate pentru soarta păcii mondiale și progresul umanității. Așa cum se subliniază și în Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, promovarea unei asemenea politici reprezintă astăzi singura alternativă la un război nimicitor, condiția primordială respectării dreptului sacru al popoarelor de a-și făuri viitorul în liniște și pace, așa cum și-l doresc.

„Cursa înarmărilor și dezvoltarea se exclud reciproc"

UN STUDIU privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, elaborat la cererea O.N.U., de un grup de experți guvernamentali din 27 de țări, între care și România, condus de subsecretarul de stat suedez pentru problemele dezarmării, Inga Thorsson, ajunge la concluzia pertinentă că banii pentru înarmare sînt practic irosiți, întrucît deși motivată prin necesități de apărare, datorită dimensiunilor la care a ajuns „cursa înarmărilor" s-a transformat ea însăși într-o amenințare la adresa securității națiunilor".

De aceea înghețarea și reducerea cheltuielilor militare, realizarea unui echilibru de forțe, la niveluri tot mai coborîte ar contribui în mod direct la sporirea acestei securități, se afirmă în raport, eliberînd în același timp însemnate resurse care ar putea fi utilizate în folosul dezvoltării. „Cursa înarmărilor și dezvoltarea se află într-o relație de concurență din punct de vedere al resurselor", afirmă mai departe raportul, subliniind totodată că însăși securitatea lumii este periclitată într-o măsură tot mai mare de reducerea proiectelor destinate creșterii economice, de penuria resurselor naturale datorită utilizării lor în scopuri militare și de adîncirea prăpastiei dintre statele bogate și cele sărace. În consecință, omenirea trebuie să aleagă între continuarea cursei înarmărilor și orientarea spre o dezvoltare economico-socială echilibrată, cele două opțiuni excluzîndu-se reciproc.

Cîteva cifre ilustrează convingător povara pe care bugetele militare o reprezintă pe umerii tuturor popoarelor, consecințele profund negative ale înarmărilor asupra dezvoltării fiecărei țări :

- *în 1980 cheltuielile militare mondiale s-au ridicat la 500 miliarde dolari, sumă echivalentă cu 6% din produsul mondial brut și cu întregul produs al țărilor în curs de dezvoltare.*
- *producția globală industrială în scopuri militare a fost anul trecut de 127 miliarde dolari.*
- *la scara întregii planete sînt direct sau indirect implicați în activități militare cel puțin 50 milioane de oameni, între care 25 milioane în forțele militare și 10 milioane în cele paramilitare.*
- *500 000 de oameni de știință și ingineri — 20% din numărul lor total în lume — sînt cuprinși în activitatea de cercetare și proiectare în scopuri militare, pentru care se cheltuiesc anual cel puțin 35 miliarde de dolari, respectiv o pătrime din totalul cheltuielilor totale de acest gen efectuate pe plan mondial.*
- *cel puțin 5 milioane de persoane sînt încadrate în producția de arme.*

Grupul de experți recomandă guvernelor să studieze de urgență posibilitatea realocării resurselor folosite în prezent în scopuri militare pentru soluționarea problemelor economice și sociale pe plan național. În același timp, se recomandă crearea unui fond internațional pentru dezvoltare din sumele economisite ca urmare a măsurilor de dezarmare și folosirea unei părți din acest fond în vederea soluționării unor probleme stringente ale țărilor în curs de dezvoltare, cum ar fi dezvoltarea industriei alimentare, redarea unor pămînturi agriculturii sau dezvoltarea sectorului energetic.

Relevînd avantajele economice și sociale ale dezarmării — cărora, se subliniază, ar trebui să li se facă mai multă publicitate — studiul constată că o reducere semnificativă a cheltuielilor militare și realocarea sumelor eliberate în scopuri civile ar fi suficientă pentru acoperirea trebuințelor de bază ale întregii populații a globului. Această reconversiune ar avea un efect stimulator și nu depresiv — cum se afirmă în unele cercuri — asupra creșterii economiei mondiale, avansîndu-se ipoteza sporirii cu cel puțin 3,7% pe an a produsului mondial brut chiar în cazul unei reduceri modeste a cheltuielilor militare.

Documentul scoate în evidență și o serie de modalități prin care industria poate fi reorientată de la scopuri militare la scopuri civile, amintind că un raport anterior al Națiunilor Unite identificase peste 70 de modalități de folosire în scopuri civile a cercetării și proiectării militare. Există indicii că necesități de import ale țărilor în curs de dezvoltare cum ar fi cele de utilaj și echipament de pescuit, minier, agricol, pentru construcții ar putea fi lesne acoperite prin eliberarea tehnologiei industriale folosite în prezent pentru producerea de armament.

Se poate cu ușurință observa că în cea mai mare parte a constatărilor, concluziilor și recomandărilor cuprinse în acest raport se regăsesc idei, principii și soluții susținute cu consecvență de țara noastră.

D. D.

Priorități și reorientări în dezvoltare

CALITATEA — componentă de bază a strategiilor de dezvoltare

APARIȚIA în ultima perioadă a unor factori noi pe piața mondială, intensificarea influenței unor factori mai vechi au determinat, între altele, o sporire a rolului calității și îmbogățirea conceptului însuși de calitate, lărgirea sferei sale de cuprindere. Acțiunea unor asemenea factori, ca : intensificarea concurenței, tendința de creștere puternică a cheltuielilor de producție și a cheltuielilor de desfacere, reacția mai lentă a pieței la modificarea cerințelor consumatorilor, stagnarea din unele ramuri industriale, inflația, intensificarea relației dintre succesul pe piață și calitatea producției, răspîndirea rapidă a practicii de a stabili standarde ale calității satisfăcătoare ș.a., determină elaborarea unor strategii ale calității, a unor programe de măsuri permanente pentru ridicarea nivelului acesteia. Principalele aspecte ale problemei au fost nu demult dezbătute la cea de-a 25-a conferință a Organizației europene pentru controlul calității, desfășurată la Paris, la care au participat peste 500 de specialiști din 33 de țări.

Pe acest fond — aprecia la conferință A.V. Feigenbaum, președintele companiei americane „General Systems" — elaborarea și înfăptuirea unor ample programe de ridicare a calității au condus la stabilirea unei reputații durabile pentru mărfurile fabricate de o serie de firme, la lărgirea producției acestora și la scăderea cheltuielilor de producție aferente, la sporirea veniturilor realizate de firme și de stat, în ansamblu. La nivelul companiilor, orientările esențiale ale acestor programe în etapa actuală constau în : lansarea de noi produse în vederea întăririi poziției deținute de compania respectivă pe diferite piețe, un control mai eficient asupra cheltuielilor de producție, elaborarea și aplicarea strategiei economice a companiei în scopul de a ridica rentabilitatea activității sale.

O asemenea abordare strategică, de dată destul de recentă, se deosebește principial de conducerea calității la nivelul diverselor servicii specializate, practicată pînă nu de mult și care consta, în esență, în cercetarea mărfurilor și testarea acestora, în aplicarea unor operații de control, cu folosirea mijloacelor tehnice de măsură și analiză ; ca atare, ea nu permitea decît o valorificare limitată a rezervelor existente, în domeniul calității, concentra eforturile numai asupra anumitor faze ale îmbunătățirii acesteia.

Extinderea strategiei calității se datorește, în primul rînd, faptului că în condițiile inflației accentuate din ultimii ani din țările capitaliste, cumpărătorii acordă o importanță majoră unor caracteristici ale produselor, ca economicitatea și siguranța în exploatare, fiabilitatea, durabilitatea, ușurința deservirii ș.a. În al doilea rînd, s-a ajuns la convingerea că îmbunătățirea calității constituie una dintre cele mai eficiente căi de ridicare a productivității muncii și de reducere a cheltuielilor în actualele condiții sociale și economice.

În această nouă concepție s-a recurs la modificarea principalului indicator al eficienței economice a producției, respectiv s-a trecut de la cerința „unui volum cît mai mare de produse, raportat la o unitate de resurse utilizate", la urmărirea „unui volum crescînd de produse și servicii de calitate superioară, raportat la o unitate de resurse utilizate". Se apreciază că, chiar și în întreprinderi industriale bine organizate există „sectoare fictive de producție", care se ocupă cu punerea la punct a unor produse de calitate necorespunzătoare, imobilizînd în acest scop între 15 și 40 la sută din capacitățile de producție. Or, programele moderne de conducere a calității contribuie la ridicarea eficienței activității întreprinderii, între altele, și prin transformarea acestor „producții fictive" în capacități de producție realmente valorificate.

Ca atare, în cercurile de specialitate se consideră că la elaborarea și finanțarea programelor moderne de conducere a calității acestea trebuie tratate ca principala rezervă potențială a producției, alături de programele privind investițiile de capital, dezvoltarea diferitelor procese de producție, sporirea productivității muncii și aplicarea unor noi tehnologii — ridicarea calității constituind o condiție și un obiectiv al realizării celorlalte programe enumerate.

Modificarea fundamentală a conținutului programelor de ridicare a calității este și o urmare a faptului, că, după cum a evidențiat experiența unor firme avînd o participare activă pe piața internațională, rezolvarea a 80—90 la sută din problemele fundamentale ale calității, care se cer soluționate în prezent, depășește cadrul activității serviciilor tradiționale de control al calității. Aceasta înseamnă că măsurile de îmbunătățire a calității trebuie să se orienteze în mod sistematic în direcția perfecționării marketingului, a producției și a serviciilor prestate după vînzarea produsului, iar răspunderea pentru aplicarea lor să revină factorilor de răspundere pe plan administrativ, economic, tehnic etc.

Mai mult decît atît, se constată că — pentru a transforma calitatea în criteriul fundamental al elaborării strategiei unei întreprinderi sau organizații — este necesar să se efectueze o reorganizare corespunzătoare a sistemului său de conducere, astfel ca, înainte de toate, calitatea să devină obiectivul prioritar în proiectarea produselor, să se transforme într-un principiu de apreciere a muncii depuse în toate subdiviziunile întreprinderii : birouri de proiectare, ateliere de producție, compartimente comerciale, secții de prestare a serviciilor după vînzare ș.a.

După aprecierea unor specialiști cele mai ample și concludente rezultate în acest domeniu au obținut firmele japoneze, prin măsuri cum sînt : generalizarea instruirii muncitorilor asupra problemelor conducerii calității, aplicarea unor programe anuale de ridicare a calității, exercitarea de către factorii conducători (din veriga superioară) a rolului călăuzitor în activitatea de îmbunătățire a calității produselor etc. Acest avans al industriei japoneze poate fi ilustrat, de pildă, prin faptul că, în timp ce în cadrul companiei americane „General Motors" se fac anual — în medie pe o persoană angajată — cîte 0,84 propuneri de îmbunătățire a calității, iar din totalul propunerilor se aplică doar 22 la sută, în cadrul firmei japoneze „Toyota" (ambele din industria automobilelor) revin anual pe un angajat 17,8 propuneri, ponderea celor aplicate fiind de 90 la sută.

Pentru a se putea determina raportul dintre cheltuielile necesitate de aplicarea programelor de conducere a calității și beneficiile care rezultă din aceasta, în cercurile de afaceri a fost pus în circulație chiar și un termen specific — „costul calității", prin el înțelegîndu-se diferența dintre nivelul efectiv al cheltuielilor de producție și desfacere și nivelul la care s-ar putea ajunge în condițiile realizării de produse fără defecte. În cazul companiei „International Telephone and Telegraph", „costul calității" este evaluat la circa 30 la sută din volumul cheltuielilor de producție ; ca efect al aplicării unor programe de îmbunătățire a calității compania a realizat economii estimate la peste 150 milioane de dolari în perioada 1975—1979. De altfel, experiența unor firme fruntașe din diferite țări ale lumii demonstrează că promovarea în activitatea lor practică a unor programe de îmbunătățire a calității, concepute pe baza unei abordări strategice, constituie în prezent cea mai avantajoasă investiție de capital.

În ceea ce privește eficiența unei strategii naționale a calității, aceasta depinde — după cum s-a arătat la conferință — de înțelegerea faptului că programele complexe de îmbunătățire a calității reprezintă cea mai importantă resursă la scara întregii țări, de abordarea soluționării problemelor economice fundamentale prin prisma calității producției fabricate și, în sfîrșit, de acordarea asistenței necesare pentru transpunerea în viață a măsurilor de îmbunătățire a calității, elaborate în diverse întreprinderi.

N. P.

● Strategia modernă a calității — rezultat al îmbogățirii conceptului de calitate ● O abordare principial nouă a conducerii calității ● Îmbunătățirea calității — cale esențială de ridicare a eficienței ● De la „sectoare fictive de producție" la capacități de producție realmente valorificate ● Calitatea — obiectiv prioritar în proiectarea produselor ● Aplicarea programelor de conducere a calității — cea mai avantajoasă investiție.

U. R. S. S.

Accente calitative în actualul cincinal

UNIUNEA SOVIETICĂ este în prezent angajată din plin în realizarea hotărîrilor celui de al XXVI-lea Congres al P.C.U.S., care prevăd accentuarea rolului factorilor intensivi în asigurarea dezvoltării stabile a economiei naționale, în condiții de eficiență sporită. Așa cum se subliniază în documentele Congresului, realizarea acestui obiectiv fundamental presupune un complex de măsuri economice, tehnice, sociale și organizatorice care să conducă la folosirea mai rațională a potențialului de producție al țării și economisirea pe toate căile a resurselor de toate genurile. Avînd numeroase elemente de continuitate cu evoluția anterioară a economiei sovietice, strategia dezvoltării pentru anii '80 ține în același timp seama de condițiile specifice ale acestei perioade, caracterizate în primul rînd de necesitatea atragerii eficiente în circuitul economic a resurselor de combustibili, energie și materii prime minerale din regiunile estice și nordice ale țării, cu condiții mai grele și cu un cost mai ridicat de exploatare și de transport, precum și de încetinirea substanțială a creșterii volumului resurselor de muncă.

Economisirea este un imperativ al vremurilor noastre chiar pentru o țară bogată în resurse naturale cum este Uniunea Sovietică, se arăta la Congres, subliniindu-se necesitatea reducerii consumului de materii prime și energie pe unitatea de venit național. În ce privește brusca încetinire a creșterii resurselor de muncă, dacă în întreg deceniul 1970—1980 efectivul personalului muncitor a sporit cu peste 20 milioane de oameni, dintre care cu 11,2 milioane în ultimii cinci ani, în actualul cincinal creșterea va fi de numai 3,3 milioane, iar în următorul cincinal și mai redusă. Această evoluție, ni se explica recent la Comitetul de stat pentru muncă și probleme sociale al U.R.S.S., reflectă atît consecințele ultimului război mondial, cît și micșorarea natalității începută încă la sfîrșitul anilor '50 (nivelul ei s-a redus de două ori de atunci) sub influența creșterii nivelului de trai, a urbanizării, a atragerii femeilor în producție și a altor factori, cunoscuți și în alte țări.

Un alt element nou în anii '80 față de perioada anterioară îl reprezintă majorarea bruscă a numărului celor ajunși la vîrsta pensionării, care va fi de 1,6—1,7 ori mai ridicat decît în deceniul trecut. Cu alte cuvinte, în vreme ce afluxul de tineret în cîmpul muncii cunoaște o îngustare, numărul celor care se pensionează sporește, diminuînd disponibilul de forță de muncă. Dacă la această evoluție prezentată — atrage atenția agenția de presă Novosti — adăugăm creșterea rapidă a necesarului de forță de muncă în sfera serviciilor, a cărei dezvoltare accelerată reprezintă una din prioritățile actualei etape de dezvoltare a economiei sovietice, se constată că practic disponibilul rămas sferei productive este foarte redus. În anul 1979, spre exemplu, sfera neproductivă a absorbit jumătate din afluxul de forță de muncă.

La tabloul de mai sus, alcătuit pe baza datelor statistice medii pentru o țară imensă, mai trebuie adăugat un element : marile diferențe care există în teritoriu sub raportul sporului demografic și al resurselor de muncă. În vreme ce în republicile baltice și în multe regiuni ale R.S.F.S.R., puternic dezvoltate din punct de vedere economic, volumul resurselor de muncă va crește doar foarte puțin sau chiar se va reduce absolut, iar natalitatea scăzută va adînci în perspectivă lipsa de forță de muncă, în alte zone ale țării precum Asia Centrală și Transcaucazia există resurse de muncă suficiente, iar natalitatea este mult mai ridicată.

Reflectînd aceste particularități „Direcțiile principale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în anii 1981—1985 și în perioada pînă în anul 1990", adoptate de cel de al XXVI-lea Congres al P.C.U.S., prevăd dezvoltarea prioritară a zonelor extrem de bogate în resurse energetice și în materii prime din estul țării, precum și a zonelor dispunînd de cele mai mari rezerve de forță de muncă.

Deși presupune investiții inițiale ridicate și are loc în condiții de climă dintre cele mai aspre, valorificarea marilor bogății naturale ale Siberiei și Orientului Îndepărtat corespunde concepției de bază a strategiei pentru anii '80 — intensificarea întregii producții sociale — prin aceea că este prevăzută a avea loc pe baza tehnicii celei mai moderne, care necesită relativ puțină forță de muncă, dar cu o înaltă productivitate. Pentru atragerea și stabilizarea forței de muncă necesare, mai ales a tineretului, în regiunile nordice și estice ale țării, Directivele prevăd stimularea nu numai prin intermediul unei retribuții mai ridicate, ci și prin accelerarea în aceste zone a programului de construcții de locuințe, creșe și grădinițe, case de cultură, ca și prin îmbunătățirea aprovizionării cu bunuri de larg consum și a rețelei de servicii.

În cazul unor zone bogate în resurse de muncă, cum sînt Asia Centrală, Kazahstanul și altele, se preconizează dimpotrivă dezvoltarea mai accentuată a ramurilor de activitate care necesită un mare volum de muncă (paralel cu un consum redus de materii prime și energie), ceea ce presupune pregătirea pe o scară mai largă de muncitori calificați din cadrul naționalităților autohtone, înainte de toate din rîndurile tineretului sătesc, cu atît mai mult cu cît vechile regiuni industrializate nu mai sînt în situația de a se putea dispensa de specialiști.

În același timp are loc un proces de răspîndire a industriei în teritoriu, prin construirea unor întreprinderi specializate sau a unor filiale ale întreprinderilor existente, în zone pînă acum lipsite de industrie și în care agricultura nu poate asigura ocuparea întregii populații. Acest proces reflectă de altfel o orientare la scara întregii țări, și anume aceea de limitare a creșterii marilor orașe și de dezvoltare cu precădere a orașelor mici și mijlocii. Aceluiași deziderat al mai bunei utilizări a forței de muncă și atenuării caracterului sezonier al muncii în mediul rural îi răspunde și dezvoltarea unor activități industriale în colhozuri, pe linia prelucrării propriilor materii prime, iar în unele cazuri chiar prin efectuarea unor operații ca asamblarea unor produse industriale, de regulă bunuri de folosință îndelungată. În acest mod se răspunde și unei alte sarcini caracteristice celui de al XI-lea cincinal și anume dezvoltarea întrucîtva mai rapidă a grupei industriale B în raport cu grupa A.

În zonele în care se prognozează accentuarea deficitului forței de muncă, cum sînt partea europeană a țării și Uralul, economia se va dezvolta aproape exclusiv pe baza mai bunei utilizări a potențialului de producție existent. Aceasta înseamnă că acolo nu se vor construi noi obiective industriale, ci se va proceda numai la reconstruirea și reutilarea întreprinderilor existente, fără sporirea numărului celor angajați.

Principala rezervă în condițiile reducerii disponibilităților de forță de muncă în anii '80 o reprezintă fără îndoială utilizarea mai rațională a forței de muncă existente. Una din principalele căi care se prevăd a fi urmate pentru realizarea acestui imperativ este reducerea ponderii muncii manuale cu ajutorul mecanizării complexe și automatizării, ținînd seama că din 126 milioane persoane ocupate în economia națională, circa 40 milioane prestează încă muncă manuală. Rezerve importante în această direcție oferă de exemplu secțiile auxiliare, în primul rînd în ce privește operațiile de încărcare-descărcare, chiar din întreprinderi în care secțiile principale sînt dintre cele mai moderne. Eliberarea acestei forțe de muncă va permite celor în cauză desfășurarea unei activități mai productive și mai bine remunerate, creînd în același timp și condiții mai favorabile pentru atragerea femeilor în producție. Soluționarea problemei atragerii forței de muncă feminine în interesul societății este strîns legată de îmbunătățirea în continuare a condițiilor de muncă și de viață ale femeilor, inclusiv sub raportul posibilității muncii la domiciliu, domeniu care se bucură în prezent de cea mai înaltă atenție. O preocupare similară se manifestă pentru atragerea în mai mare măsură a pensionarilor, în special în sfera serviciilor.

Totuși, principala contribuție la sporirea în continuare a producției sociale va veni din partea creșterii productivității muncii sociale, cu 17—20 la sută în perioada 1981—1985 (în industrie creșterea urmînd să fie mai rapidă, și anume cu 23—25 la sută), astfel încît pe această cale să se obțină 85—90 la sută din sporul venitului național, față de 50—70 la sută în cincinalele anterioare. În acest scop, alături de ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii, de creșterea în continuare a calificării și a nivelului de cultură generală al celor ce muncesc, de organizarea științifică a producției și a muncii, se acționează și în direcția întăririi dependenței cuantumului retribuției de contribuția fiecărui lucrător la creșterea productivității muncii, la îmbunătățirea calității produselor și la economisirea tuturor categoriilor de resurse.

În felul acesta planul cincinal 1981—1985 care urmează să fie adoptat va consemna că și în condițiile apariției unor factori restrictivi economia sovietică va continua să se dezvolte stabil, pe o linie ascendentă.

Dinu DRAGOMIRESCU

Mutații în industria automobilelor

ANII 1978—1980 au marcat mutații considerabile în repartiția producției de automobile între diferitele țări și firme producătoare din lumea capitalistă. Graficul alăturat (incluzînd firmele cu o producție anuală de cel puțin 2 milioane de automobile) ilustrează puternicul recul înregistrat de primele două firme în ierarhia mondială — „General Motors" și „Ford", ambele din S.U.A., în condițiile expansiunii cvasicontinue a companiilor japoneze „Toyota" și „Nissan", precum și a firmei vest-germane „Volkswagen". În ceea ce privește principalele firme franceze — „Peugeot" și „Renault" — scăderea producției înregistrată de prima dintre ele a fost în mare parte compensată de creșterea acesteia în cazul celei de a doua.

Producția de autoturisme și autovehicule utilitare (mii unități)

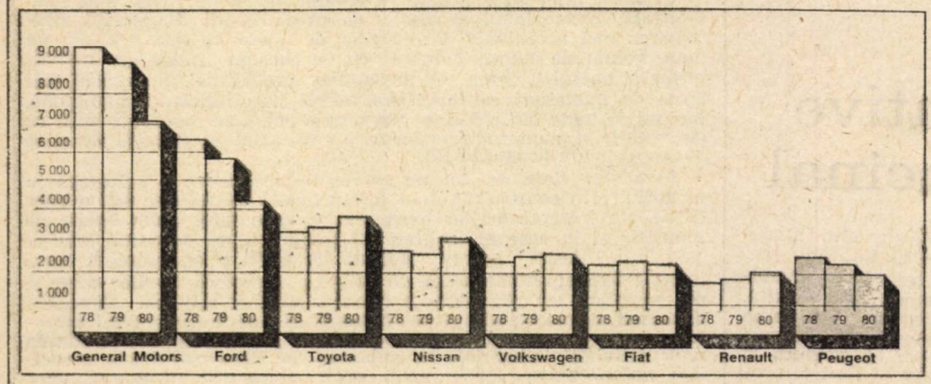

(Sursa : L'Usine Nouvelle)

Mutațiile menționate au concis, pe planul exportului de automobile, cu o puternică ofensivă a firmelor japoneze pe piețele externe, soldată cu un spor de 43,5% al vînzărilor efectuate anul trecut în America de Nord (circa 2,6 mil. de vehicule), de 20,6% în țările vest-europene (peste 1,2 mil.), de 18,8% în Asia (peste 1,1 mil.), de 6,4% în țările Americii centrale și de sud (aproape 400 mii) etc. Ofensivă care a dus la intensificarea concurenței pe piața mondială a automobilelor, la promovarea de către o serie de țări capitaliste dezvoltate a unor măsuri de disuaziune sau chiar de limitare a penetrației automobilelor japoneze pe piața lor internă.

Spania: pledoarie pentru dezvoltarea cercetării proprii

EXAMINÎND problemele dezvoltării tehnologice a economiei spaniole, publicația **Unesid** relevă că, bazîndu-se în mare măsură pe importul de tehnici și tehnologii, Spania a reușit să avanseze pe locul 11 în lume în privința nivelului dezvoltării industriei. Totuși, puternica dependență de tehnologiile străine este considerată acum o frînă în calea dezvoltării industriei, a procesului de înlocuire a importurilor prin producția proprie, reducînd în același timp competitivitatea la export a produselor spaniole.

În Spania cheltuielile întreprinderilor pentru cercetare cu caracter tehnologic reprezintă doar jumătate din investițiile destinate achiziționării tehnologiilor străine, în timp ce în S.U.A. raportul respectiv este de 200:1, iar în Franța, R.F.G. și Japonia de 5:1. În aceste condiții plățile Spaniei pentru tehnologiile importate și pentru ajutorul tehnic primit din străinătate au sporit de la 9,1 miliarde pesetas în 1970 la 34,7 miliarde în 1979, deficitul la acest capitol al balanței de plăți urcînd la 21,1 mlrd. pesetas. Ținînd seama că în prezent cheltuielile pentru cercetările științifice reprezintă în Spania numai 0,3% din produsul intern brut al țării (față de 2,49% în S.U.A., 2,07% în R.F.G., sau 2,05% în Anglia), publicația amintită pledează pentru o politică mai activă de stimulare a cercetărilor în domeniul tehnologiei, precum și pentru diversificarea acestora.

Progresele metalurgiei albaneze

METALURGIA — ca ramură industrială de sine stătătoare — s-a constituit în Albania în perioada postbelică, producția de metale feroase dezvoltîndu-se din deceniul al optulea. În cursul cincinalului 1976—1980 producția de oțel a sporit de 2,6 ori, ea acoperind în mare măsură necesitățile economiei naționale și contribuind la reducerea importurilor respective ; în prezent în țară se fabrică peste 50 mărci de oțel și peste 60 tipuri de laminate din oțel, gama produselor urmînd să fie lărgită în actualul cincinal cu diverse tipuri de țevi și conducte pentru industria petrolului și gazelor, pentru construcțiile de mașini, cu tablă groasă și subțire, cu oțeluri inoxidabile etc.

În cadrul producției de metale neferoase cea de cupru brut a crescut de patru ori în intervalul 1960—1980, întreaga cantitate de cupru fiind apoi rafinată și prelucrată în țară (sub formă de fire, cabluri, aliaje etc.) ; o altă realizare importantă o constituie punerea în funcțiune, în cincinalul trecut, a uzinei de ferocrom de la Burrel, care a marcat începutul prelucrării în țară a minereului de crom extras.

Modernizarea sistemului informațional

CONFORM estimațiilor, în țările nesocialiste existau la mijlocul acestui an circa o mie de bănci (sau baze) de date, care furnizează — sub diferite forme — informații la distanță ; dintre acestea 36 sînt destinate organelor de presă, din care zece transmit referințe, zece — informații integrale și șaisprezece — copii după documente. În marea lor majoritate, băncile de date deservind presa sînt concentrate în statele capitaliste industrializate : S.U.A., țările Europei occidentale, Japonia, Canada s.a.

Relevînd că în cea mai mare parte a publicațiilor nu numai din țările în curs de dezvoltare, dar și din țările capitaliste dezvoltate serviciile de documentare continuă să elaboreze manual diferite fișe și dosare, ziarul **Le Monde** se pronunță pentru stăvilirea risipei de timp și de energie în acest domeniu. El consideră oportună elaborarea, de către stat, a unei politici coerente de dotare a presei cu sursele de informare necesare, care să ducă — pe baza colaborării cu și între diferitele organe de presă — la realizarea unor bănci de date și a unor instrumente de vehiculare a informației, corespunzătoare cerințelor specifice ale presei.

Japonia: reducerea dependenței de petrolul importat

PONDEREA importurilor în consumul general de energie primară în Japonia reprezenta anul trecut aproape 90 la sută, ponderea țițeiului în balanța energetică — 66,5 la sută, fiind mai ridicată decît în S.U.A., R.F.G. și alte țări occidentale.

Ținîndu-se seama de faptul că Japonia este nevoită să importe peste 99 la sută din cantitatea necesară de petrol și că o cotă relativ ridicată din consumul acestuia din urmă revine sectorului industrial (40 la sută din total) și energetic, au fost adoptate o serie de măsuri de stimulare a utilizării eficiente a energiei în domeniile respective, inclusiv prin acordarea unor facilități fiscale pentru investițiile în economisire. Între altele, printr-o decizie a guvernului japonez 4 500 de întreprinderi participă la un program de gospodărire a energiei, care prevede numirea în fiecare întreprindere a unor responsabili cu probleme energetice (solicitați să urmeze un curs special de pregătire), precum și controlarea eficienței energetice a procesului respectiv de producție industrială.

GLOSAR

Creștere economică

CREȘTEREA economică este un fenomen complex care, de fapt, reprezintă scopul final al oricărei economii puse în slujba omului. Un dublu motiv îndeamnă a o asemenea finalitate : 1) nevoile individuale și colective cresc, iar ele nu pot fi satisfăcute decît printr-o creștere corespunzătoare a economiei ; 2) orice societate este integrată în schimbul internațional de valori materiale și de servicii ; ea nu-și poate menține poziția în cadrul acestui schimb decît dacă economia ei crește și, în felul acesta, este pregătită să facă față în cît mai bune condiții concurenței internaționale.

Existența și dimensiunile fenomenului creșterii economice nu pot fi stabilite decît dacă se ia în considerare o perioadă de timp mai îndelungată, dacă pentru această perioadă există date suficiente pentru măsurarea creșterii și dacă sînt eliminate mișcările sezoniere și ciclice. Este adevărat că atunci cînd există realmente, creșterea economică se poate nu numai cuantifica, ci și intui, simți, în cazul în care ea se reflectă cu suficientă pregnanță în mișcarea mai vioaie a producției și comerțului, în ridicarea efectivă a nivelului de trai. Nu este însă mai puțin adevărat că o politică a creșterii economice nu se poate baza pe simplul sentiment al creșterii. Ea are nevoie de indicatori statistici care să măsoare cît mai exact creșterea.

În cele mai multe cazuri, indicatorul care cuantifică creșterea economică este produsul social (în capitalism: produsul intern brut — P.I.B. — sau produsul național brut — P.N.B). Pentru o oglindire fidelă a procesului creșterii economice, acești indicatori trebuie exprimați în termeni reali, adică în prețuri constante, astfel încît să fie eliminate influențele creșterii prețurilor. Trebuie însă remarcat că punctul de vedere cantitativ nu este suficient, creșterea economică implicînd și transformări structurale în economie, în rîndurile populației, pe plan instituțional.

Noțiunea de creștere economică nu este echivalentă cu aceea de progres. Această echivalență se stabilește numai în ipoteza în care binefacerile creșterii economice sînt repartizate în mod echitabil între diferitele pături ale societății, dacă întreaga societate beneficiază în mod echilibrat de efectele pozitive ale creșterii, ceea ce nu este întotdeauna cazul.

Creșterea economică se poate desfășura fie linear, fie exponențial. În primul caz, variabila crește constant de la un an la altul. În al doilea caz, variabila crește cu fiecare an mai mult. Cercetările efectuate în acest domeniu disting trei faze ale creșterii : faza de pregătire, în cursul căreia se produc în economie transformări structurale lente care vor permite creșterea ; faza de decolare, în care se declanșează rapid procesul creșterii și, în fine faza de creștere susținută și cumulativă, în care nivelul activității este tot mai ridicat, însă ritmul este ceva mai lent decît în faza precedentă. Factorii principali ai creșterii sînt : populația (mai precis forța de muncă), investițiile, inovațiile și dezvoltarea schimburilor internaționale.

C. K.

Criterii ale competitivității

Maria Busuioc. *Husi — Un studiu efectuat în 1979 sub auspiciile organizației „Forum européen de management" asupra capacității de concurență a industriei dintr-un număr de 16 țări vest-europene a condus la concluzii care contrazic opinia larg răspîndită. Astfel, luîndu-se în considerație zece factori care exercită o influență fundamentală asupra competitivității (ca : dinamismul economiei, eficiența industriei și cheltuielile de producție, dinamismul pieței și cel al activității financiare, calitatea resurselor de muncă, rolul jucat de stat, gradul de participare a economiei naționale la diviziunea internațională a muncii, stabilitatea social-politică ș.a.), a rezultat că pe primele două locuri se situează R.F.G. și Elveția — respectiv țări cu valutele cele mai stabile și cu cele mai ridicate salarii din lumea capitalistă, iar pe ultimele locuri — Irlanda, Grecia și Portugalia, țări în care cei doi indicatori menționați prezintă și cele mai scăzute nivele.*

O explicație furnizează un alt studiu, elaborat în același an în cadrul Comunității Economice Europene, al cărui autori au ajuns la concluzia că importurile efectuate de țările capitaliste dezvoltate din țările în curs de dezvoltare constau, în proporție de 70%, din produse înglobînd puțină muncă calificată, în timp ce în cadrul schimburilor dintre statele capitaliste dezvoltate aceleași produse dețin o pondere de 54%. În ceea ce privește ponderea producției furnizate de ramurile care necesită investiții reduse de capital, acestea sînt — în cadrul celor două fluxuri comerciale menționate — de 68% și respectiv 42%. Or, conform unei clasificări efectuate de experți ai O.C.D.E., principalele trei grupe de mărfuri, a căror pondere dominantă în export asigură o situație avantajoasă în cadrul sistemului diviziunii internaționale a muncii, sînt : produsele furnizate de ramuri dinamice, purtătoare ale progresului tehnic, legate strîns de activitatea de cercetare și dezvoltare; semifabricatele utilizate în majoritatea proceselor tehnologice și care determină condițiile de funcționare a aparatului de producție; principalele mijloace de producție (mașini și aparate electrotehnice, motoare ș.a.).

Autoaprovizionare

Delia Ștefan, Călărași — Autoaprovizionarea într-o măsură cît mai ridicată cu produse agroalimentare și combustibil este o problemă la ordinea zilei în numeroase metropole mai ales din țările în curs de dezvoltare, cu condiții de climă dintre cele mai diverse. Ea se pune cu tot mai multă acuitate pe măsură ce sporește ponderea populației urbane din aceste țări (în anul 2000 ea va ajunge, pe ansamblul „lumii a treia", la circa 46% din totalul populației). În Asia, de pildă, populația urbană a crescut de peste două ori și jumătate între 1950 și 1975, trecînd de la 218 la 574 milioane de locuitori, cu perspectiva de a ajunge la 1 400 milioane la sfîrșitul secolului. În acest context, un grad cît mai înalt de autoaprovizionare a orașelor este indispensabil pentru realizarea acoperirii din producție proprie la nivel național a consumului țărilor în curs de dezvoltare și în consecință pentru reducerea dependenței lor de importul tot mai costisitor de produse agricole, de regulă din cîteva țări dezvoltate.

Potrivit revistei **Development Forum** (septembrie 1981), în lume există și în prezent numeroase orașe care se autoaprovizionează într-o măsură considerabilă cu legume proaspete (Beijing, Shanghai, Lusaka, Singapore, Hongkong), cu lemne de foc sau cu biogaz (Addis Abeba în Etiopia, Lae în Papua — Noua Guinee etc.).

Un factor care acționează în favoarea acestei tendințe este proveniența rurală a multora dintre locuitorii orașelor, respectiv experiența lor solidă de cultivatori, precum și concentrarea în orașe a numeroși ingineri agronomi și silvici (la facultăți și institute de cercetări) care pot aduce un spriin prețios pentru valorificarea fiecărui petec de pămînt, inclusiv a balcoanelor și acoperișurilor unor locuințe.

Constatînd că în țările în curs de dezvoltare grădinile particulare de pe lîngă case sînt încă cultivate în mod curent, chiar în marile orașe, revista citată ajunge la concluzia că deși volumul producției obținute pe aceste terenuri este destul de aleatoriu, importanța sa în ce privește acoperirea nevoilor alimentare ale populației citadine este în mod cert în prezent puternic subestimată.

Petroliere gigant

Vinicius Dobrică, Pietroșița — Afirmația că „era petrolierelor gigant a trecut" — bazată pe constatarea că actualmente 61% din superpetroliere nu sînt utilizate în scopul pentru care au fost construite sau stau fără nici o întrebuințare — este contestată de numeroși experți, care relevă că navele respective rămîn în continuare mijlocul cel mai eficient de a transporta pe distanțe lungi mari cantități de petrol. Cu alte cuvinte, ele rămîn necesare, dar în număr mai mic, datorită reducerii relative a cererii de petrol sub impulsul măsurilor de economisire a energiei. Întrebuințările date petrolierelor de peste 150 000 tone (unele chiar de peste 300 000 tone) devenite disponibile sînt extrem de variate. Una dintre ele este utilizarea navelor ca depozite plutitoare (o treime din flota niponă de superpetroliere are această destinație, în rada portului Iwo Jima, iar pe plan mondial peste 130 nave, respectiv un superpetrolier din șapte). Cantitatea de petrol depozitată în acest mod a ajuns la 30 milioane tone, volum dublu față de cel de la 1 iunie a.c. Alte asemenea nave au fost transformate în hoteluri plutitoare în zone cu numeroase platforme de foraj marin (cum ar fi Golful Mexic, mările din S.E. Asiei, lacul Maracaibo din Venezuela etc.). O serie de nave au fost ancorate în „golfuri de parcare" (în Filipine, de pildă), contra unei taxe de circa 500 000 dolari pe an. Alternativa trimiterii unor nave la fier vechi este amînată din cauza supraîncărcării cu comenzi a șantierelor care execută această operațiune, iar cea a vînzării este irealizabilă, chiar la prețuri atractive: un petrolier a cărui construcție a costat 50 milioane dolari nu se poate vinde uneori nici cu 10 milioane. În ciuda acestei situații, căreia nu i se prevede o inversare rapidă, experții subliniază că va mai trece destulă vreme pînă cînd superpetrolierele vor deveni un obiect de muzeu.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

„Revista economică" începe publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid, pentru cursul **„Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România"**. Primele 4 consultații vor fi publicate în suplimentul numărului 47 din data de 20 noiembrie a.c.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 6 noiembrie 1981

— Nouă și importantă inițiativă de pace a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a României socialiste **(Nicolae Chilie)** 1

— Un amplu program de acțiune pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întregul popor **(Dan Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Autoaprovizionarea teritorială. Folosirea deplină și cu înalt randament a tuturor suprafețelor disponibile (II) **(I.L. Mehedinți)** 5

— Soluții pentru accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții **(Alexandru Tache)** 7

— Realizarea producției de cărbune necesită asigurarea și utilizarea rațională a dotării tehnico-materiale **(Marin Ștefănache)** 9

— Cerințe și posibilități de valorificare superioară a noilor surse energetice **(Marius Dăncilă)** 11

— Dezbatere „R.E.". Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (I) 13

— Mutații fundamentale în consumul populației **(II) (Grigore Vîlceanu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Ancheta „R.E.". Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (I) **(Ion B. Popescu)** 18

TEORII—IDEI

— Dinamica valorilor și progresul tehnologic **(Sergiu Tămaș)** 20

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Toader Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— După reuniunea de la Cancun. Probleme urgente își așteaptă în continuare soluționarea **(Ion Barac)** 24

— R.S.F. Iugoslavia. Priorități actuale în asigurarea stabilității economice **(Nicoletta Isar)** 26

— Un apel la rațiune, la respectul ființei umane și al civilizației 27

— Calitatea — componentă de bază a strategiilor de dezvoltare 28

— U.R.S.S. Accente calitative în actualul cincinal **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The new and important peace initiative of comrade NICOLAE CEAUȘESCU, of socialist Romania **(Nicolae Chilie)** 1

— Requirements and possibilities to turn into better account the new energy sources **(Marius Dăncilă)** 11

— Role and functions of credit for self-management, and a better ratio, between proper and borrowed funds (I) A „R.E." debate 13

— Values dynamics and technological progress **(Sergiu Tănase)** 20

— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) **(Toader Ionescu)** 22

— After the Cancun meeting. Urgent problems still waiting to be solved **(Ion Barac)** 24

— U.S.S.R. Qualitative accents in the present five-year plan **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La nouvelle et importante initiative de paix du camarade NICOLAE CEAUȘESCU, de la Roumanie socialiste **(Nicolae Chilie)** 1

— Exigences et possibilités de valorisation supérieure des nouvelles ressources énergétiques **(Marius Dăncilă)** 11

— Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion ; l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés (I) (débat) 13

— La dynamique des valeurs et le progrès technologique **(Sergiu Tămaș)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) **(Toader Ionescu)** 22

— Après la réunion de Cancun. Des problèmes urgents continuent d'attendre leur solution **(Ion Barac)** 24

— L'U.R.S.S. Accents qualitatifs du présent quinquennat **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новая и важная инициатива товарища Николае Чаушеску, социалистической Румынии в пользу мира **(Николае Килие)** 1

— Требования и возможности лучшего использования новых энергетических ресурсов **(Мариус Дэнчилэ)** 11

— Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (I) **(В порядке обсуждения)** 13

— Динамика стоимостей и технологический прогресс **(Серджиу Тэмаш)** 20

— Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (II) **(Тоадер Ионеску)** 22

— После встречи в Канкуне. Неотложные вопросы ждут в дальнейшем своего решения **(Ион Барак)** 24

— С.С.С.Р. Качественные упоры в текущей пятилетке **(Дину Драгомиреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

1981 NOV 17

ORIZONT

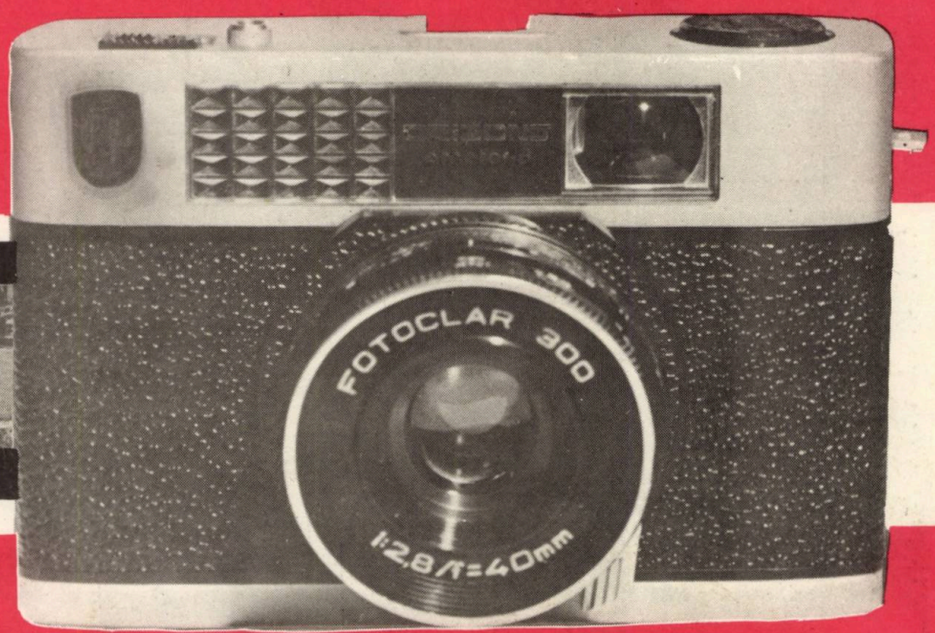

O gamă complexă de aparate foto, care realizează fotografii de bună calitate.

Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din 6 tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, adresîndu-se atît începătorilor cît și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria fotografică de pretutindeni:

— optică de precizie, mecanisme sigure, construcție compactă ;
— obiectiv cu lentile tratate antireflex, redare perfectă a culorilor ;
— contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic magneziu ;
— pîrghie cu armare rapidă ;
— numărător de cadre automat ;
— construcția acestora exclude posibilitatea expunerii duble ;
— măsurarea iluminării prin celulă fotoelectrică.

Din principalele date tehnice ale sale rețineți :

— folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;
— obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;
— timpi de expunere B : 1/30 — 1/300 și B : 1/30 — 1/500 ;
— exponometru încorporat ;
— reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la prețurile cuprinse între 500—1 200 lei, la care se adaugă prețul etiului — 29 lei, în funcție de complexitatea aparatului.

recom

Produse din carne, legume, fructe, precum şi băuturi răcoritoare, care conţin vitamine şi au o mare valoare nutritivă, vă oferă:

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCERE, VALORIFICARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEGUMELOR ŞI FRUCTELOR — BERCENI

Fabrica „FLORA" — Şos. Viilor nr. 55 sectorul 5, telefon 23 89 70

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREŞTEREA CALITĂŢII — COMPONENTĂ DE BAZĂ A EFICIENŢEI

Numărul 46 • Vineri 13 noiembrie 1981

La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,
în spiritul tradiționalelor relații de prietenie româno-iugoslave,
al dorinței comune de a dezvolta conlucrarea multilaterală
dintre cele două țări și popoare

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI SERGHEI KRAIGHER, PREȘEDINTELE PREZIDIULUI R. S. F. IUGOSLAVIA

Bistrița : deplină satisfacție, mîndrie patriotică, sprijin deplin pentru întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru

Exprimînd deplina adeziune la ideile însuflețitorului Apel al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Puternice manifestări ale voinței de pace a poporului român

PRIN ÎNSUFLEȚITE ADUNĂRI ȘI MITINGURI, ca și prin vibrante telegrame adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii de pe tot cuprinsul țării, fără deosebire de naționalitate, profesiune sau vîrstă, își exprimă în aceste zile aprobarea deplină și totala adeziune față de noua și strălucita inițiativă de pace a secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii, a cărei primă expresie o constituie Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Izvorît din înalta grijă și din exemplara răspundere, pentru viața și liniștea popoarelor, pentru destinele civilizației umane, caracteristice pentru întreaga activitate teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, acest mobilizator document programatic — care se bucură de un larg și bine meritat ecou și pe arena internațională — reprezintă o nouă contribuție substanțială a României socialiste la eforturile pentru dezarmare și destindere, pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear nimicitor, pentru edificarea unei lumi a păcii și colaborării. Ea se înscrie armonios în politica pe care țara noastră, președintele României o promovează cu consecvență și hotărîre în scopul lichidării factorilor de încordare, tensiune și conflict din viața internațională, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi, cu participarea și în interesul tuturor popoarelor. Această politică s-a materializat de-a lungul anilor în nenumărate propuneri și inițiative concrete ale țării noastre, în direcția opririi cursei înarmărilor, a trecerii la măsuri practice de înghețare și reducere a cheltuielilor militare, de apărare a libertății și independenței tuturor popoarelor, grav amenințate de actualul curs periculos al vieții internaționale.

Un NU hotărît războiului

DÎND GLAS fierbintei aspirații de pace a întregului popor român, angajat cu toate forțele în opera pașnică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, în cuvinte simple, dar cu atît mai emoționante și mai convingătoare, oamenii muncii din țara noastră își exprimă, în amplele acțiuni de masă

organizate în aceste zile, convingerea fermă că stă în puterea popoarelor de a împiedica izbucnirea unui nou război, de a impune, prin lupta lor unită, dezarmarea, pacea și securitatea pe planeta noastră. De aceea, în spiritul Apelului Frontului Democrației și Unității Socialiste, ei își exprimă angajamentul de a milita neobosit, în strînsă solidaritate cu forțele înaintate și conștiințele lucide de pretutindeni, cu toate națiunile lumii, pentru a pune stavilă politicii de încordare și război, pentru afirmarea politicii de destindere și înțelegere, de pace și colaborare internațională, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, fără arme și fără războaie.

Conștienți că realizarea năzuințelor tuturor popoarelor spre bunăstare și progres sînt condiționate în mod vital de înlăturarea pericolului războiului, de instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră, participanții la mitingurile pentru pace desfășurate pe tot cuprinsul țării își exprimă în mod deschis profunda simpatie cu marile mișcări de masă care au loc în țările Europei occidentale împotriva planurilor și a intențiilor de escaladare a cursei înarmărilor. Într-o impresionantă unanimitate, poporul român își unește glasul cu masele populare din aceste țări, cerînd cu toată energia să se pună capăt cu desăvîrșire politicii de înarmări, să se renunțe la amplasarea pe continentul nostru — și așa supraaglomerat cu un imens arsenal militar cu mult peste necesarul apărării fiecărei națiuni — de noi rachete cu rază medie de acțiune și să fie retrase cele existente, să se renunțe la fabricarea bombei cu neutroni, să fie scoase în afara legii toate armele de distrugere în masă, pentru a elibera Europa, și întreaga omenire, de coșmarul unui nou război. În același spirit, participanții la mitinguri cer ca actuala reuniune de la Madrid să se încheie cu succes și să stabilească convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării în Europa, să se instaureze un climat în care toate popoarele să se poată dezvolta liber și suveran, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară.

Pronunțîndu-se pentru un echilibru militar care să nu pună în pericol securitatea și pacea nici unei țări, poporul nostru cere ca acesta să fie realizat nu prin sporirea înarmărilor, ci prin reducerea lor treptată. O asemenea abordare ar permite, totodată, ca o parte din uriașele fonduri cheltuite astăzi pentru înarmare să fie folosite pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și socială ale fiecărei țări, ca și pentru sprijinirea popoarelor din țările subdezvoltate în eforturile lor de progres, de lichidare a decalajelor dintre state — condiție esențială a păcii și stabilității politice și economice mondiale. „**Trebuie să nu uităm**, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Brăila, că **problemele grave din economia mondială și criza care se accentuează — și care a cuprins practic toată lumea, toate statele — constituie și un rezultat direct al cursei înarmărilor, al uriașelor cheltuieli militare, care au depășit în acest an 500 de miliarde de dolari**". De aceea, oamenii muncii din țara noastră susțin cu căldură teza secretarului general al partidului că lupta pentru dezarmare, pentru reducerea cheltuielilor militare constituie în același timp o parte integrantă a luptei pentru lichidarea decalajelor dintre țările bogate și sărace, pentru o nouă ordine economică internațională.

O deosebită rezonanță are în acest context preocuparea partidului și statului nostru de a milita pentru unirea eforturilor oamenilor de știință în lupta pentru pacea omenirii, în crearea condițiilor ca toate cuceririle geniului uman, ale științei moderne să fie puse exclusiv în slujba păcii și progresului, nu a distrugerii și a războiului.

Pentru o politică nouă, constructivă, pătrunsă de maximă răspundere față de destinele civilizației umane

ÎNSUȘINDU-ȘI PE DEPLIN aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu — care au la bază o profundă cunoaștere și capacitate de analiză a realității — cu privire la situația internațională actuală, la căile de depășire a problemelor grave care confruntă omenirea, oamenii muncii din țara noastră sînt convinși că este de datoria forțelor iubitoare de pace de pretutindeni de a acționa cu toată hotărîrea, în strînsă unitate, pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor. O asemenea politică este indispensabilă pentru a opri cursa înarmărilor, a pune capăt folosirii forței și amenințării cu forța, a impune încetarea oricărei demonstrații de forță, a oricăror acte ce pot genera tensiune și neîncredere între state, astfel ca toate problemele litigioase să fie soluționate numai pe cale pașnică, prin tratative.

În această direcție, oamenii muncii din țara noastră susțin în mod activ politica și inițiativele României socialiste menite să permită Organizației Națiunilor Unite, celorlalte organizații și organisme internaționale să joace un rol mult mai activ în unirea eforturilor tuturor popoarelor pentru pace, colaborare și independență națională.

Răspunzînd cu însuflețire, într-un singur glas, Apelului pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, oamenii muncii din România își exprimă în același timp hotărîrea nestrămutată de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea mărețului program al partidului, pentru transpunerea în viață a politicii externe, principiale și constructive a țării noastre, care dă expresie voinței întregii națiuni de a milita ferm, împreună cu celelalte popoare, cu forțele înaintate de pretutindeni, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor — dreptul la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

„Electromagnetica" : adeziune fierbinte a peste 6 400 de oameni ai muncii la strălucita inițiativă de pace a președintelui României

PACEA ŞI SECURITATEA INTERNAŢIONALĂ SÎNT INDIVIZIBILE

APELUL PENTRU DEZARMARE ŞI PACE al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România, însuşindu-şi iniţiativa preşedintelui ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cheamă pe toţi oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naţionalitate, să contribuie la înfăptuirea idealurilor şi aspiraţiilor supreme ale omenirii de a trăi în colaborare şi înţelegere, într-o lume a păcii şi progresului.

Într-adevăr, situaţia internaţională actuală vădeşte gravitatea problemelor ce confruntă omenirea, posibilitatea şi necesitatea de a acţiona împreună, pentru securitate, colaborare şi pace în întreaga lume, împotriva intensificării cursei înarmării, pentru dezarmare generală şi în primul rînd pentru dezarmare nucleară.

În felul acesta este puternic subliniată legătura dialectică — inclusiv reversibilitatea legăturii de la cauză la efect — între securitate şi colaborare, între progresul privind condiţiile de viaţă înăuntrul unei ţări şi înlăturarea din calea tuturor popoarelor a primejdiei unui nou război mondial, care în condiţiile actuale nu ar putea să nu fie un război nuclear, de natură să ducă la nimicirea vieţii pe planeta noastră.

Trăim în epoca unor interdependenţe crescînde pe planul ştiinţific şi tehnologic, care au avut de pe acum drept rezultat ca practic distanţele să se restrîngă. Pe globul pămîntesc „sîntem vecini cu toţii". Este ceea ce determină, între altele, imposibilitatea ca vreun stat să fie supus unei agresiuni armate, fără ca securitatea tuturor celorlalte state să nu fie afectată în mod negativ, ca undeva în lume să se adune arme de distrugere în masă fără ca de urma acestui fapt dreptul tuturor popoarelor din lume la linişte şi pace să nu fie serios primejduit.

Este îndeobşte cunoscut — cei ce urmăresc planul de a da un nou impuls cursei înarmărilor au socotit oportun ca în scopul de a intimida pe „celălalt" să publice intenţia lor — că este vorba actualmente să fie amplasate şi desfăşurate pe continentul european 572 de rachete nucleare cu rază medie de acţiune, să fie fabricate şi stocate bombe cu neutroni. Pentru orice minte lucidă este clar că realizarea unor asemenea planuri ar constitui un element deosebit de periculos de continuare şi intensificare a cursei înarmărilor, în special a înarmării nucleare, ceea ce expune Europa şi — în fond lumea întreagă — riscului de a deveni cadrul unei conflagraţii nucleare, adică un pustiu.

Latura tehnică a problemei este clară pentru noi toţi. Aici şi acum pare util să se sublinieze conţinutul ilicit, imoral, profund reacţionar al acţiunii împotriva căreia se ridică pretutindeni în lume oamenii progresişti, toţi cei interesaţi în lichidarea oricăror acte de agresiune internaţională, în apărarea celor apropiaţi, a patriei lor, de orice pericol de război, în apărarea dreptului fiecărui popor de a-şi făuri viitorul în libertate, linişte şi pace, aşa cum şi-l doreşte. Într-adevăr, timp de sute şi mii de ani omenirea a trăit în condiţiile cînd dreptul internaţional recunoştea statelor dreptul de a dezlănţui război — jus ad bellum — fie şi pentru un motiv nejust, justeţea motivului fiind, bine înţeles, apreciată din punct de vedere al intereselor clasei la putere. Abia în secolul nostru, datorită experienţei tragice a celor două războaie mondiale, care au cauzat omenirii în decursul unei singure generaţii pierderi şi suferinţe nespuse — am citat cuvintele Cartei Naţiunilor Unite — s-a ajuns la recunoaşterea şi proclamarea dreptului statelor la pace — jus ad pacem —, ceea ce implică, bine înţeles, natura ilicită, criminală, a dezlănţuirii unui război de agresiune, ca şi a pregătirii unui asemenea război.

La aceasta se adaugă faptul că regulile de purtare a războiului interzic şi incriminează folosirea de arme de natură a nu permite să se facă deosebire între militari şi necombatanţi — „civilii" —, între statele beligerante de o parte şi statele nebeligerante, neutre, de altă parte. Or, armele nucleare — şi este vorba de un război dus cu folosirea unor asemenea arme — nu permit să nu se lovească în populaţia necombatantă, nu permit să nu se lovească în populaţia unor ţări neutre — radiaţiile cauzate de exploziile armelor nucleare pot fi purtate pînă asupra teritoriilor unor ţări neutre.

Astfel stînd lucrurile, a dezlănţui astăzi un război nuclear înseamnă a expune nu numai popoarele statelor beligerante ci şi popoarele „vecine", în fond întreaga omenire primejdiei exterminării ca efect al folosirii armelor nucleare, tot mai puternice şi mai numeroase.

La Hiroshima şi Nagasaki au fost folosite bombe nucleare cu o putere explozivă de 18 kilotone exploziv „obişnuit". Astăzi există mii de arme nucleare cu o putere explozivă ce se măsoară în megatone (milioane de tone de exploziv obişnuit), iar experţii vorbesc şi de gigatone (miliarde de tone de exploziv obişnuit). Cît priveşte viteza cu care rachetele nucleare ar ar putea aduce pînă la ţintă „bomba", cele cu rază mare de acţiune — care ar avea deci de străbătut spaţiul ce separă, de exemplu, Uniunea Sovietică de Statele Unite ale Americii, ar avea nevoie de 35 de minute, iar cele cu rază medie de acţiune — despre instalarea acestora în Europa este vorba — avînd de parcurs un drum mai scurt, ar avea nevoie doar de patru minute spre a ajunge la ţintă !

Dacă în cursa actuală a înarmărilor este vorba de arme noi, de mijloace noi de a le transporta la ţintă — rachete —, de posibilităţi de nimicire şi distrugere a vieţii necunoscute secolelor şi mileniilor trecute, „filozofia" — dacă este permis să se folosească cuvîntul pentru a desemna asemenea planuri asasine şi totodată sinucigaşe — întruchipată în fabricarea, stocarea acestor unelte ale morţii şi proclamarea **urbi et orbi** — pentru întreaga lume — a intenţiei de a se servi de ele, este străveche. Este vorba ca în locul raţiunii şi dreptului să se întroneze din nou domnia forţei. Pentru a folosi cuvintele lui Titulescu, marele patriot, jurist, diplomat şi om de stat român de la naşterea căruia se împlineşte anul viitor un secol : în locul forţei dreptului — dreptul forţei. Adică poziţia lăşului care ameninţă pe cei ce au dreptate că va putea folosi forţa pentru a obţine ceea ce nu i se cuvine. O poziţie profund imorală : folosirea forţei şi ameninţarea cu folosirea forţei tind să asigure „celui mai tare" avantaje la care după toate regulile în vigoare el nu are dreptul. O poziţie profund ilicită, criminală : astăzi a folosi forţa armelor, a dezlănţui un război de agresiune, a ameninţa cu folosirea forţei constituie de fapt o gravă crimă internaţională, după cum ar constitui cea mai mare crimă de război dezlănţuirea unui război nuclear, agresiunea nucleară şi deci este criminală şi ameninţarea cu săvîrşirea acestei crime, pregătirea ei prin fabricarea şi stocarea de arme de distrugere în masă, în primul rînd de arme nucleare.

Cine s-a hotărît să folosească mijloace criminale pentru a-şi realiza planurile desigur nu este influenţabil de argumente de estetică sau de morală : „nu este frumos" ; „nu ar fi bine". Dar poate că nu va fi inutil să reamintim texte de drept internaţional care incriminează acţiunile împotriva cărora se îndreaptă iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, însuşită de Apelul pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România.

Carta Națiunilor Unite : articolul 1 : „Scopurile Națiunilor Unite sînt următoarele : 1. Să mențină pacea și securitatea internațională, și, în acest scop : să ia măsuri colective eficace pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau altor încălcări ale păcii..." ;

articolul 2. În urmărirea scopurilor enunțate în articolul 1 ;

punctul 3. Toți Membrii Organizației vor rezolva diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel încît pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în primejdie ;

punctul 4. Toți Membrii Organizației se vor abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite ;

punctul 6. Organizația va asigura ca statele care nu sînt membre ale Națiunilor Unite să acționeze în conformitate cu aceste principii, în măsura necesară menținerii păcii și securității internaționale."

Astăzi cvasitotalitatea statelor existente (156) sînt membre ale O.N.U., așa încît, și din acest punct de vedere, textele aici reproduse constituie dreptul internațional general, deopotrivă de obligator pentru toate statele lumii. În lumina acestor texte este evident că a recurge la forța armelor pentru a rezolva o problemă internațională, a recurge la amenințarea cu folosirea forței armate — și ce altă semnificație politică, morală și juridică pot avea acțiunile de intensificare a cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmării nucleare, la care se referă inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste — constituie grave violări ale legalității internaționale. Mai mult, date fiind consecințele apocaliptice ale dezlănțuirii unui război nuclear, aceasta ar constitui cea mai mare crimă. De aceea este util și necesar să se reamintească și textul din Carta O.N.U. care se referă la mijloacele pașnice de rezolvare a conflictelor și diferendelor internaționale, articolul 33, care prevede : „1. Părțile în orice diferend a cărui prelungire ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale trebuie să caute să-l rezolve, înainte de toate, prin tratative, anchetă, mediație, conciliere, arbitraj, pe care judiciară, recurgerea la organizații sau acorduri regionale sau prin alte mijloace pașnice, la alegerea lor." În adevăr, pentru cine urmărește desfășurarea vieții internaționale contemporane devine pe zi ce trece mai evident că nu există rezolvare trainică „prin forță" a vreunei probleme internaționale, orice asemenea „rezolvare" generînd probleme și mai numeroase și mai grave, după cum nu există problemă litigioasă, diferend internațional care să nu fie susceptibil de o rezolvare trainică, dacă părțile în cauză vor recurge la mijloace pașnice, și în primul rînd la tratative, la negocieri. Nimeni nu se gîndește să conteste caracterul deosebit de complex al vieții internaționale de astăzi, greutățile reale pe care rezolvarea unei probleme litigioase, a unui diferend internațional le implică. Dar posibilitatea unei soluții pașnice trainice există în toate cazurile, dacă există voința politică de a o găsi, dacă există dorință sinceră de menținere și promovare a păcii.

„Nu există — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — și nu pot exista probleme, oricît de complicate ar fi ele, care să nu poată fi soluționate pe calea tratativelor atunci cînd se pornește de la respectul reciproc, de la recunoașterea drepturilor și independenței fiecărei națiuni !"**

Citeodată străvechi deprinderi de recurgere la forță pentru rezolvarea dificultăților, — în acest sens este deosebit de semnificativă legenda tăierii cu sabia a nodului gordian de către Alexandru cel Mare — par a împiedica tratativele directe între părțile în conflict. Dar pe de o parte orice conflict internațional amenință să se întindă, direct sau indirect asupra tuturor celorlalte state, ceea ce crează un interes legitim pentru un număr tot mai mare de state de a sprijini efortul îndreptat spre înțelegere prin tratative Pe de altă parte au luat naștere, desigur în bună măsură în legătură cu această realitate, un număr mereu în creștere de organisme internaționale, multe cu vocație de universalitate — cum este în primul rînd Organizația Națiunilor Unite — organisme care pot și trebuie să fie folosite în scopul găsirii — pe calea negocierii — a soluțiilor echitabile, acceptabile tuturor părților, de natură a elimina opoziția de interese, soluții care țin seama de interesele legitime ale tuturora. Nu întîmplător astăzi diplomația multilaterală a ajuns în bună parte să egaleze ca eficiență străvechea diplomație bilaterală, cu care are menirea istorică de a-și îmbina și conjuga eforturile în vederea promovării înțelegerii, a salvgardării păcii și securității internaționale.

Salvgardarea securității internaționale — aceasta devine tot mai evident — este de neconceput în condițiile continuării cursei înarmărilor. Nu numai moartea prin efectul armelor moderne, în primul rînd al armelor de distrugere în masă amenință astăzi omenirea — faimoasa overkill capacity (capacitatea de a supra-ucide) : s-a calculat că numai armele nucleare ce se confruntă actualmente în Europa pot omorî de 114.000 de ori orice ființă vie de pe continentul nostru.

Nebunia cheltuirii de sute de miliarde de dolari pentru scopuri de înarmare — anul acesta înarmările vor costa, la scară mondială, 600 miliarde dolari ! —condamnă de pe acum la moarte prin foame milioane de copii, condamnă la subșî malnutriție sute de milioane de oameni anual, scoate din circuitul muncii un număr crescînd de muncitori (șomajul crește în țările capitaliste care participă la cursa înarmărilor) —, fără a mai vorbi de faptul că în condițiile cînd atîtea țări industrializate sînt atrase în vîrtejul cursei înarmărilor, multe, foarte multe țări „în curs de dezvoltare" încep să „intre în horă", iau parte și ele la înarmare, ceea ce pe de o parte apasă asupra posibilităților lor de a ajunge „dezvoltate", pe de altă parte înmulțește pericolele pentru pace în lumea întreagă, căci pe măsură ce unul sau altul dintre aceste state dispune de armament modern, problemele internaționale la care ele sînt părți capătă dimensiuni noi,tot mai primejdioase pentru pacea în regiunea respectivă și — interdependența manifestîndu-se, firește, din plin, tocmai în asemenea împrejurări (exemplu conflictului din Orientul Mijlociu este grăitor și în această privință) — pentru toate țările din lume.

Destinderea, dezarmarea se impun, așadar, nu numai pentru evitarea și preîntîmpinarea unui holocaust nuclear, dar și pentru a face cu putință „dezvoltarea", adică pentru reducerea și finalmente, eliminarea decalajelor ce separă astăzi — și amenință să separe tot mai adînc — țările bogate de țările sărace. Dezarmarea și dezvoltarea stau astăzi într-o tot mai vădită legătură dialectică : cu cît lumea va dezarma, cu atît vor crește disponibilitățile în bani, materii prime, fabricate, în studii, perfecționări, etc. în vederea ridicării nivelului material, industrial, științific, cultural ș.a.m.d. al țărilor care din cauza folosirii forței de către cei ce dispuneau pe vremuri de armele cele mai „înaintate", au fost menținute secole de-a rîndul în aservire colonială ; cu cît vor fi eliminate aceste decalaje, cu atît va progresa pacea și securitatea internațională, cu atît popoarele se vor obișnui să vadă în „celălalt", în „străinul" nu, ca pînă acuma, dușmanul — la romani același cuvînt, **hostis**, desemna și pe dușman și pe străin — ci pe un potențial asociat, un partener, un bun vecin, mîine un prieten. Asemenea relații, demne de oameni, și nu cum s-a întîmplat adesea în trecut și care i-au sugerat lui Plaut observația **homo homini lupus** (omul este lup pentru om) — vor face să se înțeleagă și mai bine, de către toți, caracterul anacronic al cursei înarmărilor, care — dacă va fi dusă mai departe — amenință să distrugă în cadrul uneia și aceleiași catastrofe mondiale atît pe „învinși" cît și pe „învingători", precum și pe „neutrii", popoarele care din punct de vedere al dreptului internațional, al relațiilor politice nici nu au luat parte la ostilități, la război.

Este oare cu putință ca oamenii să tolereze ca viitorul lor, al celor scumpi lor, al tuturor popoarelor, să fie primejduit de politica „de pe poziții de forță", o politică vădit irațională, în contradicție cu interesele popoarelor ,ale tuturor oamenilor, indiferent de orînduire socială, economică, politică ?

Împărtășim cu toții convingerea exprimată în repetate rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că, acționînd unite, popoarele, toate forțele progresiste, democratice pot asigura un curs sănătos vieții internaționale, spre pace și conlucrare fructuoasă între națiuni libere, egale în drepturi.

În întreaga lume popoarele încep să-și dea seama de pericolele fără precedent la care le expun politica „de pe poziții de forță", iraționalitatea înarmărilor care constituie instrumentul acestei politici. Oamenii „simpli", oamenii „de pe stradă" cer pretutindeni să fie curmată această politică, să se înceteze cu metoda „forte" pentru rezolvarea problemelor internaționale, să fie înlăturate din instrumentul relațiilor internaționale folosirea forței și amenințarea cu forța, deci și arma nucleară, unealta predilectă a acestei rămășițe a poziției omului din Neandertal, a omului cavernelor. Toți oamenii conștienți cer ca diferendele dintre țări, dintre popoare să fie rezolvate pașnic, pe calea tratativelor.

România stăruie prin întreaga sa acțiune, internă și internațională, pentru triumful, în Balcani, în Europa, în întreaga lume a rațiunii asupra nebuniei. Fiecare dintre noi poate — și deci are datoria — să contribuie activ la acest efort menit să asigure omenirii relații demne de oameni, pentru destindere, încredere, conlucrare, bună vecinătate, pace, securitate, prietenie. După cum vezi, stimate cititor, **et de te fabula narratur** (este vorba și de tine în această poveste).

prof. dr. docent Edwin GLASER

ACȚIUNI CORELATE PENTRU CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI A EFICIENȚEI

ÎN ECONOMIA modernă, în fiecare unitate economică creșterea calității produselor reprezintă o componentă de bază a competitivității, a sporirii eficienței, o condiție hotărîtoare pentru satisfacerea la un nivel superior a cerințelor populației, ale economiei naționale și ale exportului. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate întreprinderile, la nivelul tuturor factorilor angrenați se cer amplificate eforturile creative, se cere întărită disciplina tehnologică și de plan pe întregul flux de producție — de la concepție, de pe planșeta proiectanților și pînă la execuția produselor și urmărirea comportării lor în exploatare — pentru a înlătura barierele în calea oricăror lipsuri, pentru ca de pe porțile întreprinderilor să iasă produse de cea mai înaltă calitate.

Pentru înfăptuirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională, în toate unitățile economice se intensifică preocupările pentru asimilarea și introducerea operativă în fabricație a unor noi produse și tehnologii cu parametrii tehnico-calitativi ridicați, competitivi, utilizarea metodelor de control moderne, cu productivitatea mărită, realizarea integrală a programelor de dotare cu standuri de probe și completarea aparaturii de măsură și control, îmbunătățirea parametrilor de exploatare, modernizarea continuă, revizuirea și repararea periodică și de calitate a fondurilor fixe productive utilizate, ridicarea calificării cadrelor ș.a.

Responsabilitatea pentru ridicarea performanțelor

DESFĂȘURATE într-un cadru de participare și responsabilitate sporită, acțiunile complexe întreprinse în economie în vederea ridicării performanțelor calitative ale produselor românești, pentru obținerea pe parcursul fabricației a unei calități a produselor în concordanță cu prevederile din documentațiile de execuție s-au materializat în acest an în numeroase **realizări :**

1 s-au îmbunătățit parametrii tehnico-calitativi ai produselor realizate prin introducerea în fabricație a multor produse cu caracteristici superioare celor realizate pînă în prezent (vagoane, autocamioane, autobasculante, mașini-unelte centre de prelucrare, utilaj tehnologic pentru chimie, industria petrolieră și minieră, calculatoare electronice, articole tehnice de cauciuc, medicamente, prefabricate din beton armat, mobilă, tricotaje, fire și fibre textile). Astfel, prin reproiectarea și echiparea mașinilor — unelte de alezat și frezat tip AF cu un nou tip de dispozitiv care permite prinderea și desprinderea automată a sculelor prelucrătoare, la produsele din această categorie realizate în cadrul Întreprinderii de mașini-unelte din Bacău timpul total de execuție al pieselor s-a redus cu circa 10%, în condițiile creșterii competitivității acestor produse ; în general, prin îmbunătățiri constructive aduse la cutiile de viteze și avansuri, la prelucrarea ghidajelor și la instalația electrică, media timpilor de bună funcționare la strungurile Carusel tip SC produse la Întreprinderea mecanică Roman a crescut considerabil față de anul 1980, creșterea indicatorilor de fiabilitate înregistrîndu-se și la mașinile de rectificat produse de unitățile specializate din Cluj-Napoca, la „Înfrățirea Oradea", la „Steaua roșie" din București, la Întreprinderea mecanică din Alba-Iulia etc.

2 calitatea de conformitate cu prevederile din proiectele de execuție a fost sensibil sporită prin : ● calificarea, policalificarea și perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale personalului muncitor, ● extinderea utilizării metodelor eficiente de control activ, preventiv și nedistructiv pe fluxul de fabricație și final (introducerea metodei demeritelor în stabilirea nivelului calitativ al cutiilor de viteze la unele produse a permis determinarea cu multă rigurozitate a cauzelor unor probleme de calitate și adoptarea operativă a măsurilor corective pe fluxul de fabricație, ceea ce a condus la scăderea respingerilor de la standurile de probe cu peste 30% ● modernizarea, verificarea și repararea periodică a utilajelor tehnologice, ● îmbunătățirea activității de metrologie prin concentrarea eforturilor în acest domeniu spre transmiterea unităților de măsură, prin etalonarea și verificarea metrologică în trei trimestre din anul 1981 a peste 800 mii de mijloace de măsurare care peste 200 mii etaloane. De asemenea, în perioada parcursă din acest an au fost autorizate 750 de laboratoare de metrologie, 580 de ateliere de reparat mijloace de măsurare și au fost atestate peste 17.200 de persoane care activează în domeniul metrologiei.

În acest cadru, pentru îmbunătățirea dotării cu mijloace de măsură și cît mai corecta lor uilizare s-a acordat un sprijin sporit — sub directa îndrumare a Inspectoratululi general de stat pentru controlul calității produselor — activității de asigurare și ridicare a calității produselor desfășurată în întreprinderile : „Republica" Reghin, Întreprinderea navală Constanța, Unitățile textile din Maramureș, „Textila" Botoșani, Rafinăria Dărmănești, Întreprinderea mecanică Drobeta Turnu-Severin. Semnificativ este și faptul că prin Institutul național de metrologie București au fost elaborate un număr ridicat de teme de cercetare și norme tehnice și că s-a realizat prin microproducție a unui volum însemnat de mijloace de măsurare de peste 17 milioane de lei, ceea ce a permis și în acest domeniu înlocuirea unor importuri costisitoare.

Inițiative pentru valorificarea rezervelor existente

CONCOMITENT cu evidențierea realizărilor de prestigiu obținute de economia românească în producerea unor produse de înalt nivel calitativ, larg competitive, a eforturilor care se depun în întreprinderi pentru asigurarea și sporirea continuă a performanțelor tehnico-funcționale și estetice ale utilajelor și instalațiilor care se produc, analiza preocupărilor existente în acest domeniu pune în evidență existența unor însemnate **rezerve** a căror atragere completă și operativă în circuitul producției trebuie să mobilizeze în continuare în măsură sporită valorosul potențial tehnic și uman existent în cadrul unităților economice. În acest scop, în fiecare întreprindere se cere acționat cu forțe sporite în vederea :

— urmăriri mai riguroase de către institutele de cercetări de specialitate, și de către întreprinderile producătoare a **realizării în timp util a prototipurilor produselor noi, efectuării complete și atente a probelor de verificare a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate,** menite să creeze de la început obstacole de netrecut în calea unor soluții necorespunzătoare, fapt care înlătură necesitatea corectării lor abia, pe parcursul procesului de execuție și elimină pe această cale cheltuieli suplimentare ulterioare de remediere, întărind calitatea și încrederea cumpărătorului în prestigiul mărcii de fabricație.

— respectării stricte a tuturor prevederilor din documentațiile tehnice de execuție și control a diferitelor produse,

întăririi în continuare a disciplinei tehnologice și de control a calității produselor. Preocupări sporite în această direcție apar necesare de exemplu la producătorii de mașini-unelte, autovehicule și colaboratorii lor, care să permită extinderea în și mai mare măsură a preocupărilor actuale de urmărire concretă pe operații, repere, subansamble și produse, a modului în care se asigură calitatea de conformitate, și în acest scop adoptarea de măsuri de completare a programelor unice de calitate pe întreprinderi, care să permită rezolvarea mai operativă a problemelor concordanței cît mai înalte între tehnologiile omologate și cele utilizate în special în producția de piese turnate, elemente hidraulice, organe de asamblare, articole din cauciuc etc.,

— **completarea,** acolo unde este cazul, **a dotării cu standuri de probă și încercări** nu numai la producător dar și pentru efectuarea recepției la beneficiar, în general aducerea dotării cu mijloace de măsurare, S.D.V.-uri, standuri de încercări la nivelul impus de documentația de control, precum și asigurarea condițiilor pentru funcționarea corespunzătoare a tuturor laboratoarelor de metrologie și a atelierelor de reparat mijloace de măsurare.

Totodată, pentru desfășurarea unui control activ, eficient, apare necesară și deplasarea mai accentuată a preocupărilor de la dotarea fragmentară cu mijloacele necesare asigurării calității către conceperea și utilizarea tehnologiilor unitare, integrate de control. Este vorba de elaborarea din timp a unor **programe tehnologice de control** care trebuie realizate în cadrul documentației tehnice de execuție de către unitatea de cercetare de profil împreună cu unitatea producătoare și care în prezent nu se realizează întotdeauna la vreme și de calitate. Avînd în vedere că stabilesc într-o viziune unitară modul și durata de efectuare a operațiunilor de control aparatura și celelalte mijloace necesare, calificarea necesară a personalului, modalitățile de efectuare a unui control activ, ele trebuie să constituie un instrument de bază pentru fundamentarea complexă a organizării activității de control,

— **asigurarea unei ritmicități sporite în aprovizionarea cu materii prime și materiale,** acțiune cu directe implicații favorabile în realizarea calității prevăzute și a desfășurării normale, fără presiunea timpului, a activităților pe care le presupune controlul de calitate. Mai multă grijă se cere manifestată și în acțiunea de cooperare și colaborare în realizarea de produse complexe, în sensul producerii la vreme și de calitate a tuturor subansamblelor, pieselor și reperelor pe care producătorii le livrează unităților de montaj ; tot atît de adevărat este însă și faptul că o contribuție sporită la asigurarea calității vor trebui să aducă și acestea din urmă prin creșterea preocupărilor coordonatorilor de produs pentru a nu deteriora la montaj, sau printr-o depozitare necorespunzătoare, subansamblele pe care le primesc de la furnizori,

— pentru îmbunătățirea în continuare a calității, **cercetarea științifică din institutele de specialitate cît și cea proprie din unitățile productive se cere și mai mult implimentată în aducerea utilajelor din dotare la parametrii de precizie inițiali prin modernizări succesive de fond, ale subansamblelor componente, în corelarea cît mai riguroasă a parametrilor funcționali cu condițiile impuse de documentația de fabricație, cu condițiile concrete de exploatare** aflate în continuă evoluție (este vorba, de exemplu, de schemele de acționare, comandă și automatizare ale mașinilor-unelte). În acest cadru, nu este lipsită de interes nici urmărirea unei corelări și mai bune între părțile electrice, electronice și mecanice ale unor produse complexe, prin întărirea colaborării între institutele de cercetări și cele de inginerie tehnologică de specialitate,

— **creșterea ponderii și contribuției controlului activ și preventiv** prin reorganizarea consiliilor de recepție a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor, astfel încît să se prevină introducerea în fabricație a celor ce nu îndeplinesc condițiile de calitate prevăzute în documentații ; creșterea calificării tuturor cadrelor de execuție, inclusiv a controlorilor de calitate și metrologilor, lărgirea acțiunii de testare a personalului implicat în urmărirea calității produselor ; analiza și clarificarea din vreme, de către compartimentele tehnice și cele de control din unități a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuiesc controlate.

Întărirea responsabilității și a colaborării tuturor factorilor implicați pentru transpunerea în practică a măsurilor și acțiunilor care vizează asigurarea și sporirea calității produselor se constituie în prezent ca cerințe majore, de maximă importanță în procesul dezvoltării eficiente a economiei naționale, a intensificării rolului producției naționale în satisfacerea cerințelor raționale de consum, în accentuarea participării țării noastre la circuitul mondial de bunuri și valori, în condițiile unei competitivități crescînde.

Bogdan PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum, între prevederi și realizări

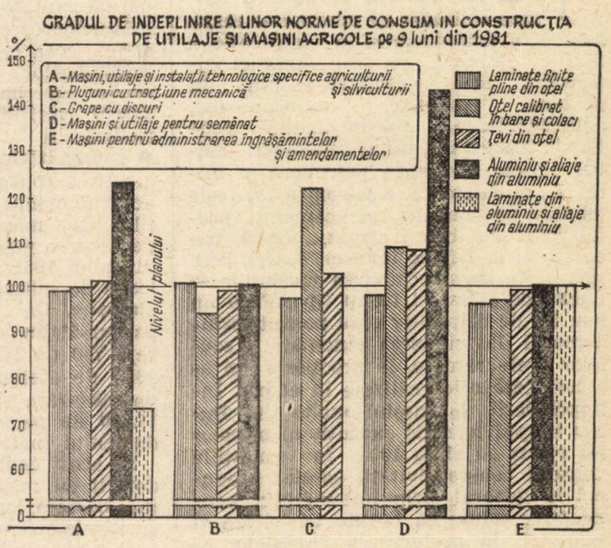

OTAREA agriculturii cu tractoare, mașini și instalații în vederea creșterii gradului de mecanizare a diferitelor lucrări, constituie unul din obiectivele majore ale politicii partidului, în vederea sporirii producției pe unitatea de suprafață în sectorul vegetal cît și în cel zootehnic.

Cantitățile sporite de metal necesare pentru realizarea diferitelor tipuri de utilaje și mașini agricole, implică gospodărirea cît mai rațională a fiecărei tone utilizate pe unitatea de produs în vederea diminuării costurilor de producție. Analiza modului de îndeplinire a consumurilor normate pe primele 9 luni ale anului 1981 la Grupul industrial pentru producția de mașini agricole (G.I.P.M.A.) din cadrul M.I.C.M., pune în evidență faptul că față de nivelele planificate s-au obținut substanțiale economii. Astfel, numai la cele 5 grupe de mașini agricole menționate în grafic, economiile de sortimente metalurgice sînt următoarele : — 883 tone laminate finite pline din oțel, — 20 tone oțel calibrat în bare și colaci, — 9 tone țevi din oțel, — 5 tone laminate din aluminiu și utilaje din aluminiu.

Aceste economii ar fi putut fi mai substanțiale dacă la alte norme de consum nu s-ar fi înregistrat depășiri, însumînd cantități importante cum sînt : + 63 tone laminate finite pline din oțel, + 101 tone oțel calibrat în bare și colaci, + 295 tone țevi din oțel, + 72 tone aluminiu și aliaje din aluminiu. Depășirile de consumuri ar fi putut fi evitate dacă unitățile de producție ar fi luat din timp măsurile tehnico-organizatorice adecvate, dintre care menționăm : urmărirea pe bază de grafice zilnice a consumurilor pentru fiecare produs, pentru a se putea stopa în fază incipientă orice tendință de depășire a consumurilor planificate ; utilizarea de laminate cu dimensiuni justificate din punct de vedere tehnic, astfel ca suprad'mensiunile pentru prelucrare să fie minime ; folosirea de programe de croire cît mai judicioase a materialelor, în scopul reducerii în mai mare măsură a capetelor și a marginilor și utilizarea lor productivă, etc.

În perioada care a rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru recuperarea pierderilor înregistrate și încadrarea consumurilor în nivelele planificate, este necesar ca măsurile amintite să fie aplicate riguros, concomitent cu promovarea unor tehnologii mai economice, capabile să asigure o valorificare superioară și eficientă a metalului.

DEZBATERE „R. E.“

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE (III)

AM PREZENTAT în numerele 43 și 44 ale „Revistei economice“ cîteva probleme reieșite din dezbaterea „Concepte și modalități de organizare a activității industriale“, privind coordonatele evoluției industriei construcțiilor de mașini, optimizarea raportului specializare-integrare-cooperare în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar și efectele previzibile ale acestui proces la nivelul întreprinderii și centralei industriale. Publicăm în cele ce urmează alte cîteva probleme desprinse din dezbatere cu privire la necesitatea flexibilității producției cît și a elasticității în activitatea de concepție și proiectare.

Semnificațiile profunde ale mobilității și flexibilității în condițiile actuale

Dimitrie Ancuța — „Specializarea fabricației, sporirea producției de module, creează, fără îndoială, acea flexibilitate necesară satisfacerii cerințelor beneficiarilor, îndeosebi a celor externi, în termene cît mai scurte. Aceasta presupune să se confere capacităților de producție o mare mobilitate, ținîndu-se seama de solicitările schimbătoare ale pieței externe, de termenele uneori foarte scurte în care sînt cerute diferitele produse.

În acest context țin să arăt că Centrala industrială de material rulant-București, și-a sporit nomenclatorul de producție de la 49 de tipuri de sortimente la 80 poziții în 1980. Această mare mobilitate de nomenclator este reflectată de următoarele condiții obiective : centrala execută circa 40% din producția marfă pentru beneficiari externi. Or, la export, contractele, chiar cele de lungă durată, nu pot asigura dintru început sortimente precis determinate și nici condiții tehnice neschimbate, ceea ce face ca an de an numărul sortimentelor introduse în fabricație, în funcție de cerințele pieței externe, să fie în creștere. Caracteristic pentru actuala etapă a progresului tehnic în construcția de mașini, pe plan mondial, este reducerea ciclului de viață al produselor la 3—5 ani. În cadrul sarcinilor centralei de a contribui tot mai mult la acoperirea nevoilor interne, deci la reducerea importurilor de mașini și utilaje, se încadrează și cele privind asimilarea unei game largi de mașini și utilaje (utilaje pentru construcții la I.M. Nicolina Iași, autogredere, autoscrepere, autodumpere, încărcătoare frontale etc.), precum și numeroase mașini-unelte destinate autoutilării.

În asemenea condiții, întreprinderile sînt obligate nu numai la adaptări elastice de nomenclator, dar chiar la proiectarea și asigurarea tehnică a unui al doilea profil și anume — „profilul de rezervă“. Pe de altă parte, creșterea continuă a ponderii producției pentru export face din diversificare și mobilitate a profilului pe orizontală o condiție de competitivitate, ținînd seama că firmele concurente din țările dezvoltate industrial își pot modifica profilul în termen foarte scurt, oferind prompt o gamă reînnoită de produse.

Toate aceste condiții specifice stadiului actual de dezvoltare a construcțiilor de mașini din țara noastră sporesc mult importanța și caracterul imperativ al unui grad mai ridicat de specializare organologică și tehnologică. Întreprinderile cu grad ridicat de integrare realizează greu elasticitatea necesară în ce privește adaptarea nomenclatorului la cerințele pieții externe și progresului tehnic rapid. Asimilarea produselor noi se face cu dificultate și cu costuri mai mari atunci cînd întreprinderea de produse complexe produce ea însăși și o mare parte din componente. La fel, extinderea gamei tipodimensionale presupune cheltuieli de producție mari și neeconomicoase cînd gradul de integrare este mare. Ciclul de asimilare a produselor noi sau a modernizărilor cerute în mod divers de diferiții beneficiari externi se mărește substanțial dacă aceeași întreprindere execută majoritatea componentelor, ceea ce reduce capacitatea de a primi comenzi importante de la partenerii externi în condiții de livrare cerute.“

Participanții la dezbatere : Prof. dr. **Ion Siclovan,** Academia „Ștefan Gheorghiu“ ; ing. **Ion Crișan,** director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini ; **Ion Popa,** prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București ; **Ion Rozanide,** șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și **Ion Calboreanu,** șef serviciu Direcția generală tehnică din M.I.C.M. ; **Gheorghe Bratoloveanu,** Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie ; ing. dr. **Ioan Iștoc,** director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. dr. **Ion Hera Bucur,** cercetător la Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde în construcții de mașini ; ing. dr. **Corneliu Russu,** director al Institutului pentru economia industriei ; **Paul Protopopescu,** director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și **George Lazaride,** director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării ; **Dimitrie Ancuța,** director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București ; **Ion Simionescu,** șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Griviția Roșie“ ; **George Grosu,** șef atelier proiectare Întreprinderea de mașini grele ; **Mihai Mateescu,** șef serviciu organizare-control întreprinderea „1 Mai“ Ploiești ; **Manițiu Cecilia,** cercetător Institutul de economie socialistă ; **Camelia Cămășoiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Vasile Boescu** și **Corneliu Bârnea** din partea redacției „Revistei economice“.

Paul Protopopescu — „Asigurarea flexibilității capacităților de producție pentru a realiza o gamă mai mare de produse pe un sistem tehnologic bine închegat, sau a mașinilor-unelte care să execute, mai multe operațiuni sau să se adapteze, într-un timp mai scurt, fără un volum prea mare de pregătire și reglaj, constituie în momentul de față o cerință de prim ordin. S-a vorbit în dezbaterea noastră, despre unele impedimente în această privință pe care le întîmpină, de pildă, Întreprinderea de autocamioane Brașov. Vreau să fac precizarea că această unitate este una din cele care lucrează pe linii tehnologice bine definite ; ea are o linie pentru blocul motor, o alta pentru arborele cotit, o linie pentru pistoane, o linie pentru biele și așa mai departe. Ceea ce se poate numi aici lipsa de flexibilitate a unor asemenea linii, este aceea că de la început această întreprindere a fost concepută numai pentru a realiza motoare de 135 C.P. după licența Saviem și de 215 C.P. după M.A.N. Nimeni nu s-a gîndit, pe parcurs, pînă unde mergem cu specializarea, întrucît se știe că o asemenea măsură dusă la extrem prezintă anumite dezavantaje. Ea trebuie făcută în anumite limite, care să ducă la o eficiență maximă. Deci, este adevărat că unele din liniile tehnologice de la întreprinderea de autocamioane sînt lipsite de flexibilitate, dar nu în așa măsură încît să trebuiască să renunțăm la ele și aceasta pentru că pe o linie tehnologică care face de pildă motoare de 135 C.P., se pot realiza și motoare de puteri mai mici.

În ce privește celălalt aspect al problemei, și anume pregătirea din vreme a întreprinderilor în vederea asimilării în producție al celui de al doilea profil, aceasta este o necesitate obiectivă, decurgînd din cerințele diversificate ce au loc în prezent, din criza de energie și combustibil, din accentuarea competitivității pe piețele externe etc. Noi avem de acum vreo 4—5 întreprinderi la care, atunci cînd s-au aprobat indicatorii tehnico-economici pentru dezvoltarea respectivă, s-a stabilit și un al doilea profil mai apropiat, pe baza unei conjuncturi de mai scurtă durată — profil la care să treacă întreprinderea, fără prea mari investiții sau fără răsturnarea sistemului tehnologic atunci cînd se realizează alte produse. Din păcate, o asemenea indicație dată de conducerea partidului nu a fost peste tot înțeleasă și, ca atare, nu s-a acționat în consecință. De aceea, o asemenea măsură trebuie avută mereu în atenție pentru a se elimina pe viitor situații care determină nefolosirea integrală a capacităților de producție.“

Corneliu Russu — „În legătură cu

mobilitatea și flexibilitatea producției, ar fi necesar, după părerea mea, să reflectăm și asupra flexibilizării gîndirii și măsurilor pe care le luăm în acest scop. Uneori ne gîndim la flexibilizarea organizatorică a producției, dar cînd este vorba să aplicăm conceptele noastre se desprinde o tentă de a absolutiza lucrurile. Și în luările de cuvînt în cadrul acestei dezbateri transpare această idee de a nu absolutiza unele concepte, ci de a găsi formele flexibile prin care unele măsuri sau altele să se potrivească ca o mănușă diferitelor situații. Așadar important este să găsim idei, soluții proprii, novatoare, care să permită adaptabilitatea producției la cerere, la satisfacerea cerințelor atît pentru nevoi interne cît mai ales pentru export".

George Grosu — „Eu aș vrea să pornesc de la ideea că minimum 50 la sută din producția construcțiilor de mașini în cincinalul actual trebuie să fie destinată exportului. Consider că pentru a ne îndeplini obligațiile care ne stau în față este necesar ca fiecare unitate din această ramură să-și axeze activitatea pe satisfacerea cerințelor respective, să încheie contracte și să livreze la export cel puțin jumătate din producția realizată. Pentru aceasta, ținînd seama de conjunctura actuală pe plan mondial, se impune ca toate produsele pe care le vom livra — și aici vorbesc prin prisma experienței Întreprinderii de mașini grele București — să fie onorate în termene foarte scurte, în raport cu cele de pînă acum. Aceste termene scurte afectează însă mai mult întreprinderile care realizează produse unicat sau de serie mică, sau fac livrări de furnituri mari.

Producția acestor utilaje complexe ridică probleme deosebite față de producția de serie sau de masă. La utilajele tehnologice termenele de livrare erau pînă acum de 3—4 ani ; în prezent, termenele solicitate pe piețele externe s-au redus la mai mult de jumătate. De aici apare necesitatea scurtării ciclurilor de producție, fapt ce se poate realiza prin tipizare, prin specializare, prin cooperare, cît și prin reducerea unor cicluri premergătoare execuției. Este vorba de ciclurile de proiectare și realizare a tehnologiilor și a proiectelor de SDV necesare realizării produselor".

Ion Crișan — „Pe bună dreptate în dezbaterea noastră s-a acordat un spațiu larg analizei critice a unor neajunsuri care acționează împotriva adîncirii specializării și lărgirii cooperării, precum și propunerilor de măsuri pentru îndepărtarea lor. Faptul că aceste critici și propuneri au fost formulate în mod convergent, deși de pe poziții profesional diferite, le dă o valoare deosebită. Analiza a pornit de la două fenomene reale, care nu se pot contesta și care se pot rezuma astfel :

- în viața reală, relațiile de cooperare merg greu ; din această cauză, întreprinderile mari preferă să renunțe la cooperare ;
- într-o serie de cazuri, lărgirea cooperării are efecte negative, pe care noul mecanism economico-financiar le scoate în evidență.

În cadrul dezbaterilor s-a făcut, cum era și firesc, o analiză atentă a acestor neajunsuri, demonstrîndu-se, dacă mai era nevoie, caracterul lor subiectiv. Constatarea pragmatică referitoare la neajunsurile existente în activitatea de cooperare își are originea tocmai în faptul că relațiile existente astăzi între întreprinderi nu se bazează pe specializarea adîncită a partenerilor. În multe cazuri ne lipsește furnizorul specializat de componente. În altele capacitatea de producție a acestuia nu a fost dimensionată în raport cu dinamica fabricantului de produse finale.

În ce privește aspectele negative legate, cel puțin aparent, de noul mecanism economico-financiar, ne aflăm de asemenea în fața unor situații extreme, care pot și trebuie evitate. Sintetizînd criticile și propunerile făcute în dezbatere, ne-am putea opri la următoarele aspecte :

1. **Producția de componente trebuie să fie eficientă pentru ambii parteneri, deci trebuie să coste mai puțin decît aceeași producție realizată — în loturi mai mici — la producătorul final.** Producătorul specialist de componente trebuie să adopte o treaptă superioară de tehnologie, sub aspectul consumului de materiale și manoperă, ca și sub aspect calitativ. Dacă se începe — cum s-a întîmplat din păcate în unele cazuri — cu o producție „centralizată" de componente de nivel tehnologic scăzut, rezultatele nu pot fi decît negative. Cooperarea implică încredere între cei doi producători. Această încredere trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe tehnologie, pe calitate și pe preț.

2. **Capacitățile de producție ale producătorilor specializați de componente trebuie să implice rezerve în raport cu cererea.** Aceste rezerve sînt sigure în măsură să acopere abaterile aleatorii ale planurilor de cooperare. Un producător de componente trebuie să poată face față schimbărilor de program pe care le cer producătorii finali, legați în cele mai multe cazuri de beneficiari inconstanți, în special pe piețele străine.

3. **Strategia prețurilor și a indicatorilor de plan trebuie să promoveze cooperarea, în nici un caz să i se opună.** În acest sens, rata beneficiului la componente trebuie să fie stabilită la limite inferioare. În aprecierea rentabilității, în locul ratei beneficiului, să se dea mai multă importanță masei beneficiului.

4. **Să se stimuleze inițiativa centralelor industriale și a întreprinderilor în utilizarea propriilor resurse materiale pentru promovarea producerii centralizate de componente și pentru modernizarea tehnologiei acestora,** în general pentru a asigura adaptarea dinamică a tehnologiei la cerințele creșterii eficienței și calității."

Noi cerințe față de activitatea de concepție și proiectare

Ion Șimionescu — „Am reținut din intervențiile unor tovarăși că pentru sporirea producției de module în condiții de eficiență maximă, scurtarea perioadei de asimilare și fabricare în serie a unor produse pentru a satisface în timp optim cererile beneficiarilor se impune și găsirea unei soluții mai bune în organizarea activității de concepție în general și a proiectării de execuție în special. În mod concret — organizarea la nivel de întreprinderi mari a serviciilor de concepție, care să asigure detalierea proiectelor de execuție, rezolvarea operativă a adaptării acestora la condițiile tehnice de realizare etc. Întrucît problema vizează un aspect important în cadrul procesului de specializare și cooperare aș vrea să ridic unele probleme legate de practica întreprinderii „Griviția Roșie" privind locul proiectării, al elaborării documentației de execuție. În producția de utilaj tehnologic noi primim adesea documentația de execuție de la institutele de proiectare ale beneficiarului. Din păcate, acestea nefiind întotdeauna corespunzătoare condițiilor noastre practice de execuție, necesită acordarea a fel de fel de derogări. Or, mai ales în ce privește unele materiale, obținerea unor derogări necesită un timp foarte lung și un volum important de muncă, ceea ce este în detrimentul scurtării timpului de execuție. De aceea, socot că proiectarea documentației de execuție să se facă în întreprinderea executantă".

George Lazaride — „În legătură cu problema ridicată de tovarășul Simionescu, și anume aceea a locului proiectării de execuție, aș vrea să-mi exprim și eu opinia. Evident, așa cum o dovedește practica din multe țări și chiar de la noi, proiectarea de execuție nu-și are locul decît în întreprinderea executantă. Asta nu înseamnă că nu trebuie să existe proiectanți de utilaje în institute sau în unități de proiectare centralizate ; dar ei trebuie să se limiteze la proiecte de ansamblu, sau proiecte tehnice. Dacă sînt la unitatea utilizatoare, cum sînt institute ale beneficiarului la chimie, la metalurgie etc. axate pe tehnologia chimică sau metalurgică, este normal. Dar execuția este o problemă de competență strîns legată de întreprinderea executantă, pentru că nu este bun un proiect de execuție care nu ține seama de posibilitățile reale. Mie mi se pare că din acest punct de vedere micșorarea importanței constructorului și tehnologului-șef, care existau pe timpuri în întreprinderi, nu este de natură să favorizeze din specializarea, nici flexibilitatea, nici adaptabilitatea producției la cerințe și necesități."

George Grosu — „În ce ne privește, de multe ori, termenele scurte cerute de piața externă ne conduc nu numai la crearea de decalaje foarte mici între ciclul de concepție și cel de execuție, dar chiar la interferența acestor două cicluri. Această interferență are uneori serioase consecințe negative. De aceea, concepția trebuie să fie în avans față de începerea execuției unui produs. Aici am să adîncesc ideea tovarășului Lazaride, în sensul că ciclul de proiectare să fie devansat suficient de mult față de cel de execuție pentru ca întregul compartiment de concepție — atît execuția proiectării cît și execuția proiectării de tehnologii și S.D.V. — să aibă posibilitatea executării unor familii de produse care să fie oferite în timp minim la export.

Pentru ca să se poată crea decalajul optim între concepție și execuție, este nevoie să se realizeze proiecte care să țină seama de tot ce este nou în domeniul respectiv, cărora să li se poată aduce adaptările necesare în întreprindere în momentul primirii unor comenzi ferme".

Ion Calboreanu — „Într-adevăr, sînt încă discuții multe în legătură cu organizarea proiectării. Mie mi se pare că un producător de o anumită mașină sau componentă de mașină trebuie să aibă la îndemînă și concepția produsului respectiv și o tehnologie de execuție a produsului, nu integrală ; el poate face apel la unele componente pe care le folosește sau la procedee în care sînt specializați alții. Dar pentrul produsul pe care-l realizează el, trebuie să de-

ținând și concepția. Iată un exemplu concret : avem pompele de injecție — un caz foarte fericit de specializare, unde concepția produsului este în întreprindere. Așa se explică rezultatele bune obținute de întreprinderea de mecanică fină din Sinaia. Că ea mai face apel și la unele institute specializate pentru forjare, pentru turnarea unei piese, asta este altceva ; dar organizarea tehnologică a fabricației de pompe de injecție este gîndită de către producător. Aceasta nu exclude existența unor institute specializate : eu spun chiar că sînt compatibile".

Ion Rozanide — „Aș începe cu importanța deosebită a diversificării produselor în construcția de mașini și cu necesitatea de a fi operațională pentru a ne putea adapta la cerințele pieței interne și externe, știind că industria construcțiilor de mașini este chemată să contribuie cu o pondere însemnată la exportul țării.

Trebuie să spun că în sistemul nostru de organizare și conducere, rețeaua de unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, care însumează peste 300 de institute și centre, acoperă peste 80 la sută din volumul de cercetare și proiectare pentru produsele principale din construcția de mașini. Sigur că mai rămîne o mică parte descoperită în domeniul utilajului chimic, care este la Institutul Ministerului Industriei Chimice, partea de utilaj energetic, minier și alimentar. Deci, cu cîteva excepții, care vizează utilajul tehnologic complex, se poate spune într-adevăr că activitatea de cercetare-proiectare nu este concentrată. A o concentra în construcția de mașini nu este o măsură bună, după părerea mea, pentru că trebuie să elaborezi și proiecte de execuție pentru diferite componente — un filtru, o coloană, un schimbător de coloană pe care îl execută unitățile specializate ale C.F.R. ; desigur, concepția tehnologică trebuie să rămînă la institutul de specialitate.

Cînd s-a elaborat Decretul 170 pentru îmbunătățirea activității de proiectare tehnologică uzinală s-au avut în vedere ca proiectarea de produse noi să se facă la institute, iar proiectarea care necesită modificări să stea în întreprindere. De altfel, decretul 170/1980 oferă o gamă largă de posibilități pentru organizarea compartimentelor de concepție începînd cu asigurarea unui cadru de conducere care să cordoneze întreaga activitate tehnologică și de conducere, cu atelierul și secția de cercetare-proiectare tehnologică, autoutilare și cu proiectarea de produse. Deci există cadrul organizatoric care satisface această cerință astăzi.

S-au prezentat în dezbaterea noastră unele elemente din decretul 174 sau baza de fundamentare a acestui decret cu toate elementele de tipizare. Prevederile acestui decret trebuie să fie mai bine valorificate la nivelul institutelor de cercetare-proiectare. Noi căutăm forme noi de organizare ca de pildă pe zone economice industriale, pe platforme, dar uităm că centrala industrială care a fost creată pentru omogenitatea constructivă a produsului, are unități de cercetare proprii. Fiecare centrală are un institut de cercetare : în construcția navală, în producția de tractoare, în producția de autocamioane, de autoturisme etc. Deci, avem o asemenea rețea vastă care să asigure o concepție unitară.

Vasile Boescu : „Aș vrea să abordez problema proiectării într-o viziune mai largă. După părerea mea, tipizarea acționează în direcția creării condițiilor măririi seriilor de fabricație a produselor, înțelegînd prin această noțiune mașini, utilaje, ansamble, subansamble, piese, alte elemente structurale. Rezultă, deci, că premisele obiective, suportul principal al acțiunilor de specializare, sînt create în faza de concepere-proiectare a produselor. O abordare sistemică și complexă a proiectării, înțelegînd prin aceasta deplasarea efortului de concepție de la produse privite izolat la sisteme, familii, grupe de produse caracterizate prin similitudine constructivă și tehnologică, facilitează promovarea tipizării în formele ei cele mai avansate — unificarea constructivă, concepția modulară ș.a. prin care se creează condiții favorabile îmbunătățirii calității produselor și a eficienței fabricației. Este evident că o producție fără ordonarea corespunzătoare a nomenclaturii și dimensiunilor nu este aptă pentru specializare.

Pe marginea acestor considerente se pot desprinde unele concluzii cu caracter practic pentru activitatea de viitor în industria constructoare de mașini. Specializarea fabricației implică specializarea colectivelor de proiectare și inginerie tehnologică, care trebuie profilate pe aceleași grupe de produse similare constructiv, tehnologic, funcțional. Concentrarea acestei activități pe ansamblul economiei naționale în institute specializate — așa cum este în prezent, spre exemplu, pentru utilaj petrolier, mașini de ridicat-transportat, mașini-unelte, tehnologii sectoare calde etc., — pare a fi forma optimă de organizare privită prin prisma specializării producției, creșterii eficienței acesteia, îmbunătățirii calității.

Descentralizarea proiectării — așa cum s-a propus de unii participanți la dezbatere — prin trecerea colectivelor de proiectanți în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini, ar conduce în mod firesc, la pierderea viziunii de ansamblu asupra subramurii (domeniului) în ceea ce privește aspectele de promovare a progresului tehnic, înnoirea producției, promovarea noilor tehnologii ș.a. cu implicațiile inevitabile, inclusiv paralelisme păgubitoare în activitatea de concepție. Totuși, cele afirmate nu trebuie interpretate în sensul că aș milita pentru o structură rigidă care, în unele cazuri, a generat deficiențe în execuție. O parte din funcțiile concepției, care se regăsesc astăzi în institutele și centralele de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, ar putea fi, așa cum s-a sugerat de altfel în dezbatere, transferate la colectivele de concepție din marile întreprinderi prin reînființarea sau reorganizarea (completarea) sarcinilor constructorului șef, tehnologului șef, metalurgului șef, sau chiar prin crearea de grupuri de cercetare și proiectare. Am în vedere o serie de documentații de execuție, la produse mai puțin complicate, pregătire tehnologică ș.a., care nu-și găsesc justificare la institutele de concepție centrale sau de specialitate. Concepția directoare și politica tehnică generală specifică subramurii sau domeniului trebuie să rămînă însă, în continuare, drept sarcini ale institutelor de nivel republican. Evident, problema este destul de complexă și nu poate fi abordată numai tangențial. O dezbatere consacrată special destinată acestor aspecte ar prezenta suficient interes din punct de vedere tehnic și economic."

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Independent — I 102F — cel mai rapid minicalculator românesc

URMĂRIND satisfacerea cerințelor unor utilizatori tot mai pretențioși, Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul din Capitală a omologat, de curînd, un nou component al familiei de calculatoare de concepție românească, cunoscute sub denumirea de „Independent". Este vorba de minicalculatorul I-102 F care, spre deosebire de „Independent" I-100 (calculator medaliat cu aur în cursul anilor precedenți la diferite tîrguri și expoziții internaționale și omologat în cursul anului trecut de firma franceză CERCI pentru a conduce procesul tehnologic al întreprinderii de autoturisme „Oltcit" din Craiova), are o viteză de calcul de cinci ori mai mare, adică de 2 500 000 operații/sec. În comparație cu predecesorul său, minicalculatorul I-102 F —care va fi asimilat curînd în fabricație la Întreprinderea de calculatoare electronice din București — execută programele scrise în limbaj FORTRAN de circa 20 ori mai rapid. Datorită acestui fapt utilizarea lui este indicată mai ales în aplicațiile tehnico-științifice care necesită un volum foarte mare de calcul. Funcțiile speciale necesare controlului și conducerii proceselor industriale complexe, sînt optim implementate pe aparat, datorită facilităților de microprogramare la beneficiar. Aceasta permite, printre altele, acordarea sistemului pentru execuția unor programe evoluate. Astfel, fabrica constructoare pune la dispoziția utilizatorilor și un compilator PASCAL optimizat prin microprogramare corespunzătoare a aparatului.

Conceput într-o tehnologie avansată, „Independent" I-102 F înglobează metode moderne de proiectare, cum ar fi microprogramarea dinamică și suprapunerea fazelor constituind astfel cel mai perfecționat minicalculator realizat pînă în prezent în țara noastră.

E. K.

DEZBATERE „R. E."

„Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate" (II)

Creditul — sursă de finanțare

Conf. dr. Ion Neagoe — perfecționarea mecanismului economico-financiar ridică pe o treaptă superioară activitatea de planificare financiară la nivelul unităților economice, prin elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, document ce cuprinde totalitatea relațiilor financiare ce se desfășoară în cadrul întreprinderilor și cele ce se nasc în relațiile cu organul ierarhic superior și cu bugetul statului. Totodată, elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli de către fiecare întreprindere are ca scop folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare în activitatea pe care o desfășoară, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere în gospodărirea fondurilor și întărirea disciplinei financiare, precum și creșterea eficienței economice.

Examinarea conținutului bugetului de venituri și cheltuieli conduce la concluzia că este imperios necesar ca activitatea unităților economice să se finalizeze cu beneficii cît mai mari, pe măsura potențialului productiv, a investițiilor de care a beneficiat întreprinderea respectivă. Prin urmare, la întocmirea bugetului este necesar să se aibă în vedere acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile proprii, iar beneficiile obținute să asigure constituirea fondurilor pentru dezvoltarea unității respective, cointeresarea colectivului de oameni ai muncii în rezultatele obținute, satisfacerea unor nevoi sociale ale acestora, restituirea fondurilor primite de la societate pentru investiții și producție, precum și participarea cît mai însemnată la acoperirea necesităților generale ale societății. Aplicîndu-se această concepție în activitatea economico-financiară a întreprinderilor se înfăptuiește autofinanțarea acestora, care reprezintă calea concretă de realizare a autogestiunii economico-financiare. Autofinanțarea devine, astfel, calea principală de dezvoltare a întreprinderii, de finanțare a producției și a unor acțiuni sociale.

Cu prilejul fundamentării indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli un loc important îl ocupă **dimensionarea necesarului de mijloace circulante și a resurselor de finanțare a acestora.**

Pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli să devină realmente un instrument de realizare a eficienței utilizării fondurilor de care dispun întreprinderile, un instrument operativ de înfăptuire a echilibrului financiar al unităților și capacității lor de plată, precum și un instrument de întărire a autogestiunii economico-financiare, considerăm necesare următoarele îmbunătățiri : fundamentarea temeinică a indicatorilor cuprinși în bugetul de venituri și cheltuieli în funcție de condițiile de care dispun unitățile economice și de nivelurile orientative primite de la organul ierarhic superior ; **modificarea indicatorilor din proiectele de buget** (mai ales la mijloacele circulante) **să se efectueze de către centrale în funcție de posibilitățile existente în întreprindere și nu după alte criterii ;** întrucît restituirea fondurilor primite de la societate, pentru investiții se efectuează la centrală, **considerăm necesar a se evidenția și contribuția întreprinderilor la formarea fondului de investiții de la acest nivel** (amortizarea disponibilă), **pentru ca atunci cînd acestea vor beneficia de sume din acest fond să se deducă din obligația de restituire contribuția respectivă ;** pentru a nu mai vehicula sumele prin bugetul statului, considerăm ca **atunci cînd întreprinderile au aprobat investiții sau creșteri mari de mijloace circulante, se impune ca dimensionarea prelevării din valoarea producției nete și a celorlalte vărsăminte la buget să țină seama de necesitatea acoperirii integrale a acestor cheltuieli.**

„Analiza valorii" în sprijinul reducerii necesarului de mijloace circulante

Asist. Dumitru Bucătaru — O metodă prin care se poate obține diminuarea costurilor produselor concomitent cu îmbunătățirea funcțional constructivă a lor este **analiza valorii.** Potrivit reglementărilor actuale, dimensionarea normativului în unitățile economice se face în funcție de costul producției marfă și de viteza de rotație a fondurilor circulante.

Însemnătatea economică a sporirii vitezei de rotație a fondurilor circulante și prin aceasta diminuarea necesarului de mijloace circulante, constă în aceea că atît fiecare întreprindere cît și economia națională obține rezerve suplimentare pentru realizarea reproducției socialiste cu minimum de mijloace.

Obiectul concepțiilor și tehnicilor analizei valorii este asigurarea prin identificarea și eliminarea cheltuielilor inutile, a unei eficacități asemănătoare celei obținute prin ameliorarea produselor.

Capacitatea produsului de satisfacere a anumitor necesități, prin diferitele sale calități sau „funcțiuni", este evaluată din punct de vedere a importanței, a ponderii lor în valoarea de întrebuințare totală a produsului.

Pornind de la ideea că prin cost nu se exprimă explicit ceea ce se consumă și ceea ce se obține în procesul de fabricație ca utilitate socială, analiza valorii folosește noțiunea de cost a funcțiilor produsului, prin care se stabilesc relații între costurile de producție și valoarea de întrebuințare furnizată societății, permițînd astfel orientarea concepției constructive a produselor spre soluții cu maximă eficiență.

Costurile inutile funcționalității produsului se datoresc fie modului de organizare a tehnologiei de fabricație, fie utilizării unor materii prime scumpe comparativ cu altele mai ieftine și cu aceeași parametri funcționali. Căile eliminării cheltuielilor inutile, rezultate din analiza valorii, constituie posibilități de a reduce necesarul de fonduri pentru mijloacele circulante.

Vom exemplifica acest fapt, la un produs finit al Combinatului de fibre sintetice Iași, fibra tip pală, sortiment ce deține o pondere de peste 30% din volumul fizic al producției marfă a unității, cu o gamă largă de întrebuințări în industria textilă, a confecțiilor, fiind solicitat și de parteneri străini.

Funcțiile considerate a defini valoarea de întrebuințare a acestui produs sînt : A. culoarea fibrei ; B. finețea filamentelor ; C. efectul piling, în următoarea ordine prezentată în tabelul alăturat.

Funcția	A	B	C
A	1	0	0
B	1	1	0
C	1	1	0
	3	2	1
%	50	33,3	17,7

Utilizînd calculatorul din dotarea combinatului s-au determinat costurile funcțiilor prin evaluarea fiecărui component al produsului și atribuirea lui uneia din cele trei funcții considerate. Rezultatele obținute indică următoarea ordine a valorilor funcțiilor produsului : A. 46,82% ; B. 36,04% ; C. 17,14%.

Prin analiza structurii costurilor funcțiilor, se pot găsi căi de diminuare a lor, eliminînd cheltuielile considerate inutile funcționalității produsului, conform cerințelor consumatorilor.

Organizarea mai bună a procesului de producție, raționalizarea iluminatului, reducerea consumului de abur tehnologic la canalul de fixare, desființarea încălzirii halelor prin calorifere utilizîndu-se în acest scop căldura degajată de liniile de fabricație, înlocuirea materialelor auxiliare și prepa-

rațiilor achiziționate din import pot conduce la scăderea costurilor unitare cu 1,75%, adică cu 26 000 lei la nivelul producției anuale.

Ponderea costurilor funcțiilor s-au apropiat mult de ponderile funcțiilor în valoarea de întrebuințare a produsului, fapt ce revendică în contextul analizei valorii soluțiile propuse, arătînd însă și rezervele de îmbunătățire rămase.

Utilizarea rezultatelor obținute din analiza valorii în diminuarea necesarului de fonduri pentru mijloace circulante se poate face prin cuantificarea acestor modalități și influențarea nivelului planificat al normativului.

Necesarul total de fonduri circulante se obține prin însumarea normativelor pe elementele mijloacelor circulante. Pentru produse finite, necesarul de fonduri se planifică utilizînd relația :

$$N.pf. = \frac{P.m.pl.v.î.c.c.}{360} \times Dz.pl.pf.$$

unde,

P.m.pl.v.î.c.c., reprezintă producția marfă planificată a se vinde și încasa la cost complet

Dz.pl.pf., este durata în zile planificată pentru o rotație a fondurilor încorporabile în produsul finit

Durata în zile planificată se obține prin corectarea duratei în zile din anul de bază cu influențele factorilor care vor acționa în perioada următoare.

$$Dz.pl.pf. = Dz_0 \pm V$$

Δ, fiind suma modificărilor care vor acționa în anul de plan.

O influență pozitivă o constituie scăderea costului unui produs finit :

$$\Delta_1 = \frac{Nx360}{P.m.v.î.c.c.} = \frac{Nx360}{P.m.v.î.c.c. - (V.p_1 - V.p_0)}$$

unde,

$V.p_1$ este costul de producție modificat al unui produs finit ;

$V.p_0$ este costul de producție nemodificat al unui produs finit.

În exemplul ales diferența dintre $V.p_1$ și $V.p_0$ este de 26 000 lei, rezultat obținut în urma aplicării analizei valorii, evidențele unității putînd să furnizeze date și pentru celelalte elemente ale formulei prezentate.

Rezultatul poate fi îmbunătățit în continuare, o sporire a eficienței utilizării mijloacelor circulante, putîndu-se obține prin extinderea procedeului la toate produsele finite ale unității.

Dimensionarea stocurilor la nivelul planului

E. Luchian, contabil-șef la întreprinderea „Victoria"-Iași — Așa cum sublinia tov. Ion Neagoe asigurarea echilibrului financiar presupune încadrarea unității în indicatorii economici și financiari prin respectarea anumitor norme și normative în planificarea întregii activități. La Întreprinderea „Victoria" din Iași a cărei profil îl constituie producția de țesături de mătase iar ca volum realizează cca 1/3 din producția țării, echilibrul financiar reprezintă una din preocupările de bază ale întregului colectiv. Pentru asigurarea acestui deziderat un accent deosebit se pune pe corecta dimensionare a stocurilor de mijloace circulante la întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli.

Totalul stocurilor planificate fiind în directă legătură cu viteza de rotație a mijloacelor circulante trebuie să realizeze o structură fizică care să asigure continuitatea și ritmicitatea producției planificate. Totuși, datorită specificului producției (uneori cererile beneficiarilor nu se cunosc din timp și în totalitate), dimensionarea stocurilor în structură se face cu multă incertitudine. În acest sens, **consider necesar ca la întocmirea situației mijloacelor circulante întreprinderea să aibă competență a modifica chiar în timpul trimestrului stocurile planificate pe elemente ale mijloacelor circulante în cadrul totalului stocurilor.**

Cunoscîndu-se că valoarea producției nete este direct influențată de ponderea cheltuielilor materiale în totalul costurilor de producție și că acesta este principalul criteriu pentru acordarea retribuției, efortul principal trebuie să se îndrepte spre creșterea valorii producției nete. Aceasta se poate realiza printr-o structură fizică corespunzătoare a producției și în special printr-o finisare superioară a țesăturilor de mătase care presupune un volum de muncă ridicat și care să confere caracteristici și parametrii superiori. Concomitent, trebuie să se urmărească și să se realizeze o reducere continuă a consumului specific de materii prime și materiale.

Avîndu-se în vedere cele prezentate, la Întreprinderea „Victoria" Iași, de la introducerea noului mecanism economico-financiar s-a ajuns ca să se obțină reducerea costurilor totale cu cca. 10—12 lei la 1000 lei producție marfă în fiecare an din care cheltuielile materiale au fost reduse cu 13—15 lei. Aceasta a condus la realizarea și depășirea indicatorului producție netă și la creșterea importantă a volumului acumulărilor vărsate la buget.

Plafonul de credit, în concordanță cu nevoile reale de fonduri

Conf. dr. Gheorghe Filip. — Actualul mecanism economico-financiar este menit, după cum a subliniat și tov. E. Luchian, să asigure folosirea judicioasă a tuturor resurselor pe care le administrează fiecare unitate economică și, implicit, utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor financiare, iar, pe această bază, menținerea echilibrului financiar atît la nivel microeconomic cît și macroeconomic.

Necesitatea constituirii fondurilor unităților economice, cu preponderență pe seama rezultatelor propriei activități, ca și utilizarea de către acestea, în anumite proporții, a creditelor bancare este demonstrată din punct de vedere teoretic și deplin confirmată de activitatea economică concretă. Se impune însă aplicarea unor soluții adecvate pentru **armonizarea diferitelor surse de formare a fondurilor și cointeresarea întreprinderilor în gospodărirea lor rațională, astfel încît să fie evitate dezechilibrele ce apar sub forma golurilor sau excedentelor de resurse bănești.**

De altfel, starea de echilibru financiar, chiar dacă este corect reflectată în bugetul de venituri și cheltuieli, depinde în fapt de modul cum se cheltuiesc resursele bănești ; ea se constituie ca o rezultantă a bunei funcționări a mecanismului economico-financiar. Sub acest aspect, observăm că extinderea autofinanțării în cadrul actualului mecanism economico-financiar, deși nu duce la eliminarea împrumuturilor bancare, poate contribui, prin valențele sale cu caracter stimulativ, la combaterea incapacității de plată — expresie a dezechilibrului financiar al întreprinderii, inclusiv la eliminarea plăților restante și a creditelor nerambursate la scadență.

Existența plăților restante dovedește că în fapt se folosesc fonduri suplimentare, peste nivelul aprobat, atrase de la terți, iar datorită relațiilor reciproce dintre întreprinderi are loc transmiterea incapacității de plată de la una la alta, ca reacție în lanț și, dacă avem în vedere situația ce se crează prin acordarea creditelor pentru refacerea capacității de plată la întreprinderile implicate, se ajunge la sporirea nejustificată a fondurilor bănești angajate pe întreaga economie. De aceea, **considerăm că o soluție mai convenabilă ar putea fi menținerea pe credite curente a sumelor acordate pentru reîntregirea fondurilor aferente livrărilor de mărfuri etc. și peste termenul maxim actual — în funcție de valoarea documentelor de decontare neîncasate din vina cumpărătorului, care să fie obligat a achita și dobînda plătită de furnizor la aceste credite.**

Totodată, apreciem că este pe deplin justificat ca plafonul de credite curente, ce se stabilește în concordanță cu nevoile reale de fonduri pentru îndeplinirea planului întreprinderii în condițiile unei activități normale, fără imobilizări, să fie diminuat cu creditele nerambursate la scadență. În situația inversă se produce o dublă creditare în sumă echivalentă creditelor nerambursate în termen — separate în cont distinct, odată sub această formă și a doua oară în cadrul plafonului de credite curente, întreprinderea beneficiind pe ansamblu, necontrolat, de fonduri mai mari decît cele aprobate, în sumă egală cu imobilizările, fenomen ce poate afecta starea de echilibru financiar la nivel macroeconomic. Opiniile exprimate în cadrul dezbaterii conform cărora prin deducerea creditelor nerambursate la scadență din plafonul de credite curente, alături de perceperea dobînzii majorate la aceste credite, ar reprezenta o dublă sancțiune pentru întreprinderi este neîntemeiată. Diminuarea plafonului de credite curente cu împrumuturile nerambursate asigură încadrarea în limita fondurilor aprobate corespunzător sarcinilor de plan și este impusă și de cerințele menținerii stării de echilibru financiar la nivel macroeconomic, iar dobînda majorată vizează evitarea situațiilor nedorite, de folosire neadecvată a resurselor. Se urmărește astfel cointeresarea unităților economice în a lua măsuri grabnice pentru eli-

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 2?)

Autoaprovizionarea teritorială

CONTRIBUȚIA COOPERAȚIEI DE CONSUM LA VALORIFICAREA RESURSELOR AGRICOLE LOCALE

ÎN LUMINA principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, în fiecare localitate, în fiecare fermă, în fiecare întreprindere se iau măsuri pentru a se valorifica la un nivel superior toate terenurile cultivabile, pentru a crește numeric și calitativ efectivele de animale. Paralel cu preocupările legate de sporirea producției de cereale, carne și lapte, în unitățile agricole socialiste, un accent deosebit se pune pe **valorificarea rezervelor existente în gospodăriile populației.**

Multe județe și localități au cîștigat o experiență bogată în procesul de autoaprovizionare și datorită măsurilor luate pentru ca cetățenii să-și asigure singuri, în curți și grădini, de pe loturile de pămînt pe care le au în folosință, principalele produse pentru consumul propriu și să contracteze cantități importante la fondul de stat. Sprijinirea producției agroalimentare în cadrul acestui tip de gospodării este necesar să se facă — de către consiliile populare, consiliile unice agroindustriale, organele de conducere și de îndrumare a agriculturii, cooperația de consum și alte organizații — în forme diverse, corespunzătoare fiecărei localități și categorii de producători. Acest efort este pe deplin justificat dacă avem în vedere faptul că, prin rezervele de care dispun, gospodăriile populației pot să-și sporească considerabil aportul la aprvizionarea populației cu produse agroalimentare.

Un rol important în asigurarea cu produse agroalimentare a tuturor localităților țării îl are **sistemul de autoaprovizionare** — componentă a autoconducerii și autogestiunii unităților administrativ-teritoriale, element caracteristic pentru orientarea în profil teritorial a producției agricole vegetale și animale în actuala etapă.

Acționînd în spiritul orientărilor și indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** privind dezvoltarea producției agricole, vegetale și animale, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației conform cerințelor unei alimentații raționale, lucrătorii ogoarelor, locuitorii comunelor județului Giurgiu se află în faza finală a lucrărilor de toamnă, inclusiv pregătirile pentru recolta anului viitor.

Sporirea contribuției unităților agricole socialiste din județul Giurgiu, a gospodăriilor populației, la creșterea producțiilor de legume, zarzavaturi, carne, ouă și alte produse agroalimentare a constituit preocuparea principală a consiliilor populare, potrivit răspunderilor și îndatoririlor rezultate prin reglementările legale privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială.

O contribuție de seamă la sporirea producției agricole în gospodăriile populației o are **cooperația de consum.** La nivelul județului gospodăriile populației sînt sprijinite în vederea creșterii numărului de păsări și animale, a producției de cartofi, fructe și cereale, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui ș.a. Acțiunea concretă constă în : asigurarea de purcei, pui de o zi, iepuri matcă, furaje, avansuri în bani, materiale de construcție, semințe, răsaduri, unelte agricole etc.

Astfel, pentru anul 1981 cooperația de consum a dispus de un efectiv de 300 de scroafe (de la care s-au obținut produși ce au constituit obiectul unor contracte încheiate cu populația pentru 1 200 de purcei), precum și un efectiv matcă de 300 de iepuri (ai căror produși sînt destinați crescătoriilor proprii și gospodăriilor cetățenilor). Sînt în curs de amenajare și dare în funcțiune 10 incubatoare pentru pui (cu o capacitate de 100 mii de ouă pe an) ale cooperației de consum ; puii urmează a fi distribuiți în județ gospodăriilor populației, în vederea creșterii lor pentru consum propriu și pentru livrare pe baza contractelor încheiate cu statul.

Ca urmare a sprijinului acordat, gospodăriile populației au predat unităților cooperației de consum din județ **importante cantități de produse agricole :** circa 60 tone de miere, peste 500 tone de legume, peste 340 tone de fructe, porcine în greutate totală de 250 de tone, ovine echivalînd cu 60 de tone, peste 50 de tone de carne de pasăre, circa 4 milioane de ouă, precum și fulgi de pasăre ș.a.

Obținerea de produse agroalimentare în cantități mai mari decît nevoile proprii de consum din fiecare localitate a făcut posibilă realizarea unui excedent ce a majorat fondul de marfă desfăcut pe piețele orașelor. Din contractările și achizițiile de la gospodăriile populației din mediul rural, pe piețele municipiului Giurgiu s-au desfăcut, în perioada 15 septembrie—31 octombrie, importante cantități de legume. Astfel, din zona agricolă a comunelor Toporu și Hotarele au fost predate cooperației de consum 16 000 kg de gogoșari, 500 kg de ardei kapia și peste 3 000 kg de vinete. Exemple semnificative oferă și gospodarii din comunele Cornetu (care au predat peste 3 700 kg de morcovi), Iepurești și Toporu (circa 7 700 kg de gogonele). De asemenea, au fost desfăcute 2 000 kg de ceapă (în cea mai mare parte de la gospodăriile populației din comuna Dărăști), 440 kg de usturoi (comunele Dărăști și 30 Decembrie) și 220 kg de fasole uscată (comuna Greaca).

Unitățile cooperației de consum din județ au preluat de la gospodăriile populației din mediul rural și au predat pentru prelucrare (pînă la 31 octombrie) circa 350 tone de semințe de floarea-soarelui și peste 2 900 tone de sfeclă de zahăr, producătorii primind echivalentul acestora — 125 t de ulei și peste 246 t de zahăr. Totodată, au fost preluate pentru semiîndustrializare 200 de tone de fructe și s-au prelucrat pentru consumul intern al județului 15 t de castraveți, 30 t de gogonele, 4 t de ardei gras și 60 t de varză.

Cooperația de consum contribuie, în mod direct, și la **sporirea producției zootehnice.** Astfel, la finele trimestrului III unitățile sale dispuneau de 205 purcei și 1 800 de păsări, iar pînă la aceeași dată predaseră statului 600 t de carne de porc și 450 kg de carne de pasăre.

Prin dezvoltarea mai accelerată a producției vegetale și animale în gospodăriile populației, se vor realiza nu numai îmbunătățirea autoaprovizionării în profil teritorial, la nivelul fiecărei localități, ci și livrarea unor cantități mai mari de produse la fondul de stat. Pe această cale, în 1982 se vor prelua de la producătorii individuali, pe baza sistemului de contractări și achiziții, 940 tone de carne (de porcine, ovine și pasăre), 320 t de legume, 80 t de cartofi, 490 t de fructe, peste 70 t de miere, cantități însemnate de ouă și alte produse.

Pe linia prevederilor recentelor decrete ale Consiliului de Stat, se acționează de pe acum pentru ca în 1982 să crească sensibil atît producția de sfeclă de zahăr și de floarea-soarelui, cît și cantitățile preluate pentru industrializare de la gospodăriile populației, astfel încît locuitorii din mediul rural să fie aprovizionați cu cantități îndestulătoare de zahăr și ulei.

Cerințele autoconducerii și autoaprovizionării în profil teritorial fac necesară desfășurarea unor complexe acțiuni organizatorice, de realizare și repartizare a fondului de produse alimentare, de natură să asigure satisfacerea echitabilă a nevoilor de consum ale întregii populații, atît de la orașe, cît și de la sate.

Unul din produsele alimentare a cărui dirijare spre zonele de consum implică multă răspundere este **pîinea.** Pentru locuitorii satelor din județul Giurgiu, unde se practică cultura grîului, este firesc ca — așa cum s-a stabilit prin Decretul Consiliului de Stat — aprovizionarea cu pîine să se asigure pe plan local, din resurse proprii ale populației — prin prelucrarea cantităților de cereale primite de la cooperativele agricole de producție în raport cu munca depusă și cu producția realizată, ca și din recolta obținută de pe loturile personale. Este de datoria consiliilor populare comunale, a unităților agricole de a organiza pe plan local brutării care să prelucreze produsele cerealiere pe care le dețin locuitorii satelor.

Județul Giurgiu deține o bună experiență în extinderea rețelei de **brutării sătești.** În cadrul cooperativelor agricole de producție funcționează 13 brutării, iar în cadrul unităților cooperației de consum — alte 23. Începînd cu anul 1982 se vor mai înființa încă 12 brutării în cadrul cooperației de consum și circa 22 aparținînd unităților agriculturii cooperatiste. Semnificativ este faptul că aceste noi unități sînt preconizate să funcționeze folosind combustibil solid și forță de muncă locală.

Brutăriile sătești ce urmează să aprovizioneze populația rurală a județului Giurgiu (circa 253 000 de persoane) asigură o multitudine de avantaje, printre care : reducerea timpului necesar fabricării pîinii, diminuarea consumului de conbustibil, asigurarea unor produse proaspete și de calitate, evitarea transportului. Prin măsurile de extindere a rețelei de brutării se va reuși aprovizionarea cu pîine practic a tuturor locuitorilor satelor, evitîndu-se deplasările inutile. Organizarea producerii și desfacerii pîinii în mediul rural influențează și aprovizionarea populației urbane, căci întreaga cantitate de pîine repartizată orașelor se distribuie locuitorilor acestora.

Gh. N. IOSIF

Autoaprovizionarea teritorială

Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane necooperativizate

ÎN CADRUL strategiei generale a partidului și statului nostru, de dezvoltare a tuturor ramurilor producției materiale, agricultura constituie o ramură de bază, acordîndu-i-se în acest cincinal o atenție prioritară, ca uneia din resursele principale și permanente ale creșterii economice, în general și de asigurare a hranei populației și a unei game largi de materii prime pentru industrie, în special. Avînd ca finalitate sporirea aportului agriculturii în cadrul economiei naționale, noua revoluție agrară accentuează orientarea cu privire la necesitatea ca, paralel cu dezvoltarea agriculturii de stat și cooperatiste, să se asigure condițiile necesare pentru creșterea producției agricole și în gospodăriile populației, în cadrul cărora un loc însemnat îl dețin gospodăriile agricole individuale, situate cu precădere în zonele de deal și de munte.

Prin poziția sa geografică în zona de întrepătrundere a unor mari unități geografice ale Europei, prin climatul său continental-temperat și prin calitățile solurilor, în mare parte fertile, teritoriul României prezintă condiții propice pentru dezvoltarea economică a tuturor zonelor naturale ale țării, inclusiv a regiunilor de deal și de munte. Acest teritoriu are următoarea repartiție pe zone mari de relief : munții ocupă circa 30%, dealurile aproximativ 37%, iar cîmpiile 33%.

Din spațiul agricol al țării, zonele de deal și munte ocupă 44%.

Dimensiunile economice ale agriculturii gospodăriilor individuale

COMPONENTĂ importantă a celui de-al patrulea sector al agriculturii, **gospodăriile agricole individuale au un însemnat rol economico-social,** deținînd — împreună cu loturile individuale ale membrilor C.A.P. și gospodăriile personalului muncitor din mediul rural — aproape 1,7 milioane ha de teren agricol (din care 490 mii ha arabil, 560 mii ha pășuni, 670 mii ha fînețe, 57 mii ha livezi, 11 mii ha vii) și un efectiv important de animale (aproximativ 1 milion de bovine, 2,3 milioane de ovine, 900 mii de porcine și cca. 11 milioane de păsări).

În condițiile aportului statului cu material biologic superior, în perioada 1965—1980 producțiile medii la hectar au crescut la cartofi de la 5,5 la 12,3 t, la legume de la 6,6 la 15,0 t, iar producțiile medii animaliere — la lapte de la 1 294 la 2 363 litri/vacă, la lînă de la 1,8 la 2,3 kg/oaie, la ouă de la 86 la 134 ouă/găină, la miere de la 10 la 17 kg (la o familie de albine). **Plafoanele de producție obținute de gospodăriile agricole individuale se apropie la unele produse vegetale și la majoritatea produselor animale de nivelele obținute pe ansamblul agriculturii,** la lapte de vacă depășindu-l substanțial. Aceste realizări, obținute în condițiile unei baze tehnico-materiale mult inferioare celei de care dispune agricultura socialistă, evidențiază viabilitatea sistemului de agricultură practicat de gospodăriile individuale, care valorifică din plin pajiștile naturale ca suport material al activității lor economice și gunoiul de grajd ca pivot al procesului de fertilizare. În acest context, pe fondul principalei funcții a agriculturii, de a asigura produsele necesare consumului fiziologic normal al întregii populații, **sporirea producției animale și de fructe** — direcții hotărîtoare ale dezvoltării agriculturii din zonele colinare și montane — evidențiază locul și rolul important al gospodăriilor agricole individuale din aceste zone în asigurarea cantitativă și a structurii calitative necesare a rației de hrană, care solicită o proporție mai mare a produselor animaliere, a fructelor și legumelor.

La nivelul resurselor economice menționate și în sistemul de agricultură practicat, gospodăriile agricole individuale realizează, din producția totală pe țară : aproximativ 7% la grîu și porumb, 23% la cartofi, 9% la legume, 28% la fructe, 19% la lapte, 12% la lînă și 16% la ouă. De remarcat însă că, față de cuantumul de producție realizat, acest sector al agriculturii participă la fondul de stat cu ponderi, proporțional, sensibil mai reduse, îndeosebi la lapte și lînă. Rezultă, deci, rezerve însemnate de **valorificare, de către gospodăriile individuale, a unor produse agricole la fondul centralizat al statului,** care ar încadra mai substanțial sectorul micii producții de mărfuri din agricultură în sfera prevederilor actelor normative privind constituirea, repartizarea și folosirea în județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe, în sfera măsurilor stabilite prin recentele decrete ale Consiliului de Stat, referitoare la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, precum și la asigurarea în bune condiții cu produse agricole.

Cele 1 561 mii de gospodării agricole individuale, situate în 373 de localități complet cooperativizate și 227 de localități parțial cooperativizate, însumează o populație de aproximativ 3,5 milioane de persoane, din care însă 52% sînt inapte pentru muncă (copii și bătrîni), această caracteristică a structurii forței de muncă avînd implicații economice și sociale evidente.

Caracteristici ale cadrului natural, economic și social

GRADUL ÎNALT de parcelare și nivelul ridicat al pantei creează premise puțin favorabile desfășurării unor activități agricole rentabile în zona de munte. Astfel, cu titlu de exemplu, menționăm că în județul Bistrița-Năsăud suprafețele maxime ale parcelelor gospodăriilor individuale variază, pe categorii de folosință, între 0,01 ha la arabil și 0,07 ha la fînețe. În același județ, 83% din terenul arabil și 100% din viile din cadrul acestui sector al agriculturii se situează pe teritorii cu pantă de 19—26% și aproape 10% și pe teritorii cu înclinația pantei de peste 26%. Solurile sînt puțin fertile, cu exces de umiditate și acide.

În aceste condiții ale cadrului natural, în procesul creșterii economice pe ansamblul agriculturii, zonele montane se încadrează într-o competiție inegală ca posibilități cu celelalte regiuni ale țării, fapt pentru care gospodăriile agricole individuale din spațiul colinar și montan trebuie să fie sprijinite de societate. În acest sens, Programul F.A.O. cu privire la dezvoltarea regiunilor defavorizate consideră ajutorul statului în rentabilizarea agriculturii montane nu ca o alocație de subzistență, ci ca o modalitate de compensare a costurilor ridicate și a nivelului redus al producției, în scopul cointeresării agricultorilor din aceste zone în vederea valorificării mai depline a resurselor naturale și umane. În același cadru al problemei menționăm că la baza politicii statului nostru cu privire la dezvoltarea agriculturii în zonele colinare și montane se află concepția profund umanistă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea omogenizării social-economice în profil teritorial, necesitatea egalității în primul rînd **în domeniul economic,** subliniind că nu poate fi egalitate acolo unde este inegalitate economică.

Dacă în agricultură în general, datorită diferenței dintre timpul de muncă și timpul de producție, fondul de timp este utilizat incomplet, pentru zonele colinare și montane — ca efect a caracterului relativ mai puțin intensiv al agriculturii —, timpul de lucru în gospodăriile agricole individuale are un pronunțat caracter parțial. Astfel, raportînd volumul total al lucrărilor din gospodăriile agricole individuale la potențialul de lucru anual al forței de muncă existente, rezultă o utilizare de circa 40% a fondului de timp total al acestora. În aceste condiții, agricultura necooperativizată din aceste zone eliberează constant forța de muncă pentru activitățile neagricole. Numai

Tipuri zonale de agricultură în gospodăriile agricole individuale

	Structura categoriilor de folosință (%)					Structura culturilor (%)					
	Arabil	Pășuni	Fînețe	Vii	Livezi	Grîu	Porumb	Cartofi	Legume	Plante de nutreț	Densitatea animalelor la 100 ha (U.V.M.)
Carpații Meridionali ai Olteniei și Munteniei	35,6	31,1	28,0	1,4	3,9	0,1	76,1	7,4	3,9	7,0	43
Carpații Meridionali ai Transilvaniei	29,1	18,2	50,4	0,2	2,1	21,8	48,0	12,9	3,7	13,6	41
Carpații Orientali ai Moldovei	23,5	17,5	57,4	0,9	0,7	0,5	56,5	16,6	3,1	20,7	53
Carpații Orientali ai Transilvaniei	30,3	12,4	56,0	0,1	1,2	8,6	33,4	24,2	2,8	16,2	64
Podișul Transilvaniei	44,5	5,6	47,3	0,7	1,9	17,0	38,0	15,3	4,6	18,1	68
Podișul Moldovei	80,0	9,2	4,8	4,6	1,4	0,1	70,5	10,0	10,3	9,1	87
Cîmpia Tisei	67,1	3,4	27,5	1,0	1,5	19,8	47,4	10,8	5,8	11,7	84
Podișul Dobrogei	75,8	—	—	24,0	0,2	1,4	51,7	13,8	22,5	10,6	...
Cîmpia Română	80,0	3,9	0,2	3,5	7,4	6,2	59,1	6,4	14,5	7,9	...
Medie pe țară	33,1	16,9	45,1	0,8	4,1	12,2	51,0	13,6	4,3	12,9	53

că într-o serie de localități de deal-munte, datorită fluxurilor prea intense de migrație a populației agricole apte de muncă, îndeosebi a bărbaților, calitatea forței de muncă rămasă în agricultură se deteriorează, constatîndu-se un proces de îmbătrînire și feminizare a acesteia. În cadrul fenomenului migrației populației agrare din zona necooperativizată a agriculturii, mai frecventă se dovedește a fi migrația temporară, sub forma navetismului zilnic sau săptămînal.

În vederea stabilizării în zonă a forței de muncă necesare dezvoltării creșterii animalelor și pomiculturii — ramuri de bază ale agriculturii din gospodăriile agricole individuale — se practică și este necesar să se intensifice unele **activități agricole și neagricole complementare**, ca: meșteșugurile, artizanatul, grădinăritul, apicultura, sericicultura, creșterea animalelor mici pentru blană și carne. De asemenea, se preconizează organizarea unui cadru economic adecvat, care să permită **asigurarea unui volum de muncă în localitățile necooperativizate**, pe măsura potențialului de forță de muncă existent în aceste localități, prin diversificarea ocupațiilor, pe următoarele căi: organizarea, transferul și dezvoltarea unor **activități industriale**, amplasîndu-se astfel de obiective în zonele necooperativizate; utilizarea producătorilor agricoli ca **muncitori forestieri și cărăuși** în unitățile de exploatare și prelucrare a lemnului; organizarea activităților de **prelucrare și valorificare superioară a materiilor prime locale**, actualizarea ocupațiilor tradiționale cu privire la prepararea unor produse lactate — diferite sortimente de brînză — și a unor preparate de carne; extinderea **activităților meșteșugărești** (lemnărie, rotărie, fierărie, lăcătușerie etc.), precum și a celor **artizanale**, de artă populară, **prestări de servicii** —, toate acestea urmînd să se efectueze în **ateliere meșteșugărești** și îndeosebi în cadrul **muncii la domiciliu**; organizarea **activității turistice** în localitățile de munte cu valoare peisagistică, prin asigurarea confortului necesar în gospodăriile individuale.

Tipuri zonale ale agriculturii

PE FONDUL caracterului zonal al agriculturii, determinat de condițiile naturale, economice și sociale, se conturează și în sectorul gospodăriilor agricole individuale unele tipuri de agricultură, caracterizate prin **structuri de producție diferite**. Determinarea acestora s-a efectuat în optiunea fundamentării planului în profil teritorial, diferențiat pe teritoriu, cu privire la structura și plafoanele de producție, conducînd la orientarea structurilor și a dimensiunilor **contractărilor la fondul de stat** și generînd direcțiile și formele de **cooperare între gospodăriile agricole individuale și întreprinderile agricole socialiste**. În această opțiune s-au determinat tipurile de agricultură pe teritoriul gospodăriilor agricole individuale, menționate în tabel.

Sub aspectul structurii categoriilor de folosință, climatul continental moderat din arcul transilvănean al Carpaților — caracterizat prin deficit de căldură și excedent de umiditate, favorizînd dimensiuni mari ale pajiștilor — generează un tip de producție agricolă predominant pastoral, alături de cultura pomilor. Climatul continental cu nuanțe de excesivitate din zona colinară și montană din Oltenia, Muntenia și Moldova, determinînd un raport hidrotermic mai favorabil, conduce la un tip de agricultură mai complex (pastoral-pomicol-agricol).

În ceea ce privește structura culturilor, la nivel republican, dintre principalele culturi cerealiere se remarcă o proporție redusă a grîului în raport cu porumbul, care ocupă peste jumătate din totalul terenului arabil. În profil teritorial, atît în zonele montane cît și în cele de podiș și de șes, grîul se regăsește cu o pondere sensibil mai mare în spațiul teritoriului transilvănean și al Banatului, în timp ce în arealele agricole ale Olteniei, Munteniei, Moldovei și Dobrogei prezența grîului este doar simbolică. Factorul tradiție explică în parte proporțiile atît de diferite ale culturii grîului, în condițiile în care favorabilitatea acestei culturi este mai mare în ultimele zone menționate.

Dimensiunile economice în general reduse la care se situează în prezent cultura grîului în gospodăriile agricole individuale se datoresc unui complex de factori socio-economici. Țăranii din zonele necooperativizate ale agriculturii — îndeosebi cei care lucrează în cadrul unor activități neagricole în orașe, dar locuiesc în mediul rural — se aprovizionau, pînă acum, cu făină, pîine și alte produse de panificație de la magazinele sătești sau de la oraș, nefiind deci stimulați în cultivarea grîului pe terenurile proprietate individuală. Totodată, lipsa mijloacelor de mecanizare a lucrărilor, pe care le solicită această cultură, în situația insuficienței forței de muncă apte și a atelajelor necesare, constituie o cauză importantă ce a frînat extinderea în general a **cerealelor păioase**, chiar și a secarei, ovăzului și orzului de primăvară, plante care găsesc în aceste zone condiții relativ mai bune de cultură decît grîul. Inexistența unor mașini de semănat și a secerătorilor cu tracțiune animală și batozelor pentru treierat, în situația în care stațiunile pentru mecanizarea agriculturii nu participau deloc la lucrări sau o făceau doar într-o proporție insignifiantă, reprezintă, deci, unul dintre principalii factori limitativi în extinderea culturii cerealelor păioase în gospodăriile agricole individuale.

În spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, apare necesară **urgentarea aplicării unui complex de măsuri**, începînd de la **introducerea cu caracter de masă a soiurilor de grîu adecvate agriculturii montane** și terminînd cu **aportul mai substanțial al unităților de stat în procesul de mecanizare, în aprovizionarea cu mașini pentru tracțiunea animală, cu unelte manuale, pesticide și îngrășăminte chimice**.

Reconsiderarea locului acestei culturi în peisajul agriculturii din zonele colinare și montane va permite gospodăriilor

N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 16)

Autoaprovizionarea teritorială

Structuri eficiente de producție în alimentația publică

UN CICLU EFICIENT: prelucrarea centralizată a produselor agroalimentare și a altor materii prime culinare ● livrarea de semipreparate și preparate, de la secțiile de preparare centralizată, la cantine și restaurante ● colectarea resturilor de la preparare și trimiterea lor la gospodăriile anexă ● utilizarea lor în hrana animalelor și păsărilor, în gospodării anexă ● folosirea dejecțiilor de la animale, ca îngrășământ pentru terenurile cultivate cu legume în aceste gospodării

ALĂTURI de celelalte activități comerciale și de prestări de servicii alimentația publică a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare susținută. Astfel, față de anul 1975, în 1979, s-a înregistrat o creștere a desfacerilor de circa 40 la sută. Programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții prevede ca la nivelul anului 1985, alimentația publică să presteze servicii în valoare de 49 miliarde de lei, corespunzătoare unei creșteri de circa 50 la sută față de 1979.

Creșterea eficienței economice, dar mai ales sociale a acestei activități presupune anumite **restructurări** atît **în orientarea ofertei** (ponderea producției culinare în totalul acesteia), cît și **în modul de organizare a producției**, pentru a putea valorifica în mod optim resursele de materii prime, inclusiv reciclarea acestora prin producția gospodăriilor anexe.

Întrucît problemele vizînd structura ofertei în alimentația publică au fost analizate cu alt prilej în paginile revistei, în cele ce urmează ne propunem să demonstrăm eficiența deosebită a **prelucrării industriale a materiilor prime agroalimentare în mari complexe de producție, care să aprovizioneze centralizat unitățile de alimentație publică** (cantine, restaurante, unități tip „Gospodina" etc.).

Concepția modernă a complexelor de producție

COMPLEXELE de producție reprezintă ansamblurile de laboratoare de diferite profile necesare unei anumite rețele de consum colectiv dintr-un oraș (sector). Concepția funcțională a acestor unități este caracterizată de mai multe trăsături principale — cum ar fi, de exemplu : profilul complex de producție (aceste unități pot executa prelucrarea primară a materiilor prime de origine vegetală, ca și a celor de origine animală — tranșare etc.), produc semipreparate reci și calde, fructe semiconservate, pregătesc preparate culinare finite și produse de cofetărie-patiserie) ; posibilitatea de a se obține o mare diversitate de sortimente ; capacitate mare de producție ; dotarea cu mașini și utilaje specifice de înaltă productivitate, cu posibilitatea de a se asigura o gamă diversificată de pregătire ; includerea în fluxul tehnologic general a procesului de evacuare și depozitare a deșeurilor, ca proces distinct de celelalte procese tehnologice generale*).

În aceste complexe de producție, prin pregătirea centralizată a materiilor prime, **stringerea și folosirea deșeurilor se poate face cu mai multă ușurință și cu mai multă eficiență** (în ce privește cheltuielile de transport, organizarea prin fluxul tehnologic a recuperării deșeurilor, asigurarea condițiilor de igienă etc.). De pildă, în unele țări, în cadrul complexelor de producție culinară există secții specializate pentru pregătirea centralizată a cartofilor, legumelor, cărnii, peștelui, păsărilor, vînatului, produselor de patiserie, cofetărie, a preparatelor calde etc.

În secția de **pregătire centralizată a cartofilor**, spre exemplu, procesul tehnologic se desfășoară pe următoarele etape : depozitarea în depozitul de tranzit pentru scurt timp ; sortarea cartofilor după mărime, cu ajutorul sortatoarelor ; spălarea și curățarea lor mecanică ; curățarea manuală, pe benzi rulante ; cîntărirea ; livrarea cartofilor curățați sau introducerea în băi de stabilizare pînă în momentul livrării ; recuperarea deșeurilor și depozitarea acestora în vederea livrării. Toate operațiile sînt mecanizate, iar transportul produselor între diferitele utilaje se face pe benzi rulante. Tratamentul în baia de stabilizare (folosind o soluție de bisulfit de sodiu 0,8%, în care cartofii trebuie să stea un minut) prelungește la 36 de ore durata de folosire a cartofilor curățați. În comparație cu pregătirea descentralizată, fluxul mecanizat permite creșterea productivității muncii cu 80% și o recuperare mai eficientă a materialelor secundare.

În secția de pregătire centralizată a legumelor procesul tehnologic este, de asemenea, complet mecanizat și cuprinde următoarele utilaje : mașinile de spălat specifice diferitelor tipuri de legume ; benzi rulante pentru transportul de la mașina de spălat la cea de curățat ; mașini specifice de curățat ; cîntare și vase de transport ; containere pentru recuperarea tuturor deșeurilor (de la legume vărzoase, foi, păstăioase, rădăcinoase etc.). Organizarea secțiilor de preparare centralizată a legumelor este economică numai atunci cînd distanța pînă la punctul de consum nu este mare, astfel ca legumele curățate să poată fi folosite în producție în maximum 24 de ore (legumele pregătite pentru prelucrarea termică au o durabilitate limitată, dincolo de care pierd din conținutul de vitamine și componente nutritive).

Avantaje însemnate oferă majoritatea categoriilor de secții de pregătire centralizată, inclusiv sub aspectul respectării gramajelor și normelor calitative.

Considerăm că o atenție deosebită trebuie să se acorde celor pentru preparate calde prăjite. Este cunoscut faptul că unele preparate prăjite exercită o atracție senzorială deosebită asupra unui foarte larg segment de consumatori. Este vorba în mod deosebit de cartofii prăjiți și de gogoși. Acestea sînt consumate cu multă plăcere în special de copii, al căror organism este însă mai puțin rezistent la influența grăsimilor ce au servit la mai multe prăjiri succesive. Schimbarea periodică a grăsimii folosite cu alta proaspătă, în funcție de reacțiile chimice produse, este considerată ca o problemă rezolvată la nivelul secțiilor de pregătire centralizată a preparatelor calde prăjite. În același timp grăsimea folosită poate fi valorificată în scopuri industriale (de exemplu, la fabricarea săpunurilor).

Premisele unei industrii de reciclare

TOATE deșeurile colectate de la diferitele secții ale acestor complexe de producție pot fi utilizate la hrana animalelor din mari gospodării anexe, bine dotate și situate în apropierea unităților de producție centralizată.

În același timp, dejecțiile rezultate de la animale se pot folosi ca îngrășăminte naturale pentru terenurile de cultură a legumelor din gospodăriile anexe sau la obținerea de biogaz, care servește la fierberea hranei animalelor sau la încălzirea unor sere plasate în apropiere.

Eficiența economică a utilizării deșeurilor din alimentația publică în hrana animalelor (în comparație cu situația cînd aceste resturi alimentare sînt vîndute la prețuri derizorii — cca 0,20 lei/kg) este incontestabilă.

*) Primirea și recepția materiilor prime și auxiliare, depozitarea și conservarea acestora, eliberarea și transportul lor către secțiile de producție, pregătirea unor materii prime în vederea fabricației, fabricația propriu-zisă și livrarea produselor finite și a semipreparatelor.

În municipiul București, deșeurile din alimentația publică provin de la 475 de unități din care : 184 restaurante, 32 cantine-restaurant, 16 cantine uzinale, 197 unități de învățămînt și 46 unități de sănătate. Cantitatea de deșeuri alimentare livrată și utilizată în hrana animalelor se ridică la cca. 20 tone zilnic.

Deși cantitativ ar acoperi necesarul, din punct de vedere calitativ, adică al valorii nutritive, datorită deficiențelor în sistemul de preluare și transport aceste resturi nu reușesc să acopere mai mult de 50—60% din hrana animalelor, fiind necesară completarea cu nutreturi concentrate sau alte furaje. Cele 475 de unități aprovizionează cu deșeuri alimentare 78 de gospodării anexe, situate în municipiul București și în comunele învecinate din sectorul agricol Ilfov. Repartizarea acestor gospodării pe sisteme de alimentație publică este următoarea : alimentației publice din sistemul Ministerului Comerțului Interior îi revin 27 gospodării anexe (din care 25 pentru creșterea porcilor și 2 pentru păsări), alimentației publice din unitățile turistice — două complexe (unul pentru creșterea porcilor și altul pentru păsări), iar sistemul colectiv de consum format din cantine-restaurant, cantine uzinale, cantinele unităților de învățămînt și sanitare, 49 de complexe (44 de gospodării anexe pentru creșterea porcilor și 5 pentru creșterea păsărilor). Cele 78 de gospodării anexă aprovizionează cu carne unități de alimentație publică din Capitală, cantinele I.T.B. și cele studențești. În primele 10 luni ale anului, ele au livrat 247,5 t carne de porc și 8,2 t carne de pasăre.

Această cantitate nu reprezintă însă decît mai puțin de o cincime din cea care va fi livrată anual de către aceste complexe, în momentul cînd deșeurile alimentare de la toate unitățile de alimentație publică vor fi utilizate la hrănirea animalelor.

Avînd în vedere că prin utilizarea în hrana animalelor a resturilor alimentare rezultate de la cantine-restaurant, cantine uzinale, creșe, cămine, cantinele unităților de învățămînt și de sănătate, gospodăriile anexă pot produce carne la un preț mult mai scăzut decît în fermele unităților agricole, eficiența economică a colectării acestor deșeuri este incontestabilă. În plus, în gospodăriile anexă pe lîngă creșterea animalelor se practică și cultivarea legumelor, ceea ce dă cantinelor-restaurant posibilitatea să-și rezolve problema aprovizionării cu unele legume de cerere curentă.

Deși se cunosc avantajele acestor gospodării, totuși mai sînt cantine-restaurant care nu au organizat colectarea resturilor. Este necesară, deci, mai multă inițiativă din partea tuturor sistemelor enumerate ce au în subordine unități de alimentație publică, pentru a înființa gospodării anexă și a utiliza cît mai eficient deșeurile alimentare în hrana animalelor.

O primă condiție pentru obținerea de rezultate mai bune o constituie însă concentrarea și centralizarea prelucrării primare a deșeurilor, prin crearea de complexe de producție care să deservească unitățile de alimentație publică.

Maria MAXIM
Solomon HORNAR

Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane necooperativizate

(Urmare din pag. 14)

agricole individuale să vină în întîmpinarea măsurilor prevăzute în recentul Decret al Consiliului de Stat, referitoare la asigurarea în completare, de la fondul de stat, a unor cantități de pîine și făină. Prezența în proporție mai mare a cerealelor păioase ar însemna și o cantitate mai mare de tărîțe — finalitate deosebit de importantă, în condițiile aprovizionării insuficiente cu furaje concentrate a acestei categorii de gospodării agricole.

Se constată, totodată, și o pondere foarte mare a **porumbului**, depășind chiar proporțiile care s-ar cuveni acestei culturi în agricultura irigată din zonele de șes. Evident, la nivelul unor producții medii reduse și al solicitărilor mari pentru acest produs (atît în hrana animalelor, cît și pentru industrializare și în alimentația umană), gospodăriile agricole individuale aplică un sistem extensiv de cultură, lărgind spațiul destinat acesteia în scopul satisfacerii cît mai depline a nevoilor de consum. Numai că o astfel de practică economică include o doză însemnată de risc, factorii climatici neîndreptățind astfel de dimensiuni ale acestei culturi în agricultura montană ; în cei mai mulți ani, porumbul nu ajungea la maturitate. În aceste condiții, considerăm că aportul statului în asigurarea cu porumb a țăranilor individuali din zonele de deal și de munte ar trebui să fie mai diferențiat, în raport cu favorabilitatea acestei culturi pe teritoriu. Reducerea ponderii porumbului în agricultura de deal și de munte la proporțiile determinate de condițiile ecologice ar permite introducerea la dimensiuni mai mari a culturii **rapiței** pentru ulei și a **sfeclei de zahăr** — facilitîndu-se astfel autoaprovizionarea acestei categorii de gospodării cu ulei și zahăr.

Sintetizînd aspectele prezentate cu privire la organizarea producției agricole în gospodăriile individuale din zona colinară și montană, se constată că principala componentă a producției vegetale o reprezintă **pajiștile**, iar dintre plantele de cultură care întrunesc condiții ecologice favorabile : **cartoful, ovăzul, secara, grîul și orzul** (mai ales cele de primăvară), **sfecla, gulile, varza furajeră** și **legumele criofile.**

În **cultura intercalată** se cultivă și se preconizează extinderea **fasolei, cartofilor și dovleceilor.** În scopul asigurării aportului proteic în hrana animalelor se dovedește necesară extinderea cultivării **trifoiului roșu și alb** pînă la altitudinea de cca. 1 200 m.

Integrarea procesului creșterii economice

CONSIDERÎNDU-SE că la scară regională, înapoierea sau dezvoltarea reprezintă un fenomen global, abordarea procesului creșterii economice trebuie să fie zonală și integrală, privind activitatea economică și socială a întregului teritoriu dat, a tuturor ramurilor, solicitîndu-se în acest scop implantarea în mediul rural a unor activități industriale, meșteșuguri, servicii. În scopul ca agricultura să nu sufere influența unor strangulări în amonte sau în aval, este necesar ca ea să se integreze în mod organic într-un program sau plan de **dezvoltare de ansamblu a mediului rural,** care să permită aprovizionarea cu produse necesare agriculturii, prelucrarea și desfacerea produselor agricole. În acest context, pornindu-se de la considerentul că în zona montană există o interacțiune — generatoare de cerc vicios — între subdezvoltarea globală pe de o parte și rămînerea în urmă a agriculturii pe de altă parte, agricultura din această zonă nu poate fi viabilă decît cu condiția de a fi **integrată dezvoltării economico-sociale globale,** ceea ce presupune și realizarea unei infrastructuri economice adecvate — drumuri, alimentări locale cu apă, asigurarea de energie electrică (în primul rînd prin valorificarea forței apei și vîntului).

Așadar, dezvoltarea regiunilor montane neputînd fi sectorială, agricultura trebuie să intre în simbioză cu alte activități, locul și fizionomia ei fiind considerate în relație cu celelalte activități regionale, cu ansamblul agriculturii, cu comerțul exterior.

Pentru agricultura montană se consideră utilă **o politică specifică, adaptată realităților acestor zone,** în vederea compensării condițiilor mai puțin favorabile ; sprijinul economic al statului, acordat acestor colectivități umane pentru **funcția socială de populare și întreținere a spațiului montan,** va avea efecte economice și sociale importante pe plan național, valorificînd la un nivel superior un potențial de mare însemnătate.

Mutații fundamentale în consumul populației (III)

TINÎNDU-SE seama de tendințele manifestate în ce privește consumul diferitelor categorii de alimente și comparînd nivelul și structura consumului alimentar realizat în prezent cu cerințele alimentației raționale, pot fi evidențiate unele direcții de acțiune pentru ca evoluția în continuare a consumului de alimente să se realizeze în concordanță cu aceste cerințe.

Direcții de realizare a unui consum alimentar rațional

PORNIND de la realitățile dezvoltării economico-sociale a țării, apare astfel necesar ca evoluția consumului de alimente în perspectivă să nu aibă drept consecință creșterea pe mai departe a numărului de calorii ci, dimpotrivă, în funcție de modificările previzibile în structura demografică și socioprofesională, să se realizeze un consum mediu zilnic rațional de calorii. Acest lucru este posibil în condițiile în care consumul alimentar se află într-o etapă dinamică a evoluției sale prin accentuarea modificărilor de ordin structural, calitativ favorabile realizării unui consum alimentar rațional. Asemenea modificări structurale, în concordanță cu cerințele alimentației raționale, pot fi rezultatul evoluției diferențiate a consumului diferitelor grupe de alimente. Astfel, scăderea mai accentuată a consumului de cereale față de ritmurile realizate pînă în prezent, precum și față de tendințele prefigurate pentru perspectivă — scădere posibilă îndeosebi ca urmare a înlocuirii aportului caloric și proteic al acestora cu cel al unui complex de alimente în continuă creștere (carne, lapte, ouă, fructe) alimente care au o valoare nutritivă ridicată și mai complexă în comparație cu cerealele — ar avea drept consecință nu numai normalizarea, ci și echilibrarea consumului de calorii și principii nutritive.

Este cunoscut faptul că la acest consum România depășește substanțial țările cu care ne-am comparat și cu mult nivelul mondial de saturație. Este adevărat, așa cum am arătat, că încă din anul 1967 a început să se manifeste și la noi o tendință pozitivă, de scădere a consumului de cereale. Reducerea însă în această perioadă cu numai 37 kg a consumului de cereale pe locuitor, în condițiile în care consumul mediu anual de alimente care pot înlocui cerealele a crescut, în aceeași perioadă, cu 32 kg carne, cu 55 litri lapte, 139 bucăți ouă, 52 kg legume, 33 kg fructe etc. este încă insuficientă. Scăderea mai accentuată în perioada următoare a consumului de cereale pe locuitor apare nu numai pe deplin posibilă pentru motivele menționate mai sus, ci și necesară, în vederea realizării unui consum normo-caloric echilibrat din punctul de vedere al principiilor nutritive și al substanțelor minerale, în concordanță cu cerințele alimentației raționale.

De asemenea, scăderea mai accentuată a consumului de cereale, prin disponibilitățile care s-ar crea pe ansamblul economiei și utilizarea lor în hrana animalelor sau cu alte destinații, ar avea efecte pozitive asupra creșterii consumului altor categorii de alimente, mai bogate în principii nutritive și, deci, a creșterii mai accentuate a calității consumului. După unele calcule, reducerea consumului alimentar al produselor din cereale din țara noastră la o dată și jumătate față de cel realizat în R.F. Germania și utilizarea cantităților astfel disponibilizate în hrana animalelor producătoare de carne ar contribui la apropierea nivelului consumului nostru de carne de cel al acestei țări.

Pe lîngă posibilitățile pe care le oferă reducerea consumului de cereale în consumul alimentar al populației, pentru creșterea consumului de proteine din carne și realizarea unei structuri mai bune a alimentației, rezerve importante în această direcție există în domeniul consumurilor din îngrășătoriile de animale ; cantitățile de unități nutritive folosite pentru obținerea unui kilogram de carne sînt la noi în țară încă mari în comparație cu alte țări. Reducerea acestor consumuri pentru kilogramul de carne la nivelul mediei ce se realizează astăzi pe plan mondial ar mai asigura o creștere cu circa 10—20 la sută a producției de carne. Pe această linie considerăm că un aport substanțial îl va avea traducerea în viață a prevederilor Decretului Consiliului de Stat privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

O direcție însemnată de realizare a unei structuri raționale, echilibrate a consumului alimentar se referă la alimentele care asigură necesarul de glucide. Știut fiind faptul că acest principiu nutritiv este furnizat în cea mai mare parte de alimente din grupa cerealelor, zahărului, cartofilor, fructelor și leguminoaselor boabe, că normele alimentației raționale presupun scăderea, față de situația actuală, a ponderii glucidelor din cereale și o contribuție cît mai mică a alimentelor de tipul zahărului se desprinde o nouă direcție de evoluție a consumului rațional, și anume o creștere mai accentuată a consumului de fructe. Împreună cu legumele acestea reprezintă o sursă însemnată de elemente minerale și vitamine, oferind totodată posibilitatea unei creșteri mai lente a consumului de zahăr.

În ceea ce privește consumul de grăsimi, sporirea rapidă a acestuia — atît în ce privește grăsimile de origine vegetală cît și cele de origine animală — a permis atingerea în prezent a unui nivel mediu pe locuitor care corespunde, în general, cerințelor nutriției raționale. Conform experienței din țările dezvoltate, consumul de grăsimi tinde în general să depășească acest nivel, tendință care are consecințe nefavorabile pentru echilibrul alimentației, impunîndu-se deci o contracarare a ei în perspectivă, realizabilă prin substituirea acestora cu alte produse alimentare, precum și prin îmbunătățirea gastrotehniei.

O prognoză pentru perspectiva anilor 1990 și 2000, elaborată în Institutul de economie socialistă, arată că, în condițiile dezvoltării viitoare a economiei țării, consumul alimentar va evolua în mod obiectiv în aceste direcții, ceea ce va avea drept urmare îmbunătățirea considerabilă a structurii acestuia și în consecință reducerea necesarului de calorii și proteine în medie pe un locuitor.

Modelul de consum alimentar optim propus ține seama de rezultatele prognozei consumului de alimente în funcție de evoluția previzionată a veniturilor populației, a producției și ofertei de produse alimentare ; de principiile generale ale nutriției raționale ; de nevoile medii anuale de consum alimentar calculate pentru perspectivă conform normelor fiziolo-

Grigore VĂLCEANU
Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 23)

Anchetă „R. E."

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ [III]

AMPLIFICAREA preocupărilor pentru perfecționarea organizării și conducerii activității productive reprezintă, pentru fiecare întreprindere, o cerință de maximă importanță, dat fiind că în acest fel se poate aduce o contribuție substanțială la sporirea volumului, calității și eficienței producției cu eforturi minime de investiții, printr-un aport creativ sporit. Cu atît mai mult, cu cît în fiecare unitate economică se poate aprecia că există însemnate rezerve, încă incomplet valorificate atît în ce privește organizarea producției și a muncii, cît și în ce privește practic toate elementele procesului de conducere a activității.

Continuăm prezentarea rezultatelor anchetei efectuate într-un număr de 12 întreprinderi industriale din sectorul 5 al municipiului București *), evidențiind în cele ce urmează principalele probleme care apar în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii, cauzele care generează în prezent principalele obstacole, pentru ca pe această bază să punem în lumină modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de sporire a contribuției factorului organizatoric la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

Principalele probleme care se cer prioritar rezolvate

AȘA CUM A REIEȘIT pe parcursul anchetei efectuate, în întreprinderile care au format eșantionul investigației există încă — alături de preocupări însemnate și rezultate bune în desfășurarea procesului productiv — însemnate **rezerve** în utilizarea la indici înalți a potențialului disponibil. Diversitatea greutăților și lipsurilor care mai apar în organizare și conducere este mare, totuși pot fi conturate cîteva probleme principale (tabelul nr. 2) care vor trebui să stea mai mult în atenția specialiștilor din respectivele unități, dat fiind că rezolvarea lor ar reprezenta o sursă însemnată de eficiență.

1 Încă nu s-a ajuns pretutindeni și în mod constant la concentrarea eforturilor organizaționale și de conducere pentru soluționarea problemelor majore, de mare complexitate, de care depinde creșterea sensibilă a funcționalității respectivelor unități industriale și a eficienței activității lor economice. Faptul că în unele întreprinderi, în intervalul de timp analizat, **forțele organizatorice și ale conducerii întreprinderii au fost risipite simultan pe o diversitate mare de probleme, nu întotdeauna la fel de importante, fără a exista în ordinea abordării lor o foarte riguroasă scară de priorități** a făcut ca uneori, pentru problemele cu adevărat importante să nu existe la momentul oportun suficiente forțe disponibile, care să asigure o rezolvare operativă și eficientă.

*) În prima parte a anchetei am prezentat evoluția principalilor indicatori care caracterizează activitatea de organizare și conducere desfășurată în perioada ultimilor 5 ani în întreprinderile care au format eșantionul anchetei (vezi „R.E." nr. 45/1981).

Tabelul nr. 2

Principalele obstacole în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor

Problema (obstacolul)	Pondere (%) în total greutăți apărute
• lipsa de concentrare a eforturilor pe rezolvarea problemelor majore, de mare complexitate	22
• schimbarea prea lentă a centrului de greutate al activității de perfecționare, de la acțiuni de tip corectiv la cele de tip previzional	20
• preponderența preocupărilor privind realizarea sarcinilor „la zi" ale producției, față de cele de organizare a activităților de cercetare-dezvoltare și comercială	13
• dimensiunea mai redusă a activității de elaborare a unor metodologii proprii, specifice de perfecționare, față de ponderea principiilor și regulilor organizatorice generale	15
• corelarea motivării cu efortul organizatoric	15
• alte probleme	10

Ca urmare, considerăm că din planurile de activitate ale serviciilor de organizare și ale nivelurilor superioare de conducere a unității trebuie eliminate problemele mărunte, care pot fi rezolvate — prin delegare — de către personalul compartimentelor care sînt confruntate cu ele (evident, beneficiind de asistența de specialitate a colectivului de organizare). În acest fel se va asigura axarea activității de organizare și de conducere pe cele mai importante probleme, iar motivul „insuficienței personalului în cadrul serviciului de organizare", ca explicație a neajunsurilor înregistrate în unele întreprinderi („Metalica", „Electromagnetica" ș.a.) își va diminua ponderea care i se acordă în prezent ca sursă de greutăți în buna desfășurare a activității de organizare (tabelul nr. 3).

2 **Schimbarea prea lentă, în unele cazuri, a centrului de greutate al activității de perfecționare a organizării și conducerii producției, de la preponderența acțiunilor de tip corectiv, de adaptare, la cele de tip previzional, de proiectare** (tabelul nr. 2) face ca o parte încă însemnată a studiilor și măsurilor organizatorice să vizeze corijarea actualelor structuri și mai puțin proiectarea de soluții organizatorice adecvate pentru noile produse, tehnologii, obiective industriale etc. Uneori, însuși conținutul adaptărilor organizatorice nu reprezintă rezultatul unor soluții prevăzute și pregătite din timp, cu minuțiozitate, ci doar rodul unor ajustări efectuate în condiții de presiune,de criză de timp ; la întreprinderile „Vulcan", „Tînăra gardă" ș.a., desfășurarea normală a activității de organizare și conducere a producției este îngreunată de adaptările care trebuie făcute cît mai rapid cu putință, datorită neritmicității cu care se desfășoară procesul de aprovizionare tehnico-materială sau de cooperare în producție (vezi și tabelul nr. 3).

3 În prezent, **preocupările pentru realizarea sarcinilor „la zi" ale planului de producție, dețin o pondere mult prea mare, în defavoarea preocupărilor pentru organizarea și conducerea mai eficientă a activităților de cercetare-dezvoltare și comercială.** Practic, se poate spune că se are prea puțin în vedere de către factorii implicați (la nivel de întreprindere, centrală și minister), cerința care se manifestă cu tot mai multă vigoare în întreprinderea modernă, ca funcțiunea de producție să-și diminueze poziția preponderentă pe care o deține de la apariția unităților industriale, lăsînd locul unei tratări relativ egale cu a celorlalte funcțiuni, și în special a celor de cercetare-dezvoltare și comercială. Așa se și explică de ce specialiștii de la întreprinderile „Vulcan", „Autobuzul", „Aurora" ș.a. desemnează, drept cauze importante ale neajunsurilor în organizare, „întîrzierile în modernizarea unor noi capacități și tehnologii" și „unele necorelări între structura de plan și cea contractuală de aprovizionare și desfacere".

4 **Dimensiunea redusă a activității de elaborare a unor metodologii proprii de perfecționare a diferitelor domenii ale organizării și conducerii științifice a producției, față de ponderea încă mare pe care o au principiile și regulile organizatorice generale,** constituie un fenomen anormal. La baza necesității de a inversa acest raport se află creșterea diversității și dinamismul condițiilor în care se realizează astăzi organizarea,

ceea ce trebuie să se reflecte, după părerea specialiștilor participanți la dezbatere, în reducerea sensibilă a valorii operaționale a principiilor și regulilor organizatorice, a căror proliferare în cadrul anumitor centrale industriale creează, în întreprinderile din subordine, o **blocare a inițiativei în organizare**, o minimizare a particularităților unui anumit sector de activitat (problemă sesizată, de pildă, la întreprinderile „Metalica", I.C.R.E.T. ș.a.).

Tabelul nr. 3

Cauzele apariției principalelor probleme (obstacole) în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii

Cauze	Influența specifică (% din total cauze)
• întîrzieri față de termenele planificate în modernizarea unor capacități de producție și tehnologii	18
• necorelări între structura de producție și cea contractuală de aprovizionare și desfacere	18
• neritmicitatea în desfășurarea aprovizionării tehnico-materiale	15
• insuficienta motivație a unor cadre pentru efortul suplimentar pe care îl necesită perfecționările organizatorice	15
• insuficiența personalului afectat perfecționărilor organizatorice	12
• instrucțiuni și dispoziții ale unor centrale industriale, care nu țin întotdeauna seama de particularități și blochează inițiativa	9
• cadrele care aplică studiile de perfecționare nu sînt în toate cazurile pe deplin edificate asupra rezultatelor scontate	6
• alte cauze	7

În întreprinderea modernă accentul trebuie pus pe formarea și perfecționarea de specialiști în organizare și cadre de conducere care, pe baza unor temeinice cunoștințe și deprinderi de specialitate, să poată trece la elaborarea de metodologii și soluții adaptate specificului condițiilor din fiecare unitate, desigur, folosind principii și reguli organizatorice și de conducere cu o valabilitate mai largă.

5 Un accent substanțial sporit trebuie pus și pe **asigurarea unei motivări corespunzătoare a tuturor factorilor implicați în inițierea, elaborarea și concretizarea perfecționărilor organizatorice și ale activității de conducere a producției.** Avînd în vedere că diferențierea veniturilor se realizează în practică prin intermediul încadrării lucrătorilor pe posturi, prin retribuire după cantitatea și calitatea muncii, rezultă că — așa cum s-a subliniat și în alte rînduri în „Revista economică" — problema motivării, a stimulării creativității și receptivității la înnoiri în organizarea și conducerea întreprinderilor reprezintă în esență o problemă de **selecție și încadrare a personalului**, a cărei rezolvare necesită, cu prioritate, **întărirea competenței și responsabilității profesionale** a specialiștilor în probleme de organizare și a cadrelor de conducere. Pentru aceasta, **îndeplinirea atributelor de organizare și creativitate ar trebui să dețină, în toate întreprinderile, o pondere mai mare în promovarea cadrelor** tehnice de execuție, în **selectarea** cadrelor care sînt încadrate în compartimentele de organizare, în toate organele colective de conducere, inclusiv în conducerea directă a locurilor de muncă.

Direcții de concentrare a eforturilor de perfecționare

ALĂTURI de determinarea principalelor probleme apărute în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii, o deosebită importanță prezintă evidențierea eșalonului ierarhic unde se localizează principalele obstacole în calea înnoirilor. Investigația efectuată a pus în evidență faptul că **principala lipsă de receptivitate, cu cele mai însemnate consecințe în aplicarea studiilor de perfecționare, o manifestă conducătorii direcți ai locurilor de muncă** (șeful de echipă, maistrul etc.). Așa cum rezultă din datele centralizate în tabelul nr. 4, ei se înscriu cu o pondere de circa 31% în totalul greutăților în aplicarea soluțiilor noi de organizare ; urmează, pe locul doi, rezistența la nou a lucrătorilor înșiși.

Față de această constatare se impune o observație : procentele prezentate au fost calculate pe baza chestionarelor completate de șefii serviciilor de organizare și de unele cadre din conducerea respectivelor întreprinderi ; ca urmare, ele trebuie luate în considerație cu o anumită rezervă, deoarece, cu toată obiectivitatea pe care s-au străduit să o manifeste, se poate presupune că respectivelor cadre de conducere le-a fost mai ușor să accentueze, chiar involuntar, aportul altor categorii de personal din întreprindere la apariția greutăților, decît propriile lipsuri, care nici ele nu trebuie însă diminuate. După părerea noastră în orice caz ponderea greutăților create în activitatea de perfecționare de către compartimentul de organizare din unitate de comisia pe probleme de organizare din întreprindere depășește, cu siguranță, proporția de cîte 4% evidențiată pe parcursul anchetei. Iată numai cîteva dintre acestea : • calitatea mediocră a unor soluții organizatorice, • fuga de responsabilitate a unei părți din personal, • temerile unor organizatori că aplicarea noilor soluții organizatorice va scoate la iveală deficiențele care se manifestă în activitatea lor, • lipsa de informare a personalului implicat asupra rezultatelor care se obțin prin perfecționările organizatorice ș.a.

Pentru înlăturarea obstacolelor din calea perfecționării activității de organizare și conducere a întreprinderilor, indiferent de nivelul la care se manifestă, se impune să se aibă mai mult în vedere și soluționarea problemelor legate de :

• neevaluarea judicioasă, în unele cazuri, a rezultatelor acțiunilor de perfecționare planificate, datorită faptului că în unele întreprinderi se face un apel încă timid, la instrumente eficiente, cum ar fi graficele Gantt, graficele rețea, graficele bazate pe principiul numerotării inverse ș.a. ;

Tabelul nr. 4

Factorii care creează greutăți în aplicarea soluțiilor de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii

Factori	Pondere (%) în total greutăți
• conducătorii direcți ai locurilor de muncă	31
• lucrătorii înșiși	21
• centrala industrială	13
• ministerul	7
• institutele de cercetare și proiectare	7
• institutele de învățămînt superior	6
• comisia pe probleme de organizare din întreprindere	4
• conducerea întreprinderii	4
• compartimentul de organizare din întreprindere	4
• alți factori	3

• faptul că nu întotdeauna sînt asigurate din vreme toate condițiile materiale necesare efectuării modificărilor organizaționale și nu sînt elaborate complet caietele de sarcini, astfel încît să se evite omisiunile și necorelările ;

• coordonarea nu îndeajuns de riguroasă a activităților șefului compartimentului de organizare cu cele ale responsabilului compartimentului beneficiar și cu cele ale cadrului de conducere de nivel superior care le coordonează, ceea ce afectează, în unele întreprinderi, aplicarea eficientă a studiilor de organizare.

• insuficienta folosire a unor tehnici de conducere în vederea lărgirii stimulării morale, cum sînt delegarea sau rotația posturilor. Prin delegarea în mai mare măsură a realizării unor sarcini importante, asociată și cu competențele și responsabilitatea corespunzătoare, se poate asigura mai buna antrenare a cadrelor la realizarea acțiunilor organizatorice, necesitățile de creație, încredere, apreciere fiind astfel satisfăcute. Efecte similare are și accentuarea procesului de rotație a organizatorilor, în special la conducerea diferitelor proiecte de organizare sau de perfecționare a conducerii, ori a unor colective de lucru, procedeu prin care se asigură — pe lîngă creșterea eficacității organizării — și ridicarea nivelului de pregătire.

Ion B. POPESCU
prim-secretar al Comitetului de partid al Sectorului 5 al municipiului București

• Într-unul din numerele viitoare ale revistei vom prezenta sinteza opiniilor celor 40 de specialiști participanți la ancheta, referitoare la unele modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de rezolvare eficientă a problemelor apărute în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor industriale.

Consemnări

CONDIȚIA UMANĂ ȘI ECONOMIA DIN PERSPECTIVA VIEȚII COTIDIENE

VOLUMUL „Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene", datorat lui Petru Pânzaru (Editura Albatros, 1981), vizează direct cele mai diverse sfere ale activității sociale. Autorul este adept al metodei sau „tehnicii" „reducției la esențial" ; dacă ar fi să o aplic propriei sale cărți, aș spune că aceasta se constituie într-o pledoarie consistentă pentru cîteva idei de bază : 1) unitatea dintre cunoașterea „comună" — cunoașterea „teoretică" — și cea „artistică", iar în cazul cunoașterii „teoretice" — necesitatea depășirii granițelor dintre științe, a unilateralității și parțialității încetățenite în cercetarea socială, studierea a ceea ce în viață este unitar și interdependent, nu în mod fragmentat, segmentat, izolat, ci în unitatea contradicțiilor care explică principalul izvor al mișcării ; 2) ceea ce în viața cotidiană constituie esențialul trebuie să se situeze și în centrul științelor despre societate (după autor faptele esențiale sînt : corpul omenesc ca produs mirabil al Naturii și al Societății ; trebuințele, limbajul și comunicarea între oameni ; psihicul, psihosocialul și valorile care, împreună cu limbajul articulat, conferă societății și omului o specificitate și o originalitate ireductibile (vezi p. 18—19) ; 3) necesitatea depășirii stării de dispersie — în timp și spațiu — și a slabei cumulativități a cunoștințelor social-umaniste, care macină eficiența lor practică.

„Reducînd la esențial", în cele 3 puncte înscrise mai sus, conținutul atît de bogat al cărții, trebuie să subliniez că dezvoltarea lor este făcută de Petru Pânzaru cu o risipă de erudiție, talent și ascuțime polemică ce face lectura pasionantă. Nu printre cele mai puțin importante calități este aceea că-l solicită permanent pe cititor să gîndească, îl incită să prelungească ideile cărții sau chiar să-l contrazică pe autor *).

Este pe deplin întemeiată afirmația lui Petru Pânzaru că insistența sa pentru concretul vieții cotidiene „nu se contrapune în nici un fel și în nici un caz reflecției teoretice, filozofice, științifice abstracte" (p. 66), teză reluată într-o precizare finală din carte: „micile, nevinovatele ironii la adresa tentațiilor speculative în științele sociale nu trebuie, în nici un caz, interpretate ca antipatie față de demersul științific, față de rigoarea metodologică, față de exegeză și erudiție..." (p. 303). Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc solida informare care în text nu apare decît într-o formă „sublimată", dar este vizibilă pentru un cititor exersat, precum și „microantologiile" și „micro-bibliografiile" care încheie fiecare din cele cinci „eseuri".

În această ordine de idei nu pot să nu subliniez cîteva momente caracteristice. 1) Petru Pânzaru nu se „sfiește" ca odată cu investigarea literaturii de peste hotare, de pe pozițiile programatice ale Partidului Comunist Român, să acorde o atenție cu totul specială punerii în valoare a cercetărilor românești ; e de reținut acest aspect cu atît mai mult cu cît s-a profilat o tendință de a citi (în orice caz de a cita) o anumită literatură din străinătate și de a subaprecia și uneori chiar a ignora rezultatele propriului nostru front de cercetare ; departe de noi gîndul de a pleda pentru o „autarhie teoretică", dimpotrivă, dar cunoașterea propriei cercetări este, după opinia noastră, o condiție indispensabilă unei deschideri largi spre un dialog real, consistent. 2) El nu se „sfiește", de asemenea, ca odată cu luarea în considerare a unei bogate literaturi din ultimul deceniu să recurgă masiv la autori „mai vechi", — începînd cu grecii antici și insistînd asupra lui Marx — căci nu are complexul acelora care acum 20—25 de ani scriau lucrări compuse din citate, pentru ca acum să ignore aproape complet pe Marx și pe Lenin (în perioada cînd prezența lor în cultura mondială este mai intensă decît oricînd în trecut). Poziția lui Petru Pânzaru are o întemeiere mai profundă în constatarea sa despre slaba cumulativitate a cunoștințelor în științele social-umaniste. În timp ce „cumulativitatea cunoștintelor științifice veridice despre societate și om este nu numai o posibilitate virtuală, ci și o stringentă necesitate. Autori succesivi sau contemporani, dacă nu s-au ignorat „agresiv", atunci s-au contrazis cu acuitate derutantă pentru cititori. Dar, așa cum demonstrează istoria scrisă fără prejudecăți a autocunoașterii umane, la toți autorii importanți găsim propoziținni, adevăruri (adesea umbrite de mari erori) care pot fi selectate, reținute, cumulate spre binele (progresul) științelor și mai ales spre binele oamenilor. E o operă care rămîne de făcut. E o operă care **trebuie neapărat făcută"** (p. 24—25). 3) Petru Pânzaru se înscrie într-un curent mai larg ce critică cu vehemență „economismul", „îngustimea economicistă" etc. Spre deosebire de multe alte cărți, aceste „blesteme" nu se rostesc de pe pozițiile unui „politism vulgar" al altei îngustimi „de breaslă" (sociologism, psihologism unilateralizant etc.) sau al unui „globalism" fad și ineficace. Luarea în considerare a acestei literaturi „neeconomice" devine tot mai necesară pentru știința economică în perioada accentuării vocației ei sociale, cu atît mai mult cu cît, sub imperiul cerințelor practicii și al logicii dezvoltării științei, are loc, pe nesimțite, o „economicizare" a celorlalte științe, în primul rînd a celor sociale (proces adesea voalat tocmai de ascuțimea criticilor la adresa „economismului").

Revenind la volumul în discuție, „micile și nevinovatele ironii" la adresa economiei nu pot să ascundă realitatea că autorul nu se limitează la a pleda pentru „depășirea barierelor", dar face el însuși pași esențiali „peste granițe" și, judecînd după modul în care este informat în domeniul economic, mesajul său pentru interdisciplinaritate are acoperire forte. El cunoaște pe Galbraith, Samuelson, Georgescu-Roegen, Dobrescu și numeroși alți economiști. Să adăugăm că Petru Pânzaru selectează cu grijă date de maximă relevanță din sursele cele mai autorizate (vezi de pildă cifrele de la p. 32—33), cunoaște lucrări de statistică, documente U.N.C.T.A.D., F.A.O., U.N.E.S.C.O. etc. O privire mai atentă asupra lucrărilor autorilor citați demonstrează, între altele, că profesionalizarea crescîndă a cercetării economice conține în sine antidotul la poziția „îngust-economicistă", că vocația pluridisciplinară a economiei politice, prezentă încă de la primii săi pași, nu este ireductibil opusă procesului firesc al adîncirii specializării cercetării.

Trecînd la observațiile ce vizează mai direct economia, vom constata la început că P. Pânzaru subliniază că economicul, fiind un factor determinant, este determinat la rîndul său și de factori de ordin natural și conchide : „...tocmai pentru că în procesul, de mult aflat pe rol, între mate-

*) Iată un exemplu : insistînd asupra tripticului „observație cu ochiul liber, literatură științifică, literatură beletristică", ca sursă validă de cunoaștere a omului, a vieții sociale, a condiției umane, autorul este tentat să sublinieze în special asemănarea dintre cele trei izvoare și mai puțin să stabilească și unele deosebiri ; la un moment dat (p. 111) el scrie : „Deschide oriunde vrei un roman și reține o propoziție oarecare. Fii sigur că aceeași propoziție, în alt context, o vei găsi și în alte zeci de romane". Cred că aici se trece peste o mare deosebire dintre literatura științifică și cea beletristică : istoria științei ne arată, în toate domeniile, că adeseori una și aceeași descoperire a fost făcută concomitent sau succesiv de cîțiva autori independent unul de altul. Dar în artă și literatură situația este alta : dacă, de exemplu, Eminescu n-ar fi scris „Luceafărul" atunci nescris ar fi rămas, căci nici un alt poet al lumii nu ar fi putut să realizeze miracolul imperecherii unicat a cuvintelor.

rial şi spiritual sînt destui avocaţi ai «părţii materiale, economice», doresc să mă situez de partea celor ce... pledează pentru cîştigarea «procesului» de către valorile spirituale, culturale, educaţionale" (p. 290).

Pe de altă parte, linia cea mai rezistentă a argumentaţiei sale se înscrie în ideea că trebuie să militäm pentru sensul uman al economiei ca şi al tehnologiei, că economicul nu trebuie şi nu poate fi rupt din contextul tuturor celorlalţi factori materiali şi naturali. În această optică abordează autorul o serie întreagă de subiecte de maxim interes pentru economist: printre acestea citez pledoaria pentru un nou calcul economico-social, trebuinţele, ciclicitatea şi altele. Petru Pânzaru se situează în rîndul acelor autori care militează pentru o gestiune socială care să instituie un nou calcul din perspectiva generală a costurilor şi a avantajelor pe termen lung pentru specia umană, în locul tendinţei actuale de a extinde la scara economiei naţionale procesul simplu de calcul folosit la nivelul întreprinderilor.

Trebuinţele „material-spirituale" sînt pe larg tratate în lucrare şi ele prezintă pentru economist un interes deosebit, cu atît mai mult cu cît în teoria economică trebuinţele nu au căpătat locul ce li se cuvine (judecînd în funcţie de acuitatea lor în „viaţa cotidiană"), iar pe de altă parte „se conturează ca presantă sarcina extrem de grea de a «revoluţiona» nu numai modul de producţie, dar şi modul de consum" (p. 128—129).

O altă problemă generală cu rezonanţe specifice în ştiinţele economice tratată de Petru Pânzaru este aceea a interdisciplinarităţii, a cărei necesitate se accentuează continuu în condiţiile unor bariere încă deosebit de puternice. „În familia ştiinţelor în genere, a ştiinţelor social-umaniste în speţă, a intrat discordia, dihonia. Membrii uneia şi aceleiaşi familii se ignoră... A sosit de mult timpul să se facă ordine, să se reînfiripe dialogul, unitatea, coeziunea din familia ştiinţelor în genere, a celor social-umaniste în particular. A sosit timpul «reîntoarcerii fiicelor rătăcitoare»" (p. 59). Problema este într-adevăr acută şi pentru economie : pe de o parte, economia politică păstrează şi acum în toţi porii ţesutului ei adîncile urme ale legăturii cu filozofia-mamă ; pe de altă parte însă, în mod inevitabil ea avea să se distanţeze de filozofie printr-un proces firesc de autonomizare şi specializare. Mai mult, în însuşi interiorul ştiinţei economice s-au produs şi se produc diferenţieri, diversele ei ramuri se autonomizează la rîndu-le ; este suficient să consultăm manuale reprezentative de economie politică, economia ramurilor, statistică, contabilitate etc., pentru a vedea că „dihonia" nu e de suprafaţă ; lipseşte un sistem categorial universalizat, una şi aceeaşi categorie are sensuri diferite în diferite ştiinţe şi aceasta în virtutea unor factori esenţiali ai evoluţiei ştiinţei economice. Nu întîmplător dispunem de multe dicţionare economice **specializate,** dar lipseşte un Dicţionar economic general. Utilizînd terminologia lui Petru Pânzaru, trebuie însă să afirmăm că şi pentru domeniul economic timpul „reîntoarcerii fiicelor rătăcitoare" a sosit. Această „reîntoarcere" are două nivele : primul este legat de realizarea unei noi revoluţii în economia politică, care să desăvîrşească actualele restructurări şi care, între altele, ar conduce la un sistem categorial unitar, avînd corespondenţe directe în toate ramurile ştiinţei economice. Dar nu trebuie să aşteptăm în mod pasiv realizarea acestui salt, care are propriul său ritm interior şi va putea fi desăvîrşit doar în deceniile viitoare ; după părerea noastră este pe deplin posibil — şi necesar — ca pe baza progreselor obţinute în cercetare să se purceadă de pe acum la o încercare de punere de acord a sistemului categoriilor cu care operează diverse domenii ale ştiinţei economice, astfel încît o comunicabilitate funcţională să fie stabilită între acestea. Astfel va fi potenţată însăşi vocaţia pluridisciplinară a ştiinţei economice în general.

Unul din demersurile principale ale cărţii este acela că teoreticianului din ştiinţele social-umaniste îi este de folos procedeul medicului care, înainte de a da un diagnostic, stă de vorbă, ascultă, priveşte, pe scurt consultă nemijlocit, direct, pe pacient, utilizînd cunoştinţele sale teoretice pentru a descoperi tratamentul (p. 84). Teza se intersectează cu aceea subliniată de Georgescu-Roegen şi anume că „apare de neînţeles ideea că nu ne putem încrede în om ca instrument în procesul cunoaşterii. În mod curios, fizicienii sînt conştienţi de handicapul lor, adică de faptul că nu pot chestiona natura... Dacă, prin absurd, un fizician ar putea sta de vorbă cu electronii, ar refuza oare să-i întrebe : de ce săriţi ? Cu siguranţă că nu". (Legea entropiei şi procesul economic, Editura politică, 1979, p. 580).

Petru Pânzaru subliniază : „să consideri pe nespecialist, pe omul de rînd — informat, inteligent şi reflexiv, căci pe el îl am întotdeauna în vedere aici — ca un aliat în procesul autoconducerii sociale — iată una din premisele aplicării în practica vieţii sociale a cuceririlor teoretice ale ştiinţelor sociale" (p. 85).

Concluzia de mai sus, cel puţin în cazul economiei, ar putea fi continuată şi într-o altă direcţie ; în actualele condiţii, mai mult decît în trecut, progresul teoriei economice nu poate fi rezultatul exclusiv al cercetărilor întreprinse de un număr restrîns de savanţi, oricît de înzestraţi ar fi ei, fără luarea în considerare a rezultatelor miilor şi miilor de cercetări economice şi tehnico-economice întreprinse în condiţiile societăţii socialiste. Este suficient să menţionăm că numărul total al economiştilor cu studii superioare este de multe zeci de ori mai mare decît al celor din reţeaua de cercetare, pentru a ne da seama de marele potenţial de creaţie, de gîndire, de imaginaţie care trebuie mai bine utilizat pentru soluţionarea marilor probleme cu care ne confruntăm în economie.

Prin problematica abordată şi prospeţimea ideilor susţinute, prin mesajul ei, recenta carte a lui Petru Pânzaru se cere a fi citită cu toată atenţia şi de economişti. Şi sîntem siguri că va fi o lectură pe cît de utilă, pe atît de plăcută.

Tudorel POSTOLACHE

Rolul şi funcţiile creditului

(Urmare din pag. 11)

minarea cauzelor care generează imobilizările, iar pe măsura reducerii fondurilor corespunzătoare în circuitul economic se reîntregeşte şi plafonul de credite curente.

Corelaţie între fonduri proprii şi credite

Aştefanei Laurenţiu, inspector la Sucursala judeţeană Iaşi a Băncii Naţionale — Sînt unităţi nou înfiinţate la care producţia este „finanţată" exclusiv pe seama creditului bancar. Astfel, la Combinatul de utilaj greu din Iaşi, nivelul absolut al creditului este de aproape jumătate de miliard lei ; numai dobînda curentă în anul 1980 s-a ridicat la 14 milioane lei. Fondurile proprii au reprezentat numai 3 milioane lei. Dacă la înfiinţare întreprinderea ar fi fost dotată cu fonduri proprii în proporţie de 50% din mijloacele normate, s-ar fi eliminat o serie de cheltuieli care au reprezentat dobînzile bancare, activitatea s-ar fi realizat pe baze rentabile. În acest sens, propunem asigurarea încă de la înfiinţare a unui anumit nivel al fondurilor proprii unităţilor noi, care-şi desfăşoară activitatea în paralel cu lucrările de investiţii ce se execută în continuare.

Combinatul de utilaj greu pentru care se investesc 14 miliarde lei ocupă un teren a cărei taxă de utilizare este de 7 milioane lei şi în primul an de activitate (cînd s-au investit doar 2,9 miliarde lei şi s-a obţinut o producţie marfă doar de 200 milioane lei anual), şi în al patrulea an de activitate, de pildă, cînd producţia va atinge 900 milioane lei. Este normal ca, avînd un nivel atît de diferenţiat al cheltuielilor indirecte, combinatul să suporte întreaga taxă asupra terenului din primul an de activitate cînd parte din teren nici nu era utilizat ? Rezultatul unei asemenea situaţii a fost întrarea unităţii în pierderi cu toate influenţele negative pe care acestea le au asupra gestiunii economice. De aceea, **propunem să se plătească această taxă proporţional cu capacităţile intrate în funcţiune anual.**

Reducerea planurilor de investiţii a atras după sine rămînerea pe stoc la furnizori a unor utilaje rămase fără desfacere asigurată. **Propunem creditarea acestor stocuri la beneficiar care să suporte şi dobînzile aferente, avînd în vedere că furnizorii nu poartă nici o „vină" în sistarea sau reducerea investiţiilor la solicitările cărora a răspuns, chiar exemplar.**

Metodologie de analiză comparativă a ţărilor dezvoltate şi a celor în curs de dezvoltare

CEREREA FINALĂ – CRITERIU DE APRECIERE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

DATORITĂ implicaţiilor practice deosebite, alături de cele teoretico-ştiinţifice, studiile asupra creşterii şi dezvoltării atît la nivel naţional cît şi regional şi mondial s-au multiplicat în ultima vreme. Unii cercetători optează pentru abordări de natură globală a problematicii dezvoltării; alte investigaţii sînt desfăşurate în manieră preponderent analitică urmărindu-se cu prioritate surprinderea mecanismelor economico-sociale în intimitatea lor. Spre acest gen de probleme şi-a îndreptat atenţia şi un grup de cunoscuţi economişti germani — Gerd Focke, Rudolf Pernicky, Herbert Schnell, Vincenz Timmermann — într-un studiu*) publicat sub egida Universităţii din Kiel.

Autorii cercetării şi-au propus să determine care sînt factorii ce influenţează la nivelul structurilor economice, al mecanismelor economico-financiare, adîncirea decalajelor ce separă ţările în curs de dezvoltare de ţările dezvoltate**). Unul dintre elementele în funcţie de care au fost desfăşurate analizele îl constituie cererea finală, indicator economic considerat sub trei componente principale: cererea finală totală, consumul privat şi exporturile. Opţiunea pentru alegerea indicatorului „cerere finală" drept criteriu de bază al analizei se întemeiază, după cum arată autorii studiului, pe însemnătatea deosebită ce revine cererii finale în procesul dezvoltării economice. Astfel, autorii remarcă faptul că sub aspect istoric, odată cu creşterea veniturilor populaţiei survin schimbări substanţiale în structura cheltuielilor, modificări care, la rîndul lor, au un rol major în determinarea mutaţiilor din structura economiei ca întreg.

Interpretarea schimbărilor ce apar în structura cheltuielilor de-a lungul procesului dezvoltării economice pentru ţările analizate a evidenţiat o grupare distinctă. Astfel, un prim grup statistic înglobează toate ţările industrializate incluzînd şi ţările socialiste şi Israelul, în timp ce un al doilea grup cuprinde toate ţările în curs de dezvoltare precum şi unele ţări semiindustrializate cum ar fi Irlanda sau Portugalia.

Urmărind, într-o perspectivă dinamică, evoluţia celor două grupuri de state, apar ca semnificative, susţin autorii, două tendinţe. În primul rînd, se conturează un proces de accentuare a omogenităţii la nivelul fiecărui grup de ţări (considerat ca entitate distinctă). O altă tendinţă este aceea de accentuare a decalajului existent între ţările dezvoltate, pe de o parte, şi cele în curs de dezvoltare, pe de altă parte. Pentru a nuanţa interpretarea evoluţiei acestor procese autorii consideră necesară utilizarea şi a altor indicatori cu o sferă de cuprindere mai restrînsă, între care consumul particular şi exportul.

Faptul că în cadrul analizei autorii au optat pentru utilizarea indicatorului consum particular se întemeiază pe importanţa acestei componente a mecanismului economic pentru dezvoltarea economică privită ca întreg. În acelaşi timp a fost luat în considerare şi faptul că acest indicator prezintă o serie de facilităţi de natură metodologică: posibilităţi sporite de cuantificare; nivelul relativ avansat din punctul de vedere al perfecţionării aparatului teoretic; gradul satisfăcător de omogenitate, ceea ce permite desfăşurarea unor comparaţii internaţionale.

Potrivit opţiunilor metodologice, indicatorii structurii consumului privat au fost divizaţi în două grupuri. Primul grup este alcătuit de indicatorii structurii cererii individuale, iar cel de al doilea grup de indicatori de nivel macro. Structura consumului la nivel microeconomic ar fi determinată, se arată în studiu, în principal de nivelul veniturilor consumatorilor, de statutul lor ocupaţional, de vîrsta, sexul, dimensiunile şi compoziţia gospodăriilor precum şi de alţi factori dependenţi de aprovizionarea cu bunuri de consum, de calitatea şi disponibilitatea acestora. Întrucît structura consumului la nivel macroeconomic poate fi interpretată ca o medie ponderată a cererilor de consum individual, aceste ponderi se constituie ca un al doilea grup de indicatori.

Analiza grupărilor diverselor state în funcţie de acest indicator pune în evidenţă un grup de ţări dezvoltate, a căror structură a consumului particular diferă în mod clar de cea a grupului care include toate ţările în curs de dezvoltare (cu excepţia statului Costa Rica). Se poate, totodată, remarca faptul, opinează economiştii germani, că acest grup vădeşte o puternică omogenitate în comparaţie cu grupul ţărilor în curs de dezvoltare. Eterogenitatea mai mare a grupului ţărilor în curs de dezvoltare, luate ca totalitate, ar putea fi pusă pe seama unei variaţii mai largi a veniturilor specifice acestora. Dar există şi ţări cu un nivel apropiat al venitului pe locuitor şi care vădesc mari diferenţe în ce priveşte structura consumului privat, după cum este prezentă şi situaţia inversă. Această stare de lucruri evidenţiază importanţa pe care o deţin alţi factori determinanţi ai consumului particular în această ierarhie a veniturilor.

O explicaţie plauzibilă a relativ accentuatei diferenţieri manifestată în grupul ţărilor în curs de dezvoltare ar putea fi deosebirile existente în strategiile de dezvoltare. O strategie bazată pe exploatarea resurselor naturale, comparativ cu o strategie orientată în mai mare măsură spre industrializare,

*) Gerd Focke, Rudolf Pernicky, Herbert Schnell, Vincenz Timmermann „International Economic Development and Resource Transfer", Edited by Herbert Giersch.

**) Din punct de vedere metodologic autorii au urmărit să realizeze, folosind tabele input-output, o analiză comparativă a structurilor ţărilor dezvoltate economic şi a celor în curs de dezvoltare. Matricea input-output a fost aplicată în cazul a 78 de ţări. S-a considerat că realizarea unei analize comparative presupune explicarea diferenţelor ce apar în cazul fiecărui input separat şi care privesc, în principal, diferenţele din domeniul tehnologic, din sistemul de preţuri şi la nivelul proporţiilor economiei. Autorii nu au analizat fiecare coeficient în parte procedînd la o comparaţie a analizelor structurale ale tabelului complet input-output, apreciată drept singurul mod practic de a explica schimbarea structurilor economice în procesul dezvoltării.

Analiza comparativă a structurii întregului ansamblu de segmente intermediare ale tabelelor input-output ridică problema comparării unei serii largi de informaţii din fiecare tabel, simultan. Urmărind rezolvarea problemei în cadrul cercetării s-a optat pentru două modalităţi de procedură: a) descrierea anumitor trăsături structurale ale unei astfel de tabele printr-un singur număr, apt să sintetizeze toate informaţiile cuprinse în tabele pentru o proprietate structurală pusă în discuţie şi, ulterior, ordonarea acestor valori; b) pentru acele trăsături structurale ce nu pot fi exprimate printr-o singură valoare s-a procedat la derivarea unor serii vectoriale de numere ce măsoară anumite trăsături structurale, realizarea unei comparaţii a tabelelor în termenii unor asemenea proprietăţi structurale, fiind posibilă numai prin punerea în contrast. În această acţiune de comparare de perechi sînt analizate componentele corespunzătoare ale celor doi vectori. Apoi, diferenţele înregistrate între toate componentele sînt combinate în funcţie de măsura gradului de similaritate (ori nesimilaritate) ale celor două tabele corespunzătoare. O astfel de cifră este denumită „măsura similarităţii" sau a distanţei.

evidențiază marcante diferențieri în structura economiei în ansamblu. La acestea se asociază diferențele existente între distribuția populației după ocupație, statut regional, ca și cele privind distribuția venitului, factori care conduc la o mai mare eterogenitate în structura consumului privat (veniturile obținute în industrie, afirmă autorii, nu sînt doar mai mari dar și mai inegal distribuite decît în sectorul primar).

Un alt element important pe care îl evidențiază analiza întreprinsă de cei patru economiști este și acela că structura consumului particular în țările socialiste prezintă mai multe asemănări cu cea din țările în curs de dezvoltare, în timp ce, pentru cererea finală totală, situația se prezintă exact invers. Datele statistice relevă, de asemenea, că aceste țări nu mai au aceeași mare asemănare una cu cealaltă. Se poate afirma, susțin economiștii germani, că pe parcursul procesului de dezvoltare economică survin schimbări semnificative în structura consumului. Proiectate la nivelul sistemului economic global, mutațiile ce se înregistrează în sfera consumului particular determină o accentuare a omogenității în cadrul fiecărui grup de țări — dezvoltate și respectiv, în curs de dezvoltare — dar nu contribuie la apropierea structurilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare de cele ale țărilor dezvoltate.

În literatura consacrată dezvoltării economice s-a acordat o mare atenție structurii exportului, un alt indicator în funcție de care autorii au conceput și realizat analiza datorită importanței sale deosebite pentru progresul țărilor în curs de dezvoltare. Pornind de la constatarea că numai în ultimul timp au fost inițiate încercări de a se depăși viziunea relativ statică pe care o oferă teoria avantajelor comparative, urmărindu-se și sesizarea modificărilor ce apar în structura exportului în procesul dezvoltării, în lucrare se avansează ipoteza potrivit căreia în procesul dezvoltării economice se înregistrează schimbări în ce privește determinarea factorilor de producție, deopotrivă sub aspect calitativ și cantitativ, ceea ce conduce la mutații sistematice în structura exportului. În această conexiune se cere luată în calcul și mărimea fiecărei țări precum și disponibilitatea de resurse materiale ca factori semnificativi pentru structura și nivelul exportului.

Ca o concluzie generală a studiului, afirmă autorii, se poate susține că, din perspectiva indicatorului „consum final" în procesul dezvoltării economice se conturează tendința de accentuare a omogenității în interiorul fiecărui grup de țări — dezvoltate și, respectiv, în curs de dezvoltare — concomitent cu creșterea diferențelor între cele două grupuri considerate ca atare. Într-o perspectivă mai largă, dat fiind faptul că analiza a fost desfășurată la nivel de structură economică, a cărei modificare se realizează în intervale mai mari de timp și implică eforturi economice și financiare deosebite, autorii consideră că decalajele între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare se vor menține și chiar adînci.

Cristian POPESCU

Mutații fundamentale în consumul populației

(Urmare din pag. 17)

gice recomandate de nutriționiștii români ; de consumul de alimente înregistrat în țările dezvoltate din punct de vedere economic și nivelul de saturație înregistrat pe plan mondial la consumul principalelor grupe de alimente exprimate în unități naturale. Acest model propus prevede o serie de modificări calitative și structurale mai accentuate în consumul alimentar, concomitent cu scăderea consumului mediu zilnic de calorii și cu schimbarea aportului principiilor nutritive și diferitelor grupe de alimente la rația alimentară.

Pîrghii de influențare eficiente

REALIZAREA ÎN VIITOR a unui consum alimentar care să exprime satisfacerea deplină a nevoilor științific determinate precum și implementarea în practică a unui tip de consum alimentar care să corespundă în fiecare etapă exigențelor raționalității presupun ca politica în acest domeniu să urmărească, pe lîngă asigurarea condițiilor materiale de bază necesare evoluției firești în această direcție a consumului de alimente, și folosirea corespunzătoare, consecventă, a unor pîrghii și instrumente de influențare a acestuia. De altfel, perfecționarea continuă a mecanismului de funcționare a economiei naționale cu incidențe și asupra repartiției și consumului creează cadrul favorabil îmbunătățirii sistemului de instrumente și pîrghii care acționează în domeniul consumului populației.

Implementarea unor astfel de tendințe în evoluția viitoare a consumului diferitelor categorii de alimente este menită să contribuie la atingerea treptată a obiectivelor alimentației raționale. În acest scop, pe baza cunoașterii cît mai bune a tuturor elementelor care pot influența consumul pe termen mai lung sau mai scurt, ținînd cont de capacitatea de adaptare, de receptivitatea față de nou a omului, de influența pe care educația o are în modelarea comportamentului său, este deosebit de importantă elaborarea unei strategii de realizare treptată în practică a consumului rațional. O asemenea strategie presupune armonizarea, în cadrul fiecărei etape de evoluție a consumului, a obiectivului propus cu posibilitățile existente, astfel încît prin măsurile ce se întreprind, prin dirijarea acțiunii diferitelor categorii de factori să se realizeze un pas cît mai mare în această direcție în cadrul fiecărei etape.

Subliniem că modelarea în direcțiile menționate a consumului alimentar, a comportamentului populației este în același timp posibilă. Avem în vedere în acest sens pe de o parte faptul că în perioada care urmează consumul de alimente se află în continuare în faza de creștere, — creindu-se condițiile pentru realizarea unor modificări structural-calitative substanțiale ale acestuia — prevederile actualului cincinal punînd accentul pe îmbunătățirea structurii și ridicarea calității produselor, pe obținerea unor produse cu un conținut nutritiv ridicat și în sortimente diversificate —, iar pe de altă parte, trebuie ținut, totodată, seama că domeniul consumului alimentar este domeniul în care există cele mai largi posibilități de substituție și complementaritate între elementele sale componente. De asemenea, deși consumul alimentar este în cea mai mare parte un act opțional individual, în economia socialistă, cunoscîndu-i-se legile de evoluție, acesta poate fi influențat astfel încît procesul de saturare să se realizeze în conformitate cu cerințele alimentației raționale, să se evite din evoluția consumului posibilele faze de acumulări excesive, fenomenele de supraalimentație, de disalimentație greu de corectat, cu toate consecințele lor negative asupra stării sănătății populației. Modelarea consumului alimentar al populației, ale cărei posibilități sînt determinate de însești legile evoluției sale, în condițiile noastre de dezvoltare economico-socială este, de asemenea, favorizată de valențele economiei planificate care are capacitatea să acționeze concomitent și coordonat asupra factorilor de influență a consumului, astfel încît acesta să evolueze în mod firesc și deopotrivă, spre îndestulare și raționalitate.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Problema schimburilor internaţionale în optica unor economişti români (I)

ECONOMIA de muncă socială, realizarea unor schimburi cu străinătatea cît mai avantajoase – atît economia respectivă cît şi avantajele menţionate vădindu-se de partea celui puternic – au constituit atît premise, cît şi scopuri ale teoriei costurilor absolute şi comparative, elaborată de şcoala clasică engleză. În ciuda unor slăbiciuni metodologice şi teoretice, nu o dată remarcate, a caracterului ei deopotrivă particular şi cosmopolit, a rolului îndeplinit în ce priveşte înfăptuirea unei diviziuni internaţionale a muncii favorabilă ţărilor cu o economie dezvoltată, teoria costurilor absolute şi comparative a avut şi mai are numeroşi susţinători.

Iar între adversarii ei tradiţionali s-au numărat şi se numără teoreticieni ai conceptului de economie naţională. Aceştia, de pe poziţii naţionale şi sociale diferite, dar dintr-o perspectivă istorică cu numeroase elemente comune, au supus-o unei severe critici nu fără a-i reliefa şi meritele, pe care realmente teoria costurilor absolute şi comparative le are. Adeseori, însă, criticile realizate nu au fost însoţite de efortul necesar în direcţia constituirii unei alte teorii care să includă elementele valoroase, perene din teoria costurilor comparative şi care să răspundă mai pertinent unor realităţi evidenţiate în procesul dezvoltării mondiale. Între cei care au încercat totuşi un demers în această direcţie şi care au ajuns la rezultate apreciate în peisajul mondial al doctrinelor economice, se numără şi românii Mihai Eminescu şi Mihail Manoilescu, promotori ai teoriei costurilor aferente.

Autorii acestei teorii au demonstrat, cu temeinice argumente economice şi istorice, că ţările agricole, slab dezvoltate, pot renunţa la calea productivă, directă, la producţia în interior a diferitelor produse industriale şi apela la cea comercială, de procurare indirectă a acestor produse, respectiv la schimbul internaţional, numai atunci cînd productivitatea intrinsecă a agriculturii lor este superioară productivităţii intrinseci a industriei în aceeaşi ţară. Cum nicăieri şi nicicînd productivitatea muncii într-o agricultură slab înzestrată tehnic şi slab dezvoltată nu poate fi superioară celei din industrie, rezulta că aceste ţări trebuie să-şi concentreze o bună parte din eforturile naţionale – respectiv să doteze cu factori de producţie – acele ramuri, subramuri şi produse industriale a căror productivitate se situează peste sau cel puţin la nivelul productivităţii muncii naţionale – evident scăzut într-o economie dominată în mod absolut de o agricultură înapoiată ; finalitatea unor asemenea eforturi ar putea fi măsurată prin însăşi sporirea productivităţii muncii în această agricultură.

În concepţia respectivă, o asemenea soluţie se vădea avantajoasă chiar dacă activităţile industriale pentru care s-a optat, realizarea lor, sînt inferioare în mod absolut sau comparativ – desigur, doar pentru o perioadă – faţă de străinătate. Se promova ideea potrivit căreia este necesar ca ţările care recurg la calea comercială, indirectă de procurare a bunurilor industriale şi renunţă la cea productivă, directă, să ţină seama de aceea că plata mărfurilor importate nu poate fi efectuată altfel decît cu produse agricole ale căror productivităţi aferente sînt inferioare nu numai faţă de străinătate, dar şi faţă de media productivităţii muncii naţionale. Prin urmare, esenţial în alegerea căii de urmat, în adoptarea strategiei dezvoltării economico-sociale era considerată nu superioritatea absolută sau comparativă, ci productivitatea aferentă a mărfurilor ce urmează a fi date la export în schimbul celor importate. Se menţiona că avantajul căii comerciale nu atîrnă numai de cum cumpărăm, ci în special de cum ne creăm puterea de cumpărare. Maxima „spune-mi nu numai ce cumperi, dar şi cu ce plăteşti, ca să-ţi spun dacă cumperi scump sau ieftin" exprimă, sintetic, întregul înţeles şi sens al teoriei costurilor aferente.

Să punctăm cîteva din trăsăturile care apropie pe de o parte, şi distanţează, pe de altă parte, această teorie de construcţia clasică burgheză a costurilor comparative. Punctele comune cu teoria costurilor absolute şi comparative ar fi, după părerea noastră, următoarele : a) atît una cît şi cealaltă din teorii reprezintă o încercare de fundamentare a necesităţii aşezării comerţului internaţional pe baza teoriei valorii-muncă ; b) ambele teorii insistă, din raţiuni şi în măsuri diferite însă, asupra importanţei utilizării factorilor de producţie în ramurile şi subramurile producţiei materiale, cu prioritate industriale, cele mai rentabile, această rentabilitate fiind însă diferit interpretată de la o teorie la alta.

În acelaşi timp, considerăm că deosebirile principale dintre tezele menţionate – distincţii de conţinut şi finalitate – se relevă în faptul că teoria costurilor absolute şi comparative, pretinzîndu-se, prin susţinătorii ei, o teorie generală, valabilă pentru toate situaţiile, în realitate nu întruneşte acest atribut, pe cînd teoria costurilor aferente se apropie în mult mai mare măsură de el. Şi iată argumente : teoria costurilor comparative operează mai mult cu aspectul cantitativ individual, pe cînd cea a costurilor aferente cu cel calitativ naţional ; cea dintîi consideră importantă superioritatea sau inferioritatea absolută sau comparativă în raport cu străinătatea, în timp ce cea

FIŞE

Gh. D. BISTRICEANU C.G. DEMETRESCU E.I. MĂCOVEI

LEXICON DE FINANŢE-CREDIT, CONTABILITATE ŞI INFORMATICĂ FINANCIAR-CONTABILĂ

VOL. I

Finanţe şi credit

● *Înscriindu-se în categoria de lucrări de sinteză ce reprezintă instrumente indispensabile activităţii intelectuale, publicarea unui lexicon reprezintă, în sine, un eveniment editorial. Cu atît mai pregnant apare acest atribut cînd este vorba de o lucrare de pionierat, aşa cum este cazul „LEXICONULUI DE FINANŢE-CREDIT, CONTABILITATE ŞI INFORMATICĂ FINANCIAR-CONTABILĂ", publicat de* Editura didactică şi pedagogică *sub semnăturile lui Gh. D. Bistriceanu, C.G. Demetrescu, E.I. Macovei. Structurată în două volume – primul consacrat problemelor de finanţe şi credit, iar cel de-al doilea explicitînd noţiuni din domeniul contabilităţii şi informaticii financiar-contabile –, lucrarea oferă o informaţie bogată şi de detaliu, cu însemnate valenţe explicative, deopotrivă asupra unor categorii şi fenomene economice generale cum ar fi autogestiunea economică, creditul etc., cît şi asupra unor activităţi şi terminologii specifice domeniului cercetat. Prin numărul mare – circa 6 000 – şi diversitatea de termeni prezentaţi, precum şi prin nivelul ştiinţific al redactării, Lexiconul se înscrie ca o lucrare de certă valoare practică, larg accesibilă economiştilor, cadrelor tehnice, studenţilor economişti, tuturor celor angrenaţi în activitatea practică.*

Mecanism economic

● *În lucrarea* „Hoziaistvennîi mehanizm razvitogo sotialisma. Susţinosti, struktura, problemî i perspectivî" *(Mecanismul economic al socialismului dezvoltat. Esenţa, structura, probleme şi perspective), apărută la editura sovietică „Nauka", 1980, autorul – P.G. Bunici – îşi propune să determine care ar putea fi principalele direcţii de perfecţionare a mecanismului economic al societăţii socialiste într-o etapă mai avansată de dezvoltare. În această perspectivă, relevă autorul, analiza ar trebui desfăşurată deopotrivă pe orizontală şi verticală. Pe orizontală autorul evidenţiază trei grupe de subsisteme: subsisteme funcţionale cu caracter general (planul, stimulentele economice, răspunderea, activitatea de control, conducerea economică-administrativă curentă, finanţarea ş.a.); subsisteme funcţionale cu caracter special, care acţionează în direcţia anumitor procese (dirijarea dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, conducerea dezvoltării în profil teritorial, conducerea proceselor demografice, a relaţiilor economice externe etc.); subsistemele de asigurare – metodologică, organizatorică, informaţională, cu cadre.*

Pe verticală, în structura mecanismului economic ar apare, potrivit opiniei P.G.B., subsistemele liniare consecutive ale ciclului de creare şi consumare a produselor: cercetările fundamentale, elaborările aplicative, proiectarea, construirea, producerea mijloacelor de producţie, repartizarea şi circulaţia acestora, producţia bunurilor de consum, repartizarea, circulaţia şi consumul lor. Paralel cu delimitarea pe orizontală a subsistemelor funcţionale, autorul evidenţiază şi

de-a doua găsește hotăritoare superioritatea sau inferioritatea față de media productivității muncii naționale, față de nivelul absolut al cheltuielilor ocazionate de producerea mărfurilor tradiționale ce urmează să fie date în schimbul mărfurilor cumpărate ; teoria clasică propagă liberschimbismul, pe care-l consideră la fel de avantajos pentru țările agricole ca și pentru cele industriale, pe cînd varianta românească, pornind de la realitățile concrete de epocă, îl neagă, demonstrîndu-se cu solide argumente științifice și istorice necesitatea, într-o anumită etapă, a protecționismului și a liberalizării schimburilor pe măsura creșterii gradului de dezvoltare a țării ; într-un caz avem de-a face cu o anume justificare a monopolului industrial al occidentului, cu teoretizarea împărțirii lumii în țări industriale și țări agrare și cu mascarea exploatării acestor din urmă state de către cele dintîi pe calea schimbului internațional neechivalent, iar în celălalt caz ne întîlnim cu motivarea amplă și perenă a necesității și posibilității dezvoltării industriei naționale în toate țările pămîntului ; o teorie aderă, fără rezerve, la calea comercială, indirectă, de procurare a mărfurilor necesare existenței naționale, alta, din contra, la calea directă, productivă — și firește, raționamentele în acest sens ar putea continua. Fără teama de a greși — sau, în orice caz, de a greși prea mult — putem conchide că teoria costurilor aferente poate fi apreciată, structural și funcțional, drept o variantă originală a teoriei clasice asupra schimburilor internaționale, o contribuție reală și de certă valoare a școlii românești de gîndire economică la dezvoltarea gîndirii economice universale.

Așa cum teoria costurilor absolute și comparative nu s-a născut pe loc gol și dintr-odată, tot așa și varianta românească a costurilor aferente nu a fost creația, exclusivă, a unui singur om. Ea s-a conturat treptat, prin aportul, direct sau indirect, al mai multor teoreticieni ai economiei naționale. Deși a fost intuită de Mihai Eminescu și desăvîrșită de Mihail Manoilescu, contribuția înaintașilor, contemporanilor și urmașilor nu poate fi trecută cu vederea. Critica la care a fost supusă doctrina clasică burgheză cu privire la schimburile internaționale, ideile industrialiste și protecționiste avansate de o seamă de reprezentanți ai gîndirii economice naționale — desigur formulate cu deosebire în lumina unor cerințe concrete, evidențiate într-o anumită etapă de dezvoltare a țării, în condițiile unui anume climat economic, social, politic, în țară și în lume — au constituit tot atîtea premise și puncte de sprijin pentru autorii teoriei costurilor aferente.

Astfel, D. P. Marțian, unul dintre cei mai cunoscuți industrialiști și protecționiști români din secolul al XIX-lea, susținînd interesele dezvoltării țării într-o lume în care statele puternice, dezvoltate, utilizau producția lor industrială, calea schimburilor internaționale spre a-și menține dominația economică și politică, sau pentru a dobîndi noi teritorii în sfera lor de influență, scria : „Englezului A. Smith îi era ușor de a declama în contra sistemei protecționiste, pentru că industria compatrioților săi nu avea frică pe atunci de concurența altora, ci aștepta numai să pice barierele pentru ca să inunde continentul". [1]) La fel gîndea și B. P. Hașdeu cînd se întreba „De ce oare plugăria franceză nu se dezvoltă pe calea schimbului internațional prin creșterea manufacturii engleze, pe cînd ambele sînt despărțite una de alta, nu prin munți și prin mări, ci de-abia printr-o minecă de apă ?" [2]).

Unindu-și glasurile cu D. P. Marțian și cu B. P. Hașdeu, transilvăneanul G. Bariț și M. Kogălniceanu s-au remarcat prin intense eforturi și preocupări, teoretice și politice, în scopul de a acredita cu cît mai multă competență și temeinicie ideea așezării independenței politice a țării pe temelia trainică a independenței economice, aceasta din urmă clădită cu răbdare și profesionalism în procesul dezvoltării industriei și agriculturii naționale, al întregii economii, în procesul autohtonizării politicii economice. Gh. Bariț, de exemplu, interpret fidel al năzuințelor și condițiilor specifice străvechiului teritoriu românesc de peste Carpați, condiții care l-au obligat să nu se afirme, de la început, ca un promotor ferm al protecționismului necesar țării în acea etapă a dezvoltării, declara că aplicarea teoriei liber-schimbiste „ar denota sclavia sigură și moartea națională prin sărăcia poporului". [3]) La rîndul său, Kogălniceanu, în același timp înalt demnitar, om de știință și industriaș își face cunoscută, de timpuriu, profesiunea de credință arătînd că trebuie „să ne silim din toate puterile, și prin mijloacele cele mai nemerite a crea și a protege industria în țară la noi". [4])

Meritorii, prin sublinierea caracterului cosmopolit al doctrinei și politicii liber-schimbiste occidentale ; prin reliefarea consecințelor social-economice și politice ce decurgeau din însușirea, propagarea și încorporarea lor în programele naționale de creștere economică ; prin recunoașterea necesității dezvoltării industriei în toate țările lumii și prin argumentarea oportunității, posibilității și modalității de creare și fortificare a industriei în țara noastră ; remarcabile în ceea ce privește dezvoltarea teoriei economice naționale — cugetările și recomandările celor mai proeminenți protecționiști români (între care și ale celor la care ne-am referit) nu s-au legat totuși într-o construcție teoretică închegată și unitară asupra schimburilor internaționale — într-o construcție teoretică care să reprezinte, în fapt, un pas înainte față de teoria costurilor absolute și comparative. Aceasta nu înseamnă că ele au fost lipsite de valoare, întrucît au pregătit terenul pentru elaborarea și afirmarea teoriei costurilor aferente, acea teorie pe al cărei certificat de naștere Mihai Eminescu a pus, așa cum am arătat încă de la început, prima semnătură.

conf. dr. Vasile C. NECHITA
Iași

[1]) Marțian, D.P., Opere economice, Editura științifică, București, 1961, p. 23.
[2]) Hașdeu, B.P., Agricultură și manufactură, în Texte din literatura economică în România vol. 1, Editura Academiei, București, 1960, p. 276.
[3]) Barițiu, G., Cestiunea tarifelor și a convențiilor comerciale în stadiul de astăzi. în „Transilvania", an. XVII, nr. 9—10, 1/15 mai, 1886.
[4]) Kogălniceanu, M., Convențiunea comercială din 1875 cu Austro-Ungaria, în, Texte din literatura economică în România, p. 326.

„profilul" teritorial (spațial) și cel bazat pe programe, ale conducerii.

Opțiuni energetice

● *Definirea unei noi concepții asupra corelației energie-dezvoltare constituie un imperativ pentru toate statele lumii, acesta impunîndu-se în mod deosebit pentru țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, opinează* Lincoln Gordon *în articolul „Les perspectives énergétiques des pays en voie de développement" reprodus în publicația „PROBLEMES ECONOMIQUES" (numărul din 9 septembrie a.c.) după un text apărut în „The Bulletin of the atomic scientists". Dacă asupra obiectivului general există un consens: îmbunătățirea randamentului global cu care se consumă energia pe plan național în condițiile asigurării unei creșteri economice susținute, determinarea căilor concrete pentru înfăptuirea obiectivului amintit se află încă în stadiul tatonărilor.*

Obstacolele ce se cer surmontate, opinează autorul, rezidă și în dificultatea de a exprima în concepte economice cîteva restricții fundamentale: promovarea unei politici globale de economisire a energiei și creșterea ponderii surselor energetice neconvenționale în acoperirea necesarului de energie. Dificultate, susține L.G., întrucît reducerea consumului de energie ridică probleme tehnologice majore implicînd, totodată, și costuri ridicate; pe de altă parte, utilizarea noilor surse presupune adaptarea tehnologiilor de producție la specificul acestor surse energetice, fundamental deosebit de al celor clasice. În aceste condiții, opinează autorul, țările în curs de dezvoltare ar trebui să promoveze o concepție energetică — și, implicit, asupra dezvoltării — suplă, deschisă unui cîmp cît mai larg de opțiuni posibile, în funcție de evoluția economiei mondiale și de progresul tehnico-științific, de condițiile particulare din fiecare stat.

Seminar internațional

● *Între 5—9 noiembrie a.c., la New Delhi s-au desfășurat lucrările celui de-al IV-lea seminar internațional al ziariștilor economiști organizat de forumul ziariștilor financiari din India. În prima zi a lucrărilor, delegatul român* Nicoară Ionescu *a prezentat pe larg poziția României, a președintelui* NICOLAE CEAUȘESCU, *cu privire la necesitatea edificării unei noi ordini economice internaționale. În acest cadru s-a insistat în mod deosebit asupra efectului perturbator pe care dobînzile excesive practicate în prezent îl au asupra relațiilor economice internaționale, asupra diminuării posibilităților țărilor în curs de dezvoltare — și așa reduse — de a înlătura starea de subdezvoltare economică și socială. A fost evocată propunerea României, făcută atît în cadrul Adunării Generale a O.N.U. cît și la recenta sesiune F.M.I.-B.I.R.D., privind stabilirea prin consens a unei limite maxime a dobînzilor de 8%, consimțindu-se pentru țările în curs de dezvoltare condiții mai avantajoase.*

FIȘE

UNITAR: o nouă strategie împotriva subdezvoltării

„RUNDA A TREIA" este formula folosită în prezent de cercetătorii de la Institutul Națiunilor Unite pentru pregătire și cercetare U.N.I.T.A.R., pentru a desemna începutul a ceea ce ei consideră a fi o nouă fază în relațiile Nord-Sud, respectiv orientarea cu precădere a eforturilor către cooperarea între țările în curs de dezvoltare, astfel ca dezvoltarea lor să nu mai depindă exclusiv de concesiile țărilor industrializate. Iată, în continuare, cîteva aprecieri ale revistei Development Forum *în legătură cu motivațiile care stau la baza noii orientări :*

● *Cooperarea economică regională și interregională constituie esența actualei etape în lupta pentru dezvoltarea lumii a treia. Cercetătorii de la U.N.I.T.A.R. consideră că acest mod de abordare se va dovedi mai eficient pentru rezolvarea problemelor țărilor în curs de dezvoltare, respectiv cu condiția unei largi cooperări între țările în cauză, precum și cu un sprijin efectiv din partea țărilor dezvoltate. În caz contrar, nu este exclusă posibilitatea apariției unor fenomene de dezechilibru în sistemul schimburilor comerciale internaționale, în producție, în domeniul energiei, al finanțelor, fenomene ale căror efecte nu ar fi în interesul comunității internaționale ci, mai curînd, ar duce la agravarea situației dezastruoase în care se află masele cele mai grav afectate, atît din țările în curs de dezvoltare cît și din cele industrializate.*

● *O nouă „rundă" în lupta pentru dezvoltarea lumii a treia va putea fi lansată în principal din inițiativa a înseși țărilor în curs de dezvoltare, în urma inventarierii propriilor lor priorități.*

● *Date fiind dezechilibrul din actuala diviziune internațională a muncii și datoria externă (de peste 400 miliarde dolari) a lumii a treia, independența economică națională este din ce în ce mai greu de realizat și păstrat. Dar, în locul perspectivei adîncirii dependenței față de țările industrializate, țările în curs de dezvoltare pot și trebuie să opteze pentru intensificarea cooperării și interdependenței cu parteneri aparținînd tot lumii a treia. Criza economiei mondiale are asupra majorității țărilor în curs de dezvoltare un impact destul de puternic pentru a face ca solidaritatea lumii a treia să devină o problemă urgentă, în interesul lor propriu.*

● *În ce privește organizarea acestei colaborări, ar fi, desigur, greu de presupus — apreciază cercetătorii de la U.N.I.T.A.R. — că circa 130 de țări în curs de dezvoltare s-ar putea constitui dintr-odată într-un grup de țări cu economie stabilă, echilibrată, cu perspectiva rapidă a depășirii stadiului de subdezvoltare. Mai realist este de a se trece la inițierea mai multor grupări regionale sau subregionale, între care să se stabilească relații de cooperare, pentru ca pe această cale să se ajungă în mod treptat la dezvoltarea economiei țărilor rămase în urmă.*

● *Referitor la contribuția țărilor industrializate la aceste eforturi, U.N.I.T.A.R. consideră că ele vor trebui să-și canalizeze ajutoarele și programele de asistență către sprijinirea programelor de cooperare inițiate între țările din „lumea a treia". Tot în acest context, al susținerii inițiativelor Sud-Sud ar trebui să se înscrie și cooperarea Nord-Sud care astfel ar deveni mai viabilă, chiar în condițiile dificultăților economice care confruntă economiile țărilor dezvoltate. Se speră, astfel, că această nouă etapă în politica de dezvoltare va primi sprijinul tuturor țărilor, fie ele bogate sau sărace, mari sau mici, sprijin care ar fi în deplină concordanță cu propriile lor interese.*

Breviar

● Japonia este cel mai recent partener al O.N.U.D.I. în domeniul finanțării pentru dezvoltare, datorită înființării la Tokio, în acest an, a unui nou serviciu de promovare a investițiilor. Obiectivele noului serviciu se referă la : amplificarea contactelor între promotorii diferitelor proiecte în țări în curs de dezvoltare și eventualii parteneri japonezi ; informarea partenerilor japonezi potențiali asupra posibilităților de investiții industriale în țări în curs de dezvoltare ; formarea de cadre cu funcții de răspundere pe linia promovării investițiilor, cadre originare din țări în curs de dezvoltare ; organizarea de călătorii de studii în Japonia ; transferarea unor activități ale întreprinderilor japoneze în țări în curs de dezvoltare.

Serviciul O.N.U.D.I. pentru promovarea investițiilor, de la Tokio — primul de acest gen în Asia — este finanțat prin contribuții ale guvernului japonez la Fondul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială.

● Trei țări industrializate — Norvegia, Suedia și Olanda — au atins și depășit obiectivul de 0,7% din P.N.B., fixat de Adunarea Generală referitor la ajutorul public pentru dezvoltare. Danemarca este aproape de a realiza acest nivel al ajutorului furnizat țărilor în curs de dezvoltare.

O analiză statistică a situației industriale mondiale, publicată de O.N.U.D.I. — care face referirile de mai sus — arată, de asemenea, că Organizația țărilor exportatoare de petrol a devenit o importantă sursă de ajutor pentru dezvoltare. În perioada 1974—1979 țările membre ale O.P.E.C. au consacrat 4% din produsul lor național brut pentru sprijinirea eforturilor altor țări aflate în curs de dezvoltare.

Agricultura: priorități ale viitorului

PENTRU a putea face față necesităților lor în continuă creștere, țările în curs de dezvoltare ar trebui să investească mai mult în cercetarea pentru agricultură — apreciază un recent studiu al Băncii Mondiale. Potrivit sursei citate, în timp ce producția agricolă mondială este estimată la circa 900 miliarde dolari pe an, cheltuielile consacrate de sectorul public cercetărilor în agricultură nu reprezintă anual decît aproximativ 5 miliarde dolari, respectiv 0,5% din produsul intern brut realizat de agricultură. Din această sumă, mai mult de două treimi o reprezintă investițiile efectuate de America de Nord, în timp ce Africa, Asia și America Latină realizează doar un sfert din totalul cheltuielilor destinate cercetării în agricultură. Țările dezvoltate alocă între 1 și 2% din P.I.B. agricol pentru cercetarea în domeniul agriculturii, în timp ce țările în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, nu au consacrat în acest scop decît 0,31% în 1975 (această proporție fiind de numai 0,26% în cazul țărilor cele mai sărace). Și în ce privește personalul afectat cercetărilor agricole țările în curs de dezvoltare se află mult în urma celor industrializate. Astfel, Japonia dispune de un personal al cărui număr depășește totalul corpului de cercetători din 65 de țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, studii realizate în Brazilia, India, Mexic arată că rentabilitatea investițiilor în cercetarea agricolă este de cel puțin două și trei ori superioară celei ce poate fi realizată prin alte forme de investiții.

Documentul Băncii Mondiale citează cîteva din rezultatele obținute în urma utilizării, spre exemplu, a soiurilor de orez și grîu cu randament ridicat obținute de cercetători la mijlocul anilor '60. În general, randamentul acestor varietăți a depășit cu 40% pe cel realizat în cazul soiurilor comune ; au crescut, de asemenea, veniturile nete atît ale micilor fermieri cît și la nivelul marilor culturi, consumatorii cu venituri scăzute beneficiind de avantajele create prin scăderea prețurilor cerealelor.

În același timp, însă, introducerea în cultură a semințelor selecționate — care necesită tehnici de întreținere mai avansate — a dus la adîncirea decalajelor în ce privește veniturile între fermierii mari și mici, între zonele cu culturi irigate și cele fără irigații, între culturile care beneficiază și cele care nu beneficiază de pe urma rezultatelor cercetării științifice. Concluzia care se impune rezidă în aceea că cercetarea agricolă poate contribui la creșterea economică a unei țări cu condiția realizării unei repartiții mai echitabile a veniturilor. Este de asemenea de relevat concluzia că un program de cercetare trebuie elaborat astfel încît să corespundă intereselor economice, strategiilor economice de ansamblu ale unei anumite țări, în caz contrar de rezultatele cercetării urmînd să beneficieze numai anumite regiuni sau anumite pături din mediul rural. De aceea, — potrivit documentului Băncii Mondiale se impun a fi considerate o serie de măsuri cum ar fi : stabilirea de legături strînse între cercetarea de laborator și aplicarea în practică a rezultatelor ; redefinirea priorităților în materie de cercetare, astfel încît să determine punerea la punct a unor tehnologii în folosul direct al marii mase de agricultori ; instaurarea unei mai strînse cooperări la nivel regional, în special între țările în care există condiții pedoclimatice și ecologice analoge, precum și întărirea colaborării între instituțiile de cercetare naționale și internaționale.

Eficacitatea programelor de cercetare realizate în cursul anilor '80 va depinde — apreciază raportul citat — de măsura în care ele vor contribui la rezolvarea problemei alimentare a țărilor în curs de dezvoltare. Pentru a asigura o aprovizionare suficientă a populației mondiale în cursul viitoarelor două decenii este nevoie ca țările în curs de dezvoltare să înregistreze ritmuri de creștere de ordinul a 3 și 4% pe an. Dat fiind, însă, caracterul limitat al suprafețelor arabile aflate în rezervă, creșterea producției va trebui să rezulte în mare parte din creșterea randamentului terenurilor cultivate în prezent. Pentru atingerea acestor obiective ar trebui ca țările în curs de dezvoltare să-și majoreze considerabil investițiile destinate cercetării agricole și să-și fixeze ca obiectiv un procent de 2% (față de 0.31% în 1975) reprezentînd partea din P.I.B. agricol alocat cercetării în agricultură. Dacă resursele consacrate cercetării agricole ar crește în ritm anual de 10% ar fi nevoie de circa 15 ani pentru atingerea acestui obiectiv. Paralel, este nevoie de 8 500—9 000 cercetători în plus în lumea a treia pînă în anul 1984. Desigur că un asemenea program presupune eforturi sporite din partea țărilor în curs de dezvoltare. Ținînd însă seama de potențialul lor actual extrem de redus de cercetare, ca și de evasimonopolul societăților transnaționale asupra celor mai valoroase soiuri de semințe și rase de animale, se impune un sprijin mult mai activ din partea țărilor dezvoltate și a organizațiilor internaționale de resort, inclusiv a Băncii Mondiale. Acest sprijin va crea o bază concretă în vederea realizării obiectivului privind satisfacerea necesităților alimentare esențiale ale țărilor în curs de dezvoltare în următoarele decenii.

Pagină realizată de
Emilian STANCU

Valorificarea surselor de energie noi şi regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (I)

IN AUGUST 1978, Consiliul Economic şi Social al O.N.U. a recomandat Adunării Generale convocarea unei conferinţe privind sursele de energie noi şi regenerabile. Adunarea Generală a adoptat o rezoluţie în acest sens în decembrie 1978 şi a hotărît ca această conferinţă să aibă în vedere 14 surse de energie : **solară, geotermică, a vîntului, a valurilor, mareelor, gradientului termic** al mărilor şi oceanelor, **biomasa, lemnul de foc, cărbunii din lemn, turba, şisturile bituminoase, nisipurile asfaltice,** energia **hidraulică** şi cea a **animalelor** de tracţiune. În octombrie 1979, Kenya s-a oferit să găzduiască Conferinţa ce avea să se desfăşoare în impunătorul complex al Centrului internaţional de conferinţe Kenyatta.

Adunarea Generală a hotărît, de asemenea, ca, în vederea formulării de recomandări tinzînd la o acţiune concretă, conferinţa să-şi concentreze eforturile în special asupra următoarelor puncte :

a) Analizarea **stadiului tehnicilor** legate de sursele de energie noi şi regenerabile ;

b) **Identificarea posibilităţilor de utilizare** a surselor de energie noi şi regenerabile, **în special în ţările în curs de dezvoltare ;**

c) Evaluarea **viabilităţii economice** a utilizării unor surse de energie noi şi regenerabile, ţinînd seama de tehnicile deja disponibile şi de cele în curs de elaborare ;

d) Identificarea **măsurilor susceptibile să promoveze,** în special în ţările în curs de dezvoltare, punerea la punct a tehnicilor necesare prospectării, valorificării, exploatării şi utilizării surselor de energie noi şi regenerabile, ţinînd seama de rezultatele pertinente ale Conferinţei Naţiunilor Unite asupra ştiinţei şi tehnicii în slujba dezvoltării (Viena, 1979) ;

e) Identificarea măsurilor necesare pentru a asigura **transferul** în ţările în curs de dezvoltare a **tehnicilor adecvate şi disponibile,** ţinînd seama de rezultatele negocierilor referitoare la transferul de tehnologie, desfăşurate în cadrul Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD), al Conferinţei Naţiunilor Unite asupra ştiinţei şi tehnicii în slujba dezvoltării şi al altor conferinţe ;

f) Promovarea unor **fluxuri de informaţii** adecvate, referitoare la toate aspectele surselor de energie noi şi regenerabile, în special către ţările în curs de dezvoltare, ţinînd seama de situaţia şi de nevoile lor speciale ;

g) **Finanţarea** activităţilor necesare pentru promovarea identificării, valorificării, exploatării şi utilizării surselor de energie noi şi regenerabile.

Conferinţa care a avut loc la Nairobi între 10 şi 21 august 1981, şi-a desfăşurat lucrările pornind de la premisa că aprovizionarea populaţiei globului cu resursele energetice convenţionale, constînd din combustibili fosili, va înceta să mai fie posibilă, în măsură treptată. În ultimii ani, s-a creat un consens general asupra necesităţii dezvoltării şi punerii în valoare a unor noi surse, alternative, de energie.

După cum au arătat mulţi participanţi la dezbaterile Conferinţei, pentru numeroase ţări, alimentarea cu energie devine o problemă critică. Din peste 130 de ţări în curs de dezvoltare, 90 nu dispun de resurse proprii de petrol şi trebuie să se bazeze aproape în întregime pe petrol importat pentru acoperirea necesarului lor de energie. Multe dintre acestea nu-şi pot permite procurarea cantităţilor vital necesare de petrol, iar cele care se aprovizionează totuşi din import suferă de inflaţie şi dezechilibre grave ale balanţei de plăţi. Fondul Monetar Internaţional arăta recent că deficitele în balanţele de plăţi ale ţărilor importatoare de petrol au crescut de la 7 miliarde dolari în 1970 la 97 miliarde dolari, valoare preliminată pentru 1981. Sumele importante care trebuie plătite pentru petrol consumă cea mai mare parte a resurselor financiare disponibile, oricum reduse, care ar trebui folosite pentru dezvoltare.

La Conferinţă au fost reprezentate 125 de ţări şi peste 40 de agenţii specializate ale O.N.U. şi organizaţii internaţionale interguvernamentale. De asemeni au luat parte ca observatori un mare număr de organizaţii neguvernamentale care au contingenţă cu tematica Conferinţei, dar cu preocupări de bază foarte diverse, legate de mediul înconjurător, dezvoltare, tineret, femei etc. În plus, aceste organizaţii neguvernamentale au organizat, paralel cu Conferinţa şi cu asentimentul acesteia, un Forum, concretizat în expoziţii, seminare, mese rotunde şi mai ales discuţii cu caracter neoficial, şi deci neangajant, cu delegaţii prezenţi la conferinţă.

Această primă conferinţă mondială consacrată surselor noi şi regenerabile de energie s-a încheiat prin adoptarea unui **Program de acţiune,** al cărui conţinut îl prezentăm succint în cele ce urmează.

Perioada de tranziţie energetică

PRIMA SECŢIUNE a Programului de acţiune enunţă problema cu care este confruntată comunitatea internaţională, de a realiza o tranziţie energetică ordonată, prin mijloace paşnice, de la economia energetică mondială actuală, bazată în primul rînd pe hidrocarburi (petrol şi gaze), la o economie care să se bazeze din ce în ce mai mult pe sursele noi şi regenerabile de energie. O atare tranziţie trebuie să se bazeze pe modalităţi tehnologice, comerciale, financiare şi monetare concordante cu hotărîrea guvernelor de a edifica o nouă ordine economică internaţională, de a accelera dezvoltarea în ţările în care acest proces este în curs şi de a promova o dezvoltare mondială echilibrată. O tranziţie energetică eficientă trebuie să se conformeze şi principiilor suveranităţii depline şi permanente a fiecărei ţări asupra resurselor sale naturale şi trebuie să fie implementată în concordanţă cu planurile şi priorităţile naţionale ale fiecăreia.

Programul specifică faptul că tranziţia energetică este inevitabilă, adăugînd că utilizarea deseori ineficientă şi cu risipă a resurselor de hidrocarburi în unele ţări, precum şi cantităţile limitate şi în curs de epuizare au subliniat faptul că pe premisele anterioare (existenţa unor resurse energetice abundente şi ieftine) nu mai trebuie să se conteze. Resursele de hidrocarburi nu vor mai fi disponibile la nivelul de preţuri din anii precedenţi. În acelaşi timp se notează în Program că necesarul de energie în viitor va creşte în toate ţările, dar în special şi în mod substanţial în ţările în curs de dezvoltare. Pentru acoperirea necesarului global de energie trebuie realizată o tranziţie de la dependenţa actuală excesivă de hidrocarburi la o îmbinare mai diversificată a surselor de energie, precum şi un progres semnificativ şi continuu în utilizarea eficientă şi raţională a resurselor disponibile.

Toate ţările împărtăşesc un interes comun în realizarea unei tranziţii energetice eficiente. O astfel de tranziţie, în cazul în care se bazează pe o cooperare internaţională echitabilă şi deschisă, va oferi noi posibilităţi de accelerare a dezvoltării economice şi sociale, în special ţărilor în curs de dezvoltare şi va reduce dependenţa lor actuală pe plan economic şi tehnologic.

Programul atrage atenţia şi asupra interdependenţei între sursele noi şi regenerabile de energie şi probleme mai generale, cum ar fi dezarmarea. În acest scop, se subliniază că progresul concret spre realizarea deziderатului dezarmării generale şi complete, sub control internaţional eficient, incluzînd înfăptuirea cît mai grabnică a unor măsuri concrete de dezarmare, ar elibera resurse suplimentare substanţiale, care să poată fi utilizate în scopul accelerării dezvoltării sociale şi economice.

Dezvoltarea şi valorificarea surselor noi şi regenerabile de energie trebuie să fie considerată în contextul tranziţiei energetice. În perspectivă sursele noi şi regenerabile de energie îşi pot aduce o contribuţie semnificativă, dar nu trebuie să se exagereze rolul şi potenţialul lor în viitorul apropiat. Pentru viitorul care poate fi prognozat resursele de hidrocarburi vor continua să deţină un rol foarte important în acoperirea necesarului global de energie, deşi în timp acest rol va continua să scadă. Pentru a facilita tranziţia energetică Programul recomandă să se acţioneze pentru identificarea, evaluarea şi valo-

rificarea tuturor surselor de energie, inclusiv a celor noi și regenerabile.

Dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile trebuie să fie un obiectiv comun al tuturor țărilor lumii, aceste surse fiind la fel de indicate pentru satisfacerea nevoilor energetice ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale celor industrializate. În consecință, dezvoltarea acestor resurse nu trebuie considerată drept un argument pentru limitarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la sursele convenționale de energie, care vor continua să dețină un rol important în dezvoltarea acestor țări.

În secțiunea care se ocupă de cadrul acțiunilor pe plan național, Programul stabilește că responsabilitatea principală în promovarea dezvoltării și valorificării surselor noi și regenerabile de energie revine fiecărei țări în parte și schițează măsurile pe care trebuie să le ia țările în acest scop. Aceste măsuri cuprind :

— Evaluarea surselor noi și regenerabile de energie, incluzînd programele de prospectare și localizare a acestora pentru asigurarea bazei necesare de date și informații, în scopul planificării și luării deciziilor cu privire la dezvoltarea energetică generală ;

— Pregătirea unui cadru pentru politica de definire a rolului surselor noi și regenerabile de energie și stabilirea priorităților ;

— Crearea sau consolidarea cadrului organizatoric al instituțiilor pe plan național ;

— Programe adecvate de cercetare și dezvoltare pentru punerea în valoare a potențialului științific și tehnic în vederea dezvoltării, alegerii și adaptării tehnologiilor, inclusiv a instalațiilor de încercare și experimentare și a punctelor nodale ale cercetării surselor noi și regenerabile de energie ;

— Programe de încurajare a eforturilor, atît în sectorul public cît și în cel particular din țările interesate, pentru a extinde dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile de energie ;

— Formarea de cadre calificate, prin programe de școlarizare și calificare de specialitate, accesibile atît bărbaților cît și femeilor ;

— Dezvoltarea sau consolidarea capacităților naționale de producție, adaptare, reparații și întreținere a echipamentelor energetice.

Eforturile în scopul explorării și dezvoltării resurselor clasice de energie trebuie să fie continuate paralel cu eforturile menite să exploreze și să dezvolte sursele noi și regenerabile de energie. Acestea trebuie să fie însoțite de preocuparea pentru utilizarea rațională a energiei, oriunde este posibil și în special în țările dezvoltate, cele mai mari consumatoare.

Obiective specifice și aranjamente instituționale

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al Programului de acțiune este de a promova acțiuni concertate în contextul tranziției energetice pentru dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile de energie, în scopul acoperirii cerințelor energetice viitoare, în special pe cele ale țărilor în curs de dezvoltare. Acest obiectiv face parte din eforturile comunității internaționale de a accelera progresul țărilor în curs de dezvoltare, așa cum se stipulează în documente cum ar fi Strategia de Dezvoltare Internațională pentru cel de-al treilea Deceniu de dezvoltare a O.N.U. sau în declarațiile și rezoluțiile referitoare la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Obiectivele specifice ale Programului de acțiune sînt :

— Consolidarea cooperării internaționale în scopul promovării și intensificării cercetării și dezvoltării tehnologiilor legate de sursele noi și regenerabile de energie și al facilitării transferului și adaptării tehnologiilor din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare, precum și schimbul de tehnologii între țările în curs de dezvoltare.

— Stimularea mobilizării resurselor financiare suplimentare din țările dezvoltate, de la instituții bancare internaționale, alte organizații internaționale și din sectorul particular, și alocarea lor țărilor în curs de dezvoltare, în scopul dezvoltării surselor noi și regenerabile de energie prin programe și proiecte la nivel național, subregional, regional și internațional.

— Asigurarea, prin cooperare internațională, a schimburilor de informații și a formării de personal calificat, în special în țările în curs de dezvoltare, precum și promovarea capacității de evaluare a resurselor de energie și de planificare energetică, în scopul accelerării introducerii surselor noi și regenerabile de energie în balanțele energetice ale acestor țări.

— Promovarea și asigurarea sprijinului pentru realizarea obiectivelor și priorităților naționale, stabilite de țările în curs de dezvoltare în domeniul surselor noi și regenerabile de energie, legat de consolidarea capacităților naționale și infrastructurii instituționale ; elaborarea și implementarea unor programe și proiecte pentru sursele noi și regenerabile de energie, în contextul planurilor energetice generale ; asigurarea asistenței și sprijinului pentru eforturi conjugate între țările în curs de dezvoltare.

— Specificarea măsurilor menite să sporească înțelegerea pe plan internațional a avantajelor, potențialului și viabilității economice a surselor noi și regenerabile de energie și sprijinirea eforturilor tuturor țărilor în scopul realizării unei dezvoltări maxime a surselor noi și regenerabile de energie, „ținînd seama în special de nivelul de dezvoltare al diferitelor tehnologii și de impactul lor la nivel socio-cultural și al condițiilor de mediu înconjurător".

În secțiunea referitoare la aranjamentele instituționale, Programul cuprinde recomandări referitoare la un organism interguvernamental, mecanismele de coordonare, grupele de lucru necesare pentru implementarea programelor și proiectelor specifice ale Programului de acțiune, sprijinul secretariatului, acțiunile pe plan regional și subregional, cooperarea economică și tehnică între țările în curs de dezvoltare și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale. Se specifică faptul că sînt necesare mecanisme instituționale adecvate pentru asigurarea mobilizării eficiente și a coordonării resurselor, pentru dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie, precum și pentru implementarea măsurilor cuprinse în Programul de acțiune. În continuare se subliniază că sistemul O.N.U. și alte organizații internaționale trebuie să sprijine asigurarea asistenței către guvernele țărilor, în scopul înfăptuirii proiectelor din domeniul surselor noi și regenerabile de energie.

Programul subliniază că va trebui să existe un **organism interguvernamental** în cadrul O.N.U., care să se ocupe de sursele noi și regenerabile de energie și care să îndrume și să controleze ducerea la îndeplinire a Programului de acțiune de la Nairobi. Acest organism trebuie să fie deschis participării tuturor statelor ca membri cu drepturi depline și trebuie să supună rapoartele și recomandările Adunării Generale prin intermediul Consiliului Economic și Social.

Organismului interguvernamental amintit îi va reveni urmărirea întregii activități din sistemul O.N.U. în domeniul surselor noi și regenerabile de energie și a îndeplinirii Programului de acțiune de la Nairobi și, acolo unde este necesar, elaborarea de recomandări cu privire la adaptarea lui.

Programul subliniază necesitatea unei continuități între procesul pregătitor al Conferinței Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie și lansarea Programului de acțiune de la Nairobi. În concordanță cu acesta și fără a prejudicia aranjamentele instituționale finale, se recomandă ca lansarea imediată a Programului să fie încredințată unui comitet structurat pe Comitetul pregătitor al Conferinței de la Nairobi. Acest Comitet se va întruni într-o singură sesiune, în 1982, care nu va dura mai mult de două săptămîni. Cu această ocazie, se vor încredința Comitetului funcțiile și responsabilitățile ce i s-au atribuit. Acesta va raporta rezultatele obținute celei de-a 37-a sesiuni a Adunării Generale din 1982, prin mijlocirea Consiliului Economic și Social.

Pentru a asigura îndeplinirea cu succes a Programului, este apreciat ca imperativ sprijinul din partea O.N.U., precum și asigurarea acțiunii coordonate a organelor O.N.U. în dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie. În acest context, Programul stabilește că directorul general O.N.U. pentru dezvoltare și cooperare economică internațională, acționînd sub patronajul secretarului general în calitate de președinte al comitetului administrativ în problema coordonării, va avea sarcina de a coordona contribuțiile organelor din sistemul O.N.U., în cadrul mandatului său.

Deoarece activitățile care urmează să se desfășoare în domeniul surselor noi și regenerabile de energie vor necesita acțiuni diferite din punctul de vedere al naturii și complexității nivelului de aplicare — se arată în continuare în Program —, se pot găsi mecanisme corespunzătoare pentru inițierea unor acțiuni specifice privind implementarea Programului. În cazurile în care alte mecanisme în cadrul sistemului O.N.U. nu pot iniția o sarcină specifică sau un program, organizația interguvernamentală ar putea recomanda stabilirea unor **grupe de acțiune ad hoc** formate din forțele existente în cadrul organelor O.N.U., care să răspundă unor sarcini specifice pe timp limitat în acest domeniu.

Unul dintre obiectivele cooperării internaționale cu privire la dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie include și sprijinul acordat eforturilor regionale și subregionale pentru implementarea Programului. În acest context — arată documentul — ori de cîte ori este necesar și util trebuie să se aibă în vedere întărirea comisiilor regionale și a băncilor de dezvoltare regională, sprijinul acordat programelor regionale referitoare la sursele noi și regenerabile de energie și stabilirea organismelor interguvernamentale pentru facilitarea implementării Programului de acțiune.

dr. ing. Călin MIHĂILEANU

Programe de dezvoltare

Republica Zimbabwe: opțiuni și eforturi pentru independență economică

ÎN CEI APROAPE DOI ANI de la independență, economia Republicii Zimbabwe s-a dovedit a fi una din economiile dinamice ale Africii. După o creștere reală a venitului național de 7% în 1980, previziunile de plan pe 1981—1984 indică un ritm mediu de creștere de 8% pe an. Rezultat al politicii guvernului de reorientare a priorităților dezvoltării economice naționale, prin modificări structurale, aplicate însă în mod gradat, economia țării se transformă treptat într-o economie mixtă în care participarea sporită a statului se împletește cu cea a sectorului privat național și cu participarea unor întreprinderi străine, în cadrul unei ample politici de extindere a cooperării economice internaționale.

Țară cu o populație de 7,5 milioane locuitori, Zimbabwe are în prezent un produs național brut de 4,2 miliarde dolari, cu o structură diversificată datorită disponibilităților oferite de producția agricolă (13% din total), industria extractivă (8%), industria prelucrătoare (25%) ș.a. Diversitatea și mărimea bogățiilor minerale ale țării (locul III în Africa (Zimbabwe deținînd circa 40 din cele aproximativ 60 minereuri considerate utilizabile în industriile moderne), dar și potențialul agricol (țară exportatoare de produse agroalimentare ca tutun, cereale, zahăr, carne, bumbac etc.) au atras în trecut interesul companiilor transnaționale, astfel că în momentul independenței circa 55% din activele interne de capital ale țării se găseau în mîinile unor proprietari străini (aproape toate minele mari ale țării, întregul sector financiar, cea mai mare parte din industria prelucrătoare, o bună parte din sectorul agricol).

În documentul de politică economică guvernamentală, publicat la 25 februarie 1981 și intitulat sugestiv „Creștere economică și echitate", principalele obiective ale guvernului urmăresc realizarea independenței economice a țării în folosul întregii națiuni, întărirea suveranității naționale asupra tuturor resurselor naturale și promovarea unei participări sporite din partea statului și a cetățenilor țării la valorificarea acestor bogății.

Pentru realizarea acestor obiective, guvernul a inițiat un plan național de tranziție, pe perioada 1981—1984, prin care se prevăd investiții de aproximativ 10 miliarde dolari. Aproape jumătate din această sumă va reprezenta efortul de investiții efectuat de către stat prin înființarea de întreprinderi proprii în toate domeniile activității economice și prin promovarea înființării unor întreprinderi mixte împreună cu sectorul privat național sau cu întreprinderi străine.

În agricultură, guvernul a achiziționat, în 1980, circa 140 mii ha de terenuri agricole sau ferme abandonate, programul continuîndu-se cu alte 340 mii ha de terenuri care vor fi redistribuite fermierilor pentru repopularea diferitelor zone agricole ale țării. Paralel, se întreprind ample măsuri de refacere și completare a parcului de mașini, de înființare a unor centre de dezvoltare rurală și de stimulare a producătorilor pentru sporirea livrărilor pe piața internă și la export.

Industria minieră este unul din sectoarele cele mai dinamice ale relansării creșterii economice. O bună parte din cele aproximativ 1 000 mine aflate în conservare în momentul independenței încep să fie redeschise, la ele adăugîndu-se un număr apreciabil de noi proiecte privind extracția platinei, nichelului, cromului, cărbunelui (minele Hartley, Perseverance, Athens, Wankie și altele).

Stimulată de relansarea cererii interne și de reluarea exporturilor pe piețele tradiționale, industria prelucrătoare a înregistrat în 1980 un ritm de creștere de peste 14%, dinamica sectorului rămînînd susținută în continuare în condițiile eforturilor necesare pentru refacerea și modernizarea mașinilor și instalațiilor, precum și pentru construirea de fabrici noi (construcții de mașini, produse chimice, produse alimentare, localizate în principal în Salisbury și Bulawayo).

În domeniul energiei electrice, guvernul a inițiat un mare proiect integrat prin care sporirea capacității de extracție la minele de cărbuni Wankie Colliery va servi viitoarei termocentrale de la Wankie. Pe termen lung, producția de energie electrică va spori atît prin construirea unor noi termocentrale pe cărbuni cît și a cel puțin patru noi complexe hidroenergetice ce vor fi construite pe fluviul Zambezi.

Poporul român a acordat un sprijin multilateral poporului zimbabwe, expresia strălucită a sentimentelor sale de prietenie militantă constituind-o repetatele întîlniri la nivel înalt, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri, pe linia dezvoltării multilaterale a schimburilor economice și cooperării în producție, precum și a schimburilor în domeniul culturii, științei și educației.

Apropiata întîlnire la nivel înalt prilejuită de vizita, la invitația președintelui R.S. România, Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a primului ministru al Republicii Zimbabwe Robert Mugabe împreună cu tovarășa Sally Mugabe va constitui, desigur, un nou și important moment de referință în contextul dezvoltării, în interes reciproc, a relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 2—6.XI.1981 a continuat deteriorarea cursului **dolarului S.U.A.**, începută în ultima parte a săptămînii precedente. Reducerea taxei oficiale a scontului de la 14 la 13% p.a. a fost interpretată de operatorii de devize ca o intenție a autorităților monetare americane de a contribui la lupta contra recesiunii, prin ieftinirea creditului ; ca urmare, celelalte dobînzi la intern s-au redus și ele, iar eurodolarii la 6 luni erau la sfîrșitul perioadei prezentate cu 1% sub nivelul corespunzător din 30.X.1981. În plus, anunțarea unei rate a șomajului în S.U.A. de 8% (record pentru ultimii 4 ani) a fost de asemenea un factor negativ în evoluția cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Francul elvețian, supus unor puternice presiuni „à la hausse", mai ales după anunțarea de către Banca Națională a Elveției a renunțării la obiectivul stabilit în octombrie 1978 de a păstra relația dintre franc și marca vest-germană între 80 și 92 franci/100 mărci vest-germane, a înregistrat reprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotînd la închiderea săptămînii prezentate la 1,79 franci/1 dolar, cu 2,8% peste nivelul de referință din 30.X.1981, de 1,64 franci/1 dolar ; față de marca vest-germană, francul s-a situat la nivel de 80,5 franci/100 mărci, cel mai ridicat din ultimii ani, și în condițiile în care dobînzile la depozitele în franci manifestă o tendință de creștere (în intenția autorităților de a lupta contra inflației care a atins deja un nivel record de 7,3% — rata anuală), se așteaptă ca acest raport să continue să evolueze în continuare în favoarea francului. **Lira italiană** și **yenul japonez** au înregistrat un procent de repreciere apropiat în relația cu dolarul S.U.A. (peste 1,7%) fiind cotate la închiderea intervalului la 1 186 lire/1 dolar (1 207 lire/1 dolar pe 30.X.1981) și 229 yeni/1 dolar (233 yeni/1 dolar nivelul de referință). **Marca vest-germană** a ocupat în perioada analizată unul din locurile cele mai slabe din cadrul sistemului valutar vest-european, reprecîndu-se însă față de dolarul S.U.A. cu 1.2% (2,22 mărci/1 dolar pe 6.XI.1981, comparativ cu 2,2475 mărci/1 dolar pe 30.X.1981. **Lira sterlină** era tranzacționată la închiderea perioadei la 1,87 dolari/1 liră, cu 1,1% peste cursul de referință de 1,85 dolari/1 liră. **Francul francez,** care a beneficiat de reducerea deficitului comercial pe primele 9 luni ale acestui an la 31,5 miliarde franci, față de 45,6 miliarde franci în aceeași perioadă a anului trecut, s-a repreciat în relația cu dolarul S.U.A. cu aproape 1% (5,60 franci/1 dolar pe 6.XI.1981, față de 5,65 franci/1 dolar închiderea din 30.X.1981). Cotația de 37,35 franci/1 dolar de la sfîrșitul săptămînii, reprezenta o repreciere a **monedei belgiene** față de dolar cu 0.8% (37.65 franci/1 dolar pe 30.X.1981).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere generală, mai accentuată la dolarul S.U.A. (15,25% pe 6.XI.1981, comparativ cu 16.25% pe 30.X.1981), urmată de cele la eurofrancul elvețian (10,0625%, față de 10,6875%.) și euromarca vest-germană (10,9375% față de 11,5% respectiv).

Prețul **aurului** la Londra a oscilat în jurul nivelului de 430 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 6.XI. 1981 de 428,25 dolari/uncie fiind cu numai 1,25 dolari/uncie peste cel corespunzător din 30.X.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

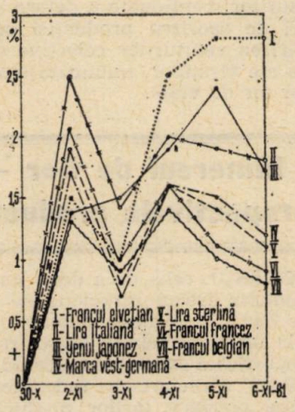

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.XI., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30.X. a.c.

Impactul negativ al protecționismului

ANALIZÎND argumentația susținătorilor adoptării de către țările capitaliste dezvoltate a unor măsuri protecționiste în privința importului de produse industriale din țările în curs de dezvoltare, autorii unui studiu publicat în **Bulletin Crédit suisse** ajung la concluzii în esență contrarii. Pe de o parte ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul mondial al exporturilor de produse industriale se situează în jur de 80%, iar pe de altă parte un sfert din exportul primului grup de țări se îndreaptă către țările nesocialiste în curs de dezvoltare, în timp ce acestea din urmă nu desfac pe piețele statelor din primul grup decît 7—8% din exporturile lor de produse industriale, astfel încît „afluxul" de mărfuri competitive pe piețele respective (aflux de care fac mult caz adepții protecționismului) are un caracter foarte relativ.

Se apreciază că, în ansamblu pe anii 1976—1979, schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare au permis statelor capitaliste industrializate să creeze suplimentar circa 1,5 mil. de locuri de muncă ; desigur că au loc unele mutații de personal între ramuri (de exemplu, o reducere a acestuia în industria confecțiilor și în cea de prelucrare a lemnului, în condițiile creșterii sale în construcțiile de mașini), dar în perspectivă balanța locurilor de muncă se anunță a fi în continuare pozitivă în cazul acestor țări. În schimb, se estimează că — în timp ce liberalizarea politicii comerciale a țărilor capitaliste industrializate ar conduce la scăderea cu circa 10% pînă în 1990 a efectivului șomerilor din țările în curs de dezvoltare — aplicarea măsurilor protecționiste va determina o creștere, în aceeași măsură, a numărului acestora.

Productivitatea sporită a orei de muncă

PRIN INTRODUCEREA unor măsuri rezultate din progresul tehnico-științific, în întreprinderile industriale, de construcții și transporturi din R.D. Germană, în perioada 1976—1980, au fost economisite 1,664 miliarde ore-muncă. Graficul pe care-l reproducem din revista **Sozialistische Finanzwirtschaft** (Nr. 10/81) prezintă repartiția acestor economii pe ani, precum și proporția ce revine industriei. Pentru anii 1981—1985 se prevede realizarea, în aceleași sectoare, a unei economii de 2,854 miliarde ore-muncă.

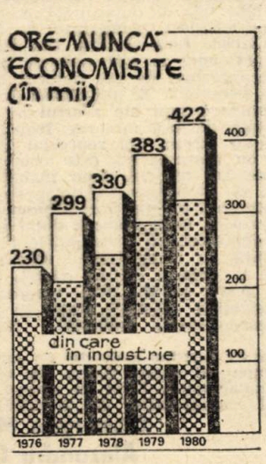

Creșterea productivității muncii înregistrată în R.D. Germană este prezentată de revistă și sub forma reducerii consumului de ore-muncă pentru producerea a 1 000 de mărci de venit național ; astfel, dacă în 1960 au fost necesare în acest scop 174 ore, anilor 1970 și 1978 le-au corespuns 100 și respectiv 82 de ore, iar anului 1980 — 66 de ore.

Progrese ale agriculturii R. P. Chineze

TRECEREA țărănimii chineze pe calea agriculturii socialiste, întărirea continuă a sprijinului acordat acestei ramuri de bază a economiei naționale de industrie și alte sectoare de activitate au permis ridicarea nivelului producției agricole, asigurarea necesităților esențiale ale populației în privința alimentelor, îmbrăcămintei etc. Aceasta, datorită creșterii considerabile a volumului producției la principalele culturi agricole (în perioada 1949—1980, producția de cereale — de pildă — a crescut de la 113,2 mil. la 318,2 mil. tone, cea de semințe oleaginoase — de la 2,56 mil. la 7,69 mil. tone, cea de bumbac — de la 445 mii tone la peste 2,7 mil. tone ș.a.m.d.), îndeosebi ca urmare a îmbunătățirii agrotehnicii utilizate (între anii 1952—1980 suprafața irigată totală — de exemplu — s-a extins de la 20 la 45 mil. ha).

Începînd din 1979, arată revista **La Chine en construction**, agricultura chineză cunoaște o nouă perioadă de dezvoltare favorabilă sub efectul aplicării unor măsuri organizatorice și social-economice, cum sînt : majorarea prețurilor de achiziție a produselor agricole și a celor rezultate din activități subsidiare ; respectarea autonomiei echipelor de producție în privința organizării muncii lor ; aplicarea sistemului responsabilității pentru producție (respectiv remunerarea muncii fiecăruia în raport direct cu producția furnizată) ; restabilirea acordării de loturi individuale țăranilor și chiar mărirea suprafeței acestora ; încurajarea dezvoltării de activități subsidiare și a diversificării producției agricole ș.a. Traducerea în viață a măsurilor menționate a determinat — alături de sporirea producției agricole — mărirea veniturilor colective și personale ale țăranilor, îmbunătățirea condițiilor lor de viață.

Minereul de fier — perspectivele producției

ÎN CURSUL celei de a doua jumătăți a deceniului trecut producția de minereu de fier a lumii nesocialiste s-a menținut la un nivel relativ stabil, repartiția geografică a extracției suferind unele modificări, caracterizate îndeosebi prin creșterea ponderii țărilor producătoare din America Latină, Africa și Asia, precum și a Australiei. Conform unor previziuni, prezentate nu demult la cel de al doilea simpozion internațional privind minereul de fier, desfășurat la Frankfurt pe Main, producția acestuia în țările nesocialiste va spori simțitor în prima jumătate a deceniului actual sub efectul dării în exploatare a unor noi capacități de extracție și ar putea să scadă în următorii ani (vezi tabelul), dacă nu se vor efectua din timp investiții masive pentru punerea în valoare a unor noi zăcăminte de minereu de fier. În deceniul actual, cererea de minereu de fier ar putea să devanseze oferta pe piața mondială, ceea ce va constitui un climat favorabil pentru menținerea tendinței de majorare a prețurilor la această materie primă de bază a siderurgiei.

Producția de minereu de fier a țărilor nesocialiste (mil. tone)

Regiunea sau țara	1979	1985*	1990*
America Latină	129	173	178
— Brazilia	94	131	131
America de Nord	148	159	153
— S.U.A.	87	98	96
— Canada	61	61	57
Australia și Noua Zeelandă	93	114	112
Europa occidentală	85	90	85
— Țările scandinave	31	38	39
Africa	65	77	65
Asia	43	60	59
— India	41	53	58
Total	563	678	652

* Estimații
Sursa : B.I.K.I., nr. 114/1981.

Cehoslovacia: reducerea energointensivității în industria chimică

RELEVÎND necesitatea aplicării unui regim riguros de economisire a energiei și combustibililor în industria chimică din R.S. Cehoslovacă (căreia îi revenea în 1979 circa 13,4% din consumul de resurse energetice primare pe întreaga economie națională), revista **Chemicky prumysl** arată că aceasta a fost multă vreme frînată pînă în prezent de existența unor prețuri relativ reduse la cărbune și la petrol. Se prevede, însă, că volumul extracției de cărbune nu va mai putea fi sporit după anul 1990, iar prețul petrolului se va alinia după cel de pe piața mondială, ceea ce se va repercuta asupra competitivității acestei ramuri energointensive. Se apreciază că studierea și folosirea experienței avansate de economisire a energiei în industria chimică din alte țări, precum și perfecționarea mecanismului economic vor asigura accelerarea raționalizării consumului de energie în industria chimică. Printre măsurile preconizate în acest sens se numără : reducerea pierderilor de energie în toate stadiile de prelucrare a materiilor prime ; introducerea de tehnologii fără deșeuri ; modernizarea instalațiilor existente sau înlocuirea lor cu altele mai perfecționate și mai economice ; îmbunătățirea aparaturii de măsură și control ; modificarea sortimentului produselor fabricate și ameliorarea calității acestora ; utilizarea de catalizatori mai eficienți în procesele tehnologice.

GLOSAR

Dobînzi variabile

OSCILAȚIILE mari și neprevăzute ale dobînzilor din cursul ultimilor ani au provocat distorsiuni în fluxurile de capitaluri, creînd dificultăți în funcționarea piețelor financiare internaționale. Fondurile disponibile s-au îndreptat de preferință spre plasamente pe termen scurt, care ofereau cîștiguri substanțiale într-o perspectivă apropiată, ceea ce a restrîns oferta de capitaluri pe piețele specializate în tranzacții de credit pe durate mai lungi.

În scopul atragerii capitalurilor spre piețele financiare s-a apelat la formula dobînzilor variabile, considerată că ar elimina inconvenientele pe care le prezintă, în aceste condiții de instabilitate, dobînzile fixe, utilizate în mod tradițional la creditele pe termen mijlociu și lung. Deosebirea este că, la convenirea dobînzii, în loc să se stabilească un procent unic, aplicabil pe întreaga durată a creditului, se fixează numai nivelul său pe o perioadă limitată, după care urmează a se revizui. Uzanța este ca această ajustare a nivelului dobînzii să se facă semestrial, întrucît la acest interval se efectuează, de regulă, plățile legate de costul creditului.

Dobînzile variabile la creditele internaționale sînt indexate asupra unei dobînzi de referință, luîndu-se în considerare media pe o perioadă determinată sau nivelul la anumite date. În general indexarea se face asupra dobînzii la depozitele inter-bancare în eurovalute de pe piața Londrei, cunoscută sub denumirea prescurtată de LIBOR (London interbank offered rate). Peste LIBOR se adaugă întotdeauna o marjă a cărei mărime depinde de bonitatea beneficiarilor de credit, mergînd de la 0,125% pentru debitorii de prim rang și pînă la aproape 3% pentru cei considerați a prezenta un risc ridicat. Sînt și cazuri în care indexarea se face asupra altor dobînzi de referință, cum ar fi, de exemplu, dobînda preferențială („prime rate") din S.U.A.

Trebuie făcută distincția între dobînzi variabile neîngrădite și cele care nu pot depăși anumite limite. Pentru a se proteja creditorii împotriva riscului unei scăderi prea puternice a dobînzilor pe piață, în practică se folosește frecvent stabilirea unui nivel minim garantat al remunerării creditului. Acest nivel minim al dobînzii de plată poate acoperi numai o parte din durata creditului sau poate fi degresiv, adică să se modifice, în sus sau în jos, în funcție de perioada în care au mai rămas scadențe de rambursat. Foarte rar se prevăd condiții menite să apere și pe debitori împotriva unei scumpiri excesive a creditului, prin stabilirea unui plafon maximal, astfel încît variațiile dobînzii să nu ducă la costuri greu de suportat.

Avantajul ce i se atribuie formulei dobînzilor variabile este că asigură o finanțare pe termen mijlociu și lung în condiții ce se adaptează la fluctuațiile pe termen scurt. Datorită nivelului mai ridicat la care s-au situat în ultimii ani dobînzile pe termen scurt față de cele pe termen lung, randamentul titlurilor de credit purtătoare de dobînzi variabile a fost superior, iar cotațiile la negocierea pe piață mai stabile în comparație cu titlurile tradiționale prevăzînd costuri fixe.

În ultimii ani, cea mai mare parte a creditelor acordate de băncile comerciale sînt purtătoare de dobînzi variabile, asigurînd astfel venituri sporite creditorilor. În schimb, aceasta a însemnat o mărire a costurilor suportate de debitori, cu incidențe negative în special asupra situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare, finanțarea externă transformîndu-se astfel dintr-un element de favorizare într-o frînă a procesului de creștere economică. Potrivit datelor publicate de BIRD, la sfîrșitul anului 1979 datoria totală a țărilor în curs de dezvoltare angajată cu dobînzi variabile se ridica la 181,3 miliarde dolari. Pentru fiecare procent de creștere înregistrat de dobînda de referință LIBOR — care în trei ani a ajuns de la circa 5% la aproape 20% — dobînzile suportate de țările respective au sporit cu 1,8 miliarde dolari pe an.

R. N.

Randament

Gheorghe Soare, Rîmnicu Sărat — Pe plan mondial recolta medie de grîu la hectar a sporit de la 1 200 kg la începutul anilor '60, la 1 800 kg în 1980. Este însă vorba de o medie mondială, care ascunde însemnate disparități. Potrivit datelor Consiliului internațional al grîului, pe zone randamentele (de asemenea medii) variază între 1 000 kg în Africa, 1 400 kg în America de Sud, 1 600 kg în Asia, 1 700 kg în Canada, 1 800 kg în U.R.S.S., 2 200 kg în S.U.A. și 3 800 kg în Europa occidentală (ajungînd la 5 200 kg în Franța, 5 300 kg în Danemarca și 6 200 kg în Olanda).

În cazul porumbului diferențele de randament sînt și mai ridicate decît la grîu, cele mai mici recolte la hectar consemnîndu-se în țările în curs de dezvoltare și aceasta nu numai datorită condițiilor climatice mai puțin favorabile, ci și din cauza insuficienței îngrășămintelor chimice, irigațiilor, gradului de mecanizare etc. Concret, anul trecut s-au înregistrat în medie 1 400 kg de grîu la hectar în Africa, 2 100 kg în Asia, față de 3 400 kg în U.R.S.S., 5 700 kg în țările Pieței comune, 7 000 kg în S.U.A. Pe plan mondial, recolta medie la hectar a sporit de la 2 000 kg în 1960 la 3 900 kg anul trecut.

Creșterea randamentelor la hectar a reprezentat principalul factor al sporirii de aproape două ori în ultimele două decenii a producției mondiale de cereale, într-o mai mare proporție decît populația (care a sporit cu o sută în același interval). Datorită dezechilibrului dintre repartiția geografică a producției și cea a populației, în perioada menționată comerțul mondial cu cereale s-a triplat.

Raport de schimb

Sorin Bunea, Horezu — Raportul de schimb este un indicator care măsoară puterea de cumpărare a exporturilor cu ajutorul importurilor. El se exprimă de regulă printr-un indice care rezultă din raportarea indicelui prețurilor la export la indicele prețurilor la import. O creștere a indicelui raportului de schimb atestă o evoluție favorabilă a acestuia în intervalul de timp analizat, respectiv faptul că prețurile la export au crescut mai mult (sau au scăzut mai puțin) decît prețurile produselor importate. O scădere a indicelui relevă, dimpotrivă, o evoluție defavorabilă. În cazul Angliei, raportul de schimb se calculează invers decît de regulă pe plan internațional, respectiv raportînd indicele prețurilor la import la cel al prețurilor la export, astfel încît o creștere a indicelui raportului de schimb este echivalentă în acest caz cu o înrăutățire a lui.

De menționat că îmbunătățirea raportului de schimb nu conduce neapărat la o sporire a încasărilor țării respective; se poate întîmpla, de exemplu, ca creșterea prețurilor la export să fie provocată de o scădere într-o proporție mai mare a volumului producției, astfel încît pe ansamblul exportului încasările să se reducă. Pe de altă parte, o scădere a prețurilor la export poate să nu însemne o înrăutățire a situației,

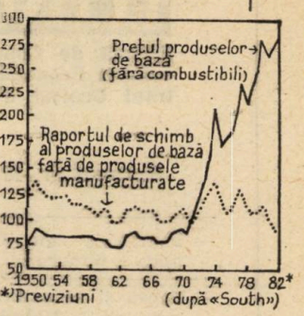

dacă se datorează unei creșteri a productivității muncii în industria care produce pentru export, determinînd o reducere a costurilor și în consecință creșterea competitivității.

În cazul țărilor în curs de dezvoltare, așa cum rezultă din graficul de mai sus, deși prețurile produselor de bază exportate de ele au crescut substanțial (chiar abstracție făcînd de combustibili și energie), raportul de schimb s-a înrăutățit, cu deosebire în ultimii cîțiva ani (tendință care va continua și în 1982), deoarece prețurile la produsele industriale importate au sporit și mai rapid. Deteriorarea raportului de schimb a însemnat pentru țările în curs de dezvoltare sporirea cantităților de materii prime exportate pentru importul aceleiași cantități de produse industriale din țările dezvoltate.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

„Revista economică" începe publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid, pentru cursul **„Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România".** Primele patru consultații vor fi publicate în suplimentul numărului 47 din data de 20 noiembrie a.c. cu următoarele teme :

1. Costul de producție. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid, ale conducerilor colective pentru reducerea costurilor de producție.

2. Reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie — cerință majoră a creșterii eficienței economice în etapa actuală.

3. Productivitatea muncii. Creșterea mai rapidă a productivității muncii — cerință fundamentală în etapa actuală de dezvoltare a țării. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind necesitatea și căile de sporire a productivității muncii în cincinalul 1981—1935.

4. Beneficiul — indicator economic de bază în activitatea întreprinderii. Sporirea continuă a beneficiilor, a rentabilității fiecărei întreprinderi — atribut esențial al mecanismului economico-financiar. Modul de repartizare a beneficiului întreprinderii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 13 noiembrie 1981

— Puternice manifestări ale voinței de pace a poporului român 1

— Pacea și securitatea internațională sînt indivizibile **(Edwin Glaser)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni corelate pentru creșterea calității și a eficienței **(Bogdan Pădure)** 5

— Dezbatere „R.E.". Concepte și modalități de organizare a activității industriale (III) 7

— Dezbatere „R.E." . „Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate" (II) 10

— Autoaprovizionarea teritorială
● Contribuția cooperației de consum la valorificarea resurselor agricole locale **(Gh. N. Iosif)** 12
● Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane necooperativizate **(N. Brașoveanu)** 13
● Structuri eficiente de producție în alimentația publică **(Maria Maxim, Solomon Hornar)** 15

— Mutații fundamentale în consumul populației (III) **(Grigore Vîlceanu)** 17

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Anchetă „R.E.". Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (II) **(Ion B. Popescu)** 18

TEORII — IDEI

— Condiția umană și economia din perspectiva vieții cotidiene **(Tudorel Postolache)** 20

— Metodologie de analiză comparativă a țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare. Cererea finală — criteriu de apreciere a dezvoltării economice **(Cristian Popescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Problema schimburilor internaționale în optica unor economiști români (I) **(Vasile C. Nechita)** 24

— Forumul dezvoltării 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (I) **(Călin Mihăileanu)** 27

— Republica Zimbabwe : opțiuni și eforturi pentru independența economică **(Marin Frâncu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ pentru consiliile populare.

IN THIS ISSUE

— International peace and security are unseparable **(Edwin Glaser)** 3
— Concepts and ways to organize the industrial activity (III) A „R.E." debate 7
— Role and functions of credit for self-management ; improving the ratio between own and borrowed funds (II). A „R.E." debate 10
— Economic and social coordinates of the non cooperatist agriculture in the mountain areas **(N. Brașoveanu)** 13
— Human condition and economy in the prospective of the everyday life **(Tudorel Postolache)** 20
— Methodology for a comparative analysis of the developed and developing countries. The final demand : an efficiency criterium of the economic development **(Cristian Popescu)** 22
— Schools ● trends ● economists. The problem of the international exchanges in the view of the Romanian economists (I) **(Vasile C. Nechita)** 24
— Ways of turning into account the new and renewable energy sources : a common goal of the mankind (I) **(Călin Mihăileanu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La paix et la sécurité internationale sont indivisibles **(Edwin Glaser)** 3
— Concepts et modalités d'organisation de l'activité industrielle (débat) (III) 7
— Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion : l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés (II) (débat) 10
— Coordonnées économiques et sociales de l'agriculture montagneuse n'appartenant pas au secteur coopératiste **(N. Brașoveanu)** 13
— La condition humaine et l'économie dans la perspective de la vie quotidienne **(Tudorel Postolache)** 20
— Une méthodologie d'analyse comparative des pays développés et en voie de développement. La demande finale — critère d'appréciation du niveau de développement économique **(Cristian Popescu)** 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Le problème de échanges internationaux dans l'optique des économistes roumains (I) **(Vasile C. Nechita)** 24
— La valorisation des sources nouvelles et régénérables d'énergie — un objectif commun de l'humanité (I) **(Călin Mihăileanu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Мир и международная безопасность неотделимы **(Едвин Глазер)** 3
— Концепты и манеры организации производства в промышленности (III) **(В порядке обсуждения)** 7
— Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (II) **(В порядке обсуждения)** 10
— Экономические и социальные координаты некооперированного сельского хозяйства горных зон **(Н. Брашовяну)** 13
— Человеческое бытие и экономика под углом зрения повседневной жизни **(Тудорел Постолаке)** 20
— Методология сравнительного анализа развитых и развивающихся стран. Конечный спрос, как критерий оценки экономического развития **(Кристиан Попеску)** 22
— Школы ● течения ● экономисты. Проблема международного обмена в оптике румынских экономистов (I) **(Василе К. Некита)** 24
— Использование новых и восстановляющихся источников энергии, общая цель всего человечества (I) **(Кэлин Михэйляну)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni : filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisii sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare ș.a. Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă prezintă TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE, fabricate de Intreprinderea „ELECTRONICA"-București. Iată cîteva avantaje oferite în exploatare de noile tipuri de televizoare :

— DURATA de funcționare îndelungată, datorită faptului că sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate ;

— REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ cu circa 33%, prin îmbunătățiri constructive și funcționale ;

— FUNCȚIONAREA NORMALĂ, chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;

— SIMPLIFICAREA OPERAȚIUNILOR DE DEPANARE, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot schimba cu operativitate.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț lei
● Olt	44	2 920
● Olt	44	3 000
● Snagov	47	2 920
● Snagov	47	3 065
● Sirius	50	3 050
● Sirius	50	3 200
● Diamant	61	3 600
● Diamant	61	3 720

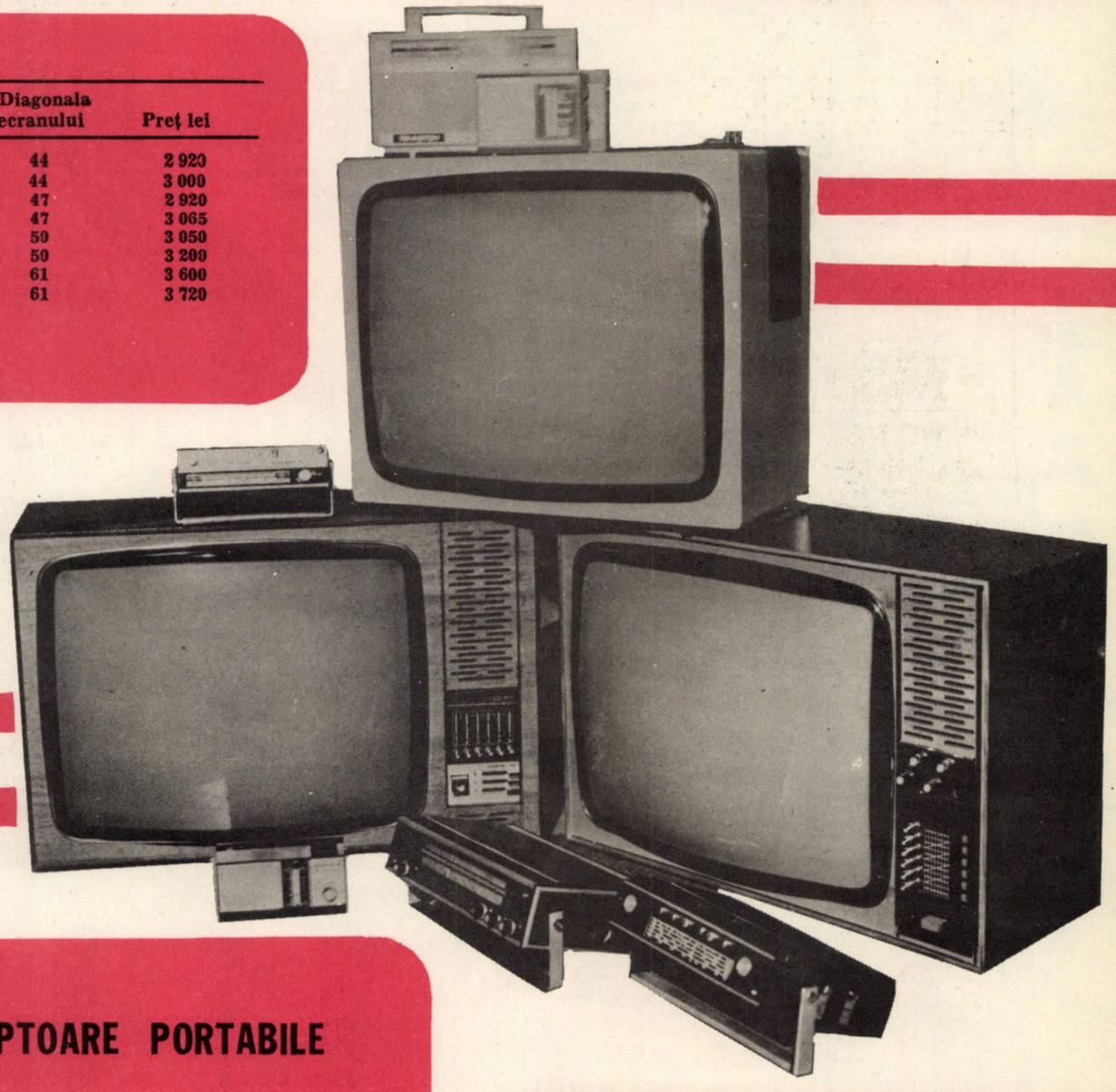

RADIORECEPTOARE PORTABILE

În toate magazinele specializate ale comerțului de stat, RADIORECEPTORUL PORTABIL, un prieten apropiat și plăcut.

Radioreceptoarele portabile întrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții.

Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile :

● selectivitate ● sensibilitate ● claritate ● greutate redusă ● alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor .

	Game de undă	Preț
CORA	1	345
PESCĂRUȘ	2	450
ALFA	2	500
COSMOS (funcționează și la rețea)	3	740
JUPITER (funcționează și la rețea)	4	845
MADRIGAL (funcționează și la rețea)	4	1270
GLORIA (funcționează și la rețea)	4	1400

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI și LACURI — BUCUREȘTI

PENTRU LOCUINȚA ȘI AUTOTURISMUL DV., „POLICOLOR" VĂ OFERĂ :

VINAROM — utilizat la vopsirea fațadelor și pentru lucrări interioare.
POLIMAT, POLILAC și POLILAC SUPER — emailuri pe bază de rășini alchidice, cu uscare rapidă la aer și cu putere mare de acoperire, o bună capacitate de întindere, foarte aderente pe lemn, metal și zidărie
BADULAC — lac incolor, pe bază de rășini alchidice, cu uscare la aer
SODILAC — email cu aspect lucios, cu uscare la aer
NOVOLIN SPRAY — spray pentru lustruit suprafețe vopsite sau lăcuite
PALUX și SUPERPALUX — lacuri cu întărire acidă pentru finisarea lucioasă sau semimată a parchetului

EMAUR CHIT — produs în doi compon pentru chituirea suprafețelor de m
GRUANT — grund pe bază de rășină alchi cu uscare la aer, pentru grunduirea c seriilor autoturismelor
STINGAPOL — stingător spray, folosit la s gerea incendiilor mici de la motorul toturismului și în gospodărie
GUDROPOL — vopsea pe bază de rășini ep dice și poliamidice, în doi componenți, proprietăți anticorozive și antifonice
EMA — email metalizat, într-o variată g de culori, pentru vopsirea caroseriilor toturismelor
EMAUR MASTIC ANTIFONIC — produs bună rezistență în mediu agresiv, u zat la protecția anticorozivă a caroser
EMAUR SPRAY — emailuri pentru ret suprafețelor mici ale autoturismului

Producător : Întreprinderea de lacuri și vopsele „POLICOLOR" București, B-dul Ion Șulea nr. 309, sector 3

Lei 5
(inclusiv suplim

D 6416

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CREATIVITATEA, INOVAȚIA, CONCEPȚIA

resurse de sporire a eficienței

Numărul 47 ● Vineri 20 noiembrie 1981

La invitaţia tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU,
sub semnul relaţiilor de solidaritate militantă, de prietenie,
stimă şi înţelegere între poporul român şi poporul zimbabwean

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE ÎN ŢARA NOASTRĂ A TOVARĂŞULUI ROBERT MUGABE

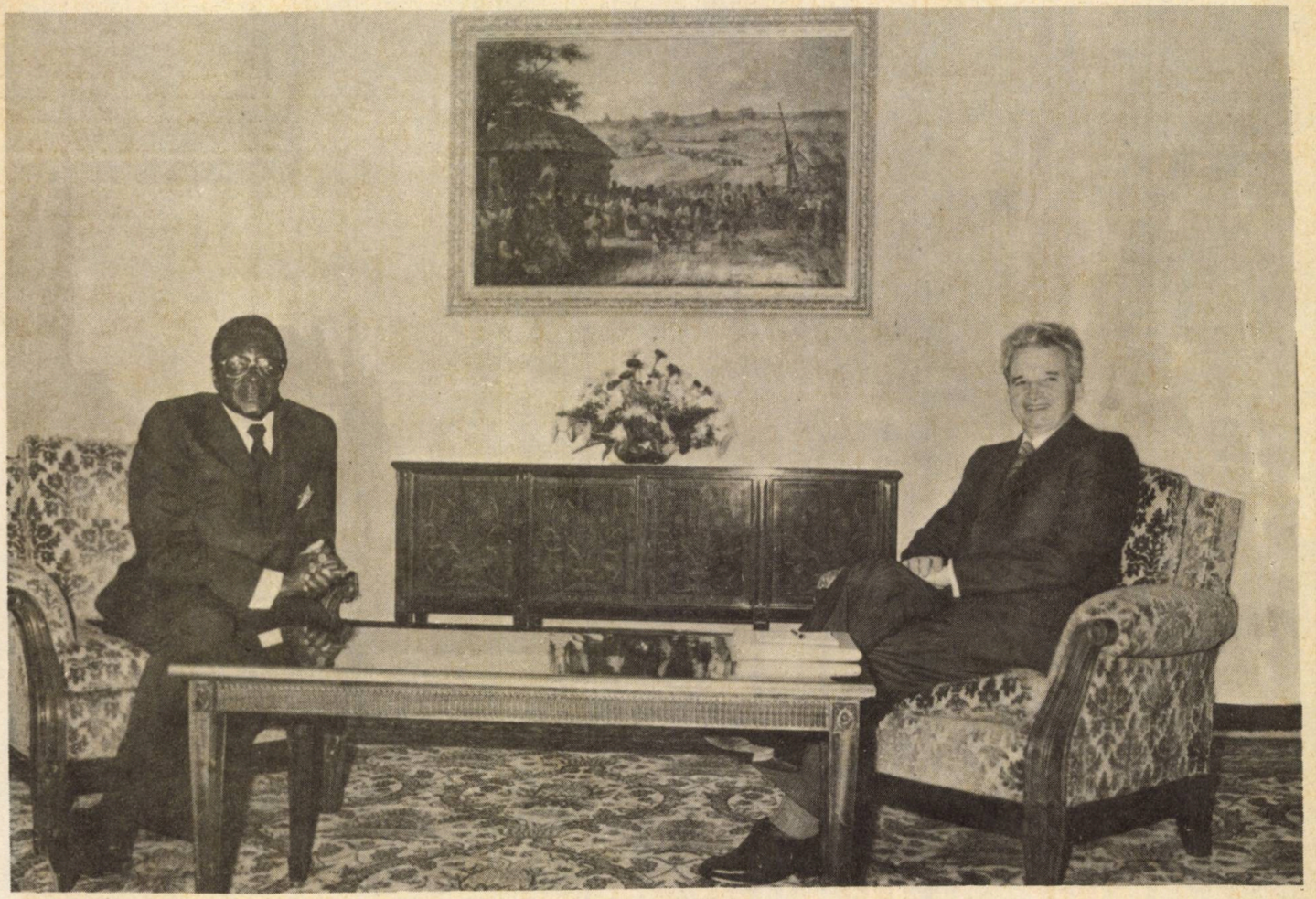

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

CURSUL: Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate

COSTURILE DE PRODUCȚIE; NECESITATEA REDUCERII COSTURILOR DE PRODUCȚIE. SARCINILE ORGANIZAȚIILOR DE PARTID, ALE CONDUCERILOR COLECTIVE PRIVIND REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE

COSTUL DE PRODUCȚIE — INDICATOR AL EFICIENȚEI ECONOMICE

In lumina sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind accentuarea laturilor calitative în dezvoltarea economiei românești, un rol hotărîtor pentru progresul țării revine sporirii eficienței, reducerii continue a efortului material și financiar cu care se realizează producția, întreaga activitate. Practica demonstrează că eficiența economică este direct și în mare măsură legată de nivelul cheltuielilor de producție, respectiv de costul de producție al produselor realizate în întreprinderi. Costul de producție poate fi, deci, definit, ca expresie bănească a consumului de mijloace de producție și a consumului de forță de muncă depus în cadrul timpului de muncă pentru sine, pentru producerea unei valori de întrebuințare (a unui produs).

Așadar, în raport de resursele avansate pentru dezvoltarea economiei naționale, costul de producție reprezintă acea parte din efortul general care se concretizează în valoarea mijloacelor de producție consumate și valoarea unei părți din munca vie consumată, respectiv a retribuției. Pentru ca, prin intermediul costurilor de producție, să reflectăm corect consumurile fizice de mijloace de producție și de forță de muncă pentru obținerea fiecărei valori de întrebuințare-marfă este necesar ca prețurile să exprime corect valoarea mijloacelor de producție marfă și retribuția să măsoare exact aportul cantitativ și calitativ adus. Pe acest temei se poate, deci, afirma că noțiunea de cost de producție este organic legată de alte categorii ale producției de mărfuri ca, de exemplu, valoare, preț, beneficiu, rentabilitate etc.

Dacă avem în vedere că o marfă poate fi produsă de mai multe unități economice, atunci pentru aceeași valoare de întrebuințare deosebim mai multe valori individuale și mai multe costuri de producție individuale. Fiecare din acestea reflectă condițiile de producție specifice fiecărei întreprinderi — sub aspectul gradului de înzestrare tehnică, de organizare a producției și a muncii, din punctul de vedere al calificării, îndemînării muncitorilor etc. Pe piață, însă, societatea recunoaște ca socialmente necesară o singură valoare, acesta fiind valoarea socială.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 47 1981

Ca mărime ea este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei valori de întrebuințare în condiții medii de producție, normale din punct de vedere social, cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii. Corespunzător valorii sociale, ca o componentă de bază a ei, întîlnim și noțiunea de cost de producție socialmente necesar.

In anumite ramuri de producție, ca de exemplu în industria extractivă și în agricultură, valoarea socială a mărfurilor și costurile de producție sociale sînt determinate de condițiile cele mai grele. În acest caz, caracterul de sociale îl au valoarea și costurile cele mai mari, și aici urmărindu-se, însă, pe toate căile, reducerea lor. Costurile de producție individuale trebuie să fie cît mai aproape de cele socialmente necesare, la fel și valorile individuale față de valoarea socială a mărfurilor. Prețul fiind expresia în bani a valorii mărfurilor, este stabilit pe baza cheltuielilor sociale care cuprind pe lîngă costurile de producție socialmente necesare (medii) sau marginale și plusprodusul creat de munca pentru societate și corespunzător intereselor generale ale societății.

STRUCTURA ȘI NIVELUL COSTULUI DE PRODUCȚIE; NECESITATEA REDUCERII COSTURILOR DE PRODUCȚIE

În teoria și practica economică din țara noastră, cheltuielile care intră în structura costurilor de producție pot fi grupate în funcție de cerințele muncii de planificare, evidență și calculație *). Un prim criteriu de clasificare are în vedere gruparea cheltuielilor pe elemente primare, cu același conținut economic. Potrivit acestui criteriu, structura costului de producție pe elemente primare se prezintă astfel: subgrupa cheltuielilor materiale formate din materii prime și materiale de bază și auxiliare; produse și semifabricate obținute prin cooperare; combustibil, energie și apă, procurate din afara unității, amortizarea fondurilor fixe, alte cheltuieli materiale; subgrupa cheltuielilor de muncă vie, care cuprinde: retribuția personalului muncitor și alte drepturi cuvenite acestuia, impozitul pe fondul de retribuire, contribuția pentru asigurările sociale, contribuția pentru constituirea fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, alte cheltuieli de muncă vie.

Un al doilea criteriu de clasificare are în vedere gruparea cheltuielilor pe articole de calculație, care se utilizează la planificarea costurilor de produse, grupe de produse, lucrări și servicii. Potrivit acestui criteriu, distingem: cheltuieli directe (materii prime și materiale directe, retribuții directe, impozitul și contribuția la asigurări sociale pentru retribuție directă) și cheltuieli indirecte (cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuieli generale ale secției). În timp ce cheltuielile directe se pot individualiza direct pe produs sau grupe de produse, cele indirecte se repartizează prin metode și procedee specifice fiecărui domeniu, asupra fiecărui produs sau grupă de produse. Această clasificare are o importanță deosebită, ea servește nemijlocit procesul de evidență a costurilor și de urmărire concretă a căilor de reducere a cheltuielilor în fiecare unitate economică, constituind, în același timp și baza pentru stabilirea categoriilor de costuri și planificarea prețurilor de vînzare.

Astfel, totalitatea cheltuielilor directe, împreună cu cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajului formează costul de secție. Prin adăugarea la costul de secție a cheltuielilor generale ale întreprinderii și a pierderilor din rebuturi (pentru calculația efectivă) se obține costul de uzină, sau de întreprindere. Acesta, împreună cu cheltuielile de desfacere, la nivelul întreprinderii producătoare constituie costul complet.

O importanță deosebită pentru cunoașterea structurii cheltuielilor de producție o are și clasificarea acestora în funcție de variația lor față de volumul producției. Potrivit acestui criteriu, distingem cheltuieli variabile, care se modifică proporțional cu volumul producției (în general cheltuielile directe) și cheltuieli convențional-constante, care, în general, nu-și modifică nivelul odată cu variația producției (retribuția personalului administrativ, amortizările etc.). Important — și aceasta constituie tocmai o expresie a sporirii eficienței economice — este ca în cazul cheltuielilor variabile, creșterea cheltuielilor, să fie cu mult mai mică decît creșterea producției, iar cele relativ-constante să revină pe produs, la un nivel și pondere în scădere.

În funcție de specificul fiecărei ramuri, elementele componente ale structurii costului de producție au o pondere diferită. Astfel, în industria extractivă, cheltuielile cu materii prime și materiale au o pondere redusă, în timp ce ponderea amortizării fondurilor fixe este ridicată; în industria alimentară, în construcții de mașini și prelucrarea metalelor, în chimie și în alte ramuri ale industriei prelucrătoare, cea mai ridicată pondere o dețin cheltuielile cu materii prime și materiale (vezi tabelul nr. 1).

Evoluția structurii costului de producție pe total industrie se desfășoară în funcție de tendințele dominante care au loc în structura acesteia sub influența progresului tehnico-științific, a căilor și modalităților folosite pentru economisirea muncii vii și materializate în diferite ramuri. Din analiza structurii costului efectiv al producției marfă în industria republicană pe anul 1980, rezultă că ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile materiale de producție și anume 76,7%. În cadrul acestora, cheltuielile cu materii prime și materiale dețin o pondere de 67,8%. Această pondere ridicată a cheltuielilor materiale de producție în structura costului reflectă, în bună măsură, un proces obiectiv, rezultat nemijlocit al dezvoltării și modernizării aparatului de producție, al creșterii volumului de bunuri materiale produse de industrie pentru satisfacerea nevoilor de consum productiv și neproductiv. În același timp, însă, în raport de gradul de dotare tehnică, această pondere a cheltuielilor materiale apare ridicată, și ea se impune să scadă prin sporirea gradului de valorificare a resurselor naturale, prin creșterea productivității și reducerea consumurilor specifice, concomitent cu restructurarea în-

*) Sistemul de clasificare și evidență este stabilit prin „Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale", elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat pentru Prețuri, publicate în Buletinul financiar-contabil din martie-aprilie, 1980.

dustriei potrivit criteriilor impuse de economisirea la maximum a materiilor prime, combustibilului și energiei.

Potrivit specificului procesului de producție pe ramuri ale industriei, la nivelul anului 1980 întîlnim sectoare de producție unde ponderea cheltuielilor materiale în structura costului de producție depășește 80%: cocso-chimică 83,5%; alimentară 83,7%; săpun și cosmetice 83,5%; alte ramuri ale industriei 94,4%. În cadrul cheltuielilor materiale de producție, cheltuielile cu amortizarea au o pondere ridicată în extracția gazului metan — 55,4%, cărbune 17,9% și combustibil 12,6%. În raport de specificul activității desfășurate și de importanța lor în economia națională, cheltuielile cu retribuția au cea mai mare pondere în structura costului efectiv în industria cărbunelui 32,6%, iar în extracția gazului metan 20,3% și în construcția de mașini 19,3%.

Analiza structurii costului de producție pe toate ramurile producției materiale ne dă posibilitatea să înțelegem și contribuția diferitelor sectoare productive la structura valorică a produsului social. Astfel, la nivelul anului 1980, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social a fost de 59%. Această situație este determinată în principal de faptul că ponderea cheltuielilor materiale în industrie și construcții a fost de 61,4%, iar în agricultură de 59,4%. Iată de ce, prin reducerea cheltuielilor materiale pe fiecare unitate de produs, în primul rînd, în industrie, construcții ca și agricultură se obține acel efect de antrenare necesar economisirii muncii materializate și, pe această bază, creșterii valorii nou create la o unitate de mijloace de producție consumate. Cunoașterea structurii costului de producție are o importanță deosebită pentru activitatea de planificare a reducerii cheltuielilor și pentru stabilirea căilor concrete de acțiune în vederea realizării sarcinilor planificate. Căile de reducere a costului de producție se realizează, de regulă, pe seama acelor elemente care au ponderea cea mai mare în structura cheltuielilor.

De asemenea, reducerea cheltuielilor de producție trebuie realizată pe seama acelor elemente care au la bază resurse neregenerabile. În toate cazurile, reducerea cheltuielilor de producție nu trebuie să însemne însă o înrăutățire a calității produselor, orice reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale trebuie să aibă ca rezultat economie de muncă socială pentru același efect util obținut prin folosirea rațională a valorilor de întrebuințare produse.

În munca de planificare și urmărire a eficienței activității economice o importanță deosebită o reprezintă **cunoașterea nivelului** costului de producție. Acesta poate fi privit pe unitatea de produs (tonă, m, perechi, mașină etc.) și pe întreaga producție marfă. Nivelul costului de producție pe produs și pe întreaga producție marfă caracterizează eficiența activității depuse în fiecare unitate pentru obținerea de rezultate utile, valori de întrebuințare necesare satisfacerii necesităților reale ale societății.

Comparînd în permanență costurile individuale obținute de diferite întreprinderi cu costul mediu pe ramură — ca normă socialmente admisibilă — se poate stabili în ce măsură activitatea depusă este eficientă și, în același timp, se pot direcționa căile cele mai avantajoase pentru reducerea costului individual cel puțin la nivelul celui mediu. Cînd majoritatea costurilor individuale au devenit egale sau chiar mai mici decît cele medii, atunci se regîndește fundamentarea normei socialmente admisibilă a cheltuielilor de producție pe ramură.

Costul de producție este unul din indicatorii sintetici de bază ai autogestiunii economico-financiare ce caracterizează activitatea din fiecare unitate economică. Importanța costului de producție este în legătură cu funcțiile pe care acesta le îndeplinește în contextul actualului mecanism economico-financiar. Una din aceste funcții se referă la **cunoașterea** reală a consumurilor de resurse materiale, financiare și umane pentru producerea fiecărei valori de întrebuințare în parte și a întregii producții marfă. Prin nivelul său, costul de producție reflectă modul de gospodărire și de utilizare a mijloacelor materiale, financiare și umane și, în același timp, evidențiază în ce direcții trebuie să se acționeze pentru a economisi resursele avansate de societate.

Măsurînd consumul de mijloace de producție și de forță de muncă, costul de producție are și funcția de evidență și control, el constituind un element prețios în fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli. Fără evidența și controlul cheltuielilor de producție nu ar fi posibil să funcționeze autogestiunea economico-financiară.

Exprimînd o latură a efortului (resursele consumate), costul de producție servește la calcularea unor indicatori

Structura costului efectiv al producției marfă în industria republicană, pe elemente de cheltuieli primare și pe unele ramuri, în anul 1980

Tabelul nr. 1

%

Ramura industrială	Total	Materii prime și materiale	Combustibil	Energie, apă	Retribuții	Contribuții la asigurări sociale	Amortizări	Alte cheltuieli bănești
Energie electrică	100	4,8	49,5	0,5	10,4	1,6	20,2	13,0
Chimie	100	66,4	1,6	5,2	11,6	1,7	7,8	5,7
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	100	67,4	0,5	1,0	19,3	2,9	3,3	5,6

importanți cu ajutorul cărora măsurăm eficiența activității depuse în toate unitățile economice. Printre acești indicatori cei mai importanți sînt: cheltuieli la 1000 lei producție marfă și cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă; costul de producție pe unitatea de produs, producția netă și beneficiul la 1000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată; rata rentabilității, calculată ca raport între beneficiul și costurile de producție etc. Prin planificarea și urmărirea realizării acestor indicatori, se are în vedere încadrarea consumurilor în limita cheltuielilor socialmente admisibile, cunoașterea cheltuielilor aferente unui anumit gen de producție și compararea lor cu nivelul din perioada anterioară, stabilirea economiilor ce rezultă din reducerea costurilor, determinarea gradului de folosire a capacităților de producție etc.

Fiind comparat în permanență cu beneficiul, costul de producție are și funcția de reglare a rentabilității unităților economice. La un nivel dat al prețului de producție, nivelul real al rentabilității depinde de evoluția costului de producție. Corespunzător acestei viziuni, creșterea rentabilității unităților economice trebuie în mod obligatoriu să constituie rezultatul reducerii costurilor de producție și nu al măririi prețului de vînzare. În acest cadru costul de producție capătă o deosebită importanță și ca pîrghie de cointeresare a unităților și oamenilor muncii, în desfășurarea unei activități eficiente.

Prin toate aceste funcții, costul de producție reprezintă și o pîrghie de conducere a unităților economice, un instrument prețios la îndemîna autoconducerii muncitorești pe baza căruia se stabilesc programe concrete de acțiune pentru reducerea cheltuielilor de producție, în primul rînd la acele elemente care au o pondere ridicată și care se abat de la normativele existente.

CĂI DE REDUCERE A COSTULUI DE PRODUCȚIE

Reducerea costului de producție are o importanță economico-socială deosebită, contribuind într-o mare măsură la ridicarea eficienței activității economice în următoarele direcții: creșterea plusprodusului și a posibilităților de acumulare, asigurarea pe o perioadă mai mare a fondurilor pe care le solicită reproducția socialistă lărgită, sporirea venitului național și ridicarea pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Realizarea în bune condițiuni a acțiunii de reducere a costului de producție — desfășurată în mod planificat, la toate nivelurile — presupune mai multe cerințe cum ar fi: 1) analiza realistă, complexă, a nivelului, structurii și dinamicii tuturor factorilor de producție (tehnici, economici, organizatorici, financiari, umani); 2) dimensionarea și aprecierea corectă a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii în corelație cu asimilarea sistematică în producție a cuceririlor științifico-tehnice; 3) folosirea rațională a pîrghiilor specifice mecanismului de funcționare a economiei naționale. În scopul reducerii costului de producție, în economia noastră națională, se folosesc mai multe căi.

a) Reducerea cheltuielilor materiale de producție. Optimizarea creșterii eficienței activității de producție, lărgirea posibilităților societății de a accelera progresul economico-social sînt condiționate de fundamentarea și respectarea unor corelații de bază pe ansamblul țării, în profil de ramură și teritorial, precum și în fiecare întreprindere, cu privire la asigurarea și folosirea cît mai rațională a resurselor materiale. Cu cît pentru fiecare unitate de produs fizic, producție netă sau venit național vom cheltui mai puține resurse materiale, materii prime, combustibil și energie, cu atît sporesc posibilitățile societății de accelerare a dezvoltării și de ridicare a nivelului de trai, pentru o perioadă îndelungată de timp.

Maximizarea valorii producției nete în volumul, structura și calitatea impuse de nevoia socială reală, prin minimizarea, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, pentru fiecare unitate de efect fizic util, constituie esența procesului de realizare a saltului revoluționar de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, accentuîndu-se factorii calitativi, de eficiență, în toate domeniile vieții economico-sociale.

Îmbinarea acestei strategii cu folosirea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, constituie, pentru România, o soluție optimă a depășirii mai rapide a stadiului de țară în curs de dezvoltare și pentru intrarea ei la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie. Este relevant faptul că la nivelul anului 1985, reducerea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un spor de 26,4 miliarde lei, față de 8,6 miliarde lei în 1975, reflectîndu-se astfel, o dată mai mult, accentuarea — cerința accentuării mai bine spus — a elementelor calitative, intensive în procesul dezvoltării economico-sociale a României. (Vezi problemele acestui capitol în consultația pe tema respectivă publicată în acest număr.)

b) **Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe,** constituie o altă cale importantă de reducere a costului de producție. Aceasta presupune utilizarea integrală a mașinilor, instalațiilor, utilajelor și suprafețelor de producție, asigurarea întreținerii în bune condițiuni a mașinilor-unelte, organizarea și executarea rațională și eficientă a reparațiilor, desfășurarea ritmică a producției și funcționarea neîntreruptă a fondurilor fixe, ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor etc. Prin folosirea tuturor acestor căi în industria noastră prelucrătoare, producția netă la 1000 lei fonduri fixe din activitatea de bază (la valoarea neamortizată) va ajunge în 1985 la circa 800 de lei.

Pentru aprecierea corectă a influenței utilizării fondurilor fixe asupra costului de producție, trebuie să avem în vedere că dacă în expresie absolută valoarea mașinilor-unelte moderne poate fi mai ridicată, cheltuielile cu funcționarea lor se reduc — sau trebuie să se reducă în unitățile unde nu se vădește aceasta — în expresie relativă, deoarece perfecționarea indicilor de utilizare intensivă și extensivă a fondurilor fixe determină diminuarea costului de producție, prin reducerea amortizării și a cheltuielilor de exploatare și reparații pe unitatea de produs fabricat. Această modalitate dobîndește o importanță tot mai mare datorită sporirii considerabile a volumului de fonduri fixe productive puse în funcțiune. În deceniul trecut, îndeosebi în cincinalul 1976—1980, au fost create în țara noastră puternice întreprinderi industriale, dotate cu mașini și utilaje moderne. De aceea, în acest cincinal, accentul va fi pus pe ridicarea nivelului calitativ al producției de mașini și utilaje, pe folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem, în corelație cu realizările științifico-tehnice. Concomitent cu producerea

unor noi mașini și utilaje cu parametri tehnico-economici superiori apar premisele pentru reducerea și înlăturarea deșeurilor, a pierderilor prin prelucrare, a rebuturilor, realizîndu-se, pe această cale, o creștere mai substanțială a producției nete, a producției fizice și a producției marfă vîndută și încasată.

c) Creșterea productivității muncii reprezintă o altă cale esențială pentru reducerea costului de producție, mai ales în ramurile, subramurile și sectoarele unde munca vie deține o greutate specifică ridicată în totalul cheltuielilor de producție. Ridicarea productivității muncii vii influențează reducerea costului de producție sub mai multe aspecte. În primul rînd, prin sporirea cantității de produse create în aceeași unitate de timp — retribuția, precum și celelalte cheltuieli, se vor repartiza pe o masă mai mare de produse, reducîndu-se cheltuielile de muncă pe unitatea de produs. În acest scop, ritmul de creștere a productivității muncii trebuie să fie mai mare decît ritmul de creștere a retribuției nominale medii. În al doilea rînd, odată cu creșterea productivității muncii se reduc cheltuielile convențional-constante repartizate pe unitatea de produs, adică acele cheltuieli care nu cresc proporțional cu mărirea producției. În al treilea rînd, prin asigurarea unui ritm de creștere a productivității muncii mai înalt decît ritmul de creștere a înzestrării muncii vii cu fonduri de producție se obține o diminuare a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs sau a ponderii acestora în totalul cheltuielilor de producție.

Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete urmează să crească în anul 1985 față de 1980 cu 40,4% în industrie, cu 50% în agricultură și cu 30,1% în construcții-montaj ; se asigură în acest fel condiții ca aproape 80% din sporul producției nete industriale să se obțină pe seama creșterii productivității muncii.

d) Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești reprezintă o direcție însemnată pentru diminuarea costurilor de producție, deoarece dețin o pondere ridicată și vizează cheltuielile comune ale secțiilor și cheltuielile generale ale întreprinderii. Este vorba de acele cheltuieli care au un caracter constant sau relativ constant, ori se modifică pe măsura creșterii producției, însă nu în aceeași proporție. Între acestea se înscriu cheltuielile de regie (retribuția personalului administrativ și ajutător), cheltuielile de poștă, telegraf, telefon, penalizări, locații, dobînzi penalizatoare, alte cheltuieli neproductive provenite din deteriorarea materiilor prime sau a produselor finite etc.

Reducerea unor asemenea cheltuieli se poate asigura prin înfăptuirea unor procese economico-organizatorice cum ar fi : realizarea unei proporții optime între personalul productiv și cel neproductiv ; mecanizarea lucrărilor de calcul, de evidență statistică și planificare ; raționalizarea activității administrativ-funcționărești în contextul perfecționării organizării și conducerii întreprinderilor ; respectarea cu strictețe a normelor și normativelor la cheltuielile administrativ-gospodărești etc.

Căile de reducere a costurilor de producție formează un tot unitar, influențîndu-se reciproc. Punerea în valoare a tuturor posibilităților existente în acest domeniu necesită întărirea muncii organelor și organizațiilor de partid, a sindicatului, a consiliilor oamenilor muncii în scopul creșterii responsabilității fiecărui om la locul său de muncă pentru modul de gospodărire și utilizare a resurselor de materii prime, materiale, combustibil, energie, a resurselor de muncă vie în funcție de criteriile eficienței economico-sociale.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Întrebări

1) Ce este costul de producție și care sînt componentele sale ?

2) În ce constau necesitatea ca și însemnătatea reducerii costurilor de producție ?

3) Care sînt căile de reducere a costurilor de producție ? Referiți-vă la ele pe exemplul unității dumneavoastră, al propriei activități.

CITITORI! Reînnoiți-vă abonamentele pentru anul 1982

În fiecare vineri în coloanele Revistei economice găsiți :

● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planiifcare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament anual este de 260 lei.

Abonamentele pentru anul 1982 se pot face prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, cu mențiunea „abonament la Revista economică".

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME, MATERIALE, COMBUSTIBILI ȘI ENERGIE — CERINȚĂ MAJORĂ A CREȘTERII EFICIENȚEI ÎN ETAPA ACTUALĂ

CĂILE PRINCIPALE DE REDUCERE A CONSUMURILOR ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R., A SARCINILOR ȘI INDICAȚIILOR CUPRINSE ÎN CUVÎNTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI

Una dintre laturile calitative importante ale dezvoltării economiei noastre naționale în cincinalul 1981—1985 o constituie realizarea cu un consum material și energetic minim a nivelelor de producție care corespund obiectivelor fixate de Congresul al XII-lea al partidului — privind dezvoltarea țării noastre, astfel încît aceasta să ajungă în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică. Gospodărirea rațională a bazei de materii prime, materiale, combustibili și energie, necesară realizării progresului general al societății, a dobîndit o prioritate absolută în condițiile actuale ale crizei mondiale de materii prime și energie.

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE ȘI ENERGETICE — FACTOR HOTĂRÎTOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE, AL PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRII

În etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, caracterizată prin menținerea unui dinamism economic ridicat, reducerea consumurilor materiale și energetice constituie un factor foarte important de echilibrare a necesarului sporit de materii prime, materiale, combustibil și energie, cu disponibilul lor limitat. Referitor la această problemă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea făcută la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, sublinia în mod deosebit condiționarea hotărîtoare dintre progresul pe mai departe al economiei românești și obținerea unor consumuri materiale și energetice cît mai mici.

Preocuparea pentru găsirea celor mai eficiente căi de reducere a consumurilor materiale și energetice este extrem de oportună, dacă avem în vedere că, de exemplu, în industria noastră republicană, ponderea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia reprezintă peste 70% din costul efectiv al producției marfă. Ponderi mari ale acestor cheltuieli se înregistrează și în alte ramuri. Pornind de la această constatare și de la necesitatea creșterii eficienței cu care sînt utilizate mijloacele materiale ale țării, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca în cincinalul 1981—1985, să se realizeze o substanțială diminuare a cheltuielilor materiale. Astfel la nivelul întregii economii naționale, cheltuielile materiale urmează să se reducă în acest cincinal cu 5,5—6%, ceea ce va conduce la o reducere a ponderii acestora în produsul social și la o creștere corespunzătoare a ponderii venitului național. Cu referire la industrie, s-a prevăzut ca nivelul costurilor totale la 1000 lei producție marfă industrială să se reducă în această perioadă cu 8,2%, iar nivelul cheltuielilor materiale — cu 6,3%, economiile planificate să se obțină în acest fel însumînd cca. 200 miliarde lei. Experiența țărilor industrializate atestă posibilitatea, ca — la un anumit nivel de dezvoltare — creșterea economică să fie însoțită de o reducere a necesarului de

materii prime și de energie pentru obținerea unei unități de venit național, așa cum decurge și din datele prezentate în tabelul de mai jos.

Dinamica consumului de energie primară și de oțel brut ce revine la o unitate de venit național în România comparativ cu alte țări

1965 = 100

Țări	1966	1970	1975	1976
Energie primară				
România	96,3	107,4	81,5	81,5
S.U.A.	113,5	81,9	56,2	52,5
R.F. Germania	94,6	71,8	48,0	48,0
Suedia	105,1	89,3	...	45,9
Japonia	94,9	80,5	43,3	42,7
Oțel brut				
România	97,8	110,2	99,8	104,5
U.R.S.S.	99,3	84,9	82,8	112,0
S.U.A.	110,3	64,7	37,8	38,3
R.F. Germania	90,7	69,0	41,3	38,9
Suedia	93,1	71,1	...	37,0
Japonia	101,2	93,7	47,9	35,7

Pentru țara noastră, este de importanță vitală creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime, orientarea fabricației spre acele sortimente care au consumuri mai reduse. În acest fel, se preconizează ca, în cincinalul 1981—1985, să se realizeze o sporire a indicelui de valorificare a materiilor prime cu 32—34%, reducerea consumurilor normate de metal în construcțiile de mașini cu minimum 20—23%. De fapt, realizarea acestor performanțe de către economia noastră constituie în același timp condiția realizării unui echilibru cît mai stabil, corespunzător între necesarul și disponibilul de resurse ale economiei naționale.

Realizarea acestor prevederi este posibilă numai prin promovarea mai intensă a factorilor intensivi ai creșterii economice, în condițiile aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, ale promovării spiritului gospodăresc în administrarea avutului obștesc, în condițiile stimulării creativității tehnice a oamenilor muncii, ale unei preocupări constante pentru reducerea consumurilor specifice și pentru îmbunătățirea caracteristicilor calitative ale produselor realizate. Prin reducerea accentuată a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie se creează posibilități sporite în ceea ce privește: creșterea producției fizice și a productivității muncii; reducerea costurilor totale de producție; creșterea producției nete și a venitului național, a acumulărilor socialiste și a rentabilității; accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ca urmare a micșorării stocurilor de producție; îmbunătățirea balanței comerciale și de plăți externe ca urmare a unei așezări judicioase a importurilor și a creșterii exporturilor.

Contribuția pe care o are reducerea consumurilor materiale și energetice la asigurarea premiselor unei creșteri economice mai rapide este cu atît mai importantă, cu cît eforturile necesare lărgirii bazei proprii de materii prime și de resurse energetice sînt din ce în ce mai mari. Astfel, în acest cincinal, peste 2/3 din fondurile de investiții alocate sferei productive sînt repartizate sectorului primar. Creșterea mai rapidă a masei miniere extrase, comparativ cu cantitatea de substanțe utile valorificabile, este o caracteristică pregnantă a dezvoltării mineritului în viitor. De exemplu, la cărbune, această creștere este determinată de înrăutățirea la noile cariere a raportului dintre steril și cărbune, de la 2,5—3 mc/tona de cărbune, cît se realizează în prezent la carierele în funcțiune, la 6 mc/tonă, ca urmare a începerii extracției în zonele colinare din Bazinul Gorjului, din Mehedinți, Vîlcea și Sf. Gheorghe. Se estimează că, în întreg cincinalul, vor fi astfel excavate și transportate aproape 1 miliard mc. de steril. De asemenea, pentru obținerea minereurilor neferoase, masa minieră extrasă va crește astfel încît în anul 1985 va fi de aproape trei ori mai mare decît în 1980. Concludent pentru importanța sporită acordată dezvoltării mai accentuate a bazei de materii prime și combustibili, precum și a agriculturii, este faptul că ritmul mediu anual de creștere a producției va fi, în acest cincinal, în industria extractivă — de 6%, iar în agricultură — de 5%, ceea ce reprezintă creșteri foarte mari comparativ cu alte țări, fiind totodată sensibil apropiate de cele în care se va dezvolta industria românească în ansamblu.

Eforturile deosebite depuse de țara noastră pentru lărgirea bazei proprii de materii prime sînt în mare măsură determinate de criza mondială actuală a energiei și a materiilor prime. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că aportul colaborării reciproce, în cadrul C.A.E.R., la acoperirea necesarului nostru de combustibili, materii prime, minerale și metale s-a redus de la cca. 47%, cît a fost în momentul adoptării Programului complex, la numai 21% în prezent, ceea ce solicită eforturi sporite pentru procurarea acestor produse din terțe țări, plata făcîndu-se în valută convertibilă. Pe baza aprecierii realiste a situației existente pe plan internațional în domeniul materiilor prime și al resurselor energetice, Congresul al XII-lea al partidului a hotărît trecerea la asigurarea într-o măsură sporită a necesarului de materii prime, combustibil și energie din resurse interne.

Astfel, potrivit prevederilor, prin mobilizarea mai intensă a rezervelor de materii prime și energie, țara noastră urmează să-și satisfacă din resurse interne: 80% din consumul de energie primară; 90—98% din consumul de cărbuni, cocs metalurgic, laminate și țevi; 80—90% din necesarul de plumb și zinc; 100% din necesarul de aluminiu; 80% din necesarul de fibre și fire textile etc.

Mai trebuie menționat că, în această perioadă, crește rolul agriculturii în reducerea dependenței industriei de unele materii prime deficitare ; de exemplu, gradul de acoperire din resurse interne a necesarului de materii prime textile al întregii industrii ușoare va crește de la 55% în anul 1980, la peste 70% spre sfîrșitul acestui cincinal.

CĂI DE ECONOMISIRE A RESURSELOR

Un factor hotărîtor, cu acțiune permanentă, al reducerii consumurilor materiale și energetice este progresul tehnic, sub diferitele sale forme de manifestare. Un aport deosebit, în acest sens, îl are **perfecționarea tehnologiilor de fabricație.** În cincinalul 1981—1985, numărul de tehnologii noi și modernizate ce vor fi elaborate și introduse în producție va fi, pe ramuri ale industriei, de : 66 în industria extractivă, 77 în industria metalurgică, 55 în construcțiile de mașini, 155 în chimie și petrochimie, 46 în industria materialelor de construcții, 37 în exploatarea și prelucrarea lemnului și 307 în industria ușoară.

Schimbări importante vor avea loc, de exemplu, în ceea ce privește tehnologiile de elaborare și prelucrare a oțelului, care vor duce la eliminarea unor faze intermediare, asigurîndu-se valorificarea într-o măsură cît mai mare a temperaturilor înalte din fazele inițiale ale proceselor tehnologice. Se va urmări crearea de tehnologii care să asigure folosirea într-o măsură sporită în siderurgie a cărbunilor energetici inferiori și slab cocsificabili. În vederea economisirii energiei, va crește ponderea oțelului de convertizor de la 49% în 1980 la 58% în 1985, reducîndu-se în mod corespunzător ponderea altor procedee. Se apreciază că menținerea pînă în 1985 a structurii procedeelor tehnologice din perioada 1976—1980, ar determina un consum suplimentar de circa 400.000 tone combustibil convențional.

O atenție sporită va fi acordată realizării unor progrese în ceea ce privește concentrarea metalelor neferoase, elaborîndu-se tehnologii noi cu consumuri mai reduse de energie. Vor fi elaborate noi procedee de obținere a aluminei și a aluminiului, cu consum diminuat de energie. Perfecționarea tehnologiilor de fabricație impune necesitatea ca, la întreprinderi, să existe o legătură strînsă între activitatea de cercetare-proiectare și cea de producție, un program de acțiune cu obiective precise și atribuții clare în acest sens.

Pentru produsele noi, prin planul tehnic trebuie prevăzute — și respectate — termene corespunzătoare de realizare a fazelor de proiectare, prototip, omologare, pregătire a fabricației și începere a fabricației, pentru a se evita acele situații, cînd — la anumite produse din construcțiile de mașini, chimie sau industria materialelor de construcții — durata dintre momentul începerii fazelor de cercetare-proiectare și cel al aplicării rezultatelor în producție este uneori de peste 5 ani.

O contribuție importantă la realizarea unor economii substanțiale de materii prime și energie o are și perfecționarea tehnologiilor de realizare a unor faze de prelucrare sau a unor componente. Prin adoptarea și aplicarea unor măsuri corespunzătoare, numai într-un sigur an, 1981, la Întreprinderea de autocamioane din Brașov, îmbunătățirea tehnologiilor de turnare a 13 repere va conduce la realizarea unei economii de 250 tone metal, iar modernizarea a 14 cuptoare de preîncălzire — va determina o reducere a consumului de combustibil de 862 tcc.

O atenție specială — arăta secretarul general al partidului — va trebui să fie acordată luării măsurilor organizatorice necesare pentru generalizarea realizărilor și experiențelor pozitive în întreaga economie. Aceasta se impune în mod deosebit la acele produse care sînt fabricate în diferite unități cu consumuri materiale și energetice diferite. De exemplu, în timp ce la combinatul de la Rm. Vîlcea se consumă numai 0,33 kg de mercur pe o tonă de sodă, la combinatul de la Borzești consumul specific este de 0,87 kg/tonă. De asemenea, sînt întreprinderi care consumă de două ori mai puțin petrol și energie decît altele. Sînt și fabrici de ciment care consumă de două ori mai multă energie pe tona de ciment decît altele. Asemenea situații sînt și în metalurgie și în construcția de mașini.

O sursă importantă de economii în ce privește cheltuielile materiale, în special în industrie, o constituie reducerea gabaritelor și a greutății produselor, prin reproiectarea construcției acestora în raport cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, raționalizarea construcției utilajelor în sensul simplificării și unificării pieselor componente, folosirea unor materiale noi și eficiente etc. Se apreciază, de exemplu, că la Întreprinderea „Tractorul" Brașov, prin introducerea de 14 noi tipuri de motoare din gama D 111 — D 121, reproiectarea tobelor de eșapament pentru reducerea consumului de putere, îmbunătățirea etanșării arborelui cotit și simplificarea constructivă a coloanei de direcție la tractoarele U650M, U651M, U800 și U800 DT, se vor obține importante economii la cheltuielile materiale, precum și reducerea greutății tractoarelor. La Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, prin asimilarea a 16 noi produse în anul 1981, se asigură atît obținerea unor randamente superioare în exploatare, cît și consumuri materiale mai reduse. Prin înlocuirea apărătorilor din aluminiu turnat cu plăci armate din fibră de sticlă, se realizează o economie importantă la un produs deficitar în economia națională, precum și o reducere cu 1—2% a consumului energetic la operația respectivă.

O sursă cu o importanță crescîndă în economisirea materiilor prime și a resurselor energetice o reprezintă refolosirea materialelor recuperate din procesele de producție și consum. În cincinalul 1981—1985, trebuie să se ajungă la situația ca prin recuperare, să se asigure cel puțin 40—50% din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale etc. Importanța deosebită a acestei surse de economii poate fi ilustrată prin următoarele exemple : 1 tonă de ulei regenerat înlocuiește 3 tone de țiței, al cărui preț pe piața mondială a crescut în ultimii 10 ani de circa 20 ori ; 1 tonă de hîrtie, carton sau maculatură valorificată înlocuiește 1 tonă de celuloză care se obține din 3—4 m^3 de lemn, 800 kwh energie electrică și 250 kg combustibil convențional. La Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, recuperarea nichelului din șpan — pentru elaborarea oțelurilor aliate — permite

obținerea unor economii de 84 tone nichel pe an, metal deficitar în economia noastră. Pentru o mai lesnicioasă refolosire a materialelor recuperate din procesul de producție, întreprinderile trebuie să asigure sortarea lor pe categorii. Prin aplicarea corectă a unor planuri ingenioase de croire, se poate asigura valorificarea superioară a unor cupoane neutilizate și obținerea unor noi repere. O atenție sporită va fi acordată, în acest cincinal, și colectării și reutilizării produselor uzate, fie în întregime, fie numai a unor părți ale lor — piese, repere, subansamble, echipamente sau agregate componente —, în starea în care se află sau după recondiționare.

Influența pozitivă pe care o exercită factorii de reducere a consumurilor materiale trebuie să se regăsească în nivelul normelor de consum, astfel încît să se asigure utilizarea cît mai rațională a resurselor materiale și respectarea unui regim sever de economii. Însăși componența normei de consum formată din consumul util, consumul tehnologic și consumul netehnologic, atrage atenția asupra necesității de a acționa, în scopul reducerii consumurilor materiale, atît prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, reducerea gabaritelor și a greutății produselor etc., cît și prin îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale.

Dificultățile care apar în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, în diferitele sale faze — de aprovizionare propriu-zisă, de depozitare și de alimentare cu mijloace de producție a secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă — influențează negativ nivelul cheltuielilor materiale din întreprinderi. Printre cauzele depășirii, în anumite cazuri, a nivelului normat al consumurilor materiale întîlnim și unele necorelări între planul tehnic al unităților și nivelurile aprobate ale consumurilor specifice, realizarea unor modificări neaprobate în structura sortimentală a producției, precum și modificarea, dincolo de limita acceptabilă, a prețurilor la unele profile sau repere din import.

Multe neajunsuri, pentru procesul de producție, apar atunci cînd produsele care fac obiectul aprovizionării nu corespund cerințelor. De exemplu, dacă semifabricatele primite de la furnizori nu sînt la dimensiunile și în sortimentele solicitate de documentația de execuție; sau dacă unele materii prime, cum este minereul de fier, sînt aduse din import în bazele de aprovizionare, unde — fie dintr-o recepție superficială, fie din cauza unor manipulări multiple — se fărîmițează și ajung la consumator cu o granulație necorespunzătoare.

Este foarte important ca, în fiecare județ și în fiecare ramură, să se urmărească ca toate unitățile economice să nu depășească nivelul planificat al consumurilor materiale, întrucît numai într-o foarte mică măsură depășirile de consumuri din unele unități pot fi acoperite din economiile realizate la alte unități, deoarece filierele, momentele și sortimentele de aprovizionare sînt de regulă diferite, pentru diferite unități economice. Această compensare este cu atît mai puțin posibilă, cu cît balanțele de materii prime, materiale, combustibil și energie sînt mai tensionate, ceea ce dealtfel este caracteristic condițiilor actuale ale crizei energetice și de materii prime. De aceea, reducerea consumurilor materiale sau cel puțin nedepășirea celor normate, la fiecare întreprindere în parte, nu poate fi în mod operativ substituită prin măsuri de redistribuire a resurselor materiale între unități. Analiza atentă, sub acest aspect, a fiecărei întreprinderi în parte este absolut necesară, întrucît în raportările centralizatoare adeseori se întîlnește practica potrivit căreia depășirile de consumuri materiale de la unele unități sînt estompate de economiile realizate la alte unități.

O cale foarte importantă de economisire a resurselor materiale și energetice o constituie **îmbunătățirea calității produselor,** efectul pozitiv al acesteia fiind resimțit în special de consumator. Între caracteristicile calitative esențiale ale produselor, cum sînt durabilitatea și fiabilitatea, pe de o parte, și consumurile materiale pe de altă parte, există o relație strînsă. Anual, o cantitate mare de resurse materiale și energetice este consumată pentru menținerea în funcțiune a mașinilor și utilajelor aflate în dotare, și pentru înlocuirea celor scoase din uz. Aportul pe care îl poate avea creșterea durabilității produselor la reducerea consumurilor materiale poate fi ilustrat cu exemplul acumulatoarelor cu plumb, a căror durabilitate dacă ar crește cu numai 10% ar determina o economie anuală de cca. 2000 t plumb, sau al anvelopelor de cauciuc, la care sporirea cu 20% a duratei de exploatare în condiții normale de uzură fizică, ar asigura o economie anuală de 7000 t cauciuc.

Asigurarea unui nivel calitativ corespunzător al produselor care să permită evitarea unor întreruperi accidentale în utilizarea lor, conduce la economii echivalente cu pierderile evitate — aceste pierderi constînd uneori numai din consumuri suplimentare de piese de schimb, iar alteori și din producția rebutată datorită întreruperii intempestive a funcționării mijloacelor de muncă respective. Se apreciază că, în anul 1981, consumul de metal pentru înlocuirea bunurilor de consum de folosință îndelungată și a mijloacelor fixe, precum și pentru întreținerea și repararea lor, reprezintă 850 mii tone, din care cca. 350 mii tone pentru producerea și recondiționarea pieselor de schimb.

PREMISE ALE REDUCERII CONSUMURILOR MATERIALE ȘI ENERGETICE

Una dintre orientările fundamentale, stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., cu privire la dezvoltarea în viitor a economiei noastre naționale, o constituie creșterea în ritmuri diferențiate a producției ramurilor și subramurilor economice, în raport cu gradul în care ele sînt consumatoare mai mici sau mai mari de resurse deficitare. Referindu-se la dezvoltarea în perspectivă a economiei țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că va trebui continuat procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de producție avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici con-

sumatoare de energie. Această orientare și-a găsit o expresie concretă în actualul plan cincinal, în care sînt prevăzute ritmuri de creștere superioare tocmai în ramurile de vîrf ale industriei. Totodată, este necesar, ca în aprecierea caracterului energo-intensiv, resursofag, al unui produs, a unei subramuri sau ramuri, să se țină seama nu numai de consumurile care au loc într-o singură fază de prelucrare, ci și consumul cumulat* de resurse care are loc pe întreaga filieră tehnologică, pornind de la extracția materiei prime și a combustibililor și mergînd pînă la faza de prelucrare respectivă. Acest lucru este necesar, întrucît consumul de resurse materiale înregistrat la un anumit produs dintr-o întreprindere dată este mult diferit de efortul solicitat întregii economii, reflectat în consumul cumulat, pentru obținerea unei unități din acel produs. De exemplu, consumul cumulat de energie primară îl depășește pe cel specific de fază, de 4 ori la profile ușoare, de 75 ori la sîrmă de cupru etc. Contribuția diferitelor ramuri la constituirea consumului cumulat de energie este diferită de la produs la produs; de exemplu, la moara de ciment, contribuțiile ramurilor sînt următoarele: 51% — industria extractivă și metalurgică, 49% — construcțiile de mașini.

O contribuție însemnată la reducerea cheltuielilor materiale o are **îmbinarea judicioasă a proceselor de concentrare, specializare și combinare a producției.** În acest context, soluționarea problemei dimensiunii optime a întreprinderii industriale, este concepută să se realizeze avîndu-se în vedere, între altele, creșterea rapidă a consumurilor de carburanți și lubrifianți, determinată de creșterea razei medii de transport a materiilor prime și a produselor finite, datorită concentrării producției în cadrul unor întreprinderi foarte mari. La aceasta se adaugă și pierderile care au loc la unele produse, a căror perisabilitate este dependentă de mărimea distanțelor de transport.

Concentrarea producției în întreprinderi foarte mari se justifică numai dacă este necesară în mod obiectiv, fiind determinată de specificul procesului de producție respectiv, constînd în aceea că folosește agregate cu performanțe tehnice direct proporționale cu puterea și capacitatea lor. În industria ușoară și în industria alimentară, astfel de condiționări practic nu există, ceea ce favorizează înființarea unor întreprinderi cu capacități unitare de producție reduse. Același lucru este parțial valabil și pentru metalurgie. Se apreciază, de exemplu, că minioțelăriile, din unele țări dezvoltate, cu o capacitate medie anuală de cca. 200 000 tone oțel, specializate în producerea oțelurilor de calitate superioară în cantități mici, obțin adesea o eficiență economică superioară celei din oțelăriile marii. În ceea ce privește industria construcțiilor de mașini, experiența unor țări puternic industrializate arată că existența unor întreprinderi mari este însoțită și chiar condiționată de existența unui număr mare de întreprinderi mici și mijlocii; acestea gravitează în jurul întreprinderilor mari, realizînd — la comandă și sub controlul lor tehnic — o gamă largă de componente necesare fabricării produselor finale.

În prezent, se impune ca unitățile economice și cele de proiectare să țină seama într-o mai mare măsură de cerințele procesului de tipizare și standardizare a produselor și tehnologiilor. Este necesară utilizarea pe scară largă a proiectelor tip și a unor elemente tipizate, a unor materiale, subansamble, dispozitive și agregate interșanjabile, care să asigure creșterea eficienței atît la producători, cît și la consumatori. În caz contrar, dacă nu se ține seama într-o suficientă măsură de procesul de tipizare, cheltuielile materiale pot crește ca urmare a folosirii unor piese sau subansamble cu caracteristici diferite de cele necesare conform documentațiilor de execuție neactualizate.

O influență pozitivă asupra nivelului consumurilor materiale din economie a exercitat-o actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare realizată în conformitate cu hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 16-17 decembrie 1980, în scopul rentabilizării sectoarelor producătoare de materii prime și materiale, al aplicării consecvente a principiilor noului mecanism economico-financiar, al gospodăririi și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. În situația cînd, în ramurile primare, se practicau prețuri cît mai reduse, iar în ramurile prelucrătoare — prețuri corespunzătoare unor rate de rentabilitate exagerat de mari, stimulentul material concret de reducere a consumurilor și, în acest fel, a cheltuielilor materiale era puternic afectat.

Transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate la Congresul al XII-lea al P.C.R., a măsurilor concrete înscrise în planul cincinal pe perioada 1981—1985, va servi creșterii în continuare a eficienței întregii activități economice, la care reducerea consumurilor materiale și energetice va avea o contribuție substanțială.

dr. Alexandru MIHĂILESCU

Întrebări

1) De ce reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie este apreciată ca cerință **majoră** a creșterii eficienței economice în actuala etapă?

2) Care sînt mijloacele și căile principale de realizare a acestui imperativ (analizați-le pe exemplul propriei activități)?

* Acesta reprezintă suma consumurilor de resurse atît din procesul de fabricație al produsului considerat, cît și din fazele anterioare în care se extrag sau se produc materiile prime, materiale, semifabricate etc., înglobate în produsul respectiv.

PRODUCTIVITATEA MUNCII. CREȘTEREA MAI RAPIDĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — CERINȚĂ FUNDAMENTALĂ ÎN ACTUALA ETAPĂ DE DEZVOLTARE A ȚĂRII. DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. PRIVIND NECESITATEA ȘI CĂILE DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN CINCINALUL 1981-1985

Amplul program de dezvoltare economico-socială a patriei în perioada actualului cincinal — 1981—1985 — dar și cu o desfășurare mai largă — pînă în pragul mileniului următor, prefigurate de documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., este fundamentat pe o analiză profundă, științifică și realistă a stadiului de dezvoltare înregistrat de economia românească în actuala etapă. Totodată, evidențiind luciditatea cu care este scrutat viitorul, capacitatea de a interpreta fenomenele complexe ale lumii contemporane și a integra creator realitatea națională în climatul mondial, programul de dezvoltare reprezintă și o strategie originală asupra progresului social.

Elementul definitoriu al concepției asupra dezvoltării în cincinalul pe care îl parcurgem îl reprezintă promovarea susținută a calității, accentuarea acțiunii factorilor intensivi în raport cu cei extensivi în procesul creșterii economiei, afirmarea plenară a eficienței economice drept criteriu de evaluare a activității în fiecare domeniu. Fiind definită, la modul general, ca raport între efectele obținute și eforturile depuse (eforturi materiale și de muncă) eficiența economică apare, în condițiile unei economii moderne, cu un grad tot mai înalt de complexitate și integrată activ în circuitul economic mondial de valori, ca rezultantă a numeroși factori. Printre cei mai însemnați dintre aceștia figurează productivitatea muncii, sporirea continuă a acesteia fiind o lege fundamentală a progresului economic și social.

PRODUCTIVITATEA — FACTOR ÎNSEMNAT DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ECONOMICE

Productivitatea muncii reprezintă un raport între cantitatea de produse, de o anumită calitate, obținută într-o unitate de timp. În funcție de metodologia adoptată mărimea sau nivelul productivității muncii pot fi măsurate prin cantitatea de produse obținute într-o anumită unitate de timp, fie prin cheltuielile de muncă necesare pentru obținerea unei unități de produs. Cu cît cantitatea de bunuri obținute într-o unitate de timp este mai mare, sau cu cît timpul necesar pentru realizarea unei unități de produs este mai mic, cu atît productivitatea muncii este mai înaltă. Rezultă astfel că productivitatea muncii reflectă eficiența cu care este utilizată o anumită cantitate de muncă în procesul de producție.

Ca formă principală de exprimare a eficienței economice, productivitatea muncii reflectă gradul de utilizare a potențialului uman productiv, raționalitatea cu care sînt gospodărite mijloacele materiale și, prin aceasta, posibilitățile de creștere economică în general. Economisind, prin creșterea productivității, cantități însemnate de muncă socială, societatea poate să dispună de resurse materiale și financiare tot mai mari pentru construcția economică și social-culturală a țării, poate beneficia de condiții îmbunătățite pentru satisfacerea trebuințelor, tot mai diversificate, ale membrilor săi.

Productivitatea muncii îmbracă două forme principale: productivitatea muncii individuale și sociale. În timp ce productivitate amuncii individuale exprimă eficiența cu care este cheltuită munca vie în condiții specifice, concrete, de înzestrare tehnică, de calificare a forței de muncă și de intensitate a muncii — referindu-se, deci, la un muncitor sau la un grup de muncitori — productivitatea muncii sociale are în vedere media socială, adică eficiența cu care este cheltuită munca socială în condiții medii de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii. Între aceste două forme de exprimare a productivității muncii există o strînsă legătură — economia de muncă obținută de o întreprindere sau, dimpotrivă, irosirea muncii de către aceasta influențînd direct cuantumul economiei de muncă la nivelul întregii societăți.

Creşterea productivităţii muncii constituie premisa fundamentală a dezvoltării economico-sociale a oricărei societăţi. Cu cît nivelul productivităţii muncii este mai înalt, cu atît societatea respectivă este mai dezvoltată. O formaţiune social economică nouă apare şi se dezvoltă tocmai pentru că ea reprezintă un progres însemnat în sporirea productivităţii muncii în comparaţie cu cea anterioară.

În evoluţia economică a societăţii omeneşti micşorarea cheltuielilor de muncă pe unitate de produs constituie o necesitate obiectivă. Întotdeauna omul s-a străduit să perfecţioneze uneltele de muncă, să creeze altele noi, cu însuşiri tehnico-economice superioare, să îmbunătăţească formele şi metodele de producţie etc., în scopul creşterii rodniciei eforturilor sale, al obţinerii unei cantităţi sporite de bunuri materiale, al diminuării cheltuielilor de muncă. Această tendinţă, determinată de cerinţe obiective, şi-a găsit şi îşi găseşte expresia în legea economică generală a creşterii productivităţii muncii, lege care acţionează în toate orînduirile sociale. Fără îndoială că intensitatea acţiunii acestei legi, formele concrete de manifestare, consecinţele social-economice pe care le determină etc., sînt dependente atît de gradul de dezvoltare a forţelor de producţie, de condiţiile tehnice şi economice de muncă, cît şi de natura relaţiilor de producţie proprii fiecărei orînduiri.

Relaţiile de producţie socialiste asigură, prin stimulente pe care le creează, un ritm înalt în dezvoltarea forţelor de producţie şi, deci, în creşterea productivităţii muncii. Mai mult, în condiţiile orînduirii socialiste, necesitatea obiectivă a economisirii muncii decurge nu numai din tendinţa generală, exprimată de legea creşterii productivităţii muncii, ci şi din acţiunea şi cerinţele legilor economice proprii acestei orînduiri. De aceea, în societatea noastră această lege economică generală îmbracă o formă specifică de manifestare, ca lege a creşterii necontenite şi în ritm rapid a productivităţii muncii. Desigur, cerinţele acestei legi nu se realizează de la sine, hotărîtoare în acest sens fiind activitatea organizatorică şi politico-educativă desfăşurată de partid în scopul punerii în valoare a tuturor posibilităţilor de economisire a timpului de muncă al societăţii, activitatea fiecărui om al muncii.

O CREŞTERE CÎT MAI RAPIDĂ A PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

În condiţiile făuririi unei economii dinamice, moderne, aşa cum este prefigurată dezvoltarea economiei româneşti în documentele programatice adoptate de Congresul al XII-lea, progresul economico-social nu poate fi conceput numai ca un efect al acţiunii factorilor extensivi — importanţi desigur — ci mai ales, prin prisma laturilor calitative, a factorilor intensivi, de eficienţă, orientare care presupune valorificarea cu maximum de rezultate economice a potenţialului tehnic material şi uman existent. Din această perspectivă se poate afirma că esenţialul pentru realizarea sarcinilor mari, multiple şi complexe, care stau în faţa poporului nostru în perioada 1981—1985, pentru dezvoltarea economiei în condiţii superioare de eficienţă şi calitate şi înscrierea ţării noastre în rîndul ţărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică îl constituie creşterea mai rapidă a productivităţii muncii.

Ridicarea continuă şi în ritm rapid a productivităţii muncii este impusă, totodată, de necesitatea creşterii mai accentuate a venitului naţional. Întrucît sursa principală de producere a venitului naţional o constituie munca depusă, activitatea fiecărui membru al societăţii, creşterea susţinută a acestuia este condiţionată nemijlocit de modul de utilizare a muncii în totalitatea sa, adică de nivelul productivităţii muncii. Un nivel înalt al productivităţii muncii presupune, implicit, un volum sporit de produse pentru societate, fapt ce asigură resurse tot mai mari pentru ridicarea nivelului de civilizaţie al poporului. Cu alte cuvinte, creşterea accelerată a productivităţii muncii este în măsură să asigure sporuri importante de producţie fără cheltuieli suplimentare de muncă, acelaşi volum de muncă socială concretizîndu-se într-o cantitate mai mare de bunuri materiale. De aceea, este imperios necesar ca fiecare unitate economică, fiecare om al muncii să-şi sporească rodnicia muncii depuse, să reducă cantitatea de muncă necesară pentru obţinerea unui produs.

Un argument care pledează pentru creşterea mai rapidă a productivităţii muncii îl constituie şi corelaţia strînsă dintre aceasta şi majorarea suplimentară a retribuţiei oamenilor muncii. Este vorba de o corelaţie fundamentală şi anume că în permanenţă, în economie, ritmul de creştere a productivităţii muncii trebuie să devanseze ritmul de sporire a retribuţiei, pentru că numai astfel se asigură creşterea eficienţei economice, a venitului naţional. Prin urmare, pentru a realiza creşterea mai susţinută a retribuţiilor este necesar să se asigure un suport economic solid, un plus de randament în muncă, adică o productivitate mai înaltă. Realizarea sarcinilor de productivitate, sporirea în ritm accentuat a acesteia reprezintă, în acelaşi timp, condiţia de bază pentru trecerea la săptămîna de lucru redusă.

Creşterea mai rapidă a productivităţii muncii este determinată şi de necesitatea extinderii şi adîncirii relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică ale ţării noastre cu toate statele lumii. Numai în condiţiile obţinerii unei proctivităţi înalte se creează posibilităţi efective pentru realizarea unui comerţ exterior eficient, avantajos, pentru participarea activă a României la schimbul de valori materiale.

DIRECŢII DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

În cincinalul 1981—1985, sporirea în ritm susţinut a productivităţii muncii deţine un loc important în ansamblul sarcinilor de ordin calitativ ale activităţii economice. Astfel, potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, în centrul eforturilor colectivelor de oameni ai muncii trebuie să se situeze realizarea unei creşteri mai accentuate a productivităţii muncii sociale, pe această bază urmînd să se obţină circa 80 la sută din sporul de venit naţional. În industrie, productivitatea muncii, calculată pe baza producţiei nete, va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 7,0 la sută. Care sînt direcţiile spre care se cer a fi orientate eforturile pen-

tru a se asigura asemenea creşteri ale productivităţii muncii ?

Principala direcţie de acţiune în vederea creşterii accentuate a productivităţii muncii o constituie promovarea progresului tehnic, introducerea tehnologiilor de fabricaţie moderne, asimilarea de produse noi şi modernizate. Avînd în vedere acest comandament social, partidul impulsionează acţiunea de introducere a tehnicii noi, de extindere a mecanizării şi automatizării producţiei, de reutilare a întreprinderilor existente şi de înzestrare a celor mai noi cu utilaje şi agregate la nivelul celor mai avansate realizări, de aplicare pe scară largă a procedeelor tehnologice moderne etc. Fără îndoială că transpunerea în viaţă a obiectivului privind afirmarea puternică a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile va fi posibilă, în anii actualului cincinal, numai ca rezultat al unor preocupări intense, sistematice din partea factorilor de răspundere, a colectivelor de muncă în direcţia încorporării noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii în procesul de producţie, a dezvoltării ramurilor şi subramurilor aflate în avangarda progresului tehnic contemporan. În prezent, mai mult ca oricînd, ştiinţa este chemată să joace un rol fundamental în promovarea progresului tehnic, în acţiunea de extindere a mecanizării şi automatizării producţiei în sectoarele auxiliare sau chiar în unele secţii de bază unde lucrează un mare număr de muncitori şi se consumă un mare volum de muncă fizică. Aplicarea rapidă şi eficientă în producţie a tuturor rezultatelor cercetării, a tehnologiilor moderne, a progresului tehnic are un rol hotărîtor în ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor în transformarea cantităţii într-o nouă calitate, în creşterea accelerată a productivităţii muncii.

O altă direcţie de acţiune pentru sporirea în ritm rapid a productivităţii muncii o constituie **organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii.** Numai printr-o ordonare raţională a fluxului de fabricaţie, prin asigurarea repartiţiei judicioase a personalului, şi o aprovizionare tehnico-materială ritmică se poate asigura o înaltă productivitate a muncii. O bună organizare, ordine şi disciplină a producţiei necesită, la rîndul lor, o permanentă preocupare pentru amplificarea şi îmbogăţirea activităţilor politico-educative desfăşurate de organizaţiile de partid şi conducerile întreprinderilor. Prin dezvoltarea gîndirii economice a oamenilor muncii, prin generalizarea experienţei înaintate şi a atitudinii prompte faţă de neajunsuri, organele şi organizaţiile de partid pot şi trebuie să contribuie la ridicarea spiritului lor de răspundere, la creşterea rodniciei eforturilor depuse, la obţinerea de rezultate economice maxime, la diminuarea cheltuielilor de muncă.

Promovarea largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii moderne implică — aceasta constituind şi o direcţie importantă de acţiune pentru creşterea rapidă a productivităţii muncii — pregătirea corespunzătoare a personalului muncitor, continua perfecţionare profesională a tuturor lucrătorilor. Soluţionarea optimă a sarcinilor privind dezvoltarea şi modernizarea economiei noastre naţionale, introducerea progresului tehnic, promovarea elementelor de ordin calitativ etc., sînt condiţionate de asigurarea economiei cu cadre calificate. Din punctul acesta de vedere, asigurarea unei corelaţii juste între factorii fundamentali ai producţiei — oamenii şi tehnica — constituie o componentă de seamă a politicii promovate de partid, întrucît calitatea şi competenţa oamenilor, capacitatea lor de a perfecţiona tehnica, de a o stăpîni, de a recepţiona ceea ce este nou şi înaintat şi a ţine pasul cu progresul mondial, dobîndesc un rol hotărîtor în creşterea productivităţii muncii.

Creşterea rapidă a productivităţii muncii nu trebuie să se înfăptuiască prin intensificarea eforturilor fizice, prin efectuarea de cheltuieli suplimentare de muncă etc., ci prin afirmarea deplină a spiritului gospodăresc din partea tuturor oamenilor muncii. În această acţiune, hotărîtoare pentru progresul economico-social, un rol important revine organizaţiilor de partid, care au îndatorirea de a cultiva în conştiinţa colectivelor de muncă, înalta responsabilitate pentru creşterea continuă a productivităţii muncii, interesul pentru aplicarea în producţie a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnici, o atitudine combativă faţă de manifestările de automulţumire, de a critica mentalităţile înapoiate ale unor cadre şi lucrători care consideră că totul este să se realizeze producţia, indiferent de randamentul cu care se lucrează, de eficienţa cheltuielilor care se fac. Creşterea productivităţii muncii trebuie să devină pretutindeni, în toate unităţile şi ramurile economiei naţionale, o sarcină prioritară, o preocupare susţinută a tuturor colectivelor de muncă, astfel ca rezultatele în acest domeniu să fie mereu mai mari, pentru a creşte continuu avuţia naţională, prosperitatea materială şi spirituală a poporului român.

prof. dr. Marin MEHEDINŢU

ÎNTREBĂRI

1) În ce constă necesitatea creşterii productivităţii muncii ?

2) Care sînt căile de sporire a productivităţii ?

3) Analizaţi — cu referiri concrete la unitatea în care vă desfăşuraţi activitatea — sarcinile actuale în domeniul productivităţii.

ÎN ATENŢIA CITITORILOR !

Următoarele consultaţii în sprijinul celor ce studiază în învăţămîntul politico-ideologic vor fi publicate în unul din numerele Suplimentului din luna ianuarie 1982.

BENEFICIU — INDICATOR ECONOMIC DE BAZĂ ÎN ACTIVITATEA ÎNTREPRINDERII, SPORIREA CONTINUĂ A BENEFICIULUI, A RENTABILITĂȚII FIECĂREI ÎNTREPRINDERI — ATRIBUT ESENȚIAL AL MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

Pentru a oferi posibilități reale și eficiente de transpunere în practică a obiectivelor de dezvoltare economico-socială cuprinse în documentele de partid, și cu deosebire în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului, care prevăd, ca opțiune strategică, amplificarea considerabilă a acțiunii factorilor calitativi de creștere a economiei, în ultima perioadă au fost inițiate și desfășurate acțiuni de largă cuprindere pentru perfecționarea mecanismelor de funcționare a economiei socialiste. O direcție principală de acțiune care se încadrează organic în efortul general și permanent de perfecționare a relațiilor sociale specifice societății noastre, de adîncire a democrației socialiste și afirmare plenară a autoconducerii muncitorești, o constituie promovarea în practica economică a noului mecanism economico-financiar. Propunîndu-și să stimuleze desfășurarea, la nivelul fiecărei unități, a unei activități eficiente, rentabile, să condiționeze în mai mare măsură posibilitățile de dezvoltare și de satisfacere a nevoilor oamenilor muncii de calitatea activității desfășurate, noul mecanism economico-financiar a accentuat considerabil rolul pîrghiilor economice în conducerea unităților productive. Spre deosebire de o etapă anterioară în care sistemul de planificare, conducere și realizare a producției avea un mai pronunțat caracter de directivă, prin aplicarea noului mecanism economico-financiar — cu începere din anul 1978 — întreprinderile au fost puse în situația de a-și concepe și organiza munca în funcție de rezultatele obținute, de resursele de care dispun. Tocmai de aceea, în strategia planificării și comensurării rezultatelor la nivel microeconomic (la nivel de întreprindere) rolul principal revine unor indicatori de calitate cum sînt producția netă, beneficiul, cheltuielile materiale raportate la fondurile fixe existente în dotare sau raportate la producția realizată etc.

OGLINDĂ A REZULTATELOR ACTIVITĂȚII UNITĂȚILOR ECONOMICE

Formă principală de exprimare a rezultatelor financiare, beneficiul întreprinderii se constituie ca parte din venitul net al societății și are drept izvor de formare munca pentru societate prestată de lucrătorii din sfera producției materiale. Sub aspect bănesc beneficiul reprezintă acea parte din valoarea nou creată în activitatea productivă din cadrul unităților economice care rămîne după: efectuarea unor operațiuni financiare cum sînt prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea nou creată (a producției nete), retribuirea personalului muncitor și acordarea altor drepturi cuvenite acestuia, acoperirea cheltuielilor de cercetare și introducerea tehnicii noi, plata impozitului pe fondul total de retribuție, plata contribuției pentru asigurările sociale, efectuarea altor cheltuieli cu munca vie.

Funcțiile, rolul și importanța beneficiului dobîndesc valențe noi în condițiile aplicării ferme a mecanismului economico-financiar perfecționat, această categorie economică reprezentînd unul dintre factorii esențiali ai înfăptuirii autogestiunii economico-financiare. Beneficiul, exprimat într-o formă generală ca diferență între încasări și plăți, constituie rezultatul sintetic financiar pozitiv al unei activități productive. El reprezintă principalul indicator sintetic cu ajutorul căruia se determină eficiența acivității economice, care relevă răspunderea cu care sînt folosite partea respectivă din avuția națională, fondurile încredințate de societate, indicatorul pe baza cărui se apreciază rezultatele economico-financiare obținute de întreprinderi. Totodată, ca mijloc esențial de înfăptuire autogestiunii economico-financiare și de cointeresare materială a colectivelor de oameni ai muncii, beneficiul reprezintă o pîrghie efecientă de conducere a economiei naționale.

Potrivit concepției care fundamentează structura și modalitățile de aplicare ale noului mecanism economico-financiar, numeroase din funcțiile beneficiului sînt considerabil amplificate. Astfel, beneficiul apare : a) ca sursă principală de constituire a fondurilor proprii ale unităților economice, necesare înfăptuirii reproducției lărgite și satisfacerii cerințelor materiale și spirituale ale personalului muncitor ; b) ca sursă a autogestiunii economico-financiare, de autofinanțare a unităților economice, cu efecte pozitive asupra creșterii productivității muncii, asupra reducerii costurilor de producție, în direcția sporirii volumului de producție și îmbunătățirii calității etc.; c) ca mijloc de stimulare a unităților economice, persoane juridice, de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii în ansamblu și a fiecărui membru în parte în direcția desfășurării unei activități cît mai eficiente social, cît mai rentabile ; d) ca sursă principală de asigurare a veniturilor bugetului de stat, izvor de constituire a fondului național de dezvoltare economico-socială, sursă principală de finanțare a progresului economic și social ; e) ca instrument de conducere centralizată de către statul socialist, mijloc de control asupra modului de gospodărire de către unitățile economice a resurselor materiale și bănești aflate la dispoziția lor ; g) ca indicator sintetic de apreciere a rezultatelor economico-financiare și a eficienței activității întreprinderilor.

Pe baza acestor atribute beneficiul este conceput să stimuleze gospodărirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale și bănești, a resurselor de forță de muncă, a timpului de muncă, să conducă la reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, să stimuleze creșterea productivității muncii și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale etc.

Importanța deosebită și rolul ce revine beneficiului în cadrul mecanismului economico-financiar perfecționat decurg și din faptul că prin controlul exercitat asupra sa de către organele financiar-bancare și cele ierarhic superioare, se relevă elemente esențiale ale modului de gospodărire de către unitățile economice a resurselor materiale și financiare existente la dispoziția lor, ale folosirii rationale a forței de muncă, a timpului de lucru. Beneficiul se constituie astfel ca un instrument eficient de dezvoltare a spiritului de răspundere, de întărire a ordinei, a disciplinei de plan și financiare în toate sectoarele de activitate, de apărare a integrității avutului obștesc. Sporirea continuă, la nivelul fiecărei întreprinderi a cuantumului de beneficiu obținut reprezintă principala cale de sporire a venitului național și, pe această bază, de dezvoltare economică și socială generală, de îmbunătățire sistematică a condițiilor de muncă și de viață ale poporului.

POSIBILITĂȚI SUBSTANȚIALE DE SPORIRE A BENEFICIULUI

În economia socialistă nivelul beneficiului se stabilește diferențiat pe ramuri și subramuri economice, în concordanță cu obiectivele politicii economice, sociale și financiare promovate de partid în etapa respectivă, avîndu-se în vedere : a) dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază ale economiei naționale care asigură valorificarea superioară a resurselor naturale, care asigură înzestrarea tehnică a ramurilor și subramurilor economice, care contribuie într-o măsură importantă la extinderea exporturilor și la creșterea eficienței acestora ; b) asigurarea unei rentabilități corespunzătoare, pe produse, la nivelul ramurilor economice, cît și în unitățile economice producătoare care își desfășoară activitatea în condiții normale de dotare, organizare și gospodărire ; c) asigurarea unui beneficiu mai mare pentru ramurile, subramurile și unitățile economice care necesită cheltuieli suplimentare de cercetare și experimentare, diversificare și înnoire, cît și pentru cele care sînt înzestrate cu mijloace fixe supuse unei uzuri morale mai rapide.

Beneficiul întreprinderilor provine din activitățile de bază (producția marfă vîndută și încasată, din diferența dintre stocurile și facturile emise și neîncasate existente la începutul și sfîrșitul anului de plan) ; din executări de lucrări, prestări de servicii, după caz ; din alte activități (din gospodăria agricolă anexă, din lucrări cu caracter neindustrial, din gospodăria comunală și de locuințe, din alte activități). Dată fiind importanța deosebită ce revine beneficiului în strategia dezvoltării întreprinderii este necesar să se asigure, pe toate căile, sporirea sa continuă. Beneficiul poate crește în primul rînd prin reducerea sistematică a costurilor de producție, mai ales a cheltuielilor materiale. Diminuarea costurilor constituie factorul principal, decisiv, care influențează creșterea beneficiului și a ratei rentabilității. Cu cît se reduc costurile de producție, cu atît sporesc resursele materiale și financiare, crește beneficiul ce poate fi utilizat pentru autofinanțare, pot fi asigurate condiții îmbunătățite pentru realizarea reproducției lărgite și îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului. Tocmai de aceea micșorarea costurilor de producție nu trebuie privită ca o acțiune izolată, temporară, ci ea reprezintă o sarcină fundamentală, permanentă pentru toate colectivele de oameni ai muncii.

Diminuarea costurilor de producție presupune adoptarea de către întreprinderi a unor măsuri importante, între care : gospodărirea rațională a mijloacelor fixe pentru a se reduce consumul de materiale și amortizarea pe unitatea de produs, folosirea deplină a capacităților de producție, buna întreținere a utilajelor, gospodărirea judicioasă a mijloacelor circulante, reducerea substanțială a consumurilor de materiale, micșorarea consumurilor specifice la materii prime și energie, economisirea severă, fermă și perseverentă a energiei, combustibililor, lichidarea oricărei forme de risipă. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că, în actualul cincinal, **un obiectiv hotărîtor îl constituie „sporirea mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor"** [1]. Potrivit sarcinilor mobilizatoare ale actualului cincinal se prevede ca în anii

[1] Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1979, p. 41.

1981—1985, gradul de valorificare a materiilor prime să crească cu cel puțin 34%, să se obțină o producție globală de cel puțin 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe valoare neamortizată; cheltuielile totale la o mie lei producție-marfă industrială urmează a se reduce cu 7—8%, iar cheltuielile materiale cu 5,5—6% — niveluri care oferă o imagine elocventă a eforturilor care se cer depuse la nivelul fiecărei unități economice, din partea fiecărui om al muncii.

Un alt factor deosebit de important de reducere a costurilor de producție — și implicit de creștere a beneficiului și a ratei rentabilității — este creșterea accelerată a productivității muncii sociale. Creșterea productivității muncii se poate asigura prin promovarea susținută a progresului tehnic, a cuceririlor științei, prin extinderea mecanizării, automatizării, electrificării, chimizării, prin folosirea judicioasă a mașinilor și instalațiilor, perfecționarea continuă a pregătirii tehnico-profesionale a cadrelor, organizarea rațională a producției și a muncii, înnoirea, modernizarea și ridicarea calității produselor etc. Creșterea productivității muncii sociale conduce la reducerea cheltuielilor de producție, la creșterea producției și a retribuțiilor, fiind o condiție pentru exinderea măsurilor de reducere a săptămînii de lucru. **„Se impun, de asemenea** — sublinia astfel secretarul general al partidului — **măsuri deosebite pentru creșterea în ritm accentuat a productivității muncii, aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv și creșterea numărului personalului direct productiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile".**

O condiție de bază pentru asigurarea creșterii beneficiului o constituie realizarea planului economic al întreprinderii la toți indicatorii — cantitativi și calitativi — la toate sortimentele producției. Tocmai de aceea întreprinderile sînt chemate să realizeze ritmic, integral, la fiecare sortiment producția-marfă planificată, producția netă, producția fizică solicitată atît de beneficiarii interni, cît și de cei din exterior. De asemenea, mărimea beneficiului și rata rentabilității întreprinderii sînt influențate și de viteza de rotație a mijloacelor circulante. Cu cît este mai bine organizată aprovizionarea tehnico-materială, producția și desfacerea, cu atît viteza de rotație a mijloacelor circulante este mai accelerată, cu atît crește și cuantumul beneficiului, desigur, în condițiile nivelurilor de prețuri de producție stabilite în mod planificat de către stat.

O deosebită importanță pentru folosirea eficientă a beneficiului, ca principală resursă financiară a dezvoltării întreprinderii o reprezintă modul în care acesta este repartizat. Potrivit destinațiilor stabilite, unitățile economice folosesc beneficiile realizate pentru restituirea fondurilor primite de la societate, pentru asigurarea dezvoltării generale a societății, pentru autofinanțarea propriei lor dezvoltări, recompensarea și stimularea personalului muncitor.

Beneficiile realizate în cadrul planului se repartizează într-o cotă pînă la 10% pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor — pînă la acoperirea integrală a obligației de restituire — și aceasta numai în măsura în care amortizarea mijloacelor fixe nu este suficientă pentru efectuarea restituirii respective. O cotă stabilită în limita prevederilor anuale din planul național unic și din bugetul de venituri și cheltuieli se repartizează pentru constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii; o cotă pentru constituirea fondului mijloacelor circulante; o cotă destinată constituirii fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; o cotă destinată constituirii fondului pentru acțiuni sociale; o cotă necesară constituirii fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. Ceea ce rămîne după repartizarea beneficiului pe destinațiile de mai sus se prelevă la bugetul de stat.

Este necesar ca o atenție aparte să se acorde stimulării realizării de beneficii peste nivelul planificat. În această optică beneficiile realizate peste plan, prin efort propriu, în condițiile realizării tuturor sarcinilor planificate, rămîn în cea mai mare parte la dispoziția unității economice pentru autofinanțare și stimularea personalului muncitor, avînd următoarele destinații: o cotă de 20% la fondul de dezvoltare economică al întreprinderii; o cotă de 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; o cotă de pînă la 25% pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, stabilită în mod diferențiat, în raport cu căile prin care s-a obținut depășirea beneficiului (la unitățile producătoare cu sarcini de export, se repartizează, în plus, o cotă de pînă la 10% din beneficiile peste plan, proporțional cu depășirea exportului); alte destinații legale și o cotă de cel puțin 35% ca vărsămînt la bugetul de stat. În acest fel, reprezentînd o pîrghie de cea mai mare importanță pentru stimularea activității economice, deopotrivă la nivelul microeconomic și macroeconomic, realizarea practică a tuturor funcțiilor beneficiului poate contribui substanțial la afirmarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, la accentuarea acțiunii factorilor intensivi de creștere, la sporirea continuă a venitului național, premisă de bază a ridicării continue a bunăstării oamenilor muncii.

prof. dr. Gh. D. BISTRICEANU

ÎNTREBĂRI:

1) Care sînt funcțiile beneficiului ca indicator economic de bază în activitatea întreprinderii?

2) Care sînt direcțiile de sporire a beneficiului și cum trebuie acționat în acest sens?

3) Ce destinații are beneficiul întreprinderii și ce semnificații prezintă acestea?

Increzător în triumful raţiunii, tineretul României se pronunţă cu fermitate pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru respectarea dreptului la dezvoltare liberă şi suverană a tuturor naţiunilor

POPOARELE — O URIAŞĂ FORŢĂ ÎN LUPTA PENTRU PACE, DESTINDERE ŞI COLABORARE INTERNAŢIONALĂ

APELUL pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, adoptat din iniţiativa preşedintelui Nicolae Ceauşescu, pune cu strălucire în evidenţă importantul rol care revine popoarelor în actualele condiţii internaţionale, misiunea lor istorică în făurirea unei vieţi libere şi independente, în îndepărtarea pericolului de război, în folosirea în interesul tuturor naţiunilor a minunatelor cuceriri ale ştiinţei, pentru făurirea unei lumi noi, mai bune şi mai drepte. Relevînd cu pregnanţă această idee, secretarul general al partidului arăta în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Zalău că **„stă în puterea popoarelor ca, acţionînd unite, să împiedice politica criminală de război, de agresiune, să pună capăt acestei politici, să asigure înfăptuirea unei politici noi, democratice, de pace, de independenţă, de colaborare între toate naţiunile lumii“.**

Remarcabil mesaj umanist al poporului român, Apelul relevă cu deosebită vigoare rolul pe care îl au masele populare în epoca noastră şi se adresează direct popoarelor pentru ca acestea să-şi spună cuvîntul, acţionînd nemijlocit pentru statornicirea unei politici noi, de independenţă, destindere şi pace. Primit cu entuziasm de întregul nostru popor şi bucurîndu-se de o largă rezonanţă în comunitatea internaţională, difuzat şi ca document al Adunării Generale a O.N.U., Apelul înfăţişează încă o dată realismul, luciditatea, caracterul ştiinţific şi profund democratic al politicii externe a României, consecvent orientată de preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în direcţia făuririi unor relaţii noi între state, întemeiate neabătut pe respectul egalităţii, pe preeminenţa dreptului asupra forţei, pe rezolvarea durabilă, în interesul popoarelor, a marilor probleme care îşi aşteaptă în prezent soluţionarea.

Un intens proces de conştientizare a popoarelor

EPOCA CONTEMPORANĂ este epoca unor mari şi complexe probleme care pot fi rezolvate numai cu efortul şi participarea activă a tuturor popoarelor, a tuturor forţelor progresiste şi democratice. „Sîntem convinşi că greutăţile actuale au o natură mai gravă decît recesiunile şi crizele economice anterioare. A crede că problemele de astăzi pot fi stăpînite cu mijloacele convenţionale ale deceniilor trecute ar fi periculos şi înşelător“, observa în acest sens Raportul „Comisiei independente pentru problemele dezvoltării internaţionale“ de sub conducerea lui Willy Brandt.

Venind în contradicţie cu aspiraţiile legitime ale întregii umanităţi, politica de înarmări, care a căpătat în zilele noastre dimensiuni şi implicaţii uriaşe, necunoscute în trecut, se manifestă tot mai mult ca un suport al manifestărilor de forţă şi de ameninţare cu forţa, deturnează uriaşe resurse materiale, capacitatea a numeroşi oameni de ştiinţă, influenţează negativ climatul internaţional, stimulînd conflictele şi manifestările de forţă îndreptate împotriva păcii şi independenţei popoarelor.

Este o realitate recunoscută de personalităţi din ce în ce mai numeroase că aberanta cursă a înarmărilor reprezintă în prezent un pericol dintre cele mai mari pentru civilizaţia umană, o negare a celor mai înalte cuceriri ale geniului uman, a drepturilor legitime ale popoarelor, o incitare la recurgerea la forţă şi la ameninţarea cu forţa în relaţiile dintre state.

După cum arăta cu prilejul prestigioasei manifestări ştiinţifice internaţionale „Oamenii de ştiinţă şi pacea“, profesorul Abdus Salam, laureat al Premiului Nobel, directorul Centrului Internaţional de fizică teoretică de la Triest, „Nimeni nu este în măsură să ştie mai bine decît oamenii de ştiinţă cît de mult poate beneficia omenirea de pe urma folosirii numai în scopuri paşnice a cunoştinţelor şi energiei puse la dispoziţie de ştiinţă, dar şi ce efecte pot avea acestea dacă sînt utilizate în scopuri de nimicire... Or, potrivit ultimelor date, un submarin nuclear modern costă 3 miliarde dolari... Deci, dacă anual s-ar renunţa la un singur submarin, am putea lichida, într-o perioadă nu prea îndelungată, sărăcia, mizeria, foamea şi bolile care seceră zeci de milioane de vieţi“. La rîndul său, profesorul Engelbert Broda de la Universitatea din Viena sublinia că „Apelul adoptat la încheierea simpozionului porneşte din inima şi mintea oamenilor de ştiinţă, conştienţi că ne aflăm în faţa unei înspăimîntătoare prăpăstii. Stadiul atins de cursa înarmărilor pune în primejdie însăşi existenţa umană, deasupra căreia atîrnă în chip

de sabie a lui Damocles 60 000 focoase nucleare. O mică imprudență poate declanșa cumplite Hiroshime".

O examinare chiar sumară a datelor pe care le oferă statisticile internaționale scoate în evidență decalaje izbitoare între cheltuielile afectate unor scopuri militare și cele care vizează ridicarea nivelului de viață al popoarelor. Impresionează îndeosebi costul enorm al armelor de distrugere în masă, cărora li se afectează, an de an, sume incredibile, în timp ce multe guverne nu-și îndeplinesc nici pe departe angajamentele minime de asistență adoptate în cadrul Deceniului dezvoltării. In mod paradoxal, omenirea se află astăzi în „posesia" unui arsenal cu un potențial de distrugere de peste 1 milion de ori mai mare decît puterea bombei de la Hiroshima, fiecare locuitor al planetei „beneficiind" de 3 tone de explozibil în timp ce ajutorul pentru dezvoltare acordat țărilor sărace este de 20 de ori mai mic decît suma destinată înarmărilor. Aceleași statistici demonstrează că dacă numai jumătate din fondurile cheltuite pentru înarmare pe glob în perioada 1970-1975 ar fi fost investite în sectorul civil, produsul mondial ar fi fost cu 200 miliarde de dolari mai mare la sfîrșitul perioadei. De de altă parte, numai reinvestirea în scopuri civile a fondurilor cheltuite anual pentru înarmări ar putea asigura creșterea numărului locurilor de muncă cu 16 milioane.

Ecuația „dezarmare-dezvoltare" nu are însă șanse de a fi rezolvată atîta timp cît în lume predomină mentalitatea că problemele internaționale își pot găsi rezolvarea prin recurgerea la forță. Uriașele arsenale ce periclitează pacea afectează direct nu numai prosperitatea națiunilor, dar tind să promoveze în lume relații întemeiate pe cultul forței, să stimuleze conflictele, să justifice ingerințele în treburile interne ale popoarelor și lupta pentru reîmpărțirea zonelor de influență.

Așa cum se sublinia, pe bună dreptate, în cunoscutul document „Poziția și propunerile României în vederea trecerii la măsuri efective de dezarmare", prezentat la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, „Armele sînt folosite ca instrumente în vederea perpetuării unor relații interstatale bazate pe «dreptul forței», în locul edificării unei lumi în care să prevaleze «forța dreptului», să se afirme principiile echității și legalității internaționale, potrivit năzuințelor fierbinți de pace și dreptate, libertate și progres ale întregii omeniri".

Actualul moment istoric implică de aceea, mai mult ca oricînd, o acțiune conjugată a guvernelor, a popoarelor, a unor largi forțe politice, pentru a stăvili cursa înarmărilor, pentru a folosi organismele internaționale în scopul afirmării unei politici noi de colaborare, al elaborării unor programe concrete de natură să contribuie la lichidarea subdezvoltării, concomitent cu măsuri hotărîte de natură să stăvilească cursa înarmărilor, să scoată în afara legii armele de distrugere în masă, care afectează profund condiția de viață a popoarelor și reprezintă un pericol permanent pentru pacea și securitatea lor. Așa cum remarcau, pe bună dreptate, autorii cunoscutului raport Tinbergen, „Deoarece întrecerea în cursa înarmărilor are cauze structurale profunde, va fi nevoie de mai mult decît de cîteva convenții de compromis pentru a schimba o tendință care, dacă i se permite să continue, poate duce numai la un rezultat inevitabil. Problema care se pune este nu de a face o trecere de la o economie de război la o economie de pace, ci de la o mentalitate războinică la una pașnică" [1]).

Analiza dinamicii fenomenelor internaționale din ultimii ani demonstrează cu pregnanță afirmarea unor uriașe forțe politice, a căror acțiune nu poate rămîne fără efect pe planul influențării deciziilor politice. Marile manifestații de masă care au avut loc în ultimul timp în Europa occidentală, opiniile lucide, realiste ale unor oameni de știință, ale unor oameni politici, împotriva bombei cu neutroni, a amplasării de noi rachete, pentru crearea condițiilor eliminării tuturor armelor de distrugere în masă, învederează faptul că ne aflăm în fața unui uriaș proces de conștientizare a popoarelor. Într-un moment în care creșterea responsabilității acestora față de soarta lor a căpătat dimensiuni noi, în care păstrarea cuceririlor geniului uman, viața și prosperitatea generațiilor viitoare devine o cauză pentru care militează oameni de toate orientările și de toate convingerile, popoarele își afirmă cu putere voința de a avea un rol direct în problemele mondiale vitale, în a căror rezolvare sînt interesate nemijlocit. Pe drept cuvînt, Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste subliniază : „Viața, întreaga desfășurare a evenimentelor internaționale demonstrează necesitatea creșterii rolului popoarelor în soluționarea tuturor problemelor care privesc pacea și progresul umanității, a întăririi solidarității și conlucrării lor în afirmarea politicii de destindere, de pace și independență națională. Să ne unim deci forțele, să conlucrăm în modul cel mai activ pentru a pune stavilă politicii de încordare și războiu, pentru afirmarea politicii de destindere și înțelegere, de pace și colaborare internațională".

[1]) **Restructurarea ordinii internaționale**, Coordonator Jan Tinbergen. Ed. Politică, București, 1978, p. 77—78

Pentru o abordare nouă, responsabilă a celei mai arzătoare probleme a epocii noastre

POLITICA externă a României, caracterizată printr-o remarcabilă originalitate, printr-un puternic dinamism, prin înțelegerea marii responsabilități pe care o au popoarele în epoca noastră, acordă un rol dintre cele mai însemnate abolirii politicii de forță în viața internațională, promovării unor relații noi între țările lumii, în concordanță cu principiile echității și ale dreptului internațional. Lupta pentru dezarmare, împotriva armelor de distrugere se situează, în contextul marilor dimensiuni umaniste ale politicii externe românești, ale promovării unui spirit nou, democratic în relațiile internaționale, în scopul garantării dreptului popoarelor, al oamenilor, la viață, la libertate, la o dezvoltare socială independentă.

România socialistă, acționînd în spiritul concepției de largă deschidere și de profund umanism pe care o promovează secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a manifestat pe parcursul anilor ca promotoare a numeroase inițiative în problemele dezarmării, larg apreciate pe plan internațional. Țara noastră a propus și susținut în cadrul forumurilor internaționale un program de acțiune cuprinzător și realist, vizînd înghețarea și reducerea treptată a cheltuielilor militare, a efectivelor armate și armamentelor ; diminuarea pericolului confruntărilor dintre state și sporirea încrederii prin retragerea trupelor străine în limitele frontierelor naționale, desființarea bazelor militare, stabilirea unor zone de securitate demilitarizate la frontierele naționale, reducerea treptată a efectivelor existente și demobilizarea lor. Totodată, România a propus importante măsuri în spiritul unei reale dezangajări militare și dezarmării în Europa, inclusiv negocieri pentru desființarea concomitentă a N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia și încheierea unui pact european de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța ; măsuri de dezarmare nucleară, implicînd renunțarea la amplasarea de noi arme nucleare pe teritoriul altor țări, crearea de zone denuclearizate în Balcani și în alte regiuni, interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea producției de armament nuclear, lichidarea stocurilor existente și a mijloacelor de transportare la țintă.

Cu prilejul celei de a XXXVI-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, România s-a pronunțat cu hotărîre împotriva amplasării și dezvoltării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune, solicitînd inițierea grabnică a unor negocieri concrete pentru a se ajunge la eliminarea de pe continent a acestor rachete, și, în general, a armamentelor nucleare. În cuvîntul delegației române s-a subliniat faptul că proporțiile fără precedent luate astăzi de cursa înarmărilor creează o amenințare deosebit de gravă pentru pacea lumii, pentru securitatea și viața popoarelor, fapt ce impune ca toate statele să dea dovadă de responsabilitate și realism, să se treacă de la vorbe la fapte și să se acționeze pînă nu este prea tîrziu pentru a se curma această evoluție primejdioasă.

În cadrul reuniunii de la Madrid cu privire la securitate și cooperare în Europa, țara noastră a formulat importante propuneri vizînd printre altele convocarea unei conferințe pentru întărirea încrederii și dezarmare în Europa, încheierea unui tratat general-european de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța, dezvoltarea cooperării industriale, în domeniul științei și tehnicii, lupta împotriva propagandei de război, asigurarea dreptului la muncă, la educație și cultură, activități în domeniul contactelor și schimburilor între tineri ș.a. Cu prilejul reluării lucrărilor Conferinței de la Madrid, delegația țării noastre a subliniat faptul că este în interesul tuturor țărilor europene să se ajungă la o înțelegere corespunzătoare în privința organizării unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării în Europa, manifestare care ar avea o importanță dintre cele mai mari pentru restabilirea cursului destinderii și promovarea unor relații pașnice între toate țările participante la conferință.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Brăila, **„Acționăm pentru ca la Madrid — unde s-au reluat lucrările reuniunii pentru securitate și cooperare — să se ajungă la înțelegeri și acorduri cît mai bune în toate domeniile. În primul rînd, considerăm necesar să se treacă la convocarea unei conferințe pentru dezarmare și încredere în Europa, să se asigure continuitatea procesului de securitate și colaborare început la Helsinki, prin organizarea de noi reuniuni. În acest sens, România s-a oferit să găzduiască în capitala sa, în București, următoarea reuniune pentru securitate și cooperare în Europa. Și avem toată convingerea că vom organiza în mod corespunzător această**

conf. dr. Victor DUCULESCU

(Continuare în pag. 26)

2 ani de la Congresul al XII-lea al P.C.R.

TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ŢARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE

– opţiuni, trăsături, exigenţe –

„Înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea ţării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît şi al organizării societăţii, asigurîndu-se creşterea venitului naţional pe locuitor, îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale maselor, ridicarea nivelului învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, a gradului general de civilizaţie al poporului nostru. România va depăşi, astfel, stadiul de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi va deveni o ţară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului, pe drumul spre societatea comunistă".

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Raportul la cel de al XII-lea Congres al partidului)

ÎNFĂPTUIND obiectivele actualului plan cincinal de dezvoltare economico-socială, formulate la cel de-al XII-lea Congres al partidului, de la a cărui desfăşurare, în aceste zile, se împlinesc 2 ani, România se va transforma într-o ţară cu nivel mediu de dezvoltare economică ; patria noastră va străbate o nouă etapă pe drumul progresului forţelor de producţie, al însuşirii celor mai avansate cuceriri ale timpului nostru, al apropierii şi al egalizării nivelului său de dezvoltare cu al ţărilor dezvoltate ale lumii contemporane.

Criterii de delimitare a ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare

CATEGORIA de ţară cu nivel mediu de dezvoltare apare în clasificarea ţărilor lumii după nivelul actual de dezvoltare a forţelor de producţie, alături de celelalte categorii : ţări subdezvoltate, ţări în curs de dezvoltare, ţări dezvoltate şi ţări foarte dezvoltate. Această clasificare este de acelaşi tip cu cea după structura economiilor naţionale, care împarte ţările lumii în agrare, agrar-industriale, industrial-agrare, industriale şi cu economie tehnologică. Între cele două clasificări există însă deosebiri esenţiale, care ţin, în primul rînd, de criteriul folosit.

Astfel, stadiile în care se află la un moment dat ţările lumii — criteriul general folosit în cea de a doua clasificare — reprezintă stadii istorice pe care le străbate fiecare ţară în procesul dezvoltării forţelor de producţie, căci orice ţară a avut cîndva sau are o economie agrară, care s-a transformat sau se transformă succesiv şi obligatoriu în economie agrar-industrială, industrial-agrară etc. Această clasificare o putem realiza practic începînd cu cea de-a doua parte a secolului XVIII, cînd Anglia a devenit o ţară industrial-agrară, toate celelalte ţări fiind fie agrare, fie agrar-industriale şi va fi posibilă şi necesară, probabil, pînă cînd toate ţările lumii vor avea cel puţin o economie industrială. Spre deosebire de această clasificare, prima foloseşte drept criteriu general stadiile contemporane de dezvoltare a forţelor de producţie ; ea este posibilă şi necesară numai în timpul nostru şi mai ales în perioada postbelică, cînd, după formarea celor peste o sută de state naţionale noi, lumea ia cunoştinţă de subdezvoltare ca cea mai gravă problemă a lumii noastre. Subdezvoltarea este produsul epocii imperialiste de dezvoltare a capitalismului, rezultatul exploatării coloniale, de către puterile imperialiste, a marii majorităţi a populaţiei globului, al monopolului industrial, care permite cîtorva ţări industrializate să-şi aservească majoritatea ţărilor lumii — acestea devenind, astfel, anexe agrare, furnizoare de materii prime şi pieţe de desfacere pentru ţările capitaliste dezvoltate.

Subdezvoltarea şi respectiv stadiul de ţară subdezvoltată, de ţară în curs de dezvoltare, sau de ţară cu nivel mediu de dezvoltare economică nu reprezintă stadii pe care trebuie să le parcurgă obligatoriu toate ţările lumii. În esenţă, actualele ţări dezvoltate şi foarte dezvoltate n-au fost niciodată nici ţări subdezvoltate, nici ţări în curs de dezvoltare, nici cu nivel mediu. Poate, cu singura excepţie — U.R.S.S. —, pe care Lenin o caracteriza la începuturile construcţiei socialiste nu numai ca o ţară agrară, dar şi ca o ţară rămasă în urmă din punctul de vedere al dezvoltării forţelor de producţie şi care a continuat încă un număr de ani să rămînă în urma multor ţări, toate celelalte ţări dezvoltate, în ciuda faptului că au trecut, mai de mult sau mai de curînd, prin stadiul de ţări agrare, agrar-industriale sau industrial-agrare, au fost încă de la începuturile dezvoltărilor industriale, ţări dezvoltate, adică mai dezvoltate decît altele. Pe de altă parte, decalajele din trecut dintre ţările lumii nu au fost niciodată atît de mari ca cele postbelice şi, în nici un caz, niciodată atît de grave, încît să se impună necesitatea clasificării — în afară de împărţirea în ţări dezvoltate, industrializate şi ţări agrare, adică anexe agrare, surse de materii prime şi pieţe de desfacere pentru celelalte — după nivelul forţelor de producţie, pe care o facem astăzi. Tot aşa, peste un număr mai mare de ani, cînd marile decalaje economice ale lumii contemporane vor fi înlăturate, vor dispare, probabil, şi necesitatea, şi posibilitatea de a mai clasifica ţările altfel decît în ţări dezvoltate şi ţări mai puţin dezvoltate. Corespunzător, cel puţin începînd cu al doilea război mondial şi atîta vreme cît subdezvoltarea va constitui o problemă a lumii, orice ţară subdezvoltată, în mersul ei ascendent spre însuşirea forţelor de producţie avansate şi spre transformarea în ţară dezvoltată şi foarte dezvoltată, a trebuit, trebuie, va trebui să parcurgă nivelurile de ţară în curs de dezvoltare şi ţară cu nivel mediu ; la fel, actualele ţări în curs de dezvoltare vor trebui să treacă prin stadiu mediu de dezvoltare pentru a ajunge ţări dezvoltate.

Care sînt criteriile concrete după care apreciem că o ţară are astăzi un nivel mediu de dezvoltare ? Aceste criterii pot fi numeroase şi variate. Ele trebuie să răspundă însă la două cerinţe metodologice obligatorii. În primul rînd, criteriile trebuie să se refere exclusiv la forţele de producţie, căci clasificarea ţărilor, în care apare categoria de ţară cu nivel mediu, este o clasificare numai după nivelul acestor forţe. În al doilea rînd, ele trebuie să fie unitare, în sensul că folosind alte niveluri ale acestor criterii, să putem delimita unitar, după acelaşi grad de dezvoltare a forţelor de producţie, celelalte categorii de ţări ale lumii. Dacă facem abstracţie de caracterizarea pe

care fiecare țară poate să o facă propriului său nivel de dezvoltare, respectiv, să se declare subdezvoltată, în curs de dezvoltare, cu nivel mediu sau dezvoltată (și care reprezintă un criteriu, căruia chiar dacă nu-i acordăm decît statutul de criteriu subiectiv, trebuie să-i recunoaștem însemnătatea, în virtutea principiului suveranității și al dreptului fiecărui popor de a-și stabili calea și direcțiile proprii de dezvoltare, pe baza propriilor evaluări, concluzii și ideologii), atunci aceste criterii sînt cele curente folosite în literatura economică cu vocație mondială.

Cele mai folosite dintre aceste criterii se limitează în esență la indicatorii obținuți prin raportarea rezultatelor activității economico-sociale naționale (exprimate prin venitul național, produsul intern sau național, brut sau net, producția industrială etc) la numărul populației țării, sau la numărul populației active ori ocupate, totale sau din ramurile producătoare de venit național, sau la numărul populației ocupate în industrie etc ; ultimii sînt indicatorii productivității muncii. Dintre acești indicatori cei mai importanți sînt produsul național brut, respectiv, venitul național pe locuitor exprimați în dolari S.U.A. Dacă exprimarea o facem în dolari, la puterea lor de cumpărare pe piața mondială din 1980, atunci, corectînd limitele folosite curent de organismele O.N.U. pentru această categorie de țări pînă în urmă cu cîțiva ani, ajungem la concluzia că trebuie socotite cu nivel mediu țările care au un venit național pe locuitor situat între 3 000-4 500 dolari. Corespunzător, în această categorie ar fi intrat, de exemplu, în 1980, țări ca : Spania, Grecia, Irlanda, apoi Ungaria, Polonia și Bulgaria — în Europa, Venezuela și alte cîteva țări mai mici — în America latină, Singapore și alte cîteva teritorii — din zona Asiei și Pacificului.

Limitele de 3 000—4 500 dolari sînt valabile însă numai în etapa actuală, să spunem între 1975—1985 și nu mai sînt valabile pentru caracterizarea țărilor cu nivel mediu în 1970, în 1960, sau în 1950 și nu vor putea fi, probabil valabile, nici pentru anii 1990, sau 2000. Aceasta nu, în primul rînd, datorită fluctuației puterii de cumpărare a dolarului, care poate fi ușor luată în calcul, ci progresului economiei mondiale, creșterii venitului național în toate țările lumii.

Alte criterii de apreciere a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție ale diferitelor țări sînt cele cu care se evaluează structura economiilor naționale și care pot fi folosite în acest scop, întrucît, întotdeauna, structurile economice variază în raport cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Aceste criterii, după cum se știe, sînt folosite pentru a putea încadra mai realist în categorii corespunzătoare țările producătoare și exportatoare de petrol, al căror venit național pe locuitor, în ciuda faptului că cele mai multe dintre ele sînt țări cu forțe de producție relativ puțin dezvoltate, este adesea superior țărilor industrializate cele mai dezvoltate ale timpului nostru. Ca și primele, și aceste criterii sînt unitare.

Între criteriile din această a doua categorie ar putea fi luat în considerație cel al structurilor sectoriale ale populației active, pe care-l supunem atenției și-l propunem ca un criteriu general de apreciere a nivelului actual de dezvoltare a forțelor de producție în toate țările, inclusiv în țările cu nivel mediu. Acest criteriu are marele avantaj că, deși rămîne influențat de evoluția progresului economic mondial, este totuși mai stabil, în sensul că rămîne valabil o perioadă mai îndelungată de timp. Corespunzător, după structurile sectoriale ale populației active, țările lumii s-ar grupa ca în tabelul nr. 1.

În prezent, potrivit criteriului propus, ar trebui considerate țări cu nivel mediu de dezvoltare cele care ocupă în sectorul primar între 15—25% din populația activă, în sectorul secundar circa 1/2, iar în terțiar între 25—35%. În general, aceste țări sînt acelea care au un produs național brut pe locuitor între 3 000—4 500 dolari.. Criteriul este unitar și își menține valabilitatea, în orice caz, începînd cu deceniul al șaptelea și cel puțin pînă în deceniul viitor. Din acest punct de vedere, criteriul pe care-l propunem ni se pare mai adecuat, atît pentru analiza pe perioade mai îndelungate a evoluției economiilor naționale, cît și pentru fundamentarea strategiilor viitoare de dezvoltare.

Tabelul nr. 1

Structurile sectoriale ale populației active în țările lumii contemporane *)
— în % față de total populație activă —

	Sectorul I (agricultură, silvicultură, piscicultură)		Sectorul II (industrie, construcții)		Sectorul III (celelalte ramuri)
	Total	din care : agricultură	Total	din care : industrie	
1. Țări subdezvoltate	70—85	65—80	5—15	4—12	10—15
2. Țări în curs de dezvoltare	25—70	23—65	15—50	12—45	15—25
3. Țări cu nivel mediu	15—25	14—23	cca. 50	cca. 45	25—35
4. Țări dezvoltate	7—15	6—14	40—50	38—45	35—53
5. Țări foarte dezvoltate	3—7	3—7	33—40	30—38	53—64

Caracteristicile economice ale țărilor cu nivel mediu de dezvoltare

ȚĂRILE cu nivel mediu de dezvoltare sînt acelea care au încheiat sau urmează să încheie într-o perioadă scurtă de timp procesul de industrializare. Ele continuă să dezvolte industria, dar pe căi intensive, adică nu în primul rînd prin atragerea de forță de muncă din agricultură sau din alte ramuri ; sînt acele țări care pot să mărească numeric numărul celor care lucrează în industriei, dar într-o asemenea măsură, încît ponderea populației industriale în totalul celor activi (ocupați) să nu se mărească. Ca în toate țările care au încheiat cîndva industrializarea, și în cele pe care astăzi le considerăm cu nivel mediu, ponderea acestei populații se stabilizează o anumită perioadă de timp, să spunem între 5—15 ani, după care industria începe să elibereze forță de muncă pentru dezvoltarea sectorului terțiar, astfel încît ponderea populației industriale se reduce ; depășind condiția de țări cu nivel mediu, ele devin treptat țări dezvoltate din punctul de vedere al forțelor de producție. În timpul nostru, în țările cu nivel mediu de dezvoltare, deplasările de populație activă din sectorul primar și în special din agricultură în sectorul secundar și, în primul rînd, în industrie — specifice perioadei de industrializare — încetează să mai fie esențiale ; corespunzător, devin esențiale deplasările din sectorul primar în cel terțiar.

În general, în țările cu nivel mediu, care încheie industrializarea în timpul nostru, tehnica de producție folosită este variată. Pentru aceste țări, caracteristic este „Pluralismul tehnologic" [1]), adică folosirea concomitentă a unor tehnici de niveluri diferite ; alături de tehnica cea mai nouă, sau de vîrf, sînt

prof. dr. Ion BLAGA

(Continuare în pag. 11)

*) Clasificarea a fost făcută pe baza cercetării structurilor sectoriale ale economiei naționale în circa 70 de țări cu niveluri diferite de dezvoltare a forțelor de producție și a comparațiilor cu clasificările după nivelul produsului național brut (venitului național) pe locuitor, ca și pe baza analizei critice a altor clasificări similare din literatura mondială. Pentru elaborarea ei, am operat unele corective în structurile sectoriale din unele țări nesocialiste în curs de dezvoltare, între care trecerea unei părți a populației care figura ca ocupată în sectorul III și care reprezintă, după părerea noastră, populație ocupată în „falsa infrastructură" (adică în serviciile care oferă venituri precare și ocupații temporare — negustori ambulanți, hamali, cei ocupați ocazional în turism etc. — care constituie de fapt transformarea suprapopulației latente din agricultură în suprapopulație stagnantă în ramurile neagricole). Evident nu considerăm această clasificare decît avînd un caracter aproximativ ; specialiștii pot găsi cu ușurință o țară sau alta care, de exemplu, după structurile sectoriale ale populației active să nu poată fi încadrată riguros într-una din cele cinci categorii. Aceste țări ar putea fi considerate excepții. O asemenea excepție a reprezentat-o, de pildă, R.F. a Germaniei, care într-o vreme, în urmă cu 15—20 de ani, atinsese în sectorul al II-lea un grad de ocupare de aproape 55%, deși era o țară dezvoltată. S-ar putea, de asemenea, ca încadrarea unei țări într-una din aceste categorii să nu corespundă cu încadrarea realizată de organismele O.N.U. după criteriul nivelului produsului național brut pe locuitor.

[1]) Termenul este preluat din literatura economică mondială care-l folosește pentru a desemna nivelurile diferite ale tehnicii — avansată, adaptată (adecuată), veche, tradițională — care pot face obiectul noilor investiții în țările nesocialiste subdezvoltate și în curs de dezvoltare. Am schimbat însă semnificația acestui termen, în sensul că îl folosim pentru a desemna varietatea tehnicilor folosite la un moment dat în industria și în economia națională a țărilor — socialiste sau nesocialiste —, care n-au devenți însă țări dezvoltate sau foarte dezvoltate.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Creșterea productivității, sursă valoroasă de sporire a producției și eficienței

AFIRMAREA TOT MAI PUTERNICĂ a unei noi calități în întreaga activitate economico-socială, dezvoltarea rapidă, în ritm susținut a industriei și celorlalte ramuri impun într-o măsură din ce în ce mai mare accentuarea factorilor intensivi ai creșterii, în primul rînd sporirea productivității muncii. Asigurarea unui nivel înalt de valorificare a muncii vii, în condițiile sporirii an de an a producției obținute, permite atît realizarea unui grad superior de folosire a resurselor materiale și umane existente în societate, a unor parametri tehnico-funcționali calitativ ridicați ai produselor create, cît și satisfacerea în mai mare măsură a cerințelor de consum productiv și neproductiv ale beneficiarilor interni și externi

Introducerea progresului tehnic — factor hotărîtor

ANALIZA întreprinsă la centrala industriei lînii reliefează faptul că s-au înregistrat creșteri importante ale productivității muncii în condițiile în care prevederile de plan la principalii indicatori de eficiență au fost realizate și chiar depășite (tabelul). Rezultate bune se înregistrează și la nivelul întreprinderilor subordonate pe linia realizării acestui indicator (Fabrica de postav Buhuși 101%, „Dorobanțul" — Ploiești 102,8%, I.T. Cisnădie 100,9%, „Libertatea" — Sibiu 101,1% etc.).

Aceste realizări sînt, înainte de toate, rezultatul direct al eforturilor depuse de colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile centralei pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan și generalizarea în întreaga activitate a unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente, cu efecte imediate asupra creșterii productivității muncii. Rezultatele obținute sînt în egală măsură și un efect al **stabilirii unui echilibru optim între structura sortimentală și cererea de consum, prin apropierea de consumatorul final, cunoașterea și testarea mai rapidă a cererii pieței etc.** Ținînd seama de specificul activității, realizarea acestui echilibru, pe baza unor ample studii de analiză a tendințelor în structura cererii și consumului, a permis, pe de o parte, stabilirea anticipată a necesarului de resurse și a dimensiunilor capacităților de producție, iar pe de altă parte creșterea gradului de adaptabilitate a producției la solicitările tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi, sporirea eficienței economice și a valorii nou create. Care au fost, în esență, elementele determinante ale procesului creșterii productivității muncii?

A. **Sporirea rolului cercetării uzinale în promovarea progresului tehnic și creșterea productivității muncii.** Din acest punct de vedere, la nivelul întreprinderilor și al centralei activitatea de cercetare proprie a fost organizată în strînsă legătură cu desfășurarea proceselor de producție, atît în ceea ce privește stabilirea temelor de cercetare legate direct de îmbunătățirea indicatorilor de eficiență, cît și în legătură cu introducerea rapidă în circuitul productiv a rezultatelor cercetărilor efectuate. Eforturile întreprinse de colectivele de cercetare și creație din cadrul centralei s-au materializat în creșterea gradului de înnoire a producției (76% din producția finală) în condițiile în care 83,7% din produsele realizate sînt sortimente de calitate superioară, fapt ce a permis obținerea unui spor al productivității muncii de circa 3%.

Au fost, astfel, create peste 5 000 de modele și sortimente, din care peste 2 800 sînt de acum lansate în producția de serie (stofe din 100% lînă pentru rochii femei pe legături crep la „Dorobanțul" — Ploiești, stofe pentru costume bărbați cu finisaje superioare, gen flanel, la „Libertatea" — Sibiu, pîsle insonorizante pentru circuitele electronice din industria electrotehnică, mochetă pentru dotarea viitoarelor autoturisme Oltcit la „Dumbrava" — Sibiu etc.). Mai mult, efectele cercetării legate de producție pot fi cuantificate pe primele 9 luni din acest an și în importante economii de materii prime (fire tip lînă pentru țesături — 162,1 tone, materii prime pentru fire cardate — 331,8 tone, pale lînă pentru fire pieptănate — 11,9 tone) și materiale reciclabile (13 314 tone), în reducerea cu 1% a cheltuielilor de producție și un spor de 1,5% al productivității muncii.

B. **Promovarea rapidă în toate fazele procesului de producție a unor tehnologii noi, moderne, de mare randament și modernizarea celor existente.** Dirijarea întregului proces pe baza unui plan bine fundamentat, cu termene și responsabilități precise a contribuit într-o proporție de 2—3% la creșterea productivității muncii. Este semnificativ faptul că asimilarea unor noi tehnologii a vizat o arie foarte complexă de obiective — de la mărirea gradului de valorificare a produselor (utilizarea produselor auxiliare textile pentru îmbunătățirea efectului de nesifonabilitate a tușeurilor și drapajului țesăturilor), la sporirea producției (tratamentul de emoliere pentru îmbunătățirea tușeului la țesăturile tip lînă — peste 10 milioane m² țesături față de plan) și creșterea productivității muncii (automatizarea operațiilor de țesut prin folosirea mașinilor de țesut fără suveică în 4 culori) etc. Numai prin automatizarea operațiilor de țesut la mașinile fără suveică în 4 culori, pe lîngă faptul că s-a obținut o producție de 1,5 milioane m² mai mare, sporul de productivitate la operația respectivă a fost de 10—15%.

Cît și cum pot fi amplificate realizările

REZULTATELE BUNE obținute pînă în prezent nu reflectă însă pe deplin posibilitățile tehnice, materiale și umane de care dispun unitățile centralei pe linia sporirii mai rapide a productivității muncii. De altfel, trebuie spus că sînt unele întreprinderi care nu și-au realizat sarcina planificată la indicatorul productivitatea muncii (Întreprinderea de covoare Alba Iulia — 99,8%, Întreprinderea de vorvativ Tîrgu Neamț — 98,2%, „Industria lînii" — Timișoara 95,2% etc.), în timp ce altele au avut oscilații în primele luni ce au trecut din acest an. Analiza atentă scoate în evidență o serie de rezerve care, mobilizate, pot aduce un aport substanțial la realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an, la îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite prin planurile de măsuri. Localizate la nivelul întreprinderilor economice, aceste rezerve se referă, în principal, la :

1. **Îmbunătățirea desfășurării proceselor tehnologice.** O privire de ansamblu asupra desfășurării ciclurilor de producție evidențiază faptul că la unele întreprinderi („Integrata" de lînă Constanța, „Industria lînii" — Timișoara, „Integrata" de țesături cardate Suceava etc.) se menține încă o anumită indisciplină tehnologică, în special în ceea ce privește respectarea ordinii

Dinamica principalilor indicatori pe 9 luni din 1981 comparativ cu realizările din 1980

	Producția marfă		Producția netă		Productivitatea muncii		Productivitatea fizică (țesături lînă)	
	9 luni 1981	1981 1980	8 luni 1981	1981 1980	8 luni 1981	1981 1980	9 luni 1981	1981 1980
Centrala industriei lînii	101,7	106,6	100,6	106,6	100,0	104,0	105,0	103,2

tehnologice a operațiilor în succesiune, asigurarea unui reglaj corespunzător la unii parametri de lucru ai utilajelor, cu consecințe directe asupra nuanțelor de culoare, aspectului unor fire, reducerii procentului de pierderi maxim admise și, implicit, calității produselor realizate. Întreprinderile care au pus un accent deosebit pe reducerea procentului de pierderi maxim admise de la 1,2% la 0,89% (Fabrica de postav Buhuși, Întreprinderea textilă Cisnădie, „Dorobanțul" — Ploiești etc.) au reușit să obțină de la începutul anului un spor de producție de 229,9 mii m² țesături, paralel cu creșterea calității și fiabilității produselor executate.

La aceasta trebuie să mai adăugăm și **necesitatea sporirii preocupărilor pentru funcționarea la întreaga capacitate a tuturor mașinilor, instalațiilor și liniilor tehnologice** (de exemplu, mașinile de țesut fără suveică la care indicele de utilizare este doar de 83% față de 86%—87% cît este planificat), cu implicații directe asupra eliminării întreruperilor nejustificate în procesul de producție, sporirii producției, îmbunătățirii calității unor produse obținute și asigurării unui nivel ridicat al productivității muncii.

Astfel, în cazul „Integratei de lînă" Constanța, „Industria lînii" — Timișoara, și altele, nivelurile scăzute ale indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor se datoresc, în principal, gradului mai scăzut al calificării personalului, calității, uneori necorespunzătoare, a lucrărilor de întreținere a utilajelor, lipsei pieselor de schimb și neritmicității în aprovizionarea cu materii prime și materiale. **Dacă s-ar fi asigurat în toate întreprinderile centralei, de exemplu, un indice de utilizare a mașinilor și utilajelor de 87%, s-ar fi obținut un spor al producției fizice de 400 mii m² țesături și 250 tone fire pieptănate, paralel cu creșterea cu 0,3%—0,4% a productivității muncii.**

2. **Sporirea calității unor fire și țesături și realizarea pe această bază a întregii producții fizice în structura planificată, pe clase de calitate, onorarea integrală a comenzilor către întreprinderile de confecții.** Existența unor neajunsuri în ceea ce privește calitatea unor fire și țesături, nerealizarea de unele întreprinderi a întregii game sortimentale prevăzută a condus la înregistrarea unor restanțe în livrările de fire, îndeosebi pieptănate și cardate, la F.L.P. Miercurea Ciuc, F.L.P. Focșani, „Integrata" de țesături cardate Suceava etc., care reprezintă circa 167,6 tone la fire cardate și 133,6 tone la fire pieptănate și semipieptănate. Este necesar, din acest punct de vedere, ca problemele calității producției să stea și mai mult în atenția specialiștilor în vederea onorării integrale, pînă la sfîrșitul anului, a cerințelor beneficiarilor.

3. **Asigurarea unui echilibru optim între creșterea numărului personalului muncitor și a productivității muncii.** Analiza întreprinsă reliefează faptul că nivelul realizării productivității muncii este inferior creșterii numărului personalului muncitor, în condițiile în care fondul de timp de muncă a scăzut (de la 91,3% în trimestrul II, la 90,1% în trimestrul III). Planurile de măsuri stabilite pentru îmbunătățirea acestui raport prevăd acțiuni concrete în vederea sporirii indicelui de folosire a timpului de muncă, în special prin extinderea muncii în acord la peste 75% din personalul muncitor, perfecționarea procesului de calificare a lucrătorilor (cursuri de calificare, școli profesionale, calificarea la locul de muncă etc.), extinderea policalificării la operațiile de bobinat, canetat, răsucit etc., stabilizarea în mai mare măsură a forței de muncă, ceea ce vor asigura un spor al productivității muncii de 2—3%.

4. **Urgentarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție, în special a celor cu termene depășite și reducerea duratei de atingere a parametrilor proiectați.** Întîrzierile în punerea în funcțiune a unor obiective de investiții (capacitățile de la Întreprinderea de covoare Beclean, Întreprinderea integrată de țesături cardate Suceava, dezvoltările de la „Proletarul" — Bacău, „Industria lînii" — Timișoara etc.) datorate fie lipsei fronturilor de montaj și a unor utilaje, fie beneficiarilor, care nu au sprijinit în suficientă măsură constructorul în perioada de finalizare a noilor capacități, au avut ca efect o diminuare a producției cu 1,3% și a productivității muncii cu 5%. Se impune ca în perioada de timp rămasă pînă la finele acestui an, printr-o cooperare mai susținută între constructor și beneficiar, toate obiectivele prevăzute cu termene de punere în funcțiune în 1981 să intre efectiv în producție, astfel încît restanțele existente să poată fi grabnic recuperate.

Corneliu BĂRNEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum evoluează cheltuielile materiale?

DIN ANALIZA realizărilor obținute pe primele 9 luni din 1981 în unitățile Ministerului Industriei Ușoare reiese că la 4 din centralele sale industriale planul de cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă a fost realizat cu economii. Astfel, Centrala industriei tricotajelor a redus cheltuielile materiale planificate cu circa 29 mil. lei, Centrala industriei confecțiilor cu 27 mil. lei, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii cu aproape 22 mil. lei, Centrala industriei articolelor casnice cu 12 mil. lei.

Aceste realizări au fost însă diminuate la nivelul ministerului de depășirile înregistrate la celelalte centrale, în special la Centrala industriei lînii, Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei și Centrala industriei bumbacului. Cauza principală a cheltuielilor suplimentare înregistrate la centralele menționate o constituie nerealizarea planului la unele produse de bază precum: țesături de tip bumbac (96,6%), încălțăminte (92,5%), confecții textile (99%), țesături groase din cînepă-iută (95,1%), țesături subțiri de in-cînepă (86,7%) ș.a. Această situație a contribuit la creșterea ponderii cheltuielilor convențional-constante în structura costurilor de producție, cu influențe nefavorabile asupra indicatorului analizat.

Îmbunătățirea situației implică, în primul rînd, luarea acelor măsuri care să ducă la eliminarea deficiențelor constatate în perioada analizată, și anume: **recuperarea restanțelor la livrările unor materii prime** (piei brute de la M.A.I.A., fire și fibre sintetice de la M.I.Ch., bumbac-fibră, coloranți etc.), **recuperarea nerealizărilor din planul de investiții** prin urgentarea punerii în funcțiune a unor capacități de producție restante; **acoperirea cu comenzi a întregului plan de export**, îndeosebi la țesături, stofe, tricotaje din poliester texturat ș.a. Totodată, este necesară intensificarea preocupărilor pentru **creșterea gradului de valorificare a materiilor prime prelucrate în produse finite** (bumbac, lînă, piele, sticlă, in, cînepă, cauciuc etc.), **urmărirea strictă a consumurilor de materii prime și materiale pe produs** pentru încadrarea în normele și normativele de consum, **exercitarea controlului preventiv de calitate** care să diminueze sau chiar să evite pierderile provocate de slaba calitate a unor produse.

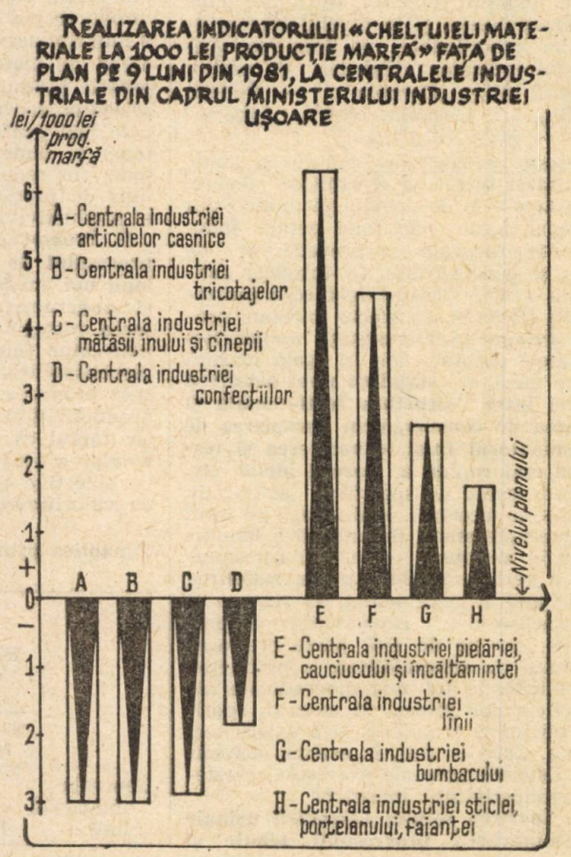

„Problema reducerii consumurilor de materiale, inclusiv de combustibil și energie, nu este o problemă abstractă. Ea este o problemă practică a dezvoltării noastre, a eficienței economice, a creșterii bunăstării întregului popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

Piloni ai creșterii eficienței

Exigențe ale diminuării consumurilor materiale pe unitatea de produs

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

ÎN CADRUL economiei moderne, reducerea consumurilor materiale și energetice se înscrie ca o cerință majoră a sporirii eficienței, în condițiile în care se înregistrează o creștere deosebită a volumului și diversității producției și, corespunzător acesteia, o situare la un nivel relativ ridicat a necesarului de materii prime, materiale, combustibili și energie. În acest sens, întregii economii naționale, fiecărui județ în parte îi revin sarcini de o deosebită însemnătate în vederea lărgirii bazei proprii de materii prime și resurse energetice, pentru economisirea strictă și valorificarea superioară a acestora. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la marea adunare populară din 3 iulie a.c. din municipiul Drobeta-Turnu Severin, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții cere din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii din toate întreprinderile din întreaga țară măsuri hotărîte pentru mai buna organizare a producției și a muncii, pentru ridicarea eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale și de producție, realizarea unor economii cît mai substanțiale prin micșorarea consumurilor materiale, a consumurilor energetice și creșterea pe această bază a producției nete, a venitului național, a bogăției generale a României.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate, în toate unitățile economice mehedințene eforturile și preocupările valorosului potențial productiv tehnic și uman disponibil au fost concentrate spre realizarea în acest an și pe întregul cincinal 1981—1985 a unor reduceri substanțiale ale consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie la produsele de bază, prin formarea în fiecare întreprindere a unui mod nou de a gîndi dezvoltarea economică, într-o optică de economisire strictă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, prin găsirea de noi soluții de diminuare a consumurilor tehnologice materiale și energetice, de valorificare superioară a acestora în cadrul unor produse cu performanțe superioare, care să înglobeze mai multă inteligență și mai puțină materie brută, de recuperare și reintroducere în circuitul economic a tuturor resurselor materiale refolosibile.

Evoluții și implicații ale procesului de economisire

ACȚIUNILE DE ECONOMISIRE au cuprins practic toate colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice ale județului, unde se acționează în acest sens pe baza unor **programe speciale,** avînd drept nucleu echipe de studiu formate din muncitori fruntași, maiștri, tehnicieni și ingineri, alte cadre care urmăresc modul cum se face fundamentarea și respectarea normelor de consum, trasarea, croirea și debitarea materiilor prime, strîngerea și depozitarea pe sorturi, calități și dimensiuni a tuturor materialelor recuperabile, acționînd concret pentru reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs și creșterea gradului de valorificare a metalului, lemnului și celorlalte resurse materiale. Pe această bază, **cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă în industria județului Mehedinți au scăzut an de an,** ajungînd să reprezinte în anul 1980 un procent de 80,8% față de nivelul anului 1975, iar nivelul planificat pentru anul 1981 este de 79,5% comparativ cu același an (tabelul nr.1).

În cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii consacrate dezbaterii modalităților concrete de acțiune pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe anul 1981, colectivele din întreprinderi, analizînd posibilitățile și rezervele existente și-au asumat angajamente de a obține economii importante de materii prime și materiale prin reducerea normelor de consum. Materializarea în practică a acestor preocupări a făcut ca, **în trei trimestre ale anului 1981, consumul de metal să fie redus la nivelul județului cu 1154 tone față de norme,** din care 858 tone laminate finite pline din oțel, **depășindu-se angajamentul asumat la acest obiectiv pe întregul an.** Aceste rezultate au fost obținute ca urmare a reducerii consumurilor unitare la numeroase produse executate în acest an (tabelul nr. 2). La Întreprinderea Electrocentrale Porțile de Fier, prin modernizarea tehnologiilor utilizate, consumul de energie electrică pentru producerea și transformarea energiei electrice a fost redus cu 5,4%; la Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin, prin normarea riguroasă a consumurilor și extinderea tipizării consumul de laminate finite pline din

Tabelul nr. 1

Evoluția producției realizate și a cheltuielilor materiale aferente

1975 = 100 — % —

Indicatori \ Anii	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Producția marfă	111,6	126,8	136,4	162,6	161,8	179,9
Cheltuielile materiale	96,9	86,4	83,3	81,9	80,8	79,5

Tabelul nr. 2

Diminuarea consumului unitar realizat la unele produse de bază

Consum unitar \ Anii	1976	1980	1981 (9 luni)
Laminate pentru vagoane (t/buc.)	21,71	18,44	18,39
Cherestea de rășinoase pentru mobilă (m^3/1 milion lei producție)	6,75	6,04	5,33
Celuloză pentru carton duplex (t/t)	0,54	0,43	0,39

oțel pentru vagonul cisternă pe 4 osii de 35 mc pentru acid sulfuric a fost diminuat cu 1,8% și cu 11,7% la vagonul pe 4 osii de 45 mc pentru transportat clor ; la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald Drobeta-Turnu Severin, datorită realizării unei ritmicități sporite în aprovizionare și a primirii metalului la dimensiunile solicitate, consumul de metal pentru tancurile de 1500 tone a fost micșorat cu 5%, iar cel pentru remorcherul maritim portuar de 2x1200 C.P. cu 2,4% ; la Combinatul de prelucrare a lemnului Drobeta-Turnu Severin, pe baza reutilizării resurselor reciclabile consumul de energie electrică pentru mobilă corp și tapițată a scăzut cu 0,2%, iar consumul de combustibil convențional pentru cherestea cu 0,2%. Preocupări similare s-au materializat și la Întreprinderea minieră Orșova, în reducerea consumului specific de energie electrică, de lemn pentru mină ; la întreprinderea textilă „Cazanele"—Orșova, în creșterea economiilor de energie electrică și combustibil convențional ș.a.

Concomitent cu măsurile întreprinse pentru reducerea consumului pe unitatea de produs, s-a acționat și în direcția **creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și energiei.** Astfel, valoarea producției realizate pe unitatea de materie primă a sporit în 1980, comparativ cu anul 1975, la metal de 1,4 ori, la material lemnos de 2 ori, la fire de bumbac de 1,2 ori și la energie electrică de 1,3 ori, iar în acest an realizările s-au amplificat în continuare. În acest cadru, în unitățile din ramura construcțiilor de mașini **eforturile au fost concentrate spre :** ● utilizarea superioară a metalului, prin folosirea judicioasă a acestuia în produse cu performanțe superioare, ● creșterea gradului de prelucrare, ● înlăturarea rebuturilor, ● diminuarea pierderilor din prelucrare, ● organizarea mai bună a procesului de producție, pe aceste căi obținîndu-se rezultate care depășesc sarcinile de plan în ceea ce privește valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal : la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald cu 26,7%, la Întreprinderea mecanică cu 16,6%, la Întreprinderea de vagoane cu 14,4 ; coeficientul de utilizare a metalului la aceste unități a fost de 89%, superior sarcinii de plan.

Soluții pentru valorificarea rezervelor

AMPLIFICÎND în acest an preocupările pentru **gospodărirea judicioasă și economisirea resurselor materiale, oamenii muncii, specialiștii din întreprinderile județului acționează pentru atingerea acestui obiectiv pe planuri multiple prin :** perfecționarea aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurarea normării tehnice riguroase a consumurilor materiale și energetice, extinderea tipizării producției, desfășurarea ritmică a cooperării în producție, organizarea recuperării și refolosirii integrale a materialelor refolosibile, angajîndu-se să realizeze, peste sarcinile planului de economisire și recuperare, importante cantități de materiale : 1 200 tone oțel, 40 tone fontă, 500 kg cupru, 300 kg aluminiu, peste 15 tone hîrtie și cartoane și alte materiale.

Principalele **acțiuni** pe care le avem în vedere la nivelul întregului județ, al organelor și organizațiilor de partid, al consiliilor oamenilor muncii pentru atingerea pînă la sfîrșitul acestui an a nivelurilor propuse pe linia reducerii consumurilor materiale vizează cu preponderență :

1 Proiectarea și execuția unor produse noi, precum și îmbunătățirea parametrilor funcționali prin reproiectarea produselor existente, cu consum mai redus pe unitatea de produs. În trei trimestre din anul 1981, ponderea produselor noi și reproiectate a fost de 28,7% din valoarea producției marfă din industria prelucrătoare, planul fiind depășit cu 6,9%, ponderile cele mai însemnate fiind înregistrate la Întreprinderea de vagoane — 60,5%, Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald — 33,9%, Întreprinderea textilă „Cazanele" — 97,4%, Combinatul de prelucrare a lemnului — 47,9% etc.

2 Perfecționarea funcționării mecanismului aprovizionării și cooperării în producție, a asigurării bazei tehnico-materiale, cu ajutorul căreia să se elimine o serie de greutăți apărute în primele 10 luni a.c., care au condus la consumuri suplimentare de materii prime și materiale prin introducerea în consum a unor materiale cu toleranțe pozitive față de cele necesare. La Întreprinderea de vagoane, de pildă, pentru vagonul-platformă pentru containere M.T.Tc., apare necesar ca furnizorii să-și onoreze mai prompt obligațiile de a livra fierul cornier în sortimentele solicitate de execuție, tabla de dimensiunile cerute, iar profilele U 8 cu lungimi de fabricație care să se materializeze în consumuri materiale reduse. Pe această bază, consumurile de laminate pe fiecare vagon din acest tip pot fi reduse cu cîteva procente, diminuări care s-ar putea realiza astfel și în ce privește consumul specific la vagonul pe 2 osii pentru ciment tip UcS, la vagonul pe 4 osii de 100 mc pentru produse pulverulente etc.

3 Micșorarea consumului unitar de combustibil convențional prin înlăturarea neajunsurilor care s-au manifestat în returnarea integrală sau corespunzătoare calitativ a condensului din aburul livrat la consumatori terți ; asigurarea calitativă a combustibilului natural folosit, precum și a materialului lemnos utilizat ș.a., cauze care măreau consumul tehnologic, așa cum s-a întîmplat, de pildă, la Combinatul de celuloză și hîrtie și la Combinatul de prelucrare a lemnului ; la această din urmă unitate, la combustibil convențional, în prima jumătate a anului s-a depășit consumul pentru mobilă corp și tapițată și pentru furnire cu 10,9% și, respectiv, cu 51,1%. Din cauzele amintite s-au înregistrat depășiri ale consumului de combustibil convențional pe unitatea de produs și la Combinatul de celuloză și hîrtie, pentru celuloză și semiceluloză (cu 0,4%), hîrtie și cartoane (cu 0,1%), energie termică produsă (cu 17%). La neajunsurile interne privind întreținerea și funcționarea utilajelor din dotare, cît și a instalațiilor care asigură utilitățile necesare — probleme care au condus la un număr mare de porniri-opriri succesive accidentale, cu consumurile energetice suplimentare aferente — s-a adăugat și faptul că, datorită nefuncționării stațiilor de reducere-răcire a aburului din C.E.T., se pierde o cantitate mare de abur și, implicit, de combustibil prin condensații.

Dat fiind că aceste neajunsuri au condus la depășirea, la nivelul județului, a consumului total de combustibil convențional cu 6 160 tone și la energie electrică cu 1 211 mii kWh, s-a stabilit ca rezolvarea lor prioritară să preocupe în cel mai înalt grad pe toți factorii implicați, să se mobilizeze la cel mai înalt nivel specialiștii care, printr-un efort creativ și organizațional sporit să găsească și să aplice cele mai corespunzătoare soluții.

Urmărind cu consecvență finalizarea programelor adoptate de reducere a consumurilor materiale, consiliile oamenilor muncii, toți lucrătorii din unitățile noastre își propun să realizeze în acest an și în continuare o mobilizare superioară a tuturor forțelor disponibile pentru gospodărirea rațională a materialelor, economisirea, colectarea și refolosirea lor în producție, în vederea creșterii eficienței economice, sporirii contribuției județului la valorificarea superioară a resurselor țării, la realizarea unor produse înalt competitive, care să satisfacă o gamă sporită de cerințe utilizînd rațional disponibilul de materii prime, materiale, combustibil și energie.

Opinia specialistului

Elaborarea din timp și fundamentarea complexă a planului de transport al recoltei

TOAMNA ESTE PERIOADA DE VÎRF în activitățile agricole legate de producția vegetală. Recoltarea a numeroase și variate culturi — porumb, legume, sfeclă de zahăr, cartofi, fructe, struguri, furaje ș.a. — precede, într-o perioadă ce trebuie condensată la minimum, operațiile de transport și depozitare și cele de pregătire a recoltelor din anul următor, ceea ce aduce cu sine o maximă solicitare atît a forței de muncă, a mașinilor agricole, cît și a mijloacelor de transport. Folosirea lor cu deplin randament și, în primul rînd, evitarea oricăror pierderi de recoltă cer **o temeinică programare și organizare,** pentru a asigura efectuarea tuturor lucrărilor în timp cît mai scurt și de calitate optimă, eliminînd cu desăvîrșire atît întîrzierea recoltării, cît și depozitarea provizorie a produselor în cîmp — întrucît ambele aceste situații duc la deprecieri, afectează buna aprovizionare a populației și a industriei prelucrătoare, majorează cheltuielile raportate la unitatea de produs valorificat.

Experiența campaniei de toamnă din acest an arată că, pe fondul unor rezultate globale pozitive, au existat în multe unități agricole și deficiențe, legate îndeosebi de **lipsa de operativitate în efectuarea transporturilor.** Tocmai de aceea, în cele ce urmează, ne vom referi la o serie de probleme ce trebuie avute în vedere la **fundamentarea planului operativ** de transport al recoltei de toamnă.

Fundamentarea cît mai științifică a planului de transport al recoltei constituie o latură importantă a campaniei de toamnă. Încă de la începutul anului de plan, unitățile de producție ar trebui să stabilească și transmită ierarhic **aprecieri asupra volumului producției** ce urmează a fi recoltată și duratei campaniei agricole. Totodată, în același plan, întocmit la începutul anului, să se calculeze capacitatea **mijloacelor de transport proprii** (atelaje, remorci), ținîndu-se seama și de volumul lucrărilor de însămînțare ce trebuie realizate în toamna respectivă pentru culturile ce se vor recolta în anul următor. La nivel de consiliu unic agroindustrial se va determina gradul de asigurare cu mijloace de transport, avîndu-se în vedere posibilitățile de **optimizare a rutelor,** după care se vor înainta propunerile direcției generale agricole. Aceasta, centralizînd pe ansamblul județului datele privind deficitul de mijloace care trebuie acoperit, va trebui să încheie contracte cu unitățile de transport pentru lunile de recoltat din toamna anului de plan. În cazul în care unitățile de transport specializate nu acoperă necesitățile, se va apela la **mijloacele de transport proprii ale întreprinderilor industriale și de servicii** de pe raza județului.

În acest fel lucrările de recoltare din toamnă vor fi privite ca o problemă națională, la rezolvarea căreia să participe întreaga economie. Fundamentarea, încă din luna ianuarie, a planului de transport al recoltei va da unităților industriale posibilitatea de a-și programa astfel producția, încît în lunile respective să-și rezolve problemele de aprovizionare, transport al produselor finite etc., cu un număr redus de mijloace de transport, restul eliberîndu-le pentru nevoile agriculturii. După încheierea contractelor la nivel de județ, direcțiile agricole ar urma să comunice unităților agricole ce volum de mijloace de transport urmează să li se aloce pentru perioada de recoltat. Dispunînd de aceste date, la nivelul unității se poate detalia planul de recoltat și transportat, pe baza unor metode matematice, folosindu-se colective de specialiști în elaborarea de grafuri Gantt, rezolvarea unor drumuri critice etc. În același timp, aplicarea unor metode de **optimizare a transporturilor** ar conduce la obținerea unor economii de carburanți și, pe baza scurtării duratei de recoltare, la evitarea pierderilor de recoltă (atît cantitative cît și calitative). De altfel, după cum s-a constatat, nu de puține ori produsele recoltate rămîneau pe cîmp expuse intemperiilor, deteriorîndu-se, din cauza lipsei de carburanți. Îmbunătățirea metodologiei de elaborare a planului recoltărilor de toamnă ar asigura și fundamentarea științifică a necesarului de carburanți pentru transport.

Totodată, la fundamentarea planului de transport al recoltei de toamnă ar trebui să se pornească de la criteriile eficienței extinse, adică :

$$\Delta Q_i \cdot p_i \cdot K_i = \Delta C_{ij}^{*)}$$

Programarea recoltării ar trebui efectuată în funcție de interesele economiei naționale, luîndu-se în considerare prețul cu amănuntul al produselor, care cuprinde și impozitul pe circulația mărfurilor, ca parte a venitului net. Societatea nu ar pierde prin executarea la timp a transportului recoltei, folosind mijloace de transport din toate sectoarele de activitate ale economiei naționale, ci ar cîștiga din prelucrarea industrială a plusului de producție agricolă, din exportul unor produse de calitate, din evitarea unor importuri.

Corelat cu aceste ultime aspecte și ținînd seama că o parte din carburanți se obțin din țițeiul importat, rezultă că limita economică ce implică mobilizarea suplimentară a unor mijloace de transport ar fi dată de relația :

$$\Delta pi \Delta Q_i > \Delta C_j \cdot pc_j^{**)}.$$

Dacă avem în vedere faptul că, uneori, recolta poate fi complet compromisă datorită netransportării sale la timp, atunci termenul din stînga al inegalității de mai sus poate cuprinde întreaga producție, comparîndu-se cursurile de revenire la cele două produse (agricol și carburant), adică :

$$\sum_{k=1}^{n} C_{ki} < pc_j \cdot p_i Q_i^{***)}.$$

Din această inegalitate se constată că este strict necesar ca nivelul cursului de revenire obținut la produsul respectiv să fie mai mic decît prețul mondial (inclusiv transportul) al carburantului folosit pentru transportul recoltei. Respectarea acestor corelații la nivelul unităților agricole, al consiliului agroindustrial sau al județului ar servi la o **fundamentare științifică a planului campaniei agricole de toamnă,** în vederea asigurării mijloacelor de transport a recoltei. Desigur, este necesar să se facă economii de carburanți — dar acestea nu trebuie înțelese greșit, lăsînd să se deterioreze produse pentru care, pînă în momentul respectiv, deja s-au efectuat consumuri materiale, de combustibili și muncă vie. De aceea, planul necesarului de carburanți pentru recoltare trebuie fundamentat separat, ținînd seama de valorificarea tuturor posibilităților de reducere a consumurilor.

Ion CAMAȘOIU
Mircea GHEORGHIȚĂ

*) ΔQ_i reprezintă producția suplimentară a culturii „i", ca urmare a efectuării în bune condiții a transportului ; p_i este prețul de desfacere cu amănuntul al produsului respectiv ; k_i — coeficientul de creștere a calității producției, ca urmare a transportării în perioada optimă ; ΔC_{ij} — cheltuieli suplimentare de transport al produsului „i" cu mijlocul de transport „j".

**) Δpi reprezintă prețul extern suplimentar obținut la produsul „i", ca urmare a recoltării și transportării la timp a acestuia ; ΔQ_i — producția suplimentară obținută prin transportul la timp al produselor ; ΔC_j — cantitatea de carburant „j" consumat suplimentar ; pc_j — prețul carburantului pe piața mondială.

***) Cki — cheltuieli (în lei) la lucrarea „k" pentru produsul „i" ; pi — prețul extern al produsului (în valută) ; pcj — prețul pieței mondiale (extern) în valută al carburantului „j", în care se includ și cheltuielile de transport al țițeiului pînă în țară.

Autoaprovizionarea teritorială

AVANTAJE ECONOMICE SUBSTANȚIALE ALE PRACTICĂRII LEGUMICULTURII ÎN GOSPODĂRIILE POPULAȚIEI

REALIZAREA principiilor autoconducerii și autoaprovizionării unităților administrativ-teritoriale presupune, printre alte condiții, desfășurarea unei munci politico-educative în rîndul tuturor locuitorilor din mediul urban și rural, pentru ai ajuta să înțeleagă corect și să transpună în practică această acțiune cu profunde semnificații economico-sociale.

În localitățile din jurul centrelor urbane și în zonele necooperativizate există o anumită tradiție în **utilizarea intensivă a terenului agricol** din gospodăriile personale, pentru obținerea produselor necesare autoconsumului și valorificarea surplusului la fondul de stat sau direct pe piață. Această practică a dispărut însă — ori se manifestă cu mult sub nivelul posibilităților — în alte localități rurale și în cele urbane. Măsurile luate la nivel central și local pentru revigorarea acestei îndeletniciri încep de pe acum să-și vădească eficiența. În acest context capătă o deosebită utilitate studierea și extinderea experienței localităților cu realizări bune în acest domeniu, evidențierea avantajelor producătorilor pe care le pot avea prin aplicarea în practică a autoconducerii și autoaprovizionării.

Un sistem de cultură ce asigură producții și venituri superioare

REZULTATE BUNE, semnificative în dezvoltarea producțiilor agricole, în special de legume, în gospodăriile sătenilor are comuna Grădinari, din județul Giurgiu.

Situată în apropierea (21 km) municipiului București, comuna, cu o tradiție economică reflectată și în însăși denumirea ei, s-a aflat dintotdeauna sub incidența directă a relațiilor comerciale dintre sat și oraș. Potențialul său agrar este compus din 2684 ha teren agricol, din care 2511 ha arabil. În proporție de 14%, respectiv 12,8%, acesta formează terenurile din gospodăriile populației și loturile ajutătoare, aflate în gospodărirea directă a celor peste 3 800 de locuitori grupați în 3 sate.

Modul de folosință a terenului arabil din gospodăriile populației (320 ha) a fost influențat de particularitățile agricole ale zonei. Astfel, peste 64% din suprafață se cultivă cu cereale, 21% cu legume, 10% cu plante furajere, iar 5% cu alte culturi. Creșterea în ultimii ani a suprafeței cultivate cu furaje a avut drept cauză și efect sporirea numărului de animale în gospodăriile crescătorilor individuali.

Îmbogățindu-și an de an experiența și valorificînd superior condițiile naturale și economice locale, țăranii din această comună au ajuns, azi, să practice o **legumicultură cu un grad ridicat de intensificare**, concretizat și printr-o specializare adîncă a producției. În anul 1980, din cele 64 ha cultivate cu legume, tomatele reprezentau 53%, ardeii 32%, iar restul suprafeței era ocupată cu vinete și varză.

Specializarea a asigurat obținerea unor producții mari la hectar. Astfel, la tomate se obțin curent producții

Experiențe în actualitate

medii (pe cele trei sate) cuprinse între 28 și 45 tone, iar la ardei de 20—30 tone. Producții mari — de 45, respectiv 20 tone/ha — se obțin, de asemenea, la varză și vinete. Anul trecut, cele 64 ha cultivate cu legume au dat un total de 1994 t, din care 1213 t de tomate, 490 t de ardei, 195 t de varză, 90 t de vinete, plus cîteva tone de rădăcinoase ș.a.

Aceste producții au contribuit la satisfacerea nevoilor de autoaprovizionare și au permis, totodată, producătorilor valorificarea unor însemnate cantități la fondul de stat sau direct pe piață. Dintr-un calcul estimativ rezultă că la un consum mediu anual de 160 kg de legume pe locuitor, pentru populația comunei au fost necesare 608 t, iar diferența de 1386 t (aproape 70%) a fost valorificată prin vînzare. La nivelul consumului mediu pe țară, această cantitate suplimentară este suficientă pentru aprovizionarea unui număr de aproximativ 9000 de locuitori. Dacă avem în vedere numărul cultivatorilor, putem spune că fiecare dintre ei produce, în plus, legume pentru încă 10 persoane.

Cum au fost obținute aceste rezultate?

Apreciem că alături de factorul specializare care a determinat cîștigarea unei experiențe bogate în domeniul respectiv, un aport deosebit l-a avut și **sistemul de cultură** practicat. Astfel, față de variantele clasice de cultură în sistem protejat sau neprotejat, majoritatea cultivatorilor de legume din această comună practică **sistemul alternant**: cultură protejată — cultură neprotejată — cultură protejată. Suprafața cultivată de o gospodărie în sistem protejat variază între 0,025 și 0,05 ha, iar în sistem neprotejat între 0,15 și 0,17 ha.

Utilizîndu-se atît materiale refolosibile din gospodăria proprie, cît și unele materiale cumpărate, costul unui solar de formă trapezoidală (pentru tomate) revine aici la 5—7 lei/m^2, iar la solarul de tip tunel (pentru ardei) la 1—2 lei/m^2. Prin cultivarea legumelor în lunile martie-aprilie (în funcție de specificul culturii) și recoltarea în luna iunie, producătorii obțin venituri brute ce se ridică la 35—45 lei/m^2.

Odată valorificată producția timpurie de legume din solarii, producătorii își îndreaptă atenția asupra culturilor neprotejate, la care recoltarea începe în luna iulie. Pentru a prelungi perioada de vegetație a plantelor, toamna — cu investiții minime și folosind o parte din foliile de polietilenă de la solarii — culturile sînt din nou protejate.

Acest sistem de cultură asigură atît **randamente mari** și o calitate bună, cît și obținerea unor prețuri de valorificare mai mari, veniturile brute fiind cuprinse între 10 și 17 lei/m^2. Dacă adăugăm și veniturile obținute de la cultura protejată, rezultă, pentru perioada februarie-noiembrie, un venit mediu brut substanțial.

De altfel, **veniturile nete** estimate pentru o familie care cultivă legume

după acest sistem pe o suprafață de 0,20 ha se ridică la 15—25 mii lei/an, completînd veniturile obținute de membrii cooperatori din activitatea desfășurată în cooperativa agricolă din localitate, la o valoare a normei convențională cuprinsă între 40 și 50 lei.

Alături de aceste avantaje directe trebuie să evidențiem și faptul că, în condițiile în care comuna se află la o distanță relativ mică față de Capitală, populația ei a rămas stabilă, structura pe sexe și pe vîrste fiind echilibrată.

Sprijinul de care au nevoie „micii cultivatori"

REZULTATELE obținute de locuitorii comunei Grădinari, ca de altfel și din multe alte comune din țară, în valorificarea terenurilor din gospodăriile personale și loturile ajutătoare prin cultivarea de legume sau alte culturi nu pot fi considerate că au atins nivelul maxim al posibilităților; există încă multe rezerve nevalorificate. Unele neajunsuri se regăsesc în modul de organizare, conducere, îndrumare și control al activității agricole, iar altele sînt generate de celelalte ramuri ale economiei care deservesc, într-un fel sau altul, producția agricolă. Ridicarea eficienței legumiculturii așa-zis „tradiționale" și creșterea contribuției acesteia la autoaprovizionarea localităților cu produse în tot timpul anului impune luarea unor **măsuri pentru mai buna coordonare și sprijinirea în mai mare măsură a „micilor" cultivatori.**

În acest sens considerăm ca de primă urgență asigurarea producătorilor de către industrie cu unelte de mînă îmbunătățite, mașini și utilaje de mică mecanizare, diverse sortimente de îngrășăminte și substanțe fito-farmaceutice bine dozate, seturi de materiale pentru construcții ușoare de adăposturi, răsadnițe și chiar sere cu sticlă. De asemenea, deosebit de importantă este și dezvoltarea fabricării în serie (și la prețuri accesibile) de instalații pentru producerea biogazului, sobe pentru arderea economică a unor deșeuri agroforestiere sau industriale, captatoare solare pentru încălzirea serelor și răsadnițelor, instalații eoliene pentru pomparea apei folosite la irigare etc.

Cercetarea științifică poate da un sprijin substanțial prin stabilirea unor **tehnologii corespunzătoare pentru legumicultura pe parcele mici,** scheme de eșalonare a culturilor în teren descoperit și protejat, soiuri pentru cultura intensivă pe araci (la tomate de exemplu, soiuri foarte timpurii și tîrzii, rezistente la temperaturi scăzute). Cultivatorii sînt foarte receptivi la tot ceea ce este nou în materie de tehnologii și care le poate oferi venituri sporite, fapt dovedit și de practica altor comune — ca Balta Doamnei (județul Prahova) sau Periș (sectorul agricol Ilfov) ai căror locuitori și-au transformat curțile în adevărate „micro-industrii" de legume protejate, mai ales cu material plastic. Ar fi foarte utilă și editarea unei **publicații periodice** care să cuprindă tehnologii, **sfaturi și recomandări,** schimburi de experiență, noutăți etc., pentru diverse activități productive, specifice gospodăriilor populației.

Nu puține probleme se pun și în fața organelor administrative și agricole, pe linia sprijinirii operative a gospodăriilor populației. Astfel, se impune aprovizionarea la timp și în cantități suficiente cu semințe din soiurile zonale valoroase, cu îngrășăminte, utilaje și diverse instalații, pe baza unui sistem de vînzare reciproc avantajos, stimulator în care cooperația să fie implicată direct. De asemenea, este necesară organizarea în condiții optime a preluării produselor de la cultivatori, pentru fondul de stat și pentru piață — de pildă, printr-un sistem de colectare la punct fix, la intervale de timp optim și certe — sistem care să cuprindă o comună sau un grup de comune. În acest sens este demnă de luat în seamă experiența Consiliului popular al comunei Gruiu (sectorul agricol Ilfov) și a C.A.P. din localitate; pentru lucrările efectuate pe terenurile locuitorilor (cu garanția obținerii unor producții și venituri corespunzătoare), cooperativa agricolă de producție a perceput 30% din valoarea producției vîndute și încasate, sistem ce a fost bine primit de micii cultivatori.

Este necesar ca în comunele cu suprafețe mari de legume în gospodăriile populației să se organizeze **echipe pentru lucrări specializate** — mobilizarea profundă a solului, combaterea bolilor și dăunătorilor, construirea de sere și alte servicii. De asemenea, o îndrumare tehnică de specialitate, permanentă și competentă, precum și informarea, educarea și pregătirea profesională și politică a locuitorilor din mediul rural prin cursurile universității populare la sate pot contribui la obținerea unui important salt cantitativ și calitativ în acțiunea de autoaprovizionare teritorială.

Bujor MĂNESCU
Gheorghe FRĂȚILA
Valentin RĂDUȚĂ

Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică

(Urmare din pag. 4)

folosite tehnici mai puțin noi precum și tehnici esențialmente vechi. Din acest punct de vedere, țările cu nivel mediu au caracteristici comune cu țările în curs de dezvoltare.

„Pluralismul tehnologic" este inevitabil în țările care se industrializează sau continuă să se industrializeze în timpul nostru. Aceasta, mai ales, ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane care mărește considerabil decalajele tehnologice ce separă aceste țări de cele dezvoltate, le îngreunează accesul la cuceririle tehnico-științifice avansate ale timpului și le obligă să acceadă treptat la tehnicile de vîrf, folosind, cel puțin parțial, tehnici intermediare.

„Pluralismul tehnologic" se formează chiar și în ciuda eforturilor pe care multe dintre aceste țări le-au făcut și le fac pentru a investi de fiecare dată în tehnicile cele mai avansate. Dar chiar și cea mai nouă tehnică, în care s-au făcut investiții în aceste țări, este introdusă în industrie și în alte ramuri alături de o tehnică mai veche, care și ea a putut fi în urmă cu ani cea mai nouă și la rîndul ei, introdusă alături de o tehnică mai veche etc. În aceste țări, introducerea tehnicii noi nu a putut fi urmată de eliminarea tehnicilor mai vechi, așa cum în general s-a petrecut în condițiile industrializării pînă în prima treime a secolului nostru, adică ale industrializării marii majorități a actualelor țări dezvoltate din punct de vedere economic. Aceasta, mai întîi pentru că, în timpul nostru eliminarea tehnicilor mai vechi, cu deosebire din ramurile neagricole, ar fi lichidat locuri de muncă, ceea ce în condițiile în care agricultura a eliberat permanent și în ritmuri esențial mai mari decît în trecut brațe de muncă, ar fi determinat dimensiuni grave ale șomajului; apoi, pentru că eficiența (productivitatea muncii) locurilor de muncă din ramurile neagricole, chiar dotate cu o tehnică mai veche, este mai mare decît în agricultură, unde progresul tehnic în toată perioada industrializării este mai lent comparativ cu cel din industrie, precum și pentru că lichidarea unor locuri de muncă în economie ar fi micșorat esențial nivelul rezultatelor activității economico-sociale, ceea ce ar fi dus la un grad mai scăzut de satisfacere a nevoilor sociale.

(În numărul viitor al revistei, vom aborda alte laturi ale acestor probleme).

Rolul crescînd al pîrghiilor economice în orientarea exporturilor

STUDIUL noului mecanism economic în domeniul comerțului exterior scoate în evidență caracterul său novator, creînd pentru întregul flux de realizare a activității de export —, începînd cu producția de export, ca element hotărîtor în cadrul acestui proces și încheind cu activitatea propriu-zisă de comercializare pe piețele externe — condiții noi de realizare a relațiilor noastre economice externe, corespunzător necesităților actuale și de perspectivă ale economiei naționale, cu luarea în considerare, — totodată, — a situației tot mai complexe de pe piața mondială. În esență, se urmărește atingerea a trei obiective de bază :

— așezarea fermă a comerțului exterior pe principiile noului mecanism economic, bazat pe autoconducere muncitorească și autogestiune economică, financiară și valutară ;

— modernizarea întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională, prin înnoirea și adaptarea permanentă a producției în raport cu cerințele piețelor externe și promovarea unor forme și metode active de comercializare, la nivelul celor ale concurenței ;

— creșterea substanțială a rentabilității operațiunilor de export, import și de cooperare economică internațională, atît prin reducerea costurilor interne și utilizarea eficientă a importurilor, cît mai ales pe calea creșterii calității activității comerciale, efectuării de tranzacții pe piețele externe fără fond propriu de marfă, pentru realizarea unui aport valutar net cît mai mare.

Acest nou mecanism al comerțului exterior cuprinde ca verigi principale :

● SISTEMUL AUTOGESTIUNII VALUTARE

În instituirea acestui sistem s-a pornit de la necesitatea obiectivă de a asigura o balanță de încasări și plăți externe echilibrată, ca o condiție a echilibrului economic general.

În acest scop, se consacră principiul general valabil, ca fiecare organ central sau unitate economică angrenată în activități economice externe să-și asigure prin exporturi proprii mijloacele de plată necesare efectuării importurilor, să contribuie la creșterea fondului valutar al statului. Ca instrumente de realizare a acestui principiu, legea prevede elaborarea balanței comerciale și a planului de încasări și plăți valutare la nivelul fiecărui organ central și fiecărei unități economice, în directă corelare cu prevederile planului de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Fără îndoială, în statul nostru socialist, care alocă resursele financiare și valutare în funcție și de necesitățile generale ale dezvoltării economico-sociale, vor exista și în viitor ministere și unități economice cărora chiar prin plan li se admit anumite deficite la schimburi și plăți externe. Condiția esențială impusă de lege este ca astfel de organe centrale sau unități, precum și cele prevăzute prin plan cu excedente, să se încadreze strict în echilibrul valutar stabilit, să-și coreleze permanent importurile necesare executării planului cu gradul de realizare a exporturilor.

Pentru a se urmări modul de asigurare a autogestiunii valutare, de o importanță practică imediată este elaborarea unei metodologii unitare de control a încasărilor din export și al angajării plăților pentru importuri, avînd în vedere că, pentru a realiza o corelare și sincronizare în timp a acestora, este necesar să se acționeze încă din momentul încheierii contractelor.

● REFLECTAREA DIRECTĂ A REZULTATELOR FINANCIARE ALE ACTIVITĂȚII DE COMERȚ EXTERIOR ÎN GESTIUNEA UNITĂȚILOR ECONOMICE

În același sens, al promovării pîrghiilor economice în conducerea economică, noul mecanism consacră principiul potrivit căruia rezultatele activității de comerț exterior se reflectă direct în gestiunea întreprinderilor de comerț exterior și a unităților producătoare.

Pînă la intrarea sa în vigoare, unitățile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri operau, de regulă, în gestiunea lor pentru mărfurile exportate și importate cu prețurile stabilite la intern, indiferent de nivelul prețurilor în valută, iar întreprinderile de comerț exterior decontau cu bugetul de stat diferențele dintre prețurile interne și prețurile externe transformate în lei. Actuala reglementare asigură o legătură intimă între gestiunea unităților economice și rezultatele activității lor pe piețele externe, fără o intervenție din partea statului (exceptînd anumite situații deosebite, determinate de evoluția conjuncturii economice internaționale). În același timp, se cere întreprinderilor de comerț exterior să-și acopere integral, din venituri proprii, toate cheltuielile pe care le efectuează — atît în lei, cît și în valută, avînd ca o sursă deosebită de încasări (pe lîngă cea obișnuită, sub formă de comision), nivelul prețului extern al mărfurilor exportate sau importate, precum și aportul valutar din operațiuni comerciale fără fond propriu de marfă.

În ce privește întreprinderile producătoare, este necesar să se intensifice preocuparea lor pentru realizarea integrală a producției de export la termenele și în condițiile calitative stabilite prin contracte, pentru modernizarea produselor și creșterea gradului lor de valorificare pe piețele externe, pentru îmbunătățirea substanțială a activității de service, de livrare a pieselor de schimb și de asistență tehnică, în vederea menținerii pe piețe și dezvoltării acestora.

● CURSUL COMERCIAL UNIC ȘI CURSURILE DE REVENIRE PE PRODUSE ȘI GRUPE DE PRODUSE

Introducerea cursului comercial unic reprezintă un pas însemnat pe calea trecerii la convertibilitatea leului, obiectiv economic deosebit de important prevăzut în Programul partidului.

Trebuie subliniat faptul că nivelul cursului comercial unic se stabilește ca medie a cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse — deci reflectă realități economice , respectiv raportul dintre productivitatea națională și nivelul productivității pe plan mondial.

În practica internațională, decontarea de către bănci a exporturilor și importurilor în monedă națională se face, de regulă, la cursul oficial stabilit în raport cu valutele străine. Este de presupus că și la noi, pe măsura reducerii cursului comercial unic și grupării strînse în jurul acestuia a cursurilor de revenire pe produse, într-o etapă ulterioară decontarea mărfurilor de export și import se va face, de regulă, la un curs unic.

Deși s-a scurs un interval relativ scurt de la introducerea în practică a noului mecanism, se pot trage totuși unele concluzii asupra eficienței lui.

Toate unitățile economice — atît producătoare, cît și de comerț exterior — sînt tot mai conștiente de faptul că importurile planificate nu mai reprezintă un drept cîștigat a priori, ci o posibilitate, care poate fi materializată numai în strînsă corelare cu realizarea exportului. În acest sens, s-a intensificat preocuparea pentru realizarea exportului la nivelul planificat, ca singura soluție pentru efectuarea importurilor necesare.

S-a accentuat activitatea întreprinderilor de comerț exterior pentru încheierea de contracte de export la nivelul planului, pentru a asigura o perspectivă cît mai certă de realizare a planului de export.

S-a intensificat preocuparea producătorilor pentru realizarea în termen a contractelor încheiate, pentru modul cum sînt valorificate produsele lor pe piețele externe.

Întreprinderile de comerț exterior, prin noua organizare pusă în practică, urmăresc și cunosc mai bine mersul realizării producției de export, sînt tot mai interesate în adoptarea de măsuri operative pentru realizarea contractelor de export, la termenele și în condițiile convenite cu partenerii externi. Totodată, aceste întreprinderi manifestă o intensă preocupare pentru desfășurarea unei vii activități comerciale pe piețele externe, care să le permită realizarea volumului de activitate planificat, acordarea integrală a retribuției personalului muncitor și realizarea unor venituri suplimentare.

Aceste fenomene pozitive în activitatea de comerț exterior se vor amplifica în perioada următoare, noul mecanism de comerț exterior dovedindu-și, astfel, în practică necesitatea și viabilitatea în ridicarea pe o treaptă superioară a relațiilor economice externe ale țării noastre.

dr. Constantin FOTA

Creşterea intensivă a exporturilor — cerinţă majoră a noului mecanism economic în comerţul exterior

CONTINUĂM dezbaterea realizată în revista noastră asupra noului mecanism economic în activitatea de comerţ exterior (vezi „R.E." nr. 47 şi 48/1980, 15, 22, 23 şi 27/1981 şi ediţiile din acest an ale suplimentului „Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale"), în care s-au făcut numeroase propuneri privind modul de transpunere cît mai operativă şi eficace în practică a cerinţelor autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare şi valutare în acest sector de activitate. Cum este şi firesc, noua concepţie de comerţ bazată pe autoconducere presupune din partea tuturor lucrătorilor din sistem o participare activă, iniţiativă în desfăşurarea unei activităţi eficiente, sincronă cu dinamica pieţei internaţionale. În cele ce urmează se fac noi propuneri privind transpunerea cît mai eficientă în viaţă a acestor cerinţe.

Exportul nu este numai sarcina unităţilor specializate

DEFININD competitivitatea în condiţii egale de calitate a mărfii ca fiind capacitatea de reacţie mai promptă faţă de cerere să urmărim în continuare resorturile de competitivitate sporită pe care le declanşează noul mecanism economic.

Cîteva precizări se impun de la bun început în privinţa autogestiunii valutare. Principiul echilibrării balanţei de import-export la nivel de întreprindere nu trebuie să conducă la o înţelegere simplistă, în sensul că toate întreprinderile trebuie să devină exportatori direcţi pe piaţa mondială, pentru a-şi putea efectua importurile. Înţelegerea elastică, dinamică, activă, responsabilă a noţiunii de autogestiune nu exclude necesitatea specializării producţiei de export, ci dimpotrivă, este de dorit ca numai acele întreprinderi, subramuri şi ramuri ce deţin avantaje comparative pe piaţa internaţională să se orienteze spre export.

Ceea ce nu înseamnă însă că exportul trebuie văzut ca o sarcină exclusivă a unităţilor specializate de export, pentru că la producţia de export iau parte mii de subfurnizori din cele mai diferite sectoare ale economiei, iar alte întreprinderi pot deveni foarte competitive pe parcurs. Sinergia efortului de export se referă nu numai la conlucrarea între întreprinderi în cadrul unei centrale industriale, sau la cooperarea în cadrul unei ramuri economice, ci şi la nivelul ansamblului economiei naţionale.

Caracteristică economiei socialiste este capacitatea de utilizare optimă a resurselor din economia naţională unitară, pentru atingerea obiectivelor sale. În speţă, în domeniul comerţului exterior obiectivului de echilibrare a balanţei comerciale şi de plăţi externe trebuie să-i fie subordonate toate forţele economice din acest sistem. Cum viaţa a demonstrat că economia socialistă nu este ocolită de influenţele conjuncturale de pe piaţa mondială, decurge cu evidenţă concluzia că este necesar să se urmărească permanent şi sistematic evoluţia pieţelor internaţionale, pentru a putea aduce operativ corectivele necesare în structura producţiei de export. Împărţirea instituţională a planului de export, imuabil ca structură fizică, pe perioade relativ lungi faţă de dinamica pieţei internaţionale diminuează forţa potenţială de acţiune sinergetică a economiei socialiste unice, în măsura în care nu se acţionează pentru ajustarea dinamică a programelor de producţie în funcţie de cererea externă.

Viaţa demonstrează că şi perioadele de plan de un an sînt prea lungi faţă de evoluţiile conjuncturale de pe piaţa mondială. Se poate, spre exemplu, constata că este de preferat la un moment dat să exporţi echipament electronic şi de automatizări inclus în producţia de maşini-unelte, decît ca export direct. La fel, poate apare la un moment dat necesitatea de a utiliza factori intensivi în agricultură în cantităţi mai mari (tractoare, maşini agricole, îngrăşăminte chimice), pentru a creşte oferta la export a producţiei vegetale sau a zootehniei pe seama diminuării sarcinii de export la produsele respective. Se pare că în prezent, aceste valenţe ale noului mecanism economic nu au fost încă suficient descifrate pentru a da impulsul necesar iniţiativei lucrătorilor din sistem.

Preluarea de către exportatorii direcţi a sarcinii de export a altor exportatori — ce devin astfel exportatori indirecţi — cu menţinerea de către aceştia din urmă a tuturor drepturilor de exportator este un lucru perfect posibil în cadrul legal existent.

Desigur că odată cu creşterea volumului de export, creşte şi riscul celui ce desfăşoară direct operaţiunea pe piaţa externă. Dar acest risc poate fi diminuat cu ajutorul unor informaţii de piaţă pertinente, obţinute dintr-un sistem informaţional organizat în mod ştiinţific, ca şi prin încheierea de contracte-cadru, pe termen lung, ce asigură condiţii de specializare a producţiei de export.

Dacă însă vom gîndi dogmatic că fiecare întreprindere, în orice condiţii trebuie să exporte direct pe piaţa mondială, nu vom putea uneori decît cu mari sacrificii de preţ să plasăm marfa şi nu se vor valorifica corespunzător avantajele marii economii socialiste unitare.

În afară de „mişcarea hîrtiilor" care trebuie să opereze aceste deplasări de sarcină de plan de export, se constată că sînt necesare şi cîteva premise :

— o nouă atitudine — activă, dinamică, întreprinzătoare — a lucrătorilor din comerţul exterior, care desigur este generată, în primul rînd, de o bună pregătire profesională ;

— legiferarea limitei de risc pentru lucrătorul din comerţul exterior, astfel încît teama de a nu greşi să nu limiteze spiritul întreprinzător şi totodată utilizarea efectivă a pîrghiilor de cointeresare legale ;

— desfăşurarea unei activităţi profesioniste de marketing internaţional la nivel de centrală industrială, ramură şi la nivel de economie naţională.

Desigur că posibilităţile de optimizare a structurii producţiei de export în funcţie de conjunctura internaţională sînt multiple.

Toate aceste multiple posibilităţi de optimizare a structurii exporturilor trebuie să formeze cu prioritate obiectul de activitate al ministerelor şi organelor centrale de coordonare, care pot avea tabloul de ansamblu al exporturilor la un moment dat.

Profilul de activitate lărgit al întreprinderilor de comerţ exterior româneşti, incluzînd întreaga gamă a operaţiunilor de aport valutar şi import-export de servicii, know-how, engineering şi licenţe, deschide largi posibilităţi de combinare optimă a factorilor de producţie proprii şi atraşi de pe piaţa externă, în vederea asigurării competitivităţii. Un exemplu de operaţiune de aport valutar îl poate constitui preluarea din fondul de marfă de export a unor cantităţi de produse agroalimentare care să fie valorificate la preţul cu amănuntul, deci de cîteva ori mai bine, în cadrul unităţilor de turism internaţional. Diferenţa dintre preţul de export şi preţul cu amănuntul în alimentaţia publică (inclus în calculul tarifului turistic) poate constitui aport valutar net pentru întreprinzător (unitatea de turism internaţională respectivă). Turismul — „industria fără fum" — beneficiază în ţara noastră de un potenţial natural ce depăşeşte cu mult posibilităţile de exploatare curentă în cadrul bazei materiale construite. De ce nu ar putea fi concepută ca operaţiune de aport valutar atragerea unor fonduri de investiţii de pe piaţa externă pentru valorificarea sub formă de cooperare turistică a acestor resurse naturale, tot atît de preţuite azi ca petrolul, cărbunele sau fierul ?

Opţiuni asupra creşterii, determinate de poziţia faţă de resurse

UN ALT OBIECTIV al noului mecanism economic îl constituie creşterea gradului de implicare a producătorilor în rezultatele activităţii de comerţ exterior.

Poziţia specifică a ţării noastre faţă de resursele de materii — respectiv importatoare a circa 50% din necesarul de petrol şi a celei mai mari părţi din materiile prime pentru siderurgie, numai pentru plata acestora cheltuindu-se peste 50% din încasările din exporturile de devize libere — pun cu deosebită acuitate problema modului în care transformăm aceste resurse în produse de export competitive. Deosebit de semnificativ pentru analiza modului de valorificare a resurselor utilizate în producţia de export apare calculul cursului de revenire a cheltuielilor materiale de producţie (după deducerea, din preţul complet de export, a cheltuielilor cu manopera, energia şi a beneficiului la cursul comercial unic).

Analizele efectuate pe ramuri pe baza acestui indicator indică rezerve importante de creştere a gradului de valorificare a materiilor prime utilizate în producţia de export.

În condiţiile dificultăţilor crescînde de procurare a materiilor prime din import, pentru care trebuie alocată o parte tot

mai mare din încasările din exporturi, menținerea aceleiași structuri a exporturilor, a aceluiași grad de valorificare a materiilor prime, a aceleiași tehnicități a produselor împing comerțul exterior către un cerc vicios : pe de o parte, necesitatea de a spori exporturile, pentru a putea achiziționa materii prime la prețuri în creștere ; pe de altă parte, consum sporit de materii prime, pentru a realiza mai multe produse avînd același preț unitar. Ieșirea din acest cerc vicios este posibilă numai prin creșterea intensivă a exporturilor, prin modificări structurale în nomenclatorul de export, în favoarea produselor de tehnicitate ridicată, în valoarea cărora ponderea muncii naționale este ridicată.

Datele din Anuarul statistic al Republicii Socialiste România nu permit decît o comparație globală între industrie și agricultură cu privire la modul de valorificare a cheltuielilor materiale, dar și aceasta este semnificativă pentru rezervele de creștere economică intensivă, respectiv de creștere a eficienței exporturilor. Din datele tabelului nr. 1 se poate vedea că la unitatea de cheltuieli materiale efectuate în agricultură revine un raport supraunitar al contribuției la crearea de venit național, în timp ce în industrie raportul respectiv este subunitar.

Un criteriu în dezvoltarea producției de export îl poate constitui, în momente importante pentru echilibrarea balanței de plăți, posibilitatea de fructificare mai rapidă a cheltuielilor efectuate într-un sector sau altul al economiei, mai ales dacă avem în vedere cererea externă specifică.

Pentru numeroase țări dezvoltate (S.U.A., Franța, Olanda, Danemarca, Ungaria ș.a.) exportul de produse agricole are un rol hotărîtor în echilibrul balanței comerciale și de plăți externe. Adaptarea la specificul cererii pe piața externă este doar aparent un lucru foarte simplu. În practică, așa cum demonstrează unele realități ale pieței internaționale, este foarte important „know-how"-ul respectiv (vezi caseta).

Greutatea specifică a industriei și agriculturii în produsul social total (1980) (procente)

Ramura	P.S.T.	Chel. mat.	V.N.	Indice de valorif. col. 3/col 2
Industrie	73,4	75,7	70,0	0,92
Agricultură	10,0	10,0	10,1	1,01

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România 1981 ; Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, Ed. politică, Buc., 1981

Mergînd cu analiza în continuare la nivel de subramuri și produse, pot fi efectuate grupări după nivelul eficienței, în ierarhizarea priorităților la export. Utilizarea, un timp îndelungat, ca principal indicator al eficienței exporturilor a cursului de revenire a făcut ca în construcțiile noastre de mașini să figureze printre cele mai eficiente exporturile de utilaje mari consumatoare de metal, în condițiile în care se importă circa un milion și jumătate de tone de laminate neasimilate. În același timp, în construcțiile industriale și civile fierul este deseori utilizat în locul lemnului (acesta din urmă, ce-i drept, fiind mai greu de procurat). Paradoxal este că nu numai gardurile în comunele noastre sînt deja din fier, dar și într-un „oraș-grădină" cum este Bucureștiul au fost înlocuite gardurile vii de pe marginea drumurilor, cu gardurile metalice (în condițiile în care circa 90% din necesarul de minereu de fier se aduce din import).

Determinarea poziției pe piața externă cu ajutorul cursului comercial unic

MULTE PRODUSE de export cu tehnicitate înaltă înregistrează cursuri de revenire ridicate, datorită unei distribuiri necorespunzătoare pe funcțiuni a costurilor. Spre exemplu, o sumară analiză a valorii la un motor electric de export din producția standard arăta că din totalul cheltuielilor cu materii prime și materiale (100%), circa 16% reprezentau cheltuielile pentru achiziția prin cooperare — la un curs de revenire de 4 ori mai mare decît prețul pieței mondiale — a carcasei și scutului din fontă, circa 17% reprezentau cheltuielile pentru achiziția prin cooperare a lăzii de lemn pentru ambalaj (în loc de ambalaj colectiv din carton umplut cu mase plastice injectate în jurul produsului, care să permită paletizarea și containerizarea). O serie de alte materiale de bază sînt aprovizionate, de la subfurnizori interni, de asemenea la prețuri superioare celor de pe piața mondială (cursuri de revenire superioare cursului comercial unic).

În aceste condiții este foarte greu pentru furnizorul produsului finit să se încadreze în cursul comercial unic, atîta timp cît acest efort nu este făcut și de subfurnizorii săi.

Întrucît noul mecanism economic stipulează facilitarea producției subfurnizorilor la export, acordîndu-le statut de exportator, acest statut trebuie văzut sub ambele aspecte, atît ca drepturi, cît și ca obligații — de aliniere la prețurile mondiale. Numai astfel se vor putea obține produse complexe de tehnicitate ridicată, care să fie, în același timp, și competitive pe piața externă.

Actualul sistem de decontare a cheltuielilor de producție la nivelul prețului extern obținut, transformat în lei la cursul comercial unic al grupei de produse, face ca unele întreprinderi să fie descurajate să producă tocmai acele produse de tehnicitate și complexitate mare, la care au numeroși subfurnizori și cooperări interne, dacă aceștia din urmă nu se aliniază ca prețuri de livrare la nivelul pieței mondiale.

Limitarea sferei de aplicare a cursului comercial unic numai la nivelul furnizorului final la export, în condițiile în care acesta nu-și poate alege subfurnizorii, respectiv nu poate influența prețurile de aprovizionare (alinierea lor la prețurile pieței mondiale), face ca uneori să scadă cointeresarea pentru oferirea unor produse la export, deși din punctul de vedere al economiei naționale ele sînt rentabile la export. Spre exemplu, în cazul dat al motoarelor electrice, depășirea prețurilor de pe piața mondială de către unii subfurnizori se datorează beneficiilor excesive incluse în prețul intern ; dar, neexistînd alternativă de aprovizionare pentru beneficiar, aceștia își pot permite să practice asemenea prețuri.

Soluția care se impune în asemenea cazuri ar fi limitarea beneficiilor acestor subfurnizori la un nivel rezonabil, concomitent cu cointeresarea lor pe alte căi pentru subfurnizarea la export. Dezvoltarea, totodată, a micii industrii ca industrie orizontală pentru marile întreprinderi industriale constructoare de mașini va da posibilitatea diversificării subfurnizorilor, realizării de unități industriale cu cheltuieli de producție relativ mai scăzute, competitive pe plan internațional, care să influențeze pozitiv eficiența exporturilor complexe.

Se poate concluziona că perfecționarea sistemului de prețuri interne poate contribui în mod substanțial la transpunerea eficace în practică a noului mecanism economic în activitatea de comerț exterior, asigurîndu-se o asemenea structură a prețurilor, care să permită compararea cu productivitatea medie a muncii înregistrată pe plan internațional la un produs sau o grupă de produse. De aici, asigurarea premiselor ca ierarhizarea în funcțe de eficiență (curs de revenire) a produselor din nomenclatorul de export să însemne eficiență și la nivelul economiei naționale.

dr. Ioan GEORGESCU

Unități specializate pentru export

UN EXEMPLU edificator în efectuarea de investiții în scopul construirii de unități specializate pentru export, care să asigure valorificarea superioară la export a produselor agroalimentare, pot oferi unele unități de industrie alimentară din R.P. Ungară.

În vederea intensificării exportului de produse agroalimentare, Ungaria a dat în antrepriză unei firme vest-germane, cu livrarea „la cheie", construirea unei întreprinderi de industrializare a cărnii, dotată cu cele mai moderne instalații, utilaje și tehnologii. Unitatea industrială rezultată este specializată în producerea de conserve de șuncă, în exclusivitate pentru export. Nivelul tehnic și exigențele igienico-sanitare ale acestei unități specializate pentru export este stabilit în conformitate cu normele sanitar-veterinare ale ministerului agriculturii al S.U.A. și cu regulamentele Pieței Comune. Investiția „la cheie", în valoare de cca. 43 milioane dolari S.U.A., nu s-a rezumat numai la construcții-montaj și mașini, ci au fost importate și tehnologia specială și experiența în organizare și management a unei mari întreprinderi din industria cărnii din R.F. Germania, ceea ce a făcut ca întreprinderea din Kaposvar să se numere printre cele mai moderne unități de acest gen din Europa.

Dată în folosință în 1979, noua investiție va fi amortizată în cîțiva ani. Atingîndu-și, în scurt timp de la punerea în funcțiune, parametrii proiectați, ea produce zilnic, în două schimburi (cu cîte 400 de muncitori pe schimb), la un număr de 1 500—1 800 de sacrificări, 30 tone de conserve de șuncă și bacon, 17 tone de produse din carne (mortadella, chopped, pork, luncheon meat, hamburger) și 42 tone de grăsimi de porcine.

Procesul tehnologic, bazat pe cea mai modernă tehnică, în cea mai mare măsură automatizat, nu numai că asigură realizarea unui produs finit de o calitate excepțională, dar sînt valorificate toate produsele secundare și reziduurile, pentru a putea fi vîndute pe piață. Astfel, din animalul viu intrat în fabrică, sîngele este transformat în plasmă congelată sau deshidratată ; grăsimea se topește, pentru a fi transformată în grăsime alimentară ; glandele sînt puse la dispoziția industriei farmaceutice, din oase se fabrică făină de oase, iar din alte părți improprii consumului, făină de carne ; din reziduurile de la sacrificare se produce o biofăină, care joacă un rol important în furajarea animalelor.

DEZBATERE „R. E."

Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (III)

Volumul creditelor să fie perfectat prin contractul de credite

Dumitru Ungureanu, contabil șef la Întreprinderea metalurgică Iași — Avînd în vedere rolul bugetului de venituri și cheltuieli ca principal instrument de conducere în activitatea economică a întreprinderii, consiliul oamenilor muncii — în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1978 — elaborează și aprobă bugetul de venituri și cheltuieli. La capitolul „fondurile proprii, creditele și destinația lor" sînt fundamentate de către întreprinderi necesitățile de credite bancare. Cu toate aceste fundamentări, centralele industriale operează reduceri și transmit plafonul de credite care de regulă sînt subdimensionate față de cerințele reale ale întreprinderii, reducerile localizîndu-se la „credite pentru produse, lucrări și servicii facturate".

De aceea, opinez ca **fundamentarea și determinarea necesarului de credite bancare să fie efectuată o singură dată, și anume în faza de elaborare a bugetului de venituri și cheltuieli, operațiune la care să participe și organele bancare pentru sprijinirea acestei acțiuni și pentru realizarea rolului băncii în prevenirea imobilizărilor financiare. Volumul de credite definitivat în urma acestei acțiuni comune să fie perfectat prin contractul de credite.**

Creditele pentru „produse, lucrări și servicii facturate" se acordă în prezent de către Banca Națională a R.S.R. în limita plafoanelor trimestriale transmise de către centralele industriale. Acest procedeu nu corespunde cerințelor zilnice ale întreprinderii pentru asigurarea ritmică a surselor financiare datorită următoarelor cauze : limita zilnică de credite este stabilită în funcție de volumul trimestrial, avînd un caracter constant, în timp ce volumul producției marfă fabricată și livrată de către întreprinderi variază de la o zi la alta, creîndu-se astfel situații de necorelare între plafoanele de credite și volumul creditelor necesare ; structura producției marfă fabricată — respectiv livrată — la întreprinderile cu producție de masă influențează foarte serios volumul creditelor necesare pentru produsele expediate neritmic, creîndu-se o necorelare între plafoanele de credite aprobate și volumul creditelor necesare zilnic ; baza tehnico-materială, în special baza de materii prime, efectuarea reparațiilor de orice fel la instalațiile tehnologice sînt factori care influențează volumul creditelor necesare pentru producția marfă fabricată și livrată și care, de asemenea, conduc la necorelări față de plafoanele de credite aprobate cu un caracter constant ; obținerea unor credite pentru „produse, lucrări și servicii facturate" peste volumul rezultat din plafoane obligă întreprinderile la efectuarea unui mare volum de lucrări suplimentare pentru justificarea acestui necesar de credite, lucrări care se depun la B.N.R.S.R. periodic (la fiecare 4—5 zile centralizarea a cca. 2 500—3 000 facturi depuse spre încasare numai la nivelul întreprinderii noastre). Luînd în considerare aspectele semnalate mai sus, propun ca **creditarea produselor livrate și a prestărilor executate să fie efectuată de către B.N.R.S.R. pe măsura depunerii spre încasare a documentelor de livrare pentru toată durata pînă la încasare, tocmai pentru a evita blocajul în lanț.** Pentru anumite situații de incapacitate de plată la beneficiari, aceștia să aibă posibilitatea de a contracta credite cu dobînzi normale sau penalizatoare pe care să le suporte.

În altă ordine de idei menționez faptul că nesepararea în cont distinct a acumulărilor și efectuarea tuturor operațiunilor prin contul curent creează adesea goluri de mijloace circulante determinate de : efectuarea vărsămintelor pentru acumulări la termene fixe și în anumite cote conform prevederilor Legii 29/1978, în timp ce constituirea surselor din acumulări, din foarte multe cauze, nu se poate realiza cu aceeași ritmicitate ; volumul beneficiilor întreprinderii fundamentat prin bugetele de venituri și cheltuieli, este de regulă inferior celui transmis de centrala industrială, întreprinderea fiind obligată la efectuarea vărsămintelor după cifrele transmise de centrală ; neîncasarea în termen a produselor livrate și serviciilor facturate din lipsă de capacitate de plată la beneficiari. Pentru a evita asemenea situații, **propun separarea în cont distinct a acumulărilor și efectuarea vărsămintelor în conformitate cu prevederile Legii nr. 29/1978.**

Optimizarea stocurilor de mijloace circulante

Lector univ. **Maria Prisăcariu** — Legea finanțelor prevede că necesarul total de mijloace circulante să se determine prin bugetul de venituri și cheltuieli, avînd la bază stocurile dimensionate în funcție de sarcinile de plan, normele de stoc și normativele mijloacelor circulante. Deci volumul fondurilor bănești necesare pentru acoperirea mijloacelor circulante dintr-o anumită perioadă depinde de normele de stoc și normativele mijloacelor circulante. Așadar, optimizarea stocurilor va influența volumul fondurilor bănești necesare pentru acoperirea lor și mai puțin proporțiile în care participă cele trei surse de acoperire.

La unitățile de construcții — montaj, creditul bancar participă la completarea fondurilor pentru acoperirea necesarului de mijloace în proporție de aproximativ 3/4 din total. În plus, la aceste unități, elementele de mijloace circulante, materialele de bază, prefabricatele și detaliile de montat, producția neterminată se creditează în întregime. Așadar, optimizarea stocurilor pentru aceste elemente de mijloace circulante va influența direct nivelul fondului de acoperire, adică a creditelor bancare.

În literatura de specialitate se recomandă optimizarea stocurilor în funcție de minimizarea cheltuielilor de aprovizionare și stocare, mai puțin punîndu-se accentul pe cheltuielile ocazionate de acoperirea cu fonduri a acestor stocuri. Pentru unitățile de construcții — montaj, unde se creditează în întregime elementele de mijloace circulante, nivelul dobînzilor suportate de unitate pentru aceste credite poate constitui o restricție în optimizarea stocurilor. De aceea, se impune introducerea unui asemenea nivel al dobînzii, încît să se contracareze crearea unor stocuri peste necesar.

Întărirea rolului stimulativ al dobînzilor

Asist. univ. S. Mihăiescu — Sînt de acord cu punctele de vedere exprimate în cadrul dezbaterii de tovarășa Maria Prisăcariu, cu privire la rolul stimulativ pe care trebuie să-l aibă dobînda

în optimizarea stocurilor. Ca însoțitor permanent și obiectiv al creditului, dobînda apare ca un „preț" pe care debitorul îl plătește creditorului pentru folosirea într-o anumită perioadă de timp a unor resurse bănești. În acest sens dobînda apare ca o formă de redistribuire a venitului net între diferiți parteneri economici. În același timp, dobînda este și un important instrument al gestiunii economice precum și o modalitate de asigurare a resurselor necesare desfășurării activității instituțiilor bancare. Privită prin prisma acestor trei funcții ale sale, dobînda se manifestă complex în cadrul mecanismului financiar și de credit.

Creșterea rolului dobînzii bancare avută în vedere cu ocazia generalizării noului mecanism economico-financiar presupune activizarea tuturor acestor funcții. Consider totuși că în acest context locul principal trebuie să-l dețină preocuparea de a folosi dobînda, împreună cu alte pîrghii financiare, ca instrument de cointeresare a întreprinderilor și a colectivelor de oameni ai muncii în folosirea rațională și eficientă a tuturor fondurilor de care dispun. Aceasta presupune o analiză diferențiată, avîndu-se în vedere cel puțin următoarele considerente : raportul dintre resursele proprii și cele împrumutate, timpul de folosire a împrumuturilor, natura și destinația împrumuturilor, rata dobînzii, sursele din care se suportă dobînda.

Întărirea rolului stimulativ al dobînzii trebuie potențată prin găsirea unor căi specifice, știut fiind faptul că actuala includere a dobînzii în costurile de producție nu este de natură a influența sensibil întreprinderile în privința folosirii raționale și eficiente a resurselor împrumutate. În această direcție s-ar impune cel puțin două modalități de acțiune : **scoaterea dobînzii din costuri; suportarea diferențiată a dobînzii.** În prezent se recunoaște unanim faptul că dobînda se suportă din venitul net ; menținerea ei în costuri ar denatura raportul dintre cele două componente fundamentale ale valorii : munca trecută și munca vie. **Prin plata dobînzii din beneficiu, ca parte principală a venitului net, se crează o legătură nemijlocită între aceasta și posibilitățile de constituire a fondurilor proprii prin autofinanțare.** În acest fel, întreprinderile vor fi cointeresate în folosirea numai a unor credite absolut necesare, în evitarea sau chiar eliminarea celor restante (care atrag dobînzi majorate), angajarea lor în circuitul productiv, sporirea vitezei de rotație a fondurilor etc. ; în caz contrar ar fi diminuate posibilitățile de constituire la nivelul planificat a fondurilor proprii, precum și a celor destinate stimulării materiale. Ar fi utilă precizarea ca **dobînda să fie suportată nu din întreaga masă a beneficiului de repartizat, ci numai din partea destinată formării fondurilor proprii și a celor pentru stimularea materială, neafectînd partea care revine societății.**

În același timp, **consider că dobînda ar avea o influență pozitivă în măsura în care cel puțin cuantumul dobînzii care depășește nivelul dobînzii la creditele acordate în condițiile normale, ar fi suportat de cei din vina cărora s-au produs aceste depășiri.** În aceeași direcție stimulatoare ar acționa și **acordarea de către bănci a unei bonificații diferențiate în funcție de anumite tranșe, pentru economiile de credite sau pentru disponibilități din fonduri proprii, care ar suplimenta fondurile destinate stimulării suplimentare a personalului muncitor.**

Dr. **Gh. Voinea :** Practica economică arată că, prin introducerea bugetului de venituri și cheltuieli, s-a înregistrat o îmbunătățire pe plan calitativ în activitatea economico-financiară a întreprinderilor. Cu toate acestea, bugetul de venituri și cheltuieli poate să influiențeze mai mult în direcția ridicării calității activității economico-financiare a întreprinderilor. După părerea noastră, rezervele de sporire a rolului acestui instrument în conducerea activității economico-financiare se află în etapa de elaborare. În această direcție, considerăm că **se impune o fundamentare complexă a indicatorilor care se înscriu în buget, pentru a depista încă din acest moment toate rezervele, căile și mijloacele de sporire a eficienței economice.** De asemenea, unii indicatori din buget care influențează asupra capacității de plată, necesită o defalcare și urmărire operativă pentru a răspunde acestei exigențe a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor.

Prin normele Legii nr. 12/1980 și prin îmbunătățirile ulterioare, s-au creat condiții de întărire a autogestiunii economico-financiare a unităților producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import. Așezarea autogestiunii economico-financiare la baza activității de comerț exterior obligă unitățile economice să urmărească desfacerea producției la export, realizarea încasărilor necesare acoperirii cheltuielilor, restituirii creditelor și sporirii rezervelor valutare ale statului.

Accelerarea decontărilor — obiectiv prioritar în mărirea vitezei de rotație a fondurilor circulante în unități

Vasile Domnaru, șef de serviciu la Sucursala județeană Iași, a Băncii Naționale. — Problema plăților între unitățile socialiste, care se fac în marea lor majoritate prin virament bancar, are o importanță deosebită atît pentru întreprinderi cît și pentru bănci. Se știe că prin Legea Finanțelor nr. 9/1972, așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, s-au prevăzut cît se poate de clar drepturile și obligațiile ce revin furnizorilor și cumpărătorilor în privința realizării contractelor economice, efectuării la timp a plăților etc. Banca Națională a R.S.R., împreună cu băncile specializate au elaborat în baza legii — Normele metodologice nr. 2/1980, prin care se prevăd formele și instrumentele de decontare adecvate în vederea realizării acestor cerințe, lăsînd la latitudinea părților să-și prevadă forma și instrumentul de decontare, avînd însă dreptul de a interveni pentru schimbare dacă se constată o încetinire a plăților.

În baza noilor orientări și ținînd seama de complexitatea operațiilor atît la întreprinderi cît și la bănci prin folosirea dispozițiilor de încasare cu factură al căror circuit este mai mare și necesită în multe cazuri operațiuni suplimentare (stabiliri de termene de plată, prelungirea plăților, reveniri la ele etc.), sucursala noastră a urmărit în ultimii doi ani **realizarea în mai mare măsură a plăților din inițiativa plătitorilor.** Astfel, s-au introdus în relațiile dintre unitățile locale dispoziții de plată cu factură, inclusiv cu unitățile cooperației de consum. De asemenea, s-au introdus plățile planificate între unitățile cu ridicata ale sectorului cooperatist cu cooperativele de consum, iar la unitățile ce se încadrează în lege privind produsele cu consum imediat, s-a urmărit modificarea contractelor și introducerea documentelor cu această mențiune. Acordăm atenția cuvenită decontărilor prin telex a documentelor de valori mari, asigurîndu-se prin aceasta accelerarea decontărilor.

În continuare, considerăm că trebuie acționat în următoarele direcții : **intensificarea controlului bancar și financiar, în sensul că la perioade mai scurte să se urmărească modul cum este organizat circuitul documentelor de plată și introducerea lor la timp la bancă ; organele de control ale organelor tutelare ce vin în întreprinderi să aibă în vedere problema lichidării în termenele legale a obligațiilor de plată ; în decontările locale să se generalizeze plata prin cecurile de decontare ; furnizorii care, constată întîrzieri repetate din partea unor cumpărători să efectueze livrările numai pe bază de acreditiv sau scrisoare de garanție,** care nu se folosesc decît în foarte puține cazuri. Dealtfel, la sucursala noastră nu s-a emis sau primit încă nici o scrisoare de garanție. Prin realizarea acestor idei se va aduce o contribuție la accelerarea decontărilor și asigurarea capacității de plată la nivelul întreprinderilor, precum și reducerea costurilor în condițiile utilizării dispoziției de încasare cu factură și efectuarea operațiilor de „încasso" prin bănci.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Recentele adunări generale ale oamenilor muncii

Manifestarea adîncirii democrației socialiste, a responsabilității individuale și colective

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, în toate întreprinderile industriale, în unitățile din sectoarele de construcții, transporturi și telecomunicații, comerțul de stat și cooperatist, alimentația publică, turism, prestări de servicii, în institutele de cercetare,proiectare și inginerie tehnologică, precum și la centralele industriale și unitățile asimilate lor, au avut loc adunări generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora.

Desfășurate în lumina Hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, a orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii și la Plenara C.C. al P.C.R. din 29 iunie a.c., adunările au avut pe ordinea de zi probleme importante : dezbaterea și aprobarea sarcinilor ce revin unităților respective din planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1982, aprobarea programului unitar de măsuri care să asigure îndeplinirea sarcinilor de plan. De asemenea, au fost aleși candidații și reconfirmați delegații pentru consiliile oamenilor muncii județene și al municipiului București.

Pentru a se asigura o analiză aprofundată a rezervelor existente, o eficiență maximă a propunerilor și a măsurilor supuse spre adoptare, s-a indicat ca adunările generale să nu aibă loc decît după rezolvarea tuturor problemelor de bază care condiționează îndeplinirea planului pe trimestrul IV al anului în curs și pe 1982. În acest scop, cadrele din conducerea partidului și statului, a ministerelor și organelor centrale de sinteză, numeroși specialiști din aparatul central au fost repartizați pe județe pentru a cunoaște la fața locului și a rezolva problemele ridicate de unitățile economice. Pentru a asigura operativitatea acțiunii, la Comitetul Central al partidului a fost constituit un colectiv ce a avut ca misiune să primească problemele transmise de la județ, să urmărească zi de zi rezolvarea lor și să asigure transmiterea la timp a unor soluții corespunzătoare unităților care le-au ridicat. În felul acesta, încă înainte de desfășurarea adunărilor generale s-a realizat o corelare mai strînsă a sarcinilor de plan cu capacitățile de producție, resursele de materii prime și materiale, combustibil și energie, forță de muncă.

În cadrul dezbaterilor care au avut loc, reprezentanții milioanelor de oameni ai muncii au analizat în spirit critic și autocritic rezultatele obținute pe primele trei trimestre în realizarea planului și a bugetului de venituri și cheltuieli pe acest an, măsurile necesare pentru recuperarea unor rămîneri în urmă și pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1981, premisă esențială a înfăptuirii în cele mai bune condiții a sarcinilor dezvoltării economico-sociale din al doilea an al cincinalului. Adunările generale au stabilit și aprobat, de asemenea, măsurile politico-organizatorice și tehnico-economice necesare realizării ritmice, din primele zile ale anului, a prevederilor planului pe 1982, în condiții de eficiență sporită.

Caracterizîndu-se printr-un pronunțat spirit de lucru, dezbaterile au constituit un moment însemnat pentru întărirea și dezvoltarea autoconducerii și autogestiunii, pentru creșterea răspunderii organelor de conducere colectivă și a fiecărui om al muncii, în vederea bunei gospodăriri și administrări a mijloacelor încredințate de popor. Consemnîndu-se rezultate în general bune în îndeplinirea planului producției nete, au fost relevate deficiențele și dificultățile care au dus, într-o serie de întreprinderi, la nerealizarea integrală a producției fizice, a producției marfă vîndută și încasată ; au fost stabilite măsuri concrete pentru înlăturarea acestor dereglări, pentru realizarea, cu prioritate, a producției destinată exportului în structura sortimentală și la parametrii calitativi din contracte, pentru reducerea, în continuare, a importurilor și pentru asimilarea de noi produse cu caracteristici tehnico-economice superioare.

Creșterea competenței oamenilor muncii și a motivării lor pentru participarea la actul de conducere a reieșit clar din modul amănunțit în care au fost discutate problemele legate de creșterea productivității muncii, ridicarea continuă a nivelului tehnic al produselor, îmbunătățirea calității acestora prin sporirea eficienței controlului în toate fazele de producție, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice, recuperarea și utilizarea integrală a materialelor refolosibile rezultate din procesele de producție și de consum, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb, a unor subansamble și produse. Au fost identificate și propuse spre valorificare noi posibilități care să asigure nu numai încadrarea strictă în normele și normativele de consum și de stoc, în cheltuielile de producție planificate, ci și reducerea suplimentară a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică și termică, a consumurilor de muncă, mărirea eficienței în utilizarea fondurilor fixe și sporirea, pe această bază, a rentabilității tuturor produselor.

Numeroase unități economice, de cercetare și proiectare au adoptat măsuri pentru creșterea aportului cercetării științifice și ingineriei tehnologice la soluționarea problemelor privind îndeplinirea planului, urmărindu-se reducerea perioadei de cercetare și a celei de trecere de la faza de laborator sau pilot la faza industrială, obținerea de utilaje și instalații de mare productivitate și introducere de tehnologii cu randamente superioare.

Oamenii muncii au propus și un număr mare de măsuri vizînd perfecționarea normării muncii, organizarea rațională a producției, extinderea lucrului la mai multe mașini, mecanizarea și automatizarea producției, extinderea muncii în acord global ș.a. Măsuri concrete au fost stabilite și pentru realizarea integrală și la termen a lucrărilor de investiții și a punerilor în funcțiune prevăzute în plan, folosirea cu eficiență sporită a mijloacelor de transport, asigurarea fondului de marfă prevăzut în plan, îmbunătățirea activității de comerț și a prestărilor de servicii către populație, realizarea producției planificate în agricultură, creșterea efectivelor de animale, îndeplinirea și depășirea livrărilor de produse agricole, pentru fondul central al statului, buna gospodărire și utilizare a întregului fond funciar și a bazei materiale aferente.

Un accent deosebit a fost pus, în cadrul dezbaterilor, pe stabilirea măsurilor referitoare la creșterea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor, în acord cu înzestrarea tehnică a fiecărei unități economice și cu cele mai noi cuceriri științifice, precum și pe adoptarea de măsuri eficiente de întărire a răspunderii în muncă, a ordinii și disciplinei, de organizare cît mai judicioasă a muncii și a proceselor de producție.

Ampla dezbatere democratică de către oamenii muncii sau reprezentanții acestora, a cifrelor de plan și a tuturor problemelor din cadrul unităților economice respective — acțiune desfășurată prin grija consiliilor oamenilor muncii și a comitetelor sindicatelor — a dus la mobilizarea spiritului de inițiativă, creativ al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, al tuturor categoriilor de personal muncitor, la găsirea de soluții pentru valorificarea mai bună a resurselor de care dispun întreprinderile și centralele. În același spirit constructiv, au acționat, din indicația conducerii partidului, ministerele și organele centrale, guvernul, acordînd întreprinderilor un sprijin concret în nominalizarea producției fizice planificate, în trecerea la încheierea contractelor, în fundamentarea și definitivarea tuturor programelor speciale ce fac parte integrantă din planul pe anul 1982.

Recenta rundă a adunărilor generale a confirmat o dată mai mult conștiința fiecărui om al muncii asupra responsabilităților ce-i revin ca proprietar al întreprinderii în care lucrează — un proprietar de tip nou, un proprietar colectiv — și ca beneficiar al acelei părți din ceea ce se produce, care se împarte după principiul socialist, în raport cu munca și contribuția fiecăruia. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Brăila din 1 noiembrie a.c.,**„În această concepție a autoconducerii muncitorești, de participare democratică a maselor populare, a întregului popor la conducerea societății, trebuie să acționăm cu toată răspunderea pentru aplicarea fermă a noului mecanism economic, pentru buna funcționare a consiliilor de conducere, a adunărilor generale. Fiecare muncitor, fiecare cooperator, fiecare țăran trebuie să știe că este și el răspunzător de felul cum merg treburile. Să nu considere că aceasta privește numai consiliul de conducere, pe director, pe maistru sau pe inginer : dimpotrivă, trebuie să-și spună cuvîntul, să-i tragă la răspundere dacă nu lucrează cum trebuie. Cu toții trebuie să acționăm cu întreaga răspundere pentru a ne îndeplini rolul de conducători și de constructori conștienți ai socialismului și comunismului !“**

Virgil DINCĂ

ACTIVITATEA DE PROIECTARE — MAI APROAPE DE CERINŢELE PRODUCŢIEI

AFIRMAREA NOII CALITĂŢI în activitatea economico-socială, sporirea eficienţei determină necesitatea ca fiecare unitate economică să-şi utilizeze cu maximum de randament întregul potenţial tehnico-material, uman şi financiar de care dispune. În acest context, un loc aparte revine activităţii de cercetare, valorificării inteligenţei tehnice. Aceasta pentru că promovarea creativităţii tehnice proprii asigură condiţiile necesare creşterii calităţii şi diversificării produselor, înnoirii producţiei şi sporirii gradului ei de adaptabilitate la cerinţele tot mai complexe ale beneficiarilor interni şi externi, în condiţiile reducerii consumurilor şi cheltuielilor pe unitatea de produs.

Competitivitatea produselor este dependentă în mare măsură de capacitatea sectoarelor de creaţie tehnică de a adapta produsele destinate vînzării cerinţelor utilizatorilor, iar procesele de fabricaţie a acestora, cerinţelor producătorilor. Echilibrarea prin intermediul produselor noi a celor două cerinţe reprezintă, din acest punct de vedere, principala obligaţie de natură economică a compartimentelor de creaţie tehnică din întreprinderile industriale, prin care se asigură contribuţia lor la sporirea eficienţei activităţii de producţie. Mai mult decît atît, compartimentele de proiectare din întreprinderi îşi pot spori contribuţia directă la creşterea eficienţei economice prin angajarea lor efectivă în realizarea acţiunilor de stabilire şi introducere a unor tehnologii adecvate specificului fiecărei unităţi şi de obţinere a produselor în condiţii tehnologice care maximizează eficienţa fabricaţiei, paralel cu asigurarea, prin tipizarea reperelor şi componentelor, precum şi prin modularizarea subansamblelor, a unui maximum de supleţe în adaptarea rapidă a producţiei la mutaţiile ce se manifestă în cerinţele utilizatorilor.

Necesitatea de a se orienta activitatea de proiectare din întreprinderi spre soluţionarea, cu prioritate, a problemelor tehnologice ale fabricaţiei produselor, atrage indirect şi pe aceea de a se asigura compartimentelor de proiectare o structură organizatorică capabilă să asigure o mai mare adaptabilitate a acestora la cerinţele economice actuale ale producţiei.

Forme organizatorice corespunzătoare specificului producţiei

ACTUALA FORMĂ DE ORGANIZARE a compartimentelor de proiectare din întreprinderile industriale — servicii sau centre de proiectare — are la bază „atelierul de proiectare" specializat după criteriul produselor finite (atelierul aparataj, atelierul SDV, atelierul motoare, atelierul pompe etc.). Această formă, prezintă avantajul major că asigură o apropiere a sarcinilor proiectării cu cele ale producţiei şi ale planului de producţie. În aceste condiţii, proiectarea reprezintă o etapă anterioară lansării în fabricaţie a produsului, în cadrul căreia se asigură documentaţia de execuţie a acestuia, fiecare dintre produsele finite reprezentînd un obiectiv de plan distinct, atît pentru activitatea de proiectare, cît şi pentru cea de producţie. Procesul definit de activităţile de creaţie tehnică, pregătire a fabricaţiei, fabricaţie şi desfacere are, pentru fiecare lot de produse în execuţie, un caracter liniar cu secvenţe succesive (figura 1). Produsele din aceeaşi familie sînt de cele mai multe

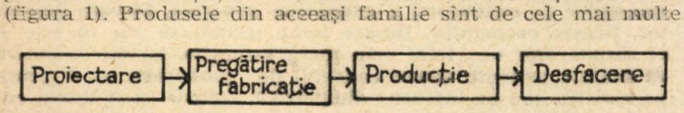

Fig. 1. Structura liniară a procesului de asimilare a produselor

ori dezvoltate pe grupe sortotipodimensionale, în cadrul cărora se utilizează piese şi subansamble comune, ceea ce asigură posibilitatea reutilizării la maximum a pieselor şi subansamblelor în cadrul aceleeaşi familii. Conducerea procesului de producţie se realizează relativ facil dacă toate compartimentele care cooperează la realizarea producţiei au obiective şi sarcini comune, planificarea execuţiei prezentînd dificultăţi minore, deoarece între sarcini apar, în principal, numai decalaje de timp.

Organizarea activităţii de proiectare după principiul „obiectivelor comune cu cele ale producţiei curente" prezintă însă dezavantajul utilizării limitate a potenţialului, al proiectării. Analizînd produsele ca un complex de piese şi componente care se combină în condiţii specifice pentru a asigura o anumită funcţionabilitate atît întregului ansamblu, cît şi fiecărui subansamblu component, se constată că majoritatea celor care au o anumită structură constructivă (mecanisme, maşini, utilaje, aparatură specializată pe domenii etc.) sînt formate dintr-un număr limitat de repere care se aseamănă între ele. În aceste condiţii, apare mai raţional să se organizeze proiectarea utilizîndu-se aceleaşi principii care stau la baza organizării constructiv tehnologice a produselor, adică specializată atît în execuţia unor grupe de repere cu caracteristici comune, cît şi în combinarea raţională a acestora pentru a asigura o anumită funcţionalitate produsului. O astfel de organizare conduce implicit la specializarea tehnologică a unora dintre proiectanţi pentru realizarea în condiţii optime a unui număr limitat de familii de piese, iar a altora, în realizarea unor produse diversificate în care se utilizează aceleaşi tipuri de repere sau componente. În acelaşi timp, aceasta asigură şi reducerea timpului de asimilare. Execuţia şi omologarea prototipurilor, cît şi, parţial, execuţia şi omologarea seriei zero, ar putea fi de exemplu eliminate sau diminuate substanţial, dacă reperele componente, în totalitatea lor, ar fi omologate anticipat din punct de vedere constructiv şi al condiţiilor de utilizare în exploatare. Omologarea ar fi necesară, în această situaţie, numai pentru tipurile noi de repere sau pentru noi condiţii de utilizare a reperelor tipizate şi nu pentru ansamblul nou creat, ceea ce ar simplifica foarte mult procesul de asimilare, deoarece :

— reperele componente pot fi probate funcţional şi li se pot determina anduranţa pentru diferite condiţii de exploatare, pe standuri de probă în laborator ;

— omologările nu sînt legate de noile produse, ci de noile tipuri de repere şi/sau de noi condiţii de exploatare ;

— timpul de determinare a anduranţei reperelor poate fi stabilit în funcţie de necesităţi, fără să fie afectată lungimea timpului de asimilare a produselor ;

— sporeşte exigenţa faţă de calitatea de execuţie a reperelor şi scade amploarea pregătirii de fabricaţie prin diminuarea numărului de S.D.V.-uri necesare ;

— omologarea seriei zero nu mai este necesară decît pentru verificarea tehnologiei de montaj şi a celei de execuţie a pieselor unicat, deoarece tehnologia de execuţie a pieselor se omologhează anticipat.

Adîncirea flexibilităţii proiectării şi minimizarea factorului timp

ÎN PREZENT, capacitatea de proiectare din întreprinderi se consumă cu lucrări care nu sînt într-un raport direct cu volumul sau valoarea producţiei pentru care sînt executate, deoarece conţinutul documentaţiilor de execuţie este acelaşi, indiferent dacă produsul se realizează pentru prima oară sau are vechime în fabricaţie, sau dacă producţia are caracter individual sau de serie mică (se exclude fabricaţia cu caracter de masă).

Luînd ca exemplu situaţia dintr-o întreprindere cu profil electrotehnic în care se realizează — ca activitate secundară — şi utilaje şi S.D.V.-uri specifice subramurii industriale, putem

prezenta cîteva elemente concrete, de susţinere a punctelor de vedere dezvoltate anterior. Pentru realizarea sarcinilor de producţie, întreprinderea are trei ateliere de proiectare cu următoarele profiluri de bază : aparataj electrotehnic de joasă tensiune şi mijloace de automatizare ; matriţe, ştanţe şi S.D.V.-uri ; utilaje specifice. Analizînd corelaţiile dintre valoarea producţiei şi modul de utilizare a capacităţii de producţie pentru realizarea acesteia, se constată :

a) peste 62% din capacitatea de proiectare a fost consumată pentru realizarea a 14% din valoarea producţiei, în timp ce pentru 62% din valoarea planului s-a utilizat circa 15% din capacitatea de proiectare ;

b) există variaţii foarte mari între producţiile aferente unei ore de proiectare în funcţie de caracterul acestora (aşa cum rezultă din tabelul nr. 1.)

Tabelul nr. 1

Valoarea producţiei aferentă unei ore de proiectare, în anul 1980, pe structuri de producţie

— lei/oră —

	Mijloace de automatizare	Matriţe şi S.D.V.-uri	Utilaje
Producţia totală	730	250	400
Producţia netă	350	230	280

c) timpul consumat de proiectanţi pentru elaborarea diverselor părţi componente ale documentaţiilor de execuţie variază în limite largi, în funcţie de tipul produsului, de caracterul comenzii de execuţie (cu documentaţia beneficiarului sau a proiectantului din întreprindere) şi de mărimea loturilor de fabricaţie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Variaţia maximă şi minimă a ponderii timpului consumat pentru elaborarea diverselor părţi ale documentaţiilor de execuţie

— % —

Tipul documentaţiei	Timpul total de proiectare	Ponderea timpului consumat pentru elaborarea de : Documentaţii constructive	Documentaţii tehnologice	Alte activităţi
Mijloace de automatizare	100	9—13	54—67	37—20
Matriţe	100	55—77	22—43	23—0,4
Utilaje	100	32—79	19—62	2—6

Investigaţiile efectuate au evidenţiat neconcordanţe între calitatea documentaţiilor tehnologice şi mărimea timpului consumat pentru elaborarea acestora datorită faptului că multe din indicaţiile tehnologice au caracter general (nu cer timp pentru determinare, ci numai pentru înscriere în formular). De asemenea, actuala formă de organizare a compartimentului de proiectare cît şi modul de concepere şi execuţie a documentaţiilor tehnice, determină, pentru fiecare schimbare a structurii planului de producţie, excedent sau deficit de capacitate de proiectare, sau dezechilibre între compartimentele de proiectare. Pentru întreprinderile care au, într-o proporţie mai mare a planului de producţie, produse individuale comandate de diverşi beneficiari, aceste fluctuaţii pot fi de mare amploare de la un an la altul şi de la trimestru la trimestru, influenţînd negativ ritmicitatea şi eficienţa producţiei.

Concluziile formulate scot în evidenţă existenţa unor rezerve în activitatea de proiectare, prin mobilizarea cărora se poate asigura o contribuţie mai substanţială a acesteia la sporirea eficienţei producţiei. Principala cale de mobilizare a acestor rezerve constă în **raţionalizarea conţinutului documentaţiilor de execuţie a activităţii de proiectare**, care în mod preponderent trebuie utilizată pentru lucrări de creaţie tehnică. Materializarea acestei posibilităţi duce la schimbarea unora din atribuţiile şi sarcinile ce revin proiectării şi la adoptarea unei structuri de organizare pentru aceasta, care să asigure realizarea lor în bune condiţii.

Principii tehnologice noi în proiectarea şi asimilarea produselor

FORMA DE ORGANIZARE care va fi prezentată în continuare a rezultat din analiza posibilităţilor de a se elimina neajunsurile mai sus menţionate şi din necesitatea de a corespunde mai bine cerinţelor care se manifestă în întreprinderi pe linia ; ● sporirii continue a numărului de sortotipodimensiuni de repere în fabricaţie ; ● creşterii numărului de unităţi care-şi elaborează singure proiectele de execuţie a produselor ; ● dezvoltării continue a nomenclatorului produselor pe care întreprinderile industriale le fabrică la comandă (creşte ponderea produselor unicat sau fabricate în serii foarte mici) ; ● asigurării, pentru tot mai multe unităţi industriale, a posibilităţii de a utiliza sisteme automate de calcul la realizarea documentaţiilor de execuţie ; ● obligativităţii fiecărei întreprinderi industriale de a asigura condiţii de scurtare a timpului de proiectare şi lansare în fabricaţie a produselor.

Raţionalizarea activităţii de proiectare are la bază constatarea că toate produsele care se realizează de întreprinderile dintr-o ramură industrială reprezintă sisteme funcţionale realizate prin grupări de piese care fac parte dintr-un număr foarte limitat de familii : axe, flanşe, roţi, came, bucşi etc. Se poate deci afirma că toate piesele din aceeaşi familie sînt susceptibile de a fi realizate utilizîndu-se aproximativ acelaşi proces tehnologic şi că toate produsele sînt similare din punct de vedere morfologic. Practica a dovedit că piesele dintr-o familie nu pot fi realizate cu aceeaşi tehnologie (în familia „arbori" intră atît axul unei turbine hidraulice, cît şi al unei elice de avion) şi de aceea şi acestea ar trebui subîmpărţite în subdiviziuni mai mici care să asigure omogenitatea tehnologică a execuţiei. Se poate astfel împărţi familia de piese în „clase" şi „grupe" după criteriul utilajului de bază pe care se

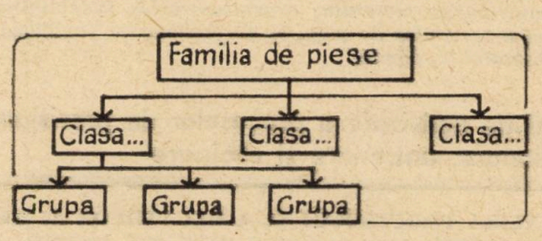

Fig. nr. 2

realizează şi al S.D.V.-urilor utilizate (fig. nr. 2). Se ajunge astfel la o simplificare substanţială a proiectării pieselor prin reutilizarea, la toate piesele din aceeaşi grupă, a tehnologiei stabilită pentru grupa respectivă, operaţiile tehnologice care diferenţiază o piesă reală de cea „reprezentativă a grupului" fiind tratate ca excepţii de la „tehnologia cadru a grupului".

După cum se poate observa **principiul de proiectare pe baza tehnologiei de grup impune o unitate de gîndire la stabilirea familiilor, claselor şi grupelor de piese, cît şi în ceea ce priveşte optimizarea tehnologiei cadru de realizare a piesei reprezentative a grupului.** Această unitate conceptuală obligă să se organizeze în cadrul compartimentului de proiectare un colectiv care să asigure optimizarea tehnologică. Existenţa lui atrage după sine simplificarea activităţii de proiectare operativă prin reducerea ei la conceptualizarea pieselor reale astfel încît să se încadreze la maximum în una din grupele reprezentative stabilite, la adaptarea operativă a tehnologiei cadru la cerinţele piesei reale şi indicarea regimurilor tehnologice de execuţie, proiectarea tehnologiilor pentru operaţiile necuprinse în tehnologia cadru, precum şi a celor de montaj.

Pentru întreprinderea electrotehnică în cadrul căreia s-au făcut analizele, volumele de lucrări şi structura acestora au dus la formularea propunerii de a se adopta următoarea formă de organizare pentru compartimentul de proiectare :

1 Colectiv de optimizare tehnologică cu două subcolective (aparataj electrotehnic şi construcţii metalice), avînd ca sarcină : codificarea întregii producţii, elaborarea tehnologiilor cadru ; proiectarea S.D.V.-urilor specifice fiecărui grup de piese ; elaborarea şi gestionarea bibliotecii de tehnologii.

Dan SAVA
Olga MIHĂESCU
Elena PELINESCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 21)

Anchetă „R. E."

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ (III)

CONTINUĂM prezentarea rezultatelor anchetei efectuate într-un număr de 12 întreprinderi industriale din sectorul 5 al municipiului București (vezi și „R.E." nr. 45 și nr. 46/1981), cu sinteza opiniilor celor 40 de specialiști care au participat la această investigație, privind principalele modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de sporire a contribuției factorului organizatoric la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan, la perfecționarea funcționării mecanismului economic.

Soluții de activizare a proceselor de previzionare, coordonare, antrenare și evaluare

ANALIZA PROCESULUI ȘI A RELAȚIILOR de conducere în întreprinderile care au format eșantionul anchetei — adică a raporturilor între componenții respectivelor unități economice și între aceștia și elementele altor sisteme — în procesele previzionării, organizării, coordonării, antrenării și evaluării activităților productive pune în evidență, așa cum s-a subliniat pe parcurs, existența unor rezerve deloc de neglijat, pentru sporirea eficienței prin perfecționarea procesului de conducere. În acest sens, din studiul întreprins au reieșit cîteva direcții în care se cer orientate cu precădere eforturile :

1) CREȘTEREA EFICIENȚEI CONDUCERII COLECTIVE ȘI AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI, prin : ● realizarea unei corelări mai adecvate între structura profesională a componenților organelor de conducere colectivă și structura pe domenii a atribuțiilor conferite prin lege acestor organe, în sensul creșterii ponderii cadrelor de formație economică, ținînd seama de importanța majoritară pe care o dețin atribuțiile de natură economică ; ● detalierea și concretizarea mai complexă și concretă a atributelor autoconducerii în cadrul specificului fiecărei unități productive (necesitate semnalată de specialiștii din cadrul întreprinderii de construcții și reparații de echipamente de telecomunicații) ; ● pregătirea mai temeinică a procesului decizional, prin programarea ședințelor C.O.M. și B.E., din timp, cu o mai mare regularitate, prin elaborarea și difuzarea în prealabil a materialelor privind problemele abordate, prin creșterea participării la dezbaterile în plen ; ● asigurarea funcționării unui sistem mai riguros de evidență, urmărire și control al realizării deciziilor adoptate prin consemnarea lor mai completă, indicarea de sarcini și responsabilități precise, prin informarea cu regularitate, la începutul fiecărei ședințe, a membrilor fiecărui organ de conducere colectivă asupra realizării deciziilor precedente.

2) RAȚIONALIZAREA PROCESULUI DECIZIONAL, ÎN VEDEREA SPORIRII OPERATIVITĂȚII ȘI EFICIENȚEI SALE, prin : ● sporirea preocupărilor pentru ca fiecare decizie să fie adoptată numai de către organul în ale cărui atribuții sau sarcini de serviciu este înscrisă în mod expres — evitîndu-se pasarea „în sus" a deciziilor, pe verticala sistemului de conducere — dar și pentru delegarea în mai mare măsură (la întreprinderea „Inox", de pildă), a adoptării deciziilor la nivele ierarhice inferioare dacă acestea dispun de toate informațiile necesare ; ● corelarea mai riguroasă a deciziilor luate de fiecare organ de conducere cu deciziile adoptate la nivelurile ierarhice superioare, precum și cu deciziile referitoare la celelalte activități, implicate ; ● formularea clară și concisă a deciziei, indicîndu-se obiectivul urmărit, modalitatea de acțiune preconizată, responsabilul, locul și termenul de aplicare ; ● creșterea operativității în elaborarea și realizarea deciziei, prin abordarea ei previzională.

3) PERFECȚIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL, prin : ● subordonarea mai directă a obiectivelor și cerințelor acestuia, a conceperii și funcționării sale, obiectivelor fundamentale ale întreprinderii, necesităților conducerii respectivei unități economice ; ● concentrarea asupra abaterilor esențiale, deci transmiterea informațiilor pe verticala sistemului de conducere al întreprinderii și, respectiv, al economiei, nu în mod global, ci selectiv și concentrarea în mai mare măsură a furnizorilor, dar și a beneficiarilor de astfel de date, numai asupra celor care reflectă abateri semnificative ; ● asigurarea unui grad sporit de flexibilitate a sistemului informațional, care să permită modificarea caracteristicilor sale conform necesităților, prin conceperea lui într-o abordare modulară, în care modulele pot fi schimbate, fără a presupune modificări la nivelul concepției de ansamblu ; ● corelarea mai strînsă, prin conceperea sau perfecționarea concomitentă a sistemului informațional cu a celui decizional și a organizării structurale a întreprinderilor, avînd în vedere utilizarea mai intensă a posturilor și fluxurilor informaționale pentru culegerea, înregistrarea, transmiterea și prelucrarea informațiilor ; ● obținerea unui volum sporit de informații finale din fondul de informații primare, prin trecerea mai energică (la întreprinderea „Vulcan", de pildă, precum și la „Electromagnetica), la aplicarea de proceduri informaționale cît mai complexe (care să utilizeze în mod combinat calculatorul în lansarea, programarea și urmărirea producției, evidențierea costurilor pe locuri de producere, a realizării contractelor economice, evidența gestiunii materiilor prime și a produselor finite cu tehnica firelor de așteptare, principiul excepțiilor ș.a.) ; ● permanenta evaluare a efectelor cantitative și calitative obținute și compararea lor cu costurile necesare realizării și funcționării respectivului sistem informațional.

În ce privește informațiile propriu-zise, în centrul preocupărilor vor trebui să se situeze cerințele asigurării în timp util, a informațiilor necesare pentru luarea deciziei în perioada optimă, imprimarea în mai mare măsură a unui caracter dinamic, prospectiv, calitativ (cauzal) și nu cantitativ (descriptiv), al informațiilor, vehicularea de informații reale, precise, sigure, sintetice, concise, tipizate.

4) STRUCTURAREA ORGANIZATORICĂ RAȚIONALĂ A UNITĂȚII INDUSTRIALE, care să permită, în mai mare măsură decît în prezent, satisfacerea următoarelor cerințe : apropierea conducerii de producție, prin găsirea celor mai adecvate forme organizatorice stabile, care să permită, de exemplu, înregistrarea unei eficiențe substanțial sporite în acțiunea de trecere a personalului din serviciile funcționale, inclusiv a cadrelor de conducere, să lucreze un anumit interval de timp în producție, în execuție nemijlocită ; ● asigurarea permanenței conducerii, în sensul pregătirii mai serioase și complete a cadrelor din rezerva de conducere, care, în caz de nevoie, să poată înlocui operativ și eficient titularul unui anumit post ; ● economia de comunicații, în sensul că perfecționarea structurilor organizatorice va trebui să aibă mai mult în vedere o asemenea stabilire a elementelor organizatorice primare — obiective, sarcini, competențe, responsabilități — care să reducă substanțial, la strictul necesar, volumul informațiilor vehiculate, prin instituirea de căi informaționale directe ; ● constituirea de colective intercompartimentale care ar permite (la întreprinderea „Tînăra gardă", de pildă), soluționarea mai operativă a unor probleme complexe, ce implică unele cunoștințe din domenii diferite ; ● concordanța mai deplină între cerințele fiecărui post și calitățile titularului, printr-o exigență sporită la încadrare și prin specializare, pentru a se obține o mai riguroasă corespondență a volumului, naturii și complexității sarcinilor, competențelor și responsabilităților postului cu aptitudinile, deprinderile, cunoștințele, calitățile și experiența celui care îl ocupă ; ● adaptabilitatea sporită a structurilor organizatorice (la întreprinderea „Metalica", de exemplu), la obiectivele și sarcinile de plan, starea resurselor și a condițiilor de mediu în continuă schimbare ale întreprinderii, prin revizuiri și perfecționări periodice ;

5) VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR UMANE ale unităților economice, perfecționînd : ● mecanismul de stimulare a creativității, prin utilizarea pe scară sensibil mai extinsă a metodelor de antrenare a întregului personal muncitor din întreprinderi în amplificarea inovării (sinectica,

tehnica Delphi, brainstorming, analiza valorii, matricea descoperirilor, analiza morfologică, ș.a.) ; ● selecția și încadrarea personalului pe baza utilizării mai largi a unor metode și tehnici moderne de diagnosticare a potențialului personalului, cum sînt testele și probele practice ; ● formarea și ridicarea continuă a pregătirii personalului, prin sporirea accentului pus pe utilizarea unor metode moderne (studiul de caz, simularea, jocurile de întreprindere ș.a.), capabile să formeze și să dezvolte aptitudini și deprinderi, să solicite cu prioritate capacitatea de analiză, puterea de sinteză, facultatea de a stabili obiective ; ● evaluarea și promovarea personalului, tratînd cu atenția și responsabilitatea cuvenite, diferențierea criteriilor de evaluare a personalului în funcție de natura posturilor deținute, de potențialul unității și de obiectivele sale, evaluarea unitară, pe baza acelorași criterii, a personalului de aceeași specialitate sau care îndeplinește posturi identice, utilizarea unor metode și tehnici de evaluare care să țină seama de specificul fiecărui post, folosirea la evaluare numai a unor informații certe, verificabile, efectuarea evaluării pe perioade suficient de lungi pentru a fi edificatoare ș.a.

Organizarea – direcție majoră de concentrare a preocupărilor

SINTEZA și analiza critică a opiniilor specialiștilor care au participat la anchetă, converg spre a evidenția că cele mai eficiente soluții de **perfecționare a organizării** în întreprinderile care au format eșantionul anchetei — și a căror adoptare ar trebui să stea în atenția conducerilor colective ale respectivelor unități economice, sau ale altora unde se întîlnesc probleme similare — sînt cele ce au în vedere :

— **creșterea ponderii acțiunilor de tip previzional, de proiectare** a unor soluții organizatorice adecvate noilor produse, tehnologii, obiective industriale etc., întrucît acestea, comparativ cu cele de tip corectiv, permit să se aloce încă din fază de proiect — deci cu o eficiență superioară, resursele materiale și umane necesare ;

— **concentrarea eforturilor spre rezolvarea problemelor majore,** pentru a determina o creștere sensibilă a eficienței economice, evitînd risipirea simultană pe un front prea larg de probleme, nu întotdeauna de primă importanță ;

— **sporirea atenției și a resurselor materiale și umane alocate funcțiunii de cercetare-dezvoltare și comerciale** a întreprinderii cel puțin la nivelul de interes acordat în prezent funcțiunii de producție ;

— **pregătirea temeinică și din vreme a modificărilor de ordin organizatoric,** prin asigurarea condițiilor necesare : documentații complete, (inclusiv evaluarea rezultatelor acțiunilor de perfecționare planificate), echipamente, materiale, edificarea cadrelor care aplică studiile asupra rezultatelor scontate etc. ;

— **accentuarea motivării** factorilor implicați în inițierea, elaborarea și concretizarea perfecționărilor organizatorice, prin intermediul unei **încadrări** corespunzătoare a lucrătorilor pe posturi ; în acest cadru, subliniem din nou că îndeplinirea atributelor de organizare și creativitate în acest domeniu ar trebui să dețină în toate întreprinderile, o pondere mai mare în **promovarea** cadrelor tehnice de execuție, în **selectarea** cadrelor pentru organele colective de conducere, pentru conducerea directă a locurilor de muncă. Tot aici este de amintit și faptul că prin **delegarea** — în mai mare măsură decît în prezent — a realizării unor sarcini importante, asociate și cu competențele și responsabilitatea corespunzătoare, se poate asigura antrenarea într-o măsură sporită a cadrelor la realizarea acțiunilor organizatorice ;

— continuarea preocupărilor pentru **perfecționarea tematicii** studiilor de organizare dînd o atenție prioritară organizării muncii, (de exemplu, în vederea elaborării unor proiecte tip de organizare pe locuri de muncă, mecanizării operațiunilor de manipulare, a aplicării de normative unificate de timp pentru diverse procedee de prelucrare din cadrul unui proces tehnologic complet s.a.), funcționării conducerii colective și autoconducerii, elaborării unor strategii mobile, competitive de dezvoltare a producției.

Merită să fie amintite și o serie de propuneri reieșite din anchetă, a căror rezolvare depășește nivelul de competență al întreprinderii, materializarea lor necesitînd concursul unor factori externi. Este vorba în principal de :

● creșterea operativității pe filiera de aprobare a aplicării studiilor de organizare și conducere ; ● organizarea mai frecventă a unor consfătuiri ale specialiștilor în organizare din aceeași ramură ; ● elaborarea unei metodologii care să permită evaluarea mai complexă și completă a efectelor perfecționării organizării și conducerii întreprinderii ; ● sporirea preocupărilor pentru generalizarea studiilor de organizare și conducere care s-au dovedit valoroase în practică ; ● diminuarea numărului, diversității și frecvenței raportărilor statistice ; ● întărirea colaborării cu institutele de cercetare și de învățămînt superior în elaborarea studiilor de perfecționare a organizării și conducerii.

În opinia specialiștilor participanți la anchetă, opinie pe care o împărtășim pe deplin, analiza și studierea acestor propuneri și soluții de către factorii responsabili din fiecare unitate economică, aplicarea lor în funcție de cerințele și condițiile locale, poate contribui la îmbunătățirea funcționalității întreprinderilor, la înregistrarea unor sporuri însemnate de calitate și competitivitate prin efort propriu, de eficiență în întreaga activitate productivă.

Ion B. POPESCU
prim-secretar al Comitetului de partid al Sectorului 5 al municipiului București

Activitatea de proiectare – mai aproape de cerințele producției

(Urmare din pag. 19)

2 Colectiv de elaborare a tehnologiilor de execuție cu trei subcolective (aparataj electrotehnic, construcții metalice și montaj utilaje și mijloace de automatizare), avînd ca sarcină : adoptarea operativă a tehnologiilor cadru la piesa reală și indicarea regimurilor tehnologice de execuție ; proiectarea tehnologiilor individuale ; proiectarea tehnologiilor de montaj.

3 Colectivul de proiectare constructivă cu trei subcolective (aparataj electrotehnic, construcții metalice și S.D.V.-uri pentru tehnologii individuale și tehnologii de montaj), avînd ca sarcină : recepționarea proiectelor elaborate de alte unități ; încadrarea pieselor reale în familiile, clasele și grupele reprezentative stabilite ; elaborarea desenelor de execuție pentru toate documentațiile constructive.

4 Colectivul de normare tehnică, cu două subcolective (normare tehnică a muncii și normare tehnică a consumurilor de materiale și energetice), avînd ca sarcină : stabilirea normelor de muncă și de consum specific de materiale, combustibili și energie, urmărirea încadrării producției în normele stabilite și întocmirea raportărilor statistice.

Forma de organizare propusă are avantajul că adîncește caracterul constructiv funcțional al proiectării constructive, reduce substanțial numărul tehnologiilor individuale și optimizează tehnologiile de grup ; asigură calitatea execuției ; reduce volumul lucrărilor de pregătire a fabricației (prin tipizarea tehnologică a reperelor) și a cheltuielilor de fabricație ; pregătește baza tehnologică pentru utilizarea sistemelor automate de calcul la elaborarea soluțiilor tehnologice optime și a documentațiilor tehnologice și economice ; asigură utilizarea rațională a cadrelor din proiectare și reduce substanțial timpul efectiv de elaborare a documentațiilor de execuție.

Specializarea tehnologică a proiectării și a fabricației permite, pe această bază, asigurarea unor condiții pentru diversificarea rapidă a nomenclatorului produselor sau schimbarea profilului fabricației, fără perturbații majore din punct de vedere al utilizării personalului cu înaltă calificare sau al bazei tehnico-materiale a unității. Crește, deci, posibilitatea de adaptare a activității de producție la mutațiile ce se manifestă în mediul științifico-tehnic și comercial al întreprinderii industriale.

„Se poate vorbi de o criză economică mondială, care se reflectă, într-o măsură sau alta, în toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Poate unele state recunosc sau nu vor să recunoască deschis această realitate ; dar viața este mai puternică și face ca aceasta să se resimtă cu putere în toate domeniile. Este adevărat că cel mai puternic criza economică se resimte însă în țările în curs de dezvoltare. Această situație pune, într-adevăr, la ordinea zilei necesitatea unei conlucrări a tuturor națiunilor lumii, a diferitelor grupări de state — țări capitaliste dezvoltate, țări socialiste, țări în curs de dezvoltare sau ale lumii a treia, cum se spune — pentru a găsi soluțiile necesare depășirii crizei și realizării unor relații noi, bazate pe egalitate, pe respect și avantaj reciproc, care să permită înlăturarea greutăților generate de criză, dezvoltarea corespunzătoare a tuturor statelor".*)

NICOLAE CEAUȘESCU

Ipoteze asupra naturii și caracterului crizei

DIN EUFORIA alimentată de creșterea relativ constantă realizată aproape în întreaga lume în perioada 1950—1970, omenirea a fost trezită de puternice și repetate șocuri care au perturbat profund economia mondială. Diagnosticul noii stări a vieții economice bulversată de creșterea vertiginoasă a costurilor energetice a fost de la început controversat. Criza energetică cu tot cortegiul de efecte perturbătoare în planul financiar-valutar, social, politic etc. a declanșat aprige confruntări de opinii atît politice cît și de ordin teoretic, economic. În fața noilor simptome economice resimțite mai puternic și mai întîi de țările importatoare de petrol, iar apoi, treptat, de toate țările lumii — evident în proporții și cu intensități diferite, teoriile economice anterior constituite, soluțiile clasice de adaptare la diverse fenomene de criză s-au dovedit inapte să definească realitățile radical modificate și mai ales să contribuie la evitarea riscurilor, la găsirea ieșirilor din impasul crizelor.

Stagnarea economică și inflația din țările industrial dezvoltate occidentale, riscurile mari ce decurg din dependența față de importurile de petrol, multiplicarea forțelor perturbatoare de pe piața mondială exercită influențe din ce în ce mai complexe asupra ansamblului vieții economice mondiale și care se răsfrîng, cu consecințe dintre cele mai nefavorabile, îndeosebi asupra statelor în curs de dezvoltare. Sub presiunea crizei economice — a cărei amploare și profunzime nu este recunoscută decît de cei ce refuză să privească realitatea în față — **este necesară o schimbare a însăși modului de percepție a vieții economico-sociale.**

A continua să gîndim și să extrapolăm datele tendențiale ale trecutului, pentru a încerca să determinăm evoluția viitoare a lumii ar fi o mare eroare cu consecințe nedorite asupra capacității de adaptare a lumii la noile restricții și condiții.

Criză energetică sau simplu accident ?

PROBABIL că tocmai datorită faptului că au rămas tributari unor principii economice a căror valabilitate este puternic erodată în condițiile restricțiilor actuale, cercetătorii și specialiștii în studierea viitorului nu au prevăzut declanșarea crizei energetice. Mai mult, unul dintre cei considerați drept părinte al viitorologiei, americanul Herman Kahn, autorul lucrării „Anul 2 000" afirma în 1979 (deci în plină desfășurare a crizei) într-un interviu acordat revistei „The Futurist" că „Noi nu ne-am gîndit la criza energetică — dar această criză a fost un accident pur". Credem că a considera un fenomen de complexitatea, durata și proporțiile crizei energetice — care într-o anumită măsură îmbracă aspectul unui anumit nod de contradicții — drept un simplu accident, nu este de natură să explice conținutul fenomenului și cu atît mai puțin să contribuie la orientarea spre soluții de ieșire din impasul în care se află omenirea.

Înaltul grad de dificultate a problemelor generate de criza economică, ale cărei repercusiuni se răsfrîng în toate domeniile de activitate, impune o atitudine cu mult mai realistă și **un efort susținut de percepere a tendințelor noi,** a situațiilor concrete, adesea dramatice, care nu pot fi considerate drept efecte trecătoare ale unor simple fenomene accidentale. Efortul de a înțelege lumea în care trăim, de a descifra cauzele care au condus la impasul în care se află economia mondială este stringent necesar în primul rînd pentru descifrarea căilor, a posibilităților de diminuare a vulnerabilității dezvoltării generată de restricțiile energetice ce acționează cu forță implacabilă — fie că vrem sau nu să le recunoaștem existența.

Este îmbucurător faptul că în ultimii ani au fost elaborate numeroase studii și au loc ample dezbateri politice și științifice referitoare la criza energetică îndeosebi, dar și la criza economică în general [1]). Stricta specializare a condus cel mai adesea la o abordare secvențială a fenomenelor, la studierea separată a diferitelor manifestări ale crizelor, de producție, de sistem, financiar-valutare, energetice, ecologice, a crizei diviziunii internaționale a muncii, a crizelor ciclice, (ce acționează decenal, ori la interval de un secol etc.), a crizei valorilor, în sfîrșit, a crizei economiei politice ca știință etc., etc. Nu ne permitem să ne angajăm în dispută întrucît ne temem să nu intrăm în dilema „cine a apărut mai întîi, criza practicii economice sau criza științei economice ?", dilemă greu, dacă nu chiar imposibil de rezolvat.

Întrucîtva, este în firea lucrurilor ca atunci cînd apare un fenomen istoric nou, oamenii să încerce să-l definească pornind de la ceea ce știu deja. Cînd s-au semnalat primele simptome acute ale crizei energetice s-a apreciat că acestea se datoresc exclusiv unei acțiuni politice urmată de creșteri forțate ale prețurilor la produsele petroliere. Reverberațiile produse în structurile economice ale statelor industriale au fost comparate cu marea criză din 1933. Treptat, s-au constatat însă simptome noi, cu efecte radicale și profunde care au iradiat în toate sferele vieții economice, sociale, politice, în mediul natural și pe întreg cuprinsul planetei (cum am mai subliniat în proporții variabile), în cea mai mare parte a lor efecte considerate de numeroși economiști a fi de altă natură și amplitudine decît cele din 1933.

---

*) Din interviul acordat de președintele Nicolae Ceaușescu ziaristului vest-german Christian Schmidt-Häuer, de la săptămînalul „Die Zeit".

[1]) Lucrările elaborate sub egida „Clubului de la Roma" : Coordonatori soții Meadows, „Limitele creșterii" ; M. Mesarović, E. Pestel : „Omenirea la răspîntie" ; coordonator Jan Tinbergen : „Restructurarea ordinii internaționale" ; „Catastrofă sau o nouă societate ?", Modelul Bariloche. Un model latino-american al lumii ;
„Energia în următoarele trei decenii", coordonatori M. Malița și C. Mihăileanu ; „Resursele și noua ordine internațională", coordonator Nicolae Ecobescu ; „Economia protecției mediului natural" de N. N. Constantinescu ; „Energia... imperativul reconsiderărilor" de Ioan Bari și Ilie Șerbănescu ; „Resursele și structura industriei" de Aurel Iancu, V. Bogdan, A. Mihăilescu, M. Giuvelea etc., etc.

De aceea considerăm că analiza separată a diferitelor simptome de criză pe care le-am enumerat nu este în măsură să contribuie la conturarea unei imagini corecte a **noului și complexului fenomen istoric** cu raporturi și influențe inedite în toate componentele vieții materiale și spirituale a lumii contemporane. Sub presiunea crizei trebuie să încercăm să realizăm o nouă percepție de ansamblu asupra lumii și rosturilor ei. În acest sens avansăm ideea că actuala criză, departe de a fi un simplu accident, este un fenomen economic obiectiv cu caracter de globalitate.

Dimensiunea globală

S-AR PUTEA lua în considerare ipoteza că ansamblul fenomenelor de criză economico-ecologico-sociale actuale constituie consecința acumulărilor cantitative ale unor efecte secundare și terțiare — dar deloc neînsemnate — ale anumitor politici economice și tehnologice eronat orientate, generalizate și îndelung aplicate. Și această ipoteză nu este departe de adevăr. Dar însăși orientarea tehnologică și economică la rîndul său a fost determinată de viziunea exclusivist demiurgică a omului care, încurajat de marile succese tehnico-științifice ale epocii moderne s-a considerat pe sine deasupra și mai presus, ca adevărat stăpîn al naturii. Actuala criză globală ar putea fi considerată ca fructul acestei viziuni excesiv demiurgice care s-a concretizat într-o creștere de tip liniar, preponderent cantitativă, bazată pe tehnologii „lacome", mari consumatoare de energie și de materii prime.

Că este o criză cu caracter global ne-o dovedește faptul că treptat, treptat cuprinde în sfera ei de influență — cu ponderi diferite — toate statele lumii indiferent de orînduirea lor socială sau de nivelul de dezvoltare economică. Cum e și firesc, avantajele economiei socialiste au contracarat un anumit timp efectele crizei, dar pînă la urmă și aceste țări sînt în situația de a suporta consecințele crizei. Cît despre țările în curs de dezvoltare, în mod deosebit cele importatoare de hidrocarburi, acestea sînt cel mai grav expuse consecințelor directe și indirecte ale crizei.

Dar criza are un caracter global, nu numai pentru că are reverberații pe toate meridianele și paralelele globului ci și pentru că ea provoacă răsturnări atît în viața economică materială cît și în gîndirea și comportamentul economic al oamenilor, în atitudinea lor față de resursele naturale și față de mediul înconjurător în general, modificări în politicile economice ale statelor și în relațiile interstatale etc., etc. dar, din păcate, tocmai acestea se produc cel mai greu.

Este cunoscut faptul că istoria a fost punctată de numeroase fenomene de criză : crize energetice, economice, social-politice și că de fiecare dată procesul de adaptare la criză a constituit un impuls și o orientare nouă pentru știință și tehnologie. Se cuvine să remarcăm faptul că însăși această delimitare strictă a crizelor constituie o gravă simplificare a realității, deoarece crizele energetice, bunăoară, care au determinat trecerea de la folosirea resurselor vegetale (lemnul pădurilor) la cele fosile — cărbuni, apoi hidrocarburi gazoase și lichide, s-au reflectat puternic în ansamblul vieții economice și social-politice a omenirii din epocile respective.

Actuala criză, însă, apreciem că nu este o simplă criză energetică — fără a însemna însă că am subestima ponderea și determinarea ei energetică. În primul rînd deoarece considerăm că nu este vorba practic de epuizarea resurselor energetice utilizate cu preponderență. De altfel, o seamă de lucrări, studii, manifestări internaționale au alternat între declararea iminentei epuizări a resurselor de petrol și gaze și evaluarea resurselor cunoscute ca fiind suficiente pentru 50—100 de ani și chiar mai mult timp.

Ceea ce a evidențiat în mod deosebit actuala criză este o greșită orientare în privința utilizării resurselor energetice de care dispune omenirea. S-a constatat astfel că energia regenerabilă, practic inepuizabilă, care deține ponderea zdrobitoare în resursele reale de energie ale planetei au fost subestimate și foarte puțin folosite în timp ce resursele fosile — limitate — au fost exploatate într-un ritm accelerat.

În afară de orientarea unilaterală și nerațională în utilizarea surselor de energie s-au relevat două aspecte deosebit de importante : 1) faptul că în pofida progresului tehnic actual randamentul tehnicilor de utilizare a hidrocarburilor lichide este în jur de 35—40%, iar randamentul tehnicilor de extracție al petrolului este deasemeni în jurul acestor procente. 2) faptul că prețurile scăzute practicate decenii de-a rîndul la hidrocarburi au determinat utilizarea lor fără discernămînt și fără nici o grijă pentru economisire. Se consumă mult, se risipește mult, iar componentele neutilizate în procesul de combustie se dispersează în atmosferă, ape, producînd binecunoscutele simptome de poluare.

Reflexe de adaptare la restricții

SCHIMBAREA bruscă și considerabilă a prețurilor la produsele petroliere a avut efecte puternice și profunde. În planul financiar valutar a produs consecințe grave în balanțele de plăți externe ale statelor importatoare de petrol, perturbări valutare etc., etc., aceasta s-a răsfrînt în politici economice de austeritate, în revizuirea consumurilor energetice și în reorientarea și remodelarea structurilor economice ale statelor. Un studiu comparativ al evoluției politicilor structurale din ultimul deceniu (ale statelor dezvoltate industrial și ale celor în curs de dezvoltare) ar fi deosebit de util pentru relevarea noilor tendințe și reflexe de adaptare la restricții care au apărut pe piața mondială.

Prima concluzie care s-ar desprinde este aceea a preocupărilor pentru autocunoașterea potențialului propriu de resurse materiale de către fiecare țară în vederea valorificării avantajelor proprii de care dispun pentru a putea contracara dependența exagerată de importurile petroliere și de alte materii prime. Teoriile creșterii, factorilor de creștere, modelele, și-au pierdut în bună măsură, valabilitatea în noile condiții cînd statele sînt confruntate cu o multitudine de restricții — creșterea prețurilor energiei, a costului creditelor, efectele poluării, accentuarea politicilor protecționiste, etc. Competiția de pe piața mondială îmbracă forme noi, criteriile de apreciere a produselor s-au schimbat : după o perioadă în care moda era decisivă, în primul plan al competitivității figurează criteriile calitative, durabilitatea, economicitatea, fiabilitatea produselor, serviciul și asistența etc., etc. Calculele de eficiență a exporturilor nu mai pot reflecta real avantajele exporturilor unor produse dacă nu se iau în considerare consumurile cumulate de energie. Analiza riguroasă a efectelor generate de variațiile costului energetic asupra produselor exportate și care implică multiple procese de fabricație devine stringent necesară.

Revenind la caracterizarea crizei actuale este necesar să amintim că la începutul acesteia a existat tendința de a considera că ea este una din fazele cunoscutei crize a sistemului capitalist și de aci o tendință de a se considera că sistemul nostru social este în măsură să se ferească singur de efectele perturbărilor de pe piața mondială care sînt specifice lumii capitaliste. S-a pierdut din vedere un amănunt semnificativ și anume că actualul grad de adîncire a diviziunii internaționale a muncii a creat interdependențe însemnate între economiile tuturor statelor, indiferent de orînduirea lor socială.

Pe de altă parte, actuala criză își vădește caracterul global prin aceea că utilizarea aceluiași tip de tehnologie liniară în toate statele a condus, în mod firesc, la efecte similare : risipă de energie și de materii prime, poluarea apelor, aerului, solului, amenințarea echilibrelor geofizice și climaterice ale planetei, — efecte ce nu mai pot fi prevenite prin măsuri parțiale.

Criza energetică și criza ecologică au făcut vizibile noile trăsături ale crizei globale, dar ele singure nu pot explica amploarea fenomenelor și de aceea studierea disparată a acestora nu oferă perspectiva rezolvării tuturor problemelor, deosebit de grave, cu care se confruntă omenirea azi. În acest context se vorbește de criza alimentară al cărei caracter este de asemenea contestat de mulți economiști. Se afirmă că planeta dispune de posibilități imediate și reale de a produce hrană pentru toți locuitorii ei și pentru creșterea prevăzută, dar că actuala penurie alimentară este determinată de cererea de alimente insolvabilă a țărilor în curs de dezvoltare.

Ne ferim de a intra într-o asemenea polemică mulțumindu-ne să observăm un singur aspect al problemei și anume că unele exagerări în transpunerea practicilor industriale în domeniul agriculturii au condus la o situație paradoxală : agricultura din zilele noastre a devenit o importantă consumatoare de energie fosilă și, — deși dispune de cele mai simple metode de reciclare a reziduurilor, concurează cu industria la poluarea apelor, a solului, a atmosferei.

Vulnerabilitatea tipului liniar de tehnologie

AM AMINTIT în treacăt caracterul liniar al tehnicii și tehnologiilor actuale, faptul că au randamente energetice modeste și că antrenează o mare risipă de energie și de materii prime. Multe din dificultățile zilelor noastre pot fi considerate drept consecințe ale tipului actual de tehnologii liniare și specializate la extrem, tehnologii care irosesc imense cantități de ma-

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Problema schimburilor internaţionale în optica unor economişti români (II)

DIN lectura multor studii şi articole economice se poate desprinde concluzia că marele nostru poet şi gînditor a fost inspirator şi coautor al teoriei costurilor aferente. Deosebit de edificator ni se pare astfel articolul publicat în decembrie 1877, în „Timpul", sub titlul „Paralele economice". În acest articol din care transcriem un amplu paragraf, Eminescu observa : „Franţuzul ia o bucată de metal în preţ de 50 de parale şi-ţi face din ea un ceasornic, pe care ţi-l vinde cu doi napolioni ; d-ta îi vinzi ocaua de lînă cu un franc şi el ţi-o trimite înapoi sub formă de postav şi-ţi ia pe aceiaşi oca 20 de franci ; ...Ai vîndut ocaua de lînă cu un franc, pe care-l ai în mînă şi-l pot da iar, dar ea, cînd ţi-a venit înapoi, te ţine nu unul, ci douăzeci de franci. Cu ce-mplineşti cusurul de la unul pînă la douăzeci, de unde mai iai încă nouăsprezece ? Neapărat, că din alte productite şi nu din lînă, deci din grîu. Dar, grîul se produce cu osteneală multă şi spor puţin. Spre a produce un fir de grîu îţi trebuie o vară-ntreagă, şi-atunci încă atîrnă de la ploaie şi de la vînt, de se va face sau nu, pe cînd meşterul străin a lucrat ocaua de lînă şi i-a dat o valoare înzecită în cîteva ceasuri... Poate tăietorul de lemne, a cărui muncă prin calitatea ei preţuieşte aşa de puţin să se măsure vreodată cu zugravul ? Dar aşa-i şi naţia. O naţie care produce grîu poate trăi foarte bine, nu zicem ba, dar niciodată nu va putea să-şi îngăduie traiul naţiilor industriale înaintate. Neapărat că nu trebuie să rămînem popor agricol, ci trebuie să devenim şi noi naţie industrială măcar pentru trebuinţele noastre..." [5])

Supus unei analize atente şi mai ales comparate cu teoria costurilor aferente în forma ei deplin elaborată, textul semnalat, deşi redat fragmentat, este cît se poate de revelator. În cele cîteva fraze, de o densitate cu adevărat eminesciană, sînt cuprinse aproape toate ideile constitutive ale teoriei costurilor aferente, şi anume : 1) ideea superiorităţii intrinseci a industriei faţă de-o agricultură înapoiată, a diferenţei considerabile dintre calitatea, respectiv productivitatea muncii industriale şi a celei din agricultura menţionată ; 2) ideea productivităţii aferente, cu mult mai mică a mărfurilor agricole tradiţionale, pe care ţările slab dezvoltate trebuie să le dea în schimbul fabricatelor industriale provenite din ţările avansate ; 3) ideea schimbului de neechivalente între ţările industriale şi cele a căror economie se bazează aproape exclusiv pe o agricultură înapoiată, schimb neechivalent ilustrat de raportul vînzare-cumpărare total nefavorabil ce se stabileşte pe piaţa mondială între munca ţăranului şi a muncitorului industrial ; 4) ideea capacităţii limitate de plată a ţărilor sărace şi a degradării continue a acestei capacităţi datorită inferiorităţii productivităţii naţionale a acestor ţări şi, îndeosebi, imposibilităţii realizării de către ele a unor mărfuri care să se situeze la nivele superioare, pe scara eficacităţii muncii naţionale şi în circuitul economic mondial ; 5) ideea marii discrepanţe şi a tendinţei ei de accentuare necontenită între standardul de civilizaţie şi cultură al naţiunilor exclusiv agrare şi industriale ; 6) ideea necesităţii obiective a dezvoltării industriei în ţările agricole în general şi în România în special, etc.

Limitate, sub raportul unor elemente ale concepţiei politice generale, al modului cum se înţelegea dezvoltarea social economică şi cum se concepea industrializarea, meditaţiile eminesciene cu privire la schimburile internaţionale sînt, pe cît de originale şi profunde, pe atît de surprinzătoare, dacă avem în vedere că Mihai Eminescu nu a fost, aşa cum releva Al. Oprea, un gînditor de profesie, ci un scriitor ; dacă avem în vedere că ideile sale „nu se organizează într-un sistem riguros închegat, gîndurile rămînînd uneori vag schiţate, alteori avîntîndu-se temerar, dar rămînînd suspendate în gol, fără punţi între ele...". [6]) Cu toate că sînt, în cea mai mare parte, sclipiri ale geniului, şi nu ale unei cercetări ştiinţifice metodice şi sistematice, proprie unui savant de profesie şi de carieră, şi că în ansamblul lor „accentele afective" deţin poate o pondere mai mare decît cele „raţional-intelectuale", ele i-au ajutat pe economişti, în speţă pe Mihail Manoilescu, să facă din teoria costurilor aferente o construcţie teoretică unitară, deschisă spre universalitate şi cu valoare ştiinţifico-programatică neîndoielnică şi perenă.

Ajutat de ideile lui Mihai Eminescu referitoare la schimburile internaţionale — fapt recunoscut de el însuşi, [7]) de calităţile sale remarcabile de cercetător ştiinţific în domeniul economic, în condiţii social-economice modificate şi mai propice

FIŞE

MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

C. TOPCIU
M. BODNAR V. JURAVLE I. RÂMNICEANU GH. VĂLCU

BUGET ŞI EVIDENŢĂ BUGETARĂ

● *Recent a apărut la* Editura Didactică şi Pedagogică *lucrarea „BUGET ŞI EVIDENŢĂ BUGETARĂ" elaborată de un colectiv de autori format din* C. Topciu, M. Bodnar, V. Juravle, I. Râmniceanu, Gh. Vâlcu. *Volumul se adresează, în principal, studenţilor economişti şi urmăreşte să pună la îndemîna cititorilor informaţii privind probleme de planificare şi execuţie bugetară, privind determinarea şi realizarea veniturilor şi cheltuielilor bugetului de stat şi conducerea sistemului de informare bugetară la nivel microeconomic şi macroeconomic. În acest context, autorii se opresc în detaliu asupra rolului deosebit ce revine bugetului de stat, categorie macroeconomică fundamentală, în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar. Prin numeroasele analize cu caracter practic, lucrarea este utilă şi lucrătorilor din aparatul financiar-contabil, din organele financiare şi instituţiile de stat, precum şi tuturor celor care, prin activitatea lor, au contingenţă cu problemele legate de planificarea şi realizarea veniturilor şi a cheltuielilor bugetare, cu problemele care privesc organizarea şi conducerea evidenţei bugetare.*

Creativitatea şi învăţămîntul economic

● *Progresul economiei apare astăzi, mai mult ca oricînd, legat de calitatea pregătirii cadrelor de economişti, opinează* Herbert Wolf *în articolul* „Zur weiteren Vervollkommnung von Ausbildung und Erziehung im Bereich der Wirtschaftswissenschaften *(Consideraţii asupra perfecţionării instrucţiei şi educaţiei în domeniul ştiinţelor economice) publicat în numărul din octombrie a.c. al publicaţiei din R.D. Germană „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT". Dacă la nivel principial ideea necesităţii perfecţionării continue a învăţămîntului economic este larg acceptată, în practică lucrurile se dovedesc a fi mai dificil de realizat — susţine H.W. Acest fapt se datorează, arată autorul, în primul rînd, inerţiei caracteristice sistemelor de învăţămînt aflate în uz ; pentru a fi încorporate în structurile de instruire specifice învăţămîntului superior, în manuale şi cursuri universitare, datele noi ce survin la nivelul practicii şi teoriei economice străbat un drum lung şi adesea complicat. Ele trebuie să fie integrate în sistemul de concepte existent cu care, nu de puţine ori, intră în contradicţie. Tocmai de aceea, mărirea gradului de flexibilitate a învăţămîntului economic presupune — afirmă autorul studiului — atestarea factorului creativitate ca principiu fundamental de organizare a activităţii în domeniul învăţămîntului economic. Creativitate afirmată atît la nivel individual, prin selecţia în mai mare măsură, în funcţie de acest parametru, a viitorilor specialişti, cît şi în ce priveşte tehnicile de instruire.*

Alimentaţie raţională

● *Există în Franţa un consens în ce priveşte modul inadecvat de alimentaţie practicat de marea majoritate a populaţiei, afirmă* Sophie Seroussi *în articolul* „Français, sachez bien manger"! *publicat în numărul din noiembrie a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE". Stau mărturie în acest sens, continuă S. S., cifrele oferite de specialiştii în nutriţie care apreciază că proporţia : 14% din calorii consumate zilnic asigurate de proteine — din care 60–65% de origine animală ; 42–44% din aportul caloric asigurat de lipide şi 44% de glucide — dintre care mai mult de jumătate sînt sucuri solubile cu absorbţie rapidă —, nu corespunde unui mod de viaţă judicios. Pentru a preîntîmpina disfuncţiile sociale majore determinate de o alimentaţie neraţională (în principal mărirea numărului de îmbol-*

unor cercetări economice desfășurate în accepția lor modernă, Mihail Manoilescu desăvîrșește teoria costurilor aferente, o acreditează definitiv ca variantă nouă, distinctă, a doctrinei clasice burgheze, și-i conferă o largă circulație pe plan național și mondial. Suportul metodologic și științific al teoriei manoilesciene cu privire la protecționism și schimbul internațional îl constituie productivitatea muncii naționale. Cu ajutorul acestei noțiuni, Manoilescu a pus în lumină, în manieră convingătoare, superioritatea intrinsecă a industriei față de o agricultură slab dezvoltată, a evidențiat exploatarea țărilor agricole de către țările industriale, a demonstrat necesitatea lichidării monopolului industrial al occidentului pe calea industrializării țărilor agricole slab dezvoltate și a propus drept criteriu unghiular de specializare națională și participare la circuitul mondial – productivitatea aferentă.

Mihail Manoilescu ia în discuție, rînd pe rînd, toate cele trei cazuri ale exemplului ricardian – superioritatea Portugaliei asupra Angliei în producția postavului și a vinului și superioritatea comparativă a producției vinului față de cea a postavului în Portugalia – și demonstrează că avantajul comparativ este particular și nu general. Așadar, concluziona Manoilescu, pentru ca o țară să se specializeze în producerea unei singure mărfi nu este suficient ca ea s-o realizeze în condiții de superioritate comparativă față de altă marfă, ci „mai trebuie încă ca productivitatea aferentă corespunzătoare celei de-a doua mărfi să fie cuprinsă între productivitățile extreme aferente celei dintîi". [8]) Acesta fiind adevărul, susținut de evoluția vieții reale, nu mai încape nici o îndoială, după părerea lui Manoilescu, că afară de cazul al doilea, cu totul particular, în toate celelalte situații menționate, teoria costurilor comparative este inexactă. În plus, raportîndu-se la „împrejurări și spații economice care nu sînt ale noastre", [9]) preconizînd permanentizarea exploatării lumii de către anumite state privilegiate și avînd drept rezultat faptul că „întărește pe cei tari și slăbește pe cei slabi", [10]), ea se dovedește a fi cosmopolită, și deci în numeroase cazuri neavenită. Pentru noi, ca de altfel pentru țările agricole slab dezvoltate, sublinia Manoilescu, elemente cu mult mai aproape de realitate și o finalitate superioară prezintă teoria costurilor aferente. În final Manoilescu o definește astfel: dacă o țară produce două mărfuri care prezintă productivități aferente deosebite, este preferabil pentru această țară să renunțe la a produce marfa comportînd o mică productivitate aferentă pentru a nu produce decît marfa cu cea mai mare productivitate aferentă, chiar dacă cea dintîi marfă ar fi produsă cu o superioritate relativă sau chiar absolută față cu străinătatea. [11])

Cum era de așteptat, teoria costurilor aferente a stîrnit vii și controversate discuții. Unii, au adoptat-o total sau parțial, iar alții au refuzat-o total sau parțial. Volumul de pagini scrise pe marginea ei, în țară și peste hotare, în epocă și ulterior – de cîteva zeci de ori mai mare decît spațiul afectat expunerii ei – menținerea ei în actualitate și desele trimiteri la această teorie atestă, fără putință de tăgadă, marele ecou internațional pe care l-a avut și continuă să-l aibă și astăzi. Faptul acesta nu poate decît să ne bucure, fiindcă teoria costurilor aferente constituie pentru noi, românii, o nouă dovadă de afirmare în circuitul spiritual mondial.

conf. dr. Vasile C. NECHITA
Iași

[5]) Eminescu M., Paralele economice, în Opera politică, vol. I, Editura Cugetarea, Georgescu Delafras, București, 1941, p. 131–132.

[6]) Oprea Al., Publicistica lui M. Eminescu, în M. Eminescu, Opere IX, Editura Academiei R.S.R., București, 1980, p. 23.

[7]) Manoilescu M., Eminescu economist, în Revista Fundațiilor regale, București, an. II, nr. 1, fl. I. 1935, p. 87.

[8]) Manoilescu demonstrează că, în primul caz, reprezentat de seria de productivități aferente (PE) descendente (Tp — postavul în Portugalia, Te sau wp — postavul în Anglia sau vinul în Portugalia și we — vinul în Anglia) este avantajos, atît pentru o țară cît și pentru cealaltă, să producă numai postav, deoarece productivitățile aferente sînt intercalate între pozițiile extreme ale postavului și vinului englez (Te 100 și Tp 90 se intercalează între Te 100 și we 120); în cel de-al doilea caz, reprezentat de seria de productivități aferente descendente (wp — vinul în Portugalia, Tp — postavul în Portugalia și Te și we — postavul și respectiv vinul în Anglia) este avantajos pentru prima țară să nu producă decît vin, iar pentru a doua să nu producă decît postav, întrucît fiecare țară în parte trebuie să-și concentreze o parte din eforturi în ramurile cele mai productive (wp 80 și Te 100); în al treilea caz, reprezentat de seria de productivități aferente descendente (wp — vinul în Portugalia, we sau Tp — vin în Anglia sau postav în Portugalia și Te — postav în Anglia) este avantajos și pentru o țară și pentru cealaltă să nu producă decît vin, pentru că productivitățile aferente ale lui wp și we — vinul în Portugalia și postavul în Anglia (Tp 90 și Te 100) — se intercalează între wp 80 și Te 100. Așadar, cazul întîi contravine teoriei lui Ricardo; cazul al doilea, cu totul particular, confirmă, însă, această teorie, dar nu superioritatea comparativă este cea care decide în favoarea acestei confirmări, ci productivitatea aferentă mai mare în producția lui wp; cazul al treilea, deloc real, dacă ne gîndim că Anglia nu va putea niciodată să producă numai vin, minează, o dată în plus, schema ricardiană.

[9]) Manoilescu M., Die nationalen Produktivkräfte und der Aussenhandel. Theorie des Internationalen Warenaustauches Berlin, Junker und Dünnhaupt, 1937, p. 185.

[10]) Idem, Încercări în filosofia științelor economice, București, 1938, p. 126.

[11]) Idem, Unitatea spirituală a Europei, București, 1933, p. 9.

FIȘE

năviri), recent a fost editată o lucrare destinată publicului larg în care sînt prezentate principalele principii și metode de alimentație rațională. După cum subliniază autoarea articolului, aceste principii ar fi: adaptarea în mai mare măsură a consumului la specificul activității desfășurate; repartizarea judicioasă a cantităților de alimente pe parcursul zilei; asigurarea unei alimentații variate și diversificate; consumarea apei în cantități îndestulătoare, diminuarea consumului de substanțe grase, o echilibrare a consumului de proteine în funcție de proveniență – animale sau vegetale; îmbunătățirea alimentației cu legume, cereale și fructe; restringerea consumului de sare, etc.

● *Îmbogățirea considerabilă a universului de fapte pe care îl oferă economiile socialiste în procesul dezvoltării lor, multiplicarea experiențelor naționale, concomitent cu apariția, la nivel planetar, a numeroase probleme noi, vitale pentru progresul omenirii reprezintă factorii care*

acționează concertat și asupra regîndirii unor postulate ale teoriei economice a socialismului. Aceasta ar putea fi considerată ideea centrală care l-a ghidat pe Ion Trăistaru în elaborarea lucrării „SISTEMUL ECONOMIC SOCIALIST" tipărită la editura craioveană „Scrisul Românesc". Din însuși modul de structurare a lucrării se impune atenției maniera interogativă spre care s-au îndreptat opțiunile autorului. Astfel, într-o primă secțiune de carte – „teoria economică a socialismului în confruntare cu practica" – sînt aprofundate aspecte ale dezvoltării și restructurării teoriei economice a socialismului, ale dialecticii stabilitate-dinamism în progresul teoriei economice etc. În secțiunile a doua și a treia ale volumului sînt investigate probleme ale sistemului economiei socialiste – locul economiei în ansamblul activităților sociale, fazele reproducției socialiste, caracterul reflectării economiei în planul conștiinței, – precum și aspecte legate de mecanismul de funcționare a economiei socialiste.

● *Fără a viza în mod expres problemele economice, prezentarea, într-un volum antologic, a unor scrieri ale eminentului geograf și om de cultură Vasile Pîrvan – așa cum este cazul recentei lucrări „SCRIERI", tipărită la Editura Științifică și Enciclopedică – poate suscita și interesul specialiștilor din domeniul economic. Deoarece spiritul enciclopedic care l-a caracterizat pe Vasile Pîrvan, orizontul său cultural de mare amplitudine oferă cititorului de astăzi interesante analize interdisciplinare în care perspectiva pur geografică, cea istorică, economică, etnografică se contopesc într-o sinteză originală. Reunind articole tipărite în presa vremii, evocări sau alocuțiuni rostite la Academia Română, studii de mai mică întindere precum și alte contribuții științifice, volumul pune, totodată, în lumină diversitatea preocupărilor cărturarului român, se constituie ca o pledoarie pentru cunoașterea și afirmarea continuității materiale și spirituale a poporului român pe aceste meleaguri.*

Ipoteze asupra naturii și caracterului crizei

(Urmare din pag. 23)

terii prime și energie prin prelucrări parțiale și succesive. Poate că nu exagerăm cînd afirmăm că orientarea actuală a tehnicii și tehnologiei este eronată, că urmărindu-se creșterea continuă a productivității muncii, în conceperea și desfășurarea proceselor tehnologice propriu-zise a existat în mică măsură preocuparea privind randamentul energetic al acestora, reducerea consumurilor materiale și mai ales nu s-a urmărit să se asigure prelucrarea tuturor componentelor din materia primă intrată în procesul tehnologic — cerință hotărîtoare a asigurării, pe termen lung, a echilibrului dintre om și mediu **).

Dacă am analiza tehnologiile de prelucrare a metalelor cu prelucrările alternative, calde, reci, și multiplele transporturi și manevrări pe care le implică am constata cît de bogată este paleta posibilităților de orientare mai rațională și mai economicoasă a tehnologiilor actuale. Exagerările pe linia specializării și tendințele de gigantism industrial încep să-și arate din plin ineficiența, îndeosebi în condițiile restricțiilor impuse de criza energetică și de materii prime. Așa stînd lucrurile n-am putea vorbi oare cu deplin temei despre **o criză a orientării tehnologice** determinată de viziunea excesiv de specializată, demiurgică asupra lumii ? De altfel, tocmai prin actuala orientare a tehnicii și tehnologiei moderne s-a accentuat antagonismul dintre om și mediul natural, s-au produs dereglări în ciclul de creare și consumare al produselor. Referitor la acest antagonism alimentat continuu de orientarea nerațională a tehnicii și tehnologiei moderne, S. Tămaș remarca — cu deplin temei — că confruntarea valorilor în lumea contemporană scoate în evidență simplismul ideii iluministe, că depășirea actualelor dificultăți ale dezvoltării este posibilă doar prin stimularea progresului tehnic. Practica demonstrează că progresul tehnic și progresul uman nu numai că nu se confundă ci, adesea, într-un fel sau altul, sînt în divergență sau se opun. Dovada cea mai convingătoare în acest sens este că orientarea de pînă acum a progresului tehnic deși a condus la performanțe tehnice și tehnologice importante a antrenat în schimb consumuri energetice și de materii prime și materiale mari, însemnate pierderi de energie și de materiale, care în plus au efecte deosebit de nocive pentru mediul înconjurător. Multiplele crize energetice, valutar-financiare, ecologice etc., cu care se confruntă omenirea în zilele noastre își au obîrșia într-o măsură mai mare sau mai mică — în funcție de gradul de dezvoltare economică și de orînduirea socială — tocmai în faptul că se utilizează acest tip de tehnologii „lacome". Deci, se poate afirma că dificultățile economice ce caracterizează la ora actuală economia mondială în ansamblul ei și — în proporții și cu ponderi diferite — economiile majorității statelor lumii sînt simptome ale **unei crize globale** care include și agravează toate celelalte crize economice și sociale, criză pe care o considerăm generată de viziunea nerealistă asupra relațiilor dintre om, tehnică, mediu și societate și care nu este altceva decît **criza creșterii liniare, cantitative, bazată pe tehnologii „lacome", irațională.**

Dacă baza de resurse naturale și îndeosebi energetice necesară creșterii liniare s-a dovedit a fi inadecvată și dacă tehnologia modernă însăși s-a vădit a fi mare irositoare de resurse reiese clar că soluțiile de ieșire din criză constau nu în ignorarea crizei și a cauzelor ce o determină și o alimentează, ci în încercarea de adaptare la noile restricții. Dar despre aceste preocupări vom reveni într-un număr viitor al revistei.

**) Așa s-a ajuns la situația ca dintr-o serie de materii prime să se utilizeze în procesele industriale respective procente mici, iar marea masă a substanțelor să fie depozitată ca reziduuri, sub formă de halde, sau să fie deversată în ape. Adîncirea specializării duce adesea la risipă. Bunăoară, la fabricile de zahăr apare sub formă de reziduu un produs, carbonatul de calciu, în concentrație aproape pură (peste 95%), reziduu care se aruncă poluînd terenurile din zonele limitrofe ale fabricilor, în timp ce pentru producerea acestei substanțe deosebit de utilă multor industrii (îndeosebi de materiale de construcții) se consumă energie. Exemplele pot fi multiplicate.

Popoarele — o uriașă forță în lupta pentru pace, destindere și colaborare internațională

(Urmare din pag. 2)

conferință, că vom putea face ca ea să dea un nou impuls colaborării și unității între popoarele și țările europene, fără deosebire de orînduire socială".

Largul prestigiu internațional de care se bucură România socialistă, președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decurge din profundul realism al politicii țării noastre, din concordanța deplină în care această politică se află cu imperativele păcii și colaborării în condițiile lumii de astăzi, din înțelegerea priorităților actualului moment istoric. Aprecierile elogioase la adresa politicii externe a României, a activității neobosite a președintelui Nicolae Ceaușescu, în scopul eliminării pericolului de război, pentru înlăturarea armelor de distrugere, pentru soluționarea pașnică a diferendelor dintre state, constituie în fond aprecieri la adresa clarviziunii politicii unei țări care s-a impus în comunitatea națiunilor prin dragostea sa de pace, prin spiritul militant în promovarea noului în viața internațională, prin lupta hotărîtă împotriva tuturor manifestărilor de forță și inechitate. Prestigiul internațional al poporului român reprezintă o recunoaștere a înțelepciunii și realismului politicii sale, a concepției sale clare asupra fenomenelor vieții internaționale, a responsabilității cu care tratează marile imperative care frămîntă epoca noastră. Așa cum arăta cu prilejul simpozionului internațional „Oamenii de știință și pacea" savantul brazilian Atico Vilas Boas de Mota : „România este una din puținele țări ale Europei care are privilegiul de a privi istoria fără remușcări. O țară care de-a lungul întregului său trecut și-a făcut un crez din apărarea «nevoilor și neamului său», care nu a comis agresiuni, care apără azi înțeleptele principii ale egalității în drepturi pentru toate națiunile lumii, renunțării la forță, păcii și prieteniei între popoare, indiferent de regimul lor social-politic". Referindu-se la mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu simpozionului internațional „Oamenii de știință și pacea", savantul american de origine română George Palade, laureat al Premiului Nobel, sublinia și el că „Vibrantul mesaj adresat de președintele Nicolae Ceaușescu are o rezonanță cu atît mai mare cu cît vine din partea unui om politic de mare curaj. În lume există puțini oameni politici de o asemenea talie. Responsabilitatea slujitorilor științei, la care face apel în mesajul său, constituie o problemă de mare seriozitate și actualitate... Este nevoie ca toți cei de bună credință ce activează pe tărîmul științei să manifeste curajul și perseverența de a-și spune cuvîntul în fața oamenilor politici, a celor aflați în poziții de decizie asupra soartei omenirii".

Uriașul curent de opinie care se manifestă împotriva armelor nucleare, pentru o politică de colaborare și prietenie între națiuni, constituie o mărturie de netăgăduit a faptului că omenirea este dornică mai mult ca oricînd să-și asigure în pace și prosperitate viitorul său și al generațiilor viitoare. Oprirea cursei înarmărilor, acțiune în care sînt angajate în actualul moment istoric toate popoarele, toate forțele progresiste din lume — o acțiune profund pozitivă, de natură a însănătoși climatul internațional — denotă o conștientizare a faptului că interesele general-umane impun mai mult ca oricînd abolirea definitivă a vechii politici, promovarea unor relații noi, rezolvarea constructivă, în interesul popoarelor, a marilor probleme de care depind în ultimă instanță progresul și prosperitatea întregii umanități. Această posibilitate implică creșterea solidarității și cooperării pe plan internațional a tuturor forțelor înaintate ale contemporaneității, făurirea unui larg front al popoarelor care să acționeze cu hotărîre și consecvență pentru a impune oprirea politicii de înarmare, elaborarea unor măsuri hotărîte în sprijinul dezvoltării popoarelor, programe de dezvoltare și nu noi măsuri de înarmare, acțiuni hotărîte pentru ca umanitatea să beneficieze plenar de toate cuceririle geniului său, să le poată păstra, dezvolta și să le transmită generațiilor viitoare. Așa cum se relevă în Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, „Considerăm că forțele iubitoare de pace de pretutindeni, popoarele trebuie să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor, a păcii mondiale.

Adresăm tuturor organizațiilor de masă și obștești, maselor populare din toate țările Europei, ale Americii, de pe toate celelalte continente apelul de a acționa în cea mai strînsă unitate pentru trecerea la înfăptuirea obiectivelor stringente ale securității, destinderii și colaborării internaționale".

Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile – un obiectiv comun al întregii omeniri (II)

PROGRAMUL de acțiune adoptat de Conferința Națiunilor Unite pentru surse de energie noi și regenerabile, de la Nairobi, specifică faptul că țările în curs de dezvoltare caută să-și intensifice bizuirea pe forțele proprii în diferite domenii prin **programul de cooperare tehnico-economică.** În acest context, comunitatea internațională trebuie să ia măsuri pentru acordarea de sprijin și asistență eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea cooperării dintre ele în domeniul surselor noi și regenerabile de energie.

Înfăptuirea acestui program va necesita desigur mobilizarea unor resurse adiționale corespunzătoare. Fiecare țară va continua să dețină principala responsabilitate privind valorificarea surselor proprii noi și regenerabile de energie, ceea ce presupune măsuri intense pentru o mobilizare mai amplă a resurselor sale interne, financiare, materiale și umane. Ținînd seama de volumul limitat al resurselor proprii, implementarea Programului reclamă și noi resurse financiare internaționale, atît publice cît și private, de la toate țările dezvoltate, instituțiile financiare internaționale și de la alte organizații internaționale. Țările în curs de dezvoltare care sînt în poziția s-o facă vor trebui să acorde în continuare sprijin altor țări în curs de dezvoltare, în scopul valorificării surselor noi și regenerabile de energie.

În scopul punerii în aplicare a diferitelor activități ale Programului se menționează că mecanismelor financiare și instituțiilor sistemului O.N.U. trebuie să li se aloce fonduri adiționale adecvate pentru a corespunde necesităților acțiunilor preliminare de sprijin și activităților premergătoare investițiilor privind valorificarea surselor noi și regenerabile de energie în țările în curs de dezvoltare. Astfel, se arată mai departe în Program, este necesar să se perfecționeze mecanismele și instituțiile existente, în scopul creșterii eficienței lor. Resursele specifice și suplimentare trebuie canalizate prin Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Fondul pentru explorarea resurselor naturale, aranjamentele financiare provizorii pentru știință și tehnologie, Contul pentru energie al P.N.U.D. și alte organisme direct sau indirect implicate. În cadrul eforturilor generale pentru asigurarea creșterii asistenței oficiale de dezvoltare, Programul preconizează ca toate țările dezvoltate să pună accent pe valorificarea și utilizarea surselor noi și regenerabile de energie ca o prioritate a cooperării lor internaționale.

În scopul asigurării accesului la cele mai mari resurse financiare posibile, Programul face apel la instituțiile financiare de dezvoltare internațională, în special la Banca Mondială, pentru a asigura resurse suplimentare și adecvate, în special pentru activitățile de sprijin la scară mare, activitățile de investiție și premergătoare investiției în domeniul surselor de energie noi și regenerabile. Aceste mecanisme financiare și instituții sînt chemate să răspundă mai bine cerințelor naționale ca și celor ale organizațiilor subregionale, regionale și internaționale angajate în valorificarea surselor noi și regenerabile de energie din țările în curs de dezvoltare.

Necesitățile financiare pentru volumul total de investiții din domeniul energetic vor continua să crească în ritm susținut în următorii ani, arată în continuare Programul. Deși țările în curs de dezvoltare vor continua să dețină principala responsabilitate pentru dezvoltarea lor, resursele financiare externe, private și publice, fluxurile concesionale și asistența oficială pentru dezvoltare vor constitui un element indispensabil al sprijinului acordat eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare. Programul preconizează ca Banca mondială și P.N.U.D. să elaboreze un studiu comun pentru o evaluare cît se poate de precisă a sumelor necesare pentru acțiunile de sprijin și a necesităților de lucrări de pregătire a investițiilor în domeniul surselor noi și regenerabile de energie din țările în curs de dezvoltare din cursul acestui deceniu, studiu care ar trebui terminat cît mai repede, dacă este posibil chiar pînă la sfîrșitul acestui an.

Programul recomandă ca la niveluri globale, regionale și subregionale, donatorii multilaterali și bilaterali și țările primitoare interesate să aibă în vedere întîlniri consultative pentru revizuirea și facilitarea acțiunilor comune din acest domeniu. Aceste întîlniri trebuie să abordeze prioritățile identificate de Programul de la Nairobi și să se ocupe în special de finanțarea promovării activității de cercetare, dezvoltare și valorificare a surselor noi și regenerabile de energie. În continuare, Programul face apel la toate părțile interesate să ia în considerare cît se poate de repede alte modalități posibile, care ar putea duce la creșterea volumului de finanțare a energeticii, încluzîndu-se și acele mecanisme examinate de Banca mondială, respectiv crearea unei instituții afiliate pentru finanțare în domeniul energiei.

Măsuri specifice și domenii de acțiune prioritare

PROGRAMUL arată că obiectivele sale vor fi cel mai bine îndeplinite dacă eforturile depuse la niveluri subregionale, regionale și internațional vor fi în concordanță cu eforturile naționale. El face apel la acțiune în cinci domenii largi : evaluarea și planificarea energetică ; fluxurile informaționale ; cercetarea, dezvoltarea și demonstrarea ; transferul, adaptarea și aplicarea de tehnologii ajunse la maturitate ; formarea și specializarea cadrelor.

În domeniul **evaluării și planificării energetice,** Programul face apel la determinarea întregii sfere de resurse fizice, utilizîndu-se metodologiile standard pentru culegerea, prelucrarea, înmagazinarea și difuzarea datelor, ca și pentru identificarea și urmărirea tehnologiilor energetice existente și cu șanse de aplicare în viitorul apropiat și al activităților de cercetare și dezvoltare în curs. Este apreciată ca necesară întărirea sau crearea infrastructurii instituționale pentru prelucrarea informațiilor, incluzîndu-se cele referitoare la procesul decizional în politica energetică, în alcătuirea și aplicarea legislației ca și la disponibilitățile de finanțare.

Observînd că existența unei informări corespunzătoare este o condiție pentru luarea de decizii înțelepte, Programul subliniază că necesitatea unor fluxuri informaționale perfecționate referitoare la energie în general și la surselе noi și regenerabile de energie în special, trebuie inclusă în cadrul unui context mai larg de schimb informațional în toate sectoarele importante. Programul subliniază necesitatea implementării unor serii de măsuri pentru identificarea sistemelor și serviciilor curente de informare și pentru stabilirea sau consolidarea centrelor de informare energetică și integrarea lor în rețelele regionale, care ar putea fi ulterior incluse într-o rețea informațională globală.

În ceea ce privește **cercetarea, dezvoltarea** și **demonstrarea** surselor noi și regenerabile de energie și a tehnologiilor corespunzătoare, Programul arată faptul că în timp ce cercetarea în domeniul lor de valorificare și utilizare se extinde rapid la nivel mondial, ponderea coordonării și informării este redusă, copierea se practică pe scară mare, iar anumite aspecte importante sînt neglijate și primesc o mică cantitate de resurse. De aceea Conferința reclamă selectarea tehnologiilor noi cele mai promițătoare în scopul depunerii unor eforturi conjugate pentru accelerarea dezvoltării lor, pentru creșterea mai rapidă a eficienței lor economice și lărgirea domeniilor de aplicare. În acest scop se recomandă dezvoltarea aparatului instituțional și a capacității naționale și regionale — incluzîndu-se și sectorul privat — pentru aplicarea și coordonarea activităților de cerce-

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 46 din 13 noiembrie 1981 al revistei noastre

tare, dezvoltare și demonstrare urmînd ca ulterior să se studieze oportunitatea unei rețele mondiale de cercetare și dezvoltare, în jurul uneia sau mai multor instituții conducătoare.

Programul arată în continuare că pentru accelerarea **aplicării, adaptării și transferului** tehnologiilor mature, sînt necesare măsuri precum : întărirea sau stabilirea condițiilor pentru promovarea și facilitarea transferului accelerat de tehnologii referitoare la sursele noi și regenerabile de energie, în special din țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare ; intensificarea contribuției acestor energii la acoperirea balanței energetice a țărilor în curs de dezvoltare ; sprijinirea măsurilor privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, atît sub aspectul unor programe și activități comune, cît și al dezvoltării capacităților naționale pentru aplicarea adaptării, fabricării, conducerii, reparației și întreținerii aparatajului și echipamentului privind stabilirea potențialului și utilizarea surselor noi și regenerabile de energie.

Referitor la măsurile necesare în domeniul **pregătirii și specializării** cadrelor, Programul recomandă : întărirea infrastructurii instituționale, o atenție deosebită acordîndu-se specializării lectorilor și instructorilor ; coordonarea și promovarea schimbului de informații ; stabilirea programelor pentru creșterea conștiinței publice în privința utilizării surselor noi și regenerabile de energie.

Măsuri specifice. Observînd că în cadrul sectoarelor menționate mai sus sînt necesare o serie de măsuri specifice, Programul recomandă un set de astfel de măsuri la nivel național, regional și internațional în domeniul anumitor surse energetice (energia hidraulică, lemnul de foc și cărbunele de lemn, energia biomasei, energia solară, energia eoliană, șisturile bituminoase, energia oceanelor, energia animală și turba). În cadrul domeniului fiecăruia dintre ele, Programul orientează atenția spre stabilirea potențialului și planificarea dezvoltării ; cercetare, dezvoltare și demonstrare ; transferul, aplicarea și adaptarea tehnologiilor avansate.

Sectoare prioritare. Programul arată că acțiunea prioritară trebuie să cuprindă toate cele cinci sectoare menționate, pentru a exista certitudinea cuprinderii tuturor recomandărilor sale, dar că în cadrul fiecărui sector prioritatea trebuie acordată anumitor tipuri de acțiuni și programe, care se consideră că necesită o acțiune mai urgentă, în concordanță cu cerințele naționale în contextul cooperării internaționale.

Programul evidențiază astfel de programe prioritare în zonele rurale, urbane și industriale. În cazul zonelor rurale, Programul identifică drept acțiuni prioritare stabilirea și accelerarea programelor de împădurire și reîmpădurire pe scară mare cu specii alese și experimentate, ca parte a unui efort de a crește de cinci ori ritmul anual de plantare a lemnului de foc pînă în anul 2000. Cît despre energia urbană și industrială, Programul menționează : extinderea, acolo unde se poate, a utilizării resurselor hidroenergetice la scară mare și mică, a resurselor geotermale și a sistemelor de transport ; aplicarea pe scară mare a sistemelor active și pasive de încălzire și răcire solară în scopuri casnice, comerciale și industriale.

În afară de aprobarea Programului de Acțiune de la Nairobi, Conferința a adoptat șase rezoluții și o decizie.

La propunerea Australiei, Chinei și Columbiei, Conferința a adoptat o rezoluție în scopul **integrării strategiei energetice cu politicile de protecție a solului, apelor și pădurilor.** Astfel, conferința a invitat guvernele statelor membre O.N.U. să considere politica energetică „în strînsă legătură cu politicile generale privind mediul înconjurător și, în special, cu politicile privind solul, apele și pădurile". Guvernele au fost, de asemenea, invitate să aibă în vedere cooperarea cu programele „Politicii mondiale a solului" inițiate de O.N.U. În introducerea acestei rezoluții, Conferința a observat că energia hidroelectrică și biomasa de origine vegetală, mai ales lemnul de foc, sînt cele mai practice, economice și promițătoare surse noi și regenerabile de energie. Conferința a arătat, de asemenea, faptul că eroziunea solului și despădurirea în multe țări în curs de dezvoltare au afectat considerabil posibilitățile de producere a energiei hidroelectrice și de utilizare a biomasei.

La propunerea Pakistanului, Conferința a adoptat o decizie privind **drepturile țărilor la transferul de tehnologie.** În aceasta, Conferința și-a exprimat opinia că „este dreptul suveran al tuturor țărilor, în special al țărilor în curs de dezvoltare, de a explora, dobîndi și deține transferul de tehnologie referitor la toate tipurile de surse noi și recuperabile de energie și de a dirija și folosi acest transfer fără constrîngeri politice sau teama de agresiune din partea oricărui stat membru al O.N.U.".

Referitor la **sursele noi și recuperabile de energie în contextul dezvoltării rurale,** Conferința a adoptat o rezoluție reclamînd accelerarea imediată a programelor de reîmpădurire pentru intensificarea producției de lemne de foc.

Conferința a cerut, de asemenea, accelerarea programelor pentru valorificarea și utilizarea altor surse noi și regenerabile de energie cum sînt : biogazul, vîntul, soarele, apa și turba în regiunile unde acestea sînt indicate din punct de vedere economic, astfel încît să se reducă presiunea asupra livrărilor de lemne de loc și să se îmbunătățească standardul de viață în zonele rurale.

O altă rezoluție adoptată de Conferință solicită organelor și instituțiilor O.N.U. și altor organisme internaționale să acorde sprijin financiar și tehnic pentru **valorificarea surselor noi și regenerabile de energie din Africa, Asia și America Latină.** Rezoluția, inițiată de 38 de țări africane, se referă la diferite planuri de acțiune regionale în domeniul surselor noi și regenerabile de energie.

Forumul organizațiilor neguvernamentale

ÎNCĂ DE LA HOTĂRÎREA Adunării Generale a O.N.U. de acum doi ani de a lansa Conferința, organizațiile neguvernamentale s-au gîndit la organizarea concomitentă a unui Forum. Forumul nairobian al organizațiilor neguvernamentale s-a desfășurat cu participarea reprezentanților a peste 140 de asemenea organizații, mergînd de la Conferința Mondială a Energiei (C.M.E.) și Institutul Internațional pentru Analiza Sistemelor Aplicate (IIASA) pînă la Liga Internațională a Femeilor pentru Pace și Libertate și Liga Societăților de Cruce Roșie.

Din mesele rotunde, dezbaterile, prelegerile și celelalte forme variate de activitate ale acestui Forum s-a desprins necesitatea ameliorării condițiilor comerțului internațional, pentru a se spori încasările țărilor a treia ; sporirii substanțiale a volumului de resurse energetice convenționale disponibile pentru țările în curs de dezvoltare prin reducerea consumului neraional din țările industrializate ; dezvoltării tehnologiilor pentru surse noi și regenerabile care să permită tuturor țărilor să se dezvolte corespunzător în perioada de tranziție energetică ; întăririi capacității tuturor țărilor, în special a celor din lumea a treia, de a-și evalua propriile nevoi și resurse energetice și de a face opțiunile cele mai potrivite. De asemenea, s-a precizat că rezultatele arătate mai sus ar trebui obținute printr-un program pentru transferul, în măsură largă și crescătoare, a resurselor (în special financiare) de la beneficiarii ordinii existente către cei care sînt în prezent cei mai dezavantajați de aceasta, inclusiv printr-un control mai riguros al activităților marilor corporații transnaționale energetice.

Țara noastră a avut o importantă contribuție atît la pregătirea cît și la desfășurarea lucrărilor propriu-zise ale Conferinței. Raportul României la Conferință, elaborat cu contribuția unui mare număr de specialiști și reprezentanți ai unor instituții românești, se constituie ca un document de actualitate, care a prezentat politica energetică generală a României socialiste și locul special ce îl ocupă în cadrul acesteia sursele noi și regenerabile.

Ca o expresie a aprecierii de care se bucură politica energetică a țării noastre, conducătorul delegației române, semnatar al acestor rînduri, a fost invitat ca, împreună cu alți doi specialiști, să conducă un seminar intitulat : „Rolul guvernelor în promovarea noilor tehnologii energetice", care s-a desfășurat în cadrul Forumului organizațiilor neguvernamentale.

Conferința O.N.U. și Planul de Acțiune de la Nairobi vor rămîne, fără îndoială, un moment și un document de referință, în evoluția atît de controversată a acestui domeniu de importanță vitală care este energetica mondială.

dr. ing. Călin MIHAILEANU

Prețurile produselor de bază – octombrie 1981

ÎN LUNA OCTOMBRIE a.c., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut, potrivit indicelui I.E.M., cu 1,9%. Această evoluție a fost determinată de tendința ușoară de scădere a cursului dolarului american în raport cu celelalte monede occidentale, precum și de unele măsuri de ajustare a prețurilor de export luate de către producători.

O creștere mai accentuată a prețurilor a fost înregistrată în această perioadă la combustibili, *respectiv la cărbuni și cocs (+ 5,7%) și produse petroliere (+ 3,2%). Creșterea prețurilor la produsele petroliere a fost determinată de o ușoară înviorare a cererii pentru distilatele medii și grele și, în principal, de perspectivele de reunificare a prețurilor țițeiului. La* produsele primare industriale *prețurile s-au majorat la minereuri (+ 2,6%), metale (+ 0,1%) în special laminate din oțel, lemn și produse din lemn (+ 3,7%) și piei brute de bovine (+ 2,5%). În majoritatea cazurilor aceste creșteri au fost legate de unele ajustări ale prețurilor la producători. Totodată, prețurile au scăzut la cauciuc natural (—5,4%) și fibre textile naturale(— 2,0%). La produsele* agroalimentare *prețurile au crescut la cereale (+ 2,0%), animale, carne și produse animaliere (+ 2,3%) și la zahăr și produse tropicale (+ 4,5%). Aceste creșteri sînt însă moderate dacă avem în vedere că ne aflăm în plin sezon de comercializare cu produsele din emisfera nordică.*

Prețurile au scăzut la semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (— 1,2%) sub influența recentelor estimări privind creșterea în sezonul 1981/1982 a producției mondiale de semințe de floarea soarelui cu circa 1 milion tone și de soia boabe, cu circa 9 milioane tone.

PREȚURILE PRODUSELOR DE BAZĂ
IN PERIOADA 1979–1980 și OCT.1981
1970–1972=100

Categ. produse	Anul	Indice anual	Sept.	Oct.
Indice sintetic general	1979	338,33	355,40	359,20
	1980	382,89	385,20	388,80 x)
	1981		344,40 x)	350,90 x)
Produse alimentare	1979	223,06	236,30	235,00
	1980	264,66	283,00 x)	292,40 x)
	1981		212,60 x)	216,50 x)
cereale	1979	231,09	245,30	250,70
	1980	258,65	278,50	291,20
	1981		231,10	235,80
semințe oleaginoase	1979	236,71	253,80	231,70
	1980	222,95	229,80	231,50 x)
	1981		203,10	200,60 x)
animale, carne	1979	200,06	210,80	208,20
	1980	222,62	231,40	230,10 x)
	1981		199,50 x)	204,10 x)
zahăr, prod. tropicale	1979	249,98	262,00	283,90
	1980	455,13	514,30	559,20 x)
	1981		228,40	238,70 x)
Combustibili	1979	759,19	812,30	831,40
	1980	903,17	881,90	908,10 x)
	1981		893,30	917,90 x)
cărbune, cocs	1979	403,20	423,00	426,20
	1980	461,08	481,30	467,70 x)
	1981		384,40	406,20 x)
țiței	1979	836,15	923,70	1018,40
	1980	1423,07	1466,00	1466,00
	1981		1568,70	1568,70
produse petroliere	1979	1041,38	1111,20	1128,10
	1980	1106,08	1026,00	1095,90
	1981		1099,60	1135,24
Materii prime industriale	1979	258,01	266,10	267,30
	1980	274,98	278,40 x)	273,40 x)
	1981		233,00 x)	235,20 x)
minereuri	1979	160,23	168,50	167,20
	1980	192,69	198,50	187,30 x)
	1981		174,50	179,10 x)
metale	1979	250,62	254,70	256,20
	1980	251,47	250,20 x)	246,10 x)
	1981		215,60 x)	215,90 x)
cauciuc	1979	357,85	365,90	369,20
	1980	401,53	409,20	398,90
	1981		298,20	282,20
lemn și prod. din lemn	1979	304,28	331,80	333,20
	1980	356,34	363,00 x)	356,90 x)
	1981		295,90 x)	304,90 x)
fibre anim. și veg.	1979	232,11	234,80	236,60
	1980	279,95	300,40 x)	294,40 x)
	1981		234,30 x)	229,50 x)
piei	1979	388,78	338,50	336,40
	1980	240,12	222,90	258,60
	1981		223,70	229,20

x) Date provizorii
Pentru luna octombrie 1981 au fost folosite date provizorii pentru următoarele produse: feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs, cherestea de răşinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, porci vii, vite vii, unt, ouă.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Venezuela: priorități industriale

ÎN ACEST an Venezuela a început realizarea celui de al șaselea plan de dezvoltare economică și socială a țării, plan elaborat pe perioada 1981—1985. Avînd în vedere însemnătatea pentru Venezuela a industriei petrolului, aproximativ o treime din volumul total al investițiilor prevăzute sînt orientate pentru dezvoltarea acestei ramuri. O mare parte din aceste investiții au drept scop darea în exploatare a zăcămîntului de țiței greu și foarte greu din zona Orinoco. Se intenționează ca în anul 2000 extracția din acest zăcămînt să atingă 1 milion barili/zi (în prezent producția de țiței a Venezuelei se situează la aproximativ 2 milioane barili/zi). Pentru a răspunde cererii de energie în creștere, producția va trebui să crească cu 10% pe an. Totodată, se va acorda prioritate valorificării resurselor hidroenergetice astfel ca, în anul 1986, centralele hidroelectrice să furnizeze echivalentul a 26,4 milioane tone țiței. În următorii ani vor continua lucrările la centrala hidroelectrică Guri, pe fluviul Caroni, cu o putere instalată de 9 000 MW. Pe riurile Uribante și Caparo se vor construi centrale cu o putere instalată totală de 1 600 MW.

În vederea economisirii țițeiului ca sursă energetică se prevede construirea de centrale termoelectrice pe bază de gaze naturale și cărbuni. Centrale termice funcționînd cu gaze naturale se vor instala în peninsula Paria și în statele Anzoategui și Monagas.

Investiții importante sînt prevăzute în perioada de plan pentru dezvoltarea industriei siderurgice și a aluminiului. Creșterea preconizată pentru viitorii ani în ce privește industria siderurgică va avea loc atît pe baza investițiilor de stat cît și particulare. Cu investiții de stat urmează să se construiască o unitate de concentrare a minereului de fier cu o capacitate de 550 mii tone/an, o fabrică de electrozi de grafit (30 mii tone/an), o uzină de țevi din oțel nesudate (335 mii tone/an), o uzină de oțeluri speciale. De asemenea, se preconizează construirea unei oțelării integrate în statul Zulia.

Venezuela, care a devenit recent exportatoare de aluminiu, intenționează să-și crească producția de la 400 mii tone în 1981, la 610 mii tone în 1985 și la 1 milion tone în 1990. Producția de alumină se preconizează să crească la 1 milion tone în 1983, urmînd să ajungă la 1,5 milioane tone în 1985.

Perspectivele de dezvoltare a economiei Venezuelei, pe de o parte, și a economiei României pe de altă parte, ca și cadrul juridic al relațiilor economice dintre cele două țări oferă condițiile pentru dezvoltarea și diversificarea în continuare a schimburilor comerciale — care s-au amplificat în ultimii ani — și pentru promovarea de acțiuni de cooperare în domenii de interes reciproc.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 9—13 NOIEMBRIE a.c. caracteristica majoră a evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de prelungirea tendinței de deteriorare a poziției **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale, tendință manifestată în tot cursul săptămînii precedente. Slăbirea cursului monedei americane a fost motivată în principal de mișcarea dobînzilor pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital. Dobînda la fondurile federale s-a diminuat de la 15 la sută la 13,75 la sută, nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" a fost redus de o serie de mari bănci americane de la 17 la sută la 16,5 la sută, cel al dobînzii de împrumut prin broker de la 15,75 la sută la 14,75 la sută, iar dobînzile la fondurile în eurodolari au înregistrat scăderi de peste 1,5 la sută. Acest proces a confirmat anticipările operatorilor de devize potrivit cărora economia S.U.A. intră într-o fază de recesiune în care se impune o ieftinire a creditului, ceea ce se traduce și printr-o diminuare a ratei de dobîndă obținută la fondurile plasate în această valută.

Lira sterlină a cunoscut cea mai puternică depreciere în raport cu dolarul (peste 2,1 la sută), fiind cotată la finele intervalului analizat la 1,9 dolari / 1 liră (1,87 dolari / 1 liră în ziua de referință). Motivul l-a reprezentat atît slăbirea poziției monedei americane cît și publicarea unor date statistice ce indică un proces de ieșire a economiei britanice din recesiune.

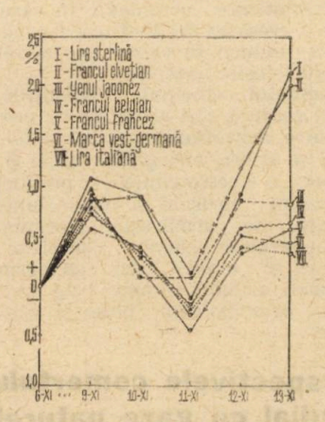

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 XI. Bază : 6.XI. a.c.

Francul elvețian a fost în continuare supus unor puternice presiuni „à la hausse", înregistrînd față de dolar o depreciere de circa 2 la sută. La finele săptămînii, valuta elvețiană a atins în fixing, la Frankfurt, 1,2483 mărci vest-germane / 1 franc, cel mai ridicat nivel înregistrat din anul 1978.

Celelalte valute vest-europene au cunoscut reprecieri mai puțin pronunțate față de dolar. **Marca vest-germană** era cotată la sfîrșitul intervalului analizat la 2,21 mărci / 1 dolar (depreciere de 0,45 la sută), **francul belgian la** 37,12 franci / 1 dolar (depreciere de 0,6 la sută), **francul francez la** 5,5675 franci / 1 dolar (0,58 la sută) iar **lira italiană** la 1 182 lire / 1 dolar (depreciere de 0,35 la sută față de nivelul din ziua de referință).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă pentru depozitele pe 6 luni din zilele de 6 și, respectiv 13 noiembrie a.c.) : eurodolari 15,25 și 13,6825 euromărci vest-germane 10,9375 și 10,25 eurofranci elvețieni 10,625 și 9,6825, eurolire sterline 15,5 și 14,6825.

Prețul aurului s-a înscris pe o curbă descendentă, situîndu-se, la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 13 noiembrie la 412,50 dolari/uncie (428,25 dolari/uncia la ultimul fixing din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Previziuni asupra progresului tehnic

SE APRECIAZĂ că în 1975 cheltuielile pentru cercetarea tehnico-ştiinţifică au însumat în lume 96,4 miliarde dolari, din care 93,6 miliarde în 28 de ţări industriale şi 2,8 miliarde în 118 ţări în curs de dezvoltare, scrie revista **Trend.** În ceea ce priveşte personalul ocupat în activitatea de cercetare şi dezvoltare, acesta era evaluat în acelaşi an la 2 279 mii de lucrători, din care 1 990 mii în ţările dezvoltate din punct de vedere economic şi doar 289 mii în ţările în curs de dezvoltare.

Conform previziunilor, pînă în anul 2000 volumul mondial al cheltuielilor de cercetare va spori într-un ritm mai încet decît în deceniul 1968-1978 (cînd s-a produs o dublare a acestuia), urmînd să ajungă la 300 miliarde dolari (din care, în proporţie de 15% în ţările în curs de dezvoltare), în condiţiile unei creşteri şi mai lente a efectivului lucrătorilor ocupaţi în domeniul cercetării şi al dezvoltării. Într-un asemenea context se apreciază că o importanţă tot mai mare va căpăta ridicarea eficienţei cercetărilor şi crearea de mari centre internaţionale de cercetare, finanţate în comun de o serie de ţări. Se consideră, că în următoarele două-trei decenii efortul principal va fi orientat către soluţionarea următoarelor probleme : ridicarea calităţii prognozelor privind starea vremii, studierea variaţiei parametrilor geoclimatici şi a schimbării mediului înconjurător, dezvoltarea unor sisteme globale de transport şi telecomunicaţii, dezvoltarea învăţămîntului şi a sistemului de ocrotire a sănătăţii, asigurarea cu produse alimentare, cu resurse energetice şi de materii prime, controlul tehnic internaţional asupra armamentelor.

R.F.G.: micşorarea consumului specific de carburanţi

PROGNOZE privind dezvoltarea economiei R.F.G. în următoarele decenii indică, între altele, că parcul de automobile din ţară va continua să crească într-un ritm întrucîtva mai lent decît în ultimul deceniu, urmînd să ajungă la aproximativ 29 mil. de unităţi în anul 2000. Chiar dacă se prevede şi o scădere a kilometrajului total parcurs de la 12,9 mii km în 1980 la 11,4 mii km în anul 2000, asigurarea volumului necesar de carburanţi constituie o povară considerabilă pentru balanţa comercială externă a ţării.

De aceea, specialiştii în materie studiază multiplele posibilităţi de reducere a consumului specific de carburanţi, aprecierile asupra şanselor reale de economisire în acest domeniu oscilînd între 10 şi 25% din nivelul mediu al consumului înregistrat anul trecut. Cercetările se desfăşoară mai ales în două direcţii principale, şi anume : îmbunătăţirea constructivă a autovehiculelor (în special prin utilizarea diferitelor dispozitive electronice de informare, control şi reglare) şi „fluidizarea" traficului auto pe autostrăzi şi în oraşe — ambele menite să asigure rularea maşinilor într-un regim de consum cît mai raţional al energiei. După cum evidenţiază graficul

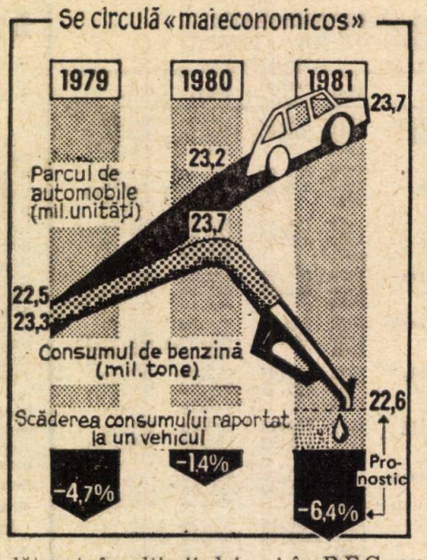

alăturat, în ultimii doi ani în R.F.G. au fost obţinute o serie de realizări, în acest an scontîndu-se pe un consum specific mediu (pe autovehicul) cu 7—8% mai scăzut decît în 1979.

U.R.S.S.: evoluţii în construcţiile de maşini

FĂCÎND un bilanţ al tendinţelor înnoitoare care s-au manifestat în industria constructoare de maşini din Uniunea Sovietică în cursul cincinalului 1976—1980, revista **Vestnik maşinostroenia** releva, între altele, că volumul producţiei de articole avînd încorporate elemente sau dispozitive electronice a sporit de 3,5 ori, ceea ce a contribuit la îmbunătăţirea performanţelor înregistrate în exploatare de produsele ramurii. În perioada amintită a fost însuşită producţia a 218 noi tipuri de tractoare şi maşini agricole, nomenclatorul acestei categorii de maşini fiind extins la 740 de denumiri, în condiţiile ridicării concomitente a calităţii utilajelor livrate agriculturii. Valoarea instalaţiilor de forjat şi presat, produse în cursul cincinalului, s-a mărit cu 69% faţă de perioada precedentă de plan. O premieră a constituit-o fabricarea de roboţi cu comandă program, în aceşti ani realizîndu-se peste 2700 de manipulatoare automate ; utilizarea instalaţiilor cu comandă program în primul rînd chiar în construcţiile de maşini permite organizarea unor sectoare de producţie bazate pe automatizare complexă, în care se obţine o creştere de 2—3 ori a productivităţii muncii în raport cu metodele de lucru folosite anterior.

În actualul cincinal, investiţiile în această ramură sînt orientate cu prioritate către dezvoltarea construcţiei de maşini şi utilaje energetice, grele şi de transport, a electrotehnicii, a producţiei de maşini agricole şi maşini-unelte. Totodată, se urmăreşte trecerea la fabricarea unor sisteme complexe de strunguri şi maşini, care să permită efectuarea ciclului complet de prelucrare a principalelor piese şi subansamble.

Perspectivele comerţului mondial cu gaze naturale

GAZELE naturale au toate şansele să-şi sporească, în actualul deceniu, ponderea în balanţa energetică mondială, datorită unor factori ca : existenţa unor imense zăcăminte de gaze, dintre care unele aşteaptă încă să fie valorificate, efectul stimulativ al creşterii preţurilor la energie asupra exporturilor transcontinentale de gaze naturale ş.a. În cercurile de specialitate se apreciază că — la nivelul anului 1990 — cu toată majorarea volumului exporturilor de gaze naturale (de la 190 miliarde mc în 1980 la 420 mlrd. mc), necesităţile mondiale vor fi satisfăcute în proporţie de circa patru cincimi din producţia internă a ţărilor consumatoare.

Repartiţia geografică a exportului de gaze naturale (în % din total)

	1980	1990
Exporturi prin conducte		
— U.R.S.S.	26	25
— Olanda	24	7
— Norvegia	14	7
— Canada şi Mexic	12	12
— O.P.E.C.	2	[illegible]
— Alte ţări	5	[illegible]
Exporturi de gaze lichefiate		
— O.P.E.C.	12	24
— Alte ţări	5	15
Total	100	100

Sursa : „Le Pétrole et le Gaz Arabes", nr. 295/1981.

În ceea ce priveşte provenienţa exporturilor de gaze naturale, sînt de aşteptat aici unele mutaţii, ca — de pildă — scăderea importanţei Olandei şi Norvegiei ca exportatori de gaze naturale prin conducte, în condiţiile afirmării drept exportatori de gaze lichefiate a Algeriei şi Indoneziei, cel mai de seamă exportator pe plan mondial urmînd să rămînă în continuare Uniunea Sovietică.

Ungaria: dezvoltarea industriei chimice

DE LA O PONDERE de numai 5% în 1938 în producţia industrială a Ungariei, industria chimică a ajuns să reprezinte actualmente 17%. Situîndu-se, ca importanţă, pe locul doi — după construcţiile de maşini — industria chimică a furnizat anul trecut o producţie în valoare de 5,5 miliarde dolari. În prezent ea acoperă în proporţie de 73% necesarul intern de produse chimice, iar o cincime din producţia sa este destinată exportului (îndeosebi produsele farmaceutice, articole ale industriei cauciucului, masele plastice, unele răşini şi îngrăşăminte chimice).

După ce în cursul deceniului trecut accentul a fost pus pe tehnologiile petrochimice, pentru deceniul actual se prevede ca industria chimică să se dezvolte în continuare într-un ritm superior celui mediu pe ansamblul industriei, dar în mod selectiv, prioritate avînd producţiile integrate pe verticală şi cele care asigură un grad mai ridicat de prelucrare a materiilor prime. În acest scop au fost elaborate o serie de programe speciale, axate pe petrochimie, pe producţia de articole farmaceutice, de antidăunători, precum şi de produse intermediare ; totodată, activitatea din această ramură industrială se va caracteriza prin întărirea rolului factorilor intensivi, perfecţionarea tehnicilor şi tehnologiilor folosite, aplicarea de noi licenţe şi know-how, îmbunătăţirea calităţii produselor şi a ambalării acestora.

GLOSAR

Protectionism [I]

PRACTICILE protecționiste se înscriu între principalii factori ce au determinat încetinirea din ultimii ani a ritmului de creștere a comerțului internațional.

Datorită reacțiilor negative pe care le poate stîrni pe plan extern, se evită adoptarea în mod deosebit a unei politici protecționiste. De regulă, se apelează la măsuri concrete și cît mai puțin aparente, dar eficace, menite fie să stimuleze exporturile proprii, fie să frîneze pătrunderea mărfurilor străine pe piața națională.

Există o mare diversitate de măsuri protecționiste, dar se poate face o grupare a lor în două categorii distincte, după modul cum acționează : cele care influențează mecanismul prețurilor și cele care au o incidență directă asupra mecanismului pieței. Se impune precizarea că măsuri care se repercutează direct asupra nivelului prețurilor — cum sînt, de exemplu, tarifele vamale — au de asemenea o influență asupra mecanismului pieței, afectînd volumul mărfurilor comercializate.

Din prima categorie fac parte :

Tarifele vamale : Cu toate reducerile convenite ca urmare a rundelor de negocieri din cadrul G.A.T.T., tarifele vamale contribuie la scumpirea mărfurilor importate și aceasta mai cu seamă cînd provin dintr-o țară care nu beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate.

Stabilizarea prețurilor de export. Se realizează prin intermediul vînzărilor și cumpărărilor efectuate pe baza unui stoc de mărfuri anume constituit în acest scop.

Subvențiile la export. În vederea creșterii capacității concurențiale a exportatorilor, statul le oferă avantaje directe ca prime, subvenții, finanțări cu cost redus, ori favorizează pe o cale indirectă activitatea firmelor în cauză prin reduceri sau scutiri de impozite, vînzări de materii prime și energie cu rabat, aprovizionare preferențială.

Dumpingul. Este o practică de a vinde pe piețele externe mărfuri la prețuri sensibil inferioare celor practicate pe piața internă, respectiv la prețul de cost sau chiar sub acesta. Un exemplu cunoscut îl reprezintă vînzările de cereale de către Piața comună, care presupun costuri însemnate pentru țările membre, întrucît vor să mențină venituri ridicate în agricultura națională. Pe de altă parte, efectele negative ale acestei politici sînt suportate de țările în curs de dezvoltare, care ar trebui să fie exportatoare de cereale, dar au devenit importatoare deoarece producția proprie este defavorizată din cauza prețurilor artificial scăzute de pe piețele internaționale.

Prețuri cu rabat. Reprezintă un sistem de prețuri reduse la care își cedează mărfurile societățile multinaționale către sucursalele lor din alte țări sau invers, pentru ca astfel să beneficieze de anumite avantaje fiscale sau de costuri scăzute de producție, pentru a cîștiga un segment de piață, pentru a influența nivelul prețurilor pe piețele internaționale.

Radu NEGREA

Comerțul mondial cu cereale

Mihnea Strugaru, Iași — O parte tot mai mare din producția mondială de cereale formează obiect al comerțului internațional (4 la sută spre sfîrșitul anilor '30, 9 la sută în 1960, 15 la sută în 1980), reflectînd creșterea continuă a volumului acestui comerț (de la 25 milioane tone spre sfîrșitul deceniului al patrulea la peste 72 milioane tone în 1960 și peste 200 milioane tone anul trecut). Comerțul cu cereale reprezintă în prezent circa 2 la sută din comerțul mondial și 16 la sută din totalul comerțului cu produse agroalimentare, care la rîndul său depășește ca valoare (235 miliarde dolari în 1979) comerțul cu petrol (200 miliarde dolari în același an). Fiind transportate mai ales pe cale maritimă, cerealele ocupă anual circa 20 la sută din flota mondială, față de 50 la sută în cazul petrolului.

Dezvoltarea comerțului mondial cu cereale (din care jumătate reprezintă în prezent cerealele furajere) este legată de dezechilibrul dintre zonele de producție și cele de consum, care își găsește reflectarea în dependența crescîndă a țărilor importatoare, mai ales a celor în curs de dezvoltare, de un grup restrîns de țări mari exportatoare de cereale (S.U.A., Canada, țările Pieței comune Australia, Argentina). Țările menționate realizează împreună 80 la sută din exportul mondial de cereale. De notat că o țară industrială dezvoltată cum este S.U.A. realizează 20 la sută din producția mondială și 58 la sută din exportul mondial de cereale (în cazul porumbului ponderea S.U.A. ajunge la 75 la sută).

Importanța autoaprovizionării cu cereale și a reducerii dependenței țărilor în curs de dezvoltare de importul în acest domeniu este ilustrată cu claritate de evoluția prețului la grîu pe piața mondială, cu deosebire în ultimii cîțiva ani (vezi graficul).

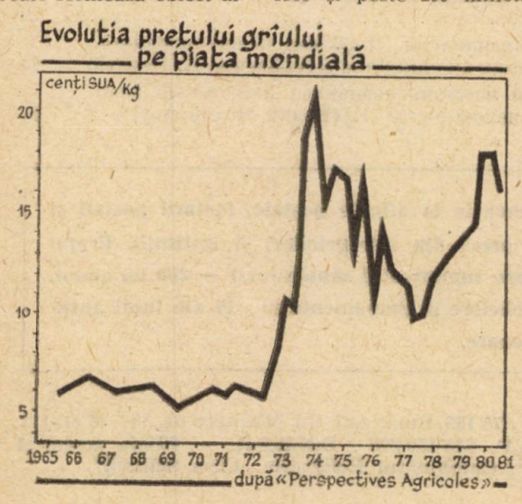

Cărbune

Dumitra Marian, Deva — Puternic afectate de creșterea prețului petrolului importat de pe piața mondială (sau dorind să beneficieze de această creștere în cazul, mult mai puțin frecvent, că sînt exportatoare), țările în curs de dezvoltare se orientează în măsură crescîndă spre utilizarea cărbunelui. Pe ansamblu în prezent se apreciază că aceste țări nu dețin mai mult de 10 la sută din rezervele mondiale certe de cărbune, dar există indicii că rezervele lor reale sînt mult mai mari, citîndu-se cazul Botswanei, ale cărei rezerve de cărbune ar putea reprezenta dublul celor ale Africii de Sud.

În producția mondială de cărbune ponderea țărilor în curs de dezvoltare este și mai redusă, și anume 6 la sută, din care jumătate revine Indiei. Studii ale Băncii mondiale estimează că dublarea producției de cărbune a țărilor în curs de dezvoltare (la 350 milioane de tone) pînă în 1990 ar presupune investiții de ordinul a 25 miliarde de dolari. Întrucît circa 90 la sută din extracția suplimentară de cărbune va fi destinată consumului intern, iar capitalul străin este interesat numai în exploatarea zăcămintelor pentru export, finanțarea va trebui asigurată mai ales din surse interne sau ale Băncii mondiale.

Minister

Marioara Solonaru, Babadag — 1) Recent creatul minister al industriei, rezultat din fuzionarea celor trei ministere care coordonau în Ungaria diferitele ramuri industriale pînă la adoptarea acestei măsuri de către Consiliul Prezidențial, grupează un sfert din personalul muncitor din economie, circa 80 la sută din muncitorii industriali, în total circa 1,3 milioane de persoane. Întreprinderile aparținînd de noul minister (în număr total de aproape 1100) realizează 48 la sută din venitul național, 83 la sută din exporturile destinate țărilor socialiste și 65 la sută din cele care se îndreaptă spre țările nesocialiste. Măsura amintită este legată de sporirea atribuțiilor acordate întreprinderilor constructoare de mașini. 2) În ultima vreme pe primul loc în lume sub raportul mărimii flotei comerciale a trecut Grecia, cu 41,8 milioane tone, înaintea Japoniei (cu 40,6 milioane tone).

Analfabetism

Anca Sadovici, București — Anuarul demografic al Națiunilor Unite 1979, recent apărut, include date cu privire la analfabetism referitoare la 40 de țări care au transmis asemenea date. Din aceste date rezultă că cel mai ridicat nivel al analfabetismului se înregistrează în Africa și Asia. În șase țări rata analfabetismului depășește 60 la sută din totalul populației adulte : Togo 84 la sută, Mauritania 82,6 la sută, Liberia 79 la sută, Haiti 76,7 la sută, India 65,9 la sută și Iran 63,8 la sută. Neștiința de carte tinde să se reducă în America Latină, unde potrivit Anuarului, două treimi din populație știu atît să scrie cît și să citească.

Ca regulă generală, în toate țările care n-au lichidat analfabetismul, procentul neștiutorilor de carte este mai ridicat în rîndul femeilor decît în cel al bărbaților. În Togo, de pildă, analfabeții reprezintă 73,1 la sută din populația masculină, dar 92,8 la sută din cea feminină. Această disparitate se menține și în țări unde nivelul analfabetismului este mai redus. În Israel, de exemplu, procentul neștiutorilor de carte este de 6,8 la sută în rîndul bărbaților, dar de 15,2 la sută la femei ; în Portugalia ponderile respective sînt de 22,4 și 34,7 la sută. În schimb, în multe țări latino-americane nivelul de alfabetizare este aproximativ egal la bărbați și la femei.

Întrucît analfabetismul este în general mai ridicat în zonele rurale decît în cele urbane, cele mai înalte rate de analfabetism se înregistrează în rîndul femeilor de la țară.

„Arbore de petrol"

Mugurel Iordăchescu, București — Proprietățile așa numitului „arbore de petrol" (hanga) care crește sălbatic în Filipine și din ale cărui fructe se obține o substanță uleioasă conținînd 16% alcool pur, nu constituie o descoperire recentă : multe triburi din Filipine îl utilizează de secole pentru iluminat, ca leac pentru dureri de stomac sau ca alifie în cazul înțepăturilor de insecte. El poate fi folosit ca atare nu numai pentru iluminat, ci și drept combustibil în cuptoare. Nouă este doar încercarea de a rafina acest ulei în intenția de a obține carburant pentru motoarele cu combustie internă. În cazul Filipinelor, țară care nu posedă zăcăminte de petrol și își acoperă din import 85% din necesarul de energie, utilizarea acestui carburant de origine agricolă ar degreva balanța de plăți de povara unor cheltuieli considerabile, favorizînd în același timp procesul dezvoltării. Dacă încercările în curs vor fi încununate de succes, se preconizează organizarea de plantații intercalate cu cele de cocotieri, hanga avînd nevoie de umbră. Stimulate de experimentul din Filipine, alte țări din Asia de Sud-Est au început să-și prospecteze jungla în căutarea unor arbori cu însușiri asemănătoare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 20 noiembrie 1981

— Popoarele — o uriașă forță în lupta pentru pace, destindere și colaborare internațională **(Victor Duculescu)** 1

— Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare **(Ion Blaga)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Creșterea productivității — sursă valoroasă de sporire a producției și eficienței **(Corneliu Bârnea)** 5

— Exigențe ale diminuării consumurilor materiale pe unitatea de produs **(Iulian Ploștinaru)** 7

— Elaborarea din timp și fundamentarea complexă a planului de transport al recoltei **(Ion Cămășoiu, Mircea Gheorghiță)** 9

— Autoaprovizionarea teritorială. Avantaje economice substanțiale ale practicării legumiculturii în gospodăriile populației **(Bujor Mănescu, Gheorghe Frățilă, Valentin Răduță)** 10

— Rolul crescînd al pîrghiilor economice în orientarea exporturilor **(Constantin Fota)** 12

— Creșterea intensivă a exporturilor — cerință majoră a noului mecanism economic în comerțul exterior **(Ioan Georgescu)** 13

— Dezbatere „R.E.". Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (III) 15

— Recentele adunări generale ale oamenilor muncii. Manifestare a adîncirii democrației socialiste, a responsabilității individuale și colective **(Virgil Dincă)** 17

ȘTIINȚA — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Activitatea de proiectare — mai aproape de cerințele producției **(Dan Sava, Olga Mihăescu, Elena Pelinescu)** 18

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Ancheta „R.E.". Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (III) **(Ion B. Popescu)** 20

TEORII • IDEI

— Ipoteze asupra naturii și caracterului crizei **(Maria D. Popescu)** 22

— Școli • curente • economiști. Problema schimburilor internaționale în optica unor economiști români (II) **(Vasile C. Nechita)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (II) **(Călin Mihăileanu)** 27

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

IN THIS ISSUE

— Peoples — a great force in the struggle for peace, détente and international collaboration **(Victor Duculescu)** 1

— Turning Romania into a medium-developed country **(Ion Blaga)** 3

— Requirements for cutting down the material consumptions by product **(Iulian Ploștinaru)** 7

— Role and functions of credit for self-management ; improving the ratio between own and borrowed funds. A „R.E." debate (III) 15

— Projecting activity : closer to the production requirements **(Dan Sava, Olga Mihăescu, Elena Pelinescu)** 18

— Hypothesis on the nature and the character of the crisis **(Maria D. Popescu)** 22

— Schools • trends • economists. The issue of the international exchanges in the view of some Romanian economists **(Vasile C. Nechita)** 24

— Turning into account new and renewable energy sources : a common goal of the mankind (II) **(Călin Mihăileanu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Les peuples — une immense force dans la lutte pour la paix, la détente et la collaboration internationale **(Victor Duculescu)** 1

— La transformation de la Roumanie dans un pays à niveau moyen de développement **(I. Blaga)** 3

— Exigences de la diminution des coûts matériaux par produit **(Iulian Ploștinaru)** 7

— Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion : l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés (III) (débat) 15

— L'activité d'élaboration de projets — plus proche des exigences de la production **(Dan Sava, Olga Mihăescu, Elena Pelinescu)** 18

— Hypothèses sur la nature et le caractère de la crise **(Maria D. Popescu)** 22

— Ecoles • courants • économistes. Le problème des échanges internationaux dans l'optique des économistes roumains (II) **(Vasile C. Nechita)** 24

La valorisation des sources nouvelles et régénérables d'énergie — un objectif commun de l'humanité (II) **(Călin Mihăileanu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Народы — великая сила в борьбе за мир, разрядку и международное сотрудничество **(Виктор Дукулеску)** 1

— Превращение Румынии в страну со средним уровнем экономического развития **(Ион Блага)** 3

— Требования уменьшения материальных расходов на единицу продукции **(Юлиян Плоштинару)** 7

— Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (III) **(В порядке обсуждения)** 15

— Приблизить проектную деятельность к потребностям производства **(Дан Сава, Олга Михэеску, Елена Пелинеску)** 18

— Гипотезы относительно природы и характера кризиса **(Мария Д. Попеску)** 22

— Школы • течения • экономисты. Проблема международного обмена в оптике румынских экономистов (II) **(Василе К. Некита)** 24

— Использование новых и восстановляющихся источников энергии, общая цель всего человечества (II) **(Кэлин Михэйляну)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ORIZONT

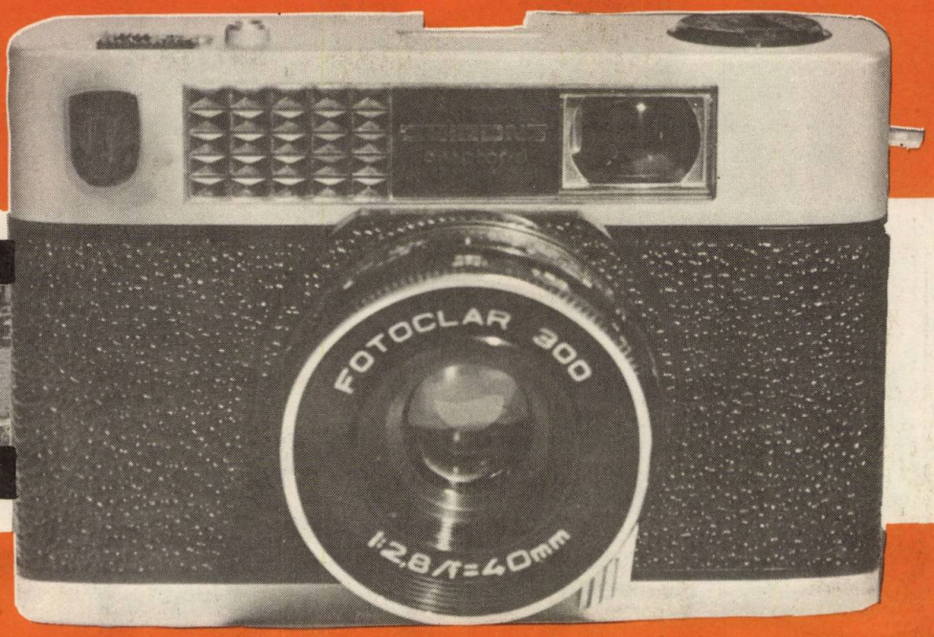

O gamă complexă de aparate foto, care realizează fotografii de bună calitate.

Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din 6 tipuri de complexităţi diferite, satisface o diversitate de preferinţe, adresîndu-se atît începătorilor cît şi celor avansaţi în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria fotografică de pretutindeni:

— optică de precizie, mecanisme sigure, construcţie compactă ;
— obiectiv cu lentile tratate antireflex, redare perfectă a culorilor ;
— contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic magneziu ;
— pîrghie cu armare rapidă ;
— numărător de cadre automat ;
— construcţia acestora exclude posibilitatea expunerii duble ;
— măsurarea iluminării prin celulă fotoelectrică.

Din principalele date tehnice ale sale reţineţi :

— foloseşte film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;
— obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;
— timpi de expunere B : 1/30 — 1/300 şi B : 1/30 — 1/500 ;
— exponometru încorporat ;
— reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la preţurile cuprinse între 500—1 200 lei, la care se adaugă preţul etuiului — 29 lei, în funcţie de complexitatea aparatului.

recom

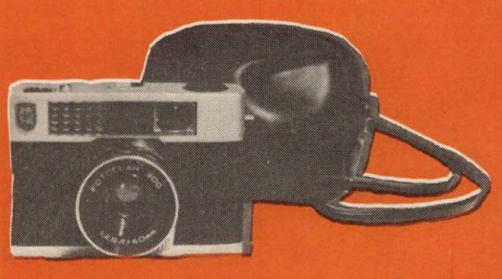

Produse din carne, legume, fructe, precum și băuturi răcoritoare, care conțin vitamine și au o mare valoare nutritivă, vă oferă:

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCERE, VALORIFICARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR — BERCENI

Fabrica „FLORA" — Șos. Viilor nr. 55
sectorul 5, telefon 23 89 70

Lei 5
(inclusiv suplime

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Numărul 48 ● Vineri 27 noiembrie 1981

EVENIMENTE DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ ÎN VIAȚA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII, EXPRESIE A PARTICIPĂRII LARGI A OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA SOCIETĂȚII

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a examinat cu deosebită exigență, în spirit critic și autocritic, rezultatele obținute pe linia îndeplinirii planului pe acest prim an al cincinalului în industrie, construcții, transporturi și în alte domenii de activitate. Totodată, participanții la dezbateri au analizat activitatea organelor de conducere colectivă, evidențiind necesitatea îmbunătățirii continue a stilului și metodelor de muncă, astfel încît ele să-și exercite la toate nivelurile cu cea mai înaltă eficiență însemnatele atribuții ce le revin.

La Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii, și Gospodăririi Apelor a fost analizată cu înaltă responsabilitate îndeplinirea planului la producția vegetală și animalieră. Evidențiindu-se progresele obținute în numeroase unități agricole de stat și cooperatiste, în cadrul plenarei au fost subliniate și o serie de neajunsuri, care au determinat nerealizarea integrală a sarcinilor în unele județe.

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste a relevat sarcinile care revin F.D.U.S. în înfăptuirea prevederilor din documentele dezbătute, în unirea eforturilor întregii națiuni în vederea transpunerii în viață a obiectivelor economico-sociale pe anul viitor.

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ARMONIZAREA OBIECTIVELOR CU RESURSELE ÎN CONTEXTUL CERINȚELOR NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR

Metoda de conducere obiectiv-cost

CARACTERUL tot mai complex al activității întreprinderilor industriale impune cadrelor de conducere să posede cunoștințe variate, să utilizeze un stil de conducere modern, să folosească metode prin care să armonizeze continuu obiectivele cu resursele. Conducătorul trebuie să țină pasul cu noul, nu numai în calitate de specialist, ci îndeosebi în calitate de om care dirijează oamenii, orientîndu-le eforturile spre buna gestiune și folosirea intensivă a resurselor. Realizarea acestui deziderat presupune cunoașterea metodelor moderne de conducere, adaptarea și aplicarea lor, în mod suplu, la condițiile obiective privite în dinamica ce caracterizează fenomenele din întreprindere.

Încercînd o definire a conținutului general al complexului metodelor de conducere, a cadrului unitar în care fiecare dintre acestea se realizează folosind mijloace și instrumente adecvate, consider revelante următoarele caracteristici :

— **obiective** — respectiv norma ce trebuie atinsă ;

— **modalități** concepute pentru utilizarea fiecărei **metode** (diferite instrumente, procedee, tehnici etc.), constituind de fapt calea pe care conducerea o folosește pentru realizarea obiectivelor ;

— **organizarea sistemului informațional-decizional,** care să răspundă metodei, să asigure utilizarea eficientă a personalului și să facă posibilă realizarea obiectivelor prestabilite ;

— elemente ce vizează **motivarea personalului** care contribuie la obținerea rezultatelor ;

— **program de acțiune,** necesar orientării corelate a activităților spre același scop.

Ne propunem ca în cele ce urmează să dezvoltăm conceptual una din metodele utilizate în conducerea întreprinderii — și anume **metoda ce utilizează ca obiectiv COSTUL** și care vizează latura cantitativă a producției, dar și orientează conducerea spre aspectele calitative, de eficiență *).

Pornim de la ideea că unitatea economică este un sistem structurat ierarhizat, cu intrări și conexiuni ce pot îmbrăca stări diferite, existînd posibilitatea controlului și reglării, prin care se tinde să se optimizeze activitățile ce se desfășoară în întreprindere.

În această viziune, utilizarea metodei presupune anumite acțiuni de pregătire a condițiilor necesare aplicării ei :

— fundamentarea științifică a indicatorilor de plan care se referă la costuri, întrucît ei vor reprezenta, în final, obiectivele ce dorim să le atingem ;

— normarea consumurilor (de materiale, forță de muncă) ;

— nominalizarea structurii fizice a producției ;

— posibilitatea delimitării centrelor bugetare în cadrul întreprinderii, respectiv a subsistemelor (subunităților) care permit evidențierea pe produs, secțiuni din proces sau operații, a tuturor consumurilor dintr-un anumit subsistem ;

— profilarea întreprinderilor și a subunităților, pentru a se reduce diversitatea produselor ;

— tipizarea produselor și tehnologiilor ;

— raționalizarea sistemului informațional ;

— folosirea tehnicii automate de calcul.

Fără aceste măsuri de pregătire nu se poate realiza implementarea în întreprindere a metodei, iar conducerea, în loc de a utiliza metode științifice, va aplica un sistem de evidență bazat doar pe experiență, intuiție și, eventual, conjunctură favorabilă.

În condițiile economiei noastre planificate, metodele aplicate în conducere trebuie să conducă la realizarea indicatorilor specifici noului mecanism economico-financiar, respectiv indicatorii fizici ai producției și producția netă. Realizarea numai a indicatorilor economici calitativi, fără a urmări indicatorii fizici, ar crea mari greutăți în lanțul ce îl reprezintă economia națională. De aceea, metoda de conducere presupune nu orientarea activităților doar spre o anumită latură cu folosirea unui singur instrument, ci **realizarea obiectivelor generale ale sistemului, folosind unul sau mai multe instrumente.**

Luînd în considerație cele de mai sus, consider că **metoda de conducere obiectiv-cost** se poate desfășura în etapele prezentate în continuare.

1) Definirea obiectivelor ce răspund la încadrarea în costurile planificate și realizarea structurii fizice a producției

Se poate afirma că stabilirea unor obiective mobilizatoare, dar și realizabile reprezintă chezășia succesului în munca de conducere. Numai în acest caz este posibilă aplicarea unei metode de conducere și a planurilor de acțiune prin care deciziile se transpun și transformă în rezultate.

Obiectivele izvorăsc din sarcinile de plan ; fundamentarea științifică a planului este indispensabilă atunci cînd dorim ca, aplicînd metode de conducere, să asigurăm realizarea lui. Orice carențe în fundamentarea planului la

*) Despre această metodă diferiți autori au scris și au definit-o conceptual, fără a crea legătura necesară între informațiile furnizate prin costuri și procesul de conducere. Majoritatea lor au abordat metoda prin teoria costurilor, reducînd-o la modul cum se ține evidența (T.H.M., Standard-cost, normativă etc.).

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 48 1981

nivelul întreprinderii creează mari neajunsuri, conducerea fiind alertată zilnic de problemele ce apar, și nevoită să regleze situația de la o zi la alta, pentru îndeplinirea planului lunii.

Stabilirea obiectivelor presupune și un plan financiar fundamentat științific, care să poată fi defalcat pînă la ultimul centru bugetar delimitat în structura întreprinderii.

2) Stabilirea bugetului de venituri și cheltuieli — sau numai de cheltuieli — pe fiecare centru bugetar.

Bugetul de venituri și cheltuieli este un instrument de conducere folosit pentru planificarea unor indicatori economico-financiari, dar și pentru urmărirea realizării lor, periodic, pe produs, operații de muncă etc. Ca atare, bugetul nu are un caracter static, întrucît apar diferiți factori care influențează, favorabil sau nefavorabil, realizarea unor produse. Or, în asemenea cazuri este nevoie să cunoaștem caracteristicile abaterii, pentru a lua măsurile necesare, prin care să redresăm situația și să ne încadrăm în indicatorii planificați prin bugetul-plan.

De exemplu, modificarea structurii fizice, respectiv realizarea unor produse care atrag cheltuieli de fabricație mai mari decît cele planificate, duce la nerealizarea obiectivului cost. În această situație, factorul de decizie ce a stabilit obiectivele și a prevăzut ca posibilă apariția unor asemenea situații intervine cu măsuri pentru a anihila sau reduce abaterea și a realiza obiectivele planificate.

Bugetul de cheltuieli poate ajunge pînă la nivelul formației de muncă sau chiar pe mașină, atunci cînd se pot delimita consumurile pe produs sau operație. El devine astfel un instrument operativ la îndemîna maistrului, reliefînd cheltuielile directe (manoperă + materiale), ca și cele indirecte — care nu se pot delimita pe produs, dar se calculează pe o perioadă dată, folosind și în acest caz norme de consum sau alte informații care reflectă cheltuiala de muncă vie sau trecută încorporată în produs.

Optimizarea planului — respectiv reflectarea diferitelor variante în bugete precum și urmărirea operativă a rezultatelor, cu toate modificările (în număr destul de mare) ce apar — nu este posibilă cu mijloacele clasice de calcul, de aceea metoda presupune folosirea tehnicii automate de calcul.

3) Organizarea sistemului informațional-decizional al conducerii cu date preluate din bugetul de venituri și cheltuieli

În această etapă se stabilesc informațiile ce trebuie să ajungă la diferite niveluri ierarhice, respectîndu-se principiul apropierii conducerii de producție și al luării deciziei cît mai aproape de locul unde ea se transformă în acțiune.

Datele furnizate privind costul se referă la următoarele aspecte:

— la ce se referă abaterea, în ce constă (de exemplu: depășiri la categoria de cheltuieli „retribuire" sau „materii prime");

— cît de mare este abaterea, exprimată fizic și valoric — prin comparație între calculația planificată, normată și cea realizată;

— locul unde s-a produs abaterea;

— cauza care a generat abaterea (de exemplu: un preț de revenire mai mare decît cel planificat, din cauza achiziționării unor materiale de calitate superioară celei prevăzute — sau greșeli la prelucrarea reperelor, care au apărut evidente numai în sectorul de montaj);

— cine răspunde și în ce orizont de autoritate a apărut abaterea;

— care sînt abaterile privind sortimentația fizică etc.

În vederea realizării obiectivelor privind sortimentația fizică și costurile planificate pe diferite subsisteme sau niveluri ierarhice, conducătorii trebuie să aibă autoritatea necesară pentru a-și exercita atributul de control-reglare. La fiecare nivel ajung informații prin excepție, în funcție de competența, respectiv autoritatea pe care o are delegată și pe care o exercită în sistemul pe care îl conduce.

Este necesar să reamintim aici necesitatea fundamentării obiectivelor după ce în prealabil s-a ajuns la varianta de buget optimă, care duce la realizarea indicatorilor economico-financiari însușiți de conducere. Bineînțeles, realizarea acestor indicatori presupune decizii și măsuri care să le transpună în fapt.

Ulterior, în timpul procesului de execuție, mai pot să apară (și apar frecvent), situații cînd cheltuielile stabilite prin buget pentru luna în curs, cu date ce reflectă situația actuală, în condițiile realizării aceluiași volum de producție, sînt mai mari decît cele planificate. În acest caz deciziile luate nu au putut corecta situația, iar abaterea este transmisă de centrele bugetare, fiind însușită de conducerea întreprinderii și motivată obiectiv în fața organismelor superioare.

Pot fi situații cînd între calculația normată și calculația rezultatelor să existe un raport nefavorabil; și în acest caz conducătorii sînt în mod obiectiv informați, fiecare avînd un tablou de bord, care reflectă autoritatea de care dispune pentru situația cînd abaterea este de un anumit fel și de o anumită mărime. Depășirea costurilor sau nerealizarea producției fizice se datorează conducerii sau executanților, dar și unor situații de conjunctură, care trec peste puterea de cuprindere a conducerii întreprinderii.

Deciziile vizează reglări ce privesc factorii principali ce influențează costurile și realizarea fizică a producției, respectiv forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii. Pentru a se lua decizii optime, se folosesc diferite tehnici (braistorming, sinectica etc.) și instrumente (cercetarea operațională, studiul muncii etc.). Tehnicile, instrumentele și procedeele nu pot defini o metodă de conducere — fiindcă în cadrul aceleiași metode, în diferite situații se pot folosi tehnici și instrumente diferite, în funcție de situația ivită și de caracteristicile deciziei. Se poate afirma că metoda pe bază de cost cuprinde numeroase elemente din diferite metode de conducere (precizională, pe bază de obiective, prin bugete, prin excepție, prin rezultate, prin participare-motivare ș.a.) cunoscute din literatura de specialitate.

4) Motivarea personalului

Propunîndu-și să obțină efecte economice cît mai mari, întreprinderea contează pe aportul științei și tehnicii, pe dezvoltarea bazei materiale etc., dar într-o măsură hotărîtoare și pe resursa umană. Conducătorul la orice nivel trebuie să trezească interesul celor cu care colaborează pentru a obține producția în cantitatea, la timpul și de calitatea dorite.

În acest sens, în funcție de rezultatul așteptat, trebuie stabilit încă de la început cum vor fi motivați lucrătorii pentru a depune în mod conștient eforturile necesare realizării obiectivelor stabilite de comun acord.

Motivația poate fi de natură economică, socială, psihică etc., criteriile stabilindu-se pentru fiecare centru bugetar și în funcție de aportul fiecăruia la realizarea obiectivelor stabilite.

Înțelegerea metodei și a criteriilor în funcție de care personalul este evaluat și motivat constituie o necesitate pentru reușita aplicării metodei; în acest sens trebuie stabilite instrucțiuni precise, cu sarcini, responsabilități și criterii de evaluare a muncii fiecărui lucrător, pentru a i se acorda apoi stimulentele pe care le merită.

5) Programul de acțiune

Acesta are rolul de a corela între ele subsistemele, de a le pune la dispoziție documentația, mijloacele, obiectele muncii și forța de muncă necesară, de a fixa termene și responsabilități pentru fiecare lucrător, potrivit rolului și obligației sale de a realiza anumite sarcini care influențează, la rîndul lor, îndeplinirea obiectivelor (de exemplu: aprovizionarea cu anumite materii prime pînă la o anumită dată, reparația unei mașini etc.).

Tot în programul de acțiune se prevede și modul de rezolvare a unor efecte potențiale ce privesc deciziile luate pentru realizarea obiectivelor — și chiar posibilitatea apariției unor factori care presupun autoorganizarea sistemului fără modificarea obiectivelor (de exemplu: s-a prevăzut ca realizarea unui produs să se facă prin cooperare cu alte întreprinderi ce trebuie să livreze anumite componente într-un anumit termen, dar totodată se prevede și posibilitatea realizării acestor componente în întreprindere, în condițiile cînd partenerul nu respectă contractul).

Programul de acțiune presupune cunoașterea amănunțită a activității întreprinderii, a fiecărui subsistem în parte, o mare capacitate de prevedere, iar pentru urmărire-control — existența unui tablou de bord care să ofere fiecărui responsabil de centru bugetar informații precise și operative. Faptul că la buna desfășurare a procesului de fabricație concură compartimentele funcționale, producția și proiectarea atrage după sine necesitatea unei atente coordonări și eliminării din sistem a acelor elemente care creează perturbații, dereglează activitatea și fac ca obiectivele stabilite să nu se realizeze.

Urmărirea operativă și completă a costurilor nu se poate face decît pe calculator; de altfel, nici nu putem vorbi de o metodă pe bază de cost, care să meargă pînă la nivelul formației sau mașinii, decît în cazul cînd întreprinderea este dotată cu mijloace de prelucrare automată a datelor. Este, deci, necesară pregătirea adecvată a personalului care primește și aduce informații pentru calculator.

Analiza îndeplinirii rezultatelor care conduc la realizarea obiectivelor se face periodic; atunci cînd abaterile nu se mai pot regla sau cînd apar factori noi, se impun adoptarea de noi decizii și chiar schimbarea unor obiective.

Evidențele cerute pentru aplicarea metodei sînt de resortul compartimentului financiar-contabil, care primește date de la compartimentele tehnice și de producție, le prelucrează și transmite informații prin excepție centrelor bugetare la diferite niveluri ierarhice.

Menționăm că produsele de mare complexitate, cu un număr mare de repere și un ciclu de fabricație lung, presupun optimizări utilizînd cercetarea operațională. La întreprinderile cu un număr mare de produse din care cîteva dețin ponderea principală, iar celelate, multe ca număr, au un volum redus, ar urma să fie efectuat un volum mare de calculații ce ar influența foarte puțin costul. În acest caz ar fi mai utile calculațiile pe un milion de lei valoare a producției marfă.

Cu cît se coboară pe ierarhie spre nivelul ultimului centru bugetar de execuție, cu atît factorii care influențează costurile se restring. De exemplu, pentru ca o formație de muncă să se încadreze în costuri, ea trebuie:

— să își realizeze planul în sortimentația fizică programată,

— să se încadreze în consumurile normate de materii prime, materiale și energie,

— să utilizeze la capacitate mijloacele de muncă,

— să realizeze productivitatea fizică (ce trebuie corelată cu normele de muncă),

— să obțină o calitate corespunzătoare a produselor,

— să nu aibă accidente de muncă.

Fundamentînd bine planul și respectînd aceste elemente ce se regăsesc în cost, formația poate să-și realizeze obiectivul-cost, fie luat pe produs, fie — în cazul unui număr mare de produse — la un milion de lei producție marfă.

Metoda de conducere pe bază de cost presupune un salt calitativ, respectiv orientarea spre eficiența economică, fără a pierde din vedere producția fizică.

Romul-Remus MICU

Metode de analiză utilizate în domeniul organizării

TEORIA și practica organizării, pe plan intern și internațional, oferă o bogată gamă de metode și tehnici de analiză care și-au demonstrat utilitatea în organizarea superioară a activităților de producție, de concepție și funcționale ale întreprinderii. La solicitatea unor cititori și cu sprijinul unor specialiști de la Institutul central pentru conducere și informatică, prezentăm informativ lista unora dintre ele (menționăm obiectivele urmărite), pentru a sugera posibilitățile de care dispun cadrele de conducere, ca și cei ce lucrează în domeniul organizării în unitățile economice, de a contribui la afirmarea noii calități, la creșterea edicienței.

● **ANALIZA COST-BENEFICIU** și **ANALIZA COST-VOLUM-BENEFICIU**, utilizate în organizarea activităților de producție, servesc la determinarea mijloacelor și soluțiilor organizatorice adecvate realizării obiectivelor propuse, în funcție la resursele disponibile.

● **ANALIZA DIAGNOSTIC**, la care revista noastră s-a referit frecvent, are ca obiectiv identificarea aspectelor de organizare caracteristice unui proces și a cauzelor acestora.

● **ANALIZA DISCREPANȚELOR** evidențiază posibilitățile de îmbunătățire a soluțiilor organizatorice, prin cercetarea incompatibilităților aparente și a condițiilor funcționale ale sistemului de organizare.

● **ANALIZA DOCUMENTELOR**, utilizată ca un instrument al altor diverse metode (cum ar fi analiza-diagnostic), furnizează informații asupra aspectelor care constituie obiectul activității de organizare.

● **ANALIZA ECHILIBRULUI**, ca metodă de organizare a activităților de producție, este folosită la planificarea nivelului rentabilității și la selectarea procedeelor de lucru.

● **ANALIZA ERORILOR** (arborescentă ș.a.) urmărește evidențierea condițiilor și cauzelor posibile care determină efectuarea unor acțiuni sau operații inadecvate.

● **ANALIZA FACTORIALĂ** își propune evidențierea influenței unor factori — endogeni sau exogeni — asupra evoluției procesului de organizare.

● **ANALIZA FUNCȚIONALĂ** relevă rolul fiecăruia dintre elementele sistemului de organizare, în vederea eliminării celor inutile.

● **ANALIZA LEGĂTURILOR** evidențiază statistic relațiile dintre activitățile specifice procesului de organizare.

● **ANALIZA MATRICELOR** este utilizată pentru a determina interacțiunile dintre activitățile procesului de organizare și a evalua, pe această bază, alternativele de acțiune.

● **ANALIZA MORFOLOGICĂ** reprezintă o metodă de stimulare a creativității, pentru obținerea de noi idei și soluții organizatorice.

● **ANALIZA POSTULUI** servește la definirea rațională a posturilor, în vederea realizării unei concordanțe cît mai bune între cerințele acestora și calitățile personalului.

● **ANALIZA REGRESIONALĂ** constituie un instrument de determinare a influenței unor caracteristici independente ale procesului de organizare asupra mărimii unor variabile dependente de acest proces.

● **ANALIZA RISCURILOR** este utilă în luarea deciziilor organizatorice — strategice și tactice.

● **ANALIZA STATISTICĂ** pune în evidență aspecte caracteristice ale procesului de organizare.

● **ANALIZA TIPOLOGICĂ** are ca obiectiv evaluarea complexității activităților și stabilirea priorităților în abordarea lor.

● **ANALIZA VALORII** — bine cunoscută cititorilor revistei noastre — urmărește optimizarea raportului dintre cheltuieli și valoarea de întrebuințare a produselor și activităților.

● **ANALIZA VARIABILELOR TEHNOLOGICE** introduce, în organizarea de ansamblu a structurii unei unități industriale, luarea în considerație a diferiților factori endogeni și exogeni.

Depozite pe verticală, mecanizate

LA INDICAȚIA secretarului general al partidului și valorificîndu-se capacitatea de concepție a specialiștilor din unitățile de cercetare, proiectare și producție, tot mai multe întreprinderi industriale trec la **sisteme moderne de depozitare, pe verticală,** a materialelor, semifabricatelor, reperelor, ansamblelor și produselor finite. **Depozitele înalte se caracterizează prin indici deosebit de favorabili,** raportați la tona de mărfuri depozitate, privind suprafața ocupată, ponderea lucrărilor de construcții în totalul investiției pe care o necesită, consumul de manoperă, durata de regăsire și durata operațiilor de manipulare, deci timpul de onorare a comenzilor secțiilor de producție și de expediție, riscul de degradare a materialelor și produselor respective, volumul operațiilor de gestionare — toate aceste elemente marcînd **importante reduceri în comparație cu depozitele clasice,** desfășurate pe orizontală.

Trebuie subliniată în același timp **elasticitatea** sistemului, care permite ca depozitele — datorită spațiului restrîns pe care-l solicită — să fie amplasate sau reamplasate în imediata apropiere a principalelor centre de consum.

Prin conceptul de **mecanizare** pe care se bazează și prin deschiderea spre **automatizare,** depozitele înalte integrează și activitatea de depozitare în progresul tehnic-tehnologic de ansamblu al industriilor prelucrătoare.

Unul din exemplele elocvente în privința avantajelor menționate îl oferă amenajările realizate în această soluție la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște.

Extinderea succesivă a suprafețelor de producție în cadrul teritoriului uzinal existent determinase aici micșorarea și supraaglomerarea spațiilor de depozitare. Problema a devenit acută în legătură cu etapele a III-a și a IV-a de dezvoltare a întreprinderii, care obligau la reamplasarea a 8 din cele 18 depozite existente, respectiv 6480 m^2 din totalul de 19161 m^2.

Studiul întocmit în cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii a pornit de la analiza critică a situației existente — constatînd, de pildă, un grad redus de ocupare a suprafețelor (1,1 t/m^2, din care la depozitele ce urmau a fi reamplasate 0,41 t/m^2), un nivel scăzut de mecanizare a operațiilor, un număr mare de muncitori auxiliari (numai depozitele ce intrau în zona de extindere erau servite — în afara celor 2 conducători de electrostivuitoare — de 10 primitori-distribuitori și 14 muncitori necalificați).

Pe baza propunerilor formulate în studiu și însușite de consiliul oamenilor muncii, au fost realizate:

● **un depozit înalt mecanizat, pentru materiale diverse** (colaborări cu alte întreprinderi): organe de asamblare, electrozi de sudură, rulmenți, materiale electrice, piese pentru instalații auto, anvelope auto, arcuri, scule și dispozitive, ferodouri, lanț Gall, piese de schimb, aparatură pentru diferite utilaje, piese cu suprafețe prelucrate,, cărămidă refractară, lingouri de metale neferoase ș.a. El este prevăzut cu 5 șiruri de rafturi, din care 3 (interioare) duble și 2 (exterioare) simple, pe o înălțime de 13,8 m și o lungime de 41,5 m. Capacitatea este de 2100 palete-ladă de tip european de 800×1200 mm; pentru unele grupe de materiale au mai fost proiectate și realizate prin autoutilare palete de formă specială, de 600×800 mm, respectînd modularea rafturilor. Operațiile sînt mecanizate cu ajutorul a 4 **stivuitoare de raft tip TC 15/TY 165** (fabricație R.P. Bulgaria), cu capacitatea maximă de o tonă;

● **două depozite înalte, mecanizate, pentru atelierul de mecanică ușoară** și, respectiv, **secția de montaj general.** Primul este destinat depozitării temporare a pieselor prelucrate care trec pe la punctul de control, iar cel de-al doilea pieselor mici pentru montaj. Fiecare din ele se compune din cîte două șiruri de rafturi (15 pe o înălțime de 12 m) servite de un **stivuitor de raft S.R. 160** (fabricat la Întreprinderea mecanică Timișoara) și utilizează palete de 500×300×175 mm, 350×200×135 mm și 230×140×120 mm, corespunzătoare capacității de 160 kgf a stivuitorului.

Eficiența economică a celor 3 depozite înalte de la I.U.P. Tîrgoviște este de **2 470 000 lei/an,** rezultînd din eliberarea de suprafețe pentru producție și din diminuarea necesarului de forță de muncă, cu 12 muncitori auxiliari. În acest fel **cheltuielile de aplicare se amortizează în 3 ani.**

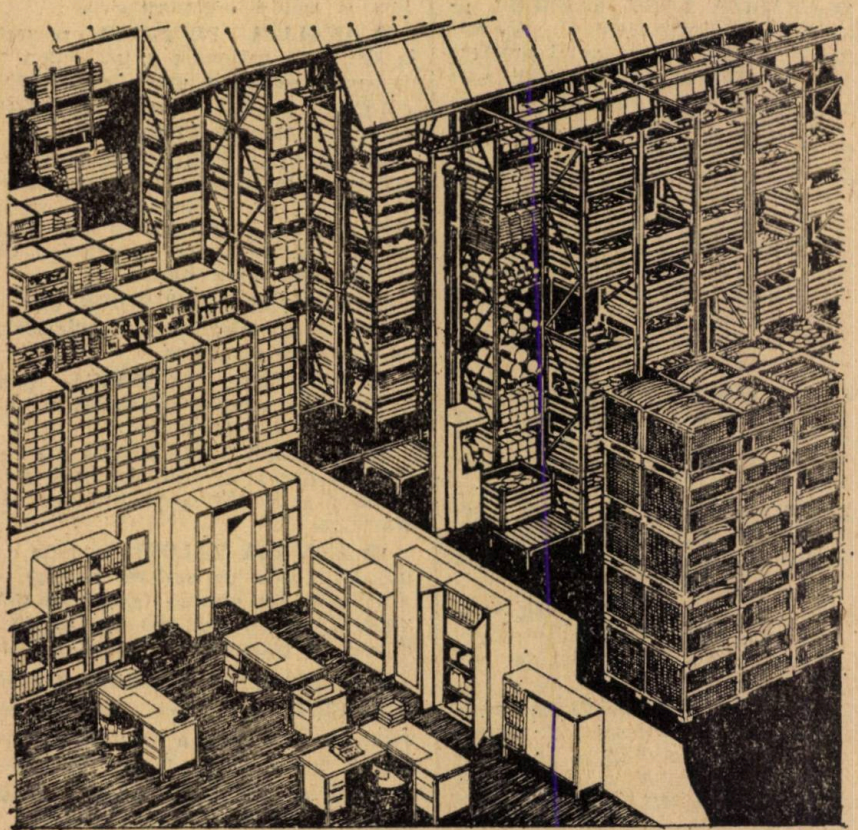

● PLEDÎND în favoarea depozitelor automatizate, publicația franceză **Travail et méthodes** arată că — în comparație cu cele de tip tradițional — acestea oferă o serie de avantaje atît pe planul rentabilității, cît și al facilitării operațiilor de exploatare curentă.

Economiile comparative ce se pot obține în procesul exploatării curente a depozitelor automatizate apar ca efect al unor factori cum sînt: reducerea personalului ocupat în depozit; potențialul de funcționare mult mai mare al instalațiilor automatizate de transportat și ridicat, în comparație cu utilajele de încărcat tradiționale (cu restrîngerea concomitentă a parcului de utilaje); condiții de securitate sporită pentru materialele manevrate și depozitate; eliminarea practică a cazurilor de manevrare inutilă a materialelor ca urmare a onorării greșite a comenzilor.

Dacă depozitul este înzestrat cu un minicalculator electronic, se poate obține reducerea totală sau parțială a operațiilor manuale de înregistrare a materialelor și de evidență a mișcării lor, iar o mai bună cunoaștere, în orice moment, a resurselor materiale existente în depozite face posibilă micșorarea volumului stocurilor (cheltuielile pentru păstrarea acestora pot reprezenta pînă la un sfert din valoarea lor).

Organizarea în spațiu și timp a producției de serie

FIECĂRUI TIP de producție (de masă, de serie sau de unicate) îi corespund forme și metode specifice de organizare a fabricației ; de aceea, în acțiunea de organizare a unui proces industrial concret, prima etapă este determinarea tipului de producție caracteristic respectivului proces industrial.

Tipul de producție în serie se caracterizează prn încărcarea locurilor de muncă cu mai multe lucrări diferite, care se repetă la anumite perioade de timp. Din această cauză la fiecare loc de muncă se execută produse diferite, iar trecerea produselor de un anumit fel de la o operație la alta se face în loturi de piese. (În legătură cu optimizarea mărimii lotului de fabricație, după criteriul minimizării costurilor, a fost publicat un articol în „Revista economică" nr. 21/1981, pag. 15).

Să considerăm un proces industrial avînd ca date inițiale : cantitatea de piese **N** ce trebuie executate în perioada **T**, știind că o piesă necesită i operații, ale căror durate, în ordinea execuției, sînt : t_1, t_2....ti ; raportul **C** între cheltuielile independente de mărimea lotului (pregătirea lansării, pregătirea și încheierea lucrului la fiecare loc de muncă, acumulările nerealizate datorită staționării utilajelor pe perioada timpului de pregătire-încheiere a lucrului) și produsul obținut prin înmulțirea pierderii în lei pentru fiecare leu-minut mijloace circulante imobilizate, cu suma dintre costul piesei înainte de intrarea la prima operație și jumătate din costul prelucrării piesei la toate operațiile.

Etapele organizării în spațiu și timp a respectivului proces de producție în serie sînt :

1. **Determinarea duratei maxime a oricărei operații (t max)** se face prin raportarea duratei fondului de timp disponibil **T** în minute, la cantitatea de piese **N** ce trebuie realizate în această perioadă. În cazul în care pentru realizarea produsului sînt necesare mai multe operații, durata maximă se va alege mai mică decît valoarea raportului obținut. Dacă durata unei operații este apropiată și inferioară valorii raportului definit, atunci se alege **t max** egal cu durata ei, pentru ca astfel această operație să aibă continuitate, mărind astfel gradul de încărcare al locului de muncă respectiv. Dacă toate operațiile au durata mai mică decît **t max** calculată, se va înlocui valoarea acesteia cu durata operației celei mai lungi. În acest caz, perioada de repetare a lansării în fabricație a două loturi succesive va fi egală cu durata execuției întregului lot la operația cea mai lungă, reducînd astfel perioada de întrerupere ce ar apare între executarea lotului la operația cea mai lungă și lansarea în fabricație a unui nou lot la aceeași operație, lansare calculată pe baza unui fond prea mare de timp disponibil.

2. **Determinarea numărului de mașini-unelte necesar** se face raportînd durata maxim admisibilă a operației, la durata maxim admisibilă obținută. Dacă acest raport este un număr zecimal, se vor aloca pentru executarea respectivei operații un număr de mașini-unelte rezultat prin majorarea numărului zecimal pînă la obținerea unui număr întreg. Aceste mașini-unelte pot fi repartizate să execute operația o perioadă de timp egală sau mai mică decît produsul dintre mărimea lotului optim de piese și durata maxim admisibilă a operației astfel încît cele mai multe să aibă un grad mare de încărcare, iar ultima să concentreze întreaga rezervă de timp disponibil de la toate mașinile-unelte, rezervă care va fi mai bine utilizată pentru realizarea altor lucrări.

3. **Determinarea duratei d.** În cazul îmbinării **succesive** a operațiilor tehnologice, durata **d** este egală cu timpul necesar prelucrării unei piese la toate operațiile. În cazul îmbinării **paralele**, durata **d** este egală cu timpul necesar executării operației cu durata cea mai mare. În cazul îmbinării **mixte**, durata **d** este egală cu diferența dintre duratele totale ale operațiilor tehnologice scurte. Operația lungă se încadrează între două operații cu durate mai scurte, sau între una (anterioară) mai scurtă și una (posterioară) egală ; operația scurtă se încadrează între două operații cu durata mai lungă, sau între una (anterioară) egală și una (posterioară) mai lungă. Operația cu durata egală cu **t max** este întotdeauna cea mai lungă.

4. **Calculul mărimii lotului optim** se efectuează extrăgînd rădăcina pătrată din raportul dintre valorile **C** și **d**. Deoarece fiecărui mod de îmbinare a operațiilor tehnologice îi corespunde cîte o valoare **d**, tot așa vom obține pentru fiecare mod diferit de îmbinare cîte o mărime corespunzătoare **(n)** a lotului optim.

5. **Determinarea duratei D de executare a întregului lot de n produse,** corespunzător fiecărui mod diferit de îmbinare a operațiilor, se face adunînd timpul necesar prelucrării unei piese la toate operațiile, cu produsul dintre valoarea **d** și diferența dintre mărimea lotului optim **n** de piese și **np** (numărul pieselor din lotul de transport pentru îmbinarea mixtă ; în cazul îmbinărilor succesive și paralele a acestor operații, **np** = 1). Deoarece **n** și **d** sînt specifice fiecărui mod de îmbinare, va rezulta, pentru fiecare mod de îmbinare a operațiilor, cîte o mărime diferită a duratei **D**. Pentru operația care are durata mai mare decît **t max** se va înlocui în această relație valoarea lotului optim **n**, cu numărul de piese ce se pot executa la respectiva operație în timpul perioadei de repetare (produsul între **t max** și mărimea lotului optim **n**) cu o singură mașină-unealtă.

6. **Verificarea duratei maxime a oricărei operații (t max).**

Deoarece relația utilizată în etapa 1 era aproximativă, este necesară recalcularea valorii **t max** prin raportul dintre diferența între durata fondului de timp disponibili și durata de executare a întregului lot de piese **(T-D)** și diferența între volumul total de produse ce trebuie realizate și mărimea lotului optim **(N-n)**.

Modurile de îmbinare a operațiilor pentru care **t max**, calculat prin metoda indicată la această etapă, este mai mare sau egal cu **t max** ales în etapa 1, sînt posibile de realizat. Pentru utilizarea unui mod de îmbinare al cărui **t max** calculat în această etapă este mai mic decît cel ales la etapa 1, se reanalizează întregul proces de organizare, pornind de la etapa 2 și utilizînd valoarea **t max**, calculată în această etapă. Dezavantajul constă în alocarea unui număr mai mare de mașini-unelte decît în cazul utilizării unui mod de îmbinare a operațiilor care realiza o valoare mai mare pentru **t max**, dacă între cele două valori ale lui **t max** corespunzătoare celor două moduri diferite de îmbinare a operațiilor există valoarea duratei unei operații.

7. **Determinarea perioadei de repetare a lansării în fabricație a două loturi succesive** se vor face calculînd produsul între durata maximă admisibilă a operației **(t max)** și mărimea lotului optim **(n)** corespunzător modului ales de îmbinare a operațiilor.

AVANTAJELE METODEI :

- utilizează un număr mic de calcule simple ;
- analizează toate situațiile posibile ;
- mărește gradul de încărcare la toate mașinile-unelte care funcționează o perioadă de timp egală cu produsul dintre mărimea lotului optim **(n)** și durata maximă admisibilă a operației **(t max)** ;
- concentrează rezerva de timp disponibil de la mai multe mașini-unelte la una singură, rezervă ce va fi mai bine utilizată pentru executarea altor lucrări ;
- utilizînd o perioadă de repetare egală cu durata de execuție a lotului de **n** piese la operația cu durata maximă admisibilă, se reduce timpul de întrerupere ce apare între o perioadă de repetare prea mare (rezultată în cazul existenței unui fond de timp disponibil prea mare) și durata de execuție a lotului de **n** piese la operația cu durata maximă.

Ioan Mircea FUIOP

O funcție esențială a întreprinderii: instruirea continuă a oamenilor muncii

PERFECȚIONAREA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI MUNCITOR ESTE UN MIJLOC CĂTRE UN SCOP: ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR ȘI SARCINILOR ÎNTREPRINDERILOR. AU ÎNTREPRINDERILE O ASEMENEA POLITICĂ DE PERFECȚIONARE A PERSONALULUI PROPRIU? CUM TREBUIE EA SĂ FIE CONSTRUITĂ ȘI DIRECȚIONATĂ?

ROMÂNIA este o societate dinamică, în plină dezvoltare. O asemenea societate are nevoie de o forță de muncă pregătită corespunzător și, în același timp, capabilă să se adapteze rapid la permanentele schimbări tehnice, tehnologice și organizatorice. Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale este, deci, absolut necesară pentru fiecare om care dorește să țină pasul cu o astfel de societate în permanentă schimbare. De aceea, țara noastră a instituit, încă din 1971, sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor. În cadrul acestuia, unitățile economice sînt obligate să organizeze perfecționarea periodică a pregătirii profesionale, să asigure condițiile necesare pentru buna desfășurare a programelor de perfecționare și să stimuleze această activitate.

În Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Brăila, din 1 noiembrie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia din nou: **„Este necesar să intensificăm activitatea de dezvoltare a învățămîntului, de formare a cadrelor și de perfecționare a cunoștințelor lor. Industria și agricultura, întreaga economie națională, cultura, știința, societatea noastră au nevoie de oameni cu înalte cunoștințe profesionale și tehnice, cu înaltă calificare".** Secretarul general al partidului a cerut organizațiilor de partid, organelor de stat să înfăptuiască neabătut prevederile legilor, hotărîrile de partid, cu privire la perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale, tehnice, științifice ale oamenilor muncii.

Căci încă mai sînt întreprinderi în care unele cadre de conducere nu înțeleg activitatea de perfecționare ca o necesitate sau nu își îndeplinesc cu responsabilitate obligațiile care le revin în acest domeniu, iar ca urmare, unii dintre lucrători nu se preocupă de ridicarea sistematică a nivelului lor de pregătire profesională și nu participă cu interes la programele de perfecționare. Avînd în vedere **rolul hotărîtor al funcției de instruire a personalului în accentuarea laturilor calitative ale activității întreprinderii**, cadrele de conducere la diferite nivele trebuie să se implice cu toată convingerea în înfăptuirea ei. La rîndul său, întregul personal, de la director pînă la muncitori, are datoria să-și actualizeze și completeze mereu cunoștințele, punîndu-le în slujba dezvoltării întreprinderii, a creșterii productivității muncii și a sporirii eficienței întregii activități.

Fiind interesate în folosirea resurselor întreprinderii în așa fel încît să satisfacă scopul și obiectivele acesteia, cadrele de conducere trebuie:

— să identifice scopul și obiectivele întreprinderii și ale fiecărui compartiment în parte;

— să conceapă și să realizeze mijloacele prin care să realizeze aceste obiective, folosind resursele disponibile.

Or, printre aceste resurse, perfecționarea forței de muncă ocupă un rol esențial. De aceea, consiliului oamenilor muncii îi revine responsabilitatea de a veghea ca importanța perfecționării personalului să fie cunoscută și recunoscută de către cadrele de conducere din întreaga întreprindere. Este îmbucurător faptul că în ultimii ani tot mai multe conduceri de întreprinderi au înțeles cît este de important să se ocupe de dezvoltarea și perfecționarea forței de muncă, cu aceeași insistență cu care se zbat, spre exemplu, pentru promovarea în producție a unor tehnologii, procedee, utilaje, mașini, instalații și echipamente tot mai moderne. Într-adevăr, an de an cresc exigențele față de calitatea personalului muncitor, pentru a realiza sarcinile de sporire a producției și productivității muncii, în condiții superioare de calitate și competitivitate a produselor, de reducere a consumurilor de materii prime, combustibili și energie și, în final, de ridicare a rentabilității.

La rîndul lor, oamenii muncii vor mai multă satisfacție în muncă, vor să-și dezvolte potențialul și personalitatea și să participe efectiv și cu mai multă competență la conducerea și realizarea producției; vor ca munca lor să aibă valoare și semnificație mai mare. Fă cer ca și întreprinderea să fie mai receptivă la nevoile lor și să le creeze condiții pentru continua dezvoltare și perfecționare profesională. Se impune, deci, ca toate unitățile economice să acorde mai multă atenție organizării, conducerii și planificării acestor activități, care să răspundă, în egală măsură **nevoilor unităților și nevoilor individuale ale oamenilor muncii.**

PLANUL DE PERFECȚIONARE constituie o secțiune a planului de dezvoltare economico-socială a întreprinderii, întrucît și politica de dezvoltare și perfecționare profesională a personalului face parte integrantă din politica de dezvoltare a fiecărei unități. Întreprinderile sînt datoare să mențină și întărească o funcție de instruire (perfecționare), să stabilească în mod riguros și să facă cunoscut oamenilor săi:

- ce fel de resurse umane îi vor fi necesare unității respective peste un anumit număr de ani și ce trebuie ea să facă azi ca să le dezvolte;
- ce acțiuni de perfecționare preventivă trebuie ea să desfășoare pentru a asigura ca resursele sale umane să nu fie depășite de progresul științific, tehnologic și cultural;
- cum urmează să fie dezvoltate și perfecționate, aceste resurse, pentru ca să obțină performanțe de vîrf;
- cum să fie organizată utilizarea acestor resurse, ce metode și tehnici de organizare a producției și a muncii să fie aplicate pentru ca ele să funcționeze constant ca o echipă;
- cum pot fi motivați oamenii din întreprindere pentru a munci cît mai productiv și mai eficient;
- cum se va ține seama de rezultatele perfecționării la acordarea stimulentelor materiale și morale, precum și la menținerea pe post sau la promovarea în funcții și gradații ori categorii și trepte.

Pe aceste baze, consiliul de conducere va stabili și supune spre aprobare adunării generale a oamenilor muncii, preferabil la începutul fiecărui cincinal, **POLITICA de dezvoltare și perfecționare profesională a personalului**, adică va stabili: **principiile, conceptele, regulile și procedurile de cuprindere a personalului propriu în activitatea de perfecționare**, precum și **sarcini, responsabilități și criterii precise de stimulare a interesului personalului său** — conducători și executanți — pentru îndeplinirea cu răspundere a obligațiilor, respectiv a îndatoririlor ce revin fiecăruia în acest domeniu. În acest fel se creează condiții pentru ca toate cadrele cu atribuții în organizarea și realizarea perfecționării să acționeze unitar, la toate nivelele ierarhice, atunci cînd stabilesc:

— **care sînt problemele întreprinderii, care trebuie să fie rezolvate** prin perfecționare; cum și de către cine pot fi ele stabilite;

— **cine trebuie să se perfecționeze și în funcție de ce criterii** se stabilesc persoanele care au nevoie să fie perfecționate la un moment sau perioade de date;

— care sînt **responsabilitățile cadrelor de conducere** pentru identificarea problemelor care trebuie să fie rezolvate prin perfecționare profesională;

— **cine trebuie să facă perfecționarea**, respectiv care sînt responsabilitățile compartimentului de specialitate, ale șefului direct și ale compartimentului de învățămînt;

— care sînt **măsurile de stimulare** a interesului tuturor factorilor implicați, pentru organizarea unei perfecționări eficiente; cum se va ține seama de rezultatele perfecționării la acordarea stimulentelor materiale și

morale, precum și la menținerea pe post sau la promovare.

PRINCIPIILE și regulile care trebuie să stea la baza organizării unei perfecționări eficiente a personalului dintr-o întreprindere sînt, în principal, următoarele :

● perfecționarea trebuie **să fie subordonată nemijlocit înfăptuirii sarcinilor economice și sociale ale întreprinderii, precum și satisfacerii intereselor oamenilor muncii** ; în acest scop, problemele care să fie rezolvate prin perfecționare și personalul care trebuie perfecționat se vor determina pe baza analizei temeinice a scopului și obiectivelor întreprinderii, a sarcinilor și a problemelor cu care aceasta se confruntă ca urmare a insuficientei pregătiri a unor oameni ; deci, perfecționarea va fi eficientă dacă se va baza pe **analiza și evaluarea nevoilor de perfecționare** individuale și ale întregului personal al întreprinderii ;

● perfecționarea personalului trebuie **să fie prevăzută, organizată, pregătită și realizată premergător** (anticipat) **trecerii la înfăptuirea sarcinilor care au generat necesitatea ei** sau, cel mai tîrziu, odată cu realizarea sarcinilor ; după aceea ea devine adesea inutilă. De aceea, organizarea activității de perfecționare a personalului pentru anul în curs începe încă din anul precedent prin : determinarea nevoilor, proiectarea programelor, planificarea activității de perfecționare. Se recomandă ca în momentul trecerii la realizarea unei sarcini care implică o pregătire (perfecționare) prealabilă, personalul să fie **deja instruit** ;

● perfecționarea profesională a unei persoane este obligatorie atunci cînd din analiza nevoilor de perfecționare rezultă că, din lipsă de pregătire, aceasta **nu își îndeplinește sarcinile la nivelul de performanță cerut**, sau cînd în activitatea sa, actuală sau de viitor, **vor interveni schimbări care impun o perfecționare prealabilă** ; o atenție deosebită trebuie acordată în primul rînd perfecționării în activitatea actuală și în al doilea rînd pentru activitatea ce o va desfășura în viitor ;

● nevoile de perfecționare, ale unei persoane sau unui grup de persoane, sînt foarte variate ; în consecință, perfecționarea se poate referi la **una sau mai multe activități** — de la dobîndirea unei simple îndemînări, pînă la dezvoltarea unor cunoștințe tehnice complexe, la formarea unor deprinderi de conducere și organizare, la corectarea sau dezvoltarea unor atitudini pentru probleme sociale, relații de muncă etc.

CONCEPTE de organizare a perfecționării profesionale. Potrivit Legii nr. 2/1971, activitatea de perfecționare trebuie concepută ca **un mijloc** către **un scop**, deci ca un instrument prin care întreprinderea prevede și acționează anticipat pentru :

— **prevenirea perimării cunoștințelor** oamenilor săi ca urmare a progresului rapid al științei, tehnologiei și culturii, prin reciclarea periodică a cunoștințelor ;

— optimizarea activității întreprinderii în ansamblu a secțiilor și serviciilor acesteia și a fiecărui om în parte, prin perfecționarea cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor necesare creșterii performanțelor în realizarea sarcinilor ;

— promovarea în producție a progresului tehnic și tehnologic, prin înnoirea și modernizarea produselor, asimilarea și introducerea în fabricație a noi tehnologii, mașini, utilaje și instalații mai moderne, mai productive ;

— remedierea unor deficiențe în îndeplinirea sarcinilor de către unii oameni, prin completarea cunoștințelor, corectarea sau dezvoltarea deprinderilor și atitudinilor acestora (ridicarea calificării) ;

— conducerea științifică a întreprinderii, prin însușirea și aplicarea noilor metode și tehnici de conducere și organizare a producției și a muncii, a noului mecanism economic ;

— asigurarea mobilității profesionale a personalului, prin recalificarea și policalificarea acelor oameni ale căror meserii sau specialități nu mai corespund cerințelor economiei ori prin pregătirea în vederea poliservirii utilajelor ;

— **integrarea în muncă a noilor absolvenți ori a personalului venit prin transfer**, prin instruirea acestora imediat după încadrare, în scopul orientării lor în întreprindere și cunoașterii **sarcinilor la locul de muncă** ;

— **promovarea în muncă prin perfecționarea prealabilă a personalului care urmează să fie trecut în categorii și trepte ori funcții și gradații superioare.**

PROCEDURILE de perfecționare. Pentru înfăptuirea politicii de perfecționare, întreprinderea trebuie să stabilească anumite **proceduri operaționale**, concretizînd cum va fi realizată perfecționarea.

În cazul în care **menținerea unei persoane pe postul actual este** condiționată de participarea la un program de perfecționare, în scopul realizării mai eficiente de către această persoană a sarcinilor postului pe care-l deține, participarea este obligatorie.

Muncitorul începător, venit direct din școală, cu puțină experiență sau fără nici o experiență, trebuie instruit chiar și pentru cea mai simplă muncă. Adeseori maiștrii neglijează remedierea unor deficiențe în instruirea acestor muncitori sau o realizează superficial, deși, făcută bine, ea poate duce la formarea unui muncitor cu adevărat productiv și cu o motivație profundă, realmente un om de bază. În urma acestei instruiri el trebuie să cunoască atît modalitatea în care urmează să-și desfășoare activitatea pe postul în care este încadrat, cît și întreprinderea, obiectivele și politica acesteia etc.

Perfecționarea este, de asemenea, obligatorie **pentru muncitorul transferat,** care are deprinderi formate în altă parte și în condiții diferite, iar acum are nevoie să învețe modalități noi de a presta munca. Dificultatea constă în faptul că el are deja obișnuințe de lucru, care trebuie eliminate, pentru ca apoi să fie formate altele noi. Acești muncitori trebuie să uite căile cunoscute, ușoare, obișnuite pentru ei și să folosească metode noi, dificile și neîncercate pînă atunci. Maiștrii care-i instruiesc trebuie să aibă răbdare în timp ce fac instruirea, să scoată în evidență de ce este important să muncească în noul mod — și apoi să-i urmărească, cu multă atenție, în special la început, pentru a se asigura că cei instruiți nu folosesc tot vechile deprinderi.

În cazul extinderii activității muncitorului, este nevoie de intensificarea folosirii cunoștințelor și deprinderilor sale într-o muncă. Practic, este vorba de muncitorul care în general lucrează în mod satisfăcător, dar care trebuie cizelat în anumite privințe. Dificultatea constă în aceea că încercînd să ridice standardul (nivelul de performanță) unei părți a muncii efectuată de muncitor, instructorul poate determina o influență negativă asupra acelor părți din muncă, pe care în prezent muncitorul le realizează la un nivel corespunzător.

Este obligatorie participarea la perfecționare și atunci cînd promovarea persoanei respective într-o funcție/post ierarhic superior este condiționată de absolvirea unui program de perfecționare, sau cînd, datorită mobilității profesionale, unele persoane trebuie să se recalifice ori să se policalifice, întrucît meseriile și specialitățile lor nu mai corespund nevoilor economiei.

În noua metodologie a activității de perfecționare a personalului muncitor, elaborată de Ministerul Educației și Învățămîntului, aceste principii, concepte, reguli și proceduri sînt tratate pe larg. Pentru aplicarea metodologiei, consiliile oamenilor muncii au obligația să evalueze activitatea de perfecționare desfășurată pînă în prezent și să formuleze o politică de dezvoltare și perfecționare a personalului propriu, pe care să o supună spre aprobare adunării generale a oamenilor muncii, creînd condiții ca toți factorii implicați în organizarea și planificarea perfecționării, în proiectarea, realizarea și evaluarea procesului de perfecționare să acționeze unitar și cu răspundere.

Gh. DAMIAN
inspector general în Ministerul Educației și Învățămîntului

Elemente de organizare a dezvoltării economice în profil teritorial

ASOCIAȚII DE COOPERARE

Leipzig, al doilea oraș ca mărime din R.D. Germană, are un puternic potențial economic: peste 600 de întreprinderi (dintre care 17 unități pe care sînt grefate combinate industriale), institute de cercetări și de învățămînt superior. În cadrul acțiunii republicane de raționalizare în plan teritorial, primăria orașului stimulează, orientează și coordonează inițiativa întreprinderilor pentru valorificarea superioară a acestui potențial, organizînd diferite forme de cooperare. Consiliul orășenesc a elaborat „Concepția asupra conducerii și planificării raționalizării teritoriale în orașul Leipzig în perioada 1981—1985", care a servit ca un document pentru fundamentarea actualului cincinal; s-au instituit consfătuiri bienale pentru evaluarea rezultatelor obținute, stabilirea de obiective și generalizarea experienței pozitive; au fost adoptate decizii privind rezolvarea unor nevoi cu posibilități locale (de pildă, coordonarea în timp și spațiu a lucrărilor de rețele subterane); anual se organizează burse orășenești de materiale și mijloace de bază, în cadrul cărora întreprinderile își oferă reciproc resursele disponibile; au loc consfătuiri cu directorii de întreprinderi; s-a dezvoltat colaborarea pe baze contractuale între organele de specialitate ale municipalității și instituții științifice; comisia teritorială permanentă de planificare a fost antrenată în stabilirea, dezvoltarea și desfășurarea acțiunilor de cooperare etc.

Acțiunile de acest fel au căpătat un caracter de continuitate, prin constituirea unor asociații de cooperare ce reunesc ca membri, pentru scopuri determinate, unități economice, științifice și bancare din localitate, beneficiind de sprijinul a diferite organisme ale administrației locale.

În iulie 1980 a fost constituită asociația de cooperare „Aplicarea tehnicii roboților în construcția de mașini din orașul Leipzig", care, sub conducerea combinatului ORSTA Hidraulik, își propune să dezvolte și să accelereze folosirea roboților în uzine, prin diviziunea muncii și cooperarea între 22 de întreprinderi și institute, pe baza unui program pînă în 1985. Combinatul de mașini poligrafice „Werner Lamberz" conduce asociația de cooperare „Banca de rezerve a fondurilor productive", la care participă 68 de întreprinderi și organizații din oraș, cu scopul de a rezolva executarea unor lucrări ce depășesc momentan capacitatea uneia sau altei unități, prin folosirea mașinilor insuficient încărcate de la alte întreprinderi; în decurs de un an și jumătate de la înființarea asociației, prin această cooperare s-a realizat, utilizîndu-se 102 000 ore/mașină (din care circa 1/4 la mașini cu comandă numerică), o producție în valoare de circa 5 mil. mărci, echivalînd cu o economie de 58 de muncitori. În prezent, asociația avizează — ținînd seama de rezervele existente — asupra oportunității investițiilor pentru dezvoltare, ținînd seama de posibilitățile de cooperare și în acest domeniu; de asemenea, ea participă la redistribuirea personalului eliberat, la întreprinderi care au nevoie de forță de muncă de specialitatea respectivă. Domeniul de activitate al „Băncii de rezerve" s-a extins, în 1981, și asupra relațiilor de cooperare în scopul raționalizării transporturilor pentru întreprinderile asociate, urmărindu-se minimizarea volumului traficului și utilizarea cît mai eficientă a mijloacelor de transport. O altă asociație are ca scop de a raționaliza, prin cooperare, utilizarea echipamentului de construcții atît în întreprinderile de specialitate, cît și în cele industriale care execută lucrări în regie proprie.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

INTEGRARE URBAN-RURAL

Economia R.P. Chineze a obținut rezultate semnificative pe linia dezvoltării și raționalizării, prin aplicarea „programului de integrare" pe perioada 1979—1981, care urmărește utilizarea celor mai avansate unități industriale, drept „locomotive" care să tragă după ele întreprinderile și zonele rămase în urmă.

Una din formele de integrare ce și-a dovedit viabilitatea constă în cooperarea între întreprinderi rentabile, care au dificultăți în dezvoltarea producției datorită saptiului limitat de care dispun și deficitului de forță de muncă, și unități mai puțin rentabile — în special cele în proprietate colectivă, din mediul rural — care au excedent de clădiri și personal. Se realizează astfel un echilibru, reciproc avantajos, ce permite obținerea de rezultate economice maxime cu investiții minime.

Fabrica textilă nr. 17 din Shanghai, de pildă, avea repartizate utilaje noi, pentru instalarea căreia îi lipseau și spațiul, și muncitorii calificați. Ea a perfectat cooperarea cu filaturile mai mici din două comune învecinate, care au contribuit cu o parte din potențialul existent — teren, ateliere și 700 de muncitori. Participarea fabricii nr. 17 a constat în echipament (55% din volumul investițiilor prevăzute inițial), tehnologie și cadre tehnice. Se realizează astfel o producție de textile fine, exportate în numeroase țări; beneficiile se împart proporțional cu cheltuielile avansate de către fiecare din părți. Conducerea activității este efectuată de către un comitet comun.

Numai în Shanghai și în împrejurimile orașului au luat ființă, pînă acum, peste o sută de astfel de întreprinderi unite.

DEZAGLOMERAREA INDUSTRIEI

În R.P Ungară se înfăptuiește un amplu program de dezaglomerare a industriei, care prevede mutarea a circa 500 de întreprinderi, secții de producție și alte unități, din capitală în alte regiuni. Se urmărește, prin aceasta, înlăturarea actualelor efecte negative ce rezultă din concentrarea în Budapesta a circa o treime (iar împreună cu zona de pustă — aproape jumătate) din potențialul industrial al țării.

Astfel, se au în vedere stimularea dezvoltării economice a unor regiuni, ca și micșorarea nivelului de poluare în capitală.

În ultimii ani a fost acordată o importanță deosebită amplasării proporționale a întreprinderilor industriale în profil teritorial. Ca rezultat al aplicării pe scară largă a programului de dezaglomerare, de pe harta economică a R.P.U. au dispărut „petele albe". În zonele în trecut slab dezvoltate sub raport industrial — în principal cele din nord și est — au luat ființă aproape 130 de obiective productive; în prezent, aceste teritorii aduc un aport însemnat la producția industrială a Ungariei și, în afară de aceasta, a avut loc o creștere a nivelului de trai al populației locale.

Astfel, în regiunea Szabolc-Szatmar, pînă nu de mult exclusiv agricolă, au apărut mari centre industriale, producția realizată de ele crescînd, în decurs de 4 ani, cu două treimi

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

raporturi de muncă

Aspecte privind răspunderea materială pentru reacredință și pentru neexecutarea hotărîrii de reintegrare

Centrala emite decizie de imputare împotriva conducătorului de unitate reprezentînd contravaloarea drepturilor bănești plătite de către unitate persoanei, a cărei contract de muncă fiind abuziv desfăcut, a fost reintegrată în temeiul soluției pronunțate de judecătorie.

Plătind drepturile cuvenite persoanei pe perioada de la data desfacerii contractului de muncă și pînă la reintegrarea efectivă astfel cum au dispus organele jurisdicționale competente, practic a fost soluționat definitiv litigiul dintre unitate și persoana reintegrată sub aspectul legalității măsurii desfacerii contractului de muncă.

În fapt anularea desfacerii contractului de muncă și reîntegrarea persoanei a dat naștere unui nou litigiu în care s-a pus problema răspunderii materiale pentru rea credință.

Într-adevăr potrivit art. 136, alin. 3 din Codul muncii, persoana care cu rea-credință a determinat aplicarea măsurii desfacerii contractului de muncă răspunde material față de unitate pînă la concurența sumelor plătite de unitate cu titlu de despăgubiri persoanei reintegrate pe perioada de la dasfacerea contractului pînă la pronunțarea hotărîrii de reintegrare.

Rezultă cu claritate că anularea măsurii desfacerii contractului și reintegrarea în muncă nu constituie temei suficient pentru a imputa unei anumite persoane suma **plătită de unitate** cu titlu de despăgubiri persoanei reintegrate. Recuperarea despăgubirilor poate avea loc numai în cazul în care **se face dovada** că măsura îndepărtării persoanei de pe urma căreia unitatea a suferit un prejudiciu, ca urmare a anulării măsurii și reintegrării persoanei, este consecința **relei-credințe.**

În litigiul de față, care avea ca obiect contestarea desfacerii contractului de muncă în temeiul art. 130, alin. 1, lit. a din Codul muncii, s-a dovedit neechivoc că în unitate nu a intervenit nici o reducere de personal ca urmare a reorganizării. Dimpotrivă „șeful de birou" datorită unor neînțelegeri personale cu cel în cauză a propus „redistribuirea" unui post de muncitor la un alt punct de lucru și totodată desfacerea contractului de muncă persoanei care ocupa postul respectiv. Această propunere de „redistribuire" și desfacere a contractului a fost adusă la îndeplinire de șeful de subunitate împuternicit potrivit legii cu asemenea atribuții.

Șeful de subunitate a luat măsura desfacerii contractului deși **cunoștea** că nu a avut loc nici o reducere de personal stabilită conform legii, mai mult, același conducător după desfacerea contractului de muncă a dispus încadrarea a cinci persoane cu aceleași atribuții care le execută persoana îndepărtată din muncă, or, este știut și instanța supremă este constantă în soluțiile pronunțate, că în cazul desfacerii contractului pentru reducerea personalului nu se pot face încadrări nici transferuri în posturi ce puteau fi ocupate de către persoanele a căror contract a fost desfăcut (sect. civilă, dec. nr. 1329/1979).

Totodată măsura concedierii a fost luată cu nesocotirea dispozițiilor înscrise în art. 133, alin. 1, din Codul muncii.

Față de precizarea legii care sancționează persoana ce cu rea-credință a **„determinat"** aplicarea măsurii desfacerii contractului ne întrebăm cine urmează să răspundă material: „șeful de birou" care incorect și rău intenționat a „preparat" actul ilegal conștient de urmările faptei sale și dorind ca acestea să se producă, conducătorul de unitate care a aplicat măsura ilegală cunoscînd că în realitate nu au avut loc reduceri de personal sau amîndoi pentru o faptă comună săvîrșită cu rea-credință.

Teoretic oricare din cele trei ipoteze poate fi adevărată deoarece, orice persoană încadrată poate determina desfacerea contractului de muncă. Practic, în speță a fost chemat să răspundă conducătorul de subunitate pentru că **s-a dovedit că el știa** că nu a avut loc nici o reducere de personal; el a acționat cu bună știință în baza unor împrejurări nereale; el a acționat abuziv ocolind și dispoziția de favoare din art. 133, alin. 1 din Codul muncii (care aici apare ca o circumstanță agravantă, ce împlinește conținutul relei-credințe). În loc să se opună actelor abuzive ale subalternului său, conducătorul de unitate a determinat producerea efectelor ilegale conștient pe deplin că încalcă esențial legea (T.S. secș. civ. dec. nr. 429/1979)

Ipotetic speța de față ridică problema răspunderii materiale comune pentru rea-credință. Credința noastră este că ambele persoane au acționat cu rea-credință. Faptele lor sînt o înlănțuire firească a aceleași atitudini psihice conștiente și voite de a produce efectele negative. Nici unul nu a fost în eroare, nici unul nu a acționat neglijent ci împreună și-au „repartizat" diferite momente ale aceluiași act născut din aceeași intenție răuvoitoare.

Dacă se pune problema răspunderii materiale pentru **„rea-credință concurentă"** trebuie să aflăm cum se va stabili răspunderea fiecăruia. Potrivit art. 105, alin. 1, din Codul muncii dacă paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabilește ținîndu-se seama de **măsura** în care a contribuit la provocarea ei. **„Măsura"** în care fiecare a contribuit la provocarea pagubei reprezintă în fapt gradul de vinovăție al fiecăruia, or nu putem fi convinși că ne poate vorbi de o rea-credință măsurabilă, pe grade de vinovăție, adică nu putem vorbi de o rea-credință mai gravă sau mai puțin gravă. În consecință criteriul pentru repartizarea răspunderii nu poate fi „măsura" în care a contribuit fiecare la provocarea pagubei, ci numai retribuția tarifară de încadrare de la data constatării pagubei (art. 105, alin. 2 din Codul muncii).

Potrivit alin. 3 (partea finală) din art. 136 Codul muncii, despăgubirile cuvenite persoanei pentru perioada de la pronunțarea hotărîrii pînă la executarea efectivă a acesteia se plătesc de către persoana vinovată de neexecutarea hotărîrii de reintegrare.

Într-un caz despăgubirile aferente acestei perioade au fost imputate jurisconsultului, pe motivul că a avizat să nu se execute hotărîrea de reintegrare și a propus unității să declare recurs împotriva hotărîrii nedefinitive.

Soluția jurisconsultului prin care arată că sentința nu este definitivă și propune unității declararea recursului este sau nu este de natură să producă pagube pentru care el trebuie să răspundă material în baza art. 102 combinat cu art. 136, alin. 3 din Codul muncii.

Într-o soluție se susține că jurisconsultul prin atitudinea sa a luat din proprie inițiativă măsura de neexecutare a sentinței de reintegrare și prin urmare ar trebui să răspundă pentru fapta lui.

O asemenea rezolvare nu ține seama de prevederile legale referitoare la încadrarea personalului muncitor, de competența organelor de conducere în materie.

Prin decizia secției civile nr. 618/1979, instanța noastră supremă exonerează jurisconsultul de răspundere arătînd că acesta și-a îndeplinit corect atribuțiile de serviciu arătînd că sentința nu este definitivă și propunînd declararea recursului. Însușindu-și propunerea jurisconsultului unitatea a declarat recurs. Dar independent de soluția definitivă a litigiului, propunerea jurisconsultului de a se exercita o cale de atac nu poate atrage răspunderea materială a acestuia, neexistînd o faptă culpabilă generatoare de pagube.

Neexecutarea hotărîrii de reintegrare nu se datorează faptei jurisconsultului care nu are calitatea să dispună sau să împiedice reintegrarea, o asemenea măsură fiind de competența exclusivă a unității. Atît executarea unei hotărîri de reîncadrare cît și declararea recursului sînt **acte ale conducerii unității**, singura în drept să dispună reintegrarea persoanei.

Strict juridic decizia instanței supreme este la adăpostul legii dar totuși nu putem accepta ideea că juristconsultul și-a îndeplinit corect sarcinile. Făcînd propunerea de recurs, el trebuia să observe primul că hotărîrile în materie de desfacere a contractului de muncă sînt **executorii** de la pronunțare. El avea datoria de serviciu să informeze conducerea unității asupra consecințelor nereintegrării persoanei de la data pronunțării hotărîrii. Sigur că nereintegrarea efectivă nu-i poate fi imputată și ca atare nici consecințele legate de acest fapt, dar el era obligat să informeze primul unitatea că hotărîrea trebuie executată chiar dacă nu este definitivă. Neprocedînd astfel, jurisconsultul a încălcat îndatoririle sale de serviciu.

Dr. Iosif R. URS

Practică arbitrală comentată

Revendicarea bunurilor proprietate de stat

Revendicarea este mijlocul juridic prin care titularul dreptului de proprietate asupra bunului pe care nu-l mai are în posesiune cere să-i fie înapoiat de la cel care îl posedă fără drept.

Unicul titular al dreptului de proprietate socialistă de stat fiind însuși statul, apare că aceasta poate revendica bunul ce-i aparține de la orice unitate cooperatistă sau obștească care îl deține în mod nelegitim.

În mod practic însă, în relațiile dintre unitățile socialiste, acțiunea care corespunde dreptului de revendicare nu se exercită de către stat, ci de către unitățile cărora li s-a atribuit bunul în administrare directă.

Într-adevăr, bunurile care formează obiectul proprietății socialiste de stat sînt repartizate unităților de stat care, dobîndind dreptul de administrare directă asupra bunurilor respective, exercită, în calitate de organe ale statului, dreptul de a revendica bunurile respective de la unitățile cooperatiste sau obștești care le dețin fără drept.

Deși necesitatea introducerii unor asemenea acțiuni se ivește relativ rar, nu este lipsită de interes analizarea condițiilor în care poate fi promovată acțiunea în revendicare.

Unitatea reclamantă trebuie să dovedească doar calitatea sa de titular al dreptului de administrare directă asupra bunului, dreptul de proprietate al statului fiind prezumat.

În ipoteza în care nu se poate dovedi cărei unități de stat i-a fost repartizat bunul în administrare directă, acțiunea în revendicare se exercită de către organul de stat care are în administrare bunuri de categoria celui revendicat.

Ținînd seama de necesitatea apărării proprietății socialiste de stat, dreptul de proprietate al statului este imprescriptibil, indiferent de natura bunului revendicat. Deci, acțiunea în revendicare poate fi introdusă oricînd iar revendicarea nu poate fi combătută prin invocarea prescripției achizitive de către unitatea cooperatistă sau obștească deținătoare.

În cazul cînd revendicarea, întemeiată pe dreptul de administrare directă, se exercită împotriva unei alte unități de stat (deci, nu împotriva unei unități cooperatiste sau obștești), nu se mai poate susține că acțiunea se exercită în numele statului, deoarece, prin ipoteză, bunul nu a ieșit din sfera posesiunii pe care statul o realizează prin unitățile sale. De această dată, acțiunea urmărește exclusiv restabilirea atributelor proprii dreptului de administrare directă, drept în virtutea căruia bunul trebuie să se afle în posesia altei unități de stat.

În asemenea situații inutil s-ar pune problema prezumției de proprietate a statului, deoarece bunul nu a ieșit din posesia acestuia iar acțiunea nu se introduce pentru a obține restituirea bunului de la o unitate cooperatistă sau obștească. În schimb, pentru a-și legitima acțiunea, unitatea reclamantă trebuie să dovedească că este titularul dreptului de administrare directă asupra bunului respectiv. Această dovadă nu poate fi făcută oricum, ci numai prin prezentarea actului juridic prin care a dobîndit dreptul respectiv. De regulă, este vorba de actul prin care organul competent i-a atribuit bunul în administrare directă.

Pentru ipoteza în care nici reclamantul și nici pîrîtul nu poate dovedi calitatea de titular al dreptului de administrare directă asupra bunului aflat în dispută, calea de urmat este prevăzută de art. 41 din Regulile procedurii arbitrale: „Organul arbitral va respinge acțiunea reclamantului și va aduce, fără întîrziere, cazul la cunoștința organului competent de stat, pentru ca bunul să fie repartizat în mod planificat".

Arbitrajul are atribuții specifice și în cazul cînd, deși reclamanta și-a doverit dreptul și acțiunea apare întemeiată, constată că „bunul nu este trebuitor reclamantului pentru îndeplinirea sarcinelor de plan, dar este necesar piritului în acest scop, „situație în care" organul arbitral va suspenda rezolvarea litigiului și va aduce de îndată cazul la cunoștința organului de stat competent, spre a decide dacă urmează să se facă o nouă repartizare a acestui bun".

Această reglementare demonstrează necesitatea ca bunurile proprietate socialistă de stat să fie atribuite — la nevoie și prin redistribuire — în administrarea directă a acelor unități care le pot da destinația cea mai utilă pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

În ceea ce privește prescripția extinctivă, practica arbitrală este stabilită în sensul că atunci cînd o unitate socialistă de stat valorifică dreptul de administrare directă asupra unui bun, împotriva altei unități de stat, dreptul la acțiune este supus termenului de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, întrucît art. 22 nu exceptează de la aplicarea decretului acțiunea întemeiată pe dreptul de administrare directă.

Soluția urmărește mobilizarea unităților socialiste de stat în direcția valorificării neîntîrziate a pretențiilor rezultînd din calitatea de titular al dreptului de administrare directă, pentru readucerea bunului la unitatea căreia i-a fost repartizată.

Respingerea acțiunii ca urmare aplicării prescripției nu determină consecințe iremediabile, întrucît, potrivit aceluiași art. 41 din Regulile procedurii arbitrale, în cazul prescrierii dreptului la acțiune, organul de stat competent are dreptul de a redistribui bunul chiar reclamantului care nu și-a exercitat în termen dreptul la acțiune.

I. ICZKOVITS

Conducere

Inventarierea

Mijlocul de control asupra modului de gestionare și administrare a bunurilor și a altor valori aflate în patrimoniul unei întreprinderi îl constituie inventarierea. Art. 15 din H.C.M. nr. 2230/1969 prevede că „conducătorul organizației socialiste este obligat să ia măsuri pentru: a) efectuarea de inventarieri la termenele și în condițiile stabilite de dispozițiile legale în vigoare; b) stabilirea, în cel mai scurt timp de la sesizare, a existenței minusurilor sau plusurilor în gestiune, precum și cunoașterea și înlăturarea cauzelor care le-au generat; c) înregistrarea minusurilor sau plusurilor în termen de 3 zile de la data stabilirii lor; d) stabilirea cauzelor care au dus la deprecierea, degradarea sau distrugerea unor bunuri din gestiune, în care scop verificările vor începe în termen de cel mult 3 zile de la data sesizării; e) acoperirea pagubelor cauzate în gestiuni. De asemenea, obligația inventarierii patrimoniului este reiterată și prin H.C.M. nr. 1885/1970, art. 10. În continuare, vom reproduce textele selectate din Normele metodologice, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970, care reglementează modul în care trebuie să se realizeze inventarierile.

115. Scopul principal al inventarierii îl constituie asigurarea integrității avutului obștesc, prin verificarea realității patrimoniului, stabilirea vinovaților pentru eventualele lipsuri constatate și luarea măsurilor pentru recuperarea pagubelor.

116. Obiectul inventarierii îl constituie întregul patrimoniu al unității economice, precum și bunurile aparținînd altor unități care temporar se află în păstrarea sau custodia unității economice care efectuează inventarierea.

117. Patrimoniul unității economice se inventariază în mod obligatoriu cel puțin o dată pe an, în perioada stabilită de organele ierarhic superioare. Pentru unitățile economice subordonate centralelor, termenele de efectuare a inventarierii patrimoniale anuale se stabilesc de centrale.

118. Fac excepție de la regula inventarierii obligatorii anuale, în sensul că sînt supuse inventarierii și în cursul anului:

a) mijloacele bănești, hîrtiile de valoare, cecurile și alte valori aflate în casa unității economice, se inventariază cel puțin o dată pe lună;

b) decontările cu organele ierarhic superioare, cu subunitățile cu contabilitate proprie, precum și timbrele și efectele aflate în depozitele unităților de poștă și telecomunicații care efectuează distribuirea acestor valori, se inventariază cel puțin odată pe trimestru;

c) materialele, mărfurile, ambalajele și produsele din centrele de deservire a populației la care desfacerea se face pe bază de bon (chitanță, bon de comandă etc.), se inventariază cel puțin de două ori pe an.

119. Fac excepție de la regula inventarierii obligatorii anuale, în sensul că inventarierile pot fi făcute la alte perioade:

a) navele maritime și fluviale, bibliotecile, discotecile și filmotecile, plantațiile pomicole, silvicole sau de protecție, pot fi inventariate o dată la 2 ani;

b) clădirile și construcțiile speciale, pot fi inventariate o dată la 3 ani;

c) locomotivele și vagoanele de cale ferată, pot fi inventariate o dată la 5 ani.

120. În afara inventarierilor prevăzute mai sus, unitățile economice sînt obligate să efectueze inventarierea patrimoniului sau a unor elemente patrimoniale și în următoarele situații:

— ori de cîte ori intervine o predare-primire de gestiune;

— ori de cîte ori sînt indicii că există lipsuri sau plusuri în gestiune, care nu pot fi stabilite cert decît prin inventariere;

— la cererea organelor de control, cu prilejul efectuării controlului sau a altor organe împuternicite;

— în cazul modificării prețurilor ca urmare a hotărîrilor organelor competente;

— cu prilejul comasării, divizării sau dizolvării unității economice;

— ca urmare a unor calamități sau a unor cazuri fortuite.

121. Inventarierea patrimoniului se efectuează de comisii de inventariere, formate din cel puțin 2 persoane numite prin dispoziția scrisă a conducătorului unității economice, la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil, în care se arată obligatoriu: componența, cu de-

semnarea responsabilului comisiei, modul de organizare a inventarierii (pe fabrici, secții, subunități, depozite etc.), bunurile supuse inventarierii, data de începere și terminare a operațiilor.

La gestiunile mici, inventarierea poate fi efectuată și de o singură persoană, pe baza dispoziției scrise a conducătorului unității economice.

Comisiile de inventariere sînt coordonate — acolo unde este cazul — de către o comisie centrală numită, de asemenea, prin dispoziția scrisă a conducătorului unității economice la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil, care are sarcina să instruiască, să supravegheze, să controleze modul cum se efectuează operațiile de inventariere și să prezinte conducerii unității rezultatele inventarierii, cu propunerile corespunzătoare.

Pentru desfășurarea în bune condiții a operațiilor de inventariere, în comisii vor fi numiți angajați competenți care să asigure executarea corespunzătoare și la timp a inventarierii patrimoniului.

Din comisia de inventariere a unui compartiment economic sau depozit de materiale, nu pot face parte gestionarii depozitelor sau ai magaziilor, șeful compartimentului supus inventarierii și nici contabili care țin evidența gestiunii respective.

122. Membrii comisiei de inventariere nu pot fi înlocuiți sau revocați decît în cazuri cu totul speciale și numai prin dispoziția scrisă a conducătorului unității economice respective, dată la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil.

123. Inventarierea valorilor materiale se efectuează la locul de depozitare și păstrare a bunurilor supuse inventarierii, în prezența obligatorie a gestionarului sau persoanei care îl reprezintă în mod legal.

124. În cazul în care gestionarul lipsește, comisia de inventariere aplică sigiliul (în măsura în care este posibil) și comunică aceasta conducerii unității economice. Conducerea unității economice are obligația să încunoștiințeze imediat în scris, pe gestionar, despre inventarierea ce trebuie să se efectueze, indicînd locul, ziua și ora fixată pentru începerea lucrărilor.

Dacă gestionarul sau reprezentantul său nu se prezintă la locul, data și ora fixată, inventarierea se efectuează de către comisia de inventariere, în prezența unui agent numit prin decizia conducătorului unității economice care să-l reprezinte pe gestionar.

În situația în care inventarierea valorilor materiale aflate în magazii sau alte locuri închise nu se termină într-o singură zi, magazia sau încăperea respectivă se sigilează la plecarea comisiei de inventariere. Sigiliul se păstrează pe durata inventarierii de către responsabilul comisiei de inventariere.

125. Dacă bunurile supuse inventarierii, gestionate de către o singură persoană, sînt depozitate în locuri diferite sau cînd gestiunea are mai multe căi de acces, membrii comisiei care efectuează inventarierea trebuie să sigileze toate aceste locuri și căile lor de acces, cu excepția locului în care a început inventarierea, care se sigilează numai în cazul cînd inventarierea nu se termină într-o singură zi.

Sigilarea se mai face și în cazul în care unitatea economică are mai multe gestiuni de același fel, iar inventarierea acestora se face de aceeași comisie, dar nu simultan, cu excepția unităților din ramura circulației mărfurilor.

126. După sigilare sau acolo unde acest lucru nu este posibil înainte de începerea operației de inventariere, gestionarul răspunzător de gesiunea valorilor materiale trebuie să prezinte comisiei de inventariere o declarație scrisă din care să rezulte dacă :

— în afară de bunurile unității economice al cărei angajat este, mai are asupra sa bunuri aparținînd terților ;

— are plusuri în gestiune despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință ;

— a primit sau eliberat bunuri fără documente legale ;

— are bunuri nerecepționate sau care trebuie expediate pentru care s-au întocmit documentele aferente ;

— are documente de primire-eliberare care nu au fost operate la zi în evidența gestiunii sau care nu au fost predate la contabilitate ;

— gestionează valori materiale și în alte locuri depozitate ;

— gestionează valori materiale și în alte locuri de depozitare ;

— deține numerar rezultat din vînzarea mărfurilor aflate în gestiunea sa.

Declarațiile se semnează de gestionarul răspunzător de gestiunea valorilor materiale.

127. În vederea bunei desfășurări a inventarierii este indicat să se sisteze operațiile de predare-primire a bunurilor supuse inventarierii, luîndu-se însă din timp măsurile corespunzătoare, pentru a nu se stînjeni procesul normal de activitate.

Dacă operațiile de predare-primire a bunurilor nu pot fi suspendate, operațiile în cauză se fac numai în prezența comisiei de inventariere, care înscrie pe documentele respective mențiunea „primit sau eliberat în timpul inventarierii" (după caz).

128. — Înainte de a proceda la stabilirea stocurilor faptice, comisia de inventariere este obligată să verifice exactitatea instrumentelor și aparatelor de măsurat. Conducerea unității economice trebuie să ia măsuri de asigurare a sortării bunurilor supuse inventarierii.

129. — Stabilirea stocurilor faptice se face prin numărare, cîntărire, măsurare sau cubare, după caz. Bunurile aflate în ambalajele originale, intacte, nu se desfac decît prin sondaj, acest lucru urmînd a fi menționat și în listele de inventariere respective.

La lichidele a căror cantitate faptică nu se poate stabili prin transvazare și măsurare, conținutul vaselor — stabilit în funcție de volum, densitate, compoziție etc. — se verifică prin scoaterea de probe din aceste vase, ținîndu-se seama de densitate, compoziție și de alte caracteristici ale lichidelor, care se constată fie organoleptic, fie prin măsurare sau probe de laborator după caz.

Materialele de masă ca : ciment în vrac, oțel beton, materiale și produse agricole etc., a căror inventariere, prin cîntărire sau măsurare, ar necesita cheltuieli importante sau ar conduce la degradarea bunurilor respective, se pot inventaria pe bază de calcule tehnice conform normelor stabilite de organele în drept.

În listele de inventariere a materialelor prevăzute la alineatele de mai sus se menționează modul cum s-a făcut

inventarierea, precum şi datele tehnice care au stat la baza calculelor.

Bunurile aflate asupra angajaţilor la data inventarierii (echipament, cazarmament, scule, unelte etc.), se inventariază şi se trec în liste separate, specificîndu-se persoanele care răspund de păstrarea lor.

Bunurile cu un grad mare de perisabilitate se inventariază cu prioritate, fără a se stînjeni desfacerea imediată a acestora.

Comisia de inventariere are obligaţia să controleze toate locurile în care pot să existe bunuri supuse inventarierii.

Cu ocazia inventarierii se identifică şi consemnează stocurile de bunuri care sînt deteriorate total sau parţial, precum şi cele fără mişcare mai vechi de un an sau inutilizabile.

130. Toate bunurile ce se inventariază se înscriu în liste de inventariere, care trebuie să se întocmească pe locuri de depozitare (fabrici, secţii şi depozite), pe gestionari şi categorii de bunuri cu caracteristicile respective: simbol (nr. de cod) sau număr de inventar, unitatea de măsură, care trebuie să fie identice cu cele din contabilitate, precum şi orice alte caracteristici care uşurează identificarea bunului respectiv.

Listele de inventariere întocmite pentru bunurile în custodie vor conţine pe lîngă elementele comune (felul mărfii, cantitatea, valoarea etc.), numărul şi data actului de custodie şi a documentului de decontare (factura, dispoziţia de plată).

Pentru bunurile fără mişcare, de prisos, cu mişcare lentă, greu vandabile, inutilizabile sau deteriorate, se întocmesc liste de inventariere separate, la care se anexează procesele-verbale în care se arată cauzele nefolosirii, caracterul şi gradul deteriorării, dacă este cazul, cauzele care au determinat situaţia bunurilor respective precum şi persoanele vinovate.

Constatările făcute prin aceste procese-verbale se soluţionează de conducerea unităţii economice în conformitate cu dispoziţiile legale.

131. Bunurile aparţinînd altor unităţi economice (închiriate, în custodie etc.), se inventariază şi se înscriu pe liste separate.

O copie de pe aceste liste de inventariere, se trimite şi unităţii economice căreia îi aparţin bunurile respective, în temen de cel mult 5 zile de la data inventarierii. Aceasta la rîndul său, în termen de 5 zile de la primirea listelor de inventariere, comunică eventualele nepotriviri. Neconfirmarea în termen, presupune recunoaşterea exactităţii datelor înscrise în listele de inventariere.

In caz de nepotriviri, unitatea deţinătoare este obligată să clarifice situaţia bunurilor respective şi să comunice constatările sale unităţii economice în patrimoniul căreia figurează bunul respectiv, în termen de 5 zile de la primirea sesizării.

132. — Pe ultima filă a listei de inventariere, gestionarul trebuie să menţioneze dacă toate cantităţile au fost stabilite în prezenţa sa, dacă bunurile respectice se află în păstrarea şi răspunderea sa, precum şi eventualele obiecţiuni pe care le are de făcut şi pe care comisia este obligată să le analizeze, menţionînd la sfîrşitul listei de inventariere concluzia la care a ajuns. De asemenea, gestionarul trebuie să precizeze dacă mai are bunuri care să fi rămas neinventariate.

Listele de inventariere se semnează pe fiecare filă de către membrii comisiei de inventariere şi de gestionar.

In cazul unei gestiuni colective cu mai multe schimburi, listele de inventariere se semnează de către toţi gestionarii, iar în cazul predării-primirii gestiunii, acestea trebuie semnate atît de gestionarul predător, cît şi de gestionarul primitor.

B. Inventarierea mijloacelor fixe.

133. Inventarierea mijloacelor fixe se face de către comisiile de inventariere prin verificarea la faţa locului a fiecărui mijloc fix în parte.

134. Inventarierea bibliotecilor se efectuează prin confruntarea cărţilor din raft şi a fişelor de cititori cu registrul de inventar, întocmindu-se liste de inventariere numai pentru poziţiile care prezintă diferenţe.

135. Mijloacele fixe care în perioada inventarierii se află în afara întreprinderii (vapoare, locomotive, vagoane, avioane, automobile etc.), plecate în cursă de lungă durată, maşinile de forţă şi utilajele energetice, maşinile, utilajele şi instalaţiile de lucru, aparatele şi instalaţiile de măsurare, control şi reglare şi mijloacele de transport date pentru reparaţii în afara unităţii, se inventariază înaintea ieşirii lor temporare din unitatea economică. Concomitent se face şi inventarierea valorilor materiale aflate în dotarea mijloacelor fixe respective.

C. Inventarierea lucrărilor de investiţii neterminate.

136. In listele de inventariere a lucrărilor de investiţii neterminate, se trece pentru fiecare obiect în parte, pe baza constatării la faţa locului: denumirea obiectului, descrierea amănunţită a stadiului lucrărilor, precum şi volumul lucrărilor executate. Materialele şi utilajele predate constructorului pentru montaj şi neîncorporate în lucrări se inventariază separat.

137. La unităţile economice care execută investiţii în regie, în listele de inventariere a lucrărilor de investiţii neterminate se includ cheltuielile aferente articolelor de deviz la care nu s-a executat întregul complex de lucrări prevăzute în indicatoarele de norme de deviz.

138. Investiţiile puse în funcţiune total sau parţial cărora nu li s-au întocmit formele de înregistrare ca mijloace fixe se înscriu în liste de inventariere separate. De asemenea, lucrările de investiţii care nu se mai execută, fiind sistate, se înscriu în liste separate, arătîndu-se cauzele sistării, aprobarea de sistare şi măsurile ce se propun în legătură cu aceste lucrări.

D. Inventarierea producţiei neterminate şi a semifabricatelor din producţie proprie.

139. In cadrul producţiei neterminate se inventariază acele produse care nu au trecut prin toate fazele (stadiile) prelucrării impuse de procesul tehnologic al producţiei, precum şi produsele, care deşi au fost terminate, nu au trecut toate probele de recepţionare tehnică sau nu au fost completate cu toate piesele şi accesoriile lor.

140. Valoarea producţiei neterminate şi semifabricatelor din producţie proprie se compune din elementele stabilite prin instrucţiunile de ramură.

141. La organizaţiile de construcţii-montaj în listele de inventariere a producţiei neterminate se includ:

— categoriile de lucrări şi părţi de elemente de con-

strucţii la care n-a fost executat întregul volum de lucrări prevăzute în articolul respectiv al indicatoarelor de norme de deviz ;

— lucrările executate (terminate), dar nerecepţionate ;

— producţia nedecontabilă reprezentînd articole de deviz care sînt executate şi acceptate de beneficiari, dar nu pot fi decontate întrucît nu îndeplinesc condiţiile legale de plată.

142. Materiile prime, materialele, prefabricatele, piesele de schimb, semifabricatele etc., aflate la locurile de muncă şi nesupuse prelucrării, nu se consideră producţie neterminată. Acestea se înscriu separat în liste de inventariere pe baza cărora se fac înregistrările în conturile respective.

143. Înainte de începerea inventarierii producţiei neterminate şi a semifabricatelor din producţia proprie, este necesar :

— să se predea la depozite pe baza documentelor, toate piesele, ansamblele şi agregatele a căror prelucrare a fost terminată ;

— să se colecteze din secţii toate piesele rebutate şi deşeurile, întocmindu-se documentele de constatare ;

— să se întocmească documentele de constatare şi să se prezinte la control semifabricatele a căror utilizare este îndoielnică.

144. Determinarea stocurilor obiective se face astfel încît să se evite omiterea sau inventarierea de două sau de mai multe ori a aceloraşi bunuri.

145. În documentele de inventariere se va arăta modul de determinare a cantităţilor inventariate, în cazul în care a fost necesară transformarea unor unităţi de măsură în alte unităţi de măsură. Folosirea procedeelor convenţionale este admisă numai în cazurile impuse de specificul producţiei, cu aprobarea organului ierarhic superior al unităţii economice care va indica şi metodologia de calcul convenţional ce urmează a se folosi.

146. Inventarierea producţiei neterminate din cadrul secţiilor auxiliare, se face prin stabilirea gradului de executare a lucrărilor (reparaţii, lucrări pentru terţi etc.).

Inventarierea reparaţiilor capitale neterminate ale clădirilor, instalaţiilor, maşinilor, utilajelor, mijloacelor de transport şi altor obiecte se face prin verificarea la faţa locului a stării lucrărilor. Lucrările de reparaţii capitale neterminate se consemnează într-o listă de inventariere separată în care se indică denumirea obiectului supus reparaţiei, gradul de executare a reparaţiei, costul de deviz şi cel efectiv al lucrărilor executate.

E. Inventarierea materialelor, produselor finite, mărfurilor, ambalajelor şi mijloacelor băneşti.

147. Inventarierea materialelor, produselor, mărfurilor şi ambalajelor se face pe locuri de păstrare şi gestiuni.

148. Materialele, produsele finite, mărfurile şi ambalajele se trec în liste de inventariere pe feluri indicîndu-se simbolul (numărul de cod) al categoriei, grupei sau sortimentului, unitatea de măsură (într-o unitate de măsură sau în două unităţi de măsură, după caz), unii indici calitativi (tăria alcoolică, grad de umiditate la cereale etc.).

Produsere aflate în expediţie se inventariază de către unităţile economice furnizoare şi se înscriu în liste separate de inventariere.

149. Echipamentul de protecţie, de lucru, cazarmamentul şi alte obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, se inventariază în condiţiile prevăzute pentru materii şi materiale.

150. Formularele „cu regim special" se înscriu în listele de inventariere în ordinea codurilor pentru a se putea stabili cu uşurinţă integritatea acestora, în conformitate cu dispoziţiile legale.

151. La inventarierea numerarului din casă se verifică existentul de mijloace băneşti şi alte valori aflate în casă, prin specificarea în lista de inventariere (proces-verbal) a tuturor valorilor existente.

152. Înscrierea în listele de inventariere a mărcilor poştale şi timbrelor fiscale se face la valoarea lor nominală.

F. Inventarierea disponibilităţilor din conturile de la bănci, a decontărilor şi altor valori.

153. Inventarierea disponibilităţilor din conturile de la bănci, precum şi a decontărilor (cu bugetul, clienţii, furnizorii, deponenţii şi ceilalţi debitori şi creditori), constă în verificarea minuţioasă a sumelor care constituie soldul conturilor în cauză, astfel încît aceste solduri să exprime realitatea.

Comisia de inventariere stabileşte data apariţiei datoriilor în conturile debitorilor şi creditorilor, realitatea lor, măsurile ce s-au luat pentru a fi încasate sau achitate, precum şi persoanele vinovate de neurmărirea la timp sau depăşirea termenelor de prescripţie a sumelor respective.

154. Unităţile economice, în vederea stabilirii drepturilor şi obligaţiilor reciproce trebuie ca cel puţin o dată pe an să facă schimb de extrase sau punctaje cu clienţii, furnizorii şi cu ceilalţi debitori şi creditori — unităţi socialiste. Extrasele cuprind de regulă numai poziţiile privind obligaţiile neachitate. Extrasele se prezintă comisiei de inventariere pentru confirmarea realităţii soldului (datoriei sau creanţei).

Extrasele se trimit de către unităţile creditoare celor debitoare, iar acestea din urmă sînt obligate ca în termen de 5 zile de la data primirii extraselor să confirme soldul sau să comunice în scris obiecţiile lor.

Neconfirmarea de către debitori, în termenul fixat, atrage recunoaşterea exactităţii soldurilor respective şi inventarierea lor ca atare.

Schimbul de extrase se face numai pentru creanţele al căror termen de decontare prin bancă a fost depăşit.

155. — Diferenţele ce se constată în urma confruntării trebuie clarificate înainte de încheierea bilanţului. Eventualele litigii trebuie soluţionate pe cale legală.

Dacă organul legal îndreptăţit s-a pronunţat asupra cazului divergent, creanţa (obligaţia) trebuie operată atît la unitatea debitoare cît şi la cea creditoare, independent de eventuala cerere de rearbitrare sau de recurs.

156. Rezultatul inventarierii decontărilor trebuie consemnat în procesul-verbal de inventariere a decontărilor.

La procesul verbal de inventariere a decontărilor, pentru debitele neconfirmate, incerte sau în litigiu, se anexează note cu explicaţii amănunţite în care se arată ; denumirea şi adresa debitorilor, proveniența şi vechimea datoriei, documentele justificative şi sumele aferente.

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA DE ÎMPLETITURI, Oradea** — În situația în care postul este permanent se poate angaja un pensionar, dar cu suspendarea, pe durata încadrării, a plății pensiei. Dacă activitatea se desfășoară temporar, încadrarea unui pensionar se poate face numai în condițiile art. 6 din Legea nr. 3/1977. În privința plății retribuției corespunzătoare muncii prestate, pentru activități juridice ce revin funcțiilor de jurisconsult sau consilieri juridici nu se poate face retribuirea cu tarife sau sume fixe reprezentînd cel mult un sfert din retribuția tarifară a funcției îndeplinite. Prevederile art. 199 din Legea nr. 57/1974 nu sînt aplicabile în astfel de cazuri.

● **VALENTIN ARUȘTEI, Iași** — Potrivit actului nr. 17 S/3431/1978 al Direcției tracțiune și vagoane din Departamentul Căilor Ferate însoțitorii care duc și aduc locomotivele la și de la unitățile reparatoare, se consideră în delegare și se tratează conform H.C.M. nr. 822/1959, republicată în Colecția de hotărîri și decrete nr. 33/1963. Ca atare și mecanicii de locomotivă uzinali care conduc locomotivele pînă la uzinele reparatoare, pot beneficia de prevederile hotărîrii amintite, respectiv decontarea cheltuielilor de cazare în cuantum de 10 lei pe noapte, în condiții prevăzute de art. 10 din hotărîrea la care ne-am referit.

● **CONSTANTIN MIRCEA, Constanța** — În unitățile în care se aplică statute disciplinare, nu este necesară întocmirea regulamentelor de ordine interioară. Aceasta în măsura în care în statute sînt cuprinse toate problemele pe care regulamentele de ordine interioară trebuie să le reglementeze potrivit Îndrumarului nr. 66427/1973, emis de Ministerul Muncii și Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor sau altor acte normative care alcătuiesc legislația muncii (programul de lucru, pauzele pentru masă etc.).

● **ION GAL, Miercurea Ciuc** — Din datele primite de la O.J.C.V.L. Miercurea Ciuc a rezultat că termenul de predare al apartamentului contractat de dv. a fost 31 martie 1981. Conform prevederilor pct. 3 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 216/1981, prețurile locuințelor contractate cu populația cu termene de predare stabilite la încheierea contractului — după 1 ianuarie 1981, se recalculează potrivit prevederilor acestui decret. Pentru diferența de preț rezultată din recalculare vi se vor putea acorda credite de completare în condițiile prevăzute de Legea nr. 4/1973 (pct. 4 din anexa menționată). În cazul în care renunțați la contractul încheiat, conform pct. 5 din anexa menționată, veți primi la cerere sumele depuse ca avans, ratele rambursate și dobînzile reținute și puteți deține în continuare locuința respectivă în calitate de chiriaș.

● **ȘTEFAN CONSTANTIN, Ploiești** — În cazul cînd se constată că au fost sustrase unele bunuri dintr-o unitate și au fost sesizate organele de miliție, se așteaptă rezultatul cercetărilor acestor organe. Dacă nu a putut fi găsită persoana care a sustras, iar unitatea ajunge la concluzia că nu se poate stabili vina vreunei persoane încadrate în muncă în unitate, pentru paguba suferită nu există temei legal de stabilire a răspunderii materiale. Dacă, dimpotrivă, se constată o astfel de vină, se emite decizia de imputare, în condițiile Codului muncii. Potrivit prevederilor art. 102 (1) din Codul muncii „persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor".

● **SPITALUL COMUNAL, Rucăr** — Persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unitățile economice și instituțiile de stat, plătesc o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare (art. 22 din Legea nr. 1/1977). Contribuția fixă, lunară prevăzută de Legea nr. 1/1977 se datorează de persoanele fără copii atîta timp cît persoana respectivă încasează venituri din retribuție.

● **NICOLAE STOIAN, București** — Sîntem de părere că distincțiile de la art. 409 al. 1 lit. a-c din Codul de procedură civilă, după natura creanței urmărită se referă al situația cînd împotriva debitorului persoana încadrată în muncă există un singur titlu executoriu. Cînd există mai multe titluri executorii împotriva aceluiași debitor, art. 409 alin. 2 din același cod prevede posibilitatea urmăririi retribuției pînă la proporția de 1/2, cu respectarea unei anumite ordini de preferință. Ca atare, întrucît nu se face nici o distincție privitor la natura creanțelor aflate în concurență, fiind suficient să existe mai multe urmăriri concomitente, retribuția debitorului persoană încadrată în muncă poate fi urmărită în proporție de 1/2 și nu 1/3.

● **I.A.S. RECAȘ — Timiș.** În conformitate cu dispozițiile art. 28 din Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979, privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, pentru fiecare tip de ambalaj de transport se stabilesc durate normate de serviciu și, totodată, se interzice scoaterea din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea duratelor normate de serviciu. Întrucît ambalajele la care sesizarea face referire se află în administrarea operativă a Întreprinderii pentru legume și fructe, aceasta este singura în măsură să constate, dacă respectivele ambalaje au îndeplinit duratele normate de serviciu și să procedeze, după caz, la scoaterea din activ a celor care nu mai pot fi recuperate. În această situație, furnizorul de marfă al Întreprinderii pentru legume și fructe trebuie să organizeze gestionarea și să asigure repararea tuturor ambalajelor deteriorate pentru a le putea restitui cu marfă integral.

● **LEONTIN ROMAN, Tireanu, Satu Mare** — Potrivit art. 6 din H.C.M. nr. 368/1956, în grădinițele de copii sezoniere organizate de cooperativele agricole de producție pot fi primiți numai copiii țăranilor cooperativizați și copiii țăranilor muncitori cu gospodării individuale.

● **ALEXANDRU MUREȘAN, Tîrgu Mureș** — Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor, prin unitățile subordonate, este preocupată pentru a veni în ajutorul unităților socialiste pentru aplicarea în practică a noului mecanism economico-financiar. În acest sens, a creat posibilitatea ca posturile telefonice să fie restricționate de la rețeaua automată locală și interurbană la cererea beneficiarilor. În această situație, servirea convorbirilor telefonice automate interurbane se realizează numai prin telefonistă, existînd controlul comunicațiilor. Realizarea legăturilor se face în ordinea prezentării comenzilor cu timp de așteptare în funcție de volumul solicitărilor și capacitatea instalațiilor. Avînd în vedere capacitatea limitată a instalațiilor care servesc convorbirile interurbane manuale (prin telefonistă), așa după cum se cunoaște, în rețeaua telefonică a R.S.R. s-a introdus telefonia interurbană automată de care beneficiază peste 80% din abonații telefonici. Prin introducerea telefoniei interurbane automate, s-a realizat o substanțială reducere a personalului, a cheltuielilor de exploatare, a volumului investițiilor, oferind totodată avantaje pentru solicitanți în sensul că, se reduce timpul de așteptare.

15 CĂRȚI ÎNTR-O CARTE: Legislația întreprinderii de la A la Z

CUPRINDE URMĂTOARELE 15 SECȚIUNI:

1. Conceptul de unități economice de stat.
2. Patrimoniu
3. Conducere și control
4. Planificare – dezvoltare
5. Organizarea producției și a muncii
6. Aprovizionarea tehnico-materială
7. Comercializarea mărfurilor
8. Transporturi
9. Raporturi de muncă
10. Drepturile personalului
11. Gestiuni – inventarieri – prejudicii
12. Răspunderea personalului
13. Răspunderea întreprinderii
14. Constituirea titlurilor de creanță-executare
15. Financiar-contabilitate

Încheind pentru '82 abonamente speciale direct la redacție, vă asigurați primirea lucrării. Decupați, completați și expediați formularul de comandă alăturat.

FABRICA DE ACCESORII ȘI PIESE DE SCHIMB
„TURDEANA" TURDA
str. Armata Roșie nr. 17
Biroul A.D.P.
Telefon: 11072 sau 14760 — 1 — 2 — 3
Telex: 031722

livrează imediat pe bază de comenzi, următoarele produse:

● Pentru întreprinderi ind. și comerț

— bandă izolatoare pe suport textil ambalată în cutii de ebonită
— bandă izolatoare pe suport textil la kg. ambalată în pungi PCV

● Pentru agricultură

— Cuțite pentru mașinile de tăiat nutreț CSU
— Suport cuțite pentru mașinile de tăiat nutreț CSU
— Bare transversale pentru grapele de cîmp fabricate de S.M.A Tg. Lăpuș

CITITORI!

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice", a suplimentului ei săptămînal, precum și a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

— — — — — — — — — — — — — —

_____

_____

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ":

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 300 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și la un exemplar din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".

(semnătura abonatului)

Important!

Atît completarea comenzii, cît și a dispozițiilor de plată (mandate poștale) se vor face cu arătarea denumirii complete a abonatului (fără a se utiliza inițiale) și cu precizarea sediului (domiciliului), a străzii și a codului poștal. Fără aceste date de identificare nu vor fi puse în executare abonamentele comandate.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

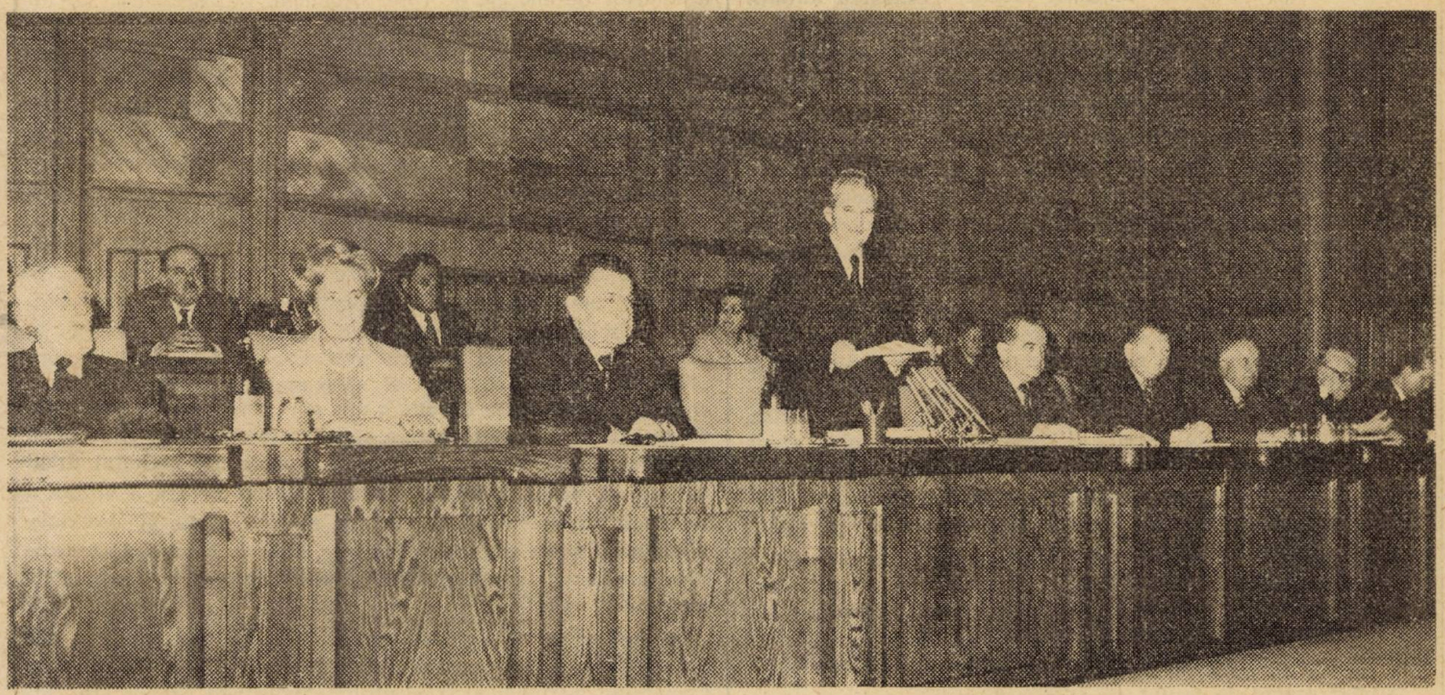

Un amplu și mobilizator program pentru perfecționarea întregii activități, pentru progresul multilateral al patriei

SE ÎNCHEIE o săptămînă caracterizată printr-o deosebit de intensă activitate politică, firească în condițiile democrației noastre muncitorești în care oamenii muncii, poporul sînt chemați să decidă asupra tuturor măsurilor care privesc progresul economic și social al patriei, bunul mers al întregii activități. Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, exprimînd voința oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei, fără deosebire de naționalitate, au dezbătut temeinic și au adoptat hotărîri de maximă însemnătate pentru dezvoltarea pe mai departe a României socialiste, pentru perfecționarea, activității în toate domeniile și eliminarea hotărîtă a lipsurilor de orice fel, pentru creșterea neîncetată a nivelului de trai material și spiritual. Cuvîntările rostite cu aceste prilejuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, culminînd cu ampla expunere prezentată în fața Plenarei comune **„Cu privire la creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid, al comuniștilor în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii, a autoaprovizionării teritoriale a populației, perfecționarea planificării și conducerii activității economice, dezvoltarea continuă a democrației muncitorești socialiste"**, se constituie într-un cuprinzător document de lucru, într-un mobilizator program de acțiune pentru partidul nostru, pentru întreaga națiune.

Magistrală sinteză a realizărilor dobîndite pînă acum, a sarcinilor de viitor, a direcțiilor și orientărilor principale ale dezvoltării multilaterale a patriei noastre, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu demonstrează, o dată mai mult, cu deosebită forță, înaltele calități de om politic, de conducător revoluționar, ale secretarului general al partidului nostru, clarviziunea și curajul cu care abordează fenomenele atît de complexe ale contemporaneității, exigența și spiritul critic, capacitatea sa de inovare, de a oferi soluții îndrăznețe, creatoare, originale problemelor cu care sîntem confruntați. Scoțînd în evidență succesele dobîndite, secretarul general al partidului arată că în deceniul trecut producția industrială a sporit de aproape trei ori, iar cea agricolă de 1,6 ori, realizîndu-se pe această bază o puternică creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului. De asemenea, în anul 1981, primul an al cincinalului, au fost obținute realizări importante în toate sectoarele de activitate : producția industrială marfă a fost mai mare cu 23 miliarde lei în comparație cu anul 1980, au fost puse în funcțiune aproape 400 de noi capacități de producție, producția de cereale este de circa 20 milioane tone etc. **„Toate acestea**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, demonstrează cu putere justețea politicii Partidului Comunist Român, a liniei sale strategice și activității sale practice, bazate pe aplicarea fermă a**

principiilor socialismului ştiinţific, a legităţilor generale obiective, la condiţiile concrete din România. Realizările obţinute pun cu putere în evidenţă superioritatea orînduirii noastre socialiste, forţa şi capacitatea creatoare a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societăţii, dezvoltarea şi întărirea puternică a alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, a alianţei cu intelectualitatea, cu toate celelalte categorii sociale, întărirea unităţii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor, în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — forţa politică conducătoare a întregii societăţi".

Apreciind că realizările obţinute reprezintă o bază trainică pentru îndeplinirea în bune condiţii a obiectivelor întregului cincinal, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a atras totodată atenţia asupra faptului că în realizarea planului pe acest an s-au manifestat o serie de lipsuri şi greutăţi în special în asigurarea bazei energetice, de materii prime şi materiale, determinate, în primul rînd, de nerealizarea planului în sectorul extractiv şi în metalurgie, dar şi de depăşirea consumurilor planificate în unele sectoare. Desigur, situaţia nu este străină de criza energetică şi de materii prime care se desfăşoară pe plan mondial, de creşterea rapidă a preţurilor, de scumpirea exagerată a creditelor, dar, aşa cum sublinia secretarul general al partidului, chiar dacă sînt şi cauze obiective, nerealizările sînt determinate îndeosebi de cauze subiective, de lipsurile manifestate în activitatea de conducere şi de planificare a economiei, de faptul că unele ministere n-au dovedit că sînt pregătite, ţinînd seama de situaţia complexă existentă pe piaţa mondială, să acţioneze cu toată hotărîrea pentru soluţionarea rapidă a problemelor legate de buna aprovizionare tehnico-materială, provocînd neajunsuri în desfăşurarea ritmică a procesului de producţie.

Ţinînd seama de faptul că criza economică continuă să se accentueze, că în economia mondială sînt grave perturbări, orientarea dată de partid privind satisfacerea într-o măsură cît mai mare a necesităţilor de energie, materii prime şi materiale din ţara noastră este pe deplin justă şi ea rămîne ca orientare de bază şi pentru activitatea viitoare. În acelaşi spirit, secretarul general al partidului a criticat cu fermitate tendinţa de a se apela cu prea multă uşurinţă la importuri, chiar atunci cînd lucrurile ar putea fi rezolvate cu forţe proprii. **„Este necesar să acţionăm cu toată fermitatea împotriva mentalităţii înapoiate de ploconire în faţa a tot ceea ce este străin, de neîncredere în forţele clasei muncitoare, ale oamenilor de ştiinţă, ale poporului nostru. Să acţionăm cu toată hotărîrea pentru a ridica spiritul de răspundere în soluţionarea, într-o măsură mult mai mare, prin capacitatea proprie, a problemelor complexe ale dezvoltării economice".**

Evident, în strînsă legătură cu asigurarea bazei de materii prime şi energetice necesare economiei noastre naţionale, dezvoltării ei pe mai departe, sînt şi problemele comerţului exterior. Nerealizarea planului la export, aşa cum preciza secretarul general al partidului, are implicaţii negative asupra obţinerii mijloacelor de plată necesare. De aceea, se sublinia în Expunere, problema activităţii de comerţ exterior, a exportului, ca problemă fundamentală a economiei noastre naţionale, a bunei desfăşurări a producţiei, trebuie să stea permanent, zi de zi, în faţa tuturor ministerelor, a Comitetului de Stat al Planificării, a Ministerului Finanţelor, a guvernului. De altfel, în vederea sporirii exporturilor au fost stabilite programe speciale de creştere a producţiei de export în domeniul chimiei, metalurgiei, industriei materialelor de construcţii, industriei forestiere, construcţiilor de maşini etc. De asemenea, pentru anul 1982 au fost prevăzute în plan mijloacele de plată necesare pentru importurile de materii prime şi materiale şi aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „numai în măsura în care vom dispune de mijloace financiare suplimentare vom putea apela la alte importuri. Este necesar să facem totul pentru a reduce la minimum importurile, asigurînd creşterea exporturilor, în vederea acoperirii în întregime a importurilor şi a realizării unor mijloace financiare suplimentare pentru a restitui o parte din datoria externă creată în anii precedenţi".**

Făcînd o trecere în revistă a marilor obiective şi sarcini ale planului pe anul 1982 privind dezvoltarea industriei, secretarul general al partidului a evidenţiat faptul că în centrul preocupărilor trebuie să se afle realizarea producţiei stabilită la petrol şi cărbune, dezvoltarea noilor surse de energie precum şi reducerea consumului de energie şi combustibil, buna gospodărire a surselor de energie de care dispunem. De asemenea, sarcini importante în realizarea produselor şi materialelor necesare economiei naţionale revin metalurgiei, chimiei, materialelor de construcţii, construcţiilor de maşini, industriei electrotehnice şi electronice etc. Atrăgînd atenţia asupra faptului că sarcinile anului 1982 sînt deosebit de mari şi de importante, secretarul general al partidului a cerut ministerelor să lichideze cu hotărîre lipsurile manifestate în conducerea şi organizarea activităţii, a adresat oamenilor muncii din ramurile industriei noastre chemarea să acţioneze cu întreaga răspundere revoluţionară, muncitorească, cu toată energia, pentru soluţionarea la timp şi în cele mai bune condiţii a problemelor, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan, pentru depăşirea acestor sarcini în ramurile extractive şi în cazul producţiei contractate la export. **„Fiecare unitate, fiecare sector, să-şi realizeze în întregime sarcinile, iar acolo unde nevoile o cer, cum este cazul în producţia de energie şi de materii prime, să se obţină cantităţi peste plan. Trebuie să considerăm prevederile actuale ale planului drept minime şi, pornind de aici, să facem totul pentru a obţine o producţie suplimentară de energie, materii prime şi materiale. Acolo unde avem asigurate contracte, inclusiv la export, să realizăm producţii suplimentare în toate sectoarele producţiei materiale".**

Obiective de o deosebită importanţă, aşa cum a reieşit atît din cuvîntarea secretarului general al partidului la Plenara Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor, cît şi din Expunerea la Plenară comună, revin agriculturii, ramură în care activitatea trebuie să se ridice pe o treaptă superioară în vederea înfăptuirii noii revoluţii agrare în România. Pentru realizarea tuturor obiectivelor stabilite, sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se impune lichidarea cu hotărîre a stărilor de lucruri negative manifestate în agricultură, întărirea spiritului de răspundere la Ministerul Agriculturii, la Academia Agricolă, la direcţiile agricole, în toate unităţile şi organismele agricole, este necesar ca toate unităţile agricole şi toţi specialiştii să înţeleagă faptul că misiunea lor este să obţină maximum de recoltă pe fiecare metru pătrat şi să acţioneze cu toată fermitatea în acest scop.

Marile obiective pe care ni le propunem în acest cincinal, impun creşterea rolului ştiinţei şi tehnologiei în producţia industrială şi agricolă. Cercetarea ştiinţifică este chemată să îşi sporească simţitor contribuţia la rezolvarea problemelor tehnice cu care se confruntă economia noastră naţională, la crearea unor noi tipuri de materiale, necesare ramurilor industriale de vîrf, la perfecţionarea tehnologiilor în vederea reducerii consumurilor, creării de noi produse, similare din punct de vedere al caracteristicilor cu cele de pe plan mondial, creării unor soiuri de plante şi rase de animale de înaltă productivitate. Sarcini de o deosebită răspundere revin, în acest context, de accentuată modernizare a întregii economii, învăţămîntului care trebuie să asigure atît pregătirea noilor generaţii cît şi ridicarea calificării tuturor oamenilor muncii. **„Se poate spune că în prezent,** arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, formarea cadrelor, ridicarea calificării lor, constituie o cerinţă de prim ordin pentru punerea în valoare a capacităţilor de producţie de care dispune economia noastră naţională. Am considerat necesar să punem în acest cincinal accentul nu pe lărgirea şi crearea de noi capacităţi de producţie ci pe folosirea intensivă a celor existente, pe ridicarea nivelului calitativ şi tehnic al producţiei, or, factorul determinant pentru realizarea acestui obiectiv îl reprezintă buna pregătire profesională, tehnică şi ştiinţifică a tuturor muncitorilor, inginerilor şi cadrelor din toate domeniile".**

O dată mai mult din Expunerea secretarului general al partidului reiese cu toată claritatea că întreaga noastră dezvoltare este pusă în slujba creşterii bunăstării materiale şi spirituale a

poporului. Sporirea în cursul anului viitor a venitului național cu 5,1% și a produsului social cu 4,4% asigură resursele necesare atît pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale cît și pentru realizarea programului de creștere a nivelului de trai. În cursul anului 1982 urmează să se treacă la aplicarea măsurilor de creștere a retribuției reale a oamenilor muncii, a veniturilor celorlalte categorii, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. De asemenea, întrucît anul acesta a intervenit o îmbunătățire a prețurilor de producție în industrie și o creștere a prețurilor la unele produse agricole, apare necesar să se treacă și la îmbunătățirea prețurilor cu amănuntul la o serie de produse, indicele planificat de creștere a prețurilor în 1982 fiind de 5% în comparație cu 1980. Pe ansamblul cincinalului indicele de creștere a prețurilor va fi de 8—9%, dar în condițiile unei creșteri a retribuției nete cu 24—26%, ca și a creșterii corespunzătoare a celorlalte categorii de venituri, retribuția reală va crește cu 14—16%.

Același scop, al creșterii nivelului de viață și de civilizație a poporului, pe calea asigurării unui consum rațional, echilibrat, îl urmărește și programul de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, de satisfacere într-o tot mai largă măsură a cerințelor de consum ale populației Începînd de anul viitor, în conformitate cu acest program, fiecare județ, oraș și comună vor răspunde direct de buna aprovizionare a populației, dispunînd de mijloacele necesare, de baza materială, pe care vor trebui să le gospodărească tot mai eficient. În aceste condiții și ținînd seama de creșterea veniturilor reale ale populației planul pe 1982, programul de aprovizionare pe trimestrul IV al acestui an și pe semestrul I al anului viitor prevede o creștere a desfacerii de mărfuri prin comerțul socialist de 4% la produsele agroalimentare și de 5% la cele industriale.

Evidențiind obiectivele majore care stau în fața poporului nostru, atenția secretarului general al partidului s-a îndreptat, de asemenea, spre problematica complexă a creșterii rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, a perfecționării în continuare a activității statului nostru socialist, a ridicării la o calitate superioară a întregii activități ideologice și politico-educative. **„Cînd vorbim de rolul conducător al partidului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu înțelegem prin aceasta o noțiune abstractă, o lozincă, ci activitatea practică, de zi cu zi, prin care fiecare comunist, fiecare activist, fiecare organizație și fiecare comitet de partid, pînă la Comitetul Central asigură unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, acționează în strînsă legătură cu masele, aflîndu-se permanent în mijlocul acestora...“** Pornind de la această apreciere secretarul general al partidului a cerut comuniștilor să lichideze grabnic orice manifestare negativă din sectorul lor de activitate, să acționeze pentru creșterea spiritului de răspundere în cunoașterea realităților și buna organizare a muncii, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, să-și intensifice participarea la dezbaterea și soluționarea problemelor. De asemenea, în expunere se evidențiază caracterul hotărîtor al muncii de organizare a înfăptuirii hotărîrilor, a controlului realizării hotărîrilor, apreciindu-se că numai în această activitate se evidențiază capacitatea fiecărui activist de a-și îndeplini sarcinile încredințate de partid.

Corespunzător cerințelor superioare ale etapei în care ne aflăm, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea perfecționării planificării, organizării și conducerii activității economico-sociale, necesitatea obiectivă a desfășurării întregii activități pe baza planului național unic. În acest context a fost criticat faptul că s-a renunțat, de fapt, la o serie de cerințe obligatorii pentru o economie planificată și s-a cerut ca organele colective de conducere să participe și mai activ la dezbaterea și adoptarea hotărîrilor, la soluționarea problemelor din sectoarele de activitate respectivă, la stabilirea măsurilor de îndeplinire a planului. **„Cînd vorbim de munca colectivă,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu de dezbaterea și adoptarea hotărîrilor, nu trebuie să înțelegem mărirea numărului ședințelor de tot felul, realizarea activității de conducere și organizare în ședințe interminabile cum, din păcate, se mai practică în unele ministere. Membrii conducerii colective să adopte hotărîrile pe baza cunoașterii depline a realităților, dar apoi fiecare să-și asume răspunderea în îndeplinirea în viață a hotărîrilor“.**

În ampla sa expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu întreprinde o magistrală analiză asupra problemelor preocupante care frămîntă în prezent viața politică internațională și în special agravarea continuă a cursei înarmărilor care periclitează din ce în ce mai amenințător pacea omenirii. După cum se știe, inițiativa strălucită de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu a trezit un puternic ecou nu numai în rîndurile poporului nostru, ci și în întreaga lume, în rîndul tuturor forțelor progresiste, iubitoare de pace, conștiente de răspunderea ce apasă pe umerii generațiilor noastre. În deplin consens cu această generoasă și responsabilă inițiativă, de la înalta tribună a Plenarei tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a lansat un nou și vibrant apel pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru apărarea păcii, a viitorului omenirii. **„Acum, pînă n-au început încă să fie lansate rachete, pînă nu au început să cadă bombe nucleare, pînă nu este prea tîrziu deci, cînd sîntem încă în viață, să oprim înarmarea atomică, să determinăm trecerea la dezarmarea generală și în primul rînd la dezarmarea nucleară. După ce vor cădea bombele atomice va fi prea tîrziu. Atunci nu va mai avea cine să-i judece pe vinovați. Nu vor mai exista nici vinovații, nici judecătorii ! Acum să acționăm uniți pentru salvarea omenirii de războiul atomic, pentru a apăra viața pe planeta noastră“.**

Referindu-se, totodată, la complexele fenomene economice mondiale, la implicațiile pe care acestea le au asupra tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială, secretarul general al partidului subliniază că în împrejurările actualei crize economice și financiare, ale încordării internaționale este mai necesar ca oricînd ca țara noastră să-și intensifice raporturile de colaborare cu toate statele lumii. România socialistă va face și în continuare totul pentru depășirea problemelor complexe și soluționarea lor în spiritul respectului intereselor și independenței fiecărei națiuni, pentru o colaborare pașnică, menită să asigure progresul economic și social al tuturor națiunilor. Poporul român, se arată în Expunere, se angajează cu toată hotărîrea să întărească colaborarea și solidaritatea cu toate popoarele în lupta nobilă pentru asigurarea dreptului popoarelor la existență, la pace și progres, la viață.

★

Importantele documente adoptate de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale sînt menite să orienteze întreaga activitate a poporului nostru în anul care vine, în scopul dezvoltării pe mai departe a industriei și a agriculturii, a întregii economii naționale, al creșterii neîncetate a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru. În Hotărîrea adoptată la încheierea lucrărilor Plenarei sînt sintetizate și sarcinile care revin oamenilor muncii din patria noastră, muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, în vederea perfecționării întregii activități, principalele orientări ale progresului multilateral al patriei noastre. Dînd o înaltă apreciere magistralei expuneri a secretarului general al partidului, Plenara a hotărît ca Expunerea să fie adoptată ca document programatic pentru activitatea întregului partid, a organelor de stat, a tuturor oamenilor muncii, în realizarea sarcinilor pe anul viitor și a întregului cincinal. Plenara Comitetului Central dă, totodată, se arată în Hotărîre **„o înaltă apreciere activității neobosite desfășurate de secretarul general al partidului pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, rolului său remarcabil în organizarea și buna desfășurare a conducerii economiei, a întregii societăți, în creșterea rolului politic conducător al partidului în conducerea societății, în soluționarea problemelor majore ale edificării socialismului în patria noastră, în interesul bunăstării și fericirii maselor de oameni ai muncii, ale întregului nostru popor“.**

Sînt sentimente de stimă și prețuire cu care poporul nostru îl înconjoară pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pildă de dăruire revoluționară, de înaltă exigență și răspundere partinică. În acest spirit, participanții la plenară, exprimînd convingerile profunde ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, și-au manifestat adeziunea deplină la întreaga politică internă și externă a partidului, unitatea lor de neclintit în jurul partidului, hotărîrea fermă de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a planului, astfel ca anul 1982 să constituie o etapă importantă în realizarea planului cincinal, în dezvoltarea economico-socială a țării, în ridicarea ei pe noi culmi de progres, civilizație și bunăstare.

N. IONESCU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Realizarea integrală a planului de investiții — condiție a creșterii producției de cărbune și minereuri

ÎNFĂPTUIREA obiectivului prioritar de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice a țării angrenează, la nivelul întregii economii, importante forțe umane și tehnice, declanșează ample acțiuni pentru evidențierea, punerea în exploatare și valorificarea superioară a noi zăcăminte, pentru îndeplinirea integrală și în cele mai bune condiții a sarcinilor stabilite. Eforturile trebuie să fie cu atît mai mari și mai bine organizate dacă avem în vedere neajunsurile și rămînerile în urmă semnalate în acest domeniu și criticate în recentele documente de partid.

Pe șantierele unde își desfășoară activitatea oamenii muncii din cadrul Trustului de construcții-montaje miniere se efectuează lucrări de o mare varietate, de la terasamente masive pînă la montaje de instalații complexe, obținîndu-se în condiții uneori grele de lucru, rezultate remarcabile în îndeplinirea sarcinilor pe acest an. În același timp, se acționează cu toată fermitatea pentru buna pregătire a lucrărilor și obiectivelor prevăzute pentru anul următor.

Concentrarea activității pe obiective prioritare

PRIMUL AN al cincinalului a însemnat o creștere a activității trustului, care are sarcina să realizeze un volum de construcții-montaj cu 26% mai mare decît în anul precedent și să pună în funcțiune un număr de peste 40 obiective, dintre care 11 de mare importanță în sectorul extracției minereurilor. Totodată, trustul și-a asumat obligația de a deschide sau dezvolta lucrările la 9 noi obiective care trebuie să-și aducă aportul în următorii ani la asigurarea unui volum sporit de materii prime. Concomitent, au fost continuate pe un front larg lucrările la alte obiective importante din industria minieră, care vor fi date în funcțiune în anul viitor.

În asemenea condiții, problema centrală în acest an a constituit-o definitivarea și transpunerea în practică a măsurilor care să asigure punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate.

A. **Concentrarea eforturilor pe obiectivele importante.** În acest scop au fost efectuate, împreună cu beneficiarii principali, analize aprofundate în urma cărora s-a hotărît ca aceștia să preia în regie proprie unele lucrări dispersate, de volume mai mici și de tehnicitate redusă. Astfel a fost posibil ca trustul să-și restrîngă activitatea din unele bazine miniere caracterizate prin dispersarea accentuată a șantierelor (Deva și Baia Mare) și să le predea beneficiarilor respectivi pentru a fi continuate și finalizate în regie proprie. În același timp, s-a acționat pentru concentrarea activității pe obiective prioritare, acțiune care a dus la nominalizarea prin plan a unui număr mai redus — cu peste 50% — de obiective cu termene de punere în funcțiune în acest an față de 1980, la creșterea valorii medii pe obiectiv (cu circa 45%) și a lucrărilor aflate în execuția unui lot și, evident, la scăderea numărului obiectivelor aflate simultan în execuție ca și al numărului loturilor (tabelul).

Concentrarea activității pe obiective principale la T.C.M.M.

Indicatorul	1981/1980 %
Volum total de lucrări planificate	104
Obiective aflate simultan în execuție	73
din care :	
— obiective noi	56
— obiective cu termen de punere în funcțiune	41
Valoarea medie a unui obiectiv	145
Număr de loturi	88
Valoarea medie a lucrărilor aflate în execuția unui lot	119

Concentrarea activității, care rămîne o dominantă și în 1982, este urmată de unele măsuri adecvate luate la nivelul trustului și detaliate la grupuri de șantiere și loturi :

- **întocmirea unor programe prioritare** de lucru pentru obiectivele cu termen de punere în funcțiune în anul de plan, precum și pentru obiectivele principale ale cincinalului. În acest mod se asigură dirijarea mai bună a resurselor materiale și umane ;
- **detalierea graficelor de execuție** pentru fiecare obiectiv căruia i se întocmește cîte o fișă cuprinzînd toate problemele pe care le ridică execuția ca și termenele și responsabilitățile concrete pentru trust și grupurile de șantiere ;
- **analiza lunară**, împreună cu beneficiarii, **a realizării prevederilor graficelor de livrare a utilajelor tehnologice** și, în funcție de acestea, luarea de măsuri operative pentru adaptarea programului de montaj în funcție de sosirea operativă a utilajelor pe șantiere.

B. **Dirijarea resurselor spre obiectivele prioritare.** Acțiunea, de însemnătate și răspundere deosebite pentru factorii răspunzători, se realizează pe un plan dublu : la nivelul grupurilor de șantiere, pe baza hotărîrilor adoptate cu ocazia întocmirii planului trimestrial operativ, și prin intervenția organului colectiv de conducere al trustului. În acest fel capacitatea de intervenție în scopul dirijării prioritare a resurselor (parc de utilaje și mijloace de transport, piese de schimb și materiale, muncitori etc.) dobîndește o importanță sporită, în sensul încadrării stricte în normele de consum, al evitării risipei sau stocării unor materiale deficitare la unele obiective mai puțin importante.

De ce întîrzie punerea în funcțiune a unor obiective

EFORTURILE colectivului de constructori s-au concretizat în primele 10 luni din acest an în terminarea și predarea la beneficiari, pentru începerea probelor tehnologice, a instalațiilor de la Voivozi și Suncuiuș (grupul Cluj), a instalației de la Dealul Cerna (șantierul Dobrogea), a liniei 3 banatite (grupul Moldova Nouă), a ultimei linii de sulf din Munții Călimani (grupul Leșul Ursului) etc. Totodată, constructorii au continuat și desfășoară pe un front larg lucrările la alte obiective (Chituc, Vălenii de Munte, Baia de Aramă etc.) și au pregătit pentru deschidere noi obiective importante (Atelierele mecanice Iacobeni, Mahmudia III etc.).

Cu toate acestea, situația punerilor în funcțiune a principalelor obiective din planul anual nu este satisfăcătoare, deoarece importante capacități pentru producția de cupru, argilă refractară, cărbune și brichete de cărbune nu au fost finalizate la termenele planificate, grevînd în măsură însemnată balanțele de materii prime și energetice ale țării. În același timp, importante deficiențe în aprovizionarea tehnică și materială, în folosirea la indici superiori a utilajelor și autovehiculelor din parcul trustului, în utilizarea timpului de lucru pe șantiere au determinat, în bună măsură, situarea sub plan a realizărilor la indicatorii principali. Astfel, planul la construcții-montaj pe 10 luni, a atins nivelul de realizare de numai 80%, producția netă 85%, iar productivitatea muncii 98%.

Nerealizarea planului de construcții-montaj a fost determinată, în cea mai mare măsură, de unele deficiențe în aplicarea prevederilor din legea investițiilor și anume **introducerea în planul constructorului a unor obiective fără a avea nota de comandă aprobată** — cazul instalației de prăjire carbonați Iacobeni, IRUM Deva, spațiilor de cazare Roșia Poeni, Iaz-Ostrov etc. Datorită acestui fapt s-a menținut pe parcursul anului de plan un volum de construcții de circa 15% fără condiții legale de execuție. De asemenea, mai trebuie consemnat faptul că principalele resurse materiale fundamentate pe consumuri tehnice rezultate din documentația lucrărilor de investiții sau din normativele tehnice ale mașinilor și utilajelor nu au fost asigurate la nivelul necesar ; la aceasta s-a adăugat și nerespectarea unor prevederi ale legii contractelor economice de către furnizori, în special la produsele deficitare pentru unitate ca : anvelope, carburanți etc. Totodată nelivrarea de către unii fur-

nizori a utilajelor tehnologice la termen, corelat cu graficele de montaj și punerea în funcțiune a obiectivelor, s-a răsfrînt în nerealizarea stadiilor fizice, prelungirea duratei de montaj și reducerea eficienței economice a activității constructorului.

Dacă în această perioadă s-a resimțit lipsa unor efective de muncitori constructori, se poate constata în același timp că forța de muncă existentă putea fi mai judicios folosită printr-o mai bună organizare a producției și prin urmărirea folosirii timpului de lucru astfel încît acesta să se fi situat în permanență la nivelul de 96%, cît s-a atins în prima lună din trimestrul IV din acest an. Să mai notăm că industrializarea construcțiilor prin tipizare în acest sector este încă sub posibilitățile actuale ale economiei naționale, problema fiind legată de concepția de proiectare a obiectivelor de investiții din ramura minieră, în sensul că sînt încă puține proiecte tip aplicabile pe scară mai largă. În sfîrșit, deși trustul dispune de un important parc de mijloace de transport și de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj, ele nu sînt folosite la nivelul indicatorilor de plan, influența negativă cea mai importantă în această privință decurgînd din neurmărirea zilnică a folosirii integrale a capacității de prestație a mijloacelor de mecanizare active puse la dispoziție.

Analiza evoluției activității trustului pe 10 luni din 1981 arată că ritmul producției pe total a crescut în trimestrul IV în toate unitățile sale. Pe această bază se poate prelimina că, pe întregul an, chiar dacă gradul de realizare a planului nu va atinge nivelul prevăzut, la toți indicatorii, el se va îmbunătăți simțitor. În ce privește punerea în funcțiune a obiectivelor industriale aparținînd Ministerului Minelor sînt posibilități ca pînă la încheierea anului să fie predate 20 de capacități, 4 rămînînd în restanță datorită începerii cu întîrziere a lucrărilor, neasigurării la timp a documentațiilor sau utilajelor tehnologice. Nu au fost asigurate de beneficiar (la date fixate în contracte) utilajele tehnologice pentru obiective ca: Oarda-Ciugud și etapa a II-a banatite de la Moldova Nouă etc.

Rezerve de sporire a producției și productivității

NEAJUNSURILE care au influențat negativ rezultatele de pînă acum au constituit în mai multe rînduri și la toate nivelurile (de la șantier, grup, trust pînă la minister) obiectul unor dezbateri și analize aprofundate. Măsurile stabilite cu aceste prilejuri au drept scop accelerarea activității în ultima lună a anului și în 1982 pentru punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor planificate. Dintre măsurile stabilite evidențiem:

1 întărirea răspunderii furnizorilor la semnarea graficelor de livrare a utilajelor în faza de aprobare a investițiilor, astfel încît obligațiile asumate în acest stadiu să rămînă și la baza încheierii contractelor. În acest mod s-ar facilita punerea în funcțiune a investiției respective la termenul stabilit;

2 intensificarea eforturilor pe fiecare șantier asupra obiectivelor cu termene de punere în funcțiune scadente pînă la sfîrșitul anului, care își au asigurate fronturi de lucru pentru iarnă. Deși măsurile specifice (accesul la obiectivul Roșia Poieni, asigurarea condițiilor de turnare a betoanelor în sezonul rece la marile obiective Valea Morii, Coranda, Călimani etc.) au fost stabilite în detaliu cu fiecare unitate cu ocazia analizei planurilor operative pentru ultimul trimestru, este necesar ca trustul și ministerul să acorde tot sprijinul posibil pentru ca acțiunile declanșate să fie finalizate cît mai eficient;

3 utilizarea cu maximum de economicitate și eficiență a parcului auto pentru a se reduce la minimum consumul de anvelope și de carburanți sau, altfel spus, pentru a realiza maximum posibil cu ceea ce există la grupurile de șantiere. Aceasta cu atît mai mult cu cît un calcul efectuat de specialiștii trustului arată că, din lipsă de anvelope, staționează în medie 15%, iar din lipsa pieselor de schimb circa 6% din parcul auto, ca să nu mai adăugăm încă 10% din parcul auto care nu lucrează fiind aflat în reparații capitale. Totuși, un minimum de anvelope va trebui asigurat prin coordonatorii de balanță și Ministerul Aprovizionării pentru ca grupurile de transport să se poată înscrie într-un ritm și capacitate de transport zilnice corespunzătoare cerințelor de pe șantierele și obiectivele miniere prioritare din acest sfîrșit de an.

4 creșterea calificării profesionale, întărirea disciplinei personalului în special în zonele unde se lucrează cu muncitori relativ nou atrași în activități industriale (Roșia Poeni, Moldova Nouă și altele). Un alt calcul arată că un procent ridicat din timpul de staționări (circa 23%) este datorat reparațiilor neprevăzute, lipsei de personal etc. La acest capitol se impune respectarea cu strictețe a graficului de întreținere și revizii a mijloacelor de transport și utilajelor și, totodată, ridicarea calificării și responsabilității maiștrilor, șefilor de echipă și a muncitorilor din sectorul de reparații.

Prin mobilizarea la nivelul maxim a resurselor din dotare, prin utilizarea mult îmbunătățită a parcului de utilaje și a forței de muncă, prin organizarea superioară a activității de producție se va putea atinge, cu efectivul disponibil, nivelul de productivitate și producție prevăzute pentru 1981 și anul viitor, în vederea punerii în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor de investiții prevăzute în plan.

Gh. DRĂGHICI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Îmbunătățirea folosirii timpului de lucru

FOLOSIREA cît mai eficientă a mașinilor și utilajelor cu care sînt înzestrate întreprinderile constituie o cerință esențială pentru realizarea planurilor de producție, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor pe unitatea de produs. Analiza realizărilor pe luna octombrie 1981 în unitățile Ministerului Industriei Forestiere și Materialelor de Construcții, arată faptul că la majoritatea grupelor de utilaje, indicii de utilizare a timpului disponibil depășesc nivelele planificate (vezi graficul). Preocuparea pentru utilizarea cît mai eficientă a mașinilor și utilajelor din dotare a contribuit la realizarea și depășirea planului la unele produse importante: plăci azbociment, vată minerală și produse izolatoare din vată minerală, împisliturі din fibre de sticlă nebitumate ș.a.

La unele grupe de utilaje, nivelul indicilor de utilizare a timpului disponibil se situează însă sub cel planificat. Astfel, la cuptoarele de var timpul neutilizat numai în luna octombrie a însumat peste 1 600 ore, la cuptoarele rotative pentru clincher timpul de staționare a reprezentat peste 5 500 ore, la instalațiile de producție a sodei caustice peste 3 800 ore etc. O mare parte din aceste ore neutilizate se datoresc întreruperilor în funcționare a instalațiilor tehnologice, îndeosebi ca urmare a modului necorespunzător în care au fost făcute reviziile și reparațiile planificate, sau datorită nerespectării datei de efectuare a acestora din dorința de a recupera unele restanțe de producție. Eliminarea unor asemenea întreruperi ale producției în cadrul timpului programat poate fi obținută prin măsuri corespunzătoare cum sînt: exploatarea rațională, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor, asigurarea cu piese de schimb etc.

Necesitățile din ce în ce mai mari de materiale de construcții impun cerința ca toate unitățile de producție din centralele cimentului și materialelor de construcții să reducă cît mai mult timpul de lucru neutilizat, să mărească coeficientul de schimburi, să asigure desfășurarea ritmică a producției, astfel ca pe aceleași mașini și instalații să se obțină producții sporite.

Gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și instalații specifice pentru producția de materiale de construcții, în luna octombrie 1981, la întreprinderile din cadrul M.E.F.M.C.

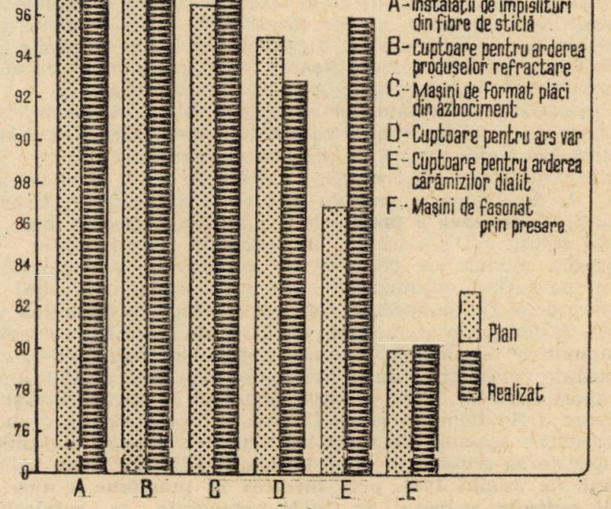

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Promovarea unor tehnologii avansate pentru accelerarea forajului

— Acțiuni în sprijinul sporirii producției de țiței —

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI, în general de hidrocarburi, constituie o cerință prioritară pentru asigurarea necesarului de combustibil al economiei și pentru acoperirea solicitărilor industriei chimice. Analiza activității desfășurate în primele zece luni ale anului demonstrează că realizările obținute pînă în prezent se situează sub nivelul planificat. La această situație au contribuit o serie de factori, între care o pondere importantă o are activitatea de foraj; neajunsurile manifestate în acest domeniu au determinat nerealizarea în termenele stabilite a programului de dare în funcțiune a unor noi sonde productive. Pe de altă parte, nici trusturile de extracție nu au desfășurat o activitate corespunzătoare, fapt care s-a răsfrînt în mod negativ asupra îndeplinirii prevederilor de plan.

Așa cum s-a subliniat în ultimele documente de partid, toți factorii de răspundere, începînd cu întreprinderile de foraj, schelele de extracție, trusturile și pînă la minister, au datoria să-și concentreze eforturile pentru eliminarea neajunsurilor existente, pentru crearea tuturor condițiilor care să permită recuperarea rămînerilor în urmă, realizarea în întregime a sarcinilor de plan.

ÎN ACESTE CONDIȚII, o atenție deosebită se acordă extinderii activității de foraj, în special a forajului de mare adîncime, pentru punerea în valoare de noi rezerve de hidrocarburi. Datorită temperaturilor și presiunilor mari întîlnite pe parcursul înaintării în adîncime, activitatea de foraj a ridicat și ridică încă probleme deosebite în privința stabilirii unor tehnologii de lucru adecvate. În acest cadru, fluidele de foraj au o mare însemnătate în buna desfășurare a activității de săpare a sondelor.

Pînă nu de mult, fluidele necesare procesului de forare a sondelor se depozitau în batale de rezervă săpate în pămînt și, în general, odată cu punerea în funcțiune a sondelor, acestea erau abandonate, ridicînd probleme în ce privește redarea terenurilor în circuitul agricol. De asemenea, în fluidele abandonate rămîneau o serie de substanțe chimice scumpe, precum barita. Astfel de considerente au impus o reorientare a concepției privind atît echipamentele de suprafață existente în dotarea instalațiilor, cît și posibilitățile de reutilizare eficientă a fluidelor de foraj rezultate în exces din procesul de săpare a sondelor. S-a pus problema de a se realiza sisteme care să permită preluarea de la sonde, în mod centralizat, a surplusului de fluide, transportul acestora în instalații speciale pentru eventuale tratamente de reajustare a unor proprietăți și apoi reutilizarea fluidelor la alte sonde. Prin acest ciclu se obțin rezultate deosebite în ce privește revalorificarea unor componente, cu efecte asupra reducerii accentuate a consumurilor specifice.

Preocupările cercetătorilor în sensul celor prezentate s-au finalizat prin **proiectarea și construirea unui număr de 9 stații centrale de fluide** dotate cu dispozitive mecanizate pentru prepararea, curățirea și tratarea fluidelor de foraj, a unor capacități de depozitare a acestora în funcție de tipul lor. În urma acțiunii de **tipizare a proiectelor** s-au analizat cele mai eficiente soluții și s-a ajuns la concluzia că execuția stațiilor din module de cîte 500 m^3 corespunde situației de pe teren, permițînd optimizarea capacității sau a unor linii de preparare de fluide speciale, în conformitate cu dinamica activității de foraj. De asemenea, realizarea de către Întreprinderea „Automatica" — Mediaș a autocisternei speciale CFF-1, cu o capacitate volumetrică de 10 m^3 și o sarcină utilă de 16 t, a avut un aport deosebit în ce privește acțiunea de recuperare și reutilizare a fluidelor de foraj. Dotarea schelelor de foraj cu 120 autocisterne speciale de acest tip a făcut ca volumul fluidelor recuperate să crească în anul 1980 la 61 600 m^3, iar **în primele 9 luni ale anului 1981, prin intrarea în funcțiune a unor noi stații centrale, volumul de fluide recuperate și refolosite a ajuns la 44 000 m^3.**

Acțiunea desfășurată a avut ca efect, în primul rînd, o reducere a consumului de barită — din care circa 1/2 se procură din import — de 9 000 t pe 1980 ; pe anul 1981 se preconizează ca volumul total de barită reutilizat prin recuperare să depășească 9 500 t. Economia înregistrată în primele 9 luni ale anului (circa 7 800 t barită) echivalează cu aproximativ 12 mil. lei.

Ca urmare a integrării activității stațiilor centrale de fluide în procesul de săpare a sondelor, prin îmbunătățirea calității fluidelor s-au ameliorat indicatorii de foraj la acele trusturi care au asemenea stații în dotare. Astfel, numai la Trustul petrolului Moinești s-a înregistrat, în trei trimestre ale anului 1981, o eficiență superioară anului anterior, determinată direct de acțiunea fluidului de foraj în procesul tehnologic (vezi tabelul). În afara acestor realizări, mai pot fi enumerate și altele între care : ● eliminarea săpării batalelor de rezervă la un număr de 45 sonde numai la Moinești, ceea ce înseamnă aproximativ 2 ha teren agricol ; ● reducerea transporturilor de chimicale la sondele de foraj ; ● economii de combustibili și energie prin renunțarea la folosirea pompelor de 800—1 250 CP din dotarea instalațiilor de preparare a fluidelor de foraj ; ● redarea imediată în circuitul agricol a terenurilor afectate temporar sondelor și evitarea poluării mediului înconjurător ; ● un plus de circa 8 000 ore afectate suplimentar forajului, din care rezultă un spor de 16 000 m forați cu aceeași dotare și personal, ceea ce ar reprezenta, pe întreaga țară, numai în 5 luni, un plus de 105 000 m forați etc.

POSIBILITĂȚILE DE UTILIZARE a stațiilor centrale de fluide sînt departe de a fi epuizate. Cercetări recente efectuate la Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina au evidențiat faptul că prin tratamentele chimice ce se operează la sonde, marnele traversate de sapă și transformate în fluid de foraj prin adaos de apă devin activate, cu randamente de peste 12 m^3 fluid/tonă. Transformarea acestor fluide în pulberi prin „atomizare" ar prezenta o sursă de materii prime pentru industria extractivă de petrol, pentru hidroameliorări, utilizarea lor în turnătorii etc. Totodată, atomizarea fluidelor grele cu conținut mare de barită, pe lîngă că ar permite stocarea facilă în magazii-depozit a substanțelor solide din care sînt constituite, ar crea și posibilitatea preparării instantanee a fluidului la greutatea specifică dorită, prin simpla dizolvare în apă și reutilizarea lui la sondele care necesită volume sporite de fluide. Operațiunea implică însă un consum energetic care, după experimentele de laborator, se ridică la 200 Nm^3 gaze/tonă pulbere rezultată din atomizarea fluidelor de foraj. Totuși, acest procedeu merită o analiză mai amănunțită pentru găsirea unor soluții cît mai economice din punct de vedere energetic cum ar fi, de pildă, utilizarea energiei solare pentru preîncălzire etc., deoarece efectele aplicării ar conduce, în final, la economii substanțiale prin recircularea fluidelor.

Din total timp calendaristic	1980	1981 (9 luni)
— Timp afectat lucrului sapei pe talpă (%)	26,2	29,6
nr. ore.	81 925	99 340
— Timp necesar pentru combaterea pierderilor de fluide (%)	1,2	0,78
— Timp destinat lucrărilor auxiliare și preparării fluidelor la sondă (%)	21,3	20,7

Se poate aprecia, în urma evidențierii avantajelor ce rezultă din realizarea stațiilor centrale de fluide, că **prin tipizarea pe module a acestora se creează baza încadrării întregii activități de foraj într-un sistem, astfel ca acțiunea să fie încheiată în actualul cincinal.** Acest lucru este posibil cu atît mai mult cu cît **echipamentele care compun modulele stațiilor centrale pot fi realizate integral în țară** de unități din cadrul Ministerului Petrolului (habe, agitatoare) și uzinele M.I.C.M. (pompe centrifuge, armături metalice, vane etc.). Dar, în același timp, **se cere o mai mare preocupare din partea trusturilor pentru a acționa mai ferm în această direcție, ca și din partea oficiilor de cadastru și organizare teritorială de pe lîngă consilii populare județene,** în special pentru județele Arad și Timiș, în sensul ca ele să fie mai operative în eliberarea formalităților de aprobare a utilizării terenurilor aferente.

Ansamblul efectelor pozitive menționate pledează, în favoarea construirii și utilizării cît mai rapide a stațiilor centrale de fluide, pentru extinderea în întreaga activitate de foraj a acestui nou și eficient sistem, cu efecte pozitive în final asupra sporirii producției de țiței.

Horațiu SEICEANU
Ministerul Petrolului

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

CUM SÎNT REALIZATE PROGRAMELE DE ASIMILARE ȘI CREȘTERE A PRODUCȚIEI DE OȚELURI SPECIALE

O CARACTERISTICĂ ESENȚIALĂ a dezvoltării industriei noastre siderurgice în ultimii ani o constituie orientarea spre o structură modernă, respectiv elaborarea unor oțeluri și laminate de calitate superioară, mult solicitate de industria constructoare de mașini. Pentru obținerea unor modificări esențiale în acest domeniu, au fost luate măsuri corespunzătoare în toate combinatele producătoare de metal, concomitent cu construirea la Tîrgoviște a unei mari unități specializate în realizarea de produse din oțeluri speciale. Trecerea în industria siderurgică de la o activitate preponderentă pentru cantitate la alta pentru calitate, a permis asimilarea de noi mărci de oțeluri, creșterea producției la sortimentele superioare. Evident, progresele ce se obțin pe plan mondial cît și exigențele sporite în utilizarea de metale cu caracteristici ridicate, care să permită creșterea anduranței și fiabilității produselor, concomitent cu reducerea gabaritelor, impun în continuare accentuarea activității siderurgiei românești în direcția asimilării întregii game de produse din oțeluri speciale.

Calitatea — factor dinamizator al întregii activități

O PROBLEMĂ deosebită a activității marilor unități siderurgice în acest an o reprezintă accentuarea preocupărilor pentru creșterea producției de metal de calitate, prin intensificarea asimilării de noi mărci de oțeluri și profile laminate, corespunzător programelor stabilite de comun acord cu beneficiarii, cu cerințele de ansamblu ale economiei naționale. Pe această linie se situează asimilarea produselor din oțeluri și aliaje neferoase necesare industriei aeronautice, instalațiilor de apă grea, producerea de oțeluri pentru rulmenți grei, realizarea de produse plate și profile pentru autoturismele OLTCIT, a profilelor speciale, a unei game largi de produse tubulare sudate și nesudate, table, benzi și țevi din oțeluri inoxidabile pentru industria chimică și industria constructoare de mașini, noi sortimente de feroaliaje (fercrom) etc.

În primele nouă luni ale acestui an au fost realizate în domeniul respectiv 43 de obiective (produse noi asimilate) din 54 cît sînt prevăzute pe întregul an în planul tehnic al Ministerului Metalurgiei. Dintre realizările mai importante menționăm: sîrma laminată pentru cordul metalic, noile sortimente de oțel beton (PC 60N) destinate construcției de centrale nucleare-electrice, profile, table și benzi laminate la rece din oțeluri inoxidabile, sortimente noi de țagle pentru țevi, table groase cu lățime de peste 3 000 mm, produse extrudate și trase din aliaje de aluminiu etc. Valoric, aportul adus de activitatea de asimilare se ridică la circa 1 miliard lei producție marfă.

O contribuție deosebită la realizarea acestor noi sortimente de produse metalurgice au adus-o Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatele siderurgice din Hunedoara, Galați și Reșița, Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina și altele. Se poate aprecia că activitatea desfășurată în 1981 atît pe linia asimilării de noi mărci de oțeluri speciale, cît și în ce privește sporirea producției la unele sortimente mult solicitate a fost net superioară față de anii anteriori.

Din experiența principalului furnizor de produse din oțeluri speciale — C.O.S. Tîrgoviște — rezultă că, în măsura în care au fost asigurate condiții propice unei bune desfășurări a activității, realizările la toate capitolele (respectiv sortimente) au fost superioare prevederilor de plan. Aceasta și ca urmare a unei mai bune organizări a producției în sectoarele cheie (oțelărie, forje, laminoare), intrării în funcțiune a unor noi capacități de producție, cît și omogenizării și creșterii calitativ-profesionale a colectivului de muncă. Progresele dobîndite au la bază și trecerea la tipizarea în masă a produselor: pe baza studiilor efectuate în strictă colaborare cu beneficiarii, s-a ajuns ca la C.O.S. Tîrgoviște să se reducă numărul sortipodimensiunilor de la 6 252 la un total de 4 932 sortipodimensiuni. Tipizarea produselor a condus la o mai bună programare și organizare a producției, la utilizarea cu randament sporit a utilajelor, la creșterea procentului de scoatere a metalului din oțel lingou la 31%.

Evident, faptul că la capătul celor 10 luni ce au trecut din acest an producția marfă a fost realizată în proporție de 100,5% și producția netă 107,2% scoate în relief saltul făcut de colectivul combinatului, față de anii anteriori, cînd asemenea indicatori se situau sub nivelul prevederilor. Mai mult, la capitolul eficiență, pentru prima oară în acest an, combinatul depășește prevederile la indicatorul productivitatea muncii cu 8,8% (calcul făcut la producția netă), obține reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 6,03 lei, valoarea totală a economiilor pe 10 luni din 1981 însumînd peste 33 milioane lei.

Deosebite realizări sînt înscrise, comparativ cu 1980, și la indicatorul producție fizică. În acest an s-a realizat și livrat economiei (principal beneficiar M.I.C.M.) cu 3,28 ori mai mult oțel pentru rulmenți, de 11,5 ori mai mult oțel pentru organe de asamblare etc. A fost realizată, de asemenea, o gamă largă de produse nou asimilate din categoria bare blocuri, semifabricate pentru scule, laminate mijlocii și ușoare, bare trase (oțel calibrat), table și bandă laminată la rece, produse forjate executate pe instalații radiale direct din lingou etc. Pe aceeași linie merită evidențiat și faptul că C.O.S. Tîrgoviște este singura unitate din industria noastră siderurgică care realizează sortimente de oțel pentru rulmenți în starea A (direct laminat, fără cojire), livrînd în acest an de 16,5 ori mai mult economiei față de 1980. Cît privește calitatea produselor — au fost și în acest domeniu înregistrate evidente progrese: ponderea deficiențelor de calitate a scăzut de la 4,89% în 1980 la 3,36% în acest an. În aceeași perioadă au fost asimilate un număr de 8 noi sortimente de produse siderurgice prevăzute în planul tehnic, fapt ce a contribuit la o mai bună aprovizionare a diferiților beneficiari, din producția internă.

Înfăptuirea la termen a prevederilor din planurile tehnice

RELEVÎND realizările obținute pe linia însușirii de produse din oțeluri speciale, sortimente solicitate tot mai mult pentru realizarea de mașini, instalații și utilaje cu parametri ridicați, competitive, trebuie totuși arătat că prevederile din planurile tehnice — atît numeric cît și cantitativ — nu au fost realizate în întregime. Întîrzierile în asimilare și nerealizarea cantitativă a unor sortimente nou asimilate, au grevat buna aprovizionare a unor beneficiari.

Una din principalele cauze ale situației respective o constituie neintrarea la termen în funcțiune a cîtorva obiective de investiții care determină realizarea unor produse ca: profile mijlocii pe laminorul continuu (C. S. Călărași), țevi nesudate pe laminorul continuu (Întreprinderea de țevi Zalău), țagle pentru țevi pe laminorul de semifabricate (C. S. Galați), table și benzi electrotehnice laminate la rece pentru transformatoare, instalații de forjare radiale direct din lingou (C.O.S. Tîrgoviște) etc. Nerespectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor respective se datorează în cea mai mare măsură neajunsurilor proprii atît ale întreprinderilor de construcții siderurgice, cît și ale fiecărui beneficiar în parte. Faptul că pregătirea acestora a fost făcută la „modul general", fără rezolvarea în timpul util a unor condiții strict necesare — contractarea din vreme a utilajelor atît din import cît și de la unitățile specializate din țară, slaba organizare a șantierelor a condus la ritmuri lente de execuție, la nefinalizarea obiectivelor în succesiunea impusă de procesele tehnologice. Pentru acoperirea necesarului de metal de ca-

litate a fost necesar să se recurgă la noi eforturi valutare.

Alte neajunsuri se concretizează în nerealizarea unor instalații conexe pe lîngă marile obiective, care pot contribui la diversificarea și ridicarea calității producției. Este cazul de amintit în acest sens lipsa utilajelor de ajustare (cojit, șlefuit, broșat) la C.O.S. Tîrgoviște, C. S. Galați etc. — care pot permite diversificarea și ridicarea calității profilelor de oțeluri speciale ; lipsa instalațiilor de testat calitatea, a mașinilor de șarjat (C.O.S. Tîrgoviște, C. S. Galați, C. S. Hunedoara) ; dotarea insuficientă a sectoarelor de întreținere cu mașini și utilaje moderne corespunzătoare cerințelor de realizare a unor piese de schimb unicat de mare solicitare, etc. (C.O.S. Tîrgoviște, C. S. Reșița). De asemenea, lipsa unor piese de schimb, ce urmau să fie executate și livrate de unele unități constructoare de mașini (I.M.G. București, I.U.G. Craiova, Întreprinderea mecanică Timișoara etc.) a determinat stagnări în funcționarea unor utilaje siderurgice peste timpul normat, fapt ce a atras după sine scăderi ale producției. La acestea se adaugă și neajunsurile ce sînt create în procesul de cooperare între unitățile siderurgice. Bunăoară, dacă activitatea C.O.S. Tîrgoviște s-a desfășurat în condiții bune pe primele 5 luni din 1981, cînd obligațiile contractuale erau respectate de principalii furnizori (C. S. Galați de pildă), nu același lucru s-a petrecut în continuare, fapt ce a determinat serioase dereglări în producție, în realizarea unor sortimente de mare importanță (benzi trafo, table și bandă laminată la rece etc.).

Se cuvine de asemenea subliniat și faptul că, deși au existat cereri de asimilare în țară a unor produse refractare (cărămizi bazice), unitățile specializate au întîrziat totuși mult însușirea lor, ceea ce s-a repercutat negativ în activitatea oțelăriilor prin prelungirea duratei reparațiilor, întrucît s-au solicitat produsele respective din import. Pe de altă parte, insuficienta acoperire cu electrozi a cerințelor oțelăriilor electrice (C.O.S. Tîrgoviște utilizează autocamioane care aduc zilnic din Slatina cantități mici), are de asemenea drept consecință crearea de goluri în funcționarea cu randamente corespunzătoare a instalațiilor.

Firește, sînt și alte neajunsuri, multe localizate la unitățile siderurgice, legate de programarea optimă a producției, de nivelul de calificare al cadrelor, de utilizarea rațională a mijloacelor de producție etc. Cu mai multă preocupare și răspundere, aceste neajunsuri pot fi preîntîmpinate sau eliminate. Pentru ca prevederile de plan în domeniul producției de oțeluri speciale să fie realizate este necesar ca fiecare producător în parte, în calitate de furnizor sau beneficiar, în contextul unor colaborări în realizarea unor sortimente deosebite, să-și organizeze de așa natură activitatea productivă și forțele, încît să nu prejudicieze cu nimic interesele altora, și, îndeosebi ale beneficiarilor potențiali.

Direcții prioritare de acțiune

COMPLEXITATEA problemelor existente, necesitatea înfăptuirii integrale a prevederilor din planurile tehnice impun stabilirea de soluții urgente la nivelul întreprinderilor centralelor și ministerului de resort — așa cum se subliniază în recentele documente de partid — în vederea recuperării rămînerilor în urmă și accelerării procesului de asimilare a tuturor produselor prevăzute a fi realizate din oțeluri speciale. În acest sens ar fi necesară :

— instituirea unui sistem de urmărire lunară, de analiză și stabilire de măsuri operative pentru obiectivele principale cuprinse în planurile tehnice privind asimilarea unor produse din oțeluri speciale (table din oțeluri inoxidabile, produsele pentru aeronautică, electronică și electrotehnică, pentru energetica nucleară etc.) ;

— stabilirea unor grafice realiste privind realizarea obiectivelor de investiții, îndeosebi a acelora care condiționează asimilarea de noi produse ;

— organizarea de colective de specialiști din centrale, institute de cercetare și inginerie tehnologică și ministerul de resort care să acorde sprijin concret în asimilarea unor produse deosebite, în rezolvarea unor dificultăți ce se ivesc pe linie de colaborare și cooperare etc. ;

— urgentarea realizării unor obiective conexe ale marilor instalații, astfel încît acestea din urmă să aibă condițiile necesare pentru a da produse diversificate, de calitate, cît și pentru a atinge cît mai repede parametrii proiectați ;

— îmbunătățirea sistemului documentar — informațional privind realizarea de noi sortimente de produse din oțeluri speciale ;

— sporirea capacității întreprinderii producătoare de electrozi la nivelul cerințelor unităților consumatoare de astfel de produse ; **mobilizarea eforturilor celor ce lucrează în unitățile de produse refractare pentru asimilarea mai operativă a sortimentelor de produse ce se mai importă,** pentru a acoperi în întregime nevoile industriei metalurgice ;

— generalizarea experienței înaintate din unitățile care realizează piese de schimb de mare complexitate, organizarea mai rațională pe grupe a acestora pentru a fi executate în atelierele de întreținere din marile unități siderurgice ; completarea dotării tehnice a sectoarelor de întreținere cu mașini și instalații moderne, de capacitate și gabarit corespunzătoare execuției de piese mari și grele.

V. BOESCU
C. BÂRNEA

NOTE

Gazele arse pot înlocui hidrocarburile

RECUPERAREA și utilizarea resurselor energetice secundare libere conduce la reducerea sau chiar la eliminarea unor consumuri energetice primare. Valorificarea unor asemenea resurse impune inventarierea și stabilirea de măsuri concrete pentru includerea lor — ca resurse disponibile și utilizabile — în bilanțurile energetice. Aceasta este de altfel o obligație stabilită prin reglementările în vigoare.

Dar nu peste tot ea este înfăptuită. La fabrica de cărămidă Hinova din cadrul Întreprinderii județene de construcții-montaj Mehedinți, de pildă, arderea cărămizilor se face într-un cuptor tip Hoffmann la care se utilizează lignit în granulație măruntă obținut prin recuperare sau livrat de unitățile miniere, rumeguș de la Combinatul de prelucrare a lemnului din apropiere etc. Gazele rezultate din ardere sînt colectate în tunelul de tiraj și apoi evacuate direct la coș. *În același timp,* uscarea cărămizilor înainte de ardere se face — *la aceeași fabrică* — cu curent de gaze calde cu circulația forțată, *prin comprimarea cu un ventilator în instalația special construită, care este amplasată în imediata apropiere a cuptorului. Căldura necesară acestei operațiuni se realizează însă cu...* combustibil lichid ușor *în proporție de 165 kg la 1 000 bucăți cărămizi. Firește,* această operație se poate realiza mult mai economic. *Și anume* prin redirijarea gazelor arse din tunelul de colectare al cuptorului prin camerele instalației de uscare ; *abia după aceasta ar urma evacuarea lor la coș. Această relativ simplă deviere a traseului gazelor arse poate să conducă la uscarea cărămizilor crude, care, în condițiile procesului tehnologic practicat în prezent, se face cu gaze calde, realizate din arderea combustibilului lichid ușor (petrol sau motorină în amestec cu păcură).*

Prin adoptarea acestei soluții, care înseamnă recuperarea și valorificarea resurselor secundare libere, aplicabilă necondiționat pe întreaga perioadă de funcționare a fabricii, se poate realiza o economie de produse petroliere echivalentă cu 1,4 mil. lei/an, la care se adaugă evitarea cheltuielilor cauzate de amortizarea actualei instalații, de transportul, depozitarea și manipularea combustibilului etc. Ar fi o cale importantă de reducere a cheltuielilor în general, a celor materiale în special, de creștere însemnată a producției nete și a beneficiului, fără investiții suplimentare.

Punerea în practică a soluției preconizate solicită compartimentul de specialitate din cadrul Consiliului popular al județului Mehedinți, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere să studieze, să proiecteze și să execute modificarea traseului gazelor arse din cuptorul Hoffmann astfel ca, înainte de evacuare la coș, acestea să fie dirijate prin camerele de uscare a cărămizilor crude. Aceasta este cu atît mai ușor și posibil de realizat cu cît ventilatorul necesar introducerii noului traseu tehnologic există și funcționează în vechiul sistem. Astfel de modificări tehnologice aducătoare de economii materiale se pot obține la multe alte întreprinderi și secții care funcționează în diferite localități ale țării cu combustibil lichid, deși acestea dispun de alte resurse mai ieftine, mai puțin dificil de procurat. Este nevoie însă de un plus de inițiativă locală.

C. NĂSTASE

UN CUPRINZĂTOR PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA AGRICULTURII

PROIECTUL **Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982,** aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. și supus spre dezbatere și adoptare ca lege Marii Adunări Naționale, orientează întreaga activitate din acest domeniu spre dezvoltarea intensivă a agriculturii, una din ramurile fundamentale ale economiei românești, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare, necesarului de materii prime pentru industrie și acoperirii altor nevoi ale economiei naționale.

Recenta Plenară a Consiliului Național al Agriculturii Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — for democratic de conducere al întregii țărănimi — a analizat temeinic, cu responsabilitate și exigență modul în care s-a îndeplinit planul agriculturii în acest an și a stabilit măsurile necesare realizării în cele mai bune condiții a planului pe 1982, care trebuie să reprezinte un pas hotărît în creșterea producției de bunuri agroalimentare, în înfăptuirea noii revoluții agrare.

Anul agricol 1981 a marcat, în comparație cu cel precedent, creșteri ale unor producții vegetale de bază, ale efectivelor unor specii de animale, ceea ce asigură realizarea în bune condiții a prevederilor planului de aprovizionare. Cu toate acestea, rezultatele obținute nu pot fi considerate satisfăcătoare, ele nu s-au ridicat în întregime la nivelul condițiilor ce au fost create agriculturii.

În Cuvîntarea rostită la Plenara Congresului Național al Agriculturii, ca și în documentul programatic pe care l-a constituit Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a făcut o amplă și aprofundată analiză a neajunsurilor și deficiențelor ce s-au manifestat, a stărilor inadmisibile din agricultura noastră, indicînd măsurile ce trebuie luate de urgență în producția vegetală, în zootehnie, industria alimentară, îmbunătățirile funciare, în sectorul de mecanizare, în cercetarea agricolă, în organizarea și conducerea întregii ramuri — de la minister pînă la unități — pentru **a asigura în actualul cincinal, începînd cu anul 1982, o agricultură pe baze științifice, de înalt randament, pe măsura posibilităților existente în România.**

În lumina orientărilor și sarcinilor date de secretarul general al partidului, a Chemării adresate de Consiliul Național al Agriculturii tuturor unităților din agricultura țării noastre, tuturor locuitorilor satelor pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin în anul 1982, cei ce muncesc în această ramură au îndatorirea patriotică de a-și concentra eforturile pentru lichidarea lipsurilor în folosirea judicioasă a pămîntului, a bazei tehnico-materiale, în organizarea producției și a muncii, în stilul și metodele de muncă.

Dispunem în prezent de o bază tehnică dezvoltată și în continuă creștere ; ea trebuie folosită judicios pentru efectuarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor cuprinse în tehnologiile privind perioadele de însămînțări, densitatea plantelor, modul de executare a tuturor lucrărilor agricole de bază. De asemenea, există cantități suficiente de sămînță de elită și din înmulțirea I-a și a II-a, precum și hibrizi productivi care satisfac necesitățile actuale.

În creșterea animalelor avem, relativ, efective bune. Se impun, reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări de necesitate, sporirea natalității, a greutății la tăiere și a producțiilor medii. Aceasta presupune să se asigure atît o hrănire îndestulătoare — atît cantitativ cît și calitativ — a animalelor, în primul rînd prin cultivarea și folosirea corespunzătoare a importantelor suprafețe de pășune și fînețe, cît și buna îngrijire a animalelor, aplicarea strictă a măsurilor sanitar-veterinare, pentru a se obține producțiile planificate. Creșterea bovinelor și ovinelor urmează să se dezvolte cu prioritate în zona de deal-munte, pentru a folosi mai eficient cele peste 4 milioane hectare de pajiști naturale.

Adunările generale, consiliile de conducere, toți lucrătorii unităților agricole — de stat și cooperatiste — vor trebui să militeze cu fermitate pentru întărirea ordinei și disciplinei la fiecare loc de muncă, pentru creșterea exigenței în îndeplinirea obligațiilor, pentru afirmarea deplină a responsabilității fiecărui om față de avuția încredințată de societate spre gospodărire.

De asemenea, este necesar să se acorde o atenție mult mai mare pregătirii și perfecționării cadrelor, generalizării experienței pozitive cîștigate de unitățile fruntașe și a rezultatelor cercetării.

Sarcini mobilizatoare, realiste

AȘA CUM sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Este necesar să pornim de la faptul că anul 1982 trebuie să ducă la o schimbare radicală în agricultura noastră — și aceasta trebuie să se materializeze în obținerea cel puțin a producțiilor planificate ; dar avem posibilitatea, și trebuie să ne propunem să obținem producții mai mari".**

Planul pe anul 1982 prevede accentuarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, potrivit orientărilor și sarcinilor rezultate din documentele Congresului al XII-lea și din planul de dezvoltare a ramurii pe perioada 1981—1985.

În elaborarea planului s-a pornit de la nivelul posibilităților reale existente în toate zonele, avîndu-se în vedere exploatarea cu randamente sporite a resurselor funciare și a mijloacelor mecanice, aplicarea principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale și a noului mecanism economico-financiar, astfel încît fiecare unitate să obțină producții mari, de calitate înaltă, să desfășoare o activitate rentabilă, să-și încheie activitatea cu beneficii.

Sporirea producției de cereale rămîne obiectivul prioritar al agriculturii, deoarece de nivelul acesteia depind asigurarea unei alimentații îndestulătoare și dezvoltarea zootehniei. Va crește, de asemenea, producția de sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, in și cînepă pentru fibră și alte culturi tehnice, care va satisface mai deplin nevoile de materii prime ale industriei alimentare și ușoare pentru asigurarea populației cu produse de primă necesitate. Producția de legume de cîmp și cea de cartofi de toamnă va acoperi nevoile proprii în fiecare județ. În viticultură și pomicultură se vor întreprinde noi măsuri de ridicare a potențialului productiv, prin modernizarea plantațiilor existente și crearea de noi plantații intensive și superintensive. O atenție deosebită se va acorda plantelor de nutreț, pentru care se repartizează o suprafață de 1,2 milioane ha, în scopul îmbunătățirii cantitative și calitative a bazei furajere. Producțiile prevăzute vor trebui obținute cu prioritate prin sporirea randamentelor la hectar, prin măsuri concertate de folosire eficientă a bazei materiale existente, respectarea tehnologiilor stabilite și în special efectuarea tuturor lucrărilor în perioada optimă și de bună calitate, cu asigurarea densității plantelor la hectar.

Creșterea animalelor va constitui în continuare o orientare prioritară; ponderea ei urmează să ajungă la 48 la sută din totalul producției agricole. Sînt prevăzute sporuri substanțiale la efectivele de animale, la producția de carne, lapte și ouă. Realizarea acestor sarcini impune măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea indicilor de reproducție și în special pentru sporirea natalității, creșterea substanțială a producțiilor medii (îndeosebi la lapte) și a greutății medie la tăiere, precum și pentru modernizarea adăposturilor de animale și introducerea mecanizării la principalele lucrări. Un sprijin și mai susținut va fi acordat gospodăriilor populației, prin asigurarea de reproducători de valoare, asistență și îndrumare tehnică; se vor extinde și diversifica acțiunile de cooperare în creșterea și îngrășarea animalelor, în vederea valorificării mai complete a resurselor existente.

În **industria alimentară,** prin mărirea gradului de valorificare a resurselor de materii prime agricole, folosirea mai completă a capacităților de producție existente, dezvoltarea și reutilarea acestora, precum și prin creșterea randamentelor, urmează să se realizeze sporuri însemnate la alimentele de bază (carne, pește, lapte, brînzeturi, unt).

Amplul program de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în al doilea an al cincinalului cuprinde și realizarea unui volum sporit de investiții, orientate în principal spre dotarea cu tractoare, combine autopropulsate — multifuncționale și de mare capacitate — pentru recoltarea cerealelor, precum și alte mașini și utilaje agricole cu un grad ridicat de universalitate, care vor permite realizarea mecanizată, în perioade scurte, a principalelor lucrări în agricultură.

În domeniul **îmbunătățirilor funciare,** pe primul plan se vor situa dezvoltarea și asigurarea bunei funcționări a sistemelor de desecări, precum și a celor de irigații; se vor extinde lucrările de combatere a eroziunii solului. (Plenara Consiliului Național al Agriculturii a doptat și un program special care prevede ca pînă în 1985, sistemele de desecare să ajungă la o suprafață de 3,6 milioane hectare, cele de irigații la 2,9 milioane

→

● Îmbunătățirea organizării activității de mecanizare

Stimularea unităților agricole de producție în folosirea eficientă a parcului de tractoare și mașini agricole și rentabilizarea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii a impus adîncirea integrării mecanizării în activitatea unităților agricole. În acest scop, au fost adoptate măsuri de îmbunătățire a organizării mecanizării, care în esență prevăd ca **tractoarele și mașinile să fie date în folosința unităților agricole de stat și cooperatiste,** pe bază de contract încheiat pe termen lung, ele rămînînd însă în proprietatea stațiunii pentru mecanizarea agriculturii. În vederea folosirii eficiente a mijloacelor mecanice, unitățile agricole vor organiza formații permanente de lucru pe una sau mai multe ferme și vor răspunde de executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor. Mecanizatorii vor fi transferați la unitățile agricole de stat, care îi vor retribui în acord global, în raport cu rezultatele obținute. Unitățile agricole vor deconta S.M.A.-urilor cheltuielile efectiv făcute cu executarea lucrărilor, la care se vor adăuga o rată de beneficiu. Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii răspund, în continuare, de dotarea cu tractoare și mașini agricole, asigură repararea parcului și aprovizionarea cu carburanți, lubrifianți, piese de schimb.

Măsurile de îmbunătățire a activității de mecanizare vor asigura creșterea răspunderii unităților agricole în exploatarea cu randament sporit a mijloacelor mecanice și aplicarea fermă a principiilor autogestiunii economice în activitatea de mecanizare.

● Rezolvarea deplină a problemei furajelor

Obținerea producției anuale prevăzute în planul pe anul 1982 necesită rezolvarea deplină a problemei furajelor, atît prin valorificarea pajiștilor naturale, cît și pe baza creșterii randamentelor la hectar, îmbunătățirea structurii suprafețelor cultivate cu plante de nutreț, extinderea culturilor duble, folosirea integrală în hrana animalelor a tuturor produselor secundare din agricultură și industria alimentară, aplicarea unor tehnologii care să asigure continua reducere a consumurilor de furaje pe unitatea de produs. Se va urmări îmbunătățirea structurii furajelor, prin cultivarea de plante leguminoase, proteice și suculente.

Consiliul Național al Agriculturii, pornind de la necesitatea de a se mări participarea furajelor de volum și a se reduce corespunzător consumul de nutreturi concentrate, a analizat noi **norme îmbunătățite de furajare,** pe specii și categorii de animale și a stabilit o serie de acțiuni care să conducă la asigurarea acestor furaje în cantități și sortimente corespunzătoare cu cerințele fiecărei specii și categorii de animale. Noile norme prevăd următoarele limite maxime ale consumului specific de concentrate: 4 000 kg / tona de carne de porc, 3 000 kg / tona de carne de pasăre, 175 kg / mia de ouă, 11 kg/hl lapte de vacă, 10 kg pe oaie adultă. Materializarea acestor norme impune măsuri pentru: creșterea mai accentuată a producțiilor medii și totale pe suprafața de teren arabil afectat bazei furajere; diversificarea sortimentelor de furaje cultivate și introducerea în cultură a unor noi soiuri, mai valoroase; extinderea suprafețelor de culturi duble; recoltarea furajelor de volum în epocile optime și conservarea lor sub formă însilozată, de semifin sau fin; valorificarea superioară a nutreturilor grosiere, prin însilozarea cu nutreturi verzi; generalizarea experienței privind amonizarea paielor; folosirea unor suplimente proteino-vitamino-minerale care să asigure creșterea conținutului în azot și sporirea digestibilității furajelor grosiere.

● Semințe de înaltă productivitate

În condițiile asigurării unor baze tehnice corespunzătoare, valorificarea maximă a potențialului productiv al solului din fiecare zonă, impune asigurarea unor semințe sau materiale de plantat de înaltă calitate, realizarea unei densități corespunzătoare, în general aplicarea unor tehnologii moderne. De aceea, Consiliul Național al Agriculturii a aprobat, la recenta plenară, unele **măsuri de îmbunătățire a activității de asigurare a semințelor de cereale, plante tehnice, furajere, legume etc.**

În viitor, Academia de Științe Agricole și Silvice va răspunde de organizarea și realizarea într-o concepție unitară a activității de producere și folosire a semințelor și materialului săditor necesare realizării sarcinilor de plan la toate culturile agricole, corespunzător structurii prevăzute în planul de stat. În acest scop, stațiunile de cercetări vor produce semințe și material săditor din categoriile biologice superioare (superelită, elită și forme parentale), iar unitățile agricole de stat și cooperatiste specializate și autorizate vor produce semințe din înmulțirea I-a și hibridă. Producerea de semințe din înmulțirea a II-a se va face de către unități specializate și autorizate în acest scop, din cadrul consiliilor unice agroindustriale. Este de subliniat că întreaga activitate de producere a semințelor se va desfășura sub îndrumarea, controlul și răspunderea unităților de cercetare și producție, în unități specializate și autorizate.

Au fost analizate și adoptate noi **norme tehnice obligatorii pentru unitățile de producție cu activitate legumicolă,** precum și **distanțele de plantat la vița de vie,** care fac parte integrantă din tehnologia de cultură și vor permite realizarea unor producții ridicate, stabile și de calitate.

←

hectare, iar pe 950 mii ha să se efectueze noi lucrări de combatere a eroziunii pe pante.

Obiective și răspunderi în autoaprovizionarea teritorială

PROGRAMUL privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale, în perioada 1982—1985 — elaborat din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — este astfel conceput, încît să constituie o nouă etapă de îmbunătățire a consumului populației, în concordanță cu cerințele unei alimentații raționale.

Situînd în centrul atenției aplicarea fermă a principiului autoaprovizionării, programul prevede o însemnată creștere în continuare a consumului mediu pe locuitor la carne și produse din carne, lapte, ouă, pește, legume, cartofi, fructe și struguri de masă ș.a. Sporirea ponderii acestora în alimentație va permite reducerea consumului de pîine, făină, paste făinoase și mălai, astfel încît să se mărească gradul de folosire a cerealelor în sectorul zootehnic și, deci, să crească producțiile animale. Pentru atingerea nivelurilor de consum prevăzute și pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale urmează să se ajungă pînă la finele cincinalului, la efective reprezentînd o bovină de 300 kg (pentru carne) la 13—20 de locuitori — respectiv o vacă cu o producție de 3 000 litri lapte la 10—12 locuitori, doi porci de 110 kg la 5 locuitori, o oaie de 40 kg la 4 locuitori, 15—18 păsări de 1,350 hg la un locuitor.

Programul prevede măsuri de întărire a rolului organelor locale ale puterii de stat, de creștere a răspunderii acestora în buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare. Consiliile populare, ca organe ale autoconducerii și autoadministrării teritoriale, vor elabora **programe de autoaprovizionare teritorială și de dezvoltare a agriculturii** care vor cuprinde sarcini concrete privind producția, consumul propriu, livrările de produse pentru fondul de consum județean și fondul de stat centralizat. În fiecare comună, oraș și județ se vor stabili numărul de animale și suprafețele pe culturi, producțiile care trebuie obținute pentru asigurarea consumului alimentar al populației din fiecare localitate și îmbunătățirea continuă a structurii acestora. Pentru a stimula organele locale să mărească producția zootehnică — baza îmbunătățirii alimentației populației, întregul spor obținut din depășirea greutății la tăiere sau a producției medii pe animal se va constitui ca resursă suplimentară pentru fondul de consum local.

Pentru a antrena participarea populației la realizarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare, programul elaborat de fiecare unitate administrativ-teritorială va fi supus dezbaterii în adunări generale ale cetățenilor și, după adoptarea lui, va deveni obligatoriu.

Condiția de bază pentru realizarea consumurilor prevăzute pe locuitor, atît pentru populația sătească cît și pentru cea orășenească, o constituie **cultivarea cu randament sporit a întregii suprafețe agricole și creșterea de animale și păsări, la nivelul posibilităților existente în fiecare unitate socialistă și în gospodăriile populației.** De aceea, toți lucrătorii care dețin terenuri agricole trebuie să le cultive în întregime și să crească animale și păsări, atît pentru nevoile proprii de consum, cît și pentru realizarea unor disponibilități de produse cu care să contribuie la fondul de stat.

NOILE MĂSURI adoptate, orientările și dimensiunile planului pe 1982 concentrează eforturile lucrătorilor din agricultură, ale organelor centrale și locale asupra punerii depline în valoare a potențialului existent în această ramură. După cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dispunem, în agricultură, de tot ce este necesar pentru a depăși starea actuală de lucruri, pentru a obține lichidarea rapidă a lipsurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități, pentru a face ca, încă în anul 1982, să se demonstreze că agricultura românească, că oamenii muncii, specialiștii din agricultură pot și dispun de forța necesară pentru a realiza hotărîrile Congresului al XII-lea, pentru creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a patriei socialiste, la ridicarea bunăstării generale a poporului".**

Ovidiu POPESCU

Noi resurse în circuitul economic

EXTINDEREA PLANTAȚIILOR POMICOLE VALOROASE

DEZVOLTAREA agriculturii românești, în condițiile înfăptuirii noii revoluții agrare, înglobează și procesul de diversificare a structurilor de producție ; concretizat în extinderea tuturor ramurilor și culturilor agricole specifice zonei noastre geografice, acest proces este indispensabil pentru valorificarea superioară a condițiilor naturale ale țării. În acest sens, o atenție particulară se acordă dezvoltării pomiculturii, care — pe terenuri mai puțin apte pentru alte culturi agricole — realizează producții de valoare mare și cu importanță deosebită în asigurarea unei alimentații raționale. Pornind de la aceste considerente, în Planul de dezvoltare a agriculturii și a industriei alimentare în perioada 1981-1985 se prevede ca producția totală de fructe să ajungă în anul 1985 la 3 milioane de tone, ceea ce va permite atingerea unui **consum optim de fructe pe locuitor,** paralel cu creșterea disponibilului pentru industrializare și pentru export.

Realizarea acestui obiectiv presupune, alături de exploatarea rațională a livezilor existente, înființarea de noi plantații de pomi, suprafața rezervată pomiculturii urmînd să crească cu peste 50 000 ha. Vor avea loc, totodată, importante mutații de ordin calitativ, concretizate, între altele, în modernizarea structurii pe specii și soiuri, mărindu-se ponderea speciilor deosebit de valoroase, sub raport economic și nutrițional.

Dintre speciile pomicole cărora li se acordă o mare atenție, un loc aparte revine **nucului.** În prezent, acesta se află în cultură mai mult ca pomi răzleți, ceea ce a favorizat apariția unor fenomene negative — distrugerea unui număr însemnat de pomi în procesul de sistematizare a localităților, de efectuare a unor lucrări de construcții, de lărgire a unor căi de transport pe marginea cărora erau plantați nuci etc. În vederea remedierii acestei situații au fost elaborate reglementări legale pentru protecția nucului și răspîndirea lui — mai cu seamă că este vorba de o specie care, pentru a ajunge la maturitate și a rodi, comparativ cu altele, are nevoie de o perioadă mai lungă.

În Programul de dezvoltare a pomiculturii se prevăd **măsuri de extindere a plantațiilor de nuc,** suprafața afectată fiind de 3 000 ha, adică 5,8% din suprafața totală a noilor plantații de pomi prevăzută pentru cincinalul actual. O asemenea politică este determinată atît de rolul pe care fructele de nuc îl au în consumul populației, sub forme foarte variate, cît și de avantajele pe care practicarea culturii nucului le poate oferi producătorilor.

Nucile cunosc o largă utilizare în consumul populației. Conținutul lor în grăsimi, proteine și vitamine le imprimă calități alimentare dintre cele mai ridicate. Pe baza conținutului amintit, o tonă de nuci echivalează cu circa 300 kg de carne de porc sau cu aproape 3000 l lapte. În urma uscării și a prelucrării se obține un ulei comestibil de o calitate foarte bună.

Consumul de nuci pe locuitor a crescut de la 1,1 kg în 1975, la 2 kg în anul 1980 — ceea ce reprezintă 4,3% din consumul total de fructe ce revine pe o persoană. Locul deținut de nucifere în consumul populației este determinat de conținutul bogat în substanțe proteice și în grăsimi. Este demn de remarcat că, în funcție de soi, nucile au un conținut de substanțe proteice de 15-17% și de grăsimi de 55-72%, iar din punct de vedere calitativ uleiul de nuc este depășit numai de către cel de măsline.

Prin cerințele pe care le manifestă față de climă și sol, nucul poate contribui la **punerea în valoare a unei însemnate suprafețe de teren,** care nu poate avea altă destinație agricolă. Dacă la aceasta adăugăm valoarea ridicată a producției ce se poate obține la hectar, avem măsura gradului de utilizare intensivă a pămîntului și a altor resurse de producție, prin practicarea culturii nucului. Totodată, trebuie să ținem seama că **masa lemnoasă** ce se poate obține este foarte valoroasă, avînd întrebuințări multiple.

Nucul este o specie care se caracterizează printr-o creștere viguroasă, pomii putînd atinge o înălțime de 12—20 m, iar diametrul coroanei 10—18 metri. În aceste condiții, rezultă o cantitate importantă de masă lemnoasă la hectar (450—500 m^3, într-o perioadă de 25—30 de ani de la plantare). Lemnul provenit de la nuc este de esență tare, de calitate superioară și de valoare ridicată, utilizîndu-se în fabricarea mobilei. Ca urmare a calităților sale el se pretează foarte bine la șlefuire și lustruire, căpătînd un luciu frumos, ceea ce imprimă mobilei un aspect foarte plăcut, aceasta fiind mult solicitată pe piața internă și externă.

Lemnul de nuc, sub formă de furnir, se poate utiliza la fabricarea mobilei. Țara noastră se află printre puținele țări (mai sînt S.U.A., Franța și Italia) care exportă pe piața mondială furnir de nuc. Desigur că o atenție mai mare acordată acestei specii poate contribui la extinderea exportului de nuci, de furnir și de mobilă obținută pe bază de furnir de nuc și, deci, la sporirea resurselor valutare ale țării, mai ales dacă avem în vedere cererea pe piața externă față de aceste produse.

Alături de importanța economică a lemnului de nuc, trebuie să o adăugăm și pe aceea a frunzelor. Din frunze se extrag substanțe tanante și coloranți care au utilizări multiple în industria chimică, în industria textilă etc.

Este adevărat că, datorită particularităților sale biologice, nucul intră pe rod mai tîrziu decît alte specii (în 8-10 ani), ceea ce presupune imobilizarea investițiilor respective pe o durată relativ mare în cazul înființării de noi plantații. Ca urmare, la același volum al investițiilor, beneficiul va apare mai tîrziu decît la speciile cu rodire timpurie. Fenomenul este accentuat de modul în care sînt repartizate investițiile pe ani, cea mai mare parte a acestora (71,4%), fiind efectuate în primii ani, pentru înființare și pentru întreținere, ele rămînînd imobilizate pînă la intrarea plantației pe rod (tabelul nr. 1).

O contracarare, cel puțin parțială, a efectului economic negativ al imobilizării investițiilor se poate obține prin cul-

Tabelul nr. 1

Structura investițiilor la un ha plantație de nuc

Specificație	%
Investiții pentru înființare și întreținere — total	100,0
din care :	
a) pentru înființare	46,05
— amenajarea terenului	10,7
— material săditor	1,9
— combaterea dăunătorilor	10,7
— îngrășăminte și materiale diverse	6,7
— lucrări manuale	3,1
— lucrări mecanice	13,04
b) pentru întreținere	53,5
din care :	
anii I + II + III	25,4

tivarea a diferite plante pe suprafața dintre rîndurile de pomi (pînă la intrarea acestora pe rod). Astfel se asigură și o utilizare rațională a pămîntului (care timp de 8-10 ani nu ar produce nimic), obținîndu-se diferite produse agricole.

Plantele cultivate printre rînduri ocupă circa 2/3 din suprafață ; restul trebuie să rămînă ca spațiu vegetativ nucilor, pentru a asigura dezvoltarea lor corespunzătoare. Alegerea acestor plante trebuie făcută în funcție de anumite criterii de eficiență economică, dar și de particularitățile lor biologice și tehnice, așa încît cultivarea lor să nu influențeze dezvoltarea normală a nucilor și să permită efectuarea lucrărilor de întreținere. Se recomandă să se cultive în special coacăze negre, afine și căpșuni ; mai puțin adecvat este cartoful, care, fiind mare consumator de apă, are o influență negativă asupra evoluției plantației.

Practica de pînă acum arată că se pot obține beneficii însemnate prin utilizarea anumitor culturi printre rîndurile de nuci. În condițiile în care se cultivă coacăzul negru — așa cum arată experiența unor stațiuni de cercetare și producție din D.G.E.H., beneficiul poate ajunge la peste 3 000 lei la hectar, investițiile pe care le cere plantația putînd fi recuperate aproape în întregime pînă la intrarea pe rod. Rezultate mult mai bune se apreciază că se obțin prin cultivarea de căpșuni, în care caz beneficiul poate să ajungă (la o producție de 6 500 kg la hectar și în condițiile noilor prețuri de producție), la peste 20 000 lei la hectar.

Dincolo de aspectele amintite și care, desigur, constituie tot atîtea argumente pentru înființarea de plantații de nuc, se cuvine să fie abordată și problema eficienței economice a culturii acestuia. Obținerea unei producții de 2 000 kg de nuci la hectar — nivel care, potrivit rezultatelor înregistrate de **cercetarea științifică**, poate fi realizat cu ușurință în condiții normale —, aduce un beneficiu de aproximativ 5 000 de lei, cu o rată a rentabilității de peste 21% (tabelul nr.2).

Tabelul nr. 2

Indicatori de eficiență economică la cultura nucului

Producția medie la hectar	2 000 kg
Cost de producție pe tonă	11 500 lei
Beneficiu la hectar	4 890 lei
Rata rentabilității	21,3%

Beneficiul și rata rentabilității au un nivel mai redus decît în cazul altor specii pomicole. Acest lucru nu trebuie să ducă, însă, la rețineri în ceea ce privește înființarea de plantații de nuc, întrucît există importante rezerve pentru îmbunătățirea rezultatelor finale — de producție și economice — față de cele actuale. Avînd în vedere suprafața relativ mare ce urmează a fi plantată cu nuci în cincinalul actual, precum și investițiile destul de ridicate, trebuie să se urmărească rezolvarea unor probleme de ordin tehnic, organizatoric și economic, atît în procesul de înființare a noilor plantații, cît și în cel de exploatare a livezilor, pentru a se obține rezultate tehnico-economice superioare, care să compenseze eforturile depuse.

Amplasarea plantațiilor trebuie să se facă în mod rațional, respectîndu-se cerințele acestei specii față de **zona ecologică**, de **climă și sol**, de **expunerea plantei**, etc. Zonele optime în care se recomandă plantarea nucului trebuie să se caracterizeze prin temperaturi medii anuale de peste 8,5°C și ierni blînde, fără minime absolute sub -25°C. Solurile care asigură cele mai mari producții sînt cele luto-nisipoase cu textură mijlocie și ușoară și cu drenajul asigurat.

Pentru înființarea plantațiilor de nuc, organizarea și amenajarea terenului cuprind lucrări de nivelare și parcelare a terenului, asigurarea apei pentru stropit și irigat. Înainte de desfundarea terenului se administrează 60 t gunoi de grajd, 100 kg P_2O_5 și 120 kg K_2O la hectar — îngrășăminte care se încorporează odată cu desfundatul solului la o adîncime de 60 cm.

De asemenea, se recomandă producerea de material săditor suficient, de calitate superioară și din soiurile care se pretează la plantarea în masiv. Epoca de plantare este toamna (noiembrie) și trebuie ținut cont de faptul că materialul săditor de nuc altoit se deshidratează foarte repede, motiv pentru care timpul de la scoaterea pomilor din pepinieră pînă la plantarea lor în livadă trebuie să fie foarte scurt.

O atenție deosebită se impune și față de tehnologiile de producție aplicate, atît în plantațiile tinere, cît și în cele pe rod ; executarea unor lucrări adecvate condițiilor pedoclimatice locale are o influență pozitivă asupra calității și volumului producției. Se impune, în mod deosebit, perfecționarea acelor elemente ale tehnologiei care determină în mod direct nivelul producției, astfel încît, cu o utilizare economică a tuturor factorilor de producție, să se obțină randamente ridicate la hectar, deci acoperirea cheltuielilor de producție și sporirea beneficiilor.

În perioada de întreținere (în primii 6—7 ani de la plantare) solul trebuie să fie afînat și curat de buruieni, executîndu-se 2—3 prașile pe rînd și 4—5 cultivații pe intervale (dacă acestea nu sînt ocupate cu alte plante). Îngrășămintele organice (în doză de 30—40 t la hectar) se aplică o dată la 3—4 ani, iar cele pe bază de azot se administrează începînd cu al doilea an de la plantare (20—30 g s.u. la m^2), pe proiecția coroanei. Îngrășămintele pe bază de fosfor se aplică anual, începînd cu anul al patrulea de la plantare, odată cu arătura de toamnă, în doze de 60 s.a. pe hectar.

Combaterea bolilor specifice nucului (bacterioza și antracnoza) se face prin aplicarea a 4—6 tratamente cu zeamă bordeleză (primăvara începînd de la 15 mai), ținînd seamă de avertizările făcute de organele specializate.

Rezultatele economice superioare la cultivarea nucului sînt condiționate și de modul în care se realizează valorificarea fructelor. În acest sens, prezintă un interes aparte modalitatea în care se efectuează **recoltatul nucilor** și menținerea calității acestora pe timpul **depozitării și păstrării.** Recoltarea se recomandă a fi făcută respectînd perioada de maturare a fructelor și fiind însoțită de condiționarea acestora ; nucile vor avea astfel un aspect comercial corespunzător și vor putea fi bine păstrate.

Dezvoltarea prevăzută a bazei tehnico-materiale pentru valorificarea fructelor, prin crearea de noi spații de depozitare — va permite să se asigure condiții adecvate și pentru păstrarea nucilor care, chiar dacă nu se caracterizează — ca alte fructe — prin perisabilitate ridicată și prin cerințe deosebite impun totuși respectarea unui minimum de parametri tehnici capabili să permită menținerea calității de consum.

Obținerea și valorificarea unor nuci de calitate superioară sînt influențate și de sistemul de prețuri (de producție și contractare) practicate în cazul acestor fructe. Astfel, noile prețuri la nucile în coajă sînt diferențiate pe trei calități, pentru calitatea „extra" fiind de 17 lei/kg, iar la calitatea I de 13,90 lei/kg. Reflectînd mai bine cheltuielile de producție, aceste prețuri sînt remuneratorii, iar în condițiile unei producții corespunzătoare permit obținerea unor beneficii stimulative.

dr. R. VOICU
dr. V. VASILESCU
drd. M. RICUȚA

DEZBATERE „R. E.“

Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (IV)

Accelerarea decontării activității de export

Elena Coman, inspector la Sucursala județeană Iași a Băncii Naționale — În lumina Legii 12/1980, pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare, în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, livrările la export se efectuau odată cu încasarea de la extern a produselor expediate. Aceasta a determinat în trim. I/1981 restanțe foarte mari în realizarea indicatorilor financiari (producția marfă vîndută și încasată și beneficiu), cît și lipsa de disponibil în cont. Așa a fost cazul și la întreprinderea de tricotaje „Moldova“ din Iași, unde durata încasării produselor livrate la export depășea de multe ori 90 zile, sume pentru care Banca Națională a prelungit creditul acordat unității.

Odată cu aplicarea noilor reglementări în cursul acestui an, durata de încasare este între 5—10 zile, fapt ce a determinat îmbunătățirea situației financiare a unității : pe 9 luni întreprinderea de tricotaje „Moldova“-Iași a recuperat nerealizarea la toți indicatorii. Întrucît întreprinderea de comerț exterior plătește contravaloarea mărfurilor livrate între 5 și 10 zile de la primirea declarației vamale (instrumentul folosit fiind dispoziția de plată), **considerăm că ar fi necesar ca pentru reducerea timpului în care se face achitarea produselor unitatea de comerț exterior să primească credit de la B.R.C.E. numai pentru perioada de maximum 5 zile ;** eventual, să se dea posibilitatea unităților producătoare să calculeze penalități de întîrziere pentru plata produselor expediate și neîncasate în termen.

Menținerea capacității de plată a beneficiarilor

V. Furnică, contabil șef la Combinatul de fibre sintetice Iași — În condițiile noului mecanism economico-financiar, beneficiul a căpătat o importanță deosebită, întrucît de acesta depinde asigurarea fondurilor puse la dispoziția întreprinderii. Realizarea beneficiului depinde de mai mulți factori independenți de întreprindere, printre care și capacitatea de plată a beneficiarilor produselor livrate sau a serviciilor prestate. Perceperea de penalizări pentru neplata în termen a facturilor nu contribuie operativ la realizarea ritmică a beneficiului, mai ales că în numeroase cazuri trebuie să se solicite intervenția arbitrajului de stat. În vederea accelerării decontărilor între unitățile economice, propun următoarele :

— pentru toate facturile nedecontate în termen de 5 zile din lipsă de disponibilități să se acorde beneficiarului credite cu dobîndă majorată, indiferent dacă se referă la activitatea de bază sau investiții ;

— solicitarea creditului pentru refacerea capacității de plată să nu fie lăsată la latitudinea unităților în cauză, ci să constituie o sarcină obligatorie ; în caz de refuz, organele bancare să ia măsuri de blocare a drepturilor de retribuție a persoanelor din conducerea întreprinderii.

Credite pentru documente în curs de încasare pe măsura livrării produselor

Gh. Grădinaru, revizor la Sucursala județeană Iași a Băncii Naționale — Autofinanțarea nu exclude ci, dimpotrivă, presupune existența creditului bancar, acestuia revenindu-i un rol important, inclusiv ca instrument de control prin leu în economia națională. Pentru a-și aduce aportul deplin la buna desfășurare a proceselor economice, se impune așezarea creditului pe baze reale.

Una din categoriile de credite care are o pondere însemnată în volumul total de fonduri ale unităților economice este creditul pe documente în curs de încasare, menit să asigure faza circulației produselor de la livrarea acestora pînă la încasare. Dacă pînă în trim. I/1980, creditarea documentelor în curs de încasare se realiza prin cont separat de împrumut, începînd cu trim. II/1980, prin anularea din planul de conturi a contului 341 „cont de acumulări și de credite pe documente în curs de încasare“, aceste credite se acordă prin contul curent, în limita unor plafoane stabilite pe baza soldului documentelor în curs de încasare din trimestrul anteprecedent celui de plan. Practica a demonstrat că, în principiu, nu se realizează o identitate a plafonului de credite aprobat și a valorii documentelor în curs de încasare, de cele mai multe ori unitățile intrînd în incapacitate de plată din această cauză.

Anularea contului 341 mai are și o altă implicație deloc de neglijat. Întrucît contravaloarea produselor încasate se înregistrează în contul curent, iar Legea Finanțelor a prevăzut ca sumele datorate bugetului din beneficii și prelevarea unei părți din valoarea producției nete să se facă în volumul planificat, în cazul nerealizării acumulărilor se înregistrează goluri de mijloace circulante pe seama acestor vărsăminte, ceea ce conduce la apariția incapacității de plată.

Pentru înlăturarea neajunsurilor menționate **propun revenirea la funcțiile fostului cont 341 prin care să se acorde creditele pentru documente în curs de încasare pe măsura livrării produselor și în care să se înregistreze contravaloarea produselor încasate, cu obligația evidențierii separate, în cadrul acestui cont, a acumulărilor, în limita cărora urmează a se efectua vărsămintele.**

Instrumente de decontare mai operative

Vasile Vrabie, contabil șef, Întreprinderea de ulei „Unirea“ — În vederea accelerării decontărilor între unitățile socialiste, considerăm oportune următoarele perfecționări : în prezent, dispoziția de încasare cu factură este folosită, de regulă, pentru decontări între partenerii care au conturi deschise la unități bancare situate în localități diferite. **Propunem ca și între partenerii care au conturi deschise la unitățile bancare din aceeași localitate, să fie folosită, de regulă, tot dispoziția de încasare cu factură, deoarece prin expedierea facturilor prin poștă sau cu alte mijloace, precum și pentru efectuarea operațiunilor la beneficiar, durata de încasare a unei facturi este de 6—10 zile de la livrare.**

Deoarece pentru livrările locale, mărfurile sînt ridicate de delegații beneficiarilor, **propunem ca decontările să se facă cu mențiunea „decontare imediată“, chiar dacă nu se încadrează în mod expres în produsele specificate la pct. 13 din Instrucțiunile nr. 2/1980, mărfurile fiind primite efectiv, iar recepția lor făcîndu-se în mod obligatoriu în aceeași zi. În acest fel durata de încasare a unei facturi ar fi de 3 zile.**

Controlul bancar în sprijinul prevenirii imobilizărilor

Vladimir Fădor, inspector la Sucursala județeană Iași a Băncii Naționale — Se impune ca în activitatea bancară să aibă loc o creștere calitativă legată de activitatea de creditare, astfel încît controlul bancar să fie privit de conducerile întreprinderilor ca un ajutor în activitatea lor, iar măsurile luate să aibă un caracter constructiv.

În cadrul acestui control o mai mare importanță trebuie acordată **controlului preventiv.** Banca trebuie, în primul rînd, să cunoască perfect situația economico-financiară a întreprinderii, specificul, particularitățile și condițiile concrete de desfășurare a activității. Contribuția activă a organelor bancare prin creșterea controlului bancar preventiv trebuie să urmărească în primul

rînd aspectele legate de prevenirea imobilizărilor, refuzînd efectuarea acelor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești ; respingerea cererilor nejustificate din partea întreprinderilor și blocarea drepturilor de retribuirea persoanelor care s-au făcut vinovate de solicitarea unor fonduri suplimentare ; urmărirea permanentă a derulării contractelor, fabricării produselor, pentru evitarea creării de stocuri fără desfacere și excluderea acestora din calculul producției nete. O atenție deosebită trebuie acordată unităților economice care, deși au beneficiat de credite pentru refacerea capacității de plată, nu au reușit să se încadreze în nivelul planificat al mijloacelor circulante și se mențin în incapacitate de plată o perioadă mai îndelungată.

În exercitarea controlului bancar pe linia lichidării imobilizărilor, la Întreprinderea de motoare „Victoria"-Iași au fost obținute o serie de rezultate bune, care demonstrează contribuția activă a controlului bancar în prevenirea și lichidarea imobilizărilor. Ca urmare a măsurilor luate, stocul de produse finite fără desfacere asigurată s-a diminuat în perioada 31.XII.1979—31.IX.1981 cu 15,5 mil. lei ; stocurile totale de mijloace circulante s-au diminuat cu 35 mil. lei. Creditele nerambursate la scadență s-au redus de 6 ori, la 30.VI.1981 față de 30.VI.1980.

Dintre măsurile luate de organele bancare pentru redresarea situației financiare menționăm următoarele : acordarea unor credite pentru refacerea capacității de plată ; efectuarea unor analize complexe împreună cu delegații centralei industriale, cu care ocazie au fost stabilite o serie de măsuri menite să ducă la redresarea situației financiare ; instituirea controlului prealabil asupra plăților ; emiterea de dispoziții obligatorii ; intervenții la băncile cumpărătorilor în vederea clarificării unor refuzuri ; excluderea la recalcularea fondului de retribuire din producția netă a produselor fără desfacere ; trecerea la credite nerambursate la scadență a stocurilor cu vechime, a produselor fără desfacere, a refuzurilor etc. **În plus, opinez pentru lărgirea competențelor conducerii sucursalelor, care să poată hotărî aprofundarea unor controale, cît și anularea sau efectuarea la perioade mai mari a altora.**

O mai mare integrare a controlului în economie

Dr. **Theodor Onofrei,** inspector șef, Inspecția teritorială financiară de stat Iași — Menținerea permanentă a capacității de plată proiectate, prin bugetele de venituri și cheltuieli, precum și realizarea indicatorilor de eficiență la nivelul planificat presupune o activitate permanentă, angajantă, din partea organelor financiare din întreprinderi, atît prin limitarea plăților la strictul necesar printr-un control financiar preventiv eficient, cît și prin realizarea de încasări, care să constituie sursa onorării la timp a obligațiilor de plată. În acest context, controlul financiar sub toate formele sale, inclusiv controlul economic preventiv recent introdus în industrie și construcții, este chemat să-și aducă contribuția sa la menținerea echilibrului financiar și respectiv la realizarea indicatorilor de eficiență.

Obiectivul central al măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar vizează întărirea și ridicarea pe un plan superior a gestiunii economico-financiare, asigurarea cadrului înfăptuirii reale a autogestiunii și autofinanțării, lărgirea autonomiei întreprinderilor și întărirea autoconducerii muncitorești, precum și sporirea cointeresării materiale colective și personale a oamenilor muncii în desfășurarea unei activități eficiente. Toate acestea nu numai că nu vin în contradicție cu sarcinile controlului financiar, ci, dimpotrivă, conferă acestuia noi dimensiuni, presupun îmbunătățirea acestei activități în scopul aplicării corecte a tuturor reglementărilor adoptate odată cu noul mecanism economico-financiar. Din acest punct de vedere, **mi se pare util a se studia posibilitatea instaurării obligației de verificare a bilanțurilor contabile sub forma „certificării" sau a „autentificării" practicate în alte țări, care să ateste realitatea datelor, legalitatea repartizării rezultatelor și a constituirii și utilizării fondurilor.**

De asemenea, dată fiind importanța corectei aplicări a tuturor actelor normative adoptate odată cu noul mecanism economico-financiar, a ridicării pe un plan superior a preocupărilor pentru gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești în scopul creșterii eficienței economice, **apare util ca aparatului de control financiar intern din unitățile economice, prin care se realizează ponderea activității de control financiar, să i se confere drepturi similare celor prevăzute de Legea nr. 5/1970, pentru organele de control din Ministerul Finanțelor, Banca Națională a R.S.R. și băncile specializate.** Mă refer la necesitatea ca organelor de control financiar intern de la nivelul ministerelor, consiliilor populare județene și a centralelor industriale să li se confere dreptul de suspendare a măsurilor cu caracter economico-financiar, care contravin dispozițiilor legale, dreptul de blocare a drepturilor bănești ale persoanelor cu funcții de conducere pentru abateri de la normele legale în gospodărirea resurselor materiale și financiare, precum și dreptul de suspendare a finanțării unor lucrări de investiții în cazul executării acestora cu încălcarea normelor legale.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

DAC – 11154 FAEM – un nou autovehicul cu performanțe înalte

RECENT, Întreprinderea de autocamioane din Brașov a introdus în fabricația de serie un nou autovehicul cu performanțe tehnico-economice și funcționale înalte DAC — 11154 FAEM. Acesta face parte din familia autovehiculelor destinate deplasării atît pe șosele, cît și pe terenuri neamenajate, cu condiții grele de transport. Autovehiculul este echipat cu un motor Diesel supraalimentat de 154 CP, are o masă totală de 11 tone și dispune de cinci viteze de mers înainte și de una pentru mers înapoi. Grupul de forță este completat de o cutie de distribuție cu două rapoarte pentru mersul pe șosea și în teren. Cabina autocamionului — metalică, rabatabilă, este dotată cu instalație de ventilație și încălzire. Platforma realizată din lemn are două bănci laterale și ele rabatabile, cu covergi și prelată.

Autocamionul DAC-11154 FAEM este de asemenea, dotat cu un număr de instalații și dispozitive auxiliare destinate unei conduceri ușoare în orice situație, pe orice fel de teren, dispozitiv de umflare și de reglare din mers a anvelopelor și de menținere a aerului într-o cameră de aer găurită, cîrlig de remorcare de 40KN efort de tracțiune, instalație de preîncălzire a motorului pentru pornire la rece, la temperaturi sub —15°C. Cu asemenea înzestrare, noul autocamion are posibilități de abordare atît a pantelor de pînă la 30°, rampe laterale maxime de 20°, cît și posibilități de trecere prin terenuri mlăștinoase și vaduri neamenajate cu adîncimi de un metru.

Datorită acestor dotări și performanțe noul tip de autocamion este un vehicul adecvat pentru deservirea punctelor greu accesibile, putînd trece de la viteza de 85 km/oră pe drumuri amenajate, direct pe terenuri frămîntate, mlăștinoase sau pe pante abrupte, indiferent de condițiile meteorologice.

E. K.

TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ȚARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE*)

– opțiuni, trăsături, exigențe –

ÎN GENERAL, varietatea tehnicilor folosite în economie pare să fie cu atît mai mare cu cît ritmul industrializării este mai rapid și cu cît rata acumulării este mai înaltă. Aceasta, probabil, pentru că în țările care se industrializează în timpul nostru, rata înaltă a acumulării favorizează accesul la tehnici mai noi, iar realizarea unor ritmuri mai înalte de creștere economică și de industrializare cere menținerea și a locurilor de muncă dotate cu o tehnică mai veche. Varietatea de tehnici ar putea fi mai mare în țările cu nivel mediu, decît în țările în curs de dezvoltare, pentru că accesul acestora din urmă la tehnicile cele mai noi este mai sever limitat decît al primelor și, deci, diapazonul tehnicilor folosite este mai restrîns. „Pluralismul tehnologic" face ca în economie, alături de niveluri înalte ale productivității muncii în unele compartimente, să se întîlnească niveluri scăzute în alte compartimente. Pe această bază, productivitatea medie, „socială" a muncii, în aceste țări, este mai scăzută, adesea de cîteva ori mai scăzută, decît în țările dezvoltate și foarte dezvoltate ; nivelul productivității muncii este însă esențial mai înalt decît în țările în curs de dezvoltare.

Țările cu nivel mediu au, în general, o economie complexă, în care alături de industrie s-au dezvoltat agricultura, construcțiile, transporturile, comerțul, învățămîntul și cercetarea științifică, sistemul de ocrotire a sănătății etc. Structurile industriei sînt foarte variate ; acestea sînt mai complexe în țările socialiste, în care ramurile producătoare de mijloace de producție, inclusiv cele decisive pentru. progresul economic, ca și subramurile generatoare de progres tehnic contemporan sînt mai înalt dezvoltate. Structurile industriale ale țărilor socialiste, pe care le considerăm ca avînd un nivel mediu de dezvoltare, sînt însă destul de diferite ; deși toate aceste țări au dezvoltat la cote ridicate construcțiile de mașini, inclusiv subramurile lor avansate, energetica și industria chimică, în R. P. Bulgaria și R. P. Ungară, de exemplu, siderurgia este comparativ mai puțin dezvoltată, nevoile de oțel ale economiei fiind satisfăcute într-o măsură însemnată pe seama importurilor. Între țările capitaliste cu nivel mediu de dezvoltare, Spania pare a avea industria cea mai complexă și o pondere mai ridicată a ramurilor industriei grele. În Grecia, ca și în Irlanda, însă, practic, nu există siderurgie, iar construcțiile de mașini sînt relativ puțin dezvoltate.

„Pluralismul tehnologic", mai exact, folosirea unor tehnici mai vechi face ca raportul dintre producțiile moderne, care prelucrează intens materiile prime și resursele energetice și celelalte producții, ca și raportul dintre ramurile extractive și cele prelucrătoare să fie inferioare celor din țările dezvoltate din punct de vedere economic. În general, țările cu nivel mediu cheltuiesc pentru fiecare unitate de venit național cantități mai mari de energie, iar pentru fiecare unitate de producție industrială, cantități mai mari de materii prime decît țările dezvoltate. În cadrul ramurilor industriale, producția este mai puțin diversificată ; participarea acestor țări la circuitul mondial este comparativ mai scăzută. Progresele în toate aceste direcții constituie obiective esențiale ale creșterii economice ale statelor cu nivel mediu de dezvoltare.

În toate țările cu nivel mediu au fost realizate progrese în dezvoltarea agriculturii. Se constată însă o dependență severă a nivelului de dezvoltare a acestei ramuri de nivelul industriei ; în mai multe dintre aceste țări se apreciază că nivelul producției agricole este nesatisfăcător. Rămînerile în urmă ale agriculturii se explică, probabil, prin eficiența mai scăzută a investițiilor agricole în comparație cu cea a investițiilor industriale, care a determinat ponderi mai reduse ale celor dintîi, prin transferurile de venit național din agricultură în favoarea industriei etc. În ansamblu, țările cu nivel mediu de dezvoltare au o economie industrial-agrară. Raportul dintre populația ocupată în industrie și cea ocupată în agricultură este supraunitar**), dar nu depășește niciodată valoarea de 3. În aceste țări au fost aduse modificări importante în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Industria și ramurile neagricole sînt substanțial mai judicios repartizate pe teritoriul național decît la începuturile industrializării. Dar problema regională nu a căpătat încă soluțiile finale. Țările cu dezvoltare medie se confruntă încă cu aspecte mai acute sau mai puțin acute ale acestei probleme.

Nivelul de trai în țările cu nivel mediu, corespunzător dezvoltării industriei, agriculturii și serviciilor este comparativ ridicat. Consumul de bunuri alimentare și industriale, ca și de servicii cunoaște progrese relativ rapide. Consumul de carne, produse din carne, lactate, fructe etc. — considerate alimente cu valoare nutritivă ridicată —, așa cum arată o seamă de studii întreprinse în ultima vreme, inclusiv în țara noastră este, de regulă, mai scăzut decît în țările dezvoltate. Mai scăzut este și gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată ; un grad relativ ridicat prezintă consumul de bunuri industriale de uz curent, ca și nivelul de instruire al populației, care, în țările socialiste este apropiat sau chiar superior celui din unele țări capitaliste dezvoltate. Fenomenul sărăciei, care în majoritatea țărilor socialiste a fost înlăturat, persistă însă în țările capitaliste cu nivel mediu ; el este, evident, mai puțin amplu decît în țările nesocialiste în curs de dezvoltare, dar mai extins decît în cele capitaliste dezvoltate.

Cu un venit național pe locuitor comparativ mai ridicat, cu o industrie dezvoltată, folosind avantajele unei cercetări științifice și ale unui învățămînt relativ avansate, țările cu nivel mediu de dezvoltare au posibilități superioare de a se apropia rapid de nivelul țărilor dezvoltate. Economia lor, deși se mai confruntă încă cu problemele rămînerii în urmă, este capabilă să depășească mai ușor dificultățile de creștere, inclusiv pe cele pe care le generează economia mondială și actuala ordine economică mondială.

Țările cu nivel mediu depășesc relativ repede „pluralismul tehnologic". Tehnica nouă nu mai este introdusă alături de tehnici mai vechi, ci înlocuind aceste tehnici. Industria, agricultura, transporturile asimilează rapid cuceririle tehnico-științifice ale timpului. Producția industrială cunoaște un proces amplu de diversificare și de modernizare, în cadrul căruia ramurile avansate, cele generatoare de progres tehnic cunosc ritmuri superioare de creștere. Economia țărilor cu nivel mediu se dezvoltă în mod hotărît pe căi intensive. Din acest punct de vedere, aceste țări au trăsături comune cu cele dezvoltate.

Obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării

EVOLUȚIA nivelului de dezvoltare a forțelor de producție ale României, nivel apreciat după structurile sectoriale ale populației ocupate, poate fi urmărită în tabelul nr. 2.

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 47 / 1981 al revistei.

**) Considerăm agrare țările în care raportul dintre populația agricolă și cea industrială este mai mare de 3, agrar-industriale, țările în care acest raport este situat între 1—3, industrial-agrare, țările în care, invers, raportul dintre populația industrială și cea agricolă este între 1—3, țări industriale, în care raportul este situat între 3—5, iar țări cu economie tehnologică, cele în care raportul dintre populația industrială și cea agricolă este mai mare decît 5.

Cu structurile sectoriale actuale — aproape 30% din populație ocupată în agricultură și silvicultură, 44% în sectorul secundar și 26% în terțiar și cu nivelul actual al venitului național pe locuitor — România rămîne, în anul 1980 (și în continuare pînă în 1985), o țară în curs de dezvoltare, cu o economie avînd un caracter industrial-agrar.

România dispune deja de o puternică industrie, în cadrul căreia ramurile industriei grele, sectoarele decisive pentru progresul economiei naționale, ca și principalele subramuri ale industriei ușoare sînt puternic dezvoltate. După cum se știe, la o serie de produse industriale de bază — oțel, fontă, laminate, sodă caustică, cauciuc sintetic, fibre și fire sintetice, ciment etc., ca și la țesături de bumbac și lînă, confecții, tricotaje, încălțăminte etc. — România se apropie sau a depășit producțiile pe locuitor din țările dezvoltate din punct de vedere economic.

A fost creată și apoi dezvoltată, mai ales ca urmare a politicii promovate după Congresul al IX-lea al partidului, o puternică industrie constructoare de mașini, diversificată și capabilă, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să înfăptuiască obiective tehnice dintre cele mai complexe. În cadrul acestei industrii se dezvoltă rapid subramurile electronică și electrotehnică, cea producătoare de mașini-unelte moderne și complexe etc. Construcțiile de mașini asigură necesarul de mașini și utilaje ale economiei naționale în proporție de peste 3/4.

Există, în același timp, unele decalaje ale industriei noastre în raport cu performanțele industriale ale țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Ele se manifestă mai ales pe planul dezvoltării subramurilor și producțiilor moderne, care valorifică înalt resursele economice, al diversificării produselor și al performanțelor lor tehnice și de calitate, pe planul competitivității multora dintre ele pe piața mondială, ca și al capacității industriei de a se adapta rapid la noile cerințe ale economiei naționale și ale exportului etc.

„Pluralismul tehnologic", inevitabil și în țara noastră, mai ales în condițiile unor ritmuri înalte de creștere industrială, face ca productivitatea muncii în industrie să fie de cîteva ori mai scăzută decît cea din țările dezvoltate și ca eficiența folosirii fondurilor fixe să fie mai scăzută decît cea din țările avansate. Indicele înzestrării tehnice a muncii este încă constant superior indicelui productivității muncii, spre deosebire de cele mai multe țări dezvoltate, în care este subunitar. Consumurile energetice și cele de materii prime pe o unitate de produs industrial sînt, de asemenea, uneori esențial, mai mari decît în țările dezvoltate și foarte dezvoltate ***). Același „pluralism tehnologic" și, respectiv, folosirea unor tehnici mai vechi în industrie, dar și în agricultură, construcții, transporturi etc. este probabil principala cauză a rămînerilor în urmă ale industriei noastre pe planul structurilor de ramură. Consumurile energetice și de alte materii prime sînt ridicate, la rîndul lor, și din cauza unor rămîneri în urmă pe planul tehnicii folosite. Deși se fac eforturi mari și au fost obținute realizări de seamă în dezvoltarea subramurilor moderne ale construcțiilor de mașini, ponderea lor este încă redusă. Tehnica veche și necesitatea utilizării ei, adică imposibilitatea de a renunța la ea, este, în final, cauza unor ponderi încă ridicate ale producțiilor care valorifică mai puțin eficient resursele naturale, ca și pe cele de muncă ale economiei naționale.

Dezvoltarea rapidă a industriei și înfăptuirea politicii realiste, științific fundamentate de secretarul general al partidului, în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție au favorizat o seamă de succese de extraordinară însemnătate pe acest tărîm. Există în toate județele țării deja o puternică bază industrială care a permis apropierea considerabilă a condițiilor de muncă și de trai ale tuturor cetățenilor țării, rezolvarea definitivă a problemei naționale și crearea unor premise superioare de dezvoltare în viitor a tuturor zonelor geografice și, în final, a tuturor localităților. Există, în același timp, și o seamă de rămîneri în urmă, inevitabile în actualul stadiu de dezvoltare a forțelor de producție, puse în lumină de folosirea cu o eficiență comparativ mai scăzută a resurselor de muncă ale populației într-o serie de județe, în unele orașe, cu deosebire în cele mici, ca și în comune, inclusiv în viitoarele centre agro-industriale, care se reflectă pe planul nivelului de trai, al structurilor sociale etc.

Avem deja o agricultură dezvoltată, care și-a mărit în ultimii 30 de ani de peste 3,5 ori producția. Ritmul de creștere a acestei ramuri este foarte înalt, astfel încît „revoluția verde" din unele țări nesocialiste în curs de dezvoltare — dublarea producției într-o perioadă de cca 25 de ani — reprezintă în comparație cu noi o realizare comparativ modestă. În general, agricultura este capabilă să satisfacă la niveluri corespunzătoare stadiului de dezvoltare a forțelor de producție din țara noastră, cerințele alimentare ale populației, nevoile industriei alimentare și ușoare și să creeze și unele disponibilități pentru export. Creșterea producției agricole este rezultatul unor importante eforturi de investiții ale societății și a avut loc în condițiile în care, între 1961—1980, populația agricolă s-a redus la circa jumătate, adică pe seama unor creșteri esențiale ale productivității muncii; în ultimul deceniu productivitatea muncii în agricultură a sporit substanțial mai rapid decît în industrie și în celelalte ramuri ale economiei. Cu toate acestea, mai mult sau mai puțin în concordanță cu nivelul de dezvoltare a industriei, agricultura noastră este încă rămasă în urmă; randamentele la hectar, încărcarea cu animale a terenului agricol, producțiile obținute pe un animal etc. sînt esențial mai scăzute decît în țările dezvoltate; folosirea terenului agricol — principala bogăție naturală a țării — atît sub raport cantitativ, cît și calitativ este încă nesatisfăcătoare, chiar în raport cu posibilitățile noastre reale.

Succese importante și un nivel înalt al activității au fost realizate și în celelalte ramuri ale economiei naționale. Avem o industrie a construcțiilor comparativ dezvoltată, capabilă să-și îndeplinească sarcinile care decurg din folosirea în continuare a unei rate înalte a acumulării. Există, însă, în această ramură rămîneri în urmă pe planul înzestrării tehnice și al productivității muncii, care fac ca populația ocupată să fie, comparativ cu alte țări, prea numeroasă. Dispunem de o rețea de transporturi avansată, care se constituie treptat într-un sistem național modern și eficient. Avansate, sub raportul înzestrării tehnice și al organizării, deși rețeaua este mai restrînsă decît în alte țări, sînt transporturile feroviare. Este dezvoltat transportul rutier, cu deosebire ca un transport complementar. Avem deja o puternică și în rapidă dezvoltare flotă maritimă.

Dispunem de o cercetare științifică comparativ puternică. În prezent, populația ocupată în sfera științei și deservirii științifice, care s-a dublat la circa 7 ani, reprezintă circa 1% din totalul

Tabelul nr. 2

Evoluția structurilor sectoriale ale populației ocupate în România

— în % față de total populație ocupată —

Anii	Sectorul I		Sectorul II		Sectorul III
	Total	din care: agricultură	Total	din care: industrie	
1950	74	74	14	12	12
1965	57	57	26	19	17
1980	30	29	44	36	26
1985	22	22	cca. 50	cca. 42	cca. 28
1990	15	15	cca. 50	cca. 42	cca. 35

prof. dr. Ion BLAGA

(Continuare în pag. 20)

***) Uneori se ignoră existența „pluralismului tehnologic" în țara noastră; unii economiști sînt înclinați să creadă că tehnica de producție a industriei și a economiei noastre (în totalitate, deci) în virtutea faptului că investițiile se fac de fiecare dată cel puțin într-o tehnică avansată, dacă nu într-o tehnică de vîrf, ar fi o tehnică comparabilă cu cea a țărilor capitaliste dezvoltate. Rămînerile în urmă pe planul productivității muncii, al eficienței fondurilor fixe (volumul producției la o unitate de fonduri fixe), al raportului dintre înzestrarea tehnică și productivitatea muncii, al consumurilor energetice și de materii prime sînt explicate orin existența unor mari rezerve pe care industria și alte ramuri ale economiei noastre nu le-a descoperit, sau încă nu le-a valorificat. Productivitatea mai redusă a muncii, ca și eficiența redusă a fondurilor fixe ar fi, deci, rezultatul folosirii incomplete a timpului de lucru, al neajunsurilor în organizarea muncii și producției etc. Consumurile energetice și consumurile de materii prime ridicate s-ar datora risipei ș.a.m.d. Neîndoielnic, acestea sînt cauze ale rămînerilor în urmă ale indicatorilor de eficiență, pe care la rîndul nostru le recunoaștem. Acestea însă nu sînt unicele cauze. Pentru aprecieri exacte, trebuie să avem în vedere și faptul că, eficiența scăzută se datorește, mai ales, tehnicilor mai vechi pe care le folosim, fapt pus în lumină de durata de funcționare a fondurilor fixe care este mai mare și de ritmul de reînnoire a acestora care este mai mic în comparație cu țările dezvoltate.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Producția netă

PROPUNEREA făcută în articolul „Normative de producție netă pe fiecare produs planificat", publicat în „R.E." nr. 42, ar fi o metodă de evidență a producției nete nouă și curajoasă, dar greu de aplicat. Considerentele? Funcția obiectiv arătată, de însumare a producțiilor nete pe fiecare produs în parte, nu răspunde scopului în sine, de a contribui la creșterea producției nete. Consider că producția netă – indicator de sinteză al valorii nou create planificată pe total întreprindere – este suficientă pentru mobilizarea maselor de oameni ai muncii atita timp cît planul de venituri și cheltuieli sintetizat în balanța de venituri și cheltuieli este bine fundamentat și corelat cu posibilitățile reale din întreprindere.

Metoda propusă ar duce în mod sigur la creșterea numărului formularelor de calculație economică, la risipă de timp. La o întreprindere care are o gamă de produse foarte variată, în această situație trebuie înființată o evidență separată a elementelor producției nete pe fiecare produs în parte.

După părerea mea, mai curînd sînt necesare metode concrete de reducere a costurilor materiale decît metode de reflectare a producției nete. Să folosim timpul pentru comensurarea și cîntărirea la gram a materialelor care se dau în consum, adeseori cu multă ușurință ; economiștii să analizeze acest aspect cu maiștrii, tehnicienii și cu inginerii care pentru a masca rebuturile, camuflează încă din proiectare costuri materiale suplimentare și nejustificate. O mare rezervă de producție netă consider că se află în aplicarea riguroasă a controlului preventiv și economic.

Costin COLEA
contabil șef la întreprinderea „Avicola" din Brașov

ECOURI

Reducerea cheltuielilor materiale

ÎN industria chimică au fost obținute reduceri ale consumurilor specifice la unele materii prime, materiale, combustibili și energie. Cu toate acestea, rezultatele nu sînt satisfăcătoare, așa cum s-a arătat și în articolul „Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale, imperativ al creșterii eficienței economice", apărut în nr. 28 al „R.E.".

Pentru asigurarea încadrării consumurilor de materii prime și energetice în nivelul indicatorilor din program, ministerul, centralele, combinatele din industria chimică au stabilit măsuri care s-au materializat; s-au terminat probele tehnologice la instalația Kellogg-Făgăraș ; s-a pus în funcțiune instalația de uree la Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău; s-a înlocuit schimbătorul de căldură 102 C la Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova; au fost remediate toate defecțiunile la separatorul 106 F de la toate instalațiile Kellogg; în mai 1981 a fost pus în funcțiune compresorul 5 gaz sinteză la Combinatul de îngrășăminte chimice Slobozia. S-a mărit, de asemenea, capacitatea ciclului de răcire a amoniacului la instalația Kellogg de la Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova. În fine, menționăm că s-a trecut la aplicarea integrală a soluțiilor stabilite de colectivele de specialiști care au analizat concepția produselor și tehnologiilor în cadrul acțiunii de reducere a consumurilor materiale și energetice.

Ioan PETRU
director în Ministerul Industriei Chimice

★

SÎNTEM în totalitate de acord cu ideile și direcțiile de acțiune pentru reducerea consumurilor de materiale care se regăsesc în articolul apărut în „Revista economică". La I.U.C. „Grivița roșie" se realizează o producție de unicate după proiectele beneficiarilor care, în principal, sînt executate de I.I.T.P.I.C. – București și I.C.I.T.P.R. – Ploiești. Aici se determină dimensiunile, forma și condițiile pentru reperele din care se constituie ansamblele și subansamblele. Noi ne-am încadrat în consumurile de materiale planificate.

Piesele care consumă un mare volum de material brut în raport cu greutatea lor finită sînt: funduri și capace de recipiente sub presiune, care sînt piese rotunde executate din table de forme poligonale (pătrat, dreptunghi, trapez) ce se livrează de C.S. Galați ; flanșele laminate pentru corp și racorduri care se livrează din inele de secțiuni pătrate sau dreptunghi și nu după forma lor finită cu adaosuri tehnologice minime (I.U.C.F. Rm. Vîlcea).

Pentru reducerea în continuare a consumurilor de materiale care se utilizează la realizarea utilajelor pentru industria chimică și de rafinării trebuie să se acționeze cu fermitate pentru livrarea la termen și în condițiile stabilite de dimensiuni și calitate a metalului de către acești furnizori.

Stelian NECULA
director general adjunct Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic și rafinării

★

COLECTIVELE de oameni ai muncii din construcția de mașini depun eforturi susținute pentru a economisi cît mai mult posibil materiile prime și materialele, cu precădere metalul.

Normativul de consum (t/mil. lei) a fost redus de la an la an atît la total metal, cît și la laminate finite (cu circa 24%, respectiv 22% în anul 1980 față de anul 1975), iar gradul de valorificare a crescut cu peste 39% la total metal și cu 40% la laminate finite.

Institutele de cercetare și inginerie tehnologică, împreună cu specialiștii din întreprinderi, centrale industriale și minister au întocmit planuri concrete de modernizare a produselor pe care le execută, vizînd reproiectarea și proiectarea constructivă a acestora în vederea ușurării lor, asimilarea unor produse noi, modernizarea unor tehnologii etc.

Sîntem de acord cu cele semnalate de „R.E.", că o serie de produse sînt mai grele decît cele similare din alte țări. Fără a motiva într-un fel sau altul, vă arătăm că mașinile de alezat și frezat executate de I.M.U.A. București nu pot fi comparate cu cele străine la greutate, deoarece produsele românești au înglobate în greutatea totală și greutatea unor subansamble (platou, dispozitiv de fixare a mașinii pe fundație, lanțuri portcabluri cu cablurile aferente, instalații pentru mediul hidraulic și de răcire, apărători telescopice, echipament electric etc.) pe care furnizorii străini le consideră accesorii speciale ce pot fi cumpărate la cerere cu supliment de preț față de mașina normală, deci nici greutatea totală a mașinii nu înglobează greutatea acestor subansamble.

În legătură cu adausurile de prelucrare, piesele care consumă un mare volum de material brut (ce se îndepărtează) în raport cu greutatea lor finită sînt piese turnate și forjate de complexități mari și cu condiții foarte severe impuse pentru realizarea lor. Pentru ca adausurile de prelucrare la asemenea piese să fie cît mai reduse, întreprinderile vizate (și nu numai ele), în funcție și de dotările tehnice respective, au trecut sau vor trece la turnarea de precizie și la forjarea în matrițe închise.

Șerban TEODORESCU
director general în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

★

PRIN acțiuni de tipizare a fost asimilată și introdusă în fabricație familia de ventilatoare radiale silențioase care au atît performanțe aerodinamice, cît și consumul de material raportat la puterea instalată comparabile cu ale celor mai renumite firme străine. De asemenea, au fost introduse în fabricație familiile de ventilatoare V14, V32, familia de ventilatoare pentru transport pneumatic, cu performanțe comparabile cu ale firmelor străine. Colectivul de proiectare ventilatoare din Centrul de cercetare și inginerie tehnologică pompe și ventilatoare are în programul său de activitate ca pînă la sfîrșitul anului 1981 la toate ventilatoarele de acest tip să întocmească documentații de execuție pentru înlocuirea suportilor în construcție cheson din tablă cu suporți executați în construcție combinată din tablă și profile laminate, aceea ce va duce în final la o reducere a consumului de material cu circa 10% față de prezent, urmînd ca Întreprinderea de ventilatoare din București să introducă în fabricație ventilatoarele cu noul tip de suporti începînd cu comenzile din ianuarie 1982. Se au, de asemenea, în vedere sporirea indicilor calitativi ai ventilatoarelor, mărirea randamentului, micșorarea indicatorului kg/KW util prin reducerea dimensiunilor de gabarit și mărirea vitezei, respectiv a turației ventilatoarelor.

Vom ajunge astfel ca la sfîrșitul anului 1983 să nu mai avem, practic, exemple de ventilatoare industriale care să se situeze sub indicii tehnico-economici realizați în alte țări.

Gh. ȘERBAN
director, Întreprinderea de ventilatoare București

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

OPINII

Fundamentarea pe criterii ştiinţifice a relaţiei efort-efect în cercetare

DAT FIIND **că volumul încasărilor şi volumul beneficiilor** reprezintă indicatori de bază în evaluarea activităţii institutelor de cercetare ştiinţifică (CS) şi inginerie tehnologică (IT), **apare necesară o continuă preocupare a specialiştilor pentru ca dimensionarea lor să fie rezultatul utilizării unor metode menite să asigure fundamentarea temeinică, pe criterii ştiinţifice, a relaţiei efort-efect,** în concordanţă cu reglementările în vigoare, care prevăd o rată a rentabilităţii de 6% pentru temele de proiectare şi de 10% pentru lucrările de cercetare ştiinţifică şi microproducţie industrială.

O astfel de preocupare este cu atît mai necesară după părerea noastră cu cît, în prezent, în industria constructoare de maşini — domeniu la care se va limita analiza prezentă — apar situaţii în care beneficiile şi implicit rata rentabilităţii efectiv realizate în unele cazuri în anumite institute au fost cu mult mai mari decît nivelul planificat al acestor indicatori, deoarece cheltuielile au fost uneori supraestimate în fază de antecalcul şi ulterior nu au mai fost reactualizate. Totodată, datorită planificării an de an a unei rate a beneficiului mai mare decît cea realizată în anul anterior care, la rîndul ei, o depăşise pe cea planificată, s-a ajuns la realizarea în cîteva institute a unor rate ale rentabilităţii sensibil mai mari faţă de rata normală a rentabilităţii prevăzută pentru activitatea de cercetare. Această situaţie s-a datorat şi tendinţei înregistrată în unele cazuri de a se majora beneficiile prin supraestimarea cheltuielilor antecalculate pentru fiecare temă de CS şi IT, precum şi datorită facturării temelor de proiectare şi cercetare nu pe baza unui deviz postcalculat, ci pe baza valorii din contract, iar a microproducţiei pe baza unor tarife care includ un beneficiu stabilit în funcţie de nivelul rentabilităţii planificate.

Principalul **avantaj** rezultat s-a concretizat în îndeplinirea şi depăşirea substanţială a beneficiului şi, implicit, în posibilitatea cointeresării materiale suplimentare a personalului muncitor. Nu trebuie uitat însă că supradimensionarea beneficiilor şi, implicit, a volumului încasărilor (prin fila de plan) are şi unele **efecte contrare** ca : absorbirea fondului de tehnică nouă al beneficiarilor din construcţiile de maşini de către un număr relativ mai redus de teme de CS şi IT, dar cu o valoare supraevaluată ; orientarea cercetărilor spre temele de CS, IT şi spre producţia industrială cu o valoare (cheltuită) mai ridicată în scopul îndeplinirii celor doi indicatori financiari ; cunoaşterea mai puţin riguroasă, cu ajutorul acestor indicatori, a efortului real depus în cercetare.

De aceea, după părerea noastră, **se simte necesitatea perfecţionării în continuare a modului de stabilire a indicatorilor amintiţi,** de determinare a unor corelaţii între ei şi de utilizare a unor criterii precise de fundamentare a lor. **Volumul beneficiilor ar trebui stabilit,** după părerea noastră, **în funcţie de cheltuielile efectiv realizate pentru rezolvarea tuturor fazelor înscrise în contractul de CS şi IT, şi nu pe bază de cheltuieli anticipate, estimate în momentul încheierii contractelor de cercetare.** Aceasta presupune, evident, cunoaşterea cu precizie a volumului cheltuielilor respective în cadrul cărora cheltuielile cu munca vie ocupă partea cea mai însemnată.

PROBLEMA FUNDAMENTALĂ **în determinarea corectă a costurilor aferente lucrărilor de CS şi IT o reprezintă cuantificarea muncii vii** aferente executării la timp a lucrărilor. Această evaluare trebuie să fie înscrisă într-un deviz antecalculat şi cunoscut apoi cu exactitate pe baza unui deviz postcalculat. În ceea ce priveşte măsurarea muncii trecute aferente desfăşurării activităţii de CS şi IT, aceasta poate fi determinată pe baza comenzilor de scoatere din magazie a materialelor respective.

Cuantificarea muncii vii aferente executării la timp a lucrărilor presupune îndeplinirea unor **condiţii** prealabile :

— existenţa unor norme de muncă pe unităţi fizice unificate pe genuri de lucrări ;

— stabilirea unei valori medii pe oră (tarif orar) în activitatea de IT şi proiectare de obiective de investiţii. Stabilirea nivelului acestui tarif orar ar fi de competenţa fiecărui institut cu avizul ministerului tutelar, iar baza lui de calcul o reprezintă analiza critică a elementelor costurilor realizate în institute, precum şi respectarea legislaţiei privind rata beneficiului. Structura tarifului orar se compune din retribuţia bănească calculată pe baza retribuţiei anuale şi a fondului anual de timp exprimat în ore-om, impozitul pe fondul total de retribuţie, C.A.S. La aceste cheltuieli cu munca vie se mai adaugă şi valoarea materialelor consumate pe parcursul proiectării şi cota de cheltuieli generale ale institutului. De asemenea, se mai adaugă şi un beneficiu corespunzător ratei legale de rentabilitate. Rezultă, aşadar, că tariful orar de evaluare şi decontare a activităţii de inginerie tehnologică şi proiectare de obiective de investiţii conţine în structura sa nu numai elementele incluse în costuri, ci şi beneficiul aferent acestor costuri totale.

Aşadar, **pentru o mai bună fundamentare a unor indicatori economico-financiari ai institutelor de CS şi IT apreciem ca necesară modificarea opticii asupra priorităţii lor, în sensul primatului unităţilor fizice** (normele de muncă pe unităţi fizice revizuite periodic) **şi pe baza acestora, stabilirea indicatorilor valorici.** În acest fel şi în domeniul cercetării şi proiectării pot fi introduşi ca indicatori de plan — indicatori fizici care reflectă, după părerea noastră, mult mai realist efortul posibil şi cel efectiv realizat de colectivul unei unităţi de CS şi IT. Pe această bază apreciez că institutele pot fi cointeresate în mai mare măsură în concentrarea eforturilor spre scurtarea duratei fazelor de cercetare şi proiectare şi implicit în contractarea unui număr sporit de teme. În acest fel, fondul de tehnică nouă al întreprinderilor va putea fi utilizat mai raţional pentru finanţarea unui număr sporit de contracte încheiate cu institutele de CS şi IT. Pe de altă parte, utilizarea devizelor de postcalcul la facturarea lucrărilor încheiate creează posibilitatea determinării corecte a totalului costurilor aferente lucrărilor încheiate şi includerii unei cote de beneficiu conform cu reglementările legale.

FUNDAMENTAREA ANUALĂ a volumului indicatorilor economico-financiari pe baza ideilor prezentate trebuie să fie urmată de o altă modificare a opticii referitoare la defalcarea diferiţilor indicatori pe trimestre şi luni. Activitatea de CS şi IT se particularizează prin faptul că evoluează într-o curbă crescătoare de-a lungul anului, volumul mai mare al acestor indicatori întîlnindu-se la sfîrşitul anului calendaristic, cînd este programată finalizarea multor teme de cercetare şi proiectare, care în multe cazuri presupun şi execuţia „rezultatului material" al contractului — prototipul, unicatul, materialul etc. Datorită acestei particularităţi, **apreciez că defalcarea indicatorilor pe trimestre şi luni trebuie făcută în conformitate cu eşalonarea temelor de CS şi IT pe parcursul anului.** Pentru că, în prezent, dificultăţi deosebite în acest sens întîmpină institutele în îndeplinirea ritmică (lunară) în trim. I şi II a planului microproducţiei care are o pondere de circa 1/3 în valoarea activităţii multor institute, întrucît pot să raporteze ca producţie marfă doar producţia curentă, în timp ce produsele rezultate din activitatea proprie de CS şi IT se vor produce cu precădere în trim. III şi IV. Ca urmare, deşi planul lunar nu este îndeplinit, îndeosebi în trim. I şi II, totuşi pe totalul anului, planul este îndeplinit şi depăşit la indicatorul volumul microproducţiei.

În acest cadru, o altă propunere legată de îmbunătăţirea sistemului de planificare a indicatorilor economico-financiari ai institutelor se referă la **necesitatea elaborării unui sistem de norme orientative şi normative privind aprecierea eficienţei economice a unităţii de CS şi IT.** Nu ne referim aici la eficienţa economică calculată prin prisma efectelor economice cuantificabile rezultate în urma aplicării cercetărilor încheiate, ci la eficienţa economică determinată pe baza indicatorilor economico-financiari proprii ai institutelor. Aceşti indicatori se pot calcula raportînd veniturile realizate la diferitele forme ale eforturilor (materiale şi umane) ale institutelor. Introducerea unor normative minime care trebuie îndeplinite în toate institutele la aceşti indicatori de eficienţă economică este posibilă, după părerea noastră, numai în urma îmbunătăţirii, a fundamentării indicatorilor valorici ai activităţii de cercetare.

Sorin V. STAN
economist principal
Institutul central pentru construcţii de maşini

Progresul tehnic și condițiile de muncă

CA ȘI CELELALTE județe ale țării, Harghita beneficiază din plin de roadele politicii științifice și consecvente a Partidului Comunist Român, privind dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a societății, amplasarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție, apropierea județelor în ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea resurselor de muncă, realizarea în fiecare din ele a unui raport corespunzător în dezvoltarea sectoarelor de bază — industrie, agricultură, construcții, transporturi, prestări de servicii —, ca un fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului de civilizație al întregului nostru popor.

Creată aproape în întregime în anii socialismului și mai cu seamă în ultimele trei cincinale, în care și-a sporit producția de 5,3 ori, industria harghiteană — prezentă în principalele localități ale județului — se caracterizează astăzi prin diversificare pe ramuri, printr-o bază tehnică modernă, prin strînse legături de cooperare în producție cu întreprinderi din alte zone ale țării. S-a format aici un puternic detașament al clasei muncitoare (numărul personalului muncitor s-a dublat în ultimii 15 ani, ajungînd în prezent la peste 115 mii de lucrători, din care peste 61 mii în industrie), valorificîndu-se pe plan local un potențial uman cu recunoscute tradiții de hărnicie. O proporție tot mai mare din veniturile populației județului se realizează în industrie.

Orientarea investițiilor din actualul cincinal în această principală ramură este aliniată la imperativul dezvoltării intensive și se concretizează cu precădere în completarea și îmbunătățirea dotării existente, prin folosirea mai judicioasă a spațiilor, înlocuirea unor utilaje învechite moral cu altele cu parametri tehnici superiori, creșterea gradului de mecanizare și automatizare. Se pune, totodată, un accent sporit pe înnoirea tehnologiilor și a produselor (ponderea produselor noi și modernizate este în prezent de 31,2 la sută, față de 28 la sută, cît era stabilit prin plan).

Factorul uman în contextul modernizării procesului de producție

PROGRESUL TEHNIC, prin scopul și mijloacele sale, nu poate fi însă separat de **factorul uman.** Muncitorul va lucra cu atît mai productiv, va respecta cu atît mai riguros cerințele de calitate ale activității sale, cu cît se va bucura de condiții de muncă mai bune sub raport fiziologic și psihic, cu cît elementele de solicitare fizică brută ale operațiilor tehnologice vor fi mai mult înlocuite cu elemente de analiză-sinteză, apreciere, adaptare, decizie, specifice muncii intelectuale. Alături de progresul tehnic, care determină schimbări fundamentale în munca factorului uman, un rol deosebit îl are deci și evoluția în mod dialectic a concepției despre mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea producției, care fac ca în rîndurile personalului din întreprinderile industriale o parte tot mai semnificativă să o reprezinte muncitorii operatori, cei ce lucrează la sistemele de comandă și control și conducătorii proceselor de producție.

Unități economice ca Întreprinderea mecanică și Țesătoria din Gheorgheni, Întreprinderea de tractoare și Întreprinderea de producție industrială pentru construcții de căi ferate din Miercurea Ciuc, Întreprinderea de matrițe și piese turnate din fontă și „Tehnoutilaj" din Odorheiu Secuiesc ș.a. au beneficiat, în ultima perioadă, de importante lucrări de reutilare și modernizare. Cu acest prilej consiliile oamenilor muncii, sindicatele și comisiile de creație tehnico-științifică, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid au mobilizat, îndrumat și sprijinit cadrele tehnice și de economiști ca, împreună cu cei mai buni muncitori, să elaboreze și să pună în aplicare atît soluții tehnologice și organizatorice superioare, cît și soluții de optimizare a relațiilor om-mașină-mediu. Preocupările pentru adaptarea factorului uman — sub aspectul cunoștințelor profesionale, al condițiilor fiziologice și psihologice — la cerințele mașinilor, precum și pentru adaptarea mașinilor la caracteristicile biologice ale omului urmăresc asigurarea funcționării utilajelor cu randament maxim și cu un efort minim din partea muncitorului.

Ergonomizarea mașinilor și locurilor de muncă

PRIN **ergonomizarea mașinilor și locurilor de muncă** se are în vedere rezolvarea unor probleme majore, cum sînt: reducerea duratei generale a procesului de producție, cu efecte directe asupra scăderii manoperei pe produs ; creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor, concomitent cu reducerea costurilor de producție.

Avînd în vedere că principiile ergonomice se pot materializa prin **proiectarea mașinilor, uneltelor** etc., avînd drept scop ca aceste mijloace să fie adaptate la nevoile și capacitatea omului și să poată da cele mai bune rezultate, precum și prin **măsuri de corecție asupra mijloacelor de muncă deja aflate în funcțiune,** urmărindu-se mărirea randamentului lor productiv, compartimentele de proiectare tehnologică, cele de organizare a producției, muncii și protecția muncii și organismele obștești dintr-o serie de întreprinderi — pornind de la sugestii ale oamenilor muncii — au abordat studii a căror punere în practică s-a făcut, într-o serie de cazuri, cu forțe proprii, prin autoutilare.

Au fost obținute, în acest sens, rezultate semnificative atît prin proiectarea ergonomică a mașinilor și locurilor de muncă, la capacitățile nou puse în funcțiune (de exemplu, la I.M.P.F. din Odorheiu Secuiesc și la noua hală de la „Tehnoutilaj", la Fabrica de încălțăminte din Toplița, dezvoltarea Întreprinderii de tractoare din Miercurea Ciuc ș.a.), cît și prin corectarea treptată, corespunzător cerințelor ergonomice, a condițiilor de muncă la înzestrarea tehnică existentă (cum a fost cazul la întreprinderile de confecții din Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc, întreprinderile de tricotaje din Topleț și Miercurea Ciuc, Întreprinderea de stofe din Gheorgheni și multe altele).

Sensibilizarea cadrelor de specialiști asupra importanței problemelor ergonomiei și însușirea de cunoștințe în acest domeniu au avut pe planul producției și alte efecte, care se repercutează în afara întreprinderilor respective. Un accent deosebit este pus, de către colectivele de muncă din cadrul I.P.I.C.C.F., Întreprinderii de tractoare din Miercurea Ciuc, Întreprinderii de utilaje și piese de schimb din Gheorgheni ș.a., pe proiectarea și producerea de mașini și instalații care, pe lîngă caracteristicile la nivel mondial privind tehnologia, gradul de mecanizare și automatizare, să răspundă și la cerințele privind confortul și siguranța în exploatare, respectiv să corespundă tuturor caracteristicilor antropometrice ale personalului care lucrează cu ele — atît pentru utilajele destinate înzestrării economiei naționale, cît și pentru cele care se exportă.

Aprecierea de care se bucură aceste mașini arată că respectarea principiilor ergonomice, eliminarea riscurilor de accidentare sau îmbolnăvire la utilizarea lor asigură produselor un grad superior de utilitate, o calitate superioară de întrebuințare, fiind astfel mai solicitate și competitive pe piața internațională.

Ergonomizarea mașinilor și locurilor de muncă a devenit în prezent un factor important al creșterii productivității muncii și al eficienței tehnico-economice și sociale, factor de care trebuie și merită să se țină cont în activitatea organelor de conducere colectivă, a tuturor specialiștilor din unitățile economice ale județului.

La conceperea mașinilor și la organizarea locurilor de muncă trebuie să se aibă în vedere nu capacitatea maximă a organismului uman la un moment dat, ci capacitatea pe care omul este capabil să o mențină de-a lungul unei perioade cum este schimbul de lucru. Cercetările de specialitate au demonstrat că, în general, omul poate executa într-un timp prelungit o muncă fizică ce să nu necesite mai mult de 10 la sută din energia maximă pe care o pot dezvolta musculatura solicitată. Depășirea acestui prag duce la o oboseală prematură și chiar la epuizare, cu consecințe negative asupra gradului de utilizare a forței de muncă, asupra calității și cantității producției, asupra sănătății oamenilor care o realizează. De aceea, trebuie să se țină seama de principalele dimensiuni antropometrice ale omului, astfel încît dimensionarea și amplasarea mașinilor, dispozitivelor, cadranelor, pedalelor, pîrghiilor, butoanelor etc. să permită o poziție normală a omului care le mînuiește, cu minimum de deplasări, întinderi, încovoieri sau contracții, deci cu **un consum rational de efort fizic.**

Totodată, în procesul de producție are loc un schimb permanent de informații de la mașină la om și de comenzi de la om la mașină. Omul are capacitatea intelectuală de a înregistra zeci de mii de biți pe secundă, dar creierul nu

poate corela simultan decît cîteva zeci de biți pe secundă, pentru ca pe baza acestei cantități de informații, să ia decizii și să transmită comenzi. Mașina trebuie, deci, să fie astfel concepută încît **să ușureze sarcina creierului.**

Prin urmare, proiectanții și constructorii de mașini, dispozitive și alte mijloace de producție trebuie să stabilească **sistemul cel mai eficient din punctul de vedere al economiei de energie fizică și intelectuală a omului, de timp și de mișcări.**

Mediul fizic și psiho-social al activității

REZULTATELE tehnico-economice ale activității productive oglindesc, de asemenea, măsura în care solicitările fizice și psihice ale muncitorului sînt ușurate de **condiții de mediu care să permită realizarea unei cît mai înalte productivități a muncii.** Nivelul de zgomot, de iluminat, microclimatul, intensitatea vibrațiilor sînt factori de ambianță care influențează capacitatea de muncă, determinînd direct momentul în care omul începe să resimtă oboseala.

În organizarea ergonomică a locurilor de muncă, totdeauna trebuie avut în vedere că activitatea omului solicită permanent vederea, de unde și necesitatea de a optimiza iluminatul la toate locurile de muncă. Dintre soluțiile eficace aplicate în această privință sînt de remarcat folosirea în cît mai mare măsură a iluminatului natural (la „Tehnoutilaj" și I.M.P.F. din Odorheiu Secuiesc, la fabrica de încălțăminte din Toplița, la noua hală a Întreprinderii de tractoare din Miercurea Ciuc ș.a.), optimizarea distanței între sursa luminoasă electrică și locul de muncă (la I.Ü.P.S. Gheorgheni, Întreprinderea de tricotaje Toplița, Filatura de lînă și Întreprinderea de tricotaje Miercurea Ciuc).

La crearea unui mediu ambiant corespunzător la locurile de muncă pot contribui, de asemenea, zugrăvirea încăperilor în culori vioaie care asigură o bună dispoziție, ornarea cu plante decorative și flori, cu material propagandistic estetic și atractiv. Preocupări în această direcție există la I.P.I.C.C.F. și Întreprinderea de tractoare din Miercurea Ciuc, la Întreprinderea de ață și filatură și cea de confecții din Odorheiu Secuiesc, la Întreprinderea de stofe de mobilă Gheorgheni, Întreprinderea de tricotaje Toplița și altele.

Tot în această ordine de idei, se impune din partea conducerilor unităților multă atenție în pregătirea locurilor de muncă pentru sezonul de vară și cel de iarnă. Această preocupare este foarte importantă în condițiile climatice ale județului Harghita, unde diferența dintre temperaturile maxime și minime pe parcursul anului este de 65—70°C (de la +30° la —35-40°). Verificarea și asigurarea bunei funcționări a sistemelor de ventilație și aerisire, a instalațiilor de încălzire, de apă potabilă, a grupurilor sociale etc. trebuie să fie nu numai prevăzute în contractele colective de muncă și în programele de măsuri, ci să fie realizate consecvent în practică; aceasta este o problemă de bună gospodărire nu numai pentru conducerile unităților și compartimentele de resort, ci pentru întregul personal muncitor, care poate și este dator să participe la efectuarea lucrărilor respective, la buna întreținere a instalațiilor.

În activitatea de zi cu zi, la fiecare loc de muncă, prezintă o însemnătate deosebită și asigurarea unui **microclimat social** corespunzător. Acesta este influențat de o multitudine de factori, printre care gradul de considerație, de colaborare, de interes, variația muncii, antrenarea în rezolvarea problemelor colective, în creația tehnico-științifică etc.

Confirmarea spiritului creator al celor ce activează în domeniul ergonomizării în unitățile economice ale județului o dau realizările în producție, numărul important al invențiilor și inovațiilor ce rezolvă și aspecte de această natură, creșterea satisfacției în muncă a lucrătorilor. În actualul cincinal — al calității și eficienței — rezultatele de pînă acum trebuie considerabil amplificate, astfel încît modernizarea continuă a proceselor de producție să însemne și condiții de muncă tot mai bune.

dr. Alexandru BALÁZS
președintele Consiliului județean al sindicatelor Harghita, vicepreședinte al comisiei județene de creație tehnico-științifică

Ergonomie și ingineria muncii

Interesanta manifestare științifică organizată la Timișoara (6–7 noiembrie a.c.) de Institutul politehnic „Traian Vuia" din localitate, sub denumirea „Conferința națională de organizare", a consacrat una din cele 5 secțiuni problemelor de ergonomie și ingineria muncii. 37 de comunicări ale unor specialiști din instituții de învățămînt superior, unități de cercetare, inginerie tehnologică și producție au abordat o paletă largă de aspecte teoretice, metodologice și practice privind caracterizarea și ameliorarea mediului fizic și climatului psiho-social în care se desfășoară munca. Au fost prezentate metode de investigare și analiză, aplicații în intreprinderi, elemente privind eficiența economică a studiilor ergonomice.

Celelalte secțiuni ale Conferinței de la Timișoara s-au referit la: probleme generale ale organizării producției, modelarea, organizarea și conducerea sistemelor de producție. Au avut loc, de asemenea, mese rotunde cu temele: organizarea-conducerea în contextul cerințelor noului mecanism economico-financiar; cerințe ale organizării procesului de producție în condițiile economisirii resurselor de materii prime, materiale și energetice; dezvoltarea sistemelor de producție în cincinalul 1981–1985.

Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare

(Urmare din pag. 16)

populației ocupate, ceea ce înseamnă foarte mult în comparație chiar cu anul 1970, dar încă prea puțin dacă ne comparăm cu țările dezvoltate. Avem un învățămînt dezvoltat și structurat pe principii avansate, în concordanță cu necesitățile economiei naționale și ale vieții social-culturale și politice a țării.

În concordanță cu nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție, cu tendințele generale ale progresului economic și social, cu necesitățile reale ale populației și ale economiei în ansamblu, precum și cu condițiile și posibilitățile interne și internaționale Congresul al XII-lea al partidului a stabilit sarcinile dezvoltării economico-sociale a României în actualul cincinal, în cadrul cărora, în virtutea rolului decisiv pe care-l are întotdeauna progresul forțelor de producție, esențiale sînt cele legate de transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare. Primele dintre aceste sarcini sînt, firește, cele legate de continuarea industrializării; ele sînt însă diferite de cele ale perioadelor anterioare, ca urmare a noilor realizări tehnice, economice, sociale. Congresul al XII-lea al partidului a stabilit însă și o seamă de sarcini care, după părerea noastră, depășesc ca însemnătate obiectivele specifice industrializării, fiind, mai ales, sarcini a căror înfăptuire cere eforturi ce se vor depune în întreg deceniul actual și probabil și în continuare. Asemenea sarcini sînt cele care privesc restructurarea industriei și, în final, a economiei naționale, înfăptuirea noii revoluții agrare, soluționarea esențială a problemei dezvoltării teritoriale, intensificarea cercetărilor științifice și a preocupărilor pentru dezvoltarea tehnologică, trecerea la dezvoltarea intensivă a industriei și a altor ramuri neagricole ale economiei naționale, ridicarea la cote superioare a eficienței activității economice, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate etc., sarcini care definesc actuala etapă drept cincinal, și într-o perspectivă mai largă, deceniu al revoluției tehnico-științifice, al dezvoltării intensive și al eficienței, al trecerii la o nouă calitate.

Adoptarea de către Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a unor asemenea sarcini pentru actualul cincinal reprezintă, am putea spune, expresia salturilor pe care economia noastră le săvîrșește în mersul său ascendent. Asemenea salturi — cum sînt trecerea de fiecare dată la tehnici superioare, renunțînd la o seamă de tehnici intermediare pe care le-au folosit altădată țările astăzi dezvoltate, sau realizarea unor structuri superioare ale industriei și ale economiei, fără să mai trecem printr-o seamă de structuri pe care le-au cunoscut alte țări etc. — ne-au permis, de exemplu, să comprimăm perioada de industrializare socialistă la mai puțin de 4 decenii (după o perioadă de industrializare capitalistă, care de la începutul actualului secol și pînă după cel de al doilea război mondial n-a reușit să mărească ponderea populației ocupate în industrie, decît de la circa 8%, la circa 12%). Dar asemenea sarcini au putut fi adoptate și în condițiile în care partidul nostru a realizat analize lucide, științifice ale performanțelor lumii contemporane, stabilind perspective limpezi cu privire la dezvoltarea îndelungată în viitor a țării noastre.

Dezbatere organizată de „Revista economică", împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului

POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (I)

Maria D. Popescu — „Revista economică" — Poate că ar putea să pară ciudat faptul că am organizat această dezbatere pe o temă de stringentă actualitate în colaborare cu o instituție specializată în studierea și păstrarea documentelor istorice cum este Direcția Generală a Arhivelor Statului. Poate unii cititori ar putea pune întrebarea : În ce măsură istoria poate ajuta la rezolvarea problemelor prezentului ? Să nu uităm însă că întotdeauna și în orice împrejurări, omul învață din experiența trecută, valorifică ceea ce au dobîndit în domeniul cunoașterii științifice și ceea ce au creat înaintașii. Cu atît mai mult pare necesar acest lucru în epoca actuală caracterizată de profunde mutații tehnologice, de o amplă criză energetică și de materii prime, de criza valutar-financiară etc.

Eforturile de adaptare la criză depuse de majoritatea statelor lumii se orientează spre reducerea dependenței față de importurile de petrol și de materii prime minerale, spre atragerea în circuitul economic a resurselor proprii. Se conturează tot mai pregnant preocuparea pentru elaborarea unor strategii coerente de asigurare a independenței energetice și pentru autoaprovizionarea cu materii prime minerale. Pe fundalul eforturilor generale depuse de partidul și statul nostru pentru descoperirea și valorificarea resurselor naturale ale țării în vederea reducerii importurilor, considerăm că dezbaterea noastră își poate aduce contribuția prin înlesnirea dialogului dintre specialiștii și deținătorii documentelor de arhivă bogate în informații economice și cadrele ce activează în diferite domenii ale practicii economice, în ministere economice etc. Arhivele pot constitui surse prețioase de informații pentru localizarea unor resurse energetice și de minereuri utile care au fost depistate și neexploatate sau a căror exploatare a fost sistată din diverse motive în trecut.

Țin să subliniez că amploarea și durata actualei crize a răsturnat toate criteriile de eficiență statornicite în perioada anterioară. În primul rînd, datorită progreselor tehnice și tehnologice, s-a ajuns în situația de a putea fi exploatate minereuri de 20—30 ori mai sărace decît cele exploatate cu jumătate de secol mai înainte (ex. minereurile cuprifere). Pe de altă parte, creșterea prețurilor la petrol și minereuri și mai ales scumpirea creditului impun revederea tuturor calculelor de eficiență anterioare crizei. Dobînzile au ajuns să depășească 20%, astfel că în curs de 5 ani în locul unui credit inițial de 10 milioane ajung să fie restituite 20 milioane. Or, pentru țara noastră, care depinde într-o proporție însemnată de importurile de petrol și minereuri, este stringent necesar să se revadă cu toată atenția întregul potențial de care dispune, să se reevalueze cu atenție toate sursele considerate cu decenii în urmă ca fiind minore, sărace, dificil de exploatat pentru a le putea atrage cît mai urgent în circuitul economic. De asemenea, restricțiile crizei impun o reorientare și în ceea ce privește folosirea unor tehnici și tehnologii tradiționale ce utilizau energia căderilor de apă, a vîntului etc. Acuitatea crizei și amploarea restricțiilor energetice fac necesară o optică nouă în privința posibilităților — oricît de modeste — de degrevare a balanței energetice a țării. În această optică nu este lipsit de importanță faptul că prin dezbaterea noastră putem sensibiliza factorii de decizie — de la nivel central și local — asupra unor posibilități reale și imediate de a atrage în circuitul productiv resurse energetice ori minerale de dimensiuni oricît de modeste. Am dori ca prin dezbaterea noastră să contribuim la înfiripărea unui dialog și a unei conlucrări cît mai strînse între cadrele din economie care resimt atît de direct și de stringent efectele crizei și specialiștii arhivelor care dețin prețioase și multiple informații a căror utilitate nu este necesar decît să o demonstrăm în practică.

Ionel Gal — șeful Direcției Generale a Arhivelor Statului — Apreciez foarte mult inițiativa redacției „Revistei economice" cu convingerea că discuția va fi foarte utilă. Doresc să-i mulțumesc în mod deosebit, pentru că în paginile acestei publicații au și apărut materiale [1]) referitoare la utilizarea documentelor de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice. Aducînd mulțumiri pentru această lăudabilă inițiativă, aș dori să subliniez în continuare că Direcția Arhivelor Statului și filialele Arhivelor Statului dețin foarte multe documente din care o parte însemnată o reprezintă documentele care conțin informații economice, legate de resursele minerale și energetice începînd de la petrol, minereuri, la alte forme de energie care de-a lungul timpului au fost exploatate.

În ceea ce ne privește pe noi, cei din Arhivele Statului, am încercat să punem aceste informații în slujba beneficiarilor: a economiei naționale în ansamblu. În acest scop, în diferite județe, filialele au informat comitetele județene de partid ; pe plan central noi am întocmit cu ajutorul computerului o listă a fondurilor economice pe care le deținem și le-am trimis conducerii Ministerului Minelor, dar nu știm în ce măsură acest instrument de evidență, util zicem noi, a fost folosit de instituțele de cercetare.

În același context „Revista arhivelor" a publicat informații care să slujească această acțiune. Sîntem conștienți însă că nu s-a făcut tot ceea ce se putea face. Că bogăția de informații economice pe care o deține Arhivele Statului nu este exploatată așa cum trebuie, ne-am dat seama și la întîlnirile internaționale unde utilizarea documentelor de arhivă în scopuri economice practice s-a pus cu o deosebită acuitate. În cadrul celui de al XVI-lea Congres al istoriei științei și tehnicii unul din reprezentanții arhivelor spunea că unele din informațiile din arhivă au fost folosite de Administrația N.A.S.A. pentru depistarea unor procedee legate de semnalizarea și transmiterea informațiilor prin raze ultrascurte.

Dacă în general Arhivele Statului au un aport deosebit de mare în ceea ce privește informațiile pentru cercetare, este un fapt că nici pe departe noi nu am pus în valoare informația tehnico-economică și științifică pe care o deținem în slujba dezvoltării economiei, științei și tehnicii. Ceea ce am făcut, consider că sînt lucruri bune, dar modeste mai ales dacă le raportăm la exigențele și la acuitatea situației pe planul aprovizionării cu resurse minerale și energetice.

De aceea, eu consider deosebit de utilă această întîlnire prin aria schimbului de informații pe care îl vom face cu ajutorul revistei și al dumneavoastră. Chiar pentru noi, specialiști în arhive, va fi un schimb util de experiență pentru a găsi forme și mijloace noi pentru a da un impuls acestei activități.

[1]) Vezi dr. Iosif I. Adam, Documente de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice, „Revista economică" nr. 36 din 4 septembrie și 37 din 11 septembrie a.c.

Vasile Căpâlnean — șeful filialei Arhivelor Statului Maramureș — Arhivele Statului filiala Maramureș, care își desfășoară activitatea într-un județ cu specific minier, deține o bogată bază documentară. Aceste fonduri arhivistice, în ordinea importanței lor sub aspect economic, ar fi cele ce au aparținut următoarelor instituții : 1) Inspectoratul geologic minier Baia Mare : între anii 1729—1970, 2) Comisariatele miniere Baia Sprie (1748—1860), Borșa (1763—1859), Oradea (1860—1862), Kosice (1860—1863), Smolnic (1855—1859), 3) Direcția minelor și uzinelor metalurgice Baia Mare (1669—1968), 4) Exploatările miniere Baia Sprie (1750—1958), Băiuț (1756—1948), Rodna Veche (1755—1937), Valea Roșie — Baia Mare (1852—1943), „Dealul Crucii" — Baia Mare (1922—1942), 5) Uzina chimico-metalurgică Ferneziu (1833—1964), 6) Prefectura județului Maramureș — Seriile Viceconite și Documente hidraulice (sec. XIX—XX), 7) Primăria orașului Baia Mare (1347—1670).

Din aceste fonduri arhivistice, inventariate și selecționate, s-au întocmit nenumărate fișe tematice, din care cele mai valoroase sub raportul informațiilor conținute au fost introduse și în memoria calculatorului D.G.A.S. Toate fișele tematice întocmite sînt repartizate, conform clasificatorului, în fișierul tematic de la filială, iar pentru perioadele încă neafișate și deci neacoperite de fișierul tematic, cercetătorul poate consulta inventarele sau registrele contemporane de evidență ale acestor fonduri. În prezent se lucrează la un „Catalog al documentelor miniere", începînd cu 1347 și pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

În urma tuturor acestor lucrări de ordonare, inventariere, cercetare tematică și publicare, realizate sau în curs de definitivare, credem că putem afirma că bogatul tezaur documentar referitor la problemele cu care se confruntă în prezent economia națională — descoperirea și valorificarea de noi resurse minerale și energetice — este numai parțial cercetat și valorificat. Arhiviștii, întocmind lucrările menționate au adus documentele în stadiul de cercetare, dar ei nefiind specialiști în domeniile miniere sau energetice, bineînțeles că n-au putut elabora studii, cu propuneri de soluții concrete.

Încă de la ceea ce am putea numi declanșarea crizei petrolului, filiala a informat comitetul județean P.C.R. asupra documentelor referitoare la resursele de cărbune și petrol cunoscute și parțial exploatate de-a lungul anilor și în special în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și primele două-trei decenii ale secolului al XX-lea. Toate aceste măsuri au avut un ecou favorabil în sensul creșterii numărului cercetătorilor la sala de studiu pentru valorificarea rezervelor posibile din vechile galerii miniere, părăsite ca nerentabile la vremea respectivă, din diferite puncte ale bazinului minier maramureșean.

De la un astfel de document din 1831, în care un topograf pleda pentru continuarea unor lucrări la Valea Roșie, apreciate ca fiind de importanță vitală, de natură să transforme Valea Roșie într-o zonă principală a minerităului băimărean și pe baza datelor cuprinse în vechile hărți miniere din secolul trecut, centrala minelor din Baia Mare a și primit un amplu studiu tehnico-economic întocmit de un specialist delegat de Institutul de cercetări și proiectări miniere din Baia Mare, de concluziile căruia cu siguranță că se va ține seama.

Altă temă de cercetare se referă la zona Herja de lîngă Baia Mare, atît pentru valorificarea datelor în legătură cu filoane vechi, parțial exploatate, cît și în scopul stabilirii traseului tunelului de transport a minereului de la gura de exploatare la Flotația centrală din Baia Mare, al cărui traseu străbate o zonă în care constructorii ar putea să dea peste vechi galerii miniere.

Lucrările de proiectare a unei termocentrale, care să înlocuiască încălzitul cu gaze naturale sau combustibil lichid a noilor cartiere din orașul Baia Mare, au fost precedate de studierea documentelor referitoare la descoperirea unor zăcăminte de cărbune în perimetrele unor localități apropiate.

Parcurgînd inventarele documentelor preluate de la Inspectoratul geologic minier Baia Mare ești surprins de faptul că întreaga zonă, pînă la Oaș, a fost cercetată și s-a semnalat cărbune, dar cu toate acestea, după știința noastră, aceste zăcăminte, cu mici excepții, astăzi nu sînt valorificate. Dar fondurile noastre documentare, în special cel al inspectoratului geologic minier, se referă la cărbune și petrol nu numai în Maramureș ci într-o zonă mult mai vastă, cuprinzînd județele Arad, Bihor, Sălaj, Satu Mare.

În ceea ce privește petrolul maramureșan, el s-a descoperit încă în secolul trecut în zona Sălcel — Vișeu. Un document din 1915 ne vorbește de faptul că „Societatea maghiară Carpatică" executase pînă în acel an 9 foraje după țiței, ajungînd în unele dintre acestea pînă la adîncimea de 1130 m. Din aceste puțuri s-au extras, în primele 4 luni ale anului respectiv 86 230 kg de țiței, iar perspectivele erau socotite ca încurajatoare, dovada constituind-o faptul că aici s-a extras țiței pînă prin anii 1950—1952. Azi nu se mai extrage țiței din Maramureș, desigur din motive pe care le cunosc numai specialiștii, dar o documentare mai temeinică prin documentele vechi s-ar putea să ducă la concluzia repunerii în exploatare a acestor rezerve și a altora descoperite între timp prin forajele întreprinse în zonă.

Forța cursurilor de apă ce străbat Maramureșul a pus în mișcare începînd de prin secolul al XVIII-lea și pînă în prima jumătate a secolului nostru nenumărate mori, gatere sau piue. Astăzi aproape că nu mai există mori de apă, ele fiind înlocuite de cele cu combustibili lichizi sau energie electrică. O studiere a arhivei hidraulice, existentă la filială, ar putea reorienta această ramură consumatoare de combustibil sau energie electrică, atît de scumpe.

Un document descoperit recent în arhive ne arată că încă înainte de primul război mondial s-au definitivat lucrările de construire a unei hidrocentrale de putere redusă la Borșa, în scopul deservirii bazei turistice și sportive de acolo, dar lucrarea a rămas în proiect din cauză că a intervenit războiul. Astăzi ar putea fi reluată această problemă pentru actualitatea ei, mai ales că „dosarul", închis în împrejurările de atunci, conține toată documentația necesară.

În concluzie, prin prezentarea generală a bazei documentare maramureșene prin cîteva exemple menționate, am urmărit să subliniem cît de bogate sînt fondurile noastre documentare în domeniul resurselor minerale și de energie. Credem că s-ar impune, ca o regulă obligatorie, ca orice lucrare de prospecțiune geologică să fie precedată de o documentare în arhive, după cum, credem că nu ar fi lipsit de interes ca o parte din practica studenților de la facultățile de specialitate să aibă în vedere și domeniul arhivelor, în care să se facă sondaje documentare.

Gheorghe Dragnea, — Ministerul Geologiei — În primul rînd, doresc și eu să apreciez inițiativa „Revistei economice" și a Direcției Generale a Arhivelor Statului de a organiza această consfătuire, deoarece prin această discuție am putea găsi soluțiile pentru stabilirea unor contacte mai strînse între deținătorii arhivelor și organele locale sau întreprinderile miniere.

Referitor la una din problemele ridicate anterior și anume petrolul din Maramureș, exploatarea s-a închis prin 1973 din motive de nerentabilitate la data respectivă. Este o zonă petroliferă cunoscută de foarte multă vreme, dar cu posibilități restrînse. În momentul de față însă problema nu se mai pune în termenii în care se punea cu zece ani în urmă. În prezent, dacă ne raportăm la prețul de pe piața mondială, la tendința acestuia, exploatarea devine rentabilă. De altfel, ministerul nostru, încă de acum doi ani, a reluat toată documentația și a început să facă prospecțiuni mai sistematice, cu metode perfecționate, pentru a vedea dacă nu există la adîncimi mai mari zone cu posibilități superioare. Cercetările sînt în curs.

S-au făcut, de asemenea, referiri la o serie de iviri de cărbuni în zona respectivă. Ministerul nostru, începînd cu anul 1979 și-a elaborat un program sistematic de a cerceta toate zonele din țară, în special zonele deficitare în combustibil în scopul reducerii cheltuielilor cu transportul de la o zonă la alta și de a asigura din resurse apropiate, locale, necesarul, în special de cărbune pentru consumul local. Este adevărat că în Maramureș cărbunele este în cantități mici și, tot din motive economice, pînă acum nu aveau mare importanță, dar din aceleași motive, acum cînd necesarul este foarte mare și pe măsură ce tehnica minieră se perfecționează, poate să devină rentabilă și exploatarea unui asemenea cărbune. Pentru a da un exemplu, dacă în urmă cu o sută de ani limita minimă pentru a exploata un zăcămînt de cupru era de 5—7 la sută conținut de metal, în momentul de față ne interesează, chiar și cu 0,2—0,3 la sută, deci de aproximativ 30—35 de ori mai mic, considerîndu-se rentabilă și o asemenea exploatare.

În încheiere cred că ar fi util ca specialiștii ministerului care merg pe teren să se întîlnească cu arhiviștii, să aibă contacte mai strînse, pentru a cunoaște documentele existente pentru că este posibil să existe zone mai mici care să nu fi fost sesizate de specialiștii noștri în prospecțiunile făcute în ultima vreme. Teritoriul este cercetat sistematic și mereu, pe măsură ce se perfecționează mijloacele de investigare și de pătrundere la adîncimi din ce în ce mai mari.

Florica Dumitrică — cercetător principal filiala Arhivelor Statului Prahova. — La filiala Arhivelor Statului Prahova se păstrează o mare cantitate de arhivă creată în ultimii 100 de ani. Documentele aparțin instituțiilor administrative și societăților petrolifere sau de altă natură, dintre care amintim : Steaua Română, S.A.R. Concordia, Societatea Româno-Americană, Rafinăria Teleajen, Creditul minier Brazi, Rafinăria Vega, Aquila Franco-Română, Astra Română, Salina Slănic, Camera de comerț și industrie, Colombia, Creditul minier. Documentele păstrate oferă numeroase informații despre începuturile exploatării zăcămintelor minerale, rapacitatea cu care au fost exploatate în perioada primei jumătăți a secolului nostru, cantitățile ieșite din țară cu forme sau fără forme, legal sau ilegal și alte asemenea date.

Dar în cele ce urmează doresc să mă refer doar la unele documente care privesc existența unor bogății subterane încă neexploatate sau mai puțin exploatate.

Astfel, numeroase documente de arhivă oferă informații despre unele sonde închise fie din cauză că petrolul se epuizase fie că forările făcute cu mijloacele tehnice mai rudimentare din perioada interbelică nu găsiseră petrol. La Băicoi, în perioada 1920—1928, 21 de sonde au fost abandonate, la Țintea 34, la Copăceni 11, la Păcurați, 12, precum și la Dițești-Roșiori, Urlați, Ariceștii, Boldești. Dar, posibilitățile tehnice au evoluat mult și asemenea sonde ar putea să prezinte un cu totul alt interes în momentul de față.

În ultimii ani, fondurile arhivistice ale filialei s-au îmbogățit cu noi documente din care rezultă informații despre diferite materii prime. Dintre acestea, cel mai important este fondul Direcțiunea a II-a minieră — regiunea Prahova, Inspectoratele miniere — Direcțiunea regională II minieră Ploiești.

Ultima întreprindere s-a înființat în anul 1908 ca serviciu exterior al Direcției minelor din cadrul Ministerului Industriei și Comerțului și avea în raza sa de activitate județul Prahova și Ilfov. Din anul 1937, Direcția reg. II minieră Ploiești cuprinde în activitatea sa de control județele Prahova, Dîmbovița, Ilfov, Buzău, Brașov și Trei Scaune. În atribuțiunile direcțiunii intrau aplicarea întocmai a dispozițiilor rezultate din legea minelor privitoare la exploatarea zăcămintelor, supravegherea întregii activități miniere în ce privește drepturile emanate de la stat cît și de la particulari, eliberarea permiselor de prospecțiuni, executarea lucrărilor referitoare la impuneri miniere, anchete, controale. Se poate aprecia că Direcția regională II minieră Ploiești executa controlul întregii activități geologice și miniere de cercetare, explorare și exploatare din raza sa de activitate. Aceste documente prezintă mult interes mai ales că în județ există încă zone în care exploatările minereurilor nu au început.

Prin cercetările întreprinse și discuțiile purtate cu conducerea Inspectoratului geologic Prahova au fost identificate pe baza documentelor de arhivă din anul 1941, zone bogate în silicați aluminoși (bentonită). Astfel, în localitatea Brebu, la aproximativ 10 km de Cîmpina în punctele „Carîmbul", „Certamul", „Măluroasa", „Lupeni", există mai multe straturi de bentonită, de culoare albă-gălbuie, cenușie și alte nuanțe. Straturile, 8 la număr, au grosimea de 20 cm — 180 cm. Zona nu a fost cercetată pînă în prezent. În perimetrul „Dobreasa" din apropierea localităților Prăjani-Slănic, Ștefești, Vărbilău, există o zonă de aproximativ 100 de ha. în care stratul de silicați aluminoși are o grosime de 0,90 m. Cercetările au început în anul 1942 dar au fost sistate din cauza războiului. Nu au mai fost reluate pînă astăzi.

Documente din 1935 vorbesc despre bentonita de la Păcurești, făcîndu-se precizarea că este „un fel de cenușă vulcanică, alterată încă în timpul sedimentării ei și transformată într-o substanță ceroasă semănînd cu talcul și cu argila". Stratul este în grosime de 10—20 cm, iar locuitorii o foloseau la fabricarea săpunului și ca detergent.

În anii 1945—1946, au început cercetările zonelor Breaza de Jos, Podul Vadului, Provița în vederea descoperirii de caolin, tufuri bentonice, marne, argilă și gipsuri, dar ulterior cercetările au fost sistate. Pentru zona de mai sus, semnalăm și existența unor izvoare cu ape termale exploatate și abandonate în secolul trecut.

În județul Prahova există cunoscutele mine de cărbune de la Filipești și Ceptura. Documentele de arhivă semnalează însă și existența în comuna Vărbilău a unei suprafețe de 267 ha cărbune, dar exploatarea este dificilă deocamdată, întrucît stratul, în grosime de 1—2 m este la suprafață și întreaga zonă ar fi afectată dacă ar începe exploatările. În anul 1938 a fost semnalată existența unor zăcăminte de cărbune la Comarnic și Secăria. Zăcămîntul de forma unei „huile grase" este la suprafață. În aceeași zonă a fost descoperit „un depozit de gaze" care a făcut, după cum cosemnează documentele vremii, o erupție printr-un strat de argilă.

În arhiva Direcțiunii a II-a minieră Ploiești există și informații despre existența aurului, argintului și a altor minerale conexe în limitele unei suprafețe de 100 ha situată în comuna Poiana Mărului jud. Brașov. Pe lîngă cuarț, granit, calcar alb cristalizat, se găsește pirita auriferă în proporție de 10%, grosimea filoanelor eruptive, fiind de 45 cm. La tona de materie primă cu compoziția de mai sus se obțineau în 1932 aproximativ 10,9 grame de aur și 17—20 gr. aur cu argint.

În ce privește comunele Surani, Matița, Opărițî, Predeal-Sărari, Ariceștî-Zeletin există informații privitoare la exploatarea sulfului, iar la Colți, Mlăjet, Bozieni, Nehoiași, jud. Buzău referiri la existența chihlimbarului.

Categoriile de acte care păstrează informații despre unele minereuri și alte surse de materii prime sînt diverse. Amintim rapoartele geologice, studiile și memoriile cercetătorilor, hărțile și planurile diferitelor zone, corespondență, buletine științifice, actele și contractele de concesiuni, anchete economice etc. Multe dintre ele abia urmează să fie cercetate de specialiști în măsură să aprecieze valoarea și utilitatea informațiilor pe care le conțin.

Ion Ștefănescu, — directorul Muzeului republican al petrolului (Ploiești) — Pentru a sublinia interesul unei asemenea „mese rotunde" doresc să relev și un aspect mai vechi al colaborării fructuoase dintre istorici și geologii care caută substanțe utile.

Întocmirea hărții petrolifere a României în 1905, operație care se executa în urma unei vaste anchete geologice terminată în 1901, a avut în vedere și cercetarea izvoarelor istorice. Geologii s-au deplasat în județe și au cules toate aceste date și a rezultat pînă la urmă harta zonelor petrolifere din 1905 care coincide, în mare parte, cu harta actuală a zonelor petrolifere. Deci încă în 1905 se cunoștea existența zonelor petrolifere din Suceava, Gorj etc. Faptul că nu au intrat de la început în exploatare a fost determinat de anumite motive.

Preocuparea pentru valorificarea tuturor resurselor petrolifere a existat și la muzeul nostru. Ea s-a materializat, deocamdată, în xerografierea multor date statistice privind sonde abandonate din diverse motive. În primul rînd, cred că ar fi important pentru viitor și consider că ar avea rezultate dintre cele mai surprinzătoare ca specialiștii din întreprinderile petrolifere de profil să-și consulte propria arhivă pentru că multe trusturi și schele petrolifere au documentații pentru fiecare sondă exploatată sau abandonată, din diferite motive, și singur specialistul este în măsură să aprecieze dacă reluarea activității este posibilă și rentabilă.

În al doilea rînd, toată activitatea de cercetare geologică pe plan național la noi în țară a fost coordonată de Institutul geologic al României, care își are originea înainte de 1906, data formării lui, în Biroul geologic al României înființat în 1893. În momentul de față, arhiva acestui institut geologic care întrunește rezultatele activității elitei geologice românești nu este de găsit. Această arhivă ar trebui pusă la îndemîna cercetătorilor geologi din țară.

Evident, trebuie dezvoltată acea colaborare despre care s-a vorbit aici. Noi o putem asigura pe plan local cu întreprinderile de profil, dar ea trebuie să existe și pe plan central. Noi ca muzeu de profil adresăm un apel colegilor la colaborare. Deși știam și noi de exploatările începute în Maramureș din 1915, nu dispunem de toate mărturiile și de toate datele privind aria exploatării petrolului în diferite zone ale țării.

Radu Ionescu — șeful Arhivei Acte economice din D.G.A.S. — Arhiva Institutului geologic se află în momentul de față la Ministerul Minelor. În curînd ea va fi preluată de Direcția generală a Arhivelor Statului și va putea fi consultată de cei interesați.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţii neoclasice privind dobînda şi factorii săi (I)

DIN vasta literatură occidentală privind dobînda, rezultă că cel puţin următoarele trei aspecte majore au concentrat permanent atenţia autorilor contemporani : a) validitatea teoriei banilor şi dobînzii elaborată de Keynes ca alternativă cognitivă şi pragmatică a ideilor clasice ; b) posibilitatea combinării în analiza dobînzii a unor procedee keynesiene cu cele clasice ; c) eficacitatea ratei dobînzii ca instrument de reglare a creşterii economice, ca instrument prin care să se armonizeze politica intervenţionistă a statului cu mijloacele de revitalizare a proceselor concurenţiale spontane – aspecte ce rezultă ca un corolar al primelor două. După cum se cunoaşte, în „Teoria generală..." a lui Keynes – generală în sensul că, spre deosebire de economia politică burgheză clasică, are în vedere inclusiv cazul subutilizării factorilor de producţie – rata dobînzii, determinată de masa monetară în circulaţie şi de preferinţa pentru lichiditate, constituie unul din factorii importanţi care condiţionează nivelul investiţiilor şi mai departe, ritmul creşterii economice. Keynes are în vedere faptul că dacă eficienţa marginală a capitalului (expresia psihică a randamentului mijloacelor de producţie) este superioară ratei dobînzii, investiţiile prezintă o tendinţă de creştere, ceea ce determină, pe de o parte, abundenţa de capital real, iar pe de altă parte, majorarea preţurilor bunurilor de echipament. Ca urmare a acestei situaţii, ulterior se diminuează eficacitatea marginală a capitalului şi, deci, se reduc investiţiile, pînă la un nivel la care capitalul real devine suficient de rar pentru ca eficienţa sa marginală să crească din nou la valoarea cifrică a ratei dobînzii. Deoarece, prin acest mecanism, fluctuaţiile eficienţei marginale a capitalului şi ale ratei dobînzii determină oscilaţii ciclice ale nivelului investiţiilor, un mijloc important pentru stimularea creşterii economice şi ridicarea gradului de ocupare a forţei de muncă este, după Keynes, reducerea ratei dobînzii prin emisiunea unei cantităţi de monedă peste necesarul obiectiv al economiei. În ipoteza că anumite rigidităţi ale sistemului monetar (utilizarea etalonului – aur, a unor cursuri valutare fixe etc.) – s-ar opune unei asemenea politici de emisiune, ele trebuie modificate corespunzător, încît să permită dotarea economiei cu puterea de cumpărare excedentară reclamată de aceste circumstanţe. Aceasta, conchide economistul englez, cu atît mai mult cu cît un exces de monedă are şi un efect independent, de stopare a preferinţei pentru lichiditate datorită deprecierii unităţii monetare, ceea ce determină stimularea investiţiilor.

Se relevă, deci, în acest context, că sensul major al teoriei keynesiene a banilor şi dobînzii îl constituie justificarea necesităţii provocării unei inflaţii permanente, măsură de natură să satisfacă excesul de cerere de monedă rezultat din preferinţa pentru lichiditate, să diminueze această preferinţă prin deteriorarea monedei şi să intensifice stimulentele procesului investiţional. Politica monetară şi de credit inspirată de această teorie constituie de mult timp principala opţiune din programele economice ale guvernelor occidentale. Gestionarea economiei capitaliste potrivit acestor prescripţii a generat însă numeroase insatisfacţii, ceea ce i-a determinat pe unii dintre economiştii occidentali să pună serios la îndoială valabilitatea fundamentelor lor teoretice.

Într-o serie de lucrări apărute începînd cu anii '50, prof. D. Patinkin[1]) a susţinut din ce în ce mai insistent că teoria banilor şi dobînzii elaborată de Keynes este aproape în întregime eronată. Critica lui Patinkin se bazează pe o analiză (opusă analizei keynesiene a echilibrului pe termen scurt), care are în vedere echilibrul pe termen lung al economiei capitaliste, economie presupusă însă ca îndeplinind în continuare condiţiile de bază ale concurenţei perfecte. În timp ce la Keynes principala preocupare era funcţionarea economiei capitaliste în condiţiile incertitudinilor specifice cu care se confruntă participanţii la procesul economic, acesta fiind privit drept factorul esenţial ce denaturează pînă la absurd comportamentul economic, obiectivul principal al lui Patinkin este prezentarea modului în care ar funcţiona economia capitalistă dacă s-ar restabili regulile „laissez-faire"-ului ; aceste reguli sînt sintetizate prin postulatul existenţei unei certitudini perfecte cu privire la preţuri şi dobîndă.

Din punct de vedere metodologic, Patinkin respinge explicaţiile psiho-comportamentale ale proceselor economice – explicaţii inaugurate de Keynes, iar cum acestea sînt incluse mai ales în consideraţiunile privind modul de utilizare a monedei, el le elimină considerînd moneda exclusiv ca un mijloc de plată. Deoarece, la Patinkin, moneda nu poate fi şi un mijloc de speculaţie sau de creare a altor conjuncturi favorabile pentru posesorii săi, analiza sa face abstracţie de elementele de incertitudine conţinute în previziunile agenţilor economiei cu privire la preţuri şi dobîndă. Aceasta constituie, dealtfel, o distanţare netă faţă de keynesieni precum şi o reîntoarcere la tezele economiei politice burgheze clasice.

În teoria keynesiană, sursa principală a incertitudinilor o reprezintă operaţiunile speculative desfăşurate pe pieţele de capital, acesta fiind, totodată, şi elementul esenţial pentru explicarea rolului ratei dobînzii. Dacă necesităţile de monedă pentru tranzacţiile cu mărfuri sînt satisfăcute, restul monedei aflat în circulaţie este presupus ca fiind în întregime în mîna speculatorilor „à la baisse", cantitatea de monedă din economie trebuind să fie suficient de mare pentru acoperirea ambelor categorii de utilizări. Rolul ratei dobînzii este ca, începînd de la un anumit nivel al evoluţiei sale descendente, să limiteze operaţiunile „à la baisse", reglînd astfel cererea speculativă de monedă, şi deci, preferinţa pentru lichiditate. La Patinkin, într-un mod semnificativ, operaţiunile speculative de capital, cu incertitudinile specifice pe care acestea le generează, sînt excluse din analiză.

Argumentul principal pe care se sprijină procedeul lui Patinkin apare simplu, el fiind formulat într-o manieră clasică : rolul monedei este ca, independent de circumstanţe, să mijlocească schimbul bunurilor utile prin ele însele sau transformabile tehnic în astfel de bunuri. Moneda nu poate fi

FIŞE

● *Reunind comunicările prezentate cu ocazia unui simpozion internaţional ale cărui lucrări s-au desfăşurat, la începutul acestui an, în Bucureşti, lucrarea „CONSERVAREA ENERGIEI ŞI COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ" (în 3 volume), publicată sub egida* Asociaţiei Române de Marketing *şi a* Academiei de Studii Economice, *aprofundează un domeniu de maximă importanţă pentru progresul economiei. În consens cu tematica supusă dezbaterii, şi continuînd linia unor*

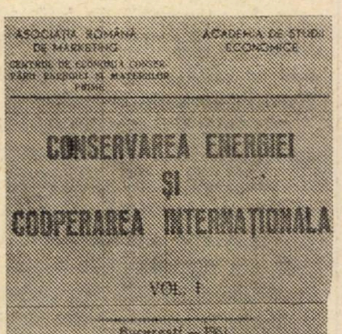

cercetări realizate astfel la noi în ţară, şi pe plan mondial, problema conservării energiei nu este privită numai la nivelul fiecărei economii naţionale în parte. Realizările înregistrate în diverse state în planul fundamentării unei concepţii unitare asupra economisirii energiei, a încadrării acestui domeniu în strategia energetică globală le sînt alăturate studii de cuprindere mai amplă, care proiectează ecuaţia energetică în termenii unei politici regionale sau chiar planetare. Elaborate de cercetători români şi specialişti de peste hotare, studiile au fost grupate pe cîteva domenii importante de investigaţie : conservarea energiei în procese de transformare energetică ; conservarea energiei în procese de consum final ; probleme economice şi sociale ale conservării energiei ; problematica energiei în relaţiile internaţionale.

Legea valorii şi proporţionalitatea economiei

● *Cum se intercondiţionează legea valorii şi principiul proporţionalităţii în actuala etapă a dezvoltării societăţii socialiste? – se întreabă economistul ungur K. Szabo în articolul „Az értéktörvény és az arányossági elv napjainkban" (Legea valorii şi principiul proporţionalităţii, astăzi) prezentat în publicaţia Közgazdasagi Szemle şi reprodus în „ABSTRACTS OF HUNGA-*

consumată sau întrebuințată într-un alt mod fizic, încît pînă la urmă trebuie schimbată pe bunuri ; chiar și atunci cînd este ținută în rezervă sau împrumutată, asemenea procese au în vedere un schimb ulterior, respectiv o creștere a cantității de monedă în vederea unui astfel de schimb. Ca urmare, masa monetară necesară economiei depinde de prețul bunurilor tranzacționate, sau, în exprimarea lui Patinkin, utilitatea marginală a unui stoc de monedă dat depinde exclusiv de nivelul prețurilor, independent de motivul imediat care determină deținerea monedei.

Pornind de la premisa clasică potrivit căreia moneda nu este decît un simplu instrument neutru de vehiculație a mărfurilor, Patinkin analizează pe larg condițiile acestei neutralități. După el, modificarea printr-un act de guvernămînt a unității monetare naționale (sau numai a puterii de cumpărare oficiale) lasă neschimbate elementele fundamentale ale economiei (nevoie, resurse, tehnologii, creanțe, obligații etc.) și raporturile dintre ele. O astfel de măsură determină doar exprimarea tuturor prețurilor, încasărilor, datoriilor etc. cu ajutorul noii unități de măsură. Or, acestea sînt echivalente cu efectele variațiilor continue ale masei monetare în circulație, unitatea monetară rămînînd fixă, în sensul că, și în acest din urmă caz, toate prețurile, veniturile și cheltuielile bănești, creanțele și obligațiile etc., se modifică în aceeași proporție ca și masa monetară. În consecință, susține Patinkin, nu există nici un motiv să se creadă, cum afirmă keynesienii, că o variație a masei monetare determină modificarea numai a unui preț particular cum este rata dobînzii.

Concluzia sa generală este că, dacă toate prețurile și salariile sînt flexibile, dacă moneda nou emisă este astfel introdusă în economie încît toate fluxurile (pozitive și negative) de monedă și titluri de credit cresc în aceeași proporție, dacă previziunile agenților economici sînt certe, dacă nu există nici o „iluzie monetară"[2]), atunci, din punct de vedere al echilibrului pe termen lung, o creștere a cantității totale de monedă din economie lasă neschimbată rata dobînzii în același mod și pentru aceleași motive ca și o modificare bruscă a unității monetare.

Rezultă că, la Patinkin, neutralitatea monedei în raport cu economia este valabilă atît din punct de vedere al echilibrului pe termen lung, cît și din al celui pe termen scurt, provenind dintr-un set de ipoteze formulate în legătură cu mecanismul economic general. Observațiile faptice invederează însă că aceste ipoteze sînt excesiv de simplificatoare, în sensul că modificările veniturilor monetare individuale, ale emisiunilor de titluri de credit, ale reacțiilor diferitelor categorii de firme și pături ale populației etc. la impactul diverselor impulsuri monetare sînt în realitate extrem de neomogene. În ceea ce privește absența „iluziei monetare", Patinkin însuși nu pare a ști dacă ea trebuie postulată sau dedusă logic din celelalte ipoteze privind comportamentul economic rațional.

Se invederează, astfel, că Patinkin — care, în bună tradiție clasică, consideră moneda doar ca un „voal" ce maschează procesele materiale din economie, procese despre care crede că sînt raționale, dar se prezintă denaturat datorită aberațiilor practicilor monetare — nu reușește să explicitezе satisfăcător condițiile necesare pentru ca moneda să fie neutră. În particular, el nu reușește să demonstreze că, în economia capitalistă contemporană, o multiplicare a masei monetare în circulație este însoțită de o multiplicare în același sens și în aceeași proporție a încasărilor și plăților, veniturilor și cheltuielior, prețurilor și salariilor etc., pentru toți agenții economici.

Pentru a-și putea continua totuși expunerea, Patinkin introduce un nou postulat ; el afirmă că nu pot avea loc creșteri ale veniturilor bănești fără ca acestea să declanșeze acțiunea unor forțe specifice competiției economice în condiții de concurență perfectă, care determină egalizarea utilităților marginale ale diferiților agenți economici. Aceste forțe, susține Patinkin, în măsura în care nu sînt deviate de acțiunea neinspirată a statului sau de accese de iraționalism ale indivizilor, conduc pe termen lung la o creștere a prețurilor în aceeași proporție în care au sporit încasările monetare. Prin efectul aceloraș forțe, cantitățile de titluri de credit emise sau cumpărate, după caz, vor crește și ele în aceeași proporție. Ansamblul acestor consecințe a fost denumit ulterior „efectul încasărilor reale" sau „efectul Pigou". Pentru ca acest efect să se propage în economie este nevoie, evident, de un anumit interval de timp — în cadrul căruia rata dobînzii poate fi chiar mai redusă decît înainte, însă după epuizarea procesului de transmisie creșterea masei monetare în circulație lasă neschimbată rata dobînzii.

Patinkin subliniază că eroarea principală a lui Keynes constă tocmai în aprecierea potrivit căreia suportul cantității de monedă în circulație trebuie să fie în permanență superior necesităților de monedă generate de preferința pentru lichiditate corespunzătoare unui nivel anterior al ratei dobînzii. Keynes a ajuns, astfel, la concluzia necesității unei inflații permanente, eroare gravă comisă, explică Patinkin, numai pentru că era convins că atît patronii cît și salariații sînt victime ale „iluziei monetare". În ceea ce-l privește, Patinkin elimină această „iluzie" ajungînd la concluzia că rata dobînzii nu depinde direct și exclusiv de cantitatea de monedă, deși depinde, printre altele, de prețuri, care, cu un anumit decalaj de timp, cresc în aceeași proporție ca și masa monetară. Cum însă masa monetară, la fel ca și dobînda depinde, la rîndul său, de prețuri, situația „reală" a economiei și rata dobînzii corespunzătoare echilibrului pe termen lung rămîn neschimbate.

Silviu CERNA
Timișoara

---

[1]) D. Patinkin, „Relative Prices, Say's Law and the Demand for Money", Econometrica, 16, apr. 1948 ; „The Indeterminancy of Absolute Prices in Classical Economic Theory", Econometrica, 17 ian. 1949 ; „A Reconsideration of the General Equilibrium Theory of Money", Review of Economic Studies, 18.1949—1950 ; „The Invalidity of Classical Monetary Theory", Econometrica, apr., 1951 ; „Dichotomies of the Pricing Process in Economic Theory", Economica, 21 mai, 1954 ; „Money, Interest ant Prices", Evanston, 111, 1956 ; „Liquidity Preference and Loanable Funds : Stoc and Flow Analysis", Economica, 25, nov, 1958 ; „Keynesian Economics Rehabilitated : A Rejoinder to Professor Hicks", Economic Journal, 69, sept. 1959 ; „Financial Intermediaries and the Logical Structure of Monetary Theory", American Economic Review, 51, mart. 1961.

[2]) Absența „iluziei monetare" înseamnă că nu există nici o tendință de a considera semnul monetar ca o valoare în sine și nici ca o putere de cumpărare a unei anumite valori, dependentă de nivelul prețurilor curente.

RIAN ECONOMIC LITERATURE" nr. 3/1981. Ideea complementarității legii valorii și a proporționalității economice a fost argumentată, susține K.S., de clasicii marxismului în condițiile economiei de piață a liberului schimb, prin dezvoltarea teoriei rentei și, într-o anumită măsură, prin teoria prețurilor de producție. Relația dintre cele două legi — a valorii și a dezvoltării proporționale — îmbracă forme diferite în condițiile economiei socialiste, economie în care, atît determinarea proporțiilor economice cît și a modului de manifestare a legii valorii are loc într-un cadru planificat. Acest fapt nu trebuie interpretat, consideră autorul, drept o limitare a rolului activ al prețurilor. Dimpotrivă, legile reproducției socialiste presupun o îmbinare supla a acțiunii legii valorii cu obiectivele strategice de dezvoltare macro-socială.

Evoluții economice

● *Privită global, tendința cea mai pronunțată care se constată, în ultimii ani, în economia țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol — se arată într-un studiu:* „Les tendances de la politique commerciale et économique dans les p.v.d. importateurs de petrol" *elaborat sub egida GATT și reprodus în publicația „PROBLÈMES ECONOMIQUES" — nr. 1743 — se referă la ritmul lor de creștere, al cărui nivel s-a redus de la 5,5% în perioada 1963-1973, la 5% între 1973-1980, urmare directă a recesiunii din țările industrializate, a creșterii prețului țițeiului și a altor materii prime pe piața mondială etc. În ce privește comerțul exterior al acestor țări, importurile au crescut, în volum, cu circa 6,5% anual comparativ cu 6% înregistrat în cazul exportului.*

Analiza evoluției economice a țărilor amintite pune în evidență, se arată în studiu, și importante diferențieri între state. Astfel, după momentul declanșării crizei petrolului în 1973, creșterea cea mai semnificativă au înregistrat-o acele țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol care au realizat o diversificare rapidă a producției lor precum și a structurii exportului. Numeroase dintre aceste state au promovat o politică de un relativ liberalism pe plan intern și extern, ele izbutind, după cum se arată în studiu, să se adapteze mai rapid la modificările survenite în volumul și natura cererii pe piața mondială și, în speță, a țărilor industrializate.

FIȘE

Inițiative românești pentru creșterea rolului O.N.U. în lupta popoarelor pentru dezarmare și pace

PĂTRUNS de un profund umanism, de un înalt spirit de responsabilitate pentru viața și existența tuturor popoarelor, pentru destinele civilizației umane, Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, difuzat și ca document oficial al Adunării Generale a O.N.U., abordează problemele cele mai arzătoare care stau în fața Națiunilor Unite, a întregii comunități internaționale. Apelul pune în evidență necesitatea de a se acționa cu cea mai mare energie și cît mai grabnic, pînă nu este prea tîrziu, pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru scoaterea în afara legii și eliminarea tuturor armelor de distrugere în masă.

Chemînd toate forțele democratice, opinia publică, popoarele tuturor țărilor să se unească într-o largă mișcare pentru pace și dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al tuturor națiunilor la viață, pace și libertate, Apelul îndeamnă, în același timp, să se acționeze pentru ca Organizația Națiunilor Unite, celelalte organizații și organisme internaționale să joace un rol mult mai activ în înfăptuirea acestor cerințe vitale, atestînd, încă o dată, însemnătatea pe care România o acordă principalului for mondial al zilelor noastre, sporirii eficacității sale în lupta generală în vederea traducerii în viață a aspirațiilor supreme ale întregii umanități, de a trăi într-o lume a păcii, înțelegerii și progresului.

Creată acum 36 de ani, la finele unei conflagrații cum nu cunoscuse pînă atunci istoria, — Organizația Națiunilor Unite — prin vocația sa universală, atît la nivelul principiilor ce guvernează acțiunile sale, cît și prin numărul membrilor săi (157 în prezent), prin amplitudinea activităților pe care trebuie să le coordoneze și să le încurajeze — are menirea să realizeze aspirația profundă a popoarelor de a inaugura o nouă eră în raporturile interstatale. Activitatea sa a contribuit adesea la îmbunătățirea atmosferei politice, a permis analizarea a numeroase probleme privind colaborarea dintre state pe plan politic, economic, social, fapt care a favorizat mai buna cunoaștere a pozițiilor și intereselor statelor și a facilitat identificarea unor soluții și căi de acțiune corespunzătoare.

În același timp au fost relevate însă și unele neajunsuri în activitatea O.N.U., faptul că unele prevederi ale Cartei și unele hotărîri luate de Organizația mondială nu au fost transpuse în viață sau au fost îndeplinite doar parțial. Dezbaterile pe marginea problemelor încredințate Organizației, unele de importanță majoră pentru pacea și securitatea internațională, s-au transformat adesea în discuții îndelungate și sterile. ceea ce s-a dovedit a fi în detrimentul concentrării eforturilor asupra găsirii unor soluții concrete, eficiente, cu participarea tuturor statelor membre.

Astfel, cu toate că atît la O.N.U., inclusiv la sesiunea specială din 1978 consacrată dezarmării, cît și în Comitetul de la Geneva problemele dezarmării au fost amplu dezbătute de-a lungul anilor, consemnîndu-se numeroase declarații de bune intenții și adoptîndu-se multiple rezoluții, rapoarte și recomandări, cursa înarmărilor nu numai că nu s-a atenuat, dar a primit noi și puternice impulsuri. Tocmai ținînd seama de sterilitatea negocierilor desfășurate în ultimii ani în problematica complexă a dezarmării, România consideră urgentă și imperativă trecerea de la vorbe la fapte, la măsuri efective de dezarmare și de eliminare a forței și a amenințării cu folosirea forței din viața internațională, răspunzînd astfel însești rațiunilor care au condus la crearea O.N.U.

Interes permanent pentru continua perfecționare a activității O.N.U.

ÎN CADRUL NAȚIUNILOR UNITE, al instituțiilor sale specializate și al altor foruri internaționale, România și-a cîștigat prestigiul unui stat dintre cele mai active în sfera diplomației multilaterale, avînd o contribuție activă la punerea în aplicare a scopurilor și principiilor înscrise în Carta O.N.U., la apărarea cauzei păcii, justiției și libertății popoarelor. Acest lucru este reflectat de faptul că România socialistă a fost coautoare la cea mai mare parte a declarațiilor și rezoluțiilor adoptate de O.N.U. în probleme de interes major, cum sînt realizarea universalității Organizației, consolidarea păcii și securității internaționale, lichidarea colonialismului, adoptarea unor măsuri autentice de dezarmare, codificarea principiilor relațiilor dintre state, sprijinirea eforturilor pentru lichidarea decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, extinderea și diversificarea colaborării economice și tehnico-științifice, instaurarea unei noi ordini economice internaționale, formularea drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor etc. Inițiative românești importante, de larg ecou pe plan internațional, se află înscrise pe agenda actualei sesiuni a Adunării generale a O.N.U. : întărirea și dezvoltarea bunei vecinătăți, înghețarea și reducerea bugetelor militare, Anul internațional al tineretului. Toate acestea demonstrează că pe parcursul celor aproape 26 de ani de participare activă la O.N.U., țara noastră s-a preocupat de folosirea optimă a posibilităților pe care le oferă organizația pentru extinderea colaborării internaționale pe toate planurile, manifestînd, în același timp, un interes permanent pentru continua perfecționare a activității ei și pentru creșterea rolului O.N.U. în lume, ținînd seama atît de experiența acumulată de instituția mondială cît și de noile sarcini care-i revin în stadiul actual al vieții internaționale.

Nevoia tot mai larg resimțită de a se proceda la evaluarea modalităților de întărire a O.N.U., în contextul răspunderilor tot mai mari care-i revin în prezent, a determinat guvernul român să înscrie pe agenda celei de-a XXVII-a sesiuni a Adunării Generale punctul intitulat „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate națiunile și în promovarea normelor de drept internațional în raporturile dintre state". Dezbaterile pe marginea acestei inițiative românești precum și rezoluțiile adoptate au scos în evidență necesitatea sporirii capacității de acțiune a Organizației pentru îndeplinirea obiectivelor sale, îmbunătățirea structurilor instituționale, perfecționarea formelor și metodelor de lucru, pentru a deveni un instrument eficace în întărirea păcii și securității generale, în salvgardarea independenței și suveranității statelor, a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară.

În 1975, la propunerea țării noastre, inițiată împreună cu alte țări, Adunarea generală a creat Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, alcătuit din 47 de state, între care și România, cu sarcina de a examina propunerile formulate cu privire la întărirea Organizației și de a identifica pe acelea susceptibile să întrunească un acord general.

Inițiative de larg ecou internațional

O IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE a țării noastre la lucrările noului Comitet a constat în propunerile din documentul prezentat la 12 noiembrie 1975 Adunării generale intitulat „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în vederea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice". Documentul arată că O.N.U. reprezintă forul cel mai larg și mai reprezentativ pentru dezbaterea marilor probleme ale epocii contemporane, subliniind în același timp că pentru îndeplinirea acestei înalte responsabilități se impune ca activitatea O.N.U. să fie îmbunătățită substanțial, cu scopul ca ea să reflecte în mod corespunzător realitățile lumii de astăzi și să contribuie efectiv la promovarea în viața internațio-

nală a unui spirit nou, a unei politici întemeiată pe deplina respectare a dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî singură soarta. Ideile conținute în document vizează adaptarea actului constitutiv al O.N.U., Carta, la exigențele epocii noastre, transformarea Organizației Națiunilor Unite într-un veritabil instrument de promovare a păcii, securității și colaborării internaționale.

Propunerile formulate de țara noastră se referă la definirea mai precisă a obiectivelor Națiunilor Unite, în lumina experiențelor acumulate și a cerințelor actuale ; dezvoltarea, precizarea și adoptarea normelor și principiilor relațiilor internaționale, în concordanță cu noile cerințe ale vieții internaționale, rolul O.N.U. în soluționarea pe cale pașnică a conflictelor dintre state, sporirea considerabilă a rolului, influenței și aportului O.N.U. la înfăptuirea dezarmării, intensificarea acțiunilor Organizației pentru lichidarea definitivă a colonialismului, neocolonialismului, rasismului și apartheidului, îmbunătățirea structurii, organizării și funcționării O.N.U. ; democratizarea întregii activități a Organizației și a organismelor sale, pentru a permite participarea tuturor statelor membre, în condiții de egalitate, la dezbaterea și soluționarea problemelor internaționale etc.

În anul 1976, Adunarea generală a avut la dispoziție primul raport prezentat de Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației. Alături de multitudinea de idei concrete formulate de cei peste 60 de vorbitori la acest punct, reține atenția consensul realizat în legătură cu prelungirea mandatului Comitetului amintit, hotărîrea luată fiind consemnată printr-o rezoluție propusă de România și de alte 61 de state și însușită unanim, ceea ce ilustrează, încă o dată, larga adeziune de care se bucură inițiativa românească privind creșterea rolului O.N.U.

În 1978, Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației a prezentat Adunării generale un prim inventar de propuneri și sugestii în legătură cu sporirea contribuției Organizației mondiale la soluționarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state. Aceeași temă a format obiectul unei liste de propuneri adoptate prin consens de Comitet în 1979. Același organ a început, cu un an mai tîrziu, activitatea de elaborare a unei Declarații asupra reglementării pașnice a diferendelor dintre state.

Un moment important l-a constituit elaborarea de către delegația României, împreună cu delegațiile altor opt state, a unui proiect de Declarație asupra reglementării pașnice a diferendelor dintre state și prezentarea acestuia la sesiunea Comitetului special de la Manila (28 ianuarie — 22 februarie 1980). În concepția țării noastre elaborarea declarației nu trebuie să fie decît un prim pas în vederea elaborării și adoptării în viitor a unui tratat general asupra reglementării pașnice a diferendelor dintre state.

La sesiunea din acest an a Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației (New York, 17 februarie — 13 martie 1981) a început procesul de redactare a Declarației, concepută să fie alcătuită din două părți. Prima parte enunță obligațiile generale ale statelor decurgînd din principiul reglementării pașnice a diferendelor, iar a doua parte se referă la rolul organelor principale ale O.N.U. în reglementarea diferendelor. La actuala sesiune a Adunării generale delegația română acționează pentru continuarea activității de redactare a Declarației începută în Comitetul special și finalizarea acesteia cît mai curînd posibil, pentru a putea fi adoptată la sesiunea din 1982 a forumului mondial. Cu definitivarea proiectului de declarație a fost însărcinat un grup de lucru a cărui președinție a revenit reprezentantului României.

La ultima sa sesiune, Comitetul special a mai avut ca sarcină să treacă în revistă 74 de propuneri ale statelor vizînd creșterea rolului O.N.U. în menținerea păcii și securității internaționale, în vederea întocmirii unei liste de propuneri care au suscitat un interes deosebit și asupra cărora un acord este posibil. Cu această ocazie au fost abordate în termeni generali și unele propuneri prezentate în anii anteriori de țara noastră : elaborarea unui Cod universal de conduită privind drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor ; adoptarea unui tratat mondial de nerecurgere la forță ; introducerea în Carta O.N.U. a unor dispoziții care să prevadă ca rezoluțiile adoptate prin consens sau cu unanimitate de voturi să constituie angajamente ferme pentru toate statele membre ; asigurarea examinării de fond de către Adunarea generală a rapoartelor anuale ale Consiliului de Securitate, a dreptului Adunării generale de a cere Consiliului rapoarte speciale asupra principalelor probleme ale păcii și securității internaționale, de a formula sugestii și propuneri privind modul de acțiune al Consiliului ; consacrarea în Carta O.N.U. a procedurii consensului în ceea ce privește problemele esențiale ale păcii și securității internaționale ; includerea în Cartă a unor prevederi care să stabilească necesitatea ca atît Adunarea generală cît și Consiliul de Securitate să instituie, în fiecare caz în parte, pentru problemele importante, proceduri, mecanisme sau organisme corespunzătoare care să urmărească ducerea la îndeplinire a rezoluțiilor adoptate și să propună măsuri pentru traducerea lor în viață, acordarea pentru 1—2 membri nepermanenți ai Consiliului de Securitate a acelorași drepturi ca și pentru actualii membri permanenți în adoptarea hotărîrilor pe probleme de fond, stabilirea unor reguli și principii clare care să guverneze activitățile militare ale O.N.U.

În cadrul Comitetului s-au formulat unele rezerve și chiar opoziții, îndeosebi din partea unor membri permanenți ai Consiliului de Securitate, în legătură cu propunerile care implică modificări în Carta O.N.U.

Paralel cu inițiativa elaborării declarației amintite, România a propus crearea unei Comisii permanente a Adunării generale care să îndeplinească funcții de mediere, bune oficii și conciliere. În viziunea țării noastre, un astfel de organ, deschis practic participării tuturor statelor, inclusiv celor care nu sînt parte la diferend, dar care doresc și pot să contribuie la soluționarea acestuia, ar oferi nu numai cadrul propice găsirii căilor și mijloacelor practice de rezolvare pe cale pașnică a diferendelor existente, dar ar urma să aibă și un rol activ în prevenirea izbucnirii unor stări de încordare, a agravării și degenerării acestora. Fără îndoială, aceasta ar întări încrederea statelor în capacitatea O.N.U. de a-și îndeplini funcțiile sale în domeniul menținerii păcii și securității internaționale, transformînd în regulă generală utilizarea de către statele membre a cadrului oferit de organizație pentru reglementarea pașnică a diferendelor.

★

PE PARCURSUL SESIUNILOR Comitetului special, precum și la sesiunile Adunării generale a O.N.U., numeroase delegații au relevat actualitatea și însemnătatea propunerilor prezentate de România și au avut cuvinte de caldă prețuire față de contribuția sa constructivă la dezbaterile cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U. Una din concluziile fundamentale ale dezbaterilor privind creșterea rolului O.N.U. în viața internațională este recunoașterea necesității imperioase a sporirii capacității de acțiune a O.N.U. în examinarea și soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale. Statele membre doresc ca Organizația mondială să răspundă pe deplin comandamentelor epocii și să contribuie efectiv la menținerea păcii și securității internaționale, la statornicirea unei noi ordini internaționale, la asigurarea participării active, democratice a tuturor țărilor — indiferent de mărime sau de orînduire socială — la soluționarea problemelor complexe ale lumii de astăzi. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la marea adunare populară din municipiul Baia Mare **„trebuie să crească și mai mult rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea problemelor care confruntă omenirea, în asigurarea participării popoarelor la rezolvarea lor, în interesul păcii, al progresului și independenței, al dezvoltării lumii"**, punct de vedere împărtășit de numeroase state ale lumii și reflectat pe larg în luări de poziții la tribuna Adunării generale a O.N.U. la actuala sa sesiune. Declarațiile unor reprezentanți autorizați ai acestor țări, în marea lor majoritate țări în curs de dezvoltare și nealiniate, au confirmat justețea poziției României, a președintelui ei, care relevă că **nu există sarcină mai arzătoare pentru toate statele și popoarele lumii, pentru întreaga omenire, decît aceea de a face totul pentru a se împiedica extinderea în continuare a arsenalelor, pentru a se trece la reducerea cheltuielilor și a efectivelor militare, la adoptarea de măsuri energice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, și a se apăra viața și liniștea popoarelor.**

În acest context, o însemnătate deosebită dobîndește cea de-a doua sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, din 1982, care trebuie să deschidă calea unei cotituri radicale în abordarea acestei problematici, să constituie, totodată, un prilej de mobilizare și activizare puternică a opiniei publice de pretutindeni ca forță hotărîtoare, în măsură să impună oprirea cursei înarmărilor, să creeze perspectiva unei lumi fără arme și fără războaie.

România este hotărîtă să acționeze în continuare, conlucrînd strîns cu toate celelalte state, pentru întărirea capacității de acțiune a Organizației Națiunilor Unite, pentru sporirea rolului ei în viața internațională, astfel încît activitatea instituției mondiale să devină mai eficientă și să contribuie efectiv la rezolvarea marilor probleme care preocupă umanitatea și în primul rînd a celei mai urgente dintre ele — dezarmarea.

Sabin POP

Perspective economice occidentale

UN studiu realizat de specialiștii de la Economist Inteligence Unit și Wharton Econometric

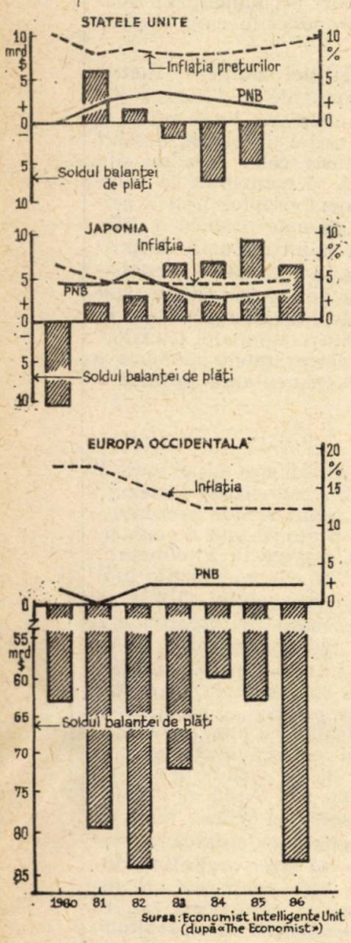

Forecasting apreciază — deși trebuie să ținem cont de elementele subiective inerente acestor studii — că în următorii cinci ani țările occidentale pot realiza o anumită creștere economică în condițiile unui deficit relativ redus al balanței de plăți.

Pentru zona O.C.D.E., această creștere este estimată la 3,3% în 1982 față de 1,7% estimările pentru 1981. Este o prognoză mai optimistă față de cele ale specialiștilor din cadrul organizației, care prevedeau cifre de respectiv 1,25 și 2%. Pentru întreaga perioadă țările industrializate ar înregistra — potrivit studiului citat — o creștere medie anuală de 2,9% față de 2,6% în perioada 1973—1980.

Pe țări sau grupe de țări se așteaptă totuși ca evoluțiile să fie diferențiate. Astfel, P.N.B al țărilor din Piața comună este așteptat să se reducă cu 0,5% pe ansamblul anului 1981, în timp ce în S.U.A. se prevede că va crește cu 2,5%, iar în Japonia cu aproape 4,5% în același interval.

În ce privește șomajul, prognozele indică o reducere pînă la nivelul de 5% în Statele Unite pentru anul 1986 în condițiile în care se așteaptă ca P.N.B. să înregistreze o medie a ratei de creștere de 3,3% pe an. În Europa occidentală, șomajul s-ar putea menține în majoritatea țărilor la circa 9%, cu excepția Angliei și Irlandei unde se așteaptă niveluri de respectiv 12,4% și 15,3% în 1986.

O situație mai optimistă este prevăzută în Franța cu o rată a șomajului de circa 5,8% în condițiile unui deficit însemnat, apreciat la 53 miliarde dolari, în balanța de plăți a țării. De fapt, pe ansamblul țărilor dezvoltate vest-europene se așteaptă ca soldul balanței de plăți să fie deficitar, soldul negativ anual vest-european urmînd să se ridice la 83 miliarde dolari în 1982 (vezi grafic).

Și inflația este prevăzută să se încadreze pe o curbă descendentă, respectiv de la 13% la circa 10% în perioada 1984—1986. Japonia și Anglia se pare că vor înregistra cele mai sensibile performanțe, rata inflației urmînd să coboare la o medie de 4,6% și respectiv 10,7% în intervalul 1981—1986.

Premisele acestor prognoze constau în perspectiva unor creșteri mai lente decît pînă acum în ce privește prețurile la țiței, un nou „șoc petrolier" putînd avea efecte dezastruoase pentru țările din O.C.D.E. în perioada amintită.

Programe de dezvoltare

Albania: dezvoltarea multilaterală a economiei

BILANȚUL favorabil al realizării planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale a R.P.S. Albania pe anii 1976—1980 se exprimă între altele, în sporirea cu 24,4% a produsului social brut al țării, respectiv într-un ritm de două ori mai rapid decît creșterea populației sale. Concomitent, producția industrială s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 6,1%, în condițiile creării unor ramuri noi, ca siderurgia, prelucrarea complexă a petrolului, producția de ferocrom etc., și ale extinderii în continuare a bazei tehnico-materiale a ramurilor existente ale industriei extractive și prelucrătoare. Printre ramurile care au înregistrat ritmuri superioare de dezvoltare se numără hidroenergetica (triplarea producției de energie a hidrocentralelor în 1980, față de nivelul atins în 1975), extracția de cărbune (un spor de 63%), industria de mașini și utilaje (o creștere de 57,7%) ș.a. Aceste realizări, alături de mărirea cu 21,4% a producției agricole (cumulată pe cincinal, față de perioada corespunzătoare precedentă), au constituit premisa îmbunătățirii activității în celelalte ramuri și sectoare ale economiei naționale.

În ceea ce privește actualul — cel de-al VII-lea — cincinal (pe anii 1981—1985), obiectivul său fundamental constă în dezvoltarea multilaterală a economiei, în condițiile sprijinirii pe forțele proprii ; ea se bazează pe adîncirea industrializării socialiste a țării, pe consolidarea și intensificarea agriculturii, pe ridicarea eficienței activității economice, pe desfășurarea revoluției științifice și tehnice, precum și pe perfecționarea relațiilor de producție socialiste.

În acest context general se prevede majorarea — în 1985 față de 1980 — a produsului social brut cu 34—36% (respectiv într-un ritm mediu anual de 6—6,4%), a producției industriale globale cu 36—38%, a producției agricole globale (cumulată, pe cincinale) cu 30—32%, a productivității sociale a muncii cu 12—13%, a volumului transporturilor de mărfuri cu 36—38% ș.a.m.d.

În ritmuri superioare față de cel mediu al industriei se vor dezvolta extracția de petrol și cărbune (spor de 58—60% și, respectiv, circa 48%, în 1985 comparativ cu 1980), cea a unor minereuri, producția principalelor metale feroase și neferoase, industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor (de 43—45%), producția de articole chimice (cu 63—65%) etc. În cadrul producției agricole accentul se va pune pe dezvoltarea unor domenii ale sectorului zootehnic, cum sînt producția de carne, cea de ouă, de lînă ș.a. ; totodată, se urmărește sporirea considerabilă a recoltei medii de măsline, de citrice, a producției de struguri etc. Se va asigura astfel temelia ridicării în continuare a nivelului de trai, exprimată nu numai prin majorarea cu 8—10% a venitului real pe locuitor (în 1985, față de nivelul atins în 1980), ci și prin lărgirea cu aproximativ un sfert a volumului vînzărilor în comerțul socialist cu amănuntul, prin construirea a peste 80 mii de apartamente și locuințe individuale etc. — indici elocvenți ai progresului continuu al poporului albanez pe calea bunăstării.

Schimburile comerciale dintre Albania și România au cunoscut o dezvoltare susținută în ultimii ani ; în acest cadru exporturile românești constau îndeosebi în mașini-unelte, echipament petrolier, rulmenți, piese de schimb, aparataj, produse chimice, medicamente și alte articole, în timp ce livrările părții albaneze cuprind bitum și petrol, minereu și concentrat de crom, cupru și produse de cupru, diverse articole de larg consum etc.

N. P.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 16—20.XI.1981 cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut o evoluție destul de contradictorie.

Existența unor factori cu influență negativă pentru dolar, între care menționăm scăderea dobînzilor și reducerea producției industriale cu 1,5% în octombrie a.c. au fost, în parte, contracarate de unele declarații privind perspectiva înviorării în lunile următoare în S.U.A. Desființarea suprataxei aplicată asupra utilizării excesive a facilităților de scont la autoritățile monetare centrale a fost interpretată de către operatorii de devize ca o intenție a acestora de a contribui mai mult la depășirea actualei stări a economiei americane, prin facilitarea apelului la credite.

Francul elvețian a fost supus celor mai accentuate presiuni „à la baisse", mai ales după ce dobînzile la depozitele în franci au fost reduse de băncile elvețiene cu 0,25—0,50%, astfel că la încheierea din 20.XI., cotația sa de 1,8075 franci/1 dolar, era cu aproape 3% sub cea corespunzătoare din 13.XI.1981, de 1,7550 franci/1 dolar. **Francul francez** a mai pierdut teren în cadrul sistemului valutar vest-european cotația sa de la încheierea săptămînii de 5,67 franci/1 dolar fiind cu 1,8% sub cea de referință de 5,5675 franci/1 dolar.

Marca vest-germană, lira italiană și francul belgian au înregistrat procente apropiate de depreciere în relațiile cu dolarul, respectiv 1,7%, cotînd pe 20.XI. la 2,2475 mărci/1 dolar (2,21 mărci/1 dolar pe 13.XI.1981), 1 202 lire/1 dolar (1 182 lire/1 dolar, cursul de referință) și respectiv 37,72 franci/1 dolar (37,12 franci/1 dolar cu

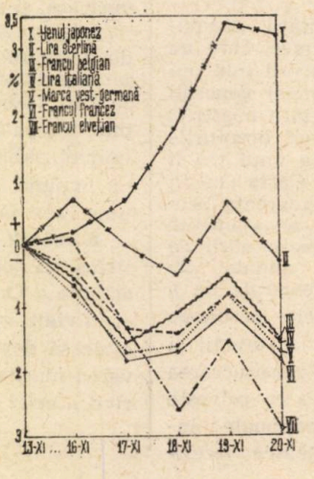

o săptămînă în urmă). După un început favorabil, **lira sterlină** termină intervalul prezentat în ușoară depreciere față de dolar (1,9050 dolari/1 liră pe 20.XI față de 1,91 dolari/1 liră pe 13.XI), cîștigînd în schimb în relația sa cu valutele europene. **Yenul japonez** pare a se încadra din nou pe o linie puternic ascendentă în relația sa cu restul valutelor occidentale, inclusiv cu dolarul (220 yeni/1 dolar, față de 227 yeni/1 dolar pe 13.XI.1981, adică o repreciere cu peste 3%) legat de situația favorabilă din economia niponă.

Dobînzile la depozitele în principale eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat scăderi la eurodolari (12,875% pe 20.XI., față de 13,6875% pe 13.XI.1981) și euromărci vest-germane (10,125% față de 10,25% respectiv) și o ușoară creștere la eurofrancii elvețieni (9,875%, comparativ cu 9,6875%).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat aproape permanent pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 20.XI.1981 de 401,50 dolari/ uncie fiind cu 11 dolari/ uncie sub cel corespunzător din 13.XI.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20.XI. Bază : cursurile din ziua de 13.XI a.c.

R.S.F. IUGOSLAVIA

Orientări fundamentale ale dezvoltării economice în actualul cincinal

ÎN CURSUL realizării prevederilor celui de-al şaselea plan de dezvoltare a economiei naţionale a Iugoslaviei, pe anii 1976—1980, au fost înregistrate numeroase rezultate favorabile : sporirea într-un ritm mediu anual de 5,7% a produsului social total, de 6,9% a producţiei industriale, de 1,9% a celei agricole, de 2,9% a exporturilor (concomitent cu reducerea importurilor într-un ritm de 0,2%), creşterea cu 5,3% a veniturilor reale ale populaţiei ş.a.m.d. Totodată, economia iugoslavă a fost confruntată cu anumite dificultăţi, cauzate îndeosebi de puternica majorare a preţurilor la petrol pe piaţa mondială, de scumpirea materiilor prime şi utilajelor importate, de menţinerea unor disproporţii structurale şi a unui nivel relativ scăzut al productivităţii muncii.

Anul trecut în Iugoslavia a fost adoptat programul de stabilizare a economiei naţionale, avînd drept obiective esenţiale reducerea cheltuielilor aferente consumului productiv şi neproductiv, economisirea resurselor, micşorarea deficitului balanţei comerciale şi al celei de plăţi, combaterea creşterii inflaţioniste a preţurilor pe piaţa internă etc. Aplicarea programului se va extinde pe o perioadă mai lungă, ţinîndu-se seama de faptul că unele fenomene negative (ca disproporţiile în structura economiei naţionale, deficitul balanţei de plăţi, dezechilibrul dintre cererea şi oferta de pe piaţa internă la o serie de produse ş.a.) nu pot fi depăşite în intervalul unui singur cincinal.

În acest context, una dintre caracteristicile esenţiale ale planului de dezvoltare a economiei naţionale a Iugoslaviei pe anii 1981—1985 o constituie o anumită încetinire a ritmului de creştere, fiind prevăzut un spor mediu anual de 4,5% al produsului social total, de circa 5% în cazul producţiei industriale şi de 4,5% al celei agricole. **Orientarea fundamentală a planului constă în înfăptuirea stabilităţii economice, în condiţiile bizuirii într-o măsură crescîndă pe resursele naturale şi financiare proprii, în îmbunătăţirea poziţiei economice a ţării pe plan internaţional, inclusiv prin reducerea nivelului datoriei externe şi a dependenţei de import.**

În domeniul investiţiilor se prevede că ponderea acestora în produsul social total va scădea de la 34% la 29% ; investiţiile în fonduri fixe urmează să sporească într-un ritm mediu anual de 1,5%, în condiţiile măririi mai rapide a investiţiilor direct productive. În ceea ce priveşte investiţiile neproductive, acestea vor creşte într-un ritm mai lent decît în cincinalul 1976—1980 sau chiar vor descreşte absolut în unele sectoare, cu excepţia fondurilor destinate construcţiilor de locuinţe care vor progresa în medie cu 2,5% pe an.

În cadrul politicii investiţiilor se va acorda o grijă permanentă repartizării şi utilizării raţionale a mijloacelor, atît pe plan teritorial, urmărindu-se accelerarea dezvoltării republicilor şi regiunilor mai puţin avansate (Bosnia şi Herţegovina, Muntenegru, Macedonia ş.a.), cît şi în cel al stabilirii unor proporţii mai judicioase între ramurile extractive şi cele prelucrătoare, precum şi înăuntrul acestora.

Politica investiţiilor va urmări, de asemenea, extinderea potenţialului de export al ţării, adaptarea mai rapidă a producţiei la cerinţele în continuă schimbare ale pieţei interne şi externe, stimularea lărgirii legăturilor de cooperare ş.a. Concret, aceasta înseamnă că se va acorda prioritate dezvoltării producţiei acelor mărfuri care se pretează la export sau contribuie la reducerea importului, întăririi sectorului energetic, sporirii extracţiei şi prelucrării materiilor prime, extinderii producţiei de alimente, dezvoltării construcţiilor de maşini şi a sectorului transporturilor. În industriile prelucrătoare fondurile de investiţii vor fi utilizate mai ales pentru reconstrucţia şi modernizarea capacităţilor de producţie existente, cu deosebire în ramurile care condiţionează progresul tehnico-ştiinţific.

De o atenţie specială beneficiază în cincinalul actual sectorul energetic, preconizîndu-se — alături de folosirea cu precădere a surselor autohtone de energie — măsuri ca : ridicarea eficienţei utilizării combustibililor şi energiei în industrie, în transporturi, în consumul neproductiv ; lărgirea folosirii energiei solare, geotermale şi altor forme noi de energie ; deschiderea unor mine de cărbuni şi construirea unor unităţi de extracţie a petrolului şi gazelor în ţară şi în străinătate; extinderea producţiei de materiale fisionabile şi de instalaţii, necesare pentru dotarea unor centrale electronucleare ; desăvîrşirea sistemului naţional de transport al energiei ; edificarea accelerată de capacităţi industriale pentru prelucrarea secundară a petrolului în scopul reducerii la minimum a cantităţilor de motorină ; perfecţionarea tehnologiilor de îmbogăţire a cărbunelui ş.a.

Creşterea producţiei de energie va fi asigurată în principal pe seama sporirii ponderii cărbunelui şi hidroenergiei, centralelor electrice bazate pe produse petroliere atribuindu-li-se mai mult rolul de capacităţi de rezervă pentru perioadele de vîrf ale consumului energetic. În acest scop, pe baza reconstruirii şi modernizării minelor existente, a deschiderii de mine noi, volumul extracţiei de cărbune urmează să se majoreze la 82 mil. tone în 1985. Se prevede ca, în acelaşi an, producţia de ţiţei să ajungă la cel puţin 5 mil. tone, iar cea de gaze naturale la nu mai puţin de 5 mlrd. mc. Toate aceste prevederi, ca şi cele vizînd gospodărirea raţională a combustibililor şi energiei, se vor încadra într-un program pe termen lung (pînă în anul 2000) de dezvoltare a energeticii iugoslave, program care se află în curs de elaborare, ţinîndu-se seama de implicaţiile şi restricţiile de ordin economic, tehnologic şi ecologic.

În domeniul extracţiei şi prelucrării materiilor prime destinate industriei, planul include — ca orientări fundamentale — desfăşurarea lucrărilor de prospectare a unor noi zăcăminte minerale, construirea unor unităţi de îmbogăţire a minereurilor şi topitorii ş.a. Se are în vedere aici intensificarea valorificării variatelor resurse minerale ale subsolului iugoslav ; prospecţiunile efectuate pînă în prezent au evidenţiat că Iugoslavia dispune de 8,9% din rezervele mondiale de minereu de nichel, 8,1% din cele de mercur, 4,3% din cele de plumb, 2,7% din cele de zinc, 2,1% din cele de cupru, 1,8% din cele de bauxită, 1,7% din resursele mondiale de cărbune, 1,1% din cele de antimoniu, 0,75% din cele de fosfaţi, circa 0,5% din cele de uraniu ş.a.m.d.

Concomitent, vor fi extinse capacităţile de îmbogăţire a minereului de fier autohton şi de prelucrare primară a acestuia, astfel încît gradul de autoaprovizionare a economiei iugoslave cu produse siderurgice să se majoreze la 80%, urmînd să fie importate în continuare doar anumite tipuri de oţel de calitate superioară şi unele fabricate din oţel. Metalurgia neferoasă va cunoaşte, de asemenea, o intensificare a lucrărilor de cercetare şi a construcţiei de noi capacităţi, pentru asigurarea valorificării maxime a resurselor existente, în special prin perfecţionarea tehnologiilor de utilizare complexă a minereurilor polimetalice.

În general, dezvoltarea industriei de prelucrare a metalelor, a construcţiilor de maşini-unelte, a industriei electronice şi electrotehnice, a construcţiilor navale, a industriei chimice etc. va ţine seama de cerinţele progresului tehnic pe plan mondial şi va urmări crearea condiţiilor pentru îmbunătăţirea raportului import-export atît pe fiecare sector de activitate, cît şi pe ansamblu (obiectivul stabilit pentru 1985 în domeniul comerţului exterior fiind acoperirea importurilor prin exporturi în proporţie de 70%).

O orientare similară se preconizează în cazul agriculturii, fiind planificat — între altele — ca în perioada 1981—1985 să se realizeze o producţie medie anuală de 6 mil. tone la grîu, de 12 mil. tone la porumb, de peste 8,7 mil. tone la sfeclă de zahăr, de 750 mii tone la floarea-soarelui, de 1,5 mil. tone la carne, de 5 mlrd. litri la lapte, de 380 mii tone la ulei vegetal, de 75 mii tone tutun ş.a.m.d.

Dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii, intensificarea rolului său în toate ramurile economiei naţionale constituie una dintre preocupările esenţiale în cursul actualului cincinal : este prevăzută în acest sens elaborarea unui program tehnologic pe termen lung, menit să definească obiectivele şi măsurile de accelerare a progresului tehnologiilor iugoslave, de utilizare mai eficientă a licenţelor străine şi de extindere a exportului iugoslav de tehnică şi know-how.

În ceea ce priveşte ridicarea nivelului de trai, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale populaţiei — ţel permanent al întregii politici social-economice a statului iugoslav — va fi urmărită pe multiple căi, printre măsurile preconizate figurînd măsurile pentru încetinirea ritmului inflaţionist sporirea cu peste 2% pe an a veniturilor reale pe locuitor, construirea a circa 750 mii de apartamente şi locuinţe personale.

Nicolae POPOV

Sindromul nereceptivității

MULT dezbătuta problemă a sporirii ajutorului acordat de țările industrializate țărilor în curs de dezvoltare, ca una din premisele importante ale înlăturării treptate a decalajului economic care separă cele două grupuri de țări, n-a depășit pînă în prezent — în cea mai mare parte a cazurilor — pragul care desparte „intențiile pioase" de măsurile concrete. Este vorba aici în special de ajutorul public, acordat în condiții neîmpovărătoare pentru beneficiari sau chiar cu titlu nerambursabil.

Or, după cum se vede din graficul de mai jos care include date detaliate pentru douăsprezece țări capitaliste dezvoltate, numai patru dintre acestea au atins ori au depășit anul trecut obiectivul stabilit în acest domeniu de O.N.U., respectiv acordarea unui ajutor public echivalent cu 0,7% din produsul național brut al fiecărei țări. Dar, tocmai țările care dețin cea mai mare pondere în totalul ajutorului public acordat de ansamblul țărilor capitaliste industrializate (S.U.A. — 27%, Franța — 15%, R.F.G. — 13%, Japonia — 12%, Anglia — 6% ș.a.) se situează, de regulă, sensibil sub nivelul obiectivului stabilit de O.N.U., arătîndu-se a fi prea puțin receptive în fața repetatelor apeluri de a-și spori contribuția la dezvoltare.

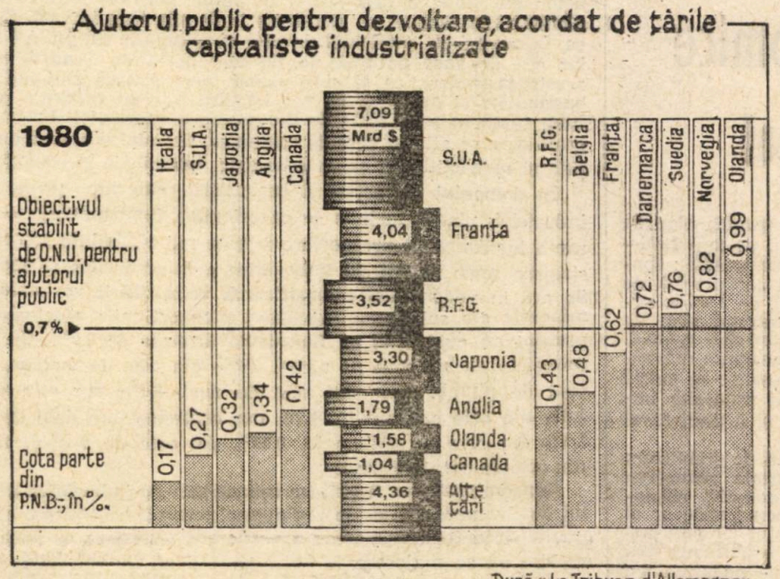

După «La Tribune d'Allemagne»

Noua etapă a revoluției tehnico-științifice

ÎN CURSUL deceniului al optulea — scrie revista cehoslovacă **Politická ekonomie** — au început să se manifeste semne ale epuizării potențialului economic al primei etape a revoluției tehnico-științifice din lume (începută cu două decenii mai înainte) ; totodată, modificarea treptată a condițiilor social-economice ale aplicării cuceririlor progresului tehnico-științific a generat premisele trecerii la cea de-a doua etapă a acestei revoluții, ca bază pentru o nouă și puternică ridicare a productivității muncii.

Această etapă se caracterizează prin realizarea unei cotituri structurale în domeniul energeticii (dezvoltarea unor noi tehnologii nucleare, utilizarea superioară — pe calea chimizării — a combustibililor solizi și gazoși, transformarea directă a energiei solare în energie electrică, extinderea folosirii hidroenergiei și a energiei eoliene, etc.), corelată cu automatizarea complexă a proceselor din sfera productivă și neproductivă pe baza folosirii în masă a dispozitivelor de automatizare, a microprocesoarelor, a calculatoarelor electronice ș.a.

Concomitent, în cea de a doua etapă a revoluției tehnico-științifice au loc modificări radicale în structura și calitatea obiectelor muncii, precum și a resurselor utilizate pentru fabricarea lor, ceea ce își capătă expresia în trecerea pe scară largă la tehnologii fără deșeuri și reziduuri (sau doar în cantități mici), la reciclarea unor materii prime, la adîncirea chimizării producției și la crearea unui mare număr de materiale artificiale cu proprietăți prestabilite, la elaborarea și aplicarea de biotehnologii care determină creșterea considerabilă a randamentelor în agricultură etc.

Un rol important în promovarea acestei etape în țările socialiste — arată revista — are realizarea unui mecanism economic care să asigure conducerea eficientă a dezvoltării științei și tehnicii, aplicarea largă, neîntîrziată a cuceririlor sale în practică.

Bulgaria: evoluții în schimburile comerciale

ÎN CADRUL dezvoltării susținute a comerțului exterior al Bulgariei în ultimul sfert de veac, cea mai pregnantă creștere au înregistrat-o schimburile cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Valoarea acestora a sporit de la circa 20 milioane leva valută în 1956 la 1 511 milioane în 1980, respectiv o creștere de aproximativ 77 ori ; o evoluție deosebit de favorabilă a cunoscut exportul bulgar în aceste țări, valoarea sa evoluînd de la 11 milioane la 1 220 mil. leva valută. În ceea ce privește structura exportului menționat, un loc de frunte (44% din valoarea totală în 1980) revine grupei „mașini, instalații și obiective complete", în timp ce în cadrul importului bulgar rolul predominant îl joacă (cu o pondere de 57% anul trecut) combustibilii, materiile prime de origine minerală și metalele.

Progrese remarcabile a înregistrat și comerțul Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate, a cărui valoare a urcat de la circa 80 milioane leva valută în 1956 la peste 2,8 miliarde leva valută, rezultînd o creștere de aproximativ 35 de ori. În cadrul importului bulgar din acest grup de țări predomină mașinile și utilajele moderne, tehnologiile avansate, instalațiile industriale complete După cum arăta revista **Ikonomiceska misl**, alături de anumite evoluții nefavorabile pentru Bulgaria ale raportului de schimb pe piața mondială, tocmai nevoia de asemenea produse, destinate echipării și dezvoltării unor ramuri ca industria textilă și cea alimentară, industria chimică, așezăminte medicale ș.a., a determinat apariția — în anumite perioade — a unui sold pasiv al balanței comerțului bulgar cu țările capitaliste industrializate.

Japonia: factori „anticriză"

ANALIZÎND evoluția economiei japoneze în cea de a doua jumătate a deceniului trecut și căutînd să discearnă factorii care i-au permis să înfrunte cu mai mult succes decît alte țări capitaliste dezvoltate atît criza energetică, cît și criza economică, autorii ultimului studiu anual al O.C.D.E. consacrat Japoniei apreciază că aceasta s-a datorat — înainte de toate — capacității superioare de adaptare la modificările cererii pe piața internă și cea externă.

Printre principalele căi de realizare a remodelării pe planul economiei naționale se numără : eliminarea capacităților excedentare în ramurile industriale care au cunoscut dificultăți structurale (cum sînt oțelăriile prevăzute cu cuptoare electrice și cuptoare Martin, topitoriile de aluminiu, producția de îngrășăminte chimice, fabricarea de articole din fire sintetice sau cea de carton ondulat, construcțiile navale) ; promovarea industriilor avansate din punct de vedere tehnologic și care realizează indicatori energetici superiori (construcția de mașini electrice, de componente electronice pentru sectorul informaticii, industria aeronautică, producția de energie nucleară) ; reducerea costurilor de producție (creșterea valorii producției raportate pe om-oră de lucru fiind mai ridicată — respectiv de 7,3% pe an în perioada 1975—1980 — decît în alte țări capitaliste dezvoltate) ; micșorarea dependenței economiei de evoluțiile pe piața mondială a petrolului (se apreciază, de pildă, că între anii 1973 și 1979 consumul de petrol pe o unitate de produs a scăzut astfel : cu 35% în siderurgie, cu 27% în industria chimică, textilă și în cea a ceramicii, faianței și porțelanului, cu 23% în industria cimentului, cu 12% în producția de pastă celulozică și hîrtie etc.).

GLOSAR

Protecționism [II]

ÎN CEA DE A DOUA categorie de măsuri protecționiste (vezi „Revista economică" nr. 47 din 20 noiembrie a.c.) se includ :

Contingentele. Deși potrivit principiilor GATT restricțiile cantitative la import nu pot fi introduse și aplicate decît în împrejurări excepționale, măsurile cu un asemenea caracter sînt utilizate în prezent pe o scară largă pentru limitarea intrărilor de mărfuri străine. Contingentele se stabilesc fie sub forma unor cantități determinate de mărfuri admise la import, fie prin fixarea unor procente limită de creștere a anumitor importuri față de o perioadă de referință. Problema contingentării importurilor a devenit deosebit de preocupantă din cauza sistemului generalizării acesteia în toate țările aparținînd unor grupări economice cum este de exemplu Piața comună. După ce sînt și așa defavorizate de diferențele tarifare, mărfurile provenind din afara grupării sînt supuse unor restricții cantitative uneori foarte severe, cel mai cunoscut și dezbătut caz fiind acela al importurilor de textile.

Barierele cantitative apar însă de foarte multe ori ca simple măsuri de fapt, fiind ridicate în calea importurilor fără a avea la bază o anumită dispoziție legală sau o hotărîre a unei politici economice declarate. Cea mai răspîndită practică în această privință o constituie neacordarea pur și simplu a licenței de import pentru anumite mărfuri sau acordarea acesteia cu întîrziere, pentru a se pierde perioada conjuncturală optimă de comercializare.

Norme și condiții speciale. Stabilirea anumitor obligații, cum ar fi nivelul minim calitativ al mărfurilor, prescripții de igienă, supunerea importurilor la un control total, prezentarea de certificate de origine și alte asemenea condiții, ce pot apare justificate și necesare, se face uneori în mod abuziv, în scopuri protecționiste.

Limitarea „voluntară" a exporturilor. Această formă de restringere a schimburilor, care nu trebuie anunțată la GATT, este numai aparent consimțită, întrucît constituie, de regulă, o consecință a amenințării cu introducerea de contingente sau de tarife vamale sporite de către țara importatoare.

Referitor la efectele măsurilor protecționiste, se apreciază în general că tarifele vamale nu constituie în momentul de față obstacolul cel mai serios în calea schimburilor economice. Cu toate acestea, în ultimul timp există o tendință de a se diferenția, modifica sau majora tarifele vamale, pornind de la criterii protecționiste. Este concludent că, potrivit unei analize a experților Fondului Monetar Internațional, numărul țărilor care percep suprataxe vamale a crescut de la 40 în 1974, la peste 60 la începutul anilor '80.

Repercusiunile cele mai serioase se consideră că le au, totuși, barierele și obstacolele netarifare, care iau o diversitate tot mai mare de forme și se dovedesc a influența în mod sensibil circuitul mărfurilor. După unele aprecieri, dacă se face abstracție de tarifele vamale și se iau în considerare toate măsurile protecționiste netarifare, un procent de 46% din comerțul mondial cade acum sub incidența acestor măsuri, intrînd în ceea ce se denumește „schimburi încadrate", comparativ cu 40% în anul 1974. Diferențiat pe mărfuri, se estimează că la produse alimentare, oțel și o serie de produse de bază, proporția „schimburilor încadrate" depășește 50%.

Dacă în urmă cu cîțiva ani țările în curs de dezvoltare ridicau bariere comerciale pentru a proteja industria națională în curs de constituire, în ultimul timp se observă că țările industriale sînt cele care apelează frecvent la măsuri protecționiste pentru a compensa scăderea competitivității unor sectoare de producție, determinată de învechirea utilajelor sau de rămînerea în urmă tehnologică.

Amploarea pe care a luat-o protecționismul în comerțul mondial este o consecință directă a adîncirii crizei economice și monetare din lumea capitalistă. Situația la care s-a ajuns constituie încă o dovadă că, așa cum susține statornic România, se impune o acțiune energică și coordonată a tuturor statelor pentru înlăturarea barierelor și obstacolelor ce stau în calea unor schimburi economice libere pe plan internațional.

Pe grupe de țări este concludent că în timp ce procentul „schimburilor încadrate" a scăzut în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol de la 49,8% în 1974 la 48,9% în 1979, în țările industrializate membre ale O.C.D.E. procentul a prezentat o creștere în aceeași perioadă de la 35,8% la 42,3%.

Radu NEGREA

Robotizare

Cristian Florescu, Rîmnicu Vîlcea — Și în Uniunea Sovietică procesul de „robotizare" se extinde continuu, cuprinzînd în orbita sa mereu noi și noi întreprinderi. Tot mai multe institute de cercetări, birouri de proiectări și uzine participă la realizarea de instalații automate de manipulare. Se elaborează în prezent proiecte ale unor unități de producție specializate în construcția de roboți, iar instituțiile de învățămînt superior au început să pregătească specialiști pentru acest nou domeniu de activitate.

Printr-o hotărîre a C.C. al P.C.U.S. din anul trecut a fost fixată sarcina de a se lărgi considerabil sfera de aplicare a roboților industriali, de a se orienta eforturile oamenilor de știință și ale constructorilor către utilizarea acestei tehnici și în alte ramuri ale economiei naționale decît construcțiile de mașini, fiind elaborat și un program complex în acest sens. Etapa actuală a erei roboților — releva de curînd ziarul **Pravda** — este marcată de cotitura de la folosirea unor manipulatoare disparate la crearea de complexe, secții și ateliere robotizate, această orientare urmînd să capete o importanță deosebită în actualul cincinal.

La conferința științifico-practică pe problemele robotehnicii, desfășurată în vara acestui an la Moscova, s-a arătat că în întreprinderile orașului funcționează 600 de manipulatoare și roboți industriali, numărul mijloacelor robotehnice din industria capitalei U.R.S.S. urmînd să sporească de 3-4 ori în cursul cincinalului ; pe de altă parte, numai în anul curent, datorită măsurilor de mecanizare și automatizare complexă a producției, efectivul muncitorilor care execută operații manuale se reduce cu douăzeci de mii.

UNRWA

Eduard Șișmanian, Constanța — Inițialele U.N.R.W.A. desemnează Oficiul de ajutorare și lucrări al Națiunilor Unite pentru refugiații din Palestina în Orientul Apropiat. Acest organism temporar, care și-a început activitatea la 1 mai 1950, are ca misiune actuală, în măsura în care îi permit resursele, să acorde asistență refugiaților palestinieni care au nevoie de ea sub formă de adăpost, alimentație, învățămînt general și profesional, asistență medicală și socială, asanarea mediului și altele.

Cheltuielile relative la personalul internațional al U.N.R.W.A. sînt suportate de O.N.U., U.N.E.S.C.O. și O.M.S. Resursele bugetare ale oficiului provin din contribuții voluntare, din partea guvernelor a peste 60 de țări, ca și a unui număr de organisme neguvernamentale, asociații, firme comerciale, persoane particulare. Deși au sporit de-a lungul anilor, contribuțiile nu au crescut în același ritm cu cheltuielile. În plus, dată fiind natura lor voluntară, ele nu oferă nici o garanție privind continuitatea lor în viitor. Alte elemente de incertitudine privind resursele la dispoziția U.N.R.W.A. sînt legate de inflație (atît de cea din teritoriile în care își desfășoară activitatea, cît și de cea de pe piața mondială), precum și de instabilitatea cursurilor valutare. În structura cheltuielilor U.N.R.W.A., principalul capitol îl reprezintă învățămîntul (53%), ținînd seama și de faptul că datorită sporului demografic deosebit de rapid efectivele de vîrstă școlară se măresc cu circa 3,5% pe an.

Aniversarea, la 29 noiembrie, a **Zilei internaționale de solidaritate cu poporul palestinian** constituie un nou prilej de a sublinia necesitatea de a se ajunge la o pace trainică globală în Orientul Mijlociu, la soluționarea problemei poporului palestinian, pe baza dreptului său la autodeterminare, la făurirea unui stat liber și independent, la asigurarea securității și independenței tuturor statelor din zonă.

Reciclarea deșeurilor

Viorica Bursuc, Bacău — Dintre țările socialiste, cel mai ridicat grad de reciclare a materiilor prime pare să existe în R.D. Germană. În această țară 45% din producția de hîrtie se obține pe baza hîrtiei vechi, fierul vechi este utilizat pentru producerea a trei sferturi din oțelul național, iar deșeurile textile — pentru 10% din producția de textile a țării. De mai mulți ani nu a mai fost necesară producția de sticle de vin, cele aflate în circulație între comerț și consumatori dovedindu-se suficiente, iar o sticlă de bere face în medie peste 30 de rotații înainte de a deveni inutilizabilă.

Cu toate acestea în R.D.G., țară care își acoperă din import aproape 60% din necesarul de materii prime, se apreciază că, pe ansamblu, deșeurile recuperate reprezintă încă numai o treime din deșeurile reutilizabile.

În vederea sporirii gradului de recuperare a materialelor secundare, cîștigă tot mai mult teren principiul că la deșeuri trebuie gîndit încă din momentul concepерii produsului. De altfel, la Dresda funcționează de cîțiva ani un „Centru de informare privind utilizarea materialelor", care deservește în prezent 1 500 de întreprinderi.

Energie în agricultură

Ilarie Mărgărit, Pojorita — 1) În stadiul actual, incipient, al valorificării surselor noi și regenerabile de energie, acestea pot reprezenta un complement, dar încă nu un substitut al surselor clasice de energie. Potrivit declarației directorului general al F.A.O., Edouard Saouma, la Conferința de la Nairobi din vara acestui an, în majoritatea zonelor globului combustibilii fosili riscă să rămînă încă multă vreme baza aprovizionării cu energie a agriculturii.

Întrucît o sporire considerabilă a producției agricole nu este de conceput fără o creștere și mai substanțială a consumului de energie, îngrășăminte, pesticide, irigații, cu un cost tot mai ridicat (în prezent agricultura țărilor în curs de dezvoltare contează cu numai 4% în consumul global de energie al acestora), Edouard Saouma s-a pronunțat pentru intensificarea sprijinului acordat de guverne valorificării unor surse noi de energie (precum biomasa, vîntul, soarele), paralel cu dezvoltarea cercetărilor în vederea realizării unor tehnologii agricole mai puțin energointensive.

2) Optimismul inițial legat de utilizarea pe scară mare a unor recolte pentru producerea de carburanți s-a redus mult după ce s-a calculat că aceasta ar atrage o scumpire considerabilă a produselor agroalimentare. În cazul concret la care vă referiți, pentru a obține echivalentul cantității de 1 milion de barili de petrol pe zi (1 baril = 159 litri) sub formă de etanol, ar fi necesară cultivarea cu trestie de zahăr a unei suprafețe duble față de cea ocupată acum de această cultură pe glob (în scopuri exclusiv alimentare).

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 27 noiembrie 1981

— Un amplu și mobilizator program pentru perfecționarea întregii activități, pentru progresul multilateral al patriei **(N. Ionescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

● Realizarea integrală a planului de investiții — condiție a creșterii producției de cărbune și minereuri **(Gh. Drăghici)** 4

● Promovarea unor tehnologii avansate pentru accelerarea forajului. Acțiuni în sprijinul sporirii producției de țiței. **Horațiu Seiceanu)** 6

● Cum sînt realizate programele de asimilare și creștere a producției de oțeluri speciale **(V. Boescu, C. Bârnea)** 7

— Un cuprinzător program pentru dezvoltarea agriculturii **(Ovidiu Popescu)** 9

— Extinderea plantațiilor pomicole valoroase **(R. Voicu, V. Vasilescu, M. Ricuță).** 11

— Dezbatere „R.E." Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (IV) 13

— Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare **(Ion Blaga)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Fundamentarea pe criterii științifice a relației efort-efect în cercetare **(Sorin V. Stan)** 18

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Progresul tehnic și condițiile de muncă **(Alexandru Balázs)** 19

TEORII-IDEI

— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (dezbatere) 21

— Școli ● curente ● economiști. Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi (I) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Inițiative românești pentru creșterea rolului O.N.U. în lupta popoarelor pentru dezarmare și pace **(Sabin Pop)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— R.S.F. Iugoslavia. Orientări fundamentale ale dezvoltării economice în actualul cincinal **(Nicolae Popov)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A large and mobilizing programme for the improvement of the whole activity, for the many-sidedly progress of the country **(N. Ionescu)** 1

— Assimilitation programmes and production growth for special steels. How are these achieved ? **(Vasile Boescu, C. Bârnea)** 7

— Role and functions of the credit in self-management ; improving the ratio between own and borrowed funds (IV) **(a debate)** 13

— Turning Romania into a medium developed country **(Ion Blaga)** 15

— Possibilities to evaluate natural resources through archives searching **(a debate)** 21

— Schools ● trends ● economists. Neo-classical conceptions on interest and its factors (I) **(Silviu Cerna)** 24

— Romanian initiatives to increase the U.N. role in the peoples' struggle for disarmament and peace **(Sabin Pop)** 26

— The S.F.R. of Yugoslavia. Basic orientations for the economic development in the present five-year plan period **(Nicolae Popov)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Un programme large et mobilisateur pour le perfectionnement de l'entière activité, pour le progrès multiforme de la patrie **(N. Ionescu)** 1

— Comment sont réalisés les programmes d'assimilation et d'accroissement de la production d'aciers spéciaux **(V. Boescu, C. Bârnea)** 7

— Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion ; l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés **(débat)** (IV) 13

— La transformation de la Roumanie dans un pays à niveau moyen de développement **(Ion Blaga)** 15

— Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives **(débat)** 21

— Ecoles-courants-économistes. Conceptions néoclassiques concernant l'intérêt et ses facteurs (I) **(Silviu Cerna)** 24

— Initiatives roumaines pour accroître le rôle de l'O.N.U. dans la lutte des peuples pour le désarmement et la paix **(Sabin Pop)** 26

— La R.S.F. de Yougoslavie. Orientations fondamentales du développement économique dans le présent quinquennat **(Nicolae Popov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая и мобилизующая программа совершенствования всей деятельности, многогранного прогресса родины **(Н. Чоческу)** 1

— Как претворяются в жизнь программы усвоения и повышения производства специальных сталей **(В. Боеску, К. Бырня)** 7

— Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (IV) **(В порядке обсуждения)** 13

— Превращение Румынии в страну со средним уровнем развития **(Ион Блага)** 15

— Возможности познания природных ресурсов путем исследования архивов **(В порядке обсуждения)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Неоклассические концепции относительно процента и его факторов (I) **(Сильвиу Черна)** 24

— Румынские инициативы для повышения роли О.О.Н. в борьбе народов за разоружение и мир **(Сабин Поп)** 26

— С.Ф.Р. Югославия. Основные направления экономического развития в нынешней пятилетке **(Николае Попов)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TRUSA «FAUR»

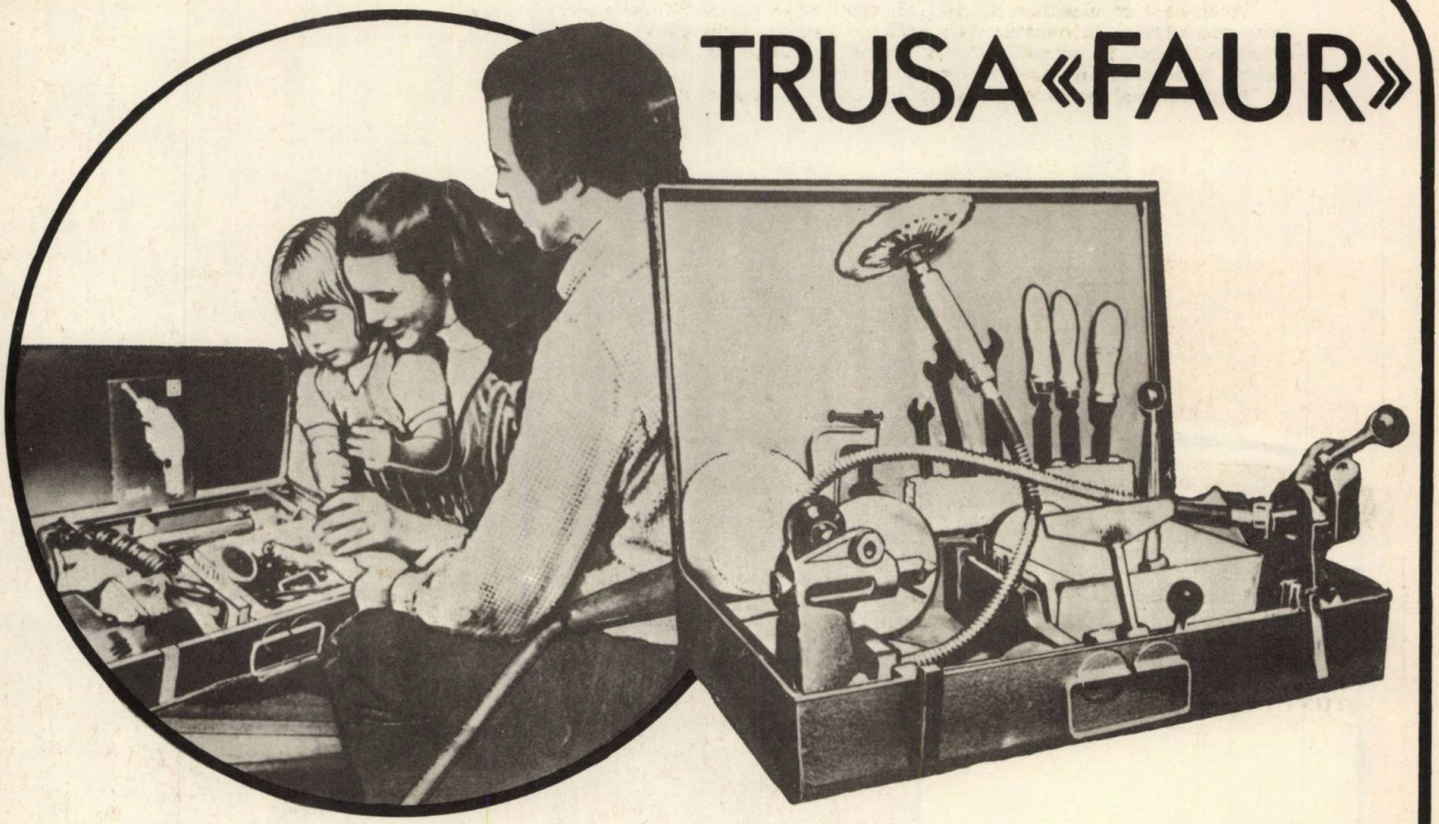

VREȚI SĂ VĂ UȘURAȚI MUNCA ÎN GOSPODĂRIE ?

Vizitați magazinele comerțului de stat care au la vînzare un dispozitiv complex — TRUSA FAUR — la prețul de lei 2 346, cu ajutorul căruia executați următoarele operații :

- **lustruiți mobila**
- **lustruiți autoturismul**
- **curățați rugina de pe suprafețele metalice**
- **strunjiți în lemn**
- **găuriți metalul și lemnul**
- **șlefuiți**

REȚINEȚI :

TRUSA FAUR — un ajutor prețios pentru dv. !

TRUSA FAUR — efort minim, timp economisit, bună dispoziție !

RECOM

Aparate practice şi economice pentru gospodăria dv:.

ÎNCĂLZITOARE ELECTRICE DE APĂ CU ACUMULARE DE CĂLDURĂ SUB PRESIUNE

În magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vă puteţi procura încălzitoare electrice de apă cu acumulare de căldură sub presiune, de diferite capacităţi, în funcţie de preferinţele dv. ; încălzitoarele corespund celor mai avansate tehnici în domeniu.

Încălzitoarele electrice de apă răspund unor necesităţi cotidiene în orice gospodărie : în bucătărie (la spălatul vaselor şi la gătit), în băi, în mediul rural, în gospodării individuale, grădiniţe şi ferme, apa caldă oferind beneficiarului un grad sporit de confort.

Funcţionarea lor în condiţii optime aduce economii importante.

1982 FEB 6

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

AMPLU PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

Numărul 49 ● Vineri 4 decembrie 1981

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Forul legislativ suprem a adoptat în unanimitate

- *LEGI ȘI HOTĂRÎRI de o deosebită însemnătate pentru progresul economico-social al patriei*

- *Un înflăcărat APEL pentru dezarmare și pace în Europa și în întreaga lume*

D 646

curier
economic legislativ

CONSTITUIREA TITLURILOR DE CREANȚĂ — MODALITĂȚI DE EXECUTARE

Constituirea titlurilor de creanță este o activitate complexă, în care trebuie să colaboreze, deopotrivă, organele de control, compartimentul financiar-contabil, organizare-personal și în special, oficiile juridice. Față de multitudinea problemelor pe care le prezintă, am consacrat în lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z", un capitol distinct, capitolul 14, pe care îl reproducem întocmai în acest număr al Suplimentului, respectînd nomenclatura pe care o va avea în carte. Rugăm cititorii să facă sugestii și observații, de care vom ține seama la definitivarea lucrării.

14.1. Conceptul de creanță și de titlu executoriu

481. *Creanțe certe și exigibile*

În dreptul civil creanța, sau mai exact spus dreptul de creanță, este acela pe care o persoană (sau mai multe), numită creditor, are și îl exercită asupra altei persoane, numită debitor, spre a o obliga să dea, să facă sau să nu facă ceva. Definiția dată de Dicționarul enciclopedic român este și mai sintetică : creanța reprezintă dreptul uneia din părți de a pretinde executarea obligației pozitive sau negative, pe care cealaltă parte (debitorul) trebuie să o îndeplinească. Elementul fundamental și predominant este raportul existent între persoane. Dreptul de creanță se prezintă sub dublul aspect, de drept al creditorului — creanța — și de sarcină a debitorului, să execute prestația dorită. Elementele drept și obligație, creanță și datorie nu pot fi rupte unul de altul, reprezentînd fațetele unui unic raport juridic. Dreptului pe care îl are creditorul îi corespunde obligația debitorului. În legislația economică noțiunea de creanță are o semnificație mai redusă, ea reprezentînd dreptul unei persoane juridice de a cere de la alta, de regulă, îndeplinirea unei obligații cu caracter exclusiv patrimonial. Nu este de conceput în legislația economică dreptul de creanță al unei organizații socialiste care să se refere la obligația alteia de a nu face. Tot astfel, spre diferență de dreptul civil plata nu poate fi făcută de o altă organizație decît cea debitoare (cu excepțiile prevăzute expres în actele normative), dat fiind că principiul fundamental al organizării unităților socialiste este autonomia lor gestionară. Această regulă este valabilă în relațiile dintre unitățile socialiste. Cînd însă, în baza unor raporturi juridice sau ca urmare a unor activități ilicite, persoanele fizice au datorii față de organizațiile socialiste, plata poate fi făcută de orice altă persoană. Și aci, ca și în dreptul civil, noțiunii de creanță îi corespunde aceea de datorie fiind ambele elementele inseparabile ale unui binom. Este certă o creanță a cărei existență este neîndoielnică, asupra acesteia neexistînd nici un litigiu. Caracterul cert al creanței constituie o condiție *sine qua non pentru executarea silită*. Creanță exigibilă este aceea ajunsă la scadență și care poate fi deci pretinsă. Creanței exigibile i se poate cere executarea, la nevoie silită.

482. *Titluri executorii — funcții*

Prin titlu executoriu se înțelege orice înscris prevăzut de lege care permite pornirea și efectuarea executării silite. Potrivit art. 379 C. pr. civ., „nici o urmărire asupra bunurilor mobile sau imobile nu poate avea loc decît în virtutea unui titlu executoriu". Desigur că prin bunuri mobile textul citat a înțeles și sumele de bani. Din prevederea cu caracter de principiu reprodusă mai sus, se desprinde funcția deosebit de importantă ce o îndeplinește titlul executoriu în cadrul raporturilor existente între întreprinderi, pe de o parte, și între acestea și persoanele fizice (personal propriu sau terțe persoane) pe de altă parte. Toate încasările pe care le face o unitate — în afara celor ce se decontează sau se plătesc nesilit, din inițiativa debitorului (persoane juridice sau fizice) sau din

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 49 1981

inițiativa întreprinderii creditoare — nu se poate face decît în virtutea unor titluri executorii. Nici unitatea creditoare, nici executorii judecătorești și nici terții popriți nu pot începe urmărirea silită fără existența unui titlu executor. În cazul în care unitatea procedează, de pildă, la reținerea unor sume de la personalul propriu, în contul unor datorii pentru care nu posedă titlu executoriu, persoana în cauză poate ataca măsura ca abuzivă la organele de jurisdicție a muncii. Fiind însă în posesia unui titlu executoriu, unitatea creditoare poate pretinde — pe căile legale — realizarea creanței sale, neintegrîndu-și în acest mod patrimoniul păgubit. Refuzul de a porni sau a continua urmărirea silită în baza unui titlu executoriu constituie un act ilegal sancționat de lege. De pildă, în cazul în care terțul poprit nu dă curs poprirei efectuate de o unitate creditoare, aceasta poate obține de la instanța civilă amendarea cu pînă la 500 lei a persoanei care nu a executat poprirea (art. 26 și 27 din D. nr. 221/1960). Refuzul de a executa un titlu executor poate constitui în cazuri grave — în condițiile prevăzute de art. 249 din C. p. — infracțiunea de neîndeplinire a îndatoririlor de serviciu.

14.2. Hotărîri arbitrale

482. *Competențe*

Prevederile art. 1 și 48 din L. nr. 5/1954 determină competența arbitrajului de stat. Sînt de competența acestuia litigiile cu caracter patrimonial dintre unitățile socialiste „sau organizații obștești ori societăți de colaborare economică" (art. 48). Litigiile în care figurează ca parte o asociație de locatari sînt de competența instanțelor judecătorești, astfel cum prevede art. 67 din L. nr. 5/1973. Se consideră litigiu patrimonial cel al cărui obiect este evaluabil în bani. De la competența generală a arbitrajului de stat sînt exceptate următoarele categorii de litigii : a) cele ce au o valoare mai mică de 1 000 lei și care se soluționează — potrivit art. II din D. nr. 259/1959 — de către organele ierarhic superioare ale unităților debitoare ; b) litigiile dintre unitățile socialiste cînd părțile depind de același organ ierarhic superior (art. 7 lit. c și art. 35 din L. nr. 5/1954) ; c) litigiile privitoare la impozite, taxe și orice obligații care se stabilesc și se urmăresc potrivit legilor fiscale (art. 7 lit. b din L. nr. 5/1954). *Competența materială* a arbitrajului de stat este reglementată de art. 8—10 din L. nr. 5/1954. Potrivit art. 8, sînt de competența *Arbitrajului de Stat Central* litigiile patrimoniale a căror valoare depășește suma de 100.000 lei dacă: cel puțin una din părți este o instituție centrală de stat, o întreprindere sau organizație economică de stat de interes republican, o uniune centrală de cooperative sau altă organizație obștească centrală ; părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperație sau alte organizații obștești locale ce nu-și au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București. Potrivit art. 9 sînt de *competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central* : litigiile în care o parte este Ministerul Forțelor Armate, Ministerul de Interne sau Direcția generală a rezervelor de stat, sau o unitate în subordinea acestor organe ; litigiile referitoare la contractele ce se încheie cu privire la produsele destinate exportului sau provenite din import cînd una din părți este o întreprindere de comerț exterior și dacă părțile în litigiu nu sînt subordonate aceluiași minister sau organ central. Potrivit art. 10 sînt de competența *arbitrajelor de stat interjudețene* și a *Arbitrajului de stat al municipiului București* : litigiile, indiferent de valoarea lor, dacă părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi și organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative, sau alte organizații obștești locale și își au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București ; litigiile patrimoniale a căror valoare este pînă la 100.000 lei inclusiv dacă părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative sau alte organizații obștești locale și nu-și au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București sau cel puțin una din părți este o instituție centrală de stat, o întreprindere sau organizație economică de stat de interes republican, o uniune centrală de cooperative sau altă organizație obștească centrală. *Competența teritorială* este reglementată de art. 11 din L. nr. 5/1954 care stabilește că sediul unității pîrîte determină competența teritorială. Dacă în litigiul arbitral sînt mai multe unități pîrîte, cererea de arbitrare poate fi introdusă, prevede art. 11 alin. 2, „la oricare dintre organele arbitrale competente". Este posibil ca în cursul dezbaterii litigiului să fie introduse în cauză ca pîrîte și alte unități cu sediul în raza teritorială a altui organ arbitral ; această împrejurare nu atrage declinarea competenței, rămînînd competent arbitrajul de stat sesizat prin cererea de arbitrare. În cazul în care obiectul cererii privește dreptul asupra unui teren, construcții sau instalații ori starea unor bunuri, competența este determinată, potrivit art. 11 alin. 3, „de locul unde se află bunul". Practica arbitrală a aplicat acest text numai cererilor de arbitrare indiferent de valoarea lor, privitoare la terenuri, construcții și instalații adică bunuri imobiliare, inspirîndu-se din prevederile C. pr. civ. Același organ arbitral este competent să soluționeze și litigiul privind plata chiriei. Dacă în litigiul arbitral unitatea pîrîtă a formulat cerere de chemare în garanție, competența este determinată de sediul pîrîtei.

483. *Procedură*

În soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste se pot distinge două faze procedurale. Prima fază, cunoscută ca procedură prearbitrală se desfășoară numai între părțile implicate, fără intervenția unui alt organ de stat. Dacă această fază nu dă efecte sau efectele sale sînt parțiale și nu sting litigiul, între părți se declanșează o a doua fază procedurală — aceasta în fața unui organ arbitral — prin sesizarea ce i se adresează de partea sau părțile interesate. *Procedura prearbitrală.* Obligația parcurgerii acestei faze rezultă din prevederile art. 2 din Reg. proc. arbitr. potrivit căruia „cererea de arbitrare nu se va putea introduce înainte ca reclamantul să fi încercat soluționarea conflictului pe cale de înțelegere cu cealaltă parte, potrivit legii sau altor dispoziții cu caracter normativ". La cererea de arbitrare care va fi introdusă, în cazul în care încercarea de conciliere nu reușește, trebuie să se anexeze dovada din care să rezulte că s-a încercat soluționarea litigiului.Neîndeplinirea procedurii prearbitrale determină restituirea cererii introduse, cu posibilitatea pentru aceasta de a reintroduce, în condițiile prevăzute de art. 25 din Reg. proc. arbitr. Potrivit art. 3 alin. 1, „acela care ar urma să sesizeze, ca reclamant, arbitrajul de stat, se va întruni cu partea cealaltă, în scopul de a-și comunica reciproc pretențiile și opunerile referitoare la obiectul conflictului, căutîndu-se soluționarea prin înțelegere directă". Textul nu prevede anumite modalități în vederea rezolvării litigiilor totuși, din practică rezultă eficacitatea întîlnirilor între delegați sau reprezentanții unităților implicate. În cazul cînd, deși părțile își au sediul în aceeași localitate, nu se realizează o conciliere prearbitrală directă, iar unitatea pîrîtă achită suma pretinsă pînă la primul termen, unității reclamante nu i se cuvin cheltuielile de arbitrare ocazionate de introducerea acțiunii (Dec. P.A.S. nr. 313/1979). În faza procedurii prearbitrale părțile pot încerca atît soluționarea cererii principale, cît și eventualele pretenții pe care unitatea pîrîtă le are față de unitatea reclamantă. De asemenea, pot fi antrenate în această fază și terțe unități care ar putea fi chemate în garanție în fața arbitrajului de stat. Art. 3 prevede că întrunirea efectivă are scopul ca părțile să-și comunice reciproc

pretenţiile iar potrivit art. 21 atît cererea reconvenţională, cît şi cererea de chemare în garanţie, care se depun odată cu întîmpinarea trebuie să îndeplinească condiţiile cerute pentru cererea de arbitrare, deci şi dovada că s-a încercat soluţionarea litigiului pe cale directă. Înţelegerea părţilor cu privire la pretenţiile lor trebuie să fie în concordanţă cu dispoziţiile legale în vigoare. Astfel, nu se poate soluţiona litigiul prin încălcarea elementelor cuprinse în repartiţii sau prin stingerea obligaţiilor reciproce prin compensaţie. Indiferent dacă părţile reuşesc sau nu să soluţioneze litigiul, au obligaţia, potrivit art. 3 alin. 2 din Reguli, ca rezultatele la care se ajunge să fie consemnate „într-un proces-verbal întocmit în prezenţa ambelor părţi şi semnat de acestea". Procesul verbal trebuie să cuprindă toate elementele examinării modului în care părţile au ajuns la înţelegere sau, dacă nu s-a realizat înţelegerea, să se cunoască motivele care au împiedicat-o. Potrivit art. 3 „Dacă, din alte cauze decît faptul aceluia care reclamă, părţile nu s-au putut întruni, sau dacă, întrunîndu-se nu s-a ajuns la întocmirea şi semnarea procesului-verbal, cel interesat a sesiza arbitrajului de stat va comunica în scris părţii celeilalte pretenţiile sale privind obiectul conflictului, cu arătarea motivelor pe care se întemeiază. Cealaltă parte este obligată a răspunde, în scris şi motivat, la toate pretenţiile astfel comunicate şi anume în termen de 5 zile de la primirea comunicării". Soluţionarea litigiilor pe calea comunicărilor în scris trebuie privită ca o situaţie de excepţie. Potrivit art. 4 din Reguli „atunci cînd se pretinde plata unei sume de bani care se poate obţine prin bancă, folosindu-se unul din modurile prevăzute de lege, reclamantul este obligat ca, înainte de a sesiza arbitrajul, să folosească modul de plată stabilit de acea lege sau, potrivit acesteia, de convenţia părţilor". Desigur că, dacă se încearcă obţinerea sumei prin bancă şi unitatea pîrîtă plăteşte, sesizarea arbitrajului devine inutilă ; încercarea de a obţine suma prin bancă apare astfel, ca o modalitate de soluţionare a litigiului prin înţelegere directă. *Sesizarea arbitrajului de stat.* Potrivit art. 6 din Reguli, dacă litigiul nu a putut fi soluţionat pe calea procedurii prearbitrale, cererea de arbitrare trebuie introdusă la organul arbitrajului de stat competent. Regulile procedurii arbitrale prevăd în art. 7 că arbitrajul de stat poate fi sesizat de : partea interesată ; de Consiliul de Miniştri ; din oficiu. *Unitatea care este interesată în soluţionarea litigiului sesizează arbitrajul de stat.* Cererea de arbitrare se formulează în scris şi trebuie să cuprindă elementele enumerate de art. 8 din Reguli şi anume : denumirea, sediul părţilor şi indicarea organelor tutelare sau organizaţiilor centrale de care depind ; numele şi calitatea persoanelor care semnează, cu arătarea actului din care rezultă calitatea la dreptul de semnătură ; obiectul şi valoarea cererii ; indicarea motivelor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere ; indicarea textelor de lege pe care se întemeiază acţiunea ; arătarea probelor ; numele prenumele şi domiciliul martorilor (în cazul în care se solicită o asemenea probă) ; arătarea băncii şi a contului de decontare ; indicarea numărului de telefon. Dacă unitatea reclamantă are pretenţii faţă de mai multe întreprinderi poate formula acţiune împotriva tuturor. La cererea de arbitrare trebuie să se anexeze, prevede art. 9 din Reguli, dovezile din care să rezulte că : „s-a încercat soluţionarea conflictului, în condiţiile prevăzute de art. 3 ; s-a folosit fără nici un rezultat sau fără rezultate complete, modul de plată stabilit de legea specială sau potrivit ei, conform art. 4 ; s-a adus la cunoştinţa organelor tutelare, potrivit art. 5 neconcordanţa dintre repartiţii, dacă un asemenea fapt s-a ivit ; s-a comunicat pîrîtului copie de pe cererea şi de pe actele de care reclamantul se serveşte ; s-au îndeplinit cerinţele legale privitoare la taxele de timbru." Ziua introducerii cererii la arbitrajul de stat se socoteşte, prevede art. 13 din Reguli, ziua cînd cererea a fost înregistrată la organul arbitral. Dacă partea care îşi are sediul în altă localitate decît organul arbitral, trimite cererea printr-un organ de expediţie competent, ziua introducerii cererii la arbitraj se socoteşte ziua predării la organul de expediţie competent. Unitatea pîrîtă are obligaţia să-şi precizeze atitudinea şi să aducă la cunoştinţa unităţii reclamante şi arbitrajului de stat punctul său de vedere faţă de cererea de arbitrare primită. *Întîmpinarea* este actul procedural prin care unitatea pîrîtă îşi precizează poziţia faţă de cererea de arbitrare. Textul art. 15 din Reguli prevede că depunerea întîmpinării este obligatorie, aşa după cum este obligatorie depunerea răspunsului la întîmpinarea unităţii pîrîte. Elementele pe care trebuie să le cuprindă întîmpinarea sînt arătate de articolul amintit şi sînt aceleaşi ca şi elementele cererii de arbitrare. Desigur că unitatea pîrîtă are obligaţia, în scopul unei temeinice rezolvări a litigiului să arate prin întîmpinare şi excepţii care pot urgenta sau opri soluţionarea. Întîmpinarea trebuie depusă la dosar în termen de 10 zile de la primirea cererii de arbitrare. Odată cu întîmpinarea se va anexa, potrivit art. 17 din Reguli şi dovada că s-au comunicat celeilalte părţi copii de pe întîmpinare sau răspuns şi de pe actele anexe. Nedepunerea întîmpinării sau răspunsului nu este sancţionată cu precăderea, art. 19 prevăzînd că nedepunerea nu împiedică cercetarea şi rezolvarea litigiului. *Procedura în faza arbitrală.* Examinarea prealabilă a cererilor de arbitrare formează prima fază a litigiului arbitral şi este reglementată de art. 22—25 din Regulile amintite. Scopul parcurgerii acestei faze este, potrivit art. 22, de a se verifica competenţa organului arbitral, prescrierea dreptului la acţiune şi îndeplinirea condiţiilor de procedură. Dacă aceste ultime condiţii nu sînt îndeplinite „primul arbitru de stat sau arbitrul de stat şef va restitui cererea, pe cale de adresă, părţii care a introdus-o, indicînd elementele a căror lipsă a determinat restituirea". Verificarea cuprinde atît cererea de arbitrare cît şi cererea reconvenţională şi cererea de chemare în garanţie. Organele arbitrale verifică cererile nu numai sub aspectele procedurale, ci şi dacă părţile au prezentat suficiente dovezi în susţinerea lor, invitîndu-le şi dîndu-le îndrumări cu privire la prezentarea şi a altor dovezi necesare. Unitatea căreia i s-a restituit cererea are obligaţia să verifice elementele a căror lipsă a determinat restituirea şi să o restituie arbitrajului. Potrivit art. 25, alin. 2 „în cazul cînd, în termen de 8 zile, de la primirea adresei de restituire partea va introduce din nou cererea, completată însă cu toate elementele a căror lipsă determinase restituirea, organul arbitral va fi socotit sesizat pe data cînd a fost introdusă prima cerere". Contrar, cererea se consideră primită la data cînd a fost reintrodusă. Ca orice termen procedural şi cel de 8 zile menţionat mai sus se socoteşte pe zile libere. El începe să curgă de la data primirii în unitate a acţiunii care a fost restituită de arbitraj. Acţiunea se poate reintroduce prin expediere poştală. În această situaţie, conform art. 13 din Reg. proc. arbitr., acţiunea se consideră introdusă — în cazul unităţilor care au sediul în altă localitate decît arbitrajul sesizat — pe data depunerii ei la organul poştal. Dacă în perioada de 8 zile, unitatea pîrîtă achită integral suma pretinsă ori reclamanta constată că cererea sa este nelegală sau netemeinică, nu o mai reintroduce. În cazul în care litigiul rămîne numai parţial cu obiect, reintroducerea cererii se va limita numai la pretenţiile încă litigioase.

484. *Acţiunea reconvenţională — chemarea în garanţie*

Cererea reconvenţională se face de către unitatea pîrîtă care are pretenţii împotriva celei reclamante derivînd din acelaşi raport contractual şi are scopul valorificării pretenţiilor sale în cadrul litigiului pornit de unitatea reclamantă şi evitării unui litigiu separat. Cererea reconvenţională, constituind o nouă cerere, în care unitatea reclamantă devine pîrîtă, trebuie să conţină toate elementele unei cereri de arbitrare, la ea urmînd să se anexeze toate actele şi să se solicite toate probele în susţinerea ei, inclusiv dovada încercării rezolvării neînţelegerilor pe cale de înţelegere directă. Cererea reconvenţională nu constituie o apărare a pîrîtei, ci o acţiune incidentă în care pîrîta devine reclamantă şi solicită executarea obligaţiei de către reclamantă. Obiectul cererii reconvenţionale îl poate forma numai pretenţii decurgînd din acelaşi raport juridic din care au luat naştere şi pretenţiile care formează obiectul

cererii de arbitrare. Cererea reconvențională se examinează în vederea luării ei în considerație, în faza pregătirii rezolvării litigiului. Dacă cererea îndeplinește condițiile prevăzute de art. 8 și 9 din Reguli, se rezolvă odată cu cererea de arbitrare, iar dacă nu, se restituie pentru a fi completată în termenul legal. Cererea reconvențională se rezolvă, de regulă, odată cu cererea de arbitrare. *Cererea de chemare în garanție*, constituie mijlocul procesual prin care unitățile terțe participă la litigiul dintre două unități. Prin această cerere unitatea pîrîtă solicită introducerea în litigiu a unei terțe unități, împotriva căreia să-și îndrepte pretențiile în cazul cînd ar pierde litigiul prin admiterea cererii de arbitrare. Cererea de chemare în garanție, sub aspect procedural este o cerere de-sine-stătătoare, ca și cererea de arbitrare și deci, trebuie să conțină toate elementele unei asemenea cereri ; unității chemate în garanție îi revin, sub acest aspect, aceleași drepturi și obligații pe care le are unitatea pîrîtă din cererea de arbitrare. Poate fi chemată în garanție orice unitate asupra căreia, după părerea uneia din unitățile părți în litigiu, ar putea fi trecută executarea obligației care face obiectul litigiului. Nu este necesar ca între unitatea chemată în garanție și unitatea păgubită să existe o obligație de garanție, fiind suficient să existe dovezi din care să rezultă că o anumită obligație trebuie să fie executată de ea și nu de altă unitate. Prin cererea de chemare în garanție sfera litigiului se mărește, însă oferă posibilitatea organului arbitral să analizeze situația de fapt în întregul ei, pentru a putea stabili răspunderile. Cererea de chemare în garanție trebuie să se grefeze pe cererea de arbitrare, pentru a exista posibilitatea trecerii răspunderii asupra unității chemate în garanție. Trecerea răspunderii nu trebuie să opereze automat, organul arbitral poate să repartizeze răspunderea în raport de partea de vină pe care urmează să o stabilească în sarcina fiecărei unități participante la litigiu.

485. *Hotărîri — căi de atac.*

Potrivit art. 46 din Reg. proc. arbitrale „hotărîrea se pronunță imediat după terminarea dezbaterilor. Ea va fi citită părților prezente. În litigiile mai complicate, pronunțarea poate fi amînată cu cel mult trei zile". Dispozitivul hotărîrii se comunică părților din oficiu în termen de 3 zile de la pronunțare, iar hotărîrea, în întregul ei, se comunică tot din oficiu, după redactare. Necomunicarea dispozitivului hotărîrii în termenul prevăzut de lege are deseori consecințe păgubitoare pentru părțile din litigiu, punîndu-le în imposibilitatea de a formula cereri de reexaminare sau de rearbitrare a litigiului, dat fiind că termenul pentru introducerea acestora începe să curgă de la data pronunțării și nu a comunicării. În practica unităților socialiste s-au constatat cazuri cînd dispozitivul hotărîrii arbitrale a fost comunicat — mai ales de către arbitrajele departamentale — la cîteva luni de la pronunțare, făcînd astfel inoperante prevederile legale privitoare la reexaminarea și rearbitrarea litigiului. În asemenea cazuri, se procedează la repunerea în termen, potrivit art. 103 C. pr. civ. În baza art. 51 din Reguli există posibilitatea înlăturării neclarităților și erorilor materiale. Rectificarea trebuie să privească neclaritățile și erorile materiale strecurate în hotărîre, neputîndu-se recurge la această procedură pentru greșeli de fond cuprinse de hotărîre. De asemenea, hotărîrea va putea fi rectificată, prevede art. 52 din Reguli, „în cazul în care, după pronunțarea hotărîrii, vreuna din părțile în litigiu a fost supusă reorganizării". În acest caz, hotărîrea neexecutată va fi rectificată „pe numele succesorului sau succesorilor în drepturi și obligații ale acelei părți". Această rectificare va avea loc întotdeauna cu citarea părților. Procesul-verbal de rectificare a unei hotărîri arbitrale este supus controlului organelor competente, ca și hotărîrile arbitrale. Hotărîrile arbitrajului de stat sînt definitive. Executarea hotărîrii arbitrale se face, prevede art. 53 din Reguli, „de îndată sau la termenul fixat în hotărîre". Unitatea creditoare procedează la executarea prin decontare bancară, în cazul obligației constînd în plata unei sume de bani, pe baza copiei legalizate de pe dispozitivul hotărîrii respective sau, în celelalte cazuri, pe baza copiei de pe hotărîre, investită cu titlu executoriu. Executarea prin bancă se face pe cale de decontare, art. 55 din Reguli prevăzînd în mod expres că în acest caz nu mai este necesară acceptarea cererii de plată de către unitatea debitoare. Posibilitatea executării silite prin executorii judecătorești a hotărîrilor arbitrale a căror executare nu este posibilă prin bancă este prevăzută de art. 70 din Reguli. *Reexaminarea litigiului arbitral.* Instituția reexaminării este reglementată de Reg. proc. arbitr. prin art. 57^1—57^5, și urmărește desființarea hotărîrii arbitrale, prin retractarea ei de către organul care a pronunțat-o. Cererea de reexaminare se poate face de oricare din unitățile care au figurat în litigiul arbitral, indiferent de poziția sa în litigiu. Art. 57^1 din Reguli prevede că organul arbitral competent să soluționeze cererea de reexaminare este organul care a pronunțat hotărîrea. Reexaminarea litigiului arbitral se poate cere, prevede art. 57^1, numai în următoarele două cazuri : partea nemulțumită de hotărîre nu a fost citată la termenul de arbitrare, deși citarea era obligatorie ; se prezintă acte noi, de natură să ducă la schimbarea soluției litigiului. În primul caz, cererea poate fi primită numai dacă rezultă că unitatea nu a fost citată pentru termenul la care s-a arbitrat litigiul în fond. Litigiile de o valoare sub 5 000 lei pot fi soluționate și fără citarea părților. Prin „acte noi" în sensul celor la care se referă textul se înțeleg acele acte necunoscute organului arbitral la data soluționării litigiului. Nu este nevoie ca actul nou să fi existat anterior hotărîrii de fond și nici ca el să nu fi fost cunoscut unității reclamante în timpul soluționării litigiului. Singurul aspect care interesează este acela ca actele noi să nu fi fost cunoscute organului arbitral, adică să nu fi fost prezentate în litigiul arbitral respectiv și să ducă la schimbarea soluției litigiului. Nu poate fi însă prezentat ca act nou, în sensul celor arătate mai sus, o decizie pronunțată de primul arbitru de stat într-o speță similară, deoarece un astfel de act nu poate fi obligatoriu decît în speța în care a fost dată (Decizia P.A.S. nr. 1402/1977). Se poate întîmpla ca împotriva unei hotărîri arbitrale una din părți să formuleze cerere de reexaminare pe bază de acte noi, iar cealaltă parte să formuleze cerere de rearbitrare ; într-o asemenea situație soluționarea temeiniciei și legalității hotărîrii revine organului competent să se pronunțe asupra cererii de rearbitrare care se va pronunța și asupra cererii de reexaminare. Termenul în care se poate face cererea de reexaminare este reglementat în mod diferit de art. 57^2 din Reguli astfel : în cazul în care rezolvarea cererii de reexaminare poate influența realizarea în natură a sarcinilor de plan, cererea poate fi introdusă oricînd ; în cazul în care realizarea în natură a sarcinilor de plan nu poate fi influențată de rezolvarea cererii de reexaminare, aceasta poate fi introdusă în termen de cel mult 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale. În practica arbitrală s-a statuat, în temeiul art. 103 C. pr. civ. că o cerere de reexaminare poate fi introdusă, în mod excepțional, și peste termenul de 3 luni, dacă partea care o formulează dovedește că a fost împiedicată de o împrejurare mai presus de voința sa să respecte acest termen ; într-o asemenea situație cererea trebuie introdusă în 15 zile de la încetarea împiedicării. Cererea de reexaminare se soluționează potrivit procedurii prevăzute pentru rezolvarea în fond a unei cereri de arbitrare. Hotărîrile date în urma reexaminării litigiului sînt supuse dreptului de control, prevede art. 57^5 din Reguli, după aceleași dispoziții legale, ca și hotărîrile arbitrale pronunțate asupra cererilor de arbitrare. S-a statuat că o a doua cerere de reexaminare ar putea fi făcută în mod cu totul excepțional, pe baza unor alte acte noi, numai dacă partea dovedește că a fost în imposibilitate de a le prezenta arbitrajului de stat odată cu prima cerere ca

inadmisibilă (Dec. P.A.S. nr. 2378/1978). *Cererea de rearbitrare.* Controlul hotărîrilor arbitrale este reglementat prin art. 30—32 din L. nr. 5/1954, şi prin art. 58—67 din Reg. proc. arb. Cu toate că controlul hotărîrilor arbitrale se exercită din oficiu, părţile în litigiu arbitral şi organele lor ierarhice sau cele de conducere centrală pot, potrivit art. 32, alin. 3, să aducă la cunoştinţa organelor îndreptăţite să exercite controlul, greşelile pe care le cuprind hotărîrile arbitrale. Sesizările pe care acestea le fac sub formă de cereri de rearbitrare nu au drept efect investirea obligatorie a organelor de control cu soluţionarea lor. Cererea de rearbitrare nu constituie o cale de atac, ci numai un mijloc pentru punerea în mişcare a controlului din oficiu. Termenul în care părţile, organele lor ierarhice sau cele de conducere centrală pot formula cererea de arbitrare este, potrivit art. 61 din Reguli, de 30 de zile de la pronunţarea hotărîrii arbitrale. Dacă termenul n-a putut fi respectat din cauze independente de voinţa părţii ; în acest caz cererea se poate introduce în 15 zile de la încetarea cauzei.

486. Hotărîri în litigii sub 1 000 lei.

Hotărîrile privind soluţionarea litigiilor sub 1 000 lei date de forul administrativ tutelar al unităţii debitoare sau de către centrale (art. 29 B lit. f. L. 5 1978) sînt acte administrative cu caracter jurisdicţional. Ele sînt supuse unui regim juridic diferenţiat faţă de hotărîrile organelor arbitrale (arbitrajul de stat şi departamental) în sensul că nu pot fi supuse rearbitrării, reexaminării, revizuirii sau unui drept de control superior. Ele sînt definitive. Totuşi, pentru a se evita anumite erori — inadmisibile într-un stat de drept — aceleaşi organe sînt obligate, ca la „reclamaţia" părţii nemulţumite, să ia în cercetare problemele noi pe care se sprijină reclamaţia sau obiecţiile de drept ce le ridică şi, după caz, vor anula, modifica sau menţine hotărîrea pronunţată. Toate hotărîrile arbitrale şi ale organelor administrative (în litigiile sub 1 000 lei) pot interveni numai în litigiile dintre organizaţiile socialiste ca urmare a unor raporturi contractuale sau extracontractuale. În asemenea litigii nu pot figura ca părţi persoane fizice sau organizaţii din afara sectorului socialist (organizaţii obşteşti, asociaţii etc.).

14.3. Hotărîri judecătoreşti

487. Acţiuni — competenţă

În statul nostru sînt asigurate şi reglementate o serie de măsuri, mijloace şi garanţii pentru asigurarea drepturilor legale ale persoanelor fizice şi juridice. Printre acestea acţiunea civilă deţine un loc important, ea definindu-se ca un mijloc legal de proteguire prin constrîngere judiciară a drepturilor civile încălcate sau a intereselor ocrotite de lege. Adesea, mai ales în practica judiciară noţiunea de acţiune civilă este utilizată în sensul de cerere de chemare în judecată. În realitate, cererea de chemare în judecată la care ne vom referi în continuare — constituie doar unul din complexul de acte şi elemente de procedură civilă —, fiind actul prin care este pusă în mişcare acţiunea civilă. Prin cererea de chemare în judecată se sesizează şi se investeşte instanţa judiciară pentru soluţionarea litigiului. Prin această cerere se exercită dreptul la acţiune, drept deschis tuturor celor care reclamă fie apărarea dreptului lor fie a unei situaţii juridice la care sînt îndreptăţiţi. Cererea de chemare în judecată trebuie să cuprindă în mod necesar : numele, domiciliul, reşedinţa sau sediul părţilor ; calitatea juridică a părţilor ; obiectul cererii şi valoarea acestuia ; arătarea motivelor de fapt şi de drept pe care se întemeiază cererea (precizarea textelor de lege poate fi omisă, ea fiind opera judecătorului) ; arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere ; arătarea instanţei căreia îi este adresată ; semnătura. Potrivit art. 112 din C. pr. civ. lipsa numelui părţilor, a obiectului şi a semnăturii este pedepsită cu nulitatea actului, fiind considerate cerinţe esenţiale. Celelalte elemente nefiind esenţiale nu determină nulitatea cererii. În afara arătatelor cerinţe procedurale, acţiunea mai trebuie să fie timbrată sub sancţiunea nulităţii, dacă taxele de timbre nu sînt plătite pînă la primul termen de judecată. Avîndu-se în vedere scopul urmărit de reclamant drept criteriu de clasificare a acţiunilor acestea se împart în : acţiunea în realizarea dreptului sau acţiunea în executare ; acţiunea în constatare ; acţiunea în constituire numită şi în transformare de drepturi (prin aceste din urmă acţiuni se creează, în general situaţii juridice noi, ele avînd caracter constitutiv de drepturi). Cu privire la competenţa materială, art. 1 din C. pr. civ. prevede că : „judecătoriile judecă : 1) în prima instanţă, toate cererile în afară de cele date de lege în competenţa altor instanţe judecătoreşti sau altor organe de jurisdicţie ; 2) plîngerile împotriva hotărîrilor organelor administrative sau obşteşti cu activitate jurisdicţională, în cazurile prevăzute de lege ; 3) în orice alte materii date prin lege în competenţa lor. Cu privire la activitatea unităţilor socialiste, art. 2 din C. pr. civ., care stabileşte competenţa Tribunalului municipiului Bucureşti şi tribunalelor judeţene, prevede că acestea judecă : în prima instanţă cererile pentru încuviinţarea executării silite a hotărîrilor judecătoreşti date în ţări străine ; în orice alte materii date prin lege în competenţa lor ; recursurile împotriva hotărîrilor date de judecătorii precum şi recursurile în alte materii pe care legea le dă în competenţa lor ; recursurile extraordinare împotriva hotărîrilor date de judecătorii în ultima instanţă". Competenţa materială este — în principiu — absolută, încălcarea ei duce — de regulă — la nulitatea actelor săvîrşite. Potrivit art. 5 din C. pr. civ., cererea se face la instanţa domiciliului pîrîtului. Aceasta este regula generală. Art. 6 — 16 din cod, cuprind prevederi speciale aplicabile unor anumite acţiuni şi situaţii speciale referitoare la competenţa materială a instanţelor judecătoreşti.

488. Cererea reconvenţională — chemarea în garanţie.

De regulă, comportarea pîrîtului constă în a se apăra împotriva pretenţiilor reclamantului. Sînt însă şi cazuri — suficient de frecvente — cînd si pîrîtul poate avea pretenţii împotriva reclamantului. Cînd părţile dintr-un raport juridic au pretenţii reciproce, pîrîtul poate formula la cererea de chemare în judecată a reclamantului propria sa cerere în pretenţii, denumită *cerere reconvenţională* sau *acţiune reconvenţională.* Potrivit art. 119 C. pr. civ., cererea trebuie să îndeplinească condiţiile prevăzute pentru cererea de chemare în judecată (vezi pct. 483). Cererea reconvenţională trebuie depusă — potrivit aceluiaşi text de lege — „odată cu întîmpinarea sau, dacă pîrîtul nu este obligat la întîmpinare, cel mai tîrziu la prima zi de la înfăţişare". În cazul în care reclamantul îşi modifică cererea de chemare în judecată, cererea reconvenţională se depune cel mai tîrziu pînă la termenul ce se încuviinţează pîrîtului în acest scop. Potrivit art. 120 din cod, „cererea reconvenţională se judecă odată cu cererea principală. Cînd însă numai cererea principală este în stare de a fi judecată, instanţa o poate judeca deosebit". În cazul în care pîrîtul a formulat cerere reconvenţională la prima zi de înfăţişare, reclamantul poate cere un termen pentru a depune întîmpinare şi a propune dovezi în apărare (art. 132 alin. final).

În legătură cu prevederile art. 135, cererea reconvenţională care nu s-a introdus în termenele arătate mai sus se va judeca deosebit, în afară de cazul cînd ambele părţi consimt să se judece împreună. *Chemarea în garanţie.* Reglementată de prevederile art. 60—63 din C. pr. civ., chemarea în garanţie poate rezulta din preexistenţa fie a unei obligaţii legale, fie a unei obligaţii contractuale în sarcina chematului în garanţie. Oricare parte din procesul civil este îndrituită să cheme în garanţie o altă persoană împotriva căreia ar putea să

se îndrepte, în cazul cînd ar cădea în pretenţiuni. Cererea va fi făcută în condiţiile de formă pentru cererea de chemare în judecată. Cererea făcută de pîrît se depune odată cu întîmpinarea ; cînd întîmpinarea nu este obligatorie, cererea de chemare în garanţie se va depune cel mai tîrziu la prima zi de înfăţişare. Cererea de chemare în garanţie se judecă odată cu cererea principală. Potrivit art. 63 alin. 2 din cod, cînd judecarea cererii principale ar fi întîrziată prin chemarea în garanţie, instanţa poate dispune despărţirea ei spre a fi judecată deosebit. Dacă prima instanţă respinge acţiunea principală, ea respinge şi cererea de chemare în garanţie ca fără obiect. Dacă după admiterea recursului, instanţa judecă procesul şi admite acţiunea trebuie să se pronunţe şi asupra cererii de chemare în garanţie. O unitate socialistă nu poate chema în garanţie o altă unitate socialistă în cadrul unei acţiuni introduse de un particular sau împotriva unui particular, deoarece singurul organ competenent a soluţiona cererile cu caracter patrimonial între organizaţiile socialiste este arbitrajul. (Plen. Trib. Suprem, Dec. de îndrumare nr. 20/1960).

489. *Hotărîri — căi de atac.*

Hotărîrea este actul de dispoziţie al instanţei cu privire la litigiul dintre părţi. Prin acest act un anume organ de stat restabileşte ordinea de drept lezată, protejînd în fapt un drept încălcat sau nerecunoscut. Hotărîrea judecătorească produce următoarele efecte juridice : dezinvesteşte instanţa de proces, nemaiputînd reveni asupra ei ; drepturile constatate şi recunoscute prin hotărîre dobîndesc putere executorie în limitele de realizare ale execuţiei silite ; în principiu este declarativă ; ea dobîndeşte puterea lucrului judecat. Se cunosc mai multe criterii de clasificare a hotărîrilor judecătoreşti : durata lor, conţinutul, puterea lor executorie. Din acest punct de vedere, hotărîrile sînt definitive şi nedefinitive. Art. 377 C. pr. civ. precizează că „sînt definitive, dacă au fost date după chemarea părţilor : hotărîrile instanţei de fond care nu au fost atacate cu recurs sau chiar atacate cu recurs, dacă judecata acestuia s-a perimat sau recursul s-a respins ; hotărîrile date de instanţa de recurs prin care aceasta rezolvă fondul pricinii". Sînt, de asemenea, definitive deciziile Trib. Supr. cînd judecă un recurs extraordinar. *Căile de atac* împotriva hotărîrilor pot fi clasificate în căi de retractare şi căi de reformare sau în căi de atac ordinare şi extraordinare. *Recursul* este o cale de atac prin care se declanşează controlul judiciar asupra hotărîrilor de fond date de prima instanţă, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege. Dreptul de a ataca cu recurs o hotărîre aparţine numai celor care au participat la dezbaterea de fond şi succesorilor acestora. Terţii intervenienţi au dreptul la recurs deoarece hotărîrea dată le este opozabilă, cu excepţia intervenientului accesoriu, a cărui drept de recurs este condiţionat de faptul ca şi partea în favoarea căreia a intervenit să fi declarat recurs. Dacă aceasta din urmă nu declară recurs sau îşi retrage recursul declarat, cel al intervenientului accesoriu se consideră neavenit. Ceilalţi coparticipanţi la proces, avînd independentă procesuală pot declara recurs, dar numai pentru apărarea propriilor lor interese. Termenul de recurs este de 15 zile de la comunicarea hotărîrii. Hotărîrea trebuie comunicată în întregime, nu numai dispozitivul. Termenul se calculează pe zile libere, potrivit art. 101 din cod. Recursul trebuie motivat. Motivele se arată, de regulă, în chiar cererea de casare. Legea permite şi depunerea lor ulterioară prin memoriu separat, dar numai înăuntrul termenului de recurs. Art. 303 alin. 2 din cod prevede că „termenul pentru depunerea motivelor se socoteşte de la comunicarea hotărîrii, chiar dacă recursul s-a făcut mai înainte". Astfel cum prevede art. 303 alin. 3, „motivarea recursului va cuprinde arătarea motivelor de casare şi dezvoltarea lor în parte". În conformitate cu prevederile art. 306 din cod, „instanţa de recurs nu este limitată la cercetarea motivelor arătate în cerere. Ea este obligată să verifice, din oficiu, legalitatea şi temeinicia hotărîrii cu privire la oricare din motivele prevăzute de lege. Motivele de recurs pe care instanţa le ridică din oficiu vor trebui puse de aceasta în prealabil în discuţia părţilor". Art. 304 din cod arată motivele de recurs. Potrivit textului citat, „casarea unei hotărîri se poate cere : 1. cînd instanţa nu a fost alcătuită potrivit dispoziţiilor legale sau cînd hotărîrea s-a dat de alţi judecători, decît acei care au judecat fondul pricinii ; 2. cînd instanţa a depăşit competenţa sa ; 3. cînd prin hotărîrea dată instanţa a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancţiunea nulităţii de art. 105, alin. 2 ; 4. cînd a încălcat sau a aplicat greşit legea ; 5. cînd hotărîrea este netemeinică. Hotărîrea este neîntemeiată : 1. cînd este în contradicţie cu faptele stabilite de instanţă ; 2. cînd instanţa nu a lămurit toate faptele din care ar fi putut trage o concluzie justă cu privire la raporturile şi drepturile reciproce ale părţilor ; 3. cînd instanţa a declarat ca stabilite anumite fapte fără a avea dovezi suficiente sau, deşi existau dovezi suficiente, a considerat ca nefiind stabilite anumite fapte". În instanţa de recurs nu se pot produce probe noi, cu excepţia înscrisurilor. Prin înscrisuri noi se înţeleg potrivit Dec. de îndr. nr. 11/1960 a Plen. Trib. Supr., actele scrise emanate de la părţi sau de la un terţ care ar fi putut înrîuri soluţia cauzei, dacă ar fi fost folosite la prima instanţă. Ele pot fi depuse în tot cursul judecării recursului. *Căile extraordinare* de recurs sînt : contestaţia în anulare, revizuirea şi recursul extraordinar. 1. *Contestaţia în anulare* este reglementată de prevederile art. 317—321 C. pr. civ. Potrivit prevederilor art. 317, „hotărîrile irevocabile" pot fi atacate cu contestaţie în anulare cînd procedura de chemare a părţii, pentru ziua cînd s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerinţele legii, ori cînd hotărîrea a fost dată de judecător cu călcarea dispoziţiilor de ordine publică privitoare la competenţă, dar numai dacă aceste motive nu au putut fi invocate pe căile ordinare de atac. Art. 317 adaugă în alin. 2, „cu toate acestea, contestaţia poate fi primită pentru motivele mai sus-arătate, în cazul cînd aceste motive au fost invocate prin cererea de recurs, dar instanţa le-a respins pentru că avea nevoie de verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond". Art. 318 din cod reglementează încă o situaţie în care poate fi formulată contestaţia în anulare : „hotărîrile instanţelor de recurs mai pot fi atacate cu contestaţie, cînd dezlegarea dată este rezultatul unei greşeli materiale, sau cînd instanţa, respingînd recursul sau admiţîndu-l numai în parte, a omis din greşeală să cerceteze vreunul din motivele de casare". Prevederea citată se aplică şi în cazul cînd judecătoria, în baza unei legi speciale, judecă în ultimă instanţă. Contestaţia în anulare se introduce la instanţa a cărei hotărîre se atacă şi se poate formula înainte de începerea executării şi în tot timpul ei, pînă la săvîrşirea ultimului act de executare. În cazul hotărîrilor definitive care nu pot fi puse în executare silită, termenul de introducere a contestaţiei este de 15 zile de la data cînd contestatorul a luat cunoştinţă de hotărîre, dar nu mai tîrziu de un an de la data rămînerii ei definitive. Potrivit art. 320 alin final din cod, hotărîrea dată în contestaţie este supusă acelorasi căi de atac ca şi hotărîrea iniţială. Pentru aceleaşi motive nu se poate formula o a doua contestaţie în anulare. 2. *Revizuirea* este o cale de atac extraordinară reglementată de art. 322—326 C. pr. civ. Cererea de revizuire se adresează la instanţa care a dat hotărîrea definitivă, cu excepţia cazului în care se cere revizuirea unei hotărîri deoarece există sentinţe definitive (sau decizii definitive) potrivnice date de instanţe de acelaşi grad sau de grade deosebite, în una şi aceeaşi pricină, între aceleaşi persoane, avînd aceeaşi calitate, cînd cererea se depune la instanţa mai mare în grad faţă de instanţa care a pronunţat hotărîrile potrivnice. „Cînd cele două instanţe care au dat hotărîrile potrivnice fac parte din circumscripţii judecătoreşti deosebite, instanţa mai mare în grad la care urmează să se îndrepte cererea de revizuire va fi aceea a instanţei care a dat prima hotărîre". Din coroborarea prevederilor art. 322 şi ale art. 324 din

C. pr. civ., revizuirea unei hotărîri definitive precum și a unei hotărîri dată de o instanță de recurs atunci cînd evocă fondul se poate cere: în termen de o lună de la comunicarea hotărîrilor definitive sau de la pronunțare cînd hotărîrea a fost dată în recurs după evocarea fondului, iar dispozitivul hotărîrii cuprinde dispoziții ce nu pot fi aduse la îndeplinire; dacă s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori s-a dat mai mult decît s-a cerut și dacă există hotărîri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, avînd aceeași calitate. Cererea se poate introduce în termen de o lună de la cel din urmă act de executare, dacă obiectul pricinii nu se află în ființă. Tot în termen de o lună din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărîrea instanței penale de condamnare a judecătorului, martorului, expertului ori de hotărîrea care a declarat falsitatea înscrisurilor, dacă unii din cei de mai sus care au luat parte la judecată au fost condamnați definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărîrea s-a dat în termenul unui înscris declarat fals în cursul sau în urma judecății. Termenul de o lună se socotește din ziua în care s-a descoperit înscrisul; luna se socotește din ziua în care s-a descoperit înscrisul dacă, după darea hotărîrii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, ori dacă s-a revizuit hotărîrea unei instanțe penale sau administrative pe care ea s-a întemeiat. Dacă statul ori alte unități socialiste nu au fost apărate deloc sau au fost apărate cu viclenie de cei însărcinați să-l apere, revizuirea se poate cere într-o lună de la comunicarea hotărîrii definitive. Dacă partea a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa, termenul este de 15 zile și se socotește de la încetarea împiedicării. Potrivit prevederilor art. 328 din cod, hotărîrea este supusă căilor de atac prevăzute de lege pentru hotărîrea revizuită. Dacă revizuirea s-a cerut pentru hotărîri potrivnice calea de atac este recursul. 3. ***Recursul extraordinar*** se exercită numai de către Procurorul general al R.S. România din oficiu sau în urma sesizării părților, dacă cererea lor este legală și temeinică. Poate fi introdus în termen de un an de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă.

490. *Constituirea titlului executoriu.*

Sînt susceptibile de a fi investite cu formulă executorie, de regulă, hotărîrile rămase definitive prin expirarea termenului de recurs sau cînd acesta a fost respins, precum și hotărîrile de fond ale instanței de recurs. Investirea hotărîrii cu formulă executorie se face de către instanța care a pronunțat-o, la cererea părții care a dobîndit drepturi și căreia i se eliberează titlul executoriu. Formula executorie constă într-un ordin dat în numele Consiliului de Stat, care se trece pe o copie legalizată de pe hotărîre. Această copie de pe hotărîre, cuprinzînd formula executorie constituie titlul executoriu ce urmează a fi pus în executare, pe baza unei adrese a instanței care ordonă executarea. După cum se va vedea (pct. 504) în unele cazuri adresa singură constituie ea însăși titlu executoriu. Menționăm că anumite hotărîri judecătorești definitive sînt executorii prin ele însele nefiind necesară investirea lor cu formulă executorie (v. pct. 482).

14.4. Hotărîri ale comisiilor de judecată

491. *Competență.*

Comisiile de judecată din întreprinderi și din unități socialiste de stat sînt competente să judece următoarele fapte: 1) sustragerile sub orice formă din avutul obștesc, săvîrșite de personalul unității la locul de muncă, cînd săvîrșirea lor nu a fost înlesnită prin fals, distrugerea sau degradarea cu intenție a unui bun din avutul obștesc și abuzul în serviciu, dacă în toate aceste cazuri valoarea pagubei pricinuite nu depășește 500 lei, cu excepția cazurilor în care fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol mașini, instalații, depozite, alte bunuri sau valori importante, ori ar fi putut provoca tulburări grave în desfășurarea procesului muncii. De la prevederea citată mai sus, cuprinsă în art. 11 lit. b. din L. nr. 59/1968, prin art. 5 din D nr. 310/1981 s-au creat o serie de derogări. Prin acest ultim text, sustragerea cu orice titlu și de către orice persoană, din orice loc de produse agricole sau degradarea lor constituie infracțiune și prin consecință fapta se judecă de instanțele penale, fiind înlăturată astfel competența comisiilor de judecată; 2) neglijența în serviciu dacă valoarea pagubei pricinuite avutului obștesc (săvîrșită de personalul propriu la locul de muncă), nu depășește 1000 lei, cu excepția cazurilor în care fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol mașini, instalații, depozite, alte bunuri sau valori importante, ori ar fi putut provoca tulburări grave în desfășurarea procesului muncii, precum și a celor în care fapta a creat o stare de pericol pentru siguranța circulației trenurilor sau a avut ca urmare o tulburare în activitatea de transport pe calea ferată; 3) stricăciunile provocate locuințelor, precum și instalațiilor comune din imobilele proprietate de stat, aflate în administrarea directă a întreprinderilor cu care autorii se află în raporturi de muncă, săvîrșite de aceștia cu intenție și prin care s-a adus avutului obștesc o pagubă ce nu depășește 500 lei; 4) instigarea, complicitatea, tăinuirea și favorizarea la una din fapte prevăzute la pct. 1—3, se consideră abateri și se judecă tot de comisia de judecată. Dispozițiile legale menționate mai sus nu se aplică dacă făptuitorul a fost anterior condamnat. Condamnarea anterioară se consideră inexistentă dacă fapta nu mai este prevăzută ca infracțiune de legea penală, infracțiunea a fost săvîrșită în timpul minorității, s-a împlinit termenul de reabilitare sau cel de prescripție a executării pedepsei, ori dacă infracțiunea săvîrșită a fost amnistiată. De asemenea, dispozițiile de mai sus nu se aplică dacă față de făptuitor s-au luat în ultimii 3 ani, de cel mult două ori, măsuri de influențare obștească ori i s-au aplicat sancțiuni cu caracter administrativ prevăzute de legea penală, fără a se ține seama dacă, potrivit art. 47, măsura de influențare obștească se consideră că nu a fost aplicată sau că executarea sancțiunii cu caracter administrativ s-a prescris. Prejudiciile cauzate prin fapte repetate săvîrșite cu intenție pînă la aplicarea unei pedepse sau a unei sancțiuni cu caracter administrativ ori luarea unei măsuri de influențare obștească, se totalizează. În același fel se procedează și cînd prejudiciile au fost cauzate prin fapte săvîrșite fără intenție; 5) litigiile dintre persoanele încadrate în muncă și unitățile socialiste în legătură cu încheierea și executarea contractului de muncă; 6) litigiile privind pretenții referitoare la drepturi în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă, în cazul în care nu se contestă temeinicia și legalitatea acestor măsuri; 7) litigiile privitoare la drepturi materiale provenind din asigurările sociale (H.C.M. nr. 226/963). Litigiile de la pct. 5-7 incl. sînt de competența comisiei de judecată dacă obiectul lor are o valoare de cel mult 5 000 lei sau este neevaluabil în bani. Am prezentat competența comisiei de judecată în legătură directă cu fapte ce privesc activitatea unităților socialiste.

492. *Hotărîri — căi de atac*

Aceste hotărîri privesc unitățile socialiste numai cînd sînt date în soluționarea litigiilor de muncă sau a altor litigii legate de calitatea de membru sau persoană încadrată în unitate. În baza H.C.M. nr. 226/1963 ele au competența a soluționa și litigii privitoare la drepturile materiale provenind din asigurările sociale. Ele nu au competență a soluționa litigii de natură civilă, în care să figureze ca parte o organizație socialistă. Hotărîrile comisiilor de judecată, date în soluționarea litigiilor de muncă, pot interveni în următoarele cazuri: cînd soluționează contestația împotriva deciziilor de imputare; cînd soluționează cererea celui încadrat care pretinde anumite drepturi născute din contractul său de muncă; cînd soluționează ce-

rerile unității socialiste. În contextul prevederilor actualului Cod al muncii, unitatea poate formula cerere de daune la comisia de judecată numai într-o singură situație și anume împotriva moștenitorilor unei persoane fostă încadrată în muncă, care a prejudiciat avutul acesteia prin fapte în legătură cu munca sa dacă — pînă la data decesului făptuitorului — nu s-a emis încă decizia de imputare (dec. de îndr. nr. 1/1976, Plen Trib. Supr.). Instanța supremă a mai statuat că termenul de sesizare a comisiei de judecată „nu curge cît timp nu a fost acceptată moștenirea și pe tot timpul producerii succesorale, oferind pe această perioadă o suspendare a cursului prescripției. Hotărîrile comisiilor de judecată date în soluționarea litigiilor de muncă sînt executorii (art. 43 din L. nr. 59/1968). Ele sînt și definitive dacă: au fost date în litigii al căror cuantum nu depășește 1 000 lei (art. 43) ; au fost pronunțate în litigii cu o valoare de peste 1 000 lei, dar împotriva lor nu s-a făcut plîngere în termen (art. 41). Aceste hotărîri se comunică din oficiu de către comisia de judecată organelor în drept în vederea executării lor. (Art. 46). Hotărîrea se semnează de toți membrii comisiei și de secretar și se comunică părților care au lipsit la pronunțare. *Căi de atac.* Potrivit prevederilor art. 41 din L. nr. 59/1968, împotriva hotărîrilor date de comisiile de judecată, partea nemulțumită poate face plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la pronunțarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă a lipsit la pronunțare, cînd obiectul litigiului are o valoare mai mare de 1 000 lei sau este neevaluabil în bani și în cazurile privind abateri de la regulile de conviețuire socială. Plîngerea se depune la comisia de judecată care o înaintează de îndată judecătoriei, împreună cu dosarul. Hotărîrile consiliilor de judecată, împotriva cărora nu s-a făcut plîngere în termen, sînt definitive și executorii. Reexaminarea hotărîrii comisiei de judecată este reglementată de art. 43 alin. 1 și 2 din L. nr. 59/1968. Se pot reexamina numai hotărîrile date în litigii a căror valoare nu depășește 1000 lei și numai în urma sesizării comitetului sindicatului (în unitățile de stat) sau a comisiei de revizie (în organizațiile cooperatiste), făcută în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărîrii. Dacă procurorul apreciază că hotărîrea comisiei de judecată dată în urma reexaminării este netemeinică și nelegală acesta poate sesiza judecătoria în termen de 60 zile de la pronunțare, din oficiu sau la cererea părții interesate. Hotărîrea dată de judecătorie în aceste situație este definitivă.

15.5. Decizia de imputare — angajamente de plată

493. *Decizia de imputare — emitere — cuprins*

Potrivit art. 107 (1) din C. m. obligarea la plata despăgubirilor se face prin decizie de imputare, care se emite, de către conducătorul unității (art. 107 alin. 1 din C. m.). În sensul citatei dispoziții legale se înțelege în primul rînd organul care, potrivit legii sau statutelor, are dreptul să angajeze unitatea și prin care, conform art. 35 din D. nr. 31/1954, art. 40 și art. 51 din L. nr. 5/1978, unitatea investită cu personalitate juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile ; de către conducătorul unităților competente din cadrul centralei sau al întreprinderilor mari și complexe, uzine, fabrici, exploatări și altele similare (grupuri de șantiere, secții, șantiere, ateliere, loturi, sectoare, autobaze, depozite) — cu gestiune economică, fără personalitate juridică, la care se referă art. 72 din L. nr. 5/1978 (a se vedea în acest sens dec. de îndr. nr. 1/1976 a Plen. Trib. Supr.) ; de organul ierarhic superior, cînd plata despăgubirilor urmează a se face de conducătorul unității sau de alte persoane încadrate în muncă de organul ierarhic superior, singure sau împreună cu alte persoane din unitatea subordonată (art. 107 alin. 1 fraza finală din C.m.). Prin organ ierarhic superior urmează a se înțelege — în sensul art. 107 (1) din cod — persoana prin care unitatea ierarhic superioară își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile — respectiv conducătorul acesteia (director, director general, ministru, președinte al comitetului executiv al consiliului popular județean și al municipiului București). Competența (atribuția) de a emite decizia de imputare poate fi delegată de către titularul acestui drept (conducătorul unității), cu aprobarea directorului general al centralei în baza art. 50 lit. b din L. nr. 5/1978, altor persoane din subordinea sa. Pentru ca delegarea atribuției să fie valabilă, este evident că trebuie să fie făcută în formă expresă. Cuprinsul deciziei de imputare a fost stabilit prin „Normele privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare, precum și comunicarea acestora și urmărirea celor obligați la dezdăunări" aprobate prin hotărîrea Biroului executiv al Consiliului de conducere al Curții Superioare de Control Financiar nr. 11 din 13 decembrie 1975 și a Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Finanțelor din 25 decembrie 1975. Decizia de imputare va cuprinde, potrivit pct. 2 din Norme : numărul și data emiterii ; indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum și în ce constă aceasta ; data producerii pagubei ; data și modul în care conducătorul unității a luat cunoștință de producerea prejudiciului ; numele, funcția și domiciliul celor răspunzători, motivîndu-se pentru fiecare în parte temeiurile de drept și de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale ; cuantumul total al pagubei și defalcarea pe cote-părți a acesteia pentru fiecare persoană în parte, după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii, și anume ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit fiecare la provocarea ei. Dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea daunei nu poate fi determinantă, răspunderea fiecărei persoane se stabilește proporțional cu retribuția sa tarifară de încadrare la data constatării pagubei ; motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele considerate răspunzătoare ; termenul în care poate fi contestată și organul competent să o soluționeze ; semnătura persoanei care a emis decizia de imputare, cu mențiunea calității sale. În cazul în care cel ce a emis decizia de imputare a primit prin delegare această atribuție se va menționa și actul respectiv.

494. *Decizia de imputare — termene de emitere — comunicare — contestare*

Potrivit art. 108 alin. din C.m., „termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei". Termenul începe să curgă din ziua în care s-a înregistrat la registratura generală a unității procesul-verbal sau nota de constatare a organului de control ori un alt act echivalent acestora, întocmit de un organ competent, prin care se aduce la cunoștința unității producerea pagubei. (Plen Trib. Sup., dec. de îndr. nr. 1/1976). În situația în care din aceste acte nu rezultă în mod clar împrejurările în care s-a produs paguba și persoanele vinovate, se va dispune completarea verificărilor, care trebuie efectuate în timp util spre a nu se pierde termenele prevăzute de C. m. Dacă actul constatator al pagubei nu a fost înregistrat și nu se poate stabili cu certitudine data cînd a fost depus la unitate, termenul de 60 zile curge de la data cînd conducătorul unității a luat cunoștință în fapt de paguba respectivă. Această împrejurare va putea să rezulte din orice mențiune scrisă corespunzătoare făcută de el cu privire la prejudiciul suferit. Faptul că un organ subordonat conducătorului unității a luat cunoștință de existența pagubei nu poate declanșa curgerea termenului legal pentru luarea măsurii de recuperare. Tot astfel, nu este de natură să facă a curge termenul de emitere a deciziei de imputare nici o simplă sesizare sau reclamație, chiar dacă astfel paguba este adusă la cunoștința celui în drept a emite decizia de imputare (dec. de îndr. nr. 1/1976 susciată). De asemenea, termenul nu curge dacă paguba a fost cunoscută de alte persoane, chiar dacă au funcții de conducere și chiar dacă fac parte din organele de conducere colectivă ale unității (Trib. Supr. col. civ. dec. nr. 1569/1960). Termenul de 60 de zile se poate împlini și după expirarea termenului de 3 ani de constatare a pagubei (dec.

de îndr. nr. 5/1974, pct. 3, sus-citată). Într-adevăr, de vreme ce constatarea pagubei poate să aibă loc în mod legal chiar şi în ultima zi a termenului de 3 ani, înseamnă că termenul de 60 zile începe să curgă din ziua respectivă, depăşindu-se astfel termenul de 3 ani. Aşadar, o decizie de imputare va fi valabilă dacă este emisă în termenul de constatare a prejudiciului de 3 ani, plus cele 60 de zile de la luarea la cunoştinţă a pagubei. Termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare prevăzut de art. 108 (2) din C. m. are caracterul unui termen de prescripţie. Acest termen este susceptibil de întrerupere şi de suspendare, în condiţiile dreptului comun ; el nu este însă susceptibil de repunere în termen (dec. de îndr. nr. 5/1974, pct. 3). *Comunicarea deciziei de imputare*, se va face în termen de 15 zile de la emitere celui obligat la plată. Termenul stabilit de art. 108(3) din C. m. este un termen de recomandare, cu caracter administrativ. Depăşirea acestuia nu este sancţionată cu nulitatea deciziei. Singura consecinţă a necomunicării este aceea că pînă ce nu i se aduce la cunoştinţă celui în cauză, decizia de imputare nu dobîndeşte caracterul de titlu executoriu. Comunicarea deciziei de imputare va putea să fie făcută în termenul general de prescripţie de 3 ani, prevăzut în dreptul comun (în acest sens. Dec. de îndr. nr. 5/1974 a Plen. Trib. Supr.). C. m. nu reglementează modalitatea comunicării. Instanţa supremă a statuat că această comunicare trebuie să fie făcută complet, cu indicarea motivelor ce au determinat imputaţia, fără ca ea să poată fi înlocuită cu alte probe din care să se deducă faptul că cel în cauză a aflat în alt mod despre existenţa deciziei de imputare. Decizia de imputare trebuie comunicată în întregul ei şi nu numai în extras sau sub formă unei adrese separate. Cu privire la modul sau calea în care trebuie făcută comunicarea. Normele sus-citate prevăd : dovadă scrisă, datată şi semnată de persoana obligată la plată, dacă este prezentă în unitate ; scrisoare recomandată cu confirmare de primire la domiciliu, pentru persoanele care nu mai sînt prezente în unitate ; încheierea unui proces-verbal, datat, în caz de refuz de primire ; notificare trimisă prin executorul judecătoresc de pe lîngă judecătoria în a cărei rază de activitate se află domiciliul debitorului. În cazurile în care comunicarea s-a restituit, destinatarul mutîndu-se la un alt domiciliu sau reşedinţă necunoscute, se vor face investigaţii prin organele de stat, pentru a se stabili noul domiciliu unde se va face o nouă comunicare. Reţinerea ratelor în contul pagubei imputate nu poate înlocui comunicarea deciziei. (Trib. Supr. secţ. civ. dec. nr. 3049/1979). Este de făcut menţiunea că însăşi reţinerea ratelor înainte de a fi fost făcută comunicarea deciziei de imputare reprezintă un procedeu ilegal, dat fiind că decizia nu are caracterul de titlu executoriu dacă nu este comunicată. În ipoteza în care a intervenit decesul debitorului între data emiterii deciziei de imputare şi cea a comunicării acesteia, comunicarea se va face moştenitorilor, ei fiind în drept a o contesta (Plen. Trib. Supr. dec. de îndr. nr. 1/1976). *Contestaţia împotriva stabilirii răspunderii sau despăgubirii.* Potrivit prevederilor art. 110 din C.m., „persoana care consideră că imputarea sau reţinerea a fost făcută fără temei sau cu încălcarea legii, precum şi cea care după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parţial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestaţie la organul jurisdicţional competent". În conformitate cu prevederile art. 176 alin. 1 din C.m., „termenul de sesizare a organelor de soluţionare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, în cazul în care legea prevede necesitatea unei comunicări, iar în celelalte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul". În cazul în care s-a emis o decizie de imputare, comunicarea acesteia fiind obligatorie, astfel cum prevede art. 108 alin. 3 din C.m., termenul de sesizare a organului de jurisdicţie a muncii începe să curgă de la primirea comunicării. În cazul în care s-a asumat un angajament de plată în scris, termenul de 30 de zile curge de la data cînd cel în cauză constată că în realitate nu datorează nimic sau e dator numai o parte. Termenul stabilit de C.m. este de prescripţie, putînd fi deci suspendat sau întrerupt în condiţiile D. nr. 167/1958. De asemenea, în baza art. 177 din C.m. „persoana care a pierdut termenul de sesizare a organelor de jurisdicţie poate cere acestora, pentru motive temeinice, repunerea în termen. Cererea de repunere în termen se poate face în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen". Potrivit prevederilor art. 173 alin. 2 din C.m. coroborate cu art. 13 din L. nr. 59/1968, competentă a soluţiona contestaţia este comisia de judecată din unitatea unde îşi are locul de muncă contestatorul dacă litigiul are o valoare de cel mult 5 000 lei. Dacă suma depăşeşte valoarea de mai sus competenţa aparţine judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul unităţii unde lucrează contestatorul, chiar dacă respectiva unitate nu are personalitate juridică. În cazul în care valoarea totală a prejudiciului este mai mare de 5 000 lei dar fiecărui contestator i s-a imputat o sumă inferioară celei amintite, competenţa este determinată de valoarea întregului prejudiciu, ceea ce înseamnă că litigiul se va soluţiona de judecătorie.

495. ***Decizia de imputare emisă în baza hotărîrii de anulare a unui titlu executoriu preexistent.***

Potrivit prevederilor art. 1 din D. nr. 63/1981, „în cazul cînd prin hotărîre definitivă a unui organ de jurisdicţie se constată că paguba ce urmează a se recupera în condiţiile Codului Muncii, este mai mare decît aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent potrivit legii va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul prin emiterea unei decizii de impûtare, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoştinţă de hotărîrea definitivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă. După expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare". Decizia de imputare poate fi emisă în condiţiile acestui act normativ, numai o singură dată şi numai după ce a fost soluţionat un litigiu de muncă prin care s-a anulat total sau parţial o decizie de imputare iniţială sau un angajament de plată, ori s-a constatat un prejudiciu superior celui imputat. Termenul deciziei va fi conform Normelor sus citate. Termenul de de 60 de zile este de prescripţie, putînd fi întrerupt sau suspendat. Comunicarea se face tot în 15 zile de la emitere, în acelaşi mod arătat mai sus în lipsa comunicării, decizia nu este titlu executor.

496. ***Angajamentul de plată al debitorului***

Atît L. nr. 22/1969 cît şi C.m. prevăd că pentru acoperirea pagubelor aduse unităţii, cel în cauză poate să-şi ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu. Art. 107 alin. 2 din C.m. adaugă că un asemenea angajament de plată scris se poate asuma şi pentru restituirea sumelor încasate nejustificat, plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate. Constituind titlul executoriu prin efectul legii, nu este necesară efectuarea vreunei formalităţi în acest scop : învestirea cu formulă executorie, legalizarea sau comunicarea acestuia. Legea nu pretinde un conţinut anume şi nici nu reglementează un formular tip, singura condiţie cerută fiind asumarea angajamentului în scris. Din această cauză instanţele de judecată au considerat ca valabile toate înscrisurile prin care datornicul recunoaşte suma respectivă ca fiind datoria sa faţă de unitate şi se obligă a o plăti. De asemenea, faţă de modul în care legea reglementează angajamentul de plată scris şi faţă de raţiunea acestuia, s-a considerat că este suficientă numai semnătura datornicului, fără a fi necesară adăugarea la finele actului a formulei „bun şi aprobat" şi trecerea sumei în cifre şi litere, astfel cum prevede art. 1180 din C. civ. pentru alte înscrisuri. Obligaţia de plată a sumei nu trebuie să cuprindă termene si nici condiţii contrare legii. Angajamentul trebuie semnat de cel ce şi-l asumă, fiind necesară şi datarea acestuia. Semnarea angajamentului de către o altă persoană decît autorul pagubei face ca actul respectiv să nu-i fie opozabil. Deci nu

poate semna angajamentul un soţ pentru celălalt, un părinte pentru fiul său etc. Angajamentul de plată se întocmeşte într-un singur exemplar şi produce efecte numai între unitate şi emitent. Angajamentul de plată nu conferă calitatea de creditor decît unităţii păgubite. Celelalte persoane obligate în solidar cu gestionarul pentru pagubele din gestiune, care au fost urmărite integral de unitate, nu se pot îndestula de la cel ce şi-a asumat un angajament de plată în scris faţă de unitate. Angajamentul de plată trebuie semnat de datornic înăuntrul termenului de 60 de zile de la cunoaşterea pagubei de către conducătorul unităţii, deoarece în cazul în care el refuză a-şi asuma angajamentul de plată, unitatea trebuie să aibă posibilitatea de a emite decizia de imputare.

497. ***Angajamentul de plată al altei persoane pentru datoria debitorului***

În conformitate cu art. 62 din H.C.M. nr. 792/1960, orice persoană, rudă sau nu cu debitorul, îşi poate lua faţă de unitatea creditoare un angajament scris de plată, a datoriei, în rate. Ratele se stabilesc prin învoiala părţilor fără a fi necesară aprobarea vreunui organ, dat fiind că acest angajament intervine după ce titlul executor a fost constituit şi pus în executare. În cazul cînd plata în rate este oferită de cineva care foloseşte exclusiv sau împreună cu alţii anumite bunuri (mobile sau imobile), se poate accepta ca persoana în cauză să plătească numai o parte din datorie, proporţional cu valoarea bunurilor folosite. Valoarea acestora se stabileşte de organizaţia creditoare de acord cu organul de executare. Bunurile aflate în folosinţă persoanei ce şi-a luat angajamentul total sau parţial de plată devin de îndată proprietatea sa, dar nu pot fi înstrăinate înainte de plata integrală a sumei la care s-a obligat. Dat fiind că acest angajament se poate lua şi în cursul urmăririi privind imobilele, faţă de dispoziţia expresă a art. 62 din hotărîrea sus citată, trebuie admis că angajamentul scris de plată este un adevărat act de transfer al proprietăţii imobiliare şi prin consecinţă înscrisurile trebuie autentificate. Tot ca o consecinţă a aplicării acestor prevederi, precum şi a dispoziţiei exprese din art. 31 al. 2 din D. nr. 221/1960, care scuteşte de obţinerea oricăror autorizaţii transmiterile de imobile în cazul executării silite, vom conchide că nu este necesară autorizarea consiliului popular din localităţi urbane şi municipiu (în conformitate cu D. nr. 144/1958). Autentificarea nu este necesară atunci cînd angajamentul se referă la lucruri mobile. Restul bunurilor nepreluate de persoana care semnează angajamentul, rămîn în proprietatea debitorului, iar urmărirea lor poate continua în mod normal. Sumele cuprinse în angajament nu comportă dobînzi. În cazul nerespectării angajamentului încep să curgă dobînzi pentru suma neplătită de la data cînd a devenit exigibilă. Subliniem că asemenea angajamente scrise pot fi luate numai cu privire la creanţele ce se urmăresc prin executorul judecătoresc sau executorul propriu.

498. ***Învoiala scrisă de plată a debitorului dată înainte de pornirea procesului***

În conformitate cu prevederile art. 61 din H.C.M. nr. 792/1960, constituie titlu executoriu, învoiala scrisă a debitorului, luată înainte de pornirea procesului cu privire la datorie. Înscrisul va fi semnat de debitor şi de delegatul competent al organizaţiei creditoare şi trebuie aprobat de organul ierarhic superior al unităţii. Nu este necesară această aprobare în următoarele situaţii : cînd debitorul se angajează să plătească întreaga datorie în termen de 30 de zile de la semnarea angajamentului ; cînd are calitatea de creditor însuşi un organ central, municipiul Bucureşti sau consiliul popular al unui judeţ. La acceptarea plăţii în rate, unitatea creditoare trebuie să ia măsura constituirii unor garanţii corespunzătoare — dacă acestea nu sînt în fiinţă — pentru garantarea plăţii integrale a datoriei. Plata datoriei se poate face în rate potrivit învoielii. Suma ce urmează a se plăti în baza acestei învoieli de plată nu comportă dobînzi la ratele convenite. În cazul nerespectării învoielii, se datorează dobînzi la partea din creanţă ce nu a fost plătită de la data cînd a devenit exigibilă. Aceste învoieli se pot încheia înainte de pornirea unui proces, deci anterior obţinerii unui titlu executor.

499. ***Dispoziţia contabilului şef pentru reţinerea avansurilor nejustificate***

Pentru sumele datorate ca urmare a nejustificării avansului sau nerestituirii celor necheltuite, inclusiv penalizarea aferentă, conducătorul compartimentului financiar-contabil poate da dispoziţie de reţinere din retribuţia titularului de avans (art. 38 alin. final din D. nr. 209/1976). Nu există nici o cale de atac împotriva acestei dispoziţii de reţinere. Dispoziţia are efectele unui titlu executor care se aduce la îndeplinire de compartimentul competent din unitate. Ratele ce se reţin din retribuţie nu pot fi mai mari de o treime din retribuţia tarifară netă, fără a putea depăşi, împreună cu alte reţineri, o jumătate din aceasta, potrivit art. 109 (2) din C.m. Dispoziţia contabilului şef nu este supusă nici unui termen limită, în sensul că poate fi emisă şi după o perioadă ce depăşeşte 30 zile de la cunoaşterea debitorului fără a exista o decădere. Dispoziţia de reţinere se pune în executare direct, fără nici o altă formalitate, reţinîndu-se din retribuţia datornicului suma datorată, în limitele permise de art. 409 cod procedură civilă. Această dispoziţie de reţinere este definitivă, neputînd fi atacată prin nici o cale de atac. Persoana care însă nu este de acord cu reţinerea poate face cerere de restituire la comisia de judecată, în termenul prevăzut de C. m. sau la judecătoria competentă în acelaşi termen, dacă suma depăşeşte 5.000 lei (Plen. Trib. Supr., Dec. de îndr. nr. 17/1960). În situaţia în care persoana debitoare a părăsit unitatea înainte de a se emite sus-menţionata dispoziţie de către conducătorul compartimentului financiar-contabil, obligarea la restituire se va face potrivit art. 1 alin. g din D. nr. 337/1952, prin obţinerea unui titlu executoriu notarial. Deoarece în art. 2 din D. nr. 387/1952 se prevede că urmărirea silită în baza acestui act normativ se face în măsura în care dreptul la acţiune nu este prescris, unitatea creditoare este obligată a recurge la urmărirea pe cale notarială numai înăuntrul termenului de prescripţie prevăzut pentru acţiunea respectivă, în cazul de faţă fiind aplicabile prevederile C. m. privitoare la termene.

14.6. Titluri notariale şi alte titluri

500. ***Titlul executor notarial***

În conformitate cu prevederile D. nr. 387/1952 se pot obţine titluri notariale pentru diferite categorii de debite : chiriile pentru suprafeţe locative cu orice destinaţie ; taxele pentru apă, canal, gunoi, energie electrică etc. şi alte sume reprezentînd obligaţii locative cu excepţia cheltuielilor pe care chiriaşii le pot face — potrivit legii — în contul proprietarilor ; sumele pînă la 200 lei reprezentînd costul pentru repararea stricăciunilor produse de locatari din vina acestora ; cota parte din costul reparaţiilor capitale sau de calorifer, avansată conform prevederilor legale ; restanţele de onorarii către birourile colective de asistenţă juridică ; împrumuturile acordate de casele de ajutor reciproc ; avansurile spre decontare nejustificate de către cei încadraţi dacă aceştia nu mai sînt în serviciul unităţii de la care au primit sumele respective cu acest titlu. Pentru aceste debite calea nu este exclusivă, unitatea avînd facultatea de a alege eventual calea deciziei de imputare ; valoarea materialelor predate de unităţile de cooperaţie (meşteşugărească şi de consum), membrilor cooperatori care lucrează la domiciliul lor şi pe care nu le-au restituit sau nu le-au justificat prin producţia executată ; această cale de obţinere este proprie contractelor de executare de lucrări încheiate de unităţile cooperatiste cu persoane care lucrează la domiciliul lor ; valoarea bunurilor nerestituite bibliotecilor, organizaţiilor culturale sau sportive ; sumele de bani provenite din orice altă creanţă dacă nu depăşesc 500 lei şi sînt constatate prin înscrisuri

care emană de la debitor sau de la organizația socialistă creditoare. Titlul executoriu notarial nu poate interveni între organizațiile socialiste, cu excepția cazului cînd debitoarea este o cooperativă agricolă de producție. (Un asemenea titlu se pune în executare prin executorul judecătoresc de la judecătoria în circumscripția căreia se află domiciliul debitorului, potrivit prevederilor D. nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960). Executarea cooperativei agricole de producție se poate face fie prin decontare bancară la banca unde își are sediul fie prin executorul judecătoresc competent. Dat fiind că D. nr. 387/1952 stabilește la art. 2 că titlul notarial poate fi obținut numai în termenul prevăzut de lege pentru dreptul material la acțiune, considerăm necesar a preciza că în cazul cînd organizația socialistă este creditoare, aceste termene sînt : 3 ani de la naşterea creanței pentru orice debite de natură civilă, făcîndu-se aplicarea art. 3 din D. nr. 167/1953 ; 60 zile de la data cînd conducerea unității creditoare a luat cunoștință de suma datorată pentru toate creanțele organizațiilor socialiste împotriva personalului sau celor cu care au fost în raporturi de muncă, provenite din raporturi de muncă. În asemenea cazuri se aplică art. 108 alin. 2 din C. m. (Dec. de îndr. a Plen. Trib. Supr. nr. 32/1952). Îndrumarea dată de Trib. Supr. se întemeiază pe faptul că termenele de prescripție se stabilesc în funcție de natura unei creanțe și nu de calea aleasă pentru obținerea titlului executor. Deși procedura notarială are un caracter excepțional, excluzînd faza litigioasă, și prin aceasta constituind o cale mai ușoară de obținere a titlurilor executorii de către organizațiile creditoare pentru anumite categorii de debite, totuși, ea este insuficient utilizată. Explicația acestui fapt constă în posibilitățile acordate de alte acte normative unităților creditoare, fie de a-și constitui ele singure titlul executoriu (cum este cazul deciziilor de imputare fie de a proceda direct la rețineri din retribuție, în cazul avansurilor nedecontate (art. 38 alin. final din D. 209/1976). Cererile la notariat pentru eliberare de titluri executorii notariale se fac în termenele prevăzute de actele normative ce reglementează domeniul în care au luat naștere prejudiciile. Astfel, pentru creanțele derivînd din raporturi de muncă termenul este de 30 zile, pentru cele de natură civilă de 3 ani etc. În scopul obținerii acestor titluri și anterior cererii, unitatea este obligată a face o somație persoanei fizice debitoare. Somația nu suspendă și nu întrerupe cursul prescripției. Lipsa ei însă duce la nulitatea titlului ce eventual a fost eliberat. Somația va fi expediată debitorului recomandat sub luare de dovadă. Cererea adresată notariatului de stat va avea ca anexă : dovada comunicării somației și un extras de cont al unității sau actul emanînd de la debitor din care rezultă debitul pretins.

501. *Cambia, biletul la ordin și înscrisurile autentificate*

În conformitate cu dispozițiile art. 4 lit. 1, D. nr. 377/1960, notariatele de stat sînt competente a investi cu formulă executorie înscrisurile autentificate, precum și cambiile și biletele la ordin. De asemenea, potrivit art. 4 lit. j, din același act normativ ele întocmesc actele de protest a cambiilor, cecurilor și a altor titluri la ordin În practica întreprinderilor prezintă importanță obținerea de titluri executorii pe această cale, în cazul garanțiilor suplimentare. Este indicat ca în cazul cînd se încheie cu terțe persoane contracte pentru constituirea de garanții suplimentare, acestea să se facă sub formă autentificată. În astfel de situații, dacă unitatea a suferit o pagubă prin activitatea gestionarului, după obținerea titlului executor împotriva autorului prejudiciului și acesta nu acoperă paguba, unitatea va investi cu formulă executorie la notariatul de stat actul de constituire a garanției, procedînd la executare sili (nemaifiind obligată a obține pe cale judecătorească un titlu executor împotriva terțului garant).

502. *Contractul de împrumut bancar*

Actele de împrumut încheiate de Banca Națională a R.S.R. cu persoane fizice au putere de titlu executoriu pentru partea de creanță neplătită (art. 22, 124/1970). Banca de Investiții poate încheia aceleași acte cu caracter de titlu executor fără îndeplinirea vreunor formalități (art. 22 125/1970). Banca Agricolă poate încheia următoarele acte ce sînt considerate titluri executorii : actele de împrumut cu persoanele fizice ; extrasele de cont de împrumut privind creanțele neachitate în termen de către organizațiile socialiste ; extrasele de cont privind creanțele pe care banca are îndreptățirea de a le recupera înainte de termen de la organizațiile socialiste. Aceste acte sînt titluri executorii pentru tot restul creanței fără a fi necesară îndeplinirea vreunei formalități (art. 25, D. 55/1970). Potrivit prevederilor din D. nr. 9/1972, contractul de credit și extrasele de cont privind creanțele ajunse la scadență constituie titluri executorii.

503. *Contracte de achiziții și valorificare*

În conformitate cu prevederile art. 12, lit. c din Statutul organizațiilor cooperativei de consum, cooperativa de consum are — printre sarcinile sale principale — și organizarea și dezvoltarea activității de contractare din gospodăriile individuale. Aceste operațiuni au loc în baza unor contracte încheiate de cooperativele de consum și alte organizații economice din sistem, ca beneficiare, cu producători, persoane fizice. Potrivit art. 16 din L. nr. 6/1970, contractele de orice fel, încheiate de organizațiile și întreprinderile cooperației de consum cu persoane fizice, sînt titluri executorii, care se realizează în condițiile prevederilor legale privind urmărirea creanțelor organizațiilor socialiste față de persoane fizice. Această înseamnă că executarea silită se va face în condițiile prevăzute de Dec. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960, respectiv prin executarea silită a bunurilor mobiliare și imobiliare.

504. *Alte tittluri executorii*

Adresa instanței de judecată prin care se comunică dispozitivul hotăririi constituie titlul executoriu conform art. 269/1 din C. pr. civ., prevedere reiterată în H.C.M. nr. 792/1960 (art. 13). Aceste adrese au calitatea de titluri executorii dacă sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele două condiții : debitorul este o persoană fizică, creditorul este o organizație socialistă. Altfel spus, în litigiile ce intervin între organizațiile socialise creditoare și persoanele fizice debitoare privind drepturi de creanță, adresa instanței de comunicare a dispozitivului constituie ea însăși titlu executoriu. Sînt declarate, de asemenea, titluri executorii prin puterea legii, următoarele acte juridice încheate de unitățile coperației meșteșugărești : contractele încheiate de cooperativele meșteșugărești cu persoane fizice în cadrul activității de executare de lucrări și prestări de servicii pentru populație ; contractele de executări de lucrări la domiciliu încheiate de unitățile cooperației meșteșugărești ; contractele încheiate între cooperativele meșteșugărești și meseriașii cu ateliere proprii (art. 14, L. 14/1968). D. 205/1981, art. 5, consideră titlu executoriu contractul de vînzare de mărfuri cu plata în rate. Cererile de plată care se achită prin decontare pentru creanțele dintre organizațiile socialiste constituie titluri executorii pentru bancă, după acceptarea lor de unitatea debitoare. Nu este necesară acceptarea organizației debitoare pentru cererile de plată a unor unități cu caracter special. Încheierile rămase definitive emise de organele administrative prin care au fost soluționate plîngerile împotriva proceselor verbale contravenționale și de aplicare a amenzilor (art. 38 din legea nr. 32/1968). Debitele provenite din prime datorate către A.D.A.S. pentru asigurările prin efectul legii. Aceste debite stabilite în sarcina asiguraților (persoane fizice sau juridice) constituie titluri executorii. În caz de neplată, persoanele fizice sînt urmărite conform decretului nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960, iar organizațiile socialiste prin virament. Nu ne-am ocupat, în mod deliberat, de unele titluri executorii care au un caracter cu totul specific și care nu au tangență cu activitatea unităților economice de stat (ex. : ordinele de imputare în cazul răspunderii materiale a militarilor, angajamentul de plată al militarului etc.).

14.7. Modalităţi de executare

505. Executarea prin bancă şi prin C.E.C.

Potrivit art. 4 alin. final din L. nr. 5/1978, „pentru realizarea de creanţe, pot fi urmărite numai mijloacele băneşti ale întreprinderilor". Executarea silită prin decontare bancară constituie o formă specifică a executării silite în cazurile în care atît creditorul urmăritor cît şi debitorul urmărit sînt organizaţii socialiste. Ea constă în virarea prin intermediul băncii şi fără mişcare de numerare, a sumei de bază urmărite, din contul debitorului în contul creditorului. Întrucît această operaţie se face de către bancă în temeiul unui titlu executoriu, nu este necesar consimţămîntul debitorului. Executarea silită prin decontare bancară este prevăzută şi reglementată de L. nr. 9/1972, precum şi de D. nr. 307/1953 cu privire la hotărîrile judecătoreşti, şi de art. 28, alin. ultim, din L. nr. 5/1954 şi art. 55 din Reg. proc. arb. pentru hotărîrile arbitrale. În situaţia cînd debitor este o instituţie de stat, urmărirea silită a creditorului va purta asupra mijloacelor băneşti, iar băncii ca organ de executare, îi revine sarcina să ţină cont de normele specifice existente în ce priveşte principiul specializării mijloacelor băneşti existente în contul unităţii respective. Acoperirea creanţei se face, după natura şi felul ei, din mijloacele corespunzătoare la subdiviziunea clasificaţiei bugetare (a planului de cheltuieli) în care creanţa se încadrează. În cazul organizaţiilor economice de stat, pe lîngă limitările aduse executării silite în general, mijloacele băneşti pot fi urmărite ţinînd cont de afectaţia ce li s-a dat fondurilor respective. Într-o asemenea situaţie mijloacele afectate unor fonduri speciale nu pot servi decît la plata creanţelor izvorîte în directă legătură cu destinaţia pe care potrivit legii, o are fiecare fond. Este aplicarea principiului specializării fondurilor. Acest principiu impune o separaţie — ce trebuie respectată cu prilejul urmăririi silite — între mijloacele băneşti destinate activităţii curente de producţie şi mijloacele băneşti destinate fiecărui fond special. Ţinînd cont de acest principiu al specializării, se execută şi creanţele băneşti, cînd debitor este o organizaţie a cooperaţiei de consum, o cooperativă meşteşugărească şi în cazul organizaţiilor fără scop patrimonial. Pe lîngă aceste atribuţii, băncii, ca organ de executare îi revine obligaţia să nu deconteze o dispoziţie de încasare însoţită de o hotărîre arbitrală sau judecătorească al cărui termen de a cere executarea silită s-a prescris, potrivit L. nr. 167/1958. Constatînd însă prescris dreptul banca trebuie să ia măsuri pentru a se realiza aplicarea prevederilor D. nr. 219/1960 — privind obligaţiile organizaţiilor socialiste debitoare, ca urmare a prescripţiei extinctive, virînd suma la buget cînd creditorul şi debitorul sînt unităţi socialiste de stat. Trebuie să precizăm că banca nu poate însă refuza executarea decontării bancare în temeiul unui titlu executor, sub cuvînt că prin acel titlu s-a recunoscut un drept de creanţă cu privire la care intervenise prescripţia dreptului la acţiune. În cazul executării silite prin decontare bancară se aplică o ordine de preferinţă specifică decontărilor dintre unităţile socialiste. În condiţiile actuale cînd unităţile primesc în completarea fondurilor lor băneşti credite de la stat se întîmplă mai rar ca să se ridice problema mai multor creditori care vin în concurs pentru satisfacerea creanţelor lor. Plăţile din conturile unităţilor socialiste se efectuează în limita disponibilităţilor din aceste conturi şi a creditelor acordate. După epuizarea acestor fonduri, plăţile se efectuează în limita încasărilor. Termenele de prescripţie de un an pentru executarea silită prevăzut de D. nr. 167/1958 este obligatoriu şi pentru bancă. Ea este obligată a refuza decontarea, cînd se prezintă spre executare un titlu executoriu a cărui urmărire nu a început în termen de 1 an de la obţinerea sa. *Executarea silită a titlurilor executorii prin C.E.C.* În conformitate cu prevederile art. 16 alin. 3 din L. nr. 22/1969, „cînd gestionarul a cauzat o pagubă în gestiune la locul său de muncă, şi aceasta nu se acoperă integral în termen de o lună de la obţinerea titlului executoriu definitiv, organizaţia socialistă se va despăgubi din garanţia în numerar, constituită în favoarea sa". Potrivit art. 17, lit. b din aceeaşi lege, C.E.C.-ul are obligaţia să elibereze sumele depuse drept garanţie „organizaţiei socialiste, pe baza cererii acesteia şi a unei copii certificate de pe titlul executoriu definitiv obţinut împotriva gestionarului". Prejudiciile aduse unităţii de către un gestionar, dar care nu sînt în legătură cu conservarea şi administrarea bunurilor nu pot fi acoperite din garanţia în numerar, ci prin reţineri din retribuţie, conform prevederilor C. m. în baza deciziei de imputare sau a angajamentului scris de plată.

506. Executarea prin reţineri din retribuţie

Potrivit prevederilor art. 109 din C.m. suma stabilită pentru acoperirea daunelor se reţine în rate lunare din retribuţie, precum şi din orice alte sume ce se cuvin persoanei în cauză din partea unităţii la care acesta lucrează, fiind încadrat. Ratele nu pot fi mai mari de o treime din retribuţia tarifară netă lunară, fără a putea depăşi împreună cu celelalte reţineri pe care le-ar avea cel în cauză, jumătate din această retribuţie. Dacă contractul de muncă se desface înainte ca persoana în cauză să fi despăgubit unitatea, iar aceasta se încadrează la altă unitate, executarea se va face de către noua unitate, potrivit alineatului precedent, pe baza transmiterii titlului executoriu de către unitatea care a fost păgubită. În situaţia în care cel în cauză nu s-a încadrat în muncă într-o altă unitate, urmărirea se va face asupra oricăror bunuri, ale sale, în afară de bunurile exceptate prin lege de la urmărire. Unitatea creditoare, în posesia titlului executor (indiferent de natura acestuia), va proceda conform prevederilor art. 109 din C.m. Spre deosebire de vechea reglementare, Codul actual se referă la titlul executor şi nu numai la decizia de imputare şi deci, toate celelalte titluri de creanţă vor fi supuse unui regim juridic unitar. Prin încadrarea în muncă într-o unitate, în accepţiunea art. 109 din C.m. trebuie înţelese orice relaţii de muncă şi nu numai cele ce se nasc din contractul de muncă. Prin consecinţă de acest regim juridic vor beneficia nu numai titularii contractelor de muncă, ci şi membrii cooperatori, membrii colegiilor de avocaţi etc. De la această regulă există o singură excepţie, consacrată expres de L. nr. 22/1969 prin art. 3 privind creanţele unităţii generate de pagubele din gestiuni. În astfel de cazuri, urmărirea se face concomitent şi asupra bunurilor persoanelor debitoare (gestionari sau ale altor persoane încadrate) în conformitate cu prevederile D. nr. 221/1960 şi H.C.M. nr. 792/1980. Reţinerile încep de la data cînd s-a comunicat debitorului titlul executor. În cazurile în care persoana debitoare a contestat decizia de imputare sau angajamentul de plată şi organul de jurisdicţie a muncii a anulat titlul executor respectiv, unitatea va sista reţinerile, chiar dacă exercită vreo cale de atac împotriva hotărîrii respective, pentru faptul că aceasta din urmă este executorie prin efectul legii (art. 48 din L. nr. 59/1968). Dacă înainte de stingerea dreptului prin plată, persoana a părăsit unitatea creditoare, încadrîndu-se în muncă la altă unitate, executarea se face la noul loc de muncă, pe baza transmiterii titlului executor de către unitatea care a fost păgubită. Netransmiterea titlului constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 150—500 lei. Executarea silită se prescrie prin trecerea a 3 ani, conform art. 6 din D. nr. 167/1958. Potrivit art. 196(2) din C.m., ratele lunare nu pot fi mai mari de o treime din retribuţia tarifară fără a putea depăşi, împreună cu celelalte reţineri pe care le-ar avea cei în cauză, jumătate din contribuţia tarifară. Limitarea prin lege a plafonului maxim urmăribil nu conduce la concluzia că urmărirea se poate face numai asupra retribuţiei, excluzîndu-se celelalte venituri din muncă, ci dimpotrivă norma legală trebuie înţeleasă în sensul că, pe de o parte, fixează cota maximă în art. 109(2), supunînd însă urmăririi, în acelaşi timp, întreaga masă de venituri provenite din muncă, conform art. 109(1) din Cod. Ratele prelevate asupra tuturor acestor venituri nu vor depăşi o treime sau o jumătate din retribuţia tarifară. În realita-

te unitatea se poate îndestula urmărind numai retribuția. Pentru cazuri de excepție, se va recurge la rețineri din celelalte venituri și anume atunci cînd retribuția nu este acoperitoare. Îndrumările date de instanța noastră superioară în dec. de îndr. nr. 6/1971 sînt actuale în mod corespunzător și în prezent, prin consecință, vor fi supuse urmăririi : retribuția tarifară propriu-zisă ; indemnizația de conducere stabilită prin L. nr. 57/1974 ; sporul de vechime ; gratificațiile ; premiile acordate potrivit L. nr. 57/1974 ; indemnizațiile de concediu. Se vor avea în vedere întotdeauna la calculul retribuției supusă, urmăririi, diminuările pentru neîndeplinirea sarcinilor stabilite, precum și reducerile ca urmare a aplicării unor sancțiuni disciplinare. În mod corespunzător, plafonul maximal al reținerilor stabilit de C.m. nu va fi egal în toate lunile. Nu se includ în cuantumul retribuției supusă reținerii următoarele sume : alocațiile, indemnizațiile sau sporurile cu destinație specială, în caz contrar, cel în cauză nu le va putea folosi în scopul pentru care au fost acordate, fapt care constituie o nesocotire a legii ; indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau accident, pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea ori întărirea sănătății reglementate prin H.C.M. nr. 880/1965 ; ajutoare de deces ; indemnizațiile pentru maternitate ; indemnizațiile pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă pînă la 3 ani ; diurnele ; bursele de studii ; indemnizația pentru transferul în interesul serviciului în cazul mutării celui încadrat în altă localitate. Deoarece reținerea din retribuție constituie o procedură de executare specifică dreptului muncii, calea de atac a celui urmărit nu va fi contestația la poprire la instanța judecătorească, prevăzută de art. 27 din D. nr. 221/1960, ci sesizarea comisiei de judecată de pe lîngă unitatea prejudiciată (Trib. Supr. col. civ. Dec. nr. 1957/1962 și Dec. nr. 1597/1962). Urmărirea silită a bunurilor constituie o modalitate cu totul subsidiară.

507. *Executarea prin poprire*

Poprirea reprezintă o cale procedurală prin care creditorul urmărește sumele pe care o altă persoană le datorează debitorului și constă în blocarea acestor sume și în obligarea de a vărsa direct creditorului suma cuvenită datornicului. În cadrul acestei proceduri, debitorul are o dublă calitate, fiind datornic față de creditorul său, dar și creditor al terțului poprit, iar suma se plătește direct creditorului de către terț. În acest dublu raport juridic sînt trei subiecte de drept : creditorul urmăritor, debitorul urmărit și terțul poprit. În cazul cînd sînt mai mulți creditori, suma datorată de terțul poprit debitorului se va împărți într-o ordine de preferință prevăzută de C. pr. civ. sau de L. nr. 221/1960 cînd în acest raport apar în calitate de creditoare organizații socialiste. Nu se pot popri sumele depuse ca economii la C.E.C., sumele rezultate din vînzări silite care se cuvin creditorilor urmăritori. Potrivit D. nr. 221/1960, organizația socialistă creditoare va înființa poprirea fără o prealabilă înștiințare de plată, printr-o adresă care va fi trimisă terțului poprit, împreună cu o copie de pe titlul executor. Odată cu această comunicare, unitatea este obligată de a fi înștiințată și debitorul de măsura luată. Poprirea înființată ca măsură de asigurare devine executorie prin comunicarea copiei de pe titlul executor terțului poprit și înștiințarea debitorului despre aceasta de către organizația socialistă creditoare. Copiile de pe titlurile executorii ce se comunică de organizațiile socialiste creditoare vor fi certificate de acestea, (D. 221/60, art. 26). Comunicările de înștiințare prevăzute de lege se fac prin scrisoare recomandată. Pentru datorii pînă la 3 000 lei inclusiv, ale celor încadrați în muncă, pensionarilor, membrilor cooperativelor de producție meșteșugărească, oamenilor de litere, artă și știință, membrilor colegiilor de avocați și ale lucrătorilor retribuiți pe bază de cotă procentuală, executarea se va face numai prin poprire, în cazurile cînd datele necesare pentru a înființa poprirea sînt cunoscute, iar retribuțiile, pensiile ori celelalte venituri din muncă ale acestora nu sînt grevate de alte urmăriri. De asemenea, executarea se va face numai prin poprire, dacă debitorii au venituri cunoscute, pe seama cărora creanța poate fi realizată prin poprire într-un termen de 2 luni. În cazurile cînd debitorii sînt membri ai cooperativelor agricole de producție, poprirea se poate face în aceeași proporție ca la cei încadrați. Reținerile din veniturile acestor debitori se hotărăsc de către consiliul de conducere al C.A.P. la cererea unității creditoare. În conformitate cu art. 14 din D. nr. 221/1960 se pot acorda unele amînări în executarea popririi.

508. *Executarea silită mobiliară.*

Executarea mobiliară este o procedură utilizată de creditor ce se realizează asupra bunurilor mobile ale debitorului. Se pune în aplicare întotdeauna prin organele de executare, fie proprii, fie prin cele judecătorești. În scopul urmăririi silite se va proceda întîi la somarea debitorului — de a face plata creanței în numerar. Actul de somație nu întrerupe prescripția dreptului de executare silită, deoarece nu este considerat un act începător al executării. În caz de neurmare se va proceda la sechestrarea bunurilor mobile ale debitorului în afara celor ce sînt protejate de lege (de uz personal, necesare îndeplinirii profesiei etc.). Sechestrarea nu constituie un scop în sine, ci un simplu mijloc de indisponibilizare a bunurilor debitorului. Faza finală în urmărirea mobiliară o constituie valorificarea bunurilor sechestrate (prin preluarea directă a bunurilor în contul creanței, vînzarea directă către organizații socialiste, predarea spre vînzare în comerțul socialist sau vînzarea la licitație) și corolarul său firesc, remiterea sumei rezultată din valorificare către creditor, sau distribuirea prețului conform ordinei de preferință legală cînd sînt mai mulți creditori. Preluarea directă a bunurilor mobile în contul creanței de către unitatea creditoare este supusă următoarelor reguli : poate avea loc numai cînd urmărirea s-a făcut prin executori proprii sau judecătorești ; unitatea trebuie să-și manifeste voința de a le prelua în 3 zile de la primirea comunicării din partea executorilor ; preluarea se face în baza unui proces-verbal semnat de unitatea creditoare (prin delegat) și de către executor ; creanța unității se scade cu valoarea bunului mobil preluat (evaluarea făcîndu-se conform art. 27 din H.C.M. nr. 792/1960) ; în cazul cînd creanța unității care preia un bun mobil individual este mai mică decît valoarea acestuia, diferența se va consemna la C.E.C. de către creditor în termen de două luni de la preluare, la dispoziția organului de executare. În cazul cînd unitatea creditoare nu preia bunul acesta se va valorifica prin una din următoarele căi : vînzarea directă către alte unități socialiste ; predarea lor spre vînzare prin comerțul socialist ; vînzarea la licitație. Ordinea căilor de executare, menționate mai sus este obligatorie și arătăm că orice încălcare a acesteia duce la anulabilitatea formelor de executare deoarece în acest domeniu regulile de drept ce se aplică, au caracter imperativ. Deoarece procedura fixată de lege pentru executarea silită în modalitățile arătate mai sus privește cu precădere organele de executare și conține multe dispoziții de amănunt, trimitem la art. 28—37 din H.C.M. nr. 792/1960.

509. *Executarea silită imobiliară*

Executarea imobiliară se face numai prin una din următoarele căi și în ordinea de mai jos : preluarea directă în contul creanței de către unitatea creditoare ; vînzarea directă către alte organizații socialiste ; vînzarea la licitație ; trecerea imobilului în proprietatea statului prin predare în contul creanței, pe seama comitetelor executive ale consiliilor populare în a căror administrare operativă directă va intra. Executarea bunurilor imobile are loc la cererea unității creditoare. Prețul de valorificare se fixează de organul de executare, care este obligat să comunice unității creditoare prețul fixat și creanțele anunțate de alți creditori. Preluarea imobilelor de către unitățile creditoare în contul creanțelor, se face în modul următor : unitatea este obligată a comunica într-o lună de la primirea înștiințării, organului de executare, dacă înțelege a prelua bunul pe seama creanței ; dacă valoarea creanței este inferioară prețului imobilului, unitatea este

obligată să consemneze diferența la C.E.C. la dispoziția organului de executare; predarea imobilului se face pe baza unui proces verbal semnat de organul de executare și de reprezentantul unității creditoare; creanța unității se scade cu valoarea imobilului preluat; unitatea care a preluat imobilul va cere — dacă este cazul — transcrierea sau întabularea dreptului dobîndit în acest mod. Vînzarea directă către alte organizații socialiste este supusă următoarelor reguli: organul executor va fixa în acest scop un termen care nu va fi mai lung de o lună; condițiile vînzării vor fi afișate conform legii prin grija și obligația organului de executare; la termenul fixat se încheie un proces verbal de către executor în care se va consemna cele constatate; organizația socialistă cumpărătoare este obligată a plăti suma în cel mult 60 zile de la încheierea vînzării; după plata prețului se înmînează organizației creditoare un exemplar din procesul verbal ca titlu de dobîndire, pe baza căruia se va cere, după caz, transcrierea sau întabularea; din prețul obținut se va plăti creanța unității creditoare. Vînzarea la licitație este supusă de lege unor reguli speciale și de amănunt, fapt care ne obligă a face trimitere la textele respective (art. 47—49 H.C.M. 792/1960) nu fără a atrage atenția că respectarea întocmai este obligatorie deoarece au caracter imperativ. Executarea silită imobiliară se aplică în raporturile de muncă, în mod excepțional, în două cazuri. Astfel, în cazul în care pentru acoperirea unei pagube în gestiune garanția în numerar nu este suficientă, unitatea va proceda la asigurarea și urmărirea bunurilor mobile și imobile ale datornicului gestionar, în baza prevederilor art. 31 din L. nr. 22/1969, desigur în mod concomitent cu reținerile din retribuție. Executarea deciziei de imputare ori a angajamentului de plată scris sau a celorlalte titluri se va putea face potrivit D. nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1962 prin urmărire silită asupra bunurilor mobile sau imobile ale datornicului încadrat în muncă și în ipoteza în care acestuia nu i se pot face rețineri din retribuție, deoarece aceasta este grevată pînă la plafonul maxim urmăribil, adică o jumătate din retribuția tarifară (cu mai multe popriri pentru creanțe privilegiate în baza art. 409 C. pr. civ. și art. 34 din D. nr. 221/1960). Această concluzie se deduce din interpretarea art. 109 alin. I din C.m. deoarece nu se poate concepe ca legiuitorul să accepte exonerarea de plată pentru sumele datorate unității în cazul cînd datornicul are de plătit și alte datorii privilegiate (obligații de întreținere, despăgubiri pentru daunele cauzate prin moarte sau vătămare corporală).

510. *Executarea silită a debitorilor solidari*

Potrivit art. 1042 C. Civ. creditorul poate urmări pe oricare dintre debitorii solidari (cu excepția prevăzută de art. 50 din D. nr. 221/1960), fără ca debitorul să poată opune beneficiul de diviziune, pretinzînd să fie executat numai pentru o parte a datoriei. Acțiunea pornită de creditor contra unuia dintre creditorii solidari nu-l oprește de a exercita urmărirea și în contra celorlalți (art. 104/3 Cod civ.). Acțiunea pornită (ne referim atît la acțiunea în justiție, cît și la executarea silită) în contra unuia din debitori întrerupe prescripția în contra tuturor debitorilor, potrivit celor prevăzute în art. 1045 Cod civ. Cu privire la regimul dobînzilor, art. 1046 din cod prevede că „cererea de dobîndă făcută în contra unuia din debitorii solidari face a curge dobînda în contra tuturor celorlalți". Potrivit art. 1049 din cod, „creditorul care consimte a împărți datoria în privința unuia din codebitori, conservă acțiunea solidară în contra celorlalți debitori, dar cu scăzămîntul părții debitorului, pe care l-a eliberat de solidaritate". În conformitate cu art. 1054 din cod, „în cazul cînd creditorul a renunțat la solidaritate, în favoarea unuia sau mai mulți din debitori, dacă unul sau mai mulți din ceilalți creditori devin nesolvabili, partea acestora se va împărți în mod proporțional între toți ceilalți codebitori, împărțindu-se și acei care au fost descărcați de solidaritate". Art. 1046 și 1056 cuprind unele prevederi în apărarea codebitorilor solidari. Potrivit art. 1046 din cod, codebitorul solidar poate opune creditorului toate excepțiile care îi sînt personale, precum și cele ce sînt comune tuturor debitorilor, iar art. 1056 prevede că debitorul solidar reprezintă pe ceilalți creditori în toate actele care pot avea ca efect stingerea sau împărțirea obligației. În continuare, ne referim la situația cînd printre debitorii solidari figurează și o unitate socialistă. În cazul cînd paguba a fost produsă unei unități prin infracțiune de către o persoană încadrată la o altă unitate, aceasta din urmă răspunde civilmente ca solidar cu autorul infracțiunii, avînd calitatea de comitentă pentru fapta presupusului ei; potrivit art. 50 din D. nr. 221/1960, urmărirea se face mai întîi asupra bunurilor și veniturilor persoanei fizice menționate (dacă ele sînt solvabile) și numai apoi împotriva unității civilmente responsabilă. Unitatea comitentă, codebitoare solidar cu prepusul, autor al infracțiunii, poate fi urmărită deci numai în cazul cînd făptuitorul este insolvabil. În cazul cînd paguba a fost pricinuită debitorului altfel decît prin infracțiune, iar răspunderea este solidară între o persoană fizică (autor al faptei ilicite) și o unitate socialistă, în calitate de comitentă, aceasta din urmă nu se mai bucură de privilegiul menționat mai sus, fiind supusă măsurilor de drept ce reglementează solidaritatea pasivă. Creditorul se va putea îndestula pe seama întreprinderii debitoare, iar aceasta are drept de regres, în condițiile legii împotriva codebitorului, persoană fizică.

511. *Distribuirea prețului — ordinea legală de preferință*

Potrivit art. 54 din D. nr. 221/1960, „În cazul în care la urmărirea silită participă mai mulți creditori, organul de executare repartizează suma realizată potrivit următoarei ordini de preferință: creanțele rezultînd din cheltuielile făcute cu urmărirea bunului a cărui preț se distribuie; creanțele rezultînd din retribuția acestora; cele derivînd din obligații de întreținere; creanțele statului din impozite, taxe, prime ADAS, prin efectul legii; creanțele din împrumuturi bancare; creanțele reprezentînd despăgubiri pentru repararea pagubelor proprietății socialiste prin fapte ilicite (penale sau civile); amenzi cuvenite bugetului de stat; creanțe provenite din contracte economice; alte creanțe. Cînd creanțele au același rang, suma se repartizează între creditori proporțional cu valoarea creanței fiecăruia. Cînd această ordine de preferință nu este respectată, persoana interesată poate formula contestație, în condițiile legii la organul competent.

512. *Contestația la executare*

Contestația la executare este supusă unor reglementări diferențiate. În cazul în care unitatea socialistă este debitoare sau are calitatea de creditoare față de altă organizație socialistă se aplică prevederile C. pr. civ. Cînd debitor este o persoană fizică și creditor o unitate socialistă devin incidente în materie prevederile D. nr. 221/1960 și ale H.C.M. nr. 792/1960. Contestația la executare constituie un mijloc procedural prin care o persoană interesată (sau vătămată prin executare) cer instanței desființarea actelor sau măsurilor ilegale de execuție. Ea poate fi formulată de debitorul unui raport juridic existent sau de către terții vătămați. În prima situație, contestatorul nu poate, în principiu, invoca chestiuni de fond care să repună în discuție o hotărîre rămasă definitivă. Cînd contestatorul nu a fost parte într-un litigiu (deci cînd titlul executor nu este o hotărîre judecătorească sau a altor organe jurisdicționale), ci, spre pildă, un act autentic notarial, debitorul poate ridica — în cadrul contestației la executare și chestiuni referitoare la existența și valabilitatea creanței. 1. *Contestația reglementată de C. pr. civ.* Din punct de vedere al formei contestația se redactează ca și cererea de chemare în judecată. Contestațiile în materie de executări silite se pot face potrivit art. 403 C. pr. civ. — în tot timpul cît ține executarea.

Odată ce, cel din urmă act al executării s-a săvîrşit, nu se mai poate formula şi primi nici o contestaţie asupra executării. Potrivit art. 400 alin. 2 din cod, competenţa aparţine instanţei care a pus în executare hotărîrea. 2. *Contestaţia la executare reglementată de D. nr. 221/1960.* D. nr. 221/1960 cuprinde prevederi referitoare la contestaţia la poprire şi altele privind contestaţia în cazurile de urmărire mobiliară sau imobiliară. *Contestaţia la poprire* poate fi formulată de debitor sau terţul poprit (organizaţie socialistă de regulă). Se adresează potrivit art. 26 din decret, la judecătoria în a cărei rază teritorială îşi are sediul sau domiciliul terţul poprit. Termenul în care pot fi introduse contestaţiile este de 5 zile de la primirea comunicării sau înştiinţării pe care este obligat a o face unitatea creditoare în vederea efectuării popririi. 3. *Contestaţia cu privire la executarea asupra bunurilor* este reglementată în art. 42—44 din decret. Termenul de introducere al contestaţiei este pînă la eliberarea sau distribuirea preţului, dacă bunul a fost vîndut, sau pînă la predarea bunului, în condiţiile legii, în celelalte cazuri. Contestaţia se introduce la judecătoria care a pus în executare hotărîrea. Potrivit art. 42 alin. 3 din decret, cînd urmărirea este pornită în baza unei hotărîri penale, instanţa poate încuviinţa suspendarea executării în baza contestaţiei numai cînd din înscrisuri doveditoare cu dată certă se învederează temeinicia contestaţiei sau dacă — în lipsa unor asemenea înscrisuri — se consemnează cu titlu de cauţiune o sumă egală cu valoarea bunurilor a căror urmărire este contestată. Judecarea contestaţiei se face conform celor prevăzute de C. pr. civ.

14.8. Insolvabilitatea debitorilor

513. *Constatarea insolvabilităţii*

Art. 68—72 din H.C.M. nr. 792/1960 reglementează stabilirea calităţii de debitor insolvabil, evidenţa respectivelor creanţe în contabilitatea întreprinderii, prescrierea debitelor şi darea lor la scădere. Potrivit art. 68, „persoanele care nu au venituri sau alte bunuri urmăribile ori ale căror bunuri, deşi urmărite, nu au putut fi valorificate vor fi declarate insolvabile". Starea de insolvabilitate se constată de unitatea socialistă creditoare şi de organele financiare ale consiliilor populare în modul următor: unităţile sau organele financiare vor cere în mod obligatoriu relaţii despre starea materială a debitorului de la: persoanele care cunosc situaţia acestuia; de la unităţile unde cel în cauză a lucrat în ultimii 3 ani; de la organul financiar din localitatea de naştere a debitorului şi a ultimului său domiciliu. Este necesar a avea în vedere şi constatările organelor de executare cînd acestea au intervenit în luarea unor măsuri de asigurare sau executare. Se vor verifica toate indiciile şi informaţiile primite cu privire la situaţia proceselor avute cu datornicul, din dosarul de la compartimentul de personal etc. Cînd din toate cercetările efectuate în mod obligatoriu în condiţiile de mai sus, se constată că debitorul este insolvabil (adică nu are venituri sau bunuri ori acestea nu pot fi valorificate), contabilul şef ori cel care-i ţine locul încheie un proces verbal în care consemnează rezultatul cercetărilor şi face propunerea ca datornicul să fie considerat insolvabil. Procesul-verbal va fi avizat de oficiul juridic şi se aprobă de directorul întreprinderii prin rezoluţie datată. Prin această rezoluţie directorul poate dispune fie completarea şi continuarea investigaţiilor, fie scoaterea creanţei din evidenţa curentă şi trecerea ei într-o evidenţă separată. Constatarea insolvabilităţii este o operaţiune efectuată de întreprindere pentru majoritatea debitorilor în afara celor ale căror datorii sînt constatate prin titluri executorii ce se urmăresc prin organele financiare ale consiliilor populare (în primul rînd creanţele sub 500 lei ale unităţilor economice de stat). Pentru sumele ce se urmăresc prin organele financiare procesul verbal de constatare a insolvabilităţii se încheie — în baza art. 70 din H.C.M. nr. 792/1965 — de aceste organe.

514. *Trecerea debitelor în evidenţa separată*

Aşa cum s-a arătat, constatarea insolvabilităţii se face pe baza unui proces-verbal prin care, directorul, dacă îl aprobă, dispune scoaterea creanţei din evidenţa curentă şi trecerea ei într-o evidenţă separată. Conducerea unităţii nu poate delega această atribuţie altor persoane, cînd creanţa este mai mare de 10.000 lei. În avizul său oficiul juridic va menţiona dacă urmează a se stabili vreo răspundere în legătură cu insolvabilitatea debitorului. Potrivit art. 71 alin. 4 din H.C.M. nr. 792/1960, „dispoziţia de trecere în evidenţa separată are efectele ultimului act de executare" adică întrerupe cursul prescripţiei. În evidenţa separată vor fi trecute: toţi debitorii insolvabili, chiar şi creanţele derivînd din cauze civile pentru care nu s-a introdus acţiune, dacă debitorul este insolvabil. Creanţele asupra debitorilor insolvabili constatate prin titluri executorii pot fi trecute în evidenţă după trecerea unui termen de 3 luni de la obţinerea titlului executor şi nu mai tîrziu de 3 ani. Creanţele împotriva cărora s-a făcut contestaţie la executare se pot trece în evidenţa separată numai după soluţionarea definitivă a contestaţiei. Neluarea măsurii de trecere în evidenţa separată a debitorilor insolvabili înăuntrul termenelor arătate mai sus, are drept consecinţă pierderea efectului întrerupător de prescripţie. Unităţile creditoare sînt obligate ca pe toată durata prescripţiei să urmărească situaţia debitorilor trecuţi în evidenţa separată, controlul efectuîndu-se cel puţin o dată pe an. În cazurile cînd se constată că debitorii din evidenţa separată au devenit solvabili se vor lua măsuri de executare; cererile de executare făcute în acest scop întrerup prescripţia „dacă au fost urmate de acte efective de executare", prevede art. 72 alin. penultim din hotărîrea citată. Investigaţiile efectuate anual, asupra debitorilor din evidenţa separată se vor face în acelaşi mod ca atunci cînd s-a constatat insolvabilitatea (vezi pct. 513).

515. *Darea la scădere — reactivarea debitelor*

În cazul în care investigaţiile efectuate anual au dus la aceleaşi rezultate, în sensul că debitorul nu are venituri sau bunuri urmăribile, ori acestea din urmă nu se pot valorifica şi că deci starea de insolvabilitate se menţine în continuare, „după împlinirea prescripţiei extinctive, creanţele rămase nerealizate vor fi date la scădere" astfel cum dispune art. 72 alin. final din H.C.M. nr. 792/1960. Se va avea în vedere că prescripţia nu curge în mod uniform pentru toţi debitorii. În cazul cînd s-au făcut cereri de executare sau de poprire şi acestea au fost urmate de acte de executare, prescripţia a fost întreruptă şi urmează a începe o nouă prescripţie de 3 ani referitoare la debitorul respectiv. Pentru cei la care investigaţiile nu au dus la descoperirea unor surse legale de realizare a creanţei sau cererile de executare şi poprire nu au fost urmate de acte de executare, termenul de 3 ani începe să curgă de la trecerea debitorului în evidenţa specială. În cazul cînd au fost trecute în evidenţa separată şi creanţe derivînd din cauze civile pentru care nu s-a introdus acţiune, nu se pune problema formulării unor cereri de executare — dat fiind că unitatea nu se află în posesia unui titlu executoriu — ci a unei acţiuni, a unei chemări în judecată, bineînţeles dacă s-a constatat că debitorul a devenit solvabil. Pentru toţi debitorii din evidenţa separată a căror stare de insolvabilitate a încetat, se va dispune trecerea creanţei în evidenţa curentă a unităţii, reactivîndu-se debitul respectiv.

Grupaj realizat de:
dr. **Al. DETEŞAN**
dr. **C. JORNESCU**

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI UNELTE – SUCEAVA

Calea Unirii nr. 30, cod 5.800 **Telex 23241, 23303 ; Telefon 22198, 16097**

Livrează la comandă fermă în trim. IV. 1981 și anul 1982 următoarele produse :

MAȘINI DE DEBITAT

- fierăstraie circulare automate tip FCA 350 ; FCA 810, FCA 1010
- fierăstraie alternative tip FA 300 și FA 320
- fierăstrău cu bandă verticală tip FBV 400
- fierăstrău cu bandă orizontală tip FBO 350
- mașini de debitat cu disc abraziv tip MDA 63 și MDA 120
- foarfece de tăiat oțel beton tip FTOB 32
- mașină de debitat și îndoit profile tip MDIP 45

MAȘINI DE GĂURIT

- mașini de găurit tip G 6 ; G 13 ; GS 16 M
- mașină de găurit cu suport magnetic tip MGM 23
- baterii de găurit cu două, trei sau patru posturi tip BG – 2–13 BG3 – 13 ; BG 4–13

MAȘINI DE PRELUCRAT METALE PRIN DEFORMARE PLASTICĂ

- mașină de bordurat tablă tip MBT 1,5
- mașină de roluit tablă tip MRT 1,5
- mașină universală de rulat filete tip MURF 12.5
- prese hidraulice cu simplu efec și forța de presare 3 tf ; 6 tf ; 12 tf tip PHC 3 ; PHC 6 și PHC 12
- presă hidraulică de redresare cu forța de 16 tf tip PHC 16 R

MAȘINI DE ASCUȚIT ȘI POLIZAT

- mașină de ascuțit burghie tip MAB 65
- mașină specială de șlefuit și polizat frontal tip MSPF 500
- mașină de încercat pietre abrazive tip MIPA.

A.M.C.

- trusă de dispozitive modulare de control tip TDMC 1 000
- plăci pentru verificarea planității
- calibre potcoavă plate simple
- calibre inel filet Gaz
- calibre inel neted etalon
- calibre inel pt. filet metric cu diametrul de 3–100 mm
- calibre inel pt. filet trapezoidal
- contracalibre tampon filetate pentru filet metric cu diametrul de la 3,5–100 mm
- calibre tampon pentru filet trapezoidal
- calibre tampon filet pentru filete metric cu diametrul de la 3,5 la 100 mm
- calibre tampon neted cu diametrul de la 4 la 100 mm
- calibru con MORSE cu și fără antrenor

MAȘINI ȘI UTILAJE PENTRU PRELUCRAT MASE PLASTICE

- linii de suflat și înfășurat folii din polietilenă prin extrudare politropică tip LISFEP 800 ; LISFEP 1 200 PEJD ; LISFEP 1 200 PEID
- linii de tras și înfășurat folii tip LISFA 801
- înfășurător de folii I 1 200 PP

ELEMENTE TIPIZATE PENTRU EXECUȚIA DE MAȘINI UNELTE AGREGATE

- batiuri laterale orizontale
- baturi laterale pentru montanți
- montanți
- mese indexate
- Pentru atelierele școală, uz casnic etc. se oferă mașina specială de frezat, alezat, rectificat, găurit tip SFARG 125

PENTRU INFORMAREA DV. se află în curs de asimilare și :

- strung greu cu comandă numerică de conturare tip SNG 1 200 NCC
- strung greu pentru cilindrii de laminor tip SCL 1 250
- mașină de rabotat și frezat tip MRF 1 600
- mașină de frezat longitudinal cu portal tip FLP 1 200 – 2A
- mese rotative de indexare tip MRI 800 și MRI 1 000
- masă rotativă deplasabilă tip MRD 1 700 × 2 000
- prese hidraulice cu simplu efect tip PHC 16 ; PHC 25 și PHC 40
- prese hidraulice cu dublu efect tip PHC – 2–16 ; PHC 2–25 și PHC – 2–40
- prese hidraulice de redresare PHC 25 R ; PHC 40 R.

Pentru relații suplimentare vă puteți adresa la serviciul desfacere, int. 150 sau la atelierul de proiectare I int. 145.

MAGYAR KÖNYVTÁRELLÁTÓ ÉS BESZERZŐ VÁLLALAT
1983
DUNA-PALOTA

Un nou și vibrant apel pentru dezarmare, securitate și pace

PĂTRUNSĂ de înaltă grijă și spirit de răspundere față de interesele supreme ale poporului nostru și ale întregii omeniri, România și-a exprimat în numeroase rînduri profunda îngrijorare în legătură cu agravarea situației internaționale, determinată în special de creșterea vertiginoasă a cursei înarmărilor, de menținerea și apariția unor noi conflicte și stări de încordare, de ascuțirea contradicțiilor dintre diferite țări și grupuri de țări. Cuvîntările și interviurile președintelui Nicolae Ceaușescu, Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, precum și recentul Apel al Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România către parlamentele, guvernele și popoarele țărilor europene, ale Statelor Unite ale Americii și Canadei, marile manifestări de masă care se desfășoară pe întregul teritoriu al României, ca urmare a strălucitei inițiative de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o expresie remarcabilă a înaltei responsabilități cu care poporul român acționează sub conducerea președintelui său pentru apărarea păcii și salvgardarea umanității, o dovadă a înaltei sale conștiințe politice, a hotărîrii de a acționa, împreună cu celelalte popoare europene pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pe care le consideră probleme vitale pentru salvgardarea omenirii : **„Doresc să reafirm și cu acest prilej** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în fața Marii Adunări Naționale — **ceea ce am declarat la Plenara Comitetului Central al partidului, că în actuala situație internațională, nu există problemă mai importantă decît aceea de a opri cursa înarmărilor, politica de încordare, de a se face totul pentru trecerea la dezarmare, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii și colaborării internaționale".**

Expresie a înaltului prestigiu internațional al președintelui României socialiste

DÎND O ÎNALTĂ APRECIERE și aprobînd întrutotul expunerea făcută de secretarul general al partidului, președintele țării, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., în care se exprimă poziția României față de actuala situație internațională, Apelul Marii Adunări Naționale subliniază că în împrejurările create în Europa, obiectivul central, cel mai arzător, ce stă în fața tuturor popoarelor de pe continent este oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune, trecerea la reducerea substanțială, de o parte și de alta, a acestor armamente, a tuturor armamentelor nucleare, eliberarea totală și definitivă a Europei de arma atomică.

Salutînd deschiderea negocierilor sovieto-americane de la Geneva, consacrate opririi amplasării și dezvoltării, precum și reducerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, poporul nostru, alături de întreaga opinie publică europeană și mondială, nutrește speranța că acestea vor duce la măsuri și hotărîri practice, concrete în direcția soluționării constructive a acestei probleme vitale a continentului nostru, a securității, destinderii și păcii mondiale.

În aceste momente, care pot deveni cruciale pentru soarta Europei și a întregii omeniri, stimulați de largul ecou pe care noua și strălucita inițiativă de pace a președintelui României socialiste l-a avut pe toate meridianele lumii, precum și de însuflețitoarele idei ale Apelului Marii Adunări Naționale, deputații forului legislativ al țării au adoptat hotărîrea de a împuternici pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, de a se adresa personal tovarășului Leonid Ilici Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., precum și președintelui Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan, cu apelul de a face tot ce le stă în putință în vederea ajungerii la acorduri concrete, la negocierile privind oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune, pentru retragerea celor existente, pentru transformarea Europei într-un continent liber de arma nucleară.

Pornind de la constatarea că obiectul acestor negocieri interesează în cel mai înalt grad toate popoarele și statele de pe continentul nostru, punînd în cauză însuși dreptul lor la viață, Apelul Marii Adunări Naționale afirmă că apare ca o necesitate firească, obiectivă, ca toate statele de pe continent să participe, într-o formă sau alta, la tratativele privind oprirea amplasării și dezvoltării rachetelor nucleare cu rază medie în Europa, la realizarea unor înțelegeri acceptabile pentru toate părțile. De aceea forul legislativ suprem al țării l-a împuternicit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să adreseze și conducătorilor tuturor celorlalte state semnatare ale Actului final de la Helsinki chemarea de a depune toate eforturile, de a face totul, cu deosebire în această perioadă, pentru a-și asuma o răspundere mai mare în soluționarea problemelor cardinale ale continentului și transformarea lui într-o zonă a păcii și colaborării. În acest spirit Apelul subliniază în mod explicit că România este gata să susțină și să ia parte la orice acțiune constructivă orientată în acest scop, să-și sporească aportul la eforturile generale pentru dezarmare, destindere și pace pe continent.

Marea Adunare Națională și-a exprimat, în numele milioanelor de cetățeni pe care-i reprezintă, convingerea că, în acest moment, care poate deveni de cotitură, noua acțiune de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, proeminentă personalitate a vieții politice mondiale, militant neobosit pentru pacea lumii, se va bucura de o largă apreciere pe arena mondială, va avea o eficiență reală asupra desfășurării tratativelor de la Geneva, constituind o contribuție valoroasă la înlăturarea primejdiilor care amenință omenirea, la asigurarea progresului, securității și păcii în întreaga lume.

Mulțumind pentru încrederea ce i-a fost acordată, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și-a exprimat convingerea că **„hotărîrea Marii Adunări Naționale, scrisorile ce vor fi adresate conducătorilor statelor europene vor găsi ecou la șefii de state, la guverne, la parlamente, la popoarele europene, că acestea vor fi interpretate ca expresie a dorinței poporului nostru de a se ajunge la înțelegerile necesare pentru viața și existența continentului nostru și a lumii, că șefii de state — și în primul rînd șefii de state ai Uniunii Sovietice și Statelor Unite ale Americii — vor acționa în așa fel încît să răspundă speranței omenirii, care dorește ca aceste două mari puteri care dețin armamentul atomic să nu-l folosească niciodată în scopuri militare, să renunțe la armele nucleare și atomul să fie folosit numai în scopuri pașnice pentru știință, cultură, pentru o viață mai bună".**

Izvorîte din cea mai înaltă grijă și responsabilitate pentru interesele poporului nostru, pentru viața, libertatea și securitatea tuturor națiunilor, inițiativele conducătorului partidului și statului nostru, repetatele apeluri ale României în favoarea unei lumi fără arme și războaie au găsit un puternic ecou și se bucură de o largă apreciere în cercurile politice, în rîndurile opiniei publice din Europa și din lume, subliniindu-se constanța, realismul și principialitatea țării noastre, a președintelui său, în abordarea acestor probleme vitale.

Necesitatea continuității procesului de edificare a securității și cooperării în Europa

IDEEA necesității continuității eforturilor multilaterale, conjugate, în direcția unui sistem trainic de securitate, dezvoltării cooperării și asigurării păcii pe continentul european se regăsește ca o constantă în gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea și adîncirea procesului edificării securității în Europa. Realitățile complexe ale lumii contemporane sînt un argument în plus în favoarea acțiunilor menite să asigure continuitatea eforturilor conjugate spre a determina o evoluție pozitivă a raporturilor între statele europene. Renunțarea la dialog ar echivala cu reîntoarcerea la „războiul rece", cu renunțarea la destindere care, oricît de fragilă ar fi, rămîne indispensabilă Europei și lumii întregi.

Proces de durată și de certă complexitate, edificarea securității și dezvoltarea cooperării în Europa necesită o viziune pe termen lung, nesupusă conjuncturilor, momentelor de încordare pe plan internațional, o viziune care să se afirme ca un factor dinamic al păcii și colaborării între state libere și suverane, egale în drepturi.

Pornind de la această convingere, România s-a pronunțat pentru transformarea negocierilor asupra securității și cooperării europene într-un proces permanent. Încă înainte de începerea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, președintele Nicolae Ceaușescu evoca în mod expres necesitatea creării unui **mecanism permanent** care să contribuie la promovarea colaborării între statele continentului. Ideea românească a unui organism permanent al statelor participante la C.S.C.E., care să asigure, în condiții de deplină egalitate, dialogul și concertarea eforturilor pentru realizarea obiectivelor securității și cooperării europene avea să fie însușită de țările socialiste participante la C.S.C.E., de alte state europene, îndeosebi neutre și nealiniate, și promovată activ în cursul pregătirii și desfășurării Conferinței general-europene. Astfel, Cehoslovacia, Iugoslavia, Finlanda, Spania și Suedia au avansat la Conferința general-europeană idei care, deși în forme diferite, vizau același scop : asigurarea cadrului organizatoric necesar pentru continuarea eforturilor multilaterale.

Existau și țări care se declarau fățiș împotriva instituționalizării procesului multilateral început de C.S.C.E., precum și unele țări care au abandonat această idee, fără s-o declare. După o îndelungată tergiversare a însăși examinării problemei „Urmărilor C.S.C.E.", țările ostile acestor idei, sub presiunea argumentelor aduse de cei care militau pentru continuitate, au fost obligate să accepte necesitatea continuării procesului multilateral inițiat de C.S.C.E., dar au continuat să se opună convenirii modalităților organizatorice concrete, capabile să dea viață recunoașterii acestei necesități.

Cei care, pentru un motiv sau altul, se opuneau „Urmărilor C.S.C.E." sau aveau rezerve, au acționat pentru a dilua și întîrzia procesul de instituționalizare a C.S.C.E., invocînd în acest scop diferite argumente. Printre altele, ei accentuau importanța evaluării aplicării Actului final, mai ales pe plan unilateral și bilateral, „Urmările Conferinței" fiind reduse, practic, la una sau mai multe reuniuni de bilanț al realizărilor și lipsurilor. O asemenea concepție contravenea ideii unui mecanism de stimulare și de impulsionare, în special pe plan multilateral, a procesului edificării securității europene. Unii preconizau chiar să nu se adopte nici o hotărîre de fond în această problemă, decît după o „perioadă probatorie", în care s-ar fi putut constata mai clar dacă și cum se aplică Actul final.

Față de aceste încercări, care puneau practic în pericol procesul de instituționalizare a securității europene, țara noastră a acționat perseverent, dezvoltînd concepția cu privire la continuitatea procesului multilateral început de C.S.C.E. și, în același timp, combatînd punctele de vedere ale celor care se opuneau, pe diferite căi și prin diferite mijloace, includerii în Actul final a unor prevederi concrete în această privință.

În concepția României, organismul permanent trebuia să răspundă caracterului nou al Conferinței însăși : să funcționeze în afara blocurilor, cu participarea celor 35 de state suverane, independente și egale în drepturi ; să fie un for de concertare și colaborare, fiecare stat avînd libertatea deplină să-și exprime pozițiile și să participe la întregul proces de elaborare și adoptare a hotărîrilor ; să funcționeze pe baza consensului și regulii rotației, ca norme democratice de lucru ; să examineze și să adopte noi măsuri de adîncire a procesului edificării securității europene ; să pregătească reuniuni cu caracter multilateral, inclusiv alte conferințe de securitate și cooperare. În concepția României, un asemenea organism — fără o structură birocratică rigidă — ar urma să se întîlnească, prin rotație, în diferite state participante și ar avea relații de informare, consultare și colaborare cu organisme internaționale existente cu activități general-europene, ca C.E.E./O.N.U. și UNESCO. Deși în Actul final nu s-a putut include crearea unui asemenea organism permanent, documentul semnat la cel mai înalt nivel consacră totuși necesitatea continuării procesului multilateral, specificînd unele modalități concrete de realizare prin convenirea ținerii primei reuniuni a reprezentanților statelor participante, în 1977 la Belgrad.

La reuniunea de la Belgrad statele participante au făcut, de asemenea, numeroase propuneri privind continuarea organizată a procesului început la Helsinki, printre care și cele prezentate de România. Deși s-a încheiat cu rezultate nesatisfăcătoare în ceea ce privește măsurile concrete, de substanță privind impulsionarea aplicării Actului final, Reuniunea de la Belgrad a adoptat totuși hotărîrea privind continuarea procesului început la Helsinki, prin organizarea unei noi reuniuni, în 1980 la Madrid, și a trei reuniuni de experți în diferite domenii de interes comun.

În perioada care a trecut de la semnarea Actului final s-au remarcat unele evoluții pozitive în ceea ce privește înțelegerea mai corectă a conceptului „Urmărilor C.S.C.E.", multe țări cu o poziție inițial obstrucționistă recunoscînd în mod deschis semnificația politică a continuării, într-un cadru organizat, a dialogului între statele semnatare ale Actului final.

Contribuție neobosită la cauza păcii și dezarmării

CONȘTIENTĂ de faptul că problemele securității și dezvoltării cooperării în Europa nu pot fi soluționate dintr-odată și că, în evoluția vieții internaționale apar mereu probleme care necesită rezolvare, ceea ce reclamă eforturi permanente și susținute, România a prezentat și la actuala reuniune, de la Madrid, un complex de propuneri vizînd dezvoltarea și perfecționarea formelor organizate ale „Urmărilor C.S.C.E." prin convocarea periodică a unor noi reuniuni ale reprezentanților statelor participante, de felul celor de la Belgrad și Madrid. Ca expresie a preocupării statornice, neabătute a României în direcția înfăptuirii securității europene, președintele țării noastre a propus ca următoarea reuniune de acest fel să fie organizată la București. Deși o hotărîre concretă în privința datei și locului viitoarei reuniuni general-europene urmează să fie luată abia în ultima parte a reuniunii de la Madrid, inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu a fost primită cu un interes deosebit, ca venind de la o țară care a acționat și acționează cu perseverență pentru continuarea spiritului de la Helsinki, pentru asigurarea înfăptuirii integrale a Actului final, pentru dezvoltarea colaborării și întărirea securității pe continent.

Documentul prezentat de România prevede, de asemenea, ținerea unor reuniuni de experți din cele 35 state participante pe probleme de interes comun în domeniile politico-juridic, militar, economic, cultural etc. ; se propune, totodată, convocarea, pînă în 1984, a unei a doua Conferințe general-europene la nivelul șefilor de state și guverne.

Ținînd seama de complexitatea problemelor securității și cooperării în Europa, de diversitatea pozițiilor statelor participante, precum și de necesitatea de a asigura un caracter continuu activităților și eforturilor în cadrul procesului C.S.C.E., documentul românesc prezentat Reuniunii de la Madrid sugerează crearea unui mecanism permanent, simplu, suplu și eficace, format din reprezentanții tuturor statelor semnatare ale Actului final. În cadrul întîlnirilor periodice ale acestuia, în perioada dintre reuniunile general-europene, reprezentanții statelor participante ar urma să efectueze schimburi de opinii și informații în legătură cu diferite probleme decurgînd din Actul final și să continue activitățile comune, prin adoptarea de hotărîri adecvate.

Continuitatea procesului C.S.C.E. nu poate fi, în concepția României, nici condiționată, nici contestată. Adoptarea, la reuniunea de la Madrid, a unei hotărîri privind asigurarea continuității procesului C.S.C.E., prin stabilirea locului și datei următoarei reuniuni și a altor modalități concrete de conlucrare multilaterală, ar fi de natură să stimuleze obținerea de progrese și în alte domenii, ar contribui la încheierea cu succes a Reuniunii de la Madrid.

Dezbaterile de pînă acum la actuala reuniune general-europeană ce se desfășoară în capitala Spaniei au scos în evidență, însă, pe lîngă adeziunea cvasiunanimă a statelor participante la ideea continuării procesului început la Helsinki, și unele rezerve față de diferite forme ale cooperării viitoare începute după reuniunea de la Belgrad și care se impun a fi continuate.

După cum declara recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, România militează ferm **„pentru securitate și colaborare în Europa, pentru încheierea cu rezultate pozitive a Reuniunii de la Madrid, astfel încît să se ajungă la convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării pe continent, la dezvoltarea largă și neîngrădită a colaborării europene, la asigurarea continuității procesului de colaborare și securitate inițiat la conferința de la Helsinki, prin organizarea de noi reuniuni. Este necesar să se facă totul pentru o Europă unită, în care, pe deasupra oricăror deosebiri de orînduire socială, să se dezvolte o largă și neîngrădită colaborare, într-un climat de deplină egalitate, încredere și respect reciproc".**

Promovînd consecvent necesitatea continuării procesului început la Helsinki, țara noastră consideră, totodată, că această idee nu trebuie să se rezume doar la organizarea unor reuniuni sau întîlniri de experți, ci trebuie înțeleasă, în primul rînd, în sensul și spiritul ei — ca o continuare și amplificare a eforturilor tuturor statelor, ca o mobilizare a opiniei publice, o dinamizare a tuturor forțelor sociale, pentru a asigura progresul cauzei destinderii, securității și cooperării pe continent. În acest sens acționează partidul și statul nostru, cu convingerea că numai astfel se va putea înainta spre edificarea unei Europe a păcii, securității și colaborării.

Paraschiva BĂDESCU

(Continuare în pag. 10)

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune

Planul pe anul 1982

PRIMATUL FACTORILOR CALITATIVI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, adoptat recent de Marea Adunare Națională se înscrie ca o nouă și importantă verigă în activitatea creatoare a poporului român pentru transpunerea neabătută în viață a programului elaborat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român ; obiectivele planului se bazează pe sarcinile cuprinse în planul cincinal 1981—1985, pe indicațiile conducerii partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității economice și sociale. La dimensionarea sarcinilor prevăzute în planul pe anul viitor s-a ținut, de asemenea, seama de rezultatele obținute în realizarea planului pe acest an, de propunerile făcute de oamenii muncii în adunările generale din unitățile economice, precum și de hotărîrile recentei plenare comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Prin prevederile pe care le cuprinde, planul național unic asigură realizarea unor obiective ale progresului economiei românești, de cea mai mare însemnătate. Menționăm astfel atenția deosebită care se acordă lărgirii bazei de materii prime și energetice ca și dezvoltării intensive a agriculturii — priorități hotărîtoare ale actualei perioade. Pe prim plan se află și problemele privind modernizarea industriei și îmbunătățirea structurii producției industriale, gospodărirea națională, eficientă și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, consolidarea echilibrului material, financiar și valutar al dezvoltării și sporirea necontenită a eficienței economice, a rentabilității tuturor unităților, aplicarea riguroasă a prevederilor noului mecanism economico-financiar. Pe această bază se urmărește mobilizarea tuturor rezervelor în vederea înfăptuirii programului de creștere a nivelului de trai material și spiritual al populației.

Dezvoltarea economico-socială a țării în anul 1982, față de anul precedent, este caracterizată prin următoarele creșteri la principalii indicatori sintetici (vezi tabelul) — în procente, calculate pe baza prețurilor anului 1981.

Deși creșterile sus-menționate apar mai mici decît cele din fazele anterioare, extensive, ale dezvoltării economiei naționale, în fapt aceste ritmuri — care se situează în continuare peste media europeană și mondială — reflectă un dinamism puternic ; ele au semnificația unor sporuri absolute ale indicatorilor cu mult mai mari decît cele din trecut. Realizarea unor asemenea prevederi reclamă modificări importante de structură în industria și economia românească, ceea ce impune accelerarea progresului tehnologic, ridicarea calitativă a producției, sporirea eficienței.

Indicatorul	Creștere față de anul 1981
Produsul social	4,5
Venitul național	5,5
Producția industrială	
— valoarea producției nete	5,6
— valoarea producției marfă	4,7
Producția agricolă	
— valoarea producției globale	6,0—7,9
— valoarea producției nete	6,8
Investiții totale în economie	5,0
Volumul comerțului exterior	14,0
Productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza valorii producției nete)	4,1
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană	1,9
Consumul intern de energie electrică	3,0
Veniturile totale reale ale populației	2,7
Retribuția medie reală	1,5
Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă	3,2
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	4,6
Prestările de servicii către populație	11,2

Baza națională de materii prime și agricultura — priorități esențiale

PLANUL pe 1982 prevede niveluri superioare de producție la o serie de produse industriale principale, fapt ce scoate în evidență importanța ce se acordă dezvoltării ramurilor primare ale economiei, care contribuie la creșterea bazei proprii de materii prime și energetice, cît și sectoarelor prelucrătoare — care prin produsele fabricate asigură valorificarea superioară a resurselor materiale de toate categoriile, reclamă o muncă tot mai complexă, mai calificată și aduc o contribuție sporită la desfășurarea eficientă a exportului țării. Totodată, se poate afirma că întreaga construcție a planului evidențiază accentul deosebit ce se pune nu numai pe creșterea produselor care valorifică superior resursele, dar și pe limitarea fabricării produselor mari consumatoare de energie și materii prime.

Acționînd în acest fel s-a căutat ca prin plan să se frîneze, să se limiteze influența negativă asupra economiei noastre a factorilor destabilizatori determinați de fenomenele crizei economico-financiare mondiale — influență manifestată prin creșterea în continuare a prețurilor combustibililor și materiilor prime, prin rate exagerate ale dobînzilor pe piața externă. De asemenea, este de relevat faptul că pentru evitarea unor eventuale nerealizări a sarcinilor de plan, s-a urmărit ca fabricația produselor fizice să fie asigurată cu capacități corespunzătoare ; s-a avut astfel în vedere ca producția industrială să se realizeze în proporție de 96,5 la sută în unitățile existente, 2,8 la sută pe instalații aflate în faza probelor tehnologice și numai 0,7 la sută pe capacități care vor intra în funcțiune în a doua parte a anului 1982. Este o măsură care contribuie la consolidarea balanțelor materiale elaborate, dimensionarea consumurilor bazîndu-se pe norme tehnice, care cuprind din necesar peste 90 la sută la combustibilii primari și energia electrică, 98 la sută la metal în construcția de mașini, 90 la sută la mase plastice, 80 la sută la masă lemnoasă supusă industrializării, 96 la sută la piei și fire textile.

Un loc central în planul pe anul 1982 îl ocupă dezvoltarea sectorului primar al economiei, a bazei proprii de materii prime și energie, a agriculturii și silviculturii, paralel cu o politică de reducere accentuată a consumurilor materiale în toate domeniile. În acest scop, acestui sector i s-au alocat fonduri importante din totalul investițiilor productive. Pentru lărgirea bazei proprii de materii prime minerale, planul prevede intensificarea activității de cercetare geologică în toate zonele cu perspective favorabile, precum și pe platforma continentală a Mării Negre, stabilește sarcini pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor de care dispunem, inclusiv a celor cu conținuturi mai reduse de substanțe utile sau situate la mari adîncimi.

Dezvoltarea industriei extractive se fundamentează pe intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție și folosirea deplină a celor existente, pe extinderea tehnologiilor moderne de exploatare, preparare și valorificare complexă a substanțelor minerale din zăcăminte, o atenție deosebită acordîndu-se extracției petrolului, gazului metan și cărbunilor, a căror producție este prevăzută să ajungă în 1982 la 12,5 mil. tone, aproape 33 mild. mc și, respectiv, 44 mil. tone. Eforturi importante vor fi făcute, de asemenea, pentru creșterea continuă a producției de minereuri feroase și neferoase, de substanțe nemetalifere, precum și în celelalte sectoare ale industriei extractive.

Producția de energie electrică, stabilită la nivelul de 74,1 mld. kWh, ține

seama de sarcinile respective pentru accentuarea în continuare a reducerii consumurilor specifice în toate sectoarele. În această ramură o atenție prioritară este acordată producției de energie electrică pe bază de cărbuni, planul menționînd termene de intrare în exploatare a noilor grupuri energetice, măsuri pentru funcționarea corespunzătoare a capacităților existente.

Agricultura, ramură de bază a economiei naționale, respectiv una din prioritățile cele mai importante ale actualului cincinal, este orientată prin prevederile planului în direcțiile care asigură creșterea contribuției la satisfacerea cerințelor de consum ale populației, aprovizionarea cu materii prime a industriei alimentare și ușoare, precum și crearea unor disponibilități sporite la export. Corespunzător acestor sarcini, agricultura, inclusiv silvicultura și economia apelor, au prevăzute fonduri de investiții de 35,6 mld. lei, în vederea dezvoltării și modernizării în continuare a bazei tehnico-materiale. Agricultura va dispune în anul viitor de o sistemă de mașini de înaltă productivitate, care vor permite realizarea semănatului și recoltatului în perioade optime, va primi o cantitate de 1 802 mii tone îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 51,6 mii tone pesticide în substanță activă, va beneficia de suprafețe mai mari amenajate pentru irigații, de lucrări de desecare, combatere a eroziunii solului.

Ținînd seama de întregul complex de măsuri stabilit pentru lărgirea și utilizarea cît mai bună a bazei tehnico-materiale, pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității din agricultură, planul prevede, în sectorul vegetal, creșterea recoltelor de cereale la 24 mil. tone, sporuri importante de producție la sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, fructe și struguri, iar în sectorul zootehnic, care se bucură de o atenție specială, vor spori efectivele de animale, randamentul acestora, producțiile de carne, lapte, lînă și ouă.

O structură economică adecvată cerințelor și restricțiilor

PROCESUL de restructurare a industriei va continua să se adîncească în anul viitor, planul concretizînd sarcinile necesare cu privire la dezvoltarea intensivă a ramurilor și subramurilor industriei prelucrătoare, realizarea unor structuri sortimentale îmbunătățite, adaptate necesităților actuale ale economiei și cerințelor pieții externe și care să asigure totodată valorificarea superioară a materiilor prime și energiei.

În industria metalurgică, ramură care după cum se știe consumă cantități însemnate de materii prime și energie, procurate în majoritate din import, producția de oțel, de circa 14,2 mil. tone, este dimensionată corespunzător cerințelor îmbunătățirii în continuare a structurii și calității produselor. Această orientare de bază în dezvoltarea industriei metalurgice își găsește reflectarea în plan prin sarcinile prevăzute pentru creșterea mai rapidă a producției în sectorul metalurgiei oțelurilor speciale, cu precădere a sortimentelor de oțeluri aliate, precum și a produselor de prelucrare avansată.

În industria constructoare de mașini se prevede ca producția să asigure atît utilajele necesare programului de investiții, cît și exportul de produse ale acestei ramuri, context în care se pune un accent deosebit pe perfecționarea structurii producției prin asimilarea în fabricație de noi produse de înaltă tehnicitate, precum și pe aplicarea unor măsuri în vederea creșterii mobilității producției, adaptării cît mai operative a acesteia la cerințele beneficiarilor interni și ale partenerilor externi. Întrucît potențialul la care a ajuns această ramură poate satisface necesitățile economiei, investițiile noi prevăzute se referă numai la unele sectoare bine delimitate, accentul fiind pus pe folosirea deplină a suprafețelor de producție existente, a mașinilor și utilajelor, mai ales a celor speciale și de performanță. În anul 1982 urmează să se asimileze în fabricație tipuri noi de mașini, utilaje, aparate și instalații, precum și noi materiale pentru industria electrotehnică, microelectronică, aeronautică.

În industria chimică și de prelucrare a țițeiului sînt avute în vedere posibilitățile de a realiza o valorificare superioară a resurselor și de a diversifica gama sortimental-calitativă a produselor prin utilizarea mai bună a capacităților în funcțiune și modernizarea tehnologiilor, îndeosebi a celor energointensive. Deși cantitatea de țiței supusă prelucrării se va menține la nivelul anului 1981, deci la circa 25 mil. tone, producția marfă finită va spori pe seama carburanților superiori, precum și a produselor destinate industriei petrochimice. O dezvoltare accelerată va cunoaște petrochimia, ritmuri superioare fiind prevăzute la cauciuc sintetic, polimeri, fibre și fire chimice, concomitent cu creșterea cantitativă și îmbunătățirea sortimentală a producției de îngrășăminte chimice și pesticide. În domeniul chimiei de sinteză fină și de mic tonaj — sector de înaltă tehnicitate și eficiență economică — sporuri însemnate de producție sînt stabilite la medicamente, coloranți și pigmenți organici, produse cosmetice etc.

Producția industriei materialelor de construcții este dimensionată în strînsă legătură cu programul de investiții-construcții prevăzut pentru anul 1982. Totodată, ținîndu-se seama de caracterul puternic intensiv al acestei ramuri, în plan se prevede restrîngerea la strictul necesar a producției de ciment, prefabricate de beton armat, cărămizi ceramice, tuburi de azbociment. În industria bunurilor de consum se va accentua orientarea spre ridicarea substanțială a calității produselor, realizarea unor structuri sortimentale mult diversificate și cu finisaje superioare. Creșterile de producție prevăzute la țesături, tricotaje, confecții textile, încălțăminte urmează să se obțină în bună măsură prin valorificarea superioară a materiilor prime din țară — îndeosebi fibre și fire chimice, in, cînepă, lînă și piei — precum și prin folosirea unor cantități mult mai mari de materiale recuperabile. Toate acestea constituie opțiuni care pun în lumină continuarea unor restructurări majore în industria și economia românească, în scopul de a răspunde, deopotrivă, restricțiilor generate de criza mondială de energie și materii prime, cît și cerințelor de dezvoltare eficientă a economiei românești.

Îmbunătățirea calitativă a activității în toate sectoarele

PROGRAMUL de investiții pe anul 1982, pentru înfăptuirea căruia s-au alocat 226,3 miliarde lei, asigură în continuare dinamismul economiei românești. Eforturile sînt îndreptate cu prioritate și în anul viitor spre dezvoltarea și modernizarea producției materiale, a ramurilor de bază ale economiei, urmărind ca industria, agricultura și transporturile să primească 79 la sută din investițiile prevăzute. Totodată, pentru construcția de locuințe, gospodăria comunală, dezvoltarea bazei materiale a sectorului social-cultural și alte investiții care contribuie direct la creșterea nivelului de trai al poporului s-au alocat fonduri care însumează 36,2 miliarde lei. Potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, planul ține seama de necesitățile de a continua cu fermitate acțiunea de restrîngere a frontului de investiții, resursele materiale și financiare fiind orientate astfel încît să se creeze toate condițiile pentru ca obiectivele aflate în curs de execuție să fie date operativ în exploatare.

Înfăptuirea exemplară a sarcinilor din domeniul investițiilor — care condiționează în bună măsură realizarea nivelurilor de producție și a eficienței prevăzute pentru anul 1982 dar și în anii următori — impun aplicarea cu hotărîre a măsurilor stabilite privind promovarea soluțiilor tehnice și economice care asigură înlăturarea deficiențelor și ridicarea substanțială a nivelului calitativ al activității în acest domeniu, acțiune exigentă pentru gospodărirea cu simț de răspundere a resurselor materiale, pentru utilizarea deplină a utilajelor de construcții și a forței de muncă — astfel încît lucrările să se desfășoare în ritm susținut pe toate șantierele, capacitățile de producție în curs de execuție să fie puse în funcțiune la termenele prevăzute.

Planul ia în considerare, ca una din cerințele esențiale ale înfăptuirii sarcinilor stabilite, participarea mai activă, cu eficiență sporită a țării noastre la schimburile comerciale și cooperarea internațională. Ținînd seama de întregul ansamblu de fenomene ce se manifestă pe plan mondial, prevederile din domeniul comerțului exterior pentru anul 1982 au în vedere aplicarea măsurilor stabilite cu privire la valorificarea deplină a posibilităților de creștere a exportului și realizarea unei balanțe comerciale excedentare, în cadrul căreia să se asigure importurile de materii prime și utilaje, care nu pot sau nu este eficient a fi fabricate în țară, precum și diminuarea datoriilor externe. Planul creează în continuare condiții pentru dezvoltarea cu consecvență a colaborării economice cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, amplificarea relațiilor economice cu celelalte state.

În anul viitor volumul comerțului exterior va spori cu 14,0%, o creștere mult mai accentuată prevăzîndu-se pentru export. În acest cadru una din problemele centrale ale activității o constituie ridicarea substanțială a eficienței exportului, îmbunătățirea structurii acestuia și valorificarea superioară a mărfurilor românești pe piețele

Toma MELINTE

(Continuare în pag. 12)

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune

Creșterea contribuției agriculturii la satisfacerea cerințelor populației

ASIGURAREA condițiilor pentru creșterea continuă a nivelului de trai, material și cultural, a bunăstării întregului popor — scopul suprem al politicii Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism — impune sporirea producției agricole vegetale și animale, în toate unitățile de stat și cooperatiste, valorificarea în mai mare măsură a resurselor din gospodăriile populației, în vederea îmbunătățirii aprovizionării tuturor locuitorilor din orașe și sate cu produse agroalimentare și satisfacerii altor nevoi ale economiei naționale.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985 se întemeiază pe obiectivele stabilite de Directivele Congresului al XII-lea al partidului de sporire a producției agricole, de ridicare a nivelului cantitativ și calitativ al consumului alimentar, în concordanță cu cerințele științific determinate pentru menținerea și dezvoltarea capacității de muncă, precum și îmbunătățirea stării de sănătate a întregii populații.

Elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, Programul este conceput astfel încît actualul cincinal să constituie o nouă etapă de îmbunătățire a consumului alimentar — expresie esențială a ridicării nivelului de trai al poporului. Programul situează în centrul atenției aplicarea fermă a principiului autoconducerii și autoaprovizionării, întărirea rolului organelor locale, participarea maselor populare la conducere, la realizarea planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării.

În concordanță cu politica generală a partidului, cu sarcinile stabilite prin planul cincinal, Programul stabilește în profil teritorial coordonatele de bază privind creșterea producției agricole în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, ale industriei cu materii prime, precum și a altor cerințe ale economiei naționale. În același timp, Programul pornește de la cerințele aplicării neabătute a noului mecanism economico-financiar, ridicarea eficienței întregii activități economice. Programele elaborate de organele locale sînt astfel concepute încît să constituie o bază sigură pentru creșterea producției vegetale și animale, pentru asigurarea autoaprovizionării în conformitate cu cerințele raționale de consum, cu principiile eticii și echității socialiste. Programele consiliilor populare județene și comunale sînt o parte componentă a programului la scara întregii țări — condiție de bază a dezvoltării echilibrate și în ritm susținut a economiei naționale.

Schimbări cantitative și calitative în structura consumului

ÎN ANII construcției socialiste, și îndeosebi în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, ca urmare a dezvoltării generale a forțelor de producție, a sporirii bogăției naționale, s-a creat baza materială pentru creșterea continuă a nivelului de trai. Creșterea veniturilor populației a dus la o îmbunătățire continuă a satisfacerii nevoilor de consum de produse industriale și alimentare, precum și a nevoilor spirituale ale populației.

Ca urmare a înfăptuirii politicii partidului de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii, producția agricolă a cunoscut o creștere susținută, asigurînd îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, materiile prime pentru industrie și alte nevoi ale economiei naționale. În anul 1980 față de 1950, producția agricolă a crescut de 3,5 ori. În cincinalul 1976—1980 producția medie anuală de cereale a fost de 19,4 milioane tone față de 8,2 milioane tone în cincinalul 1951—1955 ; la cartofi 4,4 milioane tone față de 2,3 milioane tone ; la legume, 3,5 milioane tone față de 1,6 milioane tone ; la fructe, 1,5 milioane tone față de 0,6 milioane tone ; la carne, 2,4 milioane tone față de 0,8 milioane tone ; la lapte, 52,6 milioane hectolitri față de 23,5 milioane hl ; la ouă 6,6 miliarde bucăți față de 1,3 miliarde bucăți.

Consumul de produse alimentare s-a îmbunătățit substanțial, înregistrînd, de la o etapă la alta, creșteri importante. În anul 1980 consumul pe locuitor și zi a fost de 3 368 calorii și de 100,3 grame proteină, situînd țara noastră la un nivel comparabil cu țări dezvoltate din punct de vedere economic, ca Cehoslovacia, R.D. Germană, Franța, S.U.A., R.F. Germania. Cu toate acestea, consumul de proteină animală se situează încă sub cerințele unei nutriții echilibrate, iar cerealele dețin o pondere ridicată în structura calorică a consumurilor. Consumul de cereale din 1980 de 173 kg în echivalent făină, este cu mult mai ridicat decît în țările dezvoltate economic. Astfel, consumul pe locuitor pe an, în 1977—78, în Austria a fost de 73 kg, de 68 kg în R.F. Germania, de 75 kg în Franța, 70 kg în Anglia și 63 kg în Statele Unite ale Americii. Tocmai de aceea orientarea de bază a Programului constă în îmbunătățirea structurii consumului alimentar. „Urmărim, subliniia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **să asigurăm o structură mai bună a alimentației, ceea ce va avea efecte pozitive asupra apărării sănătății, a dezvoltării fizice și intelectuale a poporului nostru. Actualmente, consumul de calorii pe locuitor situează România printre primele 10 state din lume. De aceea, în conformitate cu programul prezentat, vom pune accentul pe îmbunătățirea structurii consumurilor. În acest scop s-a constituit o comisie de partid și de stat, care elaborează cerințele științifice ale unei alimentații raționale, ținînd seama atît de recomandările științei, de realizările pe plan mondial, cît și de tradițiile și specificul poporului nostru".**

Este pentru prima dată cînd în țara noastră a fost elaborat un program de îmbunătățire a consumului alimentar al întregii populații, care ține seama de cerințele de consum, corelat cu baza materială și cu cererea solvabilă a tuturor locuitorilor din orașe și centre muncitorești și din comune. Consumul alimentar al populației se înscrie în tendințele de consum care au loc în țările dezvoltate din punct de vedere economic. În cadrul acestor tendințe pe primul loc se situează **creșterea consumului de produse animaliere.** Acest consum, prevăzut a se realiza în 1985 (82,5 kg carne, 250 litri lapte, 300 ouă și 10 kg pește), va face ca ponderea proteinei de origine animală — indicator calitativ al alimentației — să se apropie de nivelul normelor de consum determinate științific.

O altă tendință a îmbunătățirii structurii alimentației o constituie **creșterea consumului de legume, fructe și struguri,** produse bogate în vitamine, zaharuri naturale și săruri, necesare asigurării unei nutriții echilibrate. Astfel, consumul de legume va crește de la 140 kg în anul 1980 la 170 kg în 1982 și 185 în 1985, cel de fructe și struguri de la 59 kg la 76 kg, și respectiv 87 kg. De asemenea, consumul de cartofi va spori de la 70,6 kg în 1980 la 100 kg în 1982 și 1985. Creșterea consumului de produse animaliere, de legume, cartofi, fructe și struguri, face necesară și posibilă reducerea consumului de cereale de la 180 kg în 1982 la 140 kg în 1985.

Prin Program sînt stabilite consumurile medii pe țară, ca bază de calcul, în vederea asigurării resurselor materiale necesare atît pentru alimentația populației orășenești, cît și a celei din mediul rural. Programele elaborate de consiliile populare județene și orășenești vor fi adaptate diferențiat în funcție de structura populației, după eforturile depuse în producția materială și celelalte activități, după vîrstă și sexe, avînd în vedere specificul local

al alimentației, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire continuă a stării de sănătate, a capacității de muncă a tuturor locuitorilor. Potrivit prevederilor Programului se va avea în vedere diferențierea consumurilor medii pe locuitor în funcție de structura profesională, asigurîndu-se cantități mai mari pentru mineri, siderurgiști și alți oameni ai muncii care lucrează în locuri și condiții mai grele de muncă.

Atît la nivelul țării cît și în programele consiliilor populare, accentul se pune pe **îmbunătățirea structurii și ridicării calității produselor cu un conținut nutrițional ridicat și diversificarea sortimentelor.**

Asigurarea bazei materiale pentru satisfacerea cerințelor populației

PROGRAMUL privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială prevede baza materială necesară pentru satisfacerea cerințelor populației, pentru fiecare județ, pentru fiecare localitate în raport cu numărul locuitorilor și nivelul consumurilor actuale. În raport cu dezvoltarea bazei materiale și de creșterea numărului populației se va asigura sporirea consumurilor la produsele agroalimentare.

Corespunzător efectivelor de animale de care dispunem, în condițiile în care se vor respecta greutățile minime de tăiere de 360 kg la bovine, 110 kg la porcine, 32 kg la ovine și 1,45 kg la păsări se poate asigura consumul de 65 kg carne pe locuitor pe baza resurselor existente din fondul de consum județean sau fondul de stat centralizat. Creșterea greutății la tăiere în 1985 (400 kg la bovine, 40 kg la ovine și 1,65 kg la păsări) — pe baza efectivelor prevăzute în planul cincinal — va asigura un consum pe locuitor de 82,5 kg carne. Consumul de lapte prevăzut — de 200 litri în 1982 și de 250 litri în 1985 se va putea asigura cu o producție medie anuală de lapte pe vacă de 2 285 și respectiv 3 000 litri. De asemenea, efectivele de păsări ouătoare existente și cele prevăzute asigură în 1982 și 1985 producția pentru un consum de 270 și respectiv 300 de ouă. Consumul pe locuitor de 7 kg pește în 1982 și de 10 kg în 1985 se va asigura din amenajările piscicole, din Dunăre, rîuri interioare, din Marea Neagră, precum și din pescuitul oceanic. **Condiția de bază pentru asigurarea autoaprovizionării teritoriale constă în realizarea efectivelor prevăzute pe locuitor, obținerea de producții medii ridicate și respectarea nivelurilor minime de sacrificare a animalelor.**

Producția de cereale a țării, de 24 milioane tone prevăzută în planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982 și de 28,5 milioane tone în anul 1985 asigură în bune condiții aprovizionarea întregii populații cu pîine, făină, mălai și produse de panificație, acoperă necesarul de cereale furajere, satisface cerințele de materii prime ale industriei, precum și alte nevoi ale economiei naționale.

După cum este cunoscut produsele horticole, atît în stare proaspătă, cît și conservată, fac parte din produsele de bază care trebuie să fie prezente în consumul alimentar în tot cursul anului. Asigurarea necesarului de consum, atît la legume cît și la cartofi, fructe și struguri, se va realiza prin creșterea suprafețelor, sporirea producțiilor medii la hectar. Legumele vor fi asigurate prin creșterea producțiilor medii, atît la culturile în cîmp și din sere, cît și la culturile duble și succesive.

Nivelurile de consum prevăzute sînt judicios corelate cu creșterea producției agricole și industriei alimentare, cu baza tehnico-materială și se încadrează în indicatorii prevăzuți pe ansamblul cincinalului. Din inițiativa conducerii partidului, care a manifestat o grijă deosebită pentru dimensionarea corespunzătoare a sarcinilor de plan în agricultură și industria alimentară, au fost suplimentate cu circa 8 miliarde lei fondurile de investiții prevăzute inițial pentru această ramură.

În vederea realizării prevederilor Programului se va dezvolta și moderniza baza tehnico-materială a agriculturii și industriei alimentare, se vor lua măsuri de perfecționare a organizării producției și a muncii, de aplicare fermă a principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în toate unitățile agricole socialiste și unitățile administrativ-teritoriale. Se va acționa, cu hotărîre pentru înfăptuirea unei profunde revoluții agrare în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală în satele noastre. În acest scop, se va asigura folosirea rațională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor și stabilirea asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a bazei furajere.

Sînt create, astfel, toate condițiile materiale pentru a asigura producțiile stabilite și buna aprovizionare a populației.

Perfecționarea organizării și conducerii activității economice

REALIZAREA prevederilor Programului necesită perfecționarea organizării și conducerii activității din agricultură, atît la nivel central, cît și al organelor administrativ-teritoriale și al unităților agricole. Programele de autoaprovizionare teritorială elaborate de organele locale ale puterii de stat vor trebui să se integreze în mod organic în planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare. Autoaprovizionarea fiecărui județ, municipiu, oraș, comună, a fiecărei localități trebuie să se asigure pe baza **valorificării integrale, cu maximum de eficiență, a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă** de care dispun.

În realizarea prevederilor Programului o importanță deosebită o are constituirea fondului de consum județean și a fondului centralizat al statului de produse agroalimentare. Fondul de consum județean cuprinde produsele agricole vegetale și animale necesare aprovizionării populației neagricole în cadrul fiecărei localități și pe ansamblul județului, precum și produsele obținute de producători, îndeosebi de gospodăriile populației, pentru satisfacerea nevoilor proprii. Fondul de stat centralizat de produse agroalimentare se stabilește prin planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, are ca destinații asigurarea industriei cu materii prime, aprovizionarea localităților turistice, completarea resurselor de aprovizionare a populației cu produse care nu au condiții favorabile în unele județe, precum și alte nevoi ale economiei naționale.

Introducerea acestei noi concepții de utilizare a producției agroalimentare necesită perfecționarea sistemului de planificare a producției în profil teritorial, a organizării și profilării unităților agricole. Prin programe vor trebui dimensionate corelat fondul de consum județean și participarea la fondul centralizat de stat de produse agroalimentare. **Producția din unitățile agricole și de pe raza comunelor va trebui profilată ținînd seama de destinațiile utilizării acesteia.** Va trebui înlăturată concepția ultraspecializării și ultraconcentrării producției agricole, de restrîngere a profilului, mai ales a cooperativelor agricole la 2—3 culturi, sau numai la 1—2 specii de animale. Unitățile mari de tip industrial existente vor trebui modernizate, aplicarea noilor tehnologii industriale făcîndu-se în unitățile de dimensiuni mai mici. Pentru asigurarea fondului de consum județean se vor stabili **unitățile socialiste pentru aprovizionarea centrelor urbane, precum și comunele furnizoare de produse agricole din gospodăriile populației.** Pentru asigurarea fondului de stat centralizat, se vor stabili, cu prioritate, marile unități specializate, care vor trebui să obțină producții cu o înaltă eficiență economică.

Una din condițiile de bază ale asigurării autoaprovizionării o constituie îmbunătățirea gospodăririi fondului agroalimentar, prin organizarea corespunzătoare a transporturilor, a depozitării și conservării, înlăturarea risipei și degradării produselor. Totodată, este necesară îmbunătățirea relațiilor de schimburi dintre oraș și sat, așezarea acestor relații integral pe principii socialiste, la prețuri echitabile, extinderea și respectarea fermă a prevederilor contractuale.

Măsurile stabilite prin Program asigură creșterea răspunderii organelor locale, a consiliilor populare județene, orășenești și comunale la conducerea întregii activități economico-sociale. Aceasta constituie o expresie a dezvoltării democrației socialiste, a creșterii participării maselor populare la conducerea întregii activități economico-sociale. Înfăptuirea prevederilor Programului se înscrie ca una din condițiile realizării obiectivului strategic al actualului cincinal de transformare a României în țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare. Prin realizarea acestor măsuri se va asigura întărirea în continuare a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime, a unității întregului popor, trăinicia orînduirii noastre.

D. DUMITRU

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Autoconducerea și autogestiunea în aprovizionarea localităților

PROGRAMUL privind autoconducerea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale pe perioada 1982—1985 adoptat recent de Marea Adunare Națională creează premisele unui salt calitativ în îndeplinirea de către consiliile populare a funcțiilor ce le revin pe linia dezvoltării economico-sociale a localităților.

Aceste funcții au fost stipulate cu deosebită claritate și viziune prospectivă prin legea nr. 57/1968 și anume :

● elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, organizarea și controlul îndeplinirii lor ;

● conducerea unitară a agriculturii din teritoriul consiliului prin :

a) dezvoltarea zootehniei în vederea acoperirii cerințelor sporite de consum ale populației și nevoilor de materii prime ale industriei ;

b) satisfacerea în întregime a nevoilor populației din teritoriu de legume, cartofi și fructe proaspete pe o perioadă cît mai mare în cursul anului ;

c) creșterea contribuției gospodăriilor populației la asigurarea aprovizionării locale prin organizarea producției vegetale și animale pe terenurile agricole ale populației din mediul urban și rural ;

d) creșterea producției pe suprafețele destinate bazei furajere, pe pășunile și fînețele naturale pentru recoltarea, depozitarea și conservarea întregii producții de nutrețuri, asigurînd folosirea judicioasă a acesteia, astfel încît fiecare gospodărie să poată realiza obligația de a crește animale și păsări ;

(Sarcinile consiliilor populare privind aprovizionarea populației cu produse agro-alimentare în condițiile autoconducerii și autogestiunii unităților administrativ-teritoriale sînt detaliate de Legea nr. 13/1930).

● îndrumarea și coordonarea întregii activități de industrie mică, colectarea și valorificarea în cadrul industriei mici a tuturor resurselor materiale locale disponibile, materiilor prime și materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată, alte materiale rezultate din procesele de producție sau consum, precum și atragerea în activitatea de producție și prestări de servicii a forței de muncă disponibile în scopul dezvoltării micii industrii ;

● asigurarea dezvoltării tuturor ramurilor economiei locale prin valorificarea deplină a resurselor din teritoriu, creșterea potențialului economic în vederea ridicării continue a calității vieții cetățenilor (utilizarea eficientă a factorilor de producție, inclusiv pămîntul, dezvoltarea și diversificarea gamei de produse și servicii oferite populației, îmbunătățirea calității acestora, protecția mediului înconjurător ș.a.m.d.).

Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, ca și celelalte foruri democratice convocate recent, analizînd modul în care sînt aduse la îndeplinire aceste funcții de consiliile populare au apreciat necesitatea de a dezvolta cadrul normativ favorabil transpunerii în viață a acestor sarcini prin adoptarea programului național de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Prin programul adoptat de Marea Adunare Națională fiecărui județ, fiecărei localități i se asigură, în raport cu numărul locuitorilor și la nivelul consumurilor actuale baza materială necesară (pentru aprovizionare cu carne, lapte, ouă și alte produse) bază ce urmează să se dezvolte în următorii ani, în conformitate cu prevederile planului cincinal.

Dezvoltarea armonioasă a economiei locale

CERINȚA esențială a programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială vizează perfecționarea organizării și conducerii dezvoltării economico-sociale în profil teritorial și anume în primul rînd prin mai buna corelare a funcțiilor în fiecare localitate. Ne referim la corelația ce trebuie asigurată între dezvoltarea industrială (urbanizare) și satisfacerea necesităților de consum (bază agricolă, unități de industrie ușoară și mică industrie). Trebuie avute însă în vedere și alte corelați cum sînt : între dezvoltarea sectoarelor primar, secundar și terțiar și ecologia mediului, între dezvoltarea zonelor industriale, de locuire și transporturi, între zonele locuite și amplasarea dotărilor de servicii, dotărilor culturale și administrative.

Asigurarea respectării acestor corelații obiectiv necesare în practica economică se poate realiza începînd cu planificarea dezvoltării în profil teritorial, funcție mult amplificată ca răspundere și anvergură problematică prin sarcinile primite prin program pe linia satisfacerii într-o mai largă măsură a cerințelor de consum ale populației.

Este poate cazul să amintim în acest context că o serie de consilii populare dispun de experiența necesară, inclusiv sub aspect metodologic (modele economice, anchete sociologice, bănci de date statistice) care să permită optimizarea acestei planificări în profil teritorial, experiență care ar trebui generalizată într-un cadru organizat.

Tabelul nr. 1

Creșteri ale consumului la unele produse agroalimentare în cursul actualului cincinal

	1980	1982	1985
Carne și produse din carne	62	65	82,5
Lapte	180 *)	200	250
Ouă	270	270	300
Legume	140	170	185
Cartofi	70,6	100	100
Fructe	59,1 *)	58	62
Sturguri	—	18	25

*) Inclusiv produse din lapte (exclusiv untul) ; Inclusiv produse din fructe ;

Sursa : „Scînteia" nr. 12215/1981.

Deși poate aparent s-ar crede că am ieșit din sfera problemelor practice, este de datoria noastră ca economiști să demonstrăm că simularea pe bază de modele economice a desfășurării vieții economice înainte de luarea deciziilor, inclusiv în planificarea și alegerea de variante optime pe această bază poate să constituie o importantă măsură de eficiență pentru economia națională. Grație politicii partidului de dotare a economiei cu tehnică electronică de calcul dispunem de o capacitate de calcul demnă de invidiat de multe țări ; de asemenea dispunem de programe aplicative numeroase create de informaticienii de valoare pe care țara noastră îi are la ora actuală. Rămîne numai ca să folosim aceste forțe cît mai bine în perfecționarea activității de planificare, organizare, control și decizie.

Avînd în vedere multiplele incidențe ale fiecărei decizii de dezvoltare în profil teritorial este evident că o bună fundamentare nu se poate face decît printr-o abordare de sistem (să ne gîndim numai la drumurile abia asfaltate care sînt în numai cîteva zile din nou distruse de perforatoare). Arondarea unităților de industrie ușoară și alimentară dintr-un județ pentru satisfacerea propriilor cerințe ale populației județului implică — ea singură — un bagaj informațional uriaș care să permită „întîlnirea" dintre structura cererii și structura producției. Dacă am lua, spre exemplu, numai problema alocării optime a resurselor de materii prime agro-alimentare pe sortimente, sisteme de transformare și sisteme

de comercializare în care va trebui să se opteze :

Ce fel de biscuiți vom fabrica, din cele circa 90 de sortimente existente ? Populația preferă să cumpere făină, biscuiți sau preparate de laborator ? În ceea ce privește sistemele de transformare a materiilor prime în alimente consumabile, de remarcat este eficiența funcționării de mari complexe de producție alimentară în locul micilor laboratoare meșteșugărești (restaurante, cofetării, cantine etc.) care au un randament de transformare a materiilor prime mult mai scăzut, cu consumuri specifice mult mai mari și consum cel puțin dublu de manoperă, justificîndu-și existența numai în cazul unităților de lux.

Funcționarea unor asemenea complexe de producție pentru aprovizionarea unităților de alimentație publică (cantine, restaurante, cofetării, patiserii) dintr-o localitate asigură respectarea strictă a unor standarde calitative, gramaje și în același timp o largă accesibilitate ca preț, prin nivelul relativ scăzut al cheltuielilor de producție.

Satisfacerea unei cereri de masă cum este cea de pe platformele industriale, centre de învățămînt, centre administrative, este efectuată optim prin producție alimentară de masă. Privit într-un context mai larg producția de masă asigură în același timp funcționarea eficientă, în condiții de igienă conferite de disciplina industrială a industriei de reciclare, prin gospodării anexe care valorifică deșeurile alimentare.

Aceste avantaje potențiale ale complexelor de producție pot fi valorificate însă numai printr-o structură de producție cît mai adecvată tradițiilor și obiceiurilor de consum ale populației locale, satisfăcînd în același timp și deziderateie unui consum rațional, sănătos.

După cum se poate constata din datele tabelelor 1 și 2 evoluția în ultimii 15 ani a structurii consumului mediu al populației este pozitivă, în sensul creșterii ponderii proteinelor în alimentație și scăderea ponderii cerealelor.

Finalizarea eforturilor productive în sfera distribuției

FINALITATEA eforturilor din sfera producției de bunuri de consum este asigurată de ajungerea în bune condiții, la timp și în structura corespunzătoare a bunurilor de consum la populație. Acest obiectiv este bine servit de noile măsuri care prevăd constituirea fondului de consum agroalimentar județean. Sînt simplificate mult problemele de transport, depozitare, lanț frigorific, formare a sortimentului (asortare), contractare, urmărire, livrare etc.

În același timp rămîn de rezolvat o multitudine de probleme de conducere și organizare care să asigure cele 3 condiții, mai sus enunțate, în toată rețeaua comercială. Calitatea conducerii și organizării este însă determinată de calitatea informațiilor oferite de sistemul informațional pentru conducere. Dacă trebuiesc combătute cu fermitate tendințele de supraaprovizionare facilitate de incorectitudinea personalului operativ, stăpînirea și reglarea complexului aparat comercial de care dispune în prezent fiecare județ presupune utilizarea unor metode moderne de conducere, evidențierea zilnică a abaterilor de stoc pe fiecare produs și punct de vînzare. Numai astfel se poate acționa ferm în ambele sensuri : populație și comerț, iar măsurile de îmbunătățire a aprovizionării să înregistreze un succes deplin.

Dacă spre exemplu se pune întrebarea : cum pot fi evitate rupturile de stoc la o serie de mărfuri care se găsesc totuși în depozitele cu ridicata ? Evident că prin listarea zilnică, pe calculator a abaterilor de la stocul minim înregistrate în unitățile întreprinderii comerciale cu amănuntul.

Urmare limitării variațiilor imprevizibile ale cererii prin diminuarea parțială a gravitației cererii limitrofe se pun bazele unei planificări mult mai realiste a modului de manifestare a cererii și ca atare ruperea de stoc în aprovizionarea populației poate avea drept cauză numai disfuncții în sistemul informațional dintre magazin — întreprindere cu amănuntul — întreprindere cu ridicata (sau producător industrial) — depozit cu ridicata.

Ca atare se cere perfecționat acest sistem informațional, care să funcționeze și să prelucreze informații în timp real, astfel încît conducerea modernă a comerțului să înceteze să mai fie un deziderat și să devină un fapt real.

Industria noastră de tehnică de calcul ne pune astăzi la dispoziție cele mai moderne echipamente de calcul, pentru cele mai diferite utilizări, centrele teritoriale de calcul electronic dispun, în general, de capacitate de calcul pentru a prelua aplicații ale întreprinderilor comerciale. Și cu toate acestea implementarea sistemelor moderne de conducere pe bază de sisteme informatice este mult rămasă în urmă în comerț.

Nu ne propunem să analizăm cauzele acestei stări de fapt, precizînd numai că acei conducători de direcții comerciale și întreprinderi care au înțeles necesitatea sistemelor informatice de conducere le-au și realizat. Sau în alte cazuri, cum este cel al magazinului „Cocor", după realizarea unei importante investiții pentru dotare și implementare sistemul a fost treptat desființat și eliminat.

Așa cum s-a demonstrat și cu alte prilejuri în Revista economică, în afară de cele cîteva sortimente deficitare pe economie la un moment dat, toate celelalte sortimente, desigur numeroase, de ordinul miilor, zecilor de mii sînt posibil de aprovizionat printr-o organizare corespunzătoare a sistemului informațional.

Față de importanța problemei pe care o reprezintă optimizarea circulației mărfurilor în rețeaua comercială, atît economică dar mai ales socială depășirea actualului stadiu de indiferență față de funcționarea sistemului informațional care să fundamenteze reglarea distribuției fondului de marfă se impune cu prioritate.

Programul cu privire la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1981 și semestrul I/1982 constituie o primă confruntare cu practica a programului cincinal de autoaprovizionare teritorială, care solicită maximum de efort și exigență din partea tuturor forurilor implicate, conștienți fiind că luptă pentru realizarea obiectivului fundamental al socialismului.

dr. Gheorghe TEODORAȘCU

Tabelul nr. 2

Dinamica desfacerilor prin comerțul socialist la unele produse agroalimentare în intervalul 1965—1980 comparată cu mișcarea populației

	1965	1980	Creștere Absolută	Creștere Relativă (%)
1. Carne (mii tone)	156,6	462,7	306,1	195,5
2. Preparate carne (mii t)	54,1	236,7	182,6	337,5
3. Pește (mii t)	27,3	72,3	45,0	164,8
4. Ulei (mii t)	114,5	203,9	89,4	77,7
5. Lapte (mii hl)	2 499,1	7 167,6	4 668,5	186,8
6. Brînzeturi (mii t)	38,0	95,2	57,2	150,5
7. Unt (mii tone)	10,3	28,7	18,4	178,6
8. Ouă (milioane buc.)	314,1	1 566,0	1 251,9	398,6
9. Zahăr (mii t)	189,6	419,4	229,8	121,2
10. Produse zaharoase (mii t)	53,6	164,7	117,1	218,4
11. Cartofi (mii t)	322,8	564,5	241,7	74,8
12. Legume proaspete (mii t)	320,2	813,8	493,6	154,2
13. Legume conservate (mii tone)	43,2	141,0	97,8	226,4
14. Fructe proaspete (mii t)	48,4	225,9	177,5	366,7
15. Pîine (mii t)	1 755,2	2 449,5	694,3	39,5
16. Paste făinoase (mii t)	38,1	61,6	23,5	61,7
17. Orez (mii t)	53,4	87,2	33,8	63,3
Populația (milioane loc.)	19,027	22,201	3,174	29,0
din care : urbană	6,418	11,015	4,597	71,7

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, București 1981.
*) Calculul numărului de familii s-a făcut aplicîndu-se un coeficient mediu de 3,5 la numărul populației din mediul rural.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

PREGĂTIREA CONDIȚIILOR PENTRU REALIZAREA INVESTIȚIILOR ANULUI 1982

PRIN PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială, aprobat recent de Marea Adunare Națională, în anul viitor se prevede realizarea unui volum de investiții de 226,3 mld. lei, cu 5% mai mult decît în 1981 și punerea în funcțiune a unui număr de 800 capacități de producție și obiective agroindustriale importante. Pentru înfăptuirea acestor sarcini în cît mai bune condițiuni, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **„în anul 1982 avem în vedere să aplicăm și mai ferm orientarea stabilită de a concentra toate forțele spre obiectivele aflate în construcție și de a nu începe decît un număr foarte redus de investiții noi... Investițiile în domeniul minier, petrolier, în domeniul materialelor de construcții, în domeniile chimiei, metalurgiei, energiei, a tuturor sectoarelor producătoare de materii prime trebuie să stea în centrul activității de construcție. De asemenea, este necesar să se facă totul pentru punerea în producție a unităților producătoare de materiale și subansamble, în vederea asigurării, în întregime, a economiei naționale, în conformitate cu prevederile planului".**

Realizarea acestor obiective de o deosebită însemnătate impune, din partea tuturor factorilor care participă la procesul investițional — proiectanți, beneficiari, constructori și furnizori de utilaje — acțiuni ferme pentru pregătirea temeinică a condițiilor de desfășurare a execuției lucrărilor și darea în exploatare a capacităților planificate în anul 1982.

Accelerarea livrării și montării utilajelor

UNA DIN CERINȚELE necesare pentru pregătirea în cît mai bune condițiuni a planului pe anul 1982 este **recuperarea, pînă la finele anului, a unui volum cît mai mare din restanțele înregistrate pînă în prezent,** dat fiind faptul că nerealizările din acest an urmează a fi raportate ca sarcini suplimentare în anii următori. Pentru recuperarea restanțelor în punerea în funcțiune a capacităților planificate cu termene în acest an, **sarcini deosebite revin în special beneficiarilor de investiții din cadrul industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei metalurgice, industriei materialelor de construcții și economiei forestiere** care, împreună, dețin peste 70% din volumul total al capacităților rămase de pus în funcțiune pînă la finele anului (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Situația capacităților care trebuie puse în funcțiune pînă la sfîrșitul anului pe titulari de investiții (la 1 XII 1981)

Titulari de investiții	Capacități importante din care : cu rămase a intra în funcțiune în anul 1981 (% din total)	termene de intrare în exploatare expirate (% din col. 1)
	1	2
M.I.C.M.	29,3	38,1
M.I.M.U.E.E.	8,4	25,5
M.I.Ch.	24,4	66,1
M.E.F.M.C.	7,0	86,1
M.I.U.	6,8	57,1
M.I.M.	10,0	70,5

Faptul că la o mare parte din capacitățile prevăzute pentru acest an, termenele planificate de dare în exploatare au expirat impune analizarea atentă a cauzelor care au codus la această situație și adoptarea de măsuri ferme, concrete pentru terminarea într-un termen cît mai scurt a lucrărilor, la un număr cît mai mare din aceste obiective. Acest lucru este cu atît mai necesar dacă se are în vedere și faptul că tergiversarea în continuare a punerilor în funcțiune conduce direct la nerealizarea sarcinilor de producție ale întreprinderilor beneficiare respective și la diminuarea acumulărilor scontate de pe urma acestor investiții, precum și la crearea de greutăți în lanț în realizarea sarcinilor de producție de către alte întreprinderi.

Din analizele efectuate la capacitățile cu termene de punere în funcțiune în acest an a rezultat că, multe dintre acestea, se află în stadii avansate de execuție (dezvoltarea oțelăriei electrice pentru producția de oțeluri inoxidabile de la C.S. Galați, laminorul continuu din cadrul Întreprinderii de țevi Zalău, centrala termoelectrică Turceni etapa I-a și a II-a, instalația de latexuri sintetice pe bază de butadienă de la Combinatul petrochimic Borzești etc.) ; principala problemă care trebuie soluționată cu prioritate pentru terminarea lucrărilor și darea lor în exploatare este **accelerarea livrării utilajelor restante și crearea condițiilor pentru montarea lor de urgență. În această direcție, o deosebită răspundere revine furnizorilor de utilaje, în special celor din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.,** care la începutul lunii noiembrie a.c., potrivit contractelor, erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu 10,6% din volumul utilajelor cu termene scadente de livrare ; pe titulari de plan acest procent variază între 4,3% și 38,8%.

De asemenea, avînd în vedere numărul relativ mare de capacități de producție care se află în probe tehnologice, în perioada scurtă care a mai rămas pînă la finele anului trebuie să crească preocuparea beneficiarilor și furnizorilor de utilaje pentru soluționarea operativă a problemelor care se ridică pe parcursul efectuării probelor, precum și pentru remedierea eventualelor defecțiuni ce apar în funcționarea utilajelor.

Cerințe ale reducerii perioadei de execuție a noilor obiective

CONCOMITENT cu măsurile luate pentru punerea în funcțiune a capacităților din acest an, se impune, din partea tuturor factorilor care participă la realizarea investițiilor, să se acționeze pentru asigurarea din timp a condițiilor necesare realizării planului de investiții pe 1982. O condiție hotărîtoare în acest context **o constituie asigurarea la timp a documentației de execuție,** întrucît de aceasta este legată contractarea și livrarea utilajelor tehnologice la termenele prevăzute în grafice, în strînsă corelare cu necesitățile de montaj. Din analiza situației existente la începutul lunii noiembrie a.c. privind contractarea utilajelor alocate prin balanțe, pentru investițiile prevăzute a fi puse în funcțiune în 1982, rezultă serioase rămîneri în urmă. Pe total, volumul utilajelor necontractate reprezintă 26,5%, din care 8,1% datorită nepredării la furnizori a documentației tehnice de execuție, situația în cazul unor titulari de investiții fiind și mai nesatisfăcătoare (tabelul nr. 2).

Avînd în vedere că pentru multe din utilajele necontractate durata de introducere în producție și fabricație este mare, precum și faptul că pentru o bună parte din utilajele de care depinde punerea în funcțiune a obiectivelor planificate, cu termene în anul viitor, nu este asigurată pînă în prezent nici măcar documentația tehnică de execuție, rezultă că **acțiunea de contractare a utilajelor este mult întîrziată.** De aceea, **se impune, în special din partea beneficiarilor din cadrul industriei metalurgice, petrolului și energiei electrice, să ia măsuri ferme pentru urgentarea asigurării și predării la furnizorii de utilaje a**

Tabelul nr. 2

Situația contractării utilajelor tehnologice pentru capacitățile cu termen de punere în funcțiune în anul 1982 (la 1 XI 1981)

Titulari de investiții	Utilaje necontractate din volumul alocat prin balanțe pentru obiective cu termene de punere în funcțiune în anul 1982 (% din totalul alocat)	Utilaje pentru care beneficiarii nu au depus la furnizori documentația tehnică de execuție (% din totalul alocat)	Utilaje necontractate de către furnizori (% din totalul alocat)
M.I.M	76,2	58,6	17,6
M. Petrolului	61,1	49,0	12,1
M.I.M.U.E.E.	58,7	5,4	53,3
M. Minelor	33,3	3,1	30,2
M.E.E.	28,8	15,2	13,6
M.I.Ch.	10,7	3,7	7,0
M.E.F.M.C.	31,0	9,4	21,6

documentațiilor tehnice de execuție, precum și **intensificarea de către furnizorii de utilaje a ritmului de definitivare a tratativelor și încheierii contractelor**, în mod deosebit pentru beneficiarii din cadrul industriei de mașini-unelte, electrotehnicii și electronicii, minelor, economiei forestiere și materialelor de construcții, industriei metalurgice și energiei electrice.

O altă direcție importantă pentru asigurarea în cele mai bune condiții a execuției planului pe anul 1982 **este perfectarea contractelor de antrepriză pentru întreg volumul lucrărilor de construcții-montaj prevăzut a se realiza în anul 1982.** Sarcini pe această linie revin tuturor organizațiilor de construcții, acțiunea de perfectare a contractelor de antrepriză nefiind realizată, la începutul lunii noiembrie 1981, de nici un minister sau consiliu popular cu sarcini de execuție. Restanțe mari sînt localizate la constructorii din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale — 50,8%, Ministerului Petrolului — 47,0%, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — 42,1%, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor — 40,4%, Ministerului Energiei Electrice — 32,3% etc.

Pentru eliminarea cu desăvîrșire a greutăților întîmpinate în anii anteriori în realizarea unor obiective de investiții, care au fost determinate în cea mai mare parte de atacarea lor fără a avea asigurate toate condițiile, **este necesar ca beneficiarii de investiții să acționeze prin toate mijloacele pentru pregătirea temeinică a condițiilor de execuție a noilor obiective prevăzute a fi începute în anul viitor** prin : asigurarea documentației de execuție și a resurselor financiare, contractarea în totalitate a utilajelor tehnologice și a materialelor speciale, asigurarea livrării acestora la termenele prevăzute în graficele de montaj, contractarea lucrărilor de construcții-montaj etc. Ținînd seama de faptul că la începutul lunii noiembrie a.c. erau aprobate proiectele de execuție numai pentru 7,8% din obiectivele nominalizate prin plan, prevăzute a fi atacate anul viitor, se impune din partea proiectanților, titularilor și organelor centrale de avizare luarea de măsuri organizatorice ferme pentru urgentarea elaborării și avizării documentațiilor respective într-un termen cît mai scurt.

Pornind de la lipsurile care s-au mai manifestat în cursul acestui an în activitatea de construcții și de la necesitatea asigurării condițiilor de punere în funcțiune a capacităților planificate în 1982, **sarcini însemnate revin și constructorilor, care trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru instaurarea pe șantiere a ordinei și disciplinei în muncă, precum și pentru utilizarea mai bună a mijloacelor tehnice aflate în dotare.** Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît în 1981, pe o serie de șantiere, s-au înregistrat restanțe mari în realizarea lucrărilor de execuție — producția medie fizică realizată în acest an pe unitatea de capacitate a mașinilor din parcul activ fiind mai mică decît cea din perioada corespunzătoare a anului trecut.

Totodată din analiza modului de utilizare a principalelor categorii de utilaje ca excavatoare, screpere și autoscrepere, buldozere, încărcătoare, centrale de beton, macarale turn etc. rezultă că ponderea timpului efectiv de lucru al utilajelor în exploatare, din fondul de timp total, se situează de multe ori sub 50%, datorită în bună parte și unor cauze interne organizațiilor de construcții cum ar fi : întreruperi nejustificate în funcționarea utilajelor, preocupare necorespunzătoare pentru aprovizionarea cu unele materiale (prefabricate de beton, confecții metalice, materiale speciale de montaj etc.), lipsa de control, pe unele șantiere, din partea factorilor de răspundere etc. De aceea, este necesar ca pentru derularea corespunzătoare a procesului investițional din anul viitor eforturile tuturor factorilor implicați să fie mai amplu mobilizate (de la constructor și beneficiar la titularul de plan), astfel încît eficiența activității în acest domeniu să fie sporită simțitor, iar programul de punere în funcțiune a noilor capacități să fie respectat la termen și integral.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

Un nou și vibrant apel

(Urmare din pag. 2)

România nu și-a limitat acțiunile în favoarea edificării securității și cooperării europene numai în cadrul oferit de negocierile prilejuite de reuniunile general-europene ci, considerînd securitatea și cooperarea europeană un domeniu de primă importanță pentru politica sa externă, a acționat în mod constant și perseverent pentru transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate la Helsinki, pentru diversificarea și întărirea relațiilor pe multiple planuri cu țările semnatare ale Actului final, pentru găsirea unor noi căi și mijloace de întărire a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent. Dialogul multilateral în diverse probleme ale securității și cooperării în Europa a fost continuat în cadrul multiplelor contacte la nivel înalt ale șefului statului român cu șefii de stat sau de guvern din aproape toate țările semnatare ale Actului final, cu prilejul vizitelor șefului statului român în aceste țări sau ale vizitelor unor șefi de state semnatare ale Actului final în România. Cu această ocazie, au fost convenite numeroase înțelegeri și documente comune. Au avut loc, totodată, vizite, contacte și convorbiri la nivelul primului ministru, al ministrului de externe, la alte nivele, cu reprezentanți ai țărilor participante la C.S.C.E.

Convinsă că un rol de prim ordin în rezolvarea problemelor securității și cooperării europene pot și trebuie să-l joace parlamentele care, reflectînd aspirațiile popoarelor, pot determina guvernele să întreprindă măsuri concrete în vederea destinderii și păcii pe continentul nostru, România a acționat și pe această cale atît prin dezbaterea în Marea Adunare Națională a căilor și modalităților de realizare a unor pași concreți pe calea înfăptuirii securității și cooperării în Europa, de traducere în viață a documentelor de la Helsinki, cît și prin apelurile adresate parlamentelor și popoarelor țărilor participante la C.S.C.E. în anii 1975, 1978, 1980 și de două ori în cursul acestui an. Hotărîtă să-și aducă o contribuție cît mai activă la înfăptuirea securității europene, Marea Adunare Națională a creat, la 30 martie 1980, o comisie specială însărcinată să acționeze permanent, prin conlucrare cu parlamentele celorlalte state, pentru transpunerea în viață a Actului final de la Helsinki, pentru asigurarea păcii și securității pe continentul european.

Desigur, negocierile care au început la Geneva sînt de natură să trezească noi speranțe de pace în rîndurile popoarelor europene și din întreaga lume. În legătură cu aceste negocieri secretarul general al partidului nostru evidențiia faptul că, deși între propunerile avansate de Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii există un șir de deosebiri importante, chiar esențiale, trebuie reținut faptul că există și anumite puncte de interferență, unele idei comune și opinii convergente. Și cele mai importante apar declarațiile conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A. în care este exprimată în mod clar, explicit, dorința de a se negocia, intenția de a se ajunge la înțelegeri reciproc acceptabile. Cu atît mai mult, în aceste condiții, apare evident realismul concepției românești care consideră că este imperios necesară identificarea elementelor de convergență din propunerile formulate atît de Uniunea Sovietică cît și de S.U.A., să se caute noi posibilități de apropiere a punctelor de vedere, să se evidențieze ceea ce este comun, pentru a se ajunge la un acord privind eliminarea rachetelor, a armamentului nuclear de orice fel.

Apelul pe care Marea Adunare Națională l-a adresat recent popoarelor, parlamentelor și guvernelor europene, ale Statelor Unite ale Americii și Canadei, noua misiune de pace cu care președintele Nicolae Ceaușescu a fost investit, se înscriu în activitatea consecventă a întregului popor român de întărire a solidarității și colaborării cu toate popoarele europene, cu toate popoarele lumii în lupta pentru dezarmare, în primul rînd dezarmare nucleară, pentru o lume a înțelegerii și a păcii.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune

Perfecționarea tuturor componentelor activității de comerț exterior

COMERȚUL EXTERIOR și cooperarea economică internațională reprezintă un sector cu un rol tot mai mare în realizarea obiectivelor țării noastre, pentru progresul său general.

Rezultatele remarcabile obținute în acest domeniu important al economiei naționale contribuie nemijlocit la realizarea unei economii puternice și moderne, dinamice, rațional diversificate și bine echilibrate. Subordonată scopului prioritar, de realizare a unei balanțe comerciale active, care să asigure o balanță de plăți echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării, activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a cunoscut o evoluție favorabilă îndeplinirii acestui obiectiv în primul an al actualului cincinal. Astfel, exportul a crescut cu 12,5% iar pe devize libere cu peste 14%. A fost realizată o creștere mai puternică a exportului, realizîndu-se un anumit excedent al balanței comerciale [1].

Dinamica sporită a exporturilor a fost însoțită de diversificarea tot mai accentuată a nomenclatorului de export, de perfecționări ale ofertei de export, în condițiile lărgirii permanente a ariei geografice a schimburilor cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor economico-socială.

Succesele sînt cu atît mai semnificative cu cît ele au fost obținute în condițiile specifice perioadei actuale, de conjunctură economică defavorabilă dezvoltării schimburilor comerciale, ca urmare a creșterii prețurilor la o serie de materii prime și îndeosebi la țiței, a accentuării fenomenelor de criză, inflație și șomaj, a ridicării exagerate a nivelului dobînzilor, în condițiile unei concurențe puternice, ale intensificării măsurilor cu caracter protecționist, ale instabilității valutare internaționale.

Produse de export moderne, competitive

ÎNDEPLINIREA obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, de trecere a României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică reclamă acțiuni hotărîte care să asigure progresul accelerat al tuturor sectoarelor de activitate, perfecționarea în continuare a conducerii și planificării întregii vieți economico-sociale, adîncirea democrației socialiste, participarea tot mai activă a maselor populare la conducerea societății. În acest context obținerea unor rezultate tot mai bune, a unei calități noi, superioare, sporirea eficienței întregii activități de comerț exterior sînt obiective ce trebuie subsumate eforturilor care se fac în toate celelalte domenii ale economiei. Complexitatea problemelor ce trebuie rezolvate în acest sector este determinată, în principal, de resursele limitate ale țării noastre — în multe cazuri pentru ramuri, subramuri care realizează importante produse de export, de actuala structură a industriei, principala ramură care alimentează oferta noastră de export, ca și de condițiile oferite de piețele externe, în actuala conjunctură economică pe plan internațional.

Preocupările de încadrare cît mai eficientă în diviziunea internațională a muncii, a țării noastre — așa cum s-a desprins din lucrările recentei Plenare a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — se vor concentra în continuare cu prioritate asupra industriei.

În actualul cincinal, industria românească trebuie să acopere 85% din utilajele și instalațiile programului de investiții, să contribuie într-o măsură sporită la satisfacerea necesarului de materii prime și energie, la procurarea mijloacelor valutare și ridicarea eficienței economice a participării țării noastre la circuitul economic mondial, scop în care ponderea produselor industriei construcțiilor de mașini și ale industriei chimice în volumul total al exportului trebuie să se ridice la aproape 60%.

În conformitate cu obiectivele de ansamblu ale planului cincinal, prevederile planului pe 1982 situează în centrul atenției dezvoltarea bazei energetice și de materii prime în țară.

În anul 1982 — și în perspectiva întregului cincinal — în centrul activității trebuie puse realizarea producției de petrol și cărbune stabilită, dezvoltarea de noi surse de energie, buna gospodărire a surselor de energie de care dispunem. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 23—24 noiembrie 1981, **„reducerea consumurilor energetice și de combustibil"**, constituie **„sursa cea mai sigură de energie și combustibil pe care o avem și pe care trebuie s-o folosim rațional și cît mai economic"**.

Contribuția pe care comerțul exterior o poate aduce la îndeplinirea acestui obiectiv nu se limitează numai la asigurarea importurilor, dar și la asigurarea unei structuri a schimburilor care să diminueze exportul indirect de energie.

Măsurile pe calea raționalizării, a sporirii eficienței tuturor sectoarelor industriei trebuie să fie în strînsă legătură cu asimilarea de tehnologii noi, superioare. Problema tehnologiilor este astăzi așa de importantă pe plan mondial încît se consideră că criza existentă ar fi și o criză tehnologică, deoarece tehnologiile actuale reprezintă principala cale prin care omenirea irosește resursele și prin care se dezechilibrează balanțele de necesar și resurse [2]. Soluțiile tehnologice pot neutraliza efectele penuriei de resurse materiale și energetice. În acest sens pot fi date numeroase exemple care demonstrează ce avantaje aduce sporirea „încărcăturii" științifice și tehnologice, creșterea gradului de prelucrare al produselor etc. Astfel, dacă primul mare calculator electronic fabricat în S.U.A. avea 18 000 de tuburi fragile, cîntărea 30 de tone și consuma 150 kW. pe oră, astăzi aceeași capacitate informatică este înmagazinată într-un microcalculator de mărimea unei falange de la degetul mic al mîinii. Folosirea eficientă a oțelului este în strînsă legătură cu îmbunătățirea structurii producției industriale. Dacă notăm cu 1 gradul de valorificare al metalului în producerea vagoanelor-marfă, atunci prin trecerea la producția de vagoane de călători gradul de valorificare a metalului crește de 2,6 ori, de 4,8 ori la autoturisme, de 5,8 ori la locomotive, de 9 ori la strungul carusel cu comandă numerică, de 20 ori la centralele telefonice, de 80 ori la mașinile de facturat și contabilizat, de 233 ori la calculatorul tip Felix C-256.

Fie și numai aceste exemple dau o imagine concludentă asupra implicațiilor majore ale perfecționării tehnologiilor, cu efecte directe asupra asigurării necesarului din resurse proprii și, deci, reducerii dependenței de piețele externe, ca și asupra ofertei de export, în ceea ce privește mai ales structura acesteia, calitatea produselor pentru export, într-un cuvînt competitivitatea ei.

Îmbunătățirea structurii producției pentru export presupune, de asemenea, măsuri hotărîte de asimilare și introducere în fabricație de noi materiale, mașini și utilaje competitive comparabile cu orice produse similare existente pe plan mondial.

O atenție deosebită va fi acordată produselor chimice, metalurgice și materialelor pentru electronică și aviație. Pe plan mondial, optica asupra chimiei bazată în principal pe materii prime scumpe cum este petrolul a început să se schimbe. Aceasta impune o reconsiderare structurală în perspectivă a industriei chimice românești, care trebuie să se orienteze spre produse chimice de mare valoare care, fără a fi energofage, să asigure valorificarea superioară a resurselor. Asemenea produse chimice sînt cele de tonaj mic, cu grad superior de prelucrare, cu consumuri reduse.

În domeniul industriei construcțiilor de mașini este necesar să se aibă în vedere dezvoltarea mai accentuată a cercetării și producției în sectoare ale tehnologiilor de vîrf, producătoare de progres tehnic (aceasta ca o prioritate mai ales pe termen lung), concentrarea producției în sectoare puternice care să

[1] **Nicolae Ceaușescu :** Expunere la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Scînteia nr. 12 122, 26 noiembrie 1981

[2] V. Calcan : Utilizarea rațională a resurselor prin inovare tehnologică, Era socialistă, nr. 10/1981, p. 17

poată face față concurenței pe piața mondială, dezvoltarea unor ramuri cu rol de antrenare a creșterii economice cum sînt cele legate de electronică, automatizare, informatică și alte sectoare ce asigură optimizarea raportului dintre valoarea adăugată și costul materialului brut în cadrul prețului obținut la desfacerea pe piața externă a unei tone de utilaje.

În sectorul siderurgiei — date fiind realizările obținute, care situează țara noastră la nivelul țărilor dezvoltate sub aspectul calității oțelului, tradiția și experiența existente, rezervele moderate de minereu de fier și cărbune cocsificabil — sporirea competitivității produselor noastre pe piețele externe poate fi obținută mai ales prin reducerea consumului de energie și materii prime, introducerea în continuare a progresului tehnic, restructurarea treptată a producției prin creșterea ponderii produselor cu grad superior de prelucrare a metalului, la care se adaugă extinderea și diversificarea geografică a debușeelor externe, modernizarea formelor și tennicilor de comercializare.

În agricultură sînt necesare măsuri pentru progresul rapid al întregii ramuri prin modernizarea bazei tehnico-materiale de tractoare și mașini agricole — pentru extinderea mecanizării recoltării — schimbări notabile în genetică, biologie, dezvoltarea mai rapidă a unor infrastructuri (sisteme de transport, depozitare etc.), management agricol.

Aplicarea fermă a autoconducerii și autogestiunii în sistemul de comerț exterior

REALIZAREA prevederilor planului pe 1982, ale planului cincinal, depinde și de activitatea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor și ale celorlalte organe centrale care trebuie să acționeze cu fermitate pentru stimularea creativității maselor în scopul promovării exportului și reducerii importului. Aceasta presupune o activitate intensă pentru punerea în valoare a întregii experiențe și puteri de creație de care dispun toți oamenii muncii, specialiștii, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, asimilarea de produse și tehnologii noi, modernizarea celor existente, aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru organizarea superioară a exportului și importului, îmbunătățirea formelor și tehnicilor de comercializare etc.

Autogestiunea economico-financiară și valutară în comerțul exterior oferă condiții pentru creșterea exporturilor, stimulează eforturile pentru producerea și livrarea mărfurilor în condițiile de calitate, la termenele și în modul de prezentare cerute de parteneri externi, concomitent cu grija sporită pentru adaptarea producției la cerințele și schimbările ce intervin pe piețele externe și pentru raționalizarea importurilor prin stabilirea unei relații nemijlocite între veniturile întreprinderii și încasările în valută pentru mărfurile exportate.

ÎMBUNĂTĂȚIREA radicală a comerțului exterior al țării noastre, sporirea exporturilor și reducerea importurilor, realizarea unei balanțe comerciale echilibrate sînt posibile în condițiile inițierii și continuării de acțiuni ferme, hotărîte pentru îndeplinirea planului pe anul 1932, pe întregul cincinal. În concluzie, principalele direcții în care se cere orientată activitatea în acest scop vor putea fi sintetizate în următoarele:

- perfecționarea planificării și organizării la toate nivelele a activității de producție pentru export, conducerea și coordonarea mai eficientă a activității de export-import;
- intensificarea măsurilor pentru modernizarea structurii producției pentru export, reducerii consumului de materii prime, materiale, energie și combustibil, realizarea programelor de creștere a producției de export în domeniul chimiei, metalurgiei, industriei materialelor de construcții, industriei forestiere, industriei construcțiilor de mașini și în alte domenii; Un rol important în acest sens îl au inovarea, soluțiile tehnologice noi, originale, care să rezolve problemele necesare folosirii raționale a resurselor materiale și umane, astfel încît progresul tehnic să slujească necondiționat progresul economico-social, fiind subordonat cerințelor reale ale economiei naționale;
- coordonarea mai bună a relațiilor între unitățile ce concură la producția de mărfuri pentru export, intensificarea și îmbunătățirea cooperării dintre acestea, corelarea rațională a necesarului de import cu sarcinile din domeniul producției de export;
- acționarea cu toată fermitatea pentru a asigura contracte comerciale de lungă durată și de cooperare în producție pe baza unei solide fundamentări de marketing;
- asigurarea de mijloace de plată pentru toate importurile; (În planul pe 1982 au fost prevăzute în primul rînd, mijloacele de plată pentru importurile de materii prime și materiale);
- îmbunătățirea și completarea rețelei de comercializare externe și a rețelei de „service"; folosirea mai hotărîtă a zonelor libere, deschiderea de magazine și depozite de desfacere a mărfurilor în funcție de legislația țărilor respective și de eficiența operațiunilor; diversificarea formelor de comercializare, inclusiv folosirea comis-voiajorilor;
- diversificarea surselor de aprovizionare din import și a debușeelor de export, reorientarea exporturilor noastre către țări din care ne procurăm materiile prime;
- un rol important în reducerea efortului valutar pentru transporturile internaționale de mărfuri are dezvoltarea parcului de mijloace de transport propriu.

„Economia românească are astăzi capacitatea de a asigura un comerț exterior larg și diversificat și, pe această bază, o balanță comercială echilibrată, mijloace de restituire și lichidare a datoriei externe", arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Pentru ca acest potențial să fie valorificat trebuie ca exportul, comerțul exterior în general, să devină problemă fundamentală a economiei, a producției în toate sectoarele de activitate, ea trebuie să stea permanent, zi de zi, în fața tuturor ministerelor și organelor centrale de coordonare, a tuturor oamenilor muncii.

Victor DANCIU

Primatul factorilor calitativi

(Urmare din pag. 4)

externe. Acest imperativ pune sarcina de a se acționa ferm pe toate treptele ierarhice pentru acoperirea integrală cu contracte a planului de export, pentru realizarea exemplară a producției de export. Rezultă astfel pentru unitățile economice obligația de a se acorda întreaga atenție adaptării operative a producției la cerințele pieței externe, diversificării zonelor geografice de contractare și a formelor de comercializare, creșterii continue a ponderii produselor cu grad ridicat de prelucrare. În același timp sînt necesare acțiuni hotărîte pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor. Se impune, de asemenea, o urmărire atentă a realizării acțiunilor de cooperare cu alte țări și a obiectivelor convenite cu organisme internaționale.

În consens cu cerințele punerii depline în valoare a factorilor intensivi ai reproducției, prevederile planului au în vedere sporirea accentuată a eficienței economice în toate sectoarele de activitate. În anul 1982 creșterea productivității muncii în industrie va fi de 5,3%, iar reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă industrială va fi de 1,9 la sută, economiile ce se vor obține pe această cale urmînd să se realizeze în special pe seama micșorării cheltuielilor materiale.

Trebuie subliniat că realizarea echilibrului material și financiar avut în vedere pentru anul viitor impune realizarea resurselor în structura planificată, desfășurarea ritmică a aprovizionării tehnico-materiale, încadrarea riguroasă în normele și normativele de consum și de stoc stabilite prin plan.

Creșterea proiectată a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor producției materiale asigură un spor al produsului social cu 4,5 la sută mai mare față de anul 1981, care urmează să se realizeze cu consumuri materiale mai mici, astfel încît ponderea cheltuielilor materiale în produsul social se va diminua. În aceste condiții s-a prevăzut creșterea venitului național cu 5,5%.

Planul prevede măsuri pentru sporirea în continuare a bunăstării materiale și spirituale a populației. Potrivit programului de creștere a nivelului de trai, și în corelare cu evoluția planificată a indicelui de prețuri vor cunoaște o sporire atît veniturile reale ale țărănimii cît și ale personalului muncitor, vor crește corespunzător vînzările de mărfuri alimentare și nealimentare, prestările de servicii pentru populație, iar condițiile de viață ale populației vor fi influențate favorabil de construirea a 190 mii locuințe.

Relevînd principalele orientări, obiective și sarcini stabilite prin planul național unic pe anul 1982, precum și faptul că planul asigură prin construcția sa toate mijloacele materiale și financiare necesare, se impune subliniată necesitatea îndeplinirii exemplare a prevederilor planului. Aceasta solicită aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar în toate unitățile economico-sociale, munca disciplinată și fără preget a tuturor oamenilor muncii, o activitate superioară la fiecare loc de muncă.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

DEPISTAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A NOI SURSE DE ȚIȚEI

– Ce reflectă o analiză întreprinsă în unitățile Trustului petrolului din Bolintin Vale –

ÎNTRE PROBLEMELE MAJORE ale dezvoltării economiei noastre naționale, ale realizării prevederilor de plan în actualul cincinal, la loc de frunte se află asigurarea, într-o măsură tot mai mare prin efort propriu, a bazei de materii prime și energetice. „Problema energetică și a materiilor prime — *se subliniază în cuvîntarea tovarășului* NICOLAE CEAUȘESCU *la ultima plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii* — constituie factorul fundamental pentru realizarea planului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru dezvoltarea generală a patriei și ridicarea bunăstării generale a poporului".

În acest context, depistarea și punerea în valoare a noi resurse de țiței, printr-o mai bună organizare a activității geologice, de foraj și extracție constituie o cerință prioritară. Eforturile colectivelor de oameni ai muncii din acest domeniu se cer mobilizate în prezent, mai mult ca oricînd, pentru îndeplinirea ritmică, cantitativă și calitativă, a prevederilor de plan ce le revin. Ce rezultate au fost obținute în 1981 în unitățile Trustului petrolului din Bolintin Vale — județul Giurgiu, și ce măsuri și modalități de acțiune sînt prevăzute pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității în anul viitor ?

● **Primul an al cincinalului actual se încheie cu realizări însemnate în sporirea producției de țiței și gaze**

datorită eforturilor conjugate ale geologilor, lucrătorilor din foraj și extracție din toate schelele trustului. Este de menționat faptul că Trustul petrolului din Bolintin Vale, unitate care asigură cel puțin 25% din cantitatea totală de țiței a României, își desfășoară activitatea în perimetrul a 8 județe ale țării (Giurgiu, Călărași, Ialomița, Teleorman, Dîmbovița, Argeș, Brăila, Galați) și municipiul București — în care scop dispune de 7 unități de producție. Dacă în primul semestru din 1981 realizările la producția fizică (țiței extras, gazolină) se situau cu mult sub prevederi, în a doua parte a anului, începînd cu luna august și, mai ales, din luna octombrie, acestea nu numai că s-au înscris în sarcina de plan, dar au fost chiar mai mari (tabelul). Ilustrativ în acest sens este faptul că **dacă în primele luni ale anului nivelul mediu zilnic de producție atingea circa 7 500 tone țiței extras, în lunile octombrie și noiembrie acesta a atins peste 8 700 tone/zi.** Realizările deosebite au fost obținute și la producția de gaze, unde prevederile au fost depășite la nivelul trustului cu 60 959 mii mc.

Creșterea importantă a producției își găsește explicația în pregătirea mai bună a unor activități premergătoare procesului de extracție a țițeiului, în intensificarea sprijinului primit din partea întreprinderilor constructoare de mașini specializate în execuția de utilaje petroliere. În mod concret se cuvine a fi evidențiată activitatea de foraj pentru punerea în producție de noi sonde — domeniu unde, atît la nivelul trustului cît și al fiecărei unități cu astfel de activitate, prevederile de plan au fost cu mult depășite. Pe total trust au fost săpați, în plus față de plan 19 750 m, schela de foraj București depășind prevederile cu 12 825 m, iar schela de foraj-extracție Brăila cu 6 931 m. Aceasta a permis să fie date în producție un număr suplimentar de

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

47 sonde. Faptul în sine prezintă o deosebită importanță ; **noile sonde au permis realizarea unui plus de producție de 1 350 tone/zi țiței. Pe întregul an, din sondele noi se asigură realizarea a peste 250 000 tone țiței.**

Ce a determinat, de fapt, depășirea prevederilor la capitolul sonde noi puse în funcțiune ? În primul rînd, **realizarea vitezei de lucru planificată a instalațiilor din dotare** — atingîndu-se 1 447 m pe fiecare instalație. În al doilea rînd, **reducerea sistematică a timpului neproductiv** de la 28,6% în trimestrul I 1981 la 14,9% în trimestrul II și 12% în trimestrul III. Buna funcționare a instalațiilor se datorează grijii pentru o exploatare rațională, executării la timp a reparațiilor curente și capitale, creșterii gradului de calificare a cadrelor etc.

În același timp, merită relevată și atenția acordată de furnizorii de utilaje (întreprinderea „1 Mai"-Ploiești și întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște) **îmbunătățirii calității și performanțelor instalațiilor de foraj** și respectării mai riguroase a contractelor economice privind livrarea acestora la termenele stabilite. De bun augur este și faptul că în ultimele luni din acest an **întreruperile de curent electric au scăzut mult față de trecut,** datorită măsurilor luate prin trecerea liniilor electrice de la 15 kW la 20 kW, a înlocuirii izolatorilor slabi, a creșterii calitative a reparațiilor și reviziilor executate de către întreprinderea Energopetrol.

Progrese deosebite au fost înregistrate și în ce privește activitatea ce are ca scop **punerea în evidență a noi surse de țiței.** Astfel, planul pentru cercetare geologică a fost realizat în cele 10 luni ce s-au încheiat din acest an în proporție de 109,2%. Aceasta asigură atît pentru prezent cît și pentru perioada următoare condiții optime pentru săparea de sonde noi, care au întocmite în detalii documentațiile tehnico-economice de execuție. Au fost puse astfel în evidență însemnate acumulări de țiței și gaze pe noi structuri (la schela de foraj-extracție Brăila, la schelele Titu, Videle și Cartojani), care sînt estimate la peste 800 000 tone.

O atenție deosebită s-a acordat și acțiunii de **creștere a factorului de recuperare a țițeiului din zăcăminte,** fiind create condiții pentru realizarea tuturor indicatorilor și anume : sarcina de creștere a rezervelor de 4,6 milioane tone a fost depășită cu peste 2 milioane tone, volumul de fluide și de aer injectate a fost realizat integral, ceea ce a condus la obținerea unei producții suplimentare de 76,7 mii tone.

● **Aportul sondelor vechi la sporirea producției de țiței poate și trebuie să fie mai consistent**

prin grija ce se cere manifestată în toate schelele pentru reactivarea lor, prin intervenții și tehnologii avansate. Dacă în cazul unităților Trustului Bolintin Vale s-a acordat maximum de atenție pentru punerea în funcțiune a noi sonde, nu același lucru s-a manifestat și în cazul sondelor vechi — pentru menținerea producției la cote constante. Din analiza efectuată rezultă că sînt circa 90 sonde care așteaptă de mult intervenții, cît și un număr important de sonde cu producție foarte mică, cărora, prin aplicarea unor tehnologii adecvate, li se poate mări debitul de extracție. Situația respectivă a determinat ca la nivelul trustului coeficientul de exploatare al sondelor să se situeze la 0,825 față de 0,900 cît este stabilit.

În schelele trustului în care s-a manifestat un interes sporit pentru buna funcționare a sondelor vechi, rezultatele sînt demne de menționat. Așa cum am putut desprinde din convorbirile avute cu specialiști și cadre de răspundere, în unele schele (îndeosebi Videle și Brăila) s-au aplicat un număr de peste 4 500 măsuri geologo-tehnologice cu un aport de producție de circa 125 000 tone țiței. Se desprinde astfel că, prin menținerea într-o stare corespunzătoare de funcționare a sondelor vechi, inclusiv a celor cu producție mai mică, aportul lor la creșterea cantităților de țiței extras, la îndeplinirea prevederilor de plan poate fi hotărîtor.

Repararea în timp cît mai redus a acestora, aplicarea unor tehnologii avansate de recuperare a țițeiului din zăcămînt sînt căi binecunoscute, dar care se impun a fi și utilizate ori de

Realizarea principalilor indicatori de plan pe luna octombrie 1981 și cumulat pe 10 luni

	Producția marfă		Producția netă		Productivitatea muncii		Cheltuieli la 100 lei producție marfă		Țiței extras		Gazolină		Gaze brute extrase	
	oct.	10 luni	oct.	10 luni	oct.	10 luni	oct.	10 luni	oct.	10 luni	oct.	10 luni	oct.	10 luni
Trustul petrolului Bolintin Vale	110,1	102,1	102,5	104,9	102,7	104,8	98,0	95,9	103,4	97,8	120,0	97,2	133,1	127.6

cîte ori nevoile o cer. Deși cu o anumită întîrziere, la nivelul trustului s-a trecut totuși la aplicarea unor măsuri care să contribuie la îmbunătățirea activității în acest domeniu, prin mărirea numărului de brigăzi de intervenție, reparații capitale și probe de producție, extinderea unor tehnologii moderne etc.

Soluționarea altor neajunsuri însă necesită un sprijin operativ și eficient din partea unor colaboratori. Este vorba de lipsa unor piese de schimb pentru pompele de adîncime, și uneori, de calitatea necorespunzătoare a acelora primite de la diverși furnizori, de neaprovizionarea la timp cu conducte de diferite diametre, capete de erupție și pompare, pompe 5 x 10, țevi pentru conductele de amestec etc. Cu toate eforturile făcute de furnizorii de astfel de piese de schimb și subansamble pentru ameliorarea situației (îndeosebi în partea a doua a anului), aprovizionarea unităților petroliere rămîne încă departe de a fi soluționată corespunzător. Ținînd seama de cerințele crescînde ale lărgirii activității de punere în valoare a resurselor de țiței ale țării, **ar fi util** — sugerau mulți specialiști — **ca la nivelul ministerului de resort să se organizeze unități producătoare de subansamble și piese de schimb.** Aceasta ar conduce la o mai mare adaptabilitate față de cerințe, ar facilita aplicarea unor inovații și invenții elaborate în diferite schele. Mai mult, s-ar crea condiții care să permită industriei constructoare de mașini să-și concentreze atenția spre diversificarea și modernizarea continuă a instalațiilor de foraj și extracție încît să acopere mai operativ solicitările interne și cele de export.

- **Specialiștii susțin că producția de țiței a țării poate crește mult dacă toți factorii implicați** (de la cercetare-investiții-producție, pînă la constructorii de utilaje și furnizorii de chimicale) **își vor amplifica și conjuga eforturile pe un plan bine direcționat.**

Sînt în această privință o serie de realizări pozitive obținute, mai ales, în ultimele luni ale acestui an (depășirea planului la punerea în funcțiune de noi sonde, reducerea costului pe metru forat, extinderea unor tehnologii avansate etc.), care se cer desigur amplificate. De altfel, pentru trimestrul IV al anului, au fost prevăzute măsuri pe linia extinderii unor acțiuni eficiente cum sînt : săparea a încă 45 sonde noi, care vor asigura o producție de 22 500 tone țiței, efectuarea a 30 operații de consolidări cu cuarț la sondele cu viituri de nisip și a 102 operații de tratamente la sondele cu aflux redus de țiței, executarea a 33 operațiuni de fisurări cu emulsie inversă etc. Merită subliniat faptul că o bună parte din măsurile respective au și fost înfăptuite.

Dar, pentru a se asigura creșterea producției de țiței la nivelul planului și chiar peste acesta **se cere intensificat sprijinul care se acordă unităților trustului.** Ne referim îndeosebi la livrarea mai operativă de către furnizori (datele prevăzute în contractele încheiate au fost de mult depășite) a unor utilaje de strictă necesitate. Este vorba de pompele hidrostatice, supape Camco, sape de foraj cu role, stabilizatori și corectori care se fixează pe garnitura de foraj, burlane de tubaj, diferite chimicale etc.

Sînt și cazuri însă cînd și unitățile trustului întîrzie aplicarea unor măsuri cum sînt introducerea proceselor de injecție cu apă și polimeri la Bordei Verde, experimentul de combustie subterană (schela Brăila), experimentul de injecție cu soluții micelare la zăcămîntul sarmațian (schela Titu) etc. Toate acestea, desigur, au avut și au influențe negative în activitatea de sporire mai rapidă a producției de țiței, de acoperire, în fapt, a cerințelor economiei naționale.

Se impune, de asemenea, **intensificarea lucrărilor de cercetare pentru descoperirea de noi resurse prin executarea într-un termen mult mai redus a prospecțiunilor seismice pe zone încă neatacate.** Totodată, este necesar să fie îmbunătățită eficiența lucrărilor geologice prin creșterea numărului de operații cu probatoarele de strat în timpul forajului, generalizarea efectuării înregistrărilor electrometrice etc.

În domeniul **investițiilor,** deși s-au obținut realizări importante (planul realizat în proporție de 109%, din care la construcții-montaj 100%, iar la puneri în funcțiune 110,5%), s-au manifestat pe parcursul anului o serie de deficiențe — întîrzieri în finanțarea și punerea în funcțiune a unor lucrări cauzate de nepredarea la termen la montaj a diferitelor utilaje, insuficienta aprovizionare cu țevi și vane de oțel, lipsa unor mijloace de transport, neajunsuri în organizarea șantierelor de către constructor etc. Ținînd seama de faptul că s-a intrat în lunile de iarnă, cînd activitatea constructorului este stînjenită de intemperii, nerealizarea ritmică și la termen a unor lucrări influențează de asemenea negativ posibilitățile de obținere a unor cantități suplimentare de țiței. Intensificarea activității constructorului, acordarea unei importanțe deosebite efectuării lucrărilor privind asigurarea exploatării prin gaz-lift a sondelor planificate (la Oprișenești și Cartojani), a celor privind mărirea capacității de tratare a țițeiului (la Blejești), cît și a celor pentru colectarea și depozitarea produselor (la Ileana) este de natură să sprijine eforturile petroliștilor de a recupera, în timpul scurt ce a mai rămas din acest an, din nerealizările primului semestru.

Sînt, fără îndoială, și alte aspecte nu mai puțin importante, cum ar fi **stăvilirea fluctuației** cadrelor. Eforturile făcute de trust, de fiecare unitate în parte, au condus la crearea unor condiții mereu mai bune de muncă și viață pentru întregul personal muncitor. Ținînd seama de dispersia mare în care se află obiectivele de lucru, au fost asigurate microbuze care asigură la fața locului aprovizionarea cu alimente, au fost organizate campuri dormitor, bucătării în sectoarele mai compacte ; au fost puse la dispoziție radiouri pentru dormitoare, biciclete pentru cei ce locuiesc la distanțe nu prea mari etc. La toate acestea se adaugă îmbunătățirea activității de protecție a muncii, sporirea cîștigurilor ca urmare a îndeplinirii și depășirii planului, a sporului acordat pentru munca de noapte și depărtare față de localități etc. Ca atare se constată o creștere a stabilității cadrelor față de anii trecuți, dar procentul fluctuației se menține încă la un nivel ridicat, ceea ce afectează ritmul lucrărilor, buna activitate a unor brigăzi la sonde etc. Iată de ce trebuie desfășurată o activitate mai susținută pentru ridicarea răspunderii, pentru rezolvarea operativă a unor cerințe justificate, pentru intensificarea asistenței tehnice și a muncii politice ; de altfel, unele măsuri stabilite în schele pentru viitor au în vedere asemenea acțiuni.

- **1982, un an în care întreaga activitate a petroliștilor se va desfășura la un nivel superior**

ca urmare a măsurilor eficiente stabilite (în parte și aplicate) în acest scop. Evaluînd în mod realist resursele și posibilitățile interne de sporire mai rapidă a producției de țiței, în condițiile creșterii eficienței economice a activității de foraj și extracție, petroliștii trustului Bolintin Vale, răspunzînd chemării adresate de secretarul general al partidului la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, și-au stabilit un amplu program de perspectivă orientat, în principal, spre :

— **intensificarea lucrărilor de cercetare pentru descoperirea de noi resurse, care să asigure creșterea cantităților de petrol și gaze extrase** prin : continuarea executării prospecțiunilor seismice în zonele Hîrlești-Ciolănești-Tătărăști, Călugăreni-Videle, Frumușița-Băneasa-Galați, Călărași-Slobozia etc. ; grăbirea ritmului lucrărilor de foraj și probe de producție pe zonele cu cea mai bună perspectivă pentru hidrocarburi (sondele de la Umbrărești, Vulturu, Căscoarele, Hîrlești, Giurgiu) etc. ;

— **îmbunătățirea tehnologiilor de foraj și realizarea vitezei planificate** prin reconsiderarea programelor de construcție în funcție de solicitările schelelor de extracție, îmbunătățirea parametrilor schelelor de foraj (mărirea lungimii prăjinilor grele de la 75 la 100 m pe fiecare instalație și rigidizarea acestora prin stabilizatori, generalizarea aplicării forajului cu gel și optimizat etc.), folosirea fluidelor de foraj în funcție de cerințele fiecărei structuri în parte etc. ;

— **sporirea coeficientului de exploatare a sondelor și reducerea numărului întreruperilor în funcționare,** printr-o mai bună organizare a activității de in-

Vasile BOESCU
Corneliu BĂRNEA

(Continuare în pag. 27)

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR ECONOMICE PE 1982, CONDIȚIE ESENȚIALĂ ÎN APROVIZIONAREA ȘI DESFACEREA RITMICĂ A PRODUCȚIEI

SPORIREA EFORTURILOR pentru asigurarea în fiecare unitate economică a tuturor condițiilor necesare pentru înfăptuirea integrală a prevederilor de plan pe acest an și pregătirea temeinică a producției pe 1982 trebuie să includă, ca o componentă de bază perfecționarea continuă a raporturilor contractuale de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a producției. Așa cum reiese din cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, asigurarea și întărirea disciplinei contractuale face necesar ca, pe toate treptele organizatorice — întreprindere, centrală, minister — să se acționeze ferm pentru respectarea integrală a obligațiilor privind încheierea și executarea contractelor economice, reducerea duratelor de aprovizionare-fabricație-desfacere și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești.

În acest cadru, prezentăm o analiză a modului de funcționare a mecanismului aprovizionare-desfacere, efectuată în unități ale **Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maselor plastice**, în scopul de a scoate în relief modalitățile de sporire a contribuției activității de încheiere și executare a contractelor economice la realizarea integrală a sarcinilor de plan pe acest an și la pregătirea temeinică, fundamentată, a producției pe 1982.

Cum poate fi îmbunătățită livrarea materialelor către beneficiari

REALIZAREA INTEGRALĂ a planului producției fizice pe acest an și pe întregul cincinal are ca o cerință de bază aprovizionarea ritmică a întreprinderilor cu materii prime și materiale, în cantitățile și la termenele prevăzute în contractele încheiate cu furnizorii. La nivelul Centralei, pe cele 11 luni ale anului 1981, planul producției fizice la produsele din mase plastice a fost realizat în proporție de 84,9% la prelucrate din policlorură de vinil, 87,5% la prelucrate din polietilenă, 58,3% la prelucrate din polistiren, iar la anvelope în proporție de 98,0%, din care grupa de anvelope de camion 91,7% și cele de tractor 72,5% — evident cu influențele negative corespunzătoare asupra onorării integrale, la vreme, a contractelor de desfacere către beneficiari.

Aceste nerealizări au ca o cauză de bază, alături de unele neajunsuri proprii, greutățile înregistrate în asigurarea bazei materiale a planului la prelucrate din mase plastice de către principalii furnizori de materii prime, respectiv combinatele petrochimice (Pitești, Brazi, Borzești și „Solventul"-Timișoara), precum și punerea în funcțiune cu întîrziere a Întreprinderii de anvelope Zalău.

Dată fiind influența însemnată pe care o are factorul **asigurarea bazei materiale**, o importanță deosebită o capătă identificarea — pe baza analizei neajunsurilor semnalate în 1981 în aprovizionarea cu materii prime — a modalităților concrete de acțiune capabile să contribuie, printr-o mai bună aprovizionare, la realizarea producției fizice. Printre ele cele mai importante sînt :

● **stabilirea mai riguroasă în cadrul repartițiilor, a furnizorilor și a posibilităților lor reale de livrare**, printr-o analiză mai aprofundată efectuată de către organele de sinteză, ministerul tutelar și de coordonatorul de balanță. O asemenea acțiune este necesară pentru a se înlătura apariția unor neajunsuri generate de faptul că, în 1981, de pildă, Centrala industrială de rafinărie și petrochimie din Brazi a dat întreprinderilor de prelucrare de mase plastice, la începutul anului, o repartiție de 5 000 tone granule polietilenă, prevăzînd ca furnizor Combinatul petrochimic Timișoara, dar această unitate nu a avut create condiții pentru intrarea în funcțiune a unor noi capacități și deci nu a livrat nimic din cantitățile prevăzute :

● **respectarea mai judicioasă a termenelor din contractele încheiate, recuperarea restanțelor în livrarea de către furnizori a anumitor materii prime.** Este vorba, între altele, de 7 182 tone plastifiant dioctiftalat neprimite în acest an de la Întreprinderea „Solventul"-Timișoara, de 673 tone polistiren antișoc nelivrate de Combinatul petrochimic Pitești, de 442 tone sîrmă talon nelivrate de Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, furnizori care trebuie să acționeze mult mai consecvent pentru a-și onora obligațiile care condiționează direct la beneficiari realizarea planului la toți indicatorii ;

● **sporirea operativității cu care se asigură și se dimensionează repartițiile de materii prime și materiale :** la țesături tehnice EP 250, EP 400 pentru fabricația benzilor de transport din cauciuc de exemplu, față de cerințele combinatelor de articole tehnice din cauciuc Jilava, Pitești și Tg. Jiu, s-a primit abia în luna iulie a.c. o cotă de 650 000 mp (suplimentată de către Ministerul Aprovizionării în luna iunie a anului de plan), cantitate pe care însă întreprinderile furnizoare ale Centralei industriei bumbacului nu o pot realiza, afectînd producția fizică de benzi pentru industria minieră și constructoare de mașini ;

● **realizarea prevederilor din contractele de aprovizionare nu numai la tonaj, dar și la toate sortimentele.** Aceasta deoarece în anul curent mari greutăți ne-a creat furnizorul de cord metalic — Întreprinderea de sîrmă și prelucrate din sîrmă din Buzău care, deși depășește planul de livrare al cordului metalic la tonaj, nu-l respectă la sortimentele S 132 și S 134, ceea ce creează în prezent Întreprinderii de anvelope „Victoria"-Florești și celei din Zalău mari greutăți în realizarea producției fizice de anvelope de camioane pentru industria constructoare de mașini, transporturi și agricultură ;

● o deosebită importanță pentru asigurarea temeinică a bazei tehnico-materiale a producției pentru 1982 o reprezintă termenele de finalizare și gradul de fundamentare al acțiunii de **întocmire a necesarului de aprovizionat**, în anul anterior celui de plan. Conform metodologiei actuale operația de contractare trebuie să se efectueze cu cel puțin 6 luni înainte de începerea fabricației efective, respectiv în cursul trimestrului III al anului premergător celui de plan, concomitent cu elaborarea lucrărilor de plan, iar necesarul de aprovizionat în luna aprilie a aceluiași an. Dar, resursele de materii prime pe întreprinderile furnizoare și cerințele unităților noastre ca beneficiari nu au putut fi definitivate, de către minister și organele de sinteză, într-o variantă actualizată a planului de producție pe 1982 care să precizeze toate informațiile necesare, decît în luna noiembrie 1981.

În aceste condiții este clar că elementele care au stat la baza calculului necesarului de plan în luna aprilie 1981 creează în continuare unele neajunsuri în acțiunea precontractuală. Aceasta deoarece, cum s-a întîmplat și în anul 1981 în cadrul unora dintre unitățile economice furnizoare de materii prime și îndeosebi la Combinatul petrochimic Brazi și „Solventul"-Timișoara, unități furnizoare de granule de polietilenă, la Întreprinderea de fire sintetice Roman, furnizoare de rețele cord din relon, Combinatul metalurgic Cîmpia-Turzii, furnizor de cabluri metalice etc., la termenele de punere în funcțiune s-au înregistrat mari restanțe la unele noi capacități sau mai bine spus ele nici nu au fost puse în funcțiune. În această situație Centrala de prelucrare a cauciucului și maselor plastice, în calculul necesarului de aprovizionat a luat, ca resurse, unele cantități de materii prime de pe capacități de producție care nu au putut fi finalizate la vreme

Ceea ce este de reținut din expe-

rienta ultimilor ani este că **un necesar de aprovizionat real trebuie fundamentat pe prevederi actualizate ale planului anual de producție,** în conformitate cu stadiul realizării efective a diferitelor resurse și cerințe. Pentru viitor ar fi necesar ca **de o asemenea variantă actualizată a planului de producție întreprinderile să poată beneficia atunci cînd elaborează calculele pentru dimensionarea necesarului de aprovizionat,** în anul anterior celui de plan.

Nominalizarea și contractarea producției, finalizate cît mai operativ

PENTRU CA întreprinderile Centralei de prelucrarea cauciucului și maselor plastice să-și poată mobiliza chiar din primele zile ale noului an de muncă toate posibilitățile și rezervele de care dispun — tehnice, umane și materiale, în vederea realizării ritmice a sarcinilor de producție — este necesar ca ele să-și precizeze în amănunt producția fizică, sortimentele ce urmează a le fabrica, respectiv să-și nominalizeze producția. Această operație este deosebit de importantă atît pentru eșalonarea producției în funcție de nevoile beneficiarului, cît și pentru întocmirea specificațiilor de materii prime și materiale, în așa fel încît să existe o deplină concordanță între necesarul de aprovizionat și nevoile stricte ale producției, pentru a nu crea stocuri supranormative purtătoare de dobînzi.

Dealtfel, **marea majoritate a întreprinderilor centralei noastre și-au nominalizat producția anului 1982.** Astfel, întreprinderile de anvelope „Danubiana", „Victoria" și Zalău au nominalizată producția 100 la sută, iar întreprinderile de articole tehnice din cauciuc în proporție de 95,2%, această din urmă situație apărînd din necesitatea lăsării unei marje de adaptare a planului la cerințele beneficiarilor și, îndeosebi, a unor unități ale industriei constructoare de mașini, care și-au creat un obicei de a veni prin luna februarie a fiecărui an cu o nouă specificație a necesarelor de aprovizionat.

În domeniul contractării produselor cu beneficiarii pentru 1982 întreprinderile centralei noastre acuză și alte neajunsuri, **greutăți,** ceea ce face ca, la ora actuală, acțiunea să nu fie în întregime încheiată. Aceasta datorită — alături de unele lipsuri proprii în dimensionarea judicioasă la nivelul cerințelor reale ale producției, a necesarului de aprovizionat — și **întîrzierilor în emiterea specificațiilor** de către ministerele și centralele beneficiare a **cotelor alocate cît și în transmiterea de comenzi la întreprinderile furnizoare.** Așa, bunăoară, Centralele industriale de autocamioane și cea de tractoare din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini precum și Centrala de transporturi auto au specificat cota de anvelope pe tipodimensiuni de-abia la începutul lunii noiembrie și aceasta după insistente intervenții directe ale noastre și ale Ministerului Aprovizionării. Evident că asemenea neajunsuri au făcut ca la întreprinderile centralei de prelucrare a cauciucului și maselor plastice, contractarea produselor pe 1982 să se realizeze parțial (așa cum rezultă din tabel).

Așadar, în timp ce repartițiile au fost emise de coordonatorul de balanță aproape integral pentru toate produsele, totuși întreprinderile centralei și îndeosebi cele de articole tehnice din cauciuc au contractat parțial produsele — C.A.T.C. Pitești în proporție de 80%, iar Combinatul din Jilava-București doar în proporție de 38%. La întreprinderile de mase plastice întîrzierea în contractarea produselor este influențată — alături de unele neajunsuri proprii în respectarea disciplinei precontractuale — de întîrzieri în definitivarea balanțelor produselor de către Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Aprovizionării și de aici întîrzieri în emiterea repartițiilor pe beneficiari, îndeosebi la prelucrate din polietilenă.

Sortimentul	Anul 1982	
	Repartizat	Contractat (la intern)
Anvelope		
I.A. Danubiana	100	95
I.A. Victoria	100	95
I.A. Zalău	100	90
Articole tehnice din cauciuc		
C.A.T.C. Jilava	100	38
C.A.T.C. Pitești	100	80
C.A.T.C. Brașov	100	52
Prelucrate mase plastice		
— P.V.C.		
I.P.M.P. București	100	76
I.P.M.P. Buzău	100	31
I.P.M.P. Iași	100	45
I.P.M.P. Focșani	100	62
— Polietilenă		
I.P.M.P. București	90	75
I.P.M.P. Buzău	80	57
I.P.M.P. Iași	80	60
I.P.M.P. Focșani	80	25

În acest cadru, apare necesară, pentru executarea întocmai a volumului producției fizice și marfă planificat pe 1982, amplificarea preocupărilor în toate întreprinderile centralei pentru încheierea de contracte economice de desfacere, care să fie fundamentate pe o producție pentru care materiile prime sînt din timp asigurate prin contracte de aprovizionare bine corelate sub aspectul termenelor de livrare, cu procesul de fabricație.

Ion VELICAN
director comercial al Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maselor plastice

COMENTARIU LA UN GRAFIC

De ce restanțe la producția fizică?

ÎN PRIMELE 10 luni din acest an, planul de producție la principalele produse chimice a fost realizat sau chiar depășit: polietilenă de mică densitate (+ 3687 t), polistiren (+991 t), anvelope (+200 mii buc.), coloranți și pigmenți organici (+100 t), antidăunători (+321 t), acrilonitril (+2 250 t) ș.a. Este de remarcat faptul că la majoritatea produselor s-au înregistrat depășiri încă din primele luni ale anului, consecință a preocupării unităților de producție pentru utilizarea cît mai deplină a capacităților, a materiilor prime, a forței de muncă. Nu în aceeași situație se află însă alte produse chimice, cu toate că și ele prezintă o deosebită importanță pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a economiei. Așa este cazul cu etilena, lacuri și vopsele, îngrășăminte chimice, acid sulfuric, produse sodice — sortimente unde planul pe 10 luni din 1981 este rămas în urmă cu procente însemnate.

Din analiza cauzelor care au determinat restanțele respective, se desprind înainte de toate cele care privesc **defecțiunile în funcționarea unor instalații,** îndeosebi a celor de amoniac și îngrășăminte chimice (instalațiile de electroliză de la Combinatul petrochimic Borzești și cele de fabricație a acidului sulfuric de la unitățile din Năvodari, Turnu Măgurele etc.). Eliminarea unor asemenea defecțiuni cu consecințe nefavorabile asupra îndeplinirii planului de producție se poate obține numai prin măsuri organizatorice vizînd respectarea proceselor tehnologice, respectarea graficelor privind reparațiile și întreținerea mașinilor și a instalațiilor, întărirea echipelor de întreținere cu cadre bine pregătite profesional, asigurarea pieselor de schimb în cantitățile și sortimentele necesare.

Pentru ca pînă la sfîrșitul anului planul de producție să fie realizat integral la întreaga gamă de produse din nomenclatorul Ministerului Industriei Chimice, este necesar ca centralele și întreprinderile din subordine să ia măsuri hotărîte pentru utilizarea deplină a liniilor și instalațiilor, printr-o mai riguroasă organizare și programare a producției, prin mai buna aprovizionare a locurilor de muncă cu materii prime, domeniu în care se cere o mai strînsă cooperare cu furnizorii potențiali, prin mai buna valorificare a resurselor disponibile.

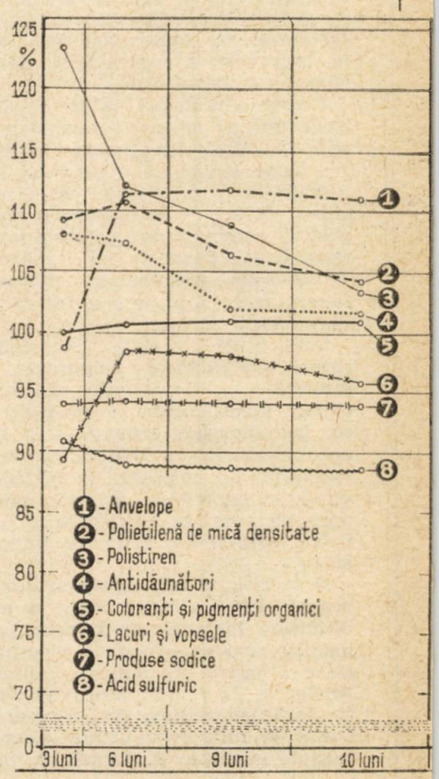

Evoluția realizării producției pe 10 luni din acest an la unele din principalele produse ale industriei chimice

Rolul relațiilor de colaborare și cooperare în organizarea și funcționarea industriei mici (I)

PLANUL de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, recent legiferat de Marea Adunare Națională, are ca un obiectiv central mobilizarea tuturor resurselor în vederea înfăptuirii programelor de dezvoltare și de ridicare a nivelului de trai al întregului popor. Corespunzător creșterii producției materiale, planul prevede o sporire cu 5,5% a venitului național și, pe această bază, întărirea în continuare a veniturilor populației. Pentru ca aceste venituri să fie acoperite în întregime cu mărfuri și servicii, conducerea partidului a indicat ca, alături de ramurile industriei republicane, **industria mică și cooperația să acționeze pentru ca, valorificînd într-o mai mare măsură materiile prime și materialele din producția internă, să lărgească gama de produse și servicii destinate satisfacerii în bune condiții a nevoilor populației.** Congresul cooperației meșteșugărești, precum și cel al cooperației de consum ce vor avea loc în ianuarie, situează în centrul dezbaterilor această problematică de larg interes economic și cetățenesc.

Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din 24 noiembrie a.c., înfăptuirea prevederilor planului pe 1982 cere **o îmbunătățire continuă a planificării și conducerii întregii activități.** Necesitate ce îmbracă aspecte deosebite în cazul industriei mici, ținînd seama de posibilitățile create prin noul cadru normativ și organizatoric în care aceasta își desfășoară activitatea, de dinamica deosebit de accelerată pe care ea urmează să o realizeze în actualul cincinal, de complexitatea problemelor pe care le pun coordonarea și direcționarea unitară a eforturilor într-un sector ce cuprinde deopotrivă unități în subordinea organelor locale ale administrației de stat, ale cooperației meșteșugărești, de consum și agricole, ca și ateliere ale micilor meșteșugari.

Legea nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici a investit consiliile populare cu răspunderea pentru buna organizare a activității unităților de producție și de prestări de servicii, pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale și de forță de muncă, în vederea satisfacerii din ce în ce mai bune a cerințelor populației. Anul 1981 a marcat un pas hotărîtor în îndeplinirea acestor atribuții, materializarea a numeroase inițiative, identificarea și exploatarea a noi posibilități. Deosebit de semnificative sînt conturarea, testarea și afirmarea unor elemente ce tind să se constituie într-un **sistem original și eficient de relații de colaborare și cooperare definitorii pentru structura de organizare, conducere și funcționare a industriei mici.** Sînt semne ale startului spre o calitate nouă, superioară cu profunde implicații pozitive pe plan economic și social. Este pe deplin oportun ca **formele ce apar și care își demonstrează șansele de viabilitate să fie promovate cu curaj și tenacitate, sprijinite dinăuntrul și din afara sistemului, pentru ca rezultatele să se ridice la cota necesităților în continuă creștere ale societății noastre.**

Vom exemplifica, în cele ce urmează, cu aspecte din experiența a 5 județe : **Olt, Bihor, Iași, Argeș, Cluj.**

Arie largă de conlucrare a consiliilor populare cu diferite organisme din teritoriu

ÎN MAGISTRALA expunere la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 25—26 noiembrie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat din nou **sarcinile de mare importanță ce revin organelor locale** — consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale — **în buna desfășurare a activității economice pe plan teritorial,** în conformitate cu prevederile legilor, cu măsurile privind autoconducerea, autoaprovizionarea și autogestiunea. Între aceste sarcini, pe un loc de frunte se înscrie **dezvoltarea eficientă a producției și prestărilor de servicii în industria mică.**

Programele unitare în acest domeniu pentru actualul cincinal — elaborate și aprobate în fiecare județ, cu participarea tuturor organelor și unităților interesate — prevăd creșteri importante ale volumului activității, care în anul 1985 urmează să ajungă, ca valoare raportată la un locuitor, la 3 758 lei în Olt, 4 081 lei în Argeș, 5 025 lei în Bihor, 2 736 lei în Iași etc. Rezultatele obținute în primele 11 luni ale anului în curs arată **tendința de depășire a nivelurilor preconizate,** astfel încît, punîndu-se la maximum în valoare posibilitățile existente și cele ce vor mai fi create, să se accelereze în toate județele atingerea cifrei stabilite pentru perspectivă de Congresul al II-lea al consiliilor populare : 5 000—6 000 de lei pe locuitor. Totodată se vădește capacitatea industriei mici de a obține **indicatori de eficiență economică** ce o situează alături de ramuri mai bine dotate și cu avantajul unei producții de serie, superior organizate.

În județul Cluj, de pildă, pe 9 luni : productivitatea muncii — 65 340 lei/persoană ; cheltuieli totale la 1 000 de lei producție+prestații — 883,1 lei, din care cheltuieli materiale 452,4 lei ; la 1 000 de lei fonduri fixe — o valoare de producție+prestații — 1 159,5 lei, beneficii de 66,6 lei.

Regăsim în această evoluție pozitivă și efectul măsurilor luate de către consiliile populare județene pentru **organizarea rezolvării, în structura existentă a aparatului lor, a problemelor legate de elaborarea lucrărilor de plan în profil teritorial** pentru industria mică **și urmărirea realizării sarcinilor,** respectiv de **urmărirea îndeplinirii planului unităților,** coordonarea făcînduse prin sectoarele de resort (planificare teritorială ; planificarea economiei locale) ale secțiilor de planificare-dezvoltare-organizare. Aceste sectoare colaborează îndeaproape cu compartimentele de planificare ale uniunilor cooperatiste și direcției agricole, cu cele din unități.

Secția de planificare a județului Iași apelează la metode participative pentru rezolvarea unor probleme de conținut. Pe lîngă convocarea reprezentanților acestor compartimente la dezbateri în vederea consultării, expunerii punctelor de vedere și găsirii celor mai potrivite soluții, s-a recurs și la constituirea unor grupe de lucru, formate din specialiști în domeniul respectiv, care lucrează pe bază de tematici și programe aprobate. Antrenarea cadrelor de specialitate, care cunosc în detaliu situația concretă a subramurilor și a unităților, a permis ca în județul Olt, la desfășurarea în profil teritorial a indicatorilor de plan propuși de uniunile județene a cooperativelor meșteșugărești și a celei de consum, de direcția generală pentru agricultură și industria alimentară și de unitățile consiliilor populare, la stabilirea nivelurilor pe fiecare oraș și comună să se țină seama de încărcarea corespunzătoare a capacităților de producție, de resursele existente pe plan local și de gradul de acoperire a necesarului din fondul central, de diversificarea producției de bunuri de consum și servicii.

O influență decisivă a avut și **antrenarea,** în activitatea de stabilire a direcțiilor și nivelurilor de dezvoltare, **a unor organisme județene larg reprezentative :** comisia de planificare teritorială, comisia de coordonare a producției bunurilor de larg consum, consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestări de servicii către populație. Reunind deputați, cadre de conducere, specialiști, reprezentanți ai consumatorilor, acestea aduc la masa comună a colaborării nu numai puncte de vedere și sugestii, ci și **sprijin în inițierea, realizarea și urmărirea unor acțiuni concrete.**

În Bihor, membrii comisiei de planificare teritorială sînt repartizați pe unități ale industriei mici, unde țin legătura cu compar-

Inițiative, rezultate, perspective

Dezvoltarea capacităților de producție și servicii

BIHOR ■ Industria mică deține o pondere de circa o zecime în producția-marfă industrială a județului ● Anul acesta, cooperativele meșteșugărești au asimilat peste 400 de produse noi, cu caracteristici îmbunătățite, au introdus încă 12 activități în gama prestărilor de servicii, au deschis 22 de unități în noile ansambluri de locuințe din orașele județului ● Celor 789 de unități de producție și prestări de servicii din mediul rural, existente în prezent, cooperația de consum le va adăuga, pînă la finele cincinalului, încă 310, ținînd seama de solicitările consiliilor populare comunale. Vor fi astfel atrași în munci permanente peste 4 300 de lucrători, în majoritate femei (din care circa 450 cu muncă la domiciliu), față de 3 170 în prezent. Se va extinde darea unor unități în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice (actualmente, această formă se aplică la peste 50 de unități).

OLT ■ Uniunea județeană a cooperativelor de consum a înființat anul acesta 54 noi unități de producție sau prestări de servicii, în principal pentru valorificarea materialelor recuperabile și refolosibile ● Se prevede ca în anul 1935, în județ să funcționeze peste 1 800 de unități (formații de lucru) ale industriei mici, din care mai mult de 1 500 în mediul rural ; 2 200 de persoane (față de 530 în anul trecut) vor executa prin muncă la domiciliu produse, lucrări și servicii pentru populație.

CLUJ ■ Circa 31 000 de persoane lucrează în cele 1 749 de unități ale industriei mici, care funcționează în toate cele 80 de localități ale județului.

IAȘI ■ Personalul antrenat în activitățile de industrie mică va crește, în actualul cincinal, cu 49%, ponderea lui în totalul personalului muncitor din județ ridicîndu-se de la 8,8% în 1980, la 12,5% în 1935.

ARGEȘ ■ Consiliul popular județean a luat măsuri pentru stimularea extinderii producției și prestărilor de servicii în atelierele proprii ale micilor meșteșugari. Numărul acestora se ridică în prezent la circa 1 700, iar volumul anual al activității depășește 30 milioane de lei ● 50 de mici unități, cu volum de activitate redus, au fost predate — pe bază de contract — în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice, între care și pensionari ● Peste 2 000 de persoane — în majoritate femei, pensionari, invalizi — mai cu seamă în localitățile rurale, participă prin muncă la domiciliu la executarea de produse și prestarea de servicii.

timentul plan, ajută la elaborarea de studii, la organizarea sistemului de urmărire a realizării sarcinilor. Comisia județeană Olt de coordonare a producției bunurilor de larg consum a analizat stadiul atins și a stabilit măsuri de îmbunătățire în legătură cu : dezvoltarea producției de industrie mică și artizanat în cooperativele meșteșugănești, de consum, agricole și în asociațiile intercooperatiste ; nivelul calitativ al produselor destinate populației ; extinderea muncii la domiciliu ș.a. Colectivele de lucru ale comisiei de planificare teritorială Iași au întreprins acțiuni comune cu cabinetul județean de organizare economico-socială, stabilind elemente de cercetare socio-economică în vederea elaborării unui model de dezvoltare pe ansamblul județului și pe microzone de polarizare, avînd ca temă de bază mica industrie. O formulă interesantă a fost pusă la punct în județul Cluj ; un colectiv pentru coordonarea activității de dezvoltare a industriei mici, condus de prim-vicepreședintele comitetului executiv al consiliului popular și funcționînd cu 4 subcolective pe domenii — ceea ce conferă preocupărilor un caracter mai ordonat, un plus de permanență, de însumare a eforturilor, de garanție a înfăptuirii măsurilor stabilite.

Fără a suplini pe deplin necesitatea unui **sector special profilat, la consiliul popular județean, pentru coordonarea întregii activități de industrie mică din teritoriu** — necesitate relevată în repetate rînduri în revista noastră — astfel de modalități de cuprindere corelată a problemelor și-au demonstrat utilitatea de necontestat.

Lunar, în județul Cluj se organizează, pe grupe de 10—15 localități, întîlniri de lucru la care participă vicepreședinții comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare orășenești și comunale, cadre de conducere și din aparatul secțiilor planificare și tehnic-investiții, al administrației financiare, al direcției comerciale, care dezbat problemele legate de îndeplinirea planului și găsesc soluții ; pe de altă parte, au loc întîlniri ale lucrătorilor secției județene de planificare cu conducerile liceelor industriale, discutîndu-se orientarea microproducției în atelierele-școală, diversificarea ei, necesitățile legate de baza materială pentru realizarea volumului și sortimentelor prevăzute. Sectorul de planificare teritorială de la Consiliul popular al județului Bihor organizează trimestrial analize axate pe aspecte de actualitate ale îndeplinirii programului unitar : înființarea și amplasarea de noi unități, îmbunătățirea și lărgirea gamei serviciilor în noile ansambluri de locuințe, soluții de rezolvare a solicitărilor de prestări de servicii în comune unde nu funcționează unități specializate etc. ; la nivelul consiliilor populare ale comunelor, orașelor, municipiului Oradea se analizează, cu aceeași periodicitate, îndeplinirea indicatorilor de plan ai industriei mici pe plan local.

Dar sistemelor informale, ca auxiliare ale conducerii, li se pot delega competențe, nu însă autoritate și responsabilitate în sensul strict al cuvîntului. De aceea, **controlul** rămîne o funcție esențială în înfăptuirea atribuțiilor consiliilor populare privind organizarea activității industriei mici din teritoriu. Analizele periodice în sesiuni ale consiliilor populare județene (Argeș), în ședințe de comitet sau birou executiv (Olt, Bihor) constituie bune prilejuri de reglare pe parcurs a îndeplinirii programelor unitare, de intervenție pentru remedierea unor abateri față de direcțiile stabilite, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă. Un plus considerabil de eficiență se obține atunci cînd se organizează un astfel de control **raportat nu numai la situația globală, ci și pe verticala ierarhică și pe domenii de detaliu.**

Pentru a asigura baza informațională indispensabilă exercitării controlului și adoptării deciziilor, apare necesar ca **în sistemul raportărilor statistice să fie incluși și indicatorii utilizați în planificarea în profil teritorial,** astfel încît la nivelul județului să se cunoască nemijlocit — și nu prin investigații ocazionale — situația industriei mici în ce privește producția (netă, marfă, globală), prestările de servicii neindustriale, numărul mediu al lucrătorilor (inclusiv cu muncă la domiciliu), activitatea micilor meseriași, indicatorii de eficiență. Preluăm această propunere, adresînd-o Direcției Centrale de Statistică.

Armonizarea resurse-potențial-ofertă-cerere

CONDUCEREA planificată în profil teritorial a industriei mici, pe baza programelor unitare, trebuie să aibă **suficientă elasticitate** pentru a se mula după unele elemente dificil de prognozat ale comenzii sociale. Potențialul material, cel uman, baza tehnică-tehnologică — în funcție de care se construiește oferta de produse și servicii — pot suferi (și s-a dovedit în practică acest lucru) modificări esențiale, fie dirijate, atunci cînd se întrunește un complex de condiții, fie apărute în mod obiectiv. Oferta însăși, care în principiu trebuie să vină în întîmpinarea cererii, poate fi influențată pe de o parte de ivirea unor restricții din interiorul sau din afara sistemului, pe de altă parte de variații de accent ale cererii, determinate de fenomene considerabil mai ample ca sorginte și rezonanță decît o simplă modă.

Să exemplificăm. O cooperativă agricolă de producție trece la valorificarea unor terenuri inapte pentru alte folosințe agricole, realizînd plantații de răchită. S-a creat astfel o resursă materială, care cere ca la data primei recolte să existe capacitate (forță de muncă, spații de lucru) pentru producția de împletituri. Se naște oferta. Procesul poate fi și invers : o comandă masivă, în cadrul unui contract de durată, să stimuleze dezvoltarea plantației și a capacității de prelucrare. Sau: măsurile luate în economia națională pentru raționalizarea utilizării aluminiului obligă unitățile de industrie mică profilate pe producerea de articole gospodărești din acest metal, să schimbe operativ materia primă, concepția produselor și tehnologia de realizare și să confrunte noua ofertă cu cererea. Sau : implicațiile ce derivă din accentuarea autoconducerii și autoaprovizionării în profil teritorial cer industriei mici să soluționeze operativ, încă pentru anul 1982, probleme cum sînt producția de unelte de grădinărit și alte materiale pentru legumicul-

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 23)

Ipoteze asupra naturii şi caracterului crizei

UNUL din aspectele mai puţin vizibile şi deci mai puţin percepute ale complexităţii realităţilor economice mondiale este acela că nici una din crizele actuale, **nici unul din marile dezechilibre de care suferă economia nu ar putea fi tratate printr-o terapeutică izolată.** Aceasta întrucît nici una din multiplele crize actuale nu acţionează izolat şi nu are efecte circumscrise într-o singură sferă de activitate. Am avansat în articolul anterior ideea că încercînd să descifrăm cauzele crizelor energetice şi de materii prime ajungem la concluzia că tehnica şi tehnologia actuală au contribuit din plin la agravarea acestora, după cum, la rîndul lor, aceste crize alimentează şi întreţin criza valutar-financiară şi bulversarea structurilor economice ale statelor, şi că laolaltă toate aceste fenomene complică şi agravează criza urbanizării excesive, a marilor oraşe ce se sufocă sub presiunea efectelor nedorite ale aglomerării şi dependenţei prea mari faţă de tehnologiile poluante sau sînt confruntate cu mari probleme bugetare în încercarea de rezolvare a contradicţiilor dintre dimensiunea lor uriaşă şi restricţiile de energie, materii prime, restricţiile ecologice. În afară de criza energetică şi de materii prime, alte crize poate şi mai dramatice se prefigurează în viitor şi anume criza apei — mult prea intens utilizată, risipită, poluată şi într-un viitor — din păcate nu mult prea îndepărtat, criza, să-i spunem, a atmosferei — ale cărei echilibre sînt ameninţate de poluare şi de tot mai intensa populare cu obiecte cosmice — sateliţi, rachete, staţii interplanetare etc., etc.

O concepţie compromisă

ŞI ASTFEL ajungem la întrebarea dacă nu cumva este vorba aici de o criză şi mai profundă ce decurge din însăşi maniera în care omul zilelor noastre **percepe şi realizează relaţia sa cu natura prin intermediul tehnicii şi în contextul ansamblului societăţii omeneşti.** Considerăm că — influenţat de incontestabilele succese ale cunoaşterii şi mai ales de posibilităţile tehnice şi tehnologice de manevrare a unor importante forţe ale naturii — omul, a ajuns, în special în ultimul secol, la acea atitudine demiurgică faţă de natură, la care ne-am mai referit. Aşa se explică tratarea naturii ca sursă de materii prime — pînă de curînd considerate inepuizabile — şi deci exploatate adesea în chip neraţional. Aşa se explică întreg comportamentul lipsit de grijă pentru respectarea legilor şi echilibrelor naturii a cărui consecinţă începe să fie resimţită de generaţia actuală, dar a cărei moştenire va prejudicia condiţiile de viaţă ale generaţiilor viitoare. Considerîndu-se mai presus de natură, „stăpîn al ei", omul zilelor noastre a pierdut din vedere două elemente esenţiale : 1) faptul că el însuşi este unul din elementele componente ale naturii vii — evident dotat cu inteligenţa cea mai înaltă şi 2) faptul că toţi oamenii de pe planetă care alcătuiesc **Societatea** actuală sînt îndreptăţiţi să se bucure de binefacerile civilizaţiei moderne. Or, este evident că această concepţie excesiv demiurgică, de „stăpîn al naturii" este tot mai mult compromisă de realităţi.

Pierzînd din vedere aceste elemente, omul modern a orientat în mod arbitrar însăşi producţia de bunuri materiale, spre tipul de creştere economică liniară, urmărind realizarea unor producţii tot mai mari într-un termen cît mai scurt, pentru a obţine beneficii cît mai mari. Succesele de moment ale tipului respectiv de creştere nu au putut însă masca multă vreme deficienţele şi dezavantajele care îl însoţeau. Astfel, accelerarea ritmului creşterii respective antrena consumuri neraţionale de resurse energetice şi materii prime neregenerabile, conducînd la secătuirea resurselor celor mai eficient exploatabile. În această perioadă s-au agravat şi mai mult şi decalajele economice dintre state, s-au accentuat contradicţiile de interese în ce priveşte exploatarea resurselor naturale între ţările industrializate şi cele în curs de dezvoltare.

Concomitent, are loc o iraţională escaladare a cursei înarmărilor, o acumulare de mijloace de distrugere în masă capabilă să disloce întreaga planetă. Efectele acesteia se răsfrîng atît în planul condiţiilor de viaţă ale popoarelor ce sînt frustrate de importantele resurse irosite pentru înarmare, în menţinerea nefastei psihoze a războiului şi, nu în ultimul rînd în deteriorarea primejdioasă a echilibrelor naturii.

Un vast cortegiu de consecinţe neluate în consideraţie, de efecte neprevăzute şi cu implicaţii adînci în modul de producere a bunurilor materiale, în însăşi modul de viaţă al oamenilor şi în relaţiile dintre state şi-a făcut apariţia pe scena istoriei. Deceniile 7—8 ale secolului nostru înfăţişează tabloul unei lumi profund perturbate, care s-a trezit în faţa unor restricţii nebănuite şi nedorite, restricţii ce nu pot fi ignorate multă vreme fără riscul de a le agrava şi de a face şi mai dificil procesul de adaptare ce se vădeşte a fi imperios necesar.

Realism şi circumspecţie

DE TREZIREA la realitate, de înţelegerea corectă a genezei ansamblului de perturbări ale vieţii economice a lumii depind în cea mai mare măsură posibilităţile de a găsi soluţii de adaptare la restricţii, depinde adoptarea unei terapeutici de ansamblu care să elimine cauzele răului, nu să încerce să estompeze unul sau altul din simptomele sale. O atare terapeutică implică modificarea viziunii omului modern asupra relaţiilor sale cu natura, recunoaşterea onestă a faptului că el însuşi este o componentă a naturii şi că este implicat direct în procesele şi ciclurile naturii care se cuvine să fie luată drept model în conceperea şi organizarea proceselor tehnologice. O atare viziune ar determina o atitudine mai raţională faţă de resursele naturale atît faţă de cele regenerabile, cît mai ales faţă de cele neregenerabile, care, exploatate prădalnic şi irosite în mod iraţional, încep să-şi dezvăluie limitele.

În al doilea rînd, o doză de realism şi circumspecţie, de modestie, în evaluarea raportului şi posibilităţilor omului de a manevra forţele şi elementele naturii ar conduce la orientarea tehnicii şi tehnologiei spre găsirea de soluţii de extragere, prelucrare, valorificare şi consum a materiilor prime naturale care să urmeze pe cît posibil modelul ciclurilor naturii în care nimic nu se pierde, totul se transformă — pentru a evita perturbarea echilibrelor naturii, echilibre constituite de-a lungul a milioane de ani.

În al treilea rînd, o viziune mai raţională asupra realităţilor contemporane ar impune o atitudine responsabilă a tuturor oamenilor faţă de condiţiile de viaţă ale locuitorilor de pe întreaga planetă.

Progresele ştiinţifice şi tehnice, revoluţia din domeniul comunicaţiilor anulează practic distanţele, iar procesele industriale şi industrializarea agriculturii, procesele demografice, dezvoltarea comerţului internaţional de două ori mai rapidă decît a producţiei adîncesc tot mai mult diviziunea internaţională a muncii, iar în atari condiţii un număr tot mai important de probleme pot fi rezolvate numai la nivel planetar. Formarea conştiinţei responsabilităţii pentru destinul întregii omeniri, pe de o parte, şi a conştiinţei responsabilităţii şi a limitelor posibilităţilor de a utiliza elementele naturii, pe de altă parte, va putea contribui în mare măsură la declanşarea reflexului de adaptare la restricţiile actuale, în vederea pregătirii unui viitor mai bun.

Este îmbucurător faptul că atît la nivelul oamenilor de ştiinţă cît şi în domeniul politicilor economice se remarcă o preocupare crescîndă pentru scrutarea perspectivelor de viitor cu mai multă circumspecţie şi modestie, că se fac referiri la „un realism nou şi o nouă sobrietate", la necesitatea de a se ţine seama de „toate constrîngerile ce acţionează pe termen scurt şi mai ales de cele viitoare".

Capacităţile de producţie : adaptări, reorientări, rezerve

DURATA **crizei, scăderea prelungită a cererii de bunuri tradiţionale** produse de economia majorităţii statelor **antrenează o supracapacitate de producţie industrială,** conco-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 47 din 20 noiembrie 1981

mitent cu o pierdere importantă de rentabilitate și de competitivitate a industriilor care nu au reușit să se adapteze rapid, care nu și-au redus drastic costurile de producție și nu și-au îmbunătățit performanțele calitative. În atari condiții se observă tendința ca atunci cînd anumite capacități de producție, (îndeosebi cele mari consumatoare de energie și de materii prime, dar și cele axate pe materii prime importate) nu pot fi reprofilate pentru a deveni mai eficiente se preferă trecerea lor în rezervă. Între două rele se alege cea mai puțin nocivă, evitîndu-se cheltuieli de producție ce nu pot fi acoperite datorită scăderii cererii pentru produsele respective, dar mai ales, datorită creșterii costurilor energetice.

O preocupare la nivel mondial pentru reevaluarea capacităților de producție, pentru redimensionarea și redistribuirea lor este evidentă **concomitent cu profunde mutații tehnologice.** După cum se știe, începînd cu a doua jumătate a secolului nostru comerțul internațional s-a dezvoltat de două ori mai rapid decît producția țărilor industrializate, ceea ce a făcut ca adîncirea diviziunii internaționale a muncii, a interdependențelor dintre state să devină un fenomen general. Dar, în mod deosebit după declanșarea așa-zisei crize energetice, **s-a conturat preocuparea statelor de a se specializa în acele producții pe care ele sînt mai apte să le furnizeze, în funcție de resursele proprii.**

Preocuparea pentru elaborarea unor prognoze și strategii naționale de tranziție, a unor strategii pe termen mediu și lung devine tot mai intensă. Se elaborează programe de asigurare a independenței energetice sau de restringere a dependenței față de importurile petroliere, strategii de asigurare a independenței alimentare, iar mai recent în Japonia a apărut preocuparea pentru o strategie de independență tehnologică. Întrucît dintre țările industrializate Japonia este cea mai puternic dependentă de importurile de energie și de alte materii prime și întrucît această țară s-a adaptat cel mai rapid la constrîngerile crizei vom încerca în cele ce urmează să descifrăm unele elemente ale reușitei procesului de adaptare.

Observatorii O.C.D.E.[1]), care au urmărit îndeaproape evoluția Japoniei în această perioadă, au remarcat frecventele și rapidele ajustări ale structurilor economice la conjunctura mondială. Ajustările respective au vizat următoarele coordonate : 1) eliminarea capacităților excedentare în industriile cunoscînd dificultăți de ordin structural ; 2) promovarea industriilor avansate, adică, în primul rînd, cu puternic randament energetic și tehnologic ; 3) modernizarea și raționalizarea întreprinderilor mici și mijlocii, acestea avînd ample posibilități de adaptare, restructurare, reprofilare ; 4) reducrea costurilor de producție ; 5) punerea în valoare a resurselor de energie de înlocuire pentru a reduce vulnerabilitatea țării față de evoluția pieței petroliere.

Printre industriile cu capacități devenite excedentare (ca urmare a creșterii prețurilor petroliere și a altor materii prime, a intensificării concurenței internaționale) care au fost restructurate se citează : fabricarea de oțel la cuptoare electrice și la cuptoare Martin, topitorii de aluminiu, producția de îngrășăminte chimice, fabricarea de produse din fibre sintetice, fabricarea de carton ondulat și construcția de nave. Reducerea capacităților excedentare a avut loc fie prin trecerea în rezervă, fie prin reconversiunea la noi activități, cum s-a întîmplat cu industria navală care a renunțat la navele cisterne clasice și a început să producă altele de tipuri mai elaborate ca cisternele pentru transportul gazului natural lichefiat. O parte din capacitățile de producție a fost transferată în alte țări — în special din sectorul industriilor mari consumatoare de energie ca cea a aluminiului și petrochimică.

Ofertă de produse modificată

DEZVOLTAREA sectorului mașinilor industriale s-a caracterizat prin două tendințe : pe de o parte prin integrarea tehnologiilor noi, ca electronica miniaturizată, și pe de altă parte, prin expansiunea „serviciilor de inginerie", adică a concepției de uzine întregi destinate exportului. S-au extins sectoarele electronicii aplicate la informație care înglobează telecomunicațiile și alte aplicații ale tehnologiilor semiconductorilor precum și producția de circuite integrate care a crescut rapid și al căror preț a diminuat spectaculos.

O preocupare generală a industriilor japoneze a constituit-o reducerea costurilor de producție prin diminuarea consumurilor de energie și de materii prime pe unitatea de produs. În toate domeniile industriale au fost introduse instalații cu înalt randament energetic și de folosire a energiilor secundare. De asemenea, tehnologiile noi au fost integrate într-o multitudine de produse existente, ceea ce a ameliorat calitatea acestora contribuind și la reducerea prețului lor și deci, la creșterea competitivității. Bunăoară, circuitele integrate nu numai că au fost încorporate în ordinatoare și în tehnologii de fabricație ci utilizarea lor s-a extins progresiv la vehicule și automobile, la aparatele electromenajere și alte bunuri de consum durabile ca și la materialul și mașinile de birou. Această evoluție a fost întovărășită de o raționalizare și o automatizare a procedeelor de producție din ce în ce mai accentuată, ceea ce a condus la creșterea rentabilității.

Reducerea sensibilă a cererii de petrol pe unitatea de produs în sectorul industrial a fost stimulată de stat și prin măsuri vizînd încurajarea (prin scutiri de impozite, taxe etc.), a investițiilor din domeniul utilizării surselor noi de energie : solară, geotermică, gazeificarea cărbunelui etc. Ceea ce este precumpănitor în preocupările de politică economică japoneză este urmărirea îmbunătățirii continue a calității produselor, a ameliorării parametrilor tehnici și deci a competitivității acestora **în vederea realizării expansiunii permanente a exporturilor.**

Amploarea deosebită a modificării ofertei de produse realizată încă din anii 1970 **demonstrează remarcabila flexibilitate a industriilor japoneze.** În ceea ce privește nivelul tehnologic se poate afirma că Japonia se situează cel puțin la un nivel comparabil cu cel al țărilor industrializate — în unele domenii deținînd de pe acum prioritatea.

Pentru viitor se remarcă faptul că această țară — care s-a bazat în ultimele decenii pe importuri masive de tehnică nouă — urmărește să renunțe la asemenea importuri. Politica sa urmărește trei obiective majore: **dezvoltarea noilor tehnologii, formarea de oameni inventivi și punerea în acțiune a mijloacelor necesare pentru realizarea unei independențe tehnologice.** Încă în anul fiscal 1980 (martie 1980--aprilie 1981) firmele japoneze au reușit pentru prima dată să vîndă în străinătate brevete de invenții, licențe și „know-how" a căror valoare o depășește pe cea a importurilor. Cu toate realizările remarcabile dobîndite pînă acum, este interesant de semnalat faptul că cercetătorii japonezi se întreabă dacă țara lor va ști să înfrunte evoluțiile tehnologice din viitor, dacă modificările conjuncturii economice mondiale nu vor contribui la diminuarea competitivității actuale și dacă nu vor fi confruntați cu dificultăți noi, decurgînd din faptul că au acordat mai multă atenție cercetărilor aplicative și mai puțină celor fundamentale — singurele în măsură să revoluționeze tehnica.

Strategii de independență energetică, alimentară, tehnologică

UNA din concluziile pe care încep să le desprindă economiștii din întreaga lume este aceea că a trecut vremea „modelelor" general valabile și că este necesar ca fiecare țară să cunoască bine toate resursele proprii și, în funcție de aceasta, să-și redimensioneze și reprofileze potențialul productiv, atît în industrie cît și în agricultură. Am insistat mai mult asupra experienței japoneze, întrucît asupra ei se apleacă cu atenție cercetători din toată lumea urmărind nu atît „modelul" ca atare, cît maniera în care această țară lipsită de resurse materiale s-a repliat rapid asupra propriilor forțe și a reorientat prompt întreaga structură economică.

Poate că mai mult ca oricînd, apare necesitatea de a se studia cu atenție modalitățile proprii prin care diferite state încearcă să-și adapteze aparatul productiv la restricțiile de tot felul ale momentului și mai ales maniera în care încearcă să prevadă și să preîntîmpine posibilele noi dificultăți ce se profilează la orizontul sfîrșitului de secol. Ne-am referit în cele de mai sus la exemplul ilustrativ în acest sens al Japoniei, dar este la fel de instructivă și experiența altor țări, de dimensiuni mai mici, ca țările nordice europene, Elveția, Danemarca, Olanda, Noua Zeelandă, etc., care și-au reevaluat propriile resurse și avantaje economice și în funcție de acestea și-au modificat rapid structurile.

Dintre învățămintele desprinse în confruntarea cu restricțiile amplei crize economice mondiale s-a conturat aceea că **este necesar ca fiecare țară să poată produce cu prioritate produsele strategic necesare asigurării aprovizionării propriului popor cu bunuri alimentare și de strictă necesitate și să producă pentru export acele bunuri pe care le poate realiza în condiții de competitivitate.** Faptul că unele țări elaborează programe de asigurare a independenței energetice, alimentare, tehnologice nu este deloc întîmplător. Aceasta nu poate fi considerată o acțiune de moment ci, mai curînd, un act de maturitate, de responsabilitate față de destinul generațiilor viitoare.

Maria D. POPESCU

[1]) Economie Japonaise depuis le premier choc petrolier, les facteurs de la ressuite du processus d'ajustement. Extrase din studiul pe care O.C.D.E. îl consacră anual Japoniei în seria sa de studii economice publicat în „Problemes economiques" nr. 1.744/21.X.1981.

Dezbatere organizată de „Revista economică", împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului

POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (II)

Tiberiu Moț — șeful filialei Arhivelor Statului județul Timiș — Avînd în păstrare documente create de numeroase și diverse instituții, organizații și organe de stat, administrative și economice, a căror arie de competență depășea în multe cazuri nu numai teritoriul actualului județ Timiș, ci și al Banatului, ca provincie a țării noastre, iar, uneori, chiar teritorii aflate în prezent între hotarele altor state, Filiala Arhivelor Statului din Timișoara oferă surse de informații cu o tematică foarte variată și complexă între care un loc important revine și problemelor puse în discuția prezentei consfătuiri.

Primul fond arhivistic pe care doresc să îl prezint este totodată și unul dintre cele mai importante fonduri păstrate de filiala noastră, anume Comandamentul general bănățean, instituție care în prima jumătate a sec. XVIII exercita și funcția de guvernămînt provincial în Banatul istoric, în numele și reprezentînd Casa domnitoare din Viena, funcție pe care o va exercita după 1779 și pînă pe la jumătatea sec. XIX, pe teritoriul restrîns denumit granița militară.

Primele informații referitoare la surse și exploatarea minereurilor datează din 1727, 1728, vizînd zăcămintele și minele de cupru, argint și fier din zona Oravița, Bocșa-Moldova Veche. Întrucît în 1747 s-a înființat Direcția montanistică bănățeană care a preluat coordonarea întregii activități de prospectare, extragere și prelucrare a minereurilor pe teritoriul Banatului, informațiile de această natură sînt mai rare și se referă aproape exclusiv la teritoriul granitei militare — adică partea de SV, S și SE a actualului județ Caraș-Severin. Informațiile constau, de regulă, din descoperirea și raportarea unor surse de minereuri și minerale ; sînt semnalări de zăcăminte de cupru, în anii 1733, 1807 și 1810 de... aur, în anii 1775, 1787, 1801 și 1810 de turbă și cărbuni piatră (Steinkohlen în anii 1775, 1786, 1778, 1792 și 1808, de pirită și minereu de fier în anii 1728, 1774, 1775 și 1812 și de var în anii 1807, 1811 și 1814.

O documentație mult mai bogată ne oferă fondul susmenționat privind potențialul hidraulic, cunoașterea și amenajarea rîurilor pentru navigație și combatrea inundațiilor. Numeroase documente se referă la canalizarea rîului Bega, asigurarea navigabilității și întreținerea canalului navigabil și a digurilor, din anii 1727, 1728, 1732, 1753, 1780, 1782 — în acest an și privind stăvilarul de la Coștei care funcționează și în prezent — 1796, 1798, 1800 și 1813. În legătură cu canalul Bega mai menționăm aci, deși nu face parte din fondul arhivistic amintit, un document depistat în fondul Direcția montanistică bănățeană, — unde constituie un unicat, neavînd nici o legătură cu atribuțiile și teritoriul de competență al respectivei instituții, și anume raportul topografului Abraham Kaltschmidt din Oravița către Administrația imperială regală a Banatului, datat 1753 mai 8, în care descrie pe larg constatările inspectării canalului Bega pe traseul Timișoara-Becicherecul Mare (Zreniamin — Jugoslavia). Sînt prezentate fisurile și spărturile în dig, cu menționarea cauzelor — de pildă vîrtej, format în albia canalului, amenajări ale locuitorilor pentru pescuit, ancorare de mori plutitoare și acces către acestea, praguri din depuneri cauzînd înnămolire — precum și măsurile necesare — curățirea albiei, înălțarea digului, etc.

Revenind la fondul Comandamentului general bănățean, semnalăm o serie de documente referitoare la lucrările de întreținerea navigabilității, curățire a albiei de stînci, a malurilor Dunării, inclusiv amenajarea portului Orșova, din diverși ani în perioada 1728—1814. Alte documente se referă la construirea de diguri la Caransebeș, (în 1798, 1800 și 1806) curățirea canalului Birda-Berzovia, în 1808, lucrări de amenajare pe rîul Cerna, în 1812, regularizarea cursului rîului Nera, în 1814 etc.

Un fond arhivistic cu o deosebită bogăție de informații privind resursele de minereuri și minerale din Banat, este cel creat de fosta Direcție montanistică bănățeană, înființată în 1747, dar care, preluînd funcțiile Comisiei montanistice bănățene, care a coordonat problemele miniere în Banat cu începere din 1717, cuprinde documente începînd din 1725, și care a funcționat pînă în 1856. Aria informatică se poate deduce din atribuțiile și competențele instituției, și anume coordonarea activității de prospectare, exploatare și prelucrare a minereurilor și mineralelor din Banat, și în unele perioade, din zona Băița — jud. Bihor și Milova — jud. Arad.

Vom încerca în cele ce urmează, să menționăm cîteva informații și documente direct legate de tematica prezentei consfătuiri. Astfel, într-un raport din 2 febr. 1740 se prezenta situația minelor după războiul austro-turc, alte documente se referă la sistarea exploatării galeriei Sf. Antoniu din Docnecea, datorită sărăciei zăcămîntului în 1743, abandonarea minelor de la Moldova din cauza nerentabilității, concesionarea către particulari a exploatării aurului lîngă satul Bănia jud. Caraș-Severin, nefiind rentabilă pentru stat, în 1748, mai multe cereri ale unor locuitori de a li se concesiona exploatarea unor zăcăminte din zona Docnecea (muntele Daniel, muntele Dilva bună, valea Polna, etc.) în 1760, lucrări de explorare la Jilina, Ciudanovița, Cîrliște și Maidan în 1765; din același an menționăm memoriul Asociației concesionarilor de mine din Docnecea în care, printre altele, se menționează scăderea minereului în diferite galerii, raportul din 22 sept. 1781 al unui concesionar de mine din Docnecea cu privire la găsirea și exploatarea unui zăcămînt de bismut, un raport din 8 iul. 1803 despre lucrările de exploatare pentru găsirea de var la Sasca ; despre bogăția de pirită de sulf în mina Balbina de la Moldova Veche, în 1884, ordinul din 27 dec. 1805 privind deschiderea unei explorări miniere în apropierea comunei Dubova, unde s-au descoperit urmele unei exploatări vechi descrierea unui zăcămînt de nisip silicios descoperit în 1807 pe dealurile de la Biniș și Doclin, (jud, Caraș-Severin). Mai semnalăm rapoartele de inspecție din 1811 asupra zăcămintelor de fier și plumb de la Rusca Montană — în văile Padiș și Losna, precum și pe Dealul Negru; raportul din 8 oct. 1811 rezultatele verificării explorării zăcămintelor de plumb și cupru în valea Vîrciorovei și pe muntele Vîrciorovei de lîngă localitatea Obreja (jud. Caraș-Severin) ; Tabelul sinoptic al mineritului din Banat în perioada 1800—1816 care cuprinde istoricul, caracteristicele, poziția, etc. ale exploatărilor de la Oravița, Sasca, Moldova, Docnecea Bocșa, Reșița, Rusca Montană Ferdinand (Oțelul Roșu) și Cladna din Banat, Milova din jud Arad și Băița din jud. Bihor ca și raportul topografului mi-

nier Meisslenger, întocmit la 2 sep. 1828, privind cercetarea huilei. descoperită de un locuitor în părţile Caraşovei. Alte documente semnalează descoperirea în anul 1839 a unor nisipuri aurifere în împrejurimile localităţii Groşi jud. Arad, cercetările privind magnetismul în Banat efectuate în 1846 de către K. Kreil, directorul Institutului seismografic din Praga; minele de huilă existente pe teritoriul Oficiului montanistic Steierdorf (Anina) în 1851 ; calculul estimativ efectuat în 1852 privind cantităţile de huilă ce pot fi extrase în decurs de 15 ani în minele de la Steierdorf Anina; aurul din valea Lisava pînă la rîul Caraş, semnalat în 1853, preliminările extracţiei de aur pe anul 1861 la minele din Sasca etc.

Filiala Arhivelor Statului Timişoara are în păstrare arhiva creată de fosta Direcţie a minelor din cadrul U.D.R., care include şi documentele create de Steg, începînd din 1856. Documentele în cauză constituie, desigur, o bogată sursă de informaţii privind resursele şi extracţia de noi minereuri şi minerale din Banat. În acest sens semnalăm rapoartele privind lucrările de explorare şi analiză a minereurilor, concesionarea lucrărilor de explorare, evidenţa declinaliilor magnetice, descrierea unor puţuri de exploatare, cadastrele cu evidenţa măsurătorilor exploatărilor miniere, structura geologică şi condiţiile de foraj la unele mine de cărbuni, situaţia topografică a înaintărilor în mină, spălarea aurului pe unele cursuri de rîuri, lucrări de canalizare pe teritoriul domeniului Steg şi U.D.R., amenajarea cursului riului Bîrzava, etc. care acoperă aproape un secol, adică perioada 1856—1948.

Din multitudinea documentelor din fondul U.D.R. şi a problemelor la care se referă acestea, menţionăm cîteva, care ni s-au părut mai interesante.

Am amintit o evidenţă întocmită la 31 dec. 1875, privind perimetrele şi explorarea din zona Administraţiei superioare Reşiţa, cuprinzînd 242 de asemenea perimetre. La fiecare se indică denumirea localităţii, districtul, comitatul şi locul precizat prin toponimicul local, de ex. : localitatea Cuptoare, districtul Reşiţa, comitatul Caraş, locurile numite „Colţ", „Sodolul Mic" etc. Din păcate nu se menţionează dacă s-au găsit sau nu minereuri şi de ce fel. La 3 noiembrie 1897 a fost întocmit referatul intitulat în traducere românească „Condiţiile geologice la sud de Doman din punct de vedere al forajelor adînci ; din 1909 datează cîteva scrisori ale unor persoane particulare despre descoperirea în 1907 a unor zăcăminte de minereu de fier şi cărbuni în zona Orşova. Două scrisori din 20 ian., respectiv 2 febr. 1912 se referă la descoperirea unui zăcămînt de cărbune la Cornereva, cărbunele fiind de 8 000 calorii, fără sulf şi cocsificabil, zăcămîntul fiind descoperit în urma unei ploi torenţiale ; mai multe documente din anul 1915 se referă la zăcămintele de aur, argint, cărbune şi sulf din actualul judeţ Caraş-Severin; din 1919 datează tabelele privind evidenţa cîmpurilor miniere conţinînd minereu de fier şi cărbune, situate în localităţile Runda, fostul comitat Hunedoara, Nădrag, Căvăran, Gladna Română şi Caransebeş în fostul comitat Caraş-Severin, aparţinătoare Societăţii Industria fierului Nădrag.

Mai menţionăm descrierea zăcămintelor de minereu de fier de la Boereşti, jud. Turda, de mangan din com. Buru, jud. Turda, de fier din hotarul localităţilor Călugăr, Cîmp şi Sohodol din jud. Bihor, Alun, Vadul Dobrei, jud. Hunedoara, din 1936, în care se indică poziţia topografică, minereurile existente (siderită, hematită, fiermangan, var), dimensiunile, volumul şi compoziţia chimică ; memoriul U.D.R., din 30 oct. 1940 privind lucrările de explorare şi descoperire a unui zăcămînt de pirită cupriferă pe teritoriul comunelor Ciclova-Montană şi Ciclova Română jud. Caraş-Severin, memoriile întocmite în 1940 privind straturile de cărbune şi minereu de fier precum şi rezervele de exploatare precizîndu-se şi rezervele vizibile, posibile şi probabile atît la minele de cărbuni de la Anina cît şi la cele de minereu de fier de la Ghelar.

Un alt fond arhivistic care poate constitui o sursă de informaţii deosebit de bogată este cel creat de fostul Inspectorat geologic minier Timişoara, care cuprinde documente din perioada 1910—1950. La acest fond există un inventar întocmit pentru documente referitoare la substanţe minerale utile, luate în evidenţă pe grupe, după cum urmează : **grupa I,** Petrol şi gaze ; cuprinde 4 dosare din anii 1930, 1946—1949 ; **Grupa II,** „Cărbuni" cuprinzînd 71 dosare din perioada 1925—1948 ; **Grupa III** „Grafit", cuprinzînd 12 dosare din anii 1933—1959 ; **Grupa IV,** „Minereuri" cu subdiviziunile „Aur" şi „Argint", cuprinzînd 40 dosare, cu documente din perioada 1911—1943 ; „Antimoniu", 1 dosar, 1926—1940 ; „Crom", 15 dosare, anii 1925—1948" ; „Cupru", cu 21 dosare, între anii 1926—1948 ; „Fier" cu 83 dosare din anii 1910, 1921—1946 ; „Plumb", cu 3 dosare din anii 1948—1950 ; „Mangan", cu 4 dosare din anii 1931, 1934—1941 ; „Pirita", cu 5 dosare din perioada 1932—1940 ; „Feldspat", cu 13 dosare, anii 1928—1942 ; „Cuarţ", 4 dosare din anii 1936—1941 ; „Mică" şi „talc", 15 dosare, anii 1930—1947 ; „Silicaţi aluminiu", cu 17 dosare, anii 1933—1945 ; „Asbest şi talc", 26 dosare din perioada 1926—1951 ; „Aragonit", 3 dosare, 1926—1939 ; „Marmoră", 9 dosare, 1925—1939 ; cariere de piatră, andezit şi granit, 25 dosare, 1910—1948, apoi, „Nisip, pietriş, caolină", 22 dosare, 1929—1933 ; „Ape minerale", 4 dosare, 1929—1946, la care se adaugă 4 mape cu planuri şi schiţe de la diferite exploatări miniere şi perimetre de exploatare.

Dosarele cuprind documente referitoare la lucrări de explorare, concesiuni de explorare şi exploatare, delimitarea perimetrelor zăcămintelor inclusiv hărţi, planuri şi schiţe ale acestora, memorii de prospecţiuni etc.

Pentru a realiza o imagine mai concretă a informaţiilor oferite de acest fond, vom menţiona cîteva surse.

Referitor la activitatea de exploatare a petrolului pe teritoriul localităţilor Utvin şi Ivanda, jud. Timiş, există un dosar care cuprinde acte din anii 1946—1948 ; un alt dosar cuprinde caietul de sarcini pentru explorări şi alte documente din perioada 1931—1938, privind stabilirea perimetrelor de explorare a lignitului în zona localităţilor Boldur şi Hitiaş, jud. Timiş ; din anul 1931 datează planul perimetrului zăcămîntului de lignit de la Teregova, jud. Caraş-Severin, din acelaşi an fiind şi dosarul referitor la lucrările de explorare de cărbuni pe teritoriile Şviniţa şi Ostrovul Mare în direcţia com. Rudăria, jud. Caraş-Severin.

Mai multe documente din anii 1937—1943 formează dosarul privind explorarea grafitului pe teritoriile localităţilor Baia de Fier, Cernădia şi Novaci, în Oltenia, iar în ce priveşte aurul şi argintul, menţionăm aici documentele — inclusiv planurile perimetrelor, din anii 1936—1943, referitoare la explorările de pe teritoriul localităţii Agadici (jud. Caraş-Severin) ; dosarul cu acte din 1937—1940 privind explorarea aurului aluvionar de pe teritoriile localităţilor Căvăran, Tîncova, Peştera şi Sacul, jud. Caraş-Severin, planul de prospecţiuni şi harta perimetrelor, întocmite în 1937, în vederea explorării aurului pe teritoriul comunei Vîrciorova, jud. Mehedinţi, precum şi dosarul privind explorările din 1924 de aur, argint, cupru, plumb, antimoniu de pe teritoriul localităţilor Bulza, Căprioara, Pojoga, Costeiul de Sus din fostul jud. Severin.

Menţionăm, în continuare, tabelul din anul 1929 cuprinzînd evidenţa perimetrelor de crom existente în raza Inspectoratului Oraviţa, dosarul referitor la explorările geologice din anul 1938 pe teritoriile localităţilor Baia de Aramă, Cloşani, Orzeşti şi Obîrşia Cloşani pentru cupru, plumb şi zinc, — cuprinzînd şi memorii de prospecţiuni şi schiţele perimetrelor, dosarul cu explorările de minereu de fier mangan pe teritoriul localităţii Mărul, jud. Caraş-Severin în 1937, şi documentele privind explorările din 1940 pentru fier în zona Zlatna ş.a.

În afară de susmenţionatele fonduri arhivistice mai semnalăm şi „Colecţia de documente Hummel" care cuprinde 33 unităţi de inventar (documente sau dosare) privind exclusiv probleme de geologie minieră şi minerit vizînd teritoriul Transilvaniei şi Banatului. Dintre acestea amintim expertiza geologică efectuată în 1911 privind minereurile de mangan de la Delineşti şi Ohabiţa, raportul din 1925 privind lignitele din bazinul Caransebeş — Mehadia, documente din anii 1908—1910 cuprinzînd date geologice referitoare la minereurile de mangan de la Soimos — Bucova, jud. Arad, explorări de minereu de mangan la Iacobeni şi Vatra Dornei în 1920 etc.

Putem afirma cu toată certitudinea că documente referitoare la temele ce interesează această consfătuire există şi în alte fonduri arhivistice deţinute de filiala noastră, dar depistarea lor este dificilă, necesitînd o cercetare migăloasă, de durată, întrucît instrumentele de evidenţă n-au fost întocmite, la vremea lor, în optica informării tehnice, ele dînd doar orientări generale, fiind necesară cercetarea fiecărui document.

Doresc totodată să subliniez că în urma cercetărilor efectuate în Austria a fost microfilmată o mare cantitate de documente referitoare la mineritul din Banat în secolele XVII—XIX, care conţin informaţii valoroase referitoare la resursele minerale. Investigarea acestor documente este neapărat necesară.

Ion Frăţilă, — şeful filialei Arhivelor Statului, judeţul Hunedoara — Filiala Arhivelor Statului Hunedoara a căutat cu mai mulţi ani în urmă să sprijine specialiştii cu informaţii referitoare la exploatările miniere care s-au făcut în trecut în Transilvania intracarpatică. Acestea s-au concretizat în date şi orientări care au scurtat drumul redeschiderii minei Dîlja din Valea Jiului, contribuind totodată la realizarea de însemnate economii, la redeschiderea şi extinderea unor exploatări miniere cum ar fi cele de la Hondol — Certej, Băiţa, Lunca Moţilor din judeţul Hunedoara, Bălan, judeţul Harghita, Dărmăneşti, judeţul Bacău, Baia de Arieş sau descoperirea şi punerea în valoare a zăcămintelor de la Roşia Poieni, judeţul Alba.

Considerăm însă că posibilitățile de colaborare a filialei noastre cu instituțiile de specialitate în domeniul la care ne referim sînt mai mari. În depozitele filialei se păstrează unele fonduri a căror cercetare mai amănunțită credem că a duce la o mai bună valorificare a rezervelor minerale și energetice. Printre acestea amintim : Arhivele — Inspectoratului geologic și minier Deva, care conțin documente create pe aproape o sută de ani (1854—1948), ale Inspectoratului geologic și minier Deva, secția Brad (1827—1965), Inspectoratului geologic și minier Deva, secția Petroșani (1857—1944), Inspectoratului geologic al minelor de cărbuni din Valea Jiului — Petroșani (1920—1938), ale Societății „Mica" Brad (1867—1948), ale Direcției generale București (1927—1948), Societății Petroșani, Direcției minelor Petroșani (1889—1948) etc.

Preocuparea continuă pentru descoperirea, extragerea și prelucrarea resurselor minerale și energetice de-a lungul vremii este bine oglindită în diferitele categorii din documentele ce compun fondurile enumerate. De o deosebită valoare sînt registrele de explorări miniere, în care se află precizate punctele unde în trecut s-au făcut explorări de către diferiți antreprenori. În aceste registre, pe lîngă punctele cercetate se precizează categoria de materie primă urmărită (aur, argint, cupru, plumb, zinc, fier, cărbune etc.). În cazul că zăcămîntul explorat se dovedea a fi rentabil se trecea la concesiunea terenului respectiv, faptul fiind consemnat în registrul de concesiune, în care se precizează : localitatea, locul cu denumirea geografică unde urma să se deschidă exploatarea, suprafața pe care antreprenorii aveau dreptul să se extindă, precum și trecerile de la un proprietar la altul. Odată acordată concesiunea, antreprenorul era obligat să facă dovada că exploatarea zăcămîntului respectiv este rentabilă și odată începută exploatarea, periodic se raporta capitănatului minier asupra mersului lucrărilor și a randamentului.

Cu prilejul redeschiderii unor mine întreprinzătorii erau obligați să prezinte hărțile și schițele acestora. Reprezentative în acest sens par a fi hărțile exploatărilor de la Săcărîmb, Băița, Roșia Montană, Zlatna și multe altele. Hărțile respective sînt întocmite la diferite scări, din care specialiștii pot recunoaște cu ușurință galerii și chiar filoane care sînt în exploatare sau care au fost abandonate pe atunci din motive de nerentabilitate.

Același lucru este valabil pentru concesiunile zăcămintelor de cărbune din Valea Jiului, după 1850, a căror informații sînt cuprinse în fondurile mai sus amintite. De o deosebită importanță sînt și situațiile statistice înaintate de diferite întreprinderi miniere, în care se fac referiri la lucrările de înaintare în mine, rezultatele obținute, utilajul folosit precum și personalul angajat. O valoare practică deosebită au așa-zisele „preliminarii" întocmite de diferite întreprinderi miniere din raza de activitate a Inspectoratului minier Deva și secțiile sale, unde se află rapoartele geologice asupra zăcămintelor și posibilitățile de valorificare, la data întocmirii lor.

În momentul în care un concesionar dorea să închidă o exploatare, pe motiv de nerentabilitate, era obligat să prezinte o informare asupra stării generale a minei și a zăcămîntului respectiv. Actele de verificare din partea inspectoratului minier, rapoartele întocmite în acest scop de către experți, prezintă informații deosebit de utile din punct de vedere practic, ele dînd indicii prețioase asupra stării zăcămîntului respectiv și a rentabilității exploatării lui în condițiile de la data respectivă. Aceste date văzute prin prisma tehnologiilor actuale pot să ducă la punerea în valoare a noi zăcăminte.

Documentele de arhivă atestă în secolul al XVIII-lea funcționarea a foarte numeroase puncte de exploatare, mai ales a metalelor nobile. Cercetarea de către specialiști, prin documente și apoi în teren, credem că ar putea duce la descoperirea de noi rezerve. Pentru cercetarea acestor documente se folosesc de obicei evidențele contemporane, respectiv registrul de intrare și ieșire, precum și indexul alfabetic, scrise, pînă la 1918, în limba latină, germană și maghiară.

Avînd în vedere contribuția pe care cercetarea documentelor de arhivă o poate aduce la creșterea resurselor de energie ale țării se impune, în primul rînd, îmbunătățirea activității de colaborare între arhiviști și specialiști. În acest mod cei dintîi vor ști mai bine ce interesează și se vor familiariza cu unele noțiuni specifice, iar specialiștii vor înțelege modul de constituire a documentelor, detaliile pe care acestea le dau și metodele de scurtare a drumului de pătrundere la informațiile cele mai utile. Cu siguranță că fiind la curent cu obiectivele și preocupările concrete ale specialiștilor, arhiviștii își vor concentra atenția în scopul găsirii unor date legate de ele și vor fi mai prompți în furnizarea informațiilor. Considerăm că discuțiile care vor avea loc în cadrul consfătuirii noastre trebuie să jaloneze în mod clar căile și mijloacele de conlucrare între Arhivele Statului și instituțiile și întreprinderile de specialitate.

Organizarea și funcționarea industriei mici

(Urmare din pag. 18)

tură, organizarea prelucrării locale a unor produse agricole, cu perisabilitate ridicată și care, prin semiindustrializare și industrializare, își măresc valoarea economică și de întrebuințare.

Neavînd, la nivel de județ, o formație organizată și permanentă pentru **investigare, cercetare prospectivă și reglare,** consiliile populare nu sînt însă lipsite de alte posibilități, pe care o serie de experiențe izvorîte din cuplul inițiativă-responsabilitate le propulsează în actualitate.

De pildă, **cunoașterea existentului de resurse materiale** ce se pretează pentru a fi prelucrate în industria mică se poate realiza eficace prin instituirea unor relații de colaborare atît în efectuarea cercetării, cît și în valorificarea rezultatelor ei.

Acțiunea de inventariere a materiilor prime și materialelor (inclusiv refolosibile) locale a antrenat în județul Iași, specialiști din cercetare, proiectare, învățămîntul superior, din întreprinderi ; au fost folosite, de asemenea, date și concluzii din comunicări științifice și teze de doctorat, din rapoarte geologice etc. Cooperația meșteșugărească bihoreană a inițiat prospectarea disponibilului de materiale recuperabile și refolosibile de la unitățile industriale din propriul județ și din cele limitrofe, iar comisia de planificare teritorială a comunicat tuturor factorilor interesați inventarul zăcămintelor de roci naturale, deșeuri și subproduse utilizabile în construcții.

Organizarea unor **expoziții de produse aflate în fabricație și prototipuri de produse noi** oferă o șansă majoră pentru prospectarea nu numai a pieței de desfacere, ci și a interesului într-o cooperare cu industria mică, din partea altor unități economice.

Expoziția pe fondul căreia au fost prezentate programul unitar al județului Iași și cele proprii ale unităților de profil a avut ca public conducători de întreprinderi locale și republicane, primari, lucrători din compartimentele de contractare ale întreprinderilor comerciale, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești, deputați. În mod firesc, informațiile pe care ea le-a oferit și contactele pe care le-a prilejuit au fost punctul de pornire al unor comenzi, colaborări și cooperări. O expoziție similară a constituit punctul de referință al unei consfătuiri de lucru organizate de Comitetul executiv al Consiliului popular județean Bihor, cu participarea comisiei de planificare teritorială, pentru analiza realizării programului unitar, completarea lui cu noi elemente și îmbunătățirea orientărilor dezvoltării în perspectivă. În județul Olt au avut loc anul acesta expoziții ale industriei mici, cu ocazia cărora unitățile comerciale au comunicat necesarul de produse neacoperite de industria republicană și s-au încheiat contracte ferme pe baza cărora s-a completat fondul de marfă destinat populației ; Întreprinderea de prestări de servicii și producție Slatina, de pildă, a contractat cu organizațiile comerciale de stat și cooperatitse livrarea la fondul pieței a unor cantități de mărfuri în valoare de 11, respectiv 4 milioane de lei, printre care și produse noi. La Cluj-Napoca unitățile de industrie mică subordonate consiliilor populare au colaborat cu direcția comercială județeană în organizarea unei expoziții, astfel că încă la conceperea acesteia s-au avut în vedere armonizarea ofertei cu cererea.

Industria mică își are, prin definiție, principala bază de materii prime și principala piață de desfacere circumscrise județului respectiv, dar diversitatea producției (și chiar a unor servicii specializate) extinde aria de interes și asupra altor zone, limitrofe sau mai îndepărtate. De aceea, ar fi oportun ca ea să participe masiv la **manifestări expoziționale periodice pe plan național,** cum sînt Expoziția Realizărilor Economiei Naționale și Tîrgul de mostre de bunuri de consum, Tîrgul Internațional București — și chiar să organizeze expoziții naționale **proprii,** care ar oferi teren și pentru un larg schimb de experiență între județe în ce privește **valorificarea materiilor prime locale și materialelor refolosibile, diversificarea produselor, posibilitățile de cooperare cu marea producție** (aceluiași scop i-ar putea servi elaborarea unui catalog unic de produse și a unei liste unitare a serviciilor oferite).

Asupra acestor aspecte calitative ale dezvoltării industriei mici vom reveni pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţii neoclasice privind dobînda şi factorii săi (II)

ESTE de remarcat ca tendinţa de a considera semnul monetar ca o valoare în sine, pare să fi fost o ipoteză relativ realistă în condiţiile deflaţiei lente din anii 1920–1930, cunoscută prea bine de Keynes, cînd mai existau încă şi unele reminiscenţe ale etalonului-aur. În nici un caz, însă, nu s-ar putea spune acelaşi lucru despre reacţiile celor care, în prezent, au de suferit efectele unei lungi perioade de inflaţie continuă şi accelerată. Condiţiile concrete în care se desfăşoară în în prezent activitatea economică în ţările occidentale au modificat problemele într-un sens opus aprecierilor lui Patinkin. Totuşi, deoarece în acest mod au fost spulberate numeroase „iluzii", lui Patinkin nu i se pare, probabil, deosebit de greu de a renunţa la încă una – şi aceasta cu atît mai mult cu cît pentru el „iluzia monetară" reprezintă o abatere de la un comportament economic raţional.

Pe baza ipotezelor sale, Patinkin formulează următoarele concluzii principale cu privire la dobîndă : a) într-o lume în care dobînda, preţurile şi veniturile sînt create (o lume nostalgică a liberei concurenţe în care fiecare este în măsură să ştie, pentru orice dată viitoare conţinută în orizontul său de timp, care va fi nivelul acestor variabile economice), o rată a dobînzii pozitivă poate exista; ea se explică relativ simplu prin nevoia de împrumuturi generată de nesincronizarea în timp a încasărilor şi plăţilor, precum şi prin decalajul existent în timp între momentul investirii capitalului şi cel în care investiţia începe să aducă profit; evoluţia pe termen lung a ratei dobînzii este determinată de forţele fundamentale ale economiei, care sînt nivelul productivităţii şi al acumulării ; b) la nivelul fiecărui agent economic, rata dobînzii exercită un triplu rol : egalizează utilitatea consumului imediat al unei cantităţi marginale de bunuri cu cea a consumului viitor a echivalentului acestei cantităţi augmentată prin formula dobînzii compuse; egalizează utilitatea procurată, prin lichiditatea sa, de o unitate marginală de venituri băneşti cu cea rezultată dintr-un titlu de credit cumpărat cu ajutorul aceleiaşi unităţi sub forma perspectivei unei dobînzi ; egalizează dobînda ce se poate obţine (sau evita a fi plătită) pe baza ultimului titlu de credit procurat şi rata profitului scontat dintr-o investiţie în utilajele ce pot fi cumpărate la acelaşi preţ ca şi titlul respectiv ; aceasta este ceea ce în literatura de specialitate occidentală se numeşte, după D. Robertson „tripla marjă"; c) o creştere a cantităţii de monedă în economie nu determină în mod necesar o modificare a ratei dobînzii corespunzător echilibrului pe termen lung, schimbările de acest gen provenind eventual din modul în care este distribuit în economie suplimentul de monedă şi nu din simpla sa emisiune; d) masa monetară necesară economiei depinde de rata dobînzii, dar rata dobînzii nu depinde de cantitatea de monedă în circulaţie.

Realităţile economice nu sînt apreciate de prof. Patinkin ca atare, ci, în primul rînd, în contextul în care le-a aşezat prin ipotezele adoptate de el. La Keynes, viaţa economică este o suită de evenimente şi nu de stări, echilibrul este o abstracţie cu rol conceptual, ceea ce trebuie cu adevărat descris şi explicat de ştiinţa economică fiind recesiunile şi fazele de „boom", inflaţia, crizele şi şomajul, mijloacele de adaptare – evident, în cadrul strict capitalist – la aceste schimbări continue. Pentru Patinkin, echilibrul este un deziderat imperios tocmai pentru că economia capitalistă contemporană s-a îndepărtat primejdios de el, nu numai accidental, ci şi pe termen lung. Pentru atingerea acestui echilibru, Patinkin nu vede însă alte mijloace decît reîntoarcerea la un comportament economic raţional de tipul celui care crede el că a existat în faza liberei concurenţe. Dacă o asemenea volută istorică este sau nu posibilă constituie o problemă la care autorul nostru nu răspunde, ceea ce nu diminuează însă cu nimic insatisfacţia pe care o resimte în legătură cu modul în care funcţionează economia capitalistă contemporană gestionată potrivit prescripţiilor keynesiene. Validitatea concluziilor sale este însă infirmată, printre altele, de faptul că, o lungă perioadă de timp – şi în prezent în mod deosebit – enormele creşteri ale masei monetare în circulaţie înregistrate în principalele ţări occidentale au fost însoţite de creşteri ale dobînzilor aferente creditelor pe termen scurt şi lung.

Tezele lui Patinkin au întîmpinat, la rîndul lor, numeroase contestaţii, cele mai remarcabile fiind cele formulate de prof. J.R. Hicks [3]). Potrivit acestuia, Patinkin se ocupă, de fapt, de o problemă complet diferită faţă de cea avută în vedere de Keynes, obiectul analizelor sale fiind echilibrul pe termen lung. Aceasta, deoarece cel mult dintr-o asemenea perspectivă se poate presupune că salariile şi celelalte preţuri particulare sînt flexibile. Ipoteza flexibilităţii preţurilor şi salariilor constituie trăsătura distinctivă dintre teoria clasică şi cea keynesiană, premisa de bază a acesteia din urmă fiind că salariul nominal, ca preţ particular, este dat şi nici nu poate creşte – din cauza abundenţei de forţă

„FIŞE

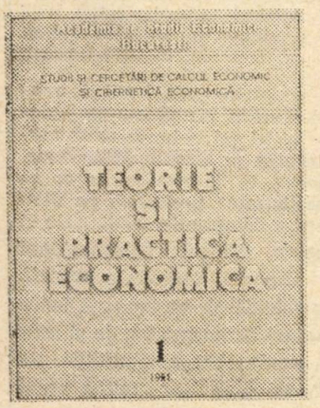

● *Iniţiativă binevenită a Academiei de Studii Economice, apariţia, într-o serie nouă, a revistei „TEORIE ŞI PRACTICĂ ECONOMICĂ" are menirea să îmbogăţească mijloacele de comunicare a informaţiilor ştiinţifice din domeniul economiei. După cum se arată în preambulul semnat de prof. univ. dr. Aneta Spornic revista este concepută să publice studii reprezentative şi cercetări de valoare realizate de cadre didactice din instituţiile de învăţămînt economic superior, fapt pus în evidenţă de modul de alcătuire a sumarului primului număr care cuprinde articole cum sînt : Trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă (I. Văduva, D. Ciucur) ; Creşterea eficienţei – obiectiv central al noului mecanism economic, (I. Românu) ; Măsuri de perfecţionare a sistemului de preţuri (St. Arsene) ; Evoluţii contradictorii în economia mondială (Al. Puiu); Inflaţia – salariile nominale – salariile reale în capitalismul contemporan (V. Nicolau, N. Dobrotă); Perfecţionarea programării producţiei în întreprinderile constructoare de maşini (C. Bărbulescu, G. Moldoveanu); Sarcinile cadrelor de specialitate din A.S.E. pentru dezvoltarea agriculturii (C. Sandu, V. V. Topor); Creşterea producţiei şi a eficienţei economice în fermele zootehnice (L. Zahiu) etc. Totodată, în calitatea sa de publicaţie universitară, cît şi prin modul în care a fost structurată – editorii au optat pentru cîteva secţiuni de mai largă cuprindere : economie naţională, economie mondială, calcul economic ş.a., – revista îşi propune să contribuie la îmbunătăţirea legăturii dintre cercetarea ştiinţifică, practica productivă şi procesul de învăţămînt, în concordanţă cu actualele exigenţe ale dezvoltării economiei.*

Cercetarea fundamentală

● *Din punct de vedere organizatoric, reforma iniţiată la nivelul Academiei de Ştiinţe a R.P. Chineze urmăreşte – după cum subliniază Li Xun în articolul „Reforms in the Academy of Sciences" publicat în numărul din noiembrie a.c. al revistei „CHINA RECONSTRUCTS" – să atribuie competenţe sporite oamenilor de ştiinţă în orientarea propriei activităţi deopotrivă cu implicarea lor mai temeinică şi eficientă în rezolvarea problemelor practice ale construcţiei socialiste. În acest spirit, noul statut al Academiei prevede funcţionarea unui grup permanent alcătuit din oameni de ştiinţă care asigură atît orientarea investigaţiilor cît şi cunoaşterea opiniilor specialiştilor din diverse domenii de cercetare. Semnificativ pentru prima din aceste două funcţii, opinează L.X., este faptul că în concepţia actuală se consideră drept prioritară dezvoltarea cercetărilor fundamentale. Într-o ţară care a pornit de la un nivel relativ scăzut de dezvoltare a forţelor de producţie, cum este China opinează autorul apare ca deosebit*

de muncă nefolosită, și nici scădea – datorită reglementărilor juridice. Prin adoptarea acestei ipoteze, explică Hicks, se modifică, în fond, perspectiva din care este formulată întreaga problemă, încît concepția lui Patinkin nu poate fi considerată, cum pretinde autorul teoriei, o negare a teoriei keynesiene, ci o încercare, mai mult sau mai puțin reușită, de a dezvolta unele din aspectele ei neesențiale.

Este de observat că flexibilitatea prețurilor și salariilor constituie și ea o ipoteză care, eventual, a putut fi realistă în cea de a doua jumătate a secolului trecut, faptele istorice invederînd că, în condițiile capitalismului premonopolist, fazele de inflație au putut fi urmate uneori și de perioade de deflație. În nici un caz situația nu mai este însă aceeași începînd cu anii 30 ai secolului nostru. Totuși, Hicks face și el abstracție de aceste aspecte și presupune, ca și Patinkin, că, cel puțin pe termen lung, salariile și prețurile nu și-au modificat esențial comportamentul față de faza liberei concurențe. Pornind de aici, pe baza unui sistem de diagrame, din multe puncte de vedere ingenioase și penetrante, Hicks arată că, dacă pentru un sistem economic ce conservă în fundamentele sale aceste caracteristici concurențiale sînt date elementele : funcția de venit, funcția de consum, eficacitatea marginală a capitalului și masa monetară în circulație și dacă se acceptă ipoteza că moneda nu poate fi utilizată în scopuri speculative – atunci venitul real pe care acest sistem îl creează se fixează la un nivel univoc determinat. În aceste condiții, dacă investițiile prezintă o tendință de creștere, are loc o majorare a salariilor și prețurilor nominale, fără însă ca produsul social și gradul de ocupare a forței de muncă să crească corespunzător. Creșterea prețurilor, – masa monetară în circulație rămînînd constantă – diminuează eficacitatea marginală a capitalului, deplasînd curba care reprezintă legătura dintre venit și rata dobînzii spre axa ordonatelor. În consecință, se afirmă, rata dobînzii corespunzătoare unui nivel dat al venitului real crește, ceea ce readuce investițiile la nivelul precedent.

Invers, o tendință de scădere a investițiilor determină reducerea prețurilor și salariilor, diminuînd rata dobînzii corespunzătoare fiecărui nivel dat al venitului real, ceea ce readuce, de asemenea, investițiile la nivelul lor precedent. Dacă rata acumulării este redusă, diferența dintre producție (venit) și consum este și ea mică, iar un flux de investiții relativ puțin important va fi suficient pentru a o compensa. Curba eficacității marginale a capitalului fiind dată, un astfel de flux poate fi antrenat chiar și de o rată a dobînzii mai ridicată. În ceea ce privește prețurile, ele cresc în aceste condiții, astfel încît necesarul de monedă al economiei nu mai poate fi satisfăcut, ceea ce face să fie antrenate noi emisiuni monetare etc.

Aceștia sînt, deci, factorii „reali" care, la Hicks, determină rata dobînzii și, după cum se observă, din acest punct de vedere, el se situează pe o poziție clasică, în sensul că acești factori țin în esență de productivitatea și de capacitatea de acumulare a sistemului economic considerat. Creșterea cantității de monedă în circulație determină modificarea prețurilor și a veniturilor nominale, veniturile reale rămînînd însă constante. Această poziție constituie și ea o distanțare față de keynesieni, semnificația sa mai generală fiind reabilitarea unei cunoscute teze clasice: economia este formată din două sisteme independente – „real" și „monetar". Primul determină procesele materiale de creare a venitului național, inclusiv raporturile de schimb între bunuri (prezente și viitoare), în timp ce cel de-al doilea determină numai numele monetar arbitrar sau măsura nominală a veniturilor reale și altor indicatori cu conținut material, condiționați din punct de vedere fizic exclusiv de primul sistem și impenetrabil la influențe de altă natură. Și în acest caz, ceea ce vizează procedeul respectiv este acreditarea ideii că dezechilibrele constatate în economia capitalistă se datoresc exclusiv sistemului „monetar".

Adoptarea acestei metodologii îi servește apoi lui Hicks pentru a elimina din analiză, ca și Patinkin, operațiunile speculative de capital, ca sursă de incertitudini ce afectează negativ previziunile agenților economici, perturbînd comportamentul lor rațional. Prin aceasta, el respinge, de fapt, toate acele explicații keynesiene ale preferinței pentru lichiditate, pe care o consideră tocmai ca fiind rezultatul monetar al unui comportament economic rațional în condiții de risc.

Totuși, în partea finală a judecăților sale, de altfel remarcabile prin claritatea expunerii, el reintroduce în analiză operațiunile speculative ca factor ce determină incompleta utilizare a factorilor de producție. Concluzia sa este că, datorită acestor operațiuni, rata dobînzii suferă perturbații considerabile. Avînd în vedere, de asemenea, că flexibilitatea ratei dobînzii nu este absolută, existînd un plafon minim sub care nu poate scădea, precum și faptul că sensibilitatea investițiilor și a altor procese economice importante la variațiile ratei dobînzii este redusă, singurul mijloc rămas pentru creșterea gradului de ocupare este, după Hicks, stoparea preferinței pentru lichiditate prin emisiuni monetare suplimentare. Rezultă că, din punct de vedere pragmatic Hicks recomandă mai multe elemente ale rețetei keynesiene pe care însă le justifică cu argumente particulare.

Silviu CERNA
Timișoara

[3]) J. R. Hicks, A. Rehabilitation of' Classical' Economics ?, Economic Journal, nr. 67, iun. 1957

---

de importantă crearea unui stoc propriu de cunoștințe fundamentale în cele mai importante domenii ale științei; precum și formarea unui grup de cercetători de elită, condiție a însăși sporirii eficienței cercetărilor cu caracter aplicativ.

Industria mecanică : o radiografie socială

● *În numărul din 8 octombrie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE", Henri Rami publică principalele concluzii ale unei anchete sociale desfășurate pe un eșantion reprezentativ din sectorul mecanic – titlul articolului: „Radiographie sociale de la mecanique". Investigația, arată autorul, a relevat drept semnificative numeroase fenomene ce privesc forța de muncă ocupată în acest sector, între care: o tendință de descreștere a numărului de salariați – de ordinul a 4,5% în anul 1979; un proces de îmbătrînire a populației, fapt datorat în mare măsură crizei economice care limitează numărul de noi locuri de muncă ce pot fi puse la dispoziția tinerilor; condiții defavorizante, atît în ce privește remunerația cît și posibilitățile de promovare pentru personalul feminin; un nivel ridicat al absenteismului în muncă deopotrivă cu creșterea incertitudinii în ce privește stabilitatea locului de muncă etc. Constituind mijloace utile pentru îmbogățirea informațiilor asupra fenomenelor de natură psihosocială ce au loc la nivelul întreprinderilor, în general, organizarea unor anchete pe subdomenii industriale distincte se vădește a fi, opinează, H.R., un important instrument de fundamentare în detaliu a unor măsuri și acțiuni de politică economică.*

Gestiunea energiei

● *Stimulată, într-o anumită măsură, și de alinierea prețurilor interne la țiței la prețurile mondiale, acțiunea de conservare a energiei traversează în prezent în S.U.A. o nouă fază, afirmă* Ronald Grover *în studiul „Energy conservation enters its second stage" publicat de revista americană „ECONOMIC IMPACT", nr. 4 pe anul în curs. Astfel, față de anii anteriori în care măsurile de conservare a energiei au avut un caracter sporadic și limitat, al doilea stadiu se caracterizează prin acțiuni de anvergură națională, orientare cu deosebire spre mărirea investițiilor de capital în tehnologii, utilaje și clădiri care permit o mai bună utilizare a energiei, ceea ce, la nivel macro, va asigura o echilibrare a raportului între creștere economică și consum energetic (potrivit opiniei specialiștilor, ca urmare a creșterii previzibile a prețurilor la țiței, amortizarea acestor investiții se reduce de la circa 5 ani, cît era calculată în 1978, la numai 2 ani). Din punct de vedere tehnic, își continuă argumentația R.G., căile de reducere a consumurilor energetice au fost, în linii mari, identificate. Se impune însă atenției economiștilor un alt fenomen: acela al nașterii și dezvoltării rapide deopotrivă a unei industrii specializată în realizarea de echipamente destinate economisirii energiei cît și a unei infrastructuri proprii. Întreprinderi, specialiști în gestionarea eficientă a energiei, rețele de publicitate, centre de cercetare reprezintă, susține autorul, nu numai o realitate economică nouă, ce se cere studiată, ci un ansamblu instituțional care promovează noi valori sociale.*

FIȘE

EXPANSIUNEA FĂRĂ PRECEDENT A SISTEMULUI BANCAR ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

ACTIVITATEA băncilor din țările industriale a cunoscut în cursul anilor '70 o amplificare fără precedent, sub incidența unei multitudini de factori. Concentrarea capitalului industrial, formarea unor tot mai puternice societăți multinaționale, apelul sporit al organismelor publice la piețele monetare și financiare au favorizat în mod deosebit afacerile bancare. Dezvoltarea comerțului mondial, fluxurile intense de capital antrenate de șocurile petroliere, de excedentele și deficitele mari de balanță, precum și de intensificarea operațiunilor cu caracter speculativ au dat activității băncilor noi dimensiuni geografice.

Sistemul bancar a profitat de împrejurări, venind în întîmpinarea cerințelor clientelei și introducînd noi tehnici și metode de acțiune, pentru a-și consolida poziția. În favoarea băncilor a acționat faptul că, în condițiile de profundă instabilitate din ultimii ani, au dat dovadă de o remarcabilă capacitate de adaptare și agresivitate. Din acest motiv, accentuarea manifestărilor de criză economică și monetară în ultimul deceniu a avut implicații diferite asupra sistemului bancar comparativ cu alte sectoare de activitate.

Repetatele recesiuni economice și instabilitatea monetară au avut consecințe negative asupra utilizării capacităților de producție, derulării tranzacțiilor, rezultatelor financiare ale firmelor antrenate direct sau indirect în activități productive. Este cunoscut că în fiecare dintre țările occidentale au fost înregistrate anual falimente de societăți industriale și comerciale de ordinul miilor sau chiar al zecilor de mii. În lumea bancară însă, după falimentul spectaculos din 1974 a două instituții importante — Herstatt Bank din R.F. Germania și Franklin National Bank din S.U.A. — nu au mai existat asemenea cazuri în țările industriale. Pierderi serioase și dificultăți au apărut în activitatea unor bănci, dar au fost depășite și s-a reușit redresarea situației.

Activitatea sistemului bancar a urmat în toată această perioadă o linie net ascendentă. Cifrele publicate ilustrează faptul că rezultatele financiare obținute de cea mai mare parte a băncilor au prezentat în ultimii ani o pronunțată tendință de creștere. Explicația acestei situații privilegiate trebuie căutată cu precădere în amploarea mijloacelor monetare care s-au concentrat în mîinile băncilor, sporind, potențialul lor și stimulînd afacerile. Multiplicarea inflaționistă a banilor în lumea capitalistă a determinat această amplificare a resurselor pe care le poate vehicula o bancă, la proporții nemaiîntîlnite. S-a ajuns, astfel, ca activele băncilor care se situează pe primele locuri ale ierarhiei mondiale să depășească 100 miliarde dolari. Numai depozitele constituite la cele mai puternice 10 bănci capitaliste însumau 810 miliarde dolari la finele anului 1980, în creștere cu 67 miliarde dolari față de anul precedent.

La sfîrșitul anului 1980, primele 100 bănci din „top-ul" mondial dețineau active în sumă totală de peste 4 000 miliarde dolari, iar veniturile obținute de aceste bănci au prezentat creșteri — cu cîteva excepții — de peste 20%, ajungînd în unele cazuri pînă aproape de 200%. Procentele reprezentînd creșterea profiturilor au fost de asemenea ridicate pentru majoritatea băncilor. Așa cum sublinia publicația engleză **The Banker**, care elaborează „Top 500 al lumii bancare", afirmația unor bancheri că rentabilitatea ar fi avut de suferit în ultimul timp din cauza condițiilor pieței apare ca nefondată. În fapt, în anii 1979 și 1980 profiturile brute prezintă pe ansamblul băncilor o creștere atît în termeni nominali cît și în prețuri constante, în procente ridicîndu-se la unele mari bănci la 60%. Reține atenția faptul că pentru prima oară în 1980 unele bănci au ajuns să obțină profituri brute de peste 1 miliard dolari și că mai mult de 20 bănci indică cifre depășind 300 milioane dolari.

Intensificarea activității de credit

LA BAZA expansiunii băncilor capitaliste a stat într-o măsură însemnată intensificarea activității de credit. Cerințele mari de capitaluri determinate de introducerea tehnologiei moderne, de aplicarea cuceririlor științei și tehnicii în producție, au dus la o sporire deosebit de rapidă a operațiunilor de finanțare în țările industriale. La rîndul lor, lipsite de resursele monetare necesare, țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să apeleze tot mai mult pentru împrumuturi la băncile comerciale, care au ajuns să dețină peste 50% din creanțele asupra țărilor respective.

Potrivit unui raport publicat recent sub auspiciile Fondului Monetar Internațional, totalul creditelor acordate de băncile particulare pe plan mondial a atins 810 miliarde dolari în 1980, crescînd față de anul precedent cu 27%. În 1981 se apreciază că aceste credite vor depăși 1 000 miliarde dolari, respectiv o creștere de 23%. Cei mai importanți creditori sînt băncile americane și cîteva dintre sucursalele lor din străinătate, care au acordat credite în valoare de circa 320 miliarde dolari.

Rulajul acestui volum enorm de credite oferă băncilor venituri însemnate din diferențe de dobînzi, marje aplicate peste dobînzi și comisioane. S-a afirmat de unii bancheri că dobînzile ridicate de pe piață ar dăuna băncilor, care trebuie să lucreze cu o rată de profit prea redusă întrucît altfel nu ar mai găsi clienți pentru credite. Realitatea este că oricît de mare ar fi costul fondurilor atrase, băncile tot cîștigă pentru că operează întotdeauna cu dobînzi creditoare mai mari decît dobînzile debitoare. Această adăugire la dobînzile oferite la depozitele constituite de clienți este și una dintre cauzele accentuării tendinței de scumpire a creditului din ultimii ani, cu implicații atît de negative pe plan internațional.

Băncile au de asemenea posibilitatea să desfășoare operațiuni complexe de trezorerie, atrăgînd fonduri în valute cu dobînzi mai reduse pentru a le trece pe valute la care se percep dobînzi mai ridicate, cu un cîștig care să acopere eventualele diferențe nefavorabile de curs. Posibilități însemnate de cîștig oferă și mișcările de fonduri între piața națională, în cadrul căreia funcționează o bancă, și piața internațională, avînd în vedere că între ele există de cele mai multe ori o anumită diferență de dobînzi.

Marjele care se aplică peste dobînda pieței la o serie de operațiuni de credit reprezintă o categorie distinctă de venituri pentru bănci. Trebuie arătat că sistemul acestor marje — care sînt diferențiate în funcție de poziția financiară a debitorului — reprezintă una din cauzele înrăutățirii situației țărilor în curs de dezvoltare. În timp ce pentru societăți și instituții publice din țările industriale se aplică, de regulă, marje de 0,25% sau chiar mai reduse, la creditele acordate unora dintre cele mai sărace țări au fost practicate marje depășind 2%. Luînd în considerare un credit de 100 milioane dolari, pe termen de 10 ani, numai costul suportat în plus de o țară în curs de dezvoltare din această diferență de marjă la dobînzi poate ajunge la 14 milioane dolari.

Un element al costului creditelor bancare despre care se discută foarte puțin și apare ca de la sine înțeles, avînd o destinație aparent utilitară, îl constituie comisioanele. Acestea reprezintă procente relativ reduse ca mărime ce se aplică forfetar asupra întregii sume împrumutate și sînt destinate, în principiu, să acopere cheltuielile legate de montarea și administrarea creditului. Un credit de 50 milioane de dolari se administrează practic la fel ca unul de 1 milion de dolari și dacă este adevărat că prezintă riscuri diferite, tot atît de adevărat este că aduce și venituri diferite din comisioane.

Dimensiunea reală a situației este redată de cifre publicate recent cu privire la activitatea băncilor americane. În decursul a numai cîteva săptămîni din trimestrul II al anului 1981 marile bănci americane au montat pentru piața internă credite totalizînd 38 miliarde dolari. Doar din comisioanele de angajament asupra acestor credite le-au intrat în cont băncilor respective 150 milioane dolari, înainte ca un singur dolar din operațiunile de împrumut să fi trecut dintr-o mînă în alta. De îndată ce creditele montate încep să fie folosite efectiv, se adaugă marjele uzuale peste dobînzile aplicate, fără a mai pune în discuție costul real al refinanțării băncilor care le poate oferi cîștiguri însemnate, întrucît dispun de o mare diversitate de surse primare de fonduri.

Aranjamente de culise

O ALTĂ SURSĂ importantă de cîştig pentru bănci au reprezentat-o, în condiţiile necontenitelor fluctuaţii de cursuri, operaţiunile de schimb valutar. Ca orice afaceri cu un risc ridicat, tranzacţiile de schimb valutar duc atît la pierderi cît şi la cîştiguri foarte mari. Folosind acoperirea la termen şi alte tehnici, băncile au putut în general să-şi asigure cîştiguri care să depăşească în mod sensibil pierderile.

Legat de acest gen de operaţiuni a izbucnit în 1979, în S.U.A., un scandal de proporţii, care a dezvăluit aranjamentele din culise privind pieţele valutare. Ca urmare a demiterii unui membru al conducerii dintr-o mare bancă americană, acesta a publicat un articol în care arăta că operatorii arbitragişti ai principalelor bănci internaţionale se întîlnesc şi stabilesc în mod confidenţial să provoace o scădere a cursului dolarului, S.U.A., prin vînzări simultane ale monedei americane. În articol se afirma că băncile au obţinut profituri contractînd împrumuturi de valori mari în dolari S.U.A., vînzînd apoi această monedă contra altor monede, pentru a determina scăderea cursului dolarului şi recuperînd sumele în dolari peste cîteva zile, la noul curs redus. Creditele contractate sînt rambursate tot în dolari S.U.A., dar în dolari care au costat mai puţin, iar diferenţele de curs reprezintă cîştigul băncilor în cauză. În sprijinul celor susţinute a fost menţionat faptul că, în timp ce poziţia dolarului se deteriora, cîştigurile în valută ale principalelor bănci internaţionale au înregistrat însemnate creşteri ; în cazul uneia dintre cele mai mari bănci internaţionale aceste cîştiguri au sporit de la 18 milioane dolari în 1976 la 108 milioane în 1978.

Este concludent că Ministerul Justiţiei al S.U.A. a deschis în 1979 o anchetă asupra operaţiunilor valutare ale principalelor bănci americane. Scopul anchetei a fost tocmai de a se stabili dacă băncile respective au violat legile antitrust, înţelegîndu-se între ele să manipuleze cursul dolarului S.U.A. pe pieţele valutare, pentru a realiza cîştiguri datorită fluctuării acestui curs. Chiar dacă nu manipulează cursurile, băncile care sînt bine introduse pe piaţă pot să acţioneze eficace şi să obţină cîştiguri pînă şi în perioadele cînd ajung la maximum atacurile speculative asupra unor valute. Datorită unei largi reţele de sucursale şi formaţiuni bancare proprii în principalele centre financiare internaţionale, situate pe diferite fuse orare, marile bănci operează fără oprire în cursul unei zile. În acest fel dispun imediat de informaţii asupra cotaţiilor pe diferite pieţe şi au posibilitatea să realizeze un flux, un şir înlănţuit de operaţiuni la scară mondială, încheiat cu însemnate profituri.

Tendinţă accentuată de internaţionalizare a activităţii bancare

AVANTAJELE operaţiunilor de atragere şi plasare de fonduri pe pieţele internaţionale, ale schimburilor valutare, ale atragerii clientelei străine explică tendinţa accentuată din ultimii ani de internaţionalizare a activităţii bancare. În ţările industriale, principalele bănci la nivel naţional consideră extinderea lor pe alte pieţe ca parte integrantă a politicii lor de dezvoltare. Spre deosebire de trecut, cînd băncile care se instalau în străinătate deschideau sucursale în centrele principale, de unde se încerca extinderea în zone cît mai largi, acum se caută implantarea în cît mai multe locuri, a unei reţele cît mai ramificate.

Un factor ce a contribuit la internaţionalizarea activităţii bancare îl reprezintă afacerile cu societăţile multinaţionale. În lumea bancară există, de mai mult timp, opinia că pentru băncile dornice să se extindă clienţii ideali sînt societăţile multinaţionale. În lupta acerbă pentru cîştigarea acestei importante clientele, băncile americane s-au dovedit a fi mai puternice decît concurentele din alte ţări capitaliste.

Un grup de şase bănci americane ocupă acum un loc principal în ce priveşte satisfacerea cerinţelor celor aproximativ 600 societăţi multinaţionale mari din Europa occidentală. Or, ganizarea şi politica mai dinamică a băncilor americane le-au conferit avantaje în raport cu alte bănci, deoarece societăţile multinaţionale sînt influenţate de extinderea reţelei de sucursale a unei bănci, de competitivitatea creditelor, de diversitatea şi eficacitatea serviciilor bancare ce le sînt puse la dispoziţie, ca şi de promptitudinea în adoptarea deciziilor asupra afacerilor tratate.

Problema serviciilor şi a asistenţei de specialitate oferite de bănci clientelei a ajuns să ocupe un loc de o deosebită însemnătate, în procesul de expansiune a sistemului bancar. În practică au apărut servicii şi forme de asistenţă care nu se înscriau nici pe departe în imaginea tradiţională a activităţii bancare. Începînd de la simple consultaţii în probleme financiare şi analize ale rentabilităţii proiectelor ce urmează a fi finanţate, aceste servicii merg pînă la prospectarea de noi pieţe pentru clientela băncilor, promovarea produselor, obţinerea de informaţii asupra partenerilor şi concurenţilor, medierea afacerilor, negocierea fuzionărilor. A devenit uzual ca pentru rezolvarea unor probleme, mai ales în străinătate, clienţii să apeleze la bănci, care, prin sucursalele lor, întocmesc analize, fac demersuri, tratează şi chiar perfectează în numele celor care le-au dat mandat. S-au extins pe o scară largă operaţiunile legate tot de bănci şi cunoscute sub numele de „factoring", care constau în preluarea spre încasare la scadenţă a titlurilor de creanţă ale societăţilor industriale şi comerciale şi în finanţarea imediată a acestora.

Se observă că unele instituţii bancare tind să se îndepărteze oarecum de operaţiunile curente de plăţi şi de credit, concentrîndu-se asupra unor activităţi de asistenţă financiară care se dovedesc a fi generatoare de importante comisioane. Diversificarea serviciilor oferite de bănci nu este însă numai o cale de sporire a veniturilor şi de atragere a clientelei pentru lărgirea zonei de activitate. Apelînd la o bancă într-o mare diversitate de probleme, clienţii devin tot mai legaţi, tot mai dependenţi de ea. Pe această cale băncile, în special cele mari, reuşesc să cunoască afacerile şi să exercite un control crescînd asupra clienţilor, putînd să le imprime o anumită orientare în activitate şi, în final, să îi subordoneze.

Fenomen complex, cu multiple implicaţii, expansiunea sistemului bancar se înscrie în perpetua luptă de concurenţă din cadrul societăţii capitaliste. Tinzînd dintotdeauna să pătrundă în sectoarele de activitate productivă, pentru a-şi spori astfel profiturile, capitalul bancar a putut utiliza în favoarea sa condiţiile specifice existente în ultimii ani în lume, pe plan economic şi monetar. S-a făcut de multe ori afirmaţia că băncile au ajuns să dispună de o forţă şi de o poziţie cum nu au avut niciodată în trecut. Regrupările de forţe şi schimbările de poziţie sînt caracteristice însă lumii capitaliste şi este de aşteptat ca, în viitor, capitalul bancar şi capitalul industrial să îşi dispute în continuare întîietatea, încercînd fiecare să exercite un control asupra celuilalt, să cucerească o poziţie dominantă.

Radu NEGREA

NOI SURSE DE ŢIŢEI

(Urmare din pag. 14)

venţii, constituirea de platforme fixe pentru instalaţiile de intervenţii şi asigurarea supravegherii şi dispecerizării automate a parcurilor de separatoare şi a sondelor de extracţie ; creşterea duratei de funcţionare a pompelor de extracţie în medie cu 5 zile/sondă ; utilizarea pompelor de extracţie speciale pentru medii corozive şi abrazive etc. ;

— **asigurarea forţei de muncă, în special pentru meseriile deficitare** (sondori, electricieni, mecanici, operatori etc.), intensificarea activităţii de perfecţionare a pregătirii profesionale (pregătirea la locul de muncă, şcoli profesionale, cursuri de perfecţionare etc.), şi stabilizarea, în mai mare măsură, a personalului muncitor ;

— **perfecţionarea activităţii de cooperare cu întreprinderile furnizoare,** în special cu cele din cadrul construcţiilor de maşini şi metalurgiei, pe linia asigurării la timp, ritmic şi de calitate superioară a utilajelor, subansamblelor şi pieselor de schimb necesare desfăşurării normale a procesului de producţie.

Aceste măsuri stau la baza asigurării condiţiilor pentru realizarea planului pe 1982, care prevede o creştere de 5% faţă de acest an la extracţia ţiţeiului ; executarea de lucrări de foraj de cercetare geologică însumînd 75 000 m, în vederea descoperirii unui volum de resurse de 1 milion tone ţiţei şi 300 milioane mc gaze ; executarea a 440 000 m foraje pentru punerea în funcţiune de noi sonde, ceea ce impune sporirea vitezei de foraj cu 5% şi reducerea timpului neproductiv la brigăzile de foraj cu 20% faţă de realizările din 1981.

ENERGIA NUCLEARĂ

SESIUNEA a XXV-a a Agenției internaționale pentru energie atomică (A.I.E.A.), care a avut loc recent la Viena a constituit cadrul unei ample analize referitoare la situația actuală și perspectivele utilizării energiei nucleare în următorii zece ani. Prezentăm în continuare cîteva din principalele aspecte cuprinse în raportul directorului general de atunci al A.I.E.A., Sigvard Eklund la reuniunea menționată.

La sfîrșitul anului 1980 funcționau în lume mai mult de 300 reactoare de cercetare în 48 țări și 253 reactoare de putere repartizate în 22 state membre ale organizației. Reactoarele de putere au produs în anul menționat 8 la sută din electricitatea totală în lume, ceea ce reprezintă deja o pondere considerabilă într-un sector rezervat pînă acum surselor clasice de energie. La nivelul anului 1985, se așteaptă ca 17 la sută din producția totală de energie electrică să fie realizată din surse nucleare ; în a doua jumătate a deceniului, însă, capacitățile suplimentare instalate în fiecare an sînt așteptate să se reducă urmînd să însumeze mai puțin de 5 000 MW față de peste 10 000 MW/an în perioada 1980-85, unul din principalii factori care vor contribui la această situație constituindu-l intervalul de timp care se scurge între momentul deciziei de construire și cel al intrării în funcțiune a centralei. În prezent acest interval este de 61 de luni în Japonia, 63 în Franța, 82 în R.F.G. și 121 luni în cazul Statelor Unite. Cu toate acestea, în Franța — de exemplu — costul electricității obținute din surse nucleare reprezintă numai o treime, respectiv jumătate din costul energiei electrice obținute în termocentralele pe bază de petrol sau cărbune.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, în următorii zece ani și chiar în deceniul [illegible] energia nucleară va fi încă departe de a putea contribui satisfăcător la rezolvarea problemelor energetice. În prezent numai 1 la sută din producția de energie electrică în țările în curs de dezvoltare este de origine nucleară. Introducerea energiei din surse nucleare în aceste țări presupune cu prioritate punerea la punct a tehnologiilor adecvate și realizarea de reactoare de mai mică putere, care să poată fi instalate chiar în condițiile existenței unei infrastructuri mai puțin evoluate în multe din țările în cauză. De fapt, și cercetările principalilor producători se îndreaptă către realizarea de reactoare de putere medie, în gama 200—400 MW, la prețuri de exploatare convenabile.

Cercetările specialiștilor suedezi și finlandezi privind realizarea unui reactor destinat exclusiv încălzirii în mediul urban se pare că vor aduce, de asemenea, soluții interesante pentru realizarea de reactoare de putere în gama de 300 MW. Asemenea reactoare ar fi în măsură să furnizeze energie termică pentru mari aglomerații urbane, de peste 10 milioane locuitori.

Securitatea exploatării centralelor nucleare constituie, fără îndoială, una din problemele asupra căreia se îndreaptă atenția cercetării și în general a opiniei publice. S-au înregistrat, în acest sens, pași importanți pe linia uniformizării modului de abordare a problemelor de securitate, A.I.E.A. fiind în stadiul final al redactării textului revizuit asupra normelor fundamentale de securitate în materie de protecție împotriva iradiațiilor. Specialiștii apreciază, de asemenea, că lumea dispune de tehnologiile esențiale în ce privește eliminarea deșeurilor radioactive. Cifrele arată că proiecțiile privind ponderea energiei nucleare în totalul energiei primare folosite în lume la nivelul anului 2000 (proiecții care anticipau în urmă cu zece ani, o pondere de 50 la sută) au scăzut la 22 la sută în ultimul timp. Pentru modificarea acestei tendințe se impun acțiuni din partea factorilor de decizie și a specialiștilor în sensul securității în funcționarea centralelor, al garantării furnizării de combustibil și de echipamente nucleare.

Energia nucleară constituie o alternativă reală în condițiile și în perspectiva penuriei de resurse clasice, a creșterii prețului acestora, fenomene cu implicații serioase asupra vieții sociale și nivelului de trai.

Potrivit unor estimări occidentale recente, în prezent prețul unui kilowattoră obținut din uraniu este cu 30 la sută mai ieftin decît în cazul cărbunelui ; la nivelul anului 1990, costul de producție pentru electricitatea obținută în termocentrale în Europa de Vest ar putea fi cu 45—77 la sută mai mare decît în cazul folosirii reactoarelor nucleare chiar dacă, în cazul ultimei variante, în preț se includ și cheltuielile pentru dezafectarea sau modernizarea centralelor nucleare vechi.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 23—27 noiembrie a.c. poziția **dolarului S.U.A.** a cunoscut, pe fundalul prelungirii tendinței de scădere a dobînzilor la fondurile în această valută atît pe piața capitalurilor din S.U.A. cît și pe cea internațională, o nouă deteriorare, în special în raport cu lira sterlină, francul elvețian și yenul japonez. La începutul săptămînii analizate marile bănci americane au procedat la reducerea dobînzii de împrumut prin broker de la 14 ½% la 14%, iar la jumătatea intervalului majoritatea acestor bănci au redus nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" de la 16 ½% la 16% (în cazul unor bănci, între care și Chase Manhattan, nivelul „prime rate" a fost diminuat la 15 ¾%).

Lira sterlină a cunoscut cea mai puternică apreciere față de dolar (de aproape 2%), procesul de consolidare a cursului monedei britanice fiind susținut atît de nivelul comparativ mai înalt al dobînzilor la depozitele în lire sterline cît și de aprecierea majorității operatorilor de devize privind îmbunătățirea conjuncturii economice în Anglia. La finele săptămînii lira sterlină era cotată la 1,9425 dolari, față de 1,9050 dolari în ziua de referință (20 noiembrie a.c.). Poziția **yenului japonez** a continuat să se îmbunătățească, atît sub influența restringerii ecartului dintre dobînzile la fondurile în această valută și dobînzile la fondurile în dolari cît și ca reflex al situației economice comparativ sensibil mai favorabile a Japoniei. La sfîrșitul săptămînii cursul se situa la 216,25 yeni / dolar, față de 220 yeni / dolar în ziua de referință (o apreciere de aproape 1,75%). Cursul **francului elvețian** față de dolar a marcat și în această săptămînă o îmbunătățire substanțială (de la 1,8075 franci / dolar la 1,7825 franci / dolar) în timp ce în raport cu marca vest-germană moneda elvețiană a pierdut din terenul cîștigat în precedentele două săptămîni.

Marca vest-germană și-a îmbunătățit poziția față de dolar, în principal sub influența restringerii ecartului dintre dobînzile la marcă și cele la fondurile în dolari cît și a publicării datelor privind situația balanței comerciale a R.F. Germania (în luna octombrie a.c. excedentul s-a majorat la 5,34 miliarde mărci, față de 3,48 miliarde în luna septembrie a.c.). La finele săptămînii marca vest-germană era cotată la 2,2225 mărci / dolar, comparativ cu 2,2475 mărci la 20 noiembrie a.c. (apreciere de peste 1,1%). O apreciere apropiată a înregistrat **francul francez** (al cărui curs se situa la sfîrșitul săptămînii la 5,6075 franci / dolar față de 5,67 franci / dolar în ziua de referință). Poziția **francului belgian** a cunoscut o îmbunătățire mai puțin pronunțată (cotația de la finele intervalului fiind de 37,36 franci / dolar, ceea ce marchează o apreciere de 0,95%), la fel **și lira italiană,** al cărei curs față de dolar s-a apreciat cu 0,75%, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 1 193 lire / dolar.

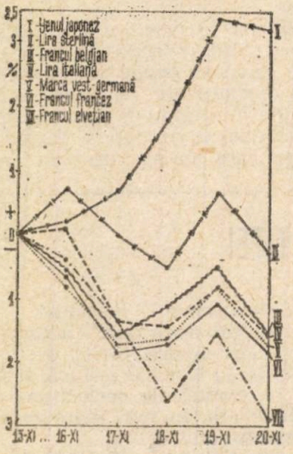

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27.XI, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 20.XI a.c.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 20 și, respectiv, 27 noiembrie a.c.) : la eurodolari — 12,875% și 12,75%, la euromărci vest-germane — 10,125% și 10,0625%, la eurofranci elvețieni — 9,875% și 9,75%, la eurolire sterline — 14,375% și 14,5625%.

Reflectînd slăbirea cursului dolarului, **prețul aurului** s-a înscris, în ciuda vînzării unor cantități însemnate de către marii producători, pe o curbă ascendentă. La al doilea fixing de la Londra din ziua de 27 noiembrie a.c. prețul s-a situat la 411,50 dolari / uncie (fixingul corespunzător de la finele săptămînii anterioare — 401,50 dolari / uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

Tehnologia, repartiţia internă şi relaţiile Nord-Sud

ÎNCEPUTUL unui nou deceniu a stimulat apariţia unui număr mare de studii, în cadrul şi în afara sistemului O.N.U., dedicate strategiilor de dezvoltare globale şi obiectivelor pe termen lung. În această direcţie se înscrie şi proiectul Institutului Naţiunilor Unite pentru formare şi cercetare UNITAR intitulat „Tehnologia, repartiţia internă şi relaţiile Nord-Sud", care caută să definească condiţiile unor strategii alternative, bazate în principal pe forţe proprii, menite să permită realizarea unui progres rapid spre o independenţă şi o echitate reală şi să ducă la eradicarea sărăciei maselor.

Pornind de la ideea că lumea contemporană este martora unor mutaţii fundamentale ce fac necesară ajustarea modului de abordare a acestor procese, adaptarea la noile realităţi, autorii proiectului, **Graciela Chichilnski** şi **Sam Cole**, şi-au propus să construiască cadrul analitic pentru elaborarea unor strategii de dezvoltare prin forţe proprii. Scopul acestui proiect este de a contribui la realizarea obiectivelor strategiei pentru cel de-al treilea Deceniu de dezvoltare al Naţiunilor Unite, într-un sens mai larg, la schimbul de idei privind dezvoltarea şi relaţiile internaţionale, cu accent deosebit asupra conceptelor de egalitate şi participare.

Accentul pus tot mai mult pe rolul tehnologiei ca un instrument de strategie şi al eforturilor proprii constituie trăsătura distinctă, care serveşte drept principiu organizator pentru diferitele părţi ale proiectului.

Autorii recunosc faptul că „practica" nu poate, în stadiul actual, să progreseze fără dezvoltarea teoriei ; acest lucru a fost, în mare parte, ignorat în ultimii 25 de ani în euforia „pragmatismului internaţional". Ideea necesităţii unui fundament teoretic ce stă la baza proiectului este astfel prezentată de autori : „Lipsa de înţelegere şi fisurile din analiză sînt considerate a fi, cel puţin în parte, răspunzătoare pentru zădărnicirea celor mai bine intenţionate eforturi. Se simte nevoia foarte urgentă — şi nu numai de către teoreticieni — de a realiza o nouă cunoaştere a mecanismelor care condiţionează evoluţia societăţii".

Strategiile de dezvoltare şi proiectele O.N.U. au fost rareori legate de un model anumit fiind caracterizate, în cea mai mare parte, drept pragmatice. În ultimul sfert de veac, modelul precumpănitor a fost legat mai mult de diferite versiuni privind necesitatea şi modul de creştere al comerţului internaţional decît de noţiunea de schimburi inegale în condiţiile disponibilităţilor în creştere de forţă de muncă şi ale unui dualism tehnologic atît de caracteristice multor economii din „lumea a treia".

Ar trebui, de asemenea, adăugat aici faptul că conceptul ecologic, care s-a impus tot mai mult începînd cu ultimul deceniu, nu a fost integrat în cadrul conceptual tradiţional de dezvoltare globală. Acest lucru se poate datora în parte faptului că teoria economică a ignorat multă vreme domeniul resurselor naturale şi nu a reuşit să dezvolte în întregime o teorie a consumului. Nu există, de aceea, repere general acceptate pentru o administrare raţională a resurselor extractive, luînd în consideraţie factori cum sînt sursele alternative, echitatea internaţională şi opţiunea unor investiţii alternative. Nu există, de asemenea, — arată autorii — nici un cadru analitic solid pentru descoperirea modelelor de consum şi alte caracteristici ale noţiunii de „stil de viaţă".

Lucrarea se concentrează în cea mai mare parte asupra construirii unui model global menit să reflecte structurile de producţie şi consum cît şi repartiţia forţei economice. Modelul global UNITAR descrie dinamica economiei mondiale prin investigarea a şase pieţe internaţionale de mărfuri şi impactul lor asupra a şase tipuri diferite de economii. Proiectul stabileşte, de asemenea, o bază statistică solidă pentru cercetarea aspectelor instituţionale ale sistemelor de producţie şi impactul lor asupra comportării economiei mondiale. Piaţa resurselor extractive neregenerabile, inclusiv principalele surse de energie se află în centrul atenţiei în cadrul proiectului UNITAR, importanţa lor în contextul geopolitic şi în desfăşurarea dialogului Nord-Sud fiind apreciată drept crucială de către autorii studiului. Este, de asemenea, considerat drept cerinţă fundamentală efortul de integrare a imperativelor ecologice în cadrul factorilor determinanţi ai dezvoltării. În domeniul resurselor, modelul îşi propune să contribuie la îmbunătăţirea strategiilor privind sistemul de preţuri şi de ofertă, în scopul optimizării venitului ţărilor producătoare în diferite condiţii ale economiei mondiale, netezind, în acelaşi timp, drumul spre soluţii de cooperare în contextul mai larg al negocierilor Nord-Sud.

În căutarea unor instrumente de politică adecvate, ca parte integrantă a strategiilor alternative de dezvoltare, abordarea globală, echilibrată a premiselor de la care pornesc autorii studiului UNITAR este esenţială. Scopul urmărit este acela de a determina în cadrul cărui context poate fi realizat echilibrul şi cu ce consecinţe pentru investiţii şi cererea de consum, locurile de muncă şi veniturile diferitelor grupuri, autorii propunîndu-şi să exploreze ce instrumente de politică sînt necesare pentru ca echilibrul preconizat să fie în conformitate cu obiectivele specifice ale societăţii.

Proiectul de faţă diferă de altele din programul Naţiunilor Unite privind obiectivele dezvoltării pe termen lung atît în ceea ce priveşte problemele prezentate cît şi modul de abordare adoptat. Premisele studiului reflectă recunoaşterea rolului fundamental al tehnologiei în dezvoltarea economică şi socială. În plus, proiectul recunoaşte faptul că discuţiile anterioare privind unele strategii de dezvoltare s-au concentrat numai asupra anumitor indicatori economici (de exemplu venitul naţional pe locuitor, volumul comerţului) şi nu au acordat suficientă atenţie altor factori economici şi neeconomici (repartiţia veniturilor, tehnologie şi elemente socio-politice) deosebit de importanţi în restructurarea economiei mondiale.

Opţiunea tehnologică care figurează la loc de frunte pe agenda comunităţii ţărilor bogate cît şi a celor sărace trebuie considerată inclusiv prin prisma interacţiunii dintre cele două grupe de ţări. Ţările industrializate se află într-o poziţie avantajoasă faţă de restul ţărilor lumii pentru a valorifica „fondul tehnologic comun", deoarece ele pot adapta procesele în funcţie de necesităţile specifice. Este necesar, de aceea, un cadru conceptual, deoarece, conform aprecierilor autorilor proiectului UNITAR, se pare că tehnici avansate sau chiar foarte avansate trebuie combinate cu procese tradiţionale pentru a spori folosirea forţei de muncă cît şi a veniturilor.

Proiectul îşi propune să contribuie, de asemenea, la definirea unor politici adecvate în domeniul tehnologiei pentru dezvoltarea prin forţe proprii. Se precizează că dezvoltarea şi extinderea unei pieţe a „lumii a treia" ar putea oferi condiţiile necesare pentru apariţia unor activităţi locale de cercetare şi dezvoltare, inclusiv capacităţi neutilizate încă în domeniul invenţiilor.

Concluziile cuprinse în proiect nu reprezintă în sine o strategie alternativă direcţiei propuse a fi urmate ; ele pot fi considerate mai curînd ca o analiză alternativă sau ca un diagnostic. Modelul UNITAR îşi propune mai curînd să servească drept instrument de investigare pentru cei care sînt în căutarea unor strategii de dezvoltare prin forţe proprii.

Studiul are ca ţel principal explorarea unor alternative de dezvoltare globală pe termen lung şi în special mecanisme care să contribuie la înfăptuirea unei dezvoltări economice şi sociale echitabile în cadrul unei noi ordini mondiale. Scopul său final este de a participa la realizarea strategiei pentru cel de-al treilea Deceniu al dezvoltării al Naţiunilor Unite şi, în general, de a contribui la schimbul de idei cu privire la dezvoltare şi relaţiile internaţionale acordînd o atenţie deosebită conceptelor de egalitate şi participare.

Valentin NEGOIŢĂ

Şomaj şi flexibilitate

UN STUDIU publicat în acest an de Biroul internaţional al muncii asupra gradului de ocupare şi condiţiilor de muncă ale cadrelor didactice din diferite ţări relevă tendinţa de creştere a şomajului în rîndurile acestei categorii profesionale, care se manifestă în ţările capitaliste dezvoltate. Anul trecut, de pildă, erau înregistraţi ca şomeri 37 400 de cadre didactice în Anglia, 11 430 în Belgia, 10 000 în Canada, 10 300 în R.F.G. ş.a.m.d. Iar perspectivele nu sînt încurajatoare, întrucît — după estimaţii oficiale — în Australia, de exemplu, numărul posturilor didactice se va reduce pînă în 1985 cu 40—70 de mii, iar în R.F.G. „excedentul" cadrelor didactice avînd o diplomă de specialitate va creşte la circa 100 de mii în anul 1990.

După cum arată autorii studiului, cei mai afectaţi de şomaj sînt tinerii absolvenţi ; în Statele Unite, de pildă, numărul persoanelor care au absolvit (cu diplomă) în anul 1977 instituţiile de învăţămînt cu profil didactic şi care mai erau încă în căutarea unui post la sfîrşitul anului următor reprezenta 9% din numărul total al absolvenţilor respectivi. Una din explicaţiile imediate ale acestei „risipe" de cadre calificate, pentru pregătirea cărora societatea a făcut investiţii importante, o constituie — după părerea autorilor studiului — scăderea natalităţii în ţările industrializate ; dar nu se poate face abstracţie de insuficienta flexibilitate, capacitate de adaptare a sistemului de învăţămînt la o situaţie în permanentă schimbare.

Franţa: program energetic pentru deceniul actual

PROGRAMUL urmărind realizarea independenţei energetice a Franţei, aprobat recent de Adunarea Naţională a ţării, cuprinde — ca orientări esenţiale — continuarea dezvoltării producţiei de energie electrică în centrale nucleare (în anii 1982—1983 urmînd să înceapă construcţia a şase asemenea centrale, cu o putere instalată totală de 7 400 MW) şi accentuarea politicii de economisire a energiei (se estimează că „zăcămîntul" de energie, care ar putea fi valorificat prin reducerea diferitelor consumuri şi pierderi, ar însuma 40 mil. tone echivalent petrol pînă în 1990, acţiunile respective permiţînd, totodată, crearea a 230—300 mii de noi locuri de muncă în economia franceză). Este prevăzut, de asemenea, un larg evantai de măsuri de stimulare a economisirii, cum ar fi crearea contului „economii de energie" pentru persoanele şi firmele particulare, înlesniri fiscale, introducerea unui regim de amortizare accelerată a investiţiilor în economisirea energiei, înfiinţarea unei reţele de instituţii de informare şi orientare în acest domeniu ş.a.

În ceea ce priveşte modificările structurale în balanţa energetică a Franţei, obiectivele urmărite pînă în anul 1990 (în varianta maximă şi minimă) sînt înfăţişate în graficul de mai sus.

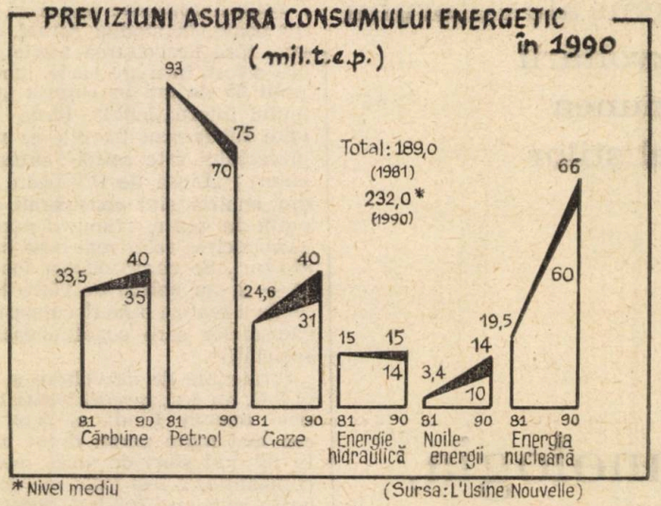

R. P. Chineză: înnoiri în comerţul exterior

ÎN ULTIMII ANI comerţul exterior al R.P. Chineze a cunoscut o dezvoltare dinamică, volumul total al schimburilor crescînd de la 14,8 miliarde dolari în 1977 la 36,6 miliarde anul trecut. Totodată, se află în curs de aplicare o serie de măsuri de reformă a sistemului comerţului exterior, în cadrul cărora accentul se pune pe întărirea iniţiativei întreprinderilor, pe coordonarea cooperării între industrie şi comerţ.

După cum scria nu demult revista **China's Foreign Trade,** în perspectivă, paralel cu lărgirea volumului schimburilor comerciale, se vor produce şi schimbări în structura atît a importurilor cît şi a exporturilor R.P. Chineze. Va spori importanţa importului de materiale, tehnologie şi echipamente necesare modernizării industriilor deja existente, agriculturii, sectorului energetic, transporturilor şi comunicaţiilor, dezvoltării ştiinţei, învăţămîntului, culturii şi ocrotirii sănătăţii populaţiei ; în condiţiile reducerii importurilor de echipamente şi materiale pentru construcţii capitale, se va acorda prioritate achiziţionării de echipamente şi tehnologii care conduc la întărirea capacităţii de export. Printre formele de colaborare care urmează a fi dezvoltate se numără : importul de know-how pentru producţie şi conducerea întreprinderilor (inclusiv pregătirea personalului chinez de către parteneri străini), precum şi importul de uzine complete, cooperarea cu întreprinderi străine în proiectarea şi fabricarea unor produse, explorarea resurselor şi întocmirea proiectelor de engineering, asigurarea service-ului etc.

În ceea ce priveşte exporturile, în cadrul acestora va creşte ponderea produselor industriale, îndeosebi a produselor minerale şi chimice, în condiţiile sporirii mai lente a livrărilor de produse agricole şi alimentare, a majorităţii materiilor prime şi ale stabilizării exportului de petrol în următorii ani.

Diferenţieri în comerţul cu textile

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII orientările fluxurilor de mărfuri în cadrul schimburilor internaţionale de textile şi articole de îmbrăcăminte cunosc modificări rapide, principala caracteristică constituind-o penetraţia crescîndă, pe pieţele ţărilor industrializate, a mărfurilor provenite din ţările în curs de dezvoltare.

Şi totuşi, balanţa schimburilor cu asemenea produse prezintă diferenţieri considerabile de la o ţară la alta, atît valoric cît şi structural. În această ultimă privinţă, scrie publicaţia **Informations géographiques,** ţările din lumea nesocialistă se pot grupa în şase tipuri distincte, şi anume : aproximativ 50 de ţări din Africa tropicală, din Orientul Apropiat şi Peninsula Scandinavă, care produc puţine fibre textile şi totodată dispun de capacităţi de prelucrare insuficiente pentru acoperirea nevoilor pieţei interne, încît înregistrează un sold pasiv al schimburilor la toate categoriile de mărfuri textile ; circa 30 de ţări (îndeosebi din Africa tropicală şi America Latină), care au o balanţă activă numai în comerţul cu fibre textile ; aproape toate ţările capitaliste industrializate (exceptînd Franţa şi Italia), cu o balanţă excedentară doar în comerţul cu tort şi ţesături ; ţări ca Tunisia, Singapore, Hong Kong şi Franţa, cu o balanţă activă numai în comerţul cu confecţii; ţări cu India, Coreea de Sud, Italia ş.a., care înregistrează un sold pasiv numai în comerţul cu fibre textile ; în sfîrşit, o serie de ţări în curs de dezvoltare (ca, de pildă, Brazilia, ce exportă de trei ori mai multe articole textile decît importă), care, datorită faptului că şi-au dezvoltat intens industria textilă, au ajuns să aibă o balanţă activă pentru produsele rezultînd din toate fazele de prelucrare.

GLOSAR

Stocul de învățămînt

IMPORTANȚA crescîndă a educației pentru creșterea economică, pusă în evidență de teoriile și modelele elaborate în ultimele trei decenii, a intensificat preocupările în legătură cu determinarea „capitalului uman", a „investiției în capitalul uman", a eficienței acestuia. „Stocul de învățămînt", definit drept „suma anilor de studii care au fost efectuați de întreaga populație", [1] este forma cea mai simplă în care se exprimă „capitalul uman" — fără însă să coincidă cu acesta — și se determină, în mod obișnuit, cu ajutorul recensămintelor populației, **fie direct** prin însumarea anilor de școală pe care i-a parcurs o persoană — în cazul în care recensămîntul cere declararea nu numai a ultimei școli absolvite, ci și numărul de ani de școală, **fie indirect,** pe baza repartiției populației după nivelul de instruire, consemnat cu prilejul recensămîntului. În acest ultim caz, sînt necesare o serie de calcule, bazate pe anumite ipoteze. Secvențele sînt următoarele : a) numărul populației corespunzător fiecărui tip de școală (universitate, liceu, școală profesională etc.) se înmulțește cu durata de școlarizare, obținîndu-se numărul de ani-școală pe fiecare tip ; b) se însumează rezultatele respective, obținîndu-se așa numitul **stoc brut de învățămînt ;** c) stocul astfel determinat se ponderează cu ajutorul unor coeficienți care exprimă importanța fiecărui nivel de instruire, obținîndu-se **stocul ponderat de învățămînt.** Un an de studii universitare este de cîteva ori mai important decît un an de liceu sau de școală elementară. Coeficientul se determină obișnuit pe baza cheltuielilor efectuate pentru un an de învățămînt în diferite tipuri de școală. Astfel, pe baza unei cercetări din S.U.A. (1956), dacă cheltuielile pentru învățămîntul primar sînt echivalate cu 1, cele pentru învățămîntul secundar au coeficientul 5, iar pentru învățămîntul superior, aproximativ 12. Un indicator derivat al acestor calcule este **durata medie efectivă de școlarizare,** care se obține prin raportarea stocului brut de învățămînt la numărul populației în vîrsta de școlarizare (de pildă, de la 12 ani în sus).

O metodă mai perfecționată este bazată pe combinarea mai multor recensăminte și reconstituirea școlarității pe generații, procedeu folosit în demografia franceză. Calculele respective pe baza recensămîntului populației din 1962 au arătat un stoc brut de învățămînt de circa 118 milioane om-ani și un stoc ponderat de 335 milioane, cu o durată medie efectivă de studii de 8,9 ani. Un calcul pentru populația totală a României, pe baza recensămîntului populației din 1966, a ajuns la un stoc brut de învățămînt de circa 81 milioane om-ani, cu o durată medie de 5,3 ani.

La recensămîntul populației din 5 ianuarie 1977, repartiția populației după nivelul de instruire a fost cea din tabelul de mai jos.

Repartiția populației totale și a populației active a României după nivelul școlii absolvite, 1977.

Nivelul și felul școlii absolvite	În populația totală	activă
Populația în vîrstă de 12 ani și peste	16 934 742	10 793 602
1. Instituții de învățămînt superior	612 303	527 138
2. Școli de nivel secundar *)	1 788 345	1 303 974
3. Școli de nivel primar **) din care :	14 534 094	8 962 490
Școli primare și alte situații	8 180 003	4 544 820

*) Licee real-umaniste, licee de specialitate, școli tehnice de specializare postliceală și de maiștri.

**) Școli profesionale, de meserii, de ucenicie la locul de muncă ; școli generale și prima treaptă de liceu ; școli primare și alte situații.

La datele de mai sus trebuie aplicate : a) durata de școlarizare pentru fiecare tip (superior, secundar, primar) și b) coeficienții de ponderare, pentru a obține stocul brut și ponderat de învățămînt. Menționăm că acesta este doar primul pas în determinarea „capitalului uman" și expresia sa cea mai simplă.

Vladimir TREBICI

[1] Michel Debeauvais și Pierre Maes : **Une méthode de calcul du stock d'enseignement,** în : Population (I.N.E.D.), nr. 3, 1968.

Hidroenergie

Lucrețiu Mălăele, Moreni — Este adevărat că ponderea energiei electrice primare (adică obținute în hidrocentrale și în centrale nuclearo-electrice) în structura consumului mondial de energie primară a sporit în ultimele două decenii, de la 7% în anii '60 la 17,5% în anii '70, cu perspectiva de a ajunge la 18,5% în deceniul actual și la 20,6% în ultimul deceniu al secolului nostru. În cadrul său, ponderea hidroenergiei, încă în creștere în acest deceniu, cînd va ajunge la 13,7%, urmează să se diminueze în anii '90 la 8,7%.

Deși din punct de vedere tehnic oferă încă posibilități promițătoare, resursele hidroenergetice, mai ales cele ale unor mari fluvii care formează frontiere internaționale presupun, pentru a fi valorificate, o substanțială cooperare între statele riverane. Printre realizările țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu, un recent raport al Băncii Mondiale cita valorificarea Dunării la Porțile de Fier de către România și Iugoslavia sau a fluviului Parana (hidrocentralele Yacyreta și Itaipu) de către Paraguay, Brazilia și Argentina. Dintre proiectele în studiu se citează cel de pe Nangbeto interesînd Togo și Beninul sau cel de pe fluviul Mano, la granița dintre Liberia și Sierra Leone. Alte proiecte care ar putea fi avute în vedere privesc fluviile Gange, Mekong și Salween. În cazul acestor proiecte de mare anvergură, subliniază studiul, costul unitar al energiei electrice obținute reprezintă uneori mai puțin de jumătate decît ar costa producerea aceleiași cantități de energie în amenajări mai mici. În plus, s-ar putea economisi importante cantități de gaze utilizate actualmente în termocentrale.

Dificultățile sau în orice caz întîrzierile apar mai ales atunci cînd condițiile date de relief împiedică instalarea de centrale în ambele țări riverane, în vederea repartiției echitabile a energiei electrice obținute. Astfel, la Yacyreta centrala este instalată pe teritoriul unei singure țări, soluție la care s-a ajuns după negocieri privind gradul de participare la investiții, la distribuția energiei obținute, ca și privind însăși proprietatea asupra centralei.

În cazul altor țări (Nepal, Zair etc.), dispunînd de un imens potențial hidroenergetic, piața internă este încă foarte redusă ; în cazul Nepalului, de pildă, potențialul hidroenergetic (estimat la 80 000 MW) este de 1 000 de ori mai mare decît necesarul actual de energie electrică al țării. De aceea, energia electrică obținută în țările respective ar urma să fie în proporție covîrșitoare exportată. Dar importatorii potențiali (India, Zimbabwe etc.) ezită să depindă excesiv de aprovizionarea externă cu energie.

Comerț

Vasile Tomuț, Orăștie — Conducta prin care Uniunea Sovietică urmează să livreze R.F. Germaniei începînd din anul 1984 o cantitate de 10 miliarde metri cubi de gaze pe an va avea o lungime de 3 520 km, pornind din Siberia. Deși valoarea totală a contractului în acest sens, semnat în luna noiembrie a.c., nu a fost dată publicității, se consideră că este vorba, fără îndoială, de cea mai importantă tranzacție comercială Est-Vest realizată pînă acum. Acordul sovieto-vest-german reprezintă o parte a unui acord mai larg prin care U.R.S.S. urmează să livreze gaze și Austriei, Franței, Italiei, Olandei și Belgiei.

În prezent R.F. Germania își asigură din Uniunea Sovietică 3% din necesarul său total de energie primară (5% la intrarea în funcțiune a noii conducte) și 18% din cel de gaze naturale.

Speranța de viață

Ștefan Aștefanei, Tîrgu Frumos — Un exemplu concludent al faptului că mărimea venitului național pe locuitor este un indicator cu totul insuficient pentru comparații internaționale ale calității vieții îl oferă China. Așa cum subliniază ediția din acest an a „Raportului asupra dezvoltării mondiale", publicat de Banca Mondială, datorită proprietății colective o serie de indicatori ai calității vieții evidențiază o situație mai bună în China decît în majoritatea celorlalte țări în curs de dezvoltare cu venituri scăzute pe locuitor similare Chinei (în 1979 venitul național pe locuitor era în China de 260 dolari). Astfel, studiul Băncii Mondiale citează cazul mortalității infantile sau al speranței medii de viață la naștere, care a crescut de la circa 36 de ani în 1950 la 64 ani în 1979. De mărime apropiată în 1950, speranța medie de viață la naștere în celelalte țări în curs de dezvoltare era în 1979 de numai 51 de ani. În țările în curs de dezvoltare „cu venituri intermediare" (respectiv de peste 370 dolari pe locuitor), speranța medie de viață, cu mult superioară inițial (48 de ani în 1950), ajunsese la sfîrșitul perioadei de referință la 61 de ani.

Publicitate

Ioan Alexandru, Ploiești — Comparația structurii cheltuielilor pentru publicitate pe mijloace de comunicare trebuie să țină seama nu numai de tradițiile diferite de la o țară la alta, ci și de deosebirile existente în legislația acestora. De exemplu, în Suedia, Norvegia și Danemarca reclama nu are acces la televiziune, iar în R.F. Germania este permisă numai într-o măsură limitată. De aceea și ponderea televiziunii în structura cheltuielilor cu publicitatea este în R.F.G. mult mai redusă (10%) decît în alte țări dezvoltate (vezi graficul), în vreme ce ponderea ziarelor și revistelor a ajuns la 82% în 1980 (față de 78% în 1975). Presa scrisă depune mari eforturi în aproape toate țările pentru a recupera o parte din clientela atrasă de televiziune și mai înainte de radio, în special adresîndu-se anumitor segmente de piață, prin ediții regionale. Cu toate acestea, ponderea încasărilor din reclamă în totalul veniturilor marilor reviste americane, de exemplu, s-a redus de la peste două treimi în 1939 la puțin peste 50% acum doi ani, crescînd în schimb mărimea tirajelor.

STRUCTURA CHELTUIELILOR CU PUBLICITATEA PE MIJLOACE DE COMUNICARE, ÎN ANUL 1980

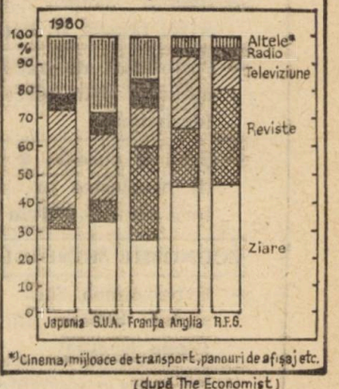

*) Cinema, mijloace de transport, panouri de afișaj etc.

(după The Economist)

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 4 decembrie 1981

— Un nou și vibrant apel pentru dezarmare, securitate și pace **(Paraschiva Bădescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune
● Planul pe anul 1982. Primatul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială a țării **(Toma Melinte)** 3
● Creșterea contribuției agriculturii la satisfacerea cerințelor populației **(D. Dumitru)** 5
● Autoconducerea și autogestiunea în aprovizionarea localităților **(Gheorghe Teodorașcu)** 7
● Pregătirea condițiilor pentru realizarea investițiilor anului 1982 **(Alexandru Tache)** 9
● Perfecționarea tuturor componentelor activității de comerț exterior **(Victor Danciu)** 11
● Depistarea și punerea în valoare a noi surse de țiței **(Vasile Boescu, Corneliu Bârnea)** 13
● Încheierea contractelor economice pe 1982 — condiție esențială în aprovizionarea și desfacerea ritmică a producției **(Ion Velican)** 15

CONDUCERE ORGANIZARE

— Rolul relațiilor de colaborare și cooperare în organizarea și funcționarea industriei mici (I) **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII-IDEI

— Ipoteze asupra naturii și caracterului crizei **(Maria D. Popescu)** 19

— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (II) (dezbatere) 21

— Școli ● curente ● economiști. Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi (II) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Expansiunea fără precedent a sistemului bancar în lumea capitalistă **(Radu Negrea)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Tehnologia, repartiția internă și relațiile Nord-Sud **(Valentin Negoiță)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A new and ardent Appeal for desarmament, security and peace **(Paraschiva Bădescu)** 1

— The 1982 Plan. The main role of the quality factors in the social and economic developpment of the country **(Toma Melinte)** 3

— Hypothesis on the nature and character of the crisis **(Maria D. Popescu)** 19

— Ways to evaluate material resources through archives searching-in. **A debate** 21

— Schools ● trends ● economists. Neoclassical theories on interest and its factors (II) **(Silviu Cerna)** 24

— Unprecedented expansion of the banking system in the capitalist world **(Radu Negrea)** 26

— Technology, domestic repartition and the North-South relations **(Valentin Negoiță)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Un nouveau et ardent appel pour le désarmement, la sécurité et la paix **(Paraschiva Bădescu)** 1

— Le plan pour l'année 1982. Le primat des facteurs qualitatifs dans le développement économique et social du pays **(Toma Melinte)** 3

— Hypothèses sur la nature et la caractère et de la crise **(Maria D. Popescu)** 19

— Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives (débat) 21

— Ecoles ● courants ● economistes. Conceptions néoclassiques concernant l'intérêt et ses facteurs (II) **(Silviu Cerna)** 24

— L'expansion sans précédent du système bancaire dans le monde capitaliste **(Radu Negrea)** 26

— La technologie, la repartition intérieure et les relations Nord-Sud **(Valentin Negoiță)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и пламенный призыв к разоружению, безопасности и миру **(Параскива Бэдеску)** 1

— План на 1982 год. Первенство качественных факторов в экономико-социалном развитии страны **(Тома Мелинте)** 3

— Гипотезы относительно природы и характера кризиса **(Мария Д. Попеску)** 19

— Возможности познания природных ресурсов путем исследования архивов (II) **(В порядке обсуждения)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Неоклассические концепции относительно процента и его факторов (II) **(Сильвиу Черна)** 24

— Беспрецедентная экспансия банковской системы в капиталистическом мире **(Раду Негря)** 26

— Технология, внутреннее распределение и отношения Север-Юг **(Валентин Негоица)** 29

Abonîndu-vă din timp la „Revista economică" pentru anul 1982, vă asigurați continuitatea în primirea publicației noastre. Prețul unui abonament este de :

- **anual : 260 lei**
- **pe șase luni : 130 lei**
- **pe trei luni : 65 lei**

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, Sector 1 – Cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNCĂLZITOARELE ELECTRICE DE APĂ CU ACUMULARE DE CĂLDURĂ SUB PRESIUNE – aparate practice şi economice pentru gospodăria dv. !

În gama aparatelor electrice pentru încălzirea apei, încălzitoarele electrice de apă cu acumulare de căldură sub presiune sînt de primă importanţă, deoarece răspund unor necesităţi cotidiene, în orice gospodărie, în bucătărie — la spălatul vaselor şi la gătit, în băi, în grădiniţe, ferme, oferind astfel un grad sporit de eficienţă şi confort.

Preţurile de vînzare ale încălzitoarelor electrice de apă cu acumulare de căldură sub presiune sînt în funcţie de capacitate : 15 litri : 1 247 lei ; 50 litri : 1 632 lei ; 80 litri : 1 862 lei şi 100 litri : 2 147 lei.

Iată cîteva date tehnice :

- temperatura apei poate fi reglată după preferinţă, între 20°C şi 80°C, prin termostat;
- are izolaţie termică foarte bună şi sistem de protecţie la suprapresiune ;
- funcţionarea în condiţii optime nu duce la costuri ridicate, ci, dimpotrivă, aduce economii importante, ca de exemplu :

Scopul utilizării	Consumul de apă caldă (în litri)	Necesarul de energie în kWh	Costul (lei)
Un spălat pe mîini	3—5 ; 37°C	0,1—0,2	0,90—0,18
O baie în vană	150—180 ; 37°C	5—6	4,5 —5,4
O baie-duş	30—45 ; 37°C	1—1,5	0,90—1,55
Igiena corporală zilnică/o persoană	9—12 ; 37°C	0,3—0,5	0,27—0,36
Spălat vase zilnic/ o persoană	4,5—7,5 ; 60°C	0,3—0,5	0,27—0,45

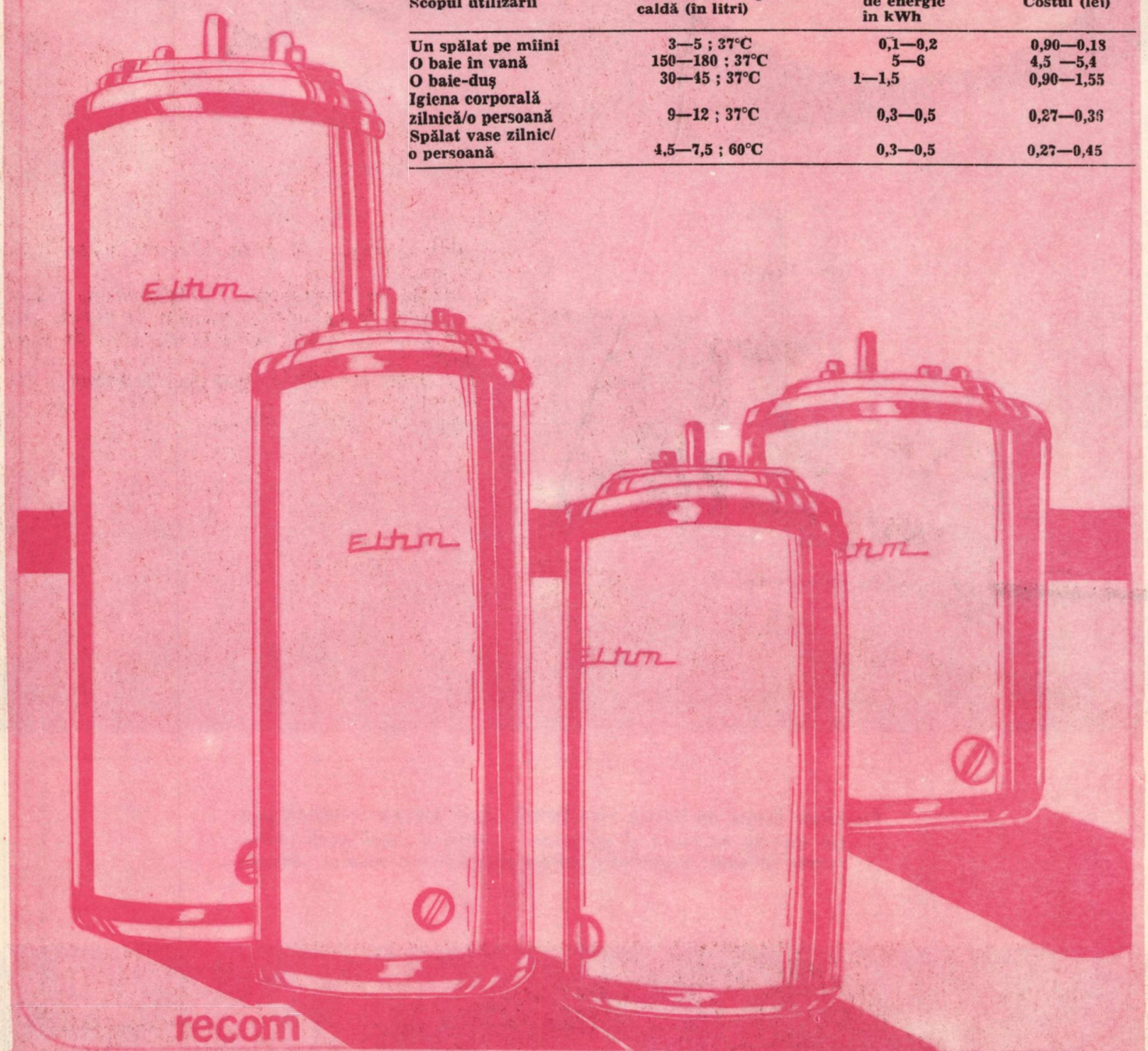

UZINA MECANICĂ

„GAZ METAN" – MEDIAŞ

produce şi livrează :

1982 FEB 6

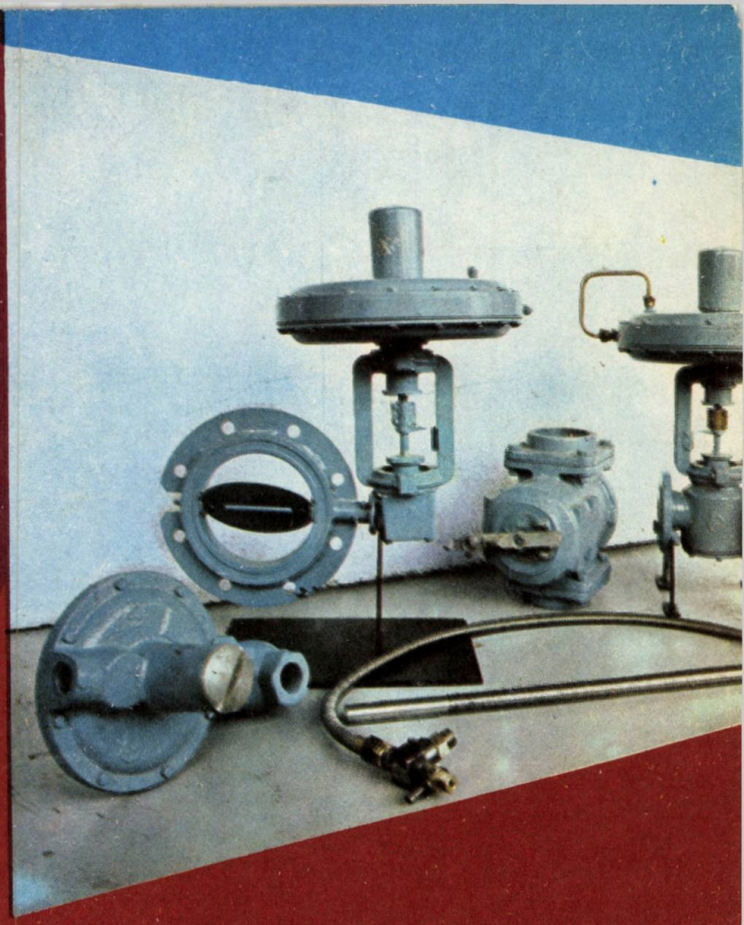

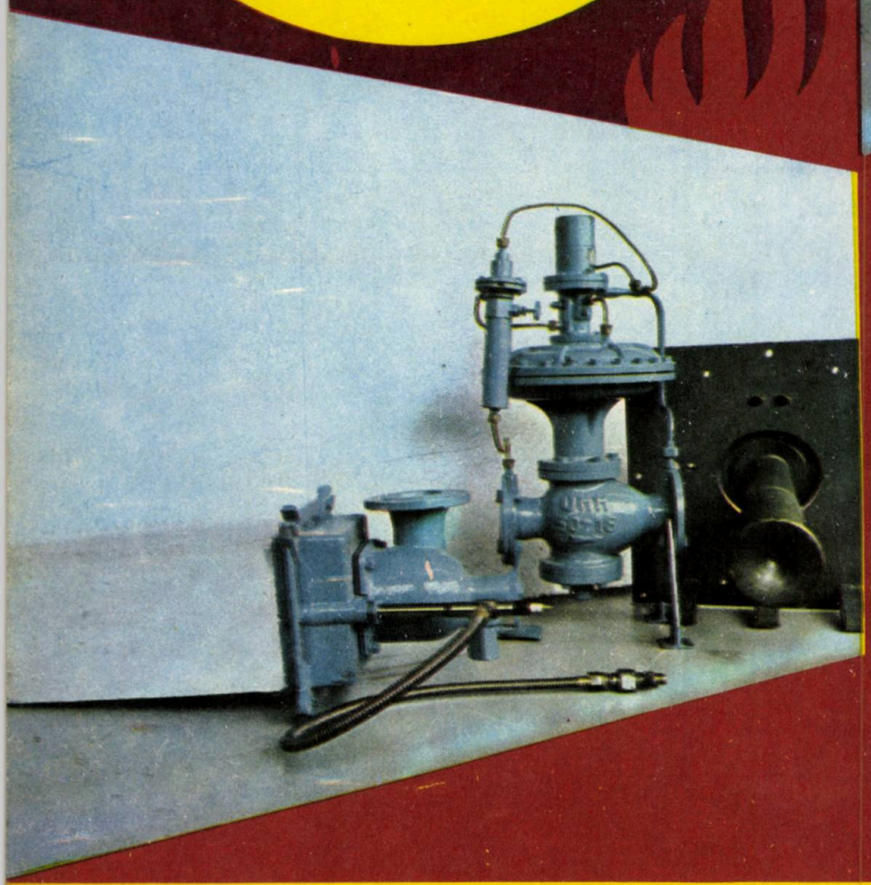

- arzătoare industriale şi de uz casnic pentru gaze naturale ;
- elemente de automatizare a instalaţiilor de ardere (arzătoare de aprindere, regulator de raport, clapete de reglare debit aer-gaz, dispozitive de siguranţă) ;
- regulatoare industriale cu acţionare directă şi indirectă ;
- pompe hidraulice de 1 000 bar ;

Produsele livrate de UZINA MECANICĂ „GAZ METAN"-MEDIAŞ pentru diverse cuptoare şi agregate termice realizează performanţe ridicate, asigurînd o ardere economică a gazelor naturale.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1982 - PRIORITATE FACTORILOR INTENSIVI

CERINŢE ALE FOLOSIRII EFICIENTE A PÍRGHIILOR ECONOMICO-FINANCIARE

Numărul 50 ● Vineri 11 decembrie 1981

Într-o atmosferă de vibrantă însufleţire patriotică,
peste 300 000 de oameni ai muncii,
răspunzînd strălucitei iniţiative de pace a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU,
au exprimat hotărîrea fermă a întregului popor de a acţiona
pentru o Europă fără armament nuclear,
pentru o lume fără arme şi fără războaie

GRANDIOASA ADUNARE POPULARĂ DIN CAPITALĂ CONSACRATĂ DEZARMĂRII ŞI PĂCII

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Metodologie proprie de prognoză a cursurilor de schimb (I)

NECESITATEA PROGNOZĂRII CURSURILOR DE SCHIMB PE O BAZĂ PROPRIE

Solicitările adresate de tot mai multe întreprinderi românești de comerț exterior privind furnizarea de informații cu privire la tendința viitoare a cursurilor de schimb reflectă necesitatea practică a prognozei cursurilor, ce decurge din următoarele considerente :

● **Amplificarea riscurilor valutare.** Continuarea politicii de flotare în viitorul previzibil și perpetuarea fenomenelor de criză din economia mondială vor determina frecvente fluctuații ale cursurilor de schimb, cu consecință directă în amplificarea riscurilor valutare pentru cei ce participă la schimburile economice internaționale. Rezultă de aici necesitatea informării curente asupra evenimentelor monetar-financiar și în acest cadru asupra evoluției și tendinței viitoare a cursurilor de schimb.

● **Experiența internațională.** Importanța și avantajele urmăririi tendinței cursurilor de schimb, eventual prognozării acestora în măsura în care este posibil, au fost recunoscute, în ultimii ani, de un număr tot mai mare de firme străine care activează în domeniul relațiilor economice externe. Conform informațiilor din literatura de specialitate, prognoza cursurilor de schimb nu mai este în prezent, o activitate de pionierat, existînd o anumită experiență în domeniu, anumite tehnici și metodologii verificate în practică.

● **Luarea deciziilor de comerț exterior.** Este cunoscut și practica ultimilor ani a scos cu pregnanță în relief acest lucru, că pentru foarte multe domenii ale activității de comerț exterior este nevoie de prognozarea cursurilor de schimb pe bază trimestrială sau anuală. Astfel, deciziile privind creditele externe, acțiunile de cooperare care se desfășoară pe timp mai îndelungat, investițiile în societăți mixte, controlul expunerii valutare ș.a. nu pot face abstracție de evoluția viitoare a cursurilor de schimb. De asemenea, planificarea comerțului exterior și studiile conjuncturale implică prognozarea cursurilor de schimb. Într-un fel sau altul, luarea acestor decizii are la bază „o anumită presupunere" privind evoluția viitoare a cursurilor. Rolul prognozei nu este neapărat acela de „a ghici" cu exactitate care va fi cursul de schimb în viitor, ci de a fundamenta — pe o bază obiectivă și cu cele mai bune și bine prelucrate informații disponibile — presupunerea pe care factorul de decizie o face oricum, voit sau nu.

● **Recunoașterea realității.** Cea mai simplă procedură, folosită încă pe scară largă, atît în comerțul exterior românesc, cît și în alte țări, este presupunerea unor cursuri de schimb fixe. Totuși, simplitatea este în realitate singurul merit al acestui mod de abordare, care ignoră, atît faptul că de aproape un deceniu cursurile de schimb nu mai sînt fixe, cît și multitudinea de informații disponibile, referitor la tendințele de pe piețele valutare.

Opusă acestei abordări simpliste este cea care pornește de la realitatea existentă în prezent și probabilă în viitorul previzibil : flotarea cursurilor de schimb. Desigur, această abordare este mult mai dificilă. Problema principală constă în faptul că în situația complexă de astăzi, a cursurilor flotante, orice încercare de prognoză înseamnă culegerea, depozitarea, prelucrarea și regăsirea unei mari cantități de informații, avînd drept scop formarea unui punct de vedere sintetic asupra modului în care s-au comportat în trecut cursurile de schimb și s-ar putea comporta în viitor.

● **Neajunsurile însușirii ca atare a prognozelor de curs făcute în străinătate.** Deși în literatura de specialitate occidentală se găsesc înserate aprecieri și prognoze de curs, acestea nu pot constitui o bază solidă de informare și de luare a unor decizii în comerțul exterior românesc, datorită faptului că au mai multe neajunsuri :

— parvin cu întîrziere, de multe ori fiind depășite de realități ;

— prognozele care apar în literatura de specialitate sînt destul de generale și suspecte de a fi neobiective ;

— prognozele efectuate de instituțiile specializate, prognozele confidențiale pot fi obținute sau furnizate cu destulă dificultate sau la o contravaloare ridicată.

De aceea, apare necesară elaborarea unor prognoze de curs pe bază proprie, rezultate din preocuparea instituțiilor specializate din țara noastră. Astfel de prognoze —

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 50 1981

elaborate după metodologii care, în experiența internațională, s-au dovedit adecvate — ar da posibilitatea unei informări mai operative, mai obiective și mai adaptată necesităților concrete ale comerțului exterior românesc.

Baza informațională: Analizele evoluției cursurilor de schimb și urmărirea experienței internaționale îndreptățesc tragerea următoarelor concluzii privind posibilitatea prognozării cursurilor de schimb.

● **Modificările zilnice și săptămînale ale cursurilor de schimb** sînt în mare măsură eratice și în esență nu pot fi prevăzute din timp. Dealtfel, fluctuațiile zilnice de curs interesează mai mult BRCE și mai puțin întreprinderile de comerț exterior. Pentru desfășurarea cu succes a tranzacțiilor zilnice de schimb valutar nu este nevoie de elaborarea unor prognoze complicate bazate pe evaluarea factorilor economici fundamentali, ci de acumularea acelui nivel al experienței de dealer care să facă posibilă anticiparea ambianței de pe piață („simțul pieței"). Succesul în activitatea de dealer presupune alături de experiență în domeniu, un contact permanent cu piața valutară pentru a cunoaște imediat evenimentele care influențează cursurile de schimb, reacția celor implicați, opinia specialiștilor. Într-un cuvînt, a simți în permanență „pulsul pieței".

● **Prognoza pe termen mai lung (peste 1—3 luni),** presupune alegerea din multitudinea de factori care acționează pe piețele valutare, așa-numiților „factori economici fundamentali". Aceștia pot fi evaluați, influența lor poate fi, într-o anumită măsură, cuantificată, iar pe această bază se poate depista o tendință viitoare a cursurilor de schimb. Prognozele astfel înțelese — ca depistare a unei tendințe — nu sînt exacte, nu se suprapun întocmai pe evoluția reală a cotațiilor pe piețele valutare, dar ele constituie singura posibilitate de a percepe viitorul în domeniul atît de complex al raporturilor valorice dintre monede.

● Posibilitatea prognozării — în limitele de eroare arătate a cursurilor pe termen mai îndelungat (tendințe trimestriale sau anuale) a fost demonstrată în practică internațională. Două din metodologiile cele mai simple de prognoză a cursurilor sînt cele pe baza puterii de cumpărare. Avînd în vedere simplitatea calculelor, apreciem că aceste două metode pot fi folosite pentru elaborarea unor aprecieri curente a tendințelor de curs, respectiv pentru elaborarea „pe loc" a prognozelor în întreprinderile de comerț exterior, atunci cînd este necesar.

● În același timp, alocînd timpul și capacitatea de lucru necesară, considerăm că este posibil ca instituțiile specializate din țara noastră să elaboreze prognoze proprii ale cursurilor de schimb ale principalelor monede occidentale, utilizînd metodologii mai complicate. Astfel de metodologii, care iau în considerare acțiunea mai multor factori fundamentali asupra cursurilor de schimb, au dovedit în practică performanțe superioare.

Pe baza consultării experienței internaționale în acest domeniu și avînd în vedere necesitățile comerțului exterior românesc, propunem în continuare o metodologie de prognozare a cursurilor de schimb care are în vedere acțiunea a șase factori de influență (masa monetară; prețurile cu amănuntul; balanța de plăți curente; producția industrială; nivelul dobînzilor; cotațiile la termen). Metodologia prevede un model econometric care poate fi soluționat pe calculator.

Metodologia propusă. Principalele componente ale metodologiei propuse sînt: scopurile prognozei; monedele avute în vedere; factorii fundamentali și corelațiile; sistemul de informații; modelul econometric; rezultatele modelului; aprecierea finală și prezentarea rezultatelor prognozei.

Scopurile prognozei. În elaborarea prognozei cursurilor de schimb trebuie să se pornească de la ideea că aceasta se va dovedi utilă dacă va răspunde necesităților reale ale factorului de decizie căruia îi este destinată. Scopurile prognozei sînt în consecință funcție directă de activitatea factorului de decizie.

● Se cunoaște din experiența de zi cu zi că multe din previziunile pe care sîntem obligați să le facem se dovedesc a fi eronate. Totuși, acest lucru nu invalidează necesitatea de a pune la baza tuturor deciziilor un anumit tip de previziune (prognoză). Voit sau nu, orice decizie se bazează pe o previziune; important este ca ea să fie cît mai corect făcută. Prognozarea este o activitate supusă erorilor, dar necesară.

Avînd în vedere cît de incert este viitorul, spiritul de prudență impune să se culeagă informații și să estimeze diferite variante posibile, pornind de la diferite ipoteze. **Scopul central al prognozei poate fi astfel rezumat: să minimizeze incertitudinea, să identifice și să evalueze riscul.**

● Fiind în fața incertitudinilor și îndoielilor despre viitor, iar pe de altă parte trebuind să ia în considerare o serie de aspecte încă neclar conturate, factorul de decizie are nevoie de cît se poate de multe informații posibile despre viitor. Cu alte cuvinte, factorul de decizie simte nevoia să-și diminueze îndoielile și incertitudinile, să-și întărească sau nu supozițiile.

Un alt scop urmărit de cel ce efectuează prognoză de curs este acela de a ajuta factorul de decizie să adopte cea mai bună soluție.

● Datorită gradelor diferite pe care le are incertitudinea, factorul de decizie trebuie să cunoască cît de mult risc prezintă fiecare variantă posibilă de decizie. Acesta este un al treilea scop al prognozei: să identifice gradul de incertitudine al fiecărui factor pe care se bazează prognoza și să stabilească gradul de probabilitate al prognozei.

● Avînd în vedere volumul relativ mare de informații pe care se bazează, prognozele de curs trebuie abordate într-o manieră ordonată, cu tehnici precise și conform unor principii științifice. Totuși, este necesar să se aibă în vedere natura imprecisă a factorilor economici, politici și sociali implicați. Nu numai cunoștințele noastre despre viitor sînt extrem de limitate și incerte, dar chiar și cunoștințele noastre despre trecut sînt — cel puțin — imprecise. Chiar în cazul țărilor dezvoltate, numărul seriilor statistice disponibile este limitat, marja de eroare cuprinsă în ele este destul de mare, iar comparabilitatea între țări nu este perfectă. Din aceste ultime considerente, activitatea de prognoză continuă să fie privită și ca „artă", nu numai ca știință. Aprecierile și judecățile subiective, bazate pe simțul istoriei, al evenimentelor, sînt folo-

site frecvent în efectuarea prognozei. Un al patrulea scop al prognozei constă tocmai în prezentarea unui tablou cît mai sistematic, dar și real, al evenimentelor, prin utilizarea metodelor științifice pentru determinarea trendului, iar ulterior prin aprecierea subiectivă, pe baza experienței, a rezultatelor obținute.

● Culegerea și prelucrarea datelor statistice pe care se bazează prognoza necesită un volum considerabil de muncă, iar interpretarea și adoptarea trendului trebuie făcut de un personal cu înaltă calificare și cu suficientă experiență în domeniu. Elaborarea prognozelor necesită, de asemenea, timp și condiții de redactare. Activitatea de prognoză este, deci, costisitoare și de aceea ea trebuie dozată și corelată cu nevoile precise ale utilizatorului. Nu este nevoie ca fiecare decizie să se bazeze pe prognoze lungi și detaliate. Uneori sînt necesare simple aprecieri, estimări sau cifre orientate ; alteori, prognoza trebuie să indice diferite variante probabile, iar în cazul unor decizii de mare importanță, prognoza trebuie să prezinte problema sub multiplele ei aspecte. Prognozele sofisticate trebuie efectuate numai atunci cînd ele ar avea o contribuție dinstinctă în dezolvarea problemei respective. Aceasta este un ultim scop al prognozei : să se coreleze exact pe necesitățile fiecărui sector de activitate. Dacă ar fi să definim scopul metodologiei de prognoză a cursurilor de schimb pe care o propunem, acesta ar fi următorul : colectarea informațiilor relevante, prelucrarea lor conform teoriilor și tehnicilor care s-au dovedit adecvate și prezentarea rezultatelor sub o formă clară și adaptată nevoilor beneficiarului.

M. ISĂRESCU
I. ANTON

Marketing

Caracteristici de marketing ale țărilor în curs de dezvoltare (I)

AFRICA

Continentul african constituie o piață cu multe caracteristici proprii, care determină abordarea operațiunilor de marketing internațional într-o manieră specifică. Eterogenitatea accentuată în privința nivelului și formelor de manifestare a cererii, posibilitățile de vehiculare a mărfurilor, condițiile de livrare și de plată ce pot fi acceptate, se constituie ca factori importanți, de care trebuie să țină seama toți exportatorii în aceste țări. Politicile, strategiile și tacticile concrete de marketing trebuie să fie orientate în conformitate cu condițiile concrete existente în această zonă.

Politica produselor de export trebuie să se bazeze pe faptul că ciclul de viață al acestora cunoaște importante diferențieri ca lungime totală și pe fiecare din etapele sale de la o piață la alta. Totodată, trebuie avute în vedere cerințele țărilor africane — al pieților în curs de dezvoltare în general — referitoare la nivelul tehnologic și la serviciile aferente produselor de export.

Realitățile din țările africane și experiența firmelor exportatoare pe aceste piețe au consacrat o serie de variante strategice ale ofertei de mașini și utilaje la export, la cele două extreme situîndu-se orientarea fie spre produse tehnice foarte moderne, cît mai mult automatizate, prevăzute cu accesorii și dispozitive adecvate, fie spre cele relativ simple. Aceste strategii presupun însă o capacitate ridicată a exportatorilor de a asigura servicii complexe și complete.

În cazul bunurilor de consum, gama sortimentală, coloristică, a materialelor utilizate, condiționarea și ambalajul etc, trebuie să țină seama de clima, obiceiurile, tradițiile și concepțiile religioase sau de altă natură, existente în diverse țări.

Principala modalitate de acțiune în politica sortimentală dusă de diverșii competitori constă în sprijinirea fiecăruia la introducerea pe piețe africane pe cîteva produse pentru ca, ulterior să diversifice larg oferta, includzînd în ea mărfuri din diverse domenii. Această variantă strategică este posibilă pentru exportatorii străini care reușesc să creeze infrastructuri de comercializare și servicii, dar scopul unei asemenea orientări este atît utilizarea la maximum a acestora, cît și al folosirii mai bune a segmentelor de piață cu cerere oscilantă sau de un nivel scăzut.

La produsele de serie mare, odată cu consolidarea poziției exportatorilor pe piață, volumul vînzărilor este modificat prin sporirea importanței elementelor de export invizibil, prin crearea de relații de durată între vînzătorul străin și cumpărător, prin trecerea treptată la linii de asamblare.

Considerente de natură strategică privind produsele exportate pe piețele africane impun luarea în considerare a politicii locale în domeniul producției, interesele și preocupările acestor țări pentru consolidarea industriilor proprii.

Preocupările existente și eforturile depuse pentru sporirea producției locale, mai ales în sectoare industriale care să asigure baza tehnico-materială pentru cît mai multe ramuri ale economiilor naționale s-au materializat, în majoritatea țărilor, în uzine și linii de asamblare.

În unele țări africane, în general, mai dezvoltate în comparație cu celelalte de pe continent, principalul domeniu în care se asamblează produse finite este al autovehiculelor, ponderea componentelor asimilate nedepășind 20—30 la sută.

Țările capitaliste dezvoltate, numeroase, printre care foste metropole (Franța, Anglia, Belgia), dar și R.F.G., S.U.A., Japonia se întrec în competiția declanșată pe piețe africane, ultimele țări cîștigînd deja poziții solide. Un exemplu concludent în acest sens îl oferă Zairul unde asamblarea autovehiculelor deține locul principal în sectorul de construcții și reparații de echipament de transport ; aici la diversele unități de asamblare participă firme americane, italiene, engleze, vest-germane etc.

Pentru a-și consolida pozițiile pe piețe africane, competitorii străini își deplasează tot mai mult preocupările spre cooperare în producție, investițiile în sectoare productive, în comercializare.

Prețurile de export sînt strîns corelate cu politica produselor oferite. Pentru exportatorii în Africa, problema prețurilor constituie punctul cel mai sensibil al strategii-

lor adoptate, avîndu-se în vedere că achizițiile țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv africane, implică mari eforturi datorită insuficienței sau lipsei cronice de mijloace de finanțare a importurilor.

Prețurile practicate pe aceste piețe sînt, de regulă, mai mari. Chiar dacă produsele ca atare sînt vîndute la prețuri mai reduse, firmele recuperează marjele de beneficiu prin fixarea unor niveluri ridicate la prețurile serviciilor, pieselor de schimb etc. Reducerile de prețuri, nivelul acestora, sînt mai mult rezultatul concurenței și, în consecință, o poziție de monopol pe o piață oferă multiple posibilități de manevrare a prețurilor.

Țările africane, alături de țările în curs de dezvoltare de pe alte continente, resimt acut dezavantajele enorme ce decurg din diferența mare existentă cronic între prețurile ridicate ale produselor importate și cele scăzute, neremuneratorii ale bunurilor exportate. De aceea, ele încearcă să contracareze aceste efecte într-un cadru internațional, participînd la acordurile (internaționale) pe produse, la nivel zonal sau chiar local. Țările africane asociate la C.E.E. beneficiază, în conformitate cu Convenția de la Lome de facilități care să stabilizeze veniturile din exporturi prin intermediul prețurilor, iar cele membre ale O.P.E.C. contribuie la politica concertată a acestei organizații în domeniul producției, exporturilor și mai ales al prețurilor la petrol.

Politicile și strategiile de distribuție se orientează după condițiile generale existente pe piețele africane și, în special, în funcție de structurile de distribuție și de formulele ce pot fi adoptate pentru comercializare.

Tendințele care se afirmă tot mai mult în domeniul rețelelor de comercializare din țările africane și care se regăsesc și în alte țări în curs de dezvoltare, sînt în legătură cu creșterea ponderii participanților autohtoni la distribuție, fie sub forma organizațiilor de stat, fie a firmelor independente sub control guvernamental, cu sporirea numărului și mărirea dimensiunilor magazinelor, dezvoltarea unor rețele de export diversificate, conform mutațiilor înregistrate în ofertă, cu reducerea numărului de verigi pînă la consumatorul final.

Practica și experiența acumulată în comercializarea pe piețele africane oferă posibilitatea diferențierii ca principale modalități de distribuție exportul prin rețele proprii create pe piețele respective, utilizarea rețelelor de distribuție existente, cooperarea în comercializare.

Exportul prin rețele proprii este recomandat mai ales cînd, pe piața locală, distribuția nu este practic organizată sau nu corespunde cu interesele exportatorilor, iar legislația țării respective permite implantarea rețelelor străine.

Rețeaua de distribuție proprie include fie sucursale care organizează întreaga activitate de pregătire a vînzărilor și de asigurare a serviciilor pe piața respectivă, fie filiale locale ale exportatorilor atunci cînd piața este suficient de largă, iar cererea s-a permanentizat. Un exemplu concludent îl constituie grupul francez OPTORG care are patru filiale specializate în Coasta de Fildeș: pentru comerțul cu biciclete și motorete, pentru comercializarea autoturismelor, echipamentului de radiotelecomunicații, instalațiilor și aparatelor telefonice, pentru aparate electrocasnice și pentru material agricol, mașini-unelte, pompe, fiecare filială avînd sucursale în diverse localități.

Alegerea uneia din variante se face în funcție de legislația din țara respectivă privind investițiile. Din unghiul regimului juridic trebuie reținute pentru înființarea de rețele de desfacere proprii modul și condițiile de asigurare a controlului lor (de către stat sau de către firma exportatoare) și obligativitatea asimilării la unitățile autohtone prin procedeul de indigenizare.

Utilizarea rețelelor de distribuție existente presupune apelul la concesionari sau reprezentanți locali.

Sistemul de distribuție prin concesionari locali este folosit pe scară largă mai ales la vînzările de mașini și utilaje, în timp ce agenții locali sînt folosiți aproape în exclusivitate pentru comercializarea de bunuri de folosință îndelungată cu grad redus de tehnicitate și a materiilor prime industriale.

Cele mai importante criterii folosite în selectarea concesionarilor sînt capacitatea de a prelua aprovizionarea cu piese de schimb, dotarea tehnică și cu personal pentru realizarea tuturor operațiunilor de service. Dată fiind oferta limitată sub acest aspect existentă în multe țări africane, firmele exportatoare colaborează cu și asistă concesionarii sau reprezentanții locali pentru asigurarea serviciilor, organizarea de depozite și ateliere de întreținere, formarea și specializarea de personal autohton etc.

Societățile mixte se afirmă tot mai puternic ca variantă de distribuție și pe piețele africane, datorită avantajelor pe care le oferă, corespunzînd mult mai bine orientărilor guvernelor în domeniul investițiilor străine și dezvoltării economice a țărilor respective.

Una din măsurile luate de autoritățile din multe țări este indigenizarea firmelor străine dacă participă și capitalul autohton la finanțarea societăților mixte. Aceste aranjamente corespund și intereselor exportatorilor, oferindu-le condiții pentru promovarea exporturilor proprii, produse și servicii prin participarea la societăți mixte, mai ales în cazurile cînd mărimea pieței nu justifică înființarea de rețele de comercializare proprii sau capitalul străin nu este admis altfel.

Cooperarea în desfacere poate fi utilizată acolo unde este admisă, cînd, comercianții sau producătorii locali dispun de rețele de vînzare, bază tehnico-materială, experiență. Dacă societățile mixte sînt și de producție, ele oferă posibilități ca, după o primă etapă în care își concentrează activitatea pe asamblare, etc., să se treacă la producția locală. De exemplu: în Zair, principala unitate de asamblare a autovehiculelor este „General Motors S.A.R.L. (G.M.Z.)", profilată pe asamblarea anumitor tipuri din gama „General Motors" și pe distribuirea produselor de profil ale firmei americane care nu sînt asamblate sau fabricate în Zair. Produsele „G.M.Z." sînt distribuite în principalele aglomerări urbane din această țară de către „Agence comerciale automobile" și „Zaire Motors Ltd".

Activitatea promoțională presupune utilizarea unei game largi de modalități adecvate pentru stimularea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare și, deci, implicit cu cele africane.

Metodele clasice utilizate în scopul promovării expor-

turilor nu sînt suficiente şi, de multe ori, puţin eficiente, ele fiind depăşite ca număr şi efecte de activităţi noi, care valorifică particularităţile locale.

Reclama comercială prin mijloace de comunicare în masă poate fi folosită în limita accesibilă pe care cumpărătorii potenţiali îl au la aceasta. În unele ţări mulţimea dinea de limbi şi dialecte dispersarea mare a purtătorilor cererii şi insuficienţa mijloacelor de transmitere a informaţiilor limitează recurgerea în condiţii eficiente la presă, radio, televiziune etc. De aceea, se recurge, frecvent, la caravane publicitare, echipe de promovare, concursuri.

Caravanele publicitare pentru difuzarea de mesaje, expunerea şi probarea de mostre etc. pot fi organizate în autovehicule sau vagoane dotate cu amplificatoare, aparate de proiecţie, personal calificat. În unele cazuri, cum este al mijloacelor de transport, caravanele pot fi constituite chiar pentru a proba calităţile tehnico-funcţionale ale acestora. Sînt cunoscute numeroasele circuite efectuate de autoturisme de teren sau de oraş pe trasee dificile din Africa, Asia.

Echipele de promovare sînt formate din specialişti în propaganda comercială care demonstrează avantajele produselor, fac oferte speciale etc.

O importanţă mai mare o au comunicaţiile prin intermediul tîrgurilor şi expoziţiilor internaţionale, dar cele mai uzitate şi mai eficiente sînt contactele personale. Această ultimă modalitate de promovare este, practic, cea mai sigură pregătirea exporturilor de maşini şi utilaje, ofertele prin corespondenţă fiind puţin semnificative pentru cumpărători.

Cea mai frecventă cale de stabilire a contactelor directe o constituie vizitele partenerilor străini pe pieţele străine sau deschiderea unor birouri.

Serviciile capătă rol promoţional accentuat, adesea prioritar în ansamblul activităţilor de export în condiţiile specifice ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Practica internaţională demonstrează că, la achiziţiile de maşini şi utilaje, la contractarea unor lucrări de construcţii, prospectări etc., sînt preferate cele care au asigurate servicii complete, adică efectuarea tuturor operaţiunilor înainte, în timpul executării contractului şi după aceea. Serviciile încep încă din faza de prospectare cu studii elaborate de exportator sau de terţi şi continuă cu determinarea domeniilor în care să se acorde consulting, ceea ce permite o corectă alegere a partenerului autohton şi precizarea condiţiilor tehnico-economice de execuţie a operaţiei, în urma încheierii contractului, realizarea prevederilor lui însemnînd punerea obiectivului în stare de funcţionare la dispoziţia beneficiarului. De aici derivă importanţa prezenţei permanente pe piaţa locală care să asigure şi continuitatea în cercetarea condiţiilor acesteia, exploatarea promptă a condiţiilor favorabile etc.

Pe lîngă cele de mai sus, în stimularea schimburilor economice cu ţările africane, cu ţări în curs de dezvoltare, în general, dau efecte tot mai puternice, o serie de activităţi care ies din cadrul noţiunii de promovare a vînzărilor. Astfel, cooperarea, ajutoarele financiare externe, măsurile de politică comercială, cadrul juridic al relaţiilor reciproce joacă un important rol promoţional, mai ales la nivel macro-economic.

Cooperarea în domenii şi sub forme diverse este agreată de aceste ţări, ele orientîndu-se tot mai mult spre acţiuni comune la care să participe alte ţări în curs de dezvoltare, ţări socialiste şi ţări capitaliste dezvoltate în condiţiile respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, avantajului reciproc.

O altă cale pentru promovarea schimburilor cu aceste ţări se dovedeşte ajutorul în resurse financiare care să sporească resursele lor de finanţare a acţiunilor de comerţ exterior şi în special, de achiziţionare din import. Este evident că situaţia existentă care atestă că ţările occidentale industrializate iau înapoi de la ţările în curs de dezvoltare numai prin sistemul dobînzilor cam tot atît cît le dau sub forma asistenţei publice pentru dezvoltare nu este de natură să permită acestora din urmă să-şi sporească aportul în relaţiile economice internaţionale, ele plătind peste 20 milioane de dolari numai dobînzi în contul datoriilor externe. Ţările capitaliste dezvoltate folosesc resursele financiare acordate în modalităţi variate (credite, împrumuturi etc.) pentru a-şi crea avantaje, pentru implantarea într-o formă sau alta pe pieţele ţărilor în curs de dezvoltare.

Aceste ultime ţări folosesc, printre altele, o serie de pîrghii şi măsuri de politică comercială pentru a apăra interesele naţionale.

În general, politica tarifară şi instrumentele netarifare urmăresc protejarea industriilor naţionale prin măsuri nuanţate de la liberalizarea accesului unor produse străine pînă la contingentarea sau interdicţia la import. În scopul atragerii de surse străine de finanţare, politica pentru investiţii străine are un caracter flexibil, legislaţiile prevăzînd şi o serie de facilităţi de natură vamală şi fiscală pentru investiţii la orientare spre sectoarele economice considerate prioritare de autorităţile locale. Participarea străinilor la investiţii este însoţită de o încurajare a resurselor autohtone, cea mai elocventă expresie a acestei tendinţe fiind politica de indigenizare, realizată atît prin creşterea participării autohtone, publice şi private, la capitalurile firmelor care operează pe pieţele respective, cît şi prin sporirea personalului de salariaţi autohtoni angajaţi în activitatea productivă şi de conducere.

În sfîrşit, cadrul juridic general al relaţiilor economice cu ţările africane contribuie foarte mult la asigurarea stabilităţii şi siguranţei schimburilor, la obţinerea unor avantaje privind investiţiile, unor liberalizări vamale etc. şi la sporirea forţei competitive în raport cu societăţile transnaţionale care reuşesc să depăşească barierele impuse.

dr. Victor DANCIU

Noţiuni, termeni, operaţiuni

„Confirmarea comenzii" — formă avantajoasă de finanţare a exporturilor

În contextul adîncirii concurenţei pe pieţele internaţionale, creditul de export a devenit un instrument important de stimulare a vînzărilor în străinătate. Este evident faptul că exportul în condiţii de credit reprezintă un element de sporire a forţei concurenţiale a produselor pe piaţa ex-

ternă, însă, din punctul de vedere al exportatorului, amînarea plății — incumbată de acordarea de credite — presupune asumarea de către acesta a unor riscuri — în principal de neplată sau de întîrziere a plății — care nu sînt în totalitate acoperite prin procedurile uzuale de asigurare.

În aceste condiții, în practica comerțului internațional s-au impus unele forme noi de finanțare a tranzacțiilor, menite să faciliteze fluxurile comerciale, forme care au la bază transferul (contra plată) a riscurilor menționate de la exportator pe seama unei terțe persoane juridice (organisme financiare specializate). Una din aceste forme, utilizată cu precădere pentru tranzacțiile de bunuri de echipament, este ceea ce se numește în mod uzual „confirmarea de comandă".

Confirmarea comenzii are ca **obiect** plata fermă, imediată, în numerar, a creanțelor născute din operațiuni de export de bunuri de echipament în condițiuni de credit.

Din punctul de vedere al **domeniului de utilizare**, spre deosebire de factoring-ul internațional[1]) — modalitate de finanțare întîlnită cu deosebire în cazul tranzacțiilor de bunuri de consum —, confirmarea comenzii este utilizată, așa cum s-a menționat, în materie de vînzări în străinătate de bunuri de echipament.

Confirmînd unui exportator comanda adresată acestuia de către un client din străinătate, organismul de confirmare garantează efectuarea plății. Acest organism specializat se angajează să achite exportatorului, în mod ferm și în numerar, contravaloarea mărfurilor vîndute clientului respectiv, de îndată ce are loc expedierea mărfurilor. Plata se efectuează la prezentarea titlurilor de credit andosate la ordinul organismului de confirmare.

Implicarea organismului de confirmare **este limitată** numai la acoperirea riscurilor de neplată sau de întîrziere a plății, care nu sînt generate de motive de natură tehnică. Riscurile de natură tehnică (de exemplu, livrări necorespunzătoare din punct de vedere calitativ) — riscuri ce pot antrena refuzul de plată din partea cumpărătorului — rămîn în sarcina exportatorului; acestuia din urmă îi revine obligația de a face dovada eventualei rele credințe din partea cumpărătorului.

În afara unor cazuri excepționale, organismul de confirmare nu intervine decît pe baza efectelor de comerț acceptate de către cumpărător. Deci, numai prin andosarea efectelor respective (semnătura exportatorului de plată la ordin) în favoarea organismului de confirmare este transmisă acestuia din urmă proprietatea asupra creanței.

Organismul de confirmare a comenzii **acționează** prin onorarea în general în proporție de 100 la sută (minus cheltuielile proprii de intervenție) a creanțelor la termen pe perioada de la 18 luni la 10 ani. Uneori, poate fi vorba și de creanțe pe durate de pînă la 18 luni, cu condiția să se refere la tranzacții de bunuri de echipament.

În ceea ce privește **procedura** utilizată, într-o primă etapă organismul de confirmare eliberează exportatorului o scrisoare de „confirmare de comandă" prin care se angajează să efectueze plata către acesta cu condiția respectării anumitor condiții de natură administrativă aplicabile în materie de export. Ulterior, odată cu expedierea mărfurilor către clientul extern, exportatorul primește contravaloarea acestora din partea organismului de confirmare a comenzii, acesta din urmă preluînd riscurile eventualei neplăți sau întîrzieri a plății din partea cumpărătorului (exclusiv cele constînd în litigii cu privire la plată ca urmare a unor deficiențe tehnice ale mărfurilor, care rămîn, așa cum s-a arătat, în sarcina exportatorului).

Această formă de finanțare a tranzacțiilor prezintă o serie de evidente avantaje atît pentru exportator, cît și pentru clientul acestuia.

Principalele avantaje pentru exportator sînt următoarele:

— prin transferarea creanței sale asupra clientului extern, la organismul specializat de confirmare, exportatorul primește în mod ferm și în numerar contravaloarea mărfurilor vîndute;

— organismul de confirmare acoperă riscurile care incumbă exportatorului în proporție de 100 la sută; în afara riscurilor de neplată sau de întîrziere în efectuarea plății, sînt acoperite, de asemenea, riscurile politice, producerea de catastrofe naturale etc.;

— sînt eliminate o serie de verigi administrative existente cu ocazia vînzărilor în condiții de credit, parcurgerea acestora revenind în sarcina organismului de confirmare a comenzii.

În ceea ce privește importatorul, avantajele esențiale de care poate beneficia sînt, între altele:

— în condițiile în care acesta nu dispune de resursele financiare necesare plății imediate a mărfurilor achiziționate, iar exportatorul nu este dispus să vîndă în condiții de credit, organismul de confirmare a comenzii prezintă o alternativă atrăgătoare de finanțare în condiții de plată amînată a importurilor;

— cu toate că nu ia parte în mod direct la negocierile comerciale dintre părți, organismul de confirmare asigură importatorului un anumit grad de siguranță, prin faptul că veghează asupra respectării obligațiilor furnizorului în ceea ce privește prețul, termenele de livrare, condițiile de expediere a mărfurilor etc.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

[1]) Factoring-ul internațional este o formă de finanțare care se aplică în cazul exporturilor de bunuri de consum efectuate în condiții de credit pe termen scurt (pînă la 6 luni). În principiu, factoring-ul constă în preluarea de către un terț a ansamblului creanțelor unei firme exportatoare (în general de dimensiuni mici sau mijlocii) față de clienții din străinătate.

Vademecum

Marketingul produselor agricole în actuala conjunctură

În condițiile actualei conjuncturi internaționale, caracterizată printr-o perpetuare și o adîncire a crizei economice în țările capitaliste dezvoltate, a crizei energetice și a materiilor prime, a crizei valutar-financiare, a inflației, se impune odată mai mult valorificarea superioară a resurselor proprii de care dispune fiecare țară,

găsirea celei mai adecvate strategii, care să evidenţieze un efort de dezvoltare continuu, ferm, ştiinţific direcţionat de creştere a încasărilor din export. Aceasta presupune o mai elastică orientare a producţiei în funcţie de debuşeele externe, dezvoltarea de unităţi de producţie specializate şi controlul reţelei comerciale externe, în scopul obţinerii de încasări corespunzătoare din vînzarea la extern a produselor agroalimentare.

Ca atare, atingerea obiectivului strategic de mărire a aportului agriculturii şi industriei alimentare la realizarea unei balanţe comerciale şi de plăţi, externe echilibrate presupune elaborarea de programe de marketing care să fundamenteze reorientarea structurală a nomenclatorului de export, lansarea pe noi pieţe potenţiale, mari consumatoare, care să asigure o desfacere de durată a produselor agroalimentare româneşti în condiţii nerestrictive şi de eficienţă. Se impune cu necesitate acordarea unei atenţii tot mai mari marketingului pe zone geografice, în vederea elaborării unor strategii optime de prezentare şi de menţinere pe aceste pieţe,.

Pe linia orientării producţiei agricole şi agroalimentare este necesar, ca împreună cu firmele partenere străine, să găsim cele mai adecvate soluţii pentru utilizarea integrală a cadrului juridic existent, în sensul producerii pentru export a acelor sortimente şi mărfuri care să nu fie afectate de influenţele negative ale taxelor vamale, ale taxelor de compensaţie, contigentărilor etc.

Pornind de la cunoaşterea specificului şi exigenţelor pieţelor tradiţional importatoare de produse agroalimentare româneşti trebuie atrase mai mult firmele partenere locale bine introduse pe pieţele respective, societăţile mixte de comercializare care îşi desfăşoară activitatea în aceste ţări, trebuie selecţionate, analizînd cu deosebită atenţie şi codul vamal al ţărilor unde intenţionăm să exportăm, produse sau sortimente de produse care să fie solicitate de consumatorii individuali sau industriali, şi care să fie apoi programate în producţie pe baza unor convenţii de durată în ţara respectivă, fără a consemna influenţe tarifare negative.

Practica de marketing, în domeniu, demonstrează că piaţa nu trebuie abordată numai global, ci trebuie analizată în detaliu, stabilindu-se capacitatea prezentă şi viitoare de absorbţie atît a pieţelor tradiţionale cît şi a pieţelor noi, evaluîndu-se totodată, şi limitele pieţelor de desfacere. Menţinerea segmentelor de piaţă deja cucerite de produsele noastre, extinderea acestor segmente prin lupta concurenţială cît şi introducerea pe noi segmente de piaţă nu numai în vederea ocolirii măsurilor protecţioniste impuse de ţările importatoare, dar în primul rînd al valorificării în condiţii de maximă eficienţă a produselor noastre de export, impun, în primul rînd, adoptarea unei strategii de diferenţiere a produsului avînd la bază menţinerea parametrilor calitativi şi, cînd e cazul ameliorarea lor.

Totodată, în condiţiile unor creşteri absolute ale volumului exporturilor noastre de la an la an, pe toate grupele de ţări, asistăm la o mutaţie pe zone a exportului, rezultat al dezvoltării mai accentuate a acestuia cu ţările africane, ţările arabe şi ţările latino-americane.

Iată de ce se impune ca necesitate acordarea unei atenţii tot mai mari marketingului pe zone geografice în vederea elaborării unor strategii optime de penetrare şi de menţinere pe aceste pieţe.

Această preocupare se datorează schimburilor structurale intervenite în fluxurile comerţului mondial, a disponibilului valutar din ţările exportatoare de petrol, dar şi a politicii protecţioniste a ţărilor capitaliste dezvoltate, în special pentru produsele agroalimentare.

Experienţa pe care întreprinderile româneşti au acumulat-o în domeniul cooperării în producţie şi comercializarea la export a produselor agroalimentare demonstrează că aceste forme noi, moderne de relaţii economice, inclusiv între firme şi întreprinderi din ţări cu orînduiri sociale diferite, pot avea efecte pozitive asupra accelerării desfacerii produselor pe piaţa externă, asupra eficienţei exporturilor noastre. Societăţile mixte care se vor constitui, vor trebui să aibă un profil comercial mai larg, înţelegînd prin profil atît gama de produse, pe care le vor desface, cît şi genul de operaţiuni şi canalele de comercializare pe care le vor utiliza (birouri comerciale în teritoriu, filiale în străinătate, etc.). Lărgindu-şi profilul în ce priveşte numărul de produse, cît şi tehnicile de comercializare, societatea mixtă va avea alte perspective, activitatea ei nu va mai fi strict dependentă numai de utilizarea conjuncturii economice optime ale ţării în care îşi desfăşoară activitatea, ci va putea fi mai elastică la cererile de pe piaţa internaţională.

Totodată, considerăm oportun să se analizeze constituirea şi în domeniul agroalimentar a unor societăţi mixte de producţie, cu sediul în România. Aceasta ar permite o valorificare superioară a materiilor prime autohtone, prin folosirea de utilaje moderne de prelucrare, ambalare şi etichetare, a celor mai noi tehnologii de fabricaţie, cooperarea cu partenerul extern în marketingul produselor pe piaţa externă şi marketingul pe zone geografice, în condiţii de eficienţă ridicată, ar reprezenta în acelaşi timp o cointeresare mai mare din partea partenerului atît în realizarea unor produse de calitate, la nivelul exigenţelor pieţei externe cît şi în comercializarea acestora în condiţii de eficienţă, de asigurarea desfacerii de durată, a mărfurilor realizate în comun, pe pieţele externe. Un astfel de domeniu de cooperare l-ar putea constitui producţia şi comercializarea pe piaţa internaţională a legumelor şi fructelor. Conform prognozelor, institutelor de resort, piaţa internaţională pentru legume şi fructe, indică o dinamică ascendentă, mai ales pentru produsele conservate şi congelate. Consumul de legume şi fructe conservate manifestă o tendinţă de creştere determinată de schimburile în modelul de consum ca urmare a procesului de industrializare, urbanizare etc.

Concurenţa mare în acest sector, care are efecte negative asupra nivelului de preţ obtenabil, precum şi politica comercială protecţionistă promovată de o serie de ţări şi grupări economice importatoare, face necesară luarea unor măsuri complexe, care vizează în cazul produselor proaspete :

— diversificarea sortimentelor de legume cultivate, în sensul cultivării alături de tomate, ardei, castraveţi (care deţin pondere majoritară la export) a unor produse ca vinete, pepeni, căpşuni etc., care asigură o valorificare superioară pe piaţa externă ;

— selecționarea unor soiuri de mare productivitate și calitate superioară care să fie competitive pe piețele externe. Devansarea ciclurilor de producție la legumele de seră, care să permită evitarea întîlnirii cu produsele concurenței și deci evitarea efectelor negative asupra nivelului de preț obtenabil ;

— asigurarea mijloacelor de transport necesare (trenuri frigorifice, autofrigorifice cu o viteză de deplasare ridicată, scurtarea duratei transportului și asigurarea pe această cale a calității la destinație a produselor proaspete.

La legumele și fructele conservate se impune : concentrarea în continuare a producției în unități specializate, amplasate în zone care dispun de materii prime pentru a evita transporturi suplimentare, care presupun pe lîngă consum de energie suplimentar și riscul deprecierii materiei prime, și implicit a produsului finit.

— îmbunătățirea structurii exportului de conserve prin realizarea unor produse cu valorificare superioară (amestecuri de legume, fructe nobile etc.).

— Valorificarea unor fructe (mere, pere, fructe de pădure) sub formă de sucuri naturale, pentru care piața are capacitatea de absorbție mereu crescîndă.

— Creșterea ponderii exportului de fructe și legume congelate.

O funcție importantă în promovarea exporturilor noastre o deține și **ambalajul.** În domeniul ambalajelor, atît al celor de prezentare cît și al celor de transport există posibilitatea introducerii unor modernizări care pot contribui într-un mod deosebit la creșterea aportului valutar, atît prin reducerea greutății, consumurilor specifice a ambalajelor de transport și implicit a costurilor de transport cît și prin obținerea unor prețuri externe superioare celor actuale.

— redimensionarea ambalajelor de carton prin reducerea greutăților, croirea cutiilor exact pe volumul conținutului ;

— lipirea cartoanelor cu bandă adezivă rezistentă ;

— expedierea mărfurilor pe paleți pentru început pentru transporturile pe cale maritimă și extinderea paleților le transporturi terestre ;

— experimentarea ambalării mărfurilor într-un ambalaj combinat de carton (tăviță de carton) cu folie de plastic termocontractibilă ;

— standardizarea și uniformizarea ambalajelor — cutii de 5, 10, 12 kg etc. Aceste măsuri vor face posibilă și extinderea transporturilor în containere.

Îmbunătățirea și perfecționarea continuă a ambalajelor este legată și de reglementarea problemei mărcilor. Promovarea cu consistență a unor mărci (de fabrici și de comerț) proprii de distribuție pentru toate produsele destinate vînzării direct în rețeaua de consum, reclama și publicitatea urmînd a fi efectuată într-o deplină legătură cu marca produselor — determină efecte pozitive asupra notorietății exportatorului.

Marca comercială a produselor va trebui să fie înscrisă nu numai pe ambalajul de prezentare, ci și pe ambalajul de transport.

Însemnate resurse de îmbunătățire a rezultatului operațiunilor de export există și în sfera comercializării, a distribuției.

Prin extinderea vînzărilor prin firme mixte, firme proprii și birouri comerciale se reușește o apropiere de marii consumatori, eliminarea unor rețele intermediare, care de cele mai multe ori influențează negativ aportul valutar.

Apropierea de consumator poate fi realizată și prin organizarea de depozite de distribuție, vînzări în consignație, extinderea vînzărilor în zonele vamale libere.

În creșterea eficienței exportului de produse agroalimentare o importanță deosebită o are și organizarea corespunzătoare a transportului internațional. Un exemplu edificator în acest sens îl întîlnim la R.P. Bulgaria.

Întreprinderea specializată pentru transporturi internaționale auto din R.P. Bulgaria, este una din cele mai mari societăți de transport din Europa.

Întreprinderea dispune de un mare număr de autofrigorifice de mare performanță de tip MERCEDES, VOLVO, SCANIA, de 20—25 to, care parcurg anual 65 de trasee cu un total de 3 mil km. În Europa autofrigorificele bulgare ating spre vest Irlanda, spre nord Norvegia, în sud pînă în nordul Africii (Libia), iar în răsărit pînă în India. Cel mai lung traseu parcurs a fost Sofia — Londra — Karaci — Sofia, 22.000 de km.

Transporturile internaționale sînt coordonate, dirijate și controlate prin birouri de dispecerat : VIENA, SALZBURG, MÜNCHEN, HELMSTEDT și TRIEST, care urmăresc mișcarea autovehiculelor, respectarea orarului stabilit. Prin acest control se asigură o scurtare a timpului de transport, o utilizare mai eficientă a mijloacelor de transport, o mai bună, mai promptă deservire a clienților mărfurilor agroalimentare bulgare.

dr. Mircea CORAȘ

Redactor coordonator : **dr. Ioan GEORGESCU**

Sub tipar!

LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z

612 întrebări răspunsuri

raporturi de muncă

Aspecte cu privire la recuperarea despăgubirilor pentru pagube cauzate de mai multe persoane

Principiul răspunderii materiale pentru faptă proprie făcută cu vinovăție și în legătură cu munca se regăsește concretizat și în ipoteza cînd paguba este adusă unității prin fapta ilicită săvîrșită de mai multe persoane.

Cu privire la aceasta, art. 105 din Codul muncii — și similar art. 27 din Legea nr. 22/1969 — prevede că în cazul în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăreia se stabilește ținîndu-se seama de **măsura** în care fiecare a contribuit la provocarea ei.

Stabilind că **măsura** în care fiecare persoană a contribuit la provocarea pagubei este și măsura reparării acesteia, adică măsura răspunderii materiale, legiuitorul evidențiază principiul enunțat al răspunderii materiale pentru fapta proprie săvîrșită cu vinovăție.

În dreptul muncii, în cadrul răspunderii materiale conjugate, cînd paguba este urmarea conduitei ilicite comune a mai multor persoane, făptuitorii răspund distinct proporțional cu **„măsura"** în care a contribuit la provocarea pagubei sau după alte criterii care diferențiază răspunderea fiecăreia.

Ca regulă generală **„măsura"** contribuției fiecărei persoane se analizează sub aspectul conduitei subiective, a manifestării formelor și gradelor vinovăției. Reglementarea dată prin art. 105 din Codul muncii este o confirmare a principiului răspunderii materiale pentru „vină", prevăzut de art. 102 din același cod, dar este și o excepție de la acest principiu în sensul că în această ipoteză **întinderea răspunderii materiale a persoanei se stabilește în raport de formele și gradele de manifestare a „vinei", ceea ce excede principiului enunțat.**

Dacă se poate stabili „cota materială" de contribuție la producerea pagubei nu se pune problema răspunderii conjuncte în raport de „măsura" în care a contribuit fiecare la provocarea ei ci este atrasă răspunderea personală în raport de **prejudiciul real**, concret, adus de fiecare. Iată deci, încă o dată, că **măsura** contribuției nu poate fi înțeleasă decît ca o **participare subiectivă** la producerea prejudiciului, persoanele urmînd să răspundă diferențiat în raport cu vina fiecăreia ; per a contrario, numai lipsa oricărei culpe duce la exonerarea de răspundere.

Este un adevăr deseori confirmat în practică că nu în toate cazurile de „culpă comună" poate fi determinată, cunoscută și dovedită **măsura** de contribuție a fiecărei persoane. În asemenea cazuri, în care măsura de contribuție la provocarea pagubei nu poate fi determinată răspunderea fiecărei persoane se **stabilește proporțional** cu retribuția tarifară de încadrare netă, de la data constatări pagubei și dacă este cazul, și în funcție de timpul lucrat de la ultima inventariere a bunurilor. Este criteriul subsidiar al răspunderii conjuncte stabilit în alin. 2 al art. 105 din Codul muncii, pe care îl regăsim în alin. 2 al art. 27 din Legea nr. 22/1969.

Răspunderea conjunctă diferențiată în raport cu retribuția tarifară de încadrare netă, fiind mai frecvent întîlnită în domeniul gestiunilor de bunuri materiale, ne propunem să supunem atenției unele aspecte concrete în care s-a făcut aplicarea prevederilor art. 27 din Legea nr. 22/1969.

Într-un caz, conducerea unității a emis decizii de imputare în sarcina gestionarului (șef de depozit) și a primitorilor-distribuitori proporțional cu retribuția fiecăruia în perioada „producerii lipsei în gestiune", pînă la concurența sumei constatată lipsă la inventar.

Ulterior, deciziile de imputare emise împotriva primitorilor-distribuitori au fost anulate arătîndu-se că în sarcina acestora **nu poate fi reținută o prezumție de culpă**, singurul vinovat de producerea pagubei fiind gestionarul.

Cunoscînd prevederile legii observăm că nici una din cele două soluții nu este dată în conformitate cu dispozițiile art. 27 din Legea nr. 22/1969. Prima este netemeinică și nelegală deoarece repartizează valoarea prejudiciului în raport de retribuția tarifară din „perioada producerii lipsei în gestiune"; apoi nu ține seama de timpul lucrat de fiecare persoană de la ultima inventariere și nici de faptul dacă paguba s-a produs într-o gestiune în care manipularea bunurilor s-a făcut în colectiv sau numai de către o persoană (gestionarul).

Într-adevăr potrivit art. 27, alin. 2 din legea citată — modificat implicit prin art. 105 din Codul muncii — răspunderea se repartizează între cei în cauză proporțional cu retribuția tarifară de încadrare **netă** de la data constatării pagubei. Potrivit art. 193 din Legea nr. 57/1974, prin retribuție tarifară de încadrare se înțelege retribuția stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personalul operativ și prin nomenclatoarele de funcții, la care se adaugă majorările, indemnizațiile și sporurile care, potrivit legii, se includ în retribuția tarifară de încadrare.

Așa cum a remarcat literatura de specialitate retribuția tarifară de încadrare **„netă"** rezultă după scăderea contribuției obligatorii de 2% pentru pensia suplimentară și a contribuției datorată de personale fără copii (S. Ghimpu și colectiv, Tratat de dreptul muncii, vol II, ed. șt. și enc. București, 1979, pag. 119). Pentru calcularea despăgubirilor se ia în considerare „retribuția netă" de la data constatării pagubei și nu de la data săvîrșirii faptei sau de la data producerii pagubei. Este adevărat că întrucît între data săvîrșirii faptei ilicite și data constatării pagubei poate exista o perioadă de timp, soluția la care s-a oprit legea ar putea avantaja pe unii și dezavantaja pe alții dacă în această perioadă au intervenit modificări în retribuția tarifară de încadrare **netă**. Dar nu putem ocoli dispoziția legală la adăpost de orice interpretare.

Din datele speței rezultă că unitatea nu a ținut seama de apărările unora dintre primitori-distribuitori care au arătat că nu au lucrat întreaga perioadă, dintre cele două

inventare, în gestiunea respectivă şi nici de faptul dovedit că prejudiciul era provenit din două gestiuni distincte, una fiind în exclusivitate gestionată de către o singură persoană, care urmează să răspundă singură pentru prejudiciul respectiv.

A doua soluţie nu ţine seama de faptul că manipularea bunurilor (dintr-o gestiune) s-a făcut în comun de către gestionar şi primitorii-distribuitori. Aceştia din urmă lucrînd în trei schimburi, primeau produsele de la secţiile de producţie şi le livrau către beneficiari, făcînd astfel acte de gestiune. Ei nu erau simpli „mînuitori de produse" sub supravegherea gestionarului ci preluau produsele pe care apoi le expediau beneficiarilor.

Dealtfel cu prilejul încadrării lor s-a făcut verificarea cunoştinţelor şi în privinţa atribuţiilor legate de gestionarea materialelor iar apoi au fost încheiate contracte de constituire a garanţiei în numerar specifice numai gestionarilor. În consecinţă nu se poate spune că primitorii-distribuitori nu aveau şi calitatea de gestionari pentru a fi exoneraţi de răspundere (vezi : T.S. Sec. civ. dec. nr. 1611/1978).

Într-o altă speţă, paguba s-a produs la o unitate de desfacere cu autoservire în care, este ştiut, manipularea bunurilor se face în colectiv

Niciunul din membrii colectivului nu poate înlătura **prezumţia de culpă** instituită de lege cu **motivarea că a** lucrat la „preambalarea şi la cîntărirea mărfurilor" fără a îndeplini şi sarcini legate de supravegherea vînzării ori de recepţie a mărfurilor, tocmai pentrucă lipsa în gestiune se putea datora şi modului defectuos de preambalare şi cîntărire ca operaţii de manipulare a mărfurilor (T.S. Sec. civ. dec. nr. 1986/1978).

Conducerea unităţii a emis decizi de imputare împotriva mai multor gestionari cu diferite sume reprezentînd cotepărţi din minusul constatat în gestiunea depozitului central motivînd că răspunderea pentru minusul constatat revine tuturor gestionarilor (care se aprovizionează de la depozitul central) „proporţional cu plusul nejustificat constatat în gestiunea fiecăruia", care totalizat este aproximativ egal cu minusul din gestiunea depozitului central. Sigur că o asemenea măsură nu poate fi legală.

Conform legii, fiecare gestionar răspunde pentru lipsurile din gestiunea sa pînă la răsturnarea prezumţiei de culpă, dar nu poate răspunde pentru lipsuri constatate în alte gestiuni, chiar dacă acestea din urmă îi furnizează mărfurile, cu excepţia cazului în care ar exista o legătură directă şi nemijlocită cu producerea pagubei.

În speţă nefiind vorba de gestiune comună, care să facă aplicarea art. 27 din Legea nr. 22/1969, gestionarii care se aprovizionau de la depozitul central nu au nici o culpă în producerea unei pagube la acest depozit.

În ipoteza în care lipsurile din gestiunea depozitului central se regăsesc ca plusuri în diferite gestiuni (mărfuri intrate fără avize), unitatea are posibilitatea efectuării unor compensaţii între minusul din gestiunea depozitului şi plusul din celelalte gestiuni şi să constate apoi inexistenţa prejudiciului. În ipoteza contrară în care între minusul şi plusurile constatate nu există nici o legătură, în afara coincidenţelor valorice, unitatea potrivit legii trebuie să impute întregul prejudiciu gestionarului depozitului (şi eventual altor persoane care manipulau mărfuri) iar plusurile din gestiuni să le înregistreze.

Nicidecum nu poate fi menţinută soluţia de a imputa minusul din gestiunea furnizoare gestionarilor beneficiari „sub motivul că s-au găsit plusuri în aceste gestiuni, corespunzătoare valoric minusului din depozitul central" (T.S. Secţ. civ. dec. nr. 280/979).

Redăm în continuare două „tabele-model" de răspundere conjunctă : primul se referă la ipoteza în care numărul de zile lucrate este egal pentru toţi făptuitorii iar al doilea are în vedere ipoteza în care numărul de zile lucrate este diferit pentru fiecare persoană.

Tabel nr. 1 Prejudiciu de 3 500 lei

Persoana	Retribuţie tarifară de încadrare netă	Proporţia retribuţiei	Paguba de care răspunde
1	1700	18,48	646,80
2	3200	34,78	1217,30
3	2500	27,17	950,95
4	1800	19,57	684,95
TOTAL	9200	1009	3500

Formula de calcul $\frac{\text{valoarea pagubei x — proporţia retribuţiei}}{100}$

Tabelul nr. 2 Prejudiciu de 3 500 lei

Persoana	Retribuţie tarifară de încadre netă	nr. zile lucrate	Retribuţiile x nr. zile lucrate	Paguba de care răspunde
1	1700	90	153.000	778,34
2.	2200	85	187.000	951,31
3	2500	40	100.000	508, 72
4	3100	80	248.000	1261,63
TOTAL	9500		688.000	3500

Formula de calcul

Retribuţie x nr. zile lucrate x valoarea prejudiciului

Suma produselor dintre retribuţie şi numărul de zile lucrate

sau în cifre pentru una din persoane :

$$\frac{1700 \times 90 \times 3500}{688.000} = 778,34$$

Dr. Iosif R. URS

Consecinţe ale încălcării principiului „autorităţii de lucru judecat" şi a dispoziţiilor de competenţă materială

Litigiile care au ca obiect reintegrarea şi plata despăgubirilor legale ca urmare a anulării desfacerii contractului de muncă ori a măsurii transferului, generează uneori noi litigii referitoare la punerea în executare a unor hotăriri definitive sau la pretenţii neacordate. Uneori asemenea li-

tigii se complică și se prelungesc nejustificat datorită neaplicării adecvate a unor principii de drept, a unor reguli de competență, de procedură în general, ori a interpretării și aplicării greșite a unor dispoziții legale. Vom expune două situații de fapt în ideea că aspectele pe care le evidențiem pot fi reținute pentru o corectă și eficientă aplicare a legislației muncii".

În urma unui litigiu soluționat, de către instanța supremă prin obligarea unității la reintegrare și plata despăgubirilor legale persoana reintegrată a chemat în judecată unitatea și sucursala județeană a Băncii Naționale, pentru înființarea și validarea popririi asupra contului unității debitoare, pînă la concurența sumei datorate, potrivit legii cu titlu de despăgubiri astfel cum a fost stabilită prin decizia definitivă a instanței supreme (Sec. civ. dec. nr. 707/1977). Judecătoria a dispus înființarea popririi iar sucursala băncii a consemnat sumele solicitate la C.E.C. în favoarea persoanei.

La cererea unității instanța de judecată „rezoluționînd" în fond litigiul admite numai parțial cererea de despăgubiri, cu motivarea că persoanei în cauză i s-a oferit un post corespunzător în timpul soluționării litigiului care avea ca obiect contestarea desfacerii contractului de muncă și reintegrarea în postul deținut anterior cu plata despăgubirilor prevăzute de art. 176 din Codul muncii.

Tribunalul admite recursul persoanei, casează sentința și judecă în fond litigiul pronunțînd o decizie de admitere a cererii de despăgubiri cu motivarea că postul oferit persoanei de către unitate era necorespunzător și deci nu poate fi reținută reaua-credință a persoanei în refuzarea postului pentru a se justifica plata despăgubirilor numai pînă la această dată.

Trebuie să reținem că obiectul litigiului de față îl formează punerea în executare a unui titlu definitiv și nu constituirea unui asemenea titlu. Fiind în faza procedurală a validării popririi, instanța de validare nu face decît să aducă la îndeplinire titlul executor pe baza căruia s-a înființat proprirea.

Validarea popririi este o măsură de executare prin care creanța poprită la terț, se transferă asupra creditorului urmăritor, terțul poprit fiind ținut să plătească direct creditorului, devenind debitorul acestuia. Instanța de validare trebuie să respecte întrutotul titlul executor neavînd competența să-l anuleze sau să-l modifice. Ea nu are dreptul să verifice dacă drepturile recunoscute prin hotărîrea de fond sînt ori nu just acordate.

Instanța de validare a popririi verifică valabilitatea și caracterul executor al titlului creditorului, existența creanței, caracterul ei sesizabil, și posibilitatea executării ei, dar nu verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii definitive.

Nefiind în faza constituirii titlului executor, cînd instanțele au dreptul să hotărască asupra sumelor ce se cuvin persoanei, ci în faza de executare a unui titlu definitiv, instanțele sînt ținute, față de puterea lucrului judecat a hotărîrii definitive, să respecte ceea ce s-a stabilit. A repune în discuție „fondul" înseamnă a nesocoti principiul autorității de lucru judecat, care guvernează înfăptuirea justiției și în virtutea căruia un litigiu soluționat definitiv nu mai poate forma obiectul unui nou litigiu avînd același obiect, aceeași cauză și aceleași părți.

Instanța de validare are doar dreptul de a se pronunța asupra cuantumului exact al despăgubirilor motivat de faptul că de la data pronunțării hotărîrii de reintegrare pînă la reintegrare efectivă a trecut o perioadă de timp care nu a putut fi cunoscută de instanța de fond, care s-a pronunțat numai în principiu asupra dreptului la despăgubiri pînă la reintegrarea efectivă.

În speță, unitatea a fost obligată cu titlu definitiv să plătească persoanei „despăgubirile cuvenite pe perioada cît a fost lipsită de retribuție" și în concluzie instanțele nu aveau calitatea să rejudece fondul, punînd la îndoială hotărîrea definitivă. (Sec. civ. dec. nr. 1623/1978).

Soluționînd contestația împotriva dispoziției de transfer, instanțele de fond și de recurs, încălcînd dispozițiile art. 69 din Codul muncii conform căruia, hotărîrea asupra temeiniciei motivelor invocate de persoana care nu este de acord cu transferul, este de competența organului ierarhic superior, au dispus reintegrarea persoanei și obligarea unității la plata diferenței de retribuție dintre funcția avută anterior și cea în care a fost transferată, inclusiv cheltuieli de judecată, unitatea s-a conformat și a plătit persoanei sumele calculate potrivit legii.

Tribunalul Suprem, casînd hotărîrile anterioare pronunțate cu încălcarea dispozițiilor de competență materială, a dispus soluționarea litigiului de către organul ierarhic superior. Acesta, hotărînd asupra motivelor invocate de persoana în cauză a constatat că transferul s-a făcut cu respectarea dispozițiilor legale și prin urmare persoana a trecut din nou la unitatea care a cerut transferul. Litigiul nu s-a încheiat; mai mult, acum apar și alte complicații de ordin procedural.

Unitatea de la care a fost transferată persoana și care plătise drepturile cuvenite la reintegrare (în baza hotărîrilor judecătorești) emite decizie de imputare pentru reținerea acestor sume de la persoana respectivă. Dar în același timp unitatea a chemat în judecată persoana pentru recuperarea acestor sume pe „cale civilă", iar instanța admite acțiunea obligînd persoana la restituirea sumelor datorate, deși aceste sume au început să fie urmărite pe calea deciziei de imputare.

Instanța de recurs respinge ca „inadmisibilă" acțiunea unității tocmai sub motivul că în speță sînt în curs de aplicare dispozițiile art. 107 din Codul muncii.

Se poate sesiza că ambele hotărîri sînt greșite: prima obligă persoana la restituirea integrală a sumei deși această sumă a fost imputată persoanei; a doua, respingînd ca inadmisibilă acțiunea, consideră nejustificat că cheltuielile de judecată se încadrează în prevederile art. 106 din Codul muncii.

Cheltuielile de judecată care au fost cerute persoanei în urma desființării hotărîrilor judecătorești, nu reprezintă sume nedatorate provenite din raporturile de muncă în sensul art. 106 din Codul muncii și prin urmare persoana nu poate fi obligată la restituire pe calea deciziei de imputare în conformitate cu art. 107 din același cod.

Unitatea a fost obligată la plata acestor sume prin hotărîri civile desființate ulterior astfel că instanțele trebuiau să oblige persoana la restituirea acestor sume și nu la întreaga sumă cum a făcut instanța de fond, și nici să respingă acțiunea, cum a făcut instanța de recurs.

T. R. IOSIF

Conceptul de unităţi economice

Utilitatea trinomului „învăţământ-practică-cercetare" nu mai trebuie demonstrată, fiind un principiu fundamental în pregătirea viitorilor specialişti, azi studenţi. Printre formele de apropiere a învăţământului economic de producţie, de viaţa întreprinderilor, se numără şi analiza concretă — pe baza studiilor făcute — a mecanismului economico-financiar, disecarea lui pe părţi componente, pentru a se observa modul de funcţionare, rezultatele date şi, în special, pentru a se stabili acele laturi, respectiv acele secţiuni ce nu se integrează perfect în ansamblul angrenajului, în vederea perfecţionării lor, în continuare. Această formă a fost adoptată în acest an de către Catedra de statistică de la Academia de Studii Economice, în mod experimental, la grupele din seria C, anul IV, Facultatea de planificare şi cibernetică economică.

Evident, integrarea învăţământului şi implicit cercetarea, cu producţia se face organizat în cadrul programei „proiectelor economice" prevăzută pentru anul IV, şi care are menirea să faciliteze drumul, uneori spinos, al apropierii studentului de munca concretă de întreprindere. În acest scop studenţii, împărţiţi pe colective restrînse, în funcţie de importanţa şi complexitatea temei alese, studiază aspectele teoretice, după care fac o aprofundată documentare în întreprinderi, concluziile trase fiind dezbătute în planul grupelor menţionate. Cu scopul declarat de a contribui la cristalizarea şi difuzarea unor idei menite să folosească la perfecţionarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii, ne-am propus să consemnăm rezumatul unor astfel de dezbateri, precum şi concluziile şi propunerile făcute de viitorii economişti, în prezent studenţi în ultimul an de învăţământ.

Prima dezbatere, aşa cum era şi firesc, a avut ca temă *conceptul de unitate economică*, colectivul care a făcut documentarea fiind constituit din studenţii Constantin Jenică Bucur, Mioara Ştefenitu, Lavinia-Gigi Dumitru, Florian Gabriel Medaru, Ioan Mircea Varga, referatul fiind prezentat de J. C. Bucur.

1. În expunere, s-a subliniat că „consolidarea şi dezvoltarea proprietăţii sociale asupra mijloacelor de producţie în ţara noastră, a făcut ca unităţile economice de stat, prin rolul şi funcţiile lor, să ocupe cel mai important loc în cadrul mecanismului de funcţionare al economiei naţionale. Economia naţională este un cadru organizat, privit ca un organism viu, ca un sistem cibernetic complex, în care se desfăşoară, la nivelul tuturor structurilor organizatorice, întreaga activitate economico-socială în orînduirea socialistă. Plecînd de la viziunea sistemică asupra economiei naţionale, noul mecanism economico-financiar ar putea fi definit ca o totalitate a proceselor de reglare a economiei naţionale, ca expresie a deciziilor economice care se iau în procesul de conducere, la nivelul tuturor structurilor şi nivelurilor organizatorice. Noul mecanism urmăreşte tratarea dinamică a procesului de structurare a economiei naţionale asigurînd regăsirea la orice nivel structural, a concordanţei depline între sarcină, competenţă şi răspundere. Tratarea în dinamică a structurilor economice e rezultatul firesc al necesităţii perfecţionării structurilor organizatorice dată de : progresul tehnico-ştiinţific, dinamismul transformărilor interne şi externe ale unităţilor economice, perfecţionarea şi dezvoltarea principiilor, metodelor şi tehnicilor de organizare şi conducere, perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie, creşterea continuă a eficienţei economice etc".

2. Invocînd prevederile art. 1, din Legea nr. 5/1978, potrivit căruia „întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfăşoară activitatea economico-socială şi în care oamenii muncii îşi exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producţie — bunuri ale întregului popor —, producători şi beneficiari ai bunurilor materiale", în continuare, în referat s-a evidenţiat că, aşa cum prevede alineatul 2 al textului citat, „întreprinderea are ca obiect de activitate, în funcţie de specific, producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, aprovizionarea şi desfacerea produselor". Înfiinţarea şi funcţionarea cu rezultate pozitive (realizarea de beneficii) a unei întreprinderi — unitate de bază în sistemul nostru economic — este de neconceput fără ca aceasta să fie dotată cu mijloace de producţie financiare proprii şi să aibă calitatea de a intra în raporturi juridice, în nume propriu, cu alte întreprinderi şi, în general cu orice organizaţii socialiste sau instituţii de stat ; ori tocmai în acest scop, pe calea unei tehnici juridice, întreprinderile sînt investite, în condiţiile legii, cu personalitate juridică.

Investirea cu personalitate juridică, conferă întreprinderii o *autonomie funcţională* şi un patrimoniu distinct pe care îl administrează în nume propriu (dar care constituie proprietatea statului) ; are o denumire şi un sediu social stabilit prin actul de înfiinţare ; activitatea de bază se desfăşoară potrivit planului propriu, fracţiune defalcată pe cale ierarhică din planul naţional unic de dezvoltare economică-socială ; încheie bilanţ propriu, avînd cont la bancă ; beneficiază de credite bancare ; încheie raporturi juridice cu alte unităţi economice şi cu personalul încadrat în întreprindere.

Este de subliniat că *participarea în nume propriu la circuitul civil* este un element constitutiv definitoriu al personalităţii juridice, cît şi o consecinţă a dobîndirii ei de către întreprinderi. Este element constitutiv deoarece fără această componentă personalitatea juridică nu ar avea nici o raţiune, capacitatea de folosinţă fiind imposibil de realizat ; este o consecinţă a personalităţii juridice, deoarece numai după dobîndirea ei întreprinderile pot încheia raporturi juridico-economice valabile. Lipsa acestui element constitutiv al personalităţii juridice face imposibilă administrarea patrimoniului, prin încheierea de contracte de aprovizionare şi desfacere, achiziţionarea de piese de schimb etc., încheierea de raporturi de muncă, dispunerea asupra mijloacelor financiare ş.a. În condiţiile autogestiunii economico-financiare participarea în nume propriu de către întreprinderi la circuitul civil are noi valenţe, modul în care se finalizează această participare determinînd beneficiile pe care le realizează.

Răspunderea proprie, s-a subliniat în referat, reprezintă un element constitutiv al personalităţii juridice, fiind mijlocul juridic care asigură respecta-

rea întocmai a normelor de drept privind actele și faptele juridice pe care le săvîrșește întreprinderea ; este garanția pe care o au participanții la circuitul civil cu privire la comportarea fiecărei persoane juridice în parte, conformă cu normele de drept care o cîrmuiesc. Îndeplinirea obiectivului de activitate, a prevederilor de plan și realizarea de beneficii, în condițiile stabilite de dreptul economic, ar fi imposibilă fără existența răspunderii patrimoniale proprii, care devine astfel o condiție *sine qua non* a conceptului de personalitate juridică, în condițiile noului mecanism economico-financiar, axat pe autoconducere și autogestiune.

În referatul prezentat a fost evidențiată trăsătura fundamentală și comună tuturor întreprinderilor : autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară.

Avînd valențe noi, proprii unităților economice socialiste — s-a subliniat în cadrul dezbaterilor — autoconducerea muncitorească a întreprinderilor a fost perfecționată, în forma actuală, în baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, hotărîre prin care s-a adoptat conținutul nou al mecanismului economico-financiar. Prin Legea nr. 5/1978 au fost create organe colective corespunzătoare : *adunarea generală* a oamenilor muncii, organ suprem de directivare, conducere și control al întreprinderii ; *consiliul oamenilor muncii*, organ cu largi atribuții de decizie în conducere și control ; *biroul executiv* al consiliului oamenilor muncii. Atribuțiile organelor colective de conducere și, în primul rînd, componența acestora, dovedește că ele au un rol general, în sensul că cuprind toate aspectele activității economice și sociale din întreprinderi și operează atît în procesul de elaborare a deciziilor, cît și în faza de adoptare a lor. Pe bună dreptate, s-a subliniat că *prin conducerea colectivă se realizează în întregime autoconducerea muncitorească*. Organele unității de stat sînt tocmai formele organizate în care întreg colectivul de oameni ai muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — își exercită în mod direct sau prin reprezentanți, atributele de conducere.

Instituționalizarea, în baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, a autoconducerii muncitorești a însemnat, implicit, adoptarea celor doi piloni centrali ai acesteia, a celor două laturi esențiale : a) *autogestiunea* fondurilor întreprinderii și b) *autofinanțarea* activităților sale din resurse proprii (respectiv prin constituirea de fonduri proprii). Aceste două laturi ale autoconducerii — autogestiunea și autofinanțarea — sînt reunite în documentele de partid, în acte normative și în literatura de specialitate sub denumirea de *autogestiune economico-financiară*. Desigur, că nu este vorba numai de adoptarea unei terminologii noi, ci, în primul rînd, de un salt calitativ, de un conținut nou al modului de gestionare și administrare a întreprinderilor din țara noastră, determinat și configurat prin noul mecanism economico-financiar.

Pentru realizarea obiectivului pentru care sînt înființate — se arată în referat —, întreprinderile sînt investite cu o serie de atribuții, care pot fi sistematizate în cinci grupe (care reprezintă funcțiile sale) :

— planificare, executare și controlul îndeplinirii sarcinilor de plan ; aceasta se materializează în elaborarea și fundamentarea sarcinilor de plan cincinale și anuale precum și în execuția efectivă a sarcinilor de plan ;

— cercetare-dezvoltare, în domeniile : cercetare științifică, inginerie tehnologică, introducerea progresului tehnic, investiții și construcții ; organizarea conducerii, a producției și a muncii ;

— comercială, care se manifestă în activități de aprovizionare tehnico-materială, de desfacere, de comerț exterior și cooperare economică internațională ;

— financiar-contabilă, care urmărește întocmirea și execuția bugetului de venituri și cheltuieli și alte activități din acest domeniu ;

— de personal, ce cuprinde activități de orientare profesională, de încadrare, promovarea personalului și retribuirea muncii.

Din punct de vedere cibernetic, aceste atribuții reprezintă operatorii unei funcții de transformare prin care intrările din mediul economic exterior sau din propriul sistem (resurse, informații etc.) sînt transformate în ieșiri (definind scopul activității întreprinderii).

3. Parte componentă a structurii unităților economice, potrivit art. 16, din L. nr. 5/1978, „centrala este o unitate economică autonomă de producție, construcții, circulația mărfurilor, transporturi și alte prestări de servicii. Centrala cuprinde întreprinderi subordonate și unități componente cum sînt : fabrici, uzine, exploatări, autobaze, secții, ateliere, sectoare și altele similare ; ea poate avea, de asemenea, în componența sa unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, proiectare, comerț exterior, aprovizionare, desfacere, prelucrare automată a datelor, pregătire și perfecționare a cadrelor, prestări de servicii sau alte unități necesare îndeplinirii sarcinilor ce îi revin. Centrala asigură conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente. Centrala se constituie, de regulă, pe structura unei întreprinderi mari și reprezentative. Gruparea întreprinderilor subordonate și unităților componente în cadrul centralei se face, în principal, pe baza criteriului omogenității produselor sau al tehnologiilor de fabricație, al cooperării în producție, al integrării fabricației unor produse finite sau al amplasării teritoriale a unităților care intră în componența centralei". În continuare, art. 18, din același act normativ, arată că „centralele au personalitate juridică, pe care o dobîndesc la data înregistrării lor la Ministerul Finanțelor sau, în cazul celor de subordonare locală, la organele financiare județene și al municipiului București. Centralele sînt titulare de plan — parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială. Ele încheie bilanț, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, au relații economice, financiare și juridice cu alte unități, precum și cu beneficiarii și furnizorii străini".

Colectivul care a elaborat referatul, plecînd de la normele de drept citate, au scos în evidență elementele definitorii ale centralei și anume : are ca funcție principală „conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente" ; pentru realizarea funcțiilor sale, centralele sînt titulare de plan, care reprezintă suma planurilor defalcate pe întreprinderi și unități componente ; funcționarea întemeindu-se pe principiul autogestiunii, centralele intră în raporturi juridice cu alte unități economice, precum și cu întreprinderile subordonate, avînd cont propriu la bancă și încheind bilanț ; textul citat subliniază un element im-

portant și anume că în cadrul relațiilor economice (raporturi juridice) centralele pot obține credite și să încheie contracte cu furnizorii și beneficiarii.

În continuare, s-a subliniat că atît centrala, cît și întreprinderea, avînd autogestiune economico-financiară, conținutul acestei calități rezidă din înseși elementele lor definitorii :

— *autonomia funcțională* în gospodărirea judicioasă a fondurilor, ceea ce impune ca activitatea unităților să se desfășoare pe baza unui plan propriu, a unei evidențe economice finalizată prin bilanț propriu, de asemenea impune ca acestea să aibă conturi la bancă și o conducere proprie ;

— *relații economice și financiare directe*, însă numai atunci cînd unitățile în cauză au personalitate juridică ;

— *controlul financiar-bancar*, precum și

— *cointeresarea materială*, individuală sau colectivă, ca rezultat al aplicării legii retribuției, a participării la beneficii și a altor pîrghii de cointeresare materială (economii la materii prime și materiale, reducerea cheltuielilor de producție etc.).

4. Din structura sistemului nostru economic fac parte — alături de formele analizate — și *unități componente*. Potrivit Legii nr. 5/1978, art. 72 „centralele și întreprinderile pot avea în structura de producție, în funcție de obiectul lor de activitate, unități componente — uzine, fabrici, exploatări, grupuri de șantiere, secții, șantiere, ateliere, loturi, sectoare, autobaze, depozite și alte unități similare — cu gestiune economică, fără personalitate juridică. În continuare, art. 74 din același act normativ prevede că „centralele și întreprinderile, rămînînd titulare ale dreptului de administrare directă, pot înzestra, la înființare, unitățile economice fără personalitate juridică cu fonduri fixe și le pot dota cu mijloace circulante necesare desfășurării activității, stabilind și modul de utilizare a acestora. Art. 75 face precizarea importantă și anume că unitățile componente ale centralelor și întreprinderilor pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot avea relații economice și financiare, în limita competențelor stabilite de conducerile centralei sau întreprinderii de care aparțin. Șefii unităților componente pot încheia contracte cu persoane fizice și juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere. Fabricile, uzinele, grupurile de șantiere și alte unități similare au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli, parte integrantă a planului și bugetului întreprinderii sau centralei de care aparțin.

Plecînd de la prevederile actului normativ arătat, referatul a subliniat elementele definitorii ale acestui tip de unități economice, care pot fi astfel rezumate : unitățile componente fac parte, în toate cazurile, din structura organizatorică fie a unei centrale, fie a unei întreprinderi cu personalitate juridică ; ca urmare, nu se justifică organizatoric să li se atribuie personalitate juridică, dar pentru realizarea scopului economic pot fi și sînt înzestrate cu fonduri fixe și mijloace circulante, care însă rămîn în patrimoniul unic al centralei sau al întreprinderii din care fac parte ; formulele organizatorice pe care le pot îmbrăca sînt multiple, în funcție de considerentele economice care impun înființarea lor : uzine, fabrici, exploatări, șantiere, ateliere etc. ; unitățile componente mari complexe, cu un profil propriu de producție — fabrici, uzine, grupuri de șantiere ș.a. — au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli ; pentru realizarea lor, au gestiune proprie și autonomie funcțională operativă, fapt ce le dă dreptul la deschiderea unui subcont bancar, primirea de credite etc.

Dintre participanții la dezbatere au luat cuvîntul Maria Șterfenitu, Ana Beldiman, F. G. Medaru, Rodica Iliescu Grădinaru Ionel ș.a.

Dezbaterea a fost condusă de lector dr. Dumitru POROJAN și consemnată de dr. Al. DETEȘAN.

***Tema viitoarei dezbateri :** Informatica în întreprinderi.*

Întrebări și răspunsuri

● **ILEANA CIUDIN, Piatra Neamț** — Retribuția dv. a fost diminuată cu două clase de retribuire, în condițiile prevăzute de art. 17 din Decretul nr. 100/1979 pentru neîndeplinirea condițiilor de studii. De la data cînd ați prezentat la unitate dovada absolvirii, cu examen de stat, a învățămîntului superior, aveți dreptul la retribuirea nediminuată. Amînarea modificării retribuirii pînă la 1 a lunii următoare prezentării dovezii nu are temei legal.

● **Tov. ȘTEFAN MANEA — București,** întreabă dacă personalul care urmează a se pensiona pentru munca depusă și limită de vîrstă are dreptul să primească în anul respectiv concediul de odihnă integral și indemnizația respectivă. Potrivit art. 1 din Legea nr. 26/1967, concediul de odihnă se acordă pe ani calendaristici. În cazurile de excepție prevăzute de art. 19 alin. 1 lit. a din aceeași lege, printre care figurează și desfacerea contractului de muncă în vederea pensionării, persoanele în cauză au dreptul la compensarea în bani a concediului neefectuat. Prin consecință, indiferent de luna în care veți fi pensionat, indemnizația de concediu se va calcula și se va plăti pentru anul întreg.

● **CENTRALA INDUSTRIALĂ DE FIBRE CHIMICE, Săvinești, Neamț** — Decretul nr. 162/1973 a prevăzut împărțirea compartimentelor funcționale ale unităților în servicii tehnice, tehnico-economice, economice și administrative. În decret nu sînt prevăzute criteriile de clasificare a serviciilor susmenționate și nici nu s-au emis, pînă în prezent, precizări de către organele de resort. Considerăm că esențiale pentru clasificarea într-o categorie sau alta a acestor servicii sînt sarcinile de serviciu ce revin compartimentelor respective, reflectate în regulamentul de organizare și funcționare a unității. Competența aprobării clasificării serviciilor funcționale revine organului care aprobă și schema unității.

● **CSILLA BESENYEI, Odorheiul Secuiesc** — Lucrînd într-o unitate din grupa a III-a de ramuri, retribuția dv. ca jurisconsult în primul an de activitate este de 1880 lei (clasa 11 de retribuire), în anul II de activitate 2120 lei (clasa 13 de retribuire), iar cu începere din anul următor 2310 lei (clasa 18 de retribuire).

● **ION LĂZĂRESCU, Ploiești** — Sîntem de acord cu dv. în ce privește abrogarea implicită (nu expresă) a prevederilor art. 9 din Hotărîrea nr. 880/1965, referitoare la schimbarea locului de muncă ca urmare a recomandării medicale, de la data aplicării art. 147 al Codului muncii (1 martie 1973). Retribuția prevăzută la

vechiul loc de muncă se plătește de unitate, din fondurile de retribuire și nu din fondurile de asigurări sociale.

● **D. DORINA, Tg. Mureș** — Funcția de primitor-distribuitor face parte din categoria personalului muncitoresc. Încadrarea se face în conformitate cu prevederile Indicatorului tarifar de calificare, în funcție de vechimea în meserie. Încadrarea dv. în categoria I este legală. Pentru a trece la categoria a II-a este necesar să aveți o vechime minimă în meserie de 18 luni. Perioada cît ați lucrat ca funcționar economic nu se include în vechimea în meserie.

● **NUSIA STANCU** întreabă dacă absolvenților instituțiilor de învățămînt superior — cursuri de zi — repartizați în producție, aflați în perioada de stagiu li se poate acorda retribuția stabilită de Legea nr. 57/1974 în al doilea an de stagiu în mod automat, la împlinirea termenului, sau este necesară întocmirea unor anumite referate de propunere sau apreciere. Nici Legea nr. 57/1974 și nici Decretul nr. 54/1975 nu cuprind prevederi referitoare la necesitatea întocmirii unor astfel de referate sau acte de apreciere. Retribuția li se cuvine în baza prevederilor legale, acordarea ei nu poate fi împiedicată de lipsa sau neîntocmirea unor astfel de acte.

● **MIHAI WINANDY, Timișoara** — Codul muncii, legea de bază care reglementează raporturile de muncă, stabilește — la art. 130 — posibilitatea ca unitatea să desfacă contractul de muncă al persoanei arestate mai mult de 60 de zile, precum și a celei condamnate definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține. Din aceste prevederi rezultă că ori de cîte ori orestarea este mai mică de 60 de zile sau infracțiunea nu este în legătură cu munca, unitatea nu poate desface contractul de muncă. În cazul condamnării la executarea pedepsei prin muncă corecțională (deci în stare de libertate), dacă condamnarea nu ese incompatibilă cu funcția deținută, nu este obligatorie nici desfacerea contractului de muncă. Contractul, potrivit art. 86 alin. 5 din Codul penal, încetează, în sensul că este suspendat în perioada executării pedepsei. Această perioadă nu se include în vechimea în muncă.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE NAVE ȘI PIESE TURNATE — OLTENIȚA

Telefon 10320

Telex 81114

— Rulmenți seria 52312 buc. 20
— idem 52209 buc. 7
— idem 51240 buc. 1
— idem 8317 (51317) buc. 8
— idem 8312 (51312) buc. 21
— idem 22332 buc. 1
— idem 7618 (32318) buc. 66
— idem 1200 buc. 81
— idem NU 313 buc. 7
— idem 4904 buc. 31
— idem 8136 (51136) buc. 18
— 8107 (51107) buc. 5
— 7311 (30311) buc. 26
— idem 7306 (30306) buc. 31
— idem 7213 (30213) buc. 20
— idem 7209 (30209) buc. 63
— idem 6318 buc. 15
— idem 6217 buc. 10
— idem 2202 (1502) buc. 17
— idem 1213 K buc. 2
— idem NA 4908 buc. 8
— idem NJ 228 buc. 1
— idem 52311 (38311) buc. 8
— Ampermetru M. 52-0-1 A buc. 2
— idem 2,5-2,5 buc. 1
— idem 0-1 A M-53 buc. 2
— idem M-53 — 6-6 buc. 1
— Apometru buc. 1
— Aparat măsură M-62 100% buc. 3
— Bobină 220/MC 80 A buc. 35
— Diode 510 D buc. 1
— Geamuri hublouri 365x25 buc. 542
— Termostat cu tije 0-220 buc. 6
— Termorezistențe PT. 250 buc. 19
— Voltmetru E-7 — 0-60 buc. 12
— Ampermetru M-253—150-150 buc. 2
— idem E. 541 O-15 A buc. 5
— Becuri 12x40x45 buc. 291
— Contactor TCA 6-110 4+4 c.c. buc. 26
— Motoare electrice 0,37 KW x 3000 buc. 1
— idem 0,6KW rot. 2850 buc. 1
— idem 1 KW 3000 rot. 2/3 buc. 1
— Profil aluminiu 450062 LF. 207 kg. 116
— Profil aluminiu 450062 IF. 207 kg. 116
— Profil al. mag. LF. 40 Si. S-10 kg. 12
— Profil al. cornier 46026 Si. MIG kg. 114
— Oțel aliat U. 2080 ∅ 16 kg. 39
— idem H. 12 ∅ 60 kg. 82
— Oțel aliat inox. 4034—421—32 kg. 825
— Sîrmă alamă ∅ 2 kg. 24
— Oțel pătrat OLC 45 ∅ 180 kg. 1109
— idem OLC 20—200 kg. 3366
— idem OLC 30—200 kg. 8530
— idem OLC 20—200 kg. 9298
— idem OL 60—1k—∅ 220 kg. 7121
— idem 15 C. 08—250 kg. 2911
— idem OLC 25—300 kg. 2230
— Oțel pătrat OL. 37 1 N—300 kg. 1875
— idem OLC. 35—300 kg. 1156
— idem OLC 35—300 kg. 2335
— Inox rotund 20 C. 130 ∅ 20 kg. 651
— AK 2 ∅ 35 kg. 376
— AK. 1 (POLDY) ∅ 35 kg. 149
— W. 4021 — ∅ 46 kg. 602
— W. 4841 — ∅ 45 kg. 874
— 2 H. 13 ∅ 60 kg. 605
— Oțel rotund OL. 37 — ∅ 65 kg. 4000
— OL. 37—2 K ∅ 110 kg. 4180
— ST. 3—Sp. ∅ 110 kg. 5050
— ST. 3—Sp. ∅ 150 kg. 3770
— Vinci manual pupa
— Vinci manual pupa des. 995/309. 21/100 buc. 6
— idem prova des. 995/309.21/100 buc. 2
— idem pupa idem buc. 1
— idem prova idem buc. 5

ÎNTREPRINDEREA ELECTROCERAMICĂ — TURDA

oferă

— Țevi inox w 4301 ∅ 12×0,5 ml. 1900
— Țevi inox w 4301 ∅ 22×1,0 ml. 4000
— Țevi inox w 4301 ∅ 32×1,0 ml. 69 000

Întreprinderea de ulei „Unirea"-Iași str. Tutora nr. 175, telef. 3,27.99.

are disponibile :

— lăzi de lemn 1/18 = 30 000 buc.
— lăzi PVC 1/20 = 2 000 buc.
— lăzi PVC 1/24 = 5 000 buc.
— lăzi PVC 1/25 = 7 000 buc.

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI UNELTE – SUCEAVA

Calea Unirii nr. 30, cod 5.800 **Telex 23241, 23303 ; Telefon 22198, 16097**

Livrează la comandă fermă în trim. IV. 1981 și anul 1982 următoarele produse :

MAȘINI DE DEBITAT

- fierăstraie circulare automate tip FCA 350 ; FCA 810, FCA 1010
- fierăstraie alternative tip FA 300 și FA 320
- fierăstrău cu bandă verticală tip FBV 400
- fierăstrău cu bandă orizontală tip FBO 350
- mașini de debitat cu disc abraziv tip MDA 63 și MDA 120
- foarfece de tăiat oțel beton tip FTOB 32
- mașină de debitat și îndoit profile tip MDIP 45

MAȘINI DE GĂURIT

- mașini de găurit tip G 6 ; G 13 ; GS 16 M
- mașină de găurit cu suport magnetic tip MGM 23
- baterii de găurit cu două, trei sau patru posturi tip BG – 2–13 BG3 – 13 ; BG 4–13

MAȘINI DE PRELUCRAT METALE PRIN DEFORMARE PLASTICĂ

- mașină de bordurat tablă tip MBT 1,5
- mașină de roluit tablă tip MRT 1,5
- mașină universală de rulat filete tip MURF 12.5
- prese hidraulice cu simplu efec și forța de presare 3 tf ; 6 tf ; 12 tf tip PHC 3 ; PHC 6 și PHC 12
- presă hidraulică de redresare cu forța de 16 tf tip PHC 16 R

MAȘINI DE ASCUȚIT ȘI POLIZAT

- mașină de ascuțit burghie tip MAB 65
- mașină specială de șlefuit și polizat frontal tip MSPF 500
- mașină de încercat pietre abrazive tip MIPA.

A.M.C.

- trusă de dispozitive modulare de control tip TDMC 1 000
- plăci pentru verificarea planității
- calibre potcoavă plate simple
- calibre inel filet Gaz
- calibre inel neted etalon
- calibre inel pt. filet metric cu diametrul de 3–100 mm
- calibre inel pt. filet trapezoidal
- contracalibre tampon filetate pentru filet metric cu diametrul de la 3,5–100 mm
- calibre tampon pentru filet trapezoidal
- calibre tampon filet pentru filete metric cu diametrul de la 3,5 la 100 mm
- calibre tampon neted cu diametrul de la 4 la 100 mm
- calibru con MORSE cu și fără antrenor

MAȘINI ȘI UTILAJE PENTRU PRELUCRAT MASE PLASTICE

- linii de suflat și înfășurat folii din polietilenă prin extrudare politropică tip LISFEP 800 ; LISFEP 1 200 PEJD ; LISFEP 1 200 PEID
- linii de tras și înfășurat folii tip LISFA 801
- înfășurător de folii I 1 200 PP

ELEMENTE TIPIZATE PENTRU EXECUȚIA DE MAȘINI UNELTE AGREGATE

- batiuri laterale orizontale
- baturi laterale pentru montanți
- montanți
- mese indexate
- Pentru atelierele școală, uz casnic etc. se oferă mașina specială de frezat, aiezat, rectificat, găurit tip SFARG 125

PENTRU INFORMAREA DV. se află în curs de asimilare și :

- strung greu cu comandă numerică de conturare tip SNG 1 200 NCC
- strung greu pentru cilindrii de laminor tip SCL 1 250
- mașină de rabotat și frezat tip MRF 1 600
- mașină de frezat longitudinal cu portal tip FLP 1 200 – 2A
- mese rotative de indexare tip MRI 800 și MRI 1 000
- masă rotativă deplasabilă tip MRD 1 700 × 2 000
- prese hidraulice cu simplu efect tip PHC 16 : PHC 25 și PHC 40
- prese hidraulice cu dublu efect tip PHC – 2–16 ; PHC 2–25 și PHC – 2–40
- prese hidraulice de redresare PHC 25 R ; PHC 40 R.

Pentru relații suplimentare vă puteți adresa la serviciul desfacere, int. 150 sau la atelierul de proiectare I int. 145.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS INTÉZET 6882

TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

i-a fost conferită „Placheta de aur a Giuntei regionale Piemont"

O nouă şi grăitoare mărturie a înaltei aprecieri şi profundei consideraţii de care se bucură pretutindeni în lume preşedintele României, pentru strălucita sa activitate în slujba aspiraţiilor de pace şi securitate ale tuturor popoarelor

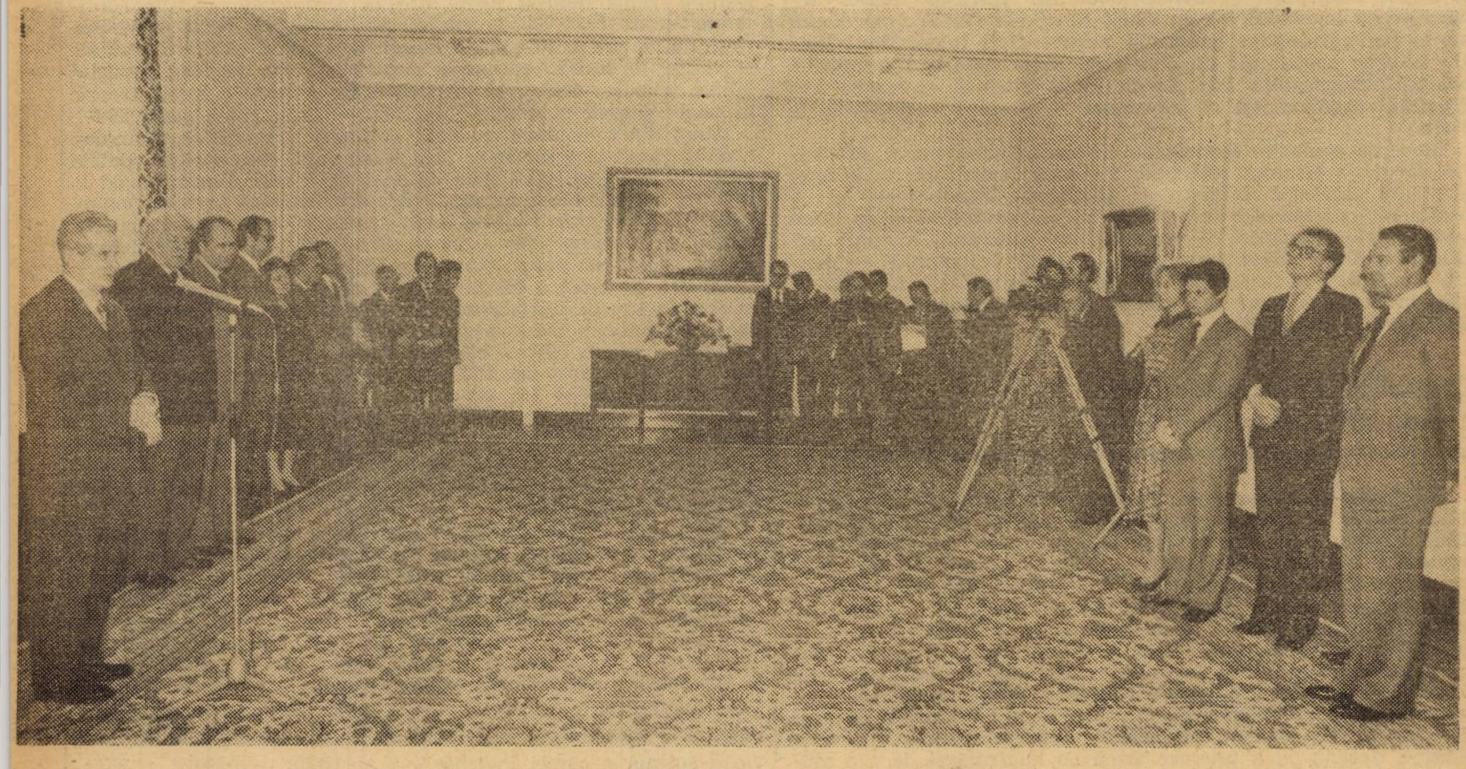

ÎNTĂRIREA ÎNCREDERII ŞI DEZARMAREA — CERINŢE VITALE ALE TUTUROR POPOARELOR

ÎNTREAGA VIAŢĂ POLITICĂ a României socialiste este puternic marcată în ultimele săptămîni de noua şi strălucita iniţiativă de pace a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, expresie a hotărîrii ferme a întregului popor român de a acţiona pentru o Europă fără armament nuclear, pentru o lume fără arme şi fără războaie.

Marea adunare populară din Capitală, care a reunit peste 300 000 de bucureşteni şi delegaţi sosiţi din toate judeţele ţării, încununînd şirul marilor manifestaţii organizate în întreaga ţară ca urmare a acestei iniţiative pătrunsă de o adîncă responsabilitate istorică, a prilejuit reafirmarea adeziunii unanime a poporului român la politica consecventă, profund umanistă, a partidului şi statului nostru pusă în slujba păcii şi înţelegerii între popoare, a edificării unei lumi eliberate de coşmarul unui nou război. Într-o atmosferă de vibrantă însufleţire patriotică, participanţii la grandioasa adunare populară din Piaţa Palatului, oameni de toate vîrstele şi profesiile, români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, şi-au exprimat, în acelaşi timp, deosebita satisfacţie faţă de modul strălucit în care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele republicii, a dus la îndeplinire mandatul politico-diplomatic de mare răspundere încredinţat de Marea Adunare Naţională, adresînd mesaje conducătorilor U.R.S.S. şi S.U.A., celorlalţi şefi ai statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki, prin care se cere să se facă totul pentru a se ajunge la acorduri în vederea opririi amplasării şi dezvoltării de noi arme nucleare, retragerii rachetelor cu rază medie de acţiune din Europa, pentru dezarmare şi securitate pe continentul nostru.

Viul interes şi largul ecou internaţional al Apelului Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, al Apelului Marii Adunări Naţionale pentru pace şi dezarmare, al mesajelor preşedintelui Nicolae Ceauşescu, al Apelului poporului român către popoarele şi forţele progresiste şi democratice din întreaga lume, demonstrează la rîndul lor cu claritate că ele răspund pe deplin nu numai năzuinţelor poporului nostru, ci şi intereselor vitale ale tuturor popoarelor de a acţiona unite pentru a impune o politică responsabilă faţă de destinele omenirii şi respectarea dreptului fundamental al popoarelor — dreptul la libertate, la viaţă.

Recenta conferire tovarăşului Nicolae Ceauşescu a „Plachetei de aur a Giuntei regionale Piemont" constituie o nouă şi grăitoare mărturie a înaltului prestigiu internaţional şi a profundei consideraţii de care se bucură pretutindeni în lume preşedintele României — personalitate marcantă a vieţii politice mondiale, adînc preocupată de destinele omenirii — pentru neobosita sa activitate în slujba aspiraţiilor de pace şi securitate ale tuturor popoarelor, pentru edificarea unei lumi fără arme şi fără războaie.

O analiză lucidă, responsabilă a vieţii internaţionale actuale

ÎN SPIRITUL concepţiei revoluţionare despre lume a partidului nostru, a spiritului ştiinţific de analiză lucidă şi responsabilă, toate aceste documente subliniază profunda îngrijorare a poporului român pentru agravarea situaţiei internaţionale, proces cauzat de intensificarea cursei înarmărilor, în special de acumularea unor uriaşe arsenale nucleare, iraţionale chiar din punct de vedere militar, de menţinerea unor conflicte vechi şi apariţia unor noi stări de tensiune şi conflict, de ascuţirea contradicţiilor dintre diferite state şi grupări de ţări. La scara continentului, o mare îngrijorare provoacă desfăşurarea unor noi spirale ale cursei înarmărilor, amplasarea şi planurile de desfăşurare a unor sisteme de rachete nucleare cu raza medie de acţiune, decizia de a produce arma cu neutroni şi de a o amplasa în Europa — ceea ce coboară pragul nuclear şi face probabilă degenerarea oricărui conflict armat, încă din faza sa incipientă, într-unul nuclear — toate acestea, prin efectele lor cumulative, punînd într-o mare primejdie nu numai libertatea, dar însăşi existenţa statelor şi popoarelor europene, pacea şi securitatea mondială. În cadrul unor doctrine strategice a început să se contureze ideea, făcută publică de altfel, a posibilităţii declanşării şi chiar a purtării unui război nuclear limitat în Europa, ceea ce ar ameninţa cu izbucnirea unui conflict nuclear mondial, cu consecinţe dezastruoase pentru omenire şi civilizaţia umană.

Referindu-se tocmai la această situaţie deosebit de încordată şi gravă, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** sublinia că **„nu există problemă mai importantă decît aceea de a opri cursa înarmărilor, politica de încordare, de a se face totul pentru trecerea la dezarmare, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii şi colaborării egale între toate naţiunile !"**

După cum este cunoscut, în anii '70, ca urmare a luptei popoarelor europene, a voinţei politice şi a răspunderii pentru propriile destine, manifestate de statele europene, pe continent au avut loc procese pozitive, bi şi multilaterale, care au dus la desfăşurarea cu succes a Conferinţei pentru securitate şi cooperare europeană, la elaborarea Actului final. Paralel cu aceste procese benefice, s-au produs însă şi tendinţe negative, principala fiind continuarea, cu o intensitate fără precedent şi în contradicţie cu evoluţia relaţiilor politice dintre state, a cursei înarmărilor nucleare şi convenţionale, în special pe verticală.

Din păcate, în ceea ce priveşte arsenalele nucleare şi convenţionale, Europa ocupă primul loc pe plan mondial, fiind practic suprasaturată cu arme, sisteme de arme şi mijloace de distrugere în masă. Şi în ceea ce priveşte prezenţa militară străină, Europa ocupă detaşat locul întîi în comparaţie cu alte continente : peste 1 000 000 de soldaţi străini sînt dislocaţi pe teritoriile naţionale a 18 state ; numărul bazelor militare străine, existente în statele europene, depăşeşte cifra de 700 ; raportul dintre trupele străine şi contingentele naţionale înregistrează, în unele cazuri, procentaje ridicate — 75 şi chiar peste 200%.

Unul din indicatorii sensibili ai cursei înarmărilor, şi anume evoluţia bugetelor militare, ilustrează, după cum o atestă datele publicate de Institutul Internaţional de Studii Strategice de la Londra, aceeaşi tendinţă negativă a intensificării bruşte a cursei înarmărilor în anii '70. Mai mult, sporirea lor înseamnă, printre altele, şi alocarea unor sume pentru proiectarea unor sisteme de arme care ar putea deveni operaţionale în anii '80.

Astfel, în cazul a 28 de state — membre în blocuri, neutre, nealiniate sau în afara blocurilor —, semnatare ale Actului final de la Helsinki, potrivit aceluiaşi institut, în comparaţie cu 1975, în 1980 — sau în 1981 — cheltuielile s-au dublat în 17 state, în 9 au crescut cu aproape 200% şi numai într-o singură ţară au scăzut considerabil. De asemenea, 12 ţări ale N.A.T.O. au înregistrat în anii '70, în comparaţie cu deceniul anterior, ritmuri superioare de creştere a cheltuielilor pentru înarmare, exprimate în preţuri curente şi în monezile lor naţionale. În 1981, personalul trupelor a 15 state europene a crescut, faţă de 1975, în proporţii apreciabile.

În special în raporturile dintre marile puteri s-a acumulat o puternică neîncredere, în timp ce relaţiile Est-Vest traversează, la rîndul lor, o criză mai generală de încredere. Trebuie evocată în acest context, importanţa deosebită pe care o are existenţa încrederii între state pentru desfăşurarea normală, prezentă şi viitoare, a relaţiilor lor mutuale. De regulă, încrederea amplifică sentimentul de securitate şi stabilitate, după cum, neîncrederea şi suspiciunea exacerbează sentimentul de insecuritate, de inferioritate militară, recurgîndu-se, evident eronat, pentru corectare, şi la mecanismul acţiune-reacţie-superreacţie, adică la o nouă spirală a cursei înarmărilor. Ar trebui reamintit că efec-

tuarea unei analize de conținut a cuvîntărilor rostite de înalții reprezentanți ai statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa (Helsinki, 30 iulie—1 august 1975), în funcție de conotațiile negative — neîncredere, suspiciune, temere etc. — și de cea pozitivă — încredere, înțelegere etc. — relevă că reprezentanții ai 23 de state au subliniat, de fapt, necesitatea instalării unui climat de încredere în raporturile intereuropene. O atare constatare obiectivă incumbă însă anumite responsabilități statelor, în sensul de a promova acele obiective și interese proprii care pot contribui la intensificarea încrederii, reținîndu-se să mai înfăptuiască țeluri și interese capabile să provoace suspiciunea altor țări. În acest context, neîncrederea apare simultan — și din nefericire situația din Europa o dovedește cu prisosință — ca o sursă, dar și ca efect al cursei înarmărilor. După cum a dovedit-o în mod negativ perioada războiului rece, accentuarea neîncrederii între state și grupări de state îngreunează sau chiar blochează tratativele ca mijloc politic de rezolvare a diferendelor și neînțelegerilor. De regulă, în cazul existenței unor negocieri, participanții urmăresc fie realizarea de avantaje unilaterale maxime în dauna celuilalt, fie plasarea prezumptivului adversar în situații incomode. În asemenea perioade de neîncredere pozițiile statelor devin rigide, inflexibile, se instituie un dialog între surzi. Mai mult, fiecare parte încearcă să influențeze în favoarea sa opinia publică, încercînd să prezinte într-o lumină nefavorabilă — chiar dacă sînt în totalitate raționale sau au elemente logice — poziția celeilalte părți. De aceea, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la grandioasa adunare populară de la București, este necesar să se pună capăt oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor și acțiuni de dezinformare a popoarelor. **„Dacă s-ar depune tot atîta insistență și s-ar cheltui cel puțin tot atîtea mijloace pentru propaganda de destindere, pentru dezvoltarea încrederii și prieteniei, s-ar crea premisele înfăptuirii năzuințelor omenirii de a trăi într-o lume a încrederii, a păcii, a colaborării pașnice, de eliminare deplină a războaielor din viața internațională".**

Concepție unitară privind continuitatea procesului de dezarmare

RESTABILIREA și dezvoltarea încrederii între statele europene apare deci ca cerință vitală pentru toate popoarele continentului nostru. Pe plan militar, se folosește expresia „măsuri de creștere a încrederii" pentru acțiuni menite să ducă la diminuarea pericolului de confruntări militare, la întărirea încrederii, stabilității și securității. După cum este cunoscut, România a înaintat reuniunii de la Madrid a reprezentanților statelor semnatare ale Actului final, care a început la 11 noiembrie 1980, un proiect de document care cuprinde măsuri de creștere a încrederii între state. Țara noastră susține ferm ideea convocării unei conferințe pentru încredere și dezarmare în Europa, cadru instituțional propice pentru dezbaterea aprofundată, responsabilă, cu participarea tuturor statelor participante, a ansamblului de probleme pe care le ridică intensificarea cursei înarmărilor, stimulînd voința politică a participanților în vederea elaborării unor măsuri de oprire și reducere a acestei curse irațională.

O importanță deosebită capătă concepția românească, elaborată și prezentată de președintele Nicolae Ceaușescu, privind modalitatea cea mai sigură pentru a pune capăt neîncrederii și a restabili climatul de încredere între state și grupări de state. După cum remarca președintele României socialiste, **„noi considerăm că este necesar să se acționeze în direcția dezvoltării încrederii prin măsuri efective de dezarmare și în primul rînd de dezarmare nucleară".**

Forul legislativ suprem al țării a luat act cu satisfacție, a salutat și acordat o înaltă apreciere declarațiilor tovarășului L. I. Brejnev privind dorința U.R.S.S. de a se ajunge la un acord asupra renunțării totale de către cele două părți — Vestul și Estul — la toate tipurile de armament nuclear cu rază medie de acțiune îndreptate spre obiective din Europa, pentru transformarea Europei într-un continent liber de arma nucleară. De asemenea, Marea Adunare Națională a luat act cu interes și a apreciat pozitiv declarațiile președintelui Ronald Reagan, potrivit cărora S.U.A. sînt dispuse să meargă pînă la anularea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa și reducerea armelor nucleare strategice, fiind gata să negocieze propunerile sovietice. Marea Adunare Națională a salutat și propunerile și inițiativele altor state europene menite să pună capăt procesului agravării situației din Europa, să conducă la accelerarea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare.

Împuternicirea dată de forul legislativ suprem președintelui României socialiste este expresia dorinței de pace a poporului nostru, a convingerii sale că, în virtutea marelui prestigiu de care președintele Nicolae Ceaușescu se bucură pe scena internațională, mesajele adresate vor găsi ecoul necesar la factorii de decizie respectivi astfel încît să determine un nou curs al evenimentelor, renunțarea la armele nucleare, folosirea energiei atomice numai în scopuri pașnice, într-o Europă a păcii, securității și colaborării.

Cuvîntările, interviurile și mesajele președintelui Nicolae Ceaușescu, documentele adoptate de Marea Adunare Națională, de Frontul Democrației și Unității Socialiste, ca și Apelul poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, scot în evidență existența unei concepții unitare pentru restabilirea încrederii în Europa prin trecerea la dezarmarea generală și în primul rînd la dezarmarea nucleară. Potrivit acestei concepții, în cadrul actualelor negocieri sovieto-americane o deosebită importanță ar avea convenirea, încă de la începutul lor, a opririi amplasării și dezvoltării de noi rachete, a reducerii celor existente, încît în finalul tratativelor să se ajungă la un acord privind reducerea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune la cel mai scăzut plafon, urmînd ca după realizarea acestui acord să se acționeze în continuare pentru înlăturarea tuturor tipurilor de arme nucleare și transformarea Europei într-un continent liber de asemenea arme. Astfel, dacă se are în vedere așa-zisa opțiune zero, țara noastră pornește de la premisa că această noțiune trebuie să aibă un sens larg, definit prin înfăptuirea dezarmării nucleare generale pe continent, retragerea sau dezafectarea totală a tuturor tipurilor de armament și a sistemelor nucleare dislocate în Europa.

În spiritul răspunderii egale a tuturor statelor europene pentru securitatea și destinele lor, al principiului egalității în drepturi, în calitatea lor de ținte sau ostatici probabili ai sistemelor de rachete nucleare cu rază medie de acțiune, ar fi necesar și firesc ca toate țările europene, indiferent în ce parte a continentului sînt situate, să participe, nemijlocit, într-o formă sau alta, la negocierile privind oprirea amplasării și dezvoltării acestor tipuri de rachete nucleare. În ceea ce o privește, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajele adresate tovarășului Leonid Brejnev și președintelui Ronald Reagan, România este gata să participe direct la negocieri, pentru a-și aduce contribuția concretă la soluționarea acestei probleme cardinale a continentului, de care depind munca pașnică și însăși viața poporului nostru, ca și a celorlalte popoare europene. De asemenea, pornind de la ideea de principiu că, în procesul întăririi încrederii prin dezarmare, al păcii și securității în Europa, crearea unor zone denuclearizate de colaborare și bună vecinătate are o importanță deosebită, România este hotărîtă să întreprindă și în continuare toate eforturile necesare pentru a dezvolta bunele sale relații cu toate țările balcanice, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare.

„Punînd pe primul plan — releva secretarul general al partidului la uriașa adunare populară de la București — **oprirea amplasării de noi armamente nucleare în Europa, reducerea și, pînă la urmă înlăturarea celor existente, nu uităm nici un moment că trebuie să facem totul pentru dezarmarea generală, și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară totală, în întreaga lume".** În concepția țării noastre, sublinia în continuare tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „cît timp va continua cursa înarmărilor, cît timp se vor produce diferite tipuri de armamente nucleare și de altă natură, viața continentului european, a întregii lumi va fi permanent în pericol".** De aceea, ținînd seama și de pericolele care decurg din supraaglomerarea cu arme a continentului nostru, țara noastră consideră că este necesar totodată să se acționeze cu fermitate pentru trecerea la reducerea armamentului clasic, a tuturor tipurilor de arme. O contribuție importantă în această direcție ar aduce-o desființarea concomitentă a celor două blocuri militare, măsură în favoarea căreia țara noastră se pronunță cu consecvență. În acest spirit, România acționează cu toată hotărîrea pentru încheierea cu rezultate pozitive a Conferinței de la Madrid, pentru convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa, pentru continuitatea reuniunilor destinate securității și cooperării egale pe continentul european.

Poporul nostru este puternic însuflețit de faptul că în lupta dreaptă pentru dezarmare, pentru pace și viață nu este singur : așa cum o atestă marile manifestări pentru pace din numeroase țări, înfăptuirea dezarmării a devenit cauza a milioane de oameni de pe cele mai diferite meridiane ale globului. În țara noastră, marea adunare populară de la București nu constituie sfîrșitul acțiunilor pentru pace, ci marchează ridicarea acestora pe o treaptă superioară, începutul unei noi etape a luptei împotriva războiului, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru dezarmare generală, pentru o pace trainică în lume.

Nicolae CĂLINA

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Creșterea gradului de utilizare a mijloacelor din dotare – rezervă de sporire a producției de cărbune

ASIGURAREA economiei naționale cu cărbunele necesar constituie o preocupare de cea mai mare însemnătate pentru toți factorii răspunzători din acest domeniu. Cu atît mai mult cu cît documentele plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, relevînd unele deficiențe serioase în acest sector, au cerut să se acționeze cu toată răspunderea și hotărîrea pentru realizarea în întregime și în mod ritmic a producției prevăzute în plan.

Înfăptuirea sarcinilor ce revin combinatelor și întreprinderilor miniere necesită concentrarea în continuare a tuturor forțelor tehnice și umane pentru obținerea unor randamente ridicate la utilajele și instalațiile din dotare și productivități sporite pe post, acțiuni în măsură să asigure creșterea producției, să acopere consumul rațional de combustibil și energie.

O schimbare de pondere care nu acoperă minusul de producție

ÎNTREPRINDEREA minieră din Cîmpulung, județul Argeș, își desfășoară activitatea de extragere a cărbunelui în 3 sectoare subterane și două cariere; întreprinderea deține o pondere însemnată în producția fizică a Combinatului minier Ploiești (circa 20%), iar cărbunele extras aici, pe lîngă faptul că acoperă o bună parte din materia primă necesară centralelor termoelectrice (în mod deosebit cărbunele pentru C.T. Doicești) trebuie să asigure 16,6% din lignitul destinat pentru consumul casnic al populației țării.

Deși cantitatea de cărbune extrasă în 1981 pînă în luna decembrie în întreprindere va depăși producția obținută pe întregul an 1980, rezultatele acestei mari unități carbonifere nu sînt deloc pe măsura dotării tehnico-materiale și sociale de care dispune. **Planul de producție pe 11 luni nu a fost îndeplinit cu circa 20 mii tone** și numai o mobilizare deosebită, luarea unor măsuri eficiente pot permite colectivului de aici să recupereze restanța înregistrată.

Care sînt însă **cauzele** care au condus la această situație? Mai întîi trebuie arătat, făcînd o paralelă cu anul trecut, că întreprinderea nu și-a realizat planul în 3 luni din acest an (ianuarie, august și septembrie) față de o singură lună (mai) în 1980. Continuînd comparația se poate constata că, în timp ce programul de exploatare pentru 1980 prevedea o pondere a producției din cariere de 36,3%, iar realizările au reprezentat 43,8%, pentru anul curent prevederile sînt de 39,6%, în timp ce extracția efectivă din cariere ajunge la 52% din producția celor 11 luni. Schimbarea acestei ponderi a influențat hotărîtor desfășurarea activității la I.M. Cîmpulung. Și iată de ce.

Exploatarea la suprafață a cărbunelui în jurul minelor de lignit a avut drept scop prevenirea și contracararea unor situații grele ce se pot ivi în subteran (erupții de borchiș, apariția unor deranjamente tectonice în abatajele frontale etc.) și care ar fi putut scoate temporar din activitate unele capacități de producție. S-a căutat, astfel, ca prin aceste microcariere să se compenseze producția nerealizată eventual în subteran din cauze obiective ca cele enumerate anterior sau ca urmare a lipsei de personal muncitor resimțită în unele sectoare miniere. Dar, de la măsurile de prevedere menționate și pînă la activitatea efectivă prin care s-a ajuns ca în acest an ponderea producției din cariere să o depășească — nejustificat — pe cea din subteran este o diferență care încorporează multe din neajunsurile întîlnite în activitatea tehnică și organizatorică a unității.

Ce arată o analiză cauzală

DESIGUR că există unele **cauze obiective** de care trebuie să se țină seama atunci cînd se analizează activitatea întreprinderii. Printre acestea pot fi menționate: condițiile hidrogeologice și de tectonică cu care este confruntat bazinul Schitu-Golești (existența apelor în culcușul și coperișul stratelor, faliile, înclinarea mare a stratelor etc.), care au limitat conturarea unor panouri de abataj și, în consecință, crearea unor noi capacități de producție; limitarea extinderii mecanizării complexe în subteran, datorată cauzelor arătate; lipsa pieselor de schimb pentru o serie de utilaje (excavatoare, buldozere, autobasculante), a combustibililor și lubrifianților, a profilelor de mină în cantitățile prevăzute etc.

Sînt însă și alte cauze care au dus la situarea sub plan a extracției de cărbune la I.M. Cîmpulung și acestea pot fi cuprinse în două mari grupe:

1 **nerealizarea programului anual de exploatare.** Încă din 1980 volumul lucrărilor de deschidere și pregătire nu a fost realizat cu 380 ml. și, respectiv, cu 1 402 ml. Mai mult chiar, în acest an, nerealizările au crescut (la finele lunii noiembrie ele ajungînd la peste 1 000 ml la deschideri și peste 2 500 ml la pregătiri), problemă care a condus la lipsa fronturilor de lucru. S-a ajuns la o astfel de situație pentru că la nivelul sectoarelor nu s-a dat atenția cuvenită pregătirii noilor panouri, iar pe ansamblul întreprinderii — ca și din partea compartimentelor tehnice ale C.M. Ploiești — controlul în aplicarea prevederilor programelor de exploatare trimestriale reactualizate cît și în urmărirea planurilor de măsuri întocmite în vederea recuperării întîrzierilor a fost puțin exigent (mai ales la sectoarele Pescăreasa Poienari, Cotești).

Rămînerile în urmă la deschideri și pregătiri în subteran au împins la găsirea altor surse aflate la îndemînă, prin care să se compenseze producția ce nu s-a putut realiza din lipsa liniei de front de lucru în subteran. În acest fel s-a ajuns la o pondere foarte mare în extragerea lignitului de la suprafață. Folosirea întregului parc de excavatoare, buldozere și mijloace de transport la exploatarea masivă a cărbunelui în cariere a condus, la rîndul său, la reducerea activității și la nerealizarea planului de descopertă, nerespectîndu-se astfel indicele de normalitate, ceea ce poate influența negativ și exploatarea în cariere în perioada de iarnă.

2 **nivelul scăzut în utilizarea bazei tehnico-materiale existente**. După 11 luni de activitate, gradul de utilizare a parcului auto a ajuns la numai 55% din timpul disponibil, iar la excavatoare acesta abia atinge 36,2%. Situația nu este mai bună nici în subteran, unde complexele mecanizate ca și combinele de înaintare nu sînt folosite în totalitate. În ultima lună, de exemplu, dintr-un număr de 8 complexe au fost în funcție numai 4, iar din 19 combine de înaintare numai 10 au fost plasate la locurile de producție. Întîrzierile în crearea fronturilor de lucru, condițiile de zăcămînt și, mai ales, lipsa de organizare au făcut ca în acest an producția realizată din abataje cu complexe să fie mai mică decît cea ob-

ținută în aceeași perioadă a anului trecut. Aceasta este consecința scăderii avansării medii de la 1,84 ml/zi în 1980 la 1,40 ml/zi în acest an. De altfel, avansarea medie pe total abataje frontale a scăzut de la 1,51 ml/zi la 1,34 ml/zi. Acest regres de indice confirmă cele arătate și anume insuficienta organizare în cadrul sectoarelor (aici neputîndu-se invoca defecțiunile de la complexele de abataj, cauzate de condițiile de tectonică). Ca rezultat final al activității din abatajele dotate cu complexe mecanizate, productivitatea muncii exprimată în tone/post este de 9,37 în acest an față de 11,20 obținută în aceeași perioadă a anului trecut.

Nerealizarea lucrărilor de deschidere și pregătire prevăzute în programe s-a datorat lipsei de efective de muncitori calificați, dar mai ales folosirii necorespunzătoare a combinelor de înaintare. Astfel, cu aceste utilaje de mare productivitate s-a realizat o viteză medie zilnică de 3,73 m față de 4,01 m obținută pe 11 luni în anul 1980 și față de 4,5 m. planificați în acest an, productivitatea fiind astfel cu puțin peste cea realizată în 1980 (2,37 față de 2,33m³/post), dar situîndu-se cu mult sub prevederi.

În fine, mai trebuie arătat că în cele 11 luni scurse de la începutul anului, s-au înregistrat peste 8 000 ore de întreruperi în producție, din care 75,3% reprezintă defecțiuni la utilaje și instalații. Acestea au fost cauzate atît de condițiile grele în care au funcționat utilajele, dar și de superficialitatea cu care au fost revizuite și reparate de către personalul electromecanic în subteran sau la atelierul central al întreprinderii.

Întărirea disciplinei în muncă — condiție esențială a creșterii productivității

CAUZELE menționate atestă faptul că, în cea mai mare măsură, factorul uman este acela care poate și trebuie să determine îmbunătățirea radicală a situației, redresarea activității de producție și a productivității în ultima lună a anului și, cu atît mai mult, în primul trimestru și pe tot parcursul anului viitor. Care ar fi deci principalele direcții în care trebuie concentrate eforturile?

● În primul rînd, va trebui acționat imediat, cu sprijinul combinatului din care unitatea face parte, pentru completarea și o mai mare stabilizare a personalului muncitor, concomitent cu **asigurarea,** încă din această lună, a **necesarului de personal calificat.** Principala sursă de asigurare a forței de muncă este însă nu recrutarea și calificarea de noi cadre, ci **creșterea coeficientului de utilizare a timpului de lucru disponibil al personalului existent** de la 90,5% cît este în prezent la cel puțin 95%. Un astfel de nivel ar putea însemna un plus de peste 150 de oameni și acest lucru poate fi realizat prin reducerea absențelor nemotivate și învoirilor, care au o pondere de circa 20% în timpul neutilizat în lunile anterioare.

● În al doilea rînd, **întărirea disciplinei și a controlului riguros în muncă** din partea forurilor superioare pentru aplicarea întocmai a prevederilor programelor stabilite pentru fiecare sector, a tehnologiilor de exploatare. Concomitent vor trebui activizate pentru a lucra în subteran complexele de abataj și combinele de înaintare, aflate în prezent în stare de nefuncționare, ca și o parte din excavatoarele și mijloacele de transport din cariere.

● În al treilea rînd, pe lîngă aprovizionarea cu unele cantități strict necesare de piese de schimb noi, se impune un regim sever de **economisire și utilizare rațională a pieselor, pneurilor și combustibililor.** Totodată, atelierul central electromecanic al întreprinderii, personalul specializat trebuie să acorde cea mai mare atenție recuperării și recondiționării pieselor și subansamblelor reutilizabile, să execute lucrările programate de întreținere, reparații și revizii de cea mai bună calitate, astfel încît numărul orelor de nefuncționare datorat defecțiunilor unor utilaje și instalații să fie redus cu cel puțin 70%.

Eforturile pe care trebuie să le amplifice întregul personal muncitor de la I.M. Cîmpulung Muscel este necesar să fie însoțite de îndrumarea, controlul și sprijinul eficient atît ale combinatului minier Ploiești, cît și ale direcțiilor de resort din Ministerul Minelor astfel încît întreprinderea respectivă să revină în rîndul unităților fruntașe din industria carboniferă.

Nicolae DIMITRESCU
Ministerul Minelor

NOTE

O soluție eficientă pentru înlocuirea unor importuri

PREGĂTIREA realizării producției pentru anul viitor impune, ca sarcină de mare însemnătate, intensificarea măsurilor pentru diminuarea importurilor. Un mijloc sigur și convenabil în această privință este înlocuirea materiilor prime și materialelor costisitoare cu materiale specifice din țară. În acest sens, specialiștii din cadrul unităților economice studiază și aplică numeroase soluții care au efecte pozitive în asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare, concomitent cu reducerea importurilor.

În cadrul Întreprinderii de mecanizare a agriculturii și industriei alimentare — I.M.A.I.A. Sibiu, de exemplu, s-a proiectat și realizat prin autodotare un utilaj de debitare a laminatelor pline sau a țevilor cu ∅ de 150 mm. El utilizează discuri metalice, din oțel tip N15 în ∅ de 400×5×25 mm care înlocuiesc discurile abrazive de aceleași dimensiuni din țesătură de sticlă (Tyrolit) din import. Substituirea înseamnă, pe o perioadă de aproximativ 6 luni, o economie de circa 5 000 bucăți discuri din import în valoare de peste 274 mii lei și creșterea productivității muncii la debitarea metalelor respective de circa 3 ori. După cum se poate constata, ingeniozitatea celor de la I.M.A.I.A. Sibiu înseamnă performanțe superioare și economii substanțiale la import. Dar întreprinderea amintită poate fabrica și pentru terți acest utilaj. Pentru aceasta însă utilajul respectiv trebuie să fie mai mult cunoscut și nu numai în cadrul sectorului agricol. Pe de altă parte, mai trebuie depășit încă un obstacol: solicitanții să pună la dispoziția I.M.A.I.A. Sibiu oțelul necesar (N15) pentru confecționarea discurilor metalice. Cu alte cuvinte, avantajele obținute cu noul utilaj de debitare produs de întreprinderea sibiană pot fi amplificate, dar numai dacă solicitanții potențiali cunosc existența noului utilaj și pot fi în posesia oțelului N15 necesar fabricării discurilor metalice. Altfel, soluția avansată spre extindere pe un plan mult mai larg rămîne doar la stadiul bunelor intenții. Ceea ce înseamnă foarte puțin.

Acest stadiu poate fi însă depășit atît prin intervenția și sprijinul Ministerului Aprovizionării, în sensul difuzării mai operative în sectoarele interesate a soluției de înlocuire a materialului din import la care ne referim, al estimării și repartizării cantităților minime de oțel N15 solicitate de virtualii beneficiari pentru utilajul respectiv, cît și (sau mai ales) prin înțelegerea de care întreprinderile metalurgice specializate pot și trebuie să dea dovadă fabricînd și livrînd operativ sortotipodimensiunea de oțel destinată acoperirii solicitărilor celor interesați.

Gh. DRĂGHICI

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Producția agricolă – la nivelul importantului potențial existent

PLANUL DE DEZVOLTARE a agriculturii pe anul viitor constituie un vast program de dezvoltare a acestei ramuri prioritare, o nouă etapă în procesul de modernizare și intensificare, în revoluționarea producției, pentru ca ea să poată satisface tot mai deplin nevoile de consum în continuă creștere ale populației, de materii prime pentru industrie și alte nevoi ale economiei naționale. Caracterul științific al ritmurilor, direcțiilor și proporțiilor, claritatea cu care sînt definite obiectivele majore, realismul cu care au fost stabiliți principalii indicatori, măsurile tehnice, organizatorice și economice prevăzute ne dau garanția că vor putea fi mobilizate marile rezerve materiale și umane de care dispune agricultura, că se va realiza o cotitură radicală în întreaga activitate a acestei ramuri și se va putea marca un nou pas important în înfăptuirea noii revoluții agrare.

Un accentuat dinamism

CARACTERISTICA esențială a planului pe anul viitor o constituie puternicul dinamism al agriculturii, ritmul înalt de creștere al producției, care va depăși pentru prima dată ritmul de dezvoltare al industriei. Producția netă agricolă se prevede să sporească în anul viitor cu 6,8% comparativ cu 5,6% la producția industrială, ceea ce va marca întărirea rolului agriculturii ca ramură vitală în dezvoltarea economiei naționale și ridicarea standardului de viață al populației. Reducerea cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii vor mări eficiența producției agricole. Cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în agricultura de stat vor fi mai mici cu 6,6% față de anul 1981. În același timp, creșterea producției nete va fi mai mare decît a producției globale prevăzută la limita maximă. Dinamismul și eficiența producției se vor concretiza într-o sporire și mai accentuată a nivelului de trai al populației rurale. **Veniturile reale** ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă, vor spori cu 3,2%, într-un ritm superior retribuției medii reale.

O puternică bază tehnico-materială

DINAMISMUL agriculturii va fi susținut de creșterea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale. Anul viitor vor fi alocate investiții din fondurile statului și ale unităților agricole cooperatiste de aproape 35 miliarde lei, care vor fi folosite îndeosebi pentru dotarea cu tractoare, mașini și alte utilaje necesare realizării lucrărilor agricole în perioade mai scurte, continuarea lucrărilor de investiții începute (în principal celor de îmbunătățiri funciare sau construcțiilor zootehnice), dezvoltarea și modernizarea patrimoniului vitipomicol și alte lucrări de modernizare și reutilare.

Agricultura va fi dotată cu 18,4 mii tractoare, 4,5 mii combine autopropulsate de recoltat cereale de mare capacitate, cu mașini pentru recoltarea furajelor, precum și alte mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate. La propunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din industrie sînt mobilizați pentru a produce și livra suplimentar agriculturii încă 4 000 tractoare pentru a se putea încheia mai rapid procesul de mecanizare completă a lucrărilor agricole. Dotarea unităților agricole cu un număr corespunzător de mașini pentru pregătirea terenului și semănat va conduce la realizarea semănatului culturilor de toamnă în cel mult 10 zile lucrătoare, iar în primăvară vîrful de lucrări de semănat și prășitoare va fi acoperit tot în 10 zile. Se vor asigura condiții pentru scurtarea perioadelor de recoltare, ceea ce va duce la diminuarea pierderilor și la creșterea producției. Așa, de exemplu, se va putea recolta orzul în 4 zile lucrătoare, grîul în 8 zile în zona de cîmpie și cel mult în 10—12 zile în zona colinară, floarea-soarelui și soia se vor putea strînge și depozita în 10 și respectiv 12 zile, iar porumbul pe suprafețele mecanizabile în 25—30 zile.

Baza tehnico-materială de care va dispune agricultura, perfecționarea relațiilor dintre unitățile agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, executarea lucrărilor pe sole mari de către formații de mecanizare integrate în activitatea unităților agricole, organizarea și retribuirea muncii în acord global vor contribui la buna desfășurare a activității, la **efectuarea la timp și în condiții superioare a lucrărilor agricole,** la aplicarea în totalitate a tehnologiilor pe fiecare cultură în parte, cu efecte pozitive în utilizarea tractoarelor și mașinilor agricole. Anul 1982 va trebui să însemne **un salt calitativ și în activitatea de mecanizare la creșterea animalelor.** Se va încheia organizarea mulsului mecanic și va crește gradul de mecanizare la pregătirea furajelor, asigurarea apei și evacuarea dejecțiilor.

Cantitatea de îngrășăminte chimice ce va fi utilizată va ajunge la 1,8 milioane tone s.a., cu peste 300 mii tone mai mult decît în anul acesta, ceea ce va reveni la 140 kg/ha arabil, vii și livezi. Folosirea cu eficiență maximă a acestora impune ca ele să fie utilizate numai pe baza cercetării agrochimice și a recomandărilor oficiilor de studii pedologice și agrochimice pentru a se putea asigura sporurile cele mai ridicate.

Asigurarea unei recolte stabile și ridicate necesită continuarea amplului program de îmbunătățiri funciare. Se va amenaja pentru irigații o suprafață de 139 mii ha, astfel încît la sfîrșitul anului 1982 suprafața totală amenajată pentru irigații să ajungă la 2 565 mii ha și se vor executa noi lucrări de desecare pe o suprafață de 260 mii ha, astfel încît să dispunem de o suprafață de peste 3 milioane ha. Lucrările de combatere a eroziunii se vor efectua pe încă 105 mii ha, ceea ce înseamnă că la sfîrșitul anului vom dispune de circa 1 880 mii ha. Anul viitor se vor completa și moderniza sistemele de irigații-desecări existente pentru a asigura buna lor funcționare și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor proiectați. Executarea se va face în cea mai mare parte cu forțe proprii din comune și unitățile agricole.

Cercetării științifice i s-au prevăzut prin plan sarcini deosebit de importante, în special în domeniul creării de soiuri și hibrizi de noi plante, rase, linii și hibrizi de animale de mare productivitate, tehnologii perfecționate etc. Se va organiza producerea semințelor în unități specializate sub conducerea unitară a Academiei de Științe Agricole și Silvice.

Pămîntul – folosit rațional

PLANUL pe anul viitor prevede ca suprafața arabilă în cultură să ajungă la aproape 9,9 milioane hectare, adică să crească cu 85 mii ha în principal pe seama recuperării și redării în circuitul arabil a unor suprafețe rezultate din acțiunea de regularizare a cursurilor de apă și de realizare a unor lucrări de desecări și drenaje. Se va acționa cu fermitate pentru redarea în cultură a terenurilor scoase din producție pentru alte activități și nu se va mai permite ocuparea terenurilor fertile cu construcții sau alte obiective agricole, acestea urmînd a fi amplasate numai în perimetrele construibile, pe platformele industriale sistematizate sau pe terenurile neproductive. În același timp, suprafețele existente vor fi mai bine gospodărite și folosite integral, eliminîndu-se orice risipă și lipsă de răspundere în folosirea pămîntului. Se va urmări **cultivarea integrală a suprafețelor de teren** existente în perimetrele construibile ale localităților, în incintele tuturor unităților socialiste și a celor din curțile gos-

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 31)

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială a populației cu produse agroalimentare

Un important document de politică alimentară

PLENARA Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, precum și sesiunea Marii Adunări Naționale, ce au avut loc recent, au adoptat programul de întărire a autoconducerii și de îmbunătățire a autoaprovizionării teritoriale a populației cu produse agroalimentare, care vizează satisfacerea într-o măsură tot mai largă a cerințelor de consum ale populației.

Programul prevede ca fiecărui județ, fiecărei localități să i se asigure — în raport cu numărul de locuitori și cu nivelul consumurilor actuale — baza materială necesară ce urmează să se dezvolte în continuare pentru asigurarea producției agricole stabilite, în special la produsele de bază pentru acoperirea nevoilor de consum.

Prin adoptarea programului de autoaprovizionare teritorială a populației cu produse agroalimentare și prin transformarea lui într-un document programatic al politicii economico-sociale în țara noastră s-au pus bazele și s-au conturat jaloanele unei politici alimentare coerente, în prezent și în perspectivă, urmărind îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Stabilirea nevoilor nutriționale ale populației a fost încredințată unei comisii de stat și de partid formată din specialiști care, pe baza normelor și a experienței internaționale — dar ținînd seama și de specificul poporului român — urmează să determine cerințele științifice ale unei alimentații raționale, în funcție de sex, categorie de vîrstă și categoria socio-profesională a locuitorilor. Investigațiile științifice începute în urmă cu cîțiva ani în țara noastră au furnizat deja multe informații în legătură cu situația alimentară și nutrițională a populației, precum și cu influența acesteia asupra stării de sănătate.

Programul de autoaprovizionare teritorială pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare în perioada 1982—1985 pornește de la faptul că din punctul de vedere al numărului de calorii consumate în medie pe locuitor ne aflăm printre primele zece țări din lume, că sub acest aspect alimentația în țara noastră este corespunzătoare. Și totuși, structura consumului proteic pe locuitor este deficitară în sensul că proteinele de origine vegetală ocupă un loc covîrșitor, iar proteinele de origine animală reprezintă încă o pondere scăzută. Îmbunătățirea structurii consumului alimentar, prin creșterea ponderii produselor animale și reducerea consumului de cereale pe locuitor reprezintă unul dintre indicatorii care va situa țara noastră și pe planul consumului alimentar în categoria țărilor cu dezvoltare medie. Consumul de 180 kg/an de cereale pe locuitor situează România printre țările cu cel mai mare consum din Europa. Acest consum este caracteristic țărilor în curs de dezvoltare. În țările europene, inclusiv țările socialiste, consumul de cereale pe locuitor este în jurul a 100 kg, iar în unele țări cu mult sub acest nivel.

Paralel cu sporirea consumului de carne pe locuitor (de la 62 kg în prezent, la 80 de kg în 1985), cel de cereale va scădea la circa 140 kg/locuitor. Chiar și în 1985 ne vom situa la un nivel superior în privința consumului de cereale față de nivelul consumului realizat în celelalte țări europene. Programul prevede, de asemenea, creșterea consumului de lapte și produse lactate pe locuitor de la 200 la 250 litri/an, a consumului de ouă de la 270 la 300 bucăți pe locuitor, a consumului de pește de la 7 la 10 kg pe locuitor, precum și a consumului de legume și fructe. Prin aceste obiective fixate în program se urmărește realizarea unei structuri mai bune a alimentației, ceea ce va avea efecte pozitive asupra apărării sănătății poporului nostru.

Corelînd acest program cu decretele apărute în cursul lunii octombrie a.c. privind aprovizionarea populației cu bunuri alimentare, apare deosebit de pregnantă necesitatea educației alimentare a populației în spiritul realizării unui consum rațional, în raport cu nevoile fiziologice ale organismului. Civilizația, consumul alimentar rațional și longevitatea merg mînă în mînă. Un sociolog american remarca în acest sens că pentru senatorii romani, era caracteristic omul cu pîntecul mare ca semn al opulenței și al poziției sale sociale. În zilele noastre această mentalitate a rămas la nivelul șefilor de trib și al populației sub nivel mediu educațional.

Dacă analizăm conținutul programelor de învățămînt din țara noastră, de la clasa I și pînă la terminarea facultății, constatăm că se învață de toate, dar numai în privința alimentației raționale nu găsim aproape nimic. Regretabil, dar este o realitate. Educația alimentară constituie o componentă a civilizației moderne și trebuie realizată la toate etajele vîrstei.

Programul este fundamentat, de asemenea, pe evoluția previzibilă a populației în perioada 1982-1985 și pe structura populației pe cele două medii, dat fiind faptul că și structura consumului alimentar pe medii (urban și rural) este diferențiată.

Clădit pe aceste două coordonate fundamentale: populația și consumul rațional pe locuitor, programul de autoaprovizionare teritorială a populației cu produse agroalimentare formulează o politică alimentară și nutrițională clară, cu obiective precise, cărora trebuie să le fie subordonate organizarea și dezvoltarea producției agricole, a producției industriei alimentare, a distribuției și comerțului alimentar în general, organizarea și dezvoltarea întregului sistem agroalimentar al societății noastre. Fiecărui județ, fiecărei localități îi revine sarcina să-și organizeze producția agroalimentară pornind de la aceste obiective de consum, deoarece nivelele de consum preconizate nu pot fi realizate de către locuitorii fiecărei unități teritorial-administrative decît cu condiția producerii cantităților de alimente corespunzătoare.

Alimentația este, fără îndoială, un fenomen biologic și sub acest aspect abordarea sa nutrițională atît în cercetarea științifică cît și în politica alimentară este necesară. Alimentația este, în același timp, un fenomen economico-social guvernat de legi și factori ce depășesc cadrul strict nutrițional. Fenomenul alimentar este mult mai complex și de aceea formularea unei **strategii alimentare** pe termen lung — singura capabilă să asigure baza științifică a unei politici alimentare bine orientate, corespunzător cu cerințele populației — trebuie să țină seama de factorii formativi ai cererii alimentare. În literatura de specialitate s-a arătat că abordarea nutrițională nu este suficientă pentru a putea explica fenomenele alimentare ale unei societăți la un moment dat și nici pentru proiectarea unei strategii alimentare *). Consumul alimentar, sub aspectul utilității nutriționale este un fenomen biologic, însă mecanismul aproprierii bunurilor de consum, ca și condițiile social-istorice concrete în care se realizează fac din acest fenomen biologic un fenomen economico-social **). Reducerea consumului alimentar doar la aspectul nutrițional nu poate explica, de exemplu, presiunile populației pe piața agroalimentară, în condițiile în care este asigurat un consum alimentar la nivelul necesarului fiziologic. Aceste fenomene de perturbare a pieței alimentare trebuie analizate prin prisma **cererii alimentare** a populației și a factorilor formativi sau determinanți ai acesteia. De aceea, **economia alimentară** ca știință a acestui domeniu de fenomene economice trebuie alăturată sistemului

*) Vintilă Rotaru, Niculae Niculescu, Eugen Buciuman, Laurențiu Buia: „Prognoza tehnico-economică în industria alimentară", Editura Ceres, București, 1973, pag. 50 și următoarele.

**) Eugen Buciuman: „Prognoza sistemului agroalimentar" în volumul „Economia mondială, orizont 2000", Editura Academia R.S.R., 1980, pag. 296 și următoarele.

de științe chemate să fundamenteze politica alimentară. Economia alimentară trebuie să studieze **consumul alimentar în raport cu diferitele stadii de dezvoltare socio-economică**, să evalueze nevoile alimentare și sistemele cele mai economice de asigurare, să determine reacțiile cererii alimentare în raport cu creșterea venitului populației, creșterea gradului de urbanizare, mutațiile socio-profesionale, evoluția resurselor alimentare, modificarea prețurilor alimentare etc. Concluziile acestor studii economice, corelate cu studiile nutriționale constituie fundamentul științific necesar formulării obiectivelor alimentare ***). Dacă obiectivele producției alimentare vor fi fixate numai pe baza normelor științifice ale alimentației raționale, pe piața alimentară va exista o tensiune permanentă din cauza efectului creșterii veniturilor populației asupra cererii alimentare. Cercetarea cererii alimentare pe fiecare produs sau grupe de produse, ținînd seama și de efectele de substituție sau de complementaritate a produselor alimentare, trebuie avută în vedere la fundamentarea obiectivelor politicii alimentare.

Resurse la nivelul obiectivelor programului

PENTRU realizarea produselor animale la nivelele stabilite prin obiectivele de consum, o importanță deosebită o au asigurarea numărului de animale prevăzut și îngrășarea animalelor la greutatea minimă stabilită, deoarece acolo unde animalele vor fi tăiate la greutăți mai mici se vor micșora resursele de carne. Județele și localitățile care vor obține producții mai mari vor dispune singure de întreaga cantitate suplimentară obținută. Programul prevede, de asemenea, ca județele care vor obține indici de natalitate superiori celor stabiliți pentru fiecare specie de animale să rețină pentru județul și localitățile respective 50% din sporul de natalitate, peste prevederile planului. Totodată, sînt prevăzute măsuri pentru creșterea producției de legume și aprovizionarea întregii populații, inclusiv a județelor care nu produc legume în cantități corespunzătoare pentru un consum echilibrat.

În înfăptuirea principiului autoaprovizionării teritoriale a populației din fiecare localitate administrativ-teritorială cu cereale, cartofi, legume, fructe, carne, lapte, ouă și alte produse ce se pot obține în mod economic în condițiile pedoclimatice specifice, consiliile populare vor elabora programe de creștere a producției vegetale și animale în fiecare unitate agricolă socialistă, cît și în gospodăriile populației, care să cuprindă măsuri pentru folosirea deplină a potențialului productiv al întregii suprafețe agricole, utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor de mecanizare, a irigațiilor și celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare, a totalității forței de muncă, pentru întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților, sprijinirea gospodăriilor populației în valorificarea integrală a resurselor de care dispun.

O atenție aparte merită utilizarea superioară a subproduselor din agricultură și industria alimentară, completînd resursele alimentare. În acest context, dorim să relevăm efectele pe care le-ar avea aplicarea unor studii și proiecte elaborate deja, dar care din păcate zac nefolosite în fișete sau dulapuri la organele locale de specialitate și la beneficiarii care le-au plătit.

Sisteme agroalimentare integrate, autoreglabile

SPECIALIȘTII Centrului de organizare, calcul și perfecționarea cadrelor pentru industria alimentară au elaborat studii și proiecte de organizare a zonei de aprovizionare a fabricilor de zahăr cu materii prime și de valorificare a subproduselor prin producția de carne, lapte și biogaz. Aceste studii au fost elaborate pentru 8 fabrici de zahăr: Buzău, Urziceni, Giurgiu, Roman, Pașcani, Sascut, Tîrgu-Mureș și Luduș. La baza studiilor și proiectelor elaborate au stat cîteva principii de bază, corelate între ele.

— Concentrarea zonelor de aprovizionare cu materie primă în jurul întreprinderilor de industrializarea sfeclei de zahăr, pe terenurile favorabile culturii respective, ținîndu-se seama de restricțiile tehnologice de rotație a acestei culturi în cadrul asolamentului stabilit pe fiecare consiliu unic agroindustrial și de necesitatea reducerii la minimum posibil a cheltuielilor de transport. Astfel, s-a urmărit ca mijloacele de transport să circule pline : din unitățile agricole aduc materii prime și se întorc cu borhot și melasă pentru furajarea animalelor. Restrîngerea zonei de aprovizionare în jurul fabricii de zahăr permite reducerea numărului bazelor de recepție și aprovizionarea ritmică a fabricii cu sfeclă. Numai prin aceste măsuri de organizare a zonei de aprovizionare la I.I.S.Z. Giurgiu și I.I.S.Z. Urziceni se pot obține: reducerea costului de transport cu 29,83 milioane lei, reducerea costurilor de manipulare a sfeclei de zahăr cu 2,25 milioane lei, reducerea cheltuielilor de exploatare ale bazelor de recepție cu 3,08 milioane lei și creșterea randamentului în zahăr al sfeclei — ca urmare a reducerii pierderilor de sfeclă prin manipulări, mai puține — în valoare de 14,58 milioane lei; în total, se pot obține economii de cca. 50 mil. lei pe an, din care dacă scădem cheltuielile de exploatare în sistemul proiectat rămîn economii nete de cca. 34 milioane lei pe an.

— Valorificarea subproduselor industriale (borhot și melasă) în furajarea vacilor de lapte și a taurinelor la îngrășat, în ferme tip din cadrul consiliilor unice agroindustriale. Consiliile unice agroindustriale urmează să asigure din producție proprie celelalte furaje ce intră în alimentația animalelor corespunzător rațiilor furajere pe bază de melasă, pentru taurinele la îngrășat și pe bază de borhot, pentru vacile de lapte. Folosirea subproduselor din industria zahărului în combinație cu subprodusele vegetale din consiliile unice agroindustriale și cu alte furaje permite obținerea unor cantități sporite de carne si lapte cu mai puține furaje concentrate.

Experiențele efectuate în alimentația animalelor cu rații furajere conținînd melasă și borhot au ajuns la concluzia că borhotul de sfeclă este foarte lactogen și deci este foarte eficient în furajarea vacilor de lapte, permițînd obținerea unor producții de 4 000 de litri pe cap de vacă furajată, în timp ce melasa administrată în combinație cu alte furaje asigură sporuri duble de creștere în greutate vie, față de loturile de animale furajate cu furaje clasice.

Folosind borhotul de la cele două întreprinderi de industrializarea sfeclei de zahăr : Urziceni și Giurgiu pentru furajarea vacilor de lapte, s-ar putea asigura în cursul acestui deceniu nevoile de lapte și produse lactate ale Municipiului București și ale centrelor urbane din împrejurimi, numai cu sfeclă din zonele de aprovizionare ale celor două întreprinderi. Acest lucru este deosebit de important dacă ținem seama că, în prezent, aproape toate județele țării participă la aprovizionarea cu lapte și produse lactate a Capitalei. Cheltuielile de transport ale acestora cît și privarea județelor de produsele respective sînt, credem noi, suficiente argumente pentru a se gîndi cu seriozitate la aplicarea proiectelor propuse.

Dacă folosirea borhotului în furajarea vacilor de lapte a fost în principiu acceptată de către cei care trebuiau să decidă asupra aplicării proiectelor, folosirea melasei în furajarea taurinelor la îngrășat a creat principalele dificultăți. După calculele efectuate pe baza rațiilor furajere, recomandate de către cercetarea științifică, rezultă că melasa de la cele două fabrici de zahăr ar putea asigura hrănirea a cca. 105 000 capete de taurine la o greutate de 400—550 kg/animal, ceea ce ar asigura necesarul de carne de taurine pentru cca. 80% din populația Capitalei. Zerul rezultat din preluarea laptelui produs în zonă ar putea hrăni cca 120 mii porci, asigurînd, deci, resurse suplimentare de carne.

În prezent, majoritatea melasei este folosită pentru producția de alcool și alte produse industriale. Nici măcar prevederile legale privind melasa cuvenită cultivatorilor de sfeclă de zahăr nu au fost respectate. Credem că, în folosirea acestui subprodus valoros trebuie urmate, în împrejurările actuale și de perspectivă, criteriile unei corecte politici alimentare. Din acest punct de vedere, este în afara oricărei îndoieli că melasa trebuie folosită pentru producția de carne și nu pentru alcool. **Populația trebuie hrănită cu carne, nu cu alcool !** Dacă facem calculul în termeni de paritate la prețurile pe piața mondială, folosirea melasei pentru furajarea taurinelor la îngrășat este de 1,8 ori mai avantajoasă decît pentru alcool. În afară de aceasta, carnea de taurine este un produs cu care se poate spera să se cumpere atît materii prime din țările în curs de dezvoltare, cît și utilaje și tehnologii moderne din țările dezvoltate, în timp ce cu alcool nu se poate spera să se aducă nici unele, nici altele. Nevoile de alcool ale economiei naționale ar putea fi acoperite din alte surse, nefolosibile în hrana animalelor.

— Laptele produs de către fermele de

dr. Eugen BUCIUMAN

(Continuare în pag. 10)

***) Eugen Buciuman : „Cercetarea științifică în domeniul economiei alimentare și al politicii alimentare în perspectiva orizontului 2000". Comunicare la masa rotundă cu tema : „Tendințe viitoare în știință și tehnologie vizînd o dezvoltare economică, socială și umană" — Congresul internațional de istoria științei, București, septembrie, 1981.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Cerințe ale folosirii eficiente a pîrghiilor economico-financiare

DEZVOLTAREA economico-socială a patriei noastre, atingerea unei noi calități în întreaga activitate reclamă imperios buna funcționare a mecanismului economico-financiar, creșterea corespunzătoare a rolului pîrghiilor financiare în conducerea proceselor economice. În această privință, așa cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, continuă însă să se manifeste încă o serie de lipsuri serioase. Pornind de la această situație, plenara a pus în atenția celor care lucrează în domeniul financiar-bancar o multitudine de responsabilități și a stabilit orientări clare, îndeosebi în legătură cu realizarea veniturilor, controlul strict al cheltuielilor, înlăturarea risipei manifestate în multe domenii, asigurarea unui echilibru deplin al mijloacelor de plată și creșterea în general a rolului sistemului financiar în controlul întregii activități economico-financiare.

În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenară se arată foarte clar că o necesitate de prim ordin pentru buna desfășurare a activității economico-sociale, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului o constituie asigurarea unui buget echilibrat, cu un anumit excedent. Evident, îndeplinirea integrală a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, aplicarea cu fermitate, în toate domeniile de activitate, a cerințelor noului mecanism economico-financiar constituie elemente esențiale ale încheierii exercițiului financiar pe anul viitor cu bune rezultate. Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar implică respectarea a numeroase cerințe, care își au fiecare în parte și împreună un rol bine definit în desfășurarea cît mai eficientă a activității economico-sociale. Deosebit de actuale apar problemele echilibrului financiar, ale realizării de economii și înlăturării risipei, ale căror aspecte le vom analiza în continuare.

Echilibrul financiar, condiție a autogestiunii

PENTRU stabilirea și urmărirea echilibrului financiar pe domenii sau mijloace de plată se folosesc instrumente specifice cum sînt : planul financiar centralizat, bugetul de stat, planurile de credite, balanța de plăți externe, bugetele de venituri și cheltuieli ale fiecărei unități centrale, minister sau consiliu popular județean. Asigurarea echilibrului financiar la fiecare din nivelurile (macro sau microeconomice) sau instrumentele menționate înseamnă depășirea veniturilor față de cheltuieli, a resurselor față de destinațiile unui excedent pentru nevoi neprevăzute.

Cerințele generale ale echilibrului financiar presupun în principal :

— stabilirea veniturilor și cheltuielilor, a resurselor și a destinațiilor acestora, în condiții de eficiență maximă, în raport cu posibilitățile actuale și în perspectivă, cu activitatea economico-socială desfășurată, atît în volum de resurse și cheltuieli, cît și în structură ;

— conducerea activității în condițiile echilibrului financiar stabilit, cu atenție la abaterile negative ce intervin în execuție și cu acțiuni directe menite să consolideze echilibrul financiar stabilit, atît pentru perioada prezentă, cît și pentru cea viitoare ;

— încheierea exercițiului fiecărei perioade cu economii la cheltuieli, în condițiile îndeplinirii și depășirii sarcinilor planificate ; realizarea sarcinilor prin folosirea unui volum restrîns de resurse financiare ; crearea de rezerve excedente, din plusuri de venituri și economii de cheltuieli.

Dacă aceste cerințe sînt generale pentru stabilirea și urmărirea în execuție a echilibrului financiar, independent de sfera de aplicare a acestora, trebuie avut, de asemenea, în vedere că între echilibrul financiar la nivel macroeconomic și cel la nivel microeconomic sînt elemente de interferență, de determinare și influență reciprocă. Aceasta scoate în același timp în evidență, cu precădere, faptul că hotărîtoare pentru desfășurarea activității de ansamblu în condiții de echilibru financiar este realizarea acestuia la nivelul tuturor unităților economice, întreprinderilor și centralelor, atît în volumul resurselor și cheltuielilor, cît și în structură.

În condițiile autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, pentru finanțarea activității de investiții și a mijloacelor circulante intervin fondurile proprii ale întreprinderilor, ce se constituie din beneficiile acestora. Nerealizarea beneficiilor planificate creează probleme în asigurarea resurselor pentru investițiile sau mijloacele circulante prevăzute în plan, un dezechilibru financiar la întreprinderea în cauză. Desigur, problema se rezolvă prin aprobarea unor credite bancare suplimentare, ceea ce implică folosirea altor resurse, creșterea cheltuielilor întreprinderii pentru dobînzile bancare. Pe plan macro se sustrag aceste resurse de la o altă destinație.

Nerealizarea obligațiilor față de stat, față de bugetul de stat, prin vărsămintele planificate în bugetele de venituri și cheltuieli ale fiecărei unități economice de stat sau cooperatiste, din cauza unei activități economice nesatisfăcătoare, se reflectă în minusuri de resurse la fondul centralizat și implicit cu efecte asupra finanțării unor acțiuni planificate.

Uneori apar situații la unele întreprinderi de depășire a cheltuielilor față de veniturile proprii, ceea ce înseamnă pierderi de mijloace circulante care reclamă acoperire din venituri viitoare ale unității sau din alte resurse. Aceasta conduce la un dezechilibru financiar la unitate și dereglare în echilibrul financiar pe ansamblu, generată de o cheltuială suplimentară și folosirea temporară a unei resurse financiare pentru acoperire.

Desigur, situațiile cu influențe negative asupra echilibrului financiar pot fi numeroase și sînt determinate, în genere, de nerealizări ale sarcinilor de plan, de slaba gospodărire a mijloacelor materiale și bănești. Important este faptul ca asemenea situații să fie operativ depistate și rezolvate prin acțiuni ferme ale organelor de conducere din fiecare unitate.

Problema echilibrului financiar în volum și structură are importanță deosebită pentru desfășurarea activității în condiții de eficiență maximă. Raportul între venituri și cheltuieli, resurse și destinații, privite ca volum, determină gradul de eficiență al activității desfășurate. Acest raport trebuie analizat, gîndit și stabilit judicios în faza de elaborare a planului, dar trebuie temeinic analizat după fiecare perioadă de execuție.

Sub aspect matematic, contabil, echilibrul financiar, la nivel macro sau micro, în sensul egalității între încasări și plăți, între resurse și destinații, se realizează chiar în condițiile unei activități economice sub nivelul de eficiență stabilit prin plan, însă cu abateri în structură, și chiar de la volum, care în fapt reflectă o activitate economică sau financiară nesatisfăcătoare. Așa, de exemplu, o întreprindere care nu-și acoperă cheltuielile din veniturile proprii realizate își acoperă în fapt diferența prin credite bancare care nu pot fi rambursate, sau resurse atrase prin neplata furnizorilor ori pe alte căi decît cele prevăzute în plan, ceea ce constituie o rezolvare provizorie, deoarece mai devreme sau mai tîrziu va fi pusă în fața propriei responsabilități pentru a-și asigura din veniturile viitoare depășirea de cheltuieli din etapa curentă.

La nivelul unei întreprinderi, atît în plan cît și în execuție, în mod concret problema echilibrului financiar poate fi privită pe ansamblul activității economico-financiare a acesteia, cît și pe domenii astfel :

— venituri, cheltuieli și rezultate din activitatea economică proprie ;

— resurse și destinații pentru mijloace circulante ;

— resurse și cheltuieli pentru investiții ;

— resurse și cheltuieli pentru celelalte fonduri cu destinație specială, constituite la dispoziția întreprinderii.

În ceea ce privește veniturile, cheltuielile și rezultatele, cerințele desfășurării activității în condiții de echilibru financiar reclamă să se obțină de fiecare întreprindere un volum sporit de beneficii, pe măsura potențialului economic de care dispune ; beneficiile obținute trebuie să asigure constituirea fondurilor proprii pentru dezvoltarea economico-socială, a celor de cointeresare materială a colectivelor de oameni ai muncii, precum și o contribuție la fondul centralizat al statului. Orice abatere negativă în execuție de la pozițiile de plan în volum, structură, ordinea și destinațiile beneficiului creează probleme, fie de neasigurare a resurselor pentru autofinanțare, fie pentru neefectuarea vărsămintelor la fondul centralizat al statului, destinat acoperirii altor cheltuieli ale economiei.

Respectarea echilibrului planificat în ce privește resursele și nivelul stocurilor de valori materiale și alte active de natura mijloacelor circulante, în condiții de încadrare în nivelul planificat al vitezei de rotație a mijloacelor circulante constituie un obiectiv principal al desfășurării activității în condiții de echilibru financiar. Folosirea resurselor financiare peste plan de natura creditelor restante, a resurselor atrase pe seama plăților restante, cauzate de stocuri de valori materiale și alte active peste necesar constituie abateri grave în structura și volumul resurselor planificate, a echilibrului financiar, cu efecte negative asupra cheltuielilor întreprinderii și rezultatelor acesteia. A conduce activitatea de investiții, la nivel de întreprindere, în condiții de echilibru financiar înseamnă, în principal, a urmări asigurarea resurselor prevăzute în plan pentru realizarea volumului de investiții planificat, a evita efectuarea oricăror cheltuieli peste prevederile din plan, a asigura resursele necesare pentru plata ratelor scadente la creditele bancare primite în perioadele anterioare. Orice dereglare în execuție, în volumul și structura resurselor și cheltuielilor pentru investiții ale unei întreprinderi provoacă implicit dereglări și abateri în echilibrul financiar al altei unități, precum și în structura echilibrului financiar la nivel macroeconomic.

Aceleași implicații și efecte pot interveni în execuție și în ce privește veniturile și cheltuirea fondurilor cu destinație specială la dispoziția întreprinderii sau în ce privește sarcinile de export. În cazurile în care o întreprindere are plan de încasări valutare, abaterile negative față de prevederile planului respectiv afectează implicit echilibrul valutar de ansamblu, inclusiv pe cel financiar.

Folosirea mai eficientă la nivel microeconomic a instrumentelor pentru stabilirea și urmărirea echilibrului financiar, adică a bugetelor de venituri și cheltuieli, precum și la nivel macroeconomic a planurilor financiare pentru determinarea abaterilor negative de la volumul și structura planificate ale echilibrului financiar, în vederea determinării măsurilor necesare, constituie cerințe ale folosirii mai intense a pîrghiilor finanțelor pentru conducerea activității economice.

Analiza periodică de către organele de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor, a modului de execuție a bugetelor de venituri și cheltuieli și stabilirea de măsuri pentru respectarea echilibrului financiar planificat constituie o metodă perfecționată de folosire a finanțelor în conducerea activității. Organele financiar-bancare, specialiștii în domeniul finanțelor din fiecare unitate pot și trebuie să contribuie la această acțiune.

Dimensionarea strictă a cheltuielilor

ÎNTRE resursele destinate dezvoltării economice și sociale a patriei noastre și sarcina realizării de economii la cheltuielile ce se efectuează în economie, adică la consumurile materiale, băneștí și de forță de muncă este o strînsă legătură. Orice economie la cheltuieli conduce la o resursă financiară suplimentară.

Realizarea de economii, înlăturarea risipei se pot obține în toate cazurile în care intervin cheltuieli sau utilizări de resurse financiare. Acest obiectiv este valabil pentru toate unitățile și pentru toate organele participante la procesele economice și financiare. Încadrarea în nivelul planificat a cheltuielilor constituie o cerință primordială.

În cazul unităților economice din industrie, agricultura de stat, construcții-montaj, transporturi, pentru care s-au stabilit sarcini de economii prin planul național unic, încadrarea în acest nivel, luarea tuturor măsurilor pentru realizarea economiilor în nivelul prevăzut constituie obiectiv principal în anul următor. Pentru unitățile din celelalte ramuri ale economiei, eforturile de reducere a cheltuielilor în anul 1982, comparativ cu cele realizate în anul 1981 trebuie să asigure o creștere substanțială a ratei rentabilității, o sporire a beneficiilor.

Elaborarea de programe de măsuri pentru reducerea costurilor, încadrarea în nivelurile stabilite, dezbaterea lor în colectivele de oameni ai muncii și desfășurarea de acțiuni susținute pentru realizarea obiectivelor prevăzute sînt măsuri care trebuie să asigure realizarea veniturilor planificate în anul 1982.

Acțiuni de folosire economicoasă a resurselor se pot întreprinde și în domeniul utilizării fondurilor pentru investiții. Este suficient să avem în vedere că un volum sporit de investiții în curs și neterminate, de utilaje pentru montaj în stoc, cu durata de staționare pe șantiere depășită, de active imobilizate în debitori, materiale și alte valori constituie o utilizare neeconomicoasă a resurselor pentru investiții, o sustragere a acestora de la alte destinații.

Depășirea nivelului total planificat al mijloacelor circulante sau pe elemente și folosirea în acest scop a unor credite bancare peste plan, a unor resurse atrase peste plan, încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante conduc implicit la irosirea și folosirea nejustificată a unor resurse financiare pentru aprovizionări peste necesar, pentru producție neterminată cu durata depășită și pentru producție fără desfacere asigurată. Evitarea unor asemenea situații, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante constituie economii de resurse financiare, menite să consolideze echilibrul financiar pe ansamblu.

Posibilitățile de realizare a unor economii materiale și bănești sînt, fără îndoială, foarte diverse. În valorificarea lor, o contribuție sporită trebuie să aducă — alături de ceilalți oameni ai muncii — personalul din domeniul financiar-bancar prin folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare.

Gh. BOULESCU
Ministerul Finanțelor

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială

(Urmare din pag. 8)

vaci de lapte hrănite pe bază de borhot va fi dirijat spre centrele urbane de consum numai în proporțiile necesare pentru acoperirea cererii populației și a consumurilor colective de lapte proaspăt și de produse lactate proaspete, restul producției de lapte urmînd a fi prelucrată în consiliile unice agroindustriale, prin amplasarea în cadrul acestora a unor unități sau module de prelucrare corespunzătoare resurselor disponibile.

— **Zerul** rezultat din prelucrarea laptelui va fi folosit în **furajarea porcilor** din complexele aflate în proximitatea unităților de industria laptelui.

— **Dejecțiile de la fermele de taurine și porcine** vor fi folosite pentru producerea **biogazului** în instalații adecvate, iar **nămolurile** rezultate vor fi folosite ca **îngrășăminte** agricole.

Organizînd în acest mod producția agroindustrială se poate ajunge la sisteme agroindustriale în cadrul cărora se realizează procese economice circular active. Nimic nu se pierde, totul se transformă pînă la închiderea buclei circuitului economic.

Studiile efectuate, precum și îndemnurile repetate ale secretarului general al partidului de a gîndi eliberați de orice preconcepție dogmatică, ne conduc la concluzia că odată cu intrarea țării noastre într-un nou stadiu de dezvoltare calitativ deosebit, este necesar să se găsească noi forme de organizare a producției în cadrul unor sisteme agroalimentare integrate autoreglabile, capabile să realizeze în practică principiul autoconducerii. Acestui scop îi servesc din plin studiile menționate. Ele constituie un instrument deosebit de prețios în mîna organelor locale pentru înfăptuirea autoaprovizionării populației cu produse agroalimentare. Este necesară accelerarea aplicării acestor studii spre folosul și binele general, cu efecte economico-sociale multiple.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Pregătirea condițiilor pentru realizarea sarcinilor de plan în domeniul comerțului exterior în anul 1982

ÎN ACTUALA ETAPĂ de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere a României la stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare, activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională dobîndește un rol tot mai important în dezvoltarea generală a țării noastre, în ridicarea nivelului material și spiritual al poporului.

În condițiile accentuării procesului diviziunii internaționale a muncii, al amplificării relațiilor economice externe, cu peste 140 de țări de pe toate meridianele globului, numeroase ramuri și subramuri ale industriei românești realizează o parte însemnată a producției pentru export. Pe ansamblul producției industriale, aproximativ 30 la sută este destinată exportului, iar în unele cazuri, așa cum este situația industriei tractoarelor, autoturismelor de teren, vagoanelor, utilajelor tehnologice pentru industria materialelor de construcții, chimică, precum și în industria mobilei, confecțiilor, încălțămintei etc., producția destinată exportului este preponderentă.

Realizările anului 1981 – o premisă esențială

PORNIND de la rolul și influența pe care le au comerțul exterior și cooperarea economică internațională pentru dezvoltarea pe ansamblu a economiei, Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 23—24 noiembrie 1981 a acordat o mare însemnătate măsurilor necesare pentru încheierea cu rezultate corespunzătoare și în acest domeniu a activității pe acest an și mai ales pentru crearea condițiilor pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan ale anului 1982.

În expunerea prezentată la această plenară, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dezvoltat în spirit realist, novator, profund științific sarcinile prioritare în domeniul comerțului exterior, sarcini izvorîte din hotărîrile Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Referindu-se la principalele obiective stabilite comerțului exterior în actualul cincinal, s-a precizat : **„Problema activității de comerț exterior, a exportului, ca problemă fundamentală a economiei noastre naționale, a bunei desfășurări a producției trebuie să fie permanent, zi de zi, în fața tuturor ministerelor, a Comitetului de Stat al Planificării, a Guvernului. Economia românească are astăzi capacitatea de a asigura un comerț exterior larg și diversificat și, pe această bază, o balanță comercială echilibrată, o balanță de plăți echilibrată, mijloacele de restituire și lichidare a datoriei externe".**

Înfăptuirea obiectivului major din domeniul comerțului exterior de a realiza o balanță comercială activă și pe această bază o balanță de plăți externe echilibrată, de a consolida rezervele valutare ale țării, impune cu necesitate ca în perioada imediat următoare eforturile tuturor celor ce lucrează în producția destinată exportului și în comercializarea produselor respective să îmbine preocupările pentru încheierea cu rezultate corespunzătoare a anului 1981, primul an al actualului cincinal, cu crearea condițiilor pentru desfășurarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională în anul viitor, în concordanță deplină cu sarcinile trasate acestui sector prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

În anul 1981 exportul a sporit într-un ritm mai accentuat decît ceilalți indicatori sintetici pe economie, respectiv cu 12,5 la sută pe total, iar pe devize libere cu 14 la sută, ceea ce a permis realizarea unei balanțe comerciale active, însă cu un excedent mai mic decît cel prevăzut prin plan, determinat, practic, de nerealizarea integrală a exportului, fenomen negativ în activitatea de comerț exterior, subliniat în lucrările recentei plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Această stare de lucruri, influențată în parte de conjunctura nefavorabilă pe piețele externe, de fenomenele de criză ce caracterizează economia mondială, a fost determinată și de neajunsuri în activitatea de producție și comercializare. Astfel, pentru unele mărfuri din programul de export nu s-au încheiat contracte pînă la nivelul prevederilor planului de export iar anumite contracte externe nu s-au executat în condițiile și în termenele convenite cu partenerii externi. Asemenea situații înregistrate mai ales la unele categorii de mașini și utilaje din sectorul construcțiilor de mașini, la nave, mijloace de transport, produse siderurgice, mobilă, încălțăminte, au dus la nerealizarea în întregime a planului de export.

Se impune, ca o necesitate obiectivă, ca o datorie a tuturor celor ce lucrează în domeniul producției pentru export și a comercializării, să acționeze cu fermitate pentru îndeplinirea planului de export, pentru realizarea tuturor contractelor externe cu termene de livrare în acest an, spre a contribui în acest fel la un excedent cît mai ridicat al balanței comerciale, la crearea unei baze solide pentru activitatea economică a anului viitor și a întregului cincinal.

Autogestiunea valutară – principiu de bază în conducerea unităților economice

PLANUL național unic de dezvoltare economică socială pe anul 1982, adoptat de Marea Adunare Națională și devenit lege, cuprinde sarcini deosebite pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale și în acest context pentru comerțul exterior și cooperarea economică internațională.

Creșterea accentuată a fondului de marfă destinat exportului și amplificarea schimburilor comerciale și a cooperării economice internaționale îmbinată cu limitarea importurilor la strictul necesar și reducerea acestora sub nivelul anului 1981, reprezintă o parte însemnată a complexului de factori ce vor contribui în mod direct și nemijlocit la înfăptuirea obiectivului prioritar, de a asigura o balanță comercială activă, o balanță de plăți echilibrată, de a rambursa o parte a datoriei externe.

Îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1982 are loc în condițiile unei conjuncturi externe care continuă să se mențină în general defavorabilă pentru dezvoltarea schimburilor comerciale. O asemenea stare de lucruri, cu tendințe de accentuare, este determinată de creșterea prețului țițeiului, de accentuarea fenomenelor de criză, de inflația ridicată și de șomaj, de ridicarea de bariere în calea comerțului prin măsuri artificiale adoptate de statele industrializate, de nivelul dobînzilor care au atins în unele perioade 20 la sută la creditele în dolari. Creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, prin solicitarea de astfel de credite generează o grea povară, o scurgere spre țările industrializate creditoare a unei părți tot mai însemnate din venitul lor național.

Perfectarea contractelor externe pentru exportul întregului fond de marfă prevăzut în planul anului viitor, în corelare cu asigurarea importului, în primul rînd al materiilor prime și materialelor de bază, de care depinde buna desfășurare a producției în toate ramurile industriei, reprezintă o direcție prioritară a activității în domeniul comerțului exterior, o latură inseparabilă a eforturilor ce trebuie depuse pentru realizarea sarcinilor stabilite comerțului exterior pe anul 1982.

Măsurile adoptate, cu sprijinul și pe baza indicațiilor nemijlocite ale secretarului general al partidului, au contribuit la încheierea unui volum însemnat de contracte externe pentru exportul anului 1982, precum și pentru importul unor materii prime și materiale de bază, în condițiile unei corelări

mereu îmbunătățite, caracterizată prin schimburi echilibrate, prin operațiuni paralele de import-export, în vederea asigurării resurselor de plată pentru toate importurile angajate.

În concordanță cu sarcinile izvorîte din Legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială pentru anul 1982, acțiunea de contractare trebuie să se desfășoare cu intensitate maximă prin participarea activă a factorilor interesați din întreprinderile de comerț exterior și din unitățile de producție furnizoare de mărfuri pentru export, în așa fel ca pînă la 31 decembrie 1981 să se încheie contracte pentru întregul fond de marfă planificat în anul viitor, cu excepția produselor de bursă sau sezoniere ce se contractează — potrivit practicii internaționale — în cursul anului. Programele de contractări pentru perioada imediat următoare, vizează în mod deosebit mașinile, utilajele și aparatura din sectorul construcțiilor de mașini, unele produse din industria chimică mobila, confecțiile, țesăturile și încălțămintea, produse cu pondere în planul de export pe anul viitor, care necesită, de regulă, o perioadă mai lungă pentru producerea, pregătirea și livrarea lor.

Concomitent cu finalizarea contractelor externe se acționează pentru transmiterea la fabricile furnizoare a comenzilor și se convin cu acestea toate detaliile tehnice și graficele de livrare, care, în ansamblul lor, să asigure producerea și expedierea mărfurilor în condițiile și în termenele convenite cu partenerii externi, factor esențial pentru buna desfășurare a comerțului exterior ce conduce la prețuri și parametri de eficiență superiori și care, în actuala conjunctură externă, dobîndește o și mai mare însemnătate.

Asigurarea unui caracter ferm, obligatoriu pentru ambele părți al contractelor ce se încheie pentru exporturile din anul 1982, reprezintă o altă direcție esențială în cadrul preocupărilor de acoperire în întregime cu contracte a exportului planificat.

Pornind de la experiența din ultimii ani și mai ales de la cea din anul 1981, în contractele de export pentru anul viitor se vor prevede clauze clare, care să asigure obligativitatea partenerilor de a prelua în întregime mărfurile și prin corelare, obligații pentru unitățile producătoare de a livra produsele la termenele și în condițiile convenite prin contracte, ceea ce va da o certitudine industriei noastre asupra vînzării întregului fond de marfă planificat.

Cooperarea internațională ca resursă de creștere a eficienței schimburilor

EXPERIENȚA anului 1981 confirmă pe deplin justețea orientării de trecere în proporție crescîndă de la încheierea de contracte pentru activitatea curentă la acțiuni de cooperare și specializare în producție, la contracte de lungă durată, care să dea garanția aprovizionării cu materii prime și valorificării la export a utilajelor și instalațiilor prin execuția de obiective „la cheie" sau livrarea de utilaje tehnologice și instalații complexe pentru asemenea obiective, ce incorporează în proporție ridicată concepție și creativitate proprie.

Contractele încheiate pentru executarea de fabrici de ciment în Irak, Egipt, Pakistan, China, de rafinării sau blocuri de ulei în Siria, Turcia, Pakistan, amenajările pentru irigații în Siria și Irak precum și execuția de porturi, șosele, construcții civile și social-culturale, sînt cîteva exemple reprezentative de acțiuni, ce contribuie la o valorificare superioară prin export a unor echipamente și utilaje pe termen lung, ce vor fi continuate și extinse în acțiunea de contractare din perioada următoare cu efecte favorabile în ceea ce privește asigurarea cu contracte a exportului din anul 1982 și din anii următori.

Importanța crescîndă a comerțului exterior și cooperării economice internaționale, impune ca o necesitate obiectivă perfecționarea în continuare, în anul 1982 și în acest domeniu a noului mecanism economico-financiar, mecanism pentru care în actualul cincinal au fost create toate condițiile necesare funcționării lui depline și în întreaga complexitate. Măsurile pentru perfecționarea noului mecanism economico-financiar se vor îmbina cu aplicarea mai deplină a prevederilor Legii cu privire la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională, prin urmărirea realizării unei balanțe comerciale active și a unei balanțe de plăți, care să dea posibilitatea asigurării resurselor valutare pentru toate importurile și reducerea unei părți din datoria externă.

Pentru anul 1982 fondul de marfă destinat exportului a fost repartizat în primul rînd pentru rambursarea unei părți din datoria externă, pentru acoperirea resurselor valutare necesare asigurării importului de materii prime și materiale de bază iar diferența pentru alte importuri. Această împărțire a exportului va mări răspunderea tuturor întreprinderilor care produc mărfuri pentru export sau sînt beneficiare de importuri pentru realizarea în întregime a planului de export, deoarece numai în măsura în care își îndeplinesc această sarcină ce le revine din planul național unic de dezvoltare economico-socială, pot efectua importurile și asigura continuitatea producției.

Echilibrul între încasări și plăți, reglementat prin balanțele întocmite pe ministere, centrale și întreprinderi, se completează cu așezarea fondului de marfă pe zone și pe țări, în așa fel ca să se asigure resursele valutare necesare efectuării importurilor și rambursării obligațiilor scadente.

În această acțiune se urmărește perseverent ca importurile de materii prime să fie realizate în principal din țările în curs de dezvoltare, folosind condițiile deosebit de favorabile create de vizitele la nivel înalt în asemenea țări și posibilitățile mult mai largi de acoperire a unor asemenea importuri prin livrări de mașini, utlaje, echipamente și alte mărfuri din planul de export. Aceste precupări contribuie în mod direct la echilibrarea schimburilor comerciale cu toate țările, ca o componentă esențială a realizării unei balanțe de plăți echilibrate pe ansamblu.

Asigurarea fluxului neîntrerupt al aprovizionării industriei cu materii prime se bazează în acțiunea de pregătire a anului 1982, în primul rînd pe o mai accentuată folosire a resurselor de materii prime din producția internă, inclusiv pe calea unei mai depline folosiri a recuperărilor de asemenea produse și prin importul din țările socialiste — potrivit acordurilor comerciale de lungă durată și pe baza lor a acordurilor anuale în curs de definitivare și semnare — iar restul pe seama importurilor ce se contractează din alte țări.

Amplificarea și diversificarea schimburilor comerciale cu țările membre C.A.E.R., cu țările socialiste, problemă subliniată în cadrul lucrărilor recentei Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, reprezintă o direcție esențială a activității ce se desfășoară în domeniul comerțului exterior pentru pregătirea condițiilor necesare realizării planului de export și import pe anul 1982. Încheierea contractelor externe, a balanțelor comerciale și de plăți pe ministere, centrale și întreprinderi reprezintă factori esențiali ce creează condiții pentru îndeplinirea planului de comerț exterior. Realizarea efectivă a acestor prevederi impune prezența cu mărfuri pe piețele externe la termenele prevăzute în contracte, la parametri tehnici și într-o formă de prezentare care să ducă în mod nemijlocit la afirmarea produselor românești, alături de cele prezentate de concurență, la continua îmbunătățire a poziției și competitivității lor. În acest scop pregătirea planului de export pentru anul viitor, include o continuă dezvoltare și adîncire a procesului de specializare pentru export, în 1982, noi unități de producție, fiind desemnate ca exportatori specializați în așa fel ca marea majoritate a livrărilor externe să se realizeze din întreprinderi specializate pentru export, iar ministerele cu activitate de comerț exterior și centralele să acționeze ferm în concordanță cu programul stabilit pentru dotarea prioritară cu utilaje și aparatură a acestor unități, încadrarea cu cei mai buni specialiști și aprovizionarea lor corespunzătoare. Pornind de la experiența de pînă în prezent și de la prevederile legii de comerț exterior, măsurile amintite vizează atît întreprinderile ce livrează mărfurile la export, cît și pe cele ce contribuie ca subfurnizori la realizarea produselor finite, mai ales în domeniul construcțiilor de mașini. Dotarea și aprovizionarea prioritară a unităților furnizoare, la export, se corelează sub aspectul cointeresării materiale prin legea de comerț exterior, cu acordarea de premii suplimentare din beneficii, repartizarea unei părți din valuta obținută prin depășirea planului la export etc.

Acțiunile pentru pregătirea condițiilor necesare realizării sarcinilor ce revin comerțului exterior și cooperării economice internaționale în anul 1982, vizează totodată dezvoltarea și perfecționarea rețelei de comercializare externă, a service-ului și asistenței tehnice, îmbunătățirea recepției mărfurilor destinate exportului și întărirea răspunderii pentru calitatea acestora, o mai bună organizare a întreprinderilor de comerț exterior și alte măsuri, care în ansamblul lor să contribuie la sporirea eficienței, la creșterea contribuției comerțului exterior la dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale în ritmurile și proporțiile stabilite de Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

dr. Ion STANCIU
adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale

Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini (I)

ETAPA ACTUALĂ de dezvoltare a economiei românești este caracterizată prin profunde mutații calitative, prin amplificarea factorilor intensivi ai creșterii, cu consecințe directe asupra creșterii susținute a productivității muncii și sporirii eficienței întregii activități. În acest cadru, în condițiile dezvoltării dinamice a întregii economii naționale, se acordă prioritate ramurilor propulsoare de progres tehnic, implicit subramurilor de înaltă tehnicitate ale industriei construcțiilor de mașini, în special a celor de mașini-unelte de prelucrat metale prin diferite procedee și a mijloacelor de automatizare.

O dezvoltare dinamică, în concordanță cu cerințele economiei

PORNIND DE LA începuturi modeste, **industria constructoare de mașini a cunoscut în ultimele decenii ritmuri înalte de dezvoltare, astfel încît ponderea ei în producția industrială, în gradul de ocupare a forței de muncă și în produsul social a crescut în mod continuu** (tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

Industria constructoare de mașini	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Ponderea în :							
— produsul social	6,2	11,7	10,0	10,6	15,3	22,0	25,5
— producția industrială	13,3	18,8	24,0	21,2	25,0	30,5	34,0
— exportul țării	4,2	6,1	16,7	18,6	22,8	25,3	28,2
— forța de muncă	8,2	8,2	9,1	9,5	10,7	14,5	13,4

În anul 1980, construcția de mașini reprezenta 40% din contribuția industriei la crearea venitului național. În totalul ramurii, electrotehnica și electronica dețineau în anul trecut circa 1 / 5. În perioada 1965—1980 industria construcțiilor de mașini a crescut de aproape 9 ori, cu un ritm mediu de circa 16% ; producția realizată în 1980 a fost de peste 1,8 ori mai mare față de 1975. În anii construcției socialiste au fost puse bazele unei industrii moderne de tractoare, mașini agricole, autobasculante de mare gabarit și tonaj, autotunisme de oraș și de teren, a fost înlocuită tracțiunea cu abur cu tracțiunea electrică, prin realizarea de locomotive Diesel-electrice, Diesel-hidraulice de puteri diferite.

În ultimii ani, **industria construcțiilor de mașini a asimilat și modernizat un număr însemnat de produse** — unele constituind premiere. Această activitate a cuprins, practic, toate sectoarele productive ale acestei ramuri, fie că este vorba de produse de gabarite mari (locomotive diesel-hidraulice de 2400 CP, mineralierul de 55 000 tdw, platformele marine de foraj, buldozerul pe pneuri de 610 CP cu acționare electrică, buldozerul pe șenile de 550 CP, excavatoarele de mare capacitate), fie de utilaje tehnologice, mașini-unelte pentru prelucrări de piese cu diametre mari, instalații tehnologice pentru foraj cu diametrul de 5000 mm, mașini-unelte specializate și centre de prelucrare multifuncționale, fie de echipamente complexe din ramura electrotehnică, electronică și automatizări (tipuri speciale de mașini electrice, echipamente electronice pentru comenzi numerice și automate programabile echipamente periferice pentru conducerea proceselor tehnologice cu calculator electronic, echipament periferic pentru utilizarea în economie a tehnicii de calcul și extinderea rețelei de informatică). Construcția de mașini a participat cu echipamente, utilaje și instalații de material rulant la realizarea marilor sisteme hidroenergetice, a miilor de obiective industriale amplasate în toate zonele țării. S-au realizat mari combinate în orașele Iași, Bistrița-Năsăud, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, cu profil de utilaje tehnologice complexe pentru industria metalurgică, petrolieră, minieră, chimică, a materialelor de construcții. O contribuție din ce în ce mai mare în realizarea acestor obiective ca și în exportul țării o are industria electrotehnică și electronică. Încă în anul 1967 a fost aprobat primul program de dotare a economiei naționale cu tehnică de calcul, pe baza celor mai moderne tehnologii la momentul respectiv, s-a abordat în mod integrat fabricația de componente electronice, fabricația de calculatoare, dezvoltarea cercetării proprii în aceste domenii, precum și pregătirea cadrelor.

Ca urmare a acestei dezvoltări, **industria construcțiilor de mașini acoperă în prezent cea mai mare parte a necesarului de produse pentru investiții ale economiei și bunuri de larg consum pentru populație.** Gradul de acoperire a necesarului intern cu produse din profilul construcțiilor de mașini crește continuu. La utilajele energetice, mijloace de transport feroviar este de 100%, la utilajele petroliere 95%, echipamente telefonice și de transmisie prin curenți purtători 90% etc. Paralel cu creșterea gradului de acoperire din producția internă a necesarului diferitelor ramuri ale economiei, au loc, deopotrivă, **creșterea gradului de integrare** (reducerea importurilor pentru producție) **și a volumului de export.**

Realizările obținute în dezvoltarea industriei constructoare de mașini, în mai buna structurare a producției sînt evidente. Cu toate acestea, așa cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.R., **se mai mențin o serie de deficiențe,** care frînează atingerea unor realizări la nivelul exigențelor actuale. Între acestea, menționăm faptul că ciclurile de asimilare sînt uneori foarte lungi ca durată, datorită în cea mai mare parte necorelării între fazele de asimilare, neasigurării ritmice a bazei tehnico-materiale și neprimirii la termen a produselor de la colaboratori. Pe de altă parte, modul în care se execută fazele cheie în procesul de asimilare (în mod deosebit proiectarea constructivă și omologarea produselor) nu asigură întotdeauna atingerea performanțelor stabilite în exploatare.

Prioritate subramurilor de înaltă tehnicitate

MODERNIZAREA PERMANENTĂ a economiei naționale, ca și creșterea eficienței economice presupun dotarea industriei cu utilaje și echipamente de prim rang, cu un înalt grad de automatizare, agregatizate și de mare randament, mașini care să permită folosirea în producția industrială a celor mai moderne tehnologii de fabricație. Odată cu creșterea performanțelor, produsele fabricate trebuie să fie realizate cu consum de materiale și energie mult mai mici.

În concordanță cu orientarea fermă spre asigurarea unui rol preponderent al factorilor intensivi în economie, **industria constructoare de mașini este orientată spre realizarea unei structuri moderne, spre dezvoltarea cu precădere a subramurilor de înaltă tehnicitate** în stare să asigure sporirea accentuată a eficienței economice. După cum s-a arătat la Congresul al XII-lea al P.C.R. construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, crescînd într-un ritm de aproape 12% anual. **Industria electrotehnică și electronică va cunoaște o creștere de circa 13% anual, iar producția de mașini-unelte va spori pe cincinal de 2,2 ori.** Producția industriei de mecanică fină va crește de aproape 3 ori, asigurînd practic întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice, precum și elemente pentru cibernetizarea întregii producții. Construcția de mașini abordează în

prezent **domenii noi** (aeronautică, motoare diesel-rapide, echipamente specializate pentru exploatările miniere-petrol-gaze naturale), precum și astfel de **subramuri ale tehnicii de vîrf cum ar fi microelectronica, tehnica de calcul, automatizări de procese prin sisteme evoluate** cum sînt sistemele distribuite de conducere automatizată a proceselor, centrale telefonice automate electronice, testoare automate cu calculator etc.

Dezvoltarea industriei și modificarea structurii acesteia potrivit restricțiilor determinate de dificultățile în asigurarea materiilor prime și energiei se va realiza și în condițiile unei restructurări radicale a producției în construcția de mașini, care trebuie să asigure și echipamentele pentru **promovarea tehnologiilor viitorului.** Iar aceste tehnologii, **prin care se pun în valoare resurse de materii prime obținute în condiții dificile și cu conținut de substanță utilă redus necesită un consum mai mare de echipamente tehnologice.** Ilustrarea acestei tendințe o vom face prin cîteva exemple deosebit de concludente. Astfel, pentru a produce 1 000 tone abur/oră sînt necesare 6 000 tone echipamente în ipoteza utilizării drept combustibil a păcurii sau gazelor naturale, 13 000 tone în cazul folosirii lignitului și 250 000 tone în varianta întrebuințării șisturilor bituminoase. Deci, pentru obținerea unei cantități de energie utilă, nevoile de echipamente cresc considerabil pe măsură ce folosim combustibil cu o valoare energetică din ce în ce mai redusă.

În hidrocentralele mari, realizate în perioada anilor 1970, s-au consumat în medie 1,5 tone metal/MW instalat, în timp ce la microhidrocentralele prevăzute a se realiza în perioada anilor 1982—1990 consumul va fi de peste 10 tone metal/MW instalat, iar pentru forarea unei sonde necesarul de agregate și echipamente se mărește de cîteva ori pe măsură ce crește adîncimea de foraj sau se forează în mare. Este de relevat că această creștere a nevoilor cantitative de echipamente este însoțită și de amplificarea complexității prin adăugarea elementelor de automatizare, supraveghere și conducere a proceselor tehnologice. În mod similar, pentru exploatarea zăcămintelor de minereuri sau agenți energetici, zăcăminte care sînt din ce în ce mai sărace sau mai greu accesibile (adîncimi mari, exploatări „Offshore" sau în regimuri cu climat neprielnic), efortul tehnic care trebuie desfășurat pentru a obține o unitate de materie sau o unitate de energie necesită mobilizarea unor mijloace tehnice cu mult mai mari decît cele cu care ne-am obișnuit pînă în prezent. Chiar trecerea de la centralele cu combustibili fosili spre centrale nucleare implică mutații importante și creșteri foarte mari de complexitate la nivelul producătorilor de echipamente energetice și a celor care asigură un grad ridicat de securitate în exploatare. Corespunzător, vor trebui dezvoltate în anii 1982—1985 echipamentele de producție a acestor instalații și mijloace tehnice, astfel încît crizei de materiale și resurse energetice să i se răspundă printr-o creștere a efortului industrial.

Dezvoltarea în continuare a industriei rămîne o condiție obiectivă și necesară a progresului societății. Mutațiile care s-au produs în ultimii ani impun însă ca aceasta să se facă mai selectiv, mai eficient, cu un efort mai mare de creativitate tehnică decît în prezent. În cadrul acestei evoluții, industria constructoare de mașini — care integrînd în mare măsură activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică realizează valori adăugate „cumulate" deosebit de mari, iar prin profilul fabricației sale și în același timp prin destinația produselor este purtătoarea progresului tehnic în toate ramurile de activitate economică și socială — va înregistra ritmuri de creștere mai mari, devansînd celelalte ramuri industriale.

Industria constructoare de mașini nu-și va putea însă îndeplini rolul său de „purtătoare de progres tehnic și de înzestrare a economiei" decît printr-un **efort deosebit de înnoire a produselor, a metodelor de fabricație și o contribuție mult sporită a activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică.** Asimilarea de produse noi reprezintă, în acest context, unul din procesele fundamentale care condiționează în mod hotărîtor promovarea progresului tehnico-științific în producția materială, sporirea în ritm înalt a productivității muncii, în genere a eficienței întregii activități, îmbunătățirea calității și creșterea gradului de competitivitate a produselor industriei românești. **„În condițiile actuale** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cînd pe plan mondial schimbarea produselor și a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calității trebuie să acționăm energic și permanent pentru înnoirea și modernizarea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Avem datoria să facem totul pentru ca perfecționarea și performanțele produselor românești să țină pasul cu cerințele progresului tehnic pe plan internațional".**

Locul asimilării de produse noi în cadrul acestor procese poate fi și mai bine înțeles dacă este abordat în contextul altor căi, direcții și factori de promovare a progresului tehnic și de creștere a productivității muncii. Astfel, este cît se poate de sugestiv faptul că asimilarea de produse noi permite — uneori în limite destul de largi — promovarea progresului tehnic și științific chiar și în condițiile în care înzestrarea tehnică rămîne relativ constantă sau crește mai lent. În perioada anilor 1950—1975, în care s-au realizat mari progrese în asimilarea de noi produse, productivitatea muncii în industria românească a crescut de 6,7 ori, în timp ce înzestrarea tehnică a muncii a sporit de 3,5 ori.

Importanța asimilării de produse noi sporește atît în legătură cu faptul că pe plan mondial procesul de înnoire a produselor este deosebit de alert — după unele aprecieri 60% din produsele existente au o durată de viață de cel mult 3 ani — cît și în legătură cu faptul că produsele fabricate, gradul lor de modernizare, capacitatea lor de a satisface anumite nevoi în mod complex, la nivel calitativ superior în raport cu produsele existente reprezintă, în cele din urmă, substanța, încărcătura care caracterizează în mod unilateral gradul de utilizare a bazei tehnico-materiale și umane a producției. În mod necesar, nivelul de înzestrare tehnică și calitatea acestuia trebuie să-și găsească reflectarea în gradul de înnoire, de modernizare a producției. Altfel, eficiența economică nu crește satisfăcător, la nivelul posibilităților decurgînd din cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane. Tocmai de aceea, asimilarea de produse noi nu trebuie înțeleasă cîtuși de puțin ca fiind un proces independent în raport cu celelalte forme de promovare a progresului tehnico-științific, ci ca un proces aflat în strînsă legătură cu creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, pregătirea cadrelor etc., ca o verigă dintre cele mai importante ale aplicării rapide, eficiente, pe scară largă a cuceririlor științei și tehnicii în producție și, prin aceasta, de accelerare a creșterii productivității muncii.

În vederea îmbunătățirii activității de introducere a progresului tehnic care să fie concretizat prin scurtarea duratei de asimilare (cercetări-proiectări-prototipuri, omologarea pregătirii tehnologice — serii zero omologate, punerea în fabricație) în condițiile diversificării cerințelor tuturor sectoarelor economiei naționale precum și a exportului apare necesară aplicarea unor măsuri avînd atît caracter organizatoric cît și tehnic. Astfel la asimilarea de produse cu caracter individual ar fi necesar ca **institutele de profil coordonate de institutele centrale să aibă în sarcină realizarea studiilor la seriile unitare de produse pe baza tipizării** — definirea caracteristicilor constructive și funcționale în cadrul seriilor și verificarea acestora pe prototipuri reprezentative. Activitatea de asimilare a produselor încadrate în această categorie să revină întreprinderilor industriale, care dispun de tehnologia de fabricație și dotarea tehnică corespunzătoare. Pentru aceasta este necesară organizarea mai bună a compartimentelor sau nucleelor de constructor șef la întreprinderile industriale. În același timp, la baza asimilărilor trebuie să stea studii bine fundamentate de marketing, de prognoză tehnică pentru orientarea întregului proces de asimilare pe perioade mai lungi. În fine, ar trebui să se îmbunătățească criteriile metodologice ale procesului de cercetare-asimilare, punîndu-se la bază criterii economice (costuri minime în fabricație și în exploatare, consum de materiale și de energie mici, domenii de utilizare cît mai mari, productivitate sporită în fabricație și în exploatare).

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului Central de Cercetări Economice

DEZBATERE „R. E.“

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE (IV)*

O PROBLEMĂ larg dezbătută de participanții la dezbatere a constituit-o și necesitatea perfecționării activității de cooperare, ca una din laturile inseparabile ale adîncirii procesului de specializare a industriei, a creșterii eficienței economice. În același context au fost abordate și unele laturi ale adîncirii cooperării interuzinale printr-o mai largă antrenare a industriei mici. În cele ce urmează publicăm opiniile formulate de participanții la dezbatere asupra unora din principalele aspecte investigate.

Cooperarea — un mecanism ce se cere perfecționat

Dimitrie Ancuța — „Este inutil să spunem că adîncirea specializării producției este de neconceput fără o cooperare între diferitele întreprinderi. Numai că, de ani de zile, se constată că această cooperare — cu toate laturile ei pozitive — se desfășoară greoi, fie sub raportul respectării ferme a termenelor de livrare a comenzilor, fie sub cel al prețurilor sub care se livrează produsele din cooperare. Iată de ce aș dori mai întîi să mă opresc asupra necesității unor delimitări conceptuale ale procesului de cooperare și, apoi, să fac unele propuneri cu privire la prețurile practicate între întreprinderile care cooperează în producție.

După părerea mea, definirea unitară a conceptului de cooperare în producție are importanță practică pe cel puțin trei planuri, și anume :

a) pe planul legislației cooperării, întrucît consider că **se impune o reglementare specială și cît mai completă a contractului de livrare în cooperare,** ca tip special de contract, ceea ce presupune formularea precisă a conținutului noțiunii de cooperare, ca fapt economico-juridic distinct. În prezent, reglementările privind cooperarea, dispersate în numeroase acte normative, nu definesc conceptul, ceea ce face ca în practică fiecare să înțeleagă cum crede de cuviință sensul noțiunii ;

b) pe planul organizării activității de cooperare, **reactivarea organelor de specialitate pentru activitatea de cooperare în producție, în structura organizatorică a întreprinderilor și centralelor.** Se constată că, în practică, există deosebiri de organizare și funcționare a serviciilor de cooperare, determinate tocmai de sensurile diferite ce se dau acestui concept. De aici rezultă dificultăți în desfășurarea relațiilor zilnice de muncă între furnizorii principali și rețeaua lor de subfurnizori, uneori foarte numeroși, fiecare avînd cîte un serviciu de cooperare altfel profilat ;

c) pe planul metodologiei statistico-economice și de calcul a eficienței. Factorii luați în evidențele statistice și în calculele de eficiență depind direct de conținutul care se atribuie noțiunii de cooperare, astfel încît evidențele pot diferi de la o unitate la alta, dacă noțiunea este înțeleasă în mod diferit. Totodată, sînt de părere că un concept de cooperare care să orienteze activitatea practică în funcție de cerințele specializării în producție și ale creșterii eficienței producției, ar trebui să ia în considerare și **prețurile practicate între întreprinderile care cooperează.**

Relația de cooperare presupune activitatea coordonată a două sau mai multe întreprinderi, în vederea realizării unui produs complex prin asamblarea mai multor componente simple (subansamble, organe de mașini, piese etc.), produse pe capacități specializate corespunzătoare, sau prin executarea pe capacități, de asemenea, specializate, a unor faze ale procesului tehnologic (turnare, forjare, tratamente termice, anumite prelucrări mecanice etc.). De aici rezultă o serie de trăsături specifice atît pentru părțile contractante, cît și pentru relația juridică dintre ele (drepturi, obligațiuni). Furnizorul final este altceva decît beneficiarul (cumpărătorul), iar subfurnizorul este altceva decît vînzătorul dintr-un contract comun de vînzare-cumpărare. Într-un contract de furnizare de produse în cooperare, **furnizorul final trebuie să aibă o poziție supraordonată față de subfurnizori,** în înțelesul că trebuie să aibă atît dreptul cît și obligația de a urmări, în cursul fabricației, respectarea strictă a condițiilor tehnice ale subansamblelor ce urmează a fi montate pe produsul final, de a da consultații tehnice subfurnizorilor și, mai ales, de a determina modificări de concepție și proiect, în funcție de cerințele calității și nivelului tehnic ale produsului final. Un furnizor principal, care nu are prin lege aceste competențe, nu își poate îndeplini rolul său economic impus de specificul tehnic al cooperării pe bază de specializare organologică și tehnologică și ca urmare rămîne un simplu cumpărător, iar relația juridică respectivă nu mai poate fi o relație adevărată de cooperare, ci o simplă furnizare de produse.

Necesitatea acestei relații de subordonare tehnică, între furnizorul principal și subfurnizori decurge din faptul că între produsul complex și subansamblele din care este compus există mult mai multe corelații și interdependențe tehnice decît între un material oarecare și produsul finit corespunzător. Dependența activității economice și tehnice a furnizorului principal, de modul în care sînt concepute și executate subansamblele de către subfurnizori este, din această cauză, mult mai mare decît dependența unui producător oarecare de furnizorii săi de materii prime sau materiale. În aceste strînse dependențe tehnico-economice dintre furnizorul principal și subfurnizori apare clar că procesul cooperării nu aparține decît în mică măsură sferei circulației, în cea mai mare măsură el fiind un fapt de producție, în timp ce livrarea comună de produse aparține în întregime sferei circulației.

Dat fiind faptul că marea majoritate a prețurilor subansamblelor din cooperare sînt aprobate de minister, este necesar să se solicite aprobarea din partea Comitetului de Stat pentru Prețuri și a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, ca **prețurile de vînzare ale componentelor prevăzute în planul de cooperare și realizate în cadrul centralei, să fie stabilite de conducerea colectivă a acesteia, fără însă a fi afectat negativ nivelul prețului de vînzare și al costului produsului final.** Prin aceasta, cel puțin în cadrul centralei, ar exista posibilitatea de a se stabili, prin reglarea ratei rentabilității, prețuri stimulative pentru beneficiarul de cooperări, determinîndu-l pe acesta să devină un factor activ în activitatea de specializare și cooperare în producție. În același timp, întreprinderea furnizoare nu este dezavantajată, deoarece influențele rezultate din reducerea prețurilor de vînzare se regăsesc în indicatorii de plan primiți, fiind astfel stimulată să realizeze în continuare reducerea cheltuielilor de producție și creșterea beneficiilor“.

Participanții la dezbatere : prof. dr. **Ion Șiclovan,** de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ ; ing. **Ion Crișan,** director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini ; **Ion Popa,** prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București ; **Ion Rozanide,** șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și **Ion Calboreanu,** șef serviciu, Direcția generală tehnică din M.I.C.M. ; **Gheorghe Bratoloveanu,** Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie ; ing. dr. **Ioan Iștoc,** director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. dr. **Ion Hera Bucur,** cercetător în Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde în construcții de mașini ; ing. dr. **Corneliu Russu,** director al Institutului pentru economia industriei ; **Paul Protopopescu,** director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și **George Lazaride,** director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării ; **Dimitrie Ancuța,** director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București ; **Ion Simionescu,** șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Grivița Roșie“ ; **George Grosu,** șef atelier proiectare Întreprinderea de mașini grele București ; **Mihai Mateescu,** șef serviciu organizare-control, întreprinderea „1 Mai“ Ploiești ; **Cecilia Manițiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Camelia Cămășoiu,** cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Vasile Boescu** și **Corneliu Bârnea** din partea redacției „Revistei economice“.

O concordanță deplină între posibilități și cerințe

Cecilia Manițiu — „Sînt, într-adevăr, multe acțiuni bine desfășurate în unele întreprinderi pe linie de cooperare. Dealtfel, pe parcursul dezbaterii, au fost prezentate cîteva experiențe bune, soldate cu o eficiență ridicată. Din păcate, în domeniul respectiv, așa cum au afirmat mai mulți antevorbitori, există o serie de neajunsuri, care frizează buna derulare a activității de

*) Primele părți ale dezbaterii au fost publicate în „Revista economică“ nr. 43, 44 și 46.

cooperare, eficiența acesteia. După părerea mea principalele deficiențe cu care se confruntă încă unele întreprinderi în relațiile lor de cooperare sînt : a) greutăți în acceptarea comenzilor și frecvente litigii precontractuale ; b) nerespectarea termenelor de livrare contractate și c) livrarea de componente uneori necorespunzătoare calitativ — toate contribuind în ultimă analiză la nerealizarea planurilor de cooperare.

O altă problemă cu care se confruntă cooperarea interuzinală o reprezintă deficitul de componente la nivelul producției de ramură, ceea ce înseamnă și deficit de capacități specializate în producția de componente. Este incontestabil că asigurarea capacităților specializate constituie principala cerință pentru adîncirea specializării și îmbunătățirea cooperării în producție. După opinia mea, în viitorul apropiat va trebui însă să se accentueze perfecționarea și instituționalizarea relațiilor dintre unități economice independente din punct de vedere juridic, dar profund interdependente din punct de vedere tehnologic și economic.

Apreciem că în orientarea noastră generală, atenția ar trebui îndreptată nu numai spre aspectele investiționale ale problemei, sau asupra celor pur tehnice (tipizare, standardizare, proiectare etc.), ci și spre rezervele care există în perfecționarea organizării muncii, ca și în îmbunătățirea și completarea cadrului normativ al specializării organologice și al acestei cooperări specifice, care leagă strîns un furnizor principal de rețeaua sa de subfurnizori participanți la realizarea aceluiași produs final. În mod concret cooperarea ar presupune :

1. Trecerea de la «programe de cooperare» la «plan de stat de cooperare» pe bază de specializare, prin transformarea indicatorilor gradului de specializare și cooperare în obiective ale planului de stat, cu toate implicațiile unor asemenea obiective.

2. Individualizarea procesului de specializare și cooperare în producție în sistemul informațional de stat (întreprindere, centrală, minister), precum și în dările de seamă statistice.

3. Forme de organizare proprii, care să constituie în mîna conducerii un instrument specializat pentru problemele de profilare a producției și de organizare a cooperării, capabil să acționeze pe termen lung și să asigure buna desfășurare și continuitatea cerută de lege în raporturile de cooperare.

4. Tip de contract propriu, cu reglementări adaptate specificului relațiilor de cooperare pe bază de specializare în producție și cu model propriu de contract tip.

5. Corelarea sistemului stimulentelor materiale și a altor pîrghii financiare cu realizarea indicatorilor planului de stat de cooperare pe bază de specializare.

6. Reglementarea unitară a principalelor probleme de profilarea producției, specializarea și cooperarea în producție, într-un corp comun de legislație a cooperării, care să reflecte sistematic și cît mai complet strategia unitară a statului în acest domeniu și să servească scopurilor acesteia".

Mihai Mateescu: — „Eu aș vrea să mă refer la problema cooperării pornind de la experiența întreprinderii «1 Mai» și a Centralei industriale de utilaj petrolier Ploiești. Apreciez că, organizatoric, la nivelul ministerului, centralei și întreprinderii, cooperarea este bine stabilită, și se desfășoară relativ normal pentru o categorie de produse și mai puțin normal pentru altele. Noi cooperăm cu peste 350 de întreprinderi pentru diferite produse, subansamble și repere. Cooperările se realizează, de regulă, între întreprinderile centralei și alte întreprinderi din cadrul ministerului la piese turnate, forjate și diferite ansamble și subansamble.

Am constatat că dacă planul este dat rațional și are o fundamentare judicioasă la piese turnate și forjate, atunci și cooperările decurg normal. În această direcție ne avantajează faptul că, în cadrul centralei, avem o întreprindere specializată la Cîmpina, unde am reușit să obținem cea mai mare comandă de piese turnate și forjate pentru toate unitățile centralei. Totuși, în stabilirea planului sau a cotelor de piese turnate și forjate nu întotdeauna se ține seama de capacitățile și posibilitățile de realizare ale întreprinderilor. Or, pornind cu niște sarcini care depășesc posibilitățile, sîntem puși în situația ca încă de la începutul activității de plan să nu putem satisface cerințele, atît ale întreprinderilor din centrală, cît și a altora din afara centralei. Mă refer la întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, căreia i se dau sarcini mai mari decît posibilitățile pe care le are. De aceea, și centrala și întreprinderea trebuie să acționeze pe toate căile pentru creșterea gradului de utilizare a capacității, în așa fel încît să se poată realiza sarcinile de piese turnate din oțel pentru unitățile beneficiare.

Referitor la cooperarea pe produs, aș împărți problemele în două : dacă e vorba de produse tradiționale sau de unele produse noi, ca instalația de foraj pentru sapele cu role, există, în general, o cooperare bună, furnizorii realizînd, de regulă, produse de același fel în fiecare an, bineînțeles în cantități diferite. Al doilea gen de cooperare l-aș împărți tot în două : pentru utilajele tehnologice și utilajele complexe unde cooperarea se desfășoară destul de greoi, datorită faptului că întotdeauna intervin lucruri noi. Am în vedere la această categorie și produsele noi.

Aș vrea să arăt că, deși prezintă avantaje serioase, cooperarea nu poate merge chiar așa de departe. În întreprinderea «1 Mai»-Ploiești, analizîndu-se posibilitățile de încadrare în costurile de producție și creșterea productivității muncii, sporirea eficienței în general, s-a ajuns la concluzia să se renunțe la unele cooperări. În acest sens aș vrea să arăt că, la începutul anului acesta, am făcut unele studii și, pe baza lor, am renunțat la o serie de cooperări cu unele întreprinderi din Moldova și din nordul țării, datorită distanțelor de transport cît și a prețului de livrare la care le obțineam. Deci, la stabilirea planului de cooperare se impune un calcul de eficiență economică".

Mica industrie în procesul de specializare-cooperare

Corneliu Russu : — „Realizarea unei dezvoltări intensive a industriei pe baza celor mai noi cuceriri ale progresului tehnico-științific impune, printre altele, folosirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și umane de care dispune economia națională și creșterea continuă a gradului de valorificare a acestora. Avînd o contribuție însemnată la dezvoltarea producției materiale, industria mică asigură, în special în calitate de complement al marii industrii, satisfacerea într-o măsură tot mai mare a nevoilor de consum productiv și a cerințelor populației. Totodată, aceasta contribuie la adîncirea specializării și cooperării în producție cu efecte economice directe la nivelul fiecărei întreprinderi cît și al economiei naționale. Aș dori ca în special din acest ultim punct de vedere să abordez în dezbaterea noastră și problema micii industrii și a raporturilor ei cu procesul specializării-cooperării.

Industria mică, care de circa doi ani polarizează eforturile specialiștilor și în organizare, și în economie, și în probleme de producție, cuprinde o activitate cu largi perspective, care se înscrie deplin în conceptul de specializare-cooperare. În fond, care sînt rațiunile dezvoltării industriei mici ?

Prima este aceea de a asigura o utilizare integrală a potențialului de resurse materiale și umane existent pe plan național. A doua, este vorba de diversificarea produselor și serviciilor. A treia, de a exista în calitate de complement al industriei mari. Ei bine, în această a treia rațiune de complement al marii industrii, industria mică se pretează admirabil la această specializare, în sensul că unități ale industriei mici pot acționa în calitate de subfurnizori ai întreprinderilor mari, ai întreprinderilor republicane, degrevînd o bună parte din eforturile pe care le fac acestea pentru a-și asigura o serie întreagă de repere importante, secundare, o serie de subansamble. Iată, deci, ce aport considerabil poate avea această mică industrie specializată și în cooperare cu marea industrie la diversificarea considerabilă a producției. Pentru că această specializare, în fond, oferă teren de realizare a unei simbioze care ne pare paradoxală, dar care există, aceea că, pe de o parte, să antreneze tipizarea, modernizarea produselor, iar pe de altă parte, prin intermediul modularizării să asigure acestora diversificarea enormă care se impune și pe piața noastră internă și în relațiile externe".

Ion Bratoloveanu : — „Legat de rolul industriei mici sînt cu totul și cu totul de acord cu tovarășul Russu ; industria mică trebuie înțeleasă așa cum de fapt se înțelege și în multe alte părți ale lumii. Industria mică nu trebuie neapărat să rezolve anumite probleme gospodărești mărunte. Ea trebuie să fie, îndeosebi, un principal ajutor al industriei mari, cu toate avantajele sociale și economice pe care le aduce această industrie mică. Toată lumea de aici cunoaște că marile întreprinderi din Japonia, de exemplu, care s-au impus prin productivități deosebit de ridicate, cu costuri de producție foarte reduse, au făcut aceasta prin intermediul industriei mici.

Important în momentul de față, după părerea mea, este că în contextul dezvoltării industriei mici să se asigure

(Continuare în pag. 19)

TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ȚARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE*)

– opțiuni, trăsături, exigențe –

Repere ale dezvoltării industriei

DEZVOLTAREA în continuare a industriei românești necesită, între altele, și o creștere a numărului personalului ocupat în această ramură. În industrie și în general în sectorul secundar mai pot fi ocupate cîteva sute de mii de persoane, astfel încît în 1985 să se atingă o pondere a populației ocupate în industrie și construcții de circa ½ din total.

Resurse de forță de muncă care pot fi atrase pentru dezvoltarea industriei există cu deosebire în județele comparativ mai puțin dezvoltate. De asemenea, în mediul rural există un important număr de femei care ar putea lucra în activități industriale și neagricole în comunele în care locuiesc, există, de asemenea, în numeroase orașe un număr de femei casnice care ar putea fi atrase în industrie și în alte ramuri.

Continuarea procesului de industrializare în condițiile specifice ale folosirii resurselor de muncă prezintă o serie de particularități. Astfel, în județele dezvoltate industrial, ca și în orașele mari puternic industrializate, care dețin deja cea mai mare pondere în producția industrială a țării, industria se va dezvolta cu deosebire pe căi intensive, prin reutilări tehnice, prin lărgirea și modernizarea unităților existente, pe seama creșterii productivității muncii. Aceasta înseamnă că noi și importante obiective industriale nu vor mai fi create în municipii ca București, Brașov, și, probabil, Ploiești, Timișoara etc. O asemenea orientare a Congresului al XII-lea conferă prin excelență dezvoltării industriale a țării un caracter intensiv. Noi obiective industriale urmează să fie create cu deosebire în județele comparativ mai slab dezvoltate, în orașele mai mici, insuficient industrializate, în viitoarele orașe și centre agroindustriale și în comune. Această dezvoltare a industriei este capabilă să asigure continuarea industrializării și, în același timp, valorificarea înaltă a resurselor disponibile de muncă ale economiei, cu toate consecințele pozitive ale unei ocupări mai înalte și mai eficiente pe planul rezultatelor generale ale activității economice și sociale, ca și pe plan politic și al înfăptuirii consecvente a principiilor democrației socialiste, care pretinde, în primul rînd, asigurarea, pentru fiecare cetățean în stare să muncească, a unui loc de muncă potrivit aspirațiilor și pregătirii sale.

Realizarea acestei dezvoltări a industriei (extensivă atunci cînd este vorba de județele și localitățile mai puțin dezvoltate și de comune), care presupune, pe lîngă crearea de mari și puternice unități industriale, dezvoltarea mai rapidă a industriei mici — obiectiv deosebit în actualul cincinal — dar și a industriei de dimensiuni mijlocii, este chemată să aducă soluții esențiale problemei repartizării teritoriale rationale a forțelor de producție. Pe această cale se va realiza obiectivul atingerii în fiecare județ, în anii 1981—1985, a unei producții globale minime de 70 mii lei pe locuitor, din care în industrie de minim 50 mii lei.

O caracteristică esențială a industrializării în actualul cincinal devine restructurarea industriei, după cum se cunoaște, în următoarele direcții : reducerea ritmurilor de creștere în siderurgie (paralel cu îmbunătățirea calitativă a producției de oțel), în chimia de mare tonaj, inclusiv în petrochimie, în industria cimentului, în industria sticlei și a porțelanului etc. ; dezafectarea sau reorientarea unor capacități de producție industrială în ramurile mari consumatoare de energie și de materii prime din import ; menținerea unor ritmuri înalte, respectiv accelerarea lor în ramurile care valorifică intens resursele naturale și de energie proprii ale economiei naționale, în primul rînd în subramurile generatoare de progres tehnic, în chimia fină și industria medicamentelor, în unele subramuri ale industriei alimentare și ușoare etc. Aceste direcții sînt completate cu o seamă de sarcini și obiective deosebite privind reducerea consumurilor specifice de energie, combustibil, materii prime, auxiliare etc., în toate ramurile industriei și ale economiei naționale.

Restructurarea industriei, ca și sarcinile privind reducerea consumurilor materiale reprezintă direcții esențiale de modernizare a industriei noastre, de trecere a ei pe trepte superioare de dezvoltare. Firește, adoptarea lor este strîns legată de criza energetică, de criza relațiilor financiar-valutare, în final, de criza economică mondială, care ne obliga să promovăm măsuri ferme de reducere a datoriei externe, de realizare a unei balanțe comerciale excedentare, de reducere a importurilor și de folosire mai eficientă a resurselor valutare etc. Dar, trebuie să avem în vedere, în același timp, că toate aceste sarcini nu sînt determinate, în primul rînd de dificultățile pe care le întîmpinăm pe piața mondială. Aceste dificultăți ne-au obligat numai să grăbim adoptarea lor, să le realizăm mai curînd, adică cu eforturi concentrate într-o perioadă mai scurtă. Adoptarea acestor sarcini este urmarea logică a progresului nostru economic și industrial, ca urmare a faptului că, apropiindu-ne de cotele maxime de industrializare și de dezvoltare extensivă a industriei, trebuie să realizăm, în concordanță cu cerințele și posibilitățile oferite de cuceririle contemporane ale științei și de tehnicile superioare, structuri avansate și moderne ale industriei, în contextul general al modernizării industriei și a economiei naționale. Evident, realizarea restructurărilor posibile și necesare în industria noastră și, mai departe, reducerea esențială a consumurilor energetice și de materii prime nu sînt sarcini simple. Pentru îndeplinirea lor sînt necesare eforturi importante de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, eforturi de investiții, de modernizare a fondurilor fixe și tehnologiilor etc., care cer un timp mai îndelungat. Aceleași necesități de modernizare le răspund și sarcinile privind creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe, mărirea în continuare rapidă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, ridicarea calității și a parametrilor funcționali, ca și diversificarea produselor industriale, sarcini esențiale în actualul cincinal.

Pentru a putea să ne satisfacem nevoile de materii prime și de energie, trebuie să apelăm în prezent cu o mult mai mare insistență la resursele naționale, de multe ori mai puțin eficiente și mai scumpe, inclusiv la agricultură — poate cel mai important furnizor de materii prime ale economiei noastre. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și sociale în actualul plan cincinal, în anul care urmează se pune un accent deosebit pe dezvoltarea accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii, aceste sectoare constituind factorul hotărîtor pentru dezvoltarea economico-socială a țării noastre.

O mare însemnătate pentru progresul nostru industrial și o altă caracteristică a industrializării în cincinalul 1981—1985 o reprezintă progresul tehnico-științific rapid al producției, ca o condiție a realizării parametrilor de eficiență și de calitate, hotărîți de Congresul al XII-lea. În acești ani, perfecționarea tehnico-științifică a industriei va fi foarte intensă. Dar aceasta nu înseamnă că vom înlătura „pluralismul tehnologic", sau vom elimina din industrie și din economie, în mod esențial, tehnicile mai vechi. Firește, o importanță mai mare decît în trecut capătă lărgirea și modernizarea unităților de producție existente, adică modernizarea, ori de cîte ori este posibilă, a fondurilor fixe în funcțiune și a locurilor de muncă existente.

În actualul cincinal se pune un accent, poate chiar mai hotărît decît în trecut, pe buna întreținere, reparare și pe menținerea parametrilor mașinilor și instalațiilor în funcțiune, inclusiv a celor vechi. În această privință, hotărîrile Congresului al XII-lea sînt foarte clare. Într-un capitol al Directivelor cu

*) *Primele două părți ale acestui articol au fost publicate în numerele 47 și 48/1981 ale revistei.*

privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, intitulat „Întreținerea și repararea fondurilor fixe", se arată : „În vederea utilizării intensive a capacităților productive, a tuturor fondurilor fixe din economie se vor lua măsuri pentru organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de întreținere și reparație a întregului parc de mașini, utilaje și instalații din dotarea unităților economice".

Noua revoluție agrară

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ, ai cărei parametri au fost definiți de Congresul al XII-lea al partidului, a doua după cooperativizarea agriculturii — care constituie prima revoluție agrară săvîrșită în anii socialismului — este o necesitate absolută a progresului economico-social al României. Cooperativizarea agriculturii a revoluționat din temelii relațiile economico-sociale în lumea satelor, precum și baza tehnico-materială de producție în această ramură, a dus la creșterea rapidă a producției agricole și a productivității muncii, la ridicarea condițiilor materiale și spirituale de trai ale țărănimii.

Unul dintre rezultatele foarte importante ale cooperativizării și măririi productivității muncii în agricultură a fost intensificarea fără precedent a deplasărilor de populație activă din această ramură spre industrie și, în general, spre ramurile neagricole. Or, pentru ca în agricultură să fie suficientă populația preconizată, este necesară o puternică revoluție tehnică, transformarea radicală a bazei tehnice materiale. Noile mașini și tehnici de producție trebuie să înlocuiască mai rapid decît pînă acum forța de muncă, să asigure creșteri foarte rapide ale productivității muncii, în continuare mai rapide decît în industrie și, probabil, esențial mai rapide decît în deceniul trecut (cînd productivitatea muncii, calculată ca raport între venitul național și populația ocupată din agricultură s-a mărit de peste 2,8 ori).

O asemenea revoluție tehnică, care va reduce, probabil, esențial „pluralismul tehnologic" în producția agricolă și va crea condiții pentru eliminarea lui în viitor, solicită eforturi de acumulări și investiții deosebite din partea agriculturii și a societății. Congresul al XII-lea prevedea ca în actualul cincinal investițiile agricole să se ridice la circa 155 miliarde lei, față de 126 miliarde în cincinalul precedent și 75 miliarde între 1971—1975. Este semnificativ în acest sens și faptul că în anul viitor se va asigura o suplimentare a volumului inițial de investiții prevăzut pentru agricultură. Ca urmare a accelerării ritmului de investiții, devine posibilă în viitor creșterea ponderii agriculturii în totalul fondurilor fixe ale economiei naționale.

Firește, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, esențiale în cadrul noii revoluții agrare sînt creșterea în continuare a producției agricole pe baza folosirii intense a mijloacelor materiale și umane existente, îmbunătățirea structurii producției în concordanță cu nevoile economiei naționale și ale populației, precum și sporirea pe toate planurile a eficienței activității în agricultură.

Concomitent, în agricultura noastră se vor produce ample și profunde schimbări în domeniul relațiilor de producție, în ceea ce privește dezvoltarea proprietății socialist-cooperatiste, coalucrarea ei cu proprietatea socialistă a întregului popor, dezvoltarea raporturilor dintre agricultură și industrie, dintre țărănimea cooperatistă și clasa muncitoare, dezvoltarea relațiilor de repartiție, inclusiv a celor la care participă agricultura și celelalte ramuri ale economiei în procesul producerii și repartizării venitului național.

Importante vor fi schimbările care vor avea loc în natura și condițiile economice și sociale ale țărănimii, în legătură cu celelalte transformări în lumea satelor, pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, încadrîndu-le în noua revoluție agrară, le sintetiza în cuvîntarea la cel de-al II-lea Congres al țărănimii, în felul următor : **„Pentru asigurarea creșterii puterii economice a satelor vor trebui să capete o dezvoltare deosebită activități industriale și de servicii, prelucrarea produselor agricole și a altor resurse existente pe plan local. Astfel vom putea realiza ridicarea generală a civilizației materiale și spirituale a localităților rurale, apropierea condițiilor de viață ale satelor de cele de la orașe, omogenizarea crescîndă a societății noastre pe toate planurile, în spiritul prevederilor Programului partidului".**

Noua revoluție agrară este deosebit de complexă, ea realizînd transformări radicale, o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Mai puțin profundă decît prima în ceea ce privește relațiile de proprietate, dar cel puțin la fel de profundă în ceea ce privește consecințele ei asupra condiției țărănimii în societatea noastră, noua revoluție agrară are o însemnătate covîrșitoare mai ales pentru progresul forțelor de producție, pentru restructurarea economiei naționale în ansamblu, pentru modernizarea structurilor ei de ramură în concordanță cu exigențele transformării și dezvoltării României ca o țară cu nivel mediu.

Actuala revoluție agrară este consecința logică și necesară a industrializării, a ritmului foarte rapid în care industrializarea s-a desfășurat și continuă să se desfășoare și, în același timp, materializarea concepției partidului nostru de îmbinare și dezvoltare armonioasă și echilibrată atît a industriei, cît și a agriculturii, concepție străină „industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii". De aceea, ni se pare că nu exagerăm afirmînd că revoluția agrară în România deceniului al IX-lea reprezintă pentru economia națională și în perspectiva progresului socialist al forțelor de producție, un moment de referință, cu semnificații de aceeași natură ca industrializarea și, mai departe, cu revoluția tehnico-științifică.

Cincinalul și deceniul revoluției tehnico-științifice

DEZVOLTAREA actuală și în perspectivă a economiei românești solicită, într-o proporție crescîndă, dezvoltarea cercetării științifice și a activităților consacrate proiectării, inovării și dezvoltării tehnologice. De fapt, în cincinalul 1981—1985 și în continuare pînă în 1990, știința este chemată să-și sporească esențial, în comparație cu cincinalele precedente, rolul pe care-l are în societatea noastră, să devină, cu toate semnificațiile cuvîntului, un factor determinant al **dezvoltării societății.** În acest context a fost adoptat „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000". **„Orientarea de bază a Programului directivă o constituie** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor** (1981—1990 — n.n, I.B.) **să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței".**

Pentru înfăptuirea obiectivelor Congresului al XII-lea pe acest tărîm, o deosebită însemnătate are, firește, în primul rînd, dezvoltarea bazei materiale a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Foarte importantă în acest context este dotarea unităților de cercetare cu aparatură și instalații de investigație de înaltă tehnicitate, realizarea de noi laboratoare și stații experimentale, ca și a unor condiții corespunzătoare de documentare. De asemenea, importantă este mărirea rapidă a numărului cadrelor care lucrează în activitatea de cercetare, dezvoltare tehnologică și proiectare, menținerea în continuare a unui ritm rapid de creștere a populației ocupate în domeniul științei și deservirii științifice. Există în această privință mari posibilități oferite de dezvoltarea învățămîntului superior, de ridicarea nivelului de pregătire a absolvenților, de trecerea din activitatea de producție nemijlocită, în cea de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică, a unui număr important de ingineri, economiști, alți specialiști cu studii superioare, îndeosebi dintre cei tineri și cu o pregătire școlară solidă, dar și cu o anumită experiență practică.

Subliniind importanța dezvoltării bazei materiale și a creșterii numărului personalului din unitățile specializate de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică, trebuie să ținem seama de faptul că obiectivele tehnico-științifice ale dezvoltării noastre în actualul cincinal și în perspectivă, nu pot fi înfăptuite numai de unitățile specializate, și numai de acest personal. Dimpotrivă, pentru realizarea progresului tehnico-științific preconizat, pe lîngă eforturile proprii ale acestor unități sînt necesare, într-o măsură din ce în ce mai mare, eforturile de cercetare ale personalului didactic din învățămîntul superior și, mai ales, cele ale numerosului personal tehnico-economic — ingineri, economiști, alți specialiști cu studii superioare — din unitățile de bază ale producției din toate ramurile economiei naționale

Această ultimă categorie de personal — și pentru că este formată în cea mai mare parte de absolvenții din ultimii 10—15 ani ai școlii superioare, având, deci, o pregătire mai mult sau mai puțin modernă și în concordanță cu progresul tehnico-științific contemporan, dublată de experiență practică — reprezintă un uriaș potențial de cercetare științifică, de preluare, adaptare și dezvoltare a cuceririlor tehnico-științifice avansate ale timpului, de proiectare a noilor produse și tehnologii, de dezvoltare tehnologică etc. Un calcul simplu arată că, dacă pe lîngă activitățile de creație tehnică și științifică pe care le execută în prezent, inginerii, economiștii și ceilalți specialiști din unitățile de bază ale producției ar afecta pentru aceste activități încă 1/3 din timpul lor total de muncă, efectul ar putea fi similar cu trecerea în activitatea specializată de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică a încă cel puțin 50—60 000 de persoane, ceea ce echivalează cu mărirea numărului personalului cu studii superioare din această activitate cu cel puțin 70—80%.

Eforturile de cercetare și inovare ale acestui personal — și mai ales rezultatele — sînt favorizate de faptul că în industrie, ca și în agricultură și alte ramuri, există importante rezerve și posibilități de modernizare a tehnicii existente, a tehnologiilor și a produselor. Există în același timp în unitățile noastre de bază și importante condiții materiale care permit producerea unor mașini noi sau înnoirea altora, a dispozitivelor, prototipurilor etc. Aceste condiții pot fi găsite în numeroase secții, sectoare și unități de reparații ale întreprinderilor și centralelor în care lucrează muncitori, maiștri și tehnicieni de înaltă calificare — aproape întotdeauna de o calificare superioară celei a personalului de bază — și care sînt dotate cu mașini-unelte moderne și cu performanțe ridicate, cu instrumente și instalații de verificare și control de calitate superioară etc. Pe această bază, ar putea fi întărită capacitatea de creație și inovație tehnică a întreprinderilor și centralelor, ar putea fi dezvoltate considerabil și consolidate nucleele existente, totul fără eforturi materiale și financiare deosebite.

Firește, folosirea amplă a posibilităților unităților de bază, integrarea mai severă a învățămîntului cu cercetarea și producția, atragerea mai amplă a corpului profesoral din școala superioară, dar și din cea medie, ori de cîte ori este posibil, în activitățile de cercetare necesare producției, folosirea capacităților de cercetare ale personalului din alte unități și verigi ale economiei naționale pretind, înainte de toate, o amplă și riguroasă activitate de organizare a eforturilor de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică. Aceasta cu atît mai mult, cu cît aceste activități de cercetare nu vor putea fi realizate altfel decît în concordanță cu cerințele concrete ale unităților de bază. Specializarea aprofundată a cercetărilor solicită în continuare extinderea cooperării între nucleele de cercetare, între acestea și unități etc.

În concordanță cu specificul cercetării în actualul cincinal și cu noile exigențe, se cer îmbunătățite planificarea cercetării și dezvoltării tehnologice, urmărirea realizării planurilor, stimularea morală și materială a cercetătorilor etc. În același timp, în unitățile de bază și în celelalte verigi ale economiei naționale, alături de rezerve importante ale producției care se cer valorificate prin cercetare și eforturi de inovare tehnologică, s-a acumulat și o anumită experiență pe planul valorificării acestor rezerve. Toate posibilitățile și rezervele de ridicare a nivelului științifico-tehnic al producției trebuie folosite. Concomitent trebuie întărită disciplina cercetării, ca o condiție a măririi eficienței rezultatelor ei. În fapt, Programul-directivă aprobat de Congresul al XII-lea conține prevederi esențiale în domeniul organizării, conducerii și planificării activității de cercetare și dezvoltare tehnologice; aceste prevederi trebuie consecvent realizate.

Folosind intens marile posibilități pentru dezvoltarea și perfecționarea în continuare a cercetării științifice în concordanță cu sarcinile Congresului al XII-lea, trebuie să realizăm nu numai ridicarea nivelului tehnico-științific al activității de producție, dar să și creăm mentalități noi, un climat adecvat de inovație în fiecare unitate economică și, în final, premise superioare pentru înfăptuirea în viitor a obiectivelor specifice dezvoltării României.

ÎN VEDEREA TRANSFORMĂRII României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare, Congresul al XII-lea a stabilit și alte obiective și sarcini, dintre care unele foarte importante și privind nemijlocit progresul forțelor de producție — cum ar fi, de pildă, perfecționarea organizării producției și a muncii, dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, repartizarea și folosirea investițiilor etc. — la care nu ne-am putut opri în limitele acestui studiu. Toate obiectivele și sarcinile privind dezvoltarea forțelor de producție nu epuizează însă problematica dezvoltării economico-sociale a țării noastre în actuala fază a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Alte obiective, sarcini și direcții de acțiune hotărîte de acest Congres au în vedere dezvoltarea relațiilor de producție, a suprastructurii socialiste, a celorlalte laturi ale vieții economico-sociale, culturale și politice. În condițiile tuturor acestor transformări intensive, calitative, se vor crea premise hotărîtoare și se vor reliefa coordonate fundamentale ale unui progres economico-social al țării desfășurat la cote superioare, marcîndu-se trecerea României în stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare.

prof. dr. Ion BLAGA

Concepte și modalități de organizare

(Urmare din pag. 16)

cadrul organizatoric adecvat care să permită, pe de o parte, o bună și eficientă desfășurare a activității productive, iar pe de altă parte stimularea în mai mare măsură a eforturilor de creativitate a personalului muncitor".

Ion Rozanide: — „Orientarea dată de documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. pentru perioada 1981—1985 este aceea de a dezvolta întreprinderi mici, producătoare de materiale specifice, componente și produse ale industriei orizontale, specializate pe domenii înguste, dotate cu mașini și utilaje de mare productivitate și care realizează la înalți parametri condițiile de calitate impuse. Aceste tipuri de întreprinderi pot fi asigurate mai ușor cu forța de muncă necesară, sînt mai flexibile și se pretează mai rapid la înnoiri tehnologice și perfecționări organizatorice. Dintre capacitățile de producție pe profile îngust-specializate ce se vor organiza în acest cincinal, se menționează cele pentru execuția de circuite imprimate, componente optoelectrice și electroacustice, echipamente electronice cu laser și fire optice, mașini-unelte și elemente tipizate grele, echipamente hidraulice și hidropneumatice, minisisteme, roboți pentru deservirea mașinilor-unelte etc.

Din cele menționate se constată că în acest cincinal și în perspectivă întreprinderile vor evolua spre o specializare maximă, concomitent cu reducerea gradului de integrare la întreprinderile care realizează produsul final. Se dezvoltă, astfel, o industrie orizontală capabilă să asigure întreg necesarul de componente pentru produsul final, ca de exemplu: autoturismul OLTCIT, construcții navale etc.

Un lucru care trebuie avut în vedere ar fi acela cu privire la dimensionarea optimă a unei întreprinderi constructoare de mașini, pentru că avem o arie foarte extinsă de asemenea întreprinderi de la 20 000 de oameni pînă la cîteva mii. Actualul sistem de gradare, care condiționează utilizarea unor cadre de conducere, favorizează întreprinderile mari, de aceea și reținerea în cincinalul trecut de a organiza întreprinderi mici. Avem, de exemplu, turnătoria de fontă de la Alba Iulia care este de gradul IV de organizare; dar ea a depășit, de fapt, cu mult o întreprindere de gradul I, prin dezvoltarea și aportul adus în cadrul producției de mașini-unelte. Așa cum se cunoaște, procesul de automatizare și mecanizare face ca să scadă numărul personalului. Dar, în conformitate cu reglementările actuale, ca să obții un grad mai mare de organizare, trebuie să ai mulți oameni în producție. În ideea de a realiza întreprinderi mici, specializate ne lovim adesea de acest impediment și atunci se preferă organizarea de întreprinderi mari, pentru că și nivelul de retribuire este mai bun. Deci, iată elementele care au frînat pînă acum procesul de constituire a unor întreprinderi mici în construcția de mașini. În prezent se caută să se rezolve această problemă printr-o așezare mai nouă, prin sisteme organizatorice pe linii de fabricație distincte, pentru a asigura integral unele subansamble și ansamble care să fie livrate unităților coordonatoare. Toate acestea favorizează procesul de specializare, tipizarea tehnologică, factori importanți în ridicarea eficienței economice".

Rolul relaţiilor de colaborare şi cooperare în organizarea şi funcţionarea industriei mici (II)

DUPĂ CE, în prima parte a articolului*), am trecut în revistă unele forme participative, de conlucrare aplicate în orientarea, planificarea şi conducerea activităţii în mica industrie, vom investiga în cele ce urmează diverse căi de dezvoltare a relaţiilor ei de cooperare — între unităţile sistemului şi cu unităţi aparţinînd altor sectoare — în asigurarea bazei de materii prime, în producţie, argumentînd în continuare cu exemple din judeţele **Argeş, Bihor, Cluj, Iaşi, Olt.**

Necesităţi şi posibilităţi în asigurarea bazei materiale

LEGEA pentru adoptarea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1972 prevede **„extinderea producţiei realizate de industria mică, în condiţiile folosirii la maximum a resurselor locale de materii prime, materiale recuperabile şi refolosibile".**

Utilizarea de către industria mică a materiilor prime din resurse locale, a materialelor recuperabile şi refolosibile se înscrie pe multiple planuri în logica economică, întrucît această ramură cu atît de vechi tradiţii, dar atît de nouă în actuala organizare a macrosistemului nostru productiv, este cel mai bine situată pentru :

— a prelucra materii prime şi subproduse naturale (minerale, vegetale, animale) care nu prezintă interes pentru industria republicană (inclusiv sub raportul cheltuielilor de transport pe care le-ar necesita) ;

— a prelua reziduuri, deşeuri, cupoane, subproduse etc, de la întreprinderile marii industrii, în condiţiile cînd acestea nu le pot da utilizare adecvată profilului lor de fabricaţie, tehnologiilor pe care le folosesc, indicatorilor economici pe care trebuie să-i realizeze ;

— a îmbogăţi, pe baza acestor resurse materiale, gama produselor pe care le realizează, profitînd de avantajele seriei mici şi mijlocii pentru realizarea unei mari diversităţi sortimentale şi, deci, pentru satisfacerea mai bună nu numai a cerinţelor, dar şi a preferinţelor utilizatorilor ;

— a asigura, prin creativitate, prin munca încorporată în aceste produse, o pondere importantă a valorii nou create, a producţiei nete ;

— a antrena în acest scop resursele de forţă de muncă existente pe plan local, contribuind la creşterea gradului de ocupare al femeilor, al populaţiei rurale în perioadele din afara sezoanelor agricole, la revigorarea unor meşteşuguri tradiţionale pentru realizarea de produse (şi nu numai de artizanat) care, în optica de azi, se situează în zona de interferenţă dintre utilitar şi artistic.

Informaţiile din subsolul acestor pagini ilustrează unele preocupări în **valorificarea resurselor locale.** Ele se referă însă cu precădere la resurse sesizabile la prima vedere. Un efort suplimentar de investigare — pornind nu numai de la întrebarea : din ce materiale s-ar putea realiza produsul X, ci şi : ce produse utile s-ar putea obţine din materialul y — va arăta că disponibilităţile sînt considerabil mai largi.

Să ne gîndim, de pildă, la resursele pe care le oferă pădurea, în afara celor clasice — lemnul de cherestea şi de celuloză, sau a celor care încep să fie exploatate în mod organizat de către unităţi de industrie mică — scoaterea cu mijloace simple şi prelucrarea materialului lemnos provenit din doborîturi de vînt şi din tăieri de igienă. Adunarea şi, după caz, prelucrarea primară a fructelor de pădure (acolo unde nu sînt organizate puncte de colectare ale unităţilor silvice), ciupercilor comestibile, castanelor, ghindei, jirului, a frunzelor, conurilor şi lujerilor de conifere, a unor plante medicinale din flora spontană (activităţi insuficient sau deloc dezvoltate şi din care ar putea rezulta produse de preţ pentru alimentaţia umană, pentru hrana animalelor, pentru industria medicamentelor şi cosmeticelor) ; producerea de mangal, din crăci rezultate la curăţirea buştenilor în picioare (îndeletnicire aproape dispărută — şi nu din lipsa posibilităţilor de desfacere) — toate acestea ar însemna aducerea în circuitul economic a unor valori care astăzi se irosesc şi realizarea de venituri suplimentare pentru locuitorii zonelor de deal-munte, iar „deşeurile" pădurii ar asigura şi combustibilul necesar unora din aceste procese de valorificare. Alte resurse: împletiturile din pai, papură, foi de porumb, rogoz, obiectele decorative din stuf şi trestie, din lemn de esenţă moale, din rădăcini de copaci, din corn, piele, blană şi pene de vînat, din diverse roci, cochilii, ar avea multă căutare (şi nu numai pe piaţa internă), ar da căminelor populaţiei mai multă personalitate decît kitsch-urile prin producerea cărora unele cooperative meşteşugăreşti irosesc mase plastice pentru a promova prostul gust. Dezvoltarea autoaprovizionării în profil teritorial trebuie să sugereze unităţilor de industrie mică din mediul rural orientarea şi spre activităţi de prelucrare a materiilor prime alimentare (pentru obţinerea de brînzeturi, afumături, bulion, magiunuri ş.a. — ca să nu mai vorbim de brutării), spre valorificarea unor subproduse animale şi vegetale din gospodăriile populaţiei, spre organizarea unor servicii specifice (cum ar fi tăbăcăritul).

Limitîndu-ne la rural, mediul în care se găsesc cele mai multe din resursele naturale, se conturează o arie largă de dezvoltare a activităţilor neagricole în cadrul C.A.P.-urilor, de organizare a colaborării acestor unităţi cu cooperativele de consum, a industriei mici cu unităţile silvice, forestiere, cu unele exploatări de minereuri nemetalifere ş.a. Vor trebui, bineînţeles, soluţionate probleme legate de modalităţile de contractare, de preţurile de achiziţie a materiilor prime procurate de la diverşi producători sau deţinători, inclusiv de la gospodăriile populaţiei, de plata unor munci cu productivitate mică şi/sau cu grad ridicat de dificultate (judecată după o scară de valori specifică, diferită de cea din industrie sau din marea agricultură) ; faptul că aceste probleme nu sînt încă abordate la locul, în modul şi contextul potrivit nu înseamnă că sînt în principiu blocate căile de rezolvare.

Domeniul — din ce în ce mai vast, pe măsură ce este adîncit după criterii realmente economice şi într-o optică gospodărească, novatoare, responsabilă — al **valorificării materialelor recuperabile şi refolosibile** devine prioritar. Parafrazînd o caracterizare dată oţelului, s-ar putea considera că asemenea resurse constituie „pîinea" industriei mici. Pe baza lor se pot obţine bu-

*) „R.E." nr. 49/1981.

Iniţiative, rezultate, perspective

- **Valorificarea materiilor prime locale**
- **Din materiale refolosibile — produse de bună calitate**
- **Resurse secundare în locul combustibililor clasici**
- **Utilizarea noilor forme de energie**

CLUJ ● Într-o serie de localităţi ale judeţului, prin folosirea de către unităţile industriei mici a resurselor locale, se obţin producţii anuale de cîte 1—14 milioane lei. ● Circa 150 de produse, piese şi repere realizate de către cooperaţia meşteşugărească sînt obţinute prin valorificarea a peste 50 feluri de materiale recuperabile sau refolosibile şi 14 feluri de materiale naturale locale. ● În 58 de comune şi sate se valorifică materialul lemnos din tăieri de igienă a pădurilor.

OLT ● Întreprinderea de prestări servicii şi producţie Slatina transformă în bunuri de consum cupoane şi resturi de partizi de la Întreprinderea textilă din localitate şi Întreprinderea de tricotaje Caracal, deşeuri de materiale din PVC colectate ş.a. ● Adaptarea sistemului de ardere la centrala termică din aceeaşi unitate, ca şi la staţia de preparat mixturi asfaltice a Direcţiei judeţene de drumuri şi poduri, a permis în acest an înlocuirea a circa 1 500 t combustibil de calorifer cu 1 800 t ulei de piroliză (şlobt), reziduu de la Combinatul petrochimic Piteşti. ● Tot la I.P.S.P., în procesul de topire la turnătoria de neferoase vor fi utilizate deşeuri de anozi de la Întreprinderea de aluminiu Slatina. ● 11 fabrici de cărămidă aparţinînd C.A.P.-urilor şi 9 aflate în subordinea consiliilor populare comunale produc anual cîte 2-3 milioane de cărămizi, la arderea cărora folosesc în mare măsură lignit inferior din bazinul Motru şi praf de cărbune din depozitele de combustibil ale Direcţiei comerciale judeţene. ● Pentru prepararea apei calde tehnologice, atelierele de împletituri din răchită ale cooperativei de consum Optaşi şi Asociaţiei intercooperatiste Plenoiu folosesc drept combustibil deşeuri de la secţia de articole tehnice din cauciuc din comuna Potcoava. ● La staţiile de epurare Slatina şi Caracal şi la 3 unităţi ale cooperaţiei de consum sînt în curs de amenajare instalaţii de biogaz. ● Se prevede ca la nivelul anului 1985, industria mică a judeţului să prelucreze : 324 mii mc de agregate pentru betoane şi mortare, 1 000 mc de tufuri vulcanice, 150 mii mc de argilă, 860 t de nuiele de răchită, 150 t de papură, 680 t

nuri de consum din cele mai variate — și care vor fi cu atît mai solicitate, cu cît prin concepția funcțională, prin modul de prelucrare, prin prezentarea estetică, vor pune în evidență nu substanța încorporată, ci valoarea reală de întrebuințare. Dar produsele din astfel de materiale interesează și marea industrie.

Intreprinderea de prestări servicii și producție din subordinea Consiliului popular al județului Olt a devenit furnizor al unor mari întreprinderi. Ea livrează pentru „Electroaparataj" București repere realizate din deșeuri de grafit de la Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina ; pentru Întreprinderea de autoturisme Pitești, capace de pompe de benzină, confecționate din PVC recuperat ; pentru Intreprinderea de mașini electrice București, piese din deșeuri de ABS.

Relațiile de colaborare în amonte (cu furnizorii de materiale recuperabile și refolosibile) și în aval (cu beneficiarii produselor) sînt încă susceptibile de **perfecționări de natură și organizatorică, și normativă, și sub raportul cointeresării echitabile a fiecăreia dintre părți.** Reglementări departamentale obligă unele întreprinderi să dea la retopit (la alte întreprinderi în propriile secții) anumite resturi de materiale metalice care și-ar multiplica de cîteva ori valoarea dacă ar fi preluate ca atare, pentru prelucrări succesive, de către industria mică. (Ni se semnalează un caz : lipsesc de pe piață periile din sîrmă, dar unitățile ce le-ar putea confecționa nu-și pot procura capete de sîrmă cord deșeuri — de la întreprinderea de profil din Buzău). În industria ușoară și alte ramuri, repartizarea materialelor refolosibile intră în competența centralelor industriale, dar nu întotdeauna și în preocuparea lor — din care cauză la unele fabrici se acumulează stocuri — ce ar fi foarte utile micii industrii.

Pentru industria mică, în general pentru toate ramurile economice ar fi binevenită organizarea la nivel de județ a unor **„bănci de resurse materiale"**, care să primească, înmagazineze, prelucreze, să actualizeze la perioade scurte și să ofere la cerere (selecționate după diverse criterii) informații privind disponibilul și necesarul de materiale locale, recuperabile și refolosibile de la diferitele unități din teritoriu. Gestiunea acestor date ar putea fi încredințată centrelor teritoriale de calcul electronic sau — în lipsa acestora — altor unități de informatică, în condițiile decontării de către cei interesați a serviciilor prestate. (Unele disponibilități de materiale sau capacități de prelucrare au fost rapid readuse în circuitul economic prin intermediul listelor publicate în suplimentul „Revistei Economice".)

Participare la realizarea unor produse de mare complexitate

ÎN DISPUTA dintre două orientări : integrarea fabricației unor produse complexe ale marii industrii într-o singură întreprindere, respectiv dezvoltarea unor relații de cooperare între o unitate productivă de bază și unități furnizoare de repere și subansamble, criteriul eficienței economice și sociale a dat cîștig de cauză celei de a doua soluții. Industria mică își află în rolul de prelungire a industriei republicane, o completare adecvată și benefică a profilului său. Pe lîngă avantaje financiare această cooperare îi furnizează stabilitate în utilizarea unor capacități de producție, un stimulent pentru ridicarea tehnicității propriilor dotări, cadre și produse finite.

De regulă, întreprinderile republicane asigură — în cadrul acestei relații, care le rezolvă locuri înguste — materiile prime și materialele, documentație (și, la nevoie, asistență) tehnică și tehnologică, iar unitățile de industrie mică pun la dispoziție locaturi, dotări, forță de muncă. În cazul cînd aceste unități se află în mediul rural, activitățile respective contribuie la îmbogățirea profilului profesional, stabilizarea populației, crearea de ocupații permanente, mărirea cîștigurilor, la ridicarea nivelului general al satului.

Piesele, reperele, subansamblele realizate de industria mică a județului Cluj în cadrul cooperării cu unități din alte sectoare însumează, în acest an, o valoare de 183 milioane de lei. În județul Iași, C.A.P. Grozești execută pentru Combinatul de fire sintetice pînză de ambalaj și palete de lemn ; C.A.P. Bosia realizează confecții metalice și subansambluri destinate silozurilor de ciment fabricate de Întreprinderea mecanică Bucium ; asociația economică intercooperatistă Hîrlău, în cadrul cooperării cu Intreprinderea de utilaje, piese de schimb și reparații, a pus în funcțiune un spațiu de 400 mp în care se confecționează piese pentru benzi transportoare, pentru graifere, echipamente pentru cabine de încărcătoare frontale ; întreprinderea „Țesătura" a pus la dispoziția C.A.P. Bivolari 14 războaie de țesut și a calificat un număr de cooperatoare care acum produc pînză crudă. Anual, cooperația meșteșugărească din același județ obține, pe baza contractelor de cooperare cu industria, o producție de 60-65 milioane de lei, constînd din ambalaje, tuburi de presiune, tîmplărie metalică, elemente pentru stații de dedurizare a apei și pentru centrale termice etc. Preocupări similare ale industriei mici și în județul Argeș : la Schitu Golești se produc piese mecanice și boxpalete (cooperare cu Întreprinderea mecanică Muscel și Intreprinderea minieră Cîmpulung), la Curtea de Argeș — peste 20 de repere pentru vibratoare de beton, aspiratoare de praf, picupuri (cooperare cu întreprinderea „Electroargeș" din localitate). Programul unitar al județului Bihor prevede ca în 1985, volumul producției reprezentînd cooperarea cu marea industrie să se ridice în cooperația meșteșugărească (construcții de mașini) la 200 milioane de lei, iar în cooperația de consum (prelucrarea metalului, maselor plastice, cauciucului, lemnului) la 67 milioane de lei.

Cooperarea în producție se poate organiza avantajos și **între unități din sectoare diferite ale industriei mici.** Îndeosebi cooperativele agricole de producție trebuie să privească asemenea relații ca o oportunitate pentru dezvoltarea activităților neagricole.

In comuna Potcoava, viitor centru urban al județului Olt, consiliul popular a pus la dispoziție spații neutilizate în dependințele unei prestatoare, a angajat personal muncitor calificat, iar C.A.P. din satul Sinești a contribuit cu forță de muncă necalificată, în cadrul unei cooperări pentru producția de articole tehnice din cauciuc (materie primă : materiale refolosibile de la „Danubiana" București). Desfacerea se asigură prin contracte directe cu două baze de aprovizionare, iar rezultatele financiare se repartizează în cote egale între cele două unități colaboratoare.

POTRIVIT prevederilor planului național unic pe 1981, industria mică își va spori producția cu 6,8% (inclusiv serviciile), creștere ce o depășește pe cea prevăzută pentru ansamblul industriei. Se confirmă astfel perspectiva unei dinamici accelerate a activității acestui sector, căruia atenția acordată de organele și organismele teritoriale, colaborarea și cooperarea cu alte sectoare economice și sociale, sprijinul și controlul din partea populației îi vor asigura **o dezvoltare cantitativă și calitativă pe măsura potențialului și necesităților locale, o contribuție tot mai substanțială la formarea venitului național, la înfăptuirea obiectivului programatic prioritar al partidului — ridicarea nivelului material și spiritual al vieții întregului popor.**

Dorin CONSTANTINESCU

---

de sorg, 3 000 mc de lemn din doborîturi de vînt și tăieri de igienă în pădure.

BIHOR ● Prin cultivarea unor terenuri înapte pentru alte folosințe agricole, se va obține și prelucra, în 1985, o producție de 465 t de nuiele de răchită, față de 250 t în acest an ; producția de sorg destinată valorificării în industria mică va ajunge la 1 285 t, cea de papură la 20 t. Vor fi utilizate la împletituri 16 t de nuiele de alun și mesteacăn. Cantitățile de agregate minerale, piatră de construcții și argilă pentru cărămidă ce vor fi extrase vor reprezenta mai mult decît dublul celor din 1980. ● Din zgură de turnătorie și deșeuri de argilă refractară, procurate de la întreprinderi industriale, cooperația de consum produce materiale de zidărie. ● Unitățile de producție, presătri și alimentație publică ale cooperației de consum își vor amenaja 75 de instalații de biogaz și 25 de instalații solare pentru prepararea apei calde tehnologice și menajere. ● În sectorul gospodăriei comunale vor fi construite instalații de biogaz la stațiile de epurare a apelor uzate din orașele Aleșd, Beiuș, Marghita, Salonta și va fi extinsă cea din municipiul Oradea.

ARGEȘ ● Cupoane de mochetă și de pînză pe suport PVC, resturi de silon de la Întreprinderea de autoturisme Pitești constituie materialele din care la Întreprinderea de prestări servicii și producție industrială se confecționează perne pentru scaune, sacoșe și alte produse solicitate de comerț.

IAȘI ● Cooperația meșteșugărească readuce în fiecare an în circuitul economic, prin prelucrarea în bunuri de consum : circa 100 mii mp de cupoane și 50 t de deșeuri textile, 40 t de fire și fibre chimice sub standard, 3 500 mp resturi de plăci aglomerate din așchii de lemn. ● În comuna Motca a luat ființă o asociație intercooperatistă pentru extragerea și valorificarea produselor de balastieră (producție prevăzută : 50 mii mc/an). ● Din paie se confecționează, la o secție a C.A.P. Bivolari, saltele termoizolante pentru adăposturile de animale. ● Este în curs de extindere experiența acumulată în producerea de biogaz la stația de epurare a apelor reziduale din Iași și de la barajul Chitia. ● Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă, cu colaborarea Institutului de cercetări și proiectări Iași, a elaborat documentația tehnică în vederea dotării a 1 700 de locuințe cu instalații captatoare de energie solară pentru încălzirea apei menajere. Cooperativa „Constructorul" din localitate a și trecut la producerea de panouri solare. ● Tot la Iași, gospodăria comunală a pus în funcțiune o instalație de valorificare a deșeurilor menajere ; anual ea va furniza 15,5 mii Gcal. sub formă de apă fierbinte ce va fi injectată în rețeaua de termoficare, va recupera și balota 1 800 tone de metal și va produce 3 000 mc de blocuri cu goluri pentru zidărie.

Dezbatere organizată de „Revista economică", împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului

POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (III)

Alexandru Zănescu — Consiliul Național al Apelor, director al Direcției Apelor Mureș-Banat. — În ceea ce ne privește am încercat să realizăm un inventar al observațiilor meteorologice și hidrologice, care se referă nu numai la zona noastră, pentru a putea marca fenomenele deosebite. Toate lucrările noastre de prognoză se fac pe baza studiilor repetării în timp a fenomenelor, deci a cunoașterii probabilității matematice. În aceste condiții este foarte interesant să cunoaștem lucrări hidro-energetice care se referă la date de acum cinci-șase sute de ani. Din aceste date, foarte multe privesc inundații, secete, ploi torențiale etc. Ele însumează cam 80 la sută din datele necesare, dar astfel de date mai sînt împrăștiate și în alte părți.

Am întocmit un inventar cu materialele publicate privind folosirea energiei apei. De exemplu, avem o hartă a județului Caraș-Severin în care figurează cele aproape 400 de mori de apă care funcționau pe la 1880 în acest județ față de numai 26 cîte funcționează astăzi. Aceasta dă posibilitatea în continuare organelor locale să se orienteze în această privință. Bineînțeles tehnica folosită va fi alta, dar condițiile geografice și hidrologice sînt relativ aceleași sau schimbate foarte puțin.

Am căutat să întocmim un atlas hidrografic al teritoriului țării noastre și am convenit și cu partea iugoslavă să realizeze o astfel de lucrare pentru ca să putem organiza un schimb de informații. Trebuie să organizăm fără îndoială o colaborare. Cum și sub ce formă va trebui să vedem și poate acest tip de dialog va fi organizat la nivel zonal, respectiv cu filialele Arhivelor Statului, poate la nivel central pentru că la nivel central prelucrările de acest gen sînt destul de reduse. Cel puțin aceasta este impresia mea.

Poate că ar trebui să acționăm mai activ pentru cercetarea documentelor de care dispun Arhivele Statului deoarece sînt convins că ele pot să conțină informații extrem de interesante : de exemplu, un document în care se vorbește de refacerea unui anume pod poate să conțină și întreaga descriere a inundației care a dărîmat podul. Pe urmă mi se pare foarte importantă fișarea tematică, îmbunătățirea condițiilor de copiere, de multiplicare, accesul în arhive. Credem că accesul este mai simplu dacă se fac fotocopii. Sînt unele biblioteci care dețin și manuscrise ca, de exemplu, Alba Iulia, unde există o serie de măsurători astronomice și hidrologice. Am vrut să le consultăm acolo, dar nu am primit răspuns nici pînă astăzi.

Mi se pare într-adevăr foarte importantă colaborarea dintre istorici și tehnicieni pentru că fără ea nu vom putea să folosim aceste date, aceste informații. Noi sîntem în majoritate tehnicieni și apelăm prea puțin la istorici, deși mi se pare că această colaborare este obligatorie. De aceea cred că ar fi important să se semnaleze forurilor interesate **necesitatea și utilitatea ca la instituțiile centrale și locale** să existe persoane special desemnate care să realizeze pe baza cercetării arhivelor, inventare cu resursele și locurile în care acestea există.

Mi se pare foarte importantă, de asemenea, contribuția pe care poate să o aducă cercetarea individuală pe care mulți tehnicieni o realizează atît în țară cît și peste hotare și al cărei folos eu îl găsesc foarte mare. În ceea ce mă privește am lucrat într-o serie de arhive străine, la Viena, în Iugoslavia, Ungaria etc., și am ajuns la materiale extrem de interesante. Deci mi se pare deosebit de importantă legătura directă dintre specialiștii din diferite domenii și cercetătorii arhivelor astfel încît să existe o comunicare în ambele sensuri.

De asemenea, cercetarea unor surse privind problemele hidrotehnice aflate în arhive străine ar trebui făcută nu exclusiv de istorici ci și de alți specialiști pentru ca din materialele respective să se valorifice tot ceea ce prezintă interes.

Ștefan Hurmuzache, — redactor șef al Revistei Arhivelor — Revista Arhivelor a dat, de-a lungul existenței sale, importanța necesară acestei problematici. Reținînd atenția cercetătorilor asupra fondurilor de arhivă cu volum mare de informații economice credem că revista noastră a fost de folos studiilor din domeniul istoriei economiei naționale.

Ne bucură faptul că astăzi Revista economică acționează cu consecvență pentru valorificarea documentelor de arhivă ca sursă de informații utile tuturor factorilor care își intensifică eforturile pentru găsirea de materii prime și resurse de energie și folosirea inteligenței umane — prezentă în documente ca experiență socială trecută — ca resursă economică.

Datele prezentate de colegii mei de la filiale și cercetarea unor arhive străine referitoare la români m-au condus la concluzia că dincolo de datele precise cu privire la resursele minerale și energetice o observare mai atentă a conținutului documentelor ar putea sluji o serie de decizii în domeniul politicii economice. De pildă, au fost prezentate localizări de materii prime făcute cu secole sau decenii în urmă și uneori cu evaluări pentru eventuale exploatări, ca structuri industriale simple ; au fost subliniate cazuri de valorificare, în trecut, a unor resurse minerale pentru satisfacerea cerințelor de consum ale populației din zonele respective. Conform politicii P.C.R., de creștere a calității vieții și de dezvoltare armonioasă a teritoriului, asemenea date privind resursele minerale pe suprafețe mici oferă argumente pentru înființarea de întreprinderi de industrie mică, flexibile, organizate pe lîngă consiliile populare, eficiente economic, avînd în vedere masa resursei, volumul veniturilor, volumul investițiilor, al producției ce se poate asigura într-o perioadă delimitată, utilizarea forței de muncă și gradul ei de calificare, dezvoltarea unor localități rurale sau urbane.

Desigur, despre dezvoltarea componentei — mică industrie — mică întreprindere — se vorbește mult în prezent, dar din ceea ce se publică se poate constata că ea valorifică mai mult ceea ce rămîne de la marea industrie. Or, **credem că micile exploatări**, micile întreprinderi, rentabile, ușor de controlat, **trebuie să degreveze marea industrie de anumite sarcini și să capete o anumită personalitate.**

Cercetarea documentelor externe demonstrează că izvoarele arhivistice oferă informații interesante și pentru alte aspecte economice. Spre exemplu, documente din arhiva S.U.A., relevă că germanii în timpul celui de al doilea război mondial produceau pînă la două milioane tone de petrol din două plante „Bergius plante" și „Fischer plante" cultivate mai ales în zona Sileziei pentru a nu fi expuse bombardamentelor. Astfel de culturi ar putea sta și în prezent în atenția cercetătorilor. O altă problemă remarcată în documentele străine asupra căreia am putea să reflectăm este situația industriei germane în timpul celui de al doilea război mondial. Se știe că din diferite motive germanii au dispersat marile aglomerări industriale. Întreprinderile mai mici au supraviețuit și au contribuit la refacerea economică și la dezvoltarea generală știută. Ar fi interesant de analizat că experiență socială și ca manieră de structurare economică.

Pe de altă parte informația istorică din documente trebuie să conducă cercetarea din domeniul istoriei economiei naționale și spre alte gînduri. Istoria noastră mai veche a arătat cît de jefuite au fost Țările Române, multe secole, de cantități impresionante de aur și argint. Se pune însă întrebarea de unde erau obținute. Credem că resursele trebuie căutate de cercetători nu numai în circulația monetară a metalelor prețioase în secolele trecute, ci și în modalitățile de a le obține din natură, din alte locuri decît din exploatările cu filoane bogate

Dar dacă atenția principală a fost îndreptată, în discuții, spre ramura industrială să nu pierdem din vedere agricultura. Toate documentele străinilor din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea subliniază bogăția teritoriului și importanța culturilor agricole pentru economia românească. La începutul seco-

lului al XX-lea S.U.A., erau interesate să obțină de la România clauza națiunii celei mai favorizate. În anii '30 ai secolului nostru societăți străine încearcă investiții în agricultură. Unele doreau să cultive soia. Planta însă nu dădea randament peste tot. Rezultate deosebite s-au obținut în Moldova. Astfel de date pot fi folositoare agronomilor. Alte documente, uneori aparent lipsite de importanță, au fost cercetate de zootehnicieni. La o filială s-au studiat biletele privind „vitele de pripas" pentru că aveau detalii privind caracteristicile raselor vechi, autohtone, mult mai rezistente la clima noastră decît cele importate.

Importanța problematicii discutate la această consfătuire impune o judicioasă organizare a circuitului informației pentru a ajunge la forurile interesate, o atentă analiză și sesizare de către specialiști în istoria economiei naționale a laturii operaționale, aplicative, în folosul dezvoltării economiei actuale.

Iosif Adam — cercetător principal, Direcția Generală a Arhivelor Statului — În discuții s-au făcut referiri la informațiile cuprinse în microfilmele aduse din arhivele de peste hotare, problematică ce n-a fost abordată în articolul publicat în „Revista economică". Eu cred că s-au adus argumente suficiente pentru a ne convinge că în microfilmele aduse din arhivele din Austria și Cehoslovacia sînt numeroase documente ce conțin informații privind resursele minerale și energetice. Ele se află la Direcția generală și pot fi consultate. Aș dori să mai atrag atenția asupra faptului că noi dispunem de o bogată arhivă germană achiziționată din S.U.A. Este vorba de acea arhivă care a fost capturată de americani în timpul celui de al doilea război mondial și pe urmă microfilmată și comercializată. Aceste documente germane au importanță și pentru cercetarea problemelor pe care le discutăm în consfătuirea noastră. În întreaga perioadă dintre cele două războaie mondiale, imediat din anul 1920 și pînă în anul 1944, autoritățile germane au desfășurat o activitate serioasă de informare asupra tuturor resurselor minerale și energetice ale României. Pe teritoriul țării noastre a activat — după cum se știe — Misiunea militară germană și o secție a unei societăți petrolifere „Continental Oil", care a avut sarcina să întreprindă cercetări geologice pe teritoriul țării noastre, să cunoască toate bogățiile solului și subsolului. Noi dispunem de foarte multe rapoarte care trebuie cercetate și important este faptul că aceste materiale au avut și un caracter secret și se pare că, datorită acestui fapt, nu toate problemele au ajuns la cunoștința autorităților noastre. De aceea cred că ele merită atenție. Despre documentele microfilmate din Austria și Cehoslovacia s-a mai vorbit. Într-adevăr, ele cuprind informații despre resurse deosebit de importante. Datorită faptului că ele sînt scrise în limbile germană și maghiară sînt mai greu accesibile, dar noi dispunem de specialiști suficienți care să asigure prelucrarea lor. De aceea, consider drept foarte bună propunerea ca în cadrul informărilor pe care le vom face asupra resurselor noastre documentare să avem în vedere și acest material și să-l dăm publicității.

De asemenea, consider ca deosebit de important să existe o orientare foarte clară în ceea ce privește perspectiva depistărilor în viitor. Am avut o perioadă cînd documentelor economice li s-a acordat o atenție deosebită, cînd s-a preconizat editarea lor, dar neputînd să editâm volume complete de documente economice care ar fi venit în sprijinul alcătuirii Tratatului de istorie economică, treptat interesul a scăzut și ne-am concentrat atenția mai mult asupra documentelor cu caracter politic. Consider însă că este posibil să găsim modalitățile necesare pentru a relua și această activitate la care ar putea să participe alături de arhiviști și specialiști care cunosc foarte bine preocupările și sarcinile cercetării geologice, care ne-ar putea ajuta în această privință.

În sfîrșit, deși nu acesta este obiectul discuției noastre, cred că ar fi posibil și necesar să se elaboreze un material de directivă, de orientare, în legătură cu folosirea hîrtiei maculatură ce se elimină în urma acțiunii de selecționare a arhivelor, pentru a fi reciclată în economia națională. Această acțiune trebuie însă astfel organizată încît asigurînd reintrarea rapidă în circuitul economic a hîrtiei recuperabile să se manifeste o grijă deosebită ca materialele cu valoare documentar-istorică să nu fie distruse, ci să fie conservate în cele mai bune condiții. Fac această precizare deoarece nu sînt puține cazurile cînd din neglijență sau incompetență unele arhive valoroase s-au pierdut.

Dumitru Zaharia — șeful filialei Arhivelor Statului județul Bacău. — Județul Bacău a constituit, și constituie încă, una din bazele de resurse energetice principale ale țării prin bogatele zăcăminte de petrol, ozocherită, cărbune, gaze naturale, prin întinsele suprafețe de păduri și rețeaua sa hidrografică.

Fondurile arhivistice create de Societățile : Creditul carbonifer Comănești, Steaua română Petroșani, de Inspectoratul minier Bacău, Serviciul regional al apelor Bacău, unele primării comunale și orășenești, Prefectura județului Bacău etc., oferă largi posibilități de informare asupra zonelor în care au funcționat schele petrolifere, mine pentru extragerea cărbunilor, puțuri pentru scoaterea ozocheritei, cariere pentru tăierea pietrei necesară fabricării varului hidraulic, a cimentului și a sticlei, instalații industriale care erau puse în mișcare de forța atît de puțin costisitoare a apei. În aceleași fonduri arhivistice există, de asemenea, documente în care s-au consemnat rezultatele unor cercetări, acțiuni de forare a straturilor geologice pentru stabilirea zonelor în care se află zăcămintele în cauză, adîncimea la care sînt situate, straturile geologice ce trebuie parcurse, rezistența acestora. Cercetătorul poate afla, de asemenea, date interesante și utile pentru cunoașterea izvoarelor minerale din zonă, folosirea lor în scopuri curative.

Apele din cele 7 izvoare de sub muntele Măgura, valorificate cu posibilitățile secolului trecut, vindecau pe fiecare vară între 2 000-3 000 suferinzi. Compoziția chimică a apelor, proprietățile lor radioactive le făceau competitive, cu cele de la Ems, Gleinechenberg și alte localități celebre ale timpului. Prin punerea lor în folosul sănătății Primăria orașului Tg. Ocna a realizat venituri de 3 177 lei în 1904 ; 4 977 lei în 1905 ; 7 070 lei în 1907 ; 8 104 lei în 1908. Din păcate, valorificarea acestor izvoare naturale a durat doar pînă la primul război mondial, cînd toate amenajările au fost distruse de armatele inamice, în perioada interbelică fiind folosite doar 2 izvoare ; astăzi practic nu se mai poate vorbi aproape nimic de stațiunea balneo-climaterică de la Tg. Ocna, deși așezarea s-a bucurat de această calitate în întreaga perioadă cuprinsă între 1864—1944. O situație aproape similară s-a petrecut și cu orașul Moinești unde, chiar în apropierea gării se găsesc izvoare minerale bogate în iod, clor, brom, sulf, sodiu, amoniu, calciu, magneziu. Conform buletinelor de analiză acestea au și proprietăți radioactive. Punerea lor în slujba sănătății omului a avut loc între 1908-1944, a fost reluată activitatea după 1950, dar nu pe măsura posibilităților oferite de numeroasele izvoare aflate în zona respectivă. Surse de ape minerale cu efecte curative există în comuna Dofteana, și alte localități ale județului, dar despre acestea nu sînt documente deoarece nu au fost exploatate și nici cercetate.

Județul Bacău este cunoscut prin zăcămintele sale de sare de la Tg. Ocna. În afara celor cunoscute și exploatate, sarea de la Sărata a fost exploatată doar în perioada ocupației germano-austro-maghiare asupra zonei Tg. Ocna, iar apa celor 6 izvoare minerale de aici a fost folosită cu mijloace primitive în tratarea bolilor reumatismale. Acum ambele resurse au fost date uitării, deși avem nevoie de ele, mai ales că există posibilități de amenajare fără eforturi financiare prea mari. Așezarea se află la o distanță mai mică de 5 km de Bacău. Despre izvorul sărat de la Luncani se știe din timpul lui Ioan Vodă Viteazul, iar acum și acesta a fost uitat.. Zona n-a fost de loc cercetată sub aspectul geologic, deși ar putea oferi surprize plăcute.

În județ, la Mănăstirea Cașin și Bogdănești, au existat, în secolul trecut, fabrici de sticlă. Negroponte, proprietarul moșiei Grozești, era preocupat de organizarea unei fabrici de ciment la Oituz, care sub conducerea inginerului canadian Veil Sinclair și a chimistului Frulhing din Berlin avea să producă ciment Portland, deoarece materia primă exista, și desigur există și astăzi, din abundență. De exploatarea rocilor din Bazinul Tg. Ocna, atît de necesare construcțiilor, amenajării șoselelor, prelucrării și transformării lor în obiecte de artă, monumente funerare, se ocupau în anii 1870-1944, o seamă de antreprenori români și italieni. Acum la Gura Slănicului, pe Pîrîul Aurului, la Cărbunari sau alte zone de pe Trotuș nu se mai pomenește de nici o carieră de piatră, deși exploatarea ei este extrem de necesară economiei naționale și ar putea constitui o bază serioasă de materii prime pentru dezvoltarea industriei mici.

Petrolul din cuprinsul județului a stat în atenția oamenilor de afaceri autohtoni și străini. Despre exploatările de la Stănești, Zemeș, Moinești, Tețcani, Solonț, Tg. Ocna, sînt numeroase informații în arhiva creată de Inspectoratul minier Bacău. Planurile întocmite de-a lungul anilor se referă la zonele cercetate, bazinele petrolifere, sondele aflate în exploatare, cele închise din cauza neproductivității, lipsei de rentabilitate sau din alte considerente. În această privință menționăm faptul că se păstrează planuri pe schele petrolifere, pe bazine, cuprinzînd zone întinse și la scara întregului județ. Ele au o mare importanță pentru identificarea studiilor geologice efectuate, pentru descoperirea zăcămintelor, reluarea exploatării sau repunerea lor în valoare. Sînt reprezentate în aceste planuri localitățile și pozițiile terenurilor, adîncimea la care se găsește stratul de petrol, avantajele și greutățile exploatării, rezistența rocilor întîlnite etc.

Cărbunii de pămînt constituie o altă bogăție cunoscută încă în urmă cu aproape un secol și jumătate, care astăzi se mai exploatează doar la Comănești. Minele de la Lapoș și Pralea au fost părăsite deși conțin încă importante cantități de cărbuni neexploatate. Informările făcute de noi în legătură cu această chestiune au dat, spre satisfacția noastră, rezultatul scontat.

Întreaga arhivă creată de Serviciul apelor Bacău, între anii 1924-1949, demonstrează folosirea căderilor de apă, a potența-

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţii neoclasice privind dobînda şi factorii săi (III)

ÎN REPLICA sa la obiecţiile lui Hicks, Patinkin se mulţumeşte să reia întreaga problemă a „efectului încasărilor reale", insistînd din nou asupra faptului că, dacă s-ar elimina inflaţia actuală — şi anume prin măsuri energice capabile să instaureze o eră de scădere generală a preţurilor — aceasta ar determina o creştere a puterii de cumpărare a monedei deţinută de către diferite categorii de agenţi economici, stimulînd cheltuirea unor sume mai importante ca urmare a plusului valoric ce se va înregistra în acest mod. În consecinţă, va avea loc o creştere a cererii şi, ca urmare, restabilirea echilibrului dintre aceasta şi oferta maximă permisă de resursele existente.

Este de remarcat că problema principală constă aici în faptul că modificarea capacităţii de plată a agenţilor economici ce s-ar obţine pe calea indicată de Patinkin ar fi distribuită în economie la fel de neuniform ca şi actuala repartizare a averii şi veniturilor, diferenţiere cu caracter de clasă ce determină, în ultimă instanţă, modul şi măsura în care diferiţii membri ai societăţii îşi acumulează sau îşi consumă veniturile. Este, deci, îndoielnic că suplimentul de putere de cumpărare difuzată în economie în acest mod ar fi mai adecvat pentru reamenajarea cererii decît efectul similar obţinut prin sporirea masei monetare în circulaţie recomandată de keynesieni.

Concluzii similare cu cele ale lui Hicks, formulate pe baza analizei aceluiaşi caz al unei economii atemporale, cu un conţinut golit de elementele specifice imprimate de faza istorică actuală a capitalismului, au fost comunicate chiar şi mai înainte — de către dr. F. Modigliani, (4). Presupunînd că funcţia ofertei de forţă de muncă este o funcţie omogenă de gradul zero în raport cu preţurile şi salariile nominale (5) — Modigliani enunţă, într-o formă însă mai puţin explicită ca Hicks, următoarele concluzii principale cu privire la dobîndă : a) rata dobînzii este determinată de rata acumulării şi de nivelul investiţiilor ; b) preferinţa pentru lichiditate determină mărimea tuturor preţurilor, cu excepţia ratei dobînzii. Raţionamentele lui Modigliani au fost supuse unei exegeze critice severe de către dr. F. Hahn (6), care a evidenţiat o serie de contradicţii interne ale acestora. Aprecierile critice respective, deşi vizează direct analizele lui Modigliani, le considerăm, însă, valabile şi pentru concepţia lui Hicks.

Hahn observă că, dacă într-o economie de tipul celei definite de Hicks, variabilele „reale" (produsul social, venitul naţional, raporturile de schimb dintre bunuri, rata dobînzii, etc.) formează un sistem închis, suficient din punct de vedere matematic pentru a determina propriile sale mărimi considerate ca necunoscute, iar variabilele „monetare» (masa monetară, nivelul nominal al preţurilor, veniturile nominale etc.) formează un sistem separat şi determinat într-o manieră formală independentă — se ajunge la o dilemă imposibil de soluţionat. Într-o astfel de economie, dacă se respinge „legea Say", considerînd-o ca un simplu truism ce enunţă identitatea necondiţionată dintre cererea şi oferta de bunuri (altele decît moneda), atunci logic poate exista o situaţie în care sistemul „real" este dezechilibrat (cererea totală de bunuri fiind, de exemplu, superioară ofertei), în timp ce sistemul „monetar" este echilibrat (cererea şi oferta de monedă sînt egale). Or, scrie Hahn, aceasta este în contradicţie cu „legea Walras" (7) care, în cazul particular considerat, necesită ca cererea totală de bunuri plus cererea totală de monedă să fie algebric egală cu oferta totală de bunuri plus oferta totală de monedă. Invers, dacă se acceptă „legea Say", atunci, ca urmare a „legii Walras", trebuie să existe egalitate între cantitatea de monedă cerută şi cea oferită pe piaţă, iar ca urmare a faptului că această egalitate este independentă de variaţiile ce ar putea afecta dimensiunile masei monetare în circulaţie, nivelul nominal al preţurilor ar fi nedeterminat. În acest caz, cererea şi oferta de monedă s-ar egaliza independent de nivelul salariilor, al ratei dobînzii sau altor preţuri particulare. Această dilemă — văditâ pe fondul unei contradicţii, dacă se respinge „legea Say" şi al unei indeterminări (a preţurilor) dacă aceasta

FIŞE

Instrument al activităţii intelectuale

● *Cea de a treia ediţie a lucrării* „ENCICLOPEDIA STATELOR LUMII" *(primele două ediţii tipărite în anul 1975 şi 1976) publicată de curînd la* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică — *autori :* Horia C. Matei, Silviu Negruţ, Ion Nicolae, Nicolae Ştefiea —, *este chemată să răspundă, după cum afirmă coordonatorul lucrării* Mircea Malita *în cuvîntul său introductiv, necesităţii de informare resimţită de specialistul în ştiinţe sociale, de publicul larg. Ca primă sinteză românească consacrată prezentării, într-un mod unitar, a tuturor statelor lumii, lucrarea vădeşte calităţile unui instrument indispensabil activităţii intelectuale. În paginile sale sînt cuprinse informaţii de detaliu asupra fiecărei ţări în parte — date esenţiale referitoare la istoria, organizarea socială, regimul politic, coordonatele geografice, indicatori sociali, culturali şi economici. Un alt element caracteristic lucrării îl constituie efortul depus de autori pentru a asigura o actualizare a datelor, pentru a oferi o informaţie „la zi" asupra evoluţiilor survenite în geografia politică, economică, socială a planetei. Prezentarea statelor lumii a fost realizată în ordine alfabetică — statele fiind grupate în două secţiuni distincte : „state independente" şi „teritorii dependente, neautonome şi cu statut special". În acelaşi timp însă, pentru a îmbogăţi volumul de informaţie oferit cititorilor, autorii au inclus şi o serie de anexe care grupează datele pe domenii distincte.*

Eficienţa telecomunicaţiilor

● *Telecomunicaţiile nu au numai funcţia de deservire a producţiei, ci pătrund nemijlocit în desfăşurarea acesteia, constituind o însemnată verigă a procesului tehnologic unic, un element necesar al forţelor de producţie — scrie M. Gorelik în articolul* Effektivnost sviazi kak otrasli infrastrukturi *(Eficienţa telecomunicaţiilor, ca ramură a infrastructurii), publicat în nr. 38/1981 al revistei sovietice „Ekonomiceskaia gazeta". Eficienţa telecomunicaţiilor se manifestă, într-o măsură considerabilă, la consumatorii serviciilor respective — fapt care relevă inoportunitatea abordării îngust departamentale a eficienţei lor şi face deosebit de actuală evidenţierea efectului corelat pe ansamblul economiei naţionale.*

Fiecare rublă investită în dezvoltarea telecomunicaţiilor asigură — arată M.G. — economii anuale de 3 ruble pe ansamblul economiei naţionale, sau un spor de 3,8 ruble al produsului social total şi de 1,9 ruble al venitului naţional. Ca atare afirmă M.G., evaluarea corectă a eficienţei telecomunicaţiilor în cadrul economiei naţionale este posibilă numai în condiţiile unei abordări complexe a problemei, singura care permite evidenţierea contribuţiei lor reale la ridicarea eficacităţii producţiei sociale.

Funcţiile economice ale populaţiei feminine

● *Căutările privind asigurarea unei alimentaţii corespunzătoare populaţiei din ţările în curs de dezvoltare, şi în mod deosebit celor aflaţi la limita maximă a sărăciei, au condus la concluzia că rezolvarea acestor probleme nu poate fi realizată fără a se lua în consideraţie funcţia economică a populaţiei feminine. Este cunoscut, subliniază* Marie Angelique Savane *în articolul* „Women and nutrition : the negative impact of social change" *publicat în* „THE UNITED NATIONS UNIVERSITY NEWSLETTER" — *(numărul din octombrie a.c.), că în societăţile agrare tradiţionale femeile ocupă din acest punct de vedere un dublu rol : pe de o parte funcţia nemijlocit productivă — femeile asumîndu-şi efectuarea a numeroase munci agricole — iar pe de altă parte funcţia nutriţională ; prin modul în care prepară hrana, prin obiceiurile culinare pe care le imprimă, femeile contribuie într-o măsură importantă la asigurarea unui regim alimentar echilibrat pentru întreaga familie. Or, modificările survenite în dezvoltarea acestor ţări, adeseori dezechilibrată şi desfăşurată potrivit unor principii exogene, influenţează negativ aceste două funcţii. Se înregistrează, susţine M.A.S., o*

este acceptată – constituie principala obiecție pe care Hahn o formulează în legătură cu raționamentele lui Modigliani și ea este valabilă și cu privire la analiza lui Hicks.

Observațiile lui Hahn, deși bazate exclusiv pe interpretarea consecințelor logice ale unor „legi" cu valoare cognitivă îndoielnică (8), sînt în esență corecte. Nu se poate nega că, dacă unul dintre sistemele considerate, „real" și „monetar", este dezechilibrat și celălalt trebuie să fie dezechilibrat în sens opus. Cererea excedentară de bunuri, de exemplu, se poate manifesta ca cerere (excedentară) solvabilă, numai în măsura în care masa monetară în circulație este și ea mai mare decît necesarul obiectiv al economiei. Invers, dacă procesele materiale din economie sînt și se mențin echilibrate – rata dobînzii fiind și ea inclusă în sfera acestui echilibru – eventuala masă bănească excedentară trebuie să se adapteze la aceste condiții prin variații adecvate ale prețurilor, adică ale puterii de cumpărare reale pe care o reprezintă. Echilibrul în sistemul „real" necesită existența echilibrului și în sistemul „monetar", iar acesta din urmă este posibil deoarece, prin ipoteză variațiile nivelului nominal al prețurilor nu perturbă în nici un mod starea variabilelor „reale".

Totuși, ceea ce are cu adevărat în vedere Hahn nu sînt inconsistențele ce s-ar putea introduce în analiză prin procedeul separării economiei în două enclave independente, cît faptul că Modigliani, și, într-o măsură ceva mai redusă Hicks, exclud din analiză operațiunile speculative de capital. Cu alte cuvinte, Hahn obiectează împotriva faptului că autorii amintiți renunță la ideea keynesiană – cea a importanței operațiunilor cu titluri de credit – și neglijează astfel efectele deciziilor operatorilor economici în legătură cu utilizarea capitalului acumulat în trecut și utilizabil în prezent printr-o pluralitate de forme de plasament – variabile în timp și interschimbabile la anumite prețuri relative care, după el, dau conținut conceptului de dobîndă. În acest mod, Hahn respinge, de fapt, teza clasică potrivit căreia dobînda nu depinde decît de nivelul productivității și rata acumulării, ca și consecința, potrivit căreia între nivelul acumulării și cel al investițiilor există o egalitate „ex ante".

După ce face aceste considerațiuni, raționamentele lui Hahn nu mai invederează însă în continuare aceeași opțiune fermă pentru concepția keynesiană, Astfel, el distinge două variante ale teoriei keynesiene a dobînzii. Prima dintre ele este cea formulată inițial de Keynes, adică teoria preferinței pentru lichiditate care, prin anumite interpretări convenabile, afirmă că rata dobînzii este determinată de raportul dintre cerere și ofertă de monedă (cerere excedentară de monedă), influențînd, la rîndul ei, acest raport. Cea de a doua este o variantă ulterioară, denumită obișnuit în literatura occidentală teoria „fondurilor de împrumut", după care rata dobînzii este în relație de dependență reciprocă cu raportul dintre cererea și oferta de titluri de credit (cerere excedentară de titluri). Așadar, în prima variantă se pune accentul pe factorii monetari ai ratei dobînzii, în timp ce în cea de a doua se au în vedere mai ales factorii de credit.

Hahn respinge prima dintre aceste variante pe motivul că agenții economici își pot spori veniturile bănești oferind bunuri și servicii productive de valoare superioară celor consumate în intervalul de timp considerat, și că, deci, s-ar putea ca, în anumite circumstanțe particulare, rata dobînzii să nu stopeze formarea unor lichidități excedentare. Dar, el preia și insistă asupra unei alte explicații pe care Keynes o dă preferinței pentru lichiditate.

Silviu CERNA
Timișoara

---

4) F. Modigliani, „Liquidity Preference and the Theory of Interest and Money", Econometrica, 12, 1944.

5) Modificările tuturor prețurilor și salariilor lasă neschimbată cantitatea de forță de muncă oferită pe piață.

6) F.H Hahn, „The Rate of Interest and General Equilibrium Analysis", Economic Journal, 65, mars, 1955.

7) „Legea Walras" enunță că, în condițiile existenței a n piețe, dacă n-1 piețe sînt echilibrate, atunci în mod necesar este echilibrată și piața n.

8) Postulatul lui Say, de exemplu, este o simplă tautologie care afirmă că orice act de ofertă își oreează cererea și invers ; utilitatea pentru analiză a unei astfel de premise ar putea fi justificată cel mult în faza trocului, cînd fiecare bun se schimba direct cu altul ; în nici un caz nu se mai poate susține același lucru în condițiile economiilor monetare contemporane, cînd actele de vînzare-cumpărare sînt separate în timp și spațiu și mijlocite de procesul relativ independent de formare a capitalurilor bănești.

---

deposedare a femeilor de funcțiile lor economice tradiționale datorită, în principal, unei pătrunderi neraționale a progresului tehnic. Concomitent, ca urmare a modificării structurii producției, prin răspîndirea culturilor comerciale, gama de produse alimentare de care dispune o familie se restrînge, fapt ce determină adaptarea obiceiurilor culinare la noile condiții. Căile de depășire a unor asemenea neajunsuri subliniază autoarea, se înscriu în perimetrul unei dezvoltă i economice echilibrate, în care modernitatea derivă din însăși ridicarea la un nivel superior a unor tradiții ce se dovedesc necesare, viabile.

Istoricul Academiei

● *Constituie, neîndoios, un act de cinstire a tradițiilor culturale și științifice românești publicarea unei lucrări consacrate relevării istoricului și funcțiilor specifice ale instituției „Academia", cum este cea apărută recent – titlul lucrării :* „ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA" *– sub semnătura președintelui acestui forum științific, academicianul* Gheorghe Mihoc. *Prilejuită de o comemorare – împlinirea a 115 ani de la constituirea sa oficială, cartea prezintă momentele de început ale ființării și funcționării acestui important forum științific, activitatea desfășurată de prestigioase personalități ale științei și culturii românești. Utilizînd o informație bogată, detaliată, autorul urmărește să releve cititorului și acele aspecte mai puțin evidente, care privesc Academia în calitatea sa de factor de cultură. Un loc important este rezervat în structura cărții prezentării evoluției Academiei în anii construcției socialiste, prezentării sarcinilor noi ce revin acestei prestigioase instituții științifice în procesul de afirmare deplină a revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru progresul economico-social al țării.*

Dezbatere

● *În zilele de 7 și 8 decembrie a.c. la Academia de Studii Economice din București au avut loc lucrările dezbaterii „Problemele noului mecanism economico-financiar, ale perfecționării autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice în diferite sectoare ale vieții sociale", cu participarea unor specialiști din economie, cercetători și cadre didactice, dezbatere ce se înscrie în seria largă a manifestărilor științifice consacrate unor probleme economice de stringentă actualitate pentru economia națională.*

Referatele prezentate au căutat să răspundă unor cerințe imediate și de perspectivă ale economiei naționale, privind creșterea eficienței întregii activități, așa cum sînt ele formulate în ultimele documente de partid și la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

În cadrul dezbaterii au fost abordate unele probleme legate de perfecționarea, dar mai ales de implementarea în întreaga activitate productivă a noului mecanism economico-financiar, prin avansarea unor soluții și propuneri concrete atît la nivel micro cît și macro-economic.

În același timp s-a dat o înaltă apreciere rolului pe care cadrele didactice, cercetătorii din domeniul economic, îl pot avea în promovarea ideilor noului mecanism economico-financiar, necesității amplificării colaborării între cercetare-învățămînt și producție în vederea găsirii soluțiilor optime pentru aplicarea lui cît mai rapidă și riguroasă în întreaga economie.

FIȘE

Evoluția sistemului monetar internațional

FENOMENELE DE CRIZĂ monetară și financiară constituie, de mai mulți ani, însoțitoare permanente ale evenimentelor din economia mondială, iar uneori chiar dominante ale relațiilor internaționale. Să ne oprim doar la cele ale anului în curs : nivelul exagerat al dobînzilor și fluctuațiile valorice ale dolarului. Desigur, analizarea, interpretarea și înțelegerea lor pornește de la evenimentele zilei : conjunctura curentă din economia mondială, politica monetară restrictivă promovată de unele țări occidentale, în special de S.U.A. ș.a. Dar cunoașterea lor profundă, depistarea tendințelor pe termen mai îndelungat este posibilă numai în condițiile evaluării judicioase a interdependențelor dintre aceste fenomene în cadrul sistemului monetar internațional. Atît creșterea, la niveluri record, a ratei dobînzilor, cît și fluctuațiile valorice ale monedei americane își au rădăcini adînci în slăbirea disciplinei monetare internaționale, în proliferarea inflației, în mișcările de capitaluri speculative, în trecerea de la sistemul cursurilor fixe la politica de flotare, în alte fenomene ce au schimbat funcționarea sistemului monetar-financiar în ultimii ani.

În această perspectivă, analiza tendințelor istorice ale relațiilor monetar-financiare internaționale constituie un punct de referință esențial pentru înțelegerea fenomenelor economice prezente precum și a tendințelor de viitor. O asemenea analiză întîlnim și în literatura noastră economică, întreprinsă de către **Dorel Oprescu**, în lucrarea **„Sistemul monetar internațional.”***)

Cartea se remarcă, în primul rînd, prin bogata sa documentație istorică. În ea regăsim, într-o formă concisă, larg accesibilă, comentarea principalelor evenimente care au dus, în ultimul secol, la formarea și, ulterior, la perimarea unor reglementări și principii aflate la baza sistemului monetar internațional. Subliniem, ca un merit al autorului, modul clar și nuanțat în care interpretează diversitatea de evenimente ce caracterizează evoluția sistemului monetar internațional precum și detaliile — inedite și semnificative — utilizate pentru a întări argumentația.

Evenimentele și faptele istorice sînt analizate în lucrare într-o optică personală, relativ diferită față de cea cu care am fost de regulă, obișnuiți. În acest sens, se impune atenției accentul pus de autor pe un element mai puțin tratat în literatura de specialitate : faptul că sistemul monetar postbelic creat la Bretton Woods (1944) nu s-a întemeiat pe un statut propriu de funcționare, el luînd ființă și funcționînd pe baza statutului Fondului Monetar Internațional. Autorul atribuie parțial tocmai acestei deficiențe de concepție o serie de imperfecțiuni ale sistemului Bretton Woods, între care pot fi amintite nerespectarea principiului universalității, sau un anume mod defectuos în care s-a realizat cooperarea între țările membre.

Un spațiu amplu este consacrat în volum analizei multilaterale a principiilor sistemului monetar internațional postbelic, a etapelor în care au fost elaborate aceste principii, a modului în care au fost ele inițial, interpretate și respectate ulterior. Se apreciază, în acest context că, deși larg răspîndită, asertiunea potrivit căreia o serie de prevederi ale statutului F.M.I., așa cum au fost formulate la Bretton Woods, nu au mai corespuns cerințelor economiei mondiale, devenind inoperante, aceasta nu poate explica integral fenomenul destrămării sistemului monetar internațional ale cărui baze au fost puse în 1944. Dintr-un unghi de vedere diferit autorul argumentează convingător că o parte din prevederile inițiale de la Bretton Woods au fost juste, realiste dar ele fie că nu au fost respectate, fie că au primit ulterior interpretări diferite, ceea ce a contribuit substanțial la amplificarea fenomenelor negative, conturate în ultimul timp în economia mondială.

Cîteva exemple menționate de autor privind modul în care au fost respectate principiile și prevederile inițiale de la Bretton Woods sînt revelatoare. Astfel, în carte se subliniază că în statutul F.M.I. a fost prevăzut principiul „dezvoltării economice a tuturor țărilor membre” și că, în condițiile în care interpretarea inițială a acestui principiu ar fi fost urmată, respectarea principiului menționat ar fi permis ca sistemul Bretton Woods să fie mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare, deci să răspundă mai bine unuia din imperativele majore ale lumii contemporane. În realitate, principiul dezvoltării economice a tuturor statelor a fost subordonat concepției liber-schimbiste, a pieței libere, care a guvernat activitatea F.M.I. ca urmare a poziției dominante a țărilor dezvoltate, și care a dezavantajat țările în curs de dezvoltare. În final, se conchide în carte, se poate afirma că dezvoltarea economică a tuturor statelor a fost frînată.

Un alt fapt comentat în carte se referă la prevederea cuprinsă în statutul F.M.I. ce stipulează „multilateralizarea plăților internaționale” și care a avut inițial ca obiect doar operațiunile curente, nu și mișcările de capital. Se demonstrează că sub influența S.U.A., care doreau oficializarea mișcării libere a capitalului american, „multilateralizarea plăților” a fost extinsă de la plățile curente la operațiunile de capital, ceea ce a dus la formarea uriașului potențial speculativ de fonduri migratoare („hot money”) generator de instabilitate și care constituie unul dintre factorii cu o contribuție hotărîtoare la adîncirea și extinderea fenomenelor inflaționiste, la prăbușirea cursurilor fixe și a sistemului Bretton Woods.

Punctele de vedere ale autorului precum și modul de interpretare a fenomenelor oferă cititorului și, cu deosebire specialiștilor, multiple teme de reflecție : de interogare asupra trecutului, de întrebări și prospectări asupra viitorului. Tocmai de aceea credem că lucrarea poate constitui un important reper al unei posibile dezbateri teoretice asupra principiilor și regulilor care să guverneze relațiile monetar-financiare internaționale.

Subordonat ideii centrale a cărții, aceea de a identifica elementele — atît de principiu cît și de mecanism —, apte să asigure funcționarea satisfăcătoare, în condiții de echilibru și echitate, a sistemului monetar internațional, Dorel Oprescu încearcă într-un capitol de carte să prefigureze cadrul general al unui nou sistem monetar internațional, ca parte componentă a noii ordini economice internaționale. Sînt subliniate în acest context condițiile apreciate drept fundamentale ale făuririi unui sistem care să răspundă cerințelor lumii contemporane : universalitatea și funcționarea lui în cadrul O.N.U. ; respectarea principiilor dreptului internațional ; stipularea expresă a obiectivului lichidării subdezvoltării, a decalajelor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Aceste principii care definesc însăși concepția românească privind evoluția economiei mondiale, și implicit problemele financiar-monetare, sînt relevate și analizate în volum într-un capitol distinct.

Oprindu-se asupra obiectivelor monetar-financiare propriu-zise ale sistemului, autorul apreciază că principiul stabilității trebuie să ocupe locul central — stabilitate a condițiilor monetar-financiar generale și stabilitate a cursurilor de schimb. Pornind de la interconditionarea care există între stabilitatea cursurilor de schimb și stabilitatea prețurilor internaționale, autorul avansează și argumentează o propunere teoretică interesantă : aceea a stabilirii unui etalon monetar multimarfă, care să înlocuiască etaloanele monetare clasice (aurul, monedele de rezervă, D.S.T.). Pe baza acestui etalon multimarfă format dintr-un coș de 18, 24 sau 30 materii prime, produse intermediare și produse finite — este susținută posibilitatea și utilitatea creării unei unități de cont, în care să se exprime cursurile de schimb fixe (paritățile) ale monedelor naționale. Sînt menționate cîteva din atributele unui asemenea sistem : legarea prețurilor internaționale de cursurile de schimb și corelarea stabilității celor două categorii valorice fundamentale ale economiei mondiale ; stabilirea unor cursuri de schimb reale, fundamentate economic, între monedele naționale ; realizarea unui mecanism de indexare a prețurilor internaționale, includ-zînd indexarea valorilor paritare. Desigur, asemenea propuneri ale autorului nu sînt prezentate ca soluții definitive și nici exhaustive, dar considerăm că ele constituie sugestii judicioase și, în general, bine argumentate care pot constitui o bază serioasă de discuții teoretice cu valențe practice, aceasta constituind de altfel și meritul principal al lucrării.

dr. Mugur ISĂRESCU

*) Dorel Oprescu, **„Sistemul monetar internațional”**, Ed. Academiei, București, 1981

Cercetarea arhivelor

(Urmare din pag. 23)

lului energetic al rîurilor Siret, Moldova, Bîrlad, Putna, Bistrița, Trotuș, Tazlău, Oituz, pentru punerea în mișcare a unor întregi fabrici, mori, dîrste sau pive țărănești. Astfel, Fabrica Letea, Întreprinderile Filderman din Bacău, Uzina electrică a orașului foloseau apa Bistriței pentru producerea unei bune părți din necesarul de energie. Elena Grigorescu utiliza apa Oituzului pentru necesarul de energie la fabricile sale de la Hîrja și Oituz. Apa rîului Trotuș era folosită ca forță hidromotrică la întreprinderile industriale și instalațiile tehnice aflate pe domeniul Știrbey de la Dărmănești, cele situate pe moșia lui Emil Ghica din comuna Dofteana și multe altele. Bistricioara, în zona montană, punea în mișcare o uzină electrică la Tulgheș. Societatea Italo-română cu sediul în comuna Agăș, deși dispunea de mari posibilități economico-financiare, a folosit cu rezultate pozitive apele pîrîului Șugura, afluent al Trotușului, pentru punerea în mișcare a mașinilor întrebuințate la prelucrarea lemnului. Exemplele ar putea fi de ordinul sutelor, dar nu ne-am propus acest lucru. Importanța hidromotrică a rețelei de ape curgătoare a județului Bacău rezultă din faptul că 340 de fabrici, mori, pive, dîrste, ateliere meșteșugărești, casnice, îi foloseau energia în anul 1934. În anul 1938, în județul Cîmpulung existau 170 asemenea instalații, în județul Suceava 179, iar în județul Baia 187, experiență care ar putea fi folosită și astăzi, în condițiile crizei energetice, pentru dezvoltarea unei industrii mici. În ceea ce ne privește, toate arhivele păstrate la instituția noastră sînt inventariate și selecționate, iar posibilitățile de studiere ale acestora sînt întru totul asigurate.

Pentru un real dialog Nord-Sud

NECESITATEA NEGOCIERILOR GLOBALE

DEȘI REUNIUNEA la nivel înalt de la Cancun consacrată dialogului Nord-Sud nu s-a finalizat cu un document care să reflecte cu claritate puncte de vedere sau acțiuni concrete în legătură cu care să fi existat un consens al participanților, cercuri politice și economice — guvernamentale și neguvernamentale —, opinia publică au reținut cu multă atenție și speranță paragraful din declarația de presă a copreședinților acestei reuniuni care afirmă că șefii de state și guverne prezenți la Cancun au confirmat necesitatea urgentă de a sprijini în cadrul O.N.U. realizarea unui consens în legătură cu inițierea de negocieri globale, pe o bază reciproc convenabilă și în condiții care să ofere perspectiva unor progrese semnificative. Atenția și speranța de care aminteam mai sus sînt generate de cîteva considerente.

1 Cercurile menționate devin tot mai conștiente că soluționarea problemelor economico-financiare existente pe plan internațional, care manifestă tendințe de agravare, nu mai poate fi aminată fără a se pune în pericol pacea și securitatea tuturor popoarelor lumii. După ce ritmul creșterii în economia mondială a scăzut în anul 1980 la cel mai redus nivel de după recesiunea din 1975, respectiv la circa 2,2% [1]) (1,5% de la 3,7% în 1979 în țările dezvoltate, 3,9% de la 4,8% în țările în curs de dezvoltare și 3,1% de la 3,3% în țările socialiste [2]), reflectînd reducerea ritmului de creștere a producției industriale mondiale la 1,5% și stagnarea producției agricole mondiale, datele pentru 1981 indică în continuare reduceri. În cazul produsului intern brut, ritmul anual de creștere se așteaptă să se plaseze la nivelul de 2% (1,5% în țările capitaliste dezvoltate, între care 0,5% în R.F.G. și Italia, 4% în țările în curs de dezvoltare și 3,5% în țările socialiste menționate). Volumul exporturilor mondiale, care a sporit cu 6% în 1979 și 2% în anul 1980, se așteaptă să crească cu numai 1,75% în anul 1981. În condițiile dezechilibrelor balanțelor de plăți și ale creșterii accelerate a inflației în anii 1979—1980, rata dobînzilor a atins nivele extrem de ridicate la sfîrșitul anului 1980 (21,5% în S.U.A., 20,5% în Italia, 18,25% în Canada, 17,5% în Anglia ș.a.m.d.), ceea ce a creat dificultăți suplimentare tuturor țărilor și, în primul rînd, celor în curs de dezvoltare. Perspectivele pe termen scurt pentru țările capitaliste dezvoltate nu lasă să se întrevadă, așa cum rezultă din studiul citat asupra economiei mondiale, o reducere sensibilă a ritmului inflației și nici o accelerare substanțială a ritmurilor de creștere a producției și ocupării forței de muncă. Pe de altă parte, marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare vor fi confruntate în continuare cu deteriorarea raportului de schimb și diminuarea volumului exporturilor lor. Vor persista presiunile puternice asupra balanțelor lor de plăți și capacitățile reduse de import, ceea ce, în virtutea interdependențelor din economia mondială, va afecta și posibilitățile de redresare a țărilor dezvoltate.

În mod obiectiv, problemele acumulate în domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar — în contextul adîncirii crizei din economia mondială, ca rezultat al inegalităților economice, al accentuării decalajelor între țările bogate și sărace, al promovării vechilor politici economice pe plan internațional, inclusiv al politicii dobînzilor foarte mari, ca și al intensificării cursei înarmărilor, al uriașelor cheltuieli militare — reclamă acțiuni decisive, responsabile, din partea comunității internaționale pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale. Proclamarea celui de-al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare și adoptarea strategiei internaționale a dezvoltării pentru acest deceniu cer în mod necesar un ansamblu de negocieri de substanță, care să ducă la transpunerea în viață a multiplelor angajamente asumate de comunitatea internațională pentru soluționarea unor probleme economice majore.

Trebuie avut în vedere și faptul că probleme complexe, în care sînt interesate toate țările lumii — dezvoltate și în curs de dezvoltare, mari, mijlocii și mici, indiferent de orînduirea lor socială — nu pot fi soluționate în cadrul unor reuniuni restrînse, chiar dacă acestea se desfășoară la nivel înalt. Asemenea reuniuni, cum a dovedit-o și cea de la Cancun, nu pot decît să contribuie la crearea unui climat propice unor dezbateri ample, asupra problemelor de fond, desfășurate într-un cadru larg democratic, cu participarea tuturor statelor interesate. Acestea sînt, dealtfel, și exigențele actuale față de un real dialog Nord-Sud.

2 Comunitatea internațională a fost martora unor ample dezbateri și eforturi pentru declanșarea negocierilor globale, care nu s-au soldat însă cu rezultatele așteptate. În perioada de pregătire a celei de-a XI-a sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U. consacrată problematicii noii ordini economice internaționale, care s-a desfășurat în august-septembrie 1980, Comitetul plenar pentru noua ordine economică internațională, creat în conformitate cu rezoluția 32/1974 a Adunării generale, a avut mandatul să prezinte sesiunii speciale propuneri concrete cu privire la organizarea negocierilor globale, negocieri care — cu participarea tuturor statelor — să ducă la soluționarea unor probleme majore ale vieții economice internaționale. În dorința reală de a contribui constructiv la soluționarea unor probleme de fond ale economiei mondiale, „Grupul celor 77" a prezentat, în cadrul Comitetului amintit, propuneri de substanță cu privire la :

A. **Ordinea de zi** a negocierilor globale, respectiv discutarea, în vederea adoptării, a unui ansamblu coerent de măsuri în domeniile : a) **materiilor prime** (ameliorarea și protecția puterii de cumpărare a valorii unitare a produselor primare și materiilor prime pe care le exportă țările în curs de dezvoltare, creșterea capacităților locale de depozitare și prelucrare a produselor primare realizate de țările în curs de dezvoltare, finanțarea compensatorie a pierderilor la exporturile de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare, creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul, transportul, comercializarea și distribuirea produselor primare) ; b) **energiei** (trecerea de la economia bazată pe hidrocarburi la economia bazată esențialmente pe utilizarea surselor noi și regenerabile de energie, satisfacerea cu prioritate a creșterii necesităților țărilor în curs de dezvoltare de resurse energetice de toate tipurile, explorarea și punerea în valoare a resurselor energetice locale în țările în curs de dezvoltare, furnizarea de resurse financiare și tehnice, ca și tehnologie pentru punerea în valoare a surselor noi și regenerabile de energie, ameliorarea și protejarea puterii de cumpărare a valorii unitare a exporturilor de energie ale țărilor în curs de dezvoltare) ; c) **comerțului** (înlăturarea protecționismului și introducerea unor politici de modificare a structurii comerțului țărilor dezvoltate, care să permită accesul țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate, creșterea și protejarea puterii de cumpărare a încasărilor din exporturile țărilor în curs de dezvoltare, restructurarea transporturilor maritime în favoarea țărilor în curs de dezvoltare) ; d) **dezvoltării** (dezvoltarea producției alimentare și agricole, diversificarea producției în țările în curs de dezvoltare și cooperarea internațională pentru întărirea capacității lor de a soluționa problemele conjuncturale și structurale în acest domeniu, constituirea unui sistem eficace de securitate alimentară mondială, inclusiv un sistem de ajutor alimentar și de rezerve alimentare de urgență, restructurarea și reamplasarea industriei mondiale în avantajul țărilor în curs de dezvoltare, finanțarea internațională a industriei și, mai ales, crearea unui Fond mondial Nord-Sud pentru promovarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare, transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare, inclusiv adaptarea și aplicarea de tehnici și mecanisme corespunzătoare, sprijin tehnic și financiar pentru dezvoltarea infrastructurii în țările în curs de dezvoltare) ; e) **monetar și financiar** (creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor transferului net de resurse reale către țările în curs de dezvoltare pentru a sprijini accelerarea dezvoltării lor, anularea datoriei țărilor în curs de dezvoltare sau, în anumite condiții, renegocierea acesteia, ameliorarea finanțării balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare, reforma sistemului monetar internațional pentru a-l face mai echitabil și mai bine adaptat necesităților dezvoltării în țările în curs de dezvoltare, măsuri în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare pentru a compensa efectele inflației importate din țările dezvoltate ș.a.).

[1]) Ritmul de creștere a produsului intern brut, conform datelor din Etude sur l'économie mondiale, 1980—1981, Nations Unies, New York, 1981.

[2]) Țările socialiste din Europa, U.R.S.S. și R.P. Chineză.

B. **Modalităţi de organizare şi calendarul** desfăşurării negocierilor globale, în sensul ca acestea să se desfăşoare în cadrul unei conferinţe a O.N.U., convocată de Adunarea generală, care să întrunească o participare universală, să se desfăşoare la un nivel politic ridicat şi să constituie centrul negocierilor vizînd să asigure o abordare simultană, coerentă şi integrată a chestiunilor care fac obiectul negocierilor şi să ducă la un acord global, statele participante angajîndu-se să-l pună în aplicare. Se propunea, de asemenea, ca lucrările conferinţei să înceapă la 5 ianuarie 1981 şi să se încheie la 11 septembrie acelaşi an.

Faţă de aceste propuneri, unele ţări dezvoltate au avansat o serie de idei care vizau reducerea domeniilor negocierilor globale, limitarea la maximum a problemelor ce ar urma să fie examinate în cadrul fiecărui domeniu, să opună negocierilor globale activitatea care se desfăşoară de mai mulţi ani în diferite instanţe ale Naţiunilor Unite sau să diminueze rolul Adunării generale în legătură cu negocierile globale.

Sub pretextul că seria de negocieri globale va trebui să înceapă prin examinarea „unui program de acţiune imediată asupra unor **puncte selecţionate** (subl. ns.) din ordinea de zi completă", delegaţia S.U.A. a propus să se includă în program următoarele patru elemente : „1. În domeniul schimburilor comerciale, angajamentul la scară mondială de a rezista presiunilor protecţioniste şi de a promova amenajări pozitive ; 2. Asistenţă ţărilor cu deficit energetic pentru explorarea şi punerea în valoare a resurselor lor energetice ; 3. Ameliorarea securităţii alimentare mondiale... ; 4. Adoptarea de măsuri corespunzătoare care să vizeze facilitarea reciclării excedentelor de plată", iar în propunerile concrete prezentate de aceeaşi delegaţie pentru ordinea de zi a negocierilor globale au fost menţionate numai două puncte : alimentaţia şi populaţia. Propunerile C.E.E. cu privire la ordinea de zi a negocierilor globale cuprindeau referiri numai la capitolele alimentaţie şi balanţe externe, ceea ce, ca şi în cazul propunerilor americane, constituia o abatere de la rezoluţiile celei de-a XXXIV-a sesiuni a Adunării generale a O.N.U. Acelaşi lucru se poate spune despre tendinţele de limitare a problemelor ce ar urma să fie examinate în cadrul fiecărui domeniu, ceea ce se poate remarca, în măsură mai mare sau mai mică, în propunerile avansate de ţările capitaliste dezvoltate.

O problemă importantă, în care aceste ţări s-au distanţat de rezoluţiile în materie ale O.N.U. şi de propunerile formulate de „Grupul celor 77", îl constituie cadrul instituţional al desfăşurării negocierilor globale. Propunerile S.U.A. se pronunţau pentru menţinerea Comitetului plenar pentru noua ordine economică internaţională ca organ de „supervizare şi negocieri globale", iar propunerile C.E.E. se refereau la un „organ central de negocieri", fără a se face vreo legătură cu Adunarea generală a O.N.U. sau o Conferinţă a Naţiunilor Unite a cărei convocare să fie decisă de Adunarea generală. Aceasta, evident, semnifică minimalizarea rolului Adunării generale, cu atît mai mult cu cît se avea în vedere şi constituirea unui „birou al organului central" de negociere, format dintr-un număr de 27 membri (ţările mai puţin dezvoltate din diverse grupe regionale — inclusiv Iugoslavia şi România — 12 membri ; ţările industriale cu economie de piaţă — 9 membri ; ţările industriale cu economie planificată — 5 membri ; R.P. Chineză — 1 membru). Este clar că asemenea tendinţe au venit în contradicţie cu documentele O.N.U. în materie, care prevăd că negocierile globale se vor desfăşura în cadrul Naţiunilor Unite, cu participarea tuturor statelor, fără a se prejudicia rolul Adunării generale. În plus, formula biroului restrîns ar putea împiedica participarea pe baze deplin egale a tuturor ţărilor interesate, ceea ce ar fi în flagrantă contradicţie nu numai cu principiile şi normele noii ordini economice internaţionale, dar şi cu principiile Cartei O.N.U.

Ca urmare a diferenţelor de fond conturate în cadrul lucrărilor Comitetului plenar pentru noua ordine economică internaţională, nu s-a putut ajunge la un acord în ceea ce priveşte ordinea de zi, modalităţile de organizare şi calendarul desfăşurării negocierilor globale, comitetul fiind nevoit să transmită sesiunii extraordinare a Adunării generale a O.N.U. propunerile prezentate de delegaţi sau grupe de delegaţi şi textele declaraţiilor făcute de reprezentanţii unor ţări, inclusiv declaraţia finală făcută din partea „Grupului celor 77" de reprezentantul Indiei, care — exprimînd dezamăgirea reprezentanţilor ţărilor membre ale grupului faţă de rezultatele dezbaterilor — menţiona că „responsabilitatea eşecului Comitetului plenar, care nu s-a putut achita de mandatul său, revine în întregime ţărilor occidentale dezvoltate", care au adoptat o atitudine total negativă.

Dealtfel, o asemenea atitudine s-a manifestat din partea cîtorva ţări — S.U.A., Anglia şi R.F.G. — şi în timpul celei de-a XI-a sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U. ; aceste ţări nu au acceptat textele documentelor referitoare la negocierile globale asupra cărora conveniseră celelalte ţări. Motivul aparent al refuzului l-a constituit cadrul procedural, argumentîndu-se că noul cadru propus pentru desfăşurarea negocierilor globale ar putea afecta negocierile în curs din unele instituţii specializate.

3 Al treilea considerent care stă la baza atenţiei şi speranţei comunităţii internaţionale faţă de sublinierea, de către reuniunea de la Cancun, a necesităţii urgente a unui consens în privinţa iniţierii negocierilor globale îl constituie faptul că printre participanţii la reuniunea din Mexic s-au aflat, de data aceasta la nivel de şefi de stat şi guvern sau ministru de externe, şi reprezentanţii S.U.A., Marii Britanii şi R.F.G. — exact ţările care s-au opus în urmă cu un an acordului asupra negocierilor globale.

Desigur, şi la Cancun au fost sesizate anumite nuanţe în poziţiile unor ţări, ceea ce a dus, de pildă, la eşuarea tentativei de a se ajunge la un consens asupra conceptului de „negocieri globale" (esenţă, scopuri, modalităţi şi etape de desfăşurare, cadrul procedural). Pe de altă parte, S.U.A. au insistat şi de această dată ca negocierile globale să nu afecteze competenţele instituţiilor specializate ale O.N.U.

Este pozitiv că s-a ajuns la un consens asupra abordării unei proceduri reciproc acceptabile în cadrul O.N.U., dar această abordare trebuie să se materializeze, cît mai urgent, într-un acord concret asupra declanşării negocierilor globale şi într-un angajament ferm din partea tuturor participanţilor de a face tot ce este posibil pentru ca aceste negocieri să se finalizeze cu rezultate imediate şi de perspectivă pentru toate ţările.

Pornind de la această cerinţă, apare necesar ca, în cadrul contactelor obişnuite de lucru ce au loc pe parcursul desfăşurării actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. să se ajungă la un consens asupra formulei de convocare urgentă a unei conferinţe internaţionale, sub egida O.N.U., cu misiunea de a organiza şi a asigura desfăşurarea negocierilor globale. În cadrul ce ar urma să fie convenit pentru desfăşurarea negocierilor globale ar fi utilă folosirea experienţei acumulate deja, a documentelor elaborate în cursul anului trecut.

Desigur, pot să mai apară rezerve, încercări de evitare a unei angajări nemijlocite în organizarea şi buna desfăşurare a negocierilor globale, însă nu se poate face abstracţie de faptul că — aşa cum subliniază şi Apelul pentru dezarmare şi pace al F.D.U.S. — forţele progresiste, iubitoare de pace de pretutindeni, popoarele dispun de capacitatea de a se manifesta cu energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta şi viitorul colaborării internaţionale, destinderii şi păcii.

ÎN DEPLINĂ CONCORDANŢĂ cu ideile novatoare ale secretarului general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu intensa şi multilaterala sa activitate desfăşurată pe plan internaţional, în interesele păcii şi progresului tuturor popoarelor, ţara noastră a sprijinit şi sprijină cu consecvenţă negocierile globale. În cadrul celei de-a XI-a sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U., şeful delegaţiei române a evidenţiat cu toată claritatea că România consideră negocierile globale drept o acţiune de maximă importanţă politică pentru soluţionarea, cu participarea şi în interesul tuturor statelor, a unor probleme economice fundamentale şi, ca atare, negocierile — concepute ca o acţiune cuprinzătoare, de natură să relanseze dialogul economic internaţional — vor trebui să conducă la măsuri concrete, care să angajeze responsabilitatea tuturor statelor participante.

În cuvîntarea rostită la reuniunea ministerială din septembrie 1981, de la New York, a ţărilor membre ale „Grupului celor 77", ministrul afacerilor externe al ţării noastre, referindu-se la faptul că imobilismul manifestat de unele ţări dezvoltate în angajarea unui dialog autentic în cadrul O.N.U. cu ţările în curs de dezvoltare a împiedicat pînă acum lansarea unui proces real de negocieri privind realizarea unor transformări structurale în mecanismul relaţiilor economice internaţionale, care să conducă la eliminarea subdezvoltării, la înfăptuirea noii ordini economice internaţionale, a subliniat necesitatea angajării hotărîte, fără întîrziere, în cadrul O.N.U., cu participarea tuturor ţărilor, a negocierilor globale în scopul întreprinderii unor măsuri ferme pentru însănătoşirea economiei mondiale şi sprijinirea efectivă a ţărilor în curs de dezvoltare.

De asemenea, în cuvîntarea rostită în faţa celei de-a XXXVI-a sesiuni a Adunării generale a O.N.U., ministrul român al afacerilor externe a arătat că lansarea, în cadrul O.N.U., într-un termen cît mai scurt, a negocierilor globale propuse de „Grupul celor 77" rămîne un obiectiv de importanţă fundamentală.

George MARIN

R. P. BULGARIA

Sistemul de aprovizionare pe plan local — rezervă importantă de creştere a producţiei agricole

AU TRECUT trei ani rodnici de la introducerea sistemului de aprovizionare pe plan local a populaţiei cu carne, lapte, ouă, peşte, fructe, legume şi fasole, rezultatele obţinute pînă în prezent confirmînd justeţea politicii Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar şi a Consiliului de Miniştri al R. P. Bulgaria de ridicare continuă a nivelului de trai al populaţiei. Principala sarcină pe care trebuie s-o îndeplinească sistemul de aprovizionare pe plan local este aceea de a grăbi descoperirea rezervelor existente în producţia agricolă şi, pe această bază, de a crea condiţiile necesare unei aprovizionări ritmice a populaţiei, în tot cursul anului, cu principalele produse agroalimentare.

În decursul aplicării sistemului au fost utilizate forme eficiente de organizare a activităţii în diferite judeţe şi localităţi. Ca urmare, într-o perioadă scurtă au fost identificate, înregistrate şi împărţite populaţiei peste 60 000 hectare de pămînt cu fertilitate scăzută şi impropriu pentru a fi lucrat cu mijloace mecanizate. Pe lîngă aceasta, peste 150 000 de muncitori, funcţionari şi pensionari au primit, în apropierea marilor oraşe, cîte 100 mp terenuri irigate şi alte terenuri potrivite pentru cultivarea legumelor necesare consumului personal. De asemenea, s-au repartizat cu precădere terenuri cooperatorilor şi membrilor complexelor agroindustriale, peste loturile aflate în folosinţă personală. Concomitent, diferitelor întreprinderi şi organizaţii economice li s-au atribuit şi zone potrivite pentru stupărit şi terenuri pentru gospodării anexe.

În prezent, peste 300 000 de oameni s-au angrenat în timpul lor liber în producţia agricolă, pentru acoperirea nevoilor familiale, precum şi pentru vînzarea surplusului către stat.

Rezultatele nu s-au lăsat mult aşteptate. În această perioadă ritmul de dezvoltare a producţiei agricole s-a stabilizat. Actualmente, aproape în toate satele aprovizionarea cu principalele produse agricole în tot cursul anului s-a îmbunătăţit. Acest lucru n-ar fi fost posibil dacă nu s-ar fi consolidat, la timpul oportun, creşterea animalelor în gospodăriile obşteşti, personale şi anexe. Producţia zootehnică a crescut, anul trecut, cu 10,5% în comparaţie cu anul 1979.

Şi pe viitor principala bază economică a aprovizionării pe plan local o vor constitui complexele agroindustriale care dispun de o bază tehnico-materială modernă, de cadre cu înaltă calificare şi au relaţii directe de colaborare creatoare cu institutele de cercetări. De asemenea, cu ajutorul unităţilor din sectorul obştesc se dezvoltă şi se întăresc gospodăriile personale şi cele anexe.

De mai mult timp, gospodăriile personale au devenit o rezervă importantă a sistemului de aprovizionare pe plan local. Ele dispun de peste 610 mii de hectare suprafaţă cultivată şi furnizează peste 23,7% din producţia agricolă, avînd o pondere de 39,5% în producţia de carne, de 25% în cea de lapte, 53,2% la ouă şi 27,4% la legume.

Practic, gospodăria personală este organic legată de marea agricultură socialistă, devenind continuarea ei firească. În felul acesta s-a realizat unitatea de interese şi se creează premise reale pentru folosirea mai eficientă a pămîntului, a resurselor de muncă şi a tehnicii. Totodată, s-a îmbunătăţit planificarea, creditarea, finanţarea şi aprovizionarea tehnico-materială a gospodăriilor personale şi anexe. În prezent, resursele sînt mai judicios repartizate, iar gospodăriile personale sînt asigurate cu material săditor de elită şi cu animale avînd calităţi biologice superioare.

Contribuţia relativ importantă a gospodăriei personale la rezolvarea problemelor aprovizionării pe plan local impune abordarea ei cu toată răspunderea, în scopul de a se crea cele mai favorabile condiţii pentru consolidarea şi dezvoltarea ei complexă.

Paralel cu grija faţă de dezvoltarea gospodăriei individuale, o mare atenţie se acordă gospodăriilor anexe. Numai în decurs de trei ani au luat fiinţă peste 3 720 de gospodării anexe pe lîngă întreprinderi, organizaţii economice, instituţii etc., ele dispunînd de peste 10 000 de hectare suprafaţă agricolă. Pe această bază a devenit posibilă creşterea a peste 10 000 de bovine, 200 000 de porci, 71 000 de oi, 530 000 de păsări şi alte animale. Buna organizare a creşterii animalelor a permis gospodăriilor anexe să producă 21 000 tone de carne, 11 500 tone de legume, 5 000 tone de fructe şi alte produse agricole. Succese de seamă în organizarea producţiei în gospodăriile anexe s-au obţinut în judeţele Sofia (în care au luat fiinţă 319 gospodării), Iambol (205), Haskovo (197) etc. Crearea şi extinderea gospodăriilor anexe s-a dovedit a constitui o măsură socială foarte eficientă, care permite să se îmbunătăţească meniurile servite la cantine, să se reducă preţul lor de cost. Totodată, aceste gospodării îndeplinesc şi un important rol educativ, deoarece creşterea animalelor şi cultivarea legumelor se efectuează prin muncă voluntară.

Succesele obţinute în creşterea animalelor şi în producţia vegetală din gospodăriile obşteşti, personale şi anexe au făcut posibilă îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei pe plan local. În anul 1980 consumul la o serie de produse agricole se situează în numeroase judeţe peste normativele în vigoare. În 23 de judeţe, consumul de carne a crescut considerabil faţă de anul 1979 (cu 17 kg în judeţul Vidin, cu 13 kg în judeţele Kiustendil şi Gabrovo, cu 12 kg în Iambol etc.). Consumul de lapte a crescut, în medie pe locuitor, cu circa 40 de litri, cel de ouă — cu 23 de bucăţi, de legume cu 67 kg, de fructe cu 6 kg ş.a.m.d. În 22 de judeţe, consumul de lapte şi produse lactate a depăşit normativele de consum stabilite, ca — de exemplu — în judeţele Burgas, Sofia, Veliko Tirnovo ş.a. Producţia sporită de fructe a permis unui număr de 16 judeţe să depăşească normativele respective, printre ele numărîndu-se Varna, Veliko Tirnovo, Vidin, Kiustendil ş.a.

Creşterea continuă a puterii de cumpărare a populaţiei impune şi sporirea corespunzătoare a producţiei principalelor produse agricole. În acest scop, în planul de dezvoltare social-economică a ţării pe anul 1980 şi în cel pe 1981 s-a prevăzut ca nivelul consumului pe locuitor să atingă şi să depăşească normativele stabilite. Aceste normative sînt concretizate pe judeţe şi comune, fixîndu-se, în funcţie de condiţiile reale, ce cantitate de produse va fi asigurată din fondul central de marfă şi ce parte anume va rezulta din aprovizionarea pe plan local.

În perspectivă principala sarcină care stă în faţa consiliilor populare, a unităţilor agricole este să-şi îndrepte atenţia către descoperirea şi folosirea la maximum a posibilităţilor de care dispun gospodăriile obşteşti, personale şi auxiliare, ceea ce va permite îmbunătăţirea în continuare a aprovizionării populaţiei cu produse alimentare în fiecare unitate administrativă. Acest obiectiv este indisolubil legat de realizarea politicii sociale a Partidului Comunist Bulgar cu privire la ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Liuben ANGHELOV
„Ikonomiceski jivot"
Sofia

Priorităţi şi reorientări în dezvoltare

Franţa: restructurări în industria chimică

RECENTA naţionalizare, în Franţa, a două firme importante din industria chimică („Rhône-Poulenc" şi Produits chimiques Ugine-Kuhlmann) a condus la edificarea unui puternic sector de stat în această ramură. Totodată, a fost iniţiată elaborarea unui program de restructurare a industriei chimice franceze, în scopul de a elimina concurenţa sterilă între întreprinderi în cadrul economiei naţionale şi de a întări competitivitatea acestora pe plan internaţional.

Se preconizează, astfel, crearea a două grupuri industriale complexe, unul axat în special pe chimia de bază ; iar cel de-al doilea — pe petrochimie. În cadrul primului grup producţia ar urma să se dezvolte pe filierele : clor, îngrăşăminte complexe produse nutritive pentru animale, „chimie fină" (pămînturi rare, siliconi, articole speciale), fibre, precum şi produse fitosanitare. Celălalt grup ar urma să includă filierele : mase plastice destinate consumului în masă, îngrăşăminte simple, coloranţi-vopsele, articole farmaceutice ş.a. Se consideră că o asemenea restructurare va permite reducerea sau chiar înlăturarea paralelismelor în fabricaţie, o mai bună adaptare a întreprinderilor la imperativele concurenţei pe plan internaţional ş.a.

Modernizarea industriei textile în Spania

INDUSTRIA TEXTILĂ din Spania urmează a fi restructurată şi modernizată, pentru a ajunge la nivelul tehnic şi tehnologic atins de ramura respectivă în ţările Pieţei comune vest-europene, avîndu-se în vedere perspectiva aderării Spaniei la acest organism. Programul elaborat în acest sens de reprezentanţii patronatului, guvernului şi ai organizaţiilor comerciale prevede, în esenţă, reînzestrarea tehnică a întreprinderilor textile spaniole în cursul următorilor cinci ani, pe baza unor investiţii evaluate la 150 miliarde de pesetas.

Printre obiectivele concrete ale programului figurează introducerea tehnologiilor moderne, ridicarea productivităţii muncii, perfecţionarea conducerii şi îmbunătăţirea calităţii produselor ; în schimb, se apreciază că măsurile respective (inclusiv concentrarea producţiei celor circa 2 700 de întreprinderi textile — în marea lor majoritate mici şi mijlocii — existente în prezent) vor determina reducerea cu aproximativ 20% a personalului ocupat în ramură. Guvernul urmează să sprijine aplicarea programului, inclusiv prin acordarea de subsidii şi credite diferitelor firme.

Perspective agricole ale țărilor în curs de dezvoltare

EXPORTUL mondial de cereale este anticipat să se mențină la niveluri ridicate pe parcursul actualului deceniu dată fiind tendința de reducere a prețurilor reale la aceste produse — apreciază un raport dat publicității de U.N.C.T.A.D. Raportul arată că prețurile medii la cereale au scăzut în ultimele două decenii, majorarea cu 70% — din 1973 — fiind un caz de excepție.

Se mai semnalează, totodată, și o altă tendință, anume faptul că unele țări își reduc în mod deliberat producția de cereale, apreciind că ar fi mai avantajos importul în condițiile menținerii prețurilor la niveluri scăzute. Se știe, de asemenea, că circa jumătate din producția de cereale a lumii este destinată hranei animalelor. În acest context, raportul U.N.C.T.A.D. apreciază că, dacă consumul de cereale destinate furajării animalelor s-ar menține la actualul nivel, s-ar putea realiza o creștere cu 1,2% — față de rata actuală de 0,3% — a consumului alimentar pe locuitor în țările în curs de dezvoltare — fapt care ar contribui considerabil la diminuarea subalimentației în lume.

Pentru anii următori, sursa citată consideră totuși că situația alimentară a țărilor în curs de dezvoltare va fi într-o oarecare măsură ușurată: astfel circa 20 de țări din acest grup — reprezentînd 40% din consumul alimentar al lumii a treia — își asigură din resurse proprii necesarul de cereale; circa o treime din ele dispun și de surplusuri pentru export.

Nivelul consumului alimentar din țările în curs de dezvoltare (aici fiind incluse, potrivit statisticilor U.N.C.T.A.D. și țările socialiste) a crescut la 55% din consumul respectiv al țărilor industrializate; această pondere înregistrează o tendință de creștere pe măsură ce tot mai multe țări în curs de dezvoltare trec la industrializare. Totodată, însă, țările lumii a treia își văd diminuate în mod continuu încasările din exporturile de produse agricole care sînt, de altfel, destinate în proporție de 60% țărilor industrializate, cu toate consecințele negative care decurg din această dependență.

Una din explicații constă în faptul că ponderea mărfurilor nepetroliere în comerțul mondial, a scăzut de la 38% la 19% în intervalul ultimilor 20 de ani. În aceeași perioadă, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în acest comerț a scăzut de la 41% la 29%, cea mai însemnată reducere fiind semnalată la produse alimentare și materii prime agricole.

Program energetic suedez

LA Stockholm a fost aprobat recent proiectul programului energetic guvernamental care prevede, în principal, reducerea de la 70 la sută la 40 la sută a dependenței de petrol a țării pînă la nivelul anului 1990.

Un element considerat drept important în cadrul noului program energetic îl constituie creșterea utilizării cărbunelui ca sursă de încălzit consumul urmînd să se majoreze pînă la 4-6 milioane tone anual către sfîrșitul deceniului. În vederea prevenirii poluării, în cazul fabricilor care folosesc cărbunele drept sursă de energie calorică emisia de sulf nu va putea depăși 1 600 tone anual. În același timp, 3 milioane tone petrol vor fi înlocuite anual cu deșeuri lemnoase.

Alte componente ale noii strategii se referă la instituirea unui fond, în valoare de 1,7 miliarde coroane, pentru finanțarea unui program pe durată de trei ani vizînd substituirea petrolului cu alte surse de energie și sprijinirea cercetării pentru utilizarea surselor alternative de energie.

Programe de dezvoltare

Nigeria: preocupări pentru asigurarea necesarului de materii prime

NUMĂRIND aproape 100 milioane locuitori, populația Nigeriei reprezintă aproximativ un sfert din populația Africii. Nivelul de trai al acestei populații este direct legat în etapa actuală, de resursele de țiței, exporturile la această materie primă însumînd în 1980 25 miliarde dolari, adică 95% din exporturile țării. De altfel, țițeiul contribuie cu o treime la formarea P.I.B. Baza actuală de materii prime a țării mai cuprinde cositor, columbiu, uraniu, cărbune și sare, la care se adaugă o serie de materii prime agricole ca arahide, cauciuc natural și produse de palmier.

Pentru perioada pînă în 1985, cel de al patrulea plan cincinal își propune investiții de 85 miliarde naira (122 mrd. dolari) fiind, prin amploarea sa, cel mai mare plan de dezvoltare al unei națiuni africane. Utilizarea resurselor petroliere pentru crearea unei baze solide care să garanteze dezvoltarea independentă a economiei țării este principala direcție strategică a planului. Reflectată în fiecare domeniu de activitate, această direcție strategică își găsește un corespondent și în industria extractivă prin decizia fermă de a pregăti și începe exploatarea minereurilor pentru care, deși nu există încă o cerere internă mare, se prevede în viitor o intensă solicitare din partea industriei naționale în formare. Pentru industria minieră și ramurile adiacente, planul 1981—1985 prevede investiții de 6,6 miliarde naira (10 mrd. dolari). Programele de prospecțiuni întreprinse pînă acum au identificat noi zăcăminte de fosfați, cupru, molibden și tungsten și probabil că alte zăcăminte vor fi descoperite în viitor. Mina de cărbune de la Enugu va fi reechipată și extinsă la o capacitate de producție de 2,4 milioane tone pe an. Va începe exploatarea minereului de fier din zăcămîntul Itakpe pentru aprovizionarea complexelor siderurgice în construcție la Ajaokuta și Ware, al căror necesar este estimat la 7,3 milioane tone minereu pe an. Dezvoltarea exploatării petrolului va rămîne în continuare în centrul atenției, dar va fi întregită cu exploatarea uriașelor resurse asociate de gaze naturale. În curînd, gazele naturale exportate în stare lichefiată urmează să devină o sursă de devize tot atît de importantă ca și țițeiul, acoperind în același timp necesitățile industriei naționale.

Industria prelucrătoare a Nigeriei, prefigurîndu-se pînă la sfîrșitul secolului ca una din cele mai puternice industrii din Africa, va solicita în viitor mari cantități de materii prime. De aceea, preocuparea de dezvoltare a acestei industrii va fi precedată de măsuri de asigurare a bazei de materii prime, în primul rînd prin exploatarea resurselor interne.

Relațiile economice româno-nigeriene devenite tradiționale au fost marcate de-a lungul anilor de importante rezultate în schimburile comerciale și în cooperarea economică, inclusiv în funcționarea societăților mixte înființate în comun. Preocupările Nigeriei în domeniul minier oferă o nouă posibilitate de diversificare a relațiilor bilaterale, de sporire a contribuției întreprinderilor românești la dezvoltarea economiei nigeriene.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 30.XI—4.XII.1981 dolarul S.U.A. a înregistrat o evoluție destul de oscilantă.

Continuarea scăderii dobînzilor în S.U.A. — taxa oficială a scontului a fost redusă de la 13 la 12%, dobînda preferențială „prime rate" a principalelor mari bănci americane a fost generalizată de la 15,75 la 15,5% —, creșterea deficitului comercial al S.U.A. în octombrie a.c., au fost factori de influență negativă pentru dolar, contracarați însă de scăderea cu numai 1,8% în luna octombrie a.c. a indicelui principalilor indicatori economici în S.U.A., comparativ cu o scădere de 2,2% în septembrie a.c.

Mișcarea cea mai accentuată în relația cu dolarul S.U.A. a înregistrat-o **francul belgian,** care cota la închiderea din 4.XII.1981 la 37,75 franci/1 dolar, cu 1% sub cursul de referință din 27.XI.1981 de 37,36 franci/1 dolar. Actualele dificultăți ale economiei belgiene, precum și instabilitatea politică din ultimul timp, a afectat destul de puternic poziția externă a francului, care ocupă în prezent una din cele mai slabe poziții și în cadrul sistemului valutar vest-european. **Lira italiană** a evoluat în jurul a 1 190 lire/1 dolar, fiind doar cu 0,1% peste cea din 27.XI.1981 de 1 193 lire/1 dolar. **Francul elvețian,** a cărui valoare ponderată cu comerțul exterior a crescut cu 3,7% în perioada 15.X—15.XI.1981, și cu 16% în intervalul 15.XI.1980—15.XI.1981, a cîștigat destul de puțin în raport cu dolarul S.U.A. (1,78 franci/1 dolar pe 4.XII, față de 1,7325 franci/1 dolar pe 27.XI.1981) : de menționat că urmare a presiunilor industriei de a stimula afacerile, Banca Națională a Elveției a redus nivelul dobînzii de lombard, începînd cu 4.XII.a.c. de la 7 la 6,5%.

Francul francez și **yenul japonez** înregistrau la închiderea intervalului procente apropiate de repreciere în relația cu dolarul S.U.A. — circa 0,2% — situîndu-se la 5,5975 franci/1 dolar (5,6075 franci/1 dolar cursul de referință) și respectiv 215,75 yeni/1 dolar (216,25 yeni/1 dolar pe 27.XI.1981).

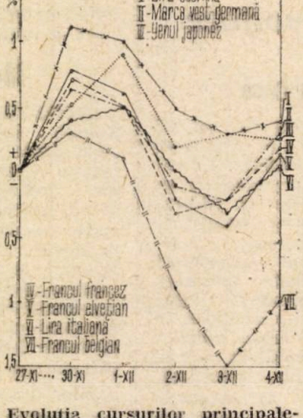

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.XI—4.XII. Bază : 27.XI a.c.

Reducerea de la 11 la 10,5% a dobînzii de lombard de către Bundesbank (limita maximă la care finanțează băncile comerciale prin gajare de hîrtii de valoare, dar care, potrivit comunicărilor autorităților monetare centrale poate fi diminuată în funcție de evoluția masei monetare în circulație, de la o zi la alta) a fost contracarată de unele previziuni privind creșterea în anul viitor a excedentului balanței comerciale a R.F.G., astfel că la sfîrșitul perioadei prezentate cursul **mărcii vest-germane** era cu 0,3% peste cel de referință din 27.XI.1981 (2,2150 mărci/1 dolar, față de 2,2225 mărci/1 dolar respectiv).

Lira sterlină, care a trebuit să suporte efectul negativ al reducerii dobînzii de bază de către principalele mari bănci de la 15 la 14,5% p.a., continuă însă să beneficieze de un nivel destul de ridicat al dobînzilor, comparativ cu al altor valute, astfel că a evoluat în toată această perioadă peste cursul de închidere din 27.XI., iar cotația sa din 4.XII.1981 de 1,95 dolari/1 liră, era cu 0,4% peste cea de referință de 1,9425 dolari/1 liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o ușoară creștere la eurodolari (12,8125% pe 4.XII.1981, față de 12,75% pe 27.XI.1981) și euromărcile vest-germane (10,25%, comparativ cu 10,0625%) și un nivel relativ constant la eurofrancii elvețieni în jurul a 9,75%.

Prețul aurului la Londra a continuat să marcheze o creștere aproape continuă, al doilea fixing din ziua de 4.XII.1981 de 426 dolari/ uncie fiind cu 14,50 dolari/ uncie peste cel corespunzător din 27.XI.1981

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Producția agricolă — la nivelul importantului potențial existent

(Urmare din pag. 6)

podăriilor personale. Acțiuni deosebite vor fi întreprinse pentru prevenirea băltirii apelor prin efectuarea de lucrări dintre cele mai simple ca de exemplu : rigole, șanțuri, canale, vaduri, care pot fi realizate de unitățile agricole sau cu aportul populației sătești.

Program amplu — măsuri concrete

ÎN CONDIȚIILE unei creșteri limitate a suprafeței arabile, va trebui să se obțină, prin **sporirea randamentelor la hectar** pe seama folosirii raționale a bazei tehnico-materiale și a îmbunătățirii tehnologiilor de cultivare și recoltare, a organizării mai bune a producției și a muncii, a întăririi ordinei și disciplinei, producții totale care să asigure realizarea tuturor destinațiilor prevăzute prin plan. Vor interveni unele **modificări în structura culturilor :** se vor majora suprafețele de orz-orzoaică și ovăz pentru îmbunătățirea calitativă a bazei furajere și valorificarea mai bună a terenurilor acide din zona colinară, cele cu plante tehnice ca de exemplu floarea-soarelui, soia, ricin, in etc., pentru asigurarea mai deplină a nevoilor de materii prime, precum și suprafața plantelor de nutreț pentru a se putea rezolva problema furajelor și se va reduce corespunzător suprafața de porumb boabe în scopul restrîngerii acestei culturi în zonele mai puțin favorabile.

Cerealele rămîn în continuare obiectivul prioritar al agriculturii noastre, de nivelul acestei producții depinzînd dezvoltarea zootehniei, a celorlalte sectoare de producție. Ele vor deține aproape 63% din suprafețele cultivate. Producția totală de cereale va ajunge la 24 milioane tone din care grîul peste 6,6 milioane tone, iar porumbul 13,3 milioane tone, ceea ce înseamnă o producție de peste o tonă de cereale pe locuitor. Pentru realizarea producțiilor prevăzute, planul prevede obținerea unor randamente la hectar de peste 3 000 kg la grîu și 4 125 kg la porumb. **Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceste randamente sînt minime** și putem ca în anul viitor să realizăm o producție medie la grîu de 4 000 kg, iar la porumb de 5 000 kg/ha.

Realizarea acestor producții este pe deplin posibilă dacă avem în vedere că grîul și orzul s-au însămînțat în această toamnă în condiții bune în majoritatea județelor, într-o structură de soiuri mai productive, s-au asigurat o densitate corespunzătoare și o uniformitate mai bună a plantelor, o fertilitate superioară față de anul trecut.

Culturile tehnice vor cunoaște în continuare o sporire accentuată a producției pentru a se putea satisface nevoile tot mai mari ale industriei alimentare și ușoare. Producția totală de floarea-soarelui și rapiță va fi de aproape 1,2 milioane tone, sfecla de zahăr va ajunge la aproape 9 milioane tone, soia la aproape 750 mii tone, inul și cînepa pentru fuior la peste 560 mii tone. Realizarea producțiilor prevăzute impune creșterea accentuată a randamentelor la hectar ca urmare a **dezvoltării bazei tehnico-materiale, cultivării unor soiuri și hibrizi cu potențial ridicat, amplasării judicioase a fiecărei culturi, realizării densității optime, aplicării unor tehnologii îmbunătățite, însămînțării și recoltării în perioada optimă.** În fiecare unitate se vor organiza asolamente corespunzătoare structurii de culturi planificate, care să permită aplicarea unor tehnologii integrate de prelucrare a solului, fertilizare și combatere a buruienilor, bolilor și dăunătorilor.

Asigurarea unei alimentații rationale necesită ca la legumele de cîmp să se producă cel puțin 6 800 mii tone legume și să se livreze la fondul de stat 3 160 mii tone. În acest scop vor fi luate măsuri pentru ca amplasarea culturii legumelor să se facă numai pe terenurile amenajate pentru irigat, să se cultive legume cu prioritate în ferme specializate, să se respecte perioadele optime de obținere a răsadurilor și plantare a legumelor, precum și densitatea recomandată. Cultivarea tomatelor timpurii se va face pe sisteme de susținere — palisade — în scopul obținerii unui spor mai mare de producție și a unei calități superioare.

La **cartofii** de toamnă se prevede obținerea unei producții totale de 5 850 mii tone, prin amplasarea culturii pe terenuri corespunzătoare, iar în zonele de cîmpie (din sudul țării) pe terenuri irigate. Producția de cartofi va fi organizată numai în ferme specializate sau mixte. Pentru obținerea de cartofi extratimpurii și timpurii se va extinde sistemul de cultură protejată, pe o suprafață de cel puțin 250 ha, iar în cîmp se vor planta circa 20 mii ha cu cartofi încolțiți. Producția de cartofi timpurii și de vară va ajunge la peste 700 mii tone.

În pomicultură se prevede realizarea unei producții de peste 2,4 milioane tone, prin sporirea producției în plantațiile existente, modernizarea unei suprafețe de 10 mii ha și înființarea de plantații intensive și superintensive de peste 15 mii ha. Se va asigura material săditor pentru gospodăriile populației, se vor organiza centre de protecția plantelor pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, care să cuprindă întregul patrimoniu pomicol și se vor înființa noi asociații pomicole în zonele necooperativizate.

Producția de struguri va ajunge la peste 2 milioane tone ca urmare a executării la timp și la nivel corespunzător a lucrărilor de întreținere în toate plantațiile de vii potrivit tehnologiilor diferențiate, punîndu-se accentul pe executarea corectă a tăierilor, aplicarea tratamentelor și recoltarea la timp și fără pierderi a recoltei. Se va continua acțiunea de modernizare a plantațiilor de vii și se vor înființa noi plantații cu soiuri de mare productivitate pe terenuri cu fertilitate scăzută, improprii pentru celelalte culturi agricole.

Creșterea animalelor, domeniu prioritar

ÎN STRATEGIA generală a dezvoltării agriculturii, creșterea animalelor va constitui în continuare o preocupare prioritară datorită necesității de a se obține un volum mai mare de produse cu valoare nutritivă ridicată necesar asigurării consumului rațional al populației. Ponderea zootehniei va crește la 48% în totalul producției agricole. Efectivele de animale vor ajunge la aproape 6,8 milioane bovine, 13,7 milioane porcine, 17,6 milioane ovine și caprine și peste 60 milioane păsări ouătoare. Sporirea randamentelor pe animal și a greutății la sacrificare constituie garanția unor producții ridicate de aproape 2,8 milioane tone carne în viu, 57,9 milioane hl lapte de vacă și aproape 7,4 miliarde buc. ouă.

Realizarea acestor obiective importante impune ca dezvoltarea creșterii animalelor în profil teritorial să se facă în așa fel încît să se asigure nevoile locale de consum din producția proprie a fiecărui județ și să se valorifice economic producția de pe cele peste 4 milioane ha **pajiști naturale** precum și **produselor secundare agricole** și din industria alimentară. Vor fi luate măsuri de organizare rațională a procesului de reproducție și de urmărire a programului de monte și fătări în vederea obținerii pe această cale a indicatorilor de natalitate prevăzuți. O atenție deosebită se va acorda creșterii și păstrării tineretului femel de reproducție în ferme specializate. Se vor aplica regulile de zooigienă și sanitar-veterinare pentru prevenirea epizootiilor, reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări de necesitate. Aplicarea unor tehnologii de producție cu un grad tot mai ridicat de mecanizare, asigurarea unei furajări echilibrate, adăpostirea și îngrijirea în condiții corespunzătoare de zooigienă pot contribui la creșterea randamentelor pe animal și a greutății la sacrificare.

Asigurarea furajelor va trebui să devină problema centrală a zootehniei. Pentru asigurarea bazei furajere, se vor întreprinde acțiuni susținute în scopul obținerii unor producții ridicate pe cele 1,2 milioane ha suprafață arabilă destinată cultivării cu plante de nutreț și pe cele aproape 4,5 milioane hectare de pășuni și fînețe, precum și pentru reducerea consumurilor specifice de furaje și valorificarea tuturor produselor secundare de care dispunem. Pentru creșterea producției de furaje de volum se vor extinde speciile, hibrizii și soiurile de plante furajere cu potențial ridicat de producție cum sînt : lucerna, sfecla, amestecurile de leguminoase și graminee, se va practica pe scară largă sistemul de două culturi furajere anual în special pe terenurile irigate, se vor folosi în totalitate resursele secundare preparate pentru creșterea digestibilității lor.

Agricultura dispune de tot ce este necesar pentru realizarea sarcinilor de plan. Important este ca toți oamenii muncii să acționeze cu hotărîre pentru utilizarea eficientă a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, pentru mai buna organizare a producției și a muncii. Oamenii muncii din agricultură trebuie să acționeze cu înalt spirit de răspundere pentru a lichida lipsurile și rămînerile în urmă existente în acest domeniu de activitate și să facă totul pentru a transforma anul agricol 1982 într-o etapă de maximă și responsabilă angajare a forțelor umane și materiale în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor importante ce revin agriculturii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 11 decembrie 1981

— Întărirea încrederii și dezarmarea — cerințe vitale ale tuturor popoarelor **(Nicolae Călina)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune**

● Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Creșterea gradului de utilizare a mijloacelor din dotare — rezervă de sporire a producției de cărbune **(Nicolae Dimitrescu)** 4

● Producția agricolă la nivelul importantului potențial existent **(Ovidiu Popescu)** 6

● Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială a populației cu produse agroalimentare **(Eugen Buciuman)** 7

● Cerințe ale folosirii eficiente a pîrghiilor economico-financiare **(Gh. Boulescu)** 9

● Pregătirea condițiilor pentru realizarea sarcinilor de plan în domeniul comerțului exterior în anul 1982 **(Ion Stanciu)** 11

— Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

— Dezbatere „R.E." Concepte și modalități de organizare a activității industriale (IV) 15

— Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare **(Ion Blaga)** 17

CONDUCERE ORGANIZARE

— Rolul relațiilor de colaborare și cooperare în organizarea și funcționarea industriei mici (II) **(Dorin Constantinescu)** 20

TEORII-IDEI

— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (III) (dezbatere) 22

— Școli ● curente ● economiști. Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi (III) **(Silviu Cerna)** 24

— Evoluția sistemului monetar internațional **(Mugur Isărescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru un real dialog Nord-Sud. Necesitatea negocierilor globale **(George Marin)** 27

— R.P. Bulgaria. Sistemul de aprovizionare pe plan local — rezervă importantă de creștere a producției agricole **(Liuben Anghelov)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Confidence strengthening and disarmament : vital needs of all peoples **(Nicolae Călina)**
— Requirements for the efficient use of the economic and financial levers **(Gh. Boulescu)** 9
— Setting up the conditions to implement the planned tasks in the field of foreign trade for 1982 **(Ion Stanciu)** 11
— Trends in the development of the mechanical engineering industry (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13
— Turning Romania into a medium developed country **(Ion Blaga)** 17
— Some ways to know the natural resources through archives searching (III) (debate) 22
— Schools ● trends ● economists. Neoclassical concepts on the interest and its factors (III) **(Silviu Cerna)** 24
— For a real North-South dialogue. The necessity of the global negotiations **(George Marin)** 27
— The People's Republic of Bulgaria, The system of local supply : an important resource for the growth of the agricultural production **(Liuben Anghelov)** 29

DANS LE NUMÉRO

— L'affermissement de la confiance et le désarmement — exigences vitales de tous les peuples **(Nicolae Călina)**
— Exigences de l'utilisation efficiente des leviers économiques et financiers **(Gh. Boulescu)** 9
— La préparation des conditions pour la réalisation du plan de commerce extérieur pour l'année 1982 **(Ion Stanciu)** 11
— Orientations dans le développement et la modernisation de l'industrie mecanique (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13
— La transformation de la Roumanie dans un pays à niveau moyen de développement **(Ion Blaga)** 17
— Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives (III) (débat) 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Conception néoclassiques concernant l'intérêt et ses facteurs (III) **(Silviu Cerna)** 24
— Pour un dialogue réel Nord-Sud. La nécessité des négociations globales **(George Marin)** 27
— La R.P. de Bulgarie. Le système d'approvisionnement local — réserve importante d'accroissement de la production agricole **(Liuben Anghelov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Укрепление доверия и разоружение — жизненные требования всех народов **(Николае Кэлина)**
— Требования действенного использования экономико-финансовых рычагов **(Г. Боулеску)** 9
— Подготовка условий для выполнения плановых заданий на 1982 год в области внешней торговли **(Ион Станчу)** 11
— Направления в развитии машиностроительной промышленности (I) **(Барбу Г. Петреску)** 13
— Превращение Румынии в страну со средним уровнем развития **(Ион Блага)** 17
— Возможности познания природных ресурсов путем исследования архивов (III) **(В порядке обсуждения)** 22
— Школы ● течения ● экономисты. Неоклассические концепции относительно процента и его факторов (III) **(Сильвиу Черна)** 24
— За реальный диалог между Севером и Югом. Необходимость глобальных переговоров **(Джордже Марин)** 27
— Н.Р. Болгария. Система снабжения на местах — важный резерв увеличения сельскохозяйственной продукции **(Любен Ангелов)** 23

Abonindu-vă din timp la „Revista economică" pentru anul 1982, vă asigurați continuitatea în primirea publicației noastre. Prețul unui abonament este de :

- **anual : 260 lei**
- **pe șase luni : 130 lei**
- **pe trei luni : 65 lei**

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, Sector 1 – Cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

LUNA CADOURILOR
1 - 31 DECEMBRIE

Magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate și vă așteaptă cu o gamă variată de produse utile și frumoase care vor constitui desigur un cadou plăcut pentru cei dragi :

- jucării și jocuri cu caracter instructiv-educativ și de formare a deprinderilor practice
- cosmetice : farduri, parfumuri, roșu de buze, creme etc.
- broșe, mărgele, brățări, inele, cercei
- ceasuri electronice OPTIMEF
- aparate fotografice ORIZONT
- mixerul electric ARGI-MIX
- magnetofonul DANA
- radioreceptoare portabile

NU UITAȚI!

O singură dată pe an este LUNA CADOURILOR

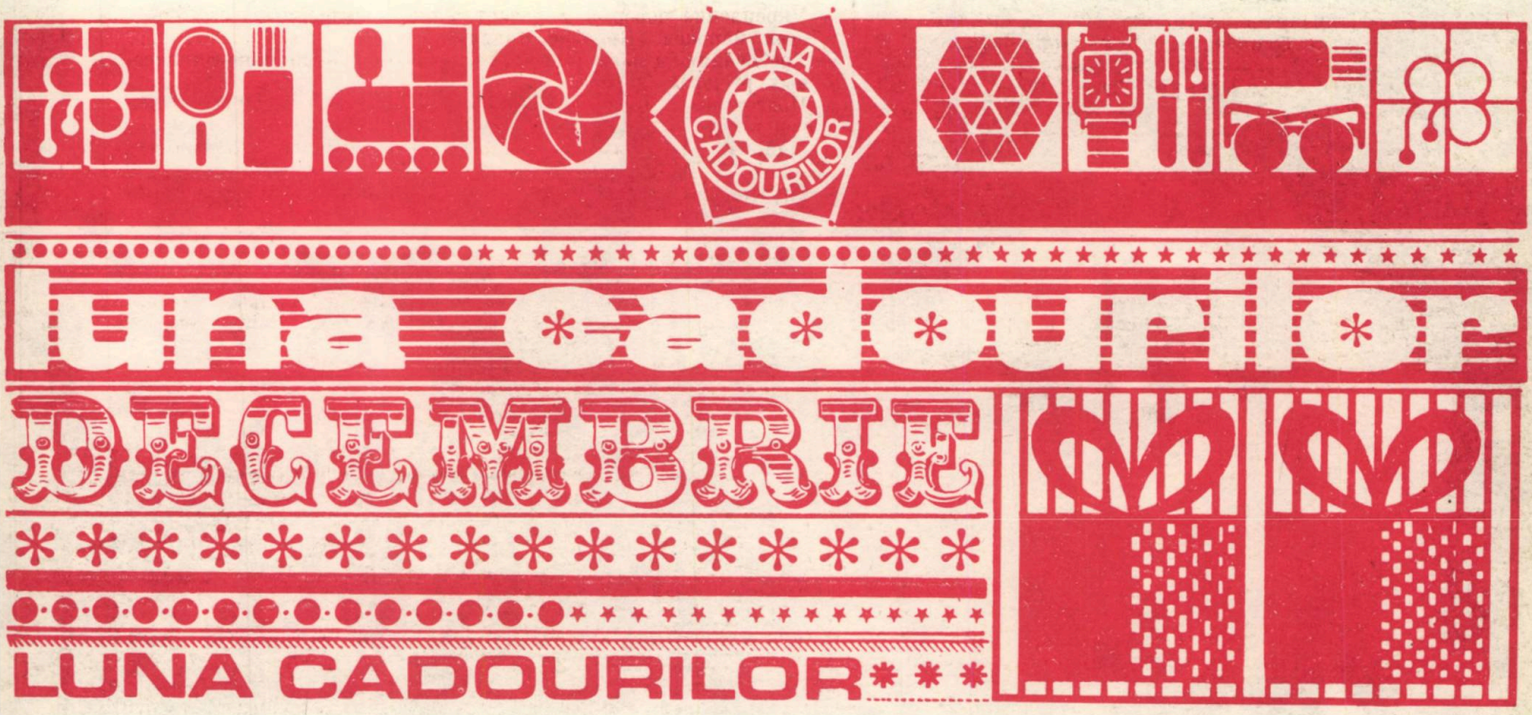

LUNA CADOURILOR
1 - 31 DECEMBRIE

- SUGESTII DE DARURI ÎN VITRINE
- SUGESTII DE DARURI ÎN MAGAZINE
- INTRAȚI ȘI ALEGEȚI !

Magazinele comerțului de stat vă stau la dispoziție cu o mare diversitate de mărfuri care, în funcție de preferințe, pot deveni cadouri frumoase, utile, pentru cei dragi.

LUNA DECEMBRIE – LUNA CADOURILOR,
LUNA BUCURIILOR PENTRU CEI DRAGI !

RECOM

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

FOLOSIREA EFICIENTĂ A TEHNICII DE PRODUCŢIE

Numărul 51 ● Vineri 18 decembrie 1981

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN ANUL 1982

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

Energie electrică
-milioane kWh-

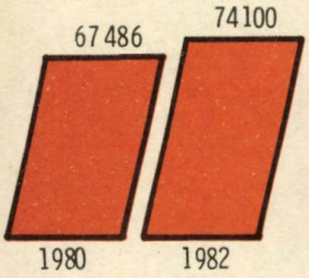

Cărbune net
-mii tone-

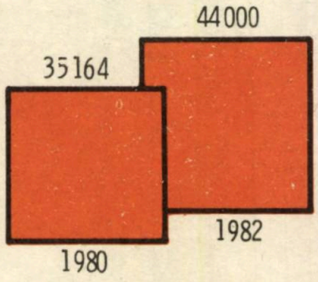

Țiței extras
-mii tone-

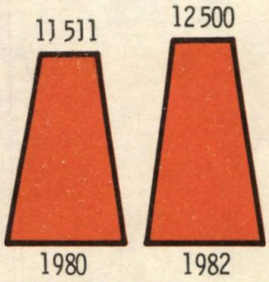

Oțel
-mii tone-

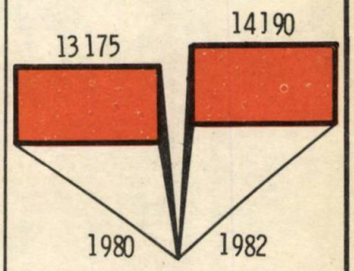

CREȘTEREA PRODUCȚIEI LA PRINCIPALELE PRODUSE INDUSTRIALE

Tractoare
-bucăți-

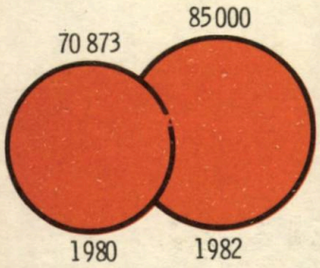

Autoturisme de oraș
-bucăți-

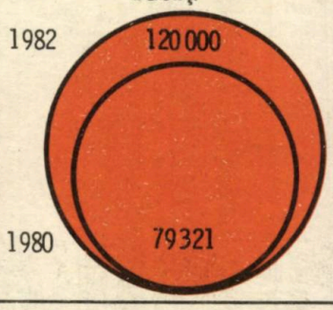

Mijloace de automatizare electrotehnice și electronice
-milioane lei-

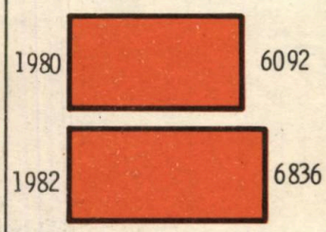

Mașini-unelte pentru așchierea metalelor
-milioane lei-

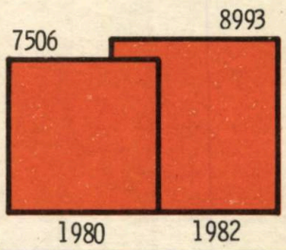

Mașini și utilaje tehnologice pentru industrie
-mii tone-

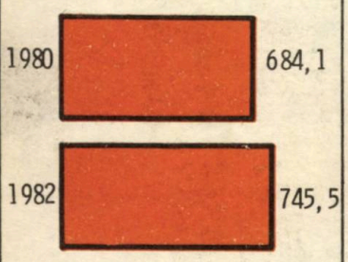

Îngrășăminte chimice
-mii tone echivalent 100 % SA-

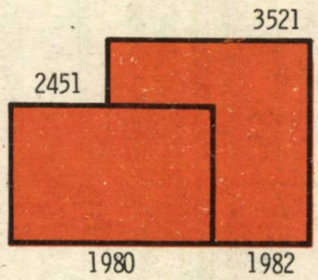

Cauciuc sintetic
-mii tone-

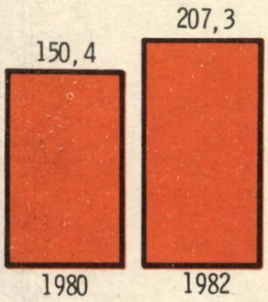

Anvelope auto, tractor, avion
-mii bucăți-

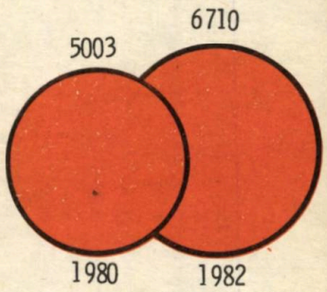

Ciment
-mii tone echivalent 80 % clincher-

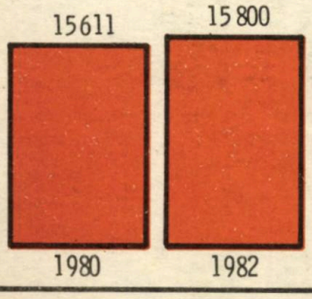

Mobilier din lemn
-milioane lei-

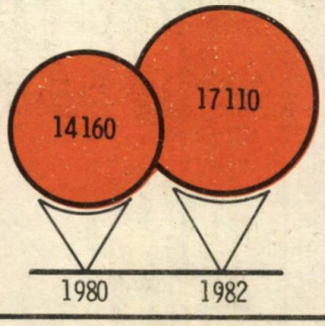

Țesături
-milioane mp-

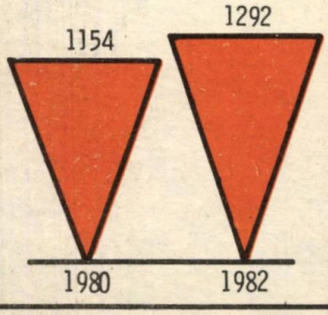

Confecții textile
-milioane lei-

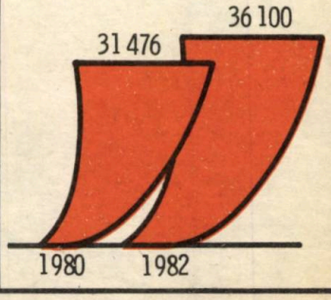

D 646

CABINETUL DE DOCUMENTARE 1983

curier
economic legislativ

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA" — Sibiu
Str. Karl Marx, nr. 33
Telefon : 34100 int. 150 ; telex : 69341

Livrarea se face numai cu mijloacele beneficiarilor

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII
— ∅ 19 OLC 45 kg. 2673
— ∅ 20 OL 52.2K kg. 2000
— ∅ 20 OL 70.1K kg. 490
— ∅ 20 OL 42.2 kg. 2826
— ∅ 22 OL 70.1K kg. 779
— ∅ 24 OL 44.2K kg. 1700
— ∅ 28 OL 70.1K kg. 2630
— Profil T.5 OL 37.1 kg. 2000
— 18×18 OL 60.1 kg. 1000
— 50×8 OL 37.2 kg. 1200
— 80×8 OL 37.1 kg. 5000
— 80×10 OL 60.1K kg. 10227
— 130×8 O L 337.2 kg. 9223
— 50×6 41 MOCr 11 kg. 1050
— UNP 65 OL 37.2 kg. 30000
— UNP 80OL 37.2 kg. 40000
— INP 80 OL 37.2 kg. 12709
— INP 80 OL 37.2K kg. 2442
— ∅ 56 cop. Rul 2 kg. 935
— ∅ 60 35 M 16 kg. 1220
— ∅ 75 33 MOCr 11 kg. 7000
— ∅ 75 100 Cr 6 (RUL 1) kg. 19841
— ∅ 75 SM 12 kg. 11977
— ∅ 85 coj. Rul. 2 kg. 1883
— ∅ 85 coj. 33 MOCr 11 kg. 3034
— ∅ 85 coj. 40 C 10 kg. 4630
— 70×70×9 OL 37. 2K kg. 10000
— 90×90×9 OL 37.2K kg. 20000
— 90×90×11 OL 37.2 kg. 1100
— 100×50×8 OL 37.2 kg. 3885
— 100×100×12 OL 37.1K kg. 16096
— 120×120×14 OL 37.2 kg. 1810
— 150×100×10 OL 37.2 kg. 5645
— 150x100×10 OL 37. 3K kg. 7138
— UNP 180 OL 37.3K kg. 41325
— INP 180 OL 37.2K kg. 30000
— INP 200 OL 37.2K kg. 11789
— ∅ 137 35 MnSi 12 kg. 1889
— ∅ 140 35 Mn Si 12 kg. 776
— ∅ 180 41 CN 12 kg. 717
— ∅ 200 35 MnSi 12 kg. 6036
— ∅ 200 OL 60.1K kg. 50000
— BL. 200 40 MOCM 15 kg. 3705
— BL.250 R 52.3B kg. 3800
— BL. 250 35 MnSi 12 kg. 2300
— BL.300 R 52.7B kg. 6310
— BL.350 OLC 25 kg. 11325
— BL.350 21 MOMC 12 kg. 2684
— BL.350 OL 37.1 kg. 11280
— BL.350 OL 50.1K kg. 130000
— Tb. 4 mm OL.44.2K kg. 40000
— Tb. 5 mm OL.42.1K kg. 53990
— Tb. 5 mm striat OL.00.1 kg. 2299
— Tb. 6 mm OL.37.1 kg. 90000
— Tb. 6 mm OL.37.2 kg. 1042
— Tb. 6 mm OL.52.2K kg. 50000
— Tb. 6 mm OL.37.1K kg. 6390
— Tb. 7 mm OL.37.1K kg. 20355
— Tb. 8 mm BH36S—GOST kg. 6641
— Tb. 9 mm OL.44.2K kg. 8204
— Tb. 9 mm 14.Cr.Mo.4 kg. 3500
— Tb. 9 mm 14.Cr.Mo.4 kg. 23771
— Tb. 10 mm BH.36.S—GOST kg. 7558
— Tb. 10 mm OL.00.1 striată kg. 27000
— Tb. 10 mm OLC.10 kg. 20000
— Tb. 12 mm OL.37.1 kg. 113583
— Tb. 12 mm OL.44.2K kg. 28406
— Tb. 13 mm OL.52.2K kg. 9143
— Tb. 14 mm OL.42.1K kg. 3000
— Tb. 15 mm OL.42.1K kg. 34608
— Tb. 16 mm OL.42.2K kg. 4410
— Tb. 17 mm OL.52.4AK kg. 16026
— Tb. 17 mm K.2 M2S2 kg. 2923
— Tb. 18 mm OL.42.1K kg. 4620
— Tb. 18 mm OL.44.2K kg. 10775
— Tb. 19 mm OL.52.2K kg. 7140
— Tb. 20 mm OLC.10 kg. 20000
— Tb. 25 mm OL.42.1K kg. 15000
— Tb. 25 mm OL.44.2K kg. 2620
— Tb. 28 mm K.41.2B kg. 2345
— Tb. 28 mm OL.42.1K kg. 5016
— Tb. 28 mm OL.42.1K kg. 6882
— Tb. 28 mm OL.42.2K kg. 4121
— Tb. 30 mm OL.60.1K kg. 21000
— Tb. 32 mm OL.42.1K kg. 10000
— Tb. 34 mm K.41.2B kg. 4940
— Tb. 36 mm OL.44.2K kg. 5690
— Tb. 36 mm OL.44.4K kg. 4650
— Tb. 36 mm OL.52.2K kg. 14950
— Tb. 38 mm K.41.2B kg. 1479
— Tb. 38 mm OL.52.2K kg. 15518
— Tb. 40 mm OL.44.3K kg. 2153
— Tb. 40 mm R.ST.13.A.N. kg. 13813
— Tb. 63 mm OL.52.2K kg. 7040
— Tb. 64 mm OL.44.2K kg. 6150

NOTĂ : Tabla se încadrează în dimensiunile 1500—2000×6—10000

OȚEL CARBON
— OSC 10 ∅ 10 kg. 200
— idem ∅ 12 kg. 500
— idem ∅ 14 kg. 500
— idem ∅ 16 kg. 1500
— idem ∅ 18 kg. 700
— idem ∅ 20 kg. 500
— idem ∅ 22 kg. 1000
— idem ∅ 25 kg. 500
— OSC 7 ∅ 25 kg. 1202
— idem ∅ 27 kg. 7640
— idem ∅ 28 kg. 30000
— OSC ∅ 28 kg. 3000
— idem OSC 10 ∅ 28 kg. 500
— idem OSC 7 ∅ 30 kg. 446
— Poldy EZH 32 kg. 877
— U10A 40 kg. 978
— U10A 50 kg. 364
— U10A 70 kg. 355
— U 10 A 80 kg. 500
— U 10 A 90 kg. 500
— OSC 10 150 kg. 500
— OSC 10 160 kg. 500
— idem 180 kg. 500
— idem 12×12 kg. 200
— idem 25×25 kg. 600
— OSL 1 50×50 kg 2047
— OSL 1 60×60 kg. 3229

OȚEL ALIAT SCULE
— H 12 ∅ 10 kg. 200
— 3H 2V8 ∅ 20 kg. 200
— VSCW 20 ∅ 32 kg. 3000
— VM 18 35 kg. 200
— VM 18 40 kg. 200
— H 12 70 kg. 500
— 5HV 25 80 kg. 1000
— 5HV 25 90 kg. 1000
— VSCW 20 100 kg. 172

Supliment la nr. 51 1981 Revista ECONOMICA

— VM 18 120 kg. 500
— W 2581 30×30 kg. 72
— W 2842 140×50 kg. 217
— W 2842 160×160 kg. 173
— W 2581 200×80 kg. 523
— W2581 100×35 kg. 308

OȚEL RAPID

— W 3355 ∅ 16 kg. 400
— W 3343 ∅ 5.8 kg. 41
— W 3343 18 kg. 610
— W 3355 8×8 kg. 90
— W 3355 10×6 kg. 200
— Rp 3 16×4 kg. 80
— W 3355 16×4 kg. 300
— W 3355 16×6 kg. 400
— W 3355 60×16 kg. 40
— W 3355 80×20 kg. 89
— W 3355 100×20 kg. 65

ȚEVI CONSTRUCȚII

— 6×1 OLT 35 kg. 800
— 7×1,5 ST.35 kg. 2000
— 13×2 OLT 35 kg. 211
— 13,5×2,9 ST.353 DIN kg. 1287
— 15×1 ST35 GBK kg. 800
— 15×1,5 OLT 35 kg. 1000
— 16×1,5 OLT 35.K.II kg. 500
— 16×3 OLT 35 kg. 500
— 16,1×1,98 OLT 35 kg. 1626
— 18×1 ST.35 DIN kg. 295
— 18×2,5 OLT 35 kg. 400
— 18×3 OLT 35.K kg. 67
— OLT 45.K kg. 732
— OLT 45.K.II kg. 2214
— 20×1,2 OLT 35 kg. 367
— 20,1,5 OLT 35.K kg. 244
— OLT 45.K.II kg. 52
— 20×2 ST. 35.8.III kg. 398
— OLT 35.R kg. 443
— OLT 45.R kg. 451
— OLT 35.K kg. 149
— 20×3 OLT 35.K kg. 367
— 21,3×3,6 ST. 35 kg. 1080
— 22×1,5 OLT 3 5.K kg. 382
— 22×2 OLT 35 kg. 400
— 22×3 OLT 35.K.II kg. 469
— 22×4 OLT 35.K kg. 500
— 25×1,5 OLT 35.K kg. 705
— ST.35.DIN kg. 500
— 25×2 OLT 35 K kg. 5664
— 25×3 OLT 35.K.II kg. 3800
— 25×4 OLT 65 kg. 3800
— 28×4,5 OLT 35.K kg. 150
— 30×1,5 OLT 35.K.II kg. 703
— 30×2,5 OLT 35.K.II kg. 741
— 30×4 OLT 35.K kg. 1774
— 32×6 OLT 35 kg. 227
— OLT 65 kg. 242
— 32×7 OLT 35.K.II kg. 2237
— 34×1,5 ST.35.8.II kg. 6930
— 34×2 OLT 35.K.II kg. 2460
— 34×2,5 OLT 35 kg. 2000
— 34×3 OLT 35.K kg. 648
— 35×5 ST.35 kg. 199
— OLT 45.K.II kg. 179
— 35×7 OLT 65 kg. 85
— 38×2,5 OLT 35.K.II kg. 500
— 38×3 OLT 35.KB kg. 6782
— 38×3,5 OLT 35 kg. 97
— 40×2 OLT 35.K kg. 994
— OLT 35 kg. 87
— 40×2,5 OLT 35 kg. 300
— 40×5 OLT 35.K.II kg. 167
— 40×4.5 OLT 35 kg. 102
— 40×7 OLT 45 kg. 12
— 40×9 OLT 45.K.II kg. 106
— 40×10 OLT 35 kg. 2352
— 42×3 OLT 45 kg. 849
— 42×4 OLT 35.K.II kg. 1111
— 42×5 OLT 45 kg. 398
— 42,5×5 ST 35 kg. 260
— 45×4 OLT 35.K.II kg. 700
— OLT 45.K kg. 682
— 45×5 OLT 45 kg. 29
— 48×8 OLT 35.K.II kg. 521
— OLT 35.K.II kg. 569
— 45×9,5 OLT 35 kg. 191
— 48×8 OLT 65 kg. 1500
— 48,3×2,9 ST.4 kg. 479
— 80×8 OLT 45K kg. 600
— 50×3 OLT 35 kg. 35
— 50×8 OLT 35 kg. 400
— 65×8 OLT 35 kg. 691
— 95×14 OLT 65 kg. 2786
— 95×16 OLT kg. 208
— 102×8 OLT 35. Kkg. 516
— 102×18 OLT 65 kg. 294
— 108×7 OLT 45.K.II kg. 450
— 108×8 OLT 35.R kg. 1370
— 108×16 OLT 45 kg. 1600
— 108×18 OLT 65 kg. 67
— 108×20 OLT 45 kg. 1000
— 114×8 OLT 45.K kg. 2000
— 114×10 OLT 65 kg. 10000
— 114×22 OLT 35 kg. 194
— 127×6 OLT 45 kg. 1000
— 127×18 OLT 35.K.II kg. 1500
— 127×22 OLT 35.K.II kg. 3300
— 127×25 OLT kg. 72
— 133×4 OLT 45 kg. 2000
— 133×8 ST.45.8III kg. 115
— OLT 35 kg. 800
— 133×22 OLT 35 kg. 1668
— 140×10 OLT 35.K kg. 1928
— 140×12 OLT 65 kg. 10000
— 140×14 OLT 65 kg. 5000
— 140×16 OLT 45 kg. 5936
— 140×20 ALT 45 kg. 2500
— 140×22 OLT 35 kg. 1000
— 140×25 OLT 45 kg. 5210
— 146×5 OLT 35.K.II kg. 1474
— 146×8 OLT 45 kg. 2127
— 146×12 OLT 45 kg. 500
— 146×18 OLT 45 kg. 2000
— 146×20 OLT 45 kg. 1141
— 146×25 OLT 45 kg. 1500
— 146×28 OLT 45.K kg. 1230
— 152×8 OLT 35 kg. 1000
— 152×20 OLT 35 kg. 3000
— OLT 35.K kg. 411
— 152×22 OLT 45 kg. 500
— 152×36 OLT 65 kg. 2800
— 159×12 OLT 45 kg. 622
— 159×28 OLT 35 kg. 2000
— 168×8 OLT 45.R kg. 496
— 168×14 ST.2 kg. 1372
— 168×14 ST.4 AI kg. 3074
— 168×16 OLT 35.KII kg. 3260
— 168×16 OLT 45 kg. 2181
— 168×18 OLT 45 kg. 8000
— 168×20 OLT 45.K kg. 216
— 168×22 OLT 45 kg. 8000
— 168×22 OLT 45 kg. 752
— 168×36 OLT 45 kg. 5699
— 168×36 OLT 35 kg. 3157
— 168,3×22 ST.35 kg. 855
— 178×12 ST.4 kg. 696
— 178×2 ST.2 kg. 648
— 178×14ST.2 kg. 134
— 178×14 ST.4 kg. 3086
— 178×18 OLT 45 kg. 274
— 178×36 OLT 35 kg. 772
— 194×12 ST.2 kg. 2398
— 194×12 ST.4 kg. 964
— 794×14 OLT 45 kg. 1267
— 194×14 OLT 45.K kg. 1976
— 194×18 OLT 35 kg. 4061
— 194×20 OLT 35 kg. 1567
— 194×22 OLT 65 kg. 242
— 194×22 OLT 45 kg. 1178
— 194×32 OLT 45 kg. 2767
— 219×16 OLT 65 kg. 10000
— 219×20 OLT 35 kg. 5000
— 219×22 OLT 45 kg. 6000
— 219×28 OLT 45 kg. 1387
— 245×8 ST.4 kg. 3548
— 245×8 ST.2 kg. 16000
— 245×10 OLT 35.K kg. 2250
— 273×10 OL T35.R kg. 45
— 279×12 ST.35.8 DIN kg. 1050
— 273×18 OLT 65 kg. 20000
— 273×14 OLT 45 kg. 188
— 273×20 OLT 65 kg. 3340
— 273×20 OLT 45 kg. 4017
— 273×32 OLT 45 kg. 7029
— 273×36 OLT 45 kg. 1620
— 299×12 ST.4 kg. 1163
— 299×28 OLT 45 kg. 621
— 299×32 OLT 45 kg. 5000
— 299×36 OLT 45 kg. 2417
— OLT 45 K.II kg. 3377
— 323,9×12,5 OLT 45 K.II kg. 828
— 323,9×12,5 OLT 45 K.II kg. 1673
— 324×20 OLT 45 kg. 133
— OL 52.3K kg. 1500
— 324×28 OLT 45 kg. 3062
— 325×8 ST.2 kg. 1987
— 325×10 ST.2 kg. 604
— 325×11 ST.2 kg. 469
— 325×12 ST.4 kg. 3160
— 325×16 OLT 35 kg. 694
— 325×25 OLT 45 kg. 314
— 356×10 ST.4 kg. 2089
— OLT 35.R kg. 152
— 356×14 10 KAN kg. 382
— 356×20 OLT 45 kg. 1840
— 377×28 OLT 45 kg. 1497
— 377×30 OLT 45 kg. 934

PROFILE INOX ȘI ALIATE

Oțel rotund tras

— ∅ 1,2 4360 kg. 22
— ∅ 2,5 4360 kg. 25
— ∅ 5 4301 kg. 400
— ∅ 5,1 4006 kg. 80
— ∅ 6 4006 kg. 208
— ∅ 6 4301 kg. 222
— ∅ 7 4021 kg. 323
— ∅ 8 4006 kg. 417
— ∅ 84306 kg. 355
— ∅ 9 4016 kg. 75
— ∅ 10 4016 kg. 412
— ∅ 10 4002 kg. 270
— ∅ 10 4006 kg. 389
— ∅ 10 4301 kg. 1522
— ∅ 10 AK.2 kg. 252
— ∅ 14 4016 kg. 204
— ∅ 15 4006 kg. 350
— ∅ 16 4016 kg. 543
— ∅ 16 7386 kg. 200
— ∅ 18 4006 kg. 501
— ∅ 18 4360 kg. 1035
— ∅ 20 4500 kg. 1009
— ∅ 20 4006 kg. 325
— ∅ 20 4016 kg 360
— ∅ 20 2413 kg. 222
— ∅ 20 PAK.1 kg. 146
— ∅ 22 4523 kg. 432
— ∅ 22 4006 kg. 200
— ∅ 22 4303 kg. 1106
— ∅ 22 H18N10T kg. 1575
— ∅ 22 PAK.1 kg. 336
— ∅ 24 4301 kg. 2000

— ∅ 24 4762 kg. 1000
— ∅ 25 4435 kg. 215
— ∅ 25 4002 kg. 180
— ∅ 25 4301 kg. 1013
— ∅ 25 4306 kg. 72
— ∅ 25 7733 kg. 416
— ∅ 25 4H13 kg. 105
— ∅ 25 AKVS kg. 216
— ∅ 26 4541 kg. 956
— ∅ 26 4762 kg. 1002
— ∅ 26 AKVS kg. 143
— ∅ 26 2H13 kg. 297
— ∅ 28 4306 kg. 243
— ∅ 28 7362 kg. 402
— ∅ 30 4006 kg. 204
— ∅ 30 4012 kg. 546
— ∅ 30 4301 kg. 1682
— ∅ 30 4762 kg. 487
— ∅ 30 AKVS kg. 553
— ∅ 45 7131 kg. 500
— Hexagon 14 4541 kg. 69
— idem 17 4301 kg. 101
— idem 19 URANUS kg. 419
— idem 22 4541 kg. 107
— idem 30 4016 kg. 152
— idem 32 4541 kg. 205
— idem 336 4006 kg. 274
— idem 41 4006 kg. 27
— Oţel rotund ∅ 12 4006 kg. 1023
— idem ∅ 30 60Si15A kg. 2825
— Bandă inox. 25×5 4828 kg. 229
— idem 25×6 4541 kg. 272
— idem 40×10 4828 kg. 340
— idem 40×10 4841 kg. 4127
— idem 45×16 4841 kg. 115
— 50×5 4541 kg. 412
— idem 50×5 4762 kg. 200
— idem 50×5 4828 kg. 445
— idem 50×5 4841 kg. 830
— idem 50×6 4841 kg. 433
— idem 50×8 4841 kg 338
— idem 50×10 4016 kg. 724
— idem 50×14 4841 kg. 150
— 50×16 4841 kg. 11075
— 60×10 4541 kg. 123
— 60×10 4841 kg. 172
— 60×12 4301 kg. 240
— 70×5 4541 kg. 500
— 70×6 4 541 kg. 272
— 70×8 4571 kg. 129
— 75×5 4571 kg. 398
— 60×14 4510 kg. 191
— 60×18 4571 kg. 362
— 60×20 4000 kg. 292
— 60×30 4571 kg. 27
— 70×12 4006 kg. 143
— 70×20 4541 kg. 215
— 70×30 AKVS kg. 125
— 80×10 4006 kg. 178
— 80×12 4006 kg. 322
— 80×12 4828 kg. 172
— 80×25 4841 kg. 301
— 80×40 4762 kg. 677
— 80×14 4541 kg. 100
— 90×16 4841 kg. 390
— 100×16 4510 kg. 163
— 110×40 4762 kg. 404
— 140×20 4828 kg. 110
— 150×20 4571 kg. 230
— Oţel rot. ∅ 332 4301 kg. 1170
— idem ∅ 34 4006 kg. 127
— ∅ 36 4571 kg. 170
— ∅ 40 4006 kg. 218
— ∅ 45 4006 kg. 08
— ∅ 50 5637 kg. 512
— ∅ 50 4006 kg. 269
— Rotund ∅ 50 4571 kg 198
— ∅ 50 1H13 kg. 120
— ∅ 60 HASTELLOY kg. 297
— ∅ 65 4016 kg. 195
— ∅ 70 4435 kg. 129
— ∅ 75 4541 kg. 545
— ∅ 80 4016 kg. 286
— ∅ 80 AKVS kg. 147
— ∅ 100 8189 kg. 3814
— ∅ 100 HASTELLOY kg. 39
— ∅ 110 kg. 246
— Pătrat 100×100 4541 kg. 434
— 120×120 4435 kg. 1225
— 120×120 4306 kg. 1190
— 250×250 4435 kg. 625
— 400×400 7035 kg. 4900
— 200×200 4435 kg. 1900

ŢEVI INOX ŞI ALIATE

— 8×1,5 4306 kg. 50
— 10×1 4571 kg. 19
— 14×2 4841 kg. 52
— 15×1,2 4841 kg. 27
— 15×2,5 4541 kg. 109
— 16×2 4401 kg. 20
— 16×2 4841 kg. 245
— 18×2,5 4301 kg. 50
— 18×3 5415 kg. 65
— 20×3 4762 kg. 568
— 20×1,5 4301 kg. 99
— 20×2 4841 kg. 389
— 22,2×25 4841 kg. 210
— 25×1,6 4306 kg. 558
— 25×2 4547 kg. 370
— 25×2 4301 kg. 962
— 25×2 4841 kg. 1344
— 25×2,5 URANUS kg. 1142
— 28×2 4841 kg. 3000
— 28×3 4841 kg. 95
— 30×4 4841 kg. 246
— 32×3 4841 kg. 619
— 34×3,5 4841 kg. 268
— 35×2,5 4713 kg. 836
— 35×2,5 4841 kg. 1030
— 35×2,5 4742 kg. 550
— 38×4 4878 kg. 95
— 38×8 ASTM 200 kg. 190
— 40×4 4841 kg. 1000
— 42×2,5 7380 kg. 1965
— 42×3 4842 kg. 634
— 45×2,5 7380 kg. 365
— 48×5 4841 kg. 431
— 50×5 7218 kg. 282
— 60×1,25 7220 kg. 1406
— 60×4 4510 kg. 200
— 60×3 4841 kg. 300
— 60×4,5 5415 kg. 246
— 60×6 7362 kg. 114
— 60×6 4841 kg. 800
— 63,5×3,5 4841 kg. 560
— 70×7 7380 kg. 199
— 70×7 4845 kg. 144
— 70×4 URANUS kg. 3100
— 73×3 4021 kg. 1000
— 76,1×2 4306 kg. 2303
— 88,9×8 7362 kg. 298
— 89×8 7335 kg. 3004
— 101,6×5 3415 kg. 98
— 110,6×5,7 ASTMA kg. 562
— 102×4 4541 kg. 1097
— 102×9 4541 kg. 812
— 108×4 4864 kg. 1611
— 108×4 URANUS kg. 652019
— 114,3×4 5415 kg. 208
— 168,3×5 4301 kg. 380
— 168,3×7 IFG29T kg. 1290
— 219,1×5,9 FG29T kg. 1150
— 219×8 FG29T kg. 652
— 273×4 4301 kg. 1903
— 457,2×6,3 4306 kg. 213
— 508×6,3 4306 kg. 229
— 50×11 7362 kg. 282
— 127×12 7335 kg. 889
— 140×12 4573 kg. 131
— 150×14 4828 kg. 263
— 160×14 4541 kg. 354
— 168,3×12,5 7386 kg. 8237
— 168,3×14,3 ASTM200 kg. 1570
— 245×22 7380 kg. 700
— 273×9 4541 kg. 920
— 273×4,2 7386 kg. 470
— 273×32 7779 kg. 43
— 273×36 7715 kg. 574
— 273×14 ASTM-200 kg. 1170
— 323,9×14,2 7362 kg. 1181
— 323,9×17,4 4828 kg. 1613
— 355,6×16 7386 kg. 2442
— 160×2,5 4841 kg. 158
— 323,9×6,3 7336 kg. 6069
— 323,9×6,3 7336 kg. 13878
— 324×8 7336 kg. 9436
— 324×8 7336 kg. 4989

TABLĂ INOXIDABILĂ ŞI ALIATĂ

— Tablă inox 0,3 4306 21
— idem 0,3 4541 84
— idem 0,3 4571 15
— idem 0,4 4541 99
— idem 0,5 4301 3094
— idem 0,5 3028 1308
— idem 0,8 5028 200
— idem 1,2 65 G 118
— idem 1,5 0904 12 000
— idem 2 1006 428
— idem 2 5028 5,35
— idem 2 4742 64
— idem 2 7386 306
— idem 2,5 5028 1274
— idem 2,5 65 G 374
— idem 3 4724 192
— idem 3 4511 104
— idem 3 5637 170
— idem 3 4360 111
— idem 3 4000 605
— idem 3 4510 1455
— idem 3 4571 1287
— idem 3 8159 200
— idem 3,4 7386 876
— idem 4 4360 226
— idem 4 4713 256
— idem 4 7335 143
— idem 5 4713 1244
— idem 5 4752 310
— idem 5 65 G 420
— idem 6 4000 1325
— idem 6 4510 1904
— idem 6 4713 75
— idem 6 4841 4 000
— idem 6 5680 479
— idem 8 4006 68

BARE TRASE

— ∅ 5 OL 37 kg. 1000
— ∅ 7,5 OL 50. 1K kg. 2612
∅ 8,2 OLC 25 kg. 982
∅ 52 OLC 45 kg. 4770
— OLC 60 kg. 2770
∅ 53 OL 60 kg. 700
∅ 55 OLC 35 kg. 927
— OLC 45 kg. 466
— OLC kg. 3850
— Bare
— OL 50 1K kg. 7690
∅ 70 OLC 15 kg. 1560
— OLC 55 kg. 5087
— OL 37 kg. 1040
— OL 60 1K kg. 1830

— Exg. 10 OLC 35 kg. 500
— 11 idem kg. 500
— OL 50 1K kg. 735
∅ 8-18 MC 10 kg. 840
— Exg. 12 OL 50 IK kg. 500
∅ 8,5 Arc 5 kg. 600
— ∅ 9,2 21 MOMC 12 kg. 227
— ∅ 10 Arc 5 kg. 325
∅ 16 35 M-16 kg. 31
∅ 21 40 C-10 kg. 2400
— Exg. 50 13 CH 30 kg. 898

LAMINATE ALAMĂ
— Am 58 1/2 T ∅ 45 kg. 200
— Am 58 M ∅ 80 kg. 200
— Am 63 1/2 T patr. 8 kg. 14
— Am 63 M Tab. 10 mm kg. 189
— Am 58 1/21 exg. 17 kg. 500
— Am 58 1/2T lat 60x20 kg 800
— Someș 17 Tv. ∅ 19x1 kg. 237
— MS 71 F 33 Tv. ∅ 20x2 kg 353
— Am 63 1/2T Tv ∅ 35x5 kg. 1071

LAMINATE ALUMINIU
— Anticoridal ∅ 60 kg. 536
— Al 99 Tab. 15 mm kg. 1190
— Anticoridal ∅ 50 kg. 386
— Al 99 1/2T STAS 2339 ∅ 65 kg. 529
— Al. Mg 3 Tab. 6 mm kg. 1803
— Al Mg 2,5 Tab 30 mm kg. 942

LAMINATE BRONZ
— Bucșe Tv. ∅ 105x70 Bz 141 kg. 1857
— Cu Al 9 Mn2 ∅ 40 kg. 563

Laminate plumb
— Tab. Pb. 32 mm kg. 368
— Tv. Pb. 3 ∅ 66x3 kg. 600

LAMINATE CUPRU
— Bara rot. Cu 9 1/2 T ∅ 10 kg 100
— idem ∅ 0 kg. 200
— idem M ∅ 70 kg. 100
— idem Cu 9 M ∅ 100 kg. 242
— Patr. 9 1/2 T — 90 kg. 108
— Placă Cu 9 M — 12 mm kg. 195
— Bare late Cu 9 1/2 T kg. 200
— idem 20x10 kg. 200
— idem 20x15 kg. 470
— idem 36x12,5 kg. 751
— idem 60x10 kg. 434
— idem 100x20 kg. 210
— Tv. Cu 9 1/2 T ∅ 14x1 kg. 938
— Tv. idem ∅ 20x2 kg. 157
— Tv. idem ∅ 20x2,5 kg. 629
— Tv. idem ∅ 28x3 kg. 389
— Tv. idem ∅ 32x4 kg. 345

SÎRMĂ ALUMINIU
— Sîrmă AlMg 3 ∅ 1,8 kg. 176
— idem ∅ 2,4 kg. 353

FITINGURI
— Mufă 1" 1306 forjat buc. 150
— idem 3" idem buc. 14
— idem 1 1/4" idem buc. 100
— idem redusă 1/2—3/8" f buc. 50
— idem 3/4—1/2" buc. 100
— idem 1—3/4" buc. 100
— idem M2SD—3/4" fig. 271 buc. 50
— idem 1/4" idem buc. 300
— idem 1" idem buc. 400
— idem 1 1/2" idem buc. 50
— idem 3" idem buc. 10
— idem 4" idem buc. 10
— Curbe G-4—1/2" fig. 1 buc. 50
— idem G-1—3/8" idem buc. 50
— idem G-1—1" idem buc. 50
— idem —1/2" idem buc. 50
— Piuliță P4 1/2" fig. 310 buc. 100
— idem 3/4" idem buc. 50
— Racord O1 U1—1/4" idem buc. 200
— idem —3/8" idem buc. 100
— Dop T-9—3/8" fig 290 buc. 100
— idem 1/4" buc. 150
— idem 1/2" buc. 50
— idem 3/4" buc. 100
— idem 1 1/4" buc. 50
— idem 1 1/2" buc. 50
— Cruce C-1—3/4" fig. 180 buc. 200
— Reducție 2"—1 1/4" buc. 50
— idem 3/4"—1/2" idem buc. 30
— idem —3/8" buc. 50
— idem 1—1/2" buc. 100
— idem 1/2"—1 1/4" buc. 340
— idem 1 1/2—1 1/4" buc. 100
— Cot 44—3/4" fig. 92 buc. 100
— Cot rac 01 UA2 3/4" fig. 97 buc. 150
— Cot. rac. 01 UA2—1" fig. 97 buc. 50
— idem UA1—11/4" fig. 95 buc. 50
— idem 2" buc. 75
— idem 3" buc. 30
— Niplu N8—1/4" fig. 280 buc. 300
— idem 1/2" buc. 500
— idem 1" buc. 400
— idem 3/8" buc. 200
— idem S—D 1/4" fig. 281 buc. 200
— idem 3/4" buc. 100

ROBINEȚI, CLAPETE
— Clapă reglare Dn. 175 LIV buc. 4
— idem 225 buc. 3
— Robinet fig. 83—1/2" buc. 100
— idem 800 3/8" buc. 200
— idem 1 1/4" buc. 200
— idem sertar cod 6 Dn. 350 buc. 1
— idem drept cod 13 Dh 50 buc. 20
— idem trecere fig. 83—3/8" buc. 143
— idem cap fig. 800—1/2" buc. 200
— idem 812 1" buc. 63
— aburi fig. 4001—1/2" buc. 50
— idem 1" buc. 150
— idem reținere 4005 1/2" buc. 150
— idem 1" buc. 100
— ventil 4121 1/2" buc. 50
— idem golire 4123 3/2" buc. 50
— idem sertar cod 11 Dn. 250 buc. 1
— idem cutie cod 15 Dn. 65 buc. 80
— Clapă valvă cod 22 Dr. 65 buc. 50
— idem 250 buc. 3
— Sorb cod 25 cu ventil Dn. 80 buc. 5
— idem Dn. 300 buc. 2
— Clapetă cod 11 reține Dn. 80 buc 10
— Robinet clapă 4631 Dn. 50 buc. 75
— idem cep 2 1/2" ST. 1058 buc. 20
— Sorb flanșe 100 cod 24 buc. 2
— idem ventil cod 25 Dn. 250 buc. 2
— Rob. cep F. 10/80 ST. 1603 buc. 30
— idem aburi 4001—1 1/4" buc. 100
— idem ventil 4121 1 1/4" buc. 50

MOTOARE ELECTRICE
— ASI 1,3—3000 B 14 buc. 10
— idem 2,2—1500 B5 buc. 8
— idem 1,1—1000 B5 buc. 20
— idem 2,2—1000 B5 buc. 80
— idem 0,37—3000 B3 buc. 10
— idem 11—750 B3 buc. 1
— idem 1,1—1500 B3 2 axe buc. 165
— idem 1,5—1000 B3 buc. 30
— idem 0,6—1500 B3 500 V buc. 1
— idem 1,5—1710 B5 60 Hz buc. 1
— idem 2,2—1000 B3 B5 buc. 36
— idem 22—1000 B3 buc. 16
— idem 30—1000 B5 buc. 1
— idem 15—750 B3 buc. 2
— idem 22—1500 B5 buc. 9
— idem 75—1500 B3 buc. 1
— idem 75—1000 B3 buc. 1
— idem 55—1000 B3 buc. 10
— AE 17—1000 buc. 4
— idem 22—1500 buc. 2
— MI B2 110—750 buc. 3
— ASFM 10—1500 B3 buc. 1
— idem 15—1500 B3 buc. 2
— AIFM 15—1000 buc. 8
— idem 15—1500 B5 buc. 5
— C.C. 1,7—1500 110 V buc. 28
— idem 2,7—1500 110 V buc. 30
— MCM 802 7,5—1000 440 V buc. 3
— idem 803 11—800 440 V buc. 2
— idem 804 15—750 440 V buc. 2

VENTILATOARE
— VAT 315—0,37/1500 buc. 6
— VAT 315/6—0,55/1500 buc. 10
— VAT 315/12—0,55/3000 buc. 5
— VAT 400/12—0,37/1500 buc. 3
— VAT 500/12—5,5/3000 buc. 1
— V 4250—100H/60—3 buc. 1
— V 10—630Q—250 H 680—3 buc. 3
— V 491Q—315H—240—5 buc. 5
— V 4910—315—H—320—3 buc. 8
— V 4320—355H—540—12 buc. 8
— V 10—630Q—355H—720—14 buc. 2
— V 432Q—400H—560—3 buc. 18
— V 1—5600—500H—550—12 buc. 9
— V 432Q—500H—555—5 buc. 1
— V 4320 G Q—560H—600—14 buc. 2
— V. 432G Q—600H—545—10 buc. 1
— V. 432G Q—630H—540—8 buc. 2
— V 432 Q—630H—620—3 buc. 3
— V1—710 Q—630H—950—3 buc. 4
— V 432G Q—680H—190—5 buc. 1
— V 407G Q—710H—88—3 buc. 3
— V 432G Q—730H—522—3 buc. 1
— V. 472 Q—900H—372—5 buc. 3
— V 407G Q—100H—166—12 buc. 1
— V. 432 Q—1000 H—506—12 buc. 5
— V 432 Q—1000H—525—5 buc. 1
— V 432Q—1000 H—530—12 buc. 11
— V 407G Q—1600 H—46 — 12 buc. 2
— V 472G Q—2000 H—70 — 3 buc. 1
— V 473 Q—2500 H—310 ∅-5 buc. 7
— V 454 Q—2500 H—565 — 5 buc. 10
— V 433 Q—2800 H—430—5 buc. 4
— V 433 Q—2800 H—560—3 buc. 4
— V 426G Q—3550 H—78—3 buc. 1
— V 427 Q—500 H—94—14 buc. 6
— V 427 Q—3550 H—98—16 buc. 18
— V 426 Q—4000 H—80—7 buc. 12
— V 427 Q—4500 H—94—7 buc. 19
— V 427 Q—4500 H—94—16 buc. 6
— V 427 Q—5600 H—91—5 buc. 5
— V 474G, Q—7100 H—70—6 buc. 1
— V 474G Q—7100 H—115—7 buc. 2
— V 427G Q—8000 H—95—3 buc. 1
— V 483G Q—8000 H—300 ∅—5 buc. 1
— V 474 Q—9000 H—98—7 buc. 7
— V 474 Q—9000 H—98—16 buc. 6
— V 426 Q—9000 H—140—5 buc. 18
— V 427 Q—9000 H—140—14 buc. 15
— V 475 Q—10000 H—206—12 buc. 1
— V 474G Q—11200 H—210—3 buc. 2
— VRCV Q—12500 H—16 buc. 3
— VRCV Q—12500 H—60 buc. 2
— IRD Q—14000 H—47 buc. 2

MATERIALE COMPLETARE
— Colector PM 41609 350A buc. 12
— Colector PM 46530 500 A buc. 1
— Colector GES 500A buc. 5
— Colector PM 45407 buc. 3
— Disp. comandă AFL 220 V buc. 7
— Întrerup. aut. prot. 0,25 A buc. 139
— idem 0,40A buc. 20

— idem 1A buc. 180
— idem 2,5A buc. 20
— Transf. aprindere 5000V buc. 7
— idem T-21 5—15 buc. 11
— Ventil pneum. tip 9500 buc. 49
— idem reglare tip B4 F20 buc. 9
— idem V4 F25 buc. 36
— idem B4 F25 buc. 27
— idem cu membrană buc. 21
— idem electromag. 24 Voc Nw 65 buc. 43
— idem Nw 80 buc. 34
— idem Nw 80 buc. 6
— idem pt. păcură Nw 80 buc. 4
— idem SFM 80 buc. 10
— idem 24 Vcc Nw 100 buc. 24
— Motoreduct. DK D-0350 0506 buc. 1
— Motovariator R 93 W/A 220 V buc. 1
— idem VZI DK—6 buc. 1
— idem 3VZI—DT 80 buc. 2
— Variator turație PIV AKO 30—1—6 buc. 1
— idem FREO 50 Hz buc. 1
— Electrovariator buc. 1
— Electromotor ASM 133 4 KW 1000 buc. 5
— Butelie NUL GAS N 2 pt. Mescalit buc. 43
— Reductor pt. butelie cu manom.
— Termostat pt. termocuți
— Butelie exo. 002 pt. infralit. buc. 80
— Reductor cu manometru pt. butelie buc. 96
— Contractori CE 5—GB—11 buc. 16
— idem buc. 3
— Amestecător Gaz-aer R 1" buc. 1
— idem N 5866 buc. 1
— Arzător comb. lichid 117 G-32 buc. 1
— idem ulei buc. 2
— Amestecător gaz-aer tip VSB 424 buc. 2
— Reg. aer-gaz 1/2—1 tip 7218 buc. 3
— idem HAUK 3/4"—3/4" buc. 10
— Reg. cu disp. SV 20 buc. 7
— idem SV 25 buc. 1
— idem SV 40 buc. 7
— idem SV 50 buc. 3
— idem gaz F. disp. SV 65 buc. 3
— idem SV 50 buc. 3
— idem cu disp. SV 50 buc. 14
— idem f-disp. SV 50 buc. 1
— idem SV 65 buc. 1
— idem pres. tip 226 HE buc. 1
— idem cu membrană Nw 15 buc. 1
— idem f. disp. SV 20 buc. 3
— idem cu disp. SV 40 buc. 3
— idem pres. tip 226 HE buc. 6
— Supapă sig. tip 8664 buc. 6
— Ventil sig. cu pilot S-100 buc. 2
— idem S-100 Nw 150 buc. 2
— idem S-100 Nw 100 buc. 3
— Aparat mescalit buc. 8
— Debitmetru gaz 0,03—0,35 Nm 3/4 buc. 20
— idem 0,03—0,35 buc. 17
— idem 0,03—0,50 buc. 23
— idem 1—13 idem buc. 23
— idem 1,5—15 idem buc. 39
— idem 1,4—16 idem buc. 2
— idem 2—20 idem buc. 30
— idem 2—35 idem buc. 10
— idem ext. 8—80 Nm3/h buc. 20
— idem gaz 30—400 bit/h buc. 52
— Manometru cu cont. ∅ 160 0—6 bari buc. 27
— idem ∅ 160 0—6000 m CA buc. 49
— idem ∅ 160 0—1000 m CA buc. 7
— idem dif. ∅ 160 1000 m CA buc. 11
— idem ∅ 160 0—1600 m CA buc. 64
— Manometru CONT. ∅ 160—1000+ 1500 m CA buc. 29
— idem buc. 9
— idem buc. 10
— Clapetă reținere 52 buc. 1
— Aprinzător ZBG buc. 12
— Regulator temp. 30—100° C buc. 1
— idem 10—110° C buc. 1
— idem 40—140° C buc. 6
— Rotametru gaz 5—50 buc. 2
— Termostat pt. termocuple buc. 2
— Termoregulator 10—110° C buc. 7
— Traductor tensiometric buc. 5
— Termocuplu cu cot 90° Pt. PhPt 710/570 buc. 45
— Termocuplu NiCrNi L=1200 tije 250 uc. 268
— Termocuplu NiCrNi L-750 buc. 1
— Termocuplu NiCrNi 0-1200° buc. 1
— Autotransformator RTPS 580/6 buc. 10
— Analizoare infralit buc. 35
— Catalizator RO 21 kg. 1000

ELEMENTE DE AUTOMATIZARE

— Automat ardere ACT-379 buc. 6
— Bobină simetrizare BS 100/380 V buc. 4
— Bobină BF 1/0,6 A buc. 55
— Cutie conexiuni CCD—2090 buc. 9
— Sepaartor galvanic ELX-251 buc. 67
— Sursă alimentare FE 101-BG buc. 11
— idem FE 103—BC buc. 2
— Termocuplu 26001512 buc. 30
— idem 262001524 buc. 30
— idem 262005524 buc. 15
— idem 262001522 buc. 50
— idem 263001143 buc. 17
— idem 263001153 buc. 46
— idem 263001155 buc. 39
— idem 263002153 buc. 150
— idem 263002182 buc. 90
— idem 263002184 buc. 30
— idem 263003106 buc. 25
— idem 263003193 buc. 10
— idem 263004102 buc. 100
— idem 263004108 buc. 30
— idem 263005184 buc. 11
— idem 263006185 buc. 20
— idem 263006255/900 buc. 12
— idem 263001483/450 buc. 54
— idem 263002183 buc. 50
— idem 263003102 buc. 30
— idem 263003104 buc. 30
— idem 263003192 buc. 15
— idem 263004103 buc. 30
— idem 263004105 buc. 25
— idem 263004107 buc. 10
— idem 263005433/450 buc. 11
— idem 263005484/770 buc. 15
— idem 264002172 buc. 40
— idem 264002174 buc. 12
— Termocuplu 264002182 buc. 2
— idem 264006144 buc. 10
— idem 264006155 buc. 10
— idem 264006183 buc. 20
— idem 264002183 buc. 10
— idem 264006153 buc. 20
— idem 264006182 buc. 10
— idem 264002151 buc. 8
— idem 263004002/2 buc. 50
— idem 283004064/4 buc. 18
— idem 286001106 buc. 30
— Termorezistență 2120034252/250 buc. 20
— idem 2120034252/400 buc. 40
— idem 2180032374/750 buc. 10
— idem 2930032000 buc. 250
— Adaptor indicator poziție AIP—90—1 buc. 3
— Aparat regulator AR-192, 2mA-10 MO buc. 3
— Element fixare ELX-115 buc. 1
— Logometru EKL 10/C 11 0-150° C buc. 1
— Manometru tub UMPB 0—3, 0—800° C buc. 4
— Supraveghetor SFT 168-1 buc. 3

TABLOURI DE COMANDĂ

— Mașină de miezuit prin împușc. M 1-2,5G
— Cutie comandă L 17575/02 buc. 2
— idem — Bazin călire ulei L 19144/02 buc. 1
— Cutie față macara buc. 5
— Mașină răzuit forme L 18130/00 buc. 2
— Masă vibratoare L 18680/05 buc. 6
— Cărucior transfer L 19157/01 buc. 1
— Maș. curățat cu alice cu bandă reversibilă L 14380/00 buc. 1
— Cuptor carusel L 15177/01 buc. 1
— GEP 60 L 15837/00 buc. 23
— Maș. de format MF 73 L. 16152/00 buc. 1
— Cupt. baie sare OGP-1 L 16228/00 buc. 1
— GEN-40 L 16366/00 buc. 2
— GEN 40 idem /01 buc. 8
— GEN-40 L. 16462/00 buc. 2
— Linie continuă de îmbunătățire tuburi L 16668/09 buc. 1
— GEN-20 L 16782/00 buc. 1
— GEN-60 L 16783/00 buc. 4
— GEN-60 L 16783/01 buc. 1
— Linie continuă pt. recristalizare L 17343/00 buc. 2
— Maș. de miezuit șuruburi L 17461/00 buc. 1
— Cuptor încălzire pt. forjare L 17587/00 buc. 1
— LII 2,50 L 17575/00 buc. 2
— Maș. de amestecat staționară L 18118/00 buc. 1
— Maș. de miezuit L 18366/03 buc. 5
— Maș. verticală împușcat miezuri III-16 L 18368/00 buc. 5
— Linie formare mecaniz. LFM-5 L 18401/00 buc. 1
— Maș. miezuit MIC-30VG L 18402/03 buc. 10
— idem L 18402/01 buc. 3
— Inducție I. to.
— Tablou cdă. alamă L. 18415/00 buc. 1
— Mașină de miezuit L. 18416/00 buc. 9
— Cuptor SE 13,5 L. 18436/00 buc. 1
— Apregat preîncălz. bare L. 18499/00 buc. 1
— Cuptor cam. electr. cu bazin de apă integrat L. 18608/00 buc. 1
— Linie continuă aut. TT stabilizare L. 18861/08 buc. 1

— Cuptor VE 1P ∅ 15,50 L. 18883/00 buc. 1
— Cuptor VE 7 — ∅ 15:50 L. 18884/01 buc. 1
— Cuptor continuu pr. revenire joasă L. 19143/01 buc. 1
— Panou elicoidal buc. 6
— Mașină răzuit forme
— Tablou comandă L. 15666/00 buc. 1
— Cuptor IR-5 L. 12123/00 buc. 4
— Stand de probe L. 14969/00 buc. 1

CABLURI ELECTRICE

— CSYABY 16x1,5 ml. 1000
— idem 33x2,5 ml. 120
— CSYABZY 16x1 ml. 300
— CSYY 4x1,5 ml. 704
— idem 5x1,5 ml. 500
— idem 7x1,5 ml. 1095
— idem 14x1,5 ml. 700
— idem 16x1,5 ml. 300
— idem 19x1,5 ml. 161
— idem 4x2,5 ml. 984
— idem 5x2,5 ml. 465
— idem 7x2,5 ml. 846
— idem 9x2,5 ml. 3099
— idem 12x2,5 ml. 554
— idem 14x2,5 ml. 529
— idem 16x2,5 ml. 332
— idem 19x2,5 ml. 396
— idem 21x2,5 ml. 290
— idem 24x2,5 ml. 984
— idem 30x2,5 ml. 164
— idem 33x2,5 ml. 109
— CYY 1x1,5 ml. 11210
— idem 3x2,5 ml. 476
— idem 1x4 ml. 1220
— idem 2x6 ml. 650
— idem 1x16 ml. 2835
— idem 1x25 ml. 967
— idem 3x25 ml. 512
— idem 1x50 ml. 5300
— idem 3x70 ml. 200
— idem 1x120 ml. 110
— ACYABY 3x6 ml. 200
— idem 4x6 ml. 1656
— idem 3x240 ml. 570
— CYABY 3x1,5 ml. 1202
— idem 4x4 ml. 1366
— CYABY 4x1,5 ml. 1473
— idem 3x2,5 ml. 899
— idem 4x2,5 ml. 2094
— idem 3x16 ml. 830
— idem 3x25 ml. 1140
— idem 3x35+16 ml. 122
— idem 3x70+35 ml. 132
— idem VLPY 10 ml. 2157
— idem 35 ml. 1000
— idem 70 ml. 1500
— FY 4 ml. 561
— idem 6 ml. 2500
— idem 10 ml. 750
— idem 16 ml. 400
— idem 25 ml. 1300
— idem 50 ml. 4500
— idem 70 ml. 600
— idem 120 ml. 557
— idem 150 ml. 395
— AFY 10 ml. 888
— ACYY 2x6 ml. 70
— idem 3x6 ml. 1328
— idem 3x10 ml. 100
— idem 3x16 ml. 225
— idem 3x25 ml. 300
— idem 3x25+16 ml. 250
— idem 3x35+16 ml. 270
— MCG 3x25 ml. 252
— idem 3x35 ml. 460
— idem 3x35+16 ml. 694
— idem 3x50+25 ml. 1204
— idem 1x70 ml. 755
— MCE 70 ml. 2000
— MYYM 4x1,5 ml. 1000
— idem 2x2,5 ml. 500
— MYYM 3x4 ml. 3500
— idem 2x6 ml. 960
— idem 3x6 ml. 2097
— idem 2x25 ml. 174
— MCM 4x2,5 ml. 502
— FYYA 1,5 ml. 725
— idem 2x1,5 ml. 1789
— idem 4x1,5 ml. 371
— idem 1x2,5 ml. 1679
— idem 3x2,5 ml. 2384
— CNIFF 3x1,5 ml. 45
— idem 5x1,5 ml. 210
— ACHPBI 3x150 ml. 295
— F-750 I ml. 875
— FFF-750 1 ml. 75
— idem 1,5 ml. 708
— idem 2,5 ml. 1853
— MYFF 50 ml. 500

CONDUCTOR DE BOBINAJ

— Cu Em 0,10 ml. 20
— idem 0,12 ml. 34,1
— idem 0,20 ml. 69
— idem 0,30 ml. 130
— Cu Em+bumbac 0,70
— idem 0,80 ml. 131,9
— idem 1 ml. 113,6
— idem 1,1 ml. 45,3
— idem 1,20 ml. 70,6
— idem 1,30 ml. 50
— idem 1,40 ml. 490,1
— idem 1,60 ml. 150
— idem 2833x19,5 ml. 36,6
— Cond. bob. sticlă D∅1,50 ml. 14

APARATAJ ELECTRIC

— Regulator la temperatură 2" 40—0 buc. 40
— TRAFO CIT 400/5 buc. 40
— CITI 300/5 buc. 60
— idem 500/5 buc. 90
— idem 750/5 buc. 100
— idem 1000/5 buc. 30
— idem 1500/5 buc. 105
— idem 2000/5 buc. 25
— idem 2500/5 buc. 4
— idem 3000/5 buc. 51
— TIRBO 6 KV buc. 63
— Manometre MC-1 0-4 bari buc. 100
— idem 0—6 buc. 60
— idem 0—25 buc. 2
— idem 0—40 buc. 8
— Ventile electromag. PN∅5, apă buc. 129
— Separator STIM 20 KV/800A buc. 30
— idem STIP 10 KV/125A buc. 12
— idem STIP 10 KV/630A buc. 75
— Vibrator VEE 250 buc. 21
— idem VEE 600 buc. 12
— Cuplaje el magn. 82, 012, 24. C1 buc. 2
— idem 82, 103, 19, C1 buc. 2
— idem 82, 113, 19, C1 buc. 20
— idem 84, 033, 09, C1 buc. 6
— idem 84, 013, 14, C1 buc. 30
— idem 84, 033, 11, C1 buc. 2
— idem 84, 033, 14, C1 buc. 3

APARATAJ EL J.T.

— Bloc releu termic TSA 1 A Ir. 1A 3660 buc. 50
— idem Ir. 3, 3A 3670 buc. 350
— idem 0,24—0,4A 3670 buc. 50
— idem Ir. 1,3A 3670 buc. 150
— idem Ir. 1—8A 3670 buc. 75
— idem Ir. 2,4—3,3A 3670 buc. 150
— idem Ir. 2,2—4,5 3670
— idem TSA 32A Ir. 6—11A 3672 buc. 50
— idem Ir. 25A 3672 buc. 250
— idem Ir. 32A 3672 buc. 500
— idem TSA 63A 3674 buc. 75
— idem TSA V 400A 3678 buc. 300
— idem TSA 32/15A 3672 buc. 50
— idem 32/20A 3672 buc. 175
— idem TSA 10A Ir. 6A 3670 buc. 100
— idem Ir. 8A 3670 buc. 75
— Bobină electromagnet 650 buc. 1
— idem 6503 buc. 24
— idem 4450 buc. 15
— Buton ciup. cu lampă 665 buc. 100
— idem ciupercă 651A buc. 100
— idem ciup. reținut 652 buc. 450
— idem 652A buc. 250
— Buton cu lampă 653 buc. 200
— idem 653A buc. 300
— Clemă racord 16 mm buc. 2000
— idem 35 mm buc. 513
— Comutator stea triunghi 63A buc. 100
— idem 32A 1723 buc. 500
— idem 32A 1725 buc. 40
— Contactor TCA 6A 2207 4001 buc. 500
— idem TCA 32A 380V 4010 buc. 900
— Contactor TCA 250A 380V 4035 buc. 10
— idem TCA 250A 380V 8173 buc. 16
— idem AR 6A buc. 30
— Contactor AR 10A buc. 100
— idem AR 40A buc. 700
— idem AR 63A buc. 700
— idem AR 160 A buc. 200
— idem AR 160A/500V buc. 20
— idem AR 250A 220V buc. 250
— idem AR 400A buc. 14
— Controler 6000 buc. 80
— idem 6010 buc. 70
— idem 6020 buc. 18
— idem 6063 Un. 500-220V buc. 150
— Cutie semnalizare 3746 buc. 20
— Electromagnet 6550 buc. 6
— Întrerupător pedală 9146 buc. 15
— idem pîrghie 637 1311 buc. 30
— Inversor sens 32A 1764 buc. 50
— idem 63A 1774 buc. 250
— Magnet 3W 46029 buc. 120
— Microintrerupător 5932 buc. 200
— idem 5938 buc. 500
— idem 5941 buc. 200
— idem 5947 buc. 200
— idem 5954 buc. 150
— idem 6136 buc. 200
— Papuc cablu 12x18,5 buc. 100
— idem 30x25 buc. 792
— Patron fuzibil 2A buc. 2000
— idem 4A buc. 2000
— MPR 200A 2340 buc. 200
— MPR 315A 2340 buc. 100
— 500A 2350 buc. 100
— idem 2350 buc. 75
— Priză cu fișe 18 contacte buc. 150
— idem 63A 5 contacte buc. 25
— Redresor încărc. acumul. 24V 24A, RS 700 25A buc. 16
— Redresor RS 73269 B buc. 20
— idem RS 7226 32V 15A buc. 2
— idem RS 70500A 220V 10A buc. 6

— Siguranță FIN 10 KV 6,3A buc. 14
— Suport siguranță MPR 400A buc. 400
— idem 630A buc. 150
— Transformator TMA 63VA 220/24V buc. 50
— idem 220/110V buc. 10
— idem 380/24V buc. 20
— idem TMA 160 VA 380/24 buc. 30
— idem TMA 250VA 220/24 buc. 25
— Manometru ∅ 60 0—25 bar buc. 50
— idem 0—25 oxig. buc. 100
— idem 0—60 bar buc. 1
— idem 0—250 oxig. buc. 30
— idem ∅ 100 0—2,5 bar buc. 30
— idem 0—4 bar buc. 30
— idem 0—4 bar buc. 45
— idem 0—25 bar buc. 25
— idem 0—40 bar buc. 25
— idem 0—60 bar buc. 30
— idem ∅ 160 0—160 bar buc. 10
— Țesătură sticlată mp. 400
— Armătură plafon f. ștecher buc. 38
— Balast BVP 400 W buc. 30
— Bloc releu TSA 10A Ir. 0,55 3670 buc. 25
— Idem TSA 32A Ir. 25A 3672 buc. 400
— Bobină șoc balastru 65 W buc. 50
— Buton ciupercă RG 651A buc. 50
— Capac siguranță K. III-63A buc. 300
— Contactor TCA 10A 220V 4005 buc. 500
— idem AC3 200A 380V 3960 buc. 5
— Cutie cu butoane LB buc. 17
— Cutie S21/35 P 61011 buc. 50
— Dulie E 27 normală buc. 300
— Element siguranță LS-100A buc. 1
— idem IS-63A buc. 39
— Întrerupător USOL 250A 360V buc. 25
— Limitator 4463 buc. 600
— idem 4486 buc. 25
— Microîntrerupător 5914 buc. 100
— idem 5917 buc. 120
— idem 5929 buc. 100
— idem 5939 buc. 150
— idem 5951 buc. 50
— idem 6131 buc. 50
— Șir conector 10x2,52 buc. 5000
— Starter universal SLU 25—80W buc. 800
Rezistență agregat 900 W 380V buc. 25
— Rezistență tubulară 220V/1200W buc. 3
— idem 220V/2000W buc. 68
— idem încălzire 0,4KW 220/380 V buc. 8
— idem tubulară 220V/2000W buc. 38
— idem 220V/1500W buc. 17
— idem OG-395/9 KW 380 V buc. 7
— idem tub metalic 1650W D-32 buc. 5
— idem tub rac. 220V 2500W buc. 3
— idem tub metalic 1200 W buc. 15

ARTICOLE DE CAUCIUC, PIELE

Grupa 451 — Plăci de cauciuc
— DOX fără inserț. 5 mm kg. 400
— A1S 6 mm kg. 700
— B2N 6 mm kg. 300
— Petrol fără ins. 6 mm kg. 1500
— A1S 8 mm kg. 500
— B2P 8 mm kg 700
— A1S 1 mm kg 800
— Petrol f. inserț. 25 mm kg. 200
— Covor electroizolant kg. 800
— Corinton kg. 600
— Covor cu dungi kg. 350

rupa 453 — Benzi transportoare de cauciuc
— Bandă BG 3—10x400 kg. 1009
— idem 500x4 kg. 3275
— idem 80x8910x17 buc. 4
— idem 250 PES/PA 400x14x4 kg. 755

Grupa 454 — Tuburi și furtune din cauciuc
— Tub G 10/4 ml. 143,10
— idem A 10/9 ml. 114,00
— Furtun P—D-10 ml. 400,00
— idem S-10/10 ml. 53,52
— idem D-12,5 A ml. 61,00
— idem G-13 A ml. 200,00
— idem AR 13 ml. 400,00
— idem refuI. A-D-19 ml. 100,00
— idem apă D-20 ml. 71,50
— Tib A 10/35 ml. 200,00
— Furtun P D-35 ml. 1200,00
— Furtun ref. G-D-35 ml. 300,00
— Tub A 10/38 ml. 300,00
— Furtun ref. P-D-38 ml. 300,00
— Furtun SR 0-38 ml. 43,00
— Tub abs. apă D 38x10 ml. 382,00
— Sorb P D-38x3000 buc. 2,00
— Furtun refr. P-D-40 ml. 600,00
— Tub laborat. A-45 ml. 100,00
— Furtun rad. D-45 ml. 200,00
— idem acizi D-45 ml. 64,20
— idem PR. D-50 ml. 73,20
— Tub A 10/50 ml. 31,36
— Sorb P 50x1000 buc. 2,00
— Furtun ref. P.D-75 ml. 255,00
— idem apă D-75 ml. 32,50
— Sorb apă D 88x1500 buc. 1,00
— idem petrol D-100 ml. 6,00
— Tub abs. apă D-100 ml. 40,00
— idem ref. apă D-125 ml. 2,42
— idem abs. apă D-125 ml. 2,50
— idem petr. D-150 ml. 4,00
— idem apă D-150 ml. 99,10
— Furtun refr. acizi D-150 ml. 5,32
— Furtun alimentare ∅ 20 ml. 50,00
— idem ∅ 35 ml. 60,00
— idem ∅ 38 ml. 600,00
— idem ∅ 40 ml. 200,00
— idem ∅ 45 ml. 16,00
— Furtun IP Capete 6,5x15,5 ml. 200,00
— idem 8x17,5 ml. 30,00
— idem 8x19 ml. 200,00
— idem 10x22 ml. 300,00
— idem 13x23 ml. 20,00
— idem 13x24,5 ml. 60,00
— idem 16x26 ml. 100,00
— idem 16/100 atm. ml. 300,00
— idem 19/30 mm ml. 20,00
— idem 19/32 mm ml. 50,00
— idem 25/38 ml. 50,00
— Furtun IP 25/39,5 ml. 6,00
— Idem 32/46 ml. 80,00
— Idem 32/51 ml. 30,00
— Idem 38/52 ml. 20,00

Grupa 455 — Curele trapezoidale
— 10×6×450 buc. 10
— 10×6×800 buc. 26
— 10×6×1025 buc. 1
— 10×6×1060 buc. 17
— 10×6×1137 buc. 9
— 10×6×1210 buc. 90
— 10×6×2120 buc. 17
— 10×8×1137 buc. 24
— 10×8×1143 buc. 20
— 10×8×2000 buc. 25
— 12,5×10×117 buc. 90
— 13×8×727 buc. 14
— 13×8×750 buc. 94
— 13×8×917 buc. 286
— 13×8×948 buc. 90
— 13×8×960 buc. 10
— 13×8×1108 buc. 105
— 13×8×1070 buc. 60
— 13×8×1175 buc. 3
— 13×8×1267 buc. 19
— 13×8×1317 buc. 18
— 13×8×1330 buc. 3
— 13×8×3350 buc. 111
— 13×10×1347 buc. 13
— 13×10×1400 buc. 8
— 17×11×710 buc. 36
— 17×11×750 buc. 191
— 17×11×800 buc. 110
— 17×11××960 buc. 17
— 17×11×1024 buc. 20
— 17×11×1170 buc. 36
— 17×11×1350 buc. 12
— 17×11×1650 buc. 40
— 17×11×2543 buc. 68
— 17×11×2900 buc. 13
— 17×11×3000 buc. 10
— 17×11×3100 buc. 11
— 17×11×3600 buc. 3
— 17×11×4100 buc. 20
— 17×11×4150 buc. 7
— 17×11×4300 buc. 10
— 17×11×4500 buc. 15
— 17×11×4750 buc. 1
— 17×11×5300 buc. 10
— 17×11×6300 buc. 11
— 17×13×2500 buc. 40
— 17×13×4500 buc. 100
— 22×12,5×1320 buc. 25
— 22×14×1450 buc. 3
— 22×14×2560 buc. 38
— 22×14×2650 buc. 10
— 22×14×4600 buc. 4
— 22×14×4750 buc. 28
— 22×14×6300 buc. 1
— 22×14×6700 buc. 20
— 22×18×2800 buc. 52
— 25×16×1310 buc. 50
— 26×16×1310 buc. 15
— 32×19×3350 buc. 5
— 32×19×7500 buc. 2
— 32×19×9500 buc. 9
— 32×19×9999 buc. 1
— 32×20×3000 buc. 60
— 32×20×3150 buc. 50
— 32×20×4250 buc. 80
— 32×20×5000 buc. 25
— 32×20×5000 buc. 25
— 32×20×6300 buc. 121
— 38×20×6300 buc. 121
— 38×10×1300 buc. 2
— 38×25×4000 buc. 5
— 40×12×1334 buc. 15
— 50×16×2540 buc. 9
— 50×17×2500 buc. 1

Grupa 456 — Curele mătase
— 560×50 buc. 39
— 620×50 buc. 19
— 700×40 buc. 14
— 740×40 buc. 9
— 750×40 buc. 18
— 1550×60 buc. 1
— 1600×65 buc. 10
— 2550×40 buc. 36
— 1600×75 buc. 22

Curele transmisie

— 120×3 kg. 50,00
— 150×4 kg. 300,00
— 200×4 kg 25,00
— 200×6 kg. 150,00
— 300×3 kg. 400,00
— 400×5 kg. 100,00
— 500×10 kg. 500,00
— 1000×6 kg. 113,30
— 340×8×4 kg. 700,00

Grupa 464 — Țesături, împletituri
— Scurt. țesăt. kg. 88,00
— Plasă rabitz kg. 100,00
— Țesăt. oțel 4,00×0.80 kg. 300,976
— Țesăt. Am. 0,16×0.160 kg. 10,000
— Idem 0,20×0,100 kg. 30,000
— Idem 0,20×0,125 kg. 50,000
— idem 0,25×0,160 kg. 20,000
— idem 0,315×0,200 kg. 150,000
— idem 0,50×0,160 kg. 30,000
— Idem 1,00×0,250 kg. 30,000
— idem 0,50×0,320 kg. 20,000
— idem 1,20×0,630 kg. 100,000
— idem 1,00×0,800 kg. 100,000
— idem 1,25×0,620 kg. 200,000
— idem 1,25×0,630 kg. 50,000
— idem 2,00×1,000 kg. 600,000
— idem 3,15×0,800 kg. 30,000
— Idem 5,00×1,250 kg. 700,000
— idem 1,6×1.000 kg. 30,00
— idem 3,15×0,500 kg. 200,000
— idem 3,15×2,000 kg. 300,000
— Tes. BZF 0,80×0,063 kg. 100,000

Grupa 457 — Piele
— Ganh. piele 5 mm kg. 200,000
—idem 71×48×20×4 buc. 996.000
— idem desen buc. 19,812

Grupa 459 — PVC-uri diverse
— Capac PVC 30×40 kg. 35,800
— Idem 40×60 kg. 6.600
— Fir relon ml. 46,900
— Jgheab PVC 30×40 kg. 25,200
— Idem 40×60 kg. 7,500
— Rașchete ptr. malaxor buc. 79,000

VOPSELE
— Chit alb geam C-101-1 kg. 500
— Chit cromitic kg. 117
— Email gri E-825-8 kg. 913
— idem albastru E-5001-63" kg. 1000
— Emai Initro albastru E-652-1 kg. 500
— Email nitro negru E-902-1 kg. 300
— Vinarom vernil V-508-210" buc. 507
— Vopsea galben V-451-3A kg. 400
— Email albastru E-635-3 kg. 270
— Email gri E-815-1 kg. 324
— idem E-5001-85 kg. 3000
— idem crem E-5068-40 kg. 359
— idem alb E-5068-10 kg. 600
— Grund pasivant G-834.40 kg. 5000
— Nitro email albastru E-632-1 kg. 717
— Nitro email galben kg. 1000
— idem roșu kg. 1000
— Vopsea neagră V-901-2A kg. 400

PÎNZETURI
— Pînză filtru PNA 110cm/lat ml. 22,970
— Doc Severin 90 cm/lat ml. 688.80
— Pînză cubituz 2 fețe ml. 1515,00
— Pînză filtru M30-355-110" ml 127,00
— Postav articol 810-12-210 lat. ml. 193,95

CHIMICALE
— Acid boric tehnic kg. 1000
— Catalizator NC. 1 kg. 1036
— Fosfatol tip IV kg. 5000
— Monofosfat de aluminiu kg. 930
— Naftanat de cupru kg. 1000
— Sare SC 430 kg. 3000
— Sare SC 960 kg. 2000

DIVERSE
— Arzător ACLU 10 buc. 3
— Robinet regl. cu clapă Dn. 200 Pn. 6 buc. 2
— Ventil. electromagnetic VEP5/2 buc. 100
— Arzător ACLU 10 buc. 3
— Robinet regl. Dn. 200 Pn. buc. 2
— Ventil electropneumatic VEP5/2 Cod. 3.1.1.02.00000 buc. 100
— Ventil electroprenumatic VEP5/2 cod. 3.1.2.02.00000 buc. 34
— Pompă H12.01.26.SM buc. 50
— Diferențial spate ARO240 buc. 11
— Filtru ulei FU22.000.000 buc. 10
— Suport filtru rep. 86.18.091 buc. 70
— Distributor 4 căi cod. 95.04.000 buc. 3
— Filtru AP-103 buc. 1
— Racord AP.116 buc. 3
— Filtru AP-136 buc. 1
— Filtru AP-141 buc. 2
— Robinet 136.35. buc. 28
— Ungător AP-144 buc. 2
— Alimentator AD.22 WC4465 buc. 12
— Filtru 775 B 2" buc. 1
— Cîrlig 5 tf. buc. 30
— Pompe cu pistoane axiale 725 Ex 15.00 buc. 4
— idem 732 R×8000—18 buc. 1
— Supapă cod. 76.12.200.32.3 buc. 50
— Răcitor cod. 242.20. buc. 6

REDUCTOARE ȘI MOTOREDUCTOARE

Grupa 511 — Reductoare de turație
— 2BH×28 stg. buc. 1
— 5 BH×12,5 stg. buc. 1
— 1 H-80×3,1—0 buc. 9
— 2H—225×40—2 buc. 1
— 2H—1130×31,5—0 buc. 1
— 2H—1130×31,5—1 buc. 1
— 3H—305×80—1 buc. 5
— 3H—305×80—0 buc. 1
— 3H—485×100—2 buc. 8
— 2CH—285×12,5—0 buc. 4
— 2CH—285×12,5—1 buc. 2
— 2CH—335×20—4 buc. 1
— 1M2—80×50—1 buc. 2
— 1M2—250×40—6 buc. 2
— RS03 1/25 buc. 2
— RSV—1/50 buc. 1

Motoreductoare cu 2 trepte
— 2g—30 fără motor H01 buc. 2
— 2g—20×0,55/1500 H05 buc. 1
— 2L—20 fără motor H01 buc. 1
— 2N—10×0,75/1500 H01 buc. 1
— 2L—16×3/1500—H05 buc. 5

Grupa 513 — Motoreductoare cu 3 trepte
— 3L—45 fără motor H01 buc. 1
— 3L—45×0,75/1500—H01 buc. 1
— 3L—50×0,75/1500 H01 buc. 1
— 3N 71×1/1000—H05 buc. 2

POMPE ȘI ELECTROPOMPE

Grupa 521
— P. Sadu 65×6 Q—9, H—20 buc. 6
— idem 65×6 Q—10, H—18 buc. 8
— idem 65×8 Q—10 H—25 buc. 1
— EP Sadu 50×3, Q—8 H—16 buc. 4
— EP Sadu 50×4, Ă—6 H—30 buc. 1
— EP Sadu 50×5 Q—8 H—30 buc. 2
— MIL.402, Q—85 H—160 buc. 13

Grupa 522
— Pompă tip Alveiler buc. 40
— idem PH M 400 buc. 1
— idem EP TN 80.50.200 buc. 1
— Q—45, H—50 buc. P

Grupa 506 — Compresoare
— Tip 6C1—B2 buc. 2
— idem 6C1—B8 buc. 23
— idem 1C350 buc. 11
— idem C.500 buc. 1

ORGANE DE ASAMBLARE
— M.4×14 Stas 5144 buc. 10000
— M.4×16 buc. 15000
— M.5×16 buc. 10000
— M.5×20 buc. 30000
— M.6×12 buc. 50000
— M.6×14 buc. 20000
— M.6×16 buc. 10000
— M.6×20 buc. 10000
— M.6×25 buc. 40000
— M.6×30 buc. 10000
— M.6×35 buc. 32000
— M.6×40 buc. 5000
— M.8×30 buc. 5000
— 8×40 buc. 15000
— M8×45 buc. 10000
— M.10×303 buc. 5000
— M.6×20 Stas 3955 buc. 8098
— M.8×30 buc. 18569
— M.10×90 Stas 920 buc. 14356
— M.12×40 Stas 2117 buc. 16986
— M.10×60 buc. 5993
— M.16×30 buc. 838
— M.8×40 Stas 4272 buc. 20000
— M.10×40 buc. 25000
— M.12×45 buc. 15000
— M.16×65 buc. 25000
— M.5×10 Stas 4845 buc. 10000
— M.6×35 buc. 26144
— M.8×45 buc. 20000
— M.10×45 buc. 10000
— M.10×40 buc. 15000
— M.16×65 buc. 50000
— M.16×75 buc. 10000
— M.16×60 buc. 20000
— M.27 Stas 4037 buc. 64547

SCULE, AMC, SDV
— Alezoare Stas 1263 ∅ 3,5 buc. 12
— idem ∅ 4 buc. 15
— idem ∅ 4,5 buc. 11
— idem ∅ 5 buc. 15
— idem ∅ 5,5 buc. 10
— idem ∅ 7 buc. 29
— idem ∅ 10 buc. 35
— idem ∅ 11 buc. 33
— ide m∅ 14 buc. 16
— idem Stas 1264 ∅ 3 buc. 3
— idem ∅ 3,5 buc. 15
— idem ∅ 4 buc. 25
— idem ∅ 4,2 buc. 5
— idem ∅ 4,5 buc. 24
— idem ∅ 5 buc. 49
— idem ∅ 5,5 buc. 10
— idem ∅ 6,3 buc. 19
— idem ∅ 6,5 buc. 20
— idem ∅ 7 buc. 32
— idem ∅ 7,5 buc. 15
— idem ∅ 8 buc. 8
— idem Stas 2647 ∅ 3 buc. 5
— idem ∅ 4 buc. 20
— Burghiu Stas 573 ∅ 8,7 buc. 248
— idem Stas 574 ∅ 4,8 buc. 80
— idem ∅ 9A buc. 17
— idem ∅ 9 buc. 110
— idem ∅ 9 buc. 85
— Filiere Stas 1160 M 5×0.5 buc. 8
— idem M16×1 buc. 35
— idem M16×1,5 buc. 2
— idem M22×1,5 buc. 10

— idem Stas 8956 G 5/8 buc. 120
— idem Stas 1112/7 12×1,25 buc. 30
— Tarod M 27 buc. 3
— idem Stas 1112/8 M5×0,5 buc. 10
— Tarod 1112/9 M6×0,75 buc. 227
— idem M 7 buc. 50
— idem 1112/13 W 1/16 OR buc. 5
— idem 1112/7 M 16×1,5 buc. 20
— idem M25×2 buc. 2
— idem M 48 buc. 2
— idem 1112/8 M 22 buc. 2
— idem M 24×1,5 buc. 40
— idem M 27 buc. 13
— idem M 30 buc. 7
— idem M 52 buc. 11
— idem Stas 1112/9 M 14 buc. 99
— idem M14×1 buc. 35
— idem M16×1 buc. 5
— idem M16,5×1,5 buc. 23
— idem M18×1 buc. 68
— idem M18×1,5 buc. 21
— idem M20×1,5 buc. 50
— idem M22 buc. 37
— idem M22×1,5 buc. 85
— idem M24×2 buc. 20
— idem M27 buc. 37
— idem M30×1 buc. 10
— idem M33 buc. 15
— idem M36×1,5 buc. 7
— idem M52 buc. 4
— idem 1112/11 G7/8" buc. 10
— idem G1 1/2" buc. 47
— idem 1112/13 G 1/16" buc. 10
— idem G 1/4" buc. 5
— idem G 3/8" buc. 20
— idem G 1/2" buc. 25
— idem 3/4" buc. 20
— idem 7/8" buc. 11
— idem 1" buc. 15
— Tarod Stas 1112/13 G 1/1/4" buc. 3
— idem G 1/2" buc. 7
— idem G 1 3/4" buc. 3
— idem G 2" buc. 10
— idem 1112/14 G 16 buc. 40
— idem 21 buc. 22
— idem 29 buc. 20
— idem 36 buc. 23
— idem 7447 unic M.8 buc. 1014
— idem joc 2.M 8×1 buc. 40
— idem M.10 buc. 1308
— idem M.10×1 buc. 36
— idem M.11 buc. 7
— idem M.12 buc. 462
— idem M.12 buc. 205
— idem M.14 buc. 60
— idem M.16 buc. 100
— idem M.18 buc. 298
— idem M.18 buc. 74
— idem M.20 buc. 10
— idem M.20 buc. 10
— idem M.22 buc. 168
— idem M.22 buc. 16
— idem M.27 buc. 30
— idem M.27 buc. 36
— Alezor NI 4802 ∅ 34 buc. 19
— idem Stas. 590 ∅ 6,5 buc. 4
— idem ∅ 7,4 buc. 4
— idem ∅ 11 buc. 3
— idem ∅ 17 buc. 3
— idem ∅ 15 buc. 5
— idem ∅ 23 buc. 2
— idem ∅ 25 buc. 2
— idem ∅ 28 buc. 4
— idem ∅ 31 buc. 1
— idem ∅ 34 buc. 1
— idem Stas. 1263 ∅ 19 buc. 5
— idem ∅ 21 buc. 9
— idem Stas 1263 ∅ 22 buc. 10
— idem ∅ 23 buc. 11
— idem ∅ 26 buc. 6
— idem ∅ 27 buc. 3
— idem Stas 1263 ∅ 32 buc
— idem ∅ 36 buc. 17
— idem ∅ 38 buc. 12
— idem ∅ 40 buc. 10
— idem ∅ 44 buc. 1
— idem ∅ 46 buc. 2
— idem ∅ 48 buc. 3
— idem ∅ 50 buc. 3
— idem Stas 1265 ∅ 10,5 buc. 11
— idem ∅ 37 buc. 11
— idem Stas 1266 ∅ 15 buc. 8
— idem ∅ 17 buc. 12
— idem ∅ 21 buc. 2
— idem ∅ 25 buc. 4
— idem ∅ 26 buc. 2
— idem ∅ 27 buc. 1
— idem ∅ 32 buc. 5
— idem Stas 2647 ∅ 6 buc. 15
— idem ∅ 8 buc. 20
— idem ∅ 10 buc. 20
— idem ∅ 13 buc. 21
— idem ∅ 20 buc. 14
— idem ∅ 303 buc. 16
— idem Stas 5713/A ∅ 31,5 buc. 4
— idem 37.45 buc. 3
— idem 45,55 buc. 2
— Burghiu Stas 573 ∅ 11 buc. 195
— idem ∅ 11,2 buc. 8
— idem ∅ 11,2 buc. 218
— idem ∅ 11,3 buc. 6
— idem ∅ 11,4 buc. 6
— idem ∅ 11,7 buc. 110
— idem ∅ 12 buc. 310
— idem ∅ 12,3 buc. 6
— idem ∅ 12,5 buc. 230
— idem ∅ 12,7 buc. 50
— idem ∅ 13 buc. 140
— idem ∅ 13,2 buc. 12
— idem ∅ 14,5 buc. 18
— idem ∅ 15 buc. 225
— idem ∅ 16 buc. 31
— idem ∅ 16,25 buc. 25
— idem ∅ 17 buc. 5
— idem ∅ 18 buc. 11
— idem ∅ 18,5 buc. 15
— idem Stas 574 ∅ 9,2 buc. 10
— idem ∅ 9,3 buc. 17
— idem ∅ 9,5 buc. 375
— idem ∅ 9,5 buc. 59
— idem ∅ 10,2 buc. 31
— idem ∅ 10,5 buc. 30
— idem ∅ 11,5 buc. 30
— idem ∅ 11,9 buc. 10
— idem ∅ 13,2 buc. 40
— idem ∅ 13,5 buc. 60
— idem ∅ 13,7 buc. 30
— idem ∅ 14,5 buc. 50
— idem ∅ 15 buc. 100
— idem ∅ 19 buc. 10
— idem ∅ 19,5 buc. 15
— idem ∅ 19,5 buc. 25
— idem Stas 575 ∅ 19,75 buc. 20
— idem ∅ 22,75 buc. 36
— idem ∅ 25,75 buc. 4
— idem Stas 6267 ∅ 11,5 buc. 10
— idem ∅ 12,5 buc. 14
— idem ∅ 27 buc. 1
— idem ∅ 31 buc. 26
— idem ∅ 32 buc. 15
— idem ∅ 44 buc. 12
— idem ∅ 46 buc. 5
— idem Stas 9128 ∅ 12 buc. 20
— idem ∅ 21 buc. 5
— idem SC 43 ∅ 9×350 buc. 160
— idem SC 1 ∅ 11×250 buc. 385
— idem SC ∅ 11×250 buc. 365
— idem SC ∅ 113 ∅ 15×250 buc. 60
— idem SC 113 ∅ 17 buc. 500
— Filiere Stas 1160 M 12 buc. 6
— idem M 14 buc. 5
— idem M16×1 buc. 10
— idem M24×1 buc. 7
— idem M27×1,5 buc. 10
— idem M27×1,5 buc. 5
— idem Stas 1160 G 1 1/2" buc. 3
— idem 1 3/8" buc. 3
— idem Stas 8261 IPE 9 buc. 21
— idem M 11 buc. 21
— idem M 13,5 buc. 19
— idem M 21 buc. 27
— idem M 29 buc. 27
— idem M 42 buc. 6
— Freză Stas 578 ∅ 80×63 buc. 6
— idem ∅ 40×32 buc. 10
— idem ∅ 50×36 buc. 5
— idem Stas 580 ∅ 50×4 buc. 7
— idem ∅ 100×12 buc. 2
— idem ∅ 80×14 buc. 4
— idem Stas 11 59I 32×1 buc. 4
— idem 40×1 buc. 17
— idem II 40×2 buc. 24
— idem 50×0,6 buc. 5
— idem 50×1,6 buc. 43
— idem 50×2 buc. 45
— idem 50×25 buc. 13
— ide m50×3 buc. 27
— idem 63×0,8 buc. 2
— idem 62×2 buc. 50
— idem 63×25 buc. 15
— idem 63×3 buc. 62
— idem 80×3,5 buc. 3
— idem 80×4 buc. 18
— idem 100×2,5 buc. 24
— idem 125×1,6 buc. 27
— idem 125×2,5 buc. 41
— idem 160×2 buc. 121
— idem 200×6 buc. 21
— idem 1682A ∅ 5 buc. 8
— idem ∅ 10 buc. 12
— idem ∅ 22 buc. 24
— idem ∅ 36 buc. 1
— idem Stas 2214 ∅ 50×5 buc. 2
— idem ∅ 100×20 buc. 2
— idem Stas ∅ 50×5 buc. 10
— idem ∅ 50×6 buc. 31
— idem ∅ 80×10 buc. 50
— idem ∅ 80×16 buc. 2
— idem Stas 2763 M 2—0,2 buc. 8
— idem M 2×75 buc. 8
— idem M 3 buc. 8
— idem M 3,5 buc. 8
— idem M 7 buc. 8
— idem M 8 buc. 24
— idem M 8 buc. 8
— idem Stas 3092 M 1,25 buc. 1
— idem M 1,5 buc. 5
— idem M 1,75 buc. 2
— idem M 2,25 buc. 5
— idem M 2,5 buc. 3
— idem M 3 buc. 2
— idem M 3,25 buc. 3
— idem M 4 buc. 3
— idem M 4,25 buc. 4
— idem M 6 buc. 1
— idem M 6,5 buc. 3
— idem M 9 buc. 1
— idem M 11 buc. 1
— idem Stas 3540 R 2 buc. 8
— idem R 3 buc. 4

— idem R 4 buc. 8
— idem R 5 buc. 7
— idem R 8 buc. 2
— idem R 10 buc. 4
— idem R 12 buc. 10
— idem R 16 buc. 5
— idem Stas 3541 50×55 buc.
— idem 50×60 buc. 9
— idem 50×70 buc. 2
— idem 50×75 buc. 3
— idem 63×60 buc. 4
— idem 63×90 buc. 1
— idem 80×45 buc. 8
— idem Stas 3542 40×55 buc. 5
— idem 40×60 buc. 4
— idem 40×65 buc. 4
— idem 40×75 buc. 8
— idem 40×85 buc. 4
— idem 40×100 buc. 4
— idem 50×55 buc. 5
— idem 63×65 buc. 11
— idem 63×90 buc. 3
— idem 63×100 buc. 2
— idem 80×65 buc. 2
— idem 80×70 buc. 4
— idem 80×75 buc. 5
— idem 80×80 buc. 1
— idem Stas 3543 100×30 buc. 3
— idem Stas 3545 R 4 buc. 4
— idem R 5 buc. 7
— idem R 6 buc. 5
— idem R 8 buc. 3
— idem Stas 5145—A 10×70 buc. 7
— idem 10×75 buc. 12
— idem 10×80 buc. 12
— idem 16×80 buc. 7
— idem 16×85 buc. 3
— idem 25×25 buc. 6
— idem 26×65 buc. 9
— idem 25×70 buc. 7
— idem 25×75 buc. 10
— idem 25×80 buc. 10
— idem 25×85 buc. 8
— idem Stas 5145—B 10×70 buc. 8
— idem 10×75 buc. 12
— idem 10×80 buc. 8
— idem 16×60 buc. 3
— idem 16×65 buc. 10
— idem 16×80 buc. 1
— idem 16×85 buc. 9
— idem 25×55 buc. 5
— idem 25×60 buc. 3
— idem 25×70 buc. 10
— idem 25×75 buc. 17
— idem 25×80 buc. 33
— idem 25×85 buc. 5
— idem Stas 5651 63×45 buc. 7
— idem 63×60 buc. 15
— idem 63×60 buc. 5
— idem 100×90 buc. 10
— idem Stas 5252—A 5×11 buc. 3
— idem Stas 9211 ∅ 100 buc. 1
— idem ∅ 25 buc. 1
— Cap frezat ∅ 200 buc. 2
— Freză Stas 4083 160×20 buc. 5
— idem 200×16 buc. 8
— idem 200×20 buc. 2
— idem 200×25 buc. 2
— idem SUPD 162 ∅ 16×180 buc. 80
— idem 103 ∅ 24×155 buc. 80
— idem 227 ∅ 45×40 buc. 80
— idem ∅ 228 45×40 buc. 80
— idem ∅ 16×160 buc. 91
— idem ∅ 30×165 buc. 97
— idem ∅ 30×185 buc. 96
— Tampon ∅ 4 H 10 buc. 3
— idem ∅ 8 H 8 buc. 3
— idem ∅ 9 H 8 buc. 10
— idem ∅ 13 H 8 buc. 2
— idem ∅ 14 H 8 buc. 1
— idem ∅ 17 H 8 buc. 3
— idem ∅ 19 H 8 buc. 4
— ∅ 21 H 7 buc. 7
— idem ∅ 22 H 8 buc. 2
— idem ∅ 24 H 7 buc. 4
— idem ∅ 24 H 8 buc. 11
— idem ∅ 26 H 7 buc. 4
— idem ∅ 26 H 8 buc. 5
— idem ∅ 29 H 7 buc. 5
— idem ∅ 8 H 8 buc. 6
— idem ∅ 30 H 8 buc. 9
— idem ∅ 30 H 11 buc. 6
— idem ∅ 31 H 7 buc. 3
— idem ∅ 31 H 8 buc. 3
— idem ∅ 32 H 8 buc. 2
— ∅ 34 H 8 buc. 2
— idem ∅ 35 H 8 buc. 4
— idem ∅ 37 H 7 buc. 3
— idem ∅ 37 H 8 buc. 4
— idem ∅ 38 H 8 buc. 3
— idem ∅ 40 H 7 buc. 2
— idem ∅ 40 H 8 buc. 2
— idem ∅ 42 H 8 buc. 4
— idem ∅ 48 H 8 buc. 4
— idem ∅ 49 H 7 buc. 2
— idem ∅ 49 H 8 buc. 3
— idem ∅ 51 H 7 buc. 1
— idem ∅ 53 H 8 buc. 2
— idem ∅ 56 H 8 buc. 3
— idem ∅ 58 H 8 buc. 4
— idem ∅ 59 H 8 buc. 4
— idem ∅ 61 H 7 buc. 6
— idem ∅ 61 H 8 buc. 5
— idem ∅ 61 H 9 buc. 2
— idem ∅ 62 H 9 buc. 4
— idem NT 62 H 8 buc. 3
— idem ∅ 62 H 8 buc. 2
— idem ∅ 67 H 7 buc. 3
— idem ∅ 67 H 8 buc. 7
— idem ∅ 68 H 7 buc. 6
— idem ∅ 68 H 8 buc. 3
— idem ∅ 69 H 7 buc. 3
— idem ∅ 69 H 8 buc. 2
— idem ∅ 71 H 8 buc. 1
— idem ∅ 72 H 7 buc. 2
— idem ∅ 72 H 7 buc. 2
— idem T 72 H 8 buc. 2
— idem NT 72 H 8 buc. 6
— idem ∅ 72 H 8 buc. 2
— idem ∅ 73 H 7 buc. 1
— idem ∅ 73 H 8 buc. 4
— idem ∅ 74 H 7 buc. 4
— idem ∅ 74 H 8 buc. 3
— idem ∅ 76 H 8 buc. 1
— idem ∅ 78 H 7 buc. 2
— idem ∅ 78 H 8 buc. 3
— idem ∅ 79 H 7 buc. 2
— idem ∅ 79 H 8 buc. 2
— idem ∅ 81 H 7 buc. 1
— idem ∅ 82 H 7 buc. 1
— idem ∅ 82 H 8 buc. 8
— idem ∅ 85 H 8 buc. 1
— idem ∅ 86 H 8 buc. 4
— idem ∅ 87 H 7 buc. 1
— idem ∅ 87 H 8 buc. 1
— idem ∅ 88 H 7 buc. 1
— idem ∅ 88 H 8 buc. 1
— idem ∅ 89 H 7 buc. 5
— idem ∅ 89 H 8 buc. 33
— dime ∅ 90 H 7 buc. 4
— idem ∅ 91 H 8 buc. 1
— idem ∅ 92 H 8 buc. 1
— idem ∅ 39 H 7 buc. 2
— idem ∅ 94 H 7 buc. 2
— idem ∅ 94 H 8 buc. 1
— idem ∅ 95 H 7 buc. 5
— idem ∅ 96 H 7 buc. 1
— idem ∅ 97 H 8 buc. 3
— idem ∅ 98 H7 buc. 2
— idem ∅ 9 H 8 buc. 5
— Inel filet T M3 6h buc. 2
— idem M5 6l buc. 5
— idem M6 6g buc. 13
— idem M8 buc. 8
— idem M8 6g buc. 10
— idem M8 6h buc. 2
— idem M9 6h buc. 2
— idem M10 6h buc. 1
— idem 10×1 6h buc. 5
— idem 12 6g buc. 5
— idem M12×1,25 6g buc. 1
— idem M14×1 6h buc. 9
— idem 14×1,5 6h buc. 6
— idem 16×1 6h buc. 5
— idem 16×1,5 6h buc. 6
— idem M18 6h buc. 4
— idem M19×1 6h buc. 4
— idem 20×1 6h buc. 1
— Inel filet T 20×1,5 6h buc. 2
— idem M 22 8g buc. 2
— idem M 22×1 buc. 12
— idem 22×1,5 6h buc. 12
— idem 33×1,5 6g buc. 2
— idem 36×1,5 6g buc. 11
— idem 36×2 6g buc. 6
— idem 39×1,5 6h buc. 8
— idem 76×1,5 buc. 1
— idem NT M 3 6h buc. 1
— idem M 4 buc. 2
— idem M 5 buc. 4
— idem M 6 6h buc. 5
— idem M 6 6g buc. 13
— iedm M 7 6g buc. 5
— idem M 8 buc. 10
— idem M 8 6g buc. 10
— idem M 8 6b buc. 4
— idem M 8×1 6h buc. 7
— idem M 9 6h buc. 2
— idem M 12 6h buc. 1
— idem M 12 6h buc. 16
— idem M 12 buc. 1
— idem M 12 6g buc. 5
— idem M 12×1 6g buc. 6
— idem ∅ 14 6g buc. 9
— idem M 14 6 g buc. 2
— idem M 14×1 6e buc. 3
— idem M 14×1,5 6h buc. 3
— idem M 14×1,5 6e buc. 2
— idem M 16× 6g buc. 3
— idem M 16×1,6 6h buc. 4
— idem M 16×1,5 6h buc. 5
— idem M 16×1,5 6g buc. 6
— idem M 18 6h buc. 4
— idem M 20 6g buc. 8
— idem NT M 20×1 6h buc. 6
— idem M 20×2 6g buc. 3
— idem M 22 6h buc. 2
— idem M 22×1 6h buc. 13
— idem M 22×1,5 6g buc. 12
— idem 2201,1 6g buc. 7
— idem 22×2 buc. 8
— idem M 38 6g buc. 2
— idem M 36×1,5 buc. 11
— idem M 32×1,5 buc. 9
— idem M 60×1,5 buc. 1
— idem M 76×1,5 buc. 1
— Calibru special ∅ 47 buc. 5
— idem ∅ 51,2 buc. 5
— idem pneum. ∅ 9 buc. 2
— idem ∅ 11 buc. 4

3313zzi

— idem ∅ 12 buc. 12
— idem ∅ 13,5 buc. 8
— idem ∅ 14 buc. 2
— idem ∅ 15 buc. 4
— idem ∅ 17 buc. 2
— idem ∅ 19 buc. 2
— idem ∅ 22 buc. 2
— idem ∅ 9 buc. 2
— idem ∅ 11 buc. 2
— idem ∅ 12 buc. 2
— idem ∅ 13,6 buc. 2
— idem ∅ 14 buc. 2
— idem ∅ 15 buc. 2
— idem ∅ 17 buc. 2
— idem ∅ 19 buc. 2
— idem ∅ 22 buc. 2
— idem ∅ 52 buc. 5
— idem ∅ 58 buc. 4
— idem ∅ 90 buc. 4

Pietre polizor EM 601
— 15×15×6 80 M buc. 1570
— 16×10×4 16 Jg buc. 53
— 30×6×6 40 H buc. 40
— 30×6×10 28 M buc. 45
— 323×10×10 25 M buc. 42
— 32×25×13 60 J buc. 50
— 353×10×8 180 G buc. 80
— 35×10×8 280 G buc. 100
— 35×6×6 280 M buc. 40
— 40×6×6 400 L buc. 40
— 40×32×13 25 M buc. 642
— 45×6×10 280 M buc. 12
— 50×32×20 60 J buc. 50
— 60×6×20 280 M buc. 80
— 60×60×20 80 M buc. 1137
— E 601 150×20×20 80 L buc. 668
— EN 603/2 100×60×20 25 M buc. 60
— EN 601/3 50×20×10 40 J buc. 55
— idem cu tije 903 80 M buc. 50
— idem 940 80 M buc. 100
— idem 944 80 M buc. 100
— idem 949 80 M buc. 100
— idem pilă patr. 6×100 CV 180 L buc. 1204
— idem 6×100 CN 180 L buc. 5500
— idem 6×100 EN 180 L buc. 800
— idem 6×100 EN 400 N buc. 3510
— idem 100×10×5 400 P buc. 83
— idem poliz. EN—601 250×20×76 25 M buc. 80
— idem 300×32×32 40 M buc. 2
— idem 300×75×200 280 M buc. 0
— Piatră poliz. EN—601 300×75×203 60M buc. 86
— idem 350×50×187 16 M buc. 3
— idem 350×50×127 250 buc. 2
— idem 350×100×127 46 M buc. 25
— idem 400×32×127 60J buc. 6
— idem CN—601 400×50×50 40 M buc. 80
— idem EB—601 400×50×50 80Q buc. 116
— idem 450×60×213 16K buc. 5
— idemEN—601 500×50×50 125Ă buc. 19
— idem CN—601 500×50×203 25 M buc. 10

CĂRĂMIZI REFRACTARE
— N.11 C.71 buc. 192
—R. C.71 buc. 1500
— 2R C.71 buc. 500
— 2RD C.71 buc. 762
— UB2 C.71 buc. 50
— UB3 C.71 buc. 15
— UB4 C.71 buc. 54
— UB7 C.71 buc. 124
— UB8 C.71 buc. 20
— L.6 C.71 buc. 1085
— LD.10 C.71 buc. 497
— 2S32 C.71 buc. 3870
— 2S16 C.71 buc. 1000
— 2S10 C.71 buc. 5510
— 2R CA.75 buc. 7200
— 2R32 CA.75 buc. 18200
— PS7 CA.75 buc. 1494
— R CA.75 buc. 4000
— R32 CA.75 buc. 1000
— RD CA.75 buc. 7200
— L24 CA.75 buc. 800
— LD10 CA.75 buc. 450
— UB2 CA.75 buc. 100
— UB.2 CA.75 buc. 58
— UB3 CA.75 buc. 58
— UB.4 CA.75 buc. 40
— UB.6 CA.75 buc. 225
— UB.7 CA.75 buc. 20
— S.10 CA.75 buc. 760
— 2S32 CA.75 buc. 350
— 2S16 CA.75 buc. 4350
— 2S10 CA.75 buc. 798
— 2S10 CA.77 buc. 210
— UB9 D.77 buc. 64
— N.1 D.79 buc. 2840
— N.7 D.82 buc. 4788
— PS.6 D.82 buc. 329
— R D.82 buc. 900
— 2R32 D.82 buc. 400
— 2L6 D.82 buc. 1200
— PT4 D.82 buc. 154
— S.10 D.82 buc. 140
— 2S16 D.82 buc. 326

Grupa 476 — Cărămizi refractare
— Desen 645.2.1.17 buc. 6
— 645.2.1.13 buc. 4
— 645.2.1.2.79/A buc. 15
— 645.2.1.2.64 buc. 9
— 645.2.1.2.79 buc. 39
— 645.2.1.2.69 buc. 4
— 645.2.1.2.56 buc. 8
— 645.2.1.2.68 buc. 14
— 645.2.1.2.59 buc. 9
— 645.2.1.2.1.2.75 buc. 6
— 645.2.1.6. buc. 4
— 645.2.1.11. buc. 61
— 645.2.1.12 buc. 7
— 645.2.1.14 buc. 5
— 645.2.1.18 buc. 34
— 645.2.1.19. buc. 17
— 645.2.1.20 buc. 8
— 645.2.1.22 buc. 119
— 645.2.1.16 buc. 8
— 645.2.1.8 buc. 4
— 645.2.1.2.57 buc. 5
— 645.2.1.2.51 buc. 4
— 645.2.1.2.52 buc. 3
— 645.2.1.2.53 buc. 2
— 645.2.1.2.60 buc. 2
— 645.2.1.2.65/A buc. 22
— 645.2.1.2.79B buc. 30
— 645.2.1.2.48 buc. 107
— 645.2.1.2.49 buc. 31
— 645.2.1.12.6 buc. 4
— 645.2.1.12.17 buc. 12
— 645.2.1.2.54 buc. 6
— 645.2.1.2.55 buc. 8
— 1148.4.—12 buc. 7
— 1148.4—23 buc. 23
— 1148.4—24 buc. 89
— 985.23.1.2.11 buc. 1375
— 1260.2.8.4.2.2. buc. 8
— 1260.2.8.4.2.3. buc. 12
— 1260.28.45 buc. 102
— 1260.2.8.4.5.1.2. buc. 413
— 15353.4.2.29 buc. 6
— 1525..4.226 buc. 22
— 1535.4.2.2.4. buc. 68
— 1535.4.2.2.10 buc. 3
— 1535.4.2.2.2. buc. 134
— 1535.4.2.2.8 buc. 3
— 1535.4.2.2.11 buc. 4
— 2253.2.1.23 buc. 1379
— 2626.1.2.9 buc. 2
— 2626.1.2.10 buc. 2
— 2626.1.2.11 buc. 2
— 2626.1.2.12 buc. 2
— 2626.1.2.13 buc. 11
— 2626.1.2.14 buc. 2
— 2626.1.4.35 buc. 25
— 2626.1.4.61 buc. 26
— 2253.3.1.2.3 buc. 193
— MOO.5.3. buc. 18
— ORD.2.2.3. buc. 8
— ORD.2.7. buc. 6
— 645.2.1.2.61. buc. 3

MATERIALE REFRACTARE
— Cărăm. des. şi lumited.
— 1721.17.1.2.1 buc. 21
— 1721.17.1.2.2. buc. 21
— 1721.17.1.2.3. buc. 21
— Masă stampare MI.90A kg. 10720
— idem MI85B buc. 13106
— Perlit special mc. 18

IZOLATORI ELECTRICI
— Izolator cod. 40155 buc. 1000
— idem 45133 buc. 500
— idem 30078 buc. 100
— idem 30083 buc. 150
— idem 30086 buc. 60
— idem 20039 buc. 2
— idem 40012 buc. 490
— idem 45123 buc. 1200
— idem 30081 buc. 200
— idem 30080 buc. 200
— idem 45178 buc. 56 760
— idem 30085 buc. 47
— idem 45059 buc. 1 396
— idem 55059 buc. 50385
— idem 45233 buc. 500
— idem 55021 buc. 87260
— idem 45366 buc. 232
— idem 42103 buc. 2690
— idem 45233 IFR buc. 939
— idem 55003 MIP 3/6 buc. 1737
— idem des. 778, 10, 64, 1, 11, 1 buc. 1672

CĂRĂMIZI PENTRU GENERATOARE
— 230x150x75 ST 8 buc. 40
— 230x150x75 ST 10 buc. 186
— 250x150x85 LFGROL buc. 477
— MPP-5-1-16 Imp. buc. 85
— MPPS-1-18 Imp. buc. 260
— MPP5-1-19 Imp. buc. 13
— MPP5-1-24 Imp. buc. 805
— MPP5-1-33 Imp. buc. 84
— MPP5-1-35-3 Izolat buc. 146
— MPP5-1-26 BC. 71 buc. 31
— MPP5/MRP3-1-16 Imp. buc. 13
— idem 1-12 Imp. buc. 61
— idem 1—15 Imp. buc. 4
— idem 1—12 Imp. buc. 2060
— idem 1—18 Imp. buc. 22
— idem 1—19 Imp. buc. 54
— idem 1—20 Imp. buc. 3
— idem 1—20 Imp. buc. 2
— idem 1—21 Imp. buc. 4
— idem 1—21 Imp buc. 3
— idem 1—25 Imp. buc. 67
— idem 1—28 Imp. buc. 61
— idem 1—29 Imp. buc. 5
— idem 1—29 Imp. buc. 29
— idem 1—30 Imp. buc. 2

— idem 2—11 Imp. buc. 4
— idem 1—31 Imp. buc. 175
— idem 1—32 Imp. buc. 61
— MPP8/MPP1—1,34 Imp. buc. 8
— idem 1—22 RC. 71 buc. 7
— idem 1—24 RC. 71 buc. 7
— idem 1—24 RC 71 buc. 225
— idem 1—27 RC 71 buc. 82
— idem 1—8 Imp. buc. 6
— idem 1—11 Imp. buc. 488
— idem 1—13 Imp. buc. 40
— idem 1—15 Imp. buc. 1291
— MPP6/MRP7—1—17 Imp. buc. 135
— idem 1—18 Imp. buc. 235
— idem 1—19 Imp. buc. 331
— idem 1—21 RC. 71 buc. 61
— idem 1—29 Imp. buc. 547
— idem 1—30 Imp. buc. 20
— idem 1—32 Imp. buc. 466
— idem 1—33 Imp. buc. 13
— idem 1—38 Imp. buc. 6
— idem 1—42 Imp. buc. 2131
— idem 1—43 Imp. buc. 124
— idem 1—44 Imp. buc. 520
— idem 1—47 Imp. buc. 30
— idem 1—48 Imp. buc. 107
— idem 1—49 Imp. buc. 107
— idem 1—50 Imp. buc. 79
— idem 1—51 Imp. buc. 177
— idem 1—52 Imp. buc. 99
— idem 1—52 Imp. buc. 93
— idem 1—53 Imp. buc. 268
— idem 1—54 Imp. buc. 10
— idem 1—21 RC. 71 buc. 2312
— idem 1—22 RC. 71 buc. 3
— idem 1—24 RC. 71 buc. 384
— idem 1—26 RC. 71 buc. 261
— idem 1—26 RC. 71 buc. 2
— idem 1—24 RC. 71 buc. 3
— idem 1—25 RC. 71 buc. 625
— idem 1—26 RC. 71 buc. 35
— MPP5/MRP3—1—25 RC. 71 buc. 493
— 2253—1, 2, 11 Imp. buc. 32
Iz. 2253.1.1.35.3 buc. 2930
— — Cărăm. 2253—2—2—11 Imp. buc. 100
— idem 2253.2.1.10 Imp. buc. 320
— idem 2253.2.1.11 Imp buc. 32
— idem 2253.2.1.12 Imp. buc. 300
Cărămizi
— 2253—2.1.14 Imp. buc. 2362
— 2253—2.1.15 Imp. buc. 22
— 2253—2.1.1.6 Imp. buc. 196
— 2253.3.1.12 Imp. buc. 130
— 2253.3.1.14 Imp. buc. 1210
— 2253.3.1.15 Imp. buc. 10
— 2253.3.1.16 Imp. buc. 100
— 2253.2.1.29 Imp. buc. 845
— 2253.2.1.30 Imp. buc. 622
— 2253.2.1.31 Imp. buc. 310
— 2253.2.1.32 Imp. buc. 832
— 2253.2.1.33 Imp. buc. 34
— 2253.3.1.10 Imp. buc. 190
— 2253.3.1.30 Imp. buc. 280
— 2253.3.1.29 Imp buc. 410
— 2253.3.1.27 Imp. buc. 115
— 2253.3.1.28 Imp. buc. 5
— 2253.3.1.31 Imp. buc. 140
— Tub ∅15x30x360 buc. 320

CĂRĂMIZI REFRACTARE

Cărămizi normale
— N. 7 ISRB-12 buc. 206
— N. 7 ICRC-12 buc. 10 000
— N. 1 idem buc. 4000
— PL. 6 idem buc. 100
Cărămizi fasonate IERC-12
— 197—29 idem buc. 74
— 197—30 idem buc. 24
— 209.11.124.4 idem buc. 128
— 25—1—31 D. 22 buc. 391
— 25—2—79 D. 82 buc. 391
— 25—2—79 D. 82 buc. 610
— 25—2—91 D. 82 buc. 10
— 25—2—79 D. 82 buc. 94
— 25—2—84 D. 82 buc. 2
— 25—2—82 D. 82 buc. 26
— 25—2—87 D. 82 buc. 15
— 25—2—88 D. 82 buc. 2
— 25—2—89 D. 82 buc. 78
— 25—2—90 D. 82 buc. 3
— 25—2—91 D. 82 buc. 95
— 2657—1.2.2.0 ST. 10 buc. 10
— 1446—13.41.14.5 buc. 500
— 1446—5.1.33 BIS 1,4 buc. 8
— 1446—5.1.37 buc. 2
— 1446—5.1.38 buc. 1
— 1446—5.1.42 BIP.0,5 buc. 8
— 1446—5.1.43 buc. 2
— 1446—5.1.44 BIS.1,4 buc. 1
— 1446—5.1.65 buc. 1
— 1446—5—1—66 buc. 16
— 2163—17.24 ICRC. 12 buc. 2
— 2163.17.37 buc. 8
— 2163.17.46 buc. 37
— 1909—2.10.20.4 ST. 6 buc. 9
— 1909.2.10.20.11 ST. 6 buc. 6
— BS-2 RC. 71 buc. 480
— OLC-1-9-10 buc. 175
— OWR-73 ICRC 12 buc. 450

Cărămizi fasonate
— IRM—155 A buc. 7
— Cărăm. dop. refr. II RCA77 buc. 1400
— Baton termoiz. BID kg. 11968
— Chit corind. A+E 85% kg. 1068
— Distanţier OAO-2.69 buc. 4
— Inel rosing ∅ 15 kg. 211
— idem ∅ 25 kg. 206
— Izolator 8 canale buc. 304
— idem 1446—19—13 buc. 320
— idem 1446—19—13—23 buc. 224
— idem 1446—19—32—1 buc. 9
— idem 158—14 buc. 42
— idem 1446—13.41.14.1 buc. 650
— idem 778—1—06.41—11.1 buc. 2670
— idem FW.N, D. 17 buc. 214
— idem 985—03 ∅ 9 buc. 252
— idem NUC. 985—03 ∅ 10 buc. 60
— idem NUC. 985.03 ∅ 25 buc. 200
— idem NUC.985.03 ∅ 22 buc. 1000
— idem OMO.1.96.2 buc. 150
— idem OMO.7.6.3,5 buc. 200
— idem NUC.985.03 ∅ 11 buc. 3096
— idem NUC.985.03 ∅ 14 buc. 1000
— idem NUC.985.03 ∅ 15 buc. 300
— idem profil 12 canale buc. 1983
— idem NUC.985.03.B buc. 4
— idem des. 1807—14.27 buc. 11
— idem des. NIC.41.14.1/A buc. 114
— idem des. NIC.41.14.4/A buc. 62
— idem NUC.985.03.03 buc. 1054
— Tub ceram. ∅ 10x24x315 buc. 91
— idem ∅ 10x30x100 buc. 74
— idem ∅ 10x35x270 buc. 15
— idem ∅ 12x26x258 buc. 149
— idem ∅ 12x30x50 buc. 614
— idem ∅ 14x30x360 buc. 581
— Tub ceram. ∅ 14x31x340 buc. 328
— idem ∅ 14x31.4x350 buc. 400
— idem ∅ 14x40x280 buc. 116
— idem ∅ 15x19x300 buc. 400
— idem ∅ 15x25x240 buc. 44
— idem ∅ 15x25x285 buc. 2307
— idem ∅ 15x25x310 buc. 21
— idem ∅ 15x25x310 buc. 111
— idem ∅ 15x25x315 buc. 50
— idem ∅ 15x30x120 buc. 140
— idem ∅ 15x25x360 buc. 252
— idem ∅ 15x40x170 buc. 32
— idem ∅ 15x40x270 buc. 380
— idem ∅ 16x31x290 buc. 316
— idem ∅ 16x40x150 buc. 65
— idem ∅ 16x40x245 buc. 49
— idem ∅ 16x40x260 buc. 14
— idem ∅ 16x40x280 buc. 38
— idem ∅ 18x331,5x300 buc. 700
— idem ∅ 18x38x255 buc. 211
— idem ∅ 18x38x265 buc. 50
— idem ∅ 18x38x265 buc. 28
— idem ∅ 18x40x250 buc. 118
— idem ∅ 18x40x300 buc. 270
— idem ∅ 18x42x400 buc. 103
— idem ∅ 18x42x420 buc. 23
— idem ∅ 20x31,5x300 buc. 611
— idem ∅ 20x31,5x343 buc. 868
— idem ∅ 20x33x300 buc. 60
— idem ∅ 20x35x175 buc. 45
— idem ∅ 20x35x350 buc. 80
— idem ∅ 20x36x280 buc. 202
— idem ∅ 20x37x260 buc. 63
— idem ∅ 21x35x468 buc. 14
— idem ∅ 23x50x454 buc. 104
— idem ∅ 24x31,5x250 buc. 66

TABRLĂ INOX ŞI ALIATĂ

— Tablă inox 8 4510 kg. 286
— idem 8 7386 274
— idem 8 BH32S 6641
— idem 10 4435 330
— idem 10 4016 578
— idem 10 4510 273
— idem 10 4762 766
— idem 10 4712 448
— idem 10 5680 931
— idem 12 5637 1127
— idem 12 7380 4222
— idem 12 4306 192
— idem 12 5680 866
— idem 12 URANUS 136
— idem 15 4306 340
— idem 15 4550 118
— idem 15 5028 467
— idem 15 7225 4127
— idem 15 5680 1070
— idem 16 5637 272
— idem 16 4571 107
— idem 18 4306 2026
— idem 16 4878 263
— idem 18 4571 300
— idem 18 4841 2000
— idem 18 5680 1199
— idem 20 4301 2903
— idem 20 4510 26,83
— idem 20 5680 2654
— idem 28 4021 437
— idem 30 4435 506
— idem 30 7362 992
— idem 30 7335 1321
— idem 34 7362 640
— idem 40 4435 3907

TABLĂ INOX ŞI ALIATĂ

— Tablă inox 45 7380 2600
— idem 45 4435 506
— idem 50 4306 1226
— idem 50 4541 2026
— idem 50 5680 7024
— idem 60 5637 661
— idem 65 URANUS 65 751
— Tablă placată 7+3'H2—4541 152
— idem 8+2/H2+4002 kg. 462
— idem 9+3/H2+4002 5703

— idem 9+3/H2+4541 1150
— idem 13+3/H2+4541 255
— idem 20+2/17Mu 4+4541 1089
— idem 25+2/ idem 8169
— idem 30+2/0844+4541 5780
— idem 30+2/17Mn 4+4541 2953

UNITATEA DE MECANIZARE TRANSPORT ȘI CONSTRUCȚII FORESTIERE — Str. Fabrica de zahăr nr. 93 — Telefon 45588—45888

PIESE DE SCHIMB IRB4 (Remorca bascul㠠de 4 to cu 1 ax)

— Ax fuzetă buc. 20
— Ax sabot buc. 9
— Bucșă dr. buc. 7
— Bolț buc. 1
— Butuc buc. 10
— Bucșă lagăr buc. 6
— Bucșă buc. 8
— Bolț buc. 1
— Bucșă buc. 6
— Cămă buc. 60
— Cap lagăr buc. 2
— Cilindru basculare buc. 5
— Conductă buc.
— Cîrlig buc. 3
— Disc etanșare buc. 15
— Disc frînă buc. 23
— Flanșă buc. 10
— Inel ghidare buc. 7
— Inimă buc. 2
— NENRESA buc. 7
— Opritor buc. 2
— Piston buc. 6
— Pest dr. buc. 3
— Pist stg. buc. 3
— Placă buc. 5
— Placă siguranță buc. 4
— Piuliță buc. 5
— Piuliță manșon buc. 6
— Rezervor aer buc. 2
— Suport buc. 3
— Sabot frînă buc. 4
— Suport tracțiune buc. 1
— Suport cilindru buc. 10
— Traversă buc.
— Tijă superioară buc. 12
— Tambur frînă buc. 15
— Ureche buc. 8
— Ureche buc. 9
— Ax buc. 5
— Ax cu pinion buc. 1
— Pinion buc. 5
— Pinion buc. 12
— Pinion buc. 1
— Pinion conic buc. 1
— Pinion conic buc. 5
— Roată dințată buc. 2
— Burduf protecție buc. 100
— Bulon st. cpl. buc. 150
— Colivie role buc. 24
— Garnitură colector evac. buc. 100
— Șurub comis st. buc. 2
— Inel distanțier buc. 130
— Idem buc. 130
— Întrerupător bord buc. 3
— Macara Geam buc. 10
— Pinion satelit buc. 10
— Perie electromotor ștergător parbriz buc. 8
— Rotor electromotor buc. 3
— Schimbător fază picior buc. 5
— Tub flexibil 10×300 buc. 30
— Ușă stg. buc. 5

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE
din Tîrgu Mureș

OFERĂ

750 bucăți **RONDELE** Ø 430 mm confecționate din tablă de oțel inoxidabil W 4571 de grosimea de 1,5 mm
Livrarea rondelelor se face la prețul de catalog al materialului

Întrebări și răspunsuri

● **ION BANU, Timișoara** — Potrivit datelor transmise prin scrisoarea dv. în anul 1964 ați fost încadrat ca receptor I, funcție echivalentă cu aceea de merceolog I (principal), contabil I (principal) etc. La acea dată erau în vigoare prevederile H.C.M. nr. 328/1967 (anexa IV/B), în baza cărora putea fi încadrat în funcțiile susmenționate și personalul care n-avea studii medii. La data aplicării Legii nr. 12/1971 erați încadrat ca merceolog principal, funcție echivalentă cu aceea de recepționer I, între timp desființată. Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971 ați fost menținut în funcție, iar de la această dată pînă la efectuarea controlului la care vă referiți, nu ați fost trecut într-o funcție inferioară. În această situație ocuparea de către dv. a postului de merceolog principal corespunde reglementării în vigoare, unitatea putînd reveni asupra deciziei de retrogradare.

● **CAROL MOLNAR, Sf. Gheorghe** — Tehnicienii promovați, în condițiile legii, în funcția de maistru, au dreptul — conform art. 23 alin. (3) din Legea nr. 57/1974 — la creșterea retribuției lor tarifare cu două clase. Legea nu prevede nici o restricție la acordarea acestui drept în cazul celor care au obligația să absolve școala de maiștri în următorii cinci ani. Adresați-vă comisiei de judecată din unitate cu cerința rectificării încadrării și a plății retroactive a diferenței de retribuire, de la data promovării ca maistru (art. 176 din Codul muncii).

● **DUMITRU GĂLEȘANU, Rm. Vîlcea** — Conform reglementărilor în vigoare, în cadrul I.G.C.L. activitatea șefilor de tură nu este asimilată cu aceea a șefilor de formații de lucru, în sensul prevederilor art. 70 din Legea nr. 57/1974, astfel că nu aveți dreptul la indemnizația tarifară de pînă la 10% din retribuția dv. tarifară. De asemenea, activitatea ce o desfășurați nu figurează nici în anexa IV la Legea susmenționată (unele activități specifice la care se acordă indemnizația susmenționată).

● **MIHAI GRIGORIU, București** — Perioada de 9 luni înainte de absolvirea facultății se include în vechimea în muncă. Întrucît art. 35 din Legea nr. 57/1974 prevede cerința efectuării a cel puțin 12 luni de muncă retribuită anterior absolvirii, cele 9 luni lucrate nu se includ în anul I de activitate ca inginer.

● **EUGEN BEJENARU, Fălticeni** — Întrucît ați început activitatea în învățămînt la 1 septembrie 1978 și, cu începere de la 21 octombrie 1978 pînă la 15 martie 1980 ați efectuat serviciul militar, reluînd activitatea în învățămînt la 20 martie 1980, perioada de efectuare a serviciului militar se consideră, conform Instrucțiunilor Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 1432/1977, ca vechime în învățămînt. În consecință, cu începere de la 20 martie 1980 trebuia să fiți retribuit la clasa 10 de retribuire, iar la definitivarea funcției de învățător, pentru care se consideră că aveți vechimea necesară, la clasa 11 de retri-

buire. Solicitați prin comisia de judecată rectificarea retribuției dv., cu începere de la 1 aprilie 1980, pe baza prevederilor art. 176 din Codul muncii.

● **A. CRĂCIUNEANU, București** — 1) În conformitate cu Instrucțiunile referitoare la concediul de odihnă al personalului didactic date pentru aplicarea Legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al angajaților, aprobate prin Ordinul ministrului învățămîntului nr. 330/1968, suplinitorii încadrați în învățămînt cu contract pe durată determinată pe posturi didactice vacante sau rezervate, dacă au început activitatea după 1 septembrie și au funcționat pînă la sfîrșitul anului școlar, au dreptul la un concediu de odihnă de 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună integral servită. Dv., care ați funcționat ca suplinitoare începînd cu 15 septembrie, veți putea beneficia, dacă funcționați pînă la sfîrșitul anului școlar, de un concediu de odihnă de 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună integral lucrată. 2) Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire, la art. 22 prevede că „persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, care muncesc în unitățile economice și instituțiile de stat, vor plăti o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare, după cum urmează: la o retribuție de pînă la 1440 lei = 20 lei; între 1441—1500 lei = 25 lei; 1501—1600 lei = 30 lei; 1601—1750 lei = 40 lei; 1751—1850 lei = 60 lei; 1851—2000 lei = 80 lei; 2001—2150 lei = 90 lei; 2151—2350 lei = 100 lei. Contribuția persoanelor fără copii încadrate cu program de muncă redus se determină proporțional cu timpul lucrat prin raportarea la contribuția corespunzătoare retribuției tarifare de încadrare aferentă programului integral de muncă. Pe baza celor de mai sus, în funcție de retribuțiile primite, veți putea vedea dacă contribuțiile reținute au fost bine sau nu calculate. 3) Indemnizația de concediu se calculează și se plătește de fiecare din cele două unități școlare în parte. Indemnizația se calculează în raport cu numărul lunilor întregi din perioada luată în calcul; retribuția totală realizată în acest interval se împarte la numărul lunilor și apoi la 25,5 și se înmulțește cu numărul zilelor de concediu.

● **GHEORGHE CHIRIAC, Timișoara** — Mama care a încetat activitatea pentru creșterea copilului, conform art. 129 din Codul muncii și art. 9 al. 2 al Legii nr. 1/1971 are dreptul la recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate și în muncă dacă s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la data împlinirii, de către copil, a vîrstei de șapte ani. Faptul că în această perioadă s-a încadrat temporar, nu determină pierderea dreptului la recunoașterea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate, cu condiția ca reîncadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată să aibă loc în termenul și în condițiile prevăzute de art. 9 din legea susmenționată.

● **M.R., COTEȘTI, Vrancea** — La art. 14 din Hotărîrea nr. 880/1965 se prevede că persoanele încadrate în muncă au dreptul la un concediu de maternitate de 112 zile. Acest concediu se acordă indiferent de natura contractului (pe durată determinată sau nedeterminată). Concediile pentru îngrijirea copilului bonlav se acordă însă numai mamelor încadrate cu contract de muncă pe durată determinată, care au o vechime de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical sau de 10 luni în ultimii doi ani premergători acestui concediu (art. 17 alin. 2 combinat cu art. 3 alin. 2 din Hotărîrea susmenționată).

● **ELENA TOMIȚĂ, Suceava** — Personalul muncitor care a întrerupt activitatea pentru satisfacerea serviciului imilitar, înainte de apariția Legii nr. 14/1973, are — conform prevederilor art. 20(2) lit. a din Legea nr. 3/1973 — dreptul să i se recunoască ca vechime în muncă perioada efectuării obligațiilor miiltare. Întrucît personalul la care vă referiți nu s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la terminarea stagiului militar, a peirdut dreptul la vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate, această vechime calculîndu-se de la data reîncadrării.

● **ION VASILE BADEA, Corabia** — Concediul de maternitate se include în anul I — respectiv anul II de activitate a absolvenților învățămîntului superior repartizate în producție. În consecință, de la întîi ale lunii următoare împliniiri celor doi ani de activitate (inclusiv perioada concediului de maternitate) soția dv. are dreptul să fie încadrată la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ocupată. Perioada de efectuare a serviciului militar — cît timp contractul de muncă a fost suspendat — nu se ia în considerare în calculul activității desfășurate în primii doi ani de activitate. Perioada efectuării serviciului militar, în situația relatată de dv., se include însă în vechimea în muncă.

● **M. FILIP, Petroșani** — Serviciile prestate în domeniul informaticii de către unitățile de informatică se facturează pe baza tarifelor prevăzute în Decretul nr. 71/1980, privind aprobarea de tarife unice pentru servicii prestate în domeniul informaticii. Prevederile acestui decret sînt obligatorii pentru toate unitățile de informatică din economie. Potrivit prevederilor Decretului nr. 499/1973 privind organizarea unitară a activității de informatică și unele măsuri pentru îmbunătățirea elaborării sistemelor de conducere economică, precum și a atribuțiilor unitare ale unităților de informatică din economie au dreptul să presteze servicii pentru terți numai centrele și oficiile teritoriale de calcul electronic pentru unități economico-sociale, centrele de calcul coordonatoare pentru unități economico-sociale din municipiul București și ale centralelor industriale pentru unitățile economice subordonate. Celelalte unități de informatică (centre, oficii, și stații de calcul) ale unităților economice, în principiu, nu pot presta servicii pentru terți. Ele au fost înființate cu scopul de a se preocupa numai de informatizarea activităților din unitățile în cadrul cărora funcționează.

● **VASILE POPA, Secția de producție alimentară, Botoșani** — Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 146/1980 — anexa 1 — s-au stabilit prețuri noi de garanții la ambalajele din sticlă (sticle și borcane), abrogîndu-se vechile prețuri. În nota din această anexă se precizează că prețurile respective sînt unice și se aplică atît la livrările de ambalaje goale din recuperări și de la fabricile de sticlă, cît și la livrarea lor cu marfă. În urma celor de mai sus, decontarea ambalajelor dintre toate unitățile socialiste trebuie să se facă la prețurile din anexa 1 la Decretul nr. 146/1980, nefiind permise facturări în prețuri vechi și noi cu decontări din diferențe de preț.

SISTEMATIZAREA LOCALITĂȚILOR

● **NEDELCU TEODOR, Giurgiu,** întreabă dacă la demolarea unei locuințe proprietate are nevoie de aprobarea organului administrativ. Potrivit art. 29 alin. 2 din Legea nr. 59/1974 demolarea sau desființarea parțială sau totală a construcțiilor se va executa cu autorizația prealabilă eliberată — al cererea solicitantului — de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare din locul unde este situată construcția.

● **DANCIU GRIGORE, Caracal,** întreabă dacă în cazul demolării construcției proprietate pentru sistematizarea zonei municipiului, va primi pe lîngă locuință și despăgubiri. Potrivit art. 17 din Legea nr. 4/1973 cetățenii ale căror locuințe se demolează pentru noi construcții sau sistematizări vor primi cu chirie o locuință din fondul locativ de stat pentru ei și familiile lor pînă ce își construiesc sau își cumpără o locuință. Suma încasată pentru locuința demolată va constitui avansul pentru noua locuință pe care o va construi sau cumpăra.

● **PARASCHIV VASILE, Alexandria,** întreabă dacă expirînd termenul de 6 luni prevăzut în autorizație pentru a înstrăina, poate solicita o nouă autorizație de înstrăinare pe motiv că suferind fiind nu a putut să se ocupe de valorificarea autorizației. Răspuns. Autorizația de înstrăinare prevăzută de art. 11 din Decretul nr. 144/1958 este valabilă timp de 6 luni de la obținerea ei. În cazul în care titularul autorizat a fost împiedicat din motive de forță majoră de a-și valorifica în termen autorizația și dacă toate condițiile inițial considerate nu au suferit nici o schimbare Comitetul executiv al consiliului popular care a eliberat autorizația poate acorda o prelungire a valabilității autorizației cu cel mult 6 luni.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, Timișoara,** întreabă dacă adunarea generală a locatarilor poate recompensa material și alte persoane în afara celor retribuite sau indeminzate lunar. Răspunsul este nuanțat. Potrivit art. 15 alin. 2 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1978 se referă la posibilitatea acordării unor premii numai personalului asociației, adică celor ce primesc retribuție sau indemnizație. Alineatul 3 al aceluiași articol din decret se referă la posibilitatea acordării unor recompense și altor persoane din asociație care au îndeplinit voluntar lucrări de administrare și bună gospodărire. Această ultimă prevedere legală este aplicabilă celor ce nu primesc retribuție sau indemnizație. Limita maximă admisă de lege pentru recompensarea acestora este de 500 lei.

● **IONEL CORINA, București,** răspunsul dat în Suplimentul nr. 18/1981 al Revistei noastre este corect și actual. Normele nr. 2/1973 ale C.P.C.P. sînt în vigoare și în prezent. Potrivit pct. 2 lit. a din aceste Norme „la defalcarea cheltuielilor pentru consumul de apă și canalizare se va ține seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau dușuri să se considere 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament".

● **BANU V., Bîrlad,** solicită unele lămurit cu privire la remunerarea îngrijitorului și administratorului, precum și cu timpul de lucru al acestuia din urmă. În conformitate cu prevederile art. 14 alin. 4 din Statut, aprobat prin Decretul nr. 387/1977 pentru întreținerea și curățenia părților de folosință comună asociația poate folosi serviciile unităților socialiste specializate. Sub acest aspect deci, recurgerea la serviciile unei unități socialiste este legală și îngăduită. Atît timp cît însă adunarea generală, în baza art. 14 alin. 3 din Statut a hotărît ca îngrijitorul să primească o indemnizație lunară, hotărîrea comitetului constituie o încălcare a celor hotărîte de adunarea generală. Desigur, că adunarea generală poate hotărî despăgubirea asociației de către cei ce au păgubit-o prin încălcarea hotărîrilor statutare. Potrivit art. 15 din Statut timpul de lucru al administratorului și îngrijitorilor se stabilește prin înțelegere între părți.

● **CRISTEA MARIA, Satu Mare,** solicită lămuriri cu privire la cheltuielile care cad în sarcina proprietarilor și chiriașilor. Acestea sînt în amănunt și cu mare precizie specificate în Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973. Obligațiile ce revin proprietarului cu privire la instalațiile de încălzire sînt prevăzute în Cap. A lit. b, iar cele referitoare la instalațiile de apă, în Cap. A, lit. c.

● **ȘERBAN ADRIAN, București,** întreabă la ce dată trec în proprietatea statului bunurile imobile ale persoanelor care părăsesc definitiv țara. Potrivit art. 4 din Decretul nr. 223/1974 bunurile imobile ale persoanelor care au părăsit definitiv țara trec în proprietatea statului prin decizia comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, în a cărei rază teritorială sînt situate bunurile. Decizia organului administrativ are caracterul unui act constatator și nu constitutiv al dreptului de proprietate a statului, ca atare termenul trecerii în proprietatea statului este fie data părăsirii definitive a țării de către persoanele ce au părăsit țara după intrarea în vigoare a Decretului 223/1974, fie data intrării în vigoare a acestui act normativ pentru persoanele ce au părăsit țara anterior intrării în vigoare a decretului.

● **ANTON ION, comuna Drăgoiești, jud. Călărași,** întreabă dacă dobîndind prin moștenire legală un teren agricol, este nevoie și de a intra în posesia unei autorizații de preluare a terenului agricol moștenit. În scopul asigurării cultivării raționale a pămîntului, cei ce dobîndesc terenuri agricole prin moștenire legală, sînt obligați să asigure continuarea muncii agricole pe acele terenuri și să aibă sau să-și însușească cunoștințele agricole corespunzătoare. Instrumentul de control al îndeplinirii acestor condiții, este autorizația de preluare a terenurilor agricole, care, potrivit art. 46 din Legea nr. 59/1974, se eliberează de către comitetul (Biroul executiv), al consiliului popular comunal, orășenesc și municipal, pentru terenurile situate în perimetrul construibil al localităților și de comitetul executiv al consiliului popular județean, respectiv al municipiului București, pe baza avizelor organelor agricole județene sau al municipiului București, cînd terenurile agricole moștenite sînt situate în afara perimetrului construibil al localităților.

● **ANTAL ZOLTAN, Miercurea Ciuc,** întreabă cui trebuie să se adreseze pentru prejudiciul suferit prin uciderea unui animal domestic, proprietatea sa, de către un urs. Potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 28 din Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea, fondurile de vînătoare se adminsitrează de Inspectoratele silvice județene. Față de atribuțiile conferite prin lege inspectoratelor silvice se impune concluzia că acestea răspund pentru daunele cauzate de animalele sălbatice ce constituie vînat. Astfel în cazul în care animalele sălbatice se află în rezervație, culpa inspectoratului silvic este prezumată deoarece în asemenea situații ele au paza juridică a animalelor. În cazul în care însă atacul animalului nu s-a produs într-o rezervație sau într-un parc de vînătoare închis, nu mai poate funcționa prezumția de răspundere prevăzută de Codul civil, întrucît într-o asemenea situație unitatea nu are paza juridică a animalelor sălbatice. În aceasta din urmă trebuie dovedită culpa inspectoratului silvic județean avîndu-se în vedere atît obligațiile lor cît și cele ale altor persoane juridice sau ale persoanelor fizice, obligații cuprinse în Legea nr. 26/1976 și în alte acte cu caracter normativ.

VĂ PREZENTĂM:

MAGAZINUL „BUCUR-OBOR" DIN BUCUREŞTI

La confluenţă a două principale artere rutiere, Şoseaua Ştefan cel Mare şi Şoseaua Colentina, într-o zonă cu o veche tradiţie comercială, în blocul „ALMA", funcţionează pe trei niveluri un colos comercial. Este vorba de magazinul universal „Bucur-Obor", una dintre cele mai mari firme comerciale de acest fel din ţara noastră.

Această gigantică citadelă comercială, a intrat în funcţiune la întreaga sa capacitate în anul 1977. Îşi desfăşoară activitatea pe o suprafaţă de 32 000 mp şi dispune de circa 110 diferite unităţi, ce cuprind o gamă bogată şi diversificată – peste 300 000 sortimente de articole.

Printre cele mai importante grupe de mărfuri se află : textile-încălţăminte, metalo-chimice, alimentară şi alimentaţie publică. Activitatea magazinului se caracterizează printr-o bună aprovizionare curentă cu întreaga gamă de produse solicitate.

„Bucur-Obor", colaborează direct cu 60 de întreprinderi furnizoare din ţară ; de asemenea, colaborează, pe baza schimbului reciproc de mărfuri, cu un număr de 8 parteneri din cadrul magazinelor universale din capitalele unor ţări vecine.

Magazinul dispune de :

– mijloace auto proprii pentru transportarea mărfurilor voluminoase la domiciliu

– atelier de retuş pentru confecţii

– casă de comenzi

– serviciu pentru instalarea mobilei la domiciliu etc.

În magazinul „Bucur-Obor" îşi desfăşoară activitatea 1 500 de lucrători. Unii dintre aceştia au absolvit cursurile de perfecţionare, alţii cursurile de calificare în meseriile de vînzător şi casier, de şefi de unităţi, iar un număr destul de mare îşi continuă studiile în liceele de specialitate la cursuri serale.

„Bucur-Obor", ca unitate etalon, a adresat o chemare la întrecere către toate întreprinderile comerciale din ţară avînd ca obiectiv esenţial ridicarea nivelului calitativ al întregii activităţi de aprovizionare şi servire a populaţiei. Volumul total al vînzărilor urmează să ajungă la sfîrşitul acestui an la 1.208 milioane lei, cu 57,5 milioane lei mai mult faţă de anul trecut. Datorită bunei aprovizionări si serviri, la „Bucur-Obor" vin zilnic peste 100 000 de cumpărători si vizitatori.

În aceste zile din cadrul „Lunei cadourilor", premergătoare sărbătorilor de iarnă, prestigioasa firmă comercială „Bucur-Obor" pune la dispoziţia numeroşilor săi cumpărători un bogat sortiment de mărfuri de sezon.

Ion VASILESCU

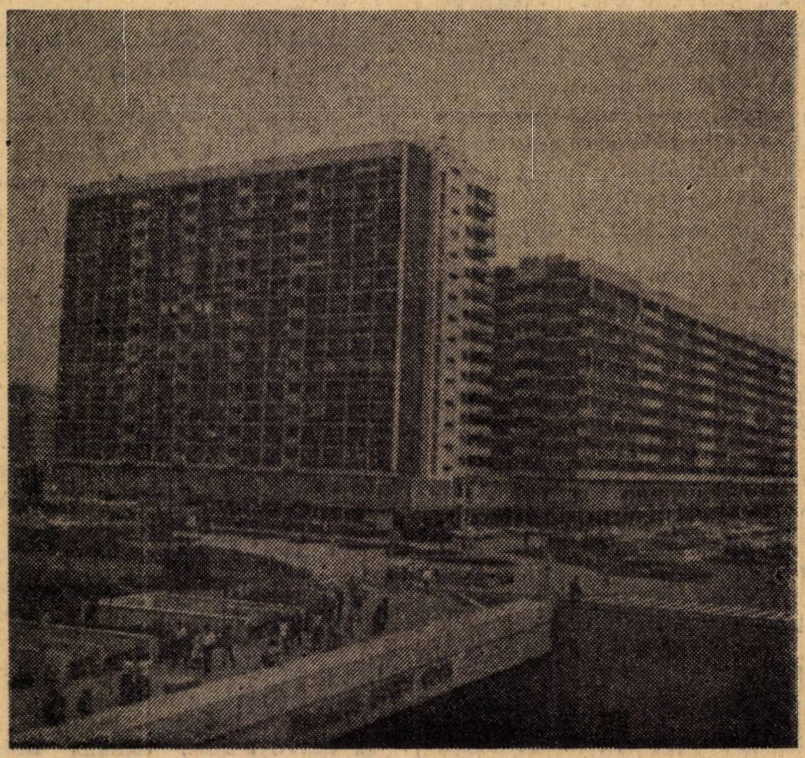

CENZURAT MINISTERUL CULTURII DIRECŢIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE, UN IMPERATIV AL CREȘTERII EFICIENȚEI

PUNÎND UN ACCENT DEOSEBIT pe laturile calitative ale dezvoltării economico-sociale, planul național unic pe anul 1982 reliefează puternic necesitatea maximizării eficienței economice la fondurile avansate de societate și economisirea muncii sociale în toate domeniile de activitate.

În acest context, nivelul costurilor de producție și al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs rămîne criteriul esențial definitoriu al eficienței economice, prin multitudinea valențelor pe care le poartă acest indicator sintetic-calitativ al planului, prin impulsurile pe care le dă procesului de creare a venitului național.

În 1981, primul an al cincinalului calității și eficienței, în domeniul reducerii costurilor și al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs s-au obținut rezultate care atestă creșterea preocupărilor consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale în acest domeniu. Astfel, **pe ansamblul industriei republicane se prelimină reducerea cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă cu circa 13 lei, iar la cele materiale cu aproape 10 lei față de 1980.** Volumul de economii ce se va obține va însuma numai pentru industrie aproximativ 12 miliarde lei. Rezultate bune în domeniul reducerii cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă pe 10 luni au obținut unitățile din industria constructoare de mașini, industria electrotehnică și electronică, din industria chimică și din industria petrolului.

Realizările de ansamblu ale industriei republicane puteau fi mai bune dacă unele întreprinderi aparținînd Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor, Ministerului Industriei Metalurgice și Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții nu ar fi depășit costurile totale la 1000 lei producție marfă. Este semnificativ faptul că din cele 78 de centrale industriale ce aparțin acestor ramuri, 20 au depășit nivelul cheltuielilor materiale planificate pentru perioada ianuarie — octombrie 1981. Principalele cauze rezidă în modul cum a fost îndeplinit volumul și structura producției marfă, depășirea unor consumuri specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, în nerealizarea nivelului planificat al productivității muncii, depășirea unor cheltuieli indirecte îndeosebi în ce privește reparațiile curente, înregistrarea unui volum de rebuturi peste normele admisibile. Un rol în neîndeplinirea costurilor planificate l-au avut și întîrzierile în punerea în funcțiune la termenele prevăzute în grafice a unora din obiectivele noi, 85 de astfel de capacități depășind costurile planificate în perioada 1 I — 30 IX 1981.

Dimensiunea economisirii muncii sociale

PLANUL NAȚIONAL UNIC pe anul 1982 prevede sarcini deosebite în domeniul economisirii muncii sociale. **Prin reducerea costurilor de producție pe ansamblul economiei se estimează a se realiza în anul 1982 un volum de economii de 22 miliarde lei, iar din acestea 11 miliarde lei pe seama diminuării cheltuielilor materiale.** În sporul producției nete din industria republicană, economiile din reducerea cheltuielilor materiale participă cu 36%, iar în sporul de beneficii brute volumul total de economii participă cu 45%.

Acțiunea de reducere a costurilor de producție prin măsuri ce privesc raționalizarea strictă a consumului de materii prime, materiale și energetice, creșterea randamentelor și valorificarea materiilor prime și materialelor, optimizarea structurii producției, îmbunătățirea indicatorilor de utilizare a mijloacelor de producție, creșterea productivității muncii, va asigura o maximă eficiență pentru toate resursele de muncă, materiale și financiare. Ca urmare, **la o creștere a producției marfă în industria republicană cu 4,7% în anul 1982 față de 1981, cheltuielile materiale vor crește cu numai 4,3%** În acest mod, în industria republicană se va ajunge la o reducere a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă, cu 1,9% iar a celor materiale cu 1,5% față de cele realizate în 1981, în agricultura de stat cu 6,6%, în construcții-montaj cu 1%, iar în transporturi cu 0,8%. Avînd în vedere că în numeroase ramuri industriale cheltuielile materiale reprezintă între 70—85% din costurile de producție (industria chimică, construcții de mașini, metalurgice, materiale de construcții, industria ușoară și alimentară), întreprinderile și centralele vor trebui să urmărească în mod prioritar diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, accentuarea proceselor de valorificare, îmbunătățirea sistematică a indicilor de utilizare a echipamentului industrial, perfecționarea proceselor tehnologice, eliminarea pierderilor tehnologice și a perisabilităților, îmbunătățirea calității produselor, utilizarea în măsură mai mare a materialelor refolosibile și recirculabile. De asemenea, **prin creșterea accentuată a productivității muncii se va asigura 35% din reducerea planificată a cheltuielilor totale de producție și, pe această bază, un important volum de economii.** Se vor întreprinde măsuri pentru realizarea conform graficelor a parametrilor tehnico-economici proiectați la investițiile noi, prevăzute cu tehnologii perfecționate, care concură la realizarea de produse cu grad înalt de prelucrare și cu consumuri reduse de materii prime, materiale, combustibili și energie. Ținînd seama de ponderea ridicată a cheltuielilor cu amortizarea, reparațiile și întreținerea fondurilor fixe în totalul costurilor de producție, o deosebită atenție se va acorda utilizării la capacitatea optimă a tuturor fondurilor fixe din dotare și creșterii calității întreținerii și reparațiilor acestora. În același timp se va urmări raționalizarea cheltuielilor secțiilor de producție și a celor generale și de administrație a întreprinderilor prin promovarea unui regim sever de economii, creșterea eficienței transporturilor, diminuarea cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea produselor.

Programe de măsuri cu obiective concrete, eficiente

PENTRU A PREGĂTI în mod corespunzător planul de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale pentru anul 1982, este necesar ca fiecare colectiv din întreprindere și centrală să pornească de la o **analiză critică a costurilor și cheltuielilor materiale înregistrate în 1981** și, pe această bază, să elaboreze programul de măsuri pentru diminuarea costurilor, vizîndu-se atragerea în circuitul economic pe baze cît mai complete a rezervelor interne. Analiza critică a costurilor trebuie să pornească de la factorii principali, determinanți ai nivelului cheltuielilor de producție.

Este cunoscut că **ponderea cea mai mare în costuri** — pînă la 90% în unele cazuri — **o au cheltuielile materiale de producție și îndeosebi cheltuielile pentru materiile prime.** De aceea, un accent deosebit se cere pus de la început pe examinarea mărimii normelor de consum de materii prime, de energie și combustibil. Acestea trebuie să prezinte o reducere în funcție de gradul de înzestrare tehnică a întreprinderilor, de procesele de optimizare a aprovizionării tehnico-materiale. Nu trebuie ad-

mis sub nici un motiv ca în calculațiile de plan pe produs să se prevadă consumuri mai mari decît cele realizate în perioada anterioară și nici rezerve pentru acoperirea unor eventuale deficiențe.

În acest context proiectarea tehnică este chemată să joace un rol esențial în economisirea muncii. Se impun examinate cu atenție în acest scop documentațiile tehnice ale produselor, care încă din faza de proiectare trebuie să vizeze mobilizarea tuturor rezervelor în ce privește consumul material pe unitatea de produs.

Normarea pe bază de criterii științifice, pentru toate compartimentele cheltuielilor materiale, trebuie să stea la baza întregii calculații de plan. Analiza critică a cheltuielilor materiale pe produs se cere să aibă în vedere îmbunătățirea tehnologiilor și a rețetelor de fabricație, a soluțiilor constructive și funcționale prin reproiectarea produselor în scopul reducerii greutății, a gabaritului, folosirea materialelor înlocuitoare eficiente, utilizarea în mai mare măsură și cu eficiență sporită a materialelor recuperabile și refolosibile.

Cheltuielile cu munca vie, îndeosebi în ramurile și subramurile în care acestea au o pondere mai ridicată, se impune să fie de asemenea supuse unei temeinice analize în scopul reducerii pe unitatea de produs. Trebuie avut în vedere ca cheltuielile cu retribuirea muncii și în principal a celor directe să fie stabilite în funcție de operațiunile procesului tehnologic, de normele de timp, de timpul de lucru în regie și tarifele de retribuire pentru produsul respectiv. În scopul reducerii acestor cheltuieli, va trebui să se urmărească extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, organizarea mai bună a locurilor de producție, îmbunătățirea normelor de muncă în concordanță cu introducerea progresului tehnic, utilizarea eficientă a fondului de timp.

Sfera **cheltuielilor indirecte**, de conducere și de deservire a producției constituie un alt domeniu spre care trebuie să se îndrepte analiza critică a costurilor. Reducerea cheltuielilor indirecte se află în relație directă cu folosirea cît mai deplină a capacităților și suprafețelor de producție, executarea la termen și de calitate corespunzătoare a reparațiilor utilajelor, normarea și limitarea la strictul necesar.

Efortul propriu — la baza diminuării cheltuielilor

PROGRAMUL DE MĂSURI privind reducerea costurilor de producție și cheltuielilor materiale constituie practic instrumentul de bază pentru dirijarea proceselor tehnico-economice în scopul minimizării cheltuielilor de producție. Conducerea prin costuri este indispensabilă în orice unitate economică în actuala etapă. Practica arată că în multe cazuri programele de măsuri se elaborează necorespunzător, măsurile nu sînt evaluate sub aspectul efectului economic, nu se pune accent și pe măsurile cu efect de perspectivă, termenele și responsabilitățile nu sînt fixate în mod corespunzător, defalcarea pe secții și ateliere suferă, materializarea în viață a măsurilor preconizate nu este urmărită sistematic. Pentru a realiza un salt calitativ în acest domeniu, este necesară efectuarea unor lucrări pregătitoare, care să vizeze următoarele domenii :

— realizarea unei analize critice a costurilor de producție înregistrate în anul 1981 pe baza deplasărilor ce au avut loc în structura costurilor pe elemente de cheltuieli și articole de calculație ; întocmirea unui studiu asupra deplasărilor ce intervin în volumul și structura producției planificate pentru anul 1982 ; examinarea stadiului îndeplinirii obiectivelor din planul tehnic, analiza rezultatelor economice obținute ca urmare a soluțiilor tehnice și tehnologice adoptate în anii anteriori, comparativ cu efectele scontate și a ceea ce se preconizează în acest domeniu pentru anul 1982 ; analiza evoluției principalelor norme de consum de materii prime, materiale și energetice și efectul economic al acestora preconizat pentru anul 1982 ; posibilitățile de folosire a înlocuitorilor și a unor materiale refolosibile în anul viitor, precum și efectul economic pe care se scontează ; analiza gradului de utilizare al capacităților de producție și influența asupra nivelului de cheltuieli ; stadiul realizării parametrilor proiectați la capacitățile noi puse în funcțiune și evoluția prevăzută pentru anul 1982 ; indicii de valorificare a materiilor prime și materialelor și impactul asupra nivelului cheltuielilor de producție. identificarea cauzelor care au determinat rămînerile în urmă în mobilizarea rezervelor din anul 1981 și elaborarea măsurilor ce trebuie întreprinse pentru eliminarea acestor cauze în anul viitor. Pentru a adînci precupările în mod corespunzător asupra laturilor calitative ale activității, este necesar ca astfel de **lucrări pregătitoare și analize critice să se desfășoare în prealabil în secții și ateliere și apoi la nivelul întreprinderilor și centralelor.**

Problematica complexă cu care întreprinderile se confruntă în al doilea an al acestui plan cincinal în domeniul reducerii costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, implică necesitatea **de a se pune un accent mai mare pe mobilizarea efortului propriu al întreprinderilor și centralelor,** spre a obține economii de muncă socială. Pe baza experienței din trecut și ținînd seama de aspectele concrete din unele întreprinderi, subliniem **necesitatea întăririi disciplinei planului costurilor de producție.** Din analizele efectuate se constată deseori că nu se întocmesc calculații de plan pe produs (CP_i), că acestea nu sînt actualizate sistematic în funcție de modificările ce intervin în plan, nu se caută sistematic și cu asiduitate soluții tehnice și tehnologice care să conducă la acoperirea volumelor de economii planificate. O problemă extrem de importantă este și aceea a **îmbinării măsurilor curente** privind îndeplinirea planului costurilor, **cu măsuri de perspectivă,** deoarece în multe întreprinderi, sub imperiul activității cotidiene, sînt neglijate soluțiile și măsurile care pot da efect economic în perspectivă și care necesită pregătiri mai îndelungate.

O importanță deosebită trebuie acordată **activității de reparații capitale,** executării lor la timp și de bună calitate. În ultimii ani se remarcă în industria republicană tendința de creștere substanțială, an de an, a volumului fizic și valoric al reparațiilor capitale și implicit a ponderii acestora atît în totalul costurilor de producție cît și în costurile indirecte. Astfel, față de planul pe anul 1980, în 1981 s-a prevăzut o creștere a volumului reparațiilor capitale cu 41%, iar pentru 1982 în plan s-au înscris valori sporite care să asigure acoperirea planului fizic, corespunzător normativelor stabilite în efectuarea acestui gen de reparații. Cu toate că au fost prevăzute fondurile necesare, planul de reparații capitale nu a fost îndeplinit an de an, semnalîndu-se în același timp efectuarea unor lucrări care sînt practic de natura investițiilor din fonduri destinate reparațiilor capitale.

Pentru a determina cheltuirea cu responsabilitate a fondurilor alocate reparațiilor capitale și pentru a nu se încărca nejustificat costurile într-un singur an de plan, s-au luat următoarele hotărîri pentru 1982 : valoarea reparațiilor capitale cuprinse în costurile de producție planificate să fie nominalizată distinct cu specificația ca eventualele economii de costuri datorate neefectuării reparațiilor capitale planificate să nu fie luate în calcul la îndeplinirea planului producției nete și a realizării indicatorului de cheltuieli totale și materiale la 1 000 lei producție marfă ; pentru evitarea încărcării neuniforme a costurilor anuale de producție, cheltuielile de reparații capitale ale unor utilaje importante pot fi eșalonate prin cote anuale corespunzătoare ciclului de reparații capitale ; cheltuielile de reparații capitale eșalonate pe mai mulți ani vor putea fi finanțate și prin credite bancare.

STABILIREA ȘTIINȚIFICĂ a costurilor de producție pe baza analizării critice a tuturor documentațiilor tehnice care stau la baza calculării costurilor normate pe produse creează premisele unei fundamentări temeinice a cheltuielilor în toate secțiile de producție și creșterii responsabilității colectivelor de muncă pentru respectarea normelor stabilite. Urmărirea la intervale scurte, zilnic, săptămînal, decadal etc. a abaterilor de la normele stabilite, care constituie de altfel o cerință a metodei, determină și posibilitatea stabilirii operative în cursul lunii a modului de îndeplinire a normelor care condiționează reducerea costurilor. Totodată, organizarea urmăririi operative pe parcursul executării planului a abaterilor de la normele de cheltuieli stabilite permite identificarea cauzelor care le-au generat și luarea la timp a măsurilor ce se impun pentru eliminarea neajunsurilor.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

Perfecționarea activității de întreținere și reparare a utilajelor

UTILIZAREA CU EFICIENȚĂ SPORITĂ a mijloacelor de muncă cu care sînt înzestrate unitățile economice constituie, în etapa actuală, o cerință de mare importanță. După cum se știe, Congresul al XII-lea al partidului a pus în fața oamenilor muncii sarcina ca **în actualul cincinal să se obțină, printr-o utilizare intensivă a mijloacelor de muncă cu care sînt înzestrate unitățile industriale, o producție globală de cel puțin 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei la fiecare 1 000 lei din valoarea rămasă neamortizată a fondurilor fixe.** Este o sarcină a cărei realizare presupune, pe lîngă o bună organizare a producției la nivelul fiecărei unități, secții, atelier și loc de muncă și o exploatare și întreținere judicioase a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a mașinilor de forță și utilajelor energetice, a mijloacelor de transport etc. Cu alte cuvinte, este necesară organizarea științifică a întregii activități de întreținere și reparații a acestora, astfel încît perioadele de timp de staționare a mijloacelor de muncă în reparații să fie minime, iar calitatea lucrărilor de reparații executate să se ridice la nivelul impus de procesele tehnologice.

În vederea realizării acestor cerințe există în prezent un cadru legal care reglementează întreaga activitate de organizare, planificare și execuție a lucrărilor de reparații și de modernizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, precum și a clădirilor și construcțiilor speciale aflate în administrarea unităților economice. El este concretizat într-o serie de normative întocmite pe categorii, grupe, subgrupe și tipodimensiuni de mijloace de muncă, ale căror prevederi asigură, atunci cînd sînt traduse în fapt, folosirea acestora la nivelul tehnic proiectat, pe întreaga durată de serviciu normată și cu un volum minim de mijloace materiale și bănești.

Respectarea riguroasă a programelor

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că sarcinile de plan de producție sînt stabilite ținîndu-se seama de perioadele normate de staționare în reparații a unor utilaje și instalații, inclusiv a agregatelor conducătoare, cu rol hotărîtor în realizarea producției, iar atunci cînd aceste reparații sînt pregătite temeinic și au asigurată întreaga bază materială, nu afectează realizarea în bune condiții a nivelelor de producție planificate. Această situație este confirmată de o serie de unități din sectorul extractiv cum este cazul combinatelor miniere Oltenia, Valea Jiului și Ploiești, Centrala minereurilor metalurgice neferoase Baia Mare, Centrala minereurilor Deva și numeroase unități din sectorul petrol-gaze care, în primele 9 luni ale anului, au realizat integral sarcinile de plan de reparații capitale și revizii generale la principalele agregate de exploatare. Așa a fost cazul cu combinele miniere de înaintare și combinele de abataj, mașinile de extracție și locomotivele de mină, morile de măcinare a minereurilor, compresoare de gaze și trolii de foraj, instalații mobile de intervenție și agregate de cimentare, motoare pentru instalații de foraj și altele.

Pornind de la premisa că toate mijloacele de muncă aflate în dotare trebuie să fie permanent în stare normală de funcționare, să contribuie continuu la îndeplinirea sarcinilor de plan în condițiile realizării unei producții cît mai mari, dar și de bună calitate, colectivele din aceste întreprinderi, care răspund de întreținerea și repararea mijloacelor de muncă din dotare au asigurat condițiile necesare executării lucrărilor de reparații în termenele planificate, astfel ca activitatea de exploatare să se poată desfășura în condiții normale.

O atenție deosebită se acordă întreținerii și reparării mijloacelor de muncă la un nivel calitativ ridicat și în alte întreprinderi de mare importanță economică cum sînt unitățile din industria siderurgică, industria chimică, industria materialelor de construcții și altele. Astfel, în industria siderurgică, unde ponderea lucrărilor de reparații capitale și modernizare o reprezintă lucrările de construcții-montaj, respectiv bateriile de cocs, furnalele, cauperele, cuptoarele din oțelării, cuptoarele adînci și laminoarele, majoritatea acestor lucrări se execută în antrepriză, prin unități specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice existente pe platformele industriale respective. De asemenea, utilajele și instalațiile din industria chimică se repară capital de către 4 grupuri de șantiere specializate din cadrul Trustului de construcții-montaj și reparații în industria chimică, în cadrul opririlor generale ale instalațiilor tehnologice, la această acțiune participînd și personalul sectorului de întreținere și reparații al unităților deținătoare.

De ce stagnări în funcționarea unor utilaje

CU TOATE REALIZĂRILE însemnate înregistrate, în activitatea de întreținere și reparare a utilajelor și instalațiilor continuă să se manifeste încă neajunsuri importante, ale căror efecte se resimt nu numai în nivelurile de producție realizate de către unitățile în cauză, dar și în calitatea produselor. Datorită nerealizării reparațiilor capitale și reviziilor generale prevăzute în plan, o serie de utilaje și instalații importante nu au lucrat la întreaga capacitate. Numai opririle pentru reparații accidentale au constituit 6,5% din timpul disponibil de lucru la mașinile și utilajele pentru extracția și prepararea cărbunilor, 6,5% la cuptoarele electrice, 7,8% la instalațiile de laminare pentru produse plate, 10,1% la instalațiile pentru producerea amoniacului, 7,8% la presele hidraulice pentru plăci fibro-lemnoase, 6,7% la instalațiile pentru fabricarea cimentului și altele. Cheltuielile efectuate în 1981 cu executarea unor reparații accidentale au însumat pe ansamblul economiei cu peste 10% mai mult decît cheltuielile planificate pentru realizarea lucrărilor de întreținere, a reparațiilor și reviziilor curente.

Cauzele principale ale neexecutării reparațiilor capitale, la termenele prevăzute, au constat în întîrzieri intervenite în pregătirea lucrărilor cu documentații, piese de schimb și diverse materiale, precum și în necesitatea menținerii în producție a agregatelor respective pentru a satisface obligațiile contractuale față de beneficiari.

Or, este cunoscut faptul că atît în executarea lucrărilor de întreținere, cît și a celor de reparații — curente sau capitale — trebuia să se aibă în vedere că mijloacele de muncă, fie ele utilaje sau instalații, clădiri sau construcții speciale, ori mijloace de transport în cadrul proceselor de producție sau de exploatare se uzează și, ca atare, la anumite perioade de timp, științific determinate, piesele sau subansamblele uzate trebuie recondiționate sau înlocuite. Indiferent că reparația se referă la unul sau mai multe utilaje, executarea acesteia trebuie să se facă la termenul planificat, iar sarcinile de producție trebuie să aibă în vedere acest lucru. Amînarea anumitor reparații planificate și nerespectarea ciclului de funcționare al mașinilor, utilajelor și instalațiilor conduce în final, de cele mai multe ori, la imobilizarea unor mijloace de muncă în reparații, pe perioade de timp mai îndelungate, cu efecte negative în realizarea sarcinilor de producție și scoaterea lor prematură din uz.

Ridicarea calității și eficienței

DESIGUR neajunsurile cu care continuă să fie confruntată activitatea de reparații și modernizare a mijloacelor de muncă existente în întreprinderi trebuie și pot fi înlăturate. Aceasta presupune însă :

● crearea unui cadru organizatoric de executare a lucrărilor de reparații la fiecare unitate care, în funcție de complexitatea utilajelor și instalațiilor tehnologice, să permită executarea acestora la un nivel calitativ superior, într-o perioadă de timp cît mai scurtă și cu o cheltuială de muncă socială minimă. Și aceasta este posibil în condițiile executării lucrărilor de reparații într-o măsură cît mai mare prin **unități specializate care să dispună** nu numai **de personal calificat**, dar **și de mijloacele materiale necesare practicării metodei înlocuirii subansamblelor uzate cu altele pregătite din timp,** în vederea limitării la minimum a timpului de staționare în reparație a utilajelor. De altfel, această metodă se practică cu bune rezultate în cadrul unităților de reparare a tractoarelor agricole, dar ea s-ar putea aplica tot atît de bine la toate mașinile și utilajele standardizate, existente în mare măsură în cadrul unităților economice și îndeosebi a celor produse în țară. Este adevărat că extinderea aplicării acestei metode și în cadrul altor unități conduce la imobilizarea, pentru anumite perioade de timp, a unor mijloace de rulment la întreprinderile de reparații specializate, însă avantajele pe care le oferă economiei sint foarte mari ;

● **o schimbare radicală în optica unor întreprinderi în ceea ce privește respectarea cu strictețe a termenelor prevăzute în planurile de reparații** pentru executarea lucrărilor. Aceasta este pe deplin posibil fără a se afecta sarcinile de producție atunci cînd, de la început, se asigură **o bună corelare a prevederilor planului de producție cu cele ale planului de reparații.** În felul acesta se asigură atît realizarea nivelelor de producție aprobate prin plan, cît și o bună funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a mijloacelor de transport și a tuturor celorlalte categorii de mijloace de muncă cu cheltuieli minime, pe întreaga lor durată de serviciu normată ;

● **acordarea unei atenții deosebite la planificarea lucrărilor de reparații ale liniilor și instalațiilor tehnologice,** în componența cărora se pot găsi o serie de utilaje care, datorită unui grad mai pronunțat de solicitare în timpul procesului de producție sau altor cauze, se uzează mai repede decît celelalte utilaje care alcătuiesc linia sau instalația tehnologică. În aceste cazuri trebuie avut în vedere ca **reparațiile capitale** ale unor astfel de utilaje **să se planifice și să se execute odată cu revizia generală a întregii linii sau instalații,** pînă atunci urmînd să li se asigure buna funcționare prin întreținere și reparații curente, executate în afara schimburilor de lucru sau în timpul funcționării dacă este posibil. În situația în care baza materială existentă nu permite executarea lucrărilor de reparații prin unități specializate, pentru întregul parc de mașini și utilaje standardizate și de serie mare, **trecerea la o astfel de activitate s-ar putea realiza etapizat,** pe măsura creării capacităților necesare care să preia executarea cel puțin a reparațiilor capitale și a lucrărilor cu caracter de modernizare, pentru întregul parc de utilaje, cu un anumit profil ;

● **modernizarea fondurilor fixe, odată cu reparația capitală planificată care se execută asupra acestora.** Aplicarea acestui concept asigură creșterea randamentului și a preciziei de lucru, siguranța în exploatare sau reducerea consumurilor energetice și de materii prime. Totodată, determină creșterea gradului de automatizare a capacităților de producție și de transport și îmbunătățirea calității produselor sau a condițiilor de protecție a muncii în timpul exploatării. De aceea, o asemenea modalitate de lucru trebuie să stea permanent în atenția organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și celorlalte unități economice, precum și a colectivelor de cercetare și proiectare din întreprinderi și centrale, constituind un mijloc important de stimulare a progresului tehnic, de obținere a unor efecte economice superioare, cu eforturi materiale relativ mici.

Avînd în vedere că în multe cazuri executarea unor lucrări de reparații de slabă calitate sau prelungirea duratelor de staționare în reparație a utilajelor și instalațiilor tehnologice se datorește în mare măsură și lipsei de competență sau incapacității personalului din întreprinderi care răspunde de această activitate, **este necesară dimensionarea compartimentelor respective în raport cu volumul** și structura mijloacelor de muncă care se repară anu l. În același timp o mare atenție trebuie îndreptată spre **calificarea personalului la nivelul impus de exigența lucrărilor de reparații necesare a se executa.** Calificarea complexă și la un nivel ridicat a acestui personal constituie o condiție esențială pentru îmbunătățirea activității de reparații și modernizare a mijloacelor de muncă din întreprinderi, avînd un rol hotărîtor în sporirea eficienței acestei activități.

I. MIHAI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Creșterea indicilor de utilizare

ANALIZA indicelui de utilizare a mașinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor, pe 9 luni din acest an, reliefează faptul că unele ministere au îndeplinit și chiar depășit nivelele planificate privind gradul de folosire a utilajelor și instalațiilor din dotare (M.I.Ch și M.I.U. la mașini de frezat verticale : M.I.U. la strunguri paralele și la mașini de frezat universale și orizontale : M.I.Ch. la mașini de frezat universale și orizontale ș.a.).

Din comparația nivelelor realizate, la principalele grupe de mașini-unelte, rezultă însă o mare diferențiere în utilizarea eficientă a acestora (vezi graficul). Sînt cazuri în care întreprinderi aparținînd de unele ministere (îndeosebi în industria metalurgică, chimică și economia forestieră) valorifică insuficient, pe parcursul anului, potențialul tehnic din dotare. Una din cauzele acestei stări de fapte o constituie **existența unui volum mare de timp disponibil neutilizat,** datorat în mare măsură neajunsurilor în organizarea producției și a muncii, utilizării nerationale a unor tipuri de mașini-unelte, deficiențelor ce se manifestă în calificarea personalului, utilizări de tehnologii învechite etc. Timpii de stagnare în funcționarea mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor, ar fi putut fi mai mici dacă centralele industriale și unitățile productive s-ar fi preocupat pentru a-și asigura la timp comenzile necesare pînă s-ar fi organizat temeinic activitatea de întreținere și reparații, cunoscînd faptul că o mare pondere din timpul disponibil neutilizat a fost provocat de opririle accidentale (15%). Din analizele efectuate rezultă că în măsura în care fiecare mașină și utilaj sînt încărcate la capacitatea reală — prin asigurarea de comenzi ferme de executat, prin pregătirea corespunzătoare a reparațiilor planificate, procurarea la timp a necesarului de piese de schimb, precum și prin asigurarea de echipe de reparații, de înaltă calificare — se pot evita timpii morți.

Tot pentru a putea face un salt calitativ substanțial în ceea ce privește utilizarea la un nivel ridicat a mașinilor-unelte din dotare, întreprinderile trebuie să se preocupe de posibilitatea trecerii de la caracterul de monoprofil la cel de multiprofil, care va permite schimbarea operativă a fabricației de la un produs la altul, în funcție de cererile și necesitățile beneficiarilor, paralel cu utilizarea intensivă și extensivă a utilajelor și creșterea eficienței economice.

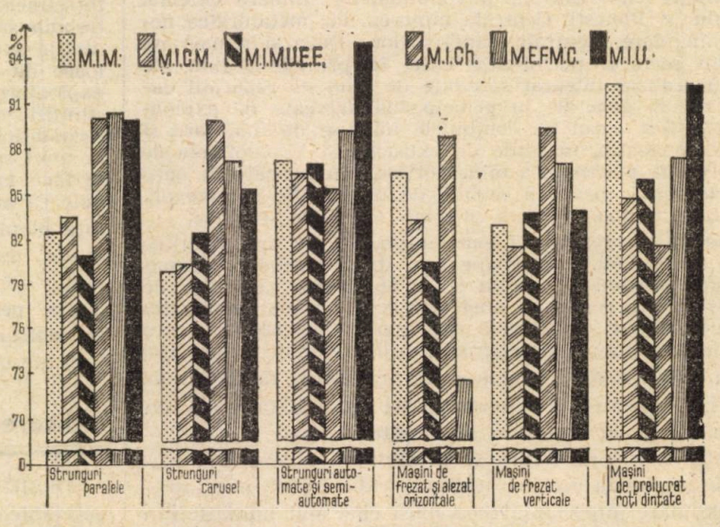

Indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru la mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor realizați pe 9 luni din anul 1981

Noi măsuri pentru stimularea producătorilor și creșterea rentabilității în agricultură

ÎN VEDEREA îndeplinirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a sarcinilor ce decurg din înfăptuirea în țara noastră a noii revoluții agrare, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.**, în ședința din 15 decembrie a.c., **a examinat și stabilit o serie de măsuri privind stimularea unităților agricole socialiste și a celorlalți producători în creșterea producției la hectar și sporirea livrărilor la fondul de stat.**

Noile măsuri luate de conducerea partidului au un caracter profund științific, întrucît pornind de la analiza stării actuale a evoluției producției, productivității și eficienței activității economice în raport cu eforturile materiale pentru dezvoltarea agriculturii, de la necesitatea aplicării în agricultură a specificului acțiunii legilor economice obiective dezvoltă, pe această bază, cadrul necesar înfăptuirii revoluției agrare, creșterii randamentelor în această ramură.

În anii construcției socialiste s-au obținut succese remarcabile în dezvoltarea bazei tehnice a agriculturii și creșterea producției agricole. Cu toate acestea, rezultatele obținute nu se ridică la nivelul eforturilor materiale făcute de statul și poporul nostru pentru dezvoltarea acestei ramuri, al condițiilor superioare de organizare socialistă a muncii. Astfel, în agricultura noastră, pe total și pe sectoare (de stat și cooperatist), producția nu a sporit pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale. Creșterea producției agricole și a veniturilor S.M.A. se situează sub nivelul efortului material. În sectorul agricol cooperatist, producția netă la 1000 lei fonduri fixe la valoarea inițială este de 3,5 ori mai mică decît în sectorul de stat. Se poate considera că dacă nivelul producției nete din C.A.P. s-ar ridica la nivelul existent în I.A.S., avînd în vedere că sectorul cooperatist deține două treimi din suprafața cultivată a țării, producția agricolă ar putea spori de circa 4 ori **cu actualele mijloace tehnice, pe baza utilizării mai raționale a resurselor de muncă.**

Un factor esențial în sporirea efectelor economice îl constituie **creșterea productivității muncii,** categorie legată nemijlocit de caracterul concret al muncii, respectiv de cantitatea și calitatea mijloacelor de muncă și a forței de muncă și de modul utilizării acestora. În anii 1960—1980 și sub acest aspect s-au obținut, pe ansamblul agriculturii, rezultate bune, materializate în aceea că producția globală agricolă a crescut cu 54%, în timp ce populația ocupată în agricultură a scăzut cu 49%, ceea ce justifică concluzia specialiștilor că **întregul spor de producție se realizează prin creșterea productivității muncii.**

Transformarea cantității într-o nouă calitate, materializată, între altele, în creșterea eficienței economice, cere ca și în agricultură să sporească **rentabilitatea producției și a produselor,** realizarea de beneficii fiind **calea principală pentru mărirea acumulărilor și constituirea fondurilor unității socialiste.**

Sporirea eficienței proceselor economice în agricultură presupune **un salt revoluționar în calitatea activității.** Conducerea partidului și statului a inițiat, în acest sens, un amplu program a cărui înfăptuire cere din partea celor ce lucrează în agricultură acțiuni energice în următoarele direcții principale :

1 Reducerea costurilor de producție și crearea unui echilibru optim între cost și prețul de livrare către stat al produselor, relația costuri-beneficii, respectiv cheltuieli materiale-producție netă fiind relația **fundamentală** de care depinde înfăptuirea noului mecanism economico-financiar. (În I.A.S. în ultimul deceniu cheltuielile totale de producție au avut o tendință continuu crescătoare, fiind cu 92,6% mai mari în 1980 față de 1970, iar cheltuielile aferente veniturilor cu 135,5% mai mari. La produsele cu pierderi, costul de producție se situează cu mult peste nivelul prețului de livrare, chiar și la cele care au cunoscut o reașezare de prețuri — cum sînt laptele și carnea de taurine). În S.M.A. cheltuielile totale au crescut de 15,2 ori în 1980 față de 1960, iar veniturile numai de 11 ori.

2 Creșterea producției medii la hectar și pe cap de animal, care influențează toate corelațiile economice, inclusiv cea dintre cheltuielile materiale și producția netă. (La producția vegetală, producția medie a crescut atît pe total agricultură, cît și în I.A.S. și C.A.P., fiind, în ansamblu, mai mare în 1980 față de 1960 de 3,6 ori la grîu, 4,6 ori la porumb și 2 ori la cartofi, dar se menține încă la un nivel sub posibilități. Pe sectoare, în C.A.P. în perioada 1965—1980 producția medie s-a menținut la un nivel inferior celui din I.A.S. ; astfel, dacă producția medie de ouă a crescut de 3,4 ori, ajungînd la nivelul existent în I.A.S., în schimb la grîu — cu o creștere de 53% — s-au atins doar 80,5% din nivelul I.A.S., la porumb — cu 78,4% creștere — 76,6%, la floarea-soarelui — cu 39,8% creștere — 88%, la cartofi — cu 68,3% creștere — 62,5%, iar la lapte de vacă producția medie a scăzut la 97% din nivelul anului 1965. Ca urmare a evoluției prea lente a producției medii, cheltuielile materiale au sporit, ajungînd în C.A.P., în 1980, la 69,3% din valoarea producției globale totale, iar cheltuielile materiale numai pentru producția agricolă — la 72,4% din valoarea producției globale agricole.)

3 Intensificarea activității de mecanizare și sporirea coeficientului de realizare în termene optime a lucrărilor agricole. Ca urmare a dezvoltării bazei tehnice, mecanizarea lucrărilor a avansat mult, mai ales în producția vegetală, dar există încă consumuri de muncă manuală prea mari, îndeosebi în producția zootehnică a sectorului cooperatist. Un complex de măsuri adoptate în ultima vreme vizează orientarea investițiilor în agricultură, în principal spre creșterea gradului de mecanizare și a eficienței obținute pe această cale.

4 În cooperația agricolă de producție, mai mult decît în alte sectoare, **se impune o utilizare mai rațională a forței de muncă.**

Dezvoltarea bazei tehnice a agriculturii a determinat și continuă să determine modificări cantitative și calitative în resursele de forță de muncă ale ramurii. Pe total agricultură, numărul specialiștilor a crescut de 4,2 ori în 1960—1980 (de 1,7 ori în I.A.S. și de 2,0 ori în C.A.P.). O particularitate a agriculturii este aceea că numărul cadrelor cu studii medii este mult mai redus decît al celor cu studii superioare, ceea ce constituie un aspect negativ. În C.A.P., toate cadrele de specialitate dețin funcții de conducere, dar acoperă numai 31,3% din aceste funcții, ceea ce face ca 39,8% din funcții să fie ocupate de cadre cu studii elementare.

Populația ocupată în agricultură a scăzut la 49% față de 1960, iar ponderea acesteia în populația ocupată a țării s-a re-

lus la 29,4%. În același timp, a crescut cu 17,7% numărul personalului muncitor din această ramură.

În C.A.P., numărul total al cooperatorilor apți de muncă a scăzut la 67,4%, iar ponderea acestora în totalul membrilor cooperatori s-a redus de la 46,8% în 1962, la 34,3% în 1980. Numărul cooperatorilor apți care participă la muncă permanent s-a dublat, iar ponderea acestora în totalul cooperatorilor apți de muncă a crescut de la 17,2% la 53,1%, ceea ce semnifică o sporire importantă a participării la muncă. În același timp, numărul cooperatorilor care nu participă niciodată la muncă în C.A.P. (în această categorie fiind cuprinși cei care își asigură existența prin muncă exclusiv în gospodăria personală, femeile casnice, cei ce lucrează ca sezonieri în unități de stat, micii meseriași) se ridică la 34,0% din numărul celor apți. S-au produs modificări pe sexe. Astfel, în totalul cooperatorilor, luați ca membri de familie indiferent de vîrstă, femeile dețin o pondere ce oscilează între 53,6% și 57,8%. În cadrul cooperatorilor apți care participă permanent la muncă, ponderea femeilor a crescut de la 27% în 1962 la 36,8% în 1980

Dacă luăm în considerare ponderea însemnată a cooperatorilor apți de muncă, care nu participă niciodată la muncă și nu sînt angajați permanent în alte sectoare ale economiei, rezultă că **sectorul cooperatist al agriculturii dispune de un mare potențial de forță de muncă neutilizat**, care, atras în procesul de producție, ar putea contribui la realizarea lucrărilor agricole în termene optime și de bună calitate. Aceasta cere și găsirea unor căi de **calificare a forței de muncă feminine**, care actualmente efectuează cu precădere lucrări de sezon, necalificate (muncile care cer o calificare și cele de conducere revenind cu precădere bărbaților).

5 În contextul general al măsurilor ce se iau pentru dezvoltarea agriculturii, un rol important — cu multiple implicații în creșterea producției și sporirea contribuției unităților socialiste și a micilor producători la asigurarea fondului de stat de produse agricole — îl dețin **folosirea prețului ca pîrghie economică în sistemul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în agricultură și promovarea unor forme și metode de sporire a cointeresării producătorilor, care să ducă la realizarea unei corelații optime între costurile de producție și prețurile de livrare a produselor agricole și între acestea și prețurile produselor industriale ce se livrează agriculturii.**

După Congresul al XII-lea al partidului, au fost inițiate numeroase acțiuni menite să așeze producția, inclusiv cea agricolă, pe principii economice, sporind cointeresarea producătorilor. Demne de menționat sînt măsurile privind reașezarea prețurilor de livrare la unele produse vegetale și animale, introducerea acordului global ca formă principală de retribuire a lucrătorilor din agricultură, asigurarea asistenței tehnice din partea statului, reorganizarea conducerii agriculturii prin constituirea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, majorarea cu 11,8% a prețurilor de producție și contractare (introdusă la începutul acestui an).

Prețul de livrare a sporit în 1980 cu 50% la produsele I.A.S. (față de 1960), cu 37% la struguri, cu 36% la laptele de vacă. Măsurile luate au cuprins toate produsele agricole vegetale și animale; ele au fost necesare datorită faptului că, de exemplu, din 25 de produse agricole în I.A.S. numai 9 erau rentabile, iar la multe altele costul era mai mare decît prețul de livrare. Astfel, în I.A.S., unde productivitatea muncii și producția medie sînt superioare celor din alte sectoare ale agriculturii, costul de producție luat ca medie a realizărilor efective din perioada 1971—1980 a fost mai mare decît prețul de livrare cu 14,6% la porumb boabe, cu 22,2% la lapte de vacă și cu 23,6% la carne de taurine. Majorarea cu 11,8% a prețului de livrare (de producție) în 1981 a determinat o corectare importantă a acestui raport, unitățile agricole realizînd venituri în plus de aproape 10 miliarde de lei.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a aprobat un complex de măsuri care se vor transpune în practica agricolă în acest cincinal. Se prevede ca pînă în 1985, productivitatea muncii să crească în agricultură cu 50%, iar pe această bază, costurile de producție să se reducă în I.A.S. cu 12,5% și în S.M.A. cu 11%; producția netă agricolă pe total agricultură urmează să sporească cu 38,6%, într-un ritm mediu anual de 6,8%.

În acest context, **Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la aplicarea de noi măsuri de stimulare a producătorilor agricoli care livrează cereale, plante tehnice, cartofi, legume, fructe și struguri la fondul de stat, de furaje și semințe** are o semnificație deosebită, care decurge din faptul că :

— se pune în practică concepția partidului nostru, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reafirmată la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, conform căreia **„realizarea unei politici juste a prețurilor, păstrarea unor raporturi corespunzătoare între prețul de cost, prețul de producție și prețul de desfacere constituie o cerință legică obiectivă a bunei conduceri a activității economice, a construcției socialismului și comunismului"** ;

— se are în vedere ca în cadrul acțiunii organizate pe întreaga economie în anul 1981, de corelare și actualizare a prețurilor în toate domeniile producției materiale, de așezare a acestora pe principii economice, să se introducă și în domeniile contractării și achizițiilor de la producătorii din agricultură **noi măsuri de stimulare și cointeresare în creșterea producției și livrarea către fondul de stat**, în vederea realizării obiectivelor stabilite de partid privind sporirea substanțială a producției vegetale și animale, realizarea noii revoluții agrare în România, asigurarea bunei aprovizionări a populației și satisfacerea corespunzătoare a celorlalte cerințe ale economiei naționale. Introducerea noului mecanism economic în profil teritorial, a autogestiunii și autoaprovizionării cere **creșterea contribuției tuturor producătorilor agricoli, inclusiv a micilor producători și gospodăriilor membrilor cooperatori, la formarea fondului central și local de produse agricole**, în vederea aprovizionării populației în mod organizat, la prețuri ferme și respectării normelor eticii și echității socialiste în schimburile dintre oraș și sat;

— se pornește de la principiul de bază al economiei noastre socialiste, privind **corelarea și reașezarea prețurilor în raport cu schimbările ce au loc în procesul de producție, în cheltuielile materiale și de muncă, în prețurile mondiale, precum și în concordanță cu creșterea veniturilor populației**, urmărindu-se **acoperirea în întregime a cheltuielilor, eliminarea neconcordanței dintre prețurile de livrare și costurile de producție, creșterea rentabilității și sporirea substanțială a veniturilor producătorilor.**

În acest scop se introduce măsura ca, peste prețul de bază la produsele agricole, să se acorde **prime de producție, în bani, pentru cantitățile contractate și livrate statului**, diferențiat în funcție de produs și în mod progresiv în raport cu cantitatea de produse obținute pe hectar și livrate statului. Primele vor reprezenta **creșteri, față de prețul de bază, în medie cu 30%, la unele produse ajungînd pînă la 60%.** În acest fel, se estimează că **unitățile agricole și gospodăriile populației vor primi suplimentar, în anul agricol 1981—1982, circa 14 miliarde de lei**, ceea ce va permite acoperirea cheltuielilor de producție și obținerea de către producători a unui **venit suplimentar de circa 7 miliarde de lei.**

Deoarece în stabilirea primelor medii se pornește de la nivelurile de producție prevăzute în planul pe 1982, producătorii agricoli socialiști și micii producători dispun de toate condițiile ca, pe baza sporirii producției și a livrărilor la fondul central și local de stat, să-și mărească veniturile, ceea ce va contribui la ridicarea nivelului de trai al tuturor lucrătorilor din agricultură, al întregii țărănimi.

dr. Alexandru CIORA

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. — un amplu program de acțiune

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială

Structuri de producție adecvate autoaprovizionării zonelor necooperativizate

GOSPODĂRIILE agricole individuale au un loc și un rol important în economia de ansamblu a agriculturii. Ele fiind situate în cea mai mare parte în zona de deal și de munte și dispunînd — în cadrul fondului funciar agricol — în principal de pajiști naturale, ramura de bază a agriculturii acestei zone a constituit și va continua să o reprezinte creșterea animalelor, alături de pomicultură. În contextul măsurilor înscrise în programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985, care promovează ca un principiu fundamental echilibrarea rației alimentare fiziologic normale, în sensul sporirii ponderii produselor animale, crește în mod substanțial rolul acestei categorii de gospodării în asigurarea unor cantități sporite de produse animaliere, pentru consumul propriu și pentru fondul centralizat al statului. Participarea tot mai intensă a cărnii și produselor din carne, a laptelui, brînzeturilor, ouălor în alimentația umană va permite reducerea însemnată a consumului de cereale, eliberînd astfel resurse necesare pentru hrana animalelor și pentru alte nevoi ale economiei naționale.

Programul se încadrează într-o concepție unitară, în cadrul unei politici economice de mai lungă durată a partidului și statului nostru cu privire la autoconducerea și autoaprovizionarea în profil teritorial, vizînd **constituirea, repartizarea și folosirea resurselor agroalimentare** pe județe și localități, stimularea cetățenilor care dețin terenuri cultivabile să le folosească pentru a obține produsele necesare autoconsumului, să crească un număr cît mai mare de păsări și animale, acoperindu-și astfel cerințele proprii, contribuind la constituirea fondului centralizat de produse agroalimentare și **creînd și unele disponibilități pentru desfacerea pe piață.**

Pe fondul acestor parametri economici și sociali privind dezvoltarea agriculturii, asigurarea consumului propriu și al întregii populații, gospodăriile agricole individuale din zonele de deal și munte necooperativizate trebuie să vină în întîmpinarea aportului statului privind asigurarea lor în completare a unor produse cerealiere, cultivînd fiecare metru pătrat de pămînt pentru a obține cereale, cartofi, legume și fructe și îndeosebi mărind producția animală.

Parametri tehnici, economici și sociali privind dezvoltarea producției vegetale

GOSPODĂRIILE agricole individuale dețin un fond funciar însumînd 1,7 milioane ha, din care terenul arabil ocupă 33,1%, pășunile 16,9%, fînețele 45,1%, viile 0,8% și livezile 4,1%. Pășunile naturale (62% din totalul fondului funciar agricol) impun profilului producției agricole din cadrul acestui sector al agriculturii un caracter pastoral proeminent. Totodată, însă, ponderea relativ însemnată a terenului arabil și a livezilor solicită o analiză mai amplă a modului cum sînt valorificate aceste destinații.

Structura culturilor este următoarea: grîu și secară 4,8%; ovăz 1,4%; porumb pentru boabe 61,6%; cartofi (în ogor propriu) 12,9%; legume 7,5%; plante furajere 9,7%. Se constată disproporții mari între dimensiunile economice ale principalelor culturi cerealiere — grîul și porumbul. Ponderea foarte redusă a culturii grîului în gospodăriile agricole individuale se datorește unui complex de factori socio-economici, la care am mai avut prilejul să ne referim în coloanele acestei reviste (nr. 46/1981). Or, prezența grîului și în general a cerealelor păioase, în proporții adecvate (30—40%) este necesară din considerente atît tehnice (această cultură constituie o premergătoare bună pentru porumb și valorifică optim condițiile pedoclimatice) și economice (se pretează mai bine la mecanizare și furnizează tărîța — subprodus prețios în hrana animalelor). În schimb porumbul — cu o favorabilitate redusă a condițiilor naturale din aceste zone (îndeosebi ținînd seama de factorul termic) este extins în cultură, în zona de munte, în proporții pe care nu le cunoaște această plantă nici în regiunile de șes, în sistem irigat. O astfel de practică se confruntă cu rigorile factorului risc concretizate prin manifestarea stihinică a indicelui termic, conducînd în mod frecvent la neajungerea la maturitate a porumbului. Restrîngerea suprafețelor folosite pentru porumb la ponderi de circa 35% în zonele colinare și chiar mai reduse în regiunile montane (rămînînd să fie cultivate numai pe teritoriile în care se realizează minimul termic necesar) ar crea posibilitatea introducerii sau extinderii unor culturi tehnice, cum sînt rapița pentru ulei și sfecla de zahăr — plante avantajoase din punct de vedere economic, care în același timp ar facilita autoaprovizionarea gospodăriilor individuale montane cu ulei și zahăr. O astfel de redimensionare a culturii porumbului în zona de deal-munte necooperativizată ar presupune revederea plafoanelor stabilite pentru asigurarea cu mălai, de la fondul de stat, a gospodăriilor agricole individuale situate în arealele menționate, diferențiindu-le în funcție de favorabilitatea acestei culturi.

În ceea ce privește favorabilitatea celorlalte culturi, cercetarea și practica indică drept avantajoase cartoful, orzul, secara, plantele furajere perene și suculente adecvate zonei montane (sfecla furajeră, guliile furajere, varza furajeră) și legumele criofile. Menționăm cultivarea cu rezultate bune a grîului de primăvară și a ovăzului, iar în cultură intercalată a fasolei, cartofilor și dovlecilor pe multe teritorii, în zonele necooperativizate și restrîngerea gamei de culturi în gospodăriile agricole individuale din arealele situate la altitudine mare (grîu de primăvară și de toamnă, secară, cartofi și plantele de nutreț).

Pentru zonele necooperativizate de munte, institutele de cercetare cu profil tehnic recomandă următoarele variante de structuri de producție, cu ponderi egale ale culturilor :

— în județele cu o medie a temperaturilor relativ mai ridicată (Hunedoara, Argeș, Bistrița-Năsăud, Bacău, Neamț, Suceava, Maramureș) : 1) cereale păioase, cartofi și porumb ; 2) cereale păioase și trifoi, trifoi în cultură pură, cartofi și porumb ;

— în județele cu spațiul montan necooperativizat situat la altitudine mai mare și cu temperaturi mai scăzute : 1) cereale păioase și trifoi, trifoi în cultură pură și cartofi ; 2) orzoaică și cartofi ; 3) secară și cartofi.

Dimensiuni privind creșterea producției animale

ÎN ULTIMUL DECENIU, datorită unui complex de factori economici și sociali, efectivele de animale din gospodăriile individuale au înregistrat în unii ani o creștere puțin sensibilă, iar în alți ani o involuție. În profil teritorial, pe zone naturale, constatăm diferențieri sensibile în ce privește densitatea animalelor (vezi tabelul).

Cu 52,8 U.V.M. la 100 hectare de teren agricol, densitatea medie a efectivelor de animale în gospodăriile individuale este sensibil mai redusă decît pe ansamblul agriculturii (76 U.V.M.). Exceptînd Cîmpia Română, Podișul Dobrogei și Podișul Moldovei — zone nesemnificative sub aspectul proporției gospodăriilor necooperativizate — se remarcă o încărcare mai mare cu animale în gospodăriile agricole indivi-

Densitatea animalelor în gospodăriile agricole individuale

— capete —

	Revin la 100 ha arabil + pășuni + fînețe				Revin la 100 ha arabil cereale	
	taurine	cabaline	ovine	caprine	porcine	păsări
Carpații Meridionali ai Olteniei și Munteniei	34,0	4,4	78,3	4,2	71,7	1 068,8
Carpații Meridionali ai Transilvaniei	28,6	5,1	87,6	1,7	42,7	499,4
Carpații Orientali ai Moldovei	46,0	5,8	64,2	3,1	53,4	1 257,9
Carpații Orientali ai Transilvaniei	48,4	8,8	83,6	4,5	72,8	886,4
Podișul Transilvaniei	51,8	9,4	91,8	5,2	53,5	722,4
Podișul Moldovei	47,5	25,4	206,5	1,2	29,2	747,6
Cîmpia Tisei	62,9	15,0	84,3	2,7	45,0	552,1
Podișul Dobrogei	85,6	27,2	868,9	29,8	104,3	. . .
Cîmpia Română	45,9	27,2	479,8	11,1	90,1	. . .
Media pe țară	40,3	7,0	84,8	3,7	56,8	864,5

duale din Podișul Transilvaniei, Carpații Orientali ai Transilvaniei și ai Moldovei.

Ca efect al măsurilor de ameliorare a raselor de animale, în acest sector a micii producții de mărfuri, a crescut producția medie pe animal, astfel : la lapte de vacă de la 1 294 la 2 363 litri, la lînă de la 1,8 la 2,3 kg, la ouă de la 100 la 170 bucăți. Pe fondul exigențelor pe care le ridică politica economică a partidului și statului nostru cu privire la **participarea mai intensă a gospodăriilor populației la formarea fondului centralizat de stat de produse agricole,** menționăm următoarea evoluție a cantităților de produse animale contractate anual de gospodăriile individuale cu statul, în aceeași perioadă : la carne de la 50 la 77 mii tone, la lapte de vacă de la 292 la 1 207 mii hl, la lînă de la 2 116 la 3 563 tone, la miere de albine de la 830 la 2 716 tone.

Evoluția sinuoasă a efectivelor de animale în gospodăriile agricole individuale (uneori chiar sub nivelul reproducției naturale) și participarea relativ redusă la constituirea fondului de stat impun investigarea cauzelor care le-au determinat și fundamentarea unui complex de măsuri pentru remediere. Astfel, în ceea ce privește activitatea de reproducție și selecție a animalelor proprietate a gospodăriilor țărănești, se constată că în timp ce centrele respective orientează această activitate pe linia extinderii raselor celor mai productive, gospodăriile agricole individuale promovează dezvoltarea efectivelor de animale din rasele cu un potențial biologic mai redus, dar mai rezistent în condițiile grele ale mediului natural.

Se resimt, de asemenea, lipsa sau insuficiența livrării de către unitățile agricole și de cooperația de consum a materialului biologic, de prăsilă și pentru îngrășare — în special de porcine — condiții în care achiziționarea se face, în parte, de pe piața neorganizată, uneori la prețuri de speculă. Pe de altă parte, cazurile de nerespectare a clauzelor contractuale cu privire la acordarea furajelor concentrate crescătoriilor de animale din aceste zone constituie încă o cauză importantă a insuficientei dezvoltări a producției animale în acest sector al agriculturii.

Asigurarea pășunatului, prin repartizarea mai judicioasă a fondului de pășune aparținînd consiliilor populare și ameliorarea capacității productive a pajiștilor reprezintă una din componentele cele mai importante ale sprijinului dat de către stat creșterii efectivelor de animale și a producției în gospodăriile agricole individuale. Doar încărcarea cu animale erbivore a pajiștilor din zona necooperativizată a agriculturii este foarte diferită pe teritoriu, densitatea efectivelor de bovine și ovine ale gospodăriilor individuale pe pajiștile proprietate personală și în folosință fiind de cîteva ori mai mare în unele județe decît în altele. În acest context, transhumanța se constituie ca o necesitate obiectivă ; este însă necesară mai buna ei organizare de către organele în drept, cu privire la perioadele și locurile de trecere a turmelor pe itinerarele prevăzute în contracte. În vederea extinderii acestei practici seculare de păstorit, este necesară efectuarea transhumanței pe bază de cooperare de lungă durată și reciprocitate între județele de munte și cele de șes.

Dinamica efectivelor de animale și proporția livrărilor de produse agricole (îndeosebi de origine animală) de către gospodăriile agricole individuale la fondul de stat se vor îmbunătăți sensibil, ca efect al măsurilor adoptate în ultima perioadă, la care ar trebui să se adauge însă și o mai bună diferențiere a cuantumului prețurilor de valorificare, în raport cu dificultatea condițiilor de muncă și cu gradul înalt de naturalitate al produselor, determinat de practicarea în principal a unei agriculturi de tip biologic, slab chimizate. La prețurile mai mari cu care s-ar desface la consumatori aceste produse, s-ar putea acoperi adaosul necesar la prețurile actuale de valorificare, raportul dintre costurile de producție și prețurile de contractare și achiziții devenind stimulativ. Dezvoltarea gospodăriilor țărănești în ce privește creșterea efectivelor de animale și a producției, va avea rezultate din cele mai favorabile în procesul de autoaprovizionare și îndeosebi în completarea cu produse animale a fondului de stat, prezentînd avantaje însemnate atît pentru gospodăriile țărănești cît și în general pentru societate.

dr. N. BRAȘOVEANU

AGRORAMA

Energie solară pentru irigații

50 mii de celule solare, grupate în 192 de panouri, constituie centrala helioelectrică de 26 kW instalată la centrul de cercetări agricole La Velette, în sudul Franței. Energia produsă pune direct în mișcare (fără acumulator tampon) două pompe, dintre care una scoate apă dintr-un riu și o ridică la 15 m înălțime, într-un rezervor de 900 mc, iar cealaltă alimentează rampele de udare prin aspersiune de pe un teren de 8 ha, cultivat cu grîu, porumb, soia și sorg. Întreținerea instalației constă numai în gresarea electromotoarelor de curent continuu cu magneți permanenți.

„Fasolea-soarelui"

Una dintre principalele orientări în dezvoltarea ingineriei genetice o constituie crearea de specii noi, ameliorate de plante, cu conținut sporit de substanțe nutritive mai rezistente la boli și care să necesite cantități mai mici de îngrășăminte.

O echipă de cercetători de la universitatea statului Wisconsin, din S.U.A., a obținut semințele necesare reproducerii unei noi plante, creată printr-o combinație genetică între fasole și floarea-soarelui. Din soiul de fasole în cadrul experimentului a fost izolată o genă producătoare de proteină ; aceasta a fost transferată în celulele unei plante de floarea-soarelui, cu ajutorul unei bacterii care în mod obișnuit provoacă o boală a plantelor.

Cooperarea în agricultură

În R.D.G., cooperativele agricole și întreprinderile agricole de stat au trecut la cultivarea în comun a terenurilor, în cadrul unor secții intercooperatiste specializate în producția vegetală care dispun, în medie, de circa 5 000 hectare.

Anumite munci speciale și prestări de servicii auxiliare sînt preluate de alte unități specializate agricole. Astfel, cele 264 de centre agrochimice — unități comune ale cooperativelor și întreprinderilor de stat — răspund de îngrășarea solului, de combaterea dăunătorilor, de efectuarea unor transporturi. În acest scop ele dispun de avioane agrare care, mai recent, sînt folosite și în campania de însămînțare.

Aparatură în loc de agronom

Întreținerea unui microclimat potrivit în sere este o condiție importantă pentru creșterea de legume, flori, ciuperci ș.a. Umiditatea și temperatura aerului, cantitatea soluției nutritive în sol și o serie de alți parametri se măsoară cu termometre și alte instrumente, controlate de agronomi. Însă, aprecierea acestora nu este întotdeauna exactă, pentru că este greu să fie luați în vedere toți factorii meteorologici. De aceea, specialiștii bulgari de la Institutul de cibernetică tehnică și robotică au elaborat un sistem bazat pe microprocese, care să conducă și să întrețină singur microclimatul în sere. Nu demult s-au terminat ultimele încercări ale aparaturii și a început producția ei.

Introducerea noului sistem va permite automatizarea producției din sere, economisirea de combustibil, îngrășăminte, precum și reducerea personalului de servire. Un alt avantaj al sistemului este acela al cuplării automate a instalațiilor de încălzire și irigare, dacă aparatele de măsurare constată schimbări față de programarea anticipată.

Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini (II)

În condițiile adîncirii tot mai puternice a laturilor calitative ale creșterii economice, industriei construcțiilor de mașini îi revine un rol important în promovarea mai hotărîtă a producției unor subramuri de înaltă tehnicitate, cu un grad ridicat de automatizare și cibernetizare, care să permită satisfacerea mai bună a necesităților economiei naționale și ale exportului. În acest context, în perioada următoare, se pune un accent deosebit pe realizarea și asimilarea în producție a noi mașini și utilaje, instalații automate etc. care să asigure îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al producției.

Cele peste 9 000 de produse noi și modernizate pe care le vom asimila în cincinalul actual trebuie să fie realizate într-o pondere de peste 90% în concepție proprie, să devanseze optim nevoile curente ale producției.

Producția de mașini-unelte — tehnicitate ridicată

UNA din orientările prioritare în această ramură o constituie dezvoltarea în ritm susținut a industriei de mașini-unelte (tabelul nr. 2). Satisfacerea într-o proporție crescîndă a necesarului de mașini-unelte pe economie, reducerea volumului importului și lărgirea volumului și a sortimentelor la export constituie obiective prioritare ale acestei ramuri. În perioada 1960—1980, producția de mașini-unelte pentru prelucrat metale a crescut valoric de circa 54 ori, iar cantitativ de aproape 7 ori, ceea ce denotă că, paralel cu acoperirea necesarului de mașini-unelte, s-a acordat atenție deosebită tehnicității și complexității acestora, creșterii parametrilor lor funcționali — economici și implicit productivității muncii, mai ales la utilizatori. Gama sortimentală de mașini-unelte s-a diversificat și se diversifică continuu, astfel încît, în anul 1980, aproape 60% din necesarul cerut de economia națională a fost acoperit prin fabricația internă. De asemenea, în anul 1980, s-au produs 557 sortotipodimensiuni de mașini-unelte, din care 437 așchietoare și 120 de presare-forjare. Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că dacă în anul 1960 România exporta 15,8% din întreaga producție de mașini-unelte așchietoare și importa 32,8% din necesar, în anul 1978 exporta 22% și importa numai 12%.

Diversificarea și creșterea complexității producției de mașini-unelte din ultimii ani a dus și duce la îmbunătățirea valorificării metalului inclus, paralel cu creșterea valorii lor specifice. Dacă în anul 1965, valoarea specifică de mașini-unelte așchietoate era de 27.4 lei/kg, iar la utilaje de presare-forjare de 15,5 lei/kg, în anul 1980 aceasta a ajuns la 80,9 lei/kg, respectiv 46,2 lei/kg, urmînd ca în anul 1985 să fie de 115.6 lei/kg, respectiv 68,4 lei/kg.

Dinamica și prevederile programului în domeniul producției de mașini-unelte (tabelul nr. 3) vor face ca, în anul 1985, România să ocupe locul 5 sau 6 în ierarhia mondială a producătorilor, față de locul 13 în anul 1975.

În structura fabricației de mașini-unelte, o atenție deosebită pentru anii 1981—1985 urmează să se acorde dezvoltării și diversificării producției de mașini unelte agregat specializate și creșterii ponderii mașinilor de prelucrat prin deformare plastică (la 25—28% din totalul valoric al producției). Structura fabricației de mașini-unelte trebuie îmbunătățită prin perfecționarea mașinilor unelte-grele din fabricație, cît și prin creșterea ponderii mașinilor mici cu valoare ridicată astfel încît să se ajungă la o medie de 12—15 mii dolarii/tonă. Trebuie asigurată în anul 1982 creșterea ponderii mașinilor de rectificat multifuncționale, de lepuit, honuit, superfinisat și ascuțit în totalul fabricației de mașini-unelte așchietoare, în variante de mare productivitate, cu prețuri specifice ridicate și greutăți specifice mici. Totodată, organizarea fabricației de mașini-unelte așchietoare urmează să se reconsidere, astfel încît să se asigure o elasticitate mai mare la fabricarea produselor unicat ca: mașini speciale, mașini speciale derivate și mașini universale, prototipuri etc. Aceste mașini, la care fabricația noastră este deficitară, sînt solicitate de industrie, au prețuri specifice ridicate și greutate specifică mică.

Extinderea acțiunilor de cooperare cu firme străine, îmbunătățirea în continuare a structurii mașinilor-unelte (cu accent pe mașinile de deformare plastică și prelucrări neconvenționale), precum și dezvoltarea acțiunilor de autoutilare vor îmbunătăți această situație. Alte acțiuni întreprinse pentru creșterea capacităților de producție și asigurarea nivelului calitativ necesar, în acest sector deosebit de important, au în vedere:

— îmbunătățirea profilării întreprinderilor existente, corelat cu crearea de noi capacități de producție;

— dezvoltarea mult mai dinamică a „industriei orizontale" pentru producția de mașini-unelte și îndeosebi: turnătorii specializate, inclusiv modelăriile respective; dezvoltarea, concentrată în ateliere specializate a producției de accesorii pentru mașini-unelte; creșterea producției de echipamente hidropneumatice; integrarea mai avansată a componentelor electronice și electrotehnice specifice, îndeosebi a comenzilor numerice și a motoarelor de curent continuu, cu magneți permanenți.

În acest cadru o atenție deosebită se va acorda în continuare reducerii greutății specifice a mașinilor de prelucrat prin așchiere, în condițiile în care investițiile realizate în România au fost orientate în mare măsură spre asimilarea mașinilor-unelte mari. De aceea, trebuie găsite căi de automatizare a acestor mașini în scopul asigurării condițiilor de echipare normale care să conducă la o mărire a prețului de livrare.

În ceea ce privește direcțiile și orientările în structura exportului, acestea vizează satisfacerea de mașini-unelte la nivelul de performanțe cerut, concomitent cu îmbunătățirea prețurilor specifice la export. Aceasta se poate realiza prin dotarea cu echipamente electronice de mare randament, îmbunătățirea structurii specifice a exportului, în sensul majorării manoperei încorporată în produs și reducerii ponderii cheltuielilor materiale, creșterea ponderii mașinilor de prelucrare prin deformare plastică în totalul exportului, astfel ca să se atingă 30—40% din valoarea totală a exportului și 50—60% din valoarea totală a mașinilor de prelucrat prin deformare plastică, îmbunătățirea sortimentelor și calității pentru componentele electrice și electrotehnice pentru diversificarea echipamentelor și creșterea fiabilității acestora, îmbunătățirea radicală a calității de execuție a produselor.

Creșterea producției de mijloace de automatizare

CREȘTEREA productivității muncii constituie unul din obiectivele de bază ale dezvoltării economiei naționale. Una din principalele pîrghii de acționare în acest sens o constituie extinderea mecanizărilor și automatizărilor în producție, precum și modernizarea procesului tehnologic de fabricație și introducerea de noi tehnologii bazate pe utilaje și echipamente cu parametrii de funcționare superiori.

Actuala dezvoltare a producției de utilaje tehnologice cu un nivel ridicat de automatizare, realizarea de mașini agregat sau de linii de prelucrare com-

Tabelul nr. 2

Dinamica producției de mașini-unelte

1960 = 100

Tipul de produse	U/M	1965	1978	1980
Mașini-unelte pentru prelucrat metale	buc.	161	612	662
	tone	178	11,43	11,45
din care :				
— strunguri	buc.	114	370	393
— mașini orizontale de alezat și frezat	buc.	100	19,04	26,39
— mașini de frezat	buc.	275	12,89	13,07
— mașini de rectificat	buc.	253	17,13	20,45
Mașini și utilaje pentru prelucrat metale prin deformare plastică	buc.	232	10,03	12,17
la cald și rece	tone	126	7,59	11,152
din care :				
— piese hidraulice	buc.	100	7,37	24,68

plexe cu regimuri automate de funcționare reduc treptat sfera de utilizare a mașinilor-unelte universale, cu deservire manuală. Este de remarcat faptul că, dacă în urmă cu un deceniu regimurile automate de funcționare la mașinile unelte, conduceau la alegerea utilizării acestora în producția de serie mare sau foarte mare, în etapa actuală, datorită echipamentelor de comandă automată, a mașinilor unelte și a agregatelor de prelucrare, bazate pe comanda numerică computerizată (CNC), dispunînd de posibilitatea de programare rapidă, ca și de echiparea rapidă a programelor, mașinile-unelte și agregatele cu regimuri de lucru automat sînt indicate și pentru producția de serie mică sau de unicat. În acest din urmă caz, al unicatelor, se recurge la această soluție în special la realizarea de piese cu profil complicat, de dimensiuni mari. Echipamentele de comandă automată sistem CNC la mașinile și agregatele de prelucrare acționează astăzi pînă la 10 axe de prelucrare distincte și dispun de o capacitate de programe, ceea ce permite abordarea cu succes a prelucrării contururilor foarte complexe. Agregatele de prelucrare și centrele de prelucrare (de strunjire, de frezare, de alezat și frezat) se realizează cu magazii de scule (pînă la 64 de scule distincte) și sînt deservite atît de comanda numerică propriu-zisă, cît și de automatele programabile prin comutație statică, programe de funcționare altădată realizate cu relee electromagnetice și contractoare de comandă.

Dezvoltarea electronicii și introducerea în ritm accelerat a micro-electronicii a condus implicit la miniaturizarea produselor și respectiv la creșterea densității de componente electronice pe plăcile cu circuite imprimate realizate în prezent cu 2 sau mai multe straturi.

În producția mașinilor-unelte aceasta se regăsește pe de o parte prin creșterea nivelului de echipare electronică a mașinii, iar pe de altă parte prin reducerea drastică a dimensiunilor echipamentelor de comandă.

Sînt de remarcat în primul rînd, consecințele directe asupra construcției însăși și a ridicării performanțelor mașinilor-unelte, la care, datorită dezvoltării și utilizării în componența echipamentelor de comandă a convertizoarelor și variatoarelor, a făcut posibilă utilizarea acționărilor mașinii (acționarea principală și acționările pentru avansuri) cu motoare electrice de curent continuu, reglajul turației acestor motoare făcîndu-se electric cu ajutorul echipamentului aferent, ceea ce a avut ca o consecință imediată renunțarea la cutiile de viteză mecanice și obținerea de reglaje precise în linie foarte largă.

Realizarea automatelor programabile, produse complet electronice utilizînd microprocesoare și memorii semiconductoare, prin utilizarea acestora la mașinile unelte, a avut ca rezultat renunțarea la panourile electrice convenționale clasice, la care comenzile se realizează cu un număr mare de aparate de comandă (contractoare și relee electromagnetice) cu tot atîtea posibilități de defecțiuni în exploatare. La realizarea acestora, în volum din ce în ce mai ridicat și cu pretenții deosebite de precizie, un rol deosebit îl are utilizarea agregatelor și mașinilor-unelte cu regim de lucru automat. Astfel, în fabricația de plăci cu circuite imprimate, nu este de

Tabelul nr. 3

Evoluția producției de mașini-unelte în anii 1965—1985

— % —

Valori specifice	1965	1978	1980	1985
Mașini-unelte așchietoare — mii lei/buc.	100	4,18	5,79	12,51
Mașini-unelte presare-forjare — mii lei/buc.	100	5,63	7,30	13,91
Mașini-unelte așchietoare — lei/kg	100	2,47	2,95	4,21
Mașini-unelte presare-forjare — lei/kg	100	4,04	2,98	4,41

conceput ca operația de găurire pentru implementarea componentelor electronice (și sînt pe o placă modul standard pînă la 3 000 de găuri Ø1,1 mm) să se realizeze altfel decît cu mașini de găurit cu capete comandate numeric (comandă de poziționare). Productivitatea muncii la prelucrările realizate cu astfel de utilaje este de 2,2 ori mai ridicată, iar din punct de vedere calitativ, datorită mijloacelor automate de măsurare și de supraveghere a realizării operațiilor (control piesă și control-corectare automată a uzurii sculei) rebuturile practic sînt eliminate.

Industria de automatizare din țara noastră a realizat în domeniul echipamentelor complexe de automatizare pentru mașinile-unelte și centrele lor de prelucrare, echipamente care comandă automat acționările principale și ale avansurilor mașinilor dotate cu motoare de curent continuu, prin intermediul convertizoarelor și rotoarelor de turații, acestea fiind comandate prin echipamente de comandă program numerică (Numeron) precum și automate programabile pentru înlocuirea echipamentelor convenționale. În domeniul echipamentelor de comandă numerică sistem CNC, prin Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și Întreprinderea de elemente de automatizare București este în curs de realizare o familie completă, fiind prevăzute echipamente CNC pentru comanda a pînă la 10 axe în scopul realizării celor mai complexe regimuri de prelucrare automată.

Se extinde în țară, în ritm din ce în ce mai rapid, utilizarea roboților în industria prelucrătoare, preluînd funcțiuni din ce în ce mai complexe : de ridicare-așezare, de executare de operații grele (sudură, nituire), precum și cicluri complexe de lucru în cazul în care construcția acestora este special concepută pentru unele aplicații. Astfel, în turnătorii se realizează astăzi linii complexe de turnare deservite în exclusivitate de roboți, care execută inclusiv operațiile de turnare. Utilizarea roboților industriali permite dezvoltarea unor procese care nu pot fi deservite de om, așa cum este cazul proceselor din reactoarele nucleare ce vor echipa centralele electrice nucleare.

De o importanță deosebită în atelierele de montaj ale construcției de mașini este creșterea nivelului de mecanizare a proceselor de asamblare și montaj, ca urmare a dezvoltării producției de scule și dispozitive de montaj cu acționare electrică și pneumatică, precum și a fabricației de linii automate și semiautomate de montaj. În această direcție, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini realizează, cu industria de automatizare, linii de montaj pentru produse de serie, la care, prin mecanizarea operațiilor și a transportului de piese, se obține o creștere a productivității muncii de peste 5 ori, concomitent cu un nivel de calitate superior. Datorită evoluției fabricației în țară a sculelor și dispozitivelor de lucru pentru montaj, ca și în baza experienței acumulate în organizarea și realizarea montajului de serie în flux, nu se mai concep să existe ateliere de montaj de serie fără un nivel de dotare care să conducă la executarea tuturor operațiilor dificile cu ajutorul dispozitivelor și care cu timpul să asigure un nivel superior de reproductibilitate.

Industria electrotehnică și de automatizare a trecut la extinderea mecanizării și automatizării operațiilor de montaj și de control. Astfel, în producția de aparate electrice de joasă tensiune, relee electromagnetice, contoare pentru energie electrică, prin mecanizarea montajului și automatizarea unor operații, în special la control, s-a reușit să se obțină rezultate remarcabile în creșterea productivității muncii și în îmbunătățirea calității produselor. La contoarele pentru energie electrică, la I.A.E.M. Timișoara, în prezent se utilizează standul cu citire directă prin celule fotoelectrice și cu prelucrarea automată prin calculator a elementelor măsurate și afișarea directă a rezultatelor.

În industria de automatizări și de electronică, automatizarea operațiilor de control-testare bucată cu bucată a componentelor electronice, a blocurilor electronice și a subansamblelor funcționale, reduce în raport de cel puțin 1/10 volumul de muncă necesar a fi prestat și asigură, prin programele introduse în sistemele automate, verificarea parametrilor componentelor și subansamblelor și evidențierea eventualelor defecțiuni și a locului unde acestea se produc. De asemenea, mecanizarea operațiilor de cablare ca și cea a implementării de componente, contribuie în raport de aproximativ 1/3 la reducerea volumului de muncă prestat prin soluțiile tehnologice clasice.

Industria constructoare de mașini produce o serie de mașini, utilaje și instalații pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție în alte ramuri.

Pentru industria extractivă, în baza programelor speciale prioritare, sînt incluse noi tipuri de echipamente de construcție specială pentru utilaje ne-

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului Central de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 14)

DEZBATERE „R. E."

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE (V)*

PREZENTĂM în partea finală a dezbaterii opiniile exprimate în legătură cu condițiile pe care le oferă zonele și platformele industriale în specializarea și cooperarea în producție, în sporirea eficienței economice.

Zona economico-industrială în procesul specializării și cooperării

Ion Șiclovan — „Adîncirea specializării și cooperării în industrie ridică și necesitatea organizării complexe a acestui proces pe teritorii și zone administrative determinate, în conformitate cu specificul activității și legăturile inter și intraramuri, dimensiunea optimă a întreprinderilor, gradul de dispersie etc. Aceasta pune pe prim plan posibilitatea și necesitatea cuprinderii multiplelor funcțiuni ale aparatului de producție în mari zone și platforme industriale, a căror activitate economică să se circumscrie principiului unei cît mai înalte eficiențe.

De altfel, problema organizării și specializării industriei pe zone și platforme industriale a fost reliefată, pe bună dreptate, și în cuvîntul participanților la dezbatere. Progresele obținute în acest domeniu nu sînt de natură să ne satisfacă. Sînt încă obstacole care trebuie înlăturate, trebuie combătute mai ales inerția și îngustimea pe care unele cadre de conducere ale întreprinderilor o manifestă pentru acest gen de specializare și cooperare. Aș dori, de aceea, să mă opresc asupra unei laturi a acestei activități, precum și asupra eficienței specializării și cooperării.

Organizarea industriei pe zone și platforme industriale, proces ce are loc în țara noastră mai ales în ultimii ani, contribuie la organizarea însăși a teritoriului. Avem de-a face cu o noțiune neutilizată pînă în prezent, care înseamnă, de fapt, o completare cantitativă, calitativă a vechii noțiuni de zonă industrială, și anume aceea de **zonă economico-industrială**. Apreciem că, în contextul general al dezvoltării economice, industria — paralel cu propria ei dezvoltare — asigură dezvoltarea armonioasă, de ansamblu, a întregii zone în care se realizează procesul de producție industrială. De multe ori nu avem de-a face cu o zonă industrială propriu-zisă, așezată pe un teritoriu relativ limitat ; cîteodată această zonă poate fi mai mare. Pe asemenea rază de activitate se află organizate întreprinderi aparținînd uneia sau mai multor ramuri. Din practica activității a rezultat că o serie de activități comune (stații de oxigen, reparații de utilaje, diferite servicii etc.) pot fi concentrate și specializate astfel încît să satisfacă cerințele tuturor unităților aflate pe o platformă sau zonă industrial-economică. Experiența evidențiază eficiența unei asemenea opțiuni".

Participanții la dezbatere : prof. dr. **Ion Șiclovan**, de la Academia „Ștefan Gheorghiu" ; ing. **Ion Crișan**, director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini ; **Ion Popa**, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București ; **Ion Rozanide**, șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și **Ion Calboreanu**, șef serviciu, Direcția generală tehnică din M.I.C.M. ; **Gheorghe Bratoloveanu**, Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie ; ing. dr. **Ioan Iștoc**, director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. dr. **Ion Hera Bucur**, cercetător în Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde în construcții de mașini ; ing. dr. **Corneliu Russu**, director al Institutului pentru economia industriei ; **Paul Protopopescu**, director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și **George Lazaride**, director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării ; **Dimitrie Ancuța**, director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București ; **Ion Simionescu**, șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Grivița Roșie" ; **George Grosu**, șef atelier proiectare Întreprinderea de mașini grele București ; **Mihai Mateescu**, șef serviciu organizare-control, întreprinderea „1 Mai" Ploiești ; **Cecilia Manițiu**, cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Camelia Cămășoiu**, cercetător, Institutul de economie socialistă ; **Vasile Boescu** și **Corneliu Bărnea** din partea redacției „Revistei economice".

Corneliu Russu — „În legătură cu noua noțiune de zonă economico-industrială, pe care a reliefat-o tovarășul Ion Șiclovan, subscriu întru totul la aceasta, și o consider cuprinzătoare, ea integrîndu-se, dacă vreți, în ansamblul noțional specializare-cooperare. In ce sens ? Dacă ne gîndim puțin retrospectiv eu zic că în acest proces de creare, de dezvoltare a platformelor și zonelor industriale în țara noastră putem distinge trei perioade : o primă perioadă se plasa în anii 1960—1970, cînd însuși conceptul de zonă, de platformă industrială nu era suficient de clarificat și cînd s-au creat o serie de platforme industriale foarte eterogene, ca platforma industrială «Tutova» de la Iași, unde se găsește un combinat metalurgic, un combinat de fire și fibre sintetice, Întreprinderea de mașini-agregate, mașini-unelte speciale, Întreprinderea de textile etc. A doua perioadă aș plasa-o între 1965—1975, cînd au început să se creeze platforme industriale mult mai coerente, mult mai unitare ca, de pildă, platforma Bistrița-Năsăud. Și, în fine, a treia perioadă, care începe în ultima vreme și se va amplifica cu siguranță în viitor este caracterizată de ideea constituirii în platforme industriale a unor întreprinderi, unități productive cu un înalt grad de specializare-cooperare. Pot fi date și exemple în această privință : platforma Combinatului de utilaj greu de la Iași, concepută în această perspectivă, fiind organizată pe principiul procesului circular activ.

Acestui concept de zonă economico-industrială îi corespunde foarte bine tema dezbaterii noastre, deoarece introduce **noi termeni de evaluare a eficienței activității economice** nu numai la nivelul unităților productive, ci și la cel al întregii platforme sau zone economico-industriale. În acest sens, conceptul introduce termeni de **evaluare a modului în care se reciclează resursele în viziunea procesului circular activ**, în care se specializează și cooperează unitățile de pe platformă, cu toată suita de efecte benefice : minimizarea transporturilor, scurtarea ciclurilor de fabricație și așa mai departe".

Mihai Mateescu — „Referindu-mă la problemele legate de organizarea specializării și cooperării pe zonele economico-industriale vreau să arăt că noi avem un exemplu nu prea reușit. Este vorba de zona industrială de nord a orașului Baia Mare, unde s-au dezvoltat două întreprinderi — una de utilaj minier și alta de mașini-unelte și piese de schimb. Cînd s-a ajuns în stadiul final de punere în funcțiune a întreprinderilor respective au apărut o serie de greutăți și încurcături privind organizarea și conducerea proceselor de producție de către fiecare unitate. A fost necesară intervenția hotărîtă a centralei noastre, chiar și a ministerului pentru reglementarea problemelor.

În final despre ce este vorba ? În cadrul unei zone și platforme în care sînt amplasate numai întreprinderi constructoare de mașini, se pot organiza anumite utilități în comun ca : mecanic-șef, scularie etc. Dacă organizăm, de pildă, o secție de mecanic-șef, o facem numai pentru reparații capitale nu și pentru întreținere curentă, deoarece este imposibil ca o unitate din aceasta să asigure întreținerea și reparațiile curente ale tuturor întreprinderilor din zonă. Este necesar, de exemplu, să se intervină în decurs de o jumătate de oră de cîteva ori ca să pui în funcțiune o mașină defectată.

*) Primele patru părți ale dezbaterii au fost publicate în „Revista Economică" nr. 43, 44, 46 și 50.

Or, ca să vină cineva din afară să realizeze acest lucru nu este posibil, mai ales că întreprinderile din construcția de mașini sînt destul de dotate ca să realizeze orice mică intervenție sau reparație de genul acesta. Așadar, se cere analizat îndeaproape ceea ce poate fi concentrat pentru utilități comune și ceea ce este mai necesar și eficient să rămînă ca secție sau serviciu la o întreprindere".

Ion Șiclovan — „Atunci cînd am vorbit de zona economico-industrială nu aveam intenția să mărginesc noțiunea numai și numai la acest gen de organizare de servicii comune pentru industrie. Aveam în vedere cu mult mai mult. Este vorba de o zonă economico-industrială, o zonă cu o anumită personalitate, pornind de la problemele edilitare, de la cele ale asigurării cu tot felul de servicii, problemele comerțului, problema atragerii mîinii de lucru și a eliminării fluctuației într-o foarte mare măsură etc."

George Lazaride — „Plasarea industriei în zone sau platforme industriale conduce la un mod nou de organizare, diferit de trecut și anume construirea de giganți industriali. Existența pe o platformă sau zonă industrială de întreprinderi specializate, cu un număr limitat de personal, permite o mai bună utilizare a bazei tehnico-materiale, suplețe în adaptarea la cerințele pieței, sporirea eficienței economice. O întreprindere gigant este greu de condus, de asigurat cu forța de muncă, se aliniază mai anevoios la asimilarea de produse și tehnologii noi etc.

Soluția eficientă este de a avea organizate pe platformă sau zonă industrială întreprinderi-mamă la care să fie concentrat întregul aparat de concepție, de conducere, de vînzare-cumpărare și așa mai departe, cu fabrici și secții mai mult sau mai puțin autonome, răspîndite într-un perimetru acceptabil, așa cum ar fi de fapt întreprinderile satelit. Din punct de vedere al economicității se asigură, de exemplu, locuri de muncă în localitatea respectivă, cooperare corespunzătoare și specializarea fiecărei unități. Exemplul acesta l-am văzut în multe țări dezvoltate din punct de vedere industrial. În ce ne privește socot binevenită măsura de organizare pe aceste principii a industriei și în țara noastră. Experiența de pe platformele și zonele economico-industriale existente (Pipera-București, Bistrița-Năsăud, Iași etc.) dovedește pe deplin eficiența unei asemenea organizări, condițiile favorabile pentru specializarea producției și cooperarea interuzinală".

Ion Rozanide — „Industria construcțiilor de mașini a fost prima din țara noastră care a reușit să dea o concepție mai clară și o orientare în domeniul platformelor industriale. Este cazul să amintim debutul acestei noi orientări, marcat de formarea marii platforme de la Bistrița-Năsăud, unde am reușit să organizăm 4 mari întreprinderi, din cele 14 investiții inițiale. În prezent dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini pe mari platforme industriale cunoaște o puternică afirmare, fiind axată pe cei 5 piloni mari : combinatele de utilaj greu Iași, Cluj, Craiova, București și I.M.G.B. În București avem, de asemenea, cîteva mari platforme industriale, cum este cazul platformei Berceni, unde sînt cîteva unități importante, platforma Pipera, în care avem Întreprinderea de calculatoare și celelalte unități. Deci, iată exemple care oglindesc acest mod eficient de organizare a producției.

Revenind la conceptul de zonă economico-industrială, care ar fi sfera de cuprindere a acesteia ? Poate fi un municipiu, un cartier, o platformă industrială în concepția care o cunoașteți ? Dacă ne gîndim la platforma de mașini de calcul din Pipera putem spune că reprezintă o zonă economico-industrială în care există o rețea vastă de cooperare pentru realizarea de produse finite și deci o specializare pe componente".

O experiență cu largă putere de penetrare

Ion Popa — „Puternica reprezentare în cadrul sectorului 2 al Capitalei a grupului unităților din ramura construcțiilor de mașini asigură condițiile tehnico-materiale optime pentru organizarea judicioasă a specializării și cooperării în producție, înțeleasă nu numai în sensul clasic, al sarcinilor ce decurg din modul planificat al diviziunii muncii (deci specializare în profil de ramură și subramură), ci într-o nouă concepție, aceea a zonei economico-industriale.

Practica ne-a demonstrat că prin lărgirea specializării și cooperării în cadrul zonei economico-industriale reușim să punem mai bine în valoare resursele materiale și umane de care dispunem în vederea realizării ritmice a sarcinilor de producție. Am căutat să rezolvăm prin dirijarea atentă a specializării o serie de probleme privind realizarea zilnică a producției fizice, coordonînd operativ cooperarea dintre întreprinderile noastre (de exemplu, urmărirea permanentă a realizării subansamblelor produse la «Conect» și casete radio-TV, pentru «Electronica»). Aceste acțiuni capătă o semnificație mult amplificată în condițiile organizării zonei economico-industriale, care nu trebuie să se limiteze strict la o unitate administrativ teritorială, ci trebuie antrenate și unități economice limitrofe, din alte sectoare, eliminînd în acest mod cheltuieli suplimentare generate de cooperarea cu întreprinderi din provincie, pe probleme care se pot rezolva în cadrul zonei.

Pentru concretizare, am conceput specializarea și cooperarea pe unitățile ce formează zona delimitată de platformele industriale Pipera-Obor-Pantelimon, unde înregistrăm o serie de rezultate bune, mai ales în unitățile din ramura construcțiilor de mașini : Centrul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule realizează mecanismul de orologerie pentru antrenarea diagramei la electrocardiograful fabricat de Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale ; specializarea întreprinderii de pompe «Aversa» pentru operații de turnare pentru piese de schimb asimilate în alte întreprinderi ; «Conect» s-a specializat în producerea de matrițe și S.D.V.-uri pentru toate unitățile de profil electronic (Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale, «Electronica», Întreprinderea de echipamente periferice, «Calculatoare» etc.) ; «Electroaparataj» s-a specializat în fabricarea micromotoarelor, care împreună cu reductorul preluat de Întreprinderea mecanică fină, intră în componența înregistratoarelor de diagramă de la Fabrica de elemente de automatizare. Ne preocupăm de extinderea specializării în problema serviciilor cu caracter industrial pe care unele întreprinderi le pot asigura tuturor unităților din zonă, formă de specializare deosebit de utilă, ținînd cont de căile de comunicație directe, distanțele relativ mici, cît și de posibilitatea de intervenție operativă a Comitetului de partid al sectorului în coordonarea acțiunilor. Astfel, avem în vedere organizarea unui puternic centru de calcul electronic care să preia operațiuni de gestiune, financiar-contabile, de la unitățile mici care acum se execută manual ; specializarea în domeniul transportului uzinal ; specializarea în furnizarea agentului termic, aerului comprimat, oxigenului și a altor utilități, executarea unor operații de întreținere și reparații specifice etc.

De asemenea, specializarea trebuie adîncită pe criterii tehnologice : prelucrări mecanice de precizie și grad înalt de finisare la Întreprinderea de mecanică fină ; operațiuni de injecție și extruziune materiale plastice la Întreprinderea de mase plastice ; S.D.V.-istică la «Conect» ; operații specializate cu caracter de montaj electronic la Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale, «Electronica», «Calculatoare» ; presare, ștanțare la «Electroaparataj», «Metaloglobus» și «Metalurgica»; turnare la întreprinderea «Aversa» apelînd cînd este cazul și la cooperări cu unitățile vecine sectorului.

Ca ultimă problemă doresc să arăt că în preocuparea noastră este dirijarea specializării și cooperării în producție în condiții de eficiență economică, ceea ce presupune minimizarea cheltuielilor de producție pe fiecare reper, combătînd tendințele unor întreprinderi de a accepta cooperări numai în condiții de rentabilitate mai ridicată decît a producției proprii. Avem în vedere criterii de optim tehnico-economic, care să aducă avantaje în sensul arătat în prima parte la nivelul zonei economico-industriale în primul rînd, dar urmărind să nu afectăm, de exemplu, volumul producției nete la o întreprindere datorită imprimării unor specializări neeficiente sau prin acceptarea unor lucrări executate în cooperare care să conducă la creșteri ale cheltuielilor la întreprinderile beneficiare. Din aceste motive, activitatea de specializare și cooperare consider că trebuie foarte atent coordonată și urmărită de la nivelul Comitetului nostru de partid, unde se poate face o evaluare obiectivă de ansamblu a influenței economice pe care o determină, putînd astfel să dirijăm și să stimulăm acele acțiuni care duc la o eficiență economică sporită și la avantaje tehnice atît la nivelul întreprinderilor industriale, cît și la nivel macro-economic, în cadrul zonei economico-industriale de care am vorbit".

Consumul energetic — criteriu fundamental în evaluarea eficienței tehnologiilor

DEOARECE industria deține, la nivelul economiei noastre, ponderea cea mai însemnată în consumul total de energie, apar pe deplin îndreptățite eforturile de a sesiza și pune în practică cele mai eficiente căi apte să asigure cu prioritate în acest domeniu al economiei reducerea consumurilor energetice, îmbunătățirea continuă a raportului dintre energia consumată (energie consumată ca atare sau înglobată în materiile prime) și valoarea produselor realizate. Pînă în prezent s-au conturat două direcții mai însemnate de minimizare a consumului energetic : a) îmbunătățirea structurii industriei, în sensul promovării ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie — opțiune de politică economică promovată cu fermitate de partid ; b) îmbunătățirea continuă a tehnologiilor de fabricație, proces care vizează pe un prim plan, încorporarea între parametri de bază ai acestor tehnologii a criteriului de minimizare a consumului energetic.

În unele articole anterioare ne-am exprimat opinia asupra necesității adoptării unei strategii de diminuare a consumului energetic în industrie, care să pornească, între alte elemente importante, și de la fundamentarea relației energie-tehnologie*). După părerea noastră, problema cea mai dificilă ce apare în încercarea de a fundamenta o concepție închegată asupra consumului energetic industrial este aceea a evaluării cît mai precise — și cu maximă operativitate — a mărimii consumurilor energetice pe care le implică o anumită tehnologie de fabricație. Cu alte cuvinte, ceea a evaluării performanțelor tehnologiilor de fabricație din perspectiva criteriului economisirii energiei, utilizînd pentru aceasta parametri proprii proiectării și ingineriei tehnologice.

Exprimarea consumului de energie aferent tehnologiei de fabricație oferă cîteva avantaje în comparație cu metodologia de calcul care pune accentul pe cantitatea de energie înglobată în produs. Astfel, din optica tehnologică pot fi cuprinse în analiză toate componentele materiale ce sînt atrase în circuitul productiv, evidențiindu-se nu numai cuantumul de energie implicat de fiecare componentă materială încorporată în produs, ci și — fapt deosebit de important în condițiile actualei crize energetice și de materii prime — cuantumul părții de substanță utilă din totalul cantității de materie primă supusă inițial prelucrării. În același timp, tehnologia de fabricație fiind aceea care asigură mijlocul de transformare a materiei prime în produs finit, evaluarea sub raportul consumului energetic a principalelor direcții de perfecționare tehnologică conturate oferă temeiul unor opțiuni tehnologice de perspectivă pornind, în primul rînd, de la eficiența cu care este necesar să se realizeze producția viitoare.

Dacă definim, în sens restrîns, tehnologia ca ansamblu de metode și mijloace necesare transformării succesive a materiei prime în vederea obținerii unui anumit produs, se observă că, în general, reprezentarea sistemică a transformărilor materiei prime este de tip serie, deci de tipul unor procese care se succed în timp, realizînd transformările materialelor pînă la obținerea produsului finit. În cazul cel mai general, lanțului de transformări succesive îi corespund tipuri distincte de procese tehnologice (T_{hi}), fiecare transformare a materialului necesitînd o anumită cantitate de energie (Q_i).

Pentru a aborda problema convertibilității indicatorilor energetici în concepte tehnologice să urmărim, într-o primă etapă, care sînt parametri proprii reprezentării tehnologice. Astfel, se poate constata că orice sistem tehnologic de realizare a unui produs operează asupra materiei prime (M) mai multe tipuri de transformări : transformări de compoziție (T_c) pe parcursul cărora sînt operate modificări la nivelul structurii materiei și transformări de formă (T_f) prin care se schimbă forma corpurilor supuse prelucrării. Un element comun ambelor tipuri de procese de transformare îl reprezintă timpii caracteristici, determinați pentru fiecare operație în parte. După natura transformărilor, acești timpi ar putea fi divizați în timpi activi de lucru (τ_s), în care se produce efectiv transformarea, denumiți și timpi de sarcină ; timpi auxiliari echipamentului tehnologic ceruți de schimbarea șarjelor, sculelor, măsurare, controlul etc. (τ_a); timpi interfazici în care un produs intermediar circulă de la un loc de fabricație la altul (τ_{ej}).

Evidențierea acestor tipuri de transformări este deosebit de importantă pentru scopul pe care îl urmărim — realizarea unor tehnologii cu consumuri energetice minime — deoarece aceste transformări se realizează la nivelul unor întregi subramuri industriale, ceea ce lărgește considerabil și aria de acțiuni, ansamblul de priorități pentru reducerea consumurilor energetice. Astfel, în realizarea unui produs, transformările de compoziție corespund de obicei consumului energetic în faza primară, cum ar fi tehnologiile de elaborare a materialelor — oțel, aluminiu, produse chimice etc., în timp ce transformările de formă corespund consumului energetic intermediar și final, deci în subramuri industriale cum ar fi construcțiile de mașini, industria ușoară, alimentară etc. Or, din punct de vedere al consumului energetic transformările de compoziție au un caracter energointensiv, consumurile specifice energetice scăzînd semnificativ odată cu trecerea spre transformările de formă proprii industriilor de consum final.

Dacă vom exprima ecuațiile generale de bilanț — material și energetic — pe un proces tehnologic (T_{hi}), prin mărimi caracteristice ale echipamentului tehnologic — puterea utilă în sarcină (qui), puterea de mers în gol (qgi), pierderea de putere suplimentară în sarcină (qsi), puterea interfazică (qifi), mărimile care apar în relațiile de bilanț ale procesului tehnologic sînt proprii reprezentării tehnologice, fiind obiective și rapid măsurabile ; ele exprimă consumul de energie sub forma unui consum suplimentar față de un nivel considerat optim, deci sub formă de pierderi.**)

Proiectînd analiza din planul procesului tehnologic la nivelul global al sistemului tehnologic de realizare a produsului, se poate determina ecuația generală de pierderi corespunzătoare bilanțului energetic al produsului. De remarcat că ecuațiile de pierderi energetice pe produs au fost astfel concepute încît să reflecte și efectul transformărilor energetice din sistemul energetic industrial (al întreprinderii) și din sistemul național de producere, transport și distribuție. Cu alte cuvinte, să reflecte o imagine cît mai completă a eficienței cu care este utilizată materia primă și energia în sistemul tehnologic.

Din analiza prezentată rezultă cîteva concluzii de o deosebită importanță :

1 Ecuația generală de pierderi a bilanțului energetic al produsului conține mărimile caracteristice reprezentării tehnologice. Timpii τ_{si}, τ_{ai}, τ_{efi} reprezintă timpi caracteristici oricărei tehnologii de fabricație, programați și direct măsurabili. Puterile de gol (qgi), pierderile suplimentare în sarcină (qsi) și puterile interfazice (qifi) sînt caracteristice echipamentelor tehnologice, depind de greutatea acestora, de concepția constructivă și de modul de acțiune al acestora în ansamblul de procese tehnologice. Ele sînt rapid măsurabile.

2 În ecuația generală de pierderi apare un termen de o mare importanță ($q_p \Delta M_p$) pe care-l numim echivalentul energetic al pierderii de material. El reprezintă consumul energetic cumulat pentru realizarea materialelor care se pierd în lanțul de transformări succesive pentru obținerea produsului. Coeficientul de utilizare a materialului capătă astfel o semnificație energetică esențială în ramurile de consum final.

Prin urmare, exprimarea consumurilor energetice în conceptele proprii proiectării tehnologice îmbracă forma — foarte simplă și măsurabilă prin indicatori aflați în uzul curent — a nivelului de valorificare a materialelor supuse prelucrării. Apare astfel cu claritate că reducerea consumurilor materiale

*) Vezi în acest sens : Reducerea sistematică a consumului energetic industrial, Revista economică nr. 25/1980 și Opțiuni pentru o strategie a conservării energiei și utilizării surselor noi în industrie, Revista economică nr. 44/1980.

) **qui = putere utilă în sarcină, respectiv puterea utilajului de producție în timpul activ de lucru în care se produce efectiv transformarea ;

qgi = puterea de mers în gol, respectiv puterea pe care o consumă utilajul de producție în absența efectuării transformării materialului ;

qsi = pierderea de putere suplimentară în sarcină, generată de modificările survenite în prevederile mecanice și electrice de funcționare a utilajului în timpul activ de lucru ;

qifi = puterea interfazică, respectiv puterea necesară în momentul trecerii materialului de la o fază tehnologică la alta.

constituie implicit o reducere de consum energetic, consum calculat atît sub forma energiei înglobate în materiile prime și materialele supuse prelucrării, cît și sub aspectul consumurilor ce apar la nivel de sistem energetic național.

Această constatare considerăm că are o dublă importanță. Pe de o parte, ea poate indica unde se află cel mai eficient domeniu de acțiune pentru reducerea consumului energetic. Astfel, dacă se are în vedere un raport de 5 la 1 între consumul de fază primară față de cel final — transformări de compoziție față de transformări de formă — rezultă că reducerea cu 2% a pierderii de material în ramurile de consum final, cum ar fi construcțiile de mașini, este echivalentă cu o reducere de 10% a consumului energetic direct al proceselor tehnologice din aceeași ramură. Pe de altă parte, imperativul reducerii pierderilor de materiale pe fluxul tehnologic se poate traduce prin imperativul asigurării unei valorificări cît mai înalte, complexe, a materiilor prime. Acest mod de abordare prezintă deci avantajul exprimării unitare a restricțiilor energetice și a celor ce decurg din logica tehnologică. Pe acest temei considerăm că analiza tehnologiilor de fabricație va trebui să țină seama în viitor, în mod deosebit, de ponderea echivalentului energetic al pierderii de material, elaborîndu-se în acest scop o metodologie unitară de determinare a coeficientului real de utilizare în industrie a materiei prime și, în special, a metalului.

3 În ecuația generală de pierderi a bilanțului energetic al produselor apar explicit randamentele de conversie energetică ale sistemului energetic industrial și ale sistemului energetic de producere, transport și distribuție. Rezultă astfel importanța pe care o are optimizarea purtătorilor de energie la nivel micro și macroeconomic, a îmbunătățirii randamentelor globale ale instalațiilor de transformare a agenților energetici, o corelării tipului de purtători de energie cu caracteristicile de funcționare ale echipamentelor.

Dintre elementele amintite considerăm că problema optimizării purtătorilor de energie în industrie trebuie să se constituie ca o preocupare distinctă ; este necesar ca acest proces de optimizare să se realizeze pe baza unor metodologii unitare, care să aibă în vedere obținerea unei eficiențe economice globale ridicate. Rezultatele acestei acțiuni vor fi influențate într-o măsură importantă și de modul în care va fi realizată implementarea sistemelor informatice privind consumul energetic industrial.

Am căutat să evidențiem, în rîndurile anterioare, o serie de probleme metodologice pe care le apreciem a fi deosebit de importante pentru aplicarea politicii partidului de reducere continuă a consumurilor energetice și sporirea eficienței cu care este folosită energia în economie și, în primul rînd, în industrie. Posibilitatea de a transpune consumurile energetice, respectiv diminuarea lor, în termenii proiectării tehnologice prezintă, neîndoielnic, o importanță considerabilă pentru momentul actual, pentru măsurarea eficienței proceselor tehnologice aflate în uz. Totodată, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, între ale cărei efecte majore se numără și uzura morală extrem de rapidă a utilajelor și echipamentelor, o atare abordare globală a consumurilor energetice prezintă o mare importanță pentru viitor. Deși, în principiu, orice tehnologie nouă trebuie să asigure o economie de energie, în raport cu tehnologia, cu tehnologiile precedente, deosebit de importantă apare totuși acțiunea de selectare a acelor tehnologii mai avantajoase pentru condițiile energetice ale țării noastre. În această optică, în continuare vom analiza rezultatele obținute prin cuantificarea efectului energetic al principalelor tendințe care se manifestă în tehnologia contemporană.

În literatura de specialitate au fost identificate opt tendințe principale de perfecționare a tehnologiilor de fabricație. Primul grup îl constituie **automatizarea elementară, automatizarea complexă și utilizarea calculatoarelor de proces** în conducerea proceselor tehnologice. Influența acestor tendințe se regăsește, din punct de vedere energetic, prin scăderea valorii mărimilor temporale de tip τ_{ai} din ecuația de pierderi. Dacă automatizarea elementară are drept efect scăderea timpilor individuali τ_{ai} ai echipamentelor tehnologice, automatizarea complexă și calculatoarele de proces conduc la diminuarea pe ansamblul unuia sau mai multor procese tehnologice a valorilor acestor timpi. Introducerea calculatoarelor de proces conduce, totodată, și la scăderea pierderilor suplimentare prin micșorarea numărului de opriri ale utilajelor și prin urmărirea automată a parametrilor procesului condus.

Tipizarea produselor — și corespunzător a proiectării tehnologice — determină reducerea semnificativă a echivalentului energetic al pierderii de material, cu o importanță deosebită, așa cum s-a arătat, în ramurile de consum final. **Specializarea în producție** asigură, de la un anumit nivel al seriei de subansamble, scăderea puterii de gol și a timpilor auxiliari ai echipamentelor tehnologice. **Construcția de echipamente** tehnologice de greutate redusă, rezultat al concepției proiectantului de echipamente tehnologice, are ca efect scăderea valorii majorității termenilor ecuației de pierderi prin scăderea puterii de gol (q_{gi}). Agregarea tehnologiilor într-o singură tehnologie constituie o sursă de importante efecte energetice pentru că, în cele mai multe cazuri, suma energiilor absorbite de mai multe procese tehnologice distincte este semnificativ mai mare decît energia absorbită de tehnologia care le integrează. În fine, **tehnologiile biologice** vor avea un efect energetic deosebit, substituind prin energia degajată de materiale biologice, energie provenită din resurse clasice.

CA O CONCLUZIE GENERALĂ se poate susține că toate aceste direcții de dezvoltare tehnologică sînt eficiente sub aspectul consumului de energie, ceea ce evidențiază, o dată mai mult, caracterul imperativ al înnoirii tehnologiilor de fabricație. Ne-am străduit să demonstrăm că — pornind de la opțiunea strategică potrivit căreia în domeniul conservării energiei, relația energie-tehnologie este fundamentală — există posibilitatea reală de a cuantifica, de a evalua efectul energetic al performanței tehnologice și în acest mod de a opta pentru direcții prioritare, ținînd seama de raportul dintre efort și eficiență. Analiza energetică a tehnologiilor de fabricație, exprimată prin mărimi caracteristice de tip tehnologic, poate contura o modalitate de a uni eforturile tehnologilor și energeticienilor prin înțelegerea mai bună a relației energie-tehnologie.

dr. ing. Cezar MEREUȚĂ

Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini

(Urmare din pag. 10)

cesare extracției cărbunelui din subteran, pentru utilajele grele utilizate în exploatările de suprafață, precum și pentru extracția de petrol și gaze. Se realizează echipamente complete pentru excavatoarele de mare capacitate, a căror productivitate nu este de comparat cu soluțiile clasice. De asemenea, pentru automatizarea exploatării sondelor de petrol și de gaze se realizează echipamentele de telemecanică și telesupraveghere automată. Prin asimilarea în țară a echipamentelor de acționare în curent continuu prin comutație statică, pentru puteri mari s-a reușit asigurarea necesarului la combinatele siderurgice de la Hunedoara, Galați, Călărași etc. În industria energetică se asigură automatizarea cazanelor cu abur și apă fierbinte, precum și a turboagregatelor. În industria chimică, industria petrochimică și a materialelor de construcții se extinde utilizarea calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor, care se desfășoară în regim automat, cu ajutorul echipamentelor și aparaturii de automatizare realizată de industria națională de automatizare.

În procesul de extindere a automatizării, de creștere accelerată a productivității muncii se impune ca în anii următori să se folosească pe scară mai largă roboții industriali. Aceasta trebuie să se facă prin extinderea aplicării microprocesoarelor în structura echipamentelor de automatizare de comandă a proceselor (prelucrarea pe mașini-unelte, transporturi uzinale, procese de tratametne termice, forjare, matrițare). Totodată, este necesară extinderea tipizării prin utilizarea de blocuri electronice cu microprocesoare și familia de componente aferente acestora, precum și realizarea unor materiale care să lucreze pînă la temperaturi de serviciu de 300—500° (în fabricația de traductoare, regulatoare directe, elemente de comandă pentru chimie).

Dezvoltarea prevăzută pentru industria constructoare de mașini, măsurile preconizate pentru sporirea producției de elemente de automatizare, aparate de măsură și control, componente electronice profesionale, mașini-unelte, inclusiv cu comandă program, a mecanicii fine etc. vor contribui la îmbunătățirea structurii și creșterea eficienței acestei ramuri, la sporirea posibilităților de echipare a economiei cu mijloace de producție moderne, la creșterea productivității muncii.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Credit

SINT SITUAȚII în care beneficiarii produselor contractate nu achită facturile emise de furnizori pentru produsele livrate, chiar primite și introduse în circuitul economic, pe motivul lipsei de disponibilități în contul de decontare al beneficiarilor.

În aceste situații, pînă la încasarea facturilor, după expirarea termenului stabilit de bancă, pentru aceste facturi neîncasate, creditate de bancă, se percep dobînzi penalizatoare, care agravează situația financiară a furnizorilor din culpa exclusivă a beneficiarilor. Mai mult, tot mai frecvent se invocă de beneficiari situații de forță majoră în justificarea lipsei de disponibilități în cont, uneori acceptate de organele arbitrale, și astfel furnizorii rămîn cu dobînzile penalizatoare încasate de bancă pentru creditarea facturilor, fără posibilitatea recuperării lor de la beneficiarii exonerați de răspundere.

Sînt situații paradoxale, care impun, după părerea noastră, o elasticitate și o precizare a funcției creditului în realizarea autogestiunii. În măsura în care beneficiarii nu-și pot onora obligațiile contractuale din fondurile proprii, indiferent de cauză — culpă sau forță majoră — localizarea consecințelor trebuie stabilită în sarcina acestora, urmînd să intervină funcția creditului, iar dobînzile penalizatoare să afecteze autogestiunea beneficiarilor debitori și nu a furnizorilor, care și-au respectat obligațiile contractuale.

Ne exprimăm părerea că în asemenea situații, după o prealabilă verificare de către organele băncii a beneficiarului, și cînd se stabilește că livrările sînt în conformitate cu parametrii stabiliți în contract, unitățile beneficiare debitoare urmează să fie creditate, chiar peste plan, pentru achitarea facturilor furnizorilor, situații în care dobînzile penalizatoare la aceste credite vor fi suportate de beneficiarii respectivi. Prin acest procedeu s-ar asigura o circulație financiară optimă, s-ar evita poziții de debitori, s-ar localiza dobînzile penalizatoare în sarcina unității în culpă, s-ar stimula preocuparea beneficiarilor în restituirea operativă a creditelor și s-ar evita un mare număr de litigii arbitrale.

Iulian LASCU
arbitru de stat — Constanța

Ecouri

Recondiționări

ARTICOLUL intitulat „Extinderea recondiționării pieselor și subansamblelor", apărut în „R. E." nr. 28, se înscrie în efortul comun al tuturor specialiștilor care au tangență cu problemele de reparații a utilajelor și instalațiilor.

În cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții s-a elaborat un studiu complex privind profilarea unităților pentru realizarea reparațiilor, producția pieselor de schimb și subansamblelor, precum și recondiționarea acestora. Din acest studiu se desprinde concluzia că valoarea cheltuielilor pentru revizii și reparații a parcului de instalații, mașini și utilaje la nivelul unui an depășește valoarea investițiilor pe aceeași perioadă, înscriindu-se în costul produselor cu o pondere de circa 8% din valoarea producției marfă. În scopul obținerii unei eficiențe sporite, măsurile, în curs de realizare, vizează extinderea pe scară largă a recondiționării pieselor de schimb prin diverse procedee, pentru a diminua consumul de piese noi care în parte se achiziționează din import.

Considerăm că trebuie definite și cîteva noțiuni, care nu sînt, după părerea noastră, suficient de clare : a) *obiectul recondiționării* ar trebui limitat numai la organul de mașină afectat, care încorporează piese recondiționate ; acțiunea asupra subansamblelor să se considere reparație ; b) *valoarea obiectului recondiționat* ar trebui să aibă ca elemente numai valoarea nou creată, la care să se adauge costul materialului recuperat și unele cheltuieli de transport, depozitare (cazul recondiționării centralizate).

Totodată, considerăm că ar fi utilă organizarea sub patronajul ministerului nostru și Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — eventual și cu participarea „Revistei economice" — a unei consfătuiri naționale a specialiștilor din economie, precum și a unora din factorii de decizie din ministere și organe centrale, în care să fie analizate responsabil rezultatele obținute pe linia asigurării bazei materiale și de definit căile de urmat în viitor pentru ca reparațiile în general, și recondiționările în special, să fie o pîrghie importantă în asigurarea disponibilității instalațiilor, mașinilor și utilajelor în concordanță cu principiile noului mecanism economico-financiar și a autogestiunii.

I. SAVU
director în Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

Consumuri

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Reducerea consumurilor materiale", apărut în „Revista economică" nr. 25, menționăm că pentru determinarea necesarului de materiale s-a ținut cont de prevederile Decretului nr. 465, avînd în vedere în mod deosebit valorificarea resurselor interne de materiale și solicitînd de la furnizori numai diferența pînă la acoperirea necesarului. Deși fundamentarea s-a făcut în cadrul întreprinderii noastre, — „Tehnometal"-București, în anumite perioade s-au creat stocuri supranormative de materii și materiale. Uneori bazele de aprovizionare livrează cantități mai mari de materiale, întrucît nu sînt dotate cu mijloace de debitare (în mod deosebit la materialele feroase). Pe această linie arătăm totuși că s-au obținut rezultate bune pe sem. I a.c., obținîndu-se economii de metal de circa 27 tone.

Valorificarea stocurilor supranormative și disponibile prin baze specializate considerăm că este o măsură eficientă, cu condiția de a fi corelată și cu optimizarea transporturilor. În acest sens, propunem ca stocurile de materiale supranormative și disponibile prezentate la bază să fie redistribuite la furnizori direct de la deținătorul stocului prin coordonarea bazelor. Astfel s-ar înlătura transporturile de la deținătorii stocului la bază și de la bază la furnizor.

Z. ȘANDRU
director general adjunct Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară

Act normativ

PE MARGINEA propunerilor făcute în articolul intitulat „Actualele terenuri slab productive pot da recolte mari și constante", din „R.E." nr. 27, arătam că: în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 350/1971 și H.C.M. nr. 666/1974, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară a fost autorizată să acorde cooperativelor agricole de producție credite pe termen scurt pentru procurarea amendamentelor.

Pentru a se veni în sprijinul cooperativelor agricole de producție și a stimula acțiunea de amendare a solurilor acide și alcaline, prin normele de lucru ale băncii s-a prevăzut acordarea de credite pe termen de pînă la 4 ani pentru transportul amendamentelor în cîmp, în primul ciclu de amendare, dacă distanța este pînă la 5 km, și pe orice distanță pentru celelalte cicluri de amendare, precum și pentru administrarea amendamentelor în sol, dacă pentru aceste lucrări se folosesc mijloace de transport sau mecanice S.M.A.

Propunerile făcute în articolul citat de a se finanța de la buget toate cheltuielile privind amendarea solurilor și de a se trece în competența oficiilor județene de studii pentru pedologie și agrochimie sarcina de a îndruma, controla și recepționa lucrările de amendare și de a aviza acoperirea de la buget a creditelor acordate de bancă impun modificarea reglementărilor existente, în care scop este necesar ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să inițieze un act normativ în acest sens.

Gh. BĂRBULESCU
director în Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Ambalaje

ÎN LEGĂTURĂ cu nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul „Ambalaje", din nr. 24, menționăm că stabilirea numărului de sorto-tipodimensiuni de ambalaje din sticlă pentru care este obligatorie recuperarea și reutilizarea ca atare trebuie să aibă în vedere atît cerințele tipizării, cît și necesitatea reducerii consumurilor materiale și energetice.

Urmărind soluționarea eficientă a acestei probleme, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și cu Ministerul Comerțului Interior au stabilit ca: producția de ambalaje noi să se limiteze la 55 sorto-tipodimensiuni de sticle și borcane și să se recupereze în vederea refolosirii și alte 74 sorto-tipodimensiuni de sticle și borcane din producție internă, pînă la epuizarea cantităților existente, precum și 21 sorto-tipodimensiuni de ambalaje provenite de la mărfuri importate.

S-a stabilit ca acțiunea de tipizare a ambalajelor din sticlă, urmărindu-se reducerea în continuare a numărului de sorto-tipodimensiuni de sticle și borcane în fabricație, să continue, astfel încît gama acestora să fie redusă la strictul necesar.

Mioara STOENESCU
director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. – un amplu program de acțiune

POLISERVIREA UTILAJELOR –

creștere accelerată a productivității muncii, folosire intensivă a capacităților de producție

PROGRESUL TEHNIC contemporan, concretizat — între altele — în folosirea pe scară tot mai largă a mașinilor semiautomate și automate, creează suportul pentru reducerea în proporții crescînde a muncii manuale, a timpilor de intervenție și supraveghere ai executantului. Utilizarea eficientă a timpului de lucru al acestuia, în condițiile cînd prin automatizarea producției crește timpul de așteptare, conduce la **necesitatea organizării lucrului la mai multe mașini** (poliservirea).

Aplicarea acestei forme de organizare a muncii este în funcție de caracterul procesului tehnologic și de existența anumitor corelații între consumurile de timp ce apar în cazul poliservirii. De asemenea, ea presupune realizarea unor **premise economice, tehnice și organizatorice.** Principalele premise economice constau în asigurarea folosirii integrale a timpului de lucru al muncitorilor și evitarea întreruperilor netehnologice în funcționarea utilajelor, pentru menținerea indicelui de utilizare al mașinilor. Aceasta impune existența unor **raporturi corespunzătoare între timpul automat de funcționare a mașinii și timpii manuali** la operațiile ce se execută pe mașini. Totodată, trebuie menținută o **intensitate normală în muncă,** aplicîndu-se principiile și cerințele ergonomiei.

Interacțiunea executant-utilaj în desfășurarea producției

ÎN STUDIUL poliservirii se pornește de la interacțiunea executantului cu utilajul în desfășurarea procesului de producție, așa cum rezultă din fig. 1. Față de structura uzuală (STAS

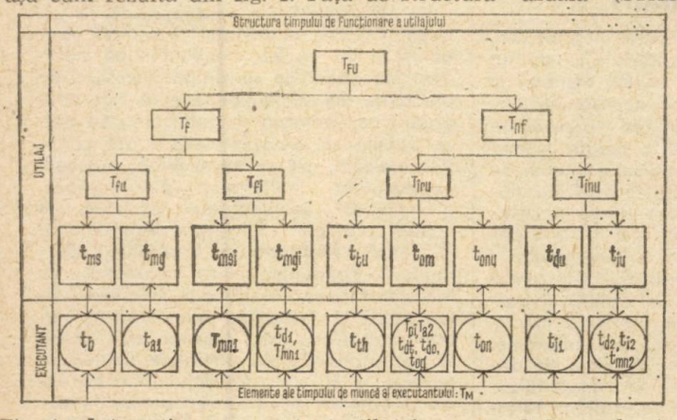

Fig. 1 : *Interacțiunea executant-utilaj în procesul de producție (semnificația simbolurilor — în caseta din pagina următoare)*

6909—75 „Organizarea și normarea muncii. Tehnologie") a timpului de folosire a utilajului, se propune o nouă structurare, care vizează reflectarea mai analitică a consumurilor inutile în funcționarea mașinii și, mai ales, a întreruperilor justificate (reglementate) necesare în desfășurarea normală a procesului de producție. De asemenea, se corelează consumurile de timp, de pe ultimul nivel de detaliere, ale utilajului cu mărimile corespunzătoare din structura timpului de muncă al executantului, mărimi ce cuprind și elemente noi față de metodologia în vigoare (vezi standardul menționat). Aceste elemente constau în adîncirea nivelului de detaliere pentru consumurile de timp de natura timpului operativ și pentru categoriile de timp neproductiv (întreruperi reglementate, întreruperi nereglementate, timp de muncă neproductivă), în funcție de suprapunerea lor cu timpul de funcționare, respectiv de nefuncționare al mașinii.

Corelarea între consumurile analitice de timp ale mașinii și cele corespunzătoare ale muncitorului creează suportul, atît pentru analiza detaliată a timpului de folosire al utilajelor, respectiv a timpului de lucru al executantului, cît și pentru identificarea elementelor ce apar în analiza poliservirii. În plus, ea poate contribui la ușurarea muncii de investigare (observare, înregistrare, analiză) a utilizării timpului de lucru al muncitorului ce servește una sau mai multe mașini (aplicînd, ca tehnică de studiu și observare, fotografierea timpului de lucru).

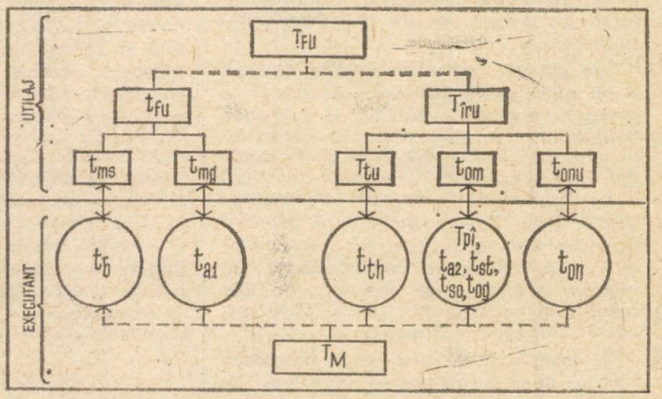

Fig. 2 : *Elementele necesare în studiul poliservirii*

În vederea studierii lucrului la mai multe mașini (fig. 2) se iau în calcule, pentru utilaj, timpul de funcționare utilă (mers în sarcină, respectiv în gol) și timpul întreruperilor reglementate în funcționarea acestuia (întreruperile din motive de organizare a muncii și cele corespunzătoare repaosului pentru odihnă al muncitorului). La executant se inventariază consumurile de timp corespunzătoare (corelate) referitoare la : timpul de bază, timpul ajutător defalcat, timpul de pregătire și încheiere, timpul de servire a locului de muncă, timpul de odihnă și pentru necesități fiziologice. Nu este necesar să se cuprindă în analiză — dintre elementele schemei — timpul de întreruperi condiționate de tehnologie (pentru utilaj), respectiv timpii de întreruperi condiționate de tehnologie și organizare (la executant).

Conținutul și consumurile de timp în cazul poliservirii

CONȚINUTUL terminologiei diferitelor consumuri de timp ce apar în cazul poliservirii, paralelismele și corelațiile cantitative, respectiv calitative dintre acestea sînt propuse în fig. 3. Se

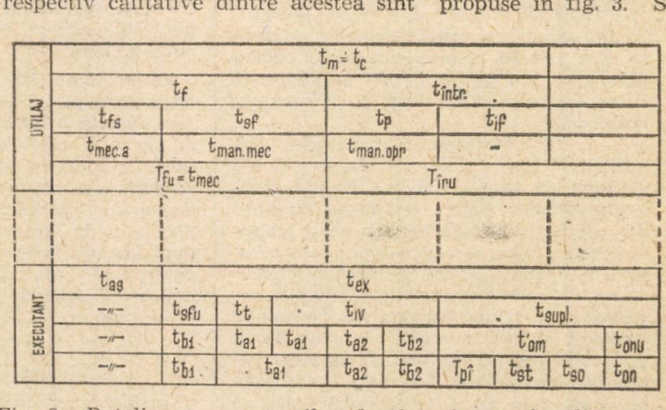

Fig. 3 : *Detalierea consumurilor de timp în cazul poliservirii*

constată și apariția unor consumuri de timp noi, necuprinse în schemele anterioare. Este vorba de : timpul de interferență [1], care pentru muncitor are corespondent în timpul executantului ; timpul de trecere a muncitorului de la o mașină la alta a completului de poliservire (care este, de fapt, un timp ajutător suprapus cu funcționarea utilă a mașinii) ; timpul de așteptare al muncitorului, suprapus cu timpul mecanic automat (timp de întrerupere în muncă, condiționat de tehnologie și organizarea muncii).

Referindu-ne la „Metodologia privind organizarea și normarea muncii pentru lucrul la mai multe mașini" (Ministerul Muncii, 1979, pag. 6), în timpul de lucru al executantului nu poate fi cuprins timpul de așteptare al acestuia. Acest timp poate exista și după introducerea poliservirii — mărimea lui fiind, evident, mult mai mică — fiindcă reprezintă o întrerupere în muncă, condiționată de organizare (suprapusă cu funcționarea automată a mașinii). El urmează a fi cuprins numai în norma de timp a executantului, ca un timp de întreruperi reglementate, avînd mărimea invers proporțională cu numărul de mașini grupate pentru servire simultană.

Analiza în detaliu a semnificației consumurilor de timp, a corelațiilor dintre ele, prezentate în fig. 3, asigură o bază de pornire în cercetarea soluțiilor de organizare a muncii, specifice lucrului la mai multe mașini.

Variante de organizare a muncii

STUDIUL consumurilor de timp ale executantului, în cazul poliservirii, conduce la prezentarea unor variante de organizare reflectate în fig. 4.

Variante	Activități executate în cadrul unui «tc»				Posibilități
I	$t_{aș}$		t_{ex}		Studiul poliservirii
II	$t'_{aș}$	$t_{supl.}$	t'_{ex}		Suprapunerea unor activități peste timpul de funcționare automată
III	$t_{aș}$		t'_{ex}		Transferul unor activități la alți lucrători și studiul poliservirii

Fig. 4 : *Soluții de organizare a muncii*

1) Timpul de interferență (tif) reprezintă o așteptare a mașinii din completul de poliservire, cauzată de suprapunerea în timp a necesității de intervenție a executantului la cel puțin două mașini. De regulă aceste așteptări au caracter probabilistic în unele procese tehnologice (de exemplu în industria ușoară) sau determinist (de exemplu în industria constructoare de mașini).

Semnificația simbolurilor preconizate

● **ELEMENTE ALE TIMPULUI DE MUNCĂ AL EXECUTANTULUI:** TM — timp pentru muncă ; tb — timp de bază ; tal — timp ajutător, suprapus cu funcționarea utilă a mașinii ; Tmnl, T'mnl — timp de muncă neproductivă, suprapus cu mersul în sarcină inutil, respectiv mersul în gol inutil ; tdi — timp dependent, suprapus cu funcționarea inutilă ; Tmn2 — timp de muncă neproductivă, suprapus cu nefuncționarea utilajului ; tth — timp de întreruperi condiționat de tehnologie ; tpî — timp de pregătire și încheiere ; ta2 — timp ajutător, nesuprapus cu funcționarea utilă a mașinii ; tst — timp de servire tehnică ; tso — timp de servire organizatorică ; tog — timp de întreruperi condiționat de organizare ; ton — timp de odihnă și pentru necesități fiziologice ; tîi — timp de întreruperi independent de executant, suprapus cu nefuncționarea dependentă de utilaj ; td2 — timp dependent de executant, suprapus cu nefuncționarea mașinii ; ti2 — timp de întreruperi independent de executant, suprapus cu nefuncționarea independentă de utilaj ; tex — timpul de lucru al executantului ; taș — timp de așteptare al executantului ; tsfu — timp de supraveghere a funcționării utilajului ; tt — timp de trecere de la o mașină la alta ; tiv — timp de intervenție al executantului ; tsupl — timp de muncă suplimentară (peste timpul operativ) ; tbi — timp de bază suprapus cu funcționarea utilă a mașinii ; tb2 — timp de bază nesuprapus cu funcționarea utilă ; tom — timp de muncă productivă incomplet (minus timpul operativ).

● **ELEMENTE ALE TIMPULUI DE FUNCȚIONARE A UTILAJULUI:** TFU timp de folosire a utilajului ; Tf — timp de funcționare a utilajului; Tnf — timp de nefuncționare a utilajului ; Tfu — timp de funcționare utilă ; Tfi — timp de funcționare inutilă ; Tîru — timp de întreruperi în funcționare reglementare; Tînu — timp de întreruperi în funcționare nereglementate ; tms — timp util de mers în sarcină ; tmg — timp util de mers în gol ; tmsi — timp de mers în sarcină, inutil ; tmgi — timp de mers în gol, inutil ; ttu — timp reglementat de întreruperi în funcționare, datorat tehnologiei ; tom — timp reglementat de întreruperi, determinat de organizarea muncii ; tonu — timp reglementat de întreruperi în funcționare, corespunzător odihnei executantului ; tdu — timp de întreruperi, nereglementat, dependente de utilaj ; tîn — timp de întreruperi, nereglementat, independente de utilaj ; tm — timpul mașinii ; tc — durata ciclului de lucru al unei mașini ; tf — timp de funcționare al mașinii ; tîntr — timp de întreruperi în funcționarea mașinii ; tfs — timp de funcționare fără supraveghere ; tsf — timp de funcționare cu supraveghere ; tp — timpul de participare al mașinii ; tif — timpul de interferență ; tmec.a — timp mecanic automat ; tman.mec — timp manual-mecanic ; tman.opr — timp manual opriri ; tmec — timp mecanic.

EFICIENȚA ECONOMICĂ A LUCRULUI LA MAI MULTE MAȘINI

Sfera de influență	Modalități
	● ELEMENTE DE EFORT
Creșterea timpului mecanic-automat	— Dotarea mașinii cu tablou de comandă, dispozitive și instrumente pentru creșterea timpului mecanic-automat
Reducerea timpului de intervenție	— Echiparea cu dispozitive pentru reducerea timpului de intervenție
Reducerea oboselii	— Asigurarea locului de muncă cu scule, dispozitive de ridicat și transport
Reorganizarea locului de muncă	— Amplasarea rațională a mașinilor pentru poliservire
Retribuirea muncii	— Retribuirea personalului care creează condițiile de aplicare a poliservirii
	● AVANTAJE ECONOMICO-SOCIALE
Perfecționarea organizării muncii	— Îmbunătățirea diviziunii și cooperării în muncă — Specializarea fortei de muncă — Raționalizarea metodei de muncă
Economie de muncă vie	— Economii de manoperă, determinate de economia de timp de muncă — Economii la fondul de retribuire — Economie de forță de muncă calificată — Utilizarea rațională a personalului calificat
Reducerea costurilor de producție	— Reducerea relativă a manoperei — Reducerea relativă a amortizării — Reducerea relativă a cheltuielilor convențional constante
Creșterea volumului producției	— Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție, ca urmare a creșterii posibile a coeficientului de schimb
Creșterea productivității muncii	— Creșterea volumului producției în proporție egală cu extinderea normei de servire — Creșterea volumului producției în proporție inferioară extinderii normei de servire
Creșterea valorii producției nete	— Creșterea volumului producției ca urmare a economiei de timp de muncă și a introducerii poliservirii — Reducerea cheltuielilor materiale
Creșterea beneficiului	— Îmbunătățirea structurii producției nete, determinată de scăderea relativă a manoperei și creșterea relativă a elementelor de venit net

Prima variantă urmărește creșterea gradului de ocupare a executantului prin reducerea timpilor de așteptare (cînd mașina funcționează automat), el primind pentru servire simultană încă — cel puțin — o mașină. Se asigură și o îmbunătățire a structurii timpului său de lucru, prin creșterea ponderii timpului operativ.

În varianta **a doua** se urmărește creșterea gradului de ocupare al muncitorului prin suprapunerea unor activități de servire a locului de muncă cu timpul de funcționare automată al mașinii. Dar în această situație nu utilizăm în mod calitativ forța de muncă calificată sau înalt-calificată.

Varianta **a treia** asigură — cantitativ și calitativ — sporirea posibilităților de poliservire, timpii de servire a locului de muncă fiind transferați personalului auxiliar (indirect sau chiar direct productiv), astfel încît timpul de lucru al executantului la o mașină, se reduce. Se creează posibilitatea de a servi simultan mai multe mașini, față de prima variantă, iar structura timpului de lucru al muncitorului calificat se caracterizează prin cea mai mare pondere a timpului operativ.

Eficiența economică

ORICARE din variantele de poliservire menționate duce la **o creștere substanțială a productivității muncii.** Dacă nu se apelează la personal auxiliar și nu apar timpi de interferență, prin trecerea la lucrul la două mașini productivitatea muncii se dublează, la trei mașini se triplează etc.

Sînt situații cînd — din lipsă de forță de muncă calificată, cerută de utilajele în cauză — pentru creșterea gradului de ocupare a executanților existenți și pentru funcționarea întregului parc de mașini instalat, se poate apela la poliservire, chiar dacă apar, din această cauză, timpi de interferență. Pierderile de producție sînt, în acest caz, nesemnificative, față de situația cînd unele utilaje instalate nu produc din lipsa personalului care să le servească. Mai mult, poliservirea poate constitui o cale pentru încadrarea în normativul de personal calificat, stabilit prin cifrele de plan.

Poliservirea reprezintă, deci, o sursă de utilizare mai bună a capacităților de producție, în principal prin creșterea coeficientului de schimb al utilajelor. Ea contribuie și la îmbună-

ățirea diviziunii și cooperării în muncă, la creșterea gradului de specializare al executanților, la perfecționarea metodelor de muncă ale acestora. În final se obține **un plus de producție netă și de beneficiu**, ca urmare a reducerii cheltuielilor de fabricație.

Desigur, implementarea soluțiilor de organizare a muncii pe baza poliservirii antrenează și cheltuieli, eforturi de natură materială, organizatorică și umană.

Elementele de efort, respectiv avantajele lucrului la mai multe mașini sînt prezentate sintetic în tabelul din pag. 17.

Problematica lucrului la mai multe mașini, abordată în cele de mai sus, este specifică proceselor tehnologice în care intervențiile executantului au caracter regulat, adică timpul de funcționare fără supraveghere este concentrat, iar dacă este divizat se cunosc exact momentele de intervenție pe parcursul unui ciclu al poliservirii. De asemenea, ea constituie doar fundamentul pentru calculele analitice (de detaliu) necesare determinării numărului optim de mașini pentru servire simultană de către un executant — individual sau colectiv.

conf. dr. Eugen KEREKEȘ
lect. univ. Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

Rezultate la Întreprinderea de piese auto Sibiu

O economie relativă de 353 de muncitori

MOBILIZATE de sarcinile trasate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" București din februarie 1979, colectivele din industria județului Sibiu și-au intensificat preocupările pentru extinderea lucrului la mai multe mașini — una din metodele moderne și eficiente de organizare a muncii, care conduce la utilizarea mai rațională a forței de muncă, a mașinilor-unelte, utilajelor și instalațiilor din dotare.

La Întreprinderea de piese auto Sibiu, poliservirea a fost introdusă de mai mulți ani la strungurile automate mono- și multiax, apreciindu-se la vremea respectivă că ea creează condiții pentru diminuarea timpilor de intervenție și supraveghere de către executant — cunoscut fiind faptul că servirea de către un om a unei singure mașini devenea neeconomică în cazul cînd timpul de funcționare automată al acesteia constituia, în mare parte, timp de așteptare pentru muncitor.

În extinderea poliservirii s-a ținut seama de faptul că posibilitatea aplicării acesteia este determinată de caracterul procesului tehnologic, de existența anumitor corelații între timpul de funcționare al mașinilor și timpul manual al operațiilor efectuate la mașinile care sînt servite de către același muncitor.

Organizarea lucrului la mai multe mașini a presupus realizarea unor premise economice, tehnice și organizatorice :

— amplasarea rațională a mașinilor, respectînd specificul și scopul principal al fiecărei linii de fabricație ;

— echiparea mașinilor cu dispozitive auxiliare (de strîngere, de fixare etc.) și de lucru cît mai productive, pentru a reduce durata intervențiilor în timpul opririi mașinilor, conducînd, implicit, la creșterea gradului de utilizare a acestora :

— dotarea locurilor de muncă, cu scule adecvate, dispozitive de ridicare și transport ș.a., pentru ușurarea muncii lucrătorului, precum și cu containere și palete pentru piese și subansamble, cît mai adecvate (utilizîndu-se pe fluxurile interoperaționale containere mobile, pe roți ș.a.).

În cadrul acțiunii de aplicare și extindere a poliservirii a fost respectat specificul întreprinderii, unde aproape în totalitate, fabricația se desfășoară pe linii distincte.

În **prima etapă** (1979), ca urmare a studierii și analizei locurilor de muncă, de către conducerile secțiilor de producție, împreună cu compartimentul de organizare și cel tehnic, poliservirea s-a extins la 213 mașini (92 folosite în 2 schimburi și 121 în 3 schimburi) la care lucrează 240 de muncitori (123 la cîte 2 mașini, 77 la cîte 3 mașini și 40 la mai multe mașini). În urma acțiunii s-a realizat **o economie relativă de 263 de muncitori.** Nu au fost necesare reamplasări de utilaje, ci numai o mai bună organizare și dotare a locurilor de muncă la mașinile ce se pretau la poliservire.

În **etapa a doua** (1980—1981) acțiunea a devenit mai complexă. Au fost necesare reamplasarea utilajelor prevăzute, proiectarea și executarea de dispozitive de strîngere și de lucru mai productive, adaptarea tehnologiilor și normării la noile condiții ș.a. În această etapă s-a aplicat poliservirea la încă 79 de mașini, astfel că în prezenta la I.P.A. Sibiu lucrează în acest mod 292 de mașini și utilaje (153 în 2 schimburi, 137 în 3 schimburi), servite de 321 de muncitori (195 la cîte 2 mașini, 86 la cîte 3 mașini și 40 la mai mult de 3 mașini) ; se obține astfel **o economie relativă de 353 de muncitori.**

În funcție de numărul de executanți din zona respectivă, în întreprindere se aplică în 83% din cazuri tipul I de servire (lucrul simultan al unui singur muncitor la mai multe mașini) și 12% tipul II (servirea colectivă de către mai mulți executanți a mai multor mașini, în comun — cum este cazul la o parte din strungurile automate monoax, unde lucrează 3 oameni la 8 mașini, sau la unele strunguri automate multiax și la mașini speciale de înfășurat arcuri spirale, unde lucrează 2 muncitori la 3 mașini).

Pe liniile de fabricație de la I.P.A.S. se prelucrează repere specifice ce intră în componența unor produse din aceeași familie (de ex. : tije-amortizor, axe cardanice, flanșe, cruci cardanice, carcase etc.), dar cu tehnologii specifice, cu număr de operații și cicluri de fabricație distincte, ceea ce nu permite ca mașinile poliservite de pe linii să poată fi utilizate pentru toate reperele. Ca atare, criteriul de bază în stabilirea mașinilor ce se pretau la poliservire l-a constituit ciclul de fabricație (care la I.P.A.S. este mic la majoritatea reperelor). Pentru măsurarea elementelor timpului de muncă și calculul normei de muncă s-au efectuat cronometrări relative atît la timpul executantului (în funcție de mașinile servite), cît și la ceilalți timpi (așteptare, odihnă etc.), stabilindu-se o nouă normă de muncă, mai stimulativă.

Deși s-au obținut rezultate notabile în acțiunea de extindere a poliservirii, totuși ele încă nu sînt pe măsura cerințelor. Numărul redus al grupelor și tipurilor de utilaje și mașini-unelte la care se aplică poliservirea este determinat, între altele, și de unele condiții specifice :

— uzura înaintată a unor mașini-unelte impune o mai mare atenție și urmărire în exploatare de către muncitorii care le servesc ;

— ciclul de lucru (timpul pentru executarea majorității operațiilor la reperele din fabricație) fiind mic, muncitorul care ar trebui să lucreze la mai multe mașini nu reușește să le alimenteze și să pregătească corespunzător (față de ciclul de fabricație stabilit prin tehnologia de execuție) ;

— dispunerea în prezent a mașinilor în flux, pe linii de fabricație, impusă de execuția completă a reperelor și subansamblelor de la prima la ultima operație, face ca servirea a două sau mai multe utilaje de tipuri diferite să se realizeze mai greu și numai atunci cînd ciclul de execuție a reperului permite acest lucru ;

— numărul de muncitori policalificați existent la ora actuală este insuficient.

Pentru cunoașterea și extinderea rezultatelor pozitive obținute de către I.P.A.S., Cabinetul județean de organizare economico-socială Sibiu, în colaborare cu Consiliul județean al sindicatelor și Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor au organizat la această unitate un schimb de experiență la care au participat reprezentanți ai întreprinderilor cu profil de construcții de mașini sau similar. Dezbaterile ce au avut loc au scos în evidență faptul că în toate unitățile județului există preocupări pentru extinderea poliservirii, în vederea creșterii productivității muncii și a eficienței economice. Au fost reliefate rezultatele obținute la „Independența", „Balanța", Întreprinderea mecanică din Sibiu, la Întreprinderea mecanică Mîrșa, „Automecanica" Mediaș ș.a Participanții s-au referit la măsurile întreprinse pentru îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, adaptarea lor la cerințele poliservirii, aplicarea unor automatizări simple la mașini, perfecționarea dispozitivelor de prindere, introducerea unor dispozitive de alimentare automată și altele. S-a relevat că de primă importanță pentru reușita acțiunii sînt asigurarea condițiilor de funcționare corespunzătoare, la parametrii stabiliți pentru fiecare mașină, aprovizionarea continuă și în mod ritmic a locurilor de muncă cu materiale și semifabricate, scurtarea duratei reparațiilor utilajelor, creșterea calificării și policalificării muncitorilor.

Pentru aplicarea reușită pe scară largă a poliservirii este necesar să se revadă și completeze unele acte normative, ca să se reglementeze în mod adecvat problemele legate de policalificare, poliservire, retribuirea stimulativă a muncitorilor respectivi, măsurile de protecția muncii.

În ce privește obiectivele noi, este necesar ca acțiunea de poliservire să fie abordată încă din faza de proiectare a acestora.

Constantin ILIE
directorul Cabinetului județean de organizare economico-socială Sibiu

„Este necesar să se pună capăt oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor, propagandei urii împotriva altor popoare".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la adunarea populară consacrată dezarmării și păcii — București, 5 decembrie 1981)

Dezarmarea și pacea — condiții ale apărării valorilor supreme ale omenirii

APELURILE adresate de Frontul Democrației și Unității Socialiste, Marea Adunare Națională, de poporul român unor cercuri largi ale opiniei publice, foruri responsabile ale statelor, tuturor popoarelor Europei și întregii lumi, mesajele tovarășului Nicolae Ceaușescu către șefii de stat ai U.R.S.S., S.U.A. și ai celorlalte state semnatare ale Actului final de la Helsinki au avut un profund răsunet aprobativ în inimile și conștiințele tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste, se bucură de un larg ecou pe arena internațională. Aceste inițiative și puternicele acțiuni de masă ce au avut și au loc în România în sprijinul păcii și dezarmării, al politicii externe a partidului și statului nostru constituie o afirmare răspicată a dorinței legitime și nestrămutate a poporului român, un popor liber și stăpîn pe destinele sale, de a acționa pentru a feri de distrugere tot ce a clădit cu forțele sale și a se bucura din plin de roadele muncii lui, pentru a obține oprirea amplasării de noi rachete, retragerea și înlăturarea celor existente și realizarea în perspectivă a unei Europe fără nici un fel de arme atomice, pentru a se trece ulterior la reducerea armamentelor clasice.

Caracterul larg, de masă, al acțiunilor pentru pace desfășurate în țara noastră din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, chemarea de a acționa în strînsă unitate cu organizațiile de masă și obștești, cu masele populare din toate țările Europei, Americii, de pe toate continentele, cu toți cei care, indiferent de convingerile lor politice, filozofice, religioase, sînt îngrijorați de situația actuală și vor să se angajeze în acțiuni hotărîte pentru realizarea obiectivelor celor mai acute ale securității internaționale și asigurarea păcii, evidențiază cu putere încrederea partidului nostru în forța unită a popoarelor și în capacitatea lor de a determina mersul istoriei potrivit voinței lor, înalta responsabilitate și devotamentul României față de idealurile scumpe tuturor națiunilor — pacea, dreptul la o viață liberă, conlucrarea și înțelegerea între popoare.

Un moment deosebit de grav și complicat al istoriei

VALOAREA deosebită a inițiativelor de pace ale României, ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, izvorăște din faptul că ele vin într-un moment deosebit de grav și complicat al relațiilor internaționale, al istoriei contemporane.

Procesul cel mai periculos, ce face să planeze asupra planetei spectrul distrugerii omenirii, îl constituie cursa înarmărilor, care nu numai că este continuată, ci intră acum într-o nouă fază a escaladării. Recentul raport al Institutului de cercetări în problemele păcii de la Stockholm (S.I.P.R.I.) arată că din 1970 pînă în 1980, statele lumii au cheltuit pentru înarmare fantastica sumă de peste 4 143 miliarde dolari (dolari 1978), din care 455 miliarde dolari în 1980. Potrivit aceluiași raport, cele două alianțe militare din Europa cumulează aproape 70% din cheltuielile militare mondiale din 1980. Un proces specific deceniului care a trecut, nociv pentru majoritatea săracă a omenirii, este angajarea tot mai activă pe panta cursei înarmărilor a țărilor lumii a treia, a căror pondere în totalul mondial al cheltuielilor pentru înarmare a crescut de la 9% în 1971 la 16% în 1980, în condițiile cînd totalul acestor cheltuieli a sporit în ritmuri accelerate, iar situația economică a majorității țărilor respective s-a deteriorat grav. Putem deci afirma că în zilele noastre cursa înarmărilor reprezintă un fenomen mondial, în care sînt angajate și de pe urma căruia suferă toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică, mărimea, apartenența sau neapartenența la alianțele militare.

Știrile din diferite părți ale lumii, deși zgîrcite, dau posibilitatea să se întrevadă un tablou — desigur incomplet, dar suficient — al perfecționării tuturor armelor și sistemelor de arme susceptibile a fi folosite într-un război modern în toate mediile — sub apă, la suprafața acesteia, pe uscat, în aer și în cosmos. Armele ce devin operaționale în anii '80 — pregătite în secret încă în anii '70 în umbra negocierilor multilaterale și bilaterale purtate la timpul respectiv — cu performanțe sporite, fac și mai iminent pericolul unei conflagrații atotdistrugătoare. Cu toate că actualul deceniu a fost proclamat al doilea Deceniu al dezarmării, țările care dețin și care produc armele noi ale anilor '80 nu manifestă intenția de a renunța nici măcar la acele arme care n-au ajuns încă în fabricație.

Cursa înarmărilor este alimentată și favorizată de cel puțin trei factori, care acționează separat sau conjugat : dezvoltarea producției de armament și apariția de noi arme ; deteriorarea climatului politic și crizele din relațiile internaționale ; activitatea ideologică și propagandistică dusă pentru a justifica continuarea și intensificarea înarmărilor. În acest articol vom trata îndeosebi acest ultim aspect, deoarece acțiunile hotărîte pentru dezarmare impun, totodată, demontarea eșafodajului de falsuri, și denaturări folosite pentru justificarea cursei înarmărilor.

Securitatea națională în era nucleară

FALSURILE de care ne vom ocupa, desprinse din diferite luări de poziție și lucrări, din însăși evoluția relațiilor internaționale, operează cu valori scumpe fiecărui om, fiecărui popor, pe care însă le folosesc pentru a argumenta inevitabilitatea recurgerii la violență, la forța armată. O trăsătură comună a acestor pseudoteorii este tendința de a induce în eroare opinia publică, de a o obișnui cu ideea cursei înarmărilor și de a o face să admită continuarea și consecințele nefaste ale acesteia.

În primul rînd, este pervertită ideea de **securitate națională** prin crearea falsei impresii că aceasta ar fi garantată numai prin înarmarea crescîndă a fiecărei țări. Desigur, fiecare popor și fiecare țară are dreptul sacru la securitatea sa națională, la asigurarea condițiilor pentru a face față oricărui atentat împotriva integrității teritoriale, independenței și suveranității sale, pentru a apăra avuția materială, tezaurul cultural, spiritual, viața cetățenilor săi și ființa națională. Atunci cînd însă, acest drept este invocat de o țară sau alta pentru a camufla sau justifica stocarea de armament sau trecerea la producția ori achiziționarea de arme noi, o asemenea acțiune se transformă în opusul său — și anume într-o amenințare la adresa securității altor țări — vecine sau mai îndepărtate — care, drept răspuns, procedează de aceeași manieră, înarmîndu-se, la rîndul lor. O asemenea situație ca aceea descrisă lapidar mai sus constituie impulsul începerii cursei înarmărilor, de obicei

pe plan regional, și o modalitate de întreținere și amplificare a ei — așa cum demonstrează evenimentele ultimelor decenii.

Acum însă cînd s-au acumulat uriașe stocuri de armamente, în special la marile puteri și care depășesc cu mult necesarul securității lor naționale și chiar pe cel al aliaților lor, problemele se pun în alt fel. Practic, orice creștere a armamentelor sau perfecționarea calitativă a acestora de către o țară nu mai aduce nici un spor pentru întărirea securității naționale în limite raționale, ci devine un exercițiu suplimentar, efectuat în virtutea inerției și a logicii aberante a cursei înarmărilor, lesne interpretat de alte state ca o amenințare potențială sau intenție agresivă.

Mai mult, inventarea de arme noi, mai distrugătoare, mai precise, mai greu detectabile, nu aduce decît un plus temporar sau chiar iluzoriu de securitate națională, deoarece, după cum arată faptele, asemenea arme nu pot rămîne secrete mult timp. În cursa înarmărilor eforturile cercetării în scopuri militare sînt îndreptate în două direcții principale : găsirea de antidoturi la armele adversarului prezumptiv și inventarea unor arme și sisteme de arme, cu toate elementele anexă, mai teribile, mai ucigătoare, mai ieftine, mai rapide decît ale adversarului, ceea ce are drept rezultat uzura morală rapidă a armamentului modern, creșterea gradului de insecuritate și, evident, continuarea cursei înarmărilor.

Avînd în vedere uriașa forță distructivă a armelor de nimicire în masă, în primul rînd a armamentului nuclear, acumulat îndeosebi pe continentul european, pericolul ce planează în cazul folosirii lui nu se limitează la securitatea obișnuită a țărilor, ci vizează însăși existența fizică a unor popoare, care pot dispare cu totul de pe suprafața pămîntului. Încercările unor țări de a intra, pe diferite motive, în rîndul celor posesoare de arme nucleare nu sînt de bun augur pentru securitatea și prestigiul lor, deoarece în acest fel devin evident un centru de amenințare pentru vecini, dar și o victimă vizată de la început în cazul unei conflagrații nucleare.

Experiența deceniilor postbelice a dovedit că folosirea forței armelor pentru rezolvarea unor probleme litigioase dintre țări mici sau mijlocii, dintre țări în curs de dezvoltare nu a dus nici la soluționarea trainică a problemelor respective, nici la garantarea securității statelor, ci a generat noi focare de conflicte deschise sau latente, a creat noi zone de acumulare a armamentelor, de manifestare a luptei imperialiste pentru sfere de influență sau reîmpărțirea acestora, făcînd țările din aceste zone mai vulnerabile.

În aceste condiții, este iluzoriu să se considere că continuarea și intensificarea cursei înarmărilor ar constitui în zilele noastre calea întăririi securității naționale. Munții de arme, creșterea lor și sofisticarea mijloacelor de distrugere nu aduc popoarelor un plus de securitate, ci sporesc insecuritatea, pericolele declanșării unui conflict mondial fatal. Evenimentele ultimului deceniu au arătat că teoria „descurajării nucleare" trebuie respinsă, ea nefiind altceva decît o trambulină pentru o nouă etapă a cursei înarmărilor. Reeditarea ei acum ca motivație pentru adoptarea unui program exorbitant de modernizare a forțelor strategice, cum au procedat S.U.A. în acest an, vorbește mai curînd despre o preferință pentru a miza pe forța armelor.

Desigur, securitatea fiecărei țări, mai ales în condițiile contemporane ale creșterii interdependențelor, este strîns legată de securitatea altor țări, de situația internațională. Această legătură este, însă, denaturată de anumiți politologi și oameni politici în asemenea măsură încît este transformată într-un instrument de încălcare a suveranității și securității altor țări, de amestec în treburile lor interne și de recurgere la forță. Potrivit concepțiilor lor, forța armată și considerentele militare au prioritate asupra factorilor politici și economici în promovarea politicii externe ; în numele asigurării intereselor lor așa-zis naționale și de securitate, adepții doctrinei „securității naționale" pretind că întregul glob se cuvine a fi cîmp de acțiune pentru țara lor. În acest fel se justifică expansionismul, intervenționismul, crearea de baze militare, amplasarea de armament în orice parte a lumii. Profesorul american D. Yergin scria că, în esența ei, o asemenea concepție „postulează legătura reciprocă dintre atît de mulți factori politici, economici și militari diferiți, încît dezvoltarea evenimentelor pe întregul glob pămîntesc apare ca avînd automat o relație nemijlocită cu interesele vitale ale S.U.A. Doctrina se caracterizează prin expansionism, transferarea frontierelor de securitate, determinate în mod subiectiv, în regiuni tot mai îndepărtate, prin tendința de a se extinde în raport geografic și problematic" [1]). Amestecul brutal în treburile interne ale altor state, crearea de forțe de intervenție și trimiterea pe diferite căi a acestora sau a armamentului, sub pretextul apărării intereselor naționale, în alte țări aflate uneori la multe mii de kilometri de propriile granițe, nu au nimic de-a face cu securitatea națională a unui stat, oricît de mare și puternic ar fi el ; în schimb, asemenea acțiuni sînt inspirate de concepții politico-militare, bazate pe dreptul celui mai puternic, pe ideea că suveranitatea statelor ar fi un atribut direct proporțional cu forța lor militară, ce poate fi încălcat oricînd prin pătrunderea pe uscat, în apele teritoriale, în spațiul aerian și alt fel în numele intereselor de securitate ale altora. Dreptul la securitate este egal pentru toate statele, respectarea lui fiind o condiție a conlucrării țărilor și menținerii păcii.

În ceea ce privește aplicarea unei doctrine a „securității naționale" în țări în curs de dezvoltare, așa cum s-a încercat să fie ea exportată în unele state din America Latină, aceasta s-a soldat cu adevărate ravagii pe plan politic, militar, economic în țările respective, care au structuri slabe, regimuri instabile, accentuînd dependența lor de statele ale căror modele și strategii au căutat să le transplanteze.

Ieșirea din cercul vicios al cursei înarmărilor și garanția securității naționale a oricărei țări rezidă — așa cum a subliniat în repetate rînduri și a făcut propuneri România — în promovarea unor relații interstatale bazate pe respectarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a statelor, indiferent de mărimea, orînduirea social-politică sau potențialul lor, pe neamestec în treburile interne, dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate între țări, excluderea folosirii forței și amenințării cu forța, rezolvarea oricăror litigii dintre state numai pe cale pașnică, politică, prin tratative. În asemenea condiții, statele își au garantată existența, sînt la adăpost de intervenții sau agresiuni din afară, își sporesc încrederea reciprocă, terenul ce alimentează cursa înarmărilor este puternic zdruncinat, securitatea națională devine autentică, colaborarea internațională se dezvoltă puternic.

„Echilibrul terorii" nu asigură securitatea internațională

ÎN AL DOILEA RÎND, este pervertită ideea de **securitate internațională** prin crearea falsei impresii că aceasta s-ar întări prin sporirea înarmării țărilor și alianțelor militare. Este un adevăr larg cunoscut că în condițiile creșterii considerabile a numărului de state participante la viața internațională, accentuării interdependențelor dintre ele, existenței armelor de distrugere în masă cu capacitate amenințătoare pentru zeci de țări, nu pentru una singură, ale sporirii numărului de probleme litigioase și complexității raporturilor interstatale, problema securității internaționale a căpătat dimensiuni planetare, pacea a devenit indivizibilă. În această situație, încălcarea independenței, suveranității, integrității teritoriale a unui stat se transformă într-o problemă a comunității mondiale, furtuna stîrnită de un război local poate deveni un uragan de proporții globale, fiecare țară fiind interesată nu numai în realizarea și menținerea securității sale naționale, ci și a celei internaționale — pe plan general, regional sau subregional.

Una din teoriile mult vehiculată în perioada postbelică, îndeosebi în ultimul deceniu, este aceea a „echilibrului terorii", potrivit căreia paritatea forței militare, în primul rînd paritatea nucleară strategică dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică, ar fi de natură să reducă și chiar să înlăture pericolul unui război mondial nimicitor, deoarece fiecare din părți nu ar îndrăzni să atace de teama că ar primi un răspuns la fel de distrugător. A propovădui o pace bazată pe „echilibrul terorii" nu înseamnă altceva decît a îndemna opinia publică să doarmă fără grijă pe un vulcan atomic, întrucît chiar atunci cînd există, cînd se stabilește un echilibru, pericolul unui război nuclear persistă în toată gravitatea lui, securitatea internațională fiind grav amenințată.

Mecanismul menținerii păcii în lume și în diferite regiuni nu poate fi redus și nu se poate baza în exclusivitate pe echilibrul relativ al forțelor militare dintre marile puteri sau dintre grupările militare. Desigur, starea de echilibru a raporturilor de forțe pe tărîm militar este un teren pe care se manifestă mai mult calm și reținere, mai puțină nervozitate, se inițiază și se duc negocieri care pot avea rezultate pozitive în direcția reducerii plafoanelor armamentelor și chiar a renunțării la dezvoltarea unora dintre ele. Dar acest echilibru nu este suficient pentru a garanta pacea, el dovedindu-se fragil, chiar înșelător. **Principala cauză a instabilității echilibrului raportului de forțe în timpurile cînd el a existat în perioada postbelică constă în aceea că niciodată el n-a stopat cursa înarmărilor, ci a fost acompaniat de continuarea acesteia.**

Fără a simplifica sau a subaprecia rolul echilibrului de forțe, totuși cercetarea istoriei ultimelor trei decenii și jumătate arată că acesta a fost, de fiecare dată, un interludiu între două dezechilibrări pe parcursul unei competiții cantitative și calitative în domeniul înarmărilor. Evenimentele actuale, hotărîrile și po-

[1]) D. Yergin. The Shattered Peace : The Origins of the Cold War and the National Security State. Boston, 1977, p. 196.

zițiile recent adoptate de unele state vin să confirme, din păcate, că echilibrul existent este considerat la un moment dat de unii ca declin relativ pentru compensarea căruia se iau măsuri febrile de înarmare, eșalonate pe mai mulți ani, la care cei de pe celălalt taler al balanței răspund că nu rămîn observatori pasivi, acționează pentru a nu permite părții opuse să dobîndească superioritatea militară, iar rezultatul general este o nouă escaladare a cursei înarmărilor, și, în cel mai bun caz, realizarea unui nou echilibru, dar de fiecare dată la un nivel mai înalt de înarmare.

Oare ridicarea plafonului echilibrului înarmărilor reduce pericolul unui război nuclear distrugător ? Nicidecum, dimpotrivă, ea sporește pericolul ducerii unui război cu arme mai moderne, mai teribile. Cunoscutul om politic britanic Denis Healey scria în acest sens într-un articol recent că „pe măsură ce cursa înarmărilor pătrunde în noi domenii ale tehnologiei, ea sporește riscul neînțelegerii reciproce, iar neînțelegerea reciprocă poate spori riscul de război". Iar în legătură cu dinamica echilibrului de forțe el aprecia : „Nici o oficialitate răspunzătoare de politica în domeniul apărării din nici o țară mai importantă nu poate crede că o superioritate serioasă este posibilă pentru vreuna din părți. Conceptul unei capacități sigure de a lansa primul atac este o fantezie a intelectualilor care nu cunosc viața reală" [2]).

În realitate, concepția „păcii și securității internaționale prin arme" presupune menținerea divizării în grupări opuse, întreține neîncredere între state — atît între cele mari, cît și între „cei mari" și „cei mici" —, nu stinge focarele de conflicte, nu schimbă normele de comportament în domeniul armamentelor și nu poate împiedica ascensiunea contradicțiilor și tendințelor negative ; aceasta a dus destinderea, începută sub semnul echilibrului de forțe, la criza în care a intrat la sfîrșitul anilor '70 și începutul acestui deceniu.

Destabilizarea raportului de forțe poate fi determinată atît de perfecționările calitative ce se aduc armamentelor de toate felurile, cît și de crizele politice internaționale, a căror prelungire și repetare contribuie la creșterea neîncrederii, alimentează tensiunile, dau apă la moară stîlpilor complexelor militar-industriale. Trebuie spus că, cu tot echilibrul de forțe, nici negocierile duse pe baze bilaterale sau multilaterale cu privire la reducerea armamentelor nucleare sau clasice n-au exercitat o influență moderatoare asupra cursei înarmărilor în lume și în Europa în mod special. Pe bună dreptate, publicația engleză „The Financial Times", constatînd eșuarea abordării controlului asupra armelor, scria nu demult că „un posibil motiv (al acestei eșuări — n.ns.) este faptul că tehnologia a progresat mai repede decît diplomația. În momentul în care negociatorii au stabilit un plafon asupra unei forme de desfășurare a armelor, au fost inventate alte sisteme care nu erau cuprinse în acord. Un alt motiv este acela că negociatorii, îndrumați de guvernele lor, au fost pur și simplu prea timizi".

Ordinea militară internațională cu elementul său esențial — raportul real de forțe militare, care are o mare influență asupra situației securității internaționale, evidențiază o configurație cu profunde disparități, ce pun într-o situație de inferioritate și incertitudine marea majoritate a țărilor lumii. Această configurație constă, în principal, din următoarele elemente : a) cea mai mare forță distructivă, care poate nimici nu numai planeta noastră în întregime, ci și alte cîteva de dimensiuni similare, forță echivalentă cu 1 250 000 bombe de mărimea celei lansate asupra Hiroșimei sau cu patru tone de trinitrotoluen pentru fiecare locuitor al globului[3]), este concentrată în mîinile cîtorva țări, în primul rînd ale celor mai puternice ; b) între țări din cadrul acelorași regiuni și continente, precum și în ansamblu există mari decalaje — iar nu un echilibru — în privința forței militare ; c) unele state, îndeosebi europene, au creat pacte militare opuse, a căror existență și activitate alimentează atmosfera internațională cu neîncredere, suspiciuni, întrețin cursa înarmărilor și creșterea bugetelor militare, exercitînd o influență destabilizatoare asupra vieții internaționale.

Așadar, continuarea și intensificarea cursei înarmărilor, doctrina „echilibrului terorii" nu pot constitui o garanție a păcii nici pentru marile puteri, nici pentru alte țări care-și pun speranțele în umbrele atomice protectoare și nici pentru statele mai puțin înarmate, angajate, de regulă, în cursa înarmărilor convenționale. Ele sînt pline de riscuri fatale nu numai pentru țările respective, ci și pentru întreaga omenire, devenită susceptibilă de a fi antrenată într-un incendiu global ca urmare a unui război local sau doar a unui accident ori a unei greșeli a unui calculator electronic.

În aceste condiții, baza sigură a securității internaționale o poate constitui numai dezarmarea generală și completă sub controlul internațional, în cadrul căreia orice stat, indiferent de mărime și potențial, nu s-ar mai simți amenințat de violență, de posibila folosire a armelor ci s-ar dedica în întregime dezvoltării lui libere, la adăpost de orice agresiune sau amestec din afară, ar extinde larg colaborarea cu celelalte state.

Desigur, realizarea cotiturii de la cursa înarmărilor la o stare nouă — aceea de dezarmare, nu este deloc ușoară, cu atît mai mult în actualele condiții. Acest drum trece prin cîteva etape, între care se numără în mod obligatoriu stoparea cursei cu un echilibru — cel al încrederii lucidității și raționalității. O asemenea înversare calitativă a cursului înarmărilor se poate realiza numai cu consimțămîntul statelor, pe calea negocierilor, care să respecte egalitatea și drepturile lor suverane.

Pentru ca echilibrul forțelor militare să devină efectiv un factor de stabilitate, de întărire a încrederii reciproce, este nevoie — după părerea mea — să se realizeze cîteva condiții : părțile care intră în calculul parității să se abțină de la acțiuni ce pot fi considerate ca tendință de a obține superioritatea militară asupra celor cu care-și măsoară forțele ; ca urmare, să înceteze creșterea cantitativă și perfecționarea calitativă a armamentelor, să se pună capăt cursei înarmărilor ; să fie schimbată radical dinamica echilibrului de forțe, trecîndu-se la negocieri pentru reducerea plafoanelor armamentelor existente și coborîrea la un nivel inferior a parității lorțelor — atît în ansamblu, cît și pe domenii și genuri de arme; încă în perioada realizării în practică a unei reduceri să se pregătească și să înceapă negocierile pentru etapa următoare, încît menținerea nivelului echilibrului de forțe, coborîrea acestui nivel și extinderea sferei de cuprindere a procesului de dezarmare, să constituie un proces neîntrerupt ; asigurarea unui control internațional adecvat asupra reducerilor de armamente, care să întărească încrederea tuturor statelor în realizarea pașilor conveniți.

Importantă este, fără îndoială, problema participanților la negocierile pentru reducerea armamentelor. Viața a arătat necesitatea democratizării continue a negocierilor privind dezarmarea, a participării tuturor statelor care sînt interesate în aceasta. **„Deoarece problema armamentelor cu rază medie de acțiune și a altor armamente atomo-nucleare privește nemijlocit toate popoarele europene** — sublinia președintele român **Nicolae Ceaușescu** la 5 decembrie 1981 — **este necesar ca ele să participe nemijlocit, activ, la tratative, să-și poată spune, într-o formă sau alta, cuvîntul la conferința de la Geneva, contribuind la realizarea înțelegerilor și acordurilor necesare, la oprirea amplasării de noi rachete, la reducerea și eliminarea treptată, deplină a tuturor tipurilor de rachete și armamente atomo-nucleare de pe continentul nostru".** Convenirea la reuniunea de la Madrid de a se convoca o conferință consacrată încrederii și dezarmării în Europa ar fi de bun augur pentru reducerea armamentelor, pentru realizarea unui echilibru militar la un nivel inferior.

O perspectivă clarvăzătoare a continuității și avansării pe drumul negocierilor privind dezarmarea a fost trasată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu realismul și perspicacitatea ce-l caracterizează, în interviul acordat ziarului italian „Il popolo", în care a spus : **„în momentul de față noi punem pe primul plan problema opririi amplasării de noi rachete nucleare, trecerea la retragerea și înlăturarea celor existente și realizarea unui acord pentru a se ajunge la un echilibru — la nivelul cel mai scăzut — urmînd ca ulterior să se treacă la înlăturarea totală a armamentului nuclear din Europa și, desigur, la tratative pentru reducere și dezarmare și în domeniul armamentului clasic".**

În momentul crucial prin care trecem acum singura modalitate responsabilă și credibilă de a dovedi grija pentru destinele propriului popor și ale întregii omeniri este ca statele și conducătorii lor să-și manifeste voința lor politică de pace prin acțiuni și fapte concrete de care au nevoie și le așteaptă popoarele. Ca și întreaga politică externă a României, cele mai recente inițiative de pace ale țării noastre, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, numeroasele propuneri ce au fost avansate, evidențiază acuitatea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, înalta răspundere, realismul și caracterul deschis al politicii României. Statele lumii, animate de responsabilitate pentru securitatea internațională, pot realiza deziderатul popoarelor de a trăi în pace prin angajamente și măsuri comune, adoptate cu participarea tuturor țărilor, pentru preîntîmpinarea și combaterea agresiunilor, eliminarea competiției înarmărilor, înlăturarea surselor de tensiune, conflict și fricțiuni între state, înlăturarea temerii de război, reglementarea pașnică a litigiilor, trecerea hotărîtă la dezangajare militară și dezarmare efectivă prin măsuri parțiale și generale, consolidarea colaborării internaționale pe multiple planuri.

Gh. BADRUS

---

[2]) Denis Healey. Speranțe într-un control al armamentelor „Sunday Times" nr. 8204/1981.

[3]) Frank Barnaby. Les répercussions sociales et économiques de la recherche militaire. Impact, science et société, revue de l'UNESCO, volume 31, janvier-mars, 1981, p. 81.

Dezbatere organizată de „Revista economică", împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului

POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (IV)

G. Dragne — Ministerul Geologiei — Doresc să fac o precizare : întreg teritoriul țării noastre este acoperit cu hărți geologice, în care, pe lîngă problemele geologice de specialitate, sînt înscrise și depozitele de substanțe minerale utile. Cred că informațiile care există în arhive ar putea fi confruntate cu cele conținute în hărți. Este o acțiune care apreciez că ar trebui întreprinsă deoarece dacă măcar 1—2 la sută din informațiile respective se dovedesc inedite și valoroase înseamnă că eforturile nu sînt zadarnice.

Întrucît în întreaga țară există întreprinderi de prospecțiuni și cercetări teritoriale și toate județele aparțin unor întreprinderi de prospecțiuni, ar trebui realizată o legătură mai strînsă cu filialele județene ale Arhivelor Statului. Noi vom transmite bunăoară, cum sînt arondate județele la aceste întreprinderi și astfel filialele județene vor putea transmite la rîndul lor, informațiile pe care le dețin întreprinderilor respective care sînt obligate să valorifice datele pentru zona respectivă.

Alexandru Matei, — șeful filialei Arhivelor Statului, jud. Cluj — Punerea unor documente corespunzătoare la dispoziția specialiștilor poate duce la valorificarea unor resurse cunoscute în trecut, dar date uitării pînă în zilele noastre. Acest fapt a fost dovedit, de altfel, și la Filiala Cluj, unde cu ani în urmă un colectiv al Centrului de documentare din cadrul Comitetului geologic a cercetat în mod sistematic — începînd din 1952, ani de-a rîndul — trei fonduri arhivistice miniere (Tezaurariatul minier al Transilvaniei, Oficiul Superior Minier și Direcția minieră) și a semnalat toate informațiile depistate în legătură cu minele și ocnele în funcțiune, cu cele abandonate, precum și cu existența unor minereuri în diferite părți ale Transilvaniei. Din cele aflate de noi ulterior, această activitate a dus la redeschiderea unor mine abandonate în secolele XVIII—XIX și deschiderea de exploatări noi în locuri unde fuseseră semnalate minereuri, dar a căror exploatare nu a putut fi întreprinsă la momentul respectiv, fie din lipsă de capital, fie pentru că nu existau mijloacele tehnice corespunzătoare. Existența unui bogat material informativ păstrat în depozitele Filialei Cluj cu privire la minele și ocnele de odinioară, la zăcămintele semnalate în trecut, precum și experiența de care am amintit mai sus, ne-au determinat ca, la sfîrșitul anului 1980, să ne consultăm cu specialiști și factori de răspundere de la Universitatea „Babeș—Bolyai" și Muzeul etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca, împreună cu care am convenit că e necesar și posibil să stabilim un plan de perspectivă comun în vederea valorificării practice a informațiilor existente în documentele arhivistice cu privire la resursele minerale. Depistarea sistematică a documentelor atît de către specialiști din domeniul arhivistic cît și de cei din domeniul geologic și etnografic — în acest din urmă caz avîndu-se în vedere în primul rînd mineritul popular și tehnologiile populare —, existența unei colaborări strînse între factorii amintiți și posibilitatea cunoașterii reciproce a rezultatelor vor duce desigur la rezultate bune și, sîntem convinși, că în acest fel vom putea contribui cu toții la identificarea unor noi resurse minerale, neexploatate pînă în prezent.

În cele ce urmează, în cadrul limitat de care dispunem, ne vom ocupa de fondurile de documente cu profil minier, din care pot fi extrase, în ordine cronologică, sistematic și prezentînd interferență între ele, informații, privind resursele minerale în primul rînd, fără a lipsi însă și unele privind pe cele energetice. Este vorba de fondul Tezaurariatului minier al Transilvaniei (1694—1848), Oficiul superior minier (1729—1787), Direcția minieră (1849—1917) și Inspectoratul geologic-minier Cluj (1924—1961), cu hărți din anii 1877—1960 și documentația adunată la Arhivele Statului din anii 1699—1770, 1772—1781, 1785—1786, 1870 și 1874—1876. Profilul instituțiilor menționate determină în bună parte și conținutul documentelor și pe această bază putem aprecia în prealabil la ce documente ne putem aștepta. Astfel, primele trei fonduri (Tezaurariatul minier al Transilvaniei, Oficiul superior minier și Direcția minieră) au fost instituții de coordonare a activității miniere fiscale și a prospecțiunilor executate de fisc (minele particulare fiind de competența căpitanatelor miniere). În timp, aceste fonduri arhivistice ne oferă date, în primul rînd, în legătură cu activitatea minieră fiscală (conținînd însă date și în privința mineritului particular) pînă la sfîrșitul primului război mondial. Cel de-al patrulea fond (Inspectoratul geologic minier) oferă date asupra mineritului de pe raza de activitate a inspectoratului, care și-a început activitatea în timpul României întregite și funcționează și azi.

Întrucît din punct de vedere al valorificării resurselor minerale datele cele mai eficiente par să existe în fondurile mai vechi, din care pot apărea o serie de trimiteri la mine, ocne și zăcăminte date uitării de mult, în cele ce urmează vom căuta să schițăm posibilitatea depistării acestor informații din cel mai important și voluminos fond al mineritului fiscal, Tezaurariatul minier al Transilvaniei, problemele fiind similare și în cazul celorlalte două fonduri mai mici (Oficiul superior minier și Direcția minieră).

Se știe că mineritul fiscal, ca de altfel și administrarea veniturilor, în imperiul habsburgic era organizat după sistemul cameral, care se deosebea de sistemul vistieriei patriarhale a principilor, în cadrul căruia bunurile și veniturile țării erau administrate împreună cu ale principelui. În acest sistem cameral, aparatul cameral era bine organizat, raporturile între instituții bine stabilite și toate informațiile erau în ultimă instanță îndreptate spre Camera aulică, forul suprem al sistemului. Astfel, aceste fonduri sînt caracterizate prin existența unor rapoarte (în original, ciorne și copii), care parcurg calea ierarhică de la instituția inferioară pînă la forul central și, în funcție de problema tratată, sînt însoțite de o serie de anexe (tabele, planuri, schițe). Genul de documente care oferă, deci, cele mai multe și valoroase informații este raportul în diferitele sale forme. Dintre acestea distingem două mari categorii. Periodic, cu prilejul începerii unor activități, a organizărilor și a reorganizărilor, forul central, pentru a putea proceda la acestea, cerea rapoarte de ansamblu, detaliate în probleme care îl interesa, în cazul nostru în problema mineritului. Încă de la prima apariție a habsburgilor în Transilvania la mijlocul secolului al XVI-lea se cunosc investigații privind situația minelor și a ocnelor — în vederea organizării veniturilor provenite în urma lor —, rezultatele acestora fiind sintetizate în raportul întocmit în anul 1552 de Paul Bornemisza și Georg Werner.

După înființarea, în urma Diplomei Leopoldine din 1691, a Tezaurariatului transilvan, organizarea activității miniere se bazează, de asemenea, pe rapoarte privind ansamblul mineritului, cu o serie de date de detaliu, cum este cel din 23 august 1695 care cuprinde descrierile exploatărilor aurifere, de mercur și de cinabru din Transilvania, precum și a ocnelor de la Dej, Turda, Ocna Sibiului, Cojocna și Sic, sau cel din 10 iulie 1703 despre mineritul din Transilvania: exploatarea cinabrului, exploatarea mercurului, șteampuri, prepararea vitriolului, exploatările de la Remetea, exploatarea plumbului, exploatare aurului, exploatările de la Rodna. Tot cu prilejul unei reorganizări a uzinei de fier din Hunedoara s-a întocmit raportul de ansamblu din 16 februarie 1852, în care, în primă secțiune este tratată problema rezervelor de minereu de fier și fixarea cantității anuale de minereu ce trebuie extrasă.

O altă categorie de rapoarte — constituind poate cantitatea cea mai mare — sînt cele periodice: săptămînale, lunare și tri-

mestriale, care cuprind date asupra producției, deschideri de noi mine, abandonări de mine, semnalări de minereu, în urma cărora se dau apoi dispoziții speciale, urmate de rapoarte privind problemele în legătură cu care s-au dat dispozițiile. Alături de aceste rapoarte periodice, firește, există rapoarte și dispoziții întocmite atunci cînd s-a ivit vreo problemă de rezolvat sau de semnalat ori este nevoie de aprobarea forului ierarhic superior pentru executarea unor lucrări. Credem că din punctul nostru de vedere acest material constituie principalul izvor al informațiilor privind depistarea resurselor minerale și energetice.

Victor Chiriță, — șeful filialei Arhivelor Statului, județul Dolj — Filiala noastră deține un număr mare de documente care se referă la această temă, în fondul „Inspectoratul minier Craiova", dar și în fondurile Prefectura județului Dolj, Primăria Craiovei, Primăriile comunale și altele. Inspectoratul minier Craiova, care a luat ființă în 1900 sub denumirea de Regiunea a IV-a minieră Craiova, a avut atribuții pînă în anul 1908 în județele Dolj, Mehedinți, Romanați, Vîlcea, Gorj, Argeș, Muscel și Teleorman, păstrîndu-se documente pentru o arie geografică foarte largă, cu zone bogate în resurse minerale și energetice.

Cel mai mare număr de documente se referă la exploatarea cărbunelui, identificîndu-se de către noi, 44 de localități de unde se extrăgea cărbune în perioada 1902—1948 după cum urmează: Gorj 21, Mehedinți 14, Vîlcea 6, Muscel 2, Argeș 1.

Zăcăminte de metale prețioase sînt semnalate, în afară de cunoscuta localitate „Valea lui Stan" — Brezoi (Vîlcea), în punctele „Dosul vițelului", comuna Mălaia-Vîlcea și Păcătoasa comuna Vasilați-Vîlcea. În aceste zone, precum și în localitățile Balta, Bușești și Nadanova-Mehedinți, Baia de fier-Gorj și altele sînt consemnate zăcăminte de fier, aramă și sulf. Dintr-un raport înaintat de Regiunea a 6-a minieră Craiova, Ministerului Industriei și Comerțului, privind exploatările întreprinse de Petre Popescu în comuna Balta, vîrful Pluta, comuna Ponoarele și Cerna Vîrf, comuna Nadanova, toate din județul Mehedinți, rezultă că a descoperit depozite de cărbune (lignit) și „enorme mase de fire și aramă". Cîteva documente semnalează cariere de mică pe Valea Lotrului, județul Vîlcea și resurse în munții Mănăileasa de sus și de jos, Nopteasa și Turcina județul Gorj, în cantități considerabile".

Date interesante pentru economia națională pot fi găsite în planurile perimetrelor și documentația tehnică, însoțind de regulă permisele de exploatare. Spre exemplificare consemnăm cîteva puncte unde s-au efectuat exploatări: aur, argint, cupru, plumb: la Valea Largă, localitatea Brezoi-Vîlcea; pirite, fier și cupru, la Baia de Aramă-Mehedinți; salpetru în munții Polovragi și Lazu Gorj; lignit, la cascada Vaidei, comuna Vălari-Gorj, Ogorul cu apă roșie, comuna Bistrița-Mehedinți, comuna Mînăstireni-Vîlcea; antracit: comuna Vălari-Gorj; proprietatea moșnenească Porceni, comuna Sîmvatin-Gorj, muntele Cătălina, Novaci-Gorj, etc.

Colaborarea dintre Filialele Arhivelor Statului din județele Olteniei și întreprinderile de resort ar putea ajuta la întocmirea inventarului global al rocilor și al altor materiale folosite în construcții. Pe această bază ar putea fi revitalizate preocupări străvechi de fabricare pe plan local a varului, cărămizilor, țiglei și a altor materiale care pot înlocui cu succes cimentul, tabla și lemnul. În fondul amintit, sînt nenumărate documentele care localizează și descriu folosirea acestor inepuizabile rezerve ale economiei naționale. În județul Dolj, de pildă, sînt semnalate în anul 1911, 36 fabrici de țiglă și 15 de cărămidă. Numai în comuna Plenița existau 19 puncte în care se fabrica țigla, iar în prezent în tot județul Dolj funcționează o singură fabrică de țiglă și cărămidă. În județul Vîlcea, în anul 1908 erau înregistrate 103 exploatări de piatră, pietriș, pămînt pentru cărămidă și țiglă, ape minerale, iar în județul Gorj, în 1909—1910, 151 exploatări de acest fel.

Rapoartele de producție și buletinele statistice lunare sau anuale constituie o categorie de documente dintre cele mai importante. Acestea conțin informații cu privire la producție, capitalul folosit, numărul de lucrători etc. În anul 1902, de pildă s-au extras 4 823,229 tone de lignit la Cucești, jud. Vîlcea, 2 456,60 tone de lignit la Detoviță, județul Mehedinți, și 3 269,65 tone de antracit la Schela, județul Gorj. În acel an, valoarea totală a cantității de pietriș, nisip, piatră de carieră și a apelor minerale exploatate în Oltenia se ridică la suma de 354 308,52 lei (Vîlcea 188 544,02 lei, Mehedinți 95 825,25 lei, Gorj 34 949,25 lei, Dolj 25 775 lei, Romanați 9 115 lei). Demnă de menționat este și valoarea acestora în anul 1938, care se ridica la cifra de 2 071 420 lei.

O altă categorie de documente, aflate cu precădere în fondurile administrative, dau informații prețioase în legătură cu folosirea energiei apei. În județul Dolj, de pildă, sînt evidențiate în anul 1911, un număr de 13 mori puse în mișcare de energia apei, din care 5 în comuna Cetate, 3 în Sadova, și cîte una la Călărași, Gîngiova, Plenița, Preajba și Verbița. S-au făcut chiar demersuri și studii pentru construirea unei mori pe Dunăre în zona orașului Calafat, dar nu avem știri dacă această idee a prins și viață.

Fondurile deținute de Filiala Arhivelor Statului Dolj, pot contribui la adîncirea gradului de cunoaștere și valorificare a resurselor minerale și energetice ale țării și ne exprimăm speranța că consfătuirea la care participăm va duce la rezultate practice.

Corneliu Tamaș — șeful filialei Arhivelor Statului, județul Vîlcea — Valorificarea unor noi rezerve de substanțe minerale utile, cunoscute în trecut, neexploatate încă sau numai parțial exploatate din cauza dificultăților tehnice de extracție sau din motive de rentabilitate, a stat în atenția noastră. Diversitatea geologică a teritoriului județului Vîlcea, varietatea zăcămintelor minerale pe care le conține este pusă în evidență în bogăția tezaurului documentar deținut de filiala noastră.

Încă din epoca feudală este semnalată prezența în aluviunile Oltului din zona subcarpatică a aurului sub formă de fluturași și solzi foarte fini sau pulverulent, alături de alte minerale ca: granitul, ilmenitul, rutilul, zirconiul.

După cîte s-a constatat, aurul este prezent și în aluviunile unor văi secundare aferente Oltului. Unii geologi au emis părerea că aluviunile cu asemenea conținut de minerale ar trebui cercetate mai atent pentru că ar putea conține minerale rare răspîndite sub formă de cristale, fie dispersate în micașisturi, fie grupate în lentile sau vinișoare. Rocile cristaline în care s-a adîncit Valea lui Stan conțin filoane hidrotermale vechi cu lentile de cuarț. Acestea sînt impregnate cu calcopirită și pirită și au un conținut relativ ridicat de aur și argint. Ele au făcut obiectul unor exploatări încă din timpul ocupării Olteniei de austrieci și între cele două războaie mondiale, dar din cauza marei neregularități a lentilelor productivitatea se menține scăzută, astfel încît exploatările au fost abandonate.

Sarea de la Ocnele-Mari este cunoscută încă din antichitate. Zăcămîntul a fost suficient de bogat și aflat în condiții favorabile extragerii pentru a forma obiectul unor exploatări începînd din vremea romanilor pînă în prezent. El se prezintă sub forma unui masiv cu lungimea de peste 7 km și cu dezvoltarea maximă în porțiunea Ocnele-Mari—Ocnița, unde are o grosime de circa 600 m. Din 1963 a fost abandonată exploatarea prin ocne și a început exploatarea cu sondele prin dizolvție, pentru a furniza materie primă (saramură transportată prin conducte) celor două mari unități chimice — Întreprinderea de produse sodice Govora și Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea. În baza unor informații date de filiala noastră, „Întreprinderea Minieră Rm. Vîlcea" a făcut în anul 1978 o serie de cercetări în fondurile deținute de instituție, privind zona înconjurătoare a salinei, așa zisele sărate.

Studiile geologice și ivirile de gaze din mai multe puncte din regiunea deluroasă dintre Olt și Topolog au dus la extinderea exploatărilor și punerea în evidență a unor structuri petrolifere productive. Cele mai importante zăcăminte sînt legate de structurile de la Băbeni-Bistrița, Grădiștea și la nord de Drăgășani. Trebuie amintite și zăcămintele de lignit din zona Berbești-Alunu. Filiala noastră deține unele documente din care reiese că în zonele Gura Văii, Bujoreni, Muerească, în urma unor ploi torențiale a fost dezvelit un zăcămînt de lignit în 1870. Pînă la primul război mondial a existat o exploatare. Toate informațiile le-am transmis întreprinderilor de resort.

O resursă de seamă specifică județului Vîlcea, de valoare internațională, și de care-și leagă existența stațiunile Călimănești, Căciulata, Govora, Olănești, o constituie apele minerale. Izvoarele minerale apar nu numai în raza stațiunilor menționate, ci și în alte numeroase puncte, dintre care cele mai numeroase la Călimănești-Căciulata, Bujoreni, Muerească, Cheia, Olănești, Costești, Dobriceni, Pietrari. O colaborare strînsă s-a statornicit între unitatea noastră și stațiunile din zonă. Pe baza informațiior noastre, s-a încercat regăsirea unor izvoare minerale precum și captarea și modernizarea altora noi.

A doua categorie de izvoare sînt legate de formațiunile geologice mai noi. Dintre acestea fac parte apele clorosodice și clorosodice iodurate care apar în regiunea masivului de sare de la Ocnele Mari, Ocnița, Govora, Buleta, Bunești, Teiș, Dobriceni, Păușești. Am înaintat la O.J.T. Rm. Vîlcea documente anterioare primului război mondial, privind „cartografia" izvoarelor minerale din județ. Sub raportul numărului și valorii terapeutice a izvoarelor minerale, județul Vîlcea se situează printre primele județe din țară.

Sîntem convinși că cercetarea mai aprofundată a fondurilor deținute de filială va evidenția în continuare noi documente importante, în sprijinul valorificării resurselor minerale și energetice. Mai puțin s-a acționat în depistarea documentelor privind potențialul hidraulic, acționarea de mori, pive, luminarea unor așezări izolate, amenajarea cursurilor rîurilor, combaterea inundațiilor, acesta fiind un domeniu asupra căruia va trebui, de asemenea, să ne îndreptăm atenția.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţii neoclasice privind dobînda şi factorii săi (IV)

Hahn relevă preferinţa pentru lichiditate ca un factor ce intervine în faza a doua a unui proces decizional în două etape : în prima, agenţii economici aleg raportul dintre veniturile băneşti acumulate şi cele consumate, iar aici preferinţa pentru lichiditate nu este în nici un mod implicată ; în cea de a doua, ei aleg forma activelor în care capitalul acumulat urmează să fie plasat şi în acest moment preferinţa pentru lichiditate constituie o latură esenţială a comportamentului decizional. De aici deduce că enunţul după care echilibrul cererii şi ofertei de monedă se realizează ca urmare a acţiunii ratei dobînzii, precum şi reciproca sa (nivelul ratei dobînzii este dependent de raportul dintre cererea şi oferta de monedă) pot fi compatibile cu afirmaţia că rata dobînzii echilibrează preferinţa pentru lichiditate cu factorii ce se opun acumulărilor de active lichide şi reciproca sa (rata dobînzii se stabileşte la un nivel dependent de raportul dintre cererea şi oferta de credit). Ar rezulta că se acceptă teza keynesiană după care rata dobînzii constituie factorul principal ce elimină cererea excedentară de monedă, fiind, la rîndul său, influenţată de masa monetară suplimentară în circulaţie – şi aceasta ca urmare a faptului că dobînda este concepută ca rezultatul unui complex de interdependenţe macro şi microeconomice. Totuşi, preluînd o anumită explicaţie particulară a preferinţei pentru lichiditate, precum şi o diferenţiere stabilită de D. Robertson între consum, acumularea de active productive şi acumularea de active lichide, în sensul că acestea sînt complementare, opunîndu-se una alteia, Hahn atenuează mult teza keynesiană respectivă, considerînd că preferinţa pentru lichiditate constituie factorul ce determină mai degrabă forma (raportul) în care se cer anumite active şi nu cantitatea totală de active cerute şi oferite pe piaţă. În consecinţă, concluzia sa este că rata dobînzii este determinată de proporţiile reciproce în care diferite active, inclusiv moneda şi titlurile de credite, sînt oferite şi cerute pe piaţă şi nu de cantităţile lor în valori absolute.

Pornind de aici, Hahn, construieşte o interpretare neoclasică proprie a consecinţelor abaterilor apărute între nivelul acumulărilor şi cel al investiţiilor. Astfel, el presupune că, la o anumită dată, acumulările evaluate „ex ante" sînt inferioare investiţiilor „en ante", ceea ce înseamnă că există o ofertă excedentară de titluri de credit. Admiţînd că raportul în care moneda şi titlurile de credit sînt cerute pe piaţă este egal cu cel în care sînt oferite, dacă se acceptă teoria „fondurilor de împrumut", atunci, relevă Hahn, se ajunge la concluzia că va avea loc o creştere a ratei dobînzii. În interpretarea pe care o dă Hahn teoriei preferinţei pentru lichiditate, o astfel de modificare nu va avea loc, ceea ce nu-l determină însă să reconcilieze cele două teorii, ci să le considere ca aplicîndu-se la fenomene diferite.

Ecuaţiile de cerere în fiecare din aceste teorii sînt valabile „ex ante", postulează Hahn, adică variabilele respective îşi ating cotele de echilibru la finele unei perioade de proiectare a investiţiilor situată în viitor. Aceasta înseamnă că el admite implicit că „planul" va fi îndeplinit, cu alte cuvinte, că este sigur că investitorii vor obţine pe parcursul perioadei mijloacele băneşti necesare pentru finanţarea investiţiilor. În cadrul orizontului de „planificare" conceput de Hahn se disting două categorii de operaţii : titlurile de credit sînt schimbate pe monedă, iar aceasta este schimbată ulterior pentru bunuri de investiţii. Între momentul în care se formulează decizia de investiţie şi o dată oarecare a orizontului de „planificare" există, deci, două perioade : una mai scurtă, şi cu caracter intermediar, în cadrul căreia se proiectează modalităţile de procurare a fondurilor băneşti necesare, iar cea de a doua, mai lungă, şi parţial suprapusă cu prima, în interiorul căreia se proiectează modul în care aceste fonduri vor fi utilizate pentru execuţia investiţiei. Pentru fiecare dintre aceste perioade se presupune existenţa unui cuplu de raporturi în care moneda şi titlurile de credit sînt cerute şi oferite pe piaţă, iar între componentele unora dintre cupluri, în particular în cadrul „coşului" care se referă la finele perioadei, poate exista egalitate şi în condiţiile în care alte „coşuri" sînt dezechilibrate. Aceste dezechilibre sînt cauzate de faptul că operaţiunile prealabile de procurare prin credit a fondurilor băneşti necesare actelor de investiţii sînt situate în timp în mod diferit comparativ cu oferta de astfel de fonduri, dar, în măsura în care cheltuielile de investiţii se efectuează, echilibrul perioadei de „planificare" a execuţiei investiţiilor se impune în pofida dezechilibrelor perioadei de „planificare" a finanţării investiţiilor.

Astfel, în interpretarea „ex ante" pe care Hahn le-o dă, ambele variante keynesiene sînt totuşi corecte. De pe această poziţie „ex ante" – specifică autorilor clasici – teoria keynesiană a „fondurilor de împrumut" (după care există dezechilibre în perioada de „planificare" a proceselor financiare aferente proiectelor de investiţii) şi

FIŞE

dr. VICTOR DAN ZLĂTESCU

Geografie juridică contemporană

Introducere în teoria marilor sisteme de drept

● *Lumea contemporană se prezintă împărţită în cîteva mari sisteme sau familii de drept, criteriul esenţial de deosebire între aceste sisteme şi familii reprezentîndu-l tipul istoric de drept căruia ele îi aparţin. Iată dar, alături de o geografie fizică, de o geografie politică a lumii, practic ca un subsistem al acesteia din urmă şi o „geografie juridică" a lumii, fiecare mare sistem de drept consituind un adevărat continent juridic. Tocmai asupra unor asemenea probleme de un real interes nu numai pentru jurişti, pentru specialiştii în dreptul internaţional dar şi pentru economişti şi sociologi, pentru politologi, geografi etc. îşi concentrează aria de investigaţie lucrarea „Geografia juridică contemporană", de Victor Dan Zlătescu, recent apărută în Editura ştiinţifică şi Enciclopedică". Care sînt marile sisteme juridice contemporane? Cum a evoluat şi în ce constau particularităţile tipului istoric de drept burghez ca şi ale common-law-ului? Cum s-au manifestat în timp şi ce aspecte îmbracă actualmente sistemele juridice tradiţionale (între care hindus, musulman, sistemul chinez şi japonez tradiţional)? Care sînt izvoarele sale şi ce trăsături caracteristice prezintă tipul istoric de drept socialist, manifestat cu particularităţi distincte de la ţară la ţară, în funcţie de condiţiile concrete istorice, economice, politice ale fiecărui stat socialist? Iată întrebările cărora recentul volum urmăreşte să le răspundă.*

Stimularea producţiei în gospodăriile personale

● *După cum subliniază economistul bulgar* Vilcio Hristov, *în articolul „Licinoto stopanstvo i snabdiavaneto ra naselenieto" (Gospodăria personală şi aprovizionarea populaţiei) publicat în revista* Ikonomiceski jivot *(nr. 48/1981), în gospodăriile personale din agricultura Bulgariei s-au produs modificări calitative, aceste gospodării avînd în prezent caracterul unor gospodării de tip socialist. În articol se subliniază că în vederea lichidării contradicţiilor şi a sincronizării relaţiilor dintre cooperativele de producţie şi gospodăriile personale, a fost adoptată o hotărîre specială cu privire la reglementarea dezvoltării gospodăriilor personale potrivit prevederilor noului mecanism economic. În acest sens, complexele agroindustriale au sarcini de a alcătui un plan unic de dezvoltare a agriculturii în ceea ce priveşte producţia, aprovizionarea tehnico-materială, achiziţionarea şi desfacerea producţiei agricole, în care să se cuprindă măsurile necesare în scopul sprijinirii gospodăriilor personale. Uniunea agroindustrială centrală, organele judeţene respective au obligaţia de a acorda ajutor şi a controla activitatea complexelor agroindustriale şi a celorlalte organizaţii agricole în ceea ce priveşte crearea condiţiilor necesare pentru dezvoltarea continuă a acestor gospodării prin aprovizionarea lor la timpul oportun cu seminţe, material săditor, îngrăşăminte, animale şi păsări. Ca urmare a sprijinirii gospodăriilor personale de către stat, – arată V. H. – şeptelul lor de animale a crescut considerabil.*

Apa şi sănătatea

● *Sub acest titlu publicaţia „Forum du developpement" din noiembrie 1981 publică 4 pagini special dedicate „deceniului mondial al apei potabile şi al însănătoşirii ei" lansat de Adunarea generală a Naţiunilor Unite la 10.X.1980. Obiectivele acestei importante acţiuni constituie un puternic apel la unirea eforturilor tuturor popoarelor pentru a asigura apa potabilă şi a contribui la evacuarea apelor uzate. Sînt menţionate responsabilităţile şi acţiunile pe care şi le pot asuma organismele internaţionale în acest domeniu şi mai ales se subliniază contribuţia pe care fiecare ţară – care îşi cunoaşte cel mai bine resursele, posibilităţile*

teoria keynesiană a preferinței pentru lichiditate (după care există echilibru în perioada de „planificare" a execuției fizice a acestora) sînt complementare. În ceea ce privește soluția practică pentru asigurarea echilibrului la finele perioadei de execuție – echilibru care, este singurul important în fapt – Hahn recomandă realizarea unei oferte de monedă și de titluri de credit suficient de mare pentru a acoperi cererea curățată de deformațiile provocate de operațiile prealabile de acumulări de mijloace bănești necesare în vederea finanțării proiectelor de investiții.

Rezumatul raționamentelor lui Hahn permite relevarea și a altor aspecte ale sintezei neoclasice pe care, la rîndul său, o propune. Astfel, este de observat că procesele financiare de mobilizare și de alocare a resurselor de investiții sînt prezentate de Hahn nu numai ca etape distincte ale deciziei de investiții adoptate de fiecare agent economic, ci și ca momente observabile în fluxul valoric global ce determină creșterea echipamentului economiei. Astfel, Hahn, îmbină într-un mod semnificativ elementele analizei micro-economice în manieră clasică cu abordările globaliste de inspirație keynesiană.

Desigur, ideea corelării aspectelor micro și macroeconomice ale procesului investițional, inclusiv din punctul de vedere al analizei implicațiilor acestora asupra ratei dobînzii, este corectă în sine. Discutabile sînt însă procedeele prin care Hahn face trecerea de la un nivel de analiză la altul. În fond, el se confruntă cu problema incompatibilității dintre interesul privat care, determină comportamentul investițional al marilor firme monopoliste și necesitatea corelării fluxului total de investiții cu trebuințele economiei. Or, **soluționarea acestei contradicții nu este posibilă printr-o simplă reformulare a rolului criteriilor decizionale în diferitele etape ale procesului investițional, ci numai printr-o transformare revoluționară a întregii societăți capitaliste.** Pentru că refuză această soluție radicală, Hahn este nevoit să încerce să reconcilieze într-un fel oarecare mecanismele spontane ale procesului investițional cu instrumentele dirijiste, ceea ce-i crează însă o serie de dificultăți metodologice insurmontabile. El considră în mod nejustificat că echilibrul fluxului investițional global este o simplă însumare a echilibrelor actelor individuale de investiții, că mijloacele de finanțare puse în circulație dacă o firmă își cheltuiește fondurile sale de investiții corespund obligatoriu cu necesitățile altei firme aflate în faza de constituire a fondurilor respective, că raportul dintre cantitățile de monedă și titluri de credit oferite pe piață este în mod necesar egal cu cel dintre componenta investițională și cea de consum a venitului național, etc.

De altfel, Hahn nu este în măsură să precizeze cine anume trebuie să stabilească mărimea calendaristică a perioadelor de „planificare" a investițiilor, deși de lungimea intervalelor de timp respective depind cantitățile relative de titluri de credit vechi și noi oferite spre vînzare. După cum vădește experiența acumulată în țările socialiste, de mărimea orizontului de planificare, de mărimea orizontului în care se apreciază evoluția fenomenelor depind însăși înțelegerea teoretică a modului de desfășurare a fenomenelor anticipate. Pentru că la Hahn termenul de „planificare" este considerat însă doar un eufemism, el nu poate explica această legătură. Și din acest motiv, problema metodologică fundamentală pe care se sprijină înțelegerea rațională a relațiilor existente pe piața capitalului rămîne, fără rezolvare.

Stratificarea reală existentă între puterea economică a diferitelor firme face ca nevoile de fonduri de investiții și posibilitățile de procurare a acestora să fie diferite, de unde și contradicțiile amintite. Or, acestea există independent de ipotezele menite să le estompeze și de concluzia, verosimilă la urma urmelor, potrivit căreia un flux de investiții crescător determină o tendință de majorare a ratei dobînzii, deoarece resursele necesare trebuiesc întîi acumulate și numai ulterior pot fi repuse în circulație.

Modelele economice elaborate de autorii amintiți încadrează dobînda printre condițiile echilibrului pe termen lung, procedeu prin care se încearcă invalidarea teoriei keynesiene și a soluțiilor recomandate de ea, sau numai amendarea acesteia în favoarea unei filozofii economice considerată mai simplă și mai eficace. Sub aspectul formal al instrumentelor de modelare, folosite, de aici rezultă unele regrese față de keynesieni și anume în măsura în care dezechilibrele sînt excluse aprioric din sfera investigației științifice. Există, desigur, și unele ameliorări și nuanțări ale mijloacelor de analiză, dar obiecțiile reciproce ale diferiților autori invedereazâ că, în general, sintezele între ideile keynesiene și tezele clasice referitoare la dobîndă și natura sa nu sînt posibile fără derogări de la rigoarea științifică. Dacă economiștii în cauză acceptă, totuși, asemenea artificialități, aceasta este numai pentru că urmăresc justificarea cu orice preț a sistemului economic căruia îi aplică analizele respective. Independent însă de aspectul formal al tratării se degajă îngrijorarea constantă a autorilor respectivi în legătură cu dezechilibrele cotidiene ale economiei capitaliste contemporane, față de însuși destinul istoric al modului de producție capitalist.

Silviu CERNA
Timișoara

financiare și tehnico-materiale precum și cerințele – este chemată să o aducă la marea acțiune de protejare a acestui element al naturii fără de care viața însăși este în primejdie.

Sînt trecute în revistă problemele de finanțare a acțiunilor, dificultățile ce decurg din caracterul necorespunzător al tehnologiilor de pompare a apei utilizate în mediul rural, dificultățile cu care sînt confruntate diverse state în curs de dezvoltare în acest sens. Prin diverse articole se încearcă de fapt schițarea unui bilanț al experienței dobîndite în primul an al deceniului.

Raport

● *Banca Mondială – organism care include un grup alcătuit din 3 instituții distincte, Banca Internațională pentru reconstrucții și dezvoltare (BIRD), Asociația Internațională de Dezvoltare (IDA), și Societatea Financiară Internațională (SFI) – a publica recent raportul pe anul 1981. Așa cum se arată în acest document, obiectivul comun al acestor instituții este de a contribui la stimularea ridicării nivelului de trai din țările în curs de dezvoltare. Raportul subliniază modificările survenite în orientarea Băncii Mondiale care de la crearea sa a finanțat diverse investiții în domeniul infrastructurilor, ca: drumuri și căi ferate, telecomunicații, porturi și mijloace de producere a electricității, iar acum a adoptat o nouă strategie de dezvoltare care acordă mai multă importanță investițiilor ce pot ameliora direct bunăstarea maselor din țările în curs de dezvoltare. Scopul urmărit astfel este acela de a ajuta ca populațiile din aceste țări să devină mai productive, să partcipe mai activ la procesul dezvoltării. Raportul prezintă activitatea băncii în exercițiul 1981, o vedere de ansamblu asupra situației economice a lumii și analize ale situațiilor concrete din diferite regiuni ale planetei, analiza politicilor și activităților băncii în domeniul energiei, al modificărilor din structurile economice ale statelor, din domeniul cercetărilor agricole. Sînt prezentate apoi, în capitole distincte, împrumuturile și finanțările efectuate în această perioadă precum și sistemul său administrativ. Raportul prezintă în anexe un bogat material statistic referitor la situația fiecăreia din cele trei instituții menționate.*

Biblioteca ASE

● *Cu peste 1 200 000 volume, respectiv aproape 100 000 titluri, numeroase unicate de valoare în fondurile sale, 900 locuri în șase săli de lectură, aproape 14 000 cititori anual, biblioteca Academiei de Studii Economice din București este considerată una dintre cele mai mari biblioteci economice din sud-estul european. Recent, biblioteca a fost modernizată conform normelor și standardelor cele mai avansate pe plan mondial. S-a recurs la sistemul accesului liber al cititorilor la rafturile de cărți, ceea ce stimulează interesul pentru lectură. De asemenea s-au introdus sisteme de televiziune în circuit închis și legătura directă, prin mijloace audio, între cititori și depozitul central de cărți, precum și un sistem vizual de informare a cititorilor asupra locurilor libere în sala de lectură și sosirii cărților.*

Întrucît marea majoritate a beneficiarilor bibliotecii sînt studenți, au fost organizate microbiblioteci pe lîngă căminele studențești. Pentru cunoașterea de către cititori a noutăților intrate în fondurile bibliotecii, acestea sînt prezentate printr-o serie de diorame în sălile de lectură și prin buletinele bibliografice publicate periodic. Ca obiective de viitor se urmărește extinderea modernizării la toate sălile de lectură și o colaborare mai strînsă cu bibliotecile economice din celelalte centre universitare, pentru un acces cît mai larg al celor interesați la fondurile deținute de biblioteca A.S.E.

FIȘE

Argumente împotriva ratelor înalte ale dobînzilor

EFECTUL dăunător asupra țărilor în curs de dezvoltare al politicii „neo-conservatoare" și în special al ratelor înalte ale dobînzilor, promovate de țările occidentale, a fost în ultima vreme amplu prezentat. Într-adevăr, așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în interviul acordat recent ziarului „Frankfurter Rundschau", la accentuarea decalajului între țările bogate și țările sărace a contribuit și **„sporirea cu totul nejustificată a dobînzilor, ceea ce a accentuat foarte mult dezechilibrul economic, constituind, de fapt, o piedică în calea desfășurării normale a activității de producție și, în același timp, o formă nouă de asuprire a țărilor în curs de dezvoltare".** Mai puțin ni se pare însă a fi fost abordată chestiunea influenței pe care o astfel de politică o poate avea — și imediat dar, mai ales, în perspectivă — asupra însăși economiei Statelor Unite ale Americii și, în general, asupra activității economice din toate țările dezvoltate.

Mulți economiști își pun legitima întrebare cum pot fi conciliate acțiuni atît de contradictorii cum sînt sporirea masivă a cheltuielilor militare, reducerea impozitelor și combaterea inflației, știut fiind că primele două duc la mari deficite bugetare cu consecințe inflaționiste dintre cele mai directe.

Este adevărat că în tabăra „neo-conservatoare" un tînăr economist californian A. Laffer, reușise să cîștige notorietate publică, dacă nu și academică, descoperind o „lege" potrivit căreia, la un anumit nivel al impozitelor, scăderea ratei acestora, departe de a micșora încasările statului, ar duce la creșterea lor, prin aceea că sumele suplimentare ce le rămîn corporațiilor și indivizilor sînt reinvestite de aceștia în scopuri productive, ceea ce duce la venituri suplimentare, impozabile firește, ceea ce în final duce la creșterea masei impozitelor deși, ca procent din venituri, impozitele au scăzut. Pînă la adeverirea sau infirmarea acestei teorii, trebuia însă acționat.

Pentru a se putea spori cheltuielile militare au fost reduse drastic alocațiile civile și, în primul rînd, cele de asistență socială, de învățămînt și sănătate, ajutoarele de șomaj și ajutoarele pentru regiunile rămase în urmă din punct de vedere economic. Întrucît însă, oricît de severe (și, adăugăm noi, oricît de inechitabile față de cei săraci) ar fi aceste reduceri, ele nu pot compensa masivele sporuri pentru înarmare și nici reducerile de impozite atît de dorite de marile corporații, s-a recurs, pentru a combate inflația, la măsuri monetare, dintre care cea mai eficace a fost considerată impunerea unei rate înalte a dobînzilor.

Nivelul în continuare ridicat al acestora, fără precedent în istoria financiară modernă, subminează întreaga economie mondială, inclusiv pe cea a S.U.A.

Un dolar supraevaluat în raport cu celelalte valute — ca prim efect al dobînzilor înalte promovate de Banca Federală de Rezerve a S.U.A. (așa numita „Fed") — va scumpi exporturile S.U.A., făcîndu-le pe unele necompetitive și va ieftini importurile, ceea ce va duce la mari deficite în balanța comercială a țării și va afecta negativ dezvoltarea economiei americane. Cînd dolarul va reveni — așa cum este inevitabil să se întîmple — la un curs mai realist, rata inflației va crește și mai mult, fără însă a se compensa integral efectul sus-menționat.

Sub influența noilor orientări de politică economică preconizate, dolarul crescuse deja, în ianuarie 1981 față de octombrie 1978, cu 9% în medie, în raport de valutele partenerilor comerciali ai S.U.A. și cu 15—20% față de valutele tradiționale puternice (marca vest-germană, yenul japonez și francul elvețian). În ultimele luni această evoluție s-a accentuat : dolarul a ajuns să fie repreciat cu peste 20% față de minimul atins în octombrie 1978 și cu 30—50% în raport cu principalele valute occidentale, revenindu-și astfel aproape integral de pe urma celor două devalorizări de la începutul anilor '70.

Combinată cu o rată a inflației în S.U.A. net superioară celei a principalilor competitori (în special R.F.G. și Japonia), această supraevaluare a dolarului american a dus la o deteriorare a competitivității mărfurilor americane față de acești rivali principali de cel puțin 50% în mai puțin de trei ani, și de circa 40% numai în ultimul an. Dacă se are în vedere că fiecare procent de repreciere monetară, duce, dat fiind volumul de comerț exterior al S.U.A., la un deficit comercial de 2—3 miliarde dolari, este lesne de văzut că balanța plăților curente a S.U.A. care a fost permanent activă din 1979 pînă la începutul anului 1981 va înregistra în 1981 și în următorii ani mari deficite, de cîteva ori mai mari decît deficitele anuale, de 14—15 miliarde dolari, din perioada 1977—1978, care au condus la severa depreciere a dolarului și la serioasa instabilitate monetară ce a prevalat pe plan mondial în acea perioadă.

După unele aprecieri, economia S.U.A. va reacționa la aceste șocuri prin :

a) scăderea exporturilor și încetinirea creșterii economice. O depreciere a dolarului de 20% va conduce la un deficit în balanța comercială de 40—60 miliarde dolari ; rata de creștere a produsului intern brut, ușor superioară cifrei de 2% în 1980 va fi practic adusă la zero ; numărul șomerilor va crește cu între 500 000 și 1 milion ;

b) deprecierea ce va rezulta din actuala supraevaluare a dolarului va alimenta rata — și așa înaltă — a inflației (în 1977—78 o depreciere de numai 10% — care a scumpit importurile și a relaxat presiunea competitivă a acestora asupra producătorilor interni — a condus la o majorare a ratei inflației — cu 1—1,5%, ceea ce ne face să considerăm că viitoarea depreciere — mai severă — va spori rata inflației cu 2—3 procente, concomitent cu o creștere a șomajului de ordinul enunțat anterior ;

c) declinul dolarului va tinde să amplifice instabilitatea și tensiunea din economia mondială. Din moment ce prețul țițeiului este exprimat într-o valută depreciată, țările O.P.E.C. vor avea noi motive pentru a crește prețurile ; speculațiile cu dolari vor crește, antrenînd destabilizări ale tuturor monedelor, și — ca răspuns din partea celorlalte guverne și „contrarăspuns" al S.U.A. — introducerea de noi restricții comerciale, cu care se încearcă din păcate întotdeauna a se combate dezordinea monetară, cu rezultate dintre cele mai negative pentru economia mondială și pentru însăși creșterea economică a țărilor dezvoltate.

DEȘI nu se poate afirma că rata înaltă a dobînzilor din S.U.A. este cauza fundamentală a dificultăților economice din Europa occidentală și din restul lumii, ea contribuie totuși în mare măsură la agravarea problemelor economice cu care se confruntă fiecare țară. În toate țările există — în grade și cu instrumente de acțiune diferite — preocuparea pentru combaterea creșterii prețurilor, a presiunilor inflaționiste. Rata înaltă a dobînzii din S.U.A. contribuie la atragerea unei mari mase de capitaluri pe piața americană și descurajează investițiile S.U.A. în alte țări. Aceasta duce la o puternică presiune „à la baisse" asupra celorlalte monede, ceea ce accentuează inflația sau penuria de bunuri din țările respective, cu atît mai mult cu cît țara este mai mică și cu cît își realizează prin comerț exterior o parte mai însemnată din venitul național. Ca răspuns, țările cu „economie de piață" — **dezvoltate** sau în curs de dezvoltare — trebuie să-și sporească, la rîndul lor, rata dobînzilor pentru a împiedica fuga de capital, deși pentru multe din ele imperativul economic intern — relansarea economiei și combaterea șomajului — ar fi necesitat **scăderea** ratei dobînzii și, pe această cale, un acces mai ușor la capitalurile necesare pentru investiții și producție. Aceasta a făcut ca în întreaga lume dobînzile să atingă niveluri-record, în prezent ele fiind de 5—7% în termeni reali (respectiv atunci cînd din rata nominală a dobînzii se scade rata inflației), față de 2—3% cît a fost nivelul uzual al dobînzii reale pînă în prezent. Generalizarea acestor rate înalte are efecte dintre cele mai serioase asupra tuturor țărilor ; ea impune austeritate bugetară, neutilizarea capacităților de producție, revederea „în jos" a planurilor naționale de dezvoltare și — în lumea capitalului — șomaj și mizerie sporite.

Pe bună dreptate, cancelarul vest-german Helmut Schmidt, care este și un economist de prestigiu, releva recent în cadrul dezbaterilor din parlamentul R.F.G. asupra bugetului că: „Situația economică este în prezent mai grea decît cu decenii în urmă. Numeroase țări care în anii '70 nu s-au preocupat de combaterea inflației, încearcă să rezolve această problemă mult prea tîrziu, într-un moment în care conjunctura este defavorabilă acestei acțiuni. Aceste state stabilesc rata dobînzii la un asemenea nivel, încît distrug investiția. În același timp, ele sporesc deficitul lor bugetar, încercînd să îndrepte excesele politicii lor financiare prin politica monetară".

Aceste efecte — puternic negative chiar cînd este vorba de țări dezvoltate — sînt cu atît mai serios resimțite de țările în curs de dezvoltare, pentru care fiecare procent în plus al ratei dobînzii S.U.A. și deci al celor practicate pe piața mondială conduce la o creștere a deficitelor lor de plăți curente care totalizează circa 4 miliarde de dolari anual. Nu este deci departe de adevăr afirmația publicației „World Financial Markets" (mai 1981) care susține că „un procent de creștere a ratei dobînzii produce un efect negativ mai mare asupra țărilor în curs de dezvoltare decît un procent de creștere a prețurilor la petrol".

Confruntate cu severa recesiune economică mondială actuală, aceste țări nu au altă soluție decît micșorarea ritmurilor de creștere economică, cu toate consecințele negative pe plan social și politic (inclusiv pe planul unei tensiuni sporite în relațiile interstatale) pe care o astfel de situație le generează. Este evident din toate cele de mai sus că politica ratelor înalte ale dobînzii, noua manifestare a cunoscutei „diplomații a dolarului" este dăunătoare nu numai pentru întreaga lume, dar într-un termen deloc îndepărtat, chiar și pentru promotorii ei. Fiecare al șaselea loc de muncă în industria americană constructoare de mașini depinde de piețele externe, iar fiecare al treilea fermier american produce pentru export. De aceea este greu de crezut că într-o lume cuprinsă de o criză profundă chiar și o țară puternică din punct de vedere economic, ca S.U.A., să poată prospera.

De aceea guvernele și cercurile de afaceri din numeroase țări, inclusiv din țări dezvoltate, se pronunță în favoarea unor măsuri de politică economică în consonanță cu interesele de ansamblu ale economiei mondiale, care să înlocuiască acțiunile unilaterale cărora le sîntem martori în prezent.

În același spirit, țara noastră a avansat la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. propunerea de a se ajunge la o înțelegere internațională, potrivit căreia plafonul maxim al dobînzilor să nu depășească 8%, astfel încît relațiile valutar-financiare, creditul să constituie nu o frînă ci un stimulent al progresului fiecărei țări și al cooperării internaționale.

Bogdan BALTAZAR

Prețurile internaționale ale produselor de bază — noiembrie 1981

MENȚINEREA interesului redus pentru achiziții și scăderea ușoară a cursului dolarului american în raport cu celelalte principale monede occidentale (—1,4%), au determinat o mai mare stabilitate a prețurilor în luna noiembrie. Indicele I.E.M arată o scădere cu 0,4% a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România.

Cea mai semnificativă modificare înregistrată în evoluția prețurilor în această perioadă a fost scăderea prețurilor țițeiurilor ușoare (—6,3%), care a intervenit în urma hotărîrii țărilor membre al O.P.E.C. — de la sfîrșitul lunii octombrie a.c. de reunificare a prețurilor de export. Spre deosebire de această situație, prețurile produselor petroliere au crescut ușor (1,4%), evoluție care reflectă mai mult menținerea unui volum încă însemnat al stocurilor cu aceste produse pe piața vest-europeană și mai puțin inviorarea sezonieră a cererii pentru distilatele medii și grele destinate încălzitului în sezonul rece.

Prețurile produselor primare industriale *au rămas pe ansamblu practic neschimbate față de luna precedentă, ceea ce evidențiază faptul că așteptata inviorare a cererii pentru refacerea stocurilor curente la consumatori continuă să se amîne. În cadrul acestor produse au fost înregistrate unele modificări mai semnificative ale prețurilor la piei brute (+3,6%) ca rezultat al unei inviorări a cererii de import și la fibre textile naturale (—3,4%) datorită influenței depresive exercitată de perspectivele realizării unei producții mondiale excedentare de bumbac — de peste un milion de tone — în sezonul 1981/1982. La celelalte produse, modificările de prețuri au fost mai puțin semnificative.*

Indicele sintetic I.E.M. în perioada 1979-1980 și octombrie-noiembrie 1981

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indice anual	Octombrie	Noiembrie
TOTAL GENERAL	1979	338,33	359,2o	37o,7o
	1980	382,89	388,8o	394,oo
	1981		349,2o x)	347,9o x)
PROD.ALIMENTARE	1979	223,o6	235,oo	239,6o
	1980	264,66	292,4o	294,7o
	1981		217,oo x)	217,5o x)
Cereale	1979	231,o9	25o,7o	245,4o
	1980	258,65	291,2o	297,4o
	1981		235,8o	232,5o
Semințe oleaginoase	1979	236,71	231,7o	228,4o
	1980	222,95	231,5o	25o,4o
	1981		2o1,5o	2o3,6o x)
Animale, carne	1979	2oo,o6	2o3,2o	216,1o
	1980	222,62	23o,1o	23o,6o
	1981		2o5,oo x)	2o7,6o x)
Zahăr, prod. tropicale	1979	249,98	283,9o	31o,4o
	1980	455,13	559,2o	533,3o
	1981		25o,7o	25o,1o x)
COMBUSTIBILI	1979	759,19	831,4o	879,7o
	1980	9o3,17	9o8,1o	944,7o
	1981		917,9o x)	9o9,6o x)
Cărbune, cocs	1979	4o7,2o	426,2o	43o,2o
	1980	4o1,o8	467,7o x)	449,3o x)
	1981		4oo,2o x)	4oo,5o x)
Țiței	1979	836,15	1o18,4o	1o18,4o
	1980	1423,97	1466,oo	1466,oo
	1981		1598,7o	1469,5o
Prod.petroliere	1979	1o41,38	1128,1o	1221,3o
	1980	1166,o8	1o95,9o	1193,oo
	1981		1135,24	1152,92
MĂRFURI FINITE INDUSTRIALE	1979	258,61	267,3o	276,7o
	1980	274,98	273,4o	27o,6o
	1981		232,5o x)	232,4o x)
Îngrășăminte	1979	16o,23	167,2o	172,8o
	1980	192,99	187,3o	196,2o
	1981		183,9o x)	184,4o x)
Metale	1979	25o,62	258,2o	26o,1o
	1980	251,47	246,1o	242,1o
	1981		216,oo x)	217,4o x)
Cauciuc	1979	357,83	369,2o	37o,1o
	1980	4o1,95	398,9o	396,5o
	1981		282,2o	279,oo
Lemn și produse din lemn	1979	3o4,28	333,2o	336,7o
	1980	356,34	356,9o	342,2o x)
	1981		299,5o x)	289,7o x)
Fibre anim. și vege.	1979	232,11	236,6o	241,3o
	1980	279,95	294,4o	292,9o
	1981		229,5o	221,6o x)
PIEI	1979	388,78	336,4o	317,6o
	1980	24o,12	258,6o	275,5o
	1981		229,2o	237,4o

x) Date provizorii pentru: feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iuți, sfere, porci vii, vite vii, unt, ouă.

Pe piața produselor agroalimentare, *care s-a înscris în aceeași notă de acalmie în ce privește activitatea tranzacțională, cererea a fost relativ mai activă pentru uleiuri vegetale comestibile și carne — la care prețurile au crescut cu 1,0% și respectiv 1,3%. Prețurile au scăzut ușor la cereale (—1,4)%, precum și la zahăr și produse tropicale (—0,3%).*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Togo: Preocupări pentru industrializare

Cel de-al patrulea plan de dezvoltare economică (1981—1985), a Republicii Togo, este considerat a fi un program de realizări majore, în măsură să contribuie substanțial la relansarea economică a țării. Se estimează că P.I.B. va crește, în prețuri curente de la 260 mrd. fr. CFA (276,50 fr. CFA = 1 dolar S.U.A.), în 1980, la 356,2 mrd., în 1985, ponderea sectorului primar urmînd să se ridice la 26% a sectorului secundar la 32% și a celui terțiar la 42% în P.I.B. Obiectivul final al acestui plan este de a asigura un nivel de creștere economică de 6,5% pe an în prețuri constante.

Investițiile totale prevăzute sînt de 368,5 mrd. fr. CFA, principalele acțiuni programate a se realiza în cursul acestei perioade vizînd industrializarea culturilor de palmier, creșterea producției de zahăr, conserve, semințe de bumbac. De asemenea, vor fi realizate și o serie de proiecte rămase restante printre care construirea barajului de la Mono și a unei fabrici de îngrășăminte fosfatice.

Planul va continua procesul de industrializare prin valorificarea resurselor miniere și energetice, dezvoltarea industriilor de substituire a importurilor de bunuri de consum și a bunurilor de echipament și stimularea industriilor locale existente.

Acțiunile întreprinse în vederea dezvoltării agriculturii vizează autosatisfacerea populației cu produse agroalimentare precum și creșterea randamentului și a volumului producției culturilor industriale și de export: oleaginoase, bumbac, cafea și cacao.

Planul prevede intensificarea prospecțiunilor miniere și petroliere, care vor beneficia de investiții însumînd 1 mrd. fr. CFA, precum și ameliorarea sistemului de aducțiune a apei de mare. În ceea ce privește dezvoltarea industriei alimentare, în plan sînt înscrise o serie de proiecte agroindustriale de dezvoltare a culturii manioculului, a producției de carne, pește și de cafea. În industria textilă se urmărește restructurarea societății textile togoleze, în vederea creșterii producției și a ameliorării rentabilității (producție de semințe de bumbac — 50 mii tone în 1985). Industria chimică prevede construirea unui complex de producere a acidului fosforic, cu o capacitate de 300 mii tone și a unei noi fabrici de detergenți care va avea o capacitate de 8 000 tone/an.

Sînt, de asemenea prevăzute mai multe proiecte de infrastructură, investițiile totalizînd în acest domeniu 74,1 mrd. fr. CFA. Cele mai importante acțiuni se referă la construirea portului autonom Lomé, refacerea a numeroase drumuri rutiere (5,5 mrd. fr. CFA) ; construirea unui nou aeroport internațional la Lomé.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 7—11 DECEMBRIE a.c. a marcat o consolidare pronunțată a poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în special față de francul elvețian și lira sterlină. Îmbunătățirea cursului monedei americane a fost motivată în principal de mișcarea dobînzilor (cele la fondurile în eurodolari au înregistrat creșteri de peste 1,5 puncte procentuale) pe fondul acoperirii de poziții de sfîrșit de an, precum și a publicării unor estimări privind o relativ apropiată ieșire a economiei S.U.A. din actuala fază de recesiune.

Lira sterlină a cunoscut o depreciere sensibilă față de dolar, de circa 3,2% fiind cotată la finele săptămînii la 1,8875 dolari (comparativ cu 1,95 dolari la 4 decembrie a.c.). Poziția monedei britanice a fost afectată de amplificarea conflictelor de muncă din această țară precum și de anticiparea de către o serie de operatori de devize a unei posibile reduceri a prețurilor la țiței de către țările membre O.P.E.C. O depreciere mai pronunțată a înregistrat **francul elvețian,** de circa 3,5% față de dolar. La 11 decembrie cursul francului se situa la 1,8450 franci elvețieni/1 dolar, față de 1,78 franci la sfîrșitul săptămînii precedente, reflectînd, pe lîngă procesul de consolidare a monedei americane și mișcarea descendentă a dobînzii la fondurile în franci la ridicarea unor poziții din această valută în mărci vest-germane. **Marca vest-germană** era cotată față de dolar la finele intervalului analizat la 2,2525 mărci comparativ cu 2,2150 mărci/1 dolar în ziua de referință, înregistrînd astfel o depreciere de circa 1,65%. Poziția relativ mai bună a monedei vest-germane a reflectat, între altele, și anticiparea unor performanțe sporite în schimburile comerciale ale țării cu străinătatea.

Francul francez a cunoscut o depreciere mai accentuată, de circa 2,2%, fiind cotat la 11 decembrie la 5,7250 franci/1 dolar (5,5975 franci în ziua de referință). Procesul de deteriorare a poziției francului nu a fost decît în foarte mică măsură atenuat de estimările oficiale privind reducerea abruptă a ratei inflației în țară în cursul lunilor noiembrie—decembrie a.c. astfel încît la nivelul întregului an 1981 creșterea înregistrată la acest indicator să se situeze la 14%. Un procent apropiat de depreciere a cunoscut **francul belgian** (2,4%) al cărui curs se situa la finele săptămînii la 38,67 franci/1 dolar, față de 37,75 franci la 4 decembrie. Poziția **yenului japonez** față de dolar s-a deteriorat mai puțin în raport cu cea a majorității valutelor europene, în principal ca reflex al situației comparativ mai favorabile a economiei nipone. La finele intervalului analizat yenul era cotat la 218,75 yeni/1 dolar față de 215,75 yeni în ziua de referință (o depreciere de circa 1,35%).

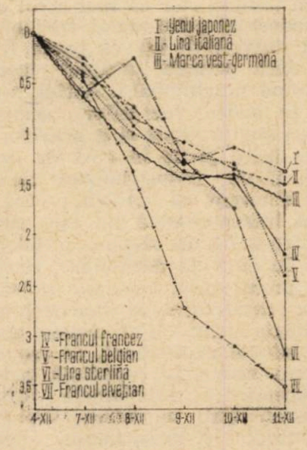

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7 — 11 XII. Bază : 4 XII a.c.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile pentru depozitele plasate pe perioade de 6 luni, practicate pe piața internațională în zilele de 4 și 11 decembrie a.c.) : eurodolari — 12,8125% și 14,375%, euromărci vest-germane — 10,25% și 10,75,% eurofranci elvețieni — — 9,6875% și 9,4375%.

Sub influența consolidării cursului dolarului S.U.A., **prețul aurului** a cunoscut o evoluție descendentă, situîndu-se la cel de-al doilea fixing de la Londra, din 11 decembrie, la 409,15 dolari/uncie (426 dolari/uncie la al doilea fixing din ziua de referință).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

CERINŢE ALE DEZVOLTĂRII ÎN ANII '80

La New Delhi s-a desfăşurat în cursul lunii noiembrie cel de al IV-lea Seminar internaţional al ziariştilor economişti, organizat de „Forumul Ziariştilor Financiari" din India, avînd ca temă generală „Cerinţe ale dezvoltării lumii a treia în anii '80 — Necesitatea unor restructurări de perspectivă". Reunind peste 150 de publicişti economişti din numeroase ţări în curs de dezvoltare, între care şi din ţara noastră, personalităţi ale vieţii economice din India, precum şi reprezentanţi ai principalelor organizaţii şi organisme economice — U.N.C.T.A.D., F.A.O., O.N.U.D.I., F.M.I. etc — seminarul a abordat un cerc larg de probleme cu care sînt sau vor fi confruntate ţările în curs de dezvoltare în actualul deceniu, printre care influenţa crizelor globale — financiare, energetice etc. — strategii şi restructurări industriale, securitatea şi politicile alimentare globale, strategii ale dezvoltării relaţiilor internaţionale. O sinteză a opiniilor prezentate în cadrul seminarului poate constitui o privire „din interior" asupra problematicii ţărilor în curs de dezvoltare. Este sesizabil faptul că poziţia ţării noastre cu privire la necesitatea şi obiectivele edificării unei noi ordini economice internaţionale coincide în cea mai mare parte cu concepţiile şi opiniile expuse în cadrul schimbului de idei la care am asistat în timpul seminarului.

O ANALIZĂ asupra evoluţiilor recente şi a stadiului actual al situaţiei economice a evidenţiat permanentizarea unei situaţii de criză profundă ; cel mai greu lovite sînt ţările în curs de dezvoltare şi în special cele din categoria cu venitul naţional cel mai scăzut. S-a apreciat că ceea ce particularizează această criză, faţă de crizele din 1973 şi 1974 provocate de creşterea preţurilor petrolului, este continua deteriorare a situaţiei pe pieţele comerciale. Spre deosebire de începutul anilor '70, veniturile obţinute din exporturi nu mai pot atenua dificultăţile tot mai grave cu care sînt confruntate ţările în curs de dezvoltare. A fost subliniat faptul că actuala criză economică globală nu este rezultatul unor forţe ciclice sau de scurtă durată, ci constituie o maladie mult mai gravă. Măsurile clasice pentru înlăturarea fenomenelor ciclice de criză şi readucerea economiei mondiale pe traiectoria ei seculară de creştere nu mai sînt suficiente în contextul contemporan, schimbările structurale devenind absolut necesare. Abordarea limitată a creşterii ţărilor în curs de dezvoltare ca o simplă consecinţă a expansiunii ţărilor industriale ar trebui evitată şi ar fi necesar să se recunoască faptul că dezvoltarea ţărilor în curs de dezvoltare constituie un stimulent pentru creşterea economică globală. Accentuarea interdependenţelor între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, şi în acest context, necesitatea imperioasă a rezolvării problemelor ţărilor în curs de dezvoltare nu mai pot fi ignorate.

Situaţia ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol este şi mai mult agravată în ultimii ani de creşterea masivă a preţurilor petrolului. Astfel, conform datelor Băncii Mondiale, preţul petrolului a sporit cu 83 la sută în termeni reali în anii 1979—1980, faţă de 9 la sută în anii 1975—1978. Situaţia critică a ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol este evidenţiată de creşterea enormă a deficitelor balanţelor lor de plăţi, de la 7 miliarde dolari în 1973 la 70 miliarde dolari în 1980. De asemenea proiectele Băncii Mondiale pentru actualul deceniu nu prezintă un tablou mai încurajator. Scenariile Băncii Mondiale, chiar şi atunci cînd se bazează pe previziuni optimiste, se referă la o rată anuală de creştere de 4,5—5,7 la sută, iar pentru ţările cele mai sărace rata creşterii ar putea fi mult mai scăzută.

Problema care se pune — s-a subliniat — este care anume rată de creştere este cea adecvată. În acest sens se ştie că cel de-al treilea deceniu al dezvoltării a stabilit ca obiectiv un ritm anual de creştere al P.N.B. al ţărilor în curs de dezvoltare de 7 la sută, iar proiecţiile Băncii Mondiale sînt un indiciu clar că nici acest obiectiv modest al celui de-al treilea deceniu al dezvoltării nu va putea fi realizat, dacă actuala „ordine" economică rămîne neschimbată. Astfel, s-a insistat în cadrul lucrărilor seminarului, persistenţa crizei şi a gravelor inegalităţi între ţările în curs de dezvoltare şi ţările industrializate demonstrează elocvent că actuala ordine economică internaţională nu este adecvată pentru a da un răspuns problemelor ţărilor în curs de dezvoltare, fiind necesară promovarea unei noi ordini economice internaţionale, mai echitabilă.

Strategia celui de-al treilea deceniu al dezvoltării evidenţiază, de asemenea, că într-o economie mondială puternic interdependentă problemele inflaţiei, ale instabilităţii monetare prelungite, ale şomajului şi nesiguranţei creşterii pe termen lung nu pot fi soluţionate fără rezolvarea problemelor particulare cărora trebuie să le facă faţă ţările în curs de dezvoltare. De aceea, accelerarea dezvoltării acestor ţări este de o importanţă vitală pentru continuarea dezvoltării economiei mondiale, pentru pace şi stabilitate.

Deşi în trecut au fost făcute anumite eforturi pentru corectarea poziţiei dezavantajate a ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial şi sistemul economic internaţional — tarife preferenţiale, reducerea progresivă a tarifelor şi a altor bariere vamale, realizarea unor aranjamente privind transferul de resurse — totuşi ele s-au dovedit în mare parte inadecvate. Mai mult, în ultimii ani am asistat chiar la anularea modestelor avantaje cîştigate de ţările în curs de dezvoltare în trecut.

Noul val de protecţionism care se manifestă în ţările dezvoltate are la bază concepţia că ar fi necesară o ierarhizare a măsurilor protecţioniste în funcţie de diferenţele perceptibile în privinţa nivelului de dezvoltare şi insistă ca ţările în curs de dezvoltare să acorde facilităţi cu caracter de reciprocitate pentru accesul mărfurilor ţărilor dezvoltate pe pieţele lor naţionale. Aşa cum s-a apreciat, acest concept de gradare a restricţiilor nu ţine seama de faptul că hiatusul fundamental există între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare şi că deosebirile între ţările în curs de dezvoltare devin, în acest context, mult mai puţin semnificative. Efectul net al acestor evoluţii negative în comerţul mondial poate fi ilustrat de faptul că ponderea exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, a scăzut de la 13 la sută în 1963 la 10 la sută în 1980. În aceeaşi perioadă ţările industrializate şi-au mărit excedentul balanţelor lor cu ţările în curs de dezvoltare importatoare de petrol de aproape 4 ori, de la 3,1 miliarde dolari, la 12,3 miliarde dolari.

În acest context s-a apreciat că accentuarea protecţionismului este o opţiune politică determinată de declinul activităţii economice şi de sporirea considerabilă a şomajului în ţările dezvoltate. Dar, pe termen mai lung, el va afecta însăşi economia ţărilor care practică această politică, prin accentuarea inflaţiei datorită menţinerii artificiale a unui nivel ridicat al preţurilor, prin descurajarea dezvoltării în ramurile bazate pe tehnologii noi şi susţinerea artificială a unor sectoare mai puţin eficiente, prin frînarea creării de noi locuri de muncă în aceste sectoare de perspectivă, deci perpetuarea şomajului. În legătură cu această problemă a fost subliniat şi faptul că ar trebui făcută o diferenţă netă între protecţionismul ţărilor în curs de dezvoltare şi cel al ţărilor dezvoltate, precizîndu-se că ţările în curs de dezvoltare sînt obligate, datorită resurselor lor limitate, să recurgă la

unele măsuri de protecționism care, asigurînd controlul utilizării acestor resurse, al importurilor, să le garanteze posibilitatea efectuării unor ajustări structurale pe termen lung

O problemă majoră pentru țările în curs de dezvoltare o constituie **resursele externe** prea reduse, ceea ce amenință realizarea proiectelor lor de dezvoltare. De altfel, necesitatea sporirii fluxului de resurse către țările în curs de dezvoltare a fost amplu demonstrată de o serie de studii elaborate sub egida unor organisme ale O.N.U — U.N.C.T.A.D., F.M.I., Banca Mondială — și, de asemenea, de către Comisia Brandt, fiind însușită și în Strategia Dezvoltării Internaționale, adoptată de Adunarea generală a O.N.U. în anul 1980.

Această strategie cheamă la o creștere a asistenței oficiale pentru dezvoltare pînă la cel puțin, și dacă este posibil să depășească, obiectivul acceptat pe plan internațional de 0,7 la sută din P.N.B. pînă în 1985 și în nici un caz mai tîrziu decît sfîrșitul acestui deceniu. După aceea, dar cît mai curînd posibil, este solicitată o cotă de 1 la sută. Cu toate acestea asistența oficială pentru dezvoltare a fost de numai 0,37 la sută din P.N.B. al țărilor dezvoltate, iar raportul Băncii Mondiale pe anul 1981, prognozează, în proiecția sa maximă o cotă de 0,37 la sută pînă în anul 1990, iar în proiecția minimală o cotă de 0,33 la sută. În aceste condiții au fost făcute o serie de propuneri în vederea sporirii fluxului de asistență spre țările în curs de dezvoltare : ● înființarea unor noi instituții financiare internaționale ● dezvoltarea și extinderea instituțiilor multilaterale existente — Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, băncile regionale pentru dezvoltare ● inițierea unor largi negocieri internaționale în vederea rezolvării numeroaselor probleme existente în aria monetar-financiară. În acest context au fost subliniate și limitele rolului capitalului privat în sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, precizîndu-se că posibilitatea absorbirii unor fluxuri private importante, fără apariția unor serioase dificultăți de control, depinde în mod esențial de o lărgire substanțială a fluxurilor publice ; cele două fluxuri nu se pot substitui unul celuilalt, ci trebuie să se sprijine reciproc.

În condițiile actuale, de deteriorare a climatului în care evoluează țările în curs de dezvoltare, de agravare a situației lor economice, s-a apreciat că este necesară o mai mare coeziune între țările lumii a treia pentru ca lupta lor pentru o nouă ordine și inițierea de negocieri globale în acest scop să dea rezultate. Pași concreți în această direcție ar trebui înfăptuiți cît mai repede și, în primul rînd, ar fi necesar ca țările în curs de dezvoltare dispunînd de surplusuri de capital să recicleze aceste resurse în înseși țările lumii a treia. Ar fi deosebit de util pentru țările în curs de dezvoltare dacă surplusurile financiare ale țărilor O.P.E.C., ar fi canalizate spre instituțiile financiare care acordă asistență directă țărilor lipsite de resurse și le sprijină dezvoltarea. Aceste țări ar trebui, la rîndul lor, să considere aceste transferuri de capital ca un catalizator în procesul sporirii resurselor interne și al mobilizării lor în scopul dezvoltării.

Un alt domeniu de maximă importanță și urgență, în care de asemenea situația țărilor în curs de dezvoltare s-a deteriorat grav în ultimii ani, îl reprezintă **energia.** Și în această problemă au fost făcute o serie de sugestii în vederea remedierii situației.

— S-a apreciat că au devenit stringent necesare eforturi concrete pentru utilizarea cît mai eficientă a petrolului atît în țările dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare, deși, în mod evident, ele sînt cu atît mai necesare în cazul primei categorii de țări care consumă și cele mai mari cantități de petrol.

— Țările în curs de dezvoltare ar trebui să elaboreze și să adopte strategii de dezvoltare adecvate, în loc să caute să copieze modelele oferite de țările capitaliste avansate din punct de vedere industrial. Cu alte cuvinte ar trebui să se bazeze în mai mare măsură pe surse indigene de energie și să încerce să recurgă la un proces de dezvoltare mai puțin energo-intensiv, fără ca aceasta să le afecteze productivitatea și competitivitatea.

— Pentru reducerea dependenței față de petrol trebuie făcute eforturi viguroase în vederea trecerii la exploatarea comercială a resurselor regenerabile de energie — hidro și solară. Aceste eforturi, mai ales în țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, ar trebui sprijinite printr-un transfer de resurse financiare din țările dezvoltate și din surplusurile de capital ale țărilor producătoare de petrol după cum, în același scop, ar fi necesară și o mai strînsă cooperare internațională și regională. Concomitent ar trebui continuate eforturile pentru transferul de tehnologii capabile să exploateze în condiții economicoase resursele existente.

— Rezolvarea internațională a problemei energiei trebuie văzută într-o strînsă legătură cu rezolvarea altor probleme cum sînt materiile prime, comerțul mondial, problema financiar-monetară. O atenție deosebită ar trebui acordată restructurărilor pieței mondiale în vederea adoptării de măsuri pe termen scurt, mediu și lung, care să asigure raporturi echitabile între prețurile bunurilor și serviciilor care formează obiectul fluxurilor comerciale reciproce între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. S-a considerat că în acest domeniu trecerea de la stadiul declarațiilor de intenții la acțiuni concrete depinde exclusiv de voința politică pe care o manifestă țările dezvoltate.

Subdezvoltarea, s-a apreciat în cadrul lucrărilor seminarului, nu poate fi înlăturată în afara industrializării, mai ales în cazul țărilor cu un venit național scăzut. Acest proces solicită fluxuri financiare și tehnologice atît de importante încît sînt de natură să ajute țărilor dezvoltate să-și utilizeze integral capacitățile industriale existente și chiar să dezvolte noi capacități de producție. Aceasta demonstrează, o dată mai mult, accentuată interdependență existentă între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate.

Pentru țările lumii a treia de o mare acuitate este **problema alimentară.** Cu 800 milioane de oameni trăind în stare de sărăcie absolută și cu o populație în creștere, mari zone ale globului sînt amenințate de foamete dacă producția agricolă continuă să rămînă în urmă. Tocmai de aceea, problema alimentației este considerată de către întreaga comunitate mondială ca cea mai înaltă prioritate. Apreciind, în acest context, voința exprimată la reuniunea de la Cancun în octombrie 1981 de a se acorda ajutor țărilor în curs de dezvoltare pentru sporirea producției lor de alimente, participanții la seminar au considerat că sînt necesari pași concreți, cît mai urgenți, în următoarele direcții : ● acordarea unui sprijin substanțial sporit pentru dezvoltarea agriculturii în țările lumii a treia și extinderea cooperării în vederea asigurării accesului acestora la tehnologii adecvate ● asistență sporită din partea organismelor specializate pentru modernizarea agriculturii și a ramurilor conexe ● asigurarea unor venituri stabile țărilor în curs de dezvoltare din exporturile lor de produse agricole și, în acest scop, reducerea progresivă, pînă la eliminare, a măsurilor restrictive impuse în calea acestor exporturi de țările dezvoltate ● continuarea viguroasă a negocierilor pentru încheierea unor acorduri internaționale pe produse ● constituirea fără întîrziere a unei rezerve internaționale de cereale care să asigure securitatea alimentației mondiale.

În sfîrșit, o altă categorie de probleme care a polarizat discuțiile în cadrul seminarului s-a referit la **comerțul internațional.** A fost regretată absența unei inițiative coordonate Nord-Sud în vederea stabilizării piețelor diferitelor mărfuri și mai ales lipsa de progrese în constituirea unor fonduri pentru stabilizarea prețurilor, reiterîndu-se cerința ca națiunile industrializate să ia măsuri corespunzătoare în acest sens. În legătură cu rolul companiilor transnaționale, a fost evidențiată forța de care dispun și prin care pot să influențeze comerțul, industrializarea, activitatea bancară și de servicii etc. și chiar stabilitatea politică a țărilor în curs de dezvoltare. De aceea s-a considerat necesară o rapidă acțiune internațională pentru îngrădirea utilizării nocive a acestei forțe și s-a apreciat că în nici un caz companiilor transnaționale nu trebuie să li se permită să exercite un rol decisiv în procesul dezvoltării.

Lumea anilor '80 și în perspectivă, s-a arătat în concluziile seminarului, va fi diferită de imaginea cu care ne-am obișnuit. Piețele unora dintre țările în curs de dezvoltare vor cunoaște cea mai rapidă creștere ceea ce va permite o însemnată sporire a comerțului între ele. În aceste condiții, țările lumii a treia vor trebui să valorifice cît mai complet potențialul oferit de relațiile comerciale Sud-Sud. Desigur că asemenea schimbări, modificarea fluxurilor comerciale tradiționale, nu se pot realiza cu ușurință. Ele presupun eforturi conjugate din partea celor interesați, un sprijin mai substanțial din partea comunității internaționale și un suport instituțional adecvat. Dar, odată inițiate, aceste schimbări vor putea constitui în condițiile unor relații mai echitabile între state, ale unei noi ordini economice internaționale premisele pentru fructificarea superioară a eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare și în scopul progresului.

Nicoară IONESCU

Evoluții în comerțul cu produse din metal

RITMUL de creștere a exporturilor de produse din metal ale țărilor nesocialiste a devansat în ultimele două decenii pe cel al producției industriei lor metalurgice, ele fiind — în medie pe perioada 1960—1979 — de 6,8% și, respectiv, de 3,9%. Ca urmare, și ponderea produselor din metal care intră în circuitul comerțului exterior a sporit, în același interval, de la circa 14% la 23%.

Cea mai amplă creștere a exportului de produse din metal a cunoscut — după cum se vede din tabelul de mai jos — Japonia (care a avansat pe primul loc între țările capitaliste), urmată de Italia și R.F.G., în condițiile scăderii sensibile a ponderii deținute de Belgia, Luxemburg, Franța, Anglia și S.U.A. în volumul total al exporturilor de asemenea articole din țările nesocialiste. Pe ansamblu, volumul acestor exporturi s-a mărit de la 32,4 milioane tone în 1960 la 113,4 milioane tone în 1979, cu o cădere pînă aproape de 92 milioane tone la mijlocul deceniului trecut. Totodată, au avut loc modificări în structura exportului menționat, constînd îndeosebi în scăderea ponderii laminatelor și în creșterea celei a țevilor și conductelor din oțel, a diferitelor semifabricate, care valorifică superior metalul și energia consumată.

Principalii exportatori de produse din metal

Țara	în milioane tone			în % din exportul total al țărilor nesocialiste		
	1960	1970	1979	1960	1970	1979
Japonia	2,2	17,6	30,7	6,7	24,8	27,1
R.F.G.	5,5	17,0	19,3	17,0	16,9	17,0
Belgia-Luxemburg	7,6	12,5	14,3	23,5	17,6	12,6
Franța	5,5	7,4	10,5	17,0	10,4	9,2
Italia	1,1	1,8	6,9	3,4	2,5	6,1
Olanda	1,2	3,1	5,0	3,7	5,5	4,4
Anglia	3,1	4,2	4,5	9,6	5,9	4,0
S.U.A.	2,7	6,4	2,7	8,3	9,0	2,4

Sursa: V.N.I.K.I., Buletin de informare comercială externă, nr. 7/1981.

Optimizarea muncii cadrelor tehnico-administrative

REFERINDU-SE la experiența pozitivă realizată în diferite ramuri industriale din Uniunea Sovietică în privința elaborării și aplicării sistemelor complexe de ridicare a eficienței producției și a calității muncii, revista **Ekonomiceskaia gazeta** precizează că sistemele respective vizează înainte de toate, activitatea cadrelor tehnico-inginerești și administrative: conducători de uniuni și întreprinderi industriale, șefi de ateliere, secții, sectoare sau birouri, funcționari de toate gradele. Însuși conținutul noțiunilor de „muncă inginerească" sau „activitate de conducere" capătă un caracter mai concret, o delimitare mai precisă; în cadrul sistemelor complexe se elaborează și se promovează modalități de apreciere a calității muncii personalului tehnico-administrativ, se întreprind încercări de exprimare cantitativă a acesteia.

Între altele, pe baza sistemelor complexe de ridicare a productivității muncii se perfecționează planificarea în interiorul uzinei (datorită lărgirii cercului cadrelor tehnico-inginerești atrase în pregătirea planurilor la nivelul atelierelor, a indicatorilor economici supuși normării); lucrătorii serviciilor de aprovizionare sînt stimulați să-și aducă contribuția la determinarea consumului rațional de materiale și energie, a normativelor de consum, la lichidarea stocurilor supranormative; se obține o sporire a ritmicității producției, îndeosebi în întreprinderile care fabrică un sortiment vast de produse și piese de schimb cu multiple tipodimensiuni; se întărește răspunderea personală pentru deciziile adoptate și aplicarea lor, se îmbunătățește climatul de lucru în întregul colectiv etc.

Ca atare, optimizarea muncii inginerești și de conducere constituie o importantă rezervă pentru trecerea la metodele intensive de gospodărire.

Iugoslavia: proiectul Vardar

ÎN IUGOSLAVIA a fost elaborat studiul privitor la amenajarea, în colaborare cu Grecia și cu participarea financiară și tehnică a P.N.U.D., a rîului Vardar. El face parte dintr-un proiect mai amplu — edificarea căii navigabile Dunăre—Marea Egee, folosindu-se cursurile rîurilor Morava (afluent al Dunării) și Vardar.

Proiectul aflat în studiu este mult mai complex, prevăzînd realizarea unui sistem de irigații, producția de energie electrică, protejarea de inundații a unor întinse suprafețe cultivate, asigurarea necesităților de apă ale industriei și localităților urbane ș.a. În acest scop se preconizează construirea mai multor baraje și lacuri de acumulare pe Vardar și afluenții săi, cu un volum total de două miliarde mc de apă, ceea ce ar permite, între altele, irigarea a circa 360 mii ha de terenuri agricole. Se estimează că realizarea întregului proiect (în special construirea unui canal de legătură între rîurile Morava și Vardar și amenajarea cursului acestora pe o lungime totală de 800 km) va necesita două-trei decenii și un important volum de investiții, dar va deschide o nouă cale navigabilă între Nordul și Sudul Europei, cu circa 2 000 km mai scurtă decît ruta maritimă tradițională prin strîmtoarea Gibraltar și Marea Mediterană.

Utilizări ale deșeurilor de lemn

O ANCHETĂ efectuată în S.U.A. în rîndul a circa 120 de firme din industria de prelucrare a lemnului a relevat că, deși sub impulsul crizei energetice a sporit gradul de valorificare a deșeurilor de lemn care rezultă din procesele de producție specifice ramurii, mai există ample rezerve nevalorificate în acest domeniu.

Astfel, după cum rezultă din răspunsurile primite (sintetizate — sub formă de ponderi procentuale — în tabel), aproape 30% din cantitatea totală de deșeuri sînt încă pur și simplu aruncate, iar 34% sînt folosite drept combustibil de întreprinderile respective sau de alți utilizatori; restul deșeurilor capătă o destinație mai mult sau mai puțin productivă (a se compara valorificarea lor ca materie primă pentru fabricarea de plăci sau de celuloză, cu cea din agricultură, unde rumegușul este folosit îndeosebi ca așternut pentru vite). Pe de altă parte, aproximativ o cincime din firmele anchetate folosesc instalații pentru prelucrarea și condiționarea deșeurilor de lemn, în vederea îmbunătățirii proprietăților lor ca materie primă și a realizării unor venituri suplimentare prin vînzare către alți beneficiari.

Profilul întreprinderii	Total deșeuri în mii tone (umiditate 100%)	Utilizarea (în % din total)					
		deșeuri nefolosite	folosite drept combustibil	alte utilizări decît combustibil			
				producția de plăci	producția de hîrtie	în agricultură	alte destinații
Fabrici de cherestea	368,4	37	22	11	19	7	4
Fabrici de hîrtie și plăci	153,2	38	55	—	7	—	—
Ateliere de tîmplărie	136,3	2	36	34	—	28	—
Alte întreprinderi	62,1	37	39	—	—	24	—
Total	770,0	29	34	13	10	12	2

Sursa: „Forest Production Journal", nr. 3/1981.

GLOSAR

Hîrtii de valoare

HÎRTII DE VALOARE este termenul generic pentru inscrisuri — de regulă transmisibile — care atestă că posesorul lor este titularul unui drept reprezentînd o valoare determinată. Cu acelaşi înţeles pot fi utilizaţi termenii : titluri de valoare, valori mobiliare. In sfera de cuprindere a hîrtiilor de valoare intră o diversitate de înscrisuri ce se deosebesc prin natura juridică a dreptului consemnat, prin forma concretă în care se materializează, prin modul de transmitere între posesori.

În sens restrîns, prin hîrtii de valoare se înţeleg acţiunile şi obligaţiunile.

Acţiunile reprezintă titluri care atestă deţinerea unei părţi din capitalul unei societăţi, ceea ce îi conferă posesorului calitatea de asociat şi îi dă dreptul să participe la rezultatele financiare ale societăţii în cauză. Aceasta este forma cea mai uzitată pentru constituirea şi majorarea capitalului unei persoane juridice în ţările cu economie de piaţă.

Obligaţiunile sînt titluri de credit reprezentînd o creanţă născută dintr-un împrumut pe termen lung consimţit unei persoane juridice emitente a acestor inscrisuri. Deţinătorul posedă o creanţă de o anumită sumă, pe o durată stabilită şi remunerată printr-o dobîndă determinată, fără a fi legat de rezultatele financiare ale debitorului. Există însă şi categorii speciale de astfel de titluri ca, de exemplu, obligaţiuni participante — legate de beneficiile emitentului — sau obligaţiuni convertibile în acţiuni ale acestuia.

Trebuie subliniată importanţa pe care o prezintă obligaţiunile ca sursă de fonduri pe plan internaţional. Este cunoscut că guverne, organisme internaţionale (ca Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare şi bănci regionale), societăţi industriale şi comerciale, bănci şi instituţii financiare apelează în prezent pe o scară largă la acest mijloc de finanţare. Suma totală a obligaţiunilor în circulaţie pe principalele pieţe de capital este apreciată la 2 800 miliarde dolari.

Termenul de hîrtii de valoare este folosit uneori şi într-un sens mai larg, incluzîndu-se efectele de comerţ şi diferite alte titluri de credit.

Din punct de vedere al formei în care se materializează hîrtiile de valoare, acestea pot fi :

— **Titluri la purtător**, care incorporează în ele însele valoarea prevăzută şi a căror simplă posesiune valorează titlul. Aceasta este forma cea mai larg răspîndită, oferind avantajul transmiterii şi mobilizării directe, necondiţionate.

— **Titluri nominale**, care conferă drepturi numai persoanei pe numele căreia sînt înscrise în evidenţe speciale, putînd fi transmise doar dacă sînt întrunite anumite condiţii şi se îndeplinesc o serie de formalităţi.

Modul de circulaţie a hîrtiilor de valoare prezintă de asemenea diferenţieri, acestea putînd fi manipulate direct de deţinător sau putînd fi constituite în depozit la firme specializate, care le administrează în fapt, conform dispoziţiei titularului. Negocierea acestor înscrisuri se face în general în cadrul burselor de valori.

Radu NEGREA

Economisirea energiei

Coriolan Mândiţă, Aiud — Grupul de experţi format la iniţiativa Comisiei Pieţei comune şi condus de profesorul francez Jean Saint-Geours (acelaşi care în 1979 a elaborat studiul „Creşterea economică şi economisirea energiei") şi-a prezentat de curînd concluziile într-un nou studiu intitulat „Investiţiile şi utilizarea forţei de muncă într-o societate eficientă din punct de vedere energetic". Pornind de la faptul că aproape jumătate din energie este utilizată pe ansamblul Pieţei comune în sectorul rezidenţial şi terţiar, autorii consacră acestora un spaţiu însemnat. Ei relevă că principalele căi de economisire a energiei sînt — în sectoarele menţionate — mai buna izolare a clădirilor (atît a celor vechi cît şi a celor noi) şi introducerea unor sisteme mai perfecţionate de încălzire. O importantă sursă de economisire o reprezintă şi termoficarea urbană, mai ales cînd energia respectivă este de origine nucleară sau este obţinută pe bază de cărbune. Creşterea continuă a preţului la petrol a sporit atractivitatea şi a altor surse, precum energia solară pentru încălzirea apei, a lemnului de foc etc.

O altă concluzie a studiului este că economisirea energiei are un impact extrem de pozitiv asupra utilizării forţei de muncă : în Franţa şi Italia ea a condus la crearea între 40 000 şi 80 000 de locuri de muncă.

Principalul obstacol în calea valorificării posibilităţilor existente de economisire, se relevă în studiu, o reprezintă insuficienţa veniturilor sau ezitarea multor locatari, mai ales cînd sînt chiriaşi, de a efectua o investiţie care nu se amortizează imediat, ci numai după un număr — uneori destul de mare — de ani. Interesul pentru acest gen de investiţii ar urma să sporească totuşi, deoarece costul energiei va manifesta şi în viitor o tendinţă ascendentă.

Rezerve alimentare

Ionela Toţoroanţă, Giurgiu — 1) Rezerva alimentară internaţională de urgenţă, de 500 000 tone de cereale, a cărei creare a fost hotărîtă de Adunarea Generală a O.N.U. în 1975 va ajunge în acest an la nivelul prevăzut, pentru prima dată de la adoptarea acestei decizii în plenul organizaţiei mondiale, datorită unor contribuţii sporite din partea Pieţei comune şi a Fondului special al Organizaţiei ţărilor exportatoare de petrol. Este vorba, totuşi, de un volum extrem de modest, preciza recent directorul general al F.A.O., Edouard Saouma, subliniind în acelaşi timp că cheia soluţionării durabile a problemei alimentare o reprezintă sporirea producţiei agricole a ţărilor în curs de dezvoltare, paralel cu sporirea puterii lor de cumpărare, care să le permită să importe hrană mai multă şi mai bună.

„Cursa înarmărilor ar trebui transformată într-o strădanie colectivă pentru asigurarea securităţii alimentare mondiale", sublinia Edouard Saouma, relevînd în context „iraţionalitatea evidentă pe care o reprezintă accentuarea capacităţii de a suprauciде pe subnutriţi", cheltuind în acest scop 1 milion de dolari pe minut. 2) Pe zone geografice cea mai ridicată proporţie a subnutriţilor în totalul populaţiei se înregistrează — aşa cum se observă de altfel în graficul alăturat — în Extremul Orient.

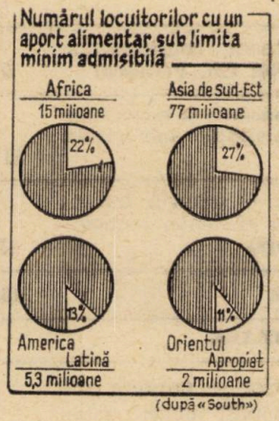

(după «South»)

IMPORTANT
PENTRU CANDIDAŢII LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

Începînd cu Nr. 1/1982, „Revista economică" reia publicarea consultaţiilor în sprijinul candidaţilor la concursul de admitere în învăţămîntul economic superior. Consultaţiile vor fi elaborate de cadre didactice de specialitate din învăţămîntul liceal şi superior, sub egida Direcţiei predării ştiinţelor sociale din Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului.

În dorinţa de a spori eficienţa acestor consultaţii, ele vor fi elaborate într-o FORMULĂ NOUĂ, aprofundînd aspecte mai dificile din programa aprobată de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului pentru concursul de admitere 1982 în învăţămîntul economic superior.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 18 decembrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea costurilor de producție, un imperativ al creșterii eficienței **(Gh. Șică)** 1

— Perfecționarea activității de întreținere și reparare a utilajelor **(I. Mihai)** 3

— Noi măsuri pentru stimularea producătorilor și creșterea rentabilității în agricultură **(Alexandru Ciora)** 5

— Structuri de producție adecvate autoaprovizionării zonelor necooperativizate **(N. Brașoveanu)** 7

— Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— Dezbatere „R.E." Concepte și modalități de organizare a activității industriale (V) 11

— Consumul energetic — criteriu fundamental în evaluarea eficienței tehnologiilor **(Cezar Mereuță)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ORGANIZARE

— Poliservirea utilajelor — creștere accelerată a productivității muncii, folosire intensivă a capacităților de producție **(Eugen Kerekeș, Dumitru Purdea)** 16

— Rezultate la Întreprinderea de piese auto Sibiu. O economie relativă de 353 de muncitori **(Constantin Ilie)** 18

TEORII-IDEI

— Dezarmarea și pacea — condiții ale apărării valorilor supreme ale omenirii **(Gh. Badrus)** 19

— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (IV) (dezbatere) 22

— Școli ● curente ● economiști. Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi (IV) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Argumente împotriva ratelor înalte ale dobînzilor **(Bogdan Baltazar)** 26

— Tendințe-conjuncturi 27

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Cerințe ale dezvoltării în anii '80 **(Nicoară Ionescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

IN THIS ISSUE

— Trends in the development of the mechanical engineering industry (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— Energy consumption — a fundamental criterium in evaluating technology efficiency **(Cezar Mereuță)** 13

— Disarmament and peace, conditions to protect the supreme values of the mankind **(Gh. Badrus)** 19

— Some ways to know the natural resources through archives searching (IV) **(debate)** 22

— Scools ● trend ● economists. Neoclassical concepts on the theory of the interest rate and ist factors (IV) **(Silviu Cerna)** 24

— Arguments against the high interest rates **(Bogdan Baltazar)** 26

— Development challenges in the '80s **(Nicoară Ionescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Orientations dans le développement de l'industrie mécanique (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— La consommation d'énergie — critère fondamental dans l'évalution de l'efficience des technologies **(Cezar Mereuță)** 13

— Le désarmement et la paix, condition de la défense des valeurs suprèmes de l'humanité **(Gh. Badrus)** 19

— Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives (IV) (débat) 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Conceptions néoclassiques concernant l'intérêt et ses facteurs (IV) **(Silviu Cerna)** 24

— Arguments contre les taux élevés d'intérêt **(Bogdan Baltazar)** 26

— Exigences du développement dans les années '80 **(Nicoară Ionescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Направления в развитии машиностроительной промышленности (II) **(Барбу Г. Петреску)** 9

— Расход энергии — основной критерий для оценки эффективности технологий **(Чезар Мереуца)** 13

— Разоружение и мир, условия для защиты высших ценностей человечества **(Г. Бадрус)** 19

— Восможности познания природных ресурсов путем исследования архивов (IV) **(В порядке обсуждения)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Неоклассические концепции относительно процента и его факторов (IV) **(Сильвиу Черна)** .. 24

— Аргументы против высокой нормы процента **(Богдан Балтазар)** 26

— Требования развития в 80-х годах **(Никоарэ Ионеску)** 28

Abonîndu-vă din timp la „Revista economică" pentru anul 1982, vă asigurați continuitatea în primirea publicației noastre. Prețul unui abonament este de :

- **anual : 260 lei**
- **pe șase luni : 130 lei**
- **pe trei luni : 65 lei**

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, Sector 1 – Cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

LUNA CADOURILOR

- *SUGESTII DE DARURI ÍN VITRINE*
- *SUGESTII DE DARURI ÍN MAGAZINE*
- *INTRATI SI ALEGETI!*

Magazinele comerţului de stat vă stau la dispoziţie cu o mare diversitate de mărfuri care, în funcţie de preferinţe, pot deveni cadouri frumoase, utile pentru cei dragi.

LUNA DECEMBRIE = LUNA CADOURILOR,
LUNA BUCURIILOR PENTRU CEI DRAGI!

LUNA CADOURILOR

1982 FEB 6

RECOM

În curînd va începe un nou an calendaristic !

Să ne pregătim din timp cu daruri pentru cei ce ne sînt dragi !

Peste 50 de magazine aparținînd întreprinderilor DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI vă oferă o varietate de articole de textile-încălțăminte : moderne, elegante, practice, pentru orice vîrstă.

- paltoane din stofă de lînă, în croieli și execuții deosebite ;
- înlocuitori de paltoane, articole ideale pentru ținuta cotidiană ;
- tricotaje realizate din amestecuri de fibre (p.n.a. cu vîscoză ; p.n.a. flaușat ; poliester cu acetat sau în etc.) ca de exemplu : pulovere, jachete, cămăși cu mînecă lungă, rochii, compleuri etc.
- pălării cu bor gen „tocă", într-o diversă gamă de culori ;
- berete pentru femei, șepci, căciuli cu clape pentru bărbați, căciuliță din blană artificială pentru copii ;
- articole de încălțăminte : cizme și ghete cu fețe din înlocuitori de piele naturală sau din piele naturală în combinație cu înlocuitori ; cu căptușeli călduroase din blană artificială sau tricot.
- ghete bărbătești din piele naturală cu talpă din poliuretan, flexibile, ușoare, comode, practice pentru vremea umedă.

În LUNA CADOURILOR (1—31 decembrie) procurați daruri din magazinele :

- BUCUR-OBOR, șos. Colentina nr. 2 ;
- MODERN, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 8 ;
- MODA ZILEI, Calea Victoriei nr. 33 ;
- SPLENDID, Calea Victoriei nr. 25 ;
- FAVORIT, str. Drumul Taberei ;
- GALERIA MODEI, șos. Pantelimon ;
- ELEGANT, bd. N. Bălcescu nr. 17 ;
- DIANA, bd. G-ral Magheru nr. 35 ;
- ARTA LUX, Calea Victoriei nr. 87 ;
- ALPIN, bd. N. Bălcescu nr. 24 ;
- CABANA, bd. 1848 nr. 3 ;
- SOMEȘANA, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 7 ;
- LÎNA DE AUR, Calea Victoriei nr. 31 ;
- OPTIM, Calea Dorobanți bl. 9 ;
- RUXANDRA, Calea Victoriei nr. 114 ;
- JUPITER, Calea Victoriei nr. 23 ;
- SATURN, str. Lipscani nr. 45 și multe alte unități specializate ale întreprinderilor comerciale aparținînd DIRECȚIEI GENERALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Numărul 52 ● Vineri 25 decembrie 1981

ZIUA RECOLTEI
NU BOMBEI CU NEUTRONI
DEZARMARE - PACE !
STIMA NOASTRĂ ȘI MÎNDRIA CEAUȘESCU ROMÂNIA !
NU RACHETE IN EUROPA !
CEAUSESCU - P.C.R
CEAUȘESCU-MUNCITORII!
Trăiască PRIETENIA ȘI COLABORAREA DINTRE TOATE POPOARELE LUMII !
CEAUSESCU - P.C.R.
CEAUSESCU - DREPTUL LA VIAȚĂ LA EXISTENȚĂ LIBERĂ ȘI DEMNĂ !

D 646

Dosar R. E.

INDUSTRIA TURISMULUI – o activitate intensivă, eficientă

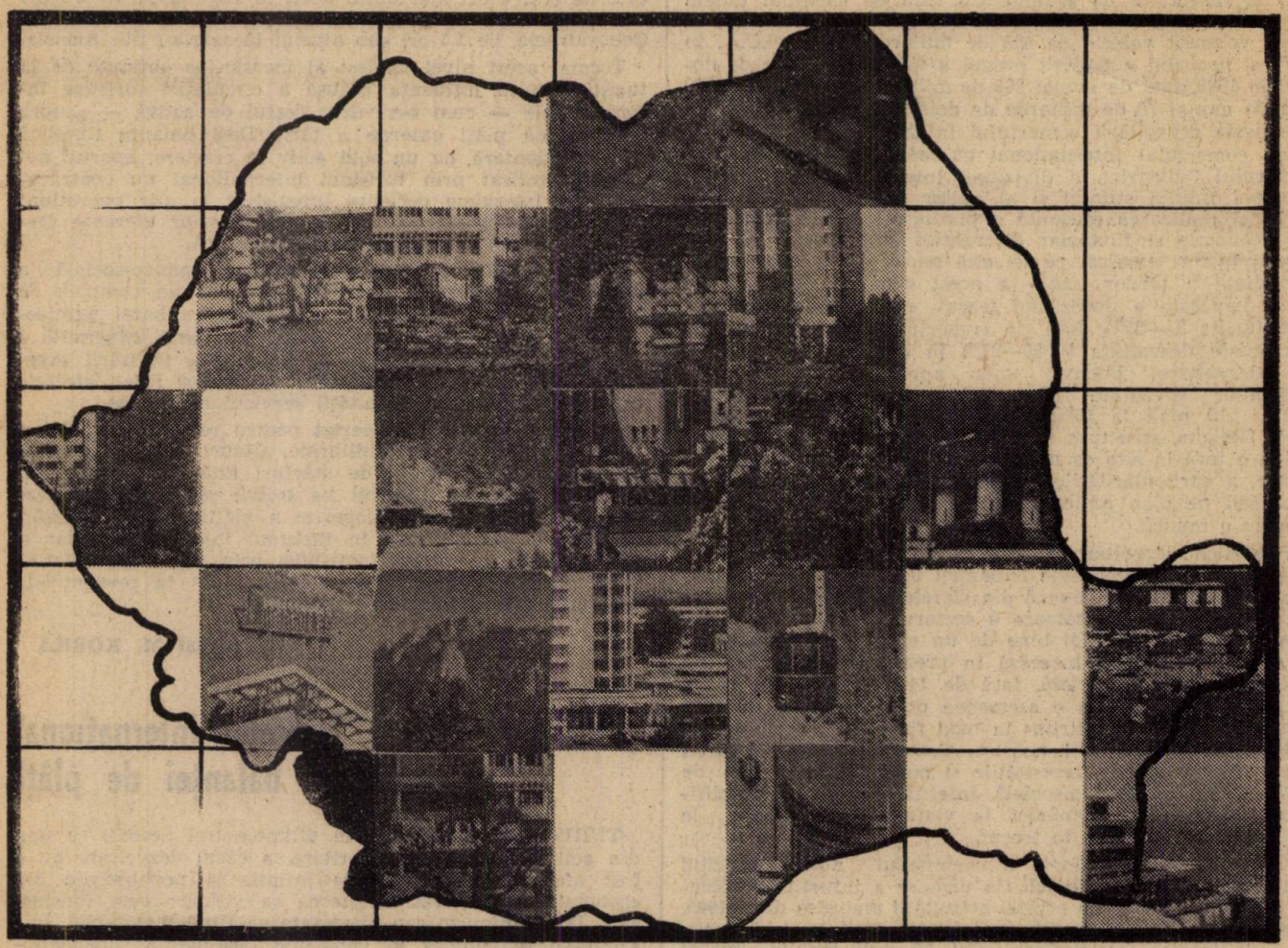

Din cuprins : Comerțul invizibil ca indicator al dezvoltării ● Turismul internațional și echilibrul balanței de plăți ● Eficiența investițiilor ; oportunitatea autodotării și execuției în regie proprie ● Integrarea în dezvoltarea regională în zonele de munte, pe Litoral, în Deltă ● Turismul și creșterea economică ● Mijloc de păstrare și valorificare a patrimoniului cultural național.

Supliment la nr. 52 1981 Revista ECONOMICA

Comerțul invizibil ca indicator al dezvoltării

Accentuarea caracterului industrial al economiei naționale, implică schimbări structurale nu numai la nivelul producției, ci și în consumul social, în repartizarea bugetului de consum al populației. Noile articole de cheltuieli, între care se situează și cele pentru obținerea unor valori nemateriale de întrebuințare dobîndesc o pondere tot mai însemnată. Creșterea mai accentuată a nevoilor nemateriale a determinat dezvoltarea sectorului terțiar, accentuarea contribuției sale la sporirea productivității muncii sociale, la satisfacerea într-o măsură tot mai mare a necesităților omului, la ridicarea nivelului său de trai.

În paralel, între economiile naționale s-a profilat un schimb tot mai susținut de „produse" ale sectorului terțiar, numit comerț invizibil datorită caracterului nematerial al obiectului de schimb. Cu titlu de exemplu putem arăta că numai comerțul invizibil al țărilor nesocialiste* a atins volumul valoric de 655 de miliarde dolari S.U.A. în 1977 și probabil a depășit pragul a 900 de miliarde de dolari în 1980, față de numai 208 de miliarde de dolari în 1970 sau de numai 76 de miliarde de dolari în anul 1960. Între premisele dezvoltării comerțului invizibil se numără creșterea comerțului internațional cu mărfuri, adîncirea caracterului industrial al diviziunii internaționale a muncii, sporirea rolului științei și al noilor tehnologii în organizarea și realizarea eficientă a producției sociale, potențialul economic și financiar diferențiat al țărilor lumii etc. Acești factori explică, pe de altă parte și participarea diferențiată a țărilor lumii la acest gen de comerț. În a doua jumătate a deceniului trecut, operațiunile invizibile constituiau 34—35% față de comerțul exterior al țărilor capitaliste dezvoltate și 29—31% în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Potrivit unor aprecieri, volumul operațiunilor invizibile ale țărilor socialiste ar reprezenta 10 pînă la 15% față de comerțul lor exterior. Desigur, structura schimburilor invizibile diferă mult de la o țară la alta ca urmare a specificului dezvoltării istorice, a particularităților naționale ale consumului, a specializării pe plan național și în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Puternica dezvoltare a forțelor de producție din țara noastră a creat premisele eliberării unei părți tot mai importante a forței de muncă din sferele producției materiale și creșterea corespunzătoare a sectorului terțiar în totalul populației ocupate. Mai bine de un sfert din întreaga forță de muncă activă lucrează în prezent în alte activități decît producția materială, față de 11,5 în 1950 sau 17,7% în 1965. Un sector cu o asemenea pondere în cadrul economiei naționale a pătruns în mod firesc și în schimburile internaționale ale țării noastre. Comerțul nostru invizibil este generat atît de necesitățile și posibilitățile create de dezvoltarea economico-socială internă, cît și de amplificarea participării României la viața internațională la proporții necunoscute în trecut.

O componentă distinctă a comerțului nostru invizibil este **turismul internațional.** Ca urmare a investițiilor făcute în baza materială a acestei activități mai ales după 1965, România s-a putut manifesta tot mai mult ca țară turistică de interes internațional. Cei 6.7 milioane de turiști care ne-au vizitat țara în 1980 reprezintă o creștere cu 81.5% față de 1975, densitatea circulației turistice internaționale în țara noastră ajungînd la 30 de turiști/100 de locuitori. În această perioadă volumul încasărilor din turismul internațional a sporit, la rîndul său, cu 57.8%. Interesul de care se bucură oferta turistică românească pe piața internațională poate fi sintetizat în coeficientul de elasticitate al sosirilor de turiști în România față de cererea mondială care calculat pentru cincinalul trecut a înregistrat valoarea de 1,36. În ultimii 15 ani numărul turiștilor străini care ne-au vizitat țara a crescut de 9,97 ori, ponderea țării noastre în totalul circulației turistice internaționale sporind de la 0.6% în 1965, la 1.7% în 1975 și la cca. 2,4% în 1980. Trebuie subliniat faptul că aceste date cuprind și turismul de tranzit, precum și traficul de frontieră cu țările vecine (sosirile din cele patru țări vecine reprezintă aproximativ 50-55% din totalul turiștilor înregistrați în cincinalul trecut), aceasta contribuind la reducerea suplimentară a duratei medii de sejur și, implicit, la scăderea încasării medii/un turist. Dacă ne referim numai la perioada 1976-1980, încasările medii/un turist s-au dublat pe plan mondial, iar la noi ele s-au redus cu cca. 13%. Dealtfel, România se caracterizează printr-o ofertă turistică internațională foarte ieftină, ceea ce reiese din faptul că ponderea țării noastre în totalul mondial al încasărilor realizate pe seama acestei activități s-a situat în ultimii 15 ani în jurul mediei de 0,4%, cu mult sub nivelul ponderii deținute ca circulație fizică. În anul 1978, de exemplu, țara noastră realiza în medie 12,2 $/locuitor încasări din turismul internațional, ceea ce este de cca. 4 ori mai puțin decît în Iugoslavia, de 3,2 ori mai puțin decît în Ungaria, de 1,9 ori, mai puțin decît în Cehoslovacia, de 1,5 ori sub nivelul încasărilor din Austria.

Tocmai acest nivel modest al încasărilor obținute de la turiști explică influența redusă a circulației turistice internaționale — cum s-a văzut destul de activă — asupra balanței de plăți externe a țării. Deși balanța turistică este excedentară, cu un sold activ în creștere, aportul net valutar realizat prin turismul internațional nu contracarează în întregime deficitul înregistrat la alte operațiuni invizibile, incluzînd aici și plata dobînzilor aferente creditelor externe contractate de țara noastră.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 prevede un complex de măsuri prin care se asigură atît creșterea bazei tehnico-materiale a întregului sector terțiar, ca parte integrantă a economiei naționale, cît și îmbunătățirea utilizării acestela, creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe afectate acestui sector, sporirea calității serviciilor prestate.

În cadrul efortului concertat pentru realizarea unei balanțe de plăți externe echilibrate, alături de creșterea mai accentuată a exportului de mărfuri față de evoluția importului, comerțul invizibil va trebui să se caracterizeze printr-o tot mai bună acoperire a plăților prin încasări obținute în primul rînd în turismul internațional, dar și din celelalte operațiuni invizibile, prin reducerea relativă și absolută a pasivelor înregistrate pînă în prezent la prestările internaționale de servicii.

dr. **Mihai M. KORKA**

* Date calculate de autor pe baza publicațiilor O.N.U.

Turismul internațional și echilibrul balanței de plăți

TURISMUL s-a afirmat în ultimele trei decenii ca una din activitățile umane prioritare, a cărui dezvoltare nu a fost afectată prea mult de inflație și perturbările din economia occidentală. Creșterea sa viitoare este considerată, fără optimism sau exagerare ca fiind inevitabilă, ireversibilă, bineînțeles în condițiile destinderii internaționale, condiție majoră a progresului său.

Forța dezvoltării sale o constituie, în primul rînd, dorința tot mai vie a oamenilor de a călători, pe plan național sau în traficul internațional, și pentru care ei sînt gata să sacrifice o parte din bugetul lor. După un studiu ECOSOC al ONU[1] numai 6% din persoanele intervievate ar fi dispuse să renunțe la călătorii, iar intenția de a-și reduce cheltuielile legate de confortul călătoriei numai 9%; în schimb 14% acceptă să reducă cheltuielile pentru mîncare, 16% pentru alte activități recreative, 27% cheltuielile cu autoturismul și 28% cheltuielile pentru îmbrăcăminte.

[1]) United Nations, Economic and Social Council. Documentul E/1979/99, 23 mai 1979, pag. 5

Dacă la dorința vie a oamenilor de a călători asociem creșterea numărului celor care beneficiază de concedii plătite — în prezent fiind în această situație peste 500 milioane salariați și familiile lor, în total 2 miliarde persoane — creșterea timpului liber, a veniturilor, ca și facilitățile oferite în forme tot mai variate pentru a stimula călătoriile, vedem în turism, din punct vedere economic, o activitate de amplă perspectivă, furnizoare de venituri substanțiale ce se pot realiza în condițiile unei înalte eficiențe.

Se estimează că în prezent se realizează anual din turismul pe glob (național și internațional) venituri tot atît de mari ca acelea care se irosesc tot mai îngrijorător pentru înarmare, adică peste 500 miliarde dolari S.U.A. După datele preliminare ale Organizației Mondiale a Turismului [2], în anul 1980 au călătorit în întreaga lume 1650 milioane turiști, din care 80% în turismul național. În același an, turismul internațional a înregistrat circa 300 milioane turiști (cu 6% mai mult ca în 1979), realizîndu-se un volum de încasări de 92 miliarde dolari S.U.A. (cu 16,5% mai mult ca în 1979). (În 1950 s-au înregistrat 25,3 milioane turiști și încasări de 2,1 miliarde dolari. După estimările noastre, numărul total al turiștilor în anul 2000 va fi de 3 500 milioane, din care minimum 25% în turismul internațional, cu un volum de încasări de circa 1500 miliarde dolari, din care peste 400 miliarde dolari din turismul internațional.

Turismul constituie o sursă importantă de devize nu numai pentru țările dezvoltate, dar și pentru o serie de țări în curs de dezvoltare. Într-adevăr, multe țări în curs de dezvoltare văd în turismul internațional sursa lor principală de valută și întreprind un ansamblu de măsuri menite să stimuleze dezvoltarea sa sistematică, de perspectivă, căci se știe că turismul necesită desfășurarea unei strategii pe termen lung și reclamă o preocupare constantă pentru perfecționarea lui [3]. Astfel, Pakistantul a elaborat un plan de dezvoltare turistică pentru perioada 1977—1983, Thailanda pe 1977—1981, Egiptul pe 1978—1982, Togo se găsește la al treilea plan de dezvoltare turistică, Turcia are o serie de planuri de dezvoltare turistică la nivel regional, local și metropolitan, Iordania a avut un plan pe 1976—1980 și a elaborat un alt plan cincinal etc. [4]

Încasările din turismul internațional reprezintă la nivelul anului 1980 aproximativ 5% din valoarea exportului mondial de mărfuri. Pentru multe țări în curs de dezvoltare acest procent este mult mai ridicat [5] după cum se vede din cîteva date privind anul 1979, prezentate în Tabelul nr. 1.

O comparație care se cuvine a fi subliniată, o constituie gradul de acoperire a deficitului balanței comerciale prin resursele valutare generate de turismul internațional. Iată cum a evoluat contribuția turismului la acoperirea deficitului balanței comerciale pentru o serie țări în curs de dezvoltare în dinamica deceniului '70 (vezi Tabelul nr. 2).

Datele Tabelului arată că încasările din turismul internațional contribuie, în cazul multor țări în curs de dezvoltare, la reducerea substanțială a deficitului balanței de plăți sau chiar la excedentele balanțelor de plăți datorate exclusiv turismului internațional. În același timp se constată că, în ciuda prețurilor exorbitante pe care țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol au fost obligate să le plătească, gradul de acoperire a deficitului comercial prin turism a crescut la mai mult de jumătate din țările menționate, tocmai datorită ritmului foarte ridicat de dezvoltare a turismului internațional. (În 1979, față de 1970, creșterea a fost de 25 ori în Iordania, de 9,2 ori în Tunisia, 8,5 ori în Grecia, de 7,2 ori în Cipru, de 5,7 ori în Turcia, de 5,3 ori în Thailanda etc.). Sumele în valută realizate de o serie din țările menționate sînt impresionante și, dacă le raportăm la numărul de locuitori și la produsul intern brut pe locuitor (vezi Tabelul nr. 3). Față de media încasărilor pe locuitor pe glob, din turismul internațional, de circa 21 dolari și ponderea medie a încasărilor din turism în produsul național brut de circa 1,4% la nivelul anului 1979, realizările țărilor menționate, cu excepția Turciei, apar remarcabile.

Toate aceste realizări se bazează pe investiții importante și pe un ansamblu de măsuri complexe, care au permis valorificarea potențialului turistic specific fiecărei țări.

Nici o țară nu ar fi investit și cheltuit sume importante cu turismul internațional dacă acesta nu s-ar fi dovedit o activitate eficientă, proba globală a eficienței sale ridicate constituind-o încasările importante obținute și noile eforturi alocate, incluse în diferite programe sau planuri de dezvoltare turistică viitoare.

Se înțelege că însemnătatea economică a turismului internațional nu se rezumă la încasările valutare, ci la toate rezultatele economice pozitive pe care le generează. Așa este, spre exemplu, cazul încasărilor valutare din transportul internațional, care nu se includ în încasările turistice sau crearea de noi locuri de muncă (se consideră că 1 pat creează 0,8-1,1 locuri de muncă în turism, pe lîngă

Tabelul nr. 1

În milioane dolari S.U.A.

	Încasări în 1979 din :		
	A Export	B Turism	B/A (%)
AMERICA			
Bahamas	183,7	552,1	300,0
Barbados (1978)	111,1	167,5	150,0
Columbia	4062,0	345,0	8,5
Mexic	9416,0	4060,8	43,1
Panama	334,1	232,2	70,0
Paraguay	384,4	69,4	18,1
Uruguay	686,1	137,2	20,0
AFRICA			
Egipt	2514,2	600,8	23,9
Kenya	1017,4	176,9	17,4
Maroc	1936,7	428,9	22,1
Seychelles	5,2	47,0	900,0
Tunisia	1510,3	602,1	40,0
ASIA			
Cipru	421,8	141,3	33,3
Iordania (1978)	296,6	340,2	114,6
Israel	4722	789,4	16,7
Malta	441,3	212,5	48,2
Turcia	2261,0	251,7	12,4
Yemen	2,1	27,4	1300,0
ASIA DE SUD-EST			
Nepal	103,2	45,5	44,0
Filipine	4600,8	237,7	5,2
Singapore	13342,5	625,3	2,6
Thailanda	5232,6	549,1	10,1
EUROPA			
Grecia	3931,6	11657,6	42,1
Portugalia	3594,3	938,0	26,1
Spania (1978)	13366,3	5457,5	40,0
R.S.F. Iugoslavia	6491,0	1000,0	16,0

[2]) World Travel, nr. 158, ianuarie-februarie 1981, Madrid, pag. 35.

[3]) Tourisme, Etude sectorielle, Banque Mondiale, juin 1972, pag. 15.

[4]) Bulletin Technique, OMT sept.-oct. 1977 și iulie-august 1978.

[5]) U. N. Handbook of International Trade and Development Statistics-Supplement 1980, New York, 1980, pag. 212—278.

Tabelul nr. 2

În mil. dolari S.U.A.

	Deficitul comercial		Încasări din turism		Pondere (%) turism față de deficit	
	1970	1979	1970	1979	1970	1979
ASIA						
Bahamas	293,7	372,6	302,0	552,1	102,7	147,9
Barbados	71,2	176,5	40,4	167,5	56,7	94,8
Mexic	888,0	2215,8	1171,0	4060,8	118,8	183,2
Panama	200,7	770,8	82,8	232,2	41,4	30,0
AFRICA						
Egipt	267,0	3589,2	—	600,8	—	16,7
Kenya	86,3	530,6	51,7	176,9	60,0	33,3
Maroc	137,0	1307,5	135,0	428,9	98,5	32,7
Tunisia	105,0	921,0	65,0	602,1	61,8	65,4
ASIA						
Cipru	103,9	484,5	19.5	141,3	18,7	29,3
Iordania	129,7	1035,8	13,6	340,2	10,4	33,8
Israel	1123,0	3255,0	106,0	789,4	9,4	24,2
Malta	109,9	238,4	25,9	97,7	23,6	41,1
Turcia	262,0	2179,6	51,0	281,7	19,4	12,9
Singapore	355,0	3022,0	91,0	625,3	10,6	20,7
Thailanda	462,2	1589,2	104,0	549,1	22,5	34,5
EUROPA						
Grecia	897,0	5013,0	194,0	1657,6	21,6	33,0
Portugalia	733,9	2419,9	418,0	938,0	56,9	38,8
Spania	1842,0	4107,8	1681,0	5457,5	91,2	128,0
R.S.F. Iugoslavia	958,0	637,1	276,0	1000	28,8	15,0

Tabelul nr. 3

	Produsul intern brut pe locuitor la jumătatea anului 1978*)	Încasarea pe locuitor din turismul internațional pe 1979	Ponderea încasării din turism față de produsul intern brut pe locuitor (%)
Cipru	1680	217,0	12,8
Egipt	390	14,7	3,7
Grecia	3250	176,7	5,4
Iordania	1050	110,0	10,5
Kenya	330	115,5	35,0
Maroc	670	220,3	32,8
Mexic	1290	58,5	4,5
Portugalia	1990	95,0	4,7
Thailanda	490	11,9	2,2
Tunisia	950	94,5	9,9
Turcia	1200	6,1	0,6

*) World development report — World Bank, august 1980, International financial statistics, I.M.F., aprilie 1981, Washington.

alte locuri în alte ramuri ca agricultură, industrie, transport etc., situație ce variază de la țară la țară).

Este un bun îndemn pentru dezvoltarea turismului faptul că o țară cu resurse modeste și cu o populație de numai 6,4 milioane locuitori ca Tunisia a realizat în 1979 o încasare din turismul internațional de peste 600 milioane dolari sau Marocul, peste 400 milioane dolari.

dr. **Clement GAVRILESCU**

Eficiența specifică a investițiilor în ramură

INVESTIȚIILE efectuate de Ministerul Turismului în perioada 1966—1980 au depășit 10 miliarde lei, ceea ce a permis ca totalul fondurilor fixe la finele anului 1980 să se ridice la 11 miliarde lei, din care majoritatea revin oficiilor județene de turism (4,8 miliarde lei) și centralei O.N.T. Litoral (3,4 miliarde lei). Ponderea fondurilor fixe ale Ministerului Turismului în totalul fondurilor fixe din economia națională la finele anului 1980 a fost de 0,58%. Mai sînt, desigur, și alte spații pentru turism, aparținînd altor organe decît Ministerul Turismului, dar ele nu reprezintă mai mult de 10—12% din totalul fondurilor fixe de care dispune Ministerul Turismului. (Cu privire numai la capacitățile de cazare, Ministerul Turismului deținea în 1980 83,3% din capacitatea totală de cazare, urmat de Centrocoop cu 4,0%, Biroul de turism pentru tineret cu 3,6%, U.G.S.R. cu 3,4%, consiliile populare județene cu 3,5%, M.C.I. cu 1,3% etc.).

Se poate aprecia că în raport cu celelalte industrii ponderea investițiilor destinate turismului în totalul investițiilor în economia națională s-a menținut la un nivel redus, după cum se poate vedea din datele de mai jos (Tabelul nr. 1). Cu toate acestea este de menționat că o bună parte din fondurile alocate de stat nu au fost consumate.

A construi un pat în turism înseamnă a crea premise pentru un lanț de activități și respectiv încasări valutare din cazare, masă, transportul cu avionul sau trenul, diverse alte servicii, procurări de bunuri etc. Acesta este pasul important, dar nu suficient, în politica de investiții în turism. Capacitatea de cazare și masă sînt esențiale, și adesea ne oprim aici și ne întrebăm de ce nu se realizează încasări valutare mai mari.

Tabelul nr. 1
— miliarde lei —

	Realizări			Plan	
	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1965—1980	1981—1985
— Investiții totale în economie	330,8	549,0	932,3	1812,1	1300—1350
— Investiții ale Ministerului Turismului	2,4	5,1	3,2	10,7	4,5
— Ponderea investițiilor din turism (%)	0,72	0,92	0,34	0,58	0,33—0,34

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. pe 1980; Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990; Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. în perioada 1976—1980; Date ale Băncii de Investiții.

În practica noastră curentă, în documentația de aprobare a construcției unui hotel se precizează încasarea în lei și valută la 1000 lei investiții și termenul de recuperare din beneficii a investiției respective. Astfel, la hotelurile recent construite sau în construcție, în prezent, se prevede o încasare de 400—600 lei și 15—40$ la 1000 lei investiții (încasare valutară medie anuală prin hotelurile de pe litoral), iar termenul de recuperare din beneficiu a investiției se situează între 12—15 ani. Aceasta este ceea ce prevăd proiectanții. Acest indicator a fost depășit în anul 1980 de 3—4 ori la încasările în lei și aproape dublu la încasările valutare. în capacitățile Ministerului Turismului. Dacă se au în vedere numai zonele de mare afluență turistică datele de mai sus trebuie multiplicate cu 2 sau 3, iar dacă avem în vedere hotelurile de lux, care au și o bună servire, cum este hotelul „Intercontinental", fiecare loc aduce, în medie, într-un an peste 15 000 dolari, ceea ce permite amortizarea în mai puțin de 1 an a unui loc.

Există și un alt mod de a exprima eficiența investițiilor în hoteluri de turism, pe care o apreciem mai potrivită nevoii de determinare corectă a eficienței economice decît prin indicatorii folosiți în prezent. Astfel, se poate lua ca bază în determinarea în valută a costului unui pat (inclusiv locul în restaurantul hotelului) preț de comerț exterior publicat de „ARCOM" (la cursul unic de 15 lei/1 $), pentru construcții similare peste graniță, în zone de interes turistic similare și cu condiții asemănătoare celor de la noi, pentru fiecare compartiment din construcții-montaj etc.). În condițiile unei folosiri strict sezoniere, limitată doar cca. 1/3 din an. la 1000 dolari investiții pe litoral se obțin anual cca. 1/6 din valoarea investiției, ceea ce evidențiază o eficiență ridicată. Dacă se adaugă și sumele ce se încasează în lei de la turiștii români, indicatorul de recuperare se îmbunătățește corespunzător. Opinăm că o asemenea modalitate de calcul prezintă maximum de semnificație în comparațiile de eficiență economică a investițiilor cu alte ramuri al e economiei naționale.

C. G. OLTINA

Integrarea în dezvoltarea regională

Turismul de munte în zona Brașovului

În județul Brașov, valorificarea potențialului turistic este încredințat unui număr de trei întreprinderi de profil, cea mai veche și care a contribuit la crearea celorlalte două, fiind Oficiul Național de Turism „Carpați" Brașov.

Corespunzător fluxurilor turistice din zona Brașovului, Oficiul județean de turism promovează atît turismul „receptiv" cît și pe cel „emițător" valorifiicînd zonele turistice de pe întreg teritoriul județului. în timp ce O.N.T. „Carpați" Brașov este specializat în cel „receptiv" — fiind proprietarul unei baze materiale omologate în principal pentru turismul internațional[1]. Întreprinderea de agrement și producție industrială pentru Turism București deține de asemenea o secție de transport pe cublu la Brașov.

Industria turistică, avînd ca specific antrenarea tuturor laturilor vieții economico-sociale a unei zone, este condiționată de așa-numitele „capacități de resurse"[2] care să-i asigure fiabilitatea.

După cum se știe, zona Brașovului se caracterizează printr-o natură generoasă, cu nebănuite frumuseți și o climă agreabilă, în care trăiește și muncește o populație harnică, păstrătoare a unei bogate tradiții strămoșești.

Brașovul, pe lîngă puternicele sale rezonanțe în istoria și cultura națională, s-a bucurat întotdeauna și de faima de a fi fost un punct de întîlnire a drumurilor, ce vin dinspre țărmurile Oceanului Atlantic și dinspre răsărit. Astfel, încă de la întemeierea lui, prin dezvoltarea accentuată a producției meșteșugărești, Brașovul a devenit un centru comercial de prim rang. În anii socialismului, industriile brașovene au cunoscut o dezvoltare și diversificare fără precedent, determinînd un rapid proces de urbanizare. Paralel, locuitorii acestei cetăți au fost și sînt promotorii unei activități care tinde să se transforme într-una din cele mai puternice industrii ale lumii moderne — turismul. Așa se explică faptul că în literatura de specialitate se remarcă tradiția turistică mai veche a Brașovului în comparație cu alte localități ale țării (1873 — Societatea Alpină a Transilvaniei, cel mai vechi organism de acest gen din țară).

La zestrea modestă primită cu ocazia naționalizării, s-au adăugat continuu noi unități, astăzi baza materială a O.N.T. „Carpați" Brașov fiind reprezentată de o rețea de 37 unități de alimentație publică cu peste 15 000 locuri la mese, 12 unități de cazare (hoteluri, vile și cabane) cu peste 4 000 paturi. Această dezvoltare impetuasă a fost concepută și dirijată ca parte integrantă a dezvoltării teritoriale aflată în curs.

[1] Turism receptiv = acea parte a turismului care înregistrează primirile cetățenilor din alte localități, în baza materială a întreprinderii primitoare; Turism emițător = acea parte a activității turistice care înregistrează plecările cetățenilor din localitatea de reședință în alte localități (adaptare după Oscar Snak, Economia și organizarea turismului, Ed. Sport-Turism, Buc. 1976 care se referă numai la turismul internațional — n.a.).

[2] După Iulian Berbecaru conceptul de „capacități de resurse" include: cultura, istoria, teritoriul, modul de viață al oamenilor și chiar realizările moderne ale poporului respectiv (vezi „Teoria și practica amenajării turistice", Editura Sport-Turism 1977 p. 24—25). Valoarea acestui concept, după părerea noastră, constă nu numai în polivalența conținutului, ci și în caracterul dinamic și posibilitatea de a fi utilizat și la proporțiile unei zone — sens în care îl folosim și noi.

Încercînd să evaluăm stadiul de dezvoltare a turismului în zona Brașov — Poiana Brașov, ne permitem a face următoarele precizări:

— prin considerabile eforturi financiare și umane, turismul brașovean dispune astăzi de o rețea capabilă să asigure serviciile turistice de bază (masă, casă, transport) precum și o largă paletă de servicii suplimentare cu plată;

— au fost valorificate corespunzător o serie de obiective de interes turistic, iar numărul lor este în continuă creștere, ca și eficiența economico-socială a exploatării lor;

— s-a realizat încadrarea optimă în peisajul natural a noilor construcții, rămînînd condiții pentru finalizarea tuturor dezvoltărilor prevăzute în schița de sistematizare a municipiului Brașov și studiul de dezvoltare a stațiunii Poiana Brașov;

— baza materială a întreprinderii este diversificată prin concepție, fiecare unitate operativă avînd însușiri specifice atît din punct de vedere tehnico-constructiv, cît și din punct de vedere al serviciilor oferite; prin diversificarea lor, unitățile operative ale O.N.T. „Carpați" Brașov se adresează tuturor cetățenilor români sau străini indiferent de nivelul veniturilor.

— dezvoltarea turismului în zonă a mărit capacitatea de absorbție a forței de muncă eliberată din întreprinderile industriale ca urmare a creșterii productivității muncii pe baza introducerii tehnologiilor avansate.

Oficiul Național de Turism „Carpați" Brașov, s-a situat în mod constant printre întreprinderile fruntașe ale Ministerului Turismului și județului Brașov, decernîndu-i-se înalte distincții an de an. (Diploma și drapelul de întreprindere fruntașă pe ramură, Ordinul Muncii cl. I, II, III ș.a.);

Dacă nu avem siguranța că am relevat toate aspectele pozitive ale turismului brașovean în actualul stadiu de dezvoltare, sîntem însă convinși că evoluția sa nu se va opri aici. În cincinalul calității și eficienței economice serviciile turistice în zonă vor trebui să cunoască o amplă diversificare, pe măsura comenzii sociale.

Dacă baza materială reprezintă elementul relativ stabil al produsului turistic, continua diversificare și îmbunătățire a calității serviciilor rămîne un domeniu relativ mai ușor de adaptat la cerințele pieței turistice internaționale. Ca urmare, realizarea noii calități în turism depinde — în primul rînd — de calitatea oamenilor, a oamenilor muncii care prestează serviciile turistice.

Ei sînt antrenați în luarea celor mai importante decizii privind sistematizarea în perspectivă a zonei. Sub genericul „Brașovul de mîine văzut de brașovenii de astăzi" a fost organizată o dezbatere cu reprezentanți ai organelor locale de partid, arhitecți, ingineri, economiști și alți specialiști de prestigiu din localitate privind coordonatele viitorului centru civic și al întregului Brașov.

În esență s-a conturat opinia că alocarea de către societate a unor resurse pentru dezvoltarea turismului nu numai că este eficientă, dar se impune în mod obiectiv, întrucît pe plan mondial s-a creat o civilizație și o cultură a timpului liber a cărei tendință de creștere este din ce în ce mai evidentă, în care turismul a devenit ireversibil o componentă necesară, societatea de azi avînd datoria de a o desăvîrși în conformitate cu imperativele viitorului.

În virtutea acestor considerente O.N.T. „Carpați" Brașov va da în exploatare în Poiana Brașov o serie de noi dotări, între care noua clădire a oficiului de poștă și telecomunicații, un nou centru de echitație în această stațiune, iar în orașul Brașov — Complexul turistic „Cetatea Brașov".

Un reviriment pe planul activității culturale brașovene în complexitatea sa l-a constituit integrarea într-un tot unitar a activităților care înainte se desfășurau d spersat în zonele orașului, prin darea în folosință a edificiului Palatului Culturii; el este văzut ca un loc de interferență a turismului din țară și de peste hotare în realizarea funcției de recreere și divertisment a localității.

În anul 1982 se va finaliza amenajarea zonei centrale a stațiunii Poiana Brașov, incluzînd între altele, un nou restaurant cu specific (pescăresc) și centrului multifuncțional de administrație și agrement din această stațiune.

Pînă la sfîrșitul acestui cincinal se vor mai finaliza două hoteluri în orașul Brașov cu o capacitate totală de 750 locuri de cazare și 720 locuri de alimentație, două hoteluri în Poiana Brașov cu o capacitate totală de 634 locuri de cazare și 1020 locuri de alimentație, un popas turistic cu cca. 500 locuri de campare și o unitate de alimentație pentru turism cu 100 locuri, la stația de sosire a telecabinei existente.

În aceeași măsură se vor dezvolta în Poiana Brașov și utilitățile cum sînt: alimentarea cu apă și energie electrică, precum și activitățile de susținere a serviciilor turistice de bază, scop în care se va extinde Grupul Gospodăresc din Poiana Brașov.

În scopul protejării mediului înconjurător, an de an am depus și vom depune eforturi în continuare pentru înnobilarea vegetației dendro-floricole în Poiana Brașov, pentru asigurarea funcționalității bazei materiale existente la nivelul aspectului și confortului cerut de clientela din țară și de peste hotare, pentru diversificarea bazei de agrement și îmbunătățirea continuă a calității serviciilor turistice, prin punerea în valoare a unor resurse locale.

Realizarea acestor obiective va fi posibilă numai printr-o largă cooperare cu cele mai diferite întreprinderi și instituții, aparținînd tuturor ramurilor de activitate economico-socială, cunoscută fiind accentuata flexibilitate și larga deschidere spre progres a activității turistice.

Adaptarea la cerințele pieței presupune ca „noul" să fie mereu prezent în turism, iar acesta deși foarte relativ uneori poate fi asigurat și prin lucrări de întreținere și reparații executate an de an și — dacă se poate — sezon de sezon, aducîndu-se îmbunătățirile impuse de dinamica cerințelor de confort ale turiștilor.

Așa cum orice industrie generează agenți poluanți, turismul prezintă și el pericolul poluării cadrului natural în care se desfășoară.

Pentru limitarea efectelor negative ale potențialilor agenți poluanți ai stațiunii Poiana Brașov, consider necesară crearea unei zone de „filtrare" constînd în realizarea unei parcări pentru 1.000—3.000 de autovehicule, prevăzută cu stație de benzină, unitate de „service", locuri de cazare pentru personalul de serviciu și o stație de transbordare, caz în care deplasarea turiștilor în stațiune s-ar face cu mijloace nepoluante (atelaje hipo, electrobuze, o rețea dezvoltată de transport pe cablu sub diferitele ei forme etc.).

Rămîne ca viitorul să rezolve această problemă rămasă deocamdată în sfera dorințelor.

N-am vrea să încheiem acest articol fără a ne exprima convingerea că, în viitor, la Brașov ca și în întreaga noastră țară turismul, în interrelațiile sale cu celelalte ramuri ale economiei, își va mări considerabil capacitatea de influențare a acestora, devenind valorificatorul cel mai eficient al producției multor întreprinderi nu numai agricole, dar și ale industriei — de automobile, spre exemplu — deoarece nu comportă cheltuieli și riscuri la export. Din acest punct de vedere Spania — cu regiunile sale aride — constituie pilda cea mai elocventă. Apropierea succesului, făcînd abstracție de conjuncturile politice internaționale nefavorabile, rămîne însă o funcție dependentă de gradul de receptivitate a industriilor autohtone și — bineînțeles — de gradul de profesionalizare a oamenilor muncii din turism.

Emil CRĂCIUN
director în O.N.T. „Carpați" — Brașov

Dezvoltarea activității turistice pe Litoral

LITORALUL, așa cum se prezintă astăzi cu frumoasele sale stațiuni, este o creație a timpurilor noastre, este una din marile realizări ale orînduirii noastre socialiste. La baza dezvoltării sale stat un plan general de sistematizare, care a împletit în mod fericit dezvoltarea activității turistice cu dezvoltarea economico-socială a întregii zone.

Pentru turiștii români și străini, litoralul românesc se va impune atenției în alegerea ca destinație a călătoriei turistice, prin poziția sa ideală pentru cură heliomarină, prin plaja cu nisip fin și cu pătrundere lină în mare, precum și prin baza materială creată care răspunde unei game tot mai largi de solicitări. Este cert că forța de atracție a litoralului cu efecte asupra opțiunilor turistice, va depinde în măsură hotărîtoare de conținutul, varietatea și calitatea ofertei.

Caracterul sezonier, specific activității de odihnă pe litoral, îngrădește în mare măsură posibilitatea folosirii în tot cursul anului a potențialului existent, însă rezerve pentru dezvoltarea în continuare a activității sînt, și de aceea se impune ca atenția să se îndrepte în principal către:

— extinderea sezonului în paralel cu creșterea coeficienților de utilizare a capacităților și îmbunătățirea structurii circulației turistice;

— utilizarea mai eficientă a spațiilor încălzite, în special cele afectate activității de tratament, asigurînd încărcarea maximă a capacităților și valorificarea lor superioară;

— diversificarea gamei serviciilor suplimentare și a altor acțiuni turistice, un accent deosebit punîndu-se pe valorificarea potențialului turistic local și din țară;

— îmbunătățirea tuturor categoriilor de servicii prestate turiștilor români și străini în unitățile de cazare, alimentație publică, agrement și altele.

Pentru realizarea creșterii prevăzute — dezvoltarea în continuare a activității turistice pe litoral — considerăm că este necesar să se acorde prioritatea și competența cuvenită realizării mai operative a noilor construcții și în mod deosebit a lucrărilor de modernizare și ridicare a gradului de confort în unități și stațiuni. De asemenea, trebuie urgentată realizarea lucrărilor de refacere și protecție a plajelor.

Cercetările recente semnalează și accentuează importanța din ce în ce mai mare pe care o prezintă diversificarea gamei serviciilor suplimentare, pentru estimarea nivelului general al unei oferte turistice. În mare măsură ponderea acestor servicii, în raport cu cele de bază, creează premisa creșterii gradului de atractivitate a ofertei turistice, menținerii și promovării ei pe piață.

În găsirea și stabilirea direcțiilor și soluțiilor pentru multiplicarea serviciilor, trebuie să se țină seama de tendința cererii, mutațiile survenite în structura alegerii destinațiilor de vacanță, structura turiștilor potențiali, preferințele și pretențiile din ce în ce mai mari și mai diverse. Diversificarea serviciilor trebuie să angreneze toate unitățile de prestații cazare, alimentație publică, agrement și altele, într-o colaborare și interdependență reciprocă.

În general, atunci cînd turiștii nu au posibilitatea de a-și împărți timpul decît între hotel, plajă și restaurant, există pericolul ca sejurul lor să devină mototon și să-și considere vacanța, într-un fel, nereușită. De aceea, este necesar să li se ofere multiple posibilități de agrament.

În condițiile cînd se fac eforturi pentru prelungirea sezonului, este normal să existe o preocupare deosebită și pentru această latură a activității turistice, deosebit de importantă și din punct de vedere al creșterii încasărilor în valută și în lei.

Studiile și informațiile din presa de specialitate, precum și rezultatul anchetelor-sondaj efectuate asupra turiștilor români și străini confirmă că o mare parte își manifestă dorința și interesul pentru organizarea vacanței în mod cît mai atractiv prin mișcare, practicarea unor sporturi, petrecerea timpului liber în mijlocul naturii, care să conducă în final la recrearea fizică și psihică a individului. Pornind de la aceste dorințe, ținînd seama de condițiile naturale și nivelul fondurilor de investiții prevăzute, trebuie avute în vedere:

— folosirea mai intensivă și eficientă a lacurilor interioare și a fișiei de lîngă țărm a apelor mării prin asigurarea mijloacelor necesare activităților de agrement și sportive (șalupe, bărci, iole și alte ambarcațiuni sportive, vase costiere, hidrobuze, hidrobiciclete, ș.a.); schi nautic, scufundări subacvatice, pescuit și altele;

— completarea rețelei de baze sportive pentru practicarea unor jocuri ca: volei, baschet, tenis, tir cu arcul, badminton, minigolf;

— asigurarea condițiilor pentru practicarea echitației în cel puțin trei centre (Mamaia, Eforie, Mangalia);

— completarea și diversificarea „parcurilor de distracție" și a celorlalte jocuri pentru copii, adolescenți și adulți.

Fără a minimaliza eforturile care se fac pentru creșterea capacităților de cazare-masă și îmbunătățirea confortului în unitățile existente, considerăm că în actualele condiții de concurență pe piețele externe se impune înscrierea pe ordinea priorităților și dezvoltarea neîntîrziată a diversificării serviciilor de agrement. Pentru aceasta este necesar să se urgenteze dotarea cu motonave (eventual și pentru excursii Litoral — Delta Dunării), hidrobuze, nave costiere, autocare și microbuze corespunzătoare.

Fără să constituie scopul în sine al călătoriei, transportul, dormitul și masa îndeplinesc un rol determinant în asigurarea unui sejur plăcut și reconfortant. Nu trebuie uitat nici o clipă că serviciile, de exemplu, cele de transport sau de cazare, care constituie unul din primele contacte ale turismului cu destinația aleasă, creează și una din primele impresii, deosebit de importantă pentru perioada sejurului.

De prim-ordin și în această direcție trebuie să se acționeze cu hotărîre și maximum de exigență, este îmbunătățirea tuturor categoriilor de servicii, atît cele care se prestează prin unitățile de cazare-alimentație publică cît și de alți colaboratori (transport, comerț, gospodărie comunală, furnizori de produse și alții).

Pentru îmbunătățirea serviciilor prestate și sporirea competitivității considerăm că este necesar să se acorde o atenție și un sprijin mai substanțial pentru:

— asigurarea, în cantitățile, calitățile și sortimentele necesare, a produselor fondului de marfă corespunzător meniurilor solicitate de turiști;

— diversificarea gamei sortimentale cu produse indigene de calitate superioară — lux, în unitățile de vînzare pe valută sau în lei;

— profilarea unor unități agricole — ferme care să poată asigura întreaga cantitate de legume-fructe inclusiv sortimente mai deosebite (sparanghel, andive, ciuperci, varză de Bruxelles, linte, bob etc.) ca și cantitățile și toate sortimentele de fructe, în special pepeni verzi și galbeni specifici zonei, care din păcate au fost scoși din cultură sau se produc în cantități insuficiente și-n sortiment sărac.

În specificul activității turistice, al relațiilor cu turistul unde sensibilitățile sînt mult mai mari — mai ales urmare faptului că deplasarea și sejurul într-o stațiune, sînt folosite pentru petrecerea în mod plăcut a unei părți din timpul liber sau pentru tratament — personalul din fiecare unitate prestatoare de servicii turistice, trebuie să posede o pregătire corespunzătoare și corectă inclusiv usurința în utilizarea limbilor străine (învățate din școala primară), o mare solicitudine, multă amabilitate. Pentru aceasta este necesar ca o parte din personalul operativ (bucătari, cofetari, ospătari) să fie trimiși la specializare — în extrasezon — în țările de origine a turiștilor.

De asemenea, pentru îmbunătățirea promovării produsului turistic — a ofertei — este necesară intensificarea acțiunii de propagandă și publicitate, pe fiecare țară.

Nu se poate concepe o dezvoltare a activității turistice pe litoral, fără o diversificare mai mare și îmbunătățire a tuturor categoriilor de servicii prestate turiștilor, cele expuse mai sus neepuizînd gama preocupărilor noastre în această direcție.

V. TRANDAFIR,
director general al
Centralei de turism O.N.T.
„Litoral"

Posibile opțiuni pentru o nouă ramură în economia locală

ÎN concepția partidului nostru, pornind de la condițiile naturale minunate de care beneficiază România (sol, climă, munte, mare, etc.) turismul poate și trebuie să-și aducă un aport mai mare în formarea și dezvoltarea venitului național. Valorificarea cadrului natural național și a creației generațiilor anterioare, deci fără a apela la resurse deficitare sau din import, are o deosebită importanță pentru țara noastră, în condițiile pe care le traversează, în prezent, economia mondială în ansamblul său. Balanțele de plăți externe ale multor țări și mai cu seamă a acelora care dispun de un potențial turistic (natural și creat, bogat și variat, cum este al țării noastre) resimt în mod favorabil contribuția turismului în totalul exportului de mărfuri și servicii.

Inclus statistic în rîndul activităților sectorului terțiar, turismul nu mai poate și nu mai trebuie considerat ca o activitate marginală, cu rol complementar, ci o veritabilă industrie, reprezentînd realmente un sector de vîrf al economiei moderne. Iată de ce resursele extensive și mai cu seamă intensive ale dezvoltării turismului românesc trebuie puse mai mult în valoare, mai ales în acele județe și locuri ale țării, în care există o certă piață internă și externă în acest domeniu.

În acest context, județul Sibiu, prin așezarea sa geografică în centrul țării, deci la intersecția celor mai importante căi de transport rutier și feroviar (deține prin puterea sa economico-industrială locul trei în ierarhia județelor țării după producția netă, locul șase după producția globală industrială, realizăm peste 11 la sută din producția națională de produse din sticlărie, aproape 10 la sută din cea textilă, 8 la sută din cea de încălțăminte etc.), este unul din importantele centre industriale ale țării. În același timp, prin numeroasele sale edificii social-culturale încărcate de istorie și poate mai mult decît toate, prin reliefu său montan și colinar de o frumusețe aparte, despre care Nicolae Bălcescu scria într-una din însemnările sale „Pe culmea cea mai înaltă a munților Carpați se întinde o țară mîndră și frumoasă...", a devenit unul din centrele turistice cele mai solicitate din țară. Reliefu județului dispus în trepte, cu altitudini în zona colinară și de podiș între 500—700 m și montană pînă la 2 500 m, unde ninge 130—140 zile pe an, permite practicarea sporturilor de iarnă, cu deosebire schiul, de la sfîrșitul lui noiembrie pînă spre sfîrșitul lunii aprilie. O notă distinctă conferă peisajul sibian, lacurile curative sărate de la Ocna Sibiului, lacurile artificiale Negovanul (de pe Sadu), Gura Riului (de pe Cibin), rezervațiile naturale — declarate monumente ale naturii — care „găzduiesc" — specii de plante și mai ales de animale pe zeci și sute de hectare de la Bîlea, Cîndrel, ș.a.

Desigur, nu putem vorbi de turism în județul Sibiu fără a vizita și cunoaște monumentele arhitectonice, muzeele și casele memoriale din municipiile Sibiu și Mediaș, construcțiile gotice fortificate, datînd încă din secolele XV—XVI la Sibiu, Mediaș, Agnita, Cisnădie, Slimnic ș.a. Numai muzeul Brukenthal de pildă, deține aproape 1,6 milioane obiecte de patrimoniu în cele patru secții de istorie-arheologie, artă populară și etnografie, științe naturale și galerii de artă. Datorită împrejurărilor sale de o frumusețe aparte, cum sînt „Păltinișul", „Bîlea", „Valea Lotrioarei" și a „Sebeșului" (35 Km, în județul Sibiu), județul nostru este vizitat în ultimii ani de un număr tot mai mare de turiști atît din țară, cît și de peste hotare. Cîteva cifre comparative credem că sînt edificatoare. Dacă în 1971 ne-au vizitat județul 228 mii turiști, din care au beneficiat de serviciile noastre (cazare, masă, tratament, etc.) 186 mii români și 42 mii străini, în 1980 numărul lor a sporit la 385 mii, din care 313 mii români și 72 mii străini. Dacă la nivelul județului în 1971 desfacerile de mărfuri din rețeaua turistică erau de 80 milioane lei, în 1981 vom realiza aproape 200 milioane lei, în aceiași perioadă încasările din turismul internațional au sporit de nu mai puțin de patru ori. În acest an, comparativ cu 1971, prestările de servicii către populație s-au dublat (de la 17 milioane lei în 1971 la peste 36 milioane lei în acest an). În ce privește încasările din turismul intern, ele au sporit de la 11 milioane lei la începutul deceniului trecut la aproape 40 milioane lei în anul curent. În aceste condiții „problema problemelor" în principalele centre turistice din județ cu deosebire în municipiul Sibiu și în stațiunea Păltiniș, rămîne problema cazării. În aceste condiții este imperios necesar ca edilii județului, în colaborare cu ministerul de resort, cu celelalte foruri care concură la realizarea acestor obiective, să găsească soluția de a mai construi în acest cincinal, pe lîngă hotelul cuprins în plan de 350 de locuri în municipiul Sibiu, încă cel puțin două hoteluri de aceeași capacitate. În acest sens, întrucît cunoaștem că problema cea mai dificilă este cea a limitării capacității de construcție a unităților specializate din cadrul județului, sugerăm a fi luată în considerare ideea realizării atît în Sibiu cît și la Bîlea și Păltiniș a unor hoteluri și a altor obiective turistice (săli de sport, piscină, linii de transport pe cablu etc.) prin cooperare sub forma unor societăți mixte sau alte forme, în condiții reciproc avantajoase — cu firme străine specializate în acest sens, așa cum procedează de mai mulți ani cu bune rezultate și alte țări socialiste ca Bulgaria, Ungaria, China, Iugoslavia ș.a., menționînd că în condițiile județului nostru, prin afluirea certă a unui mare număr de turiști interni și străini, aceste obiective s-ar amortiza în mod sigur, în doar 2—3 ani de zile.

În vederea valorificării mai bune a condițiilor naturale pe care le oferă stațiunile montane „Păltiniș" și „Bîlea", pentru a putea face față solicitărilor tot mai numeroase în tot timpul anului în ce privește cazarea, masa și posibilitățile de agrement, se impune pe de o parte intensificarea eforturilor în vederea modernizării actualei baze tehnico-materiale (hoteluri, cabane, case de odihnă, cantine, echipamente etc.), cît și construirea încă în actualul cincinal la Păltiniș, pe lîngă hotelul de 150 locuri planificat, a unui alt hotel de cel puțin 250 locuri cazare și alimentație publică, a unei piscine, a unei săli de sport multifuncționale, a unor noi pîrtii de schi dotate cu mijloace de transport pe cablu, a unui nou centru de închiriat echipament sportiv ș.a. În aceste condiții, stațiunea Păltiniș ar asigura în viitorul apropiat mijloacele necesare petrecerii în mod mai plăcut a timpului liber pentru zecile de mii de turiști și ar putea deveni un veritabil centru natural de pregătire a sportului de performanță.

În ce privește zona „Bîlea" se impune în mod necesar realizarea a încă două hoteluri de 200 locuri cazare și alimentație publică, pe lîngă hotelul de 160 locuri cazare și alimentație publică unde lucrările s-au sistat, numai astfel putîndu-se valorifica în mod superior condițiile naturale pe care le oferă această stațiune și bineînțeles Transfăgărășanul.

De asemenea, în zonele montane mai puțin circulante din județul nostru, trebuie să construim încă o serie de cabane, refugii, pentru a asigura cazarea numeroșilor turiști care își petrec sfîrșitul de săptămînă sau concediile în munții noștrii și a asigura condiții corespunzătoare pentru turismul de masă.

În stațiunile balneoclimaterice Ocna Sibiului și Bazna, ca stațiuni de tratament și odihnă, eficiența curativă a factorilor naturali, sub îngrijirea personalului de specialitate existent, le fac tot mai solicitate de la un an la altul. Dar, în pofida caracteristicilor pozitive a apei și nămolului de aici, ele continuă să rămînă în „anonimat", datorită unor capacități reduse de cazare și confort. În vederea valorificării mai bune a condițiilor naturale din aceste stațiuni se impune, pe lîngă modernizarea actualelor spații de cazare și tratament, construirea a noi spații de cazare și baze de tratament, dotate cu un confort corespunzător.

La Ocna Sibiului propunem crearea condițiilor pentru construirea în acest cincinal a hotelului de 200 locuri cazare și alimentație publică, și a unei baze de tratament de 400 proceduri pe zi, iar la Bazna construirea unei baze de tratament de 600 proceduri pe zi, obiective cuprinse de altfel, în proiectul inițial al actualului plan cincinal.

În condițiile în care pînă la finele actualului cincinal s-ar construi o serie de obiective turistice ca cele arătate mai sus, serviciile cu caracter turistic din județul nostru ar oferi teren de activitate unui număr tot mai mare de oameni ai muncii, crescînd astfel ponderea turismului în structura economiei județului nostru. Această creștere face necesar ca organele de conducere la nivelul județului printr-o colaborare strînsă cu ministerul de resort să manifeste o grijă sporită față de prestațiile turistice, asigurîndu-le, pe de o parte, dezvoltarea în raport cu cererea, iar pe de altă parte, ridicarea nivelului calitativ al acestei importante activități, relevant pentru aprecierea calității vieții corespunzător exigențelor civilizației contemporane.

Vasile BRUMAR,
șef Oficiu Turism — Sibiu

Amenajarea turistică a Deltei Dunării

PRIN natura sa, întregul teritoriu al Deltei Dunării are și o importantă funcție turistică. În prezent, însă, o activitate turistică mai intensă se desfășoară numai în anumite zone, determinată de numărul și viteza de deplasare a navelor folosite în excursiile de o zi, de amplasarea hotelurilor utilizate în excursiile de 2 zile și a localităților cu funcțiunea de sate turistice, precum și de capacitatea de cazare existentă.

În viitor, în funcție de valorificarea complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării și îndeosebi de dezvoltarea agriculturii și pisciculturii în delta fluvială, de existența rezervațiilor naturale în delta fluvială, delta-maritimă și complexul lagunar Razelm-Sinoe, turismul se va extinde pe tot cuprinsul deltei și în special în delta maritimă, folosind condițiile deosebit de favorabile ale litoralului în zonele Sulina — Sf. Gheorghe, Perișor — Portița. În perioada următoare turismul în Delta Dunării va fi orientat în următoarele zone principale[1]).

— **Zona I-a** situată la nord de brațul Sulina, care are ca centre mai importante de cazare și dispersie a turiștilor localitățile Tulcea și Maliuc, dă posibilitatea desfășurării unei intense activități turistice, prin pitorescul cadrului său natural, existența unor lacuri exploatate în regim natural și a unor canale deschise permanent, care permit circulația turistică nestingherită în orice perioadă a anului. Fiind foarte apropiată de Tulcea, zona poate fi vizitată în excursiile de scurtă durată organizate pentru turiștii români și străini la odihnă în stațiunile de pe litoralul constănțean al Mării Negre ;

— **Zona a II-a,** situată tot la nord de brațul Sulina, care are ca centre mai importante de cazare și dispersie a turiștilor localitățile Sulina, Crișan și Mila 23, prezintă un interes turistic deosebit prin pitorescul cadrului său natural și în mod deosebit prin valoarea științifică a biotopului existent în limitele sale, mai ales în sectorul Matița-Merhei, aflat la limita sudică a rezervației naturale Roșca — Buhaiova — Hrescica, precum și a pădurii Letea ;

— **Zona a III-a** situată în partea de est a deltei, între brațele Sulina și Sf. Gheorghe, cuprinde un sector pitoresc cu particularități distincte generate în mare măsură de existența lacurilor Lumina, Roșuleț, Puiu, Puiuleț. Poziția sa în cadrul deltei va face ca zona să fie valorificată atît prin organizarea excursiilor de una — două sau mai multe zile, precum și a turismului nautic ;

— **Zona a IV-a** situată între brațele Sulina și Sf. Gheorghe are ca principale centre de dispersie a turiștilor localitățile Crișan și Murighiol și include un sector de mare atractivitate, unde turismul are condiții deosebit de favorabile, datorită canalelor Ceamurlia, Litcov, Perivolovca și lacurilor Isacova și Uzlina, precum și brațul Sf. Gheorghe;

— **Zona a V-a** situată la sud de brațul Sf. Gheorghe, are ca centru de dispersie a turiștilor localitatea Jurilovca și prezintă un interes turistic aparte prin frumusețea peisajului și în special a lacului Razelm, numărul și varietatea păsărilor, apropierea de rezervațiile naturale Perișor — Zătoane și Periteașca Leahova — Portița ;

Concomitent cu dezvoltarea turismului în aceste zone, o mare atenție ar trebui acordată includerii în circuitul turistic a plajelor Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor și Portița, care sînt foarte mult apreciate de turiști pentru curele de helioterapie, prin organizarea, într-o primă etapă ca „localități turistice" a orașului Sulina și comunei Sf. Gheorghe, înființarea de sate de vacanță la Sulina, Portița și Sf. Gheorghe, care avînd funcțiunea de baze turistice experimentale ar permite cercetarea și determinarea prealabilă a interesului turistic pentru sejurul litoral-deltă, în baze special construite în acest scop, deși după cum arată situația din ultimii ani de la Portița, această cerere există și este în creștere.

Studiile de sistematizare[2]) rețin posibilitatea construirii unor baze turistice cu o capacitate de circa 58.000 locuri din care 8.000 locuri la Sulina, 10—20.000 locuri la Sf. Gheorghe și 30.000 locuri la grindul Perișor. Pentru Portița nu a fost elaborat un studiu de sistematizare. Pornind de la faptul că în zona Portița — grindul Perișor — Sf. Gheorghe — Sulina cadrul natural are caracter de unicat și oferă condiții excelente pentru cură heliomarină, sporturi nautice, etc., ni se pare mai judicioasă ideea[3]) construirii unor capacități de cazare care să ajungă în perioada 1990—2000—2010 la circa 120—150.000 locuri. În această variantă dacă după anul 1985 s-ar relua dezvoltarea litoralului în zona deltei aceasta ar trebui să aibă în vedere următoarea ordine de prioritate : Sulina, Sf. Gheorghe, grindul Perișor — Portița. Întrucît primele două amplasamente, care prezintă condiții mult mai favorabile permit construirea unor stațiuni cu o capacitate de peste 100.000 locuri, ar trebui eșalonate din motive de comercializare pe o durată de 15—20 ani, rezultă că amplasamentele din zona Perișor — Portița pot fi luate în considerare pentru o valorificare importantă abia într-o perioadă mai îndepărtată. În această situație trebuie avut în vedere ca prin valorificarea resurselor naturale ale deltei să nu fie afectate plajele de la Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor și Portița, precum și împrejurimile lor, pentru ca la momentul oportun, ele să poată face obiectul unei valorificări turistice ample, corespunzătoare potențialului lor natural.

Într-o a doua etapă s-ar putea construi stațiuni care să pună în valoare litoralul Mării Negre existent în zona deltei, în următoarea ordine de prioritate : Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor, Portița.

Problemele legate de păstrarea fondului de plajă sînt deosebit de complexe și de stringentă actualitate. Într-un studiu întocmit de Consiliul Național al Apelor în colaborare cu alți factori interesați, rezultă că evoluția morfologică a litoralului românesc poate duce la înregistrarea unor modificări dimensionale ale țărmului, în cazul cînd nu se întreprind acțiuni pentru oprirea unor fenomene de eroziuni. Evoluția morfologică a litoralului este influențată, în mare parte, de reducerea simțitoare în ultimii ani a aluviunilor pe care Dunărea le poartă în mare și pe care curenții marini le depun pe țărm. Brațul Sulina, de pildă, nu mai participă în prezent la alimentarea cu nisip a litoralului românesc întrucît, prin prelungirea anuală a barelor, aluviunile sînt descărcate tot

---

[1]) Vezi și „Delta Dunării — un imens potențial turistic". Revista economică nr. 1/1977, p. 14, 32.

[2]) „Dezvoltarea turismului în Delta Dunării". Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului, București, martie, 1975, p. 43—44.

[3]) Tomescu C., Șerbănescu O., Mihnea R.: „Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc". Revista economică nr. 31/1978 p. 21—30.

mai mult către largul mării, producînd în mod evident un dezechilibru în zona de țărm. Din ce în ce mai redusă este și contribuția la bilanțul aluvionar, a brațelor Chilia și Sf. Gheorghe, ultimul dintre ele prezentînd o tendință accentuată de îmbătrînire, manifestată prin micșorarea debitului lichid și printr-o inundare tot mai pronunțată.

Pentru redresarea acestei situații și pentru a se putea preveni fenomenele de eroziune a plajelor au fost începute o serie de studii privind mărirea cantității de aluviuni aduse de Dunăre. În acest sens, specialiștii au propus o serie de soluții interesante, cum ar fi: regularizarea brațului Sf. Gheorghe pentru mărirea capacității de transport a debitului lichid și a debitului solid, deschiderea unui canal din brațul Sf. Gheorghe cu debușeu la sud de insula Sacalin și a unui canal la sud de localitatea Sulina cu debușeu în zona plăjii orașului, dirijarea dragajelor efectuate în zona de sud a barelor Sulina, în puncte sau zone deficitare etc. Realizarea unor asemenea acțiuni vor avea un efect pozitiv în privința ocrotirii minunatelor plaje de pe litoralul deltaic al Mării Negre. Realizarea acestor obiective, impune ca o necesitate stringentă, protecția cadrului natural al Deltei Dunării[4]).

Trebuie spus că, în comparație cu alte zone turistice ale țării, Delta Dunării, cu toată valoarea ei deosebită, este rămasă în urmă din punct de vedere al nivelului de amenajare turistică. Acest lucru se constată chiar de la cercetarea căilor de acces în zona deltei, care sînt încă puțin numeroase și nu suficient de lesnicioase, nu numai din punct de vedere turistic, dar, în general, al dezvoltării economice. În acest sens, luarea în considerație a construirii în perspectivă a unui pod peste Dunăre în zona Brăila — Măcin și a unei căi ferate Brăila — Tulcea ar fi deosebit de binevenită. Menționăm, totodată, că în cursul cincinalului 1976—1980, volumul mărfurilor transportate pe calea ferată (expedieri și sosiri) se ridică la circa 15 milioane tone; considerînd, convențional, că întreaga această cantitate, se transportă pe relația București — Medgidia — Tulcea, prin deschiderea noii legături s-ar realiza o economie de circa 500 milioane tone/km. Dar trebuie ținut seama că dezvoltarea economică impetuoasă a județului Tulcea va determina o creștere continuă a volumului transporturilor, după cum și de faptul că o mare parte a transporturilor se efectuează din și spre Moldova, direcție pe care reducerea distanței prin noua legătură este mai mare) ceea ce determină în realitate economii mult mai semnificative.[5])

De asemenea, pentru punerea în valoare a obiectivelor legate de trecutul istoric al patriei noastre ar trebui, în primul rînd, amenajate aceste obiective și, în al doilea rînd, modernizate drumurile de acces spre ele, respectiv: cetatea Salsovia, castrul roman Grațiana, cetatea bizantină Enisala, cetatea Argamum de la capul Dolojman. Creșterea traficului rutier face necesară construirea a încă două benzi de circulație pe DN 22 de la aeroportul Cataloi la Tulcea, pe DN 22 de la Somova la Tulcea și DJ de la Nufărul la Tulcea, construirea de stații de alimentare cu carburanți și lubrifianți și stații auto, service, în localitățile Tulcea (la intrările dinspre Isaccea și Mahmudia), Jurilovca și Murighiol.

Pentru valorificarea cît mai eficientă a potențialului turistic al Deltei Dunării și deci pentru creșterea circulației turistice în interiorul deltei, apare necesară intensificarea preocupărilor pentru producerea în țară și dotarea organizațiilor de turism cu mijloace de transport adecvate, moderne, cu un grad redus de poluare cum ar fi: hidrobuze, hoteluri plutitoare, locuințe plutitoare, ambarcațiuni cu cusete, șalupe rapide, bărci cu rame și alte ambarcațiuni de agrement, care să asigure posibilități variate de circulație a turiștilor: amenajarea de porturi turistice la Jurilovca, și Murighiol, de debarcare și pontoane de acostare a navelor în toate localitățile și amplasamentele de unități turistice, executarea lucrărilor de întreținere a canalelor, girlelor și lacurilor, care să permită accesul mijloacelor de transport fluviale pe toate lacurile spectaculoase din deltă, plantarea de indicatoare și panouri mai ales în lungul traseelor turistice, cu specificarea elementelor necesare orientării și navigației. **„Canalele ce urmează să fie executate** — a precizat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al partidului, cu prilejul vizitei de lucru în județul Tulcea, în zilele de 5—6 august 1981 — **vor putea fi folosite drept căi de transport eficiente și ieftine, cît și pentru irigarea terenurilor ce le mărginesc, pentru pescuit. S-ar putea obține astfel zone întinse de agrement care, fără îndoială, ar fi îndrăgite și căutate de populație".** Totodată, apare necesitatea construirii unui drum modernizat a cărui primă etapă ar fi Tulcea — Sulina și, apoi pe măsura dezvoltării activităților economico-sociale și a turismului, Sulina — Perișor — Portița — Chituc — Năvodari, care ar pune în valoare aceste splendide zone, acum prea puțin cunoscute și exploatate, deși au un ridicat potențial turistic. Această problemă este cu atît mai actuală cu cît, prin executarea lucrărilor de apărare a malurilor pe canalul Sulina, se va reduce considerabil valoarea investiției, ca urmare a asigurării terasamentelor din adîncirea canalului.[6])

Relativ mai ușor de realizat și, credem, că și cu investiții mai reduse, dar cu un spor de atracție pentru turiști, ar fi crearea unei legături maritime între Constanța și Sf. Gheorghe — Sulina, urmînd ca într-o etapă ulterioară să fie creată o legătură mai complexă între Constanța și Portița — Perișor — Sf. Gheorghe — Sulina, localități care, astfel, ar deveni importante puncte de pătrundere în deltă pentru turiștii de pe litoralul constănțean al Mării Negre. În acest sens, se pot organiza croaziere pe Marea Neagră, conjugate cu vizitarea deltei. Aceasta ar crea și un alt avantaj; evitarea parcurgerii deltei în dublu sens, respectiv pătrunderea prin poarta maritimă și încheierea vizitei la Sulina sau Murighiol — sau în sens invers — prin organizarea unor excursii combinate — cu mijloace maritime, fluviale, auto sau C.F. Acest sistem ar permite, printr-o bună corelare a sosirilor și plecărilor mijloacelor de transport, o cît mai deplină folosire a capacității acestor mijloace și, în același timp, o sporire a numărului de vizitatori — mai ales pentru durate scurte — fără o mărire corespunzătoare a riscului de deteriorare a echilibrului natural, prin evitarea călătoriei dus-întors prin delta propriu-zisă, așa cum se practică în prezent.

Nu sînt de neglijat nici excursiile pentru vizitarea deltei cu durata de 1—2 zile ce se pot organiza pentru turiștii români și străini ce participă la excursiile internaționale pe Dunăre pe itinerarul Viena — Bratislava — Budapesta — Belgrad — Porțile de Fier — Giurgiu — Cernavodă — Brăila — Galați — Tulcea — Delta Dunării. Dunărea, oferă obiective de mare interes turistic pentru europeni și pentru cei care sosesc pe bătrînul continent din alte părți ale globului, exercitînd o puternică atracție turistică pentru croaziere pe fluviu pentru cunoașterea țărilor pe care le străbate. Potențialul turistic dunărean al României, în special pe planul potențialului natural și cultural-istoric este bogat, țara noastră putînd să-și aducă o contribuție importantă la realizarea unor programe comune și deci la valorificarea plenară a imenselor

---

[4]) Problema protecției cadrului natural al Deltei Dunării a fost tratată de autor în articolele: „Protecția sistemului ecologic al Deltei Dunării", Revista economică nr. 30/1977. „Optimizarea valorificării complexe a resurselor naturale ale Deltei". Revista economică nr. 17/1981.

[5]) Vezi Marin Nițu — Intervenție la dezbaterea „Estimații previzionale asupra Dobrogei anului 2000". Probleme economice nr. 12/1973, p. 95—96; Marin Nițu — „Valorificarea superioară a resurselor Deltei Dunării. Opțiuni pentru o viitoare dezvoltare a turismului" Revista Economică nr. 12/1979, p. 19.

[6]) Vezi studiul privind „Lucrările de apărare a malurilor pe canalul Sulina — sinteză — IPTANA — București, 1978, p. 7.

posibilităţi turistice ale fluviului. Pentru succesul acestor acţiuni o importanţă deosebită ar putea să aibă încadrarea Deltei Dunării în diverse programe turistice ce se realizează în cele mai diferite momente ale anului.[7])

Dezvoltarea bazei materiale a turismului în deltă, în concordanţă cu cerinţele turismului intern şi internaţional se poate realiza şi prin iniţierea de către Ministerul Turismului a unor acţiuni de cooperare turistică internaţională cum ar fi[8]):

a) construirea şi exploatarea în comun a unor hoteluri, în cooperare cu firme străine specializate, a căror participare să fie rambursată prin plăţi eşalonate în valută din încasările realizate, precum şi prin deservirea unor turişti concetăţeni ai firmei participante. După această formulă se poate realiza cooperarea cu firme străine specializate în construcţia unor hoteluri la Tulcea, Sulina şi apoi la Sf. Gheorghe, a unui alt hotel cu tratament pe bază de produse medicamentoase provenind din nămoluri la Murighiol etc.

b) amenajarea în cooperare a unor instalaţii de agrement, cum sînt jocurile mecanice, bowlingul, schiul nautic, locuinţe şi hoteluri plutitoare, ambarcaţiuni cu cuşete, etc., amplasate în locurile cele mai spectaculoase ale Deltei Dunării.

Toate acestea ar fi de natură să sporească simţitor oferta turistică în Deltă şi în general de-a lungul Dunării, ceea ce ar însemna o contribuţie esenţială la punerea în valoare a potenţialului disponibil, cu importante efecte economice şi sociale.

dr. **Marin NIŢU**
Tulcea

Autodotarea şi investiţiile în regie proprie în turism

EXPERIENŢA pozitivă pe care o deţine în prezent industria republicană în desfăşurarea acţiunilor de autodotare şi organizare a investiţiilor în regie proprie, rezultatele bune înregistrate pînă în prezent pledează pentru extinderea acestor preocupări şi în industria turistică.

Poziţia specifică a staţiunii climaterice Borşa, filială a Oficiului judeţean de turism Maramureş, care s-a dezvoltat în relativă izolare de marile centre economice, ne-a impus o permanentă mobilizare a spiritului gospodăresc şi iniţiativei în rezolvarea marei diversităţi de cerinţe pe care le implică realizarea prestaţiilor turistice la nivelul actual al exigenţelor turismului intern şi internaţional. Dărnicia naturii în această zonă a patriei, caracterizată printr-o mare stabilitate climatică, prin numeroase atracţii turistice (ape minerale, mofete, alpinism, sporturi de iarnă) ca şi bogăţia patrimoniului cultural în Maramureş — acest leagăn al istoriei naţionale — oferă turismului premise optime de dezvoltare sub toate formele: agrement, odihnă, tratament, turism cultural.

Situată la înălţimea de 850 m altitudine, la poalele Munţilor Rodna, staţiunea turistică Borşa se bucură de un microclimat specific cu mici amplitudini de temperatură atît iarna cît şi vara, ceea ce-i asigură posibilităţi de exploatare pentru tratament şi odihnă, în tot cursul anului. Vastele păduri ce o înconjoară asigură un grad de ionizare negativă a aerului deosebit de ridicat, comparabil cu cel de pe culmile alpine. Pitorescul deosebit al aşezării Borşa protejată de jur împrejur de vîrfuri muntoase cum sînt Galatiul Rodnei, Pietrosul, Toroiaga, Cearcău, cu deschidere spre Nordul Moldovei prin Pasul Prislop este dublat sub aspectul valorii turistice de multiple posibilităţi de „evadare" în natură.

Această succintă trecere în revistă a potenţialului turistic al zonei nu urmăreşte decît să sublinieze resursele ce pot şi merită să fie puse în valoare prin dezvoltarea bazei materiale a turismului în continuare în această zonă.

Experienţa pe care o deţinem în realizarea prin autodotare a unor amenajări turistice cum ar fi: terenuri de sport, pîrtii de schi, camping, marcaje în zona învecinată ş.a. ne determină să susţinem dezvoltarea în continuare a acestei activităţi mergînd pînă la realizarea investiţiilor în regie proprie.

Considerentele care ne determină să apreciem ca oportună preluarea unor sarcini de dezvoltare a bazei materiale de către organizatorii de turism sînt următoarele:

— Organizatorul de turism oferă practic, turistului întregul „pachet de servicii" pe care-l presupune existenţa cotidiană (casă, masă, divertisment), iar pentru ca şocul de acomodare să fie cît mai mic (în special în turismul internaţional) este necesar, ca dezvoltarea bazei materiale în turism să se realizeze prin îndrumarea pînă la cele mai mici detalii a constructorului de cel ce vine permanent în contact cu necesităţile turiştilor;

— Investiţiile în regie proprie oferă multiple posibilităţi de utilizare mai bună a forţei de muncă (contracararea sezonalităţii) prin utilizarea personalului de servire în realizarea unor amenajări relativ simple, dar de maximă importanţă pentru desfăşurarea eficientă a activităţii de turism (chioşcuri din lemn pentru izvoarele de ape minerale, refugii în pădure, colibe în stil popular în locurile de camping, terenuri de sport.

— Este o formă de desfăşurare a activităţii de investiţii mult mai economică atît din punctul de vedere al economiei naţionale cît şi al întreprinderii, antrenîndu-se în coordonarea şi execuţia lucrărilor biroul tehnic al Oficiului judeţean de turism şi echipamente de întreţinere; în acelaşi timp se asigură o înaltă calitate în execuţia lucrărilor şi termene incomparabil mai scurte.

Complexul turistic Borşa dispune de o pîrtie naturală de schi alpin, care completată numai cu mijloace de transport pe cablu (telecabină, telescaun, teleschi) şi trambuline poate deveni un nou centru de schi alpin al ţării cu sezon extrem de lung (15 noiembrie — 15 martie), fără a transporta zăpada cu camionul cum se întîmplă pe pîrtia de bob de la Sinaia. În regie proprie am putea realiza de asemenea o sală de sport polivalentă, cu bazin de înot, o nouă cabană la capătul pîrtiei de schi, obiective de ar da un puternic impuls turismului sportiv. Punerea în valoare a izvoarelor minerale (peste 50) şi mofetelor descoperite recent la distanţe între 500-1500 metri de staţiune ar asigura expolatarea permanentă a staţiunii cu investiţii minime (autodotare). Tot prin autodotare ne propunem să realizăm întreţinerea pîrtiilor de schi şi a mijloacelor de transport pe cablu, amenajarea de popasuri şi chioşcuri în formă de stînă pentru servirea de meniuri specifice maramureşene.

În contextul dezvoltării autogestiunii menţionez dificultăţile întîmpinate în prezent la preluare de cabanieri, conform decretului 101 de cabane nerentabile care trebuiesc transformate din prima lună în unităţi rentabile cu beneficii de zece la sută. Propunem ca O.J.T.-ul să aibă posibilitatea să fixeze cote fixe diferenţiate în funcţie de specificul activităţii (aşezare, afluenţă de vizitatori, dotare, etc.). În condiţiile realizării acestor dezvoltări turismul ar putea deveni în această zonă al doilea sector economic, ca importanţă în economia locală după minerit.

Grigore CERVENSKI,
şeful Filialei de turism Borşa

[7]) Vezi Barbu Gheorghe „Dunărea, o magistrală a turismului european". Revista economică nr. 52/1976, p. 20—21.

[8]) Alexandru D. Albu: „Cooperarea economică internaţională a Republicii Socialiste România", Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1979, p. 194—197.

Necesitatea reconsiderării aportului adus de turism la creşterea economică

EXPERIENŢA proprie a ţării noastre, ca şi cea internaţională, a pus relativ uşor în evidenţă faptul că turismul, privit ca activitate economică, se dezvoltă în strînsă dependenţă de avîntul altor sectoare şi are, la rîndul său — efecte pozitive asupra diverselor ramuri de activitate, asupra configuraţiei economiei naţionale şi locale, că prezenţa sa se resimte cu putere pe planul relaţiilor economice externe, acţionînd în sens pozitiv asupra balanţei comerciale şi de plăţi. În anumite ţări, cum sînt Austria, Elveţia, Franţa, Grecia, Italia R.S.F. Iugoslavia, Spania şi altele, soldul activ realizat la turismul internaţional acoperă o parte importantă din deficitele înregistrate la balanţa comercială. (În Italia, bunăoară, în anul 1979, încasările din turismul internaţional au acoperit 77% din deficitul balanţei comerciale (Il Sole 24 Ore din 5 februarie 1981). Referindu-se la rolul turismului în economia franceză, Ministrul tineretului, sporturilor şi loisir-ului, arăta că „fără turism, Franţa n-ar avea nici o şansă de a-şi echilibra schimburile sale cu străinătatea" (l'Hotellerie nr. 1684 din 11 dec. 1980).

În condiţiile actuale, cînd pe plan mondial, unele ramuri industriale se confruntă cu dificultăţi serioase în dezvoltarea lor, turismul resimte într-o măsură mult mai mică şocul general, ceea ce prezintă însemnătate pentru ţările cu potenţial deosebit în acest domeniu. Creşterea ponderii cheltuielilor pentru turism în bugetul familial apare azi ca o tendinţă pe termen lung, cererea turistică, comparativ cu alte industrii de bunuri de consum sau servicii fiind insensibilă la o serie de fenomene negative persistente, din multe ţări ale lumii, ca stagnarea şi chiar recesiunea economică, criza energetică, inflaţia, adîncirea instabilităţii valutare.

Dacă asupra acestor aspecte există un consens general, în ceea ce priveşte însă contribuţia turismului la creşterea venitului naţional prin prestaţii către populaţie sau prin „export intern" de servicii turistice există o rămînere în urmă a teoriei faţă de practică.

Mult timp, poziţia turismului în raport cu venitul naţional a fost ingorată aproape total ; raţionamentele făcute în general asupra serviciilor, au fost aplicate global şi acestui domeniu, neluîndu-se în considerare nici măcar particularităţile alimentaţiei publice incluse în activităţile turistice.

În ceea ce priveşte caracterul prestărilor de servicii în turism, în ultimii ani s-a impus, tot mai argumentat, părerea că multe din activităţile întîlnite în acest sector — transportul, pregătirea hranei prin unităţi de alimentaţie publică, întreţinerea spaţiilor destinate cazării şi tratamentului balnear, tratamentul însuşi [1]) — sînt servicii productive şi prin urmare creează venit naţional. Dacă asupra **alimentaţiei publice**, indiferent de tipul de consumator (turist sau nu) s-a conturat opinia economiştilor că activitatea legată de prepararea şi conservarea hranei este o activitte productivă, asupra celorlalte servicii au existat şi continuă să mai existe păreri controversate.

Neincluderea în sfera productivă a unora din serviciile turistice ca dealtfel a unui număr mare de activităţi prestatoare de servicii în economie, a avut şi continuă să aibă ca argument neparticiparea la crearea de bunuri materiale, la deplasarea acestora spre locurile unde sînt utile, adică acolo unde devin valori de întrebuinţare efective, sau la conservarea valorilor de întrebuinţare înainte de a trece la consumator. Capacitatea de a crea valori de întrebuinţare (obiecte) noi, de a le conserva pe acestea sau a le deplasa ar constitui, în sensul celor arătate, condiţia calificării unei munci ca activitate productivă ; operaţiile care nu au nici o legătură cu obiectivele materiale — fie ele mijloace de producţie sau bunuri de consum — ar fi, potrivit acestui raţionament, activităţi neproductive.

Într-o amplă lucrare consacrată clarificării diverselor aspecte referitoare la munca productivă şi neproductivă, prof. univ. Constantin Sîrbu include în activităţile productive şi pe acelea care participă la „crearea condiţiilor materiale de existenţă a oamenilor"[2]) deci **tot ce satisface nevoi de ordin material.**

Fiind de acord cu părerea exprimată de autor considerăm că reperul esenţial în definirea caracterului productiv al anumitor servicii de consum, şi deci al multora din prestaţiile specifice turismului, îl constituie rolul lor în satisfacerea unor **nevoi ale oamenilor.** Datorită diversităţii lor, serviciile turistice productive participă la satisfacerea unor nevoi materiale în mod diferit. Dacă, **transportul de persoane,** ca urmare a caracterului specific de desfacere a „produsului" turistic (la locul şi în momentul producţiei) înlesneşte „consumul" de servicii turistice prin deplasarea consumatorului la locul produsului, tot atît de adevărat este că fără servicii turistice deplasarea nu ar avea sens. Şi exemplificarea poate continua. Şi atunci de unde această discriminare între diversele tipuri de servicii complementare ?

Prepararea hranei (inclusiv depozitarea alimentelor şi conservarea preparatelor), precum şi servirea mesei în alimentaţia publică este calificată de mult timp — aşa după cum s-a mai arătat — ca o activitate productivă. Această apreciere îşi are o motivare clară, uşor de observat, în aceea că transformă materii prime în produse proprii alimentaţiei oamenilor, deci creează valori de întrebuinţare noi şi — în condiţiile existenţei producţiei de mărfuri — şi valori noi. Avînd în vedere funcţionalitatea alimentaţiei publice integrate în activitatea de turism, pentru ca întreaga sa producţie să reprezinte un efect util, este necesar ca alimentele preparate să corespundă, sub toate aspectele (varietate, calitate, prospeţime), preferinţelor şi gusturilor unei clientele foarte diferenţiate, dispusă — de cele mai multe ori — să consume în timpul deplasărilor turistice produse alimentare superioare şi într-un sortiment mai bogat decît consumul obişnuit. Şi invers, preparatele care — din diferite motive — nu sînt solicitate, deci nu parcurg circuitul normal, diminuează contribuţia alimentaţiei publice la mărirea ventiului naţional.

Dacă activităţile menţionate mai înainte îşi evidenţiază relativ uşor — prin rezultatele lor directe — caracterul productiv, mai dificilă poate să pară demonstraţia în cazul **serviciilor** de întreţinere a spaţiilor de cazare, **de asigurare a confortului necesar unei cazări la nivelul pretenţiilor clientului, de tratament balnear şi a altor servicii similare.** Pentru a vedea dacă aceste servicii creează sau nu venit naţional este necesar să analizăm, ca şi în cazul celor prezentate înainte, dacă participă sau nu la satisfacerea unor nevoi materiale ale oamenilor.

Merită, sub acest aspect, să ţinem seama că pentru a asigura unei unităţi de cazare **funcţia** pentru care a fost creată, nu este suficientă construirea sa ; pentru a-şi menţine funcţionalitatea, pentru a fi locuită este necesar să fie întreţinută, cu toată. gama de servicii necesare acestui scop. Or, dacă munca constructorului este muncă productivă, creatoare de venit naţional, pentru faptul că făureşte un bun material cu o anumită destinaţie, de ce ar avea alt caracter activitatea care urmăreşte să asigure construcţiei calităţile necesare pentru a fi utilizată permanent potrivit destinaţiei ? În consecinţă considerăm, că în limitele muncii necesare şi raţionale, activitatea desfăşurată de personalul de întreţinere a spaţiilor de cazare este o activitate productivă.

Ţinînd seama de condiţiile ce se impun a fi îndeplinite pentru ca beneficiarii spaţiilor de cazare — turiştii — să se simtă cît mai bine, şi pentru ca munca depusă să fie, în totalitate, activitate productivă, este necesară multă grijă şi atenţie în desfăşurarea sa, urmînd ca, în final, să se asigure o igienă deplină şi o ambianţă confortabilă, de bun gust.

Pe lîngă activităţile prezentate, întîlnite în oricare staţiune sau centru turistic, sub aspectul analizei pe care am

---

[1]) A se vedea : Constantin Sîrbu, Munca productivă şi neproductivă, Editura politică, 1976, pag. 38—45.

[2]) Op cit., p. 39.

făcut-o mai înainte reține atenția și **munca personalului din unitățile de tratament,** unități comune tuturor stațiunilor balneare. Dacă recreerea, reconfortarea, privite în general, servesc oamenilor pentru menținerea capacității de muncă, a tonusului, pentru prelungirea vieții, cu atît mai mult **tratamentul balnear,** adesea impus de situații date, servește la refacerea (totală sau parțială) a sănătății sau la prevenirea îmbolnăvirilor. Se poate spune că într-un anumit sens aceste servicii răspund unor necesități primare, de primă necesitate într-o măsură apropiată sau egală cu modul în care răspunde îmbrăcămintea (împotriva frigului) sau un anumit fel de hrană (de regim, bunăoară). În consecință, activitatea desfășurată de personalul care asigură tratamentul (atît cel cu studii medii cît și cel cu studii superioare) este, prin natura sa, productivă. Subliniind rolul activităților consacrate ocrotirii sănătății omului, Constantin Sîrbu arăta: „Printre factorii care acționează asupra nivelului productivității muncii înscriem întotdeauna gradul de calificare și îndemînare, dar niciodată sau extrem de rar starea sănătății forței de muncă, care determină însăși cantitatea de energie care poate fi cheltuită" (pag. 41).

La argumentele prezentate merită, credem, să adăugăm și faptul că, prin componentele lor de bază, **activitățile chemate să susțină turismul răspund unor necesități de viață, însă într-o perioadă cînd oamenii se află într-o postură specială — aceea de turiști.** Lipsa activităților respective nu numai că nu ar permite realizarea omului ca turist în sensul deplin al cuvîntului, dar ar avea urmări negative asupra sănătății sale.

Întrucît în fundamentarea caracterului productiv al unei prestații turistice am utilizat ca argument contribuția sa la satisfacerea unei **nevoi materiale** a turistului, înseamnă că **serviciul legat de agrement** — indiferent de forma în care se manifestă avînd ca scop refacerea capacității de muncă, dezvoltarea lui multilaterală. Nefiind nevoi materiale, nu se încadrează în categoria activităților productive și deci nu creează venit național. Considerăm însă că o apreciere diferențiat ătrebui să avem în privința serviciilor de agrement prestate turiștilor străini, reprezentînd căi pentru mărirea încasărilor valutare, și deci o sursă de sporire a venitului național prin contribuția la excedentul comerțului invizibil.

Prin faptul că acționează în direcția introducerii în circuitul economic (intern și internațional) a potențialului natural, a patrimoniului cultural-istoric de mare atracție și a unora din realizările contemporane în domeniile economiei, artei și culturii, că stimulează dezvoltarea activității altor ramuri (transporturi, circulația mărfurilor etc.) și creează locuri pentru forța de muncă eliberată sau slab utilizată (sezonier) în unele domenii de activitate, turismul contribuie direct, și indirect la **ridicarea economică** a anumitor localități, zone și regiuni și, implicit, la creșterea veniturilor populației din perimetrele respective. La mărirea veniturilor populației dintr-o zonă turistică contribuie însăși cumpărările, de către turiști, de produse de pe piața neorganizată, acestea constituind — în cazul turismului intern — un fel de transfer de venituri dintr-o parte în alta a țării.

În stațiunile de munte și în cele balneare, unde caracterul sezonier al turismului este mai puțin accentuat dezvoltarea prestațiilor turistice constituie o cale de **folosire eficientă și stabilă** a forței de muncă locale. Populația locală este beneficiară a dotărilor sociale, sportive și de agrement de care se bucură aceste stațiuni, participă la activitățile culturale desfășurate, turismul antrenînd dezvoltarea unor condiții superioare de viață. (Este cunoscut că datorită vocației lor turistice, un număr însemnat de localități din țară au devenit centre urbane).

Presupunînd, din partea populației interne, cheltuieli peste cele legate de satisfacerea nevoilor elementare, turismul constituie, pentru statul socialist, un instrument de regularizare a **circulației bănești interne.** Cu ajutorul său, statul nostru readuce în circulație o parte din economiile bănești ale populației, acționînd, totodată, asupra realizării echilibrului necesar între cantitatea de mărfuri și servicii oferite populației și instituțiilor și cererea solvabilă a cumpărătorilor. **Turismul intern se înscrie, în prezent, ca un capitol important al balanței de venituri și cheltuieli ale populației și luarea sa în considerare la nivelul fiecărui județ permite o mai bună structurare a mărfurilor și serviciilor oferite populației.**

Seria efectelor economice ale activităților turistice poate fi completată cu rezonanțele de ordin instructiv-educativ, cu contribuția turismului la îmbogățirea cunoștințelor celor care îl practică la dezvoltarea dragostei față de patriei și a gustului estetic. Toate acestea demonstrează că există suficiente motive ca o asemenea ramură, relativ nouă, a economiei noastre să se bucure de atenția cuvenită atît la nivelul întregii țări, cît și pe plan local. Problema, avînd un caracter național, presupune concertarea eforturilor tuturor organelor și organizațiilor implicate direct sau indirect în crearea de condiții și în orientarea populației spre folosirea plăcută a timpului liber.

dr. **Gh. BARBU**

Turismul — un mijloc de păstrare și valorificare a patrimoniului cultural național

Monumentele și ansamblurile istorice ale unei țări sînt un factor de atracție major pentru turismul internațional, întrucît ele permit cunoașterea pe viu a istoriei și a culturii unui popor, cu ajutorul unei documentații prealabile minime. Difuzarea în cercuri din ce în ce mai largi a interesului pentru istorie și pentru istoria artei este o realizare a veacului nostru, iar vizitarea locurilor încărcate de istorie și artă a devenit o dorință firească, stimulată și de perfecționarea mijloacelor de transport moderne.

Ne propunem să examinăm care este — și mai ales care ar putea fi rolul monumentelor și ansamblurilor istorice din țara noastră în organizarea turismului internațional, avînd în vedere în principal obiectivul valorificării lor turistice, dar și exigențele de restaurare, folosință și prezentare științifică (în contextul social-istoric pe care-l presupune un adevărat turism cultural).

Fără a oferi date statistice amănunțite, se poate afirma că acțiunile majore de valorificare turistică a patrimoniului de monumente din România s-au desfășurat în nordul Moldovei și în Maramureș, în baza unor susținute campanii de restaurări. Succesul acestor acțiuni, reflectat în continua solicitare a traseului de către turiștii străini, a justificat permanenta îmbunătățire a rețelei de drumuri, construcția de hoteluri, moteluri, restaurante și — ceea ce ne apare deosebit de important pentru economia națională — evitarea fenomenului de părăsire a satelor de către populația activă, antrenată în diferite activități — spontane sau organizate — de completare a solicitărilor turismului, în care artizanatul ocupă un loc de frunte.

Experiența pozitivă a programelor turistice bucovinene și maramureșene recomandă acțiuni similare și în alte zone bogate în monumente. Astfel vizitarea mînăstirilor din nordul Olteniei și de pe porțiunea aferentă a văii Oltului (Tismana, Polovragi, Hurezu). Dintr-un lemn, Surpatele, Govora, Cozia, Cornet — toate restaurate sau în bună stare de conservare — ar putea forma obiectul unor programe turistice, în prezent vizitarea fiind încă dependentă de turismul din stațiunile balneoclimatice din zonă și sporadic excursii de duminică. Aceeași recomandare se poate face referitor la monumentele și ansamblurile urbane din Banat, comprimate în excursii care pornesc din Băile Herculane. Încercări timide de organizare a turismului pe teme culturale s-au făcut și pentru Țara Hațegului, munții Orăștiei, dar au rămas într-un stadiu incipient, în parte și din cauza stării nesatisfăcătoare de întreținere a monumentelor din zonă, unde Direcția mo-

numentelor istorice — apoi a patrimoniului cultural național — nu a reușit să organizeze un șantier de proporțiile celor din Moldova, capabil să restaureze ctitoriile și fortificațiile cneziale românești (sec. XII—XV), Sarmizegetusa și cetățile dacice. Aceste cîteva sugestii nu trebuie să ducă la concluzia că singurele monumente incluse în trasee turistice internaționale sînt cele din nordul Moldovei sau Maramureș; pe toate itinerariile, în funcție de timpul disponibil și de starea drumului de acces, grupurile vizitează și monumente istorice din zonă, care sînt însă completări de program și nu obiectiv principal al vizitării.

Un potențial deosebit pentru dezvoltarea turismului cultural oferă și ansamblurile urbane din România. Însă cu excepția Bucureștilor, unde turiștii sînt dirijați către centrul istoric „Curtea veche", completat de ansamblul Patriarhiei, avînd posibilitatea să înțeleagă evoluția orașului medieval, orașele Moldovei, ale Țării Românești și ale Banatului nu constituie obiective turistice în calitate de **ansambluri urbane,** vizitarea lor rezumîndu-se la prezentarea unor monumente izolate, fără corelarea cu contextul urban care le-a dat naștere. Precizăm din nou că nu ne referim la cercetătorii care dispun de informarea prealabilă și de timpul necesar consultării publicațiilor de specialitate. Ne gîndim la marea masă a turiștilor dornici să ne cunoască țara, cărora pliantele turistice le oferă explicații cu totul limitate asupra factorilor determinanți pentru închegarea și evoluția așezării, cu atît mai puțin asupra elementelor de structură urbană medievală [1]) ce se mai păstrează din orașul vechi, fenomen frecvent chiar și în cazul unor orașe încărcate de istorie **urbană** cum sînt: Iași, Curtea de Argeș, Cîmpulung-Muscel, Oravița, Siret, Lugoj, Timișoara ș.a.

Orașele Transilvaniei constituie o rețea de centre turistice intens dezvoltată după 1960, dar și aici „buna cunoastere reciprocă" nu este favorizată de materialele accesibile vizitatorilor de rînd, întrucît se evită explicarea deschisă a excluderii românilor din zonele înconjurate cu ziduri de apărare și gruparea lor în cartierele **extra muros,** fenomen care începe în veacul al XVI-lea în principatul Transilvaniei și se menține timp de aproape 300 de ani [2]). Prezentarea fără complexe a acestei realități istorice ar putea fi însoțită de vizitarea cartierelor românești (așa cum se procedează doar la Brașov, datorită bisericii Sf. Nicolae din Șchei) și a rețelei de străvechi sate românești din jurul orașelor. Nu înțelegem cum ansambluri românești de valoarea satelor Boița, Rășinari, Săliște, Cacova — Fîntînele Porcești — Turnu Roșu cu biserică ctitorită de Matei Basarab, sau a satelor bietnice Cristian, Agrin și Bradu — pentru a ne referi doar la zona Sibiului, nu figurează într-un program turistic axat pe monumente care ar lămuri direct valoarea culturii românești autohtone, precum și aportul naționalităților conlocuitoare.

Este cert că prezentarea istoriei României prin intermediul orașelor, satelor și al monumentelor sale ar constitui o temă cu mare putere de atracție turistică, dată fiind fascinanta diversitate și calitatea creației artistice realizate în condiții vitrege, atît de către români, cît și de naționalitățile conlocuitoare. Atractivitatea ar fi exprimată — nu numai prin venitul adus de turiști, dar și de avantajele aduse de turism prin forța sa de antrenare a dezvoltării unor sectoare adiacente turismului, efecte amintite mai sus pentru nordul Moldovei și Maramureș; nu trebuie uitat că există numeroase ansambluri rurale în zonele de deal și de munte, admirabile prin arhitectură și adaptare la sit [3], care se părăginesc din cauza migrației către orașe a tinerilor: zona văii Hîrtibaciului sau a Sebeșului ilustrează concludent această tristă realitate, însoțită și de decăderea economiei zonelor de deal. Renașterea satului Sibiel, pe cale de părăsire în jurul anului 1965, introdus actualmente în traseele OJT Sibiu (datorită muzeului icoanelor pe sticlă organizat pe lîngă biserica monument istoric al secolului al XVIII-lea care stîrnește entuziasmul vizitatorilor din toate țările prin frumusețea așezării și arhitecturii populare), demonstrează posibilitatea participării turismului la realizarea unor efecte economice mult mai ample decît simpla contabilizare a sumelor încasate de agenții.

Se ridică însă întrebarea: ce investiții presupune includerea în circuit turistic internațional a monumentelor și ansamblurilor istorice, sub aspectul strict al prezentării lor — și dacă, în actuala conjunctură economică a țării noastre, restaurările nu depășesc posibilitățile de finanțare, avînd în vedere reducerea investițiilor pentru construcții social-culturale. Răspunsul la această întrebare implică următoarele considerente:

În primul rînd, sînt foarte multe ansambluri — ca, de exemplu, satele din zona Sibiului amintite mai sus — care nu reclamă investiții, ci doar o atentă supraveghere a lucrărilor executate de proprietari, precum și înlesniri pentru procurarea materialelor tradiționale (var, șindrilă, țiglă-solzi, lemn): aceeași situație se repetă în cazul a numeroase orașe — sau părți de orașe — nesistematizate, unde singurul efort necesar este cel de a nu strica valorile existente.

În al doilea rînd, trebuie înțeles că repararea și restaurarea monumentelor istorice nu se încadrează în categoria investițiilor social-culturale, ci în aceea a lucrărilor de întreținere și reparații curente sau capitale, fapt pe care fostul Comitet de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare l-a pus clar în evidență în jurul anului 1968, cu ocazia unei temperări a euforiei proiectanților de case de cultură. **Repararea și întreținerea** monumentelor și ansamblurilor istorice ar trebui să constituie operații permanente de asigurare a echilibrului static și de apărare împotriva acțiunii agenților climatici. O asemenea acțiune de consolidare a zidurilor, de întreținere a acoperișului și de îndepărtare a apelor de ploaie, nu se deosebește de lucrările de întreținere a clădirilor de orice categorie, decît prin necesitatea respectării prevederilor de intervenție (un normativ amplu privind proiectarea și execuția lucrărilor la monumente istorice a fost definitivat în 1977 în baza experiențelor realizate de Direcția monumentelor istorice, dar nu este încă aprobat) și prin organizarea execuției dispunînd de mînă de lucru calificată și de materialele tradiționale. Lucrările în curs de efectuare la unele ansambluri din Timișoara, Cluj și București, (casele de pe Bd. Ana Ipătescu, Muzeului municipiului București, castelul Mogoșoaia), dovedesc că astfel de operații sînt posibile, atunci cînd există interesul pentru realizarea lor.

Asigurarea în timp util a reparațiilor și a lucrărilor de protecție de strictă necesitate a constituit o preocupare permanentă în activitatea Comisiunii monumentelor istorice (1892—1948), fapt care a salvat de la distrugere sute de monumente istorice. Această politică a fost preluată, după 1955, de Direcția monumentelor istorice (care a funcționat pe lîngă CSCAS pînă în 1969, apoi pe lîngă CSCA), fondul central de intervenții urgente asigurat prin H.C.M. 661/1955 fiind distribuit exclusiv pentru această categorie de lucrări. Repararea bisericilor de lemn din Maramureș s-a efectuat cu precădere din acest fond și a implicat investiții minime, însă executate de echipe de lucrători

---

[1]) Prin **structură urbană** înțelegem organismul alcătuit din rețeaua de străzi, regimul de parcelare, regimul de înălțime, distribuția pe zone funcționale și pe etnii.

[2]) E Greceanu, **„Un problème actuel: l'urbanisme médiéval en Roumanie,** în „Revue roumaine d'histoire", 1979, nr. 1.

[3]) Termenul de **sit** (de la latinul **situs**) este un neologism încă necuprins în dicționarele de limbă română, dar larg folosit în domeniile urbanismului, protecției ansamblurilor istorice și ecologiei. Definiția conform dicționarelor explicative de limbă franceză este: 1. Peisaj considerat din punctul de vedere al aspectului său pitoresc. 2. Configurație specifică a locului ocupat de un oraș (o așezare), furnizînd omului elementele necesare stabilirii și vieții sale materiale (sursele de apă, natura solului, materialele de construcție, posibilități de comunicare și de extindere etc.).

specializați, inclusiv procurarea materialului lemnos necesar. Rețeaua de monumente restaurate — în sensul reparării lor științifice — a devenit suportul dezvoltării turismului de masă cu avantajele amintite mai sus.

Concomitent cu acțiunile finanțate din fonduri centrale, autorul acestor rînduri, în calitate de referent al Direcției monumentelor istorice pentru jumătatea de sud a Transilvaniei, a urmărit antrenarea autorităților locale și a beneficiarilor de monumente în efectuarea lucrărilor de reparații din bugetul propriu. S-au realizat prin această colaborare însemnate lucrări de reparații cu caracter de restaurare, care au costat puțin și au păstrat mult, eliminînd necesitatea investirii unor sume însemnate prin oprirea în timp util a procesului de degradare. Zidurile de apărare ale cetății Brașovului și Sibiului, numeroase biserici de lemn românești din județul Mureș, ansambluri de fațade ale piețelor și străzilor medievale din Sighișoara, Brașov, Mediaș, readuse la formele și coloritul adecvat — toate acestea executate din fondurile bugetului județean [4]), demonstrează importanța lucrărilor de reparații conduse judicios prin aprecierea de care se bucură din partea maselor de turiști din țară și străinătate. Concomitent, antrenarea beneficiarilor de monumente istorice în efectuarea consolidărilor și a lucrărilor de protecție a dat rezultate excelente, atunci cînd aceștia au înțeles să asigure organizarea unei echipe de lucrători calificați: este cazul Consistoriului superior evanghelic din Sibiu, care a realizat repararea a numeroase cetăți sătești cu biserici fortificate ale comunităților germane, fondurile de intervenție urgentă primite de la Direcția monumentelor istorice reprezentînd doar costul materialelor puse în operă.

Există în consecință numeroase exemple care arată că întreținerea și corecta înfățișare a monumentelor și ansamblurilor istorice nu implică sume cu mult mai mari decît întreținerea clădirilor obișnuite, dar reclamă eforturi de organizare a execuției, răsplătite însutit pe plan economic și cultural. Prejudecata costului exorbitant al restaurărilor se întemeiază, în cele mai multe cazuri, pe comoditatea și inconștiența unor beneficiari care folosesc clădirile declarate sau susceptibile de a fi declarate monumente istorice, fără a face reparațiile minime de întreținere și care preferă să le dărîme sau să le părăsească atunci cînd au ajuns în stare de ruină. Este cazul a numeroase castele și conace, dintre care citățm doar castelul Brâncoveanu din Sîmbăta de Sus, folosit inițial ca școală — și castelul lui Mihai Viteazul din Buia jud. Sibiu, în care a funcționat dispensarul comunei, a căror ruinare putea fi împiedicată prin simpla întreținere a învelitorilor. Trebuie însă recunoscut că și politica de restaurări a Direcției monumentelor istorice, continuată apoi de Direcția patrimoniului cultural național, a contribuit la conturarea acestei opinii. Întreprinderea de execuție a D.M.I., înființată în 1959, a avut inițial o activitate axată pe lucrări cu mare grad de dificultate, depășind posibilitățile execuției pe plan local și a urmărit în primul rînd salvarea și protejarea unor monumente de primă importanță, în limitele unui buget judicios distribuit în funcție de situația monumentelor din întreaga țară. Dinamica lucrărilor efectuate în primii ani de activitate ai acestei unități arată că restaurări complexe cum sînt: cetatea din Cîlnic jud. Sibiu, biserica din Densuș jud. Hunedoara, ansamblul medieval al orașului Sebeș, hala medievală (Casa Hirscher) din Brașov ș.a. au costat puțin și s-au realizat în termene scurte, permițînd vizitarea lor în condiții demne de laudă. În acest context caracterizat prin prudență și eficiență, tabelul lucrărilor și intervențiilor efectuate între 1960—1969 [5]) permite constatarea unor cazuri excepție, datorate unui număr inițial foarte redus de proiectanți ai D.M.I., care au avut latitudinea de a trnsforma restaurarea — dintr-o atentă operție de consevrare și evidențiere a aportului diferitelor epoci la conturarea personalității unui monument — într-o extravagantă intervenție de „înfrumusețare" sau de readucere la presupuse forme inițiale, care costă mult și este în final dăunătoare pentru autenticitatea monumentului. Dăm ca exemple: finisajele modernizate, risipa de materiale scumpe care nu corespund soluțiilor tradiționale și amenajările de inovație care au făcut ca restaurările începute în 1960 și încă neterminate în 1969 să se ridice la 8.964.423 lei la mînăstirea Sucevița, și respectiv 6.567.460 lei la mînăstirea Dragomirna, în timp ce întreg ansamblul feudal de la Sebeș — biserica evanghelică cu incinta proprie și capela, Casa Zapolya (muzeul orașului) și incinta fortificată a orașului totalizau în 1969 doar 4.002.971 lei; împrejmuirea cu trunchiuri suprapuse de copaci a curții de la Bălinești, a costat 113.249 lei, în timp ce restaurarea bisericii de lemn din Chețani județul Mureș cuprinzînd consolidarea, refacerea acoperișului și mutarea pe un nou amplasament s-a ridicat la suma de 200.767 lei; dărîmarea unor construcții sau părți din construcție, trainice și în bună stare de funcționare, pentru revenirea la forme presupus inițiale, „purism" specific veacului al XIX-lea și unanim condamnat de normele de restaurare actuale (exemple: stăreția și învelitorile baroce de la mînăstirea Bistrița jud. Neamț, pridvorul de secol XIX-lea al bisericii Sf. Nicolae din Brîncoveni jud. Olt, etapa de secol XIX a ansamblului mînăstirii Văcărești), sau pentru înlocuirea unor etape mai noi (sec. XIX) cu forme agresiv moderne, care distonează în ansamblul istoric: chiliile de pe latura de vest și toate finisajele construcțiilor păstrate la mînăstirea Dragomirna; clădirea de secol XIX a muzeului mănăstirii Putna; pridvoarele din beton aparent de la mînăstirea Sucevița sau pridvoarele, scările și drumurile de strajă din lemn, cu forme străine arhitecturii tradiționale, de la mănăstirile Cetățuia — Iași, Slatina și Secu; finisajele Casei Vasile Alecsandri și ale clădirii numită impropriu „Casa Dosoftei" din Iași etc. etc. Precizăm că aceste modernisme s-au bucurat de aprecierea — uneori entuziastă — a unor arhitecți sau a unor oameni de cultură, fiind condamnate în general de restauratorii formați la școala C.M.I. sau de cercetătorii artei medievale; indiferent însă de poziția adoptată față de aceste experimente, considerăm că ele nu trebuiau permise atîta vreme cît existau în țară monumente în stare de ruină, cu proces evolutiv de degradare în lipsa intervențiilor minime de protecție; conacele Cantacuzinilor din jud. Prahova (sec. XVII), biserica și cetatea Cîndeștilor din Rîu de Mori-Suseni jud. Hunedoara (sec. XIV), cetatea sătească cu biserica germană din Drăușeni jud. Brașov, cetățile din Saschiz și Rupea, castelul Bethlen din Racoșul de Jos și multe altele.

Această denaturare a concepțiilor de restaurare a alimentat ideea că îngrijirea și restaurarea monumentelor istorice este o operație de lux [6]). Mărturie stau însă sutele de operații de salvare și de introducere în circuit cultural, realizate cu fonduri modeste chiar de către Direcția monumentelor istorice, precum și eforturile unor consilii populare conștiente de valoarea moștenirii arhitecturale ce le-a fost încredințată și care au reușit să ocrotească monumentele și cadrul lor ambiant — uneori prin simpla găsire a unei folosințe judicioase (implicit a unui beneficiar corespunzător): folosirea halei medievale din Sibiu pentru expoziții temporare, a castelului din Arcuș jud. Covasna pentru „casa agronomului", a conacului Tamasfalvi din Tamașfalău jud. Covasna pentru casa de cultură a localității — sînt doar cîteva exemple a căror generalizare ar fi fost de dorit.

---

[4]) E. Greceanu, **Realizări privind protecția unor centre istorice din sudul Transilvaniei**, în „Buletinul monumentelor istorice", 1973, p. 41—48.

[5]) **Principalele lucrări de restaurare a monumentelor istorice din Republica Socialistă România**, în „Buletinul monumentelor istorice" nr. 1/1970, p. 73—78.

[6]) În dorința de a nu greși s-a ajuns la cealaltă extremă. În perioada 1978—1980 din cei 40 de milioane lei destinați restaurărilor de monumente istorice s-au folosit numai 15 milioane pentru restaurarea intempestivă a cetăților dacice din Munții Orăștie cu ocazia Congresului Internațional de Istorie de la București.

Am ajuns astfel la aspectul deosebit de important al modului de folosință și al beneficiarului căruia i se încredințează monumentul.

Două prejudecăți, tot atît de neîntemeiate ca și cea referitoare la costul restaurării, stabilesc drept folosință optimă — din punct de vedere al monumentului — pe aceea de muzeu, iar din punct de vedere al rentabilității, complexul de alimentație publică (restaurant, bar etc.) sau hotel. Din cele constatate pînă în prezent, muzeele nu se pot înmulți la infinit și în nici un caz nu se pot extinde la un ansamblu (cazurile excepție ale unor sate sau orașe medievale din Bulgaria sînt demne de toată admirația, dar rămîn un deziderat pe plan european). Folosința pentru alimentație publică și hotel este într-adevăr rentabilă dar sfîrșește prin a denatura și a mutila monumentul, prin transformările și adaptările pe care le implică. Exemplul cel mai recent este ansamblul fortificat „Cetățuia" din Brașov, preluat cu cele mai bune intenții de Ministerul Turismului, la insistențele D.P.C.N., după ce nu s-au găsit fonduri pentru instalarea aici a unor instituții de cultură așa cum s-a propus inițial. Prin amenajarea serviciilor, instalațiile necesare și măsurile de prevenire a incendiilor care au impus introducerea planșeelor de beton în tot complexul (deci înlăturarea admirabilelor șarpante de stejar ce se păstrau), arată cît de puțin rămîne din substanța originară chiar în condiții de reală bunăvoință pentru conservarea aspectului medieval. Cît despre hala medievală a orașului Brașov, astăzi restaurantul „Cerbul carpatin", denaturările introduse de beneficiar (acoperirea curților interioare, înecarea în anexe a două laturi ale halei, umezirea zidurilor prin finisaje impermeabile, fără a mai aminti mobilierul în discordanță crasă cu stilul unei clădiri din 1545) pot conduce la ideea unei incompatibilități a programului cu respectarea caracteristicilor monumentului medieval, atîta timp cît beneficiarul nu admite subordonarea programului față de monument.

În linii generale, folosința optimă a unui monument medieval este cea care se aseamănă cu funcția inițială, casele de locuit fiind de exemplu cel mai bine păstrate de proprietari, care acceptă să le respecte particularitățile. Pentru castele, conace, mănăstiri dezafectate și alte ansambluri de mari proporții, s-a dovedit dezastruos efectul atribuirii lor unor unități agricole — colective sau de stat — care aproape fără excepție au distrus clădirile și parcurile (castelele de la Coplean și Mănăstirea jud. Cluj sau conacul Belu din Popești-Palanca, județul Argeș sînt exemple grăitoare ale unei serii bogate), în timp ce unitățile forestiere s-au arătat bune păstrătoare ale ansamblurilor încredințate (castelele din Gurghiu jud. Mureș sau din Simeria jud. Huneodara, de exemplu, pot fi oricînd vizitate în condiții decente). O îngrijire mulțumitoare a construcțiilor și a parcurilor a fost acordată monumentelor istorice de instituțiile dependente de Ministerul Sănătății (cu precădere, preventoriile TBC — exemplu, castelul Teleki din Gornești jud. Mureș — și de Ministerul Învățămîntului, taberele de vară instalate în conace și castele asigurînd o bună întreținere, chiar în lipsa unei finanțări substanțiale (castelul Sturza din Miclăușeni jud. Iași este unul dintre cele mai elocvente cazuri de luptă a beneficiarului pentru păstrarea nealterată a ansamblului). Atît la orașe cît și la sate, o gamă întreagă de folosințe social-culturale — școli, creșe, grădinițe — și chiar administrative — primării, case de căsătorie ș.a. — au arătat că folosirea corectă a monumentelor istorice nu numai că nu reprezintă un lux, ci constituie o sursă de economii și venituri indirecte. Totuși, în linii generale, consiliile populare și numeroase instituții [7]) s-au ferit să preia în folosință clădiri monumente istorice, atît în mediul urban cît și în cel rural, din următoarele considerente:

— implicația respectării caracteristicilor arhitecturale în modul de folosire și dificultatea procurării materialelor dirijate și a mîinii de lucru calificate, în absența unor unități de execuție județene profilate pe reparația și restaurarea construcțiilor vechi;

— dorința de afirmare a prezentului prin construcții reprezentative moderne, bazate pe proiecte unicat în care libertatea de inovație a proiectanților nu a mai fost îngrădită. Este cazul a numeroase primării județene, care au renunțat la somptuoase imobile administrative ridicate înainte de primul război mondial (exemple, Pitești și Botoșani, în perspectivă Sibiu), precum și al „caselor de modă" care s-au întrecut în forme și volume bătătoare la ochi, deși documentările efectuate cel puțin în Franța erau în măsură să evidențieze preferința marilor case de modă cu renume internațional pentru sedii cu amprentă istorică.

În încheierea acestei pledoarii pentru rentabilitatea cultural-economică a protecției patrimoniului urbanistic și arhitectural, atragem atenția asupra unui aspect pur economic: amînarea reparațiilor curente și a lucrărilor de intervenție urgentă se soldează — pe lîngă pierderi de neînlocuit ale substanței autentice — cu creșterea în progresie geometrică a viitoarelor investiții, care se vor aloca obligatoriu. Toți factorii — culturali, de valorificare turistică și de planificare economică — pledează pentru urgenta reorganizare a protecției monumentelor și ansamblurilor istorice din țara noastră, începînd cu cadrul legislativ [8]) și încheind cu unitățile specializate de execuție la nivel județean.

dr. arh. **Eugenia GRECEANU**

[7]) Exemplul cel mai surprinzător — avînd în vedere profilul instituției — este refuzul Universității din Cluj formulat în 1960—1961 de a primi ansamblul castelului din Bonțida pentru folosința mixtă de recreare — cercetare, deși Direcția monumentelor istorice se oferea să execute restaurarea cu condiția găsirii beneficiarului care să-i asigure întreținerea; motivul — menționat de acad. prof. Virgil Vătășianu, la sesiunea de comunicări științifice de la Cluj, din mai 1981, a fost teama că alocarea unor sume substanțiale pentru instalarea în castel ar fi periclitat obținerea fondurilor solicitate de Universitate pentru localurile din Cluj!

[8]) E. Greceanu, **Aspecte juridice privind conservarea monumentelor și ansamblurilor istorice,** în „Arhitectura", 1981, nr. 2—3, p. 85—91.

Redactor coordonator: **dr. Ioan GEORGESCU**

Sub tipar!

LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z

612 întrebări răspunsuri

România socialistă — vocaţie pentru pace, progres şi dezvoltare

IN VIAŢA POPORULUI NOSTRU trecerea de la un an la altul este şi sărbătorirea trecerii la o viaţă nouă. Cu 34 de ani în urmă proclamarea Republicii deschidea noi orizonturi înfăptuirii năzuinţelor de libertate şi progres ale naţiunii noastre, materializa un vechi ţel al gînditorilor progresişti şi al luptei forţelor progresiste din ţară. Instaurarea Republicii la 30 decembrie 1947 nu a reprezentat doar simpla schimbare a formei de stat ci a exprimat, în acele condiţii, voinţa de neclintit a poporului român de a trece — sub conducerea clasei muncitoare şi a partidului comunist — la edificarea noii orînduiri socialiste.

Din ziua victoriei, sub conducerea partidului, a revoluţiei antifasciste şi antiimperialiste de eliberare naţională şi socială şi pînă în ziua proclamării Republicii istoria ţării noastre a înregistrat o evoluţie tumultuoasă, un proces revoluţionar intens şi continuu, în cadrul căruia au fost desăvîrşite sarcinile revoluţiei burghezo-democratice, trecîndu-se din mers la revoluţia socialistă. Proclamarea Republicii a consacrat cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare, cu celelalte forţe revoluţionare popular-democratice, prin punerea de acord a formei de stat cu noul conţinut al puterii, deschizînd astfel noi perspective desfăşurării procesului revoluţionar în România. După cum aprecia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „Instaurarea Republicii în condiţiile în care rolul decisiv îl avea clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi intelectualitatea, cu celelalte mase muncitoare, în frunte cu partidul, a marcat trecerea la revoluţia proletară şi edificarea societăţii socialiste în România".**

Cei 34 de ani care au trecut de atunci au fost jalonaţi de prefaceri fundamentale ale societăţii noastre, dovedind temeinic capacitatea Partidului Comunist Român de a aborda şi rezolva în spirit creator, prin soluţii originale, adecvate propriilor noastre condiţii, problemele revoluţiei şi construcţiei socialiste, de a mobiliza la acţiune hotărîtă masele muncitoare de la oraşe şi sate. Etapa făuririi orînduirii socialiste, marcată prin generalizarea relaţiilor de producţie socialiste, de victoria deplină şi definitivă a socialismului, de scoaterea României din starea de înapoiere economică şi creşterea nivelului de prosperitate şi civilizaţie, de creşterea prestigiului ţării noastre pe arena internaţională, a pregătit, prin toate acestea, premisele necesare trecerii la o etapă istorică superioară, etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism. Programul adoptat de cel de-al XI-lea Congres al partidului, la a cărui elaborare tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut o contribuţie hotărîtoare, de inestimabilă valoare teoretică şi practică, a deschis, în faţa naţiunii noastre noi şi strălucite orizonturi de progres şi prosperitate, pentru ridicarea sa pe un loc demn în rîndul naţiunilor avansate ale lumii, pentru afirmarea sa tot mai prestigioasă pe plan mondial.

Un moment crucial în istoria nouă, socialistă a României l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului care nu numai că a afirmat şi încetăţenit un spirit nou, creator, profund umanist, în întreaga viaţă politică, economică şi socială a patriei noastre, dar, în acest spirit, a şi pus bazele unei strategii ştiinţifice, de largă perspectivă pentru asigurarea progresului multilateral al României socialiste. Strategie, care la congresele ulterioare ale Partidului Comunist Român, la conferinţele sale naţionale, în alte documente ale partidului, cu contribuţia directă, decisivă, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu a fost necontenit precizată, îmbogăţită, adecvată condiţiilor în continuă schimbare ale economiei mondiale şi nivelului realizat în dezvoltarea internă. Viaţa, realitatea, marile succese pe care le-am înregistrat confirmă evident caracterul ştiinţific al acestei strategii, justeţea şi realismul întregii politici a Partidului Comunist Român, purtătorul voinţei naţionale şi al celor mai înalte idealuri ale poporului, capacitatea sa de a aplica creator, în raport cu propriile condiţii istorice, legităţile generale ale construcţiei socialiste, a verificat temeinic calitatea sa de forţă politică conducătoare.

Dintr-o ţară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminamente agricolă, România s-a transformat într-o ţară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare. A fost făurită o nouă bază tehnico-materială a societăţii, producţia industrială a ţării fiind în prezent de 50 de ori mai mare decît în 1938. Pe această temelie trainică s-a ridicat puternic nivelul de trai material şi spiritual al poporului şi au avut loc profunde schimbări în structura socială a ţării, în special creşterea numerică a clasei muncitoare, ridicarea nivelului ei de pregătire profesională, tehnico-ştiinţifică, culturală şi politică, transformarea ei în principală forţă socială a ţării.

„Marile noastre realizări, arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, demonstrează cu putere justeţea politicii Partidului Comunist Român, a liniei sale strategice şi activităţii sale practice, bazate pe aplicarea fermă a principiilor socialismului ştiinţific, a legităţilor generale obiective, la condiţiile concrete din România. Realizările obţinute pun cu putere în evidenţă superioritatea orînduirii noastre socialiste, forţa şi capacitatea creatoare a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societăţii, dezvoltarea şi întărirea puternică a alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, a alianţei cu intelectualitatea, cu toate celelalte categorii sociale, întărirea unităţii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor, în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — forţa politică conducătoare a întregii societăţi".**

Anul 1981, primul an al actualului cincinal, prin aceasta o importantă treaptă în mersul continuu ascendent al economiei şi societăţii noastre, a fost caracterizat printr-o puternică efervescenţă politică, printr-o intensă activitate decizională, de fundamentare a opţiunilor dezvoltării noastre pe mai apropiată şi mai îndelungată perspectivă, de perfecţionare sub multiple aspecte a conducerii, organizării şi planificării diferitelor sectoare de activitate, a democraţiei noastre muncitoreşti. Este suficient să amintim că în cursul acestui an au avut loc, alături de alte însemnate evenimente politice, Congresul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Congresul Consiliilor oamenilor muncii, Congresul Agriculturii, forumuri larg democratice în cadrul cărora poporul a deliberat şi a hotărît asupra măsurilor şi direcţiilor pentru o continuă şi intensă dezvoltare multilaterală a societăţii noastre, că în cadrul lor, au fost definitivate opţiunile actualului plan cincinal, a fost hotărîtă înfăptuirea unei noi revoluţii în agricultură, au fost adoptate numeroase alte decizii de însemnătate majoră în viaţa poporului nostru. Nu putem trece cu vederea nici intensa activitate legislativă menită să creeze un cadru temeinic şi ştiinţific fundamentat desfăşurării întregii activităţi economico-sociale.

Este remarcabil faptul că, deşi în anul 1981 am asistat în continuare la acţiunea unor factori destabilizatori în economia mondială, respectiv criza energetică şi de materii prime, inflaţia, creşterea exagerată a dobînzilor etc., ceea ce a creat greutăţi suplimentare mai ales ţărilor în curs de dezvoltare şi al căror efect negativ a fost resimţit şi de economia românească, încheiem acest an cu rezultate bune în toate sectoarele de activitate. Producţia industrială marfă este cu peste 23 miliarde mai mare faţă de anul precedent, iar producţia netă este superioară celei prevăzute în plan. Au fost puse în funcţiune aproape 400 noi capacităţi de producţie şi s-au obţinut succese importante în creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie şi a consumurilor, ridicarea calităţii şi a nivelului tehnic al producţiei industriale. În agricultură, deşi condiţiile climatice nu au fost dintre cele mai favorabile, totuşi recoltele au fost satisfăcătoare : circa 20 milioane tone cereale, 1,2 milioane tone

floarea soarelui și soia, 4,5 milioane tone cartofi, aproape 4 milioane tone legume etc. Toate acestea, aprecia secretarul general al partidului, constituie o bază trainică pentru îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor întregului cincinal, al cărui obiectiv strategic îl constituie, după cum se știe, trecerea țării noastre la un nou stadiu, acela de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare.

Dar, așa cum a subliniat cu toată fermitatea și exigența secretarul general al partidului, în profunda analiză pe care a făcut-o desfășurării activității economice la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, anul 1981 nu a fost scutit de o serie de lipsuri și greutăți. În acest sens au fost relevate nerealizările de plan în sectoarele extractiv și metalurgic, depășirea unor consumuri planificate, recurgerea cu prea mare ușurință la importuri și nerealizarea integrală a planului la export, provocate atît de cauze obiective, de situația complexă din economia mondială, dar și de cauze subiective, de lipsuri manifestate în activitatea de conducere și planificare a economiei. De aceea cerea secretarul general al partidului, va trebui să se acționeze cu toată hotărîrea, cu răspundere revoluționară, muncitorească pentru lichidarea grabnică a acestor lipsuri, pentru soluționarea la timp și în cele mai bune condiții a problemelor, pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan, mai ales ținînd seama de faptul că sarcinile anului 1982 sînt deosebit de mari și de importante pentru realizarea întregului cincinal.

După cum reiese din planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, prin întreaga sa concepție se urmărește o limitare a influenței factorilor perturbatori din economia mondială — criza de energie și a materiilor prime scumpirea exagerată a creditelor, dezordinea monetar-financiară, proliferarea unor obstacole în calea comerțului etc. Pentru contracararea acestor influente este de o maximă însemnătate orientarea dată de partid privind satisfacerea într-o măsură cît mai mare a necesităților de energie, de materii prime și materiale din resursele interne, reducerea la minim a importurilor și oprirea exporturilor astfel încît să se realizeze și mijloace financiare suplimentare pentru a restitui o parte din datoria externă creată în anii precedenți. Se poate spune în aceste condiții că dezvoltarea bazei naționale de materii prime și a agriculturii constituie prioritățile esențiale ale anului viitor. În același scop punîndu-se un accent deosebit pe sporirea producției produselor care valorifică superior resursele se limitează, concomitent, fabricarea produselor mari consumatoare de energie și de materii prime. Realizarea unor asemenea, obiective, mai ales a celor de mai mare amploare și pe termen lung, reclamă, evident remodelări în structura industriei și în general a economiei, ceea ce va implica o contribuție sporită din partea progresului tehnic și tehnologic, o muncă tot mai complexă, de o calificare tot mai înaltă. Pe de altă parte se vor accentua în mod necesar și preocupările pentru reducerea consumurilor energetice și materiale, pentru evitarea oricăror forme de risipă și obținerea de economii cît mai mari, pentru reciclarea și valorificarea resurselor secundare de orice fel.

Desigur, privind sarcinile stabilite în planul pe 1982 constatăm că ritmurile sînt mai mici decît în etapele precedente de dezvoltare, mai ales extensivă, a economiei românești. Trebuie însă precizat că aceste ritmuri se situează în continuare peste media europeană și mondială și că sporurile absolute pe care le conțin sînt considerabil mai mari decît în trecut. Totodată, așa cum sublinia secretarul general al partidului la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, caracteristica generală a planului cincinal, prezentă și în activitatea anului viitor, o constituie trecerea „de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă". Astfel, în domeniul investițiilor dintr-un volum total de peste 226 miliarde lei, aproape 80% sînt destinate economiei, aceste resurse fiind orientate cu precădere pentru finalizarea grabnică a obiectivelor aflate în curs de execuție. Modernizarea în continuare a tehnologiilor de fabricație, ridicarea nivelului de calificare, măsurile pentru organizarea științifică a muncii vor asigura o creștere a productivității muncii, calculată la producția netă, cu 4,1%. Întreaga această activitate, ca și preocupările accentuate pentru ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției se va repercuta pozitiv asupra comerțului exterior care va spori anul viitor cu 14%, mai ales pe seama creșterii exporturilor, la care sarcinile stabilite prin plan se cer a fi considerate minime.

Pe de altă parte ansamblul măsurilor adoptate anul acesta pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură, pentru perfecționarea organizării muncii, pentru autoaprovizionare, pentru sporirea cointeresării materiale și pentru întărirea bazei tehnico-materiale, vor asigura o creștere a producției globale agricole de 6,8—7,9%, superioară — ceea ce este o caracteristică interesantă a planului anului viitor — creșterii producției industriale marfă, de 4,7%. Sporurile prevăzute ale producției agricole vor asigura atît satisfacerea în cele mai bune condiții a cererii de consum a populației, cît și necesarul de materii prime al industriei.

Am încercat, în cele de mai sus, să creionăm un tablou al amplului efort făcut cu abnegație de poporul român pentru progresul său multilateral, pentru ridicarea patriei sale în rîndul țărilor avansate ale lumii, pentru sporirea bunăstării sale materiale și spirituale. Dar această activitate creatoare nu se poate desfășura, nu poate fi fructificată decît în condiții de securitate și pace, de încredere în viitorul omenirii. Tocmai de aceea vocația pentru muncă și progres a poporului român se împletește strîns cu vocația sa pentru pace, pentru o lume mai bună, mai dreaptă, în care fiecare popor să aibă asigurată posibilitatea să se dezvolte liber, independent, să-și făurească propriul viitor așa cum dorește. Mai ales că așezat în centrul Europei, poporul nostru și-a văzut, în decursul zbuciumatei sale istorii, de multe ori spulberate roadele muncii sale de către forțe străine, că încă din cele mai vechi timpuri a fost nevoit să lupte și a luptat doar pentru apărarea pămînturilor strămoșești și ființei sale naționale.

Cu atît mai răspicat a răsunat voința nestrămutată de pace a României socialiste în actualele condiții internaționale deosebit de complexe, cînd acumularea unor neverosimile stocuri de arme nucleare, perspectiva sumbră a creării și amplasării unor noi tipuri de asemenea arme în Europa, amenință grav liniștea continentului și a întregii omeniri. Iată de ce venită într-un asemenea moment crucial noua și strălucita inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, expresie a voinței întregii noastre națiuni, a trezit un puternic ecou în rîndurile forțelor progresiste, iubitoare de pace, conștiente de răspunderea ce le revine pentru asigurarea viitorului omenirii. **„Acum, pînă nu este prea tîrziu** — răsunau vibrant la grandioasa adunare populară consacrată dezarmării și păcii din București, cuvintele rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Să acționăm cu toată hotărîrea pentru a pune capăt politicii de înarmare, pentru a opri amplasarea și dezvoltarea de noi rachete nucleare !**

Acum, cît sîntem încă în viață, să facem totul pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor, la existența liberă, la viață !"

Numeroasele acțiuni pentru pace întreprinse la sfîrșitul acestui an de către țara noastră, de președintele Nicolae Ceaușescu au fost primite cu un larg consens pe plan mondial, au fost apreciate ca deosebit de constructive, au sporit și mai mult prestigiul internațional al României socialiste. Așa cum a subliniat în repetate rînduri țara noastră dacă vrem să evităm o catastrofă nucleară, care ar pune sub semnul întrebării însăși continuitatea vieții pe pămînt, este necesar să se treacă la efectuarea de pași concreți în direcția dezarmării și a slăbirii încordării internaționale. În acest sens țara noastră a salutat începerea convorbirilor sovieto-americane de la Geneva, considerînd că însăși dorința de a negocia a ambelor părți poate constitui un semn încurajator. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul interviurilor acordate recent unor mijloace de informare din țări vest-europene, România consideră necesar, să se acționeze pentru oprirea amplasării de noi rachete, pentru retragerea și înlăturarea celor existente și realizarea în perspectivă a unei Europe eliberată de orice fel de arme nucleare, pentru a se trece ulterior și la reducerea armamentelor clasice.

Caracterul larg, de masă al acțiunilor desfășurate în țara noastră pentru pace, aprecierea pe care președintele României a exprimat-o față de mișcări similare ale maselor din alte țări ale lumii, chemarea pe care a adresat-o maselor populare de pretutindeni de a face totul pentru pacea omenirii, evidențiază încrederea partidului nostru în forța unită a popoarelor, în posibilitatea lor de a determina mersul istoriei potrivit voinței lor, pe un curs al progresului și prosperității, independenței și libertății tuturor, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte, în care poporul român, alături de toate celelalte popoare să își poată continua munca pașnică, pentru a-și construi viitorul potrivit propriilor aspirații și idealuri.

Nicoară IONESCU

30 decembrie 1947 — 30 decembrie 1981

Din lupta economică a partidului în perioada 1944-1947

VICTORIA revoluției de eliberare socială și națională din August 1944 a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare **„de îndeplinire a idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii".**[1]) Obiectivul strategic al acelei etape a fost cucerirea puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi muncitoare, pregătirea premiselor trecerii la construirea socialismului. Sarcinile imediate ale revoluției erau definite în proiectul de platformă a Frontului Național Democrat dat publicității în septembrie 1944.

Forța conducătoare a luptei pentru înfăptuirea marilor reforme și transformări revoluționare din întreaga perioadă de la 23 August 1944 pînă la 30 decembrie 1947 **a fost Partidul Comunist Român,** care, reorganizat pe baze noi, a mobilizat grupările politice democratice, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea progresistă pentru înfăptuirea revoluției democrat-populare, pentru instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor și trecerea la revoluție socialistă. Un moment important a fost **instaurarea la 6 martie 1945 a primului guvern democratic — guvern revoluționar-democratic,** cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, expresie a colaborării largi a forțelor ce se pronunțau pentru adînci transformări revoluționare, sociale și politice.

Un obiectiv principal al programului de transformări revoluționare a fost **lichidarea proprietății moșierești prin înfăptuirea unei reforme agrare democratice.** Procesul de confiscare a pămînturilor a început imediat după 23 August, cînd țăranii, cu sprijinul muncitorilor, au preluat și împărțit pămînturile moșierilor fasciști sau a celor plecați cu hitleriștii. În februarie 1945 Partidul Comunist Român a dat cuvînt de ordine să se treacă neîntîrziat la împărțirea forțată a pămînturilor moșierești. În scurt timp exproprierea moșierimii devenise un fenomen general. Prin reforma agrară — legiferată și desăvîrșită de guvernul Groza — au fost expropriate 155 832 proprietăți cu 1 468 940 hectare, din care 1 109 562 hectare, adică trei pătrimi, au fost distribuite la peste 900 mii familii țărănești. O parte a pămînturilor moșierești confiscate s-au adăugat suprafețelor care erau proprietatea statului, pe aceste suprafețe constituindu-se ferme model. S-au organizat, de asemenea, 217 centre de mașini și unelte agricole ale statului, înzestrate cu mașinile și uneltele expropriate de la moșieri.

Înfăptuirea reformei agrare a avut o mare însemnătate politică și socială. Ea a dus **la lichidarea moșierimii ca clasă, la rezolvarea problemei fundamentale a desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, la consolidarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănime,** temelia noului regim. Pămîntul a intrat în întregime în posesia țărănimii. Un număr de 2 258 530 proprietari individuali dețineau o suprafață de peste 10 milioane hectare pămînt, revenind, în medie, 9 pogoane (4,5 ha.) pe gospodărie.[2]) Referindu-se la semnificația reformei agrare Petru Groza a spus : **„am dat poporului pămînt și am fost și sîntem acuzați înăuntru și în afară granițelor noastre că sîntem nedrepți. Eu caut să-mi cercetez conștiința și nu găsesc o umbră de neliniște, în sufletul meu, nici un reproș pentru faptul că în sfîrșit, după secole de umilință, după secole de iobăgie, am făcut reforma agrară țăranilor țării, stăpîn pe brazda pe care au muncit".**[3]) Reforma agrară a fost înfăptuită sub conducerea P.C.R., cu sprijinul direct al clasei muncitoare. Documentele aduc numeroase mărturii despre sute de muncitori, care din toate colțurile țării, au plecat la sate să ajute la împărțirea pămîntului, să repare unelte agricole.[4]) **Alianța muncitorească-țărănească făurită în procesul înfăptuirii reformei agrare a reprezentat o puternică forță socială în lupta pentru marile transformări revoluționare ce s-au produs în societatea noastră în această perioadă.**

Înfăptuirea programului de transformări revoluționare, susținerea războiului antihitlerist, ameliorarea situației materiale a maselor, puneau cu acuitate la ordinea zilei **refacerea grabnică a economiei.** Aceasta era necesară în primul rînd pentru a se putea susține cu cele necesare, alimente și îmbrăcăminte și armament, armata care lupta pentru refacerea integrității teritoriale a țării. Partidul Comunist Român a mobilizat sub lozinca „totul pentru front", „totul pentru victorie" toate forțele pentru a crea condițiile necesare ca **armata română să-și realizeze misiunea de eliberare a nordului Transilvaniei de sub ocupația hortystă și de participare la războiul antihitlerist.** Eforturile economice și financiare ale României în vederea eliberării țării și susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste, în Ungaria și Cehoslovacia au depășit mult suma de **un miliard dolari** (în valuta din 1938), ceea ce echivalează de cel puțin de patru ori veniturile bugetare ale României din anii 1937—1938.[5]) Mari eforturi necesitau și îndeplinirea sarcinilor economice și financiare ale Convenției de armistițiu. Toate acestea trebuiau îndeplinite în condițiile situației economice deosebit de grele de după război. Producția de petrol a scăzut cu o treime față de 1943, pagubele suferite de această ramură se ridica la 31,4 miliarde lei ; capacitatea de transport a scăzut la 30 la sută, numai jumătate din parcul de locomotive erau în funcțiune. În multe ramuri industriale volumul producției scăzuse sub 50 la sută față de anul 1938.[6]) Pagubele provocate de război erau numai în industria alimentară, metalurgică, textilă, pielărie și chimică de aproape 100 miliarde lei. Prețurile la alimente au crescut de 12 ori în decembrie 1944, față de anul 1939.[7]) Situația întregii economii era agravată de lipsa de alimente, de secета puternică, de procesul de inflație monetară, de sabotajul burgheziei.

Pentru refacerea economică hotărîtor era, în primul rînd, **ridicarea producției industriale** și împiedicarea sabotajului din partea elementelor reacționare. În avangarda luptei pentru mărirea producției se găseau minerii și petroliștii. În scurt timp au fost puse în funcțiune mari uzine din București și din țară. În ianuarie 1945 producția a crescut cu 50 la sută.[8]) Cantitatea de țiței extras era de 4,8 milioane tone, față de 3,5 milioane tone în 1944. În procesul de refacere economică un rol important a avut **legea din 3 mai 1945, prin care se instituia controlul producției și repartiției exercitate de organele de stat,** cu sprijinul susținut al muncitorilor organizați în sindicate. În baza acestei legi s-a trecut la **încheierea de contracte colective** între sindicate și patroni, care au jucat un mare rol în exercitarea controlului muncitoresc asupra întreprinderilor. Contractele colective prevedeau importante sarcini pentru patroni privind îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale muncitorilor. O altă prevedere importantă era obligativitatea de a **înființa economate.** Economatele aveau menirea de a asigura aprovizionarea muncitorilor cu cele necesare traiului, lucru deosebit de important în grelele condiții economice de atunci. În perioada mai—octombrie 1945 s-au înființat 759 economate pentru salariații din întreprinderile particulare care au cuprins 1,6 milioane persoane, iar economatele înființate pentru salariații statului aprovizionau 3,4 milioane persoane[9]). Economatele s-au bucurat de un substanțial sprijin din partea statului, care le-a acordat credite, a stabilit prețuri degrevate de taxe, a luat măsuri energice pentru combaterea speculei și a sabotajului în domeniul aprovizionării populației.

Un eveniment de importanță deosebită a fost **Conferința Națională a Partidului Comunist Român** din octombrie 1945. Conferința a elaborat principalele orientări privind politica de industrializare și sarcinile imediate ale politicii de refacere economică, subliniind că temelia temeliilor refacerii economiei naționale, care trebuia făcută prin forțe interne, o constituie baza

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Ed. politică, București, p. 581—582.
[2]) Arh. St. Buc., fond Ministerul Propagandei Naționale (MPN), Presa internă (PI), dosar 59/1945, f. 1—6.
[3]) Idem, dosar 35 / 1945, f. 145.
[4]) Împroprietărirea țăranilor din Florești — Ilfov a constituit o grandioasă manifestare de înfrățire între țărani și muncitori — se spune într-un document al vremii — ; în comuna Cuza-Vodă femeile au hotărît ca nici o brazdă din pămîntul primit să nu rămînă neînsămînțat ; în numeroase comune „țăranii au adus mulțumiri guvernului Groza pentru efectuarea reformei agrare și a politicii sale democratice față de popor". Din întreprinderile bucureștene numeroase echipe de muncitori au plecat la sate să repare uneltele agricole (Idem, dosar 27 / 1945, 28 / 1945, 32 / 1945).
[5]) Idem, dosar 32 / 1945, f. 31—37.
[6]) Economia României între anii 1944—1959, Buc. 1959, p. 63.
[7]) Margareta Toth, Aspecte ale controlului de stat și activitatea sindicatelor în anii 1945—1947, în „Acta Musei Napocensis IV, 196 p. 367—387.
[8]) Grigore Comartin, Pregătirea premiselor pentru construirea socialismului, Probleme economice, XX, nr. 12/1967, p. 62—73.
[9]) Margareta Toth, luc. cit.

tehnico-materială a noii orînduiri, fundamentată pe marea industrie modernă, pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele și electrificarea țării. Conferința a stabilit un program al refacerii economice, care prevedea trecerea industriei de război la industria de pace, creșterea producției industriale, refacerea și dezvoltarea sistemului de transporturi, desăvîrșirea reformei agrare, dezvoltarea cooperativelor la orașe și sate, reorganizarea sistemului de credit prin introducerea controlului statului asupra operațiunilor bancare, reforma fiscală.

Întreaga activitate politică și organizatorică a fost orientată înspre realizarea hotăririi Conferinței Naționale. Astfel, în noiembrie 1945 s-a creat pe lîngă Președinția Consiliului de Miniștrii **Consiliul Superior al Economiei Naționale,** cu rol de control și îndrumare de către stat asupra departamentelor economice, investit cu puteri depline. S-au luat măsuri pentru instituirea unei evidențe a întreprinderilor capitaliste. S-au înființat pe lîngă camerele de comerț și industrie **Oficii ale registrului de comerț,** cu atribuții de control și evidența întreprinderilor comerciale.[10]). Statul a trecut la controlul veniturilor realizate de marii capitaliști.

În urma victoriei categorice a Blocului Partidelor Democratice în alegerile din noiembrie 1946, guvernul a **etatizat Banca Națională a României,** transformînd-o într-un puternic instrument în mîinile guvernului pentru mobilizarea resurselor financiare în vederea finanțării sarcinilor legate de refacerea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului.

Mari dificultăți economice, cu profunde implicații sociale, au fost provocate de **seceta** ce a bîntuit în anii 1945—1946. Apărută pe fondul situației grele economice provocate de război, seceta, care a cuprins regiuni întinse a avut efecte dramatice, iar biruirea ei a necesitat mobilizarea tuturor forțelor. În octombrie 1946 s-a creat Comandamentul pentru aprovizionarea regiunilor secetoase (CARS), organ guvernamental unic, însărcinat cu coordonarea acțiunilor pe plan național pentru combaterea foametei provocată de secetă. CARS-ul a desfășurat o acțiune susținută pentru aprovizionarea regiunilor afectate de secetă. Au fost colectate și distribuite peste 1300 vagoane alimente, în cantinele înființate de CARS au fost hrănite peste 140 mii persoane, copii și adulți. S-au colectat 24 miliarde lei, care au fost repartizate regiunilor sinistrate[11]). 80 mii copii au fost evacuați din regiunile calamitate[12]). În biruirea urmărilor secetei țara noastră a beneficiat și de un important ajutor internațional.

Una din sarcinile principale pe linia refacerii economice a fost **revitalizarea agriculturii,** creșterea producției agricole, îndeosebi la cereale. Ca urmare a secetei situația în agricultură era deosebit de grea. În anul 1946 producția era de numai 193 500 vagoane grîu și 103 105 vagoane porumb[13]), față de 262 900 vagoane, respectiv 405 mii vagoane în 1938[14]). Rezerva existentă putea asigura hrana populației, socotind o rație medie zilnică de 200 grame, determinată de penuria de atunci, numai pe 5—6 luni De aceea în primăvara anului 1947 s-a instituit Comandamentul însămînțărilor pe plan central s-au organizat asemenea comandamente și la județe, s-au luat măsuri energice pentru efectuarea însămînțărilor și a lucrărilor agricole, asigurîndu-se o recoltă satisfăcătoare, care a permis depășirea efectelor secetei.

Noi și importante succese în ofensiva economică au fost obținute în anul 1947. În primăvara acestui an s-au adoptat legi de mare însemnătate. Pe baza acestora **s-a reorganizat Ministerul Economici Naționale sub denumirea de Ministerul Industriei și Comerțului.** Noul minister a primit împuterniciri largi în conducerea politicii economice care vizau controlul și îndrumarea producției și a distribuirii materiilor prime, a comerțului interior și exterior, a regimului prețurilor, a salariilor și beneficiilor, a creditelor și investițiilor. La 24 mai Adunarea Deputaților votează **legea oficiilor industriale** în scopul îndrumării, supravegherii și controlului de către stat a activității economice atît în sectorul de stat, cît și cel capitalist. Oficiile industriale schițau pe ramuri programul de producție, stabileau și repartizau cotele de materii prime, fixau procentul de beneficii, regimul de repartiție și de circulație a bunurilor, nivelul salariilor. Ele au constituit un instrument eficace de intervenție a statului în economie ; prin ele se imprima politicii economice un pronunțat caracter anticapitalist.

În desfășurarea transformărilor revoluționare un rol important au avut **propunerile P.C.R. în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării,** adoptate la 14 iulie 1947. Prin acest document P.C.R. a pus în fața maselor muncitoare sarcini primordiale pentru creșterea producției industriale și agricole, pentru îngrădirea acțiunilor de sabotaj și a speculei. Se prevedea sporirea producției industriale globale, astfel încît să ajungă la 70 la sută din nivelul anului 1938, îmbunătățirea situației financiare a țării echilibrarea bugetului și stabilizarea monetară[15]). Se constituie **Comisia Ministerială pentru redresarea economică și stabilizarea monetară.** Investită cu puteri depline, Comisia a militat pentru aplicarea măsurilor stabilite în propunerile P.C.R. în vederea îmbunătățirii situației economice a țării și pregătirea condițiilor optime efectuării reformei monetare. **Reforma monetară,** înfăptuită la 15 august 1947 cu forțe proprii, fără împrumut străin, a zdruncinat profund pozițiile economice ale burgheziei, a îngrădit specula, a asigurat redistribuirea venitului național în folosul maselor muncitoare, a dus la consolidarea independenței țării. În octombrie s-a început **inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale și de transport** din toată țara, precum și a meseriilor și atelierelor[16]), s-au introdus în toate marile întreprinderi industriale **programe de producție,** germeni ale viitoarelor planuri economice, iar în decembrie s-a organizat **recensămîntul agricol al populației, clădirilor și locuințelor.**

Intensa activitate politică și organizatorică dusă de Partidul Comunist Român și de guvern a mobilizat masele muncitoare în jurul programului de transformări revoluționare al partidului, pentru depășirea greutăților, pentru redresarea economiei naționale. La sfîrșitul anului 1947 **producția industrială globală reprezenta 76 la sută față de nivelul anului 1938,** la unele produse de importanță vitală — fontă, oțel, ciment, produse chimice — realizările erau și mai mari[17]). **S-au format noi industrii, s-au fabricat primele tractoare românești, s-au lansat primele tancuri petrolifere realizate în întregime în țară,** s-a dat în funcțiune conducta de gaze din Transilvania la București. **Recolta anului 1947 a fost bună :** s-au obținut 524 mii vagoane porumb, 150 mii vagoane cartofi, 53 mii vagoane floarea soarelui. Venitul național reprezenta 56 la sută din nivelul anului 1938. Realizarea programului de îmbunătățire a situației economice și financiare a țării, elaborat de partid, a însemnat o mare victorie a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității înaintate în lupta lor pentru întărirea puterii muncitorilor și țăranilor și pregătirea premiselor pentru trecerea la revoluția socialistă.

Imaginea succeselor istorice nu ar fi completă fără a sublinia **întărirea poziției internaționale a României.** Aceasta s-a reflectat în recunoașterea prin Tratatul de pace de la Paris a refacerii integrității teritoriale a țării, realizată prin lupta eroică a celor 540 mii fii ai poporului român pentru eliberarea teritoriului cotropit și înfrîngerea Germaniei hitleriste. Tratatul a **confirmat anularea Dictatului de la Viena și încadrarea întregului teritoriu din partea de nord-vest a României în granițele statului român,** așa cum fusese pînă în august 1940. **S-a întărit independența și suveranitatea statului.**

Activitatea economică a Partidului Comunist Român din perioada de la 23 August la sfîrșitul anului 1947 constituie o parte integrantă a marilor lupte revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înfăptuirea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalitățile conlocuitoare, la un șir de reforme în favoarea maselor populare. În această etapă **s-a înfăptuit revoluția democrat-populară,** s-a instaurat puterea muncitorilor și țăranilor, poporul nostru a trecut la făurirea liberă a viitorului său. La 30 decembrie 1947 **a fost înlăturată monarhia și proclamată Republica,** România a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice. Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii și instaurarea regimului de democrație populară marchează trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

Bilanțul celor 34 de ani de la proclamarea Republicii consemnează uriașele transformări revoluționare, economice și sociale, petrecute în societatea noastră, care au schimbat din temelii înfățișarea țării, modul de viață a întregului popor. Construirea bazelor socialismului și consolidarea noii orînduiri sociale în țara noastră, trecerea la înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, victoriile măreț obținute în mersul ascendent al societății noastre socialiste sore progres și bunăstare constituie chezășia sigură a înaintării noastre pe calea făuririi unei vieți de înaltă civilizație materială și spirituală pentru întregul popor, de întărire a independenței și suveranității României socialiste.

dr. Iosif I. ADAM

[10]) Ibidem.
[11]) Arh. St. Buc., MPN, PI, dosar 184.
[12]) Idem, dosar 182, f. 32—37.
[13]) Grigore Comartin, luc. cit.
[14]) Anuarul Statistic al R.P.R. pe anul 1957, Ed. Științifică București, 1957, p. 106.
[15]) Scînteia, din 16 iunie 1947.
[16]) Arh. St. Buc., MPN, PI, dosar 191.
[17]) Margareta Toth, luc. cit.

Economia românească în deceniul 9

cerințe, opțiuni, restructurări

ROMÂNIA a obținut în anii construcției socialiste rezultate remarcabile în dezvoltarea economico-socială a țării, în făurirea unei industrii moderne, în lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale și creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest cadru, deceniul 1970—1980 s-a încheiat, cu un bilanț rodnic. În ultimele două cincinale încheiate, în ciuda agravării fenomenelor de criză și instabilitate în economia mondială — proces manifestat mai ales după 1973, s-a asigurat o intensă dezvoltare a forțelor de producție, fapt ce a permis parcurgerea unei etape decisive în realizarea obiectivelor stabilite în programul partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În condițiile în care industria a continuat să fie ramura cea mai dinamică a economiei naționale, producția industrială în ansamblu a crescut de circa 3 ori, iar producția agricolă de 1,6 ori. S-au dezvoltat puternic și celelalte ramuri ale economiei naționale, iar știința, învățămîntul și cultura au cunoscut un puternic avînt.

În deceniul trecut, venitul național, indicator de sinteză de mare expresivitate al potențialului economic al unei țări, a crescut într-un ritm mediu anual de 9,2%. Pe această bază, în perioada respectivă s-a realizat cea mai mare creștere a nivelului de trai din anii construcției socialiste, asigurîndu-se sporuri substanțiale ale consumului pe locuitor la toate produsele agricole — alimentare, la produsele industriale, ca și la bunurile de folosință îndelungată, la unele dintre aceste produse nivelul respectiv dublîndu-se. A crescut în aceeași perioadă gradul de participare al României la circuitul economic internațional, fapt ilustrat de sporirea de aproape 5 ori a volumului comerțului exterior în decursul a zece ani.

În deceniul trecut s-au făcut pași hotărîți în direcția reducerii decalajelor absolute și relative dintre România și țările industrializate, la unele produse industriale de bază apropiindu-ne de acestea, iar la altele, ca de exemplu producția de oțel pe locuitor, depășim deja unele țări dezvoltate. S-au creat, de asemenea, premisele necesare pentru trecerea pe un front larg la reducerea decalajelor calitative, la realizarea de produse industriale competitive pe piața mondială, atît din punctul de vedere al costurilor de producție, cheltuielilor materiale și consumurilor energetice, cît și al parametrilor tehnico-funcționali.

Aceste rezultate, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale **„demonstrează cu putere justețea politicii partidului, a liniei sale strategice și activității sale practice, bazate pe aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, a legităților generale obiective, la condițiile concrete din România"**. Realizările obținute relevă forța orînduirii socialiste, capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a întregului popor român, valențele și elementele generatoare de progres pe care la conțin în sine relațiile de producție socialiste.

Noul deceniu demarează în condițiile intensificării și agravării crizei globale a economiei mondiale, ale creșterii fenomenelor de instabilitate economică, ale reducerii ritmurilor de creștere în toate țările lumii, ale accentuării tendințelor protecționiste în comerțul mondial și escaladării prețurilor la o serie de materii prime în special energetice, în condițiile scumpirii fără precedent a creditelor etc. Totodată, impactul cu criza energetică și criza economiei mondiale se resimte într-un fel sau altul de toate țările lumii, indiferent dacă sînt capitaliste, socialiste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, ș.a. Economia României nu se dezvoltă într-o seră, ci în contextul economic mondial. De aceea, nici țara noastră, angrenată puternic în circuitul economic mondial, nu poate evita unele influențe negative, nu poate preîntîmpina în toate sectoarele șocurile provocate de crizele economice de materii prime, de prețuri etc. care au loc în economia mondială. Aceasta înseamnă că în analiza principalelor orientări și direcții ale dezvoltării economiei românești în deceniul al nouălea, în speță în cincinalul actual se ține seama de contextul economic mondial, care într-un fel sau altul își imprimă pecetea asupra creșterii economice a țării noastre.

Congresul al XII-lea al partidului a stabilit orientările fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarea etapă, corespunzător obiectivelor și direcțiilor cuprinse în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. În definirea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării, a obiectivului fundamental al deceniului următor, o contribuție remarcabilă are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a promovat cu perseverență și fermitate, începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., o concepție avansată, modernă de dezvoltare a economiei țării, corespunzător amplei revoluții tehnico-științifice contemporane, cerințelor, necesităților și posibilităților reale ale propriei noastre economii naționale.

Industria : adaptare la exigențele economicității și competitivității

ÎNTRE PRINCIPALELE linii directoare ale dezvoltării economice românești în perioada 1981—1985 și în deceniul următor, stabilite de Congres, pe un loc însemnat se relevă **dezvoltarea accelerată a forțelor de producție și accentuarea procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate.**

În țara noastră va continua, pe o treaptă superioară, procesul de dezvoltare susținută a industriei și agriculturii, a întregii economii, în condițiile accentuării laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 asigură progresul armonios și unitar al forțelor de producție, al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, lichidarea treptată a rămînerilor în urmă calitative față de țările industrializate. La sfîrșitul actualului cincinal România va ieși din stadiul de țară în curs de dezvoltare și va trece în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

În strategia dezvoltării economice în cincinalul și deceniul actual se acordă, în continuare, atenție **dezvoltării industriei**, care rămîne factorul hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, al valorificării superioare a întregului potențial material și uman al societății noastre. În condițiile în care an de an au crescut volumul fondurilor fixe, potențialul economic al țării, în cincinalul viitor industria se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,8% la producția netă și de 7,6% la producția marfă, România menținîndu-se în continuare printre țările cu o economie dinamică. Semnificativ în ceea ce privește dimensiunile creșterii producției industriale în acest cincinal, este faptul că se va realiza un spor egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît producția industrială a anului 1965.

O problemă de importanță deosebită pentru dezvoltarea

economico-socială a României în deceniul actual, în condițiile agravării crizei energetice și de materii prime, o constituie asigurarea din resurse proprii, într-o proporție cît mai mare, a necesarului de materii prime, combustibil și energie, utilizarea cu eficiență sporită a tuturor resurselor de care dispunem, trecerea pe scară largă la folosirea în industrie a materialelor recuperabile, recuperarea integrală a resurselor de căldură și energie refolosibile etc. Pornindu-se de la asemenea considerente, precum și de la tendințele care se conturează pe piața mondială a resurselor energetice și materiilor prime de bază, în strategia dezvoltării țării noastre în cincinalul actual, ca de altfel și în perioada următoare, **industria extractivă** se constituie ca ramură prioritară.

Astfel, pentru perioada 1981—1985, în sectorul industriei extractive se prevăd dezvoltări importante ale producției, cu deosebire la purtătorii de energie primară — cărbune, gaze naturale, petrol, la nemetalifere etc. Totodată, se are în vedere asigurarea în cît mai mare măsură a necesarului economiei naționale în minereuri de fier, plumb, zinc, cupru, mangan, metale rare, resurse bauxitice, precum și de substanțe utile nemetalifere. Aceasta este o tendință de durată și reprezintă una din căile de eliberare a economiei de presiunea puternică pe care importul de materii prime o exercită asupra balanței de plăți. Mersul ascendent al economiei noastre naționale, dezvoltarea în ritm susținut a industriei sînt dependente de realizarea programelor de creștere a producției de combustibili și materii prime, de gradul în care vom reuși să ne acoperim necesarul de materii prime. În acest cadru se înscrie și intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pe întreg teritoriul țării.

Un obiectiv important al politicii noastre economice îl constituie **restructurarea ramurilor producției industriale,** în funcție de direcțiile și cerințele prezente și viitoare ale revoluției tehnico-științifice contemporane și de implicațiile adîncirii crizei energetice, precum și de efectele de lungă durată ale creșterii interdependențelor dintre economiile naționale. Pornindu-se de la aceste considerente, se va acționa pentru creșterea gradului de tehnicitate al tuturor ramurilor, se va asigura dezvoltarea într-un ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei, se va intensifica procesul de restructurare a industriei, început în cincinalul 1976—1980, acordîndu-se prioritate ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie și materii prime. Acest obiectiv de importanță majoră se va realiza prin dezvoltarea, în ritmuri medii anuale de creștere mai mari, a ramurilor construcțiilor de mașini și chimiei — și în acest cadru a sectoarelor de înaltă tehnicitate și cu un grad ridicat de volorificare a potențialului de resurse și forță de muncă ale țării.

Totodată, se prevede redimensionarea, în funcție de posibilitățile și cerințele actuale, a ramurilor energointensive, acestea dezvoltîndu-se în ritmuri inferioare mediei pe industrie. La sfîrșitul cincinalului se va ajunge la situația ca ramurile prelucrătoare de bază — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria bunurilor de consum — să dețină circa 90% din producția industrială. În contextul crizei energetice mondiale, al realităților din țara noastră și din alte țări, și-a încetat valabilitatea teza privind obligativitatea în procesul dezvoltării a devansării ritmului de creștere a producției industriale de către producția de energie. Tendința de creștere în ritmuri mai mici a producției de energie s-a manifestat încă în cincinalul 1976—1980.

Ceea ce caracterizează întreaga dezvoltare industrială a României în acest deceniu este începerea restructurării și redimensionării ramurilor economiei naționale în funcție de restricțiile energetice. Tocmai pornindu-se de la aceste considerații, așa cum rezultă din Directivele Congresului al XII-lea al partidului, în planul cincinal 1981—1985 se proiectează unele schimbări de raporturi între ramuri și subramuri, menite să conducă la realizarea unui echilibru optim între diferitele ramuri și sectoare de activitate. Tocmai în această perspectivă se urmărește realizarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată.

Structuri eficiente, noi sectoare motrice

ÎN DOMENIUL industriei siderurgice accentul se va pune astfel pe îmbunătățirea structurii producției de metal, pe creșterea gradului de valorificare al acestuia. Va crește ponderea oțelurilor înalt aliate, precum și a produselor cu un grad înalt de puritate. În producția de laminate și țevi, prioritate va avea dezvoltarea fabricației din oțeluri aliate și refractare pentru construcțiile de utilaje și pentru industria construcțiilor de mașini. În construcția de mașini vor avea prioritate electronica, electrotehnica, mecanica fină, producția instalațiilor complexe, de elemente de automatizare etc. Perfecționarea structurii producției este astfel concepută încît să asigure realizarea de produse competitive, lărgirea condițiilor de modernizare și extindere a tehnologiilor avansate în întreaga economie, diversificarea profilului de fabricație și adaptarea operativă la cerințele pieței internaționale de mașini, utilaje și instalații.

În industria chimică, restructurarea producției se va realiza prin creșterea prioritară a producției la sortimentele cu grad avansat de prelucrare, valoarea ridicată și consumuri reduse. Prin această orientare se va asigura dublarea cantităților de produse petroliere destinate chimizării în condițiile în care cantitatea de țiței supus prelucrării rămîne constantă sau chiar manifestă o ușoară tendință de scădere. În industria de îngrășăminte chimice, mare consumatoare de energie, se acordă prioritate modernizării tehnologiilor de fabricație și obținerii de îngrășăminte într-o structură adecvată condițiilor pedoclimatice din țara noastră. Creșteri substanțiale se vor realiza în chimia de sinteză fină și de mic tonaj, sector de înaltă tehnicitate și eficiență economică. Va spori aportul chimiei românești în asigurarea programelor de dezvoltare a unor ramuri de vîrf ale industriei construcțiilor de mașini, cum sînt aeronautica, energia nucleară, microelectronica, în crearea unor materiale noi. În industria materialelor de construcții, ramură cu caracter energointensiv, accentul se pune pe creșterea prioritară a fabricației produselor cu consumuri energetice reduse și valorificarea într-o proporție mai mare a unor zăcăminte naturale, pe introducerea în circuitul economic, în cantități sporite, a produselor secundare din procesele industriale.

Prin aceste restructurări ale ramurilor industriale se va asigura, pe de o parte, adaptarea din mers la impactul puternic a crizei mondiale energetice și de materii prime, iar, pe de altă parte, va avea loc schimbarea caracterului preponderent extensiv al industriei românești, dezvoltarea unei noi generații de ramuri industriale motrice ca electronica, automatizarea, informatica, telecomunicațiile, va crește ponderea noilor surse alternative de energie competitive ; se vor reduce decalajele tehnologice și de eficiență față de țările dezvoltate. La sfîrșitul deceniului România va dispune astfel de o industrie modernă, cu o structură eficientă și de înaltă competitivitate.

Cincinalul 1981—1985 este conceput în condițiile asigurării unui **regim strict de economisire a energiei electrice.** Se are în vedere să se asigure, pe cincinal, o creștere a producției nete industriale de 52,4%, cu o sporire a producției de energie electrică de numai 22,3%. Aceasta presupune asigurarea unei creșteri substanțiale a eficienței economice în utilizarea combustibililor și energiei electrice, atingerea și depășirea, în cel mai scurt timp, a celor mai bune realizări obținute pe plan mondial în ceea ce privește consumul energetic pe unitate de venit național, diminuarea cu minimum 40% a indicatorului mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială, reducerea consumurilor specifice de combustibili și energie pe unitatea de produs, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea structurilor de producție, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor etc.

Asigurarea surselor de energie necesare dezvoltării ascendente a economiei a devenit problema fundamentală a economiei românești în etapa actuală. Pornind de la obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea ca în acest deceniu România să devină independentă din punctul de vedere al combustibilului și energiei, și ținînd seama de faptul că industria consumă peste 65% din totalul energiei disponibile, problema asigurării resurselor energetice capătă dimensiuni fără precedent.

Realizarea sarcinilor prevăzute în domeniul energetic implică o reconsiderare a concepției și atitudinii factorilor de răspundere, a tuturor oamenilor muncii față de tehnologiile care urmează să se adopte, față de instalațiile și utilajele existente în funcțiune cu consumuri mari de energie, față de valorificarea resurselor energetice secundare. Trebuie intensificate preocupările pentru găsirea de noi soluții tehnologice, care să conducă la reducerea consumului de energie pe unitate de produs. Avînd în vedere că industria este principalul consumator de energie, în această ramură sînt și cele mai mari rezerve de economisire a ei. (Într-un număr viitor al revistei vom aborda și alte aspecte ale dezvoltării economiei).

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE — CERINȚĂ A CONTEXTULUI CONTEMPORAN

1. Noi tendințe și noi exigențe

MULTE din reprezentările evoluției structurilor economice din ultimele decenii au căpătat aerul unor adevăruri universale. Mai mult. Unele din aceste reprezentări mai vechi asupra structurilor economice au devenit chiar adevărate mituri. Este suficient să ne amintim, în această privință, de unele concepte ca : abundența resurselor de materii prime și energetice, creșterea economică cantitativă continuă și cu rate înalte, absolutizarea avantajului întreprinderilor mari față de întreprinderile mici, subordonarea completă a dezvoltării și structurilor economice cerințelor înzestrării economiei cu factori de producție ș.a. Numai că adeseori se uită că, pe de o parte, cunoașterea unui sistem cum este cel economic niciodată nu poate fi completă din cauza marii sale complexități și diversități. Pe de altă parte, se uită că însuși acest sistem este supus unor prefaceri substanțiale și neprevăzute, sau unor schimbări calitative, cu discontinuități determinate de elemente din cadrul sistemului sau din afara acestuia.

O analiză atentă a fenomenelor și proceselor economice actuale arată că în economia mondială, așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, au loc grave perturbări, echivalente cu o furtună de mari proporții [1]). În lumea contemporană, au intervenit în ultimul deceniu noi fenomene și schimbări substanțiale în mai multe direcții : o ruptură a echilibrelor economice și monetare datorită inflației, recesiunii economice, scumpirii fără precedent a dobînzilor la împrumuturi, o criză energetică și alimentară de mari proporții, o sporire fără precedent a cheltuielilor pentru înarmări, o creștere galopantă a prețurilor energiei cu urmări agravante în direcția adîncirii decalajelor economice și tehnologice între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, sporirea enormă a deficitelor balanțelor de plăți externe ale multor țări și îndeosebi ale celor în curs de dezvoltare. De asemenea, are loc accentuarea unor noi tendințe în direcția extinderii investițiilor directe în străinătate prin intermediul firmelor multinaționale, precum și proliferarea în ritm rapid a progresului tehnic și științific, mai ales în țările dezvoltate.

În perioada de perspectivă se întrevede o anumită tendință de agravare a problemelor privind aprovizionarea cu resurse primare. Potrivit aprecierilor, în perspectiva anului 2000 se va reduce suprafața de teren arabil pe locuitor de la 0,4 ha la 0,25 ha, resursele de apă pe locuitor se vor reduce cu circa 35 la sută, circa 40 la sută din pădurile care există în țările în curs de dezvoltare vor fi defrisate. Mai mult de 1/2 din cantitatea rezervelor de petrol din lume vor fi consumate pînă la sfîrșitul secolului, iar pe piața mondială petrolul sau produsele petroliere vor putea fi procurate în condiții tot mai grele. De asemenea, o serie de rezerve de minereuri de cositor, zinc, plumb, argint etc. tind a se epuiza [2]). Procesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare va cuprinde prelucrarea primară, precum și transformarea materiilor prime în semifabricate, ceea ce va accentua caracterul deficitar al resurselor primare, precum și greutățile în procurarea acestora pe piața mondială. Toate acestea vor duce la o accentuare a competiției și la solicitarea fără precedent a progresului tehnic în soluționarea problemelor.

Față de asemenea fenomene și tendințe, se impune cu deosebită acuitate **necesitatea de a reconsidera teoretic vechile concepte, noțiuni și instrumente de analiză** care nu se mai verifică sau care contrazic noile fenomene și tendințe din economie, precum și de a elabora și a adopta altele noi. De asemenea, se impune necesitatea de a fundamenta din punct de vedere economic noile strategii pentru remodelarea structurilor economice conform noilor condiții și fenomene apărute în lume în ultimul deceniu sau care se întrezăresc pentru viitor.

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntarea la Plenara Comună a C.C. al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din noiembrie 1981, Scînteia, 26 noiembrie 1981, pag. 2

[2]) The Global 2000, Report to the President vol. II, 1980

Firește, problemele privind orientarea structurilor economice, cerințele și dificultățile întîmpinate în fundamentarea, formularea și înfăptuirea unor strategii diferă substanțial între țări, grupe de țări și regiuni. Totuși rămîn prezente unele probleme cu caracter general. Soluționarea lor adecvată ar putea contribui la ameliorarea deciziilor referitoare la modernizarea structurilor economice. În cele ce urmează încercăm să ne ocupăm tocmai de cîteva din aceste probleme cu caracter general sau de principiu.

2. Criterii de orientare a modernizării structurilor economice

ÎN CONDIȚIILE cînd în economiile naționale nu existau restricții prea severe în legătură cu materiile prime și cu energia și cînd nu existau perturbări ale proceselor economice de mari proporții și de durată, maximizarea outputului sau a ritmului de creștere economică erau criteriile dominante ale orientării structurii sistemului economic, însoțite de obicei de condiția realizării echilibrului economic sau a satisfacerii nevoilor economiei naționale. Alte obiective sau elemente de politică economică cum sînt valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie, promovarea progresului tehnic în economie ș.a. fie că nu erau în mod suficient luate în seamă fie că erau considerate doar criterii sau condiții derivate sau secundare. Firește, într-o problemă atît de complexă, definirea criteriilor de fundamentare și alegere a structurilor economice, este o chestiune pe cît de importantă pe atît de dificilă. Această definire trebuie să răspundă atît obiectivelor economico-sociale actuale și de perspectivă ale sistemului cît și realităților privind perspectiva resurselor și accentuarea instabilității economice și financiare. De aceea, numai un sistem de criterii ar putea satisface asemenea cerințe.

Criteriile se clasifică după sfera de cuprindere, după stadiul de dezvoltare a economiei, și bineînțeles, după sistemul economic și politic. Astfel, după sfera de cuprindere, dacă criteriile se referă la nivelul întregului sistem acesta poate fi numit criteriu general sau global, iar dacă se referă la anumite părți sau elemente ale sistemului, criteriul este sectorial. După stadiul de dezvoltare economică, criteriile se referă cu prioritate la obiectivele fundamentale ale etapei date. De exemplu, pentru țările în curs de dezvoltare aflate la început de industrializare criteriul fundamental de orientare a structurii este cel privind ritmul de dezvoltare industrială și diversificarea producției industriale în conformitate cu necesitatea valorificării resurselor naturale existente. La un nivel de dezvoltare mai înaintat al țărilor, mai ales în condițiile actuale, un rol important începe să-l capete costul creșterii economice.

Ca punct de pornire în definirea criteriilor de fundamentare după sfera de cuprindere — la nivel global — la țările cu nivel mediu de dezvoltare sau apropiat acestui nivel trebuie să fie nu doar mărimea rezultatului economic (outputului) luat izolat sau numai mărimea cheltuielilor de resurse (inputului) în cadrul sistemului, de asemenea, luate separat. Căci ce ar însemna pentru un sistem economic și pentru soarta prezentă și viitoare a resurselor de care dispune acest sistem dacă s-ar lua în considerare doar rezultatul cantitativ (producție globală, venit național etc.). Ar însemna o încurajare a fugii după cantitate indiferent de cuantumul cheltuielilor de resurse energetice și de materii prime, ceea ce, în fapt, ar însemna acceptarea risipei de resurse De aceea trebuie ținut seama de raportul în care se află outputul față de inputul sistemului. Este vorba deci de a lua în considerare eficiența cu care se cheltuiesc re-

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 20)

AGRICULTURA – componentă a creșterii economice

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ a tuturor ramurilor economice este una din condițiile primordiale pentru evitarea discontinuităților și a perturbațiilor care se pot naște, mai ales în epocile de mare viteză a creșterii, care provoacă impacturi extrem de puternice atît economice, cît și sociale. Asemenea epoci de creștere accelerată nu pot avea loc decît în climate de pace generală și de stabilitate politico-socială internă, fără convulsiuni care să perturbe mecanismele economice fundamentale, respectiv disponibilizarea mijloacelor economice și umane pentru realizarea de obiective de mare anvergură în orice ramură de producție.

Modelată și orientată de politica științifică a partidului, creșterea economică a României ultimilor trei decenii, dar mai ales a ultimilor 15—16 ani, a fost una din cele mai accelerate din lume, realizîndu-se — într-o perioadă mai scurtă decît o generație — creșteri de la 3 la 50 de ori ale celor mai multe din ramurile economice de bază.

La judecarea creșterilor trebuie luate în seamă nivelele de la care s-a pornit, mai ales în ceea ce privește cele două elemente de bază : **mijloacele de producție** și **forța de muncă.**

Dacă vom compara cele două mari sectoare direct productive ale economiei — industria și agricultura — considerînd ca nivele de pornire, de pildă, epoca de refacere a economiei de la începutul deceniului '50, am putea sugera următoarea situație, luată în dinamică pînă în anul 1981 :

Evoluția principalelor elemente ale procesului de producție

— % —

	1950	1960	1970	1980
Ponderea populației ocupate				
— agricultură	74,1	65,4	49,1	29,4
— industrie	12,0	15,1	23,0	35,5
Dinamica fondurilor fixe				
— agricultură	100	127	213	482
— industrie	100	225	664	20 ori

Rezultă, din cifrele prezentate, că sub aspectul bazei tehnico-materiale din agricultură, creșterile sînt relativ modeste, întrucît **principalul mijloc de producție a fost și a rămas pămîntul,** a cărui valoare trebuie luată în considerare în mod obligatoriu — fiindcă altfel, comparațiile de tipul celor care spun că agricultura a crescut sub aspectul valorii producției globale de numai 3 ori, în timp ce alte ramuri au avut creșteri de 20—30 de ori, sînt profund eronate.

Pe de altă parte, descreșterea ponderii populației ocupate în agricultură — de la circa 75—78% la circa 25—27% din total — indică și ea o schimbare radicală a structurii economiei noastre naționale.

Ar trebui însă cercetate mai adînc unele fenomene legate de **efortul total al societății pentru satisfacerea necesarului de hrană** și de alte produse de origine agricolă. Multe studii și statistici arată că țările puternic industrializate — între care unele își satisfac în întregime necesarul de hrană din producția internă și au și disponibilități pentru export — au în agricultură doar 4—6% din populația activă. Se uită însă că **numărul real al celor care contribuie, direct sau indirect, la obținerea produselor agroalimentare** este în realitate mult mai mare, ajungînd pînă la 34—35% din totalul populației active, din care numai 4—6% în sectorul „vizibil", iar restul în sectoarele „invizibile", situate „în amonte" și „în aval" de producția agricolă propriu-zisă, în așa-numitele „unități de servicii" și chiar în sectorul industrial producător de bunuri necesare realizării produselor agricole.

Analizînd elementele creșterii economice a agriculturii noastre — și anume : cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic ; resursele funciare ; tractoarele și mașinile agricole (exterior) ; construcțiile agrozootehnice ; forța de muncă (număr și pregătire profesională) ; resursele biologice (animale, plante) ; sursele de chimizare (exterior) — trebuie să stabilim gradul lor de participare la realizarea ritmurilor de creștere obținute, pentru a vedea cum a contribuit fiecare din ele la **realizarea unei creșteri de circa 3 ori a producției, atît fizic cît și valoric, în condițiile descreșterii forței de muncă cu circa 60%** — ceea ce, în fond, arată o creștere de circa 5 ori a valorii producției pe un lucrător rămas în sectorul „vizibil" al producției agricole. Fenomenul este demn de analizat mai profund, fiindcă asemenea creșteri nu se pot atinge în nici o ramură economică socotită izolată.

Astăzi, putem spune că avem circa 4—5 „neagricultori" care sînt aprovizionați de un „agricultor" vizibil, față de 5—6 agricultori la un neagricultor, cîți erau acum 30 de ani. Această inversare a cifrelor, realizată în decurs de numai 3 decenii, exprimă sintetic, în fapt, un impact din cele mai puternice asupra agriculturii, dar și asupra întregii stări economico-sociale și structurale — care în anumite cazuri rămăsese neschimbată timp de multe secole.

Cuantificarea elementelor care au contribuit la creșterea economică a agriculturii și „izolarea" participării fiecăreia din ele este un proces dificil, dar el trebuie realizat, pentru a putea analiza cauzele și tendințele de ansamblu și a putea influența orientările și deciziile de viitor.

CERCETAREA **științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic** au cunoscut creșterile cele mai puternice, atît ca „putere" de cercetare exprimată în numărul cercetătorilor și în valoarea bazei materiale, cît și ca rezultate ale cercetării, realizate sub forma de creații biologice, tehnologii noi și modernizate. Prezentate sub formă de grafic al capacității de producție la principalele plante de cultură, noile soiuri și hibrizi au determinat următoarele creșteri absolute :

A crescut viteza de înlocuire a soiurilor și hibrizilor, de la circa 15 ani în deceniile 4—5 ale secolului nostru, la 5—7 ani astăzi, ceea ce înseamnă că într-un astfel de interval trebuie să se obțină creșteri de 10—12% ale capacității de producție, pentru că numai așa se poate admite în cultură noua creație.

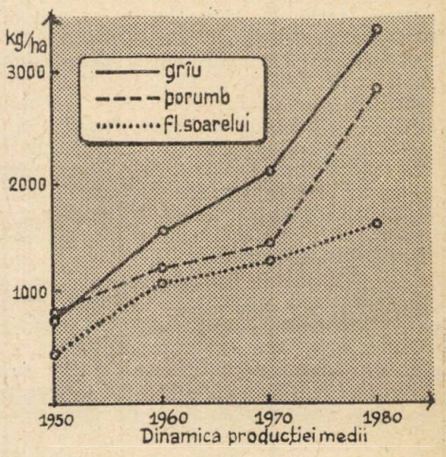

Dinamica producției medii

România anilor '50 producea 8—11 mil. tone de cereale pe o suprafață de circa 7 mil. ha, din cele aproape 10 mil. hectare arabile, pentru ca azi să producă cel puțin dublu pe o suprafață de numai circa 6 mil. ha, ceea ce reprezintă, deci, o creștere reală de peste 2,5 ori a producției medii — respectiv de la 1,2 tone/ha la aproape 3 t/ha. Pe suprafața disponibilizată de la cereale, de circa 1 milion hectare, se cultivă azi plante tehnice (floarea-soarelui, sfecla de zahăr, soia), care dau o valoare globală de circa 4 ori mai mare la unitatea de suprafață, față de cea a cerealelor produse în trecut.

Desigur, influența cercetării științifice nu s-a manifestat numai în domeniul **creării de noi soiuri și hibrizi** și al **îmbunătățirii fondului genetic la animale,** ci și în multe alte sectoare, de pildă cunoașterea, utilizarea și ameliorarea resurselor de soluri, tehnologii superioare, crearea de mașini și tractoare, utilizarea îngrășămintelor și a mijloacelor chimice de combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor. Știm astăzi mult mai mult despre producția agricolă și putem obține producții mult sporite, chiar față de cele actuale, dacă am utiliza în mod adecvat tot ce trebuie și ne stă la dispoziție.

Cum s-au manifestat celelalte elemente ale creșterii economice ?

Resursele funciare de care dispune România se caracterizează printr-o mare diversitate a potențialului de producție și

se pretează la măsuri eficiente de ameliorare a acestuia. Luată în ansamblu, structura folosințelor terenului nu a suferit modificări esențiale, cu excepția ocupării unei însemnate suprafețe (cca. 500 mii ha) cu construcții și alte obiective neagricole și nesilvice, care însă a fost, practic, recuperată prin realizarea marilor lucrări de îndiguiri și desecări — mai ales în Lunca Dunării și în cîmpiile și luncile interioare. Sub aspectul calității productive actuale, impactul cel mai important a fost realizat prin **irigarea** a circa 2,4 mil. ha situate pe cele mai bune soluri și care, „transferate" din zona secetoasă — mai puțin sigură sub aspectul producției în fiecare an — au devenit fondul de siguranță cel mai important al întregii producții de cereale și plante tehnice. **Îndiguirea și desecarea** altor circa 1,5 mil. ha au adus, la rîndul lor, un aport însemnat la stabilizarea capacităților actuale de producție a pămînturilor, care ar putea asigura producții mari și relativ constante. Trebuie însă să o spunem cu toată răspunderea că circa 1/3 din suprafețele agricole au rămas cu un potențial productiv foarte scăzut, atît în ceea ce privește pajiștile naturale, cît și peste 2,5 mil. ha arabile situate în zonele premontane și în zona de dealuri, cu soluri podzolite și podzolice și cu mari suprafețe erodate și alunecate, asupra cărora s-a acționat puțin și neconstant. Dacă am face un bilanț rezonabil privind efectul acțiunilor întreprinse asupra resurselor funciare în ansamblul lor, acesta s-ar solda cu un cîștig de ansamblu relativ modest în ceea ce privește potențialul de producție al terenurilor, mai ales sub aspectul **însușirilor durabile** ale solului, ceea ce presupune concentrarea unor eforturi susținute, pe multiple planuri, în acest domeniu.

Înzestrarea tehnică și mai ales **mecanizarea lucrărilor agricole** au înregistrat cea mai mare modificare. În perioada amintită, creșterea ca volum a mijloacelor tehnice, a parcului de tractoare și mașini a fost de 10—12 ori, iar dacă adăugăm și modificarea calității mijloacelor, aceasta creștere este și mai mare. Desigur, păstrînd proporțiile valorii acestor mijloace față de aceea a pămîntului, trebuie să recunoaștem că ele sînt relativ modeste și departe de a egala sau întrece această valoare. Sînt de semnalat și unele „descreșteri" ale însușirilor de bază ale solului : scăderea conținutului în humus în solurile irigate, creșterea aciditații în cele fertilizate puternic cu azot, deteriorarea structurii și compactarea determinate pe alocuri de aplicarea excesivă a lucrărilor mecanizate.

Dacă am exprima în note de bonitare creșterea capacității productive a terenurilor agricole, care au circa 40 de puncte în medie ca potențial natural, prin lucrările efectuate s-au adăugat încă circa 10 puncte, ajungîndu-se astăzi la circa 50 de puncte, respectiv o creștere de 20%.

După cum rezultă din studiile de bonitare și caracterizare tehnologică efectuate pe întreaga țară, posibilitățile reale de creștere a potențialului productiv al pămîntului sînt de încă 23—25 de puncte, respectiv am putea realiza în România o notă medie de 72—75 puncte (din 100 maxime posibil — ideal pentru zona temperată în care ne aflăm), obținîndu-se deci **o „lărgire" a bazei de producție cu încă 50% față de cea actuală.**

Această creștere ar cere un efort de investiție de peste 600 miliarde de lei, pentru a ameliora toată suprafața agricolă a țării prin lucrări de drenaj, irigații, combaterea eroziunii și a alunecărilor, fertilizarea radicală a nisipurilor și sărăturilor și a tuturor solurilor care au nevoie de ameliorații. Putem spune cu toată răspunderea că, pe lîngă posibilitatea reală de recuperare a investițiilor făcute s-ar realiza baza pentru asigurarea nevoilor alimentare ale sporului de populație pe care-l vor aduce generațiile viitoare.

Acțiunea privind asigurarea creșterii capacității productive a terenurilor agricole poate fi considerată ca o prioritate absolută a perioadei actuale și de perspectivă, de ea depinzînd apoi celelalte creșteri ale influenței factorilor de producție.

Înzestrarea cu mașini și tractoare. Dacă pămîntul — ca mijloc de producție — nu se poate reproduce, ci numai ameliora, așa-numitul „inventar mobil" (constituit mai ales din mijloace mecanice) este posibil de mărit pînă la nivelul rațional și economic îndreptățit. Creșterile spectaculoase înregistrate la noi — de 10 ori în 30 de ani — la principalele mijloace, apar ca un element care, pe de o parte, a înlocuit pe cei 4 din 5 lucrători cu mîna din agricultură, plecați în alte ramuri ale economiei, și a asigurat creșterea productivității muncii de circa 5—6 ori în perioada considerată. Sub aspectul forței de tracțiune, **tractoarele au înlocuit peste două milioane de cai și boi de muncă,** făcînd ca furajele destinate hranei acestora să fie utilizate în hrana altor animale de producție, pentru carne, lapte, lînă, ouă.

Construcțiile agrozootehnice au cunoscut și ele o creștere foarte puternică, transformarea socialistă a agriculturii determinînd „transferarea" animalelor din construcțiile individuale modeste ale fiecărui gospodar, în grajduri și hale noi, moderne, ale căror costuri de investiție se ridică azi la multe miliarde de lei. Ca mijloace de producție moderne, atît adăposturile de animale, cît și întreaga gamă de alte construcții — cum sînt serele, depozitele, silozurile, instalațiile de prelucrare a produselor — reprezintă valori uriașe, create în ultimele decenii.

Resursele biologice — animale și plante — au cunoscut și ele creșteri puternice, de ordinul a 2—6 ori față de situația antebelică în raport cu speciile de animale, iar sub aspectul soiurilor, al hibrizilor de plante și al raselor de animale, calitatea acestora a crescut în mod esențial și a asigurat obținerea de randamente mult sporite la unitatea de suprafață și pe animal. Dacă raportăm sub aspect cantitativ **producția de bunuri agricole pe locuitor,** în perioada considerată, constatăm **creșteri de 3—6 ori** la majoritatea produselor (cereale, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, carne, lapte, ouă), în condițiile în care populația a crescut în aceeași perioadă de 1,3 ori și, deci, sporurile generale trebuie considerate la valoarea lor reală sub aspect cantitativ pe plan național.

Sursele de chimizare, respectiv cantitățile de îngrășăminte și pesticide folosite în agricultuă au cunoscut creșteri de 20—30 de ori — practic neputînd fi comparate cu anii de referință '50. Cu toate că aceste mijloace, ca și mașinile și construcțiile agrozootehnice trebuie considerate ca venind din „exteriorul" ramurii, efectul lor asupra creșterii a fost considerabil, fără ele fiind de neconceput obținerea producțiilor actuale. Folosindu-se o cantitate de muncă vie, mai mare, cultivînd cu multă grijă pămînturile mai puțin fertile din zona de deal și munte și valorificînd resursele de îngrășăminte naturale, se pot obține rezultate de producție superioare.

În ansamblu, pe cele mai multe terenuri din țară, cu o unitate de substanță activă de îngrășămînt chimic se aduce un spor de 5—6 unități echivalent la cereale sau de 6—8 unități nutritive la plantele furajere. Transformată în carne, **o tonă de îngrășămînt poate asigura obținerea unei tone de carne.** Ca urmare, contribuția chimizării la creșterea volumului de produse al agriculturii este cu totul remarcabilă. Din păcate, nu dispunem încă de cele circa 4 milioane tone de îngrășăminte chimice, cîte ne-ar trebui anual la un consum de circa 250—270 kg pentru fiecare hectar agricol (inclusiv de pajiște) și care ar asigura o valorificare mai bună a resursei hidrotehnice de care dispunem.

Celelalte mijloace de chimizare — erbicide și insectofungicide — au și ele un aport însemnat la creșterea producției (contribuind — după cum apreciază specialiștii în materie cu 15—20% din recolta principalelor plante de cultură), și mai ales la eliberarea unei însemnate părți din forța de muncă necesară îngrijirii culturilor, asigurînd totodată protecția plantelor împotriva bolilor și a dăunătorilor.

În fine, **forța de muncă,** calitatea și modul ei de utilizare au cunoscut mutații profunde. Mergîndu-se pe linia modernizării agriculturii, s-a realizat o reducere drastică a numărului de lucrători din această ramură ; revin, totuși, și astăzi încă circa 5 ha de teren agricol la un lucrător agricol, din care aproape 1,5 ha reprezintă pajiști naturale și numai 3,5 folosințe mai intensive.

Aparent ar fi, deci, destulă forță de muncă disponibilă pentru a acoperi în întregime necesarul în orice sezon ; totuși, avînd în vedere vîrfurile mari ce se creează (mai ales în anumite sezoane), mai este încă necesar să se apeleze frecvent la forțe din afara agriculturii.

Ca element al creșterii, **componenta „forță de muncă" trebuie pregătită profesional la nivelul cerințelor științei și tehnicii agricole moderne.** Agricultura de azi nu mai seamănă decît în general cu cea tradițională. Se produc aceleași produse, prin procedee aparent similare, dar cu mijloace cu totul diferite — și dacă agricultura tradițională se învață în milioane de „școli" familiale, cea modernă trebuie învățată în „școli profesionale", care nu sînt cu nimic mai simple decît cele din alte ramuri economice, ci dimpotrivă.

În fine, ar trebui să ne oprim asupra problemei **dimensiunilor creșterii,** date de limitarea resurselor „exterioare" agriculturii și în special a celor de natură energetică. Agricultura a existat timp de milenii înainte de epoca „petrolului", ea va exista și după — dar cum ? prin ce mijloace ? Aceasta trebuie să constituie o preocupare nu numai a agricultorilor.

Astfel de probleme capitale își pune noua revoluție agrară, pe care conducerea partidului și statului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o consideră și o promovează ca pe un amplu proces tehnic, organizatoric, economic și social. Agricultura se afirmă astfel ca o componentă de prim ordin a creșterii economice, în efortul întregii noastre societăți pentru a aduce România în rîndul țărilor dezvoltate.

dr. doc. Dumitru TEACI

Dinamici ale creșterii nivelului de trai

CONSTRUCȚIA socialistă pe pămîntul patriei noastre — rod al activității pline de eroism și abnegație, al creației conștiente a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, sub conducerea clarvăzătoare a partidului — a însemnat și înseamnă, așa cum o atestă faptele de netăgăduit, un drum glorios, înaintarea continuă și rapidă pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație. Este drumul dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a tuturor ramurilor economiei, al ridicării eficienței economice, drumul realizării năzuințelor și idealurilor nobile ale maselor largi populare, potrivit intereselor lor supreme de bunăstare materială și spirituală, de acces larg la roadele culturii și civilizației moderne.

Țelul suprem al întregii politici economice și sociale a partidului, al strategiei sale revoluționare îl constituie edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea deplină a personalității umane, a umanismului nou, revoluționar, propriu socialismului. **„Una din preocupările de cea mai mare importanță a partidului și statului nostru** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este crearea condițiilor ca, odată cu dezvoltarea economico-socială, creșterea venitului național și a avuției naționale, să se îmbunătățească continuu nivelul de trai material și spiritual al poporului".**

Concepția și practica partidului și statului nostru în domeniul ridicării continue a nivelului de trai al poporului, al ridicării calității vieții, pornește de la cerința imperioasă a dezvoltării întregii economii, a obținerii unei înalte rodnicii în cheltuirea resurselor materiale și de muncă. Cursul intens spre modernizare și eficiență, imprimat cu fermitate în dezvoltarea economiei, atît în profil de ramură, cît și în profil teritorial după Congresul al IX-lea al partidului, abordarea prospectivă a complexului de factori și condiții concrete, obiective și subiective, interne și externe, în care se desfășoară opera construcției socialiste în România, reevaluarea exigentă atît a realizărilor cît și a neajunsurilor din activitatea economico-socială, au creat condiții pentru ca țara noastră să devină un stat socialist cu o industrie modernă și o agricultură tot mai înaintată desfășurate pe întregul cuprins al țării, amplificîndu-se resursele pentru înfăptuirea unor obiective cutezătoare, dar profund realiste, în domeniul ridicării nivelului de bunăstare materială și spirituală a poporului nostru.

În întreaga politică economică a partidului nostru, în prevederile riguroase și realizările planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială se îmbină, într-un tot unitar, armonios închegat, laturile care îmbrățișează creșterea și dezvoltarea economică, cu laturile sociale, ale ridicării nivelului de trai și civilizație socialistă a maselor. În condițiile abordării organice, într-un tot indivizibil, a obiectivelor dezvoltării întregii economii cu cele de ordin social, ale ridicării continue a bunăstării, în ultimele cincinale, inclusiv în anii 1981—1985, pentru domeniul nivelului de trai au fost elaborate măsuri și programe speciale. Acestea au avut și au în vedere ridicarea calității vieții în toate componentele sale, dezvoltarea și înflorirea personalității umane, afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate, de zona și localitatea în care trăiesc și muncesc, accesul lor tot mai larg la roadele civilizației socialiste.

Îndeplinirea exemplară, în toată complexitatea și anvergura lor, la termenele stabilite, a prevederilor înscrise în aceste programe, chiar în condițiile în care economia românească s-a confruntat cu dificultăți serioase determinate de factori naturali și de fenomene negative din economia mondială, demonstrează capacitatea prospectivă și mobilizatoare a partidului nostru comunist, munca eroică a poporului pentru dezvoltarea puternică, viguroasă a economiei, identificarea profundă a obiectivelor politicii economice și sociale a partidului și statului nostru cu interesele supreme ale tuturor claselor și categoriilor de oameni ai muncii . În condițiile cînd în multe țări ale lumii, inclusiv în țări puternic dezvoltate economic, se discută nu atît problema creșterii în continuare a veniturilor și consumurilor, cît problema menținerii nivelului de consum la care s-a ajuns, cînd numeroase țări occidentale se confruntă cu inflația galopantă, cu escaladarea șomajului cronic, cu nesiguranța zilei de mîine pentru mase largi, obiectivele și sarcinile cuprinse în Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. — obiective care deja au început să se materializeze — relevă în esența lor marile potențe de progres și civilizație pe care le conține socialismul în România.

Sporirea veniturilor populației și a desfacerilor de mărfuri

PE BAZA DEZVOLTĂRII și modernizării în ritmuri susținute a industriei, a ridicării continue a producției agricole și dezvoltării rapide a celorlalte ramuri, sporirii puternice a venitului național, veniturile bănești ale populației cunosc o dinamică continuu ascendentă. Referindu-ne la cîțiva indicatori în mărime absolută, rezultă că retribuția lunară medie netă a personalului muncitor a crescut de la 337 lei în anul 1950, la 1 289 lei în anul 1970 și la 2 238 lei în anul 1980 ; creșterea veniturilor nominale nete ale țărănimii, pe o persoană activă, se concretizează, de asemenea, în ritmuri înalte : de la 167 lei lunar în anul 1950, la 571 lei în anul 1970 și la 1 373 lei în anul 1980. Toate aceste sporuri absolute s-au produs concomitent cu legarea tot mai strînsă a retribuției de munca efectiv prestată, de rezultatele obținute, cu asigurarea unui raport echitabil între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii.

Repartizarea personalului muncitor pe grupe de retribuții medii realizate a cunoscut în consecință schimbări radicale : dacă în martie 1965 personalul muncitor cu o retribuție pînă la 1 300 lei deținea o pondere de 33,8 la sută, iar în martie 1970 de 61,5 la sută, ea a ajuns la numai 3,8 la sută în martie 1980 ; în schimb, ponderea personalului muncitor cu retribuții între 2 001—2 500 lei a crescut, în aceiași ani, de la 1,6 la sută, la 5,4 la sută, și respectiv la 28,8 la sută, iar cu retribuții peste 2 500 lei de la 0,5 la sută, la 2,9 la sută și respectiv la 22,6 la sută. Cifrele de mai sus oglindesc un salt considerabil pe planul sporirii veniturilor din muncă, ca o consecință a succeselor istorice în domeniul dezvoltării economiei naționale, al ridicării nivelului de trai. Datorită majorării retribuției nominale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, cu creșteri mult peste prevederile inițiale în cincinalul precedent, a sporirii numărului personalului muncitor, a creării în toate județele și localitățile țării a noi și numeroase locuri de muncă (personalul muncitor a sporit de la 2 123 mii persoane în 1950, la 7 340 mii în 1980), a crescut rapid volumul veniturilor bănești totale ale populației din sectorul socialist. Acestea s-au ridicat de la circa 15 mild. lei în anul 1950, la 279,7 mild. lei în anul 1980.

Importante venituri bănești directe obțin oamenii muncii pe calea fondurilor sociale de consum, prin sistemul de pensii, alocații de stat pentru copii, burse, îndemnizații de boală și alte ajutoare, venituri al căror nivel și volum total au cunoscut dinamici accentuate pe măsura ridicării potențialului economic al țării, realizării unor parametri superiori de calitate și eficiență. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului au crescut în anul 1980 față de anul 1950 de 21 ori, iar față de anul 1965 de aproape 3,4 ori. Calculate pe locuitor, ele au crescut de la 211 lei în 1950 la 3 197 lei în 1980, adică de 15 ori. Pe de altă parte, au înregistrat o dinamică accelerată sumele alocate ajutorului de stat pentru copii, fondurile destinate asigurărilor sociale de stat, iar pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat pentru limită de vîrstă și vechime integrală în muncă a crescut de la 898 lei la 1 335 lei. La toate acestea trebuie adăugate sumele importante ce revin populației din fondurile cu destinație social-culturală alocate de organizațiile cooperatiste și obștești — potrivit prevederilor statutare de funcționare a acestor organizații.

După cum se știe, creșterea veniturilor nominale nu se reflectă automat, în orice condiții, în ridicarea nivelului de trai, ci depinde de evoluția puterii de cumpărare a acestor venituri. De aceea, datorită stăpînirii, prin plan, a evoluției nivelului prețurilor bunurilor de consum și a tarifelor pentru serviciile prestate populației, odată cu creșterea veniturilor nominale au cunoscut o creștere continuă veniturile reale ale populației. Totodată, un obiectiv esențial al prevederilor programelor de ridicare a bunăstării poporului nostru îl constituie preocuparea statornică ca veniturile de care dispune populația să-și aibă corespondent în volumul, structura și, varietatea corespunzătoare de bunuri și servicii. Se realizează, cu alte cuvinte, echili-

brul necesar între forma valorică și cea natural-materială a mijloacelor pe care societatea le poate aloca satisfacerii trebuințelor membrilor societății. Datele cu privire la dinamica retribuției reale, a veniturilor reale totale ale populației, veniturilor reale pe locuitor și vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist evidențiază cu prisosință acest echilibru (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica unor principali indicatori ai nivelului de trai
(în %)

	1980	1980	1980	1980
	1950	1965	1970	1975
Retribuția reală — total personal	418	185	154	129
Veniturile reale totale ale populației	639	256	196	134
Veniturile reale pe locuitor	470	220	179	128
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	15 ori	314	215	146

Sursa datelor : Anuarul statistic al R.S.R., 1981, p. 93—96

Corespunzător sporirii veniturilor, o dinamică susținută precum și mutații structurale de calitate a înregistrat volumul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist. Acesta a crescut de 15 ori în 1980 față de 1950 și de aproape 3,2 ori față de 1965 ; pe locuitor creșterea a fost de 12 ori și respectiv de 2,5 ori.

Proporții și corelații de natura celor arătate se manifestă cu toată pregnanța și în actualul cincinal, evidențiind o constantă a politicii sociale a partidului nostru. Astfel, pe baza dezvoltării producției, a ridicării substanțiale a eficienței, în anii 1981—1985 retribuția medie nominală a personalului muncitor va ajunge, la sfîrșitul perioadei, la 2 792 lei, realizîndu-se un spor de 24,8 la sută comparativ cu nivelul atins în anul 1980, iar retribuția reală va crește cu 15,5 la sută. Concomitent, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, calculate pe o persoană activă, vor crește cu 16 la sută. Creșteri importante vor înregistra veniturile încasate de populație din fondurile sociale de consum : circa 12 la sută alocația medie reală de stat pentru copii, circa 10 la sută pensia medie reală de asigurări sociale, sporind în același timp pensiile membrilor C.A.P. și ale altor categorii de pensionari, ajutoarele acordate copiilor membrilor C.A.P. Ca urmare, volumul total al veniturilor reale ale populației va spori cu 19 la sută, volumul total al desfacerilor de mărfuri cu 26,6 la sută, iar al prestărilor de servicii cu 76 la sută.

În anul 1982 se va trece la aplicarea treptată a măsurilor de creștere a retribuției, a veniturilor celorlalte categorii de oameni ai muncii, potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului. În același timp, începînd cu anul 1982 va avea loc majorarea prețurilor de desfacere cu amănuntul la o serie de produse, în conformitate cu prevederile planului, cu cerințele unei corelări mai judicioase între costuri și prețuri și, totodată, o mai strînsă corelare a acestora cu creșterea retribuției și veniturilor. Aceasta se va înfăptui în așa fel încît, pe întregul cincinal să se asigure sporul veniturilor reale ale populației prevăzut de Congresul al XII-lea al partidului.

Creșterea consumului și îmbunătățirea structurii

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al poporului nostru își găsește reflectarea nemijlocită în creșterea consumului de bunuri alimentare și industriale, de servicii, producîndu-se în același timp, pe măsura sporirii și diversificării producției, a creșterii puterii de cumpărare a tuturor categoriilor populației, mutații importante în structura acestuia, parcurgîndu-se noi trepte pe linia satisfacerii trebuințelor membrilor societății (tabelul nr. 2).

Din punct de vedere al consumului alimentar, România se numără, în prezent, printre primele 10 țări din lume după numărul de calorii pe locuitor (în anul 1980 consumul de calorii era de 3368 și de 100,8 gr proteine). De asemenea, după consumul mediu anual pe locuitor la țesături, confecții și încălțăminte țara noastră se află la nivelul unor țări dezvoltate. A crescut rapid gradul de înzestrare a populației cu obiecte de uz îndelungat, sporește cererea de produse care satisfac trebuințe de ordin cultural, spiritual, de instrucție profesională, cît și cererea pentru servicii (volumul serviciilor prestate populației de către unitățile socialiste a crescut de la 9 366 mil. lei în anul 1965 la 43 646 mil. lei în anul 1980).

Tabelul nr. 2

Consumul pe locuitor al unor produse și înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată

	UM	1950	1965	1970	1980	1985
Consum pe locuitor						
Carne și produse din carne	kg	16,7	26,6	31	62	82,5
Lapte și produse (exclusiv unt) din lapte	l	107,6	105	111	180	250
Ouă	buc.	59	115	142	270	300
Zahăr și produse din zahăr	kg	6,9	15	19,3	28,2	39
Legume și produse din legume	kg	65,6	73,5	87	140	185
Țesături (inclusiv confecții)	mp	13,2	16,3	19,3	28,7	30,9
Încălțăminte	per.	0,62	1,97	2,6	3,5	3,8
Bunuri de folosință îndelungată la 1 000 locuitori						
Aparate de radio	buc.	123,9	178,7	250,7	300	
Televizoare	buc.	28	81,8	200,7	256	
Frigidere	buc.	21,3	53,7	156,2	192	
Mașini de spălat rufe	buc.	22,9	45,8	102,2	155	
Autoturisme	buc.	1,2	6,4	28,9	44	

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. urmăresc realizarea unei raționalități adecvate în consumul populației, potrivit cerințelor dezvoltării sănătoase a omului. Pe această bază planul cincinal 1981—1985 asigură, prin prevederile sale, creșterea consumului populației la produsele alimentare. Sînt de subliniat în acest cadru măsurile întreprinse în scopul realizării unei structuri îmbunătățite a consumului alimentar, urmărindu-se reducerea relativă a ponderii produselor cerealiere, creșterea ponderii produselor animaliere cu o valoare nutritivă ridicată cum ar fi carne și produse din carne, ca și a legumelor. Pe această bază se vor asigura noi și însemnate premise ale realizării pentru întregul popor a unei alimentații științifice, raționale și deopotrivă bogată în substanțe nutritive de calitate. O structură lărgită și îmbunătățită caracterizează, de asemenea, consumul de produse nealimentare, realizîndu-se un grad superior de înzestrare cu bunuri de folosință îndelungată, creșterea rapidă a volumului de servicii prestate populației, concomitent cu diversificarea calității lor. Legat de cele arătate subliniem că Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985 constituie astfel un important document de politică alimentară, exprimînd o strategie alimentară riguroasă, pe termen lung.

Condiții superioare pentru dezvoltarea personalității umane

CA O EXPRESIE nemijlocită a înfăptuirii plenare a principiilor umanismului revoluționar socialist, a dezvoltării multilaterale a personalității umane, politica partidului de ridicare a nivelului de bunăstare a întregului popor a urmărit cu consecvență înfăptuirea unei adevărate revoluții în domeniul învățămîntului, științei, culturii, al ridicării nivelului de pregătire tehnico-profesională, al educării oamenilor muncii în spiritul idealurilor socialismului, de înaltă răspundere față de propășirea socialistă a țării. O parte importantă a retribuției sociale revine oamenilor muncii pe aceste multiple căi.

Ca urmare a extinderii rapide a bazei materiale a învățămîntului, populația școlară era în anul școlar trecut de 5 585 821 persoane, adică peste un sfert din totalul populației, comparativ cu 2 319 196 persoane în anul școlar 1950/1951. Numărul de elevi la 10 000 de locuitori a sporit de la 1 267 în anul școlar 1950/1951, la 2 007 în anul școlar 1980/1981, iar al studenților de la 32 la 87. De la o țară cu un procent foarte ridicat de neștiutori de carte, România a ajuns astăzi, prin generalizarea școlii de 10 ani (prima treaptă a liceului), prin amploarea prezentă și de perspectivă a învățămîntului liceal, profesional, de maiștri și superior, să se ridice la niveluri superioare multor țări dezvoltate. Să adăugăm la aceasta puternica dezvoltare a bazei materiale a culturii și artei, accesul larg al membrilor societății noastre la comorile științei și culturii.

conf. dr. Costinel LAZĂR

(Continuare în pag. 13)

INDUSTRIA TURISMULUI — o activitate intensivă, eficientă

IN CONTEXTUL problemelor pe care „Revista economică" le dezbate consecvent cu privire la dezvoltarea României în perioada ultimului deceniu și jumătate, întîlnim, nu arareori, afirmîndu-se că turismul a căpătat, din ce în ce mai pronunțat, caracterele și specificitățile unei „industrii". Afirmația nu este, desigur, hazardată dacă ne referim la faptul că ea urmărește să sublinieze amploarea pe care a luat-o această „industrie", avantajele ce decurg din dezvoltarea turismului în țara noastră, din punerea la dispoziție pentru toate activitățile implicate în turism a acestei baze de materii prime inepuizabile care este natura patriei și, nu în ultimă instanță, antrenarea — la asigurarea prestațiilor turistice — și a altor domenii de activitate (transporturi, telecomunicații, comerț, agricultură etc.).

Privit ca ramură economică, turismul a devenit de mai mult timp o componentă dinamică a complexului economic național, capabilă să pună în valoare resursele deosebite de care dispune România. Baza materială proprie, prima condiție a dezvoltării industriei turistice, a cunoscut o creștere însemnată în ultimele decenii. Bunăoară, în anii '70, numărul locurilor de cazare turistică, de odihnă și tratament balnear a crescut cu peste 50%. Paralel, au avut loc mutații în structura calitativă a bazei și îmbunătățiri în distribuirea sa teritorială. Dacă pînă la începutul deceniului al optulea, efortul principal de construire a noi capacități hoteliere a fost orientat spre litoral — între anii 1965—1972 stațiunilor de aici revenindu-le peste 80% din întreaga capacitate intrată în funcțiune — în perioada următoare s-a accelerat procesul de dotare cu capacități de cazare și în primul rînd cu hoteluri a stațiunilor turistice din interiorul țării.

Punerea în valoare, în mod integral, a principalelor resurse turistice presupune o perioadă mai mare, eforturi materiale, financiare și umane coordonate, atît la nivel național, cît și pe plan local. Strategia dezvoltării implică, desigur, cunoașterea exactă a potențialului turistic primar, comensurarea capacității sale de recepție, stabilirea formelor de turism pe care le favorizează, evidențierea centrelor (respectiv a țărilor, în cazul turismului internațional) din care vor proveni turiștii, modalitățile de deplasare și altele.

În dorința de a oferi un mijloc de fundamentare a acestei strategii, un colectiv de cercetători în domeniul turismului a elaborat lucrarea „Zonarea turistică a Republicii Socialiste România". În lucrarea respectivă, pe baza unui număr mare de elemente (peste 150) care exprimă trăsături cantitative și calitative ale factorilor ce concură la definirea unei zone, au fost delimitate trei tipuri principale de zone turistice, detaliate apoi pe 32 de zone. Au reținut atenția în primul rînd zonele cu potențial turistic complex, care sînt situate în spațiul lanțurilor montane și ale dealurilor limitrofe, subcapartice și de podiș, acestea caracterizîndu-se prin forme variate de relief și prin existența de factori naturali care favorizează practicarea unor genuri variate de turism în toate anotimpurile anului ; în acest tip de zone turismul se poate dezvolta atît intensiv, cît și extensiv, accentul urmînd a se pune pe latura intensivă. Spre exemplu, în zone ca Litoralul, Delta și Capitala, necomparabile prin particularitățile lor cu alte zone din țară, în prezent și viitor, principala direcție a dezvoltării turismului va fi cea intensivă.

Studiul de zonare a turismului se află la dispoziția județelor și este util să se ia în considerare în momentul în care se decid diversele profile economice, strategii de dezvoltare la nivel teritorial. Subliniem că intercondiționările care există între repartizarea rațională, pe teritoriu, a forțelor de producție — obiectiv major al politicii partidului nostru — și zonarea turistică obligă la armonizarea activităților economice turistice cu cele neturistice, și, în cele din urmă, a tuturor activităților cu cadrul natural existent. In acest fel, se pot evita fenomenele de necorelare între funcțiunile localităților (condiții de manifestare nestînjenită a personalității umane în toate cele 3×8 ore, inclusiv timpul liber la sfîrșit de săptămînă, prin facilități de turism periurban), ca și criza ecologică, criză pe care personalități științifice de prestigiu din lume o înscriu printre principalele fenomene negative ale civilizației contemporane.

Ca una din activitățile specifice economiilor moderne, turismul merită toată atenția și pentru motivul că odată cu punerea în valoare a unor resurse naționale „obținute" gratuit și practic inepuizabile, organizatorul de turism este interesat, în gradul cel mai înalt și în conservarea acestora. În plus, prin virtuțile sale contribuie la întărirea economică a diverselor zone, județe și localități, la stabilizarea forței de muncă în perimetrele respective, la ridicarea pe multiple căi a nivelului de trai și civilizație al populației.

Analizînd atent condițiile create pînă în prezent pentru valorificarea turistică a resurselor interne care se pretează la aceasta, constatăm că există încă mari disponibilități nevalorificate.

Lacurile de munte, cu tot ce oferă ele pentru sporturile de iarnă, odihnă, drumeție, cunoaștere, oferă rezerve imense de amenajare turistică. Într-o situație similară se află resursele de apă minerală, zonele cu potențial curativ bazat pe emanații de gaze (bioxid de carbon, hidrogen sulfurat ș.a.), Delta, zonele polivalente ale lacurilor de acumulare, diversele perimetre împădurite și bogate în oglinzi de apă din zona dealurilor intra și subcarpatice, de la cîmpie și altele. Posibilități însemnate pe linia exploatării turistice există și în ceea ce privește patrimoniul cultural și istoric, mărețele edificii cu caracter economic, social și cultural realizate în anii socialismului. La caracterul inepuizabil al rezervelor turistice, atunci cînd exploatarea lor este rațională, trebuie adăugată posibilitatea utilizării surselor neclasice inepuizabile de energie, în principal solară și eoliană, pentru alimentarea cu energie electrică ieftină a unor localități, stațiuni, cabane izolate, eliminîndu-se necesitatea unor lucrări de infrastructură costisitoare.

Experiența demonstrează că exploatarea în mod optim a condițiilor favorabile dezvoltării turismului în țara noastră se poate realiza prin efortul conjugat al mai multor departamente și organizații. Se știe că de bază materială destinată acestei activități dispun, pe lîngă Ministerul Turismului, Ministerul Comerțului Interior, Uniunea Generală a Sindicatelor, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, CENTROCOOP, consiliile populare județene și alte organizații. Cu o contribuție însemnată pe linia asigurării de prestații turistice se înscriu transporturile, telecomunicațiile, asistența medicală, organizațiile cu caracter cultural și sportiv etc. Totodată, de exploatarea rațională a cadrului natural și a patrimoniului cultural și istoric răspund organisme cu misiuni speciale în acest sens. În menținerea în stare nealterată a pădurilor, apelor — factori naturali cu rol esențial în înfăptuirea recreării, reconfortării și refacerii capacității de muncă — sînt implicate aproape toate ministerele economice. Practic, direct sau indirect, avîntul turismului în țara noastră se află în dependență de grija manifestată de toate organele și organizațiile economice și obștești. Referindu-ne, de exemplu, la transport, este necesar să arătăm că starea drumurilor și confortul mijloacelor de călătorie, atitudinea personalului ocupat în acest sector sînt, în foarte multe cazuri, hotărîtoare în deplasarea spre o anumită destinație a turiștilor autohtoni și mai ales străini. Agricultura însăși are un rol mare în creșterea interesului pentru o stațiune sau alta. Acest rol se realizează atît prin aprovizionarea unităților de alimentație publică cu materii prime agricole necesare preparării de produse culinare diversificate, cît și prin cantitatea și calitatea unor legume și mai ales a fructelor puse în vînzare în unitățile specializate sau la piață. Într-o situație aproximativ similară se află industria alimentară și ușoară, producția de bunuri de consum durabile, de articole de artizanat etc.

Din cele de mai sus se desprinde ideea că turismul este o problemă națională, că numai efortul concertat al întregii economii este în măsură să asigure condiții pentru dezvoltarea vi-

guroasă a acestuia în România, pentru manifestarea deplină a funcțiilor sale economice, sociale și instructiv-educative.

În anii următori vom avea de-a face cu turiști ale căror cerințe pentru refacerea pur fizică (odihnă, hrană) se vor îmbina în tot mai mare măsură cu cele de ordin spiritual, cultural. Turistul preferă din ce în ce mai mult odihna activă, dorește să cunoască obiceiurile, vestigiile istorice, arta, folclorul, cultura locurilor pe care le vizitează. Apar, totodată, probleme noi. Peste 300 de sate vor deveni orașe, pentru care turismul preorășenesc constituie o necesitate. Turismul de azi nu se mai poate concepe fără agrement — și nu orice fel de agrement, ci unul plin de conținut, capabil să satisfacă un număr cît mai mare de cereri, să răspundă nevoilor de reconfortare și de destindere pentru toate vîrstele și profesiile. Ca urmare a reducerii săptămînii de lucru, turismul va deveni o formă de petrecere a timpului liber pentru tot mai mulți oameni ai muncii din patria noastră. Putem aprecia deci, că viitoarele dezvoltări ale bazei materiale și organizarea structurii turismului românesc trebuie să răspundă impactului tuturor factorilor amintiți, ce rezultă din perspectivele dezvoltării economico-sociale a României socialiste în perioada 1981—1985 și în perspectivă.

Care sînt direcțiile principale în care va trebui să se acționeze pe viitor în turism pentru creșterea calității acestei activități ? O primă cale o constituie **îmbunătățirea și diversificarea continuă a ofertei turistice,** văzută într-un sens mai larg, nu numai prin prisma condițiilor de masă și cazare, deși acestea au importanța lor. Am în vedere în primul rînd diversificarea serviciilor, capacitatea fiecărei unități de turism de a satisface un număr cît mai divers și mai mare de cereri, în mod operativ și accesibil din punct de vedere al prețurilor ; crearea condițiilor care să permită turiștilor să beneficieze de satisfacții cît mai mari, să trăiască cît mai mult timp în mijlocul naturii, în poienile liniștite și odihnitoare ale munților, în amenajări periurbane pentru sporturi nautice și de agrement sau să cunoască cît mai multe din valorile noastre de artă și cultură, astfel de elemente indicînd eficiența reală a activității de turism.

O altă direcție a creșterii calității activității în turism o constituie preocuparea de a pune la dispoziția turiștilor **forme cît mai variate și mai utile de agrement,** capabile să satisfacă cerințele tuturor segmentelor. Bazele de agrement trebuie să fie la dispoziția turiștilor atunci cînd aceștia pot sau doresc să le folosească, evitîndu-se funcționarea lor după un program stereotip. În acest context, stațiunile turistice trebuie dotate cu săli polifuncționale în care turistul să poată să vizioneze un film, să citească o carte etc.; cu amenajări care să-i permită acestuia să opteze între o partidă de tenis, volei, golf, pescuit, o plimbare cu barca cu motor sau hidrobicicleta, să facă o baie în bazin sau să schieze, să se plimbe cu telefericul sau să facă o excursie pe jos sau cu autocarul.

Un alt obiectiv al activității noastre este creșterea calității activității turistice prin **organizarea și desfășurarea ireproșabilă a serviciilor.** Aceeași politică de largă perspectivă este necesară și în dezvoltarea structurilor de întîmpinare ale turismului. Ea se cere aplicată în **selecția și pregătirea solidă a personalului,** element de o deosebită însemnătate în realizarea de servicii la un înalt nivel calitativ. Executarea la timp, în mod organizat, plăcut și instructiv a programului stabilit asigură — de fapt — nota de seriozitate și de răspundere care trebuie să anime și să caracterizeze personalul din fiecare unitate de turism. Importanță la fel de mare are **amenajarea teritoriului** — marcarea prin indicatoare a traseelor recomandate pentru excursii, a locurilor de parcare a autovehiculelor, montarea de mese și scaune din trunchiuri de pom în poienile unde se poate lua masa la iarbă verde, curățenia locurilor de agrement, prezentarea prin panouri a zonei vizitate, a cabanelor ce pot fi întîlnite, a distanțelor pînă la fiecare obiectiv, a faunei și florei din din zonă etc. De aceea, un factor foarte important în ridicarea standardului activității turistice îl constituie creșterea continuă a calității personalului. Un personal cu bună calificare profesională, animat de un înalt simț patriotic și un înalt nivel de responsabilitate, poate asigura un turism de calitate, pe măsura exigențelor. Șefii de stațiuni și de unități trebuie să se întîlnească cu turiștii, să fie permanent în mijlocul lor, stabilind între ei și turiști climatul de receptivitate și stimă reciprocă ce vor asigura ca orice cerere îndreptățită, formulată de una din părți, să fie rezolvată imediat de cealaltă parte. În cadrul turismului internațional, este absolut necesar să se treacă la permanentizarea ghizilor pe grupe de turiști din anumite țări, pentru ca aceștia să aibă continuitate, să cunoască obiceiurile, preferințele și cerințele specifice ale oaspeților străini.

Succesul poate fi asigurat numai în măsura în care toți cei ce lucrează în turism cunosc și aplică corect alfabetul turismului, colaborează și se întrajutorează reciproc în ducerea la îndeplinire a sarcinilor trasate de partid turismului românesc.

Pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin turismului pe linia sporirii gradului de ocupare a bazei materiale în extrasezon, este necesar ca prin publicitate turistică să se promoveze ideea că turism nu înseamnă numai odihnă la mare vara și la munte iarna, ci că este vorba de **o activitate continuă, în tot timpul anului,** că organizatorii de turism asigură baza materială de cazare, masă, transport, agrement etc., tot anul, indiferent de sezon, **la același nivel al calității serviciului.** Aceasta poate conduce la folosirea intensivă a bazei turistice — în fapt, la o nouă calitate și o înaltă eficiență în activitatea turistică.

Costache ZMEU
adjunct al ministrului turismului

În suplimentul acestui număr al revistei publicăm „Dosarul R.E.", avînd aceeași tematică — multiplele resurse ale dezvoltării turismului — industria fără fum — în România.

Creșterea nivelului de trai

(Urmare din pag. 12)

Asemenea realizări, care constituie un adevărat titlu de glorie pentru orînduirea socialistă pe care o edifică poporul român, sînt consecința unor eforturi materiale susținute realizate de societate. Astfel, cheltuielile alocate de la bugetul de stat pentru învățămînt au crescut de la 1 302,4 mil. lei în 1950, la 17 691,2 mil. lei în anul 1980. Cheltuielile pentru cultură și artă au sporit respectiv de la 230 mil. lei, la 1 180,7 mil. lei. În acest cincinal, vor fi luate noi măsuri pentru îmbunătățirea activității de învățămînt, cultură, a educației fizice, sportului.

Eforturi deosebite a făcut și face societatea pentru dezvoltarea bazei materiale a ocrotirii sănătății, atît a rețelei curative cît și a celei profilactice. În 1980 reveneau 558 locuitori la un medic, comparativ cu 1 047 în anul 1950 ; numărul paturilor de asistență medicală la 1 000 de locuitori a crescut de la 2,2 în anul 1938, la 4,2 în anul 1950, la 7,6 în anul 1965 și la 9,4 în anul 1980. Acești indicatori sînt comparabili cu cei dintr-o serie de țări dezvoltate economic, în multe situații fiind chiar superiori acestora. În anul 1985 vor reveni 2,4 medici, stomatologi și farmaciști la 1 000 de locuitori.

O expresie nemijlocită a politicii partidului de îmbunătățire continuă a calității vieții este construcția de locuințe, proces de o amploare deosebită în ultimele trei cincinale și în prezent. Pînă la sfîrșitul anului 1980 au fost construite din fondurile statului circa 2 mil. de apartamente, din care peste 1,6 mil. în perioada anilor 1966—1980. Se apreciază că în ultimii 30 de ani aproximativ 70 la sută din numărul populației țării s-a mutat în case noi. Orașele și satele României au cunoscut o înnoire radicală, asigurînd condiții tot mai bune de viață oamenilor muncii. Ca o continuare a unor asemenea opțiuni de mare însemnătate, în perioada 1981—1985 se vor construi 900 mii locuințe din fondurile statului.

Pe măsura modernizării producției sociale și a creșterii productivității muncii, se creează condiții pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și reducerea săptămînii de lucru. Începînd din anul 1978 s-a trecut la realizarea programului de reducerea săptămînii de lucru prevăzut a se înfăptui în două etape ; la sfîrșitul acestui an se va încheia trecerea la săptămîna de lucru de 46 ore iar pînă în anul 1985, urmează să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore.

REALIZĂRILE CU ADEVĂRAT ISTORICE obținute de România în anii construcției socialiste în domeniul bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, al dezvoltării multilaterale a personalității umane, succesele deosebite, marcate pe acest plan în deceniul 1971—1980 ca și perspectivele pentru cincinalul actual, sînt nemijlocit legate de activitatea politică și organizatorică desfășurată de partid, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de forță politică conducătoare a societății noastre. Toate acestea demonstrează cu putere faptul că tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră este destinat bunăstării și fericirii poporului — esența politicii partidului.

Orientări și opțiuni în deceniile viitoare

AUTONOMIE ÎN ASIGURAREA ENERGIEI ȘI ALTOR MATERII PRIME, SECURITATE ALIMENTARĂ

— O ipoteză de adaptare la rigorile crizei —

ACEASTĂ AFIRMAȚIE ar putea părea hazardată sau excesiv de optimistă în condițiile crizei actuale, care a dezvăluit amploarea deosebită a interdependențelor economice dintre state și marea lor vulnerabilitate față de importurile de combustibili și alte materii prime ori față de importurile alimentare. Tocmai șocul produs de criză, relevarea dimensiunilor și riscurilor pe care le implică dependența față de importurile de materii prime, vital necesare oricărei țări, determină schimbări radicale în politicile economice ale statelor, în comportamentul economic, scoate în evidență faptul că multe din adevărurile și instrumentele cu care operează disciplinele economice nu mai corespund realităților atît de profund modificate. A nu recunoaște faptul că situațiile noi, de criză, multitudinea restricțiilor și dificultăților impun o viziune nouă, mai realistă asupra însuși modului în care omul concepe relația sa cu natura de la care obține toate cele necesare existenței, ar însemna să procedăm ca acei contemporani ai lui Galilei care refuzau să privească prin lunetele acestuia întrucît nu se puteau decide să abandoneze ideile tradiționale despre sistemul planetar.

Alternativa energetică : inteligență și creativitate

ÎNCERCAREA de a-i face pe oameni să perceapă corect starea economică reală a lumii de azi este indispensabilă elaborării unor prevederi corecte cu privire la viitor.

În acest sens apare ca strict necesară **cunoașterea marilor curente de idei care ne pregătesc să pășim în era de tranziție energetică.** Și, trebuie să spunem că restricțiile crizei au impulsionat spiritul creator al omenirii, au declanșat o amplă reacție de adaptare care a generat o multitudine de **idei noi.** S-a demonstrat că dacă omenirea nu dispune de suficient petrol, de idei nu duce lipsă. În toate țările au apărut numeroase idei — zăcăminte prețioase cărora din păcate cel mai adesea nici nu le bănuim valoarea. Or, tocmai aceste idei noi vor deschide piste care vor putea duce la schimbarea mentalității economice a oamenilor și vor contribui la făurirea societății de mîine, a unei lumi mai rațional alcătuite.

Poate că ar trebui să ne apropiem cu mai mult curaj, să ne preocupăm mai profund de depistarea și valorificarea ideilor noi. Pentru că **inteligența** umană este **o resursă inepuizabilă,** singura în măsură să deschidă perspective reale de ieșire din criză, este necesar să urmărim cu atenție elaborările ei cele mai valoroase privitoare la : căi, soluții, noi concepte, diagnosticarea corectă a stării economice prezente din care să decurgă remediile cele mai eficiente pentru intrarea în era energiilor noi. îndeosebi a celor regenerabile.

Căi, soluții, perspective

ÎNAINTE de a avansa orice ipoteză referitoare la căile de dezvoltare economică viitoare este necesar să înțelegem bine ce a determinat criza actuală. Or, în acest sens este cazul să recunoaștem că **baza de resurse naturale necesară creșterii liniare nu mai este adecvată.** Resursele energetice au devenit deficitare pentru că tehnologiile actuale utilizează în proporții de aproape 90 la sută, ca sursă de combustibil, hidrocarburile care sînt limitate, neregenerabile, și a căror distribuție pe glob nu coincide cu zonele de consum. Iar energia din surse regenerabile nu poate — în momentul de față să o înlocuiască pe cea din surse neregenerabile **întrucît nu au fost, din timp, pregătite tehnicile și tehnologiile necesare utilizării ei pe scară largă.**

Alt adevăr de care este necesar să ținem seama este acela că **incertitudinea și instabilitatea de pe piața materiilor prime și îndeosebi a combustibililor fosili va persista și în deceniul nouă.** Deși în 1980 cererea mondială de petrol a scăzut cu aproape 5,5%, iar în 1981 tendința nu s-a schimbat, domnește încă o anumită incertitudine referitoare la cauzele scăderii cererii de petrol. Oare aceasta este consecința schimbărilor din orientarea structurilor economice ale statelor sau se datorește unor cauze conjuncturale ? Aceeași incertitudine și instabilitate planează și în ceea ce privește comerțul cu produse alimentare și mai ales în domeniul valutar financiar (creșterea dobînzilor).

Situații atît de nesigure, complexe, contradictorii și restrictive ca cele ce caracterizează profunda criză economică actuală au determinat o mai mare preocupare pentru evoluția economică viitoare a lumii, și a fiecărei țări în parte, o trezire la realitate am putea spune. Faptul că economia lumii este într-atît de întrețesută în interesele ei vitale și atît de dependentă de starea planetei pe care omul își desfășoară activitatea conduce la concluzia că o parte din problemele cu care se confruntă fiecare țară nu poate fi rezolvată decît prin eforturi comune și prin cooperare la nivel mondial, dar desigur cele mai multe probleme impun **asumarea răspunderii proprii la nivel de state și regiuni, localități chiar.**

Remarcăm tot mai des **preocuparea statelor de a-și asigura** în perspectivă **independența din punct de vedere energetic și al unor materii prime de bază, securitatea alimentară a popoarelor respective** precum și, mai nou — independența, în privința tehnicii și tehnologiei noi.

Dacă într-o lume a interdependențelor — ca cea în care trăim este dificil de dobîndit independența din toate aceste puncte de vedere, credem că ceva mai realistă ar fi noțiunea de autonomie. Autonomia energetică ar permite — în anumite situații — de criză, calamități naturale, război etc., o satisfacere a cerințelor din resurse interne, dar aceasta nu ar exclude posibilitatea unor importuri de completare în situații favorabile. Autonomia în privința produselor de strictă necesitate, ca cele energetice, alimentare și altor materii prime **se impune ca o necesitate stringentă și din punctul de vedere al raționalității și economicității privite la scară mondială.** Transportul unor produse de bază — cu volum mare era posibil și justificabil economic în condițiile în care costurile energetice erau reduse și în care prețurile materiilor prime respective erau atît de mici încît acestea puteau fi aduse de la mii și mii de km, puteau parcurge chiar drumuri dus-întors după prelucrări minore. Astăzi însă, devine greu de suportat să mai transporți peste oceane, de la mii de km distanță, minereuri din al căror volum sînt utilizabile numai cîteva procente.

Tocmai de aceea majoritatea statelor încearcă să-și elaboreze politici care să le permită ca în viitor să-și asigure din resurse proprii o proporție cît mai mare din cerințele de produse de bază. Aprovizionarea minimă cu energie și alimente de bază depinde de organizarea socială, în special de cadrul structural — felurite așezări, tipuri de industrie, de agricultură, de sistemele energetice, sistemele de transport etc. O evaluare atentă a surselor de energie și alimente indigene controlabile ar putea conduce la concluzia că ar trebui să se

modifice modul de organizare sau chiar modul de concepere al proceselor productive pentru a se obține nivelul de autonomie dorit. Se conturează tot mai pregnant aprecierea că pentru regiunile mai mici se poate realiza numai o autonomie limitată în privința alimentării cu energie și produse alimentare în timp ce țările pot obține niveluri superioare de autonomie energetică și alimentară.

Noi sisteme agroalimentare

UNA DIN IDEILE NOI ce a apărut în ultimul deceniu — menționa J. D. Gussow *) — este aceea că a **depinde în privința aprovizionării cu produse alimentare de bază de țări depărtate nu poate fi o politică înțeleaptă** nici pentru țări dezvoltate și nici pentru cele în curs de dezvoltare atît din motive politice cît și mai ales energetice. Demnă de reflecție este și remarca acestui autor referitoare la faptul că modelele de agricultură industrială practicate în prezent sînt ruinătoare pentru teren, tributare în prea mare măsură energiei industriale și produselor chimice toxice ; ele sînt pe de o parte, din ce în ce mai costisitoare, iar pe de altă parte, au ajuns la distrugerea însăși a resurselor de care agricultura are nevoie pentru propria supraviețuire.

În contextul creșterii prețurilor combustibililor, produsele alimentare cultivate în zone depărtate, irigate cu consumuri energetice însemnate, manevrate și transportate la distanțe mari, depozitate în sisteme frigorifice etc. devin mult mai costisitoare în comparație cu produsele locale ce nu sînt supuse decît unor transformări minime și sînt valorificate pe piețele apropiate locului de producție.

Înțelegerea acestor adevăruri face ca eforturi deosebite să se depună pretutindeni pentru elaborarea unor noi sisteme agroalimentare, care consumă mai puțină energie neregenerabilă și materiale industriale, mai adaptate cerințelor și particularităților zonale și mai responsabile în ceea ce privește mediul. Pe această linie de preocupări se înscriu și măsurile adoptate în țara noastră pentru realizarea autoaprovizionării județelor cu produse agroalimentare. Credem că, și în această sferă de activitate aplicarea conceptului de proces circular activ **) ar putea constitui o modalitate practică de concepere a unităților productive care să răspundă atît criteriilor de minimalizare a consumurilor energetice cît și celor de valorificare superioară a întregului potențial productiv al zonelor.

Reproiectarea producției materiale

POATE CĂ NU GREȘIM afirmînd că în aceste momente de adevărată răscruce din istoria civilizației este necesară o **reproiectare a întregii sfere a producției materiale — agroalimentare și industriale**, precum și o **reprofilare a așezărilor umane** — urbane și rurale, totul în funcție de criteriul consumului minim de energie și de respectarea caracteristicilor naturale unice ale diverselor regiuni în ce privește solul, apa, clima și alte particularități care au modelat de-a lungul vremurilor civilizațiile proprii diverselor regiuni ale globului. Restricțiile crizei constituie un semnal de alarmă împotriva risipei și a indiferenței față de echilibrele naturii al cărui element component este omul. Ele constituie totodată un îndemn pentru folosirea prioritară a resursei celei mai prețioase — **inteligența umană**, înțelepciunea pentru a face ca această perioadă de tranziție energetică — de la surse neregenerabile la cele regenerabile — să nu se facă în detrimentul condițiilor de viață ale oamenilor, ci dimpotrivă să permită utilizarea rațională a binefacerilor civilizației tehnice în contextul unor moduri de viață adecvate noilor situații energetice care să urmărească ameliorarea calității vieții cotidiene.

Dar, pentru realizarea unor atari deziderate este necesar să ne asumăm curajul de a abandona practicile economice convenționale, curajul de a recurge la sursele noi de energie, curajul de a recunoaște că tehnica și tehnologiile actuale au fost greșit orientate și de a impulsiona preocuparea pentru economicitate și raționalitate.

Minimizarea risipei și a poluării, condiții mai bune de viață nu pot fi obținute dacă nu se operează modificări radicale în însăși sistemul de valori, în criteriile fundamentale de definire a finalităților oricărei activități productive. Analiza efectelor generate de variațiile costului energetic asupra produselor relevă importanța prioritară pe care o dobîndesc pentru competitivitatea acestora calități ca : durabilitatea, siguranța în exploatare, confortul, frumusețea.

Problema **diversificării surselor energetice, a curajului de a abandona practicile economice convenționale** și de a recurge la surse noi de energie, la soluții tehnico-economice noi, de concepere a proceselor industriale într-o manieră care să evite risipa și poluarea este esențială. Poate că una din erorile lumii industriale actuale este aceea că dezvoltarea economică nu a fost gîndită întotdeauna, în lumina cerințelor oamenilor. Criteriile de rentabilitate, de specializare etc. utilizate în conceperea proceselor industriale au stimulat în mod incontestabil procesele creșterii economice, dar concomitent au alimentat risipa și poluarea — care, multiplicate de gigantomanie — au atins proporții primejdioase pentru continuarea procesului însuși de creștere economică și chiar pentru echilibrele mediului natural.

În condițiile actuale este necesar **să fie schimbate criteriile fundamentale de proiectare a proceselor industriale.**

Nu s-ar putea schimba ciclul de creare și consumare al produselor pentru ca prin procese circular active să se valorifice integral componentele din materiile prime, să se refolosească energia secundară și terțiară, să se reducă transporturile, risipa și poluarea ?

Nu ar fi oare posibile combinări raționale ale tehnicilor avansate cu cele tradiționale, în vederea producerii energiei acolo unde urmează să fie consumată ?

Așezările umane, altfel concepute

AM SCHIȚAT mai sus cîteva orientări, concepte, criterii de valoare, noi soluții sugerate pentru rezolvarea multora din problemele acute ale zilelor noastre. Se cuvine, în final, să subliniem faptul că ideea autonomiei energetice și alimentare, a autoaprovizionării zonelor și localităților este pe deplin viabilă și rațională, că ea poate fi transpusă în viață prin modificarea structurilor de bază ale așezărilor urbane și rurale, printr-o rapidă adaptare la restricții. Acest lucru s-ar putea realiza și printr-o îmbinare mai rațională a zonelor de activități productive — industriale, agricole, comerciale, social-culturale etc., cu cele de locuințe și cu zone de agrement. S-ar putea ca hrana să fie produsă cît mai aproape de zona în care urmează a fi consumată, pentru ca în viitor alimentele de strictă necesitate să nu mai fie transportate de 3—4 ori, (uneori peste mări și oceane).

În ceea ce privește conceperea așezărilor noi, acestea ar trebui să fie proiectate pentru dimensiuni moderate care să le permită să subsiste într-o oarecare măsură, în situații excepționale în mod autonom. În acest scop ele vor trebui să includă zone agrare în interiorul și în jurul lor pentru a asigura aprovizionarea cu principalele alimente și valorificarea tuturor surselor de energie regenerabilă și neregenerabilă, secundară, terțiară, și să producă bunuri de consum, în special cele de masă — necesare locuitorilor și să fie prevăzute cu sisteme de valorificare a reziduurilor, de reciclare și refolosire a produselor.

Dacă ținem seama de marea capacitate de adaptare, de creativitatea de care omenirea a dat dovadă ori de cîte ori s-a aflat în fața unor **necesități imperioase** am avea temeiuri de optimism. Dar nu trebuie să uităm că nimic nu apare de la sine, că toate succesele au fost obținute cu mari eforturi, că întotdeauna rezolvarea unor probleme depinde de **momentul sesizării lor și mai ales de rapiditatea cu care se trece la acțiune.** Atît în evoluția speciilor, cît și în istoria economică a fost demonstrat faptul că s-au menținut, au progresat și s-au dezvoltat acei care au dovedit cea mai promptă capacitate de adaptare la schimbările mediului. Și în condițiile crizei economice actuale se vădește faptul că reușesc să mențină o evoluție economică favorabilă acele state care au înțeles și acționat rapid în sensul modificării comportamentului economic, care au produs idei noi și le-au aplicat în viață și care au adoptat strategii coerente de modificare a structurilor economice în scopul dobîndirii autonomiei energetice, tehnologice, alimentare.

Maria D. POPESCU

*) „Securitatea alimentară personală și sistemele alimentare impersonale" de Joan Dye Gussow în revista F.A.O. „Ceres" nr. mai-iunie 1981

**) Referitor la conceptul de proces circular activ au fost publicate articole și dezbateri în „Revista economică" din anii 1978, 1979, 1980, 1981

MATERIILE PRIME - O PRIORITATE

PROBLEMA mult timp vitregită în ordinea tratării priorităților economice, perspectiva materiilor prime a ajuns să capete — într-un moment de reflecție, la răscruce de ani și de opțiuni decizionale — o poziție la care s-a ajuns prin activitățile umane mai mult sau mai puțin rațională responsabile față de generațiile viitoare.

Aceasta, pentru că ne obișnuisem să avem — sau să credem că există din belșug tot ceea ce era necesar pentru o dezvoltare, al cărei principal criteriu îl constituia maximizarea rezultatelor și a cărei pertinență începe să fie din ce în ce mai mult infirmată. Suficient de ieftine, materiile prime nu puneau probleme deosebite de aprovizionare, fără a mai menționa faptul că erau lăsate pe seama capitolului „cheltuieli indirecte" — costurile sociale, deșeurile, poluarea, amplificate de un consum exagerat, adeseori irațional.

Treptat însă comunitatea internațională a început să reflecteze mai serios la problema materiilor prime, văzîndu-se că rezolvarea era mai complicată decît se credea și cu implicații mult mai largi.

Această „problemă" a materiilor prime rezidă în pericolul dispariției lor — mai devreme sau mai tîrziu — sau cel puțin al accentuării dificultăților de a fi găsite și exploatate, în amplificarea consecințelor negative ale activității omului asupra naturii și de aici amenințarea cu degradarea ireversibilă a mediului, în intensificarea contradicțiilor referitor la folosirea materiilor prime și lărgirea decalajelor care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. În aceste condiții unii specialiști apreciază că asistăm la o criză profundă a relațiilor dintre om și natură, că a luat sfîrșit epoca materiilor prime ieftine.

Cauzele care au determinat criza materiilor prime — creșterea cantității de resurse naturale folosite în economie, disponibilitățile relativ limitate de resurse necesare pentru a satisface cerințele mondiale la nivelul actual al cunoștințelor și tehnologiilor de folosire a resurselor naturale, localizarea geografică diferită a resurselor naturale față de forțele de producție — au un caracter global și sînt caracteristice pentru economiile moderne. În ultimii 25—30 de ani, arată profesorul maghiar Simonyan, lumea a utilizat tot atîtea resurse minerale cît folosise omenirea în decursul întregii sale istorii. Numai în perioada 1950—1976 țările occidentale și-au majorat de 3 ori consumul de metale și de 3,5 ori pe cel de materii prime destinate chimiei [1]). Fără îndoială că aici am putea vorbi despre schimbarea continuă care are loc în ce privește partea din natură cunoscută de om și care îi afectează existența de progresele tehnologice, ceea ce ar da naștere la ceea ce Erich Zimmermann denumea „resursele-fantomă" și imaginate grafic după aceeași idee. [2])

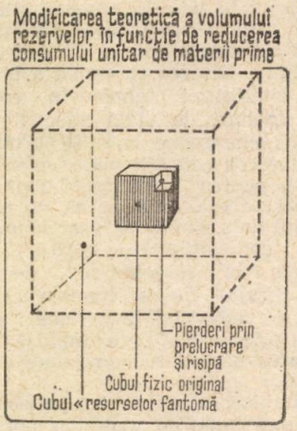

Nu putem uita însă, și tocmai acest aspect este într-o oarecare măsură neglijat de autorul citat, faptul că pierderile de materii apărute în procesul de producție în mod firesc sau prin risipă, fenomene care, dacă în urmă cu zece ani puteau fi considerate numai marginale, au căpătat astăzi dimensiuni mult mai importante. Nu putem, de asemenea, să uităm — așa cum se sublinia într-un raport de dată relativ recentă [3]) că deși resursele minerale neenergetice par suficiente pentru a accoperi cererea pînă în anul 2000, va fi nevoie de noi descoperiri și de noi investiții care — în condițiile creșterii prețului energiei — pot face neeconomică exploatarea acestor resurse.

Ne refeream mai înainte la disponibilitățile relativ limitate de resurse. Date statistice sovietice [4]) arată că — la nivelul actual de exploatare — rezervele sigure de materii prime din lumea nesocialistă sînt disponibile pentru 150 ani pentru minereul de fier, 100 de ani pentru nichel, 70 de ani pentru aluminiu, 55 de ani pentru cupru etc. Dacă ținem seama de creșterea rapidă a consumului, această perioadă „de grație" se va reduce simțitor față de cifrele avansate, fapt care vine în sprijinul explicațiilor privind creșterea prețurilor.

Devine, astfel, o certitudine faptul că ritmul și tipul de creștere economică din ultimele două decenii — caracterizate prin exploatarea nelimitată a materiilor prime — nu mai pot fi menținute fără reconsiderări de fond în privința acestor surse de bază ale creșterii și progresului.

Mai multe considerente ar trebui subliniate. Mai întîi, faptul că progresul tehnologic poate permite exploatarea în condiții competitive chiar a minereurilor cu conținut mai sărac de metal. Trebuie arătat aici că nu sîntem pentru prima dată în fața unor astfel de situații și ele provin chiar din lumea occidentală; niciodată exploatarea unor zăcăminte din zone îndepărtate față de locul de prelucrare sau în mediu climatic greu accesibil nu s-a făcut în detrimentul profitului ci doar atunci cînd au fost create mijloacele tehnologice optime pentru asigurarea profitului obținut în condițiile unor exploatări normale. Deci, resurse continuă să existe, dar problema principală pentru valorificarea lor rezidă în scurtarea timpului pînă la punerea în aplicare a tehnologiilor adecvate condițiilor geografice neprielnice, adîncimilor mari de lucru sau conținutului mai sărac în substanțe utile, în cazul minereurilor.

O altă problemă care își așteaptă reglementarea se referă la relațiile economice internaționale, incluzînd aici, „printre altele, comerțul, investițiile străine, sistemele de finanțare etc., care capătă tot mai mare importanță în procesul valorificării materiilor prime atît de inegal răspîndite pe suprafața globului". După cum arată raportul Global 2000, citat mai sus [5]), un sfert din populația globului care locuiește în țările dezvoltate va continua, pînă la nivelul anului 2000, să absoarbă trei pătrimi din producția minerală a lumii. Un alt studiu [6]) subliniază, pe drept cuvînt, faptul că principalii con-

[1]) Simonyan, R.R., Use of Natural Resources, Development and Peace, 1981

[2]) Zimmermann, Erich W, Introduction to World Resources, New York Evanston and London 1964. Autorul pornește de la un exemplu ipotetic, considerînd că S.U.A. dispuneau în 1900 de 3 000 miliarde t rezerve de cărbune cînd era nevoie de 7 livre de cărbune pentru a produce 1 kWh energie electrică; în 1950, tehnologia îmbunătățită permitea folosirea a numai unei livre de cărbune cu același rezultat. Dacă în acești 50 de ani valoarea cărbunelui — luat aici în primul rînd ca sursă de energie, cazul fiind, însă, aplicabil și altor materii prime — a crescut de 7 ori, înseamnă că s-a ajuns la un cub „fantomă" de 20 000 miliarde tone. Cu alte cuvinte, reducerea consumului unitar ar echivala cu o sporire a rezervelor.

[3]) „The Global 2 000 Report" în Magda Cordell McHale, Ominous Trends and Valid Hopes: A Comparison of Five World Reports. University of Minnesota, 1981.

[4]) Simonyan R.R., op. cit.

MATERII PRIME - evoluția prețurilor 1975 - 1980 (1975 = 100)

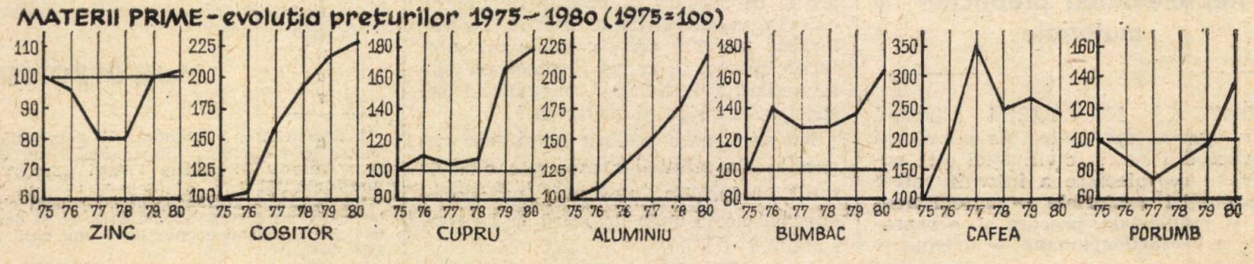

sumatori se află în țările bogate și industrializate care obțin multe materii prime din țările în curs de dezvoltare. Problema revine, așadar, la aceea că țările în curs de dezvoltare care posedă o mare parte a rezervelor de materii prime nu sînt, în același timp și centre importante de prelucrare.

Accentuarea, în ultimul deceniu, a decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în privința puterii de cumpărare atestă convingător înrăutățirea situației în care se află acestea din urmă prin pierderile neîntrerupte și în creștere datorită prețurilor inechitabile practicate la materiile prime exportate, față de prețurile la care ele sînt obligate să achiziționeze produsele manufacturate necesare.

Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că, alături de aspecte ce țin de o atmosferă de nesiguranță politică ce poate determina restricții asupra exportului direct și indirect, o altă problemă care afectează multe țări constă în rolul crescînd al companiilor transnaționale pe piețele materiilor prime. Aceste societăți pun în mișcare mecanisme proprii capitalismului monopolist în relațiile dintre filialele lor din țările în curs de dezvoltare și sediile centrale situate în marile metropole occidentale, își însușesc prin spoliere și practici inechitabile părți însemnate din avuția națională a unor țări care se văd astfel lipsite de elementele de bază necesare depășirii stării de subdezvoltare în care se află. Aceasta, pentru a nu mai menționa rolul transnaționalelor în fixarea, de multe ori arbitrară, a prețurilor la materii prime prin speculații de bursă, controlul asupra stocurilor și în general asupra mecanismelor de piață pentru multe din aceste resurse.

În sfîrșit, se impune acum, mai mult decît oricînd, ca strategiile viitoare privind utilizarea materiilor prime să țină seama în mult mai mare măsură de conservarea mediului înconjurător, ca o condiție a însăși existenței speciei umane. Se vorbește tot mai insistent despre menținerea echilibrului ecosistemelor printr-o judicioasă intervenție a omului asupra naturii, despre inițierea de programe genetice, despre reducerea efectelor nefaste ale fenomenelor de poluare.

Lumea începe — și este cazul să înceapă — să fie conștientă de necesitatea unor acțiuni pertinente din partea comunității internaționale pentru asigurarea materiilor prime fie ele minerale sau agricole, pentru trecerea la identificarea și exploatarea economică a altora noi, pentru restructurarea și reorientarea consumurilor în direcțiile

[5]) The Global 2 000 Report, op. cit.
[6]) The North South Report" în Magd Cordell McHale, Ominous Trends & Valid Hopes : A Comparison of Five Worl Reports.

COBALTUL, un metal devenit rar, este în prezent indispensabil industriilor de vîrf. Reducerea disponibilităților ar putea determina reduceri în producția de avioane, de oțeluri magnetice de putere mare, precum și probleme încă nerezolvate în industria vopselelor, în rafinarea petrolului, în industria sticlei și de ceramică, în mecanică.

Cu o producție mondială de aproape 30 mii tone, cobaltul asigură performanțele tuturor industriilor de vîrf : în doze infinitezimale acesta multiplică proprietățile substanțelor cărora le este adăugat sau le dă chiar proprietăți noi, după legi fizice încă puțin cunoscute. Încorporat în oțeluri rapide, cobaltul mărește viteza sculelor așchietoare și le reduce uzura. Oțelurile cu cobalt sînt singurele care permit prelucrarea titanului și a superaliajelor.

Un alt fapt deosebit îl constituie producția : în lume sînt puține mine de cobalt, iar cea mai mare parte a producției provine din deșeuri de la prelucrarea minereurilor de cupru, plumb, zinc, nichel.

În aceste condiții, de reducere a cantităților disponibile, prețul a crescut într-un singur an de la 6 la 20—25 dolari livra — preț la producător — și chiar la 40—45 dolari pe piața liberă, ceea ce a atras atenția autorităților guvernamentale din multe țări asupra necesității de a trece la economii severe precum și la exploatarea nodulilor polimetalici submarini care — după estimări americane — conțin suficient cobalt pentru a acoperi necesitățile S.U.A. pînă în anul 2000. O altă posibilitate o constituie reciclarea metalului provenit de la catalizatorii pentru petrol, deșeurile de la superaliaje și din metalurgia zincului — aici problema principală fiind rentabilizarea operațiilor. În sfîrșit, în Franța, S.U.A. și Japonia, spre exemplu, au fost lansate programe de cercetare vizînd substituirea cobaltului în anumite tehnologii, în primul rînd pentru catalizatorii de tip cobalt-molibden și pentru magneții permanenți. Există speranțe ca în următorii 3—5 ani să se poată realiza înlocuirea cobaltului din oțelurile rapide și din pigmenții pentru vopseluri.

DISPUNÎND de caracteristici deosebite — duritate, conductibilitate termică și electrică ridicate masă redusă — **BERILIUL** s-a impus ca unul din metalele rare, indispensabile în industriile de vîrf și în special în industria aerospațială. Printre utilizări se numără discurile de frînă pentru navele aeriene de mare tonaj și, recent, așa-numitele scuturi termice ale rachetelor cosmice, menite să reziste la temperatura produsă la revenirea aparatelor în atmosferă. Există preocupări pentru folosirea acestui metal la ecranele aparatelor de radiografie (care ar asigura o transmisie de circa 17 ori mai bună decît în cazul aluminiului) și în industria de echipament nuclear.

Lista posibilităților de utilizare se extinde însă mult mai mult în cazul aliajelor cu cupru, aliaj solicitat în industriile moderne și „de viitor". Cea mai mare parte a aplicațiilor se referă la electrotehnică și electronică sub forma componentelor (conectoare, releuri, arcuri etc.) — și microelectronică. Printre alte utilizări se înscriu electrozii de sudură prin rezistență, capete de piston la motoare cu injecție etc.

Cererea industrială de aliaj cupru-beriliu a crescut continuu în ultimii douăzeci de ani cu o rată de 6—7% pe an, apreciindu-se că, pentru anii '80 vom asista la creșterea cererii dat fiind tocmai perspectiva dezvoltării industriilor de vîrf care solicită utilizarea acestui metal și a aliajului său de cupru.

MOLIBDENUL devine, la rîndul lui, un metal rar a cărui lipsă poate afecta industria construcțiilor de mașini, industria chimică și a automobilelor. Se apreciază că producția mondială de molibden nu va putea urma cererea care crește cu 6—8% pe an, chiar dacă recesiunea mondială se va prelungi.

Majorarea cererii este determinată de folosirea acestui metal, printre altele, la fabricarea oțelurilor speciale necesare pentru construirea conductelor de hidrocarburi cărora le conferă calități superioare de rezistență și elasticitate, în condiții de frig. Numai pentru conducta de gaz natural din Alaska spre S.U.A., de exemplu, va fi nevoie de 4—6 mii tone molibden, ceea ce, fără îndoială, nu va lăsa neafectat echilibrul pe piața mondială.

Ce se poate face pentru menținerea aprovizionării în continuare a pieței ? Specialiștii francezi sugerează trei soluții : economia de aliaje metalice, substituirea acestora cu materiale plastice și recuperarea molibdenului. În 1979 a fost inițiat în această țară un procedeu hidrometalurgic nou de tratare a catalizatorilor din industria petrolieră, folosiți pentru extragerea din ei a molibdenului și a cobaltului. Dacă pentru 1980 nivelul de recuperare era estimat în Franța la circa 100 tone, experții apreciau aceste rezultate ca incipiente propunîndu-și să dezvolte o industrie de recuperare pe termen lung, care va necesita acțiuni și strategii conjugate din partea tuturor țărilor și guvernelor interesate.

într-adevăr prioritare dezvoltării echilibrate a tuturor țărilor lumii, pentru un comerț echitabil cu materii prime, pentru informarea și educarea omenirii corespunzător acestor deziderate.

Specialiștii se îndreaptă cu tot mai multă insistență către noile cuceriri ale științei și tehnologiei : exploatarea nodulilor polimetalici, biotehnologii, inovații tehnologice în domeniul utilizării materiilor prime agroindustriale. Trebuie, însă, să înțelegem foarte bine faptul că, dincolo de aceste preocupări, resursele de materii prime sînt și rămîn limitate. Nu trebuie și nu poate să constituie un factor de autoliniștire faptul că o nouă revoluție industrială, caută să dea răspunsuri alternative la posibilitatea epuizării materiilor prime. Se caută, desigur — și unele răspunsuri s-au dat sau sînt pe cale de a fi date — substituenți pentru unele materii prime deficitare, orientarea lor către domenii de interes prioritar — industrie, alimentație și în general pentru satisfacerea trebuințelor de bază ale populației globului. Dar, în același timp, nu trebuie neglijați parametrii limitativi : faptul că cunoștințele noastre tehnice și științifice sînt îngrădite de posibilitățile noastre actuale de cunoaștere, faptul că în lume acționează încă instituții anacronice de natură să frîneze eforturile bine intenționate ale celei mai mari părți a omenirii, respectiv lipsa unui consens asupra imperativelor pe care le impune progresul general uman, imperative a căror realizare se impune cît mai grabnic posibil.

Em. STANCU

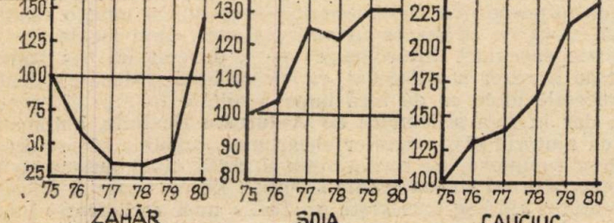

PREVIZIUNI S.E.D.E.I.S. PENTRU PIAȚA MATERIILOR PRIME

„PERSPECTIVELE încă incerte privind revenirea din criza economică duc la concluzia că anul 1982 nu va presupune un consum mult diferit de materii prime față de anul 1981, deci nu vom asista la o explozie a prețurilor într-un viitor apropiat. Odată cu revenirea conjuncturală se așteaptă însă să crească considerabil cererea în scopul stocării, ceea ce va face ca piețele să reacționeze rapid, iar prețurile să tindă să crească. Vom asista, deci, la o creștere treptată a prețurilor, care cel puțin vor egala dacă nu vor depăși ritmul general al inflației."

TENDINȚE ÎN TEHNICA VIITORULUI

ANUL 2000 nu este departe. În cei 19 ani ce ne mai despart, nu se pot produce — dacă privim lucrurile pe baza informației pe care ne-o oferă istoria (altele sînt principial imposibile) — schimbări atît de profunde și de generale, încît să nu ne putem face nici o imagine asupra sistemelor tehnice care vor funcționa la sfîrșitul secolului nostru.

Este foarte probabil că la sfîrșitul intervalului pe care îl avem în vedere o mare parte din mașinile și utilajele instalate în ultimii cîțiva ani vor fi încă în funcțiune. Statisticile destul de amănunțite cu privire la unele clase de mașini și utilaje arată că o parte importantă dintre ele au avut în ultimul timp o vîrstă de peste 20 de ani, în multe țări dezvoltate. Folosirea rațională a mașinilor și utilajelor mai vechi poate fi foarte eficientă, deoarece în cadrul ansamblului de sisteme tehnice există multe locuri în care mașini și procedee vechi dau rezultate satisfăcătoare. Desigur, pentru a se realiza situația în care mașini cu vechime fizică mare sînt încă suficient de productive, ele trebuie să efectueze mai multe mișcări din poziția de avangardă a dinamicii tehnice spre poziția de ariergardă, de unde vor ieși spre a intra în procesul de reciclare a materialelor și în special a aliajelor de fier. O mașină folosită astăzi în industria aerospațială va ajunge poate peste două-trei decenii în producția de articole menajere sau în producția unor componente simple pentru mașinile agricole sau, mai general, în poziții în care nu este necesară nici productivitatea, nici precizia, imperative în ramurile de avangardă ale momentului viitor pe care-l avem în vedere.

Prognoza ca istorie proiectată

UN ANUMIT NUMĂR DE PROCEDEE tehnologice fundamentale au o istorie milenară. Oricît de mult au evoluat mijloacele cu ajutorul cărora se realizează aceste principii, materialele asupra cărora se execută ele, principiile au rămas nemodificate. Putem invoca cîteva exemple grăitoare.

Majoritatea obiectelor tehnice din producție și din uzul nostru curent sînt structuri simple sau complicate din materiale rigide. Acestea s-au obținut întotdeauna și se vor obține și în viitor în principal prin două procedee fundamentale : fie prin aducerea materialului inițial într-o formă lichidă sau plastică și imprimarea — cu ajutorul unor acțiuni deformatoare (cu mîinile goale la olărit) sau al unor forme rigide (turnarea, forjarea în matriță etc.) — a formei dorite, fie prin înlăturarea prin distrugere a materialului care depășește forma cerută (în situațiile în care semifabricatul rigid este mai mare decît conturul obiectului urmărit). Această distrugere se realizează fie manual, fie cu ajutorul unor structuri tehnice mai complicate care în evoluția lor istorică milenară au ajuns mașini în sensul contemporan al cuvîntului. Una din cele mai vechi asemenea mașini, cunoscute de toată lumea, este **strungul**, vechi **în principiu** de mai multe mii de ani. Se afirmă, pe bună dreptate, că din strung au derivat toate mașinile-unelte moderne.

Nu este locul să schițăm evoluția istorică a metodelor de deformare plastică sau de înlăturare a materialului excesiv prin distrugere sau, în termeni moderni, prin așchiere. Nu există indicii că se va renunța la aceste două principii și nici cu privire la faptul că vom putea vreodată renunța la obiectele din materiale rigide. Oricare vor fi progresele de detaliu în ceea ce privește aceste două procedee fundamentale, mașinile cu care se realizează ele sau materialele prelucrate, este sigur că în anul 2000 ele vor continua să fie prezente în ansamblul obiectelor și procedeelor de prelucrare.

Tot astfel, nu avem indicii care să ne permită să prevedem dispariția sau diminuarea importantă a modului actual de utilizare a energiei prin **transformarea energiei primare** (sau secundare) în energie electrică. Nici una din noile surse de energie primară realizată recent sau în curs de cercetare fundamentală și tehnică (energia nucleară de fisiune sau de fuziune, principiul magneto-hidrodinamic) nu exclude ci, dimpotrivă, presupune transformarea în energie electrică.

Chiar dacă vastitatea domeniului transformărilor chimice poate să conțină de pe acum germenii unor surprize, nu se întrevăd nici schimbări fundamentale în domeniul transformărilor chimice ale materiei.

Dezvoltarea importantă a științelor biologice din ultimul timp și complexitatea extraordinară a mersului vieții lasă deschise posibilități numeroase, previzibile și imprevizibile de realizări științifice și tehnice de mare amploare, în domeniul agriculturii, deși nu se întrevăd schimbări radicale în modul de lucrare a pămîntului. De altfel, scăderea raportului dintre capacitățile de producție agricole mondiale și populația globului va impune, încă în perioada avută aici în vedere, eforturi mari în tot complexul de ramuri și domenii legate de producție, de hrană, de amplificarea acestor resurse, atît pe baza principiilor tradiționale sau cunoscute, cît și cu ajutorul unor descoperiri și invenții noi care, dată fiind urgența problemei, au o probabilitate ridicată de evoluție și de difuzare. Treptat, unele tehnici biologice se vor extinde și în domenii tehnice care nu au o legătură directă cu procesele vitale.

Difuzarea sistemelor tehnice actuale

PROBABILITATEA REDUSĂ a unor schimbări atît de profunde în tehnica actuală încît să genereze o imagine complet diferită a tehnicii anului 2000 față de cea de azi este determinată de faptul că în prezent asistăm și vom asista încă multă vreme la procese de difuzare a unor principii relativ recent descoperite în tot ansamblul de obiecte și proceduri tehnice. Exemplul cel mai la îndemînă este ansamblul de dispozitive și de proceduri electronice. Acest proces de transfer generalizat și de adaptare a sistemelor electronice la obiectele tehnice existente este atît de vast și de complicat, încît este foarte probabil ca el să continue și după anul 2000, mai ales că însești dispozitivele prin care se realizează procesele electronice se află într-o bulversare continuă, al cărei sfîrșit nu se întrevede încă.

Este cert că **electronica** a pătruns și va pătrunde în toate sistemele tehnice existente, tradiționale, în sensul de mai sus și generează funcțiuni și sisteme noi. La expozițiile și tîrgurile internaționale se pot vedea mașini tot mai complicate, dar și mașini simple, comandate electronic. De la o vreme încoace a căpătat o oarecare răspîndire un proces de sintetizare a mai multor mașini într-o singură mașină polifuncțională, în care sînt comandate automat poziționarea piesei prelucrate, operațiile, schimbarea sculelor. Este vorba de așa-numitele centre de prelucrare sau centre de strunjire, după mașina de bază din care derivă ele, primul din freză, al doilea din strung. Evoluția nu se oprește însă aici. Intervine un nou tip de mașină, care nu are predecesori istorici în lumea obiectelor tehnice — **robotul industrial,** mașină automată care execută operații complexe de manipulare. Prin combinarea diferitelor tipuri de mașini — multe automate, sisteme de transport și roboți, se obțin sisteme de prelucrare complexe. Scopul final declarat al acestei evoluții este **fabrica fără oameni.** Realizarea acestui țel final poate pare a fi foarte apropiată, dar este probabil ca „ultimele finisări" ale fabricii automate să ridice probleme atît de dificile încît apariția ei să contrazică prevederile prea optimiste.

Linia automată de transfer, în care automatizarea era realizată cu mijloace mai ales mecanice — și care a avut o relativ scurtă epocă de strălucire în anii cincizeci, dînd loc la foarte frumoase speculații futurologice — a devenit un caz banal. Linia de transfer n-a decedat, ea continuă să-și ducă existența în procesele unde ea dă încă bune rezultate tehnice și economice, dar în fața **sistemelor de prelucrare flexibile,** automatizate cu ajutorul dispozitivelor electronice, capabile să prelucreze piese complexe, cu configurație diferită, linia automată de transfer pare un sistem tehnic simplist. Ea nu poate fi folosită decît atunci cînd se urmărește producția unor serii foarte lungi de componente identice. Este, însă, un exemplu care arată că sistemele tehnice nu cunosc moartea instantanee.

Deși cu rezultate mai puțin profunde, **automatizarea electronică** a pătruns în industria turnătoriei și a forjei. Insuficiența forței de muncă din aceste ramuri cu procese grele și primejdioase va stimula fără îndoială progresele viitoare ale automatizării electronice. De fapt, automatizarea pe bază de comandă numerică a pătruns și pătrunde în aproape toate procesele tehnologice. În viitor această extindere, după cum am mai arătat, va continua. Ceea ce va fi însă mai important, va fi simplificarea, creșterea eficienței programării, creșterea fiabilității, creșterea preciziei comenzilor și, mai ales, creșterea capacității sistemelor de automatizare de a comanda procese din ce în ce mai fine și mai complicate.

Un exemplu grăitor privind dimensiunile problemelor care urmează să fie rezolvate este robotul industrial, care în prezent este (în raport cu aptitudinile pe care le sugerează numele) o mașină încă greoaie și neîndemînatică. Defectul lui principal este că nu distinge decît foarte grosier imaginile. Perfecționarea sistemului de sensori care să-i ofere informația de decizie este una din marile probleme de viitor ale roboților industriali. Susceptibile de însemnate perfecționări sînt însă și capacitățile mecanice ale robotului. El este și mult prea costisitor pentru a fi folosit pe scară mare.

Informația: obiect și produs al muncii

ELECTRONICA a participat într-un mod decisiv la una din marile revoluții tehnice tăcute ale trecutului recent : digitalizarea aparatelor de măsură și control. Rezultatele măsurătorilor cu aparatele de măsură moderne sînt afișate numeric : cîntărirea (cu balanțele de precizie) nu se mai face apreciindu-se poziția unui ac pe o scală ; rezultatul este dat direct în numere. Același lucru este valabil și în privința unei scule atît de vechi și de simple cum este șublerul. Viitorii 20 de ani nu pot decît să prelungească această evoluție. Aparatele de măsură și control moderne realizează performanțe cu mult mai complicate : ele pot analiza în mod automat compoziția chimică a unor obiecte etc.

Electronica a revoluționat de pe acum întregul sistem de generare, transmitere, stocare și regăsire a informației. Faptul că informația poate fi astăzi transmisă nu numai sonor, dar și vizual (în culori) între două puncte situate în continente diferite, este un exemplu care ilustrează mulțimea de posibilități care se deschid. Informații banale, cum este statul de salarii al unei întreprinderi, sînt stocate în memoria calculatoarelor unde pot fi regăsite instantaneu.

Mult mai important ni se pare faptul mai general că în tehnica prezentă informația a devenit unul din principalele obiecte și produse ale muncii și acest fenomen se accentuează continuu. Complexitatea vieții sociale sub toate aspectele ei sporește neîncetat cererea de informație. A adopta o decizie economică într-o întreprindere, care depinde de multe mii de subfurnizori și de piețe aflate la mari distanțe, presupune prelucrarea unui volum de informații care se pretează tot mai puțin pentru prelucrarea „manuală". Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că activitatea unităților economice are loc într-un univers în care dacă nu toți factorii majori, cel puțin mulțimea infinită de fenomene de detaliu și legăturile dintre ele se schimbă continuu, obținem o idee mai convingătoare cu privire la ponderea crescîndă a activității informaționale.

Construcția de instalații industriale complexe, a uzinelor „la cheie", necesită coordonarea unui număr foarte mare de activități de natură diferită. Pentru a răspunde nevoii unei activități eficiente de conducere, a apărut un tip nou de întreprindere, mai ales în industria constructoare de mașini : întreprinderea de engineering și de consulting, a cărei principală activitate constă în culegerea, prelucrarea, stocarea și vînzarea de informații.

În general, în construcția de mașini (ca de altfel și în alte ramuri), ponderea activităților informaționale crește continuu și treptat apar noi tipuri de întreprinderi care nu prelucrează oțelul, ci informația. Se vînd la prețuri exorbitante și pe scară mare pe plan internațional variate genuri de studii : de marketing, de prognoză, de fezabilitate etc. Cîteva sute de grame de hîrtie ajung să coste sute de mii de dolari. Nu incape îndoială că această tendință se va accentua tot mai mult, stimulată de creșterea complexității universului în care acționează unitățile economice, dar și de fenomene cum este criza economică mondială, criza de energie, criza alimentară etc. Soluțiile problemelor cu care se confruntă organizațiile sociale se obțin tot mai greu, deoarece soluțiile simple au fost epuizate mai înainte.

Specialiștii capabili să rezolve „manual" sau cu mijloace tradiționale aceste probleme, devin tot mai „rari", în raport cu cererea. Progresul tehnic viitor va trebui să ofere mijloace capabile să preia executarea unor operații intelectuale tot mai complexe. Electronica oferă asemenea mijloace, cu aptitudini tot mai ample. Dar nici posibilitățile ei nu sînt nelimitate. Calculatorul este eficient numai dacă este bine programat. Munca de elaborare a programelor este o muncă artizanală. Programele sînt astăzi o marfă relativ autonomă, vîndută la preț ridicat.

Calculatorul îl scutește pe om de operațiile simple, împingîndu-l spre operații intelectuale complicate. Nu avem motive să credem că omul va putea fi înlocuit integral de mașini nici în anul 2000, nici mai tîrziu, pentru că, în ultimă analiză, mașinile trebuie concepute și executate de om. Chiar dacă vreodată se vor putea crea mașini autoreproducătoare (ceea ce este puțin probabil, deoarece ele ar trebui să se reproducă dintr-odată sub formă „adultă", deci „copiii" ar trebui să se nască în aceleași dimensiuni ca și „părinții", ceea ce ni se pare o dificultate de principiu imensă ; natura vie a „inventat" principiul creșterii prin diviziunea celulară, ceea ce nu se poate imita pe cale artificială), primul impuls va trebui să-l dea munca umană.

Progresul tehnic nu realizează niciodată miracolele imaginate în literatura de ficțiune ori de cîte ori se afirmă un principiu nou. Oricît de mari sînt progresele pe care le promite în prezent electronica, putem avea multă încredere în afirmația că nu se vor produce miracole. Cercetările din ultimii ai au dovedit că pentru viitorul previzibil se va putea crea o mașină care să imite creierul uman. Nici în anul 2000 calculatorul nu va putea face mai mult decît să preia operații de rutină, chiar dacă din ce în ce mai complicate.

Una din tendințele permanente ale progresului tehnic este reducerea continuă a consumurilor specifice de materiale și de energie. Tehnica are multe motive pentru a realiza un cuantum mai mare de funcție cu mai puțină energie și materiale. Ea realizează acest lucru prin colaborarea unei mulțimi de ramuri și domenii ale sale. Prețul energiei n-a fost considerentul principal. De aceea, multe din soluțiile economisitoare de energie n-au fost folosite deloc sau parțial, ceea ce a făcut ca odată cu creșterea bruscă a prețurilor petrolului în 1973 să poată fi aplicate masiv soluții tehnice de conservare a energiei. Pe de altă parte, criza petrolului a dat naștere unui bum în activitățile de foraj prospectiv și de exploatare, a dat un puternic impuls mai ales tehnicilor de foraj submarin și, bineînțeles, ansamblului de procedee și de mijloace de conservare a energiei.

Oscilațiile de mari proporții din ultimii ani ilustrează fragilitatea prognozelor impulsive care, de obicei, nu țin seama de capacitățile de reacție ale sistemului tehnologic la situațiile nou create. Astăzi este limpede că prognozele neomaltusianiste simple nu au nici o valabilitate, după cum un optimism imprudent poate produce erori mari. Așadar, care va fi situația energetică în anul 2000 ?

Despre o lipsă fizică de resurse energetice peste 20 de ani, nici vorbă nu poate fi. Dar cum sistemul de prețuri nu reacționează numai la gradul de raritate al resurselor, viitorul rămîne și în acest domeniu destul de incert. Sigur este numai faptul că soluțiile de conservare a energiei reactivizate de nivelul ridicat al prețurilor țițeiului constituie un bun cîștigat. Fără îndoială că pericolul o dată sesizat, soluțiile tehnice de conservare nu vor înceta să apară, să se stimuleze reciproc într-un sinergism strîns. Este clar că sistemele tehnice actuale care vor supraviețui în anul 2000 vor fi mai simple, mai ușoare și vor funcționa cu un consum mai mic de energie decît astăzi. Așazisa miniaturizare relativă nu este însă un mare triumf al tehnicii, ci o căutare continuă de ieșire din contradicții și de ocoliri ingenioase de obstacole. Economia de substanță și de energie va fi răscumpărată cu o cheltuială mereu sporită de informație.

Inovația ca permanență și revoluție

TEHNOLOGIA va evolua și de acum înainte sub acțiunea tendinței permanente de inovare. Progresul tehnic nu este alcătuit numai din marile invenții pe care le reține memoria istoriei tehnicii. Marile principii noi odată realizate absorb în mod continuu un număr mare de invenții „cotidiene", „mărunte" etc. Pentru nespecialist ele sînt invizibile. Astfel, deși, după cum am arătat, principiul așchierii este unul din principiile tehnologice cele mai vechi, numai studiile care se efectuează asupra zonei de contact dintre sculă și piesa prelucrată ar putea umple o bibliotecă. În istoria ei modernă, de mai puțin de 200 de ani, mașina-unealtă a suferit cîteva modificări radicale care n-au afectat principiile de funcționare, dar au dus la o creștere impresionantă a productivității. Prin acțiunea ei neîntreruptă, inovarea mărunță va păstra viabilitatea multor

sisteme tehnice actuale, dar, în același timp, le va modifica sensibil într-un răstimp de 20 de ani. În tehnică întinerirea continuă este posibilă.

Pînă aici am insistat asupra factorilor de continuitate care vor menține și în viitorul apropiat unele caracteristici generale ale tehnologiei actuale. Dar unde sînt **străpungerile ? Fără îndoială că în viitorii 20 de ani se vor inventa lucruri radicalmente noi,** așa cum s-au inventat și în cele două decenii precedente. Este foarte riscant să se afirme, așa cum se face nu de puține ori, că în următoarele două decenii în cutare sau cutare domeniu nu se va produce nimic realmente nou. Adevăratele străpungeri sînt imprevizibile și mai ales nu se poate prevedea evoluția lor economică. Mai mult decît atît, din cauza bogăției mari a universului obiectelor și procedeelor tehnice, un singur om sau o singură instituție nu poate cunoaște nici măcar totalitatea soluțiilor tehnice existente, aplicate, nici totalitatea soluțiilor aflate în arhivele laboratoarelor, încă neexplorate pe scară economică și cu atît mai puțin șansele economice ale fiecăreia dintre ele. Atît unele cît și celelalte vor avea o evoluție care este sortită să rămînă de domeniul imprevizibilului.

În orice caz, douăzeci de ani este, de regulă, un timp mult prea scurt pentru ca un sistem tehnic radicalmente nou să poată ocupa un loc important în viața economică, să producă schimbări importante în structura economiei. Teza adeseori repetată cu privire la tendința de accelerare a succesiunii invențiilor și de reducere a timpului dintre invenție și inovație, în forma ei simplă și categorică nu are nici un temei. Istoria tehnicii, chiar și cea recentă, arată că ciclul invenție-inovație-difuzare necesită timp, ceea ce în mod mai concret înseamnă existența sau crearea unei piețe, fonduri de investiții etc., factori cu o putere de frînare formidabilă. Prima mașină cu comandă numerică a fost construită în anii '40, și astăzi încă, după cca. patru decenii, ea are o pondere infimă în parcurile țărilor dezvoltate. Ceea ce nu înseamnă însă că în condițiile specifice ale lumii de astăzi aceste procese nu pot să cunoască o accelerare.

Așadar, tehnica anului 2000 va fi rezultatul interacțiunii dialectice dintre continuitate și discontinuitate. Această mișcare a unor tendințe contrarii are drept rezultat permanent, deci acum ca și peste douăzeci de ani, coexistența unei mulțimi de niveluri tehnice. Pe de altă parte, în locuri concrete ale sistemului apar mereu sisteme și subsisteme tehnice noi, unele vizibile cu ochiul liber, altele ascunse sub caroseria mașinilor și utilajelor. Tehnica anului 2000 va fi deci rezultatul acestor tendințe, un rezultat variat în care cei ce-l vor contempla atunci, vor recunoaște o mulțime de obiecte existente astăzi și altele plasate pe tendințele vizibile astăzi, și, în sfîrșit, altele complet noi. Și atunci, ca și acum, progresul tehnic va fi în plină desfășurare, iar cineva care va fi pus în situația de a elabora o prognoză tehnologică va fi confruntat cu aceleași probleme ca și specialistul de astăzi.

I. LEMNIJ

Modernizarea structurilor economice

(Urmare din pag. 7)

sursele în cadrul sistemului, acest raport fiind folosit ca regulator.

Formată din ramuri, subramuri, fonduri de producție, tehnologii etc. și interpretată ca sistem, economia are intrări de resurse sub formă de materii prime, energie și forță de muncă. Din producția totală, o parte, producția intermediară, este consumată în sistem, iar altă parte, producția finală, sau netă, iese din sistem. Raportul dintre valoarea producției ieșite din sistem și valoarea producției totale reprezintă coeficientul de eficiență, cu rol de reglaj în cadrul sistemului. Rol de regulator poate avea și raportul dintre volumul inputului (cheltuielile de resurse intrate în sistem) și volumul outputului, raport care reprezintă costul outputului. Raportul între creșterea inputului și creșterea outputului de la o perioadă la alta reprezintă costul creșterii economice și el poate fi folosit ca regulator în cadrul sistemului și deci ca criteriu de bază în orientarea structurii economice.

Costul creșterii, ca criteriu de orientare a structurii economice, prezintă avantaje deosebite. El reprezintă o exprimare sintetică a creșterii efortului economic privind cheltuielile de resurse cerute de sporul cu o unitate al venitului net. Sau invers, acest indicator exprimă rezultatul acțiunii unor factori ai creșterii economice în comparație cu efortul depus de societate pentru obținerea acestui rezultat.

Întrucît există diferențe foarte mari între ramuri și produse în ce privește, pe de o parte, consumul de resurse și, pe de altă parte, valoarea producției nete, o structură optimă după criteriul ales ar însemna o eliminare a creșterii producției acelor ramuri și produse care au costurile de creștere economică mai ridicate sau, mai ales, cele mai ridicate. Firește, o analiză suplimentară se impune pentru fiecare caz în parte din punctul de vedere al rolului pe care îl au produsele în economia națională sau al destinației lor (pentru consum productiv, pentru consumul populației, sau pentru export), al posibilității de substituție a produselor ș.a.

La analizele pe produs se impune folosirea indicatorului privind costul creșterii calculat pe baza datelor privind consumul cumulat de resurse și venitul net cumulat pe produs. Raportul dintre consumul cumulat de resurse și producția netă cumulată trebuie completat cu indicatori ai bilanțului valutar pe fiecare produs calculat tot pe baza consumului cumulat de resurse și a producției cumulate (de venit net pe produs) în ipoteza că resursele energetice și de materii prime se importă, iar produsul respectiv se exportă.

La analiza și proiectarea structurii producției trebuie luate în considerare, pe lîngă criteriul general și alte criterii cu caracter specific, sectoriale. Printre acestea se numără, în primul rînd, cel privind satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale populației. Acest criteriu, deși considerat sectorial întrucît se referă la orientarea sectorului format din ramurile bunurilor de consum, trebuie să aibă un loc privilegiat în întreaga economie întrucît, în ultima instanță, de satisfacerea structurii cererii populației cu bunuri de consum depinde progresul real al economiei. Întreaga activitate economică numai prin acest sector poate să-și găsească cu adevărat finalitatea.

Un alt criteriu important este cel privind promovarea progresului tehnic. Într-un fel sau altul structura tuturor ramurilor este influențată de dezvoltarea și promovarea științei și tehnologiei. Totuși structura anumitor ramuri — petrochimia, industria medicamentelor, electrotehnica și tehnica de calcul electronic etc. — este în întregime hotărîtă sau strîns legată de creația științifică și tehnologică. De asemenea, îmbogățirea structurii bazei de materii prime prin includerea în consumul productiv în mod uzual a unor materii prime sintetice cu proprietăți superioare, care substituie materiile prime obținute din resurse naturale, precum și dezvoltarea și diversificarea bazei energetice cu noi surse sau cu surse neconvenționale se datoresc în exclusivitate creației științifice și tehnologice și aplicării în producție a acestei creații.

Maximizarea veniturilor valutare prin promovarea dezvoltării ramurilor de export, aducătoare de valută trebuie să constituie un criteriu important de orientare a structurii economice, mai ales pentru țările mici și mijlocii care, avînd o piață internă de dimensiuni relativ reduse și nedispunînd de o suficientă varietate de resurse de materii prime și energetice, recurg la un volum important de schimburi comerciale și de cooperări economice internaționale. Pentru acele economii care se bazează în cea mai mare parte pe import de combustibili și de materii prime și care importă, de asemenea, principalele mijloace tehnice pentru înzestrarea economiei în cadrul procesului de industrializare, problema creării surselor de venituri valutare capătă un loc central în strategia orientării structurilor economice. În cadrul acestei strategii un loc însemnat îl deține preocuparea pentru crearea și dezvoltarea ramurilor de export și a ramurilor care au un aport valutar mai mare, precum și ridicarea nivelului de competitivitate a produselor și serviciilor de export.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

VIITORUL OMENIRII POATE FI MODELAT

INDEPENDENT de cauzele care pot să-i stea la bază, constatăm — fără riscul de a greși — că una din particularitățile gîndirii moderne, o trăsătură caracteristică intrinsecă a acesteia, constă în faptul că atît în analizele cît și în judecățile sale de valoare este prezentă o triplă viziune : sistemică, prospectivă și social-umană. Într-adevăr, în analiza și judecarea conținutului faptelor, fenomenelor și proceselor din natură și societate — ca acțiune științifică menită să identifice și să lărgească sfera cunoașterii omenești — această viziune se manifestă cu vigoare, este conceptualizată, pe de o parte, pentru ceea ce cunoașterea dobîndită reprezintă în sine și, pe de altă parte, pentru ceea ce această cunoaștere reprezintă în interdependența ei reciprocă cu alte fapte, fenomene și procese din natură și din societate. Cu alte cuvinte s-a lărgit însăși sfera de cuprindere a conceptului științific în sensul că el include acum și aspecte legate de integrarea fenomenului observat într-un context natural, social și uman, imediat și prospectiv. Această nouă realitate a gîndirii și acțiunii în lumea noastră modernă este ilustrată și de faptul că în motivarea eforturilor — materiale și spirituale — destinate cercetării științifice sporesc preocupările de a lega și confrunta finalizarea rezultatelor acestora cu cerințele practicii sociale. Este tot mai prezentă înscrierea și aprecierea măsurii în care rezultatele folosesc în prezent și viitor omului în dubla sa calitate de individ și de membru al unei comunități sociale, comunitate care trăiește în și folosește condițiile mediului ambiant artificial și natural. În același sens putem invoca și faptul că este din ce în ce mai greu de făcut o delimitare între cercetarea științifică, așa-numită, fundamentală și cea aplicativă, date fiind interferențele și schimbările ce au loc în succesiunea în timp între și de la formularea conceptului științific și concretizarea sa în tehnologii, în procedee tehnice etc.

Se poate afirma că preocuparea de a prevedea consecințele social-umane probabile ale cuceririlor științifice, ale aplicațiilor acestora, este tot mai prezentă în comportamentul omului de știință modern. În acest fel, comportamentul omului de știință se apropie și se armonizează cu comportamentul propriu omului politic — independent de diferitele și multiplele nivele la care se găsește în mod firesc — în acțiunile căruia prevederea consecințelor deciziilor și măsurilor este un element de bază. Deși deosebiți ca funcții sociale și ca loc în diviziunea muncii oamenii politici au și trebuie să aibă o viziune apropiată, de multe ori identică cu cea a oamenilor de știință în multe aspecte vizînd lumea și societatea.

Consemnînd această particularitate a gîndirii moderne — tripla viziune menționată — trebuie să remarcăm că un loc important în promovarea ei a revenit și revine cercetării științifice care are ca obiect studierea viitorului. Contribuția acestor studii s-a evidențiat mai ales după cel de-al doilea război mondial. Un moment remarcabil în accentuarea acestei contribuții îl constituie creșterea preocupărilor de a optimiza studiile privind viitorul, optimizare care a asigurat tot mai mult echilibrul între modelarea dezvoltării — în special modelarea globală (proiectare predominant cantitativă) — și, pe de altă parte, elaborarea de strategii ale dezvoltării (proiectare predominant calitativă) — inventar de valori, de criterii concepute a fi puncte de referință care exprimă și caracterizează atît conținutul cerințelor de natură economică, socială, culturală și umană, cît și orientarea eforturilor și a acțiunilor menite să asigure satisfacerea lor.

Această schimbare esențială în conținutul studiilor privind viitorul și echilibrul nou ce s-a creat între cele două laturi principale ale acțiunii de modelare, este evidentă și poate fi ilustrată prin faptul că în aceste studii sînt proiectate, prefigurate și simulate strategii alternative ale dezvoltării social-umane pe baza echilibrului între necesar și posibil. Dezvoltarea social-umană, ca obiect al studiilor privind viitorul, este — pe drept cuvînt — concepută ca o categorie istorică și geografică. Relevînd cele de mai sus trebuie să reținem că în aceste condiții sîntem martorii unei schimbări radicale în conținutul studiilor privind viitorul ; acesta din urmă nu este numai prevăzut ci se construiește. Se trece astfel de la prefigurarea viitorului — adeseori o transpunere a prezentului, mai mult sau mai puțin exponențială — la elaborarea de strategii plecînd de la cerințele practicii sociale.

Un loc deosebit de important în toată această nouă evoluție o are Clubul de la Roma și fondatorul și președintele acestuia, Aurelio Peccei. Dacă încercăm o caracterizare a conținutului studiilor Clubului de la Roma constatăm că în mod firesc s-a trecut de la analize în care predomină semnalarea pericolelor ce le implică continuarea actualei evoluții a lumii noastre, atenționarea asupra limitelor materiale, la elaborarea unor studii privind problemele ce se cer rezolvate și formularea de alternative ale dezvoltării. În aceste alternative se caută o armonizare între necesar și posibil în viitorul apropiat și în perspectivă medie și lungă. Un exemplu edificator în acest sens este și ultima lucrare a președintelui Clubului *) apărută sub titlul „100 de pagini pentru viitor". Subtitlul lucrării exprimă cum nu se poate mai bine poziția unui om deosebit de lucid al timpului nostru în fața problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea echilibrată în viitor. Aceste reflecții sintetizează problemele globale contemporane care trebuie rezolvate și căile de soluționare dorite și posibile, problemele ce alcătuiesc „alternativele umanității".

Dar care sînt aceste probleme principale cu care este confruntată lumea contemporană ? De la început trebuie spus că Aurelio Peccei este un optimist și ne place să subliniem aceasta, mai ales că în literatura occidentală începînd cu cea de științe sociale și politice, de specialitate și sfîrșind cu literatura propriu-zisă, inclusiv cea științifico-fantastică, abundă pesimismul. Caracterizînd drumul pe care merge omenirea în prezent ca un drum al dezastrului, ca o cale de declin, autorul ține să precizeze că mesajul cărții este optimist deoarece are la bază și afirmă convingerea că umanitatea nu numai că trebuie, dar „poate ieși din criză" și că omul timpului nostru are capacitatea, este în măsură să construiască „viitorul pe care îl vrea". Aceasta implică — între altele — folosirea mai rațională și mai corespunzătoare, decît se face în prezent, a resurselor fiind vorba aici de toate resursele și în primul rînd de cele umane. Sînt enunțate problemele cărora trebuie să le facă față în prezent omenirea, probleme denumite „sindromuri ale decadenței" și anume : explozia demografică, suprapopulația, lipsa unor planuri și programe privind satisfacerea ne-

*) Aurelio Peccei, 100 Pages pour l'avenir. — Reflexions du Président du Club de Rome, Ed. Economica 49, 1981

voilor populației, degradarea biosferei prin supraexploatarea terenurilor cultivate, a pădurilor și a faunei oceanice, criza economiei mondiale, — recesiunea, dezordinea monetară și financiară, inflația, șomajul, supraconsumul, subdezvoltarea ; cursa înarmărilor și accelerarea militarizării lumii ; profunde deficiențe și inechități sociale, dezvoltarea tehnico-științifică anarhică, menținerea unor instituții învechite și perimate ; confruntarea între Est și Vest și decalajul între Nord și Sud ; carența conducerii morale și politice. Autorul adîncește analiza și examinează mai în amănunt cîteva din problemele pe care le consideră că trebuie să se constituie în preocupări esențiale, acestea fiind, cum spune Aurelio Peccei, „provocările și pericolele cărora trebuie să le facem față".

Prima problemă privește sporirea vertiginoasă a populației globului, plecînd de la constatarea că în prezent — cu toate progresele de natură materială înfăptuite, omenirea „nu reușește să satisfacă decent nevoile tuturor fiilor săi". În lumea noastră este prezentă foametea, există mase de refugiați, șomajul este un fapt cunoscut, există fenomenul imigrării forței de muncă. Problema, consideră autorul, se agravează odată cu creșterea populației, această creștere fiind o tendință și o caracteristică a societății noastre actuale. Plusul de 2 miliarde de oameni pînă la sfîrșitul anului 2000 va pune probleme extrem de dificile legate de hrana, adăpostul și educarea acestor oameni, dacă dezvoltarea va continua să urmeze același model ca pînă acum. Aceasta, cu atît mai mult cu cît și în prezent milioane de oameni sînt subalimentați și suferă de grave lipsuri materiale și culturale. O a doua problemă privește „devastarea naturii". În condițiile în care resursele naturale descresc, iar populația crește, fauna oceanică, pădurile, pășunile și terenurile agricole sînt din ce în ce mai solicitate și se degradează ca sisteme biologice. Problema a treia se referă la concepția privind securitatea prin prisma echilibrului terorii ca o alternativă absurdă care poate duce la autodistrugere.

Este, de asemenea, analizat dubiul loc și rol pe care îl au tehnica și știința ca participante, ca autoare, la nașterea dificultăților lumii moderne și pe de altă parte la căutarea și găsirea de soluții pentru a se ieși din aceste dificultăți. A. Peccei referindu-se în context la ambiguitatea și ambivalența științei. Ambiguitatea constă în faptul că știința este în societatea noastră în principal în serviciul celor puternici ; mai explicit spus, știința este concepută și folosită pentru creșterea bunăstării lor, a bogăției lor, a puterii și prestigiului lor. De asemenea, activitatea științifică implică mari cheltuieli, fapt care o face să nu „fie la îndemîna popoarelor sărace".

În ceea ce privește rolul și locul ambivalent al științei, acesta rezultă din faptul că — arată autorul — știința poate și trebuie să contribuie la crearea condițiilor ce favorizează dezvoltarea omului, dar în același timp poate — și în acest sens trebuie insistat — acționa asupra condițiilor ce duc la degradarea dezvoltării. În sfîrșit, ultima problemă privește economia, activitatea economică și rezultatele acesteia pentru societate și om.

Analiza autorului duce la concluzia că economia occidentală, așa cum evoluează în prezent, „este în disonanță cu interesele fundamentale ale umanității". Esențială pentru viața omului, activitatea economică devine „o cauză de injustiție socială" dacă nu satisface cerințele fundamentale. Omul poate deveni subordonat mașinii, ajungîndu-se în final la aservirea omului de către om. De asemenea, sînt alterate relațiile omului cu natura. Afirmațiile de mai sus sînt fundamentate de existența unor simptome și anume : decalaj economic între țările industriale și cele din așa-zisa „lume a treia", problemele grave ale ocupării forței de muncă, drama șomajului, inflație etc.

A. Peccei insistă asupra faptului că deceniul în care am intrat este decisiv pentru ceea ce el numește o necesară și posibilă renaștere. Analizînd cauzele, autorul schițează, formulează și remedii apreciate ca necesare și posibile. Remediile întrevăzute sînt în mod firesc legate de cauze. Desigur că pe parcursul analizei fenomenelor și proceselor din viața contemporană s-au identificat — și se menționează — unele din cauze. Una dintre cauze rezidă în forma necorespunzătoare în care este organizată viața socială modernă, modul în care este instituționalizată funcționarea acesteia. Într-adevăr, spune autorul, referindu-se la lumea capitalistă, o foarte mare parte a populației este „prizonieră a unui viitor pe care îl determină alții". Cei ce se află în vîrful piramidei sociale, se continuă în lucrare, sînt cei ce hotărăsc, alături de ei găsindu-se și cei ce-i inspiră — militarii, oamenii de știință, economiștii, alți intelectuali. Aceștia sînt „oamenii aflați la putere" și în același timp și „servitorii miopi ai viitorului".

În ceea ce privește remediile — respectiv căutarea și găsirea altor alternative ale dezvoltării viitoare date fiind pericolele ce le implică continuarea dezvoltării pe calea prezentă — Aurelio Peccei scoate în evidență faptul că, deși viitorul nu poate fi prezis, poate fi — în anumite limite — „inventat, modelat, fabricat". În aceste condiții este deosebit de important punctul de vedere, poziția de pe care sînt abordate problemele în căutarea de soluții, ca și conținutul ce dorim să-l aibă evoluția spre viitor. Se recomandă o pluralitate de puncte de vedere în funcție de care să fie abordate problemele „pentru a se ajunge cu analiza pînă la baza problemelor".

Este necesar, apreciază autorul, să se adopte politici și strategii în conținutul cărora să fie prezentă — atît în momentele elaborării cît și pe parcursul ducerii la îndeplinire a acestora — dubla condiție : a societății globale și a speciei. Se va putea ajunge în acest mod la crearea unui „socio-sistem global" care va funcționa concomitent cu „ecosistemele naturale și metasistemele tehnice". Recunoscînd statele naționale ca o componentă esențială și de lungă durată a societății noastre, Aurelio Peccei este de părere că problemele planetare, laturile de interes comun pentru economiile și statele naționale ar trebui să aibă întotdeauna prioritate asupra intereselor naționale ale acestora. O atare poziție — pe care autorul se situează în mai multe locuri pe parcursul analizei sale — apare ca extremă, ea constituind, o considerăm noi, și partea criticabilă a lucrării. În lumea contemporană interdependența se împletește cu independența — intim echilibru mobil al cărui optim îl identificăm în ritmul în care se înfăptuiesc în diverse țări progrese social-economice în condiții de conviețuire pașnică.

Caracterizată, sub forma cea mai sintetică, se poate afirma că, în fond, lucrarea profesorului Aurelio Peccei este o pledoarie pentru o nouă ordine economică și politică mondială. Realizarea acesteia implică, pe de o parte, schimbări în mentalitatea tuturor oamenilor în general și a celor cu putere de decizie în primul rînd. Este, într-adevăr, necesar să începem și să ne obișnuim a gîndi și acționa avînd o viziune globală a lucrurilor. Pe de altă parte, este necesar să se înfăptuiască condițiile care asigură „guvernabilitatea sistemului uman". În calea înfăptuirii acestor obiective stau mari piedici, aici fiind vorba, în special, de „tensiunile dintre Est și Vest" și de „dezechilibrul structural Nord-Sud". Ca măsuri concrete, a căror aplicare poate constitui un cadru pentru soluții, se fac referiri la hotărîrile adoptate de O.N.U. — în adunările sale generale și în dezbaterile de la sesiunea specială care a avut pe ordinea de zi problema unei noi ordini economice internaționale — și în instituțiile sale permanente sau ad-hoc, precum și în organizațiile purtătoare ale punctelor de vedere ale țărilor în curs de dezvoltare, țărilor nealiniate etc., dar cu deosebire se fac referiri la cunoscutul Raport R.I.O. „De la confruntare la dialog", elaborat sub conducerea prof. J. Tinbergen în 1976 **) și la tot atît de cunoscutul Raport Nord-Sud elaborat de comisia Willy Brandt. ***).

Constatăm cu interes și bucurie că Clubul de la Roma și președintele Aurelio Peccei în special, ne aduc cu continuitate dovezi privind îndeplinirea vocației lor ; analize științifice competente asupra problemelor esențiale cu care este confruntată lumea contemporană. Desigur, inevitabil, față de recomandările făcute avem o serie de rezerve, dar esențială apare tocmai căutarea de soluții, acțiune care ni se pare deosebit de oportună atît pentru viitorul imediat cît și pentru o perspectivă mai îndepărtată.

Roman MOLDOVAN

**) Recomandările documentului privesc în special măsurile necesare pentru lichidarea inegalităților economice și sociale, către o evoluție mai echilibrată a sistemului economic mondial, către începutul instituirii unui sistem global de planificare.

***) Recomandările cuprinse în acest document se referă la măsurile ce trebuie aplicate urgent în anii 1981—1985 : necesitatea transferării masive de resurse către țările în curs de dezvoltare, aplicarea unei strategii internaționale în domeniul energetic, aplicarea unui program alimentar pe plan mondial, inițierea și aplicarea unor reforme care să ducă la restructurarea sistemului economic internațional.

Pe fundalul crizei economice mondiale

Între a vrea, a ști și a putea

NE AFLĂM la sfîrșit de an și la începutul altuia nou, am pășit pragul deceniului IX al acestui final de secol zbuciumat. Iată un impuls serios pentru a elabora bilanțuri și prospecta marea necunoscută care este viitorul economic al lumii. Viitorul său politic, pacea lumii, a fost obiectul unor viguroase manifestări ale forței popoarelor în toată Europa și pe alte continente. Perspectiva economică a țărilor nesocialiste nu constituie încă obiect de dezbatere de masă, este o funcție dependentă de mult prea mulți factori al teori și teamă de discuții în cabinete. Nu este mai puțin adevărat însă, că prognoza economică și indicatorii pe care-i au în vedere reprezintă și ei un fapt de mare interes cu efecte ulterioare asupra maselor largi populare. Toată lumea ar vrea să știe cît se va produce și, mai ales, cît și ce revine cercului restrîns în care trăiește, familiei sale. În aceasta ar trebui să se manifeste specificul uman al strategiilor economice elaborate.

Marile probleme ale economiei mondiale, flagelul subdezvoltării, foametea pe întinse teritorii, rămînerea în urmă a agriculturii într-o lume în care majoritatea țărilor sînt încă agrare, crizele de diferite tipuri ș.a.m.d., toate, pînă la urmă, trec prin zona interesului imediat și personal al fiecăruia. De aceea, problemele economiei mondiale înseamnă miliarde de probleme individuale universalizate.

În 1960—1965 puteam încă să ne amăgim că marile probleme economice și sociale ale secolului XX vor fi rezolvate pînă în anul 2 000. Așa s-au născut prognozele care deschideau perspective optimiste programelor guvernamentale destinate lichidării subdezvoltării și sărăciei în lume. În prezent, tot mai mult ni se strecoară în suflet îndoiala și în minte realismul. Anul 2000 nu va fi un an fatidic al tuturor soluțiilor la nevoile chinuitoare ale omenirii. El va fi un an ca toți ceilalți. Va sosi cu problemele dintotdeauna ale umanității, cu mișcarea vie a cotidianului.

Am intrat în ultimele două decenii care ne despart de anul 2000. Obișnuiți cu etapizarea vieții în perioade cincinale (aproape toate planurile economice din lume au drept cadru de timp o perioadă de aproximativ cinci ani !) vom spune : mai avem, pînă atunci, 4 cincinale.

Am și pășit în primul cincinal din ultimele patru ale acestui secol. Știm pe cît se poate, ce va fi în anul 1985. Planificatorii pe termen mediu elaborează indicatorii vieții noastre pentru anul 1990, iar cercetările de prognoză încearcă să ridice vălul secretului celui de-al zecelea și ultim deceniu al mileniului.

Totul arată, cu o probabilitate destul de ridicată, că, dacă în perioada rămasă nu survin lucruri excepționale, nici în economie, nici în politică sau pe tărîm social, nici în știință sau tehnologie, nu vom asista la fenomene de ruptură față de trecut. Cu toate acestea nu este exclus, ba chiar este de așteptat, ca viitorul, acest fenomen prin excelență stochastic, să introducă elemente imprevizibile în scenariile care în prezent se elaborează. Nu ne referim la ele și efectele lor deoarece presupun un anumit grad de speculație. Or, speculații se fac destule în lumea de azi. Dezbaterile atît de răspîndite în lumea de azi, chiar în cele mai sobre foruri internaționale, nu vor influența nici într-un caz soarta lumii și ritmul evenimentelor. Ele nu au această putere. Analiza rațională a evenimentelor arată că procesul declanșat în deceniul 8, încetinirea ratei creșterii în lume, efect al întreținerii crizelor de diferite tipuri, își pune amprenta pe toți anii care urmează. De aceea omenirea este chemată să adopte alte criterii pentru a-și măsura nevoile și efectele dezvoltării sale, să renunțe la cele cantitative și să-și îndrepte eforturile spre cele calitative. Nu cifre și indicatori de „viteză", ci nivelul real al vieții, calitatea vieții este aceea care va trebui să prevaleze.

Celor care văd numai că lumea se polarizează : bogații devin mai bogați, iar săracii mai săraci (ceea ce este adevărat !), trebuie să le spunem că există și popoare care merg ferm spre stadiul unei bunăstări relative, că dintre țările subdezvoltate unele tind spre dezvoltare, uneori lentă dar fermă ; unele țări în curs de dezvoltare vor atinge, în jurul anului 2 000, stadiul de dezvoltare medie. Pentru Brazilia, Argentina, Venezuela, Mexic, Hong-Kong, Singapore, Nigeria și țările arabe posesoare de hidrocarburi se conturează asemenea perspective.

India, ca și China socialistă, cu populația lor enormă și resursele lor vaste dar încă slab utilizate, vor ocupa un loc aparte în rîndul țărilor lumii ; puternice prin populație și întindere, prin resurse și prin potențialul care-l reprezintă, ele se vor afirma tot mai puternic în economia lumii, fiecare în felul său, conform tradițiilor sale istorice, filozofiei dominante, efortului maselor de oameni care le conferă mărime și prestigiu.

Dar trebuie să spunem că sînt popoare întregi, sute de milioane de ființe umane, care datorită propriei lor neputințe și a egoismului țărilor bogate sînt lăsate să se zbată într-o mizerie perenă, în foametea endemică, cărora nimeni nu le poate pune capăt și al căror sfîrșit se află dincolo de orizonturile simțurilor noastre. Sînt națiuni în lume

care nu pot fi asigurate că vor depăși starea de subdezvoltare nici în următoarele 200—300 de ani, dacă, desigur, în modul de gîndire și acțiune a colectivității mondiale, în mijloacele sale materiale nu se vor ivi elemente azi nesesizabile capabile să creeze posibilități acum neimaginate.

Noua ordine economică internațională nu este un edificiu, nici o instituție, ci un sistem. Este exact sistemul pe care îl creează națiunile, în funcție de resursele puse în mișcare de ele însele, de relațiile pe care le instaurează, de tipul nou de cooperare edificat pe baza raportului de forțe dintre ele, determinat nu de forța de expansiune economică sau militară a fiecăreia, ci de modul în care pot stăpîni cuceririle gîndirii umane, ale științei și tehnicii, adică în funcție de capacitatea concretă de creație social-economică. Noua ordine economică internațională nu este o colecție de principii și norme pe baza căreia să se „construiască" o lume nouă ; ea va fi un efect al dinamicii capacităților creatoare a națiunilor, a putinței lor de a pune în valoare condițiile materiale și umane de care dispun. Ea nu este un instrument sau un simplu obiectiv finalist, ci suma traseelor și metodelor (modelelor) prin care omenirea va ajunge la un nivel demn pretențiilor sale de societate umană.

În esență, am vrut să spunem că nici unul din anii care vin nu poate fi considerat „ultima limes", o piatră fatidică de hotar, ci simplă piatră kilometrică pe calea anilor ce urmează. A te aștepta la posibile minuni înseamnă o naivă fetișizare a posibilităților viitorului. Omenirii îi rămîne încă timp suficient pentru a-și soluționa problemele, dar ea este chemată în mod dramatic să dea acum răspunsuri pe care însăși istoria le impune.

Din această criză economică la care asistăm și care este descrisă pe toate fețele, lumea va ieși mult schimbată ; s-ar putea ca ea să fie mai altfel, sub aspect social, politic și economic, decît cea pe care o cunoaștem.

Există două alternative externe, cu numeroase variante intermediare : cea a cataclismului, pe care nici nu o luăm în considerare pornind de la o încredere profundă, în rațiunea umană și cea a unor mutații, **transformări revoluționare** a modului nostru de viață, care vor schimba ordinea cunoscută nouă sau, mai precis, vor deschide calea spre o nouă ordine internațională.

Este necesar să imaginăm, prin efort colectiv, un scenariu pentru circumscrierea acestei noi ordini. Exprimîndu-ne tautologic, ea ar trebui să fie un sistem social-economic capabil să cuprindă tot ceea ce în momentul de față se poate presupune a fi necesar pentru a satisface toate nevoile rațional stabilite ale omenirii. Orice selecție a elementelor pe care gîndirea contemporană le presupune ca părți constitutive ale viitoarei ordini politice și economice nu ar face decît să limiteze, să sărăcească imaginea pe care putem să ne-o formăm despre viitor. Însă o asemenea selecție să nu o întreprindă spiritul nostru de autocenzură. Această selecție să fie înfăptuită, pe cale naturală, în cursul procesului de proiectare și edificare concretă a viitorului previzibil. O asemenea imagine va fi cu atît mai apropiată de real cu cît va fi mai bogată, mai capabilă să previzioneze elementele menite să satisfacă nevoile celor mai diferite națiuni, mari sau mici, ale tuturor păturilor sociale, cele ale majorităților, cît și cele ale minorităților, ale celor înzestrate sau ale celor oropsite ; gradul ei de viabilitate, realism și operaționalitate depinde de capacitatea prefigurării viitorului în funcție de factori variați și variabili, cu foarte înalt dinamism : demografici, natural-ecologici, tehnico-științifici și socio-culturali.

Este necesar ca trendul configurat de dinamica dezvoltării economiei, a structurilor economice și sociale sub influența legilor iminente, obiective, să fie descifrat corect, interpretat corect, dar și cu îndrăzneală creatoare și imaginație. Curajul prospecțiunii, riscul de a îndrăzni sînt necesare într-o asemenea operă. Altfel, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„e nevoie de cutezanță, trebuie depuse eforturi intense pentru a da răspunsuri fenomenelor de azi și aceasta trebuie făcut nu orientîndu-ne spre trecut, ci cercetînd prezentul și scrutînd viitorul cu clarviziune științifică".**

În fiecare moment istoric, omenirea a făcut maximul posibil în condițiile date. Rezultatele obținute în dezvoltarea umană pot fi considerate drept suma posibilităților reale, culmea realizării omenești în limitele sale impuse de condițiile concrete, de datul real. Nimeni nu are dreptul să reproșeze postum erorile comise. Cum spunea și Hegel : ceea ce există este logic. Dar logic este să și dispară, atunci cînd condițiile se schimbă. Noii factori care provoacă modificări se acumulează treptat. Uneori ei abia apar ca niște slabe semnale, sînt vagi, abia sesizabili. De aceea trebuie cercetați cu atenție și înțelegere, prospectați multilateral. A grăbi, pe baze strict voliționale, înnoirea, cînd condițiile încă nu sînt coapte, este idealism periculos. Noul trebuie fundamentat în mod ferm, pe baze largi, generos concepute ; direcția aleasă, valorile proclamate sînt destinate să dăinuie unei epoci istorice. Panait Istrati a sesizat răul ascuns în acea grabă, care împinge factorii chemați să ia decizii, de a înlătura vechiul, cînd noul pentru care militează nu este încă deplin sau este timid conturat : „Convingerea mea este, scria el, că nu se poate crea o lume justă numai înverșunîndu-te să demonstrezi că cea de azi este complet nejustă".

Transformările economice presupun durată. O întreagă epocă poate fi acoperită de procesul de trecere de la un sistem economic vechi la unul nou. Și chiar atunci, sistemul economic nou va îngloba o mulțime considerabilă de structuri ale vechiului sistem, o perioadă destul de îndelungată. Dialectica transformărilor în structurile economiei mondiale nu întotdeauna admite măsurile radicale și niciodată nu acceptă pe cele aplicate cu caracter de urgență. Fenomenul economic cere abordarea cea mai delicat posibilă, pentru că reacția negativă nu se produce similar celeia din lumea chimiei, în forme vizibile, care se manifestă prin efervescență pînă la explozie, ci prin îndelungate și puțin observabile acțiuni permanente, cărora li se opune rezistență și care sînt supuse fenomenului de respingere, asemănătoare cu cele ce se petrec într-un organism viu, violentat în urma unor intervenții care contravin naturii sale.

Realismul previziunii, seriozitatea propunerilor cele mai îndrăznețe, evidența bazei materiale necesare pentru înfăptuirea scenariilor se impune în prezent mai mult ca oricînd, atunci cînd se analizează starea de azi și de mîine a acestui bolnav numit economia mondială. Acest lucru este valabil nu numai în grelele căutări pentru a înlătura neputința economiilor subdezvoltate, ci și în scenarii sau programe minuțios elaborate care vizează diferite țări cu economii puternice.

De aceea, extinzînd ideea unui autor care plasa dezvoltarea omenirii între două condiții de bază : între a vrea și a ști, putem adăuga că în strategia prospecțiunii economice trebuie să se țină seama de încă un element indispensabil, fără de care nu se poate construi un viitor, și anume, de a putea. Altfel ,pe cerul învolburat al economiei lumii nu se va contura decît umbra cavalerului tristei figuri, aceea a unui Don Quijote blajin și uimit în fața morilor de vînt ce spulberă aripile speranțelor sale.

Important este ca în viitorul imediat, în acest 1982 care bate la ușă, economiei mondiale să i se stabilească parametrii posibili, obiectivele cele mai arzătoare care să fie capabile să-i pună în mișcare mecanismul aflat în suferință. Este o răspundere mare care stă în fața popoarelor lumii și ele, așa cum afirmă partidul nostru și secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt capabile să o poarte și s-o ducă la bun sfîrșit, așa cum cu hotărîre iau cu tot mai multă energie în mîini soarta păcii de care depinde, în fond, rezolvarea tuturor celorlalte probleme ale lumii de azi și de mîine.

Andrei VELA

Incertitudini și reconsiderări în economia mondială

Caracteristici ale crizei ordinii economice mondiale

ECONOMIA MONDIALĂ traversează o perioadă de instabilitate și stagnare prelungită : pe plan social asistăm la o ascuțire a contradicțiilor și la o creștere considerabilă a frecvenței unor conflicte, are loc o accentuare a decalajelor economice între țările dezvoltate și cele subdezvoltate, o accentuare a concurenței între întreprinderi și economii naționale, un reviriment îngrijorător al politicilor protecționiste care contribuie la deteriorarea comerțului internațional, cu efecte negative asupra creșterii economice. Diferitele soluții utilizate pe plan mondial nu au rezolvat problemele crizei energetice, iar în ceea ce privește instabilitatea financiar-valutară, a prețurilor, a creditelor, ultimii ani au fost marcați de fenomene cu efecte agravante pentru majoritatea covîrșitoare a țărilor lumii.

Deficiențele balanțelor de plăți externe, coroborate cu rata excesiv de mare a dobînzilor, au devenit elemente puternice de restricție în creșterea economică a numeroaselor țări ale lumii, ele reprezentînd un pericol realmente imens pentru țările în curs de dezvoltare cu resurse naturale limitate. Mecanismul diviziunii internaționale a muncii, al relațiilor economice internaționale, cu toate încercările și căutările de îmbunătățire, rămîne încă nesatisfăcător, el favorizînd mai mult accentuarea decalajelor și disparităților internaționale decît o cooperare constructivă pentru rezolvarea echilibrată a marilor probleme cu care sînt confruntate zone întinse ale planetei noastre. În acest context, într-un raport al Consiliului Economic și Social al O.N.U., din octombrie 1981, se menționează că : **„Economia mondială cunoaște în prezent instabilitatea cea mai mare și perturbările cele mai grave de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Dificultățile sale nu sînt întîmplătoare, ele sînt rezultatul neadaptărilor persistente care s-au acumulat în decursul anilor"** [1]).

Economia țărilor capitaliste dezvoltate, cu toate deosebirile de la o țară la alta, în general se caracterizează prin ritmuri scăzute sau stagnare în creșterea economică, accentuarea inflației și a șomajului, instabilitatea monetară prelungită, intensificarea presiunilor protecționiste, perspective incerte. Încetinirea creșterii economice a fost o cauză, dar ulterior a devenit, într-o măsură însemnată, o consecință a reducerii cheltuielilor publice care au repercusiuni negative asupra finanțării sănătății, învățămîntului, cercetării științifice, în general asupra nivelului de trai, precum și a creșterii productivității muncii, ducînd, în fond, la îngustarea pieței interne și a celei internaționale, la frînarea progresului.

Greutăți imense întîmpină țările în curs de dezvoltare, în special cele importatoare de petrol, cu deosebire în ultimii doi ani cînd ritmurile de creștere economică au fost cele mai scăzute din întreaga perioadă a ultimilor 8—10 ani. Într-adevăr dacă după prima ofensivă a creșterii prețului petrolului (1973—1974) unele țări în curs de dezvoltare au făcut față relativ mai bine situației, după cea de-a doua perioadă, în care s-a înregistrat o adevărată explozie a acestui preț, economia acestor țări înregistrează dificultăți mult mai grave, îndeosebi cele care s-au angajat în programe mai îndrăznețe de dezvoltare. Subdezvoltarea rămîne cea mai gravă problemă cu care se confruntă economia mondială, iar decalajele se adîncesc. În ultimii 30 de ani, așa cum se arăta în raportul B.I.R.D. pe 1981, în timp ce sporul produsului național brut pe locuitor în țările sărace (cu venituri medii pe locuitor de 250 dolari) a fost de numai 80 dolari, în țările industriale acesta s-a ridicat la 6 500 dolari. Dar decalajele nu se reduc la venituri, ele se concretizează în deosebirile imense în ceea ce privește volumul și calitatea valorilor de întrebuințare, potențialul științific și tehnologic, în calitatea vieții. În țările în curs de dezvoltare, numărul analfabeților se ridica încă la 900 milioane de oameni, al celor cronic subnutriți la 750 milioane, speranța medie de viață este sub 50 de ani, iar rata medie anuală a mortalității copiilor în vîrstă de 1—4 ani este mai mare de 20 la 1 000, de circa 20 de ori mai mare decît în țările industriale dezvoltate. Cu excepția țărilor exportatoare de petrol, țările în curs de dezvoltare sînt confruntate cu lipsa cronică de capital, datoria lor externă ajungînd la circa 500 miliarde de dolari.

Stagnare prelungită în activitatea economică

PRINCIPALII indicatori economici au înregistrat în țările capitaliste dezvoltate, precum și în alte țări o înrăutățire evidentă față de perioada anterioară. Ritmul mediu anual de creștere a P.N.B., care a oscilat în perioada 1950—1970 în jur de 5%, s-a redus în ultimul deceniu la 2—3%. Pe ansamblul țărilor capitaliste, față de perioada 1960—1970, în ultimul deceniu ritmul mediu anual de creștere a producției industriale s-a încetinit de la peste 6% la circa 3%, al investițiilor globale de la 5,6% la numai 1,5%, al exporturilor de la 8,7% la 5,7%, al importurilor de la 9,4% la 5,1%. Unei redresări parțiale a creșterii economice după criza din 1974—1975, i-a urmat o nouă înrăutățire a situației în anii 1980—1981. Corespunzător unor previziuni recente produsul național brut va crește în acest an, pe ansamblul țărilor capitaliste, cu numai 1-1,5%, iar în 1982 cu circa 2%.

Un fenomen al crizei cu o profundă semnificație se reflectă în **diminuarea ritmului de creștere a productivității muncii, în numeroase țări.** (tabelul nr. 1)

Printre cauzele cu valabilitate mai largă care au dus la încetinirea creșterii productivității muncii menționăm slăbirea investițiilor în activitatea productivă și în special în domeniul cercetării-dezvoltării, povara cheltuielilor militare, ascuțirea contradicțiilor de clasă și slăbirea interesului maselor de oameni ai muncii față de rezultatele muncii lor. Trebuie menționat că, dacă în cazul țărilor europene și al Japoniei, cu toată diminuarea creșterii, acesta se menține peste tendința istorică din perioada 1871—1913, cînd ritmul era sub 2%, în S.U.A. scăderea este considerabilă, comparativ cu oricare perioadă anterioară din ultimii peste 100 de ani.

Amplificarea considerabilă a inflației și a șomajului

PERMANENȚE ale capitalismului, **inflația și șomajul au atins și s-au menținut la niveluri ridicate, în unele țări, în anumite perioade realmente catastrofale.**

Prețurile au sporit în țările capitaliste în mod considerabil, cu toate măsurile restrictive și politicile economice antiinflaționiste promovate de către unele state, inflația devenind unul dintre fenomenele structurale cele mai grave. Tendințe foarte îngrijorătoare se remarcă în ultimii ani în țările în curs de dezvoltare : creșterea prețurilor de consum față de anul precedent a fost în aceste țări de 26,6% în 1979 și de peste 37% în anul 1980 (tabelul nr. 2).

Agravarea inflației influențează negativ economia mondială mai ales prin politicile financiare restrictive pe care le generează în țările capitaliste dezvoltate și care îngustează posibilitățile de export ale țărilor în curs de dezvoltare, creează un climat de nesiguranță atît pentru investitori, cît mai ales pentru oamenii muncii [2]).

În condițiile crizei economice mondiale creșterea economică lentă și în

Tabelul nr. 1

Evoluția productivității muncii *) în %

Țările	1870—1913	1913—1950	1950—1960	1960—1973	1973—1978
Anglia	1,1	1,6	2,2	3,7	2,0
Franța	1,8	2,0	4,4	5,5	3,9
R.F.G.	1,9	1,0	6,8	5,4	4,2
Italia	1,2	1,7	4,3	6,8	4,1
Japonia	1,9	1,3	5,8	9,8	3,9
S.U.A.	2,1	2,6	2,4	2,6	1,1

*) Sursa datelor : Problèmes économiques, nr. 1717, 1981, p. 4.

[1]) Nations Unies, Conseil Economique et Social. Examen des tendances à long terme du développement économique, octobre 1981, p. 4

[2]) Vezi și Pierre Pascallon, La guerre, issue de la crise contemporaine, Problèmes économiques, N. 1732, 15 iulie 1981, p. 2—9.

Tabelul nr. 2

Inflația în unele țări capitaliste și pe ansamblul acestora
(creșterea prețurilor de consum, în procente) *)

Țările	1961—1970	1971—1976	1980a)	1981b)
Anglia	4,1	13,6	15,9	15,0
Olanda	2,7	7,4	10,7	10,0
Franța	4,0	9,0	13,6	11,0
R.F. Germania	2,7	5,9	5,2	4,0
Italia	3,9	12,3	21,4	18,0
Japonia	5,5	11,2	8,9	7,5
S.U.A.	2,8	6,6	12,7	10,5
Total țări membre OCDE	3,3	8,5	12,5	10.0

*) Sursa datelor : Perspectives économiques de l'OCDE, nr. 28, dec. 1980. Notă : a) pe 12 luni încheiate în septembrie 1980 ; b) previziuni ale secretariatului OCDE.

unele cazuri stagnarea sau diminuarea absolută a producției se desfășoară în condițiile utilizării incomplete a capacităților de producție. Acest fenomen este caracteristic cu precădere pentru acele ramuri care sînt mai serios afectate de actuala criză energetică și de materii prime. Astfel, în cursul anilor 1980—1981 numeroase întreprinderi siderurgice, metalurgice, de construcții de autovehicule și navale, petrochimice au funcționat cu mult sub capacitatea normală. Restructurarea diviziunii internaționale a muncii, sub incidența schimbărilor petrecute în raporturile economice de forțe pe plan internațional, se petrece în condițiile confruntării — și nu ale cooperării, așa cum s-ar cere în contextul unei noi ordini economice internaționale.

Șomajul, fenomen structural, cu puternice accente ciclice, cunoaște în ultimii ani în numeroase țări niveluri record pentru perioada postbelică (tabelul nr. 3).

Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. numărul șomerilor ajunsese în 1980 la cifra de 23 milioane persoane și se estimează că în anul 1981 numărul șomerilor s-a ridicat la circa 27 milioane persoane. De asemenea, șomajul total sau parțial este foarte ridicat în statele în curs de dezvoltare, pe ansamblul cărora se estimează un număr de peste 350 milioane șomeri, parțiali sau totali, iar rata șomajului este în multe state, mai ales în cele dens populate, de ordinul a 30% și chiar mai înaltă. Ponderi foarte ridicate atinge șomajul în rîndul tinerilor, al femeilor și mai ales al imigranților.

Schimbări în raporturile de forță economică

PE FONDUL crizei generale a capitalismului s-au produs, mai ales în ultimul deceniu, o serie de schimbări în raportul de forță economică între diferite grupe de țări și țări capitaliste. Fenomenul, care cuprinde aspecte foarte variate, contribuind la accentuarea contradicțiilor și a concurenței, are consecințe importante asupra relațiilor internaționale în ansamblul lor. În continuare, ne vom opri numai asupra unor aspecte care ilustrează acest fenomen complex. Între acestea este notabilă **pierderea, mai ales în ultimul deceniu, a unor poziții importante în economia mondială de către S.U.A., în favoarea unor țări vest-europene și mai ales a Japoniei.** Astfel, în perioada 1960—1970 întreprinderile americane au pierdut 16 puncte din ponderea pe care o dețineau pe piața mondială, iar în intervalul 1970—1980, această pondere s-a diminuat cu încă 23%. Partea care revine S.U.A. în exporturile țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut de la 40% în 1950, la 24% în 1970 și la 17% în 1980. La o serie de grupe de produse, această pondere s-a redus în ultimele decenii mult mai accentuat (tabelul nr. 4).

Printre cauzele declinului industriei americane un loc însemnat îl deține **nivelul scăzut al investițiilor și modul cum au fost orientate.** În condițiile în care în industria grea americană vîrsta medie a utilajului este aproape dublă față de cea din uzinele japoneze sau din țările vest-europene, între 1960—1980 investițiile au deținut în S.U.A. cca. 10% din PNB, adică de 2 ori mai puțin decît în Japonia și cu 50% mai puțin decît în Franța și R.F.G. Totodată, ponderea fondurilor destinate cercetării științifice în PNB s-a redus de la 3% în anii 1960 la 2% în ultimul deceniu, astfel încît, așa cum remarca economistul Jacques Barrauy, S.U.A sînt din ce în ce mai puțin „țara inginer" capabilă să transpună ideile noi în produse și procedee noi.

O altă cauză ar consta în **creșterea exagerată a sectorului terțiar ;** în ultimii ani, în S.U.A. au fost create peste 30 milioane locuri de muncă, dar 90% au revenit sectorului terțiar. În această țară numai un lucrător din 4 activează în industria prelucrătoare, față de unu din doi, spre exemplu, în R.F.G.

De asemenea, tocmai în țara unde au apărut și s-au dezvoltat o serie de teorii și școli de management, în ultimele două decenii, chiar după opiniile unor specialiști americani, s-au sacrificat aproape în totalitate interesele pe termen lung, în domeniul perfecționării conducerii întreprinderii și a celei tehnologice cu efecte durabile, în favoarea măsurilor de maximizare a profiturilor imediate.

Printre factorii care contribuie la încetinirea creșterii economice în general, a productivității muncii în special un loc însemnat **îl deține povara cheltuielilor militare** [3]. Un volum imens de fonduri, de inteligență și resurse naturale sînt deturnate către un sector neproductiv, fără utilitate economică. În domeniul producției militare profiturile nu depind de nivelul costurilor, al productivității, ci de volumul afacerilor, de valoarea contractelor, așa încît întreprinderile producătoare de armament nu sînt interesate în creșterea productivității muncii, în reducerea cheltuielilor materiale.

În ultimul timp, în S.U.A. se remarcă o serie de preocupări pentru relansarea economică. Ele sînt specifice însă unei mari puteri economice capitaliste, astfel încît afectează puternic atît masele de oameni ai muncii din S.U.A., unde rîndurile șomerilor continuă să se îngroașe, cît și economia altor țări, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare care au suferit de pe urma ratei înalte a dobînzilor, a scumpirii dolarului și a creditului, a penuriei artificiale de capital creată pe piața mondială, a protecționismului comercial.

prof. dr. Alexandru PUIU

Tabelul nr. 3

Evoluția ratei șomajului *) — în procente din forța de muncă

Țara	1950—1959	1960—1969	1970—1980	1980	1981**)
Anglia	1,2	2,0	4,6	7,4	9,9
Canada	4,1	5,1	6,7		
Franța	1,8	1,5	4,4	6,8	7,5
R.F.G.	5,0	0,8	2,6	4,5	6,4
Italia	7,4	5,1	6,4	7,8	8,0
Japonia	2,0	1,3	1,7	2,0	2,0
S.U.A.	4,2	4,6	6,1	7,8	8,4

*) Sursa datelor : Perspectives économiques de l'OCDE, N. 28, dec. 1980 ; International Herald Tribune, 5—6 dec. 1981.

Tabelul nr. 4

Ponderea exporturilor S.U.A. în totalul exporturilor țărilor capitaliste *)
în %

Nr. crt	Grupe de produse	1960	1979
1.	Vehicule cu motor	22,6	13,9
2.	Aeronautică	70,9	58,0
3.	Telecomunicații	28,5	14,5
4.	Mașini-unelte	30,5	21,7
5.	Mașini agricole	40,5	23,2
6.	Material feroviar	34,8	11,6
7.	Chimie organică	20,5	15,0
8.	Materii plastice	27,8	13,0
9.	Produse farmaceutice	27,6	16.9
10.	Bunuri industriale de folosință casnică	27,9	19,6

*) Sursa datelor : Problèmes économiques, N. 1 700, 3 dec. 1980, p. 13.

[3]) Vezi și Campbell R. Mc. Connell, Les explications de la stagnation de la productivité americaine. Problèmes économiques N. 1687, 3 sept. 1980, p. 14—17.

Orientări în dezvoltarea agriculturii

Uniunea Sovietică

ÎN CINCINALUL 1981—1985 în fața agriculturii sovietice stă sarcina esențială de a spori volumul mediu anual al producției sale cu 13% în raport cu cincinalul precedent. Acest obiectiv urmează să se realizeze, în primul rînd, prin ridicarea cu 23% a nivelului mediu anual al productivității muncii în colhozuri și sovhozuri. Totodată, se urmărește asigurarea dezvoltării proporționale a ramurilor complexului agroindustrial național și consolidarea bazei sale tehnico-materiale.

Alături de alocarea, în cursul cincinalului, a unor importante fonduri de investiții în agricultură, a fost întărit rolul factorilor intensivi în ridicarea eficienței producției sociale din acest sector al economiei. În acest context se încadrează și hotărîrea adoptată de C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. la finele anului 1980 cu privire la îmbunătățirea planificării și a stimulării economice a producției și achizițiilor de produse agricole.

După cum se relevă în presa sovietică, stabilirea — începînd din 1981 — a unor planuri unice de stat privind achizițiile de produse agricole la nivelul republicilor, ținuturilor, regiunilor, raioanelor, colhozurilor și sovhozurilor, planuri extinse pe cinci ani (cu defalcări anuale), va contribui la optimizarea acestora, va stimula inițiativa cadrelor de conducere din agricultură, va permite dinamizarea utilizării resurselor sale interne. De asemenea, trecerea la folosirea mai largă a normelor științific fundamentate în planificarea dezvoltării agriculturii la toate nivelele și reducerea numărului indicatorilor transmiși de sus în jos vor asigura premisele necesare pentru ridicarea răspunderii cadrelor de conducere, pentru folosirea eficientă a resurselor agricole, pentru concentrarea atenției specialiștilor asupra rezolvării problemelor concrete, aplicării realizărilor științei și tehnicii, a experienței înaintate. La acestea se adaugă și efectul reorganizării sistemului de stimulare materială a lucrătorilor din agricultură, prin întărirea caracterului său mobilizator în îmbunătățirea cantitativă și calitativă a producției.

R.P.D. Coreeană

PRODUCȚIA de cereale a R.P.D. Coreene a înregistrat o creștere continuă în anii de după eliberarea țării, ea atingînd 3,8 mil. tone în 1960, peste 7 mil. tone în 1974 și peste 8 mil. tone în 1979. Aceasta s-a datorat, înainte de toate, măsurilor de intensificare a producției agricole, randamentele medii la un djeungbo (circa un hectar) ajungînd în 1979 să reprezinte — la principalele culturi — 7,2 tone în cazul orezului și 6,3 tone în cel al porumbului.

Printre obiectivele fundamentale ale dezvoltării economice în deceniul actual figurează și obținerea — pînă la sfîrșitul perioadei — a unei recolte de cereale de 15 mil. tone. Realizarea acestui obiectiv va fi urmărită atît pe calea intensivă, cît și pe cea extensivă. Se va adînci industrializarea proceselor de producție din agricultură prin extinderea mecanizării și chimizării, cît și prin îmbunătățirea activității de producere de semințe de calitate superioară, prin perfecționarea metodelor agrotehnice, ș.a.m.d Totodată, se prevede executarea unor ample lucrări de îmbunătățiri funciare în vederea valorificării de terenuri sărăturate în suprafață totală de 300 mii de djeungbo, precum și efectuarea unor lucrări de amenajare și terasare pentru includerea în circuitul agricol a altor 200 mii de djeungbo de terenuri înțelenite.

R.D. Germană

ÎN VEDEREA asigurării îmbunătățirii continue — cantitative și calitative — a aprovizionării populației R.D. Germane cu alimente și a industriei cu materii prime, agricultura a primit sarcina de a spori pînă în 1985, față de nivelul mediu pe cincinalul 1976—1980, producția vegetală cu 8,2%, iar cea animalieră cu 5,3%. Drept factori de bază ai ridicării eficienței producției în agricultură figurează mecanizarea și chimizarea proceselor tehnologice, extinderea lucrărilor de ameliorare a solurilor, lărgirea activității de selecționare a soiurilor și raselor, depozitarea și conservarea în bune condiții a recoltei, instruirea personalului ocupat în agricultură și perfecționarea continuă a pregătirii sale.

Un obiectiv de seamă în perioada următoare îl constituie sporirea recoltelor pînă la lichidarea importului de cereale. Avîndu-se în vedere caracterul limitat al terenurilor propice pentru agricultură (în R.D.G. revin 0,36 ha de suprafață agricolă utilă pe locuitor), accentul urmează să se pună pe folosirea mai eficientă a solului, pe ridicarea fertilității sale, îndeosebi pe calea aplicării mai rapide și pe scară mai largă a celor mai recente realizări ale cercetării științifice în acest domeniu. Totodată, o preocupare majoră, în cadrul zootehniei o va constitui gospodărirea rațională a furajelor pe calea diminuării pierderilor, aplicării normelor raționale de furajare și exploatării unor resurse suplimentare de furaje.

R.S. Vietnam

UNUL dintre obiectivele cheie trasate agriculturii de Congresul al IV-lea al Partidului celor ce muncesc din Vietnam (decembrie 1976) a constat în valorificarea pămînturilor înțelenite sau lăsate în pîrloagă, prin crearea pe ele a unor întinse plantații de orez, cafea, ceai, bumbac, arbore de cauciuc, precum și de alte culturi tehnice și alimentare. Transpunerea în viață a acestei sarcini în anii care au trecut s-a concretizat în punerea în valoare a peste 700 mii ha de noi terenuri, de pe care se culeg recolte considerabile.

Un ritm mai susținut de dezvoltare și de înnoire a cunoscut agricultura în regiunile sudice ale țării, unde — pentru asigurarea unei utilizări mai eficiente a forței de muncă disponibile în mediul rural — a fost realizat, concomitent, și un întreg sistem de unități ale industriei locale, ceea ce permite o mai bună aprovizionare a populației rurale cu produse industriale.

Un rol important în ridicarea agriculturii din sudul țării revine unităților de cercetare și experimentare, de selecționare a unor soiuri superioare de plante etc. Astfel, de pildă, centrul agricol pentru culturile tehnice situat în provincia Thuan Hai furnizează anual circa 4 tone de sămînță de bumbac gospodăriilor de stat, fiind demonstrate în practică avantajele extinderii acestei culturi în regiunile sudice, unde se recoltează pînă la 3 tone de bumbac la hectar.

Polonia

UN ROL DE SEAMĂ în modernizarea agriculturii poloneze îl joacă întărirea bazei sale tehnico-materiale, ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole. Ceea ce se exprimă — între altele — prin sporirea continuă a numărului tractoarelor utilizate în agricultura polonă, parcul acestora ajungînd la circa 618 mii de bucăți la finele anului 1980 (cu o creștere de 7,8% în comparație cu nivelul de la sfîrșitul anului precedent).

O contribuție esențială la dotarea tehnică a agriculturii revine industriei constructoare de mașini agricole din R. P. Polonă, care — pe lîngă livrările pe piața internă —exportă de peste trei decenii tractoare și diverse utilaje pentru agricultură. Uzinele sale fabrică o gamă complexă de mașini cu destinații variate, începînd cu tractoarele agricole, continuînd cu mașini și utilaje pentru efectuarea lucrărilor agricole (arat, însămînțat, protecția culturilor ș. a.), pentru recoltarea, uscarea și prelucrarea cerealelor și altor produse și terminînd cu instalații destinate sectorului zootehnic. Numeroase mașini și utilaje destinate beneficiarilor interni sau exportului sînt realizate în cadrul

cooperării stabilite între întreprinderile poloneze și firme de profil similar dintr-o serie de țări industriale.

R.P. Chineză

DUPĂ cum se relevă în presa chineză, în această țară — unde locuitorii satelor reprezintă 80% din totalul populației — agricultura asigură totalitatea produselor alimentare și 70% din materiile prime necesare industriei ușoare, ea furnizînd, totodată, alături de alte activități din mediul rural, un sfert din volumul exportului R.P. Chineze. Importanța acestei ramuri a economiei naționale rezultă și din faptul că noile orientări, adoptate în ultimii ani, în privința dezvoltării economice au vizat, în primul rînd, agricultura.

Pentru a făuri o legătură mai strînsă între producția colectivă și interesele individuale, s-a trecut la diversificarea modurilor de gestiune și a sistemului de responsabilități pe echipe în ceea ce privește normele de producție (ținîndu-se seama de o serie de condiții locale, diferențiate de la o echipă la alta). Totodată, echipele de producție au fost încurajate să-și prelucreze produsele agricole și cele provenite din unitățile auxiliare și să le vîndă pe piață.

Pe de altă parte, se dezvoltă autonomia în conducerea activităților întreprinse de unități economice colective din agricultură, trecîndu-se de la fixarea planurilor de producție pentru comune și echipe de producție la un sistem contractual între comerțul de stat și acestea din urmă. Concomitent, a fost repusă în drepturi folosirea de către țărani a loturilor personale și au fost impulsionate activitățile auxiliare desfășurate în cadrul gospodăriilor individuale. Majorarea relativ importantă a prețurilor de achiziție la produsele agricole și la cele rezultate din activitățile auxiliare va fi însoțită de acțiuni de echilibrare a prețurilor produselor industriale și a celor agricole.

Aplicarea tuturor acestor măsuri a constituit un stimulent de seamă pentru dezvoltarea agriculturii R.P. Chineze, exprimată prin creșterea cu 49 mil. tone a producției de cereale în perioada 1978—1979, ca — de altfel — și a producției de carne, a recoltelor la o serie de plante tehnice etc., în condițiile sporirii veniturilor obținute de țărani din producția colectivă.

Cehoslovacia

OBIECTIVUL prioritar al agriculturii cehoslovace în actualul cincinal îl constituie urmărirea în continuare a realizării autarhiei în ceea ce privește producția de cereale și sporirea gradului de satisfacere a necesităților alimentare ale populației, bazîndu-se pe resursele interne. În acest scop se prevede atît utilizarea mai intensă a rezervelor proprii existente în agricultură, cît și sporirea participării altor ramuri de producție la acoperirea necesarului de alimente.

În condițiile intensificării producției în diferitele sectoare ale agriculturii accentul urmează a fi pus pe producția vegetală, preconizîndu-se — între altele — îmbunătățirea repartiției teritoriale a culturilor, a zonării acestora, adîncirea specializării și concentrării activității pe produse, întărirea aportului cercetării științifice la ridicarea nivelului agrotehnicii etc. Concomitent va fi consolidată baza tehnico-materială a agriculturii prin înzestrarea acesteia, în cursul cincinalului, cu 10 mii de autocamioane (adaptate la cerințele specifice ale ramurii), 35 mii de tractoare, numeroase alte mașini agricole, prin sporirea cantității de îngrășăminte chimice livrate (cu 8—10%, față de perioada precedentă pe plan), de produse chimice și biochimice destinate protejării plantelor, prin utilizarea mai largă a îngrășămintelor naturale.

Aplicarea măsurilor menționate va constitui premisa majorării — de la un cincinal la altul — a producției agricole cu circa 10%, în cadrul căreia producția vegetală urmează să crească cu 14—16%.

Iugoslavia

ÎN AGRICULTURA iugoslavă, în care predomină mica gospodărie țărănească (sectorului socialist îi revenea, în 1979, ceva mai mult de o șesime din întreaga suprafață cultivată), obiectivul esențial pentru perioada următoare constă în ridicarea substanțială a randamentelor obținute, ținîndu-se seama de faptul că Iugoslavia își propune să sporească în 1985 exportul de produse alimentare pînă la valoarea de 2 miliarde dolari (respectiv triplul nivelului atins în cincinalele anterioare). În cifre globale, aceasta înseamnă ca — la sfîrșitul cincinalului — în Iugoslavia să se recolteze anual 20 mil. tone de cereale (din care 6 mil. tone de grîu și 12 mil. tone de porumb), să se obțină peste un milion tone de zahăr și 380 mii tone de ulei comestibil etc.

Pentru realizarea obiectivelor menționate se scontează pe mobilizarea rezervelor existente în gospodăriile celor 2,6 milioane de țărani, care întrețin legături de producție mai strînse cu unitățile agricole din sectorul socialist, precum și pe valorificarea a circa 600 mii ha de terenuri înțelenite sau necultivate în prezent. Totodată, o contribuție importantă este chemată să aducă aplicarea pe scară largă a rezultatelor cercetării științifice autohtone în acest domeniu, cunoscut fiind că în ultimele două decenii în cadrul instituțiilor științifice din țară au fost create 75 soiuri de grîu cu o productivitate înaltă, 179 hibrizi de porumb și un hibrid — caz unic în lume — de floarea soarelui ; soiurile respective dau randamente mult mai mari decît cele anterioare. Astfel, soiul de grîu „Sava", cultivat pe suprafețe tot mai întinse, asigură recolte de pînă la 9 000 kg/ha, hibrizii de porumb — 15-20 mii kg/ha, hibridul de floarea soarelui — randamente medii de 2 400—2 600 kg/ha ș.a.m.d.

Cuba

PRINTRE PRIORITĂȚILE stabilite agriculturii cubaneze prin planul cincinal pe perioada 1981-1985 figurează extinderea producției agroalimentare, mărirea fondului de marfă destinat exportului și a celui de materii prime pentru industriile exportatoare, participarea sporită la o mai bună utilizare a capacităților de producție în domeniul prelucrării materiilor prime agricole, precum și creșterea producției de bunuri menite să le înlocuiască pe cele importate.

Se prevede ca obiectivele menționate să fie înfăptuite în special pe calea intensificării producției agricole (prin ridicarea randamentelor la hectar în cultura plantelor și a productivității în sectorul zootehnic, printr-o mai bună utilizare a resurselor materiale și umane etc.), dar și prin lărgirea suprafețelor cultivate și sporirea șeptelului de animale. Se urmărește, între altele, ca suprafețele ocupate de principala cultură — trestia de zahăr — să crească cu 270 mii ha, gradul de mecanizare a tăierii trestiei în plantații să depășească 50%, iar randamentul său mediu la hectar să fie de peste 60 de tone. Concomitent, se va acorda o atenție susținută majorării producției de citrice, aceasta urmînd să atingă un nivel de 2,5 ori mai înalt decît cel din cincinalul precedent. În ceea ce privește sectorul zootehnic, aici se preconizează mărirea substanțială a producției de lapte (cu 30%), a celei de carne de vită, porc și pasăre, a producției de ouă etc.

Bulgaria

VOLUMUL producției agricole urmează să crească în R. P. Bulgaria cu 20-22% în cursul actualului cincinal, în condițiile îmbunătățirii structurale a producției, ale aplicării de tehnologii industriale și ale dezvoltării prioritare a sectorului zootehnic.

Creșterea rapidă a producției de cereale și folosirea lor mai rațională capătă semnificația unei sarcini strategice a cincinalului, preconizîndu-se ca recolta anuală de cereale panificabile și furajere să ajungă către finele perioadei la 10,5-11 mil. tone. În ceea ce privește producția de fructe și legume, aceasta se va dezvolta în măsura necesară atît satisfacerii cerințelor interne, cît și asigurării unui surplus pentru export în condiții de rentabilitate. În scopul ridicării acestui sector se prevede continuarea lucrărilor de ameliorare a soiurilor cultivate, asigurarea reînzestrării tehnice a producției în agricultură, dezvoltarea irigațiilor, livrarea de îngrășăminte chimice în cantități sporite și într-o structură mai corespunzătoare etc.

Succesele dobîndite în cincinalul precedent în ceea ce privește mărirea producției zootehnice — majorarea cu 21% a producției de carne (la tăiere), cu

circa 23% a celei de lapte, cu aproximativ o treime a celei de ouă ș.a.m.d. — vor fi consolidate și dezvoltate prin sporirea efectivelor de animale (accentul punîndu-se pe creșterea șeptelului de bovine și ovine) și pe ridicarea productivității lor. Acest lucru urmează să se realizeze atît pe calea ameliorării raselor de animale, cît și a folosirii mai eficiente a resurselor existente de furaje.

Ungaria

ÎN UNGARIA terenurile cultivate constituie doar 0,15% din suprafața agricolă totală a globului, iar producția agricolă reprezintă 0,7% din cea mondială. În cazul cerealelor, Ungaria realizează 1,2—1,5% din producția mondială de grîu și 1,9—2,2% din cea de porumb. Producția de cereale pe locuitor a ajuns la 1 300 kg, cea de carne (la tăiere) la 140 kg, iar cea de fructe la 90 kg, 70—80% din producția agricolă totală fiind dată de sectorul cooperatist. Ca urmare, dacă la începutul anilor '60 Ungaria era nevoită să importe alimente, în prezent ea exportă circa un sfert din producție.

Un rol de prim ordin în obținerea unor rezultate bune în ultima perioadă revine modernizării sale, îmbunătățirii agrotehnicii și ridicării eficienței. În cincinalul 1976—1980 s-a pus un accent deosebit pe mecanizarea lucrărilor agricole, pe elaborarea unor sisteme moderne de producție, în care scop numai pentru achiziționarea de mașini agricole s-au investit peste 60 miliarde forinți.

Eforturile de intensificare a producției agricole s-au reflectat în accelerarea creșterii volumului acesteia, respectiv de la un ritm mediu de circa 1,4% în primii ani ai deceniului al șaptelea la un spor mediu anual de 3,8%, prevăzut în actualul cincinal. La acest rezultat a concurat, alături de creșterea sensibilă a randamentelor la hectar la grîu, porumb și alte culturi, dezvoltarea deosebită a aviculturii, a îngrășatului porcilor, precum și — într-o anumită măsură — a creșterii vitelor. Pentru 1985 se prevede o producție medie la hectar de 4 500—4 800 kg la grîu și 5 500—5 700 kg la porumb, astfel ca producția anuală de cereale a țării să ajungă la 14.7—15,7 milioane tone.

R.P. Mongolă

DIRECȚIILE fundamentale ale dezvoltării economiei naționale și culturii R.P. Mongole pe anii 1981—1985, aprobate nu demult de Congresul al XVIII-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, prevăd — între altele — sporirea volumului investițiilor destinate consolidării bazei tehnico-materiale a agriculturii (cu 30%, față de volumul acestora din perioada 1976—1980), în primul rînd a sectorului zootehnic, precum și dezvoltării industriei alimentare și ușoare. Principalul obiectiv urmărit în agricultură în actualul cincinal constă în asigurarea unei creșteri stabile a producției animaliere și a celei vegetale, în vederea satisfacerii mai depline a necesităților crescînde ale populației în ceea ce privește alimentele și ale industriei — la materii prime.

Se preconizează mărirea cu 22—26% a volumului mediu anual al producției agricole, comparativ cu nivelul corespunzător din cincinalul precedent. Un rol important în înfăptuirea acestei sarcini se acordă intensificării economiei naționale, ridicării eficienței utilizării resurselor materiale, financiare și de muncă, perfecționării sistemului de organizare a muncii și a producției, promovării în agricultură a cuceririlor științei și tehnicii moderne. În acest cadru, pe baza sporirii șeptelului de vite și ridicării productivității animalelor, se prevede mărirea cu 5—6% a producției medii anuale de carne, cu 9—11% a celei de lapte, cu 20—25% a producției de unt, de 1,5—1,6 ori a celei de ouă, cu 3—4% a celei de lînă ș.a.m.d.

Albania

PRINTRE sarcinile fundamentale ale dezvoltării economiei albaneze în cincinalul actual figurează consolidarea și intensificarea agriculturii, sporirea producției globale (medii anuale) a acesteia cu circa o treime în raport cu nivelul corespunzător din perioada 1976-1980. Se scontează ca sporul de producție menționat să fie obținut în proporție de aproximativ 90% pe calea ridicării productivității muncii. În domeniul culturii plantelor principalul obiectiv urmărit îl reprezintă mărirea cu aproximativ 20% a producției de cereale panificabile. În ritmuri mai susținute urmează să crească producția în pomicultură și viticultură, la unele culturi tehnice, precum și la principalele produse ale sectorului zootehnic (lapte, carne, ouă, lînă).

Vor fi menținute în continuare orientările-cheie în ridicarea agriculturii, în perfecționarea agrotehnicii sale prin extinderea mecanizării lucrărilor agricole, amenajarea și ameliorarea terenurilor agricole, folosirea mai intensă a îngrășămintelor chimice (cantitatea administrată, exprimată în substanță activă, ajungînd să reprezinte în 1980 în medie 145 kg/ha), folosirea de semințe selecționate, ameliorarea raselor de animale etc. În acest context, în cursul cincinalului actual suprafața irigată va fi extinsă cu 44-45 mii ha, cea drenată urmează să ajungă la circa 85 mii ha, iar 76 mii ha de noi terenuri vor fi valorificate prin defrișare.

IMPORTANT
PENTRU CANDIDAȚII LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

Începînd cu nr. 1/1982, „Revista economică" reia publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile vor fi elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției predării științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului.

În dorința de a spori eficiența acestor consultații, ele vor fi elaborate într-o FORMULĂ NOUĂ, aprofundînd aspecte mai dificile din programa aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului pentru concursul de admitere 1982 în învățămîntul economic superior.

Calitatea producției

Alex. Ghecrghiu (coordonator), T. Baron, Șt. Matei, C. Baron. Măsurarea, analiza și optimizarea calității (Editura științifică și enciclopedică)

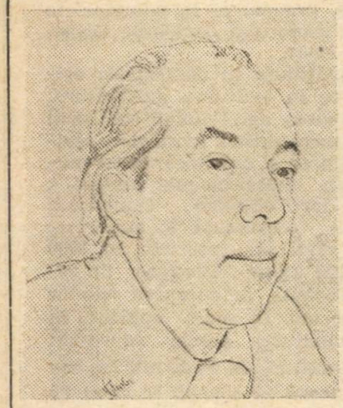

● Ce aspecte esențiale își propune să abordeze lucrarea între ai cărei autori vă numărați și pe care o coordonați ?

— Volumul tratează în viziune economică coordonatele majore ale sistemului de gestiune a calității și anume cele privitoare la măsurarea, analiza și optimizarea calității. Întrucît funcționarea gestiunii și conducerii calității necesită un sistem informațional coerent, constituit pe coordonatele abordării sistemice a calității, am considerat oportună includerea în lucrare a unui capitol care să prezinte succint sistemul informațional al calității, problematica perfecționării acestuia și posibilitățile de aplicare a acestui sistem în întreprinderile din țara noastră.

Abordarea economică a calității asigură un mod de tratare sistemic al tuturor laturilor calității ce are ca finalitate evidențierea resurselor de creștere a eficienței economice în condițiile satisfacerii corespunzătoare a nevoilor sociale. Un asemenea mod de abordare are ca premisă faptul că în domeniul economic al calității se reflectă toate aspectele esențiale ale activității de producție : cele de concepție, tehnice, tehnologice, de fabricație, ecologice, sociale etc. În condițiile actuale, consolidarea autogestiunii economico-financiare a unităților economice, proces în care realizarea calității ocupă un loc important, determină cu necesitate cunoașterea și optimizarea resurselor afectate ridicării calității, a efectelor economice obținute, a implicațiilor proiectării, fabricației și nivelului tehnic al instalațiilor și utilajelor asupra calității produselor finite.

Prin profilul său lucrarea constituie un cadru teoretico-metodologic și aplicativ pentru argumentarea importanței aspectelor economice ale calității și desprinderea concluziilor ce se impun pentru practică. Ea propune modalități de evaluare a costurilor și efectelor calității, de măsurare, analiză și optimizare a calității și perfecționare a sistemului informațional al calității.

● Ce elemente noi, mai importante, aduce lucrarea în raport cu ceea ce s-a prezentat deja în literatura consacrată domeniului calității ?

— Pentru o abordare corespunzătoare a problemelor calității au fost avute în vedere următoarele obiective economico-sociale : satisfacerea unor nevoi economico-sociale precizate, evaluate și ierarhizate ; valorificarea superioară a resurselor umane, materiale și financiare disponibile ; creșterea eficienței generale a activității economice reflectată în creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și ridicarea rentabilității ; asigurarea unei conduceri eficiente a calității produselor și a producției industriale.

Avînd în vedere aceste obiective și ținînd seama de realizările consemnate deja în literatura de specialitate și de practica întreprinderilor din țara noastră, am încercat să elaborăm o lucrare care să constituie atît o sinteză actuală a domeniului cercetat, cît și o dezvoltare a unor concepte, idei, metode pe care le supunem atenției cititorilor. Dintre acestea semnalăm : definirea calității prin caracteristicile tehnice, estetice, economice și de utilizare (fiabilitate, mentenabilitate, caracteristici ergonomice, ecologice, sociale) ; definirea și delimitarea sferei costului calității pentru întreprinderile industriale românești, respectiv stabilirea unei metodologii de evaluare a costului unitar al calității unui produs ; metodologia de identificare și evaluare a efectelor economico-financiare ale calității și ale îmbunătățirii sale ; stabilirea unui sistem agregat, piramidal de indicatori pentru măsurarea nivelului calității produselor structurat în : indicatorii analitici ai caracteristicilor, indicatori sintetici — ai grupelor de caracteristici și indicatori complecși — ai produsului în ansamblu ; — extinderea domeniului analizei calității prin relevarea unor metode de analiză la nivelul produsului, al producției în ansamblu și de analiză a eficienței îmbunătățirii calității ; fundamentarea unor metode de optimizare a calității utilizînd drept criteriu minimizarea costului calității ; identificarea posibilităților de perfecționare a sistemului informațional al calității în contextul utilizării tehnicii electronice de calcul.

Autogestiunea economico-financiară

Alexandru Babe

Autogestiunea economico-financiară și echilibrul financiar în unitățile productive (Editura politică)

● Ce vă propuneți să evidențiați în sfera autogestiunii economico-financiare ?

— Mai ales în ultimii ani, după aplicarea noului mecanism economico-financiar — al cărui concept este rodul gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a scris mult despre gestiunea și autogestiunea economico-financiară. Și „Revista economică" și-a oferit paginile pentru tratarea acestui subiect, sub semnătura unor economiști de prestigiu, publicînd mai multe puncte de vedere.

Însă definirea și delimitarea conceptului de autogestiune economico-financiară de alte categorii rămîne (și va rămîne), din punct de vedere teoretic și aplicativ, mereu actuală, deoarece condițiile economiei se schimbă continuu, iar înțelegerea proceselor economico-financiare, pe măsura acumulării de noi date și fapte, se poate aprofunda. Autogestiunea se afirmă în cadrul unui mecanism economico-financiar complex, fiind influențată de caracteristicile celorlalte componente, după cum și ea, la rîndul ei, exercită o importantă influență asupra funcționalității mecanismului (poate că această ultimă influență trebuie considerată, cel puțin din anumite puncte de vedere, ca fiind determinantă). Iată de ce mi-am propus să abordez autogestiunea economico-financiară prin prisma interacțiunii ei cu alte laturi ale mecanismului, să caut răspunsuri la cîteva întrebări, ca de exemplu : care este sensul de acțiune al pîrghiilor economico-financiare asupra autogestiunii ? ce mobilitate are (sau ar trebui să aibă) unitatea economică în condițiile existenței unui plan național unic ? Ce modificări intervin în conținutul deciziilor odată cu promovarea autogestiunii ? ș.a. Autogestiunea aduce în prim plan și problema echilibrului economico-financiar la nivelul microeconomiei, care își va găsi în lucrare un loc important (sub acest raport, autorul își propune să-și continue studiul pe tema echilibrului financiar publicat în anul 1979 în Editura politică). Desigur, necesitatea acestui echilibru nu mai poate fi pusă la îndoială ; ca urmare, de astă dată, accentele vor cădea pe premisele care stau la baza asigurării echilibrului economico-financiar, pe o serie de fenomene de consecință, dar implicate direct în autogestiune, între care și raporturile dintre fondurile cu caracter financiar și cele de creditare

● Aveți, desigur, și unele sugestii referitoare la perfecționarea acțiunii pîrghiilor și mecanismelor specifice...

— Fără îndoială, autogestiunea se sprijină pe o multitudine de măsuri economico-financiare, fiecare din aceste măsuri concretizînd soluția considerată optimă în condiții date. Și, întrucît există mai multe variante de soluții posibile (de la competențele unităților economice și pînă la repartiția resurselor), îmi propun să analizez avantajele și dezavantajele acelora din ele pe care le apreciez mai importante, precum și criteriile de ierarhizare a lor. Uneori se uită că un instrument economic este indicat într-o situație anume și contraindicat în alta ; în acest sens, am în vedere să pun în evidență aspecte ale comportamentului unităților economice, aflate în diferite ipostaze, față de acțiunea instrumentelor economice, să formulez opinii și să fac propuneri în legătură cu această problemă.

Activitatea aplicativă prezintă o serie de situații, să le spunem particulare, care necesită soluții mai îndrăznețe menite să ajute unitățile res-

pective să răspundă exigențelor economiei socialiste. Așa este, de exemplu, cazul unităților economice care la un moment dat își pierd capacitatea de plată ori devin nerentabile. Cum trebuie acționat de fiecare dată și ce măsuri noi ar mai putea fi studiate și prezentate factorilor de decizie politică — sînt numai cîteva probleme pe care le-am abordat în lucrare.

În general soluțiile propuse în lucrare au fost subordonate ideii că prin autogestiunea economico-financiară unitatea economică trebuie să dobîndească cadrul de acțiune pentru a trece la o nouă calitate în întreaga activitate, pentru a obține o eficiență economică superioară.

Noua strategie internațională a dezvoltării

George Marin

Noua strategie internațională a dezvoltării (Editura științifică și enciclopedică)

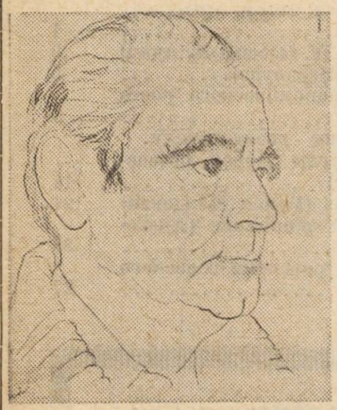

● Ce idei esențiale își propune să abordeze lucrarea ?

— Ideea elaborării și adoptării unor strategii internaționale pentru dezvoltare a apărut și s-a materializat în legătură cu proclamarea deceniilor Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Ea a fost lansată în contextul preocupărilor comunității internaționale pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în scopul accelerării dezvoltării lor, reducerii decalajelor care despart aceste țări de țările dezvoltate, eliminării subdezvoltării și creării condițiilor pentru dezvoltare echilibrată, pentru destindere și pace.

Strategia pentru al doilea deceniu al dezvoltării nu a dat rezultate. De altfel, în scurt timp după adoptarea ei, a început să i se impute numeroase deficiențe conceptuale și operaționale. Lipsa ei de eficacitate a declanșat, pe parcursul deceniului 8, ample preocupări pe plan teoretic pentru elaborarea unei noi strategii internaționale a dezvoltării, care să se deosebească fundamental de strategia anilor 1971—1980, să răspundă exigențelor unei noi ordini economice internaționale. S-a ajuns astfel la strategia pentru al treilea deceniu al dezvoltării. Pornind de la concepția novatoare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la esența, obiectivele, căile și mijloacele de edificare a unei noi ordini economice internaționale, de la analiza conținutului și trăsăturilor strategiilor internaționale de dezvoltare, precum și a cerințelor față de o nouă strategie internațională a dezvoltării, a coordonatelor strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării, lucrarea își propune să determine locul și rolul acestei strategii în procesul deosebit de complex de profunde transformări în sistemul economiei mondiale, în concordanță cu cerințele noii ordini economice internaționale.

● Cum apreciați șansele strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării ?

— Prin obiectivele sale, prin măsurile preconizate, strategia pentru al treilea deceniu al dezvoltării — deși constituie numai un pas către o reală nouă strategie a dezvoltării — poate aduce contribuții însemnate, chiar dacă nu pe măsura necesităților actuale, la soluționarea unor probleme ale țărilor în curs de dezvoltare, ale altor țări și ale economiei mondiale în ansamblu.

În lucrare se analizează măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse la nivel național și internațional, într-un climat internațional de destindere, pace și largă colaborare internațională în scopul aplicării cu rezultate efective a acestei strategii.

Din acest punct de vedere, cartea își propune să evidențieze responsabilitățile ce revin atît țărilor în curs de dezvoltare, și se ilustrează cu exemplul asumării acestor responsabilități de către România, se prezintă cerințele adîncirii cooperării între țările în curs de dezvoltare, cît și obligațiile țărilor dezvoltate de a sprijini țările în curs de dezvoltare, rolul unor negocieri internaționale, în primul rînd al negocierilor globale, necesitatea perfecționării activității organismelor și instituțiilor internaționale s.a. O concluzie de bază a cărții este aceea că mai mult decît oricînd, este necesară intensificarea acțiunilor comunității internaționale — cu participarea tuturor statelor.

Fenomenul economic japonez

Costin Murgescu

Japonia în economia mondială (Editura științifică și enciclopedică)

● Ce v-a determinat să scrieți o carte despre economia Japoniei ?

— Mă ocup de procesele care au loc în economia mondială. Ca atare, nu pot să nu fiu interesat — ca și economiștii din numeroase alte țări — de comportamentul economiei japoneze. Dintre toate țările capitaliste dezvoltate, Japonia este de departe cea mai dependentă de importul de materii prime în general, de resurse energetice în mod special. Cu toate acestea, ea a reușit să depășească relativ ușor al doilea șoc petrolier și să-și reia creșterea normală, în timp ce Statele Unite și țările Pieței comune se zbat încă în criză și au un șomaj masiv care crește rapid. În Statele Unite și într-o serie de țări vest-europene productivitatea muncii scade sau bate pasul pe loc, în timp ce în Japonia sporește destul de repede.

În deceniile trecute, creșterea economică a Japoniei a fost legată de importuri masive de tehnologie ; în deceniul anilor '80 ea intră însă ca exportatoare de tehnologie înaintată și se află în fruntea procesului de robotizare din lumea capitalistă. În sfîrșit, se mărește gama produselor cu care Japonia reușește să pătrundă în țările capitaliste dezvoltate și să-și înfrîngă concurenții americani și vest-europeni chiar pe piețele lor naționale. Nu este vorba numai de textile sau de siderurgie, ca în deceniile trecute, nici de tranzistori bazați pe licențe americane, ci de automobile și de o largă gamă de produse ale electronicii — care au la bază tehnologii japoneze proprii — ceea ce pune problema concurenței japoneze în termeni diferiți. Deficitul Statelor Unite și al Pieței comune în relațiile comerciale cu Japonia crește spectaculos, ceea ce generează conflicte de natură să influențeze într-o direcție protecționistă dezvoltarea comerțului internațional. În sfîrșit, rezultatele de pînă acum și tendințele de viitor prefigurează, în ultimele decenii ale acestui secol, noi și importante schimbări în raporturile de forță economică dintre principalele puteri capitaliste.

Nu reprezintă toate acestea suficiente temeiuri pentru ca un economist care se ocupă de problemele economiei mondiale să-și pună întrebarea : ce determină oare, în condițiile actualei crize economice mondiale, comportamentul atît de diferit al Japoniei în raport cu celelalte puteri capitaliste ?

● De ce ați menționat pe carte că ar fi un „carnet de călătorie" ?

— Deoarece nu este vorba despre un studiu scris în formulele clasice, cu tabele, analize de date statistice ș.a.m.d. Am avut posibilitatea să fac în martie-aprilie 1981 o călătorie în Japonia ca invitat al „Fundației Japoniei". Reveneam astfel în această țară după patru ani. Cu prilejul acestei a doua călătorii am putut discuta pe larg — la institute de cercetări, universități, firme și organizații economice — problemele care mă preocupau, să confrunt concluziile cercetătorilor din diferite țări, care au scris în ultimii ani despre economia japoneză, cu însăși opiniile colegilor japonezi și cu propriile mele observații. În plus, pentru a înțelege „fenomenul economic japonez" sînt necesare și unele investigații, oricît de sumare în tradițiile și concepțiile acestui popor. Am vrut să păstrez lucrării prospețimea acestor discuții și contacte cu societatea japoneză.

● Prin ce se distinge lucrarea dv. de celelalte lucrări românești dedicate economiei japoneze ?

— Prin faptul că se concentrează asupra dezvoltării din ultimii cinci ani, în timp ce majoritatea celorlalte lucrări au apărut cu circa un deceniu în urmă. În al doilea rînd, prin faptul că nu își propune să răspundă decît la o singură întrebare : ce determină competitivitatea actuală a Japoniei în raport cu celelalte țări capitaliste dezvoltate.

● Cum v-ați caracteriza lucrarea ?

— V-aș putea spune cum am gîndit-o. Aș fi vrut să fie o introducere în hermeneutica economiei japoneze. În ce măsură am reușit sau nu, vor spune cititorii.

Interviuri realizate de
Anghel SCHOR
Desene de Tudor SCHOR

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 25 decembrie 1981

— România socialistă — vocație pentru pace, progres și dezvoltare **(Nicoară Ionescu)** 1

— Din lupta economică a partidului în perioada 1944—1947 **(Iosif I. Adam)** 3

SINTEZE — EVOLUȚII

- Economia românească în deceniul 9 **(Mihai Părăluță)** 5
- Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan **(Aurel Iancu)** 7
- Agricultura, componentă a creșterii economice **(Dumitru Teaci)** 8
- Dinamici ale creșterii nivelului de trai **(Costinel Lazăr)** 10
- Industria turismului — o activitate intensivă, eficientă **(Costache Zmeu)** 12

REFLECȚII — PERSPECTIVE

- Orientări și opțiuni în deceniile viitoare Autonomie în asigurarea energiei și altor materii prime, securitate alimentară **(Maria D. Popescu)** 14
- Materiile prime — o prioritate **(Em. Stancu)** 16
- Tendințe în tehnica viitorului **(I. Lemnij)** 18
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Viitorul omenirii poate fi modelat **(Roman Moldovan)** 21
- Pe fundalul crizei economice mondiale. Între a vrea, a ști și a putea **(Andrei Vela)** 23
- Incertitudini și reconsiderări în economia mondială **(Alexandru Puiu)** 25

— Țări socialiste : Orientări în dezvoltarea agriculturii 27

— Șantier editorial 1982 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI Dosar „R.E.". **Industria turismului, o activitate intensivă, eficientă.**

Numărul viitor al „Revistei economice" va apărea marți 5 ianuarie 1982. Suplimentul numărului va cuprinde sumarul general pe anul 1981.

IN THIS ISSUE

— Socialist Romania — a vocation for peace, progress and development **(Nicoară Ionescu)** 1
— From the economic struggle of the party in the years 1944—1947 **(Iosif I. Adam)** 3
— Romanian economy in the 9th decade **(Mihai Părăluță)** 5
— Agriculture — a component of the economic growth **(Dumitru Teaci)** 8
— Directions and options in the next decades. Autonomy in ensuring energy and other raw materials, food security **(Maria D. Popescu)** 14
— Mankind's future can be modelled **(Roman Moldovan)** 21
— Incetainties and reevaluation in the world economy **(Alexandru Puiu)** 25
— The socialist countries : directions in the development of the agriculture 27

DANS LE NUMÉRO

— La Roumanie socialiste — une vocation de paix, progrès et développement **(Nicoară Ionescu)** 1
— Pages de la lutte économique du parti dans la période 1944—1947 **(Iosif I. Adam)** 3
— L'économie roumaine dans la neuvième décennie **(Mihai Părăluță)** 5
— L'agriculture — composante de la croissance économique **(D. Teaci)** 8
— Orientations et options dans les futures décennies. Autonomie dans l'approvisionnement avec énergie et autres matières premières, sécurité alimentaire **(Maria D. Popescu)** 14
— Le futur de l'humanité peut être modelé **(Roman Moldovan)** 21
— Incertitudes et revalorisations dans l'économie mondiale **(Alexandru Puiu)** 25
— Pays socialistes : orientations dans le développement de l'agriculture 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Социалистическая Румыния — призвание к миру, прогрессу и развитию **(Никоарэ Ионеску)** 1
— Экономическая борьба партии в 1944—1947 гг. **(Иосиф И. Адам)** 3
— Экономика Румынии в 80-х годах **(Михай Пэрэлуцэ)** 5
— Сельское хозяйство — составная часть экономического роста **(Д. Теач)** 8
— Ориентировки и оптации в последующих десятилетиях. Независимость в снабжении энергией и другим сырьем, обеспечение продовольствием **(Мария Д. Попеску)** 14
— Будущее человечества можно моделировать **(Роман Молдован)** 21
— Неопределенности и переоценки в мировой экономике **(Александру Пую)** 25
— Социалистические страны: направления в развитии сельского хозяйства 27

Redacția „Revistei economice" urează tuturor cititorilor și colaboratorilor săi

LA MULȚI ANI 1982!

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

LUNA CADOURILOR
1 - 31 DECEMBRIE

Magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate și vă așteaptă cu o gamă variată de produse utile și frumoase care vor constitui desigur un cadou plăcut pentru cei dragi :

- jucării și jocuri cu caracter instructiv-educativ și de formare a deprinderilor practice
- cosmetice : farduri, parfumuri, roșu de buze, creme etc.
- broșe, mărgele, brățări, inele, cercei
- ceasuri electronice OPTIMEF
- aparate fotografice ORIZONT
- magnetofonul DANA
- radioreceptoare portabile

NU UITAȚI!
O singură dată pe an este LUNA CADOURILOR

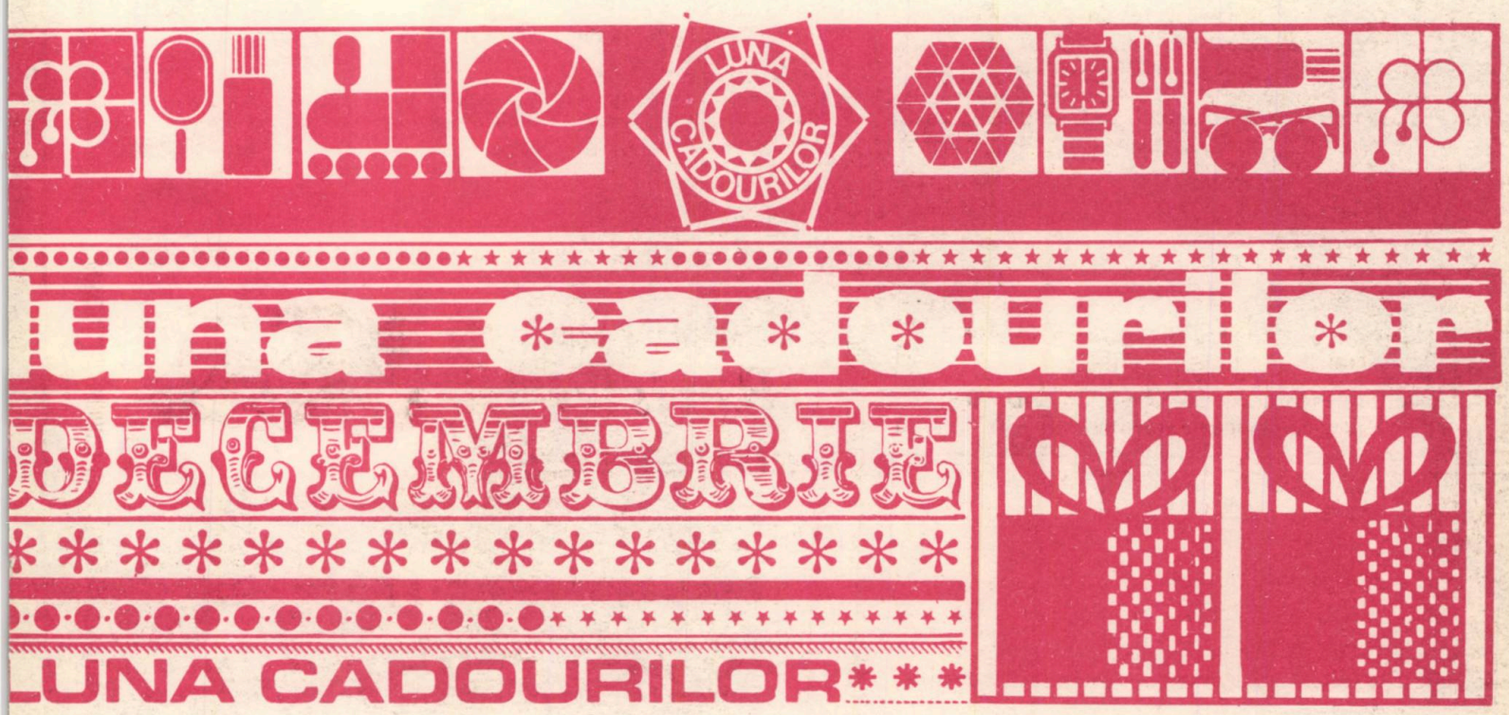

Magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate și vă așteaptă cu o gamă variată de produse utile și frumoase care vor constitui desigur un cadou plăcut pentru cei dragi :

- jucării și jocuri cu caracter instructiv-educativ și de formare a deprinderilor practice
- cosmetice : farduri, parfumuri, roșu de buze, creme etc.
- broșe, mărgele, brățări, inele, cercei
- ceasuri electronice OPTIMEF
- aparate fotografice ORIZONT
- magnetofonul DANA
- radioreceptoare portabile

LUNA CADOURILO
1 - 31 DECEMBRIE

1982 FEB 61

RECOM